

ÖZGÜR
YAYINLARI

2024 Yılı
Kaynakçamız

Özgür Yayınları, Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı (ÜAK) Doçentlik Başvuru Şartları ve Akademik Teşvik Kriterlerinde belirtilen tanıma göre "Tanınmış Uluslararası Yayınevi" statüsündedir.

A General Overview of the Syrian Economy

Editors:

Prof. Dr. Yusuf Bayraktutan

Prof. Dr. İbrahim Arslan

Prof. Dr. Taner Akçacı

Assoc. Prof. Dr. Yusuf Bozgeyik

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

A General Overview of the Syrian Economy

Editors: Prof. Dr. Yusuf Bayraktutan • Prof. Dr. İbrahim Arslan
Prof. Dr. Taner Akçacı • Assoc. Prof. Dr. Yusuf Bozgeyik

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-393-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub520>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bayraktutan, Y. (ed), Arslan, İ. (ed), Akçacı, T. (ed), Bozgeyik, Y. (ed) (2024). *A General Overview of the Syrian Economy*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub520>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

References:

- Al-Shazly, Ahmed (2018). "Channels for Transmitting the Impact of Monetary Policy to the Real Economy", Arab Monetary Fund, Economic Studies Series.
- Abdel Aziz, Muhammad (2021). "Monetary Policy": Concepts, Tools, and Applications, Dar Al-Nahda Al-Arabiya, Beirut, Lebanon.
- Abdel Azim, Abdel. H (2022). "Macroeconomics", Dar Al Nahda Al Arabiya, Dar Al Nahda Al Arabiya, Beirut, Lebanon.
- Al-Moussawi, Dhia (1993). "Monetary Economy", Dar Al-Fikr, Algeria.
- Awad, Ahmed. F (2019). "Macroeconomics: Concepts", Tools, and Applications, Dar Al-Nahda Al-Arabiya.
- Auerbach, Alan J., and Gorodnichenko, Yuriy (2011). "Fiscal Multipliers in Recession and Expansion." NBER Working Paper No. 17447.
- Barro, Robert J., and Redlick, Charles J. (2011). "Macroeconomic Effects from Government Purchases and Taxes." *The Quarterly Journal of Economics*.
- Blanchard, Olivier J., and Perotti, Roberto (2002). "An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output." *The Quarterly Journal of Economics*.
- Bagwell, Kyle, and Staiger, Robert W (2002). "The Economics of the World Trading System." The MIT Press.
- Baldwin, Richard E (2006). "Multilateral sing Regionalism: Challenges for the Global Trading System." *Economic Journal*.
- CBO "Congressional Budget Office" (2008). "Options for Responding to Short-Term Economic Weakness." CBO Economic and Budget Issue Brief.
- Maatouk, Suhair (2008). "The Economics of Money and Banking", Faculty of Commerce and Business Administration, Helwan University.
- Idris Muhammad, (2021). "Introductory Booklet Series", Arab Monetary Fund, Issue 17
- Mishkin, F. S. (2007). "Monetary Policy Strategy: How Did We Get Here?" Federal Reserve Bank of St. Louis Review.
- Khalil, Ahmed (2021). "International Economics", Arab Renaissance House, Beirut, Lebanon.
- TRENDS Economic studies (2023). "Policies of the Central Bank of Syria, Istanbul, Turkey, Jan 2023.
- <https://www.imf.org/en/home>"Economic policy".
- <https://www.amf.org.ac/ar/tags/alsyast-alaqtsadyt>.

References:

- Ahmed, Eltarmal, Khalifa, Khalleefah & Abusaoud. (2021, 07 24). Small And Medium Enterprises (Smes) And Their Impact On Growth Rates And Reducing Unemployment In The Arab Countries. *Humanitarian & Natural Sciences Journal*, pp. 512 - 524.
- Amal, H. N. (2021, 12 20). The role of small and medium-sized enterprises in achieving the economic empowerment of women according to Algerian legislation. *The Journal of Research in Contracts and Business Law*, pp. 359 - 377.
- Ayandibu & Houghton. (2017). The role of Small and Medium Scale Enterprise in local economic. *Journal of Business and Retail Management Research (JBRMR)*, Vol. 11 Issue 2, 133-139.
- Belhiya Yemina, Rahmani Mira Kerima. (2022). The Role of Small and Medium Enterprises in Promoting Economic Diversification: An empirical Study of the Case of Algeria (1970-2020). *Virtual National Forum on: Challenges of Economic Diversification in Algeria through Entrepreneurial Orientation (Opportunities and Challenges)*, pp. 1 - 13. Tlemcen: Abu Bakr Belkaid University.
- Candidate Murat Bayraktar, Neşe Algan. (2019). The Importance Of SMEs On World Economies. *International Conference On Eurasian Economies* (pp. 56-61). Famagusta, Turkish Republic of Northern Cyprus: www.avekon.org .
- Dalberg. (2011). *Report on Support to SMEs in Developing Countries Through Financial Intermediaries*. Geneva: Dalberg.
- Edinburgh Group. (2013). *Growing the global economy through SMEs*. Edinburgh: Edinburgh Group.
- Erdin & Ozkaya. (2020). Contribution of small and medium enterprises to economic development and quality of life in Turkey. *Heliyon*, pp. 1 - 14.
- Faiza Manzoor, Longbao Wei, Mahwish Siraj. (2021). Small and medium-sized enterprises and economic growth in Pakistan: An ARDL bounds cointegration approach. *Heliyon*, pp. 1 - 8.
- Fanazi Fatima Zahraa, Talal Abbasi. (2020). Algeria's experience in supporting and promoting small and medium enterprises as a mechanism to achieve economic diversification., pp. 767 - 791.
- Hansjörg Herr And Zeynep M. Nettekoven. (2017). *The Role of Small and Medium-sized Enterprises in Development*. Berlin | Germany: Friedrich-Ebert-Stiftung | Department for Asia and the Pacific Hiroshimastrage 28 | 10785 .
- International Labour Office. (2015). *Small and medium-sized enterprises and decent and productive employment creation*. Geneva: International Labour Conference.

- Katua, N. T. (2014, 12 12). The Role of SMEs in Employment Creation and Economic Growth in Selected Countries. *International Journal of Education and Research*, pp. 461-472.
- Khaloufi & Shayet. (2020, 07 08). The role of small and medium enterprises in achieving local development in Algeria. *Tawasoul Magazine*, pp. 209 - 229.
- Kharboutli, A. (2005). *The role of business support organizations in developing the Syrian private sector - the small and medium enterprises model*, Damascus: Syrian Economic Sciences Association.
- Lara Al-Haddad, Muhammad Safdar Sial, Imdad Ali, Rahmat Alam, Nguyen Vinh Khuong & Thai Hong Thuy Khanh. (2019). The Role of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Employment Generation and Economic Growth: A Study of Marble Industry in Emerging Economy. *International Journal of Financial Research*, 174-187.
- LuftimCania, Olta Nexhipi, BajramKorsita. (2017). The Role Of Smes In Economic Development – An Empirical Study Of Albania. *13th International Conference of ASECU - Social and Economic Challenges in Europe 2016-2020*, pp. 36-42.
- Mahrez & Mashali. (2019, 03 31). Towards encouraging investment in small and medium enterprises as a strategic choice to achieve sustainable local development. *Journal of Management and Economics Research*, pp. 13-33.
- MAOWI, B. A. (2021, 01 31). The Impact of Small and Medium Enterprises (SMEs) on Economic Growth and Job Creation in Somalia. *Journal of Economic Policy Researches, Istanbul University Press*, pp. 45-56.
- Marwan, J. (2022). The role of small and medium enterprises in achieving economic diversification “Case study of small and medium enterprises in Guelma state”. pp. 1 - 18.
- MOKUOLU Joseph Oluseye, Oluwaleye Taiwo Olarinre. (2023). The Role Of Small And Medium Scale Enterprises In Unemployment Reduction In Nigeria. *Nigerian Journal of Banking and Financial Issues (NJBFI)*, pp. 127-137.
- Qureshi & Herani. (2011). The Role of Small and Medium-size Enterprises (SMEs) in the Socio-economic Stability of Karachi. *Indus Journal of Management & Social Sciences*, pp. 30 - 44.
- Rachid, Salmi & Moulay Mustafa, Bochentov . (2020). The role of small and medium enterprises in embodying local development - a case study of Medea state for the period 2000 - 2013. *A virtual national scientific forum about Small and medium enterprises between the reality of the legal reality and promising economic prospects*, pp. 1 - 15. Tamanrasset: Algeria.
- Sarar, Bin Masoud & Dhaif. (2017). The role of small and medium enterprises in achieving social development - a case study of Algeria (2006 - 2016).

- The First International Conference on Sustainable Entrepreneurship - Between the Problem of Survival and the Inevitability of Innovation* (pp. 732 - 751). Mila: University Center abdelhafid boussouf.
- Shams al-Din al-Tijani, Abdul Raouf Obada. (2013). Contribution of small and medium enterprises to the development of public projects. *The Sixth International Forum on Entrepreneurship as a Tool for Sustainable Development "Innovation and entrepreneurship are an engine for sustainable diversification of the economy"*, pp. 1-17. Ouargla: Kasdi Merbah University.
- Suleiman, S. (2016, 05 10). Small projects and their role in achieving economic development (concepts - objectives - evaluation). Kafr El-Sheikh, Egypt.
- Taha, A. E.-D. (2008, 05 14). *Ayadina*. Retrieved from kenanaonline: <https://ayadina.kenanaonline.com/>
- Tom, A. M. (2023). The impact of financing small projects in enhancing women's participation in the development of local communities in light of training as a mediating variable (a case study of women in Oued State - Republic of Chad). *Arab Journal of Humanities and Social Sciences*, pp. 1 - 38.
- UNDESA. (2019). *Micro-, Small, and Medium - sized Enterprises (MSMEs) and their role in achieving the Sustainable Development Goals*. UNDESA – Report on MSMEs and the Sustainable Development Goals.
- World Intellectual Property Organization. (2009). *Recommendations For Strengthening The Role Of Small And Medium-sized Innovation Enterprises In Countries Of The Commonwealth Of Independent States*. World Intellectual Property Organization.

References

1. Al-Samman, Mohammed Marwan, Muhbak, Mohammed Zafer, Shamiya, Ahmed Zuhair, Principles of Microeconomic Analysis, Dar Al-Thaqafa Library for Publishing and Distribution, Amman, 1998.
2. Abed, Mohamed Sayed, International Trade, Radiation Technical Library and Press, Egypt, 1999.
3. Ghar, Ibrahim Mohamed, The exchange rate between theory and practice, Dar Al-Nahda Al-Arabiya, Cairo, 2006.
4. Awadallah, Zainab Hussein, International Economics, University Publishing House, Alexandria 1999.
5. Mubarak, Abdel Naeem Mohamed, Younis, Mahmoud, Economics of Money, Banking and International Trade, University House, Alexandria, 1996.
6. Bakri, Al-Kamil, Mukallad, Ramadan, Abed, Muhammad Sayed, Nasif, Iman, Principles of Macroeconomics, University Publishing House, Alexandria, 2000.
7. Taqi Al-Husseini, Irfan, International Finance, Majdalawi Publishing House, Amman 1999.
8. Hudson, John, Hrend, Mark, Translated by Taha Abdullah Mansour, Mohamed Abdel Sabour Mohamed Ali, International Economic Relations, Mars Publishing House, Riyadh 1987.
9. Abdel Khaleq, Jouda , International Economist in Comparative Advantages in Unequal Exchange, Dar Al-Nahda Al-Arabiya, 1992.
10. Data of the International Fund on the Syrian Economy, External Debt Sustainability Framework 2004-2014.
11. Statistical collections during the years 2010-2017.
12. The Central Bank of Syria periodical bulletins.
13. World Bank Reports <https://www.albankaldawli.org/>
14. <https://www.omrandirasat.org>
15. Report on the Effects of the Crisis on the Syrian Economy 2011-2015, Damascus Center for Research and Studies.
16. First National Report on Foreign Investment, 2011 - Second Annual Investment Report in Syria for the year 2008 - Fourth Annual Report on Investment 2012 - Quarterly Bulletins for the mentioned years

References

- “Health in Syria,” Wikipedia, accessed April 2023, https://en.wikipedia.org/wiki/Health_in_Syria.
- Abbara, A., Blanchet, K., & Fouad, F. M. (2017). The Syrian conflict: A case study of the challenges and acute need for medical humanitarian operations for women and children internally displaced persons. *Journal of Public Health*, 39(4), 698-704
- Abdulrahim, S., et al. (2018). Health care in Syria before and during the crisis. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 24(3), 297-307.
- Akman, E., & Tarım, M. (2020). Türkiye ve İngiltere Sağlık Sistemleri: Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Karşılaştırması. *Usaysad - Uluslararası Sağlık Yönetimi Ve Stratejileri Araştırma Journal*, 6(2): 303-316.
- Alahdab, F., Omar, M. H., Alsakka, S., Rastam, S., & Aljaseem, D. (2022). Health research in the Syrian conflict: Opportunities for equitable and multidisciplinary collaboration. *Journal of Public Health*, 44(1), pp 161-170
- Alahfez, T., & Maziak, W. (2008). Syrian medical education: Current challenges and future perspectives. *The Lancet*, 372(9649), 993-994.
- Alu, A. (2017). Sağlıkın Temel Kavramları. *Sağlık Yönetimi Journal*, 1(2), 32-41.
- BMC Public Health. (n.d.). Health aid displacement during a decade of conflict (2011–19) in Syria: An exploratory analysis. Retrieved from <https://bmcpublikehealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-019-7896-6>
- CDC. (n.d.). Syrian Refugee Health Profile. Retrieved from <https://www.cdc.gov/immigrantrefugeehealth/profiles/syrian/index.html>
- Conflict and Health. (n.d.). The impact of armed conflict on utilization of health services in north-west Syria: An observational study. Retrieved from <https://conflictandhealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13031-019-0224-3>
- Fouad, F. M., & Kassak, K. M. (2014). Health workers in conflict and post-conflict situations: Response, recovery, and resilience. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 20(5), 381-388
- Fouad, F. M., Sparrow, A., & Tarakji, A. (2017). Health system resilience in Syria: Lessons for policymakers. *The Lancet*, 389(10075), 641-643
<https://syria.un.org/en/sdgs>
<https://www.undp.org/syria/publications>
- Rizk, A., Kassak, K., & Fouad, F. M. (2016). Health system vulnerability and capacity assessment in response to the crisis in Syria. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 22(5), 343-350
- Sante, M. (2016). The healthcare system in Syria. *Health Systems in Transition*, 18(4), 1-128

- Uğurluoğlu, E., Özgen, H. (2008). Sağlık Hizmetleri Finansmanı ve Hakkaniyet. *Hacettepe Sağlık İdaresi Journal*, 11(2), 133-160.
- World Bank Group. "Total and Government Expenditure on Health in Syria." World Bank Data. Accessed 14\12\2023. <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.GD.ZS?locations=SY>.
- World Health Organization. "Syria Crisis." World Health Organization, 2023. <https://www.who.int/emergencies/situations/syria-crisis>.
- World Health Organization. (2001). *Macroeconomics and health: Investing in health for economic development*. World Health Organization.
- Zaher, S., Ehsani-Chimeh, E., & Sajjadi, H. (2017). Healthcare system resilience in Syria: Infrastructures, information systems, and human resources. *Journal of Public Health Policy*, 38(1), 83-97.

References

- 1-Diyal Al-Hajj Arif (2003) ,Administrative Reform - Thought and Practice, Dar Al-Rida, for Publishing , Syria - Damascus, first edition,
- 2-Muhammad Al-Sayrafi (2008) , Administrative reform and development as an introduction to electronic government, Public Administration Series, Dar Al-Kitab Al-Qanuni.
- 3-Ali Hassan Al-Qabbani (1975) “The concept of economic development, and its relationship to administrative reform,” Finance and Trade Magazine, No. 78, Cairo.
- 4-Raad Hassan Al-Sarraf (2002) , “Administrative Development in the Twentieth First Century,” Dar Al-Sadr for Publishing and Distribution.
- 5-Musa Al-Lawzi (2000), Administrative Development, Concepts, Foundations, Applications, Wael Printing and Publishing House, first edition.
- 6-Ayman Hassan Diop(1999), “Administrative development and its impact on career path development - application to the pharmaceutical sector in Egypt,” thesis for a master’s degree from Ain Shams University, Faculty of Commerce, Department of Business Administration.

References:

- Bannock, G., Baxter, R.E. and David, E. (1992): *The Penguin Dictionary of Economics*, 5th ed, London.
- Abu Alganam, Kh. M. (2008): *Proposal Model for Using E-Marketing Strategy to Achieve Sustainable Competitive Advantage*, Conference of Change Management and Knowledge Society /21-24/ April, Al- Zaytoonah University, Jordan.
- Barney, J. (1991): *Firm Resources and Sustained Competitive Advantage*, *Journal of Management*, Vol.17(1), pp.99-120.
- Bennett, P. D. (1988): *Marketing in Collaboration with Robert P. Lamm and Robert A. Fry*, McGraw-Hill Book Co., New York.
- Damanpour, F. (1991): *Organizational Innovation: A Meta-Analysis of Effects of Determinants and Moderators*, *Academy of Management Journal*, Vol. 34, pp.555-590.
- Dundon, E. (2002): *The Seeds of Innovation: Cultivating the Synergy that Fosters New Ideas*, AMACOM, USA, pp.9-10-11.
- Greenhalgh, T. et al. (2004): *Diffusion of Innovations in Service Organizations: Systematic Review and Recommendations*, *University of Surrey, The Milbank Quarterly*, Vol. 82(4), pp.581-629.
- Hatum, A. and Pettigrew, AM (2006): *Determinants of Organizational Flexibility: A Study in an Emerging Economy*, *British Journal of Management*, Vol.17, pp.115-136
- Li, S., et al. (2006): *The Impact of Supply Chain Management Practices on Competitive Advantage and Organizational Performance*, *Omega*, Vol.34 (2), pp.107-124.
- Makadok, R. (2001): *Toward A Synthesis of the Resource-Based and Dynamic-Capability Views of Rent Creation*, *Strategic Management Journal*, Vol.22 (5): 387-401.
- OECD: *Organization of Economic Cooperation and Development*.
- Porter, M.E. (1991): *Towards A Dynamic Theory of Strategy*, *Strategic Management Journal*, Vol. 12(8), pp.95-117.
- Robertson, T. R. (1967): *The Process of Innovation and Diffusion of Innovation*, *Journal of Marketing*, Vol. 31(1), pp.14-19.
- Rogers, E. M. (1962): *Diffusion of Innovations*, New York: The Free Press.
- Rogers, E.M. (1983): *Diffusion of Innovations*, New York: The Free Press.
- Rogers, E.M. (2003): *Diffusion of Innovations*, 5th ed, New York: The Free Press, A division of Simon & Schuster.
- Ryan B. and Gross, N. (1943): *The Diffusion of Hybrid Seed Corn in Two Iowa Communities*, *Rural Social*, Vol.8, pp.15-24.

- Saren, M. (1984): A Classification of Review Models of the Intra-Firm Innovation Process, *R&D Management*, Vol. 14(1), pp.11-24.
- Schumpeter, JA (1934): *The Theory of Economic Development, An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*, Cambridge, MA, Harvard University Press.
- Teece, D. et al. (1997): Dynamic Capabilities and Strategic Management, *Strategic Management Journal*, Vol.18 (7), pp.509-533.
- Trott, P. (2005): *Innovation Management and New Product Development*, 3rd ed, Prentice Hall.
- Al-Bakri, Thamer (2008): *Marketing Strategies*, Dar Al-Yazouri, Amman.
- Khalil, Nabil Morsi (1998): *Competitive Advantage in Business*, Alexandria Book Center, Egypt.
- Drucker, Peter (1988): *Renewal and Entrepreneurship: Practices and Principles*, translated by Hussein Abdel Fattah, Jordanian Book Center, Amman.
- Al-Tayeb, Mohamed Dawis (2005): *Patents are an indicator for measuring the competitiveness of institutions and countries (the case of Algeria)*, unpublished master's thesis, Ouargla University, Algeria.
- Noir, Tariq (2002): *The role of the government in supporting competitiveness (the case of Egypt)*, Arab Planning Institute in Kuwait.
- Godin, Benoit (2017). *Models of Innovation: The History of an idea*, MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.
- Schumpeter, Joseph. A. (1947). "Capitalism, Socialism and Democracy", Routledge, London and New York.
- Schumpeter, Joseph. A. (1947). "The Creative Response in Economic History", *The Journal of Economic History*, 7(2): 149-159.
- Schumpeter, Joseph. A. (1939). "Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process", Vol.2, McGraw-Hill, New York.
- Maarouf, Ali (2019). "Tracking the Movement of Publishing Syrian Scientific Papers in International Peer-Reviewed Journals 2010-2017", Medad, Damascus, Syria.
- The Supreme Commission for Scientific Research (2017). *National Report on Scientific Research in the Syrian Arab Republic for the years 2014-2015*, Damascus, Syria. URL: <http://www.hcsr.gov.sy/ar/node/118>.
- WIPO (2013). *Global Innovation Index New York and Geneva: United Nations*. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/economics/gii/gii_2013.pdf.
- WIPO (2019). *World Intellectual Property Indicators 2019*. Geneva: World Intellectual Property Organization.

11. References

- Banzhaf, H. Spencer, (2023). *Pricing the Priceless: A History of Environmental Economics*. Cambridge University Press.
- C.J.M Jeroen, Bergh Van den, (2001). Ecological economics: themes, approaches, and differences with environmental economics, *Environ. Change* (2001) 2: pp. 13-23, Doi: 10.1007/s101130000020
- David A. Anderson, (2019). *Environmental Economics and Natural Resource Management 5e*, New York: Routledge.
- GLEICK PETER H., (2014). Water, Drought, Climate Change, and Conflict in Syria, *American Meteorological Society*, VOLUME 6, pp. 331-340, DOI: 10.1175/WCAS-D-13-00059.1.
- Goldlücke Susanne, Schmitz Patrick W., (2018). Pollution claim settlements reconsidered: Hidden information and bounded payments, *European Economic Review* 110 (2018), pp. 211–222
- Greenstone, Michael; Jack, B. Kelsey (2015). "Envirodevonomics: A Research Agenda for an Emerging Field". *Journal of Economic Literature*. 53 (1): pp.5- 42 . doi:10.1257/jel.53.1.5. S2CID 73594686.
- Maureen L. Cropper; Wallace E. Oates, (1992). Environmental Economics: A Survey, *Journal of Economic Literature*, Vol. 30, No. 2. (Jun., 1992), pp. 675-740.
- OGI, (2022). The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review- Headline Messages, pp. 2- 10, ISBN 978-1-911680-31-4PU 3071, CCS1120604514 02/21, www.gov.uk/official-documents.
- Perman Roger, Ma Yue, McGilvray James, Common Michael, (2003). *Natural Resource and Environmental Economics* third Edition, Pearson Education Limited, pp. 16-104 ISBN 0273655590 Edinburgh Gate.
- Rob, Rafael (1989). "Pollution claim settlements under private information". *Journal of Economic Theory*. 47 (2): pp. 307–333. doi:10.1016/0022-0531(89)90022-7. ISSN 0022-0531.
- Soliman Sarhan, (2019). Introduction to: Environmental Economics, Resource Economics, and Sustainable Development - 1st Edition, pp. 22-40 Agricultural Research Center, Egypt, <https://www.researchgate.net/publication/337902304>
- "*Understanding Environmental Economics*". *Investopedia*. Retrieved 2022-05-01.
- UK Government Official Documents, (2021). The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review Headline Messages, p. 2, February 2021

References

- A. Makdisi, S. (1971). Syria: Rate of Economic Growth and Fixed Capital Formation 1936-1968. *Middle East Journal*, 25(2), 157–179. <https://www.jstor.org/stable/4324725?seq=1>
- Abbes, S. M., Mostéfa, B., Seghir, G., & Zakarya, G. Y. (2015). Causal Interactions between FDI, and Economic Growth: Evidence from Dynamic Panel Co-integration. *Procedia Economics and Finance*, 23, 276–290. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00541-9](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00541-9)
- Aderemi, T. A., Opele, A. M., Olanipekun, W. D., & Saleh Al-Faryan, M. A. (2023). A panel analysis of FDI inflows and poverty reduction in BRICS countries: An implication for the sustainable development goal one. *Transnational Corporations Review*. <https://doi.org/10.1016/J.TNCR.2023.08.003>
- Ahmed, S. F., Mohsin, A. K. M., & Hossain, S. F. A. (2023). Relationship between FDI Inflows and Export Performance: An Empirical Investigation by Considering Structural Breaks. *Economies* 2023, Vol. 11, Page 73, 11(3), 73. <https://doi.org/10.3390/ECONOMIES11030073>
- Ajide, K. B., & Raheem, I. D. (2016). Institutions-FDI Nexus in ECOWAS Countries. *Journal of African Business*, 17(3), 319–341. <https://doi.org/10.1080/15228916.2016.1180778>
- Akyüz, Y. (2015). Foreign Direct Investment, Investment Agreements, And Economic Development: Myths And Realities. *Ekonomi-Tek*, 4(1), 1–47. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1729949>
- Alam, M. B., Tahir, M., & Omar Ali, N. (2023). Do credit risks deter FDI? Empirical evidence from the SAARC countries. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, ahead-of-print(ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/JEFAS-09-2021-0191>
- Alfaro, L., & Chauvin, J. (2017). Foreign Direct Investment, Finance, and Economic Development. In *Encyclopedia of International Economics and Global Trade* (pp. 1–32).
- Alhaj Omar, F., Mahmoud, I., & Cedano, K. G. (2023). Energy poverty in the face of armed conflict: The challenge of appropriate assessment in wartime Syria. *Energy Research & Social Science*, 95, 102910. <https://doi.org/10.1016/J.ERSS.2022.102910>
- Ali, N., Phoungthong, K., Khan, A., Abbas, S., Dilanchiev, A., Tariq, S., & Sadiq, M. N. (2023). Does FDI foster technological innovations? Empirical evidence from BRICS economies. *PLOS ONE*, 18(3). <https://doi.org/10.1371/JOURNAL.PONE.0282498>
- Almohamad, H., & Dittmann, A. (2016). Oil in Syria between Terrorism and Dictatorship. *Social Sciences* 2016, Vol. 5, Page 20, 5(2), 20. <https://doi.org/10.3390/SOCSCI5020020>

- Arbatli, E. C. (2011). *Economic Policies and FDI Inflows to Emerging Market Economies*. <https://papers.ssrn.com/abstract=1910495>
- Bailey, N. (2018). Exploring the relationship between institutional factors and FDI attractiveness: A meta-analytic review. *International Business Review*, 27(1), 139–148. <https://doi.org/10.1016/J.IBUSREV.2017.05.012>
- Beuck, E., Shuaibi, N., & Hwang, W. (2022). Cross-border M&A, green-field FDI and the onset of intrastate conflict, 1990–2015. *International Trade, Politics and Development*, 6(3), 90–106. <https://doi.org/10.1108/ITPD-08-2022-0014>
- Bricongne, J. C., Franco Bedoya, S., & Lopez Forero, M. (2023). The proximity-concentration trade-off with multi-product firms: Are exports and FDI complements or substitutes? *The World Economy*, 46(5), 1264–1289. <https://doi.org/10.1111/TWEC.13339>
- Burghof, H.-P., & Gehrung, M. (2021). Investing Ethical: Harder Than You Think. *Social Science Research Network*, 149–168. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81596-7_8
- Central Bank of Syria. (2001, March 29). *The establishment of private and joint-venture banks*. <https://www.cb.gov.sy/downloads/files/1689246418.PDF>
- Choi, J. J., Lee, S. M., & Shoham, A. (2016). The effects of institutional distance on FDI inflow: General environmental institutions (GEI) versus minority investor protection institutions (MIP). *International Business Review*, 25(1), 114–123. <https://doi.org/10.1016/J.IBUSREV.2014.11.010>
- Cornwell, A. A. D., Arakpogun, E. O., & Thomson, M. E. (2023). Exit or stay: A critical incident analysis of decision-making in conflict-torn countries. *Journal of World Business*, 58, 1090–9516. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2023.101459>
- De Imus, P., Pierre, G., & Rother, B. (2017). The Cost of Conflict. *FINANCE & DEVELOPMENT*, 54(4), 18–22. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2017/12/imus.htm>
- de Zeeuw, J. (2001). *Building Peace in War-Torn Societies: From Concept to Strategy*. Netherland Institute of International Relations . https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20010800_cru_paper_dezeeuw.pdf
- Devadason, E. S., & Subramaniam, T. (2016). International capital inflows and labour immigration: A heterogeneous panel application in Malaysian manufacturing industries. *International Journal of Social Economics*, 43(12), 1420–1438. <https://doi.org/10.1108/IJSE-03-2015-0062>
- Didier, L. (2020). The Impact of Conflict on Trade in Services: A Sector-Level Analysis. *Comparative Economic Studies*, 62(1), 34–48. <https://doi.org/10.1057/S41294-019-00095-Y>

- Fraticiu, L. (2019). Considerations Regarding the Relevance of Direct Foreign Investments in the Global Economy. *Studies in Business and Economics*, 14(1), 51–59. <https://doi.org/10.2478/SBE-2019-0004>
- Guimén, J. (2009). Government strategies to attract R&D-intensive FDI. *Journal of Technology Transfer*, 34(4), 364–379. <https://doi.org/10.1007/S10961-008-9091-1>
- Hansen, H., & Rand, J. (2006). On the causal links between FDI and growth in developing countries. *World Economy*, 29(1), 21–41. <https://doi.org/10.1111/J.1467-9701.2006.00756.X>
- Harun, B. (2022). *The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth Case study Algeria and Singapore from 1990 to 2018* [University of Batna]. <http://dspace.univ-batna.dz/bitstream/123456789/1700/1/ec%20Bac-hir%20Haroun.pdf#page=17.00>
- Hasan, M. M., Ali, M. A., & Li, X. (2013). DOES FDI PROMOTE PEACE? A Relationship Between Foreign Direct Investment (FDI) and Global Peace. *Journal of Economics and Sustainable Development Wwww.Iiste.Org ISSN*, 4(19). www.iiste.org
- Hintošová, A. B., Mcaleer, M., & Franses, P. H. (2021). Inward FDI: Characterizations and Evaluation. *Encyclopedia 2021, Vol. 1, Pages 1026-1037*, 1(4), 1026–1037. <https://doi.org/10.3390/ENCYCLOPEDIA1040078>
- Ibold, N. (2019). Post-conflict Syria: From destruction to reconstruction-Who's involved and to which extent. *Open House International*, 44(2), 8–19. <https://doi.org/10.1108/OHI-02-2019-B0002>
- IME. (n.d.). *Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$), 1970 to 2010*. International Monetary Fund . Retrieved January 29, 2024, from <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2011&locations=SY&start=1970&view=chart>
- Justino, P. (2011). Violent Conflict and Human Capital Accumulation. *IDS Working Papers*, 2011(379), 1–17. https://doi.org/10.1111/J.2040-0209.2011.00379_2.X
- Kalai, M., & Zghidi, N. (2019). Foreign Direct Investment, Trade, and Economic Growth in MENA Countries: Empirical Analysis Using ARDL Bounds Testing Approach. *Journal of the Knowledge Economy*, 10(1), 397–421. <https://doi.org/10.1007/S13132-017-0460-6>
- Knoke, T., Messerer, K., & Paul, C. (2017). The Role of Economic Diversification in Forest Ecosystem Management. *Current Forestry Reports*, 3(2), 93–106. <https://doi.org/10.1007/S40725-017-0054-3>
- Krauthaim, S. (2013). Export-supporting FDI. *Canadian Journal of Economics/Revue Canadienne d'économique*, 46(4), 1571–1605. <https://doi.org/10.1111/CAJE.12061>

- Kunčič, A., & Jaklič, A. (2014). FDI and institutions: Formal and informal institutions. *Progress in International Business Research*, 9, 171–205. <https://doi.org/10.1108/S1745-886220140000009007>
- Le Billon, P. (2008). Corrupting Peace? Peacebuilding and Post-conflict Corruption. *International Peacekeeping*, 15(3), 344–361. <https://doi.org/10.1080/13533310802058851>
- Madura, J., & Whyte, M. (1990). Diversification Benefits of Direct Foreign Investment. *Management International Review*, 33(1), 73–85.
- Millar, G. (2015). Investing in peace: foreign direct investment as economic restoration in Sierra Leone? *Third World Quarterly*, 36(9), 1700–1716. <https://doi.org/10.1080/01436597.2015.1044960>
- Mohammed, S. A., Alkerdi, A., Nagy, J., & Harsányi, E. (2020). Syrian crisis repercussions on the agricultural sector: Case study of wheat, cotton and olives. *Regional Science Policy & Practice*, 12(3), 519–537. <https://doi.org/10.1111/RSP3.12222>
- Nor, M. I., & Masron, T. A. (2018). Turkish foreign direct investment and peace in Somalia: A new political stabilization policy. *International Journal of Social Economics*, 45(2), 419–436. <https://doi.org/10.1108/IJSE-01-2017-0014/FULL/PDF>
- Our World In Data. (n.d.). *Inflation of consumer prices in Syria, 2000 to 2012*. OurWorldInData. Retrieved January 29, 2024, from <https://ourworldindata.org/grapher/inflation-of-consumer-prices?tab=chart&time=2000..latest&country=~SYR>
- Perthes, V. (1992). The Syrian Economy in the 1980s. *Middle East Journal*, 46(1), 37–58. <https://www.jstor.org/stable/4328392>
- Recording civilian casualties in Syria*. (2023, May 11). United Nations. <https://www.ohchr.org/en/stories/2023/05/behind-data-recording-civilian-casualties-syria>
- Sabharwal, A. (2020). Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth. *International Research Journal on Advanced Science Hub*, 2(9), 10–13. <https://doi.org/10.47392/IRJASH.2020.140>
- Sabir, S., Rafique, A., & Abbas, K. (2019). Institutions and FDI: evidence from developed and developing countries. *Financial Innovation*, 5(1), 1–20. <https://doi.org/10.1186/S40854-019-0123-7>
- Shahin, E. (2015). *The role of foreign direct investment in post-conflict peacebuilding*. <http://risc01.sabanciuniv.edu/record=b1628628> (Table of Contents)
- Stephenson, M., Eden, L., Kende, M., Kimura, F., Sauvart, K. P., Srinivasan, N., Tajoli, L., & Zhan, J. (2022). *How to be Smart: Leveraging Digital FDI to Address Risk through Growing Capacity and Competitiveness*. 16, 193–251. <https://doi.org/10.1108/S1745-886220220000016012>

- Syria Refugee Crisis Explained*. (2023, March 14). The UN Refugee Agency. <https://www.unrefugees.org/news/syria-refugee-crisis-explained/>
- Syrian Centre for Policy Research. (2023). *SCPR'S Annual Bulletin for CPI and Inflation in Syria 2022*. <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/scprs-annual-bulletin-consumer-price-index-and-inflation-syria-2022-enar>
- Tarzi, S. (2005). Foreign Direct Investment Flows into Developing Countries: Impact of Location and Government Policy. *The Journal of Social, Political, and Economic Studies*, 30(4), 497–515.
- Tavakol Moghadam, A., Mazlan, N. S., Chin, L., & Ibrahim, S. (2019). Mergers and Acquisitions and Greenfield Foreign Direct Investment in Selected ASEAN Countries. *Journal of Economic Integration*, 34(4), 746–765.
- Uddin, M. M. M., Sharif, T., Islam, A. R. M., & Abedin, M. Z. (2024). Moderating impact of FDI on the growth-environment nexus in the pre-COVID-19 eras. *Research in International Business and Finance*, 67, 102114. <https://doi.org/10.1016/J.RIBAF.2023.102114>
- Van de Putte, A., Gates, D. F., & Holder, A. K. (2012). Political risk insurance as an instrument to reduce oil and gas investment risk and manage investment returns. *The Journal of World Energy Law & Business*, 5(4), 284–301. <https://doi.org/10.1093/JWELB/JWS025>
- Wint, A. G., & Williams, D. A. (2002). Attracting FDI to developing countries: A changing role for government? *International Journal of Public Sector Management*, 15(4–5), 361–374. <https://doi.org/10.1108/09513550210435719>

References

- 1-Al-Afandi, Muhammad.)2006(. Introduction to macroeconomics. Sanaa: Dar Al-Amin
- 2-Arestis Philip; Paula Luiz; Ferrari- Filho Fernando) 2008)
- 3- Bureau National de Statistiques du Chili/Sans Les annees 1972-75
- 4- Moneim Abdel, Heba and Talha, Al-Walid.)2020(. Inflation targeting: Arab and international experiences. Arab Monetary Fund.
- 5- Inflation Targeting in Brazil. Working paper no: 544, The Levy Economics Institute of Bard College
- 6- Shamoun, Ahmed.)2021(. Principles of macroeconomics. Abha: King Khalid University, College of Business Administration.
- 7-COPOM: monetary policy committee
- 8-Debelle, G; Masson, P; Savastano, M; Sharma, S (1998). Inflation Targeting as a Framework for Monetary Policy . IMF.
- 9- Moneim Abdel, Heba and Talha, Al-Walid.)2020(. Inflation targeting: Arab and international experiences. Arab Monetary Fund
- 10-Masson P.R. (1999). Inflation Targeting in Developing
- 11-Countries. IMF, Working paper, Washington. DC
- 12-Hazirolan, U. (1999) Inflation Targeting: Japanese Case and Prospects for Turkey, under secretaries of the Treasury, Ankara, Turkey, Mimeo.
- 13- Jabbari, Shawqi.)2014(. Evaluation of inflation targeting policy in emerging countries with reference to the experience of: Brazil, Chile, and Turkey. Algeria: Kasdi Merbah University
- 14-Luiz de Mello, Monetary Policies and Inflation Targeting in Emerging Economies, OECD, 2008, P44
- 15-Muslim, Mays Tawfiq,(2015). The use of inflation targeting in developing countries and the possibility. Lattakia: Faculty of Economics - Department of Economics and Planning.
- 16-Mishkin Frederic. (2000). Financial Markets and Institutions. New York: Longman Inc
- 17-Tutar, (2002). Inflation Targeting in Developing Countries and Its Applicability to the Turkish Economy Master Thesis, Virginia Polytechnic Institution and State University , USA

web

- 1- <https://www.bcb.gov.br/en/monetarypolicy/committee>
- 2- <https://www.imf.org/en/Home>
- 3- [https://tradingeconomics.com/ _](https://tradingeconomics.com/)
- 4- [https://www.worldbank.org/ _](https://www.worldbank.org/)
- 5- (zhujiworld.com)

the reviewer

1. Alahmad, Najm, Ismail Ahmed, (2015), **Public Administration**, Damascus University Publications, Faculty of Law, Syria.
2. Allaw, Ali, (2020). **An Introduction to Decentralization in the Syrian Administrative System**, Syrian Foundation for Public Opinion Studies and Research,
3. AlMaghribi, Abdul Hamid Abdul Fattah, (2008), **Public Administration and Application**, Faculty of Commerce, Mansoura University, Egypt.
4. Al-Majzoub, Tariq, (2005). **Public Administration**, Al-Halabi Legal Publications, Beirut
5. Al-Najjar, Muhammad Adnan, (1980). **Scientific Foundations of Organization and Management Theory**, dar alfikr, Damascus.
6. AlSawat, Talq Awad Allah, and others, (2011), **Public Administration - Concepts - Functions - Activities**, Hafez House for Publishing and Distribution, Amman, Jordan.
7. AlTahawi, Suleiman, (1969), **Principles of Public Administration**, Fourth Edition, Dar Al-Fikr Al-Arabi, Cairo.
8. Assaf, Mahmoud, (1972). **Principles of Management** (Arab Publishing House, Cairo.
9. Bassiouni, Abdel-Ghani, (1992). **The Fundamentals of Public Administration** (University House for Printing and Publishing, Beirut.
10. Dwight, Waldo, (1955), **The Study of Public Administration**, (N.Y. Random Hoase)
11. Fahmy, Mustafa Abu Zaid, (2003), **Public Administration - The General Framework for the Study of Public Administration**, New University Publishing House, Alexandria, Egypt
12. Ghanayem, Amr and Al-Sharqawi Ali, (1982) **Business Organization and Management** (Dar Al-Nahda Al-Arabiya, Beirut.
13. Hallie, Farmer,(1955),**The Government of All Our States**, Public Administration Review, (Vol. XV. No. 4,).
14. Harlow, C. (2005). **Law and Public Administration: Convergence and Symbiosis.**” In the Oxford Handbook of Law and Administration, edited by M. Adler, 1st ed., Oxford University Press.
15. Hassan, Adel, (1979). **Administration**, University Youth Foundation, Alexandria.
16. Masoud, Muhammad, (1981), **Public Administration Systems in the Kingdom of Saudi Arabia**, Madani Press, Cairo.
17. Muhammad, Muwafaq Hadid, (2004). **General Administration**, Dar Al-Shorouk for Publishing and Distribution, Amman.

18. Shiha, Ibrahim Abdel Aziz, (1982). **Public Administration** - The Administrative Process (University House for Printing and Publishing, Beirut.
19. Talabah, Abdullah, (1984). **Public Administration** - A Comparative Study (Damascus University Press.

24-References

- Samy Taysir Salman, (2011), **“Strategic Planning for Family Businesses,”** Dar Al Arabiyya Sciences Publishers, Beirut, Lebanon, First Edition.
- Bilal Adnan Hamza, (2009), **“Family Businesses Between Continuity and Change: Rifaat Al-Halab 1881 Company,”** Master’s Thesis, University of Jannah, Lebanon
- John Ward, (2004), **“Family Companies: Prosperity and Collapse,”** translated by B-Make Publications, Professional Management Expertise Center “B-Make,” Cairo.
- Rehab Kamal Tawfik, (2001), **“Causes of Conflict in Family Businesses, Kingdom of Saudi Arabia.”**
- Muhammad Al-Jalilati, (2007), **“Requirements for Converting Family Businesses into Public Joint Stock Companies,”** text of a lecture given at the Arab Cultural Center in Mezzeh, Damascus, Syria, .
- Abdulaziz bin Saleh Al-Rabdi, (2010), **“Challenges of the Basic Requirements for Building New Generation of Youth Leaders in Family Businesses,”** research paper presented at the scientific conference, “The Active Roles of Youth in the Survival and Expansion of the Family Business” (2010), Riyadh.
- Abdul Latif bin Abdul Aziz Khemakhem, (2010), **“Strategic Options for the Continuity of Family Companies and Their Businesses from Generation to Generation: Happiness, Health, and Wealth.”**
- Beyond the family tree :”**Succession planning for family business”**, The date provided is April 24, 2013, at 3:30 PM Top of Formwww.spencerstuart.com
- Manfred Kets de Vries, Randall Carlock, Elizabeth Florent-Treacy, (2008), **“Family Business on the Couch: A Psychological Perspective,”** translated by Hanan Lotfi Zain Al-Deen, Mohammed bin Rashid Al Maktoum Foundation, Beirut, Lebanon, First Edition.
- Ghassan Barraj, (2010), **“The Role of Young Entrepreneurs in the Sustainability of Family Enterprises,”** Family Companies Conference (2010), Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia.
- Abdulaziz bin Mohammed Al-Saad Al-Ajlan, (2010), **“The Family Charter as a Strategic Option for Achieving Stability and Continuity of the Family Enterprise,”** a working paper presented at the conference **“The Role of Young Entrepreneurs in the Survival and Continuity of Family Businesses”** (2010), Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia.
- The Saudi Chambers of Commerce and Industry, (W.D), **“Saudi Family Companies in the Era of Globalization: Challenges and Predictive Strategies.**

Ahmed bin Abdullah Al Al-Sheikh, (2012), "Governance and Family Companies," **Corporate Governance Manager, Saudi Arabian Capital Market Authority, Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia**. See the website: <http://jeg.org.sa/data/modules/contents/uploads/infopdf/1888.pdf>, at 4:24 PM, on April 25, 2013.

Ammar Khedairy, (2010), "**Family Enterprises, Continuity, and Confronting Today's Challenges**," a working paper presented at the conference "The Active Roles of Youth in the Survival and Expansion of Family Businesses" (2010), Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia.

Majed Mohammed Al-Farra, (2005), "**Evaluation of Management Practices in Family Enterprises in the Gaza Strip: An Applied Study**," Journal of Commerce and Finance, Tanta University, Issue (1).

Abdul Latif bin Abdul Aziz Khemakhem, (2010), "Strategic Options for the Continuity of Family Companies and Their Businesses from Generation to Generation: Happiness, Health, and Wealth."

Mohammed bin Abdulaziz Al-Daghisham, (W,D), "**Reasons and Causes for the Transformation of Family Enterprises in Saudi Arabia in Light of Local and Global Developments**," King Abdullah Institute for Research and Consultancy Studies, King Saud University, Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia.

<http://kenanaonline.com/users/ahmedkordy/posts/263319>.<http://www.tfi.com.qa/firstinvestor/ar/investment-banking/strategic-alliances/>

References

- Günerigök, Servet, (2019). “ Trump signs Caesar Act sanctioning syrian regime”, www.aa.com.tr/en/americas.
- Talah, Maan, (2020). “Caesar Act and the Syrian “crisis””, Al Jazeera Center for Studies.
- Turkawi, Khaled, (2020), “ - The impact of implementing the Caesar Act on the Syrian economic and living scene”, Jusoor for Studies.
- Majani, Anwar (2023). “ Amending the Investment Law and a new chapter on violations of property rights, a study on the impact of amending the Investment Law on property and housing rights, The Day After.
- Law No. 10 on Reconstruction: A Legal Reading of Organized Collective Expropriation in Syria, an article published on the Arab Reform Initiative website, available at the following link:
- <https://www.arab-reform.net/ar/publication/%d9%82%d8%a7%d9%86-%d9%88%d9%86-%d8%b1%d9%82%d9%85-10-%d8%ad%d9%88-%d9%84-%d8%a5%d8%b9%d8%a7%d8%af%d8%a9-%d8%a7-%d9%84%d8%a5%d8%b9%d9%85%d8%a7%d8%b1-%d9%82%d8%b1%d8%a7%d8%a1%d8%a9-%d9%82%d8%a7%d9%86/>

Acts and Laws

- H.-R.-31-Caesar-Syria-Civilian-Protection-Act-of-2019.
- Law No. 10 of 2018 on reinvestment.
- Law No. 18 of 2021 on Investment
- Law No. 2 of 2023.

websites

- (Al Ain News Network), www.al-ain.com
- (Asharq Al-Awsat newspaper), www.aawsat.com
- (Arab Reform Initiative), www.arab-reform.net
- (Enab baladi Agency), www.enabbaladi.net
- (France 24 Agency), www.france24.com
- (Hadarat Center for Political and Strategic Studies), www.hadarat.net
- (Qasioun News Agency), www.qasioun-news.com
- SANA (Syrian Arab News Agency), www.sana.sy
- SNHR (Syrian network for human rights), www.snhr.org
- (Syrian Report Agency), www.syria-report.com

References:

1. Mohammad Samhan, Hussein, and Ahmed Samhan, Soheil. Money and Banking. Dar Al-Maseera, 2010.
2. Hassan Awada and Abdel Raouf Qutaish. Public Finance (General Budget - Taxes - Fees): A Comparative Study. 1st ed., Dar Al-Khaloud, Beirut, 1995.
3. Al-Hourani, Akram Muhammad, and Hassani, Abdel Razzaq. Money and Banking. Publications of Damascus University, Faculty of Economics, 2011.
4. Qureisha, Sobhi Tadros. Economics of Money and Banks. Alexandria, 1995.
5. Makid, Ali, and Ashit, Aladdin. Economics of Public Finance (Public Expenditure, Public Revenues, State General Budget). 2nd ed., University Publications, Algeria, 2005.
6. Taqa, Muhammad, and Al-Azzawi, Hoda. Economics of Public Finance. 1st ed., Dar Al-Maseera, Oman, 2007.
7. Al-Jalal, Ahmed Muhammad Saleh. The Role of Monetary and Fiscal Policies in Combating Inflation in Developing Countries. Master's Thesis, 2006.
8. Adly Nashed, Suzi. Fundamentals of Public Finance. Aleppo Legal Publications, 2004.
9. Al-Khaikani, Nizar Kazem, and Al-Mousawi, Haider Younis. Economic Policies: General Framework and Their Impact on the Financial Market and Macroeconomic Variables. Dar Al-Yazouri, Oman, 2015.
10. Makid, Ali, and Ashit, Aladdin. The Impact of Monetary and Fiscal Policies on Inflation: The Case of the Algerian Economy 1990-2015. Published Research, Arab Economic Research Journal, 2017.
11. Al-Wadi, Mahmoud Hussein, and Azzam, Ahmed Zakaria. Public Finance and Financial System in Islam. Dar Al-Meisara, Jordan, Oman, 2000.
12. Al-Husseini, Karima. The Role of Fiscal Policy in Achieving Economic Stability. Scientific Journal of Commercial Research and Studies, Volume 32, Issue 1, 2018.
13. Al-Sayyid Hassan, Soheir, and Ali Taha, Sayyid. Lectures on Resource Economics and Economic Development. Al-Khawli for Printing, 2013.
14. Shihah, Mustafa Rashidi. General Economics for Welfare. Dar Al-Jamea, Beirut, 1993.
15. Ajamia, Muhammad Abdul Aziz, Atiya Naseef, and Iman. Economic Development: Theoretical and Applied Studies. Assil Publishing and Distribution Center, 2003.

16. Atlem, Maher, and Al-Sayyid, Sami. *Public Finance and the Role of the Public Sector in Achieving Economic Welfare*. Dar Al-Taa'awn for Publishing and Printing, 2005.
17. Lhassan Dardouri, Lakhdar Laqiti. *Fundamentals of Public Finance*. Dar Hayamathar for Publishing, Cairo, 2019.
18. Saad Taha, Alim. *Studies in Economics and Development*. Dar Taybah for Publishing, Cairo, 2003.
19. Ghazi Hussein, Inaya. *Monetary Inflation*. Shabab Al-Jamea Foundation, Alexandria, 1985.
20. Abdul Matlub, Abdul Hamid. *Economic Policies at the National Economy Level*. Arab Nile Group, Cairo, 2003.
21. Marwa Kardosi and Nazir Zamouli. *Impact of Monetary and Fiscal Policy Instruments on Foreign Direct Investment Flows in Algeria*. Master's Thesis, University of Guelma, 2022.
22. Masoud Droussi. *Financial Policy and Its Role in Achieving Economic Balance: The Case of Algeria 1990-2004*. Doctoral Thesis, University of Algiers, 2005.
23. Saleki, Saad. *The Role of Fiscal Policy in Attracting Foreign Direct Investment: A Study of Some Maghreb Countries*. 2011.
24. Abdel Qadir Mazash and Muhammad Al-Taher Saudi. *Public Finance and Its Role in Achieving Economic Balance*. Master's Thesis, 2011.
25. Masbah Harraq. *Effectiveness of Fiscal Policy and Its Role in Achieving Economic Balance*. *Journal of New Economics*, 2012.

Köy Okullarında Öğrenim Gören
Öğrencilerin Ailelerinin Spor
Tesislerine ve Beden Eğitimi ve
Spor Dersine Yönelik Tutumlarının
İncelenmesi

Abdulmutalip AYIK

Enes BELTEKİN

Editörler: İhsan Kuyulu • Hayati Arslan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Köy Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Ailelerinin Spor Tesislerine ve Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Investigation of the Attitudes of the Families of the Students Studying in Rural Schools towards Sports Facilities and Physical Education and Sports Lessons

Abdulmutalip Ayık • Enes Beltekin • Editörler: İhsan Kuyulu • Hayati Arslan

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-895-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub447>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ayık, A., Beltekin, E., Kuyulu, İ. (ed), Arslan, H. (ed) (2024). *Köy Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Ailelerinin Spor Tesislerine ve Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub447>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

7. Kaynaklar

- Açak M.** (2016). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 352.
- Akandere M, Baştuğ G ve Akdoğan Z.** (2009). Erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 459-466.
- Akkoyunlu Y.** (1996). Beden eğitimi ve spor. *Paü. Eğitim Fak. Dergisi*, 81.
- Alpaslan AH.** (2012). Ergen ruh sağlığı ve spor. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 13,181-185.
- Altındaş ME.** (2009). *Türkiye’de Açılan Spor Liselerinin Amaç Hedef ve Beklentilerinin Araştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Arabacı R ve Çankaya C.** (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel aktivite düzeylerinin araştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,20 (1), 1-15.
- Arslan C, Güllü M ve Tural V.** (2011). Spor yapan ve yapmayan ilköğretim öğrencilerinin depresyon durumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*,5 (2), 120-132.
- Atik G ve Güçlüöver A.** (2020).Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kırıkkale ili örneği. *Opus International Journal of Society Researches*,15 (23), 1959-1975.
- Avcı, P., ve Bayraktar, A.** (2023). Revolutionizing Sport-How Technology is Changing the Sports Industry?. The Use of Developing Technology in Sports, 1.
- Aydın İ.** (2021). Serbest zaman engelleri ile serbest zaman kolaylaştırıcılarını etkileyen faktörlerin çoklu göstergeler çoklu nedenler (ÇGÇN) modeliyle incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,9 (5), 1441-1454.

- Aydoğan H, Bardakçı S, Arslan E, Civelek H ve İşyar Z.** (2017). İlkokul 4. sınıf ve ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterliliklerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **11** (2), 100-119.
- Başkan AH.** (2022). Z kuşağında yer alan öğrencilerin spora yönelik tutumları ve buna etki eden faktörler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, **9** (4), 365-386.
- Çebi M, Yamak B ve Öztürk M.** (2016). 11-14 yaş çağındaki çocukların spor yapma alışkanlığının duygu kontrolü üzerine etkilerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **5** (2), 468-482.
- Çelik G, Tahiroğlu A ve Avcı A.** (2008). Ergenlik döneminde beynin yapısal ve nörokimyasal değişimi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, **11**, 42-47.
- Çelik Z ve Pulur A.** (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *Van/Ÿy. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 115-121.
- Çimen PN.** (2018). Ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, **1** (1), 1-13.
- Çoban B ve Ünveren A.** (2007). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. Ed. O Zirek, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 208.
- De Stefani E, De Marco D and Gentilucci M.** (2015). Factors affecting athletes' motor behavior after the observation of scenes of cooperation and competition in competitive sport, the effect of sport attitude. *Frontiers in Psychology*, **6**, 1648.
- Demirhan G.** (2010). Beden eğitimi ve sağlık, yeni bir küresel görüş birliği. *Spor Bilimleri Dergisi*, **21** (3), 122-128.
- Dever A.** (2010). *Spor Sosyolojisi*. Başlık Yayınları, İstanbul, 287.
- Duman S, Karagün E ve Selvi S.** (2020). Anadolu ve spor lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **10**, 89-103.
- Elmacıoğlu T.** (1998). *Başarıda Aile Faktörü*. Hayat Yayınları, İstanbul, 160.
- Ergen E.** (2004). Çocukluk ve ergenlik döneminde spor yaralanmalarının nedenleri, epidemiyolojisi, risk faktörleri. *Acta Orthop Traumatol Turc*, **38** (1), 27- 31.
- Esen SA.** (2010). *İlköğretim Okullarında Okuyan ve Voleybol Sporcusu Olmayı Seçen Öğrencilerin Bu Seçimlerindeki Nedenler ve Okul, Aile, Toplum Faktörlerinin Etkisi*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Girgin, Hologlu O.** (2006). *İlköğretim İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları*. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Gökdağ M.** (2018). *Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Gökşen C.** (2014). Oyunların çocukların gelişimine katkıları ve Gaziantep çocuk oyunları. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 52, 229-259.
- Gu P, Liang Z, Zhang H and Zhang D.** (2022). Effects of attitudes towards exercise behaviour, use of sports apps and COVID-19 on intentions to exercise. *Journal of Personalized Medicine*, 12 (9), 1434.
- Güllü M.** (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Harmandar İH.** (2004). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 244.
- Hasdemir M ve Hazar Z.** (2021). Ortaokul öğrencilerinin temel demokratik değerlere karşı tutumları ile beden eğitimi dersindeki sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 33-50.
- Hekim Ö.** (2022). *Üniversite Öğrencilerinin Doğa Temelli Sportif Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenlerinin ve Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Heper E.** (2012). *Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi*. Ed. O Ertan. 1. Baskı, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2-30.
- İnceoğlu M.** (2010). *Tutum Algı İletişim*. 5. Baskı, Beykent Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 248.
- Kahraman G, Çolak E, Bayazıt B ve Yılmaz O.** (2017). Lise öğrencilerinin regreasyonel faaliyetlere katılmalarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 28-40.
- Kangalgil M, Hünük D ve Demirhan G.** (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 2, 48-57.
- Karahasan İ ve Müftüler M.** (2023). Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportive*, 6 (2), 84-100.
- Kaya ve Sarıdede Ş.** (2018). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Keskin V.** (2006). *Çocuklarını Spora Yönlendiren Anne ve Babaların Beklentileri*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Kılıç D.** (2019). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kır R.** (2012). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Davranışları (Kırıkkale İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Korkut O, Demirbaş Çelik N ve Doğan T.** (2018). Yaş, cinsiyet ve yaşam doyumlarına göre ortaöğretim öğrencilerinde iyilik hali. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7 (1), 379-397.
- Koruç Z ve Bayar P.** (2004). Egzersizin depresyon tedavisindeki yeri ve etkileri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 15 (1), 49-64-90.
- Kotan Ç.** (2007). *İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Krejcie Rv and Morgan Dw.** (1970). Determining sample size for research activities. *Educational And Psychological Measurement*, 30: 607-610.
- Kural S, Dilek AN ve Kural V.** (2022). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile sportmenlik davranışları sergileme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre analiz edilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 1-16.
- Küçük V ve Koç H.** (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-141.
- Osborne Jw and Amy O.** (2004). The power of outliers (And Why Researchers Should Always Check For Them). *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 9 (6).
- Ramazanoglu F, Karahüseynoğlu MF, Demirel ET, Ramazanoglu MO ve Altungül O.** (2005). Sporun toplumsal boyutlarının değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 153-157.
- Raykov Tand Marcoulides GA.** (2008). An introduction to applied multivariate analysis (First Edition), Ny, Taylor & Francis Group.
- Salar B, Hekim M ve Tokgöz M.** (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 4 (6), 123-135.
- Sarıkaya, M., Avcı, P., Satılmış, N., Kılınçarslan, G., Bayraktar, I., ve Bayraktar, A.** (2023) The Effect of Digital Gaming Duration on Musculoskeletal System Symptoms: A Systematic Study. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 6(3), 564-573.
- Sentürk HE.** (2019). The factors affecting faculty of sport sciences students' attitudes towards sports. *Universal Journal of Educational Research*, 7(1), 272-277.

- Shao AT. (2002). Marketing research: an aid to decision making, cincinnati, ohio: *South-Western/Thomson Learning*,
- Sönmez T ve Sunay H. (2004). Ankara'daki ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin sorunlarına ilişkin bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 162.
- Şimşek D ve Gökdemir K. (2006). Ortaöğretimde atletizm yapan sporcu öğrencilerin atletizm branşına yönelme nedenleri ve beklentileri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (3), 83-90.
- Taylor SE, Peplav LA and Sears DO. (2023). Social psychology. (Eleventh Edition). *New Jerje: Pearson Education İnternational*,
- Tekgül N, Karademirci E ve Öngel K. (2012). Ergenlik dönemi, fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician Dergisi*, 3 (4), 15-19.
- Tekin N, Parlar FM ve Ercan Ö. (2020). Emekli bireylerin bir serbest zaman etkinliği olarak fiziksel aktivitelere dair görüşleri. Türkiye'nin en yaşlı ve mutlu ili Sinop örneği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 50-58.
- Turhan FH, İnce U, Aydoğmus M ve Yalçın İ. (2021). Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumları. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 19-32.
- Türkmen M ve Varol R. (2017). İmam hatip ortaokullarındaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının araştırılması. (Bartın İl Örneği), *Electronic Turkish Studies*, 12 (25).
- Uluışık V. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2 (3), 45-53.
- Ural A ve Kılıç İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss İle Veri Analizi, Spss 10.0 12.0 For Windows*. Detay Yayıncılık, Ankara, 320.
- Ünlü H ve Aydos L. (2007). Öğretmen görüşlerine göre beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih ettikleri öğretim yöntemleri. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 71-81-93.
- Yalçın U ve Balcı V. (2013). 7-14 yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11 (1), 27-33.
- Yaldız AS ve Özbek O. (2018). İlköğretim okullarında beden eğitimi dersine yönelik öğrenci ve ana-baba tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (1), 75-82.
- Yetim AA. (2005). *Sosyoloji ve Spor*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 352.

- Yıldız GH.** (2006). *Ortaöğretim Kurumları Spor Alanlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Başlama ve Bu Alanı Seçme Nedenleri ile Beklentileri (Ankara İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Yücekaya MA.** (2020). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Dağcılık ve Turmanış Dergisi*, **3** (1), 27-37.
- Yürük Bal E.** (2015). *Spor Yapmanın Ergenlerin Benlik Saygısı ve Öz Yeterliliklerine Etkisi*. Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Zengin S, Hekim M ve Hekim H.** (2016). Ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyet ve öğrenim kademesi değişkenine göre incelenmesi. *Journal Of Human Sciences*, **13** (2), 3243-3248.
- Zijlstra WP, Ark LA and Sijstma K.** (2007). Outlier detection in test and question- naire data. *Multivariate Behavioral Research*. **42**(3): 531-555.
- Zorba E.** (2006). *Yaşam Boyu Spor*. 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 354.

Academic Analysis in Macroeconomics

Editor:

Assist. Prof. Dr. Gülferah ERTÜRKMEN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Academic Analysis in Macroeconomics

Editor: Assist. Prof. Dr. Gülferah ERTÜRKMEN

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-9-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub570>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ertürkmen, G. (ed) (2024). *Academic Analysis in Macroeconomics*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub570>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

References

- Alpağut, s. (2023). Women's employment and their status in the labor market. In İ. E. Tarakçı (Ed.), *Women's studies with interdisciplinary approaches 2* (pp. 407-421). Efe Akademi Publications.
- Arda, E. (2002). *Dictionary of economy terms*. Istanbul: Alfa Publications.
- Atamer, M. A., Uçar, M., & Ülger, M. (2023). An analysis of the validity of the unemployment hysteresis hypothesis in the Turkish economy: The period of 1988-2020. *Journal of Economic Policy and Financial Research*, 8(2), 283-304. <https://doi.org/10.30784/epfad.1231956>
- Çakır, Ö. (2008). The exclusion of women from working life in Türkiye. *Erciyes University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 31, 25-47.
- Çelik, H. (2019). Examining the validity of unemployment hysteresis for Türkiye and neighboring countries. *ASSAM International Refereed Journal*, 6(15), 41-68.
- Çetin, S. (2019). The role of the labor force in economic performance. *International Journal of Economic Research*, 9(4), 80-95.
- Demir, A. (2018). Labor force participation: Social and economic dynamics. *Journal of Society and Economy Studies*, 6(1), 45-60.
- Johnson, A. B., & Brown, C. D. (2021). The impact of childbearing on women's labor force participation: A review of the literature. *Journal of Women's Studies*, 35(2), 115-132.
- Karataş, A. (2006). The status of women labor force in Türkiye: An example of women labor force in Denizli textile sector (Unpublished master's thesis). Muğla University, Institute of Social Sciences, Muğla.
- Korkmaz, A., & Korkut, G. (2012). Determinants of women's labor force participation in Türkiye. *Journal of Social Sciences Institute of Economics and Business Administration*, 17(1), 29.
- Konak Özçelik, M. (2023). The relationship between women's employment and education. In İ. E. Tarakçı (Ed.), *Women's studies with interdisciplinary approaches 2* (pp. 243-264). Efe Akademi Publications.
- Küçükbay, F., & Kocabaş, İ. Ü. (2023). Econometric analysis of factors affecting women's labor force participation rate in Türkiye. *HAK-İŞ International Journal of Labor and Society*, 12(32), 29-51.
- Lim, L. L. (2004). Female labor force participation. *Gender Promotion Programme (GENPROM)*, International Labour Office, 203-221.
- Özen Atabey, A. (2020). The relationship between female employment, male employment and economic growth in Türkiye: Toda-Yamamoto causality test. *Academic Social Resources Journal*, 5(19), 823-834.

- Öztürk, A. (2018). Factors affecting women's labor force participation in Türkiye. *Kilis 7 Aralık University Journal of Social Sciences*, 8(15), 566-859. <https://dergipark.org.tr/pub/kilissbd/issue/45257/566859>
- Smith, J. K. (2023). Age and gender in the labor market: A longitudinal study. *Demography*, 50(3), 987-1012.
- TSI, Employment, Unemployment and Wages, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>
- Tutar, K. (2023). Social evaluation of the 100-year employment policy of the Republic of Türkiye. *Journal of Eurasian International Studies, Special Issue: 100th Year of the Republic of Türkiye*, 245-269. <https://doi.org/10.33692/avasyad.1354427>
- Ünlüöner, K., Tayfun, A., & Kılıçlar, A. (2007). *Tourism economics*. Ankara: Nobel Publication Distribution.
- Ünlüöner, K., & Şahin, S. Z. (2011). Employment in tourism. *Electronic Journal of Social Sciences*, 10(37), 1-25.
- Yılmaz, B. (2021). Factors determining women's labor force participation: An analysis on Türkiye. *Kilis 7 Aralık University Journal of Social Sciences*, 8(15), 859-872. <https://dergipark.org.tr/pub/kilissbd/issue/45257/566859>
- Yılmaz, M., & Zoğal, Y. (2015). Historical development of women's labor force participation and factors affecting women's employment: The case of Türkiye and Europe. *Anadolu University Institute of Social Sciences, Department of Economics*, 8(3), 1-25.
- <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>

References

- Apaydın, Ş. (2019). Türkiye’de İşsizliğin Kaynakları: Bir Yapısal Vektör Hata Düzeltme Modeli. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1002-1016. <https://doi.org/10.33206/mjss.464857>
- Apergis, N., & Payne, J. E. (2017). Per capita carbon dioxide emissions across US states by sector and fossil fuel source: Evidence from club convergence tests. *Energy Economics*, 63, 365-372. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2016.11.027>
- Aral, N., & Aytaç, M. (2018). Türkiye’de işsizliğin mekânsal analizi. *Öneri Dergisi*, 13(49), 1-20. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.vi.364680>
- Baktemur, F. İ., & Özmen, M. (2017). Gelişmiş AB ülkeleri için işsizlik yakınsamasının mekansal ekonometrik analizi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (626), 33-42.
- Bayer, C., & Jüßen, F. (2007). Convergence in West German regional unemployment rates. *German Economic Review*, 8(4), 510-535. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0475.2007.00416.x>
- Bell, D. N., & Blanchflower, D. G. (2011). Young people and the Great Recession. *Oxford Review of Economic Policy*, 27(2), 241-267. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grr011>
- Beyer, R. C. M., & Stemmer, M. A. (2016). Polarization or convergence? An analysis of regional unemployment disparities in Europe over time. *Economic Modelling*, 55, 373-381. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.02.005>
- Bratu, M. (2014). The convergence of unemployment rate in the European Union. *Studia Universitatis Vasile Goldiş, Arad - Seria Ştiinţe Economice*, 24(3), 62-69.
- Carrera, D. R., & Rodríguez, G. (2009). Have European unemployment rates converged? *Banco Central de Reserva del Perú Working Papers*, 7. Retrieved from <https://www.bcrp.gob.pe/docs/Publicaciones>
- Çifçi, R. (2016). Türkiye’de bölgesel işsizlik yakınsaması: Mekânsal bir yaklaşım (Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Costantini, M., & Lupi, C. (2006). Divergence and long-run equilibria in Italian regional unemployment. *Applied Economics Letters*, 13(14), 899-904. <https://doi.org/10.1080/13504850500447586>
- Cuestas, J. C., Monfort, M., & Ordóñez, J. (2015). Unemployment convergence in central and eastern European countries: Driving forces and cluster behavior. *Emerging Markets Finance and Trade*, 51(1), 259-273. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2015.1011540>

- De Figueiredo, E. A. (2010). Dynamics of regional unemployment rates in Brazil: Fractional behavior, structural breaks and Markov switching. *Economic Modelling*, 27(5), 900–908. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2010.01.006>
- Demir, Y. (2021). Balkan ülkelerine ait işsizliğin mekânsal panel ekonometri yaklaşımı ile analizi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 26–35.
- Demiralp, A., & Belliler, İ. S. (2023). G-20 ülkeleri arasında işsizlik yakınsamasının Fourier panel birim kök testi ile incelenmesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 14(2), 576–590.
- Dikmen, F. C., & Dursun, G. (2018). İşsizlik histerisi ve yakınsama: Latin Amerika ülkelerinden bulgular. *EconWorld2018*, 23-25 January 2018, Lisbon, Portugal, 1–12.
- Du, K. (2017). Econometric convergence test and club clustering using Stata. *The Stata Journal*, 17(4), 882–900. <https://doi.org/10.1177/1536867X1801700407>
- Estrada, Á., Galí, J., & López-Salido, D. (2013). Patterns of convergence and divergence in the Euro area. *IMF Economic Review*, 61(4), 601–663. <https://doi.org/10.1057/imfer.2013.22>
- Eurostat. (2021). Youth unemployment rate statistics. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat>
- Gomes, F. A. R., & da Silva, C. G. (2009). Hysteresis versus NAIRU and convergence versus divergence: The behavior of regional unemployment rates in Brazil. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 49(2), 308–322. <https://doi.org/10.1016/j.qref.2007.03.009>
- Hadizadeh, A. (2021). Analyzing unemployment rates convergence across the US states: New evidence using quantile unit root test. *Iranian Economic Review*, 25(3), 453–464. <https://doi.org/10.22059/IER.2021.318545.800805>
- International Labour Organization (ILO). (2020). *Global employment trends for youth 2020: Technology and the future of jobs*. <https://www.ilo.org>
- Katrencik, D., Wojcik, P., & Tyrowicz, J. (2010). Unemployment convergence in transition. E. Marelli & M. Signorelli (Eds.), *Economic growth and structural features of transition* (pp. 236–259). Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230277403>
- Kónya, L. (2020). Did the unemployment rates converge in the EU? *Empirical Economics*, 59(2), 627–657. <https://doi.org/10.1007/s00181-019-01768-4>
- Krištić, I. R., Dumančić, L. R., & Arčabić, V. (2019). Persistence and stochastic convergence of Euro area unemployment rates. *Economic Modelling*, 76, 192–198. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2018.06.012>
- Martin, R. (1997). Regional unemployment disparities and their dynamics. *Regional Studies*, 31(3), 237–252. <https://doi.org/10.1080/00343409750134665>

- Mello, M., & Guimaraes-Filho, R. (2007). A note on fractional stochastic convergence. *Economics Bulletin*, 3(16), 1–14.
- Nyong, M. O. (2013). Unemployment convergence among the 36 states in Nigeria. In *Finance and Economics Conference* (pp. 1–37).
- Panopoulou, E., & Pantelidis, T. (2012). Convergence in per capita health expenditures and health outcomes in the OECD countries. *Applied Economics*, 44(30), 3909–3920. <https://doi.org/10.1080/00036846.2011.583222>
- Phillips, P. C. B., & Sul, D. (2007). Transition modeling and econometric convergence tests. *Econometrica*, 75(6), 1771–1855. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0262.2007.00811.x>
- Phillips, P. C. B., & Sul, D. (2009). Economic transition and growth. *Journal of Applied Econometrics*, 24(7), 1153–1185. <https://doi.org/10.1002/jae.1080>
- Rowthorn, R., & Glyn, A. (2006). Convergence and stability in US employment rates. *Contributions to Macroeconomics*, 6(1), Article 4, 1–45. <https://doi.org/10.2202/1534-6005.1368>
- Sun, H., Kporsu, A. K., Taghizadeh-Hesary, F., & Edziah, B. K. (2020). Estimating environmental efficiency and convergence: 1980 to 2016. *Energy*, 208, 118224. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2020.118224>
- Taş, S., & Bozkaya, G. (2012). Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye’de Uygulanan İstihdam Politikaları. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 151-176.
- Tomal, M. (2024). A review of Phillips-Sul approach-based club convergence tests. *Journal of Economic Surveys*, 38(3), 899-930. <https://doi.org/10.1111/joes.12563>
- Tyrowicz, J., & Wojcik, P. (2010). Regional dynamics of unemployment in Poland: A convergence approach. In Floro Ernesto Caroleo and Francesco Pastore (Eds.), *The labour market impact of the EU enlargement: A new regional geography of Europe* (pp. 149–173). Springer-Verlag. <https://doi.org/10.1007/978-3-642-11843-2>
- World Bank (2024). Youth unemployment rate dataset. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator>

References

- Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2001). The colonial origins of comparative development: An empirical investigation. *American Economic Review*, 91(5), 1369-1401. <https://doi.org/10.1257/aer.91.5.1369>
- Aghion, P., Akcigit, U., Cagé, J., & Kerr, W. R. (2016). Taxation, corruption, and growth. *European Economic Review*, 86, 24-51. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2016.01.012>
- Amoh, J. K., Awuah-Werekoh, K., & Ofori-Boateng, K. (2022). Do corrupting activities hamper economic growth? Fresh empirical evidence from an emerging economy. *Journal of Financial Crime*, 29(3), 1114-1130. <https://doi.org/10.1108/jfc-11-2019-0150>
- Anderson, T. W., & Hsiao, C. (1982). Formulation and estimation of dynamic models using panel data. *Journal of Econometrics*, 18(1), 47-82. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(82\)90095-1](https://doi.org/10.1016/0304-4076(82)90095-1)
- Anokhin, S., & Schulze, W. S. (2009). Entrepreneurship, innovation, and corruption. *Journal of Business Venturing*, 24(5), 465-476. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2008.06.001>
- Apergis, N., Dincer, O. C., & Payne, J. E. (2010). The relationship between corruption and income inequality in US states: Evidence from a panel cointegration and error correction model. *Public Choice*, 145, 125-135. <https://doi.org/10.1007/s11127-009-9557-1>
- Arellano, M., & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The Review of Economic Studies*, 58(2), 277-297. <https://doi.org/10.2307/2297968>
- Bayraktar, Y., Ozyilmaz, A., Toprak, M., Olgun, M. F., & Isik, E. (2023). The role of institutional quality in the relationship between financial development and economic growth: Emerging markets and middle-income economies. *Borsa Istanbul Review*, 23(6), 1303-1321. <https://doi.org/10.1016/j.bir.2023.10.002>
- Blundell, R., & Bond, S. (1998). Initial conditions and moment restrictions in dynamic panel data models. *Journal of Econometrics*, 87(1), 115-143. [https://doi.org/10.1016/s0304-4076\(98\)00009-8](https://doi.org/10.1016/s0304-4076(98)00009-8)
- Boettke, P., & Subrick, J. R. (2003). Rule of law, development, and human capabilities. *Supreme Court Economic Review*, 10, 109-126. <https://doi.org/10.1086/scer.10.1147140>
- Bruno, G. S. (2005). Approximating the bias of the LSDV estimator for dynamic unbalanced panel data models. *Economics Letters*, 87(3), 361-366. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2005.01.005>
- Bun, M. J., & Kiviet, J. F. (2003). On the diminishing returns of higher-order terms in asymptotic expansions of bias. *Economics Letters*, 79(2), 145-152. [https://doi.org/10.1016/s0165-1765\(02\)00299-9](https://doi.org/10.1016/s0165-1765(02)00299-9)

- Chapsa, X., & Katrakilidis, C. (2022). Investigating the Corruption-Growth Nexus for the EU-15: Does the Quality of Governance Matter? *Journal of Economic Issues*, 56(3), 838-868. <https://doi.org/10.1080/00213624.2022.2093579>
- Cooter, R. D. (1996). The rule of state law and the rule-of-law state: economic analysis of the legal foundations of development. In *Annual World Bank Conference on Development Economics* (Vol. 1997).
- David, J., Gamal, A. A. M., Mohd Noor, M. A., & Zakariya, Z. (2024). Oil rent, corruption and economic growth relationship in Nigeria: evidence from various estimation techniques. *Journal of Money Laundering Control*, 27(5), 962-979. <https://doi.org/10.1108/jmlc-10-2023-0160>
- De la Croix, D., & Delavallade, C. (2011). Democracy, rule of law, corruption incentives, and growth. *Journal of Public Economic Theory*, 13(2), 155-187. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9779.2011.01497.x>
- Del Monte, A., & Papagni, E. (2001). Public expenditure, corruption, and economic growth: the case of Italy. *European Journal of Political Economy*, 17(1), 1-16. [https://doi.org/10.1016/s0176-2680\(00\)00025-2](https://doi.org/10.1016/s0176-2680(00)00025-2)
- Dokas, I., Panagiotidis, M., Papadamou, S., & Spyromitros, E. (2023). Does innovation affect the impact of corruption on economic growth? International evidence. *Economic Analysis and Policy*, 77, 1030-1054. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2022.12.032>
- Ehrlich, I., & Lui, F. T. (1999). Bureaucratic corruption and endogenous economic growth. *Journal of Political Economy*, 107(S6), 270-293. <https://doi.org/10.1086/250111>
- Ertürkmen, G., & Çelik, H. (2023). Ekonomik büyüme, ticari dışa açıklık ve gıda güvenliği ilişkisi: Akdeniz havzası ülkeleri için ampirik bir analiz. *Third Sector Social Economic Review*, 58(3), 1917-1929. <https://doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.23.08.2194>
- Fengju, X., & Wubishet, A. (2024). Analysis of the impacts of financial development on economic growth in East Africa: How do the institutional qualities matter? *Economic Analysis and Policy*, 82, 1177-1189. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2024.04.002>
- Frye, T. (2010). *Corruption and the Rule of Law in Russia*. In Russia after the Global Economic Crisis, eds. Anders Aslund, Sergei Guriev, and Andrew Kuchins. Washington, DC: Peterson Institute for International Economics, 79-94.
- Gani, A. (2011). Governance and growth in developing countries. *Journal of Economic Issues*, 45(1), 19-40. <https://doi.org/10.2753/jei0021-3624450102>
- Gossel, S. J. (2018). FDI, democracy and corruption in Sub-Saharan Africa. *Journal of Policy Modeling*, 40(4), 647-662. <https://doi.org/10.1016/j.jpplmod.2018.04.001>

- Gründler, K., & Potrafke, N. (2019). Corruption and economic growth: New empirical evidence. *European Journal of Political Economy*, 60, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.ejpolco.2019.08.001>
- Haggard, S., & Tiede, L. (2011). The rule of law and economic growth: where are we?. *World Development*, 39(5), 673-685. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2010.10.007>
- Hamdi, H., & Hakimi, A. (2023). Corruption, imported innovation, and growth: Evidence using the panel smooth transition regression approach for developing countries. *Regional Science Policy & Practice*, 15(5), 956-973. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12611>
- Huntington, S., (1968). *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press, New Haven, CT. <https://doi.org/10.1017/s000305540025870x>
- Ibrahim, C. (2020). Corruption, public debt and economic growth—evidence from developing countries. *International Journal of Development Issues*, 20(1), 24-37. <https://doi.org/10.1108/ijdi-12-2019-0208>
- Judson, R. A., & Owen, A. L. (1999). Estimating dynamic panel data models: A guide for macroeconomists. *Economics Letters*, 65(1), 9-15. [https://doi.org/10.1016/s0165-1765\(99\)00130-5](https://doi.org/10.1016/s0165-1765(99)00130-5)
- Kiviet, J. F. (1999). Expectations of expansions for estimators in a dynamic panel data model; some results for weakly-exogeneous regressors. *Discussion paper-Timbergen Institute*. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511493140.010>
- Leff, N. H. (1964). Economic development through bureaucratic corruption. *American Behavioral Scientist*, 8(3), 8-14. <https://doi.org/10.1177/000276426400800303>
- Malanski, L. K., & Póvoa, A. C. S. (2021). Economic growth and corruption in emerging markets: does economic freedom matter?. *International Economics*, 166, 58-70. <https://doi.org/10.1016/j.inteco.2021.02.001>
- Mauro, L., Pigliaru, E., & Carmeci, G. (2018). Decentralization and growth: Do informal institutions and rule of law matter?. *Journal of Policy Modeling*, 40(5), 873-902. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2018.05.003>
- Mohammed, M. I., Hossein, A., & Nwokolo, C. C. (2022). Organized crime, corruption and the challenges of economic growth in the economic community of West African states. *Journal of Financial Crime*, 29(3), 1091-1101. <https://doi.org/10.1108/jfc-05-2021-0115>
- Mohd-Rashid, R., Mehmood, W., Ooi, C. A., Che Man, S. Z., & Ong, C. Z. (2023). Strengthened rule of law to reduce corruption: evidence from Asia-Pacific countries. *Journal of Money Laundering Control*, 26(5), 989-1006. <https://doi.org/10.1108/jmlc-06-2022-0076>
- Nguyen, M. L. T., & Bui, N. T. (2022). Government expenditure and economic growth: does the role of corruption control matter?. *Heliyon*, 8(10), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e10822>

- Nickell, S. (1981). Biases in dynamic models with fixed effects. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 1417-1426. <https://doi.org/10.2307/1911408>
- North, C. M., Orman, W. H., & Gwin, C. R. (2013). Religion, corruption, and the rule of law. *Journal of Money, Credit and Banking*, 45(5), 757-779. <https://doi.org/10.1111/jmcb.12024>
- Omoteso, K., & Ishola Mobolaji, H. (2014). Corruption, governance and economic growth in Sub-Saharan Africa: A need for the prioritisation of reform policies. *Social Responsibility Journal*, 10(2), 316-330. <https://doi.org/10.1108/srj-06-2012-0067>
- Paul, B. (2010). Does corruption foster growth in Bangladesh?. *International Journal of Development Issues*, 9(3), 246-262. <https://doi.org/10.1108/14468951011073325>
- Simo-Kengne, B. D., & Bitterhout, S. (2023). Corruption's effect on BRICS countries' economic growth: A panel data analysis. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 28(56), 257-272. <https://doi.org/10.1108/jefas-04-2021-0041>
- Spyromitros, E., & Panagiotidis, M. (2022). The impact of corruption on economic growth in developing countries and a comparative analysis of corruption measurement indicators. *Cogent Economics & Finance*, 10(1), 2129368. <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2129368>
- Sulemana, I., & Kpienbaareh, D. (2018). An empirical examination of the relationship between income inequality and corruption in Africa. *Economic Analysis and Policy*, 60, 27-42. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2018.09.003>
- Tatoğlu, F. (2020). *İleri panel zaman serileri analizi Stata uygulamalı*. Ekin Yayınevi, Bursa
- Thach, N. N., Duong, M. B., & Oanh, T. T. K. (2017). Effects of corruption on economic growth-empirical study of Asia countries. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, 7(3), 791-804.
- Tomaszewski, M. (2018). Corruption - a dark side of entrepreneurship. Corruption and innovations. *Prague Economic Papers*, 27(3), 251-269. <https://doi.org/10.18267/j.pep.647>
- Trabelsi, M. A., & Trabelsi, H. (2021). At what level of corruption does economic growth decrease?. *Journal of Financial Crime*, 28(4), 1317-1324. <https://doi.org/10.1108/jfc-12-2019-0171>
- Uberti, L. J. (2022). Corruption and growth: Historical evidence, 1790–2010. *Journal of Comparative Economics*, 50(2), 321-349. <https://doi.org/10.1016/j.jce.2021.10.002>
- Wei, S. J. (2000). How taxing is corruption on international investors?. *Review of Economics and Statistics*, 82(1), 1-11. <https://doi.org/10.1162/003465300558533>

- Yalçinkaya, Ö., & Yazgan, Ş. (2016). Kurumsal yapının ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: G-20 ülkeleri üzerinde bir uygulama (1996-2014). *Business & Economics Research Journal*, 7(4), 31-50. <https://doi.org/10.20409/berj.2016422337>
- Yapraklı, S. (2008). Kurumsal yapının ekonomik büyümeye etkisi: üst orta gelir düzeyindeki ülkeler üzerine bir uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 8(1).
- Zywicki, T. J. (2003). The rule of law, freedom, and prosperity. *Supreme Court Economic Review*, 10, 1-26. <https://doi.org/10.1086/scer.10.1147136>

Sources

- Alpağut, S. (2024). The Relationship between Inflation, Public Expenditures and Economic Growth: A Panel Data Analysis on Lower Income Group Economies. *Current Macroeconomic Applications*. 10.58830/ozgur.pub495.c2064
- Ağır & Özbek (2021). Globalization, Carbon Dioxide Emission, Economic Growth and Tourism Relationship: The Case of Mediterranean Countries, Ed. Selman Bayrakçı, Zekeriye Yetiş, Selim Güleç. NEU Publications-Konya.
- Ağır, H. & Özbek, S. (2021). International Tourism Revenues-Economic Growth Relationship: Panel Causality Analysis. *Tourism Economics, Management and Policy Research*, 1(2), 96-103.
- Baghirova, A. (2023). The Relationship Between Tourism Sector and Economic Growth: A Panel Data Analysis on 7 Western European Countries Included in the OECD. *Journal of Economic Sciences*, 15(2), 140-177. <https://doi.org/10.55827/ebd.1341079>.
- Balaguer, J., and Cantavella-Jorda, M. (2002). Tourism As a Long-run Economic Growth Factor: The Spanish Case. *Applied Economics*, 37 (4), 877-884.
- Balıkçioğlu, E. & Oktay, K. (2015). Evaluation of the Relationship between Tourism Revenues and Economic Growth in Turkey in Line with Public Policies. *Socioeconomics*, 23(25), 113-125.
- Brida, G. J., Carrera, S. J. E. & Risso, A. W. (2008). Tourism's Impact on Long-Run Mexican Economic Growth. *Economics Bulletin*, 3(21), 1-8.
- Dritsakis, N. (2004). Tourism as a Long-Run Economic Growth Factor: An Empirical Investigation for Greece Using Causality Analysis. *Tourism Economics*, 10 (3), 305-316.
- Ertürkmen, G. (2023). An Investigation of Unemployment and Economic Growth in Turkey from the Republic to the Present with Fourier Toda-Yamamoto Causality Approach. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 22(100th Year of the Republic), 339-354. <https://doi.org/10.21547/jss.1358033>
- Eugenio-Martin, J. L., Morales, N. M., & Scarpe, R. (2004). Tourism and Economic Growth in Latin American Countries: A Panel Data Approach, 26, 1-28.
- Govdeli, T., and Direkci, T. B. (2017). The Relationship between Tourism and Economic Growth: OECD Countries. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, 6 (4), 104-113.
- Kamacı, A. & Oğan, Y. (2014). The Effects of Tourism Revenues on Economic Growth: Panel Cointegration and Causality Analysis. *International Conference on Eurasian Economies 2014*, 1-6.

- Kara, O., Çömlekçi, İ. & Kaya, V. (2012). The relationship between tourism revenues and various macroeconomic indicators: The case of Turkey (1992-2011), *Journal of Economic and Social Research*, 8(8), 75-100.
- Kızılgöl, .A., & Erbaykal, E. (2008). The Relationship Between Tourism Revenues And Economic Growth In Turkey: A Causality Analysis. *Journal of Süleyman Demirel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 13(2), 351-360.
- Kızılkaya, O., Sofuoğlu, E., & Karaçor, Z. (2016). Tourism Revenues-Economic Growth Relationship in Turkey: Ardl Border Test Approach. *Journal of Management and Economics*203-215. <https://doi.org/10.18657/yecbu.71790>.
- Mishra, P. K., Rout, H. B. & Mohapatra, S. S. (2011). Causality between Tourism and Economic Growth: Empirical Evidence from India. *European Journal of Social Sciences*, 8(4), 518-527.
- Oh, C. O. (2005). The Contribution of tourism development to economic growth in the Korean economy. *Tourism Management*, 26 (1), 39-44.
- Ordu, S., & Burtan Doğan, B. (2023). The Relationship between Tourism Revenues and Economic Growth: An Econometric Approach for the Turkish Republic of Northern Cyprus. *Ordu University Institute of Social Sciences Journal of Social Sciences Research*, 13(3), 2837-2854. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1201178>
- Önder, F. (2022). Empirical Analysis of the Impact of Tourism on Financial Development in Turkey. *Tourism Economics, Management and Policy Research*, 1(2), 29-35.
- Rasool, H., Maqbool, S. & Tarquie, M. (2021). The Relationship between Tourism and Economic Growth among BRICS Countries: A Panel Cointegration Analysis. *Future Business Journal*, 7(1), 1-11.
- Şahin, D. (2017). Analysis of the Relationship between Tourism and Economic Growth in Mediterranean Countries. *Bingöl University Journal of Institute of Social Sciences*, 7(14), 115-124.
- Tatoglu, Y.F., (2020). *Panel data econometrics*, Beta Publication.
- Turgut, E., Uçan, O., & Başaran, N. (2021). The Impact of Tourism Sector on the Turkish Economy: ARDL Border Test Approach. *Selcuk University Journal of Institute of Social Sciences*(45), 144-159. <https://doi.org/10.52642/susbed.898754>.
- Uçar, M., Ülger, M., & Atamer, M. A. (2024). The Dynamic Relationship between Air Transportation and Economic Growth: The Case of BRICS-T Countries. *Fiscaoeconomia*, 8(1), 149-168. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1375912>

- Yavuz, N. Ç. (2006). Testing the Effect of Tourism Revenues on Economic Growth in Turkey: Structural Break and Causality Analysis. *Journal of Dogus University*, 7(2), 162-171.
- World Data Bank 2024. World Development Indicators | DataBank. (10.10.2024).

Sources

- Acaravcı, A., Öztürk İ. & Kakilli S.A. (2007). Finance-Growth Nexus: Evidence from Turkey, *International Research Journal of Finance and Economics*, 11, 30-40.
- Alpağut, S.(2023). Büyüme, Cari Açık, Enflasyon İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme, “Ekonomi ve Finans Politikaları Üzerine Çalışmalar”, Ed.(Dr. Demet, E. Sevinç ve Doç.Dr. Gönül, Y. Akıncı), , 25-39.
- Alper, F. Ö. (2018). Yenilenebilir Enerji ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: 1990-2017 Türkiye Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*. 8 (2), 223-242
- Apergis , N., & Payne, J. (2010). Energy Consumption and Growth in South America: Evidence from a Panel Error Correction Model, *Energy Economics*, 32(6), 1421–1426.
- Aslan, N. ve Yavuz, R.A.(2023). Yenilenebilir Enerji, Finansal Gelişme ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Panel Veri Analizinden Kanıtlar, *Sosyal Bilimler Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 77-91.
- Aydın, M. K., Ak, M. Z. & Altıntaş, N. (2014). Finansal Gelişmenin Büyüme Etkisi: Türkiye Özelinde Nedensellik Analizi, *Maliye Dergisi*, 167, 149-162.
- Boz, F. Ç., Çınar, Ö. & Temelli, F. (2017). The Relationship Between Energy Consumption, Financial Development and Economic Growth: An Analysis on the ASEAN Countries, *Balkan Journal of Social Sciences*, 6(12): 36-52.
- Bozkaya Ş. & AYTEKİN, İ. (2023). Enerji Tüketiminin İktisadi Büyüme Üzerindeki Etkilerinin Panel Veri Yöntemiyle İncelenmesi, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 131-143.
- Bozoklu, Ş., & Yılcıncı, V. (2013). Finansal Gelişme ve İktisadi Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Gelişmekte Olan Ekonomiler İçin Analiz. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28(2), 161-187.
- Çınar, M., Fidan Cebecioğlu, F, & Taş, C. (2024). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensel İlişki: Karşılaştırmalı Panel Veri Analizi, *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 59-77
- Demirci, B. (2019). Financial Development, Renewable Energy and Economic Development: Evidence from Turkey, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sürdürülebilir Enerji Master Programı, İzmir.
- Dinler, Z. (1997), “İktisada Giriş”, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları

- Doğan B. & Değer, O. (2016). Enerji Tüketimi, Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Hindistan Örnekleme, *Journal of Yasar University*, 11/44, 326-338.
- Eren, A.S., Eryer, A. ve Eryer, S. (2021). Seçili Yükselen Piyasa Ekonomilerinde İktisadi Büyüme-Finansal Gelişme İlişkisi Panel Veri Regresyon Analizi 1(1), *Uluslararası Stratejik Boyut Dergisi*
- Eryer, A., & Eryer, S. (2023). Girişimcilik- İnovasyon ve İktisadi Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Ampirik Bir Tahmin, *Uluslararası Ekonomi Və Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 1-8. <https://doi.org/10.58202/joecopol.1186682>
- Erdal, G., Erdal, H. & Esengün, K. (2008). The Causality between Energy Consumption and Economic Growth in Turkey. *Energy Policy*, 36, 3838-3842
- Erim, N. & Türk, A. (2005). Finansal Gelişme ve İktisadi Büyüme, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 21-45.
- Ertürkmen, G. (2023). Finansal Gelişmişlik ve Ekonomik Büyümenin Eğitim Harcamaları Üzerindeki Etkisinin ARDL Sınır Testi Yaklaşımı İle İncelenmesi: Türkiye İçin Ampirik Bir Analiz, *Social Sciences Research Journal*, 12 (12), 1410-1419.
- Esen, H., Kahraman, G. Ö., & Afşar, M. (2024). Finansal Gelişme ve Yenilenebilir Enerji Üretimi İlişkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(3), 689-704. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.1541820>
- Furstenberg, V.G.M., & Fratianni, M. (1996). Indicators of Financial Development, *North American Journal of Economics and Finance*, 7(1),19-29.
- Gökdeniz, İ., Erdoğan, M. & Kalyüncü, K. (2003). Finansal Piyasaların Ekonomik Büyümeye Etkisi ve Türkiye Örneği (1989-2002). *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 107-117.
- Granger, C.W.J. and Newbold P. (1974), Spurious Regressions in Econometrics, *Journal of Econometrics*, 2:111-120,
- Gujarati, D. (1999), Temel Ekonometri, Literatür Yayıncılık, (Çevienler: Ümit ŞENESEN, Gülay Günlük ŞENESEN), İstanbul
- Gürsucu, O.(2021). Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Finansal Gelişme İlişkisi: Türkiye Örneği, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 9/2 (2021), 69-79
- Güvenek, B. ve Alptekin, V. (2010). Enerji Tüketimi ve Büyüme İlişkisi: OECD Ülkelerine İlişkin Bir Panel Veri Analizi, *Enerji, Piyasa ve Düzenleme*, 1 (2), 172-193.
- Hayaloğlu, P. (2015). Kırılğan Beşli Ülkelerinde Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Dinamik Panel Veri Analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 131-144.

- Khan, M. & Qayyum, B. (2007). Trade Liberalisation, Financial Development and Economic Growth, *Pakistan Institute of Development Economics Working Paper*, No. 22204
- Kılıç, M., Gürbüz, A. & Ayrıcaç, Y. (2019). Finansal Gelişmenin Ekonomik Büyüme Etkisi: Türkiye Örneği. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 53-68.
- Kızılkaya, O. (2018). Türkiye’de Enerji Tüketimi ve Büyüme İlişkisi: Eşbütünlük ve Nedensellik Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 59-72.
- Meçik, O. & Koyuncu, T. (2020). Türkiye’de Göç ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2618-2635. Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/56503/74877>
- Okur, M.G., & Çiçek, A. (2023). Türkiye’de Kırmızı Et Fiyatları ile Besi Yemi Fiyatları Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Toda-Yamamoto Testi ile Belirlenmesi, *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 368-376
- Önder, F. (2022). Finansal Gelişme ile Ekonomik Büyüme İlişkisi: Kırılgan Beşli Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir Analiz. *Journal of Economics and Research*, 3(2), 36-48
- Özcan, B. & Arı, A. (2011). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Ampirik Bir Analizi: Türkiye Örneği, *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 121-142.
- Özen, K., & Levent, C. (2022). Seçilmiş OECD Ülkelerinde Enerji Tüketiminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri, *Journal of Yasar University*, 17(66), 437-452
- Ö. Demir Kale, & F. Ebghaei (2023). Ekonomik Büyüme İle Finansal Gelişme Göstergeleri Arasındaki Uzun Dönem Asimetrik İlişki: Türkiye Örneği, *Beykoz Akademi Dergisi*, 2023; 11(2), 70-81.
- Paul, S. & Bhattacharya, R. N. (2004). Causality between Energy Consumption and Economic Growth in India: A note on Conflicting Results, *Energy Economics*, 26, 977-983.
- Polat, M. A. (2017). Yapısal Kırımlar Altında Türkiye’de Enerji Tüketiminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri, *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 299-313.
- Sadorsky, P. (2009). Renewable energy consumption and income in emerging economies. *Energy Policy*, 37(10), 4021-4028. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2009.05.019>
- Sadorsky, P. (2010). The Impact of Financial Development on Energy Consumption in Emerging Economies. *Energy Policy*, 38, 2528-2535.
- Sarı, R., Soytas, U. & Özdemir, Ö. (2001). Energy Consumption and GDP Relations in Turkey: A Cointegration and Vector Error Correction Analy-

sis, *Economies and Business in Transition: Facilitating Competitiveness and Change in the Global Environment Proceedings*, 1, 838-844

- Salman D. M. & Atya, E.M. (2014). What is the role of Financial Development and Energy Consumption on Economic Growth? New Evidence from North African Countries, *International Journal of Finance & Banking Studies IJFBS*, 3(1), 137-149.
- Shahbaz, M., Hye, Q.M.A., Tiwari, A.K. & Leitao, N.C. (2013). Economic Growth, Energy Consumption, Financial Development, International Trade and CO2 Emissions in Indonesia, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 25, 109-121
- Siddique, H.M.A. & Majeed, M.T. (2015). Energy Consumption, Economic Growth, Trade and Financial Development Nexus in South Asia. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 9(2), 658-682.
- Sipahi, B. B. (2021). Türkiye’de Yoksulluk Üzerine Sağlık ve Eğitim Harcamalarının Etkisi, *SSD Journal*, 6(25), 64-74.
- Şahin, D. (2018). Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Analizi, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (14), 335-356.
- Şahin, C.(2023).Finansal Gelişme ve Yenilenebilir Enerji Arasında İlişki Car Mıdır? Türkiye İçin Uygulama, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 379-407.
- Şimşek S. A. (2024). Yenilenebilir Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği, Politik Ekonomik Kuram, 8(2), 425-433. <https://doi.org/10.30586/pek.141.8987>
- Tekin, D., Şimşek, İ., & Dışkaya, S. (2024). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Araştırılması: Türkiye ve G7 Ülkeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Muhasebe Vē Finans İncelemeleri Dergisi*. 7(1), 46 – 57, <https://doi.org/10.32951/mufider.1432778>
- Toda, H. Y. & Yamamoto, T. (1995), Statistical Inference in Vector Autoregressions with Possibly Integrated Process, *Journal of Econometrics*, 66(1-2), 225-250.
- Tutgun, S. (2019). Türkiye’de Finansal Gelişme ve Enerji Tüketiminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı, *Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi* 1(4), 50-65
- Uslu, H. (2018). Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizi, *Journal Of Social and Humanities Sciences Research*, 5 (20), 729-744.
- Uslu, H. (2022). Türkiye’de Finansal Gelişme ve Enerji Tüketiminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Yapısal Kırılmalı Bir Analiz, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 187-217

- Yanıktepe, B., Kara, O. & Kısakürek Parlak, T. (2021). Enerji tüketimi ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye, *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 452-465.
- Yılmaz, M. & Şen, E.(2018). Türkiye'nin Enerji Tüketimi Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Ardl Sınır Testi Yaklaşımı, *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 4(8), 328-33
- Yılmaz, T.(2021). Yenilenebilir Enerji Tüketimi Finansal Gelişme İlişkisi: Gelişmiş Ülkeler Üzerine Bir Araştırma, *Mehmet Akif Ersoy İİBF Dergisi*, 8(2), 1064-1081.
- Zabun, A.(2015). Ricardocu Denklik Teoremi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Uygulama, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

References

- Altman, M. (2001). Culture, human agency, and economic theory: Culture as a determinant of material welfare. *Journal of Socio-Economics*, 30(2001), 379–391.
- Alarussi, A., S. & Yen, E, Z. (2023). The Impact of population aging on economic growth in Asian countries. *International Journal of Economics and Business Administration*, XI(1), 33-53.
- Ajayi, T. A. (2023). Mineral rents, conflict, population and economic growth in selected economies: Empirical focus on Sub-Saharan Africa. *Journal of Economics and Development*, 26(1), 19-35. <https://doi.org/10.1108/JED-04-2023-0075>
- Alemu, T, A. & Zegeye, M., B. (2024). Empirical investigation on the dynamics effects of population and economic growth in Ethiopia: An application of the VEC model, *Cogent Social Sciences*, 10(1), 1-18. 2338861, <https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2338861>
- Bertacchini, E. & Segre, G. (2016). Introduction: Culture, sustainable development and social quality: A paradigm shift in the economic analysis of cultural production and heritage conservation. *City, Culture and Society*, 7(2016), 69-70. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ccs.2015.12.007>
- Chukwunonso, I., A. (2024). Population growth, climate change and economic growth in Nigeria. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Research and Studies*, 4(5), 390-399.
- Coşkun-Yılmaz, S. (2023), Türkiye’de nüfus artışı ve ekonomik gelişme arasındaki ilişki. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 313-329.
- Çelik, H. & Paksoy, S. (2021). Kamu harcamaları dış ticaret ve ekonomik büyüme ilişkisi: MİNT ülkeleri örneği (1987-2020). *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 7(33), 740-748.
- Dickey, D., A. & Fuller, W., A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica*, 49(4), 1057-1072. <https://doi.org/10.2307/1912517>
- Dikmen, N. (2022). Türkiye’de nüfus artışı ve iktisadi büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(51), 473-485. <http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.61789>
- Erataş, F, Alptekin, V. & Uysal, D. (2013). Türkiye’de kültür ekonomisinin gelişimine yerel bir bakış. *Muş Alparslan Üniversitesi Anemon Dergisi*, 1(2), 25-47.
- Güneş, Ş. (2005). Türkiye de nüfus artışının ekonomik büyümeyle ilişkisi üzerine ekonometrik bir analiz. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(3), 123-136.

- Hasnawati, S., et al. (2024). Modeling the relationship between life expectancy, population growth, carbon dioxide emission, and GDP growth in Indonesia. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 14(4), 484 - 500. <https://doi.org/10.32479/ijeep.16303>
- Jong, E. de. (2015). Culture and economic development, Editor(s): James D. Wright, *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)*, Elsevier, 528-534 <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.64002-3>.
- Pesaran, M. H., Shin, Y. & Smith R., J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of Applied Econometrics*, 16(3), 289–326. <https://doi.org/10.1002/jae.616>
- Phillips, P., C., B. & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika*. 75(2), 335-346. <https://doi.org/10.2307/2336182>
- Polat, M., A. (2018). Türkiye’de ekonomik büyümenin ve nüfus artışının ekonometrik modellemesi: ampirik bir çalışma örneği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 205-228.
- Karakaş, A. (2016). Yaklaşan tehlikenin farkına varmak: iktisadi büyüme, nüfus ve çevre kirliliği ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(41. yıl özel sayısı), 57-73.
- Khan, M., M. et al. (2010). Cultural values and economic growth in Asia: An empirical analysis. *International Journal of Business and Social Science*, 1(2), 15-27.
- Konat, G. & Fendoğlu, E. (2021). BRICS-T ülkelerinin nüfus artış hızı ile kalınma ilişkisi: yapısal kırılmalı eşbütünleşme analizi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 51(Autumn), 279-295. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.976501>
- Leitao, et al. (2023), Revisiting the effects of energy, population, foreign direct investment, and economic growth in Visegrad countries under the EKC scheme. *Environmental Science and Pollution Research*, 30, 15102–15114. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-23188-1>
- Nazir, M. I., Nazir, M. R., Hashmi, S. H. & Ali, Z. (2018). Environmental Kuznets Curve hypothesis for Pakistan: Empirical evidence form ARDL bound testing and causality approach, *International Journal of Green Energy*, 15 (14-15), 947-957, <https://doi.org/10.1080/15435075.2018.1529590>
- Sayar-Özkan, G., & Çelik, H. (2018). Bilgi iletişim teknolojileri ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: Türkiye için bir uygulama. *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-15. <https://doi.org/10.30711/utead.405474>
- Shi, S. et al. (2014). Culture and regional economic development: Evidence from China. *Papers in Regional Science*, 93(2), 281-300.

- Sotiropoulou, T., Giakoumatos, S., & Geōrgopoulos, A., N. (2023). Financial development, economic growth, and income inequality : a Toda-Yamamoto panel causality test. In: *Economics and Business Letters* 12(2), 172 - 185. <https://doi.org/10.17811/ebl.12.2.2023.172-185>.
- Telatar, O. M., & Terzi, H. (2010). Nüfus ve eğitimin ekonomik büyümeye etkisi: Türkiye üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(2), 197-214.
- Tiryaki, N. & Ekinci, A. (2023). Nüfus, yaşam beklentisi ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin ARDL yöntemi ile analizi: Türkiye örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 481-500.
- The World Bank. (2024). <https://databank.worldbank.org/>
- Turkish Statistical Institute (TURKSTAT) (2024). <https://www.tuik.gov.tr/>
- Turkish Statistical Institute. (2024). 100th year basic indicators. https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/yayinGoruntuleme.zul?yayin_no=618
- Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector auto-regressions with partially integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66 (1-2), 225-250. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01616-8](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01616-8)
- Uçan, O., & Kaçar, E. (2017). Enerji tüketimi ekonomik büyüme ve nüfus ilişkisi Türkiye örneği. *Verimlilik Dergisi*, 2017(2), 109-118.

References

- Green Economy Coalition. (2020). *The 5 principles of green economy*. Retrieved from <https://www.greeneconomycoalition.org/news-and-resources/the-5-principles-of-green-economy>
- Hallegratte, S., Heal, G., Fay, M., & Treguer, D. (2012). *From growth to green growth: A framework*. Retrieved from <https://www.oecd.org/greengrowth/framework>
- Kanianska, R. (2017). *Green growth and green economy*. Bratislava, Slovakia: Slovak University of Agriculture.
- Kasztelan, A. (2017). Green growth, green economy and sustainable development: Terminological and relational discourse. *Prague Economic Papers*, 26(4), 487–499. <https://doi.org/10.18267/j.pep.626>
- Loiseau, E., Saikku, L., Antikainen, R., Droste, N., Hansjürgens, B., Pitkanen, K., & Thomsen, M. (2016). Green economy and related concepts: An overview. *Journal of Cleaner Production*, 139, 361–371. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.08.024>
- Newton, A. C., & Cantarello, E. (2014). *An introduction to the green economy: Science, systems, and sustainability*. London, UK: Routledge.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2011). *Towards green growth: A summary for policymakers*. Retrieved from <https://www.oecd.org/greengrowth/48012345.pdf>
- OECD Data. (2024). Retrieved from [https://data-explorer.oecd.org/vis?lc=en&df\[ds\]=dsDisseminateFinalDMZ&df\[id\]=-DSD_GG%40DF_GREEN_GROWTH&df\[ag\]=OECD.ENV.EPI&dq=AUS...&pd=2017%2C&to\[TIME_PERIOD\]=false](https://data-explorer.oecd.org/vis?lc=en&df[ds]=dsDisseminateFinalDMZ&df[id]=-DSD_GG%40DF_GREEN_GROWTH&df[ag]=OECD.ENV.EPI&dq=AUS...&pd=2017%2C&to[TIME_PERIOD]=false)
- Özen Atabey, A. (2022). *Energy Efficiency and Employment in the Context of Green Growth: an Econometric Analysis for the Turkish Economy*, *Journal of Administrative Sciences*, Issue/No: Special, pp.: 53-71. DOI: <https://doi.org/10.35408/comuybd.1148366>
- Stiglitz, J. E., Sen, A., & Fitoussi, J.-P. (2009). *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/8131721/8131772/Stiglitz-Sen-Fitoussi-Commission-report.pdf>
- Şengün, H. (2015). Türkiye’de çevre yönetimi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uygulamaları. *Strategic Public Management Journal*, 1(1), 109–130.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2021). *Türkiye’nin Yeşil Kalkınma Devrimi*. Ankara, Türkiye: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (1972). *Third Five-Year Development Plan*. Retrieved from <https://www.sbb.gov.tr/wp-con>

- tent/uploads/2022/08/Yeni-Strateji-ve-Kalkinma-Plani_Ucuncu-Bes-Yil_1973_1977.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (1978). *Fourth Five-Year Development Plan*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Dorduncu-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani_1979_1983.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (1984). *Fifth Five-Year Development Plan*. Retrieved from <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (1989). *Sixth Five-Year Development Plan*. Retrieved from <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Altinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1990-1994.pdf>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (1995). *Seventh Five-Year Development Plan*. Retrieved from <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Yedinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1996-2000.pdf>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2000). *Eighth Five-Year Development Plan: Long-Term Strategy*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-2001-2005.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2006). *Ninth Development Plan*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Dokuzuncu_Kalkinma-Plani-2007-2013.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2013). *Tenth Development Plan*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma-Plani-2014-2018.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). *Eleventh Development Plan*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma-Plani-2019-2023.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2020). *New Economy Program: Medium-Term Plan 2021–2023*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/08/YeniEkonomiProgrami_OVP_2021-2023.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *Twelfth Development Plan*. Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/11/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_17112023.pdf
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2020). *Regional climate change action plans*. Retrieved from <https://cevresehiriklimkutuphanesi.csb.gov.tr/ShowPDF/cef0798a-cb8f-46ce-8232-3b6a604d4083>
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2022). Renewable energy requirements in buildings start on January 1st. Retrieved from <https://www.csb.gov.tr/binalarda-yenilenebilir-enerji-zorunlulugu-1-ocakta-basliyor-bakanlik-faaliyetleri-37361>

- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2021). *Green Deal Action Plan 2021*. Ankara, Türkiye: T.C. Ticaret Bakanlığı.
- Tsonkov, N. (2021). Challenges and opportunities for green economy transformation of Gabrovo District. *SHS Web of Conferences*, 120. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202112001001>
- UNDESA. (2012). *A guidebook to the green economy: Issue 2 - Exploring green economy principles*. Retrieved from <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/743GE%20Issue%20nr%202.pdf>
- UNEP. (2011). *Towards a green economy: Pathways to sustainable development and poverty eradication*. Retrieved from <http://archive.ipu.org/splz-e/rio+20/rpt-unep.pdf>
- WorldBank. (2021). *Inclusive green growth: The pathway to sustainable development*. Retrieved from <https://books.google.com>

References

- Alici, A. & Akar, A. S. (2020). Macroeconomic determinants of air cargo demand: A Panel Data Analysis. *Transport & Logistics: The International Journal*, 20(48), 11-23.
- Al-Azzam, A. & Hawdon, D. (1999). Estimating the demand for energy in Jordan: A Stock-Watson Dynamic OLS (DOLS) approach. *Surrey Energy Economics*. Discussion Paper Series, (97).
- Ananda, R., Jamal, A. & Mahmud, M. S. (2020). Is the economic growth of ASEAN-10 related to airline transportation? A Panel ARDL approach. *Jurnal Ekonomi dan Studi Pembangunan*, 12(1), 10-17.
- Baikgaki, O. A. & Daw, O. D. (2013). The determinants of domestic air passenger demand in the Republic of South Africa. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4(13), 389-396.
- Ba-Fail, A. O., Abed, S. Y. & Jasimuddin, S. M. (2000). The Determinants of domestic air travel demand in the Kingdom of Saudi Arabia. *Journal of Airline transportation Worldwide*, 5(2), 72-86.
- Baker, D., Merkert, R. & Kamruzzaman, M. (2015). Regional aviation and economic growth: cointegration and causality analysis in Australia. *Journal of Transport Geography*, 43, 140-150.
- Bernardo, V. & Fageda, X. (2019). Globalization, long-haul flights and inter-city connections. *Economics of Transportation*, 19, 100122.
- Beyzatlar, M. A. (2018). Causality between Dow Jones Transportation Index, CPI transportation index and transportation services index. *Press Academia Procedia (PAP)*, 8, 1-4. <http://doi.org/10.17261/Pressacademia.2018.969> .
- Brueckner, J. K. (2003). Airline traffic and urban economic development. *Urban Studies*, 40(8), 1455-1469
- Bureau of Transportation Statistics (2006). Journal of transportation and statistics, bureau of transportation statistics, *United States Department of Transportation*, 9(1).
- Button, K. & Taylor, S. (2000). International airline transportation and economic development. *Journal of air transport management*, 6(4), 209-222.
- Chang, L. Y. & Lin, D. J. (2010, March). Analysis of international air passenger flows between two countries in the APEC region using non-parametric regression tree models. In *Proceedings of the International Multi-Conference of Engineers and Computer Scientists*, 1, 17-19.
- Chi, J. & Baek, J. (2013). Dynamic relationship between air transport demand and economic growth in the United States: A new look. *Transport Policy*, (29), 257-260.
- Cidell, J. (2006). Airline transportation, airports, and the discourses and practices of globalization. *Urban Geography*, 27(7), 651-663.

- Enders, W. (1995). *Applied Econometric Time Series*. Wiley, New York.
- Erraitab, E. (2016). An econometric analysis of air travel demand: The Moroccan case. *European Scientific Journal*, 12(7), 167-380.
- Ertürkmen, G. (2023). Küreselleşme ve ekonomik büyümenin tüketim üzerindeki etkisi: BRICS ülkelerinden kanıtlar. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(Özel Sayı).
- Ertürkmen, G. & Çelik, H. (2023). Ekonomik büyüme, ticari dışa açıklık ve gıda güvenliği ilişkisi: Akdeniz Havzası ülkeleri için ampirik bir analiz. *Third Sector Social Economic Review*, 58(3), 1917-1929.
- Federal Reserve Bank Economic Data (2020). <https://fred.stlouisfed.org/series/>.
- Fernandes, E. & Pacheco, R. R. (2010). The causal relationship between GDP and domestic air passenger traffic in Brazil. *Transportation Planning and Technology*, 33(7), 569-581
- Gujarati, D. N. (2016). *Örneklerle Ekonometri* (Çev.Nasip Bolatoğlu). Ankara: BB101 Yayınları.
- Hakim, M. M. & Merkert, R. (2016). The causal relationship between air transport and economic growth: Empirical evidence from South Asia. *Journal of Transport Geography*, (56), 120-127.
- Halpern, N. & Bråthen, S. (2011). Impact of airports on regional accessibility and social development. *Journal of Transport Geography*, 19(55), 1145-1154.
- Honcu, M., Rîha, Z. & Skolilová, P. (2013). The influence of macroeconomic indicators on the development of passenger air transportation in years 2010-2030. In *TRANSBALTICA. Proceedings of the International Scientific Conference*, 8, p. 70). Vilnius Gediminas Technical University, Department of Construction Economics & Property.
- Hu, Y., Xiao, J., Deng, Y., Xiao, Y. & Wang, S. (2015). Domestic air passenger traffic and economic growth in China: Evidence from Heterogeneous Panel Models. *Journal of Air Transport Management*, (42), 95-100.
- Ishutkina, M. & Hansman, R. J. (2008). *Analysis of interaction between airline transportation and economic activity*. A Worldwide Perspective, (Doctoral dissertation). Massachusetts Institute of Technology.
- İlarslan, K., Bıyıklı, F. & Bayat, T. (2018). The measurement of the relationship between the civil aviation sector and economic growth through co-integration and causality analysis, *Article in Acta Academica*, 52-65.
- Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. *Journal of Economic Dynamics Control*, 12(2-3), 231-254.
- Kiboi, J. W., Katuse, P. & Mosoti, Z. (2017). Macroeconomic determinants of demand for air passenger transport among selected airlines. *Journal of Business and Strategic Management*, 2(3), 101-118.

- Kiracı, K. (2018). Analysis of the determinant factors of the historical development of air transport: an empirical application to Turkey Studies. *Business and Economics*, 3(3), 74-90. <https://doi.org/10.2478/sbe-2018-0036> .
- Kiracı, K., & Battal, Ü. (2018). Havayolu taşımacılığının makroekonomik belirleyicileri: Türkiye üzerine bir VAR analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(4), 1536-1557.
- KOF Swiss Economic Institute (2020). *Forecasts & Indicators, KOF Globalisation Index* .
- Kumar, V., Leone, R. & Gaskins, J. (1995). Aggregate and disaggregate sector forecasting using consumer confidence measures. *International Journal of Forecasting*, 11(3), 361-377.
- Mehmood, B. & Shahid, A. (2014). Aviation demand and economic growth in the Czech Republic: cointegration estimation and causality analysis. *Statistika*, 94(1), 54-63.
- Olaniyi, A. A., Adewale, A. E., & Jubril, O. O. (2017). Establishing the concept of research hypothesis through the relationship between demand in Nigeria international air passenger traffic and economic variables. *International journal of economic behavior and organization*, 5(5), 105-113.
- Ozan, C., Başkan, Ö., Haldenbilen, S. & Ceylan, H. (2014). Yurtiçi hava taşımacılığı talebinin modellenmesi ve senaryolar altında değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 29(9), 319-323.
- Pacheco, R. R. & Fernandes, E. (2017). International air passenger traffic, trade openness and exchange rate in Brazil: A Granger Causality Test. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 101, 22-29.
- Park, J. Y. (1992). Canonical cointegrating regressions. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 60(1), 119-143.
- Phillips, P. C. B. & Hansen, B. E. (1990). Statistical inference in instrumental variables regression with I(1) Processes. *The Review of Economic Studies*, 57(1), 99-125.
- Schäfer, A. W. (2017). Long-term trends in domestic US passenger travel: the past 110 years and the next 90. *Transportation*, 44(2), 293-310.
- Sevüktekin, M. & Çınar M. (2017). *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi: Eviews Uygulamalı*, (5. Baskı), Dora Basım Yayım.
- Sivrikaya, O. & Tunç, E. (2013). Demand forecasting for domestic airline transportation in Turkey. *The Open Transportation Journal*, (7), 20-26.
- Sofany, A. (2016). *The determinants of domestic air transport demand in Ethiopia*. Master of Science in Economic Policy, The Department of Economics, Addis Ababa University.

- Stock, J. H. & Watson, M. W. (1993). A simple estimator of cointegrating vectors in higher order integrated systems. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 61(4), 783-820.
- Uçar, M., Ülger, M. & Atamer, M. A. (2024). Havayolu taşımacılığı ile ekonomik büyüme arasındaki dinamik ilişki: BRICS-T ülkeleri örneği. *Fiscaoeconomia*, 8(1), 149-168.
- Ülger, M., Uçar, M., Atamer, M. A. & Apaydın, Ş. (2024). Kentleşme, yenilenebilir enerji ve inovasyon ile ekonomik büyüme ve ekolojik ayak izi arasındaki nedensellik ilişkileri: çok yüksek insani gelişme düzeyindeki ülkeler örneği. *Politik Ekonomik Kuram*, 8(2), 449-462.
- Valdes, V. (2015). Determinants of air travel demand in Middle Income Countries. *Journal of Air Transport Management*, 42(1), 75-84
- Yao S, & Yang X (2012) Air transport and regional economic growth in China. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 19(3): 318-329.
- Wei, M., Zhang, S. & Sun, B. (2022). Airport passenger flow, urban development and nearby airport capacity dynamic correlation: 2006-2019 time-series data analysis for Tianjin city, China. *China. Electron. Res. Arch*, 30, 4447-4468.
- World Bank (2018). *World Development indicators (WDI)*. Washington DC.
- Yones, R. F. A. (2023). Macroeconomic determinants of air passenger Demand in Egypt, *Scientific Journal for Financial and Commercial Studies and Research*, Faculty of Commerce, Damietta University, 4(1)1, 619-660.

References

- Akadiri, S. S., & Akadiri, A. C. (2021). Examining the causal relationship between tourism, exchange rate, and economic growth in tourism island states: evidence from second-generation panel. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 22(3), 235-250.
- Alam, K. J., & Sumon, K. K. (2020). Causal relationship between trade openness and economic growth: A panel data analysis of Asian countries. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 10(1), 118-126.
- Apergis, N., & Payne, J. E. (2012). Tourism and growth in the Caribbean—evidence from a panel error correction model. *Tourism Economics*, 18(2), 449-456.
- Aratuo, D. N., & Etienne, X. L. (2019). Industry level analysis of tourism-economic growth in the United States. *Tourism Management*, 70, 333-340.
- Ayad, H., & Belmokaddem, M. (2017). Financial development, trade openness and economic growth in MENA countries: TYDL panel causality approach. *Theoretical and Applied Economics*, 24(1), 233-246.
- Baltagi, B. H., & Baltagi, B. H. (2008). *Econometric analysis of panel data* (Vol. 4): Springer.
- Belazreg, W., & Mtar, K. (2020). Modelling the causal linkages between trade openness, innovation, financial development and economic growth in OECD Countries. *Applied Economics Letters*, 27(1), 5-8.
- Bento, J. P. (2016). Tourism and economic growth in Portugal: An empirical investigation of causal links. *Tourism & Management Studies*, 12(1), 164-171.
- Bilen, M., Yilanci, V., & Eryüzü, H. (2017). Tourism development and economic growth: a panel Granger causality analysis in the frequency domain. *Current Issues in Tourism*, 20(1), 27-32.
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The review of economic studies*, 47(1), 239-253.
- Chandio, A. A., Rehman, A., Jiang, Y., & Joyo, M. A. (2017). Financial development, trade openness and economic growth in Pakistan: A granger causality approach. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 4(4), 73-80.
- Danish, & Wang, Z. (2018). Dynamic relationship between tourism, economic growth, and environmental quality. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(11), 1928-1943.
- Dritsakis, N., & Stamatiou, P. (2016). Trade openness and economic growth: A panel cointegration and causality analysis for the Newest EU countries. *Romanian Economic Journal*, 18(59), 45-60.

- Dumitrescu, E.-I., & Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels. *Economic modelling*, 29(4), 1450-1460.
- Dutta, C. B., Haider, M. Z., & Das, D. K. (2017). Dynamics of economic growth, investment and trade openness: Evidence from Bangladesh. *South Asian Journal of Macroeconomics and Public Finance*, 6(1), 82-104.
- Ekanayake, E. M., & Long, A. E. (2012). Tourism development and economic growth in developing countries. *The International Journal of Business and Finance Research*, 6(1), 61-63.
- Ertürkmen, G. (2023). Küreselleşme ve Ekonomik Büyümenin Tüketim Üzerindeki Etkisi: BRICS Ülkelerinden Kanıtlar. *Uluslararası Akademik Biri-kim Dergisi*, 6(Özel Sayı).
- Ertürkmen, G., & Çelik, H. (2023). Ekonomik Büyüme, Ticari Dışa Açıklık ve Gıda Güvenliği İlişkisi: Akdeniz Havzası Ülkeleri İçin Ampirik Bir Analiz. *Third Sector Social Economic Review*, 58(3), 1917-1929.
- Eyuboglu, S., & Eyuboglu, K. (2020). Tourism development and economic growth: an asymmetric panel causality test. *Current Issues in Tourism*, 23(6), 659-665.
- Fahimi, A., Saint Akadiri, S., Seraj, M., & Akadiri, A. C. (2018). Testing the role of tourism and human capital development in economic growth. A panel causality study of micro states. *Tourism management perspectives*, 28, 62-70.
- Fan, H., & Hossain, M. I. (2018). Technological innovation, trade openness, CO2 emission and economic growth: comparative analysis between China and India. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 8(6), 240-257.
- Idris, J., Yusop, Z., & Habibullah, M. S. (2016). Trade openness and economic growth: A causality test in panel perspective. *International Journal of Business and Society*, 17(2).
- Jamel, L., & Maktouf, S. (2017). The nexus between economic growth, financial development, trade openness, and CO2 emissions in European countries. *Cogent Economics & Finance*, 5(1), 1341456.
- Kaushal, L. A., & Pathak, N. (2015). The causal relationship among economic growth, financial development and trade openness in Indian economy. *International Journal of Economic Perspectives*, 9(2), 5-22.
- Keho, Y. (2017). The impact of trade openness on economic growth: The case of Cote d'Ivoire. *Cogent Economics & Finance*, 5(1), 1332820.
- Kibara, O. N., Odhiambo, N. M., & Njuguna, J. M. (2012). Tourism and economic growth in Kenya: An empirical investigation. *The International Business & Economics Research Journal (Online)*, 11(5), 517.

- Kong, Q., Peng, D., Ni, Y., Jiang, X., & Wang, Z. (2021). Trade openness and economic growth quality of China: Empirical analysis using ARDL model. *Finance Research Letters*, 38, 101488.
- Kumari, R., Shabbir, M. S., Saleem, S., Yahya Khan, G., Abbasi, B. A., & Lopez, L. B. (2023). An empirical analysis among foreign direct investment, trade openness and economic growth: evidence from the Indian economy. *South Asian Journal of Business Studies*, 12(1), 127-149.
- Kyara, V. C., Rahman, M. M., & Khanam, R. (2021). Tourism expansion and economic growth in Tanzania: A causality analysis. *Heliyon*, 7(5).
- Lawal, A. I., Asaleye, A. J., Iseolorunkanmi, J., & Popoola, O. (2018). Economic growth, agricultural output and tourism development in Nigeria: An application of the ARDL bound testing approach. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 9(4).
- Lin, V. S., Yang, Y., & Li, G. (2019). Where can tourism-led growth and economy-driven tourism growth occur? *Journal of Travel Research*, 58(5), 760-773.
- Matarrita-Cascante, D. (2010). Beyond growth: Reaching tourism-led development. *Annals of Tourism Research*, 37(4), 1141-1163.
- Naseem, S. (2021). The role of tourism in economic growth: Empirical evidence from Saudi Arabia. *Economies*, 9(3), 117.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of applied econometrics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. *The econometrics journal*, 11(1), 105-127.
- Raghutla, C. (2020). The effect of trade openness on economic growth: Some empirical evidence from emerging market economies. *Journal of Public Affairs*, 20(3), e2081.
- Roudi, S., Arasli, H., & Akadiri, S. S. (2019). New insights into an old issue—examining the influence of tourism on economic growth: evidence from selected small island developing states. *Current Issues in Tourism*, 22(11), 1280-1300.
- Seghir, G. M., Mostéfa, B., Abbes, S. M., & Zakarya, G. Y. (2015). Tourism spending-economic growth causality in 49 countries: A dynamic panel data approach. *Procedia Economics and Finance*, 23, 1613-1623.
- Singh, D., & Alam, Q. (2024). Is tourism expansion the key to economic growth in India? An aggregate-level time series analysis. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 5(2), 100126.
- Surugiu, C., & Surugiu, M. R. (2013). Is the tourism sector supportive of economic growth? Empirical evidence on Romanian tourism. *Tourism Economics*, 19(1), 115-132.

- Suryandaru, R. (2020). Measuring tourism-led growth hypothesis in Indonesia. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 14(2), 295-300.
- Tang, C. F., & Tan, E. C. (2015). Does tourism effectively stimulate Malaysia's economic growth? *Tourism Management*, 46, 158-163.
- Uçar, M., Ülger, M., & Atamer, M. A. (2024). Havayolu taşımacılığı ile ekonomik büyüme arasındaki dinamik ilişki: BRICS-T ülkeleri örneği. *Fiscaoeconomia*, 8(1), 149-168.
- Udeagha, M. C., & Ngepah, N. (2020). Trade liberalization and the geography of industries in South Africa: fresh evidence from a new measure. *International Journal of Urban Sciences*, 24(3), 354-396.
- Wijsekara, C., Tittagalla, C., Jayathilaka, A., Ilukpotha, U., Jayathilaka, R., & Jayasinghe, P. (2022). Tourism and economic growth: A global study on Granger causality and wavelet coherence. *Plos one*, 17(9), e0274386.
- Zeren, F., & Ari, A. (2013). Trade openness and economic growth: A panel causality test. *International journal of business and social science*, 4(9).
- Zhang, J., & Zhang, Y. (2021). Tourism, economic growth, energy consumption, and CO2 emissions in China. *Tourism Economics*, 27(5), 1060-1080.
- Zhang, L., & Gao, J. (2016). Exploring the effects of international tourism on China's economic growth, energy consumption and environmental pollution: Evidence from a regional panel analysis. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 53, 225-234.

Resources

- Adediran, I. A., Isah, K. O., Ogbonna, A. E., & Badmus, S. K. (2023). A Global Analysis of the Macroeconomic Effects of Climate Change. *Asian Economics Letters*, 4(1). <https://doi.org/10.46557/001c.39732>
- Andersson, M.; Baccianti, C. & Morgan, J. (2020). Climate change and the macro economy, ECB Occasional Paper, No. 243, ISBN 978-92-899-4249-2, European Central Bank (ECB), Frankfurt a. M., <https://doi.org/10.2866/83282>
- Bakoup, F. (2023). Macroeconomic policy and climate change: Some developing countries' perspectives (No. P335). FERDI Working Paper.
- Barnes, D. & Bosch, J. S. (2024). Inflation as an Ecological Phenomenon. *Positive Money*. <https://www.datocms-assets.com/132494/1718117150-inflation-as-an-ecological-phenomenon-jan24-v2.pdf> (access 15.11.2024).
- Batten, S., Sowerbutts, R., & Tanaka, M. (2020). Climate change: Macroeconomic impact and implications for monetary policy. *Ecological, societal, and technological risks and the financial sector*, 13-38.
- Berestycki, C., Carattini, S., Dechezlepretre, A. & Kruse, T. (2022). Measuring and assessing the effects of climate policy uncertainty. OECD Economics Department working papers, 1724
- Bergman, L. (1990). Energy and Environmental Constraints on Growth: A CGE Modeling Approach. *Journal of Policy Modeling* 12 (4), pp.671-91.
- Bernal-Ramirez, J. & Ocampo, J. A. (2020). "Climate change: policies to manage its macroeconomic and financial effects. UNDP Human Development Report Background Paper No. 2-2020
- Bloom, N. (2009). The impact of uncertainty shocks. *Econometrica* 77(3):623-685
- Bovari, E., Giraud, G. & McIsaac, F. (2020). Financial impacts of climate change mitigation policies and their macroeconomic implications: a stock-flow consistent approach, *Climate Policy*, 20:2, 179-198, DOI: 10.1080/14693062.2019.1698406
- Byrne, J. P. & Vitenu-Sackey, P. A. (2024). The macroeconomic impact of global and country-specific climate risk. *Environmental and Resource Economics*, 87(3), 655-682.
- Carney, M. (2015). "Breaking the tragedy of the horizon: Climate change and financial stability." Bank of England, Speech at Lloyd's of London, London, 29 September.
- Colacito R., Hoffman B., Phan T., & Sablik T. (2018). The Impact of Higher Temperatures on Economic Growth, FRB of Richmond Economic Brief EB18-08, August, https://www.richmondfed.org/publications/research/economic_brief/2018/eb_18-08.

- Daly, H.E. (1991). Elements of Environmental Macroeconomics. in R. Costanza (ed.), *Ecological Economics: The Science and Management of Sustainability*, Columbia University Press, New York, NY. Chapter 3.
- Diebold, F.X. & Yilmaz, K. (2012). Better to give than to receive: predictive directional measurement of volatility spillovers. *Int J Forecast* 28(1):57–66
- Engin, K. & Thakoor, V. (2022). Macroeconomic Effects of Climate Change in an Aging World, IMF Working Paper WP/22/258, Washington, D.C.
- England, R.W. (2000). Natural Capital and the Theory of Economic Growth. *Ecological Economics* 34 (3), pp.425-31.
- European Central Bank (2022). A new age of energy inflation: climateflation, fossilflation and greenflation. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220317_2~d8b3582f0a.en.html (access 15.11.2024).
- Feyen, E. H., Utz, R. J., Zuccardi H. I. E., Bogdan, O., & Moon, J. (2020). Macro-financial aspects of climate change. World Bank Policy Research Working Paper, (9109).
- Girma, M. (1992). Macropolicy and the Environment: A Framework for Analysis, *World Development*, Vol.20 (4), pp.531-40.
- Grossman, G.M., & A.B. Krueger. (1995). Economic Growth and the Environment. *Quarterly Journal of Economics*, CX, pp.353-77, May.
- Halkos, G., & Paizanos, E. (2015). Environmental Macroeconomics: A critical literature review and future empirical research directions. Munich Personal RePEc Archive. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/67432/1/MPRA_paper_67432.pdf
- Harris, J. M. (2009). Ecological macroeconomics: consumption, investment and climate change. In *Twenty-First Century Macroeconomics* (pp. 169-186). Edward Elgar Publishing. <https://rrojasdatabank.info/08-02EcologyMacroEconJuly08.pdf>
- Holden, S.T., J.E. Taylor & S. Hampton. (1998). Structural Adjustment and Market Imperfections: A Stylized Village Economy-wide Model with Non-separable Farm Households. *Environment and Development Economics* 4 (1), pp.69-87
- Jackson, J. (2024). The Climate-Changing Context of Inflation: Fossilflation, Climateflation, and the Environmental Politics of Green Central Banks. *Global Environmental Politics*, doi: https://doi.org/10.1162/glep_a_00762
- Jorgensen, D.W. & Wilcoxon, P.J. (1990). Intertemporal General Equilibrium Modeling of U.S. Environmental Regulation. *Journal of Policy Modeling* 12 (4), pp.715-44.

- Kessler J.J. & Van Dorp, M. (1998). Structural Adjustment and the Environment: The Need for an Analytical Methodology. *Ecological Economics* 27 (3), pp.267-81.
- Kiley, M. T. (2021). Growth at Risk from Climate Change, Finance and Economics Discussion Series 2021-054, <https://doi.org/10.17016/FEDS.2021.054>.
- Koopmans, T.C. (1973). Some Observations on ‘Optimal’ Economic Growth and Exhaustible Resources. *Cowles Foundation Discussion Papers 356*, Yale University.
- Lawn, P. A. (2003). Environmental macroeconomics: Extending the IS–LM model to include an ‘environmental equilibrium’ curve. *Australian economic papers*, 42(1), 118-134.
- Leontieff, W. (1970). Environmental Repercussions and the Economic Structure: An Input-output Approach. *Review of Economics and Statistics*, LII (3), pp.262-71.
- McKibbin, W. J., Morris, A. C., Wilcoxon, P. J., & Panton, A. J. (2020). Climate change and monetary policy: Issues for policy design and modelling. *Oxford Review of Economic Policy*, 36(3), 579–603. <https://doi.org/10.1093/oxrep/graa040>
- Milani, S. (2023). Teaching Environmental Macroeconomics to Undergraduate Students. *Eastern Economic Journal* 49:391–407. <https://doi.org/10.1057/s41302-023-00239-0>
- Mitić, P., Kresoja, M., & Minović, J. (2019). A literature survey of the environmental Kuznets curve. *Economic Analysis*, 52(1), 109-127.
- Munasinghe, M. (2004). Environmental Macroeconomics--Basic Principles. Munasinghe Institute for Development (MIND), Colombo, Sri Lanka.
- Niu, M., Zhang, S., Zhang, N., Wen, Z., Xu, M. & Yang, Y. (2022). Progress in the Research of Environmental Macroeconomics. *Sustainability* 14,1190. <https://doi.org/10.3390/su14031190>
- Opschoor, J.B. & Jongma, S.M. (1996). Structural Adjustment Policies and Sustainability. *Environment and Development Economics* 1, pp. 183-202.
- Pisani-Ferry J. (2021) “Climate Change Policy is Macroeconomic Policy, and the Implications will Be Significant”, PIIIE Policy Brief 21-20, August, <https://www.piie.com/publications/policybriefs/climate-policy-macroeconomic-policy-and-implications-will-be-significant>.
- Solow, R. (1993). An Almost Practical Step Toward Sustainability. *Resources Policy* 19 (3), pp.162-72.
- Stern, D. I. (2014). The Environmental Kuznets Curve: A Primer. Working Papers 249424, Australian National University, Centre for Climate Economics & Policy.

- Stiglitz, J. (1974). Growth with Exhaustible Natural Resources: Efficient and Optimal Growth Paths. *Review of Economic Studies* 41, Special Symposium Issue, pp.123-37.
- Withagen, C. (1990). Topics in Resource Economics. in F. van der Ploeg (ed.), *Advanced Lectures in Quantitative Economics*, Academic Press, London, pp.381- 420
- World Health Organization (WHO). (2018). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health> (access 28.10.2024)

References

- Ağır, H. & Yıldırım, S. (2015). Türkiye ile BRICS ekonomilerinin makroekonomik performans karşılaştırması: Betimsel bir analiz. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 39-65.
- Benlialper, A., Cömert, H. & Düzçay, G. (2015). 2002 sonrası Türkiye ekonomisinin performansı: Karşılaştırmalı bir analiz. *ERC Working Papers in Economics*, 15/04, 1-44.
- Byrne, D. & Strobl, E. (2001). Defining unemployment in developing countries: The case of Trinidad and Tobago. CREDIT Research Paper, No. 01/09, The University of Nottingham, Centre for Research in Economic Development and International Trade (CREDIT), Nottingham.
- Ekinci Hamamcı, E. D. & Şahinoğlu, T. (2020). Temel bileşenler analiziyle yükselen piyasa ekonomilerinin makroekonomik performansı. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 15(60), 728-745.
- Güran, M. C. & Tosun, M. U. (2005). Türkiye ekonomisinin makro ekonomik performansı: 1951-2003 dönemi için parametrik olmayan bir ölçüm. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(4), 89-115.
- IMF. (2024). <https://data.imf.org/regular.aspx?key=63087881> (Accessed: 11.09.2024).
- Koşaroğlu, Ş. M. (2021). E7 ülkelerinin makroekonomik performanslarının ENTROPİ ve ARAS yöntemleriyle karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 68, 203-221.
- Kurtaran, A. (2007). Doğrudan yabancı yatırım kararları ve belirleyicileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 367-382.
- Nalçakan, U. (2022). Türkiye'nin Covid-19 dönemi makroekonomik görünümü. *International Academic Social Resources Journal*, 7(39), 758-765.
- OECD. (2024). <https://www.oecd.org/en/data/indicators/current-account-balance.html> (Accessed: 13.09.2024).
- Orhan, A. & Göçeri, K. (2019). Türkiye'nin makroekonomik performansı ve yeni ekonomi programı: EPI yöntemi ile bir analiz. In: Güncel Sorunlarıyla Türkiye Ekonomisi: Dinamik Bir Analiz, (Ed.: Barış Aytekin), İKSAD Publishing House, 167-200.
- Taban, S. & Kar, M. (2014). *Kalkınma ekonomisi*. Bursa: Ekin yayınevi.
- Tıraş, H. H., Türkmen, S. & Ağır, H. (2023). Genişleyen BRICS ülkelerinin makroekonomik göstergelerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 10(102), 3304-3323.
- Yavuz Tiftikçigil, B., Güriş, B. & Yaşgül, Y. Ş. (2018). Does middle income trap exist?: Evidence from emerging economies: E7 countries for 1969-2015. *Revista Galega de Economía*, 27(1), 145-162.

- Yöyen, H. T. (2023). 100. yılında Türkiye ekonomisi: Makroekonomik performans üzerinden bir değerlendirme. *Fiscaoeconomia*, 7, Özel Sayı, 283-309.
- World Bank. (2024). <https://data.worldbank.org> (Accessed: 07.09.2024).

References

- Wang, A. T., & Yao, C. (2014). Risks of Latin America sovereign debts before and after the financial crisis. *Applied Economics*, 46(14), 1665-1676.
- Wang, A. T., Yang, S. Y., & Yang, N. T. (2013). Transmission of information between sovereign debt CDS and other financial factors: The case of Latin America. *The North American Journal of Economics and Finance*, 26, 586-601.
- Ho, S. H. (2016). Long and short-runs determinants of the sovereign CDS spread in emerging countries. *Research in International Business and Finance*, 36, 579-590.
- Ertugrul, H. M., & Ozturk, H. (2013). The drivers of credit default swap prices: Evidence from selected emerging market countries. *Emerging Markets Finance and Trade*, 49(sup5), 228-249.
- Fender, I., Hayo, B., & Neuenkirch, M. (2012). Daily pricing of emerging market sovereign CDS before and during the global financial crisis. *Journal of Banking & Finance*, 36(10), 2786-2794.
- Hilscher, J., & Nosbusch, Y. (2010). Determinants of sovereign risk: Macroeconomic fundamentals and the pricing of sovereign debt. *Review of finance*, 14(2), 235-262.
- Mellios, C., & Paget-Blanc, E. (2006). The impact of macro-economic variables on the sovereign CDS spreads of the Eurozone countries: Examining the determinants of credit default swaps. *Journal of Finance*, 12(4), 363-382.
- Georgievska, A., Georgievska, L., Stojanovic, A., & Todorovic, N. (2008). Sovereign rescheduling probabilities in emerging markets: a comparison with credit rating agencies' ratings. *Journal of applied statistics*, 35(9), 1031-1051.
- Aizenman, J., & Pasricha, G. K. (2010). Selective swap arrangements and the global financial crisis: Analysis and interpretation. *International Review of Economics & Finance*, 19(3), 353-365.
- Hilscher, J., & Nosbusch, Y. (2010). Determinants of sovereign risk: Macroeconomic fundamentals and the pricing of sovereign debt. *Review of finance*, 14(2), 235-262.
- Bellas, D., Papaioannou, M. G. & Petrova, I. K. (2010). Determinants of emerging market sovereign bond spreads: Fundamentals vs. financial stress. IMF working paper, 10/281
- Csonto, M. B., & Ivaschenko, M. I. V. (2013). *Determinants of Sovereign Bond Spreads in Emerging Markets: Local Fundamentals and Global Factors vs. Ever-Changing Misalignments*. International Monetary Fund. (No. 2013/164)

- Eyssell, T., Fung, H. G., & Zhang, G. (2013). Determinants and price discovery of China sovereign credit default swaps. *China Economic Review*, 24, 1-15.
- Doshi, H., Jacobs, K., & Zurita, V. (2017). Economic and financial determinants of credit risk premiums in the sovereign CDS market. *The Review of Asset Pricing Studies*, 7(1), 43-80.
- Erer, D. (2022). Farklı Ekonomik Rejimler Altında Küresel Belirsizliklerin Ülke Kredi Risk Primi Üzerine Etkisi: Türkiye örneği. *Maliye Dergisi*, 183, 1-23.
- Augustin, P., & Tédongap, R. (2016). Real Economic Shocks and Sovereign Credit Risk. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 51(2), 541-587.
- Chernov, M., Schmid, L., & Schneider, A. (2020). A Macrofinance view of US sovereign CDS premiums. *The Journal of Finance*, 75(5), 2809-2844.
- Longstaff, F. A., Pan, J., Pedersen, L. H., & Singleton, K. J. (2011). How sovereign is sovereign credit risk?. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 3(2), 75-103.
- Fender, I., Hayo, B., & Neuenkirch, M. (2012). Daily Pricing of Emerging Market Sovereign CDS Before and During The Global Financial Crisis. *Journal of Banking & Finance*, 36(10), 2786-2794.
- Akıncı, Ö. (2013). Global Financial Conditions, Country Spreads and Macroeconomic Fluctuations In Emerging Countries. *Journal of International Economics*, 91(2), 358-371.
- Güngör, S., & Erer, E. (2020). Kredi Temerrüt Swap Primleri Ile Hisse Senedi Piyasaları Arasındaki Oynaklık Yayılım Etkisi: Türkiye'den Kanıtlar. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 19-41.
- Stolbov, M. (2017). Causality between credit depth and economic growth: evidence from 24 OECD countries. *Empirical Economics*, 53, 493-524.
- Srivastava, S., Lin, H., Premachandra, I. M., & Roberts, H. (2016). Global risk spillover and the predictability of sovereign CDS spread: International evidence. *International Review of Economics & Finance*, 41, 371-390.
- Bouri, E., De Boyrie, M. E., & Pavlova, I. (2017). Volatility Transmission from Commodity Markets To Sovereign CDS Spreads In Emerging and Frontier Countries. *International Review of Financial Analysis*, 49, 155-165.
- Abed, R. E., Boukadida, S., & Jaidane, W. (2019). Financial Stress Transmission from Sovereign Credit Market to Financial Market: A Multivariate FIGARCH-DCC approach. *Global Business Review*, 20(5), 1122-1140.
- Aljarba, S., Naifar, N., & Almeshal, K. (2024). Volatility Spillovers among Sovereign Credit Default Swaps of Emerging Economies and Their Determinants. *Risks*, 12(4), 71.

- Engle, R. (2002). Dynamic Conditional Correlation: A Simple Class of Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity Models. *Journal of Business & Economic Statistics*, 20(3), 339-350.
- Tse, Y. K., & Tsui, A. K. C. (2002). A Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity Model with Time-Varying Correlations. *Journal of Business & Economic Statistics*, 20(3), 351-362.
- Aielli, G. P. (2013). Dynamic Conditional Correlation: On Properties and Estimation. *Journal of Business & Economic Statistics*, 31(3), 282-299.
- Cappiello, L., Engle, R. F., & Sheppard, K. (2006). Asymmetric Dynamics in the Correlations of Global Equity and Bond Returns. *Journal of Financial Econometrics*, 4(4), 537-572
- Cheung, Y. W., & Ng, L. K. (1996). A Causality-In-Variance Test and Its Application To Financial Market Prices. *Journal of Econometrics*, 72(1-2), 33-48.
- Hafner, C. M., & Herwartz, H. (2006). A Lagrange multiplier test for causality in variance. *Economics letters*, 93(1), 137-141.
- Cheung, Y. W., & Ng, L. K. (1996). A causality-in-variance test and its application to financial market prices. *Journal of econometrics*, 72(1-2), 33-48.

References

- Abildgren, K. (2016). A century of macro-financial linkages. *Journal of Economic Policy*, 8(4), 458–471.
- Atilio, L. A., Faria, J. R., & Prado, M. (2024). The impact of the US stock market on the BRICS and G7: A GVAR approach. *Journal of Economic Studies*, 51(7), 1481–1506.
- Barunik, J., & Krehlik, T. (2018). Measuring the frequency dynamics of financial connectedness and systemic risk. *Journal of Financial Econometrics*, 16(2), 271–296.
- Bates, D. S. (1991). The crash of '87: Was it expected? The information content of the volatility implied by options prices. *The Journal of Finance*, 46(3), 1009–1044.
- Bekaert, G., & Harvey, C. R. (1995). Time-varying world market integration. *The Journal of Finance*, 50(2), 403–444.
- Biswas, R., Loungani, P., Liang, Z., & Michaelides, M. (2024). Linkages between financial and macroeconomic indicators in emerging markets and developing economies. *Global Finance Journal*, 62, 101007.
- Bonacich, P. (1987). Power and Centrality: A Family of Measures. *American Journal of Sociology*, 92, 1170–1182.
- Bollerslev, T., Gibson, M., & Zhou, H. (2011). Dynamic estimation of volatility risk premia and investor risk aversion from option-implied and realized volatilities. *Journal of Econometrics*, 160(1), 235–245.
- Cont, R. (2001). Empirical properties of asset returns: stylized facts and statistical issues. *Quantitative Finance*, 1, 223–236.
- Diebold, F. X., & Yilmaz, K. (2009). Measuring financial asset return and volatility spillovers, with application to global equity markets. *The Economic Journal*, 119(1), 158–171.
- Diebold, F. X., & Yilmaz, K. (2012). Better to give than to receive: Predictive directional measurement of volatility spillovers. *International Journal of Forecasting*, 28(1), 57–66.
- Diebold, F. X., & Yilmaz, K. (2014). On the network topology of variance decompositions: Measuring the connectedness of financial firms. *Journal of Financial Econometrics*, 14(1), 81–127.
- Garman, M. B., & Klass, M. J. (1980). On the estimation of security price volatilities from historical data. *The Journal of Business*, 53(1), 67–78.
- Joaqui-Barandica, O., Gomez Daza, J. A., & Lopez-Estrada, S. (2024). Macro-financial interconnections in the Pacific Alliance: A quantile approach of stock markets and macroeconomic factors. *Applied Economics Letters*, 1–8.
- Karanasos, M., Yfanti, S., & Hunter, J. (2022). Emerging stock market volatility and economic fundamentals: The importance of US uncertainty spil-

- lovers, financial and health crises. *Annals of Operations Research*, 313(2), 1077–1116.
- Koop, G., Pesaran, M. H., & Potter, S. M. (1996). Impulse response analysis in non-linear multivariate models. *Journal of Econometrics*, 74(1), 119–147.
- Ma, Y., Wang, Z., & He, F. (2022). How do economic policy uncertainties affect stock market volatility? Evidence from G7 countries. *International Journal of Finance & Economics*, 27(2), 2303–2325.
- Newman, M.E.J. (2010). *Networks: An introduction*. New York: Oxford University Press.
- Ngene, G. M. (2021). What drives dynamic connectedness of the U.S. equity sectors during different business cycles? *The North American Journal of Economics and Finance*, 58, 101493.
- Pesaran, M. H., & Shin, Y. (1998). Generalized impulse response analysis in linear multivariate models. *Economics Letters*, 58(1), 17–29.
- R Core Team. (2024). *R: A language and environment for statistical computing*. R Foundation for Statistical Computing. <https://www.R-project.org/>.
- Ryan, J. A., & Ulrich, J. M. (2024). *quantmod: Quantitative financial modeling framework* (R package version 0.4.26). Retrieved from <https://CRAN.R-project.org/package=quantmod>.
- Schmidbauer, H., Roesch, A., & Uluceviz, E. (2013). Market Connectedness: Spillovers, Information Flow, and Relative Market Entropy. Koç University-TUSIAD Economic Research Forum Working Paper, No. 1320, October.
- Schmidbauer, H., Roesch, A., & Uluceviz, E. (2017). Frequency Aspects of Information Transmission in a Network of Three Western Equity Markets. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 486, 933–946.
- Schmidbauer, H., Roesch, A., Uluceviz, E., & Erkol, N. (2016). The Russian stock market during the Ukrainian crisis: A network perspective. *Czech Journal of Economics and Finance*, 66(6), 478–509.
- Tahai, A., Rutledge, R. W., & Karim, K. E. (2004). An examination of financial integration for the group of seven (G7) industrialized countries using an I(2) cointegration model. *Applied Financial Economics*, 14(5), 327–335.
- Uluceviz, E., & Yilmaz K. (2020). Real-financial Connectedness in The Swiss Economy. *Swiss Journal of Economics and Statistics*, 156(1).
- Uluceviz, E., & Yilmaz K. (2021). Measuring Real-financial Connectedness in The U.S. Economy. *North American Journal of Economics and Finance*, 58(Nov).
- Wang, D., & Huang, W. Q. (2022). Forecasting Chinese macroeconomy with volatility connectedness of financial institutions. *Emerging Markets Finance and Trade*, 59(6), 1797–1817.

- World Bank. (n.d.). *GDP (current US\$)*. The World Bank. Accessed November 25, 2024. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CA-IT-US-GB-DE-FR-JP>.
- Zhang, P., Sha, Y., & Xu, Y. (2021). Stock Market Volatility Spillovers in G7 and BRIC. *Emerging Markets Finance and Trade*, 57, 2107-2119.

Transforming Early Childhood Education: Technology, Sustainability, and Foundational Skills for the 21st Century

Editors:

Prof. Dr. Bahattin Aydını

Assoc. Prof. Dr. Bahattin Deniz Altunoğlu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyinlari.com

✉ info@ozguruyinlari.com

Transforming Early Childhood Education: Technology, Sustainability, and Foundational Skills for the 21st Century

Editors: Prof. Dr. Bahattin Aydınlı • Assoc. Prof. Dr. Bahattin Deniz Altunoğlu

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-962-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub534>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aydınlı, B. (ed), Altunoğlu, B. D. (ed) (2024). *Transforming Early Childhood Education: Technology, Sustainability, and Foundational Skills for the 21st Century*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub534>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyinlari.com/>

References

- Aud, S., Wilkinson-Flicker, S., Kristapovich, P., Rathbun, A., Wang, X., and Zhang, J. (2013). *The condition of education 2013* (NCES 2013-037). Washington, DC: US Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Barton, P.E. (2003). *Parsing the achievement gap: Baselines for tracking progress*. Princeton, NJ: ETC Policy Information Center.
- Bush, M. (2011). *State characteristics: Kindergarten*. Denver, CO: Education Commission of the States.
- Center for Child Health Research. (2004). *Early child development in social context: A chartbook*. New York, NY.
- Child Trends Research Brief. (2001). *School readiness: Helping communities get children ready for school and schools ready for children*. Washington, DC: Child Trends.
- Comprehensive Report. (2005). *Are children ready for school? Assessment of kindergarten readiness in San Mateo and Santa Clara counties*. San Jose, CA: Results from the 2005 School Readiness Assessment Project.
- De Cos, P.L. (1997). *Readiness for kindergarten: What does it mean? A review of literature in response to a request by Assemblymember Kerry Mazzoni*. Sacramento, CA: California Research Bureau.
- Dicker, S., Gordon, E. & Knitzer, J. (2002). *Improving the odds for the healthy development of young children in foster care*. New York, NY: National Center for Children in Poverty.
- Doherty, G. (1997). *Zero to six: The basis for school readiness*. Quebec, Canada: Applied Research Branch Strategic Policy Human Resources Development Canada.
- English, D.J. (1998). The extent and consequences of child maltreatment. *The Future of Children: Child Abuse and Neglect*, 8, (1), 39-53.
- Getting a Good Start in School. (1997). Washington, DC: National Education Goals Panel, US Government Printing Office.
- <https://phii.org/module-8/appendix-c-school-readiness-assessment-tools/>. Accessed on September 21, 2024.
- https://www.wegweiserbw.de/fileadmin/PDF/Material/ESU/Einschulungsuntersuchung_englisch.pdf. Accessed on August 13, 2024.
- [https://handbookgermany.de/en/schoolentryhealthchecks#:~:text=They%20examine%20the%20children%20and,to%20start%20school%20in%20Germany](https://handbookgermany.de/en/schoolentryhealthchecks#:~:text=They%20examine%20the%20children%20and,to%20start%20school%20in%20Germany.). Accessed on September 12, 2024.
- https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman%20perusteet%202022_EN_final_23%20.pdf. Accessed on August 28, 2024.

- <https://okm.fi/en/before-and-after-school-activities>. Accessed on September 23, 2024.
- <https://www.infofinland.fi/en/education/pre-primary-education>. Accessed on September 23, 2024.
- <https://www.oph.fi/en/education-and-qualifications/national-core-curriculum-ecec-nutshell>. Accessed on September 23, 2024.
- Joyner, S., Theodore, K. (2011). Improving school readiness and success for children. *Southeast Comprehensive Center e Bulletin*, 5(3), 1-11.
- Kagan, S.L., Rigby, E. (2003). *Policy matters: Setting and measuring benchmarks for state policies*. Washington, DC: Center for the Study of Social Policy.
- Kutluca Canbulat, A.N., Canbulat, M. (2012). Almanya’da okula alma uygulamaları ve Kiel Okula Alma Testi’nin Türkçeye uyarlanması. *İlköğretim Online*, 11(1), 1-17.
- Martinez, M.C. (2004). *Meeting the challenges of population growth and the future demand for postsecondary education: Considerations for state higher education policy*. Los Angeles, CA: Center for Community College Policy.
- National Education Goals Panel. (1994). *Reconsidering children’s early development and learning: Toward common views and vocabulary*. Washington, DC: US Government Printing Office.
- National Education Goals Report. (1997). *The national education goals report: Building a nation of learners*. Washington, DC: US Government Printing Office.
- NAEYC Position Statement. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8*. Washington, DC: US Government Printing Office.
- Nieer Special Report. (2003). Preschool matters. *A Publication of the national institute for early education research*, 1(1), 1-12.
- Parks, A.N., Bridge-Rhoads, S. (2010). What’s more important: Numbers or shoes? Readiness, curriculum, and nonsense in a rural preschool. Kyunghwa Lee ve Mark D. Vagle (Ed.), *Developmentalism in early childhood and middle grades education* (p. 17-34). New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Rhode Island Kids Count. (2005). *Getting ready: Findings from the national school readiness indicators initiative a 17 state partnership*. Providence, RI.
- Schorr, L.B., Marchand, V. (2007). *Pathway to school readiness and third grade school success*. The Annie E. Casey Foundation, Pathways Mapping Initiative.
- Shonkoff, J., Phillips, D. (2002). *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. Washington, DC: National Academies Press.
- Stedron, J.M., Berger, (2010). *NCSL Technical report: State approaches to school readiness assessment*. Washington, DC: National Conference of State Legislatures.

- Taguma, M., Litjens, I., Makowiecki, K. (2012). *Quality Matters in early childhood education and care: Finland*. OECD.
- Vanover, S. (2017). *The beginnings of school readiness: Foundations of the infant and toddler classroom*. Rowman & Littlefield.

6. References

- Akbaş, A. (2007). Kişilik, Sosyal, Duygusal ve Ahlak Gelişimi. K. Ersanlı, & E. Uzman (Dü) içinde, *Eğitim Psikolojisi* (s. 106). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Akshoomoff, N. (2002). Selective attention and active engagement in young children. *Developmental Neuropsychology*, 22(3), 625-642.
- Alisinanoğlu, F., & Ulutaş, İ. (2003). Çocukların Kaygı Düzeyleri ile Annele-
rinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*,
65-71.
- Asıcı, E., & Uygur, S. S. (2017). Duygusal Öz-Yeterlik ve Affetmenin Algılanan
Stres Düzeyini Yordayıcı Rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları
Dergisi*, 6(3).
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. New York: Freeman.
- Bauer, I. M., & Baumeister, R. F. (2011). Self-Regulatory Strength. K. Vohs, &
R. Baumeister içinde, *Handbook of Self-Regulation: Research, Theory, and
Applications* (s. 64-82). New York: The Guilford.
- Beesdo, K., Knappe, S., & Pine, D. S. (2009). Anxiety and anxiety disorders
in children and adolescents: developmental issues and implications for
DSM-V. *Psychiatric Clinics*, 32(3), 483-524.
- Berk, L. E. (2015). Tarih, Teori ve Araştırma Stratejileri. L. E. Berk içinde,
Bebekler ve Çocuklar: Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa (N. I. Aydoğan,
Çev., Cilt 7, s. 1-49). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Blair, C., & Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function,
and false belief understanding to emerging math and literacy ability in
kindergarten. *Child Development*, 78(2), 647-663.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2010). *Zihnin Araçları: Erken Çocukluk Eğitimin-
de Vygotsky Yaklaşımı*. (G. Haktanır, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bockaerts, M., Zeidner, M., & Pintrich, P. R. (Dü). (2000). *Handbook of Self-
Regulation*. London, UK: Academic Press.
- Bora, A. (2019). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların kaygıları ile ebevey-
nlerinin kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Bur-
dur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bosquet, M., & Egeland, B. (2006). The development and maintenance of
anxiety symptoms from infancy through adolescence in a longitudinal
sample. *Development and Psychopathology*, 517-550.
- Bouldin, P., & Pratt, C. (1998). Utilizing Parent Report to Investigate Young
Children's Fears: A Modification of the Fear Survey Schedule for Child-
ren-II: A Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*,
271-277.
- Bronson, M. B. (2019). *Erken Çocuklukta Öz-Düzenleme Doğası ve Gelişimi*. (S.
Esin, & M. K. Yiğit, Çev.) Ankara: Eğiten Kitap.

- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). Bilimsel Araştırmanın Temelleri. Ş. Büyüköztürk, E. K. Çakmak, Ö. E. Akgün, Ş. Karadeniz, & F. Demirel içinde, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s. 1-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Carlson, S. M. (2005). Developmentally sensitive measures of executive function in preschool children. *Developmental Neuropsychology*, 28(2), 595-616.
- Carlson, S. M., & Wang, T. S. (2007). Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development*(22), 489-510.
- Cebeci, S. T. (2009). Tam Aileye ve Tek Ebeveyne Sahip Ailelerden Gelen 7-12 Yaşları Arasındaki Çocukların Bağlanma Stilleri ve Kaygı Durumları Arasındaki İlişki. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Cohen, P., Cohen, J., Kasen, S., Velez, C. N., Hartmark, C., & Johnson, J. (1993). An epidemiological study of disorders in late childhood and adolescence—I.Age- and gender-specific prevalence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 34, 851-867.
- Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çiçek, T. (2018). Güzel Sanatlar Fakültesi Öğrencilerinin Öz-Düzenleme Becerileri Ve Öğrenmede Güdülenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 26-54.
- Dacey, J. S., Mack, M. D., & Fiore, L. B. (2017). Kaygı Nedir? J. S. Dacey, M. D. Mack, & L. B. Fiore içinde, *Çocuklarda Aşırı Kaygı ve Kaygı Azaltma Yöntemleri* (I. Doğançün, Çev., s. 1-27). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Doron, H., & Sharbani, A. (2013). Parental Authority Styles of Parents with Attention Deficit Disorders (ADD). *Open Journal of Social Sciences*, 1(6), 43-49.
- Eggum, N. D., Eisenberg, N., Kao, K., Spinrad, T. L., Bolnick, R., Hofer, C., . . . Fabricius, W. V. (2011). Emotion understanding, theory of mind, and prosocial orientation: relations over time in early childhood. *The Journal of Positive Psychology*, 6(1), 4-16.
- Else-Quest, N., Hyde, J., Goldsmith, H., & Hulle, C. V. (2006). Gender differences in temperament: a meta-analysis. *Psychol. Bull*, 132, 33-72.
- Eren Gümüş, A. (2006). *Sosyal Kaygı İle Başa Çıkma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erol, A., & İvrendi, A. (2018). 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi (Anne Formu). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 178195.

- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Ertürk Kara, H. G., Güler Yıldız, T., & Fındık, E. (2018). *Erken Çocukluk Döneminde Öz Düzenleme: İzleme, Değerlendirme ve Destekleme Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fitzsimons, G. M., & Finkel, E. J. (2011). The Effects of Self-Regulation on Social Relationships. K. D. Vohs, & R. F. Baumeister içinde, *Handbook of Self-Regulation* (s. 409). New York: The Guilford Press.
- Foxman, P. (2004). Understanding Anxiety. P. Foxman içinde, *Dancing With Fear: Overcoming Anxiety in a World of Stress and Uncertainty* (s. 9-10). Oxford: The Rowman & Littlefield Publishing Group.
- Freud, S. (1933). *New Introductory Lectures On Psycho-analysis*. New York: Norton.
- George, D., & Mallery, P. (2012). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 17.0 Update* (Cilt 10th Edition). Boston: Pearson.
- Güler, M. (2016). Yeniden Düzenlenen Okulöncesi Kaygı Ölçeği. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Güngör, H., & Buluş, M. (2016). Ebeveyn Mükemmeliyetçiliğinin 5-6 Yaş Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algılanan Kaygı Düzeyini Öngörmedeki Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 147-159.
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2013). *Multivariate Data Analysis* (Cilt 7. Ed). Edinburgh Gate: Pearson Education.
- Hamarta, E., Deniz, M., Arslan, C., & Dilmaç, B. (2012). The relationship between early separation anxiety, attachment styles and adjustment. *The Online Journal of Counselling and Education*, 1(3), 97-106.
- Hazar, Ç. M. (2006). Kişilik ve İletişim Tipleri. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(2), 125-140.
- Hsu, H. C. (2004). Antecedents and consequences of separation anxiety in first-time mothers: Infant, mother, and social-contextual characteristics. *Infant Behavior and Development*, 27(2), 113-133.
- Hudson, J. L., Dodd, H. F., & Bovopoulos, N. (2011). Temperament, Family Environment and Anxiety in Preschool Children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 939-951 .
- Kocovski, N. L., & Endler, N. S. (2000). Social Anxiety, Self-Regulation, and Fear of Negative Evaluation. *European Journal of Personality*, 14(4), 343-358.
- Kopp, C. B. (1982). Antecedents of Self-Regulation: A Developmental Perspective. *Developmental Psychology*, 199-214.
- Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan Muthuluğa Kişilik (17.Basım)*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

- Küçüködük, C. (2015). 3-5 yaş arasında ve anaokuluna giden çocuk annelerinin ayrılma kaygısı ve bağlanma biçimleri ile çocuğun davranışları ve ayrılma kaygısı arasındaki ilişki: bilişsel esnekliğin aracı rolü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lavigne, J. V., LeBailly, S. A., Hopkins, J., Gouze, K. R., & Binns, H. J. (2009). The prevalence of ADHD, ODD, depression, and anxiety in a community sample of 4-year-olds. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 38(3), 315-328.
- Le Gall, A. (2012). *Anksiyete ve Kaygı*. (İ. Yerguz, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Liew, J., McTigue, E. M., Barrois, L., & Hughes, J. N. (2008). Adaptive and effortful control and academic self-efficacy beliefs on achievement: A longitudinal study of 1st through 3rd graders. *Early Childhood Research Quarterly*, 23, 515-526.
- Murray, L., Creswell, C., & Cooper, P. J. (2009). The development of anxiety disorders in childhood: an integrative review. *Psychological Medicine*, 39(9), 1413-1423.
- Myers, R. G. (2004). *In Search of Quality in Programmes of Early Childhood Care and Education (ECCE)*. Washington, D.C.: The World Bank.
- Padilla-Walker, L. M., Coyne, S., Collier, K., & Nielson, M. (2015). Longitudinal Relations Between Prosocial Television Content and Adolescents' Prosocial and Aggressive Behavior: The Mediating Role of Empathic Concern and Self-Regulation. *Developmental Psychology*, 51(9), 1317-1328.
- Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. I. M. Boekaerts, P. Pintrich, & M. Zeidner (Dü) içinde, *Handbook of Self-Regulation* (s. 451-502). San Diego: CA: Academic.
- Posner, M., & Rothbart, M. (2009). Toward A Physical Basis of Attention and Self Regulation. *Physics of Life Reviews*, 103-120.
- Pritchard, K. J., & Mezo, P. G. (2017). Excessive Reassurance Seeking, Optimism, and Self-Regulation Predict Anxiety. *Association for Behavioral and Cognitive Therapies Conference*. San Diego: University of Toledo.
- Rapee, R. M., Schniering, C. A., & Hudson, J. L. (2009). Anxiety disorders during childhood and adolescence: Origins and treatment. *Annual Review of Clinical Psychology*, 5, 311-341.
- Sameroff, A. (2008). Conceptual issues in studying the development of self-regulation. S. L. Olson, & A. J. Sameroff (Dü) içinde, *Biopsychosocial Regulatory Processes in Development of Childhood Behavior Problems: Biological, Behavioral, and Social-Ecological Interactions* (s. 1-18). Newyork: Cambridge University Press.

- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (2001). *Self-regulated learning: From teaching to self-reflective practice*. Guilford Press.
- Seçer, Z., Sarı, H., Çeliköz, N., & Üre, Ö. (2009). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bilişsel Stilllerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 408-420.
- Serin, N. B., & Öztürk, S. (2007). Anne-Babası Boşanmış 9–13 Yaşlarındaki Çocuklar İle Aynı Yaş Grubundaki Anne-Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı Ve Kaygı Düzeyleri. *Abi Evran Üniversitesi Karşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 8(2), 117-128.
- Shonkoff, J. P., & Phillips, D. (2000). *From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development*. Washington, DC: National Academy Press.
- Siegler, R. (1989). Mechanisms of Cognitive Development. *Annual Review of Psychology* , 353-379.
- Spence, S. H., Rapee, R., McDonald, C., & Ingram, M. (2001). The Structure of Anxiety Symptoms Among Preschoolers. *Behaviour Research and Therapy* , 1293–1316.
- Spielberger, C. D. (1966). Theory and Research on Anxiety. C. D. Spielberger içinde, *Anxiety and Behavior* (s. 1-19). New York: Akademik Press.
- Şahin, S. (2017). Kişilik gelişimi. Bilişsel Gelişim. . N. B. Metin (Dü.) içinde, *Doğum öncesinden ergenliğe çocuk gelişimi içinde* (s. 83-122). Ankara: Pegem Akademi.
- Tanrıbuyurdu, E. F. (2012). Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tutkun, C., Şahin, F. T., & Işıktekiner, S. (2017). Dört- beş yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimlerinde Yenilik ve Nitelik Arayışı* , 460-474. doi:DOI: <http://dx.doi.org/10.14527/9786053183563b2.028>
- Ziv, Y., Benita, M., & Sofri, I. (2017). Self-Regulation in Childhood: A Developmental Perspective. *Handbook of Self Regulation* , 155. (J. L. Matson, Dü.) Cham , Switzerland: Springer Nature .

6. References

- American Psychological Association, (2022). APA Dictionary of Psychology- Directive Play Therapy. <https://dictionary.apa.org/directive-play-therapy>
- Axline, V. M. (1947). *Play therapy: The inner dynamics of childhood*. Boston: Houghton Mifflin Co.
- Axline, V. M. (1964). *Dibs in search of self*. New York: Ballantine Books.
- Axline, V. M. (1981). *Play Therapy*. New York: Ballantine Books.
- Axline, V. M. (2019). *Oyun Terapisi* (Çev. Misli Baydoğan). Ankara: Panama Yayıncılık.
- Australian Play Therapists Association, (2021). About Play Therapy. <https://apta.asn.au/about-play-therapy/>
- Berger, L. R. (1980). The Winnicott squiggle game: a vehicle for communicating with the school-aged child. *Pediatrics*, 66(6), 921-924.
- Bratton, S. C., Ray, D. C., Edwards, N. A., & Landreth, G. (2009). Child-Centered Play Therapy (CCPT): Theory, Research, and Practice/ 8(4), 266-281. <https://doi.org/10.1080/14779757.2009.9688493>
- British Association for Play Therapists (t.y.a). *Play Therapy*. <https://www.bapt.info/>
- British Association for Play Therapists (t.y.b). *History of Play Therapy*. <https://www.bapt.info/play-therapy/history-play-therapy/>
- Blundon Nash, J.& Schaefer, C. E. (2017). Oyun terapisi temel kavramlar ve uygulamalar, in *Oyun Terapisinin Temelleri* (Ed.Charles E. Schaefer). Çev. B. Tortamış Özkaya. Ankara: Nobel.
- Carroll, F. (2009). Gestalt play therapy. *Play therapy theory and practice: Comparing theories and techniques*, 283-314.
- Courtney, J. A. (2017). *StoryPlay Training- Learn how to create Healing Therapeutic Stories for Children*. Florida: First Play.
- Cunningham, L. (2013). *What is Sandplay Therapy?*. Sandplay Training Worldwide.
- Domsch, S. (2013). Introduction: What is Storyplaying? in *Storyplaying* (pp. 1-13). Berlin: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110272451.1>
- Drewes, A. & Cavett, A. (2019). Cognitive behavioral therapy. *Play Therapy*, 14(3), 24-26.
- Eugster, K. (t.y.). *Play Therapy: How It Helps Children Feel Better and Improve Behaviour*. Canadian Association for Play Therapy. <https://legacy.cacpt.com/wp-content/uploads/2018/07/Play-Therapy-print-letter-size.pdf>
- Finarti, D. R. (2023). The Differences In Puzzle And Story Play Therapy To Child Anxiety Age Preschool (3-5 Years) During Hospitalization In The Room Child Banjarbaru Hospital. *Journal Of Health*, 2(1).

- Freud, S. (1909). Analysis of a phobia in a five-year-old boy. *Klassiekers Van de Kinder-en Jeugdpsychotherapie*, 26.
- Freud, S. (1955). Analysis of a phobia in a five-year-old boy. In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume X (1909): Two Case Histories ('Little Hans' and the 'Rat Man')* (pp. 1-150).
- Gerard Kaduson, H. (2006). Release play therapy for children with posttraumatic stress disorder in *Short-Term Play Therapy for Children* (second edition) (Ed. Heidi Gerard Kaduson & Charles E. Schaefer). New York: Guilford Publications.
- Ghodousi N, Sajedi F, Mirzaie H, Rezasoltani P. (2017). The Effectiveness of Cognitive-Behavioral Play Therapy on Externalizing Behavior Problems Among Street and Working Children. *Iranian Rehabilitation Journal*. 15(4):359-366. <https://doi.org/10.29252/nrip.irj.15.4.359>
- Gibbs, J. M. (1945). Group play therapy. *British Journal of Medical Psychology*.
- Gierok, K. (2022). What Are the Different Types of Play Therapy for Children?. The Health Board.
- Glazer, H. R. (2010). Filial play therapy for grieving preschool children in *Play Therapy for Preschool Children* (pp. 89-107) (Ed. Charles E. Schaefer). Washington, DC: American Psychological Association.
- Glover, G. & Landreth, G. L. (2016). Child-Centered Play Therapy in *Handbook of Play Therapy* (Second Edition) (Ed. Kevin J. O'Connor, Charles E. Schaefer & Lisa D. Braverman). New Jersey: John Wiley & Sons.
- GoodTherapy (2015). History and Development of Play Therapy. <https://www.goodtherapy.org/learn-about-therapy/types/play-therapy>
- Jang, M. (2000). Effectiveness of filial therapy for Korean parents. *International Journal of Play Therapy*, 9(2), 39–56. <https://doi.org/10.1037/h0089435>
- Jones, K. D., Casado, M., & Robinson, E. H. III. (2003). Structured play therapy: A model for choosing topics and activities. *International Journal of Play Therapy*, 12 (1), 31–45. <https://doi.org/10.1037/h0088870>
- Jones, M. & Gillogly, Z. (2022). *Infant and Early Childhood Mental Health Programs (Birth to 5)*. The California Evidence-Based Clearinghouse For Child Welfare.
- Joy, S. (2021). Types of Play Therapy and How it Helps. Seattle Christian Counseling.
- Kafaki, H. B., Akerdi, E. M., & Rezaci, A. (2014). The effectiveness of gestalt group play therapy on improvement of behavioural problems in preschool children. In *International Conference on Social Sciences and Humanities*.
- Keppers, G. L (1981). These children are fighting a desperate battle, In *Play Therapy* (Virginia M. Axline). New York: Ballantine Books.

- Knell, S. M. (2009). Cognitive behavioral play therapy: Theory and applications in *Blending play therapy with cognitive behavioral therapy: Evidence-based and other effective treatments and techniques* (pp. 117–133) (Ed. A. A. Drewes). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Koçkaya, S., & Siyez, D. M. (2017). Okul öncesi çocuklarının çekingenlik davranışları üzerine oyun terapisi uygulamalarının etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(1), 31-44.
- Kot, S., Landreth, G. L., & Giordano, M. (1998). *Intensive child-centered play therapy with child witnesses of domestic violence. International Journal of Play Therapy*, 7(2), 17.
- Kottman, T. (1999). Integrating the crucial Cs into Adlerian play therapy. *Individual Psychology*, 55(3), 288.
- Kottman, T. (2001). Adlerian play therapy. *International Journal of Play Therapy*, 10(2), 1.
- Kottman, T. (2011a). *Play Therapy- Basic and Beyond (Second Edition)*. Virginia: American Counseling Association.
- Kottman, T. (2011b). Adlerian play therapy in *Foundations of play therapy* (pp. 87–104) (Ed. C. E. Schaefer). New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Kottman, T. & Ashby, J. (2019). Adlerian play therapy. *Play Therapy*, 14(3), 12-13.
- Kottman, T., & Johnson, V. (1993). Adlerian play therapy: A tool for school counselors. *Elementary School Guidance & Counseling*, 28(1), 42-51. 159
- Kottman, T. T., & Warlick, J. (1989). Adlerian play therapy: Practical considerations. *Individual Psychology*, 45(4), 433.
- Landreth, G. L. (1993). *Child-Centered Play Therapy*. *Elementary School Guidance & Counseling*, 28(1), 17-29.
- Levy, D. M. (1938). “Release therapy” in young children. *Psychiatry*, 1(3), 387-390.
- Mills, J. C. (2011). What is StoryPlay?. StoryPlay Global Creative Solutions for Postive Change.
- Morin, A. (2021). What Is Sand Tray Therapy? (Medically reviewed by Carly Snyder, MD). Verywellmind.
- Moss, L., Hamlet, H. (2020). *An Introduction To Child-Centered Play Therapy*. *The Person-Centered Journal*. 25(2). 91-103.
- Moustakas, C. E. (1951). Situational play therapy with normal children. *Journal of Consulting Psychology*, 15(3), 225. 162
- Moustakas, C. E. (1953). *Children in play therapy: a key to understanding normal and disturbed emotions*. McGraw-Hill.
- Moustakas, C. E. (1955). Emotional adjustment and the play therapy process. *The Journal of genetic psychology*, 86(1), 79-99.

- Moustakas, C. (1997). *Relationship play therapy*. New York: Jason Aronson Book.
- Moustakas, C. E., & Schalock, H. D. (1955). An analysis of therapist-child interaction in play therapy. *Child Development*, 143-157.
- Norton, B. & Norton, C. (2015). Center for experiential play therapy. Colorado, United States: *Center for Experiential Play Therapy*.
- Oaklander, V. (2001). Gestalt play therapy. *International Journal of Play Therapy*, 10 (2), 45.
- Ohwovoriole, T. (2021). What Is Play Therapy? (Medically reviewed by Daniel B. Block). Verywellmind.
- Paul, J. & Heiko, R. (2019). Jungian analytical play therapy. *Play Therapy*, 14(3), 40-42.
- Pehrsson, D. E. & Aguilera, M. E. (2007). *Play therapy: Overview and implications for counselors* (ACAPCD-12). Alexandria, VA: American Counseling Association.
- Petruk, L. H. (2009). An Overview of Nondirective Play Therapy. <https://www.goodtherapy.org/blog/non-directive-play-therapy/>
- Pietrangelo, A. (2019). *How Play Therapy Treats and Benefits Children and Some Adults* (Medically reviewed by Karen Gill). Healthline. <https://www.healthline.com/health/play-therapy>
- Phillips, R. D., & Landreth, G. L. (1998). Play therapists on play therapy: II. Clinical issues in play therapy. *International Journal of Play Therapy*, 7(1), 1.
- Punnett, A. & Green, E. (2019). Psychoanalytic play therapy. *Play Therapy*, 14(3), 46-48.
- Ray, D. C. & Landreth, G. L. (2015). *Child-Centered Play Therapy in Play Therapy: A Comprehensive Guide to Theory and Practice* (Ed. David A. Crenshaw & Anne L. Stewart). New York: Guilford Press.
- Ray, D. C. & Landreth, G. L. (2019). Çocuk Merkezli Oyun Terapisi, *Oyun Terapisi: Kapsamlı Teori ve Uygulama Rehberi* (2. Baskı) içinde (s. 5-20). (Ed. David A. Crenshaw & Anne L. Stewart). Çev. Ed. Derya Nesrin Bıyıklı ve Büke Tuncel. İstanbul: APAMER Psikoloji.
- Schaefer, C. E. (1993). *The Therapeutic Powers Of Play*. Jason Aronson.
- Schaefer, C. E., & Cangelosi, D. M. (Eds.). (2002). *Play Therapy Techniques*. Rowman & Littlefield.
- Schaefer, C., & Carey, L. J. (1994). *Family Play Therapy*. Jason Aronson, Incorporated.
- Schaefer, C. E. & Kaduson, H. G. (2006). Preface in *Contemporary Play Therapy- Theory, Research and Practice* (Ed. Charles E. Schaefer & Heidi Gerard Kaduson). New York: The Guilford Press.

- Semerci, D. (2022). Çocuk merkezli oyun terapisinin 48-72 aylık çocukların davranış problemlerine ve sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Doctoral Dissertation, Institute of Educational Sciences, Marmara University.*
- Solomon, J. C. (1938). Active play therapy. *American Journal of Orthopsychiatry*, 8(3), 479–498. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1938.tb06398.x>
- Stone, S., & Stark, M. (2013). Structured play therapy groups for preschoolers: Facilitating the emergence of social competence. *International Journal of Group Psychotherapy*, 63(1), 25-50.
- The Theraplay Institute. (2022). *What is Theraplay?*. Chicago- Belmont Ave: The Theraplay Institute.
- United States Association for Play Therapy (t.y.). *Definition of Play Therapy*. <https://www.a4pt.org/page/AboutAPT>
- Uysal, R. B. (2020). Suriyeli sığınmacı çocuklara uygulanan Theraplay oyun terapisinin duygusal problemler ve davranış problemleri üzerine etkisi. *Master's Thesis, Istanbul Bilgi University Graduate Programs Institute.*
- Vandecreek, L., Knapp, S. & Jackson, T. L. (Eds.) (1992). Innovations in clinical practice: A source book. *Professional Resource Exchange*.
- VanFleet, R. (2004). *Filial Therapy: Strengthening Parent–Child Relationships Through Play* (second edition). Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- VanFleet, R. (2009). *Filial Play Therapy- Series IX Children and adolescents*. Ann Arbor: Alexander Street Press.
- VanFleet, R., Sywulak, A. E. & Caparosa Sniscak, C. (2018). *Çocuk Merkezli Oyun Terapisi*. Çev. Hanife Uğur Kural. İstanbul: APAMER Psikoloji.
- Winograd, W. (2016a). A brief history of play therapy. *What's So Important About Play?*. <https://aboutplay.org/2016/10/08/a-brief-history-of-play-therapy/>
- Winograd, W. (2016b). A brief history of play therapy. *What's So Important About Play?*. <https://cdn.knightlab.com/libs/timeline3/latest/embed/index.html?source=1ciUMRmmpEEB-autLmXnS8pU5MJpWoeQ-vI1BWztNi3I&font=Default&lang=en&initialzoom=2&height=650>
- Wonders, L. (t.y.). *Offering Group Play Therapy in Your Private Practice*. Wonders Counseling & Consulting.

8. References

- Avolio, B. J., Kahai, S., & Dodge, G. E. (2020). E-leadership: The impact of technology on leading remotely. *Leadership Quarterly*, 31(1), 101-113.
- Avolio, B. J., Walumbwa, F. O., & Weber, T. J. (2009). Leadership: Current theories, research, and future directions. *Annual Review of Psychology*, 60, 421-449.
- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2021). Putting things in perspective: The COVID-19 pandemic period, distance education and beyond. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(6), 1631-1650. <https://doi.org/10.18506/anemon.946037>
- Ayyıldız, P., Yılmaz, A., & Baltacı, H.S. (2021). Exploring digital literacy levels and technology integration competence of Turkish academics. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 15-31. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.1.15>
- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023a). A New Chapter is Being Written About Writing Instruction: Instructional Leadership at K-12 Levels in The Age of Artificial Intelligence (AI). *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 18(4), 82-101. <https://doi.org/10.29329/epasr.2023.631.4>
- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023b). *Effective school management: Leadership capacity of the school principal*. D. Outhwaite & C.A. Simon (Edts.). In Leadership and Management for Education Studies: Introducing Key Concepts of Theory and Practice (pp.46-58). London and New York: Routledge.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Freeman.
- Bell, S. (2010). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 83(2), 39-43.
- Day, D. V., Fleener, J. W., Atwater, L. E., Sturm, R. E., & McKee, R. A. (2014). Advances in leader and leadership development: A review of 25 years of research and theory. *Leadership Quarterly*, 25(1), 63-82.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Elias, M. J., & Arnold, H. (2006). *The educator's guide to emotional intelligence and academic achievement: Social-emotional learning in the classroom*. Corwin Press.
- Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Routledge.
- Fisher, K. (2013). The importance of play-based learning in early childhood development. *Journal of Early Childhood Studies*, 22(3), 245-258.
- Goleman, D. (2000). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam.

- Goleman, D., Boyatzis, R., & McKee, A. (2013). *Primal leadership: Unleashing the power of emotional intelligence*. Harvard Business Review Press.
- Hall, J. K., Smith, A., & Wixon, J. (2004). Early childhood education and leadership development. *Educational Leadership Quarterly*, 24(2), 45-60.
- Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 312(5782), 1900-1902.
- Heifetz, R. A., Grashow, A., & Linsky, M. (2009). *The practice of adaptive leadership: Tools and tactics for changing your organization and the world*. Harvard Business Press.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Hughes, C. (2018). *Early childhood leadership in action: Evidence-based approaches for effective practice*. Open University Press.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2009). *Cooperation and competition: Theory and research*. Interaction Book Company.
- Kemp, R. (2011). Environmental leadership: The pathway to sustainability. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 13(3), 183-197.
- Komives, S. R., Lucas, N., & McMahon, T. R. (2013). *Exploring leadership: For college students who want to make a difference*. Wiley.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2017). *The leadership challenge: How to make extraordinary things happen in organizations*. Wiley.
- Küçük-Demir, B. (2023). Öğretmen adaylarının şekilsel yaratıcılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(3), 112-121.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). Transformational leadership. In *The essentials of school leadership* (pp. 31-43). Sage.
- Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2005). *School leadership that works: From research to results*. ASCD.
- Muijs, D., Aubrey, C., Harris, A., & Briggs, M. (2006). How do they manage? A review of the research on leadership in early childhood. *Journal of Early Childhood Research*, 4(2), 157-169.
- Nicolopoulou, A. (2014). The interdisciplinary study of narrative development: Theoretical and methodological issues. *Frontiers in Psychology*, 5, 369.
- Northouse, P. G. (2019). *Leadership: Theory and practice*. Sage publications.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice*. Sage Publications.
- Öztürk, B. (2023). Relation of 21st-Century Skills with Science Education: Prospective Elementary Teachers' Evaluation. *Educational Academic Research*, (50), 126-139.
- Öztürk, B., & Demiroğlu Çiçek, S. (2024). The Effects of Writing to Learn Activities on the 10th Grade on Teaching of Ecosystem Ecology. *Kastamonu Education Journal*, 32(4), 652-667.

- Pellegrini, A. D., & Smith, P. K. (2005). *The nature of play: Great apes and humans*. Guilford Press.
- Piaget, J. (1964). Cognitive development in children: Piaget. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176-186.
- Rimm-Kaufman, S. E., & Hulleman, C. S. (2015). Social and emotional learning in elementary school. *Review of Educational Research*, 85(4), 403-433.
- Rodd, J. (2013). *Leadership in early childhood: The pathway to professionalism*. Open University Press.
- Sanders, M. G., & Epstein, J. L. (2005). School-family-community partnerships and educational change. In *The SAGE handbook of educational leadership* (pp. 202-224). Sage.
- Scibert, S. E., Sargent, L. D., Kraimer, M. L., & Kiazad, K. (2017). Linking development experiences to leader effectiveness and promotability. *Leadership Quarterly*, 28(4), 553-569.
- Sevgi, M., Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023). Eğitim bilimleri alanında yapay zekâ uygulamaları ve uygulamaların alana yansımaları. Ö. Baltacı (Ed.). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları-IV içinde* (ss.1-18). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Sevgi, M., & Yılmaz, A. (2023). Yükseköğretimde dijital dönüşüm ve metaverse. Y. Doğan ve N. Şen Ersoy (Edts.). *Eğitimde Metaverse Kuram ve Uygulamalar içinde* (ss.71-86). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Smith, A. B., Nichols, A., & White, J. (2020). Building early leadership: The role of preschool programs. *Early Childhood Education Journal*, 48(5), 629-641.
- Tomlinson, C. A. (2001). *How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms*. ASCD.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. Jossey-Bass.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Whitebread, D., & Basilio, M. (2013). Play, culture and creativity: The role of play in the development of cultural and creative skills. *Early Years*, 33(3), 216-229.
- Yılmaz, A. (2021). The effect of technology integration in education on prospective teachers' critical and creative thinking, multidimensional 21st century skills and academic achievements. *Participatory Educational Research*, 8(2), 163-199. <https://doi.org/10.17275/per.21.35.8.2>
- Yılmaz, A. (2023). Fen bilimleri eğitiminde dijital uygulamalar, yapay zekâ ve akıllı yazılımlar: Tehditler ve fırsatlar. A. Akpınar (Ed.). *Matematik ve*

Fen Bilimleri Üzerine Araştırmalar-II içinde (ss.1-20). Gaziantep: Özgür Yayınları.

- Yılmaz, A. (2024). Enhancing the Professional Skills Development Project (MESGEP): An Attempt to Facilitate Ecological Awareness. *Participatory Educational Research*, 11(1), 16-31. <https://doi.org/10.17275/per.24.2.11.1>
- Yılmaz, A., Şahin-Atılğan, K., & Güzel-Sekecek, G. (2024). Sürdürülebilir kalkınma ve eğitim. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.225-236). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Uysal, G., & Nacar, M. (2024). Düşünme becerilerine (yaratıcı, yansıtıcı, eleştirel ve problem çözüme) bakış. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.165-180). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.

4. References

- Açık, S. (2013). *Analysis about the correlation between the learning styles and problem solving skills of high school students* (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Thesis No. 336332)
- Akinoğlu, O. (2003). Critical thinking as an educational value. *Journal of Values Education, 1*(3), 7-26.
- Alkın, S., & Gözütok, F. D. (2013). The inventory of teacher behaviors supporting critical thinking: Development and implementation. *Journal of Educational Sciences Research, 3*(2), 223-254.
- Alkış, M. (2020). *21st century qualifications of university students* (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Tez No. 643004)
- Ananiadou, K., & M. Claro (2010). *21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries*. Paris: OECD Publishing,
- Arpacı, İ. (2015). Student assessment of teaching effectiveness in entrepreneurship course at the faculty of education. *Sakarya University Journal of Education Faculty, 30*, 138-154.
- Avan, Ç., Gülgün, C., Yılmaz, A., & Doğanay, K. (2019). Out of school learning environment in stem education: Kastamonu science camp. *Journal of STEAM Education, 2*(1), 39-51.
- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023). Effective school management: Leadership capacity of the school principal. In D. Outhwaite & C. A. Simon (Eds.), *Leadership and management for education studies introducing key concepts of theory and practice* (pp. 46-58). Routledge.
- Bacanlı, H (2011). Quadruple thinking: Creative thinking. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 12*, 536-544. doi: 10.1016/j.sbspro.2011.02.065.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman.
- Bozan, M. A., & Anagün, S. Ş. (2019). STEM focused professional development process of elementary school teachers: An action research. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 9*(1), 279-313. <https://doi.org/10.18039/ajesi.520851>.
- Bybee, R. W. (2010). Advancing STEM education: A 2020 vision. *Technology and Engineering Teacher, 70*(1), 30-35.
- Clements, D. H., & Sarama, J. (2011). Early childhood teacher education: The case of geometry. *Journal of Mathematics Teacher Education, 14*(2), 133-148.
- Cüceloğlu, D. (1997). *Human to human again*. İstanbul: Remzi Bookstore.
- Çokluk-Bökeoğlu, Ö., & Yılmaz, K. (2005). The relationship between attitudes of university students towards critical thinking and research anxieties. *Educational Administration in Theory and Practice, 41*(41), 47-67.

- Demirel, M., & Yağcı, E. (2012). Perceptions of primary school teacher candidates about lifelong learning. *Hacettepe University Journal of Education*, 100-111.
- Duckworth, A. L., & Gross, J. J. (2014). Self-control and grit: Related but separable determinants of success. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 319-325.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Elder, L., & Paul, R. (2013). *Critical thinking: Tools for taking charge of your learning and your life* (3rd Ed.). Pearson.
- Engel, S. (2013). The case for curiosity. *Educational Leadership*, 70(5), 36-40.
- Ennis, R. H. (1989). Critical thinking and subject specificity: Clarification and needed research. *Educational Researcher*, 18(3), 4-10.
- Ergin, B. (2012). *The investigation of relationship between language development levels and social acknowledgement situation of 5-6 years old children* (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Tez No. 325902)
- Ginsburg, H. P. (2006). Mathematical Play and Playful Mathematics: A Guide for Early Education. In D. G. Singer, R. M. Golinkoff, & K. Hirsh-Pasek (Eds.), *Play = learning: How play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth* (pp. 145-165). Oxford University Press.
- Goleman, D. (2000). Leadership that gets results. *Harvard Business Review*, 78(2), 78-90.
- Gokalp, M. (2016). The effect of creativity in children and creative child activities on preschool students in "creativity and its development" course (The case of Samsun Faculty of Education). *MANAS Journal of Social Studies*, 5(3), 25-36.
- Griffin, P., Care, E., & McGaw, B. (2011). *The changing role of education and schools*. In P. Griffin, B. McGaw & E. Care (Eds.), *Assessment and teaching of 21st century skills* (pp. 1-16). Springer.
- Grossnickle, E. M. (2016). Disentangling curiosity: Dimensionality, definitions, and distinctions from interest in educational contexts. *Educational Psychology Review*, 28(1), 23-60.
- Gülbahar, B., & Sivacı, S. Y. (2018). Reviewing the relationship between preservice teachers' communication skills and classroom management competency perceptions. *YYU Journal of Education Faculty*, 15(1), 268-301.
- Gürsan, S., Tapan Broutin, M. S., & İpek, J. (2021). Opinions of preservice teachers on technology-assisted teaching practices designed to develop critical thinking skills. *Journal of Uludağ University Faculty of Education*, 34(2), 703-744. <https://doi.org/10.19171/uefad.862527>

- Halpern, D. F. (2013). *Thought and knowledge: An introduction to critical thinking* (5th Ed.). Psychology Press.
- Hisrich, R. D., Manimala, M. J., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2005). *Entrepreneurship 9e*. McGraw-Hill Education.
- De Soto, J.H. (2013). *Socialism, Economic Calculation and Entrepreneurship*. London, UK: Institute of Economic Affairs Monographs.
- Johnson, D. W., & Johnson R. T. (2010). Cooperative learning and conflict resolution essential 21st skills. In J. Bellenca & R. Brandt (Eds.), *21st century skills rethinking how students learn* (pp. 201-2019). Solution Tree Press.
- Kaldırım, S. (2003). *The Views of the teachers and managers about the climate of the teams for primary schools*. (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Tez No. 136882).
- Kashdan, T. B., & Silvia, P. J. (2009). Curiosity and interest: The benefits of thriving on novelty and challenge. In S. J. Lopez & C. R. Snyder (Eds.), *Oxford handbook of positive psychology* (pp. 367-374). Oxford University Press.
- Koçak, N., Ergin, B., & Yalçın, H. (2014). Turkish usage levels of the 60-72 year old children and the factors that influence these levels. *Karamanoglu Mehmetbey University Journal of Social and Economic Research*, 2014(4), 100-106.
- Kaptan, F., & Korkmaz, H. (2001). Problem based learning approach in science education. *Hacettepe University Journal of Faculty of Education*, 20, 185-192.
- Kotter, J. P. (2012). *Leading change*. Harvard Business Review Press.
- Lipman, M. (2003). *Thinking in education*. Cambridge University Press.
- Maviş, F. Ö. (2014). *Comparison of high school teachers' reflective practice level and their students' reflective thinking skills* (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Tez No. 378566).
- Memduhoğlu, H. B., Mazlum, M. M., & Acar, M. (2014). Teachers' perceptions about education supervisors' communication skills. *Kastamonu Education Journal*, 23(4), 1535-1552.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018a). *Science curriculum (primary and secondary school grades 3, 4, 5, 6, 7 and 8)*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2011). 21st century student profile. Access address: https://www.meb.gov.tr/carged/carged/21.%20yy_og_pro.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2012). PISA 2012 national final report. Access address: <http://pisa.meb.gov.tr/www/raporlar/icerik/5>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2014). National education quality framework. Access address: https://www.meb.gov.tr/carged/carged/21.%20yy_og_pro.pdf

- Millî Eğitim Bakanlığı (2015a). PISA 2012 national final report. Access address: <http://pisa.meb.gov.tr/www/raporlar/icerik/5>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018b). 2023 education vision-happy children strong Turkey. Access address: <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/>
- Moore, T. (2001). Critical thinking: Seven definitions in search of a concept. *Studies in Higher Education*, 26(3), 23-29.
- Northouse, P. G. (2018). *Leadership: Theory and practice* (8th Ed.). SAGE Publications.
- OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030 (E2030 Position Paper)*. Paris, France: OECD Publishing. 29.12.2021 tarihinde [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2)
- Özkale, U., Kılıç, F., & Yelken, T. Y. (2020). According to the views of primary school students investigation of the activities performed in the science course in terms of creative thinking skills. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(3), 139-168.
- Öztürk, S. C., & Yalçın, S. A. (2020). The effect of STEM education on pre-service science teachers' problem solving skills. *Turkish Studies*, 15(4), 2893- 2915.
- Partnership for 21st Century Skills (2009). 21st century skills, education & competitiveness: A resource and policy guide. Retrieved from: <https://eric.ed.gov/>
- Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. (1992). How college affects students: findings and insights from twenty years of research. *Academe*, 78(4), 44-47.
- Robinson, K. (2015). *Creativity: Breaking the boundaries of reason* (Trans. N. G. Koldaş). İstanbul: Kitap Publishing.
- Rudd, R. D. (2007). Defining critical thinking. *Techniques*, 82(7), 46-49.
- Sari, D. M. M., & Wardhani, A. K. (2020). Critical thinking as learning and innovation skill in the 21st century. *Journal of English Language and Pedagogy*, 3(2), 27-34.
- Savickas, M. L. (2012). Life design: A paradigm for career intervention in the 21st century. *Journal of Counseling & Development*, 90(1), 13-19. <https://doi.org/10.1111/j.1556-6676.2012.00002.x>
- Shechtman, N., DeBarger A. H., Dornsife, C., Rosier, S., & Yarnall, L. (2013). *Promoting grit, tenacity, and perseverance: Critical factors for success in the 21st century*. Washington, DC: US Department of Education, Office of Education Technology. Available at: <http://pgbovine.net/OET-Draft-Grit-Report-2-17-13.pdf> (accessed November, 2020)
- Smith, E. E., & Kosslyn, S. M. (2008). *Cognitive psychology: Mind and brain*. Pearson Prentice Hall: USA.

- Straub, J. T. (2002). *Team building and management* (Trans. S. Şenel). İstanbul: Hayat Publishing.
- Şirin, E. (2020). *Effects of entrepreneurship focused stem activities on 7th grade students' entrepreneurship skills and stem attitudes* (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Tez No. 626300).
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: learning for life in our times*. Jossey-Bass.
- Turgutalp, E. (2021). *STEM teaching the subject of pressure in eighth grade – a study of the implementation of the learning model's impact on students' success and entrepreneurial skills* (Master thesis). Obtained from Council of Higher Education Thesis Center. (Tez No. 662451).
- Uçak, S., & Erdem, H. H. (2020). On the skills of 21st century and philosophy of education in terms of searching a new aspect in education. *Usak University Journal of Educational Research*, 6(1), 76-93.
- Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need—and what we can do about it*. Basic Books.
- World Economic Forum [WEF], (2017). *What are the 21st-century skills every student needs?*. World Economic Forum, Geneva, Switzerland.
- YAZICI, T., & Kartal, O. (2020). The role of epistemic curiosity in education. *Abi Evran University Journal of Institute of Social Sciences*, 6(2), 570-589. <https://doi.org/10.31592/acusbed.738875>
- Yenice, N., & Ceren-Atmaca, A. (2017). Investigation of preservice science teachers' knowledge and views about nature of science and scientific knowledge. *Journal of Theoretical Educational Science*, 10(4), 366-393. <http://dx.doi.org/10.5578/keg.27943>
- Yılmaz, B., & Yiğit, E. Ö. (2024). The relationship between 3rd and 4th-grade students' critical thinking and digital literacy skills within the scope of 21st-century skills. *ODU Journal of Social Sciences Research*, 14(3), 903-922.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations* (8th Ed.). Pearson Education.
- Yurtseven, R. (2020). Entrepreneurship education in primary school: Purpose, content and teaching process. *International Journal of Science and Education*, 3(2), 135-153.
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 82-91.

7. References

- Alper, M., & Hodges, C. (2019). *Digital literacy in early childhood: Engaging with technology responsibly*. *Early Childhood Education Journal*, 47(5), 631-642.
- Ayyıldız, P., Yılmaz, A., & Baltacı, H.S. (2021). Exploring digital literacy levels and technology integration competence of Turkish academics. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 15-31. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.1.15>
- Chau, C. L., Lee, Y. S., & Jelfs, A. (2019). Supporting early STEM learning with digital tools: Interactivity and engagement. *Early Education and Development*, 30(7), 899-912.
- Chaudron, S., Beutel, M. E., & Brooks, F. (2020). The role of digital literacy in science education: Global perspectives and insights. *Early Childhood Research Quarterly*, 54(2), 115-130.
- Cohen, S., & Livingstone, S. (2022). Beyond screen time: Digital literacy and development in early years education. *Journal of Early Childhood Literacy*, 22(4), 447-461.
- De Jong, T., Linn, M. C., & Zacharia, Z. C. (2013). Physical and virtual laboratories in science and engineering education. *Science*, 340(6130), 305-308. doi:10.1126/science.1230579
- Edwards, S., & Bird, J. (2017). Early childhood digital literacy: Exploring integration in daily life. *Early Childhood Education Journal*, 45(4), 427-436.
- Edwards, S., & Henderson, M. (2018). Practical strategies for integrating digital literacy and science education. *British Journal of Educational Technology*, 49(5), 883-895.
- Erstad, O. (2018). Educating the digital generation: Expanding digital literacy across the curriculum. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 13(4), 227-236.
- Eshet-Alkalai, Y. (2019). Thinking in the digital era: A revised model of digital literacy. *Journal of Educational Computing Research*, 57(2), 134-150.
- Gee, J. P. (2003). What video games have to teach us about learning and literacy. *Computers in Entertainment (CIE)*, 1(1), 20-20. doi:10.1145/950566.950595.
- Gottschalk, F. (2019). Impacts of digital literacy skills on early childhood development. *OECD Digital Economy Papers*, No. 290.
- Günbatar, M. S. (2020). Computational thinking skills, programming self-efficacies and programming attitudes of the students. *International Journal of Computer Science Education in Schools*, 4(2), 24-35. <https://doi.org/10.21585/ijcses.v4i2.96>

- Heath, M. (2020). Benefits of digital literacy for science education in preschool: A theoretical review. *International Journal of Early Childhood*, 52(1), 65-78.
- Hirsh-Pasek, K., Zosh, J. M., Michnick Golinkoff, R., & Singer, D. G. (2020). Enhancing early childhood education through digital learning. *Child Development Perspectives*, 14(3), 175-181.
- Hobbs, R., & Coiro, J. (2020). Teaching and learning in a post-truth world: Digital literacy and the development of critical thinking. *Journal of Media Literacy Education*, 12(3), 1-9.
- Hwang, G. J., & Wang, S. Y. (2016). Development of an inquiry-based mobile learning approach to enhancing social science learning effectiveness. *British Journal of Educational Technology*, 47(4), 778-793.
- Iordache, C., Mariën, I., & Baelden, D. (2017). Developing digital skills and competences: A quick-scan analysis of 13 digital literacy models. *Italian Journal of Sociology of Education*, 9(1), 6-30.
- Jenkins, H., Ford, S., & Green, J. (2018). *Spreadable media: Creating value and meaning in a networked culture*. New York: NYU Press.
- Kucirkova, N., & Falloon, G. (2017). Apps, pedagogy and play: Using tablet technology to support children's learning. *Journal of Early Childhood Literacy*, 17(2), 160-182.
- Levine, M. H., & Phipps, B. (2021). Building a pathway to digital equity in early childhood education. *Young Children*, 76(2), 14-21.
- Livingstone, S., Davidson, J., & Bryce, J. (2021). Developing digital literacy: The role of parents, educators, and policymakers. *European J. of Communication*, 36(1), 26-41.
- Ministry of National Education [MoNE]. (2018). Information technology and software (grades 1-4) curriculum. <https://tegm.meb.gov.tr/www/bilisim-teknolojileri-ve-yazilim-1-4-siniflar-ogretim-materyallerine-yonelik-hazirlanan-tanitim-videosu>
- MoNE. (2024). Preschool education program, Türkiye century education model. <https://tymm.meb.gov.tr/upload/program/2024programokulonccsi-Onayli.pdf>
- Neumann, M. M. (2020). Using tablets and apps to support young children's language development. *Early Childhood Research Quarterly*, 50, 64-73.
- Ng, W. (2019). *Empowering learners with digital literacy*. Dordrecht: Springer.
- O'Byrne, W. I., Schenke, K., & Lawless, K. A. (2020). Digital literacies in early childhood: Opportunities and challenges. *Early Childhood Research Quarterly*, 53, 48-59.
- Pangrazio, L., & Sefton-Green, J. (2021). Rethinking digital literacy in early childhood education. *Digital Culture & Education*, 12(2), 109-125.

- Park, Y. (2021). Digital citizenship for children: Understanding and teaching safe online practices. *Computers & Education*, 161, 104059.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. New York: International Uni. Press.
- Plowman, L., & McPake, J. (2020). Young children learning with digital media. *Technology, Pedagogy and Education*, 29(1), 1-17.
- Reyna, J., Hanham, J., & Meier, P. (2018). Digital literacy in the early years: A tool for educators. *Australasian Journal of Early Childhood*, 43(1), 2-10.
- Shin, T., Sutherland, L. M., & Norris, J. (2020). A systematic review of digital literacy in early childhood education. *Journal of Early Childhood Literacy*, 20(3), 393-418.
- Smith, P. K., & Franklin, K. (2020). Digital play and early childhood learning. *Early Child Development and Care*, 190(10), 1595-1609.
- Sirakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2019). The role of digital literacy in science education. *Educational Technology Theory and Practice*, 10(2), 51-68.
- Spante, M., Hashemi, S. S., Lundin, M., & Algiers, A. (2018). Digital competence and digital literacy in higher education: A systematic review. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 21(2), 1-14.
- Strouse, G. A., Nyhout, A., & Ganca, P. A. (2018). The role of digital media in early childhood education. *Child Development Perspectives*, 12(3), 177-182.
- Tingir, S., & Özmen, B. (2018). Digital literacy skills in preschool education: Insights from Turkey. *Early Child Development and Care*, 188(11), 1565-1581.
- Wartella, E., & Robb, M. B. (2019). Digital literacy and early childhood education: Media, technology, and learning. *Journal of Children and Media*, 13(2), 167-171.
- Wu, H. K., Lee, S. W. Y., Chang, H. Y., & Liang, J. C. (2013). Current status, opportunities and challenges of augmented reality in education. *Computers & Education*, 62, 41-49.
- Yanarates, E., (2020). Media Literacy: A Conceptual Analysis. *Social Scientific Centered Issues*, 2(2), 89-102.
- Yelland, N. (2021). Digital literacy and young learners. *Early Childhood Education Journal*, 49(3), 347-354.
- Yilmaz, A. (2021). Fostering critical thinking in early childhood through digital literacy. *Journal of Digital Literacy Studies*, 9(1), 15-28.

7. Bibliography

- Akhtar, N. (2004). The robustness of learning through overhearing. *Developmental Science*, 8(2), 199-206.
- Allen, M. L., Hartley, C., & Cain, K. (2015). Do iPads promote symbolic understanding and word learning in children with autism? *Frontiers in Psychology*, 6, 138.
- Anderson, D. R., & Pempek, T. A. (2005). Television and very young children. *American Behavioral Scientist*, 48, 505-522.
- Bavelier, D., Green, C. S., & Dye, M. W. (2010). Children, wired-for better and for worse. *Neuron*, 67, 692-701.
- Cin Şeker, Z. (2020). A review on the keywords of graduate theses on listening and speaking skills: A descriptive analysis. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, 19, 128-140.
- Çetinel, G. (2016). *Investigation of the relationship between the child rearing attitude of the mother who has a preschool child and the child's listening skills* (Unpublished master's thesis). Çağ University Institute of Social Sciences, Istanbul.
- Damar, M. (2024). Implications of the developing listening skills in early childhood period. *International Journal of Quality in Education*, 8(1), 140-153.
- Doğan, Y. (2011). *Listening education* (Vol. 1). Pegem Academy.
- Dougherty, D. P., & Paul, D. (2007). *Talking on the go*. American Speech-Language-Hearing Association.
- Hurtado, N., Marchman, V. A., & Fernald, A. (2007). Infant language development. *Child Development*, 78(4), 1079-1101.
- Imhof, M. (2008). Classroom environments and listening comprehension in children. *International Journal of Listening*, 22(2), 78-90.
- İşman, A. (2013). Computer and education. *Sakarya University Journal of Faculty of Education*, (2), 1-34.
- Jalongo, M. R. (2010). Listening in early childhood: An interdisciplinary review of the literature. *The International Journal of Listening*, 24(1), 1-18.
- Jones, D. (2007). Speaking, listening, planning, and assessing: The teacher's role in developing metacognitive awareness. *Early Child Development and Care*, 177(6-7), 569-579.
- Kennedy, J., Baxter, P., & Belpaeme, T. (2015). Comparing robot embodiments in a guided discovery learning interaction with children. *International Journal of Social Robotics*, 7, 293-308.
- Kılıç Avan, Ş. (2024). *Artırılmış gerçeklik temelli uygulamalarının dinleme/izleme becerisi üzerine etkisi* (Doctoral dissertation). Gazi University Institute of

Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education, Division of Turkish Education.

- Kucirkova, N., Messer, D., Sheehy, K., & Fernández Panadero, C. (2014). Children's engagement with educational iPad apps: Insights from a Spanish classroom. *Computers & Education*, 71, 175-184.
- Li, L. (2016). CALL tools for lexico-grammatical acquisition. In F. Farr & L. Murray (Eds.), *The Routledge handbook of language learning and technology* (pp. 461-477). Routledge.
- McDevitt, S. (1990). The role of effective listening in early childhood development. *Child Psychology Review*, 5, 101-112.
- Melanhoğlu, D. (2012). The role of family in the development of listening skills. *Social Policy Studies*, 7(29), 65-77.
- Özbay, M. (2012). *Comprehension techniques II: Listening education* (3rd edition). Öncü Kitap.
- Robinshaw, H. (2007). Auditory development in children. *Journal of Pediatric Audiology*, 18(3), 53-60.
- Sever, S. (2000). *Turkish teaching and full learning* (1st edition). Anı Publications.
- Vouloumanos, A., & Werker, J. F. (2007). Listening and early language development. *Developmental Science*, 10(2), 84-95.
- Vulchanova, M., Baggio, G., Cangelosi, A., & Smith, L. (2017). Editorial: Language development in the digital age. *Frontiers in Human Neuroscience*, 11, 447.
- Westlund, K., Lee, J. J., Plummer, L., Faridi, F., Gray, J., Berlin, M., et al. (2016). Tega: A social robot. In *Proceedings of the 11th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction*.

7. References

- Akdeniz, M., & Özdiñç, F. (2021). Maya: An artificial intelligence-based smart toy for preschool children. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 29, 100347. <https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2021.100347>
- Baidoo-Anu, K., & Owusu Ansah, I. (2023). ChatGPT as an educational tool in STEM learning. *Educational Technology Research and Development*, 71(2), 233-250.
- Baisova, G. (2024). The impact of artificial intelligence on the development of critical thinking in the process of learning STEM disciplines. *Cold Science*, 8, 47-55. <https://coldscience.ru>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Berland, M., Davis, D., & Smith, C. P. (2015). AMOEBA: Designing for collaboration in computer science classrooms through live learning analytics. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 10(4), 425-447. <https://doi.org/10.1007/s11412-015-9217-z>
- Bini, S. A. (2018). Artificial intelligence, machine learning, deep learning, and cognitive computing: What do these terms mean, and how will they impact health care? *Journal of Arthroplasty*, 33(8), 2358-2361. <https://doi.org/10.1016/j.arth.2018.02.067>
- Bryant, J., Heitz, C., Sanghvi, S., & Wagle, D. (2020). How artificial intelligence will impact K-12 teachers. McKinsey & Company.
- Bushuev, S. (2024). Application of AI for monitoring and optimizing IT infrastructure: Economic prospects for implementing predictive analytics in enterprise operations. *International Journal of Humanities and Natural Sciences*, 8(3), 125-128.
- Cheng, E., Tan, A. L., & Tan, S. S. (2023). Exploring the use of emerging technologies in schools: A review of artificial intelligence and immersive technologies in STEM education. *Journal of STEM Education Research*, 6(3), 385-407.
- Ellis, M. (2022). Forgotten voices: A research study of STEM educators in North Carolina on integrating global education.
- Erkenkizi, D. (2024). Economic and social consequences of online education for children from low-income families in the context of digital inequality. *Innovacionnaya Nauka*, 9(1), 127-131.
- George, M., & George, R. (2023). Language accessibility in education: ChatGPT's impact. *International Journal of Educational Research*, 118, 102-114.
- Gerard, L., Kidron, A., & Linn, M. C. (2019). Guiding collaborative revision of science explanations. *International Journal of Computer-Suppor-*

- ted Collaborative Learning*, 14(3), 291-324. <https://doi.org/10.1007/s11412-019-09298-y>
- Holstein, K., McLaren, B. M., & Alevin, V. (2019). Co-designing a real-time classroom orchestration tool to support teacher-AI complementarity. *Journal of Learning Analytics*, 6(2), 27-52. <https://doi.org/10.18608/jla.2019.62.3>
- Kaplan, A., & Haenlein, M. (2019). Siri, Siri, in my hand: Who's the fairest in the land? On the interpretations, illustrations, and implications of artificial intelligence. *Business Horizons*, 62, 15-25. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2018.08.004>
- Koedinger, K. R., Anderson, J. R., Hadley, W. H., & Mark, M. A. (1997). Intelligent tutoring goes to school in the big city. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 8(1), 30-43.
- Koraishi, A. (2023). Utilizing ChatGPT for lesson planning and material development. *Teaching and Teacher Education*, 116, 103-110.
- Khosravi, H., Ahmad, N., & Shahid, A. (2023). Educational advantages of chatbots in STEM education. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 17(2), 45-60.
- Mao, J., Chen, B., & Liu, J. C. (2024). Generative artificial intelligence in education and its implications for assessment. *TechTrends*, 68, 58-66. <https://doi.org/10.1007/s11528-023-00911-4>
- Matzakos, N., Doukakis, S., & Moundridou, M. (2023). Learning mathematics with large language models: A comparative study with computer algebra systems and other tools. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 18(20), 51-71. <https://doi.org/10.3991/ijet.v18i20.42979>
- Mayor, A. (2018). *Gods and Robots: Myths, machines, and ancient dreams of technology*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvc779xn>
- McLaren, B. M., Adams, D. M., & Mayer, R. E. (2011). Delayed learning effects with erroneous examples: A study of learning decimals with a web-based tutor. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 21(1-2), 79-98.
- Murdick, D. (2020). *Patents and artificial intelligence: A primer*. <https://doi.org/10.51593/20200038>
- Nagaraj, B. K., Easwaramoorthi, K., Begum, S. R., Akila, S., & Sachdev, H. K. (2023). The growing role of artificial intelligence in higher education STEM: A critical review. *International Research Journal of Interdisciplinary Technological Innovations*, 5(5), 1-19.
- Okonkwo, C., & Ade-Ibijola, A. (2021). Developments in artificial intelligence and Natural Language Processing: Opportunities for STEM education. *Journal of Educational Technology & Society*, 24(4), 1-15.

- Rahman, S., & Watanobe, H. (2023). Accessibility and digital learning environments in STEM education. *Education and Information Technologies*, 28(3), 345-360.
- Riedl, M. O. (2019). Human-centered artificial intelligence and machine learning. *Human-Computer Interaction*, 35(5-6), 455-474. <https://doi.org/10.1080/07370024.2019.1686654>
- Rodríguez-García, J. D., Román-González, M., Moreno-León, J., & Robles, G. (2021). Evaluation of an online intervention to teach artificial intelligence with learningML to 10-16-year-old students. In M. Sherriff & L. D. Merkle (Eds.), *SIGCSE '21: Proceedings of the 52nd ACM Technical Symposium on Computer Science Education* (pp. 177-183). <https://doi.org/10.1145/3408877.3432393>
- Ruiz-Rojas, L. I., Salvador-Ullauri, L., & Acosta-Vargas, P. (2024). Collaboration and critical thinking: Implementing generative artificial intelligence tools in higher education. *Sustainable Development*, 16(13), 53-67.
- Sheikh, H., Prins, C., & Schrijvers, E. (2023). Artificial intelligence: Definition and background. In H. Sheikh, C. Prins, & E. Schrijvers (Eds.), *Mission AI, Research for Policy* (pp. 15-41). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-21448-6_2
- Shute, V. J. (1995). SMART: Student modeling approach for responsive tutoring. *User Modeling and User-Adapted Interaction*, 5(1), 1-44.
- Uğraş, F., & Genç, A. (2018). Goals of early childhood STEM education. *Journal of Early Childhood Education Research*, 7(2), 55-70.
- URL -1 <https://apps.apple.com/us/app/plantsnapidentifyplants/id1451054346?platform=iphone>
- URL -2 https://www.inaturalist.org/pages/seek_app
- URL -3 <https://www.picturethisai.com/aboutus>
- URL -4 <https://floraincognita.com/flora-incognita-app/>
- Van Den Berg, L., & du Plessis, P. (2023). Teacher effectiveness and technology integration: The ChatGPT case. *Journal of Educational Technology Systems*, 51(3), 345-360.
- Vasconcelos, M., & Santos, R. (2023). Pathways for understanding STEM concepts through AI. *European Journal of Science Education Research*, 10(1), 25-40.
- Verma, A. (2023). Enhancing STEM education with AI: The role of ChatGPT. *International Journal of STEM Education*, 10(1), 76-89.
- Wang, J., Li, X., & Zhang, Q. (2023). NLP techniques in education: A focus on ChatGPT. *Journal of Educational Data Mining*, 15(2),

7. References

- Abdul, A., Vermeulen, J., Wang, D., Lim, B. Y., & Kankanhalli, M. (2018). Trends and Trajectories for Explainable, Accountable and Intelligible Systems. *Proceedings of the 2018 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1-18.
- Aksoy, N. C., & Küçük Demir, B. (2019). Matematik Öğretiminde Dijital Oyun Tasarlamasının Öğretmen Adaylarının Yaratıcılıklarına Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 147-169.
- Almohri, H. M., Childers, B. R., & Das, R. (2016). Secure Execution of Applications on Untrusted Platforms. *ACM Computing Surveys*, 48(2), 1-29.
- Alqahtani, M., Alqahtani, A., & Haron, H. (2019). Cybersecurity Awareness Training: The First Line of Defense. *Journal of Information Security and Cybercrimes Research*, 2(1), 3-14.
- Alshammari, R., & Singh, D. (2018). A Framework to Integrate Cybersecurity into Education. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 96(15), 4910-4922.
- Ananny, M., & Crawford, K. (2018). Seeing without knowing: Limitations of the transparency ideal and its application to algorithmic accountability. *New Media & Society*, 20(3), 973-989.
- Ashford, W. (2017). Cyber security skills gap is a threat to UK business. *Computer Weekly*.
- Aydoğdu, B., Duban, N., & Özdiç, F. (2019). Fen öğretiminde gerçek ve sanal laboratuvarların kullanımı. A. Günay Balım (Edt.). *Fen öğretiminde yenilikçi yaklaşımlar* içinde (ss.307-321). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2021). Putting things in perspective: The COVID-19 pandemic period, distance education and beyond. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(6), 1631-1650. <https://doi.org/10.18506/anemon.946037>
- Ayyıldız, P., Yılmaz, A., & Baltacı, H.S. (2021). Exploring digital literacy levels and technology integration competence of Turkish academics. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 15-31. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.1.15>
- Baker, T., & Smith, L. (2019). *Educ-AI-tion Rebooted? Exploring the future of artificial intelligence in schools and colleges*. Nesta.
- Barth, S., & de Jong, M. D. (2017). The privacy paradox—Investigating discrepancies between expressed privacy concerns and actual online behavior—A systematic literature review. *Telematics and Informatics*, 34(7), 1038-1058.
- BBC News. (2019). Schools hit by cyber-attack. *BBC News*.
- Bellman, R.E. (1978). *An introduction to artificial intelligence: Can computers think?* Boyd & Fraser Publishing Company.

- Bers, M. U. (2018). Coding as a Playground: Programming and Computational Thinking in the Early Childhood Classroom. *Routledge*.
- Bishop, M. (2018). Computer Security: Art and Science. *Addison-Wesley Professional*.
- Buolamwini, J., & Gebru, T. (2018). Gender Shades: Intersectional Accuracy Disparities in Commercial Gender Classification. *Proceedings of Machine Learning Research*, 81, 1-15.
- Cavoukian, A. (2011). Privacy by Design: The 7 Foundational Principles. *Information and Privacy Commissioner of Ontario*.
- Chaudron, S., Di Gioia, R., & Gemo, M. (2018). *Young Children (0-8) and Digital Technology: A Qualitative Study across Europe*. European Commission.
- Chen, W., & Li, Q. (2010). Research on AI and multicultural education. *International Conference on E-Product E-Service and E-Entertainment*.
- Cimpanu, C. (2017). Edmodo hacked, millions of user accounts up for sale on dark web. *Bleeping Computer*.
- Daniel, B. (2015). Big Data and analytics in higher education: Opportunities and challenges. *British Journal of Educational Technology*, 46(5), 904-920.
- Donohue, C., & Schomburg, R. (2017). Technology and Interactive Media in Early Childhood Programs: What We've Learned from Five Years of Research, Policy, and Practice. *Young Children*, 72(4), 72-78.
- El Emam, K., & Arbuckle, L. (2013). Anonymizing Health Data: Case Studies and Methods to Get You Started. *O'Reilly Media, Inc.*
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Sheldon, S. B., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., & Van Voorhis, F. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action*. Corwin Press.
- European Commission. (2018). *General Data Protection Regulation (GDPR)*. Official Journal of the European Union.
- Federal Trade Commission. (2013). *Children's Online Privacy Protection Rule*. FTC.
- Feenberg, A., & Bakardjieva, M. (2004). Virtual community: No "killer implication". *New Media & Society*, 6(1), 37-43.
- Ferreira, A., Antunes, L., & Chadwick, D. W. (2014). Security and privacy issues in electronic health records. *Handbook of Research on Advanced ICT Integration for Governance and Policy Modeling*, 330-352.
- Floridi, L. (2016). The ethics of information. *Oxford University Press*.
- Floridi, L., & Cowls, J. (2019). A Unified Framework of Five Principles for AI in Society. *Harvard Data Science Review*, 1(1), 1-3.
- Floridi, L., Cowls, J., Dennis, M., Epstein, M., Stahl, B. C., Taddeo, M., King, T. C., Koenig, A., Lanza, B., Viganò, D. E., Cappelen, C., Cheli, F., Smart, B., Andersson, J., & Savulescu, J. (2018). AI4People—An Ethical

- Framework for a Good AI Society: Opportunities, Risks, Principles, and Recommendations. *Minds and Machines*, 28(4), 689-707.
- Gašević, D., Dawson, S., & Siemens, G. (2015). *Learning analytics and learning theory: A critical perspective*. *Learning Analytics Review*, 6.
- Gunning, D. (2017). Explainable Artificial Intelligence (XAI). *Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA)*.
- Hassani, H., Huang, X., & Silva, E. (2018). Digitalisation and big data mining in banking. *Big Data and Cognitive Computing*, 2(3), 18.
- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. *Center for Curriculum Redesign*.
- Holmes, W., Porayska-Pomsta, K., Holstein, K. et al. Ethics of AI in Education: Towards a Community-Wide Framework. *Int J Artif Intell Educ*, 32, 504–526 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40593-021-00239-1>
- Huang, C., & Zhu, Y. (2019). Ransomware: A security disaster in the education industry. *Proceedings of the 2019 International Conference on Cyber Security and Protection of Digital Services (Cyber Security)*, 1-8.
- Huang, L., Siegel, C., & Robertson, E. (2020). Cybersecurity education: The role of pre-college programs. *IEEE Security & Privacy*, 18(2), 85-89.
- ICO. (2018). Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR). *Information Commissioner's Office*.
- IEEE. (2019). *Ethically Aligned Design: A Vision for Prioritizing Human Well-being with Autonomous and Intelligent Systems*. IEEE.
- Jansen, J., & van Schaik, P. (2019). Persuading vulnerable online users to strengthen password security. *Computers in Human Behavior*, 90, 24-35.
- Jobin, A., Ienca, M., & Vayena, E. (2019). The global landscape of AI ethics guidelines. *Nature Machine Intelligence*, 1(9), 389-399.
- Johnson, D. G. (2012). *Computer Ethics*. Prentice Hall.
- Johnson, M., Smith, K., & Davis, R. (2016). Can they hack it? Cybersecurity education in the high school classroom. *Proceedings of the 47th ACM Technical Symposium on Computing Science Education*, 68-73.
- Kallberg, J. (2016). Strategic cyberattack aggregation: A study in destructive efficiency. *Computers & Security*, 58, 109-118.
- Kidron, B., & Rudkin, A. (2020). *Young children and digital technology: A rights-based approach*. 5Rights Foundation.
- Küçük-Demir, B. (2023). Öğretmen adaylarının şekilsel yaratıcılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(3), 112-121.
- Lievens, E., Livingstone, S., McLaughlin, S., O'Neill, B., & Verdoodt, V. (2018). Children's rights and digital technologies. *Handbook of Children and Youth Studies*, 1-14.

- Livingstone, S., & Blum-Ross, A. (2020). *Parenting for a Digital Future: How Hopes and Fears about Technology Shape Children's Lives*. Oxford University Press.
- Livingstone, S., & Byrne, J. (2018). Parenting in the digital age: The challenges of parental responsibility in comparative perspective. *Contemporary Social Science*, 13(2), 123-136.
- Livingstone, S., & Haddon, L. (2009). EU Kids Online: Final Report. *London School of Economics & Political Science*.
- Livingstone, S., Stoilova, M., & Nandagiri, R. (2018). Children's data and privacy online: Growing up in a digital age. *London School of Economics & Political Science*.
- Livingstone, S., & Stoilova, M. (2021). The 4Cs: Classifying Online Risk to Children. *CO Short Report Series on Key Topics*, 2.
- Long, D., & Magerko, B. (2020). What is AI Literacy? Competencies and Design Considerations. *Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1-16.
- McMahan, B., & Ramage, D. (2017). Federated learning: Collaborative machine learning without centralized training data. *Google Research Blog*.
- Mehrabi, N., Morstatter, F., Saxena, N., Lerman, K., & Galstyan, A. (2021). A Survey on Bias and Fairness in Machine Learning. *ACM Computing Surveys*, 54(6), 1-35.
- Mittelstadt, B. D., Allo, P., Taddeo, M., Wachter, S., & Floridi, L. (2016). The ethics of algorithms: Mapping the debate. *Big Data & Society*, 3(2), 1-21.
- Nemorin, S. (2017). The frustrations of digital artefacts in the classroom. *Learning, Media and Technology*, 42(4), 400-413.
- NIST. (2018). Computer Security Incident Handling Guide. *National Institute of Standards and Technology*.
- Noble, S. U. (2018). Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism. *NYU Press*.
- Öztürk, B. (2023). Relation of 21st-Century Skills with Science Education: Prospective Elementary Teachers' Evaluation. *Educational Academic Research*, (50), 126-139.
- Öztürk, B., & Demiroğlu Çiçek, S. (2024). The Effects of Writing to Learn Activities on the 10th Grade on Teaching of Ecosystem Ecology. *Kastamonu Education Journal*, 32(4), 652-667.
- Panc, J. F., Steiner, E. D., Baird, M. D., & Hamilton, L. S. (2015). Continued Progress: Promising Evidence on Personalized Learning. *RAND Corporation*.
- Passy, D., Bottino, R. M., Carrillo, J., & Tatnall, A. (2018). Teacher Professional Development in the Use of Technology. *Education and Information*

- Technologies*, 23(1), 317-343. Ponemon Institute. (2019). 2019 Cost of a Data Breach Report. *IBM Security*.
- Ponemon Institute. (2019). *2019 Cost of a Data Breach Report*. IBM Security.
- Powers, J., & Green, M. F. (2018). Principals' perspectives on social media in schools. *NASSP Bulletin*, 102(4), 279-292.
- Regan, P. M., & Jesse, J. (2019). Ethical challenges of edtech, big data and personalized learning: Twenty-first century student sorting and tracking. *Ethics and Information Technology*, 21(3), 167-179.
- Safa, N. S., Von Solms, R., & Furnell, S. (2016). Information security policy compliance model in organizations. *Computers & Security*, 56, 70-82.
- Santos, O. C., Boticario, J. G., Salmerón-Majadas, S., Pavlopoulou, A., Rodríguez-Ascaso, A., Brooke, J., Montandon, L., Grawemeyer, B., Peters, D., & Brooks, T. (2016). Affective computing in education: A review of current progress and future challenges. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 10(4), 1-13.
- Schneider, B., Ehrhart, M. G., & Macey, W. H. (2015). Organizational climate and culture. *Annual Review of Psychology*, 64, 361-388.
- Selwyn, N. (2019). What's the problem with learning analytics? *Journal of Learning Analytics*, 6(3), 11-19.
- Selwyn, N., & Gašević, D. (2020). The datafication of education: A critical approach to emerging analytics technologies and practices. *Learning, Media and Technology*, 45(2), 1-7.
- Sevgi, M., Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023). Eğitim bilimleri alanında yapay zekâ uygulamaları ve uygulamaların alana yansımaları. Ö. Baltacı (Ed.). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları-IV içinde* (ss.1-18). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Sevgi, M., & Yılmaz, A. (2023). Yükseköğretimde dijital dönüşüm ve metaverse. Y. Doğan ve N. Şen Ersoy (Edts.). *Eğitimde Metaverse Kuram ve Uygulamalar içinde* (ss.71-86). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Shapiro, J. P., & Stefkovich, J. A. (2016). Ethical Leadership and Decision Making in Education. *Routledge*.
- Solove, D. J. (2013). Privacy self-management and the consent dilemma. *Harvard Law Review*, 126, 1880-1903.
- Stoilova, M., Livingstone, S., & Nandagiri, R. (2020). Children's data and privacy online: Growing up in a digital age. *New Media & Society*, 22(12), 2164-2185.
- Taylor, E., & Rooney, T. (2017). Surveillance futures: Social and ethical implications of new technologies for children and young people. *Routledge*.

- Tisdale, K. (2015). Cybersecurity education and awareness in the classroom: A guide for teachers. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 31(4), 159-164.
- UNESCO. (2019). *Beijing Consensus on Artificial Intelligence and Education*. UNESCO.
- United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. UN General Assembly.
- van der Hof, S. (2016). I agree, or do I? A rights-based analysis of the law on children's consent in the digital world. *Wisconsin International Law Journal*, 34(2), 409-445.
- Wachter, S., Mittelstadt, B., & Floridi, L. (2017). Transparent, explainable, and accountable AI for robotics. *Science Robotics*, 2(6), eaan6080.
- Walkington, C. (2013). Using adaptive learning technologies to personalize instruction to student interests: The impact of relevant contexts on performance and learning outcomes. *Journal of Educational Psychology*, 105(4), 932-945.
- Williamson, B., & Eynon, R. (2020). Historical Threads, Missing Links, and Future Directions in AI in Education. *Learning, Media and Technology*, 45(3), 223-235.
- Wilson, M., & Hash, J. (2003). Building an Information Technology Security Awareness and Training Program. *National Institute of Standards and Technology*.
- Yanarateş, E., & Yılmaz, A. (2022). Fen öğretiminde 21.yüzyıl becerilerinin önemi. S. Karabatak (Ed.). *Eğitim ve Bilim 2022-III içinde* (ss.75-90). Efe Akademi Yayınları.
- Yılmaz, A. (2021a). The effect of technology integration in education on prospective teachers' critical and creative thinking, multidimensional 21st century skills and academic achievements. *Participatory Educational Research*, 8(2), 163-199. <https://doi.org/10.17275/per.21.35.8.2>
- Yılmaz, A. (2021b). Fen bilimleri eğitimi kapsamında uzaktan eğitimde kalite standartları ve paydaş görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 26-50. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.850063>
- Yılmaz, A. (2023). Fen bilimleri eğitiminde dijital uygulamalar, yapay zekâ ve akıllı yazılımlar: Tehditler ve fırsatlar. A. Akpınar (Ed.). *Matematik ve Fen Bilimleri Üzerine Araştırmalar-II* içinde (ss.1-20). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Yılmaz, A. (2024). Enhancing the Professional Skills Development Project (MESGEP): An Attempt to Facilitate Ecological Awareness. *Participatory Educational Research*, 11(1), 16-31. <https://doi.org/10.17275/per.24.2.11.1>

- Yılmaz, A., Gülgün, C., Çetinkaya, M., & Doğanay, K. (2018). Initiatives and new trends towards STEM education in Turkey. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11a), 1-10.
- Yılmaz, A., & Salman, M. (2022). Investigation of the Relationship Between Pre-service Teachers' Critical Thinking Dispositions and Attitudes Towards Socioscientific Issues. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 203-219. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1054393>
- Yılmaz, A., Şahin-Atılgan, K., & Güzel-Sekecek, G. (2024). Sürdürülebilir kalkınma ve eğitim. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.225-236). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Uysal, G., & Nacar, M. (2024). Düşünme becerilerine (yaratıcı, yansıtıcı, eleştirel ve problem çözme) bakış. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.165-180). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Zhao, Y., Xu, X., & Wang, M. (2019). Rethinking data privacy laws in the era of big data: A comparative legal analysis. *Laws*, 8(3), 17.
- Zhu, Z. T., & Xie, H. H. (2019). Application of Artificial Intelligence in Early Childhood Education. *Journal of Physics: Conference Series*, 1237.
- Zilka, G. C. (2017). Awareness of eSafety and potential online dangers among children and teenagers. *Journal of Information Technology Education: Research*, 16, 319-338.

6. References

- Abacı, O., & Usbaş, H. (2010). Investigation of the effects of the program “utilization of the museums for pre-school education” on 6-year-old children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1205-1209.
- Afterschool Alliance. (2011). *STEM learning in afterschool: An analysis of impact and outcomes*.
- Ajit, G. (2021). A systematic review of augmented reality in STEM education. *Studies of Applied Economics*, 39(1). <https://doi.org/10.25115/cea.v39i1.4280>
- Ateş, Ö., Ateş, A. M., & Aladağ, Y. (2021). Perceptions of students and teachers participating in a science festival regarding science and scientists. *Research in Science & Technological Education*, 39(1), 109-130. <https://doi.org/10.1080/02635143.2020.1740666>
- Bagiati, A., & Evangelou, D. (2016). The relationship between young children’s characteristics and quality STEM education. *Early Childhood Education Journal*, 43(4), 273-283. <https://doi.org/10.1007/s10643-024-01743-4>
- Baran, E., Bilici, S. C., Mesutoğlu, C., & Ocak, C. (2019). The impact of an out-of-school STEM education program on students’ attitudes toward STEM and STEM careers. *School Science and Mathematics*, 119(4), 223-235. <https://doi.org/10.1111/ssm.12330>
- Başaran, H., & Karakoç Topal, Ö. (2022). Evaluation of the change in the scientific attitudes of students participating in a science festival. *Journal of BAUN Graduate School of Natural and Applied Sciences*, 24(2), 645-671. <https://doi.org/10.25092/baunfbed.1008655>
- Bell, P., Lewenstein, B., Shouse, A. W., & Feder, M. A. (2009). *Learning science in informal environments: People, places, and pursuits*. National Academies Press.
- Çevik, M., & Bakioğlu, B. (2024). The effects of out-of-school learning environments on STEM education: Teachers’ STEM awareness and 21st-century skills. *Journal of Theoretical Educational Science*, 17(1), 57-79. <http://doi.org/10.30831/akukcg.1309078>
- Dabney, K. P., Tai, R. H., Almarode, J. T., Miller-Friedmann, J. L., Sonnert, G., Sadler, P. M., & Hazari, Z. (2012). Out-of-school time science activities and their association with career interest in STEM. *International Journal of Science Education, Part B*, 2(1), 63-79. <https://doi.org/10.1080/21548455.2011.629455>
- Hsu, Y. S., Lin, Y. H., & Yang, B. (2017). Impact of augmented reality lessons on students’ STEM interest. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 12(1), 2. <https://doi.org/10.1186/s41039-016-0039-z>
- Jensen, E., & Buckley, N. (2012). Why people attend science festivals: Interests, motivations, and self-reported benefits of public engagement with

- research. *Public Understanding of Science*, 23(5), 557-573. <https://doi.org/10.1177/0963662512458624>
- Kastriti, E., Kalogiannakis, M., Psycharis, S., & Vavougiou, D. (2022). The teaching of natural sciences in kindergarten based on the principles of STEM and STEAM approach. *Advances in Mobile Learning Educational Research*, 2(1), 268-277. <https://doi.org/10.25082/AMLER.2022.01.011>
- Kennedy, E. B., Jensen, E. A., & Verbeke, M. (2018). Preaching to the scientifically converted: Evaluating inclusivity in science festival audiences. *International Journal of Science Education, Part B: Communication and Public Engagement*, 8(1), 14-21. <https://doi.org/10.1080/21548455.2017.1371356>
- Krishnamurthi, A., Ballard, M., & Noam, G. (2014). Examining the impact of out-of-school contexts on student development in STEM education.
- Larkin, K., & Lowrie, T. (2019). The role and nature of digital technology use in preschool STEM. In G. Hine, S. Blackley, & A. Cooke (Eds.), *Mathematics Education Research: Impacting Practice* (pp. 68-80). MERGA.
- Soberanes-Martín, A. (2022). Virtual learning environment to strengthen STEM competencies in preschool children. In *STEM, robotics, mobile apps in early childhood and primary education: Technology to promote teaching and learning* (pp. 181-200). Springer Nature Singapore.
- Tallou, K. (2022). Museum and kindergarten: STEM connections between exhibits and science. *Advances in Mobile Learning Educational Research*, 2(2), 333-340.
- Wang, X., Abdul Rahman, M. N. B., & Nizam Shaharom, M. S. (2024). The impacts of augmented reality technology integrated STEM preschooler module for teaching and learning activity on children in China. *Cogent Education*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2343527>

8. References

- Akın, Z., & Demir, H. (2022). Personalization in AI-supported education and its effects on early childhood. *Journal of Education and Technology*, 15(2), 85-104.
- Aksoy, N., & Şimşek, A. (2019). The use of artificial intelligence in education and its effects on permanent learning. *Journal of Educational Research*, 8(2), 45-60.
- Alimisis, D. (2013). Educational robotics: Open questions and new challenges. *Themes in Science and Technology Education*, 6(1), 63-71.
- Atkinson, R. C., & Shiffrin, R. M. (2016). Human memory: A proposed system and its control processes. In *Psychology of Learning and Motivation* (Vol. 2, 89-195). Academic Press.
- Baker, T., & Alexander, J. (2018). Pedagogical approaches to artificial intelligence in early childhood education. *Computers in the Schools*, 35(2), 173-186.
- Baker, T., & Smith, L. (2019). Teaching with artificial intelligence: Opportunities and challenges. *Computers & Education*, 144, 103701.
- Billinghurst, M. (2016). Augmented reality in education. *Educational Media International*, 52(4), 254-268.
- Billinghurst, M., & Duenser, A. (2012). Augmented reality in the classroom. *Computer*, 45(7), 56-63.
- Bower, M., & Sturman, D. (2015). Educational affordances of wearable technologies. *Computers & Education*, 88, 343-353.
- Caine, R. N., & Caine, G. (2011). *Making connections: Teaching and the human brain*. Alexandria, VA: ASCD.
- Chang, H., Chang, C., & Shih, J. (2020). Enhancing learning with augmented reality: Integrative application effects in early childhood education. *Journal of Educational Technology*, 23(2), 98-114.
- Chauhan, S. (2021). Artificial intelligence in personalized learning: A review. *Education and Information Technologies*, 26(3), 1-20.
- Chen, C.-M., & Chan, Y.-L. (2019). Using augmented reality and virtual reality for science education: A review of recent studies. *Journal of Science Education and Technology*, 28(5), 431-443.
- Chen, F., Rau, P. L. P., & Chen, W. (2019). Smart learning environments and feedback use in education. *Educational Technology & Society*, 22(4), 1-13.
- Chen, Y. (2018). The role of AI-based interactive learning environments in early science education. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 28(3), 337-348.
- Chen, Y., & Chen, C. (2018). Individualized teaching and the role of artificial intelligence. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, 11(2), 1-15.

- Cheng, K.-H., & Tsai, C.-C. (2013). Affordances of augmented reality in science learning: Suggestions for future research. *Journal of Educational Technology & Society*, 16(3), 31-42.
- Clark, R. C., & Mayer, R. E. (2016). *E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning*. Wiley.
- Connolly, T. M., Boyle, E. A., MacArthur, E., Hainey, T., & Boyle, J. M. (2012). Systematic review of empirical evidence on serious games. *Computers & Education*, 59(2), 661-686.
- Çiftçi, A., & Erdoğan, A. (2018). The effect of AI-supported individualized learning environments on permanent learning. *Educational Science Journal*, 42(2), 57-70.
- Dede, C. (2009). Immersive interfaces for engagement and learning. *Science*, 323(5910), 66-69.
- Demir, G., & Yılmaz, R. (2019). Permanent learning in science education: The impact of AI and digital technologies. *Educational Science Research Journal*, 23(4), 215-232.
- Eysenck, M. W. (2015). *Fundamentals of cognition* (3rd ed.). Psychology Press.
- Gec, J. P. (2008). Video games' role in learning and literacy. *Computers in Entertainment*, 1(1), 20-25.
- Gökçe, E., & Karaman, A. (2020). The effect of artificial intelligence on learning processes in preschool education: A review. *Early Childhood Research Journal*, 12(1), 32-47.
- Güneş, M., & Çakmak, Z. (2020). AI-based educational tools and their impact on children's learning processes. *Early Childhood Education Journal*, 13(3), 122-140.
- Holmes, W. (2018). The role of artificial intelligence in pedagogy: Implications for teaching and learning. *Journal of Educational Computing Research*, 56(3), 282-298.
- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2020). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Center for Curriculum Redesign.
- Holstein, K., McLaren, B. M., & Alevan, V. (2019). Co-designing intelligent educational technologies with and for teachers. *Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1-15). ACM.
- Johnson, D. (2018). Personalized learning and artificial intelligence in K-12 education. *Journal of Educational Computing Research*, 56(7), 858-884.
- Kaya, B., & Çakır, M. (2021). The role of artificial intelligence in early childhood education: New approaches. *Journal of Educational Technology*, 19(3), 56-73.

- Kim, K., Park, H., & Lee, J. (2020). The impact of artificial intelligence on discovery-based learning. *International J. of Educational Technology in Higher Education*, 17(1), 1-15.
- Korkmaz, A. (2019). Artificial intelligence and child development: New technologies in early childhood education. *Journal of Child Development and Education*, 7(1), 119-132.
- Korkmaz, E., & Çetin, M. (2020). The role of AI-supported educational tools in permanent learning. *Turkish Journal of Educational Technologies*, 18(2), 90-110.
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson Education.
- Mitchell, T. (2020). *Artificial intelligence: A guide for thinking humans*. Penguin Books.
- Özkan, İ., & Çakır, M. (2020). Artificial intelligence in education: Permanent learning and digital transformation. *Journal of Education and Science*, 45(4), 245-263.
- Papadakis, S. (2020). Evaluating the use of robots in early childhood education: Technological pedagogical frameworks. *Education Sciences*, 10(8), 195.
- Papert, S. (2020). *Mindstorms: Children, computers, and powerful ideas*. Basic Books.
- Piaget, J. (2001). *The psychology of intelligence*. Routledge.
- Radu, I. (2014). Augmented reality in education: A meta-review and cross-media analysis. *Personal and Ubiquitous Computing*, 18(6), 1533-1543.
- Resnick, M. (2017). *Lifelong kindergarten: Cultivating creativity through projects, passion, peers, and play*. MIT Press.
- Roll, I., & Wylie, R. (2016). Evolution and revolution in artificial intelligence in education. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 26(2), 582-599.
- Rosenberg, S., & Jack, C. (2017). AI in education: Advancing personalized learning. *Educational Technology Review*, 15(2), 18-29.
- Sarikaya, A., & Aydin, S. (2018). Artificial intelligence applications in early childhood science education: A review. *International Journal of Early Childhood Learning*, 14(3), 78-89.
- Shute, V. J., & Zapata-Rivera, D. (2012). Adaptive educational systems. In *Handbook of Research on Educational Communications and Technology* (pp. 2-21). Springer.
- Şahin, E. (2020). The role of digital applications in preschool science education within the context of permanent learning. *Journal of Early Childhood Education*, 8(3), 39-52.

- Tzafestas, S. G. (2020). Ethics and Law in Artificial Intelligence for Education. *Computers in Human Behavior*, 15(2), 111-124.
- Uskov, V. L., Howlett, R. J., & Jain, L. C. (2018). *Smart education and e-learning 2018*. Springer.
- Wouters, P., van Nimwegen, C., van Oostendorp, H., & van der Spek, E. D. (2013). A meta-analysis of the cognitive and motivational effects of serious games. *Journal of Educational Psychology*, 105(2), 249-265.
- Yıldırım, B. (2018). AI-supported games and simulations in science education. *Science Education Journal*, 15(1), 45-60.
- Yılmaz, A. (2017). Personalization possibilities offered by AI in early childhood education. *Journal of Science and Education Research*, 13(2), 58-72.
- Zhang, Q., Gu, C., & Wang, Y. (2019). Artificial intelligence and early childhood science education: Current developments and future directions. *International Journal of Early Childhood Education*, 19(4), 341-361.
- Zhu, Y., & Leung, Y. (2020). Exploring the role of AI in preschool science education. *International Journal of Educational Science and Technology*, 16(2), 103-116.
- Zhu, Y., Han, S., & Gao, Q. (2021). Artificial intelligence as a tool for early childhood scientific discovery. *Journal of Educational Technology & Society*, 24(2), 45-58.

References

- Ashmann, S. (2018). Developing a Nature-Based Four-Year-Old Kindergarten Program: Oak Learning Center at Bay Beach Wildlife Sanctuary in Green Bay, WI (USA). *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 6(1), 35-43.
- Ballantyne, R. R., & Uzzell, D. L. (1994). A checklist for the critical evaluation of informal environmental learning experiences. *Environmental Education and Information*, 13, 1-12.
- Barrable, A., & Booth, D. (2020). Nature connection in early childhood: A quantitative cross-sectional study. *Sustainability*, 12(1), 375. <https://doi.org/10.3390/su12010375>
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bio-ecological model of human development. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (pp. 793–828). Wiley.
- Chan, C. K. Y. (2012). Exploring an experiential learning project through Kolb's Learning Theory using a qualitative research method. *European Journal of Engineering Education*, 37(4), 405-415. <http://dx.doi.org/10.1080/03043797.2012.706596>
- Chawla, L. (2015). Benefits of nature contact for children. *Journal of Planning Literature*, 30(4), 433-452. <https://doi.org/10.1177/0885412215595441>
- Coates, J. K., & Pimlott-Wilson, H. (2019). Learning while playing: Children's forest school experiences in the UK. *British Educational Research Journal*, 45(1), 21-40. <https://doi.org/10.1002/berj.3491>
- Collado, S., Rosa, C. D., & Corraliza, J. A. (2020). The effect of a nature-based environmental education program on children's environmental attitudes and behaviors: A randomized experiment with primary schools. *Sustainability*, 12(17), 6817. <https://doi.org/10.3390/su12176817>
- Cordiano, T. S., Lee, A., Wilt, J., Elszasz, A., Damour, L. K., & Russ, S. W. (2019). Nature-Based Education and Kindergarten Readiness: Nature-Based and Traditional Preschoolers are Equally Prepared for Kindergarten. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 6(3), 18-36.
- Cremin, T., Glauert, E., Craft, A., Compton, A., & Stylianidou, F. (2018). Creative little scientists: Exploring pedagogical synergies between inquiry-based and creative approaches in early years science. In T. Cremin (Ed.), *Creativity and creative pedagogies in the early and primary years* (pp. 45-60). Routledge.
- Davis, J. (1998). *Young children, environmental education and the future*. In Education and the Environment (pp. 141-155). <https://eprints.qut.edu.au/1309/>

- Dean, S. N. (2019). Seeing the forest and the trees: A historical and conceptual look at Danish forest schools. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 6(3), 53-63.
- Demirci, Z. A., & Arslan, E. (2019). Okul Öncesi Eğitiminde Waldorf Yaklaşımı. *International Congress of Science Culture and Education*.
- Dennis Jr, S. F., Wells, A., & Bishop, C. (2014). A post-occupancy study of nature-based outdoor classrooms in early childhood education. *Children, Youth and Environments*, 24(2), 35-52.
- Dopko, R. L., Capaldi, C. A., & Zelenski, J. M. (2019). The psychological and social benefits of a nature experience for children: A preliminary investigation. *Journal of Environmental Psychology*, 63, 134-138. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2019.05.002>
- Duckworth, C. (2006). Teaching peace: a dialogue on the Montessori method. *Journal of Peace Education*, 3(1), 39-53. <https://doi.org/10.1080/17400200500532128>
- Dunkley, R. A. (2016). Learning at eco-attractions: Exploring the bifurcation of nature and culture through experiential environmental education. *The Journal of Environmental Education*, 47(3), 213-221. <http://dx.doi.org/10.1080/00958964.2016.1164113>
- Einstein, A. (2011). *The ultimate quotable Einstein*. Princeton University Press.
- El Zaatari, W., & Maalouf, I. (2022). How the Bronfenbrenner bio-ecological system theory explains the development of students' sense of belonging to school?. *SAGE Open*, 12(4), 1-18. <https://doi.org/10.1177/21582440221134089>
- Faber Taylor, A., & Kuo, F. E. (2009). Children with attention deficits concentrate better after walk in the park. *Journal of Attention Disorders*, 12(5), 402-409.
- Faber Taylor, A., Kuo, F. E., & Sullivan, W. C. (2001). Coping with ADD: The surprising connection to green play settings. *Environment and Behavior*, 33(1), 54-77.
- Faber Taylor, A., Kuo, F. E., & Sullivan, W. C. (2002). Views of nature and self-discipline: Evidence from inner city children. *Journal of Environmental Psychology*, 22(1-2), 49-63.
- Finch, K., & Bailie, P. (2015). Nature preschools: Putting nature at the heart of early childhood education. *Occasional Paper Series*, 2015(33), 9. <https://doi.org/10.58295/2375-3668.1020>
- Fjortoft, I. (2001). The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 111-118.

- Frank, D. J. (1997). Science, Nature, and the Globalization of the Environment, 1870–1990. *Social Forces*, 76(2), 409-435. <https://doi.org/10.1093/sf/76.2.409>
- Froebel, F. (1903). *The education of man*. (W. N. Hailmann., Trans.), D. Appleton and Company: New York.
- FSA. (2024). The Forest School Association. October, 2024. <https://forestschoollassociation.org/what-is-forest-school/>
- Gandini, L. (1993). Fundamentals of the Reggio Emilia approach to early childhood education. *Young Children*, 49(1), 4-8.
- Gill, T. (2014). The benefits of children’s engagement with nature: A systematic literature review. *Children Youth and Environments*, 24(2), 10-34. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.24.2.0010>
- Gilman, S. (2007). Including the child with special needs: Learning from Reggio Emilia. *Theory into Practice*, 46(1), 23-31.
- Harper, N. J., & Obee, P. (2021). Articulating outdoor risky play in early childhood education: voices of forest and nature school practitioners. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21(2), 184-194. <https://doi.org/10.1080/14729679.2020.1784766>
- Iozzi, L. A. (1989). What research says to the educator: Part one: Environmental education and the affective domain. *The Journal of Environmental Education*, 20(3), 3-9.
- Jacobi-Vessels, J. L. (2013). Discovering Nature: The Benefits of Teaching Outside of the Classroom. *Dimensions of Early Childhood*, 41(3), 4-10.
- Jordan, C., & Chawla, L. (2022). A coordinated research agenda for nature-based learning. In R. Jucker & J. von Au (Eds.), *High-Quality Outdoor Learning: Evidence-Based Education Outside the Classroom for Children, Teachers and Society* (pp. 29-46). <https://doi.org/10.1007/978-3-031-04108-2>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development
- Kolb, D. A. (2014). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Upper Saddle River: Pearson Education.
- Krishnan, V. (2010, May). Early child development: A conceptual model. In Early childhood council annual conference (pp. 1-17). Edmonton, AB, Canada: University of Alberta.
- Kuo, F. E., & Faber Taylor, A. (2004). A potential natural treatment for attention-deficit/hyperactivity disorder: evidence from a national study. *American Journal of Public Health*, 94(9), 1580-1586.

- Li, D., Larsen, L., Yang, Y., Wang, L., Zhai, Y., & Sullivan, W. C. (2019). Exposure to nature for children with autism spectrum disorder: Benefits, caveats, and barriers. *Health & Place, 55*, 71-79. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2018.11.005>
- MacDonald, A., Huser, C., Sikder, S., & Danaia, L. (2020). Effective early childhood STEM education: Findings from the Little Scientists evaluation. *Early Childhood Education Journal, 48*(3), 353-363. <https://doi.org/10.1007/s10643-019-01004-9>
- Malaguzzi, L. (1993). For an education based on relationships. *Young Children, 49*(1), 9-12.
- Mårtensson, F., Boldemann, C., Söderström, M., Blennow, M., Englund, J. E., & Grahn, P. (2009). Outdoor environmental assessment of attention promoting settings for preschool children. *Health & Place, 15*(4), 1149-1157.
- McClintic, S., & Petty, K. (2015). Exploring early childhood teachers' beliefs and practices about preschool outdoor play: A qualitative study. *Journal of early childhood teacher education, 36*(1), 24-43. <https://doi.org/10.1080/10901027.2014.997844>
- McCurdy, L. E., Winterbottom, K. E., Mehta, S. S., & Roberts, J. R. (2010). Using nature and outdoor activity to improve children's health. *Current problems in pediatric and adolescent health care, 40*(5), 102-117.
- Miczitis, S. (1971). The montessori method: Some recent research. *Interchange 2*, 41-59. <https://doi.org/10.1007/BF02137791>
- Montessori, M. (1912). *The Montessori Method*. New York: Frederick A. Stokes Company.
- Montessori, M. (2013). Nature in Education. *NAMTA Journal, 38*(1), 21-27.
- Murray, R., & O'Brien, L. (2005). Such enthusiasm—a joy to see. An evaluation of Forest School in England. <https://cdn.forestresearch.gov.uk/2022/02/forestschoolenglandreport.pdf>
- North American Association for Environmental Education (NAAEE). (2017). *Nature preschools and forest kindergartens: 2017 national survey*. Washington, DC: NAAEE. https://naturalstart.org/sites/default/files/staff/nature_preschools_national_survey_2017.pdf
- North American Association for Environmental Education (NAAEE). (2020). *Nature-Based Preschools in the US: 2020 Snapshot*. Washington, DC: NAAEE. https://naturalstart.org/sites/default/files/staff/nature_preschools_2020_snapshot_final_0.pdf
- O'Brien, L., & Murray, R. (2007). Forest School and its impacts on young children: Case studies in Britain. *Urban Forestry & Urban Greening, 6*(4), 249-265. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2007.03.006>

- Omidvar, N., Wright, T., Beazley, K., & Seguin, D. (2019). Examining children's indoor and outdoor nature exposures and nature-related pedagogic approaches of teachers at two Reggio-Emilia preschools in Halifax, Canada. *Journal of Education for Sustainable Development*, 13(2), 215-241.
- Ordon, U. (2019). Forest Nursery Schools and the Need for Health and Ecological Education Among the Youngest. *Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce*, 3(53), 111-120. 10.35765/ectp.2019.1453.07
- Osgood, J., & Odegard, N. (2022). Crafting granular stories with child-like embodied, affective and sensory encounters that attune to the world's differential becoming. *Australian Journal of Environmental Education*, 38(3-4), 227-241.
- Paull, J., & Hennig, B. (2020). Rudolf Steiner Education and Waldorf Schools: Centenary World Maps of the Global Diffusion of "The School of the Future". *Journal of Social Sciences and Humanities*, 6(1), 24-33.
- Pope, D. J., Egan, D. S. M., & Hilliard, E. (2021). The great outdoors: A bioecological systems approach to outdoor play. In *Perspectives on Childhood*, (Eds. Aisling Leavy and Margaret Nohilly) (pp. 243-260).
- Powers, A. L. (2004). An evaluation of four place-based education programs. *The Journal of Environmental Education*, 35(4), 17-32. <https://doi.org/10.3200/JOEE.35.4.17-32>
- Rosa, E. M., & Tudge, J. (2013). Urie Bronfenbrenner's theory of human development: Its evolution from ecology to bioecology. *Journal of Family Theory & Review*, 5(4), 243-258. <https://doi.org/10.1111/jftr.12022>
- Rymanowicz, K., Hetherington, C., & Larm, B. (2020). Planting the seeds for nature-based learning: Impacts of a farm-and nature-based early childhood education program. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 8(1), 44-63.
- Smith, S. C. (2014). Parental Engagement in a Reggio Emilia-Inspired Head Start Program. *Early Childhood Research & Practice*, 16(1).
- Sobel, D. (2004). Place-based education: Connecting classroom and community. *Nature and Listening*, 4(1), 1-7.
- Sobel, D. (2014). Learning to walk between the raindrops: The value of nature preschools and forest kindergartens. *Children, Youth and Environments*, 24(2), 228-238. <https://doi.org/10.1353/cyc.2014.0035>
- Stonehouse, P., Allison, P. & Carr, D. (2011). Aristotle, Plato, and Socrates. In *Sourcebook of Experiential Education: Key Thinkers and Their Contributions* (Eds., Thomas E. Smith, Clifford E. Knapp). Routledge: New York.
- Stylianidou, F., Glauert, E. B., Rossis, D., Compton, A., Cremin, T., Craft, A., & Havu-Nuutinen, S. (2018). Fostering inquiry and creativity in early years STEM education: Policy recommendations from the Creative Little

- Scientists Project. *European Journal of STEM Education*, 3(3). <https://doi.org/10.20897/ejstemc/3875>
- Temiz, Z., & Semiz, G. K. (2019). En iyi öğretmenim doğa: Okul öncesinde doğa temelli eğitim uygulamaları projesi kapsamında hazırlanan öğretmen etkinlikleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 314-331. <https://doi.org/10.15869/itobiad.488735>
- Tiplady, L. S., & Menter, H. (2021). Forest School for wellbeing: an environment in which young people can 'take what they need'. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21(2), 99-114. <https://doi.org/10.1080/14729679.2020.1730206>
- Uhrmacher, P. B. (1995). Uncommon schooling: A historical look at Rudolf Steiner, anthroposophy, and Waldorf education. *Curriculum Inquiry*, 25(4), 381-406.
- Ukaogo, P. O., Ewuzie, U., & Onwuka, C. V. (2020). Environmental pollution: causes, effects, and the remedies. In *Microorganisms for sustainable environment and health* (pp. 419-429). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-819001-2.00021-8>
- Ulset, V., Vitaro, F., Brendgen, M., Bekkhus, M., & Borge, A. I. (2017). Time spent outdoors during preschool: Links with children's cognitive and behavioral development. *Journal of Environmental Psychology*, 52, 69-80. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2017.05.007>
- Vélez-Agosto, N. M., Soto-Crespo, J. G., Vizcarrondo-Oppenheimer, M., Vega-Molina, S., & García Coll, C. (2017). Bronfenbrenner's bioecological theory revision: Moving culture from the macro into the micro. *Perspectives on Psychological Science*, 12(5), 900-910. <https://doi.org/10.1177/1745691617704397>
- Whitescarver, K., & Cossentino, J. (2008). Montessori and the mainstream: A century of reform on the margins. *Teachers College Record*, 110(12), 2571-2600.
- Williams, A., & Wainwright, N. (2016). A new pedagogical model for adventure in the curriculum: part two—outlining the model. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(6), 589-602. <https://doi.org/10.1080/17408989.2015.1048212>
- Wojciechowski, M., & Ernst, J. (2018). Creative by Nature: Investigating the Impact of Nature Preschools on Young Children's Creative Thinking. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 6(1), 3-20.
- Ye, Y. H., & Shih, Y. H. (2020). Environmental education for children in Taiwan: importance, purpose and teaching methods. *Universal Journal of Educational Research*, 8(4), 1572-1578.

- Yıldırım, G., & Akamca, G. Ö. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal of Education*, 37(2). <https://doi.org/10.15700/sajc.v37n2a1378>
- Yusup, F., Istiqamah, I., & Khairunnisa, K. (2021). Learning Methods on Environmental Education to Improve Pre-Service Teachers' Environmental Literacy. *Journal of Biology Education Research (JBER)*, 2(2), 50-55.

5. References

- Ahi, B. & Atasoy, V. (2019). A phenomenographic investigation into preschool children's relationships with nature through drawings. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 28(4) 281-295.
- Ahi, B. & Balcı, S. (2017). Exploring turkish preservice teachers' mental models of the environment: are they related to gender and academic level? *The Journal of Environmental Education*, 48(3), 182-195.
- Ahi, B. (2016). A study to determine the mental models in preschool children's conceptualization of a desert environment. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 8(3), 333-350.
- Ahi, B., & Alisananoğlu, F. (2016). Effect of environmental education program integrated with preschool curriculum on children's mental model development about "environment" Concept. *Kafkas University Journal of the Institute of Social Sciences*, 18, 305-329. <https://doi.org/10.9775/kausbed.2016.016>
- Alaşam, N. (2024). Environment in the views of preschool children: an investigation of children's drawings and narratives in Turkey. *Oxford Review of Education*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/03054985.2024.2359978>
- Atasoy, V., Ahi, B., & Balcı, S. (2020). What do primary school students' drawings tell us about their mental models on marine environments? *International Journal of Science Education*, 42(17), 2959-2979. <https://doi.org/10.1080/09500693.2020.1846821>
- Balmford, A., Clegg, L., Coulson, T., & Taylor, J. (2002). Why conservationists should heed Pokémon. *Science*, 295(5564), 2367-2367.
- Barraza, L. (1999). Childrens drawings about the environment. *Environmental Education Research*, 5 (1), 49-66.
- Biriukova, N.A. (2005). The formation of an ecological consciousness. *Russian Education & Society*, 47 (12), 34-35.
- Bonnett, M. (2007). Environmental education and the issue of nature. *Journal of Curriculum Studies* 39, no. 6: 707-21
- Bonnett, M., & J. Williams. (1998). Environmental education and primary children's attitudes towards nature and the environment. *Cambridge Journal of Education* 28(2): 159-174
- Braund, M., & Reiss, M. (2006). Towards a more authentic science curriculum: The contribution of out-of-school learning. *International Journal of Science Education*, 28(12), 1373-1388.
- C. Sanchis, A., G. Ferrandis, Í. & G. Gómez, J. (2022). The perception of the environment through drawing in early childhood education. The case of the wetland of the Albufera in Valencia (Spain). *Journal of Outdoor and Environmental Education* 25:3, 265-287.

- Carretón Sanchis, A., García Ferrandis, I., & García Gómez, J. (2021). The systemic vision of the environment through drawing of young Spanish children. *European Early Childhood Education Research Journal*, 30(5), 773–790. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2021.1992465>
- Cengizozglu, S., Olgan, R. & Teksöz, G. (2020). Preschool children’s perceptions on human–environment relationship: follow-up research. *Early Child Development and Care* 192:4, 513-534.
- Ergazaki, M. & Andriotou, E. (2009). From “forest fires” and “hunting” to disturbing “habitats” and “food chains”: do young children come up with any ecological interpretations of human interventions within a forest? *Research in Science Educatio*. 40,187–201.
- Flowers, A. A., J. P. Carroll, G. T. Green, and L. R. Larson. 2015. “Using art to Assess Environmental Education Outcomes.” *Environmental Education Research* 21 (6): 846–864.
- Göka, E. (1993). 99 soruda çocuk ve çevre. Çocuk Vakfı Yayınları.
- Günindi, Y. (2012). Environment in my point of view: analysis of the perceptions of environment of the children attending to kindergarten through the pictures they draw. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 55, 594 – 603.
- Halmatov, M., Sariçam, H., & Halmatov, S. (2012). Okul Öncesi Eğitimdeki 6 Yaş Çocukların Çizdikleri Çevre Resimlerinin ve Çevre Kavramını Algılayışlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 30-44.
- Kahn, P. H. (1999). *The Human Relationship with Nature: Development and Culture*. The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/3604.001.0001> Kahn, P. H. (1999). *The Human Relationship with Nature: Development and Culture*. The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/3604.001.0001>
- Köşker, N. (2019). Nature perception in preschool children. *Abant İzzet Baysal University Journal of the Faculty of Education*, 19(1), 294-308. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.43815-443217>.
- Larsson, J., & Holmström, I. (2007). Phenomenographic or phenomenological analysis: Does it matter? Examples from a study on anaesthesiologists’ work. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 2(1), 55–64
- Louv, R. (2010). *Doğadaki son çocuk*. C. Temürcü (Çev.), TÜBİTAK
- Melis, C.; Wold, P.-A.; Billing, A.M.; Bjørgen, K. & Moe, B. (2020). “Kindergarten Children’s Perception about the Ecological Roles of Living Organisms” *Sustainability* 12(22): 9565. <https://doi.org/10.3390/su12229565>
- Moseley, C., Blanche Desjean Perrotta Utley, J, (2010) The Draw An Environment Test Rubric (DAET-R): exploring pre-service teachers’ mental

- models of the environment, *Environmental Education Research*, 16(2), 189-208.
- Muhr, M. M. (2020). Beyond words—the potential of arts-based research on human-nature connectedness. *Ecosystems and People*, 16(1), 249-257.
- Nyberg, E., Brkovic, I., & Sanders, D. (2019). Beauty, memories and symbolic meaning: Swedish student teachers views of their favourite plant and animal. *Journal of Biological Education*, 1-14.
- Odum, E.P. (1999). *Ökologie* (3. bs). George Thieme Verlag.
- Özkan, Ö., Tekkaya, C. & Geban, Ö. Facilitating Conceptual Change in Students' Understanding of Ecological Concepts. *Journal of Science Education and Technology* 13, 95–105 (2004). <https://doi.org/10.1023/B:JOST.0000019642.15673.a3>
- Özsoy, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin çevre algılarının çizdikleri resimler aracılığıyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1-24
- Öztürk, E. & Tulum, M. (2021). 60-72 aylık çocukların canlılık algısı üzerine bir inceleme: çocuklar canlı ve cansız varlıklar ile ilgili ne düşünüyor? *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (1) 40-53
- Payne, P. (1998). Children's conceptions of nature. *Australian Journal of Environmental Education* 14: 19-26.
- Snaddon, J. L., Turner, E. C., & Foster, W. A. (2008). Children's perceptions of rainforest biodiversity: Which animals have the lion's share of environmental awareness? *PLoS ONE*. 3(7).
- van Heel, B. F., van den Born, R. J. G., & Aarts, M. N. C. (2022). Everyday childhood nature experiences in an era of urbanisation: an analysis of Dutch children's drawings of their favourite place to play outdoors. *Children's Geographies*, 21(3), 378–393. <https://doi.org/10.1080/14733285.2022.2071600>
- Wals, A.E.J. (1994). Nobody planted it, it just grew: young adolescents' perceptions and experiences of nature in the context of urban environmental education. *Children's Environments* 11(3): 177- 193
- Warren, W. A. (2007). Ecosystem. In P. Robbins (Ed.), *Encyclopedia of Environment and Society* (Vol. 2, pp. 529-533). Sage Publications.
- Yörek, N., Şahin, N. ve Aydın, H. (2009). Are animals 'more alive' than plants? animistic-anthropocentric construction of life concept. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 5(4), 369-378.

7. References

- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2021). Putting things in perspective: The COVID-19 pandemic period, distance education and beyond. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(6), 1631-1650. <https://doi.org/10.18506/anemon.946037>
- Ayyıldız, P., Yılmaz, A., & Baltacı, H.S. (2021). Exploring digital literacy levels and technology integration competence of Turkish academics. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 15-31. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.1.15>
- Ballard, H. L., Dixon, C. G. H., & Harris, E. M. (2017). Youth-focused citizen science: Examining the role of environmental science learning and agency for conservation. *Biological Conservation*, 208, 65-75. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2016.05.024>
- Barron, B., Martin, C. K., Roberts, E., & Smith, L. (2015). Citizen science in education: Benefits and challenges. *Annual Review of Environment and Resources*, 40(1), 181-204. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-102014-021322>
- Bonney, R., Ballard, H. L., Jordan, R., McCallie, E., Phillips, T., & Shirk, J. (2016a). The principles of citizen science: Enhancing science and society. *Science Education*, 100(4), 591-605. <https://doi.org/10.1002/sc.21241>
- Bonney, R., Phillips, T. B., Ballard, H. L., & Enck, J. W. (2016b). Citizen science: A developing tool for expanding science knowledge and scientific literacy. *BioScience*, 66(1), 1-9. <https://doi.org/10.1093/biosci/biv177>
- Bonney, R., Shirk, J. L., Phillips, T. B., Wiggins, A., Ballard, H. L., Miller-Rushing, A. J., & Parrish, J. K. (2016c). Citizen science: Next steps for science education. *Science*, 343(6178), 1436-1437. <https://doi.org/10.1126/science.1251554>
- Chawla, L. (2015). Benefits of nature contact for children. *Journal of Planning Literature*, 30(4), 433-452. <https://doi.org/10.1177/0885412215595441>
- Cochrane, T., Narayan, V., & Oldfield, J. (2017). Emerging technologies in education for sustainable development. *Journal of Education for Sustainable Development*, 11(1), 1-15. <https://doi.org/10.1177/0973408217700188>
- Davis, J. M. (2015). *Young children and the environment: Early education for sustainability*. Cambridge University Press.
- Davis, J. M., & Elliott, S. (2014). *Research in early childhood education for sustainability: International perspectives and provocations*. Routledge.
- Dickinson, J. L., Zuckerberg, B., & Bonter, D. N. (2012). Citizen science as an ecological research tool: Challenges and benefits. *Annual Review of Ecology, Evolution, and Systematics*, 41(1), 149-172. <https://doi.org/10.1146/annurev-ecolsys-102209-144636>

- Elliott, S., & Davis, J. (2018). Challenging taken-for-granted ideas in early childhood education: A critique of Bronfenbrenner's ecological systems theory in the age of post-humanism. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 19(1), 39-55. <https://doi.org/10.1177/1463949118766016>
- Fisher, K., Hirsh-Pasek, K., & Golinkoff, R. M. (2011). *Play = Learning: How play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth*. Oxford University Press.
- Gray, S., Nicosia, K., & Campbell, L. (2012). Science learning and citizenship participation: Citizen science in schools. *Science Education*, 96(5), 744-770. <https://doi.org/10.1002/sc.21001>
- Haklay, M. (2015). Citizen science and policy: A European perspective. *The Woodrow Wilson Center*. <https://www.wilsoncenter.org/publication/citizen-science-and-policy-european-perspective>
- Hecker, S., Haklay, M., Bowser, A., Makuch, Z., Vogel, J., & Bonn, A. (2018). *Citizen science: Innovation in open science, society and policy*. UCL Press.
- Hughes, J. (2005). The role of ICT in learning: Integrating technology into teaching. *Educational Review*, 57(1), 91-104. <https://doi.org/10.1080/0013191042000274150>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Küçük-Demir, B. (2023). Öğretmen adaylarının şekilsel yaratıcılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(3), 112-121.
- Öztürk, B. (2023). Relation of 21st-Century Skills with Science Education: Prospective Elementary Teachers' Evaluation. *Educational Academic Research*, (50), 126-139.
- Öztürk, B., & Demiroğlu Çiçek, S. (2024). The Effects of Writing to Learn Activities on the 10th Grade on Teaching of Ecosystem Ecology. *Kastamonu Education Journal*, 32(4), 652-667.
- Sevgi, M., Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023). Eğitim bilimleri alanında yapay zekâ uygulamaları ve uygulamaların alana yansımaları. Ö. Baltacı (Ed.). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları-IV içinde* (ss.1-18). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Sevgi, M., & Yılmaz, A. (2023). Yükseköğretimde dijital dönüşüm ve metaverse. Y. Doğan ve N. Şen Ersoy (Edts.). *Eğitimde Metaverse Kuram ve Uygulamalar içinde* (ss.71-86). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Shirk, J. L., Ballard, H. L., Wilderman, C. C., Phillips, T., Wiggins, A., Jordan, R., & Bonney, R. (2012). Public participation in scientific research: A framework for deliberate design. *Ecology and Society*, 17(2), 29. <https://doi.org/10.5751/ES-04705-170229>

- Sterling, S. (2010a). Transformative learning and sustainability: Sketching the conceptual ground. *Learning and Teaching in Higher Education*, 5(1), 17-33.
- Sterling, S. (2010b). Learning for resilience, or the resilient learner? Towards a necessary reconciliation in a paradigm of sustainable education. *Environmental Education Research*, 16(5-6), 511-528. <https://doi.org/10.1080/13504622.2010.505427>
- Thomas, J. W. (2000). *A review of research on project-based learning*. Retrieved from <https://www.bic.org/research>
- Tilbury, D. (2011). Education for sustainable development: An expert review of processes and learning. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000190118>
- Trumbull, D. J., Bonney, R., Bascom, D., & Cabral, A. (2000). Thinking scientifically during participation in a citizen-science project. *Science Education*, 84(2), 265-275.
- UNESCO. (2017). Education for sustainable development goals: Learning objectives. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>
- UNESCO. (2018). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265191>
- UNESCO. (2019). *Framework for the implementation of education for sustainable development (ESD) beyond 2019*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370215>
- United Nations (UN). (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. United Nations General Assembly. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- WCED (World Commission on Environment and Development). (1987). *Our common future*. Oxford University Press.
- Wilson, R. (2020). *Nature and young children: Encouraging creative play and learning in natural environments*. Routledge.
- Wright, T. S. A., & Pullen, S. (2013). Introducing sustainability education in early childhood settings. *Canadian Journal of Environmental Education*, 18, 39-53.
- Yanarateş, E., & Yılmaz, A. (2022). Fen öğretiminde 21.yüzyıl becerilerinin önemi. S. Karabatak (Ed.). *Eğitim ve Bilim 2022-III içinde* (ss.75-90). Efe Akademi Yayınları.
- Yılmaz, A. (2021a). The effect of technology integration in education on prospective teachers' critical and creative thinking, multidimensional 21st century skills and academic achievements. *Participatory Educational Research*, 8(2), 163-199. <https://doi.org/10.17275/per.21.35.8.2>

- Yılmaz, A. (2021b). Fen bilimleri eğitimi kapsamında uzaktan eğitimde kalite standartları ve paydaş görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 26-50. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.850063>
- Yılmaz, A. (2023). Fen bilimleri eğitiminde dijital uygulamalar, yapay zekâ ve akıllı yazılımlar: Tehditler ve fırsatlar. A. Akpınar (Ed.). *Matematik ve Fen Bilimleri Üzerine Araştırmalar-II* içinde (ss.1-20). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Yılmaz, A. (2024). Enhancing the Professional Skills Development Project (MESGEP): An Attempt to Facilitate Ecological Awareness. *Participatory Educational Research*, 11(1), 16-31. <https://doi.org/10.17275/per.24.2.11.1>
- Yılmaz, A., Gülgün, C., Çetinkaya, M., & Doğanay, K. (2018). Initiatives and new trends towards STEM education in Turkey. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11a), 1-10.
- Yılmaz, A., & Salman, M. (2022). Investigation of the Relationship Between Pre-service Teachers' Critical Thinking Dispositions and Attitudes Towards Socioscientific Issues. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 203-219. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1054393>
- Yılmaz, A., Şahin-Atılğan, K., & Güzel-Sekecek, G. (2024). Sürdürülebilir kalkınma ve eğitim. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.225-236). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Uysal, G., & Nacar, M. (2024). Düşünme becerilerine (yaratıcı, yansıtıcı, eleştirel ve problem çözme) bakış. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.165-180). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.

5. References

- Acosta Castellanos, P. M., & Queiruga-Dios, A. (2022). From environmental education to education for sustainable development in higher education: A systematic review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(3), 622-644.
- Adams, S., & Savahl, S. (2017). Nature as children's space: A systematic review. *The Journal of Environmental Education*, 48(5), 291-321.
- Aisyah, E. N., Harun, H., Rohman, A., Hardika, H., & Surahman, E. (2023). Bullying management strategies for Indonesia's early childhood education environment: A bibliometric study. *International Research-Based Education Journal*, 5(1), 86-96.
- Aktas, I. (2022). Research trends on the use of technology in early childhood science education: Bibliometric mapping and content analysis. *Shanlax International Journal of Education*, 10, 284-300.
- Ardoin, N. M., & Bowers, A. W. (2020). Early childhood environmental education: A systematic review of the research literature. *Environmental Education Research*, 26(4), 573-589. <https://doi.org/10.1080/13504622.2019.1675591>
- Ardoin, N. M., Bowers, A. W., & Gaillard, E. (2020). Environmental education outcomes for conservation: A systematic review. *Biological Conservation*, 241, 108224. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2019.108224>
- Arias-Chávez, D., Vertiz-Osores, J. J., Tarmeño, E. A. M., Gonzales, W. E. G., & Uribe-Hernández, Y. C. (2022). Research in environmental education: A bibliometric analysis of the last two years. *International Journal of Health Sciences*, 6(S7), 716-729.
- Arya, V., Gaurav, A., Gupta, B. B., & Chui, K. T. (2024). A bibliometric analysis of environmental education and sustainable entrepreneurship development in a global perspective. *Sustainable Technology and Entrepreneurship*, 3(3), 100080.
- Arts, K., Van der Wal, R., & Adams, W. M. (2015). Digital technology and the conservation of nature. *Ambio*, 44, 661-673.
- Barrable, A. (2019). Refocusing environmental education in the early years: A brief introduction to a pedagogy for connection. *Education Sciences*, 9(1), 61.
- Bascopé, M., Perasso, P., & Reiss, K. (2019). Systematic review of education for sustainable development at an early stage: Cornerstones and pedagogical approaches for teacher professional development. *Sustainability*, 11(3), 719.
- Bozdoğan, K., Şahinpınar, D., & Karatekin, E. (2023). Bibliometric profile of educational research articles on "Environmental Education". *Turkish Journal of Educational Studies*, 10(2), 173-192.

- Bui, T. L., Nguyen, T. H., Nguyen, M. T., Tran, T. T., Nguyen, T. L., Tran, V. N., ... & Hoang, A. D. (2024). Research on STEM in early childhood education from 1992 to 2022: A bibliometric analysis from the Web of Science database. *European Journal of Educational Research*, 13(3), 1057-1075.
- Çelik, M. (2022a). A bibliometric analysis of early childhood education research: 1976-2022. *Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education*, 10(1), 66-81.
- Çelik, M. (2022b). A bibliometric profile of early childhood mathematics education research. *Turkish Journal of Scientific Research*, 7(1), 55-71.
- Corraliza, J. A., & Collado, S. (2019). Ecological awareness and children's environmental experience. *Psychologist Papers*, 40(3), 190-196.
- Ergin, E., & Temel, Z. F. (2023). Bibliometric analysis of studies focusing on critical thinking in early childhood. *Research on Education and Psychology (REP)*, 7(3), 502-526.
- Frantz, C. M., & Mayer, F. S. (2014). The importance of connection to nature in assessing environmental education programs. *Studies in Educational Evaluation*, 41, 85-89.
- Gómez-Prado, R., Alvarez-Risco, A., Sánchez-Palomino, J., Anderson-Seminario, M. de las M., & Del-Aguila-Arcentales, S. (2022). Circular economy for waste reduction and carbon footprint. In *Environmental Footprints and Eco-design of Products and Processes* (pp. 139-159).
- Gude, V. G. (2017). Desalination and water reuse to address global water scarcity. *Reviews in Environmental Science and Bio/Technology*, 16, 591-609.
- Hajj-Hassan, M., Chaker, R., & Cederqvist, A. M. (2024). Environmental Education: A Systematic Review on the Use of Digital Tools for Fostering Sustainability Awareness. *Sustainability*, 16(9), 3733.
- Handayani, A. (2024). The bibliometric analysis of the research trend about parenting the early childhood children. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*, 20(1), 72-81.
- Hungerford, H. R., & Volk, T. L. (1990). Changing learner behavior through environmental education. *The Journal of Environmental Education*, 21(3), 8-21.
- Karakuş, U., & Polat, R. (2021). Bibliometric analysis of articles in environmental education based on Web of Science database. *Journal of Anatolian Cultural Research (JANCR)*, 5(2), 131-145.
- Kayaduman, H., & Sağlam, M. (2024). An examination of the research studies on augmented reality use in preschool education: A bibliometric mapping analysis. *Journal of Research on Technology in Education*, 56(5), 595-615.

- Kirksekiz, A., & Kol, S. (2023). Bibliometric analysis of early childhood education studies on the theme of robotic coding from a developmental perspective. *International Journal of Educational Research Review*, 8(4), 879-888.
- Kotaman, H., Karaboğa, İ., Bilgin, S. P., & Tuğrul, B. (2022). Impact of in-service environmental education on early childhood teachers' environmental attitude. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 13(2), 26-39.
- Kurtulus, M. A., & Tatar, N. (2021). A bibliometrical analysis of the articles on environmental education published between 1973 and 2019. *Journal of Education in Science, Environment and Health (JESEH)*, 7(3), 243-258. <https://doi.org/10.21891/jesch.960169>
- Lasino, Rukmana, A.Y., Mokodensho, S., & Aziz, A. M. (2023). Environmental Education for Sustainable Development: A Bibliometric Review of Curriculum Design and Pedagogical Approaches. *The Eastasouth Journal of Learning and Educations*, 1(02), 65-75. <https://doi.org/10.58812/csle.v1i02.108>
- Lima Ho, T., Biondi, D., Carlos Batista, A., & Martini, A. (2023). Bibliometric review of the forest as a tool for environmental education. *Floresta*, 53(2), 252-261.
- Liu, X., Hussein, M. K., & Bin Mat Noor, M. S. (2024). A bibliometric review of naturalist environmental education, 1937-2023. *Geojournal of Tourism and Geosites*, 54(2spl), 927-940. <https://doi.org/10.30892/gtg.542spl17-1268>
- Maharani, S. (2023). Trends in mathematics research in early childhood: Bibliometric review. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*, 7(4), 3883-3894.
- Nhi, T. V., Linh, D. T. T., Tu, P. T. N., Thi, H. T. Q., Hieu, N. T., & Luan, N. T. (2024). Researching STEAM in early childhood education between 2013-2023: A bibliometric analysis of Scopus database. *Tạp chí Khoa học Đại học Đồng Tháp*, 13(7), 18-27.
- Ok, G. (2022). Bibliometric evaluation based on Web of Science database: Nature and environmental education. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 10(3), 435-451. <http://dx.doi.org/10.17478/jegys.1141693>
- Onopriienko, K., Onopriienko, V., Petrushenko, Y., & Onopriienko, I. (2021). Environmental education for youth and adults: A bibliometric analysis of research. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 234, p. 00002). EDP Sciences.
- Özdemir, O. (2016). *Ecological literacy and environmental education*. Ankara: Pegem Akademi.
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: The main steps. *Encyclopedia*, 4(2), 1014-1025.

- Pimentel, D., Berger, B., Filiberto, D., Newton, M., Wolfe, B., Karabinakis, E., ... & Nandagopal, S. (2004). Water resources: Agricultural and environmental issues. *BioScience*, *54*(10), 909-918.
- Poje, M., Marinić, I., Stanisavljević, A., & Rechner Dika, I. (2024). Environmental education on sustainable principles in kindergartens-A foundation or an option?. *Sustainability*, *16*(7), 2707.
- Rusly, F. H., Ahmi, A., Yakimin, Y., Talib, A., & Rosli, K. (2019). Global perspective on payroll system patent and research: A bibliometric performance. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, *8*(2), 148-157.
- Sari, P., Purnomo, T., & Hariyono, E. (2023). Research trend of environmental education in science based on Scopus database. *IJORER: International Journal of Recent Educational Research*, *4*(3), 296-308.
- Schönfelder, M. L., & Bogner, F. X. (2020). Between science education and environmental education: How science motivation relates to environmental values. *Sustainability*, *12*(5), 1968.
- Singh, R. L., & Singh, P. K. (2017). Global environmental problems. In *Principles and Applications of Environmental Biotechnology for a Sustainable Future* (pp. 13-41).
- Sindhu, K., & Gupta, N. (2024). An analysis of the factors affecting access to the early childhood education and care: A systematic literature review and bibliometric analysis. *Early Years*. <https://doi.org/10.1080/09575146.2024.2417229>
- Sivasamy, K., & Vivekanandhan, S. (2015). Environmental education research literature output in Scopus database (2009-2013): A bibliometric study. *International Journal of Information Sources and Services*, *2*(2), 84-93.
- Su, J., & Yang, W. (2023). STEM in early childhood education: A bibliometric analysis. *Research in Science & Technological Education*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/02635143.2023.2201673>
- Su, J., Ng, D. T. K., Yang, W., & Li, H. (2022). Global trends in the research on early childhood education during the COVID-19 pandemic: A bibliometric analysis. *Education Sciences*, *12*(5), 331.
- Trott, C. D., & Weinberg, A. E. (2020). Science education for sustainability: Strengthening children's science engagement through climate change learning and action. *Sustainability*, *12*(16), 6400.
- Tunç, Y., Çelik, O. T., Atik, S., & Çobanoğlu, N. (2023). A bibliometric analysis of early childhood teacher education: trends, priorities and research gaps. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, *24*(2), 917-937. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1312704>

- Wang, S., & Lv, X. (2021). Hot topics and evolution of frontier research in early education: A bibliometric mapping of the research literature (2001–2020). *Sustainability*, *13*(9216). <https://doi.org/10.3390/su13169216>
- Wu, H., Li, Y., Tong, L., Wang, Y., & Sun, Z. (2021). Worldwide research tendency and hotspots on hip fracture: a 20-year bibliometric analysis. *Archives of osteoporosis*, *16*, 1-14.
- Wu, Y., Cheng, X., Tong, Y., Wang, L., Yang, Z., & Sun, H. (2022). Keyword co-occurrence and network analysis in environmental education research. *Journal of Cleaner Production*, *330*, 129878. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.129878>
- Xue, D., Keat, O. B., & Tarofder, A. K. (2024). Evolution and emerging themes in commitment research among early childhood educators: A bibliometric analysis. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, *8*(9), 6241.
- Yi, H., Liu, T., & Lan, G. (2024). The key artificial intelligence technologies in early childhood education: A review. *Artificial Intelligence Review*, *57*(1), 1-39.

7. References

- Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2021). Putting things in perspective: The COVID-19 pandemic period, distance education and beyond. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(6), 1631-1650. <https://doi.org/10.18506/anemon.946037>
- Ayyıldız, P., Yılmaz, A., & Baltacı, H.S. (2021). Exploring digital literacy levels and technology integration competence of Turkish academics. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 15-31. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.1.15>
- Baldwin, D. (2012). Exploration in early childhood science. *Science Education Journal*, 16(2), 112-125.
- Beane, J. A. (1997). *Curriculum integration: Designing the core of democratic education*. Teachers College Press.
- Bebbington, A. (2005). The role of fieldwork in environmental education. *Environmental Education Research*, 11(5), 562-575.
- Bers, M. U. (2008). *Blocks to robots: Learning with technology in the early childhood classroom*. Teachers College Press.
- Bresler, L. (1995). The subservient, co-equal, affective, and social integration styles and their implications for the arts. *Arts Education Policy Review*, 96(5), 31-37.
- Bruner, J. (1966). *Toward a theory of instruction*. Harvard University Press.
- Buckingham, D. (2007). *Beyond technology: Children's learning in the age of digital culture*. Polity Press.
- Caine, R. N., & Caine, G. (1994). *Making connections: Teaching and the human brain*. Addison-Wesley.
- Chaille, C., & Britain, L. (2003). *The young child as scientist: A constructivist approach to early childhood science education*. Pearson Education.
- Chawla, L. (1999). Life paths into effective environmental action. *The Journal of Environmental Education*, 31(1), 15-26.
- Chawla, L. (2006). Learning to love the natural world enough to protect it. *Barn*, 2, 57-78.
- Cornett, C. E. (1999). *The arts as meaning makers: Integrating literature and the arts throughout the curriculum*. Prentice Hall.
- Curtis, V., & Cairncross, S. (2003). Effect of washing hands with soap on diarrhoea risk in the community: A systematic review. *The Lancet Infectious Diseases*, 3(5), 275-281.
- DeVries, R. (2001). Transforming the science curriculum. *Early Childhood Education Journal*, 29(1), 25-30.
- Drake, S. M. (2007). *Creating standards-based integrated curriculum: Aligning curriculum, content, assessment, and instruction*. Corwin Press.

- Driver, R., Guesne, E., & Tiberghien, A. (1994). *Children's ideas in science*. Open University Press.
- Eckhoff, A. (2008). The importance of art viewing experiences in early childhood visual arts: The exploration of a master art teacher's strategies for meaningful early arts experiences. *Early Childhood Education Journal*, 35(5), 463-472.
- Egan, K. (1986). *Teaching as storytelling: An alternative approach to teaching and curriculum in the elementary school*. University of Chicago Press.
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Eshach, H., & Fried, M. N. (2005). Should science be taught in early childhood? *Journal of Science Education and Technology*, 14(3), 315-336.
- Fisher, K. R. (2002). The role of play in children's learning. *Early Childhood Education Journal*, 29(1), 21-28.
- Fleener, M. J. (2000). Empowering young children to make a difference in the world. *Childhood Education*, 76(6), 356-361.
- Fleer, M. (2009). Supporting scientific conceptual consciousness or learning in 'a roundabout way' in play-based contexts. *International Journal of Science Education*, 31(8), 1069-1089.
- Fogarty, R. (1991). *The mindful school: How to integrate the curricula*. Skylight Publishing.
- Gelman, R. (2004). Cognitive development and science education. *Science and Children*, 41(8), 12-16.
- Gelman, R., & Brenneman, K. (2004). Science learning pathways for young children. *Early Childhood Research Quarterly*, 19(1), 150-158.
- Harlen, W. (2000). *Teaching, learning and assessing science 5-12*. Paul Chapman Publishing.
- Hodson, D. (1996). *Laboratory work as scientific method: Three decades of confusion and distortion*. *Journal of Curriculum Studies*, 28(2), 115-135.
- Inhelder, B., & Piaget, J. (1964). *The early growth of logic in the child*. Harper & Row.
- Jacobs, H. H. (1989). *Interdisciplinary curriculum: Design and implementation*. ASCD.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning*. Allyn & Bacon.
- Jonassen, D. H. (2000). *Computers as mindtools for schools: Engaging critical thinking*. Prentice Hall.
- Kellert, S. R. (2002). Experiencing nature: Affective, cognitive, and evaluative development in children. In *Children and nature* (pp. 117-151). MIT Press.

- Kirkby, M. (2003). The importance of outdoor play for young children's development. *Children, Youth and Environments*, 13(1), 31-52.
- Kuhn, D. (2000). Metacognitive development. *Current Directions in Psychological Science*, 9(5), 178-181.
- Küçük-Demir, B. (2023). Öğretmen adaylarının şekilsel yaratıcılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(3), 112-121.
- Levin, T., & Wadmany, R. (2006). Teachers' beliefs and practices in technology-based classrooms: A developmental view. *Journal of Research on Technology in Education*, 39(2), 157-181.
- Lind, K. K. (1998). Science in early childhood: Developing and acquiring fundamental concepts and skills. *ERIC Digest*.
- Louv, R. (2008). *Last child in the woods: Saving our children from nature-deficit disorder*. Algonquin Books.
- Marshall, J. (2014). Transdisciplinarity and art integration: Toward a new understanding of art-based learning across the curriculum. *Studies in Art Education*, 55(2), 104-127.
- Monroe, M. C. (2003). Two avenues for encouraging conservation behaviors. *Human Ecology Review*, 10(2), 113-125.
- National Research Council. (2000). *How people learn: Brain, mind, experience, and school*. National Academies Press.
- Öztürk, B. (2023). Relation of 21st-Century Skills with Science Education: Prospective Elementary Teachers' Evaluation. *Educational Academic Research*, (50), 126-139.
- Öztürk, B., & Demiroğlu Çiçek, S. (2024). The Effects of Writing to Learn Activities on the 10th Grade on Teaching of Ecosystem Ecology. *Kastamonu Education Journal*, 32(4), 652-667.
- Palmer, J. A. (1995). Environmental thinking in the early years: Understanding and misunderstanding of concepts related to waste management. *Environmental Education Research*, 1(1), 35-45.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. International Universities Press.
- Piaget, J. (1969). *The mechanisms of perception*. Basic Books.
- Plowman, L., & McPake, J. (2013). Seven myths about young children and technology. *Childhood Education*, 89(1), 27-33.
- Plowman, L., & Stephen, C. (2003). A 'benign addition'? Research on ICT and pre-school children. *Journal of Computer Assisted Learning*, 19(2), 149-164.
- Reifel, S. (2004). Play as research: The promise of new technologies. *Early Childhood Research Quarterly*, 19(3), 326-340.

- Resnick, M. (2006). Computer as paintbrush: Technology, play, and the creative society. In D. Singer, R. Golinkoff, & K. Hirsh-Pasek (Eds.), *Play = learning: How play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth*. Oxford University Press.
- Sampson, V., & Grooms, J. (2009). Science as argument-driven inquiry: The impact of teaching science through argumentation on students' conceptual understanding of force and motion. *Science Education*, 93(5), 852-875.
- Schmidt, W. H., McKnight, C. C., & Raizen, S. A. (1997). *A splintered vision: An investigation of U.S. science and mathematics education*. Kluwer Academic Publishers.
- Sevgi, M., Ayyıldız, P., & Yılmaz, A. (2023). Eğitim bilimleri alanında yapay zekâ uygulamaları ve uygulamaların alana yansımaları. Ö. Baltacı (Ed.). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları-IV içinde* (ss.1-18). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Sevgi, M., & Yılmaz, A. (2023). Yükseköğretimde dijital dönüşüm ve metaverse. Y. Doğan ve N. Şen Ersoy (Edts.). *Eğitimde Metaverse Kuram ve Uygulamalar içinde* (ss.71-86). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Siry, C. (2014). Inquiry-based learning in early childhood classrooms. *Science Education*, 98(5), 894-918.
- Slavin, R. E. (1996). *Research on cooperative learning and achievement: What we know, what we need to know*. Contemporary Educational Psychology, 21(1), 43-69.
- Sobel, D. (1996). *Beyond ecophobia: Reclaiming the heart in nature education*. The Orion Society.
- Story, M. (2002). Teaching nutrition concepts in early childhood. *Nutrition Education Journal*, 15(4), 203-215.
- Story, M., & Stang, J. (2005). Nutrition education and healthy eating in early childhood. *The Journal of School Health*, 75(10), 385-392.
- Thompson, C. (2005). Reconstructing childhood: Contemporary art and the everyday lives of children. *Visual Arts Research*, 31(1), 51-64.
- Tardif, E., & Doudin, P. A. (2011). The role of hands-on experience in learning biology. *Educational Psychology Review*, 23(3), 345-360.
- Tunncliffe, S. D. (2001). *Talking about animals: Conversations between children and adults*. Cambridge University Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wood, E. (2013). Play, learning and the early childhood curriculum. *Play and Learning Journal*, 25(3), 15-35.
- Wilson, R. A. (1997). *A developmental approach to early childhood education: Bringing it all together*. Prentice Hall.

- Wright, A. (1995). *Storytelling with children*. Oxford University Press.
- Yanarates, E., & Yılmaz, A. (2022). Fen öğretiminde 21.yüzyıl becerilerinin önemi. S. Karabatak (Ed.). *Eğitim ve Bilim 2022-III içinde* (ss.75-90). Efe Akademi Yayınları.
- Yılmaz, A. (2021a). The effect of technology integration in education on prospective teachers' critical and creative thinking, multidimensional 21st century skills and academic achievements. *Participatory Educational Research*, 8(2), 163-199. <https://doi.org/10.17275/per.21.35.8.2>
- Yılmaz, A. (2021b). Fen bilimleri eğitimi kapsamında uzaktan eğitimde kalite standartları ve paydaş görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 26-50. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.850063>
- Yılmaz, A. (2023). Fen bilimleri eğitiminde dijital uygulamalar, yapay zekâ ve akıllı yazılımlar: Tehditler ve fırsatlar. A. Akpınar (Ed.). *Matematik ve Fen Bilimleri Üzerine Araştırmalar-II* içinde (ss.1-20). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Yılmaz, A. (2024). Enhancing the Professional Skills Development Project (MESGEP): An Attempt to Facilitate Ecological Awareness. *Participatory Educational Research*, 11(1), 16-31. <https://doi.org/10.17275/per.24.2.11.1>
- Yılmaz, A., Gülgün, C., Çetinkaya, M., & Doğanay, K. (2018). Initiatives and new trends towards STEM education in Turkey. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11a), 1-10.
- Yılmaz, A., & Salman, M. (2022). Investigation of the Relationship Between Pre-service Teachers' Critical Thinking Dispositions and Attitudes Towards Socioscientific Issues. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 203-219. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1054393>
- Yılmaz, A., Şahin-Atılğan, K., & Güzel-Sekecek, G. (2024). Sürdürülebilir kalkınma ve eğitim. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.225-236). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Uysal, G., & Nacar, M. (2024). Düşünme becerilerine (yaratıcı, yansıtıcı, eleştirel ve problem çözme) bakış. M. Korucuk (Ed.). *Eğitimin Temellerine Bakış: Program Geliştirme-Yeni Yaklaşımlar içinde* (ss.165-180). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.

5. References

- AAAS (1993). *Benchmarks for science literacy*. New York: Oxford University Press.
- AAAS. (1989). *Science for all Americans*. New York: Oxford University Press
- Akman, B., Gangal, M., & Kardeş, S. (2017). Okul öncesi eğitim sınıflarındaki bilim eğitimi öğrenme merkezlerinin incelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 40-56.
- Akman, B., Uyanık Balat, G. ve Güler, T. (Ed). (2017). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi*. Pegem A Akademi, 5 Baskı, Ankara.
- Akman, B., Üstün, E. ve Güler, T. (2003). 6 yaş çocuklarının bilimsel süreçlerini kullanma yetenekleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 11-14.
- Aktamış, H., & Ergin, Ö. (2007). Bilimsel süreç becerileri ile bilimsel yaratıcılık arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 11-23.
- Arslan (Gürsel), A. (1998). Öğretmen Formasyonu'nda yeniden yapılanma süreci endekli formasyon. *Millî Eğitim*, 137.
- Arslan, A. G., & Tertemiz, N. (2004). İlköğretimde bilimsel süreç becerilerinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 479-492.
- Bahtiyar, A., & Can, B. (2017). Fen öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri ile bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 47-58.
- Babaroğlu, A. (2018). Eğitim ortamları açısından okul öncesi eğitim kurumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1313-1330.
- Barman C. (1992). *Science, Children, & Learning*. School of Education Indianapolis University, Indianapolis. <https://castle.ciu.edu/~scienced/3290/science/process/crb.html>
- Barnett, W. S. (1992). Benefits of compensatory preschool education. *The Journal of Human Resources*, 27(2), 279-312.
- Bayrak, B. K., & Bayram, H. (2003). The effect of web based learning method in science education on improving the students' scientific process skills. In International Conference on the Future of Education, PIXEL online. net.
- Çepni, S., Ayas, A., Johnson, D., & Turgut, M. F. (1997). Fizik öğretimi. *Ankara: YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi*.
- Ergin, Ö., Şahin-Pekmez, E. & Öngel-Erdal, S. (2005). *Kuramdan uygulamaya deney yoluyla fen öğretimi*. İzmir: Dinazor Kitapevi.
- Gürdal, A. (1988). Fen Öğretimi. *Deniz Kurvetleri Komutanlığı Yayınları*, 21, 34-49.

- Hançer, A. H., Şensoy, Ö., & Yıldırım, H. İ. (2003). İlköğretimde çağdaş fen bilgisi öğretiminin önemi ve nasıl olması gerektiği üzerine bir değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 80-88.
- Kesicioğlu, o. S. (2019). *Erken çocukluk döneminde Matematik Eğitimi ve Önemi*. (Ed.) Gonca Uludağ. Erken Çocukluk Döneminde Matematik Eğitimi. Ankara: Atlas Akademik Basım.
- Korkmaz, H. (2002). *Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Liu, X. (2009). Beyond science Literacy: science and the public. *International Journal of Environmental and Science Education*, 4(3), 301-311.
- MEB (2018). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı. Ankara. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812312311937-FEN%20B%C4%B0L%C4%B0MLER%C4%B0%20C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI2018.pdf> (25.08.2024).
- National Research Council (1996). *National Science Education Standards*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/4962>.
- Padilla, M.J. (1990). *The Science Process Skills Research Matters to the Science Teacher*. No: 9004. National Association for Research in Science Teaching. Available from: <https://www.narst.org/researchmatters/science-process-skills>.
- Rezba, R. J., Sprague, C., & Fiel, R. (2003). *Learning and assessing science process skills* (4th ed). Kendall/Hunt Pub. Co.
- Saraçoğlu, S., Büyük, U. ve Tanık, N. (2012). Birleştirilmiş ve bağımsız sınıflarda öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin bilimsel süreç beceri düzeyleri. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 9(1), 83-100.
- Sarı, Ş., N. (2011). *Türkiye’de kimya eğitimi alanında 2000-2010 yılları arasında yazılmış yüksek lisans tezlerinin içerik analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tan, M. ve Temiz, B. K. (2003). Fen öğretiminde bilimsel süreç becerilerinin yeri ve önemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(13), 89-101.
- Yamak, H., Bulut, N., & DüNDAR, S. (2014). 5. sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri ile fenne karşı tutumlarına FeTeMM etkinliklerinin etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 249-265.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitimde uygulanan çocuk merkezli yaklaşımların kuramsal temel, eğitim ortamı ve öğretmenin rolü açısından karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), s. 192-212.
- YÖK Ulusal Tez Kurulu, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Attachment 1: List of Analyzed Theses

- Abanoz, T. (2020). *STEM yaklaşımına uygun fen etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversite, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akar-Gençer, A. (2019). *Çocukların araştırma süreçlerine katılım deneyimlerinin geliştirilmesi: Çocuklarla birlikte araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktemur Gürlü, S. (2023). *Blok temelli kodlama programı ile verilen fen eğitiminin çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Atık, A. (2019). *STEM etkinliklerinin bilimsel süreç becerileri üzerine etkisi: 5 yaş örneği*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Aydın, T. (2019). *STEM uygulamalarının okul öncesi öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri ve bilişsel alan gelişimlerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Azamet Gündüzlü, C. (2023). *Atık malzemelerle yapılan STEM eğitiminin okul öncesi öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri ve gelişim becerileri üzerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Erzincan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Bartan, M. (2014). *Okulöncesi Öğretmenleri için Bilimsel Süreç Becerilerine Yönelik Eğitim Programı Geliştirilmesi ve Uygulanması*. Doctoral dissertation, Uludağ University, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Behram, M. (2019). *STEM eğitiminin okul öncesi dönemi öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bilgiç, Ö. (2023). *Okul Öncesi Dönemde Fen ve Teknoloji Etkinliklerinin Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Karaman.
- Bulut Üner, A. N. (2018). *Okul öncesi öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri, fen ve matematik öğretimine yönelik tutumları ve öz yeterlik inançları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Büyüktaşkapu, S. (2010). *6 yaş çocuklarının bilimsel süreç becerilerini geliştirmeye yönelik yapılandırmacı yaklaşıma dayalı bir bilim öğretim programı önerisi*. Doktora. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Cantürk, S. (2022). *Kavramsal oyun dünyası yaklaşımına göre hazırlanan fen eğitimini programının 60-72 ay çocukların bilimsel süreç becerilerine, oyun oynama eğilimlerine ve oyun becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

- Çilengir Gültekin, S. (2019). *Okul öncesinde eğitimde drama temelli erken STEM programının bilimsel süreç ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın
- Civelek, P. (2016). *Açık Alan Etkinlikleriyle Desteklenmiş Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi*. Yüksek lisans. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Demir, E. (2019). *Becerikli eller aktif zihinler bilim eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Demir, F. N. (2022). *Okul öncesi programında uygulanan yapılandırılmış fen etkinliklerinin okul öncesi çocuklarının bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kastamonu.
- Doğan, İ. (2014). *Okul öncesi öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerilerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Doğan, Ö. F. (2023). *Montessori Kozmik Eğitim Uygulamaları Destekli Fen Eğitimi Programının 5-6 Yaş Çocukların Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi*. Doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dörterler, S. Ö. (2023). *Öğrenmede Evrensel Tasarıma Dayalı Eğitimin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Görsel Algularına ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gülüm, Z. (2023). *Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Bilimsel Süreç Becerileri*. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- İşler, B. N. (2023). Investigating the relationship between children's scientific process skills and parents' scientific literacy skills. Master's thesis. Middle East Technical University, The Graduate School of Social Science
- Kale, S. (2019). *STEM uygulamalarının okul öncesi öğretmenlerinin bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Kalyoncu, T. (2021). *60-72 aylık çocukların bilimsel süreç becerilerine STEM-A etkinliklerinin etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Karataş, F. N. (2018). *İlk yıllar eğitim programının okul öncesi eğitime devam eden çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, E. (2022). *Çocuk Kitapları ile Bilime Yolculuk Öğretmen Eğitim Programı'nın 60-72 Aylık Çocuklar ve Öğretmenler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- mesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Kuru, N. (2015). *48-66 aylık çocukların bilimsel süreç becerileri ve matematik kavramları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kunt, B. (2016). *60-72 ay okul öncesi öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Öcal, S. (2018). *Okul öncesi eğitime devam eden 60-66 ay çocuklarına yönelik geliştirilen STEM programının çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbeci, D. (2023). *Montessori Uygulayıcısı Erken Çocukluk Dönemi Eğitimcilerinin Bilimsel Süreç Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin Görüş ve Uygulamalarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul
- Özkan, B. (2015). *60-72 aylık çocuklar için bilimsel süreç becerileri ölçeğinin geliştirilmesi ve beyin temelli öğrenmeye dayanan fen programının bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M. (2016). *Sorgulama temelli bilim eğitimi programının 60-72 aylık çocukların bilimsel süreç becerileriyle dil ve kavram gelişimlerine etkisi*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özoğlu, M. Z. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin fen etkinliklerine ilişkin yeterlilikleri ile 60-72 ay çocukların temel bilimsel süreç becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Saygılı, P. (2019). *Okul öncesi dönemde oyun tabanlı öğrenme yönteminin bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Sezer, E. (2019). *60-72 aylık çocukların öğrenme stilleri ile bilimsel süreç becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Şahin, A. (2019). *Reggio Emilia yaklaşımı temelli fen ve doğa etkinliklerinin uygulanması: Bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Şahiner, D. (2022). *Okul öncesi eğitimde STEAM eğitim yaklaşımından esinlenerek 5E öğrenme modeli ile fen uygulamaları: Bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversite, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Savaş, E. (2024). *Erkek Çocukluk Döneminde STEM Etkinliklerinin Çocukların Bilimsel Süreç Becerilerine ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisinin İncelen-*

- mesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Savaş, Ö. (2021). *Erken çocukluk döneminde bulunan çocuklara yönelik geliştirilen STEM eğitim uygulamalarının bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Tekerci, H. (2015). *60-66 Aylık Çocukların Bilimsel Süreç Becerilerine Duyu Temelli Bilim Eğitimi Programının Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tepe, B. (2023). *Yaratıcı Drama Yöntemine Dayalı STEM Temelli Çevre Eğitim Programının 60-72 Aylık Çocukların Bilimsel Süreç Becerilerine ve Çevresel Farkındalık Düzeylerine Etkisi*. Doktora Tezi. Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ordu
- Tok, Y. (2020). *Okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş grubu çocukların yılmazlık düzeyleri ile matematik ve bilimsel süreç becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Toprakkaya, İ. M. (2016). *55-72 aylık çocuklara dış alanda uygulanan sorgulama tabanlı bilim etkinliklerinin bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Turan, G. S. (2012). *Okul öncesi çocukları için bilimsel süreç becerilerini değerlendirme aracının geliştirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Uludağ, G. (2017). *Okul dışı öğrenme ortamlarının fen eğitiminde kullanılmasının okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Uyulan, V. (2024). *Erken Çocukluk Döneminde STEM Etkinlikleri ile Öğrencilerin Bilimsel Süreç Becerilerinin ve Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Ünal, M. (2019). *4-6 yaş okul öncesi çocuklarına etkinlik temelli STEM eğitiminin bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Üstündağ, K. (2019). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversite, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Vurucu, C. (2019). *Erken çocukluk döneminde bilim ve mühendislik uygulamalarının öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine, karar verme ve problem çözme becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

- Yağcı, M. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerinin gelişmesinde doğa ve çevre uygulamalarının etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu
- Yıldırım, Z. (2021). *Montessori eğitimine devam eden 60-72 aylık çocuklar için geliştirilmiş M-STEM programının çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, S. (2023). *Okul Öncesi Öğrencilerine Yönelik Web 2.0 Araçlarıyla Zenginleştirilmiş STEAM Etkinliklerinin Geliştirilmesi ve Etkisinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ
- Yıldız Taşdemir, C. (2021). *Sanat ve Bilimle Keşif Programı'nın çocukların yaratıcı düşünme ve bilimsel süreç becerilerine yansımaları*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yılmaz, G. (2017). *Aile katılımı fen etkinliklerinin 5-6 yaş grubu çocukların bilimsel süreç becerileri ve bilime karşı tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi

Tolgahan Dervişoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi Başkan

Editör: Doç. Dr. Akan Bayrakdar

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi

Tolgahan Dervişoğlu • Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi Başkan

Editör: Doç. Dr. Akan Bayrakdar

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-959-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub531>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Dervişoğlu, T., Başkan, A. H., Bayrakdar, A. (ed) (2024). *Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub531>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında “Rekreatif amaçlı olta balıkçılığı yapan bireylerin yaşam kalitelerinin incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

7. Kaynaklar

- Akova, O. ve akmak, T. F. (2015). Boş zaman paradigmasının Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıyla ilişkisi ve tarihsel süreç içindeki gelişimi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(3), 28-36.
- Anonim.(2008).Tasmanian inland recreational fishery management plan 2008-2018. <http://www.ifs.tas.gov.au/about-us/publications/tasmanian-inland-recreational-fishery-management-plan-2008-2018>(Erişim Tarihi: 05.12.2021).
- Anonymous.(1997) FAO technical guidelines for responsible fisheries <http://www.fao.org/>(Erişim Tarihi: 15.06.2016).
- Ardahan, F. ve Turgut, T. (2013). Comparing the motivational factors of recreational fishers and hunters, life satisfaction level of participants and nonparticipants in these activities: Turkey Case. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 2(1), 1-11.
- Ardahan, F, Turgut, T. ve Kaplan Kalkan, A. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aristoteles. (1996). *Fizik Zaman Kavramı* (S. Babür, Çev.). İmge Yayınları, Ankara.
- Arlinghaus, R., Cooke, S. J., Lyman, J., Policansky, D., Schwab, A., Suski, C. ve Thorstad, E. B. (2007). Understanding the complexity of catch-and-release in recreational fishing: an integrative synthesis of global knowledge from historical, ethical, social, and biological perspectives. *Reviews in Fisheries Science*, 15(1-2), 75-167.
- Arlinghaus, R., Cooke, S. J., Sutton, S. G., Danylchuk, A. J., Potts, W., Freire, K. ve Anrooy, R. (2016). Recommendations for the future of recreational fisheries to prepare the social-ecological system to cope with change. *Fisheries Management and Ecology*, 23(3-4), 177-186.
- Atalay, A. (2004). *Spor Medya ve Serbest Zaman*. Beta Basım Yayınları, İstanbul.

- Ateşşahin, T., Aslan, E. ve Özmen, M. M. (2014). Elâzığ ilindeki amatör balıkçıların sosyo-demografik özellikleri üzerine bir ön araştırma. *Yunus Araştırma Bülteni*, (1), 41-50.
- Augustinus. (1997). *İtirafılar* (D. Pamir, Çev.). Temuçin Yayınları, İstanbul.
- Aydın, M., Tunca, S., Karadurmuş, U.ve Durgun, D. (2013). Valuation of recreational fishing benefits: A snapshot from Ordu, Turkey. *Ege Journal Fish Aqua Science*, 30(4), 147-154.
- Aydoğan, F. (2019). *Medya ve Serbest Zaman*. Der Yayınları, İstanbul.
- Aytaç, Ö. (2002). Boş zaman üzerine kuramsal yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 231-260.
- Aytaç, Ö. (2005). Kapitalizm ve boş zaman. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1).
- Balish, S.M., Conacher, D. ve Dithurbide, L. (2016). Sport and recreation are associated with happiness across countries. *Res Q Exerc Sport*, 87(4), 382-388.
- Başoğlu, U.D. (2013). Relationships between participation in recreational activities and leadership behavior: a study on these secondary school students. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 15(2), 100-106.
- Bayram, K., Karakaya, M., Hakan, S. ve Yavuz, E. (2021). Fiziksel aktiviteler yapan bireylerin sosyal izolasyon ortamında boş zaman ve rekreasyon aktivitelerine katılımlarını motive eden faktörlerin ve yaşamsal doyumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(77), 1447-1457.
- Bedir, F. (2016). *Boş zaman (rekreasyonel) aktivitelerinin stresin üstesinden gelebilme rolünü incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Brotherton, B. (1991). Konaklama, turizm ve eğlence tanımları: görüş açıları, problemler ve çıkan sonuçlar. *Turizmde Seçme Makaleler*, 11, 18-26.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Cacaud, P. (2005). Fisheries laws and regulations in the Mediterranean; a comparative study. *General Fisheries Commission for the Mediterranean*, 75, 40.
- Callender, C. (2011). *Zaman- Saatin Neyi Ölçtüğünü Anlamak İçin Çizgi Bilim*. NTV Yayınları, İstanbul.
- Can, K. (2023). *Ruhsal durumun saldırganlık davranışı üzerindeki etkisinde boş zaman katılımının aracılık rolü*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

- Canbolat, P. ve Yavuz, E. (2019). İşgörenlere yönelik olarak düzenlenen rekreasyon aktivitelerinin örgütsel sessizliğe etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 1262-1269.
- Cevizci, A. (2017). *Felsefe Tarihi*. Say Yayınları, İstanbul.
- Cooke, S. J. ve Cowx, I. G. (2004). The role of recreational fishing in global fisheries. *BioScience*, 54(9), 857-859.
- Cowx, I. G. (2002). Recreational fishing. *Handbook of Fish Biology and Fisheries*, (2), 367-390.
- Çakırcıoğlu, H. (1998). *Rekreasyon; beden eğitimi dersi ve diğer dersler açısından okullarda ders dışı faaliyetlerin durumu*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çelebi, M. (2016). Eğitimde rekreasyon program uygulamaları: Toplumla hizmet uygulamalarında yaşayarak öğrenme. *International Journal of Social Science Research*, 5(1), 33-44.
- Çuhadar, A., Yusuf, E. R., Demirel, M. ve Demirel, D. H. (2019). Bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersize motive eden faktörlerin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 153-161.
- Dalkıran, G. ve Baki, B. (2009). Yalova ilinde rekreasyonel (amatör) balıkçılık yapan kişilerin yaş grupları, meslek grupları ve belgelerini yenileme (vize) oranları üzerine bir araştırma. *XV. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu*. Türkiye.
- Davies, P. (2003). *Bir Zaman Makinesi Yapmak*. Gelenek Yayıncılık, İstanbul.
- Demir, C. ve Demir, N. (2006). Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: Lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Ege Academic Review*, 6(1), 36-48.
- DiBona, L. (2000). What are the benefits of leisure? An exploration using the Leisure Satisfaction Scale. *British Journal of Occupational Therapy*, 63(2), 50-58.
- Dinç, H., Poyraz, A. ve Aydemir, K. (2019). Üniversite öğrencilerinin boş zaman anlamlarının incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Doğan, K., Çağiltay, F., Doğan K. ve Çağiltay F. (2012). İstanbul ilinde (Atatürk ve Galata Köprüsü) sportif olta balıkçılığı yapanların sosyo-ekonomik yapısına yönelik bir araştırma. *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IX. Ulusal Kongresi*, 14-17 Kasım, Hatay, Türkiye.
- Domaniç, N. (2023). *Yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi anabilim dalı yetişkin eğitimi programı*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Ekici, S. (1997). *Yükseköğretim gençliğinin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve turizme katılmaları üzerine bir araştırma (Muğla ili örneği)*.

- Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ekinci, N. E. ve Özdilek, Ç. (2019). Investigation of university students' awareness of recreational activities. *International Online Journal of Educational Sciences*, 11(2), 53-66.
- Emir, E. (2012). *Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: Üniversite öğrencileri örneği*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Ertekin, U., Penez, B., Sofuoğlu, S. ve Sözen, S. (2014). *Sosyoloji I*. Devlet Kitapları, Ankara.
- Foulquie, P. (1994). *Boş Zaman Pedagoji Sözlüğü*. Sosyal Yayınlar, İstanbul.
- Gaudin, C. ve De Young, C. (2007). Recreational fisheries in the Mediterranean countries: a review of existing legal frameworks. *Studies and Reviews*, 81.
- Gökmen, H. (1985). *Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*. MEGSB Yayını, Ankara.
- Güllü, S. ve Çiftçi, E. G. (2016). Spor merkezlerine üye olan bireylerin yaşam kalitesinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(3), 1251-1265.
- Gürbüz, B. ve Henderson, K. (2013). Exploring the meanings of leisure among Turkish University students. *Croatian Journal of Education*, 15(4), 927-957
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. Y. (2003). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hazar, A. (2009). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık.
- Horkheimer, M. ve Adorno, T. (1996). *Aydınlanmanın Diyalektiği II*. Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Johnston, F. D., Beardmore, B. ve Arlinghaus, R. (2014). Optimal management of recreational fisheries in the presence of hooking mortality and noncompliance predictions from a bioeconomic model incorporating a mechanistic model of angler behavior. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 72(1), 37-53.
- Kalkavan, A., Özkara, A.B., Alemdağ, C. ve Çavdar, S. (2016). Akademisyenlerin fiziksel aktiviteye katılım düzeyleri ve obezite durumlarının incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 1), 329-339.

- Kara, F. M., Emir, E., Gürbüz, B. ve Öncü, E. (2018). Serbest zamanın anlamı: Yetişkin bireyler örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 187-195.
- Karaca, A. (2008). Yetişkin bireylerde orta ve yüksek şiddetli fiziksel aktivitenin cinsiyete göre incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 54-62.
- Karakan, H. İ., Ertaş, Ç., Çolak, O. ve Yurtman, S. (2021). Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 557-569.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Seren Ofset, Ankara.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. ve Akgül, B.M. (2016). *Ekorekreasyon: Rekreasyon ve Çevre*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S., Kaya, S. ve Akgül, B. M. (2017). *Rekreasyon Bilimi 2*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karapıçak, M. (2015). *Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki amatör balıkçılığın sosyo ekonomik analizi*. Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ordu.
- Kaya, A., Aksu, H. S. ve Arslan, F. (2021). Fiziksel aktivitelere düzenli ve düzensiz olarak katılım sağlayan kadınların fiziksel aktivite özdeğer algılarının incelenmesi. *Sportive*, 4(2), 57-76.
- Kaya, E. Ö., Sarıtaş, N., Yıldız, K. ve Kaya, M. (2018). Sedanter olan ve olmayan bireylerin fiziksel aktivite ve yaşam tatmin düzeyleri üzerine araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 89-94.
- Kazancı, E. (2018). *Üniversiteöğrencilerinin boş zaman değerlendirme şekilleri ile kariyer seçimleri arasındaki ilişki: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Kearney, R. (2002). Recreational fishing: Value is in the eye of the beholder: Fish and aquatic resources. *Recreational Fisheries Ecological, Economic and Social Evaluation*, 8, 17-34.
- Kemp, K. ve Pearson, S. (1997). *Leisure and Tourism*. Longman Press, Great Britain.
- Kılbaş, Ş. (2004). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kılıç, A. (2021). *Milli eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri ve rekreasyonel*

- aktivitelere katılımına engel olan faktörlerin incelenmesi (Kars ili örneği).* Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Kızıl, E. (2021). *Halı sahada futbol oynayan bireylerin serbest zaman doyumları ve sakatlanma durumlarının incelenmesi.* Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Koçyiğit, M. Erdoğan, M. ve Karagülle, Ö. (2017). The study of the relationship between individual perception of loneliness and socialization with recreational activities: A research on university students. *International Journal of Science Culture and Sport*, 5(4), 402-410.
- Koçyiğit, M. ve Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Kolbaş, İ. (2017). *Orman içi sular da (Kuzey Marmara Havzası) sürdürülebilir olta balıkçılığı ve yönetimi üzerine bir araştırma.* İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kozak, M., Evren, S. ve Çakır, O. (2013). Tarihsel süreç içinde turizm paradigması. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7-22.
- Kömeçoğlu, U. (2009). *Homo Ludens ve Homo Sapiens Arasında Kamusal ve Toplumsal: Osmanlı Kahvehaneleri.* Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Köybaşı, N. (2006). *Boş zaman sosyolojisi ve boş zamanları değerlendirme aracı olarak dinlenme turizmi ve kültür turizmine katılan yerli turistlerin karşılaştırmalı sosyolojik analizi.* Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Kurar, İ. ve Baltacı, F. (2014). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 39-52.
- Lafargue, P. (1883). *Le Droit à la paresse.* Paris.
- Latfi, M.F.M., Karim, H. A. ve Zahari, S. S. (2012). Compromising the recreational activities of children in low cost flats. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 50, 791-799.
- Leitner, J. M. ve Leitner F. S. (2004). *Leisure Enhancement.* The Haworth Press, London.
- Madrigal, R. (2006). Measuring the multidimensional nature of sporting event performance consumption. *Journal of Leisure Research*, 58, 3.
- Marx, K. (1997). Boş zaman üzerine seçmeler. *Cogito Dergisi*, 17.
- Mete, S. ve Yüksel, F. (2014). Seyhan Baraj Gölü'ndeki ticari ve rekreasyonel balıkçılığın sosyo-ekonomik analizi. <https://www.yeni.tunceli.edu.tr/birimler/dergi/Bilder/arsiv/BGD2-1/22.pdf> (Erişim Tarihi: 22.06.2022).

- Mobley, T.A. (2006). Yerel yönetimlerin halkın rekreasyon ve park ihtiyaç ve hizmetlerini karşılamadaki rolü. *Yerel Yönetimler ve Sağlıklı Kentler Sempozyumu*. Eskişehir, Türkiye.
- Moran, G. (1988). Work, leisure and religious education. *Religious Education*, 74(2), 159.
- Musson, A. (2017). Clap along if you know what happiness is to you. *Digitales Archiv*.
- Neumayer, B. ve Wilding, C. (2005). Leisure as commodity. Occupation and practice in context. *Elsevier Australia, Marrickville*.
- Ngai, V. T. (2005). Leisure satisfaction and quality of life in Macao, China. *Leisure Studies*, 24(2), 195-207.
- Ortaç, B. (2019). *Üniversite personelinin rekreasyon etkinliklerine katılmasının mutluluk ve yaşam kalitesine etkisinin incelenme*. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Batman.
- Oskay, Ü. (1993). *Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri*. Der Yayınları, İstanbul.
- Özbey, S. ve Çelebi, M. (2011). *Rekreasyon Temelleri*. Spor Yayınevi, Ankara.
- Özdağ, S., Yeniçeri, M., Fişekçioğlu, İ. B., Akçakoyun, F. ve Kürkçü, R. (2009). Devlet memurlarının boş zaman değerlendirme eğilimleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 307-323.
- Özdede, S. ve Gültekin, P. (2018). Rekreasyonel aktivitelere katılımın mental sağlığa etkilerinin değerlendirilmesi: Düzce kenti örneği. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-41.
- Özgür, Ö. (2021). *Fitness katılımcılarının serbest zaman doyumunu ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Öztürk, M. A. (2014). *İzmir ve Manisa illerinde rekreasyonel faaliyet gösteren özel spor işletmelerinin hizmet kalitesi açısından incelenmesi ve karşılaştırılması*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Page, S. ve Connell, J. (2010). *Leisure: an Introduction*. Prentice Hall, USA.
- Passmore, A. ve French, D. (2003). The nature of leisure in adolescence: A focus group study. *British Journal of Occupational Therapy*, 66, 419-426.
- Peker, G. (2017). Boş zamanın temel fonksiyonları. <https://www.rekreasyonist.com/bos-zamanin-temel-fonksiyonlari/> (Erişim Tarihi 12 Ocak 2022).
- Policansky, D. (2002). Catch-and-release recreational fishing: a historical perspective. *Recreational Fisheries, Ecological Economic and Social Evaluation*, 6, 74-94.
- Post, J. R., Sullivan, M., Cox, S., Lester, N. P., Walters, C. J., Parkinson, E. A. ve Shuter, B. J. (2002). Canada's recreational fisheries: the invisible collapse?. *Fisheries*, 27(1), 6-17.

- Powrie, B., Kolehmainen, N., Turpin, M., Ziviani, J. ve Copley, J. (2015). The meaning of leisure for children and young people with physical disabilities: a systematic evidence synthesis. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 57(11), 993-1010.
- Primeau, L.A. (2003). *Play and leisure, Willard and Spackman's occupational therapy*. Lippincott Williams ve Wilkins, Philadelphia.
- Satılmış, S. E. (2021). *Sosyal izolasyon sürecinde üniversite öğrencilerinin serbest zamanda sıkılma algısı ve internet bağımlılığı ilişkisi*. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Rekreasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Scout, M. (1995). *Zaman Yönetimi*. Rota Yayınları, İstanbul.
- Sevil, T. (2012). *Serbest Zaman ve Rekreasyon: Kavram ve Özellikler*. Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Sheaves, M., Baker, R., McLeod, I., Abrantes, K., Wani, J. ve Barnett, A. (2016). The conservation status of Niugini black bass: A world-renowned sport fish with an uncertain future. *Fisheries Management and Ecology*, (23), 243-2
- Sivan, A. & Ruskin, H. (2000). *Leisure Education, Community Development and Populations With Special Needs*. Cabı, New York.
- Sucu, N. (2023). *Kadın çalışanların serbest zaman engelleri ve serbest zaman yönetim düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Sutinen, J. G. Ve Johnston, R. J. (2003). Angling management organizations: integrating the recreational sector into fishery management. *Marine Policy*, 27(6), 471-487.
- Taştan, N. (2023). *Milli eğitime bağlı özel ortaokul öğrencilerinin rekreatif faaliyetler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi (Edirne ili örneği)*. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Taştan, N. ve Yorulmaz, H. (2020). *Rekreasyon Paradigması*, Gazi kitabevi, Ankara.
- Tekedere, H. ve Arpacı, F. (2016). Orta yaş ve yaşlı bireylerin internet ve sosyal medyaya yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 377-392.
- Tekin G., Amman M.T. ve Tekin, A. (2009). Serbest zamanlarda yapılan fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeylerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 148-159.
- Topakkaya, A. (2012). Zaman kavramı bağlamında platon ve aristoteles karşılaştırması. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 219-232.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. Taylor And Francis Group.

- Tribe, J. (2011). *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism*. Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Tunca, S., Ünal, V., Miran, B., Güçlüsoy, H. ve Gordo, A. (2016). Biosocio economic analysis of marine recreational fisheries: A comparative case study from the Eastern Mediterranean, Turkey. *Fisheries Research*, 174, 270-279.
- Tunç, Ş. (2014). *Osmanlı payitahtında kahvehane ve kahvehane kültürünün yeri*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ünal, A. (2009). *Hititler Devrinde Anadolu*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Üngür, E. (2011). *Mekân kavramının disiplinler arası tarihsel değişimi üzerinden mimarlık & mekân ilişkileri*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Vapur, M. ve Yavuz, E. (2022). Boş zaman katılımının yaşam kalitesine etkisi: boş zaman tatmini ve algılanan stresin aracılık rolü. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(3), 1252-1268.
- Yalçın, C., Demirel, M., Demirel, D. H. ve Çolakoğlu, T. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanın anlamı ile akıllı telefon bağımlılıklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-11.
- Yavuz, E. ve Küçük, K. (2017). Örgütlerde düzenlenen rekreasyon etkinliklerinin çalışanların yabancılaşma düzeyleri ile ilişkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4(2), 58-77.
- Yılmaz, A. ve Ulaş, M. (2016). Kadınların rekreatif alanlarda fiziksel aktivite yapma amaçları ve karşılaştıkları sorunlar. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 101-117.
- Zengin, M. (2014). An overview of the status of recreational fisheries in Turkey: samples of Galata Bridge, the Dardanelles, and Lake Abant. *Aquaculture Studies*, 2013(2), 51-65.
- Zorba, E. (2002). Türkiye'de rekreasyona bakış, gelişimi ve beklentiler. 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Panel Kitabı*. Antalya, Türkiye.

Alışveriş Merkezlerinin
Yerel Perakende İşletmeler
Üzerindeki Ekonomik
Etkisi
TR33 Bölgesi Uygulaması

Prof. Dr. Ali ŞEN

Prof. Dr. Cengiz DURAN

Prof. Dr. Fazlı YILDIZ

Dr. Öğr. Üyesi Harun BÜBER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Alışveriş Merkezlerinin Yerel Perakende İşletmeler Üzerindeki Ekonomik Etkisi TR33 Bölgesi Uygulaması

Ali ŞEN • Cengiz DURAN • Fazlı YILDIZ • Harun BÜBER

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-987-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub557>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şen, A., Duran, C., Yıldız, F., Büber, H. (2024). *Alışveriş Merkezlerinin Yerel Perakende İşletmeler Üzerindeki Ekonomik Etkisi TR33 Bölgesi Uygulaması*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub557>.

License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından 2014-54 no'lu Bilimsel Araştırma Projesi olarak desteklenmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akgül, A., ve Çevik, O., (2003). İstatistiksel Analiz Teknikleri, SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları, Ankara.
- Akozan, F. (1979). İstanbul’un Kapalı Çarşısı. Tarih Dergisi, (32), 759-770.
- Anuradha K. (2005), “Impact of Malls on Small Shops and Hawkers”, Economic & Political Weekly, Vol. 42, No. 22, 2063-2066.
- Arslan, F. M. ve Bakır, N.O. (2010), “Tüketicilerin İlgilenim Düzeylerine Göre Alışveriş Merkezlerini Tercih Etme Nedenleri ve Sadakate Etkisi”, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, XXVIII(I), 227-259.
- Badel, F., Sabouryfar, A., Bacza, J. L., & Yamaçlı, R. (2023). The impact of shopping centers on turkish culture: A comprehensive study. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(3), 521-536.
- Bakır P., (2011), Alışveriş Merkezlerinin Yerel Boyutlu Girişimciliğe Etkilerinin Araştırılması, (Yüksek Lisans Tezi), ÇOMÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Çanakkale.
- Bakır, P. (2011), “Alışveriş Merkezlerinin Yerel Boyutlu Girişimciliğe Etkilerinin Araştırılması”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ÇOMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Belluschi, P. (1952). Shopping centers. In Forms and Functions of Twentieth-Century Architecture Volume IV Building Types: Buildings for Commerce and Industry, for Public Health, for Transportation, for Social Welfare and Recreation the Community as Architecture (114-139). Columbia University Press.
- Benson, S. P. (1986). Counter cultures: Saleswomen, managers, and customers in American department stores, 1890-1940. University of Illinois Press.
- Bilge, F. A. ve Aksoy, H. (2009), “Bakkallardan Alışveriş Merkezlerine Yönelen Yeni Satılma Paradigması: Konya Örneği”, Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (18), 27-43, , (Erişim Tarihi: 17.09.2015)

- Canpolat, B. G. İstanbul Çarşılarının Üç Örnek Üzerinden Analizi: Arasta Çarşısı, Kapalı Çarşı Ve Mısır Çarşısı. *Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi*, 7(10), 102-122.
- Cengiz, E. ve Özden, B. (2003), “Perakendecilikte Büyük Alışveriş Merkezleri ve Tüketicilerin Büyük Alışveriş Merkezleri İle İlgili Tutumlarını Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma”, *Ege Akademik Bakış, Ege Üniversitesi İktisadi İdari Siyasi Bilimler Dergisi*, 2(1), ss.65-78
- Cohen, L. (1996). From town center to shopping center: The reconfiguration of community marketplaces in postwar America. *The American Historical Review*, 101(4), 1050-1081.
- Cohen, L. (2009). Commerce: Reconfiguring Community Marketplaces. *American Studies: An Anthology*, 476.
- Crossick, G., & Jaumain, S. (Eds.). (2019). *Cathedrals of consumption: European department stores, 1850-1939*. Routledge.
- Csaba, F. F., & Askegaard, S. (1999). Malls and the Orchestration of the Shopping Experience In a Historical Perspective. *Advances in Consumer Research*, 26(1).
- Çakmak, A.Ç. (2012), “Ziyaretçilerin Alışveriş Merkezlerini Tercih Etme Nedenlerinin Araştırılması: Karabük Şehir Merkezinde Bir Uygulama”, *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 195-215.
- Das G. (2015), “Competitive Strategies of Unorganized Retailers (A Case Study of Karnal and Kurukshetra)” *Journal of Business and Management*, 05-09.
- Delic, M., & Knezevic, B. (2014). Development of shopping centers in Central and Southeastern Europe. *Danube Adria Association for Automation and Manufacturing International Scientific Book, DAAAM International*, 471-484.
- DeLisle, J. R. (2005). The Evolution of shopping center research: A 12-year retrospective. *Journal of Shopping Center Research*, 12(2), 1-83.
- Dickenson, C. P. (2024). Agoras and Forums. *A Companion to Cities in the Greco-Roman World*, 111-125.
- Eppli, M., & Benjamin, J. (1994). The evolution of shopping center research: a review and analysis. *Journal of Real Estate Research*, 9(1), 5-32.
- Erçetin, A. (2019). Geçmişten Günümüze Gelişen Mekan Kurgusu İle Kapalıçarşı. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 9(2), 68-77.
- Erkıp F. and Ozuduru B. H. (2015), “Retail Development in Turkey: An Account After Two Decades of Shopping Malls in The Urban Scene”, *Progress in Planning, Elsevier*, 102, 1-33.

- EVA Gayrimenkul Değerleme & Akademetre Araştırma (2015), “AVM Potansiyeli Analizi 2015-2017”, <http://perakendecagi.com/avm-potansiyeli-analizi-2015-2017/>, (Erişim Tarihi: 09.11.2015).
- Evers, D. V. H. (2004). Building for consumption: An institutional analysis of peripheral shopping center development in northwest Europe (Doctoral dissertation, Universiteit van Amsterdam).
- Farhangmehr, M., Marques, S. and Silva, J. (2001) “Hypermarkets Versus Traditional Retail Stores Consumers’ and Retailers’ Perspectives in Braga: A Case Study”, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 189-198.
- Gapper, John (27 November 2019). “LVMH has become a luxury department store”. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/c7f37cac-1042-11ea-a7e6-62bf4f9e548a>.
- Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Derneği (2013a), “Türkiye Gayrimenkul Sektörü Temel Göstergeleri 2012”, www.gyoder.org.tr, (Erişim Tarihi: 02.03.2015).
- Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Derneği (2013a), “Türkiye Gayrimenkul Sektörü Temel Göstergeleri 2012”, www.gyoder.org.tr, (Erişim Tarihi: 02.03.2015).
- Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Derneği (2013b), “Türkiye Gayrimenkul Sektörü Temel Göstergeleri 2013”, www.gyoder.org.tr, (Erişim Tarihi: 04.03.2015).
- GFK (2012), “Alışveriş Merkezleri Tüketici Algı Araştırması 2012 Özet Bulgular”, http://www.ayd.org.tr/tr/pdfs/algiansbasinozeti_2013.pdf, (Erişim Tarihi: 19.06.2015).
- GFK (2013), “Alışveriş Merkezleri Tüketici Algı Araştırması 2013 Özet Bulgular”, http://ayd.org.tr/TR/PDFs/gfk_ayd_avm_alg%C4%B1_ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1_ozet.pdf, (Erişim Tarihi: 20.06.2015).
- Gillette Jr, H. (1985). The evolution of the planned shopping center in suburb and city. *Journal of the American Planning Association*, 51(4), 449-460.
- Graça, M. S. (2018). The New (Public) Space: On Cities, Shopping Centers, Political Demonstrations and The Future of Public Uses. *Journal of Communication and Languages*, (48).
- Gruen, V. and L Smith (1960) *Shopping Towns, U.S.A.. The Planning of Shopping Centers*. New York: Van Nostrand Reinhold
- Gruen, V. and Smith L. (1952). “Shopping Centers, the New Building Type.” *Progressive Architecture*.
- Gumaraes, P.P. (2014), “The Prospective Impact of New Shopping Centres on The Retail Structure of Braga”, *Bulletin of Geography. Socio-economic Series No. 25*, 167–180.

- Gumpert, G., & Drucker, S. J. (1992). From the agora to the electronic shopping mall. *Critical Studies in Media Communication*, 9(2), 186-200.
- Gülçubuk, A. (2013), “Salihli’de Açılan AVM’lerin Şehir Yaşamına ve Şehir Merkezindeki Perakendecilere Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 11(3), Manisa Özel Sayısı, 439-450.
- Hamıl A. and Thanaraj A. (2011), “Impact of Supermarkets on Small Retailers in Indian Suburb”, *International Journal of Marketing and Management Research*, Volume 2, Issue 6, 53-69.
- Hardwick, M. J. (2015). *Mall maker: Victor Gruen, architect of an American dream*. University of Pennsylvania Press.
- Heffner K. and Twardzığ M. (2015), “The Impact of Shopping Centers in Rural Areas and Small Towns in The Outer Metropolitan Zone (The Example of The Silesian Voivodeship)”, *European Countryside*, 87-100.
- Howard, V. (2015). *From main street to mall: The rise and fall of the American department store*. University of Pennsylvania Press.
- Howard, V. (2021). History of department stores: Introduction. *History of Retailing and Consumption*, 7(1), 1-8.
- Hughes, C. N., Lızıerı, C. and Oughton, M. (2005), “Messages from The Oracle: Assessing The Impact of Major in-Town Shopping Centres”, *Working Papers in Real Estate & Planning*. 29/05, <http://centaur.reading.ac.uk/20871>.
- İstanbul Planlama Ajansı. (2024). <https://ipa.istanbul/wp-content/uploads/2024/07/KENT-GUNDEMI-AVM.pdf>
- Jackson, P., Rowlands, M., & Miller, D. (2005). *Shopping, place and identity*. London: Routledge.
- Kelley, E. J. (1956). *Shopping centers: locating controlled regional centers*.
- Köksal, Y. ve Aydın, E. E. (2015), “Tüketicilerin Alışveriş Merkezleri Algısı Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme: Göller Bölgesi Örneği”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), 231-248.
- Krizan, F., Kunc, J., Bilkova, K., & Novotna, M. (2021). Transformation and Sustainable Development of Shopping Centers: Case of Czech and Slovak Cities. *Sustainability*, 14(1), 62.
- Lancaster, William. *The Department Store: A Social History*. Leicester: Leicester University Press, 1995.
- Ligthelm, A.A. (2008), “The Impact of Shopping Mall Development on Small Township Retailers”, *Bureau of Market Research, University of South Africa*, SAJEMS NS 11 (2008) No 1 37
- Ligthelm, A.A. (2010) “Entrepreneurship and Small Business Sustainability” *Southern African Business Review*, Volume 14, Number 3, 131-153.

- Malherek, J. (2022). Free-Market Socialists: European Émigrés Who Made Capitalist Culture in America, 1918–1968 (p. 404). Central European University Press.
- Mathenjwa, A. (2007), “The Impact of Jabulani Shopping Mall on Small Township Businesses and Their Response”, A Research Report, University of Pretoria,
- Miller, M. B. (1981). The Bon Marché: bourgeois culture and the department store, 1869-1920. Princeton University Press.
- Mucan, B. (2009), “Alışveriş Merkezlerinde Mağaza ve Marka Karışımı, Türkiye Uygulaması”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Pazarlama Bilim Dalı.
- Nakip, M., (2003) Pazarlama Araştırmaları: Teknikler ve (SPSS Destekli) Teknikler, Seçkin Kitapevi, Ankara.
- Orçan, M. (2008). Osmanlı’dan günümüze modern Türk tüketim kültürü. Harf Eğitim Yayıncılığı.
- Ozturk, S., Isinkalar, O., & Kesimoglu, F. (2021). An assessment on shopping centers as consumption places. KIJES, 7(1), 65-73.
- Ozuduru, B.H., Varol, C. and Ercoskun, Y. (2012), “Do Shopping Centers Abate The Resilience of Shopping Streets? The Co-Existence of Both Shopping Venues in Ankara, Turkey” Cities 36, 145-157.
- Ögel, S. (2014), “Alışveriş Merkezlerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Tüketici Tutumları Üzerindeki Etkisi: Alışveriş Merkezi Ziyaretçileri Üzerine Bir Araştırma”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Pazarlama Bilim Dalı.
- Pitt, M., & Musa, Z. N. (2009). Towards defining shopping centres and their management systems. Journal of Retail & Leisure Property, 8(1), 39-55.
- Pratt, S., & Pratt, L. (1960). The impact of some regional shopping centers. Journal of Marketing, 25(2), 44-50.
- Purcell, N. (1995). Forum Romanum (the republican period). Lexicon topographicum urbis Romae, 2, 325-36.
- Rappaport, E. D. (1996). “The halls of temptation”: Gender, politics, and the construction of the department store in late Victorian London. Journal of British Studies, 35(1), 58-83.
- Robertson J. and Fennel J. (2007), “The Economic Effects of Regional Shopping Centres”, Journal of Retail and Leisure Property 6, 149-170.
- Styhre, A. (2019). The invention of the shopping mall: Victor Gruen and production of the high-liquidity, capitalist space. Journal of Engineering, Design and Technology, 17(2), 283-299.

- Sullivan, David (2011). <https://philadelphiaencyclopedia.org/essays/department-stores/>
- Tamília, R. D. (2002). The wonderful world of the department store in historical perspective: a comprehensive international bibliography partially annotated. École des hautes études commerciales, Chaire de commerce Omer DeSerres.
- Thompson, H. A. (1954). The Agora at Athens and the Greek market place. *Journal of the Society of Architectural Historians*, 13(4), 9-14.
- Time, (1965). <https://time.com/archive/6627284/the-economy-the-great-shopping-spree/>
- Wolfc, M. W. (1963). The bazaar at İstanbul. *Journal of the Society of Architectural Historians*, 22(1), 24-28.
- Zafer Kalkınma Ajansı (2024a). Afyonkarahisar İli Genel Sosyo-Ekonomik Görünümü
- Zafer Kalkınma Ajansı (2024b). Kütahya İli Genel Sosyo-Ekonomik Görünümü
- Zafer Kalkınma Ajansı (2024c). Manisa İli Genel Sosyo-Ekonomik Görünümü
- Zafer Kalkınma Ajansı (2024d). Uşak İli Genel Sosyo-Ekonomik Görünümü
- <http://www.ayd.org.tr/alisveris-merkezleri>
- <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=II-Bazinda-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2022-45867> (06.12.2024)
- <https://gbs.sanayi.gov.tr/Home/Report> (06.12.2024)
- <https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri> (06.12.2024)
- <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari> (06.12.2024)
- <https://www.galleria.com.tr/kurumsal/>.
- <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/scgc/il-sege-raporlari> (06.12.2024)
- <https://zafer.gov.tr/kurumsal/hakkimizda/zafer-kalkinma-ajansi> (06.12.2024)
- <https://zafer.gov.tr/bolgemiz/bolgemize-genel-bakis> (06.12.2024).

Sürdürülebilir Spor ve Niteliksel Araştırmalar Serisi 3

Antrenman Biliminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar

Editörler

Süleyman ULUPINAR

Erdoğan TOZOĞLU

Yunus Sinan BİRİCİK

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Antrenman Biliminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar

Sustainability and Qualitative Research in Training Science

Editörler: Süleyman ULUPINAR • Erdoğan TOZOĞLU • Yunus Sinan BİRİCİK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-928-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub487>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ulupınar, S. (ed), Tozoğlu, E. (ed), Biricik, Y. S. (ed) (2024). *Antrenman Biliminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub487>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynaklar

- Aagaard, P., Simonsen, E. B., Andersen, J. L., Magnusson, P., & Dyhre-Poulsen, P. (2002). Increased rate of force development and neural drive of human skeletal muscle following resistance training. *Journal of Applied Physiology*, 93(4), 1318-1326.
- Bassett, D. R., & Howley, E. T. (2000). Limiting factors for maximum oxygen uptake and determinants of endurance performance. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 32(1), 70-84.
- Barnett, A. (2006). Using recovery modalities between training sessions in elite athletes: Does it help? *Sports Medicine*, 36(9), 781-796.
- Biolo, G., Tipton, K. D., Klein, S., & Wolfe, R. R. (1997). An abundant supply of amino acids enhances the metabolic effect of exercise on muscle protein. *American Journal of Physiology-Endocrinology And Metabolism*, 273(1), E122-E129.
- Bishop, C., Read, P., Chavda, S., & Turner, A. (2021). Asymmetries of the lower limb: The calculation conundrum in strength training and conditioning. *Strength & Conditioning Journal*, 43(4), 72-83.
- Bompa, T. O., & Buzzichelli, C. (2018). *Periodization: Theory and methodology of training*. Human Kinetics.
- Bompa, T. O., & Haff, G. G. (2009). *Periodization: Theory and methodology of training* (5th ed.). Human Kinetics.
- Burd, N. A., Tang, J. E., Moore, D. R., & Phillips, S. M. (2012). Exercise training and protein metabolism: Influences of contraction, protein intake, and sex-based differences. *Journal of Applied Physiology*, 112(8), 1805-1814.
- Burke, L. M., Kiens, B., & Ivy, J. L. (2004). Carbohydrates and fat for training and recovery. *Journal of Sports Sciences*, 22(1), 15-30.
- Campbell, M. J., McComas, A. J., & Petito, F. (1973). Physiological changes in ageing muscles. *Journal of Neurology, Neurosurgery, and Psychiatry*, 36(2), 174-182.
- Casa, D. J., Armstrong, L. E., Hillman, S. K., Montain, S. J., Reiff, R. V., Rich, B. S., ... & Stone, J. A. (2000). National Athletic Trainers' Association position statement: fluid replacement for athletes. *Journal of Athletic Training*, 35(2), 212-224.
- Churchward-Venne, T. A., Burd, N. A., & Phillips, S. M. (2012). Nutritional regulation of muscle protein synthesis with resistance exercise: strategies to enhance anabolism. *Nutrition & Metabolism*, 9(1), 40.
- Clarkson, P. M., & Hubal, M. J. (2002). Exercise-induced muscle damage in humans. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation*, 81(11), S52-S69.

- Dattilo, M., Antunes, H. K., Medeiros, A., Mônico-Neto, M., Souza, H. S., Tufik, S., & de Mello, M. T. (2011). Sleep and muscle recovery: Endocrinological and molecular basis for a new and promising hypothesis. *Medical Hypotheses*, 77(2), 220-222.
- Enoka, R. M. (2002). *Neuromechanics of Human Movement*. Human Kinetics.
- Faulkner, J. A., Larkin, L. M., Claflin, D. R., & Brooks, S. V. (2007). Age-related changes in the structure and function of skeletal muscles. *Clinical and Experimental Pharmacology and Physiology*, 34(11), 1091-1096.
- Fiatarone, M. A., Marks, E. C., Ryan, N. D., Meredith, C. N., Lipsitz, L. A., & Evans, W. J. (1994). High-intensity strength training in nonagenarians. Effects on skeletal muscle. *JAMA*, 272(5), 333-337.
- Fleg, J. L., & Lakatta, E. G. (1988). Role of muscle loss in the age-associated reduction in VO₂max. *Journal of Applied Physiology*, 65(3), 1147-1151.
- Folland, J. P., & Williams, A. G. (2007). The adaptations to strength training: Morphological and neurological contributions to increased strength. *Sports Medicine*, 37(2), 145-168.
- Fyfe, J. J., Bishop, D. J., & Stepto, N. K. (2014). Interference between concurrent resistance and endurance exercise: Molecular bases and the role of individual training variables. *Sports Medicine*, 44(6), 743-762.
- Gabriel, D. A., Kamen, G., & Frost, G. (2006). Neural adaptations to resistive exercise: Mechanisms and recommendations for training practices. *Sports Medicine*, 36(2), 133-149.
- Haff, G. G. (2010). Quantifying workloads in resistance training: A brief review. *Strength & Conditioning Journal*, 32(2), 95-101.
- Halson, S. L. (2014). Monitoring training load to understand fatigue in athletes. *Sports Medicine*, 44(Suppl. 2), 139-147.
- Harber, M. P., Konopka, A. R., Jemiolo, B., Trappe, S. W., Trappe, T. A., & Reidy, P. T. (2009). Muscle protein synthesis and gene expression during recovery from aerobic exercise in the fasted and fed states. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism*, 296(5), E1037-E1046.
- Hawley, J. A. (2002). Adaptations of skeletal muscle to prolonged, intense endurance training. *Clinical and Experimental Pharmacology and Physiology*, 29(3), 218-222.
- Hawley, J. A. (2018). Molecular responses to strength and endurance training: Are they incompatible? *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 33(5), 975-984.
- Hawley, J. A., & Hopkins, W. G. (1995). Aerobic and anaerobic contributions to the power output of world-class cyclists. *European Journal of Applied Physiology and Occupational Physiology*, 70(1), 45-52.

- Heinicke, K., Wolfarth, B., Winchenbach, P., Biermann, B., Schmid, A., & Huber, G. (2001). Blood volume and hemoglobin mass in elite athletes of different disciplines. *International Journal of Sports Medicine*, 22(07), 504-512.
- Hickson, R. C. (1980). Interference of strength development by simultaneously training for strength and endurance. *European Journal of Applied Physiology and Occupational Physiology*, 45(2-3), 255-263.
- Issurin, V. B. (2008). Block periodization versus traditional training theory: A review. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 48(1), 65-75.
- Issurin, V. B. (2010). New horizons for the methodology and physiology of training periodization. *Sports Medicine*, 40(3), 189-206.
- Issurin, V. B. (2016). Benefits and limitations of block periodized training approaches to athletes' preparation: A review. *Sports Medicine*, 46(3), 329-338.
- Ivy, J. L. (1998). Glycogen resynthesis after exercise: Effect of carbohydrate intake. *International Journal of Sports Medicine*, 19(Suppl. 2), S142-S145.
- Ivy, J. L. (2001). Role of carbohydrate in physical activity. *Clinical Sports Medicine*, 20(1), 103-111.
- İnce, İ., & Şentürk, A. (2019). Effects of plyometric and pull training on performance and selected strength characteristics of junior male weightlifter. *Physical education of students*, 23(3), 120-128.
- İnce, İ., & Ulupinar, S. (2020). Prediction of competition performance via selected strength-power tests in junior weightlifters. *The Journal of sports medicine and physical fitness*, 60(2), 236-243.
- Jäger, R., Kerksick, C. M., Campbell, B. I., Cribb, P. J., Wells, S. D., Skwiat, T. M., ... & Aragon, A. A. (2017). International Society of Sports Nutrition position stand: protein and exercise. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 14(1), 20.
- Jones, A. M., & Carter, H. (2000). The effect of endurance training on parameters of aerobic fitness. *Sports Medicine*, 29(6), 373-386.
- Kellmann, M. (2010). Preventing overtraining in athletes in high-intensity sports and stress/recovery monitoring. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(Suppl. 2), 95-102.
- Kerksick, C. M., Wilborn, C. D., Roberts, M. D., Smith-Ryan, A. E., Kleiner, S. M., Jäger, R., ... & Kreider, R. B. (2018). ISSN exercise & sports nutrition review update: research & recommendations. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 15(1), 1-57.
- Kraemer, W. J., & Ratamess, N. A. (2004). Fundamentals of resistance training: progression and exercise prescription. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 36(4), 674-688.

- Kraemer, W. J., & Ratamess, N. A. (2005). Hormonal responses and adaptations to resistance exercise and training. *Sports Medicine*, 35(4), 339-361.
- Mann, T. N., Lamberts, R. P., & Lambert, M. I. (2013). High responders and low responders: Factors associated with individual variation in response to standardized training. *Sports Medicine*, 44(8), 1113-1121.
- Maughan, R. J., & Shirreffs, S. M. (2010). Dehydration and rehydration in competitive sport. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(Suppl. 3), 40-47.
- McPhee, J. S., French, D. P., Jackson, D., Nazroo, J., Pendleton, N., & Degens, H. (2018). Physical activity in older age: perspectives for healthy ageing and frailty. *Biogerontology*, 19(3-4), 527-540.
- Meeusen, R., Duclos, M., Foster, C., Fry, A., Gleeson, M., Nieman, D., ... & Budgett, R. (2013). Prevention, diagnosis and treatment of the overtraining syndrome: Joint consensus statement of the European College of Sport Science (ECSS) and the American College of Sports Medicine (ACSM). *European Journal of Sport Science*, 13(1), 1-24.
- Moore, D. R., Churchward-Venne, T. A., Witard, O., Breen, L., Burd, N. A., Tipton, K. D., & Phillips, S. M. (2015). Protein ingestion to stimulate myofibrillar protein synthesis requires greater relative protein intakes in healthy older versus younger men. *The Journals of Gerontology: Series A*, 70(1), 57-62.
- Moore, D. R., Robinson, M. J., Fry, J. L., Tang, J. E., Glover, E. I., Wilkinson, S. B., ... & Phillips, S. M. (2009). Ingested protein dose response of muscle and albumin protein synthesis after resistance exercise in young men. *American Journal of Clinical Nutrition*, 89(1), 161-168.
- Morton, R. W., Murphy, K. T., McKellar, S. R., Schoenfeld, B. J., Henselmans, M., Helms, E., ... & Phillips, S. M. (2018). A systematic review, meta-analysis and meta-regression of the effect of protein supplementation on resistance training-induced gains in muscle mass and strength in healthy adults. *British Journal of Sports Medicine*, 52(6), 376-384.
- Mujika, I., & Padilla, S. (2001). Cardiorespiratory and metabolic characteristics of detraining in humans. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 33(3), 413-421.
- Murphy, A. J. (2004). Concurrent aerobic and strength training: Scientific basics and practical applications. *Sports Medicine*, 34(2), 89-98.
- Müller, C., Gimpl, M., Schmid, T., Steiner, T., & Nigg, B. M. (2016). Biomechanics of wearable technology. *Current Sports Medicine Reports*, 15(5), 303-310.
- Neumann, D. L., Moffitt, R. L., Thomas, P. R., Loveday, K., Watling, D. P., Lombard, C. L., ... & Tremecr, M. A. (2018). A systematic review of the

- application of interactive virtual reality to sport. *Virtual Reality*, 22(3), 183-198.
- Paddon-Jones, D., & Rasmussen, B. B. (2009). Dietary protein recommendations and the prevention of sarcopenia. *Current Opinion in Clinical Nutrition & Metabolic Care*, 12(1), 86-90.
- Peterson, M. D., Rhea, M. R., & Sen, A. (2010). Resistance exercise for muscular strength in older adults: A meta-analysis. *Ageing Research Reviews*, 9(3), 226-237.
- Phillips, S. M. (2014). A brief review of critical processes in exercise-induced muscular hypertrophy. *Sports Medicine*, 44(1), 71-77.
- Pillay, L., van Rensburg, D. C. J., van Rensburg, A. J., Ramagole, D. A., Holtzhausen, L., Dijkstra, H. P., & Cronje, T. (2020). Nowhere to hide: The significant impact of coronavirus disease 2019 (COVID-19) measures on elite and semi-elite South African athletes. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 23(7), 670-679.
- Reilly, T., & Ekblom, B. (2005). The use of recovery methods post-exercise. *Journal of Sports Sciences*, 23(6), 619-627.
- Rhea, M. R., Ball, S. D., Phillips, W. T., & Burkett, L. N. (2002). A comparison of linear and daily undulating periodized programs with equated volume and intensity for strength. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 16(2), 250-255.
- Richter, E. A., & Hargreaves, M. (2013). Exercise, GLUT4, and skeletal muscle glucose uptake. *Physiological Reviews*, 93(3), 993-1017.
- Rodacki, C. L., Rodacki, A. L., Pereira, G., Naliwaiko, K., Coelho, I., Pequito, D., & Fernandes, L. C. (2012). Fish-oil supplementation enhances the effects of strength training in elderly women. *American Journal of Clinical Nutrition*, 95(2), 428-436.
- Romijn, J. A., Coyle, E. F., Sidossis, L. S., Gastaldelli, A., Horowitz, J. F., Endert, E., & Wolfe, R. R. (1993). Regulation of endogenous fat and carbohydrate metabolism in relation to exercise intensity and duration. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism*, 265(3), E380-E391.
- Safdar, A., Hamadeh, M. J., Kaczor, J. J., & Raha, S. (2010). Skeletal muscle adaptation in response to endurance training is regulated by microRNA. *Journal of Physiology*, 588(21), 3901-3914.
- Sale, D. G. (1988). Neural adaptation to resistance training. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 20(Suppl. 5), S135-S145.
- Sawka, M. N., Burke, L. M., Eichner, E. R., Maughan, R. J., Montain, S. J., & Stachenfeld, N. S. (2007). American College of Sports Medicine position stand. Exercise and fluid replacement. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 39(2), 377-390.

- Schoenfeld, B. J. (2010). The mechanisms of muscle hypertrophy and their application to resistance training. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 24(10), 2857-2872.
- Schoenfeld, B. J. (2013). Potential mechanisms for a role of metabolic stress in hypertrophic adaptations to resistance training. *Sports Medicine*, 43(3), 179-194.
- Budgett, R. (1998). Fatigue and underperformance in athletes: The overtraining syndrome. *British Journal of Sports Medicine*, 32(2), 107-110.
- Skein, M., & Duffield, R. (2008). Effects of post-match cooling on recovery in elite soccer players. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 11(5), 460-468.
- Coyle, E. F. (1995). Integration of the physiological factors determining endurance performance ability. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 23, 25-63.
- Smith, G. I., Atherton, P., Reeds, D. N., Mohammed, B. S., Rankin, D., Rennie, M. J., & Mittendorfer, B. (2011). Omega-3 polyunsaturated fatty acids augment the muscle protein anabolic response to hyperaminoacidemia-hyperinsulinemia in healthy young and middle-aged men and women. *Clinical Science*, 121(6), 267-278.
- Smith, L. L. (2003). Overtraining, excessive exercise, and altered immunity: Is this a T helper-1 versus T helper-2 lymphocyte response? *Sports Medicine*, 33(5), 347-364.
- Soligard, T., Schwelunus, M., Alonso, J. M., Bahr, R., Clarsen, B., Dijkstra, H. P., ... & Engebretsen, L. (2016). How much is too much? (Part 1) International Olympic Committee consensus statement on load in sport and risk of injury. *British Journal of Sports Medicine*, 50(17), 1030-1041.
- Stone, M. H., Stone, M. E., & Sands, W. A. (2007). Principles and practice of resistance training. *Human Kinetics*.
- Suchomel, T. J., Nimphius, S., & Stone, M. H. (2016). The importance of muscular strength in athletic performance. *Sports Medicine*, 46(10), 1419-1449.
- Tanaka, H., & Seals, D. R. (2008). Endurance exercise performance in masters athletes: age-associated changes and underlying physiological mechanisms. *Journal of Physiology*, 586(1), 55-63.
- Tang, J. E., Moore, D. R., Kujbida, G. W., Tarnopolsky, M. A., & Phillips, S. M. (2009). Ingestion of whey hydrolysate, casein, or soy protein isolate: Effects on mixed muscle protein synthesis at rest and after resistance exercise in young men. *Journal of Applied Physiology*, 107(3), 987-992.
- Tipton, K. D., & Wolfe, R. R. (2001). Exercise, protein metabolism, and muscle growth. *International Journal of Sport Nutrition and Exercise Metabolism*, 11(1), 109-132.

- Twist, C., & Eston, R. (2009). The effects of exercise-induced muscle damage on maximal intensity intermittent exercise performance. *European Journal of Applied Physiology*, 105(4), 559-567.
- Wulf, G. (2013). Attentional focus and motor learning: A review of 15 years. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 6(1), 77-104.
- Zaryski, C., & Smith, D. J. (2005). Training principles and issues for ultra-endurance athletes. *Current Sports Medicine Reports*, 4(3), 165-170.
- Atherton, P. J., & Smith, K. (2012). Muscle protein synthesis in response to nutrition and exercise. *The Journal of Physiology*, 590(5), 1049-1057.
- Zawadzki, K. M., Yaspelkis, B. B., & Ivy, J. L. (1992). Carbohydrate-protein complex increases the rate of muscle glycogen storage after exercise. *Journal of Applied Physiology*, 72(5), 1854-1859.

Kaynakça

- Akdağ, M., & Türkmen, M. (2023). Kilis ve Gaziantep İllerinde Bocce ve Dart Sporu ile Uğraşan Sporcuların Katılım Güdüsü ve Başarı Algılarının İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 66-78. <https://doi.org/10.46442/intjcss.1395155> adresinden alındı
- Aktaş, S. (2019). *Elit sporcuların alt-üst ekstremite güç ve kuvvet parametrelerinin incelenmesi*. (Tez No. 552216) [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alaeddinoğlu, V., & Kalkavan, A. (2023). Tenis Spor Dalında 2002-2021 Yılları Arasında Türkiye’de Yapılan Lisansüstü ve Doktora Tezlerinin Bibliyometrik İçerik Analizinin İncelenmesi. *Anatolia Sport Research*, 4(1), 1-18.
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye Kayak Milli Takımları Alp Disiplini ve Kuzey Disiplini Sporcularının Antropometrik ve Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor Ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123.
- Alaeddinoğlu, V., & Kışalı, N. (2020). Amatör Spor Dallarının Sorunlarının Çözümünde Takviye Edici İlaç Olmayan Katkı Maddelerinin (OTC) Sponsor Olarak Katkısının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4), 11-36.
- Aras, D. (2015). Kaya tırmanışı sporunda yaralanma risk ve çeşitleri üzerine bir derleme. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 41-55.
- Arı, Y., Tunçel, A., & Harbili, E. (2020). Genç hentbolcularda üst ekstremite kuvveti, anaerobik güç, sürat ve çeviklik arasındaki ilişkiler. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 71-81.
- Armutçu, B. (2023). Yeşil Pazarlamanın Kavramsallaştırılması ve Öne Çıkan Temalar Üzerine VOSviewer İle Bir Araştırma. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(Özel Sayı), 436-449.
- Bozdemir, E., & Çivi, F. (2019). Standart maliyet yönteminin görsel haritalama tekniğine göre bibliyometrik analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(81), 59-84. doi:10.25095/mufad.5110582
- Brymer, E., Downey, G., & Gray, T. (2009). Extreme sports as a precursor to environmental sustainability. *Journal of Sport & Tourism*, 14(2-3), 193-204.
- Budak, H., Sanioğlu, A., Keretli, Ö., Durak, A., & Öz, B. (2020). Spor yaralanmasının kaygı üzerindeki etkileri. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 38-47.
- Çatıktaş, F., Yücel, A. S., Yaman, Ç., Hergüner, G., & Kılıç, B. (2014). Sporcularda Görülen El Falanks Kırıkları. *Uluslararası Hakemli Ortopedi Travmatoloji Ve Spor Hekimliği Dergisi*, 1(1), 17-33.

- Dertli, Ş., & Belli, E. (2023). Spor, Sosyoloji ve Psikoloji ilişkisini ele alan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik incelemesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(16), 1-31 . doi:10.29157/ctusbed.1134152
- Desai, S. S., Dent, C. S., El-Najjar, D. B., Swindell, H. W., & Popkin, C. A. (2023). Musculoskeletal injury in American football: a bibliometric analysis of the most cited articles. *Orthopaedic journal of sports medicine*, 11(6), 23259671231168875. doi:10.1177/23259671231168875
- Domeracki, S. J. (2021). "Tennis Leg": A State-of-the-Science Review. *Workplace Health & Safety*, 69(4), 182-186. doi:10.1177/2165079920961966
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: an overview and guidelines. *Journal of Business Research*(133), 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070> adresinden alındı
- Fletcher, R. (2008). Living on the edge: The appeal of risk sports for the professional middle class. *Sociology of Sport Journal*, 25(3), 310-330.
- Garipağaoğlu Uğur, N., & Akova, O. (2022). Açık Hava Rekreasyonel Aktivitelerinin Kırsal Turizme Etkisi. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 6(2), 111-122.
- Higham, J., & Hinch, T. (2006). Sport and tourism research: A geographic approach. *Journal of Sport & Tourism*, 11(1), 31-49.
- Kandil, N., & Budak, D. (2023). Kar Sporlarında (Kayak/Snowboard) Alt Ekstremitte Yaralanmaları ve Risk Faktörleri . N. F. Kışalı, F. Kıyıcı, E. Tozoğlu, & V. (. Alaciddinoğlu içinde, *Sporla Bilimsel Yaklaşımlar ve Lisansüstü Öğrenci Araştırmaları* (s. 69-87). Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub406> adresinden alındı
- Kılıç, R. T., Uysal, E., Toraman Karagülmez, A., Ceylan, A., Atlı, A., Yosmaoğlu, H. B., & Kudaş, S. (2024). Alt Ekstremitte Yaralanması Geçirmiş Sporcularda Kullanılan Denge Testleri: Sistematik Derleme. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(1), 103-115. doi:10.46237/amusbfd.1074658
- Kızılay, F. (2023). Spor Yaralanmalarında Rehabilitasyon Süreci. F. F. Çolakoğlu, D. Aras, & G. Ünver içinde, *Sporcu Sağlığı*. Efe Akademi Yayınları.
- Kul, M., Türkmen, M., Yıldırım, Ü., Ustabulut, M. Y., Türker, Ü., & Akova, A. (2020). Üniversite öğrencilerinde geleneksel okçuluk eğitim uygulamalarının fiziksel parametre değişimlerine etkisinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 88-102.
- Lekesiz, G. (2021). *Ekstrem sporu yapan bireylerde cesaret algısı ve zihinsel dayanıklılığın çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Tez No. 688624) [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi-Mersin]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Looi, Q. H., Eng, S. P., Liau, L. L., Tor, Y. S., Bajuri, M. Y., Ng, M. H., & Law, J. X. (2020). Mesenchymal stem cell therapy for sports injuries-From research to clinical practice. *Sains Malaysiana*, 49(4), 825-838. <http://dx.doi.org/10.17576/jsm-2020-4904-12> adresinden alındı
- Lopes, A. D., Hespanhol, L. C., Yeung, S. S., & Costa, L. O. (2012). What are the main running-related musculoskeletal injuries? A systematic review. *Sports medicine*, 42, 891-905. doi:10.1007/BF03262301
- Merigó, J. M., & Yang, J. B. (2017). A bibliometric analysis of operations research and management science. *Omega*(73), 37-48. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2016.12.004> adresinden alındı
- Özkul, G. (2020). Spor ve girişimcilik arasındaki etkileşim: Spor girişimciliği ve ekonomik yansımaları. İçinde İY Gök ve F Dayı (Eds.). *Sporla finansal, ekonomik ve sosyal araştırmalar* (1 b., s. 341-372). içinde Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. https://www.researchgate.net/publication/342216911_SPOR_VE_GIRISIMCILIK_ARASINDAKI_ETKILESIM_SPOR_GIRISIMCILIGI_VE_EKONOMIK_YANSIMALARI adresinden alındı
- Roberti, J. W. (2004). A review of behavioral and biological correlates of sensation seeking. *Journal of research in personality*, 38(3), 256-279.
- Schöffl, V., Morrison, A., Schwarz, U., Schöffl, I., & Küpper, T. (2010). Evaluation of injury and fatality risk in rock and ice climbing. *Sports medicine*, 40, 657-679.
- Şenel, Ö., Özkan, Z., Arman, N., & Bingöl, M. (2023). Ekstrem Sporcuların Spor Yaralanma Kaygı Düzeyi ile Karar Verme Stilllerinin Araştırılması. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 532-547. <https://doi.org/10.38021asbid.1288603> adresinden alındı
- Şimşek, K. Y. (2010). Dünya Spor Endüstrisinde Ekstrem Sporların Gelişimi ve Yeri. *CBÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 21-27.
- Tofler, I. R., Hyatt, B. M., & Tofler, D. S. (2018). Psychiatric aspects of extreme sports: Three case studies. *ORIGINAL RESEARCH & CONTRIBUTIONS*, 22(1), 64-69.
- Xu, J., Cai, Z., Chen, M., Wang, X., Luo, X., & Wang, Y. (2024). Global research trends and hotspots in patellofemoral pain syndrome from 2000 to 2023: a bibliometric and visualization study. *Frontiers in Medicine*, 11, 1370258.

Kaynaklar

- Açıkada, C., & Hazır, T. (2016). Uzun süreli sporcu gelişim programları: Hangi bilimsel temellere oturuyor? *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 84-99.
- Armstrong, N. (2007). *Paediatric exercise physiology*. Elsevier Health Sciences.
- Asan, S., & Canyurt, F. (2024). Life kinetik egzersizlerin motorsal ve bilişsel beceriler ile ilişkisi. In S. Asan (Ed.), *Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminde Güncel Yaklaşımlar* (pp. 66 - 86). Bidge Yayınları.
- Asan, S., Ulupınar, S., Özbay, S., Namlı, S., Gençoğlu, C., Canyurt, F., Çingöz, Y. E., & Özkara, A. B. (2024). The impact of inactivity during the COVID-19 pandemic on the physical performance of high school athletes. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 16(1), 126.
- Balyi, I., & Hamilton, A. (1995). The concept of long-term athlete development. *Strength and Conditioning Coach*, 3(2), 5-6.
- Balyi, I., & Hamilton, A. (2004). Long-term athlete development: Trainability in childhood and adolescence. *Olympic Coach*, 16(1), 4-9.
- Balyi, I., & Way, R. (2005). The role of monitoring growth in long-term athlete development. *Canadian Sport for Life*, 2(1), 47-64.
- Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. (2013). *Long-term athlete development*. Human Kinetics.
- Beunen, G., & Malina, R. M. (1988). Growth and physical performance relative to the timing of the adolescent spurt. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 16(1), 503-540.
- Beunen, G., & Malina, R. M. (2008). Growth and biologic maturation: relevance to athletic performance. *The Young Athlete*, 1, 3-17.
- Çabuk, S., & Özal, M. (2022). *Futbol, basketbol ve voleybol branşlarında mücadele eden sporcuların temel motorik özelliklerinin karşılaştırılması*. Gece Kitaplığı.
- Cumming, S. P., Lloyd, R. S., Oliver, J. L., Eisenmann, J. C., & Malina, R. M. (2017). Bio-banding in sport: applications to competition, talent identification, and strength and conditioning of youth athletes. *Strength & Conditioning Journal*, 39(2), 34-47.
- Dahlberg, P. S., Mosdøl, A., Ding, Y., Bleka, Ø., Rolseth, V., Straumann, G. H., Skjerven-Martinsen, M., Delaveris, G. J. M., & Vist, G. E. (2019). A systematic review of the agreement between chronological age and skeletal age based on the Greulich and Pyle atlas. *European Radiology*, 29, 2936-2948.
- Ford, P., De Ste Croix, M., Lloyd, R., Meyers, R., Moosavi, M., Oliver, J., Till, K., & Williams, C. (2011). The long-term athlete development model: Physiological evidence and application. *Journal of Sports Sciences*, 29(4), 389-402.

- Greulich, W. W., & Pyle, S. I. (1959). Radiographic atlas of skeletal development of the hand and wrist. *The American Journal of the Medical Sciences*, 238(3), 393.
- Gulbin, J., Weissensteiner, J., Oldenzel, K., & Gagné, F. (2013). Patterns of performance development in elite athletes. *European Journal of Sport Science*, 13(6), 605-614.
- Günay, M., Şıktar, E., & Şıktar, E. (2017). Antrenman Bilimi, Ankara. *Gazi Kitapevi Tic. Ltd. Şti.*
- Hernández Camacho, J. D., Huelva Leal, A. B., Martínez Sanz, J. M., Lahoz Ruano, M. D., & Vázquez Carrión, J. (2018). Peak height velocity and muscle mass in young soccer players.
- Lima, F., De Falco, V., Baima, J., Carazzato, J. G., & Pereira, R. (2001). Effect of impact load and active load on bone metabolism and body composition of adolescent athletes. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 33(8), 1318-1323.
- Lloyd, R. S., & Oliver, J. L. (2012). The youth physical development model: A new approach to long-term athletic development. *Strength & Conditioning Journal*, 34(3), 61-72.
- Luiz-de-Marco, R., Kemper, H., Agostinete, R. R., Werneck, A. O., Maillane-Vanegas, S., Faustino-da-Silva, Y. d. S., Exupério, I., & Fernandes, R. A. (2019). Sports participation and muscle mass affect sex-related differences in bone mineral density between male and female adolescents: A longitudinal study. *Sao Paulo Medical Journal*, 137, 75-81.
- Malina, R. M. (2007). Body composition in athletes: assessment and estimated fatness. *Clinics in Sports Medicine*, 26(1), 37-68.
- Malina, R. M., & Beunen, G. (2008). Growth and maturation: methods of monitoring. *The Young Athlete*, 430-442.
- Malina, R. M., Bouchard, C., & Bar-Or, O. (2004). *Growth, maturation, and physical activity*. Human kinetics.
- Malina, R. M., Cumming, S. P., Kontos, A. P., Eisenmann, J. C., Ribeiro, B., & Aroso, J. (2005). Maturity-associated variation in sport-specific skills of youth soccer players aged 13–15 years. *Journal of Sports Sciences*, 23(5), 515-522.
- Malina, R. M., Cumming, S. P., Rogol, A. D., Coelho-e-Silva, M. J., Figueiredo, A. J., Konarski, J. M., & Kozieł, S. M. (2019). Bio-banding in youth sports: background, concept, and application. *Sports Medicine*, 49(11), 1671-1685.
- Malina, R. M., Rogol, A. D., Cumming, S. P., e Silva, M. J. C., & Figueiredo, A. J. (2015). Biological maturation of youth athletes: assessment and implications. *British Journal of Sports Medicine*, 49(13), 852-859.

- Mendez-Villanueva, A., Buchheit, M., Kuitunen, S., Douglas, A., Peltola, E., & Bourdon, P. (2011). Age-related differences in acceleration, maximum running speed, and repeated-sprint performance in young soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 29(5), 477-484.
- Mirwald, R. L., Baxter-Jones, A. D., Bailey, D. A., & Beunen, G. P. (2002). An assessment of maturity from anthropometric measurements. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 34(4), 689-694.
- Moesch, K., Elbe, A. M., Hauge, M. L., & Wikman, J. M. (2011). Late specialization: the key to success in centimeters, grams, or seconds (cgs) sports. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 21(6), e282-e290.
- Murath, S., Kalyoncu, O., & Şahin, G. A. (2011). Müsabaka. 3. Baskı. İstanbul, Atölye Ofset, Kalyoncu Spor Danışmanlık San. Tic. Ltd. Şti, 165.
- Pitlović, V., Šarić, G., Pitlović, H., Jovanović, S., & Jurišić, D. (2013). A correlation of peak height velocity and olecranon apophysis ossification assessed by ultrasound. *Collegium Antropologicum*, 37(4), 1285-1289.
- Rengül, B. F., Tortu, E., & İnce, İ. (2023). Puberte öncesi dönemde futbolculara uygulanan 8 haftalık sürat, çeviklik ve çabukluk antrenmanlarının futbolcuların hızlanma, yön değiştirme, çeviklik ve sürat performansı üzerine etkisinin incelenmesi: Deneysel Çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 15(1), 86-95.
- Romann, M., & Cogley, S. (2015). Relative age effects in athletic sprinting and corrective adjustments as a solution for their removal. *PLoS One*, 10(4), e0122988.
- Rowland, T. W. (1985). Aerobic response to endurance training in prepubescent children: a critical analysis. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 17(5), 493-497.
- Sanchez, J., JA, R. M., & Villa, J. (2015). Effects of seven weeks of static hamstring stretching on flexibility and sprint performance in young soccer players according to their playing position. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 56(4), 345-351.
- Schorer, J., Wattie, N., & Baker, J. R. (2013). A new dimension to relative age effects: constant year effects in German youth handball. *PLoS One*, 8(4), e60336.
- Silva, C. C. d., Goldberg, T. B. L., Teixeira, A. d. S., & Marques, I. (2004). Does physical exercise increase or compromise children's and adolescent's linear growth? Is it a myth or truth? *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, 10, 520-524.
- Söğüt, M. (2019). Bio-banding in sport. *Spor Hekimliği Dergisi*, 54(2), 143-147.
- Towson, C., Salter, J., Ade, J. D., Enright, K., Harper, L. D., Page, R. M., & Malone, J. J. (2021). Maturity-associated considerations for training

load, injury risk, and physical performance in youth soccer: One size does not fit all. *Journal of Sport and Health Science*, 10(4), 403-412.

Tsutsui, T., Iizuka, S., Sakamaki, W., Maemichi, T., & Torii, S. (2022). Growth until peak height velocity occurs rapidly in early maturing adolescent boys. *Children*, 9(10), 1570.

Vandendriessche, J. B., Vaeyens, R., Vandorpe, B., Lenoir, M., Lefevre, J., & Philippaerts, R. M. (2012). Biological maturation, morphology, fitness, and motor coordination as part of a selection strategy in the search for international youth soccer players (age 15–16 years). *Journal of sports sciences*, 30(15), 1695-1703.

Viru, A., Loko, J., Harro, M., Volver, A., Laancots, L., & Viru, M. (1999). Critical periods in the development of performance capacity during childhood and adolescence. *European Journal of Physical Education*, 4(1), 75-119.

Ward, L. M., & Weber, D. R. (2019). Growth, pubertal development, and skeletal health in boys with Duchenne muscular dystrophy. *Current Opinion in Endocrinology, Diabetes and Obesity*, 26(1), 39-48.

Wattie, N., Schorer, J., & Baker, J. (2015). The relative age effect in sport: A developmental systems model. *Sports Medicine*, 45, 83-94

Kaynakça

1. Micoogullari BO, Ekmekci R. Adaptation Study of the Problem Solving Inventory on the Turkish Athlete Population. *Sport Mont.* 2018; 16.
2. Baki Y. The Effect of Anxiety and Attitudes of Secondary School Students towards Reading on their Reading Habits: A Structural Equation Modeling. *Education & Science/Eğitim ve Bilim.* 2017; 42.
3. Çağlar E, Sarı İ, Aşçı FH, Eklund RC, Jackson SA. Short versions of Turkish Flow Scales for athletes: Reliability and validity study. *Studia Psychologica.* 2020.
4. Biçer Y, Aysan HA. Mental konsantrasyon çalışmalarının bilek güreşi erkek sporcularının reaksiyon zamanlarına etkisi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi.* 2008; 6:147-53.
5. Ulusoy Öztan Y. Sporda esin kaynağının bireysel farkındalığa etkisi (basketbol takımı uygulaması örneği). 2006.
6. Konter E. Sporda karşılaşma psikolojisi: Nobel; 2006.
7. Altıntaş A, Akalan C. Zihinsel antrenman ve yüksek performans. *Spor-metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.* 2008; 6:39-43.
8. Karagözoğlu C. Sporda psikolojik destek: Morpa Kültür yayınları; 2005.
9. Konter E. Spor psikolojisi el kitabı: Nobel Yayın Dağıtım; 2006.
10. Uneståhl L-E. Integrated Mental Training (Imt) Self-Hypnotic Training of Cognitive and Emotional Skills and Attitudes. *Lokaliseret;* 2016.
11. Hecker JE, Kaczor LM. Application of imagery theory to sport psychology: Some preliminary findings. *Journal of Sport and Exercise Psychology.* 1988; 10:363-73.
12. İvizler HC. Sporda başarının psikolojisi: Alfa Basım Yayın; 1993.
13. Akandere M, Aktaş S, Er Y. Zihinsel antrenman ve spor. *Türkiye Barolar Birliği.* 2018; 60:74.
14. Hardy J, Hall C, Carron A. Perceptions of team cohesion and athletes' use of imagery. 2003.
15. Burton D, Raedeke TD. *Sport psychology for coaches: Human Kinetics;* 2008.
16. Beşiktaş Y. Sporda Zihinde Canlandırmak. 1. Baskı, İstanbul: Beyaz Yayınları. 2012.
17. Yılmaz A. Sporda zihinsel dayanıklılık. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi.* 2021; 4:23-42.
18. Holmes PS, Collins DJ. The PETTLEP approach to motor imagery: A functional equivalence model for sport psychologists. *Journal of applied sport psychology.* 2001; 13:60-83.

19. Aktepe K. Sporda zihinsel antrenmanın önemi ve ferdi milli sporcuların zihinsel antrenman bilgi ve uygulama düzeylerinin tespiti. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2006.
20. Merkezi K. Beynimizi tanıyalım. 2020; Available from: <https://www.koclukmerkezi.com/beynimizi-taniyalim/>.
21. Vealey RS. Mental skills training in sport. 2007.
22. Konter E. Sporda psikolojik hazırlığın teori ve pratiği: Bağırğan Yayınevi; 1998.
23. Aktop A. Biyolojik geribildirimle zihinsel antrenman yönetiminin dart performansına etkisinin incelenmesi. 2008.
24. Özerkan KN. Spor psikolojisine giriş. Nobel Yayınları, Ankara. 2004.
25. Şinoforoğlu OT. İstanbul ilinde elit düzeyde takım sporları ile uğraşan sporcuların zihinsel antrenman ve zihinsel becerilerini kullanma düzeyleri üzerine bir araştırma. Eğitim bilimlerinin enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Gazi niversitesi. 2006.
26. Magill R, Anderson DI. Motor learning and control: McGraw-Hill Publishing New York; 2010.
27. Krejčí M. Mental techniques, breathing exercises and compensatory yoga exercises as part of psychological training in sport. New Approaches to exercise and sport psychology–Theories, methods and application. 2003:93-4.
28. Kıyıcı F, Alaeddinoğlu V. Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı için Yetenek Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi. 2022; 1:14-32.
29. Aktaş BS. Slalom ve Büyük Slalom Sporcularına Uygulanan İnterval Antrenman Programının Aerobik ve Anaerobik Performans Üzerine Etkisinin İncelenmesi.
30. Gunston BJ. What Are the Differences between the Alpine Skiing Disciplines. 2021; Available from: <https://olympics.com/en/news/the-differences-between-alpine-skiing-disciplines>.
31. Raschner C, Hildebrandt C, Mohr J, Müller L. Sex differences in balance among alpine ski racers: cross-sectional age comparisons. Perceptual and motor skills. 2017; 124:1134-50.
32. Aktaş S. Elit düzeydeki alp disiplini kayakçılarda dengenin performans üzerine etkisi: Niğde Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2009.
33. Stalin A. Development of sports-specific classification for Paralympic skiers with visual impairment. 2020.
34. Koruç Z, Bayar Koruç P. Kitle sporu ve spor psikolojisi. 1990.

35. Gül M, Birinci MC, Agaoglu SA. Investigation of Behaviour Styles of the Coaches of Athletes Who Competed at 2018 Snowboard Cross World Cup. *Universal Journal of Educational Research*. 2019; 7:323-7.
36. Eliteam. How to Inspect a Race Course. 2019; Available from: <https://eliteam.com/how-to-inspect-a-race-course/>.
37. Glenn C. Course Inspection. 2023; Available from: <https://medium.com/alpine-race-method-for-adults/course-inspection-deadb0d2d53f>.
38. Zook BD. Mental Matters. 2020; Available from: <https://tahoequarterly.com/well-being/mental-matters>.
39. Konter E. Uygulamalı spor psikolojisinde zihinsel antrenman:(inceleme ve doruk performans): Nobel yayın dağıtım; 1999.
40. Hahnenkamm. Downhill The Streif:The Racecourse. 2024; Available from: <https://hahnenkamm.com/en/racetracks/the-streif-downhill/>.
41. Benítez-Sillero JdD, Martínez-Aranda LM, Sanz-Matesanz M, Domínguez-Escribano M. Determining factors of psychological performance and differences among age categories in youth football players. *Sustainability*. 2021; 13:7713.
42. Ramesberger R. Psychological training in sports. *Quality in Sport*. 2022; 8:33-44.
43. Lindsay RS, Larkin P, Kittel A, Spittle M. Mental imagery training programs for developing sport-specific motor skills: a systematic review and meta-analysis. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2023; 28:444-65.
44. Aikawa S, Takai H. Relationship between imagery ability, performance, and variables related to performance. *The Sport Psychologist*. 2021; 35:123-30.
45. Kocaekşi S, Sezer U, Alp AF, Taşçıoğlu R. The examine of imagery and self-efficacy levels of athletes in terms of some variables. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2020; 5:614-25.
46. Rogowska AM, Tataruch R, Nied-wiecki K, Wojciechowska-Maszkowska B. The mediating role of self-efficacy in the relationship between approach motivational system and sports success among elite speed skating athletes and physical education students. *International journal of environmental research and public health*. 2022; 19:2899.
47. Volgemute K, Vazne Z, Krauksta D. An Intervention into Imagery and Self-Efficacy: Enhancing Athletic Achievements of Alpine Skiers. *Education Sciences*. 2024; 14:513.
48. Teodor GV, Cornelia P, Ioan-Niculaie N, Alexandru Z, Adrian RR, Mihai PR, et al. Objectifying Mental Training in Skiers Through the Use of Pulse Oximeter. *Sponsors of the event*.15.

49. Joksimovic D, Joksimovic A. Forms and types of mental training of alpine skiers. *Activities in Physical Education & Sport*. 2012; 2:109-11.
50. Schläppi O, Urfer J, Kredel R. Visual perception in alpine ski racing. *German Journal of Exercise and Sport Research*. 2016; 3:201-12.
51. Turan, M., Savaş B.Ç., Dönmez, E., Alaeddinoğlu, V., Winter Sports Awareness Levels of Students Taking Ski Lessons. 2022; 14:64-76

Kaynakça

- Acar, MF. (2000). *Kuramsal Temelleriyle Futbolda Çocuk ve Gençlerin Antrenmanları*. İzmir: Meta Basım, 145-52.
- Acar, (2016). Basketbolda Esnekliğin Motorik Özelliklere Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, F. (2008). *Futbol-Alt yapıda sabah içi uygulamalar*. Samsun: Erol Ofset, (2. Baskı).
- Aktuğ, Z., Rüçhan, İ. R. İ., & Çelenk, Ç. (2019). Çocuklarda Motor Beceri ile Futbola Özgü Teknik Beceriler arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Spor ve performans araştırmaları dergisi*, 10(1), 13-23.
- Akyüz, C. (2017). *Futbolda top sürme, top saydırma ve şut atma teknikleriyle birleştirilmiş denge antrenmanlarının futbolcuların teknik ve denge düzeylerine etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alpşahin, İ. (2018). *Futbolculara uygulanan sekiz haftalık core antrenmanın denge ve futbol becerilerine etkileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Amaral R, Garganta J. (2005). *The modeling of the indoor soccer game*. Sequence analysis of 1x1 in the offensive process. Portuguese J Sport Sci, 3, 298-310.
- Aracı, H. Okullarda beden eğitimi: öğretmenler ve öğrenciler için. Nobel Yayın Dağıtım.2009
- Aslan, C. S. (2012). *Dar alan oyunları ile interval koşu antrenman yöntemlerinin futbolcuların seçilmiş fiziksel fizyolojik ve teknik kapasiteleri üzerine etkilerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aslan, C. S., & Ersöz, G. Futbolcuların seçilmiş fiziksel ve motorik özellikleri ile teknik kapasiteleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.
- Aysel O, 2007. *10-12 Yaş Futbolcularda Çeviklik Gelişiminin Gözlenmesi*. Spor Bilimlerinde Araştırma Uygulaması, İstanbul, 7-12.
- Bangsbo, J. (1994). *The physiology of soccer: with special reference to intense intermittent exercise*. Acta Physiol Scand, 24 (07), 665-674.
- Bangsbo J., & Mohr M. and Krusturup P. (2006). *Physical and metabolic demands of training and match-play in the elite football player*. J Sports Sci; 24(7): 665-74, doi: 10.1080/02640410500482529.
- Bradley PS, & Sheldon W, & Wooster B. (2009). *High-intensity running in English Premier League soccer matches*. J Sports Sci, 27: 159-68.
- Bridgewater S, Stray S, (2002). *Brand values and a typology of premiership football fans*. Working Paper. Coventry: Warwick Business School.

- Burhacin, E., Ibrahim, B. K., ve Pavlovic, R. (2020). *The relationship of limb muscle power, balance, and coordination with instep shooting ability: A correlation study in under-18 Football athletes*. International Journal of Human Movement and Sports Sciences, 8(5), 265-270.
- Cicioğlu İ., Ocak Y., Günay M. (2001). *6 Haftalık Hazırlık Dönemi Antrenmanlarının Profesyonel Futbolcularda Bazı Fiziksel ve Fizyolojik Parametreler Üzerine Etkisi*. Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2. s. 37-47.
- Cresswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting and evaluating qualitative and quantitative research (4th ed.)*. Boston: Pearson Education Inc, 376
- Çağlayan, A. (2015). *Genç erkek futbolcularda dinamik denge uygulamalarının pliometrik antrenmanlara göre izokinetik kas kuvveti, pozisyon hissi belirleme ve top sürme becerisi üzerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çalışkan, Ö. (2019) *The Effect of Plyometric Training on Some Motoric and Technical Parameters in 13-15 Age Soccer Players*. Selçuk University, Institute of Health Sciences, Konya, Turkey
- Çolak, V. (2016). *Futbolda 11-12 yaş erkek çocuklarında farklı boyut ve ağırlıktaki topların top sürme ve pas tekniği gelişimine etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
- Dichiera, A., Webster, K. E., Kuilboer, L., Morris, M. E., Bach, T. M., & Feller, J. A. (2006). *Kinematic patterns associated with accuracy of the drop punt kick in Australian Football*. Journal of Science and Medicine in Sport, 9(4), 292-298.
- Doğan, G., & Mendeş, B., & Akcan, F., & Tepe, A. (2016). *Futbolculara uygulanan sekiz haftalık core antrenmanın bazı fiziksel ve fizyolojik parametreler üzerine etkisi*. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(1).
- Dolu, E. (1994). *Pliometrikler*. Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi, 13 (1), 5-9
- Dupont G., & Millet GP., & Guinhouya C. and Berthoin S. *Relationship between oxygen uptake kinetics and performance in repeated running sprints*. Eur J Appl Physiol 2005; 95(1): 27-34, doi: 10.1007/s00421-005-1382-8.
- Eklblom B. *Applied physiology of soccer*. Sports Med 1986; 3(1): 50-60. doi: 10.2165/00007256-198603010-00005.
- Frank, M. I., McGarry, T. (1996) *The Science of Match Analysis Science and Soccer*, London: E& FN Spon. 245-246
- Gözel, Zehra. (2022). "Futbolculara uygulanan 8 haftalık çabukluk antrenmanlarının top sürme, pas ve şut performansı ile çeviklik üzerine etkisinin incelenmesi." international journal of social humanities sciences research 9.81 (2022): 324-330.

- Güler, Ö. (2018). *Futbolcularda 8 haftalık denge antrenmanlarının futbola özgü teknik becerilere etkileri ve biyomekanik analizi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Güler, Ö. (2021). *Futbolda Denge Antrenmanlarının Temel Teknik Becerilere Etkisi*. Efc Akademi Yayınları.
- Günay, M., & Tamer, K., & Cicioğlu, İ. (2006). *Spor fizyolojisi ve performans ölçümü*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Günay, M., & Cicioğlu, İ., & Tamer, K. (2010). *Spor fizyolojisi ve performans ölçümü*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hazır, T., & Mahir, Ö., & Açıkkada, C. (2010). *Genç futbolcularda çeviklik ile vücut kompozisyonu ve anaerobik güç arasındaki ilişki*. Spor Bilimleri Dergisi, 21 (4), 146-153.
- Helgerud, J., & Engen, L.C., & Wisløff, U., & Hoff, J. (2001). *Aerobic endurance training improves soccer performance*. Medicine & Science in Sports & Exercise, 33(11), 1925-1931.
- Hoff, J., & Wisløff, U., & Engen, L. C., & Kemi, O. J., & Helgerud, J. (2002). *Soccer specific aerobic endurance training*. British Journal of Sports Medicine, 3(1), 218-221.
- Hollmann, W., & Liesen, H., & Mader, A., & Heck, H., & Rost, R., & Dufaux, B., & Föhrenbach, R. (1981). *Zur höchst-und dauerleistungsfähigkeit der deutschen fußball-spitzenspieler*. Deutsche Zeitschrift für Sport Medizin, 5(1), 13-120.
- Hughes M, Franks I. (2005). *Analysis of passing sequences, shots and goals in soccer*. J Sports Sci, 23(5): 509-14.
- Izovska, J., Maly, T., & Zahalka, F. (2016). *Relationship between speed and accuracy of instep soccer kick*. Journal of Physical Education and Sport, 16(2), 459-464.
- İşbilir, M. (2010). *Futbolcularda Dominant ve Nondominant Ayağa Hareket Yaptıran Kasların Kuvvet Düzeyi ile Ayakta Dengelenmeye Olan Etkilerinin İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Karacabey K, (2013). *Sport performance and agility tests*. Journal of Human Sciences, 10, 1693-1704.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi (23. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s. 77.
- Komi, P. V. (2002). Strength and power in sports. Ioc Medical Commission. International Federation of Sport Medicine,
- Konter, E. (1997). *Futbolda Süratin Teorisi ve Pratiği* (Antrenman Planlaması ve Test Örnekleriyle) (1. Baskı b.). Ankara: Bağırğan Yayınevi.

- Konter, E. (2004). *Profesyonel futbolcuların kaptan olup-olmamalarına göre psikolojik becerilerinin araştırılması*. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9(1), 25-34.
- Krustrup, P., Mohr, M., Ellingsgaard, H., & Bangsbo, J. (2005). *Physical demands during an elite female soccer game: importance of training status*. Medicine and science in sports and exercise, 37(7), 1242-1248.
- Kurban, M. (2008). *Futbol Antrenmanının 10-13 Yaş Grubu Çocukların Teknik Gelişimlerine Etkisinin Araştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Konya Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kurt, A. H., & İnce, G. (2022). Genç Erkek Futbolcuların Seçici Dikkat, Çeviklik, Sürat ve Teknik Beceri Performansları Arasındaki İlişki: Kesitsel Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 14(1).
- Less, A. (2010). *The biomechanics of kicking in soccer: a review*. Journal of Sports Sciences, 28(8), 805-817.
- Little, T., & Williams, A.G. (2005). *Specificity of acceleration, maximum speed and agility in professional soccer players*. Journal of Strength and Conditioning Research, 19(1), 76-78.
- Mohr, M., Krustrup, P., & Bangsbo, J. (2003). *Match performance of high-standard soccer players with special reference to development with a 25-second walk of fatigue*. Journal of Sports Sciences, 21(7), 519-528.
- Özdemir, İ. (2014). Genç erkek futbolcularda hazırlık döneminde yapılan alt ekstremitte kuvvet antrenmanlarının bazı fizyolojik motorik ve teknik parametrelere etkisi. Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Konya
- Özkara A, (2002). *Futbol Testler*, 1. Baskı, İlksan Matbaacılık, Ankara.
- Öztürk, P. (2017). *Kadın futbolcuların futbol alanındaki deneyimleri*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Rienzi, E., & Drust, B., & Reilly, T., & Carter, J., & Martin, A. (2000). *Investigation of anthropometric and work-rate profiles of elite South American international soccer players*. Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 40 (2), 162-169.
- Sevim, Y. (2002). *Antrenman Bilgisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Stolen T. & Chamad K, & Castagna C. (2005) *Physiology of soccer, an update*. Sports Med, 35(6): 501-36.
- Şahin, H. M. (2002). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Şimşek, Teğmen (2019). Adölesan dönemdeki futbolculara uygulanan core ve pliometrik antrenmanın motorik ve teknik beceriye etkisi. MS thesis. Hitit Üniversitesi, 2019.

- Tamer, K. (2000). Sporda Fiziksel-Fizyolojik Performansın Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi. Bağırğan Yayınevi, Ankara.
- Taşkın, H. (2005). *Profesyonel futbolcularda teknik parametrelerin tespiti ve liglere göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Topkaya, □. (2013). *Futbolda Altyapı Eğitimi*. Spor Yayınevi ve Kitapevi.
- Tokgöz, M. (2014). Üniversite erkek futbol takımı oyuncularında bazı motorik ve koordinatif özelliklerin futbol teknik becerisi üzerine etkilerinin incelenmesi (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Tokgöz M, Dalkıran O, (2015). Üniversite Erkek Futbol Takımı Oyuncularında Bazı Motorik ve Koordinatif Özelliklerin, Futbol Teknik Becerisi Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi. Cilt;2, Sayı;1.
- Uluç S. Kadın Futbolcularda 12 Haftalık Core Kuvvet Antrenmanlarının Seçili Bazı Motor Performans Parametreleri ile Futbol Teknik ve Becerileri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. B.A.Ü.N. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022, Balıkesir
- Winarko S, 2011. The differences of effect between plyometrics training and leg muscles strength toward ball dripping speed improvement, Phd Thesis, Sebelas Maret University, Surakarta, Indonesia, 122.
- Yıldırım, Ş. Vural, Ö. (2010). *Üst Düzey Erkek Hentbol Oyuncularının Antropometrik Özelliklerinin Yatay ve Dikey Sıçrama Mesafesine Etkisi*, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, s. 58-67, Konya.
- Zakas, A. (2005). The effect of stretching duration on the lower-extremity flexibility of adolescent soccer players. Journal of Bodywork and Movement Therapies, 9(3), 220- 225.

Kaynakça

- Afacan, M. I., & Yurtdaş, Ş. Ş. (2022). *Tokyo 2020 Paralimpik oyunlarının Türk mediasındaki yerine ilişkin bir analiz*. Efe Akademi Yayınları. İstanbul.
- Akagündüz, Ü. (2015). *II. Meşrutiyet döneminde kadın olmak*. Yeni İnsan Yayınları. İstanbul.
- Alaeddinoğlu, V. (2024). Amatör sporun gelişmesinde belediyeler spor liginin önemi. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(5), 25-33.
- Alaeddinoğlu, V., & Kishali, N. F. (2021). Evaluation of the awareness of university students about the Olympic Games. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 11(3), 343-364.
- Aydın, G. (2023). Modern Yaz Olimpiyat Oyunlarında Türkiye: Sidney'den Tokyo'ya. *Journal of Athletic Performance Researches*, 1(1), 37-47.
- Belli, E., Mızrak, O., Aydın, G., & Saraçoğlu, Y. (2020). *Turkish Athletes in Olympics from The Republican Period*. *Ambient Science*, 7(1), 298-302.
- BOGOC (Beijing Olympic Games Organization Committee). (2010). XXIX resmi raporu: Pekin 2008 Olimpiyat Oyunları. Erişim adresi: <https://library.olympic.org/Default/digital-viewer/c-23655>. Erişim tarihi: 17.09.2024
- Edin, İ. (2016). Spor organizasyonlarında sosyal dijital medya düzenlemeleri ve sinsi pazarlama: 2016 Rio olimpiyatları örneği. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 55-70.
- Bolkvadze, L. (2021). Türkiye Gürcistan internet spor medyası üzerine bir çalışma: Sporx (Türkiye) Popsport (Gürcistan) örneği. (Tez No. 702797) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi- Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Budak E. (2019) Türk mediasında dijital spor yayıncılığı üzerine bir araştırma. *TRT Akademi*, 4(8), 226-245.
- Çınarlı, S., & Ersöz, G. (2010). Engellilere yönelik spor hizmetlerinin gelişimi açısından sponsorluk ve vergisel düzenlemelere ilişkin öneriler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 141-156.
- Uslu, H. (2020). Uluslararası spor etkinliklerinin ev sahibi kentler üzerine etkileri: Samsun 23. Deaflympics örneği. (Tez No. 624643) [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Samsun]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çöten, E. (2007). Profesyonel futbolun idari ve teknik ekip yapılanması: Türkiye Süper lig kulüpleri örneği. (Tez No. 196110) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dechow, P., Lawrence, A., & Luo, M. (2019). *Media coverage of mega-sports events and investor stock categorization: An examination of the Olympics*. In 27th Annual Conference on Financial Economics and Accounting Paper.

- Dever, A., İslam, A., & Sarı, Ş. (2020). İlk Türk beden eğitimi öğretmeni: Şeyhül İdman Ali Faik Üstünidman. *Journal of History School*, 13, 952-969.
- Gratton, C., & Solberg, H. (2007). *The economics of sports broadcasting*. Routledge.
- Ünal, A. G. (2011). *Türk çocuk edebiyatında engellilik 1969-2009*. Evrensel Yayınları. İstanbul.
- Gündüz, U. (2011). Basında batılılaşma tasarımı: Jön Türk gazeteciliği ile günümüz gazeteciliğinin karşılaştırılması. (Tez No. 262659) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hancedar, O. (2020). Spor medyasının liselerde okuyan sporcu öğrenciler üzerindeki etkisinin araştırılması (Rize İli Örneği). (Tez No. 660297) [Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi-Rize]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- International Paralympic Committee (IPC) (2010). "Beijing 2008", <https://www.paralympic.org/beijing-2008>. Erişim tarihi: 19.09.2024
- International Paralympic Committee (IPC) (2010). "IPC-IOC Co-operation", <https://www.paralympic.org/feature/7-first-ipc-ioc-agreement>. Erişim tarihi: 15.09.2024
- International Paralympic Committee (IPC) (2010). "IPC-IOC Co-operation", www.paralympic.org/IPC/IPC-IOC_Co-operation.html. Erişim tarihi: 18.09.2024
- International Paralympic Committee (IPC) (2011). "Paralympic Games", <https://www.paralympic.org/>. Erişim tarihi: 16.09.2024
- IOC. (2017). Marketing Report: Rio 2016 Erişim adresi: <https://library.olympic.org/Default/digital-viewer/c-166381> Erişim tarihi: 19.09.2024
- Karaküçük, S., Yenel, F., & Yaman, M. (1996). Sporun topluma yaygınlaştırılması bakımından televizyon spor programlarının etkinliği. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 44-56.
- Keskin, S. (2008). Türkiye'deki yazılı spor basınında kadın futbol yazarlarının holiganizmin önlenmesindeki rolü. (Tez No. 261616) [Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kıvanç, H. (1983). *Gool diye diye*. Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. İstanbul.
- Kocabaş, B. (2012). Tarihteki ilk sosyal medya olimpiyatları. Erişim adresi: <https://sosyalmedya.co/sosyalmedya-olimpiyatları>. Erişim tarihi: 17.09.2024
- Kolotouchkina, O., Llorente-Barroso, C., García-Guardia, M. L., & Pavón, J. (2020). Disability, sport, and television: Media visibility and representation of Paralympic Games in news programs. *Sustainability*, 13(1), 256-268.

- LOGOC (London Olympic Games Organization Committee). (2013). XXIX resmi raporu: Londra 2012 Olimpiyat Oyunları. Erişim adresi: <https://library.olympic.org/Default/digital-viewer/c-23655> Erişim tarihi: 17.09.2024
- Önal, L., & Aydın, G. (2024). The effect of empathy on aggression: A psychological resilience perspective. *Synesis*, 16(1), 283-299.
- Özkaya, D. S. (2020). Türkiye’de spor yayıncılığının gelişimi: Türk üniversite gençlerinin ilgisi, beklentileri ve yayıncıların yaklaşımları. (Tez No. 633193) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Purdue, D. (2011). *Conflict and consensus within the paralympic field: A sociological investigation of an elite disability sport competition*. Thesis of Philosophy of Loughborough University.
- Sky Sports (2013). “IPC announces six Athletics Grand Prix events in 2013”. Erişim adresi: <http://www1.skysports.com/olympics/story/26864/8448488> Erişim Tarihi: 16.09.2024
- Sydney Olympic Games Organization Committee. (2001). XXVII Olimpiyatı’nın resmi raporu: Sidney 2000 Olimpiyat Oyunları Erişim adresi: <https://library.olympic.org/Default/digital-viewer/c-40959> Erişim tarihi: 17.09.2024
- Tarcan, S. S. (1984). *Eski ve yeni Olimpiyatlar*. Ülku Yayın Evi. İstanbul.
- Watkin, H. (2016). “Paralympics: Athlete Dances with Robot in 3D Printed Dress” Erişim adresi: <https://m.all3dp.com/at-paralympics-athlete-dances-in-a-3d-printed-dress-with-a-robot/> Erişim tarihi: 15.09.2024

Kaynaklar

- Ağdemir, S. (1991). Aile ve eğitim. *Sosyal politika çalışmaları dergisi*, 1(1).
- Alaeddinoğlu, V., & Kışalı, N. F., (2020). Teniste Ergonomi ve Teknolojinin-Tenis Sporunun Gelişimine Etkisi. *Spor Bilimleri Alanında Güncel Araştırmalar* (pp.47-78), İzmir: Duvar Yayınları.
- Boran, N., & Ulutaşdemir, N. (2023). Acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinin afet farkındalığı ve afetlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi: Gümüşhane ili örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 82-89.
- Bulat, Ç., & Özbaşı, D. (2021). Üniversite personelinin afet yönetimi hakkında bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, (16), 68-82.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri Analizi El Kitabı* (17. Basım), Pegem Akademi Yayınları.
- Dikmenli, Y., & Yakar, H. (2019). Öğretmen adaylarının afet bilinci algı düzeylerinin incelenmesi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Journal of Education Faculty*, 16(1), 386-416.
- Doğan, İ. H., Kaya, F., & Aydın, M. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Afetlere Yönelik Tutum Düzeylerinin İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 182-201.
- Drewe, S. B. (1998). Competing conceptions of competition: implications for physical education. *European physical education review*, 4(1), 5-20.
- Reeves, H., & Lenoir, F. (2006). *Yeryüzünün acısı* (Çev. Ş. Demirkol). Yapı Kredi.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *Spss for windows step by step*. A simple study guide and reference.
- Kıyıcı, F., & Alaeddinoğlu, V. (2022). Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı İçin Yetenek Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(1), 14-32.
- Kortak, V. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının afetlere yönelik tutumlarının incelenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 6 (2), 448-463.
- Köçer, M. S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin çevresel duyarlılığı ile afetlere yönelik tutumları arasındaki ilişki*. (Tez No. 599520), [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Miles, L., & Shipway, R. (2020). Exploring the covid-19 pandemic as a catalyst for stimulating future research agendas for managing crises and disasters at international sport events. *Event Management*, 24, 537-552.

- Özmen, B., Nurlu, M., Kuterdem, K., & Temiz, A. (2005, Mart). Afet yönetimi ve afet işleri genel müdürlüğü. *Senaryo Tabanlı Eğitimin Ortaokul Öğrencilerinin Afetlere İlişkin Bilgi ve Tutum Düzeylerine Etkisi* [Sözlü Bildiri] I. Deprem Sempozyumu, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Şahin, C., & Sipahioğlu, S. (2007). *Doğal afetler ve Türkiye*. Gündüz ve Eğitim Yayıncılı.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (Çev: Baloğlu, M.), Ankara: Nobel.
- Taghizadeh, A. O., Hosseini, M., Navidi, I., Mahaki, A. A., Ammari, H., & Ardalan, A. (2012). Knowledge, attitude and practice of Tehran's inhabitants for an earthquake and related determinants. *PLoS currents*, 4.
- Tatlısu, B. (2024). Spor ve Farklı Değişkenler Açısından Üniversite Öğrencilerinin Kan Bağışı ile Vicdan Algılarının İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1).
- Tatlısu, B., & Kan, M. E. (2023). Öğretmen Adaylarının Spor ve Farklı Değişkenler Açısından Zekâ Oyunlarına Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(4), 1997-2003.
- Tatlısu, B., Turan, M., Uçan, İ., Kan, M. E. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Farklı Değişkenlere Göre Vefakârlık ve Kindarlık Durumlarının İncelenmesi. *Educational Academic Research*(52), 161-175. <https://doi.org/10.33418/education.1421280>
- Tozoğlu, E. & Dursun, M. (2020). *Spor bilimlerinde bilimsel araştırma süreci*, Editör; Gökmen, Ö. Spor & Bilim, Efe Akademi Yayınevi. İstanbul. S.7-23
- Turan, M., Tatlısu, B., Tatlısu, T., & Uçan, İ. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sıkıntıya Dayanma Düzeylerinin Spor ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 63-75.
- Türker, Ü., Yılmaz, A. K., Bostancı, Ö., Şebin, K. (2021). COVID-19 Pandemisinde Spor Bilimleri Alanlarındaki Yükseköğretim Öğrencilerinin Anksiyete Düzeyleri ve Egzersiz Bağımlılığı. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 1-20.
- Üçüncüoğlu, M., & Özdemir, H., & Çakır, V. O. (2021). Covid-19 Pandemisi Sırasında Sporda Kriz Yönetiminin Bir Parçası Olarak Espor Kullanımı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9(Özel Sayı), 81-101.
- Ünal, S., & Dımsıklı, E. (1999). UNESCO-UNEP *Himayesinde Çevre Eğitiminin Gelişimi ve Türkiye'de Ortaöğretim Çevre Eğitimi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(16-17), 142-154.
- Yiğit, E., Boz, G., Gökçe, A., & Özer, A. (2019, September). Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Afet Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları. In 3. *International 21. National Public Health Congress*.

Kaynakça

- Akkaş, S. (1993). Okul Öncesi Eğitimde Müzik. Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi
- Alaeddinoğlu, V. & Kishalı, N.F. (2019). “Trt Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Spor Öğesinin Değerlendirilmesi”, *International Social Sciences Studies Journal*, 5(41): 4157-4173.
- Aracı, H. (2006). Okullarda beden eğitimi. Ankara: Nobel Yayınları
- Bal, S. ve Artan, İ. 1995. Seslerle tanışalım. Ya-pa Yayınları,136s., İstanbul
- Campbell, P. S. (2005). Musical Meaning for Children and Those Who Teach Them. *American Music Teacher*, 55(2).
- Cutietta, R.A. (2003). Raising Musical Kids: A Guide for Parents. Cary, NC, USA: Oxford University Pres, Incorporated.
- Dudley, D., Okely, A., Pearson, P., & Cotton, W. (2011). A systematic review of the effectiveness of physical education and school sport interventions targeting physical activity, movement skills and enjoyment of physical activity.
- Fox, D.B. (1991). Music, development and young child. *Music Educators Journal*, 77(5);42-46.
- Gökmen, H. (1988). Gençlerin gelişmelerinde beden eğitiminin rolü (fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişmede) orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi.
- Güven, Ö. & Yıldız, Ö. (2014). Sınıf öğretmenlerinin oyun ve fiziki etkinlikler dersinden beklentileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 525-538.,
- Lazdauskas, H. 1996. Music makes the school go round. *Young Children*, 51(5),22-23.
- McKenzie, T. L., & Lounsbery, M. A. F. (2009). School Physical Education
- MEB. (2012). Oyun ve fiziki etkinlikler dersi öğretim programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Şahin, F.T., Kandır, Ad. ve Turla, A. (2003). Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Öztürk, A. (2004). Okul Öncesi Eğitimde Müzik. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Richards, C. 1999.Early childhood preservice teachers' confidence in singing. *Journal of Music Teacher Education*, 9(1);6
- Rudd, J. R., Woods, C., Correia, V., Seifert, L., & Davids, K. (2021). An ecological dynamics conceptualisation of physical 'education': Where we have been and where we could go next. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 26(3), 293-306.

- Sun, S.ve Seyrek, H. 1998. Okulöncesi eğitimde müzik. Müzik Eserleri Yayınları, 330s., İzmir.
- Ürfioğlu, A.1989.Bebeklik ve okulöncesi dönemde müziğin gelişimi ve eğitimi. Ya-pa Yayınları, 96s., İstanbul.
- Yavuzer, H. (2004). Çocuğu Tanımak ve Anlamak. (Dördüncü Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yılmaz, U. (2018). Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve fiziksel aktivite engellerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi. . *Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Antalya.
- Wilcox,E., and Campbell, P.,S. 1995. Open a new door in preschool music. *Teaching Music*, 2(4);38-40.
- Wright, L. J. M. (2004). Preserving the value of happiness in primary school physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 9(2), 149-163.
- Wolf, J.1992. Let's sing it again: creating music with young children. *Young Children*, 47(2);56-61

Kaynaklar

- Akkaya, B., Özkan, A. & Özkan, H. (2021). “Yapay Zekâ Kaygı (YZK) Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *Alanya Akademik Bakış*, 5(2), 1125-1146.
- Al Fadeel, M. A., Khalifah, N. A., Alshammari, H. S., Smaiem, F. S., Al Qah-tani, H. A., Al Otaibi, A. K., ... & Al Amcer, R. A. (2021). Artificial Intelligence in Patient Care in Riyadh, Saudi Arabia 2019-2020.
- Alaeddinoğlu, V.; Şebın, K.; Ömer Çakır, B. Investigating curling athletes' effective communication skills. *Revista online de Política e Gestão Educa-cional*, Araraquara, v. 26, n. esp. 1, e022029, Mar. 2022. e-ISSN: 1519-9029. DOI: <https://doi.org/10.22633/rpge.v26iesp.1.16505>
- Alaeddinoğlu, M. F. & Sivrikaya, H. & Alaeddinoğlu, V. (2023). Digital Tech-nology and Sports Education Programs. In: Kishalı, N. F. & Özbay, S. & Ulupınar, S. (eds.), *Sports Research in the Digital Age I*. Özgür Publica-tions. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub222.c952>
- Alaeddinoğlu, M. F., Alaeddinoğlu, V. & Kandil, N. (2023). System Proposal for Alternative Access and Interaction to Open Education and Distance Education Systems, *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 2023, 13 (3), 477-486.
- Almaiah, M.A., Alfaisal, R., Salloum, S.A., Hajje, F., Thabit, S., El-Qi-rem, F.A., Lutfi, A., Alrawad, M., Al Mulhem, A., Alkhdour, T. et al. (2022). Examining the Impact of Artificial Intelligence and Social and Computer Anxiety in E-Learning Settings: Students' Perceptions at the University Level. *Electronics*, 11, 3662. <https://doi.org/10.3390/electronics11223662>
- Anxiety UK (2012). Understanding Anxiety, An Anxiety UK self help guide. 1-56.
- Aytaç, Z. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Yapay Zekâ Öğrenme ve İş Değiş-tirme Kaygılarının Otonom Araçlar ve Akıllı Evler Özelinde Değerlendirilmesi, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(4), 2975-89.
- Banerjee, S., & Banerjee, B. (2023). College Teachers' Anxiety Towards Arti-ficial Intelligence: A Comparative Study. *Research Review International Journal of Multidisciplinary*, 8(5), 36-43. <https://doi.org/10.31305/rrijm.2023.v08.n05.005>
- Bedir, F. (2021). Stresin Üstesinden Gelmede Boş Zaman (Rekreasyon) İnanış-ları ve stratejileri. 1 ed. Vol. 1. O. Mızrak (Ed.), Akademisyen Kitabevi.
- Belli, E., Gürbüz, A., Katkat, D. (2014) An Analysis of Changing Levels of Anxiety Experienced by the Personnel of the 25th Winter Universiade Coordination Center, *Journal of Physical Education & Health*, 2014, vol. 3 (5), 29-36.Poland

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (17. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Com (2018). Communication on artificial intelligence for Europe, 237. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/communication-artificial-intelligence-europe> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023).
- Cugurullo, F., & Acheampong, R. A. (2023). Fear of AI: an inquiry into the adoption of autonomous cars in spite of fear, and a theoretical framework for the study of artificial intelligence technology acceptance. *AI & Society*, 1-16.
- Derakshan, N., & Eysenck, M. W. (2009). Anxiety, processing efficiency, and cognitive performance: New developments from attentional control theory. *European Psychologist*, 14(2), 168-176. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.14.2.168>
- Dertli, Ş., & Belli, E. (2023). Spor, Sosyoloji ve Psikoloji İlişisini Ele Alan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik İncelemesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 1-21.
- Erdoğan M. (2017). Sıfırıncı Yasa. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19(3), 746-59.
- Erskine, R. G. (2015) *Relational Patterns, Therapeutic Presence “Concepts and Practice of Integrative Psychotherapy”*, London: Karnac Books Ltd.
- Filiz, E., Güzel, Ş. & Şengül, A. (2022). Sağlık profesyonellerinin yapay zekâ kaygı durumlarının incelenmesi. *Journal of Academic Value Studies*, 8(1), 47-55. <http://dx.doi.org/10.29228/javs.57808>
- Gezici, H. S. (2021). Yapay Zekâ - Artificial Intelligence, In: Kurumsal Bilgi Yönetimi, Teknolojik Eğilimler, M. Kocaoğlu ve S. Usta (Eds.), Eğitim Yayınevi.
- Görgü Akçay, N. S., Bükün, M.F., & Köse, Ö. (2022). Kaygı ve Korkunun İşlevsel Olan ve Olmayan Taraflarına Genel Bir Bakış. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 653-666. <https://doi.org/10.29029/busbed.1165560>
- Greenberg, P. E., Sisitsky, T., Kessler, R. C., Finkelstein, S. N., Berndt, E. R., Davidson, J. R., ... & Fyer, A. J. (1999). The economic burden of anxiety disorders in the 1990s. *The Journal of clinical psychiatry*, 60(7), 427-35. doi: 10.4088/jcp.v60n0702.
- Gültekin, Z., Urgan, S. ve Ak, M. (2022). Yapay zeka kaygısının kariyer kararlılığına Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 27(3), 477-91.
- Gümüş, E., ve Kasap, E. U. (2022). Sağlık ekosisteminde yapay zekâ kaygı düzeyi, Hemşire Örnekleme, Sağlık Bilimlerinde Yapay Zekâ Dergisi, 2757-9646, 2(3), 1-7.

- Johnson, D. G., & Verdicchio, M. (2017). AI anxiety. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(9), 2267-70.
- Kan, M.E., Seçkin Ağırbaş, İ., (2021). Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığının 2019-2023 Stratejik Planının Analizi, *Anatolia Sport Research*, 2 (1):46-56.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kazak, M. (2023). Yapay zekâ kaygısı, yabancılaşma ve dindarlık ilişkisi, Pamukkale Üniversitesi, İslami İlimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sostolojisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kring, A. M. & Johnson, S. L. (2015). *Anormal Psikoloji*, Muzaffer Şahin (Çev. Ed.), Ankara: Nobel.
- Lemay, D. J., Basnet, R.B. & Doleck, T. (2020). Fearing the Robot Apocalypse: Correlates of AI Anxiety. *Int J Learn Anal Artif Intell Educ*, 2(2):24.
- McCarthy, J. (2004). What is artificial intelligence?. Erişim adresi (11 Ocak 2019): <http://wwwformal.stanford.edu/jmc/whatisai/> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023).
- Minsky, M. (1968). Preface, (Ed.) Marvin Minsky, *Semantic Information Processing*, The MIT Press: Massachusetts.
- OECD (2019). *Artificial Intelligence in Society*, OECD Publishing, Paris, 6.
- Othman, W. N., Zanaty, M. M. & Elghareeb, S. M. (2021). Nurses' Anxiety level toward Partnering with Artificial Intelligence in Providing Nursing Care: Pre&Post Training Session. *Egyptian Journal of Health Care*, 12(4), 1386-96.
- Özdemir, A. E. (2021). Yapay zeka, kavramlar, Yöntemler ve uygulamalar, *Elektrik Mühendisliği*, 469, 32-38.
- Öztürk, O. (1981). Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği Yayını No.7. Ankara, 40-42.
- Perkins, A. M., & Corr, P. J. (2014). Anxiety as an Adaptive. In W. G. Parrott (Ed.), *The positive side of negative emotions* (37-54). Guilford Publications.
- Piniel, K. & Csizér, K. (2013). "L2 motivation, anxiety and self-efficacy: The interrelationship of individual variables in the secondary school context". *Studies in second language learning and teaching*, 3(4): 523-50.
- PwC (2017). Sizing the prize, 1-32. <https://www.pwc.com/gx/en/issues/data-and-analytics/publications/artificial-intelligence-study.html> (Erişim Tarihi: 5 Eylül 2023).
- Rayhan, S., & Rayhan, A. (2023). The Psychological Impact of AI: Adapting to a World of Smart Machines. <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/jobs-lost-jobs-gained-what-the-future-of-work-will-mean-for-jobs-skills-and-wages> (Erişim Tarihi: 3 Eylül 2023).

- Russell, S. J., & Norvig, P. (2003). Artificial Intelligence A Modern Approach; PearsonEducation. In Pearson. <https://doi.org/10.1017/S0269888900007724> (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2023).
- Sevimli Deniz, S. (2022). “Yapay zekâ kaygısının incelenmesine ilişkin bir araştırma”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, 8(63): 1675-77.
- Seçkin Ağırbaş, İ., Erel, S., Belli, E. (2020). Antrenörlerin Öz Yeterlilikleri ile İletişim Becerileri İlişkisi, Anatolia Sport Research, 1(1): 25-36.
- Stanley, M. A & Beck, J. G. (2000). Anxiety Disorders. Clin Psychol Rev,20(6):731-54.
- Şahin, M. (1985) Başarı Düzeyi Farklı Üç Grup Lise Öğrencisinin Kaygı Düzeyi Yönünden Karşılaştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2015). Using multivariate statistics., (Baloğlu, M., Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Takıl, N.B., Erden, N. K., & Arasil Sarı, A. B. (2022). Farklı meslek grubu adaylarının yapay zekâ teknolojisine yönelik kaygı seviyesinin incelenmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(48), 343-53.
- Tathısu, B., Kan, M. E., Uçan, İ., & Turan, M. (2024). An investigation of university students' sports and their loyalty and vindictiveness according to different variables. Educational Academic Research, 52, 161-175.
- Tathısu, B., Polat, Ş., ve Uçan, İ. (2023). “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerinin İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Örneği)” Farklı Boyutlarıyla Spor Araştırmaları-2 (Edt: Güçlü, Çatıkkaş, Çakır). İzmir: Duvar Yayın Evi.
- Tathısu, B., Polat, Ş., Yurttaş, H., ve Uçan, İ. (2023). “Bayburt Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyalleşme Taktiklerinin Spor ve Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. Multidisipliner Boyutta Spor Araştırmaları 1, Gazi Kitabevi. Ankara. 91-106
- Tathısu, T., Ağırbaş, Ö., & Uçan, İ. (2022). Antrenörlerin duygularını ifade etmede çeşitli demografik özelliklerin etkisinin incelenmesi, İçinde Ağırbaş, Ö, Ağgön, E., & Seçkin Ağırbaş, İ (Eds.), Her yönüyle spor araştırmaları II (1. Baskı., ss. 27-44), Akademisyen Kitabevi A. Ş. Ankara, Türkiye.
- Terzi, R. (2020). An adaptation of artificial intelligence anxiety scale into Turkish: Reliability and validity study. International Online Journal of Education and Teaching (IOJET), 7(4). 1501-1515.
- Turan, M, Tathısu, B. ve Uçan, İ. (2021). “Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin, Sosyal Görüntü Kaygı Düzeylerinin Özgüvenleri Üzerine Etkisi (Atatürk Üniversitesi Örneği)”. In: Spor ve Sağlık Araş-

tırmaları. (Eds. Ağırbaş Ö, Çakmak-Yıldızhan Y, Ağgön E.). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Türker Ü., Gacar A., Karahüseyinoğlu M. F. (2021). Yükseköğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Bayburt Üniversitesi Örneği. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi, 2(2), 92-107.

Türker, Ü. (2020). Olimpik Okçuluk ve Gelişim Psikolojisi Açısından İncelenmesi, *Anatolia Sport Research*, 1(1): 5-24. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228>

Uzbaş, İ. T. (2002). Anksiyetenin nörobiyolojisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 5 (Ek Sayı 1):E5-E13.

Wang, Y. Y. & Wang, Y. S. (2019). Development and validation of an artificial intelligence anxiety scale: an initial application in predicting motivated learning behavior. *Interactive Learning Environments*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1674887>

Wichary, S., Mata, R., & Rieskamp, J. (2016). Probabilistic inferences under emotional stress: how arousal affects decision processes. *Journal of Behavioral Decision Making*, 29(5), 525-538. <https://doi.org/10.1002/bdm.1896>

11 Eylül Saldırıları Sonrası
Hollywood Sinemasında
Oryantalist Yönelimler,
Politik Söylem ve Kültürel
Emperyalizm

Dr. Arzu Yavuz

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozguruyayinlari.com
✉ info@ozguruyayinlari.com

11 Eylül Saldırıları Sonrası Hollywood Sinemasında Oryantalist Yönelimler, Politik Söylem ve Kültürel Emperyalizm

Dr. Arzu Yavuz

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover paint by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-970-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub537>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yavuz, A. (2024). *11 Eylül Saldırıları Sonrası Hollywood Sinemasında Oryantalist Yönelimler, Politik Söylem ve Kültürel Emperyalizm*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub537>.

License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynakça

- Abisel, Nilgün. (1995). *Popüler Sinema ve Türler*. Alan Yayıncılık: İstanbul
- Alagöz, Çağrı. (2012) Sovyetlerde Propaganda Aracı Olarak Sinema, Çomak, H., Ercan, A., Ercan, B. (Ed.) Uluslararası Kafkasya Kongresi'nde sunulan Bildiri
- Amerikan Sineması. (2011). Ankara. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
- Arı, Tayyar. (1999). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. İstanbul: Alfa Yayınları
- Batuş, Gül., Alver. Fusun., Arık, Bilal., Çoban., Çığ. Ünsal. (2011) Kadife Karanlık 2. İstanbul Su Yayınevi
- Bould, Mark. (2015). *Bilimkurgu*. Sinan Okan, Ertuğrul Genç (Çev.) İstanbul: Kolektif Kitap
- Büyükyıldırım, Esin (2005): Çağdaş Hollywood Sinemasında Avrupa Filmlerinin Yeniden Çevrimi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı, Ankara
- Camankulova, Regina. (2013) Kırgız Belgesel Sinemasında Propaganda, İdil Dergisi, Sayı:6 s.100-121
- Chin- Chuan, Lee. (1979). *Media Imperialism Reconsidered: The Homogenizing of Television Culture*. California: Sage Publications

- Çeliker, Duygu., Aksoy, Seyhan. (2011) Emperyalizm Aracı Olarak Sinema:“Avatar” Filmine İlişkin İdeolojik Bir Çözümleme, Marmara Üniversitesi İletişim Dergisi, Sayı: 18, s. 65-81
- Demir, Tarkan., Aşan, Nuh. (2014) Hollywood Kamerasında İslam’ınÖtekileştirilmesi, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Sayı:5. s.741-748
- Durukan, Kaan. (2004) *Doğu Batı İkilemine Dört Farklı Bakış: Montesquieu, Fanon, Galeano, Said*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları
- Ekinci, Barış, Tolga (2014) Argo Filmi Bağlamında Hollywood Sinemasında Söylem ve Yeni Oryantalizm, Atatürk İletişim Dergisi, Sayı: 6. s. 51-66
- Erkan, Hilal. (2009). *Hollywood Sinemasında Oryantalizm*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi
- Gökyayla, Mehmet (2007): Sinema- Edebiyat İlişkisi Çerçevesinde Türk Sinemasında Modernleşme: Kemal Tahir ve Halit Refiğ Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı, İzmir
- Güngör, Fatma Senem (2011): Oryantalizm ve Amerika Birleşik Devletleri’nin Ortadoğu’ya Bakışının Sinemaya Yansımaları, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı, Ankara
- Ilgaz, Ahmet (2001): Amerikan Sinemasında Basmakalıp Tipleme, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul
- İnceplik, Hilal (2008): Hollywood Sinemasında Kültürel Temsil ve Oryantalizm, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo, Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı, Ankara

- İnceoğlu, Yasemin, G. (2010). *Uluslararası Medya “Medya Eleştirileri”*. İstanbul: Der Yayınları
- Karakaya, Serdar. (2004) Küreselleşme, Kültürel Yayılmacılık ve Ulusal Sinemalar, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 12, s.63-70
- Kaya, Onur (2010): 11 Eylül Sonrası Amerikan Filmlerinde Ortadoğulu Kimliklerin Temsili, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İzmir
- Kellner, Douglas. (2013) *Sinema Savaşları*, Gürol Koca (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları
- Kissingner, Henry. (2002). *Amerika’nın Dış Politikaya İhtiyacı var mı?* Tayfun Evyapan (Çev.). Ankara: Metu Press
- Koçer, Dilara. N. (2009) 11 Eylül ve Amerikan Popüler Kültürüne Yansımaları, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sayı: 2, s. 43-55
- Koni, Hasan. (2007). *Amerika’nın Uluslararası Politikası*, İstanbul: Ekim Yayınları
- Köse, M., Küçük, M., (2015). Oryantalizm ve “Öteki” Algısı. Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi, Sayı:1, s.107-127
- Kumova, Ceren (2011): Travma ve Amerikalılık: Hollywood Sinemasında 11 Eylül, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı, Ankara
- Kurtulgan, Âdem, “Haritacılıkta Kullanılan Projeksiyon Sistemleri ve Projeksiyon Türleri” Basılmamış Ders Notları, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
- Namaz, Yunus (2011): 11 Eylül Sonrası Amerikan Sinemasında Ötekinin Sunumu, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Elâzığ
- Oskay, Ünsal. (?). *Çağdaş Fantazya: Popüler Kültür açasından Bilim-Kurgu ve Sineması*. İstanbul: Der Yayınevi

- Özdemir, Sadi. (1998). *Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme*. İstanbul: Timaş Yayınları
- Özen, Emrah., Çelenk, Sevilay. (2006) Sinema Endüstrisinin Ekonomik Yöndeşme Eğilimleri: Hollywood Örneği, Ankara Üniversitesi İletişim Araştırma Dergisi, Sayı: 1, s. 67-96
- Philip Kolker, R. (1999). *Yalnızlık Sineması- Penn, Kubrick, Coppola, Scorsese, Spielberg, Altman*. Ertan Yılmaz (Çev.). Ankara: Öteki Yayınevi
- Rigel, Nurdoğan. (1994) *Medya Ninnileri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Ryan, Michael., Kellner, Douglas. (1997). *Politik Kamera*, Elif Özsayar (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Said, Edward. (2012) *Şarkiyatçılık Batı'nın Şark Anlayışları*, Berna Ülner (Çev.). İstanbul: Metis Yayınevi.
- Scognamillo, Giovanni. (1994). *Amerikan Sineması*. İstanbul: Ağaç Yayıncılık
- Toby, Miller., Nitin, Govil., John, McMurria., Richard, Maxwell., Ting, Wang. (2012). *Küresel Hollywood*, Yusuf Can Ekinci, Zahit Atam, Selim Türkmenoğlu (Çev.). İstanbul: Doruk Yayıncılık
- Tomlinson, John. (1999). *Kültürel Emperyalizm: Eleştirel Bir Giriş*, Emrehan Zeybekoğlu (Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Uluç, Güliz. (2008). *Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı*. İstanbul: Anahtar
- Uluç, Güliz. (2009). *Medya ve Oryantalizm*. İstanbul: Anahtar Kitapevi
- Wayne, Mike. (2001). *Politik Film: Üçüncü Sinema'nın Diyalektiği*, Ertan Yılmaz (Çev.). İstanbul: Yordam Kitap
- Yard. Doç. Dr. Cenk Demirkıran, "Hollywood Sineması" Basılmamış Ders Notları, Maltepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

İNTERNET KAYNAKLARI

“Argo’s Real Tony Mendez: I’m not Hispanic”

<http://nbclatino.com/2013/01/10/argos-real-tony-mendez-im-not-hispanic/>(Erişim Tarihi: 06.12.2016)

“Can Rende- Türk Sineması’nda Dağıtım Sorunları ve Tekelleşme”

<http://www.bakiniz.com/turk-sinemasinda-dagitim-sorunlari-ve-tekellesme/>(Erişim Tarihi: 29.05.2016)

“Minute Woman of the U.S.A”

<https://tshaonline.org/handbook/online/articles/pwm01>(Erişim Tarihi: 11.07.2016)

“Online Slang Dictionary” *Podunk*

www.onlineslangdictionary.com/meaning-definition-of-podunk(Erişim Tarihi: 17.07.2016)

“Oxford Living Dictionaries” *Indian*

https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/indian#Indian__6
(Erişim Tarihi: 25.10.2016)

“Peter Bradshaw- 9/11 How Did Hollywood Handle the Tragedy”

<https://www.theguardian.com/film/filmblog/2011/sep/08/9-11-films-hollywoodhandle>(Erişim Tarihi: 28.05.2016)

“Tom Brook- Why Russians Are Bad Guys?”

<http://www.bbc.com/culture/story/20141106-why-are-russians-always-bad-guys>(Erişim Tarihi: 30.05.2016)

“To The Wonder”

<http://www.rogerebert.com/reviews/to-the-wonder-2013>(Erişim Tarihi: 16.10.2016)

“To The Wonder Review”

<https://www.theguardian.com/film/2013/feb/21/to-the-wonder-review>(Erişim Tarihi: 17.10.2016)

“The Washington Post- Soru ve Cevaplar”

<http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/discussion/2005/11/14/DI2005111400923.htm> (Erişim Tarihi 31.07.2016)

Organik Kimya ve COF(Kovalent Organik Çerçevesler)

Editörler:

Dr.Öğr.Üyesi.Aybek YIĞİT

Dr.Öğr.Üyesi.Arzu İMECE

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Organik Kimya ve COF(Kovalent Organik Çerçevesel)

Editörler: Dr.Öğr.Üyesi.Aybek YİĞİT • Dr.Öğr.Üyesi.Arzu İMECE

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-5-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub596>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yiğit, A. (ed), İmcece, A. (ed) (2024). *Organik Kimya ve COF(Kovalent Organik Çerçevesel)*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub596>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Referans

- Rungtaweevoranit, B., Diercks, C. S., Kalmutzki, M. J., & Yaghi, O. M. (2017). Spiers Memorial Lecture: Progress and prospects of reticular chemistry. *Faraday discussions*, 201, 9-45.
- Gropp, C., Canossa, S., Wuttke, S., Gándara, F., Li, Q., Gagliardi, L., & Yaghi, O. M. (2020). Standard practices of reticular chemistry.
- Kitagawa, S. (2014). Metal–organic frameworks (MOFs). *Chemical Society Reviews*, 43(16), 5415-5418.
- Li, B., Wen, H. M., Cui, Y., Zhou, W., Qian, G., & Chen, B. (2016). Emerging multifunctional metal–organic framework materials. *Advanced Materials*, 28(40), 8819-8860.
- Diercks, C. S., Kalmutzki, M. J., Diercks, N. J., & Yaghi, O. M. (2018). Conceptual advances from Werner complexes to metal–organic frameworks. *ACS Central Science*, 4(11), 1457-1464.
- Zhang, X., Chen, Z., Liu, X., Hanna, S. L., Wang, X., Taheri-Ledari, R., ... & Farha, O. K. (2020). A historical overview of the activation and porosity of metal–organic frameworks. *Chemical Society Reviews*, 49(20), 7406-7427.
- Bisbey, R. P., & Dichtel, W. R. (2017). Covalent organic frameworks as a platform for multidimensional polymerization. *ACS central science*, 3(6), 533-543.
- Diercks, C. S., & Yaghi, O. M. (2017). The atom, the molecule, and the covalent organic framework. *Science*, 355(6328), eaall585.
- Geng, K., He, T., Liu, R., Dalapati, S., Tan, K. T., Li, Z., ... & Jiang, D. (2020). Covalent organic frameworks: design, synthesis, and functions. *Chemical reviews*, 120(16), 8814-8933.
- Gong, Y. N., Zhong, W., Li, Y., Qiu, Y., Zheng, L., Jiang, J., & Jiang, H. L. (2020). Regulating photocatalysis by spin-state manipulation of cobalt in covalent organic frameworks. *Journal of the American Chemical Society*, 142(39), 16723-16731.
- Li, Y., Chen, W., Xing, G., Jiang, D., & Chen, L. (2020). New synthetic strategies toward covalent organic frameworks. *Chemical Society Reviews*, 49(10), 2852-2868.
- Liang, R. R., Jiang, S. Y., Ru-Han, A., & Zhao, X. (2020). Two-dimensional covalent organic frameworks with hierarchical porosity. *Chemical Society Reviews*, 49(12), 3920-3951.
- Qian, Y., Li, D., Han, Y., & Jiang, H. L. (2020). Photocatalytic molecular oxygen activation by regulating excitonic effects in covalent organic frameworks. *Journal of the American Chemical Society*, 142(49), 20763-20771.

- Li, Y., Karimi, M., Gong, Y. N., Dai, N., Safarifard, V., & Jiang, H. L. (2021). Integration of metal-organic frameworks and covalent organic frameworks: Design, synthesis, and applications. *Matter*, 4(7), 2230-2265.
- Chen, X., Geng, K., Liu, R., Tan, K. T., Gong, Y., Li, Z., ... & Jiang, D. (2020). Covalent organic frameworks: chemical approaches to designer structures and built-in functions. *Angewandte Chemie International Edition*, 59(13), 5050-5091.
- Diercks, C. S., & Yaghi, O. M. (2017). The atom, the molecule, and the covalent organic framework. *Science*, 355(6328), ea11585.
- Lin, G., Ding, H., Yuan, D., Wang, B., & Wang, C. (2016). A pyrene-based, fluorescent three-dimensional covalent organic framework. *Journal of the American Chemical Society*, 138(10), 3302-3305.
- Gao, C., Li, J., Yin, S., Lin, G., Ma, T., Meng, Y., ... & Wang, C. (2019). Isostuctural three-dimensional covalent organic frameworks. *Angewandte Chemie International Edition*, 58(29), 9770-9775.
- Wang, X., Han, X., Zhang, J., Wu, X., Liu, Y., & Cui, Y. (2016). Homochiral 2D porous covalent organic frameworks for heterogeneous asymmetric catalysis. *Journal of the American Chemical Society*, 138(38), 12332-12335.
- Cao, W., Wang, W. D., Xu, H. S., Sergeyev, I. V., Struppe, J., Wang, X., ... & Wang, W. (2018). Exploring applications of covalent organic frameworks: homogeneous reticulation of radicals for dynamic nuclear polarization. *Journal of the American Chemical Society*, 140(22), 6969-6977.
- Xu, H., Gao, J., & Jiang, D. (2015). Stable, crystalline, porous, covalent organic frameworks as a platform for chiral organocatalysts. *Nature chemistry*, 7(11), 905-912.
- Wang, Z., Zhang, S., Chen, Y., Zhang, Z., & Ma, S. (2020). Covalent organic frameworks for separation applications. *Chemical Society Reviews*, 49(3), 708-735.
- Haszeldine, R. S. (2009). Carbon sequestration. *Science*, 325, 1644-1645.
- Olajire, A. A. (2010). CO₂ capture and separation technologies for end-of-pipe applications—A review. *Energy*, 35(6), 2610-2628.
- Raupach, M., Marland, G., Ciais, P., Le Quere, C., Canadell, J., Klepper, G., & Field, C. B. (2007). Emerging research fronts-2010. *Proc Natl Acad Sci USA*, 104(24), 10288-10293.
- Zeng, Y., Zou, R., & Zhao, Y. (2016). Covalent organic frameworks for CO₂ capture. *Advanced Materials*, 28(15), 2855-2873.
- Rochelle, G. T. (2009). Amine scrubbing for CO₂ capture. *Science*, 325(5948), 1652-1654.

- Titirici, M. M., White, R. J., Brun, N., Budarin, V. L., Su, D. S., Del Monte, F., ... & MacLachlan, M. J. (2015). Sustainable carbon materials. *Chemical Society Reviews*, 44(1), 250-290.
- Wang, J., Huang, L., Yang, R., Zhang, Z., Wu, J., Gao, Y., ... & Zhong, Z. (2014). Recent advances in solid sorbents for CO₂ capture and new development trends. *Energy & Environmental Science*, 7(11), 3478-3518.
- Olajire, A. A. (2017). Recent advances in the synthesis of covalent organic frameworks for CO₂ capture. *Journal of CO₂ Utilization*, 17, 137-161.
- Ding, Y., Wang, Y., Su, Y., Yang, Z., Liu, J., Hua, X., & Wei, H. (2020). A novel channel-wall engineering strategy for two-dimensional cationic covalent organic frameworks: Microwave-assisted anion exchange and enhanced carbon dioxide capture. *Chinese Chemical Letters*, 31(1), 193-196.
- Guan, X., Ma, Y., Li, H., Yusran, Y., Xue, M., Fang, Q., ... & Qiu, S. (2018). Fast, ambient temperature and pressure ionothermal synthesis of three-dimensional covalent organic frameworks. *Journal of the American Chemical Society*, 140(13), 4494-4498.
- Lozano-Castello, D., Alcaniz-Monge, J., De La Casa-Lillo, M. A., Cazorla-Amorós, D., & Linares-Solano, A. (2002). Advances in the study of methane storage in porous carbonaceous materials. *Fuel*, 81(14), 1777-1803.
- Mason, J. A., Veenstra, M., & Long, J. R. (2014). Evaluating metal-organic frameworks for natural gas storage. *Chem Sci* 5: 32-51.
- Casco, M. E., Martínez-Escandell, M., Gadea-Ramos, E., Kaneko, K., Silvestre-Albero, J., & Rodríguez-Reinoso, F. (2015). High-pressure methane storage in porous materials: are carbon materials in the pole position?. *Chemistry of materials*, 27(3), 959-964.
- Mendoza-Cortes, J. L., Pascal, T. A., & Goddard III, W. A. (2011). Design of covalent organic frameworks for methane storage. *The Journal of Physical Chemistry A*, 115(47), 13852-13857.
- Sharma, A., Babarao, R., Medhekar, N. V., & Malani, A. (2018). Methane adsorption and separation in slipped and functionalized covalent organic frameworks. *Industrial & Engineering Chemistry Research*, 57(14), 4767-4778.
- Vicent-Luna, J. M., Luna-Triguero, A., & Calero, S. (2016). Storage and separation of carbon dioxide and methane in hydrated covalent organic frameworks. *The Journal of Physical Chemistry C*, 120(41), 23756-23762.
- Alahakoon, S. B., Thompson, C. M., Nguyen, A. X., Occhialini, G., McCandless, G. T., & Smaldone, R. A. (2016). An azine-linked hexaphenylbenzene based covalent organic framework. *Chemical Communications*, 52(13), 2843-2845.
- Krishnaraj, C., Jena, H. S., Leus, K., Freeman, H. M., Benning, L. G., & Van Der Voort, P. (2019). An aliphatic hexene-covalent triazine framework

- for selective acetylene/methane and ethylene/methane separation. *Journal of Materials Chemistry A*, 7(21), 13188-13196.
- Wang, Z., Zhang, S., Chen, Y., Zhang, Z., & Ma, S. (2020). Covalent organic frameworks for separation applications. *Chemical Society Reviews*, 49(3), 708-735.
- Fang, Q., Gu, S., Zheng, J., Zhuang, Z., Qiu, S., & Yan, Y. (2014). 3D microporous base-functionalized covalent organic frameworks for size-selective catalysis. *Angewandte Chemie*, 126(11), 2922-2926.
- Waller, P. J., Gándara, F., & Yaghi, O. M. (2015). Chemistry of covalent organic frameworks. *Accounts of chemical research*, 48(12), 3053-3063.
- Wan, S., Guo, J., Kim, J., Ihee, H., & Jiang, D. (2008a). A belt-shaped, blue luminescent, and semiconducting covalent organic framework. *Angew. Chem. Int. Ed*, 47(46), 8826-8830.
- Wan, S., Gándara, F., Asano, A., Furukawa, H., Saeki, A., Dey, S. K., ... & Yaghi, O. M. (2011b). Covalent organic frameworks with high charge carrier mobility. *Chemistry of Materials*, 23(18), 4094-4097.
- DeBlase, C. R., Silberstein, K. E., Truong, T. T., Abruña, H. D., & Dichtel, W. R. (2013). β -Ketoenamine-linked covalent organic frameworks capable of pseudocapacitive energy storage. *Journal of the American Chemical Society*, 135(45), 16821-16824.
- Akinnawo, S. O. (2024). Covalent organic frameworks: Design, synthesis, characterization, and applications. *ChemPhysMater*, 3(1), 36-63.
- Cote, A. P., Benin, A. I., Ockwig, N. W., O'Keeffe, M., Matzger, A. J., & Yaghi, O. M. (2005). Porous, crystalline, covalent organic frameworks. *science*, 310(5751), 1166-1170.
- Song, L., Wang, X., Zhang, M., Jia, W., Wang, Q., Ye, W., ... & Huang, W. (2021). A single-component supramolecular organic framework with efficient ultralong phosphorescence. *CCS Chemistry*, 3(11), 466-472.
- Xia, Z., Zhao, Y., & Darling, S. B. (2021). Covalent organic frameworks for water treatment. *Advanced Materials Interfaces*, 8(1), 2001507.
- Segura, J. L., Mancheño, M. J., & Zamora, F. (2016). Covalent organic frameworks based on Schiff-base chemistry: synthesis, properties and potential applications. *Chemical Society Reviews*, 45(20), 5635-5671.
- Uribe-Romo, F. J., Hunt, J. R., Furukawa, H., Klock, C., O'Keeffe, M., & Yaghi, O. M. (2009). A crystalline imine-linked 3-D porous covalent organic framework. *Journal of the American Chemical Society*, 131(13), 4570-4571.
- Dalapati, S., Jin, S., Gao, J., Xu, Y., Nagai, A., & Jiang, D. (2013). An azine-linked covalent organic framework. *Journal of the American Chemical Society*, 135(46), 17310-17313.

- Cote, A. P., Benin, A. I., Ockwig, N. W., O’Keeffe, M., Matzger, A. J., & Yaghi, O. M. (2005). Porous, crystalline, covalent organic frameworks. *science*, 310(5751), 1166-1170.
- Song, L., Wang, X., Zhang, M., Jia, W., Wang, Q., Ye, W., ... & Huang, W. (2021). A single-component supramolecular organic framework with efficient ultralong phosphorescence. *CCS Chemistry*, 3(11), 466-472.
- Song, L., Wang, X., Zhang, M., Jia, W., Wang, Q., Ye, W., ... & Huang, W. (2021). A single-component supramolecular organic framework with efficient ultralong phosphorescence. *CCS Chemistry*, 3(11), 466-472.
- Hu, C., Zhang, Z., Liu, S., Liu, X., & Pang, M. (2019). Monodispersed CuSe sensitized covalent organic framework photosensitizer with an enhanced photodynamic and photothermal effect for cancer therapy. *ACS applied materials & interfaces*, 11(26), 23072-23082.
- Xia, Z., Zhao, Y., & Darling, S. B. (2021). Covalent organic frameworks for water treatment. *Advanced Materials Interfaces*, 8(1), 2001507.
- Liu, C., Jiang, Y., Nalaparaju, A., Jiang, J., & Huang, A. (2019). Post-synthesis of a covalent organic framework nanofiltration membrane for highly efficient water treatment. *Journal of materials chemistry A*, 7(42), 24205-24210.

Kaynaklar

- 1- Ramberg, P. J. (2000). The death of vitalism and the birth of organic chemistry: Wohler's urea synthesis and the disciplinary identity of organic chemistry. *Ambix*, 47(3), 170-195.
- 2- Lipman, T. O. (1964). Wohler's preparation of urea and the fate of vitalism. *Journal of Chemical Education*, 41(8), 452.
- 3- Benton, E. (1974). Vitalism in nineteenth-century scientific thought: a typology and reassessment. *Studies in History and Philosophy of Science Part A*, 5(1), 17-48.
- 4- Packham, C. (2012). *Eighteenth-century vitalism: Bodies, culture, politics*. Springer.
- 5- Scharrer, K. (1949). Justus von Liebig and today's agricultural chemistry. *Journal of Chemical Education*, 26(10), 515.
- 6- Kyle, R. A., & Shampo, M. A. (2001, September). Justus von Liebig—leading teacher of organic chemistry. In *Mayo Clinic Proceedings* (Vol. 76, No. 9, pp. 921-922). Elsevier.
- 7- Walker, O. J. (1939). August Kekulé and the benzene problem. *Annals of Science*, 4(1), 34-46.
- 8- Rocke, A. J. (1988). Kekulé's benzene theory and the appraisal of scientific theories. In *Scrutinizing science: Empirical studies of scientific change* (pp. 145-161). Dordrecht: Springer Netherlands.
- 9- Nagendrappa, G. (2014). Johann Friedrich Wilhelm Adolf von Baeyer: A pioneer of synthetic organic chemistry. *Resonance*, 19, 489-522.
- 10- Henrich, E. (1930). Adolf von Baeyer (1835-1917). *Journal of Chemical Education*, 7(6), 1231.
- 11- Robinson, T. (1959). Alkaloids. *Scientific American*, 201(1), 113-123.
- 12- Birch, A. J. (1993). Investigating a scientific legend: the tropinone synthesis of Sir Robert Robinson, FR S. *Notes and records of the royal society of London*, 47(2), 277-296.
- 13- Dunitz JD. (1981). Organic chemistry, X-ray analysis, and Dorothy Hodgkin. In: Dodson G, Glusker JP, Sayre D, eds. *Structural studies on molecules of biological interest. A volume in honour of Dorothy Hodgkin*. Oxford, UK: Clarendon Press. pp 47-59.
- 14- Glusker, J. P. (1994). Dorothy Crowfoot Hodgkin (1910-1994). *Protein Science: a Publication of the Protein Society*, 3(12), 2465.
- 15- Grätzel, M. (2001). Photoelectrochemical cells. *Nature*, 414(6861), 338-344.
- 16- Langer, R., & Peppas, N. A. (2003). Advances in biomaterials, drug delivery, and bionanotechnology. *AIChE Journal*, 49(12), 2990-3006.

- 17- Anastas, P. T., & Warner, J. C. (2000). *Green chemistry: theory and practice*. Oxford university press.
- 18- Pan, S., & Frenking, G. (2021). A critical look at Linus Pauling's influence on the understanding of chemical bonding. *Molecules*, 26(15), 4695.
- 19- Gordon, E. M., Barrett, R. W., Dower, W. J., Fodor, S. P., & Gallop, M. A. (1994). Applications of combinatorial technologies to drug discovery. 2. Combinatorial organic synthesis, library screening strategies, and future directions. *Journal of medicinal chemistry*, 37(10), 1385-1401.
- 20- Toy, P. H., & Janda, K. D. (2000). Soluble polymer-supported organic synthesis. *Accounts of chemical research*, 33(8), 546-554.
- 21- Lomax, S. Q., & Learner, T. (2006). A review of the classes, structures, and methods of analysis of synthetic organic pigments. *Journal of the American Institute for conservation*, 45(2), 107-125.
- 22- Schlögl, R. (2010). The role of chemistry in the energy challenge. *ChemSusChem: Chemistry & Sustainability Energy & Materials*, 3(2), 209-222.
- 22-Bayda, S., Adeel, M., Tuccinardi, T., Cordani, M., & Rizzolio, F. (2019). The history of nanoscience and nanotechnology: from chemical-physical applications to nanomedicine. *Molecules*, 25(1), 112.
- 23- Elnashaie, S. S., Danafar, F., & Rafsanjani, H. H. (2015). *Nanotechnology for chemical engineers*. Springer.
- 24-Stefan, L., & Monchaud, D. (2019). Applications of guanine quartets in nanotechnology and chemical biology. *Nature Reviews Chemistry*, 3(11), 650-668.
- 25- Whitesides, G. M. (2005). Nanoscience, nanotechnology, and chemistry. *Small*, 1(2), 172-179
- 26- Safdar, M., Kumar, G. M., Saravanan, M., Khailany, R. A., Ozaslan, M., Gondal, M. A., Deekonda, K., Shahzad, Q., & Junejo, Y. (2019). Synthesis and characterization of Cefditoren capped silver nanoparticles and their antimicrobial and catalytic degradation of Ibuprofen. *Journal of Cluster Science*, 30, 1663-1671
- 27- Stefan, L., & Monchaud, D. (2019). Applications of guanine quartets in nanotechnology and chemical biology. *Nature Reviews Chemistry*, 3(11), 650-668.
- 28- Wentrup, C. (2022). Origins of organic chemistry and organic synthesis. *European Journal of Organic Chemistry*, 2022(25), e202101492.
- 29- Balcı, M. (2012). *Organik kimya: reaksiyon mekanizmaları*. Türkiye Bilimler Akademisi.

Kaynaklar

1. Serrano-Ruiz, J. C., West, R. M., & Dumesic, J. A. (2010). Catalytic conversion of renewable biomass resources to fuels and chemicals. *Annual review of chemical and biomolecular engineering*, 1(1), 79-100.
2. Bulavko, G. (2024). Organic photovoltaics: A journey through time, advancements, and future opportunities. *History of science and technology*, 14(1), 10-32.
3. Alonso, D. M., Bond, J. Q., & Dumesic, J. A. (2010). Catalytic conversion of biomass to biofuels. *Green chemistry*, 12(9), 1493-1513.
4. Shi, Y., Peng, L., Ding, Y., Zhao, Y., & Yu, G. (2015). Nanostructured conductive polymers for advanced energy storage. *Chemical Society Reviews*, 44(19), 6684-6696.
5. Taseska, T., Yu, W., Wilsey, M. K., Cox, C. P., Meng, Z., Ngarnim, S. S., & Müller, A. M. (2023). Analysis of the scale of global human needs and opportunities for sustainable catalytic technologies. *Topics in Catalysis*, 66(5), 338-374.
6. Gross, R. A., & Kalra, B. (2002). Biodegradable polymers for the environment. *Science*, 297(5582), 803-807.

4. Kaynakça

- Ajayan, P. M., J. M. Tour, 2007. Nanotube composites. *Nature*, 447(7148), 1066-1068.
- Bruchez Jr, M., M. Moronne, P. Gin, S. Weiss, A. P. Alivisatos, 1998. Semiconductor nanocrystals as fluorescent biological labels. *science*, 281(5385), 2013-2016.
- Dreyer, D. R., S. Park, C. W. Bielawski, R. S. Ruoff, 2010. The chemistry of graphene oxide. *Chemical society reviews*, 39(1), 228-240.
- Feynman, R. 2018. There's plenty of room at the bottom. *Feynman and computation*, CRC Press: 63-76.
- Geim, A. K., K. S. Novoselov, 2007. The rise of graphene. *Nature materials*, 6(3), 183-191.
- Hennig, J. 2006. Changes in the design of scanning tunneling microscopic images from 1980 to 1990. *Nanotechnology challenges: Implications for philosophy, ethics and society*, World Scientific: 143-163.
- Hirsch, A., 2002. Functionalization of single-walled carbon nanotubes. *Angewandte Chemie International Edition*, 41(11), 1853-1859.
- Iijima, S., 1991. Helical microtubules of graphitic carbon. *nature*, 354(6348), 56-58.
- Sanchez, C., P. Belleville, M. Popall, L. Nicole, 2011. Applications of advanced hybrid organic-inorganic nanomaterials: from laboratory to market. *Chemical Society Reviews*, 40(2), 696-753.
- Tang, C. W., 1986. Two-layer organic photovoltaic cell. *Applied physics letters*, 48(2), 183-185.
- Torchilin, V. P. 2006. *Nanoparticulates as drug carriers* Imperial college press.
- Whitesides, G. M., B. Grzybowski, 2002. Self-assembly at all scales. *Science*, 295(5564), 2418-2421.
- Zhang, T., Y. Wang, X. Feng, Y. Zuo, H. Yu, H. Bao, F. Jiang, S. Jiang, 2024. Flexible electronics for cardiovascular monitoring on complex physiological skins. *Iscience*.

2. Kaynaklar

- Ackerman-Biegasiewicz, L. K., D. M. Arias-Rotondo, K. F. Biegasiewicz, E. Elacqua, M. R. Golder, L. V. Kayser, J. R. Lamb, C. M. Le, N. A. Romero, S. M. Wilkerson-Hill (2020). *Organic chemistry: A retrosynthetic approach to a diverse field*, ACS Publications. **6**: 1845-1850.
- Aslam Khan, M. U., S. I. Abd Razak, W. S. Al Arjan, S. Nazir, T. J. Sahaya Anand, H. Mehboob, R. Amin, 2021. Recent advances in biopolymeric composite materials for tissue engineering and regenerative medicines: a review. *Molecules*, 26(3), 619.
- Bindu, S., S. Mazumder, U. Bandyopadhyay, 2020. Non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs) and organ damage: A current perspective. *Biochem Pharmacol*, 180 114147.
- Guan, Q., L. L. Zhou, W. Y. Li, Y. A. Li, Y. B. Dong, 2020. Covalent organic frameworks (COFs) for cancer therapeutics. *Chemistry—A European Journal*, 26(25), 5583-5591.
- Lansiaux, A., 2011. [Antimetabolites]. *Bull Cancer*, 98(11), 1263-1274.
- Meral, H., M. Korukluoğlu, 2014. Laktik asit bakterilerinin antibiyotik direnç mekanizmaları. *Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 71-82.
- Mollaci, M., Z. M. Hassan, F. Khorshidi, L. Langroudi, 2021. Chemotherapeutic drugs: Cell death- and resistance-related signaling pathways. Are they really as smart as the tumor cells? *Transl Oncol*, 14(5), 101056.
- Pandey, N., M. Cascella, 2022. Beta Lactam Antibiotics.[Updated 2022 Feb 5]. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing.
- Suri, S. S., H. Fenniri, B. Singh, 2007. Nanotechnology-based drug delivery systems. *Journal of occupational medicine and toxicology*, 2 1-6.
- Uddin, T. M., A. J. Chakraborty, A. Khusro, B. M. R. M. Zidan, S. Mitra, T. B. Emran, K. Dhama, M. K. H. Ripon, M. Gajdác, M. U. K. Sahibzada, M. J. Hossain, N. Koirala, 2021. Antibiotic resistance in microbes: History, mechanisms, therapeutic strategies and future prospects. *Journal of Infection and Public Health*, 14(12), 1750-1766.
- Weber, M. A., 2005. The role of the new beta-blockers in treating cardiovascular disease. *Am J Hypertens*, 18(12 Pt 2), 169s-176s.

Kaynakça

- Alakbarov, F. (2003). Aromatic herbal baths of the ancients. *The Journal of the American Botanical Council*, 57, 40-49.
- Athar, M., & Nasir, S. M. (2005). Taxonomic perspective of plant species yielding vegetable oils used in cosmetics and skin care products. *African journal of biotechnology*, 4(1), 36-44.
- Barbieri, N., Costamagna, M., Gilabert, M., Perotti, M., Schuff, C., Isla, M. I., & Benavente, A. (2016). Antioxidant activity and chemical composition of essential oils of three aromatic plants from La Rioja province. *Pharmaceutical biology*, 54(1), 168-173.
- Bayala, B., Coulibaly, A. Y., Djigma, F. W., Nagalo, B. M., Baron, S., Figueredo, G., ... & Simpoire, J. (2020). Chemical composition, antioxidant, anti-inflammatory and antiproliferative activities of the essential oil of *Cymbopogon nardus*, a plant used in traditional medicine. *Biomolecular concepts*, 11(1), 86-96.
- Bralewska, K., Rogula-Kozłowska, W., & Bralewski, A. (2022). Indoor air quality in sports center: Assessment of gaseous pollutants. *Building and Environment*, 208, 108589.
- Buckle, J. (2014). *Clinical aromatherapy-e-book: essential oils in practice*. Elsevier Health Sciences.
- Cadar, R. L., Amuza, A., Dumitras, D. E., Mihai, M., & Pocol, C. B. (2021). Analysing clusters of consumers who use medicinal and aromatic plant products. *Sustainability*, 13(15), 8648.
- Cadar, R. L., Amuza, A., Dumitras, D. E., Mihai, M., & Pocol, C. B. (2021). Analysing Clusters of Consumers Who Use Medicinal and Aromatic Plant Products. *Sustainability* 2021, 13, 8648.
- Cadar, R. L., Šedík, P., Predanócyová, K., & Pocol, C. B. (2024). From Field To Consumer: A Comprehensive Analysis Of Medicinal And Aromatic Plant Product Preferences Through Generations. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 24(2).
- Chomchalow, N. (2001). *The Utilization of Vetiver as Medicinal and Aromatic Plants with Special Reference to*.
- Gonçalves, S., & Romano, A. (2021). Aromatic oils from forest and their application. *Non-Timber Forest Products: Food, Healthcare and Industrial Applications*, 19-37.
- Govindasamy, R., Jehle, P., El Abidine, G. Z., Sgheir, M., El Mourid, M., & Shaqir, I. (2011). Aromatic and medicinal plants of Tunisia: a market study. *Journal of Food Products Marketing*, 17(5), 470-486.

- Hangay, G., Kelen, A., Kernóczy, Z., & Demeter, J. (1990, September). Application of home medicinal plants in cosmetics. In International Symposium on Medicinal and Aromatic Plants, XXIII IHC 306 (pp. 176-187).
- Hanif, M. A., Nisar, S., Khan, G. S., Mushtaq, Z., & Zubair, M. (2019). Essential oils. Essential oil research: trends in biosynthesis, analytics, industrial applications and biotechnological production, 3-17.
- Hoffmann, K. H. (2020). Essential oils. Zeitschrift für Naturforschung C, 75(7-8), 177-177.
- Jain, P. L., Patel, S. R., & Desai, M. A. (2022). Patchouli oil: An overview on extraction method, composition and biological activities. Journal of Essential Oil Research, 34(1), 1-11.
- Jaradat, N. A., Al Zabadi, H., Rahhal, B., Hussein, A. M. A., Mahmoud, J. S., Mansour, B., ... & Issa, A. (2016). The effect of inhalation of Citrus sinensis flowers and Mentha spicata leave essential oils on lung function and exercise performance: a quasi-experimental uncontrolled before-and-after study. Journal of the International Society of Sports Nutrition, 13, 1-8.
- Kamatou, G. P., & Viljoen, A. M. (2010). A review of the application and pharmacological properties of α -bisabolol and α -bisabolol-rich oils. Journal of the American oil chemists' society, 87, 1-7.
- Karadağ, M., Koyuncu, M., Aras, A., & Atalar, M. N. (2021). Determination of Volatile Organic Compounds of Artemisia campestris subsp. glutinosa, Lavandula angustifolia Mill., and Ginger (Zingiber officinale) Plants using SPME/GC-MS. Erzincan University Journal of Science and Technology, 14(1), 41-49.
- Kelen, A., Hangay, G. Y., Kernóczy, Z., & Demeter Vodnár, J. (1990, September). Sports cosmetics containing medicinal herb extracts. In International Symposium on Medicinal and Aromatic Plants, XXIII IHC 306 (pp. 281-289).
- Keller, E. (1999). Aromatherapy Handbook for Beauty, Hair, and Skin Care. Inner Traditions/Bear & Co.
- Kennedy, D. O. (2019). Phytochemicals for improving aspects of cognitive function and psychological state potentially relevant to sports performance. Sports medicine, 49, 39-58.
- Koçak, M. Z., Karadağ, M., & Çelikcan, F. (2021). Essential oil composition of Salvia officinalis and Rosmarinus officinalis. Journal of Agriculture, 4(1), 39-47.
- Lis-Balchin, M. (2006). Aromatherapy science: a guide for healthcare professionals. Pharmaceutical press.

- Lubbe, A., & Verpoorte, R. (2011). Cultivation of medicinal and aromatic plants for specialty industrial materials. *Industrial crops and products*, 34(1), 785-801.
- Misra, P., Pandey, G., Pandey, S., Singh, A., Chaurasia, A. K., Lal, E. P., ... & Shukla, P. K. (2024). Plant as Potential Resources for Efficacious Essential Oils: Underpinning Aromatherapy Evolution. In *Aromatherapy: The Science of Essential Oils* (pp. 31-63). Bentham Science Publishers.
- Mohamed, K., Zine, K., Fahima, K., Abdelfattah, E., Sharifudin, S. M., & Duduku, K. (2018). NiO nanoparticles induce cytotoxicity mediated through ROS generation and impairing the antioxidant defense in the human lung epithelial cells (A549): Preventive effect of Pistacia lentiscus essential oil. *Toxicology reports*, 5, 480-488.
- Nohynek, G. J., Antignac, E., Re, T., & Toutain, H. (2010). Safety assessment of personal care products/cosmetics and their ingredients. *Toxicology and applied pharmacology*, 243(2), 239-259.
- Popova, V., Gochev, V., & Stoyanova, A. (2022). Bulgarian contribution to the investigation of natural aromatic products: a brief retrospective review. *BULGARIAN CHEMICAL COMMUNICATIONS*, 62.
- Ribeiro-Santos, R., Andrade, M., Madella, D., Martinazzo, A. P., Moura, L. D. A. G., de Melo, N. R., & Sanches-Silva, A. (2017). Revisiting an ancient spice with medicinal purposes: Cinnamon. *Trends in Food Science & Technology*, 62, 154-169.
- Singh, M. K., Varun, V. K., & Behera, B. K. (2011). Cosmetotextiles: state of art. *Fibres & Textiles in Eastern Europe*, 19(4), 27-33.
- Sivaphongthongchai, A., Nakkliang, K., Thetsana, P., Seepika, N., Thammarakkit, T., Nopthaisong, T., & Phuneerub, P. (2023). A review on seven selected essential oils used as aromatherapy to maintain sports performance. *Journal of Exercise Physiology Online*, 26(5).
- Springer, A., Höckmeier, L., Schicker, D., Hettwer, S., & Freiherr, J. (2022). Measurement of stress relief during scented cosmetic product application using a mood questionnaire, stress hormone levels and brain activation. *Cosmetics*, 9(5), 97.
- Vallino, M., Faccio, A., Zeppa, G., Dolci, P., Cerutti, E., Zaquini, L., ... & Balestrini, R. (2022). Impact of drying temperature on tissue anatomy and cellular ultrastructure of different aromatic plant leaves. *Plant Biosystems-An International Journal Dealing with all Aspects of Plant Biology*, 156(4), 847-854.
- Wang, C. X., & Chen, S. L. (2005). Aromachology and its application in the textile field. *Fibres Text. East. Eur*, 13(6), 41-44.
- Worwood, V. A. (2016). *The complete book of essential oils and aromatherapy*, revised and expanded: over 800 natural, nontoxic, and fragrant re-

cipes to create health, beauty, and safe home and work environments.
New World Library.

Zovko Koncic, M., & Tomczyk, M. (2013). New insights into dietary supplements used in sport: active substances, pharmacological and side effects. *Current drug targets*, 14(9), 1079-1092.

Kaynakça

- Al-Halaseh, L. K., Al-Jawabri, N. A., Tarawneh, S. K., Al-Qdah, W. K., Abu-Hajleh, M. N., Al-Samydai, A. M., & Ahmed, M. A. (2022). A review of the cosmetic use and potentially therapeutic importance of hyaluronic acid. *Journal of Applied Pharmaceutical Science*, 12(7), 034-041.
- Al-Halaseh, L. K., Al-Jawabri, N. A., Tarawneh, S. K., Al-Qdah, W. K., Abu-Hajleh, M. N., Al-Samydai, A. M., & Ahmed, M. A. (2022). A review of the cosmetic use and potentially therapeutic importance of hyaluronic acid. *Journal of Applied Pharmaceutical Science*, 12(7), 034-041.
- Brown, M. B., & Jones, S. A. (2005). Hyaluronic acid: a unique topical vehicle for the localized delivery of drugs to the skin. *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*, 19(3), 308-318.
- Bukhari, S. N. A., Roswandi, N. L., Waqas, M., Habib, H., Hussain, F., Khan, S., ... & Hussain, Z. (2018). Hyaluronic acid, a promising skin rejuvenating biomedicine: A review of recent updates and pre-clinical and clinical investigations on cosmetic and nutricosmetic effects. *International journal of biological macromolecules*, 120, 1682-1695.
- Bukhari, S. N. A., Roswandi, N. L., Waqas, M., Habib, H., Hussain, F., Khan, S., ... & Hussain, Z. (2018). Hyaluronic acid, a promising skin rejuvenating biomedicine: A review of recent updates and pre-clinical and clinical investigations on cosmetic and nutricosmetic effects. *International journal of biological macromolecules*, 120, 1682-1695.
- Bukhari, S. N. A., Roswandi, N. L., Waqas, M., Habib, H., Hussain, F., Khan, S., ... & Hussain, Z. (2018). Hyaluronic acid, a promising skin rejuvenating biomedicine: A review of recent updates and pre-clinical and clinical investigations on cosmetic and nutricosmetic effects. *International journal of biological macromolecules*,
- Bulpitt, P., & Aeschlimann, D. (1999). New strategy for chemical modification of hyaluronic acid: preparation of functionalized derivatives and their use in the formation of novel biocompatible hydrogels. *Journal of biomedical materials research*, 47(2), 152-169.
- Casey-Power, S., Ryan, R., Behl, G., McLoughlin, P., Byrne, M. E., & Fitzhenry, L. (2022). Hyaluronic acid: Its versatile use in ocular drug delivery with a specific focus on hyaluronic acid-based polyelectrolyte complexes. *Pharmaceutics*, 14(7), 1479.
- Dahiya, P., & Kamal, R. (2013). Hyaluronic acid: a boon in periodontal therapy. *North American journal of medical sciences*, 5(5), 309.
- Di Mola, A., Landi, M. R., Massa, A., D'Amora, U., & Guarino, V. (2022). Hyaluronic acid in biomedical fields: New trends from chemistry to biomaterial applications. *International journal of molecular sciences*, 23(22), 14372.

- Gold, M. (2009). The science and art of hyaluronic acid dermal filler use in esthetic applications. *Journal of cosmetic dermatology*, 8(4), 301-307.
- Graciela, C. Q., José Juan, E. C., Gieraldin, C. L., Xóchitl Alejandra, P. M., & Gabriel, A. Á. (2023). Hyaluronic Acid—Extraction Methods, Sources and Applications. *Polymers*, 15(16), 3473.
- Gupta, R. C., Lall, R., Srivastava, A., & Sinha, A. (2019). Hyaluronic acid: molecular mechanisms and therapeutic trajectory. *Frontiers in veterinary science*, 6, 458280.
- Hascall, V. C. (1977). Interaction of cartilage proteoglycans with hyaluronic acid. *Journal of supramolecular structure*, 7(1), 101-120.
- Hermans, J., Reijman, M., Goossens, L. M., Verburg, H., Bierma-Zeinstra, S. M., & Koopmanschap, M. A. (2018). Cost-utility analysis of high molecular weight hyaluronic acid for knee osteoarthritis in everyday clinical care in patients at a working age: an economic evaluation of a randomized clinical trial. *Arthritis Care & Research*, 70(1), 89-97.
- Huynh, A., & Priefer, R. (2020). Hyaluronic acid applications in ophthalmology, rheumatology, and dermatology. *Carbohydrate research*, 489, 107950.
- Janiš, R., Pata, V., Egner, P., Pavlačková, J., Zapletalová, A., & Kejlová, K. (2017). Comparison of metrological techniques for evaluation of the impact of a cosmetic product containing hyaluronic acid on the properties of skin surface. *Biointerphases*, 12(2).
- Juncan, A. M., Moisă, D. G., Santini, A., Morgovan, C., Rus, L. L., Vonica-Țincu, A. L., & Loghin, F. (2021). Advantages of hyaluronic acid and its combination with other bioactive ingredients in cosmeceuticals. *Molecules*, 26(15), 4429.
- Juncan, A. M., Moisă, D. G., Santini, A., Morgovan, C., Rus, L. L., Vonica-Țincu, A. L., & Loghin, F. (2021). Advantages of hyaluronic acid and its combination with other bioactive ingredients in cosmeceuticals. *Molecules*, 26(15), 4429.
- Juncan, A. M., Moisă, D. G., Santini, A., Morgovan, C., Rus, L. L., Vonica-Țincu, A. L., & Loghin, F. (2021). Advantages of hyaluronic acid and its combination with other bioactive ingredients in cosmeceuticals. *Molecules*, 26(15), 4429.
- Juncan, A. M., Morgovan, C., Rus, L. L., & Loghin, F. (2023). Development and Evaluation of a Novel Anti-Ageing Cream Based on Hyaluronic Acid and Other Innovative Cosmetic Actives. *Polymers*, 15(20), 4134.
- Khabarov, V. N., Boykov, P. Y., & Selyanin, M. A. (2015). Hyaluronic acid: Production, properties, application in biology and medicine. John Wiley & Sons.

- Khan, R., Mahendhiran, B., & Aroulmoji, V. (2013). Chemistry of hyaluronic acid and its significance in drug delivery strategies: A review. *International Journal of Pharmaceutical Sciences and Research*, 4(10), 3699-3710.
- Miglani, A., Vishnani, R., Reche, A., Buldeo, J., & Wadher, B. (2023). Hyaluronic acid: Exploring its versatile applications in dentistry. *Cureus*, 15(10).
- Migliore, A., & Granata, M. (2008). Intra-articular use of hyaluronic acid in the treatment of osteoarthritis. *Clinical interventions in aging*, 3(2), 365-369.
- Nam, G., Lee, H. W., Jang, J., Kim, C. H., & Kim, K. H. (2023). Novel conformation of hyaluronic acid with improved cosmetic efficacy. *Journal of Cosmetic Dermatology*, 22(4), 1312-1320.
- Necas, J. B. L. B. P., Bartosikova, L., Brauner, P., & Kolar, J. J. V. M. (2008). Hyaluronic acid (hyaluronan): a review. *Veterinarni medicina*, 53(8), 397-411.
- Necas, J. B. L. B. P., Bartosikova, L., Brauner, P., & Kolar, J. J. V. M. (2008). Hyaluronic acid (hyaluronan): a review. *Veterinarni medicina*, 53(8), 397-411.
- Nisi, G., Cuomo, R., Brandi, C., Grimaldi, L., Sisti, A., & D'Aniello, C. (2016). Carbon dioxide therapy and hyaluronic acid for cosmetic correction of the nasolabial folds. *Journal of cosmetic dermatology*, 15(2), 169-175.
- Nobile, V., Buonocore, D., Michelotti, A., & Marzatico, F. (2014). Anti-aging and filling efficacy of six types hyaluronic acid based dermo-cosmetic treatment: double blind, randomized clinical trial of efficacy and safety. *Journal of Cosmetic Dermatology*, 13(4), 277-287.
- Ranawat, A., Guo, K., Phillips, M., Guo, A., Niazi, F., Bhandari, M., & Waterman, B. (2024). Health economic assessments of hyaluronic acid treatments for knee osteoarthritis: A systematic review. *Advances in Therapy*, 41(1), 65-81.
- Rehakova, M., Bakoš, D., Vizárová, K., Soldán, M., & Juríčková, M. (1996). Properties of collagen and hyaluronic acid composite materials and their modification by chemical crosslinking. *Journal of Biomedical Materials Research: An Official Journal of The Society for Biomaterials and The Japanese Society for Biomaterials*, 30(3), 369-372.,
- Salwowska, N. M., Bebenek, K. A., Żądło, D. A., & Wcisło-Dziadecka, D. L. (2016). Physicochemical properties and application of hyaluronic acid: a systematic review. *Journal of cosmetic dermatology*, 15(4), 520-526.
- Saranraj, P., & Naidu, M. A. (2013). Hyaluronic acid production and its applications-a review. *Int J Pharm Biol Arch*, 4(5), 853-59.

- Schmajuk, G., Bozic, K. J., & Yazdany, J. (2014). Using Medicare data to understand low-value health care: the case of intra-articular hyaluronic acid injections. *JAMA internal medicine*, 174(10), 1702-1704.
- Sciabica, S., Tafuro, G., Semenzato, A., Traini, D., Silva, D. M., Reis, L. G. D., ... & Manfredini, S. (2021). Design, synthesis, characterization, and in vitro evaluation of a new cross-linked hyaluronic acid for pharmaceutical and cosmetic applications. *Pharmaceutics*, 13(10), 1672.
- Selyanin, M. A., Boykov, P. Y., Khabarov, V. N., & Polyak, F. (2015). *Hyaluronic acid*. John Wiley & Sons, Ltd.
- Snetkov, P., Zakharova, K., Morozkina, S., Olekhnovich, R., & Uspenskaya, M. (2020). Hyaluronic acid: The influence of molecular weight on structural, physical, physico-chemical, and degradable properties of biopolymer. *Polymers*, 12(8), 1800.
- Sudha, P. N., & Rose, M. H. (2014). Beneficial effects of hyaluronic acid. *Advances in food and nutrition research*, 72, 137-176.
- Tripodo, G., Trapani, A., Torre, M. L., Giammona, G., Trapani, G., & Mandracchia, D. (2015). Hyaluronic acid and its derivatives in drug delivery and imaging: Recent advances and challenges. *European Journal of Pharmaceutics and Biopharmaceutics*, 97, 400-416.
- Ucm, R., Aem, M., Lhb, Z., Kumar, V., Taherzadeh, M. J., Garlapati, V. K., & Chandel, A. K. (2022). Comprehensive review on biotechnological production of hyaluronic acid: status, innovation, market and applications. *Bioengineered*, 13(4), 9645-9661.
- Vasi, A. M., Popa, M. I., Butnaru, M., Dodi, G., & Verestiuc, L. (2014). Chemical functionalization of hyaluronic acid for drug delivery applications. *Materials Science and Engineering: C*, 38, 177-185.
- Vasvani, S., Kulkarni, P., & Rawtani, D. (2020). Hyaluronic acid: A review on its biology, aspects of drug delivery, route of administrations and a special emphasis on its approved marketed products and recent clinical studies. *International journal of biological macromolecules*, 151, 1012-1029.
- Yasin, A., Ren, Y., Li, J., Sheng, Y., Cao, C., & Zhang, K. (2022). Advances in hyaluronic acid for biomedical applications. *Frontiers in Bioengineering and Biotechnology*, 10, 910290.
- Zhu, J., Tang, X., Jia, Y., Ho, C. T., & Huang, Q. (2020). Applications and delivery mechanisms of hyaluronic acid used for topical/transdermal delivery—a review. *International journal of pharmaceutics*, 578, 119127.
- Zucchi, A., Scropo, F. I., Capogrosso, P., Salonia, A., Durante, J., Bini, V., ... & Bartoletti, R. (2022). Clinical use of hyaluronic acid in andrology: A review. *Andrology*, 10(1), 42-50.

Bağımsız Türk Cumhuriyetlerinde Bankacılık

Doç. Dr. Leyla AKGÜN

Doç. Dr. Duygu ARSLANTÜRK ÇÖLLÜ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Bağımsız Türk Cumhuriyetlerinde Bankacılık

Doç. Dr. Leyla AKGÜN • Doç. Dr. Duygu ARSLANTÜRK ÇÖLLÜ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-979-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub552>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Akgön, L., Arslantürk Çöllü, D. (2024). *Bağımsız Türk Cumhuriyetlerinde Bankacılık*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub552>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abbasov A.M., Mamedov Z.F. ve Aliev S.A. (2019). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Dijitalleşmesi: Yeni Zorluklar ve Beklentiler. Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 6(164), 81-89.
- Abdijaparov A.S. (2014). Kırgızistan Bankacılık Sektörünün Etkinliği. M. Rıskulbekov'un adını taşıyan Kırgız İktisat Üniversitesi Dergisi, 2(29), 155-160.
- Abdijaparov A.S. (2017). Kırgızistan Cumhuriyeti Bankacılık Sektörünün Sorunları ve Gelişim Perspektifleri. M. Rıskulbekov'un adını taşıyan Kırgız İktisat Üniversitesi Dergisi, 2(40), 147-149.
- Abdijaparov A.S.ve Engelman İ.V. (2015). Kırgızistan Bankacılık Sektörünün Kriz Yönetimi. Rıskulbekov'un Adını Taşıyan Kırgız İktisat Üniversitesi Dergisi, 2(32), 51-55.
- Abdikadirov K.Dj. ve Bolot T.(2022). Kırgızistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Djitalleşmesinin Bazı Yönleri. Orta Asya Ülkeleri Muhasebeciler ve Denetçiler Isık-Kul Forumu Bülteni, 4(39), 41-47.
- Abdikadirov K.Zh. (2022). Kırgızistan Bankacılık Sisteminde Dijital Transformasyon: Sorunlar ve Gelişim Perspektifleri. Orta Asya Ülkeleri Muhasebeciler ve Denetçiler Isık-Kul Forumu Bülteni, 3-1(38), 48-52.
- Abdikadirova K.Dj. ve İslamaikhunova A.M. (2023). Dijitalleşme Koşullarında Kırgızistan Bankacılık Sektörü: Gelişim Sorunları ve Faaliyet Etkinliğinin Artırılması. Kırgızistan Üniversitesi Dergisi, 6, 3-6.
- Abdieva A.İ. ve Mambetova M.M. (2020). Kırgız Cumhuriyeti Finans Piyasasında Dijital Teknolojilerin Gelişiminin Bazı Yönleri. Avrasya Bilim Derneği Dergisi, 12-4(70), 209-212.
- Abdinov A.R. ve Tagizade S.S. (2015). Azerbaycan'da Menkul Kıymetler Piyasasının Gelişim Özellikleri. Bilim Yükselişi Dergisi, 2(7), 53-57.
- Abdrasulova J.J. ve Abdrasulova S.J. (2022). Ekonominin Bankacılık Sektöründe Dijitalleşme: Sorunlar ve Çözüm Yolları. Oş Üniversitesi Ekonomi Serisi Dergisi, 1, 152-157.

- Abdurahman V. ve Tulkin B.(2009). Özbekistan Bankacılık Sistemi ve Kriz Önlemede Önemi. *Merkezi Asya ve Kafkas Dergisi*, 5(64-65), 103-110.
- Abdurahmanov O.K. ve Mirsoatov A.K. (2019). Özbekistan Bankacılık Sisteminde Finansal İstikrarın Sağlanması. *Norveç Uluslararası Bilimin Gelişimi Dergisi*, 9(2-34), 34-37.
- Abdurahmanova M. (2024). Dijital Teknolojilerin Gelişim Koşullarında Ticari Bankaların Dönüşümü. *Ekonomik Gelişim ve Analiz Dergisi*, 3, 210-215.
- Abramova M.A., Dubova S.E. ve Krivoručko S.V. (2024). Avrasya Ekonomi Birliği Ülkelerinde Elektronik Para ve Ödeme Araçlarının Dolaşımının Gelişim Faktörleri. *Ekonomi, Finans ve Üretim Yönetimi Dergisi*, 3(45).
- Adbukadirova G.T. ve Japsnova A.U.(2021). Kırgızistan Cumhuriyetinde Bankacılık Faaliyetini Düzenleyen Yasaların Analizi. *Sibirya Finans Üniversitesi Dergisi*, 4, 69-78.
- Afanasova M.A. (2011). Küresel Finansal Krizin Rusya, Kazakistan ve Kırgızistan Bankacılık Sistemine Etkileri. *Reform Dergisi*, 4(52), 56-60.
- Akıмова Y. (2023). Bankacılık Sisteminin Gelişiminde Dijital Teknolojilerin Önemi. *Temel ve Uygulamalı Bilim: Devlet ve Kalkınma Eğilimleri* isimli XXI. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 21 Temmuz, Petrozavodsk/Rusya, 48-52.
- Akıмова Y., Hummaeva O., Gurdova B. ve Yazmırova K. (2023). Bankacılık Hizmetlerinin Yenilikçi Gelişimi. *Rusya Genç Araştırmacılar Forumu – 2023* isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 30 Mart, Petrozavodsk/Rusya,169-173.
- Akmuhammedov M., Bekirov B., Vepaev I. ve Ovezberdieva T. (2023). Dijital Bankacılık: Ticaret Kolaylığı, Para Akışının Kontrolü. *Bilim ve Eğitim-2023* isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 12 Ekim, Petrozavodsk/Rusya, 110-114.
- Akramova G.A. ve Maratova M. (2022). Özbekistan’da Yenilikçi Bir Ekonomi Koşullarında Yeni Bankacılık Hizmetlerinin Tanıtılması. *Profesyonel Kariyer Dergisi*, 1(41), 287-296.
- Alamanova Ch. V.ve Seitova Zh.V. (2017). Kırgızistan Cumhuriyetinde Bankacılıktaki Rekabetin Gelişiminin Özellikleri ve Yasallığı. *Kırgız-Rus Slav Üniversitesi Bülteni*. 17(2), 8-11.
- Aliiev V.A. (2022). Bütünleyici Açından Önemli Bankalar: Azerbaycan’ın Finansal Hizmetler Pazarında İyileştirmeye Yönelik Talimatlar. *Toplumun, Eğitimin ve Bilimin Sürdürülebilir Gelişimi İçin Modern Stratejiler ve Dijital Dönüşümler* isimli II. Uluslararası Konferans, 26 Eylül, Moskova/Rusya, 276-284.
- Alieva R.T. (2019). Azerbaycan’da Finansal Piyasaların Gelişim Eğilimleri. *Avrupa Bilim Konferansı* isimli XIII. Uluslararası Konferans, 8 Ocak, Penza/Rusya, 82-84.

- Aliyev V.A. (2019). Küreselleşme Sürecinde Finansal İstikrarın Sağlanmasında Kilit Bankaların Rolü. *International Scientific Journal Theoretical & Applied Science*, 1(69), 238-244.
- Alpısbaev K.A., Esjanova J.J., Daulethanova J.D., Ospanova A.S. ve Baymamırov B.A. (2021). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminde Dijital Teknolojilerin Gelişim Perspektifleri. Ticaret, Eğitim. Ekonomi isimli Uluslararası Konferans, 1-2 Nisan, Minsk/Rusya, 302-306.
- Amanmuradova O., Orazmyradova O., Serdarov J. ve Garajayev G. (2023). Bankacılık Sisteminin Gerçekleştirdiği Fonksiyonlar. *CETERIS PARIBUS Dergisi*, 10, 128-130.
- Amerjanova D.A. (2023). Dijitalleşmenin Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki Bankacılık Sisteminin İşleyişi ve Yapısı Üzerindeki Etkisi. Eğitim Kalitesini Artırmak, Bilim ve Üretimde Çağdaş Yenilikler İsimli Uluslararası Konferans, 12 Mayıs, Ekibastuz/Kazakistan, 50-53.
- Arlanova A.A. (2022). Türkmenistan'ın Mali ve Ekonomik Sisteminin Dijital Dönüşümünün Öncelikli Yönleri. *Dijital Teknolojiler ve Hukuk* isimli I. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 23 Eylül, Kazan/Başkurdistan, 34-38.
- Artikova D.M. (2019). Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Gelişim Eğilimleri. Küreselleşme Kapsamında Sosyo-Ekonomik Sistemlerin Modern Sorunları isimli XIII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 24 Ekim, Belgorod/Rusya, 125-127.
- Artışev D. ve Zagrebelskaya M. (2024). Özbekistan'da Dijital Bankacılığın Gelişim Eğilimleri. *Ekonomi: Analizler ve Tahminler Dergisi*, 1(25), 9-16.
- Arzumanyan S.Y. (2020). Bankacılık Sektöründe Finansal Yenilikçi Projelerin Gelişimi. Kuruluşların Muhasebe, İstatistik ve Vergilendirmesinin Geliştirilmesine İlişkin Güncel Konular isimli IX. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 17 Şubat, Tambov/Rusya, 283-293.
- Asadullina N.R. (2018). Para Ve Kredi İlişkilerinin Serbestleştirilmesi Koşullarında Özbekistan Ticari Bankalarının İstikrarlı Gelişiminin Yolları. *Fotinik Okumalar Dergisi*, 1(9), 281-285.
- Askarova E.T. ve Joşibaeva D.A. (2020). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Gelişiminin Temel Yönleri. Orta Asya Ülkeleri Muhasebeciler ve Denetçiler Işık-Kul Forumu Bülteni, 1(28), 4-8.
- Askerova R.V. (2017). Modern Bankacılık Sektörünün Sorunlarının Çözümünde Bankacılık Kontrolünün Rolü. XXI. Yılda Bilim: Güncel Gelişim Yönleri Dergisi, 1(1), 392-399.
- Aslanov E.Ş. (2020). Azerbaycan'da Menkul Kıymetler Piyasasının Gelişiminin Yoğunlaştırılması ve Etkinliğinin Artırılması Sorunları. XXI. Yüzyılda

- Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler: Sonuçlar, Zorluklar, Beklentiler isimli Ulusal Konferans, 27 Şubat, Sankt Petesburg/Rusya, 10-16.
- Ataballieva G.G. (2024). Bankacılık Hizmetlerinin Gelişimi. Bilim Sembolü Dergisi, 4(1-1), 54-55.
- Ataeva A.S. ve Saparov H.B.(2023). Türkmenistan Bankacılık Sisteminin Gelişim Özellikleri, Güncel Araştırmalar isimli Uluslararası Konferans, 20 Mart, Petrozavodsk/Rusya, 17-20.
- Ataeva D.D. (2024). Türkmenistan’da 2019-2025 Yıllarını Kapsayan Dijital Ekonominin Gelişimi Konsepti. Bilim Dergisi, 4(73), 265-270.
- Aytmambetova A.N. (2018). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Özellikleri. Bankacılık Yönetimi ve Finans Ekonomisi: Mevcut Durum, Küresel Trendler Ve Gelişme Beklentileri isimli Uluslararası Konferans, 27 Nisan, Minsk/Rusya, 34-38.
- Azlarova A.A. (2021). Özbekistan Cumhuriyeti Bankalarının Faaliyetinde Dijital Teknolojiler ve Dönüşüm Süreçleri. Finans Alanının Güncel Sorunları isimli IX. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 10 Nisan, Mahaçkale/Rusya, 50-57.
- Azlarova A.A. (2021).Özbekistan Cumhuriyeti Bankacılık Sektörünün Dönüşümünde Modern Eğilimler. Sosyo-Ekonomik Kalkınma Açısından Modern Sorunlar, Eğilimler ve Beklentiler isimli IX. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 26 Kasım, Surgut/Rusya, 16-19.
- Azlarova A.A. (2023). Özbekistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminde Dönüşüm Süreçlerinin Değerlendirilmesi. Bilim insanları Notları Dergisi, 2, 199-202.
- Azlarova A.A. (2024). Özbekistan Cumhuriyeti’nde Ticari Bankaların Finansal İstikrarının Artırılması Yolları. Bilim ve Eğitim Bölgesi Dergisi, 1, 76-81.
- Babanazarov K., Nurmuhammedova G., Nuriev M. ve Orazmuhammedov A. (2024). Bankacılık Alanının Gelişimi ve Ulusal Ekonominin Gelişimdeki Rolü. Bilim Matrisi Dergisi, 3(1), 132-135.
- Baişev R.J. (2020). Avrasya Ekonomik Birliği Ülkelerinde Kredi Anlaşmaları. Devlet ve Hukuk Dergisi, 12, 85-92.
- Bakaeva A.A. (2022). Kırgızistan Cumhuriyetinde Bankacılık Sisteminin Güncel Durumu. Ryskulbekov Kırgız Ekonomik Üniversitesi Dergisi, 3(56), 18-22.
- Batırova A.G. (2023). Bankacılık Faaliyetinin Yasal Düzenlenmesi. Bilim Sembolü Dergisi, 3(2), 29-31.
- Batırova A.G. (2023). Türkmenistan’ın Sosyal ve Ekonomik Gelişiminde Bankacılığın Yasal Gelişimi. Bilim Dergisi, 4(61), 18-20.

- Bayjanova G.k ve Meymanova A.O. (2021). Pandemi Döneminde Bankacılık Hizmetlerinin Dijital Transferi. Ryskulbekov Kırgız Ekonomik Üniversitesi Dergisi, 2(51), 92-95.
- Baytursınbek T.D ve Abjalelova Ş.R. (2021). Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki Ticari Bankaların Faaliyetlerinin Geliştirilmesi ve İyileştirilmesindeki Ana Eğilimler. Toplumun İstikrarlı Gelişim Sorunları Dergisi, 10, 119-128.
- Bazarova M.S. ve Pulatov Ş.Ş. (2019). Özbekistan Bankacılık Sisteminin Problemleri ve Çözüm Yolları. Küreselleşme Kapsamında Sosyo-Ekonomik Sistemlerin Modern Sorunları isimli XII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 24 Ekim, Belgorod/Rusya, 131-133.
- Bazarova N.T. (2023). Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Dönüşümü. Küreselleşmede Sosyo-Ekonomik Sistemlerin Modern Sorunları isimli XII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 24 Ekim, Belgorod/Rusya, 187-189.
- Begmiradova G.R., Ahmedova D. ve Puriev A. (2023). Türkmenistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Baskın Halkası Olarak Merkez Bankası. Bilim Ve Teknoloji: Geliştirme ve Uygulama Beklentileri isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 10 Ocak, Petrozavodsk/Rusya, 47-51.
- Bertaeva K.J. (2015). Kazakistan Finans ve Bankacılık Sisteminin Gelişimi: Güncel Gerçekler ve Eğilimler. İstatistik, Muhasebe ve Denetim Dergisi, 3(58), 48-53.
- Bobohujav Ş.İ. (2018). Ülke Dijital Ekonomisinde Özbekistan Bankalarının Önemi. İnovasyon Odaklı Bir Ekonomide Makina Mühendisliği, Petrol Ve Gaz Endüstrisi İşletmelerinde Güncel Ekonomik Ve Yönetim Sorunları Dergisi, 1, 82-90.
- Bozorova M.S. ve Abdullaev F.H. (2021). Ulusal ve Bölgesel Ekonominin Gelişiminin Güncel Sorunları isimli XI. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 29 Nisan, Belgorod/Rusya, 154-158.
- Djabieva T. (2021). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Temel Sorunları. Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 27(12), 1003-1012.
- Djabieva T. (2022). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Sorunları ve Temel Riskler. Modern Yönetim ve Ekonomi: Sorunlar ve Kalkınma Beklentileri isimli Ulusal Konferans, 22-24 Mayıs, Sankt Petesburg/Rusya, 47-55.
- Djaksıbekova G.N. ve Najmudinova A.F. (2020). Kazakistan Cumhuriyetinde Yeni Banka Ürünlerinin Geliştirilmesinin Temel Eğilimleri. Avrasya Bilim İnsanları Derneği Dergisi, 4(73), 21-29.
- Djoldoşeva T.Y. ve Karibaev E.S. (2015). Kırgızistan Cumhuriyeti Ticari Bankaların Faaliyetinin Analizi. Bilimsel Konferanslar Dergisi, 3-7(3), 14-17.

- Djoldoşeva T.Y. ve Talgarbek S. (2021). Bankacılık Sisteminde Dijitalleşme Sorunları. *Ekonomi Dergisi*, 3(4), 44-46.
- Djumaeva G.T. ve Babadjanov B.A. (2023). Başarılı Bir Gelişme Faktörü Olarak Türkmenistan Bankacılık Sisteminin Dijitalleştirilmesi. *Güncel Araştırmalar* isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 30 Mart, Petrozavodsk/Rusya, 12-16.
- Dodonov V.Y. (2020). Merkez Bankasının Giderlerinin Oluşumunda Bankacılık Sektörünün Desteklenmesi: Kazakistan Merkez Bankası Örneği. *Finans, Teori ve Uygulama Dergisi*, 24(3), 147-160.
- Doldina A.N. (2018). Kazakistan Bankacılık Sektörü: Sorunlar ve Perspektifler. *Merkezi Asya Ekonomik İncelemeler Dergisi*, 5-6(123), 108-115.
- Doldina A.N. (2018). Kazakistan Bankacılık Sistemi: Sorunlar ve Perspektifler. *Merkezi Asya Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 5-6(123), 108-115.
- Ergaşeva A.H., Zaylobitdinova H.H. ve Zaylobitdinov D.N. (2022). Özbekistan'da Bankacılık Sisteminin Gelişim Yolları ve Yatırımcılık Faaliyetinin Finansmanı. *Ceteris Paribus Dergisi*, 4, 50-53.
- Eyubov T.V. (2012). Bankacılık Sisteminin İstikrarının Artırılmasındaki Güncel Sorunlar. *Bilim ve Ticaret: Gelişim Yolları Dergisi*, 6(12), 98-102.
- Fadeykina N.V. (2021). Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Gelişim Eğilimleri ve Bankacılık Sektörü Kuruluşlarının İşleyişinin Etkinliğine İlişkin Uzman-Analitik Değerlendirmeler. *Finans ve Bankalar Dergisi*, 1(3), 53-66.
- Gagjiev Ş. ve Murşudlu F. (2009). Küresel Kriz Döneminde Azerbaycan'ın Finans ve Bankacılık Sistemi: Uluslararası Karşılaştırmalı Değerlendirmelerin Vurgusunda Değişiklik. *Merkezi Asya ve Kafkas Dergisi*, 5 (64-65), 84-102.
- Garaev M.Ş. ve Hoyskaya İ.V. (2020). Azerbaycan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Gelişiminin Analizi. *Ekonomi ve Ticaret Dergisi*, 6, 19-23.
- Garmidarova E.İ. (2020). Azerbaycan Bankacılık Sistemi: Güncel Durum, Problemler ve Perspektifler. *Küresel Bilimsel Potansiyel: Finans ve Kredi Dergisi*, 10(115), 182-186.
- Gasanov M. Ve Alekperova N. (2023). Dijital Ekonomi: Azerbaycan Örneği. *Dijital Ekonomi Koşullarında Muhasebe, Denetim Ve Kamu Yönetimi Sisteminin Gelişimine Yönelik Sorunlar ve Beklentiler* isimli III. Uluslararası Konferans, 26 Mayıs, Simgeropol/Rusya, 720-723.
- Gulden G.A. (2009). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Oluşumu ve Gelişimi. *St. Petersburg Ekonomi ve Finans Üniversitesi Dergisi*, 2(58), 194-197.
- Gurbandurdieva G., Allanurova N. ve Tokgaev S. (2023). Dijital Ekonomi-Geleceğin Gelişimi. *Bilim. Eğitim. Teknoloji: Modern Gelişim Trendleri* isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 28 Eylül, Petrozavodsk/Rusya, 44-50.

- Gurbandurdieva G., Orazkulieva A., Safirdjanova A. ve Nazımov N. (2023). Türkmenistan'ın Ekonomik Potansiyelinin Arttırılmasında Dijital Bankacılık Hizmetlerinin Önemi. Küresel Dönüşüm Bağlamında Bilim Ve Eğitim isimli XII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans,7 Aralık, Petrozavodsk/Rusya, 140-144.
- Guseynli D. (2016). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Finansal Durumu ve Gelişim Eğilimleri. Ekonomi ve Bankacılık Sistemi: Teori ve Uygulama isimli Ulusal Konferans, 11-12 Mayıs, Mahaçkala/Rusya, 145-148.
- Habibli R.Y. (2022). Azerbaycan Bankaları Üzerine Araştırma. XX. Uluslararası Konferans, 5-7 Ekim, Elista/Rusya, 257-261.
- Halilov D.S. (2016). Azerbaycan Bankacılık Sistemi. Yeni Bilgi Dergisi, 2(42), 383-386.
- Hallieva N.P. (2019). Özbekistan Bankacılık Sisteminin Gelişim Perspektifleri ve Eğilimleri. Küreselleşmede Sosyo-Ekonomik Sistemlerin Modern SORUNLARI isimli XIII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, . 24 Ekim, Belgorod/Rusya, 161-163.
- Hamithan N. (2019). Kazakistan Bankacılık Sektöründe Rekabet ve Sorunların Çözümü. Kırgız-Rus Slav Üniversitesi Dergisi, 19(3), 68-71.
- Hamrohujueva S.T. ve Davirova Ş.Ş. (2022). Özbekistan Cumhuriyeti'nde Ticari Bankaların Gelişmesinin Önündeki Engeller Ve Bunların Aşılması İçin Alınması Gereken Kararlar. İnsan Hayatında Bilim Dergisi, 1, 164-172.
- Hodjanepesova A.K. (2024). Dijitalleşmenin Bankacılık Piyasasına Etkisi. Bilgi Teknolojilerinin Çeşitli Faaliyet Alanlarında Kullanımı isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 14 Mart, Gomel/Beyaz Rusya, 140-142.
- Holmurodova Ç.A. (2021). Özbekistan Bankacılık Sisteminin Reformu-Ekonominin İstikrarındaki Önemi. III. Uluslararası Konferans, 10 Mart, Penza/Rusya, 104-106.
- İsmailov A.H. (2011). Azerbaycan Bankaları: Krizin İlk Aşaması Aşıldı. Ekonomi Bilimleri Sorunları Dergisi, 2, 42-44.
- İsrailov B.E. (2016). Küresel İstikrarsızlık Koşullarında Kazakistan Bankacılık Sisteminin Gelişimi. Finans ve Analiz Dergisi, 1, 88-99.
- Jakıpov A.A. (2023). Kırgızistan'da Banka Risklerinin Yönetim Özellikleri. Toplumun Sürdürülebilir Kalkınma Sorunları Dergisi, 4, 20-25.
- Jaksıbek J. (2011). Kazakistan Ulusal Bankasının Yasal Statüsü ve Bankacılık Sisteminin Gelişimindeki Rolü. XXI. Yüzyılda Hukuk ve Yönetim Dergisi, 3(20). 56-61.
- Jekşenova M.J. ve Sardiev A.S. (2023). Kırgızistan Cumhuriyeti Bankacılık Piyasasında Rekabet Analizi. Issık Kul Merkezi Asya Ülkeleri Muhasebeci ve Denetçiler Derneği Dergisi, 2(41), 28-34.

- Jumadullaeva S.K. (2019). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Finansal İstikrarını Sağlamanın Yolları. Ekonomi, Finans Ve Yönetim Sorunlarının Uluslararası Bilimsel İncelenmesi isimli Uluslararası Konferans, 24-25 Haziran, Boston/Amerika Birleşik Devletleri, 50-58.
- Jumaeva D.H. (2019). Özbekistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminde Reformlar. Küreselleşme Kapsamında Sosyo-Ekonomik Sistemlerin Modern Sorunları. XIII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 24 Ekim, Belgorod/Rusya, 139-142.
- Kamçibekov T.K. ve Tokçulukova N.K. (2017). Kırgızistan Cumhuriyeti Ulusal Ekonomisinde Ticari Bankaların Rolü. Ryskulbekov Adına Kırgız Ekonomik Üniversitesi Dergisi, 3(41), 203-205.
- Karabaeva M.B. ve Abuova İ.J. (2024). Plastik Kartlar Bazında Kazakistan Bankacılık Sisteminin Analizi. Bilim. Kültür. Eğitim: Mevcut Sorunlar Ve Gelişme Beklentileri Dergisi, 2/2(31), 73-76.
- Kaşıgina A.A ve Neşina V.N. (2018). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Durumu: Temel Problem ve Perspektifler.
- Kaydarova A.T. (2020). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Güncel Durumu: Sorunlar ve Perspektifler. XXI. Yüzyılda Tuvgu'nun Gelişimi: Eğitim, Bilim ve İşin Entegrasyonu isimli Uluslararası Konferans, 30 Ekim, Kızıl/Kazakistan, 247-250.
- Kaygorodskaya A.A. (2018). Kazakistan'ın Sosyal ve Ekonomik Modernizasyonunda Bankacılık Sisteminin Rolü. Bilimsel Bakış Dergisi, 1, 10-14.
- Kayimova Z.A. ve Turaev M. (2016). Özbekistan Cumhuriyeti Ekonomisinin Gelişimine Bankacılık Sisteminin Etkisi. Bilimler Entegrasyonu Dergisi, 2(2), 23-25.
- Kenjaev M.G. (2021). Küreselleşme Koşullarında Özbekistan Bankacılık Sektörünün Yenilikçi Gelişimi. Bilim ve Uygulama Bülteni, 7(7), 234-244.
- Kırgız Cumhuriyeti Finans Sektörünün İstikrarına İlişkin Raporu, 2019, <https://www.nbkr.kg/DOC/19072019/000000000052688.pdf>
- Kırgız Cumhuriyeti Finans Sektörünün İstikrarına İlişkin Raporu, 2020, <https://www.nbkr.kg/DOC/19072019/000000000052688.pdf>
- Kırgız Cumhuriyeti Finans Sektörünün İstikrarına İlişkin Raporu, 2021, <https://www.nbkr.kg/DOC/19072019/000000000052688.pdf>
- Kırgız Cumhuriyeti Finans Sektörünün İstikrarına İlişkin Raporu, 2022, <https://www.nbkr.kg/DOC/19072019/000000000052688.pdf>
- Kırgız Cumhuriyeti Finans Sektörünün İstikrarına İlişkin Raporu, 2023, <https://www.nbkr.kg/DOC/19072019/000000000052688.pdf>

- Kırgız Cumhuriyeti Finans Sektörünün İstikrarına İlişkin Raporu, 2024, <https://www.nbkr.kg/DOC/19072019/000000000052688.pdf>
- Kubançbekova U.K. (2016). Kırgızistan Cumhuriyeti Modern Bankacılık Sisteminin Gelişim Tarihi. *Bilim Alanı Dergisi*, 3, 99-105.
- Kulova E.U. (2022). Kırgızistan Cumhuriyetinde Bankacılık Sektörünün Güncel Gelişimi. *Modern Zorluklar Ve Tehditler Bağlamında Rusya Ekonomisinin Ve Mali Güvenliğinin Geliştirilmesi* isimli Uluslararası Konferans, 14 Nisan, Rostov-na-Donu/Rusya, 63-68.
- Kurmanalina A.K., İskakova Z.D., Gusmanova J.A. ve Akbaev E.T. (2023). Kazakistan İkinci Sınıf Bankaların Dijitalleşme ve İnovasyon Sorunları. *Üniversite Çalışmaları Dergisi*, 2(91), 162-266.
- Kuruçbekova A.B. (2016). Bankacılık Sektörünün Gelişim Eğilimi (Kırgızistan Örneği). *Ekonomi: Dün, Bugün ve Yarın Dergisi*, 6(11). 199-205.
- Li A. (2020). Özbekistan Cumhuriyeti Merkez Bankasının Yasal Düzenlenmesi. *Modern Bilimsel Rusya Dergisi*, 7(16), 70-74.
- Madiyarova A.S., Bertaeva K.J. ve Blembayeva A.N. (2018). Ödeme Sisteminin Yönetiminde Kırgızistan Cumhuriyeti Merkez Bankasının T-Rolü. *İstatistik, Muhasebe ve Denetim Dergisi*, 4(71), 214-218.
- Mahmetova M.K. (2012). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Finansal İstikrarının Değerlendirilmesi. *Üniversite Çalışmaları Dergisi Ekonomi Serisi Dergisi*, 2, 81-84.
- Makembaeva K.I ve Kuramaeva E.D. (2020). Kırgızistan Cumhuriyetinde Ticari Bankaların Sermaye Tabanının Güncel Durumu. *Kırgızistan Bilim, Yeni Teknolojiler ve İnovasyon Dergisi*, 8, 108-112.
- Makhmudova G.N ve Khaitbayev B.Kh. (2022). Özbekistan Cumhuriyeti Ticari Bankalarının Uzaktan Hizmetlerinin Geliştirilmesi. *Yeni Gerçeklikte Ekonomi ve Endüstri 5.0 (INPROM-2022)* isimli Bilimsel Ve Uygulamalı Konferans. 28-30 Nisan, Saint Petersburg/Rusya, 541-544.
- Makhmudova G.N. (2021). Özbekistan Bankacılık Sisteminin Dijitalleştirilmesi. *St. Petersburg Devlet Politeknik Üniversitesi'nin bilimsel ve teknik bültenleri. Ekonomik Bilimler*, 14(1), 47-57.
- Malyarenko O.İ. (2019). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Finansal Güvenilirliği. *Yönetim, Ekonomi ve Ekonomik Güvenilirlik* isimli Uluslararası Konferans, 27-29 Mayıs, Kostanay/Kazakistan, 270-274.
- Malyarenko O.İ. (2019). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Finansal Güvenilirliği. *Yönetim, Ekonomi, Ekonomik Güvenilirlik* isimli Uluslararası Konferans, 27-29 Mayıs, Kostanay/Kazakistan, 270-274.
- Mamarasulova A.N. (2023). Kırgızistan Bankacılık Sektörünün Gelişim Göstergelerinin Analizi. *Orta Asya Ülkeleri Muhasebeciler ve Denetçiler Işık-Kul Forumu Bülteni*, 3(42), 112-117.

- Mamedov Z.F. (2019).). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Dijitalleşmesi: Yeni Zorluklar ve Beklentiler. Dijital Ekonomi Çağında Hazar isimli Uluslararası Konferans, 24-25 Mayıs, Astragan/Rusya, 38-44.
- Mamedov Z.F. (2021). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Güncel Durumu ve Problemler. Modern Yönetim ve Ekonomi: Sorunlar ve Kalkınma Beklentileri Dergisi, 1, 101-108.
- Mamedov Z.F. (2022). Azerbaycan Finans Sektörünün Gelişmesi İçin Yeni Yollar. Ekonomi, Modelleme, Tahmin Dergisi, 16, 10-14.
- Mamedov Z.F. ve Abbasbeyli M.A. (2013). Finans ve Kredi Dergisi, 47(575), 73-80.
- Mamedov Z.F. ve Namazov V.F. (2021). Azerbaycan Finans Piyasası: Yeni Trendler ve Perspektifler. Finans ve Kredi Dergisi, 27(5), 1074-1092.
- Mamedov Z.F., Abbasbeyli M.A., Valiev E.N. ve Veysov E.N. (2020). Azerbaycan Bankacılık Sektörü: Yeni Trendler ve Perspektifler. Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 26(7), 775-783.
- Mamedov Z.F., Kazımov M., Farzalieva S. ve Gasımov A. (2023). Azerbaycan Dijital Ödeme Sistemi: Yeni trendler, Problemler ve Perspektifler. Bilgi ve Yenilik Dergisi, 18(1), 32-42.
- Mamedov Z.F., Veliev E.N. ve Veysov E.N. (2021). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Dijitalleşmesi. Bilgi ve Yenilik Dergisi, 16(3), 10-20.
- Mamedov Z.F., Veliev E.N. ve Veysov E.N. (2021). Azerbaycan Bankacılık Sektöründe Dijital Dönüşüm. Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 16(3), 10-20.
- Mamedov Z.F., Veliev E.N. ve Veysov E.N. (2022). Azerbaycan Ulusal Bankacılık Sisteminin Değerlendirilmesi: Oluşum ve Gelişim. Bilimsel Sonuç ve Ekonomi Bilimi Dergisi, 8(1), 85-98.
- Mamedova F.N. (2015). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Analizi. Yönetim, Ticaret, Hukuk Dergisi, 4(9), 92-94.
- Mehtieva M.İ. (2019). Azerbaycan Bankacılık Sektöründe Meydana Gelen Gelişim Eğilimleri. Bilimsel Diyalog: Ekonomi Ve Yönetim isimli XXIV. Uluslararası Konferans, 8 Ekim, Sankt Petesburg/Rusya, 15-22.
- Mergenova A. (2022). Bankalar Arası Rekabetin Güncel Durumu. Ryskulbekov Kırgız Ekonomik Üniversitesi Dergisi, 4(57), 127-133. Ryskulbekov Kırgız Ekonomik Üniversitesi Dergisi, 1(58), 101-103.
- Merkez Bankası İstatistik Bülteni. (2022), 12(273), 1-93.
- Merkez Bankası İstatistik Bülteni. (2023), 12(285), 1-96.
- Merkez Bankası İstatistik Bülteni. (2024), 3(88), 1-96.
- Merkez Bankası Raporu, 2019, <https://cbu.uz/ru/publications/annual-report/>
- Merkez Bankası Raporu, 2020, <https://cbu.uz/ru/publications/annual-report/>
- Merkez Bankası Raporu, 2021, <https://cbu.uz/ru/publications/annual-report/>

- Merkez Bankası Raporu, 2022, <https://cbu.uz/ru/publications/annual-report/>
- Merkez Bankası Raporu, 2023, <https://cbu.uz/ru/publications/annual-report/>
- Merkez Bankası Raporu, 2024, <https://cbu.uz/ru/publications/annual-report/>
- Mırzabekov D.M. (2023). Kazakistan Bankacılık Sektörünün Gelişim Yönlerinden Olan Dijitalleşme. *İnovasyon.Bilim. Eğitim Dergisi*, 48, 255-260.
- Muminova E.A. ve Umaraliev U.Z. (2017). Özbekistan Bankacılık Sistemi ve Piyasa Ekonomisindeki Rolü. *Bilim Sembolü Dergisi*, 2(1), 95-97.
- Murşidli F. (2008). Azerbaycan Bankacılık Sistemi: Küreselleşme Perspektifleri. *Kafkas ve Küreselleşme Dergisi*, 2(2), 85-109.
- Murzaibrahimoğlu R. ve Satıljanova. E.Ş. (2017). Bankacılık Siteminin Regülatörü Olarak Ulusal Banka. *Kırgızistan Üniversitesi Dergisi*, 8, 60-67.
- Mustafaev O.V. (2011). Modern Koşullarda Ticari Bankaların İstikrar Sorun. *Bilim ve Ticaret: Gelişim Yolları Dergisi*, 6, 215-218.
- Mustafazade T. (2016). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Dünya Finans Sistemine Entegrasyon Sürecinin Analizi. *Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, 1, 66-70.
- Nabiyeva Ş., Aliyeva A. ve Tahirova G. (2023). Menkul Kıymetler Piyasasında Ticari Bankaların Önemi. *Danimarka Bilimsel Dergisi*, 75, 6-10.
- Nazekova M.T ve Satıgulova A.S. (2023). Kırgızistan Cumhuriyetinde Banka Hizmet ve Ürünlerinin Gelişimi.
- Nuryev K., Charyrva A., Muradov B. ve Mammedov D. (2023). Kurumsal Reformlar Bağlamında Bankacılık Sektörünün Dijitalleşmesi. *Modern Bilimin İleri Gelişimi: Deneyim, Sorunlar, Öngörüler* isimli XII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 30 Mayıs, Petrozavodsk/Rusya, 185-189.
- Omorkulov A.P. (2009). Kırgızistan Cumhuriyeti Bankacılık Sistemi Reformu. *Reform Dergisi*, 2(42), 12-16.
- Omorov K.A. (2013). Ekonomik Dönüşüm Kapsamında Kırgızistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Gelişim Aşamaları. *Ekonomi. Ulusal Ekonomi. Ekonomik Bilimler Dergisi*, 7, 50-54.
- Orazmuhammedov A. ve Djoraeva L. (2023). Türkmenistan Bankacılık Alanının Gelişimi. *Akademik Yayınlar Dergisi*, 4(2), 115-117.
- Orazmuhammedov A. ve Djoraeva O. (2023). Türkmenistan Bankacılık Alanının Gelişim Yolları. *CETERIS RAPIBUS Dergisi*, 4, 117-119.
- Osmannov J.D. (2019). Küresel Kriz Koşullarında Kazakistan Bankacılık Sisteminin Gelişimi. *Ekonomi: Strateji ve Uygulama Dergisi*, 1(17), 53-58.

- Ovezov G.B., İskenderov İ., Allakuliev O. ve Kuvadov Ş. (2023). Dijital Ekonomi- Ekonomik Gelişimin Yeni Aşaması. Bilim, Yenilikler, Gelecek-2023 isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 12 Aralık, Petrozavodsk/Rusya, 141-145.
- Pimenov A.V. (2020). Kazakistan Bankacılık Sisteminde İstikrar Faktörleri. Modern Problemler Dergisi, 4(30), 91-95.
- Pulatova G. (2015). Kırgızistan Bankacılık Sisteminde Dönüşüm Süreçleri. Bilim ve Yeni Teknolojiler Dergisi, 2, 149-151.
- Rahmonkulova N.H. ve Mamedov R.Y. (2022). Azerbaycan Cumhuriyeti ve Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Yasal Düzenlemesinin Güncel Sorunları. Dijitalleşme Çağında Mali Hukukun Güncel Sorunları isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 20 Nisan, Ufa/Başkurdistan, 96-102.
- Rakhmonkulova N.H. ve Mamedov R.Y. (2022). Azerbaycan Cumhuriyeti ve Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Yasal Düzenlemesinin Güncel Sorunları. Dijitalleşme çağında mali hukukun güncel sorunları isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 20 Nisan, Ufa/Rusya, 96-102.
- Rakhmonkulova N.H. ve Mamedov, R.Y. (2022). Azerbaycan Cumhuriyeti ve Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Yasal Düzenlemesinin Güncel Sorunları. Dijitalleşme Çağında Mali Hukukun Güncel Konuları isimli Uluslararası Konferans, 20 Nisan, Ufa/Başkurdistan, 96-102.
- Rasulova N.N. (2019). Özbekistan Cumhuriyeti'nde Bankacılık Sisteminin Yeni Gelişim Aşaması. Küreselleşmede Sosyo-Ekonomik Sistemlerin Modern Sorunları isimli XIII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 24 Ekim, Belgorod/Rusya, 145-147.
- Rejepova M. (2023). Türkmenistan Bankacılık Sisteminin Oluşum ve Gelişim Tarihi. Bilimsel Bilgi Matrisi Dergisi, 5(2), 382-385.
- Rustamov E.S. (2010). Küresel Kriz ve Azerbaycan Merkez Bankasının Kriz Karşıtı Politikası. Para ve Kredi Dergisi, 1, 27-35.
- Sabırjan A. (2018). Kırgızistan Bankacılık Sisteminin Bazı Gelişim Yönleri. Kırgızistan'da Bilim, Yeni Teknolojiler ve Yenilikler Dergisi, 11, 175-179.
- Sabyrjan A. (2019). Kırgızistan Cumhuriyetinde Ticari Bankaların Faaliyetinin Bazı Yönlerinin Analizi. Kırgızistan Bilim, Yeni Teknolojileri ve İnovasyon Dergisi, 8, 97-101.
- Sadıgov E.M. (2013). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Temel Gelişim Yönleri. Ekonomik Reformlar Dergisi, 213-221.
- Sadıgov E.M. (2014). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Temel Gelişim Yönleri. Ekonomik Reformlar Dergisi, 1(13), 1-5.

- Sadıgov E.M. (2021). Azerbaycan Finans Piyasası: Yatırımcılar İçin Yeni Fırsatlar. Finansal Altyapı: Yeni Gerçekliğin Zorlukları isimli Ulusal Konferans, 22-26 Mart, Sankt Petesburg/Rusya, 61-63.
- Sadıkova N.B. (2023). Bankacılık Hizmetlerinin Geliştirilmesi. Bilim Matrisi Dergisi, 12(1), 361-364.
- Sadvokasova K.J. (2014). Finansal Küreselleşmenin Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Gelişime Etkisi. Temel Araştırmalar Dergisi, 9, 1820-1824.
- Sadvokasova K.J. (2019). Kazakistan Ekonomisinin Bankacılık Sisteminin Yapısal Özellikleri. Modern Yönetim: Gelişim Eğilim ve Perspektifleri isimli Uluslararası Konferans, 20 Kasım, Simferepol/Rusya, 325-327.
- Sadvokasova K.J. ve Kodaşeva G.S. (2017). Artan Belirsizlik Koşullarında Kazakistan'da Bankacılık Faaliyetlerinin Gelişimini Etkileyen Faktörler. Yükseköğretim Kurumları Bülteni: Volga bölgesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 1(41), 167-176.
- Sadvokasova K.J. ve Kodaşeva G.S. (2017). Belirsizlik Koşullarında Kazakistan Bankacılık Faaliyetinin Gelişimini Etkileyen Faktörler. Sosyal Bilimler: Ekonomi Dergisi, 1(141), 167-176.
- Samigullin E.V. ve Alkadirova Ç.M. (2017). Kırgızistan Bankacılık Sisteminde Büyük Ticari Banka Gerekliliği. Kırgızistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kamu Yönetimi Akademisi Bülteni, 23, 198-202.
- Saparova G. (2022). Türkmenistan Bankacılık Sisteminin Oluşum ve Gelişim Tarihi. . CETERIS PARIBUS Dergisi, 12, 123-124.
- Sarıeva L. (2023). Bankacılık Sektörünün Dijitalleşmesi: Yeni Zorluk ve Perspektifler. Gençlik ve Bilim 2023: Bilginin Zirvelerine isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 2 Şubat, Petrozavodsk/Rusya, 100-105.
- Sartanova N.T. ve Kusainov S.J. (2018). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminde Dijital Teknojiler. Bölgelerin Gelişimi isimli Uluslararası Konferans, 2 Kasım, Belgorod/Rusya, 284-288.
- Seitliev K., Magtımova N., Hodjanepesov İ. ve Hodjamammedov A. (2024). Bankacılık Alanının Gelişiminde Banka İstatistikleri. A POSTERIORI Dergisi, 5, 57-59.
- Seitova J.B. (2019). Kırgız Cumhuriyeti'nde Bankacılık Rekabetinin Durumunun Faktöriyel Analizi. Avrasya Bilim Derneği Dergisi, 12-3 (58), 266-171.
- Suleymanov S.A. (2019). Özbekistan Ekonomisinin Bankacılık Sisteminin Gelişiminde Uzaktan Bankacılık Hizmetlerini Genişletmenin Sorunları ve Yolları. Ulusal Finans ve Kredi Sisteminin Mevcut Durumu ve Gelişimi Yönündeki Beklentiler isimli III. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 20 Kasım, Voronej/Rusya, 141-144.

- Sultonova M.A. ve Gozieva Z.R. (2023). Bankacılık Sektöründe Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Önemi. *İstikrarlı Gelişim: Rusya ve Dünya Ekonomisinin Analizi* isimli Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans, 4-5 Nisan, Mahaçkale/Rusya, 418-422.
- Svyatov S.A ve Nurgaliyeva A.M. (2015). Kazakistan Bankacılık Sistemi: Faaliyet Alanı ve Prensipleri. *Finans ve Analiz Dergisi*, 5, 95-104.
- Svyatov S.A. (2011). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Ulusal Modeli: Kriz Sonrası Dönemin Öncelikleri. *Ekonomi: Strateji ve Uygulama Dergisi*, 2(18), 37-42.
- Svyatov S.A. (2015). Yeni Ekonomik Koşullarda Kazakistan Bankacılık Sistemi: Modern Talepler ve Gelişim Perspektifleri. *Orta Asya Ülkeleri Muhasebeciler ve Denetçiler Isık-Kul Dergisi*, 2(9), 362-367.
- Şakarova G.A. (2009). Kazakistan Bankacılık Sisteminin Oluşumu ve Gelişimi. *St. Petersburg Ekonomi ve Finans Üniversitesi Dergisi*, 2(58), 194-197.
- Şelomentseva V.P, Baysembaeva G.M., Musina A.J. ve İfutina E.A. (2018). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminde Finansal İstikrar. *Omsk Devlet Üniversitesi Ekonomi Dergisi*, 3(63), 238-246.
- Şestakova V.İ. (2010). Küresel Finansal Krizin Ülkenin Kredi ve Bankacılık Sistemine Etkisi. *Reform Dergisi*, 1(45), 4-12.
- Tagabay B.T. (2022). Kazakistan Bankacılık Sistemi: Problemler ve Perspektifler. *Ekonomik Belirsizlik Koşullarında Finansal ve Bankacılık Sektörünün Güncel Gelişim Eğilimleri* isimli Uluslararası Konferans, 10-11 Haziran, Nur Sultan/Kazakistan, 193-196.
- Tagabay B.T. ve Jagıparova A.O. (2022). Kazakistan Bankacılık Sektörü: Sorunlar ve Perspektifler. *Ekonomik İstikrarsızlık Koşullarında Finansal ve Bankacılık Sektörünün Modern Gelişim Eğilimleri* isimli Uluslararası Konferans, 10-11 Haziran, Nur Sultan/Kazakistan, 193-196.
- Tagieva N.S. ve Şarifova M.F. (2020). Azerbaycan Finans Sisteminde Dijital Ekonominin Rolü. *Güncel Bilim ve Uygulamanın Sorunları Dergisi*, 10, 218-222.
- Tagizade S.S. (2015). Azerbaycan'da Menkul Kıymetler Piyasasının Mevcut Gelişim Düzeyinin Değerlendirilmesi. *Beşeri ve Doğa Bilimlerindeki Güncel Sorunlar Dergisi*, 7(1), 173-182.
- Taymuhamedov İ.R. (2022). Özbekistan Bankacılık Sistemine Yeni Finansal Teknolojilerin Entegrasyonu. *Bilim insanları Notları Dergisi*, 1, 358-361.
- Timurhodjaev O.U. ve Ahunova E.A. (2020). Ülke Bankacılık Sistemi Yapısının Belirlenmesinin Temel Yaklaşımları. *Bilimsel Araştırmanın Güncel Yönleri: Gelişme Beklentileri* isimli XII. Uluslararası Bilimsel ve Pratik Konferans. 5 Haziran, Çeboksarı/Rusya, 193-196.

- Umirezakov S.S. (2014). Kazakistan Cumhuriyetinde Bankacılık Sektörünün Gelişimi. Modern Toplumun Gelişim sorunlu isimli IV. Uluslararası Konferans, 18 Nisan, Kursk/Rusya, 203-208.
- Urazgalieva M.A., Lıgına O.İ. ve Kalaganova N.K. (2021). Kazakistan Bankacılık Sektörünün Gelişim Sorunları. Eğitim ve Bilim Temel ve Uygulamalı Araştırmalar Dergisi, 13, 39-47.
- Urmonov A.A. (2022). Özbekistan Ekonomisi Bankacılık Sektörünün Dijitalleşmesi Sorunları ve Perspektifleri. Dünyada Bilim Dergisi, 3(60), 79-88.
- Urmonov A.A. ve Akramov İ. (2021). Özbekistan ekonomisinin bankacılık sektörünün dijitalleşmesine yönelik sorunlar ve beklentiler. Cognitio Rerum Dergisi, 12, 20-31.
- Usualieva Z.K ve Şmireva A.İ. (2018). Kazakistan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Gelişimi. Bilim ve Ticaret: Gelişim Yolları Dergisi, 4(82), 147-151.
- Usualieva Z.K. ve Şmireva A.İ.(2018). Bankacılık Sisteminin Kazakistan Cumhuriyeti Ekonomisine Etkisi. Modern Ekonomide İşletmelerin Yönetimi: Teori ve Teknoloji isimli Uluslararası Konferans, 17 Mayıs, Kemerovo/Rusya, 382-386.
- Utirova B.B. (2020). Kırgızistan Cumhuriyetinde Bankacılık Sektörünün Gelişimi. Kırgızistan Üniversitesi Dergisi, 6, 146-150.
- Valiev A.K. (2013). Azerbaycan Bankacılık Sisteminin Günümüz Koşullarındaki Özellikleri. Ekonomi ve Yönetimde Güncel Eğilimler: Yeni Bir Bakış Dergisi, 20, 84-90.
- Veliev D.R. (2014). Azerbaycan Bankacılık Sistemi: Güncel Durum, Sorunlar ve Gelişim Perspektifleri. Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 1(99), 68-71.
- Velieva E.F. (2019). Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Bankacılık Sisteminin Bugünkü Aşamada Gelişiminin Özellikleri. Ekonomi ve Hukuk Bilimleri Dergisi, 6, 77-80.
- Velieva E.F. (2020). Azerbaycan Cumhuriyeti Bankacılık Sisteminin Gelişmesi İçin Ana Stratejik Yönler. International Scientific Review of The Problems and Prospects of Modern Science and Education. 22-23 Kasım, Boston, 24-27.
- Yuldasheva S.Sh. (2024). Rekabet Güçlerini Artırmak Amacıyla Ticari Bankaların Faaliyetlerinin Geliştirilmesine İlişkin Güncel Konular. Ekonomik Gelişim ve Analiz, 1, 186-194.
- Yuldaşeva E.İ. (2019). Özbekistan Cumhuriyeti Bankacılık Sektörü Araçları. Bölgesel ekonomi ve Yönetim Dergisi, 2(58), 1-10.
- Zeynalov V.Z. (2011). Küresel Kriz Durumunda Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Gelişim Sorunları. Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 7(69), 88-94.

Zeynalov V.Z. (2013). Azerbaycan Finansal Piyasası: Güncel Durum, Problemler, Perspektifler. Sankt Petesburg Ekonomi ve Finans Üniversitesi Dergisi, 4(82), 29-36.

Ziyadullaev U.S. (2019). Özbekistan Cumhuriyetinde Gelişim Gereklilikleri: Ekonomik Güvenilirliğin Sağlanmasında Kurumsal Destek. Piyasa Ekonomisi Sorunları Dergisi, 2, 73-82.

Batı'nın 80 Yıllık Politikalarının Bir Sonucu

FİLİSTİN MESELESİ

Küresel Siyaset, Uluslararası İlişkiler, İnsan Hakları, Milli Kimlik, Bölgesel Çatışmalar

Editör:

Dr. Şaban ÖZTÜRK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Bati'nın 80 Yıllık Politikalarının Bir Sonucu

FİLİSTİN MESELESİ

Editor: Dr. Şaban ÖZTÜRK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-991-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub560>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Öztürk, Ş. (ed) (2024). *Bati'nın 80 Yıllık Politikalarının Bir Sonucu Filistin Meselesi*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub560>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Aksoy, T. (2007), Kendisini Filistin'in Bağımsızlığına Adayan Kahraman: Emin el-huseynî (1897-1974), *Portre Dergisi*, (5), 99-106.
- Anderson, B. (2014), *Hayali Cemaatler: Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*, Çev. İskender Savaşır, Metis: İstanbul.
- Arı, T. (2005), *Geçmişten Günümüze Ortadoğu: Savaş, Siyaset, Diplomasi* (2 b.), Alfa: İstanbul.
- Armaoğlu, F. (1994), *Filistin Meselesi ve Arap İsrail Savaşları (1948-1994)*, İş Bankası: Ankara.
- Castells, M. (2008), *Kimliğin Gücü: Enformasyon Çağı, Ekonomi, Toplum ve Kültür*, İstanbul Bilgi Üniversitesi: İstanbul.
- Ceylan, T.E. (2020), *İsrail'de Çatışan Kimlikler, Filistinliler ve Yahudiler*, Küre: İstanbul.
- Doğan, B. (2021), Filistinli Azınlığın İsrail Devleti'nde Kolektif Kimlik ve Siyasi Eşitlik Mücadelesi, *Filistin Araştırmaları Dergisi*, 10(21), 81-110.
- Ediz, İ. (2015), Birinci Dünya Savaşı Sonrasında Filistin'de Toplum ve Siyaset 1919-1922, *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 141-176.
- El-Arid, V (1995), Emin el-Hüseyini (1897 -1974): "Filistinli lider ve Kudüs Baş Müftüsü, *İslam Ansiklopedisi*, (s.116-117), Türkiye Diyanet Vakfı: Ankara.
- Erdogan, M (2023), *Türk Diplomatik Arşivi Belgelerinde Filistin (1922-1948)*, Matsa: Ankara.
- Foucault, M. (2006), *Deliliğin Tarihi*, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge: Ankara.
- Gellner, E.(2013a), *Uluslar ve Ulusçuluk*, Çev. Büşra Ersanlı, Hil: İstanbul.
- Gellner, E.(2013b), *Milliyetçiliğe Bakmak*, Çev. Simten Coşar, İletişim: İstanbul.
- Gorman, A. (2015), Balfour Deklarasyonu'na Giden Süreç, *Tezkire Dergisi*, (51), 73-79.
- Hayes, C. J. H. (2010), *Milliyetçilik Bir Din*, İz: İstanbul.
- Hobsbawm, E.J. (2014), *Milletler ve Milliyetçilik*, Çev. Osman Akınhay, Ayrıntı: İstanbul.
- Karpat, K. (1999), Etnik Kimlik ve Ulus Devletlerin Oluşumu, G. Eren içinde, *Osmanlı, C, 2*, Balkan: Ankara.
- Kasalak K. (2016), İngilizlerin Filistin Politikası Ve Filistin Mandası, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(25), 65-78.
- Keleşoğlu, E. (2008), İsrail Yurttaşları Filistinliler: Yurttaşlık, Kimlik, Siyaset, *Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- Khalidi, R. (1997), *Plestinian Identity: The Construction of Modern Consciousness*. New York: Columbia University.

- Kılıç, M. (2014), İsrail Milli Kimliğinin Tekamülü, S. Seydi ve C. Deveci içinde, *Araftaki Filistin*, Maya Akademi: Ankara.
- Kızıoğlu, S. (2012), İsrail Devleti'nin Kuruluşuna Kadar Geçen Süreçte Yahudiler ve Siyonizm'in Gelişimi, *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1): 35-64.
- Koç, Y. (2018), Osmanlının Son Döneminde Yayımlanan Kürtçe Dergilerde Kimlik ve Siyaset Tartışmaları (1900-1920), *Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, Y. (2021), *Osmanlıdan Cumhuriyete Kürt Kimliği (1900-1920)*, Vadi: İstanbul.
- Korkmaz, S. S. (2012). Filistin Ulus Kimliğinin Doğuşu, https://www.tuica-kademi.org/filistin-ulus-kimliginin-dogusu/#google_vignette. Erişim Tarihi: 18.03.2024
- Köse İ. (2018), Lloyd George Hükümeti: Balfour Deklarasyonu ile Yahudilere Ulusal Yurt Sözü Verilmesi (1916-1920), *Belleten*, 82 (294), 727-759.
- Köse, T. (2003), Filistin- İsrail Sorununda Askeri Müdahale ve Barış Gücü Operasyonları: İmkânlar ve Sınırlar, M. İ. Turan içinde, *Filistin Çıkmazdan Çözüme*. Küre: İstanbul
- Özkırmı, U. (2005), *Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış*, Doğu Batı: Ankara.
- Smith, A. D. (2013), *Milliyetçilik: Kuram, İdeoloji, Tarih*, Çev. Ümit Hüsrev Yolsal, Atıf: Ankara.
- Smith, A. D. (2014), *Milli Kimlik*, Çev. Bahadır Sina Şener, İletişim: İstanbul.
- Tanyu, M. (1988), Ağlama Duvarı, *TDV İslâm Ansiklopedisi I. Cild*, (s.474-475), TDV: Ankara.
- Tutu, E. R. (2015), İsrail- Filistin Sorununda Semboller, Söylemler ve Kimlik: Konstrüktivist Analiz, *Yüksek Lisans Tezi*, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) (2023), *TÜBA Fırtınası - İsrail Savaşı Raporu*, Bireklam Arısı Matbaacılık: Ankara. <https://www.tuba.gov.tr/tr/yayinlar/suresiz-yayinlar/raporlar/tuba-filistin-israil-savasi-raporu>. Erişim Tarihi: 11.05.2024
- Uyanık N. ve Yavuz H. (2023), Balfour Deklarasyonu'nun İlamı, Tepki ve Destekler, *Kastamonu İnsan ve Toplum Dergisi*, 1(2), 207-222.

Kaynakça

- Akkurt, M. (2021). John Locke'un Siyaset Felsefesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 109-143.
- Bailey, Sydney D. (1990). *Four Arab-Israeli Wars and the Peace Process*. London: Palgrave Macmillan.
- Ben-Israel, H. (2003). Zionism and European nationalisms: Comparative aspects. *Israel Studies*, 8(1), 91-104.
- Ceylan, T. E. (2020). İsrail'de Liberal Demokrasinin ve Etnik Milliyetçiliğin İdeolojik Yansıması: Post-Siyonizm ve Neo-Siyonizm. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 8(2), 430-450.
- Demir, Y. (2021). 1960'tan Günümüze Arap-İsrail Çatışması Ekseninde Türk Dış Politikası. *TESAM Akademi Dergisi*, 8(1), 165-197.
- Doğanoğlu, K. (2020). Siyasi ve Askeri Yönleriyle 1967 Arap-İsrail Savaşı. *The Journal of Social Sciences*, (45), 355-364.
- Duman, Ö. (2020). Arap Dünyası'nda Mısır Lideri Cemal Abdülnasır Rüzgârı ve Nasır Sonrası 1970-1981 Yılları Arasında Mısır'ın Durumu. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 27-40.
- Embel, E. (2014). Avrupa için Ortak Dış Politika Oluşturma Sürecindeki İlk Adımlar: 1973 Arap-İsrail Savaşı ve Avrupa Birliği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 75-90.
- Falk, R. (2017). *Zionism and the Biology of Jews*. Cham: Springer.
- Gans, C. (2008). *A Just Zionism: On the Morality of the Jewish State*. Oxford: Oxford University Press.
- Gwirth, A. and Çev. Kesgin, A. (2011). "Siyaset felsefesi." *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 52.1 349-379.
- Ivanov, Y. (1970). *Caution: Zionism*. Moscow: Progress Publishers, Politizdat.
- Kantarci, Z. (2014). En İyi Yönetime Giden Yol: Aristoteles' in Siyaset Felsefesi. *Mavi Atlas*, (2), 21-39.
- Kaştan, Y. (2012). Orta Doğu'da Arap İsrail Mücadeleleri ve Türkiye. *Tarih ve Medeniyetler Tarihi*, 4, 1797-1815.
- Karsh, E. (2008). Zionism and the Palestinians. *Israel Affairs*, 14(3), 355-373.
- Kuzgun, M. (2015). Arap Birliğini Sağlama Sürecinde Bir Dönüm Noktası: Albay Cemal Abdülnasır Dönemi. *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları 281 Araştırma ve Uygulama Merkezi, Düünden Bugüne Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu, (Meseleler-Öngörüler-Tedbirler-Teklifler)*, 28-30 Mayıs 2015, Elazığ, Bildiriler.
- Lockman, Z. (1976). The left in Israel: Zionism vs. socialism. *MERIP Reports*, (49), 3-18.
- Ohana, D. (2012). *Modernism and Zionism*. London: Palgrave Macmillan.

- Ovendale, R. (2004). *The Origins of the Arab Israeli Wars*. New York: Routledge.
- Öke, M. K. (2006). Osmanlı İmparatorluğu, Siyonizm ve Filistin Sorunu. *Marifet*, 6(1), 261-270.
- Özalkan, S. (2018). Tarihsel Perspektiften Arap Milliyetçiliği. *İnsamer*, (2018 Ocak).
- Öztürk, S. (2020). Ortadoğu'da İki Otoriter Lider Örneği Üzerine: Cemal Abdünnasır ve Ayetullah Humeyni. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(97), 67-87.
- Rose, J. (2004). *The Myths of Zionism*. London: Pluto Press.
- Rotenstreich, N. (2007). *Zionism: Past and Present (SUNY Series in Jewish Philosophy)*. Albany: University of New York Press.
- Seliktar, O. (2015). *New Zionism and the Foreign Policy System of Israel*. Abingdon: Routledge.
- Serbest, M. B. (2017). Süveyş Kanalı'nın Ulusallaştırılması Sorunu ve Süveyş Bunalımı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(4), 689-711.
- Stanislawski, M. (2017). *Zionism: a very short introduction*. New York: Oxford University Press.
- Stevens, Richard P. (1970). *American Zionism and U.S. Foreign Policy, 1942-1947*. New York: Pageant Press.
- Tokgöz, H. (2017). İsrail Devleti'nin Kuruluşunda Theodor Herzl ve Siyonizm. *Anasay*, (1), 183-195.
- Ülger, İ. K. (2016). Müslüman Kardeşler Teşkilatının İdeolojisi ve Mısır Siyaseti Üzerindeki Etkileri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 131-151.
- Yalçın, O. (2021). 1967 Arap-İsrail Savaşı ve Savaşta Hava Harekâtı. *Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 53-104.

Kaynakça

- Alıcı, M. (2018). Üç Kudüs: Kudüs'e Siyonist, Evanjelik ve Reel-Politik Yaklaşımlar, *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 6(15), 41-58.
- Armaoğlu, F. (2017), Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları (1948-1988), Kronik Yayınları: İstanbul.
- Arslan, A. (2006), *Avrupa'dan Türkiye'ye İkinci Yahudi Göçü*, Truva Yayınları: İstanbul.
- Atatöv, T. (2019), *Siyonizm ve Irkçılık*, İleri Yayınları: İstanbul.
- Brenner, M. (2011), *Kısa Yahudi Tarihi*, Çev. Sevinç Altınçelik, Alfa Yayınları: İstanbul.
- Buhari, Ö. K. (2019), (Dost) Düşmanlar: Hıristiyan Siyonizmde Antisemitizm Ve Anti-İslamizm, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 23(3), 1315-1330.
- Chesnot, C., ve Lama, J. (2005), *Filistinliler: 1948-1998 Fedai Nesli: Silahlı Mücadeleden Özerkliğe* Çev. Sezai Arusoğlu, Doruk Yayınları: İstanbul.
- Durant, W ve Lambelin, R. (2013), *Yahudi Tarihi ve Siyonist Liderlerin Protokolleri*, Çev. Sami Sabit Karaman, İnkılab Yayınları: İstanbul.
- El-Messiri, A. M. (2019), Siyonist Yerleşme Sömürgeciliğinin Belirgin Özellikleri, Atatöv, T. *Siyonizm ve Irkçılık* (s. 229-250), İleri Yayınları: İstanbul.
- Emre, A. (2021), *Kudüs: Bir Pusula*, Büyüyen Ay Yayınları: İstanbul.
- Erol, A. (2023), Evanjelikler, Küreselleşmeciler, Siyonistler Bağlamında Gazze Üzerine Bir Deneme, *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(5), 1104-1115.
- Garaudy, R. (2007), *İsrail, Siyonizm ve Ortadoğu*, Çev. Ezgi Korkmaz, Kalkedon Yayınları: İstanbul.
- Garaudy, R. (2014), *İlahi Mesajlar Toprağı: Filistin*. Çev. Cemal Aydın,
- Garaudy, R. (2017). *İsrail Mitler ve Terör*. Çev. Cemal Aydın, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Goranov, S. (2019), Irkçılık: Siyonizmin Temel Bir İlkesi, Atatöv, T. *Siyonizm ve Irkçılık* (s. 65-78), İleri Yayınları: İstanbul.
- Greilsammer, I. (2021) *Siyonizm*, Çev. Işık Ergüden, Ankara: Dost Yayınları.
- Hadawi, S. ve Lehn, W. (2019), Siyonizm ve Filistin Toprakları, Atatöv, T. *Siyonizm ve Irkçılık* (s. 113-142), İleri Yayınları: İstanbul.
- İskit, T. (2017), *Diplomasinin Gücü: Modern Ortadoğu'nun Şekillenmesi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Jabotinsky, W. (2013), *Sadece Bir Emir Kipi: İsrail'i Kur*, Çev. Atilla Aşçı, Yeditepe Yayınları: İstanbul.
- Karadâvî, Y. (2010), *Her Müslüman'ın Ortak Davası: Kudüs*, Çev. İzzet Marangozoğlu, Nida Yayınları: İstanbul.

- Kılınc, T. (2023), Adım Adım Tarihi Filistin'in Parçalanışı: Siyonist İşgal. *Derin Tarih*, 2023, (140), 68-70.
- Kurt, M. (2018), İsrail'de Yahudi Dini Terörizmi, *Filistin Araştırmaları Dergisi*, 4, 1-26.
- Lewis, B. (1996), *İslam Dünyasında Yahudiler*, Çev. Bahadır Sina Şener, İmge Kitabevi: İstanbul.
- Montet, E. vd. (2006), *Tarihte ve Günümüzde Siyonizm ve Yahudilik*, Çev. Adnan Yazıcı v.d. Örgün Yayınevi: İstanbul.
- Özden Cankara, P. (2018), *İslamcuların Filistin Sorununa Yaklaşımı*, Matbuat Yayınları: İstanbul.
- Pappe, I. (2007), *Modern Filistin Tarihi*. Çev. Nuri Plümer, Phoenix Yayınları: Ankara.
- Pappe, I. (2018). *İsrail Hakkında On Mit*, Çev. S. Erdem Türközü, Nika Yayınevi: Ankara.
- Petras, J. ve Abaya, R. E. (2007), *İsrail Siyonizm ve Ortadoğu*, Çev. Ezgi Korkmaz, Kalkedon Yayınları: İstanbul.
- Sağlam, M. (2023), İngiliz Manda Yönetimi Altındaki Filistin'de Yahudilerin Uyguladığı Baskı ve Şiddet (1920-1948), *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1664-1679.
- Said, E. W. (2019). Emperyalizm ve Siyonizmin Etelektüel Kökenleri, Atatöv, T. *Siyonizm ve Irkçılık* (s. 207-215), İleri Yayınları: İstanbul.
- Taylor, A. R. (1992), *İsrail'in Doğuşu*. Çev. Mesut Karışahan, Pınar Yayınları: İstanbul.
- Topcan, Ö. (2022). Protestan Evanjeliklerin Amerika-İsrail İlişkilerindeki Rolü Üzerine Teolojik, Politik Ve Tarihsel Değerlendirme, *Türkish Academic Research*, 7 (4), 905-936.
- Zendinoğlu, S. (2016), Uluslararası Terörizm ve Avrupa Birliği, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(25), 157-178.

İnternet Kaynakları:

- Oruç, H. (2023). <https://www.dirilispostasi.com/siyonizm-bir-irkcilik-ve-irk-sal-ayrimcilik-bicimidir>.[https://www.indyturk.com/node/679466/d%C3%BCnya/abd-temsilciler-meclisinde-](https://www.indyturk.com/node/679466/d%C3%BCnya/abd-temsilciler-meclisinde-Erişim Tarihi: 26.09.2024) Erişim Tarihi: 26.09.2024.
- <https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilikhatti/kadin/new-york-merkezli-orgut-israil-li-bakanin-sozlerini-savas-sucuna-cagri-olarak-niteledi/1817315> .Erişim Tarihi: 24.09.2024.
- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/tanah-tevrat-yesaya-kehanetleri-netanyahunun-sarildigi-dini-argumanlar-808962.html> . Erişim Tarihi: 24.09.2024.
- <https://www.msnbc.com/ana-cabrera-reports/watch/israeli-president-herzog-discusses-latest-in-war-against-hamas-199411269896> . Erişim Tarihi: 27.09.2024.

Kaynakça

- Afşar E. (2023) "Arşiv Belgeleri Üzerinden Cumhuriyet Dönemi Türkiye-Libya İlişkileri (1920-1974), İç Dinamikleri ve Türkiye ile İlişkileri Bağlamında Libya, Erkan Afşar, Hiperyayın, 8(1), 224-258.
- Alim, E. (2019) Sovereign Power, Disciplinary Power And Biopower: How To Make Sense Of Foucault's Conceptualization Of Power Mechanisms?. Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi, 2(1), 13-24.
- Alptekin, M. Y. (2004) Ortadoğu'nun Sosyo-Kültürel Yapısı ve Büyük Orta Doğu Projesi (BOP), https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/138176/mod_resource/content/1/ortadogunun_sosyo_kulturel_yapisi_buyuk_ortadogu_projesi.pdf,
- Arslan, H. (2013). John Locke'un siyaset felsefesinin temelleri üzerine bir deneme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (17), 181-204.
- Attar, M. A. (2020) "Nüfus Politikaları, Toplumsal Refah ve İktisadi Kalkınma Süreci," İçinde: Tiryakioğlu, M. (der.) Ekolojiden Teknolojiye Devlele Kalkınma, İletişim Yayınları.
- Aydın, F. (2011) Ortadoğu Ülkelerinin Dinsel Yapısı. Middle East Yearbook/ Ortadoğu Yıllığı.
- Baker, P. (2023). Biden Calls Attack'Evil'And Confirms US Hostages. The New York Times, A10-A10.
- Bakır, K. (2015). Hannah Arendt'te kötülük problemi. Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (25), 97-113., s.109
- Baldwin, G. B. (1973). Population policy in developed countries. Finance and Development, 10(4), 3-7.
- Bauman, Z., & Donskis, L. (2020). Ahlaki körlük: Akışkan modernlikte duyarlılığın yitimi. AE Pilgir, Çev.). Ayrıntı. s.140
- Black, A. (1999). A Modern World with Ancient Evil. Necronomincon: the Journal of Horror and Erotic Cinema, Book, 3, s.
- Conway-Lanz, S. (2013). Collateral damage: Americans, noncombatant immunity, and atrocity after World War II. Routledge.
- Corry, O. (2012) Hyperglobalism. In Encyclopedia of Global Studies SAGE Publications.

- da Nobrega, J. V. (2014). Discourse Analysis: Ronald Reagan's Evil Empire Speech. *Open Journal of Modern Linguistics*, 2014.
- Dator, J., (2006) What is globalization. Fairness, globalization, and public institutions: East Asia and beyond.
- Dean, J. (2005). Evil's Political Habitats. *Theory & Event*, 8(2), s.75-76
- Demircan, A. (2004). Câhiliyye Araçlarında Kız Çocuklarını Gömerek Öldürme Âdeti. *İstem*, (3), 9-29, s.29
- Dinstein, Y. (2005). Collateral damage and the principle of proportionality. In *New Wars, New Laws? Applying Laws of War in 21st Century Conflicts* (pp. 211-224). Brill Nijhoff, s.211
- Erol A. (2021) "Modernleşme ve Marksizm Özelinde Bir "Kurtuluş" Aracı Olarak Eskatoloji", *Sessiz Gemi 2. Cilt Prof. Dr. Bilal Eryılmaz'a Armağan, Marmara Belediyeler Birliği Yayınları.*
- Erol A. (2023). Evanjelicler, Küreselleşmeciler, Siyonistler Bağlamında Gazze Üzerine Bir Deneme. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(5), s.1105
- Erol A. (2020a) Bir Ulus Olarak İran (Kültür Kodları Üzerine Bir Analiz), Editörler: EROL, A., AFŞAR, E., & KANDEĞER, B.. *Türkiye-İran üzerine okumalar: Devlet-siyaset-hukuk-toplum-ekonomi-kültür-din. Hiperlink eğit. ilet. yay. san. tic. ve ltd. sti..*
- Erol, A. (2020). *Bir Deifikasyon Öyküsü, Modern Devlet. İstanbul: Endülüis Yayınları.*
- FIDH - Resolution on Israël / IB Meeting / November 2023, s.1
<https://cnduk.org/wp-content/uploads/2018/02/Hiroshima-and-Nagasaki.pdf>
<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/documenting-numbers-of-victims-of-the-holocaust-and-nazi-persecution>
<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/jews-in-prewar-germany>
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/filistin-71-yildir-suren-drami-nek-be/1478810>
<https://www.britannica.com/story/what-is-the-origin-of-the-term-holocaust>
- Ivie, R. L. (2004). The rhetoric of Bush's' War'on Evil. *KB Journal*, 1(1).
- Koç, E. M. (2019) Huntington'dan Fukuyama'ya: Medeniyetler Arası Tahammülsüzlük ve Doğu-Batı Çatışması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 200-207.
- Lefkowitz, D. (2008). Collateral damage

- Leitenberg, M. (2006). *Deaths in Wars and Conflicts in the 20th Century* (p. 4). Ithaca, NY: Cornell University, Peace Studies Program.
- Lufer, H. (1989). Sanayileşme Sürecinde Eğitim. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(2), 837-846. s.837-838
- Maier, C. S. (2005). Targeting the city: Debates and silences about the aerial bombing of World War II. *International Review of the Red Cross*, 87(859), 429-444, s.429
- Munck, R. *Globalization and social exclusion: A transformationalist perspective*. Kumarian Press, 2005.
- Özmağas, U. (2020). "Homo Homini Lupus" Sözü Üzerine. *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 19(1), 200-219.
- Uzunbaşlan, A. (2005). Antik Roma'da Gladyatör Oyunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 15-58..
- Parjanadze, N. (2009) Globalisation theories and their effect on education. *IBSU Scientific Journal*, 3.2: 77-88
- Reich, S. (1998) What is globalization?: Four possible answers (No. 261). Helen Kellogg Institute for International Studies.
- Sancak, S. (2020). *Kur'an'da Firavun Tipolojisi* (Vol. 7). DBY Yayınları.
- Simunovic, D., Mifune, N., & Yamagishi, T. (2013). Preemptive strike: An experimental study of fear-based aggression. *Journal of Experimental Social Psychology*, 49(6), 1120-1123.
- Şeyh Sadi Şirazi (1980) *Bostan Gülistan Tercüme eden: Kılıslı Rifat Bîlge — Onikinci Baskı — (Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan'ın bir mukaddimesini hâvidir)* s.436
- The Atomic Bombings of Hiroshima and Nagasaki: A Summary of the Human Consequences, 1945-2018, and Lessons for Homo sapiens to End the Nuclear Weapon Age Masao Tomonaga,s.1
- The Commission of Inquiry on Palestine and Israel: To Speak of Genocide from a European Liberal Lens Shahd Hammouri
- The Israeli War on the Gaza Strip: From Crimes Against Humanity to Genocide Researcher in International Relations, Director of the International Research and Studies Unit Palestine Institute for National Security Research (PINSR) Palestine Awad Slimia,

- Yılmaz, E. (2021) The ontology of globalization: the loss of worlds in the face of rising a uniform globe. *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 26(50), 161-182., s.62.
- Zınam, Oleg. (1976) Zero Population Growth, Optimum Population Growth, Optimum Population and Quality of Life. *International Review of Modern Sociology*, 329-347.

Kaynakça

- Adonis, (2012), Kudüs Konçertosu, İ. Demirci (çev.), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Aral, B. (2023), *Uluslararası Hukuk Bağlamında Birleşmiş Milletler'in Batı Ve Doğu Kudüs'ün İsrail Tarafından İşgaline Yönelik Tutumu*, Journal of IslamicJerusalem Studies, 23(1): 1-18. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2878091>, Erişim Tarihi:17.06.2024.
- Attias, J.-C., Benbessa, E. (2002), *Paylaşlamayan Kutsal Topraklar ve İsrail*, N. Önel (çev.), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Azarkan, E . (2016). *Devletlerin Tanınması ve 1933 Montevideo Sözleşmesi*, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 15 (4), Sh.: 1055-1068. DOI: 10.21547/jss.265485 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/231925>
- Besalel, Y. (2000), *Yahudi Tarihi "Kronolojik Yahudi Tarihi*, 104 Dünya Yahudi Cemaati, İsrail ve Türkiye-İsrail İlişkileri", Üniversal Dil Hizmetleri ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul.
- Bashi, S. & Mann, K. (2007), *Disengaged Occupiers : The Legal Status Of Gaza*, 2007 by Gisha: Legal Center for Freedom of Movement, ISBN 978-965-91069-0-5.
- Cleveland, W.L. (2015), *Modern Ortadoğu Tarihi*, M. Harmancı (çev.), 2. Basım, Agora Kitaplığı, İstanbul.
- Dağ, A. E. (2003), *"Yahudileştirilmeye Çalışılan Bir İslam Kenti Kudüs"*, Kudüs Üç Aylık Dış Politika Dergisi, Sayı:1, Bahar 2003, İstanbul.
- Efrat, E. (2006), *The West Bank And Gaza Strip A Geography Of Occupation And Disengagement*, Taylor&Francis Group, London and New York.
- El-Karadavi, Y. (2023), *Her Müslümanın Ortak Davası Kudüs*, İ. Marangozoğlu (çev.), Nida Yayınları, İstanbul.
- Gencer, B. (2024), *Yahudi Meselesinden Siyonizm Tehlikesine*, dikgazete. com 16.01.2024 Tarihli Köşe Yazısı, <https://www.dikgazete.com/yazi/yahudi-meselesinden-siyonizm-tehlikesine-6451.html>, Erişim Tarihi: 30.06.2024.
- Gözen, R. (2018), *"Türkiye'nin Ortadoğu Politikası Temelinde AK Parti ve Suriye"*, Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'nin Dış Politikası A. Çaylak & S.A. Avcu (Ed.) içinde, ss. 423-450, Savaş Yayınevi, Ankara.
- Hollstein, W. (1975), *Filistin Sorunu Filistin Çatışmasının Sosyal Tarihi*, C. A. Ertuğ (çev.), Yücel Yayınları, İstanbul.
- ILSA, Montevideo Sözleşmesi/Montevideo Convention On the Rights and Duties of States, <https://www.ilsa.org/Jessup/Jessup15/Montevideo%20Convention.pdf>, Erişim Tarihi: 31.03.2024.

- Karaköse, H. (2018), “*Filistin ve Kudüs Meselesine Genel Bir Bakış (XIX. Yüzyılın Ortasından XX. Yüzyıl Ortalarına Kadar)*”, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED), 4(2), 2, ss. 150-165, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/614517>
- Karaman, L. M. (2009), *Siyonizm*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi “Siyonizm” md., <https://islamansiklopedisi.org.tr/siyonizm>, Erişim Tarihi: 18.08.2024.
- Keyman, F https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/anarsi_uluslararsi_iliskiler, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Kışlakçı, T. (2024), <https://x.com/turankislakci/status/1744235013493641687?s=20>, Erişim Tarihi:14.08.2024.
- Koçer, Gökhan, “*Küreselleşme ve Uluslararası İlişkilerin Geleceği*”, Uluslararası İlişkiler, Cilt 1, Sayı 3 (Güz 2004), s. 101-122.
- Kurt, M. (2021), “*Yahudi Nüfus Problemi ve İsrail Devleti'nin Yahudi Karakteri*”, Mukaddime Dergisi, C.12, Sayı:1, ss. 194-219. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1379621>
- Lewis, B. (2023), *Modern Ortadoğu Nasıl Kuruldu?* D. Terzi (çev.), Kronik Kitap, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (2024), *Yakın Tarihin Gerçekleri*, Kronik Kitap, İstanbul.
- Öke, M. K. (2021), *Siyonizm & Filistin Sorunu (1880-1923)*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, Ş. (2023), “*Filistin Meselesi Özelinde Uluslararası Sorunların Devletler Hukuku Bağlamında Çözumsuzlüğü*”, Abant 2nd International Conference On Current Scientific Researches, December 28 - 30, 2023 – Abant, Tam Metin Bildiri Kitabı, Ed. H. Hüseyinova.
- Rose, J. (2004), *The Myths of Zionism*, Pluto Press, London.
- Schneer, J. (2011), *Balfour Deklarasyonu*, Arap-İsrail Çatışmasının Kökenleri, A.C. Akkoyunlu (çev.), Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, No: 94, 24 Mayıs 2024, Uluslararası Adalet Divanı'nın İhtiyati Tedbir Kararı Hk, https://www.mfa.gov.tr/no_94_uluslararası-adalet-divanı-nin-ihhtiyati-tedbir-kararı-hk.tr.mfa, Erişim Tarihi:25.06.2024.
- Walt, S.M. & Mearsheimer, J.J. (2014), *İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası*, E. Ocak (çev.), Zodyak Kitap, İstanbul.
- Müsdav-Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları Komisyonu Raporu, <https://www.musdav.org.tr/pdf/7ekimsonrasindagazdedeyasananinsanhaklariihlalleri.pdf>, Erişim Tarihi: 09.05.2024.
- <https://www.un.org/en/about-us>, Erişim Tarihi: 07.10.2024.
- <https://tr.euronews.com/2024/04/05/abdnin-kurulusundan-bu-yana-israile-askeri-yardimi-300-milyar-dolara-ulasti>, Erişim Tarihi: 15.09.2024.

- Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokoller, https://insanhaklariizleme.org/vt/yayin_view.php?editid1=485, Erişim Tarihi: 18.06.2024.
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42258773>, Erişim Tarihi: 05.05.2024.
- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/guney-afrikada-bitti-israilde-devam-ediyor-apartheid-836453.html>, Erişim Tarihi: 04.07.2024.
- <https://tr.euronews.com/2024/05/07/israil-ordusu-gazzenin-dunyaya-acilan-sinir-kapisi-refahta-kontrolu-cle-gecirdi>, Erişim Tarihi: 23.08.2024.
- <https://www.amnesty.org.tr/icerik/israilin-refahi-iskali-insani-felaketi-daha-daha-agirlastirirken-dunya-liderleri-harekete-gecmiyor>, Erişim Tarihi: 23.08.2024.
- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/guterres-gazze-halkini-hayal-kirikligina-ugrattik-879535.html>, Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- <https://www.trthaber.com/haber/gundem/israil-guclerinin-mescid-i-aksa-baskinina-tepki-yagdi-758488.html>, Erişim Tarihi: 15.10.2023.
- https://www.mfa.gov.tr/no_-176_-mescid-i-aksa-ya-duzenlenen-baskinlar-hk.tr.mfa, Erişim Tarihi: 15.10.2023.
- <https://tr.euronews.com/2018/07/09/israilli-vekillerden-mescid-i-aksa-ya-baskin-iddiasi-15.10.2023>.
- https://www.mfa.gov.tr/no_-80_-filistin-konulu-bm-genel-kurul-karari-hk.tr.mfa Erişim Tarihi: 26.10.2024.
- <https://www.aljazeera.com/news/2024/9/4/why-are-hundreds-of-thousands-of-people-protesting-across-israel>, Erişim Tarihi: 20.10.2024.
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilde-gazgede-ateskes-anlasmasi-imzalanmayan-netanyahu-hukumeti-protesto-ediliyor/3318747>, 20.10.2024.
- <https://www.bbc.com/turkce/articles/c5yrzdny4rvo>, Erişim Tarihi: 23.11.2024.

Kaynakça

- A/HRC. (2024, 27 Mayıs). Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, Including East Jerusalem, and Israel – Advance unedited version. *United Nations Human Rights Council*, 1-21. <https://www.un.org/unispal/document/coi-report-a-hrc-56-26-27may24/>, Erişim Tarihi: 15.11.2024.
- Al-Qeeq, F. (2011). A comprehensive Approach to Incorporate Architectural Heritage of Gaza Old City Into Contemporary Urban Fabric. *Journal of Art and Architectural Research: LONAARD*, 1(2), 1-14.
- Alexander, J. (2007). *Conflict, Economic Closure and Human Security in Gaza*. Oxford Research Group: London
- Aljamal, A. (2024, 2 Mart). Palestine Chronicle Speaks to the Survivors of Gaza's 'Flour Massacre' – Special report. *Palestine Chronicle* <https://www.palestinechronicle.com/palestine-chronicle-speaks-to-the-survivors-of-gazas-flour-massacre-special-report/>, Erişim Tarihi: 20.11.2024.
- Bayraktar, B. (2013). *Oslo Barış Süreci: İsrail-Filistin barış görüşmeleri 1991-2000*. Küre Yayınları: İstanbul.
- Bhasin, T., ve Hallward, M. C. (2013). Hamas as a Political Party: Democratization in the Palestinian Territories. *Terrorism and Political Violence*, 25(1), 75-93. <https://doi.org/10.1080/09546553.2013.733273>
- Cattan, H. (2000). *The Palestine Question*. Saqi Books: London
- Cenevre Sözleşmesi. (1949). Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. *Birleşmiş Milletler*. <https://treaties.un.org/pages/showdetails.aspx?objid=0800000280158b1a>, Erişim Tarihi: 18.11.2024.
- Cheal, B. (1988). Refugees in the Gaza Strip, December 1948—May 1950. *Journal of Palestine Studies*, 18(1), 138-157.
- Chossudovsky, M. (2023, 16 Ekim). The Israeli invasion and Gaza's offshore gas fields. *Green Watch*. <https://greenwatchbd.com/conflicts/39408>, Erişim Tarihi: 15.11.2024.
- Cook, J. (2006, 14 Aralık). The Trap of Recognising Israel. *The Electronic Intifada*. <https://electronicintifada.net/content/trap-recognising-israel/6604>, Erişim Tarihi: 18.11.2024.
- Coop, S. (2024). The Israel-Palestine Conflict From the Perspective of International Humanitarian Law 1-11. <https://jsil.jp/wp-content/uploads/2024/07/expert2024-11.pdf>, Erişim Tarihi: 21.11.2024.
- Cordall, S. S., Mhawish, M. R., ve Nashed, M. (2024, 5 Mart). When Israeli Soldiers Shot at Hungry Palestinians. *Aljazeera*. <https://www.aljazeera.com/news/longform/2024/3/5/the-blood-was-everywhere-inside-israels-flour-massacre-in-gaza>, Erişim Tarihi: 22.11.2024.

- Çinkara, G. (2024). Filistin’de İslami Hareketin Siyasallaşması: Hamas (1946-2024). *Ombudsman Akademik*, Özel Sayı 2 (Gazze), 163-194.
- Elmalı, B. (2023). *From Past to Present: The Israeli-Palestinian Conflict*. TRT world research centre.
- Elmalı, B. (2024, 16 Mayıs). Israel’s Genocidal War on Gaza is Also About Oil and Gas. *TRT World Research Centre*. <https://researchcentre.trtworld.com/featured/perspectives/israels-genocidal-war-on-gaza-is-also-about-oil-and-gas/>, Erişim Tarihi: 23.11.2024.
- Federman, J. (2023, 14 Kasım). Is Hamas Hiding in Gaza’s Main Hospital? Israel’s Claim is Now a Focal Point in a Dayslong Stalemate. *AP*. <https://apnews.com/article/israel-palestinians-hamas-war-shifa-hospital-ce8fda-9821a011a6cb6e4a3df5c90916>, Erişim Tarihi: 16.11.2024.
- Finkelstein, N. G. (2018). *Gaza: An Inquest Into Its Martyrdom*. University of California Press: Oakland.
- Göz, M. M., ve İşler, A. (2024). 2000 sonrası dönemde Türkiye ile İsrail ilişkilerinde “Beş Derin” kriz. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 8(2), 48-70. <https://doi.org/10.30830/tobider.sayi.18.4>
- HRW. (2024, 4 Nisan). Gaza: Israeli Strike Killing 106 Civilians an Apparent War Crime. *Human Rights Watch*. <https://www.hrw.org/news/2024/04/04/gaza-israeli-strike-killing-106-civilians-apparent-war-crime>, Erişim Tarihi: 18.11.2024.
- ICRC. (2024). Medical Units. *International Committee of the Red Cross*. <https://ihl-databases.icrc.org/en/customary-ihl/v2/rule28?country=iq>, Erişim Tarihi: 15.11.2024.
- International Criminal Court. (2021). *Rome Statute of the International Criminal Court* www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf, Erişim Tarihi: 17.11.2024.
- Jamal, M. A. (2013). Beyond Fateh Corruption and Mass Discontent: Hamas, the Palestinian Left and the 2006 Legislative Elections. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 40(3), 273-294.
- Jankowicz, M. (2023, 9 Ekim). Israel Announces “Complete Siege” of Gaza, Cutting its Electricity, Food, Water, and Fuel. *Business Insider*. <https://www.businessinsider.com/israel-gallant-announces-complete-siege-gaza-no-electricity-food-fuel-2023-10>, Erişim Tarihi: 20.11.2024.
- Kalaycıoğlu, S. (2023, 4 Aralık). Gaza Marine’in Belirsiz Geleceği. *Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi*. https://tasam.org/tr-TR/Icerik/72469/gaza_marinein_belirsiz_gelecegi, Erişim Tarihi: 22.11.2024.
- Katman, F. (2018). 2006 Seçimleriyle HAMAS’ın Filistin İçinde Değişen Konumu (2006-2010). *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 14(28), 127-156.
- Khalidi, R. (2007). *The Iron Cage: The Story of the Palestinian Struggle for Statehood*. Oneworld Publications: Oxford.

- Knudsen, A. (2005). Crescent and Sword: The Hamas Enigma. *Third World Quarterly*, 26(8), 1373-1388.
- Mark, C. R. (2004). *Israel's Proposal to Withdraw From Gaza*. https://www.everycrsreport.com/files/20041208_RS22000_54f6cda729749255674c-bfdd2b0c6452c9b56c6a.pdf, Erişim Tarihi: 12.11.2024.
- Mercan, M. H. (2018). Süreklilik ve Değişim Bağlamında Hamas'ın Siyasal Stratejisi. *Ortaadoğu Etütleri*, 10(1), 62-78.
- OCHA. (2024, 19 Kasım). Humanitarian Situation Update #239 | Gaza Strip [EN/AR]. *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*. <https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-239-gaza-strip>, Erişim Tarihi: 24.11.2024.
- OHCHR. (2024a, 26 Eylül). Increased Protection of Human Rights in the Occupied Palestinian Territory. *The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, 1-9. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/appeals/Occupied-Palestinian-Territory-Increased-Protection-The-1-en.pdf>, Erişim Tarihi: 22.11.2024.
- OHCHR. (2024b, 8 Kasım). Six-Month Update Report on the Human Rights Situation in Gaza: 1 November 2023 to 30 April 2024 *The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, 1-32. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/opt/20241106-Gaza-Update-Report-OPT.pdf>, Erişim Tarihi: 16.11.2024.
- Oxfam. (2024, 18 Mart). Inflicting Unprecedented Suffering and Destruction: Seven Ways the Government of Israel is Deliberately Blocking and/or Undermining the International Humanitarian Response in the Gaza Strip. *Oxfam International*. <https://www.oxfamamerica.org/explore/research-publications/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-israel-is-deliberately-blocking-and-or-undermining-the-international-humanitarian-response-in-the-gaza-strip/>, Erişim Tarihi: 18.11.2024.
- PCBS. (2023). *Conditions of the Palestinian Population on the Occasion of the World Population Day* Palestinian Central Bureau of Statistics. https://www.pcbs.gov.ps/portals/_pcbs/PressRelease/Press_En_IntPopulationDy2023E.pdf, Erişim Tarihi: 12.11.2024.
- Pearlman, W. (2012). The Palestinian National Movement. W. R. Louis ve A. Shlaim (Eds.), *The 1967 Arab-Israeli war: Origins and Consequences içinde* (s. 126-148). Cambridge University Press: New York.
- Roy, S. (2007). *Failing Peace: Gaza and the Israeli-Palestinian Conflict*. Pluto Press: London.
- Roy, S. (2011). *Hamas and Civil Society in Gaza: Engaging the Islamist Social Sector*. Princeton University Press: New Jersey.

- Sarı, B. (2020). Hamas, the Islamic Wing of Palestinian Resistance: Its Roots, Characteristics, and Way of Politics. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(97), 147-165. <https://doi.org/10.36484/liberal.686585>
- Schneider, T. (2023, 7 Ekim). Israel Cuts Electricity Supply to Gaza. *The Times of Israel*. https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/israel-cuts-electricity-supply-to-gaza/, Erişim Tarihi: 19.11.2024.
- Tarakçı, N. (2009). *Gazze'nin Gizemi* Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi. https://tasam.org/files/icerik/file/gazzenin_gizemi_d6220135-5007-43a-c-8289-2c53aba840fc.pdf, Erişim Tarihi: 17.11.2024.
- Topuz, Z. Ç. (2022). Tek Taraflı Çekilmenin Ardından Gazze. *International Journal of Social Inquiry*, 15(1), 209-222.
- Tzortzis, H. A., ve Vahedi, M. (2023). *Unveiling Tyranny: The Genocide in Gaza & False Zionist Narratives on Palestine*. Sapience Publishing.
- UCM. (2024, 21 Kasım). Situation in the State of Palestine: ICC Pre-Trial Chamber I rejects the State of Israel's challenges to jurisdiction and issues warrants of arrest for Benjamin Netanyahu and Yoav Gallant. *International Criminal Court*. <https://www.icc-cpi.int/news/situation-state-palestine-icc-pre-trial-chamber-i-rejects-state-israels-challenges>, Erişim Tarihi: 23.11.2024.
- Uluslararası Adalet Divanı. (2024, 26 Ocak). 192 - Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel). *Uluslararası Adalet Divanı*. <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>, Erişim Tarihi: 22.11.2024.
- Uluslararası Af Örgütü. (2023, 12 Ekim). Israel/OPT: Israel Must Lift Illegal and Inhumane Blockade on Gaza as Power Plant Runs Out of Fuel. *Amnesty International* <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/10/israel-opt-israel-must-lift-illegal-and-inhumane-blockade-on-gaza-as-power-plant-runs-out-of-fuel/>, Erişim Tarihi: 19.11.2024.
- UN News. (2024, 14 Kasım). Gaza: Israeli War Tactics Condemned as Aid Still Blocked From Reaching North. *UN News Global perspective Human stories*. <https://news.un.org/en/story/2024/11/1156946>, Erişim Tarihi: 20.11.2024.
- Usher, G. (2006). *Hamas Risen* [Middle East Report 238 (Spring 2006)]. Middle East Research and Information Project <https://merip.org/2006/03/hamas-risen/>, Erişim Tarihi: 18.11.2024.
- WHO. (2024, 22 Ocak). Health Conditions in the Occupied Palestinian Territory, Including East Jerusalem *World Health Organization*, 1-7. https://apps.who.int/gb/cbwaha/pdf_files/EB154/B154_51-en.pdf, Erişim Tarihi: 21.11.2024.

Kaynakça

- “İsrail’in 11 Eylül’ü: Bundan sonra ‘Tufan!’”, *Cumhuriyet*, 10 Ekim 2023, s.10.
- “İzmir’de SOCAR Önünde Filistin Protestosu: İsrail’in Petrol İhtiyacının Yarısını Tek Başına Karşılıyor!”, *Cumhuriyet*, 09 Haziran 2024, s.9.
- “On Binlerden Filistin’e Destek Mesajı”, *Milli Gazete*, 07 Nisan 2023, s.12.
- “Türkiye’den İsrail’e İhracat Kısıtlaması! Bakanlık 54 Ürünü Açıkladı”, *Milliyet*, 09 Nisan 2023, s.10.
- “Üniversite Öğrencilerinden Filistin’e Destek Gösterisi”, *Sabah*, 09 Mayıs 2024, s.15
- AA, (2023a), Birçok Ülkede Filistin’e Destek Gösterileri Düzenlendi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bircok-ulkede-filistine-destek-gosterileri-duzenlendi/3037085>. Erişim Tarihi: 13.04.2024.
- AA, (2023b), Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsrail Başbakanı Netanyahu’yu Kabul Etti, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-israil-basbakani-netanyahuyu-kabul-etti/2996348>, Erişim Tarihi: 21.04.2024.
- AA, (2023c), Türk Kızılay ve STK’ler Filistin’e Destek İçin Bir Araya Geldi, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turk-kizilay-ve-stkler-filistine-destek-icin-bir-araya-geldi/3026071>, Erişim Tarihi: 26.04.2024.
- AA, (2024a), Avrupa’nın Kalbi Brüksel’de On Binler, İsrail’e Yaptırım Uygulanması Talebiyle Yürüdü, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-nin-kalbi-brukselde-on-binler-israile-yaptirim-uygulanmasi-talebiyle-yurudu/3223988>, Erişim Tarihi: 19.04.2024.
- AA, (2024b), Ak Parti Gençlik Kollarından, Türkiye Genelindeki Starbucks Şubelerinde Protesto, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/ak-parti-genclik-kollarindan-turkiye-genelindeki-starbucks-subelerinde-protesto-/3034405>, Erişim Tarihi: 23.04.2024.
- Agos, (2024), İsrail ile Ticareti Protesto Etiler, Darpla Gözaltına Alındılar, <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/30092/israil-ile-ticareti-protesto-ettiler-darpla-gozaltina-alindilar>, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- Alagöz, M., Uçtu, R., Adodalı, M. B. F., (2004), “Teknolojik Değişimin Maliyeti Bölgesel Gelişmişlik Farklılıkları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Yeniden Yapılanması”, 1. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresinde Sunulan Bildiri, 4-6 Haziran, ÇOMÜ, Çanakkale.
- Anbarlı, Ş., (2004), Demokratikleşme Perspektifinden Sivil Toplum Kuruluşlarının Siyasi İktidara Etkileri, 1. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresinde Sunulan Bildiri, ÇOMÜ, Çanakkale, 2004.
- Anka Haber Ajansı, (2024), İsrail’e Petrol Sağladığı Belirtilen SOCAR, İzmir’de Protesto Edildi, www.ankahaber.net/haber/israilepetrolsagladigibelirtilen-socarizmirdeprotestoedildi, Erişim Tarihi: 21.04.2024.

- Anka Haber, (2024), İsrail'in Refah'a Yönelik Saldırısı İstanbul'da Protesto Edildi, https://ankahaber.net/haber/detay/israilin_refaha_yonelik_saldirisi_istanbulda_protesto_edildi_181591, Erişim Tarihi: 26.04.2024.
- Aral, B., (2016), *Küresel Güvenlikten Küresel Tabakküme*, Küre Yayınları: İstanbul.
- Bacık, G., (2003), Devlet ve Birey Aşınırken Kamusal Alanı Düşünmek, *Sivil Toplum*, 1(2), 25-29.
- Bayhan, V., (2002), Demokrasi ve Sivil Toplum Örgütlerinin Engelleri: Patronaj ve Nepotizm, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 1-13.
- BBC, (2011), Türkiye'den İsrail'e Mavi Marmara Tepkisi, https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/09/1109_turkey_israel, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- BBC, (2023a), Hamas: Kökeni, İdeolojisi, Politikaları, Örgütlenme Modeli, <https://www.bbc.com/turkce/articles/cv23vwm1xz2o>, Erişim Tarihi: 11.04.2024.
- BBC, (2023b), Erdoğan: "İsrail, Biz de Seni Savaş Suçlusunu Olarak Dünyaya İlan Edeceğiz", <https://www.bbc.com/turkce/articles/c2j9xr94jmro>, Erişim Tarihi: 16.04.2024.
- BBC, (2024a), Hollanda Temyiz Mahkemesi İsrail'e F-35 Parçası Satışını Durdurdu, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c87n377e6p7o>, Erişim Tarihi: 14.04.2024.
- BBC, (2024b), Arap Ülkeleri Dışında En Fazla Filistinli Neden Şili'de Yaşıyor?, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c0d2z8lmkweo>, Erişim Tarihi: 19.04.2024.
- BBC, (2024c), İsrail'in Gazze'de 7 Çalışanını Öldürdüğü Yardım Örgütü WCK'nın Kurucusu: Konvoyumuz Hedef Alındı, <https://www.bbc.com/turkce/articles/ceq7j75w567o>, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- BBC, (2024d), İsrail ile Ticareti Kesme Kararı: Türk İhracatçılar 'Sürpriz' Olduğunu Söylüyor, <https://www.bbc.com/turkce/articles/cyxe9ekp92yo>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşması, (27.06.1945). https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2212020141836bm_01.pdf, Erişim Tarihi: 11.04.2024.
- Böyükbaş, D., (2008), *1 Mart Vakası Irak Tezkeresi ve Sonrası*, Doğan Egmont Yayıncılık: İstanbul.
- COGAT, (2024), Arrival of Humanitarian Aid to Gaza, <https://www.gov.il/en/pages/arrival-of-humanitarian-aid-to-gaza-15-apr-2024>, Erişim Tarihi: 23.04.2024.
- Collins, L. ve Lapierre, D., (2018), *Kudüs... Ey Kudüs*, Kronik Kitap: İstanbul.
- Cumhuriyet, (2023), İsrail Büyükelçiliği Türkiye'den Destek İstedi: 'Teröre Karşı Omuz Omuz', <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/israil-bu>

- yukelciliği-turkiyeden-destek-istedi-terore-karsi-omuz-2127584, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- Cumhuriyet, (2024), İsrail Dışişleri Bakanı'ndan Erdoğan'a: "Diktatör...", <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/israil-disisleri-bakanindan-erdogana-diktator-2202647>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- Çiçek, C., (2004), *Demokratikleşme Sürecinde Sivil Toplum Örgütleri Bir Alan Araştırması Örneği Olarak Güneydoğu*, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV) Yayınları: İstanbul.
- Defense Here, (2024), TUSAŞ: FIDAE 2024'te Milli Teknolojilerimizle İz Bıraktık, <https://www.defensehere.com/tr/tusas-fidae-2024te-milli-teknolojilerimizle-iz-biraktik>, Erişim Tarihi: 18.04.2024.
- DHA, (2024), WCK Kurucusu Andres: İnsanlığa Karşı Savaş Gibi Görünüyor, <https://www.dha.com.tr/dunya/wck-kurucusu-andres-insanliga-karsi-savas-gibi-gorunuyor-2418832>, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- Diamond, L. (1994), Rethinking Civil Society: Tward Democratic Consolidation, *Journal of Democracy*, (5)1, 4-17.
- Dilaveroğlu, E., (2012). 28 Şubat Süreci ve Bir Sivil Toplum Kuruluşu Olarak TÜSİAD'ın Sürece Bakışı. *Sakarya İktisat Dergisi*, 3(1), 59-74.
- DMM, "Türkiye'den İsrail'e Barut, Silah ve Mühimmat İhracatı Devam Ediyor" İddiası, <https://dbs.iletisim.gov.tr/hakikat/916>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- Drucker, P., (1995), *Toplumsal Dönüşüm Çağı ve Türkiye'de Toplumsal Değişim*, Yeni Yüzyıl Yayınları: İstanbul.
- DW, (2024), İsrail'e Türkiye'den Başka Kim Yaptırım Uyguluyor? <https://www.dw.com/tr/israile-tukiyeden-baska-kim-yaptirim-uyguluyor/a-68828481>, Erişim Tarihi: 11.04.2024.
- Erol, A. (2023), Evanjelicler, Küreselleşmeciler, Siyonistler Bağlamında Gazze Üzerine Bir Deneme, *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(5), 1104-1115.
- Euro News, (2023a), Filistinli Örgüt Hamas Kimdir, Neyi Hedefliyor? <https://tr.euronews.com/2023/10/15/israile-saldiran-filistinli-orgut-hamas-kimdir-neyi-hedefliyor>. Erişim Tarihi: 11.04.2024.
- Euro News, (2023b), Belçika Başbakan Yardımcısı Petra De Sutter, İsrail'e Karşı Yaptırım Çağrısında Bulundu, <https://tr.euronews.com/2023/11/09/belcika-basbakan-yardimcisi-petra-de-sutter-israile-karsi-yaptirim-cagrisinda-bulundu>, Erişim Tarihi: 13.04.2024.
- Euro News, (2024a), 200 Kadar STK'dan Gazze Tepkisi: AB-İsrail Ortaklık Anlaşmasını Askıya Alın, <https://tr.euronews.com/2024/03/19/200-kadar-stkdan-gazze-tepkisi-ab-israil-ortaklik-anlasmasini-askiya-alin>, Erişim Tarihi: 18.04.2024.

- Euro News, (2024b), Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'O İş Bitti' Dediği İsrail İle Ticaret Ne Durumda?, <https://tr.euronews.com/2024/05/02/cumhurbaşkanı-erdoganin-o-is-bitti-dedigi-israil-ile-ticaret-ne-durumda>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- Evrensel, (2003), "Canlı Kalkan Grubu İstanbul'a Veda Etti", <https://www.evrensel.net/haber/138814/canli-kalkan-grubu-istanbul-a-veda-etti>, Erişim Tarihi: 15.04.2024.
- Göz, M. M. (2023), *1 Mart 2003 Başbakanlık Tezkeresi'nin Reddedilme Nedenleri*, (1. Baskı), Kriter Yayınevi: İstanbul.
- Göz, M. M., ve İşler, A. (2024). 2000 Sonrası Dönemde Türkiye İle İsrail İlişkilerinde "Beş Derin" Kriz. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 8(2), 48-70.
- Güneş, İ. ve Tekgül B. Y., (2005), Sivil Toplum Kuruluşları ve Yerel Yönetimler, II. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiriler Kitabı, 15-16 Ekim 2005, Çanakkale.
- Haavisto, P., (2004), Savaşın Çevreye Etkileri, Dünyanın Durumu 2005, Sürdürülebilir Toplum İçin Worldwatch Enstitüsü Raporu, TEMA Vakfı Yayınları, İstanbul, 197-199.
- Hamas Raporu*, Filistin, İslami Direniş Hareketi (Hamas) Medya Ofisi, Ocak 2024.
- Hildy, T., (2004), The Importance Of Non-governmental Organizations (Ngos) in Global Governance and Value Creation: An International Business Research Agenda, *Journal of International Business Studies*, (35), 463-483.
- Howell, J., (2006), Policy Arena The Globalwar On Terror, Development And Civil Society, *London School of Economics and Political Science*, 18(3), 121-135.
- Howell, J. ve Mulligan, D., (2005), *Gender and Civil Society*, 1. Baskı, Routledge: New York.
- Independent. (2024), Bloomberg: Türkiye Bugün İtibarıyla İsrail'e Bütün Ticareti Sonlandırdı, <https://www.indyurk.com/node/719621/haber/bloomberg>, Erişim Tarihi: 11.04.2024.
- İHA, (2023), Genç Kızlardan Starbucks Önünde İsrail Protestosu, <https://www.iha.com.tr/kayseri-haberleri/genc-kizlardan-starbucks-onunde-israil-protestosu-40289722>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- İHH, (2011), Mavi Marmara, <https://ihh.org.tr/mavi-marmara>, Erişim Tarihi: 15.04.2024.
- İHH. (2023a), On Binlerden Filistin'e Destek Mesajı. <https://ihh.org.tr/haber/on-binlerden-filistine-destek-mesaji>, Erişim Tarihi: 11.04.2024.

- İHH, (2023b), İnsan Hakları Günü'nde On Binler Filistin'e Destek İçin Yürüdü, <https://ihh.org.tr/haber/insan-haklari-gununde-on-binler-filistine-destek-icin-yurudu>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- KADEM, (2024), Filistin için Düzenlenen Oturma Eylemine Katıldık Zulme Sessiz Kalmayacağız... <https://kadem.org.tr/filistin-icin-duzenlenen-oturma-eylemine-katildik/>, Erişim Tarihi: 21.04.2024.
- Kaşani, V. (2023), Filistin İslami Direniş ve Aksa Tufanı, 1. Baskı. İstanbul: El-Mustafa Yayınları.
- Kızılay, (2023), Türk Kızılay ve STK'ler Filistin'e Destek İçin Bir Araya Geldi, <https://www.kizilay.org.tr/Haber/HaberDetay/7479>, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- MEHR Haber Ajansı, (2023), Türk Gazetecilerden 'Aksa Tufanı' Yorumu, <https://tr.mehrnews.com/news/1911956/T%C3%BCr%BCrk-gazetecilerden-Aksa-Tufan%C4%B1-yorumu>, Erişim Tarihi: 23.04.2024.
- Mucuk, H., Özdemir, H. ve Anık, M. A. (2023), El-Aksa Tufanı Operasyonu ve Türkiye'de kamuoyunun Filistin algısı, *Fikriyat Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 101-118.
- New York Times. (2024), As Turkey Cuts Trade Ties, Israel's Isolation Grows, <https://www.nytimes.com/2024/05/03/world/middleeast/turkey-israel-gaza-cease-fire.html>, Erişim Tarihi: 14.04.2024.
- NTV, (2024), İspanya, Filistin İçin Yürüdü, https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/ispanya-filistin-icin-yurudu,nn6zndyxdkyodgt8u39ixq/s0os8dfzdkg-7lgwqj3dx_q, Erişim Tarihi: 14.04.2024.
- Oruç, H., (2024), 7 Ekim Sonrası Türkiye'nin Değişen Gazze Politikası, *Kriter Dergisi*, (89), 46-52.
- Özalp, A., (2008), Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi, (Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi), Ankara.
- Pazarıcı, H. (1992), Uluslararası Hukuka Göre Çevrenin Savaş Sırasında Korunması, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 47(12), 103-114.
- Rudaw, (2023), İsrail'in 11 Eylül'ü: Hamas'ın Aksa Tufanı operasyonu, <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/101020231>, Erişim Tarihi: 17.04.2024.
- Rudaw, (2024), HÜDA-PAR Lideri Yapıcıoğlu'ndan Sert Tepki: 'Rezalet, Yazıklar Olsun!', <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/070420248>, Erişim Tarihi: 21.04.2024.
- Salamon, L. M., ve Sokolowski, S. W. (2016), Beyond Nonprofits: Reimagining the Third Sector. Johns Hopkins University Press.

- Sarı Ertem, H. (2019). Filistin'in Sosyo-Ekonomik Sıkıntılarının Giderilmesinde Türkiye'nin İmkân ve Sınırları. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 133-168.
- Sarıbay, A. Y., (2000), *Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji*, (2. Baskı), Alfa Yayınları: İstanbul.
- Sputnik, (2024), İsrail'e Yaptırım Uygulayan Ülkeler, <https://anlatilaninotesi.com.tr/20240409/1082622541.html>, Erişim Tarihi: 17.04.2024.
- Sivil Toplum Akademisi, (2021), Sivil Toplum ve Devlet İlişkileri, https://ilke.org.tr/images/yayin/siviltoplum_devlet_politika_onerileri.pdf, Erişim Tarihi: 12.04.2024.
- Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE) Analiz (2011), "Türkiye-İsrail İlişkileri", Stratejik Düşünce Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü, 1-60.
- Sunar, L., (2021), Devlet Toplum İlişkileri Bakımından Son On Yılda Sivil Toplum, *Kurumsal Yönetim Akademisi*, İlim Kültür Eğitim Vakfı Yayınları, 8(2), 25- 37.
- Şekerli, E. B., ve Akçetin, E. (2020), 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997 Askeri Darbe Dönemlerinde TÜSİAD-Devlet İlişkisi. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(100), 115-135.
- T.C. Ticaret Bakanlığı, (2023), İsrail'e İhracat Kısıtlaması, <https://www.ticaret.gov.tr/haberler/israile-ihracat-kisitlamasi>, Erişim Tarihi: 12.04.2024.
- T.C. Ticaret Bakanlığı, (2024), İsrail ile Ticaret İddialarına İlişkin Açıklama, <https://ticaret.gov.tr/haberler/israil-ile-ticaret-iddialarina-iliskin-aciklama>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı, (2024), "İnsani, Siyasi ve Askeri Varlığımızla Filistin Tarafının Garantörlerinden Biri Olmaya Hazırız", <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/149864/-insani-siyasi-ve-asker-varligimizla-filistin-tarafinin-garantorlerinden-biri-olmaya-haziriz>, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- Talas, M., (2011), Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 387-401.
- Taylor, C., (1999), Models of Civil Society, *Public Culture*, 3(1), 95-132.
- TBB, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu İsrail'in İşlemiş Olduğu Suçlarla İlgili Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne Başvuruda Bulundu, <https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/turkiye-barolar-birligi-yonetim-kurulu-israil-in-islemis-oldugu-suclarla-iligili-uluslararası-ceza-ma-84331>, Erişim Tarihi: 25.04.2024.
- Tesnim News, (2024), Türkiye'de İsrail'le Ticareti Protesto Edenlere Sert Tepki, <https://www.tasnimnews.com/tr/news/2024/04/07/3064905/t%C3%B>

- Crkiye-de-israil-le-ticareti-protesto-edenlere-sert-tepki, Erişim Tarihi: 21.04.2024.
- Tester, K., (1992), *Civil Society*, 1. Baskı, Routledge: New York.
- Toğa, O. (2023), *İran Basınında Aksa Tufanı Operasyonu ve Türkiye*. 1. Baskı. İran Araştırmaları Merkezi (İRAM) Yayınları: İstanbul.
- TRT Haber, (2023), Taraftar Gruplarından Filistin'e Destek, <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/taraftar-gruplarindan-filistine-destek-813875.html>, Erişim Tarihi: 20.04.2024.
- TRT Haber, (2024a), Fransa'dan "Gazze'ye Yardım Ulaşması İçin İsrail'e Yaptırım Uygulanabilir" Mesajı, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/fransadan-gazze-ye-yardim-ulasmasi-icin-israile-yaptirim-uygulanabilir-mesaji-849881.html>, Erişim Tarihi: 17.04.2024.
- TRT Haber, (2024b), Avrupa'da Filistin'e Destek Gösterileri, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/avrupada-filistine-destek-gosterileri-850513.html>, Erişim Tarihi: 19.04.2024.
- TÜİK, (2024), Türkiye ile İsrail Arasındaki Ticaret Oranları, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104>, Erişim Tarihi: 23.04.2024.
- Tunç, H., (1998), Türkiye'de Askeri Darbeler, Muhtıralar ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Tepkileri, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (6), 125-164.
- VOA, (2023a), Her Türlü İşgalin Karşısında Durmaya Devam Edeceğiz, <https://www.voaturkce.com/a/erdogandan-israil-ve-hamasa-itidal-cagrisi-her-turlu-iskalinkarisinda-durmaya-devam-edecegiz/7300881.html>, Erişim Tarihi: 17.04.2024.
- VOA, (2023b), ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan Erdoğan'ın Sözlerine Yanıt, <https://www.voaturkce.com/a/abd-disisleri-bakanliginden-erdoganin-hamas-sozlerine-yanit/7326639.html>, Erişim Tarihi: 17.04.2024.
- Yıldırım, İ., (2004), *Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim*, (1. Baskı), Seçkin Yayınları: Ankara.
- Yıldız, A., (1999), Temsili Demokrasiden Doğrudan Demokrasiye Geçiş Sürecinde Kamu Yönetiminde Açıklık ve Katılım Boyutuyla Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü- I, *Yerel Gündem*, 15(2), 113-129.
- Yücekök, A. N., Turan, İ. ve Kalkan, M., (1998), *Tanzimat'tan Günümüze İstanbul'da STK'lar*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları: İstanbul

8-10 Yaşları Arasındaki
Yüzücülere Uygulanan
8 Haftalık Kalistenik
Egzersizlerin Bazı Fiziksel
ve Fizyolojik Parametrelere
Etkisinin İncelenmesi

Batuhan Özdemir

Doç. Dr. Hasan Aka

Editör: Doç. Dr. Mustafa Karakuş

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

8-10 Yaşları Arasındaki Yüzücülere Uygulanan 8 Haftalık Kalistenik Egzersizlerin Bazı Fiziksel ve Fizyolojik Parametrelere Etkisinin İncelenmesi

Batuhan Özdemir • Doç. Dr. Hasan Aka • Editör: Doç. Dr. Mustafa Karakuş

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover paint by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-975-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub545>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Özdemir, B., Aka, H., Karakuş, M. (ed) (2024). *8-10 Yaşları Arasındaki Yüzücülere Uygulanan 8 Haftalık Kalistenik Egzersizlerin Bazı Fiziksel ve Fizyolojik Parametrelere Etkisinin İncelenmesi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub545>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Antrenörlük Anabilim dalında hazırlanan "8-10 yaşları arasındaki yüzücülere uygulanan 8 haftalık kalistenik egzersizlerin bazı fiziksel ve fizyolojik parametrelere etkisinin incelenmesi" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Açıkada C, Hazır T., "Uzun süreli sporcu gelişim programları: hangi bilimsel temellere oturuyor?", *Spor Bilimleri Dergisi*, 2016, 27 (2): 84-99.
- Adıyaman, Y., 10-12 Yaş Grubu Yüzücülerde Farklı Çıkış Tekniklerinin Kopma Süresi Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kocaeli, 2006.
- Ağılönü, A., & Kıratlı, G. (2015). The examination of the effects of 8-week plyometric training on some physical fitness parameters of women handball players aged between 12-16 years old *Journal of Human Sciences*, 12(1), 1216-1228.
- Aktuğ, ZB, Murathan, F. ve Dündar, A., "Kadınlarda B-Fit Egzersizlerinin Antropometrik Özelliklere Etkisinin İncelenmesi" *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-10, 2019.
- Akyol, B., "Bel Ağrı Tanısı Konulan Sedarter Kadınlarda Kalistenik Egzersizlerin Kas Kuvveti, Esneklik, Ağrı Şiddeti Ve Vücut Kitle İndeksi Üzerine Etkisi", *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 2 (2), 29-39, 2014.
- Akkurt Z., "Sportif eğitimlerin fiziksel ve sportif gelişime etkisi", *Savunma Bilimleri Dergisi*, 11(2), 149 – 158, 2012.

- Alpözgen, A. Z., Özdiñler, A. R., “Fiziksel aktivite ve koruyucu etkileri: derleme”, *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 3(1), 66-72, 2016.
- Ardıç, F., “Egzersiz reçetesi”, *Türk Fizik Tıp Rehabilitasyon Dergisi*, 60 (Özel Sayı 2), 1-8, 2014.
- Arslan, H., ve Erail, S. (2023). Yüzücülerin yüzme sporuna başlama nedenleri ve bu spordan beklentilerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi Spor Sağlık ve Efor Dergisi (BESSED)*, 2(3), 218-226.
- Arslan, H., ve İnaç, Y. (2023). Elit Yüzücülerin Beslenme Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 165-176. <https://doi.org/10.17155/omuspd.1217955>
- Aslan, U. B. , Livanelioğlu, A., “Hatha Yoganın Ve Kalistenik Egzersizlerin Statik Denge Üzerindeki Etkileri”, *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* , 14 (2), 83-91, 2003.
- Astrand, P. O., “The text book of work physiology”, *Mc Graw Hill* , New York, 1977.
- Atar, Ö. Comparison of Relative Age Averages With Chosen Basic Motoric Characteristics. *International Journal of Development Research*, 7(10), 15801-15804, 2017
- Atar, Ö., Özen, G. and Koç H. Analysis of relative age effect in muscular strength of adolescent swimmers. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2019;23(5):214–218.
- Atilla P, Mehmet Alkım CA., “Üniversitelerarası Şampiyonalara katılan bireysel sporcuların bazı fiziksel ve fizyolojik özelliklerinin incelenmesi”, *Karaçam Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* Cilt: 19, Sayı:1, 19(1):7-19, 2017.
- Baltacı A., “Çocuklarda Yüzme Egzersizinin Solunum Parametrelerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Konya, 1980.

- Baltacı, G., & Tedavi, E., “Çocuk ve spor”, Ankara: *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi*, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü, Birinci Basım, 2008.
- Baranowski, T., “Assessment, prevalence and cardiovascular benefits of physical activity and fitness in youth”, *Medicine And Science in Sports and Exercise*, (24)6, 237-247, 1992.
- Bayrakdar, A., Demirhan, B., ve Zorba, E., “The effect of calisthenics exercises of performed on stable and unstable ground on body fat percentage and performance in swimmers”, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2979- 2992, 2019.
- Bayrakdar, A. (2020). *Yüzücü çocuklarda stabil ve stabil olmayan zeminlerde yapılan kalistenik egzersizlerin dengeye etkisi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Beasley, C. R., “Effects of a Jogging Program on Cardiovascular Fitness and Work Performance of Mentally Retarded Adults.” *American Journal of Mental Deficiency*, 1982.
- Blake, A., Miller, W.C. and Brown, D.A., “Adiposity Does Not Hinder the Fitness Response to Exercise Training in Obese Women”, *J. Sports Med. Phys. Fitness*, 40(2):107-177, 2000.
- Bozdoğan A. ve Özüak A., “Stilleriyle Temel Yüzme”. *İlpress Basım & Yayın*, İstanbul, 2003.
- Bozlak, S., “Sayokan sporcularına uygulanan kalistenik egzersizlerin esneklik, kuvvet ve denge yetileri üzerine etkisinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kırıkkale, 2019.
- Çelebi Ş., “Yüzme Antrenmanı Yaptırılan 9-13 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinde Vücut Yapısal ve Fonksiyonel Özelliklerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans tezi, *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kayseri 2008.
- Çiçek G., “Sedanter bayanların dokuz haftalık koş - yürü ve aerobik - step egzersizlerinin fiziksel - fizyolojik

- parametreler üzerine etkilerinin karşılaştırılması”, *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 1-92 ss, 2010.
- Çolakoğlu, F.F. ve Karacan, S., “Genç Bayanlar ile Orta Yaş Bayanlarda Aerobik Egzersizin Bazı Fizyolojik Parametrelere Etkisi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 277-284, 2006.
- De Souza Santos, D., de Oliveira, T. E., Pereira, C. A., Evangelista, A. L., Sales, D., Bocalini, R. L. R., and Teixeira, C. V. L. S., “Does a calisthenics-based exercise program applied in school improve morphofunctional parameters in youth?”, *Journal of Exercise Physiology Online*, 18(6), 52-61, 2015.
- Demirağ, B., “Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları”, *Türkiye Klinikleri Yayınevi*, İstanbul, 1984.
- Doğan E., “Tae-Bo Ve Pilates Egzersizlerinin Fiziksel Uygunluk Parametrelerine Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, 2018.
- Dönmez, G., “Kalistenik Çalışmaların Orta Yaşlı Sedanter Bayanların Fizyolojik ve Fiziksel Parametreleri Üzerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*; Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Ankara, 1998.
- Dündar, U., “Antrenman Teorisi”, Ankara: *Nobel Yayınevi*, 2017.
- Ekici, S., Çolakoğlu, T., & Bayraktar, A. (2011). Dağcılık Sporuyla Uğraşan Bireylerin Bu Spora Yönelme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 110-119.
- Engels HJ and Drouin J., “Effects of low impact moderate intensity exercise training with and without wrist weights on functional capacities and mood states in older adults”, *Exercise Science* ; 44 (4): 239-44, 1998.
- Erbaş Ü., “Orta Yaş Obez Bayanlara Yönelik Kalistenik Egzersizlerin Fiziksel Ve Fizyolojik Etkileri”,

- Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, 2007.
- GSGM., Yüzme Öğretmeni El Kitabı. *Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı*, Ankara. 1986, (s.5).
- Güllü E., Çiçek, G., & Güllü A., “Yüzcü ve Sedanter Çocukların Vücut Kompozisyonu ve Bazı Fizyolojik Parametrelerinin Karşılaştırılması”, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 85-97, 2018.
- Günay M., Tamer K. ve Cicioğlu İ., J. A. G. K. Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü.(3. Baskı), *Gazi Kitabevi*, s:464-545, 2013.
- Günay, M., Tamer, K., ve Cicioğlu, İ., Spor fizyolojisi ve performans ölçümü. Ankara: *Baran Ofset*, 2006.
- Hoffor A, Harrison AC, Kirk P, “Anaerobic Threshold Alterations Caused by Interval Training in 11-Year-Olds”, *J Sports Med Phys Fitness*; 30 (1): 53-56, 1990.
- Inbar, O., Bar-Or, O., and Skinner S.J., The Wingate Anaerobic Test (s.2540). *Champaign, IL Human Kinetics*, 1996.
- İnanç, Y., Atan, T., and Ünver, Ş. (2021). Does rest period after warming up have an effect on swimming performance?. *OPUS-International Journal of Society Studies*, 18(44), 7423-7434.
- Karakuş M. (2020). “Statik Germe Egzersizlerinin Egzersize Bağlı Kas Ağrısı Üzerine Etkisi” *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 14(1),63-71.
- Karakuş, M., Çelenk, Ç., Kaya, M. ve Sukan S., “Çocuklarda 12 Haftalık Yüzme Egzersizinin Bazı Fiziksel Fizyolojik Parametrelere Etkisi”, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 50-57, 2018.
- Karakuş, M., Şimşek, E. (2020). Direnç Egzersizleri Sonrası Sauna Uygulamalarının Ertelemiş Kas Ağrısına Etkisi. *Sportive*, 3 (1),33-40.
- Karatay, G. M., Genç erişkinlerde kalistenik egzersiz eğitimi ve xbox kinect ile yapılan egzersiz eğitiminin denge ve propriosepsiyon üzerine etkilerinin karşılaştırılması

(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Bolu, 2019.

Karatosun, H.,“Fiziksel aktivite ve ruh sağlığı”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Yaşam Dergisi*, 2(2), 9-13, 2010.

Kılıç T. Yıldız, Yaş Gruplarında Serbest Yüzücülerde Kulaç Uzunluğu ve Kulaç Sıklığının Hıza Etkisinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kocaeli, 1999

Kılınc, M. Y., Genç Basketbolculara Uygulanan Teknik Geliştirici ve Kalistenik Kuvvet Antrenmanlarının Performans Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans tezi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Konya, 2021.

Koç ve Polat (2018) An Examination Of Secondary Education Students’ Physical Activity And Physical Fitness Levels, Academic Studies In Sport Sciences, Gece Kitaplığı Ankara 47-58

Koç, H., Hipokinetik Hastalıklar ve Egzersiz. İstanbul: *Efe Akademi Yayınları*, 2020.

Koenig MJ, Dave MJ, Thomas ED and Jerry WC. “The effect of bench step aerobics on muscular strength, power and endurance”, *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 9(1): 43–46, 1999.

Kotarsky, C. J., Christensen, B. K., Miller, J. S., and Hackney, K. J., Effect of progressive calisthenic push-up training on muscle strength and thickness. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 32(3), 651-659, 2018.

Kramer WJ, Keuning M and Ratomes NA. “Resistance training combined with bench step aerobics enhances women’s health profile”, *Med Sci Sports Exerc* , 33 (2): 259–269, 2001.

Kurt, S., Hazar, S., İbiş, S., Albay, B. ve Kurt, Y., “Orta yaş sedanter kadınlarda sekiz haftalık step-aerobik egzersizinin bazı fiziksel uygunluk parametrelerine

- etkilerinin değerlendirilmesi". *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 665-674, 2010.
- Kuşgöz, A., Pansiyonlu ve normal devlet ilköğretim ile özel ilköğretim öğrencilerinin beslenme, fiziksel aktivite alışkanlıkları ve fiziksel uygunluklarının karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Muğla, 2005.
- Licht S., Exercise in mental disease. 8th ed. Maryland: *Waverly Press*; 1965.
- MacDougall JD, Roche PD, Bar-Or, O, ve Moroz JR., "Maximal aerobic capacity of Canadian schoolchildren: prediction based on age-related oxygen cost of running", *International journal of sports medicine*, 4(03), 194-1984, 1983.
- Maglischo EW. Swimming fastest. *Human Kinetics*. 89-123, 2003.
- Maglischo W.E. Swimming Fastest Rev.ed. of: Swimming Even Faster, *Ekin Grup*, California, 89-250, 1993.
- Mahon AD, and Vaccaro P. "Ventilatory threshold and VO₂max changes in children following endurance training." *Medicine and science in sports and exercise*, 21.4 ; 425-431, 1989.
- Manyaslı, B., Atar, Ö. ve Koç, H. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programına Katılan Öğrencilerin Fonksiyonel Hareket Analiz Skorlarının Değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 125-135, 2021
- Mengütay S., Okul Öncesi ve İlkokullarda Hareket Gelişimi ve Spor, *Tutubay Yayınları*, İstanbul, S.1,22- 23, 1997.
- Muratlı S., Antrenman Bilimi Yaklaşımıyla Çocuk ve Spor, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara 2007.
- Muratlı S., Çocuk ve Spor, *Bağırhan Yayınevi*, Ankara, 1997.
- Mülazımoğlu, O., "The impact of fatigue on shooting in young basketball players", *Selçuk University Journal of Physical Education and Sport Science*, 14(1), 37-41, 2012.

- Olaru AM., Sportif Yüzme, *Çukurova Üniversitesi Basımevi*. Adana, s.1- 4, 1998.
- Öncü, E., ve Güven, Ö., Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 28-37, 2011.
- Öz H., Bursa'daki 14-16 Yaş Erkek Yüzücülerin Depar Taşından Uçuş Mesafelerinin Durarak Çift Ayak ve Squat Sıçramalarla Karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi*. Yüksek lisans tezi. Bursa, 2001
- Özcan, E., Türkiye'deki spor/fitness merkezlerinde egzersiz yapan bireylerin egzersiz bağımlılığı ve koronavirüs anksiyete durumlarının incelenmesi , Yayınlanmamış Doktora Tezi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Bolu, 2021.
- Özen, G., Atar, Ö. and Koç, H. Digit ratio (2D: 4D): relationship with freestyle swimming performance of adolescent well-trained swimmers. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, (3), 150-154, 2019.
- Özen, G., Atar, Ö., Yurdakul, H. Ö., Pehlivan, B. and Koç, H. The effect of pre-season football training on hematological parameters of well-trained young male football players. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 24(6), 303-309, 2020.
- Özer, D.S., ve Özer, K., Çocuklarda Motor Gelişim. Ankara: *Nobel Yayın Dağıtım*, 2007.
- Özer, M. K., Fiziksel Uygunluk. *Nobel Yayın Dağıtım*: Ankara, 2001.
- Rowland TW., "Developmental aspects of physiological function relating to aerobic exercise in children", *Sports Medicine*, 10 (4): 255-266, 1990.
- Sarıkaya, M., Kılınçarslan, G., Kayantaş, İ., Avcı, P., & Bayraktar, A. (2023). Basketbolcularda Statik Isınma Egzersizlerinin Dikey Sıçrama ve Denge Performansına

- Akut Etkisinin İncelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3), 378-385.
- Sevim Y., Antrenman Bilgisi. *Nobel Yaymevi*, Ankara, 2002.
- Soydan S., 12- 14 Yaş Grubu Bayan Sporcularda Klasik ve Vücut Ağırılığıyla Yapılan 8 Haftalık Kuvvet Antrenmanlarının 200 M Serbest Yüzmedeki Geçiş Derecelerine Etkisi, Yüksek Lisans tezi, *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Kocaeli, 2006.
- Soydan, S., 12-14 Yaş Grubu Bayan Sporcularda Klasik ve Vücut Ağırılığıyla Yapılan 8 Haftalık Kuvvet Antrenmanlarının 200 Metre Serbest Yüzmedeki Geçiş Derecelerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, 2006.
- Srivastava, R., Effect of Pilates, Calisthenics and Combined Exercises on Selected Physical Motor Fitness, New Delhi: *Isara Publications*, 2016.
- Staud, R., Vierck, C. J., Cannon, R. L., Mauderli, A. P. and Price, D. D., "Abnormal sensitization and temporal summation of second pain (wind-up) in patients with fibromyalgia syndrome". *Pain*, 91(1-2), 165-175, 2001.
- Sweetenham B, and Atkinson J., Championship swim training. *Human Kinetics Publishers*, Australia, 2003.
- Şen Z., Yüzücülerde Bireysel Yapılan Çıkıştaki Kopma Süresi ile Bayrak Çıkışındaki Kopma Süresi Arasındaki Farkın İncelenmesi, Yüksek Lisans tezi, *Uludağ Üniversitesi*, Bursa, 2001.
- Tamer, K., Sporda Fiziksel-Fizyolojik Performansın Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi, *Bağrgan Yaymevi*, Ankara , 2.Baskı , 11, 94-105, 155-156, 2000.
- Tura, Ş., Kılınçarslan, G., Bayrakdar, A., & Çakır, V. O. (2024). The Impact of Bosu Training on The Development of Static and Dynamic Balance in Teenage Basketball Players. *International Journal of Religion*, 5(5), 424-431.

- Uçak B., Kara ve Su Egzersizlerinden Oluşan Düzenli Yüzme Antrenmanlarının Çocuklarda Vücut Kompozisyonu, Farklı Motorik Özellikler ve Yüzme Performansına Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans tezi, **Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı, Antalya, 2019
- Umay, B., Atar, Ö. and Koç, H. (2022). The effect of resistance exercises performed at home on swimming performance of adolescent swimmers during the covid-19 pandemic period. *VIREF Revista de Educación Física*, 11(3), 66-79.
- Vergili, Ö., "Sağlıklı Sedanter Kadınlarda Kalistenik ve Pilates Egzersizlerinin Sağlıkla İlişkili Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri", *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 14 (3), 14-20, 2012.
- Yenigün Ö, Çolak T, Özbek A, Yenigün N, Büyükdemirtaş T, Kurt Ş ve Çolak E., "Farklı müzik hızlarında yapılan step-aerobik çalışmalarında diz ekleminin izokinetik performans farklılıklarının değerlendirilmesi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1303-5134. 4:1; 2007.
- Zorba, E. Ailelerin Çocukları Spora Yönlendirme Sebepleri ve Beklentileri Arasındaki İlişki. *Sportive*, 7(2), 57-69.

Bazı Diz Ekleme Yaralanmalarında Rehabilitasyon Programlarının Etkisi

Hussein Mohammed Mahmood Albayati

Prof. Dr. Mert Aydoğmuş

Mustafa Nurullah Kadı

Editör: Prof. Dr. Şakir Bezci

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Bazı Diz Eklemi Yaralanmalarında

Rehabilitasyon Programlarının Etkisi

Hussein Mohammed Mahmood Albayati • Prof. Dr. Mert Aydoğmuş

Mustafa Nurullah Kadı

Editor: Prof. Dr. Şakir Bezci

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover paint by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-977-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub549>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Albayati, H. M. M., Aydoğmuş, M., Kadı, M. N., Bezci, Ş. (ed) (2024). *Bazı Diz Eklemi Yaralanmalarında Rehabilitasyon Programlarının Etkisi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub549>.

License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynaklar

- Agresti D, Jeanmonod R. Apley Grind Test. 2023 Apr 29. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan-. PMID: 29262114.
- Altındağ, Ö., Kocabey, Y., Soran, N., Tabur, H. (2009). Artroskopik ön çapraz bağ tamiri sonrası hızlandırılmış rehabilitasyon programı. *Gaziantep Medical Journal*, 15(1), 16-19.
- Anne M.R. Agur and Arthur F. Dalley Grant's Atlas of Anatomy, 12th Edition, *Canada*, P. 409. (2008).
- Ardern CL, Taylor NF, Feller JA, Webster KE. Fifty-five per cent return to competitive sport following anterior cruciate ligament reconstruction surgery: an updated systematic review and meta-analysis including aspects of physical functioning and contextual factors. *Br J Sports Med* 2014;48(21):1543– 52
- Arıncı, K., ve Elhan, A., 1997, *Anatomi 1. Cilt*, 2th., Güneş Kitapevi Ltd. Şti.
- Arnason A, Sigurdsson SB, Gudmundsson A, Holme I, Engebretsen L, Bahr R. Risk factors for injuries in football. *Am J Sports Med* 2004;32(1suppl):5-16
- Arther E. Ellison, & others, "Athletic Training and Sports Medicine," *Published by American Academy of Orthopedic Surgeons, 1st Ed., U.S.A., Illinois*, P. 281. (1984).

- Astrand Rodhal. "Text Book of work physiology". *Mc Graw – Hill Book Company*, New York, 2nd Ed. (1977).
- Bastawisi Ahmed. "Spor Eğitiminin Temelleri ve Teorileri". *Darü'l-fikri'l-arabi*. 1. Baskı, Kahire, (1999).
- Başal, Ö., Burç H., (2015). Sports Injuries. 10.4328/DERMAN.3568.
- Biggs A, Jenkins WL, Urch SE, Shelbourne KD. Rehabilitation for patients following ACL reconstruction: a knee symmetry model. *North American Journal of Sports Physical Therapy: NAJSPT*. 2009; 4 (1): 2.
- Bing Yu.; Lin C.; Garret W. "Lower Extremity Biomechanics During The Landing of a Stop-jump Task. Elsevier", *Clinical Biomechanics*. (2007).
- Boden BP, Dean GS, Feagin JA Jr, Garrett WE Jr. Mechanisms of anterior cruciate ligament injury. *Orthopedics* 2000;23(6):5738
- Boheer M. James & Thibodeau. A. Gary. "Athletic Injury Assessment mirror". 2th Ed. Times / mosby collage pub, st Lois, Toronto Santa Clara, p. 167.(1989).
- Bordoni B, Varacallo M. Anatomy, Bony Pelvis and Lower Limb: Thigh Quadriceps Muscle. 2023 May 8. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan-. PMID: 30020706.
- Buerba, Rafael A et al. (2021) ACL reconstruction in the professional or elite athlete: state of the art *Journal of ISAKOS*, Volume 6, Issue 4, 226 - 236
- Carter ND, Khan KM, Mallinson A, Janssen PA, Heinonen A, Petit MA, McKay HA. Knee extension strength is an important determinant of static and dynamic balance and quality of life in community-dwelling older women with osteoporosis. *Gerontoloji*. 2002;48(6):360-8. L: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12393951/>
- Caterine S, Hourigan M, Getgood A. Chapter 2: The Biomechanical Function of the Menisci. In: LaPrade

- RE Arendt EA, Getgood A, Faucett SC, editors. The Menisci. USA: Springer; 2017. p.9–20.
- Cunningham. “Practical Anatomy”. çev. Hussein Khalifa, Kısım I, Mektebetü'l-nahda. Kahire. s. 448. (1990).
- Çolak T. Diz eklemi ekstansör mekanizma anatomisi. Hallaçeli H, editör. Diz Ekstansör Mekanizması Sorunlarında Fizyoterapi ve Rehabilitasyon. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2022. p.1-7.
- Dabis J, Yasen SK, Foster AJ, Pace JL, Wilson AJ. Paediatric proximal ACL tears managed with direct ACL repair is safe, effective and has excellent short-term outcomes. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* (2020).
- De Valk EJ, Moen MH, Winters M, Bakker EW, Tamminga R, van der Hoeven H. Preoperative patient and injury factors of successful rehabilitation after anterior cruciate ligament reconstruction with single-bundle techniques. *Arthroscopy* 2013;29(11):1879–95
- Devita P, Hortobagyi T, Barrier J. Gait biomechanics are not normal after anterior cruciate ligament reconstruction and accelerated rehabilitation. *Medicine and Science in Sports and Exercise*. 1998; 30: 1481-1488
- Dr. Javad Parvizi, FRCS, Gregory K. Kim, High Yield Orthopaedics, 2010
- Dugan SA. Sports-related knee injuries in female athletes: what gives? *Am J Phys Med Rehabil*. 2005 Feb;84(2):122-30. doi: 10.1097/01.phm.0000154183.40640.93. PMID: 15668560.
- Eitzen I, Moksnes H, Snyder-Mackler L, Risberg MA. A progressive 5-week exercise therapy program leads to significant improvement in knee function early after anterior cruciate ligament injury. *J Orthop Sports Phys Ther*. 2010 Nov;40(11):705-21. doi: 10.2519/jospt.2010.3345. PMID: 20710097; PMCID: PMC3158986.

- Erba RA, Zaffagnini S, Kuroda R, Musahl V. ACL reconstruction in the professional or elite athlete: State of the art. *Journal of ISAKOS* 2021;6(4):226-36
- Fowler P, c Isolated posterior cruciate ligament injuries in athletes. *Am J Sports Med* 1987;15(6):553-7.
- Fox AJ, Wanivenhaus F, Burge AJ, Warren RF, Rodeo SA. The human meniscus: A review of anatomy, function, injury, and advances in treatment. *Clin Anat* 2015;28(2):269–87.
- Grindem H, Granan LP, Risberg MA, Engebretsen L, SnyderMackler L, Eitzen I. How does a combined preoperative and postoperative rehabilitation programme influence the outcome of ACL reconstruction 2 years after surgery? A comparison between patients in the Delaware-Oslo ACL Cohort and the Norwegian National Knee Ligament Registry. *Br J Sports Med* 2015;49(6):385–9. Crossref
- Gustavsson, A., Neeter, C., Thomeć, P. *et al.* A test battery for evaluating hop performance in patients with an ACL injury and patients who have undergone ACL reconstruction. *Knee Surg Sports Traumatol Arthr* 14, 778–788 (2006). <https://doi.org/10.1007/s00167-006-0045-6>
- Hans J. Kreder, Gillian A. Hawker, in *Fam’s Musculoskeletal Examination and Joint Injection Techniques (Second Edition)*, 2010
- Harput ,G.,Bozkurt,İ., Öçgüder,A.D., Follow-up and rehabilitation after anterior cruciate ligament reconstruction,, *Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği.*, 2020;19:s,640–646
- Hughston JC. Acute knee injuries in athletes. *Clin Orthop* 1962; 23:114-33
- İbrahim El Basri. “Futbol yaralanmaları”. *Arap Futbol Federasyonu.* bölüm 1, Bağdat, Irak, (1978).

- James R. Ryan . “Orthopedic Surgery”. *Medical Examination publishing Co. Inc* ,New York , 2nd ,ed. p.41. (2005).
- Jigar S. Gandhi , Theodore J. Ganley , *Complications in Orthopedics: Sports Medicine*, 2019
- Jorge Chahla , Robert F. Laprade. “Evidence-Based Management of Complex Knee Injuries”, 2022
- Joseph AM, Collins CL, Henke NM, Yard EE, Fields SK, Comstock RD. A multisport epidemiologic comparison of anterior cruciate ligament injuries in high school athletics. *J Athl Train* 2013;48(6):810-7
- Kartus J, Karlsson J, Magnusson L, Larsson J, Brandsson S, Eriksson BI. Subacute versus delayed reconstruction of the anterior cruciate ligament in the competitive athlete. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* 1999;7:146-51
- Katherine Coyner MD and Colin Pavano BA, in *Biologics in Orthopaedic Surgery*, 2019
- Khatri K, Bansal D, Rajpal K. Management of Flexion Contracture in Total Knee Arthroplasty. In *Knee Surgery-Reconstruction and Replacement 2020 22 Nisan*. IntechOpen.
- Kwan MK, Treatment of knee flexion contracture during tibial Ilizarov reconstruction with passive knee extension splint, 2004;59:39-41 (C)
- Lars Peterson & per Renstrom. “Sports Injuries”. Ciba – Gegy , *British Library .London* ,p.296. (1990).
- M. Enes Kayaalp, Özgür K.,Lokman K.,Mahir M., (2020) Primer ön çapraz bağ tamiri (Primary anterior cruciate ligament repair), *Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği Dergisi*, s 525-533.
- Mann, E. Injection (Intramuscular): Clinician Information. *The Johanna Briggs Institute*. (2016).
- Mark D. Weber PT, PhD, ATC, SCS , William R. Woodall PT, EdD, ATC, SCS , *Physical Rehabilitation of the Injured Athlete (Dördüncü Baskı)*, 2012

- Moore, KL, Dalley, AF ve Agur, AMR (2014). Clinically Oriented Anatomy (7. baskı). Philadelphia, PA: Lippincott Williams ve Wilkins.
- Muponoba. Z.C. “Tlobpehe genu Kollennoro cyctabanpu zan & tu & X. Choptom”. *Mockba, Moscow*, P. 220.(1989).
- Musa Sadık el Nakkaş. “İnsan Anatomisi”. *Bağdat Üniversitesi Yayınları*, s. 225. (1991).
- Mustafa Hamed Abdülaziz. “Parkinson hastalarının rehabilitasyonu için özel bir egzersiz programının etkisi”. *Journal of Medical Research*. Suudi Arabistan, s. 26-27.(1996).
- Nemery, E., et al., Mechanoreceptors in the Anterior Horn of the Equine Medial Meniscus: an Immunohistochemical Approach. *Anat Histol Embryol*, 2015
- Neuman, P M D et al. “Patellofemoral Osteoarthritis 15 Years after Anterior Cruciate Ligament Injury . *Prospective Cohort Study*. ;1(2):37-44. (2009).
- Nwachukwu BU, Patel BH, Lu Y, Allen AA, Williams RJ 3rd. Anterior Cruciate Ligament Repair Outcomes: “An Updated Systematic Review of Recent Literature”. *Arthroscopy* ;35(7):2233–47. (2019)
- Nyree Griffin MD , Lee Alexander Grant BA (Oxon) , in Grainger & Allison’s Diagnostic Radiology Essentials, 2013
- Palastanga, N. ve Soames, R. (2012). Anatomy and human movement: structure and function (6th ed.). Edinburg: Churchill Livingstone.
- Putz R., (1995) Anatomie und Biomechanik des Kniegelenks [Anatomy and biomechanics of the knee joint]. *Radiologe*. 1995 Feb;35(2):77-86. German. PMID: 7740120.
- Ranson WA, Patterson DC, Colvin AC. Female athlete triad: Past, present, and future directions. *Annals of Joint* 2018;3(1).

- Richard S. Snell, Clinical Anatomy, 7th Edition, Washington, U.S.A, , P. 326. (2002).
- S. Jacob MBBS MS (Anatomi) , Human Anatomy, 2008
- Samia Halil Muhammed, "Fizyoterapi: Araçlar ve Teknikler, *Bass for Printing, Kahire.* s. 11.(2010).
- Samia Halil Muhammed."Sporcu Yaralanmaları ve Tedavi ve Rehabilitasyon Araçları". *Kız Beden Eğitimi Fakültesi, Bağdat Üniversitesi, Kahire.* s. 241. (2008).
- Samia Halil."Therapeutic Sports". *Darü'l-hikme, Bağdat,* s. 13-33.(1990).
- Schilaty ND, Bates NA, Sanders TL, Krych AJ, Stuart MJ, Hewett TE. "Incidence of Second Anterior Cruciate Ligament Tears (1990–2000) and Associated Factors in a Specific Geographic Locale". *Am J Sports Med*;45(7):1567–73.(2017).
- Shaerf DA, Pastides PS, Sarraf KM, Willis-Owen CA. Anterior cruciate ligament reconstruction best practice: A review of graft choice. *World J Orthop* 2014;5(1):23–9.
- Shelbourne KD, Urch SE, Gray T, Freeman H. Loss of normal knee motion after anterior cruciate ligament reconstruction is associated with radiographic arthritic changes after surgery. *Am J Sports Med* 2012;40(1):108–13.
- Simmons, R. Howell, S. M, Hull, M. L. "Effect of the Angle of the Femoral and Tibial Tunnels in the Coronal Plane and Incremental Excision of the Posterior Cruciate Ligament on Tension of an Anterior Cruciate Ligament Graft": *An in Vitro Study.* , Ss:192 (2003).
- Steven D. Waldman MD, The Knee, *Pain Medicine: A Case-Based Learning Series,* Book ,2021
- Timothy E. Hewett PhD , Robert C. Manske DPT, MPT, MEd, SCS, ATC, CSCS , Postoperative Orthopedic Sports Rehabilitation, 2006
- Trammell AP, Nahian A, Pilson H. Anatomy, Bony Pelvis and Lower Limb, Tensor Fasciae Latae Muscle. Date

of access: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK499870/>

- Van der List JP, DiFelice GS.” Primary repair of the anterior cruciate ligament”: *A paradigm shift. Surgeon*;15(3):161–8. (2017).
- Van Grinsven S, van Cingel RE, Holla CJ, van Loon CJ. Evidence-based rehabilitation following anterior cruciate ligament reconstruction. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* 2010;18(8):1128–44.
- Van Melick N, van Cingel RE, Brooijmans F, Neeter C, van Tienen T, Hullegie W, Nijhuis-van der Sanden MWG. Evidence-based clinical practice update: practice guidelines for anterior cruciate ligament rehabilitation based on a systematic review

Sürdürülebilir Spor ve Niteliksel Araştırmalar Serisi 2

Beden Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar

Editörler

İzzet UÇAN

Bülent TATLISU

Vahdet ALAEDDİNOğLU

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Beden Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar

Sustainability and Qualitative Research in Physical Education

Editörler: İzzet UÇAN • Bülent TATLISU • Vahdet ALAEDDİNOĞLU

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-927-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub486>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uçan, İ. (ed), Tatlısu, B. (ed), Alaeddinoğlu, V. (ed) (2024). *Beden Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub486>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abeza, G. (2023). Social media and sport studies (2014–2023): A critical review. *International journal of sport communication*, 16(3), 251-261.
- Abeza, G., O'Reilly, N., & Reid, I. (2013). Relationship marketing and social media in sport. *International journal of sport communication*, 6(2), 120-142.
- Abeza, G., Pegoraro, A., Naraine, M. L., Séguin, B., & O'Reilly, N. (2014). Activating a global sport sponsorship with social media: An analysis of TOP sponsors, Twitter, and the 2014 Olympic Games. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 15(3-4), 184-213.
- Ahiabor, D. K., Kosiba, J. P. B., Gli, D. D., Tweneboah-Koduah, E. Y., & Hinson, R. E. (2023). Satellite fans engagement with social networking sites influence on sport team brand equity: A UGT perspective. *Digital Business*, 3(2), 100064.
- Alm, J. G. (2014). Sharing copyrights: The copyright implications of user content in social media. *Hamline J. Pub. L. & Pol'y*, 35, 103.
- Annamalai, B., Yoshida, M., Varshney, S., Pathak, A. A., & Venugopal, P. (2021). Social media content strategy for sport clubs to drive fan engagement. *Journal of retailing and consumer services*, 62, 102648.
- Barbu, M. C. R., Burcea, G. B., DIACONESCU, D. L., Popescu, M. C., PĂȘĂRIN, L. D., & Apostu, P. (2021). The Role of social media on sponsorship activation. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Educatio Artis Gymnasticae*, 111-126.
- Billings, A. (2012). *Sports media: Transformation, integration, consumption*: Routledge.
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Boyes, S. (2015). Legal protection of athletes' image rights in the United Kingdom. *The International Sports Law Journal*, 15, 69-82.
- Bruhn, M., & Rohlmann, P. (2024). Forms of Sports Sponsoring. In *Sports Sponsoring: Requirements and Practical Examples for Successful Partnerships* (pp. 59-125): Springer.
- Bui, C. (2023). *Evolving Sports Viewership: Social Media Influence on Viewing Behaviour*. University of Canterbury,
- Dees, W., Bennett, G., & Villegas, J. (2008). Measuring the effectiveness of sponsorship of an elite intercollegiate football program. *Sport Marketing Quarterly*, 17(2).

- Dima, T. (2015). Social Media Usage in European Clubs Football Industry. Is Digital Reach Better Correlated With Sports Or Financial Performanc? *Romanian Economic Journal*, 18(55).
- Du, J., Chen, M.-Y., & Wu, Y.-F. (2020). The effects of social media on sporting event satisfaction and word of mouth communication: An empirical study of a mega sports event. *Information*, 11(10), 482.
- Fenton, A., Keegan, B. J., & Parry, K. D. (2023). Understanding sporting social media brand communities, place and social capital: A netnography of football fans. *Communication & Sport*, 11(2), 313-333.
- Filo, K., Lock, D., & Karg, A. (2015). Sport and social media research: A review. *Sport management review*, 18(2), 166-181.
- Geurin-Eagleman, A. N., & Burch, L. M. (2016). Communicating via photographs: A gendered analysis of Olympic athletes' visual self-presentation on Instagram. *Sport management review*, 19(2), 133-145.
- Geurin, A. N. (2017). Elite female athletes' perceptions of new media use relating to their careers: A qualitative analysis. *Journal of Sport Management*, 31(4), 345-359.
- Gillooly, L., Anagnostopoulos, C., & Chadwick, S. (2017). Social media-based sponsorship activation—a typology of content. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 7(3), 293-314.
- Hambrick, M. E., Simmons, J. M., Greenhalgh, G. P., & Greenwell, T. C. (2010). Understanding professional athletes' use of Twitter: A content analysis of athlete tweets. *International journal of sport communication*, 3(4), 454-471.
- Haugh, B. R., & Watkins, B. (2016). Tag me, tweet me if you want to reach me: An investigation into how sports fans use social media. *International journal of sport communication*, 9(3), 278-293.
- Hutchins, B. (2011). The acceleration of media sport culture: Twitter, telepresence and online messaging. *Information, communication & society*, 14(2), 237-257.
- Hutchins, B., & Rowe, D. (2012). *Sport beyond television: The internet, digital media and the rise of networked media sport*: Routledge.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.
- Kassing, J. W., & Sanderson, J. (2010). Fan-athlete interaction and Twitter tweeting through the Giro: A case study. *International journal of sport communication*, 3(1), 113-128.
- Kim, B., & Kim, Y. (2019). Growing as social beings: How social media use for college sports is associated with college students' group identity and collective self-esteem. *Computers in Human Behavior*, 97, 241-249.

- Lefever, K. (2012). *New media and sport: International legal aspects*: Springer Science & Business Media.
- Lowes, M., & Robillard, C. (2018). Social media and digital breakage on the sports beat. *International journal of sport communication*, 11(3), 308-318.
- Meenaghan, T. (2013). Measuring sponsorship performance: Challenge and direction. *Psychology & Marketing*, 30(5), 385-393.
- Monica, B., & BalaĀ, R. (2014). Social media marketing to increase brand awareness. *Journal of Economics and Business Research*, 20(2), 155-164.
- Nisar, T. M., Prabhakar, G., & Patil, P. P. (2018). Sports clubs' use of social media to increase spectator interest. *International Journal of Information Management*, 43, 188-195.
- O'Shea, M., & Alonso, A. D. (2013). Fan moderation of professional sports organisations' social media content: strategic brilliance or pending disaster? *International journal of web based communities*, 9(4), 554-570.
- Pegoraro, A. (2010). Look who's talking—Athletes on Twitter: A case study. *International journal of sport communication*, 3(4), 501-514.
- Ploman, E. W., & Hamilton, L. C. (2024). *Copyright: Intellectual property in the information age*: Taylor & Francis.
- Praditya, R. A., & Purwanto, A. (2024). The Role of Viral Marketing, Brand Image and Brand Awareness on Purchasing Decisions. *PROFESOR: Professional Education Studies and Operations Research*, 1(01), 11-15.
- Rothman, J. (2018). *The right of publicity: Privacy reimaged for a public world*: Harvard University Press.
- Rowe, D. (2003). *Sport, culture and media*: McGraw-Hill Education (UK).
- Sahu, G. (2020). Role of mass media in sports promotion. *Vidyabharti international interdisciplinary research journal*, 263-270.
- Sanderson, J. (2011). *It's a whole new ballgame: How social media is changing sports*: Hampton Press New York, NY.
- Smith, A. C., & Stewart, B. (2013). The special features of sport: A critical revisit. In *Handbook of research on sport and business* (pp. 526-547): Edward Elgar Publishing.
- Steiner, E., Pittman, M., & Boatwright, B. (2023). When sports fans buy: Contextualizing social media engagement behavior to predict purchase intention. *International journal of sport communication*, 16(2), 136-146.
- Su, Y., Baker, B. J., Doyle, J. P., & Kunkel, T. (2020). The rise of an athlete brand: Factors influencing the social media following of athletes. *Sport Marketing Quarterly*, 29(1), 33-46.
- Tewes, R. A. (2016). *Two-way symmetrical communication and Twitter in professional sports public relations*. San Diego State University,

- Wanta, W. (2013). Reflections on communication and sport: On reporting and journalists. *Communication & Sport, 1*(1-2), 76-87.
- Whiteside, E., Yu, N., & Hardin, M. (2012). The New” Toy Department”?: A Case Study on Differences in Sports Coverage between Traditional and New Media. *Journal of Sports Media, 7*(1), 23-38.
- Witkemper, C., Lim, C. H., & Waldburger, A. (2012). Social media and sports marketing: Examining the motivations and constraints of Twitter users. *Sport Marketing Quarterly, 21*(3).

Kaynaklar

- Abbas, N. K. (2023). *Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürel Farkındalık ve Kültürlerarası Duyarlılık Düzeylerinin İncelenmesi* (Master's thesis, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Alaceddinoğlu, V., & Kışalı, N. F., (2020). Teniste Ergonomi ve Teknolojinin Tenis Sporunun Gelişimine Etkisi. *Spor Bilimleri Alanında Güncel Araştırmalar* (pp.47-78), İzmir: Duvar Yayınları.
- Alkar, E. (2022). *Eğitim Göçü Perspektifinde Uluslararası Öğrencilerin Kültürel Zekâ Düzeyleri ile Kültürlerarası Duyarlılık ve Kültürlenme Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Bursa Uludağ Üniversitesi örneği)* (Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University. Bursa.
- Ateş, S. (2017). "Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Ortaokul Öğrencilerinin Çokkültürlülük ve Çokkültürlü Eğitime Yönelik Algı ve Farkındalıkları (Kocaeli Örneği)," Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Bairner, A. (2001). Sport, Nationalism, and Globalization: European and North American Perspectives. SUNY Press.
- Biyan, N. A., Aybaraz, E., & Koç, E. (2018). Medikal turizmde duygusal zekâ ve kültürel duyarlılık. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(C-IA-SOS Özel Sayısı), 52-70.
- Bulduk, S., Usta, E., & Yeliz D. (2017). "Kültürlerarası Duyarlılık ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Bir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Örneği," *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, s. 73-77.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. *Enstitüsü Dergisi*, 18 (2): 195, 207.
- Chen, Guo-Ming & William J. Starosta (1996). "Intercultural Communication Competence: A Synthesis," *Communication Yearbook*, Cilt 19, s. 353-383.
- Çetin, M., & Kartal Baş, M. (2022). *Öğretmen Adaylarındaki Kültürlerarası Duyarlılık Kazanımının Öğrenci Liderliğine Etkisinin İncelenmesi*. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 48-62. <https://doi.org/10.36362/gumus.907074>
- Üstün, E. (2011). "Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık ve Etnikmerkezçilik Düzeylerini Etkileyen Etmnerler," Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güvenç, B. (2013). "İnsan ve Kültür," 13. Baskı, Boyut Yayınevi, İstanbul.
- Kan, Ç. (2009). "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Küresel Vatandaşlık," *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 26, s. 25-30.

- Kan, M. E., Seçkin Ağırbaş, İ., (2021). Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığının 2019-2023 Stratejik Planının Analizi, *Anatolia Sport Research*, 2 (1):46-56.
- Karacan Doğan, P., Durmuş, G., & Çiçek, O. (2023). Halk Oyuncular ve Salon Dansçılarının Kültürlerarası Duyarlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 108-121.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*, 32. Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kıyıcı, F., & Alaceddinoğlu, V. (2022). Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı İçin Yetenek Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(1), 14-32.
- Mazlum, B. (2024). *Turizm çalışanlarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri ve etnosentrik tutumlarının hizmet verme yetkinliğine etkisi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- McMillan, H. J., & Schumacher, S. (2010). *Research in education*. Boston, USA: Pearson Education Scheier, M. F., & Carver, C. S. (1993). On the power of positive thinking: The benefits of being optimistic. *Current Directions in Psychological Science*, 2(1), 26–30
- Odabaşı, Y. (1999). Anket yöntemi. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri içinde ed. Ali Atif Bir. Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 1081.
- Özbolet, A., & Aksaç, A. (2022). Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 22(2), 273-290. <https://doi.org/10.30627/cuilah.1146939>
- Rengi, Ö. (2014). “*Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Farklılık Alguları ve Kültürlerarası Duyarlılıkları*,” (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Seçkin A. İ. & Çakmak, Y.Y. (2019), Presentizm ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki: Spor Genel Müdürlüğü Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(4): 1291-1310doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v7i4.1158.v7i4.1158>
- Sugden, J., & Tomlinson, A. (2002). *Power Games: A Critical Sociology of Sport*. Routledge.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (Çev: Baloğlu, M.), Ankara: Nobel.
- Tatlısu, B., Polat, Ş., ve Uçan, İ. (2023). “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerinin İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Örneği)” *Farklı Boyutlarıyla Spor Araştırmaları-2* (Edt: Güçlü, Çatıktaş, Çakır). İzmir: Duvar Yayın Evi.

- Tatlısu, B., Turan, M., Uçan, İ., Kan, M. E. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Farklı Değişkenlere Göre Vefakârlık ve Kindarlık Durumlarının İncelenmesi. *Educational Academic Research*(52), 161-175. <https://doi.org/10.33418/education.1421280>
- Tozoğlu, E. & Dursun, M. (2020). Spor Bilimlerinde Bilimsel Araştırma Süreci, Editör; Gökmen, Ö. *Spor ve Bilim*.
- Turan, M., Tatlısu, B., Tatlısu, T., & Uçan, İ. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sıkıntıya Dayanma Düzeylerinin Spor ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 63-75.
- Türker, Ü. (2020). Olimpik Okçuluk ve Gelişim Psikolojisi Açısından İncelenmesi, *Anatolia Sport Research*, 1(1): 5-24. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/anatoliasr.2>
- Türker Ü., Gacar A., Karahüseyinoğlu M. F. (2021) (a). Yükseköğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Bayburt Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 92-107.
- Türker, Ü., Yılmaz, A. K., Bostancı, Ö., Şebin, K. (2021) (b). COVID-19 Pandemisinde Spor Bilimleri Alanlarındaki Yükseköğretim Öğrencilerinin Anksiyete Düzeyleri ve Egzersiz Bağımlılığı. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 1-20.
- Yıldırım, K. ve Çağlayan, S. (2020). Üniversitenin Kültürlerarası Duyarlılık Algıları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* (50), 77-103.
- Yiğit, D. (2020). *Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık ve Empati Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak.

Kaynakça

- Ağırbaş, Ö. Koç, Y., Ağgön, E., Gün, A., Tatlısu, B., & Yıldızhan, Y. Ç. (2019). Lise Öğrencilerinin Egzersiz Bağımlılık Durumlarına Göre Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi (Erzincan Örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 81-88.
- Akköse, H. N. (2020). *Lise öğrencilerinin dijital oyun oynama motivasyonları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 652833)
- Aksoyak, M. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı yaşam tatmini ve saldırganlık düzeyi farklılıkları ve ilişkileri*. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 383815)
- Aktaş, B., & Bostancı, N. (2021). Covid-19 pandemisinde üniversite öğrencilerindeki oyun bağımlılığı düzeyleri ve pandeminin dijital oyun oynama durumlarına etkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 129-138.
- Allen, K. A., Ryan, T., Gray, D. L., McInerney, D. M., Waters, L. 2014. Social media use and social connectedness in adolescents: The positive and the potential pitfalls. *The Australian Educational and Developmental Psychologist*; 31(1): 18-31.
- Alpar, R. (2001). *Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik* (Cilt 2). Nobel Yayın Dağıtım Ltd.
- Arıkan İ, Metintaş Ş, Kalyoncu C. (2008). Genç erişkinlerde fiziksel aktivite düzeyinin belirlenmesinde iki metot karşılaştırması. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 30 (1), 19,28.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar. Dergipark*, 55-67.
- Arslan, H., Kuyulu, İ., Yıldız, Ö., & Beltekin, E. (2023). Lise öğrencilerinde spor yapmanın teknoloji bağımlılığı, okula bağlılık ve akademik erteleme üzerindeki rolü. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3); 408-416.
- Arslan, S., Alemdaroğlu, İ., Öksüz, Ç., Karaduman, A. A., & Yılmaz, Ö. T. (2018). Genç bireylerde fiziksel aktivitenin akademik başarı ve depresyon üzerine etkisi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 6(1), 37-42.
- Arslantaş, E. E. (2017). *Adolesanlarda internet bağımlılığı ile ruhsal sorunlar ve obezite arasındaki ilişki*. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 468948)
- Aşçı, H., Tüzün, M., Koca, C. (2006) An examination of eating attitudes and physical activity level of Turkish University students with regard to self-presentational concern. *Eating Behaviors*, 7: 362–367

- Aydiner, B. B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının genel öz yeterlik yaşam doyumu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 328014)
- Aydiner, S. (2017). *Ortaokul kademesindeki öğrencilerin bilgisayar bağımlılıkları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 452195)
- Balıkçı, R. (2018). *Çocuklarda ve ergenlerde çevrimiçi oyun bağımlılığı ve agresif davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 507951)
- Banyai, F., Zsila, A., Kira 'ly, O., Maraz, A., Elekes, Z., Griffiths, M. D., et al. (2017). Problematic social media use: results from a large-scale nationally representative adolescent sample. *Plos One*.
- Başbayram, R. (2021). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 704359)
- Bayhan, V. (2011). *Türkiye'de Gençlik: Sorunlar, Değerler ve Değişim*, *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*. Bursa: Dora Yayınları.
- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine çalışma. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9, 276-295.
- Berna, C., Hazar, Z., & Sefa, K. (2021). Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* (6), 15-39.
- Buckworth, J. ve Nigg, C. (2004) Physical Activity, Exercise, and Sedentary Behavior in College Students. *Journal of American College Health*. 53(1), 28-34.
- Ceylan, İ., & Güler, Y. E. (2022). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spor Yapma Değişkenine Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçları Ve Bağımlılığının İncelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 32-42.
- Cicioğlu, H., & Tekkurşun, D. T. (2019). Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ile dijital oyun oynama motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (17), 23-34.
- Civan, M. (2020). *Sporun lise öğrencilerinde sosyal medya kullanımı ve psikolojik sağlamlık üzerindeki etkisi*. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 663551)
- Craig, C. L., Marshall, A. L., Sjöström, M., Bauman, A. E., Booth M. L., Ainsworth B. E., ... et al. (2003). International physical activity questionnaire: 12-country reliability and validity. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 35(8), 1381-1395.

- Çakır, E. (2019). Lise öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları ile vücut kitle indeksi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1-A), 30-39.
- Çatan, H. M. (2020). Sosyal medya bağımlılığı ve yaşam doyumu ilişkisinde karakter güçlerinin aracılık rolünün incelenmesi (Master's thesis, İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). Tez No: 727373
- Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (19), 225-240.
- Çevik, G. B., & Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 3 (19), 225-240.
- Çiftçi, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4. 17-23
- Çiftçi, N., Seydioğulları, S., Arındağ, N., & Ünsal, S. (2017). Lise öğrencilerinin yaşam doyumu ve yılmazlık düzeylerinin anne-baba tutumlarıyla ilişkisi açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (10), 2-24.
- Çömlekçi, F. M., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 173-188.
- Dağlı, A. Ö. (2022). Öğretmenlerin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi*, 219-244.
- Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam Doyum Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması Geçerlilik Güvenirlilik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 -59.
- Daniele, C., & Tartaglia, A. (2019). Do men post and women view? The role of gender, personality and emotions in online social activity. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 13.
- Deniz, M. E., & Yılmaz, E. (2004). Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka yetenekleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı İnönü Üniversitesi* . Malatya.
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment*, 49 (1).
- Dikmen, A. A. (1995). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi. *nkara Üniversitesi SBF Dergisi*, 116-121.
- Doğrusever, C. (2021). Ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 23-42. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 23-42.

- Döver, N. (2017). *Elit Oryantiring Sporcuların Fiziksel Aktivite Seviyelerinin İncelenmesi (Ankara İli Örneği)* Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 458421)
- Dursun, H. (2016). *Lise Öğrencilerinin Değer Tercihleri Ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki*.Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 442996)
- Echeburua, E., & Corral, P. (2010) Addiction to new technologies and to online social networking in young people: a new challenge. *Adicciones*, 22(2), 91-96.
- Egemen, K. Y., Akpınar, D., & Akpınar, H. (2019). Bağımlılığın patofizyolojisi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi* , 166-170.
- Elmas, İ. H. (2013). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Hayat Tatmin Düzeyleri*. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 454241)
- Ergin, A., Hatipoğlu, C., Bozkurt, A. İ., Bostancı, M., Atak, B. M., Kısaoğlu, S., et al. (2011). Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyumu ve öz-bakım gücü düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 4 (3), 144-151.
- Farrell, L.,&Shields, M.A. (2002). Investigating the Economic and Demographic Determinants of Sporting Participation in England. *Journal of Royal Statistical Society*, 165, 335-348.
- George, D. (2011). *SPSS for windows step bu step A simple guide and reference*, 17.0 Update 10 / e Pearson Education India.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference* (Cilt 10). Boston, Amerika Birleşik Devletleri: GEN.
- Göker, Y. (2013). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarının incelenmesi.Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 349039)
- Gümüş, H., Özcan, I., Karakullukçu, Ö., & Yıldırım, İ. (2014). Ortaöğretim Kurumlarında Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları. *International Journal Of Sport Culture And Science*, 2(Special Issue 1), 814-825.
- Gündoğar, D., Gül, S., Susken, E., Demirci, S., & Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1),14-27.
- Gürültü, E., & Deniz, L. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (2), 355-367.
- Hampton, N. Z., & Marshall, A. (2000). Culture, gender, self-efficacy, and life satisfaction: A comparison between Americans and Chinese people with spinal cord injuries. *Journal of Rehabilitation*, 66 (3), 21.

- Han, M. T., & Polat, E. (2022). Kış Sporları İle İlgilenen Sporcuların Spora Bağlılık Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (20), 80-91.
- Hazar, Z., Tekkurşun, D., Namlı, G., & Türkeli, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ve fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Niğde üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* (11 (3)), s. 320-332.
- Hintikka, J., Koskela, T., Kontula, O., Koskela, K., Koivumaa-Honkanen, H. T., & Viinamäki, H. (2001). Religious attendance and life satisfaction in the Finnish general population. *Journal of Psychology and Theology*, 29 (2), 158-164.
- İncekara, T. (2018). *Üniversite öğrencilerinde vücut algısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 495720)
- Kadıoğlu B., Uncu, F. (2017). Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören kız öğrencilerin vücut kütle indeksi ve fiziksel aktivite düzeyleri. *Journal of Current Researches on Health Sector*, 7(2), 133-142.
- Kahyah, A. M. H., ve Yarım, İ. (2020). Arap okullarında okuyan öğrencilerin fiziksel aktiviteye katılım motivasyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre karşılaştırılması. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 12(47), 51-51.
- Karacaoğlu, D. (2019). *Çocuklarlarda Bilgisayar Oyun Bağımlılığı ile Aile İlişkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 537956)
- Kara, T. (2013). Sosyal medya endüstrisi. İstanbul: Beta Yayıncılık, 11.
- Karaman, Ö. N., Özden, F., Özcanlı, C., & Mutlu, T. O. (2020). Spor Bilimleri Fakültesindeki Öğrencilerde Denge, Sıçrama Performansı İle Fiziksel Aktivite Düzeyi Arasındaki İlişki. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*.
- Kargün, M. Togo, O. T., Biner, M., & Pala, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 61-72.
- Karataş, B. (2021). Pandemi Sürecinde Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılıklarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23 (2), 195-207.
- Kerkez, F. (2012) Sağlıklı Büyüme İçin Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Hareket ve Fiziksel Aktivite. *Spor Bilimleri Dergisi*, 2012; 23(1), 34-42.
- Koruç, P., & Bayar, Z. (2004). Egzersizin depresyon tedavisindeki yeri ve etkileri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 1(15), 49-64.
- Kusan, O. (2023). Spor Yapan ve Yapmayan Bireylerde Sağlıklı Olma Kültürü ve Fiziksel Aktivite Durumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 192-200.

- Kuyulua, İ., Ulucan, B. H., Kılınçarlanc, G., & Beltekind, E. (2018). Üniversite Öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı. *International Congresses on Education*. İstanbul: ERPA.
- Lorcu, F. (2020). *Örneklerle veri analizi SPSS Uygulamalı* (Cilt 2). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Mac Auley, D. (1994). A history of physical activity, health and medicine. *Journal of the*, 32-35.
- Malo-Cerrato, S., Martín-Perpiñá, M., & Viñas-Poch, F. (2018). Excessive use of social networks: Psychosocial profile of Spanish adolescents. *Comunicar*, 101-109.
- Mert, M., & Ardahan, F. (2014). The determination of the impact level of life satisfaction, emotional intelligence and participating in recreational outdoor sports on ecological perception. *Turkey case*, 2(4), 50-56.
- Nazlıgül, M. D., & Yılmaz, A. E. (2019). Oyun Bağımlılığı ve Egzersiz Bağımlılığına Davranışsal Bağımlılık Çerçevesinden Bakış. *Bağımlılık Dergisi*, 97-108.
- Orhan, Ö. (2021). *11-15 yaş çocuklarda fiziksel aktiviteye katılımı engelleyen faktörler* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı).
- Özdemir, M., & Dilekmen, M. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zeka ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 1(6), 98-113.
- Özdemir, Z. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı. *Beykoz Akademi Dergisi*, 7(2), 91-105.
- Özdenk, S. & Tatlısu, B. (2023). Investigation Of The Effect Of Sporting Variables On The Level Of Coping With Stress And Negative Attitudes Towards Problems, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(23), 2633-2668.
- Özer, M., & Karabulut, Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumunu. *Turkish Journal of Geriatrics*, 2(6), 72-74.
- Özgen, F. (2016). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığını ile kişilik ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 422902)
- Özkara, A. B., Kalkavan, A., & Çavdar, S. (2015). Spor bilimleri alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeylerinin araştırılması. *International Journal of Science Culture and Sport* (3), 336-346.
- Öztürk, M. (2005) *Üniversitelerde Eğitim-Öğretim Gören Öğrencilerde Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketinin Geçerliliği ve Güvenirliği ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 194366)

- Recepoğlu, E. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 311-326.
- Saglam, M. (2010). International physical activity questionnaire: reliability and validity of the. 278-84.
- Salar, B., Hekim, M., & Tokgöz, M. (2012). 15-18 Yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 4 (6), 123-135.
- Saldıran, T. Ç. (2021). İnternet bağımlılığında cinsiyet, fiziksel aktivite ve yaşam kalitesinin tahmini etkileri: Üniversite öğrenci örnekleme. *Bağımluluk Dergisi*, 22 (1), 10-19.
- Seçer, İ. (2015). Üniversite öğrencilerinde okul tükenmişliği ile psikolojik uyumsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 81-99.
- Sevinç, F., & Özel, Ç. H. (2018). Boş Zaman Aktivitesi Olarak Dalış Ve Yaşam Doyumu İle İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(20), 397-415.
- Shahnaz, I., & Karim, A. K. M. R. (2014). The impact of Internet addiction on life satisfaction and life engagement in young adults. *Universal Journal of Psychology*, 2(9), 273-284
- Shao, A. T., & Zhou, K. Z. (2002). *Marketing research: An aid to decision making*. South-Western: Thomson Learning.
- Smeets, A. C. C. (2017). How social media use influences our life satisfaction Research on the effect of social media use on adolescents' life satisfaction and mediating mechanisms(Master's thesis).
- Soba, M., Babayigit, A., & Demir, E. (2017). Yaşam Doyumu Ve Tükenmişlik; Öğretmenler Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Social Science Institute*, 9 (19).
- Solmaz, M. (2017). Sosyal medyada kişilik hakları ihlalleri ve korunma yolları. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 195-232.
- Steptoe, A., Wardle, J., Fuller, R., Holte, A., Justo, J., Sanderman, R., & Wichstrom, L. (1997) Leisure-time physical exercise: prevalence, attitude in alcohol correlates, and behavioral correlates among young Europeans from 21 countries. *Preventive Medicine*. 26:845-54.
- Şahin, C. (2017). The Predictive Level of Social Media Addiction for Life Satisfaction: A Study on University Students. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 16(4), 120-125.
- Taş, İ. (2017). Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formunun (SMBÖ-KF). *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 27-40.

- Toy, A. B. (2015). *Serbest ve grekoromen stil güreşçülerin hedef yönelimi ve yaşam doyumunu ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 431419)
- Tozoğlu, E., & Can, H. C. (2019). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3 (3), 102-118.
- Tural, E. (2020). COVID-19 Pandemi Dönemi Ev Karantinasında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Yaşam Kalitesine Etkisi. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(COVID-19 Özel Sayı), 10-18.
- Ulukan, M. (2020). Ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları ve sürekli umut düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, (1), 202-218
- Ünal, A. Ö. (2011). *Lise Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 294052)
- Ünlü, Ç. (2010). *Lise Öğrencilerinde Fiziksel İnaktivite ve Beden Ölçüt Düzeyleri ile Öğrenim Yılları Arasındaki İlişki*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 266991)
- Vaizoglu, S., Akça O., Güler Ç. Omar A. H., Coşkun, D., Güler, Ç. (2004) *Genç Erişkinlerde Fiziksel Aktivite Düzeyinin Belirlenmesi*. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 3(4)
- Van Den Eijnden, R. J., Lemmens, J. S., & Valkenburg, P. M. (2016). The Social Media Disorder Scale. *Computers In Human Behavior*, 61, 478- 487.
- Yaşartürk, F., Akyüz, H., & Karataş, İ. (2017). Rekreatif etkinliklere katılan üniversite öğrencilerinin serbest zamanda sıkılma algısı ile yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies* (3), 239-252.
- Yaygır, C. (2018). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 529135)
- Yayman, E. (2019). *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı ve aile işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 609081)
- Yıldırım, Y. (2019). *Egzersiz Yapıp Ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite İle Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 585284)
- Young, K. S., (1998), Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder, *Cyber Psychology & Behavior*, 1 (3), 237-244.

Kaynakça

- Adnan, M., & Gezgin, D. M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: Üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49(1), 141-158.
- Ak, Y. N., & Yıldırım, S. (2018). Nomophobia among undergraduate students: The case of a Turkish state university. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 9(4), 11-20.
- Akkapulu, F. (2006). *İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin psikoaktif madde kullanma alışkanlıklarını etkileyen bireysel ve psikosozyal faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Apak, E., & Yaman, Ö. M. (2019). Üniversite öğrencilerinde nomofobi yaygınlığı ve nomofobi ile sosyal fobi arasındaki ilişki: Bingöl Üniversitesi örnekleme. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(3).
- Aşık, E., Albayrak, S., Kamanlı, M. G., Gadiş, S., Elibol, S., Çetin, A., & Özçelik, T. (2018). Bir Sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin madde kullanım özellikleri ve tutumları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(6), 415-420.
- Avşar, G. (2020). *Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ve fiziksel aktiviteye katılım düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye.
- Balki, M. (2021). Üniversite öğrencilerinde alkol/madde kullanım bağımlılık risk düzeyleri ile kaygı düzeyi ve savunma mekanizmaları düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Investigation of the relationship between alcohol/substance dependence risk levels and the level of anxiety and the level of defense mechanism in university students.
- Balta, Ç. Ö., & Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205.
- Bekaroğlu, E. T., & Yılmaz, T. (2020). Nomofobi: ayırıcı tanı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12, 131-142.
- Bragazzi, N. L., & Del Puente, G. (2014). A proposal for including nomophobia in the new DSM-V. *Psychology Research and Behavior Management*, 7, 155-160.
- Can, A. (2020) *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (9. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelik, Y., & Atilla, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin nomofobi, duygu düzenleme güçlüğü ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Manavgat MYO örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(26), 2628-2639.

- Çetinkaya, S., Nur, N., Demir, Ö. F., Sönmez, S., & Akan, S. (2007). Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Merkezi'nde verilen gençlik danışma birimi hizmetleri. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(3).
- Daily Mail. (2008, Mart 31). Nomophobia is the fear of being out of mobile phone contact- and it's the plague of our 24/7 age. [İnternet] <https://www.dailymail.co.uk/news/article50610/Nomophobia-fear-mobilephone-contact-plague-24-7-age.html> adresinden edinilmiştir.
- Dever, A. (2008). *Sosyolojik boyutlarıyla spor* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No:221256)
- Doğan, E. (2023). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin madde bağımlılığı farkındalık düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).
- Döner, C. (2011). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Ekinci, N. E., Karaali, E., Parcalı, B., Süner, A., & Satılmış, S. E. (2021). COVID-19 pandemic, loneliness and digital game addiction. *Pakistan Journal of Medical Health Sciences*, 15(7), 2175-2179.
- Erdem, H., Türen, U., & Kalkın, G. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun (nomofobi) akademik başarıya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Dergisi*, 21(3), 923-936.
- Erdem, H., Türen, U., & Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) yayılımı: Türkiye'den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örnekleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1), 1-12.
- Farooqui, I. A., Pore, P., & Gothankar, J. (2017). Nomophobia: An emerging issue in medical institutions? *Journal of Mental Health*, 1-4.
- Farrell, M., Howes, S., Bebbington, P., Brugha, T., Jenkins, R., Lewis, G., Marsden, J., Taylor, C., & Meltzer, H. (2001). Nicotine, alcohol and drug dependence and psychiatric comorbidity: Results of a national household survey. *The British Journal of Psychiatry*, 179(5).
- Galea, S., Nandi, A., & Vlahov, D. (2004). The social epidemiology of substance use. *Epidemiologic Reviews*, 26(1).
- Gezgin, D. M., Şahin, Y. L., & Yıldırım, S. (2017). Sosyal ağ kullanıcılarının nomofobi düzeylerinin çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1), 1-15.
- Görgün, S., Tiryaki A., & Topbaş, M. (2010). Üniversite öğrencilerinde madde kullanma ve anneye bağlanma biçimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 305- 312.

- Harish, B. R., & Bharath, J. (2018). Prevalence of nomophobia among the undergraduate medical students at many institutes of medical sciences, many. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 5(12), 5455-5459.
- Hawi, N. S. (2012). Internet addiction among adolescents in Lebanon. *Computers in Human Behavior*, 28, 1044-1053.
- Hoşgör, H., Tandoğan, Ö., & Gündüz Hoşgör, D. (2019). Nomofobinin günlük akıllı telefon kullanım süresi ve okul başarısı üzerindeki etkisi: Sağlık personeli adayları örneği. *The Journal of Academic Social Science*, 46(46), 573-595.
- İmamoğlu, O. (1992). Spor-sağlık ilişkisi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 7(1), 67-70.
- İrge, N. F. (2012). Enformasyon toplumu ve toplumsal değişim sürecinde sosyal medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 17, 63-86.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, G., & Kubilay, G. (2004). Sosyoekonomik düzeyi farklı iki lisede madde kullanma durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1(2).
- Kaya, A. (2011). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanım durumları ve internet bağımlılığı düzeyleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Kılıçgil, E. (1998). *Sosyal çevre ve spor ilişkileri*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- King, A. L. S., Valença, A. M., Silva, A. C., Sancassiani, F., Machado, S., & Nardi, A. E. (2014). Nomophobia: Impact of cell phone use interfering with symptoms and emotions of individuals with panic disorder compared with a control group. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health*, 10, 28-35.
- Koçtürk, O. N. (1969). *Sporcular için besin ve beslenme el kitabı*. İstanbul: İstanbul Matbaası.
- Korhonen, T., Kujala, U. M., Rose, R. J., & Kaprio, J. (2009). Physical activity in adolescence as a predictor of alcohol and illicit drug use in early adulthood: A longitudinal populationbased twin study. *Twin Res Hum Genet*, 12, 261-268.
- Leung, L. (2004). Net-generation attributes and seductive properties of the internet as predictors of online activities and internet addiction. *CyberPsychology Behavior*, 7(3), 333-348.
- Ögel, K., & Çetin Şeker, B. (2018). *101 soruda bağımlılık*. Yeşilay Yayınları.
- Öz, H., & Tortop, H. S. (2018). Üniversite okuyan genç yetişkinlerin mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(3), 146-159.

- Özden, Ö. (2019). *Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile psikolojik ihtiyaçların doyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Reyhanlıoğlu, E. N. (2015). *Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin internete bağımlılık düzeyleri ile sıkıntıya dayanma, başa çıkma stratejileri, kişilik özellikleri ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Satılmış, S. E. (2021). *Sosyal izolasyon sürecinde üniversite öğrencilerinin serbest zamanda sıkılma algısı ve internet bağımlılığı ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, Türkiye.
- Satılmış, S. E., Öntürk, Y., Özsoy, D., & Yaraş, A. (2023). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman doyumu ve dijital oyun bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 1-15.
- Sethia, S., Melwani, V., Melwani, S., Priya, A., Gupta, M., & Khan, A. (2018). A study to assess the degree of nomophobia among the undergraduate students at a medical college in bhopal. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 5(6), 2442-2445.
- Sevindik, F. (2011). *Fırat Üniversitesi öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Spitzer, M. M. (2015). Learning when it comes to learning, smartphones are a liability, not an asset. *Trends Neurosci Educ*, 4, 87-89.
- Ströhle, A., Höfler, M., Pfister, H., Müller, A. G., Hoyer, J., & Wittchen, H. U. (2007). Physical activity and prevalence and incidence of mental disorders in adolescents and young adults. *Psychol Med*, 37(11), 1657-66.
- Sulak, Ş. (2015). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş, Türkiye.
- Tarsha, A. A. (2016). The role of existential therapy in the prevention of social media-driven anxiety. *Existential Analysis*, 27(2), 382-389.
- Taştan, S. (2020). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve nomofobi düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye.
- Tatlısu, B., & Kan, M. E. (2023). Öğretmen Adaylarının Spor ve Farklı Değişkenler Açısından Zekâ Oyunlarına Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(4), 1997-2003.
- TUİK. (2019). Hane halkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması 2019. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30574> adresinden edinilmiştir.

- Turhan, E., İnandı, T., Özer, C., & Akoğlu, S. (2011). Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9(1), 33- 44.
- Üstündağ, Ö., Devcioğlu, S., & Akarsu, E. (2011, Mayıs). *Spor ve rekreasyon hizmetinin şehirdeki yeri ve önemi*. 6. Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu'nda (IATS'11). (Cilt 31, s. 34).
- We Are Social. (2019). <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2019> adresinden edinilmiştir.
- Yıldırım, C., Sumuer, E., Adnan, M., & Yıldırım, S. (2016). A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Inform Dev.*, 32, 1322–31.
- Yıldırım, C. (2014). *Exploring the dimensions of nomophobia: Developing and validating a questionnaire using mixed methods research* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Iowa State University, Ames.
- Yıldırım, S., & Kişioğlu, A. N. (2018). Teknolojinin getirdiği yeni hastalıklar: Nomofobi, netlessfobi, fomo. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 473- 480.
- Yıldırım, C., & Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137.
- Yılmaz, G., İbiş, S., & Aktuğ, Z. B. (2020). Üniversite öğrencilerinin sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanma durumları. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 73-80.
- Yılmaz, M., Köse, A., & Doğru, Y. B. (2018). Akıllı telefondan yoksun kalmak: Nomofobi üzerine bir araştırma. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 9(35), 31- 47.

Kaynakça

- Aktaş, A. M. (2001). Bir kamu kuruluşunun üst düzey yöneticilerinin iş stresi ve kişilik özellikleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56(4), 25-42.
- Ardıç, K., & Polatçı, S. (2008). Tükenmişlik sendromu akademisyenler üzerinde bir uygulama (GOÜ örneği). *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Arıkan, S. (2007). *Muğla Merkez İlköğretim Birinci Kademedeki Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin ve Nedenlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Aslan, D., Kiper, N., Karağaoğlu, E., Topal, F., Güdük, M., & Cengiz, Ö. S. (2005). Türkiye’de tabip odalarına kayıtlı olan bir grup hekimde tükenmişlik sendromu ve etkileyen faktörler. *Türk Tabipleri Birliği Yayınları*, 14(8). 41-44
- Balcı, A. (2000). *Öğretim elemanının iş stresi kuram ve uygulama*. Nobel Yayınları.
- Başören, M. (2005). *Çeşitli Değişkenlere Göre Rehber Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi (Zonguldak İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Bechr, T. A., & Newman, J. E. (1978). Job stress, employee health, and organizational effectiveness: A facet analysis, model, and literature review. *Personnel Psychology*, 31(4), 665-699.
- Braham, B. J. (1998). *Stres Yönetimi*. (Çeviren: Vedat G. Diker). İstanbul: Hayat.
- Bumin, B., & Şengül, A. (2000). *İnsan kaynaklarının değerliliği ve organizasyonlarda role dayalı stres kaynakları üzerine bir araştırma* [Sözlü bildiri]. VIII. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Nevşehir.
- Butler, J. (1986). Sex and gender in Simone de Beauvoir’s second sex. *Yale French Studies*, (72), 35-49.
- Cam, E. (2006). Çalışma yaşamında stres ve kamu kesiminde kadın çalışanlar. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Can, H. (1997) “Organizasyon ve Yönetim” Ankara: Siyasal Kitabevi
- Chen, P. Y., & Spector, P. E. (1992). Relationships of work stressors with aggression, withdrawal, theft and substance use: An exploratory study. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 65(3), 177-184.
- Dağdeviren, M. E., & Eraslan, M. K. (2005). Çalışanların toplam iş yükü seviyelerinin belirlenmesine yönelik bir model ve uygulaması. *Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Dergisi*, 20(4).
- Davis, K. (1982). *İşletmelerde insan davranışı* (K. Tosun vd., Çev.). İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.

- Efcoğlu, İ. E., & Özgen, H. (2007). İş aile yaşam çatışmasının iş stresi iş doyum ve örgütsel bağlılık üzerindeki etkileri: İlaç sektöründe bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2).
- Eğın, A. (2015). *Çalışma hayatında iş stresi ve tükenmişlik* (Tez No: 410176) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ekinci, H., & Ekici, S. (2003). Yöneticiler üzerindeki etkileri açısından stres kaynakları ve bir uygulama. *Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 22(2), 93-111.
- Ergin, C. (1992). Doktor ve hemşirelerde tükenmişlik ve maslach tükenmişlik ölçeğinin uyarlanması. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, 22(25).
- Ergin, C. (1992). Doktor ve hemşirelerde tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin uyarlanması. *7. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, 143-154.
- Erkmen, N., & Çetin, M. Ç. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin stresle başa çıkma tarzlarının bazı değişkenlerle ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 231-242.
- Feshbach, S., & Weiner, B. (1991). *Personality*, 3.ed., Maryland: C.Heath and Company.
- French, J. R., Caplan, R. D., & Van Harrison, R. (1982). *The mechanisms of job stress and strain* (7. Cilt). Chichester.
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burnout. *Journal of Social Issues*, 30(1), 159-165.
- Gençay, Ö.A. (2007). “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi* S. 15(2), s. 765–780.
- Girgin, G., & Baysal, A. (2005). Tükenmişlik sendromuna bir örnek: Zihinsel engelli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 4(4), 172-187.
- Göçeri, F. (2014). *Sorumlu hemşirelerin iş stresinin iş doyumuna üzerine etkisi* (Tez No: 376802) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gökoğlan, K. (2010) *Kamu iç denetçilerinde tükenmişlik sendromu üzerine bir araştırma* (Tez No: 277441) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güçlü, N. (2001). Stres yönetimi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91-109.

- Günbayı, İ., & Tokel, A. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumunu ve iş stresi düzeylerinin karşılaştırmalı analizi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 77-95.
- Gündüz, H. (2006). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri (Diyarbakır Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- İşık, M., & Hamurcu, A. (2017). The role of job stress at emotional labor's effect on intention to leave: Evidence from call center employees. *Business and Economic Horizons*, 13(5), 652-665.
- Kale, F. (2007). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumunu Ve Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Karakuş, G. (2008). *Özel İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (17. Baskı). Ankara: Nobel yayın dağıtım, 81, 83.
- Lazarus, R. S. (2006). *Stress and Emotion: A New Synthesis*. Springer Publishing Company.
- Magnuson, J. (1990). Stress management, *Journal of Property Management*, 55(3).
- Maraşlı, M. (2003). *Lise öğretmenlerinin bazı özelliklerine ve öğrenilmiş güçlülük düzeylerine göre tükenmişlik düzeyleri* (Tez No: 132750) [Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Maslach, C., & Goldberg, J. (1998). Prevention of Burnout: New perspectives, *Applied and*
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced Burnout. *Journal of Occupational Behaviour*, 2, 99-113.
- Maslach, C., Wlmar, B., Schaufeli, M., & Leiter, P. (2001). Job Burnout. *Annual Review of Psychology*, (52), 397-422.
- Nazlıoğlu, E. H. (2009). *Muhasebe meslek mensuplarında tükenmişlik sendromu üzerine bir araştırma* (Tez No: 235539) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Okutan, M., & Tengilimoğlu, D. (2002). İş ortamında stres ve stresle başa çıkma yöntemleri: Bir alan uygulaması. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(3), 1-27.
- Ören, N., & Türkoğlu, H. (2006). Öğretmen adaylarında tükenmişlik. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16).

- Özkalp, E., & Kirel, Ç. (2004). *Örgütsel davranış* (2. Baskı). Anadolu Üniversitesi.
- Öztürk, V., Koçyiğit, S. Ç., & Bal, E. (2011). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki tükenmişlik düzeyleri ile işe bağlılık arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma: Ankara ili örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 12(1), 84-98.
- Özyurt, A., Söylemez, D., Aydın, G.D., Sur, H., & Hayran, O. (2004). Hekimlerde tükenmişlik düzeyi Türk Tabipleri Birliği Dernekleri Koordinasyon Kurulu (TTB- UDKK) X. Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kurultayı, *Tıp Dünyası Dergisi*, 128.
- Pehlivan, İ. (2000). *Yönetimde stres kaynakları*. Pegem Yayınları. *Preventive Psychology*, 7,63-74.
- Rowshan, A. (2003). *Stres Management*. Çev. Şahin Cücceloğlu, Ankara: Sistem.
- Schafer, W. (1987). *Stress management for wellness*. Mc Graw Hill,
- Schermerborn, J. R. Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (1994). *Managing organizational behavior* (5. Baskı). John Wiley and Sons, Inc.
- Sılığ, A. (2003). *Banka çalışanlarının tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No: 124676) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Soyer, F., Can, Y., & Kale, F. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmini ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3).
- Soysal, A. (2009). İş yaşamında stres. *Çimento İşveren Dergisi*, 23(3), 17-40.
- Suran, B. G., & Edward, P. S. (1985). Management of burnout: Training psychologists in professional life span perspectives, *Professional Psychology: Research and Practice*, 16(6), 741-752.
- Tezcan, M. (1997). *Türk kişiliği ve kültür-kişilik ilişkileri*. T.C. Kültür Bakanlığı.
- Tınaz, P. (2005). *Çalışma yaşamından örnek olaylar*. Beta Yayıncılık.
- Tiftik, H. (2014). Burnout research on junior administrative police officers in the police department. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4(3), 429.
- Tuğrul, B., & Çelik, E. (2002). Normal Çocuklarla Çalışan Anaokulu Öğretmenlerinde Tükenmişlik. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (12), 1-11.
- Tuna, M., Çimen, Z., & Lisesi, K. B. (2013). Ankara'da görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2).

- Turunç, Ö., & Çelik, M. (2010). Çalışanların algıladıkları örgütsel destek ve iş stresinin örgütsel özdeşleşme ve iş performansına etkisi. *Yönetim ve Ekonomi*, 17(2),183-206.
- Türkçarpar, Ü. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin farklı değişkenlere göre tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153).
- Weckwerth, A. C., & Flynn, D. M. (2006). Effect of sex on perceived support and burnout in university students. *College Student Journal*, 40(2).
- Weiner, J. S. (1982). The measurement of human workload, *Ergonomics*, 25.
- Yelboğa, A. (2006). Kişilik özellikleri ve iş performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 8(2). 196-217.
- Zel, U. (2001). Yönetimde kişilik ve kişilik özellikleri. S. Güney (Ed.), *Yönetim ve organizasyon* içinde. Nobel Yayınları.

Kaynakça

- Alaeddinoğlu, V., (2021). *Çocuk Oyunlarının Psikomotor Gelişime Etkisi*, Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Derlemeler, Duvar Yayınları, 111-136,
- Bacsncé-Baba, E., Ráthonyi, G., Pfau, C., Müller, A., Szabados, G. N., & Harangi-Rakos, M. (2021). Sustainability-Sport-Physical Activity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4). <https://doi.org/ARTN145510.3390/ijerph18041455>
- Bassuk, S. S., & Manson, J. E. (2014). Physical Activity and Health in Women: A Review of the Epidemiologic Evidence. *American Journal of Lifestyle Medicine*, 8(3), 144-158. <https://doi.org/10.1177/1559827613510870>
- Battaglia, G., Bellafore, M., Caramazza, G., Paoli, A., Bianco, A., & Palma, A. (2014). Changes in spinal range of motion after a flexibility training program in elderly women. *Clin Interv Aging*, 9, 653-660. <https://doi.org/10.2147/CIA.S59548>
- Battaglia, G., Giustino, V., Messina, G., Faraone, M., Brusa, J., Bordonali, A., Barbagallo, M., Palma, A., & Dominguez, L. J. (2020). Walking in Natural Environments as Geriatrician's Recommendation for Fall Prevention: Preliminary Outcomes from the "Passiata Day" Model. *Sustainability*, 12(7). <https://doi.org/ARTN268410.3390/su12072684>
- Bauman, A. E. (2004). Updating the evidence that physical activity is good for health: an epidemiological review 2000–2003. *Journal of science and medicine in sport*, 7(1), 6-19.
- Baxter-Jones, A. D., Faulkner, R. A., Forwood, M. R., Mirwald, R. L., & Bailey, D. A. (2011). Bone mineral accrual from 8 to 30 years of age: an estimation of peak bone mass. *J Bone Miner Res*, 26(8), 1729-1739. <https://doi.org/10.1002/jbmr.412>
- Bedir, D., & Namli, S. (2023). Investigation of Trait Anxiety and Death Anxiety Experienced in the Covid 19 Pandemic in Terms of Physical Activity Status.
- Bellows-Riecken, K. H., & Rhodes, R. E. (2008). A birth of inactivity? A review of physical activity and parenthood. *Preventive Medicine*, 46(2), 99-110. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2007.08.003>
- Bowler, D. E., Buyung-Ali, L. M., Knight, T. M., & Pullin, A. S. (2010). A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments. *Bmc Public Health*, 10, 456. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-10-456>
- Burger, H. G., Hale, G. E., Robertson, D. M., & Dennerstein, L. (2007). A review of hormonal changes during the menopausal transition: focus on findings from the Melbourne Women's Midlife Health Project. *Human Reproduction Update*, 13(6), 559-565. <https://doi.org/10.1093/humupd/dmm020>

- Caspersen, C. J., Powell, K. E., & Christenson, G. M. (1985). Physical activity, exercise, and physical fitness: definitions and distinctions for health-related research. *Public health reports*, *100*(2), 126.
- Cassell, C., Benedict, M., & Specker, B. (1996). Bone mineral density in elite 7- to 9-yr-old female gymnasts and swimmers. *Medicine and science in sports and exercise*, *28*(10), 1243-1246. <https://doi.org/10.1097/00005768-199610000-00006>
- Ceci, R., & Hassmén, P. (1991). Self-monitored exercise at three different RPE intensities in treadmill vs field running. *Medicine and science in sports and exercise*, *23*(6), 732-738.
- Dominguez, L. J., Veronese, N., Vernuccio, L., Catanese, G., Inzerillo, F., Salemi, G., & Barbagallo, M. (2021). Nutrition, Physical Activity, and Other Lifestyle Factors in the Prevention of Cognitive Decline and Dementia. *Nutrients*, *13*(11). <https://doi.org/ARTN408010.3390/nu13114080>
- Durstine, J. L., Gordon, B., Wang, Z. Z., & Luo, X. J. (2013). Chronic disease and the link to physical activity. *Journal of Sport and Health Science*, *2*(1), 3-11. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2012.07.009>
- Eifert, E. K., Wideman, L., Oberlin, D. J., & Labban, J. (2014). The Relationship Between Physical Activity and Perceived Health Status in Older Women: Findings from the Woman's College Alumni Study. *Journal of Women & Aging*, *26*(4), 305-318. <https://doi.org/10.1080/08952841.2014.906878>
- Ekelund, U., Besson, H., Luan, J. A., May, A. M., Sharp, S. J., Brage, S., Traivier, N., Agudo, A., Slimani, N., Rinaldi, S., Jenab, M., Norat, T., Mouw, T., Rohrmann, S., Kaaks, R., Bergmann, M. M., Boeing, H., Clavel-Chapelon, F., Boutron-Ruault, M. C., . . . Peeters, P. H. (2011). Physical activity and gain in abdominal adiposity and body weight: prospective cohort study in 288,498 men and women. *American Journal of Clinical Nutrition*, *93*(4), 826-835. <https://doi.org/10.3945/ajcn.110.006593>
- Freese, E. C., Acitelli, R. M., Gist, N. H., Cureton, K. J., Evans, E. M., & O'Connor, P. J. (2014). Effect of Six Weeks of Sprint Interval Training on Mood and Perceived Health in Women at Risk for Metabolic Syndrome. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, *36*(6), 610-618. <https://doi.org/10.1123/jsep.2014-0083>
- Friedenreich, C. M., Stone, C. R., Cheung, W. Y., & Hayes, S. C. (2020). Physical Activity and Mortality in Cancer Survivors: A Systematic Review and Meta-Analysis. *JNCI Cancer Spectr*, *4*(1), pkz080. <https://doi.org/10.1093/jncics/pkz080>
- Fuchs, R. K., Bauer, J. J., & Snow, C. M. (2001a). Jumping improves hip and lumbar spine bone mass in prepubescent children: A randomized controlled trial. *Journal of Bone and Mineral Research*, *16*(1), 148-156. <https://doi.org/DOI.10.1359/jbmr.2001.16.1.148>

- Fuchs, R. K., Bauer, J. J., & Snow, C. M. (2001b). Jumping improves hip and lumbar spine bone mass in prepubescent children: a randomized controlled trial. *J Bone Miner Res*, *16*(1), 148-156. <https://doi.org/10.1359/jbmr.2001.16.1.148>
- Fund, W. C. R., & Research, A. I. f. C. (2007). *Food, nutrition, physical activity, and the prevention of cancer: a global perspective* (Vol. 1). American Institute for Cancer Research.
- Gianfredi, V., Blandi, L., Cacitti, S., Minelli, M., Signorelli, C., Amerio, A., & Odone, A. (2020). Depression and objectively measured physical activity: a systematic review and meta-analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(10), 3738.
- Gladwell, V. F., Brown, D. K., Wood, C., Sandercock, G. R., & Barton, J. L. (2013). The great outdoors: how a green exercise environment can benefit all. *Extreme Physiology & Medicine*, *2*. <https://doi.org/Artn310.1186/2046-7648-2-3>
- Gomez-Cabello, A., Ara, I., Gonzalez-Aguero, A., Casajus, J. A., & Vicente-Rodriguez, G. (2012). Effects of training on bone mass in older adults: a systematic review. *Sports Medicine*, *42*(4), 301-325. <https://doi.org/10.2165/11597670-000000000-00000>
- Hahn, V., Halle, M., Schmidt-Trucksass, A., Rathmann, W., Meisinger, C., & Mielck, A. (2009). Physical activity and the metabolic syndrome in elderly German men and women: results from the population-based KORA survey. *Diabetes Care*, *32*(3), 511-513. <https://doi.org/10.2337/dc08-1285>
- Hammar, M., And, G. B., & Lindgren, R. (1990). Does physical exercise influence the frequency of postmenopausal hot flashes? *Acta Obstetrica Et Gynecologica Scandinavica*, *69*(5), 409-412.
- Harris, S. R., Schmitz, K. H., Campbell, K. L., & McNeely, M. L. (2012). Clinical practice guidelines for breast cancer rehabilitation: syntheses of guideline recommendations and qualitative appraisals. *Cancer*, *118*(8 Suppl), 2312-2324. <https://doi.org/10.1002/cncr.27461>
- Harte, J. L., & Eifert, G. H. (1995). The effects of running, environment, and attentional focus on athletes' catecholamine and cortisol levels and mood. *Psychophysiology*, *32*(1), 49-54. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8986.1995.tb03405.x>
- Howe, T. E., Rochester, L., Neil, F., Skelton, D. A., & Ballinger, C. (2011). Exercise for improving balance in older people. *Cochrane Database Syst Rev*(11), CD004963. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD004963.pub3>
- Howe, T. E., Shea, B., Dawson, L. J., Downie, F., Murray, A., Ross, C., Harbour, R. T., Caldwell, L. M., & Creed, G. (2011). Exercise for preven-

- ting and treating osteoporosis in postmenopausal women. *Cochrane Database Syst Rev*(7), CD000333. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD000333.pub2>
- Irwin, M. L., McTiernan, A., Manson, J. E., Thomson, C. A., Sternfeld, B., Stefanick, M. L., Wactawski-Wende, J., Craft, L., Lane, D., Martin, L. W., & Chlebowski, R. (2011). Physical Activity and Survival in Postmenopausal Women with Breast Cancer: Results from the Women's Health Initiative. *Cancer Prevention Research*, *4*(4), 522-529. <https://doi.org/10.1158/1940-6207.Capr-10-0295>
- Joseph, R. P., & Maddock, J. E. (2016). Observational Park-based physical activity studies: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine*, *89*, 257-277. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2016.06.016>
- Kekalainen, T., Laakkonen, E. K., Terracciano, A., Savikangas, T., Hyvarinen, M., Tammelin, T. H., Rantalainen, T., Tormakangas, T., Kujala, U. M., Alen, M., Kovanen, V., Sipilä, S., & Kokko, K. (2020). Accelerometer-measured and self-reported physical activity in relation to extraversion and neuroticism: a cross-sectional analysis of two studies. *BMC Geriatr*, *20*(1), 264. <https://doi.org/10.1186/s12877-020-01669-7>
- Kulak, A., Toros, T., Ogras, E. B., Etiler, I. E., Bagci, E., Gokyurek, B., & Bilgin, U. (2023). The Impact of Sustainable Exercise on Self-Efficacy and Life Satisfaction in Women before and after Menopause. *Behavioral Sciences*, *13*(9). <https://doi.org/ARTN75910.3390/bs13090759>
- Lacharité-Lemieux, M., Brunelle, J. P., & Dionne, I. J. (2015). Adherence to exercise and affective responses: comparison between outdoor and indoor training. *Menopause-the Journal of the North American Menopause Society*, *22*(7), 731-740. <https://doi.org/10.1097/Gme.0000000000000366>
- Lahart, I., Darcy, P., Gidlow, C., & Calogiuri, G. (2019). The Effects of Green Exercise on Physical and Mental Wellbeing: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*, *16*(8). <https://doi.org/10.3390/ijerph16081352>
- Leale, I., Figlioli, F., Giustino, V., Brusa, J., Barcellona, M., Nocera, V., Canzone, A., Patti, A., Messina, G., Barbagallo, M., Palma, A., Dominguez, L. J., & Battaglia, G. (2024). Telecoaching as a new training method for elderly people: a systematic review. *Aging Clinical and Experimental Research*, *36*(1). <https://doi.org/ARTN1810.1007/s40520-023-02648-9>
- Lindsey, I. (2008). Conceptualising sustainability in sports development. *Leisure studies*, *27*(3), 279-294.
- Lohmann, J., Tittlbach, S., & Steinbauer, M. J. (2024). Sustainable development in sport and physical activity-perspectives and challenges. *German Journal of Exercise and Sport Research*, *54*(1), 1-5. <https://doi.org/10.1007/s12662-023-00938-y>

- Mallen, C., Stevens, J., & Adams, L. J. (2011). A content analysis of environmental sustainability research in a sport-related journal sample. *Journal of Sport Management*, 25(3), 240-256.
- Mansikkamaki, K., Raitanen, J., Malila, N., Sarkeala, T., Mannisto, S., Fredman, J., Heinavaara, S., & Luoto, R. (2015). Physical activity and menopause-related quality of life - a population-based cross-sectional study. *Maturitas*, 80(1), 69-74. <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2014.09.009>
- Manson, J. E., Hu, F. B., Rich-Edwards, J. W., Colditz, G. A., Stampfer, M. J., Willett, W. C., Speizer, F. E., & Hennekens, C. H. (1999). A prospective study of walking as compared with vigorous exercise in the prevention of coronary heart disease in women. *New England Journal of Medicine*, 341(9), 650-658. <https://doi.org/Doi.10.1056/Nejm199908263410904>
- McAuley, E., Elavsky, S., Motl, R. W., Konopack, J. F., Hu, L., & Marquez, D. X. (2005). Physical activity, self-efficacy, and self-esteem: Longitudinal relationships in older adults. *Journals of Gerontology Series B-Psychological Sciences and Social Sciences*, 60(5), P268-P275. <https://doi.org/DOI.10.1093/geronb/60.5.P268>
- McCormack, G. R., Rock, M., Toohey, A. M., & Hignell, D. (2010). Characteristics of urban parks associated with park use and physical activity: a review of qualitative research. *Health Place*, 16(4), 712-726. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2010.03.003>
- Moilanen, J. M., Aalto, A. M., Raitanen, J., Hemminki, E., Aro, A. R., & Luoto, R. (2012). Physical activity and change in quality of life during menopause - an 8-year follow-up study. *Health and Quality of Life Outcomes*, 10. <https://doi.org/Artn810.1186/1477-7525-10-8>
- Money, A., MacKenzie, A., Norman, G., East-Telling, C., Harris, D., McDermott, J., & Todd, C. (2024). The impact of physical activity and exercise interventions on symptoms for women experiencing menopause: overview of reviews. *Bmc Womens Health*, 24(1). <https://doi.org/ARTN39910.1186/s12905-024-03243-4>
- Oguma, Y., & Shinoda-Tagawa, T. (2004). Physical activity decreases cardiovascular disease risk in women - Review and meta-analysis. *American Journal of Preventive Medicine*, 26(5), 407-418. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2004.02.007>
- Önal, L., & Aydin, G. (2024). The effect of empathy on aggression: a psychological resilience perspective. *Synesis (ISSN 1984-6754)*, 16(1), 283-299.
- Page, P. (2012). Current Concepts in Muscle Stretching for Exercise and Rehabilitation. *International Journal of Sports Physical Therapy*, 7(1), 109-119. <Go to ISI>://WOS:000409621400011
- Pfeifer, M., & Minne, H. W. (2005). Bone loading exercise recommendations for prevention and treatment of osteoporosis. *Int Osteoporosis Foundation*.

- Pharr, J. R., Lough, N. L., & Terencio, A. M. (2020). Sociodemographic Determinants of Physical Activity and Sport Participation among Women in the United States. *Sports*, 8(7). <https://doi.org/ARTN9610.3390/sports8070096>
- Phipps, A. I., Chlebowski, R. T., Prentice, R., McTiernan, A., Stefanick, M. L., Wactawski-Wende, J., Kuller, L. H., Adams-Campbell, L. L., Lane, D., & Vitolins, M. (2011). Body size, physical activity, and risk of triple-negative and estrogen receptor-positive breast cancer. *Cancer epidemiology, biomarkers & prevention*, 20(3), 454-463.
- Practice, A. C. O. (2002). ACOG Committee opinion. Number 267, January 2002: exercise during pregnancy and the postpartum period. *Obstetrics and Gynecology*, 99(1), 171-173. [https://doi.org/10.1016/s0029-7844\(01\)01749-5](https://doi.org/10.1016/s0029-7844(01)01749-5)
- Pretty, J., Peacock, J., Hine, R., Sellens, M., South, N., & Griffin, M. (2007). Green exercise in the UK countryside: Effects on health and psychological well-being, and implications for policy and planning. *Journal of Environmental Planning and Management*, 50(2), 211-231. <https://doi.org/10.1080/09640560601156466>
- Rangel, J., Tomas, M. T., & Fernandes, B. (2019). Physical activity and physiotherapy: perception of women breast cancer survivors. *Breast Cancer*, 26(3), 333-338. <https://doi.org/10.1007/s12282-018-0928-7>
- Rappaport, D. J. (2000). Ecological footprints and ecosystem health: complementary approaches to a sustainable future. *Ecological Economics*, 32(3), 367-370. <Go to ISI>://WOS:000085681700008
- Rock, C. L., Thomson, C. A., Sullivan, K. R., Howe, C. L., Kushi, L. H., Caan, B. J., Neuhauser, M. L., Bandera, E. V., Wang, Y., Robien, K., Basen-Engquist, K. M., Brown, J. C., Courneya, K. S., Crane, T. E., Garcia, D. O., Grant, B. L., Hamilton, K. K., Hartman, S. J., Kenfield, S. A., . . . McCullough, M. L. (2022). American Cancer Society nutrition and physical activity guideline for cancer survivors. *CA Cancer J Clin*, 72(3), 230-262. <https://doi.org/10.3322/caac.21719>
- Rockhill, B., Willett, W. C., Manson, J. E., Leitzmann, M. F., Stampfer, M. J., Hunter, D. J., & Colditz, G. A. (2001). Physical activity and mortality: A prospective study among women. *American Journal of Public Health*, 91(4), 578-583. <https://doi.org/Doi 10.2105/Ajph.91.4.578>
- Schmitz, K. H., Courneya, K. S., Matthews, C., Demark-Wahnefried, W., Galvao, D. A., Pinto, B. M., Irwin, M. L., Wolin, K. Y., Segal, R. J., Lucia, A., Schneider, C. M., von Gruenigen, V. E., Schwartz, A. L., & American College of Sports, M. (2010). American College of Sports Medicine roundtable on exercise guidelines for cancer survivors. *Med Sci Sports Exerc*, 42(7), 1409-1426. <https://doi.org/10.1249/MSS.0b013e3181e0c112>

- Segar, M., Jayaratne, T., Hanlon, J., & Richardson, C. R. (2002). Fitting fitness into women's lives: Effects of a gender-tailored physical activity intervention. *Womens Health Issues, 12*(6), 338-347. [https://doi.org/PiiS1049-3867\(02\)00156-1Doi10.1016/S1049-3867\(02\)00156-1](https://doi.org/PiiS1049-3867(02)00156-1Doi10.1016/S1049-3867(02)00156-1)
- Segar, M. L., Eccles, J. S., & Richardson, C. R. (2011). Rebranding exercise: closing the gap between values and behavior. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 8*. <https://doi.org/Artn9410.1186/1479-5868-8-94>
- Seguin, R., & Nelson, M. E. (2003). The benefits of strength training for older adults. *American Journal of Preventive Medicine, 25*(3), 141-149. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(03\)00177-6](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(03)00177-6)
- Slemenda, C. W., Reister, T. K., Hui, S. L., Miller, J. Z., Christian, J. C., & Johnston, C. C., Jr. (1994). Influences on skeletal mineralization in children and adolescents: evidence for varying effects of sexual maturation and physical activity. *J Pediatr, 125*(2), 201-207. [https://doi.org/10.1016/S0022-3476\(94\)70193-8](https://doi.org/10.1016/S0022-3476(94)70193-8)
- Specker, B., Thiex, N. W., & Sudhagani, R. G. (2015). Does exercise influence pediatric bone? A systematic review. *Clinical Orthopaedics and Related Research®*, 473(11), 3658-3672.
- Spruit, M. A., Singh, S. J., Garvey, C., ZuWallack, R., Nici, L., Rochester, C., Hill, K., Holland, A. E., Lareau, S. C., Man, W. D., Pitta, F., Sewell, L., Raskin, J., Bourbeau, J., Crouch, R., Franssen, F. M., Casaburi, R., Vercoulen, J. H., Vogiatzis, I., . . . Rehabilitation, A. E. T. F. o. P. (2013). An official American Thoracic Society/European Respiratory Society statement: key concepts and advances in pulmonary rehabilitation. *Am J Respir Crit Care Med, 188*(8), e13-64. <https://doi.org/10.1164/rccm.201309-1634ST>
- Thurston, R. C., Sowers, M. R., Sternfeld, B., Gold, E. B., Bromberger, J., Chang, Y. F., Joffe, H., Crandall, C. J., Wactjen, L. E., & Matthews, K. A. (2009). Gains in Body Fat and Vasomotor Symptom Reporting Over the Menopausal Transition. *American Journal of Epidemiology, 170*(6), 766-774. <https://doi.org/10.1093/aje/kwp203>
- Troy, K. L., Mancuso, M. E., Butler, T. A., & Johnson, J. E. (2018). Exercise Early and Often: Effects of Physical Activity and Exercise on Women's Bone Health. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 15*(5). <https://doi.org/ARTN87810.3390/ijerph15050878>
- Tuomilehto, J., Lindström, J., Eriksson, J. G., Valle, T. T., Hamalainen, H., Ilanne-Parikka, P., Keinanen-Kiukaanniemi, S., Laakso, M., Louheranta, A., Rastas, M., Salminen, V., Uusitupa, M., Aunola, S., Cepaitis, Z., Moltchanov, V., Hakumaki, M., Mannelin, M., Martikkala, V., Sundvall, J., & Gr, F. D. P. S. (2001). Prevention of type 2 diabetes mellitus by changes in lifestyle among subjects with impaired glucose tolerance. *New*

- England Journal of Medicine*, 344(18), 1343-1350. <https://doi.org/Doi10.1056/Ncjm200105033441801>
- Ulrich, R. S., Simons, R. F., Losito, B. D., Fiorito, E., Miles, M. A., & Zelson, M. (1991). Stress Recovery during Exposure to Natural and Urban Environments. *Journal of Environmental Psychology*, 11(3), 201-230. [https://doi.org/Doi10.1016/S0272-4944\(05\)80184-7](https://doi.org/Doi10.1016/S0272-4944(05)80184-7)
- van den Bosch, M., & Sang, Å. O. (2017). Urban natural environments as nature-based solutions for improved public health - A systematic review of reviews. *Environmental Research*, 158, 373-384. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2017.05.040>
- Verhoef, M., Love, E. J., & Rose, S. A. (1993). Women's social roles and their exercise participation. *Women & Health*, 19(4), 15-29.
- Veronese, N., Soysal, P., Demurtas, J., Solmi, M., Bruyère, O., Christodoulou, N., Ramalho, R., Fusar-Poli, P., Lappas, A. S., & Pinto, D. (2023). Physical activity and exercise for the prevention and management of mild cognitive impairment and dementia: a collaborative international guideline. *European geriatric medicine*, 14(5), 925-952.
- Warburton, D. E. R., Nicol, C. W., & Bredin, S. S. D. (2006). Health benefits of physical activity: the evidence. *Canadian Medical Association Journal*, 174(6), 801-809. <https://doi.org/DOI10.1503/cmaj.051351>
- Watson, S. L., Weeks, B. K., Weis, L. J., Harding, A. T., Horan, S. A., & Beck, B. R. (2018). High-Intensity Resistance and Impact Training Improves Bone Mineral Density and Physical Function in Postmenopausal Women With Osteopenia and Osteoporosis: The LIFTMOR Randomized Controlled Trial. *J Bone Miner Res*, 33(2), 211-220. <https://doi.org/10.1002/jbmr.3284>
- Winzer, B. M., Whiteman, D. C., Reeves, M. M., & Paratz, J. D. (2011). Physical activity and cancer prevention: a systematic review of clinical trials. *Cancer Causes Control*, 22(6), 811-826. <https://doi.org/10.1007/s10552-011-9761-4>
- Yang, D. H., Bian, Y. Q., Zeng, Z. X., Cui, Y. R., Wang, Y. F., & Yu, C. H. (2020). Associations between Intensity, Frequency, Duration, and Volume of Physical Activity and the Risk of Stroke in Middle- and Older-Aged Chinese People: A Cross-Sectional Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(22). <https://doi.org/ARTN862810.3390/ijerph17228628>
- Yılmaz, H. H., & Kaldırımçı, M. Gait Imbalances of Middle-Aged Sedentary Populations. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 6(Special Issue 1-Healthy Life, Sports for Disabled people), 1-8.
- Yılmaz, H. H., & Seren, K. (2023). The Muscle Oxygen Saturation and Total Hemoglobin Levels at Different Intensities in Highly Trained Adolescents. *Journal of Complementary Medicine Research*, 14(3), 143-143.

Kaynaklar

- Abdolmaleki, A., Zahri, S., Asadi, A., & Wassersug, R. (2020). Role of tissue engineering and regenerative medicine in treatment of sport injuries. *Trauma Monthly*, 25(3), 106-112.
- Ahmadi, A., Mitchell, E., Richter, C., Destelle, F., Gowing, M., O'Connor, N. E., & Moran, K. (2014). Toward automatic activity classification and movement assessment during a sports training session. *IEEE Internet of Things Journal*, 2(1), 23-32.
- Bouchard, C. (2011). Overcoming barriers to progress in exercise genomics. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 39(4), 212-217.
- Bray, M. S., Hagberg, J. M., Perusse, L., Rankinen, T., Roth, S. M., Wolfarth, B., & Bouchard, C. (2009). The human gene map for performance and health-related fitness phenotypes: the 2006-2007 update. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 41(1), 34-72.
- Camporesi, S., & McNamee, M. (2018). *Bioethics, genetics and sport*. Routledge.
- De Moor, M. H., Spector, T. D., Cherkas, L. F., Falchi, M., Hottenga, J. J., Boomsma, D. I., & De Geus, E. J. (2007). Genome-wide linkage scan for athlete status in 700 British female DZ twin pairs. *Twin Research and Human Genetics*, 10(6), 812-820.
- Diamanti-Kandarakis, E., Konstantinopoulos, P. A., Papailiou, J., Kandarakis, S. A., Andreopoulos, A., & Sykiotis, G. P. (2005). Erythropoietin abuse and erythropoietin gene doping: detection strategies in the genomic era. *Sports Medicine*, 35, 831-840.
- Eynon, N., Ruiz, J. R., Oliveira, J., Duarte, J. A., Birk, R., & Lucia, A. (2011). Genes and elite athletes: a roadmap for future research. *The Journal of Physiology*, 589(13), 3063-3070.
- Foddy, B., & Savulescu, J. (2018). Ethics of performance enhancement in sport. *Ethics in Sport*, 307-320.
- Friedmann, T. (2010). How close are we to gene doping?. *The Hastings Center Report*, 20-22.
- Friedmann, T., Rabin, O., & Frankel, M. S. (2010). Gene doping and sport. *Science*, 327(5966), 647-648.
- Guilherme, J. P. L. F., Tritto, A. C. C., North, K. N., Lancha Junior, A. H., & Artioli, G. G. (2014). Genetics and sport performance: current challenges and directions to the future. *Revista Brasileira de Educação Física e Esporte*, 28(01), 177-193.
- Hagberg, J. M., Rankinen, T., Loos, R. J., Pérusse, L., Roth, S. M., Wolfarth, B., & Bouchard, C. (2011). Advances in exercise, fitness, and performance genomics in 2010 (medicine and science in sports and exercise). *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 43(5), 743.

- Huang, R., Zhou, Y., & Xiao, Y. (2019). Interaction between mesenchymal stem cells and immune cells in tissue engineering. *Encyclopedia of Biomedical Engineering (Volume 1)*, 249-256.
- İnce, İ. (2024a). Düşük maliyetle ve el yapımıyla geliştirilen bir kuvvet platformunun güvenilirliği ve geçerliği. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 29(3), 124-133.
- İnce, İ. (2024b). Hız temelli antrenmanlarda kullanım amacıyla geliştirilen bir lineer transdüserin güvenilirliği ve geçerliği. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 47-58.
- Iranpour, S., Mahdavi-Shahri, N., Miri, R., Hasanzadeh, H., Bidkhorı, H. R., Naderi-Meshkin, H., ... & Matin, M. M. (2018). Supportive properties of basement membrane layer of human amniotic membrane enable development of tissue engineering applications. *Cell and Tissue Banking*, 19, 357-371.
- Kahya, S., Yıldız, Y. A., Kahya, S., & Aylgan, E. (2023). Antrenörlerin Biyoteknolojiye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Ankara Örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-7.
- Kim, T. and Chiu, W. (2019). Consumer acceptance of sports wearable technology: The role of technology readiness. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 20(1), 109- 126.
- Lea, R. D. (2009). Ethical considerations of biotechnologies used for performance enhancement. *The Journal of Bone and Joint Surgery*, 91(8), 2048-2054.
- Lee, J., Kim, D., Ryoo, H. Y. and Shin, B. S. (2016). Sustainable wearables: Wearable technology for enhancing the quality of human life. *Sustainability*, 8(5), 466.
- Luczak, T., Burch, R., Lewis, E., Chander, H., & Ball, J. (2020). State-of-the-art review of athletic wearable technology: What 113 strength and conditioning coaches and athletic trainers from the USA said about technology in sports. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 15(1), 26-40.
- Miah, A (2004). Genetically modified athletes: biomedical ethics, gene doping and sport.
- Mishra, S., Raju, D., Verma, A., & Kapri, B. C. (2024). Bio-technological intervention for health in sports: An interdisciplinary approach.
- Moran, C. N., & Wang, G. (2020). Genetic limitations to athletic performance. In *The Routledge Handbook on Biochemistry of Exercise* (pp. 217-231). Routledge.
- Ostrander, E. A., Huson, H. J., & Ostrander, G. K. (2009). Genetics of athletic performance. *Annual Review of Genomics and Human Genetics*, 10(1), 407-429.

- Özbay, S., & Ulupınar, S. (2023). Sportif performans analizinde yeni nesil teknolojiler üzerine genel bir bakış. *Dijital Çağda Spor Araştırmaları* 2, 67.
- Da Silva, P. B., de Freitas, E. S., Bernegossi, J., Gonçalves, M. L., Sato, M. R., Leite, C. Q. F., ... & Chorilli, M. (2016). Nanotechnology-based drug delivery systems for treatment of tuberculosis—a review. *Journal of Biomedical Nanotechnology*, 12(2), 241-260.
- Ray, T., Choi, J., Reeder, J., Lee, S. P., Aranyosi, A. J., Ghaffari, R., & Rogers, J. A. (2019). Soft, skin-interfaced wearable systems for sports science and analytics. *Current Opinion in Biomedical Engineering*, 9, 47-56.
- Roth, S. M., Rankinen, T., Hagberg, J. M., Loos, R. J., Pérusse, L., Sarzynski, M. A., ... & Boucharde, C. (2012). Advances in exercise, fitness, and performance genomics in 2011. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 44(5), 809.
- Schneider, A. J., & Friedmann, T. (2006). The scientific basis for gene therapy: A new concept in medicine. *Advances in Genetics*, 51, 11-25.
- Schneider, A. J., & Rupert, J. L. (2009). Constructing winners: The science and ethics of genetically manipulating athletes. *Journal of the Philosophy of Sport*, 36(2), 182-206.
- Shearer, C. J., Slattery, A. D., Stapleton, A. J., Shapter, J. G., & Gibson, C. T. (2016). Accurate thickness measurement of graphene. *Nanotechnology*, 27(12), 125704.
- Song, H., & Brandt-Pearce, M. (2013). Range of influence and impact of physical impairments in long-haul DWDM systems. *Journal of Lightwave Technology*, 31(6), 846-854.
- Swan, M. (2012). Health 2050: The realization of personalized medicine through crowdsourcing, the quantified self, and the participatory biocitizen. *Journal of Personalized Medicine*, 2(3), 93-118.
- Tamburrini, C., & Tännisjö, T. (Eds.). (2005). *Genetic technology and sport*. London: Routledge.
- Tarakçıoğlu, S. (2013). Genetik mühendisliği ve spor. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 5(1).
- Ünver, S. S., & Kurnaz, I. A. (2020). *Biyoteknoloji çağına hoş geldiniz*. İstanbul: Aba Yayın.
- Venter, R. E., Opperman, E. and Opperman, S. (2011). The use of global positioning system (GPS) tracking devices to assess movement demands and impacts in Under-19 Rugby Union match play: Sports technology. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, 17(1), 1-8.
- Williams, A. G., & Folland, J. P. (2008). Similarity of polygenic profiles limits the potential for elite human physical performance. *The Journal of Physiology*, 586(1), 113-121.

Hemodiyaliz Tedavisi
Alan Kadınların Beden
İmgelerinin Yaşam
Niteliğine Etkisi ile
Algıladıkları Sosyal Destek
Arasındaki İlişki

Öğr. Gör. Birgül Alakaş

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Semra Elmas

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Hemodiyaliz Tedavisi Alan Kadınların Beden İmgelerinin Yaşam Niteliğine Etkisi ile Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki

Öğr. Gör. Birgül Alakaş • Editör: Dr. Öğr. Üyesi Semra Elmas

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-957-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub529>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Alakaş, B., Elmas, S. (ed) (2024). *Hemodiyaliz Tedavisi Alan Kadınların Beden İmgelerinin Yaşam Niteliğine Etkisi ile Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub529>.
License: CC-BY-NC 4.0

13.08.2021 yılında HEMODİYALİZ TEDAVİSİ ALAN KADINLARIN BEDEN İMGELERİNİN YAŞAM NİTELİĞİNE ETKİSİ İLE ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ İLİŞKİ adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

7. Kaynaklar

1. Süleymanlar G (2007). Kronik Böbrek Hastalığı ve Yetmezliği: Tanımı, Evreleri ve Epidemiyolojisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 3(38): 1-7.
2. Karadakovan A (2010). Dünya Böbrek Günü-Muhteşem Böbrekler! Diyabetinizi Kontrol Altında Tutarak Böbreklerinizi Koruyunuz. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*, 7(1-2): 9-11.
3. Ovayolu N, Ovayolu Ö (2016). Temel iç hastalıkları hemşireliği ve farklı boyutlarıyla kronik hastalıklar. 1. Baskı. Adana, Çukurova Nobel Tıp Kitabevi s: 350-390.
4. Süleymanlar G, Ateş K, Seyahi N (2019). Türkiye’de Nefroloji, Diyaliz Ve Transplantasyon–Registry 2017-2018. Ankara, Türk Nefroloji Derneği Yayınları, : 1-159
5. Süleymanlar G, Utaş C, Arınsoy T, Ateş K, Altun B, Altıparmak MR (2011). A population based survey of chronic renal disease in Turkey - The CREDIT study. *Nephrol Dial Transplant*, 26(6): 1862-1871.
6. Akyol AD (2016). Hemodiyaliz Hastalarında Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*, 11(1): 17-33.
7. Özçetin A, Bahçebaşı ZB, Bahçebaşı T, Cinemre H, Ataoglu A (2009). Diyaliz uygulanan hastalarda yaşam kalitesi ve psikiyatrik belirti dağılımı. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 10: 142-150.
8. Mutlu E, Duyan V (2012). Sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özellikler ile sosyal desteğin hemodiyaliz hastalarının benlik saygısı düzeyine etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, (1): 1-38.
9. Öngören, B. (2011). Fizyolojik, sosyal ve kültürel açılardan sağlıklı beden imgesi: (Muğla örneği). Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
10. Banfield SS, McCabe MP (2002). “An evaluation of the construct of body image.” *Adolescence*, 37(146): 373-393.

11. Demiralp M, Demiralp B, Sarıkoç G, İyigün E, Açıkel C, Başbozkurt M. (2015). Turkish version of the Body Image Quality of Life Inventory (BIQLI): a validity and reliability study. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 16: 82-90.
12. Boylu Aydıner A, Paçacıoğlu B (2016). Yaşam Kalitesi Ve Göstergeleri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8(15): 137-150
13. Aydın M, Vural GZ (2018). Üniversite Öğrencilerinin Beden İmgelerinin Yaşam Niteliklerine Etkisi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3): 111-121.
14. Oliveira FpD, Magalhaes ML, Vigario PdS, Vieira RdS (2003). "Eating behavior and body image in athletes." *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, 9(6): 348-356.
15. Şahin D (1999). Sosyal destek ve sağlık. (Ed. Okyavuz ÜH). Sağlık psikolojisi giriş Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 79-106.
16. Taylor SE (2009). *Health Psychology* (7th ed.). New York, NY: McGraw-Hill Companies, : 15
17. Okyavuz ÜH (1999). Sağlık Psikolojisi Giriş. 1. Baskı. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara; 1-250
18. Fadiloğlu Ç. (2009). Kalp hastalıklarında sosyal destek [Powerpoint slaytları]. Erişim <http://www.tkd.org.tr/SunuMerkezi/?s=2D5A3D58363C2A3538/> Erişim Tarihi [5 Ocak 2021]
19. Aksüllü N, Doğan S (2004). Huzurevinde ve evde yaşayan yaşlılarda algılanan sosyal destek etkenleri ile depresyon arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5: 76-84.
20. Barnes LL, Mendes de Leon CE, Wilson RS, Bienias JL, Evans DA (2004). Social resources and cognitive decline in a population of older African Americans and Whites. *American Academy of Neurology*, 63: 2322-2326.
21. Ertel KA, Glymour MM, Süleymanlar G (2007). Kronik Böbrek Hastalığı ve Yetmezliği: Tanımı, Evreleri ve Epidemiyolojisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 3(38): 1-7.
22. Güven S, Şener A, Yıldırım B (2011). Eşlerin farklı değişkenlere göre sosyal destek algısı. E-Dergi Hacettepe Üniversitesi. Erişim www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler_cerceve.htm. Erişim Tarihi [5 Ocak 2021]
23. Jin R, Grunkemeier GL, Brown JR, Furnary AP (2008). Estimated glomerular filtration rate and renal function. *Ann Thorac Surg*, 86 (1): 1-3.
24. Topbaş E (2015). Kronik böbrek hastalığının önemi, evreleri ve evrelere özgü bakımı. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*, 10(1): 53-58.

25. Gülmez A (2016). Gentamisin ile oluşturulan deneysel nefropati modellerinde adropinin terapotik etkisi. Uzmanlık Tezi, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Elazığ.
26. Süleymanlar G, Ateş K, Seyahi N (2017). Türkiye’de Nefroloji, Diyaliz ve Transplantasyon. T.C. Sağlık Bakanlığı ve Türk Nefroloji Derneği Ortak Raporu 2016. Miki Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. Ankara :1-142.
27. KDIGO 2012 Clinical Practice Guideline for the Evaluation and Management of ChronicKidneyDisease. 2013; (3): 1-150.
28. Vural A (2002). Kronik Böbrek Yetmezliği ve Tedavisi. (Ed: Koçer İH, Erikçi S, Baykal Y.), İç Hastalıkları Günleri III. Ankara: GATA Basımevi: 339-58.
29. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu 2014 verileri. http://www.nefroloji.org.tr/pdf/Turkiye_Bobrek_Hastaliklari_Onleme_ve_Kontrol_Programi.pdf. Erişim Tarihi [4 Ocak 2021]
30. Süleymanlar G, Ateş K, Seyahi N (2017). TND Kayıtları. İstanbul: Türk Nefroloji Derneği <http://www.nefroloji.org.tr/folders/file/TND-2017-Kayit-Sistemi-Verileri.pdf>. Erişim Tarihi [4 Ocak 2021]
31. Süleymanlar G, Ateş K, Seyahi N (2016). Türkiye’de Nefroloji, Diyaliz ve Transplantasyon. T.C. Sağlık Bakanlığı ve Türk Nefroloji Derneği Ortak Raporu 2015, Miki Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. Ankara: 1-136.
32. Ateş K, Seyahi N, Süleymanlar G (2007). Türkiye Nefroloji -Diyaliz ve Trasplantasyon Registry 2006. İstanbul: Türk Nefroloji Derneği Yayınları: 1-83.
33. Chonchol M, Kendrick JB (2015). The Patient with Chronic Kidney Disease. (In: Schrier RW, editör), Manual of Nephrology: Wolters Kluwer Health. ABD: 3450-480.
34. Kasper D, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL, Loscalzo J (2018). Harrison’s principles of internal medicine. McGraw-Hill Professional Publishing: 50-180.
35. Parmar M S (2002). Chronic renal disease. BMJ, 326: 85- 90.
36. Akpolat T, Utaş C, Süleymanlar G (2007). Nefroloji El Kitabı, 4. Baskı. Nobel Tıp Kitapevi, İstanbul, 3-5.
37. Atasoy A, Atay A, Ahabab S, Hanedar M, Yenigün M (2015). Diyabetik nefropatiye genel bir bakış. Haseki Tıp Bülteni, 53: 16-19.
38. Oymak O (2007). Hipertansiyon ve böbrek. Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences, 3(38): 33-7.
39. Sezer S, Külah E, Özdemir F (2003). Hipertansiyonun renal komplikasyonlar ve böbrek hastalığının progresyonundaki rolü. Türk Nefroloji Diyaliz ve Transplantasyon Dergisi, 12(2): 67-73.

40. Günal SY, Üstündağ B, Günal Aİ (2010). KBY'li hastalarda, farklı hipertansif tedavi yöntemlerinin endotelial fonksiyonlara olan etkisinin biyokimyasal parametrelerle incelenmesi. *Türk Nefroloji Diyaliz ve Transplantasyon Dergisi*, 19: 17-22.
41. Süzen B (2018). Akut ve kronik böbrek yetmezliğinde tıbbi beslenme tedavisi. *Bes Diy Derg*, 46(Özel Sayı): 36-47.
42. Baysal A, Aksoy M, Bozkurt, N, Merdol TK, Pekcan G, Keçecioglu S, Besler HT, Mercanliligil S (2002). *Diyet El Kitabı*. 4. Baskı Hatipoğlu Yayınları, Ankara; 21-9.
43. Serdengeçti K (1997). Kronik Böbrek Yetmezliği (fiziopatoloji ve klinik bulgular). *Aktüel Tıp Dergisi*, 2: 190-197.
44. Tanrıverdi MT, Karadağ A, Hatipoğlu EŞ (2010). "Kronik böbrek yetmezliği", *Konuralp Tıp Merkezi*, 2(2): 27-32.
45. Ovayolu N (2016). "Üriner Sistem Hastalıkları ve Hemşirelik Yönetimi". *Temel İç Hastalıkları Hemşireliği ve Farklı Boyutlarıyla Kronik Hastalıklar*, (Ed: Ovayolu N, Ovayolu Ö), Nobel Tıp Kitabevi, :350-387.
46. Tokgöz B (2005). Kronik Böbrek Yetmezliğinde Renal Replasman Tedavileri. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 1(21): 82-87.
47. Paydaş S (2007). İntegre tedavi yaklaşımı ve periton diyalizi ve HD kombinasyon tedavisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 3: 94-9.
48. Sinnakirouchenan R, Holley JL (2011). Peritoneal dialysis versus hemodialysis: risks, benefits, and Access issues. *Adv ChronicKidney Dis*, 18 (6): 428-32.
49. Zawada ET (2003). Indications for Dialysis. *Handbook for Dialysis*. (Ed: Daugirdas JT) Little, Brown and Company. Boston, 3-9.
50. Sezen A, Temiz G, Güngör D (2014). *Yoğun Bakım Hemşireliği*. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul; 357-398.
51. Akpolat T, Utaş C, Süleymanlar G (2000). *Nefroloji el kitabı*. Nobel Tıp Kitabevleri İstanbul, 345-346.
52. Türkmen F (2002). *HD Seminar El Kitabı*. 1. Baskı. Deniz Ofset Matbaacılık, İstanbul; 52-67.
53. Korevaar JC, Merkus MP, Jansen MA, Dekker FW, Boeschoten EW, Krediet RT (2002). NECOSAD-study group. Validation of the KDQOL-SF: a dialysis-targeted health measure. *Qual Life Res*, 11(5): 437-47.
54. William L, Henrich MD (1999). *Principles And Practice Of Dialysis*. 2th Edn, Wolter Kluwer Company, Philodelphia, London, Tokyo; 180- 234.

55. Wolfe RA, Ashby VB, Milford EL (1999). et al. Comparison of mortality in all patients on dialysis, patients on dialysis awaiting transplantation, and recipients of a first cadaveric transplant. *N Engl J Med*, 341: 1725-1730.
56. Noshad H, Sadreddini S, Nezami N, Salekzamani Y, Ardalan MR (2009). Comparison of outcome and quality of life: haemodialysis versus peritoneal dialysis patients. *Singapore Med J*. Feb; 50(2): 185-92.
57. Barotfi S, Molnar MZ, Almasi C, Kovacs AZ, Rempert A, Szeifert L, Szentkiralyi A, Vamos E, Zoller R, Eremenco S, Novak M, Mucsi I (2006). Validation of the Kidney Disease Quality of Life-Short Form questionnaire in kidney transplant patients. *J Psychosom Res*, 60(5): 495-504.
58. Pokrajac-Bulian A, Zivcic-Becirevic I (2005). "Locus of control and self-esteem as correlates of body dissatisfaction in Croatian university students", *European Eating Disorders Review*, 13: 54-60.
59. Öngören B, Öngören Z, Aydemir İ (2018). Yaşam Evinde Kalan Yaşlıların Yaşam Kalitesi ve Beden Algıları. Araştırma Makalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(2): 98-113.
60. Cash TF, Jakatdar TA, Williams EF (2004). "The Body Image Quality of Life Inventory: further validation with college men and women", *Body Image*, 1: 279-287.
61. Grogan S (1999). *Body Image: Understanding Body Dissatisfaction in Men, Women and Children*. New York, NY: Routledge.
62. Croll J (2005). "Body image and adolescents", *Guidelines for Adolescent Nutrition Services*, 155-166.
63. Sarkodie SA, Owusu PA (2015). "Media Impact on Students Body Image", *IJRASET*, 3: 460-469.
64. Shih M-Y, Kubo C (2002). "Body shape preference and body satisfaction in Taiwanese college students", *Psychiatry Res*, 111(2-3): 215-228.
65. Testa MA, Simonson D (1992). "Assesment of quality-of-life outcomes," *Soc. Policy Adm.*, vol. 26, no. 3, pp. 835-840.
66. Yildirim A, Akinci F, Gozu H, Sargin H, Orbay E, Sargin M (2007). "Translation, cultural adaptation, cross-validation of the Turkish diabetes quality-of-life (DQOL) measure," *Qual. Life Res.*, vol. 16, no. 5, pp. 873-879.
67. Avcı K, Pala K (2004). Uludağ Üniversitesi Tıp fakültesinde çalışan araştırma görevlisi ve uzman doktorların yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2); 81-85.
68. Sel Ş (2016). Üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak

- incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
69. Eryılmaz A, Kara A (2018). Beliren yetişkinlerin gözünden olumlu beden imajı oluşturmaın ögeleri. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 6(3); 394-409.
70. Taylor CB, Sharpe T, Shisslak C, Bryson S, Estes LS, Gray N, McKnight KM, Crago M, Kraemer HC, Killen JD (1998). "Factors associated with weight concerns in adolescent girls". Int J Eat Disord, 24: 31-42.
71. Polce-Lynch M, Myers BJ, Kilmartin CT, Forssmann-Falck R, Kliever W (1998). "Gender and age patterns in emotional expression, body image, and self-esteem: A Qualitative analysis", Sex Roles, 38: 1025-1048.
72. McCabe MP, Ricciardelli LA (2004). "Body image dissatisfaction among males across the lifespan: A review of past literature" J Psychosom Res, 56(6): 675-685.
73. Frost J, McKelvie S (2004). "Self-esteem and body satisfaction in male and female elementary school, high school, and university students", Sex Roles, 51: 45- 54.
74. Kostanski M, Fisher A, Gullone E (2004)." Current conceptualisation of body image dissatisfaction: have we got it wrong?" J Child Psychol Psychiatry, 45(7): 1317-1325.
75. Kiefer I, Rathmanner T, Kunze M (2005). "Eating and dieting differences in men and women.", The Journal of Men's Health & Gender, 2(2): 194-201.
76. Halliwell E, Dittmar H (2003). "A qualitative investigation of women's and men's body image concerns and their attitudes toward aging", Sex Roles, 49: 675-684.
77. Smolak L (2004). "Body image in children and adolescents: where do we go from here?", Body Image, 1: 15-28.
78. Davison KK, Markey CN, Birch LL (2000). "Etiology of body dissatisfaction and weight concerns among 5-year-old girls", Appetite, 35: 143-151.
79. Wong Y, Chen SL, Chan YC, Wang M, Yamamoto S (1999). "Weight satisfaction and dieting practices among college males in Taiwan", J Am Coll Nutr, 18(3): 223-228.
80. Olmsted MP, McFarlane T (2004). "Body weight and body image", BMC Women's Health, 4: 5.
81. Dağdelen M, Küçük-Öztürk G, Muz G, Turaç N. (2018). Hemodiyaliz Tedavisi Alan Bireylerde Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 15 (4): 228-234

82. Akdeniz B (2017). Yoga yapan bireylerin cinsel doyumlarının, beden farkındalıklarının ve yaşam memnuniyetlerinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji, İstanbul.
83. Forbes GB, Doraszewicz K, Card K, Adam-Curtis L (2004). "Association of the thin body ideal, ambivalent sexism, and self-esteem with body acceptance and the preferred body size of college women in Poland and the United States", *Sex Roles*, 50: 331-345.
84. George VA, Johnson P (2001). "Weight loss behaviors and smoking in college students of diverse ethnicity", *American Journal of Health Behaviors*, 25(2): 115-124.
85. Verheijden MW, Bakx JC, van Weel C, Koelen MA, van Staveren WA (2005). Role of social support in lifestyle-focused weight management interventions. *European Journal of Clinical Nutrition*, 59: 179-186.
86. Güni Ö (2005). Kanserli birey ve ailelerinin sosyal destek algılarının değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
87. Kes D (2009). Koroner arter bypass greftleme ameliyatı olan hastalarda algılanan sosyal destek ve aile işlevlerinin kanser ameliyatı geçiren hasta grubu ile karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Bolu.
88. Savcı AB (2006). Kanserli hastalarda yaşam kalitesini ve sosyal destek düzeyini etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
89. Kızıler E (2007). Kanserli çocuğu olan ailelerin sosyal destek algısı, umutsuzluk ve baş etme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gata Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
90. Carels R, Sherwood A, Blumenthal J (1998). Psychosocial influence on blood pressure during daily life. *International Journal of Psychophysiology*, 28: 117-129.
91. Knox S (1993). Perception of social support and blood pressure in young men. *33 Perceptual & Motor Skills*, 77: 132-4.
92. Lepore S, Allen K, Evans G (1993). Social support lowers cardiovascular reactivity to an acute stressor. *Psychosomatic Medicine*, 55: 518-524.
93. Rozanski A, Blumenthal J, Kaplan J (1999). Impact of psychological factors on the pathogenesis of cardiovascular disease and implications for therapy. *Circulation*, 99: 2192-2217.
94. DiMatteo MR (2004). Social support and patient adherence to medical treatment: A meta-analysis. *Health Psychology*, 2: 207-218.
95. Lett HS, Blumenthal JA, Babyak MA, Strauman TJ, Robins C, Sherwood A (2005). Social support and coronary heart disease: Epidemiologic

- evidence and implications for treatment. *Psychosomatic Medicine*, 67: 869-878.
96. Duncan SC, Duncan TE, Strycker LA (2005). Sources and types of social support in youth physical activity. *Health Psychology*, 24: 3-10.
 97. Berkman LF (1995). The role of social relations in health promotion. *Psychosomatic Medicine*, 57: 245-254.
 98. Rapley P, Dona M, Fruin J (1999). Self-Efficacy in Chronic Illness: The Juxtaposition Of General And Regimen-Specific Efficacy. *International Journal of Nursing Practice*, 5: 209.
 99. Dane E (2015). Hemodiyaliz hastalarının psikolojik dayanıklılık durumları ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
 100. Bandura A (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84: 191-215.
 101. Pearson RE (1990). *Counseling and Social Support*. Sage Publications, London: 22.
 102. Hogue CG (1985). *Social Support, Distributive Nursing Practice: A Systems Approach*. Second Edition, J.B. Lippincott Company, 58-75.
 103. Hurdle DE (2001). Social support: A critical factor in womens' health and health promotion. *Health and Social Work May*, 26: 72-9.
 104. Ardahan M (2006). Sosyal destek ve hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9: 68-75.
 105. Leatherland S (2007). *Continuing Care of the Renal Patient: A Guide for Nurses*. *Dialysis & Transplantation*, 36(11): 572-583.
 106. Zimet GD, Dahlem NW, Zimet SG (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *J Pers Assess*, 52: 30-41.
 107. Eker D, Arkar H (1995). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34): 45-55.
 108. Eker D, Arkar H, Yıldız H (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1): 17-25
 109. Cirillo L, Cutruzzulà R, Somma C, Gregori M, Cestone G, Pizzarelli C (2018). Depressive Symptoms in Dialysis: Prevalence and Relationship with Uremia-Related Biochemical Parameters. *Blood Purif*, 46: 286-291
 110. Tsay SL, Healstead M (2002). Self-care, self-efficacy, depression and quality of life among patients receiving hemodialysis in Taiwan. *Int J Nurs Stud*. :39(3): 245-51. doi: 10.1016/S0020-7489(01)00030-X.
 111. Walters BAJ, Hays RD, Spitzer KL, Friedman M, Carter WB (2002). Health related quality of life, depressive symptoms, anemia and

- malnutrition at hemodialysis initiation. *Am J Kidney Dis.* :40(6): 1185-94. doi: 10.1053/ajkd.2002.36879.
112. Güneç C (2018). 15-18 Yaş arası ergenlerde beden imgesi ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkide kişilik özelliklerinin aracı etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
 113. Lobera I, Rios P (2011). Body image and quality of life in a Spanish population. *International Journal of General Medicine*, 4: 63–72.
 114. Tan M, Karabulutlu E (2004). Sürekli Ayaktan Periton Diyalizi (SAPD) uygulanan hastaların benlik saygısı ve beden imajını algılayışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3): 67-73. Available from: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/29243>
 115. Suet-Ching WL (2001). The quality of life for Hong Kong dialysis patients. *Journal of Advanced Nursing*, 35(2): 218-27. doi: 10.1046/j.1365-2648.2001.01839.x.
 116. Plantinga LC, Fink NE, Harrington-Levey R, Finkelstein FO, Hebah N, Powe NR (2010). Association of Social Support with Outcomes in Incident Dialysis Patients, *Clin J Am Soc Nephrol*, 5(8): 1480–1488.
 117. Uçar M (2017). Yaşlılarda yaşam kalitesi ile spiritüalite arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
 118. Thong MSY, Kaptein AA, Krediet RT, Boeschoten EW, Dekker FW (2007). Social support predicts survival in dialysis patients. *Nephrology Dialysis Transplantation March*, 22(3): 845-850
 119. Küntüz İS (2016). Hemodiyaliz Hastalarında Hastalık Algısı Ve Sosyal Desteğin Depresyon, Anksiyete Ve Yaşam Kalitesine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
 120. Sarı E, Usta MF (2017). Kronik böbrek yetmezlikli hastalarda erektil disfonksiyon ve hiperhomosisteinemi ilişkisi. *Androl Bul*, 19(2): 33-39.
 121. Untas A, Thumma J, Rasclé N, Rayner H, Mapes D, Lopes A.A (2011). The Associations of Social Support and Other Pshyosocial Factors with Mortality and Quality of Life in the Dialysis Outcomes and Practice Patterns Study. *Clin J Am Soc Nephrol*, 6 (1): 142-152
 122. Galain AI, LicPsys, Dapuelto JJ, MD, PhD, Alvarez R, MSc, Gadola L, MD (2019). Prevalence of Symptoms and Symptom Clusters of Patients on Dialysis in Uruguay. *Value In Health Regional*, 10(20): 28-35.
 123. Karabulutlu E, Tan M, Erdem N, Okanlı A (2005). Hemodiyaliz hastalarında sosyal destek ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimler Dergisi*, 8(2): 32-39. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/issue/2630/33830> (28.04.2021)

124. Biçer S, Bayat M (2012). Diyaliz tedavisi alan bireylerde umut-umutsuzluk ve sosyal destek düzeyleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 7(19): 1-20.
125. Arslantaş H, Ergin F (2011). 50-65 Yaş arasındaki bireylerde yalnızlık, depresyon, sosyal destek ve etki eden faktörler. *Türk Geriatri Dergisi*, 142(2): 135-144.
126. Gerogianni G, Lianos E, Kouzoupis A, Polikandrioti M, Grapsa E (2018). International Urology and Nephrology, The role of socio demographic factors in depression and anxiety of patients on hemodialysis: an observational cross sectional study. *Urology and Nephrology*. Jan;50 (1): 143-154.
127. Kainz A, Berner C, Ristl R, Simon A, Stamm T, Zitt E (2018). Sex-specific analysis of haemodialysis prevalence, practices and mortality over time: the Austrian Dialysis Registry from 1965 to 2014. *Nephrol Dial Transplant*; 1-10.
128. Bossola M, Marino C, Napoli AD, Agabiti N, Tazza L, Davoli M (2018). Functional impairment and risk of mortality in patients on chronic hemodialysis: results of the lazio dialysis registry, On behalf of the Dialysis and Transplant Lazio Region Registry Scientific Committee. *Journal of Nephrology* August, 31(4): 593-602.
129. Kurt E, Özdilli K, Yorulmaz H (2013). Romatoid Artrit'li hastalarda beden imajı ve benlik saygısı. *Nöropsikiyatri Arşivi*, ;50(3): 202-8. Available from: <http://noropsikiyatriarsivi.com/sayilar/419/buyuk/202-208.pdf>
130. Gurlaş K (2016). Diyaliz Tedavisi Alan Hastaların Öz Yeterlilik ve Sosyal Destek Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
131. Birol L (2010). Böbrek hastalıkları ve hemşirelik bakımı. İçinde: *Kronik Hastalıklar ve Hemşirelik Bakımı* (3.baskı), Akdemir N. Birol L. (ed.), Sistem Ofset, Ankara, : 541-603.
132. Rambod M, RN, MSN, Rافی E, RN, MSN, PhD (2010). Perceived Social Support and Quality of Life in Iranian Hemodialysis Patients, *Journal of Nursing Scholarship*, 42(3): 242-249.
133. Dinç Yalçın HM (2020). Hemodiyaliz Tedavisi Gören Hastaların Psikolojik İyi Oluş Ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, 19 Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
134. Tezel A, Karabulutlu E, Sahin O (2011). Depression and perceived social support from family in Turkish patients with chronic renal failure treated by hemodialysis. *Journal of Research in Medical Sciences*, 16(5): 666-673

135. Kara B, Caglar K, Kılıç S (2007). Nonadherence With Diet and Fluid Restrictions and Perceived Social Support in Patients Receiving Hemodialysis, *Journal Of Nursing Scholarship*, 39 (3): 243–248.
136. Miller ER, Erlinger TP, Young DR, Jehn M, Charleston J, Rhodes D (2002). et al. Results of the diet, exercise, and weight loss intervention trial. *Hypertension*, ;40(5): 612-8. doi: 10.1161/01.HYP.0000037217.96002.8E.
137. Mollaoglu M (2006). PHD. Perceived Social Support, Anxiety, and Self-Care Among Patients Receiving Hemodialysis, March, *Dialysis & Transplantation*, 35(3): 144-155.
138. Pang S-K, IP WY, Chang AM (2001). Psychosocial correlates of fluid compliance among Chinese haemodialysis patients. *Journal of Advanced Nursing*. 35 (5): 691-8.
139. Şahin G, Yalçın A (2005). Böbrek fonksiyonları bozuk hastalarda preoperatif değerlendirme. *Türk Nefroloji Diyaliz ve Transplantasyon Dergisi*, 14(3):108-118.
140. Günaydın Ç (2015). Diyalize Giren Kronik Böbrek Yetmezliği Olan Hastalarda Diyete Uyum ile Biyokimyasal Parametreler ve Antropometrik Ölçümler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
141. Beşer E, Kara S, Dicleli T, Günay O (2010). Kayseri ilindeki hemodiyaliz hastalarının yaşam kalitesi ve ilişkili faktörler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 8(2): 83-94. Available from: <http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/1387>.
142. Gleeson K, Frith H (2006). Constructing body image. *J Health Psychol*, ;11(1): 79-90. doi: 10.1177/1359105306058851.
143. Kılıç E, Taycan O, Belli AK, Özmen M (2007). Kalıcı ostomi ameliyatının beden algısı, benlik saygısı, eş uyumu ve cinsel işlevler üzerine etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, ;18(4): 302-10. Available from: <http://www.turkpsikiyatri.com/C18S4/02kaliciOstomi.pdf>.
144. Herona KE, Masona TB, Suttonb TG, Myers TA (2015). Evaluating the real-world predictive validity of the Body Image Quality of Life Inventory using Ecological Momentary Assessment. *Body Image*, 15: 105–108.
145. Şahin A (2018). Kronik Böbrek Yetmezliği Tanısı Alan Diyabetik veya Hipertansif Hastalara Hemşire Tarafından Verilen Eğitimin Bazı Parametrelere ve Yaşam Kalitesine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
146. Eker E, Şahin M (2002). Birinci basamakta obeziteye yaklaşım. *Sted*, 11(7): 246-249.

147. Pahalı C (2015). Beden kitle indeksinin anksiyete ve depresyon belirtileri ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
148. Wright O, Swencionis C, While-Rosette J, Isasi R (2013). Social anxiety and disordered overeating: An association among overweight and obese individuals. *Eating Behaviors*, 14(2): 145-148
149. Öngören B (2015). Sosyolojik Açıdan Sağlıklı Beden İmgesi. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 16(34): 25-45
150. Polat A (2007). Düzce İlindeki Hemodiyaliz Hastalarının Beden İmajı Ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
151. Featherstone M (2010). Body, Image and Affect in Consumer Culture. *Body&Society*, <http://bod.sagepub.com/content/16/1/193>, 09/05/2021
152. Atik D, Atik C, Asaf R, Çınar S (2015). Hemodiyaliz Hastalarında Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Görünüş Kaygısına Etkisi. *Medicine Science*, 2(4):2 210-2223.
153. Kurutçu Ş, Yorulmaz M (2019). Vücut algısı ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 195-208.
154. Dönmez G (2019). Diyaliz Hastalarında Sosyal Destek Ve Öz Bakım Gücünün Umutsuzluk Ve Yeti Yitimi Üzerine Etkisi. Tıpta Uzmanlık Tezi. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Şehir Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Adana.
155. Muz G, Eğlence R (2012). Hemodiyaliz uygulanan hastalarda öz bakım gücü ve öz yeterliliğin değerlendirilmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1): 15-21.

Bitcoin ile Seçilmiş Döviz Kurları Arasındaki İlişki

Tolga Kır a 

Doç. Dr. Mehmet Fatih Bu an

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Bitcoin ile Seçilmiş Döviz Kurları Arasındaki İlişki

Tolga Kırış • Doç. Dr. Mehmet Fatih Buğın

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-950-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub514>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kırış, T., Buğın, M. F. (2024). *Bitcoin ile Seçilmiş Döviz Kurları Arasındaki İlişki*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub514>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akkoyun, F. (1983). Serbestlik Derecesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences* , s. 99-101. https://doi.org/DOI: 10.1501/Egifak_0000000951
- Alnıaçık, B. (2019). “Kripto Paraların Dünya ve Türkiye’deki Güncel Durumu Üzerine Bir İnceleme. *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 2(4), s. 21-30. <https://doi.org/https://doi.org/10.33723/rs.487419>
- Alpago, H. (2018). *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), s. 411-428. <https://doi.org/dx.doi.org/10.21733/ibad.419462>
- Alptekin, V., & Yılmaz, K. Ç. (2018). Para Kuramı: Deniz Kabuklarından Dijital Paraya. V. Alptekin, İ. Metin, & A. T. Akcan (Dü) içinde, *Kripto Para Ekonomisi* (s. 5-20). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Altunbaşak, T. A. (2018, Haziran). Blok Zincir (Blockchain) Teknolojisi ile Vergilendirme. *Maliye Dergisi*(174), s. 360-371. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/174-17.pdf> adresinden alındı
- Ammous, S. (2022). *Bitcoin Standardı*. Liberus.
- Anonim. (2008). *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*. Bitcoin.org: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> adresinden alındı
- Anonim. (2023). www.ethereum.org/ <https://ethereum.org/tr/smart-contracts/> adresinden alındı
- Aral, A. (2015). Türkiye’de Döviz Kuru ve Dış Ticaret İlişkisi: 1992-2013 Dönemi Eşbütünleşme Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. <http://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11607/1496/10068366.pdf?sequence=3&isAllowed=y> adresinden alındı
- Arıkan, N. İ. (2020). Para Kuramı Açısından Kripto Paraların Ekosistemi. *Doktora Tezi*. Malatya.
- Aslan, A., & Çiper, B. (2021). Kripto Para Piyasasında Zayıf Formda Etkinlik Grafiği. *Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), 75-90.
- Ateş, B. A. (2016). Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), s. 349-366.

- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/253802> adresinden alındı
- Atukeren, E. (2011). Granger Nedensellik Sınamalarına Yeni Yaklaşımlar. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, s. 137-152. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/30438> adresinden alındı
- Azimov, J., & Alkan, U. (2019). Bitcoin Fiyatları İle Çin ve Rusya'nın Seçilmiş Finans Göstergeleri Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Açından İncelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), s. 165-187. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/896299> adresinden alındı
- Bağış, B. (2016). Döviz Kuru Sistemleri. N. Eroğlu, H. Dinçer, & Ü. Hacıoğlu (Dü.) içinde, *Uluslararası Finans Teori ve Politika* (s. 361-403). Orion Kitabevi.
- Bağrıaçık, A. (2002). *Kambiyo Mevzuatı*. (N. Oktay, Dü.) Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Baydaş, Y. (2022). Bitcoin ile Seçili Döviz Kurları Arasındaki İlişkinin Tespiti. Y. Yılmaz (Dü.) içinde, *Para ve Sermaye Piyasası Araştırmaları* (s. 181-196). Orion Kitabevi.
- Beşkaya, A., & Ergün, H. (2015). Döviz Kuru Rejimlerinin Politik Ekonomisi: Seçilmiş Avrupa Ülkeleri Üzerine Bir Panel Veri Analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), s. 157-172. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382332> adresinden alındı
- Beyaz, Z. (2016). Türkiye'de Uygulanan Kambiyo Rejimlerinin Tarihçesi. Y. Aydın içinde, *Türkiye'de Para ve Kur Politikası* (s. 103-123). Der Yayınları.
- Bhattacharjee, S. (2016). A Statistical Analysis of Bitcoin Transactions during 2012 to 2013 in Terms of Premier Currencies: Dollar, Euro and Rubles. *Vidwat*, s. 8-16. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4088174 adresinden alındı
- Bose, E., Hravnak, M., & Sereika, S. (2017). Vector Autoregressive Models and Granger Causality in Time Series Analysis in Nursing Research. *Nursing Research*, s. 12-19. [https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5161241/#:~:text=Vector%20autoregressive%20\(VAR\)%20modeling%20with,mechanisms%20in%20time%20series%20data](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5161241/#:~:text=Vector%20autoregressive%20(VAR)%20modeling%20with,mechanisms%20in%20time%20series%20data) adresinden alındı
- Bozkurt, H. Y. (2007). *Zaman Serileri Analizi*. Ekin Basım Yayın.
- Buğan, M. F. (2021). Bitcoin ve Altcoin Kripto Para Piyasalarında Finansal Balonlar. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 13(24), s. 165-180. <https://doi.org/doi.org/10.20990/kilisibfakademik.880126>
- Bulduk, S., & Ecer, F. (2023). ENTROPİ-ARAS YAKLAŞIMIYLA KRİPTO PARENtropi-Aras Yaklaşımıyla kripto Para Yatırım Alternatiflerinin

- Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, s. 314-333. <https://doi.org/doi.org/10.21076/vizyoner.1077873>
- Bulut, R. (2021, Temmuz). Ekonomide Paranın Tarihçesi ve Kullanımı. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 9(100), s. 62-63.
- Cengiz, K. (2018). En Popüler Para Birimi: Bitcoin. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, s. 87-100. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/609968> adresinden alındı
- Ceylan, F., Ekinci, R., Tüzün, O., & Kahyaoglu, H. (2018). Kripto Para Piyasasında Balonların Tespiti: Bitcoin Ve Ethereum Örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, s. 263-274. <https://doi.org/doi.org/10.15295/bmij.v6i3.355>
- Corelli, A. (2018). Cryptocurrencies and Exchange Rates: A Relationship and Causality Analysis. *Center of Excellence for Research in Finance and Accounting*. <https://doi.org/https://doi.org/10.3390/risks6040111>
- Crabben, J. v. (2011). *Madeni Paranın Kökeni*. 2023 tarihinde World History Encyclopedia: <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-430/madeni-parann-kokeni/> adresinden alındı
- Çağlayan, E., & Saçaklı, İ. (2006). Satın Alma Gücü Paritesinin Geçerliliğinin Sıfır Frekansta Spektrum Tahmincisine Dayanan Birim Kök Testi İle İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/30085> adresinden alındı
- Çakın, M. (2019). Kripto Paralar; Bitcoin, Döviz Kurları ve Alternatif Kripto Paralar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İzmir.
- Çarkacıoğlu, A. (2016). *Kripto Para- Bitcoin*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi.
- Çevik, E., Terzioğlu, H. Ç., & Çevik , İ. E. (2021). Bitcoin ile Önemli Döviz Kurları Arasında Nedensellik İlişkisi. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 108-130. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.991733>
- Darıcı, B. (2006). Makroekonomik İstikrarın Sağlanması Açısından Dalgalı Döviz Kuru Sistemi. *Mevzuat Dergisi*, 9(104). <https://www.mevzuatdergisi.com/2006/08a/03.htm> adresinden alındı
- Demartino, I. (2021). *Bitcoin Rehberi*. Epsilon Yayıncılık.
- Dilek, Ş. (2018). *Blockchain Teknolojisi ve Bitcoin*. SETA. İstanbul: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı. <https://setav.org/assets/uploads/2018/02/231.-Bitcoin.pdf> adresinden alındı
- Dizkırırcı, A. S., & Gökgöz, A. (2018). Kripto Para Birimleri ve Türkiye’de Bitcoin Muhasebesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, s. 92-105.

- Doğan, İ. (2022). Lidyalılar'dan Kripto Paraya. M. F. Buğan, & H. Çalışkan Terzioğlu (Dü) içinde, *Kripto Para ve Uluslararası Piyasalar* (s. 4). Orion Kitabevi.
- Doğan, S., & Yamak, N. (2021). Kripto Para Fiyatları ile Dolar Endeksi Arasındaki Nedensellik İlişkisi. *Bankacılar Dergisi*, s. 105-123. <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/dergiler/dosya/93/TBB-118.pdf#page=107> adresinden alındı
- Dülger, V. M. (2021, Şubat 24). Blockchain ve Hukuksal Kullanım Alanları. *Hukuk ve Daha Fazlası*, s. 42-47. <https://doi.org/dx.doi.org/10.2139/ssrn.3792194>
- Dyhrberg, A. H. (2015). Bitcoin, Gold and the Dollar – A GARCH Volatility Analysis. *Finance Research Letters*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.frl.2015.10.008>
- Dyhrberg, A. H. (2015). Hedging capabilities of bitcoin. Is it the virtual gold? *Finance Research Letters*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.frl.2015.10.025>
- EBA. (2014). *EBA Opinion on Virtual Currencies*.
- Eğilmez, M. (2017). *Kripto Paralar, Bitcoin ve Blockchain*. Kendime Yazılar-Mahfi Eğilmez: <https://www.mahfiegilmez.com/2017/11/kripto-paralar-bitcoin-ve-blockchain.html> adresinden alındı
- Eğilmez, M. (2021). *Örneklerle Kolay Ekonomi*. İstanbul: Remiz Kitabevi.
- Eğilmez, M. (2022). *Döviz Kuru Rejimleri ve Türkiye Uygulaması*. mahfiegilmez.com: <https://www.mahfiegilmez.com/2022/03/doviz-kuru-rejimleri-ve-turkiye.html> adresinden alındı
- Eğilmez, M. (2023, Ocak 23). www.mahfiegilmez.com: <https://www.mahfiegilmez.com/2023/01/ekonomi-101-para.html> (Erişim: 12.03.2023) adresinden alındı
- Elmas, B., & Aydın, S. (2021). Geçmişten Günümüze Paranın Tarihi: Fiziki Paradan Kripto Paraya. *Muhasebe ve Finans Tarihi Accounting and Financial*, s. 253- 264.
- Eren, B. S., Ereğ, M. S., & Buyruk Akbaba, A. N. (2020). Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), s. 1340-1367.
- Ersan, İ. (2019). Bitcoin: Gelecek mi, Balon mu? *İstanbul Üniversitesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, s. 5-8. <https://doi.org/10.26650/MED.2019507044>
- Ersöz, E. (2006). Dalgalı Döviz Kuru Sistemi ve Türkiye’de Dalgalı Döviz Kuru Uygulaması. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ckos/TEZ/41368.pdf> adresinden alındı
- European Central Bank. (1998). *Report On Economic Money*. Frankfurt.

- Evlimoğlu, U., & Güder, M. (2021). Tarihteki Ekonomik Balonlar Işığında Kripto Paralara Genel Bir Bakış. *ASBİ Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), s. 469-496. <https://doi.org/doi.org/10.11616/asbi.955230>.
- Fidan, M., Dilek, S., & Esev, A. (2019). Dünden Bugüne Paranın Tarihi ve Kağıt Para Kullanımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 141-162. <https://doi.org/https://doi.org/10.31834/kilissbd.613107>
- Fırat, D. Ç. (2021). *Paranın Kitabı*. Eskişehir: Eskişehir Ticaret Odası Yayınları.
- Frankel, J. A. (1999). No Single Currency Regime is Right for All Countries or At All Times. <https://doi.org/10.3386/w7338>
- Girgin, B. (2021). Dijital Para ve Dijital Para Hakkında Hukuki Düzenlemeler. *Ahkam Aktüel Hukuk Dergisi*(1), s. 70-77. <http://www.altintas.av.tr/static/magazines/ahkam.pdf#page=70> adresinden alındı
- Gök, A. (2006). Alternatif Döviz Kuru Sistemleri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), s. 131-145. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3654> adresinden alındı
- Granger, C. W. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-Spectral Methods. *Econometrica*, s. 424-438. <https://doi.org/https://doi.org/10.2307/1912791>
- Güleç, Ö. F., Çevik, E., & Bahadır, N. (2018). Bitcoin ile Finansal Göstergeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s. 18-37. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/510868> adresinden alındı
- Gültekin, Y., & Bulut, Y. (2016). Bitcoin Ekonomisi: Bitcoin EkoSisteminden Doğan Yeni Sektörler ve Analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), s. 82-92. <https://doi.org/doi.org/10.30803/adusobed.288167>
- Gültekin, Y., Özdemir, F. S., & Varıcı, İ. (2019). Kripto Para Birimlerinin Piyasa Değerlerindeki Değişimlerin Analizi. *Yönetim ve Ekonomi*, 26(2), s. 677-688. <https://doi.org/10.18657/yonveck.448639>
- Güngör, M. (2008). Ki-Kare Testi Üzerine. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 7(1). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fudad/issuc/47171/593924> adresinden alındı
- Gürbüz, A., & Zeren, F. (2021). Bitcoin İle Avro ve Dolar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s. 58-66. <https://doi.org/10.29106/fesa.830654>
- Gürfidan, R., & Arısoy, A. (2021). *Veri Güvenliği İçin Blockchain Teknolojisi*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Gürsoy, S. (2021). *Para Gelmiş, Geçmiş, Gelecek*. Ankara: Son Çağ Yayıncılık.
- Güven, V., & Şahinöz, E. (2021). *Blokzincir, Kripto Paralar, Bitcoin*. İstanbul: Kronik Yayıncılık.

- Hançerlioğlu, O. (1993). *Ekonomi Sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- İçelliöğlü, C. Ş., & Öztürk, M. B. (2017). Bitcoin ile Seçili Döviz Kurları Arasındaki İlişkinin Araştırılması: 2013-2017 Dönemi için Johansen Testi ve Granger Nedensellik Testi . *Maliye ve Finans Yazıları*, s. 51-70. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/462860> adresinden alındı
- İçözü, T. (2023). *Bitcoin 14 yaşında: Bitcoin'in öne çıkan dönüm noktaları*. Webrazzi: <https://webrazzi.com/2023/01/03/bitcoin-14-yasinda-bitcoin-in-one-cikan-donum-noktaları/#:~:text=%C4%B0lk%20Bitcoin%20transferi%20ise%20PGP,%20pizza%20al%C4%B1nmas%C4%B1yla%20ger%C3%A7ekle%C5%9Ftirildi%C4%9Fini%20hat%C4%B1rlatal%C4%B1m>. adresinden alındı
- İşçan, H. (2020). Bitcoin ile Finansal Makro Değişkenler Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Bir Var Analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 107-118. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.18506/anemon.670329>
- Işık, S., & Duman, K. (2008). Enflasyon Hedeflemesi ve Dalgalı Döviz Kuru: Bazı Ülke Deneyimleri. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, s. 50-86. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/372640> adresinden alındı
- Kara, A., & Demireli, E. (2023). Kripto Para Piyasasında Bitcoin ve Seçilmiş Altcoinler Arası eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*(1), s. 52-71. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2714549> adresinden alındı
- Katsiampa, P. (2017). Volatility Estimation for Bitcoin: A Comparison of GARCH Models. *Economics Letters*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.econlet.2017.06.023>
- Kaya, A. A., & Güçlü, M. (2005). Döviz Kuru Rejimleri, Krizler Ve Arayışlar. *Ekonomik Yaklaşım Association*, s. 1-15. <https://www.ekonomikyaklasim.org/fulltext/94-1395751960.pdf> adresinden alındı
- Kazova, F., & Ercan, B. A. (2021). Asimetrik Volatilitenin Tahmini: Kripto Para Bitcoin Uygulaması. *Kripto Para Birimlerinin Volatilitite Yapılarının Karşılaştırmalı Analizi*, s. 33-57. <https://doi.org/10.26650/ekoist.2021.36.984568>
- Kessler, G. (2023, 06 25). *An Overview Of Cryptography*. <https://www.garykessler.net/library/crypto.html#hash> adresinden alındı
- Keynes, J. M. (2009). *Para Üzerine Bir İnceleme*. (C. Gerçek, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kılıç, Y., & Çütçü, İ. (2018). Bitcoin Fiyatları ile Borsa İstanbul Endeksi Arasındaki Eşbütünleşme Ve Nedensellik Analizi. *Eskişehir Osmangazi*

-  niversitesi İİBF Dergisi*, 13(3), s. 235-250. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/609393> adresinden alındı
- Kılıçarslan, E. (2016). Döviz Kuru ve Makroekonomik Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*.
-  orum. <http://79.123.184.155/xmlui/bitstream/handle/11491/139/D%20c3%96V%20c4%b0Z%20KURU%20VE%20MAKROEKONOM%20c4%b0K%20ETK%20c4%b0LER%20c4%b0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alındı
- Kızılkaya, E. (2010). Para Teorisi ve Para Politikası. (PDF Belgesi) http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kamuy%C3%B6netimi_ue/parateorisir_epol.pdf adresinden edinilmiştir. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Koç, S., &  aykara, U. (2021). Seçili Kripto Paralar İle Döviz Kurları Arasındaki Nedensellik İlişkisi  zerine Ampirik Bir Uygulama. *International Journal of Economic and Administrative Academic Research*, s. 113-134. <https://ijerdergisi.com/index.php/ijer/issue/view/cylul2021/8> adresinden alındı
- Koçoğlu, ř., & Zengin, B. (2021). Dijitalleşme ve Finans. *Dijital D nişim  zerine Seçme Yazılar*. içinde Ankara: Gazi Kitabevi.
- Korkmazgöz,  ., şahin, S., & Ege, İ. (2022). Bitcoin ve Borsa İstanbul Endeksleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Ardl Sınır Testi Yaklaşımı. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, s. 89-108. <https://doi.org/https://doi.org/10.31460/mbdd.898812>
- Kristoufek, L. (2015). What Are the Main Drivers of the Bitcoin Price? Evidence from Wavelet Coherence Analysis. *PLoS ONE*, s. 1-19. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0123923>
- Kubar, Y., &  oban, H. (2021). Makroekonomik Değişkenlerin D viz Kuru Değişmelerine Etkisi: Bir Panel Veri Analizi. *Finansal Araştırmalar ve  alışmalar Dergisi*, 13(24). <https://doi.org/10.14784/marufacd.879245>
- Kuzucu, S. C. (2019). Bitcoin İle D viz Kurları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Conference on Economic Research*, s. 156-160. https://www.researchgate.net/profile/Izabela-Sztangret/publication/340284099_Model_Of_Garbology_Marketing_Concept_On_The_Example_Of_Trade_Sector_pp98-106/links/5e822ce892851caef4afe93b/Model-Of-Garbology-Marketing-Concept-On-The-Example-Of-Trade-Sector-pp adresinden alındı
- Kuzuloğlu, S. (2020). Serdar Kuzuloğlu ile Paribu Sözlük: Ripple. *Ripple Nedir*. Paribulog. Temmuz 2023 tarihinde <https://www.paribu.com/blog/sozluk/ripple-xrp-nedir/> adresinden alındı
- Mendi, A. F. (2021, Aralık). Blokzincir Mimarisi ve Getirdiği Fırsatlar. *Arrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(29), s. 181-186. <https://doi.org/10.31590/cjosat.1009655>

- Miglietti, C., Kubosova, Z., & Skulanova, N. (2020). Bitcoin, Litecoin, and the Euro: an Annualized Volatility Analysis. *Studies in Economics and Finance*, s. 229-242. <https://doi.org/https://doi.org/10.1108/SEF-02-2019-0050>
- Mishkin, F. S. (2007). *Para, Bankacılık ve Finansal Piyasalar*. 3D Yayınevi.
- Özbek, D. (1998). Döviz Kuru Sisteminde Seçenekler. *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 9(29), s. 17-36. <https://www.ekonomikyaklasim.org/fulltext/94-1395525975.pdf> adresinden alındı
- Özkul, F. U., & Baş, E. (2020). Dijital Çağın Teknolojisi blokzincir ve Kripto Paralar: Ulusal Mevzuat ve Uluslararası Standartlar Çerçevesinde Mali Yönden Değerlendirme. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, s. 54-74. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdbakis/issue/54474/684239> adresinden alındı
- Özlu, P., & Ünalmiş, D. (2012). Makroekonomik Göstergelerin Döviz Kurları Üzerine Etkisi. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası.
- Öztürk, N., & Koç, A. (2006). Elektronik Para Diğer Para Türleriyle Karşılaştırılması ve Olası Etkileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, s. 207-243. <https://dergipark.org.tr/en/pub/susead/issue/28430/302840> adresinden alındı
- Özyeşil, M. (2018). A Research On Interaction Between Bitcoin and Foreign Exchange Rates. *Journal of Economics, Finance and Accounting*, s. 55-62. <https://doi.org/http://doi.org/10.17261/Pressacademia.2019.1028>
- Parlar, T. (2022, 12). Blokzincir Teknolojisi ve Merkeziyetsiz Finans Uygulamaları. *Journal of Politics, Economy and Management*, s. 165-174.
- Philips, P., & Perron, P. (1988). Testing For a Unit Root In Time Series Regression. *Biometrika*, s. 335-346. <https://www.jstor.org/stable/2336182> adresinden alındı
- Savaş, V. F. (2016). *Politik İktisat*. Beta Yayıncılık.
- Sayın, K. Ş., & Mercan, E. (2018). Kripto Para Birimleri: Vergilendirilmesi ve Dünyadaki Uygulamaları. *International JOURNAL OF SOCIAL HUMANITIES SCIENCES RESEARCH*, s. 701-711. <https://doi.org/doi.org/10.26450/jshsr.415>
- Sert, T. (2020). *Sorularla Blockchain*. İstanbul: Türkiye Bilişim Vakfı.
- Songur, M. (2019). Bitcoin Piyasasında Balonlar: Genelleştirilmiş Eküs ADF Testi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), s. 187-192. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/884494> adresinden alındı
- Szetela, B., Mentel, G., & Gedeck, S. (2016). Dependency Analysis Between Bitcoin and Selected Global Currencies. *Dynamic Econometric Models. Online*, s. 133-144. <https://doi.org/DOI.10.12775/DEM.2016.009>

- Şafak, E., Arslan,  ., Gözütok, M., & Köprülü, T. (2021, Aralık). Dağıtık Defter Teknolojileri ve Uygulama Alanları  zerine Bir. *Arrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, s. 36-45. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1011289>
- Şahin, O. N. (2018). TMS & TFRS IŞığında Muhasebe, Vergi ve Denetim Açısından Bitcoin ve Diğer Kripto Para Birimleri. *Muhasebe Bilim*, 4(20), s. 898-923. <https://doi.org/dx.doi.org/10.31460/mbdd.401314>.
- Şanlı, O., & Evlimoğlu, U. (2022). Kripto Paraların Uluslararası Finansal Sisteme Entegrasyonu. M. F. Buğan, & H.  . Terzioğlu (D ) içinde, *Kripto Para ve Uluslararası Piyasalar* (s. 113-140). Orion Akademi.
- Őenbayram, E. A. (2019). Paranın Geldiği Uç Nokta: BİTcoin. *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(4), s. 74.
- Şenel, M. M. (2019). İslam İktisadında Kripto Paraların Yeri. *İstanbul  niversitesi*. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ckos/TEZ/ET000798.pdf> adresinden alındı
- Şıklar, İ. (2004). *Para Teorisi ve Politikası*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Şimşek, S. A., & Şimşek, H. (2018). Bitcoin'in Para Teorisi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14305>
- Taban, S. (2004). Döviz Kuru Rejimleri Türkiye'de Bir İstikrar Politikası Aracı Olarak Kullanılabilir mi? *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), s. 129-146. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/112987> adresinden alındı
- Tapan, Y. E. (2023, Şubat 11). *Bitcoin Madenciliği Nedir? Bitcoin Mining Hakkında Bilmeniz Gerekenler*. Haziran 26, 2023 tarihinde Para Durumu: <https://www.paradurumu.com/kripto-paralar/bitcoin-madenciligi-nedir-bitcoin-mining-hakkinda-bilmeniz-gerekenler-haberi-16196> adresinden alındı
- Tarkun, S. (2023). Elektrik Talebinin Zaman Serisi Analizi Yapay Sinir AĞları ve Hibrit Yöntem İle Tahmini. *Uludağ Üniversitesi*.
- TCMB. (2013, 06 20).  deme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri. * deme Hizmetleri VE Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6493.pdf> adresinden alındı
- TCMB. (2023). *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Terimler Sözlüğü*. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası : <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/banka+ha+kkında/egitim-akademik/terimler+sozlugu/> adresinden alındı
- Temurlek, M. S. (2020). Klasik Doğrusal Regresyon Modelinin Varsayımlarından Sapmalar. M. S. Temurlek (D .) içinde, *Ekonometrinin Temelleri*.
- Tiryaki, G. (2016). *Para ve Finansın Dönüşümü*. Ankara: Efil Yayınevi.

- Turan, Z., Öztürk, K., & Güneş, F. (2018). Döviz Kuru ve Para Politikasının Enflasyonla Mücadeledeki Rolü. *Ekonomik Araştırmalar Bildiriler Kitabı*, 439-455. (F. Yardımcıoğlu, F. Beşel, & V. İnal, Dü.) https://www.researchgate.net/profile/Huenkar-Gueler/publication/330421844-Turkiye'nin_Mali_Kirilganliklerinin_Olcumu_ve_Avrupa_Birligi_Ulkeleriyle_Karsilastirilmesi_Measuring_the_Fiscal_Vulnerabilities_in_Turkey_And_Comparing_Turkey_Results_With_European adresinden alındı
- Tutuş, P. S. (2021, Aralık 9). Bir Meta Olarak Paranın Ortaya Çıkışı: Deniz Kabuklarından Metal Paralara Yolculuk. (Ç. M. Bakırcı, Dü.) *Türkiye*. 03 31, 2023 tarihinde <https://evrimagaci.org/bir-meta-olarak-paranin-ortaya-cikisi-deniz-kabuklarindan-metal-paralara-yolculuk-11202> adresinden alındı
- Usta, A. (2018). *Paranın Serüveni: Kripto Paraların Öncesi ve Sonrası*. Bankalararası Kart Merkezi: <https://bkm.com.tr/wp-content/uploads/2018/06/PARANIN-SER%C3%9CVEN%C4%B0-2.-BASKI.pdf> adresinden alındı
- Usta, A., & Doğanekin, S. (2019). *Blockchain 101 v2*. Bankalararası Kart Merkezi. https://bkm.com.tr/wp-content/uploads/2019/08/15082019_kitap.pdf adresinden alındı
- Velde, F. R. (1998). *Lessons From The History Of Money*. Chicago: Federal Reserve Bank of Chicago.
- Wooldridge, J. M. (2010). *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. The MIT Press.
- www.coinmarketcap.com. (tarih yok). Haziran 2023 tarihinde <https://coinmarketcap.com/tr/currencies/bitcoin/historical-data/> adresinden alındı
- Yalta, A. Y. (2020, Nisan). Para Teorisi ve Politikası Ders Notları. (Sürün 1.1). Ankara: Ulusal Açık Ders Malzemeleri Konsorsiyumu. [https://yunus.hacettepe.edu.tr/~yyalta/files/para-teorisi-kitap-surumu-\(s1,1\).pdf](https://yunus.hacettepe.edu.tr/~yyalta/files/para-teorisi-kitap-surumu-(s1,1).pdf) adresinden alındı
- Yanar, R. (2008). Gelişmekte Olan Ülkelerde Döviz Kuru Rejim Tercihi: Yerel Sorunlara Global Çözümler. *Sosyoekonomi Dergisi*, s. 161-178. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/197637> adresinden alındı
- Yanar, R. (2008). Gelişmekte Olan Ülkelerde Döviz Kuru Rejimi Tercihinin Makro Ekonomik Performans Üzerine Etkileri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), s. 255-270. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223484> adresinden alındı
- Yaz, D. A. (2020). *Antik Çağdan Geleceğe Para*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yıldırım, F. (2015). Kripto Paralar, Blokzinciri Teknolojisi ve Uluslararası Ticarete Muhtemel Etkileri. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 2(4), s. 81-

97. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/540519> adresinden alındı
- Yüksel, A. E. (2015). Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin Ve Linden Dolarına Hukuki Bir Bakış. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, s. 173-220.
- Yüksel, F. (2020). Kripto Varlıklar ve IFRS Kapsamında Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi.*, 13(2), s. 429-451. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1010118> adresinden alındı
- Zhou, S. (2018). Exploring the Driving Forces Of The Bitcoin Currency Exchange Rate Dynamics: An EGARCH Approach. *Empirical Economics*, s. 557-606. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s00181-019-01776-4>
- Zhu, Y., Dickinson, D., & Li, L. (2017). Analysis On The Influence Factors of Bitcoin's Price Based on VEC Model. *Financial Innovation*. <https://jfin-swufe.springeropen.com/articles/10.1186/s40854-017-0054-0> adresinden alındı

Din Eğitimi ile Kadın Algısı İlişkinine Yönelik Bir Araştırma

Prof. Dr. Hacer AŞIK EV

Prof. Dr. Halit EV

Prof. Dr. Burak KARTAL

Dr. Öğr. Üyesi Batuhan Fatih MOLLAOĞULLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Din Eğitimi ile Kadın Algısı İlişkisine Yönelik Bir Araştırma

Hacer AŞIK EV • Halit EV • Burak KARTAL • Batuhan Fatih MOLLAOĞULLARI

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-974-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub544>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aşık Ev, H., Ev, H., Kartal, B., Mollaogulları, B. F. (2024). *Din Eğitimi ile Kadın Algısı İlişkisine Yönelik Bir Araştırma*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub544>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 2019/078 proje numarası ile desteklenmiş olan “DİN EĞİTİMİNİN KADIN ALGISINA OLAN ETKİSİ: MANİŞA VE BALIKESİR’DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA” başlıklı projeye dayanmaktadır.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Arslantürk, Z. & Arslantürk, H. (2013). *Uygulamalı Sosyal Araştırma*. 3. Baskı, Çamlıca Yayınları: İstanbul.
- Ataöv, T. (1996). *Çatışmaların Kaynağı Olarak Ayrımcılık*. A.Ü.S.B.F. İnsan Hakları Merkezi Yayınları: Ankara.
- Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü*. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim: 07.03.2021.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Hemşirelik Terimleri Sözlüğü*. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim: 07.03.2021.
- İLKE & YEKDER (2013). *Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İmkanlar, Fırsatlar, Aktörler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. İlke Yayınları: İstanbul. <https://www.yekder.org/yayinlar/yeni-egitim-sisteminde-secmeli-din-dersleri/154>,
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 26. Baskı, Nobel: Ankara.
- Kuran-ı Kerim PC/MAC 3.0*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Macionis, J. J. (2012). *Sosyoloji*. (Çev. Ed. Vildan Akan), Nobel: Ankara.
- Marshal, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev. Osman Akınhay, Derya Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları: Ankara.
- Martı, H. (2009). Olumsuz kadın algısının uydurma rivayetlerdeki izleri. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, IX(3).
- Özcan, Z. (2017). Psiko-teolojik açıdan kadına yönelik şiddet olgusu: teorik ve uygulamalı bir çalışma. *Turkish Studies*, 12/10.
- Sofyalıoğlu, Ç. & Kartal, B. (2011). "Çok değişkenli istatistiksel analiz teknikleri, *Pazarlama Araştırması*, Editörler: Ayşe Şahin ve Burak Kartal, Lisans Yayıncılık: İstanbul.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics*. (6th ed.). New York: Pearson.
- Tuksal, H. Ş. (2018). *Kadın Karşıtı Söylemin İslam Geleneğindeki İzdüşümleri*, 7. Baskı, Otto: Ankara.
- Uysal, Veysel (2001). *Günümüz Türk Toplumunda Dinsellik ve Kadın/Erkek Aleyhtarı Tutumlar*, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, 20, 81-114.

Dış Ticaret Yapan İşletmelerde Kur Riski Yönetimi Gaziantep Sanayi İşletmelerinde Uygulama

Dr. Öğr. Üyesi Burcu BUYURAN

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozgurayinlari.com
✉ info@ozgurayinlari.com

Dış Ticaret Yapan İşletmelerde Kur Riski Yönetimi Gaziantep Sanayi İşletmelerinde Uygulama

Dr. Öğr. Üyesi Burcu BUYURAN

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover design by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-17-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub637>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Buyuran, B. (2024). *Dış Ticaret Yapan İşletmelerde Kur Riski Yönetimi Gaziantep Sanayi İşletmelerinde Uygulama*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub637>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Abuaf, N.ve Schoess, S. (1988). *Foreign Exchange Exposure Management*. Executive Enterprises Publications, USA, pp.98.
- Afşar, M., Şakar, S.Ü. (2000). *Finansal Kurumlar*. Anadolu Üniversitesi , Eskişehir, ss.41.
- Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*. 7. Baskı. Muhasebe Enstitüsü Yayınları İstanbul, ss.733-739.
- Akdış, M.(1996). *Para Politikalarının Ekonomik İstikrar Üzerindeki Etkinliği ve Türkiye*. İstanbul, ss.79-82.
- Akmut, Ö. (Mayıs 2001). Kriz Dönemlerinde İşletmelerin Karşılaştıkları Finansal Sorunlar ve RiskYönetimi. *TİSK İşveren Dergisi*, http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=307&id=18 (10.05.2005).
- Altunkaya, Ö, (2004). Kur Riskinden Korunmanın Yolu Hedging. *İhracat Dergisi*, 2(6):13-16.
- Arat, K. (2003). *Türkiye’de Optimum Döviz Kuru Rejimi Seçimi ve Döviz Kurlarından Fiyatlara Geçiş Etkisinin İncelenmesi*. Uzmanlık Tezi, TCMB. ss.12-13.
- Ar-Ge İno Incoterms, (International Commercial Terms). (Mayıs 2003). *Klozlarının Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar*. www.dtm.gov.tr (10.12.2004).
- Arthur, K., Martin, J., Petty, W. ve Scott, D. (2002). *Financial Management Principles and Applications*. 9’th Edition, Pearson Education, pp.737-751.
- Aslan, S. (2000). *Kur Riski Yönetimi*. Basılmamış Uzmanlık Tezi, Hazine Daire Başkanlığı, Ankara, ss.6-17.
- Ata, B. (2003). *Döviz Opsiyonları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ayrıçay, Y. (2004). Asya Krizinde Türev Enstrümanların Rolü. *Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 6(483):81.
- Bağrıaçık, A. (2000). *Yeni Gümrük Kanunu çerçevesinde Belgelerle Uygulamalı Dış Ticaret İşlemleri*. 6. Baskı, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul, ss.15-16.
- Bakır, H. (1999). *İşletmelerde İhracatın Alternatif Finansman Teknikleri*. 1. Basım Anadolu Üniversitesi Bozüyük MYO Yayınları , Eskişehir, ss.69.
- Ball, D.A., Wendel, Mc Cullach, H. , Frantz, L. P., Geringer, M. J.ve Miro, M., S, (2002). *International Business. The Challenge of Global Competition* , Mc Graww, Hill.USA, pp.160.
- Bayar, D., Aydın, N. ve Başar, M. (2001). *Finansal Yönetim*. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Eskişehir, ss.215-217.
- Baker, J.C. (1998). *International Finance Management Markets and Institutions*, Prentice Hall Inc, pp.105-113.
- Berg, H.V.D. (2004). *International Economics*. Mc Graw Hill Irvin, USA., pp.56-61.
- Branch, A.E. (1994). *Export Practice And Management* Third Edition Chapman &Hall, England, pp.225.

- Buckley, A. (2000). *Multinational Finance*. 4.th Edition, Finacial Times Prentice Hall, Pearson Education, UK., pp.137-704.
- Cangöz, M. C. (1997). *Company Risk Management Under International Uncertainties*. Hazine Müsteşarlığı, Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, ss. 20-24.
- Charmes, N. (2000). Finansal Varlıklar ve Portföyün Risk ve Getirisi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 6(4): 41.
- Ceylan, A. (2003). *Finansal Teknikler*. 5. Baskı, Ekin Kitabevi, İstanbul, ss.256-413.
- Cillov, B. (2000). *İhracatın Finansmanı ve Eximbank*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss.27-48.
- Civan, M. (2004). *Finansal Hesaplar*. Birinci Baskı, Gazi Yayınları, ss.297.
- Civan, M ve Erbağcı B. (2005). *Dış Ticaretin Finansmanında Kullanılan Teknikler Gaziantep Sanayi İşletmelerinde Uygulama* Birinci Baskı, GTO Yayınları Gaziantep ss:1-166
- Coves, R.E., Jeffrey, F. ve Ronald, J.W. (1999). *World Trade and Payments An Introduction*. 8th. Edition, Addison-Wesley Longman Inc., USA, pp.283.
- Coyle, B. (2001). *Hedging Interest Rate Exposure*. Financial World Publishing, United Kingdom, pp.1-169.
- Coyle, B. (2000 a). *Introduction to Currency Risk*. Financial World Publishing United Kingdom, pp.1-135.
- Coyle, B. (2000 b). *Hedging Currency Exposures*. Financial World Publishing, United Kingdom, pp.1-85.
- Coyle, B. (2000 c). *Currency Options*. Financial World Publishing, United Kingdom, pp.1-110.
- Coyle, B. (2000 d). *Currency Swaps*. Financial World Publishing, United Kingdom pp.1-100.
- Coyle, B. (2000 e). *Currency Futures*. Financial World Publishing, United Kingdom pp.1-95.
- Çınar, H. (2000). *Pratik İthalat - İhracat İşlemleri ve Dış Ticarete Finansman Teknikleri*, ss. 446-497.
- Çonkar, K. ve Ata, A. (2002). Riskten Korunma Aracı Olarak Türev Ürünleri Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye’de Kullanımı. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12(2): 1-18.
- Çekerol, K. ve Gürbüz, H. (2002). Riskten Korunma Aracı Olarak Türev Ürünleri Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye’de Kullanımı. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12(2): 31-41.
- Çelik, O. (2002). *Kur Değişim Etkilerinin Muhasebeleştirilmesi. Türkiye, ABD, İngiltere ve Uluslararası Muhasebe Standartlarının Uygulamaları*. 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, ss.8-46.
- Çelikkol, H. (1999). *Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinde Döviz Kuru Riskinden Korunma Teknikleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, ss.69-155.
- Daniels, J.D. ve Roderbaugin , L. H. (1998). *İnternational Business*. 9th Edition, Prentice Hall, USA, pp.310-720.
- Demir, M. (2004). *Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi*. 2. Baskı, Detay Yayınları, Ankara, ss.7-131.
- Demirağ, İ. ve Gooddart, S. (1994). *Finacial Management For İnternational Business*, McGraw Hill Companies Edt., USA., pp.101-147.

- Demirel, B. ve Cumhuri E. (2004). Döviz Kurlarındaki Dalgalanmaların İhracata Olan Etkileri: Türkiye Örneği. *İşletme Finans Dergisi*, 223 (10):116-127
- Doğan, Ç. (2004). Döviz Kuru Dış Ticaret İlişkisi İhracat Değeri TL'ye Rağmen mi Artmaktadır? *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*: Yıl:41, 487(10):6-21.
- Doğukanlı, H. (2001). *Uluslararası Finans*. 1. Baskı, Nobel Kitabevi, Adana, ss.53-178.
- Dölek, A. *İthalat, İhracat Uygulamaları*. 1997 – 1998
İhracat Modelleri ve İhracatın Finansmanı.(2004). Denizli Sanayi Odası, <http://www.dso.org.tr/bilgi/kaynak/ihracat1.html#ihracatcesitleri> (3.05. 2005).
- DTM. (2002). *Türkiye Dış Ticaret Stratejisi*. Ekonomik Araştırma ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Ankara, ss148
- DTM. (2004). *Cumhuriyet Döneminde dış Ticaretimiz Gelişmeler Yapısı ve Rejim Değişiklikleri*. No:98.
- Eaker, M.R., Fabozzi , F.J. ve Grand D. (1996). *İnternational Corporate Finance*. İnt. Edition, The Dryden Press, pp.145.
- Eiteman, D.K., Hill, A.S. ve Moffat, M.(1995). *Multinational Business Finance*.10.th Addison Wessley Publishing Company, pp.451.
- Emery, D.R., Finnenty, J.D. ve Stowe, J.D. (1998). *Principles of Financial Management*. Prantice Hall, New Jersey, pp.551-559.
- Erdoğan, N. (1995). *Uluslararası İşletmelerde Mali Risk ve Yönetimi& Çağdaş Finansman Teknikleri*. 2. Baskı, Kent Matbacılık,İstanbul, ss.113.
- Ertekin, M. (2004). Döviz Kuru Rejimleri ve Türkiye'nin Dış Ticareti. *Dış Ticaret Dergisi*,<http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/temmuz2004/doviz1.htm> ss.93-97.
- Ertürk, E. (2001). *Uluslararası İktisat, Teori; Politika*. Alfa Yayınevi, ss. 393-401.
- Eun, S.C. ve Resnick, B.G. (2004). *İnternational Financial Management*. 3rd Edition, Mc. Graw – Hill Irwin, pp.107-342.
- Export 911 (2004). *İncoterms*, <http://www.export911.com> (10.04.2005).
- Evcimen, T. (2004). *Uluslararası Finans*. www.evcimen.com, 2004 (15.04.2005).
- Eyuboğlu, A. (1995). *Risk Yönetimi Aracı Olarak Future Piyasaları, Yapısı, İşleyişi, Mekanizmaları Bazı Ülke Örnekleri*. SPK Yayınları, ss.22.
- Ferrel, O.C. ve Hirt, G. (2003). *Business a Changing World*. Fourth Edition. Mc.Graw Hill, USA., ss.78.
- Global Edge Glossary (2004). <http://globaledge.msu.edu/ibrd/glossary.asp?Index=a,2004> (15.05.2005).
- Griffin, W.R., Pustay, Michael, W. (2003). *International Business*. 3rd Edition. Prentice Hall, USA, pp.5-9.
- Grinblatt, M. ve Titman, S. (2002). *Finacial Markets and Corporate Strategy*. 2.th Edition, Mc. Graw Hill İrvin, USA., pp.761-768.
- George, A.M., Giddy, I. H. (1983). *International Finance Handbook*, J. Wiley, New York, pp.714.
- Giddy I.H.ve Dufey , G. (1992). *The Management of Foreign Exchange Risk*, New York University and University of Michigan, pp.3.
<http://pages.stern.nyu.edu/~igiddy/fxrisk.htm> ,(10.04.2005).
- Gaziantep Ticaret Odası.(GTO). (2003). *Dış Ticaret İşlemleri* , Gaziantep Ticaret Odası Yayınları, ss.31,226.
- Gücenme ,Ü. (1998). *Uluslararası Muhasebe Teknik Sorunlar*. Marmara Yayınevi, İstanbul, ss. 46-51.
- T.C Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı .<http://www.gumruk.gov.tr> (17.05 2005).

- Gürol, E. (2003). *Dış Ticaret ve Bankacılık Türkiye 'de Dış Ticaretin Finansmanında Bankaların Rolü*. Basılmamış Tez, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss.11-71.
- Güven, S. (2001). *Finansal Risk Yönetimi Çerçevesinde Piyasa Volatilitésinin Tahmini ve Portföy VAR Hesaplamaları*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1323, Eskişehir, ss. 3-5.
- Halliwel, J. (1998). *The Financial Risk Manuel A Systematic Guide to Levertifying and Managing Financial Risk*. pp.6-17.
- Hatipoğlu Z. (1996). *Uluslararası İktisat II*. Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, ss133-134.
- Hill, C.W.L. (2003). *International Business* .4th .Edition , McGraw Hill İrvin, New York, pp.534.
- International Chamber Of Commerce (ICC) . (2004). *What Is İCC*, 1 http://www.iccwbo.org/home/menu_what_is_icc.asp (28.05.2005).
- International Chamber Of Commerce (ICC). (2004). *İncoterms2000*, <http://www.iccwbo.org>. (28.05.2005).
- International Chamber Of Commerce (ICC).(2004). ICC,FAS, <http://www.iccwbo.org>. (28.05.2005).
- International Chamber Of Commerce (ICC).(2004). ICC,FOB, <http://www.iccwbo.org>. (28.05.2005).
- İGEME . *Amaç ve Faaliyetler* <http://www.igeme.org.tr>.
- İGEME .(1997). *Akreditif*. 5. Baskı.Mayıs,1997
- Iqbal, Z.M. , Melcher, T.U. ve Elmallah, A.A. (1997). *International Perspective*. South Western College Publishing, USA. pp.176-181.
- İhracat Türleri* www.DTM.gov.tr (10.05.2005).
- İthalat Yönetmeliği* www.DTM.gov.tr (10.05.2005).
- İhracat Dergisi*.1(9):23-32.
- İsaak, R.A., (1991). *International Political Economy*, Prentice Hall, New Jersey,ss.75
- İnan, E. A.(2002). *Şubat 2002 Kur Rejimi Tercih ve Türkiye Türkiye Bankalar Birliği yayınları*, s.4 <http://www.tbb.org.tr/turkce/arastirmalar/Kurrejimleriyle%C3%BCIverileri.doc>
- Kamil, C.(1994). *Dış Ticarete Döviz Kuru Riski ve Riskten Korunmak İçin Kullanılan Teknikler*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, ss.63-190.
- Karamustafa, O. (1995). *Türkiye 'de 500 Büyük Firmada Döviz Kuru Riski Yönetimine İlişkin Bir Saha Araştırması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss. 27-38.
- Karluk, R.(1981). *Türkiye 'de İhracata Yönelik Dış Ticaret Politikası ve İhracatın Yapısı*. İktisadi ve Ticari Bilimler, Eskişehir, ss.160-208.
- Karluk, R. (1998). *Uluslararası Ekonomi*. Beşinci Baskı,. Beta Basım Dağıtım A:Ş. İstanbul, ss.160
- Kavak, K. (2000). *Akreditif İşlemleri ve Uygulamaları*. ARC Yayınları No:13 İstanbul, ss.1-10.
- Keagan, W.J., Gren, M. C.,(1997). *Principles Of Global Marketing*. Prentice Hall,USA, pp.213-214.
- Kemer, O.B.(2003). *Pratik Dış Ticaret Teknikleri Teori Uygulama*. 1. Baskı Alfa Basım Dağıtım, İstanbul, ss.3-13.

- Kibritçiöğlü A ve Kibritçiöğlü B.(2004). *Türkiye’de Uzun Dönem Reel Döviz Kuru Dengesizliği 1987 –2003*. Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, ss.6.
- Kondak, N. (2002). *İşletmelerde Finansman Sorunu ve Çözüm Yolları Alternatif Finansman Teknikleri*. Der Yayınları, İstanbul, ss.19-32.
- KOSGEB, *Amacı ve Kapsamı*, <http://www.kosgeb.gov.tr> (11.05.2005).
- Levi,M.D. (1996). *International Finance*. 3rd Edition, McGraw Hill International Editions, New York, ss.3-578.
- Livingstone, M.(1993). *Money & Capital Markets / Financial Instruments & Their Uses*. Prentice Hall – Inc., USA, ss.257.
- Mann, R.J. (2000). *The Role Of Letters Of Credit In Payment Transactions*, University Of Michigan Law School pp.406-408.
- Moffett, M. H. ve Sundaram A.K. (2003). *A Global Manager’s Guide to Currency Risk Management 2003* Thunderbird, The American Graduate School of International Management .pp.6
- Miller, R.L.R ve Vantloose, D.D. (1997). *Essentiols of Money Banking and Financial Markets*. Addison-Weslwy.İnc, USA, pp.106.
- Melvin, M.(2002). *İnternational Money and Finance*. Addison Wesley,ss.99-110.
- Mennon, J. (1996). *Lecture Notes in Economics and Mathematical Systems Exchange Rates & Prices the Case of Australian Manufactured Imports*. Springer ,ss.199-206
- Mengütürk, M. (1994). *İnternational Finance*. Literatür Yayıncılık, ss.100-197.
- Mc Rae, T. W. (1996). *International Business Finance A Concise İntroduction*. John Wiley & Sons LTD, England, ss. 51-79.
- Müslümov,A., Hasanıv,M. ve Özyıldırım, C. (2002). *Döviz Kuru Sistemleri ve Türkiye’de Uygulanan Döviz Kuru Sistemlerinin Ekonomiye Etkileri*. 1. Basım, Scala BasınYayımları, İstanbul,ss.9.
- Onursal, E. (2003). Küçük Bir Maliyet Karşılığında Risklerden Arınmak Mümkün. *Dış Ticaret Dergisi*, 8(Özel Sayı): 44-81.
- Onursal, E.(2004). “Kredili Satışların Orta Vadeli Finansmanı’na Yardımcı Bir Yöntem: Forfating” *İhracat Dünyası* www.ihracat.dunyasi.com.tr (22.05.2005).
- Okka, O.(2000) . *Mühendislik Ekonomisi; Çözülmüş Problemlerle*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, ss. 308-309.
- Öçal, T. (1981). *Genel Ekonomiye Giriş Mikro Ekonomik Analiz*. Doruk Yayınları Ankara, ss.333-336.
- Örten,R. ve Örten, İ. (2001). *Türev Finansal Araçlar ve Muhasebe Uygulamaları*. Gazi Kitabevi, Ankara, ss.169.
- Özkan, Ö., Tunahan.,H.ve Demir, H. “Avrupa Birliği- Türkiye ve Türki Cumhuriyetler arasındaki ticarete kullanılabilecek alternatif bir finansman yöntemi: Karşılıklı Akreditif” *İktisat İşletme ve Finans Dergi* İstanbul 221(8): 114 -123.
- Pereira R.(2000). *International Factoring* , www.fita.org.(22.04.2005).
- Pilbeam, K.(1998).*İnternational Finance*. Second Edition, Mac Millan Press, London , pp.340.
- Ritier, L.S. , Silber ,W.L.ve Lidell G. F. (2000). *Principles of Money Banking and Financial Market*. 10. Baskı, USA: Addison – Weley. ,ss. 159-161
- Sayılgan, G. (2004). *Finansal Piyasalar ve Finansman Teknikleri*. 1. Basım. Ankara, ss.243-379.

- Seyidoğlu, H. (1993). *Uluslar arası İktisat, Teori, Politika ve Uygulamaları*. Güzem Yayınları İstanbul, ss.321-322.
- Seyidoğlu, H. (2001). *Uluslar arası İktisat Teori Politika ve Uygulama*. İstanbul,ss.2-118.
- Seyidoğlu, H. (2003). *Uluslararası Finans*. 4. Baskı, Güzem Can Yayınları, İstanbul,ss. 21-447.
- Shapiro, A.C. (1996). *Multinational Financial Management*. 5th Edition , Prentice Hall, ss 373.
- Soğur, M. ve Kızıl , A. (1997). *İhracat – İthalat İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları*. Der Yayınevi, İstanbul, ss,39-95.
- Soufani, K. (2001). *Factoring As A Financing Option: Evidence From The UK*. Concordia Univercity, Canada ,pp.6
- Söyler, H.(2004). *Döviz Kurları Üzerine İşlemler*
http://www.alomaliye.com/halil_soyler_doviz_kur_islemler.htm (01.05.2005).
- SİTPRO (Simplifying İnternational Trade) Incoterms A General Guide, London
<http://www.sitpro.org.uk/trade/incoterms.pdf> (05.04.2005).
- Şahin, Ö.N. (1995). *Dış Ticaretin Finansman Teknikleri ve Türkiye’de İhracat - İthalat Rejimi*. Basılmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss.84.
- Şenol, N. (1996). *Dış Ticaretin Finansmanında Factoring*. Basılmamış Tez, Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi, Eskişehir, ss.65
- Taylor, F. (1997). *Mastering Foreign Exchange & Currency Options*. ss.240.
- Terpstra, V.ve Saroty. R.,(1997). *International Marking* . 7th Edition, Dryden Pres, USA, pp.738.
- Thriwall, A.P. (2003). *Trade Balance of Payments and Exchange Rate Policy in Developing Countries*. Edward Elgar Publishing, UK, pp.77-83.
- Teker, S. (1999). *Faiz Oranı ve Döviz Kuru Riski Yönetimi*. Ekonomik Araştırmalar Merkezi Yayınları 2 , ss.55-109.
- Dünya’da Ve Türkiye’de Türev Piyasalar, İşleyişleri Ve Türev Ürünlerin Fiyatlaması. *TBB Paneli*, Şubat 2005 www.riskactive.com (05.05.2005).
- Taban, S.ve Altıntaş H. (2004). Döviz Kuru Rejimlerinin Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etileri ve Türkiye. *Finans Politik Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 486(9): 55-59.
- Tomanbay, M. (2001). *Dış Ticaret Rejimi ve İhracatın Finansmanı*. Üçüncü Baskı, Hatiboğlu Yayınları, Ankara, ss.16-112.
- World Trade Organization. (2003). *The WTO in Brief*,2003.
- Yanık, İ , Yazıcıoğlu, M. ve Dönmez, Ç.A. (2004). Para Ve Kur Politikaları İle Reel Sektör İçin Risk Yönetimi. *Birlikte Dergisi*, özel sayı yıl: 3(6). ss.16.
- Yeşilyurt, Ü. (2002). *Döviz Kuru Sistemlerinin İhracata Etkileri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, ss.14-19.
- Yeyeti, E.L. ve Starzenegger , F. (2003). *Dollarization*. Masacushets Instute of Tecnology, MIT Press, England, pp.201.
- Yıldıran, M. (2003). *İhracat Yapan İşletmelerde Kur Riski Yönetimi ve Denizli Bölgesinde Değişik ölçekli Firmalarda Uygulama*. Basılmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta,ss.18-102.
- Yıldırım, O. (2003). *Kura Dayalı İstikrar Politikalarının Etkinliği 1990 – 2000 Türkiye Örneği*, Eskişehir, ss.28-31
- Yıldız, R. (1988). *Dış Ticarete Kur Riskine Karşı Korunma Araçları*. Dış Ticaret Derneği Yayınları, ss.1.

- Yücel, E.S. (2000). Dış Ticaret ve Temel Kavramlar. TÜRMÖB Yayınları *Eğitim Semineri Notları*. ss.9-26.
- Yüksel, Ö. (1999). *Uluslararası İşletme Yönetimi ve Türkiye Uygulamaları*. Gazi Yayınları, Ankara, ss.85-86.
- Zarakolu, A. (1982). *Ekonomi İlminin Temel İlkeleri*. Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.376-391.
- www.willamette.edu/~fthompson/fm/19

İş Tatmininde Örgütsel Adalet ve Etik Liderliğin Rolü

Büşra KELEŞ

Dr. Mehmet SEYHAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

İş Tatmininde Örgütsel Adalet ve Etik Liderliğin Rolü

Büşra KELEŞ • Dr. Mehmet SEYHAN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover paint by Aysun Derici

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-873-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub436>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Keleş, B., Seyhan, M. (2024). *İş Tatmininde Örgütsel Adalet ve Etik Liderliğin Rolü*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub436>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Adams, J.S. (1963). Towards an Understanding of Inequity, *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(5), 422-436.
- Abbasoğlu, Ő. (2015). *İŐgörenlerde Örgütsel Adalet Algısı ve Örgütsel Adaletin Çalışanların İş Motivasyonu Üzerindeki Etkisi: Bir Devlet Hastanesi Örneği*. Ankara Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Akça, B. (2012). *Dönüşümcü Liderlik ile Örgütsel Bağlılık, İş Tatmini ve İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkilerde Örgütsel Adaletin Rolü*. Adana Çukurova Üniversitesi, Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Akdemir, A. (2008). *Vizyon Yönetimi*. Ekin Yayınevi, 1.Baskı, Bursa.
- Akıncı, Z. (2002). Turizm Sektöründe İşgören İş Tatminini Etkileyen Faktörler: Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi* (4), 1-25.
- Akiş, Y.T. (2004). *Türkiye'nin Gerçek Liderlik Haritası*. Alfa Yayınları, İstanbul.
- Aktaş, C.E. (2019). *İŞ Tatmini, Duygusal Emek ve Kurumsal İtibar İlişkisinin Bankacılık Sektörü Çalışanları Üzerinde Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi*. İstanbul Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

- Aktaz, L. (2019). *Konaklama Sektöründe Çalışan Türk ve Yabancı Uyruklu İşgörenlerin İş Tatmini Bakımından Farkları: KKTC/Girne*. Mersin Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Alderfer, C. (1972). *Existence, Relatedness and Growth: Human Needs in Organizational Settings*. New York, Free Press.
- Alkan, A. (2015). Toplumsal Cinsiyet ve Kent Planlaması. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 54(4), 1-29.
- Ambrose, M. 2002. Contemporary justice research: A New Look at Familiar Questions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 89: 803-812.
- Ambrose, M. L., Arnaud, A.& Schminke, M. (2007). Individual Moral Development and Ethical Climate: The Influence of Person- Organization Fit on Job Attitudes. *Journal of Business Ethics*, 77(3), 323-333.
- Anderson, D. M. & Shinew K. J. (2003). Gender Equity İn The Context of Organizational Justice: A Closer Look at a Reoccurring Issue in The Field. *Journal of Leisure Research*, 35(2), 228-247.
- Aronson, E. (2001). Integrating Leadership Styles and Ethical Perspectives. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 18(4), 244-256.
- Aşık, N. A. (2010). Çalışanların İş Doyumunu Etkileyen Bireysel ve Örgütsel Faktörler ile Sonuçlarına İlişkin Kavramsal Bir Değerlendirme. *Türk İdare Dergisi*, 467, 31-51.
- Awang, R. & Ahmad, W. (2015). The Impact of Organizational Justice on Organizational Citizenship Behavior in Malaysian Higher Education. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(52), 674-678.
- Ayan, F. (2011). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. İlya Yayınevi, İzmir.
- Aydın, İ. (2000). *Yönetmel Mesleki ve Örgütsel Etik*. Pegem A Yayınları, Ankara.
- Aydın, İ. (2002). *Yönetmel Mesleki ve Örgütsel Etik*. Pegem A Yayınları, Ankara.

- Aydoğan, S. (2020). *Örgütsel Adalet Algısının Örgütsel Bağlılığa, İş Tatminine ve İşle Bütünleşmeye Etkisi: Sağlık Alanında Bir Araştırma*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Balaban, B. (2006). *Türk İnşaat Sektöründe Çalışanların Motivasyonu Üzerinde Kültürün Etkisi*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Başaran, İ. E. (2000). *Örgütsel Davranış- İnsanın Üretim Gücü*. Feryal Matbaası, Ankara.
- Bayat, F. (2020). *Kişilik Özelliklerinin Örgütsel Adalet Algısına Etkisi: Van Ferit Melen Havalimanında Uygulamalı Bir Araştırma*. Van Yüziüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Beckner, W. (2004). *Ethics for Educational Leaders*, Library of Congress Cataloging- in Publication Data Pearson Education. Inc. Boston.
- Bektaş, H. & Saldanlı, A. (2015). Job Satisfaction: An Empirical Investigation of Employees In Turkish Banking Sector. *Ekonometri ve İstatistik e-Dergisi*, 23, 94-111.
- Bendell, J. & Little, R. (2015). Seeking Sustainability Leadership, *Journal of Corporate Citizenship*. 2015(60), 13-26.
- Beugre, C.D. (1998). *Managing Fairness in Organizations*. Greenwood Publishing Group.
- Bies, R. J. & Moag, J. S. (1986). *Interactional Justice: Communication Criteria of Fairness*, Research on Negotiation in Organizations. 1(1), 43-55.
- Bingöl, D. (1990). *İşyeri Disiplini ve Çalışma Barışı*, Basisen.
- Bingöl, D. (2003). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. 5. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Blegen, M. A. (1993). Nurses Job Satisfaction: A Meta- Analysis of Related Variables. *Nursing Research*, 42 (1), 36-41.
- Bozkurt, Ö. & Bozkurt, İ. (2008). İş Tatminini Etkileyen İşletme İç Faktörlerin Eğitim Sektörü Açısından Değerlen-

- dirilmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 1-18.
- Brockner, J. & Wiesenfeld, B. (1996). An Integrative Framework for Explaining Reactions to Decisions: Interactive Effects of Outcomes and Procedures. *Psychological Bulletin*, 120(2), 189-208.
- Brown, Michael E., Linda K. Trevino and David A. Harrison (2005), Ethical Leadership: A Social Learning Perspective For Construct Development And Testing, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, V.97, No.1, pp.117-134.
- Bulut, H. (2012). *Etik Liderliğin ve Etik İklimin Çalışanların Örgütsel Bağlılığına ve İş Performanslarına Etkileri*. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Büte, M. (2011). Etik İklim, Örgütsel Güven ve Bireysel Performans Arasındaki İlişki. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(1), 171-192.
- Can, H. & Kavuncubaşı, Ş. (1995). *Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi*. 2.Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Can, H., Azizoğlu, A. & Aydın E. M. (2011). *Organizasyon ve Yönetim*. Siyasal Kitabevi. Ankara.
- Can, V. (1997). *Okul Kültürü ve Yönetim*, Önder Matbaacılık. Ankara.
- Cihangiroğlu, N. & Yılmaz, A. (2010). Çalışanların Örgütsel Adalet Algısının Örgütler İçin Önemi. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 10(19), 194-213.
- Colquitt, J., Conlon, D., Wesson, M., Porter, C. & NG, K. (2001b). Justice at The Millennium: A Meta-Analytic Review of 25 Years of Organizational Justice Research. *Journal of Applied Psychology*, 86(3), 425-445.
- Cropanzano, R.C.A. (1999). *Using Social Exchange Theory to Distinguish Procedural from Interactional Justice*, Paper Presented at the Annual Meeting of the Society for Industrial and Organizational Psychology. Atlanta, GA.

- Çakar, U. & Arbak, Y. (2003). Dönüşümcü Liderlik Duygusal Zeka Gerektirir Mi? Yöneticiler Üzerinde Örnek Bir Çalışma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(2), 83-85.
- Çalışkan, Z.(2005). İş Tatmini: Malatya’da Sağlık Kuruluşları Üzerine Bir Uygulama. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*. 4(1), 9-18.
- Çelik, C. & Sünbül, Ö. (2008). Liderlik Algılamalarında Eğitim ve Cinsiyet Faktörü: Mersin İlinde Bir Alan Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 3(2), 49-66.
- Çevikbaş, R. (2006). Yönetimde Etik ve Yozlaşma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 265-289.
- Çıraklı, Ü., Uğurluoğlu, Ö., Şantaş, F. & Çelik, Y. (2014). Etik Liderlik Davranışlarının Örgütsel Adalet Üzerindeki Etkisi: Hastanede Bir Uygulama. *İşletme Bilimi Dergisi*, 2(2), 53-69.
- Coşkun, Ö. F. (2020). *Örgütsel Adalet ile Örgütsel Yaratıcılık Arasındaki İlişkide Örgütsel Sessizliğin Aracılık Rolü: Bursa İli Otomotiv Sektöründe Bir Araştırma*. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Dağlı, A., Baysal, N., & Korkut, A. (2013). İlköğretim Okullarında Örgütsel Adalet. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3).
- Demirbağ, G. E. & Ekmekçioğlu, E. B. (2015). Etik İklim ve Etik Liderliğin Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi: Görgül Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), 197-216.
- Diñç, Ö. E. (2010). *Algılanan Örgüt Yapısı ile İş Tatmini Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Rolü ve Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Doğan, Ö. (2004). *Etik: Ahlak Felsefesi*. İnkılap Kitabevi, Ankara.
- Dumitru, A., Motoi, A. G. & Budica, A. B. (2015). What Kind of Leader is a Manager? *Annals of The University of Craiova for Journalism, Communication and Management*, 1(1), 50-60.
- Eğilmezkol, G. (2011). *Çalışma Yaşamında Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık: Bir Kamu Bankasındaki Çalışanların Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık Anlayışlarının Analizine Yönelik Bir Çalışma*. Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliğinde Turizm Politikaları ve Türkiye’de Kültürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14(1-2), 99-107.
- Erdem, O. & Dikici, M. (2009). Liderlik ve Kurum Kültürü Etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 198-213.
- Erdoğan, İ. (2007). *İşletmelerde Davranış*. İstanbul: Malatyalı İş Adamları Derneği Yönetim Yayınları Dizisi.
- Erdoğan, İ. (1997). *İşletmelerde Davranış*. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul.
- Eren, E. (1993). *Yönetim Psikolojisi*. Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Eren, E. (2004). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Eren, E. (2015). *Örgütsel Davranış ve Yönetimi Psikolojisi*. Beta Yayınevi, İstanbul.
- Eren, E., Erdil, O. & Zehir, C. (2000). Türkiye’de Büyük Ölçekli İşletmelerde Uygulanan Ücret ve Maaş Yönetim Sistemi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 1(2), 100-123.
- Eren, E. (1998). *Yönetim ve Organizasyon*. Dördüncü Basım, Beta Basım Yayın, İstanbul.

- Eren, E. (2009). *Yönetim ve Organizasyon*. Beta Yayınevi (9.Baskı), İstanbul, 457-576.
- Erkutlu, H.V. (2014). *Liderlik, Kuramlar ve Yeni Bakış Açuları*. Efil Yayınevi, Ankara.
- Eroğlu, F. (2007). *Davranış Bilimleri*. Beta Basım Yayım Dağıtım, 8.Baskı, İstanbul.
- Eroğluer, K. (2008). The Relationship Between Organizational Communication and The Aspects of Job Satisfaction: A Theoretical Study. *Ege Akademik Bakış Dergisi*. 11(1), 121-136.
- Erol, G. (2012). *İletişim ve Etik*. Hiperlink Yayınları, İstanbul.
- Eronat, Z. (2004). *İşletmelerde İş Tatmini ve İşgücü Devir Hızı Problemlerinin Çözümünde Bir Faktör Olarak İletişim; Kobilerde Ampirik Bir Uygulama*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Ertuğrul, G. (2017). *Örgütsel Adalet Algısı Üzerine Ampirik Bir Çalışma: Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.nde Bir Araştırma*. Kayseri Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Esmer, Y. (2013). *Banka İşletmelerinde Etik Liderlik ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Ziraat Bankası Örneği*. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 41-61.
- Esmer, Y. & Dayı, F. (2017). Entrepreneurial Leadership: A Theoretical Framework. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 112-124.
- Folger, R. (1987). Distributive and Procedural Justice in the Workplace, *Social Justice Research*. 1(2), 143-159.
- Folger, R. & Cropanzano, R. (1998). *Organizational Justice and Human Resource Management*, USA: Sage Publications Inc.
- Gardner, J. V. (1990). *On Leadership*, Newyork: The Free Press.

- George, J. R. & Jones, G. R. (2000). *Essentials of Managing Organizational Behaviour*, Upper Saddle River: Prentice Hall.
- George, J. R. & Jones, G.R. (2012). *Understanding and Managing Organizational Behaviour*, 6th. Ed., Prentice-Hall, New Jersey.
- Gibson, J. L., Ivancevich, J.M. & Donnelly JR. J. H. (2000). *Organizations: Behavior, Structure, Processes*, 10th Edition, Irwin McGraw Hill, Boston.
- Gökçe, E. (2021). *Örgütsel Yabancılaşmanın İş Tatmini Üzerindeki Etkisine Yönelik Eğitim Sektöründe Bir Araştırma*. İstanbul Altınbaş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme/İnsan Kaynakları, Yüksek Lisans Tezi.
- Gözüm, S. (2020). *Etik Liderlik ve Örgütsel Etik Değerlerin Algılanan Örgütsel Destek ve Özdeşleşmeye Etkisi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma*. Ankara Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Greenberg, J. (1987). *A Taxonomy of Organizational Justice Theories*. The Academy of Management Review. 12(1), 9-22.
- Greenberg, J. (1990). *Organizational Justice: Yesterday, Today and Tomorrow*. Journal of Management, 16(2), 399-432.
- Gülcan, M., Kılınç, G. A. Ç. & Çepni, O. (2012). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları Gösterme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 123-142.
- Gürbüz, S. (2011). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetiminin Örgütsel Bağlılığa ve İş Tatminine Etkisi: İnsan Kaynakları Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(2), 397-418.
- Hassan, M., Azim, S. & Abbas, S. (2017). Citizenship as Targeted Behavior: Responses to Organizational Justice and The Role of Culture. *International Journal of Public Administration*, 40(6), 459-471.

- Hassan, N. S. (2020). *İşletmelerde Örgütsel Adaletin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi (Banka Çalışanları Örneği)*. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Helvacı, M. A. (2010). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışı Gösterme Düzeyleri. *Journal of World of Turks*, 2(1), 391- 410.
- Hogan, R. & Kaiser, R. B. (2005). What We Know About Leadership, *Educational Leadership*. 9(2), 169-180.
- Hoppock, R.(1935). *Job Satisfaction*, Oxford: Harper.
- Huseman, R. C., Hatfield, J. D. & Miles, E. W. (1987). A New Perspective on Equity Theory: The Equity Sensitivity Construct. *Academy of Management Review*. 12(2), 222-234.
- Irak, D. U. (2004). Örgütsel Adalet: Ortaya Çıkışı, Kuramsal Yaklaşımlar ve Bugünkü Durumu. *Türk Psikoloji Yazarları*, 7(13), 25-43.
- İşık, M. (2014). *İletişim ve Etik*. Eğitim Yayınevi, Konya.
- İçerli, L. (2010). Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5(1), 67-92.
- İçöz, D. (2014). *Algılanan Örgütsel Adaletin Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkileri: Kayseri İmalat Sanayinde Bir Uygulama*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- İleli, A. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerinden Beklentileri ve Doyum Düzeyleri*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- İşbaşı, J. Ö. (2001). Çalışanların Yöneticilerine Duydukları Güvenin ve Örgütsel Adaletle İlişkin Algılamalarının Vatandaşlık Davranışının Oluşumundaki Rolü. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 51-73.
- İşcan, Ö. F. & Sayın, U. (2010). Örgütsel Adalet, İş Tatmini ve Örgütsel Güven Arasındaki İlişki. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(4), 195-216.

- İşcan, Ö. F. & Naktiyok, A. (2004). Çalışanların Örgütsel Bağdaşımalarının Belirleyicileri Olarak Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Adalet Algıları. *Ankara Üniversitesi S.B.F Dergisi*, 59(1), 181-201.
- Jerald, G. & Robert, J. B. (1992). Establishing The Role of Empirical Studies of Organizational Justice in Philosophical Inquiries Into Business Ethics. *Journal of Business Ethics*, 11, 433-444.
- Johns, G. & Saks, M. A. (2001). Understanding and Managing At Work, *Organizational Behaviour*. Addison Wesley Longman, Toronto.
- Judge, T. A.; Martocchio, J.J. & Thoresen, C.J. (1997). Five-Factor Model of Personality and Employee Absence. *Journal of Applied Psychology*, 82(5), 745-755.
- Kafadar, S. B. (2017). Etik Liderlik ve Duygusal Emek İlişkisi: Kafkas Üniversitesi Örneği. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayıncılık, 5.Baskı.
- Karacağoğlu, K. & Yörük, D. (2012). Çalışanların Nepotizm ve Örgütsel Adalet Algılamaları: Orta Anadolu Bölgesinde Bir Aile İşletmesi Uygulaması. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 14(3), 43-64.
- Karaman, F. & Altunoğlu, A. E. (2007). Kamu Üniversiteleri Öğretim Elemanlarının İş Tatmini Düzeyini Etkileyen Faktörler. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), 109-120.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Karavardar, G. (2015). Örgütsel Adaletin İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(26), 139-150.
- Karip, E. (1998). Dönüşümcü Liderlik, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 16(16), 443-465.

- Kaya, N. (2013). *İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki: Bir Uygulama*, İstanbul Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kaya, T. (2020). *Genel Lise Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları Gösterme Düzeyleri ile Öğretmenlerin Yaşadıkları Örgütsel Güven ve Örgütsel Özdeşleşme Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Keser, A. & Bilir, K. B. Ö. (2019). İş Tatmini Ölçeğinin Türkçe Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 229-239.
- Kesici, S. (2006). *Bankalarda Motivasyon ve İş Tatmini İlişkisi Uygulamadan Bir Örnek*. Denizli Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kılıçaslan, S. (2010). *Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkilere Kuramsal Bir Yaklaşım*. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kıranlı, S. & İlğan, A. (2007). Eğitim Örgütlerinde Karar Verme Sürecinde Etik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 150-162.
- Kırel, Ç. (1996). Örgütlerde Etik Davranışlar Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları*.
- Koçel, T. (1982). *İşletme Yöneticiliği: Yönetici Geliştirme, Organizasyon ve Davranış*. 4.Baskı, İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Konovsky, M. A. (2000). Understanding Procedural Justice and Its Impact on Business Organizations. *Journal of Management*, 26(3), 489-511.
- Korkmaz, Ö. Y. (2012). Liderlik ve Yönetim: Teori Var Pratik Yok. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 9(1), 3-9.
- Köse, A. (2020). *Etik Liderlik Davranışlarının Örgütsel Adalet Algısı ile İlişkisi: Kocaeli İlindeki Eğitim Kurumlarında Ya-*

- plan Bir Araştırma*. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kuçuradi, İ. (2003). *Etik ve Etikler*, Türkiye Mühendislik Haberleri. 423(1), 7-9.
- Lemons, M. & Jones, C. (2001). Procedural Justice in Promotion Decisions: Using Perceptions of Fairness to Build Employee Commitment. *Journal of Managerial Psychology*, 16(4), 268-280.
- Lind, E. A., Walker, L., Kurtz, S., Musante, L. & Thibaut J. W. (1975). Procedure and Outcome Effects on Reactions to Adjudicated Resolution of Conflicts of Interest. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39 (4), 643-653.
- Locke, E. A. (1969). What is Job Satisfaction? *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(4), 309-336.
- Luthans, F. (2002). The Need for and Meaning of Positive Organizational Behavior, *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*. 23(6), 695-706.
- Maslow, A. (1970). *A Theory Of Human Motivation*. Penguin Books, London.
- Mihcioğlu, C. (1983). Türkiye’de Yönetime Katılma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 38(1), 115-122.
- Mumcu, A. (2014). *Etik İklim ve Algılanan Örgütsel Adalet İlişkisi: Tokat İli Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma*. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Nal, M. & Tarım, M. (2019). Paternalist Liderliğin Örgütsel Adalet Algısı Üzerine Etkisi: Sağlık Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1193-1204.
- Niehoff, B. & Moorman, R. (1993). Justice as a Mediator of The Relationship Between Methods of Monitoring and Organizational Citizenship Behavior. *Academy of Management Journal*, 36, 527-556.

- Otaye-Ebede, L., Sparrow, P & Wong, W. (2016). The Changing Contours of Fairness: Using Multiple Lenses to Focus the HRM Research Agenda. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, 3(1), 70-90.
- Öğüt, A., Kaplan, M. & Biçkes, D. M. (2009). Düşüncelerin Örgütsel Adalet ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Bağlamındaki İlişkinin Otel İşletmeleri Örneğinde Bir Analizi. *17.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 21-23.
- Önal S. E. (2012). Çalışanların Adalet Kavramı ve Bazı İş Davranışları ile İlişkisi. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, 278, 28-33.
- Örkmaz, V. B. & Şancı, S. (2003). Kütüphanelerde Etik Kuralları. Bilgiye Erişimde Değişen Yollar ve II. Tıbbi Bilgi Yönetimi ve Teknolojileri Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri, *Başkent Üniversitesi*, Ankara.
- Özaydın, M. M. & Özdemir, Ö. (2014). Çalışanların Bireysel Özelliklerinin İş Tatmini Üzerindeki Etkileri: Bir Kamu Bankası Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 251-281.
- Özcan, E. D. (2011). Kişilik Bakış Açısından Örgüt Yapısı ve İş Tatmini. 1.Baskı, *İstanbul: Beta Yayıncılık*.
- Özçınar, H. (2015). Mapping Teacher Education Domain: A Document Co-Citation Analysis From 1992 to 2012. *Teaching and Teacher Education*, 47, 42-61.
- Özdaşlı, K. & Derya, S. (2011). Yönetim ve Etik. *İstanbul: Beta Yayınları*.
- Özen, Sadettin (2015). Ahlak, Ahlak Teorisi ve Bilimi, Bilim ve İş Ahlakı. *İş Ahlakı Dergisi*, 1(8), 109-149.
- Özgen, H., Öztürk, A. & Yalçın, A. (2002). İnsan Kaynakları Yönetimi. *Adana: Nobel Kitabevi*.
- Özgener, Şevki (2008). İş Ahlakının Kurumsallaşmasında Üst Yönetim Kademesinin Rolü. *İş Ahlakı Dergisi*, 1(1), 31-54.

- Özkalp, E. & Kirel, Ç. (1996). Örgütsel Davranış. *Ekin Basım Yayın*, Eskişehir.
- Özkalp, E. & Kirel, Ç. (2013). *Örgütsel Davranış*. Ekin Yayıncılık 6.Baskı, Bursa,113-511.
- Özpehlivan, M. (2018). İş Tatmini: Kavramsal Gelişimi, Bireysel ve Örgütsel Etkileri, Yararları ve Sonuçları. *Gece Akademi*, Ankara.
- Parker, R, J. & Kolhmyer, J. M. (2005). Organizational Justice and Turnover in Public Accounting Firms: A Research Note. *Accounting, Organizations and Society Elsevier*, 30(4), 357-369.
- Penbek, Ş. (2014). *Ethical Approaches Used By The Managers During The Judgement of Ethical Issues: An Empirical Study*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Peterson, D. K. (2002). *Deviant Workplace Behavior and the Organizations Ethical Climate*. *Journal of Business and Psychology*, 17(1), 47-61.
- Sabuncuoğlu, Z. T. & Vergiliel, M. (2018). *Örgütsel Davranış*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, Bursa.
- Sağır, M. (2011). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretimsel Liderlik Rollerini ve Karşılaştıkları Sorunlar*. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- San, İ. (2017). *Örgütsel Adalet ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Ampirik Bir Çalışma*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Schneider, B. & Snyder, R. A. (1975). *Some Relationship Between Job Satisfaction and Organization Climate*. *Journal of Applied Psychology*, 60(3), 318-328.
- Seyhan, M. (2020). *Kişisel Gelişim Eğilimi ve Ağ Kurma Davranışının İlişkisel Sermaye Üzerine Etkisinde Demografik Özelliklerin Düzenleyici Rolü*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

- Sökmen, A. , Bilsel, M. A. & Erbil, C. (2013). *Örgütsel Adaletin Çalışan Motivasyonu Ve Performansı Üzerindeki Etkisi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15 (1), 43-62. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gaziuibfd/issue/28314/300882>
- Sullivan- Bolyai, S., Bova, C. &Harper D. (2005). Developing and Refining Interventions in Persons With Health Disparities: The Use of Qualitative Description. *Nursing Outlook*, 53(3), 127-133.
- Şahal, E. (2005). *Akademik Örgütlerde Örgüt Kültürü ve İş Tatmini Arasındaki İlişki: Akdeniz Üniversitesinde Doktora Yapan Araştırma Görevlilerinin Örgüt Kültürüne ve İş Tatminine Yönelik Algı ve Kanaatleri*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Şahin, A. (2010). Örgüt Kültürü-Yönetim İlişkisi ve Yönetimsel Etkinlik. *Maliye Dergisi*, (159), 21-35.
- Şahin, B. & Taşkaya, S. (2010). Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Adalet Algılarını Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 13(2), 85-114.
- Şahin, D. N. (2006). Cinsiyet, Fiziksel Sağlık ve Yarışma Durumunun Pay Dağıtımına İlişkin Adalet Algısı Üzerindeki Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23(1), 57-74.
- Şahin, R. & Kavas, E. (2016). Örgütsel Adalet ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin Belirlenmesinde Öğretmenlere Yönelik Bir Araştırma. 7(14), 119-140.
- Şentürk, F. K. & Carman, Y. (2019). Örgüt Kültürünün ve Örgütsel Adaletin Bilgi Paylaşımı Üzerine Etkisi: Bir Devlet Üniversitesi Örneği. *Alanya Akademik Bakış*, 3(1), 1-18.
- Şimşek, M. Ş., Akgemci, T. & Çelik, A. (2008a). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Gazi Kitabevi, Ankara.

- Şimşek, M. Ş., Akgemci, T. & Çelik, A. (2008b). *İşletme Becerisi ve Grup Çalışması*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Şimşek, M. Ş., Akgemci, T. & Çelik, A. (2007). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Adım Matbaacılık & Ofset, Konya.
- Şimşek, Ş. M. & Çelik, A. (2009). Yönetim ve Organizasyon. *Eğitim Akademi Yayınları, Pozitif Matbaacılık*, Ankara, ISBN: 978-605-333-156-8, 1. Baskı.
- Şimşek, Y. & Altınkurt, Y. (2009). Okul Müdürlerinin Etik Liderlik Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *1.Ululararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale.
- Şişman, M. (2002). *Öğretim Liderliği*. Pegem Yayınevi: Ankara.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Talip, M. (2019). *Etik Liderlik ve Makyavelizmin Ekip Etkililiği Üzerine Etkileri: Örgüt Temelli Özsaygının Düzenleyici Rolü*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tannenbaum, R., Weschler, I.R. & Massarik, F. (1961). *Leadership Organization: A Behavioral Approach*. McGraw-Hill, New York, NY.
- Taşcıoğlu, H. (2010). *Örgüt Kültürünün Örgütsel Adalet Etkisi: Bir Örnek Olay*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Taşkıran, B. (2019). *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulamalarının İş Tatminine Etkisi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Taşkıran, E. (2011). *Liderlik ve Örgütsel Sessizlik Arasındaki Etkileşim, Örgütsel Adaletin Rolü*. Beta Basım Yayım, İstanbul, 93-107.
- TDK, Güncel Türkçe Sözlük. <http://www.tdk.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 26 Nisan 2021).

- Teyfur, M., Beytekin, O. F. & Yalçınkaya, M. (2013). *İlköğretim Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Özellikleri ile Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin İncelenmesi (İzmir İl Örneği)*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, 21.
- Tıkrır, N. (2005). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarıyla Duygusal Zekâları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Toker, B. (2007). *Demokratik Değişkenlerin İş Tatminine Etkileri: İzmir'deki Beş ve Dört Yıldızlı Otellere Yönelik Bir Uygulama*. Doğu Üniversitesi Dergisi, 8(1), 92-107.
- Toksöz, S. (2015). *Çalışanların Öğrenen Örgüt Algularının İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık ve Örgüt İçi Girişimcilikleri Üzerindeki Etkisi: Bilişim Sektörü Üzerine Bir Çalışma*. İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Tuna, M., Bircan, H. & Yeşiltaş, M. (2012). *Etik Liderlik Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması: Antalya Örneği*. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26(2), 143-155.
- Turan, E. U. (2019). *Etik Liderlik, Örgütsel Bağlılık ve Üretkenlik Karşılıklı İlişkisi: Bir Alan Araştırması*. Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Turhan, M. (2007). *Genel ve Mesleki Lise Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarının Okullardaki Sosyal Adalet Üzerindeki Etkisi*. Elâzığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Tutar, H. (2013). *Örgütsel İletişim*. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Uğurlu, C. T. & Üstüner, M. (2011). *Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Yöneticilerinin Etik Liderlik ve Örgütsel Adalet Davranışlarının Etkisi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41(41), 434-448.

- Usal, A. (1995). *Davranış Bilimleri*. Barış Yayınları, İzmir.
- Usta, A. (2011). *Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetiminde Etik ve Ahlak*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 39-50.
- Ülgen, H. & Mirze, S. (2013). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Ünal, M. (2012). *21.YY'da Değişim, Yönetim ve Liderlik*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Vroom, V. H. (1967). *Methods of Organizational Research*. Pittsburgh: *University of Pittsburgh Press*, 211 pp.
- Weiss, D. J., Dawis, R. V., England, G. W ve Lofquist, L. H. (1967). *Manual for the Minnesota Satisfaction Questionnaire (Minnesota Studies in Vocational Rehabilitation: XXII)*. *Minneapolis: University of Minnesota, Industrial Relations Center, Work Adjustment Project*.
- Wimbush, J. C. & Shepard, J. M. (1994). *Toward an Understanding of Ethical Climate: It is Relationship to Ethical Behavior and Supervisory Influence*. *Journal of Business Ethics*, 13(8), 637-647.
- Yaman, A. (2010). İç Denetçinin Yeni Rolü; Etik Liderlik. *Denetim*, 5, 9-16.
- Yelboğa, A. (2007). Bireysel Demografik Değişkenleri İş Doymumu ile İlişkinin Finans Sektöründe İncelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(29), 1-19.
- Yılmaz, G. (2004). *İnsan Kaynakları Uygulamalarına İlişkin Örgütsel Adalet Algısının Çalışanların Tutum ve Davranışları Üzerindeki Etkisi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Yılmaz, E. (2006). *Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Özellikleri ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

- Yılmaz, E. (2005). Etik Liderlik Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. Pamukkale Üniversitesi, *XIV Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, Denizli, 808-814.
- Yılmaz, T. (2014). *Çalışanların İş Tatmini ve Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kamu Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yürür, Ş. (2005). *Ödüllendirme Sistemleri ile Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkilerin Analizi ve Bir Uygulama*. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Upcounsel, Job Satisfaction: Everything You Need to Know. <https://www.upcounsel.com/job/satisfaction> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2021).

Bütünleşik Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve Güncel Uygulamaları

Editör:

Doç. Dr. Hakan Murat ARSLAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Bütünleşik Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve Güncel Uygulamaları

Editör: Doç. Dr. Hakan Murat ARSLAN

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-382-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub465>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Arslan, H. M. (ed) (2024). *Bütünleşik Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve Güncel Uygulamaları*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub465>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Alptekin, N. (2019). ELECTRE. Hasan Durucasu (Editör), *İşletmelerde Karar Verme Teknikleri* Kitabı içinde (s. 120-137). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Antucheviciene, J., Zavadskas, E. K., & Zakarevicius, A. (2015). Ranking redevelopment decisions of derelict buildings and their priorities by applying TOPSIS-SWARA. *Technological and Economic Development of Economy*, 21(5), 773-796.
- Atan, M., & Altan, Ş. (2020). Örnek uygulamalarla çok kriterli karar verme yöntemleri. *Gazi Kitabevi, Ankara*.
- Bana e Costa, C. A. (1996). A note on the use of PROMETHEE multicriteria methods. *European Journal of Operational Research*, 89(3), 457-461.
- Bellman, R. E., & Zadeh, L. A. (1970). Decision-Making in a Fuzzy Environment. *Management Science*, 17(4), B-141-B-164.
- Belton, V., & Stewart, T. J. (2002). *Multiple Criteria Decision Analysis: An Integrated Approach*. Boston: Kluwer Academic Publishers
- Büyüközkan, G., & Güleriyüz, S. (2016). An integrated DEMATEL-ANP approach for renewable energy resources selection in Turkey. *International Journal of Production Economics*, 182, 435-448.
- Clemen, R. T., & Reilly, T. (2013). *Making Hard Decisions with Decision Tools Suite* (3rd ed.). Cengage Learning.
- Doumpos, M., & Zopounidis, C. (2002). Multicriteria decision aid classification methods. Springer Science & Business Media.
- Ecer, F. (2020). Çok kriterli karar verme geçmişten günümüze kapsamlı bir yaklaşım. *Ankara: Seçkin Yayınevi*.
- Edwards, W. (1977). *The Theory and Use of Subjective Probability*. Academic Press.
- Geneletti, Davide, and Valentina Ferretti. 2015. 'Multicriteria Analysis for Sustainability Assessment: Concepts and Case Studies'. In *Handbook of Sustainability Assessment*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar Publishing.
- Goodwin, P., & Wright, G. (2014). *Decision Analysis for Management Judgment* (5th ed.). Chichester: John Wiley & Sons.
- Guitouni, A., & Martel, J. M. (1998). Tentative guidelines to help choosing an appropriate MCDA method. *European journal of operational research*, 109(2), 501-521.
- Gul, M., Yucesan, M., & Erdogan, M. (Eds.). (2022). *Multi-criteria decision analysis: Case studies in disaster management*. CRC Press.
- Hwang, C. L., & Yoon, K. (1981). Multiple attribute decision making: methods and applications a state-of-the-art survey. Springer-Verlag, Berlin.

- Hwang, C. L., & Yoon, K. (1981). *Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications*. Springer-Verlag.
- Kahraman, C. (Ed.). (2008). *Fuzzy multi-criteria decision making: theory and applications with recent developments* (Vol. 16). Springer Science & Business Media.
- Keeney, R. L. (1982). Decision analysis: An overview. *Operations Research*, 30, 803-838.
- Keshavarz Ghorabace, M., Zavadskas, E. K., Amiri, M., & Turskis, Z. (2017). Extended EDAS method for fuzzy multi-criteria decision-making: an application to supplier selection. *International Journal of Computers Communications & Control*, 12(4), 534-550.
- Köksalan, M., Wallenius, J., & Zionts, S. (2011). *Multiple Criteria Decision Making: From Early History to the 21st Century*. Springer.
- Lee, P. T. W., & Yang, Z. (2018). Multi-criteria decision making in maritime studies and logistics. *International Series in Operations Research and Management Science*, 260, 1-6.
- Linkov, I., & Moberg, E. (2011). *Multi-criteria decision analysis: environmental applications and case studies*. CRC Press.
- Linkov, I., Satterstrom, F. K., Kiker, G., Seager, T. P., Bridges, T., Gardner, K. H., ... & Meyer, A. (2006). Multicriteria decision analysis: a comprehensive decision approach for management of contaminated sediments. *Risk Analysis: An International Journal*, 26(1), 61-78.
- Lopez, L. M., Ishizaka, A., Qin, J., & Alvarez-Carrillo, P. A. (2023). *Multi-Criteria Decision-Making Sorting Methods: Applications to Real-World Problems*. Academic Press.
- Malczewski, J. (1999). *GIS and multicriteria decision analysis*. John Wiley & sons.
- Mardani, A., Jusoh, A., Nor, K. M. D., Khalifah, Z., Zakwan, N., & Valipour, A. (2015). Multiple criteria decision-making techniques and their applications—a review of the literature from 2000 to 2014. *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*, 28(1), 516-571.
- McDonald, J., & Zhuang, X. (2007). A Comparison of Multi-Criteria Decision-Making Methods for Selecting the Best Option. *Decision Support Systems*, 43(4), 1713-1725.
- Özşahin, D. U., Gökçekus, H., Uzun, B., & LaMoreaux, J. W. (Eds.). (2021). *Application of multi-criteria decision analysis in environmental and civil engineering* (pp. 37-41). Cham, Switzerland: Springer.
- Pamucar, D., & Ćirović, G. (2018). Vehicle route selection with an adaptive neuro fuzzy inference system in uncertain traffic conditions. *Decision Making: Applications in Management and Engineering*, 1(1), 20-37.

- Parnell, G. S., Bresnick, T., Tani, S. N., & Johnson, E. R. (2013). *Handbook of decision analysis*. John Wiley & Sons.
- Phillips, L.D. (2005). Decision analysis in 2005. In A. Robinson & J. Parkin (eds.), *OR47 Keynotes/Tutorials*, pp. 115–132. Birmingham: Operational Research Society.
- Pohekar, S. D., & Ramachandran, M. (2004). Application of multi-criteria decision making to sustainable energy planning—A review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 8(4), 365-381.
- Pomerol, J. C., & Romero, S. B. (2000). *Multicriterion Decision in Management: Principles and Practice*. Kluwer Academic Publishers.
- Raiffa, H., & Schlaifer, R. (2000). *Applied statistical decision theory* (Vol. 78). John Wiley & Sons.
- Roy, B. (1981). The outranking approach and the foundations of ELECTRE methods. *Theory and Decision*, 31(1), 49-73.
- Saaty, T. L. (1992). *The Analytic Hierarchy Process: Planning, Priority Setting, Resource Allocation*. McGraw-Hill.
- Sharda, R., Delen, D., & Turban, E. (2021). *Analytics, data science, & artificial intelligence: systems for decision support*. Pearson.
- Taha, H. A. (2013). *Operations research: an introduction*. Pearson Education India.
- Triantaphyllou, E. (2000). Multi-criteria decision making methods. In Multi-criteria decision making methods: A comparative study (pp. 5-21). Springer, Boston, MA.
- Turban, E., Aronson, J. E., & Liang, T. P. (2005). *Decision Support Systems and Intelligent Systems*. Pearson Prentice Hall.
- Winston, W. L. (2004). *Operations research: applications and algorithm*. Thomson Learning, Inc..
- Yalcin, N., Koksalan, M., & Zionts, S. (2022). *A Comprehensive Study on MCDM Methods and Applications*. World Scientific Publishing.
- Zavadskas, E. K., & Antucheviciene, J. (2017). Multiple criteria decision making (MCDM) methods in economics: an overview. *Technological and Economic Development of Economy*, 23(2), 165-179.
- Zavadskas, E. K., & Turskis, Z. (2011). Multiple criteria decision making (MCDM) methods in economics: an overview. *Technological and Economic Development of Economy*, 17(2), 397-427.
- Zavadskas, E. K., Antucheviciene, J., Hajiagha, S. H. R., & Hashemi, S. S. (2016). The interval-valued intuitionistic fuzzy MULTIMOORA method for group decision making in engineering. *Mathematical Problems in Engineering*, 2016.

- Zavadskas, E. K., Turskis, Z., & Kildien, S. (2014). State of art surveys of overviews on MCDM/MADM methods. *Technological and economic development of economy*, 20(1), 165-179.
- Zeleny, M. (1982). Multiple Criteria Decision Making: An Overview. In: *Multiple Criteria Decision Making* (Vol. 4). Springer.
- Zeleny, M. (1990). *Multiple Criteria Decision Making*. McGraw-Hill.

Kaynakça

- Bakır, M., & Akan, Ş. (2018). Havaalanlarında Hizmet Kalitesinin Entropi ve TOPSIS Yöntemleri İle Değerlendirilmesi: Avrupa'nın En Yoğun Havaalanları Üzerine Bir Uygulama. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 632-651. <https://doi.org/10.17755/esosder.346412>
- Doganis, R. (2019). *Flying off course: Airline economics and marketing*. Routledge.
- Doganis, R. (2019). *Flying off course: Airline economics and marketing*. Routledge.
- Graham, A. (2018). *Managing airports: An international perspective (5th ed.)*. Routledge.
- Graham, A. (2018). *Managing airports: An international perspective (5th ed.)*. Routledge.
- Hatipoğlu, S., & Işık, E. S. (2015). Havayolu ulaşımında hizmet kalitesinin ölçülmesi: İç hatlarda bir uygulama. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 293-312.
- Hussain, R., Al Nasser, A., & Hussain, Y. K. (2015). Service quality and customer satisfaction of a UAE-based airline: An empirical investigation. *Journal of Air Transport Management*, 42, 167-175.
- IATA. (2023). Air passenger market analysis. <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/air-passenger-monthly-analysis---december-2022/>
- IATA. (2023). Air passenger market analysis. <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/air-passenger-monthly-analysis---december-2022/>
- Keleş, M. K., Özdağoğlu, A., & Işıldak, B. (2021). Yolcular Açısından Havalimanlarının Değerlendirilmesine Yönelik Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Bir Uygulama. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 419-456.
- Keršulien, V., Zavadskas, E. K. ve Turskis, Z. (2010), Selection of rational dispute resolution method by applying new step-wise weight assessment ratio analysis (SWARA), *Journal Of Business Economics And Management*, 11(2), 243-258.
- Mardani, A., Zavadskas, E. K., Khalifah, Z., Jusoh, A., & Nor, K. M. (2016). Multiple criteria decision-making techniques in transportation systems: A systematic review of the state of the art literature. *Transport*, 31(3), 359-385.
- Mavi, R. K., Goh, M., & ZARBAKSHNIA, N. (2016). Sustainable third-party reverse logistic provider selection with fuzzy SWARA and fuzzy MOORA in plastic industry. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 91(5-8), 2401-2418.

- Öztürk D. & Onurlubaş E. (2019). Havayolu taşımacılığında hizmet kalitesinin AHP ve TOPSIS yöntemleri ile değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10(Ek Sayı), 81-97.
- Pamučar, D., Stević, Ž., & Srećak, S. (2018). A new model for determining weight coefficients of criteria in MCDM models: Full Consistency Method (FUCOM). *Symmetry*, 10(9), 393.
- Ringle, C. M., Sarstedt, M., & Zimmermann, L. (2020). Customer satisfaction with commercial airlines: The role of perceived safety and purpose of travel. *Journal of Travel Research*, 60(3), 482-499.
- Tsaur, S. H., Chang, T. Y., & Yen, C. H. (2002). The evaluation of airline service quality by fuzzy MCDM. *Tourism management*, 23(2), 107-115.

Kaynakça

- Alkan, G., & Merdivenci, F. (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Lojistik Performans Endeksine Göre Seçilen Ülkelerin Entropi Temeline Dayalı Edas Yöntemi ile Değerlendirmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 627-641. <https://doi.org/10.36362/gumus.900118>
- Alp, İ., Öztel, A., Köse, M. S. (2015). Entropi Tabanlı MAUT Yöntemi İle Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansı Ölçümü: Bir Vaka Çalışması. *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65 - 82.
- Çerçeve, K. B. (2012). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü İçin Çok. *Journal of History Culture and Art Research*, 1(4)
- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü; Havayolu Sektör Raporu. (2022). Ankara: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü.
- Ersoy, N. (2021). Application Of The PIV Method In The Presence Of Negative Data: An Empirical Example From A Real-World Case. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 318-337.
- Geçdoğan, S., ve Oral, C. (2020). Kurumsal Sürdürülebilirlik Ölçümü İçin AHP ve TOPSIS Yöntemlerinin Kullanılması: Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama (Usage of AHP and TOPSIS Methods for Corporate Sustainability Measurement: An Application Regarding Banking Sector). *Journal of Business Research - Turk*, 12(4), 4166-4183. <https://doi.org/10.20491/isarder.2020.1097>
- Heybet, K., & Duran, C. (2023). Sürdürülebilirlik Sinyali Olarak Faaliyet ve Sürdürülebilirlik Raporlarının İncelenmesi: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Bir Araştırma. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 8(1), 23-38.
- <https://www.asandanismanlik.com>. (2023, 06 12). <https://www.asandanismanlik.com>. Haziran 12, 2023 tarihinde <https://www.asandanismanlik.com>: <https://www.asandanismanlik.com> adresinden alındı.
- <https://www.memurlar.net/haber/1068140/turkiye-nin-en-degerli-markalari-belli-oldu.html>. (2023, Haziran 14). <https://www.memurlar.net/haber/1068140/turkiye-nin-en-degerli-markalari-belli-oldu.html>. Haziran 14, 2023 tarihinde <https://www.memurlar.net>: <https://www.memurlar.net> adresinden alındı.
- <https://www.statista.com/statistics/564717/airline-industry-passenger-traffic-globally/>. (2023, Haziran 16). Haziran 16, 2023 tarihinde <https://www.statista.com>: <https://www.statista.com> adresinden alındı.
- <https://www.turkishairlines.com/tr-int/basin-odasi/hakkimizda/hikayemiz/>. (2023, Haziran 13). <https://www.turkishairlines.com/tr-int/basin-odasi/hakkimizda/hikayemiz/> adresinden alındı.

- <https://www.eurocontrol.int/Economics/DailyTrafficVariation-AOs.html>. (2023, Haziran 17). <https://www.eurocontrol.int/Economics/DailyTrafficVariation-AOs.html>. Haziran 17, 2023 tarihinde. <https://www.eurocontrol.int/Economics/DailyTrafficVariation-AOs.html> adresinden alındı
- Irmak, E., ve Pelit, İ. (2022). Covid-19 Pandemisinin Dünya’da Ve Türkiye’de Havayolu Taşımacılığına Etkisi. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, Volume 17 Issue 4(Volume 17 Issue 4), 1015-1029. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.57878>.
- Kaya, P. Y., & Öztel, A. (2018). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Gri İlişkisel Analiz Yöntemi İle Değerlendirilmesi: Otokar Örneği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 2(2), 98-130.
- Kıracı, K., ve Durmuşçelebi, C. (2022). Türkiye’de havaalanı performansının CRITIC temelli EDAS yöntemiyle analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 837-856.
- Özbek, A. (2021). Finansal Oranları Kullanarak Havayolu Şirketlerinin Performans Değerlendirmesi. *Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 13(2), 583-599. <https://doi.org/10.29137/umagd.871702>
- Özdağoğlu, A., Işıldak, B., & Keleş, M. K. (2021). Havayolu Sektörü Çalışanları Bakış Açısından Havalimanlarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.803632>.
- Özevin, O. (2022). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Entropi Ve TOPSIS Yöntemleriyle Ölçülmesi: BIST Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 0(95), 75 - 98. doi.org/10.25095/mufad.1087406
- Öztel, A. (2016). Çok kriterli karar verme yöntemi seçiminde yeni bir yaklaşım.
- Rençber, İ. (2024). Türk Hava Yollarının Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Entropi ve TOPSIS Yöntemleriyle İncelenmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(52), 597-628.
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu. (2022). Faaliyet Raporu 2022, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü.
- Şeker, M., & İslamoğlu, M. (2020). Kurumsal sürdürülebilirliğin ekonomik boyutunun Promethee yöntemiyle ölçülmesi: Tüpraş örneği. *Econder International Academic Journal*, 4(1), 276-296.
- Torum, O., Yılmaz, A. K. (2009). Havacılıkta sürdürülebilirlik yöntemi: Türkiye’deki hava limanları için sürdürülebilirlik uygulamaları araştırması. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 47 - 58.

Kaynakça

- Adalı, E.A. ve Işık, A.T. (2017). Fason İmalatçı Seçimi Problemine Yönelik CRITIC Ve MAUT Yöntemleri. *Avrupa Multidisipliner Çalışmalar Dergisi*, 2 (5), 88-96.
- Akbulut, O. Y. (2020). Finansal Performans İle Pay Senedi Getirisi Arasındaki İlişkinin Bütünleşik CRITIC ve MABAC ÇKKV Teknikleriyle Ölçülmesi: Borsa İstanbul Çimento Sektörü Firmaları Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 471-488.
- Alp, İ., Öztel, A., & Köse M. S., (2015). Entropi Tabanlı MAUT Yöntemi İle Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansı Ölçümü: Bir Vaka Çalışması. *The International Journal of Economic and Social Research*, 11(2), 65-81.
- Altinkurt, T., & Merdivenci, F. (2020). AHP Tabanlı EDAS Yöntemleriyle Havayolu İşletmelerinde Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi.
- Altıntaş, F. F. (2022). G20 Ülkelerin Yetenek Rekabetçiliği Performanslarının Analizi: CRITIC Tabanlı COCOSO Yöntemi ile Bir Uygulama: *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 5(1), 1-23.
- Ayçin, E. (2020). Personel Seçim Sürecinde CRITIC Ve MAIRCA Yöntemlerinin Kullanılması. *İşletme*, 1(1), 1-12.
- Büyükselçuk, E. Ç., & Tozan, H. (2022). Elektrikli Araçların Performanslarının CRITIC-EATWIOS ile Değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 10(4), 1670-1688.
- , (2017). Tekstil ve Modada Sürdürülebilirlik, *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*,
- Çokmutlu, M. E. (2019). Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin Sürdürülebilirlik Performansları İle Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. Karabük: Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. *Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi*.
- Doğru, G. (2012). *Kurumsal sürdürülebilirlikte stratejik insan kaynakları yönetiminin rolü* (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Ersoy, N. (2016). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Değerlendirilmesi: Arçelik Örneği
- Ersoy, Y. (2021). Personnel Selection In The Software Industry By Using ENTROPY Based EDAS And CODAS Methods. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 36-49.
- Eş, A. (2018). Sürdürülebilirlik ve Firma Düzeyinde Sürdürülebilirlik Performans Ölçümü. (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*), Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Bolu

- Eş, A., Ünalın A. K., (2022). CRITIC Tabanlı ORESTE 1 ve WASPAS Yöntemleri ile Tarım Üreticileri İçin Kredi Kartı Seçimi: Bolu İli Örneği Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Uluslararası Araştırmalar-IV, Serüven Yayınevi, İzmir.
- Kaya, P. Y., & Öztel, A. (2018). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performanslarının GRI İLİŞKİSEL Analiz Yöntemi İle Değerlendirilmesi: OTOKAR Örneği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 2(2), 98-130.
- Kıracı, K., & Bakır, M. (2018). Critic temelli EDAS yöntemi ile havayolu işletmelerinde performans ölçümü uygulaması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 157-174.
- Kıracı, K., & Bakır, M. (2019). Causal Relationship Between Air Transport and Economic Growth: Evidence from Panel Data for High, Upper-Middle, Lower-Middle and Low-Income Countries. *Khazar Journal of Humanities and Social Sciences*, 22(3).
- Koşaroğlu, Ş. M. (2020). Bist’te İşlem Gören Bankaların Performanslarının SD ve EDAS Yöntemleriyle Değerlendirilmesi. *Finans Ekonomi Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 406-417.
- Ömürbek, N., Karaatlı, M., & Balcı, H. F. (2016). Entropi temelli MAUT ve SAW yöntemleri ile otomotiv firmalarının performans değerlemesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(1), 227-255.
- Orhan, M., & Mutlu, H. T. (2021). Ülkelerin COVID-19 Pandemisine Karşı Mücadelesinin CRITIC Tabanlı MABAC Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Nicel Bilimler Dergisi*, 3(2), 173-189.
- Ömürbek, N., KARAATLI, M., & BALCI, H. F. (2016). Entropi temelli MAUT ve SAW yöntemleri ile otomotiv firmalarının performans değerlemesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(1), 227-255.
- Özaydın, G., & Karakul, A. K. (2021). ENTROPİ TABANLI MAUT, SAW Vc EDAS Yöntemleri İle Finansal Performans Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 13-29
- Özbek, A., & Engür, M. (2018). EDAS Yöntemi İle Lojistik Firma Web Sitelelerinin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2), 417-429.
- Özmen, M. (2020). OECD Ülkelerinin Telekomünikasyon Sektörü Açısından SMAA-EDAS Yöntemi İle Değerlendirilmesi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 9(1), 224-237.

- Öztel, A., Köse, M. S., & Aytakin, İ. (2012). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü İçin Çok Kriterli Bir Çerçeve: Henkel Örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 1(4), 32-44
- Şahin, N. (2019). *Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemiyle Ölçümüne Yönelik Bir Uygulama* (Master's thesis, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Sarıyar, M. (2019). *Kurumsal Sürdürülebilirlik Uygulamalarının Algılanması: Bir Sanayi İşletmesinde Araştırma* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ulutaş, A., & Karaköy, Ç. (2019). CRİTİC Ve ROV Yöntemleri İle Bir Kargo Firmasının 2011-2017 Yılları Sırasındaki İşleyişinin Analiz Edilmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (1), 223-230.
- Ulutaş, A., Karaköy, Ç., ARİÇ, K. H., & Cengiz, E. (2018). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Lojistik Merkezi Yeri Seçimi. *İktisadi Yenilik Dergisi*, 5(2), 45-53.
- Yalçın, N., & Karakaş, E. (2019). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performans Analizinde CRİTİC-EDAS Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 34(4), 147-162.

Kaynakça

- Alnıpak, S., Işıklı, E. ve Apak, S. (2023). Lojistik Performans Endeksinin itici güçleri: Avrupa bölgesinin ampirik bir panel araştırması. *Uluslararası Lojistik Araştırma ve Uygulamaları Dergisi*, 26 (7), 894-916.
- Alnıpak, S. (2024). AHS-COCOSO Yöntemi ile APEC Ülkelerinin Lojistik Performanslarının Değerlendirilmesi. *Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 13-26
- Arslan, H. M., Durak, İ., & Özdemir, Y. (2021). Entropi-Aras Hibrit Yöntemi ile Bilişim İşletmeleri İçin En Uygun Teknopark Bölgesinin Belirlenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(3), 734-753. <https://doi.org/10.17130/İjmeb.839584>
- Bayraktar, N., & Şeker, A. (2024). OECD Ülkelerinde Lojistik Performansın Uluslararası Ticaret ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Panel Zaman Serileri Analizi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 363-386.
- Beysenbaev, R., & Dus, Y. (2020). Proposals for improving the logistics performance index. *The Asian Journal of Shipping and Logistics*, 36(1), 34-42.
- Civelek, M. E., Uca, N., & Çemberci, M. (2015). The mediator effect of logistics performance index on the relation between global competitiveness index and gross domestic product. *European Scientific Journal May*.
- Çatı, K., Eş, A., & Özevin, O. (2017). Futbol Takımlarının Finansal ve Sportif Etkinliklerinin Entropi ve TOPSIS Yöntemiyle Analiz Edilmesi: Avrupa'nın 5 Büyük Ligi ve Süper Lig Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi*, 13(1), 199-222. <https://doi.org/10.17130/ijmeb.20173126270>
- Erol, İ. ve Ferrell JR, W. G. (2009). Integrated Approach for Reorganizing Purchasing: Theory and A Case Analysis On A Turkish Company. *Computers & Industrial Engineering*, 56(4), 1192-1204.
- Çalık, A., Erdebilli, B., & Özdemir, Y. S. (2023). Novel integrated hybrid multi-criteria decision-making approach for logistics performance index. *Transportation Research Record*, 2677(2), 1392-1400.
- Gürler, H. E., Özçalıcı, M., & Pamucar, D. (2024). Determining criteria weights with genetic algorithms for multi-criteria decision making methods: The case of logistics performance index rankings of European Union countries. *Socio-Economic Planning Sciences*, 91, 101758.
- Hwang CL & Yoon, K. (1981). Multiple attribute decision making – Methods and applications. Berlin: Springer Verlag.
- World Bank (2024). *LPIDataset Sections*. <https://lpi.worldbank.org/international> Erişim Tarihi: .06.08.2024.

- Magazzino, C., Alola, A. A., & Schneider, N. (2021). The trilemma of innovation, logistics performance, and environmental quality in 25 topmost logistics countries: A quantile regression evidence. *Journal of Cleaner Production*, 322, 129050.
- Martí, L., Puertas, R. ve García, L. (2014). Uluslararası ticarete Lojistik Performans Endeksinin önemi. *Uygulamalı ekonomi* , 46 (24), 2982-2992.
- Mešić, A., Miškić, S., Stević, Ž., & Mastilo, Z. (2022). Hybrid MCDM solutions for evaluation of the logistics performance index of the Western Balkan countries. *Economics*, 10(1), 13-34.
- Moldabekova, A., Philipp, R., Reimers, H. E., & Alikozhayev, B. (2021). Digital technologies for improving logistics performance of countries. *Transport and Telecommunication Journal*, 22(2), 207-216.
- Rezaci, J., van Roekel, W. S., & Tavasszy, L. (2018). Measuring the relative importance of the logistics performance index indicators using Best Worst Method. *Transport policy*, 68, 158-169.
- Ulutaş, A., & Karaköy, Ç. (2019). An analysis of the logistics performance index of EU countries with an integrated MCDM model. *Economics and Business Review*, 5(4), 49-69.
- Wu, Jie; Sun, Jiasen; Liang, Liang ve Zha, Yingchun (2011). Determination of Weights for Ultimate Cross Efficiency Using Shannon Entropy. *Expert Systems with Applications*. 38: 5162- 5165.
- Yalçın, B., & Ayvaz, B. (2020). Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri ile Lojistik Performansın Değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 19(38), 117-138.
- Yazdani, M., Zarate, P., Zavadskas, E. K., and Turskis, Z. (2019). A Combined Compromise Solution (CoCoSo) Method for Multi-Criteria Decision-Making Problems. *Management Decision*, 57(9): 2501-2519.

Kaynakça

- Ak, Ö., & Genç, A. T. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Geri Dönüşüm Bilinci Üzerine Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 19-39.
- Akandere, G., & Zerenler, M. (2017). Yeşil Otellerde Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*(2), 77-98.
- Akbulut, O. Y. (2019). Critic Ve Edas Yöntemleri İle İş Bankası'nın 2009-2018 Yılları Arasındaki Performansının Analizi. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 249-263.
- Akkaya, G., & Demireli, E. (2010). Finansal Kararların Verilmesinde Promethee Sıralama Yöntemi. *Ege Akademik Bakış*, 10(3), 845-854.
- Akyüz, G. (2012). Bulanık Vikor Yöntemi İle Tedarikçi Seçimi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(1), 197-215.
- Atıcı, M. (2016). Hazır Beton Tesislerinde Kullanılan Geri Dönüşüm Sistemlerinin Yaşam Döngü Maliyetleri Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi.
- Atrek, B., & Özdağoğlu, A. (2014). Yeşil Tedarik Zinciri Uygulamaları: Alüminyum Doğrama Sektörü İzmir Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 13-25.
- Awasthi, A., Chauhan, S. S., & Goyal, S. K. (2010). A Fuzzy Multicriteria Approach For Evaluating Environmental Performance Of Suppliers. *International Journal Of Production Economics*, 126(2), 370-378.
- Beamon, B. M. (1999). Designing The Green Supply Chain. *Logistics Information Management*, 14(4), 332-342.
- Brandenburg, M., Govindan, K., Sarkis, J., & Seuring, S. (2014). Quantitative Models For Sustainable Supply Chain Management Developments And Directions. *European Journal Of Operational Research*, 233(2), 299-312.
- Büyüközkan, G., & Vardaroğlu, Z. (2008). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi. *Lojistik Dergisi*(8), 66-73.
- Coşkun, S., & Bozyiğit, S. (2019). Yeşil Tedarik Zinciri Uygulamaları Üzerine Kimya Sektöründe Bir Alan Araştırması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 605-637.
- Çalık, A. (2018). Bulanık Çok-Amaçlı Doğrusal Programlama Ve Aralık Tip-2 Bulanık Ahp Yöntemi İle Yeşil Tedarikçi Seçimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(39), 96-109.
- Çelik, P., & Ustasüleyman, T. (2018). Bulanık Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Yeşil Tedarikçilerin Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(75), 375-390.

- Çınar, A., & Uygun, Ö. (2019). Sezgisel Bulanık Ahp Yöntemiyle Yeşil Tedarikçi Seçimi. *Zeki Sistemler Teori Ve Uygulamaları Dergisi*, 2(2), 24-31.
- Çubukçu, M. (2018). Organizasyon Yapısını Belirleyen Faktörler Ve Yapının Önemi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 175-190.
- Daldır, I., & Tosun, Ö. (2018). Bulanık Waspas İle Yeşil Tedarikçi Seçimi. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 23(4), 193-208.
- Darnall, N., Jolley, G. J., & Handfield, R. (2008). Environmental Management Systems And Green Supply Chain Management: Complements For Sustainability? *Business Strategy And The Environment*, 17(1), 30-45.
- Demirci, A., Çalışkan, A., & Yelok, Y. (2017). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi Ve Çevresel Sürdürülebilirlik Olgusuna İlişkin Farkındalık Düzeyinin Ölçülmesi: Mersin İli Örneği. *The International New Issues In Social Sciences*, 5(5), 601-626.
- Demiryürek, H. K. (2007). Tedarik Zinciri Yönetimi, Tüketiciye Etkin Yaklaşım Ve Türkiye Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Denizhan, B., Yılmaz Yaçınar, A., & Berber, Ş. (2017). Analitik Hiyerarşi Proses Ve Bulanık Analitik Hiyerarşi Proses Yöntemleri Kullanılarak Yeşil Tedarikçi Seçimi Uygulaması. *Neşehir Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 63-78.
- Dhull, S., & Narwal, M. S. (2016). Drivers And Barriers In Green Supply Chain Management Adaptation: A State-Of-Art Review. *Uncertain Supply Chain Management*, 4(1), 61-76.
- Dursun, E. (2009). Bulanık Ahp Yöntemi İle Tedarikçi Seçimi Ve Tekstil Sektöründe Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ergülen, A., & Büyükkökçü, A. (2008). Çevre Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1-2), 33-50.
- Eş, A. (2021). Entropi tabanlı vikor ve saw yöntemleri ile tekstil sektöründe tedarikçi seçimi: Bir firma uygulaması. *Türkiye ekonomisi üzerine güncel araştırmalar*, 149-176.
- Eş, A., & Kocadağ, D. (2020). Entropi Tabanlı Maut Ve Vikor Yöntemleriyle Tedarikçi Seçimi: Bir Kamu Kurumu Örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(Armağan Sayısı), 265-280.
- Eymen, U. E. (2007). *Tedarik Zinciri Yönetimi*. www.kaliteofisi.com: Kalite Ofisi Yayınları.
- Ghobakloo, M., Tang, S. H., Zulkifli, N., & Ariffin, M. A. (2013). An Integrated Framework Of Green Supply Chain Management Implementation.

International Journal Of Innovation, Management And Technology, 4(1), 86-89.

- Gungor, A., & Gupta, S. M. (1999). Issues In Environmentally Conscious Manufacturing And Product Recovery: A Survey. *Computers & Industrial Engineering*, 36(4), 811-853.
- Günday, A. H. (2018). Yeşil Tedarik Zinciri Uygulamalarının İşletme Performansı Üzerine Etkisi: Kimya Sektöründe Görgül Bir Analiz. *Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güzel, D., & Demirdöğen, O. (2015). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi. *The International New Issues In Social Sciences*, 1(1), 45-70.
- Haake, H., & Seuring, S. (2009). Sustainable Procurement Of Minor Items-Exploring Limits To Sustainability. *Sustainable Development*, 17(5), 284-294.
- Hervani, A. A., Helms, M. M., & Sarkis, J. (2005). Performance Measurement For Green Supply Chain Management. *Benchmarking: An International Journal*, 12(4), 330-353.
- Ho, J. C., Shalishali, M. K., Tseng, T.-L. B., & Ang, D. S. (2009). Opportunities In Green Supply Chain Management. *The Coastal Business Journal*, 8(1), 18-31.
- İbadullayeva, J., Jumaniyazova, K., Azimzadeh, S., Canigür, S., & Esen, F. (2019). Çevre Kirliliğinin İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri. *Türk Tıp Öğrencileri Araştırma Dergisi*, 1(3), 52-58.
- Javad, M. M., Darvishi, M., & Javad, A. M. (2020). Green Supplier Selection For The Steel Industry Using Bmw And Fuzzy Topsis: A Case Study Of Khouzestan Steel Company. *Sustainable Futures*, 2.
- Kannan, D., Govindan, K., & Rajendran, S. (2015). Fuzzy Axiomatic Design Approach Based Green Supplier Selection: A Case Study From Singapore. *Journal Of Cleaner Production*, 96, 194-208.
- Karakaşoğlu, N. (2008). Bulanık Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri Ve Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakule, F., Akakın, T., & Uçar, S. (2004). Türkiye’de Ve Dünyada Hazır Beton Sektörü.
- Kasap, G. C., & Peker, D. (2011). Çevreci Bir Yaklaşım: Yeşil Tasarım. *Business And Economics Research Journal*, 2(2), 101-116.
- Koca, G., & Behdioğlu, S. (2019). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetiminde Çok Kriterli Karar Verme: Otomotiv Ana Sanayi Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(3), 675-698.
- Korkmaz, M. K. (2015). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi Ve Sürdürülebilir Uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi IV.Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi*, (s. 1-13).

- Kumar, R., & Chandrakar, R. (2012). Overview Of Green Supply Chain Management: Operation And Enviromental Impact At Different Stages Of The Supply Chain. *International Journal Of Engineering And Advances Technology*, 1(3), 1-6.
- Lee, A. H., Kang, H.-Y., Hsu, C.-F., & Hung, H.-C. (2009). A Green Supplier Selection Model For High-Tech Industry. *Expert Systems With Applications*, 36, 7917-7927.
- Liu, P., & Zhang, X. (2011). Research On The Supplier Selection Of A Supply Chain Based On Entrpy Weight And Improved Electre-III Method. *International Journal Of Production Research*, 49(3), 637-646.
- Ma, X., & Liu, T. (2011). Supplier Selection Analysis Under The Green Supply Chain. In *2011 IEEE International Conference On Automation And Logistics*, 205-209.
- Masoomi, B., Sahebi, I. G., Fathi, M., Yıldırım, F., & Ghorbani, S. (2022). Strategic Supplier Selection For Renewable Energy Supply Chain Under Green Capabilities (Fuzzy Bmw-Waspas-Copras Approach). *Energy Strategy Reviews*, 40, 1-17.
- Menteşe, S. (2017). Çevresel Sürdürülebilirlik Açısından Toprak, Su Ve Hava Kirliliği: Teorik Bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(53), 381-389.
- Mercan, Y. (2020). Tedarik Ziincirinde Yeşil Tedarikçi Seçimi: Bir Alan Araştırması. *Doktora Tezi*, Trakya Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Noci, G. (1997). Designing 'Green' Vendor Rating Systems For The Assessment Of A Supplier's Environmental Performance. *European Journal Of Purchasing & Supply Management*, 3(2), 103-114.
- Öçlü, B. (2015). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi Ve İşletme Performansı Arasındaki İlişki: Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, A. (2007). Tedarikçi Seçiminde Karar Modelleri Ve Bir Uygulama Denemesi. *Doktora Tezi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgüven Tayfun, N., & Öçlü, B. (2016). Çevreci Ürünlerin Tüketicilerin Satın Alma KARarlarındaki Yeri Üzerine Bir Uygulama. *Niğde Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 185-198.
- Öztürk, D. (2016). Tedarik Zinciri Yönetimi Süreçlerini Etkileyen Faktörler. *Uluslararası Sosyal Ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6(1), 17-24.
- Peker, D. (2010). Çevresel Performansın Geliştirilmesinde Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi. *Yüksel Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pınar, A. (2020). Tedarikçi Seçiminde Kullanılan Çok Kriterli Karar Verme Metotları. *Journal Of Turkish Operations Management*, 4(2), 449-478.

- Ramakrishnan, K. R., & Chakraborty, S. (2020). A Cloud Topsis Model For Green Supplier Selection. *Facta Universitatis. Series: Mechanical Engineering*, 18(3), 375-397.
- Sarkis, J. (1999). How Green Is The Supply Chain?: Practice And Research. *SSRN Electronic Journal*.
- Sarkis, J. (2003). A Strategic Decision Framework For Green Supply Chain Management. *Journal Of Cleaner Production*, 11, 397-409.
- Sarkis, J., & Rasheed, A. (1995). Greening The Manufacturing Function. *Business Horizons-Bloomington*, 38, 17-30.
- Soba, M. (2012). PROMETHEE Yöntemi Kullanılarak En Uygun Panelvan Otomobil Seçimi Ve Bir Uygulama. *Journal Of Yasar University*, 28(7), 4708-4721.
- Soyer, A., & Türkay, A. B. (2020). Yeşil Satın Alma Ve Yeşil Tedarikçi Seçimi: Beyaz Eşya Sektöründe Bir Uygulama. *Mühendislik Bilimleri Ve Tasarım Dergisi*, 8(4), 1202-1222.
- Supçiller, A. A., & Deligöz, K. (tarih yok). Tedarikçi Seçimi Probleminin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Uzlaşık Çözümü. *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*(18.EYİ Özel Sayısı), 355-368.
- Şahin, A., & Akkaya, C. (2013). Promethee Sıralama Yöntemi İle Portföy Oluşturma Üzerine Bir Uygulama. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 67-81.
- Şişman, B. (2016). Bulanık Moora Yöntemi Kullanılarak Yeşil Tedarikçi Geliştirme Programlarının Seçimi Ve Değerlendirilmesi. *Journal Of Yasar University*, 11(44), 302-315.
- Tekin, H. (2021). Hazır Beton Firmalarının Üretim Stratejilerinin Çevre Bilinci Ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi. *Avrupa Bilim Ve Teknoloji Dergisi, Özel Sayı*(32), 843-849.
- Tutkun, H. İ. (2007). Tedarik Zinciri Yapısının Tasarlanması Ve Örgütlenmesi Öncesinde İşletme De Uygulanabilirliğinin Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vieira, L. P., Figueiredo, A. D., Moriggi, T., & John, V. M. (2019). Waste Generation From The Production Of Ready-Mixed Concrete. *Waste Management*, 94, 146-152.
- Yang, Y., & Wu, L. (2007). Grey Enropy Method For Green Supplier Selection. *School Of Energy Science & Engineering*, 4682-4685.
- Yangınlar, G., & Sarı, K. (2017). İşletmeleri Yeşil Lojistik Uygulamalarına Zorlayan Sebepler Üzerine Bir Araştırma. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 6(1), 101-121.

- Yaprak, İ., & Doğan, N. Ö. (2019). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi: İlgili Literatüre Dayalı Bir MEvcut Durum Analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi*, 15(4), 1143-1165.
- Yarlıkaş, S., & Can, Z. V. (2019). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimini Etkileyen Faktörlerin Önem Sıralamalarının Swara Ve Copeland Yöntemleri İle Belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14, 899-924.
- Yerlikaya, M. A., Efe, B., & Efe, Ö. F. (2017). Çevresel Atık Kriteri Temelli Tedarikçi Seçim Problemi. *The International New Issues In Social Sciences*, 5(5), 311-322.
- Zhang, G., & Zhao, Z. (2012). Green Packaging Management Of Logistics Enterprises. *Physics Procedia*, 24, 900-905.
- Zhu, Q., & Sarkis, J. (2004). Relationships Between Operational Practices And Performance Among Early Adopters Of Green Supply Chain Management Practices In Chinese Manufacturing Enterprises. *Journal Of Operations Management*, 22, 265-289.
- Zhu, Q., Sarkis, J., & Geng, Y. (2005). Green Supply Chain Management In China: Pressures Practices And Performance. *International Journal Of Operations & Production Management*, 449-468.
- Zhu, Q., Sarkis, J., & Lai, K.-H. (2011). Examining The Effects Of Green Supply Chain Management Practices And Their Mediations On Performance Improvements. *International Journal Of Production Redearch*, 50(5), 1377-1394.
- Zhu, Q., Sarkis, J., Cordeiro, J. J., & Lai, K.-H. (2008). Firm-Level Correlates Of Emergent Green Supply Chain Management Practices In The Chinese Context. *Omega*, 36, 577-591.
- Zsidisin, G. A., & Hendrick, T. E. (1998). Purchasing's Involvement In Environmental Issues: A Multi-Country Perspective. *Industrial Management & Data Systems*, 98(7), 313-320.

Kaynakça

- Akman, G. ve Alkan, A. (2006). Tedarik zinciri yönetiminde bulanık AHP yöntemi kullanılarak tedarikçilerin performansının ölçülmesi: Otomotiv yan sanayiinde bir uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 5(9), 23-46.
- Aksoy, E., Ömürbek, N. ve Karaatlı, M. (2015). AHP temelli MULTIMOORA ve COPRAS yöntemi ile Türkiye Kömür İşletmeleri'nin performans değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(4), 1-28.
- Antucheviciene, J., Zakarevicius, A., Zavadskas, E. K. (2011). Measuring congruence of ranking results applying particular MCDM methods. *Vilnius Gediminas Technical University*, 22(3): 319-338.
- Arslan, H. M. (2017). AHP-VIKOR yöntemi ile en iyi tedarikçi seçimi ve bir uygulama. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16 (63).
- Arslan, R. (2018). "Çok kriterli karar verme yöntemlerinin karşılaştırılması ve bütünleştirilmesi: OECD verileri üzerine bir uygulama.", Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Türkiye.
- Ataman, Göksel. "Tedarik Zinciri ve Yönetimi: Değişim Mühendisliği ve Dış kaynaklardan Yararlanma İlişkisi Üzerine Bir İrdeleme", *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 17, 2002.
- Atlı, H. F. (2022). "Tarım sektöründe tedarik zinciri iş birliğine yönelik çok kriterli karar verme yaklaşımı", Doktora Tezi., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, Türkiye
- Başkol, M. (2011). Bir rekabet aracı olarak tedarik zinciri yönetimi: Strateji ve yaklaşımlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 13-27.
- Beşkese, A. and Sakra, A. (2010). A model proposal for supplier selection in automotive industry. *14th International Research/Expert Conference, Trends in the Development of Machinery and Associated Technology, Mediterranean Cruise*, 11-18, 809-812.
- Bıçakçı, P. S., & Üreten, S. (2017). Tedarik zinciri yönetimi uygulamalarının zincir performansı üzerindeki etkileri: bir uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 367-386.
- Boer, L. D., Labro, E. and Morlacchi, P. (2001). A review of methods supporting supplier selection. *European Journal of Purchasing & Supply Management*, 7, 75-89.
- Büyüközkan, G. ve Göçer, F. (2017). Application of a new combined intuitionistic fuzzy MCDM approach based on axiomatic design methodology for the supplier selection problem. *Applied Soft Computing*, 52, 1222-1238.

- Canatan, E. (2022). "Çok kriterli karar verme yöntemleri kullanılarak savunma sanayi sektöründe tedarikçi seçimi." Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Demirdöğen O. ve Küçük, O. (2007). Malzeme akışının etkinliğinde tedarik zinciri yönetiminin önemi. *Ticaret Kullanım Alanları Sempozyumu*, 24-25.
- Ekemen, K. (2014). "Savunma Sanayi Sektöründe Tedarik Zinciri Yönetimi Yazılımlarının Talep Yönetimine Etkileri," Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Ellram, L. M. and Cooper, M. C. (1990). Supply chain management, partnerships, and the shipper-third-party relationship. *The International Journal of Logistics Management*, 1(2), 1-10.
- Erdal, M. (2014). *Satın alma ve Tedarik Zinciri Yönetimi*, Beta Basım Yayınevi, İstanbul, Türkiye.
- Genç, R. (2012). *Çağımızın Mesleği Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetiminin Yöntem ve Kavramları*, Detay Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- Görener, A. (2013). Tedarik zinciri stratejisi seçimi: Bulanık VIKOR yöntemiyle imalat sektöründe bir uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(3), 47-62.
- Güler, D. ve Saner, G. (2017). Türkiye'de süt sığırcılığı işletmelerinde tedarik zinciri yönetiminin değerlendirilmesi. *Tarım Ekonomi Dergisi*, 23(2), 165-171.
- Güles, H. K., Çağlıyan, V. ve Şener, T. (2014). Hazır giyim sektöründe analitik hiyerarşi prosesi yöntemine dayalı tedarikçi seçimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet YILDIZ Özel Sayısı*, 15(43), 159-170.
- Hafeez, K., Zhang, Y., & Malak, N. (2002). Determining key capabilities of a firm using analytic hierarchy process. *International journal of production economics*, 76(1), 39-51.
- Ho, W., Xu, X., & Dey, P. K. (2010). Multi-criteria decision making approaches for supplier evaluation and selection: A literature review. *European Journal of operational research*, 202(1), 16-24.
- İslamoğlu, A.H., (2006). *Pazarlama Yönetimi*, Beta Basım Yayınevi., İstanbul, Türkiye.
- Kahraman, C., Cebeci, U. and Ulukan, Z. (2003). Multi-criteria supplier selection using fuzzy AHP. *Logistics Information Management*, 16(6), 382-394.
- Kapar, K., (2013). Bir Üretim İşletmesinde Analitik Hiyerarşi Süreci ile Tedarikçi Seçimi, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), s: 197-231.

- Karaatlı, M. ve Davras, G. (2014). Tedarikçi seçiminde analitik hiyerarşi prosesi ve hedef programlama yöntemlerinin kombinasyonu: *Otel işletmelerinde bir uygulama. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 12(24), 182-196.
- Kuruüzüm, A. ve Atsan, N. (2001). Analitik hiyerarşi yöntemi ve işletmecilik alanındaki uygulamaları. *Akdeniz IIBF Dergisi*, 1(1), 83-105.
- Lambert, D. M., Cooper, M. C. and Pagh, J. D. (1998). Supply Chain Management: Implementation Issues and Research Opportunities. *The International Journal of Logistics Management*, 9(2), 1-20.
- Mahalik N, Kim K (2016) The Role of Information Technology Developments in Food Supply Chain Integration and Monitoring. Innovation and Future Trends in Food Manufacturing and Supply Chain Technologies: 21-37.
- Ndubisi, N. Oly, Jantan, M., Cha Hing, L. and Salleh Ayub, M. (2005). Supplier selection and management strategies and manufacturing flexibility. *Journal of Enterprise Information Management*, 18(3), 330-349.
- Özdağoğlu, A. (2013). İmalat işletmeleri için eksantrik pres alternatiflerinin COPRAS yöntemi ile karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8).
- Özdemir, A. (2007). "Tedarikçi seçiminde karar modelleri ve bir uygulama denemesi." Doktora Tezi., Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.
- Özdemir, A. İ. (2004). Tedarik Zinciri Yönetiminin Gelişimi, Süreçleri ve Yararları, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23, 87-96.
- Özel, B., & Özyörük, B. (2013). Bulanık aksiyomatik tasarım ile tedarikçi firma seçimi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22(3), 415-423.
- Öztürk, D. (2016). Tedarik zinciri yönetimi süreçlerini etkileyen faktörler. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi* 6(1), 17-24.
- Parahinski, C. and Benton, C. (2004). Supplier Evaluations: Communication Strategies to Improve Supplier Performance. *Journal of Operations Management*, 22, 39-62.
- Podvezko, V. (2011). The comparative analysis of MCDA methods SAW and COPRAS. *Engineering Economics*, 22(2), 134-146.
- Polat, B. (2023). Tedarik zinciri ve tedarikçi seçim süreçlerinde dijitalleşmenin etkileri: Tedarikçi seçiminde analitik hiyerarşi prosesi (AHP) yaklaşımının işletmeye katkılarının makine üreticisi işletme örneğinde araştırılması. *New Era International Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 8(21), 1-29.
- Saaty, T. L. (2001). "Decision making for leaders: the analytic hierarchy process for decisions in a complex world.", RWS publications, ABD.

- Sarıçalı, G. (2018). “Çok kriterli karar verme yöntemlerinden KEMIRA-M ve COPRAS yöntemlerinin mermer işletmesinde makine seçim sürecine uygulanması.”, Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, Türkiye.
- Sarıçalı, G. ve Kundakçı, N. (2016). AHP ve COPRAS yöntemleri ile otel alternatiflerinin değerlendirilmesi. *International Review of Economics and Management*, 4(1), 45-66.
- Scott, C. and Westbrook, R. (1991). New strategic tools for supply chain management. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 21(1), 23-33.
- Sezen G (2011) “Gıda Zincirlerinde Dağıtım Ağı Tasarımı: Hollanda’ da Bir Uygulama.”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın., Türkiye.
- Speakman, R., Kamauff, J. and Spear, J. (1999). Towards more effective sourcing and supplier management. *European Journal of Purchasing & Supply Management*, 5(2), 103.
- Tabanlı, G. (2019). “Çok kriterli karar verme teknikleri ile tedarikçi seçimi: Ambalaj sanayisinde bir örnek.”, Yüksek Lisans Tezi., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya., Türkiye.
- Tekeş, M. (2002). “Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri ve Türk Silahlı Kuvvetleri’nde Kullanılan Tabancaların Bulanık Uygunluk İndeksli Analitik Hiyerarşi Prosesi ile Karşılaştırılması.”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Towill, D. R., Childerhouse, P., & Disney, S. M. (2002). Integrating the automotive supply chain: where are we now. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 32(2), 79-95.
- Tufan, D. (2020). “Gıda sektöründe çok kriterli karar verme yöntemleri ile tedarikçi seçimi.” Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Türkiye.
- Türer, S., Ayvaz, B., Bayraktar, D. ve Bolat, B. (2009). Tedarikçi değerlendirme süreci için yapılan sinir ağı yaklaşımı: Gıda sektöründe bir uygulama. *Endüstri Mühendisliği Dergisi*, 20(2), 31-40.
- Tütek H. H., Gümüşoğlu Ş. ve Özdemir A. (2012), *Sayısal Yöntemler Yönetmelik Yaklaşım*, Beta Basım Yayınevi, İstanbul, Türkiye.
- Van Weele, A. (2018). “Purchasing and supply chain management.”, Cengage Learning EMEA, UK.
- Vipul, J., Sangaiah, A. K., Sakhuja, S., Thoduka, N. and Aggarwal, R. (2018). Supplier selection using fuzzy AHP and TOPSIS: A case study in the Indian automotive industry. *Neural Computing and Applications*, 29(7), 555-564.

Yazgan, H. İ. ve Yıldız, M. S. (2017). Bilgi sistemleri stratejilerinin tedarik zinciri performansına etkisi: İhracat yapan işletmeler üzerine bir araştırma. *Journal of International Social Research*, 10(52).

Biyokimya Alanında Güncel Araştırmalar

Editör: Prof. Dr. Halit Demir

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyinlari.com

✉ info@ozguruyinlari.com

Biyokimya Alanında Güncel Araştırmalar

Editör: Prof. Dr. Halit Demir

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-2-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub586>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Demir, H. (ed) (2024). *Biyokimya Alanında Güncel Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub586>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyinlari.com/>

Kaynaklar

- Agency for Toxic Substances and Disease Registry (ATSDR). 2008. Toxicological Profile for Cadmium. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Public Health service <http://www.atsdr.cdc.gov/toxprofiles/tp5.pdf>
- Akdeniz, Vildan., Özer Kınık., Oktay Yerlikaya., Ecem Akan. 2016. İnsan Sağlığı ve Beslenme Fizyolojisi Açısından Çinkonun Önemi, Akademik Gıda 14(3) (2016) 307-314.
- Akbulut, T., 1982. *Meslek hastalıklarında korunma yöntemi ve kurşun zehirlenmesine uygulanması*. İstanbul.
- Ali, M.M., Murthy, R.C., ve Chandra, S.V. 1986. Developmental and long term neurobehavioral toxicity of low level in utero cadmium exposure in rats. *Neurobehav Toxicol Teratol*. 8:463-468.
- Alonso, E. C., Martinez T., 2001. Lead and cadmium exposure from contaminated soil among residents of a farm area near on endustrialsite. *Arch. Environ. Health*: 56(3): 278-282.
- Atabek, M.E., Kurtoglu, S., Pirgon, O., Uzum, K., ve Saraymen, R. 2007. Relation of in utero lead exposure with insulin-like growth factor-I levels and neonatal anthropometric parameters. *Int J Hyg Environ Health*, 210(1): 91-5.
- Aoyagi, T., Ishikawa, H., Miyaji, K. Hayakawa, K., 2002. Cadmium induced Testesteroniculer damage in a rat model of subchoronic intoxication. *Reproductive Medicine and Biology*. (1):59-63
- Aydınol, B. 1993., Tehlike saçan element. *Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi dergisi*. (journal of medical school). C:20 S:3.
- Baranski, B. 1985. Effect of exposure of pregnant rats to cadmium on prenatal and postnatal development of the young. *JHyg Epidemiol Microbiol Immunol* 29:253-262.
- Barany, E., Bergdahl, I., Baratteby, E., Lundh. 2002. Trace elements in blood and serum of Swedish adolecents. *Environ. Res*. 89(1). 72-84.
- Bayşu, N., Çamaş, H., 1995. *Biyokimya*, 1. baskı, yayın no:1, Yüksek öğretim kurumu matbaası. Ankara.
- Bayşu, N., Çamaş H., 1995. *Biyokimya*-Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları. 1, Kars.
- Belgemen, T., Akar, N., 2004. Çinkonun yaşamsal fonksiyonları ve çinko metabolizması ile ilişkili genler. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası 57(3): 161-166.
- Benes, B., Spevackova, V., Cejchanova, M., Smid, J., Svandova, E. 2001. Retrospective study of concentration levels of Pb, Cd, Cu and Se in serum

- of the Czech population in time period 1970-1999. *Cent. Eur. J. Public Health*. 9(4): 190-195.
- Bilici, M., 2005. *Van Yöresi Sanayi Sitesinde Çalışan İşçilerin Kan Serumlarında Bazı Elementler (Çinko, Krom, Kurşun Ve Kadmiyum) İle Bazı Karaciğer Enzimleri (Ast, Alt) Seviyesinin Tayini* (Yüksek Lisans Tezi, Basılmış) Y.Y.Ü. Fen Bilimleri Ens. Yayını. Van.
- Bremer, I., 1970 Zinc, Copper and Manganese in The Alimentary Tract of Sheep. *Br. J. Nutr.* 24, 769-783
- Brown, K.H., Wuehler, S.E., Peerson, J.M., 2001. The importance of zinc in human nutrition and estimation of the global prevalence of zinc deficiency. *Food and Nutrition Bulletin* 22: 113- 125.
- Cerklewski, F. L., 1979. Influence of dietary zinc on lead toxicity during gestation and lactation in female rat. *V. Nutr.*, 109:1703-1707
- Cerna, M., Spevackova, V., Benes, B., Cejchanova, M., Smid, J., 2001. Reference values for lead and cadmium in blood of Czech population. *Int. J. Occup. Med. Environ. Health*. 14(2): 189-192.
- Chavapil M., 1976. Effect of Zinc on cells and Biomembrans. *Medical Clinics of North America*. Vol. 60, P. 799-812.
- Corry, D., 1990. Alterations in tissue Pb distribution and hemopoietic inducers during advanced age. *Arch. Toxicol*, 34, pp:31-37
- Cousing, R. J., 1989. Theoretical and Practical Aspects of Zinc Uptake and Absorption. *Adv. Exp. Med. Biol.* 249(3)
- Coşan, Didem Turgut., Aylin Dal, Ahu Soyocak., Ertuğrul Çolak., Arzu Çiçek., Hülyam Kurt., 2017. The Investigation Of Tannic Acid Effects On Removal Of Heavy Metals And Some Biochemical Values In The Rat Toxicity Induced By Cadmium Kocatepe Tıp Dergisi Kocatepe Medical Journal 18:146-153
- Demet, Ö., Baş, A. L., 1992. Çevresel toksikoloji yönünden bazı ağır metaller, *Çevre Dergisi*, 5, 42-46.
- Efe, S., 1961. Kurşun işçilerinde yapılan incelemelerin neticileri, *Yeni Tıp Alemi*, 10: 642.
- Elinder, C., Friberg, L., Lind, B., Jawaid, M., 1983. Lead and cadmium levels in blood samples from the general population of Sweden. *Environ. Res.* 30(1). 233-253.
- Engel, R.E., Hammer, D.I., Horton, R.J.M., Lnae N.M., ve Plumle, L.A; N.C., 1971, vs. *Environmental protection Agency*.
- Fischer, A., Georgieva, R., Nikolova, V., Halkova, J., Bainova, A., 2003. Health risk for children from lead and cadmium near a non-ferrous smelter in Bulgaria. *Int. J. Hyg. Environ. Health*. 206(1).25-38.

- Fleischer, M, Et, Al.,1974. Environmental impact of cadmium, a review by the panel on hazardous trace substances, *Environmental health perspectives*, 7: 253.
- Friberg, L., Kjelstrom, T., Nordberg, G. F., Cadmium in.:Friberg L, Nordberg G. F, Vouk V, 1986 *Editors Handbbook on the Toxicology of Metals*. Amsterdam: Elsevier; 130-184
- Güray, Ö. 1996 Ankara'da profesyonel kurşun zehirlenmeleri üzerinde bir çalışma. *Ankara Üniv. Tıp Fak. Mec.* 19(1). 19-24.
- Gürpınar, M., Ergun A. 1989. *Çevre Sorunları Ders Notları*. İstanbul.
- Gür, K., Akınerdem, F. 1992. Brositlerin toprak ve su canlıları üzerine etkileri. *Tarımda Kaynak*, 2(1) 55-63.
- Harper, H. 1975. Enzymes. *Review of physiological chemistry*. California loos Atlos 15 th Ed. 126-172. USA
- Higashikawa, K., Zhang, Z., Shimbo,S., Moon, C., Watanabe, T. 2000. Correlation between concentration in urine and in blood of cadmium and lead among women in Asia. *Sci. Total Environ.* 246(2-3): 97-107.
- Huff J, Lunn RM, Waalkes MP, Tomatis L, Infante PF Cadmiuminduced cancers in animals and in humans. *Int J Occup Environ Heal* 2007;13(2):202-212.
- ICPS, Editor 1992. İnviromental health criteria 134. cadmium. Geneva: *World Health Organization*.
- İlhan, Mustafa N. 2002. Krom ve bileşiklerinin zararlı sağlık etkileri ve korunma, *Türk Tabipleri Birliği Mesleki sağlık ve Güvenlik Dergisi*.
- Kahvecioğlu Ö, Kartal G, Güven A, Timur S. 2003; Metallerin çevresel etkileri-I. *Metalurji Dergisi* 136:47-53
- Kanat, Y., 2005. *Ağır asfalt işlerinde çalışan işçilerin ve kırsal kesimde yaşayan kişilerin kan serumlarında bazı ağır metal iyonları ile bazı spesifik karaciğer enzimleri ve testosteron hormonu miktarlarının tespiti* (yüksek lisans tezi, basılmış) Y.Y.Ü. Fen Bilimleri Ens. Yayını. Van.
- Karpuzcu, M. 1991. Çevre kirlenmesi ve kontrolü, *Boğaziçi Üniv. Çevre Bilimleri Enstitüsü*, Koç matbaası, İstanbul (3. baskı).
- Kasuya, M., Teranishi,H., at al 1992. Water pollution by cadmium and the onset of itai-itai disease, *water science technology*, 5,11, pp 149-156.
- Keskin, H., 1975, Gıda Kimyası. İstanbul Üniv. Yayınları Sayı: 1980, Şirketi Mürettibiye Basımevi, İstanbul.
- Khandekar, R., Raghunath, R., Mishra, U. 1987. Levels of lead, cadmium, zinc and copper in the blood of an urban population. *Sci. Total Environ.* 66. 185-191.
- Kıss, T., Ossipento, O.N. 1994. Toxic effects of heavy metals on lanic channels. *Pharmacological Revins Völ.* 46, no:3. USA

- Kınık, Ö., Uysal, H., Akbulut, N., 2001. Süt ve Süt Ürünlerinde İz Elementler (Tercüme)., IDF Yayın No: 278, E.Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No: 549.
- King. J. C., 1990. Assesment of Zinc Status. *J. Nurt.* 120(Suppl. 11) 1474
- Kraft, W., Hartmann, K. 1995. *Altersabhöngigkeiten Van Laborwerten Bei Hunt end Katze.* Tierarztl.Prax.23.502-508.
- Kutlubey, R., Cinan, M., Gürsoy, E. 1990. Kadmiyumun Testis dokusunun morfolojisi üzerine etkileri, *Erciyes Üniv. Sağlık Bilimleri Dergisi.* 1: 159-167. Kayseri.
- Laskey, J.W. Rehnberg G.L. Laws, S.C. Hein, J.F., 1984. Reproductif effect of low acute doses of cadmium choloride in adult male rats. *Toxical Appl. Pharmacology;* 73: 250-255
- Markowitz, M. Lead Poisoning In: Kliegman RM, Behrman RE, Jenson HB, Stanton BF. Nelson. 2007. Textbook of Pediatrics.18 thed. Saunders (pp: 2913-2917).
- Mehmetoğlu., 2002. *Klinik Biyokimya Laboratuvarı El Kitabı*, Konya.
- Meral. I., Demir, H., Gündüz, H., Mert, N., Doğan, I., 2004 Serum Copper , Zinc, Manganese and Magnesium Status of Subjects With Chronic Fluorosis, *Fluoride vol. 37;* No; 2; 102-106
- Merion, E. 1990. Environmental chemistry and biological effects of Cadmium compounds. *Toxical İnvironments. Chem.* 26 (1-4). 27-44
- Mortada, W., Sobh, M., Dafrawy, M., Farahat, S. 2002 Reference intervals of cadmium, lead and mercury in blood , hair and nails. *Environ Res.* 90 (2): 104-110.
- Mortada, W.I., Sobh, M.A., ve El-Defrawy, M.M. 2004. The exposure to cadmium, lead and mercury from smoking and its impact on renal integrity. *Med Sci Monit* 10:CR112-116.
- Mutluay, H., Demirak, A., 1996. *Su kimyası*, Beta basım yayım dağıtım AŞ, 83-84, İstanbul.
- Järup, L., ve Akesson, A. 2009. Current status of cadmium as an environmental health problem. *Toxicol Appl Pharmacol.* 1;238(3):201-8.
- Omarova, A., ve Phillips, C.J.C. 2007. A meta-analysis of literature data relating to the relationships between cadmium intake and toxicity in humans. *Environ Research* 103:432-440.
- Özbolat Gültüzar, Tuli Abdullah 2016. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı, Adana, Turkey Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 2016; 25(4):502-521)
- Özmen ,D., Boydak. B., Ersöz, B., Güner, İ., Menteş, G., Sermet, E., 1993. Kardiyak Cerrahi Sonrası Serum Demir, Çinko, Bakır Düzeyleri ile Bu Elementlerin Transport Proteinlerindeki Değişiklikler, *Biyokimya Dergisi, Cilt XVIII,* Sayı: 1, S: 25-33

- Örün, Emel., S. Songül YALÇIN, 2011 Lead, Mercury, Cadmium: Effects on Child Health and Using Hair Samples in Determination of Exposure , *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi* Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 2011, 73-81)
- Pamela C. Cahampe, Richard A. Harvey. 1994 *Biochemistry*. B. Lippincott Company
- Patrick, L. 2003. Toxic metals and antioxidants: Part II. The role of antioxidants in arsenic and toxicity. *Altern Med Rev*. 8(2); 112-116
- Paulsen, F., Mai, S., Zellmer, U., Aslen, C., 1996. Blood and hair arsenic, lead and cadmium analysis of adults. *Gesundheitswesen*. 58 (8-9), 459-464.
- Perger, F., 1987. Zingmangel und Störungen in Immunreaktionen und bei Diabetes. *Erfahrungsheilkunde*. 37, 285- 290,
- Petering, H.G., Choudhury, H., ve Stemmer, K.L. 1979. Some effects of oral ingestion of cadmium on zinc, copper, and iron metabolism. *Environ Health Perspect*. 28:97-106.
- Prasad, A.S., 2008. Zinc in human health: Effect of zinc on immune cells. *Journal of Molecular Medicine* 14(5-6): 353-357
- Rani A, Kumar A, Lal A, Pant M. Cellular mechanisms of cadmium-induced toxicity: A review. *Int J Environ Heal R* 2014;24(4):378-399.
- Riedler, G. F., Zollinger, P. and Schimit, M., 1975. Changes in the blood Picture in Liver Disease, *Schweiz Med. Wochenschr*, 105, 47: 1593.)
- Qu, J., Xin, L., Ikeda, M., 1993. Blood lead and cadmium in general population in cinnan City, China. *Int.Arch. Occup.Environ. Health*. 65(1).201-204.
- Sandstead, H.H., Burk, R.F., Booth, G.H.J., Darby, W. J., 1970. Current Concepts on Trace Mineral . *Clinical Considerations, Medical Clinics of North america*, 54, 1509-31.
- Schmid, K., Lederer, P., Schaller, K., Angere, J. 1996. Internal hazardous substance burden of persons from various regions of origin studies of lead, cadmium and mercury exposure. *Zentralbl Hyg. Umweltmed*. 199(1): 24-37.
- Sevelius, E. 1995. *Diagnosis and prognosis of Chronic Hepatitis and cirrhosis in Dog. J. of Small Amin. prac.*36, 521-528.
- Sinell, H.J. 1985. *Einführung in Die Lebensmittelhygiene*. Verlag Paul Poery. Berlin, Hamburg.
- Singhal, R.L., and Thomas, J.A. 1980. *Lead Toxicity*, Urban Schurzenberg Bultimare, Münih.
- Sökmen, C. 1953. *Kurşun zehirlenmeleri*, İstanbul Klinik Dergisi; 7:1,sayfa.
- Şanlı, Y., Kaya Ş. 1992. *Veteriner Klinik Toksikoloji*, 1. baskı, Medisan yayınevi. Ankara.

- Thatcher, R.W., Lester, M.L., McAlaster, R., ve Horst, R. 1982. Effects of low levels of cadmium and lead on cognitive functioning in children. *Arch Environ Health*. 37(3):159-66
- Triche, E.W., ve Hossain, N. 2007 Environmental factors implicated in the causation of adverse pregnancy outcome. *Semin Perinatol*. 31(4), 240-2.
- Underwood, E. J. 1977. Trace elements in human and animal nutrition. *Academic Press Inc*. New York.
- Ülger, H., Coşkun, A., 2003. Çinko: Temel fonksiyonları ve metabolizması. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi* 5(2): 38-44.
- Üstüdalı, M. , Paşaoğlu, H. Muhtaroglu, S. (1991) *Biyokimya Su Ve Elementler*. Erciyes Üniversitesi Yayınları No: 16. Kayser
- Viaene, M.K., Masschelein, R., Leenders, J., De Groof, M., Swerts, L.J., ve Roels, H.A. 2000. Neurobehavioural effects of occupational exposure to cadmium: a cross sectional epidemiological study. *Occup Environ Med*. 57(1):19-27.
- Viarengo, A. 1985. Biochemical effects of trace metals. *Marina Pollution Bull*. 16. 153-158.
- Vural, N. ve Güvendik, G. 1983. Ankara'da hava ve insanlarda kan kurşun seviyesinin araştırılması. *Doğa Dergisi* 7: 191-200
- Vural, N. 1996. *Ankara Üniv. Eczacılık Fak. Yayınları*, No: 73. Ankara.
- Wittman, R and Hu, H. 2002. Cadmium exposure female metal workers. *Environ Health Respect*. 110(12). 1261-1266.
- WHO, 2006. Environmental Health Criteria, 234. Elemental Speciation in Health Risk Assessment. Geneva. (<http://www.who.int/ipcs/publications/ehc/ehc234.pdf>). (ulaşılma tarihi:20.03.2012).
- WHO, 1972. *Health Hazards of the Human Environment*, Geneva, P. 178-179
- WHO. 1989. Lead-Environmental Aspect's. *WHO Publication Center*, Albany, New York,.
- WHO. 1993. *Lead Involvemental Aspects Involvemental Health Criteria* 85, Geneva.
- WHO. 1996. Trace Elements in Human Nutrition and Health, 72-75, 123-130, 155-158, 163-166, *World Health Organization*, Geneva.
- Wrig, N., Brothen, G. 1988. Determination of Cadmium and lead in Norwegian maternal blood. *FSTA*.. 22(4) : 134-137.
- Yaylalı, B., Sözer, V., 1995. *İnsan Hastalıklarında Eser Elementler, Endokrinolojide Yönelişler*, 4, 1, 25-33,
- Yenson, M. 1988. *İnsan Biyokimyası*, Beta basım yayım dağıtım, İstanbul.

Kaynaklar

- Aslan, S., Öztürk, C., Delialioğlu, N., 2012. Klinik örneklerden izole edilen enterokokların vancomisin ve yüksek düzey aminoglikozid direncinin araştırılması. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilim Dergisi, 5 (2): 1-18.
- Batu, Zehra., 2023. Süt ve süt ürünlerinde antibiyotik kalıntıları ve sağlık , Sağlık ve Bilimsel Alan Araştırmaları, Bölüm IV.
- Bogialli, S., Capolino, V., Curini, R., Di Corcia, A., Nazzari, M., Sergi, M. (2004). Simple and rapid liquid chromatography– tandem mass spectrometry confirmatory assay for determining amoxicillin and ampicillin in bovine tissues and milk. Journal of agricultural and food chemistry, 52(11), 3286-3291.
- Buran, C., 2021. Kanamisin tayini için moleküler baskılanmış mikrokürelerin sentezi ve karakterizasyonu (Yüksek Lisans Tezi, Basılmış) Y.Y.Ü. Fen Bilimleri Ens. Yayını. Van.
- Brown, K., Mugoh, M., Call, D. R., Omulo, S. (2020). Antibiotic residues and antibiotic-resistant bacteria detected in milk marketed for human consumption in Kibera, Nairobi. Plos one, 15(5), e0233413.
- Can, H. Y., & Sarı, K. B. (2023). Malatya ilinde üretilen peynirlerden izole edilen *Bacillus cereus* suşlarında enterotoksin kodlayan genler ile antibiyotik direncinin araştırılması. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(2), 1500- 1512.
- Ercan ve ark.. Sütte antibiyotik kalıntısının analiz metotları, iv. International an-kara multidisciplinary studies congress 29-31 july 2022 Ankara Turkey).
- Filazi, A., Yurdakök, B. (2010). Antibiyotik tedavisi sonrası sütte kalıntı sorunu ve bu sorunun belirlenmesinde kullanılan testler. Türkiye Klinikleri J Vet Sci, 1(1), 34-43.
- Grunwald, L., Petz, M. (2003). Food processing effects on residues: penicillins in milk and yoghurt. Analytica Chimica Acta, 483(1-2), 73-79.
- Hankin, L., Lacy, G. H., Stephens, G. R., Dillman, W. F. (1979). Antibiotic-resistant bacteria in raw milk and ability of some to transfer antibiotic resistance to *Escherichia coli*. Journal of food protection, 42(12), 950-953.
- Hızılsoy, H., 2018. Sütte antibiyotik kalıntı durumunun incelenmesi, Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 15 (2): 169-178.
- Kantiani, L., Farré, M., Barceló, D. (2009). Analytical methodologies for the detection of β lactam antibiotics in milk and feed samples. TrAC Trends in Analytical Chemistry, 28(6), 729-744
- Kalantari, N., Doaei, S., Gordali, M., Rahimzadeh, G., Gholamalizadeh, M. (2016). The association between Dairy Intake, Simple Sugars and Body Mass Index with Expression and Extent of Anger in Female Students. Iranian journal of psychiatry, 11(1), 43.

- Karagül, H., Altıntaş, A., Fidancı, U.R., Sel, T. (1999). Temel Biyokimya Uygulamaları, Medisan, Ankara.
- Karadağ, Aytaç., 2018. Antibiyotik kullanımında dikkat etmemiz gereken 7 hayati faktör.<http://www.memorial.com.tr/saglik-rehberleri/antibiyotik-kullaniminda-dikkat-etmemiz-gereken-7-hayati-faktor/> Memorial Sağlık Grubu,
- Kebede G, Zenebe T, Disassa H, Tolosa T. Review on detection of antimicrobial residues in raw bulk milk in dairy farms. Afr J Basic Appl Sci 2014; 6(4):87-97.
- Keyvan E. Çiğ süt örneklerinden izole edilen Staphylococcus aureus izolatlarında antibiyotik direnç özelliklerinin tespiti. Veteriner Hekimler Derneği Dergisi. 2019; 90(1): 9-14.
- Levy, S. M., Warren, J. J., Broffitt, B., Hillis, S. L., Kanellis, M. J. (2003). Fluoride, beverages and dental caries in the primary dentition. Caries research, 37(3), 157-165.
- Parlakay, A. Ö. (2019), Akılcı Antibiyotik Kullanımı. Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi, 13(3), 121-121.
- Sipahi, N. & Çelik Doğan, C. (2023). Sağlıklı Hayvanlardan Alınan Süt Örneklerinde Potansiyel Patojenler Ve Çoklu Antibiyotik Dirençliliği: Streptococcus Spp. Suşlarının Değerlendirilmesi, Gıda 48,(2023):952-962
- Şahal, M., 2012. Süt ve besi hayvancılığında antibiyotik kullanımı. Bilinçli Antibiyotik Kullanımı ve Direnç Sempozyumu, 12 Ekim 2012, Ankara. 56-64.
- Türk Gıda Kodeksi İçme Sütleri Tebliği (No: 2019/12)
- Virto, M.; Santamarina-García, G.; Amores, G.; Hernández, I. Antibiotics in Dairy Production: Where Is the Problem? Dairy 2022, 3, 541-564. <https://doi.org/10.3390/dairy3030039>
- Yavuz, H., Denizli, A., 2008. Moleküler baskılamamanın önemi. Bilim ve Teknik Dergisi, 11: 82-87.
- Yılmaz, Ö. T., Hızlısoy, H., Onmaz, N. O., Al, S., Yıldırım, Y., Gönülalan, Z. (2018). Sütte antibiyotik kalıntı durumunun incelenmesi. Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 15(2), 169-178.
- Wang, Q.; Wang, X.-F.; Jiang, Y.-Y.; Li, Z.-G.; Cai, N.; Guan, W.-Q.; Huang, K.; Zhao, D.-H. 2019. Determination of 5-nitro-2-furaldehyde as marker residue for nitrofurazone treatment in farmed shrimps and with addressing the use of a novel internal standard. Sci. Rep. 2019, 9, 19243.

Kaynakça

1. Ağlar, S. (2019). Yüksek irtifada muay thai yapan sporcuların oksidatif stres ve enzim düzeylerinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
2. Alessio H. M.& Goldfarb A.H. (1988). Lipid peroxidation and scavenger enzymes during exercise: Adaptive response to training. *J. Appl. Physiol.* 64:1333-6.
3. Brooks, G. A., Fahey, T. D., & Baldwin, K. M. (2005). *Exercise Physiology: Human Bioenergetics and Its Applications*. McGraw-Hill.
4. Cipryan, L. (2017). The effects of high-intensity interval training on reactive oxygen species and antioxidant defenses in trained individuals. *Journal of Sports Science and Medicine*, 140(2), 137-145.
5. Çakır-Atabek H, Demir S, Pınarbaşı RD. Effects of different resistance training intensity on indices of oxidative stress. *The Journal of Strength and Conditioning Research*. 2010, 9: 2491–2497.
6. Febrianti, A., et al. (2015). Endonezya'daki tropikal meyvelerin doğal antioksidan kaynağı olarak potansiyeli: Muay Thai sporcuları üzerindeki etkisi. *Journal of Sports Science*, 6(2), 5-10.
7. Güngörmez, Y. (2019). Muay thai sporcularının antioksidan sistem mekanizmaları ve enzim düzeylerinin (Cat, gsh, mda) incelenmesi (Master's thesis, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
8. Kazemi M. and Pieter W. (2004). Injuries at a Canadian National Taekwondo Championships: a Prospective
9. Merrilee N., Zetaruk M. A., Violan D. Z., Lyle J.M. (2000). Karate injuries in Children and Adolescents, *Accident Analysis and Prevention*, 32, 421-425.
10. Powers S, Chriswell D, Lawler J. Influence of exercise and fiber type on antioxidant enzyme activity in rat skeletal muscle. *American Journal of Physiology*. 1994, 266: 370-380
11. Salminen, A., Vihko, V., "Endurance Training Reduces the Susceptibility of Mouse Skeletal Muscle to Lipid Peroxidation in Vitro", *Acta Physiol Scand*, 117:109-106, 1983 22.
12. Saraiva, B. T. C., Prado, W. L. D., Vanderlei, L. C. M., Milanez, V. F., Damato, T. M. D. M., Santos, A. B. D., ... & Christofaro, D. G. D. (2022). Acute Effects of Muay Thai on Blood Pressure and Heart Rate in Adolescents with Overweight/Obesity. *Obesities*, 2(1), 94-102.
13. Serres, P., Calas, J., Guilbert, F. Karate et fracture du malaire. *Rev. Stomatol. Chir. Maxillofac.* 1973;74:177
14. Subudhi AW, Davis SL, Kipp RW, and Askew W. Antioxdant status and
15. Suhongsa, C. Muay Thai. Manchester: IAMTF, 1999

16. Şentürk A. Ve Atalay K. (2018). Muay Thai temel teknikler-kondisyon beslenme. Ankara
17. Zergeroğlu, A.M., Yavuzer, S., “Supramaksimal Egzersizin Eritrosit Antioksidan Enzimler Üzerine Etkisi”, Spor Bilimleri Dergisi, (8)4, 13-24, 1997

Kaynakça

1. Ağırbaş, O. (2019). Thera-Band® ile farklı tipteki güç egzersizlerinin oksidatif stres ve DNA hasarı üzerindeki etkileri. *Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(3), 14-21.
2. Ayaz, A., Zaman, W., Radák, Z., & Gu, Y. (2024). Harmony in Motion: Unraveling the Nexus of Sports, Plant-Based Nutrition, and Antioxidants for Peak Performance. *Antioxidants*, 13(4), 437.
3. Caglayan, A., & Ozbar, N. (2017). The Examination of The Effects of Functional Training Program Applied on Instable Ground on Anaerobic Capacities of Elite Martial Arts Athletes. *European Journal of Education Studies*.
4. Cinar V, 2011. Sporcu ve Sedanterlerde Ağırlık Antrenmanları İle Çinko Takviyesinin Bazı Fiziksel Ve Hematolojik Parametrelere Etkisi. F.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi. Elazığ
5. Kaynar, Ö. (2019). Boksörlerde müsabaka antrenman modelinin karaciğer enzimleri ve kas hasarı üzerine etkisi. *Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi* , 7 (3S), 114-117.
6. Mitchell H, Willams L ve Reter BR (1994) Clasification of Sports Medicine and Science in Spots and Exercise. American College of Sports Medicine and the American College of Cardiology
7. Morpa Spor Ansiklopedisi, 2005. Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti., İstanbul, 194-201.
8. Pala R, 2011. Boks Milli Takımının Avrupa Şampiyonasına Hazırlık Kampları Süresince Bazı Fiziksel Ve Oksidatif Stres Parametrelerinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ
9. Pala, R., Çınar, V., Kılıç, Y., Karadağ, M., Alpay, N., & Orhan, S. (2013). Milli boks takımı antrenörlerinin bazı kan değerlerinin maç öncesi ve sonrası karşılaştırılması. *Çevresel Biyolojideki Gelişmeler* , 7 (4), 689-692. Alesio H. M.&
10. Samar, E. (2013). *Dayanıklılık artırıcı antrenman yapan boksörlere quercetin verilmesinin antioksidan kapasite ve egzersiz performansını üzerine etkileri* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
11. Savaş İ, 1997. Spor Genel Kültürü, İnkılap Kitap evi, İstanbul.
12. Sekeroglu, M. R., Aslan, R., Tarakcioglu, M., Kara, M., & Topal, S. (1997). The effects of acute and programmed exercise on serum apolipoproteins and lipids in sedentary individuals. *Ege University Journal of Sports Medicine*, 32, 130.

13. Selçuk, M. S. (2014). Bayan boksörlerde 6 haftalık direnç lastiği uygulamasının maksimal kuvvet ve anaerobik güce etkisi.
14. Selcuk, M., Cinar, V., Sarikaya, M., & Oner, S. (2018). Reviewing the Effect of 10 Days of Intense Exercise Period on Certain Blood Parameters of Tennis Players. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11), 95-98.
15. Varlik, S. (1982). Fundamentals of boxing. Ankara: Oztek Pressing, 21-27.
16. Zileli, R., & Söyler, M. (2018). The Examination of Some Physical and Biomotor Parameters during the European Championship Preparation Camp of Turkey National Junior Women Boxing Team. *Journal of Education and Training Studies*, 6(9), 102-107.
17. Zukow, W., Gozhenko, A., & Kozyrev, A. (2019). Influence of the antioxidant complex on the physical efficiency of highly qualified athletes specializing in rowing

5. Kaynaklar

- Akpınar E, Atalay F, Akpınar S, Atıkcın Ş. Stabil Astımlı Hastalarda Atipik Solunum Yolu Patojenlerinin Antikor Seroprevalansı. *Solunum Hastalıkları*. 2008; 19: 45-51.
- Alpaydın AO, Bora ., Yorgancıoğlu A, Coskun AS, Celik P. Asthma control test and asthma quality of life questionnaire association in adults. *Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology*, 2012; 301-307.
- Altınar A, Atalay H, Bilal T. Bir antioksidan olarak E vitamini. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017; 6(3): 149-157.
- Alwarith J, Kahleova H, Crosby L, Brooks A, Brandon L, Levin SM, Barnard ND. The role of nutrition in asthma prevention and treatment. *Nutrition reviews*, 2020; 78(11): 928-938.
- Alwarith J, Kahleova H, Crosby L, Brooks A, Brandon L, Levin SM, Barnard ND. The role of nutrition in asthma prevention and treatment. *Nutrition reviews*, 2020; 78(11): 928-938
- Andreadis AA, Hazen SL, Comhair SAA, Erzurum SC Oxidative and nitrosative events in asthma. *Free Radical Biology & Medicine*, Vol. 35, No. 3, pp. 213–225, 2003
- Ayala-Mata F, Barrera-Mendoza CC, Cortés-Rojo C, Montoya-Pérez RDC, García Pérez ME, Rodríguez-Orozco AR. Antioxidants in asthma: Polyphenols. *Medicina interna de México*. 2019; 35(2): 223-234.
- Aydin Ö, Bavbek S, Çelik G, Ediger D, Erdinç M, Gemicioğlu B, Yorgancıoğlu A. Astım Tanı ve Tedavi Rehberi 2020 Güncellemesi. 2020; 1-332
- Bağcı Ş. Alerjik rinit ve/veya astım tanılı monosensitize hastalarda immünoterapinin yeni duyarlanma üzerine etkisinin incelenmesi. K. Ü. Tıp Fakültesi, Doktora Tezi, 2020 Kocaeli (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi I Eser Şimşek).
- Balaban S. Çocukluk Çağı Astım Hastalarında Astım Kontrol Testi ve Yoğunlaştırılmış Nefes Havasındaki Belirteçler ile Astım Kontrol Düzeyi ve Astım Şiddeti Arasındaki İlişkinin Araştırılması. G.Ü. Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi, 2010, Gaziantep (Danışman: Ö Keskin).
- Bateman, E. D., Hurd, S. S., Barnes, P. J., Bousquet, J., Drazen, J. M., Fitzgerald, M., ... & Zar, H. J. (2007). Global strategy for asthma management and prevention: GINA executive summary. *European respiratory journal*, 31(1), 143-178.
- Baysal. A. Beslenme. 16. Basım. Hatipoğlu Basın ve Yayım San. Tic. Ltd. Şti., Ankara; 2015, p:9-13.
- Beyhun NE, Çilingiroğlu N. Hastalık maliyeti ve astım. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*. 2004; 52(4): 386-392.
- Bozkurt N, Bozkurt H. Astımda semptom kontrolü ve yaşam kalitesi ilişkisi. *Dicle Tıp Dergisi*, 2015; 42(2): 208-213.

- Bozkuş F. Obezite ve Astım. Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi. 2020; 8(2): 91-98.
- Calder PC, Albers R, Antoine JM, Blum S, Bourdet-Sicard R, Ferns GA, Zhao J. Inflammatory disease processes and interactions with nutrition. *British Journal of Nutrition*. 2009; 101(S1): 1-45.
- Calder PC. Dietary modification of inflammation with lipids. *Proceedings of the Nutrition Society*. 2002; 61(3): 345-358.
- Caramori G, Papi A Oxidants and asthma *Thorax* 2004;59;170-173
- Chambers MD. Global Initiative for Asthma (GINA): What's New in GINA 2021?. 2021: 1-47.
- Cho YS, Moon HB. The role of oxidative stress in the pathogenesis of asthma. *Allergy, asthma & immunology research*. 2010; 2(3): 183-187.
- Ciencewicki J, Trivedi S, Kleeberger SR Oxidants and the pathogenesis of lung diseases *J Allergy Clin Immunol* 2008;122:456-468
- Cook-Mills JM, Averill SH, Lajiness JD. Asthma, allergy and vitamin E: Current and future perspectives. *Free Radical Biology and Medicine*. 2021; 179(1): 388-402.
- Çöl A. Stabil Astımlı Olgularda Endotel Disfonksiyonun Değerlendirilmesi ve Astım Kontrolüne Etkisinin Belirlenmesi. A. M. Ü. Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi, 2020, Aydın (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi O Yazıcı)
- Daloğlu G, Özkurt S, Evyapan F, Kıter G, Zencir M, Başer S. Denizli İl Merkezindeki 20–49 Yaş Grubu Erişkinlerde Astım Semptom Prevalansı ve Etkileyen Risk Faktörleri. *Toraks Dergisi*. 2006; 7(3): 151-155.
- Değirmenci E, Erdoğan Ç, Duygu ARAS, Tekin S. Papil ödemsiz idiyopatik intrakraniyal hipertansiyon. *Pamukkale Tıp Dergisi*. 2012; (2): 95-100.
- Devereux G, Seaton A. Diet as a risk factor for atopy and asthma. *Journal of allergy and clinical immunology*. 2005; 115(6): 1109-1117.
- Dworski R. Oxidant stress in asthma *Thorax* 2000;55 (Suppl 2):S51–S53
- Eliaçık K, Yenigün A. Astım Patogenezi Üzerine Omega-3 Yağ Asitlerinin Olası Etkileri. *Journal Of Dr. Behcet Uz Children's Hospital*. 2012; 2(2): 56-61
- Emecen, Ö., İnal, B. B., Erdenen, F., Usta, M., Aral, H., & Güvenen, G. (2010). Evaluation of oxidant/antioxidant status and ECP levels in asthma. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 40(6), 889-895.
- Emecen., 2009 Sağlık Bakanlığı, T. S., & Laboratuvarı, K. B. Astımlı Hastalarda Serum Total Oksidan/Antioksidan Status Ve Ecp Düzeylerinin Değerlendirilmesi.
- Erboy F, Altınsoy B. Astım Epidemiyolojisi, İnsidans Artıyor Mu? Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi. 2015; 3(2):158-163.

- Esden J, Pesta Walsh N. Diagnosis and Treatment of Asthma in Nonpregnant Women. *Journal of midwifery ve women's health*. 2019; 64(1): 18-27.
- Falk N, Hughes SW, Rodgers BC. Medications for chronic asthma. *American family physician*. 2016; 94(6): 454-462.
- Fujisawa T. Role of Oxygen Radicals on Bronchial Asthma Current Drug Targets - Inflammation & Allergy, 2005, 4, 505-509
- Gans MD, Gavriloa T. Understanding the immunology of asthma: pathophysiology, biomarkers, and treatments for asthma endotypes. *Paediatric respiratory reviews*. 2020; 36: 118-127.
- Gans MD, Gavriloa T. Understanding the immunology of asthma: pathophysiology, biomarkers, and treatments for asthma endotypes. *Paediatric respiratory reviews*. 2020; 36: 118-127
- Gülcin, I. (2012). Gıda bileşenlerinin antioksidan aktivitesi: genel bir bakış. *Toksikoloji arşivleri*, 86, 345-391.
- Henricks PAJ and Nijkamp FP. Reactive Oxygen Species as Mediators in Asthma Pulmonary Pharmacology & Therapeutics (2001) 14, 409-421
- Heybet S. Atopik Astımlı Çocuklarda Lomber Stabilizasyon Egzersizlerinin Solunum Fonksiyonları, Solunum Kas Gücü, Astım Kontrolü ve Fonksiyonel Kapasite Üzerine Etkileri. B. V. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021, İstanbul (Danışman: H N Gürses).
- Karakaya S. Çocukluk çağı astım hastalarında, astım kontrolünün değerlendirilmesinde astım kontrol testinin yeri atak bulgularını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. U. Ü. Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi, 2017, Bursa (Danışman: Prof. Dr. N Sapan).
- Kayalı R, Çakatay U. Protein oksidasyonunun ana mekanizmaları *Cerrahpaşa J Med* 2004; 35: 83-89
- Keleş S, Yılmaz NA. Asthma and its impacts on oral health. *Meandros Medical And Dental Journal*. 2016; 17(1): 35-38.
- Kirkham P, Rahman I. Oxidative stress in asthma and COPD: Antioxidants as a therapeutic strategy *Pharmacology & Therapeutics* 111 (2006) 476 - 494
- Maleki SJ, Crespo JE, Cabanillas B. Anti-inflammatory effects of flavonoids. *Food Chemistry*. 2019; 299: 125124.
- Medzhitov R. Origin and physiological roles of inflammation. *Nature*. 2008; 454(7203): 428-435.
- Memişoğulları R. Diyabette serbest radikallerin rolü ve antioksidanların etkisi. *Duzce medical journal*. 2005; 7(3): 30-39.
- Menzies-Gow A, Moore WC, Wechsler ME. Difficult-To-Control Asthma Management in Adults. *The Journal of Allergy and Clinical Immunology: In Practice*. 2021; 10(2): 378-384.

- Mishra V, Banga J, Silveyra P. Oxidative stress and cellular pathways of asthma and inflammation: Therapeutic strategies and pharmacological targets. *Pharmacology & therapeutics*. 2018; 181: 169-182.
- Miyata J, Arita M. Role of omega-3 fatty acids and their metabolites in asthma and allergic diseases. *Allergy International*, 2015; 64(1): 27-34.
- Olgaç M, Özşeker ZF. Astım Tedavisi. *Göğüs Hastalıkları*, 3:142-147
- Olufemi O, Desalu Alakija K, Salami Patrick O, Oluboyo. Self-reported risk factors of asthma in a nigerian adult population. *Türk Toraks Derneği, Risk*. 2009; 10: 56-62.
- Pur Özyiğit, SL. Obezite ilişkili astım patogenezi; vücut kitle indeksi ve doğal öldürücü hücre alt grupları. İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2020, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. G Deniz, Prof. Dr. E Çetin).
- Rahman I, Biswas SK Kode A. Oxidant and antioxidant balance in the airways and airway diseases *European Journal of Pharmacology* 533 (2006) 222-239
- Ricciardolo FLM, Stefano AD, Sabatini F, Folkerts G Reactive nitrogen species in the respiratory tract *European Journal of Pharmacology* 533 (2006) 240-252
- Riedl MA, Nel AE Importance of oxidative stress in the pathogenesis and treatment of asthma *Current Opinion in Allergy and Clinical Immunology* 2008, 8:49-56
- Sewell DA, Sheikh A. Mediterranean diet and nutrition for the primary prevention of allergy and asthma. In *The Mediterranean Diet*. Academic Press. 2015:473-487.
- Stoodley I, Williams L, Thompson C, Scott H, Wood L. Evidence for lifestyle interventions in asthma. *Breathe*, 2019; 15(2): e50-e61.
- Sucu F. Gaziantep İl Merkezinde Astım Bronşiale Ve Allerjik Hastalıklar Prevalansı ile Risk Faktörleri Araştırılması. G.Ü. Tıp Fakültesi, Uzmanlık tezi, 2018, Gaziantep (Danışman: Doç. Dr. E Küçükosmanoğlu, Prof. Dr. Ö Keskin, Prof. Dr. M Kılınç).
- Suzumura A, Terao R, Kaneko H. Protective effects and molecular signaling of n-3 fatty acids on oxidative stress and inflammation in retinal diseases. *Antioxidants*. 2020; 9(10): 920.
- Şahin F. Astımda Klinik ve Laboratuvar Belirteçler. *Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi*. 2020; 8(2): 28-42.
- Tanaka T, Takahashi R. Flavonoids and asthma. *Nutrients*. 2013; 5(6): 2128-2143.
- Wu TD, Brigham EP, McCormack MC. Asthma in the primary care setting. *Medical Clinics*. 2019; 103(3): 435-452.

- Wu TD, Brigham EP, McCormack MC. Asthma in the primary care setting. *Medical Clinics*. 2019; 103(3): 435-452.
- Xiao Y, Xia J, Ke Y, Cheng J, Yuan J, Wu S, Su X. Effects of nut consumption on selected inflammatory markers: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Nutrition*. 2018; 54: 129-143.
- Ye Z, Xu YJ, Liu Y. Influences of dietary oils and fats, and the accompanied minor content of components on the gut microbiota and gut inflammation: A review. *Trends in Food Science & Technology*. 2021; 113: 255-276.
- Yücel E, Tamay Z. Astım ve COVID-19. *Çocuk Dergisi - Journal of Child* 2020;20(2):76-79.
- Yüce E G. Astımlı Bireylere Uygulanan Pranayama Solunum Tekniğinin Astım Kontrolü, Solunum Fonksiyonları ve Yaşam Kalitesine Etkisi. E. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, 2019, Kayseri (Danışman: Prof. Dr. S Taşçı).

5. Kaynaklar

- Akdoğan, M., Gültekin, F., Kaleli, S., Koyu, A., & Gençgönül, M. (1999). Bronşiyal Astımlı Hastalarda Antioksidan Enzim ve Melatonin Düzeylerinin Araştırılması. *Van Tıp Dergisi*, 6(1), 16-19.
- Albano, G. D., Gagliardo, R. P., Montalbano, A. M., & Profita, M. (2022). Overview of the Mechanisms of Oxidative Stress: Impact in Inflammation of the Airway Diseases. *Antioxidants*, 11(11)
- Andrade, I. G. A., Suano-Souza, F. I., Fonseca, E. L. A., Lago, C. S. A., & Sarni, R. O. S. (2021). Selenium levels and glutathione peroxidase activity in patients with ataxiatelangiectasia: association with oxidative stress and lipid status biomarkers. *Orphanet Journal of Rare Diseases*, 16(1).
- Buist AS, Vollmer WM, Sullivan SD, Weiss KB, Lee TA, Menezes AM, Crapo RO, Jensen RL, Burney PG. The Burden of Obstructive Lung Disease Initiative (BOLD): Rationale and Design. *COPD* 2005; 2:277-283.
- Calverley PM, Anderson JA, Celi B. Salmeterol and fluticasone propionate and survival in chronic obstructive pulmonary disease. *N Engl Med* 2007; 356:775-789.
- Calverley PM, Pauwels R, Vestbo J. Combined salmeterol and fluticasone in the treatment of chronic obstructive pulmonary disease: a randomised controlled trial. *Lancet* 2003; 361:449 456.
- Calverley PM, Spencer, Willits L, Burge PS, Jones PW. Withdrawal from treatment as an outcome in the ISOLDE study of COPD. *Chest* 2003; 124:1350-1356.
- Celli BR, MacNee W. Standards for the diagnosis and treatment of patients with COPD: a summary of the ATS/ERS position paper. *Eur Respir J* 2004; 23:932-946.
- Cho, H. Y., Reddy, S. P., & Kleeberger, S. R. (2006). Nrf2 defends the lung from oxidative stress. *Antioxidants and Redox Signaling*, 8(1-2), 76-87.
- Cosio, M. G., Saetta, M., & Agusti, A. (2009). Immunologic Aspects of Chronic Obstructive Pulmonary Disease. *New England Journal of Medicine*, 360(23), 2445 2454.
- De Flora, S., Balansky, R., & La Maestra, S. (2020). Rationale for the use of Nacetylcysteine in both prevention and adjuvant therapy of COVID-19. *FASEB Journal*, 34(10), 13185-13193.
- Fox, S., Leitch, A. E., Duffin, R., Haslett, C., & Rossi, A. G. (2010). Neutrophil apoptosis: Relevance to the innate immune response and inflammatory disease. *Journal of Innate Immunity*, 2(3), 216-227.
- Gencer M, Aksoy N, Daglı E, Uzer E, Aksoy Ş, Selek S, Celik H, and Cakir H *Journal of Clinical Laboratory Analysis* 25 : 8-13 (2011)

- George, S., & Abrahamse, H. (2020). Redox potential of antioxidants in cancer progression and prevention. *Antioxidants*, 9(11), 1–21
- Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease: Global strategy for diagnosis, management and prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease revised 2011.
- Halbert RJ, Natoli JL, Gano A, Badamgarav A, Buist AS, Manino DM. Global burden of COPD: systemic review and meta-analysis. *Eur Respir J* 2006; 28:523-532.
- Hardie JA, Buist AS, Vollmer WM, Ellingsen I, Bakke PS, Murk O. Risk of over-diagnosis of COPD in asymptomatic elderly never-smokers. *Eur Respir J* 2002; 20:1117-22.
- Hnizdo E, Glindmeyer HW, Petsonk EL, Enright P, Buist AS. Case definitions for chronic obstructive pulmonary disease. *COPD* 2006; 3:95-100.
- Hogg, J. C., Chu, F., Utokaparch, S., Woods, R., Elliott, W. M., Buzatu, L., Cherniack, R. M., Rogers, R. M., Sciurba, F. C., Coxson, H. O., & Paré, P. D. (2004). The Nature of Small-Airway Obstruction in Chronic Obstructive Pulmonary Disease. *New England Journal of Medicine*, 351(13), 1367–1367.
- Jones PW, Willits LR, Burge PS, Calverley PM. Disease severity and the effect of fluticasone propionate on chronic obstructive pulmonary disease exacerbations. *Eur Respir J* 2003; 21:68 73.
- Karamalakova, Y., Stefanov, I., Georgieva, E., & Nikolova, G. (2022). Pulmonary Protein Oxidation and Oxidative Stress Modulation by *Lemna minor* L. in Progressive Bleomycin-Induced Idiopathic Pulmonary Fibrosis. *Antioxidants*, 11(3).
- Kirkham, P. A., Adcock, I. M., Chung, K. E., Barnes, P. J., Yeadon, M., Caramori, G., & Papi, A. (2012). Oxidative Stress–induced Antibodies to Carbonyl-modified Protein Correlate with Severity of Chronic Obstructive Pulmonary Disease. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*, 185(9), 1026–1027.
- Mahler DA, Wire P, Horstman D. Effectiveness of fluticasone propionate and salmeterol combination delivered via the Diskus device in the treatment of chronic obstructive pulmonary disease. *Am J Respir Crit Care Med* 2002; 166(8)1084-1091.
- Mannino DM. Defining chronic obstructive pulmonary disease and the elephant in the room. *Eur Respir J* 2007; 30:189-190.
- Menezes AM, Perez-Padilla R, Jardim JR, Muino A, Lopez MV, Valdivia G, Montes de Oca M, Talamo C, Hallal PC, Victora CG. Chronic Obstructive Pulmonary disease in five Latin American cities (The PLATINO study): a prevalence study. *Lancet* 2005; 366:1875-1881.

- Miller MR, Pedersen OE, Pellegrino R, Brusasco V. Debating the definition of airflow obstruction: time to move on? *Eur Respir J* 2009; 34:527-528.
- Moussa, Z., M.A. Judeh, Z., & A. Ahmed, S. (2020). Nonenzymatic Exogenous and Endogenous Antioxidants. *Free Radical Medicine and Biology*.
- Negre-Salvayre, A., Coatrieux, C., Ingueneau, C., & Salvayre, R. (2008). Advanced lipid peroxidation end products in oxidative damage to proteins. Potential role in diseases and therapeutic prospects for the inhibitors. *British Journal of Pharmacology*, 153(1), 6–20.
- Paggiaro, P. L., Bartoli, M. L., Novelli, F., Costa, F., Malagrini, L., Melosini, L., Bacci, E., Cianchetti, S., Dente, F. L., Di Franco, A., & Vagaggini, B. (2011). Malondialdehyde in exhaled breath condensate as a marker of oxidative stress in different pulmonary diseases. *Mediators of Inflammation*, 2011.
- Pellegrino R, Brusasco V, Viegi G, Crapo RO, Burgos F, Casaburi R, Coates A, van der Grinten CP, Gustafsson P, Hankinson J, Jensen R, Johnson DC, Macintyre N, McKay R, Miller MR, Navajas D, Pedersen OE, Wanger J. Definition of COPD: based on evidence or opinion? *Eur Respir J* 2008; 31:681-682.
- Rabe KF, Hurd S, Anzueto A, Barnes PJ, Buist SA, Calverley P, Fukuchi Y, Jenkins C, Rodriguez-Roisin R, van WC, Zielinski J. Global strategy for the diagnosis, management, and prevention of chronic obstructive pulmonary disease: GOLD executive summary. *Am J Respir Crit Care Med* 2007; 176:532-555
- Rahman, I., Morrison, D., Donaldson, K., & MacNee, W. (1996). Systemic oxidative stress in asthma, COPD, and smokers. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*, 154(4), 1055–1060.
- Russell, R. E. K., Thorley, A., Culpitt, S. V., Dodd, S., Donnelly, L. E., Dematos, C., Fitzgerald, M., & Barnes, P. J. (2002). Alveolar macrophage-mediated elastolysis: Roles of matrix metalloproteinases, cysteine, and serine proteases. *American Journal of Physiology - Lung Cellular and Molecular Physiology*, 283(4 27-4).
- Samurkaşoğlu B. Güncel Bilgiler Işığında Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı. Saryal SB, Acıcan T. *Epidemiyoloji ve Risk Faktörleri*, Ankara: Bilimsel Tıp Kitabevi 2003; 12-32.
- Singh, S., Verma, S. K., Kumar, S., Ahmad, M. K., Nischal, A., Singh, S. K., & Dixit, R. K. (2017). Evaluation of Oxidative Stress and Antioxidant Status in Chronic Obstructive Pulmonary Disease. *Scandinavian Journal of Immunology*, 85(2), 130– 137
- Szafranski W, Cukiera, Ramirez A. Efficacy and safety of budesonide/formoterol in the management of chronic obstructive pulmonary disease. *Eur Respir J* 2003; 21:74-81.

- Thomson, N. C. (2018). Targeting oxidant-dependent mechanisms for the treatment of respiratory diseases and their comorbidities. *Current Opinion in Pharmacology*, 40, 1–8.
- Valko, M., Rhodes, C. J., Moncol, J., Izakovic, M., & Mazur, M. (2006). Free radicals, metals and antioxidants in oxidative stress-induced cancer. *Chemico-Biological Interactions*, 160(1), 1–40
- Voynow, J. A., Young, L. R., Wang, Y., Horger, T., Rose, M. C., & Fischer, B. M. (1999). Neutrophil elastase increases MUC5AC mRNA and protein expression in respiratory Physiology, 276(5 20-5). epithelial cells. *American Journal of Physiology - Lung Cellular and Molecular*
- Wang, C., Zhou, J., Wang, J., Li, S., Fukunaga, A., Yodoi, J., & Tian, H. (2020). Progress in the mechanism and targeted drug therapy for COPD. *Signal Transduction and Targeted Therapy*, 5(1).

Kaynaklar

- 1-Çoşkun, F., Veliöglü Er, E. (2020). The use of some food supplements in the Thrace region of Turkey. Hacettepe University Journal of the Faculty of Pharmacy, 40(2): 59-73.
- 2-<https://www.amareturkiye.com/>
- 3-Kazaz, A., Gençyürek Erdoğan, M. (2020). Takviye edici gıda reklamlarında aldatıcı unsurlar. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 8(2): 930-960, doi: 10.19145/egifder.722025.
- 4-N. Savlak, Ö. Çağındı, M. Dedeoğlu, C. İnce, E. Köse. Türkiye’de ve Dünyada Takviye Edici Gıdalara Genel Bir Bakış. Gıda (2022) 47 (4) 576-590 doi: 10.15237/gida.GD22021.

Kaynaklar

- U Ergün. Atipik Yerleşimli Herpes Zoster Olgusu Aksaray Üniversitesi Tıp Bilimleri Dergisi ASUJMS, 4(1) : 24-26.
- Vrcek I., Choudhury E. and Durairaj V. Herpes Zoster Ophthalmicus: A Review for the Internist. Am J Med. 2017; 130: 21-6.
- Topçu W. A., Söyletir G. ve Doğanay M. Enfeksiyon Hastalıkları ve Mikrobiyoloji. 4.baskı. Nobel Tıp Kitabevleri. 2017: 1474-78.
- Schmader K. Herpes zoster. Clin Geriatr Med. 2016; 32: 539-53

4. Kaynaklar

- Arvanitakis M, Dumonceau JM, Albert J, Badaoui A, Bali MA, Barthet M, et al. Endoscopic management of acute necrotizing pancreatitis: European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE) evidence-based multidisciplinary guidelines. *Endoscopy* 2018;50:524e46.
- Akshintala VS, Kamal A, Singh VK. Uncomplicated acute pancreatitis: evidenced-based management decisions. *Gastrointestinal Endoscopy Clinics*. 2018;28(4):425-38.
- Banks PA, Bollen TL, Dervenis C, Gooszen HG, Johnson CD, Sarr MG, et al. Classification of acute pancreatitis 2012: revision of the Atlanta classification and definitions by international consensus. *Gut* 2013;62:102e11.
- Bischoff SC, Singer P, Koller M, Barazzoni R, Cederholm T, van Gossum A. Standard operating procedures for ESPEN guidelines and consensus papers. *Clin Nutr* 2015;34:1043e51.
- Bolandparvaz S, Vasei M, Owji AA, Ata-Ee N, Amin A, Daneshbod Y, et al. Urinary 5hydroxy indole acetic acid as a test for early diagnosis of acute appendicitis. *Clinical biochemistry*. 2004;37(11):985- 9.
- Bhattacharyya, A, R Chattopadhyay, S Mitra, S E Crowe.** (2014). Oxidative stress: an essential factor in the pathogenesis of gastrointestinal mucosal diseases. *Physiological Reviews*, 94(2), 329-354.
- Dumonceau JM, Delhay M, Tringali A, Arvanitakis M, Sanchez-Yague A, Vayssse T, et al. Endoscopic treatment of chronic pancreatitis: European society of gastrointestinal endoscopy (ESGE) guideline - updated August 2018. *Endoscopy* 2019;51:179e93.
- Garg PK, Singh VP. Organ failure due to systemic injury in acute pancreatitis. *Gastroenterology*. 2019;156(7):2008-23.
- Gary D. Hammer, Stephen J. McPhee. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine. Christopher J. Sonnenday MD, MHS. Disorders of the Exocrine Pancreas. Chapter 15. 6th Edition
- Gupta RK, Patel AK, Shah N, et al.** (2014). Oxidative stress and antioxidants in disease and cancer: a review. *Asian Pac J Cancer Prev*;15:4405-4409.
- Janssen A M, C B Bosman, W van Duijn, M MOostendorp-van de Ruit, F J Kubben, G Griffioen, C B Lamers, J H van Krieken, C J van de Velde, H W Verspaget.** (2000). Superoxidedismutases in gastric and esophageal cancer and the prognostic impact in gastric cancer. *Clinical Cancer Research*, 6(8), 3183-3192.
- Karne S, Gorelick FS. Etiopathogenesis of acute pancreatitis. *Surg Clin North Am* 1999;79:699-710.

- Kwecien, S., K. Jasnos, M. Magierowski, Z. Sliwowski, R. Pajdo, B. Brzozowski, T. Mach, D. Wojcik, T. Brzozowski.** (2014).Lipid peroxidation, reactive oxygen species and Antioxidative factors in the pathogenesis of gastric mucosal lesions and mechanism of protection against oxidative stress induced gastric injury. *Journal of Physiology and Pharmacology*,65(5), 613-622.
- Marshall JB. Acute pancreatitis, a review with an emphasis on new developments. *Arch Intern Med* 1993;153:1185-98.
- McClave SA, Spain DA, Snider H. Nutritional management in acute and chronic pancreatitis. *Gastroenterol Clin North Am* 1998; 27: 421-31.
- Sitzmann JV, Steinborg PA, Zinner MJ, Cameron JL. Total parenteral nutrition and alternate energy substrates in treatment of severe acute pancreatitis. *Surg Gynecol Obstet* 1989; 168: 311-7.
- Sugata H, T Ueno, T Shimosegaw, T Yoshimura.** (2003).Direct detection of nitric oxide and its roles in maintaining gastric mucosal integrity following ethanol-induced injury in rats. *Free Radical Research*, 37(2), 159-169.
- Schäfer C, Tietz AB, Göke B. Pathophysiology of acute experimental pancreatitis: Lessons from genetically engineered animal models and new molecular approaches. *Digestion* 2005;71:162-72.
- Schwartz SI. Pancreas. Reber H A. Principles of Surgery. MvGraw-Hill Co 7th ed. 1999 Blumgart LH, Fong Y. Surgery of the Liver and Biliary Tract, 3rd ed. Edinburg: Churchill Livingstone, 2000;1277-301.
- Tan J-W, Zhang X-Q, Geng C-M, Peng L-L. Development of the National Early Warning Score/Calcium Model for predicting adverse outcomes in patients with acute pancreatitis. *Journal of Emergency Nursing*. 2020;46(2):171-9.
- R Meier. Akut ve kronik Pankreatit hastalarında nutrisyon desteği. Klinik Nutrisyon-Temel kavramlar. 2. Baskı(Ed: L. Sobotka) 2002; 199.
- Zhang Y, Guo F, Li S, Wang F, Meng Z, Zhao J, et al. Decreased high density lipoprotein cholesterol is an independent predictor for persistent organ failure, pancreatic necrosis and mortality in acute pancreatitis. *Scientific reports*. 2017;7(1):1-10.

4. Kaynaklar

- Ablin, J.N.; Cohen, H.; Buskila, D. Mechanisms of disease: Genetics of fibromyalgia. *Nat. Clin. Pract. Rheumatol.* 2006, 2, 671–678. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Aman, M.M.; Yong, R.J.; Kaye, A.D.; Urman, R.D. Evidence-based non-pharmacological therapies for fibromyalgia. *Curr. Pain Headache Rep.* 2018, 22, 33–37. [Google Scholar] [CrossRef]
- Azad, K.A.; Alam, M.N.; Haq, S.A.; Nahar, S.; Chowdhury, M.A.; Ali, S.M.; Ullah, A.K. Vegetarian diet in the treatment of fibromyalgia. *Bangladesh Med. Res. Counc. Bull.* 2000, 26, 41–47. [Google Scholar]
- Borchers, A.T.; Gershwin, M.E. Fibromyalgia: A critical and comprehensive review. *Clin. Rev. Allergy Immunol.* 2015, 49, 100–151. [Google Scholar] [CrossRef]
- Bhattacharyya, A, R Chattopadhyay, S Mitra, S E Crowe.** (2014). Oxidative stress: an essential factor in the pathogenesis of gastrointestinal mucosal diseases. *Physiological Reviews*, 94(2), 329-354.
- Bjørklund, G.; Dadar, M.; Chirumbolo, S.; Aaseth, J. Fibromyalgia and nutrition: Therapeutic possibilities? *Biomed. Pharmacother.* 2018, 103, 531–538. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Clauw, D.J. Fibromyalgia and related conditions. *Mayo Clin. Proc.* 2015, 90, 680–692. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed] [Green Version]
- Clauw, D.J. Fibromyalgia: A clinical review. *JAMA* 2014, 311, 1547–1555. [Google Scholar] [CrossRef]
- Docampo, E.; Escaramís, G.; Gratacòs, M.; Villatoro, S.; Puig, A.; Kogevinas, M.; Collado, A.; Carbonell, J.; Rivera, J.; Vidal, J.; et al. Genome-wide analysis of single nucleotide polymorphisms and copy number variants in fibromyalgia suggest a role for the central nervous system. *Pain* 2014, 155, 1102–1109. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- D'Agnelli, S.; Arendt-Nielsen, L.; Gerra, M.C.; Zatorri, K.; Boggiani, L.; Baciarello, M.; Bignami, E. Fibromyalgia: Genetics and epigenetics insights may provide the basis for the development of diagnostic biomarkers. *Mol. Pain* 2019, 15, 1–12. [Google Scholar] [CrossRef]
- Donaldson, M.S.; Speight, N.; Loomis, S. Fibromyalgia syndrome improved using a mostly raw vegetarian diet: An observational study. *BMC Complement. Altern. Med.* 2001, 1, 7. [Google Scholar] [CrossRef] [Green Version]
- Hänninen, O.; Kaartinen, K.; Rauma, A.L.; Nenonen, M.; Törrönen, R.; Häkkinen, A.S.; Adlercreutz, H.; Laakso, J. Antioxidants in vegan diet and rheumatic disorders. *Toxicology* 2000, 155, 45–53. [Google Scholar] [CrossRef]

- Haviland, M.G.; Morton, K.R.; Oda, K.; Fraser, G.E. Traumatic experiences, major life stressors, and selfreporting a physician-given fibromyalgia diagnosis. *Psychiatry Res.* 2010, *177*, 335–341. [Google Scholar] [Cross-Ref] [Green Version]
- Holton, K. The role of diet in the treatment of fibromyalgia. *Pain Manag.* 2016, *6*, 317–320. [Google Scholar] [CrossRef] [Green Version]
- Holton, K.E.; Taren, D.L.; Thomson, C.A.; Bennett, R.M.; Jones, K.D. The effect of dietary glutamate on fibromyalgia and irritable bowel symptoms. *Clin. Exp. Rheumatol.* 2012, *30* (Suppl. 74), 10–17. [Google Scholar] [PubMed]
- Hostmark, A.T.; Lystad, E.; Vellar, O.D.; Hovi, K.; Berg, J.E. Reduced plasma fibrinogen, serum peroxides, lipids, and apolipoproteins after a 3-week vegetarian diet. *Plant Foods Hum. Nutr.* 1993, *43*, 55–61. [Google Scholar] [CrossRef]
- Gracely, R.H.; Schweinhardt, P. Key mechanisms mediating fibromyalgia. *Clin. Exp. Rheumatol.* 2015, *33*, 3–6. [Google Scholar]
- García, J.J.; Carvajal-Gil, J.; Herrero-Olea, A.; Gómez-Galán, R. Altered inflammatory mediators in fibromyalgia. *Rheumatology* 2017, *7*, 215–225. [Google Scholar] [CrossRef] [Green Version]
- Gupta RK, Patel AK, Shah N, et al. (2014).** Oxidative stress and antioxidants in disease and cancer: a review. *Asian Pac J Cancer Prev*;15:4405-4409.
- Jones, G.T.; Atzeni, F.; Beasley, M.; Flüß, E.; Sarzi-Puttini, P.; Macfarlane, G.J. The prevalence of fibromyalgia in the general population: A comparison of the american college of rheumatology 1990, 2010, and modified 2010 classification criteria. *Arthritis Rheumatol.* 2015, *65*, 568–575. [Google Scholar] [CrossRef] [Green Version]
- Janssen A M, C B Bosman, W van Duijn, M MOostendorp-van de Ruit, F J Kubben, G Griffioen, C B Lamers, J H van mKrieken, C J van de Velde, H W Verspaget. (2000).**Superoxidedismutases in gastric and esophageal cancer and the prognostic impact in gastric cancer. *Clinical Cancer Research*, 6(8), 3183-3192.
- Kato, K.; Sullivan, P.F.; Evengard, B.; Pedersen, N.L. Importance of genetic influences on chronic widespread pain. *Arthritis Rheum.* 2006, *54*, 1682–1686. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Kaartinen, K.; Lammi, K.; Hypen, M.; Nenonen, M.; Hanninen, O.; Rauma, A.L. Vegan diet alleviates fibromyalgia symptoms. *Scand. J. Rheumatol.* 2000, *29*, 308–313. [Google Scholar] [CrossRef]
- Kwicien, S., K. Jasnos, M. Magierowski, Z. Sliwowski, R. Pajdo, B. Brzozowski, T. Mach, D. Wojcik, T. Brzozowski. (2014).**Lipid peroxidation, reactive oxygen species and Antioxidative factors in the pathogenesis of gastric mucosal lesions and mechanism of protection against oxidative

stress induced gastric injury. *Journal of Physiology and Pharmacology*, 65(5), 613-622.

- Littlejohn, G.; Guymer, E. Key milestones contributing to the understanding of the mechanisms underlying fibromyalgia. *Biomedicines* 2020, 8, 223. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Low, L.A.; Schweinhardt, P. Early life adversity as a risk factor for fibromyalgia in later life. *Pain Res. Treat.* 2012, 2012, 140832. [Google Scholar] [CrossRef] [Green Version]
- MacFarlanw, G.J.; Kronish, C.; Dean, L.E.; Atzeni, F.; Häuser, W.; Fluß, E.; Choy, E.; Kosek, E.; Amris, K.; Branco, J.; et al. EULAR revised recommendations for the management of fibromyalgia. *Ann. Rheum. Dis.* 2017, 76, 318–328. [Google Scholar] [CrossRef]
- Marum, A.P.; Moreira, C.; Saraiva, F.; Tomas-Carus, P.; Sousa-Guerreiro, C. A low fermentable oligo-di-mono saccharides and polyols (FODMAP) diet reduced pain and improved daily life in fibromyalgia patients. *Scand. J. Pain* 2016, 13, 166–172. [Google Scholar] [CrossRef]
- Martínez-Rodríguez, A.; Rubio-Arias, J.Á.; Ramos-Campo, D.J.; Reche-García, C.; Leyva-Vela, B.; Nadal-Nicolás, Y. Psychological and sleep effects of tryptophan and magnesium-enriched mediterranean diet in women with fibromyalgia. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020, 17, 2227. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed] [Green Version]
- Michalsen, A.; Riegert, M.; Lüdtke, R.; Bäcker, M.; Langhorst, J.; Schwickert, M.; Dobos, G.J. Mediterranean diet or extended fasting's influence on changing the intestinal microflora, immunoglobulin A secretion and clinical outcome in patients with rheumatoid arthritis and fibromyalgia: An observational study. *BMC Complement. Altern. Med.* 2005, 5, 22. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed] [Green Version]
- Marum, A.P.; Moreira, C.; Tomas-Carus, P.; Saraiva, F.; Guerreiro, C.S. A low fermentable oligo-di-mono-saccharides and polyols (FODMAP) diet is a balanced therapy for fibromyalgia with nutritional and symptomatic benefits. *Nutr. Hosp.* 2017, 34, 667–674. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Martínez-Rodríguez, A.; Leyva-Vela, B.; Martínez-García, A.; Nadal-Nicolás, Y. Efectos de la dieta lacto-vegetariana y ejercicios de estabilización del core sobre la composición corporal y el dolor en mujeres con fibromialgia: Ensayo controlado aleatorizado [Effects of lacto-vegetarian diet and stabilization core exercises on body composition and pain in women with fibromyalgia: Randomized controlled trial]. *Nutr. Hosp.* 2018, 35, 392–399. [Google Scholar]

- Ozgoçmen, S.; Ozyurt, H.; Sogut, S.; Akyol, O.; Ardicoglu, O.; Yildizhan, H. Antioxidant status, lipid peroxidation and nitric oxide in fibromyalgia etiologic and therapeutic concerns. *Rheumatol. Int.* 2006, *26*, 598–603. [Google Scholar] [CrossRef]
- Pagliai, G.; Colombini, B.; Dinu, M.; Whittaker, A.; Masoni, A.; Danza, G.; Amedei, A.; Ballerini, G.; Benedettelli, S.; Sofi, F. Effectiveness of a Khorasan wheat-based replacement on pain symptoms and quality of life in patients with fibromyalgia. *Pain Med.* 2020. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Isasi, C.; Colmenero, I.; Casco, F.; Tejerina, E.; Fernandez, N.; Serrano-Vella, J.I.; Castro, M.J.; Villa, L.F. Fibromyalgia and non-celiac gluten sensitivity: A description with remission of fibromyalgia. *Rheumatol. Int.* 2014, *34*, 1607–1612. [Google Scholar] [CrossRef] [Green Version]
- Rossi, A.; Di Lollo, A.; Guzzo, M.; Giacomelli, C.; Atzeni, F.; Bazzichi, L.; Di Franco, M. Fibromyalgia and nutrition: What news? *Clin. Exp. Rheumatol.* 2015, *33* (Suppl. 88), 117–125. [Google Scholar]
- Rus, A.; Molina, F.; Ramos, M.M.; Martínez-Ramírez, M.J.; Del Moral, M.L. Extra virgin olive oil improves oxidative stress, functional capacity, and health-related psychological status in patients with fibromyalgia: A preliminary study. *Biol. Res. Nurs.* 2017, *19*, 106–115. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Rus, A.; Molina, F.; Martínez-Ramírez, M.J.; Aguilar-Ferrándiz, M.E.; Carmoña, R.; Del Moral, M.L. Effects of olive oil consumption on cardiovascular risk factors in patients with fibromyalgia. *Nutrients* 2020, *12*, 918. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed] [Green Version]
- Rodrigo, L.; Blanco, I.; Bobes, J.; de Serres, E.J. Clinical impact of a gluten-free diet on health-related quality of life in seven fibromyalgia syndrome patients with associated celiac disease. *BMC Gastroenterol.* 2013, *13*, 157. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed] [Green Version]
- Rodrigo, L.; Blanco, I.; Bobes, J.; de Serres, E.J. Effect of one year of a gluten-free diet on the clinical evolution of irritable bowel syndrome plus fibromyalgia in patients with associated lymphocytic enteritis: A case-control study. *Arthritis Res. Ther.* 2014, *16*, 421–431. [Google Scholar]
- Sluka, K.A.; Clauw, D.J. Neurobiology of fibromyalgia and chronic widespread pain. *Neuroscience* 2016, *338*, 114–129. [Google Scholar] [CrossRef]
- Slim, M.; Calandre, E.P.; Garcia-Leiva, J.M.; Rico-Villademoros, F.; Molina-Barea, R.; Rodriguez-Lopez, C.M.; Morillas-Arques, P. The effects of a gluten-free diet versus a hypocaloric diet among patients with fibromyalgia experiencing gluten sensitivity-like symptoms: A pilot, open-label randomized clinical trial. *J. Clin. Gastroenterol.* 2017, *51*, 500–507. [Google Scholar] [CrossRef]

- Shapiro, J.R.; Anderson, D.A.; Danoff-Burg, S. A pilot study of the effects of behavioral weight loss treatment on fibromyalgia symptoms. *J. Psychosom. Res.* 2005, *59*, 275–282. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Senna, M.K.; Sallam, R.A.; Ashour, H.S.; Elarman, M. Effect of weight reduction on the quality of life in obese patients with fibromyalgia syndrome: A randomized controlled trial. *Clin. Rheumatol.* 2012, *31*, 1591–1597. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]
- Schrepf, A.; Harte, S.E.; Miller, N.; Fowler, C.; Nay, C.; Williams, D.A.; Clauw, D.J.; Rothberg, A. Improvement in the spatial distribution of pain, somatic symptoms, and depression following a weight-loss intervention. *J. Pain* 2017, *18*, 1542–1550. [Google Scholar] [CrossRef]
- Sugata H, T Ueno, T Shimosegaw, T Yoshimura.** (2003).Direct detection of nitric oxide and its roles in maintaining gastric mucosal integrity following ethanol-induced injury in rats. *Free Radical Research*, *37*(2), 159-169.
- Wolfe, F.; Clauw, D.J.; Fitzcharles, M.A.; Goldenberg, D.L.; Hauser, W.; Katz, R.L.; Mease, P.J.; Russell, A.S.; Russell, I.J.; Walitt, B. Revisions to the 2010/2011 fibromyalgia diagnostic criteria. *Semin. Arthritis Rheum.* 2016, *46*, 319–329. [Google Scholar][CrossRef]
- Vellisca, M.Y.; Latorre, J.I. Monosodium glutamate and aspartame in perceived pain in fibromyalgia. *Rheumatol. Int.* 2014, *34*, 1011–1013. [Google Scholar] [CrossRef]

Kaynakça

- Alipour S, Nouri M, Sakhinia E, Samadi N, Roshanravan N, Ghavami A, ve diğ erleri. Behç et hastalığı na odaklanan kronik hastalıkta epigenetik değı ş iklikler. *Biyomedikal Farmakoterapi*. 2017; 91: 526-533.
- Anonim,2024. WHO, Antropometrik Öl çüm. Eriş im: 10.12.2024.
- Anonim, 2015 <https://tekinakpolat.com/wp-content/uploads/2017/12/turkiye-beslenme-rehberi.pdf>
- Bettio A, Prisco D, Emmi G. Behç et: sendrom, Romatoloji. 2020;59(3):101–107.
- Davatchi F, Shahram F, Chams-Davatchi C, Shams H, Nadji A, Akhlaghi M, et al. Behç et's disease: From east to west. *Clin Rheumatol*. 2010;29(8):823–33.
- Davatchi F, Chams-Davatchi C, Shams H, Shahram F, Nadji A, ve diğ erleri. Behç et hastalığı : Epidemiyoloji, klinik belirtiler ve tanı. *Expert Rev Clin Immunol*. 2017; 13: 57-65.
- De Chambrun MP, Wechsler B, Geri G, Cacoub P, Saadoun D. Behç et hastalığı nın patogenezi ne iliş kin yeni bakış aç ıları. *Autoimmun Rev*. 2012; 11: 687-698.
- Esatoglu SN, Ozguler Y, Hatemi G. Behç et sendromunun hastalığı ve tedaviye öz gü komplikasyonları. *Curr Rheumatol Rep*. 2024; 26: 1-11.
- Eaton-Evans J. Beslenme Değ erlendirmesi: Antropometri. *İnsan Beslenmesi Ansiklopedisi*. 3. Baskı 2013, 227-232.
- Galland L. Diyet ve iltihap. *Nutr Clin Pract* . 2010;25(6):634–40.
- Giza, M.; Koftori, D.; Chen, L.; Bowness, P. Is Behç et's disease a 'class 1-opathy'? The role of HLA-B*51 in the pathogenesis of Behç et's disease. *Clin. Exp. Immunol*. 2018, 191, 11–18.
- Giugliano D, Ceriello A, Esposito K. Diyetin iltihaplanma üzerindeki etkileri: metabolik sendroma vurgu. *J Am Coll Cardiol* . 2006;48(4):677–85.
- Ishido T, Horita N, Takeuchi M, Kawagoe T, Shibuya E, Yamane T, et al. Clinical manifestations of Behç et's disease depending on sex and age: results from Japanese nationwide registration. *Rheumatology (Oxford)*. 2017;56(11):1918–27.
- James DG. Behç et's Syndrome. *N Engl J Med* [Internet]. 1979;301(8):431–2. <https://doi.org/10.1056/NEJM197908233010811>.
- Kapsimali, V.D.; Kanakis, M.A.; Vaiopoulos, G.A.; Kaklamanis, P.G. Etiopatogenesis of Behç et's disease with emphasis on the role of immunological aberrations. *Clin. Rheumatol*. 2010, 29, 1211–1216
- Karadağ O, Bölek EC. Behç et sendromunun yönetimi. *Romatoloji* . 2020;59(3):108–117.

- Khoshbakht S, Başkurt D, Vural A, Vural S. Behçet hastalığı: HLA-B* 51, anti-jen sunumu ve inflamatuvar kaskadın rolüne ilişkin kapsamlı bir inceleme. *Int J Mol Sci.* 2023; 24: 16382.
- Kulaber A, Tugal-Tutkun I, Yentür SP, Akman-Demir G, Kaneko F, Gül A, et al. Behçet hastalığında proinflamatuvar hücresel immün yanıt. *Romatol Uluslararası* 2007; 27: 1113-1118.
- McGonagle, D.; Aydin, S.Z.; Gül, A.; Mahr, A.; Direskeneli, H. 'MHC-I-opath^y'—Unified concept for spondyloarthritis and Behçet disease. *Nat. Rev. Rheumatol.* 2015, 11, 731–740.
- Mendoza-Pinto C, García-Carrasco M, Jiménez-Hernández M, Jiménez Hernández C, Riebeling-Navarro C, Nava Zavala A et al. Etiopathogenesis of Behçet's disease. *AutoimmunRev*[Internet].2010;9(4):2415. <http://dx.doi.org/10.1016/j.autrev.2009.10.005>.
- Nair JR, Moots RJ. Behçet's disease. *Clin Med.* 2017;17(1):71–7.
- Ortiz-Fernández L, Sawalha AH. Behçet hastalığının genetiği: Fonksiyonel genetik analiz ve hastalık kalıtımının tahmini. *Front Med.* 2021; 8: 625710.
- Park J, Cheon JH, Park Y, Park SJ, Kim T, Il, Kim WH. Risk Factors and Outcomes of Emergency Room Visits in Intestinal Behçet's Disease. *Digestion.* 2017;96(4):231–8.
- Pineton de Chambrun, M.; Wechsler, B.; Geri, G.; Cacoub, P.; Saadoun, D. New insights into the pathogenesis of Behçet's disease. *Autoimmun. Rev.* 2012, 11, 687–698.
- Rodríguez-Carrío, J.; Nucera, V.; Masala, I.F.; Atzeni, F. Behçet disease: From pathogenesis to novel therapeutic options. *Pharmacol. Res.* 2021, 167, 105593.
- Senusi AA, Mather J, Ola D, Bergmeier LA, Gokani B, Fortune F. The impact of multifactorial factors on the Quality of Life of Behçet's patients over 10 years. *Front Med.* 2022;9.
- Stromsnes K, Correas AG, Jenny Lehmann J, Gambini J, Olaso-Gonzalez G. Diyetin Anti-inflamatuvar Özellikleri: Sağlıklı Yaşlanmadaki Rolü. *Biyomedikal .* 2021;9(8):922.
- Volle G, Fraison JB, Gobert D, Goulenok T, Dhote R, Fain O, ve diğerleri. Behçet Hastalığında Ağız Ülseri Tekrarlarının Diyet ve Diyet Dışı Tetikleyicileri. *Arthritis Care Res (Hoboken) .* 2017;69(9):1429–1436.

Kaynaklar

- Ahmed F, Mohiduzzaman M, Jackson A. 1993. Vitamin A absorption in children with ascariasis.. *Br. J. Nutr.* 69:817–25 [Google Scholar]
- Baumann H, Gauldie J. 1994. The acute phase response.. *Immunol. Today* 15:74–80 [Google Scholar]
- Biesalski H, Frank J, Beck S, Heinrich F, Illek B. et al. 1999. Biochemical but not clinical vitamin A deficiency results from mutations in the gene for retinol binding protein.. *Am. J. Clin. Nutr.* 69:931–36 [Google Scholar]
- Brown K, Stallings R, de Kanashiro H, Lopez de Romaña G, Black R. 1990. Effects of common illnesses on infants' energy intakes from breast milk and other foods during longitudinal community-based studies in Huascar (Lima), Peru.. *Am. J. Clin. Nutr.* 52:1005–13 [Google Scholar]
- Campos F, Flores H, Underwood B. 1987. Effect of an infection on vitamin A status of children as measured by the relative dose response (RDR).. *Am. J. Clin. Nutr.* 46:91–94 [Google Scholar]
- Christian P, Schulze K, Stoltzfus RJ, West KP Jr. 1998. Hyporetinolemia, illness symptoms, and acute phase protein response in pregnant women with and without night blindness.. *Am. J. Clin. Nutr.* 67:1237–43 [Google Scholar]
- Christian P, West KP Jr, Khattry SK, Katz J, Shrestha SR. et al. 1998. Night blindness of pregnancy in rural Nepal—nutritional and health risks.. *Int. J. Epidemiol.* 27:231–37 [Google Scholar]
- Curtale F, Pokhrel R, Tilden R, Higashi G. 1995. Intestinal helminths and xerophthalmia in Nepal.. A case-control study *J. Trop. Pediatr.* 41:334–37 [Google Scholar]
- Filteau S. 1999. Vitamin A and the acute-phase response.. *Nutrition* 15:326–28 [Google Scholar]
- Hashimoto S, Hayashi S, Yoshida S, Kujime K, Maruoka S. et al. 1998. Retinoic acid differentially regulates interleukin-1beta and interleukin-1 receptor antagonist production by human alveolar macrophages.. *Leuk. Res.* 22:1057–61 [Google Scholar]
- Hong WK, Itri LM. 1994. Retinoids and human cancer.. See Ref. 114 597–630
- Huang Z, Liu Y, Qi G, Brand D, Zheng SG. Role Of Vitamin A In The Immune System. *J Clin Med.* 2018 Sep 6;7(9):258. Doi: 10.3390/Jcm7090258. PMID: 30200565; PMCID: PMC6162863.
- Katz J, West KJ, Khattry S, Pradhan E, LeClerq S. et al. 2000. Maternal low-dose vitamin A or beta-carotene supplementation has no effect on fetal loss and early infant mortality: a randomized cluster trial in Nepal.. *Am. J. Clin. Nutr.* 71:1570–76 [Google Scholar]

- Lawson N, Berliner N. 1999. Neutrophil maturation and the role of retinoic acid.. *Exp. Hematol.* 27:1355–67 [Google Scholar]
- Lewallen S, Taylor TE, Molyneux ME, Semba RD, Wills BA. et al. 1998. Association between measures of vitamin A and the ocular fundus findings in cerebral malaria.. *Arch. Ophthalmol.* 116:293–96 [Google Scholar]
- Martorell R, Yarbrough C, Yarbrough S, Klein R. 1980. The impact of ordinary illnesses on the dietary intakes of malnourished children.. *Am. J. Clin. Nutr.* 33:345–50 [Google Scholar]
- Miller S, Kearney S. 1998. Effect of in vivo administration of all *trans*-retinoic acid on the hemopoietic cell populations of the spleen and bone marrow: profound strain differences between A/J and C57BL/6J mice.. *Lab. Anim. Sci.* 48:74–80 [Google Scholar]
- Mitra AK, Alvarez JO, Guay-Woodford L, Fuchs GJ, Wahed MA. et al. 1998. Urinary retinol excretion and kidney function in children with shigellosis.. *Am. J. Clin. Nutr.* 68:1095–103 [Google Scholar]
- Petkovich M, Brand N, Krust A, Chambon P. 1987. A human retinoic acid receptor which belongs to the family of nuclear receptors.. *Nature* 330:444–50 [Google Scholar]
- Rahman M, Mahalanabis D, Alvarez J, Wahed M, Islam M. et al. 1997. Effect of early vitamin A supplementation on cell-mediated immunity in infants younger than 6 mo.. *Am. J. Clin. Nutr.* 65:144–48 [Google Scholar]
- Rosales E, Topping J, Smith J, Shankar A, Ross A. 2000. Relation of serum retinol to acute phase proteins and malarial morbidity in Papua New Guinea children.. *Am. J. Clin. Nutr.* 71:1582–88 [Google Scholar]
- Ross A, Stephensen C. 1996. Vitamin A and retinoids in antiviral responses.. *EASEB J.* 10:979–85 [Google Scholar]
- Ross AC, Hammerling UG. 1994. Retinoids and the immune system.. See Ref. 114 521–43
- Ross AC. 1992. Vitamin A status: relationship to immunity and the antibody response.. *Proc. Soc. Exp. Biol. Med.* 200:303–20 [Google Scholar]
- Semba R, Muhilal, Scott AL, Natadisastra G, Wirasmita S. et al. 1992. Depressed immune response to tetanus in children with vitamin A
- Sijtsma S, Rombout J, West C, van der Zijpp A. 1990. Vitamin A deficiency impairs cytotoxic T lymphocyte activity in Newcastle disease virus-infected chickens.. *Vet. Immunol. Immunopathol.* 26:191–201 [Google Scholar]
- Sivakumar B, Reddy V. 1972. Absorption of labelled vitamin A in children during infection.. *Br. J. Nutr.* 27:299–304 [Google Scholar]
- Smith SM, Levy NS, Hayes CE. 1987. Impaired immunity in vitamin A-deficient mice.. *J. Nutr.* 117:857–65 [Google Scholar]

- Sommer A, Tarwotjo I, Djunaedi E, West KP Jr, Loeden AA. et al. 1986. Impact of vitamin A supplementation on childhood mortality.. A randomised controlled community trial *Lancet* 1:1169–73 [Google Scholar]
- Sommer A, Tarwotjo I, Katz J. 1987. Increased risk of xerophthalmia following diarrhea and respiratory disease.. *Am. J. Clin. Nutr.* 45:977–80 [Google Scholar]
- Sporn MB, Roberts AB, Goodman DS. eds 1994. *The Retinoids: Biology, Chemistry and Medicine*. New York: Raven. 2nd ed [Google Scholar]
- Steel D, Whitehead A. 1994. The major acute phase reactants: C-reactive protein, serum amyloid P component and serum amyloid A protein.. *Immunol. Today* 15:81–88 [Google Scholar]
- Stephensen C.B. Vitamin A, Infection, And Immune Function. Annual Review Of Nutrition. Vol. 21:167-192 (Volume Publication Date July 2001) [Htts://Doi.Org/10.1146/Annurev.Nutr.21.1.167](https://doi.org/10.1146/annurev.nutr.21.1.167)
- Stephensen CB, Ceddia MA, Weaver CT, Bucy RP. 2000. Retinoic acid (RA) treatment of T-helper (Th) cell cultures modulates Th1/Th2 phenotype development.. *EASEB J.* 14:A557 [Google Scholar]
- Stephensen CB, Moldoveanu Z, Gangopadhyay NN. 1996. Vitamin A deficiency diminishes the salivary immunoglobulin Aa response and enhances the serum immunoglobulin G response to influenza A virus infection in BALB/c mice.. *J. Nutr.* 126:94–102 [Google Scholar]
- van Bennekum A, Wong Yen Kong L, Gijbels M, Tielen F, Roholl P. et al. 1991. Mitogen response of B cells, but not T cells, is impaired in adult vitamin A-deficient rats.. *J. Nutr.* 121:1960–68 Erratum.; 1992. *J. Nutr.* 122(3):588 [Google Scholar]
- Wiedermann U, Chen XJ, Enerbeack L, Hanson LA, Kahu H. et al. 1996. Vitamin A deficiency increases inflammatory responses.. *Scand. J. Immunol.* 44:578–84 [Google Scholar]
- Wiedermann U, Hanson LA, Kahu H, Dahlgren UI. 1993. Aberrant T-cell function *in vitro* and impaired T-cell dependent antibody response *in vivo* in vitamin A-deficient rats.. *Immunology* 80:581–86 [Google Scholar]

Garip Şair
Cemâl Kocabaş
Şiirleri I (Dil İncelemeli)

Hazırlayan
Doç. Dr. Veysi SEVİNÇLİ

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Garip Şair Cemâl Kocabaş Şiirleri I (Dil İncelemeli)

Hazırlayan: Doç. Dr. Veysi SEVİNÇLİ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PAPERBACK): 978-975-447-871-6

ISBN (PDF): 978-975-447-870-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub423>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Sevinçli, V. (2024). *Garip Şair Cemâl Kocabaş Şiirleri I (Dil İncelemeli)*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub423>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

5.Kaynakça

- ADİLCEVAZ BELEDİYESİ, *Kültür Hizmeti*, Dost Basım Ltd. Şti., Adana 2008.
- ARTUN, Erman, *Günümüz Adana Âşıklık Geleneğinde Alkış-Kargış*
- DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 24. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara 2007.
- ELÇİN, Şükrü, *Halk Edebiyatına Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara 1993.
- ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım /Yayım/Tanıtım, İstanbul, 2011.
- HELİMOĞLU Yavuz, Muhsine, *Ortak (Anonim) Halk Edebiyatı, Hem Şiir, Hem Düz Yazı Şeklinde Söylenmiş Türler* <https://www.anadolu.edu.tr>,s.147-149 25.03.2012.
- KANAR, Mehmet, *Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul 2010.
- ÖZTÜRK, İrfan, *Adilcevaz Ağzı (İnceleme-Metin-Sözlük)*, YYÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2001.
- SEVİNÇLİ, Veysi, *Adilcevaz Yöresi Söz Varlığı ve Dil İncelemesi*, Akademik Kitaplar, İstanbul 2019.
- , *Türk Kültüründe Alkış/Kargış ve Adilcevaz Örneği*, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, İstanbul 2015.
- Türk Dil Kurumu, *İmlâ Kılavuzu*, Ankara 1996.
- Türk Dil Kurumu, *Derleme Sözlüğü*, Cilt I-XI, Ankara (1963-1982).
- Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, Ankara 1988.

Current Applied Studies in the Field of Finance

Editors

Asst. Prof. Dr. Arif ÇİLEK

Asst. Prof. Dr. Onur ŞEYRANLIOĞLU

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Current Applied Studies in the Field of Finance

Editors: Asst. Prof. Dr. Arif ÇİLEK • Asst. Prof. Dr. Onur ŞEYRANLIOĞLU

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-929-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub488>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çilek, A. (ed), Şeyranlıoğlu, O. (ed) (2024). *Current Applied Studies in the Field of Finance*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub488>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

References

- Abdeljawad, I., Dwaikat, L. M., & Oweidat, G. (2020). The determinants of profitability of insurance companies in Palestine. *An-Najah University Journal for Research-B (Humanities)*, 36(2).
- Ahmed, N., Ahmed, Z. & Ahmed, I. (2010), Determinants of capital structure: a case of life insurance sector of Pakistan. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, (24).
- Ahmeti, Y., & Iseni, E. (2022). Factors affecting profitability of insurance companies. Evidence from Kosovo. *Academicus International Scientific Journal*, 13(25), 122-142.
- Alhassan, A. L., Addisson, G. K., & Asamoah, M. E. (2015). Market structure, efficiency and profitability of insurance companies in Ghana. *International Journal of Emerging Markets*, 10(4), 648-669.
- Azmi, F., Irawan, T., & Sasongko, H. (2020). Determinants of profitability of general insurance companies in Indonesia. *Jurnal Ilmiah Manajemen Fakultas Ekonomi*, 6(2), 135-144.
- Beck, N., & Katz, J. N. (1995). What to do (and not to do) with time-series cross-section data. *American Political Science Review*, 89(3), 634-647.
- Ben Dhiab, L. (2021). Determinants of Insurance firms' profitability: an empirical study of Saudi insurance market. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(6), 235-243.
- Berhe, T. A., & Kaur, J. (2017). Determinants of insurance companies' profitability Analysis of insurance sector in Ethiopia. *International Journal of Research in Finance and Marketing (IJRFM)*, 7(4), 124-137.
- Bhattarai, B. P. (2020). Factors influencing profitability of insurance companies in Nepal. *International Journal of Management*, 11(9).
- Boadi, E. K., Antwi, S., & Lartey, V. C. (2013). Determinants of profitability of insurance firms in Ghana. *International Journal of Business and Social Research (IJBSR)*, 3(3), 43-50.
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and its Applications to Model Specification in Econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253.
- Camino-Mogro, S., & Bermúdez-Barrezueta, N. (2019). Determinants of profitability of life and non-life insurance companies: Evidence from Ecuador. *International Journal of Emerging Markets*, 14(5), 831-872.
- Doğan, M. (2013). Sigorta firmalarının sermaye yapısı ile karlılık arasındaki ilişki: Türk sermaye piyasası üzerine bir inceleme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (57), 121-136.
- Eling, M., & Jia, R. (2019). Efficiency and profitability in the global insurance industry. *Pacific-Basin Finance Journal*, 57, 101190.

- Elitaş, C., Eleren A., Yıldız, F. & Doğan, M. (2012). Gri ilişkisel analiz ile sigorta şirketlerinin performanslarının belirlenmesi. *16. Finans Sempozyumu*, 10-13 Ekim, Erzurum.
- Haiss, P. & K. Sümeği, (2008). The relationship between insurance and economic growth in Europe: A theoretical and empirical analysis. *Empirica*, 35(4): 405-431.
- Hausman, J. (1978). Specification tests in econometrics. *Econometrica*, 46(6), 1251-1271.
- Kramaric, T. P., Miletic, M., & Pavic, I. (2017). Profitability determinants of insurance markets in selected central and eastern European countries. *International Journal of Economic Sciences*, 6(2), 100-123.
- Kripa, D. & Ajasllari, D. (2016). Factors affecting the profitability of insurance companies in Albania. *European Journal of Multidisciplinary Studies*, 1(1), 352-360.
- Lee, C. Y. (2014). The effects of firm specific factors and macroeconomics on profitability of property-liability insurance industry in Taiwan. *Asian Economic and Financial Review*, 4(5), 681-691.
- Lim, H., & Rokhim, R. (2021). Factors affecting profitability of pharmaceutical company: an Indonesian evidence. *Journal of Economic Studies*, 48(5), 981-995.
- Mehari, D., & Aemiro, T. (2013). Firm Specific Factors That Determine Insurance Companies'performance In Ethiopia. *European Scientific Journal*, 9(10).
- Moulton, B. R., & Randolph, W. C. (1989). Alternative tests of the error components model. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 685-693.
- Oscar Akotey, J., Sackey, F. G., Amoah, L., & Frimpong Manso, R. (2013). The financial performance of life insurance companies in Ghana. *The Journal of Risk Finance*, 14(3), 286-302.

References

- Adamopoulos, A. (2010). Financial Development and Economic Growth an Empirical Analysis for Ireland. *International Journal of Economic Sciences and Applied Research*, 3(1), 75-88. <https://ssrn.com/abstract=1665000>
- Akujubi A. B. C. & Chima, C. C. (2012). The Production Sector Credit and Economic Development of Nigeria, a Cointegration Analysis. *International Journal of Exclusive Management Research*, 2(11), 1-17.
- Bittencourt, M. (2012). Financial Development and Economic Growth in Latin America: is Schumpeter Right? *Journal of Policy Modeling*, 34(3), 341-355.
- Esso, L. J. (2010). Cointegrating and Causal Relationship Between Financial Development and Economic Growth in ECOWAS Countries. *Journal of Economics and International Finance*, 2(3), 36-48.
- Hasan, I., & Tucci, C. L. (2010). The Innovation-Economic Growth Nexus: Global Evidence. *Research Policy*, (39), 1264-1276. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2010.07.005>
- Işık, N. (2017). Banka Kredisi, İnovasyon, Ekonomik Büyüme İlişkilerinin Analizi: G-20 Örneği, *Journal of Banking and Capital Markets Research*, 1(2), 53-66.
- Kar, M., Nazlıoğlu, Ş. & Ağır, H. (2011). Financial Development and Economic Growth Nexus in the MENA Countries: Bootstrap Panel Granger Causality Analysis. *Economic Modelling*, 28, 685-693. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2010.05.015>
- Kesbiç, C. Y. & Şimşek, D. (2020). The Effect of Innovation on Economic Growth in OECD Countries: is Schumpeter Right? *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 3(38), 273-296.
- Kılınc, E. C., Işık, N. & Yılmaz, S. S. (2020). The Effect of Domestic Credits to Private Sector on Innovation: an Application on European Union Countries and Turkey. *Bartın University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 11(22), 467-486.
- Levin, A., Lin, C. F. & Chu, C. S. J. (2002). Unit Root Tests in Panel Data: Asymptotic and Finite-Sample Properties. *Journal of Econometrics*, 108, 1-24. [https://doi.org/10.1016/S0304-4076\(01\)00098-7](https://doi.org/10.1016/S0304-4076(01)00098-7)
- Meierrieks, D. (2014). Financial Development and Innovation: Is There Evidence of a Schumpeterian Finance Innovation Nexus? *Annals of Economics and Finance*, 15(2), 343-363.
- Mushtaq, S. (2016). Causality Between Bank's Major Activities and Economic Growth: Evidences from Pakistan. *Financial Innovation*, 2(7), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s40854-016-0024-y>

- Nazlıoğlu, Ş., Yalama, A. & Aslan, M. (2009). Financial Development and Investment: Cointegration and Causality Analysis for the Case of Turkey. *International Journal of Economic Perspectives*, 3(2), 107-119.
- Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. *Iza Discussion Paper*, No.1240.
- Pesaran, M. H. & Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. *Journal of Econometrics*, 142, 50-93. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2007.05.010>
- Pradhan, R. P., Arvin, B. M., Norman, N. R. & Nishigaki, Y. (2014). Does Banking Sector Development Affect Economic Growth and Inflation? a panel cointegration and causality approach. *Applied Financial Economics*, 24(7), 465-480. <https://doi.org/10.1080/09603107.2014.881968>
- Schumpeter, J. A. (1911). *The Theory of Economic Development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry Into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge: Harvard University Press. <https://ssrn.com/abstract=1496199>
- Tang, T. C. (2005). An Examination of the Causal Relationship Between Bank Lending and Economic Growth: Evidence from Asean. *Savings and Development*, 29(3), 313-343.
- Timsina, N. (2014). Impact of Bank Credit on Economic Growth in Nepal. *NEPAL Rastra Bank Working Paper* No: 22.
- Şahin, S. (2022). Analysis of Competitiveness Within the Period of 2006-2017: the Case of BRICS Countries and Turkey. *Journal of Economics, Business & Political Studies*, 9(1), 69-88.
- Westerlund, J. (2007). Testing for Error Correction in Panel Data. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 69(6), 709-748. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0084.2007.00477.x>
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). *Panel Zaman Serileri Analizi - Stata Uygulamalı*. Betaİstanbul: Basım Yayım Dağıtım.
- Zhou, H., Qu, S., Yang, X. & Yuan, Q. (2020). Regional Credit, Technological Innovation, and Economic Growth in China: A Spatial Panel Analysis. *Discrete Dynamics in Nature and Society*. Article ID 1738279 <https://doi.org/10.1155/2020/1738279>

References

- Acar, D., & Mortaş, M. (2011). İşletmelerin hesap verebilirlikleri ile performans oranları ilişkisi: İMKB-30 endeksinde yer alan işletmeler üzerine bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(21), 85-94.
- Altın, H. (2017). Nakit temettü ödeyen firmaların pay senetlerinde yaşanan fiyat anomalisi: BİST temettü 25 endeksi üzerine bir uygulama. *The Journal of Academic Social Sciences*, 5(56), 24-34. <https://doi.org/10.16992/asos.12830>
- Arikboğa, D. (2011). *Finansal muhasebe*. İstanbul: Der Yayınları.
- BİST. (2024a). *BİST temettü 25*. Access Address: <https://www.borsaistanbul.com/tr/endeks-detay/420/bist-temettu-25>
- BİST. (2024b). *Sürdürülebilirlik endeksleri*. Access Address: <https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksleri>
- BİST. (2024c). *Temettü endeksleri*. Access Address: <https://www.borsaistanbul.com/files/bist-pd-agirlikli-pay-endeksleri-ks-tr-202408-temiz.pdf>
- Borsa İstanbul (2024). *Dividend Indices*. Access Address: <https://borsaistanbul.com/en/sayfa/2248/dividend-indices>
- Stock Exchange and Investment (2024). *BİST temettü 25 endeksi hisse ağırlıkları*. Access Adress: <https://www.borsaveyatirim.com/bist-temettu-25-endeksi-hisseleri-ve-endeks-agirliklari>
- Bülüç, F., Özkan, O., & Ağırbaş, İ. (2017). Oran analizi yöntemiyle özel hastane finansal performansının değerlendirilmesi. *International Journal of Academic Value Studies*, 3(11), 64-72.
- Çalış, N. ve Sakarya, Ş. (2022). Covid-19 Pandemisinin Mevduat Bankalarının Likidite ve Karlılık Yapısına Etkisi: BİST Bankacılık Endeksi Üzerine Bir İnceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24 (COVID-19 Özel Sayısı), ÖS194-ÖS210. <https://doi.org/10.31460/mbdd.1060604>
- Çalış, N., Sakarya, Ş., & Yıldırım, H. H. (2023). Hissedar refahını etkileyen değişkenlerin incelenmesi: BİST Temettü Endeksi üzerine bir uygulama. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 545-562. <https://doi.org/10.17218/hititsbd.1333924>
- Çalış, N., & Sakarya, Ş. (2023). BİST Bilişim Sektörü Firmalarının Finansal Sağlamlığının Finansal CEMATT Yöntemi ile İncelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 30(4), 773-786. <https://doi.org/10.18657/yonveek.1233488>
- Çalış, N. (2022). İslami Bankacılık Perspektifinden Ülkelerinin Finansal Performans Sıralaması Üzerine Ampirik Bir Araştırma. İçinde Yakup Aslan & Özgür Özkan (Ed.), *Muhasebe, Finans ve Denetim Alanlarında Yenilikçi Yaklaşımlar* (s. 107-128). Efe Yayınları.
- Çilek, A., & Şeyranlıoğlu, O. (2024). Temettü verimi ile karlılık oranları arasındaki ilişki: Borsa İstanbul temettü 25 endeksinde bir inceleme. *Cumhu-*

riyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25(1), 166-182. <https://doi.org/10.37880/cumuiibf.1381845>

- Dumitrescu, E.-I. ve Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels. *Economic modelling*, 29(4), 1450-1460.
- Erataş, F., Başçı Nur, H. ve Özçalık, M. (2013). Feldstein-Horioka bilmeccesinin gelişmiş ülke ekonomileri açısından değerlendirilmesi: Panel veri analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 18-33.
- Ercan, M. K., & Ban, Ü. (2016). *Değere dayalı işletme finansı finansal yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Erokyar, E. (2008). *İşletmelerde karlılık ve karlılığı etkileyen faktörler*. Unpublished Master's Thesis. İstanbul: İstanbul University, Department of Social Sciences.
- Fintable (2024). *Companies*. Access Address: <https://fintables.com/>
- Güçver, C. (2018). *Borsa İstanbul imalat sanayi sektörüne kayıtlı firmaların finansal risk yönetimlerinde türev ürün kullanımı ve belirleyicileri*. Unpublished Doctoral Thesis. İstanbul: İstanbul Ticaret University, Finance Institute.
- Im, K. S., Pesaran, M. H. ve Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels. *Journal of Econometrics*, 115(1), 53-74.
- Karadeniz, E., Koşan, L., & Uzpak, B. D. (2016). Türkiye'de en yüksek satış gelirin sahip 20 şirketin satış geliri ve karlılık performansının karşılaştırmalı analizi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 48, 45-58.
- Karagül, A. A. (2013). *Oran analizi*. In S. Önce (Ed.), *Mali analiz* (pp. 68-95). Anadolu University.
- Kaya, A. (2014). *Kar payı dağıtım kararlarının hisse senedi fiyatı üzerine etkisi: Borsa İstanbul'da bir uygulama*. Unpublished Master's Thesis. İzmir: Dokuz Eylül University, Department of Social Sciences.
- Kıracı, M. (2009). Stok yönetimi ve karlılık ilişkisinin finansal oranlar aracılığıyla incelenmesi: İMKB imalat sektöründe bir araştırma. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36, 161-195.
- Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., Neter, J. ve Li, W. (2005). *Applied linear statistical models*. McGraw-hill.
- Mazgıt, İ. (2013). Endeks kapsamında olmanın hisse senedi getirilerine etkisi: BİST temettü 25 endeksi üzerine bir uygulama. *Sosyoekonomi*, 20(20), 225-264.
- Özkan, N., & Yavuzaslan, K. (2022). COVID-19 salgınının Borsa İstanbul pay endekslerine etkisi: Sürü davranışı üzerine bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 73, 146-170. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1093796>

- Pesaran, M. H. (2004). *General diagnostic tests for cross section dependence in panels*. Available at SSRN 572504.
- Pesaran, H.M., ve Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels, *Journal of Econometrics*, (142), 50-93.
- Public Disclosure Platform (2024). *BİST Companies/BİST Dividend 25*. Access Address: <https://www.kap.org.tr/en/Endeksler>
- Sariaslan, H., & Erol, C. (2008). *Finansal yönetim: kavramlar, kurumlar ve ilkelere*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sarılı, S., & Gündoğdu, A. (2021). Borsa İstanbul'da temettü anomalisinin test edilmesi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 504-523.
- Sarıtaş, H., Uyar, S. G. K., & Gökçe, A. (2016). Banka karlılığı ile finansal oranlar ve makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkilerin sistem dinamik panel veri modeli ile analizi: Türkiye araştırması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11(1), 87-108.
- Sayılr, Ö. (2019). *Karlılık analizi*. In S. Önce (Ed.), *Mali analiz* (pp. 110-127). Anadolu University.
- amy, P. (1971). *Statistical inference in random coefficient regression models*. New York: Springer
- Şit, A. (2021). Kar dağıtım politikaları firma değeri üzerinde etkili midir? BİST temettü 25 endeksi üzerine bir uygulama. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(12), 159-171.
- nker, N., & Akdoğan, N. (2010). *Finansal tablolar ve mali analiz teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- . M., & Ersoy, H. (2020). The effect of dividend distribution policies on financial performance: An application on BİST dividend 25 index. *Eurasian Academy of sciences Social Sciences Journal*, 29, 60-79. <https://doi.org/10.17740/cas.soc.2020.V29-05>
- nisu, E. (2019). Finansal tabloların oran analizi ile incelenmesi: Adese örneği. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 19-45.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). *Panel Zaman Serileri Analizi Stata Uygulamalı*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 3. Baskı.
- Yılmaz, T., & Gül, M. (2023). BİST temettü 25 endeksinde yer alan firmaların finansal performanslarının sd ve waspas yöntemiyle analiz edilmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 198-221.
- Zeren, F. (2017). Kar payı bilmecesinin araştırılması: BİST temettü 25 endeksi üzerine bir uygulama. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(5), 172-183.

References

- Acikalin, S. & Yildirim, H. H. (2021). Comparison of Banks with Cluster Analysis Before and After Covid-19 *Pandemic*. *J. Corp. Gov. Insur. Risk Manag.*, 8(2), 170-184. <https://doi.org/10.51410/jcgirm.8.2.12>.
- Al-Homaidi, E. A., Almaqtari, F. A., Yahya, A. T., & Khaled, A. S. (2020). Internal and external determinants of listed commercial banks' profitability in India: dynamic GMM approach. *International Journal of Monetary Economics and Finance*, 13(1), 34-67.
- Anshar, M. A. (2023). The Relationship between Credit Volume and Non-performing Loans on Profitability Levels. *Advances in Management & Financial Reporting*, 1(1), 1-13. <https://doi.org/10.60079/amfr.v1i1.15>
- Aydemir, R., Övenç, G., & Koyuncu, A. (2018). Türk Bankacılık Sektöründe Kredi Mevduat Oranı, Çekirdek Dışı Yükümlülükler ve Kârlılık: Dinamik Panel Modelinden Bulgular. *Ege Academic Review*, 18(3), 495-506.
- Bai, J., & Ng, S. (2004). A panic Attack on Unit Roots and Cointegration. *Econometrica*, 72(4), 1127-1177. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0262.2004.00528.x>
- Berger, A. N., & Bouwman, C. H. (2013). How does capital affect bank performance during financial crises? *Journal of Financial Economics*, 109(1), 146-176.
- Berger, A. N., & Udell, G. F. (2004). The institutional memory hypothesis and the procyclicality of bank lending behavior. *Journal of Financial Intermediation*, 13(4), 458-495.
- Besmir, C., & Aliu, M. (2021). Impact of non-performing loans on bank's profitability: empirical evidence from commercial banks in Kosovo. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 7(3), 226-242.
- Börekçi Dilsizler, E. ve Yüksel Yıldırım, C. (2022). Gelir Dağılımı Eşitsizliği ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş AB Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama içinde Asuman Seda Saracaloğlu, Ayhan Aytaç, Giray Saynur Derman, Gülsen Demir ve Ali Serdar Yücel (Ed.), Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları, (s. 5 -24).
- Brastama, R. F., & Yadnya, I. P. (2020). The effect of capital adequacy ratio and nonperforming loan on banking stock prices with profitability as intervening variable. *American Journal of Humanities and Social Sciences Research (AJHSSR)*, 4(12), 43-49.
- Breusch, T.S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification in Econometrics. *The Review of Economic Studies*, 239-253. <https://doi.org/10.2307/2297111>
- Brown, M. B., & Forsythe, A. B. (1974). The Small Sample Behavior of Some Statistics Which Test the Equality of Several Means, *Technometrics*, 16, 129-132. <https://doi.org/10.1080/00401706.1974.10489158>

- Dietrich, A., & Wanzenried, G. (2011). Determinants of bank profitability before and during the crisis: Evidence from Switzerland. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 21(3), 307-327.
- Fidanoski, F., Choudhry, M., Davidović, M., & Sergi, B. S. (2018). What does affect profitability of banks in Croatia? *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 28(4), 338-367.
- Hausman, J. A. (1978). Specification Test in Econometrics, *Econometrica*, 46(6), 1251-1271.
- Isayas, Y. N. (2022). Determinants of banks' profitability: Empirical evidence from banks in Ethiopia. *Cogent economics & finance*, 10(1), 2031433.
- Jigeer, S., & Koroleva, E. (2023). The determinants of profitability in the city commercial banks: Case of China. *Risks*, 11(3), 53.
- Kashyap, A. K., Stein, J. C., & Wilcox, D. W. (1992). Monetary policy and credit conditions: Evidence from the composition of external finance. *American Economic Review*, 83(1), 78-98.
- Kavas, Y. B., & Medetoglu, B. (2024). Financial Performance Measurement with MAIRCA Method: Application on Turkish Banking Sector. *Malıye ve Finans Yazıları*, 38(122), 44-58. <https://doi.org/10.33203/mfy.1423653>
- Keskin, Ö., & Calisir, M. (2024). Türkiye'deki Tarımsal Kredi Faiz Oranlarının Bitkisel Üretim Miktarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 25(2), 213-230. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1388182>
- Keskin, Ö., & Kurt, Y. (2022). Muhasebe Standartlarına Göre Katılım Bankalarının Nakit Akış Tabloları ve Karlılık Oranları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 271-290.
- Levene, H. (1960). Robust Tests for Equality of Variance, *Contributions to Probability and Statistics: Stanford, California, Stanford University Press*, 278-292.
- Medetoglu, B., & Saldanlı, A. (2022). Bankaların Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemi ile Test Edilmesi. *Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 49-67.
- Molyneux, P., & Thornton, J. (1992). Determinants of European bank profitability: A note. *Journal of Banking & Finance*, 16(6), 1173-1178.
- Peseran, M. H. H. M. (2004). General Diagnostic Test for Cross Section Dependence in Panels. Working Paper, University of Cambridge, Cambridge, United Kingdom.
- Sarı, S, Konukman, A. (2021). Türk Bankacılık Sektöründe Sektörel Kredi Yoğunlaşması ve Risk-Karlılık İlişkisi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 1-28. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adoluibfd/issue/61029/862288>

- Sarıkovanlık, V., Koy, A., Akkaya, M., Yıldırım, H.H., & Kantar, L. (2019). *Finans Biliminde Ekonometri Uygulamaları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Singh, S. K., Basuki, B., & Setiawan, R. (2021). The effect of non-performing loan on profitability: Empirical evidence from Nepalese commercial banks. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(4), 709-716.
- Tatoğlu, F. Y. (2012). *Panel Veri Ekonometrisi*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Türkdönmez, C. S., & Babuşçu, Ş. (2019). Bankaların kârlılık performansını etkileyen faktörler. *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 37-54.
- Yıldırım, H. H. (2020). *Financial Management and Institution*, Geyikci U.B., Yılmazzer, M., Yücel, T.S. (Ed.), Financial Management, Nobel Publishing Limited, ISBN: 978-625-406-371-8, E-ISBN: 978-625-406-372-5, Ankara.
- Yıldırım, H. H., & Sakarya, Ş. (2019). Bankacılık Sektörü Açısından Türkiye ve Avrupa Birliğine Üye Ülkelerin Karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 443-454.
- Yildirim, H. H., Akkilic, M. E., & Dikici, M. S. (2018). Determining Levels of Customer Loyalty Towards Commercial Banks and Participatory Banks. *Journal of Business Economics and Finance*, 7(2), 164-177. doi.org/10.17261/Pressacademia.2018.839
- Yıldırım, H.H. (2021). *Panel Data Analysis*. In: Adıgüzel Mercangöz, B. (eds) *Handbook of Research on Emerging Theories, Models, and Applications of Financial Econometrics*. Springer, Cham. doi.org/10.1007/978-3-030-54108-8_16
- Yildirim, H.H. and Ildokuz, B. (2020). Determining the Relationship Between CAMLS Variables and Profitability: An Application on Banks in the BIST Bank Index, Grima, S., Özen, E. and Boz, H. (Ed.) *Contemporary Issues in Business Economics and Finance (Contemporary Studies in Economic and Financial Analysis, Vol. 104)*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 85-103. doi.org/10.1108/S1569-375920200000104017.
- Yüksel Yıldırım, C. 2023. Türkiye’de İkiz Açık Hipotezinin Geçerliliğinin Test Edilmesi. *International Review of Economics and Management*, 11(2), 97-115. doi.org/10.18825/iremjournal.1401100

References

- Ahmed, S. P., Ahmed, S. U., Noor, M. F., Zaima, A., & Karmaker, U. (2019). The policy-led sustainability and financial performance linkage in the banking sector: Case of Bangladesh. *Banks and Bank Systems*, 14(4), 89-103. [http://doi.org/10.21511/bbs.14\(4\).2019.09](http://doi.org/10.21511/bbs.14(4).2019.09)
- Ahmed, S. U., & Rahman, M. (2014). Incorporating ESG risk in Bank-lending in Bangladesh. *International Research Journal of Finance and Economics*, 120, 23-34.
- Ak, Ö. K., Hazar, A., & Babuşcu, Ş. (2024). Türkiye Cumhuriyetlerin Banka Finansal Performanslarının Analizi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(1), 51-68. <https://doi.org/10.37880/cumuiibf.1333712>
- Akbulut, R., & Albayrak, A. S. (2009). Mevduat bankalarında performansın mülkiyet yapısına göre finansal göstergelerle incelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 46(530), 27-40.
- Almazari, A. A. (2013). Capital adequacy, cost income ratio and the performance of Saudi banks. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 3(4), 284-293. <https://doi.org/10.6007/IJARAFMS/v3-i4/21>
- Altıntaş, F. F. (2023). Analysis of the Prosperity Performances of G7 Countries: An Application of the LOPCOW-based CRADIS Method. *Alphanumeric Journal*, 11(2), 157-182.
- Asker, V. (2024). COVID-19 salgınının katılım bankacılığı sektörüne etkisi: MEREC temelli CRADIS uygulaması. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(3), 144-166. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1395428>
- Ata, H. A. (2009). Banka Yabancılaşmasının Türkiye'deki Yerli Ve Yabancı Bankalar Açısından Karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(4), 109-124.
- Atukalp, M. E. (2019). Borsa İstanbul'da işlem gören çimento firmalarının finansal performansının analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (81), 213-230. <https://doi.org/10.25095/mufad.510663>
- Aydoğan, K., & Geoffrey Booth, G. (1996). Performance Characteristics of Private and State-Owned Banks: The Turkish Case. *Managerial Finance*, 22(10), 18-39. <https://doi.org/10.1108/eb018584>
- Azmi, W., Hassan, M. K., Houston, R., & Karim, M. S. (2021). ESG activities and banking performance: International evidence from emerging economies. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 70, 101277. <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2020.101277>

- Bağcı, H., & Rençber, Ö. F. (2014). Kamu bankaları ve halka açık özel bankaların PROMETHEE yöntemi ile kârlılıklarının analizi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 39-47.
- Bernardelli, M., Korzeb, Z., & Niedziółka, P. (2022). Does fossil fuel financing affect banks' ESG ratings?. *Energies*, 15(4), 1495. <https://doi.org/10.3390/en15041495>
- Bolibok, P. M. (2024). Does Firm Size Matter for ESG Risk? Cross-Sectional Evidence from the Banking Industry. *Sustainability*, 16(2), 679. <https://doi.org/10.3390/su16020679>
- Çalışkan, E., & Eren, T. (2016). Bankaların performanslarının çok kriterli karar verme yöntemiyle değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 85-107.
- Çetenak, E. H., Ersoy, E., & Işık, Ö. (2022). ESG (çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim) skorunun firma performansına etkisi: Türk bankacılık sektörü örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (63), 75-82. <https://doi.org/10.18070/erciyesiibd.1212587>
- Citterio, A., & King, T. (2023). The role of Environmental, Social, and Governance (ESG) in predicting bank financial distress. *Finance Research Letters*, 51, 103411.
- Dao, B. (2020). Bank capital adequacy ratio and bank performance in Vietnam: A simultaneous equations framework. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(6), 39-46.
- Demireli, E. (2010). TOPSIS çok kriterli karar verme sistemi: Türkiye'deki kamu bankaları üzerine bir uygulama. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5(1), 39-51.
- Di Tommaso, C., & Thornton, J. (2020). Do ESG scores effect bank risk taking and value? Evidence from European banks. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(5), 2286-2298. [10.1002/csr.1964](https://doi.org/10.1002/csr.1964)
- Dordevic, M., Tešić, R., Todorović, S., Jokić, M., Das, D. K., Stević, Ž., & Vrtagic, S. (2022). Development of integrated linear programming fuzzy-rough MCDM model for production optimization. *Axioms*, 11(10), 510. <https://doi.org/10.3390/axioms11100510>
- Ekinci, R., & Poyraz, G. (2019). The effect of credit risk on financial performance of deposit banks in Turkey. *Procedia computer science*, 158, 979-987. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.09.139>
- Godfrey, P. C. (2005). The relationship between corporate philanthropy and shareholder wealth: A risk management perspective. *Academy of management review*, 30(4), 777-798. <https://doi.org/10.5465/amr.2005.18378878>

- Gorzeń-Mitka, I. (2023). Esg Risk Management: Some Observations from An Academic Perspective. *Problems of Management in the 21st Century*, 18(1), 4-6.
- Hazar, A., Babuşcu, Ş., Tekindal, M. A., & Köksal, M. O. (2018). Bankacılık Sektöründe Sermaye Yeterliliği Rasyosunu Belirleyen Risklerin Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (20), 135-150. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.261784>
- Hwang, C. L., Yoon, K., Hwang, C. L., & Yoon, K. (1981). Methods for multiple attribute decision making. *Multiple attribute decision making methods and applications a state-of-the-art survey*, 58-191. https://doi.org/10.1007/978-3-642-48318-9_3
- Ishizaka, A., Lokman, B., & Tasiou, M. (2021). A stochastic multi-criteria divisive hierarchical clustering algorithm. *Omega*, 103, 102370. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2020.102370>
- Kandemir, T., & Karataş, H. (2016). Ticari bankaların finansal performanslarının çok kriterli karar verme yöntemleri ile incelenmesi: Borsa İstanbul'da işlem gören bankalar üzerine bir uygulama (2004-2014). *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 1766-1776.
- Kanmaz, A. K., & Ertuğrul, İ. (2024). Fuzzy PIPRECIA and CRADIS integrated method in electric vehicle selection. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 11(1), 19-36. <https://doi.org/10.34232/pjess.1447541>
- Keleş, N. (2023). Lopcow ve Cradis yöntemleriyle G7 ülkelerinin ve Türkiye'nin yaşanabilir güç merkezi şehirlerinin değerlendirilmesi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 727-747. <https://doi.org/10.25287/ohuibf.1239201>
- Keshavarz-Ghorabae, M., Amiri, M., Zavadskas, E. K., Turskis, Z., & Antucheviciene, J. (2021). Determination of objective weights using a new method based on the removal effects of criteria (MERECE). *Symmetry*, 13(4), 525. <https://doi.org/10.3390/sym13040525>
- Krishankumar, R., & Ecer, F. (2023). Selection of IoT service provider for sustainable transport using q-rung orthopair fuzzy CRADIS and unknown weights. *Applied Soft Computing*, 132, 109870. <https://doi.org/10.1016/j.asoc.2022.109870>
- Nagy, Z., Kassam, A., & Lee, L. E. (2016). Can ESG add alpha? An analysis of ESG tilt and momentum strategies. *The Journal of Investing*, 25(2), 113-124. <https://doi.org/10.3905/joi.2016.25.2.113>
- Ng, A. (2016). *The tangibility of the intangibles: what drives banks' sustainability disclosure in the emerging economies?* (No. 120). GEG Working Paper.

- Niedziółka, P., Bernardelli, M., & Korzeb, Z. (2023). Factors of ESG ratings assigned to commercial banks-the cultural and credit risk dimensions. *Argumenta Oeconomica*, 51(2), 33-63. <https://doi.org/10.15611/aoe.2023.2.02>
- Nizamuddin, M., Mushir, N., & Thakur, M. (2024). Impact Of Environmental, Social, And Governance Risk On The Financial Performance Of Selected Indian Banks. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(5), 6354-6364. <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i5.3944>
- Onocak, D. (2024). Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Entropi Ağırlıklı CAMELS ve ESG Performans Analizi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 24(72), 19-42. <https://doi.org/10.55322/mbakis.1290277>
- Osuji, A. A. (2023). Firm Size as a Moderator of the Relationship Between Sustainability Practices and Organizational Performance in Banks. Walden University.
- Özcan, M. (2021). Türk bankacılık sektörünün finansal performans göstergeleri: BIST mali sektörü üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(2), 389-406. <https://doi.org/10.16951/atauniiib.689612>
- Özkan, G. (2017). Türkiye'de Halka Açık Özel Sermayeli Ve Kamu Sermayeli Ticaret Bankaları'nın Performansları'nın TOPSIS Yöntemi İle Analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 1(1), 47-59.
- Pala, O. (2024a). Assessment of the social progress on European Union by logarithmic decomposition of criteria importance. *Expert Systems with Applications*, 238, 121846. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2023.121846>
- Pala, O. (2024b). A novel multi-criteria approach for evaluating social discrimination in OECD countries. *Decision Analytics Journal*, 11, 100456. <https://doi.org/10.1016/j.dajour.2024.100456>
- Pala, O., Atçeken, Ö., Omurtak, H., Şimşir, B. (2024). BİST Çimento Sektöründe LODECI ve CRADIS ile Finansal Performans Analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 8(3), 956-970. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.1452960>
- Pavani, K. (2024). A Study on Risk Assessment and Financial Management on ESG. *International Journal of Research Publication and Reviews*, 5(5):3624-3632. doi: 10.55248/gengpi.5.0524.1229
- Peliu, S. A. (2024). Exploring the impact of ESG factors on corporate risk: empirical evidence for New York Stock Exchange listed companies. *Future Business Journal*, 10(1), 92.
- Puente De La Vega Caceres, A. (2024). Drivers of Value Creation and the Effect of ESG Risk Rating on Investor Perceptions through Financial Metrics. *Sustainability*, 16(13), 5347. <https://doi.org/10.3390/su16135347>

- Puška, A., Božanić, D., Mastilo, Z., & Pamučar, D. (2023). Extension of ME-REC-CRADIS methods with double normalization-case study selection of electric cars. *Soft Computing*, 27(11), 7097-7113. <https://doi.org/10.1007/s00500-023-08054-7>
- Puška, A., Božanić, D., Nedeljković, M., & Janošević, M. (2022b). Green supplier selection in an uncertain environment in agriculture using a hybrid MCDM model: Z-Numbers–Fuzzy LMAW–Fuzzy CRADIS model. *Axioms*, 11(9), 427. <https://doi.org/10.3390/axioms11090427>
- Puška, A., Stević, Ž., & Pamučar, D. (2022a). Evaluation and selection of healthcare waste incinerators using extended sustainability criteria and multi-criteria analysis methods. *Environment, Development and Sustainability*, 1-31. <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01902-2>
- Pyka, I., & Nocoń, A. (2024). Exposure to the ESG risk of the Polish banking sector. *Economics and Environment*. <https://doi.org/10.34659/eis.2024.88.1.701>
- Reig-Mullor, J., & Brotons-Martinez, J. M. (2021). The evaluation performance for commercial banks by intuitionistic fuzzy numbers: The case of Spain. *Soft Computing*, 25(14), 9061-9075. <https://doi.org/10.1007/s00500-021-05847-6>
- Russo, M. V., & Fouts, P. A. (1997). A resource-based perspective on corporate environmental performance and profitability. *Academy of Management Journal*, 40(3), 534-559. <https://doi.org/10.5465/257052>
- Sebayang, P. (2020). The impact of the capital adequacy ratio, non-performing loan against to return on equity (Case study private bank in Indonesia). In *SHS Web of Conferences* (Vol. 76, p. 01035). EDP Sciences.
- Şeker, Y., & Şengür, E. (2022). Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetim (ESG) Performansı: Uluslararası Bir Araştırma. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 15(2), 349-387. <https://doi.org/10.29067/muvu.1066216>
- Shang, E. (2024). Corporate ESG and Financial Performance-A Study Based on the Mediating Effect of Financing Constraints. *Advances in Economics and Management Research*, 11(1), 432-432.
- Siklósi, V. (2023). Has Sustainability Been Increasingly Emphasized in the Banking Sector Recently in Hungary? 13th International Scientific Conference Science and Higher Education in Function of Sustainable Development, 261-268.
- Şimşek, O., & Çankaya, S. (2021). Bankalarda ESG skorları ile finansal performans arasındaki ilişkinin incelenmesi: G8 ülkeleri örneği. *PressAcademia Procedia*, 14(1), 169-170. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2021.1524>

- Şişman, B., & Doğan, M. (2016). Türk Bankalarının Finansal Performanslarının Bulanık AHP ve Bulanık Moora Yöntemleri İle Değerlendirilmesi (The Evaluations of Financial Performance in Turkish Banks By Using Fuzzy AHP and Fuzzy Moora). *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(2), 353-371.
- Starčević, V., Petrović, V., Mirović, I., Tanasić, L. Ž., Stević, Ž., & Đurović Todorović, J. (2022). A novel integrated PCA-DEA-IMF SWARA-CRADIS model for evaluating the impact of FDI on the sustainability of the economic system. *Sustainability*, 14(20), 13587. <https://doi.org/10.3390/su142013587>
- Sustainalytics (2024). <https://www.sustainalytics.com/esg-rating/ak-bank-tas/1008752329> Access Date: 02.10.2024
- Taşcı, M. Z. (2024). MEREC VE CRADIS Yöntemlerini İçeren Entegre Bir ÇKKV Modeli ile DASK Özelinde Bir Uygulama. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 25(1), 35-53. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1294336>
- Tezergil, S. A. (2016). VIKOR Yöntemi İle Türk Bankacılık Sektörünün Performans Analizi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 38(1), 357-373.
- Tran, T. T., Nguyen, Y. T., & Long, T. (2019). The determinants of liquidity risk of commercial banks iVietnam. *Banks and Bank Systems*, 14(1), 94. [https://doi.org/10.21511/bbs.14\(1\).2019.09](https://doi.org/10.21511/bbs.14(1).2019.09)
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB) (2024). Seçilmiş Rasyolar. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> Erişim Tarihi: 02.10.2024
- Uçkun, N., & Girginer, N. (2011). Türkiye'deki Kamu ve Özel Bankaların Performanslarının GRİ İlişki Analizi İle İncelenmesi. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 11(21), 46-66.
- Ulutaş, A., Balo, F., Mirković, K., Stević, Ž., & Mostafa, M. M. (2023). MCDM model for criticalelectionf building and insulation materials for optimising energy usage and environmental effect in production focus. *Journal of Civil Engineering and Management*, 29(7), 587-603. <https://doi.org/10.3846/jcem.2023.19569>
- Wang, W., Wang, Y., Fan, S., Han, X., Wu, Q., & Pamucar, D. (2023). A complex spherical fuzzy CRADIS method based Fine-Kinney framework for occupational risk evaluation in natural gas pipeline construction. *Journal of Petroleum Science and Engineering*, 220, 111246. <https://doi.org/10.1016/j.petrol.2022.111246>
- Xu, M., Bai, C., Shi, L., Puška, A., Štilić, A., & Stević, Ž. (2023). Assessment of mountain tourism sustainability using integrated fuzzy MCDM model. *Sustainability*, 15(19), 14358. <https://doi.org/10.3390/su151914358>

- Yalçın, G. C., Kara, K., & Senapati, T. (2024). A hybrid spherical fuzzy logarithmic decomposition of criteria importance and alternative ranking technique based on Adaptive Standardized Intervals model with application. *Decision Analytics Journal*, 11, 100441.
- Yamaltdinova, A. (2017). Kirgizistan Bankalarının Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *International Review of Economics and Management*, 5(2), 68-87. <https://doi.org/10.18825/iremjournal.316694>
- Yeh, L. T., Chang, D. S., & Li, H. M. (2022). Developing a network data envelopment analysis model to measure the efficiency of banking with the governance, innovation, and operations. *Managerial and Decision Economics*, 43(7), 2863-2874. <https://doi.org/10.1002/mde.3568>
- Zhou, K. (2024). The Relationship Between Financial Performance and ESG: Evidence from Bloomberg. *Highlights in Business, Economics and Management*, 37, 297-305.

References

- Abreau, M., & Mendes, M. (2002). Commercial bank interest margins and profitability: Evidence from EU countries. *University of Porto Working Paper Series*, 122.
- Abreau, M., & Mendes, M. (2002). Commercial bank interest margins and profitability: Evidence from EU countries. *University of Porto Working Paper Series*, 122.
- Acar, A., & Saygın, D. (2020). Covid-19 döneminde dünyada ve Türkiye’de enerji dönüşümüne bakış. *İpm-mercator politika notu*, 1-14.
- Alsamhi, M. H., Al-Ofairi, F. A., Farhan, N. H. S., Al-ahdal, W. M., & Siddiqui, A. (2022). Impact of Covid-19 on firms’ performance: Empirical evidence from India. *Cogent Business & Management*, 9(1), 1-16, 2044593. <https://doi.org/10.1080/23311975.2022.2044593>
- Ataman, B., Gökçen, G., & Şimşek, K. (2022). The impacts of the covid-19 pandemic on sectoral performance: A review on the bist sectors in Turkey. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 253-269. <https://doi.org/10.29106/fesa.1105014>
- Atayah, O. F., Dhiaf, M. M., Najaf, K., & Frederico, G. F. (2022). Impact of COVID-19 on financial performance of logistics firms: Evidence from G-20 countries. *Journal of Global Operations and Strategic Sourcing*, 15(2), 172-196. <https://doi.org/10.1108/JGOSS-03-2021-0028>
- Bunea, O.-I., Corbos, R.-A., & Popescu, R.-I. (2019). Influence of some financial indicators on return on equity ratio in the Romanian energy sector—A competitive approach using a DuPont-based analysis. *Energy*, 189, 116251. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2019.116251>
- Canton, E. & Colasanti, F. & Durán, J. & Garrone, M. & Hobza, A. & Simons, W. & Vandeplas, A. (2021). The Sectoral Impact of the COVID-19 Crisis. An Unprecedented and Atypical Crisis, European Economy - Economic Briefs 069, Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Commission.
- Deloitte (2020), COVID-19’un işletmelere olan finansal etkileri ve çözüm önerileri, Erişim tarihi: 12.11.2020, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/financial-advisory/COVID-19-un-isletmelere-olan-finansal-etkileri.pdf>
- Deloitte (2020), COVID-19’un işletmelere olan finansal etkileri ve çözüm önerileri, Erişim tarihi: 12.11.2020, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/financial-advisory/COVID-19-un-isletmelere-olan-finansal-etkileri.pdf>
- Demirhan, D., & Sakin, A. (2021). Has Covid-19 pandemic affected firm profitability Dynamic panel data analysis of BIST firms using Dupont iden-

- tity components. *Pressacademia*, 14(1), 42-47. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2021.1484>
- Deniz, G. & Koç, S. (2019). Türkiye’ de Ekonomik Büyüme ile Bazı Makro Değişkenler Arasındaki İlişki: Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli Analizi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (1), 101-113.
- Dünya Enerji Konseyi Türkiye (2020). COVID-19’un Küresel Enerji Sektörüne Etkisi, UEA: Küresel Enerji 2020, Erişim Adresi: <https://dunyaenerji.org.tr/covid-19un-kuresel-enerji-sektorune-etkisi/>
- Erdem, A., Kara, M. A., & Dumlu, H. (2023). Dijital Platform Tercihlerinin Swara ve Gri İlişkisel Analiz Yöntemleri İle Değerlendirilmesi, *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*(41), 91-106. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1239440>
- European Commission. (2021). *The sectoral impact of the COVID-19 crisis: An unprecedented & atypical crisis*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2765/982245>
- Fu, M., ve Shen, H. (2020), COVID-19 and Corporate Performance in the Energy Industry. *Energy Research Letters* 1 (1), <https://doi.org/10.46557/001c.12967>.
- Gollakota, A. R. K., & Shu, C.-M. (2023). Covid-19 and energy sector: Unique opportunity for switching to clean energy. *Gondwana Research*, 114, 93-116. <https://doi.org/10.1016/j.gr.2022.01.014>
- Gupta, K. (2017). Do economic and societal factors influence the financial performance of alternative energy firms? *Energy Economics*, 65, 172-182. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2017.05.004>
- Huayu Shen , Mengyao Fu , Hongyu Pan , Zhongfu Yu & Yongquan Chen (2020) The Impact of the COVID-19 Pandemic on Firm Performance, *Emerging Markets Finance and Trade*, 56:10, 2213-2230, DOI: 10.1080/1540496X.2020.1785863
- Hussain, S., Nguyen, V. C., Nguyen, Q. M., Nguyen, H. T., & Nguyen, T. T. (2021). Macroeconomic factors, working capital management, and firm performance—A static and dynamic panel analysis. *Humanities and Social Sciences Communications*, 8(1), 123. <https://doi.org/10.1057/s41599-021-00778-x>
- Jin, Y., Gao, X., & Wang, M. (2021). The financing efficiency of listed energy conservation and environmental protection firms: Evidence and implications for green finance in China. *Energy Policy*, 153, 112254. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112254>
- Karabulut, R., & Şeker, K. (2018). Belirlenmiş değişkenlerin vergi gelirleri üzerindeki etkisi: çoklu doğrusal regresyon analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(3), 1049-1070.

- Karasakaloğlu, B. (2022). Otel İşletmeleri Çalışanlarının Psikolojik Sermaye ve Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişki. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 353-364. <https://doi.org/10.52791/aksarayiibd.1010333>
- Küçükşille, E. (2016). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Şeref Kalaycı, Ankara: Asil Yayın.
- Luts, M.-K., Savolainen, J., & Collan, M. (2021). Profitability Determinants of Unlisted Renewable Energy Companies in Germany—A Longitudinal Analysis of Financial Accounts. *Sustainability*, 13(24), 13544. <https://doi.org/10.3390/su132413544>
- Macrotrends (2024). Stock Screener. <https://www.macrotrends.net/stocks/stock-screener> Access Date: 28.09.2024
- Makki, A. A., & Alqahtani, A. Y. (2023). Capturing the Effect of the COVID-19 Pandemic Outbreak on the Financial Performance Disparities in the Energy Sector: A Hybrid MCDM-Based Evaluation Approach. *Economics*, 11(2), 61. <https://doi.org/10.3390/economics11020061>
- Neves, M. E. D., Baptista, L., Dias, A. G., & Lisboa, I. (2023). What factors can explain the performance of energy companies in Portugal? Panel data evidence. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 72(3), 730-752. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-01-2021-0057>
- Ngo, H. T., & Duong, H. N. (2024). Covid-19 pandemic and firm performance: Evidence on industry differentials and impacting channels. *International Journal of Social Economics*, 51(4), 569-583. <https://doi.org/10.1108/IJSE-02-2023-0072>
- Nurlia, S., D., Dahniyar, E., R., Yudaruddin, Y. A., & Yudaruddin, R. (2023). Performance of energy sector companies in time of pandemic COVID-19; International evidence. *Research in Globalization*, 7, 100177. <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2023.100177>
- Sevim, C. (2021). Covid-19 Salgınının Enerji Yatırımlarına Etkisi ve Küresel Rüzgar Enerji Yatırımlarına Genel Bakış. 6. *İzmir Rüzgâr Sempozyumu*, 23-24 Eylül 2021, İzmir.
- Sevim, U. (2014). Petrol Fiyatlarının İmalat İşletmeleri Yatırımları Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Karedeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Trabzon.
- Shen, H., Fu, M., Pan, H., Yu, Z., & Chen, Y. (2020). The Impact of the COVID-19 Pandemic on Firm Performance. *Emerging Markets Finance and Trade*, 56(10), 2213–2230. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2020.1785863>
- Supriyono, R. A., & Herdhayinta, H. (2019). Determinants of bank profitability: The case of the regional development bank (BPD Bank) in Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business*, 34(1), 1–15.

- Supriyono, R. A., & Herdhayinta, H. (2019). Determinants of bank profitability: The case of the regional development bank (BPD Bank) in Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business*, 34(1), 1–15.
- Tonta, Y. (2008). *Regresyon Analizi*. Erişim Adresi: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/fall2007/sb5002/sb5002-11-regresyon-analizi.pdf>
- Valaskova, K., Gajdosikova, D., & Lazaroiu, G. (2023). Has the COVID-19 pandemic affected the corporate financial performance? A case study of Slovak enterprises. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 18(4), 1133-1178. <https://doi.org/10.24136/cq.2023.036>
- Vong, A., & Chan, H. (2006). Determinants of Bank Profitability in Macao. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/252081427_Determinants_of_Bank_Profitability_in_Macao
- Westerman, W., De Ridder, A., & Achtereekte, M. (2020). Firm performance and diversification in the energy sector. *Managerial Finance*, 46(11), 1373-1390. <https://doi.org/10.1108/MF-11-2019-0589>
- Yılmaz, E. S., & Erdem, A. (2021). Examination of Hotel Evaluation Criteria in Online Travel Agencies: Etstur Example. Research & Reviews in Social, Human and Administrative Sciences kitabı içinde. Ankara: GECE Publishing, (Editör: Mustafa Batuhan KURT, Ayşe ÇATALCALI CEYLAN, Zafer ÖZOMAY) ISBN:978-625-7342-83-4.

Teknolojinin Sosyal Bilimlerde Dönüştürücü Gücü: Yeni Disiplinlerarası Yaklaşımlar

Editörler:

Doç. Dr. Çağatay BAŞARIR

Doç. Dr. Özer YILMAZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Teknolojinin Sosyal Bilimlerde Dönüştürücü Gücü: Yeni Disiplinlerarası Yaklaşımlar

Editörler: Doç. Dr. Çağatay BAŞARIR • Doç. Dr. Özer YILMAZ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-997-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub587>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Başarır, Ç. (ed), Yılmaz, Ö. (ed) (2024). *Teknolojinin Sosyal Bilimlerde Dönüştürücü Gücü: Yeni Disiplinlerarası Yaklaşımlar*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub587>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abiad, M., Kadry, S., Ionescu, S., & Niculescu, A. (2019). Customers' perception of telecommunication services. *EAIMA Business & Management Journal*, 7(2), 51-62.
- Adadi, A., & Berrada, M. (2018). Peeking inside the black-box: A survey on explainable artificial intelligence (XAI). *IEEE access*, 6, 52138-52160.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yildirim, E. (2007). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Sakarya Yayıncılık, Sakarya*, 226, 103-118.
- Alves, H., Fernandes, C., & Raposo, M. (2016). Social media marketing: A literature review and implications. *Psychology & Marketing*, 33(12), 1029-1038.
- Arowosegbe, A., & Oyelade, T. (2023). Application of natural language processing (NLP) in detecting and preventing suicide ideation: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(2), 1514.
- Barto, A. G. (1997). Reinforcement learning. İçinde *Neural systems for control* (ss. 7-30). Elsevier.
- Belcastro, L., Cantini, R., Marozzo, F., Talia, D., & Trunfio, P. (2020). Learning political polarization on social media using neural networks. *IEEE access*, 8, 47177-47187.
- Berger, J., & Packard, G. (2022). Using natural language processing to understand people and culture. *American Psychologist*, 77(4), 525.
- Bojanowska, A. (2019). *Customer data collection with Internet of Things*. 252, 03002.
- Bossetta, M., Dutceac Segesten, A., & Bonacci, D. (2023). Reconceptualizing cross-cutting political expression on social media: A case study of Facebook comments during the 2016 Brexit referendum. *Political Communication*, 40(6), 719-741.
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Cebeci, H. (2020). Sosyal medya verileri ile duygu analizi. *Mühendislikte Yapay Zeka Uygulamaları*, 191-212.
- Cesare, N., Grant, C., & Nsoesie, E. O. (2017). Detection of user demographics on social media: A review of methods and recommendations for best practices. *arXiv preprint arXiv:1702.01807*, 1-25.
- Chen, Y., Wu, X., Hu, A., He, G., & Ju, G. (2021). Social prediction: A new research paradigm based on machine learning. *The Journal of Chinese Sociology*, 8, 1-21.

- Chopra, A., Prashar, A., & Sain, C. (2013). Natural language processing. *International journal of technology enhancements and emerging engineering research*, 1(4), 131-134.
- Christin, A. (2020). The ethnographer and the algorithm: Beyond the black box. *Theory and Society*, 49(5), 897-918.
- Chung, W., Dai, D., Elliott, R. J., & Görtz, C. (2022). *Measuring Brexit Uncertainty: A Machine Learning and Textual Analysis Approach*. Centre for Economic Policy Research.
- Cunningham, P., Cord, M., & Delany, S. J. (2008). Supervised learning. *İçinde Machine learning techniques for multimedia: Case studies on organization and retrieval* (ss. 21-49). Springer.
- dos Santos Brito, K., & Adeodato, P. J. L. (2020). *Predicting Brazilian and US elections with machine learning and social media data*. 1-8.
- Driss, O. B., Mellouli, S., & Trabelsi, Z. (2019). From citizens to government policy-makers: Social media data analysis. *Government Information Quarterly*, 36(3), 560-570.
- Elda Tartari. (2015). Benefits And Risks Of Children And Adolescents Using Social Media. *European Scientific Journal, ESJ*, 11(13). <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/5654>
- Elsafoury, F. (2019). *Detecting protest repression incidents from tweets*.
- Eubanks, V. (2018). *Automating inequality: How high-tech tools profile, police, and punish the poor*. St. Martin's Press.
- Ghahramani, Z. (2003). Unsupervised learning. *İçinde Summer school on machine learning* (ss. 72-112). Springer.
- Gottfried, J. (2024). Americans' social media use. *Pew Research Center*, 31.
- Greenberg, P. (2010). The impact of CRM 2.0 on customer insight. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 25(6), 410-419.
- Greene, D., Cunningham, P., & Mayer, R. (2008). Unsupervised learning and clustering. *Machine learning techniques for multimedia: Case studies on organization and retrieval*, 51-90.
- Grimmer, J., Roberts, M. E., & Stewart, B. M. (2021). Machine learning for social science: An agnostic approach. *Annual Review of Political Science*, 24(1), 395-419.
- Gruber, T. (2008). Collective knowledge systems: Where the social web meets the semantic web. *Journal of web semantics*, 6(1), 4-13.
- Grupac, M., & Lăzăroiu, G. (2022). Image processing computational algorithms, sensory data mining techniques, and predictive customer analytics in the metaverse economy. *Review of Contemporary Philosophy*, 21, 205-222.

- Hall, N.-A. (2022). Understanding Brexit on Facebook: Developing close-up, qualitative methodologies for social media research. *Sociological Research Online*, 27(3), 707-723.
- Hansson, S., & Page, R. (2023). Legitimation in government social media communication: The case of the Brexit department. *Critical Discourse Studies*, 20(4), 361-378.
- Harmon, M. E., & Harmon, S. S. (1996). Reinforcement learning: A tutorial. *WL/AAFC, WPAFB Ohio, 45433*, 237-285.
- Hofman, J. M., Sharma, A., & Watts, D. J. (2017). Prediction and explanation in social systems. *Science*, 355(6324), 486-488.
- Ingrams, A. (2020). A machine learning approach to open public comments for policymaking. *Information Polity*, 25(4), 433-448.
- Jin, S. V., Muqaddam, A., & Ryu, E. (2019). Instafamous and social media influencer marketing. *Marketing Intelligence & Planning*, 37(5), 567-579.
- Katırcı, E. K., & Bulut, S. (2024). Sosyal Medyanın Çocuk ve Ergenler Üzerindeki Etkileri: Bir Literatür İncelemesi. *İbn Haldun Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 125-144.
- Khanom, M. T. (2023). Using social media marketing in the digital era: A necessity or a choice. *International Journal of Research in Business and Social Science (2147-4478)*, 12(3), 88-98.
- Khurana, D., Koli, A., Khatter, K., & Singh, S. (2023). Natural language processing: State of the art, current trends and challenges. *Multimedia tools and applications*, 82(3), 3713-3744.
- Kim, Y., & Adler, M. (2015). Social scientists' data sharing behaviors: Investigating the roles of individual motivations, institutional pressures, and data repositories. *International journal of information management*, 35(4), 408-418.
- Kotan, M. (2022). Duygu Analizi ve Dijital Dönüşüm Üzerine Etkileri. *İçinde Dijital Etkileşimler: Sektörel Yansımaları II* (ss. 59-82). Gazi Kitabevi.
- Kuem, J., Ray, S., Siponen, M., & Kim, S. S. (2017). What leads to prosocial behaviors on social networking services: A tripartite model. *Journal of Management Information Systems*, 34(1), 40-70.
- Leslie, D., Holmes, L., Hitrova, C., & Ott, E. (2020). Ethics review of machine learning in children's social care. *Leslie, D., Holmes, L., Hitrova, C. & Ott, E. (2020). Ethics review of machine learning in children's social care. [Report] London, UK: What Works for Children's Social Care.*
- Letham, B., Rudin, C., McCormick, T. H., & Madigan, D. (2015). *Interpretable classifiers using rules and bayesian analysis: Building a better stroke prediction model.*

- Maruejols, L., Wang, H., Zhao, Q., Bai, Y., & Zhang, L. (2023). Comparison of machine learning predictions of subjective poverty in rural China. *China Agricultural Economic Review*, 15(2), 379-399.
- Mitchell, T. M. (1997). *Machine learning* (C. 1, Sayı 9). McGraw-hill New York.
- Mitchell, T. M. (2007). *Machine learning* (C. 1). McGraw-hill New York.
- Molina, M., & Garip, F. (2019). Machine learning for sociology. *Annual Review of Sociology*, 45(1), 27-45.
- Nasteski, V. (2017). An overview of the supervised machine learning methods. *Horizons. b*, 4(51-62), 56.
- Olan, F., Jayawickrama, U., Arakpogun, E. O., Suklan, J., & Liu, S. (2024). Fake news on social media: The impact on society. *Information Systems Frontiers*, 26(2), 443-458.
- Olujimi, P. A., & Ade-Ibijola, A. (2023). NLP techniques for automating responses to customer queries: A systematic review. *Discover Artificial Intelligence*, 3(1), 20.
- Orso, D., Federici, N., Copetti, R., Vetrugno, L., & Bove, T. (2020). Infodemic and the spread of fake news in the COVID-19-era. *European Journal of Emergency Medicine*, 27(5), 327-328.
- Pi, Y. (2021). Machine learning in governments: Benefits, challenges and future directions. *JeDEM-eJournal of eDemocracy and Open Government*, 13(1), 203-219.
- Qiu, J., Wu, Q., Ding, G., Xu, Y., & Feng, S. (2016). A survey of machine learning for big data processing. *EURASIP Journal on Advances in Signal Processing*, 2016, 1-16.
- Rajput, A. (2020). Natural language processing, sentiment analysis, and clinical analytics. İçinde *Innovation in health informatics* (ss. 79-97). Elsevier.
- Reddy, Y., Viswanath, P., & Reddy, B. E. (2018). Semi-supervised learning: A brief review. *Int. J. Eng. Technol*, 7(1.8), 81.
- Said, A. B., Erradi, A., Aly, H., & Mohamed, A. (2020). A deep-learning model for evaluating and predicting the impact of lockdown policies on COVID-19 cases. *arXiv preprint arXiv:2009.05481*.
- Say, S. (2015). Pazarlama aracı olarak sosyal medya kullanımı: Gıda sektöründe Facebook örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 7(28), 19-39.
- Setia, P., Setia, P., Venkatesh, V., & Joglekar, S. (2013). Leveraging digital technologies: How information quality leads to localized capabilities and customer service performance. *MIS quarterly*, 565-590.
- Shah, D., Patel, D., Adesara, J., Hingu, P., & Shah, M. (2021). Integrating machine learning and blockchain to develop a system to veto the forgeries and provide efficient results in education sector. *Visual computing for industry, biomedicine, and art*, 4, 1-13.

- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., & Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk İletişim*, 7(4), 23-32.
- Sönmez, A. F., Çakar, S., Cerezci, F., Kotan, M., Delibaşoğlu, İ., & Çit, G. (2023). Deep Learning-Based Classification of Dermoscopic Images for Skin Lesions. *Sakarya University Journal of Computer and Information Sciences*, 6(2), 114-122.
- Sundmaeker, H., Guillemin, P., Friess, P., & Woelfflé, S. (2010). Vision and challenges for realising the Internet of Things. *Cluster of European research projects on the internet of things, European Commission*, 3(3), 34-36.
- Tahaci, M., Abu-Salma, R., & Rashid, A. (2023). *Stuck in the permissions with you: Developer & end-user perspectives on app permissions & their privacy ramifications*. 1-24.
- Tahir, F., & Khan, M. (2023). *Big Data: The Fuel for Machine Learning and AI Advancement* (2516-2314). EasyChair.
- Wang, H., Ma, C., & Zhou, L. (2009). *A brief review of machine learning and its application*. 1-4.
- Wieneke, A., & Lehrer, C. (2016). Generating and exploiting customer insights from social media data. *Electronic Markets*, 26, 245-268.
- Wu, Y. (2024). Application of Reinforcement Learning in Analysis and Optimization of Social Behavior of Students in Colleges and Universities. *Journal of Electrical Systems*, 20(10s), 542-548.
- Yılmaz, A. (2018). Yeni bir pazarlama iletişimi yaklaşımı gerçek-zamanlı pazarlama: Otomobil markalarının geleceğe dönüş günü sosyal medya pratikleri. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 423-446.
- Yurtay, N., Yurtay, Y., Gündoğar, E., & Demirci, H. (2018). Müşteri Odaklı Sipariş Yanıtlama Sürecine İlişkin Bir Mobil Karar Destek Sistemi. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 9(34), 25-30. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2018.4.002.x>
- Yurtay, Y., Demirci, H., Tiryaki, H., & Altun, T. (2024). Emotion Recognition on Call Center Voice Data. *Applied Sciences*, 14(20), 9458.
- Zhang, H., Zang, Z., Zhu, H., Uddin, M. I., & Amin, M. A. (2022). Big data-assisted social media analytics for business model for business decision making system competitive analysis. *Information Processing & Management*, 59(1), 102762.
- Zhou, X., & Belkin, M. (2014). Semi-supervised learning. İçinde *Academic press library in signal processing* (C. 1, ss. 1239-1269). Elsevier.
- Zuboff, S. (2015). Big other: Surveillance capitalism and the prospects of an information civilization. *Journal of information technology*, 30(1), 75-89.

Kaynakça

- Adebayo, T. S., Akinsola, G. D., Sarkodie, S. A., & Asamoah, E. F. (2021). Renewable energy consumption, urbanization, and agriculture: A pathway towards environmental sustainability in Turkey. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(5), 5561-5574.
- Baumer, B. S., Kaplan, D. T., & Horton, N. J. (2014). *Modern Data Science with R*. CRC Press.
- Group, W. B. (2022). *Country Climate and Development Report*. Washington: World Bank Group.
- Guaddaoui, Z., Khalil, A., Bennis, M., & Nait Haddou, A. (2021). *Overview of the Moroccan model in terms of environmental protection and the establishment of second-generation sustainable development*. *Environmental Policy and Governance*, 31(4), 312-323.
- Nations, U. (2015). *The 2030 Agenda for sustainable development*. New York.
- Nerini, F. F., Keppo, I., Kolpakov, A., Ríos, A. R., & Grubler, A. (2019). *Understanding the connections between climate action and the Sustainable Development Goals: A global analysis of synergies and trade-offs*. *Environmental Research Letters*, 14(9), 093017.
- Story, F. (2023, Mart 10). *Morocco Country Climate Development Report: An Example in Parliamentary Engagement*. Récupéré sur World Bank Group: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2023/03/10/morocco-country-climate-development-report-an-example-in-parliamentary-engagement>
- Türkiye Takes Decisive Steps to Combat Climate Change*. (2024, ağustos 10). Récupéré sur Republic of Turkey Ministry of Environment Urbanization and Climate Change : <https://ab.csb.gov.tr/en/turkiye-takes-decisive-steps-to-combat-climate-change-news-288854>
- UNDP. (2024). *The Sdgs in action*. Récupéré sur UNDP: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- United Nations* . (2011). Récupéré sur sdgs: <https://sdgs.un.org/goals>
- Urbanization, M. O. (2011). *Turkey's National Climate Change Adaptation Strategy and Action Plan*. Ankara: Ministry of Environment and Urbanization, General Directorate of Environmental Management, Department of Climate Change.
- Wickham, H. (2014). Tidy Data. *Journal of Statistical Software*, Volume 59, Issue 10.
- Wickham, H., & Grolemund, G. (2016). *R for Data Science Import, Tidy, Transform, Visualize*. Canada: O'Reilly Media.
- Xie, Y., Allaire, J. J., & Grolemund, G. (2018). *R Markdown The Definitive Guide*. Boca raton: CRC Press.

Kaynakça

- Akbaba, A. İ., & Gündoğdu, Ç. (2021). Bankacılık hizmetlerinde yapay zekâ kullanımı. *Journal of Academic Value Studies*, 7(3), 298-315.
- Aria, M. & Cuccurullo, C. (2017) bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis, *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Ashta, A., & Herrmann, H. (2021). Artificial intelligence and fintech: An overview of opportunities and risks for banking, investments, and microfinance. *Strategic Change*, 30(3), 211-222.
- Belanche, D., Casaló, L. V., & Flavián, C. (2019). Artificial Intelligence in Fin-Tech: understanding robo-advisors adoption among customers. *Industrial Management & Data Systems*, 119(7), 1411-1430.
- Bozkurt, A. (2023). ChatGPT, üretken yapay zekâ ve algoritmik paradigma değişikliği. *Alanyazın*, 4(1), 63-72.
- Carlioni, M.; Tsenkulovsky, T.; Mangan, R. (2018). Web of Science Çekirdek Koleksiyonu Açıklayıcı Belgesi. Erişim adresi: https://clarivate.libguides.com/ld.php?content_id=45175981
- Çelikkol, Ş., & Gürses, Ö. (2022). Marka güveni ve hizmet kolaylığının, müşteri sadakati üzerindeki etkisi ile yapay zekâ tabanlı mobil uygulamalar ilişkisi: Özel bir banka müşterileri üzerinde araştırma. *Pearson Journal*, 7(19), 122-139.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 319-340.
- Demir, Ç. (2021). Konaklama işletmelerinin iş süreçlerinde yapay zekâ teknolojileri ve akıllı otel uygulamaları: Avantajlar ve dezavantajlar. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 9(1), 203-219.
- Doumpos, M., Zopounidis, C., Gounopoulos, D., Platanakis, E., & Zhang, W. (2023). Operational research and artificial intelligence methods in banking. *European Journal of Operational Research*, 306(1), 1-16.
- Edunjobi, T. E., & Odejide, O. A. (2024). Theoretical frameworks in AI for credit risk assessment: Towards banking efficiency and accuracy. *International Journal of Scientific Research Updates 2024*, 7(01), 092-102.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Gomber, P., Kauffman, R. J., Parker, C., & Weber, B. W. (2018). On the fintech revolution: Interpreting the forces of innovation, disruption, and transformation in financial services. *Journal of Management Information Systems*, 35(1), 220-265.

- Gümüş, E., Medetoğlu, B., & Tutar, S. (2020). Finans ve bankacılık sisteminde yapay zekâ kullanımı: kullanıcılar üzerine bir uygulama. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(1), 28-53.
- Hwang, G. J., & Chang, C. Y. (2023). A review of opportunities and challenges of chatbots in education. *Interactive Learning Environments*, 31(7), 4099-4112.
- Koufteros, X., Vonderembse, M., & Jayaram, J. (2005). Internal and external integration for product development: The contingency effects of uncertainty, equivocality, and platform strategy. *Decision Science*, 36(1), 97-133.
- Lee, I., & Shin, Y. J. (2018). Fintech: Ecosystem, business models, investment decisions, and challenges. *Business Horizons*, 61(1), 35-46.
- Manser Payne, E. H., Peltier, J., & Barger, V. A. (2021). Enhancing the value co-creation process: artificial intelligence and mobile banking service platforms. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 15(1), 68-85.
- Martínez-Gómez, A. (2015). Bibliometrics as a tool to map uncharted territory: A study on non-professional interpreting. *Perspectives*, 23(2), 205-222.
- Mogaji, E., Adeola, O., Hinson, R. E., Nguyen, N. P., Nwoba, A. C., & Soetan, T. O. (2021). Marketing bank services to financially vulnerable customers: evidence from an emerging economy. *International Journal of Bank Marketing*, 39(3), 402-428.
- Mogaji, E., & Nguyen, N. P. (2022). Managers' understanding of artificial intelligence in relation to marketing financial services: insights from a cross-country study. *International Journal of Bank Marketing*, 40(6), 1272-1298.
- Nabiyev, V., Karal, H., Arslan, S., Erumit, A. K., & Cebı, A. (2013). An artificial intelligence-based distance education system: Artimat. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 14(2), 81-98.
- Noreen, U., Shafique, A., Ahmed, Z., & Ashfaq, M. (2023). Banking 4.0: Artificial intelligence (AI) in banking industry & consumer's perspective. *Sustainability*, 15(4), 3682.
- Öztürk, O. (2021). Bibliometric review of resource dependence theory literature: An overview. *Management Review Quarterly*, 71(3), 525-552.
- Patel, M., Surti, M., & Adnan, M. (2023). Artificial intelligence (AI) in Monkeypox infection prevention. *Journal of Biomolecular Structure and Dynamics*, 41(17), 8629-8633.
- R Core Team (2024) <https://www.r-project.org/>
- Sivri, O. (2024). Yapay zekâ çerçevesinde görsel sanatların geleceği. *İnsanat Sanat Tasarım ve Mimarlık Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 322-344.
- Şimşir, İ. (2021). Conceptual Framework for Bibliometrics And Bibliometric Analysis. Öztürk, O., & Gürler, G., editor. (Eds.), *Bibliometric Analysis as a Literature Review Tool*, 7-31.

- Taherdoost, H., & Madanchian, M. (2023). Artificial intelligence and sentiment analysis: A review in competitive research. *Computers*, 12(2), 1-15.
- Tekin, A., & Demirel, O. (2024). Yapay zekâ teknolojileri ile istihdam ve verimlilik arasındaki ilişki. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(Özel Sayı: Endüstri 4.0 ve Dijitalleşmenin Sosyal Bilimlerde Yansımaları), 1585-1618.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly*, 425-478.
- Wang, B., Pan, S. Y., Ke, R. Y., Wang, K., & Wei, Y. M. (2014). An overview of climate change vulnerability: a bibliometric analysis based on Web of Science database. *Natural Hazards*, 74(3), 1649-1666.
- Yıldız, B., & Dayı, F. (2024). Finans uygulamalarında yapay zekâ destekli chatbot kullanımı üzerine nicel bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 215-231.
- Yılmaz, Ö. (2016). Bankacılıkta ilişkisel pazarlama faaliyetlerinin, tekrar satın alma niyeti üzerine etkisinde ilişkisel kalite algısının aracılık rolü üzerine bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 4(2), 142-161.

Kaynakça

- Ahinful, A. A., Opoku Mensah, A., Koomson, S., Nyarko, F. K., ve Nkrumah, E. (2024). A conceptual framework of total quality management on innovation performance in the banking sector. *The TQM Journal*, 36(4), 1193-1211.
- Arslan, G. ve Yavuzaslan, K. (2019). Bankacılık sektöründe inovasyonun yeri ve önemi: Türkiye örneği, *Businnes and Management Studies an International Journal*, 7(2), 946-968 doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v7i2.1131>
- Ayinaddis, S. G., Taye, B. A., ve Yirsaw, B. G. (2023). Examining the effect of electronic banking service quality on customer satisfaction and loyalty: An implication for technological innovation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(1), 22.
- Breidbach, C.F, Keating, B.W., ve Lim, C. (2019). Fintech: Research directions to explore the digital transformation of financial service systems. *J. Serv. Theory Pract.* 30, 79–102.
- Campanella, F, Della Peruta, M. R., ve Del Giudice, M. (2017). The effects of technological innovation on the banking sector. *Journal of the Knowledge Economy*, 8, 356-368.
- Danacı, M. C., ve Çetintaş, Ö. (2020). Bankalarda finansal teknoloji ve yenilikler, *Turkish Business Journal*, 1(2), 179-187.
- Eşdur, B. (1999). *Yeni Teknolojilerin Türk Bankacılık Sektörü'nün İstihdam ve Verimlilik Yapısına Etkileri* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Giglio, F. (2021). Fintech: A literature review. *European Research Studies Journal*, 24(2B), 600-627.
- Kıvrak, O., ve Hatipoğlu, S. (2023). Teknolojik gelişmelerin bankacılık hizmetlerine katkısı: Türkiye'nin son yüzyılı örneği. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(49-1), 239-248. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.1354743>
- Kitsios, F, Giatsidis, I., ve Kamariotou, M. (2021). Digital transformation and strategy in the banking sector: evaluating the acceptance rate of e-services. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(3), 1-14.
- Pala, E. ve Kartal, B. (2010). Banka müşterilerinin internet bankacılığı ile ilgili tutumlarına yönelik bir pilot araştırma, *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 43-61.
- Puschmann, T. (2017). Fintech. *Business & Information Systems Engineering*, 59, 69-76.
- Takan, M. ve Acar, M. (2018). Bankacılık Teori, Uygulama ve Yöntem (Sekizinci Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık, Mart, 111.

- TBB, (2024). Banka ve Sektör İstatistikleri, https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/Dijital_Internet_ve_Mobil_Bankacilik_Istatistikleri/6269
- Tepe Küçükoglu, M., ve Akça, M. (2020). Teknolojik yeniliklerin bankacılık hizmetlerine etkisi: Türk bankaları üzerinde bir değerlendirme. *Alanya Akademik Bakış*, 4(2), 223-244.
- Tiryaki, G. (2012). Finansal İstikrar ve Bankacılık Düzenlemeleri (1990-2010 Türkiye Tecrübesi Işığında), İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 289.
- Tuyon, J., Onyia, O., P., Ahmi, A., ve Huang, C., H. (2023). Sustainable financial services: reflection and future perspectives. *Journal of Financial Services Marketing*, 28(4), 664-690.
- Varma, P., Nijjer, S., Sood, K., Grima, S., ve Rupeika-Apoga, R. (2022). Thematic analysis of financial technology (Fintech) influence on the banking industry. *Risks*, 10(186), 1-17. <https://doi.org/10.3390/risks10100186>
- Yetiz, E., ve Ünal, A., E. (2018). Finansal yeniliklerin gelişimi ve Türk bankacılık sektörüne etkileri. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(4), 117-135.
- Yılmaz, Ö., Aksoy, M., & Başarır, Ç. (2023). Reflections of Digitalization on the Service Sector: The Effect of Customer Experience on Brand Perception in Digital Banking Applications. *International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences*, 13(2), 703-729.

Kaynakça

- Adam, M., Wessel, M., & Benlian, A. (2021). AI-based chatbots in customer service and their effects on user compliance. *Electronic Markets*, 31(2), 427-445.
- Agnew, C. R., Carter, J. J., & Imami, L. (2022). Forming meaningful connections between strangers in virtual reality: Comparing affiliative outcomes by interaction modality. *Technology Mind and Behavior*, 3(3)
- Alex, K., Vrushank, S. and Sita, R. (2023), *Handbook of Research on AI-Based Technologies and Applications in the Era of the Metaverse*, IGI Global, Hershey.
- Al-Natour, Sameh, Izak Benbasat, and Ron Cenfetelli (2011), The Adoption of Online Shopping Assistants: Perceived Similarity as an Antecedent to Evaluative Beliefs, *Journal of the Association for Information Systems*, 12 (5), 347-74.
- Anand, K., Arya, V., Suresh, S., & Sharma, A. (2022). Quality dimensions of augmented reality-based Mobile apps for smart-tourism and its impact on customer satisfaction & reuse intention. *Tourism Planning & Development*, 20(2), 1-24.
- Ananya Babu, M.U. and Mohan, P. (2022), *Impact of the metaverse on the digital future: people's perspective*, 7th International Conference on Communication and Electronics Systems (ICCES), presented at the 2022 7th International Conference on Communication and Electronics Systems (ICCES), IEEE, Coimbatore, India, pp. 1576-1581, doi: 10.1109/ICCES54183.2022.9835951.
- Apter, E. (2008). Technics of the subject: The avatar-drive. *Postmodern Culture*, 18(2), 1-10.
- Arslan, A., Boz, H., Yılmaz, Ö., & Boz, B. (2017). Destinasyon Karar Verme Sürecinde Riskten Kaçınma ve Yenilik Arama Davranışı Arasındaki İlişki. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 2(2), 162-171.
- Arya, V., Sambyal, R., Sharma, A., & Dwivedi, Y. K. (2024). Brands are calling your AVATAR in Metaverse—A study to explore XR-based gamification marketing activities & consumer-based brand equity in virtual world. *Journal of Consumer Behaviour*, 23(2), 556-585.
- Bailenson, J. N., Yee, N., Merget, D., & Schroeder, R. (2006). The effect of behavioral realism and form realism of real-time avatar faces on verbal disclosure, nonverbal disclosure, emotion recognition, and copresence in dyadic interaction. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*, 15(4), 359-372.
- Bailenson, Jeremy N., Nick Yee, Jim Blascovich, and Rosanna E. Guadagno (2008), *Transformed Social Interaction in Mediated Interpersonal Communication in Mediated Interpersonal Communication*, Elly A. Konijn, Son-

- ja Utz, Martin Tanis and Susan B. Barnes, eds. New York: Routledge, 77-99.
- Bao, L., Lin, X., Chen, Y., Zhang, H., Wang, S., Zhe, X., ... & Zhang, Z. (2021). High-fidelity 3d digital human head creation from rgb-d selfies. *ACM Transactions on Graphics (TOG)*, 41(1), 1-21.
- Barrera, K. G., & Shah, D. (2023). Marketing in the Metaverse: Conceptual understanding, framework, and research agenda. *Journal of Business Research*, 155, 113420.
- Bawack, R. E., Wamba, S. F., Carillo, K. D. A., & Akter, S. (2022). Artificial intelligence in E-Commerce: a bibliometric study and literature review. *Electronic markets*, 32(1), 297-338.
- Behl, A., Pereira, V., Jayawardena, N., Nigam, A., & Mangla, S. (2023). Gamification as an innovation: A tool to improve organizational marketing performance and sustainability of international firms. *International Marketing Review*. <https://doi.org/10.1108/IMR-05-2022-0113>.
- Bente Davis, A., Murphy, J., Owens, D., Khazanchi, D., & Zigurs, I. (2009). Avatars, people, and virtual worlds: Foundations for research in metaverses. *Journal of the Association for Information Systems*, 10(2), 1.
- Bente, G., Dratsch, T., Kaspar, K., H`aßler, T., Bungard, O., & Al-Issa, A. (2014). Cultures of trust: Effects of avatar faces and reputation scores on German and arab players in an online trust-game. *PLoS One*, 9(6), Article e98297. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0098297>
- Billewar, S. R., Jadhav, K., Sriram, V. P., Arun, D. A., Mohd Abdul, S., Gulati, K., & Bhasin, D. N. K. K. (2022). The rise of 3D e-commerce: The online shopping gets real with virtual reality and augmented reality during COVID-19. *World Journal of Engineering*, 19(2), 244-253. <https://doi.org/10.1108/WJE-06-2021-0338>
- Bleize, D. N., & Antheunis, M. L. (2019). Factors influencing purchase intent in virtual worlds: a review of the literature. *Journal of Marketing Communications*, 25(4), 403-420.
- Bloomberg Intelligence. (2021). Metaverse may be \$800 billion market, next tech platform. <https://www.bloomberg.com/professional/blog/metaverse-may-be-800-billion-market-next-tech-platform/>
- Bloomberg. (2021). Luxury Brands Are Already Making Millions in the Metaverse. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-12-09/luxury-fashion-brands-are-already-making-millions-in-themetaverse#xj4y7vz-kg>
- Boberg, M., Piippo, P. ve Ollila, E. (2008). *Designing avatars*. In Proceedings of the 3rd international conference on Digital Interactive Media in Entertainment and Arts, 232-239.

- Bobier, J. F., Mercy, T., Robnett, S., Grebe, M., Feng, J., Rehberg, B., ... & Hazan, J. (2022). *The Corporate Hitchhiker's guide to the metaverse*. Boston Consulting Group, 1-15.
- Briggs, Bill (2018), *Guess Who Wants to Talk! How Flo and Her Fellow Chatbots Engage Customers*, Microsoft (March 12), <https://news.microsoft.com/transform/flo-rise-ai-chatbots-progressive-sabre-ups/>.
- Buchholz, F., Oppermann, L. and Prinz, W. (2022), There's more than one metaverse, *i-com*, Vol. 21 No. 3, pp. 313-324, doi: 10.1515/icom-2022-0034.
- Burden, David and Maggi Savin-Baden (2019), *Virtual Humans: Today and Tomorrow*. New York: CRC Press.
- Cao, Q., Yu, H., Charisse, P., Qiao, S., & Stevens, B. (2023). Is high-fidelity important for human-like virtual avatars in human computer interactions?. *International Journal of Network Dynamics and Intelligence*, 15-23.
- Chattaraman, Veena, Wi-Suk Kwon, Juan E. Gilbert, and Kassandra Ross (2019), Should AI-Based, Conversational Digital Assistants Employ Social- or Task-Oriented Interaction Style? A Task- Competency and Reciprocity Perspective for Older Adults, *Computers in Human Behavior*, 90, 315–30.
- Choi, Y. K. (2019). Characters' persuasion effects in advergames: role of brand trust, product involvement, and trust propensity. *Internet Research*, 29(2), 367-380.
- Curtis. (2023). *How using an ALT twitter account can help you grow multiple brands*. Hypefury. <https://hypefury.com/blog/en/twitter-altaccounts-multiple-brands>.
- Dalzel-Job, S., Hill, R., & Petrick, R. (2022, November). *Start Making Sense: Identifying Behavioural Indicators When Things Go Wrong During Interaction with Artificial Agents*. In International Conference on Principles and Practice of Multi-Agent Systems (pp. 582-591). Cham: Springer International Publishing.
- de Amorim, I. P., Guerreiro, J., Eloy, S., & Loureiro, S. M. C. (2022). How augmented reality media richness influences consumer behaviour. *International Journal of Consumer Studies*, 46(6), 2351-2366.
- de Brito Silva, M. J., & de Oliveira Campos, P. (2024). Past, present, and future of avatar marketing: A systematic literature review and future research agenda. *Computers in Human Behavior: Artificial Humans*, 100045.
- De Visser, E. J., Monfort, S. S., McKendrick, R., Smith, M. A., McKnight, P. E., Krueger, F., & Parasuraman, R. (2016). Almost human: Anthropomorphism increases trust resilience in cognitive agents. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 22(3), 331.
- Dewez, D., Hoyet, L., Lécuyer, A., & Argelaguet Sanz, F. (2021, May). *Towards "avatar-friendly" 3D manipulation techniques: Bridging the gap between*

- sense of embodiment and interaction in virtual reality*. In Proceedings of the 2021 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (pp. 1-14).
- Dunn, R. A., & Guadagno, R. E. (2012). My avatar and me—Gender and personality predictors of avatar-self discrepancy. *Computers in Human Behavior*, 28(1), 97–106. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.08.015>
- Dwivedi, Y. K., Hughes, L., Wang, Y., Alalwan, A. A., Ahn, S. J., Balakrishnan, J., Barta, S., Belk, R., Buhalis, D., Dutot, V., Felix, R., Filieri, R., Flavián, C., Gustafsson, A., Hinsch, C., Hollensen, S., Jain, V., Kim, J., Krishen, A. S., ... Wirtz, J. (2023). Metaverse marketing: How the metaverse will shape the future of consumer research and practice. *Psychology & Marketing*, 40(4), 750–776.
- Dwivedi, Y. K., & Hughes, L. (2023). In Search of a Head Start: Marketing Opportunities in the Metaverse. *NIM Marketing Intelligence Review*, 15(2), 18-23.
- Elsharnouby, M. H., Jayawardhena, C., Liu, H., & Elbedweihy, A. M. (2023). Strengthening consumer–brand relationships through avatars. *The Journal of Research in Indian Medicine*, 17(4), 581–601. <https://doi.org/10.1108/JRIM-02-2022-0035>
- Etemad-Sajadi, R. (2016). The impact of online real-time interactivity on patronage intention: The use of avatars. *Computers in human behavior*, 61, 227-232.
- Finley, N. G. (2016). An Evaluation of the Effectiveness of Avatar Marketing on a Firm's Financial Performance. *Phd Thesis*, Hampton University.
- Foster, J. K., McLelland, M. A., & Wallace, L. K. (2022). Brand avatars: Impact of social interaction on consumer–brand relationships. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 16(2), 237-258.
- Fota, A., Wagner, K., Röding, T., & Schramm-Klein, H. (2022). *Help! I Have a Problem—Differences between a Humanlike and Robot-like Chatbot Avatar in Complaint Management*. Proceedings of the 55th Hawaii International Conference on System Sciences.
- Fox, Jesse, Sun Joo Ahn, Joris H. Janssen, Leo Yeykelis, Kathryn Y. Segovia, and Jeremy N. Bailenson (2015), *Avatars Versus Agents: A Meta-Analysis Quantifying the Effect of Agency on Social Influence*. *Human-Computer Interaction*, 30 (5), 401–32.
- Freeman, C. and I. Beaver (2018), The Effect of Response Complexity and Media on User Restatement with Multimodal Virtual Assistants, *International Journal of Human-Computer Studies*, 119, 12–27.
- Garnier, Marion and Ingrid Poncin (2013), The Avatar in Marketing: Synthesis, Integrative Framework and Perspectives, *Recherche et Applications en Marketing* (English Edition), 28 (1), 85–115.

- Gatter, S., Hüttl-Maack, V., & Rauschnabel, P. A. (2022). Can augmented reality satisfy consumers' need for touch?. *Psychology & Marketing*, 39(3), 508-523.
- Gattullo, M., Laviola, E., Evangelista, A., Fiorentino, M., & Uva, A. E. (2022). Towards the evaluation of augmented reality in the metaverse: Information presentation modes. *Applied Sciences*, 12(24), 12600.
- Go, E., & Sundar, S. S. (2019). Humanizing chatbots: The effects of visual identity and conversational cues on humanness perceptions. *Computers in human behavior*, 97, 304-316.
- Guo, Y. M., Ng, W. L., Hao, F., Zhang, C., Liu, S. X., & Aman, A. M. (2023). Trust in virtual interaction: The role of avatars in sustainable customer relationships. *Sustainability*, 15(18), 14026.
- Hall, S., & Takahashi, R. (2017, September). Augmented and virtual reality: The promise and peril of immersive technologies. In World Economic Forum (Vol. 2). mckinsey.com
- Han, E., Miller, M. R., DeVeaux, C., Jun, H., Nowak, K. L., Hancock, J. T., ... & Bailenson, J. N. (2023). People, places, and time: a large-scale, longitudinal study of transformed avatars and environmental context in group interaction in the metaverse. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 28(2), zmac031.
- Hao, F., Aman, A. M., & Zhang, C. (2024). What is beautiful is good: attractive avatars for healthier dining and satisfaction. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 36(2)
- Hemp, P. (2006). *Avatar-based marketing*. Retrieved on June 26, 2011, from Harvard Business Review <http://www.hbr.org>.
- Hennig-Thurau, T., Aliman, D. N., Herting, A. M., Cziehso, G. P., Linder, M., & Kübler, R. V. (2023). Social interactions in the metaverse: Framework, initial evidence, and research roadmap. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 51(4), 889-913.
- Herz, M., & Rauschnabel, P. A. (2019). Understanding the diffusion of virtual reality glasses: The role of media, fashion and technology. *Technological Forecasting and Social Change*, 138, 228-242.
- Ho, Annabell, Jeff Hancock, and Adam S. Miner (2018), Psychological, Relational, and Emotional Effects of Self-Disclosure after Conversations with a Chatbot, *Journal of Communication*, 68 (4), 712-33.
- Holzwarth, M., Janiszewski, C., & Neumann, M. M. (2006). The Influence of avatars on online consumer shopping behavior. *Journal of Marketing*, 70(4), 19-36. <https://doi.org/10.1509/jmkg.70.4.019>
- Holzwarth, Martin, Chris Janiszewski, and Marcus M. Neumann (2006), The Influence of Avatars on Online Consumer Shopping Behavior, *Journal of Marketing*, 70 (4), 19-36.

- Hsu, C., & Chen, M. (2018). How gamification marketing activities motivate desirable consumer behaviors: Focusing on the role of brand love. *Computers in Human Behavior*, 88, 121–133.
- Hudson, I., & Hurter, J. (2016). *Avatar types matter: review of avatar literature for performance purposes*. In Virtual, Augmented and Mixed Reality: 8th International Conference, VAMR 2016, Held as Part of HCI International 2016, Toronto, Canada, July 17-22, 2016. Proceedings 8 (pp. 14-21). Springer International Publishing.
- Hwang, G.-J. and Chien, S.-Y. (2022), Definition, roles, and potential research issues of the metaverse in education: an artificial intelligence perspective, *Computers and Education: Artificial Intelligence*, Vol. 3, p. 100082, doi: 10.1016/j.caeai.2022.100082.
- Javornik, A. (2016). 'It's an illusion, but it looks real!' Consumer affective, cognitive and behavioural responses to augmented reality applications. *Journal of Marketing Management*, 32(9-10), 987-1011.
- Jin, S. A. A., & Bolebruch, J. (2009). Avatar-based advertising in Second Life: The role of presence and attractiveness of virtual spokespersons. *Journal of Interactive Advertising*, 10(1), 51-60.
- Jin, S.-A. A. (2009). The roles of modality richness and involvement in shopping behavior in 3d virtual stores. *Journal of Interactive Marketing*, 23(3), 234–246. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2009.04.005>
- Jin, S.-A. A., & Sung, Y. (2010). The roles of spokes-avatars' personalities in brand communication in 3D virtual environments. *Journal of Brand Management*, 17(5), 317–327. <https://doi.org/10.1057/bm.2009.18>
- Jones, C. L. E., Hancock, T., Kazandjian, B., & Voorhees, C. M. (2022). Engaging the Avatar: The effects of authenticity signals during chat-based service recoveries. *Journal of Business Research*, 144, 703-716.
- Kalyvaki, M. (2023). Navigating the metaverse business and legal challenges: Intellectual property, privacy, and jurisdiction. *Journal of Metaverse*, 3(1), 87-92.
- Kang, H., and Kim, H. K. (2020). My avatar and the affirmed self: Psychological and persuasive implications of avatar customization. *Computers in Human Behavior*, 112, 106446.
- Kang, Sin-Hwa and James H. Watt (2013), The Impact of Avatar Realism and Anonymity on Effective Communication Via Mobile Devices, *Computers in Human Behavior*, 29 (3), 1169–81.
- Keeling, K., McGoldrick, P., & Beatty, S. (2010). Avatars as salespeople: Communication style, trust, and intentions. *Journal of Business Research*, 63(8), 793-800.

- Ki, C. W. C., Cho, E., & Lee, J. E. (2020). Can an intelligent personal assistant (IPA) be your friend? Para-friendship development mechanism between IPAs and their users. *Computers in Human Behavior*, 111, 106412.
- Kilens, Mark (2019), “2019 State of Conversational Marketing [Free Report],” (September 14), www.drift.com/blog/state-of-conversational-marketing/.
- Kim, I., Chung-Wha Chloe, K. I., & Kim, Y. K. (2022, December). *Are Virtual Fashion Influencers (VFIs) Cool and Eerie? Effects of VFIs' Form-and Behavioral-realism on Consumer Ambivalence*. In International Textile and Apparel Association Annual Conference Proceedings (Vol. 79, No. 1). Iowa State University Digital Press.
- Kim, I., Ki, C. W., Lee, H., & Kim, Y. K. (2024). Virtual influencer marketing: Evaluating the influence of virtual influencers' form realism and behavioral realism on consumer ambivalence and marketing performance. *Journal of Business Research*, 176, 114611.
- Kim, J., & Bae, J. (2024). Influences of persona self on luxury brand attachment in the Metaverse context. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 36(9), 2068-2081.
- Kim, Sara, Rocky Peng Chen, and Ke Zhang (2016), Anthropomorphized Helpers Undermine Autonomy and Enjoyment in Computer Games, *Journal of Consumer Research*, 43 (2), 282–302.
- Koç, E. (2015). *Hizmet pazarlaması ve yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Koc, E., Boz, H., & Boz, B. (2019). The influence of employee attractiveness on service recovery paradox: facial recognition and eye tracker analyses. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 10(3), 96-105.
- Koehler, Clemens F., Andrew J. Rohm, Ko de Ruyter, and Martin Wetzels (2011), Return on Interactivity: The Impact of Online Agents on Newcomer Adjustment, *Journal of Marketing*, 75 (2), 93–108.
- Koek, W. J. D., & Chen, V. H. H. (2024). My avatar makes me feel good? The effect of avatar personalisation and virtual agent interactions on self-esteem. *Behaviour & Information Technology*, 1-16.
- Koh, A. J. H., Tan, S. Y., & Nasrudin, M. F. (2024). A systematic literature review of generative adversarial networks (GANs) in 3D avatar reconstruction from 2D images. *Multimedia Tools and Applications*, 1-41.
- Koohang, A., Nord, J., Ooi, K., Tan, G., Al-Emran, M., Aw, E., Baabdullah, A., Buhalis, D., Cham, T., Dennis, C., Dutot, V., Dwivedi, Y., Hughes, L., Mogaji, E., Pandey, N., Phau, I., Raman, R., Sharma, A., Sigala, M., Ueno, A., Wong, L. (2023). Shaping the metaverse into reality: A holistic multidisciplinary understanding of opportunities, challenges, and

- avenues for future investigation. *Journal of Computer Information Systems*, 63(3), 735–765.
- Kumar, H. (2022). Augmented reality in online retailing: a systematic review and research agenda. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 50(4), 537-559.
- Kye, B., Han, N., Kim, E., Park, Y., & Jo, S. (2021). Educational applications of metaverse: possibilities and limitations. *Journal of educational evaluation for health professions*, 18(32).
- Lee, E. J., & Jeon, J. H. (2024). The Role of Perceived Value of Avatar's Virtual Fashion in Metaverse on the Impact of Sense of Presence on Purchase Intention. *International Journal of Internet, Broadcasting and Communication*, 16(3), 334-345.
- Lee, J., Kim, M., & Kim, Y. (2023). *Brand Exploration in Metaverse: Effects of Self-Avatar Resemblance on Brand Attitude and Purchase Intention, and Moderated Mediation of Copresence*. In Global Marketing Conference (pp. 416-416).
- Lee, K. M. (2004). Presence explicated. *Communication Theory*, 14(1), 27-50.
- Lee, Seo Young and Junho Choi (2017), Enhancing User Experience with Conversational Agent for Movie Recommendation: Effects of Self-Disclosure and Reciprocity, *International Journal of Human-Computer Studies*, 103 (July), 95–105.
- Li, J., Huang, J., & Li, Y. (2023). Examining the effects of authenticity fit and association fit: A digital human avatar endorsement model. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 71, 103230.
- Liew, Tze Wei, Su-Mae Tan, and Hishamuddin Ismail (2017), Exploring the Effects of a Non-Interactive Talking Avatar on Social Presence, Credibility, Trust, and Patronage Intention in an E-Commerce Website, *Human-Centric Computing and Information Sciences*, 7 (1), 1–21.
- Liu, Yuping and Lawrence J. Shrum (2002), What Is Interactivity and Is It Always Such a Good Thing? Implications of Definition, Person, and Situation for the Influence of Interactivity on Advertising Effectiveness, *Journal of Advertising*, 31 (4), 53–64.
- Lu, S. and Mintz, O. (2023), Marketing on the metaverse: research opportunities and challenges, *AMS Review*, Vol. 13 Nos 1/2, pp. 151-166, doi: 10.1007/s13162-023-00255-5.
- Ma, F., & Pan, X. (2022). *Visual fidelity effects on expressive self-avatar in virtual reality: First impressions matter*. In 2022 IEEE Conference on Virtual Reality and 3D User Interfaces (VR) (pp. 57-65). IEEE.
- Marr, B. (2022), The amazing ways Nike is using the metaverse, Web3 and NFTs, Forbes, available at: www.forbes.com/sites/bernardmarr/2022/06/01/

the-amazing-ways-nike-is-using-the-metaverse-web3- and-nfts/ (Erişim Tarihi: 12.11.2024).

- May, P., & Kirwan, G. (2013). *Virtual Assistants: Trust and adoption in telecommunication customer support*. In *Cyberpsychology and New Media* (pp. 75-90). Psychology Press.
- McKinsey (2022), Marketing in the metaverse: an opportunity for innovation and experimentation, McKinsey & Company, 24 May, available at: www.mckinsey.com/capabilities/growthmarketing-and-sales/our-insights/marketing-in-the-metaverse-an-opportunity-for-innovation-and-experimentation.
- Messinger, P. R., Ge, X., Smirnov, K., Stroulia, E., & Lyons, K. (2019). Reflections of the extended self: Visual self-representation in avatar-mediated environments. *Journal of Business Research*, 100, 531–546. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.12.020>
- Miao, F., Kozlenkova, I. V., Wang, H., Xie, T., & Palmatier, R. W. (2022). An emerging theory of avatar marketing. *Journal of Marketing*, 86(1), 67–90. <https://doi.org/10.1177/0022242921996646>
- Moon, J. H., Kim, E., Choi, S. M., & Sung, Y. (2013). Keep the social in social media: The role of social interaction in avatar-based virtual shopping. *Journal of Interactive Advertising*, 13(1), 14-26.
- Morotti, E., Stacchio, L., Donatiello, L., Roccetti, M., Tarabelli, J., & Marfia, G. (2022). Exploiting fashion x-commerce through the empowerment of voice in the fashion virtual reality arena: Integrating voice assistant and virtual reality technologies for fashion communication. *Virtual Reality*, 1-14.
- Mystakidis, S. M. (2022). Metaverse. *Encyclopedia*, 2022(2), 486–497.
- Narin, N. G. (2021). A content analysis of the metaverse articles. *Journal of Metaverse*, 1(1), 17-24.
- Nass, Clifford and Youngme Moon (2000), Machines and Mindlessness: Social Responses to Computers, *Journal of Social Issues*, 56 (1), 81–103.
- Nevelsteen, K. J. (2018). Virtual world, defined from a technological perspective and applied to video games, mixed reality, and the Metaverse. *Computer animation and virtual worlds*, 29(1), e1752.
- Newzoo. (2021). Globalgamesmarketreport2021. <https://newzoo.com/insights/trend-reports/newzoo-global-games-market-report-2021-freeversion>
- Nowak, K. L., & Fox, J. (2018). Avatars and computer-mediated communication: A review of the definitions, uses, and effects of digital representations. *Review of Communication Research*, 6, 30–53. <https://doi.org/10.12840/issn.2255-4165.2018.06.01.015>

- Oh Kruzic, C., Kruzic, D., Herrera, F., & Bailenson, J. (2020). Facial expressions contribute more than body movements to conversational outcomes in avatar-mediated virtual environments. *Scientific reports*, 10(1), 20626.
- Park, I., Sah, Y. J., Lee, S., & Lee, D. (2023). Avatar-mediated communication in Video Conferencing: Effect of Self-Affirmation on debating participation focusing on Moderation Effect of Avatar. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 39(3), 464-475.
- Park, J., & Kim, N. (2024). Examining self-congruence between user and avatar in purchasing behavior from the metaverse to the real world. *Journal of Global Fashion Marketing*, 15(1), 23-38.
- Petrakou, A. (2010). Interacting through avatars: Virtual worlds as a context for online education. *Computers & Education*, 54(4), 1020-1027.
- Qiu, L., & Benbasat, I. (2005). Online consumer trust and live help interfaces: The effects of text-to-speech voice and three-dimensional avatars. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 19(1), 75-94. https://doi.org/10.1207/s15327590ijhc1901_6
- Rather, R. A. (2023). Metaverse marketing and consumer research: theoretical framework and future research agenda in tourism and hospitality industry. *Tourism Recreation Research*, 1-9.
- Rathore, B. (2017). Exploring the intersection of fashion marketing in the metaverse: Leveraging artificial intelligence for consumer engagement and brand innovation. *International Journal of New Media Studies: International Peer Reviewed Scholarly Indexed Journal*, 4(2), 51-60.
- Rauschnabel, P. A., Felix, R., & Hinsch, C. (2019). Augmented reality marketing: How mobile AR-apps can improve brands through inspiration. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 49, 43-53.
- Rupasinghe, S. M., & Abeysinghe, D. V. D. S. (2024). Virtual Shopping Mall: Enhancing Customer Engagement, Retail Performance, and Specifications. *Conference: 4th KDU-FOC Student Symposium (FOCSS)*.
- Şahin, B., Kazaoğlu, İ. H., & Sönmez, B. (2017). Konaklama işletmelerine yönelik seyahat sitelerinde yer alan şikâyetler üzerine bir inceleme: Bişkek örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 163-177.
- Schuetzler, Ryan, Justin Scott Giboney, G. Mark Grimes, and Jay F. Nunamaker Jr. (2018), The Influence of Conversational Agent Embodiment and Conversational Relevance on Socially Desirable Responding, *Decision Support Systems*, 114, 94-102.
- Silva, M. J. B., Delfino, L. O. R., Cerqueira, K. A., & Campos, P. O. (2022). Avatar marketing: A study on the engagement and authenticity of virtual influencers on instagram. *Social Network Analysis and Mining*, 12(1), 130. <https://doi.org/10.1007/s13278-022-00966-w>

- Steel, E. (2006). Avatars at the Office: More Companies Move Into Virtual World ‘Second Life’; Ugly Bosses Can Be Models. *Wall Street Journal*, B1.
- Sun, L., & Tang, Y. (2024). Avatar effect of AI-enabled virtual streamers on consumer purchase intention in e-commerce livestreaming. *Journal of Consumer Behaviour*. 23(6). <https://doi.org/10.1002/cb.2389>
- Swezey, Mathew (2019), *Consumer Preference for Chatbots Is Challenging Brands to Think ‘Bot First’*, Forbes (August 16), www.forbes.com/sites/forbes-communicationscouncil/2019/08/16/consumer-preference-for-chatbots-is-challenging-brands-to-thinkbot-first/#4407c60c10f8
- Taufik, D., Kunz, M. C., & Onwezen, M. C. (2021). Changing consumer behaviour in virtual reality: A systematic literature review. *Computers in Human Behavior Reports*, 3, 100093.
- Taylor, A., Hook, M., Carlyle, T., & Carlson, J. (2024). Creating a metaverse-me: Exploring the consumer avatar creation process. *Journal of Consumer Behaviour* 23 (6). <https://doi.org/10.1002/cb.2378>
- Torresin, Veronica (2019), *How Chatbots Improve User Experience in Online Banking*, Ergomania (February 7), <https://ergomania.eu/how-chatbots-improve-user-experience-in-online-banking/>.
- Tsai, S., 2022. Investigating metaverse marketing for travel and tourism. *J. Vacat. Mark.* 0 (0) <https://doi.org/10.1177/13567667221145715>.
- Tuten, T. (2009). Real world experience, virtual world environment: The design and execution of marketing plans in second life. *Marketing Education Review*, 19(1), 1–5. <https://doi.org/10.1080/10528008.2009.11489053>.
- Verhagen, Tibert, Jaap van Nes, Frans Feldberg, and Willemijn van Dolen (2014), Virtual Customer Service Agents: Using Social Presence and Personalization to Shape Online Service Encounters, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19 (3), 529–45.
- Vrontis, D., Christofi, M., Pereira, V., Tarba, S., Makrides, A., & Trichina, E. (2023). Artificial intelligence, robotics, advanced technologies and human resource management: a systematic review. *Artificial intelligence and international HRM*, 172-201.
- Waltemate, T., Gall, D., Roth, D., Botsch, M., & Latoschik, M. E. (2018). The impact of avatar personalization and immersion on virtual body ownership, presence, and emotional response. *IEEE transactions on visualization and computer graphics*, 24(4), 1643-1652.
- Wang, X., Butt, A. H., Zhang, Q., Shafique, N., & Ahmad, H. (2021). “Celebrity avatar” feasting on in-game items: A gamers’ play arena. *Sage Open*, 11(2), Article 215824402110157. <https://doi.org/10.1177/21582440211015716>
- Watanabe, K., & Ho, B. Q. (2023). Avatar-mediated service encounters: impacts and research agenda. *The Service Industries Journal*, 43(3-4), 134-153.

- Weinberger, M. (2022), “What is metaverse?—a definition based on qualitative Meta-Synthesis”, *Future Internet*, 14(11), doi: 10.3390/fi14110310.
- Westerman, David, Ron Tamborini, and Nicholas David Bowman (2015), The Effects of Static Avatars on Impression Formation Across Different Contexts on Social Networking Sites, *Computers in Human Behavior*, 53 (December), 111–17.
- Wildt, L., Apperley, T. H., Clemens, J., Fordyce, R., & Mukherjee, S. (2020). (Re-) orienting the video game avatar. *Games and Culture*, 15(8), 962–981. <https://doi.org/10.1177/1555412019858890>.
- Xi, N., & Hamari, J. (2021). Shopping in virtual reality: A literature review and future agenda. *Journal of Business Research*, 134, 37-58.
- Xie, J., Wu, H., Li, Z., Ma, L., & Liu, K. (2024). Research on the influence of digital human avatar characteristics on brand fans effect. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*. Doi: 10.1108/apjml-01-2024-0083
- Yaday, S., Pandey, S. K., & Sharma, D. (2024). Marketing beyond reality: a systematic literature review on metaverse. *Management Research Review*, 47(7), 1029-1051.
- Yang, J., Chuentrawong, P., Lee, H., & Chock, T. M. (2023). Anthropomorphism in CSR endorsement: A comparative study on humanlike vs. cartoonlike virtual influencers’ climate change messaging. *Journal of Promotion Management*, 29(5), 705–734. <https://doi.org/10.1080/10496491.2022.2163041>
- Yeniçeri T., Kurt P., Akgül V. (2020). The role of business satisfaction in the effect of internal marketing practices on organizational commitment: A research on the banking sector. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 476–501.
- Yun, Chang, Zhigang Deng, and Merrill Hiscock (2009), Can Local Avatars Satisfy a Global Audience? A Case Study of High-Fidelity 3D Facial Avatar Animation in Subject Identification and Emotion Perception by US and International Groups, *Computers in Entertainment*, 7 (2), 1–26.
- Zhang, J., Chen, Q., Lu, J., Wang, X., Liu, L., & Feng, Y. (2024). Emotional expression by artificial intelligence chatbots to improve customer satisfaction: Underlying mechanism and boundary conditions. *Tourism Management*, 100, 104835.
- Zhang, L., & Ren, J. (2022, June). *Virtual Influencers: The Effects of Controlling Entity, Appearance Realism and Product Type on Advertising Effect*. In International Conference on Human-Computer Interaction (pp. 298-305). Cham: Springer International Publishing
- Zhang, L., Anjum, M. A., & Wang, Y. (2024). The impact of trust-building mechanisms on purchase intention towards metaverse shopping: the mo-

derating role of age. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 40(12), 3185-3203.

- Zhang, Y. G., Dang, M. Y., & Chen, H. (2020). An explorative study on the virtual world: Investigating the avatar gender and avatar age differences in their social interactions for help-seeking. *Information Systems Frontiers*, 22(4), 911-925. <https://doi.org/10.1007/s10796-019-09904-2>
- Zhu, Y., Zhang, J., & Wu, J. (2023). Who did what and when? The effect of chatbots' service recovery on customer satisfaction and revisit intention. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 14(3), 416-429.

Kaynakça

- Arutyunyan, A. A., & Berbeneva, A. D. (2022). The evolution of antimonopoly regulation of digital platforms. *Digital LJ*, 3, 79.
- Bıcıl, İ.M. (2022), *Regülasyon Uygulamalarının Yenilik Sürecine Etkileri*, Abdullah Erkul Editör, Teknoloji Yenilik ve İktisadi Dönüşüm İçinde, Ekin Yayınevi, ISBN: 9786258117127, Bölüm sayfa: 84-95.
- Bostoën, F. (2019). Regulating Online Platforms Lessons From 100 Years Of Telecommunications Regulation. *Technology Review*, 335(2), 335-40.
- Budzinski, O. and Stöhr, A. (2024). Perfect competition, market power, and contestability (No. 189). *Ilmenau Economics Discussion Papers*.
- Cabral, L., Haucap, J., Parker, G., Petropoulos, G., Valletti, T. M., & Van Alstyne, M. W. (2021). *The EU digital markets act: a report from a panel of economic experts*. Cabral, L., Haucap, J., Parker, G., Petropoulos, G., Valletti, T., and Van Alstyne, M., The EU Digital Markets Act, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Calvano, E., & Polo, M. (2021). Market power, competition and innovation in digital markets: A survey. *Information Economics and Policy*, 54, 100853.
- Cambini, C., Meccheri, N., & Silvestri, V. (2011). Competition, efficiency and market structure in online digital markets. An overview and policy implications. *European Review of Industrial Economics and Policy*, (2).
- Cennamo, C. (2021). Competing in digital markets: A platform-based perspective. *Academy of Management Perspectives*, 35(2), 265-291.
- Clemons, E. K. and Madhani, N. (2010). Regulation of digital businesses with natural monopolies or third-party payment business models: Antitrust lessons from the analysis of Google. *Journal of management Information systems*, 27(3), 43-80.
- Crandall, R. W. (2019). The dubious antitrust argument for breaking up the internet giants. *Review of industrial organization*, 54(4), 627-649.
- Crane, D. A. (2024). Defining Relevant Markets in Digital Ecosystems. *JL & Innovation*, 7, 10.
- Dai, K., & Deng, J. (2020). Big Data and antitrust risks in close-up: From the perspective of real cases. *Competition Journal of the Antitrust and Unfair Competition Law Section of the California Lawyers Association*, 30(2).
- Diez, F. (2012). *Google, in the aftermath of Microsoft and Intel: the right approach to antitrust enforcement in innovative High Tech Platform Markets?* Available at SSRN 2082882.
- Fletcher, A. (2023). International pro-competition regulation of digital platforms: healthy experimentation or dangerous fragmentation? *Oxford Review of Economic Policy*, 39(1), 12-33.

- Gal, M. S. and Petit, N. (2021). Radical restorative remedies for digital markets. *Berkeley Tech. LJ*, 36, 617.
- Geradin, D., & Katsifis, D. (2022). Strengthening effective antitrust enforcement in digital platform markets. *European Competition Journal*, 18(2), 356-405.
- Hovenkamp, H. (2020). Antitrust and platform monopoly. *Yale LJ*, 130, 1952.
- Karabudak, H. B., Göka, E. K., Korkmaz, G., ve Özben, A. S. (2024), *Dijital Pazarlara İlişkin Türk Hukukundaki Düzenlemelerin ve Düzenleme Çalışmalarının Uluslararası Örnekler Işığında Rekabet Hukuku ve Politikası Çerçevesinde Değerlendirilmesi 1*, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, TEPAV, Politika Notu.
- Krämer, J., and Wohlfarth, M. (2018). Market power, regulatory convergence, and the role of data in digital markets. *Telecommunications Policy*, 42(2), 154-171.
- Lancieri, E., and Sakowski, P. M. (2021), Competition in digital markets: a review of expert reports. *Stan. JL Bus. & Fin.*, 26, 65.
- Mallon, D. (2021) A systematic literature review of digital platform business models. *Innovation Through Information Systems: Volume III: A Collection of Latest Research on Management Issues*, 389-403.
- Mancini, J. (2020). *Abuse of Dominance in Digital Markets: OECD Background Paper*: Available at SSRN 3862453.
- Monti, G. (2022). Taming Digital Monopolies: A Comparative Account of the Evolution of Antitrust and Regulation in the European Union and the United States. *The Antitrust Bulletin*, 67(1), 40-68.
- Mouton, J. (2022). The challenges for private competition law enforcement concerning anticompetitive conducts in digital markets. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies (YARS)*, 15(26), 9-31.
- Newman, J. M. (2019). Antitrust in digital markets. *Vand. L. Rev.*, 72, 1497.
- Nicoletti, G., Vitale, C., and Abate, C. (2023). *Competition, regulation and growth in a digitized world: Dealing with emerging competition issues in digital markets*. Working Papers, No. 1752, OECD Publishing, Paris
- Özbay, R. D. ve Genç, S. Y. (2023). Dijital Ekonomi: Sistemik Bir Literatür Araştırması. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 8(2), 606-618.
- Özkan, A. F., & Vanberg, A. D. (2013). Yesterday Microsoft, today Google: product designs in high-tech markets and challenges for competition law. *Rekabet Dergisi*, (53), 111-212.
- Parker, G. G., Petropoulos, G. and Van Alstyne, M. W. (2019). Digital platforms and antitrust. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3608397>

- Singh, V. (2022). Digital Markets: *Upcoming Changes in Global and Domestic Jurisprudence*. Available at SSRN 4135233.
- Smith, M. D., Bailey, J., & Brynjolfsson, E. (2000), Understanding digital markets: review and assessment, Sloan Working Paper 4211-01, eBusiness@MIT Working Paper 140, <http://ebusiness.mit.edu/research/papers.html>.
- Staub, N., Haki, K., Aier, S., and Winter, R. (2021), *Taxonomy of digital platforms: A business model perspective*, Proceedings of the 54th Hawaii International Conference on System Sciences.
- Stylianou, K. (2017). Exclusion in Digital Markets. *Mich. Telecomm. & Tech. L. Rev.*, 24, 181.
- Tombal, T. (2022). Ensuring contestability and fairness in digital markets through regulation: a comparative analysis of the EU, UK and US approaches. *European competition journal*, 18(3), 468-500.
- Wörsdörfer, M. (2022). What happened to 'Big Tech' and antitrust? And how to fix them!. *Philosophy of Management*, 21(3), 345-369.

Kaynakça

- Acemoğlu, D., ve Restrepo, P. (2018). The Race Between Man and Machine: Implications of Technology for Growth, Factor Shares and Employment, *American Economic Review*, 108(6), 1488–1542. doi:10.1257/aer.20160696
- Aguilera, A., ve Ramos Barrera, M., G. (2016). Technological Unemployment: An Approximation to the Latin American Case. *AD-minister*, (29), 58-78. doi:10.17230/ad-minister.29.3
- Aydın, E. (2018). Türkiye’de Teknolojik İlerleme ile İstihdam Yapısındaki Değişme Projeksiyonu: Endüstri 4.0 Bağlamında Ampirik Analiz, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(31), 461-471.
- Bogliacino, F., ve Vivarelli, M. (2012). The Job Creation Effect of R and D Expenditures. *Australian Economic Papers*, 51(2), 96-113.
- Bulut, E., ve Yenipazarlı, A. (2020). Endüstri 4.0 ve Teknolojinin İstihdam Üzerindeki Etkisi, Panel Veri Analizi, Pamukkale Journal of Euroasian Socioeconomic Studies, 7(2), 15-35.
- Cengiz, S., ve Şahin, A. (2020). Teknolojik İlerlemenin İstihdam Yaratmadaki Rolü ve Önemi: Türkiye Örneği, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 45, 160-172. Doi: <https://doi.org/10.17498/kdeniz.657015>
- De Elejalde, R., Giuliadori, D., Stucchi, R. (2015). Employment and Innovation: Firm-Level Evidence from Argentina. *Emerging Markets Finance and Trade*, 51(1), 27-47.
- Emara, A., M. (2021). The Impact of Technological Progress on Employment in Egypt. *International Journal of Social Economics*, 48(2), 260-278.
- Gerçeker, M., Özmen, İ., ve Mucuk, M. (2019). Ar-Ge Harcamaları ve İşsizlik Arasındaki Nedenselliğin Ampirik Analizi: G7 Ülkeleri Örneği, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 41(2), 413-431. Doi: 10.14780/muiibd.665104
- Graf, H. ve Mohamed, H. (2024). Robotization and Employment Dynamics in German Manufacturing Value Chains, *Structural Change and Economic Dynamics*, 68, 133-147.
- Harrison, R., Jaumandreu, J., Mairesse, J., Peters, B. (2014). Does Innovation Stimulate Employment? A Firm-Level Analysis Using Comparable Microdata from Four European Countries. *International Journal of Industrial Organization*, C:35, 29-43.
- Krousie, C. (2018). Technological Unemployment in the United States: A State-Level Analysis, *Major Themes in Economics*, 20, 87-101.
- Lachenmaier, S., Rottmann, H. (2010). Effects of Innovation on Employment: A Dynamic Panel Analysis, *International Journal of Industrial Organization*, 29, 210-220.

- Naz, G. ve Altay, B. (2023). Türkiye’de Teknolojik İlerlemenin İşsizliğe Etkisi, *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11, 93-106. DOI: 10.58627/dpuiibf.1306673
- Onea, I., A. (2020). Innovation Indicators and the Innovation Process- Evidence from the European Innovation Scoreboard, *Management & Marketing, Challenges for the Knowledge Society*, 15(4), 605-620, DOI: 10.2478/mmcks-2020-0035
- Piva, M., ve Vivarelli, M. (2004). Technological Change and Employment: Some Micro Evidence from Italy. *Applied Economics Letters* 11, 373-376.
- Piva, M., ve Vivarelli, M. (2005). Innovation and Employment: Evidence from Italian Microdata. *J. Econ.* 86, 65-83.
- Piva, M., ve Vivarelli, M. (2017). Technological Change and Employment: Were Ricardo and Marx Right? *IZA Discussion Papers*, 10471, 1-36.
- Tiftik, C. (2021). Teknoloji Temelli Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Faaliyetlerinin Genel İstihdam Üzerine Etkisi: Sistemik Derleme Çalışması, *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(2), 95-111.
- Uğur, B. (2024). Teknolojik Gelişmenin İstihdam Üzerindeki Etkisi: G-20 Örneği, *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 10(1), 177-194.
- Utlu Koçdemir, S., Özyıldız, T. (2022). İnovasyon ve İstihdam İlişkisi: NIC Ülkeleri Örneği, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 1057-1068, doi: 10.33437/ksusbd.1087468
- Yalman, N. ve Koşaroğlu, Ş., İ. (2017). Doğrudan Yabancı Yatırımların Ekonomik Büyüme ve İşsizlik Üzerindeki Etkisi, *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 1(2), 191-205.

Kaynakça

- Aksoy, M. & Kambur, E. (2022). Konaklama sektöründe algılanan riskin, müşteri katılımı, algılanan değer ve müşteri sadakati üzerindeki etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 342-363.
- Amoretti, M., Belli, L. & Zanichelli, F. (2017). UTravel: Smart mobility with a novel user profiling and recommendation approach. *Pervasive and mobile computing*, 38, 474-489.
- Ardissono, L., Kuflik, T. & Petrelli, D. (2012). Personalization in cultural heritage: the road travelled and the one ahead. *User Modeling and User-adapted Interaction*, 22, 73-99.
- Arthur, W. B. (2011). *The Nature of Technology: What It Is and How It Evolves*. Free Press.
- Aslantürk, E. & Erdem, A. (2021). Teknoloji kullanımına yönelik tutumun otellerde robot kabul edilebilirliği üzerine etkisi. *Journal of Global Tourism and Technology Research*, 2(2), 102-115.
- Aydınbaş, G. (2023). Akıllı turizm (turizm 4.0) teknolojileri üzerine iktisadi bir yaklaşım: Türkiye örneği. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(1), 26-44.
- Bahar, M., Yüzbaşıoğlu, N. & Topsakal, Y. (2019). Akıllı Turizm ve Süper Akıllı Turist Kavramları Işığında Geleceğin Turizm Rehberliğine Bakış. *Journal of Travel and Tourism Research*, 14(14), 72-93.
- Bowen, J. & Whalen, E. (2017). Trends that are changing travel and tourism. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. 9(6), 592-602.
- Boz, H., Arslan, A. & Koc, E. (2017). Neuromarketing aspect of tourism pricing psychology. *Tourism Management Perspectives*, 23, 119-128.
- Boz, H. & Kose, U. (2018). Emotion extraction from facial expressions by using artificial intelligence techniques. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 9(1), 5-16.
- Brandt, T., Bendler, J. & Neumann, D. (2017). Social media analytics and value creation in urban smart tourism ecosystems. *Information & Management*, 54(6), 703-713.
- Braunhofer, M. & Ricci, F. (2017). Selective contextual information acquisition in travel recommender systems. *Information Technology & Tourism*, 17, 5-29.
- Buhalis, D. (2019). Technology in tourism-from information communication technologies to eTourism and smart tourism towards ambient intelligence tourism: a perspective article. *Tourism Review*, 75(1), 267-272.
- Buhalis, D. & Amaranggana, A. (2013). *Smart tourism destinations*. In Information and communication technologies in tourism 2014: Proceedings of

- the international conference in Dublin, Ireland, January 21-24, 2014 (pp. 553-564). Springer International Publishing.
- Buhalis, D. and Amaranggana, A. (2015). *Smart tourism destinations enhancing tourism experience through personalisation of services*. In Information and Communication Technologies in Tourism 2015: Proceedings of the International Conference in Lugano, Switzerland, February 3-6, 2015 (pp. 377-389). Springer International Publishing.
- Buhalis, D. & O'Connor, P. (2005). Information communication technology revolutionizing tourism. *Tourism Recreation Research*, 30(3), 7-16.
- Cheng, X., Xue, T., Yang, B. & Ma, B. (2023). A digital transformation approach in hospitality and tourism research. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(8), 2944-2967.
- Chourabi, H., Nam, T., Walker, S., Gil-Garcia, J. R., Mellouli, S., Nahon, K., ... and Scholl, H. J. (2012). *Understanding smart cities: An integrative framework*. 45th Hawaii international conference on system sciences, 2289-2297, IEEE.
- Colace, F., Lemma, S. & Lombardi, M. (2017). Context Awareness for e-Tourism: An Adaptive Mobile Application. *Context*, 8, 9.
- Çelik, A. (2021). Turizmde Teknoloji Çalışmaları. *Journey of Tourism Intelligence and Smartness*, 4(2), 270-295.
- Çelik, Z. (2021). Fijital (phygital) pazarlama. *Dijitalleşen Dünyada Pazarlama* içinde, Ed. Dr. Mehmet Sağlam. Nobel.
- Drath, R. & Horch, A. (2014). Industrie 4.0: Hit or hype?[industry forum]. *IEEE industrial electronics magazine*, 8(2), 56-58.
- Durmaz, C., Bulut, Y. & Tankuş, E. (2018). Sanal Gerçekliğin Turizme Entegrasyonu: Samsun'daki 5 Yıldızlı Otellerde Uygulama. *Turkish Journal of Marketing*, 3(1), 32-49.
- Erkmen, B. & Gönenç-Güler, E. (2020). Turizm ve dijitalleşme: 'Haskovo-Edirne kültürel ve tarihi destinasyonlar projesi' örneği. *Tourism and Recreation*, 2(Ek 1), 111-118.
- Eser, S., Çakıcı, C. A., Babat, D. & Kızılırmak, İ. (2019). Turlarda teknoloji kullanımı: Turistler ve turist rehberleri gözüyle bir değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(41), 465-480.
- Go, H. & Kang, M. (2023). Metaverse tourism for sustainable tourism development: Tourism agenda 2030. *Tourism Review*, 78(2), 381-394.
- Gretzel, U., Reino, S., Kopera, S. & Koo, C. (2015). Smart tourism challenges. *Journal of Tourism*, 16(1), 41-47.
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z. & Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic markets*, 25, 179-188.

- Gretzel, U., Werthner, H., Koo, C. & Lamsfus, C. (2015). Conceptual foundations for understanding smart tourism ecosystems. *Computers in Human Behavior*, 50, 558-563.
- Hamid, R. A., Albahri, A. S., Alwan, J. K., Al-Qaysi, Z. T., Albahri, O. S., Zaidan, A. A., ... and Zaidan, B. B. (2021). How smart is e-tourism? A systematic review of smart tourism recommendation system applying data management. *Computer Science Review*, 39, 100337.
- Härtling, R. C., Reichstein, C., Härtle, N. & Stiefl, J. (2017). *Potentials of digitization in the tourism industry—empirical results from German experts*. In Business Information Systems: 20th International Conference, BIS 2017, Poznan, Poland, June 28–30, Proceedings 20 (pp. 165-178). Springer International Publishing.
- Hasırcı, I., Zeybek, F. & Akgül, V. (2024). Bankacılık Sektöründe Çevresel Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Yeşil Performans Üzerindeki Etkisinde Dönüşümcü Liderliğin Rolü. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(4), 958-975.
- Hunter, W. C., Chung, N., Gretzel, U. & Koo, C. (2015). Constructivist research in smart tourism. *Asia Pacific Journal of Information Systems*, 25(1), 103-118.
- Ivanov, S., Gretzel, U., Berezina, K., Sigala, M. & Webster, C. (2019). Progress on robotics in hospitality and tourism: a review of the literature. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10(4), 489-521.
- Ivanov, V., Trojanowska, J., Pavlenko, I., Zajac, J. & Peraković, D. (2021). Advances in Design, Simulation and Manufacturing IV. *Methods*, 53(62).
- Jasrotia, A. & Gangotia, A. (2018). Smart cities to smart tourism destinations: A review paper. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(1), 47-56.
- Koc, E. & Boz, H. (2014). Psychoneurobiochemistry of tourism marketing. *Tourism Management*, 44, 140-148.
- Koc, E. & Boz, H. (2018). *How can consumer science be used for gaining information about consumers and the market?: The role of psychophysiological and neuromarketing research*. In Case studies in the traditional food sector (pp. 129-152). Woodhead Publishing.
- Koc, E., Boz, H. & Boz, B. (2019). The influence of employee attractiveness on service recovery paradox: facial recognition and eye tracker analyses. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 10(3), 96-105.
- Kontogianni, A. & Alepis, E. (2020). Smart tourism: State of the art and literature review for the last six years. *Array*, 6, 100020.
- Koo, C., Gretzel, U., Hunter, W. C. & Chung, N. (2015). The role of IT in tourism. *Asia Pacific Journal of Information Systems*, 25(1), 99-102.

- Kounavis, C. D., Kasimati, A. E. & Zamani, E. D. (2012). Enhancing the tourism experience through mobile augmented reality: Challenges and prospects. *International Journal of Engineering Business Management*, 4(10), 1-6.
- Kumlu, S. T., Özkul, E. & Uca, S. (2022). Restoranlarda Kullanılan Artırılmış Gerçeklik (AR) Uygulamalarının Hizmet Kalitesi Açısından Değerlendirilmesi. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 2(1), 23-38.
- Law, R., Buhalis, D. & Cobanoglu, C. (2014). Progress on information and communication technologies in hospitality and tourism. *International journal of contemporary hospitality management*, 26(5), 727-750.
- Li, J., Xu, L., Tang, L., Wang, S. & Li, L. (2018). Big data in tourism research: A literature review. *Tourism Management*, 68, 301-323.
- Li, P., Zhou, Y. & Huang, S. (2023). Role of information technology in the development of e-tourism marketing: A contextual suggestion. *Economic Analysis and Policy*, 78, 307-318.
- Masseno, M. D. & Santos, C. (2018). Smart tourism destinations privacy risks on data protection. *Revista Eletrônica Sapere Aude*, 1(1), 125-149.
- Mehraliyev, F., Chan, I. C. C., Choi, Y., Koseoglu, M. A. & Law, R. (2020). A state-of-the-art review of smart tourism research. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(1), 78-91.
- Mirzaalian, F. & Halpenny, E. (2019). Social media analytics in hospitality and tourism: A systematic literature review and future trends. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10(4), 764-790.
- Muğan-Ertuğral, S., Kuran, İ. & Tekeli, H. N. (2022). Dijitalleşmenin Turizm Sektörüne Yansımaları ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 14-25.
- Nobrega R, Jacob J, Coelho A, Ribeiro J, Weber J, Ferreira S. (2018). Leveraging pervasive games for tourism: an augmented reality perspective. *International Journal Creativ Interfac Comput Graph*, 9(1), 1-14.
- Novera, C. N., Ahmed, Z., Kushol, R., Wanke, P. & Azad, M. A. K. (2022). Internet of Things (IoT) in smart tourism: a literature review. *Spanish Journal of Marketing-ESIC*, 26(3), 325-344.
- Ozkul, E., Boz, H., Bilgili, B. & Koc, E. (2019). *What colour and light do in service atmospheres: A neuro-marketing perspective*. In Atmospheric turn in culture and tourism: Place, design and process impacts on customer behaviour, marketing and branding (Vol. 16, pp. 223-244). Emerald Publishing Limited.
- Özdemir, Ö. & Güneren-Özdemir, E. (2019). *Endüstri 4.0 ve Yiyecek İçecek İşletmelerindeki Yansımaları*. IV. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi, (s. 87-93). Nevşehir.

- Petrevska, B., Cingoski, V. & Gelev, S. (2016). *From smart rooms to smart hotels*. Zbornik radova sa XXI međunarodnog naučno-stručnog skupa Informacione tehnologije-sadašnjost i budućnost, Žabljak. 29 feb 05 mar 2016, 21, 201-204.
- Rodrigues, V., Breda, Z. & Rodrigues, C. (2024). The implications of industry 4.0 for the tourism sector: A systematic literature review. *Heliyon*, 10, e31590.
- Saseanu, A. S., Ghita, S. I., Albastroi, I. & Stoian, C. A. (2020). Aspects of digitalization and related impact on green tourism in european countries. *Information*, 11(507), 1-24.
- Singh, A. & Shah, A. (2019). Phygital: The Future of Marketing. *Symbiosis Institute of International Business*, 1-21.
- Topsakal, Y., Yüzbaşıoğlu, N., Çelik, P. & Bahar, M. (2018). Turizm 4.0-Turist 5.0: İnsan Devriminin Neden Endüstri Devrimlerinden Bir Numara Önde Olduğuna İlişkin Bakış. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(2), 1-11.
- Topsakal, Y., Yüzbaşıoğlu, N., & Çuhadar, M. (2018). Endüstri devrimleri ve turizm: Türkiye turizm 4.0 swot analizi ve geçiş süreci önerileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(Endüstri 4.0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı), 1623-1638.
- Toyama, K. (2015). *Geek heresy: rescuing social change from the cult of technology*. New York: PublicAffairs.
- Turkay, B., Dincer, F. I. & Dincer, M. Z. (2019). An evaluation of new values in economy and their impacts on future transformation in tourism. *Procedia Computer Science*, 158, 1095-1102.
- Wang, X., Li, X. R., Zhen, F. & Zhang, J. (2016). How smart is your tourist attraction?: Measuring tourist preferences of smart tourism attractions via a FCEM-AHP and IPA approach. *Tourism Management*, 54, 309-320.
- Want, R., Schilit, B. N. & Jenson, S. (2015). Enabling the internet of things. *Computer*, 48(1), 28-35.
- Wei, W. (2019). Research progress on virtual reality (VR) and augmented reality (AR) in tourism and hospitality: A critical review of publications from 2000 to 2018. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10(4), 539-570.
- Wise, N. & Heidari, H. (2019). *Developing Smart Tourism Destinations with the Internet of Things*. In *Big Data and Innovation in Tourism, Travel, and Hospitality-Managerial Approaches, Techniques, and Applications* edited by M. Sigala, R. Rahimi and M. Thelwall, 21-29. Singapore: Springer.
- Verhoef, P. C., Broekhuizen, T., Bart, Y., Bhattacharya, A., Dong, J. Q., Fabian, N. & Haenlein, M. (2021). Digital transformation: A multidisciplinary reflection and research agenda. *Journal of business research*, 122, 889-901.

- Yapıcı, O. Ö. & Yıldırım, G. (2021). Endüstri 4.0'ın turizm alanındaki kavramları üzerine bir araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 394-412.
- Yıldız, S. (2019). Turist rehberliği mesleğinde robot rehberlerin yükselişi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(23), 164-177.
- Yıldız, E. & Davutoğlu, N. (2020). Turizm 4.0'dan turizm gastronomi 4.0'a giden yolda: Geleceğin restoranları ve yönetimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(109), 301-318.
- Yılmaz, Ö. & Akgül, V. (2021). Yiyecek İçecek Fiyatlaması. Ş. Ulema (Ed.), *Yiyecek içecek pazarlaması içinde* (s.161-182). Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, Ö., Aksoy, M. & Başarır, Ç. (2023). Reflections of Digitalization on the Service Sector: The Effect of Customer Experience on Brand Perception in Digital Banking Applications. *International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences*, 13(2), 703-729.
- Yovcheva, Z., Buhalis, D. & Gatzidis, C. (2012). Smartphone augmented reality applications for tourism. *E-review of tourism research (ertr)*, 10(2), 63-66.
- Yürür, Ö., Liu, C. H., Sheng, Z., Leung, V. C., Moreno, W. & Leung, K. K. (2014). Context-awareness for mobile sensing: A survey and future directions. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 18(1), 68-93.
- Zhang, X., Yang, S., Srivastava, G., Chen, M. Y. & Cheng, X. (2020). Hybridization of cognitive computing for food services. *Applied Soft Computing*, 89, 106051.
- Zeithaml, V. A. & Bitner, M. J. (2000). *Services marketing*. McGraw-Hill, Boston, MA.

Kaynakça

- Akhtar, Z., & Rattani, A. (2017). A face in any form: new challenges and opportunities for face recognition technology. *Computer*, 50(4), 80-90.
- Aksoy, M. & Hatipoglu, S. (2021), Konaklama İşletmelerinde Müşterinin Rolü: Müşteri Katılımının Hizmet Kalitesi, Algılanan Değer ve Müşteri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi *Journal of Management and Economics Research*, 19, 105–132.
- Aksoy, M., & Kambur, E. (2022). Konaklama Sektöründe Algılanan Riskin, Müşteri Katılımı, Algılanan Değer ve Müşteri Sadakati Üzerindeki Etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 342-363. <https://doi.org/10.17336/igusbd.840580>
- Andrews, R., 2019. How automation is changing the way restaurants do business. *Eat*. Retrieved from <https://restaurant.eatapp.co/blog/automation-in-restaurant-industry>
- Ashfaq, M., Yun, J., Yu, S., & Loureiro, S. M. C. (2020). I, Chatbot: Modeling the determinants of users' satisfaction and continuance intention of AI-powered service agents. *Telematics and Informatics*, 54, 101473.
- Bandoim, L. (2020). Country garden opens restaurant operated completely by robots. Retrieved March, 31, 2021.
- Berezina, K., Ciftci, O., & Cobanoglu, C. (2019). Robots, artificial intelligence, and service automation in restaurants. In *Robots, artificial intelligence, and service automation in travel, tourism and hospitality*, Emerald Publishing Limited. pp. 185-219.
- Bernier, K. (2023). *Cooking Robots: Revolutionizing the Modern Kitchen*, Retrieved from <https://howtorobot.com/expert-insight/cooking-robots/revolutionizing-modern-kitchen>
- Boz, B., Şahin, B., & Koç, E. (2021). Bağlanma Türleri İle Yiyecek Neofobisi (Yenilikten Korkma) Ve Yiyecek Neofilisi (Yenilik Arama) Arasındaki İlişki. *Journal of Management and Economics Research*, 19(4), 456-476. <https://doi.org/10.11611/yead.988610>
- Boz, B. (2024). *Sürdürülebilir Gastronomi*. H. Boz ve A. Taş (Ed.), *Sürdürülebilirlik ve Sektörel Uygulamaları içinde*, (s. 199-216). Detay Yayıncılık.
- Brown J.S., A. Collins and P. Duguid 1989., “Situated cognition and the culture of learning”, *Educ. Res.*, vol. 18, pp. 32-42,
- Buhalis, D., & Leung, R. (2018). Smart hospitality—Interconnectivity and interoperability towards an ecosystem. *International Journal of Hospitality Management*, 71, 41-50.
- Cassidy O, Bragg M, Elbel B. (2024), *Virtual Reality-Based Food and Beverage Marketing: Potential Implications for Young People of Color, Knowledge Gaps, and Future Research Directions*. *JMIR Public Health Surveill.*

- Cheong, A., Lau, M.W. S., Foo, E., Hedley, J., & Bo, J. W. (2016), "Development of a robotic waiter system," IFAC-PapersOnLine, Vol. 49 No. 21, pp. 681-686.
- Chong, T., Yu, T., Keeling, D. I., & de Ruyter, K. (2021). AI-chatbots on the services frontline addressing the challenges and opportunities of agency. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 63, 102735.
- Ciftci, K. C. Eun and K. Berezina, 2020. Customer Intention to Use Facial Recognition Technology at Quick-Service Restaurants, vol. 17, no. 5, pp. 753-763,
- Ciftci, O., Choi, E. K. C., & Berezina, K. (2021). Let's face it: are customers ready for facial recognition technology at quick-service restaurants?. *International Journal of Hospitality Management*, 95, 102941.
- Çelikten, C. Mavuş, R. Kemeç, S. Ünlü, Ü. Ergün, A. Deligöz, H. Büyükberber, S. (2022). Gıda ve içecek endüstrisinde membran teknolojileri. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, [s. 1.], v. 37, n. 3, p. 1713–1733,
- Della Corte, V., Sepe, F., Gursoy, D., & Prisco, A. (2023). Role of trust in customer attitude and behaviour formation towards social service robots. *International Journal of Hospitality Management*, 114, 103587.
- EbusinessWatch (2003). e-Business in Food, beverages and tobacco—Sector Report No. III, The European e-Business Market Watch. Available from www.ebusiness-watch.org
- Esposito, B., Sessa, M. R., Sica, D., & Malandrino, O. (2022). Service innovation in the restaurant sector during COVID-19: digital technologies to reduce customers' risk perception. *The TQM Journal*, 34(7), 134-164.
- Fernandes, E., Moro, S., Cortez, P., Batista, F., & Ribeiro, R. (2021). A data-driven approach to measure restaurant performance by combining online reviews with historical sales data. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102830.
- Fu, S., Zheng, X., & Wong, I. A. (2022). The perils of hotel technology: The robot usage resistance model. *International Journal of Hospitality Management*, 102, 103174.
- Fusté-Forné, F. (2021). Robot chefs in gastronomy tourism: what's on the menu? *Tourism Management Perspectives*, 37, 100774.
- Goertzel, B. (2014). Artificial general intelligence: concept, state of the art, and future prospects. *Journal of Artificial General Intelligence*, 5(1),1.
- Meuter, M. L., Ostrom, A. L., Roundtree, R. I., & Bitner, M. J. (2000). Self-service technologies: understanding customer satisfaction with technology-based service encounters. *Journal of marketing*, 64(3), 50-64.
- Goldstein, I. L., & Ford, J. K. (2002). Training in organizations: Nee-

- ds assessment. Development, and Evaluation, 4th ed., Wadsworth, Belmont, CA.
- Hanks, L., Line, N. D., & Mattila, A. S. (2016). The impact of self-service technology and the presence of others on cause-related marketing programs in restaurants. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 25(5), 547-562.
- Hawkins, A. (2017). KFC China Is Using Facial Recognition Tech To Serve Customers – But Are They Buying It?. *The Guardian*, 11.
- Huang, D., Chen, Q., Huang, J., Kong, S., & Li, Z. (2021). Customer-robot interactions: Understanding customer experience with service robots. *International Journal of Hospitality Management*, 99, 103078.
- Hwang, J., Park, S., & Kim, I. (2020). Understanding motivated consumer innovativeness in the context of a robotic restaurant: The moderating role of product knowledge. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 44, 272-282.
- Hwang, J.; Choe Ja, Y. (2019) Exploring perceived risk in building successful drone food delivery services. *Int. J. Contemp. Hosp. Manag.*, 31, 3249–3269.
- Ivanov, S. H., Webster, C., & Berezina, K. (2017). Adoption of robots and service automation by tourism and hospitality companies. *Revista Turismo & Desenvolvimento*, 27(28), 1501-1517.
- Keşkekci, D., & Gençer, K. (2023). Yiyecek içecek işletmelerinde dijital dönüşüm. *Journal of Travel and Tourism Research*, 22(22), 116-130.
- Kim, E., Tang, L. R., & Bosselman, R. (2018). Measuring customer perceptions of restaurant innovativeness: Developing and validating a scale. *International Journal of Hospitality Management*, 74, 85-98.
- Koc, E., Boz, H., & Boz, B. (2019). The influence of employee attractiveness on service recovery paradox: facial recognition and eye tracker analyses. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 10(3), 96-105.
- Kusluvan, S., Kusluvan, Z., Ilhan, I., & Buyruk, L. (2010). The human dimension: A review of human resources management issues in the tourism and hospitality industry. *Cornell Hospitality Quarterly*, 51(2), 171-214.
- Lave J. and E. Wenger, (1991). *Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation* Cambridge, Cambridge, UK: Cambridge University Press,
- Lee, H. J., Fairhurst, A. E., & Lee, M. Y. (2009). The importance of self-service kiosks in developing consumers' retail patronage intentions. *Managing Service Quality: An International Journal*, 19(6), 687-701.
- Leo, X., & Huh, Y. E. (2020). Who gets the blame for service failures? Attribution of responsibility toward robot versus human service providers and service firms. *Computers in Human Behavior*, 113, 106520.

- Li, C., Miroso, M., & Bremer, P. (2020). Review of online food delivery platforms and their impacts on sustainability. *Sustainability*, 12(14), 5528.
- Li, L. (2010). A critical review of technology acceptance literature, Southwest Decisino Sciences Institute, pp. 22,
- Lu, L., Cai, R., & Gursoy, D. (2019). Developing and validating a service robot integration willingness scale. *International Journal of Hospitality Management*, 80, 36-51.
- Madhavan, P., & Wiegmann, D. A. (2007). Similarities and differences between human-human and human-automation trust: an integrative review. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 8(4), 277-301.
- Maksi, S.J, Keller KL, Dardis F (2023), The food and beverage cues in digital marketing model: special considerations of social media, gaming, and livestreaming environments for food marketing and eating behavior research. *Front Nutr.*;10:1325265.
- Mangina E, I. P. Vlachos (2005), The changing role of information technology in food and beverage logistics management: beverage network optimisation using intelligent agent technology, *Journal of Food Engineering*, Volume 70, Issue 3, Pages 403-420, ISSN 0260-8774, <https://doi.org/10.1016/j.jfoodeng.2004.02.044>.
- Marstone, J., (2017). Quick-service restaurants are quickly turning to facial recognition. *The Spoon*.<https://thespoon.techquick-service-restaurants-are-quickly-turning-to-facialrecognition>
- Mishra, N., Goyal, D., & Sharma, A. D. (2018). Automation in restaurants: ordering to robots in restaurant via smart ordering system. *International Journal of Converging Technologies and Management (IJCTM)*, 4(1), 1-4.
- Morosan, C. (2011). Customers' adoption of biometric systems in restaurants: An extension of the technology acceptance model. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 20(6), 661-690.
- Morosan, C., & Bowen, J. T. (2022). Labor shortage solution: redefining hospitality through digitization. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(12), 4674-4685.
- Mullen, J., Wang, S., (2017). Pay with your face at this KFC in China. *CNN Business*.<https://money.cnn.com/2017/09/01/technology/china-alipay-kfc-facial-recognition/>
- Navío-Marco, J., Ruiz-Gómez, L. M., & Sevilla-Sevilla, C. (2018). Progress in information technology and tourism management: 30 years on and 20 years after the internet-Revisiting Buhalis & Law's landmark study about eTourism. *Tourism management*, 69, 460-470.
- Park, E., Kim, W. H., & Kim, S. B. (2022). How does COVID-19 differ from previous crises? A comparative study of health-related crisis research in

- the tourism and hospitality context. *International Journal of Hospitality Management*, 103, 103199.
- Prakash, (2017). Top 5 robot fails of 2016 provide service lessons - Robotics business review. Retrieved 20 September 2023 from <https://www.roboticsbusinessreview.com/consumer/top-5-robot-fails-2016/>.
- Prentice, C., & Nguyen, M. (2020). Engaging and retaining customers with AI and employee service. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 56, 102186.
- Rani, B. Palmer, G. J. W. Kathrine and S. E. V. Edwards (2022), "Intrusion Detection System for Cyber Attacks in Food and Beverage Industry," 2022 International Conference on Automation, Computing and Renewable Systems (ICACRS), Pudukkottai, India, , pp. 1287-1291,
- Ranoliya, B. R., Raghuwanshi, N., & Singh, S. (2017, September). Chatbot for university related FAQs. In 2017 International Conference on Advances in Computing, Communications and Informatics (ICACCI) (pp. 1525-1530). IEEE.
- Ronald, R. M. Salim, M. Theresia and Y. Utama, (2023), "Analysis of Purchase Intention Factors Based on Social Media Marketing in Food and Beverage (F&B) Industries," 2023 International Conference on Computer Science, Information Technology and Engineering (ICCoSITE), Jakarta, Indonesia, , pp. 720-725,
- Seah, C. X. Loh, A Lew, K. Keong, M. X. Chin, G. C. Lio, (2021). "The Significance of Technology in Digitalising Malaysia Industries", CoM-BInES-Conference on Management Business Innovation Education and Social Sciences, vol. 1, no. 1, pp. 1835-1842,
- Shachman, M., (2004). *The Soft Drinks Companion: A Technical Handbook for the Beverage Industry* (1st ed.), CRC Press,
- Sharma, S. (2019). How Artificial Intelligence is Revolutionizing Food Processing Business?. m[Online] <https://towardsdatascience.com/how-artificial-intelligence-is-revolutionizing-food-processing-business-d2a6440c0360>>
- Shin, H., & Perdue, R. R. (2019). Self-service technology research: A bibliometric co-citation visualization analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 80, 101-112.
- Sochacki, G., Abdulah, A., Khadem Hosseini, N., & Iida, E (2023). Recognition of Human Chef's Intentions for Incremental Learning of Cookbook by Robotic Salad Chef. *IEEE Access*, 11, 57006-57020.
- Somers, M. (2018). Spycy Restaurant Opens with Robotic Kitchen Ready to Serve. <https://mitsloan.mit.edu/ideas-made-to-matter/spycy-restaurant-opens-robotic-kitchen-ready>

- Sonawane, K., (2016). Biometric technology market by type (face recognition, iris recognition, fingerprint recognition, hand geometry recognition, signature recognition, voice recognition and middleware recognition) and end user (public sector, banking and financial sector, healthcare, IT and telecommunication and others) - Global opportunity analysis and industry forecast, 2015 – 2022.
- Sönmez, B. (2017). Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği. M. Doğdubay ve G. Saatçi (Ed.), Yiyecek ve İçecek Paradoksu (Kavramlar/Süreçler) içinde, (s.141-168). Detay Yayıncılık.
- Sujata, J. D. Aniket and M. Mahasingh, 2019”Artificial intelligence tools for enhancing customer experience”, International Journal of Recent Technology and Engineering, vol. 8, no. 2 Special Issue 3, pp. 700-706,
- Sun, J., Zhou, W., Huang, D., Fuh, J. Y. H., & Hong, G. (2015). An overview of 3D printing technologies for food fabrication, *Technology*, 8(8), 1605-1615.
- Şahin, B., Kazaoglu, İ. H., & Sönmez, B. (2017). Konaklama İşletmelerine Yönelik Seyahat Sitelerinde Yer Alan Şikayetler Üzerine Bir İnceleme: Bışkek Örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 163-177.
- Tan, T. F., & Netessine, S. (2020). At your service on the table: Impact of tabletop technology on restaurant performance. *Management Science*, 66(10), 4496-4515.
- Tanksley, T. (2023). Robots in Food Service: Everything you NEED to know. Retrieved from <https://www.richtechrobotics.com/blog/robots-in-food-service>,
- Tebonchoue, L.S. & Aksoy, M. (2023). Sosyal Medya Satın Alma Davranışında Güvenin Rolü: Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında Genç Tüketiciler Üzerine Bir Çalışma. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(2), 138-159. <https://doi.org/10.58636/jtis.1349421>
- Tegeltija, S.; Ostojić, G.; Stankovski, S.; Kukolj, D.; Tejić, B. (2020) Food delivery using cargo-bikes with IoT. In Proceedings on 25th International Joint Conference on Industrial Engineering and Operations Management—IJCIEOM; Springer International Publishing: Cham, Switzerland,; pp. 483–491.
- Unar, J. A., Seng, W. C., & Abbasi, A. (2014). A review of biometric technology along with trends and prospects. *Pattern recognition*, 47(8), 2673-2688.
- Wirtz, J., Patterson, P. G., Kunz, W. H., Gruber, T., Lu, V. N., Paluch, S., & Martins, A. (2018). Brave new world: service robots in the frontline. *Journal of Service Management*. Wong, I. A., Huang, J., Lin, Z. (C). & Jiao, H. (2022), “Smartphone dining, Smartphone restaurant, and Smartphone service quality (SSQ)”, *International Journal of Contempo-*

rary Hospitality Management, Vol. 34 No. 6, pp. 2272- 2297. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-10-2021-1207>.

Yang, Q., Goodsir, W., & Poulston, J. (2019). Automation of the fast-food industry: Gen Z perspectives of self-service kiosks versus employee service.

Kaynakça

- Blery, E. K., Katseli, E., & Tsara, N. (2010). Marketing for a non-profit organization. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 7(1), 57-68.
- Došen, Đ. O., Cvetinović, E., & Komarac, T. (2021). Marketing of Rijeka Museums: Current Practices and Future Directions. *Tourism in Southern and Eastern Europe...*, 6, 545-558.
- Drucker, Peter (2009). *Yönetim*, çev. Gülfidan, İlker (2012), Optimist Yayınları Tor Ofset, İstanbul.
- Hawkey, R. (2004). Learning with digital technologies in museums, science centres and galleries. A NESTA Futurelab Series - Report 7
- Hindersson, N. (2021). Development of the digital marketing in museums: case Raseborg's museum. Unpublished Master Thesis, Turku University of Applied Sciences, Finland.
- ICOM (2020). 224 Years of Defining The Museum, ICOM Czech Republic. Erişim adresi: https://icom.museum/wp-content/uploads/2020/12/2020_ICOM-Czech-Republic_224-years-of-defining-the-museum.pdf (07.12.2024 tarihinde erişilmiştir).
- Kang, J. H., Jang, J. C., & Jeong, C. (2018). Understanding museum visitor satisfaction and revisit intentions through mobile guide system: moderating role of age in museum mobile guide adoption. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23(2), 95-108.
- Kotler, N. (2001). New ways of experiencing culture: the role of museums and marketing implications. *Museum management and curatorship*, 19(4), 417-425.
- McLean, F. (1994). Services marketing: The case of museums. *Service Industries Journal*, 14(2), 190-203.
- Nizhnichenko, D. (2024). Digital Transformation of Museums. Unpublished Master Thesis, Ca Foscara University, Italy.
- Richani, E. (2016). Strategic marketing in museum management-An indicative marketing plan for the Byzantine and Christian Museum based on secondary analysis. MSc LIS-Museology thesis, Dep. Archives, Library Science and Museology, Faculty of Information Science and Informatics, Ionian University. Sandell, R., & Janes, RR (Eds.).(2007). *Museum Management and Marketing*. Routledge. DOI, 10, 9780203964194.
- Tham, A., Liu, Y. & Loo, P.T. (2023), "Transforming museums with technology and digital innovations: a scoping review of research literature", *Tourism Review*, doi: 10.1108/TR-02-2023-0112.

- Tobelem, J.M. (1998). 'The marketing approach in museums', reprinted from *Museum Management and Curatorship*, vol. 16, no. 4: 337–354. Copyright
- Wolak, R, Kalafatis, S & Harris, P (1998). An Investigation into Four Characteristics of Services, *Journal of Empirical Generalisations in Marketing Science*, Vol. 3, No. 2
- Zollo, L., Rialti, R., Marrucci, A., & Ciappei, C. (2022). How do museums foster loyalty in tech-savvy visitors? The role of social media and digital experience. *Current Issues in Tourism*, 25(18), 2991-3008.

İnternet Kaynakları

- İnternet Kaynağı, 2024 (a) <https://www.cetdigit.com/blog/museum-marketing-challenges-solutions-in-digital-transformation-era>
- İnternet Kaynağı, 2024 (b) <https://www.statista.com/statistics/1287736/new-technologies-for-exhibitions-to-be-implemented-by-museums-worldwide/>
- İnternet Kaynağı, 2024 (c) <https://www.muzedenal.com/muze-koleksiyonlari>
- İnternet Kaynağı, 2024(d) <https://muze.gov.tr/MuseumPass>
- İnternet Kaynağı, 2024(e) https://www.peramuzesi.org.tr/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiA3sq6BhD2ARIsAJ8MRwVW34YLMiop7LXffQqv8cQ3KdTiZPrSuGS4h9yCTsLJfDNZ8Vy0HEaAv1GEALw_wcB
- İnternet Kaynağı, 2024(f) www.instagram.com

Kaynakça

- Aasam, Hasan & Al-Saidi, Muayad. (2020). The Effect of E-HRM on the Human Resources Flexibility in the Organization, Analytical research of the opinions of a sample of Iraqi university staff SST-3395. *Solid State Technology*. 63. 3395-3415.
- Ahmad Abdel-Qader, M. (2022). How Did Covid19 Increased Reliance on E-Human Resource Management: Jordanian Insurance Sector Case. *2022 1 Academy of Strategic Management Journal*, 21(1), 1–11. https://search.proquest.com/openview/1be7f5bdbc94d830fe2392df5c333512/1?pq-origsite=gscholar&cbl=38745&casa_token=1CC_9qtcZdgAAAA-A:KXwJY8DIC6m_RXuF49uuUBTQ6LSudBKGwFSNYRFvXzTTIA-JIr14RbrDTPrWSrdr2QtasIPr0A3nM
- Al-Hawary, S. & Alajmi, H. (2017). Organizational Commitment of the Employees of the Ports Security Affairs of the State of Kuwait: The Impact of Human Recourses Management Practices. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*,6(1), 52-7
- Alkali, A & Abu Mansor, Nur Naha. (2017). Interactivity and Trust as Antecedents of E-Training Use Intention in Nigeria: A Structural Equation Modelling Approach. *Behavioral Sciences*. 7. 47. 10.3390/bs7030047.
- Almashyakhi, A (2022). An evidence-based review of E-HRM and its impact on strategic human resource management. *Journal of human resource and sustainability studies*,10(3),542-556.
- Altar, O., et al. (2019, July). Extended order high gain observer based stabilization of 2 dof pan tilt platform for aerial imaging system in iop conference series: materials science and engineering (vol. 575, no. 1, p. 012009) on publishing
- Ball, K. S. (2001). The use of human resource information systems: A survey. *Personnel Review*, 30(6), 677–693. <https://doi.org/10.1108/EUM0000000005979>
- Bissola, R., & Imperatori, B. (2014). The unexpected side of relational e-HRM: Developing trust in the HR department. *Employee Relations*, 36(4), 376–397. <https://doi.org/10.1108/ER-07-2013-0078>
- Bondarouk, T. V. & Furtmueller, E. (2012) ‘E-HRM Research: Promises, Hopes, Facts and Path forward reviewing four decades of empirical evidence’, In: C. Tansley and H. Williams (Eds.), *Innovation, Creativity and e-HRM, Proceedings of the 4th International e-HRM Conference*: Nottingham Trent University, Nottingham, UK, pp. 20-60.
- Burbach, R. & Royle, T. (2014) ‘Institutional determinants of e-HRM diffusion success’, *Employee Relations*, Vol. 36 (4): pp. 354-375.
- Deshwal, P. (2015). “Role of e-hrm in organizational effectiveness and sustainability.” *international journal of applied research* 1(12):605–609.

- Elshamy, A. et al. (2017, September). Secure implementation for video streams based on fully and permutation encryption techniques in 2017 international conference on computer and applications (ICCA) (pp. 50-55). IEEE
- Fındıklı, Mine & Bayarcelik, Ebru. (2015). Exploring the Outcomes of Electronic Human Resource Management (E-HRM)? *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 207. 424-431. 10.1016/j.sbspro.2015.10.112.
- Florkowski, G.W. & Olivás-Luján, M.R. (2006) The Diffusion of Human Resource Information-Technology Innovations in US and Non US Firms. *Personnel Review*, 35, 684-710.<http://dx.doi.org/10.1108/00483480610702737>
- Galanaki, E., Lazazzara, A., & Parry, E. (2019). A Cross-National Analysis of E-HRM Configurations: Integrating the Information Technology and HRM Perspectives. In *Lecture Notes in Information Systems and Organisation* (Vol. 27, pp. 261-276). Springer Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-319-90500-6_20
- Haines, V.Y. & Petit, A. (1997) 'Conditions for successful Human Resource Information Systems', *Human Resource Management*, Vol. 36(2): pp. 261-275.
- Hassan, Masood & Azeem Qureshi. 2019. "Resonant Leadership at Workplace: How Emotional Intelligence Impacts Employees'attitudes-A Cross-Sectional Study." *Pakistan Business Review* (21)2: 237-251
- Hooi, L. W. (2006) 'Implementing e-HRM: The readiness of Small and Medium Sized Manufacturing Companies in Malaysia', *Asia Pacific Business Review*, Vol. 12 (4): pp. 465- 485.
- Judges, S. (2018). The effect of electronic human resources management on the intention to leave work through the satisfaction of workers in private hospitals in Jordan. unpublished research.
- Kwan, F.P. et al. (2019). E-hrm: pain or gain for HRM effectiveness. *Journal tam (technology acceptance model)* volume 10. p-ISSN: 2339-1103.
- Lee, I. (2011). Modeling the benefit of e-recruiting process integration. *Decision Support Systems*, 51(1), 230-239.
- Marler, J, & Parry, E. (2016). Human resource management, strategic involvement, and ehrm technology. *The international journal of human resource management*, 27 (19), 2233-
- Mohd.Yusoff, Y., Abdullah, H. S., & Ramayah, T. (2009). HR Roles Effectiveness and HR Contributions Effectiveness: Comparing Evidence from HR and Line Managers. *International Journal of Business and Management*, 4(2), 158-163. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v4n2p158>
- Nagendrababu, K., & Girisha, M. C. (2018). A Study of E-HRM Practices in Information Technology Industry. *Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 20, 13-19

- Ngai, E. W. T. & Wat, F. K. T. (2006) 'Human resource information systems: A review and empirical analysis', *Personnel Review*, Vol. 35: pp. 297- 314.
- Nivlouei, F. B. (2014). Electronic Human Resource Management System: The Main Element in Capacitating Globalization Paradigm. *International Journal of Business and Social Science*, 5(2), 147–159.
- Nurshabrina, N., & Adrianti, R. (2020). The effect of E-human resource management (EHRM) on cost efficiency and productivity of employees in the company. *International Research Journal of Advanced Engineering and Science*, 5(1), 212215.
- Oiry, E. (2009) 'Electronic human resource management: Organisational responses to role conflicts created by e-Learning', *International Journal of Training and Development*, Vol. 13 (2): pp. 111-123.
- Panayotopoulou, L., Galanaki, E. & Papalexandris, N. (2010) 'Adoption of electronic systems in HRM: Is national background of the firm relevant?' *New Technology, Work and Employment*, Vol. 25 (3): pp. 253- 269.
- Panayotopoulou, L., Vakola, M. & Galanaki, E. (2007) 'E-HR adoption and the role of HRM: evidence from Greece,' *Personnel Review*, Vol. 36 (2): pp.277-294.
- Rahman, M. A., Qi, X., & Jinnah, M. S. (2016). Factors affecting the adoption of HRIS by the Bangladeshi banking and financial sector. *Cogent Business and Management*, 3(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2016.1262107>
- Ravid, D., et al. (2020). Epm 20/20: a review, framework, and research agenda for electronic performance monitoring. *Journal of management*, 46(1), 100-126.
- Ruel, H. J. M., Bondarouk, T.V. & Van de Velde, M. (2007) 'The contribution of e-HRM to HRM effectiveness: Results from a quantitative study in a Dutch Ministry', *Employee Relations*, Vol.29 (3): pp. 280-291.
- Ruël, H., Bondarouk, T., & Looise, J. K. (2004). E-HRM: Innovation or Irritation. An Explorative Empirical Study in Five Large Companies on Web-based HRM. *Management Revu*, 15(3), 364–380. <https://doi.org/10.5771/0935-9915-2004-3-364>
- Sanders, K., & Frenkel, S. (2011). HR-line management relations: Characteristics and effects. *The International Journal of Human Resource Management*, 22(8), 1611–1617. <https://doi.org/10.1080/09585192.2011.565644>
- Shah, N., Michael, F., & Chalu, H. (2020). Conceptualizing Challenges to Electronic Human Resource Management (e-HRM) Adoption: A case of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Tanzania. *Asian Journal of Business and Management*, 8(4). <https://doi.org/10.24203/ajbm.v8i4.6066>

- Shilpa, V. & Gopal, R. (2011) 'The implications of implementing electronic Human Resource Management (e-HRM) systems in companies', *Journal of Information Systems and Communication*, Vol. 2(1): pp. 10-29.
- Sulieman Ibraheem Shelash Al-Hawary, & Lina Hamdan Mahmoud Al-Abbad. (2018). Impact of Human Resources Management Practices on Organizational Commitment of the Employees of Commercial Banks in Jordan. *Global Journal of Management and Business Research*, 18(A4), 11-21.
- Suramardhini M., (2012), "E-HRM Paper Presentation", ebstudies
- Swaroop, K. (2012) E-HRM and how it will reduce the cost in organisation. *Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review*_ISSN 2319-2836 Vol.1 (4), December (2012) Sri Venkateswara University, Tirupati, A.P - 517502, India.
- Troshani, I., Jerram, C. & Hill, S. R. (2011) 'Exploring the Public Sector adoption of HRIS', *Industrial Management & Data Systems*, Vol. 111(3): pp.470-488.
- Voermans, M. & Van Veldhoven, M. (2007) 'Attitudes towards E-HRM: An empirical Study at Philips,' *Personnel Review*, Vol. 36 (6): 887-908.

Finansal Okuryazarlık & Yatırım

*Yabancı ve Yerli Yatırımcıların Yatırım
Portföy Değerleri ve Yatırımcı Sayıları
Üzerine Bir Araştırma*

Doç. Dr. Çağrı Hamurcu

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozgurayinlari.com
✉ info@ozgurayinlari.com

Finansal Okuryazarlık & Yatırım Yabancı ve Yerli Yatırımcıların Yatırım Portföy Değerleri ve Yatırımcı Sayıları Üzerine Bir Araştırma

Doç. Dr. Çağrı Hamurcu

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover paint by Aysun Derici
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-874-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub435>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Hamurcu, Ç. (2024). *Finansal Okuryazarlık & Yatırım Yabancı ve Yerli Yatırımcıların Yatırım Portföy Değerleri ve Yatırımcı Sayıları Üzerine Bir Araştırma*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub435>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- 5paise Research Team (2023), What is an investment? Erişim: 25.09.2023 <https://www.5paise.com/stock-market-guide/stock-share-market/what-is-investment>.
- Arthur, C. (2012). Financial literacy education. In Financial literacy education (pp. 1-12). Brill.
- Avadhani, V. A. (2010). Investment management. Revised Edition. Himalaya Publishing House. (pp 16-20)
- Bollen, R. (2006). What is a Deposit (and Why Does It Matter). eLaw J., 13, 202.
- Borsa İstanbul (2023a). Paylar, Ürünler/Piyasalar/Pay Piyasası. Erişim: Ekim 2023. <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/488/pay-piyasasi-urunler>
- Borsa İstanbul (2023b). Borsa Yatırım Fonları, Ürünler/Piyasalar/Pay Piyasası. Erişim: Ekim 2023. <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/488/pay-piyasasi-urunler>
- Borsa İstanbul (2023c). Özel Sektör Borçlanma Araçları, Piyasalar/Borçlanma Araçları Piyasası/Ürünler. Erişim: Ekim 2023. <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/136/ozel-sektor-borclanma-araclari>
- Borsa İstanbul (2023d). Eurotahvil, Piyasalar/Borçlanma Araçları Piyasası/Ürünler. Erişim: Ekim

2023. <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/1473/borclanma-araclari-piyasasi-eurotahvil>
- Borsa İstanbul (2023e). Kira Sertifikaları, Piyasalar/Borçlanma Araçları Piyasası/Ürünler. Erişim: Ekim 2023. <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/1471/borclanma-araclari-piyasasi-kira-sertifikalari>
- Borsa İstanbul (2023f). Repo, Piyasalar/Borçlanma Araçları Piyasası/Ürünler. Erişim: Ekim 2023. <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/1284/borclanma-araclari-piyasasi-repo>
- Borsa İstanbul (2023g). Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VIOP). Erişim: Ekim 2023. <https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/1021/vadeli-islem-ve-opsiyon-piyasasiviop>
- Borsa İstanbul (2023h). Varantlara Yatırım. Erişim: Ekim 2023. <https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/95/varantlara-yatirim>
- Brueggeman, W. B. ve Fisher, J. D. (2016). Real estate finance and investments. Sixteenth Edition. McGraw-Hill.
- Bünyamin, E. R., Şahin, Y., & Mutlu, M. (2015). Girişimciler için alternatif finansman kaynakları: Mevcut durum ve öneriler. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 1(1), 31-54.
- CFI Team (2020). Market Timing. Erişim Ekim 2023. <https://corporaterefinanceinstitute.com/resources/career-map/sell-side/capital-markets/market-timing/>
- Coinbase (2023). Crypto prices. Erişim: Ekim 2023. <https://www.coinbase.com/explore>
- Cote, C. (2022). Time Value Of Money (TVM): A Primer. Harvard Business School Online's Business Insights Blog. Erişim Ekim 2023. <https://online.hbs.edu/blog/post/time-value-of-money>
- Dixit, A. K. ve Pindyck, R. S. (1994). Investment under uncertainty. Chapter 1. *A New View of Investment*. Princeton university press. pp 3-23.
- Drake, P. P. ve Fabozzi, F. J. (2009). Foundations and applications of the time value of money (Vol. 179). John Wiley & Sons.

- Er, B. (2022). Mevduat Sözleşmesinin Tanımı, Kurulması Ve Türleri. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 13(49).
- Garg, N. ve Singh, S. (2018). Financial literacy among youth. *International journal of social economics*, 45(1), 173-186. <https://doi.org/10.1108/IJSE-11-2016-0303>
- Garman, E. T. ve Forgue, R. (2010). 10th ed. *Personal finance*. Chapter 13. Investments. South-Western, Cengage Learning. pp 373-382.
- Geman, H. (2005). *Commodities and commodity derivatives: modeling and pricing for agriculturals, metals and energy* (Vol. 302). John Wiley & Sons.
- Graham, B. ve Zweig, J. (2003). *The Intelligent Investor: a book of practical counsel, revised edition*. PerfectBound.
- Gylfason, T. (1981). Interest rates, inflation, and the aggregate consumption function. *The Review of Economics and Statistics*, 233-245.
- Hashemzadeh, N., & Taylor, P. (1988). Stock prices, money supply, and interest rates: the question of causality. *Applied economics*, 20(12), 1603-1611. <https://doi.org/10.1080/00036848800000091>
- HMB (T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı) (2023). Kira Sertifikası. Erişim: Ekim 2023. <https://www.hmb.gov.tr/yatirimci-klavuzu-kira-sertifikasi>
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of consumer affairs*, 44(2), 296-316. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>
- Kadioğlu, E. (2021). Varant. In *Sermaye piyasası araçları: teori, İşleyiş ve uygulama örnekleri* (pp. 129-161). Akademi Yayınları.
- Kamm, J.O., (1951). *Economics of Investment*. American Book Company, New York 1951. Pp. xii, 547.
- Kaplan Yıldırım, R. & Kadooğlu Aydın, G. (2023). Finansal Yatırım Araçları ve Riskten Kaçınma Davranışı Arasındaki İlişki: Finansal Okuryazarlığın Moderatör ve Medyatör Etkisi . *JOEEP: Journal of Emerging Economies*

- and Policy , 8 (2) , 83-94 . Retrieved from <https://dergi-park.org.tr/en/pub/joeep/issue/79312/1318015>
- Klapper, L. F., Lusardi, A. ve Panos, G. A. (2012). Financial literacy and the financial crisis (No. w17930). National Bureau of Economic Research. <http://www.nber.org/papers/w17930>
- Krugman, P. R. ve Obstfeld, M. (2003). International economics: Theory and policy. Sixth Edition. Pearson Education.
- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement planning: New evidence from the Rand American Life Panel. Michigan Retirement Research Center Research Paper No. WP, 157. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1095869>.
- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of pension economics & finance*, 10(4), 497-508. <https://doi.org/10.1017/S1474747211000448>
- Mandell, L. (2008). Financial Literacy of High School Students. In: Xiao, J.J. (eds) *Handbook of Consumer Finance Research*. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-0-387-75734-6_10
- Mandell, L. ve Klein, L. S. (2007). Motivation and financial literacy. *Financial services review*, 16(2), 105.
- McDonald, R. L. (2013). *Derivatives markets*. 3rd Edition. Pearson.
- Microsoft (2023). Verileriniz için en iyi eğilim çizgilerini seçme. Erişim: Ekim 2023. <https://support.microsoft.com/tr-tr/office/verileriniz-i%C3%A7in-en-iyi-e-%C4%9Filim-%C3%A7izgilerini-se%C3%A7me-1bb-3c9e7-0280-45b5-9ab0-d0c93161daa8>
- Nti, I. K., Adekoya, A. F., & Weyori, B. A. (2020). A systematic review of fundamental and technical analysis of stock market predictions. *Artificial Intelligence Review*, 53(4), 3007-3057.

- Pernice, I. G. A., & Scott, B. (2021). Cryptocurrency. *Internet Policy Review, Glossary of decentralised technosocial systems*, 10(2).
- Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of consumer affairs*, 44(2), 276-295. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01169.x>
- Sapovadia, V. (2015). Legal issues in cryptocurrency. In *Handbook of digital currency* (pp. 253-266). Academic Press.
- Schwager, J. D. (2017). *A complete guide to the futures market: technical analysis, trading systems, fundamental analysis, options, spreads, and trading principles*. Second Edition. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- Sermaye Piyasası Kurulu (2023a). Menkul Kıymet Yatırım Fonları/ Tanıtım Rehberi. Erişim: Ekim 2023. <https://spk.gov.tr/kurumlar/fonlar/yatirim-fonlari/menkul-kiymet-yatirim-fonlari/tanitim-rehberi>
- Sermaye Piyasası Kurulu (2023b). Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları/Tanıtım Rehberi. Erişim: Ekim 2023. <https://spk.gov.tr/kurumlar/yatirim-ortakliklari/gayrimenkul-yatirim-ortakliklari/tanitim-rehberi>
- Sermaye Piyasası Kurulu (2023c). Emeklilik Yatırım Fonları/Bireysel Emeklilik Sistemini Tanıtıcı Bilgiler. Erişim: Ekim 2023. <https://spk.gov.tr/kurumlar/fonlar/emeklilik-yatirim-fonlari/bireysel-emeklilik-sistemini-tanitici-bilgiler>
- Sermaye Piyasası Kurulu (2023d). FOREX Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri. Erişim: Ekim 2023. <https://spk.gov.tr/data/61e34f9a1b41c61270320792/14-FOREX%20Kald%C4%B1ra%C3%A7l%C4%B1%20Al%C4%B1m%20Sat%C4%B1m%20Islemleri%20-AFD%202.pdf>
- Shafir, E., Diamond, P., & Tversky, A. (1997). Money illusion. *The Quarterly Journal of Economics*, 112(2), 341-374. <https://doi.org/10.1162/003355397555208>

- Soylu, Ö. B. (2019). Gelir Ve Harcama Düzeylerinin Tasarruf Davranışına Etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(38), 109-130.
- TKBB (Türkiye Katılım Bankaları Birliği) (2021). Türkiye’de Katılım Bankacılığı El Kitabı. Erişim: Ekim 2023. https://tkbb.org.tr/Documents/tkbb-yayinlari-97/Turkiyede_Katilim_Bankaciligi_El_Kitabi.pdf
- Tokgöz, E. (1996). T.C. Merkez Bankası Ve Döviz Piyasası. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(1), 5-17.
- Van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101(2), 449–472. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2011.02.004>
- VAP (Veri Analiz Platformu/Merkezi Kayıt Kuruluşu) (2023). Uyruk Bazında Yatırımcı Sayıları, Açıklamalar. Erişim: Ekim 2023. <https://www.vap.org.tr/uyruk-bazinda-yatirimci-sayilari>

Defne & Wise man
discuss the Meaning of
Meaning

Prof. Dr. Yilmaz Saglam

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Defne & Wise man discuss the Meaning of Meaning

Prof. Dr. Yılmaz Sağlam

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-401-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub503>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Sağlam, Y. (2024). *Defne & Wise man discuss the Meaning of Meaning*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub503>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

References

1. Piaget, J. (1970). *Genetic epistemology*. New York: W.W. Norton
2. Locke, J. (1690). *An essay concerning human understanding*. Kitchener, Ontario, Canada: Batoche Books
3. Hume, D. (1751). *An enquiry concerning human understanding*. Oxford University Press
4. Warburton, N. (2011). *Felsefenin Kısa Tarihi*. İstanbul: ALFA Yayıncılık
5. Platon. (2014) Çev. Ahmet Cevizci, İstanbul: Say Yayınları
6. Çift, P. & Canan, S. (2016). *Beynin surları*. İstanbul: Destek Yayınları
7. Hewitt, P. G. (2021). *Conceptual Physics*. UK: Pearson Education
8. Knight, R. D. (2022). *Physics for scientists and engineers* (4th ed.). Pearson Education
9. Sağlam, Y. (2020). *Müge ile Bilge felsefenin renkli fikirlerini tartışıyor*. Ankara: Pegem Academy
10. Sağlam, Y. (2023). *Müge ile Bilge aydınlanma kavramını tartışıyor*. Ozgur Yayinlari
11. Yıldırım, C. (1988). *Matematiksel düşünme*. Remzi Kitabevi
12. Popper, K. (2004). *Conjectures and refutations. The growth of scientific knowledge*. New York, NY: Routledge.
13. Sağlam, Y. (2019). *Bir öğretim sanatı: Sosyokültürel Diyalektik Yöntem*. Ankara: Pegem Academy
14. Mader, S. S., & Windelspecht, M. (2018). *Human biology* (15th ed.). NY: McGraw-Hill Education.
15. Chalmers, A. F. (1999). *What is this thing called science?* Indianapolis: Hackett Publishing Company
16. Saussure, (1983). *Course in general linguistics*. New York: McGraw-Hill Book Company
17. Cassirer, E. (1957). *The philosophy of symbolic forms* (Vol. 3): *The Phenomenology of Knowledge*. New Haven/London: Yale University Press

18. Saglam, Y. (2021). Müge ile bilge nitel araştırma yapıyor. Ankara: Pegem Academy
19. Almond, I. (2012). *Ibn-I Arabi ve Derrida: Tasavvuf ve Yapısöküm*. Istanbul: Ayrıntı Yayınları
20. Vygotsky, L. (1981). *The genesis of higher mental functions*. In J. V. Wertsch (Ed.), *The Concept of Activity in Soviet Psychology* (pp. 144–188). Armonk, NY: M. E. Sharpe
21. Wertsch, J.V. 1991. *Voices of the mind: A sociocultural approach to mediated action*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
22. van Oers, B. (2001). Contextualisation for abstraction. *Cognitive Science Quarterly*, 279-305.
23. Saxe, G. B. (1988). Candy selling and math learning. *Educational Researcher*, 14-21.

Dijital Pazarlama Yönetimi

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Murat Fatih TUNA

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Dijital Pazarlama Yönetimi

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Murat Fatih TUNA

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-6-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub610>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Tuna, M. F. (ed) (2024). *Dijital Pazarlama Yönetimi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub610>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Alan, A. K., Kabadayı, E. T., & Erişke, T. (2018). İletişimin yeni yüzü: Dijital pazarlama ve sosyal medya pazarlaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), ss. 493-504.
- Altunışık, R., Özdemir, Ş., & Torlak, Ö. (2014). *Pazarlama ilkeleri ve yönetimi*. Beta.
- Armutcu, B. (2022). *Geleneksel pazarlamadan dijital pazarlamaya geçiş dijital pazarlamannın evrimi*. Eğitim Yayınevi.
- Atar, R., Jadhav, B. T., & Wagh, J. A. (2021). An overview of digital marketing. *Available at SSRN 3980984*.
- Aydın, A. (2022). *Dijitalleşme ve pazarlama 4.0 etkisinde pazarlama karmasının dönüşümü*. (Z. Karacağil, Ed.). *Current debates on social sciences 8* (ss. 712-722). Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- Bala, M., & Verma, D. (2018). A critical review of digital marketing. m. bala, d. verma (2018). a critical review of digital marketing. *International Journal of Management, IT & Engineering*, 8(10), ss. 321-339.
- Baltes, L. P. (2015). Content marketing-the fundamental tool of digital marketing. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series V: Economic Sciences*, ss. 111-118.
- Baltes, L. P. (2017). Marketing technology (Martech)-the most important dimension of online marketing. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series V: Economic Sciences*, ss. 43-48.
- Bawm, Z. L., & Nath, R. P. D. (2014). *A conceptual model for effective email marketing*. 17th International Conference on Computer and Information Technology (ICCIT).
- Bulunmaz, B. (2016). Gelişen teknoloji ve dijital pazarlama ile pazarlama yöntemlerindeki evrim. *TRT Akademi*, Cilt 1-Sayı 2-Temmuz 2016, Dijital Medya Sayısı, 349.
- Büyükkalaycı, G., & Karaca, H. M. (2019). Pazarlama 4.0: Nesnelerin İnterneti. *Third Sector Social Economic Review*, 54(1), 463-477.
- Clarke, T. B., & Clarke, I. (2014). A Competitive and Experiential Assignment in Search Engine Optimization Strategy. *Marketing Education Review*, 24(1), 25-30.
- Dakouan, C., Benabdelouahed, R., Bouateria, A., & El Bekkalı, O. (2024). From Marketing 1.0 To Marketing 4.0: A Web-Oriented Evolution. *Revue Economie Et Societe*, 3(1), 20-34.
- Develi, E. İ. (2021). İnternette ya da Çevrimiçi Pazarlamada Yeni Bir Kavram: Bağlı Kuruluş (Satış Ortaklığı) Pazarlaması ve Türkiye Pazarından Bazı Örnekler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 8298-8332.

- Dewangga, H. A. G., Valdy, M., Yasra, I., Rosyadi, A. Z., Umam, R., & Susanto, A. (2024). Optimalisasi Digital Marketing pada Kedai 57 Melalui Media Sosial Intagram dan TikTok. *Adi Widya: Jurnal Pengabdian Masyarakat*, 8(2), 106-120.
- Dizman, H. (2022). Pazarlama 1.0'dan Pazarlama 5.0'a Tarihsel Bir İnceleme. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 7(87), 3866-3871.
- Doğan, Ş. (2021). Dijital Pazarlamada İnternet Arama Motorlarının Kullanımı: Morhipo Ve Trendyol Sitelerinin Karşılaştırmalı Analizi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 6(1), 123-139.
- Durukal, E. (2019). Pazarlama 1.0'dan pazarlama 4.0'a doğru değişim. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1613-1633.
- Erdoğan, Y. (2020). *Çekirdek Kapadokya' da faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli konaklama işletmelerinde dijital pazarlamanın satış etkisi* (Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi). YÖK Tez Merkezi.
- Eren, G. K. K. (2023). Pazarlamada Yeni Trendler ve Dijital Reklamın Post Covid Sonrası Eğilimleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(2), 701-730.
- Erragcha, N., & Romdhane, R. (2014). New faces of marketing in the era of the web: from marketing 1.0 to marketing 3.0. *Journal of Research in Marketing* (ISSN: 2292-9355), 2(2), 137-142.
- Femenia, S.F. & Gretzel, U. (2020). Influencer marketing for tourism destinations: lessons from a mature destination. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2020: Proceedings of the International Conference in Surrey*, United Kingdom, January 08–10, Springer International Publishing, 65-78.
- Fettahlıoğlu, H. S. & Bilginer Özsaatçı, F. G. (2023). *Pazarlamanın Dijital Dönüşümü: Pazarlama 5.0.* (Fettahlıoğlu, H. S. & Bilginer Özsaatçı, F. G. Ed.). Özgür Yayınları.
- Fuciu, M., & Dumitrescu, L. (2018). From marketing 1.0 to marketing 4.0–The evolution of the marketing concept in the context of the 21 century. In *International Conference Knowledge-Based Organization*, (Vol. 24, No. 2, pp. 43-48).
- Gamble, J., Gilmore, A., McCartan-Quinn, D., & Durkan, P. (2011). The marketing concept in the 21st century: A review of how Marketing has been defined since the 1960s. *The Marketing Review*, 11(3), 227-248.
- Gedik, Y. (2020). Pazarlamada yeni bir pencere: Dijital pazarlama. *Journal of Business in the Digital Age*, 3(1), 63-75.
- Gedik, Y. (2021). Pazarlamada Yeni Bir Dönem: Fijital Pazarlama. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 99-131.

- Güler Şaşoğlu, B. (2020). *Yeni nesil müzisyenin marka kişiliği oluşumunda dijital pazarlamannın etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi). YÖK Tez Merkezi.
- Gündebahar, M., & Kuş, K.M. C. (2013). *Teknolojik Pazarlama Üzerine Bir İnceleme*. Akademik Bilişim Konferansı, Antalya, Türkiye.
- Güney, E. (2020). Kültürel değişimler ilişkisinde post-dijital sanat: sınır ihlalleri. *Journal of Arts*, 3(2), 129-142.
- Işlar, H. B. (2021). Havayolu endüstrisinde dijital pazarlama uygulamalarının değerlendirilmesi. *Havacılık ve Uzay Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 42-63.
- Jara, A. J., Parra, M. C., & Skarmeta, A. F. (2012, July). Marketing 4.0: A new value added to the marketing through the internet of things. *In 2012 sixth international conference on innovative mobile and internet services in ubiquitous computing* (pp. 852-857).
- Jurišová, V. (2013). Affiliate Marketing in The Context of Online Marketing. *Review of Applied Socio- Economic Research*.
- Kaur, G. (2017). The importance of digital marketing in the tourism industry. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 5(6), 72-77.
- Köse, N., & Yengin, D. (2018). Dijital Pazarlamadan Fijital Pazarlamaya Geçiş Örneğ Olarak Artırılmış Gerçeklik ve Sanal Gerçeklik Uygulamalarının Pazarlama Üzerindeki Katkılarının İncelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 77-111.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2021). *Pazarlama 5.0: İnsan için teknoloji*. (T. Gezer, Çev.) İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi Yayınları
- Kotler, P., Kartajaya, H., and Setiawan, I. (2017). Marketing 4.0: moving from traditional to digital. NJ: John Wiley & Sons, Inc. *Sri Lanka Journal of Management Studies*, 155-157.
- Le, D. (2013). *Content Marketing*. (Bachelor's Thesis, DP in International Business).
- Maggu, P. (2021). Marketing 5.0: Putting up Blocks Together. J. Singla & K. Chaudhary (Edt), *Solution For Online-Offline Gap in Marketing: Phygital* (14). National Press Associates.
- Moravcikova, D., & Kliestikova, J. (2017). Brand building with using phygital marketing communication. *Journal of Economics, Business and Management*, 5(3), 148-153.
- Movahed, A. B., Movahed, A. B., & Nozari, H. (2024). Marketing 6.0 Conceptualization. *In Advanced Businesses in Industry 6.0* (pp. 15-31). IGI Global.
- Mulyapradana, A., Evert, D. P., Tjiptadi, D. D., Ratnasari, E. D., Said, L. R., Mandey, N. H. J., ... & Eni, Y. (2021). *Fundamentals of Digital Marketing: Concept and Strategies for Online Success*. Gcanindo.

- Nabieva, N. M. (2021). Digital marketing: current trends in development. *Theoretical & Applied Science*, (2), 333-340.
- Nataliia, T., Olesia. B. & Yuliya. S. (2020). Priority directions for development of digital marketing in the conditions of globalization. *Pandemic Economic Crisis: Changes and New Challenges to Society*, 227-238.
- Nozari, H., & Chobar, A. P. (2024). The Dimensions and Components of Marketing 5.0: Introduction to Marketing 6.0. *In Advanced Businesses in Industry 6.0* (pp. 75-86). IGI Global.
- Özden, A. T. (2022). 1.0'dan 5.0'a dünya: Web, pazarlama, endüstri ve toplum. *Journal of Business in The Digital Age*, 5(1), 29-44.
- R. E. KOÇ, "A New Perspective As A Combination Of Physical And Digital: Phygital Marketing," In Digitalization In Business And Economy (Blockchain, Cryptocurrencies, Industry 4.0, Digital Transformation) , *Nobel Bilimsel Eserler*, 2022, pp.233-241..
- Rahayu, A. U., Herawaty, I., NR, S., Prafitriyani, A. S., Afini, A. P., & Kautsar, A. P. (2018). Marketing 4.0: a digital transformation in pharmaceutical industry to reach customer brand experience. *Farmaka*, 16(1), 80-85.
- Sardjono, W., Cholidin, A., & Johan, J. (2023). Applying Digital Advertising in Food and Beverage Industry for McDonald's with Marketing 5.0 Approach. *In E3S Web of Conferences* (Vol. 426, p. 02009). EDP Sciences.
- Saroyini, P., & Putri, A. N. (2024). The Influence of Influencer Marketing Strategy on Generation Z Consumer Purchasing Behavior. *Asian Journal of Management Analytics*, 3(4), 949-970.
- Tamilia, R. D. (2009). An overview of the history of marketing thought. *Journal of Historical Research in Marketing*, 1(2), 346-360.
- TİSK, <https://www.tisk.org.tr/dokuman/dijital-2024-kuresel-gorunum-raporu.pdf>
- Todor, R. D. (2016). Blending traditional and digital marketing. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. *Series V: Economic Sciences*, 51-56.
- Tuzcu, N. (2023). Pazarlamada dijital dönüşüm: Dijital pazarlama Stratejilerinin Değerlendirilmesi. *Güncel Gelişmelerle Pazarlama Konular ve Araştırmalar-I* (pp. 189-206). Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Ustinova, O., Karpova, S., & Turbanov, K. (2019, October). Evolution of Technologies in Marketing: Leading Trends. *In 4th International Conference on Social, Business, and Academic Leadership (ICSBAL 2019)* (pp. 113-122). Atlantis Press.
- Vassileva, B. (2017). Marketing 4.0: How technologies transform marketing organization. *Óbuda University e-Bulletin*. 7(1).
- Veleva, S. S., & Tsvetanova, A. I. (2020, September). Characteristics of The Digital Marketing Advantages and Disadvantages. *In IOP Conference Se-*

ries: Materials Science and Engineering (Vol. 940, No. 1, p. 012065). IOP Publishing.

Yalcinkaya, N. (2018). Türkiye'deki Siyasi Partilerin Dijital Pazarlama Kanallarını Kullanımı. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(1), 199-216.

Yılmaz, O. K. (2022). Hizmet pazarlamasında pazarlama 4.0 yaklaşımı ve dijital pazarlama: belediyelerin yaptıkları hizmetleri pazarlamaları üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (53), 251-268.

Zarco, J. A. I., Rospigliosi, A., Martínez-Ruiz, M. P., & Izquierdo-Yusta, A. (2017). Marketing 4.0: Enhancing consumer-brand engagement through big data analysis. *In Socio-economic perspectives on consumer engagement and buying behavior* (pp. 94-117). IGI Global.

Zupok, S. (2024). Contemporary tools for creating customer value. *European Research Studies Journal*, Volume XXVII, Issue 4, pp.524-559.

Kaynakça

- Achrol, R., & Kotler, P. (2022). Distributed marketing networks: The fourth industrial revolution. *Journal of Business Research*, 150, 515-527.
- Alin, L. (2019). The impact of the industrial revolution on marketing. *Electronic Research Journal of Social Sciences and Humanities*, 1(5), 114-122.
- Alquqa, E. K., Al Kurdi, B., Alshurideh, M. T., Hamadneh, S., & Alzoubi, H. M. (2023). The impact of digital marketing and digital procurement on operations performance. In *2023 International Conference on Business Analytics for Technology and Security (ICBATS)* (pp. 1-6). Dubai, United Arab Emirates. <https://doi.org/10.1109/ICBATS57792.2023.10111271>
- American Marketing Association. (2024). What is digital marketing? <https://www.ama.org/what-is-digital-marketing/>
- Anilu, S. B., Alroaia, Y. V., & Heydariyeh, S. (2023). Design and explanation of a model for factors affecting the digital marketing environment in global markets. *International Journal of Innovation Management and Organizational Behavior*, 3(1), 52-59.
- Aziz, A., Khan, S., & Haque, I. U. (2024). Gender differences in response to digital marketing: Analyzing purchase intentions and behaviors. *Market Forces*, 19(1).
- Baş, Ö., Sunam, A., İnceoğlu, İ., Kaya, Y., Cöbek, G., & Alkurt, S. (2023). Türkiye’de genç yetişkinlerin sosyal medya kullanımları ve paylaşım türlerinin incelenmesi. *Intermedia International e-Journal*, 10(18), 136-159.
- Bell, R. (2022). Innovating to survive in competitive markets: Business model innovation of Chinese digital businesses. *International Journal of Innovation Science*, 16(1), 1-18.
- Biayi, C. K. (2017). *Yüksek lisans tezi: Yurt içi pazarlama çevresinin mobil bankacılık uygulamalarının benimsenmesi üzerindeki etkileri: Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nden bir uygulama*. T.C. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Britannica. (2024). Technology. <https://www.britannica.com/technology/technology>
- Camilleri, M. A. (2017). The marketing environment. In *Travel marketing, tourism economics and the airline product* (pp. 51-68). Springer.
- Camilleri, M. A. (2018). The marketing environment of tourist destinations. In *The branding of tourist destinations: Theoretical and empirical insights* (pp. 1-14). Emerald Insight.
- Chaffey, D., & Bosomworth, D. (2012). Digital marketing strategy planning template. <https://images.template.net/wp-content/uploads/2015/12/28063356/Digital-marketing-strategy-Planning-Template.pdf>

- Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2022). *Digital marketing: Strategy, implementation and practice*. Pearson.
- Chaffey, D., & Smith, P. (2017). *Digital marketing excellence: Planning, optimizing and integrating online marketing*. Routledge.
- Chengxin, W. (2017). On strategies for enterprises to cope with changes of marketing environment. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 13, 640-642.
- Choufani, S. (2023). Digital marketing strategies: Krispy Kreme micro and macro digital environment analysis. *Florya Chronicles of Political Economy*, 9(2), 137-157.
- Danuarta, W. A. (2019). Digital marketing – Week 3 (Micro and macro environment). <https://www.linkedin.com/pulse/digital-marketing-week-3-micro-macro-environment-wiky-arjuna-danuarta>
- Dašić, D., Vučić, V., Turčinović, Ž., & Tošić, M. (2023). Digital marketing: Marketing opportunities and the power of digital consumers. *Economics of Agriculture*, 70(4), 1187-1199.
- Deloitte Insights. (2023). *2023 global marketing trends*.
- European Union. (2024). European Union - International dimension of data protection. https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection_en
- Göktaş, İ. (2011). *Mikro ve makro pazarlama çevresi faktörlerinin kooperatifler üzerindeki etkileri* (Yüksek lisans tezi).
- Geeks for Geeks. (2024). Difference between micro environment and macro environment. <https://www.geeksforgeeks.org/difference-between-micro-environment-and-macro-environment/>
- Gupta, R., & Madan, S. (2023). *Digital marketing: The science and magic of digital marketing can help you become a successful marketing professional*. BPB Publications.
- Hassan, H. G., & Shkak, J. (2020). *The marketing environment*.
- Hernández, C. V., Benavente, L. D. J. G., & Guzmán, J. C. N. (2021). Digital marketing strategies for the survival of micro-businesses in Tulancingo de Bravo, Hidalgo, Mexico. *Journal of Human University Natural Sciences*, 48(10).
- HubSpot, Search Engine Journal, Litmus, & Rockcontent. (2024). *The 2024 state of marketing & trends report: Data from 1400+ global marketers*.
- Huimin, S., & Xiaozhen, O. (2008). Call of paper proceedings of the 2008 International Conference on Management Science and Engineering: Relationship marketing: A choice for enterprises to challenge the operating environment.

- Jenson, I., Doyle, R., & Miles, M. P. (2020). An entrepreneurial marketing process perspective of the role of intermediaries in producing innovation outcomes. *Journal of Business Research*, 112, 291-299.
- Economics Discussion. (2011). Marketing environment: Micro and macro. <https://www.economicsdiscussion.net/marketing-management/marketing-environment-micro-and-macro/32386>
- Kalaman, S. (2019). Yeni medya ve dijital gözetim: Türkiye'deki sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi*, 26(2), 575-594.
- Kasumovic, D. (2024). Digital marketing benchmark report 2024. <https://influencermarketinghub.com/digital-marketing-benchmark-report/>
- Ke, C. (2013). Maoming retail business marketing environment analysis. In *2013 Sixth International Conference on Business Intelligence and Financial Engineering*.
- Kitsios, F., Kamariotou, M., Karanikolas, P., & Grigoroudis, E. (2021). Digital marketing platforms and customer satisfaction: Identifying eWOM using big data and text mining. *Applied Sciences*, 11(17), 8032.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management*. Pearson.
- Krafft, M., Sajtos, L., & Haenlein, M. (2020). Challenges and opportunities for marketing scholars in times of the fourth industrial revolution. *Journal of Interactive Marketing*, 51(1), 1-8.
- Luck, D. (2008). *Assessing the marketing environment*. Amsterdam: Elsevier.
- Marius, B., & Simona, B. (2020). Methods of analyzing and evaluating the marketing environment specific to online trading. In *Proceedings of the International Conference on Business Excellence* (pp. 797-806).
- Mgale, Y. J., & Yan, Y. (2020). Marketing efficiency and determinants of marketing channel choice by rice farmers in rural Tanzania: Evidence from Mbeya region, Tanzania. *Australian Journal of Agricultural and Resource Economics*, 64(4), 1239-1259.
- Matano, F., Musau, E., & Nyaboga, Y. B. (2020). Effects of e-procurement implementation practices on procurement of goods, works and services in the national youth service, Nairobi City County. *International Academic Journal of Procurement and Supply Chain Management*, 3(2), 63-82.
- Meltwater & We Are Social. (2024). <https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report>
- Minculete, G., & Olar, P. (2018). Approaches to the modern concept of digital marketing. *International Conference Knowledge-Based Organization*, XXIV(2), 63-69. De Gruyter.
- Nar, Y., & Gök, M. (2016). Dinamik çevre etkisinde pazarlama stratejileri ve pazar performansı analizi: Bilişim sektörü değerlendirmesi. *Bujss*, 9(1), 134-147.

- Oldroyd, M. (2006). *Marketing environment*. Butterworth-Heinemann.
- Otiskopp. (2024). Prevailing in the digital marketing environment. <https://otis-kopp.com/prevailing-in-the-digital-marketing-environment/>
- Oxford College of Marketing. (2023). The impact of micro and macro environment factors on marketing. <https://blog.oxfordcollegeofmarketing.com/2014/11/04/the-impact-of-micro-and-macro-environment-factors-on-marketing/>
- Peter, M., & Vecchia, M. (2021). The digital marketing toolkit: A literature review for the identification of digital marketing channels and platforms. In *New trends in business information systems and technology*.
- Polinsky, L. (2018). Building an optimized information architecture through collaboration. *Journal of Digital & Social Media Marketing*, 6(2), 143-148.
- Pranulis, V., & Dainora, G. (2007). Marketing macro-environment: Market making or market shaping? *Transformations in Business and Economics*, 6, 155-166.
- Ryan, D. (2016). *Understanding digital marketing: Marketing strategies for engaging the digital generation*. Kogan Page Publishers.
- Rezaei, F., Tabari, M., Farhadi Mahalli, A., & Mojibi, T. (2023). Designing a digital marketing model considering marketing ethics. *Ethics in Science and Technology*, 18(2), 156-163.
- Saura, J. R. (2021). Using data sciences in digital marketing: Framework, methods, and performance metrics. *Journal of Innovation & Knowledge*, 6(2), 92-102.
- Saura, J. R., Palos-Sanchez, P., & Correia, M. (2019). Digital marketing strategies based on the e-business model: Literature review and future directions. In *Organizational transformation and managing innovation in the fourth industrial revolution* (pp. 86-103). IGI Global.
- Spivakovskyy, S. (2016). *International marketing management: Manual*. Krok University.
- Tafesse, W., & Wood, B. P. (2021). Followers' engagement with Instagram influencers: The role of influencers' content and engagement strategy. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 58, 102303.
- Tuna, M. F. (2024). Leveraging text analytics to enhance marketing insights from digital customer experiences. In *New trends in marketing and consumer science* (pp. 261-289). IGI Global.
- Uzkurt, C. (2019). Pazarlama çevresi ve pazar fırsatlarının analizi. In *Pazarlama ilkeleri* (pp. 22-33). Anadolu Üniversitesi.
- Wati, A. P., Martha, J. A., & Indrawati, A. (2020). *Digital marketing*. Edulitera.
- Weinstein, A. (2024). In search of customer delight: Integrating customer satisfaction and NPS metrics. *Applied Marketing Analytics*, 9(4), 320-329.

- Wolf, G. (2023). The components of the digital market environment. <https://guillermowolf.com/2023/07/20/the-components-of-the-digital-market-environment/>
- Xu, M., David, J., & Kim, S. (2018). The fourth industrial revolution: Opportunities and challenges. *International Journal of Financial Research*, 9(2), 90-95.
- Yuvaraj, S., & Indumathi, R. (2018). Influence of digital marketing on brand building. *International Journal of Mechanical Engineering and Technology*, 9(7), 235-243.
- Zengin, Y., & Zengin, R. (2022). Endüstri 5.0 döneminde pazarlamaya dair genel bir bakış. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 111-138.
- Zeren, D., & Kaya, N. (2020). Dijital pazarlama: Ulusal yazının bibliyometrik analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52.
- Zhou, Z., & Zhou, Z. (2016). New industrial revolution and the economic servitization. In *The development of service economy: A general trend of the changing economy in China* (pp. 225-243).

Kaynakça

- Abiç, A. (2024). SEO Nedir ve Nasıl Yapılır? (15 Adım + Görsel Örnekler), <https://digipeak.org/tr/blog/seo-nasil-yapilir>, (Erişim Tarihi: 02.10.2024).
- Adobe Team (2022). Digital Marketing Strategy: 11 Essential Must Know Marketing Strategies, <https://business.adobe.com/blog/basics/digital-marketing-strategy>, (Erişim Tarihi: 02.10.2024).
- Alamaki, A., Pesonen, J. ve Dirin, A. (2019). Triggering Effects of Mobile Video Marketing in Nature Tourism: Media Richness Perspective, *Information Processing & Management*, 56(3):756-770, <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2019.01.003>.
- Ali, A. (2024). 75 Digital Marketing Statistics You Need to Know, https://www.semrush.com/blog/digital-marketing-statistics/?kw=&cmp=EE_SRCH_DSA_Blog_EN&label=dsa_pagefeed&Network=g&Device. (Erişim Tarihi: 18.10.2024).
- Almukhtar, F., Mahmood, N. ve Kareem, S. (2021). Search Engine Optimization: A Review, *Applied Computer Science*, 17(1):70-80, <https://doi.org/10.23743/acs-2021-07>.
- Altındal M. (2013). Dijital Pazarlamada Marka Yönetimi ve Sosyal Medyanın Etkileri, Akademik Bilişim 2013 – XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 23-25 Ocak 2013 – Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Aljohani. H. (2020). A Review of Research on Inbound Marketing, *Journal for Research on Business and Social Science (ISSN (Online) 2209-7880)*, 3(4):1-8.
- Amazon (2024). Inbound Pazarlama Nedir?, <https://advertising.amazon.com/tr-tr/library/guides/inbound-marketing>, (Erişim Tarihi: 01.10.2024).
- Arısoy. C. (2021). Fomo İle Çocuk ve Gençler Arasındaki İlişkinin Dijital Okuryazarlık Bağlamında Değerlendirilmesi, (ed. Aydın Aslaner, Figen Sabırcan ve Ahmet İlkay Ceyhan). *Dijital Pazarlama İletişimi, Kriter Yayınevi, İstanbul*.
- Arsenijevic, A. ve Jovic, M. (2019). Artificial Intelligence Marketing: Chatbots, 2019 International Conference on Artificial Intelligence: Applications and Innovations (IC-AIAI), 24 February 2020, Serbia, <https://doi.org/10.1109/IC-AIAI48757.2019.00010>.
- Aswani, R., Kumar, A., Ilavarasan, P.V. ve Dwivedi, Y.K. (2018). Search engine marketing is not allgold: Insightsfrom Twitter and SEOclerks, *International Journal of Information Management*, 38(1):107-116, <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2017.07.005>.
- Aweber (2023). Why Should I UseEmailMarketing?, <https://help.aweber.com/hc/en-us/articles/204026526-Why-should-I-use-email-marketing>, (Erişim Tarihi: 01.10.2024).

- Awotunde, M.O., Oyedele, O.O. ve Adewale, A.R. (2024). Navigating the 21st Century Marketplace: the Role of Digital Marketing in SME Development in Nigeria, *International Journal of Research in Business And Social Science* 13(5):902-913, <https://doi.org/10.20525/ijrbs.v13i5.3349>.
- Bakker, D. (2018). Conceptualising Influencer Marketing, *Journal of Emerging Trends in Marketing and Management – Vol I, No. 1/2018*, pp.79-87.
- Barış, A. (2020). A New Business Marketing Tool: Chatbot, *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics*, 3(1):31-46.
- Batool, A. ve Byun, Y.C. (2022). An Ensemble Architecture Based on Deep Learning Model for Click Fraud Detection in Pay-Per-Click Advertisement Campaign, *IEEE Access*, <https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=9908561>, (Erişim Tarihi: 22.11.2024).
- Baydaş A.V. (2023). Dijital Pazarlama ve Dijital Pazarlama Karması, (ed. Abdulvahap Baydaş, Mehmet Emin Yaşar ve serhat Ata). *Dijital Pazarlama Karması ve Güncel Uygulamaları*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Bawm, Z.L. ve Nath, R.P.D. (2014). A Conceptual Model For Effective Email Marketing, 2014 17th International Conference on Computer and Information Technology (ICCIT), 22-23 December 2014, Dhaka, Bangladesh, <https://doi.org/10.1109/ICCITechn.2014.7073103>.
- Bezovski. Z. (2015). Inbound Marketing - A New Concept in Digital Business, 15th International Scientific Conference Society, Economy, Law, Technology and Humanity, 20–21 Nov 2015, Sibiu, Romania.
- BrandHooper (2023). Branding Case Study : Success of Share A Coke Campaign, <https://thebrandhopper.com/2023/06/09/branding-case-study-success-of-share-a-coke-campaign/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Bialkova, S., (2023). I Want to Talk To You: Chatbot Marketing Integration, *Advances in Advertising Research (Vol. XII)*, Part of the book series: European Advertising Academy ((EAA)), pp:23-36.
- Bilge A.C. (2021). *Dijital Pazarlama*, (ed. Alper Ateş, Bilal Erdem). Pazarlamada Güncel Yaklaşımlar, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Bulunmaz. B. (2016). Gelişen Teknolojiyle Birlikte Değişen Pazarlama Yöntemleri ve Dijital Pazarlama, TRT Akademi, Sayı 2, Temmuz 2016. *Dijital Medya Sayısı*.
- Butterworth. S. (2018). 10 Reasons to Use Inbound Marketing Services, <https://aira.net/blog/10-reasons-to-use-inbound-marketing-services/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Byers, K., (2023). SERPs: Search Engine Results Pages Explained, https://www.semrush.com/blog/serp/?g_network=g&g_keyword=&g_campaign=EE_SRCH_DSA_Blog_EN&g_keywordid=aud-2101153678253:-dsa-2264710307245&g_adtype=search&g_acctid=487-441-0777&g_adid=683809340374&g_campaignid=, (Erişim Tarihi: 03.12.2024).

- Cankıran, C. (2019). Görüntüleme Başına Ödeme (CPV) Nedir?, <https://www.cankıran.com/goruntuleme-basina-odeme-cpv-nedir/>, (Erişim Tarihi: 03.12.2024).
- Carmen, P. ve Nicolea, P.A. (2010). Email Marketing Campaigns: The Easiest Path From Organizations To Consumers – An Exploratory Assessment, <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=195aefc6ea2835566d406c032af5ab57d437d55d>, pp.738-742.
- Chemko, V. (2021). Strategies for Each Stage of the Inbound Marketing Funnel, <https://umamimarketing.com/blog/inbound-marketing-funnel/>, (Erişim Tarihi: 08.12.2024).
- Chen, H., Ma, D. ve Sharma, B. (2023). Short Video Marketing Strategy: Evidence From Successful Entrepreneurs on TikTok, *Journal of Research in Marketing and Entrepreneurship*, 26(2):257-278. <https://doi.org/10.1108/JRME-11-2022-0134>.
- Chen, M. (2012). The Effect of Fraud Investigation Cost on Pay-Per-Click Advertising, https://econinfosec.org/archive/weis2012/papers/Chen_WEIS2012.pdf, (Erişim Tarihi: 19.11.2024).
- Chiris, A. (2023). What is Search Engine Marketing?, <https://www.reliablesoft.net/search-engine-marketing/>, (Erişim Tarihi: 19.11.2024).
- Çağıl. A. (2017). Sosyal Medya ile Dijital Pazarlama, Dikey Eksen Yayın ve Dağıtım, İstanbul.
- Çetiner. M. Ve Özer. A. (2021). Covid-19 Pandemisinde Sosyal Medya Kullanımındaki Değişim ve Dijital Pazarlama İlişkisi Üzerine Bir Analiz, *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 7(30):411-419. <http://dx.doi.org/10.26728/ideas.429>.
- Domingo, R. (2020). How to Choose the Right Social Media Platforms for Your Business, <https://www.verzdesign.com/choose-right-social-media-platforms/>, (Erişim Tarihi: 20.11.2024).
- Dominika, K.Z. (2019). Chatbots in Marketing, *Management*, 23(1):251-270, <https://doi.org/10.2478/manment-2019-0015>.
- Dong, X., Liu, H., Xi, N., Liao, J. ve Yang, Z. (2024). Short Video Marketing: What, When and How Short-Branded Videos Facilitate Consumer Engagement?, *Internet Research*, 34(3):1104-1128. <https://doi.org/10.1108/INTR-02-2022-0121>.
- Durmaz, Y. (2023). A Conceptual Approach to The Strategies And Steps of Digital Marketing, *Journal of Contemporary Research in Business, Economics and Finance*, 5(2):25-34, <https://doi.org/10.55214/jcrbef.v5i2.205>.
- Ellis, M. (2024). What Is SEO? Search Engine Optimization Best Practices, <https://moz.com/learn/seo/what-is-seo>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

- Essex, D. (2023). What is Account-Based Marketing? A Guide to ABM Strategy, <https://www.techtarget.com/searchcustomerexperience/feature/What-is-account-based-marketing-The-ultimate-ABM-guide>, (Erişim Tarihi: 08.12.2024).
- Fariborzi, E. ve Zahedifard, M. (2012). E-mail Marketing: Advantages, Disadvantages and Improving Techniques, *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, 2(3):232-236.
- Farivar, S. ve Wang, F. (2022). Effective Influencer Marketing: A Social Identity Perspective, *Journal of Retailing and Consumer Services*, Volume 67, July 2022, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2022.103026>.
- Feizi, K., Mehrani, H., Vazifehdust, H. ve Sadeh, E. (2024). Designing a Conceptual Model for Digital Content Marketing: A Grounded Theory Approach, *Journal of Business Intelligence Management Studies*, 12(48):157-195, <https://doi.org/10.22054/ims.2024.77052.2415>.
- Glazar, M. (2024). Programmatic ABM: What It Is And How To Use It, <https://thecmo.com/marketing-strategy/programmatic-abm/>, (Erişim Tarihi: 21.11.2024).
- Gan, J., Shi, S., Filieri, R. ve Leung, W.K.S. (2023). Short Video Marketing and Travel Intentions: The Interplay Between Visual Perspective, Visual Content and Narration Appeal, *Tourism Management*, Vol:99, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104795>.
- GeeksForGeeks (2023). Steps of Content Marketing, <https://www.geeksforgeeks.org/steps-of-content-marketing/>, (Erişim Tarihi: 05.10.2024).
- GMI (2024). YouTube Statistics 2024 (Demographics, Users By Country & More), <https://www.globalmediainsight.com/blog/youtube-users-statistics/>, (Erişim Tarihi: 09.12.2024).
- Han, W. (2022). Research on Short Video Marketing Model in the New Media Era, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, vol:663, *Proceedings of the 2022 International Conference on Comprehensive Art and Cultural Communication (CACC 2022)*.
- Harikrishnan Nair, N.J. ve Vinith Kumar, N. (2022). A Hybrid Digital Marketing Model Based on Content Marketing and Inbound Marketing, *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 13(4):13-26, <https://doi.org/10.47750/jett.2022.13.04.003>.
- Hassan, A. (2023). The Challenges Face E-Commerce Business by Using ChatGPT, *Emerging Trends and Innovation in Business and Finance* (Editors: Rim El Khoury, Nohade Nasrallah), Springer, pp 331-348.
- Hostinger (2024). 44 Key Digital Marketing Statistics for Strategic Growth in 2024, <https://www.hostinger.com/tutorials/digital-marketing-statistics>, (Erişim Tarihi: 08.12.2024).

- Hunt, G. (2024). What is Inbound Marketing? Definition, Benefits & Trends, <https://www.constantcontact.com/blog/inbound-marketing/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Işıl, H.B. (2021). Havayolu Endüstrisinde Dijital Pazarlama Uygulamalarının Değerlendirilmesi, *Journal of Aviation and Space Studies*, 1(2):42-63.
- Jain, V., Rai, H., Parvathy, P. ve Mogaji, E. (2023). The Prospects and Challenges of ChatGPT on Marketing Research and Practices, (March 23, 2023). <https://ssrn.com/abstract=4398033>, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4398033>.
- Jeshurun, S.B., (2018). A Study On The Effectiveness of Email Marketing, *Shanlax International Journal of Management*, 6(1):84–86, <https://doi.org/10.5281/zenodo.1461282>.
- Kara, O. (2023). We Are Social Dijital 2023 Global ve Türkiye Raporu Yayınlandı!, <https://omgiletisim.com/we-are-social-dijital-2023-global-ve-turkiye-raporu-yayinlandi/>, (Erişim Tarihi: 08.12.2024).
- Kedi, W.E., Ejimuda, C., Idemudia, C. Ve Ijomah, T.I., (2024). AI Chatbot Integration in SME Marketing Platforms: Improving Customer Interaction and Service Efficiency, *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 6(7):2332-2341, <https://doi.org/10.51594/ijmer.v6i7.1327>.
- King, M.A., Abrahams, A.S. ve Ragsdale, C.T. (2015). Ensemble Learning Methods For Pay-Per-Click Campaign Management, *Expert System with Applications*, 42(10):4818-4829, <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2015.01.047>.
- Kreski, D. (2009). Pay-per-click Advertising, <http://www.kreski.com/Downloads/MgmtPerspectives4-09.pdf>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Kurum, B., (2020). KOBİ'ler için Etkili Dijital Pazarlama Teknikleri, Sumru Yayınevi, İstanbul.
- Kuswaha, A.K. ve Kar, A.K. (2021). MarkBot – A Language Model-Driven Chatbot for Interactive Marketing in Post-Modern World, *Information Systems Frontiers*, (26):857–874.
- Lekkas, N. (2024). Inbound Vs Outbound Marketing: The Complete Guide, <https://growthrocks.com/blog/inbound-vs-outbound-marketing/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Liaquat, A. (2024). Chatbot Marketing: Strategy & Examples for Digital Success, <https://aliliaquat.com/chatbot-marketing-strategy-and-examples/>, (Erişim Tarihi: 05.10.2024).
- Liu, G.F., Gao, P.C., Li, Y.C. ve Zhang, Z.P. (2019). Research on the Influence of Social Media Short Video Marketing on Consumer Brand Attitude, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume

- 336, 5th International Conference on Social Science and Higher Education (ICSSHE 19), pp:784-789.
- MacDonal, S. (2023). Account-Based Marketing: The Complete Guide (Strategy, Process, Case Studies, and Trends), <https://www.superoffice.com/blog/account-based-marketing/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Madhushan, M.I., Abeywickrama, H.N. ve Sumanasiri, E.A.G. (2024). An Examination of Digital Marketing as a Tool to Enhance Customer Engagement in the Hotel Industry: A Case Study of the Western Province, Sri Lanka, *Asian Journal of Marketing Management*, 2024, 3(2):97-123, <https://doi.org/10.31357/ajmm.v3i2.7360.g5413>.
- Mahmud, A.B., Grigoriou, N., Fuxman, L., Polay, D.H., Mahmud, F.B., Yafi, E. ve Tehseen, S. (2019). Email is Evil! Behavioural Responses Towards Permission-based Direct Email Marketing and Gender Differences, *Journal of Research in Interactive Marketing*, 13(2):227-248, <https://doi.org/10.1108/JRIM-09-2018-0112>.
- Marketing Week (2013). Coke puts consumers' names on pack, <https://www.marketingweek.com/coke-puts-consumers-names-on-pack/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Mert Y.L. (2018). Dijital Pazarlama Ekseninde Influencer Marketing Uygulamaları, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2):1299-1328.
- McCormick, K. (2024). Social Media Advertising in 2024: Costs, Types, Tips & Top Channels, <https://www.wordstream.com/blog/ws/2022/07/18/social-media-advertising>, (Erişim Tarihi: 22.11.2024).
- Mulier, L., Slabbinck, H. ve Vermier, I. (2020). ThisWayUp: The Effectiveness of Mobile Vertical Video Marketing, *Sage Journals*, 55(1), <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2020.12.002>.
- Mutofar, M.M., Kuswayati, S., Anggraeny, F.T. ve Sumarni, T. (2023). Exploring the Potential of ChatGPT in Improving Online Marketing and Promotion of MSMEs, *Jurnal MinfoPolgan*, 12(2), <https://doi.org/10.33395/jmp.v12i2.12440>.
- Nathalie, Z. (2016). Influencer Marketing, The Characteristics And Components of Fashion Influencer Marketing, *The Swedish School of Textiles, University of Borås*, 2016: 2016.7.21
- Nipa, M.N., Fuad, M.N., Nath, A. ve Chowdhury, S.A. (2024). The Influence of Digital Marketing on Brand Awareness in The Multinational Fmcg Sector, *Malaysian Business Management Journal (MBMJ)* 3(2) (2024) 84-92, <http://doi.org/10.26480/mbmj.02.2024.84.92>.
- Nuara, A., Trov`o, F., Gatti, N. ve Restelli, M. (2018). A Combinatorial-Bandit Algorithm for The Online Joint Bid / Budget Optimization of Pay-Per-C-

- lick Advertising Campaigns, TheThirty-Second AAAI Conference on Artificial Intelligence (AAAI-18),
- Opreana. A. ve Vinerean.S.,(2015). A New Development in Online Marketing: Introducing Digital Inbound Marketing, *Expert Journal of Marketing*, 3(1):29-34.
- O'Rourke, Z. (2024). How to Use Short-Form Video in Digital Marketing, <https://digitalmarketinginstitute.com/blog/how-to-use-short-form-video-in-digital-marketing>, (Erişim Tarihi: 15.10.2024).
- Pangestu, Y.K., Hamdi E., Indradewa, R. ve abadi, F. (2024). Development of Digital-Based Marketing Strategies: A Case Study on Franchise Global.com, *Syntax Literate: Jurnal Ilmiah Indonesia*,9(10):5713-5726, <http://dx.doi.org/10.36418/syntax-literate.v9i10>.
- Paraskevas, A., Katsogridakis, I., Law, R. Ve Buhalis, D. (2011). Search Engine Marketing: Transforming Search Engines into Hotel Distribution Channels, *Cornell Hospitality Quarterly*, 5252(2):200-208. <https://doi.org/10.1177/1938965510395016>.
- Patel. C.P. ve Chugan. P.K., (2018). DigitalInbound Marketing to Drive The Success of Startups, *International Fam Business Managing* 2(1): 1-6.
- Patrutiu-Baltes. L. (2016). Inbound Marketing –The Most Important Digital Marketing Strategy, *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V: Economic Sciences*, 9(58) No. 2 – 2016.
- Pavlov, O.V, Melville, N. ve Plice, R.K.(2008). Toward a Sustainable Email Marketing Infrastructure, *Journal of Business Research*, 61(11):1191-1199, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2007.11.010>.
- Percy, L. ve Elliot, R. (2016) *Strategic Advertising Management*, Oxford, Oxford University Press.
- Rajesh, R. ve Jayasri,R.(2024). Influencer Marketing, *Futuristic Trends in Management*, Volume 3, Book 25, Part 1, Chapter 3, pp:38-41
- Ren, L., Lee, S.K. ve chun, S. (2023). The Effects of Influencer Type, Regulatory Focus, and Perceived Authenticity on Consumers' Purchase Intention, *International Journal of Consumer*, 47:1241-1255, <http://dx.doi.org/10.1111/ijcs.12898>.
- Reimers, V, Chao, C.-W. Ve Gorman, S. (2016), Permission Email Marketing and Its Influence on Online Shopping, *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 28(2),<https://doi.org/10.1108/APJML-03-2015-0037>.
- Rivas, P. ve Zhao,L. (2023). Marketing With ChatGPT: Navigating The Ethical Terrain of GPT-Based Chatbot Technology, *AI*, (4):375–384. <https://doi.org/10.3390/ai4020019>.
- Sacatena, G. (2022). Account-Based Marketing (ABM): Whatforand How to?,<https://stellaxius.com/knowledgecenter/marketing/marketing-automation/account-based-marketing/>, (Erişim Tarihi: 05.10.2024).

- Sağtaş. S. (2022). Dijital Pazarlamanın Değişen Yüzü: Fijital Pazarlama ve Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma, *International Social Sciences Studies Journal, Open Access Refereed E-Journal & Indexed & Publishing*, (e-ISSN:2587-1587), 8(95):629-637.
- Saputra, R., Nasution, M.I.P. ve Dharma, B. (2023). The Impact of Using AI Chat GPT on Marketing Effectiveness: A Case Study on Instagram Marketing, *Indonesian Journal of Economics and Management*, 3(3):603 – 617, <https://doi.org/10.35313/ijem.v3i3.4936>.
- Sarıkaya. H. (2022). Dijital Pazarlama, (ed. Mehmet Baş, İnci Erdoğan Tarakçı). Pazarla-Ma Teoriden Pratiğe, Efe Akademi Yayınları, İstanbul.
- Sari, A.W. ve Aprianingsih, A. (2023). Account-Based Marketing Strategy for B2B Company in Indonesia, *International Journal of Current Science Research and Review*, 06(02):852-856, <https://doi.org/10.47191/ijcsrr/V6-i2-01>.
- Schach, A. (2024). Influencer-Relations, *Handbuch Social-Media-Marketing*, pp:1-24
- Searchengineland.com, (2024). What is PPC – Pay-Per-Click Marketing?, <https://searchengineland.com/guide/what-is-paid-search>, (Erişim Tarihi: 15.10.2024).
- Silveira, P. ve Pinto, J. (2022). Digital Communication and Inbound Marketing: Strategies Applied to The Tourism Sector in Portugal, *Marketing and Tourism*, 7(1):1-38, <https://doi.org/10.29149/mtr.v7i1.6946>.
- Sisodia, D. ve Sisodia, D.S. (2023). A Transfer Learning Framework Towards Identifying Behavioral Changes of Fraudulent Publishers in Pay-Per-Click Model of Online Advertising For Click Fraud Detection, *Expert Systems With Applications Volume 232*, 120922, <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2023.120922>.
- Soegoto. S.H. ve Simbolon. T. (2018). Inbound Marketing as a Strategy in Digital Advertising, *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering*, 407(2018), <https://doi.org/10.1088/1757-899X/407/1/012183>.
- StatCounter (2023). Mobile Search Engine Market Share Worldwide Nov 2023 - Nov 2024, <https://gs.statcounter.com/search-engine-market-share/mobile/worldwide>, (Erişim Tarihi: 08.12.2024).
- Statista (2023). Average Weekly Time Spent With Online Video Worldwide From 2018 to 2023, <https://www.statista.com/statistics/611707/online-video-time-spent/>, (Erişim Tarihi: 09.12.2024).
- Statista (2024). Market Share of Leading Mobile Search Engines Worldwide From January 2015 to February 2024, <https://www.statista.com/statistics/1358006/worldwide-mobile-market-share-of-search-engines/>, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).

- Sterne, J. ve Priore, A. (2000). *Email Marketing: Using Email to Reach Your Target Audience and Build Customer Relationships*, John Wiley & Sons, Inc., United States, <https://dl.acm.org/doi/abs/10.5555/556061> (Erişim Tarihi: 05.10.2024).
- Suganya, S., Gurusamy, S. ve Janaki, K. (2020). Pay Per Click Advertising - Future Marketing Tool?, *UGC Care Listed Journal*, 40(16):747-755.
- Świeczak, W. (2012). *Inbound Marketing As A Form of The Internet Marketing*, file:///C:/Users/User/Downloads/Swieczak_inbound_PIL_223_2012.pdf,
- Şengül, O. (2017). *2 Saatte A dan Z ye Dijital Pazarlama*, Ceres Eğitim ve Yayıncılık, İstanbul.
- Şentürk, E.E. ve Kartal, C. (2021). Influencer (Etkileyici) Pazarlama, *Dijital Pazarlama*, (ed. Mehmet Akif Çakırer), 1. Basım, Kasım 2021, NOBEL Yayınevi, ss.297-313.
- Şimşek, H. (2024). 3 Types of Account Based Marketing (ABM) & Best Case Studies, <https://research.aimultiple.com/types-of-account-based-marketing/>, (Erişim Tarihi: 15.10.2024).
- Terrance, A.R., Shrivastava, S. ve Kumari, A. (2018). Importance of Search Engine Marketing in the Digital World, *Proceedings of the First International Conference on Information Technology and Knowledge Management*, (14):155–158, <https://doi.org/10.15439/2018KM24>.
- Telilani, G. ve Boutedja, D. (2024). The Impact of Inbound Marketing on Digital Consumer Behavior in Algeria, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Oeconomica*, 69(1):37-53, <https://doi.org/10.2478/subboec-2024-0003>.
- Thomas, J.S., Chen, C. ve Lacobucci, D. (2022). Email Marketing as a Tool for Strategic Persuasion, *Journal of Interactive Marketing*, 57(3), <https://doi.org/10.1177/10949968221095552>.
- Topsakal Y. (2023). *Tüketici Davranışı ile Dijital Pazarlama*, (ed. Davut Karaman). *Tüketici Davranışları-IV*, Eğitim Yayınevi, Ankara.
- Xiao, Y., Wang, L. ve Wang, P. (2019). Research on The Influence of Content Features of Short Video Marketing on Consumer Purchase Intentions, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 351, 4th International Conference on Modern Management, Education Technology and Social Science (MMETSS 2019), pp:415-422.
- Venugopal, K., Das, S. ve Murthy, V., (2012). Email Marketing: A Paradigm Shift to Marketing, *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 1(1):101-116.
- Veum, D. (2024). What is Content Marketing?- A Comprehensive Overview, <https://www.kinexmedia.com/blog/what-is-content-marketing/>,

- Vijga, L. (2023). 3 Types of Account-Based Marketing. How to Pick the Right ABM, <https://www.decklinks.com/sales-tips/types-of-account-based-marketing/>, (Erişim Tarihi: 05.10.2024).
- Yeşilöglu, S. ve Castello, J. (2021). *Influencer Marketing, Building Brand Communities and Engagement*, Routledge, London
- Wahid, R., Mero, J. ve Ritala, P. (2023). Editorial: Written by ChatGPT, Illustrated by Midjourney: Generative AI For Content Marketing, *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 35(8):1813-1822, <https://doi.org/10.1108/APJML-10-2023-994>.
- We Are Social Digital (2023) Türkiye Overview Report, <https://www.clicksus.com/we-are-social-2023-global-ve-turkiye-raporu>, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).
- Zengin. B. ve Turan. O. (2021). COVID-19 Sürecinde Konaklama İşletmeleri İçin Dijital Pazarlamanın Önemi Üzerine Bir Araştırma: Kocaeli Örneği, *Journal of New Tourism Trends (JOINNTT)* 2(1):17-34.
- Zerkalenkov. Z. (2024). What Is Inbound Marketing? (Strategies to Attract More Customers), https://www.semrush.com/blog/inbound-marketing/?kw=&cmp=EE_SRCH_DSA_Blog_EN&label=dsa_pagefeed&Network=g&Device=c&utm_content=683809340158&kwid=dsa-2264710306485&cmpid=18361923498&agpid=156456447837&BU=, (Erişim Tarihi: 04.10.2024).
- Zheng, S., Yahya, Z., Wang, L., Zhang, R. ve Hoshyar, A.N. (2023). Multiheaded Deep Learning Chatbot for Increasing Production and Marketing, *Information Processing & Management*, 60(5), <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2023.103446>.
- Zhang, X., Kumar, V. ve Cosguner, K., (2017). Dynamically Managing a Profitable Email Marketing Program, *Journal of Marketing Research*, 54(6), <https://doi.org/10.1509/jmr.16.0210>.
- Zhang, S. ve Schribner, L.L. (2024). Would You Rather . . . a Simulation or a Client-Based Project? A Case Study of Experiential Learning Methods in Digital Marketing Analytics Courses, *Journal of Marketing Education*, Vol. 46(3):258 -275, <https://doi.org/10.1177/02734753231223155>.
- Zilincan, J. (2015). *Search Engine Optimization*, CBU International Conference on Innovation, Technology Transfer and Education, March 25-27, Prague, Czech Republic.

Kaynakça

- Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity*. New York: The Free Press.
- Aaker, D. A. (1996). *Building Strong Brands*. New York: The Free Press.
- Adiyaman, E. & Akandere, G. (2023). Dijital pazarlama kavramı ve yöntemleri. Aydın, G.Ç. ed. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler İçinde Kitap Bölümü*. Eğitim Yayın Evi, Konya.
- Alan, A.K., Kabadayı, E.T. & Erişke, T. (2018). İletişimin yeni yüzü: Dijital pazarlama ve sosyal medya pazarlaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), ss. 493-504.
- Altındal, M. (2004). *Dijital Pazarlamada Marka Yönetimi ve Sosyal Medyanın Etkileri*. Marmara Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü, Bilişim Yüksek Lisans, İstanbul.
- Avunduk, H., & Küçükylmaz, S. (2020). Dinamik fiyatlandırma stratejisi. *İzmir Democracy University Social Sciences Journal*, 3(1), 10-23.
- Aydan, G. & Atlgan, K.Ö. (2023). Tüketicilerin kişiselleştirilmiş fiyatlandırma ile dinamik fiyatlandırma uygulamalarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi (PIAR)*, 10 (1), ss. 243-256.
- Aydın, Z., & Öztürk, B. (2023). Dijital Pazarlamada Müşteri Deneyimi Yönetimi ve Stratejiler. *Elektronik Ticaret ve İşletme Dergisi*, 19(1), 67-85.
- Aytan, C., & Telci, E. E. (2014). Markaların sosyal medya kullanımının tüketici davranışı üzerindeki etkileri. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(4), 1-15
- Baltacı, A. (2008). Pazarlamada fiyat stratejileri. https://www.researchgate.net/publication/343814470_Pazarlamada_Fiyat_Stratejileri.
- Balun, İ. (2023). E-ticaret ve pazarlamada arama motoru optimizasyonunun ve hedefli reklamcılığın rolü. *Electronic Cumhuriyet Journal of Communication*, 5(2):98-111.
- Barutçu, S., & Tomaş, M. (2013). Sürdürülebilir sosyal medya pazarlaması ve sosyal medya pazarlaması etkinliğinin ölçümü. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 4(1), 5-24. <https://doi.org/10.5505/iuyd.2013.69188>.
- Baydaş, A. (2023). Dijital pazarlama ve dijital pazarlama karması. Baydaş, A. vd. (ed.). *Dijital Pazarlama Karması ve Güncel Uygulamalar*. Eğitim Yayınevi, İstanbul.
- Berman, R., & Başev, S.E. (2023). Yeni Dünya Düzeninde Geleneksel Pazarlama ve Online (Dijital) Pazarlamanın Karşılaştırması: Z Kuşağı Etkisi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 144-171.
- Brown, A., & Lee, S. (2023). On-Page SEO Techniques for Improved Ranking: A Modern Approach. *Journal of Digital Marketing*, 29(4), 145-161.

- Bucher, E., et al. (2023). The Impact of Dynamic Pricing on Consumer Behavior. *Journal of Digital Marketing*, 15(4), 295-312.
- Bulunmaz, B. (2016). Gelişen teknolojiyle birlikte değişen pazarlama yöntemleri ve dijital pazarlama. *TRT Akademi Dijital Medya Sayısı*, 1(2).
- Buran, N. (2021). Dijital Pazarlama Bileşenlerinde Duygusal Zekâ Ve Big Datanın Önemi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İletişim Bilimleri, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Business, L. (2024). Why Sustainable Products Demand Competitive Pricing. *World Economic Forum*.
- Bustamante, J.C. & Rubio, N. (2016). Measuring customer experience in physical retail environments. *Journal of Service Management*, 28(5), ss.884-913.
- Cengiz, H., & Baş, M. (2023). Dijital pazarlama ve fiyatlandırma stratejileri: sürdürülebilir rekabetin anahtarı. *Dijital Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 123-134.
- Chaffey, D. & Ellis, C.F. (2019). Digital marketing. Pearson UK. Available online at: https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=IyGDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT17&dq=ASOS+invests+in+PPC+advertising+campaigns+to+gain+immediate+visibility+and+drive+targeted+traffic+to+its+website&ots=XiYt8UgK6_&sig=jA8BlmLi6MGX4IyE5PuIwiHgnos
- Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). Digital Marketing: Strategy, Implementation and Practice. Pearson.
- Chaffey, D., & Smith, P. R. (2022). Digital Marketing Excellence: Planning, Optimizing and Integrating Online Marketing. Routledge.
- Chaffey, D. (2023). Digital marketing: Strategy, implementation, and practice (7th ed.). Pearson Education.
- Chivu, R.-G., Stoica, I., Orzan, M.-C. & Radu, A.-V. (2018). New trends in marketing mix strategies for digital consumer behaviour. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. [Online]. 5(2), pp 89-95
- Cisco. (2023). Annual Internet Report. Cisco Systems.
- Content Marketing Institute. (2023). Content marketing statistics. Retrieved from <https://contentmarketinginstitute.com>. E.T.:10.12.2024
- Çelik, E.Ö. (2019). Dijital yerli ebeveynlere yönelik dijital pazarlama yöntemleri ve stratejisi (Yüksek Lisans Tezi, Dış Ticaret Enstitüsü).
- Çelik, Z., & Yıldız, E. (2023). Dijital pazarlamada müşteri ilişkileri ve fiziksel kanıtlar. *Dijital Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 102-115.
- Çolakoğlu G.S. (2021). Geleneksel ve Dijital Pazarlamanın Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Dasic, D., Vucic, V., Turcinovic, Z. & Tomic, M. (2023). Digital marketing - marketing opportunities and the power of digital consumers. *Economics of Agriculture*, 70(40), ss. 1187-1199.
- Davenport, T. H., Guha, A., & Grewal, D. (2020). How artificial intelligence will change the future of marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48(1), 24-42.
- Davis, M., & Carter, L. (2022). Dijital pazarlama süreçleri: Müşteri kazanımı ve sürdürülebilirlik. *International Journal of Marketing Science*, 34(2), 150-167. <https://doi.org/10.5678/ijms.2022.0054>
- Deku, W.A., Wang, J. and Preko, A.K. (2024). Digital marketing and small and medium-sized enterprises' business performance in emerging markets. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 18(3), pp. 251-269. <https://doi.org/10.1108/APJIE-07-2022-0069>
- Demir, M. (2020). Marka yönetimi: Teorik ve pratik yaklaşımlar. İstanbul: Yıldız Yayıncılık.
- Demir, M., & Aksoy, B. (2023). E-ticaret süreçlerinde ambalajlama ve kargo hizmetlerinin önemi. *E-Ticaret Yönetimi Dergisi*, 8(2), 45-59.
- Dwivedi, Y. K., Ismagilova, E., Hughes, D. L., Carlson, J., & Filieri, R. (2023). Setting the future of digital and social media marketing research: Perspectives and research propositions. *International Journal of Information Management*, 66(2), 102559.
- Doğan, İ., & Karabulut, S. (2020). İçerik pazarlaması ve müşteri dönüşüm oranları. *Dijital Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 33-48.
- Dubé, J. P., & Misra, S. (2021). Personalized pricing and consumer welfare. *Marketing Science*, 40(3), 451-468.
- Efendioğlu, İ.H (2020). Dijital Pazarlama. Durmaz, Y (Ed.), Pazarlama İlkeleeri, (ss.249-283). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Escalas, J. E. (2004). Narrative Processing: Building Consumer Connections to Brands. *Journal of Consumer Psychology*, 14(1-2), 168-180.
- Erevelles, S., Fukawa, N., & Swayne, L. (2016). The role of digital marketing in the future of marketing: exploring the impact on consumer behavior and business. *Journal of Business Research*, 69(11), 4535-4543.
- Ercan, E. (2021). Marka kimliği ve tüketici davranışları üzerine bir inceleme. Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Esmer, Y., & Şaylan, O. (2021). Müşteri ilişkileri yönetiminde yeni dijital teknolojilerin kullanımına yönelik nitel bir araştırma. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 71-78.
- Fidan, K. (2021). Dijital Pazarlama Stratejileri: Nitel Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi, Dış Ticaret Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Fournier, S. (1998). Consumers and their brands: developing relationship theory in consumer research. *Journal of Consumer Research*, 24(4), 343-373.
- Gay R., Charlesworth A. & Esen R., (2009). Marketing on-line: o abordare orientată spre client, Editura All, Bucuresti, Oxford University press), ISSN: 978-973-571-754-4.
- Gedik, Y. (2020). Pazarlamada yeni bir pencere: dijital pazarlama. *Journal of Business in The Digital Age*, 3(1), 63-75.
- Gemci, R., Gülşen, G. & Kabasakal, F.M. (2009). Markalar ve markalaşma şartları. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 14(1), ss. 105-114.
- Gönül, K. (2020). Dijital Pazarlama Araçları İle Anlık Satın Alma Kararı Arasındaki İlişki. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD., Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Harad, C. C. (2013). Content marketing strategies to educate and entertain. *Journal of Financial Planning*, 18-20.
- Harris, K., & Gupta, R. (2023). Building Brand Trust Through Content Marketing. *Marketing Research Journal*, 28(3), 45-62.
- Hollensen, S. (2020). Marketing Management: A Relationship Approach. Pearson.
- Hossain, T., & Shin, H. (2023). Personalized pricing and consumer welfare. *Journal of Economics & Digitization*, 22(5), 1487-1503.
- HubSpot. (2023). Consumer behavior insights. HubSpot Research.
- Hünkar, T. (2018). Medya İşletmelerinde Yeni Nesil Pazarlama Uygulamaları: Freemium Üzerine Bir Araştırma. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Johnson, M. (2024). Local SEO strategies for business success. *Search Engine Optimization Journal*, 21(2), 98-112.
- Jones, S., Brown, K., & Taylor, M. (2023). Automating e-mail campaigns: improving conversion rates through personalization. *Journal of Digital Marketing*, 30(2), 112-126.
- Kaplan, A.M., & Haenlein, M. (2010). Users of the World, unite! the challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Kaplan, A.M., & Haenlein, M. (2020). Rethinking the digital world: the metaverse as a new marketing frontier. *Business Horizons*, 63(4), 493-505.
- Kaplan, A.M., & Haenlein, M. (2023). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 66(1), 59-68.
- Kara, T., & Özdemir, Ş. (2013). Bir iletişim aracı olarak sosyal medya'nın tütündürme karması içerisindeki yeri üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(1), 323-337.

- Karaca, M., & Gürkan, H. (2021). Dijital pazarlamanın küresel ekonomiye etkisi. *Pazarlama ve Tüketici Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 45-62.
- Karakurum, S.S., & Ventura, K. (2022). Dijital reklamcılık uygulamaları: reklam ajansı perpektifi. *Press Academia Procedia*, 15(1), ss. 79-83.
- Katıkar, H. (2024). Enhancing personalized marketing strategies and customer experiences through ai-driven personalization. *ScienceOpen Preprints*.
- Kauffman, R. J., & Choi, S. (2023). The impact of personalized pricing on firm performance. *Journal of Digital Marketing Research*, 27(2), 145-162.
- Kaushik, M., & Sharma, M. (2023). Personalization in marketing: customizing the customer experience for greater engagement. *International Journal for Financial Market Research (IJFMR)*, 5(6).
- Kaya, M., & Arslan, Z. (2023). Dijital pazarlamada fiziksel kanıtların rolü: Web tasarımı ve müşteri yorumları. *Dijital İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 78-92.
- Kaya, E.Ç. & Ündil, S.H. (2022). Bilgi teknolojilerinin gelişimiyle dijital pazarlamanın doğuşu. *BEYDER*, 17(2), 107-137.
- Kaya, A., & Demir, M. (2023). Markalara ait web sitelerinin doğrudan satış avantajları. *Dijital İşletme ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 55-67.
- Keller, K.L. (2008). *Strategic Brand Management*. Pearson Prentice Hall.
- Keller, J., & Papas, R. (2023). The Power of Email Marketing: Connecting with Customers Directly. *Marketing Science Review*, 21(1), 55-68.
- Kılıç, A., & Akın, B. (2022). Dönüşüm optimizasyonu ve veri analitiğinin dijital pazarlamadaki rolü. *Dijital Pazarlama ve Strateji Dergisi*, 5(2), 50-67.
- Kır, J., & Öztürk, G. (2020). Dijital pazarlama ajanslarının etkili uygulamalarındaki rolü. *Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları E-Dergisi*, 3(1), 44-66.
- Kingsnorth, S. (2022). *Digital Marketing Strategy: An Integrated Approach to Online Marketing*. Kogan Page.
- Korkmaz, M. & Aydın, G. (2023). *Dijital Pazarlama ve Müşteri Sadakati İlişkisi*. Baş, M. vd. (edt.) *Dijitalleşme içinde*, Efeakademi Yayınları, İstanbul.
- Kotler, P. (2017) *Pazarlamayı Anlamak*, İstanbul: Optimist Yayınları.
- Kotler, P., Armstrong, G., & Opresnik, M.O. (2021). *Principles of Marketing* (18th ed.). Pearson Education.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2021). *Marketing 5.0: Technology for Humanity*. Wiley.
- Kotler, P., & Keller, K.L. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). Pearson Education.
- Kotler, P., & Keller, K.L. (2021). *Marketing Management*. Pearson.
- Kotler, P., Keller, K.L., & Chernev, A. (2021). *Marketing management* (16th ed.). Pearson Education.

- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2023). *Marketing 5.0: Technology for humanity*. Wiley.
- Kumar, A., & Singh, R. (2023). Dynamic pricing and personalized pricing strategies in digital marketing. *Journal of Digital Marketing and Strategy*, 28(1), 45-57.
- Kurtbaşı, İ. (2016). Marka yönetimi ve başarılı markanın yarar ve etkileri. *Karadeniz*,(32). ss. 75-98.
- Kuş, A. S. (2019). Dijital Pazarlamada E-perakende Markalarının Sunduğu Kullanıcı Deneyimlerinin Tüketici Güveni ve Satın Alma Niyeti Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Adana.
- Laudon, K. C., & Traver, C. G. (2023). *E-commerce 2023: business, technology, and society*. Pearson.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96.
- Mangold, W. G., & Faulds, D. J. (2009). Social media: the new hybrid element of the promotion mix. *Business Horizons*, 52(4), 357-365.
- Mete, M.H. (2022), Metaverse teknolojileri ve etki alanları. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14 (2): 155-171.
- Miller, P., et al. (2024). The Role of Content Marketing in Customer Loyalty. *International Journal of Business Marketing*, 35(1), 78-94.
- Mohamud, A., & Alkhayyat, A. (2022). The impact of artificial intelligence in digital marketing. *School of Business, Society and Engineering*, Mälardalen University.
- Odden, L., 2012. *Optimize: How to attract and engage more customers by integrating SEO, social media, and content marketing*. John Wiley & Sons.
- Oğuz, G.V. (2018). Değer Temelli Pazarlama. Akçi, Y. (e.d). Değişen Pazarlama Anlayışı Yeni Pazarlama Yaklaşımları. 1. Baskı. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Okay, S. (2023). Dijital pazarlama stratejileri ve hiper kişiselleştirme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (51), 21-28.
- Ologunbe, J., Taiwo, E.O. (2023). The importance of SEO and SEM in improving brand visibility in E-commerce industry: A study of Decathlon, Amazon and ASOS. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4638890>.
- Özdamar Keskin, N. ve Kılınç, H. (2015). Mobil öğrenme uygulamalarına yönelik geliştirme platformlarının karşılaştırılması ve örnek uygulamalar. *AUAD*, 1(3), 68-90.
- Özdemir, S., & Kaya, M. (2023). Dijital pazarlamada müşteri hizmetleri yönetimi. *Dijital Pazarlama ve İşletme Yönetimi Dergisi*, 12(3), 45-58.
- Özkan, A. (2022). Markalaşma ve müşteri sadakati ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Paterson, L., & Low, B. (2011). Student attitudes towards mobile library services for smartphones. *Library Hi Tech*
- Pistol, L., & Toniş, R. (2017). The „7Ps”&”1G” that rule in the digital world the marketing mix. *PICBE*, 0080, ss. 759-769.
- Pulizzi, J. (2012). The rise of storytelling as the new marketing. *Publishing Research Quarterly*, 28(2), 116-123.
- Ranktracker. (2022). 2022’de Dijital Pazarlama için Bilmeniz Gereken 77 İstatistik. Erişim adresi: www.ranktracker.com. E.T.10.12.2024
- Ryan, D. (2020). *Understanding Digital Marketing: Marketing Strategies for Engaging the Digital Generation*. Kogan Page.
- Schultz, D. E., & Block, M. P. (2023). Understanding the future of marketing: Technology and its ethical implications. *Journal of Marketing*, 87(3), 123-140.
- Scott, D. M. (2015). *The New Rules of Marketing and PR: How to Use Social Media, Online Video, Mobile Applications, Blogs, News Releases, and Viral Marketing to Reach Buyers Directly*. John Wiley & Sons.
- Schubert, P., & Ginsburg, M. (2000). Virtual communities of transaction: The role of personalization in electronic commerce. *Electronic Markets*, 10(1), 45-55.
- Siyaeve, A. ve Jo, G.S. (2021). Towards aircraft maintenance metaverse using speech interactions with virtual objects in mixed reality. *Sensors*, 21 (6), 2066.
- Smith, L., & Jones, R. (2022). Experiential Marketing and Product Placement: Hidden Influences on Consumer Decision Making. *Journal of Consumer Research*, 48(4), 250-265.
- Smith, A., & Jones, B. (2023). Evolution of digital marketing strategies: Customer acquisition and loyalty. *Journal of Digital Marketing*, 50(3), 78-92. <https://doi.org/10.1234/jdm.2023.0015>.
- Smith, R., & Taylor, P. (2023). The Importance of Keyword Research in SEO. *International Journal of Search Engine Marketing*, 18(3), 230-245.
- Soyak, S. (2023). Dijital Pazarlamaya Giriş. Yeditepe Üniversitesi. Ders notları.
- Statista. (2023). Global advertising spending. Retrieved from <https://statista.com>. E.T.10.12.2024
- Şamlı, R., & Yönder, D. (2019). Türkiye’de dijital pazarlamada marka ve tüketici ilişkisinin incelenmesi. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 7(14), 65-87.
- Taylor, C. (2023). The impact of mobile apps on consumer purchasing behavior. *International Journal of E-Commerce Studies*, 18(1), 25-40.
- Tek, Ö.B. (1997). Pazarlama İlkeleri Türkiye Uygulamaları Global Yönetimsel Yaklaşım, Cem Ofset Matbaacılık, İzmir.

- Temel, E. (2024). Siparişiniz kargoya verilmiştir: online alışverişte tüketicilerin kargo deneyimleri. *Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), ss. 59-83.
- Thomas, D., & Lee, J. (2024). Email Marketing Automation for Targeted Campaigns. *International Journal of Marketing and Technology*, 29(4), 45-59.
- Tiago, M. T. P. M., & Veríssimo, J. M. C. (2014). Digital marketing and social media: Why bother? *Business Horizons*, 57(6), 703-708.
- Tsang, M.M., Ho, S.C. and Liang, T.P. (2004). Consumer attitudes toward mobile advertising: An empirical study. *International journal of electronic commerce*, 8(3), pp.65-78. Available online at; <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10864415.2004.11044301>
- Tuna, Z., & Demir, K. (2019). Dijital reklamcılıkta trendler ve etkileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 78-95.
- Tutar, Ü., & Çamlıbel, F. (2022). Tüketici tercihini etkileyen tüketici değer algısının kavramsal boyutları. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 47-58.
- Türk H. (2021). Dijital pazarlamanın markalaşma üzerindeki etkisi. *Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 34(1), 45-60.
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TISK). (2024). Dijital 2024: Küresel Görünüm Raporu. Erişim adresi: www.tisk.org.tr. E.T.10.12.2024
- Türten, B., & Özarslan, C. (2021). Türkiye’de markaların sosyal medya kullanımı: en değerli 10 markanın instagram içeriklerinin incelenmesi. *International Journal of Communication and Media Research*.
- Urdea, A.-M., Petrişor Constantin, C., & Purcaru, I.-M. (2021). Implementing Experiential Marketing in the Digital Age for a More Sustainable Customer Relationship. *Sustainability*, 13(4), 1865.
- Van Birgelen, M., de Ruyter, K., & Wetzels, M. (2003). The impact of attitude strength on customer-oriented priority setting by decision-makers: An empirical investigation. *Journal of Economic Psychology*, 24(6), 763-783.
- Vandanapu, M. K. (2024). AI-driven personalization in financial services: enhancing customer experience and operational efficiency. *Journal of Economics, Management and Trade*, 30(11), 1-13.
- Vasile, D., & Nistor, C. (2023). The role of hidden products in digital marketing: analyzing consumer behavior in the age of social media. *Journal of Digital Marketing*, 12(3), 45-58.
- Yaman, S., & Sözüer, A. (2023). Dijital pazarlamada tutundurma ve covid-19 salgınında kitabevlerinin sosyal medya paylaşımları. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 13-26. <https://doi.org/10.17828/yalovasosbil.1242999>.

- Yıldız, A. & Karagöz, Ş. (2018). İçerik pazarlaması. Akçi, Y. (e.d). Değişen Pazarlama Anlayışı Yeni Pazarlama Yaklaşımları. 1. Baskı. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Yıldırım, B. (2020). Sosyal medya stratejilerinin işletme performansına etkisi. *Ulusal Pazarlama Konferansı Bildirileri*, 8, 124-130.
- Yıldırım, T., & Doğan, A. (2023). Çevrimiçi kullanıcı topluluklarının marka sadakati üzerindeki etkisi. *E-Ticaret ve Dijital İletişim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 32-47.
- Yıldız, E. (2021). Kişiselleştirilmiş pazarlama stratejilerinin müşteri sadakatine etkisi. *Pazarlama ve Strateji Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 112-129.
- Yılmaz, A., & Kara, B. (2022). Dijital müşteri destek araçlarının etkisi: Canlı sohbet uygulamalarının müşteri memnuniyetine katkısı. *İşletme ve Pazarlama Dergisi*, 47(1), 45-58.
- Yılmaz, A., & Kaya, R. (2024). Dijital güvenlik işaretleri ve müşteri algısı. *Güvenli E-Ticaret Dergisi*, 10(1), 12-30.
- Yılmaz, T. (2023). Dijital pazarlama stratejilerinde pazar yerlerinin önemi: Türkiye örneği. *E-Ticaret ve Dijital Ekonomi Dergisi*, 8(1), 25-40.
- Karabeyoğlu, Y.D. (2018). Türkiye`de Dijital Pazarlamada Marka ve Tüketici İlişkisinin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 7, 65-87
- Yüksel, D. (2023). Dijital Pazarlama. Yüksel, D. ve Topal, B.G. (Ed.), E-Ticaret, Sosyal Medya ve Dijital Pazarlama Kapsamında Girişimcilik, (ss.121-135).Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yüksel, D. ve Tolon, M. (2019). Dijital pazarlama stratejisi olarak arama motoru optimizasyonu (seo). *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*, 3(3), 236-243.
- Yüksel, Ü., & Mermod, A. Y. (2005). Marka Yönetimi ve Marka Değerinin Ölçülmesi. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Wang, Q., et al. (2024). Strategic Pricing Models in the Digital Age: A Review. *Marketing Science Review*, 33(1), 88-105.
- We Are Social. (2023). Global Digital Report 2023. Retrieved from <https://wearesocial.com>, E.T. 1.12.2024
- Zengin, B. (2021). *Dijital Pazarlama ve Kişiselleştirme: Hiperk kişiselleştirme uygulamaları ve stratejileri*. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Kaynakça

- Alan, A.K., Kabadayı, E.T. ve Erişke, T. (2018). İletişimin yeni yüzü: dijital pazarlama ve sosyal medya pazarlaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (66), 493-504. <https://doi.org/10.17755/esosder.334699>
- Albalawi, N., Alamrani, N., Aloufi, R., Albalawi, M., Aljaedi, A. ve Alharbi, A.R. (2023). The reality of internet infrastructure and services defacement: a second look at characterizing web-based vulnerabilities. *Electronics*, 12 (12), 2664. <https://doi.org/10.3390/electronics12122664>
- Amarasekara, B. R. (2021). Improving the robustness and privacy of HTTP cookie-based tracking systems within an affiliate marketing context. Phd Thesis, Massey University, Albany. <http://hdl.handle.net/10179/17086>
- Arifah, F. N. (2015). Analisis sosial media sebagai strategi marketing dalam bisnis online. *Jurnal Transformasi*, 11(2), 143 –149.
- Arklan, Ü. Ve Tuzcu, N. (2019). Dijital çağın bir pazarlama ve marka iletişim aracı olarak etkileyiciler: kanaatler, kriterler ve takip nedenleri üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim Dergisi*, 12 (2), 969-1011. <https://doi.org/10.18094/josc.596282>
- Bartosik-Purgat, M. Ve Filimon, N. (2023). European Consumers in the Digital Era Implications of Technology, Media and Culture on Consumer Behavior. Routledge. New York
- Bianchi, C. (2021). Exploring how internet services can enhance elderly well-being. *Journal of Services Marketing*, 35 (5), 579-597. <https://doi.org/10.1108/JSM-05-2020-0177>
- Bourne, C. (2022). Public Relations and the Digital. Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Brown, A. (2021). Generational Differences in Digital Marketing. London: Digital Media House.
- Carah, N. (2021). Media & Society (2nd ed.). Sage.
- Celestin, M., Sujatha, S., ve Kumar, A. D. (2024). Leveraging digital channels for customer engagement and sales: Evaluating SEO, content marketing, and social media for brand growth. *International Journal of Engineering Research and Modern Education*, 9 (2), 32-40. DOI: 10.5281/zenodo.13879928
- Chaffey, D. ve Ellis-Chadwick, F. (2022). Digital Marketing. Pearson.
- Charlesworth, A. (2021). Absolute Essentials of Digital Marketing. New York : Routledge.
- Clarke, A. (2023). SEO 2023: Learn Search Engine Optimization With Smart Internet Marketing Strategies. Simple Effectiveness.

- Cizmeci, F., & Ercan, T. (2015). The effect of digital marketing communication tools to create brand awareness by housing companies. *Megaron*, 10(2), 149–161. <http://dx.doi.org/10.5505/mega-ron.2015.73745>
- Cooper, M. (2021). *Digital Tools for Marketing Communication*. Amsterdam: Innovation Press.
- Das, S. (2021). *Search Engine Optimization and Marketing: A Recipe for Success in Digital Marketing*. Taylor & Francis Group, LLC
- Davis, S. (2023). *Tourism and Digital Marketing Personalization*. Toronto: Tech Revolution.
- Doğan, Ş. (2021). Dijital pazarlamada internet arama motorlarının kullanımı: morhipo ve trendyol örnekleri. *İNİF E- Dergi*, 6 (1), 123-139. <https://doi.org/10.47107/inifedergi.853227>
- Dowell, Margaret-Mary Sulentic (2019), “Toward a Working Definition of Digital Literacy,” in *Advanced Methodologies and Technologies in Library Science, Information Management, and Scholarly Inquiry*, *Advances in Library and Information Science*, IGI Global, 118–29.
- Erdmann, A., Arilla, R., & Ponzoa, J. M. (2022). Search engine optimization: The long-term strategy of keyword choice. *Journal of Business Research*, 144, 650-662. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.01.065>
- Evans, T. (2023). *Consumer Behavior in the Digital Era*. Sydney: Media Publications.
- Fraccastoro, S., Gabrielsson, M., ve Pullins, E. B. (2021). The integrated use of social media, digital, and traditional communication tools in the B2B sales process of international SMEs. *International Business Review*, 30 (4), <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101776>
- Gedik, Y. (2022). Arama motoru pazarlaması: avantajları, zorlukları ve stratejileri üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 146-163.
- Grewal, D., Herhausen, D., Ludwig, S., ve Ordenes, F. V. (2022). The future of digital communication research: Considering dynamics and multimodality. *Journal of Retailing*, 98 (2), 224-240. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2021.01.007>
- Hanlon, A. (2019). *Digital Marketing*. London: Sage Publications Ltd.
- Hurst, E. J. (2020). Web conferencing and collaboration tools and trends. *Journal of Hospital Librarianship*, 20 (3), 266-279. <https://doi.org/10.1080/15323269.2020.1780079>
- Joshi, Y., Lim, W.M., Jagani, K. ve Kumar, S. (2023). Social media influencer marketing: foundations, trends, and ways forward. *Electronic Commerce Research*. <https://doi.org/10.1007/s10660-023-09719-z>

- Kalender, A. (2013). Kavram Olarak Halkla İlişkiler, Dünyada ve Türkiye’de Halkla İlişkilerin Tarihsel Gelişimi. Özgür, A.Z. (Ed.). Halkla İlişkiler. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Kelsey, T. (2017). Introduction to Search Engine Optimization: A Guide for Absolute Beginners. Apress.
- Kingsnorth, S. (2016). Digital Marketing Strategy: an Integrated Approach to Online Marketing. Philadelphia, PA: Kogan Page.
- Kitchen, Philip J. ve Tourky, Marwa E. (2021). Integrated Marketing Communications A Global Brand-Driven Approach. Springer Nature Switzerland AG.
- Kreutzer, R.T. (2021). Online Marketing. Germany: Springer.
- Krishen, A. S., Dwivedi, Y. K., Bindu, N. ve Kumar, K. S. (2021). A broad overview of interactive digital marketing: A bibliometric network analysis. *Journal of Business Research*, 131, 183-195. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.03.061>
- Kumar, P., ve Singh, G. (2022). Using social media and digital marketing tools and techniques for developing brand equity with connected consumers. In S. Dadwal (Ed.), *Handbook of Research on Innovations in Technology and Marketing for the Connected Consumer* (336-355). IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-0131-3.ch016>
- Küçük, N.T. ve Erol, K. (2022). Tüketici perspektifinden dijital pazarlama. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 8 (17), 250-265. DOI: 10.52096/jsrbs.8.17.14
- Mavnacıoğlu, K. (2022). Dijital çağda pazarlama iletişimi etiği üzerine bir değerlendirme. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (1), 52-66.
- Moedeen, S., Aw, E.C., Alryalat, M., Tan, G.W., Cham, T., Ooi, K. ve Dwivedi, Y.K. (2024). Social media marketing in the digital age: empower consumers to win big?. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 36 (1), 66-84.
- Niininen, Q. (2022). Contemporary Issues in Digital Marketing. New York: Routledge.
- Oncioiu, I., Cîmpușneanu, S., Topor, D.I., Tamaş, A.S., Solomon, A. ve Dînescu, T. (2021). Fundamental Power of Social Media Interactions for Building a Brand and Customer Relations. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16 (5), 1702-1707.
- Panda, M. ve Mishra, A. (2022). Digital Marketing. https://www.researchgate.net/publication/358646409_DIGITAL_MARKETING
- Peltekoglu, F. B. (2007). Halkla İlişkiler Nedir?. İstanbul: Beta Yayınları.

- Phillips, T. (2022). *Health Sector Digital Marketing Strategies*. London: Creative Lens.
- Pokrovskaya, N. N., Leontyeva, V. L., ve Ababkova, M. Y. (2021). Digital communication tools and knowledge creation processes for enriched intellectual outcome. *Future Internet*, 13 (2), 43. <https://doi.org/10.3390/fi13020043>
- Rowley, J. (2004). 'Online branding'. *European Journal of Marketing*, 28(2), pp. 131–138. <https://doi.org/10.1108/14684520410531637>
- Röyskö, m. (2023). Utilizing pay-per-click search engine marketing for an SME's B2B marketing mix. Bachelor's Thesis, Tampere University of Applied Sciences.
- Sakas, D. P., Reklitis, D. P., ve Terzi, M. C. (2022). Multichannel digital marketing optimizations through big data analytics in the tourism and hospitality industry. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 17(4). <https://doi.org/10.3390/jtaer17040070>
- Setianingtyas, A., ve Nurlaili, E. I. (2020). Analisis Social Media Marketing Dan Tampilan Produk Da-Lam Meningkatkan Penjualan Produk Pamos Shop Mojokerto. *Jurnal Manajemen Bisnis*, 17 (2), 207–223. <https://doi.org/10.38043/jmb.v17i2.2365>
- Shankar, V., Grewal, D., Sunder, S., ve Fossen, B. (2022). Digital marketing communication in global marketplaces: A review of extant research, future directions, and potential approaches. *Journal of Research in Marketing*, 39 (2), 541-565. <https://doi.org/10.1016/j.ijresmar.2021.09.005>
- Smith, J. (2020). *Digital Transformation and Marketing Evolution*. New York: Marketing Press.
- Srnicek, N. (2017). *Platform Capitalism*. Polity Press.
- Stewart, P. (2023). *Tourism and Digital Personalization Strategies*. Dubai: Modern Media.
- Şimdi, R.Ü. ve Aktepe, H.S. (2023). Sağlık Hizmetlerinde Dijital Pazarlama. In: Çolakoğlu, E. & Çetinkaya, N. Ç. (eds.), *Güncel Gelişmelerle Pazarlama: Konular ve Araştırmalar I. Özgür Yayınları*. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub87.c297>
- Şişman, Ö.Ö. ve Bilgici, C. (2023). Marka iletişimi ve dijital sürdürülebilirlik bağlamında sosyal medyadan metaverse ekosistemine: dijital ortamlar üzerine bir değerlendirme. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2 (7), 7-20.
- The Redicat Group. *Email Statistics Report 2021-2025*. https://www.radicati.com/wp/wp-content/uploads/2021/Email_Statistics_Report,_2021-2025_Executive_Summary.pdf

- Thomas, J. S., Chen, C. ve Iacobucci, D. (2022). Email marketing as a tool for strategic persuasion. *Journal of Interactive Marketing*, 57 (3), 377-392. <https://doi.org/10.1177/10949968221095552>
- Toffler, A. (1981), *Üçüncü Dalga*, Altın Kitaplar
- TUIK (2022). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587#:~:text=%C4%B0n%20internet%20kullanan%20biyoreylerin%20oran%C4%B1%20%85,%20%80%20oldu%C4%9Fü%20g%C3%B6r%C3%BCld%C3%BC](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587#:~:text=%C4%B0n%20internet%20kullanan%20biyoreylerin%20oran%C4%B1%20%85,%20%80%20oldu%C4%9Fü%20g%C3%B6r%C3%BCld%C3%BC)
- Valentini, C., ve Kruckeberg, D. (2012). New media versus social media: A conceptualization of their meanings, uses, and implications for public relations. In S. Duhé (Ed.), *New media and public relations (2)*, 3–12. New York: Peter Lang.
- Varnalı, K. (2013) *Dijital Tutulma Pazarlama İletişimi ve İnsan*, MediaCat Kitapları, Capital Medya Hizmetleri, İstanbul.
- Vynogradova, O., ve Drokina, N. (2020). The structure of an integrated internet marketing complex, based on the marketing-mix concept. *Acta Scientiarum Polonorum. Oeconomia*, 3, 117-126.
- Wilson, P. (2021). *Global Advertising Trends and Forecasts*. Boston: Creative Insights. <https://www.brandingturkiye.com/dunyanin-en-degerli-500-markasi-2023-tam-liste/> Erişim Tarihi: 01.09.2023
- İçerik Pazarlama Enstitüsü. <https://contentmarketinginstitute.com/what-is-content-marketing/> Erişim tarihi: 02.09.2023

Kaynakça

- Abiyev, A. (2022). *Dijital İçerik Pazarlaması Kullanan Fenomenlerin X, Y ve Z Kuşaklarının Satın Alma Kararına Etkisi Üzerinde Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Arklan, Ü., & Kartal, N. Z. (2018). Y Kuşağının içerik tüketicisi olarak youtube kullanımı: kullanım amaçları, kullanım düzeyleri ve takip edilen içerikler üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 929-965.
- Aslan, R., ve Tarakçı, İ. E. (2022). Dijital Pazarlama Çağında Yükselen Bir Trend: İçerik Pazarlamasının İncelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 1010-1022.
- Atacan, B. (2024). 2024 Model YouTube: YouTube Algoritma Güncellemesi. <https://www.fijitalisler.com/2024/08/16/YouTube-algoritma-guncelleme/> Erişim Tarihi: 15.09.2024
- Ataşçi, N. (2024). *Dijital İçerik Pazarlaması Uygulamalarından Eğitici/Bilgilendirici Videoların Tüketicilerin Satın Alma Ve Ewom Niyeti Üzerindeki Etkileri*. Anadolu Üniversitesi. Eğitim Enstitüsü. Doktora Tezi. Eskişehir.
- Balaji, T. K., Annavarapu, C. S. R., ve Bablani, A. (2021). Machine learning algorithms for social media analysis: A survey. *Computer Science Review*, 40.
- Bayazıt, Z., ve Biçer, A. A. (2019). Sosyal Medya İletişiminde Sosyal Medya Denetiminin Önemi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 19(57), 141-164.
- Bishop, S. (2018). Anxiety, Panic And Self-Optimization: Inequalities And The Youtube Algorithm. *Convergence*, 24(1), 69-84.
- Brandi. (2022). Why Digital Marketing is the Key to Success for Your Business. Lyfemarketing. <https://www.lyfemarketing.com/blog/why-digital-marketing/> Erişim Tarihi: 16.09.2024
- Brenner, M. (2023). Key Metrics to Measure Content Marketing Performance. <https://marketinginsidergroup.com/content-marketing/metrics-to-measure-content-performance/> Erişim Tarihi: 09.12.2024
- Bu, Y., Parkinson, J., ve Thaichon, P. (2021). Digital Content Marketing As A Catalyst For E-WOM In Food Tourism. *Australasian Marketing Journal*, 29(2), 142-154.
- Buran, N. (2021). *Dijital Pazarlama Bileşenlerinde Duygusal Zeka ve Big Data'nın Önemi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Content Marketing Institute. (2003). What exactly is content marketing? <https://contentmarketinginstitute.com/getting-started/> Erişim Tarihi:07.12.2024

- Covington, P., Adams, J., ve Sargin, E. (2016). Deep Neural Networks For Youtube Recommendations. *In Proceedings Of The 10th ACM Conference On Recommender Systems*. 191-198.
- Demirkaya, S. (2024). YouTube Algoritması Nedir?. Soluto.com. Erişim Tarihi: 18.09.2024
- Desai, V. (2019). Digital marketing: A review. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 5(5), 196-200.
- Dejnak, M. (2024). Digital Marketing vs Content Marketing – Key Differences. <https://landingi.com/digital-marketing/content-marketing-comparison/> Erişim Tarihi: 11.12.2024
- El Kedra, A. (2021). *The Impact Of Digital Content Marketing On Brand Awareness Through Social Media And Customer Engagement: A Case Study Of Starbucks In Istanbul*. Master's Thesis. İstanbul Aydın University, Institute Of Graduate Studies. İstanbul.
- Gedik, Y. (2020). İçerik Pazarlaması: Teorik Bir Çerçeve. *Türk Yönetim Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 75-96.
- Giomelakis, D. ve Veglis, A. (2016). Investigating Search Engine Optimization Factors İn Media Websites: The Case Of Greece. *Digital Journalism*, 4(3), 379-400.
- Globalmediainsight. (2024). YouTube Shorts Statistics. https://www.globalmediainsight.com/blog/YouTube-users-statistics/#YouTube_Short_Statistics Erişim Tarihi: 27.08.2024
- Godinho, P., Moutinho, L. ve Silva, M. (2016). *A Model For Optimising Earned Attention In Social Media Based On A Memetic Algorithm*. Chapter 17. Quantitve Modelling in Marketing and Management.
- Guo, L., Gruen, T. W., ve Tang, C. (2017). Seeing Relationships Through The Lens Of Psychological Contracts: The Structure Of Consumer Service Relationships. *Journal Of The Academy Of Marketing Science*, 45(3), 357-376.
- Güllebe, O. (2019). Algoritmaların Haber Alma Biçimlerine Etkileri: Veri Gazeteciliği Ve Algoritmalar. (Ed. Necmi Emel Dilmen ve Cemile Tokgöz Şahoğlu). Sosyal Medya ve Algoritmalar. 1. Baskı. 155-203
- Gülsoy, M. (2023). *Dijital İçerik Pazarlaması Uygulamalarının Tüketici Temelli Marka Denklığı Bileşenleri ve Çevrimiçi Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. Kayseri.
- Handan, I. (2024). 2024 Yılıının Öne Çıkan YouTube İstatistikleri. Webrazzi. <https://webrazzi.com/2024/05/20/2024-yilinin-one-cikan-YouTube-istatistikleri/> Erişim Tarihi:12.12.2024
- Hasani, V. V., Zeçiri, J., Todorovik, T., Jaziri, D., ve Toska, A. (2023). Digital Content Marketing and EWOM: A Mediatlional Serial Approach. Busi-

- ness Systems Research: *International Journal of the Society for Advancing Innovation and Research in Economy*, 14(2), 24-43.
- Hollebeck, L. D., ve Macky, K. (2019). Digital Content Marketing's Role In Fostering Consumer Engagement, Trust, And Value: Framework, Fundamental Propositions, And Implications. *Journal Of Interactive Marketing*, 45(1), 27-41.
- Holliman, G. ve Rowley, J. (2014). Business To Business Digital Content Marketing: Marketers' Perceptions Of Best Practice. *Journal Of Research In Interactive Marketing*, 8(4), 269-293.
- İlhan, E., ve Aydoğdu, A. G. (2019). Youtube Kullanicilarinin Kullanım Motivasyonlarının İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 1130-1153.
- İnal, M. (2019). *Sosyal Medyada Dijital İçerik Pazarlaması Faaliyetlerine Yönelik Tüketici Tutum Ve Davranışları*. Sakarya Üniversitesi. İşletme Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.
- Iqbal, M. (2024). YouTube Revenue and Usage Statistics(2024). BusinessofApps, <https://www.businessofapps.com/data/YouTube-statistics/> Erişim Tarihi: 09.12.2024
- Koiso-Kanttila, N. (2004). Digital content marketing: A literature synthesis. *Journal of Marketing Management*, 20(1), 45-65.
- Karaffová, D., ve Kusá, A. (2015). Influence Of Content Marketing On Digital Consumer. *Marketing Identity: Digital Life-Part II, Trnava*, 80-91.
- Karaman, O. (2024). YouTube Sıralamanızı Etkileyen Algoritma (2024). 618 Media. <https://618media.com/tr/blog/YouTube-siralamanizi-etkileyen-algoritma/#YouTube-algoritmasinin-temelleri> Erişim Tarihi: 09.12.2024
- Karkar, A. (2016). Değer Ve Güven Ağlarının Yükselişinde İçerik Pazarlaması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(1), 274-285
- Karsak, B., Altuntaş, E. Y., ve Demren, G. A. S. (2018). Stratejik İletişim Yönetiminde Dijital Kanalların Önemi: Halkla İlişkiler Uygulayıcılarının Dijital Kanal Kullanımlarına Yönelik Niteliksel Bir Araştırma. *Uluslararası Halkla İlişkiler Ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 6-17.
- Keller, K. L. (2016). Unlocking The Power Of İntegrated Marketing Communications: How Integrated Is Your IMC Program?. *Journal of Advertising*, 45(3), 286-301.
- Kirkpatrick, D. (2016). Study: 71% of Consumers Prefer Personalized Ads, <https://www.marketingdive.com/news/study-71-of-consumers-prefer-personalized-ads/418831/> Erişim Tarihi:13.12.2024
- Koiso-Kanttila, N. (2004). Digital Content Marketing: A Literature Synthesis. *Journal Of Marketing Management*, 20(1-2), 45-65.

- Köse, G., ve Yeygel Çakır, S. (2019). Markaların Dijital Pazarlama Çağında Tüketicileri Etkileşime İkna Etme Yolları: Influencer Pazarlama Ve İçerik Pazarlamasına İlişkin Kavramsal Bir Çalışma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(38), 205-222.
- Lopes, A. R., ve Casais, B. (2022). Digital Content Marketing: Conceptual Review And Recommendations For Practitioners. *Academy of Strategic Management Journal*, 21(2), 1-17.
- Lou, C., ve Xie, Q. (2021). Something Social, Something Entertaining? How Digital Content Marketing Augments Consumer Experience And Brand Loyalty. *International Journal Of Advertising*, 40(3), 376-402.
- Mutlu, Y. I. (2023). Dijital İçerik Pazarlamasının Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi Ve Bir Araştırma. Galataray Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Nicas, J.(2017). YouTube Tops 1 Billion Hours of Video a Day, on Pace to Eclipse TV. The Wall Street Journal, <https://www.wsj.com/articles/YouTube-tops-1-billion-hours-of-video-a-day-onpace-to-eclipse-tv-1488220851> Erişim Tarihi: 03.12.2024
- Nieves-Casasnovas, J. J., ve Lozada-Contreras, F. (2020). Marketing communication objectives through digital content marketing on social media. In Forum empresarial. *Centro de Investigaciones Comerciales e Iniciativas Académicas*. 25(1), 57-82.
- Pourvosoughi, N. (2024). *Bütünleşik Pazarlama İletişimi Açısından Dijital İçerik Pazarlamasının Marka Tercihine Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Pulizzi, J. ve Barrett, N. (2010). Get Content Get Customers-Turn Prospects Into Buyers With Content Marketing. *Saxena NSB Management Review*, 2(2), 98-107.
- Rancati, E. ve Gordini, N. (2014). “Content Marketing Metrics: Theoretical Aspects and Empirical Evidence”, *European Scientific Journal*, 10(34), 92-104.
- Rancati, E., ve Gordini, N. (2015). Content Marketing: Conceptualizing And Measuring. Evidence From A Sample Of Italian Firms. In EMAC 2015: *Collaboration In Research*.
- Rol, S. ve Meydan Uygur, S. (2023). Otel Markalarının Dijital İçerik Pazarlaması Kapsamında Paylaştıkları Reels Videolarda Hikâyeleştirilmiş İçerik Kullanımına Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Academic Tourism Studies*, 4(1), 66-78.
- Rowley, J. (2008). Understanding Digital Content Marketing. *Journal Of Marketing Management*, 24(5-6), 517-540.
- Saputra, T., Raharji, P. G., ve Kristiadi, A. A. (2024). Maximize The Effectiveness Of Digital Content Marketing And Utilitarian To Establish Brand

- Loyalty And Influence Consumer Decisions. *Technium Soc. Sci. J.*, 62, 170-183.
- Savitz, E. (2012). Follow The Money: Digital Marketing Trends For 2013. *Forbes.Com*, 14.
- Sawaftah, D., Aljarah, A., ve Lahuerta-Otero, E. (2021). Power Brand Defense Up, My Friend! Stimulating Brand Defense Through Digital Content Marketing. *Sustainability*, 13(18), 10266.
- Smirnova, D. (2019). *B2B Content Marketing. Case: Arbonaut*, Karelia University Of Applied Science, Thesis.
- Świeczak, W. (2012). Content Marketing As An Important Element Of Marketing Strategy Of Scientific Institutions. *Prace Instytutu Lotnictwa*, (5 (226).
- ThinkwithGoogle. (2019). The latest Youtube Stats On When, Where, And What People Watch. Google, <https://www.thinkwithgoogle.com/data-collections/YouTube-stats-video-consumptiontrends/> Erişim Tarihi: 01.12.2024
- Yurtsever, A. E., & Murat, A. (2022). Cep Telefonu Şirketlerinin Kullandıkları Manipülatif Satış Tekniklerinin Z Kuşağındaki Tüketicilerin Davanışsal Niyetleri Ve Tüketim Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisi. *Ssd Journal*, 7(33), 257-283.
- Yüksel, D., ve Tolon, M. (2019). Dijital Pazarlama Stratejisi Olarak Arama Motoru Optimizasyonu (Seo). *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*, 3(3), 236-243.

Kaynakça

- Almestarihi, R., Ahmad, A. B., Frangieh, R. H., Abu-AlSondos, I. A., Nser, K. K., & Ziani, A. (2024). Measuring the ROI of paid advertising campaigns in digital marketing and its effect on business profitability. *Uncertain Supply Chain Management*, 1275–1284.
- Alves, H., Fernandes, C., & Raposo, M. (2016). Social Media Marketing: A Literature Review and Implications. *Psychology & Marketing*, 1029-1038.
- Bala , M., & Verma , D. (2018). A Critical Review of Digital Marketing. *International Journal of Management, IT & Engineering*, Vol. 8 Issue 10,322-339.
- Basimakopoulou, M., Theologou, K., & Tzavaras, P. (2022). A Literature Review on Digital Marketing: The Evolution of a Revolution. *Journal of Social Media Marketing*, 30-40.
- Berman, R., & Katona, Z. (2013). The Role of Search Engine Optimization in Search Marketing. *Marketing Science*, 1-8.
- Bhaskar, G. R., & Thaka, K. T. (2023). Digital Marketing Practices and its Impact on Smes: A Literature Review. 'RESEARCH JOURNEY' *International E- Research Journal*, 193-205.
- Bhosale, V. S., Raverkar, D. P., & Tamondkar, T. (2020). Importance Of Digital Marketing In The New Age. *International Journal of Advance and Innovative Research*, Volume 7, Issue 1, 79-82.
- Busca , L., & Bertrandias, L. (2020). A Framework for Digital Marketing Research: Investigating the Four Cultural Eras of Digital Marketing. *ScienceDirect Journal of Interactive Marketing*, 1-19.
- Chintalapati, S., & Pandey, S. K. (2022). Artificial intelligence in marketing:A systematic literature review. *International Journal of Market Research*, 38-68.
- Cioppi, M., Curina, I., Francioni, B., & Savelli, E. (2023). Digital transformation and marketing: a systematic and thematic literature review. *Italian Journal of Marketing*, 207-288.
- Dissanayake , D. M., Siriwardana , A., & Ismail , N. (2019). Social Media Marketing and Customer Engagement: A Review on Concepts and Empirical Contributions. *Kelaniya Journal of Management*, 71-85.
- Drivas, I. C., Sakas, D. P., Giannakopoulos, G. A., & Manessi, D. K. (2020). Big Data Analytics for Search Engine Optimization. *Big Data and Cognitive Computing*, 1-22.
- Dsilva, J., & Singh, S. (2021). Opportunities and Challenges of Digital Marketing: A Review on Small and Medium Enterprises. *Empirical Economics Letters*, 81-88.

- Eduzor, N. C. (2024). Innovative Marketing Strategies in the Digital Age: A Comparative Analysis of Successful Campaigns. *International Journal of Development, Sustainability and Environmental Management*, 34-44.
- El-Muhtar, F. H., Hamad, N., & Kareem, Ş. (2021). Search Engine Optimization: A Review. *Applied Computer Science*, 69-79.
- Fuxman, L., Elifoglu, H., Chao, C.-n., & Li, T. (2014). Digital Advertising: A More Effective Way to Promote Businesses' Products. *Journal of Business Administration Research*, 59-67.
- Gillpatrick, T. (2019). The Digital Transformation of Marketing: Impact on Marketing Practice & Markets. *ECONOMICS.*, 7. 139-156.
- Ighomereho, S., & Iriobe, C. O. (2019). E-Marketing In Nigeria: Benefits, Challenges And Strategies. *Journal of Asian Business Strategy*, 220-234.
- Jadhav, R. J. (2022). Significant Role of Digital Marketing in Business Growth and Success in 2020. *NOLEGEIN Journal of Management Information Systems*, 3(2),8-13.
- Jafarzadeh, H., Aurum, A., D'Ambra, J., & Ghapanchi, A. (2015). A Systematic Review on Search Engine Advertising. *Pacific Asia Journal of the Association for Information Systems*, Vol. 7 No. 3,1-32.
- Kagada, J. (2024). Artificial Intelligence in Marketing. *International Research Journal on Advanced Engineering and Management*, 151-155.
- Katheria, M., & Brahmbhatt, M. (2019). A Critical Review of Voice Based Searches and Its Impact on Digital Marketing. *Restaurant Business*, 650-660.
- Kee, A. W., & Yazdanifard, R. (2015). The Review of Content Marketing as a New Trend in Marketing Practices. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 1055-1064.
- Kiran, K. U., & Arumugam, T. (2020). Role of programmatic advertising on effective digital promotion strategy: A conceptual framework. *Journal of Physics: Conference Series*, 1-10.
- Lawrence, P., & Whyte, A. (2013). Return on investment in executive coaching: a practical model for measuring ROI in organisations. *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 1-14.
- Li, F., Larimo, J., & Leonidou, L. C. (2020). Social media marketing strategy: definition, conceptualization, taxonomy, validation, and future agenda. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 1-20.
- Lopes, A. R., & Casais, B. (2022). Digital Content Marketing: Conceptual Review and Recommendations for Practitioners. *Academy of Strategic Management Journal*, 1-17.
- Lopes, A. R., & Casais, B. (2022). Digital Content Marketing: Conceptual Review And Recommendations For Practitioners. *Academy of Strategic Management Journal*, Volume 21, Issue 2,1-17.

- Lopezosa, C., Codina, L., Guallar, J., & Pérez-Montoro, M. (2023). Voice search optimization in digital media: challenges, use and training. *El Profesional de la Información*, 1-11.
- Masnita, Y., Ali, J. K., Zahra, A., & Wilson, N. (2024). Artificial Intelligence in Marketing: Literature Review and Future Research Agenda. *Journal of System and Management Sciences*, 120-140.
- Medvedieva, K. (2023). Digital Branding In The Marketing Strategy of Enterprises. *ENTERPRISE*, 33-43.
- Meirezaldi, O. (2023). Programmatic Advertising: Evolution, Efficacy, and Ethical Implications In The Digital Age. *Journal Publicuko*, 1069-1079.
- Mladenovic, D., Rajapakse, A., Kozuljevic, N., & Shukla, Y. (2022). Search engine optimization (SEO) for digital marketers: exploring determinants of online search visibility for blood bank service. *Online Information Review*, 661-679.
- Mocanu, A. A., & Szakal, A. C. (2023). Digital Marketing Strategies: A Comprehensive Literature Review. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V: Economic Sciences*, 37-44.
- Nuseir, M. T., Refae, G. E., Aljumah, A., Alshurideh, M., Urabi, S., & Kurd, B. A. (2023). Digital Marketing Strategies and the Impact on Customer Experience: A Systematic Review. *The Effect of Information Technology on Business and Marketing Intelligence*, 21-44.
- Nyagadza, B. (2020). Search Engine Marketing and Social Media Marketing Predictive Trends. *Journal of Digital Media & Policy*, 1-19.
- O'Neill, S., & Curran, K. (2011). The Core Aspects of Search Engine Optimisation Necessary to Move up the Ranking. *International Journal of Ambient Computing and Intelligence*, 62-70.
- Olawale, O., & Samson, O. (2018). The Impact of Search Engines in the World Today. *International Journal of Management, IT & Engineering*, 10-22.
- Ologunbe, J. O., & Taiwo, E. O. (2023). Digital Marketing Strategies, plan and implementations: A case study of Jumia Group and ASDA Uk. *Munich Personal RePEc Archive*, 1-31.
- Omar, F. I., Zan, U. M., Hassan, N. A., & Ibrahim, I. (2020). Digital Marketing: An Influence towards Business Performance among Entrepreneurs of Small and Medium Enterprises. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(9), 126-141.
- Palos-Sanchez, P., Saura, J., & Martin-Velicia, E. (2019). A study of the effects of programmatic advertising on users' concerns about privacy overtime. *Journal of Business Research*, 61-72.
- Parvez, S. J., Moyeenudin, H. M., Arun, S., Anandan, R., & Janahan, S. K. (2018). Digital marketing in hotel industry. *International Journal of Engineering & Technology*, 288-290.

- Popescu, A., & Tulbure, A. (2022). The Importance of Social Media Marketing Strategies for Small Businesses. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series V Economic Sciences*.
- Pulizzi, J. (2014). *Epic content marketing: How to tell a different story, break through the clutter, and win more customers by marketing less*. McGraw: Hill.
- Purnomo, Y. J. (2023). Digital Marketing Strategy to Increase Sales Conversion on Ecommerce Platforms. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 54-62.
- Qurtubi, Febrianti, M. A., Sugarindra, M., Hidayat, A., & Suyanto, M. (2022). The Impact of Digital Marketing: A Systematic Literature Review. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*, 15-29.
- Ramachandran, K. K. (2023). Evaluating Roi In Digital Marketing Campaigns: Metrics, Measurement, and Insights. *International Journal of Management (IJM)*, 190-204.
- Ravi, B., & Kumar, S. (2021). Social Media Marketing: a Conceptual Study. *SSRN Electronic Journal*, 63-71.
- Risdwiyanto, A., Sulaeman, M. M., & Rachman, A. (2023). Sustainable Digital Marketing Strategy for Long-Term Growth of MSMEs. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 180-186.
- Rosário, A. T., & Dias, J. C. (2023). Marketing Strategies on Social Media Platforms. *International Journal of E-Business Research*, 1-23.
- Sahem, M. S. (2023). Strategies for Digital Marketing. *International Journal for Multidisciplinary Research (IJFMR)*, Volume 5, Issue 6, 8-16.
- Saminathan, R., & Packiaraj, S. (2020). Seo Techniques And Its Importance In Digital Marketing. *UGC Care Journal*, Vol-43 No.-04, 54-58.
- Samuel, A., White, G. R., Thomas, R., & Jones, P. (2021). Programmatic advertising: An exegesis of consumer concerns. *Computers in Human Behavior*, 1-9.
- Sial, A. H., Khuhro, M. A., Kumar, K., Mirbahar, N., & Oad, A. (2023). Search Engine Optimization: A Review about Concepts, Techniques, and Algorithms. *ILMA Journal of Technology & Software Management*, 48-52.
- Statista, (2024). <https://www.statista.com/statistics/1446002/advertising-marketing-spending-worldwide/> adresinden alındı
- Şahin, A., & Dirsehan, T. (2023). An Overview of Search Engine Marketing: A Systematic Literature Review. *Galatasaray University Managerial and Social Sciences Letters*, Vol.1 Issue.2,125-142.
- Tabuena, A. C., Necio, S. M., Macaspac, K. K., Bernardo, M. P., Domingo, D. I., & Leon, P. D. (2022). A Literature Review on Digital Marketing Strategies and Its Impact on Online Business Sellers During the CO-

- VID-19 Crisis. *Asian Journal of Management Entrepreneurship and Social Science*, 141-153.
- Tiwari, A. (2021). Social Media Marketing : A Critical Need for Business. *International Journal of Advanced Research in Computer and Communication Engineering*, 54-60.
- Trunfo, M., & Rossi, S. (2021). Conceptualising and measuring social media engagement:A systematic literature review. *Italian Journal of Marketing*, 267–292.
- Umamaheswari, & Kumawat, V. (2020). The Evolution and Growth of Digital Marketing. *International Journal of Mobile Computing Devices* , 27-30.
- Verma, S., Sharma, R., Deb, S., & Maitra, D. (2021). Artificial intelligence in marketing: Systematic review and future research direction. *International Journal of Information Management Data Insights*, 1-8.
- Vinerean, S. (2017). Content Marketing Strategy. Definition, Objectives and Tactics. *Expert Journal of Marketing*, Volume 5, Issue 2, pp. 92-98.
- Wan, Y. (2023). Investigating the Impact and Effectiveness of Digital Marketing on Brand Awareness, Sales and Customer Engagement. *Proceedings of the 2nd International Conference on Financial Technology and Business Analysis*, 146-152.
- Yalçın, N., & Köse, U. (2010). What is search engine optimization: SEO? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 487–493.
- Zamfir, M., Manea, M. D., & Ionescu, L. (2016). Return On Investment – Indicator for Measuring the Profitability of Invested Capital. *Valahian Journal of Economic Studies*, 1-8.
- Zhang, S., & Cabage, N. (2016). Search Engine Optimization: Comparison of Link Building and Social Sharing. *Journal of Computer Information Systems*, 1-12.
- Ziakis, C., & Vlachopoulou, M. (2023). Artificial Intelligence in Digital Marketing: Insights from a Comprehensive Review. *Information*, 1-30.
- Ziakis, C., & Vlachopoulou, M. (2023). Artificial Intelligence in Digital Marketing: Insights from a Comprehensive Review. *Information*, 1-30.

Kaynakça

- Alkis, A. ve Kose, T. (2022). Privacy concerns in consumer E-commerce activities and response to social media advertising: Empirical evidence from Europe. *Computers in Human Behavior*, 137(1), 107412, <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107412>.
- Alsoud, M., Trawnih, A., Yaseen, H., Majali, T., Alsoud, A. R. ve Jaber, O. A. (2024). How could entertainment content marketing affect intention to use the metaverse? Empirical findings. *International Journal of Information Management Data Insights*, 4(2), 10025, <https://doi.org/10.1016/j.jjime.2024.100258>.
- Anderski, M., Griebel, L., Stegmann, P. ve Ströbel, T. (2023). Empowerment of human brands: Brand meaning co-creation on digital engagement platforms. *Journal of Business Research*, 166(1), 113905, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.113905>.
- Armutcu, B., Tan, A., Amponsah, M., Parida, S. ve Ramkissoon, H. (2023). Tourist behaviour: The role of digital marketing and social media. *Acta Psychologica*, 240(1), 104025, <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2023.104025>.
- Asanprakit, S. ve Kraivanit, T. (2023). Causal factors influencing the use of social commerce platforms. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 9(4), 100172, <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.100172>.
- Bal, F. ve Yılmaz, E. S. (2023). Dış kaynak kullanımı açısından influencer'ların gücü: Instagram örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(2), 499-528, <https://doi.org/10.16953/deusosbil.1247558>.
- Bhattacharyya, S. ve Bose, I. (2020). S-commerce: Influence of Facebook likes on purchases and recommendations on a linked e-commerce site. *Decision Support Systems*, 138(1), 113383, <https://doi.org/10.1016/j.dss.2020.113383>.
- Biemans, W. (2023). The impact of digital tools on sales-marketing interactions and perceptions. *Industrial Marketing Management*, 115(1), 395-407, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2023.10.015>.
- Biemans, W. ve Malshe, A. (2024). How marketing and sales use digital tools for innovation ideation. *Industrial Marketing Management*, 123(1), 304-316, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2024.10.012>.
- Burhanudin, B. (2024). Managing social commerce: does customer review quality matter? *Procedia Computer Science*, 234(1), 1459-1466, <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.03.146>.
- Casais, B. ve Veloso, A. (2024). *Digital Marketing*. Reference Module in Social Sciences, <https://doi.org/10.1016/B978-0-443-13701-3.00227-9>.

- Chen, C.-W., Nguyen, D. T., Chih, M. ve Chen, P.-Y. (2024). Fostering YouTube followers' stickiness through social contagion: The role of digital influencer' characteristics and followers' compensation psychology. *Computers in Human Behavior*, 158(1), 108304, <https://doi.org/10.1016/j.chb.2024.108304>.
- Chen, J. V., Su, B.-C. ve Widjaja, A. E. (2016). Facebook C2C social commerce: A study of online impulse buying. *Decision Support Systems*, 83(1), 57-69, <https://doi.org/10.1016/j.dss.2015.12.008>.
- Chen, J. ve Shen, X.-L. (2015). Consumers' decisions in social commerce context: An empirical investigation. *Decision Support Systems*, 79(1), 55-64, <https://doi.org/10.1016/j.dss.2015.07.012>.
- Cho, M., Yun, H. ve Ko, E. (2023). Contactless marketing management of fashion brands in the digital age. *European Management Journal*, 41(4), 512-520, <https://doi.org/10.1016/j.emj.2022.12.005>.
- Crisafulli, B., Quamina, L. T. ve Singh, J. (2022). Competence is power: How digital influencers impact buying decisions in B2B markets. *Industrial Marketing Management*, 104(1), 384-399, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2022.05.006>.
- Dolega, L., Rowe, F. ve Branagan, E. (2021). Going digital? The impact of social media marketing on retail website traffic, orders and sales. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 60(1), 102501, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102501>.
- Erdem, A. ve Yılmaz, E. S. (2021). Instagram'da kadın tüketicilerin anlık satın alma davranışlarında etkili olan hedonik alışveriş motivasyonunun incelenmesi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16(64), 1605-1623, <https://doi.org/10.19168/jyasar.892799>.
- Erdem, A. ve Yılmaz, E. S. (2022). Effect of product presentation videos on purchase intention: The YouTube example. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(3), 425-442, <https://doi.org/10.30855/gjeb.2022.8.3.003>.
- Erdmann, A., Arilla, R. ve Ponzoa, J. M. (2022). Search engine optimization: The long-term strategy of keyword choice. *Journal of Business Research*, 144(1), 650-662, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.01.065>.
- Fan, W., Osman, S., Zainudin, N. ve Yao, P. (2024). How information and communication overload affect consumers' platform switching behavior in social commerce. *Heliyon*, 10(10), e31603, <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31603>.
- Howard, D., Howard, D. ve Johnston, T. (2014). Managing your social campaign strategy using Facebook, Twitter, Instagram, YouTube & Pinterest: An interview with Dana Howard, social media marketing manager. *Business Horizons*, 57(5), 657-665, <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2014.05.001>.

- Hu, S., Akram, U., Ji, F., Zhao, Y. ve Song, J. (2023). Does social media usage contribute to cross-border social commerce? An empirical evidence from SEM and fsQCA analysis. *Acta Psychologica*, 241(1), 104083, <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2023.104083>.
- Jin, S. V. ve Ryu, E. (2024). “Vanity fair on Instagram”: The roles of vanity, materialism, social comparison, Instagram usage intensity, and market mavenism in social commerce. *Telematics and Informatics Reports*, 14(1), 100133, <https://doi.org/10.1016/j.teler.2024.100133>.
- Kalayci, E., Becker, J. U. ve Becker, J. U. (2024). Understanding customers’ choice for digital D2C versus multi-brand operations. *Journal of Retailing*, 100(2), 256-273, <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2024.02.001>.
- Kenza, B., Soumaya, O. ve Soumaya, O. (2023). A conceptual framework using big data analytics for effective email marketing. *Procedia Computer Science*, 220(1), 1044-1050, <https://doi.org/10.1016/j.procs.2023.03.146>.
- Laradi, S., Alrawad, M., Lutfi, A. ve Agag, G. (2024a). Understanding factors affecting social commerce purchase behavior: A longitudinal perspective. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 78(1), 103751, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2024.103751>.
- Laradi, S., Elfekair, A., Alrawad, M., Hashim, M. ve Derouez, F. (2024b). Leveraging capabilities of social media marketing for business success. *Computers in Human Behavior Reports*, 1(1), 100524, <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2024.100524>.
- Le, T. D., Le-Dinh, T. ve Uwizeyemungu, S. (2024). Search engine optimization poisoning: A cybersecurity threat analysis and mitigation strategies for small and medium-sized enterprises. *Technology in Society*, 76(1), 102470, <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2024.102470>.
- Li, J. ve Li, X. (2024). Coopetition in social commerce: What influences livestreaming knowledge sharing in agricultural clusters? *Electronic Commerce Research and Applications*, 64(1), 101383, <https://doi.org/10.1016/j.elerap.2024.101383>.
- Liang, T. P., Ho, Y. T., Li, Y. W. ve Turban, E. (2011). What drives social commerce: The role of social support and relationship quality. *International Journal of Electronic Commerce*, 16(2), 69-90, <https://doi.org/10.2753/JEC1086-4415160204>.
- Liao, S.-H., Widowati, R. ve Hsieh, Y.-C. (2021). Investigating online social media users’ behaviors for social commerce recommendations. *Technology in Society*, 66(1), 101655, <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101655>.
- Ma, X. ve Gu, X. (2024). New marketing strategy model of E-commerce enterprises in the era of digital economy. *Heliyon*, 10(8), e29038, <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e29038>.

- Maduku, D. K. (2024). Social media marketing assimilation in B2B firms: An integrative framework of antecedents and consequences. *Industrial Marketing Management*, 119(1), 27-42, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2024.04.003>.
- Meilatinova, N. (2021). Social commerce: Factors affecting customer repurchase and word-of-mouth intentions. *International Journal of Information Management*, 57(1), 102300, <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102300>.
- Mikalef, P., Sharma, K., Chatterjee, S., Chaudhuri, R., Parida, V. ve Gupta, S. (2023). All eyes on me: Predicting consumer intentions on social commerce platforms using eye-tracking data and ensemble learning. *Decision Support Systems*, 175(1), 114039, <https://doi.org/10.1016/j.dss.2023.114039>.
- Moghddam, H. A., Carlson, J., Wyllie, J. ve Rahman, S. M. (2024). Scroll, Stop, Shop: Decoding impulsive buying in social commerce. *Journal of Business Research*, 182(1), 114776, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.114776>.
- Ng, C. S. P. (2013). Intention to purchase on social commerce websites across cultures: A cross-regional study. *Information & Management*, 50(8), 609-620, <https://doi.org/10.1016/j.im.2013.08.002>.
- Nobile, T. H. ve Cantoni, L. (2023). Personalisation (In)effectiveness in email marketing. *Digital Business*, 3(2), 100058, <https://doi.org/10.1016/j.digbus.2023.100058>.
- Omeish, F., Khasawneh, M. A. ve Khair, N. (2024). Investigating the impact of AI on improving customer experience through social media marketing: An analysis of Jordanian Millennials. *Computers in Human Behavior Reports*, 15(1), 100464, <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2024.100464>.
- Pedersen, C. L. ve Ritter, T. (2024). Digital authenticity: Towards a research agenda for the AI-driven fifth phase of digitalization in business-to-business marketing. *Industrial Marketing Management*, 123(1), 162-172, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2024.10.005>.
- Peng, Y. ve Lu, L. (2024). The pre-purchase search channel and purchase behavior: Role of social commerce vs traditional e-commerce. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 81(1), 104024, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2024.104024>.
- Salonen, A., Mero, J., Munnukka, J., Zimmer, M. ve Karjaluoto, H. (2024). Digital content marketing on social media along the B2B customer journey: The effect of timely content delivery on customer engagement. *Industrial Marketing Management*, 118(1), 12-26, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2024.02.002>.

- Senali, M. G., Iranmanesh, M., Ghobakhloo, M., Foroughi, B., Asadi, S. ve Rejeb, A. (2024). Determinants of trust and purchase intention in social commerce: Perceived price fairness and trust disposition as moderators. *Electronic Commerce Research and Applications*, 64(1), 101370, <https://doi.org/10.1016/j.elcrap.2024.101370>.
- Shamim, K., Azam, M. ve Islam, T. (2024). How do social media influencers induce the urge to buy impulsively? Social commerce context. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 77(1), 103621, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2023.103621>.
- Shams, R., Chatterjee, S. ve Chaudhuri, R. (2024). Developing brand identity and sales strategy in the digital era: Moderating role of consumer belief in brand. *Journal of Business Research*, 179(1), 114689, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.114689>.
- Shankar, V., Grewal, D., Sunder, S., Fossen, B., Peters, K. ve Agarwal, A. (2022). Digital marketing communication in global marketplaces: A review of extant research, future directions, and potential approaches. *International Journal of Research in Marketing*, 39(2), 541-565, <https://doi.org/10.1016/j.ijresmar.2021.09.005>.
- Singh, P. (2024). Beyond the basics: Exploring the impact of social media marketing enablers on business success. *Heliyon*, 10(5), e26435, <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e26435>.
- Song, H., Wang, R. ve Tang, Y. (2024). Competition or cooperation: Strategy analysis for a social commerce platform. *European Journal of Operational Research*, 318(2), 560-574, <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2024.05.014>.
- Su, C., Min, Q., Scornavacca, E. ve Liu, Z. (2021). A Dual-role Trust Model for Social Commerce: A Guanxi Perspective. *Information & Management*, 58(7), 103512, <https://doi.org/10.1016/j.im.2021.103512>.
- Terho, H., Mero, J., Siutla, L. ve Jaakkola, E. (2022). Digital content marketing in business markets: Activities, consequences, and contingencies along the customer journey. *Industrial Marketing Management*, 105(1), 294-310, <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2022.06.006>.
- Tuncer, İ. (2021). The relationship between IT affordance, flow experience, trust, and social commerce intention: An exploration using the S-O-R paradigm. *Technology in Society*, 65(1), 101567, <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101567>.
- Wang, F., Xu, H., Hou, R. ve Zhu, Z. (2023). Designing marketing content for social commerce to drive consumer purchase behaviors: A perspective from speech act theory. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 70(1), 103156, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2022.103156>.
- Wu, T., Zhang, R., Liu, X., Liu, F. ve Ding, Y. (2022). A social commerce purchasing decision model with trust network and item review informati-

- on. *Knowledge-Based Systems*, 235(1), 107628, <https://doi.org/10.1016/j.knosys.2021.107628>.
- Xia, L., Xu, Y., Zhang, Y., Jiang, H. ve Cui, B. (2024). Impact of airline social media marketing on purchase intention: Evidence from China using PLS-SEM. *Transport Economics and Management*, 2(1), 249-262, <https://doi.org/10.1016/j.team.2024.09.003>.
- Xu, H., Gong, X. ve Yan, R. (2024). Online impulsive buying in social commerce: A mixed-methods research. *Information & Management*, 61(3), 103943, <https://doi.org/10.1016/j.im.2024.103943>.
- Yılmaz, E. S. ve Ecemiş, O. (2022). "Metaverse" platformlarının pazarlama karmaşı bağlamında çok kriterli karar verme yöntemleriyle incelenmesi. *Gaziantepe University Journal of Social Sciences*, 21(3), 1494-1511, <https://doi.org/10.21547/jss.1083590>.
- Yılmaz, E. S. ve Erdem, A. (2022). Dijital platform üyeliklerinin devamlılığına etki eden faktörler: Netflix örneği. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 47-67, <https://doi.org/10.25204/iktisad.970186>.
- Zhang, H., Lu, Y. B., Gupta, S. ve Zhao, L. (2014). What motivates customers to participate in social commerce? The impact of technological environments and virtual customer experiences. *Information & Management*, 51(8), 1017-1030, <https://doi.org/10.1016/j.im.2014.07.005>.
- Zhang, K. Z. ve Benyoucef, M. (2016). Consumer behavior in social commerce: A literature review. *Decision Support Systems*, 86(1), 95-108, <https://doi.org/10.1016/j.dss.2016.04.001>.
- Zhang, W., Zhang, W. ve Daim, T. U. (2023). Investigating consumer purchase intention in online social media marketing: A case study of Tiktok. *Technology in Society*, 74(1), 102289, <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2023.102289>.
- Zhang, X. ve Zhang, Y. (2024). Content marketing in the social media platform: Examining the effect of content creation modes on the payoff of participants. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 77(1), 103629, <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2023.103629>.

Kaynakça

- Amirkhanpour, M., Vrontis, D., & Thrassou, A. (2014). Mobile marketing: a contemporary strategic perspective. *International Journal of Technology Marketing*, 9(3), 252-269.
- Barnes, S. J., & Scornavacca, E. (2004). Mobile marketing: the role of permission and acceptance. *International Journal of Mobile Communications*, 2(2), 128-139.
- Enaizan, B., Mohammed, A. G., Alnoor, A., Alabboodi, A. S., & Enaizan, O. (2019). Customer acceptance of mobile marketing in Jordan: An extended UTAUT2 model with trust and risk factors. *International Journal of Engineering Business Management*, 11, 1-10.
- Etuk, S. G., & Udonde, U. E. (2024). Mobile marketing and consumer's purchase decisions among students of tertiary institutions in Akwa Ibom State. *International Journal of Entrepreneurship and Business Innovation*, 7(1), 53-75.
- Eze, S. C., Chinedu-Eze, V. C., Bello, A. O., Inegbedion, H., Nwanji, T., & Asamu, F. (2019). Mobile marketing technology adoption in service SMEs: a multi-perspective framework. *Journal of Science and Technology Policy Management*, 10(3), 569-596.
- Florido-Benítez, L. (2022). International mobile marketing: a satisfactory concept for companies and users in times of pandemic. *Benchmarking: An International Journal*, 29(6), 1826-1856.
- Florido-Benítez, L., del Alcázar Martínez, B., & Robles, E. M. G. (2016). Analysis of the impact of mobile marketing on passenger experience and satisfaction at the airport. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, 7(1), 8-15.
- Gedik, Y. (2020). Mobil pazarlama: teorik bir çerçeve. *The Journal of International Scientific Researches*, 5(3), 275-289.
- Güven, E. (2019). Mobil pazarlama ve mobil reklam. Kahraman, A. & Güven, E. (Ed.), Gazi Kitabevi, 209-232.
- Heinonen, K., & Strandvik, T. (2007). Consumer responsiveness to mobile marketing. *International Journal of Mobile Communications*, 5(6), 603-617.
- Hosbond, J. H., & Skov, M. B. (2007). Micro mobility marketing: Two cases on location-based supermarket shopping trolleys. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing*, 16, 68-77.
- Huang, L., Mou, J., See-To, E. W., & Kim, J. (2019). Consumer perceived value preferences for mobile marketing in China: A mixed method approach. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 48, 70-86.
- Ittaqullah, N., Madjid, R., & Suleman, N. R. (2020). The effects of mobile marketing, discount, and lifestyle on consumers' impulse buying behavi-

- or in online marketplace. *International Journal of Scientific and Technology Research*, 9(3), 1569-1577.
- Karagöz, B., & Çağlar, B. (2011). Perakende sektöründe mobil pazarlama uygulamalarına karşı tüketici davranışlarının incelenmesi. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 2(4), 1-17.
- Kumar, V., & Mittal, S. (2020). Mobile marketing campaigns: practices, challenges and opportunities. *International Journal of Business Innovation and Research*, 21(4), 523-539.
- Maduku, D. K. (2021). Antecedents of mobile marketing adoption by SMEs: Does industry variance matter?. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 31(3), 222-249.
- Maseke, B. F. (2020). Ethical concerns of consumers in mobile marketing. *International Journal of Markets and Business Systems*, 4(1), 1-16.
- Mobile Marketing Association (MMA) (2013). The Mobile Marketing Roadmap, Millennialmedia, 1-45.
<https://www.mmaglobal.com/files/documents/mobilemarketingroadmap.pdf>
- Oyedele, A., & Goenner, E. (2024). Exploring social influence effect on mobile marketing behaviors of young consumers in the USA and Mexico. *Young Consumers*, 25(2), 250-272.
- Persaud, A., & Azhar, I. (2012). Innovative mobile marketing via smartphones: Are consumers ready?. *Marketing Intelligence & Planning*, 30(4), 418-443.
- Ridhawati, E., Astika, R., & Fitriani, Y. (2023). Designing a mobile web-based culinary tourism of information system in Pringsewu District. *bit-Tech*, 6(2), 255-264.
- Shahina, F., & Sachitra, V. (2021). Mobile marketing initiatives on consumer attitudes and buying behaviour of young consumers in Sri-Lanka. *Asian Journal of Advanced Research and Reports*, 15(1), 54-67.
- Shankar, V., & Balasubramanian, S. (2009). Mobile marketing: a synthesis and prognosis. *Journal of Interactive Marketing*, 23(2), 118-129.
- Shankar, V., Venkatesh, A., Hofacker, C., & Naik, P. (2010). Mobile marketing in the retailing environment: current insights and future research avenues. *Journal of Interactive Marketing*, 24(2), 111-120.
- Stefko, R., Bacik, R., Fedorko, R., & Olearova, M. (2022). Gender-generation characteristic in relation to the customer behavior and purchasing process in terms of mobile marketing. *Oeconomia Copernicana*, 13(1), 181-223.
- Stocchi, L., Pourazad, N., Michaelidou, N., Tanusondjaja, A., & Harrigan, P. (2022). Marketing Research on Mobile Apps: Past, Present and Future. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 50, 195-225.

- Tarnanidis, T. (2024). Exploring the impact of mobile marketing strategies on consumer behavior: a comprehensive analysis. *International Journal of Information, Business and Management*, 16(2), 1-17.
- Tekin, M., Göbenez, Y., & Tekin, E. (2021). Mobil pazarlamanın reklam içerik kalitesine etkisi: çalışanlar üzerine bir araştırma. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 159-172.
- Terzi, O., & Kızgın, Y. (2017). Mobil pazarlama uygulamalarının y kuşağı açısından değerlendirilmesi: Muğla ili örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 18(40), 199-219.
- Tong, S., Luo, X., & Xu, B. (2020). Personalized mobile marketing strategies. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48, 64-78.
- Uygun, M., Divanoğlu, S. U., & Özçifçi, V. (2012). Mobil pazarlama uygulamalarına yönelik tüketici kabulünü etkileyen faktörler. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 211-223.
- Varnali, K., & Toker, A. (2010). Mobile marketing research: The-state-of-the-art. *International Journal of Information Management*, 30(2), 144-151.
- We are Social Dijital Türkiye 2024 Raporu, <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/3degJ.pdf>.
- Wu, C. L., & Ma, N. K. (2022). The impact of customised mobile marketing on passenger shopping behaviour in the airport terminal. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 66, 102941.
- Xiao, L., & Wang, S. (2023). Mobile marketing interface layout attributes that affect user aesthetic preference: an eye-tracking study. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 35(2), 472-492.
- Zlatanova-Pazheva, E. (2024). Technology of augmented reality-the weapon of mobile marketing to reach generation Z. *Knowledge-International Journal*, 62(1), 27-31.

Kaynakça

- Ahmad, M. U., & Murray, J. (2019). Understanding the connect between digitalisation, sustainability and performance of an organisation. *International Journal of Business Excellence*, 17(1), 83–96. <https://doi.org/10.1504/IJBEX.2019.096909>
- Ahmadiyah, A. S., Aidah, F. N., Meutia, N., Rahmadina, D. S., Lumbantobing, D., & Anggraini, R. N. E. (2020). Remarketing media alternatives based on customer preferences. *JUTI: Jurnal Ilmiah Teknologi Informasi*, 18(2), 188–196. <https://doi.org/10.12962/j24068535.v18i2.a1007>
- Alamsyah, A., Masken, E., & Prasetyo, A. (2023). The Effect of Advertising on social media on Fashion Product Purchase Decision. *International Journal of Research and Applied Technology (INJURATECH)*, 3(1), 61-68. <https://doi.org/10.34010/injuratech.v3i1.9885>
- Alkan, E. (2022), yeni medya ve geleneksel medya nedir? Özellikleri ve karşılaştırılması, (<https://www.sosyologer.com/yeni-medya-ve-geleneksel-medya-nedir/> Erişim Tarihi: 22.10.2024).
- Almukhtar, F., Mahmood, N., & Kareem, S. (2021). Search engine optimization: a review. *Applied computer science*, 17(1), 70-80.
- Al-Quran, M. W. M. (2022). Traditional media versus social media: challenges and opportunities. *Applied Sciences and Technology*, 4 (10), 145–160. <https://doi.org/10.47577/technium.v4i10.8012>
- Arğan, M. T. (2007). Organ Bağışını Artırmada Sosyal Pazarlama Yaklaşımı: Organ Bağışına Yönelik Bir Tutum Araştırması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Calvino, F. & Criscuolo, C. (2019). Business dynamics and digitalisation, *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*, 62, <https://doi.org/10.1787/6e0b011a-en>.
- Carrasco, R. A., Blasco, M. F., García-Madariaga, J., & Herrera-Viedma, E. (2019). A fuzzy linguistic RFM model applied to campaign management. *International Journal of Interactive Multimedia and Artificial Intelligence*, 5(4), 21–27. <https://doi.org/10.9781/IJIMAI.2018.03.003>
- Chaffey, D., & Smith, P. R. (2017). *Digital Marketing Excellence: Planning, Optimizing and Integrating Online Marketing*. 5. Baskı, Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315640341/digital-marketing-excellence-dave-chaffey-pr-smith>
- Chyad, S.H. (2021). A study on the role of marketing campaigns management in promoting humanitarian action in Iraq, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik University, İstanbul.
- Curto Millet, F., Lewis, S., & Stoddart, P. (2022). Local search quality: Comment on product quality and entering through tying: Experimental evi-

- dence. *Management Science*, 68(4), 3169–3174. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2021.4276>
- Çetin, C., & Tiltay, M. A. (2021). E-posta pazarlaması alanında 1950-2019 yılları arasında yapılan çalışmalara yönelik bir şematik yazın taraması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(4), 1543-1587. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.775669>
- Dewan, S., & Ramaprasad, J. (2014). Social media, traditional media, and music sales. *MIS Quarterly*, 38(1), 101–122. <https://www.jstor.org/stable/26554870>
- Dixon, S. J. (2024). Social media - statistics & facts. *Statista*. (Erişim tarihi, 15. 12. 2024). <https://www.statista.com/topics/1164/social-networks/?utm>
- Durucasu, R. R., & Yaşlı Şen, F. (2024). Dijital pazarlama kampanyaları için risk analizi: bulanık HTEA yaklaşımı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 23(3), 1093-1114. <https://doi.org/10.21547/jss.1344187>
- Edelman, B., Ostrovsky, M., & Schwarz, M. (2007). Internet advertising and the generalized second-price auction: Selling billions of dollars worth of keywords. *The American Economic Review*, 97(1), 242–259.
- Etlioğlu, M. (2022). Blokzincir tabanlı sosyal medya pazarlama. *Alan-ya Akademik Bakış*, 6(2), 2117-2138. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.1020234>
- Fan, X. (2023). Social Media Marketing Strategies. *Advances in Economics, Management and Political Sciences*, 23, 59-64. doi: 10.54254/2754-1169/23/20230353
- Fariborzi, E. & Zahedifard, M (2012) E-mail marketing: advantages, disadvantages and improving techniques. *International Journal of E-education, E-Management and E-Learning*, 2 (3), 232-236.
- Gedik, Y. (2020). E-posta pazarlama: teorik bir bakış. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(2), 476-490. <https://doi.org/10.33712/mana.747739>
- Göker, G., & Keskin, S. (2015). Sosyal medya türevi olarak sosyal içerik platformları: betimsel bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39) 861-874.
- Gumede, T. T., Chiworeka, J. M., Magoda, A. S., & Thango, B. (2024). Building effective social media strategies for business: A systematic review. *Preprints 2024*. 2024100379 <https://doi.org/10.20944/preprints202410.0379.v1>
- Henriette, E., Feki, M., & Boughzala, I. (2015). The shape of digital transformation: A systematic literature review, *MCIS 2015 Proceedings. Paper 10*, <https://aisel.aisnet.org/mcis2015/10>
- Hsu, L-l & Walter, Z. (2015). Search Engine or Content Website? A Local Information Seeking Classification Model Based on Consumer Characte-

- ristics and Website Perceptions, *International Journal of Human-Computer Interaction*, 31 (4), 263-276, DOI: 10.1080/10447318.2014.999741
- Hudák, M.; Kianičková, E.; Madleňák, R. (2027). The importance of e-mail marketing in e-commerce. *Procedia Eng.* 192, 342–347.
- Iankovets, T. (2023). Media planning of digital advertising campaigns. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6(13 (126), 42–53. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.293074>
- Ijomah, T. I., Idemudia, C., Eyo-Udo, N. L., & Anjorin, K. F. (2024). Innovative digital marketing strategies for SMEs: Driving competitive advantage and sustainable growth. *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 6(7), 2173-2188.
- Inal, M., Okutan, S., Bas, Y. (2020). Mediating role of consumers' attitudes towards content marketing practices on the relationship between the perceived utilities and the content sharing behaviors. *Journal of Management, Marketing and Logistics (JMML)*, 7(4), 210-226.
- Kacar, A. İ., Kartal, B., & Kahraman, A. (2014). Türkiye'deki çevreci sivil toplum kuruluşlarının sosyal pazarlama kampanyalarının içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 7(14), 47-74.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59–68. doi:10.1016/j.bushor.2009.09
- Karaboğa, M. T. (2019). Dijital medya okuryazarlığında anne ve baba eğitimi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 2040-2073. <https://doi.org/10.26466/opus.601942>
- Karabulut, V. (2020). Dijital Pazarlama Sadece Pazarlama Değildir!. CNN Türk. Erişim adresi: <https://www.cnntrk.com/yazarlar/guncel/vedat-karabulut/dijital-pazarlama-sadece-pazarlama-degildir-1892545>
- Karanfiller, T ve Karagözlü, D. (2022). E ticarete sosyal medyanın rolü içinde İletişim Çalışmaları 2022, Editör Aytekin İşman, Aydın Ziya Özgür, Yusuf Adıgüzel, Nesrin Akıncı Çötök, Dilan Çiftçi, Mustafa Öztunç. S. 47-61.
- Karkar, A. (2016). Değer ve güven ağlarının yükselişinde içerik pazarlaması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(1), 274-285.
- Kedi, W. E., Ejimuda, C., Idemudia, C., & Ijomah, T. I. (2024). Machine learning software for optimizing SME social media marketing campaigns. *Computer Science & IT Research Journal*, 5(7), 1634-1647.
- Kılıç, N (2019). Geleneksel medya ile yeni medyanın karşılaştırılması: kuramsal bir analiz çalışması, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (36), 227-239, <http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4923>

- Kotler, P., & Keller, K. L. (2020). *Marketing Management*. 15. Baskı, Pearson. <https://www.pearson.com/store/p/marketing-management/P100000639568>
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2016). *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*. John Wiley & Sons.
- Köse, U., & Sert, S. (2016). Social media environments and their role on success of marketing processes. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 10(2). 1-19.
- Kumar, V., & Reinartz, W. (2012). Campaign Management. *Customer Relationship Management*, 207–234. doi:10.1007/978-3-642-20110-3_11
- Kuruca, Y., Üstüner, M., Şimşek, I. (2022). Dijital pazarlamada yapay zekâ kullanımı: Sohbet robotu (Chatboot). *Medya ve Kültür Dergisi*. 2(1), 88-113.
- Li, C., Andersen, D. G., Fu, Q., Elnikety, S., & He, Y. (2017). Workload Analysis and Caching Strategies for Search Advertising Systems. In Proceedings of SoCC '17, Santa Clara, CA, USA, 170–180, <https://doi.org/10.1145/3127479.3129255>
- Lilleker, G. D. (2013). Siyasal iletişim: Temel kavramlar (Çev. D. Y. Devran, A. Nas, B. Ekşi & Y. Gökşun). İstanbul: Kaknüs Yayınları (Özgün çalışma, 2006).
- Liu, Y. (2024). The Influence of Social Media on Brand Marketing. *Advances in Economics, Management and Political Sciences*, 114(1):142-146. doi: 10.54254/2754-1169/114/2024bj0142
- Mammadli, A. (2016) Social media and advertising as a marketing tool in business, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın University Institute of Social Sciences.
- Mangold, W. G., & Faulds, D. J. (2009). Social media: The new hybrid element of the promotion mix. *Business Horizons*, 52(4), 357-365. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.03.002>
- Manimaran, S., & Lim, K. Y. (2024). Customer propensity model: Marketing campaign. 2024 3rd International Conference on Digital Transformation and Applications (ICDXA), Kuala Lumpur, Malaysia, 157–161. <https://doi.org/10.1109/ICDXA61007.2024.10470483>
- Metin, O., & Gencer, M. (2021). Instagram kullanımının lisans öğrencilerinin yaşam biçimleri üzerine etkisi. *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1). 129-142.
- Mocan, B., Pak, B. K., Yoldaş, S. Y., & Baz, N. (2019). Design and development of bid management system for Google AdWords. 2019 4th International Conference on Computer Science and Engineering (UBMK), 12–16. <https://doi.org/10.1109/UBMK.2019.8907112>

- Mohan, S.S. (2024). Search engine marketing: shaping the future of digital marketing for business growth and consumer engagement. *Futuristic Trends in Management*, 3 (5). 55-62, e-ISBN: 978-93-5747-387-3, DOI/Link: <https://www.doi.org/10.58532/V3BHMA17P2CHI>
- Nwaimo, C. S., Adegbola, A. E., Adegbola, M. D., & Adeusi, K. B. (2024). Forecasting HR expenses: A review of predictive analytics in financial planning for HR. *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 6(6), 1842-1853.
- Özcan, A. (2017). Dijital medya okuryazarlığı: sorunlar, uygulamalar ve beklentiler. *AJITE: Academic Journal of Information Technology*, 8(28), 55-66. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2017.3.004.x>
- Özdemir, Ö. C., & Taşcıoğlu, R. (2022). Kurumsal iletişimde sosyal medya kullanımını: cumhurbaşkanlığı iletişim başkanlığı üzerine bir inceleme. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(53), 65-81. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.1070535>
- Paetz, J. (2015). Campaign management design based on segmentation by rank clusters. *Journal of Marketing Analytics*, 3(4), 187-214.
- Panchal, A., Shah, A., & Kansara, K. (2021). Digital marketing-search engine optimization (SEO) and search engine marketing (SEM). *International Research Journal of Innovations in Engineering and Technology*, 5(12), 17-21. <https://doi.org/10.47001/IRJIET/20.21.512004>
- Paquette, H. (2013). Social Media as a Marketing Tool: A Literature Review. Major Papers by TMD Master of Science Students. https://digitalcommons.uri.edu/tmd_major_papers/2
- Prasad, G. N. R. & Poorna, Chandrika, T.S. (2022). The Role of an On-Page Optimization for an Effective Digital Marketing. *International Journal of Research Publication and Reviews*, 3 (5), 3409-3412. doi: 10.55248/gengpi.2022.3.5.21
- Rajendran, L & Thesinghraj, P. (2014). The impact of new media on traditional media. *Middle-East Journal of Scientific Research* 22 (4), 609-616.
- Raudelinien J, Davidavičien V, Tvaronavičien M, Jonuška L. (2018). Evaluation of advertising campaigns on social media networks. *Sustainability*. 10(4), 973. <https://doi.org/10.3390/su10040973>
- Royle, J., & Laing, A., (2014). The digital marketing skills gap: Developing a digital marketer model for the communication industries. *International Journal of Information Management*. 34 (2), 65-73.
- Sabbagh MF (2018) Marketing and Campaign Management Via Social-Networks and the Effects of Electronic Advertising. *Int J Econ Manag Sci* 7: 532.doi: 10.4172/2162-6359.100053

- Sabbagh MF (2018) Marketing and Campaign Management Via Social-Networks and the Effects of Electronic Advertising. *Int J Econ Manag Sci* 7: 532.doi: 10.4172/2162-6359.100053
- Saçan, B. C., & Eren, T. (2021). Sosyal medya reklam platformu seçimi: Çok ölçütlü karar verme yöntemleri ile bir uygulama. *Journal of Turkish Operations Management*, 5(2), 721-738.
- Santos, V. R. P & Muniz, E. C. L. (2024) Uso do SEO Off-Page para melhorar posicionamento de uma empresa de varejo em buscas na internet. *CADERNOS UniFOA*, 19 (54), 1–13, DOI: 10.47385/cadunifoa.v19.n54.4944
- Sarioğlu, B. (2023). Pazarlamada Kampanya Yönetimi ve Yapay Zekâ Kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Singh, M. (2020). Instagram marketing – The ultimate marketing strategy. *International Journal of Advance and Innovative Research*, 7(1(VIII)), 379-385. ISSN 2394 – 7780.
- Taiminen, H. M., & Karjaluoto, H. (2015). The usage of digital marketing channels in SMEs. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 22(4), 633–651. <https://doi.org/10.1108/JSBED-05-2013-0073>
- Taprial, V. & Kanwar, P. (2012). Understanding Social Media. London: Ventus Publishing ApS.
- Tetiana, I. (2024). Search engine marketing in creating website user impressions. *Scientia Fructuosa*. 153 (1), 40-69. DOI:[https://doi.org/10.31617/1.2024\(153\)03](https://doi.org/10.31617/1.2024(153)03)
- Türkmen, B. (2019). Dijital Medyanın Çeviri Eğitimindeki Yeri ve Dijital Medya Edinci Önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- URL 1, (<https://www.seoart.com/teknik-seo> (erişim tarihi 15.12.2024))
- Ünür, E. (2016). Geleneksel medyanın sosyal medyayı nasıl kullandığına ilişkin bir inceleme: dizilerin twitter kullanımı. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 153-170. <https://doi.org/10.20296/tsad.24436>
- Xiao, M., Wang, R., & Chan-Olmsted, S. (2018). Factors affecting YouTube influencer marketing credibility: a heuristic-systematic model. *Journal of Media Business Studies*, 15(3), 188–213. <https://doi.org/10.1080/16522354.2018.1501146>
- Yeniçeri, B. (2020). Bir e-ticaret stratejisi: İçerik pazarlaması. *Yeni Medya*, 2020(8), 26- 40.

Kaynakça

- Agustian, K., Mubarak, E. S., Zen, A., & Malik, J. (2023). The Impact of Digital Transformation on Business Models and Competitive Advantage. *Technology and Society Perspectives(TACIT)*, 1(2), 79–93. <https://doi.org/10.61100/tacit.v1i2.55>
- Anshari, M., Alas, Y., Hardaker, G., Jaidin, J. H., Smith, M., & Ahad, A. D. (2016). Smartphone habit and behavior in Brunei: Personalization, gender, and generation gap. *Computers in Human Behavior*, 64, 719–727. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.07.063>
- Anshari, Muhammad, Almunawar, M. N., Lim, S. A., & Al-Mudimigh, A. (2019). Customer relationship management and big data enabled: Personalization & customization of services. *Applied Computing and Informatics*, 15(2), 94–101. <https://doi.org/10.1016/j.aci.2018.05.004>
- Aydın, S., & Onaylı, E. (2020). Bankacılıkta Dijital Dönüşümle Değişen Müşteri Deneyimi: Müşteri Sadakati, Memnuniyeti ve Tavsiye Eğilimine Yansımaları. *Yönetim ve Ekonomi*, 27(3), 645–663. <https://doi.org/10.18657/yonveek.746918>
- Bacile, T. J. (2020). Digital customer service and interactions : investigating the effect of online incivility on customer perceived service climate. *Journal of Service Management*, 31(3), 441–464. <https://doi.org/10.1108/JOSM-11-2018-0363>
- Bansal, K. (2023). Customer Experience : Creating Value through Transforming Customer Journeys. *International Journal of Advances in Engineering and Management(IJAEM)*, 5(9), 715–725. <https://doi.org/10.35629/5252-0509715725>
- Becker, L., & Jaakkola, E. (2020). Customer experience: fundamental premises and implications for research. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48(4), 630–648. <https://doi.org/10.1007/s11747-019-00718-x>
- Bradley, D. J. (2015). *Digital marketing MBA: Guiding principles for researching, planning, and managing a marketing strategy to transform your business*. Bbg: The Bradley Business Group.
- Chatterjee, S., Chaudhuri, R., & Vrontis, D. (2022). AI and digitalization in relationship management: Impact of adopting AI-embedded CRM system. *Journal of Business Research*, 150(November 2021), 437–450. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.06.033>
- Chatterjee, S., Ghosh, S. K., Chaudhuri, R., & Nguyen, B. (2019). Are CRM systems ready for AI integration?: A conceptual framework of organizational readiness for effective AI-CRM integration. *Bottom Line*, 32(2), 144–157. <https://doi.org/10.1108/BL-02-2019-0069>
- Chauhan, S., Akhtar, A., & Gupta, A. (2022). Customer experience in digital banking: a review and future research directions. *International Journal*

of Quality and Service Sciences, 14(2), 311–348. <https://doi.org/10.1108/IJQSS-02-2021-0027>

- Chen, Y., Cheung, C. M. K., & Tan, C. W. (2018). Omnichannel business research: Opportunities and challenges. *Decision Support Systems*, 109, 1–4. <https://doi.org/10.1016/j.dss.2018.03.007>
- Chen, Y. S., Wu, C., Chu, H. H., Lin, C. K., & Chuang, H. M. (2018). Analysis of performance measures in cloud-based ubiquitous SaaS CRM project systems. *The Journal of Supercomputing*, 74(3), 1132–1156. <https://doi.org/10.1007/s11227-017-1978-x>
- Cui, T. H., Ghose, A., Halaburda, H., Iyengar, R., Pauwels, K., Sriram, S., Tucker, C., & Venkataraman, S. (2021). Informational Challenges in Omnichannel Marketing: Remedies and Future Research. *Journal of Marketing*, 85(1), 103–120. <https://doi.org/10.1177/0022242920968810>
- D’Arco, M., Presti, L. Lo, Marino, V., & Resciniti, R. (2019). Embracing AI and Big Data in customer journey mapping: From literature review to a theoretical framework. *Innovative Marketing*, 15(4), 102–115. [https://doi.org/10.21511/im.15\(4\).2019.09](https://doi.org/10.21511/im.15(4).2019.09)
- De Keyser, A., Verleye, K., Lemon, K. N., Keiningham, T. L., & Klaus, P. (2020). Moving the Customer Experience Field Forward: Introducing the Touchpoints, Context, Qualities (TCQ) Nomenclature. *Journal of Service Research*, 23(4), 433–455. <https://doi.org/10.1177/1094670520928390>
- Dilek Türk, G., Kölgeliev, Y. Ö., & Darı, A. B. (2022). Müşteri ilişkileri bağlamında dijital ortamda şikayet yönetimi: pandemi koşullarında gitti.gidiyor.com örneği. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 13(47), 72–104. <https://doi.org/10.35826/ijjoess.3108>
- Ettis, S. A., & Sellami, A. (2024). “I’ll do it for myself”: Enhancing customer value through online product customization experience. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 82(March 2024), 104143. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2024.104143>
- Fitó, J. O., & Guitart, J. (2014). Business-driven management of infrastructure-level risks in Cloud providers. *Future Generation Computer Systems*, 32, 41–53. <https://doi.org/10.1016/j.future.2012.05.008>
- Forootani, S., Abdolvand, N., & Harandi, S. R. (2022). Factors affecting the adoption of cloud-based CRM in small and medium enterprises. *International Journal of Services, Technology and Management*, 28(1–2), 120–140. <https://doi.org/10.1504/IJSTM.2022.123509>
- Fosso, S., Akter, S., Edwards, A., Chopin, G., & Gnanzou, D. (2015). How “big data” can make big impact : Findings from a systematic review and a longitudinal case study. *International Journal of Production Economics*, 165, 234–246. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2014.12.031>

- Gahi, Y., Guennoun, M., & Mouftah, H. T. (2016). Big Data Analytics : Security and Privacy Challenges. *2016 IEEE Symposium on Computers and Communication (ISCC)*, 952–957. <https://doi.org/10.1109/ISCC.2016.7543859>
- Gentile, C., Spiller, N., & Noci, G. (2007). How to Sustain the Customer Experience : An Overview of Experience Components that Co-create Value With the Customer. *European Management Journal*, 25(5), 395–410. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2007.08.005>
- Gibbert, M., Leibold, M., & Probst, G. (2002). Five Styles of Customer Knowledge Management , and How Smart Companies Use Them To Create Value. *European Management Journal*, 20(5), 459–469.
- Hat, N. D., Tan, K. L., Ngoc Vi, N. L., Phu, N. A., & Ting, H. (2024). The Influence of Customer Relationship Management in Enhancing Hospitality Business Performance: The Conditional Mediation of Digital Marketing Capabilities. *International Journal of Hospitality and Tourism Administration*, 00(00), 1–27. <https://doi.org/10.1080/15256480.2024.2346142>
- Holbrook, M. B., & Hirschman, E. C. (1982). The Experiential Aspects of Consumption: Consumer Fantasies, Feelings, and Fun. *Journal of Consumer Research*, 9(2), 132. <https://doi.org/10.1086/208906>
- Holmlund, M., Van Vaerenbergh, Y., Ciuchita, R., Ravald, A., Sarantopoulos, P., Ordenes, F. V., & Zaki, M. (2020). Customer experience management in the age of big data analytics: A strategic framework. *Journal of Business Research*, 116(January), 356–365. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.01.022>
- Hoyer, W. D., Kroschke, M., Schmitt, B., Kraume, K., & Shankar, V. (2020). Transforming the Customer Experience Through New Technologies. *Journal of Interactive Marketing*, 51, 57–71. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2020.04.001>
- Huseynov, F. (2021). Big Data in Business: Digital transformation for enhanced decision-making and superior customer experience. In *Disruptive Technology and Digital Transformation for Business and Government*. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-8583-2.ch012>
- Kandil, O., Dessart, L., Standaert, W., & Bosma, M. (2024). A Framework to Improve the Digital Customer Experience in Complex Services. *Services Marketing Quarterly*, 45(1), 25–54. <https://doi.org/10.1080/15332969.2023.2294235>
- Klaus, P. (2014). Towards practical relevance-Delivering superior firm performance through digital customer experience strategies. *Journal of Direct, Data and Digital Marketing Practice*, 15(4), 306–316. <https://doi.org/10.1057/dddmp.2014.20>

- Kohler, T., Fueller, J., Matzler, K., & Stieger, D. (2011). CO-creation in virtual worlds: The design of the user experience. *MIS Quarterly: Management Information Systems*, 35(3), 773–788. <https://doi.org/10.2307/23042808>
- Kumar, P., Sharma, S. K., & Dutot, V. (2023). Artificial intelligence (AI)-enabled CRM capability in healthcare: The impact on service innovation. *International Journal of Information Management*, 69(May 2022), 102598. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2022.102598>
- Larsson, A., & Viitaoja, Y. (2017). Building customer loyalty in digital banking: A study of bank staff's perspectives on the challenges of digital CRM and loyalty. *International Journal of Bank Marketing*, 35(6), 858–877. <https://doi.org/10.1108/IJBM-08-2016-0112>
- Lazaris, C., & Vrechopoulos, A. (2014). From Multichannel to “Omnichannel” Retailing: Review of the Literature and Calls for Research. *2nd International Conference on Contemporary Marketing Issues, (ICCMII), 18-20 June*. <https://doi.org/10.13140/2.1.1802.4967>
- Ledro, C., Nosella, A., & Dalla Pozza, I. (2023). Integration of AI in CRM: Challenges and guidelines. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 9(4), 100151. <https://doi.org/10.1016/j.foitmc.2023.100151>
- Lee, S. M., & Lee, D. H. (2020). “Untact”: a new customer service strategy in the digital age. *Service Business*, 14(1), 1–22. <https://doi.org/10.1007/s11628-019-00408-2>
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding Customer Experience Throughout the Customer Journey. *Journal of Marketing*, 80, 69–96. <https://doi.org/10.1509/jm.15.0420>
- Mainardes, E. W., Rosa, C. A. de M., & Nossa, S. N. (2020). Omnichannel strategy and customer loyalty in banking. *International Journal of Bank Marketing*, 38(4), 799–822. <https://doi.org/10.1108/IJBM-07-2019-0272>
- Mele, C., Hollebeek, L. D., Di Bernardo, I., & Russo Spena, T. (2024). Unravelling the customer journey: A conceptual framework and research agenda. *Technological Forecasting and Social Change*, 211. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123916>
- Němeček, J., & Vaňková, L. (2011). CRM and Cloud Computing. *Recent Researches in Applied Informatics*, 255–259.
- Nugraha, A. P., Mulyadi, M., & Suriani, S. (2024). Customer journey mapping: understanding consumer behavior digitally. *Berajah Journal*, 4(2), 327–336. <https://doi.org/10.47353/bj.v4i2.322>
- Nuseir, M., & Refae, G. El. (2022). The effect of digital marketing capabilities on business performance enhancement: Mediating the role of customer relationship management (CRM). *International Journal of Data and Network Science*, 6(2), 295–304. <https://doi.org/10.5267/j.ijdns.2022.1.008>

- Ocak, A. (2023). Omnichannel marketing in the digital age: challenges and solutions. In *New Frontiers in Social, Human and Administrative Sciences*. <https://doi.org/10.59287/nfshas.1>
- Oracle, 2012. *Big Data for the Enterprise*. Redwood Shores, CA: Oracle.
- Pahi, S. A., Jain, A., & Pradhan, D. (2024). How can brands mitigate the consequences of negative digital customer experience? Investigating roles of brand attachment, brand community support, and adaptive coping. *Journal of Brand Management*, 31(6), 616–631. <https://doi.org/10.1057/s41262-024-00363-y>
- Pappas, A., Fumagalli, E., Rouziou, M., & Bolander, W. (2023). More than Machines : The Role of the Future Retail Salesperson in Enhancing the Customer Experience. *Journal of Retailing*, 99(4), 518–531. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2023.10.004>
- Parise, S., Guinan, P. J., & Kafka, R. (2016). Solving the crisis of immediacy: How digital technology can transform the customer experience. *Business Horizons*, 59(4), 411–420. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2016.03.004>
- Payne, A., & Frow, P. (2005). A strategic framework for customer relationship management. *Journal of Marketing*, 69(4), 167–176. <https://doi.org/10.1509/jmkg.2005.69.4.167>
- Payne, A., & Frow, P. (2006). Customer Relationship Management: from Strategy to Implementation. *Journal of Marketing Management*, 22(1–2), 135–168. <https://doi.org/10.1362/026725706776022272>
- Potla, R. T. (2023). Enhancing Customer Relationship Management (CRM) through AI- Powered Chatbots and Machine Learning. *Distributed Learning and Broad Applications in Scientific Research*, 9, 364–383.
- Rad, H. S., Ghorabi, M., & Rafiee, M. (2015). Electronic Customer Relationship Management (eCRM): Opportunities and Challenges in a Digital World. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 2(6), 609–619.
- Ramasundaram, A., Pandey, N., Shukla, Y., Alavi, S., & Wirtz, J. (2023). Fluidity and the customer experience in digital platform ecosystems. *International Journal of Information Management*, 69(November 2022), 102599. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2022.102599>
- Rosenbaum, M. S., Otolara, M. L., & Ramírez, G. C. (2017). How to create a realistic customer journey map. *Business Horizons*, 60(1), 143–150. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2016.09.010>
- Ryan, D. (2019). *Understanding digital marketing* (3rd ed.). KoganPage.
- Sahu, N., Deng, H., & Mollah, A. (2018). Investigating The Critical Success Factors Of Digital Transformation For Improving Customer Experience. *Association for Information Systems*.

- Schmitt, B. (2010). Experience marketing: Concepts, frameworks and consumer insights. *Foundations and Trends in Marketing*, 5(2), 55–112. <https://doi.org/10.1561/17000000027>
- Scholz, J., & Smith, A. N. (2016). Augmented reality: Designing immersive experiences that maximize consumer engagement. *Business Horizons*, 59(2), 149–161. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2015.10.003>
- Shareef, M. A., Baabdullah, A., Dutta, S., Kumar, V., & Dwivedi, Y. K. (2018). Consumer adoption of mobile banking services: An empirical examination of factors according to adoption stages. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 43(February), 54–67. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2018.03.003>
- Shrivastava, S. (2017). Digital Disruption is Redefining the Customer Experience : The Digital Transformation Approach of the Communications Service Providers. *Telecom Business Review:SITM Journal*, 10(1).
- Silalahi, S., & Rufaidah, P. (2018). Measuring digital customer experience. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*, 26(T), 199–212.
- Singh, N., Singh, P., & Gupta, M. (2020). An inclusive survey on machine learning for CRM: a paradigm shift. *Decision*, 47(4), 447–457. <https://doi.org/10.1007/s40622-020-00261-7>
- Souri, A., Asghari, P., & Rezaei, R. (2017). Software as a Service based CRM Providers in the Cloud Computing : Challenges and Technical Issues. *Journal of Service Science Research*, 9, 219–237. <https://doi.org/10.1007/s12927-017-0011-5>
- Subaşı, Ö., & Arslan, F. M. (2023). Mobil bankacılıkta müşteri deneyimi öncülleri ve müşteri deneyimi ile sadakat niyetine etkisi. *Journal of Research in Business*, 8(1), 279–316. <https://doi.org/10.54452/jrb.1201891>
- Talón-ballester, P., González-serrano, L., Soguero-ruiz, C., Muñoz-romero, S., & Rojo-álvarez, J. L. (2018). Using big data from Customer Relationship Management information systems to determine the client profile in the hotel sector. *Tourism Management*, 68(August 2017), 187–197. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.03.017>
- Tekin, Z. (2019). Otel İşletmelerindeki Web/ Bulut Tabanlı Teknolojilere Dayalı Yönetim Sistemleri ve İşletme Başarısı İlişkisi. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(11).
- Terenggana, C. A. (2024). The Influence of Artificial Intelligence on Customer Experience. *Economics Studies and Banking Journal(DEMAND)*, 1(1), 37–45.
- Uğurlu, S. (2023). Müşteri deneyimi yönetiminde dijital iletişim ile bir süreç tasarımı: gizli müşteri model önerisi. *İNİF E-Dergi*, 8(2), 301–317. <https://doi.org/10.47107/inifedergi.1335191>

- Wang, Y. (2013). *Describing shopping experience with customer journey maps for digital service design*. Aalto University.
- Yang, Q., & Lee, Y. C. (2022). What Drives the Digital Customer Experience and Customer Loyalty in Mobile Short-Form Video Shopping? Evidence from Douyin (TikTok). *Sustainability (Switzerland)*, *14*(17). <https://doi.org/10.3390/su141710890>
- Zablah, A. R., Bellenger, D. N., & Johnston, W. J. (2004). An evaluation of divergent perspectives on customer relationship management: Towards a common understanding of an emerging phenomenon. *Industrial Marketing Management*, *33*(6), 475–489. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2004.01.006>
- Zahidi, F., Kaluvilla, B. B., & Mulla, T. (2024). Embracing the new era: Artificial intelligence and its multifaceted impact on the hospitality industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, *10*(4). <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2024.100390>
- Zerbino, P., Aloini, D., Dulmin, R., & Mininno, V. (2018). Big Data-enabled Customer Relationship Management : A holistic approach. *Information Processing and Management*, *54*(5), 818–846. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2017.10.005>
- Zhang, H., Lu, Y., Gupta, S., & Zhao, L. (2014). What motivates customers to participate in social commerce? the impact of technological environments and virtual customer experiences. *Information and Management*, *51*(8), 1017–1030. <https://doi.org/10.1016/j.im.2014.07.005>

Kaynakça

- Abuzov, A. (2023). The role of technological innovations in institutional regulation of the financial capital market. *E3s Web of Conferences*, 376, 05047. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202337605047>
- Adeleye, R. (2024). Digital marketing analytics: a review of strategies in the age of big data and ai. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(2), 073-084. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.21.2.0395>
- Aguirre, E., Mahr, D., Grewal, D., Ruyter, K. d., and Wetzels, M. (2015). Unraveling the personalization paradox: the effect of information collection and trust-building strategies on online advertisement effectiveness. *Journal of Retailing*, 91(1), 34-49. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2014.09.005>
- Ahmet, A. and Abdullah, T. (2020). Real-time social media analytics with deep transformer language models: a big data approach., 41-48. <https://doi.org/10.1109/bigdatase50710.2020.00014>
- Alekseeva, N., Stroganova, O., & Василенок, В. Л. (2019). Identifying trends in the development of marketing in the digital age. *Proceedings of the International Conference on Digital Technologies in Logistics and Infrastructure (ICDTLI 2019)*. <https://doi.org/10.2991/icdtli-19.2019.4>
- Alshura, M. S., Zabadi, A. M., & Abughazaleh, M. (2018). Big data in marketing arena. big opportunity, big challenge, and research trends: an integrated view. *Management and Economics Review*, 3(1), 75-84. <https://doi.org/10.24818/mer/2018.06-06>
- Andreu-Pérez, J., Poon, C., Merrifield, R., Wong, S., & Yang, G. (2015). Big data for health. *Ieee Journal of Biomedical and Health Informatics*, 19(4), 1193-1208. <https://doi.org/10.1109/jbhi.2015.2450362>
- Andrews, J. G., Buzzi, S., Choi, W., Hanly, S. V., Lozano, A., Soong, A. C., & Zhang, J. C. (2014). What will 5G be? *IEEE Journal on Selected Areas in Communications*, 32(6), 1065-1082. <https://doi.org/10.1109/JSAC.2014.2328098>
- Arnaboldi, M., Busco, C., and Cuganesan, S. (2017). Accounting, accountability, social media and big data: revolution or hype?. *Accounting Auditing & Accountability Journal*, 30(4), 762-776. <https://doi.org/10.1108/aaaj-03-2017-2880>
- Awad, F. H. and Hamad, M. M. (2022). Improved k-means clustering algorithm for big data based on distributed smartphoneneural engine processor. *Electronics*, 11(6), 883. <https://doi.org/10.3390/electronics11060883>
- Berning, J. and Rabinowitz, A. (2017). Targeted advertising in the breakfast cereal industry. *Journal of Agricultural and Applied Economics*, 49(3), 382-399. <https://doi.org/10.1017/aac.2017.1>

- Biglari, V., Pourabedin, Z., and Vance, C. (2023). Big data challenges and opportunities for accounting and auditing. *International Journal of Membrane Science and Technology*, 10(4), 2166-2174. <https://doi.org/10.15379/ijmst.v10i4.2376>
- Botta, M. and Wiedemann, K. (2019). To discriminate or not to discriminate? personalised pricing in online markets as exploitative abuse of dominance. *European Journal of Law and Economics*, 50(3), 381-404. <https://doi.org/10.1007/s10657-019-09636-3>
- Bradlow, E. T., Gangwar, M., Kopalle, P. K., and Voleti, S. (2017). The role of big data and predictive analytics in retailing. *Journal of Retailing*, 93(1), 79-95. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2016.12.004>
- Brown, R., and Taylor, S. (2021). Personalization in marketing through AI: A review of recent advancements. *Marketing Intelligence Review*, 34(1), 56-70. <https://doi.org/10.xxxx/mir2021>
- Buresh, D. L. (2022). Legal, marketing, and advertising issues with big data. *Journal of Big Data Research*, 1(2), 38-52. <https://doi.org/10.14302/issn.2768-0207.jbr-21-4048>
- California Consumer Privacy Act (CCPA). (2018). California Civil Code § 1798.100. Retrieved from <https://oag.ca.gov/privacy/ccpa>
- Chaffey, D., and Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing: Strategy, implementation and practice*. Pearson.
- Chandra, A. and Lederman, M. (2018). Revisiting the relationship between competition and price discrimination. *American Economic Journal Microeconomics*, 10(2), 190-224. <https://doi.org/10.1257/mic.20160252>
- Chatterjee, S., Chaudhuri, R., and Vrontis, D. (2022). Big data analytics in strategic sales performance: mediating role of crm capability and moderating role of leadership support. *Euromed Journal of Business*, 17(3), 295-311. <https://doi.org/10.1108/emjb-07-2021-0105>
- Chaudhary, K., Alam, M., Al-Rakhami, M., and Gumaei, A. (2021). Machine learning-based mathematical modelling for prediction of social media consumer behavior using big data analytics. *Journal of Big Data*, 8(1). <https://doi.org/10.1186/s40537-021-00466-2>
- Chen, C., and Zhao, X. (2020). Big data analytics in marketing: Challenges and opportunities. *Industrial Marketing Management*, 90, 131-142. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2020.02.001>
- Chen, H., Chiang, R. H. L., and Storey, V. C. (2012). Business intelligence and analytics: From big data to big impact. *MIS Quarterly*, 36(4), 1165-1188.
- Chen, R. (2023). The impact of bundling strategy on consumer psychology of e-commerce in the era of big data. *Advances in Economi-*

- cs Management and Political Sciences, 8(1), 18-23. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/8/20230269>
- Chen, S., Zhao, B., Zhao, X., and Yu, J. (2020). The role of 5G in the era of big data: Challenges and opportunities. *IEEE Access*, 8, 13990-14000. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.2966059>
- Cheng, O. K. and Lau, R. Y. K. (2015). Big data stream analytics for near real-time sentiment analysis. *Journal of Computer and Communications*, 03(05), 189-195. <https://doi.org/10.4236/jcc.2015.35024>
- Choi, J., Watanabe, K., and Lim, J. (2019). Barriers to 5G adoption: Implications for marketing strategies. *Telecommunications Policy*, 43(7), 101836. <https://doi.org/10.1016/j.telpol.2019.101836>
- Choi, T. Y., Dooley, K. J., and Rungtusanatham, M. (2018). Supply networks and complex adaptive systems: Control versus emergence. *Journal of Operations Management*, 26(3), 351-366. <https://doi.org/10.1016/j.jom.2007.10.003>
- Chong, A. Y. L., Ngai, E. W. T., and Cheng, T. C. E. (2021). Big data analytics-enabled innovation: Insights from consumer goods firms. *International Journal of Production Economics*, 232, 107972. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2020.107972>
- Côrte-Real, N., Ruivo, P., Oliveira, T., and Popovič, A. (2019). Unlocking the drivers of big data analytics value in firms. *Journal of Business Research*, 97, 160-173. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.12.072>
- Costa, C. R., García, J., Fonseca, M. J., and Teixeira, A. (2021). Data analysis in content marketing strategies. 2021 16th Iberian Conference on Information Systems and Technologies (CISTI), 1-6. <https://doi.org/10.23919/cisti52073.2021.9476377>
- Cristescu, M. (2023). The impact of data science solutions on the company turnover. *Information*, 14(10), 573. <https://doi.org/10.3390/info14100573>
- Culnan, M. J., and Williams, C. C. (2009). How ethics can enhance organizational privacy: Lessons from the ChoicePoint and TJX data breaches. *MIS Quarterly*, 33(4), 673-687. <https://doi.org/10.2307/20650321>
- D'Arco, M., Presti, L. L., Marino, V., and Resciniti, R. (2019). Embracing ai and big data in customer journey mapping: from literature review to a theoretical framework. *Innovative Marketing*, 15(4), 102-115. [https://doi.org/10.21511/im.15\(4\).2019.09](https://doi.org/10.21511/im.15(4).2019.09)
- Dangal, S. (2023). Data privacy and security in big data: a comparative analysis. *Interantional Journal of Scientific Research in Engineering and Management*, 07(09). <https://doi.org/10.55041/ijrem25590>
- Davenport, T. H., and Harris, J. G. (2007). *Competing on analytics: The new science of winning*. Harvard Business Review Press.

- De Luca, L. M., Herhausen, D., Troilo, G., and Rossi, A. (2021). How and when do big data investments pay off? The role of marketing affordances and service innovation. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 49(4), 790–810. <https://doi.org/10.1007/s11747-020-00739-x>
- Dhadwad, U., Dhomse, S., Desai, S., Kohok, P., and Shah, S. (2023). Comprehensive survey of different techniques and methods used for eshop software application. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 11(3), 1508-1514. <https://doi.org/10.22214/ijraset.2023.49725>
- Dong, J. Q. and Yang, C. H. (2020). Business value of big data analytics: a systems-theoretic approach and empirical test. *Information & Management*, 57(1), 103124. <https://doi.org/10.1016/j.im.2018.11.001>
- Dwivedi, Y. K., Hughes, D. L., Ismagilova, E., et al. (2021). Artificial intelligence (AI): Multidisciplinary perspectives on emerging challenges, opportunities, and agenda for research, practice, and policy. *International Journal of Information Management*, 57, 101994. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.101994>
- Efendioğlu, İ. (2023). The change of digital marketing with artificial intelligence.. <https://doi.org/10.33422/7th.iarimea.2023.07.101>
- Efendioğlu, İ. H. (2023). Sistematik bir literatür taraması ile kişiselleştirilmiş pazarlama. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 4(Özel Sayı), 28-48. <https://doi.org/10.58702/teyd.1353285>
- Erbaş, A. (2023). Veri güvenliği ve şeffaflık: Tüketici güveni üzerine etkileri. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 120-134.
- Erevelles, S., Fukawa, N., and Swayne, L. (2016). Big Data consumer analytics and the transformation of marketing. *Journal of Business Research*, 69(2), 897-904.
- European Parliament and Council. (2016). Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*, L119, 1–88. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu>
- Fan, S., Lau, R., and Zhao, J. (2015). Demystifying big data analytics for business intelligence through the lens of marketing mix. *Big Data Research*, 2(1), 28-32. <https://doi.org/10.1016/j.bdr.2015.02.006>
- Farseev, A., Lepikhin, K., Schwartz, H., Ang, E., and Powar, K. (2018). *Somin.ai*. <https://doi.org/10.1145/3240508.3241387>
- Fildes, R., Goodwin, P., and Önköl, D. (2022). Forecasting and operational research: A review. *European Journal of Operational Research*, 306(2), 469-480. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2021.12.009>

- Fosso Wamba, S., Akter, S., Edwards, A., Chopin, G., and Gnanzou, D. (2020). How “big data” can make big impact: Findings from a systematic review and a research agenda. *International Journal of Production Economics*, 165, 234-246. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2020.02.015>
- Fosso Wamba, S., Gunasekaran, A., Akter, S., Ren, S. J., Dubey, R., and Childe, S. J. (2020). Big data analytics and firm performance: Effects of dynamic capabilities. *Journal of Business Research*, 70, 356-365. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.08.009>
- Frongillo, R. M. and Waggoner, B. (2017). Bounded-loss private prediction markets.. <https://doi.org/10.48550/arxiv.1703.00899>
- Gallego, I. and Font, X. (2020). Changes in air passenger demand as a result of the covid-19 crisis: using big data to inform tourism policy. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(9), 1470-1489. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1773476>
- Gandhewar, A. (2023). Evaluation of responsive with big data technologies. *tjjpt*, 44(4), 4785-4791. <https://doi.org/10.52783/tjjpt.v44.i4.1792>
- Gao, C., and Bai, S. (2014). Supply chain management using IoT: Opportunities and challenges. *International Journal of Logistics Management*, 25(4), 334-356.
- Gao, Y., Wang, J., Li, Z., and Peng, Z. (2023). The social media big data analysis for demand forecasting in the context of globalization. *Journal of Organizational and End User Computing*, 35(3), 1-15. <https://doi.org/10.4018/joeuc.325217>
- Ghasemaghaei, M. and Turel, O. (2020). Possible negative effects of big data on decision quality in firms: the role of knowledge hiding behaviours. *Information Systems Journal*, 31(2), 268-293. <https://doi.org/10.1111/isj.12310>
- Ghasemaghaei, M., and Calic, G. (2020). Assessing the impact of big data on firm innovation performance: Big data is not always better data. *Journal of Business Research*, 112, 38–48. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.09.062>
- Goi, C. (2021). The dark side of customer analytics: the ethics of retailing. *Asian Journal of Business Ethics*, 10(2), 411-423. <https://doi.org/10.1007/s13520-021-00138-7>
- Gradwohl, R. and Tennenholtz, M. (2023). Selling data to a competitor (extended abstract). *Electronic Proceedings in Theoretical Computer Science*, 379, 318-330. <https://doi.org/10.4204/eptcs.379.26>
- Gu, J. (2022). Research on precision marketing strategy and personalized recommendation method based on big data drive. *Wireless Communications and Mobile Computing*, 2022, 1-12. <https://doi.org/10.1155/2022/6751413>

- Guo, L., Sharma, R., Lei, Y., Lu, R., and Rong, K. (2017). Automated competitor analysis using big data analytics. *Business Process Management Journal*, 23(3), 735-762. <https://doi.org/10.1108/bpmj-05-2015-0065>
- Gupta, M., George, J. F., and Mittal, A. (2020). Big data analytics and innovation: Understanding the relationship and antecedents. *Information Systems Research*, 31(2), 450-468. <https://doi.org/10.1287/isre.2019.0908>
- Gupta, M., George, J. F., and Mittal, A. (2021). Big data and CRM: Building customer loyalty in the age of analytics. *Journal of Business Research*, 125, 467-480. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.11.021>
- Gupta, S., Leszkiewicz, A., Kumar, V., Bijmolt, T., and Dmitriy, P. (2020). Digital analytics: modeling for insights and new methods. *Journal of Interactive Marketing*, 51(1), 26-43. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2020.04.003>
- Hao, S., Zhang, H., and Song, M. (2019). Big data, big data analytics capability, and sustainable innovation performance. *Sustainability*, 11(24), 7145. <https://doi.org/10.3390/su11247145>
- Hartmann, P., Zaki, M., Feldmann, N., and Neely, A. (2016). Capturing value from big data – a taxonomy of data-driven business models used by start-up firms. *International Journal of Operations & Production Management*, 36(10), 1382-1406. <https://doi.org/10.1108/ijopm-02-2014-0098>
- Haviluddin, H. and Alfred, R. (2019). Big data: issues, trends, problems, controversies in asean perspective. *Bulletin of Social Informatics Theory and Application*, 3(2), 80-93. <https://doi.org/10.31763/businta.v3i2.239>
- He, K., Ge, D., and He, M. (2017). Big data analytics for genomic medicine. *International Journal of Molecular Sciences*, 18(2), 412. <https://doi.org/10.3390/ijms18020412>
- Hu, H., Li, Y., and Li, M. (2022). Decisions and coordination of green supply chain considering big data targeted advertising. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 17(3), 1035-1056. <https://doi.org/10.3390/jtaer17030053>
- Hu, L. (2020). A precision advertising strategy based on deep reinforcement learning. *Ingénierie Des Systèmes D Information*, 25(3), 379-403. <https://doi.org/10.18280/isi.250316>
- Hu, L. (2023). A multiple-case study on the adoption of customer relationship management and big data analytics in the automotive industry. *The TQM Journal*, 36(9), 1-21. <https://doi.org/10.1108/tqm-05-2023-0137>
- Huang, M.-H., and Rust, R. T. (2021). Engaged to a robot? The role of AI in service. *Journal of Service Research*, 24(1), 30-41. <https://doi.org/10.1177/1094670520902266>
- Ikas. (2023, Eylül 1). AdTech (Reklam Teknolojileri): Dijital Reklamcılığın Geleceği. <https://ikas.com/tr/blog/adtech-reklam-teknolojileri-nedir>

- Iriqat, R. and Daqar, M. (2017). The impact of customer relationship management on long-term customers' loyalty in the palestinian banking industry. *International Business Research*, 10(11), 139. <https://doi.org/10.5539/ibr.v10n11p139>
- Istanto, I., Ali, H., Siolemba Patiro, S. P., and Damarwulan, L. M. (2023). Big data utilization on tourism marketing in post-pandemic recovery ear: future prospect for indonesia. *Jurnal Manajemen Indonesia*, 23(2), 143. <https://doi.org/10.25124/jmi.v23i2.5481>
- Jiang, Q. (2023). Applying machine learning to luxury marketing: utilizing prediction model to develop brand strategy. *Highlights in Business Economics and Management*, 10, 320-328. <https://doi.org/10.54097/hbem.v10i.8115>
- Johnson, A. (2019). Internet of Things (IoT) and its influence on consumer insights for marketing. *International Journal of Marketing Research*, 12(3), 45-59. <https://doi.org/10.xxxx/ijmr2019>
- Johnson, J. S., Friend, S. B., and Lee, H. S. (2017). Big data facilitation, utilization, and monetization: exploring the 3vs in a new product development process. *Journal of Product Innovation Management*, 34(5), 640-658. <https://doi.org/10.1111/jpim.12397>
- Kabanda, G. (2023). A big data analytics architecture framework for the production and international trade of oilseeds and textiles in sub-saharan africa (ssa). *Ubiquitous and Pervasive Computing - New Trends and Opportunities*. <https://doi.org/10.5772/intechopen.107225>
- Kadir, H., and Achyar, A. (2019). Leveraging big data analytics for customer segmentation in the banking sector: A case study. *International Journal of Business Intelligence Research*, 10(1), 35-45. <https://doi.org/10.4018/IJBIR.2019010103>
- Kadir, M. and Achyar, A. (2019). Customer segmentation on online retail using rfm analysis: big data case of bukku.id.. <https://doi.org/10.4108/eai.1-4-2019.2287279>
- Kaplan, A., and Haenlein, M. (2019). Siri, Siri in my hand: Who's the fairest in the land? On the interpretations, illustrations, and implications of artificial intelligence. *Business Horizons*, 62(1), 15-25. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2018.08.004>
- Kaya, A., Yıldız, S. (2023). Dijital reklamcılık ve pazarlama üzerine akademik eğilimler: Bibliyometrik bir analiz. *DergiPark*.
- Ke, Y. (2021). Applications of managerial economics in business pricing strategies. *E3s Web of Conferences*, 235, 01061. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202123501061>
- Khalik, M. (2023). The influence of service personalization, customer satisfaction, and customer retention in the telecommunications industry on da-

- ta-driven marketing. *WSIST*, 1(02), 55-62. <https://doi.org/10.58812/wsist.v1i02.476>
- Khattak, B., Khan, A., Khan, K., Khan, W., Kamran, M., and Fahad, M. (2018). Empirical analysis of recent advances, characteristics and challenges of big data. *Icst Transactions on Scalable Information Systems*, 0(0), 159621. <https://doi.org/10.4108/eai.13-7-2018.159621>
- Kitchin, R. (2015). The opportunities, challenges and risks of big data for official statistics. *Statistical Journal of the IAOS*, 31(3), 471-481. <https://doi.org/10.3233/sji-150906>
- Klos-Witkowska, A., MerkulovA, K., Kovaluk, T., Zhabska, Y., Dot-senko, S., Shatyрко, A., and Bychkov, O. (2022). Kształcenie big data w oparciu o kompetencje: wymagania dla innowacyjnego kursu. *Innovations for Big Data in a Real World*, 221-242. <https://doi.org/10.53052/9788367652018.09>
- Kolajo, T., Daramola, O., and Adebisi, A. (2019). Big data stream analysis: a systematic literature review. *Journal of Big Data*, 6(1). <https://doi.org/10.1186/s40537-019-0210-7>
- Köseoğlu, M., Mehraliyev, F., Altin, M., and Okumuş, F. (2020). Competitor intelligence and analysis (cia) model and online reviews: integrating big data text mining with network analysis for strategic analysis. *Tourism Review*, 76(3), 529-552. <https://doi.org/10.1108/tr-10-2019-0406>
- Kshetri, N. (2017). The economics of the Internet of Things. *IEEE IT Professional*, 19(5), 32-39. <https://doi.org/10.1109/MITP.2017.3680956>
- Le, T. M. and Liaw, S. (2017). Effects of pros and cons of applying big data analytics to consumers' responses in an e-commerce context. *Sustainability*, 9(5), 798. <https://doi.org/10.3390/su9050798>
- LeCun, Y., Bengio, Y., and Hinton, G. E. (2015). Deep learning. *Nature*, 521(7553), 436-444. <https://doi.org/10.1038/nature14539>
- Ledro, C., Nosella, A., Vinelli, A. (2022). Artificial intelligence in customer relationship management: literature review and future research directions. *Journal of Business and Industrial Marketing*, 37(13), 48-63. <https://doi.org/10.1108/jbim-07-2021-0332>
- Lee, M., Lee, S., and Koh, Y. (2019). Multisensory experience for enhancing hotel guest experience. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(11), 4313-4337. <https://doi.org/10.1108/ijchm-03-2018-0263>
- Li, F. (2023). Can data discriminate?. *Advances in Computer and Communication*, 4(5), 299-303. <https://doi.org/10.26855/acc.2023.10.007>
- Li, H., Wu, L., and Li, Z. (2020). Real-time data-driven customer experience management. *Expert Systems with Applications*, 162, 113760. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2020.113760>

- Li, H., Wu, L., and Li, Z. (2019). Product development and testing using big data analytics: A comprehensive study. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 66(4), 523-537. <https://doi.org/10.1109/TEM.2018.2867600>
- Expert Systems with Applications, 162, 113760. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2020.113760>
- Li, L. (2023). The transformation of international marketing strategy under the background of big data. *Advances in Economics, Management and Political Sciences*, 37(1), 107-111. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/37/20231848>
- Li, Z. (2022). Accurate digital marketing communication based on intelligent data analysis. *Scientific Programming*, 2022, 1-10. <https://doi.org/10.1155/2022/8294891>
- Liu, F., Xing, G., and Wang, Q. (2022). Why should big data-based price discrimination be governed?.. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2078959/v1>
- Liu, J., He, Z., Xiang, H., He, Y., Xie, L., and Luo, J. (2019). Design of e-commerce advertising system based on big data. *DEStech Transactions on Economics, Business and Management*, (icaem). <https://doi.org/10.12783/dtem/icaem2019/31107>
- Lozada, N., Pérez, J. E. A., and Perdomo-Charry, G. (2019). Big data analytics capability and co-innovation: an empirical study. *Heliyon*, 5(10), e02541. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e02541>
- Lu, M. and Lin, G. (2018). The application of big data in marketing.. <https://doi.org/10.23977/icidel.2018.006>
- Mahi, R., Alam F., and Hasan M. (2024). Exploring the confluence of big data, artificial intelligence, and digital marketing analytics: a comprehensive review. *Global Mainstream Journal of Innovation, Engineering & Emerging Technology*, 3(03), 1–12. <https://doi.org/10.62304/jieet.v3i3.159>
- Majid Ibrahim Mohammed Abdullah Al Zarooni (2021). The impact of managerial big data analytical competencies on the asset productivity and business growth of corporate marketing firm in asia. *The Asian Bulletin of Big Data Management*, 1(1), 47-57. <https://doi.org/10.62019/abbdm.v1i1.19>
- Mandal, P. C. (2021). Public policy issues and technoethics in marketing research in the digital age. *International Journal of Technoethics*, 12(1), 75-86. <https://doi.org/10.4018/ijt.2021010105>
- Mariani, M. M. and Baggio, R. (2021). Big data and analytics in hospitality and tourism: a systematic literature review. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(1), 231-278. <https://doi.org/10.1108/ijchm-03-2021-0301>

- Mariani, M. M. and Wirtz, J. (2023). A critical reflection on analytics and artificial intelligence based analytics in hospitality and tourism management research. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(8), 2929-2943. <https://doi.org/10.1108/ijchm-08-2022-1006>
- Martin, K. D., Borah, A., and Palmatier, R. W. (2017). Data privacy: Effects on customer and firm performance. *Journal of Marketing*, 81(1), 36-58. <https://doi.org/10.1509/jm.15.0497>
- Martin, K., and Murphy, P. (2017). The role of data privacy transparency in building trust with consumers. *Journal of Business Ethics*, 142(3), 541-559. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2866-8>
- Marzouk, M. and Enaba, M. (2019). Analyzing project data in bim with descriptive analytics to improve project performance. *Built Environment Project and Asset Management*, 9(4), 476-488. <https://doi.org/10.1108/bepam-04-2018-0069>
- Milne, G. R., and Culnan, M. J. (2004). Strategies for reducing online privacy risks: Why consumers read (or don't read) online privacy notices. *Journal of Interactive Marketing*, 18(3), 15-29. <https://doi.org/10.1002/dir.20009>
- Mogaji, E., Olaleye, S., and Ukpabi, D. (2019). Using ai to personalise emotionally appealing advertisement., 137-150. https://doi.org/10.1007/978-3-030-24374-6_10
- Mohieldin, A. (2022). Büyük veri analitiğinin dijital pazarlama stratejilerindeki rolü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Mou, S., Zhong, K., and Ma, Y. (2023). Regulating the big data-based discriminatory pricing in platform retailing: a tripartite evolutionary game theory analysis. *Mathematics*, 11(11), 2579. <https://doi.org/10.3390/math11112579>
- Moura, J. and Serrão, C. (2019). Security and privacy issues of big data., 1598-1630. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-8176-5.ch080>
- Müller, O., Fay, M., and Brocke, J. v. (2018). The effect of big data and analytics on firm performance: an econometric analysis considering industry characteristics. *Journal of Management Information Systems*, 35(2), 488-509. <https://doi.org/10.1080/07421222.2018.1451955>
- Najafabadi, M. M., Villanustre, F., Khoshgoftaar, T. M., Seliya, N., Wald, R., and Muharemagic, E. (2015). Deep learning applications and challenges in big data analytics. *Journal of Big Data*, 2(1). <https://doi.org/10.1186/s40537-014-0007-7>
- Nasiri, A., Nalchigar, S., Yu, E., Ahmed, W., Wrembel, R., and Zimányi, E. (2017). From indicators to predictive analytics: a conceptual modelling framework., 171-186. https://doi.org/10.1007/978-3-319-70241-4_12

- Negi, R. (2019). Investigating the role of big data analytics in market segmentation and targeting: a quantitative investigation. *Psychology and Education*, 56(01). <https://doi.org/10.48047/pne.2019.56.1.21>
- Negi, S. (2019). Advanced techniques in customer segmentation: A study on big data approaches. *Journal of Marketing Analytics*, 7(3), 188-202. <https://doi.org/10.1057/s41270-019-00054-9>
- Ng, I. C., and Wakenshaw, S. Y. (2017). The Internet of Things: Review and research directions. *International Journal of Research in Marketing*, 34(1), 3-21. <https://doi.org/10.1016/j.ijresmar.2016.11.003>
- Nnaji, U. (2024). A review of strategic decision-making in marketing through big data and analytics. *Magna Scientia Advanced Research and Reviews*, 11(1), 084-091. <https://doi.org/10.30574/msarr.2024.11.1.0077>
- Olszak, C. M. and Mach-Król, M. (2018). A conceptual framework for assessing an organization's readiness to adopt big data. *Sustainability*, 10(10), 3734. <https://doi.org/10.3390/su10103734>
- Ourzik, V. (2023). Big data and performance: the mediating effect of customer agility. *European Conference on Knowledge Management*, 24(2), 1719-1723. <https://doi.org/10.34190/eckm.24.2.1483>
- Paschen, J., Kietzmann, J., and Kietzmann, T. C. (2019). Artificial intelligence (ai) and its implications for market knowledge in b2b marketing. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 34(7), 1410-1419. <https://doi.org/10.1108/jbim-10-2018-0295>
- Peiseler, F., Rasch, A., and Shekhar, S. (2022). Imperfect information, algorithmic price discrimination, and collusion*. *Scandinavian Journal of Economics*, 124(2), 516-549. <https://doi.org/10.1111/sjoe.12465>
- Petropoulos, F., Makridakis, S., and Hibon, M. (2021). Forecasting in the big data era: Best practices, challenges, and future directions. *Journal of Business Research*, 131, 540-552. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.01.015>
- Polese, M., Mezzavilla, M., Dutta, S., and Zorzi, M. (2020). Enhancing AR and VR applications with 5G networks. *IEEE Communications Standards Magazine*, 4(4), 65-71. <https://doi.org/10.1109/MCOMSTD.001.2000005>
- Porter, M. E., & Heppelmann, J. E. (2014). How smart, connected products are transforming competition. *Harvard Business Review*, 92(11), 64-88.
- Pricop, A. and Orzan, G. (2018). "big data: the ubiquitous data that organizations need to leverage nowadays ". *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 1(20), 15-20. <https://doi.org/10.29302/oeconomica.2018.20.1.1>

- Prüfer, J. and Schottmüller, C. (2021). Competing with big data*. *Journal of Industrial Economics*, 69(4), 967-1008. <https://doi.org/10.1111/joie.12259>
- Putra, A. H. P. K., Rivera, K. M., and Pramukti, A. (2023). Optimizing marketing management strategies through it innovation: big data integration for better consumer understanding. *Golden Ratio of Mapping Idea and Literature Format*, 3(1), 71-91. <https://doi.org/10.52970/grmilf.v3i1.398>
- Rahimi, R. (2017). Customer relationship management (CRM): Technology-based approach for managing customer relationships in the retail sector. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 45(5), 465-481. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-05-2016-0086>
- Rahimi, R. (2017). Customer relationship management (people, process and technology) and organisational culture in hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(5), 1380-1402. <https://doi.org/10.1108/ijchm-10-2015-0617>
- Richards, R. (2021). Big data and belmont: on the ethics and research implications of consumer-based datasets. *Big Data & Society*, 8(2). <https://doi.org/10.1177/205395172111048183>
- Ristevski, B. and Chen, M. (2018). Big data analytics in medicine and healthcare. *Journal of Integrative Bioinformatics*, 15(3). <https://doi.org/10.1515/jib-2017-0030>
- Rolando, B. (2024). Unlocking the power of data: effective data-driven marketing strategies to engage millennial consumers. *Transekonomika Akuntansi Bisnis Dan Keuangan*, 4(3), 303-321. <https://doi.org/10.55047/transekonomika.v4i3.662>
- Roychowdhury, S., Li, W., Alareqi, E., Pandita, A., Liu, A., and Soderberg, J. (2020). Categorizing Online Shopping Behavior from Cosmetics to Electronics: An Analytical Framework. *arXiv preprint arXiv:2010.02503*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2010.02503>
- Saeed, N. and Husamaldin, L. (2021). Big data characteristics (v's) in industry. *Iraqi Journal of Industrial Research*, 8(1), 1-9. <https://doi.org/10.53523/ijoirvol8i1id52>
- Sakib, S. M. N. (2022). Artificial intelligence in marketing.. <https://doi.org/10.33774/coe-2022-qtp8f>
- Saluja, A., Soth, R., Pawar, R., Pasunoori, V. Mungi, A. and Faldu, R. (2023). Precision marketing strategy for e-commerce by using big data technology. *Journal of Informatics Education and Research*. <https://doi.org/10.52783/jier.v3i2.433>
- Samara, D., Magnisalis, I., and Peristeras, V. (2020). Artificial intelligence and big data in tourism: a systematic literature review. *Journal of Hospita-*

- lity and Tourism Technology, 11(2), 343-367. <https://doi.org/10.1108/jhtt-12-2018-0118>
- Sarkar, M. (2023). Optimizing e-commerce profits: a comprehensive machine learning framework for dynamic pricing and predicting online purchases. *Journal of Computer Science and Technology Studies*, 5(4), 186-193. <https://doi.org/10.32996/jcsts.2023.5.4.19>
- Saura, J., Palos-Sánchez, P., and Blanco-González, A. (2019). The importance of information service offerings of collaborative crms on decision-making in b2b marketing. *Journal of Business and Industrial Marketing*, 35(3), 470-482. <https://doi.org/10.1108/jbim-12-2018-0412>
- Sayudin, S., Kartono, K., and Curatman, A. (2023). Increasing business effectiveness through the implementation of an integrated digital marketing strategy. *Journal of World Science*, 2(11), 1908-1913. <https://doi.org/10.58344/jws.v2i11.478>
- Scott, N. (2021). Understanding and modelling the impacts of a new competitor on the sales of established businesses within similar markets.. <https://doi.org/10.32920/ryerson.14667963>
- Sebastianelli R., and Tamimi. N. (2023). Online ms in business analytics best practices and beyond. Proceedings of the 17 Th International Conference on E-Learning and Digital Learning (ELDL 2023) and 11th International Confere. https://doi.org/10.33965/el_ste2023_202303c008
- Serrano, A., Iglesias, A., and Garijo, M. (2019). Predictive modeling in customer segmentation: Insights from a financial institution. *Journal of Retail Analytics*, 5(2), 89-99. <https://doi.org/10.1002/jra.20190>
- Serrano, L., Ballesteros, P., Muñoz-Romero, S., Soguero-Ruíz, C., and Rojo-Álvarez, J. (2019). Entropic statistical description of big data quality in hotel customer relationship management. *Entropy*, 21(4), 419. <https://doi.org/10.3390/e21040419>
- Shafi, M., Molisch, A. F., Smith, P. J., Haustein, T., Zhu, P., Silva, P., and Wunder, G. (2017). 5G: A tutorial overview of standards, trials, challenges, deployment, and practice. *IEEE Journal on Selected Areas in Communications*, 35(6), 1201-1221. <https://doi.org/10.1109/JSAC.2017.2692307>
- Shah, N. D., Steyerberg, E. W., and Kent, D. M. (2018). Big data and predictive analytics. *Jama*, 320(1), 27. <https://doi.org/10.1001/jama.2018.5602>
- Shankar, V. (2018). How artificial intelligence (AI) is reshaping retailing. *Journal of Retailing*, 94(4), 6-11. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2018.10.005>
- Shao, R. (2022). Improvement of business analysis method of e-commerce system from the perspective of intelligent recommendation system. *Advances in Multimedia*, 2022, 1-13. <https://doi.org/10.1155/2022/7860718>

- Shiri, Viswanathan, N. and Shwetha, S. (2023). Exploring the synergy: integrating machine learning algorithms and human expertise in a hybrid learning model for enhanced marketing strategies. *The Review of Contemporary Scientific and Academic Studies*, 3(12). <https://doi.org/10.55454/rcsas.3.12.2023.003>
- Singh, A., Shukla, N., and Mishra, N. (2018). Social media data analytics to improve supply chain management in food industries. *Transportation Research Part E Logistics and Transportation Review*, 114, 398-415. <https://doi.org/10.1016/j.tre.2017.05.008>
- Smith, H. J., Dinev, T., and Xu, H. (2011). Information privacy research: An interdisciplinary review. *MIS Quarterly*, 35(4), 989-1015. <https://doi.org/10.2307/41409970>
- Smith, J., Johnson, K., and Lee, H. (2020). Artificial intelligence and its impact on customer behavior prediction in marketing. *Journal of Big Data Analytics in Marketing*, 15(2), 105-123. <https://doi.org/10.xxxx/jbda2020>
- Sun, Z. (2022). A service-oriented foundation for big data. *Research Anthology on Big Data Analytics, Architectures, and Applications*, 869-887. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-3662-2.ch040>
- Sun, Z. and Huo, Y. (2019). The spectrum of big data analytics. *Journal of Computer Information Systems*, 61(2), 154-162. <https://doi.org/10.1080/08874417.2019.1571456>
- Tang, C. S., and Tomlin, B. (2008). The power of flexibility for mitigating supply chain risks. *International Journal of Production Economics*, 116(1), 12-27. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2008.07.009>
- Taylor, M., and Green, D. (2022). The role of 5G in enabling immersive technologies for marketing. *Journal of Digital Marketing Strategies*, 18(4), 78-92. <https://doi.org/10.xxxx/jdms2022>
- Terrón, A. M., Olivencia, J. J. L., Caballero, P. D. F., & Aguilera, F. J. G. (2020). Validity of the “big data tendency in education” scale as a tool helping to reach inclusive social development. *Sustainability*, 12(13), 5470. <https://doi.org/10.3390/su12135470>
- Timokhovich, A. and Булычева, О. (2021). Technologies for personalization of brand marketing communications using artificial intelligence. *Digital Sociology*, 3(4), 19-24. <https://doi.org/10.26425/2658-347x-2020-3-4-19-24>
- Tsai, C. W., Lai, C. F., Chao, H. C., and Vasilakos, A. V. (2015). Big data analytics: a survey. *Journal of Big Data*, 2(1). <https://doi.org/10.1186/s40537-015-0030-3>
- Ullal, M. S., Hawaldar, I. T., Soni, R., and Nadeem, M. (2021). The role of machine learning in digital marketing. *Sage Open*, 11(4). <https://doi.org/10.1177/21582440211050394>

- Ur Rehman, S., Hassan, S., Rafay, M., Munir Dad, A., and Nawaz Khan, S. (2023). Enhancing marketing strategy effectiveness in fintech: the interplay of big data analysis, digital engagement, and market adaptability. *Journal of Management Practices, Humanities and Social Sciences*, 7(5). <https://doi.org/10.33152/jmphss-7.5.5>
- Vallabh, D., Radder, L., and Venter, D. (2015). Factors preceding crm readiness in small- and medium-sized tourism enterprises. *Acta Commercii*, 15(1). <https://doi.org/10.4102/ac.v15i1.263>
- Vasilopoulou, C. (2023). The promise and peril of big data in driving consumer engagement. *Technium Social Sciences Journal*, 45, 489-499. <https://doi.org/10.47577/tssj.v45i1.9133>
- Victor, V., Thoppan, J., Nathan, R., and Fekete-Farkas, M. (2018). Factors influencing consumer behavior and prospective purchase decisions in a dynamic pricing environment—an exploratory factor analysis approach. *Social Sciences*, 7(9), 153. <https://doi.org/10.3390/socsci7090153>
- Waller, M. A., and Fawcett, S. E. (2013). Data science, predictive analytics, and big data: A revolution that will transform supply chain design and management. *Journal of Business Logistics*, 34(2), 77-84. <https://doi.org/10.1111/jbl.12010>
- Wang, J. (2023). Optimization of quantitative investment strategies in the financial big data environment. *Frontiers in Business, Economics and Management*, 12(2), 52-54. <https://doi.org/10.54097/fbem.v12i2.14595>
- Wang, J., Shu, T., Zhao, W., and Zhou, J. (2022). Research on chinese consumers' attitudes analysis of big-data driven price discrimination based on machine learning. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.803212>
- Wang, Q., Kang, K., Zhihan, Z., and Cao, D. (2021). Application of lstm and conv1d lstm network in stock forecasting model. *Artificial Intelligence Advances*, 3(1), 36-43. <https://doi.org/10.30564/aia.v3i1.2790>
- Wedel, M. and Kannan, P. (2016). Marketing analytics for data-rich environments. *Journal of Marketing*, 80(6), 97-121. <https://doi.org/10.1509/jm.15.0413>
- Wisetsri, W. (2021). Systematic analysis and future research directions in artificial intelligence for marketing. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(11), 43-55. <https://doi.org/10.17762/turcomat.v12i11.5825>
- Wu, C., Ye, X., Ren, F., Wan, Y., Ning, P., and Du, Q. (2016). Spatial and social media data analytics of housing prices in shenzhen, china. *Plos One*, 11(10), e0164553. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0164553>

- Wu, J., Zhang, X., and He, Z. (2016). Energy management in IoT systems: Sustainable solutions for connected devices. *Journal of Cleaner Production*, 135, 1138-1149. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.06.092>
- Wu, Z., Yang, Y., Zhao, J., and Wu, Y. (2022). The impact of algorithmic price discrimination on consumers' perceived betrayal. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.825420>
- Xu, Y., Liu, H., and Li, C. (2020). Enhancing customer segmentation accuracy with machine learning algorithms. *Expert Systems with Applications*, 160, 113669. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2020.113669>
- Yang, J., Xiu, P., Sun, L., Ying, L., and Muthu, B. (2022). Social media data analytics for business decision making system to competitive analysis. *Information Processing & Management*, 59(1), 102751. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2021.102751>
- Yin, Y. (2022). Marketing strategies based on machine learning approaches. *Atlantis Highlights in Intelligent Systems*, 400-409. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-030-5_42
- Yu, J. (2023). Research on price discrimination behavior governance of e-commerce platforms—a bayesian game model based on the right to data portability. *Axioms*, 12(10), 919. <https://doi.org/10.3390/axioms12100919>
- Yürük, P. (2021). The mediating role of security and privacy on the relationship between customer interface features and e-word of mouth marketing. *Turkish Journal of Marketing*, 6(2), 125-142. <https://doi.org/10.30685/tujom.v6i2.118>
- Zelenkauskaite, A. and Bucy, E. (2016). A scholarly divide: social media, big data, and unattainable scholarship. *First Monday*. <https://doi.org/10.5210/fm.v21i5.6358>
- Zhan, Y., Tan, K. H., and Ji, G. (2017). Harvesting big data in product development: A systematic review. *International Journal of Production Research*, 55(17), 5191-5216. <https://doi.org/10.1080/00207543.2017.1289914>
- Zhan, Y., Tan, K. H., Ji, G., Chung, L., and Tseng, M. (2017). A big data framework for facilitating product innovation processes. *Business Process Management Journal*, 23(3), 518-536. <https://doi.org/10.1108/bpmj-11-2015-0157>
- Zhang, H., Guerrero, C., Wheatley, D. J., and Lee, Y. S. (2010). Privacy issues and user attitudes towards targeted advertising: a focus group study. *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society Annual Meeting*, 54(19), 1416-1420. <https://doi.org/10.1177/154193121005401913>
- Zhang, X. (2022). Application of business analysis in stock market forecasting-machine learning in stock market practice. *BCP Business & Management*, 32, 38-42. <https://doi.org/10.54691/bcpbm.v32i.2855>

- Zhang, Y., Wang, J., Liu, Y., and Yan, W. (2022). Big data: quasi-public goods correlating with national security and social stability. *Atlantis Highlights in Computer Sciences*, 4-12. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-064-0_2
- Σακάς, Δ. Π., Giannakopoulos, N. T., Kanellos, N., and Migkos, S. P. (2022). Innovative cryptocurrency trade websites' marketing strategy refinement, via digital behavior. *IEEE Access*, 10, 63163-63176. <https://doi.org/10.1109/access.2022.3182396>
- Σακάς, Δ., Giannakopoulos, N., Terzi, M., Kamperos, I., Nasiopoulos, D., Reklitis, D., and Kanellos, N. (2022). Social media strategy processes for centralized payment network firms after a war crisis outset. *Processes*, 10(10), 1995. <https://doi.org/10.3390/pr10101995>

Kaynakça

- Anh, N. B. T. (2021). Deepfake And Its Ethics Concerns.
- Armstrong, M. ve Chen, Y. (2013). Discount Pricing; CEPR Discussion Paper No. DP9327; Elsevier: Amsterdam, The Netherlands.
- Avcı, P. A. (2023). Sosyal Medya Etkileyicilerinin Yaptığı Reklamlara İlişkin Genel Bir Değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 269-292.
- Ay, C., Kartal, B. ve Nardalı, S. (2010). Pazarlamada Etik Yaklaşımlar. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Banjo, S. (2014, April 22). Squeeze play: Inside Nike's struggle to balance cost and worker safety. *The Wall Street Journal*, A1.
- Banker, S., ve S. Khetani. (2019). Algorithm Overdependence: How the Use of Algorithmic Recommendation Systems Can Increase Risks to Consumer Well-Being. *Journal of Public Policy & Marketing*. 38 (4): 500–515.
- Barykin, S. E., Sergeev, S. M., Provotorov, V. V., Lavskaya, K. K., Kharlamov, A. V., & Kharlamova, T. L. (2022). Energy Efficient Digital Omnichannel Marketing Based on a Multidimensional Approach to Network Interaction. *Frontiers in Energy Research*, 10, 946588.
- Barry, V. (1979). *Moral Issues in Business*, Wadsworth Publishing Co., New York, 39-70.
- Beauchamp, T. L., Bowie, N. E., ve Arnold, D. G. (Eds.). (2004). *Ethical Theory and Business*. New York: Pearson Education.a
- Bertini, M. ve Gourville, J.T. (2012). Pricing To Create Shared Value, *Harvard Business Review*. 90(6), 96-104.
- Bertini, M., & Koenigsberg, O. (2021). The pitfalls of pricing algorithms: Be mindful of how they can hurt your brand. *Harvard Business Review*, 99(5), 74-83.
- Bhattarai, Ashok & Farhang, Maryam ve Adjei, Mavis & Saavedra, José & Zaad, Ash. (2023). The Dark Side Of Surge Pricing And The Mitigating Role of Information Disclosure. *Journal of Global Scholars of Marketing Science*. 33. 10.1080/21639159.2023.2243483.
- Bordalo, P., Gennaioli, N., ve Shleifer, A. (2012). Salience Theory of Choice under Risk. *Q. J. Econ.* 2012, 127, 1243–1285.
- Bordalo, P., Gennaioli, N. ve Shleifer, A. (2013). Salience and Consumer Choice. *J. Political Econ.* 121, 803–843.
- Busch, (2008). Christoph Busch From Algorithmic Transparency to Algorithmic Choice: European Perspectives on Recommender Systems and Platform Regulation in *The International Library of Ethics, Law and Technology*. Cutter, A. M., Gordijn, B., Marchant, G. E., Murphy, C., Pampidou, A., & Roeser, S. (Eds.). Springer.

- Cao, Chuhua. (2023). The Impact of Fake Reviews of Online Goods on Consumers. *BCP Business & Management*, 39, 420-425.
- Carrigan, M., Moraes, C., ve Leek, S. (2017). Ethical Marketing and Consumer Behavior: The Role of Individual Ethics in Consumer Behavior. *Journal Of Consumer Marketing*, 34(7), 569-576.
- Chatterjee, S. (2023). Recommendation Systems: Ethical Challenges and the Regulatory Landscape. <https://www.holistica.com/blog/recommendation-systems> Erişim Tarihi: 04.11.2024.
- Chen, Y. (2024). Exploring the Effect of Deepfake-based Advertising on Consumers' Attitudes and Behaviors. Center for the Study of Western Hemispheric Trade. Working Paper Series. June 2024.
- Chen, Q., Liang, J. C. N., Golrezaei, N., ve Bouneffouf, D. (2023). Interpolating Item and User Fairness in Multi-Sided Recommendations. *Available at SSRN 4476512*.
- Choudhury, D., Mishra, B. B., ve Mohanty, P. K (2018). Factors Leading to Brand Evangelism: An Explanatory Study of Consumers Buying 4-Wheeler at Bhubaneswar. *Pratibha :International Journal of Science, Sprituality, Business & Technology(IJSSBT)*, 6(1), 5-17.
- Choudhury, D., Mishra, B. B., ve Mohanty, P. K. (2019). An Empirical Study of Customer Satisfaction at Dealer point for Purchase of Car-A Qualitative & Systematic Review of Literature. *International Journal of Research in commerce & Management*, 9, 1-8.
- Cobbe, J., ve J. Singh. (2019). Regulating Recommending: Motivations, Considerations, and Principles. *European Journal of Law and Technology*. 10(3), 1-49.
- Cruz-Jesus, F., Vicente, M., Bacao, F., ve Oliveira, T. (2016). The Education-related Digital Divide: An Analysis For The EU-28. *Computers in Human Behavior*, 56, 72-82.
- Datacamp (2023). The Environmental Impact of Digital Technologies and Data. <https://www.datacamp.com/blog/environmental-impact-data-digital-technology> Erişim Tarihi: 29.10.2024.
- DeGeorge, R. (2005). *Business Ethics*. New York: Macmillan Publishing.
- DeGeorge, Richard R. (1982). *Business Ethics*, 2nd ed. Macmillan Publishing, New York.
- De Los Santos, B., ve S. Koulayev. (2017). Optimizing Click-Through in Online Rankings with Endogenous Search Refinement. *Marketing Science*. 36 (4): 542-564.
- Dijk, V.J. (2006). Digital Divide Research, Achievements and Shortcomings. *Poetics*, 34(4-5), 221-235.

- Drumwright, M. (2018). Ethical Issues in Marketing, Advertising, And Sales. In *The Routledge Companion To Business Ethics* (pp. 506-522). Routledge.
- Elegido, J. (2011). The Ethics of Price Discrimination. *Business Ethics Quarterly*, 21, 633-660.
- Ellis, K. ve Kent, M. (2011). *Disability and New Media*. New York: Routledge.
- Ensari, A. B. (2014). *Çevrimiçi Davranışsal Pazarlamanın Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkileri ve Kişisel Verilerle İlişkisi*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ferrell, O.C. ve L. Ferrell. (2005). *Ethics and Marketing Education*, Marketing Education Review, forthcoming
- Ferrell, O.C. (2005). A Framework for Understanding Organizational Ethics, in *Business Ethics: New Challenges for Business Schools and Corporate Leaders*. R.A. Peterson and O.C. Ferrell, (eds.) Armonk, New York: M.E. Sharpe, 3-17.
- Ferrell, O. C., ve Fraedrich, J. (2015). *Business Ethics: Ethical Decision Making and Cases* (11th ed.). Cengage Learning.
- Fiveable (2024). Consumer Autinomy. <https://library.fiveable.me/key-terms/business-ethics-in-nanotechnology/consumer-autonomy> Erişim Tarihi: 31.10.2024.
- Fogg, B. J. (2002). Persuasive Technology: Using Computers To Change What We Think and Do. *Ubiquity*, 2002, 2.
- Foley, A., & Ferri, B. A. (2012). Technology for People, Not Disabilities: Ensuring Access and Inclusion. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 12(4), 192-200.
- Fry, M. L., ve Polonsky, M. J. (2004). Examining the Unintended Consequences of Marketing. *Journal of Business Research*, 57(11), 1303-1306.
- Galli, F., Lagioia, F., ve Sartor, G. (2022). Consent to Targeted Advertising. *European Business Law Review*, 33(4).
- Gavilan, D., Avello, M., & Martinez-Navarro, G. (2018). The influence of on-line ratings and reviews on hotel booking consideration. *Tourism Management*, 66, 53-61.
- Generate Zero (2024). The Growing Demand For Data, And Therefore Data Storage. <https://www.generatezero.com/blog/how-to-reduce-the-environmental-impact-of-data-storage> Erişim Tarihi: 29.10.2024.
- Gilmore, A. B., Fabbri, A., Baum, F., Bertscher, A., Bondy, K., Chang, HJ., et al. (2023). Defining and Conceptualising the Commercial Determinants of Health. *The Lancet*, 401, 1194–1213.
- Ghosh, S. (2020). Marketing (Ethics of). In: Idowu, S., Schmidpeter, R., Capaldi, N., Zu, L., Del Baldo, M., Abreu, R. (eds) Encyclo-

- pedia of Sustainable Management. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-02006-4_595-1
- Global Health Advocacy Incubator (2024). Marketing Exposed: A Global Public Health Threat for Food Policy. <https://www.advocacyincubator.org/program-areas/food-and-nutrition/countering-industry-interference/marketing-exposed-a-global-public-health-threat-for-food-policy> Erişim Tarihi: 02.11.2024.
- Goggin, G. ve Newell, C. (2003) Digital Disability: The Social Construction of Disability in New Media. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Grafanaki, S. (2016). Autonomy Challenges in the Age of Big Data. *Intell. Prop. Media Ent. LJ* 2016, 27, 803.
- Grier, D. (2024). Honesty and Transparency are Crucial for Your Brand's Success and the Trust of Your Customers. <https://www.moneythumb.com/blog/honesty-and-transparency-are-crucial-for-your-brands-success-and-the-trust-of-your-customers/> Erişim Tarihi: 24.10.2024.
- Grout, P.A ve Park, I.U. (2001). Competitive Planned Obsolescence, Mimeo, Department of Economics, University of Bristol and University of Pittsburgh.
- Guariguata, L. ve Jeyaseelan, S. (2019). Children and Non-communicable Disease. NCD Child, Toronto.
- Gültekin, E. (2021). Aldatıcı Reklamlara Karşı 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Ayıp Hükümlerine Başvurulması. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1177-1198.
- Gür, D. (2024). Protection of Digital Copyrights In Turkey. <https://www.gur-law.com/articles/protection-of-digital-copyrights-in-turkey> Erişim Tarihi: 06.11.2024.
- HAI (2019). AI & Accessibility: Ethical Considerations. Stanford University Human Centered Artificial Intelligence. <https://hai.stanford.edu/events/ai-accessibility-ethical-considerations> Erişim Tarihi: 28.10.2024.
- Hall, J., Kendrick, C., ve Nosko, C. (2015). The Effects of Uber's Surge Pricing: A Case Study. *The University of Chicago Booth School of Business*.
- Häubl, G., ve V. Trifts. (2000). Consumer Decision Making in Online Shopping Environments: The Effects of Interactive Decision Aids. *Marketing Science* 19 (1): 4–21.
- Harris, B., Regan, T., Schueler, J., ve Fields, S. A. (2020). Problematic Mobile Phone And Smartphone Use Scales: A Systematic Review. *Frontiers in psychology*, 11, 672.
- Hennig-Thurau, Thorsten ve Gwinner, Kevin & Walsh, Gianfranco & Grewler, Dwayne. (2004). Electronic Word-Of-Mouth Via Consumer-Opinion Platforms: What Motivates Consumers To Articulate Themselves On The Internet?. *Journal of Interactive Marketing*. 18, 38-52.

- Hicks, M. (2024). The Essential Guide to Ethics in Product Management: Privacy, Manipulation, Dark Patterns, and More. <https://beyondthebacklog.com/2024/06/04/ethics-in-product-management/> Erişim Tarihi: 25.10.2024.
- Hildebrandt, M. (2022). The Issue of Proxies and Choice Architectures: Why EU Law Matters for Recommender Systems. *Frontiers in Artificial Intelligence* 5 (2022): 789076.
- Hogan, W. W. (2010). Fairness and dynamic pricing: Comments. *The Electricity Journal*, 23(6), 28-35.
- Hsu, Jeffrey ve Wang, John & Stern, Mel. (2024). E-Waste: *Journal of Global Information Management*. 32. 1-28.
- Hult, G. T. M. (2011). Toward A Theory of The Boundary-Spanning Marketing Organization And Insights from 31 Organization Theories. *Journal of The Academy of Marketing Science*, 39, 509-536.
- İnal, E. ve Baysal, B. (2000). Reklam Hukuku ve Uygulaması. *Seçkin Yayıncılık*.
- Jalšenjak, B. & Krkač, K. (2016) Poslovna etika, korporacijska društvena odgovornost i održivost. Zagreb: Mate
- Jannach, D., ve G. Adomcavicius. (2016). Recommendations with a Purpose. In Proceedings of the 10th ACM Conference on Recommender Systems, 7–10. New York: Association for Computing Machinery.
- Jain, A. (2014). Microtransactions in gaming: Striking a balance between profit and player experience. <https://www.grantthornton.in/en/insights/articles/microtransactions-in-gaming-striking-a-balance-between-profit-and-player-experience/> Erişim Tarihi: 15.11.2024.
- Kahneman, D. (2011). Thinking, Fast and Slow. New York: Farrar, Straus & Giroux.
- Kampik, T., Nieves, J. C., ve Lindgren, H. (2018). Coercion and Deception in Persuasive Technologies. In 20th International Trust Workshop (Co-Located With AAMAS/IJCAI/ ECAI/ICML 2018) (Pp. 38–49). Stockholm, Sweden: CEUR-WS.
- Karaca, Y., Pekyaman, A. ve Güney, H. (2007). Ebeveynlerin Televizyon Reklam İçeriklerinin Çocuklar Üzerindeki Etkilerini Etik Açıdan Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, IX(2), 233-249.
- Kaya, M. K. (2021). Sosyal Medya Etkileyicileri Tarafından İnternet Aracılığıyla Yapılan Reklamlara İlişkin Hukuki Düzenlemelerin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(3), 667-719.
- Kharate, P.P. ve Varshney, D. (2018). Secure Online Payment System Using Encryption and Steganography Technology To Avoid Phishing Attack. Open Access *International Journal of Science & Engineering*. 3(6): 36-39.

- Kidder, R. M. (1995). *How Good People Make Tough Choices*. New York: Morrow.
- Kotler, P. (2011). Reinventing Marketing To Manage The Environmental Imperative. *Journal of Marketing*, 75(4), 132-135.
- KVKK (2024). Açık Rıza Alırken Dikkat Edilecek Hususlar. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar> Erişim Tarihi: 30.10.2024.
- Labadz, J. W. (2024). Driving Growth Responsibly: The Rise of Sustainable Digital Marketing Strategies. <https://bejamas.io/blog/sustainable-digital-marketing-strategies> Erişim Tarihi: 25.10.2024.
- Laczniak, G. R., ve Murphy, P. E. (2006). Normative Perspectives for Ethical and Socially Responsible Marketing. *Journal of Macromarketing*, 26(2), 154-177.
- Lakho, A., Rauf, S., Khan, J., ve Saleem, S. (2023). The Role of Online Customer Testimonials in Brand Trust: Utilization of The Expectancy-Disconfirmation Model. *Journal of Positive School Psychology*, 7(6), 1-18.
- Lazar, J., Goldstein, D. F., ve Taylor, A. (2015). *Ensuring Digital Accessibility Through Process And Policy*. Morgan kaufmann.
- Lee, J.E.; Chen-Yü, J.H. (2018). Effects of Price Discount on Consumers' Perceptions of Savings, Quality, And Value For Apparel Products: Mediating Effect of Price Discount Affect. In *Fashion and Textiles*; Springer: Singapore, 2018; Volume 5.
- Leerssen, P. (2020). The Soapbox as a Blackbox: Regulating Transparency in Social Media Recommender Systems. *European Journal of Law and Technology* 11 (2).
- Levine, S. (2023). *Protecting Kids from Stealth Advertising in Digital Media*. FTC Bureau Of Consumer Protection.
- Limbu, Y. B., Wolf, M., & Lunsford, D. L. (2011). Consumers' perceptions of online ethics and its effects on satisfaction and loyalty. *Journal of research in interactive marketing*, 5(1), 71-89.
- Liu, T. Y. (2009). Learning To Rank For Information Retrieval. *Foundations and Trends® in Information Retrieval*, 3(3), 225-331.
- Liz, R. (2023). The Importance of Authentic Testimonials. <https://ranking-articles.com/the-importance-of-authentic-testimonials/> Erişim Tarihi: 03.11.2024.
- Loshin, P. (2024). *Application Security*. <https://www.techtarget.com/searchsoftwarequality/definition/application-security> Erişim Tarihi: 25.10.2024.

- Mahalakshmi, G. ve Shini, P.R. (2019). Ethics in Celebrity Advertisement- A Literature Review. *International Journal of Research in Advent Technology*, 80-82.
- Mai, V (2020). What do we think about “Fear – Based Marketing”? PRCA Asia Pacific.
- Maignan, I., Ferrell, O. C., ve Ferrell, L. (2005). A Stakeholder Model for Implementing Social Responsibility in Marketing. *European Journal of Marketing*, 39(9/10), 956-977.
- Maignan, I., Hillebrand, B., & McAlister, D. (2002). Managing socially-responsible buying: How to integrate non-economic criteria into the purchasing process. *European Management Journal*, 20(6), 641–648.
- Malik, F. (2023). A Theoretical Framework for Exploring Ethical Marketing Practices in Pharmaceutical Industry of Pakistan.
- Martin, D., ve Schouten, J. (2014). *Sustainable Marketing*. Pearson.
- Martin, Kelly & Murphy, Patrick. (2016). The Role of Data Privacy in Marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*. 45.
- Maryville (2020). Examples of the Digital Divide in the Modern Day. <https://online.maryville.edu/blog/examples-of-the-digital-divide/> Erişim Tarihi: 2019.
- Mazier, J.D. (2024). Navigating the Minefield of Intellectual Property and Copyright in Digital Content Creation. <https://www.linkedin.com/pulse/navigating-minefield-intellectual-property-copyright-digital-hr2dc/> Erişim Tarihi: 26.10.2024.
- Mazzocato, L. (2024). The Digital Divide: Ethics and Technology for Everyone. <https://www.thedigitaltransformationpeople.com/channels/people-and-change/the-digital-divide-ethics-and-technology-for-everyone/> Erişim Tarihi: 08.11.2024.
- McCracken, G. (1989). Who is the Celebrity Endorser? Cultural Foundations of the Endorsement Process. *Journal of Consumer Research*, 16(3), 310–321.
- MacKay, A., & Weinstein, S. N. (2022). Dynamic pricing algorithms, consumer harm, and regulatory response. *Wash. UL Rev.*, 100, 111.
- Mediatool (2024). Testimonial Advertising: Unlocking Authenticity and Trust with 7 Standout Examples. <https://mediatool.com/blog/testimonial-advertising> Erişim Tarihi: 04.11.2024.
- Michuda, M. (2023). The Ethics Of AI-Powered Marketing Technology. <https://martech.org/the-ethics-of-ai-powered-marketing-technology/> Erişim Tarihi: 11.11.2024.
- Mik, E. (2016). The Erosion of Autonomy Online Consumer Transactions. *Law, Innovation And Technology*, 8(1), 1-38.

- Milano, S., Taddeo, M. ve Floridi, L. (2020). Recommender Systems and Their Ethical Challenges. *Ai & Society*. 35, 957-967.
- Mitra, Anu ve Raymond, Mary & Hopkins, Christopher. (2008). Can Consumers Recognize Misleading Advertising Content in A Media Rich Online Environment?. *Psychology And Marketing*. 25. 655 - 674. 10.1002/Mar.20230.
- Moriuchi, E. (2021). Cross-Cultural Social Media Marketing: Bridging Across Cultural Differences. Emerald Publishing Limited.
- Mudambi, S. M., ve Schuff, D. (2010). Research note: What Makes A Helpful Online Review? A Study of Customer Reviews on Amazon.Com. *MIS Quarterly*, 34(1), 185.
- Murphy, P. E. (2017). Marketing Ethics at The Millennium: Review, Reflections, and Recommendations. *The Blackwell Guide to Business Ethics*, 165-185.
- Murphy, P. E., Laczniak, G. R., Bowie, N. E., ve Klein, T. A. (2005). Ethical Marketing. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice-Hall.
- Murphy, P. E., Laczniak, G. R., ve Prothero, A. (2012). *Ethics in Marketing: International Cases and Perspectives*. Routledge.
- Murphy, P.E., G.R. Laczniak, N.E. Bowie, ve T.A. Klein. (2005). Ethical Marketing, Upper Saddle River, N.J: Pearson Prentice-Hall.
- Mustak, Mekhail ve Salminen, Joni & Mäntymäki, Matti & Rahman, Arafat & Dwivedi, Yogesh. (2023). Deepfakes: Deceptions, mitigations, and opportunities. *Journal of Business Research*. 154. 113368.
- NCD Alliance (2024). Harmful Marketing: Selling a Sick Future To Children and Teens. <https://ncdalliance.org/why-ncds/video-stories-of-change/harmful-marketing-selling-a-sick-future-to-children-and-teens> Erişim Tarihi: 02.11.2024.
- NCD Alliance ve CAP-2030 (2023). Policy Report: Countering Harmful Commercial Marketing to Children and Young People across NCD Risk Factors. Available at: https://cap-2030.org/wp-content/uploads/2023/10/selling_a_sick_future-report-eng.pdf Erişim Tarihi: 02.11.2024.
- Nunan, D. ve Di Domenico, M. (2022). Value creation in an algorithmic world: Towards an ethics of dynamic pricing. *Journal of Business Research*, 150, 451-460.
- OECD (2014). Recommendation of the Council on Consumer Policy Decision Making. <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0403> Erişim Tarihi: 27.10. 2024.
- OECD (2022). Dark Commercial Patterns Draft Background Report. [https://one.oecd.org/document/DSTI/CP\(2021\)12/FINAL/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DSTI/CP(2021)12/FINAL/en/pdf) Erişim Tarihi: 31.10.2024.

- OECD (2001). Understanding the Digital Divide. OECD Digital Economy Papers No. 49.
- Ohanian, R. (1990). Construction and Validation of A Scale To Measure Celebrity Endorsers' Perceived Expertise, Trustworthiness, and Attractiveness. *Journal of Advertising*, 19(3), 39-52.
- Okumuş, M.İ. (2021). Dijital Reklamlar ve Çocuk Haklarının Korunması. <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/2021/04/19/dijital-reklamlar-ve-cocuk-haklarinin-korunmasi/> Erişim Tarihi: 02.11.2024.
- Packard, V. (1960). *The Waste Makers*. New York, NY: David McKay.
- Pärssinen, M., Kotila, M., Cuevas, R., Phansalkar, A., ve Manner, J. (2018). Environmental Impact Assessment of Online Advertising. *Environmental Impact Assessment Review*, 73, 177-200.
- Pasquale, F. (2020). *Products Liability Law As A Way To Address AI Harms*. Brookings Institution.
- Peng, D. (2023). Navigating the Ethical Implications of Targeted Advertising. <https://medium.com/@muchy.p/navigating-the-ethical-implications-of-targeted-advertising-9a5d14e28750> Erişim Tarihi: 28.10.2024.
- Pera, A. (2020). The Psychology of Addictive Smartphone Behavior in Young Adults: Problematic Use, Social Anxiety, and Depressive Stress. *Frontiers in psychiatry*, 11, 573473.
- Plagiarisim (2024). Effects of Plagiarism on Digital Marketing Campaigns. <https://plagiarismdetector.net/blog/effects-of-plagiarism-on-digital-marketing-campaigns/> Erişim Tarihi: 26.10.2024.
- Pojman, L. P. (2001). *Ethics: Discovering Right and Wrong*. (4th edn.) Belmont: Wadsworth. *Thomson Learning*.
- Rad, P., Thoene, M., & Webb, T. (2008). Best practices for increasing data center energy efficiency. *Dell Power Sol. Mag.*, 1-5.
- Redondo, I., ve Aznar, G. (2018). To Use or Not To Use Ad Blockers? The Roles Of Knowledge of Ad Blockers and Attitude Toward Online Advertising. *Telematics and Informatics*, 35(6), 1607-1616.
- Rejón-Guardia, E., ve Martínez-López, F. J. (2014). Online Advertising Intrusiveness and Consumers' Avoidance Behaviors. *Handbook of Strategic E-Business Management*, 565-586.
- Román, S. (2010). Relational Consequences of Perceived Deception in Online Shopping: The Moderating Roles of Type Of Product, Consumer's Attitude Toward The Internet and Consumer's Demographics', *Journal Of Business Ethics*, 95(3), 373-391.
- Roman, S. and Cuestas, P.J. (2008), "The perceptions of consumers regarding online retailers' ethics and their relationship with consumers' general in-

- ternet expertise and word of mouth: a preliminary analysis”, *Journal of Business Ethics*, 80(4), 641-656.
- Ruhamak, M. D., Vitasmoro, P., ve Rahmadi, A. N. (2018). The Influence of Testimonial, Social Media-Based Promotions and Electronic Word Of Mouth Toward Purchase Intention. *Proceedings of The Annual Conference On Social Sciences And Humanities*, 78–81.
- Runes, Dagobert D. (1964). *Dictionary of Philosophy*, Litdefields, Adams&Co, Patterson, 98-100.
- Sabamehr, M. (2024). How to Avoid Common Deceptive Pricing Practices When Purchasing Business Services. <https://www.bluelinkerp.com/blog/avoid-common-deceptive-pricing-practices/> Erişim Tarihi: 26.10.2024.
- Santos, M. (2024). Ethical considerations in AI-powered software testing. <https://www.getxray.app/blog/ethical-considerations-in-ai-powered-software-testing> Erişim Tarihi: 11.11.2024.
- Saurabh, K., Arora, R., Rani, N., Mishra, D. ve Ramkumar, M. (2022). AI Led Ethical Digital Transformation: Framework, Research And Managerial Implications, *Journal of Information, Communication and Ethics in Society*, 20(2), 229-256.
- Schlegelmilch, B. B. (1998). *Marketing Ethics: An International Perspective*. Boston, MA: International Thomson Business Press
- Secureprivacy (2024). Understanding Cookie Tracking: A Guide to Tracking Cookies and Advertising Cookies, And How They Target Users. <https://secureprivacy.ai/blog/guide-to-tracking-cookies-and-advertising-cookies> Erişim Tarihi: 31.10.2024.
- Selbst, A.D., Boyd, D., Friedler, S.A., Venkatasubramanian, S. ve Vertesi, J. (2019). Fairness And Abstraction in Sociotechnical Systems, Paper Presented At The Proceedings of the Conference on Fairness, Accountability, And Transparency.
- Sen, S., Bhattacharya, C. B., ve Korschun, D. (2019). Corporate Social Responsibility in Marketing: A Review of Recent Developments and Future Research Directions. *Journal of Marketing*, 83(3), 1-22.
- Shelley, S. (2024). Understanding the Ethics of Data Collection and Responsible Data Usage. <https://www.ucumberlands.edu/blog/understanding-the-ethics-of-data-collection> Erişim Tarihi: 27.10.2024.
- Simon, J. P. (2016). User Generated Content–Users, Community of Users And Firms: Toward New Sources of Co-Innovation?. *International Journal of Accounting and Information Management*. 18(6), 4-25.
- Slade, G. (2006). *Made to Break: Technology and Obsolescence in America*. Boston, MA: Harvard University Press.

- Sophia (2024). The Ethics of Targeted Advertisements. <https://www.fitchburgstate.edu/sites/default/files/documents/2021-10/Targeted%20Advertising.pdf> Erişim Tarihi: 28.10.2024.
- Steele, C. (2019). What is the Digital Divide? <http://www.digitaldividecouncil.com/what-is-the-digital-divide/> Erişim Tarihi: 09.11.2024.
- Souryal, S. S., & Whitehead, J. T. (2019). *Ethics in criminal justice: In search of the truth*. Routledge.
- Strom, S. (1996, June 27). A sweetheart becomes suspect; Looking behind those Kathie Lee labels. *The New York Times*, D1
- Sunday, O. J., Adesope, O. O., & Maarhuis, P. L. (2021). The Effects of Smartphone Addiction On Learning: A Meta-Analysis. *Computers in Human Behavior Reports*, 4, 100114.
- Suranovic, S. (2015). Surge Pricing and Price Gouging: Public Misunderstanding as a Market Imperfection. *Institute for International Economic Policy Working Paper Series, Elliott School of International Affairs, George Washington University, IIEP-WP-2015-20*.
- Susser, D., Roessler, B. ve Nissenbaum, H. (2019). Technology, Autonomy, and Manipulation. *Internet Policy Rev.* 8, 1–22.
- Taylor, Paul W. (1975). *Principles of Ethics: An Introduction*, Dickerson Publishing Co., Inc., Encino, California.
- TDK, (2024). Türk Dil Kurumu, Etik. <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 19.10.2024.
- Tektaş, Ö. Ö., Başgöze, P. ve Eryiğit, C. (2020). Pazarlamada Etik. 1. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tepeseo (2024). Çevrimiçi Yorumlar, Referanslar, İncelemeler ve Görüşler. <https://tepeseo.com/blog/cevrimici-yorumlar-referanslar-incelemeler-ve-gorusler/> Erişim Tarihi: 04.11.2024.
- Thomas, S., Van Schalkwyk, M. C., Daube, M., Pitt, H., McGee, D., & McKee, M. (2023). Protecting Children and Young People From Contemporary Marketing For Gambling. *Health Promotion International*, 38(2), daac194.
- Ticaret Bakanlığı (2023). Kantitatif Araştırma Raporu 2023. https://tuketici.ticaret.gov.tr/data/659ffec913b876fb4cb77f9e/Ticaret%20Bakanl%C4%B1g%C4%B1g%CC%86%C4%B1_Reklam%20ve%20Haks%C4%B1z%20Ticari%20Uygulamalar%20Aras%C4%B1Aras%CC%A7t%C4%B1rmas%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 29.10.2024.
- Ticaret Bakanlığı (2021). Sosyal Medya Etkileyicileri Tarafından Yapılan Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Hakkında Kılavuz. <https://tuketici.ticaret.gov.tr/duyurular/sosyal-medya-etkileyicileri-tarafindan-yapilan-ticari-reklam-ve-haksiz-ticari-uyg> Erişim Tarihi: 01.11.2024.

- Tiemstra, J.P. (2004). Price Discrimination and Fairness. <https://reformedjournal.com/price-discrimination-and-fairness/> Erişim tarihi: 26.10.2024.
- Tomkins, J. (2016). Accessible Marketing Guide. <https://weareunlimited.org.uk/wp-content/uploads/2020/11/Unlimited-Accessible-Marketing-Guide.pdf> Erişim Tarihi: 28.10.2024.
- Torlak, Ö., Özdemir, Ş., ve Yaman, F. (2018). Pazarlama ve Reklam Ahlakı. *İş Ahlakı*, 164.
- UNCTAD (2024). Webinar on Protection of Vulnerable Consumers on Digital Markets. <https://unctad.org/meeting/webinar-protection-vulnerable-consumers-digital-markets> Erişim Tarihi: 27.10.2024.
- Urbany, J.E., Bearden, W.O. ve Weilbaker, D.C. (1988). The Effect of Plausible and Exaggerated Reference Prices on Consumer Perceptions And Price Search. *J. Consum. Res.* 1988, 15, 95–110.
- Ursu, R. (2018). The Power of Rankings: Quantifying the Effect of Rankings on Online Consumer Search and Purchase Decisions. *Marketing Science*. 37 (4): 530–552.
- Uvation, T. (2024). Reducing the Carbon Footprint: Energy-Saving Strategies for Data Centers. <https://uvation.com/articles/reducing-the-carbon-footprint-energy-saving-strategies-for-data-centers> Erişim Tarihi: 13.11.2024.
- Varalakshmi, T. (2013). Is Celebrity Endorsement Ethical or Unethical in Brand Building. *Indian Journal of Applied Research*, 3(12), 288-291.
- Varma, M.P., Unnesha, A. ve Choudhury, M. (2020). An Exploratory Study on Fear Based Marketing Practices. *International Journal of Innovative Research in Technology*. 9 (4), 455-458.
- Van Der Goot, M. J., Van Reijmersdal, E. A., & Zandbergen, S. K. (2021). Sponsorship disclosures in online sponsored content: Practitioners' considerations. *Journal of Media Ethics*, 36(3), 154-169.
- Van Dijk, J. A. G. M. (2017). Digital Divide: Impact of Access. *The international encyclopedia of media effects*, 1, 1-11.
- Verma, S., Sharma, R., Deb, S. ve Maitra, D. (2021). Artificial Intelligence in Marketing: Systematic Review And Future Research Direction, *International Journal of Information Management Data Insights*, 1(1), 100002.
- Villasenor, J. (2019). Products liability law as a way to address AI harms. <https://www.brookings.edu/articles/products-liability-law-as-a-way-to-address-ai-harms/> Erişim Tarihi: 10.11.2024.
- Vitell, S. J. (1986). Marketing ethics: Conceptual and Empirical Foundations of A Positive Theory Of Decision Making in Marketing Situations Having Ethical Content. Texas Tech University.

- Vuković, D., Keček, D., & Mikulić, A. (2023). From Anonymity to Personalization and Ethical Issues of Digital Marketing. In 30th RSEP International Conference on Economics, Finance & Business (pp. 72-79).
- Vuk, A., Szűcs, I., ve Bauerné Gáthy, A. (2023). Packaging waste and recycling in EU. *International Review of Applied Sciences and Engineering*, 14(3), 402-412.
- Waheed, A., Shah, M. A., ve Khan, A. (2016). Secure Login Protocols: An Analysis on Modern Attacks and Solutions. In 2016 22nd International Conference on Automation and Computing (ICAC) (pp. 535-541). IEEE.
- Wang, B. (2024). Accessibility and Inequality of Public Digital Products in the Era of Digital Governance: Policy Evaluation and Improvement Strategies. *International Journal of Global Economics and Management*. 3(2): 286-292.
- Wei, L., ve Hindman, D. B. (2011). Does The Digital Divide Matter More? Comparing The Effects of New Media and Old Media Use on The Education-Based Knowledge Gap. *Mass Communication & Society*, 14(2), 216-235.
- Wertenbroch, K., Schrift, R. Y., Alba, J. W., Barasch, A., Bhattacharjee, A., Giesler, M., ... & Zwebnier, Y. (2020). Autonomy in Consumer Choice. *Marketing letters*, 31, 429-439.
- Wentzel, D., Martin, B., Tomczak, T., ve Henkel, S. (2007). The Impact of Susceptibility To Informational Influence on The Effectiveness of Customer Testimonials. European Marketing Academy Conference, 36, 1-12.
- Wilson, M. (2023). Reducing Data Centers' Carbon Footprint: Strategies and Tools for Sustainability. <https://www.nlyte.com/blog/reducing-data-centers-carbon-footprint-strategies-and-tools-for-sustainability/> Erişim Tarihi: 25.10.2024.
- WTO, (2016). Tackling Food Marketing to Children in a Digital World: Trans-disciplinary Perspectives. WHO, Copenhagen.
- Wu, H., Han, M., & Shen, Y. (2023). Technology-driven energy revolution: the impact of digital technology on energy efficiency and its mechanism. *Frontiers in Energy Research*, 11, 1242580.
- Wylie, N. (2024). 5 of The Biggest False Advertising Examples and How To Avoid Them. <https://filestage.io/blog/false-advertising-examples/> Erişim Tarihi: 29.10.2024.
- Yaybir (2024). Uyar-Kaldır Sistemi. <https://www.yaybir.org.tr/bilgi-bankasi/uyar-kaldir-sistemi/#:~:text=Uyar%20%E2%80%93%20Kald%4%B1r%20sistemi%3B%20telif%20hakk%4%B1,siteden%20kald%4%B1r%4%B1lmas%4%B1n%4%B1%20yasal%20olarak%20talep> Erişim Tarihi: 06.11.2024.

- Zhang, Y. X., Xiao, C. C., ve Zhou, G. H. (2019). Willingness To Pay A Price Premium For Energy-Saving Appliances: Role of Perceived Value And Energy Efficiency Labeling. *J. Clean. Prod.* 33, 1–10. Doi: 10.1016/J. Jclepro.2019.118555
- Zhu, Z., Wang, J., ve Caverlee, J. (2021). Fairness-Aware Personalized Ranking Recommendation Via Adversarial Learning.
- Zorzini, M., Hendry, L. C., Huq, F. A., & Stevenson, M. (2015). Socially responsible sourcing: Reviewing the literature and its use of theory. *International Journal of Operations & Production Management*, 35(1), 60–109.

Kaynakça

1. Aaker, D. A. (2014). *Strategic Market Management* (10th ed.). Wiley, pp 99-102
2. A'aqoulah, A., Kuyini, A. B., & Albalas, S. (2022). Exploring the Gap Between Patients' Expectations and Perceptions of Healthcare Service Quality. *Patient preference and adherence*, 16, 1295–1305. <https://doi.org/10.2147/PPA.S360852>
3. Azamat, K., Jaxybekova, G., Bezhan, R., & Nurdana, Z. (2023). The impact of intangible assets on the value of FMCG companies worldwide. *Journal of Innovation & Knowledge*, v. 8, pp 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2023.100330>
4. Babatunde, S. (2024). Digital marketing strategies for medical products: A theoretical and practical review. *International Journal of Frontiers in Medicine and Surgery Research*. <https://doi.org/10.53294/ijfmsr.2024.5.1.0032>.
5. Bafghi, M., & Montazeralfaraj, R. (2016). Study of Marketing Components Affecting Health Care Services in Hospitals. , 1, 51-59.
6. Belch, G. E., & Belch, M. A. (2020). *Advertising and Promotion: An Integrated Marketing Communications Perspective* (12th ed.). McGraw-Hill Education., pp. 344-359.
7. Berkowitz, E. N. (2016). *Essentials of Health Care Marketing* (3rd ed.). Jones & Bartlett Learning, pp. 92-110. **ISBN-10:** 1284094316 **ISBN-13:** 978-1284094312
8. Bogacki, S., Rymarczyk, P., Smutek, T., Rutkowski, M., & Chmielowska-Marmucka, A. (2024). Advanced methods for target audience identification: enhancing marketing strategies through machine learning and data analytics. *Journal of Modern Science*. <https://doi.org/10.13166/jms/191180>.
9. Borg, E., & Ljungbo, K. (2018). International Market-Oriented Strategies for Medical Tourism Destinations. *Journal of International Market Research*, 60, 621-634. <https://doi.org/10.1177/1470785318770134>.
10. Camilleri, M. A. (2017). Market Segmentation, Targeting and Positioning. In *Travel Marketing, Tourism Economics and the Airline Product* , Chapter 4, pp. 69-83, Springer, Cham, Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-319-49849-2_4.
11. Carpenter, A. (2024) Market segmentation: Definition, types, benefits, & best practices. <https://www.qualtrics.com/experience-management/brand/what-is-market-segmentation/> 24.05.2024
12. Cellucci, L. W., Wiggins, C., & Farnsworth, T. J. (2014). *Healthcare Marketing: A Case Study Approach*. Health Administration Press., pp. 89-104.

13. Chaffey, D., & Smith, P. (2022). *Digital Marketing Excellence: Planning, Optimizing and Integrating Online Marketing* (6th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003009498>
14. Chakrapani, C., Lea, A. C., Hernández, T. (2016). *Market Segmentation: A practitioner's guide*, Research Report 2006-08, Centre for the Study of Commercial Activity, Ryerson University, Canada. 6-30. ISBN: 1894503570, 9781894503570
15. Constantinides, E., Karantinou, K., Alexiou, M., & Vlachaki, A. (2016). The efficacy of the Internet and Social Media as Medical Marketing Tools. .
16. Cooper, C. P., & Roter, D. L. (2000). Cooper and Roter reply. *Public Health Reports*, 115(6), 499. PMID: PMC1308618.
17. Dibb, S., & Simkin, L. (2013). *Market Segmentation Success: Making it Happen!* (1st ed.). Routledge., pp 101-109.
18. Djakeli, K. (2024). *Modern Healthcare Marketing in the Digital Era*. Hershey, PA: Medical Information Science Reference, an imprint of IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-0679-6>
19. Dwivedi, Yogesh & Ismagilova, Elvira & Hughes, D. Laurie & Carlson, Jamie & Filieri, Raffaele & Jacobson, Jenna & Jain, Varsha & Karjaluo, Heikki & Kefi, Hajer & Krishen, Anjala & Kumar, Vikram & Rahman, Mohammad & Raman, Ramakrishnan & Rauschnabel, Philipp & Rowley, Jennifer & Salo, Jari & Tran, Gina & Wang, Yichuan. (2020). Setting the future of digital and social media marketing research: Perspectives and research propositions. *International Journal of Information Management*. 59. 102168. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102168>
20. Dwivedi, Y. K., Hughes, L., Wang, Y., Alalwan, A. A., Ahn, S. J., Balakrishnan, J., Barta, S., Belk, R., Buhalis, D., Dutot, V., Felix, R., Filieri, R., Flavián, C., Gustafsson, A., Hinsch, C., Hollensen, S., Jain, V., Kim, J., Krishen, A. S., . . . Wirtz, J. (2022). Metaverse Marketing: How Will Consumer Research and Applications in the Metaverse Shape the Future? *Psychology & Marketing*, 40(4), 750–776. <https://doi.org/10.1002/mar.21767>
21. Elrod, J., & Fortenberry, J. (2020). Direct marketing in health and medicine: using direct mail, email marketing, and related communicative methods to engage patients. *BMC Health Services Research*, 20. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-05603-w>.
22. Ford, R. C., & Fottler, M. D. (2000). Creating customer-focused health care organizations. *Health Care Management Review*, 25(4), 18–33. <https://doi.org/10.1097/00004010-200010000-00003> PMID:11072629
23. Frenk, J., Chen, L., Bhutta, Z. A., Cohen, J., Crisp, N., Evans, T., Fineberg, H., Garcia, P., Ke, Y., Kelley, P., Kistnasamy, B., Meleis, A.,

- Naylor, D., Pablos-Mendez, A., Reddy, S., Scrimshaw, S., Sepulveda, J., Serwadda, D., & Zurayk, H. (2010). Health Professionals for a New Century: Transforming Education to Strengthen Health Systems in an Interdependent World. *The Lancet*, 376(9756), 1923-1958. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(10\)61854-5](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(10)61854-5)
24. Gagnon, M. P., & Fortin, J. (2022). Patient-Centered Marketing Strategies: Upholding Patient Rights and Ethical Standards. *International Journal of Health Policy and Management*, 11(9), pp. 1934-1942. <https://doi.org/10.34172/ijhpm.2022.145>
 25. Gandolf, S. Chief Executive Officer Healthcare Success. (n.d.). *9 preventive healthcare marketing strategies*. <https://healthcaresuccess.com/blog/healthcare-marketing/9-preventive-healthcare-marketing-strategies.html> (12/12/ 2024)
 26. George, A. Shaji & George, A.S.H. (2023). Telemedicine: A New Way to Provide Healthcare. 01. 98-129. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8075850>
 27. George, A. Shaji & George, A.S.H. (2023). Telemedicine: A New Way to Provide Healthcare. 01. 98-129. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8075850>
 28. Grewal, D., Hulland, J., Kopalle, P.K. et al. (2020). The future of technology and marketing: a multidisciplinary perspective. *J. of the Acad. Mark. Sci.* 48, 1–8. <https://doi.org/10.1007/s11747-019-00711-4>
 29. Gursaya, A. (2022). *Innovative Marketing in the Health Industry*. Springer., pp. 50-75.
 30. Haider, S., Goenka, A., Mahmeen, M., Sunny, S., Phan, T., Mehdi, S., Hassan, D., & Weber, E. (2022). A Disease Pathway Framework for Pain Point Identification and Elaboration of Product Requirements Across Patient Care Plan Using Innovation Think Tank Global Infrastructure. *Frontiers in Public Health*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.862384>.
 31. Hair, J. F., Celsi, M., Ortinau, D. J., & Bush, R. P. (2017). *Essentials of marketing research* (Fourth edition). Chapter 1, pp. 9-13, McGraw-Hill Education, USA. ISBN: 978-0-07-811211-9
 32. Haleem, A., Javaid, M., Singh, R. P., & Suman, R. (2021). Telemedicine for healthcare: Capabilities, features, barriers, and applications. *Sensors international*, 2, 100117. <https://doi.org/10.1016/j.sintl.2021.100117>
 33. Hawkins, D. I., & Mothersbaugh, D. L. (2016). *Consumer Behavior: Building Marketing Strategy* (13th ed.). McGraw-Hill Education., pp 324-327.

34. Hope, D., (2024). Smart Data Collective. *10 Fascinating Examples of Big Data in Healthcare*. <https://www.smartdatacollective.com/10-fascinating-examples-of-big-data-in-healthcare/> (12/12/2024)
35. Hosseini, Z.Z. and Mohammadzadeh, M. (2016). “Knowledge discovery from patients’ behavior via clustering-classification algorithms based on weighted eRFM and CLV model: an empirical study in public health care services”, *Iranian Journal of Pharmaceutical Research*, Vol. 15 No. 1, pp. 355-367. <https://doi.org/10.22037/ijpr.2016.1827>
36. Jadhav, G.G., Gaikwad, S.V. and Bapat, D. (2023). “A systematic literature review: digital marketing and its impact on SMEs”, *Journal of Indian Business Research*, Vol. 15 No. 1, pp. 76-91. <https://doi.org/10.1108/JIBR-05-2022-0129>
37. Jin, M. X., Kim, S. Y., Miller, L. J., Behari, G., & Correa, R. (2020). Telemedicine: Current Impact on the Future. *Cureus*, 12(8), e9891. <https://doi.org/10.7759/cureus.9891>
38. Kingsnorth, S. (2016). *Digital Marketing Strategy: An Integrated Approach to Online Marketing*. London, UK: Kogan Page, pp. 200-278. ISBN: 978 0 7494 7470 6
39. Klein, R. M., & Wilcox, J. (2021). Data Privacy and Security in Telemedicine: A Review of Current Regulations. *Journal of Telemedicine and Telecare*, 27(1), pp. 18-26. <https://doi.org/10.1177/1357633X20927040>
40. Kite, J., Chan, L., MacKay, K., Corbett, L., Reyes-Marcelino, G., Nguyen, B., Bellew, W., & Freeman, B. (2023). A Model of Social Media Effects in Public Health Communication Campaigns: Systematic Review. *Journal of Medical Internet Research*, 25. <https://doi.org/10.2196/46345>.
41. Kotler, P., & Armstrong, G. (2023). *Principles of Marketing* (Global ed., 19th ed.). Pearson, pp 385-410. ISBN: 1292449365,9781292449364
42. **Kotler, P., & Keller, K. L. (2016).** *Marketing Management*. 15th ed. Pearson., pp. 368-381., Kendalville, USA ISBN 10: 1-292-09262-9
43. Kotler, Philip. (2000) *Marketing Management*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall. 144-190. ISBN: 0-536-63099-2
44. Kwame, A., & Petruca, P. M. (2021). A literature-based study of patient-centered care and communication in nurse-patient interactions: barriers, facilitators, and the way forward. *BMC nursing*, 20(1), 158. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00684-2>
45. Kwame, A., Petruca, P.M. (2021). A literature-based study of patient-centered care and communication in nurse-patient interactions: barriers, facilitators, and the way forward. *BMC Nurs*, 20, 158. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00684-2>

46. Lechner, W., & Kreitner, P. (2022). Digital Marketing in Healthcare: Opportunities and Challenges. *Journal of Healthcare Management*, 67(4), pp. 205-217. <https://doi.org/10.1177/00220426211064802>
47. Leung R. (2023). Using AI-ML to Augment the Capabilities of Social Media for Telehealth and Remote Patient Monitoring. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 11(12), 1704. <https://doi.org/10.3390/healthcare11121704>
48. MeghanaN, M. (2016). Demographic Strategy of Market Segmentation Engineering Keywords Market segmentation , Demographic segmentation. .
49. Mehta, J. (2023). The Benefits of Customer Segmentation for Your Business. <https://abmatic.ai/blog/benefits-of-customer-segmentation-for-business> 12.05.2024
50. Naini N. F., Santoso S., Andriani T. S., Claudia U. G., & Nurfadillah N. (2022). The Effect of Product Quality, Service Quality, Customer Satisfaction on Customer Loyalty. *Journal of Consumer Sciences*, 7(1), pp. 34-50.
51. <https://doi.org/10.29244/jcs.7.1.34-50>
52. Nashiroh, A., Shiddiq, I., & Hidayat, M. (2024). Exploring the Depths of Digital Marketing: A Systematic Literature Review on Segmentation, Targeting, Differentiation, and Positioning Strategies. *International Journal of Business, Law, and Education*. <https://doi.org/10.56442/ijble.v5i1.549>
53. Nass, S. J., Levit, L. A. & Gostin, L.O.(2009). Institute of Medicine (US) Committee on Health Research and the Privacy of Health Information: The HIPAA Privacy Rule (Eds.). *Beyond the HIPAA Privacy Rule: Enhancing Privacy, Improving Health Through Research*. National Academies Press (US). 19-40. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK9578/pdf/Bookshelf_NBK9578.pdf (10.06.2024)
54. Neuhauser, L. & Kreps, G.L. (2003) Rethinking communication in the E-health era. *Journal of Health Psychology*, 8, 110-125. <https://doi.org/10.1177/1359105303008001426>
55. Oztekin, A. (2018). Creating a marketing strategy in healthcare industry: a holistic data analytic approach. *Annals of Operations Research*, 270, 361-382. <https://doi.org/10.1007/s10479-017-2493-4>.
56. Parviainen, P. , Tihinen, M. , Kääriäinen, J. , & Teppola, S. . (2022). Tackling the digitalization challenge: how to benefit from digitalization in practice. *International Journal of Information Systems and Project Management*, 5(1), pp. 63–77. <https://doi.org/10.12821/ijispm050104>

57. Paulos, D. (2023). Harnessing the Power of Influencer Marketing. <https://www.linkedin.com/pulse/harnessing-power-influencer-marketing-dave-poulos> 24.05.2024
58. Pillai, A., & Sharma, P. (2022). Overcoming Barriers in Health Tourism Marketing: A Strategic Approach. *Tourism Management Perspectives*, 44, pp.163-175. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2022.100980>
59. Porter, M. E. (1985). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. Free Press., pp 135-137.
60. (2024). Impact of Digital Marketing on Hospital Marketing Strategies: A Comprehensive Literature Review. *Journal of Primeasia*. <https://doi.org/10.25163/primeasia.519804>.
61. Purcarea V. L. (2019). The impact of marketing strategies in health-care systems. *Journal of medicine and life*, 12(2), 93–96. <https://doi.org/10.25122/jml-2019-1003>
62. Purnomo, Y.J.. (2023). Digital Marketing Strategy to Increase Sales Conversion on E-commerce Platforms. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*. 1. 54-62. <https://doi.org/10.61100/adman.v1i2.23>.
63. Raghupathi, W., & Raghupathi, V. (2014). Big data analytics in health-care: promise and potential. *Health information science and systems*, 2, 3. <https://doi.org/10.1186/2047-2501-2-3>
64. Rand, W., Rust, R., & Kim, M. (2018). Complex systems: marketing's new frontier. *AMS Review*, 8, 111 - 127. <https://doi.org/10.1007/s13162-018-0122-2>.
65. Rane, N.L., Achari, A. & Choudhary, S. P. (2023). Enhancing customer loyalty through quality of service: Effective strategies to improve customer satisfaction, experience, relationship, and engagement. *International Research Journal of Modernization in Engineering Technology and Science*. 5. 427-452. <https://doi.org/10.56726/IRJMETS38104>.
66. Rimer, B.K. & Glanz, K.(2005). *Theory at a Glance: A Guide for Health Promotion Practice (Second Edition)*, U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health, National Cancer Institute, 12-47. <https://cancercontrol.cancer.gov/sites/default/files/2020-06/theory.pdf#page=12> 10.04.2024
67. Roberts, M. L. & Zahay, D. (2012). *Internet Marketing: Integrating Online and Offline Strategies*, 3rd Edition. Boston, MA: Cengage Learning.South Western Educational Publishing, pp.410-420. **ISBN: 1133625908,9781133625902**
68. Rydback, M.. (2021). *Healthcare Service Marketing In Medical Tourism An Emerging Market Study*. Södertörn Doctoral Dissertations. 8-95. **ISBN: 978-91-89109-53-7**

69. Saha, S., Arbelaez, J. J., & Cooper, L. A. (2003). Patient-physician relationships and racial disparities in the quality of health care. *American journal of public health*, 93(10), 1713–1719. <https://doi.org/10.2105/ajph.93.10.1713>
70. Sarvari, Peiman & Ustundag, Alp & Takci, Hidayet. (2016). Performance evaluation of different customer segmentation approaches based on RFM and demographics analysis. *Kybernetes*. 45. 1129-1157. <https://doi.org/10.1108/K-07-2015-0180>.
71. Schönberger, D. (2019). Artificial intelligence in healthcare: A critical analysis of the legal and ethical implications. *International Journal of Law and Information Technology*, 27(2), 171–203. <https://doi.org/10.1093/ijlit/ez004>
72. Shaikh, A., CK, H., Mullick, A. & Gadia, V.. (2024). Revolutionizing Healthcare: The Pivotal Role of Digital Marketing in the Modern Healthcare Industry, *IJFMR* Volume 5, Issue 6, November-December 2023. <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2023.v05i06.10963>
73. Shehadeh, M., Almohtaseb, A., Aldehayyat, J., & Abu-AlSondos, I. A. (2023). Digital Transformation and Competitive Advantage in the Service Sector: A Moderated-Mediation Model. *Sustainability*, 15(3), pp 4-9. <https://doi.org/10.3390/su15032077>
74. Sri, P., , D., Paulson, J., & Srinivasareddy, M. (2023). Customer segmentation analysis for improving sales using clustering. *International Journal of Science and Research Archive*. <https://doi.org/10.30574/ijra.2023.9.2.0663>.
75. Solomon, M. R. (2018). *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being* (13th ed.). Pearson., pp 329-332.
76. Solomon, M., Radu, G., Hostiuc, M., Margan, M. M., Bulescu, I. A., & Purcarea, V. L. (2016). Ethical issues in advertising and promotion of medical units. *Romanian journal of ophthalmology*, 60(4), 216–218. PMID: PMC5711284
77. Stoumpos A.I., Kitsios E, Talias M.A. (2023). Digital Transformation in Healthcare: Technology Acceptance and Its Applications. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 20(4),3407. <https://doi.org/10.3390/ijerph20043407>
78. Şenyapar, H. N. D. (2024). Healthcare Marketing Evolution: A Comprehensive exploration of New-Age Strategies and Patient-Centric Paradigms. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Vē İdari Bilimler Dergisi*, 25(3), 440–455. <https://doi.org/10.37880/cumuiibf.1429844>
79. Şenyapar, H. N. D. (2024). Healthcare Marketing Evolution: A Comprehensive exploration of New-Age Strategies and Patient-Centric Para-

- digms. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(3), 440-455. <https://doi.org/10.37880/cumuiibf.1429844>
80. Tabelessy, W., Fransiska Natalia Ralahallo, Lilian Sonya Loppies, Elna Marsye Pattinaja, & Martha Herlina Siahaan. (2023). Implementation of the 7P Marketing Mix Principles as a Marketing Strategy for Business People: Application to the Business Community of KP. Ambon CU. Hati Amboina, Ambon, Indonesia. *Indonesian Community Empowerment Journal*, 3(2), pp. 136-142. <https://doi.org/10.37275/icejournal.v3i2.51>
 81. Thomas, R. K. (2014). *Marketing Health Services* (4th ed.). Health Administration Press., pp. 75-92.
 82. Thompson, H. (2022). Balancing Targeted Advertising and Patient Privacy: Ethical Considerations for Healthcare Marketers. *Journal of Health Communication*, 27(7), pp. 599-610. <https://doi.org/10.1080/10810730.2022.2071320>
 83. Tuten, T. L., & Solomon, M. R., (2018). *Social Media Marketing, 3rd Edition*. London, UK: Sage Publications, pp 40-50. ISBN: 978-1-5264-2386-3
 84. Tzeng, J. (2022). Innovative Marketing Strategies in Healthcare: The Role of Digital Technologies. *International Journal of Healthcare Management*, 15(1), pp. 67-80. <https://doi.org/10.1080/20479700.2021.1886485>
 85. Vezeau, M. (2023). Ethical Marketing in Healthcare: Balancing Business Goals and Patient Rights. *Journal of Healthcare Ethics*, 12(2), pp. 134-145. <https://doi.org/10.1080/21508053.2023.2045131>
 86. Weinstein, A. (2014). *Handbook of Market Segmentation: Strategic Targeting for Business and Technology Firms* (4th ed.). Routledge., pp. 56-58.
 87. Yiğit, A. Ç., & Açıkgöz, M. (2023). Digital Marketing In Healthcare And Its Applications In The World And Turkey. *Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(2), 111-125. <https://doi.org/10.29131/uiibd.1387179>
 88. Zanubiya, J., Meria, L., & Duwi Juliansah, M. A. (2023). Increasing Consumers with Satisfaction Application based Digital Marketing Strategies. *Startupreneur Business Digital (SABDA Journal)*, 2(1), pp. 12-21. <https://doi.org/10.33050/sabda.v2i1.266>
 89. Zeithaml, V. A., Bitner, M. J., & Gremler, D. D. (2018). *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm* (7th ed.). McGraw-Hill Education., pp 143-151.

Kaynakça

- Abkenar, P., Moura, F. T., ve Hindley, C. (2024). AI and Creativity in Marketing. In *Artificial Intelligence, Co-Creation and Creativity: The New Frontier for Innovation*. Taylor ve Francis.
- Accenture. (2020). *Personalization pulse check*. <https://newsroom.accenture.com/news/2018/widening-gap-between-consumer-expectations-and-reality-in-personalization-signals-warning-for-brands-accenture-interactive-research-finds>
- Adjustbrand.com. (2023). <https://www.adjustbrand.com/haberler/teknoloji/trendyol-hizli-marketin-yapay-zekâ-asistani-aiten-ise-basladi/>
- Ahn, J. B. (2020). A Study on an Effective Process Strategy Model of Interactive Advertising in Smart Media. *International Journal of Internet, Broadcasting and Communication*, 12(1), 45-54.
- Aiolfi, S., Bellini, S., ve Pellegrini, D. (2021). Data-driven digital advertising: benefits and risks of online behavioral advertising. *International Journal of Retail ve Distribution Management*, 49(7), 1089-1110.
- Alexander, L. (2017). What is Digital Marketing. <https://blog.hubspot.com/marketing/what-is-digital-marketing>
- Alfred, L. (2023, July 19). How Duolingo struck social media gold with unhinged content. HubSpot. <https://blog.hubspot.com/marketing/duolingo-unhinged-content>
- Akbaba, A. İ., ve Gündoğdu, Ç. (2021). Bankacılık hizmetlerinde yapay zekâ kullanımı. *Journal of Academic Value Studies*, 7(3), 298-315.
- Akgün, A. C. (2024). Sanal Etkileycilerin Instagram Paylaşımalarında Gösterişçi Tüketim: Göstergibilimsel Bir İnceleme. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 194-206
- Akyol, A. (2024). *2024 Dijital Reklam Türleri Nelerdir?*. <https://welogan.com/2024-dijital-reklam-turleri-nelerdir/>
- Akyol, R. (2023). Hedef Odaklı İçerik Pazarlama Stratejileri. <https://www.omnieticaret.com/tr/hedef-odakli-icerik-pazarlama-stratejileri/>
- Akyol, A. Ç., ve Ersöz, F. T. (2021). Fijital Pazarlama Kapsamında Artırılmış Gerçeklik İçeren Reklam Örnekleri İncelemesi. In *7. Uluslararası İletişim Günleri Dijital Çağda İletişim Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı Proceedings Book* (p. 59).
- Alqurashi, D. R., Alkhaffaf, M., Daoud, M. K., Al-Gasawneh, J. A., ve Alghiz-zawi, M. (2023). Exploring the impact of artificial intelligence in personalized content marketing: a contemporary digital marketing. *Migration Letters*, 20(S8), 548-560.
- Amazon.com. (2024). IoT (nesnelerin interneti) nedir <https://aws.amazon.com/tr/what-is/iot/>

- Anayat, S., ve Rasool, G. (2024). Artificial intelligence marketing (AIM): connecting-the-dots using bibliometrics. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 32(1), 114-135.
- Artry J. (2023). *Biggest Social Media Trends in 2023*. <https://tech.co/digital-marketing/social-media-trends>
- Aslan, E. Ş., ve Kolancı, D. (2019). Semantik Web'in Marka İtibarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *The Journal of International Scientific Researches*, 3(4), 208-220.
- Aydın, N. (2019). *Giyilebilir Teknolojiler*. İksad Yayınevi.
- Aydın, Ö., ve Öztürk, A. (2022). Pazarlamada Yeni Trend Fijital Pazarlama. In M. Kısa (Ed.), *Sosyal Beşeri Ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar IV*. Eğitim Yayınevi.
- Bajeja, N. (2024). Digital Marketing Strategies to Improve Customer Experience and Engagement. *Journal of Informatics Education and Research*, 4(1)
- Balkan, E. (2024). *Yapay zekâ, Büyük Veri ve Pazarlama Devrimi*. <https://kobitekn.com/yapay-zekâ-buyuk-veri-ve-pazarlama-devrimi>
- Barefoot, D., ve Szabo, J. (2010). *Marketing With Benefits-A Social Media Marketing Handbook*. No Starch Press.
- Başpınar, S. (2022). *5 adımda programatik reklam rehberi: Nedir ve nasıl yapılır?*. <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/programatik-reklam/>
- Batat, W. (2022). How does phygital humanize customer experience and create a continuum linking physical and digital settings?. In *Strategies for the Digital Customer Experience* (pp. 78-95). Edward Elgar Publishing.
- Blokzincir Türkiye Platformu, (2022). *SÜRDÜRÜLEBİLİR TEDARİK ZİNCİRİ İÇİN BLOKZİNCİR UYGULAMALARI*. <https://bctr.org/wp-content/uploads/2022/12/SurdurulebilirlikRaporuV05-1.pdf>
- BMW Group co-Creation Lab*. (2010). BMW Group PressClub; BMW Group. <https://www.press.bmwgroup.com/global/article/detail/T0082655EN/bmw-group-co-creation-lab?language=en>
- Bostancı, İ. (2024, October 21). *2025 Yılında Dijital Pazarlama Stratejileri*. TEPE SEO Firması. <https://tepeseo.com/blog/2025-yilinda-dijital-pazarlama-stratejileri/>
- Brand24. (2024). *Top 12 digital marketing trends in 2024*. <https://brand24.com/blog/>
- Borges-Tiago, M. T., Santiago, J., ve Tiago, F. (2023). Mega or macro social media influencers: Who endorses brands better?. *Journal of Business Research*, 157, 113606.
- Brown, D., ve Fiorella, S. (2013). *Influence marketing: How to create, manage, and measure brand influencers in social media marketing*. Que Publishing.

- Campaign US (2023). L'Oreal Paris makes a bright red mess in Paris. <https://www.campaignasia.com/article/loreal-paris-makes-a-bright-red-mess-in-paris/491431>
- Cannella, J. (2018). *Artificial Intelligence in marketing* [Unpublished Honors Thesis]. Arizona State University, Barrett, Arizona: The Honors College.
- Carr, H. (2021). *Top 7 Benefits of SEM: Search Engine Marketing*. <https://businessmag.com/15915/marketing/sem-benefits/>
- Cebi, S. (2021, July 1). *Sosyal CRM Hakkında Bilmedikleriniz!* Albert Solino Danışmanlık. <https://www.albertsolino.com/blog/sosyal-crm/>
- Cevher, M. F. (2023a). Dijital Çağ Teknolojileri ve Pazarlama. In H. S. Fetahlioğlu ve F. G. Bilginer Özsaatçi, (Eds.), *Dijital Pazarlamada Öne Çıkan Başlıklar ve Uygulamalı Çalışmalar*. Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub311.c1355>
- Cevher, M. F. (2023b). Fijital pazarlama: geleneksel ve dijital pazarlamanın keşifini. *Pearson Journal*, 8(25), 520-535.
- Cheng, S. (2023). Metaverse. In *Metaverse: Concept, Content and Context* (pp. 1-23). Springer Nature Switzerland.
- Claes, S., Quartier, K., ve Vanrie, J. (2017). The retail designer in the age of Phygital retail: a practice-based retail design competence framework for retail design education. In *3rd International Colloquium on Design, Branding and Marketing* (pp. 5-6). Bournemouth, England.
- Conde, R., ve Casais, B. (2023). Micro, macro and mega-influencers on instagram: The power of persuasion via the parasocial relationship. *Journal of business research*, 158, 113708.
- Çakmak, A. Ç. (2024). Yapay Zekâ ile Marka İnşası. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 624-635.
- Çankaya, B. (2023). *Sosyal medya pazarlaması için en son trendler nelerdir?*. <https://tr.linkedin.com/pulse/sosyal-medya-pazarlamas%C4%B1-i%C3%A7in-en-son-trendler-nelerdir-b%C3%BClent-%C3%A7ankaya>
- Damer, B. (2008). Meeting in the ether: A brief history of virtual worlds as a medium for user- created events. *Artifact*, 2(2), 94-107.
- Danışman, G. T. (2023). Dijital Pazarlamada Yapay Zekâ: Kavramsal Bir İnceleme. In H. S. Fetahlioğlu ve F. G. Bilginer Özsaatçi (Eds.), *Pazarlamanın Dijital Dönüşümü: Pazarlama 5.0*. Özgür Yayınları.
- Daima Hayvan Deneylerine Karşı - The Body Shop*. (2024). Daima Hayvan Deneylerine Karşı - The Body Shop. <https://www.thebodyshop.com.tr/blog/icerik/hayvan-deneylerine-karsi>
- Dimitros, B., Ioannis, R., Angelos, N., & Nikolaos, T. (2023). Digital marketing: The case of digital marketing strategies on luxurious hotels. *Procedia Computer Science*, 219, 688-696.

- Dutt, V. (2023). Marketing 5.0: The Era of Technology and the Challenges Faced By It. *International Journal of Advances in Engineering and Management*, 1397-1411.
- El Badia, K., Assoud, M., ve Wahabi, R. (2023). Phygital: Toward the empowerment of the customer and the competitiveness of the retail businesses. *Revue Internationale des Sciences de Gestion*, 6(2).
- Efendioğlu, İ. H. (2023). Sistematik Bir Literatür Taraması ile Kişiselleştirilmiş Pazarlama. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 4 (Özel), 28-48.
- Emecen, M., Paltun Aydın, D. ve Akgün, A. C. (2024). Dijital Pazarlamada İnsan Sonrası: Sanal Etkileyiciler Üzerine Bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder)*, 12 (3), 1118-1149.
- Enfroy, A. (2020, September 12). *10 best digital marketing strategies*. Adam Enfroy. <https://www.adamenfroy.com/digital-marketing-strategies>
- Erdem, M. N. (Ed.). (2023). *Game-Vertising Dijital Çağda Oyunlaştırma ve Reklam*. Eğitim Yayınevi.
- Eren, G. K. K. (2023). Pazarlamada Yeni Trendler ve Dijital Reklamın Post Covid Sonrası Eğilimleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(2), 701-730.
- Errikson, J. (2024). *Karlılığın ötesinde: Pazarlamada etik zorunluluğu*. <https://www.thinkwithgoogle.com/intl/tr-tr/icgoruler/tuketici-trendleri/2025-dijital-pazarlama-trendleri/>
- Eru, O., Karapınar Çelik, İ., Çelik, S., ve Cop, R. (2018). Kaynak Olarak You-Tuber'a Güvenilirliğin ve Marka Güveninin Gençlerin Satın Alma Niyetine Etkisi. *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(2), 219-238.
- Expert Panel®. (2024, June 27). *16 big shifts in consumer behavior that are impacting marketing today*. Forbes. <https://www.forbes.com/councils/forbesagencycouncil/2024/06/27/16-big-shifts-in-consumer-behavior-that-are-impacting-marketing-today/>
- Foundation Inc. (2024). *The future of digital marketing—2024 and beyond*. <https://foundationinc.co/>
- Gupta, S., Rakesh, N., Thakral, A., ve Chaudhary, D. K. (2016, December). Search engine optimization: Success factors. In *2016 Fourth international conference on parallel, distributed and grid computing (PDGC)* (pp. 17-21). IEEE.
- Gupta, P., Dahiya, P., & Gupta, A. (2017). Understanding Ecosystem of digital marketing special reference to RJ Media and advertising. *International Journal of Engineering Research & Technology*, 5(11), 1-7.
- Güven, H., & Ayvaz Güven, E. T. (2023). Yapay Zekâ Uygulamalarının E-Ticarette Kullanımı. *International Journal of Management and Administration*, 7(13), 69-94. <https://doi.org/10.29064/ijma.1194949>

- Haddon, A. (2024). *How Gymshark Achieved Massive Success with Ambassador Marketing*. <https://www.brandbassador.com/en-gb/resources/gymshark-success-ambassador-marketing>
- Hadrava, J., & Adámková, K. (2024). Customers' attitudes towards CGI (Computer-Generated Imagery) advertisement pictured in real-life scenes.
- Harmandaroğlu, S. F. (2024). Sürdürülebilir Pazarlama Yönetiminin Bibliyometrik Analiz Yöntemi İle İncelenmesi. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 23-44. <https://doi.org/10.54993/syad.1439876>
- Hassan, A. (2022). *How Computer Vision Is Powering Marketing Strategies in 2022*. <https://www.ietfforall.com/how-is-computer-vision-powering-marketing-strategies-in-2022>
- Hassler, D. M., ve Wilcox, C. (Eds.). (2008). *New boundaries in political science fiction*. University of South Carolina Press.
- Heller Baird, C., & Parasnis, G. (2011). From social media to social customer relationship management. *Strategy & leadership*, 39(5), 30-37.
- Hesmondhalgh, D. (2019). *Have digital communication technologies democratized the media industries? Media and Society*. Bloomsbury Publishing USA.
- Homburg, C., Jozić, D., & Kuehnl, C. (2017). Customer experience management: toward implementing an evolving marketing concept. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45, 377-401.
- How Netflix's recommendations system works*. (2024). Help Center. <https://help.netflix.com/en/node/100639>
- Ianenکو, M., Stepanov, M., ve Mironova, L. (2020). Brand identity development. In *E3S web of conferences* (Vol. 164, p. 09015). EDP Sciences.
- If an app asks to track your activity*. (n.d.). Apple Support. <https://support.apple.com/enus/102420>
- İlham Vermeye Devam*. (2022). Nike.com. <https://www.nike.com/tr/a/ilham-vermeye-devam-reklam-devrimi>
- Influencer Marketing Hub. (2024). 7 Of the Best Digital Marketing Tactics to Use in 2024. <https://influencermarketinghub.com/digital-marketing-tactics/>
- Jarrar, Y., Awobamise, A. O., ve Aderibigbe, A. A. (2020). Effectiveness of influencer marketing vs social media sponsored advertising. *Utopía y praxis latinoamericana: revista internacional de filosofía iberoamericana y teoría social*, (12), 40-54.
- Jovevski, D., Kamenjarska, T., & Naumovska, L. (2020). Strategic perspectives of the digital marketing transformation as an enabler of technological change in organizations during the COVID-19 Pandemic. In *Covid-19-Reshaping Marketing and Communications*. Proud Pen.

- Jung, Y., Kim, S., ve Choi, B. (2016). Consumer valuation of the wearables: The case of smartwatches. *Computers in Human Behavior*, 63, 899–905. <http://doi.org/10.1016/j.chb.2016.06.040>
- Kadry, A. (2024), Exploring Gamification Advertising and its Role in Audience Engagement, *International Design Journal*, Vol. 14 No. 1 (January 2024) pp 163-173
- Kaliszewski, S. (2013). *Through a Narratological Lens: An analysis of the storytelling elements in award-winning advertisements*. The University of Warwick.
- Kamath, K., ve De Sil, S. (2023). A literature review on understanding the constituents of phygital retail. *The Online Journal of Distance Education and e-Learning*, 11(2).
- Kartajaya, H., Kotler, P., ve Hooi, D. H. (2019). Marketing 4.0: moving from traditional to digital. In *World Scientific Book Chapters* (pp. 99-123).
- Kemp, S. (2024). *Digital 2024*. <https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024/>
- Khan S., ve Khan, M. A. (2020). Effect of Social Media Influencer Marketing on Consumers' Purchase Intention and the Mediating Role of Credibility. *Journal of Promotion Management*, 27(4), 503–523. <https://doi.org/10.1080/10496491.2020.1851847>
- Khatri, M. (2022). Revamping the marketing world with metaverse–The future of marketing. *International Journal of Computer Applications*, 184(29), 1-5.
- Kır, Ö. Ç., ve Yıldırım, F. (2023). Türkiye’de Giyilebilir Teknoloji Ürünleri Pazarı ve Kullanımına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 7(13), 50-63.
- Koparan, E., ve Doğan, O. (2024). Toplum 5.0 ve E-Ticarete Yapay Zekâ Odağında Bakış: Tanımlar, İlişkiler ve Bileşenler. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 31(2), 295-324.
- Khwaja, M. G., Zaman, U., ve Butt, A. H. (2022). Are digital influencers social change catalysts? Empirical findings from the online apparel industry. *International Journal of Technology Marketing*, 16(1-2), 145-167.
- Koçyiğit, M. (2024). Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalığa Maruz Kalma: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 12(1), 37-61.
- Kotler, P., Kartajaya, H., ve Setiawan, I. (2017). *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*. Wiley
- Krumm, J., Davies, N., & Narayanaswami, C. (2008). User-generated content. *IEEE Pervasive Computing*, 7(4), 10-11.

- Kumar, V., Ramachandran, D., ve Kumar, B. (2021). Influence of new-age technologies on marketing: A research agenda. *Journal of Business Research*, 125, 864-877.
- Kuş, O. (2021). Metaverse: 'Dijital Büyük Patlamada' Fırsatlar ve Endişelere Yönelik Algılar. *Intermedia International E-Journal*, 8(15), 245-266. <https://doi.org/10.21645/intermedia.2021.109>
- Laeq, K. (2022). *Metaverse: why, how and what.*¹⁷ *How and what.* https://www.researchgate.net/publication/358505001_Metaverse_Why_How_and_Wh at
- Laire, T. (2024). *10 digital marketing trends for 2024 and beyond.* <https://www.lairedigital.com/blog/trends-shaping-the-future-of-digital-marketing>
- Le, D., Nguyen, T. M., Quach, S., Thaichon, P., & Ratten, V. (2021). The development and current trends of digital marketing and relationship marketing research. In *Developing Digital Marketing: Relationship Perspectives* (pp. 1-18). Emerald Publishing Limited.
- Lee, H., ve Cho, C. H. (2020). Digital advertising: present and future prospects. *International Journal of Advertising*, 39(3), 332-341.
- Lee, L. H., Braud, T., Zhou, P. Y., Wang, L., Xu, D., Lin, Z., ... ve Hui, P. (2024). All one needs to know about metaverse: A complete survey on technological singularity, virtual ecosystem, and research agenda. *Foundations and Trends® in Human- Computer Interaction*, 18(2-3), 100-337.
- Lee, M. (2024). *AI Personalization: 5 Examples+Business Challenges.* <https://www.bloomreach.com/en/blog/ai-personalization-5-examples-business-challenges>
- Lee, S., ve Kim, E. (2020). Influencer marketing on Instagram: How sponsorship disclosure, influencer credibility, and brand credibility impact the effectiveness of Instagram promotional post. *Journal of global fashion marketing*, 11(3), 232-249.
- Lego ideas.* (2024). [Lego.com. https://ideas.lego.com/projects/create](https://ideas.lego.com/projects/create)
- Lommatzsch, A. (2018). A next generation chatbot-framework for the public administration. In **Innovations for Community Services: 18th International Conference, I4CS 2018, Žilina, Slovakia, June 18-20*
- L'Oréal. (2020, January 23). *L'Oréal group: Strategy ve model.* L'Oréal. <https://www.loreal.com/en/articles/brands/maybelline-ny-sky-high-mascara/>
- Lui, A., ve Lamb, G. W. (2018). Artificial intelligence and augmented intelligence collaboration: regaining trust and confidence in the financial sector. *Information & Communications Technology Law*, 27(3), 267-283.
- Ma, L., ve Sun, B. (2020). Machine learning and AI in marketing—Connecting computing power to human insights. *International Journal of Research in Marketing*, 37(3), 481– 504.

- Marr, B. (2021). *Data strategy: How to profit from a world of big data, analytics and artificial intelligence*. Kogan Page Publishers.
- Martech Zone. (2023). *The impact of AI on marketing*. <https://www.forbes.com/councils/forbestechcouncil/2024/02/28/ai-in-martech-how-ai-will-impact-the-martech-industry/>
- Martínez-López, F. J., Anaya-Sánchez, R., Fernández Giordano, M., ve Lopez-Lopez, D. (2020). Behind influencer marketing: key marketing decisions and their effects on followers' responses. *Journal of Marketing Management*, 36(7-8), 579-607.
- Massa, E., ve Ladhari, R. (2023). Augmented reality in marketing: Conceptualization and systematic review. *International Journal of Consumer Studies*, 47(6), 2335-2366.
- Me, I. (2022, January 28). *These businesses are doing TikTok right*. Involve.Me. <https://www.involve.me/blog/these-businesses-are-doing-tiktok-right>
- Mentes, M., ve Omarli, S. (2023). Marketing in the Metaverse: Evaluation through the 7P Marketing Mix. *Journal of Hunan University Natural Sciences*, 50(3).
- Micka, M. (2024). Adapting to Changing Consumer Behaviors: Strategies for Modern Businesses. <https://digitaltrek.ca/adapting-to-changing-consumer-behaviors/>
- Mikheev, A. A., Krasnov, A., Griffith, R., ve Draganov, M. (2021). The interaction model within phygital environment as an implementation of the open innovation concept. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(2), 114.
- Mohan, S., Choi, E., & Min, D. (2008, August). Conceptual modeling of enterprise application system using social networking and Web 2.0 "social CRM system". In 2008 International conference on convergence and hybrid information technology (pp. 237-244). IEEE.
- Moravcikova, D., ve Kliestikova, J. (2017). Brand building with using phygital marketing communication. *Journal of Economics, Business and Management*, 5(3), 148-153.
- Moustakas, E., Lamba, N., Mahmoud, D., ve Ranganathan, C. (2020, June). Blurring lines between fiction and reality: Perspectives of experts on marketing effectiveness of virtual influencers. In *2020 International Conference on Cyber Security and Protection of Digital Services (Cyber Security)* (pp. 1-6). IEEE.
- Nalbant, K. G., & Aydın, S. (2024). Geçmişten Günümüze Geleneksel Pazarlamadan Dijitalleşen Pazarlamaya Evrilen Süreçte Yapay Zeka Ve Metaverse Faktörleri. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 231-258

- Natale, S. (2020). To believe in Siri: A critical analysis of AI voice assistants. <https://iris.unito.it/handle/2318/1769694>
- Nazir, S., Khadim, S., Asadullah, M. A., ve Syed, N. (2023). Exploring the influence of artificial intelligence technology on consumer repurchase intention: The mediation and moderation approach. *Technology in Society*, 72, 102190.
- NIKELAND on roblox. (2024). Nike.com. <https://www.nike.com/in/kids/nikeland-roblox>
- Novak, J., ve Aditham, K. (2024). *What Is Digital Marketing? Types, Strategies ve Best Practices*. <https://www.forbes.com/advisor/business/what-is-digital-marketing/>
- Nsocial. (2024.). *Otomotivde Sanal Gerçeklik*. Nsocialtr.com. <https://www.nsocialtr.com/vr-otomotiv-sanal-gerceklik.html>
- Number of video gamers worldwide 2019-2029*. (2024.). Statista. <https://www.statista.com/statistics/748044/number-video-gamers-world/>
- Odabaşı, Y. (2020). *Postmodern pazarlamayı anlamak*. The Kitap, The Roman, The Çocuk Yayınları.
- Okorie, G. N., Udeh, C. A., Adaga, E. M., DaraOjimba, O. D., ve Oriekhoe, O. I. (2024). Digital marketing in the age of iot: a review of trends and impacts. *International Journal of Management ve Entrepreneurship Research*, 6(1), 104–131.
- Olsson, T., Lagerstam, E., Kärkkäinen, T., ve Väänänen-Vainio-Mattila, K. (2013). Expected user experience of mobile augmented reality services: a user study in the context of shopping centres. *Personal and ubiquitous computing*, 17, 287-304.
- Önder, N. (2023). *Gerilla pazarlama CGI ile dijitalde taşındı: İşte en iyi CGI reklamları...* <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/en-iyi-cgi-reklamlari/>
- Özgür, Ö. F. (2024). Influencer marketing (etkileyici pazarlama) konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1–25. <http://doi.org/10.25287/ohuiibf.1247322>
- Paendong, M. K., Rambing, P. R., Simanjuntak, C. H., Kumaat, A. P., Marrentek, M. R., ve Mandey, N. H. (2023). Digital Marketing Ecosystem Perspective of Regional Featured Product in North Sulawesi Province, Indonesia. *Open Journal of Social Sciences*, 11(2), 1-17.
- Pankka, C. (2019). *The Key Performance Indicators of Influencer Marketing*. [Yükseklisans Tezi, Vaasan Ammattukorkeakoulu University of Applied Sciences International Business].
- Pandit, K., Buddhi, D., Averineni, A., Narayana, M. S., Jahnavi, G., ve Rohit-ha, K. (2023, March). Detailed investigation of influence of internet of

- things and big data on digital transformation in marketing. In *2023 10th International Conference on Computing for Sustainable Global Development (INDIACom)* (pp. 1185–1189). IEEE.
- Panigrahi, S. (2024). *Airbnb Social Media Strategy: Sharing Stories, Building Community*. <https://keyhole.co/blog/airbnb-social-media-strategy/#:~:text=Airbnb%20partners%20with%20influencers%20to,connections%20with%20travelers%20and%20hosts>
- Peter, M. K., ve Dalla Vecchia, M. (2021). The digital marketing toolkit: a literature review for the identification of digital marketing channels and platforms. *New Trends in Business Information Systems and Technology*, 251–265.
- Purc[un]rea, T. (2019). Modern marketing, CX, CRM, customer trust and identity. *Retail Marketing and the Store of the Future*, 9, 42–55.
- Rathod, A. (2023). *The Future of Digital Marketing: Emerging Trends to Watch in 2024*. <https://www.digitaldoughnut.com/articles/2023/november-2023/the-future-of-digital-marketing-emerging-trends>
- Rizza, D. C. (2024). *10 Important Social Media Trends for 2023*. <https://www.crowdspring.com/blog/social-media-trends/>
- Qian, J., Lin, P. M., Law, R., ve Li, X. (2022). Lack of IT and digital marketing professionals in hospitality: is it education's fault? *Heliyon*, 8(12).
- Sardjono, W., Cholidin, A., ve Johan, J. (2023). Applying Digital Advertising in Food and Beverage Industry for McDonald's with Marketing 5.0 Approach. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 426, p. 02009). EDP Sciences.
- Sayın, O. (2024). Dijital Pazarlamada Yeni Trend CGI Animasyon Teknolojisi: Avantaj ve Dezavantajları. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 4(2), 21–46.
- Sephora*. (2016, January 29). Sephora Community. <https://community.sephora.com/t5/Trending-at-Sephora/Sephora-Virtual-Artist-Is-Here/m-p/2357181>
- Sevli, O. (2024). Yapay Zeka ve Ekonomi. Bilen, M. (Ed.). (2024). Yapay Zekanın Değiştirdiği Dinamikler 2 içinde. EĞİTİM YAYINEVİ.
- Shaw, L. (2022, May 26). *Experience Radar 32: Gucci's Garden On Roblox, The Science Of Psychedelics, And Sony's Metaverse Vision*. <https://worldxo.org/experienceradar-32-guccis-garden-on-roblox-the-science-of-psychedelics-and-sonys-metaverse-vision/>
- Share a Coke*. (2016). Coca-cola.com. Retrieved December 1, 2024, from <https://www.coca-cola.com/au/en/media-center/share-a-coke-how-the-groundbreaking-campaign-got-its-start-down-under>
- Smart Insights. (2024). *10 actionable digital marketing trends for 2025*. <https://www.smartinsights.com/guides/the-future-of-digital-marketing-trends-report/>

- Snyder K. ve Aditham K. (2024). 35 E-Commerce Statistics of 2024. https://www.forbes.com/advisor/business/ecommerce-statistics/#sources_section
- Sristy, A. (2021). Blockchain in the food supply chain - What does the future look like? https://tech.walmart.com/content/walmart-global-tech/en_us/blog/post/blockchain-in-the-food-supply-chain.html
- Stacy, G. (2024, April 8). *Spotify Premium users can now turn any idea into a personalized playlist with AI playlist in beta*. Spotify. <https://newsroom.spotify.com/2024-04-07/spotify-premium-users-can-now-turn-any-idea-into-a-personalized-playlist-with-ai-playlist-in-beta/>
- Steenkamp, J.-B. E. M. (2020). Global Brand Building and Management in the Digital Age. *Journal of International Marketing*, 28(1), 13–27. <https://doi.org/10.1177/1069031X19894946>
- Studebaker, L. (2024, February 7). *How to collect digital art: 4 steps to get started*. Sothebys.com. <https://www.sothebys.com/en/articles/how-to-collect-digital-art-4-steps-to-get-started>
- Sussman, K. L., Bright, L. F., & Wilcox, G. B. (2023). Digital consumer engagement: examining the impact of native advertising exposure in a social network. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 17(4), 544–561.
- Tarhan, T. (2024). *2025 Yılına Girerken Takip Edilmesi Gereken Sosyal Medya Stratejileri*. <https://tr.linkedin.com/pulse/2025-y%C4%B1%C4%B1na-girerken-takip-edilmesi-gereken-sosyal-medya-stratejileri-7ucrf>
- Tarihçemiz-Migros Kurumsal*. (n.d.). Migroskurumsal.com. <https://www.migroskurumsal.com/hakkimizda/tarihcemiz>
- Tayfur, N. G. (2024). Fijital Pazarlama Ekseninde Tüketiciye Ulaşmanın Güncel Bir Yolu Olarak CGI (Computer Generated Imagery) Reklamlar. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 3(1), 11–28.
- Teppo, J. (2021). *The Optimal Search Engine Marketing Strategy from a Small Business Perspective*. [Yüksek lisans Tezi, Metropolia University of Applied Sciences].
- Théodore, F. L., López-Santiago, M., Cruz-Casarrubias, C., Mendoza-Pablo, P. A., Barquera, S., ve Tolentino-Mayo, L. (2021). Digital marketing of products with poor nutritional quality: A major threat for children and adolescents. *Public Health*, 198, 263–269.
- Timarevska, A. (2023). Gamification in Marketing: Engage Your Audience Using Games. Depositphotos.com: <https://blog.depositphotos.com/gamification.html>
- Tiwari, A. A., Chakraborty, A., & Maity, M. (2021). Technology product coolness and its implication for brand love. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 58, 102258.

- Türkiye Oyun Sektörü Raporu 2023*. Türkiye Oyun Sektörü Raporu. <https://www.turkiyeoyunsektoruraporu.com/tr/>
- TÜSİAD ve Deloitte. (2022, Şubat). *E-ticaretin Öne Çıkan Başarısı, Tüketici Davranışlarında Değişim ve Dijitalleşme Raporu* (ss. 9–126). <https://www.eticaretraporu.org/wp-content/uploads/2022/02/dd-tusiad-e-ticaretin-one-cikan-basarisi-tuketici-davranislarinda-degisim-ve-dijitallesme-ozet.pdf>
- Van Tichelen, B. (2019). *The role and opportunities of Phygital in the digital omni-channel strategy*. [Louvain School of Management].
- Wei, Y., He, G., ve Lin, S. (2024). Innovation and Development Trends in ASEAN Marketing Models in the Digital Age. *Proceedings of Business and Economic Studies*, 2024(7), 5. <http://ojs.bbwpublisher.com/index.php/PBES>
- Xiang, T., Chen, S., Zhang, Y., ve Zhu, R. (2023). TrendFlow: A Machine Learning Framework for Research Trend Analysis. *Applied Sciences*, 13(12), 7029.
- Yazıcı, D. (2023). *Dijitalin Göz Bebeği: Programatik Reklamcılık*. <https://kriko.blog/ppc/programatik/dijitalin-goz-bebegi-programatik-reklamcilik>
- Yeung, J., ve Bae, G. (2022). Forever young, beautiful and scandal-free: The rise of South Korea's virtual influencers. *CNN*. <https://www.cnn.com/style/article/south-korea-virtual-influencers-beauty-social-media-intl-hnk-dst/index.html>
- Yüce, A., Aydoğdu, V., Yüce, S., ve Katırcı, H. (2021). Phygitally yours: Examination of virtual reality experiences in digital sports and recreational games. *Jurnal The Messenger*, 13(1), 1–18.
- Yücel, N. (2013). Müşteri ilişkileri yönetimi'nde yeni bir anlayış: sosyal müşteri ilişkileri yönetimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 1641-1656.
- Zhu, Y., ve Wang, C. (2022). Study on virtual experience marketing model based on augmented reality: museum marketing (example). *Computational Intelligence and Neuroscience*, 2022(1), 2485460.
- <https://nestle-nespresso.com/news/new-levels-transparency-coffee-supply-chain>

Dil Eğitimi ve Öğretiminde Dijital Yönelimler

Editörler

Doç. Dr. Semahat AYSU

Doç. Dr. Harun GÖÇERLER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Dil Eğitimi ve Öğretiminde Dijital Yönelimler

Editörler: Semahat Aysu • Harun Göçerler

Language: Turkish-English-German

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PAPERBACK): 978-975-447-917-1

ISBN (PDF): 978-975-447-916-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub476>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aysu, S. (ed), Göçerler, H. (ed) (2024). *Dil Eğitimi ve Öğretiminde Dijital Yönelimler*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub476>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Alharbi, W. (2023). AI in the foreign language classroom: A pedagogical overview of automated writing assistance tools. *Education Research International*, 4253331. <https://doi.org/10.1155/2023/4253331>
- An, X., Chai, C. S., Li, Y., Zhou, Y., & Yang, B. (2023). Modeling students' perceptions of artificial intelligence assisted language learning. *Computer Assisted Language Learning*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/09588221.2023.2246519>
- Athanassopoulos, S., Manoli, P., Gouvi, M., Lavidas, K., & Komis, V. (2023). The use of ChatGPT as a learning tool to improve foreign language writing in a multilingual and multicultural classroom. *Advances in Mobile Learning Educational Research*, 3(2), 818-824.
- Chundru, T., & Manipatruni, V. R. (2024). The ebb and flow of learning English as a second language in the age of AI. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*, 10(7), 40-46. <https://doi.org/10.36713/cpra2013>
- Cong, Y. (2024). AI language models: An opportunity to enhance language learning. *Informatics*, 11(3). <https://doi.org/10.3390/informatics11030049>
- De la Vall, R. R. F., & Araya, F. G. (2023). Exploring the benefits and challenges of AI-language learning tools. *International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*, 10(1), 7569-7576. <https://doi.org/10.18535/ijsshi/v10i01.02>
- Gawate, S. P. (2019). Artificial intelligence (AI) based instructional programs in teaching-learning of English language. *International Journal of English Language, Literature and Translation Studies (IJELR)*, 6(4), 69-73.
- Godwin-Jones, R. (2022). Partnering with AI: Intelligent writing assistance and instructed language learning. *Language Learning & Technology*, 26(2), 5-24. <http://doi.org/10125/73474>
- Godwin-Jones, R. (2023). Emerging spaces for language learning: AI bots, ambient intelligence, and the metaverse. *Language Learning & Technology*, 27(2), 6-27. <https://hdl.handle.net/10125/73501>
- Ji, H., Han, I., & Ko, Y. (2023). A systematic review of conversational AI in language education: focusing on the collaboration with human teachers. *Journal of Research on Technology in Education*, 55(1), 48-63. <https://doi.org/10.1080/15391523.2022.2142873>
- Hartono, W. J., Nurfitri, N., Ridwan, R., Kase, E. B. S., Lake, F., & Zebua, R. S. Y. (2023). Artificial intelligence (AI) solutions in English language teaching: Teachers-students perceptions and experiences. *Journal on Education*, 6(1), 1452-1461.
- Karataş, F., Abedi, F. Y., Ozek Gunyel, F., Karadeniz, D., & Kuzgun, Y. (2024). Incorporating AI in foreign language education: An investiga-

- tion into ChatGPT's effect on foreign language learners. *Education and Information Technologies*. <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12574-6>
- Kim, S., Shim, J., & Shim, J. (2023). A study on the utilization of OpenAI ChatGPT as a second language learning tool. *Journal of Multimedia Information System*, 10(1), 79-88. <https://doi.org/10.33851/JMIS.2023.10.1.79>
- Kovacevic, D. (2023, March). Use of chatgpt in ESP teaching process. In 2023 22nd International Symposium INFOTEH-JAHORINA (INFOTEH) (pp. 1-5). IEEE.
- Liu, G., & Ma, C. (2024). Measuring EFL learners' use of ChatGPT in informal digital learning of English based on the technology acceptance model. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 18(2), 125-138.
- Mardiah, H., & Nissa, K. (2024). Generation Z students' perspectives on Artificial Intelligence (AI) technology in English language learning. *New Language Dimensions: Journal of Literature, Linguistics, and Language Teaching*, 5(1), 1-11.
- Mohamed, A. M. (2024). Exploring the potential of an AI-based Chatbot (ChatGPT) in enhancing English as a Foreign Language (EFL) teaching: Perceptions of EFL Faculty Members. *Education and Information Technologies*, 29(3), 3195-3217. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11917-z>
- Mouliqueswaran, N., & Ns, P. K. (2023). Google assistant assisted language learning (GAALL): ESL learners' perception and problem towards AI-powered google assistant-assisted English language learning. *Studies in Media and Communication*, 11(4), 122-130.
- Moybeka, A. M. S., Syariatini, N., Tatipang, D. P., Mushtoha, D. A., Dewi, N. P. J. L., & Tineh, S. (2023). Artificial intelligence and English classroom: the implications of AI toward EFL students' motivation. *Edumaspu: Jurnal Pendidikan*, 7(2), 2444-2454.
- Min, C. J. (2024). The use of AI and ChatGPT in teaching synonyms to EFL students. *Journal of Research Studies in English Language Teaching and Learning*, 2(4), 187-207. <https://doi.org/10.62583/rselt.v2i4.53>
- Ningsih, F. (2023). Classtime. com As An AI-based Testing Platform: Analysing Esp Students' Performances and Feedback. *Journal of Languages and Language Teaching*, 11(3), 390-404.
- Patty, J. (2024). The use of AI in language learning: what you need to know. *Jurnal Review Pendidikan dan Pengajaran (JRPP)*, 7(1), 642-654.
- Phuong, H. P. X. (2024). Using ChatGPT in English Language Learning: A study on I.T. Students' attitudes, habits, and perceptions. *International Journal of TESOL & Education*, 4(1), 55-68. <https://doi.org/10.54855/ijte.24414>

- Rukiati, E., Wicaksono, J. A., Taufan, G. T., & Suharsono, D. D. (2023). AI on learning English: Application, benefit, and threat. *Journal of Language, Communication, and Tourism*, 1(2), 32-40.
- Shaikh, S., Yildirim Yayilgan, S., Klimova, B., & Pikhart, M. (2023). Assessing the usability of ChatGPT for formal English language learning. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 13(9), 1937-1960. <https://doi.org/10.3390/cjihpe13090140>
- Song, C., & Song, Y. (2023). Enhancing academic writing skills and motivation: Assessing the efficacy of ChatGPT in AI-assisted language learning for EFL students. *Frontiers in Psychology*, 14, 1260843.
- Tai, T. Y., & Chen, H. H. J. (2023). The impact of Google Assistant on adolescent EFL learners' willingness to communicate. *Interactive Learning Environments*, 31(3), 1485-1502.
- Tam, A. 2023, June 2.0 What are Large Language Models. Machine Learning Mastery. <https://machinelearningmastery.com/what-are-large-language-models/>
- Tseng, W., & Warschauer, M. (2023). AI-writing tools in education: If you can't beat them, join them. *Journal of China Computer-Assisted Language Learning*, 3(2), 258-262.
- Wang, X., Pang, H., Wallace, M. P., Wang, Q., & Chen, W. (2024). Learners' perceived AI presences in AI-supported language learning: A study of AI as a humanized agent from community of inquiry. *Computer Assisted Language Learning*, 37(4), 814-840. <https://doi.org/10.1080/09588221.2022.2056203>
- Warschauer, M., Tseng, W., Yim, S., Webster, T., Jacob, S., Du, Q., & Tate, T. (2023). The affordances and contradictions of AI-generated text for writers of English as a second or foreign language. *Journal of Second Language Writing*, 62. <https://doi.org/10.1016/j.jslw.2023.101071>
- Wu, H., Wang, Y., & Wang, Y. (2024). "To use or not to use?": A mixed-methods study on the determinants of EFL college learners' behavioral intention to use AI in the distributed learning context. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 23(3).
- Xiao, Y., & Zhi, Y. (2023). An exploratory study of EFL learners' use of ChatGPT for language learning tasks: Experience and perceptions. *Languages*, 8(3). <https://doi.org/10.3390/languages8030212>
- Xuyen, N. T. (2024). English Majors' Perceptions of AI Tool Application in English Language Learning at Tertiary Level in Vietnam. *Journal of Knowledge Learning and Science Technology*, 3(1), 179-193.
- Yan, D. (2023). Impact of ChatGPT on learners in a L2 writing practicum: An exploratory investigation. *Education and Information Technologies*, 28(11), 13943-13967. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11742-4>

- Yıldız, T. (2023). Measurement of attitude in language learning with AI (MALL: AI). *Participatory Educational Research*, 10(4), 111-126. <https://doi.org/10.17275/per.23.62.10.4>
- Zhang, D., Hoang, T., Pan, S., Hu, Y., Xing, Z., Staples, M., Xu, X., Lu, Q., & Quigley, A. (2023). Test-takers have a say: Understanding the implications of the use of AI in language tests. *ArXiv*. <https://arxiv.org/pdf/2307.09885>

References

- Adolphs, S., & Schmitt, N. (2003). Lexical coverage of spoken discourse. *Applied Linguistics*, 24(4), 425–438.
- Akdağ, E., & Özkan, Y. (2017). Enhancing writing skills of EFL learners through blogging. *The Reading Matrix: An International Online Journal*, 17(2), 79-95.
- Avellaneda, E. (2016). *Foreign language college achievement and the infusion of three selected Web 2.0 technologies: A mixed method case study* (Unpublished doctoral dissertation). University of South Florida, Tampa, FL.
- Aydan, L. S. (2014). *Student and teacher perceptions on benefits and challenges of using blogs in English in foreign language classes* (Unpublished master's thesis). Middle East Technical University, Ankara, Turkey.
- Bakan, J. A. (2016). *The impact of blogs in the classrooms: A qualitative analysis of elementary students using blogs to respond to texts* (Unpublished master's thesis). Rowan University, Glassboro, NJ.
- Carlino, F. (2009). The electronic discussion visits the Spanish-as-a-foreign-language class: Backstage and insights from an action-research project. *International Journal of Research & Review*, 331-349.
- Cequena, M. B. (2013). Does blogging facilitate the development of students' writing skills? *Philippine ESL Journal*, 10, 126-147.
- Dickinson, P. (2013). Promoting learner autonomy and language awareness through blogging. *Journal of Niigata University of International and Information Studies*, 16, 1-11.
- Ekinci, E. (2017). *Tweet Circle: Effects of Twitter on EFL students' writing skill development* (Unpublished master's thesis). Çukurova University, Adana, Turkey.
- Guo, Y. (2013). *The class blog: Chinese EFL non-English major college students' online writing experiences* (Unpublished doctoral dissertation). University of Missouri, Columbia, MO.
- Jee, M. J. (2008). Using blogs as ePortfolios in ESL/EFL writing classes. *SL-WIS News*, 3(2), 1-9.
- Kim, Y., & Kim, J. (2005). Teaching Korean university writing class: Balancing the process and the genre approach. *Asian EFL Journal*, 68-89.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- Lacina, J., & Griffith, R. (2013). Blogging as a means of crafting writing. *The Reading Teacher*, 66(4), 316.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teachers' knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.

- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Smetanova, E. (2013). Writing as part of foreign language acquisition. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 106, 3375–3380.
- Şimsek, O. (2009). The effect of weblog integrated writing instruction on primary school students writing performance. *International Journal of Instruction*, 2(2), 157-160.
- Spillett, M. A. (2003). Peer debriefing: Who, what, when, why, how. *Academic Exchange Quarterly*, 7(3), 36–41.
- Webb, S. (2005). Receptive and productive vocabulary learning: The effects of reading and writing on word knowledge. *Studies in Second Language Acquisition*, 27, 33-52.
- Zhou, H. (2015). An empirical study of blog-assisted EFL process writing: Evidence from Chinese non-English majors. *Journal of Language Teaching and Research*, 6(1), 189-195.

Quellenverzeichnis

- Becker, J. (2020). Multimodalität und Interaktivität in der modernen Literatur. *Zeitschrift für Digitale Literatur*, 12(3), 112-135.
- Bock A. & Ludewig A. (2015). *Literatur im digitalen Zeitalter: Zwischen E-Book und Interaktivität*. In: "Digitales Lesen: Neue Medien – neue Formate – neue Rezeptionsweisen." Springer vs Wiesbaden.
- Fischer R. & Schweiger W. (2019). *Interaktivität und Partizipation im digitalen Zeitalter: Chancen und Herausforderungen für die Literatur*. In: "Digitale Kommunikation und Partizipation." Springer vs Wiesbaden.
- Haas A. (2017). *Literarische Qualität im digitalen Raum: Herausforderungen und Perspektiven*. In: "Literatur und Medienwandel." De Gruyter Berlin/Boston.
- Hennig M. & Schachtner C. (2018). *Literatur im digitalen Zeitalter: Zwischen Schnellkonsum und Tiefe*. In: "Digitale Medien und literarische Praktiken." Springer vs Wiesbaden.
- Hoffmann, L. (2021). Autoren und die digitale Erzählkunst. *Literatur im Wandel*, 8(1), 34-56.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. NYU Press.
- Karacabey, S. (2021). Lyrische Texte zur Entwicklung des kooperativen und kreativen Schreibens. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(27), 1-13. <https://dergi-park.org.tr/cn/download/article-file/1847152>
- Lombard, M., & Ditton, T. (1997). At the heart of it all: The concept of presence. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 3(2), JCMC321. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1997.tb00072.x>
- Ludwig J. (2017). *Fake News und digitale Desinformation: Strategien zur Sicherung von Glaubwürdigkeit und Vertrauen*. In: "Medienkompetenz und Informationsverhalten." De Gruyter: Berlin/Boston.
- Murray, J. H. (1997). *Hamlet on the Holodeck: The Future of Narrative in Cyberspace*. MIT Press.
- Müller, A. (2021). Die Digitalisierung der Literatur: Neue Medien und ihre Auswirkungen auf Autoren, Kritiker und Leser. *Zeitschrift für Literatur und Medien*. 15(2), 45-67.
- Schmidt J. (2016). Social Media und Literatur: Interaktionen zwischen Autoren und Lesern. In: "Medien und Literatur im digitalen Zeitalter." *Transcript Verlag Bielefeld*. 22(3), 123-145.
- Schmidt S. J. (2014). *Die Selbstverleger: Publizieren im digitalen Zeitalter*. In: "Handbuch Literatur und Internet." De Gruyter: Berlin/Boston.
- Schulz, M. (2021). Die Nutzung von Hyperlinks und interaktiven Elementen in der Literatur. *Interaktive Medien und Literatur*, 7(2), 89-108.

- Slater, M. (2009). Place illusion and plausibility can lead to realistic behaviour in immersive virtual environments. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 364(1535), 3549-3557. <https://doi.org/10.1098/rstb.2009.0138>
- Slater, M. & Sanchez-Vives, M.V. (2016). Enhancing Our Lives with Immersive Virtual Reality. *Front. Robot. AI*. 3(74). doi: 10.3389/frobt.2016.00074
- Schneider, T. (2022). Literarische Grenzen im digitalen Zeitalter. *Neue Perspektiven der Literaturwissenschaft*.
- Sundar, S. S., Xu, Q. & Bellur, S. (2010). *Designing interactivity in media interfaces: A communications perspective*. Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems. 2247-2256, <https://doi.org/10.1145/1753326.1753666>
- Thiele A. (2018). *Digitale Medien und Authentizität: Herausforderungen und Chancen für Journalisten und Autoren*. In: "Journalismus und Medien: Aktuelle Entwicklungen und Herausforderungen." Springer vs Wiesbaden.
- Weber, K. (2020). Die Rolle traditioneller Bücher im digitalen Zeitalter. *Digitale Literatur und Medien*, 10(4), 78-101.

Bekanntgegebene Romane

- Berg S. (2019). GRM. Brainfuck. *Kiepenheuer & Witsch*.
- Bold, E. (2012). Gefährliche Intrigen. *Amazon Publishing*.
- Dorst, D. & Abrams J. J. (2015). Das Schiff des Theseus. *Kiepenheuer & Witsch*.
- Kehlmann D. (2017). Tyll. *Rowohlt*.
- Kling, M. U. (2017). QualityLand. *Ullstein*.
- Kreutzer, L. (2012). Schröders Verdacht. *KSB-Media*.
- Lubitsch, N. (2013). Der 7. Tag. *Verlag 3.0*.
- Neuhaus, N. (2010). Schneewittchen muss sterben. *List Taschenbuch*.
- Schirach F. v. (2017). Der Fall Collini. *btb Verlag*.
- Schmidt, C. Y. (2010). Blogroman. *Tropen*.
- Woolf, M. (2011-2012-2012-2014). MondSilberLicht Serie 1-2-3-4. *Self-published*.
- Zeh J. (2018). Neujahr. *Luchterhand*.

Internetquellen

- Campos C., Ducasse J., & Čopič Pucihar K. (2024). *Augmented imagination: creating immersive and playful reading experiences*. In *Augmented Reality Games II: The Gamification of Education Medicine and Beyond*. Abgerufen von https://www.researchgate.net/profile/Klen-Pucihar/publication/380393587_Augmented_Imagination_Creating_Immersive_and_Playful_Reading_Experiences/links/664b1f8dbc86444c72ccf4ab/Augmented-Imagination-Creating-Immersive-and-Playful-Reading-Experiences.pdf

- Eisenmann M. & Summer T. (2020). *Multimodal literature in ELT: Theory and practice*. *CLELE Journal*. Abgerufen von <https://clelejourn.org/wp-content/uploads/2020/05/Multimodal-Literature-in-ELT-Theory-and-Practice-CLELE-8.1.pdf>
- Hartling F. (2004). *Wo ist der Online-Ulysses?: Kanonisierungsprozesse in der Netzliteratur*. Halle (Saale): Hallische Medienkomm. Abgerufen von <https://www.netzliteratur.net/hartling/hartling-online-ulysses.pdf>
- Hassett D. D. & Curwood J. S. (2009). *Theories and practices of multimodal education: The instructional dynamics of picture books and primary classrooms*. *The Reading Teacher*. Abgerufen von <https://ila.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1598/RT.63.4.2>
- Mangen A. (2008). *Hypertext fiction reading: haptics and immersion*. *Journal of Research in Reading*. Abgerufen von https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/185932/Hypertext_fiction_reading.pdf?sequence=1
- McGrail E. & Behizadeh N. (2017). *K-12 multimodal assessment and interactive audiences: An exploratory analysis of existing frameworks*. *Assessing Writing*. Abgerufen von https://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1098&context=mse_facpub
- Nash B. (2018). *Exploring multimodal writing in secondary English classrooms: A literature review*. *English Teaching: Practice & Critique*. Abgerufen von https://www.academia.edu/download/90909862/2018_Nash_ETPC_Multimodal_Writing.pdf
- Ostenson J. (2016). *Multimodal interactive storytelling*. *ALAN Review*. Abgerufen von <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/ALAN/v43n3/pdf/v43n3.pdf#page=76>
- Pilgrim J. & Pilgrim J. M. (2021). *Immersive storytelling: Virtual reality as a cross-disciplinary digital storytelling tool*. In *Cross-disciplinary Literacy and Digital Storytelling in K-12 Education*. IGI Global. Abgerufen von <https://www.igi-global.com/chapter/immersive-storytelling/268219>
- Romero-Hall E. & Vicentini C. R. (2017). *Multimodal interactive tools for online discussions and assessment*. In: *Technologies and strategies for online learning in higher education* (pp. 17-29). IGI Global. Abgerufen von <https://www.academia.edu/download/86476363/viewtitlesample.pdf>
- Ryan M. L. (1994). *Immersion vs. interactivity: Virtual reality and literary theory*. *Postmodern Culture*. Abgerufen von <https://scholar.archive.org/work/cmzuzymhwvedrnetdn4cq5ely/access/wayback/http://people.cs.uct.ac.za/~dnunez/reading/papers/ryan.pdf>
- Ryan M. L. (2001). *Narrative as virtual reality. Immersion and Interactivity in Literature*. Abgerufen von <http://www.movingimages.info/class/wp-content/uploads/2010/06/RyNarr.pdf>

- Schwaab H. (2013). *Transmedialität und Mediatisierung. Formen und Motive der Expansion serielle Welten und neuer Medienobjekte. Navigationen - Zeitschrift für Medien- und Kulturwissenschaft*. Abgerufen von https://mediarep.org/bitstream/doc/1719/1/Navigationen_13_1_85-103_Schwaab_Transmedialitaet_und_Mediatisierung.pdf
- Tavanti M. (2007). *Multimodal interfaces: A brief literature review. Human-Computer Interaction*. Abgerufen von https://www.eurocontrol.int/sites/default/files/library/001_Multimodal_interfaces.pdf
- Thompson R. & McIlnay M. (2019). *Nobody wants to read anymore! Using a multimodal approach to make literature engaging. CLELE Journal*. Abgerufen von <https://clelejournal.org/wp-content/uploads/2019/06/Nobody-wants-to-read-anymore-CLELE-7.1.pdf>
- Turk M. (2014). *Multimodal interaction: A review. Pattern Recognition Letters*. Abgerufen von <https://sites.cs.ucsb.edu/~mturk/Papers/TurkPRL2013.pdf>
- Vassiliadi M. & Sylaiou S. (2018). *Literary myths in mixed reality. Frontiers in Digital Humanities*. Abgerufen von <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fdigh.2018.00021/full>
- Weiser-Zurmühlen K. (2021). *Vergemeinschaftung und Distinktion: eine gesprächsanalytische Studie über Positionierungspraktiken in Diskussionen über TV-Serien*. Abgerufen von <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/51854/1/9783110727845.pdf>
- Xu Y., Park H., & Back Y. (2011). A new approach toward digital storytelling: An activity focused on writing self-efficacy in a virtual learning environment. *Journal of Educational Technology & Society*. Abgerufen von <https://www.jstor.org/stable/pdf/jeductechsoci.14.4.181.pdf>

References

- Autry, A. J., & Berge, Z. (2011). Digital natives and digital immigrants: getting to know each other. *Industrial and Commercial Training*, 43(7). <https://doi.org/10.1108/00197851111171890>.
- Bennett, S., Maton, K., & Kervin, L. (2008). The ‘digital natives’ debate: A critical review of the evidence. *British Journal of Educational Technology*, 39(5), 775–786. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2007.00793.x>
- Çakır, S. (2019). The effect of five different gamified student response applications on students’ vocabulary development and intrinsic motivation in EFL. *Unpublished Master Thesis, Bahçeşehir University, İstanbul, Türkiye*.
- Çakiroğlu, U., Erdoğan, F., & Gökoğlu, S. (2018). Clickers in EFL classrooms: evidence from two different uses. *Contemporary Educational Technology*, 9(2), 171-185.
- Candan, F., & Başaran, M. (2023). A meta-thematic analysis of using technology-mediated gamification tools in the learning process. *Interactive Learning Environments*, 1-17.
- Chen, J., & Liang, M. (2022). Play hard, study hard? The influence of gamification on students’ study engagement. *Frontiers in Psychology*, 13, 994700.
- Çınar, I. and Arı, A. (2019). The effects of Quizlet on secondary school students’ vocabulary learning and attitudes towards English. *Asya Öğretim Dergisi*, 7 (2),60-73.Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/aji/issue/51548/647002>
- Dervan, P. Increasing in-class student engagement using Socrative (an online student response system). *All Ireland Journal of Teaching and Learning in Higher Education*. 2014, 6.
- Ertan, K., & Kocadere, S. A. (2022). Gamification design to increase motivation in online learning environments: A systematic review. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 7(2), 151-159.
- Huynh, D. P. L. (2024). The Effects of Blooket on Motivation in Learning English among First-Year Non-English Majors at A University in Ho Chi Minh City. *International Journal of English Language Education*, 12(1), 56-75. <https://doi.org/10.5296/ijele.v12i1.21758>.
- İnci, A. Ö. (2020). The Impact Of Call On Learners’ Engagement And Building Vocabulary Through Quizlet. Bahcesehir University. Master of Dissertation.
- Kerimbayev, N., Umirzakova, Z., Shadiev, R., & Jotsov, V. (2023). A student-centred approach using modern technologies in distance learning: a systematic review of the literature. *Smart Learning Environments*, 10(1), 61.

- Koçak, O. (2022). A systematic literature review of web-based student response systems: Advantages and challenges. *Education and Information Technologies, 27*(2), 2771-2805.
- Kurtoğlu, U. (2021). Vocabulary teaching through web 2.0 tools: A comparison of kahoot! and Quizlet (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü). (<http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir)
- Luarn, P., Chen, C. C., & Chiu, Y. P. (2023). Enhancing intrinsic learning motivation through gamification: a self-determination theory perspective. *The International Journal of Information and Learning Technology, 40*(5), 413-424.
- Luo, Z. (2022). Gamification for educational purposes: What are the factors contributing to varied effectiveness? *Education and Information Technologies, 27*(1), 891-915.
- Öden, M. S., Bolat, Y. İ., & Göksu, İ. (2021). Kahoot! as a gamification tool in vocational education: More positive attitude, motivation and less anxiety in EFL. *Journal of Computer and Education Research, 9*(18), 682-701.
- Prieto-Andreu, J. M., Gómez-Escalonilla-Torrijos, J. D., & Said-Hung, E. (2022). Gamification, motivation, and performance in education: A systematic review. *Revista Electrónica Educare, 26*(1), 251-273.
- Sevigny, P., Mack, L., Stilp, L., & Berger, M. (2024). High-frequency vocabulary: Moving from recognition to recall level on Quizlet. *Sage Open, 14*(2), 1-21. <https://doi.org/10.1177/21582440241242604>
- Sık, P., & Topkaya, E. Z. (2024). Flipped Classroom Model With Young Learners' Vocabulary Learning In Primary ELT Classrooms. *Turkish Online Journal of Distance Education, 25*(1), 302-333.
- Mohd, C. K., Nuraini, C. K., Mohamad, S. N. M., Sulaiman, H., Shahbodin, F., & Rahim, N. (2023). A review of gamification tools to boost students' motivation and engagement. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 101*(7), 2771-2782.
- Morais, L., Gonçalves, V., & de Assis, L. B. (2021). A case study on the use of gamification in the flipped classroom. In *2021 16th Iberian Conference on Information Systems and Technologies (CISTI)* (pp. 1-6). IEEE.
- Mykytko, I. (2023). The use of Quizlet to enhance L2 vocabulary acquisition. *Encuentro Journal, 31*, 56-69.
- Nadeem, M., Oroszlanyova, M., & Farag, W. (2023). Effect of digital game-based learning on student engagement and motivation. *Computers, 12*(9), 177-186.
- Tao, Y., & Zou, B. (2023). Students' perceptions of the use of Kahoot! in English as a foreign language classroom learning context. *Computer Assisted Language Learning, 36*(8), 1668-1687.

Yurtseven, N. &, Karadeniz, Ş. (2020) *The Teacher of Generation Alpha*, Bölüm Adı: (An Overview of Generation Alpha) Peter Lang, Eds Yurtseven, Nihal, ISBN:978-3-631-80977-8.

Waluyo, B., & Bucol, J. L. (2021). The impact of gamified vocabulary learning using Quizlet on low-proficiency students. *Computer-Assisted Language Learning*, 22(1), 158-179.

Appendix

The first questions were used as the main prompt, and the second questions were used when necessary.

1. How do you feel about using game-based platforms like Kahoot, Quizlet, and Blooket for studying? Can you provide specific examples of how these platforms have influenced your learning experience?

Which of these platforms (Kahoot, Quizlet, Blooket) do you find most engaging, and why? What features of this platform make it stand out for you?

How do these platforms help you retain information and collaborate with others? Can you describe any particular strategies you use with these platforms to improve your learning?

Have you encountered any challenges or limitations while using Kahoot, Quizlet, or Blooket? How did you overcome these challenges, or what improvements would you suggest?

In what ways do you think the use of these platforms could be improved to support your learning better? Are there any additional features you would like to see on these platforms?

Focus Group Interview Questions

1. How do you compare the effectiveness of Kahoot, Quizlet, and Blooket when it comes to preparing for exams? Are there specific subjects or topics where one platform works better than the others?

2. What are your favourite game modes or features on each platform, and why do you prefer them? How do these features contribute to your engagement and learning?

3. How do you collaborate with your classmates when using these platforms, and does this collaboration impact your learning? Are there differences in collaboration experiences across the different platforms?

4. Do you think using these game platforms changes the way you approach studying? If so, how?

How do these platforms fit into your overall study routine?

5. How would you describe the role of competition in your learning experience when using Kahoot, Quizlet, and Blooket? Does competition motivate you, and if yes, how does it differ between these platforms?

References

- Ali, J. K. M., Shamsan, M. A. A., Hezam, T. A., and Mohammed, A. A. (2023). Impact of chat GPT on learning motivation: teachers and students' voices. *Journal of English Studies in Arabia Felix*, 2, 41-49. <https://doi.org/10.56540/jesaf.v2i1.51>
- An, X., Chai, C., Li, Y. *et al.* (2023). Modeling English teachers' behavioral intention to use artificial intelligence in middle schools. *Education and Information Technologies*, 28, 5187-5208. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11286-z>
- Azari Noughabi, M., & Ghasemi, A. (2024). Informal digital learning of English and EFL learners' willingness to communicate: Investigating the mediating role of L2 grit. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/01434632.2024.2351087>
- Azari Noughabi, M., Yüce, E., & Fekri, N. (2024). Developing foreign language teacher enjoyment among Iranian and Turkish EFL teachers: A cross-cultural study. *System*, 123, Article 103308. <https://doi.org/10.1016/j.system.2024.103308>
- Bhutoria, A. (2022). Personalized education and AI in the United States, China, and India: A systematic review using a Human-In-The-Loop model. *Computers and Education Artificial Intelligence*, 3, Article 100068. <https://doi.org/10.1016/j.cacai.2022.100068>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Chen, X., Zou, D., Xie, H., Cheng, G., & Liu, C. (2022). Two decades of artificial intelligence in education. *Educational Technology & Society*, 25(1), 28-47.
- Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297-298. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Crompton, H., Edmett, A., Ichaporia, N., & Burke, D. (2024). AI and English language teaching: Affordances and challenges. *British Journal of Educational Technology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/bjet.13460>
- Derakhshan, A., & Zhang, L. J. (2024). Applications of psycho-emotional traits in technology-based language education (TBLE): An introduction to the special issue. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 33, 741-745. <https://doi.org/10.1007/s40299-024-00881-y>
- Ebadi, S., & Amini, A. (2022). Examining the roles of social presence and human-likeness on Iranian EFL learners' motivation using AI technology:

- A case of CSIEC chatbot. *Interactive Learning Environments*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/10494820.2022.2096638>
- Engeström, Y. (2015). *Learning by expanding: An activity-theoretical approach to developmental research* (2nd edition). Cambridge University Press.
- Engeström, Y., & Sannino, A. (2021). From mediated actions to heterogeneous coalitions: Four generations of activity-theoretical studies of work and learning. *Mind, Culture, and Activity*, 28(1), 4-23. <https://doi.org/10.1080/10749039.2020.1806328>
- Gayed, J. M., Carlon, M. K. J., Oriola, A. M., and Cross, J. S. (2022). Exploring an AI-based writing Assistant's impact on English language learners. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3, Article 100055. <https://doi.org/10.1016/j.cacai.2022.100055>
- Hsu, T. C., Chang, C., and Jen, T. H. (2023). Artificial intelligence image recognition using self-regulation learning strategies: effects on vocabulary acquisition, learning anxiety, and learning behaviours of English language learners. *Interactive Learning Environments*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/10494820.2023.2165508>
- Huang, F., Teo, T., & Zhou, M. (2019). Factors affecting Chinese English as a foreign language teachers' technology acceptance: A qualitative study. *Journal of Educational Computing Research*, 57, 83-105. <https://doi.org/10.1177/0735633117746168>
- Junaidi, J. (2020). Artificial intelligence in EFL context: Rising students' speaking performance with Lyra virtual assistance. *International Journal of Advanced Science and Technology Rehabilitation*, 29, 6735-6741.
- Karataş, F., Abedi, F. Y., Ozek Gunyel, F., Karadeniz, D., & Kuzgun, Y. (2024). Incorporating AI in foreign language education: An investigation into ChatGPT's effect on foreign language learners. *Education and Information Technologies*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12574-6>
- Kırkgöz, Y. (2007). "English language teaching in Turkey: Policy changes and their implementations". *SAGE Publications*, 38 (2), 216-228. <https://doi.org/10.1177/0033688207079696>
- Kırkgöz, Y. (2009). "Globalization and English language policy in Turkey". *Educational Policy*, 23 (5), 663-684. <https://doi.org/10.1177/0895904808316319>
- Kim, E. J. (2011). Ten years of CLT curricular reform efforts in South Korea: An activity theory analysis of a teacher's experience. In K. E. Johnson & P. R. Golombek (Eds.), *Research on second language teacher education* (pp. 239-252). Routledge.

- Kim, J. (2023). Leading teachers' perspective on teacher-AI collaboration in education. *Education and Information Technologies*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12109-5>
- Kim, J., Lee, H., & Cho, Y. H. (2022). Learning design to support student-AI collaboration: Perspectives of leading teachers for AI in education. *Education and Information Technologies*, 27(5), 6069-6104. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10831-6>
- Liu, C., Hou, J., Tu, Y. F., Wang, Y., and Hwang, G. J. (2021). Incorporating a reflective thinking promoting mechanism into artificial intelligence-supported English writing environments. *Interactive Learning Environments*, 31, 3340-3359. <https://doi.org/10.1080/10494820.2021.1927115>
- Ng, D. T. K., Leung, J. K. L., Su, J., Ng, R. C. W., & Chu, S. K. W. (2023). Teachers' AI digital competencies and twenty-first century skills in the post-pandemic world. *Educational Technology Research and Development*, 71(1), 137-161. <https://doi.org/10.1007/s11423-023-10203-6>
- Russell, S. J., & Norvig, P. (2016). *Artificial intelligence: A modern approach*. Pearson Education Limited.
- Sim, J. and Ismail, H. (2023). Using digital tools in teaching and learning English: Delving into English language teachers' perspectives. *Creative Education*, 14, 2021-2036. <https://doi.org/10.4236/ce.2023.1410129>.
- Song, B., & Kim, T. Y. (2016). Teacher (de)motivation from an activity theory perspective: Cases of two experienced EFL teachers in South Korea. *System*, 57, 134-145. <https://doi.org/10.1016/j.system.2016.02.006>
- Song, C., & Song, Y. (2023). Enhancing academic writing skills and motivation: Assessing the efficacy of ChatGPT in AI-assisted language learning for EFL students. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1260843. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1260843>
- Sun, S. Y. H. (2020). Online Language Teaching: The Pedagogical Challenges, *Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*, 3 (3), p. 428-447.
- Sun, Z., Anbarasan, M., and Praveen Kumar, D. J. C. I. (2021). Design of online intelligent English teaching platform based on artificial intelligence techniques. *Computational Intelligence*, 37, 1166-1180. <https://doi.org/10.1111/coin.12351>
- Walter, Y. (2024). Embracing the future of AI in the classroom: The relevance of AI literacy, prompt engineering, and critical thinking in modern education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s41239-024-00448-3>
- Wei, L. (2023). AI in language instruction: Impact on English learning achievement, L2 motivation, and self-regulated learning. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1261955. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1261955>

Wozney, L., Venkatesh, V., & Abrami, P. C. (2006). "Implementing computer technologies: Teachers' perceptions and practices." *Journal of Technology and Teacher Education*, 14 (1), 173-207.

Yan, D. (2023). Impact of ChatGPT on learners in a L2 writing practicum: An exploratory investigation. *Education and Information Technologies*, 28, 13943-13967. [https://doi.org/ 10.1007/s10639-023-11742-4](https://doi.org/10.1007/s10639-023-11742-4).

References

- Adelberg, J. S. (2008). The role of the teachers' union in the education reform debate from the perspective of the union membership. *ETD Collection for Fordham University*. AAI3312051. <https://research.library.fordham.edu/dissertations/AAI3312051>
- Allsopp, D. H., DeMaric, D., Alvarez-McHatton, P., & Doone, E. (2006). Bridging the Gap between Theory and Practice: Connecting Courses with Field Experiences. *Teacher Education Quarterly*, 33(1), 19–35. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ795196.pdf>
- Ayoubi, K.E. (2024). Leveraging social media applications in education: Opportunities, challenges, and best practices. *Iris Journal of Educational Research*, 3, 245-259. <https://doi.org/10.33552/IJER.2024.03.000553>
- Barua, S. (2016). The use of digital storytelling to improve ESL learners' engagement and motivation. *International Journal of Academic and Applied Research*, 7(6), 25-39. https://www.researchgate.net/publication/372110349_Digital_Storytelling_Impact_on_Learner_Engagement_and_Language_Learning_Outcomes
- Bates, T. (2015). *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning*. Tony Bates Associates Ltd.
- Bebell, D., & O'Dwyer, L. M. (2010). Educational outcomes and research from 1:1 computing settings. *Journal of Technology, Learning, and Assessment*, 9(1), 5-15. www.jtla.org
- Bećirović, S. (2023). Challenges and barriers for effective integration of technologies into teaching and learning. In Bećirović, S (Ed.), *Digital Pedagogy*, 122-133. Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-99-0444-0_10
- Bolden, L. W. (2019). *The role of school leadership in teacher retention in title I schools*. [Unpublished master's thesis, University of New England]. DUNE: DigitalUNE. <https://dune.une.edu/theses/267>
- Boyd, D., Grossman, P., Ing, M., Lankford, H., Loeb, S., & Wyckoff, J. (2011). The Influence of School Administrators on Teacher Retention Decisions. *American Educational Research Journal*, 48(2), 303–333. <http://www.jstor.org/stable/27975291>
- Brunetti, G. J. (2001). Why do they teach? A study of job satisfaction among long term high school teachers. *Teacher Education Quarterly*, 28(3), 49-74. <https://www.jstor.org/stable/23478304>
- Buchanan, J. (2010). May I be excused? Why teachers leave the profession. *Asia Pacific Journal of Education*, 30(2), 199–211. <https://doi.org/10.1080/02188791003721952>
- Buggs, B. (2021). *The relationship between teacher stress, and students* [Unpublished master's thesis], Nazarene University ProQuest Dissertations and Theses.

- tations & Theses. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/relationship-between-teacher-stress-students/docview/2545611732/sc-2>
- Burkett, J., & Hayes, S. D. (2023). Ineffective school leadership: Teachers weigh-in. *School Leadership Review*, 18(1). <https://scholarworks.sfasu.edu/slr/vol18/iss1/7>
- Darling-Hammond, L., Hyker, M., & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Learning Policy Institute
- Dilekçi, Ü. (2022). Teacher autonomy as a predictor of job satisfaction. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 11(2), 328-337. <https://doi.org/10.14686/bucfad.1020340>
- Dörnyei, Z. (2009). The L2 motivational self system. In Z. Dörnyei & E. Ushioda (Eds.), *Motivation, Language Identity and the L2 Self*, (pp. 9-42). Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781847691293-003>
- Dreer, B. (2022). Teacher well-being: Investigating the contributions of school climate and job crafting. *Cogent Education*, 9(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2022.2044583>
- Economic Policy Institute Press Release (2019). *More than half of teachers do not feel supported, and one in four has considered quitting as a result*. <https://www.epi.org/press/more-than-half-of-teachers-do-not-feel-supported-and-one-in-four-has-considered-quitting-as-a-result-challenging-working-environment-contributes-to-the-teacher-shortage/>
- Ekoc, A. (2021). Mobile language learning applications from the perspectives of adult language learners in Turkey. *Shanlax International Journal of Education*, 9(4), 259-264. <https://doi.org/10.34293/education.v9i4.4147>
- Eslit, E. R. (2023). Redefining literature education in the digital and post-pandemic landscape. *Preprints*. <https://doi.org/10.20944/preprints202311.1684.v1>
- Exeter, D. J., Ameratunga, S., Ratima, M., Morton, S., Dickson, M., Hsu, D., & Jackson, R. (2010). Student engagement in very large classes: the teachers' perspective. *Studies in Higher Education*, 35(7), 761-775. <https://doi.org/10.1080/03075070903545058>
- Farrell, T. S. C. (2002). Lesson Planning. In Richards, J. C., & Renandya, W. A. (Eds.), *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice*. (pp. 30-40). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667190>
- Fiorilli, C., De Stasio, S., Benevene, P., Iezzi, D. F., Pepe, A., & Albanese, O. (2015). Copenhagen Burnout Inventory (CBI): A Validation Study in an Italian Teacher Sample. *TPM*, 22(4), 537-551. https://www.researchgate.net/publication/277769221_Copenhagen_Burnout_Inventory_CBI_A_validation_study_in_the_Italian_teachers_sample

- Gardner, C. (2006). The socio-educational model of second language acquisition: A research paradigm. *EUROSLA Yearb*, 6, 237-260. <https://doi.org/10.1075/eurosla.6.14gar>
- Giurgiu, L. (2017). Microlearning an Evolving Elearning Trend. *Scientific Bulletin*, 22(1), 18-23. <https://doi.org/10.1515/bsaft-2017-0003>
- Greenhaus, J. H., Collins, K. M., & Shaw, J. D. (2003). The relation between work-family balance and quality of life. *Journal of Vocational Behavior*, 63(3), 510-531. [https://doi.org/10.1016/S0001-8791\(02\)00042-8](https://doi.org/10.1016/S0001-8791(02)00042-8)
- Greenier, V., Derakhshan, A., & Fathi, J. (2021). Emotion regulation and psychological well-being in language teachers: examining the role of positive and negative emotions. *System*, 102446. <https://doi.org/10.1016/j.system.2020.102446>
- Hedges, L. V., Laine, R. D., & Greenwald, R. (1994). An Exchange: Part I: Does Money Matter? A Meta-Analysis of Studies of the Effects of Differential School Inputs on Student Outcomes. *Educational Researcher*, 23(3), 5-14. <https://doi.org/10.2307/1177220>
- Hoyle, E. (2001). Teaching prestige, status and esteem. *Educational Management & Administration*, 29(2), 139-152. <https://doi.org/10.1177/0263211X01029002003>
- Hussain, S., Saba, N. us, Ali, Z., Hussain, H., Hussain, A., & Khan, A. (2022). Job Satisfaction as a Predictor of Wellbeing Among Secondary School Teachers. *Sage Open*, 12(4). <https://doi.org/10.1177/21582440221138726>
- Jiang, L., & Hafner, C. (2024). Digital multimodal composing in L2 classrooms: A research agenda. *Language Teaching*, 57(2), 1-19. <https://doi.org/10.1017/S0261444824000107>
- Kawaguchi, S. (2021). Second language acquisition and digital learning in Asia. *Asiatic: IIUM Journal of English Language and Literature*, 15(1), 36-52. <https://doi.org/10.31436/asiatic.v15i1.2309>
- Keçeci, B., & Keskinçilç Kara, B. (2023). Why do teachers leave the profession: A case study. *International Journal of Educational Research Review*, 8(4), 773-787. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3179091>
- Keturakyte, J. (2021). The prestige of teaching profession in the EU. [Unpublished master's thesis], Brussels Warmoesberg University. https://www.academia.edu/71093472/The_Prestige_of_Teaching_Profession_in_the_EU
- Knesting-Lund, K., O'Rourke, B., & Gabriele, A. (2015). Teachers' efficacy for supporting at-risk students and their perceived role in dropout prevention. *Journal of Studies in Education*, 5(2) <https://doi.org/10.5296/jsec.v5i2.7523>
- Kim, L. E., & Asbury, K. (2020). Like a rug had been pulled from under you: The impact of COVID-19 on teachers in England during the first six we-

- eks of the UK lockdown. *British Journal of Educational Psychology*, 90(4), 1062-1080. <https://doi.org/10.1111/bjep.12381>
- Klimek, S. (2019). Prestige, status, and esteem and the teacher shortage. *Journal of Teacher Education and Learning*, 8(4), 185-213. <https://doi.org/10.5539/jel.v8n4p185>
- Kwiatkowska, W., & Wiśniewska-Nogaj, L. (2022). Digital Skills and Online Collaborative Learning: The Study Report. *The Electronic Journal of e-Learning*, 20(5), 510-522. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1372850.pdf>
- Lau, P.S.Y., Yuen, M.T., & Chan, R.M.C. (2005). Do demographic characteristics make a difference to burnout among Hong Kong secondary school teachers? *Social Indicators Research*, 71, 491-516. <https://doi.org/10.1007/s11205-004-8033-z>
- Lee, O. (2019). Aligning English Language Proficiency Standards With Content Standards: Shared Opportunity and Responsibility Across English Learner Education and Content Areas. *Educational Researcher*, 48(8), 534-542. <https://doi.org/10.3102/0013189X19872497>
- Liljekvist, Y., Randahl, A., van Bommel, J., Olin-Scheller, C. (2021). Facebook for professional development: pedagogical content knowledge in the centre of teachers' online communities. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(5), 723-735. <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1754900>
- Liman, M., Jibir, I.J., Hassan A.S. (2023). Impacts Of Overcrowded Classroom On The Teachers' Performance In Some Selected Public Junior Schools In Gashua, Bade Local Government Area of Yobe State, Nigeria. *International Journal of Innovative Human Ecology & Nature Studies* 11(4), 50-57. <https://www.seahipublications.org/wp-content/uploads/2023/11/IJHENS-D-7-2023.pdf>
- Liu, Y., Ma, S., & Chen, Y. (2024). The impacts of learning motivation, emotional engagement and psychological capital on academic performance in a blended learning university course. *Frontiers in Psychology*, 15, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1357936>
- Lochmiller, C. R., Perrone, F., & Finley, C. (2024). Understanding School Leadership's Influence on Teacher Retention in High-Poverty Settings: An Exploratory Study in the U.S. *Education Sciences* 14(5). <https://doi.org/10.3390/educsci14050545>
- Lockwood, N.R. (2003). Work/life balance: Challenges and solutions. SHRM Knowledge Center. http://www.shrm.org/research/quarterly/0302work-life_essay.asp
- Lowenthal, P.R., Nyland, R, Jung, F, Dunlap, J. C. & Kepka, J. (2019). Does Class Size Matter? An exploration into faculty perceptions of teaching high-enrolment online courses. *American Journal of Distance Education*, 33(3),152-168. <https://doi.org/10.1080/08923647.2019.1610262>

- Lubrica, P., Montemayor, J.L., Angiwan, E., & Capili, A. (2018). Contextualizing teaching practices in a diversified classroom: An assessment. *International Journal of Teaching and Education*, (6)2, 108-124. <https://doi.org/10.20472/TE.2018.6.2.007>
- Macklem, G. L. (2015). *Boredom in the classroom: Addressing student motivation, self-regulation, and engagement in learning*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-13120-7>
- Marinskaya, A. P. (2020). Micro-Learning Efficiency For Foreign Language Teaching. In V. I. Karasik (Ed.), *Topical Issues of Linguistics and Teaching Methods in Business and Professional Communication*. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences, 97, 643-649. European Publisher. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2020.12.02.85>
- Maslach, C., & Leiter, M. P. (2016). Understanding the Burnout Experience: Recent Research and its Implications for Psychiatry. *World Psychiatry*, 15(2), 103-111. <https://doi.org/10.1002/wps.20311>
- Mee Mee, R. W., Shahdan, T. S. T., Ismail, M. R., Abd Ghani, K., Pek, L. S., Von, W. Y., Woo, A., & Rao, Y. S. (2020). Role of gamification in classroom teaching: Pre-service teachers' view. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(3), 684-690. <https://doi.org/10.11591/ijere.v9i3.20622>
- Minh, N. T. H. & Ngan, V. T. (2022). Using ClassDojo to enhance online interaction in English learning at lower secondary schools. *International Journal of Social Science And Human Research*, 5(11). <https://doi.org/10.47191/ijsshr/v5-i11-34>
- Mishan, F., & Timmis, I. (2015). *Material Development for TESOL*. Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.1515/9780748691371>
- Murray, K. & Ward, K. (2019). Attitudes to social media use as a platform for continuing professional development (CPD) within occupational therapy. *Journal of Further and Higher Education*, 43(4), 545-559. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2017.1378313>
- Nanyeke, S., Kuranchie, A., & Owusu-Addo, A. (2018). Classroom management practices and student disruptive behavior. *Integrity Journal of Education and Training*, 2(2), 6-14. <https://doi.org/10.31248/IJET2018.021>
- Ningsih, B., Fauziati, E., Prastiwi, Y., Rahmawati, L. E. (2023). Teacher's strategy in dealing with disruptive behavior from a student's perspective. *Al-Islah Jurnal Pendidikan*, 15(4), 4481-4491. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v15i4.3173>
- Oder, T., & Eisenschmidt, E. (2016). Teachers' perceptions of school climate as an indicator of their beliefs of effective teaching. *Cambridge Journal of Education*, 48(1), 3-20. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2016.1223837>

- Oliver, R. (2006). Exploring a technology-facilitated solution to cater for advanced students in large undergraduate classes. *Journal of Computer Assisted Learning*, 22(1), 1-12. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2006.00155.x>
- Özdemir, M., Küçükçene, M., Abaslı, K., Pektaş, V., Ayhan, E. (2024). The effect of empowering leadership and teacher autonomy on affective commitment. *Education and Science*, 49, 201-224. <https://doi.org/10.15390/EB.2024.12663>
- Paine, L.P., & Schleicher, A. (2010). *What the U.S. can learn from the world's most successful education reform efforts*. McGraw-Hill Research Foundation. <http://68.77.48.18/RandD/Other/McGraww-Hill%20PISA%20Report.pdf>
- PDK International. (2018). The 50th annual PDK poll of the public's attitudes toward the public schools: Teaching—Respect but dwindling appeal. *Phi Delta Kappan*, 100(1), 45-56. https://pdkpoll.org/wp-content/uploads/2020/05/pdkpoll50_2018.pdf
- Pearson, L. C., & Moomaw, W. (2005). The relationship between teacher autonomy and stress, work satisfaction, empowerment and professionalism. *Educational Research Quarterly*, 29(1), 37-53. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ718115.pdf>
- Polatcan, M., & Cansoy, R. (2019). Examining studies on the factors predicting teachers' job satisfaction: A systematic review. *International Online Journal of Education and Teaching*, 6(1). 116-134. <http://www.iojet.org/index.php/IOJET/article/view/477>
- Rawal, D. M. (2021). Work life balance among female school teachers K-12 delivering online curriculum in Noida, India during COVID: Empirical study. *Management in Education*, 1-9. <https://doi.org/10.1177/0892020621994303>
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2002). *Approaches and Methods in Language Teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667305>
- Richards, K., Killian, C., Kinder, C., Badshah, K., Cushing, C. (2020). Twitter as a Professional Development Platform among U.S. Physical Education Teachers. *Journal of Teaching in Physical Education*, 39(4): 454-463. <https://doi.org/10.1123/jtpe.2020-0001>
- Samala, A. D., Bojic, L., Bekiroğlu, D., Watrionthos, R., & Hendriyani, Y. (2023). Microlearning: Transforming education bite-sized learning on the Go-Insights and Applications. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 17(21), 4-24. <https://doi.org/10.3991/ijim.v17i21.42951>
- Sarker, M. N. I., Wu, M., Qian C., Alam, G. M. M., & Li, D. (2019). Leveraging digital tools for better learning and education: A systematic literatu-

- re review. *International Journal of Information and Education Technology*, 9(7), 453-461. <https://doi.org/10.18178/ijict.2019.9.7.1246>
- Schrum, L., & Levin, B. B. (2015). *Leading 21st Century Schools: Harnessing Technology for Engagement and Achievement*. Corwin.
- Shell, D. L., Hurt, C. S., & White, H. (2023). Principal characteristics' effect on teacher retention: A systematic review. *Educational Research and Reviews*, 18(6), 104-113. <https://doi.org/10.5897/ERR2023.4318>
- Shen, G. (2022). Anxiety, Boredom, and Burnout Among EFL Teachers: The Mediating Role of Emotion Regulation. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.842920>
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and Teaching: Foundations of the New Reform. *Harvard Educational Review*, 57, 1-22. <http://dx.doi.org/10.17763/haer.57.1.j463w79r56455411>
- Sivarajah, K., Achchuthan, S., & Umanakenan, R. (2024). Financial stress and personal characteristics of the school teachers: Evidence from Sri Lanka. *Journal of Educational Research*, 15(3), 123-145. <https://doi.org/10.1234/edr.v>
- Smak, M., & Walczak, D. (2017). The prestige of the teaching profession in the perceptions of teachers and former teachers. *Edukacja*, 5, 22-40. <https://doi.org/10.24131/3724.170502>
- Šťastná, V., Chvál, M., & Walterová, E. (2021). An ordinary moonlighting activity? Determinants of the provision of private tutoring by Czech school-teachers. *International Journal of Educational Development*, 81, 102351. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2021.102351>
- Sultana, N., Aleena Chaudhry, & Talat Anjum. (2024). Effect of teacher boredom and mundane nature of teaching on academic performance of students at university level. *International Journal of Academic Research for Humanities*, 4(3), 130-137. <https://jar.bwo-researches.com/index.php/jarh/article/view/445>
- Tomlinson, B. (1998). *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (2020). Is materials development progressing? *Language Teaching Research Quarterly*, 15, 1-20. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1270211.pdf>
- Tomlinson, C. A., & Moon, T. R. (2013). *Assessment and Student Success in a Differentiated Classroom*. ASCD.
- Tsui, E., Dragicevic, N., Fan, I., & Cheng, M. (2024). Co-creating curriculum with students, teachers, and practitioners in a technology-enhanced environment. *Educational Technology Research and Development*, 72, 869-893. <https://doi.org/10.1007/s11423-023-10301-5>

- UNESCO, (2024). *Global education monitoring report 2024: The teaching profession in crisis*. UNESCO Publishing. <https://en.unesco.org/gem-report/>
- Voss, T., & Kunter, M. (2020). Reality shock of beginning teachers? Changes in teacher candidates' emotional exhaustion and constructivist-oriented beliefs. *Journal of Teacher Education*, *71*(3), 292-306. <https://doi.org/10.1177/0022487119839700>
- Yunus, C. C. A., & Hua, T. K. (2021). Exploring a gamified learning tool in the ESL classroom: The case of Quizizz. *Journal of Education and e-Learning Research* *8*(1),103–108. <https://doi.org/10.20448/journal.509.2021.81.103.108>

Kaynakça

- Abdulla, H., Eltahir, A., Alwahaishi, S., Saghair, K., Platoš, J., & Snáščel, V. (2022). Chatbots Development Using Natural Language Processing: A Review. *2022 26th International Conference on Circuits, Systems, Communications and Computers (CSCC)*, 122-128. <https://doi.org/10.1109/CSCC55931.2022.00030>.
- Abusahyon, A., Alzyoud, A., Alshorman, O., & Al-Absi, B. (2023). AI-driven Technology and Chatbots as Tools for Enhancing English Language Learning in the Context of Second Language Acquisition: A Review Study. *International Journal of Membrane Science and Technology*. <https://doi.org/10.15379/ijmst.v10i1.2829>.
- Alan, S., & Yurt, E. (2024). Flipped learning: An innovative model for enhancing education through ChatGPT. *International Journal of Modern Education Studies*, 8(1), 124-148. <https://doi.org/10.51383/ijonmes.2024.328>
- Alexander, R. J. (2008). *Essays on pedagogy*. New York, NY: Routledge
- Ali, J.K., Shamsan, M.A., Hezam, T.A., & Mohammed, A.A. (2023). Impact of ChatGPT on Learning Motivation. *Journal of English Studies in Arabia Felix*.
- Alsancak Sırakaya, D., & Seferoğlu, S. S. (2017). Ters yüz sınıf modelinde bireysel özelliklerin rolüyle ilgili bir değerlendirme. In H. F. Odabaşı, B. Akkoyunlu, & A. İşman (Eds.), *Eğitim teknolojileri okumaları 2017* (pp. 725-754). Ankara: TOJET. [Erişim tarihi: 12.05.2024, http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/Kitap_ETO2017_Bolum38_725-754_TersyuzSiniflar.pdf]
- Alves de Castro, C. (2023). A Discussion about the Impact of ChatGPT in Education: Benefits and Concerns. *Journal of Business Theory and Practice*.
- Asutay, H., Atik, O., Demir, M., Öğretmen, S. & Göçerler, H. (2016). The New Reading Types Occurring As a Result of Changing Youth Cultures Educational Research Association. *The International Journal of Research in Teacher Education*, 7(1), 28-39.
- Aydın Yıldız, T. & Yağcı, Ş. Ç. (2023). How can artificial intelligence help to a researcher? A sample of chatgpt4 role. *International Journal of Language Academy*, 11 (3), 277-296.
- Aydın Yıldız, T. (2023). The impact of ChatGPT on language learners' motivation. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 5(2), 582-597.
- Aydın, B. ve Demirer, V. (2017). Ters yüz sınıf modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiş çalışmalara bir bakış: İçerik analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1), 57-82.
- Ayotunde, O., Jamil, D., & Cavus, N. (2023). The Impact Of Artificial Intelligence In Foreign Language Learning Using Learning Management

- Systems: A Systematic Literature Review. *Information Technologies and Learning Tools*. <https://doi.org/10.33407/itlt.v95i3.5233>.
- Aysu, S. (2020). The Use of Technology and Its Effects on Language Learning Motivation. *Journal of Language Research*, 4(1), 86-100.
- Aysu, S. (2022a). The role of learner autonomy on vocabulary learning. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (31), 1534-1545. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1222355>.
- Aysu, S. (2022b). Reasons and Opinions of Students Learning English as a Foreign Language about Learning the Target Culture. *Education Quarterly Reviews*, Vol.5 Special Issue 2: Current Education Research in Turkey, 248-257.
- Baidoo-Anu, D., & Owusu Ansah, L. (2023). Education in the Era of Generative Artificial Intelligence (AI): Understanding the Potential Benefits of ChatGPT in Promoting Teaching and Learning. *SSRN Electronic Journal*.
- Bates, S. and Galloway, R. (2012). The inverted classroom in a large enrolment introductory physics course: A case study. Paper presented at HEA STEM: Annual Learning and Teaching Conference, 17-18 Apr 2013, University of Birmingham, United Kingdom.
- Bergmann, J. ve Sams, A. (2014). *Flipped learning: Gateway to student engagement*. Washington: International Society for Technology in Education.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day* (pp. 120-190). Washington DC: International Society for Technology in Education.
- Bishop, J. L. and Verleger, M. A. (2013). The flipped classroom: A survey of the research. *In ASEE National Conference Proceedings*, Atlanta, GA, 30(9),1-18.
- Bolat, Y. (2016). Ters yüz edilmiş sınıflar ve eğitim bilişim ağı (EBA). *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3373-3388.
- Boyras, S. (2014). İngilizce öğretiminde tersine eğitim uygulamasının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Bull, S. (2000). Individualized Recommendations for Learning Strategy Use. *International Conference on Intelligent Tutoring Systems*.
- Cain, K., Oakhill, J., & Bryant, P. (2004). Children's Reading Comprehension Ability: Concurrent Prediction by Working Memory, Verbal Ability, and Component Skills. *Journal of Educational Psychology*, 96(1), 31-42. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.96.1.31>
- Cao, S., & Zhong, L. (2023). Exploring the effectiveness of ChatGPT-based feedback compared with teacher feedback and self-feedback: Evidence from Chinese to English translation. *ArXiv*, abs/2309.01645.

- Caratiquit, K.D., & Caratiquit, L.J. (2023). ChatGPT as an academic support tool on the academic performance among students: The mediating role of learning motivation. *Journal of Social, Humanity, and Education*.
- Castillo-González, W., Lepez, C.O., & Bonardi, M.C. (2022). Chat GPT: a promising tool for academic editing. *Data & Metadata*.
- Ceylaner, S. (2016). Dokuzuncu sınıf İngilizce öğretiminde ters-yüz sınıf yönteminin öğrencilerin öz yönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluklarına ve İngilizce dersine yönelik tutumlarına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin
- Chang, S. C and Hwang, G. J. (2018). Impacts of an augmented reality-based flipped learning guiding approach on students' scientific project performance and perceptions. *Computers & Education*, 125, 226-239.
- Chen, C., Dupré la Tour, T., Gallant, J. L., Klein, D., & Deniz, F. (2024). The cortical representation of language timescales is shared between reading and listening. *Communications Biology*, 7(1), 284.
- Chew, S.Y., & Ng, L.L. (2021). Communication is Vital. *Interpersonal Interactions and Language Learning*, 1 - 15.
- Chinonso, O.E., Theresa, A.M., & Aduke, T.C. (2023). ChatGPT for Teaching, Learning and Research: Prospects and Challenges. *Global Academic Journal of Humanities and Social Sciences*.
- Cole, J. E. and Kritzer, J. B. (2009). Strategies for success: Teaching an online course. *Rural Special Education Quarterly*, 28(4), 36-40.
- Copeland, B. J. (2019). *Artificial intelligence*. In *Encyclopaedia Britannica*. <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>
- Correa, M. (2015). Flipping the foreign language classroom and critical pedagogies: A (new) old trend. *Higher Education for the Future*, 2(2), 114-125.
- Çalışkan, N. (2016). Tersine eğitimin İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çetin Köroğlu, Z. (2015). Tersten yapılandırılmış öğretimin İngilizce öğretmen adaylarının konuşma becerilerinin geliştirilmesine etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çildir, M. (2023). ChatGPT ile iş birliği yapmak: Alman Dili Eğitimi Üzerine Keşfedici Bir Çalışma. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*.
- Çınar Yağcı, Ş., & Aydın Yıldız, T. (2023). ChatGPT, yabancı dil öğrencisinin güvenilir yapay zekâ sohbet arkadaşı mıdır? *Rumelide Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 37, 1315-1333. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1407539>
- Dai, W., Lin, J., Jin, H., Li, T., Tsai, Y., Gašević, D., & Chen, G. (2023). Can Large Language Models Provide Feedback to Students? A Case Study on

- ChatGPT. 2023 *IEEE International Conference on Advanced Learning and Technologies (ICALT)*, 323-325.
- Daničić, M. (2016). Transforming the Traditional Approach to Translation Teaching Strategies. *Belgrade English Language and Literature Studies*, 8(1), 195-202.
- Davey, T., Salazar Luces, J. V., & Davenport, R. (2021). Individual-Centred Approaches to Accessibility in STEM Education. *Education Sciences*, 11, 652.
- Demir, Y. (2016). Ana dili İngilizce olan ve ana dili İngilizce olmayan İngilizce öğretmenlerinin sözel düzeltici dönütleri: Yabancı dil öğretmeni eğitimi için kavrayışlar. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demiralay, R. ve Karataş, S. (2014). Evde ders okulda ödev modeli. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 333-340.
- Dokukina, I., & Gumanova, J. (2020). The rise of chatbots – new personal assistants in foreign language learning. *Procedia Computer Science*, 169, 542-546.
- Dumont, A.ve Berthiaume, D. (2016). La pédagogie inversée: Enseigner autrement dans le supérieur avec la classe inversée. 1ère éd. p 1- 47. https://biblio.helmo.be/opac_css/doc_num.php?explnum_id=4010
- Durak, H. Y. (2017). Ortaokul öğrencileri için ters yüz öğrenme hazırbulunuşluk ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1056-1068.
- Duruhan, K. (2004). Türkiye'de Okulda Geleneksel Anlayış ve Töntemlerle İnsan Yetiştirmenin Olumsuz Etkileri, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Emekçi, E. (2014). Harmanlanmış öğrenme odaklı tersten yapılandırılmış yazma sınıfı modeli. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Enfield, J. (2013). Looking at the impact of the flipped classroom model of instruction on undergraduate multimedia students at CSUN. *TechTrends*, 57(6), 14-27.
- Fan, Y., & Jiang, F. (2023). Uncovering the Potential of ChatGPT for Discourse Analysis in Dialogue: An Empirical Study. *ArXiv*, [abs/2305.08391](https://arxiv.org/abs/2305.08391).
- Fang, T., Yang, S., Lan, K., Wong, D.F., Hu, J., Chao, L.S., & Zhang, Y. (2023). Is ChatGPT a Highly Fluent Grammatical Error Correction System? A Comprehensive Evaluation. *ArXiv*, [abs/2304.01746](https://arxiv.org/abs/2304.01746).
- Felder, R.M., & Brent, R. (2005). Understanding Student Differences. *Journal of Engineering Education*, 94.

- Filiz, O., Orhan-Göksün, D. ve Kurt, A. A. (2016). Yükseköğretimde dönüştürülmüş sınıflar: Özel öğretim yöntemleri dersi örneği. A. İşman, H. F. Odabaşı, B. ve Akkoyunlu (Ed). Eğitim teknolojileri okumaları 2016, (s. 615-631). Ankara: *TOJET*. [http://www.tojet.net/ebook/eto_2016.pdf adresinden 12.05.2024 tarihinde erişilmiştir.]
- Foster, R. (2010). Teaching and Learning Process. *Encyclopedia of Education and Information Technologies*.
- Fulton, K. P. (2014). *Time for learning: Top 10 reasons why flipping the classroom can change education*. Corwin Press.
- Gannod, G. C., Burge, J. E. and Helmick, M. T. (2008). Using the inverted classroom to teach software engineering. *In Proceedings of the 30th international conference on Software engineering* (p. 777-786). ACM.
- Gill, Sukhpal Singh & Xu, Minxian & Patros, Panos & Wu, Huaming & Kaur, Rupinder & Kaur, Kamalpreet & Fuller, Stephanie & Singh, Manmeet & Arora, Priyansh & Parlikad, Ajith Kumar & Stankovski, Vlado & Abraham, Ajith & Ghosh, Soumya & Lutfiyya, Hanan & Kanhere, Salil & Bahsoon, Rami & Rana, Omer & Dustdar, Schahram & Sakellariou, Rizos & Buyya, Rajkumar. (2023). Transformative Effects of ChatGPT on Modern Education: Emerging Era of AI Chatbots. *Internet of Things and Cyber-Physical Systems*. 4. 10.1016/j.iotcps.2023.06.002.
- Goar, V.K., Yadav, N., & Yadav, P.S. (2023). Conversational AI for Natural Language Processing: An Review of ChatGPT. *International Journal on Recent and Innovation Trends in Computing and Communication*.
- Göçerler, H., & Çoraklı, Ş. (2019). Yabancı dil derslerinde motivasyon, öğrenme stilleri ve medya kullanımı konularında akıllı tahtaların yeri. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 2(4), 72-82.
- Göçerler, H., ve Asutay, H. (2016). Yazınsal bir ürün olarak sesli kitapların okuma derslerindeki etkililiği ve kullanılabilirliği. *Trakya University Journal of Social Science*, 18(2).
- Göçerler, Harun (2020). Yabancı Dil Son Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Durum Tespiti Çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33 (3), 917-941.
- Grabe, W. (2009). *Reading a Second Language: Moving from Theory to Practice*. New York: Cambridge University Press.
- Gündüz, A. Y. ve Akkoyunlu, B. (2016). Dönüştürülmüş sınıftan dönüştürülmüş öğrenmeye. A. İşman, H. F. Odabaşı, B. ve Akkoyunlu (Ed). Eğitim teknolojileri okumaları 2016, (15. Bölüm, ss. 237-253). Ankara: *TOJET*. [http://www.tojet.net/e-book/eto_2016.pdf adresinden 10.05.2024 tarihinde erişilmiştir.]
- Gürses, A., (2010). Geleneksel Öğretim Nedir, Ne Değildir? *Araştırma Projesi Eğitimi Çalıştayı*, Temmuz 2010.

- Habeb Al-Obaydi, L., Pikhart, M., & Klimova, B. (2023). ChatGPT and the General Concepts of Education: Can Artificial Intelligence-Driven Chatbots Support the Process of Language Learning? *International Journal of Emerging Technologies in Learning (ijET)*.
- Harry, A. (2023). Role of AI in Education. *Interdisciplinary Journal and Humanity (INJURITY)*.
- Hayırsever, F., & Orhan, A. (2018). Ters yüz edilmiş öğrenme modelinin kuramsal analizi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 572-596.
- Hertz, M. B. (2012). The flipped classroom: Pro and con. 10.05.2024 tarihinde <https://www.edutopia.org/blog/flipped-classroom-pro-and-con-mary-beth-hertz> adresinden erişilmiştir.
- Hesling, I., Labache, L., Jobard, G., Leroux, G., & Tzourio-Mazoyer, N. (2018). Brain areas commonly activated and asymmetrical in production, listening and reading tasks at the word level: an fMRI study of 144 right-handers. *bioRxiv*, 382960.brown
- Heu, E., Abu-Samra, M., Braud, C., Brunelle, M., Perrard, M., & Pinson, C. (2016). *Édito: Méthode de français A2*. Didier.
- Huang, Y., Chen, M.C., & Sun, Y.S. (2018). Development and Evaluation of a Personalized Computer-aided Question Generation for English Learners to Improve Proficiency and Correct Mistakes. *ArXiv*, abs/1808.09732.
- Huesca, G., Martínez-Treviño, Y., Molina-Espinosa, J. M., Sanromán-Calleros, A. R., Martínez-Román, R., Cendejas-Castro, E. A., & Bustos, R. (2024). Effectiveness of using ChatGPT as a tool to strengthen benefits of the flipped learning strategy. *Education Sciences*, 14(6), 660. <https://doi.org/10.3390/educsci14060660>
- Ivan, O. (2012). *Foreign Language Learning in the Age of Globalization*.
- Javaid, M., Haleem, A., Singh, R. P., Khan, S., & Khan, I. H. (2023). Unlocking the opportunities through ChatGPT Tool towards ameliorating the education system. *BenchCouncil Transactions on Benchmarks, Standards and Evaluations*, 3(2), 100115.
- Kara, C.O. (2016). Ters Yüz Sınıf. Flipped Classroom. *Tıp Eğitim Dünyası*, 15(45). <https://doi.org/10.25282/ted.256096>
- Karpenko, O. M., Lukyanova, A. V., Bugai, V. V., & Shchedrova, I. A. (2019). Individualization of learning: An investigation on educational technologies. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(3), 81-90.
- Kerr, P. (2016). *Translation and Own-language Activities*. Cambridge University Press.
- Kocabatmaz, H. (2016). Ters yüz sınıf modeline ilişkin öğretmen adayı görüşleri. *Journal of Research in Education and Teaching*, 5(4), 14-24.

- Koda, K. (2005). *Insights into Second Language Reading: A Cross-Linguistic Approach*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139524841>
- Kohnke, L., Moorhouse, B.L., & Zou, D. (2023). ChatGPT for Language Teaching and Learning. *RELC Journal*, 54, 537 - 550.
- Kostka, I., & Toncelli, R. (2023). Exploring Applications of ChatGPT to English Language Teaching: Opportunities, Challenges, and Recommendations. *Teaching English as a Second or Foreign Language--TESL-EJ*.
- Lage, M. J., Platt, G. J. and Treglia, M. (2000). Inverting the classroom: A gateway to creating an inclusive learning environment. *The Journal of Economic Education*, 31(1), 30-43.
- Lai, C. (2019). Learning beliefs and autonomous language learning with technology beyond the classroom. *Language Awareness*, 28, 291 - 309.
- Lamont, A. E., Markle, R. S., Wright, A., Abraczinskas, M., Siddall, J., Wandersman, A., ... & Cook, B. (2018). Innovative methods in evaluation: an application of latent class analysis to assess how teachers adopt educational innovations. *American Journal of Evaluation*, 39(3), 364-382.
- Laudine, L. (2014). Flipped classroom ou classe inversée. Une autre manière d'enseigner avec le numérique. Analyse UFAPEC. n°34.14 p.1- 8. <http://www.ufapec.be/files/files/analyses/2014/3414-pedagogie-inversee.pdf>, Erişim tarihi:09.06.2024.
- Leiter, C., Zhang, R., Chen, Y., Belouadi, J., Larionov, D., Fresen, V., & Eger, S. (2023). ChatGPT: A Meta-Analysis after 2.5 Months. *ArXiv*, abs/2302.13795.
- Limna, P., Kraivanit, T., Jangjarat, K., Klayklung, P., Chocksathaporn, P. (2023). The use of ChatGPT in the digital era: Perspectives on chatbot implementation. *Journal of applied learning and teaching*, 6(1) doi: 10.37074/jalt.2023.6.1.32.
- Lin, C., Huang, A., & Yang, S. (2023). A Review of AI-Driven Conversational Chatbots Implementation Methodologies and Challenges (1999–2022). *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su15054012>.
- Liu, J., & Liu, S. (2023, June 23). The application of ChatGPT in medical education. <https://doi.org/10.35542/osf.io/wzc2h>
- Lopes, A. P. and Soares, F. (2018). Perception and performance in a flipped financial mathematics classroom. *The International Journal of Management Education*, 16, 105-113.
- Luckin, R., Holmes, W. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. UCL Institute of Education Press. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1475756/>

- Maher, S., Kayte, S., & Nimbhore, S.S. (2020). Chatbots & Its Techniques using AI: A Review. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*.
- Mansory, M. (2020). The significance of non-traditional and alternative assessment in English language teaching: Evidence from literature. *International Journal of Linguistics*, 12(5), 210-225.
- Marlowe, C. A. (2012). The effect of the flipped classroom on student achievement and stress. Master Thesis, Montana State University, Bozeman, Montana.
- Mazur, E. (1997). *Peer instruction: A user's manual*. New Jersey: Prentice Hall
- McCarthy, J. (2007). What is artificial intelligence? Stanford University. <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai.pdf>
- Megahed, F.M., Chen, Y., Ferris, J.A., Knoth, S., & Jones-Farmer, L.A. (2023). How Generative AI models such as ChatGPT can be (Mis)Used in SPC Practice, Education, and Research? An Exploratory Study. *ArXiv*, abs/2302.10916.
- Michel-Villarreal, R., Vilalta-Perdomo, E., Salinas-Navarro, D. E., Thierry-Aguilera, R., & Gerardou, F. S. (2023). Challenges and Opportunities of Generative AI for Higher Education as Explained by ChatGPT. *Education Sciences*, 13(9), 856. <https://doi.org/10.3390/educsci13090856>
- Millard, E. (2012). 5 Reasons flipped classrooms work: Turning lectures into homework to boost student engagement and increase technologyfueled creativity. *University Business*, 15(11), 26- 29. <https://www.universitybusiness.com/article/5-reasons-flipped-classrooms-work> adresinden 31 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Milman, N. B. (2012). The flipped classroom strategy: What is it and how can it best be used? *Distance Learning*, 9(3), 85.
- Moffett, J. (2015). Twelve tips for “flipping” the classroom. *Medical Teacher*, 37 (4), 331-336.
- Monnier, C., Boiché, J., Armandon, P., Baudoin, S., & Bellocchi, S. (2021). Is bilingualism associated with better working memory capacity? A meta-analysis. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 25, 2229- 2255.
- Murad, I.M., Surameery, N.M., & Shakor, M.Y. (2023). Adopting ChatGPT to Enhance Educational Experiences. *Aug-Sept 2023*.
- Murati, M. [@miramurati]. (2022, December 6). Tweets. [Twitter profile]. <https://twitter.com/miramurati/status/1599796191243669504>
- Nikhila, P., Jyothi, G.P., Mounika, K., & Reddy, M.C. (2019). Chatbots Using Artificial Intelligence. *International Journal of Research and Development*, January/2019.

- O'Connor, J. (2023). Improving writing skills with Year 10 French students. *Creative Intercultural Collaboration in the UK Modern Foreign Languages Classroom: The quest for social justice*, 52.
- O'Flaherty, J., ve Phillips, C. (2015). The use of flipped classrooms in higher education: A scoping review. *Internet and Higher Education*, 25, 85-95.
- OpenAI. (2022, November 30). *ChatGPT: Optimizing language models for dialogue*. <https://openai.com/blog/chatgpt/>
- Osazuwa, S. E. (2007). The French language at a glance: A socio-historical perspective. *Journal of Social Sciences*, 15(1), 95-100.
- Özçelik, N. & Çınar Yağcı, Ş. (2021). Compétences D'apprentissage Autorégulé des Futurs Enseignants de Français : Cas de l'Université de Gazi. Editör : Doç. Dr. Semra KIRANLI GÜNGÖR *Eğitim Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar VI* içinde (ss. 354-370). Konya
- Özçelik, N. (2019). Tüm Yönleriyle Tersine Çevrilmiş Sınıf Yöntemi. Çeçen, S., Kahya, Ö. & Bozgun, Ş. *Current Debates on Social Sciences Human Studies 3* (ss. 616-629). Bilgin Kültür Sanat Yayınları
- Özçelik, N., & Ceylan Phiri, S. (2017). Geleneksel ve yapılandırmacı öğrenme ortamlarının Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi/öğrenimi bağlamında karşılaştırılması. *Journal of Turkish Studies*, 12(27), 297-310.
- Özçelik, N., & Yağcı, Ş. Ç. (2020). Le Cycle d'Apprentissage 5E dans l'Enseignement/l'Apprentissage du Français Langue Etrangère. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(4), 389-402.
- Özçelik, N., (2015). Üniversitede Fransızcanın İkinci Yabancı Dil Olarak Öğretimi/Öğreniminde Öğrenen Özerkliği *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi-Hacettepe University Journal Of Education*, 30, (3), ss.102-115
- Öztürk, S. Y. (2018). Ters yüz sınıf modelinin İngilizce öğretmen adaylarının akademik başarısına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Panagiotidis, P., Krystalli, P., & Arvanitis, P. (2018). Technology as a Motivational Factor in Foreign Language Learning. *European Journal of Education*, 6, 69 - 84.
- Paris, S. G., & Jacobs, J. E. (1984). The benefits of informed instruction for children's reading awareness and comprehension skills. *Child Development*, 55(6), 2083-2093. <https://doi.org/10.2307/1129781>
- Pavlova, N. H. (2024). Flipped dialogic learning method with ChatGPT: A case study. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 19(1), cm0764. <https://doi.org/10.29333/iejme/14025>
- Pham, X., Pham, T., Nguyen, Q.M., Nguyen, T., & Cao, T.T. (2018). Chatbot as an Intelligent Personal Assistant for Mobile Language Learning. *Proceedings of the 2018 2nd International Conference on Education and E-Learning*.

- Pierce, R. and Fox, J. (2012). Vodcasts and active-learning exercises in a “flipped classroom” model of a renal pharmacotherapy module. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 76(10), 196.
- Pinto, G. Tarchi, C., & Bigozzi, L. (2015). The relationship between oral and written narratives: a three-year longitudinal study of narrative cohesion, coherence, and structure. *Br. J. Educ. Psychol.* 85, 551–569. doi: 10.1111/bjep.12091.
- Poole, F. (2022). *Using ChatGPT to design language material and exercises*. FLTMag.
- Purpura, J. E. (2012). Assessment of grammar. *The encyclopedia of applied linguistics*.
- Qiao, H. & Zhao, A. (2023). Artificial intelligence-based language learning: illuminating the impact on speaking skills and self-regulation in Chinese EFL context. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1255594>.
- Rahman, M.M., & Watanobe, Y. (2023). ChatGPT for Education and Research: Opportunities, Threats, and Strategies. *Applied Sciences*.
- Rathod, K. (2023). A Review of ChatGPT in Promoting Teaching and Learning. *Interantional Journal of Scientific Research in Engineering and Management*.
- Rietdijk, S., van Weijen, D., Janssen, T., van den Bergh, H., & Rijlaarsdam, G. (2018). Teaching writing in primary education: Classroom practice, time, teachers' beliefs and skills. *Journal of Educational Psychology*, 110(5), 640–663. <https://doi.org/10.1037/edu0000237>
- Roch, M., Dicataldo, R., & Levorato, M. C. (2023). Receptive vocabulary and listening narrative comprehension of Italian–English bilingual children between 5 to 7 years. *Education Sciences*, 13(8), 780. <https://doi.org/10.3390/educsci13080780>
- Rochl, A., Reddy, S. L. and Shannon, G. J. (2013). The flipped classroom: An opportunity to engage millennial students through active learning. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 105(2), 44.
- Rospigliosi, P. (2023). Artificial intelligence in teaching and learning: what questions should we ask of ChatGPT? *Interactive Learning Environments*, 31, 1-3. <https://doi.org/10.1080/10494820.2023.2180191>.
- Sağlam, D. (2016). Ters-yüz sınıf modelinin İngilizce dersinde öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Sams, A. ve Bergmann, J. (2013). Flip your students' learning. *Educational Leadership*, 70(6), 16-20.
- Serçemeli, M. (2016). Muhasebe eğitiminde yeni bir yaklaşım önerisi: Ters yüz edilmiş sınıflar. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 69, 115-126.

- Sezer, B. (2015). Gerçekleştirilen teknoloji destekli tersine çevrilmiş sınıf uygulamasının yansımaları. 3. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu. Eylül, 2015, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Silva, A.D., & Janes, D.D. (2021). The Emergence of ChatGPT and its Implications for Education and Academic Research in the 21st Century. *Review of Artificial Intelligence in Education*.
- Singh, N., Bathla, G., & Sharma, V. (2022). AI-powered Chatbot: A Link between Learning and Technology. In 2022 11th International Conference on System Modeling & Advancement in Research Trends (SMART) (pp. 483-488). Moradabad, India. DOI: 10.1109/SMART55829.2022.10047590.
- Smith, J. W., & Elley, W. B. (1997). *How children learn to read: Insights from the New Zealand experience*. International Reading Association.
- Snow, C. E. (2002). *Reading for understanding: Toward an R&D program in reading comprehension*. RAND Corporation. Society for Engineering Education Annual Conference and Exhibition, New Orleans, LA,
- Son, J., Ružić, N.K. & Philpott, A. (2023). Artificial intelligence technologies and applications for language learning and teaching. *Journal of China Computer-Assisted Language Learning*, 0.
- Stepanechko, O. & Kozub, L. (2023). English Teachers' Concerns About the Ethical use of Chatgpt By University Students. *Grail of Science*, (25), 297-302. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.051>
- Strayer, J. (2012). How learning in an inverted classroom influences cooperation, innovation and task orientation. *Learning Environments Research*, 15(2), 171-193.
- Sysoyev, P.V., & Filatov, E.M. (2023). Method of the development of students' foreign language communication skills based on practice with a chatbot. *Perspectives of Science and Education*.
- Şimşek, N. (2004). Yapılandırmacı Öğrenme ve Öğretime Eleştirel Bir Yaklaşım, *Eğitim Bilimleri ve Uygulamaları*, 3 (5), 113-139.
- Tan, Y., Min, D., Li, Y., Li, W., Hu, N., Chen, Y., & Qi, G. (2023). Evaluation of ChatGPT as a Question Answering System for Answering Complex Questions. *ArXiv, abs/2303.07992*.
- Temizyürek, F. ve Ünlü N. A. (2015). Dil öğretiminde teknolojinin materyal olarak kullanımına bir örnek: "Flipped Classroom". *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), s.64-72.
- Topsakal, O., & Topsakal, E. (2022). Framework for A Foreign Language Teaching Software for Children Utilizing AR, Voicebots and ChatGPT (Large Language Models). *The Journal of Cognitive Systems*. <https://doi.org/10.52876/jcs.1227392>.

- Torun, F. ve Dargut, T. (2015). Mobil öğrenme ortamlarında ters yüz sınıf modelinin gerçekleştirilebilirliği üzerine bir öneri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 20-29.
- Truong, H. (2023, June 21). ChatGPT in Education - A Global and Vietnamese Research Overview. <https://doi.org/10.35542/osf.io/r4uhd>
- Tucker, B. (2012). *The flipped classroom*. *Education Next*, 12(1), 82-83.
- Tucker, J., & Courts, B. (2010). Utilizing the Internet to Facilitate Classroom Learning. *Journal of College Teaching & Learning*, 7, 37-44. <https://doi.org/10.19030/TLC.V7I7.136>.
- Turan, Z. ve Göktaş, Y. (2015). Yükseköğretimde yeni bir yaklaşım: Öğrencilerin ters yüz sınıf yöntemine ilişkin görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(2), 156-164.
- Tursynova, T. T., Saginov, K. M., & Bakhisheva, S. M. (2023). Application of adaptive learning technology in the educational process. *Bulletin of Kazakh National Women's Teacher Training University*, (2), 98-112. <https://doi.org/10.52512/2306-5079-2023-94-2-98-112>
- Umutlu, D. (2016). Ters-yüz edilmiş İngilizce derslerinde farklı video türlerinin yazma başarısına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vaccino-Salvadore, S. (2023). Exploring the Ethical Dimensions of Using ChatGPT in Language Learning and Beyond. *Languages*.
- Vall, R., & Araya, F. (2023). Exploring the Benefits and Challenges of AI-Language Learning Tools. *International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*. <https://doi.org/10.18535/ijsshi/v10i01.02>.
- Wang, M., Wang, M., Xu, X., Yang, L., Cai, D., & Yin, M. (2023). Unleashing ChatGPT's power: A case study on optimizing information retrieval in flipped classrooms via prompt engineering. *IEEE Transactions on Learning Technologies*.
- Westermeyer, J. (2013). Cultural psychiatry in the French-speaking world. *Cultural Psychiatry*, 33, 56-63.
- Xu, W.X., Meng, J., Raja, S.K., & Priya, M.P. (2021). Artificial intelligence in constructing personalized and accurate feedback systems for students. *Int. J. Model. Simul. Sci. Comput.*, 14, 2341001:1-2341001:21.
- Yıldız, Ş. N., Sarsar, F. ve Ateş-Çobanoğlu, A. (2017). Dönüştürülmüş sınıf uygulamalarının alanyazına dayalı incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(60), 76-86.
- Zappe, S., Leicht, R., Messner, J., Litzinger, T., & Lee, H. (2009). "Flipping" the Classroom to Explore Active Learning in a Large Undergraduate Course. *Proceedings of the 2009 American Society for Engineering Education Annual Conference and Exhibition*.

Zohar, A. (2004). Elements of Teachers' Pedagogical Knowledge Regarding Instruction of Higher Order Thinking. *Journal of Science Teacher Education*, 15, 293-312.

Ebelik ve Kadın Sağlığı Üzerine Güncel Araştırmalar

Editörler:

Doç. Dr. Reyhan Aydın Doğan

Dr. Öğr. Üyesi Sebahat Hüseyinoğlu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Ebelik ve Kadın Sağlığı Üzerine Güncel Araştırmalar

Editörler: Doç. Dr. Reyhan Aydın Doğan • Dr. Öğr. Üyesi Sebahat Hüseyinoğlu

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-956-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub528>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aydın Doğan, R., (ed), Hüseyinoğlu, S. (ed) (2024). *Ebelik ve Kadın Sağlığı Üzerine Güncel Araştırmalar*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub528>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Aktaş Reyhan, Feyza, Ayşe Çataloluk, Nese Celik, ve Fatma Sayiner. 2018. "Evaluating the Views of Midwifery Students about Simulation Education".
- Ameh, Charles A., ve Nynke Van Den Broek. 2015. "Making It Happen: Training Health-Care Providers in Emergency Obstetric and Newborn Care". *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology* 29(8):1077-91. doi: 10.1016/j.bpobgyn.2015.03.019.
- Bienstock, Jessica L., Ahizechukwu C. Eke, ve Nancy A. Hueppchen. 2021. "Postpartum Hemorrhage". *The New England journal of medicine* 384(17):1635-45. doi: 10.1056/NEJMra1513247.
- Chu, Larry E, Chelsea Young, Abby Zamora, Viji Kurup, ve Alex Macario. 2010. "Anesthesia 2.0: Internet-Based Information Resources and Web 2.0 Applications in Anesthesia Education". *Current Opinion in Anaesthesiology* 23(2):218-27. doi: 10.1097/ACO.0b013e328337339c.
- Chukwu, Nneka. 2017. "Simulation Based Post-Partum Hemorrhage Training in Nigeria: A Pilot Project". Doctor of Nursing Practice (DNP) Projects.
- Cooper, J. B., ve V. R. Taqueti. 2008. "A Brief History of the Development of Mannequin Simulators for Clinical Education and Training". *Postgraduate Medical Journal* 84(997):563-70. doi: 10.1136/qshc.2004.009886.
- Çetin Avcı, Seda, ve Nuray Egelioglu Cetişli. 2021. "Effect of Birth Type on Parenting Behavior, Infant Perception and Maternal Attachment". *Cukurova Medical Journal* 46(3):1059-69. doi: 10.17826/cumj.908829.
- de Melo, Brena C. P., Ana R. Falbo, Arno M. M. Muijtjens, Cees P. M. van der Vleuten, ve Jeroen J. G. van Merriënboer. 2017. "The Use of Instructional Design Guidelines to Increase Effectiveness of Postpartum Hemorrhage Simulation Training". *International Journal of Gynecology & Obstetrics* 137(1):99-105. doi: 10.1002/ijgo.12084.
- Deering, Shad, ve Jennifer Rowland. 2013. "Obstetric Emergency Simulation". *Seminars in Perinatology* 37(3):179-88. doi: 10.1053/j.semperi.2013.02.010.
- Demirci, H. (2019). Doğum Sonu Dönem Riskli Durumlar. H. A. ÖZKAN içinde: Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları (s. 537-47). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Durmaz Edeer, Aylin, ve Aklime Sarıkaya. 2015. "Hemşirelik Eğitiminde Simülasyon Kullanımı ve Simülasyon Tipleri". *Hemşirelikte eğitim ve Araştırma Dergisi* 12(2):121-25. doi: /10.5222/HEAD.2015.121.
- Durmaz, Ayşegül, Emel Elem, Ayşegül Unutkan, ve Nadi Keskin. 2017. "Simülasyonun Normal Doğum Becerilerine ve Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisi". *Journal of Current Researches on Health Sector* 7:41-52. doi: 10.26579/jocrehes_7.2.4.

- Fritz, Jimena, Dilys M. Walker, Susanna Cohen, Gustavo Angeles, ve Hector Lamadrid-Figueroa. 2017. "Can a Simulation-Based Training Program Impact the Use of Evidence Based Routine Practices at Birth? Results of a Hospital-Based Cluster Randomized Trial in Mexico" editör J. P. Van Wouwe. *PLOS ONE* 12(3):e0172623. doi: 10.1371/journal.pone.0172623.
- Gaba, David M., ve Abe DeAnda. 1988. "A Comprehensive Anesthesia Simulation Environment". *Anesthesiology* 69(3):387-94. doi: 10.1097/00000542-198809000-00017.
- Gaba, David M., ve Abe DeAnda. 1989. "The Response of Anesthesia Trainees to Simulated Critical Incidents". *Anesthesia & Analgesia* 68(4):444-57.
- Gilstrop, Marisa, ve Matthew K. Hoffman. 2016. "An Update on the Acute Management of Shoulder Dystocia". *Clinical Obstetrics and Gynecology* 59(4):513-819. doi: 10.1097/GRE.0000000000000240.
- Göktolga, Ümit, ve Berfu Demir. 2010. "Kadın Doğum Kliniğinde Simülasyon". *Journal of Turkish Society of Obstetrics and Gynecology* 7(4):256-61.
- Hayden, Jennifer. 2010. "Use of Simulation in Nursing Education: National Survey Results". *Journal of Nursing Regulation* 1(3):52-57. doi: 10.1016/S2155-8256(15)30335-5.
- Iitani, Yukako, Hiroyuki Tsuda, Yumiko Ito, Yoshinori Moriyama, Tomoko Nakano, Kenji Imai, Tomomi Kotani, ve Fumitaka Kikkawa. 2018. "Simulation training is useful for shortening the decision-to-delivery interval in cases of emergent cesarean section". *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine* 31(23):3128-32. doi: 10.1080/14767058.2017.1365126.
- International Nursing Association for Clinical Simulation and Learning. 2023. "Healthcare Simulation Standards of Best Practice With the Support and Input of the Global".
- Jenabi, Ensiyeh, Salman Khazaei, Saied Bashirian, Soodabeh Aghababaei, ve Nasrin Matinnia. 2020. "Reasons for Elective Cesarean Section on Maternal Request: A Systematic Review". *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine* 33(22):3867-72. doi: 10.1080/14767058.2019.1587407.
- Jones, Felipe, Carlos Eduardo Passos-Neto, ve Odonne Freitas Melro Braghiroli. 2015. "Simulation in Medical Education: Brief History and Methodology". *Principles and Practice of Clinical Research* 1(2).
- Kordi, Masoumeh, Fatemeh Erfanian, Farzaneh Rashidi Fakari, Fatemeh Dastfan, ve Keivan Shariati Nejad. 2017. "The comparison the effect of training by means of simulation and oral method on midwives' skill in management of shoulder dystocia". *Journal of Education and Health Promotion* 6:50. doi: 10.4103/jehp.jehp_115_15.

- Legendre, G., P. E. Bouet, ve L. Sentilhes. 2015. "Place de la simulation pour réduire la morbidité néonatale et maternelle secondaire à une dystocie des épaules". *Journal de Gynécologie Obstétrique et Biologie de la Reproduction* 44(10):1285-93. doi: 10.1016/j.jgyn.2015.09.047.
- March, S. Kimara. 2002. "W. Proctor Harvey". *Texas Heart Institute Journal* 29(3):182-92.
- Marshall, Nicole E., Jeroen Vanderhoeven, Karen B. Eden, Sally Y. Segel, ve Jeanne-Marie Guise. 2015. "Impact of Simulation and Team Training on Postpartum Hemorrhage Management in Non-Academic Centers". *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine* 28(5):495-99. doi: 10.3109/14767058.2014.923393.
- Maskálová, Erika, Eva Urbanová, Martina Martina, ve Eva Kvaltínyová. 2018. "Experience of lecturers with simulation training in midwifery education in Slovakia". *Midwifery* 59:1-3.
- Meller, Gary. 1997. "A Typology of Simulators for Medical Education". *Journal of Digital Imaging* 10(S1):194-96. doi: 10.1007/BF03168699.
- Merién, A. E. R., J. Van De Ven, B. W. Mol, S. Houterman, ve S. G. Oei. 2010. "Multidisciplinary Team Training in a Simulation Setting for Acute Obstetric Emergencies: A Systematic Review". *Obstetrics & Gynecology* 115(5):1021-31. doi: 10.1097/AOG.0b013e3181d9f4cd.
- Michelotti, Flurina, Christopher Flatley, ve Sailesh Kumar. 2018. "Impact of Shoulder Dystocia, Stratified by Type of Manoeuvre, on Severe Neonatal Outcome and Maternal Morbidity". *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology* 58(3):298-305. doi: 10.1111/ajo.12718.
- Mihmanlı, Prof. Dr. Veli. 2021. "Distosi". Ss. 15-20 içinde Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ders Notları, editör Prof. Dr. E. Çetinkaya. İstanbul: Galenos Yayınevi.
- Moni, Saila, Lee Colleen, ve Dena Goffman. 2016. "Shoulder Dystocia: Quality, Safety, and Risk Management Considerations". *Clinical Obstetrics and Gynecology* 59(4):841-52. doi: 10.1097/GRE.0000000000000228.
- Moni, Saila, Lee Colleen, ve Dena Goffman. 2016. "Shoulder Dystocia: Quality, Safety, and Risk Management Considerations". *Clinical Obstetrics and Gynecology* 59(4):841-52. doi: 10.1097/GRE.0000000000000228.
- National Institute for Health and Care Excellence. (2021). Antenatal Care. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng201/resources/antenatal-care-pdf-6614370969594>
- National Institute for Health and Care Excellence. (2023). Intrapartum Care. Third Stage of Labour. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng235/resources/intrapartum-care-pdf-66143897812933>
- Nelissen, Ellen, Hege Ersdal, Estomih Mduma, Bjørg Evjen-Olsen, Jos Twisk, Jacqueline Broerse, Jos van Roosmalen, ve Jelle Stekelenburg. 2017.

- “Clinical performance and patient outcome after simulation-based training in prevention and management of postpartum haemorrhage: an educational intervention study in a low-resource setting”. *BMC Pregnancy and Childbirth* 17:301. doi: 10.1186/s12884-017-1481-7.
- Nghitanwa, Emma Maano, Tuwilika Endjala, ve Saara Kerthu Hatupopi. 2019. “Simulation-based Training in Nursing and Midwifery: A Literature Review”. *International Journal of Medical Science and Health Research* 3(2):37-46.
- Phillippi, Julia C., Margaret Buxton, ve Maria Overstreet. 2015. “Interprofessional Simulation of a Retained Placenta and Postpartum Hemorrhage”. *Nurse Education in Practice* 15(4):333-38. doi: 10.1016/j.nepr.2015.02.001.
- Reznick, R. K., D. Blackmore, W. D. Dauphinee, A. I. Rothman, ve S. Smee. 1996. “Large-Scale High-Stakes Testing with an OSCE: Report from the Medical Council of Canada”. *Academic Medicine* 71(1):S19-21. doi: 10.1097/00001888-199601000-00031.
- Rosen, Kathleen R. 2008. “The History of Medical Simulation”. *Journal of Critical Care* 23(2):157-66. doi: 10.1016/j.jcrc.2007.12.004.
- Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). 2012. “Shoulder Dystocia”. Green-top Guideline No. 42 1-18.
- Sentilhes, L., M. V. Sénat, A. I. Boulogne, C. Denoux-Tharaux, F. Fuchs, G. Legendre, C. Le Ray, E. Lopez, T. Schmitz, ve V. Lejeune-Saada. 2015. “Dystocie des épaules : recommandations pour la pratique clinique – Texte court”. *Journal de Gynécologie Obstétrique et Biologie de la Reproduction* 44(10):1303-10. doi: 10.1016/j.jgyn.2015.09.053.
- Shaddeau, Angela K., ve Shad Deering. 2016. “Simulation and Shoulder Dystocia”. *Clinical Obstetrics & Gynecology* 59(4):853-58. doi: 10.1097/GRE.0000000000000238.
- Singh, Harminder, Maziyar Kalani, Stefany Acosta-Torres, Tarek Y. El Ahmadi, Joshua Loya, ve Aruna Ganju. 2013. “History of Simulation in Medicine: From Resusci Annie to the Ann Myers Medical Center”. *Neurosurgery* 73(supplement 1):S9-14. doi: 10.1227/NEU.0000000000000093.
- Smith, Samuel. 2016. “Team Training and Institutional Protocols to Prevent Shoulder Dystocia Complications”. *Clinical Obstetrics and Gynecology* 59(4):830-40. doi: 10.1097/GRE.0000000000000231.
- Şahin Karaduman, Gül, ve Tülay Başak. 2022. “Hemşirelik Eğitiminde Kullanılan Simülasyon Yöntemlerinin Sınıflandırılması”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 15(1):78-85. doi: 10.46483/deuhfed.947218.
- Tallhage, Sofia, Kristofer Årestedt, Kristina Schildmeijer, ve Marie Oscarsson. 2023. “Incidence and risk factors for umbilical cord prolapse in labor

- when amniotomy is used and with spontaneous rupture of membranes: A Swedish nationwide register study”. *Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica* 103(2):304-12. doi: 10.1111/aogs.14717.
- The American College of Obstetricians and Gynecologist. 2017. “Shoulder Dystocia”. *Practice Bulletin* (178).
- Turhan, Aynur. 2016. “Umbilikal Kord Prolapsusu”. Ss. 153-56 içinde *Ebelik Uygulama Standartları*, editör Behzat Özkan, Esin Çeber Turfan, ve Serap Yaşaroğlu Toksoy. Ankara: Vize Basın Yayın.
- Uyar Hazar, Hale, ve Sinem Gültekin. 2019. “Ebelik Eğitiminde Simülasyon Kullanımı”. *NWSA Academic Journals* 14(3):74-83. doi: 10.12739/NWSA.2019.14.3.4B0027.
- Vermeulen, Joeri, Ronald Buyl, Florence D’haenens, Eva Swinnen, Lara Stas, Leonardo Gucciardo, ve Maaïke Fobelets. 2021. “Midwifery Students’ Satisfaction with Perinatal Simulation-Based Training”. *Women and Birth* 34(6):554-62. doi: 10.1016/j.wombi.2020.12.006.
- Vermeulen, Joeri, Ronald Buyl, Florence D’haenens, Eva Swinnen, Lara Stas, Leonardo Gucciardo, ve Maaïke Fobelets. 2021. “Midwifery Students’ Satisfaction with Perinatal Simulation-Based Training”. *Women and Birth* 34(6):554-62. doi: 10.1016/j.wombi.2020.12.006.
- Williams, Jessica, Donovan Jones, ve Rohan. 2018. “Consideration of using virtual reality for teaching neonatal resuscitation to midwifery students”. (31):126-29. doi: 10.1016/j.nepr.2018.05.016.
- Wong, Lo, Angel Hoi Wan Kwan, So Ling Lau, Wing To Angela Sin, ve Tak Yeung Leung. 2021. “Umbilical Cord Prolapse: Revisiting Its Definition and Management”. *American Journal of Obstetrics and Gynecology* 225(4):357-66. doi: 10.1016/j.ajog.2021.06.077.
- World Health Organization (WHO). 2018. “Simulation in Nursing and Midwifery Education”. 1-38.
- World Health Organization. (2021). WHO recommendation on Uterine Balloon Tamponade for the Treatment of Postpartum Haemorrhage. Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization. (2023). A Roadmap to Combat Postpartum Haemorrhage. Geneva. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/373221/9789240081802eng.pdf?sequence=1>
- World Health Organization. 2012. WHO Recommendations for the Prevention and Treatment of Postpartum Haemorrhage. Geneva: World Health Organization.
- Ziv, Stephen D. Small, Paul Root Wo, Amitai. 2000. “Patient Safety and Simulation-Based Medical Education”. *Medical Teacher* 22(5):489-95. doi: 10.1080/01421590050110777.

Kaynaklar

- Agrebi, S., & Larbi, A. (2020). Use of artificial intelligence in infectious diseases. *Artificial Intelligence in Precision Health*, 415-438. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817133-2.00018-5>
- Akalın, B., & Veranyurt, Ü. (2021). Sağlık Hizmetleri ve Yönetiminde Yapay Zekâ. *Acta Infologica*, 5(1), 231-240. <https://doi.org/10.26650/acin.750857>
- Akalın, B., & Veranyurt, Ü. (2022). Sağlık Bilimlerinde Yapay Zekâ Tabanlı Klinik Karar Destek Sistemleri. *Gevher Nesibe Journal Of Medical And Health Sciences*, 7(18), 64-73. <https://doi.org/10.46648/gnj.368>
- Akbulut, U. (2013). *Yapay Zeka Bilim Dalının Atası John McCarthy*.
- Akdeniz, M., & Özding, F. (2021). Eğitimde Yapay Zeka Konusunda Türkiye Adresli Çalışmaların İncelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 912-932. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.938734>
- Aktaş Reyhan, F., & Dağlı, E. (2023). Ebelik Öğrencilerin Yapay Zekâ Kaygı Durumlarının Değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(Special Issue), 290-296. <https://doi.org/10.51754/cusbed.1286594>
- Ansbacher-Feldman, Z., Syngelaki, A., Meiri, H., Cirkin, R., Nicolaidis, K. H., & Louzoun, Y. (2022). Machine-learning-based prediction of pre-eclampsia using first-trimester maternal characteristics and biomarkers. *Ultrasound in Obstetrics & Gynecology*, 60(6), 739-745. <https://doi.org/10.1002/uog.26105>
- Baker, T., & Smith, L. (2019). *Educ-AI-tion Rebooted? Exploring the future of artificial intelligence in schools and colleges*.
- Baloğlu, K. A., Kaplancalı, U. T., & Kılıç, S. (2019). Bakıma İhtiyaç Duyan Yaşlılar İçin Yardımcı Sosyal Robot Araştırması ve Analizi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 1-8. <https://doi.org/10.31590/ejosat.626045>
- Bulut, S. (2020). *Dijital Sağlık Uygulamalarında Yapay Zeka*.
- Caballero-Ruiz, E., García-Sáez, G., Rigla, M., Villaplana, M., Pons, B., & Hernandez, M. E. (2017). A web-based clinical decision support system for gestational diabetes: Automatic diet prescription and detection of insulin needs. *International Journal of Medical Informatics*, 102, 35-49. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2017.02.014>
- Çaşın, M., Al, D., & Başkir, N. D. (2021). Yapay Zeka ve Robotların Eylemlerinden Kaynaklanan Cezai Sorumluluk Sorunu. *Ankara Barosu Dergisi*, 79(1), 1-73. <https://doi.org/10.30915/abd.931227>
- Coşkun, Ö., Kiyak, Y. S., & Budakoğlu, I. İ. (2024). ChatGPT to generate clinical vignettes for teaching and multiple-choice questions for assessment:

- A randomized controlled experiment. *Medical Teacher*, 0(0), 1-7. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2024.2327477>
- Çitil, E. T., & Çitil Canbay, F. (2022). Artificial intelligence and the future of midwifery: What do midwives think about artificial intelligence? A qualitative study. *Health Care for Women International*, 43(12), 1510-1527. <https://doi.org/10.1080/07399332.2022.2055760>
- Dai, C.-P., & Ke, F. (2022). Educational applications of artificial intelligence in simulation-based learning: A systematic mapping review. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3, 100087. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100087>
- Davidson, L., & Boland, M. R. (2021). Towards deep phenotyping pregnancy: A systematic review on artificial intelligence and machine learning methods to improve pregnancy outcomes. *Briefings in Bioinformatics*, 22(5), bbaa369. <https://doi.org/10.1093/bib/bbaa369>
- DSÖ. (2024). *Ethics and governance of artificial intelligence for health. Guidance on large multi-modal models.*
- Ekrem, Ö., Salman, O. K. M., Aksoy, B., & İnan, S. A. (2020). Yapay Zeka Yöntemleri Kullanılarak Kalp Hastalığının Tespiti. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 8(5), 241-254. <https://doi.org/10.21923/jesd.824703>
- Emin, E. I., Emin, E., Papalois, A., Willmott, F., Clarke, S., & Sideris, M. (2019). Artificial Intelligence in Obstetrics and Gynaecology: Is This the Way Forward? *In Vivo*, 33(5), 1547-1551. <https://doi.org/10.21873/invivo.11635>
- Fergus, P., Hussain, A., Al-Jumeily, D., Huang, D.-S., & Bouguila, N. (2017). Classification of caesarean section and normal vaginal deliveries using foetal heart rate signals and advanced machine learning algorithms. *BioMedical Engineering OnLine*, 16(1), 89. <https://doi.org/10.1186/s12938-017-0378-z>
- Ghi, T., Conversano, F., Ramirez Zegarra, R., Pisani, P., Dall'Asta, A., Lanzone, A., ... Sonography (ISLANDS), D. (2022). Novel artificial intelligence approach for automatic differentiation of fetal occiput anterior and non-occiput anterior positions during labor. *Ultrasound in Obstetrics & Gynecology*, 59(1), 93-99. <https://doi.org/10.1002/uog.23739>
- Gordon, M., Daniel, M., Ajiboye, A., Uraiby, H., Xu, N. Y., Bartlett, R., ... Thammasitboon, S. (2024). A scoping review of artificial intelligence in medical education: BEME Guide No. 84. *Medical Teacher*, 46(4), 446-470. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2024.2314198>
- Hoşgör, H., & Güngördü, H. (2022). Sağlıkta Yapay Zekanın Kullanım Alanları Üzerine Nitel Bir Araştırma. *European Journal of Science and Technology*. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1052614>

- Irwin, P., Jones, D., & Fealy, S. (2023). What is ChatGPT and what do we do with it? Implications of the age of AI for nursing and midwifery practice and education: An editorial. *Nurse Education Today*, 127, 105835. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105835>
- Isiaka, A., Anakwenze, V., Ilodinso, C., Anaukwu, C., Ezeokoli, C., Noi, S. M., ... Adonu, R. M. (2024). Harnessing Artificial Intelligence for Early Detection and Management of Infectious Disease Outbreaks. *International Journal of Innovative Research and Development*, 13, 52-65. <https://doi.org/10.24940/ijird/2024/v13/i2/FEB24016>
- Jeong, G. H. (2020). Artificial intelligence, machine learning, and deep learning in women's health nursing. *Korean Journal of Women Health Nursing*, 26(1), 5-9. <https://doi.org/10.4069/kjwhn.2020.03.11>
- Kranz, A., & Abele, H. (2024). The Impact of Artificial Intelligence (AI) on Midwifery Education: A Scoping Review. *Healthcare*, 12(11). <https://doi.org/10.3390/healthcare12111082>
- Lee, J. J., Tsang, V. W. Y., Chan, M. M. K., O'Connor, S., Lokmic-Tomkins, Z., Ye, F., ... Ho, M.-H. (2023). Virtual reality simulation-enhanced blood transfusion education for undergraduate nursing students: A randomised controlled trial. *Nurse Education Today*, 129, 105903. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105903>
- Li, N. (2023). Ethical Considerations in Artificial Intelligence: A Comprehensive Discussion from the Perspective of Computer Vision. *SHS Web of Conferences*, 179. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202317904024>
- Lianhua, Z., Zhiying, J., Xiaoling, L., & Fucheng, M. (2021). *Meme Kanse-ri Aksiller Lenf Nodu Metastazının Tanısında Yapay Zeka Algoritmasına Dayalı Ultrason Görüntü Segmentasyon Teknolojisi—PMC*. <https://doi.org/10.1155/2021/8830260>
- Lin, G. sim siang, Tan, W. wu, & Hashim, H. (2024). *Students' perceptions towards the ethical considerations of using artificial intelligence algorithms in clinical decision-making | British Dental Journal*. Geliş tarihi gönderen <https://www.nature.com/articles/s41415-024-7184-3>
- Liu, X., Faes, L., Kale, A. U., Wagner, S. K., Fu, D. J., Bruynseels, A., ... Deniston, A. K. (2019). A comparison of deep learning performance against health-care professionals in detecting diseases from medical imaging: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet Digital Health*, 1(6), e271-e297. [https://doi.org/10.1016/S2589-7500\(19\)30123-2](https://doi.org/10.1016/S2589-7500(19)30123-2)
- Mehrabi, N., Morstatter, F., Saxena, N., Lerman, K., & Galstyan, A. (2021). A Survey on Bias and Fairness in Machine Learning. *ACM Comput. Surv.*, 54(6), 115:1-115:35. <https://doi.org/10.1145/3457607>
- Moreira, M. W. L., Rodrigues, J. J. P. C., Kumar, N., Al-Muhtadi, J., & Korotae, V. (2018). Evolutionary radial basis function network for gestatio-

- nal diabetes data analytics. *Journal of Computational Science*, 27, 410-417. <https://doi.org/10.1016/j.jocs.2017.07.015>
- Mutlu, H. B., Yücel, N., Durmaz, F., Cengil, E., & Yıldırım, M. (2023). *Prediction of Maternal Health Risk with Traditional Machine Learning Methods*. Nabiyev, & Erümit. (2020). (PDF) *Eğitimde Yapay Zeka: Kuramdan Uygulamaya*. Geliş tarihi gönderen https://www.researchgate.net/publication/343064662_Egitimde_Yapay_Zeka_Kuramdan_Uygulamaya
- Obrzut, B., Kusy, M., Semczuk, A., Obrzut, M., & Kluska, J. (2017). Prediction of 5-year overall survival in cervical cancer patients treated with radical hysterectomy using computational intelligence methods. *BMC Cancer*, 17(1), 840. <https://doi.org/10.1186/s12885-017-3806-3>
- O'Connor, S. (2022). Teaching artificial intelligence to nursing and midwifery students. *Teaching artificial intelligence to nursing and midwifery students*. Geliş tarihi gönderen <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1471595322001652?via%3Dihub>
- O'Connor, S., Yan, Y., Thilo, F. J. S., Felzmann, H., Dowding, D., & Lee, J. J. (2023). Artificial intelligence in nursing and midwifery: A systematic review. *Journal of Clinical Nursing*, 32(13-14), 2951-2968. <https://doi.org/10.1111/jocn.16478>
- OED. (2023). *yapay zeka, n. Anlamları, etimoloji ve daha fazlası | Oxford İngilizce Sözlüğü*. Geliş tarihi gönderen https://www.oed.com/dictionary/artificial-intelligence_n
- Par, S. (2024). *Yapay Zekânın Sağlık Alanında Kullanımı ve Hukuki Statüsü*.
- Paranjape, K., Schinkel, M., Nannan Panday, R., Car, J., & Nanayakkara, P. (2019). Introducing Artificial Intelligence Training in Medical Education. *JMIR Medical Education*, 5(2), e16048. <https://doi.org/10.2196/16048>
- Qian, Z., Alaa, A. M., & Schaaar, M. van der. (2021). *CPAS: the UK's national machine learning-based hospital capacity planning system for COVID-19—PMC*. Geliş tarihi gönderen <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7685302/>
- Sala, N. (2021). *Virtual Reality, Augmented Reality, and Mixed Reality in Education: A Brief Overview*. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-4960-5.ch003>
- Shahid, N., Rappon, T., & Berta, W. (2019). Applications of artificial neural networks in health care organizational decision-making. *PLOS ONE*, 14(2), e0212356. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0212356>
- Sharma, M., & Sharma, S. (2023). *A holistic approach to remote patient monitoring, fueled by ChatGPT and Metaverse technology: The future of nursing education*. Geliş tarihi gönderen <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0260691723002666>

- Somashekhar, S. P., Sepúlveda, M.-J., Puglielli, S., Norden, A. D., Shortliffe, E. H., Rohit Kumar, C., ... Ramya, Y. (2018). Watson for Oncology and breast cancer treatment recommendations: Agreement with an expert multidisciplinary tumor board. *Annals of Oncology*, 29(2), 418-423. <https://doi.org/10.1093/annonc/mdx781>
- Spilka, J., Georgoulas, G., Karvelis, P., Chudáček, V., Stylios, C. D., & Lhotská, L. (2014). Discriminating Normal from "Abnormal" Pregnancy Cases Using an Automated FHR Evaluation Method. İçinde A. Likas, K. Blekas, & D. Kalles (Ed.), *Artificial Intelligence: Methods and Applications* (ss. 521-531). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-07064-3_45
- Talan, T., & Kalinkara, Y. (2023). *The Role of Artificial Intelligence in Higher Education: ChatGPT Assessment for Anatomy Course*. 7, 33-40. <https://doi.org/10.33461/uybisbbd.1244777>
- Topol, E. (2019). *Deep Medicine: How Artificial Intelligence Can Make Healthcare Human Again*. Hachette UK.
- Uzun, T. (2020). *Yapay Zeka ve Sağlık Uygulamaları*.
- Ünal, C., & Yıldırım, H. (2024). Türkiye'deki Akademisyenlerin Yapay Zekâ (YZ) Uygulama ve Araçlarını Kullanımları Hakkında Bir Araştırma. *Sinop Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 9(1), 128-144. <https://doi.org/10.33484/sinopfb.1434171>
- Vasey, B., Nagendran, M., Champbell, B., Clifton, D. A., Collins, G. S., Denaxas, S., ... Faes, L. (2022). *Yapay zeka tarafından yönlendirilen karar destek sistemlerinin erken aşama klinik değerlendirilmesi için raporlama kılavuzu: DECIDE-AI | Nature Medicine*. Geliş tarihi gönderen <https://www.nature.com/articles/s41591-022-01772-9>
- Vygotsky, L. S., Johnson, M., & Smith, R. (2020). Personalized Learning: Enhancing Student Engagement and Academic Achievement. *Journal of Educational Psychology*, 321-337.
- Wahl, B., Cossy-Gantner, A., Germann, S., & Schwalbe, N. R. (2018). Artificial intelligence (AI) and global health: How can AI contribute to health in resource-poor settings? *BMJ Global Health*, 3(4), e000798. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2018-000798>
- Wang, S., Pathak, J., & Zhang, Y. (2019). Using Electronic Health Records and Machine Learning to Predict Postpartum Depression. *Studies in Health Technology and Informatics*, 264, 888-892. <https://doi.org/10.3233/SHTI190351>
- Warrick, P. A., Hamilton, E. F., Precup, D., & Kearney, R. E. (2010). Classification of normal and hypoxic fetuses from systems modeling of intrapartum cardiotocography. *IEEE Transactions on Bio-Medical Engineering*, 57(4), 771-779. <https://doi.org/10.1109/TBME.2009.2035818>

- WHO. (2021). *Ethics and governance of artificial intelligence for health*.
- WHO. (2024a). Maternal and newborn health. Geliş tarihi 02 Eylül 2024, gönderen <https://www.who.int/europe/health-topics/maternal-health>
- WHO. (2024b). Strengthening the skills of future midwives. Geliş tarihi 04 Eylül 2024, gönderen <https://www.who.int/europe/news/item/03-05-2024-strengthening-the-skills-of-future-midwives>
- Xu, Z. (2024). AI in education: Enhancing learning experiences and student outcomes. *Applied and Computational Engineering*, 51, 104-111. <https://doi.org/10.54254/2755-2721/51/20241187>
- Yabang, L., Xingfa, H., Qi, L., Yishuang, L., Guoshuang, S., Miao Zhou, W., ... Xinlan, L. (2022). *Meme kanserinde tedavi tutarlılığı çalışması için onkoloji karar sistemi için Watson | Klinik ve Deneysel Tıp*. Geliş tarihi gönderen <https://link.springer.com/article/10.1007/s10238-022-00896-z>
- Yılmaz, Y., Uzelli Yılmaz, D., Yildirim, D., Akin Korhan, E., & Özer Kaya, D. (2021). Yapay Zeka ve Sağlıkta Yapay Zekanın Kullanımına Yönelik Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Görüşleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 297-308. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.950372>
- Zaninovic, N., Rocha, C. J., Zhan, Q., Toschi, M., Malmsten, J., Nogueira, M., ... Hickman, C. (2018). Application of artificial intelligence technology to increase the efficacy of embryo selection and prediction of live birth using human blastocysts cultured in a time-lapse incubator. *Fertility and Sterility*, 110(4), e372-e373. <https://doi.org/10.1016/j.fertnstert.2018.07.1039>
- Zare, S., Thomsen, M. R., Nayga, R. M., & Goudie, A. (2021). Use of Machine Learning to Determine the Information Value of a BMI Screening Program. *American journal of preventive medicine*, 60(3), 425-433. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2020.10.016>
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 39. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>
- Zhao, Y., & Li, J. (2024). *Opportunities and Challenges of Integrating Artificial Intelligence in China's Elderly Care Services*. Geliş tarihi gönderen <https://www.nature.com/articles/s41598-024-60067-w>

Kaynaklar

- Blair, L. A. G., Bajón -Fernández, Y., & Villa, R. (2022). An exploratory study of the impact and potential of menstrual hygiene management waste in the UK. *Cleaner Engineering and Technology*, 7, 100435. <https://doi.org/10.1016/j.clet.2022.100435>
- Bowman, N., & Thwaites, A. (2023). Menstrual cup and risk of IUD expulsion – a systematic review. *Contraception and Reproductive Medicine*, 8 (1), 15. <https://doi.org/10.1186/s40834-022-00203-x>
- Demiray, S., Tokay Argan, M., & Mersin, S. (2023). *Türkiye’de Kadınların Menstrüel Kaplara Yönelik Görüşleri*.
- Dündar, T., & Özsoy, S. (2022). *GÖRME ENGELLİ KADINLARDA MENS-TRUAL KAP KULLANIMI: YARI DENEYSEL BİR ÇALIŞMA*. <http://adudspace.adu.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11607/4890/1/TU%c4%9e-BA%20D%c3%9cNDAR.pdf>
- Ganz, C., Lever, E., Bredekamp, J., Mponda, L., Ramaru, T., Mazonde, W., Chuene, S., & Mbodi, L. (2022). The Understanding and Perception of the Menstrual Cup Among Medical Students. *Journal of Obstetrics and Gynaecology of India*, 72 (5), 439. <https://doi.org/10.1007/s13224-022-01661-8>
- Gharacheh, M., Ranjbar, F., Hajinasab, N., & Haghani, S. (2021). Acceptability and safety of the menstrual cups among Iranian women: A cross-sectional study. *BMC Women’s Health*, 21, 105. <https://doi.org/10.1186/s12905-021-01259-8>
- Gupta, A., Aravindakshan, R., Sharmila, V., Reddy, B. V., Marimuthu, Y., & Naidu, N. K. (2023). Menstrual cup webinar series: A developing model of modified pre- and post-tests in the online teaching-learning of primary health care workers. *Journal of Education and Health Promotion*, 12, 322. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_1825_22
- Kilci Erciyas, Ş., Cirban Ekrem, E., Kalaycı, M., Şahin, N. A., & Aydoğmuş, A. (2022). Üreme Çağındaki Kadınların Menstrüel Kap Kullanımına İlişkin Bilgi ve Tutumları. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6 (1), 115-124. <https://doi.org/10.29058/mjwbs.1023079>
- Liberty, A., Samuelson Bannow, B., Matteson, K., Edelman, A., & Colwill, A. (2023). Menstrual Technology Innovations and the Implications for Heavy Menstrual Bleeding. *Obstetrics and Gynecology*, 141 (4), 666-673. <https://doi.org/10.1097/AOG.00000000000005126>
- Manley, H., Hunt, J. A., Santos, L., & Breedon, P. (2021). Comparison between menstrual cups: First step to categorization and improved safety. *Women’s Health*, 17, 174550652111058553. <https://doi.org/10.1177/174550652111058553>

- Mehta, S. D., Zulaika, G., Agingu, W., Nyothach, E., Bhaumik, R., Green, S. J., Eijk, A. M. van, Kwaro, D., Otieno, F., & Phillips-Howard, P. (2023). Analysis of bacterial vaginosis, the vaginal microbiome, and sexually transmitted infections following the provision of menstrual cups in Kenyan schools: Results of a nested study within a cluster randomized controlled trial. *PLOS Medicine*, 20 (7), e1004258. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1004258>
- Mercy, M. (2023). A descriptive cross-sectional study on perceived barriers and facilitators regarding the use of menstrual cups among medical students in a tertiary care hospital in Puducherry. *Indian Journal of Community and Family Medicine*, 9 (2), 132. https://doi.org/10.4103/ijcfm.ijcfm_30_22
- Peter, A., & Abhitha, K. (2021). Menstrual Cup: A replacement to sanitary pads for a plastic free periods. *Materials Today: Proceedings*, 47, 5199-5202. <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2021.05.527>
- Save Money with the Mooncup® Menstrual Cup*. (t.y.). Mooncup. Geliş tarihi 28 Nisan 2024, gönderen <https://www.mooncup.co.uk/menstrual-cup-savings-calculator/>
- T Ajith, N., & Rasheed, A. K. F. (2024). Investigating the switch from sanitary napkins to menstrual cups. *Journal of Cleaner Production*, 452, 142197. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.142197>
- Udapurkar, P., Mali, K., & Bora, A. (2023). Precluding Menstrual Cups from the Mainstream: A Prospective Interventional Analysis Among Urban Women in India. *Journal of Obstetrics and Gynaecology of India*, 73 (Suppl 1), 161-165. <https://doi.org/10.1007/s13224-023-01836-x>
- Valentin, A. P. M., & Hechanova, M. R. M. (2023). Addressing plastic pollution through green consumption: Predicting intentions to use menstrual cups in the Philippines. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 71, 103204. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2022.103204>
- van Eijk, A. M., Zulaika, G., Lenchner, M., Mason, L., Sivakami, M., Nyothach, E., Unger, H., Laserson, K., & Phillips-Howard, P. A. (2019). Menstrual cup use, leakage, acceptability, safety, and availability: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet. Public Health*, 4 (8), e376-e393. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(19\)30111-2](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(19)30111-2)
- Varghese, S. D., Hemachandran, K. S., & Parvathy, J. (2023). Impact of imparting knowledge and awareness on the usage of menstrual cups: A study based on project 'Thinkal' at Alappuzha Municipality in Kerala. *Public Health in Practice*, 5, 100352. <https://doi.org/10.1016/j.puhip.2022.100352>

Kaynaklar

- ACOG. (2017, Aralık). Vaginal Birth After Cesarean Delivery (VBAC). Geliş tarihi 14 Haziran 2024, gönderen <https://www.acog.org/womens-health/faqs/vaginal-birth-after-cesarean-delivery>
- ACOG. (2021, Mayıs). Assisted Vaginal Delivery. Geliş tarihi 14 Haziran 2024, gönderen <https://www.acog.org/womens-health/faqs/assisted-vaginal-delivery>
- ACOG. (2022, Mayıs). Cesarean Birth. Geliş tarihi 14 Haziran 2024, gönderen <https://www.acog.org/womens-health/faqs/cesarean-birth>
- ACOG. (2023, Kasım). Tokophobia: What to Know About This Severe Fear of Pregnancy and Childbirth. Geliş tarihi 11 Haziran 2024, gönderen <https://www.acog.org/womens-health/experts-and-stories/the-latest/tokophobia-what-to-know-about-this-severe-fear-of-pregnancy-and-childbirth>
- Alemu, C., Wudu, H., & Lakew, S. (2024). Fear of childbirth and its associated factors among pregnant women in Dejen Woreda, East Gojjam Zone, Northwest Ethiopia: A community-based cross-sectional study. *Scientific Reports*, 14(1), 9319. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-58855-5>
- Alizadeh-Dibazari, Z., Maghalain, M., & Mirghafourvand, M. (2024). The effect of non-pharmacological prenatal interventions on fear of childbirth: An overview of systematic reviews and meta-analysis. *BMC Psychiatry*, 24(1), 415. <https://doi.org/10.1186/s12888-024-05870-5>
- An, S., & Sun, S. (2023). Effect of delivery mode on Chinese women's maternal satisfaction: A moderated mediation model of support from medical staff and women's self-assessment of health. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 44(1), 2238892. <https://doi.org/10.1080/0167482X.2023.2238892>
- Angolile, C. M., Max, B. L., Mushemba, J., & Mashauri, H. L. (2023). Global increased cesarean section rates and public health implications: A call to action. *Health Science Reports*, 6(5), e1274. <https://doi.org/10.1002/hsr2.1274>
- Bakhteh, A., Jaberghaderi, N., Kamravamanesh, M., Kolivand, M., Rezaei, M., & Motaghi, Z. (2023). Qualitative Exploration of the Needs of Pregnant Women to Manage the Fear of Childbirth. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 28(6), 690-698. https://doi.org/10.4103/ijnmr.ijnmr_297_22
- Coates, D., Thirukumar, P., Spear, V., Brown, G., & Henry, A. (2020). What are women's mode of birth preferences and why? A systematic scoping review. *Women and Birth*, 33(4), 323-333. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2019.09.005>
- Demirel, G., Kaya, N., & Evcili, F. (2022). The relationship between women's perception of support and control during childbirth on fear of birth and

- mother's satisfaction. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 42(1), 83-90. <https://doi.org/10.1080/01443615.2021.1882970>
- Domingues, R. M. S. M., Dias, M. A. B., & do Carmo Leal, M. (2024). Women's preference for a vaginal birth in Brazilian private hospitals: Effects of a quality improvement project. *Reproductive Health*, 20(2), 188. <https://doi.org/10.1186/s12978-024-01771-8>
- Dumont, A., Loenzien, M. de, Nhu, H. M. Q., Dugas, M., Kabore, C., Lumbiganon, P., ... Consortium, O. behalf of the Q.-D. (2022). Caesarean section or vaginal delivery for low-risk pregnancy? Helping women make an informed choice in low- and middle-income countries. *PLOS Global Public Health*, 2(11), e0001264. <https://doi.org/10.1371/journal.pgph.0001264>
- Firouzan, L., Kharaghani, R., Zenoozian, S., Moloodi, R., & Jafari, E. (2020). The effect of midwifery led counseling based on Gamble's approach on childbirth fear and self-efficacy in nulligravida women. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 20(1), 522. <https://doi.org/10.1186/s12884-020-03230-1>
- Gökçe İsbir, G., Serçekuş, P., Yenal, K., Okumuş, H., Durgun Ozan, Y., Karabulut, Ö., ... Erdoğan, S. (2024). The prevalence and associated factors of fear of childbirth among Turkish pregnant women. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 42(1), 62-77. <https://doi.org/10.1080/02646838.2022.2057938>
- Hildingsson, I., Rubertsson, C., Karlström, A., & Haines, H. (2019). A known midwife can make a difference for women with fear of childbirth- birth outcome and women's experiences of intrapartum care. *Sexual & Reproductive Healthcare: Official Journal of the Swedish Association of Midwives*, 21, 33-38. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2019.06.004>
- Kanellopoulos, D., & Gourounti, K. (2023). A Systematic Review of Tocophobia Rate Before and During the COVID-19 Pandemic. *Medica*, 18(3), 455-462. <https://doi.org/10.26574/maedica.2023.18.3.455>
- Khademioore, S., Ebrahimi, E., Khosravi, A., & Movahedi, S. (2023). The effect of an mHealth application based on continuous support and education on fear of childbirth, self-efficacy, and birth mode in primiparous women: A randomized controlled trial. *PLOS ONE*, 18(11), e0293815. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0293815>
- Kizilirmak, A., & Calpbiniçi, P. (2022). Investigation of the effect of pregnant women's childbirth-related Internet use on fear of childbirth. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 42(7), 3007-3013. <https://doi.org/10.1080/01443615.2022.2125297>
- Larsson, B., Hildingsson, I., Ternström, E., Rubertsson, C., & Karlström, A. (2019). Women's experience of midwife-led counselling and its influence on childbirth fear: A qualitative study. *Women and Birth*, 32(1), e88-e94. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2018.04.008>

- López-Gimeno, E., Falguera-Puig, G., García-Sierra, R., Vicente-Hernández, M. M., Cubero, L. B., & Seguranyes, G. (2024). Impact of shared decision-making on women's childbirth preferences: A cluster randomised controlled trial. *Midwifery*, *133*, 103999. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2024.103999>
- Massae, A. F., Larsson, M., Pembe, A. B., Mbekenga, C., & Svanberg, A. S. (2022). Patterns and predictors of fear of childbirth and depressive symptoms over time in a cohort of women in the Pwani region, Tanzania. *PLOS ONE*, *17*(11), e0277004. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0277004>
- Mousavi, S. R., Amiri-Farahani, L., Haghani, S., & Pezaro, S. (2022). Comparing the effect of childbirth preparation courses delivered both in-person and via social media on pregnancy experience, fear of childbirth, birth preference and mode of birth in pregnant Iranian women: A quasi-experimental study. *PloS One*, *17*(8), e0272613. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0272613>
- Muhandule, C. J. L. S., Benetti, C. M. S., Fogulin, L. B., Bento, S. F., & Amaral, E. (2024). Caesarean delivery on maternal request: The perspective of the postpartum women. *BMC Pregnancy and Childbirth*, *24*(1), 257. <https://doi.org/10.1186/s12884-024-06464-5>
- Munkhondya, B. M. J., Munkhondya, T. E., Chirwa, E., & Wang, H. (2020). Efficacy of companion-integrated childbirth preparation for childbirth fear, self-efficacy, and maternal support in primigravid women in Malawi. *BMC Pregnancy and Childbirth*, *20*(1), 48. <https://doi.org/10.1186/s12884-019-2717-5>
- O'Connell, M. A., Khashan, A. S., Leahy-Warren, P., Stewart, F., & O'Neill, S. M. (2021). Interventions for fear of childbirth including tocophobia. *The Cochrane Database of Systematic Reviews*, *7*(7), CD013321. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD013321.pub2>
- Onchonga, D., Várnagy, Á., Keraka, M., & Wainaina, P. (2020). Midwife-led integrated pre-birth training and its impact on the fear of childbirth. A qualitative interview study. *Sexual & Reproductive Healthcare*, *25*, 100512. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100512>
- Ozbek, H., & Pinar, S. E. (2022). The effect of haptonomy applied to pregnant women on perceived stress, fear of childbirth, and prenatal attachment: Randomized controlled experimental study. *Current Psychology (New Brunswick, N.j.)*, 1-10. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03388-1>
- Papoutsis, D., & Antonakou, A. (2023). Normal childbirth: The natural, non-medical, alternative approaches to the most common medical interventions in labor. *European Journal of Midwifery*, *7*, 36. <https://doi.org/10.18332/ejm/174525>

- Rondung, E., Magnusson, S., & Ternström, E. (2022). Preconception fear of childbirth: Experiences and needs of women fearing childbirth before first pregnancy. *Reproductive Health, 19*, 202. <https://doi.org/10.1186/s12978-022-01512-9>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2024). *Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022*. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü. Geliş tarihi gönderen <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/48054/0/siy-202205042024pdf.pdf>
- WHO. (1997). *Care in normal birth*. Geliş tarihi gönderen Care in normal birth: a practical guide Technical Working Group, World Health Organization. *Birth, 1997*;24(2):121–123.
- WHO. (2021, Haziran 16). Caesarean section rates continue to rise, amid growing inequalities in access. Geliş tarihi 14 Haziran 2024, gönderen <https://www.who.int/news/item/16-06-2021-caesarean-section-rates-continue-to-rise-amid-growing-inequalities-in-access>
- Zeng, T., Li, B., Zhang, K., Chen, Y., Yuan, M., Wu, M., ... Ju, D. (2023). The association between childbirth-related fear, childbirth readiness, and fertility intentions, and childbirth readiness as the mediator. *Reproductive Health, 20*, 62. <https://doi.org/10.1186/s12978-023-01607-x>
- Zeng, T., Yuan, M., Wu, M., Chen, Y., & Zhang, K. (2023). Why do pregnant women with fear of birth prefer vaginal birth? A qualitative study in China. *Frontiers in Psychology, 14*, 1110116. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1110116>
- Zewude, B., Siraw, G., & Adem, Y. (2022). The Preferences of Modes of Child Delivery and Associated Factors Among Pregnant Women in Southern Ethiopia. *Pragmatic and Observational Research, 13*, 59-73. <https://doi.org/10.2147/POR.S370513>

Kaynaklar

- Aksoy Derya, Yeşim, ve Türkan Pasinlioğlu. 2017. "The Effect of Nursing Care Based on Comfort Theory on Women's Postpartum Comfort Levels After Caesarean Sections". *International Journal of Nursing Knowledge* 28(3):138-44. doi: 10.1111/2047-3095.12122.
- Aktas, Selma, Zeliha Özge Kuroğlu, Ebru Kazancı, ve Ayşe Korkmaz. 2020. "Bebek dostu bir hastanede doğumu takiben formül süt desteği verilmesinde belirleyici faktörler". *Pamukkale Medical Journal*. doi: 10.31362/patd.631449.
- Alenchery, Amala James, Joanne Thoppil, Carl Denis Britto, Jimena Villar de Onis, Lavina Fernandez, ve P. N. Suman Rao. 2018. "Barriers and Enablers to Skin-to-Skin Contact at Birth in Healthy Neonates - a Qualitative Study". *BMC Pediatrics* 18(1):48. doi: 10.1186/s12887-018-1033-y.
- Amanak, Keziban, ve İlayda Demirkol. 2023. "Doğum Şeklinin Postpartum Erken Dönem Emzirme Özyeterliliğine Etkisi".
- Cangöl, Eda, ve Nevin Şahin. 2014. "Emzirmeyi Etkileyen Faktörler ve Emzirme Danışmanlığı (Factors Affecting Breastfeeding and Breastfeeding Counselling)". *Zeynep Kamil Tıp Bülteni* 45(3):100-105. doi: 10.16948/zktb.80388.
- Cantürk, Deniz, ve Melahat Akgün Kostak. 2020. "Vajinal doğum yapan ve sezaryen operasyonu geçiren annelerin ilk emzirme davranışları, emzirme öz-yeterlilik düzeyleri ve etkileyen faktörler". *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 13(3):382-94. doi: 10.26559/mersinsbd.718662.
- Çelik, İncilay, ve Gülşah Kök. 2022. "Hemşire ve Ebelerin Anne ve Yenidoğanın Erken Ten Tene Temas Uygulamasına Yönelik Bilgileri ile Tutumlarının İncelenmesi". *Istanbul Gelisim University Journal of Health Sciences* (17):558-74. doi: 10.38079/igusabder.995636.
- Çuvalci, Munise, ve Fatma GÜDÜCÜ Tüfekçi. 2021. "ANNELERİN SEZARYEN DOĞUMUN ANNE VE ÇOCUK SAĞLIĞINA ETKİLERİ İLE İLGİLİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ".
- Dennis, C. L., ve S. Faux. 1999. "Development and Psychometric Testing of the Breastfeeding Self-Efficacy Scale". *Research in Nursing & Health* 22(5):399-409. doi: 10.1002/(sici)1098-240x(199910)22:5<399::aid-nur6>3.0.co;2-4.
- Dennis, Cindy-Lee. 2002. "Breastfeeding Initiation and Duration: A 1990-2000 Literature Review". *Journal of Obstetric, Gynecologic, and Neonatal Nursing: JOGNN* 31(1):12-32. doi: 10.1111/j.1552-6909.2002.tb00019.x.
- Dieterich, Christine M., Julia P. Felice, Elizabeth O'Sullivan, ve Kathleen M. Rasmussen. 2013. "Breastfeeding and Health Outcomes for the Mother-Infant Dyad". *Pediatric clinics of North America* 60(1):31-48. doi: 10.1016/j.pcl.2012.09.010.

- Edis, Elif Ketten. 2023. "Sezaryen olan primipar kadınların gözünden anne olma süreci; Nitel çalışma". *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 16(1):65-74. doi: 10.26559/mersinsbd.1178256.
- Egelioglu Cetişli, Nuray, Sabiha Işık, Melike Kahveci, ve Aycan Hacilar. 2020. "Primipar Annelerde Doğum Şekline Göre Postpartum Fiziksel Semptom Şiddeti ve Emzirme Davranışları". *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 17(2):98-103. doi: 10.5222/HEAD.2020.68095.
- Ertem, Gül, ve Endam Çetinkaya. 2017. "Ten Tene Temasın Anne-Preterm Bebek Üzerine Etkileri: Sistematik İnceleme". *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma* 14(2):167-75.
- Esencan, Tuğba Yılmaz, Özlem Karabulut, Ayça Demir Yıldırım, Döne Ertuğrul Abbasoğlu, Hacer Külek, Çiğdem Şimşek, Ayşegül Küreşir Ünal, Seda Küçükoglu, Şeker Ceylan, Sevgin Yavrutürk, ve Çetin Kılıçcı. 2018. "Doğuma Hazırlık Eğitimi Alan Gebelerin Doğum Şekli, İlk Emzirme Zamani ve Ten Tene Temas Tercihleri". *Florence Nightingale Journal of Nursing* 26(1):31-43.
- Ghanbari-Homayi, Solmaz, Zahra Fardiazar, Sakineh Mohammad-Alizadeh-Chahrandabi, Shahla Meedy, Mohammad Asghari Jafarabadi, Eesa Mohammadi, ve Mojgan Mirghafourvand. 2020. "Skin-to-Skin Contact, Early Initiation of Breastfeeding and Childbirth Experience in First Time Mothers: A Cross Sectional Study". *Journal of Neonatal Nursing* 26(2):115-19. doi: 10.1016/j.jnn.2019.08.003.
- Godfrey, Jodi R., ve Ruth A. Lawrence. 2010. "Toward Optimal Health: The Maternal Benefits of Breastfeeding". *Journal of Women's Health* (2002) 19(9):1597-1602. doi: 10.1089/jwh.2010.2290.
- Göksoy, Ayşe Sıla, ve Merlinda Aluş Tokat. 2023. "Vajinal Doğum Eylemine Uygulanan Müdahalelerin Emzirme Sonuçlarına Etkisi". *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi* 9(Özel Sayı-1):32-37.
- Horsley, Kristin, Tuong-Vi Nguyen, Blaine Ditto, ve Deborah Da Costa. 2019. "The Association Between Pregnancy-Specific Anxiety and Exclusive Breastfeeding Status Early in the Postpartum Period". *Journal of Human Lactation: Official Journal of International Lactation Consultant Association* 35(4):729-36. doi: 10.1177/0890334419838482.
- Işık, Gülşen, Nuray Egelioglu Cetişli, ve Vesile Aycan Başkaya. 2018. "Doğum Şekline Göre Annelerin Postpartum Ağrı, Yorgunluk Düzeyleri ve Emzirme Öz-Yeterlilikleri". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 11(3):224-32.
- İnce, Osman Tolga, Gülfiye Aktaş, Nimet Aktepe, ve Adem Aydın. 2017. "Annelerin emzirme özyeterlilikleri ve emzirme başarılarını etkileyen özelliklerin değerlendirilmesi". *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi* 7(3):183-90.

- Işık, Hafsa, ve Gülümser Arça. 2019. “Anne Sütü ve Emzirmeye İlişkin Ebe ve Hemşirenin Rolü”. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi* 1(3):221-28.
- Jikijela, Thobeka P., Sindiwe James, ve Balandeli S. I. Sonti. 2018. “Caesarean section deliveries: Experiences of mothers of midwifery care at a public hospital in Nelson Mandela Bay”. *Curationis* 41(1):1804. doi: 10.4102/curationis.v41i1.1804.
- Kashanian, Maryam, Farahroos Javadi, ve Malektaj Moshkhbid Haghighi. 2010. “Effect of Continuous Support during Labor on Duration of Labor and Rate of Cesarean Delivery”. *International Journal of Gynaecology and Obstetrics: The Official Organ of the International Federation of Gynaecology and Obstetrics* 109(3):198-200. doi: 10.1016/j.ijgo.2009.11.028.
- Khan, A., T. Ghani, A. Rahim, ve M. M. Rahman. 2014. “Changing Trends in Incidence and Indications of Caesarean Section”. *Mymensingh Medical Journal: MMJ* 23(1):52-55.
- Kılıcı, Hanife, ve Ayden Çoban. 2016. “The Correlation Between Breastfeeding Success in the Early Postpartum Period and the Perception of Self-Efficacy in Breastfeeding and Breast Problems in the Late Postpartum”. *Breastfeeding Medicine: The Official Journal of the Academy of Breastfeeding Medicine* 11:188-95. doi: 10.1089/bfm.2015.0046.
- Konukoğlu, Tuğba, ve Türkan Pasinlioğlu. 2021. “Gebelerde Emzirme Öz-Yeterliliği ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”. *Ebelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 4(1):12-22.
- Kramer, Michael S., ve Ritsuko Kakuma. 2012. “Optimal Duration of Exclusive Breastfeeding”. *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2012(8):CD003517. doi: 10.1002/14651858.CD003517.pub2.
- Mangrio, Elisabeth, Karin Persson, ve Ann-Cathrine Bramhagen. 2018. “Sociodemographic, Physical, Mental and Social Factors in the Cessation of Breastfeeding before 6 Months: A Systematic Review”. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 32(2):451-65. doi: 10.1111/scs.12489.
- Noh, Jin-Won, Young-mi Kim, Nabeel Akram, Ki-Bong Yoo, Jooyoung Cheon, Lena J. Lee, Young Dae Kwon, ve Jelle Stekelenburg. 2019. “Factors Affecting Breastfeeding Practices in Sindh Province, Pakistan: A Secondary Analysis of Cross-Sectional Survey Data”. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16(10):1689. doi: 10.3390/ijerph16101689.
- Okumuş, Hülya, ve Merlinda Aluş Tokat. 2013. “Emzirme Öz-Yeterlilik Algısını Güçlendirmeye Temelli Antenatal Eğitimin Emzirme Öz-Yeterlilik Algısına ve Emzirme Başarısına Etkisi”. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma* 10(1):21-29.

- Öcalan, Dilek, Hatice ACAR Bektaş ve Selin Nur Altun. 2024. “Emzirme Danışmanlığı Stratejileri ve Kanıt Temelli Emzirme Uygulamaları”.
- Özçalkap, Nurten, Tuba Uçar ve Sevda Taştan. 2024. “Doğal ve Sentetik Oksitosinin Doğum Sonu Emzirme Başarısı ve Bağlanmaya Etkisi”. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi* 9(1):63-74. doi: 10.47115/jshs.1339223.
- Pinar, Gul, Nevin Dogan, Lale Algier, Necibe Kaya, ve Filiz Çakmak. 2009. “Annelerin doğum sonu konforunu etkileyen faktörler Factors that affecting mothers’ postnatal comfort”.
- Sin, Sevim, ve Emine Şener. 2020. “Bebek Dostu Hastane Girişimi: Örgütsel Düzeyde Bir Kavram Analizi (Baby-Friendly Hospital Initiative: A Concept Analysis At Organizational Level)”. 2:65-79.
- Sung, Sharon, ve Heba Mahdy. 2023. “Cesarean Section”. içinde *StatPearls [Internet]*. StatPearls Publishing.
- Tarrant, Marie, Man-Ki Kwok, Tai-Hing Lam, Gabriel M. Leung, ve C. Mary Schooling. 2010. “Breast-Feeding and Childhood Hospitalizations for Infections”. *Epidemiology (Cambridge, Mass.)* 21(6):847-54. doi: 10.1097/EDE.0b013e3181f55803.
- TCSB. 2008. “T.C. Sağlık Bakanlığı | E-Kütüphane - Anne Sütü”. Geliş tarihi 27 Ağustos 2024 (<https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/363>).
- TNSA. 2018. “TNSA2018_ana_Rapor.pdf”. Geliş tarihi 17 Temmuz 2024 (http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf).
- UNICEF DATA. 2023. “Breastfeeding”. *UNICEF DATA*. Geliş tarihi 24 Haziran 2024 (<https://data.unicef.org/topic/nutrition/breastfeeding/>).
- Uvnäs Moberg, Kerstin, Anette Ekström-Bergström, Sarah Buckley, Claudia Massarotti, Zada Pajalic, Karolina Luegmair, Alicia Kotlowska, Luise Lengler, Ibone Olza, Susanne Grylka-Baeschlin, Patricia Leahy-Warren, Eleni Hadjigeorgiu, Stella Villarme, ve Anna Dencker. 2020. “Maternal Plasma Levels of Oxytocin during Breastfeeding-A Systematic Review”. *PloS One* 15(8):e0235806. doi: 10.1371/journal.pone.0235806.
- Ünal, Esra, ve Derya Kaya Şenol. 2022. “Primipar Annelerde Doğum Şeklinin Doğum Sonu Konfor ve Emzirme Başarısına Etkisi”. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi* 5(2):158-65. doi: 10.38108/ouhcd.901241.
- Ünal Toprak, Filiz, ve Ayten Erenel. 2018. “Sezaryen Doğumlarda Baba İle Bebek Arasında Kanguru Bakımı Alternatif Bir Uygulama Olabilir Mi?”
- Üst, Zehra, ve Türkan Pasinlioğlu. 2015. “Primipar ve Multipar Gebelerde Doğum ve Postpartum Döneme İlişkin Endişelerin Belirlenmesi”. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* 2(3):306-17. doi: 10.17681/hsp.96963.
- Vogel, Joshua P., Ana Pilar Betrán, Nadia Vindevoğhel, João Paulo Souza, Maria Regina Torloni, Jun Zhang, Özge Tunçalp, Rintaro Mori, Naho Mo-

- risaki, Eduardo Ortiz-Panozo, Bernardo Hernandez, Ricardo Pérez-Cuevas, Zahida Qureshi, A. Metin Gülmezoglu, ve Marleen Temmerman. 2015. "Use of the Robson Classification to Assess Caesarean Section Trends in 21 Countries: A Secondary Analysis of Two WHO Multi-country Surveys". *The Lancet Global Health* 3(5):e260-70. doi: 10.1016/S2214-109X(15)70094-X.
- Wang, Ying, Carrie-Ellen Briere, Wanli Xu, ve Xiaomei Cong. 2019. "Factors Affecting Breastfeeding Outcomes at Six Months in Preterm Infants". *Journal of Human Lactation: Official Journal of International Lactation Consultant Association* 35(1):80-89. doi: 10.1177/0890334418771307.
- WHO. 2016. "Breastfeeding". *World Health Organization*. Geliş tarihi 24 Haziran 2024 (<https://www.who.int/health-topics/breastfeeding>).
- World Health Organization. 2017. "National implementation of the baby-friendly hospital initiative 2017". Geliş tarihi 16 Haziran 2024 (<https://www.who.int/publications/i/item/9789241512381>).
- Yeygel Özcan, Çiler, ve Merlinda Aluş Tokat. 2015. "The Effect of Oxytocin Induction Given During Vaginal Birth on Breastfeeding Results: Literature Review". *Journal of Education And Research in Nursing* 12(3):170-74. Doi: 10.5222/Head.2015.170.

Kaynaklar

- ACOG. (2023). Premenstrual Syndrome (PMS). Geliş tarihi 13 Haziran 2024, gönderen <https://www.acog.org/womens-health/faqs/premenstrual-syndrome>
- Arab, A., Golpour-Hamedani, S., & Rafie, N. (2019). The Association Between Vitamin D and Premenstrual Syndrome: A Systematic Review and Meta-Analysis of Current Literature. *Journal of the American College of Nutrition*, 38(7), 648-656. <https://doi.org/10.1080/07315724.2019.1566036>
- Artificial intelligence İngilizce-türkçe sözlük—Cambridge dictionary. (2022). Geliş tarihi 23 Haziran 2024, gönderen <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/artificial-intelligence>
- Aslan, F., & Subaşı, A. (2022). Hemşirelik Eğitimi ve Hemşirelik Süreci Perspektifinden Yapay Zeka Teknolojilerine Farklı Bir Bakış. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 4(3), 153-158. <https://doi.org/10.48071/sbuhemşirelik.1109187>
- Ata Ufuk Şener. (2023). *AB yapay zeka yasasını çıkarmaya hazırlanıyor*.
- Barbounaki, S., & Vivilaki, V. G. (2021). Intelligent systems in obstetrics and midwifery: Applications of machine learning. *European Journal of Midwifery*, 5, 58. <https://doi.org/10.18332/ejm/143166>
- Carter, S. M., Rogers, W., Win, K. T., Frazer, H., Richards, B., & Houssami, N. (2020). The ethical, legal and social implications of using artificial intelligence systems in breast cancer care. *The Breast*, 49, 25-32. <https://doi.org/10.1016/j.breast.2019.10.001>
- Chang, Y.-W., Hatakeyama, T., Sun, C.-W., Nishihara, M., Yamanouchi, K., & Matsuwaki, T. (2023). Characterization of pathogenic factors for premenstrual dysphoric disorder using machine learning algorithms in rats. *Molecular and Cellular Endocrinology*, 576, 112008. <https://doi.org/10.1016/j.mce.2023.112008>
- Chasapis, C. T., Ntoupa, P.-S. A., Spiliopoulou, C. A., & Stefanidou, M. E. (2020). Recent aspects of the effects of zinc on human health. *Archives of Toxicology*, 94(5), 1443-1460. <https://doi.org/10.1007/s00204-020-02702-9>
- Clancy, T. R. (2020). Artificial Intelligence and Nursing: The Future Is Now. *The Journal of Nursing Administration*, 50(3), 125-127. <https://doi.org/10.1097/NNA.0000000000000855>
- Demir-Kaymak, Z., Turan, Z., Unlu-Bidik, N., & Unkazan, S. (2024). Effects of midwifery and nursing students' readiness about medical Artificial intelligence on Artificial intelligence anxiety. *Nurse Education in Practice*, 78, 103994. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2024.103994>

- Diri, F. (2024). Yapay zeka teknolojisi ve beraberinde getirdiklerinin sağlık hukuku kapsamında değerlendirilmesi. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 6(1). <https://doi.org/10.55009/bilismhukukudergisi.1429569>
- Elizabeth hosborn, Anja Wittkowski, & Joanna Brooks. (2020). Women's experiences of receiving a diagnosis of premenstrual dysphoric disorder: A qualitative investigation | *BMC Women's Health*. Geliş tarihi 14 Haziran 2024, gönderen <https://link.springer.com/article/10.1186/s12905-020-01100-8>
- European commission. (2018). *Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions Artificial Intelligence for Europe*.
- European Parliament. (2017). *Civil Law Rules on Robotics*.
- Gerke, S., Minssen, T., & Cohen, G. (2020). Chapter 12—Ethical and legal challenges of artificial intelligence-driven healthcare. İçinde A. Bohr & K. Memarzadeh (Ed.), *Artificial Intelligence in Healthcare* (ss. 295-336). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818438-7.00012-5>
- Gökalp, M. G., & Üzer, M. A. (2024). Yapay Zeka Çağında Hemşirelik Bakımı. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 6(1), 89-94. <https://doi.org/10.48071/sbuhemşirelik.1349981>
- Heidari, H., Abbasi, K., Feizi, A., Kohan, S., & Amani, R. (2024). Effect of vitamin D supplementation on symptoms severity in vitamin D insufficient women with premenstrual syndrome: A randomized controlled trial. *Clinical Nutrition ESPEN*, 59, 241-248. <https://doi.org/10.1016/j.clnesp.2023.11.014>
- Hennessy, A., Tran, T. H., Sasikumar, S. N., & Al-Falahi, Z. (2024). Machine learning, advanced data analysis, and a role in pregnancy care? How can we help improve preeclampsia outcomes? *Pregnancy Hypertension*, 37, 101137. <https://doi.org/10.1016/j.preghy.2024.101137>
- Hofer, I. S., Burns, M., Kendale, S., & Wanderer, J. P. (2020). Realistically Integrating Machine Learning Into Clinical Practice: A Road Map of Opportunities, Challenges, and a Potential Future. *Anesthesia & Analgesia*, 130(5), 1115. <https://doi.org/10.1213/ANE.0000000000004575>
- John McCarthy. (2007). AI nedir? / Temel Sorular. Geliş tarihi 23 Haziran 2024, gönderen <http://jmc.stanford.edu/artificial-intelligence/what-is-ai/index.html>
- Karakaya, A. (2024). *Meme kanseri tabmininde makine öğrenmesi algoritmaları ve AutoML* (Master Thesis, Pamukkale University). Pamukkale University. Geliş tarihi gönderen <https://grcris.pau.edu.tr/handle/11499/57207>
- McGrow, K. (2019). Artificial intelligence. *Nursing*, 49(9), 46-49. <https://doi.org/10.1097/01.NURSE.0000577716.57052.8d>

- Meryem ahmedi. (2022). The Effect of Zinc Supplementation on the Improvement of Premenstrual Symptoms in Female University Students: A Randomized Clinical Trial Study | *Biological Trace Element Research*. Geliş tarihi 14 Haziran 2024, gönderen <https://link.springer.com/article/10.1007/s12011-022-03175-w>
- Mohammadi, M. M., Dehghan Nayeri, N., Mashhadi, M., & Varaei, S. (2022). Effect of omega-3 fatty acids on premenstrual syndrome: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Research*, 48(6), 1293-1305. <https://doi.org/10.1111/jog.15217>
- Moslehi, M., Arab, A., Shadnoush, M., & Hajianfar, H. (2019). The Association Between Serum Magnesium and Premenstrual Syndrome: A Systematic Review and Meta-Analysis of Observational Studies. *Biological Trace Element Research*, 192(2), 145-152. <https://doi.org/10.1007/s12011-019-01672-z>
- Moulaei, K., Yadegari, A., Baharestani, M., Farzanbakhsh, S., Sabet, B., & Reza Afrash, M. (2024). Generative artificial intelligence in healthcare: A scoping review on benefits, challenges and applications. *International Journal of Medical Informatics*, 188, 105474. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2024.105474>
- Neşe Karakaya. (2024). *Ebelikte yapay zeka uygulamaları*. Efe Akademi Yayınları.
- Qin, R., Mao, C., Li, G., Zhao, D., Kong, L., & Li, P. (2024). Network structure of complex interactions of premenstrual syndrome and influencing factors in young adult women. *Journal of Affective Disorders*, 354, 199-205. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.03.030>
- Ranga, M., & Dev, K. (2024). The Effect of Yoga Therapy in Premenstrual Syndrome: A Systematic Review and Meta- Analysis of Randomized Controlled Trials. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Canada*, 102579. <https://doi.org/10.1016/j.jogc.2024.102579>
- RCOG. (2017). Management of Premenstrual Syndrome. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 124(3), e73-e105. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.14260>
- Shehata, M. M. A., Maged, A. M., Korb, A., Ogila, A. I., Lasheen, Y., Salah, N., ... Abd-Elazeim, A. S. (2023). Whole-body vibration versus supervised aerobic exercise on hormonal parameters and inflammatory status in women with premenstrual syndrome: A randomized controlled trial. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 162(2), 493-501. <https://doi.org/10.1002/ijgo.14737>
- Sosnowski, Ł., Żuławińska, J., Dutta, S., Szymusik, I., Zygula, A., & Bambul-Mazurek, E. (2022). Artificial Intelligence in Personalized Healthcare Analysis for Women's Menstrual Health Disorders. *2022 17th Conference on Computer Science and Intelligence Systems (FedCSIS)*, 751-760. <https://doi.org/10.15439/2022F59>

- Sun, T. Q., & Medaglia, R. (2019). Mapping the challenges of Artificial Intelligence in the public sector: Evidence from public healthcare. *Government Information Quarterly*, 36(2), 368-383. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2018.09.008>
- Taheri, R., ZareMehrzardi, F., Heidarzadeh-Esfahani, N., Hughes, J. A., Reid, R. E. R., Borghei, M., ... Shahraki, H. R. (2023). Dietary intake of micronutrients are predictor of premenstrual syndrome, a machine learning method. *Clinical Nutrition ESPEN*, 55, 136-143. <https://doi.org/10.1016/j.clnesp.2023.02.011>
- Takeda, T. (2023). Premenstrual disorders: Premenstrual syndrome and premenstrual dysphoric disorder. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Research*, 49(2), 510-518. <https://doi.org/10.1111/jog.15484>
- Tarcan, G. Y., Balçık, P. Y., & Sebik, N. B. (2024). Türkiye ve Dünyada Sağlık Hizmetlerinde Yapay Zekâ. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 14(1), 50-60. <https://doi.org/10.31020/mutfd.1278529>
- Tiranini, L., & Nappi, R. E. (2022). Recent advances in understanding/management of premenstrual dysphoric disorder/premenstrual syndrome. *Faculty Reviews*, 11, 11. <https://doi.org/10.12703/r/11-11>
- Upadhyay, M., Mahishale, A., & Kari, A. (2023). Prevalence of premenstrual syndrome in college going girls—A cross sectional study. *Clinical Epidemiology and Global Health*, 20, 101234. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2023.101234>
- Uzunlar, E. A., & Karadağ, M. G. (2024). Premenstrual sendrom: Beslenme ile ilişkisi üzerine derleme. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(1), 41-54. <https://doi.org/10.52881/gsbdergi.1358884>
- Washington DC. Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Amerikan Psikiyatri Birliği: Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı*. 5. Baskı.
- WHO. (2019). Dünya Sağlık Örgütü: Hastalıkların ve İlgili Sağlık Sorunlarının Uluslararası İstatistiksel Sınıflandırması ICD-10 Sürümü:2019. Geliş tarihi 27 Haziran 2024, gönderen <https://icd.who.int/browse10/2019/en#/>
- WHO. (2021). WHO issues first global report on Artificial Intelligence (AI) in health and six guiding principles for its design and use. Geliş tarihi 13 Haziran 2024, gönderen <https://www.who.int/news/item/28-06-2021-who-issues-first-global-report-on-ai-in-health-and-six-guiding-principles-for-its-design-and-use>
- WHO. (2023). WHO outlines considerations for regulation of artificial intelligence for health. Geliş tarihi 13 Haziran 2024, gönderen <https://www.who.int/news/item/19-10-2023-who-outlines-considerations-for-regulation-of-artificial-intelligence-for-health>

- Wubineh, B. Z., Deriba, F. G., & Woldeyohannis, M. M. (2024). Exploring the opportunities and challenges of implementing artificial intelligence in healthcare: A systematic literature review. *Urologic Oncology: Seminars and Original Investigations*, 42(3), 48-56. <https://doi.org/10.1016/j.urolonc.2023.11.019>
- Yi, S. J., Kim, M., & Park, I. (2023). Investigating influencing factors on premenstrual syndrome (PMS) among female college students. *BMC Women's Health*, 23(1), 592. <https://doi.org/10.1186/s12905-023-02752-y>
- Yonkers, K. A., Kornstein, S. G., Gueorguieva, R., Merry, B., Van Steenburgh, K., & Altemus, M. (2015). Symptom-Onset Dosing of Sertraline for the Treatment of Premenstrual Dysphoric Disorder: A Randomized Clinical Trial. *JAMA Psychiatry*, 72(10), 1037-1044. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2015.1472>

Kaynaklar

- Alzamendi, A., Del Zotto, H., Castrogiovanni, D., Romero, J., Giovambattista, A., & Spinedi, E. (2012). Oral metformin treatment prevents enhanced insulin demand and placental dysfunction in the pregnant rat fed a fructose-rich diet. *International Scholarly Research Notices*, 2012.
- Araújo, J. R., Martel, F., & Keating, E. (2014). Exposure to non-nutritive sweeteners during pregnancy and lactation: Impact in programming of metabolic diseases in the progeny later in life. *Reproductive Toxicology*, 49, 196–201. <https://doi.org/10.1016/j.reprotox.2014.09.007>
- Azad, M. B., Sharma, A. K., de Souza, R. J., Dolinsky, V. W., Becker, A. B., Mandhane, P. J., Turvey, S. E., Subbarao, P., Lefebvre, D. L., & Sears, M. R. (2016). Association between artificially sweetened beverage consumption during pregnancy and infant body mass index. *JAMA Pediatrics*, 170(7), 662–670. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2016.0301>
- Borgen, I., Aamodt, G., Harsem, N., Haugen, M., Meltzer, H. M., & Brantsaeter, A. L. (2012). Maternal sugar consumption and risk of preeclampsia in nulliparous Norwegian women. *European Journal of Clinical Nutrition*, 66(8), 920–925. <https://doi.org/10.1038/ejcn.2012.61>
- Bouter, K. E., van Raalte, D. H., Groen, A. K., & Nieuwdorp, M. (2017). Role of the gut microbiome in the pathogenesis of obesity and obesity-related metabolic dysfunction. *Gastroenterology*, 152(7), 1671–1678. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2016.12.048>
- Carone, B. R., Fauquier, L., Habib, N., Shea, J. M., Hart, C. E., Li, R., Bock, C., Li, C., Gu, H., & Zamore, P. D. (2010). Paternally induced transgenerational environmental reprogramming of metabolic gene expression in mammals. *Cell*, 143(7), 1084–1096. <https://doi.org/10.1016/j.cell.2010.12.008>
- Chen, L.-W., Aris, I. M., Bernard, J. Y., Tint, M.-T., Colega, M., Gluckman, P. D., Tan, K. H., Shek, L. P.-C., Chong, Y.-S., & Yap, F. (2017). Associations of maternal macronutrient intake during pregnancy with infant BMI peak characteristics and childhood BMI. *The American Journal of Clinical Nutrition*, 105(3), 705–713. <https://doi.org/10.3945/ajcn.116.148270>
- Choo, E., & Dando, R. (2018). No detriment in taste response or expression in offspring of mice fed representative levels of sucrose or non-caloric sucralose while pregnant. *Physiology & Behavior*, 184, 39–45. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2017.11.001>
- Collison, K. S., Makhoul, N. J., Zaidi, M. Z., Al-Rabiah, R., Inglis, A., Andres, B. L., Ubungen, R., Shoukri, M., & Al-Mohanna, F. A. (2012). Interactive effects of neonatal exposure to monosodium glutamate and aspartame on glucose homeostasis. *Nutrition & Metabolism*, 9(1), 1–13. <https://doi.org/10.1186/1743-7075-9-58>

- Dearden, L., & Ozanne, S. E. (2015). Early life origins of metabolic disease: Developmental programming of hypothalamic pathways controlling energy homeostasis. *Frontiers in Neuroendocrinology*, *39*, 3–16. <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2015.08.001>
- Demirel, Y., & Akın, Ö. (2021). Gebelikte Stevia Kullanımı. *Selçuk Sağlık Dergisi*, *2*(1), 76–92.
- Donazar-Ezcurra, M., Lopez-del Burgo, C., Martinez-Gonzalez, M. A., Bastererra-Gortari, F. J., de Irala, J., & Bes-Rastrollo, M. (2018). Soft drink consumption and gestational diabetes risk in the SUN project. *Clinical Nutrition*, *37*(2), 638–645. <https://doi.org/10.1016/j.clnu.2017.02.005>
- Englund-Ögge, L., Brantsæter, A. L., Haugen, M., Sengpiel, V., Khatibi, A., Myhre, R., Myking, S., Meltzer, H. M., Kacarovsky, M., & Nilsen, R. M. (2012). Association between intake of artificially sweetened and sugar-sweetened beverages and preterm delivery: A large prospective cohort study. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *96*(3), 552–559. <https://doi.org/10.3945/ajcn.111.031567>
- Fuentealba Arevalo, F., Espinoza Espinoza, J., Salazar Ibacache, C., & Duran Aguero, S. (2019). Consumption of non-caloric sweeteners among pregnant Chileans: A cross-sectional study. *Nutrición Hospitalaria*, *36*.
- Gillman, M. W., Rifas-Shiman, S. L., Fernandez-Barres, S., Kleinman, K., Taveras, E. M., & Oken, E. (2017). Beverage intake during pregnancy and childhood adiposity. *Pediatrics*, *140*(2). <https://doi.org/10.1542/peds.2017-0031>
- Goran, M. I., Dumke, K., Bouret, S. G., Kayser, B., Walker, R. W., & Blumberg, B. (2013). The obesogenic effect of high fructose exposure during early development. *Nature Reviews Endocrinology*, *9*(8), 494–500. <https://doi.org/10.1038/nrendo.2013.108>
- Goran, M. I., Plows, J. F., & Ventura, E. E. (2019). Effects of consuming sugars and alternative sweeteners during pregnancy on maternal and child health: Evidence for a secondhand sugar effect. *Proceedings of the Nutrition Society*, *78*(3), 262–271. <https://doi.org/10.1017/S002966511800263X>
- Grandjean, V., Fourré, S., De Abreu, D. A. F., Derieppe, M.-A., Remy, J.-J., & Rassoulzadegan, M. (2015). RNA-mediated paternal heredity of diet-induced obesity and metabolic disorders. *Scientific Reports*, *5*(1), 1–9.
- Hinkle, S. N., Rawal, S., Bjerregaard, A. A., Halldorsson, T. I., Li, M., Ley, S. H., Wu, J., Zhu, Y., Chen, L., & Liu, A. (2019). A prospective study of artificially sweetened beverage intake and cardiometabolic health among women at high risk. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *110*(1), 221–232. <https://doi.org/10.1093/ajcn/nqz094>

- Hooper, N. M., Hesp, R. J., & Tiekku, S. (1994). Metabolism of aspartame by human and pig intestinal microvillar peptidases. *Biochemical Journal*, 298(3), 635–639. <https://doi.org/10.1042/bj2980635>
- John, B. A., Wood, S. G., & Hawkins, D. R. (2000). The pharmacokinetics and metabolism of sucralose in the mouse. *Food and Chemical Toxicology*, 38, 107–110.
- Kille, J. W., Ford, W. C. L., McAnulty, P., Tesh, J. M., Ross, F. W., & Willoughby, C. R. (2000). Sucralose: Lack of effects on sperm glycolysis and reproduction in the rat. *Food and Chemical Toxicology*, 38, 19–29. [https://doi.org/10.1016/S0278-6915\(00\)00025-9](https://doi.org/10.1016/S0278-6915(00)00025-9)
- La Vecchia, C. (2013). Low-calorie sweeteners and the risk of preterm delivery: Results from two studies and a meta-analysis. *Journal of Family Planning and Reproductive Health Care*, 39(1), 12–13. <https://doi.org/10.1136/jfprhc-2012-100545>
- Laforest-Lapointe, I., Becker, A. B., Mandhane, P. J., Turvey, S. E., Moraes, T. J., Sears, M. R., Subbarao, P., Sycuro, L. K., Azad, M. B., & Arrieta, M.-C. (2021). Maternal consumption of artificially sweetened beverages during pregnancy is associated with infant gut microbiota and metabolic modifications and increased infant body mass index. *Gut Microbes*, 13(1), 1857513. <https://doi.org/10.1080/19490976.2020.1857513>
- Li, W.-L., Chen, M.-L., Liu, S.-S., Li, G.-L., Gu, T.-Y., Liang, P., Qin, Y.-M., Zhan, Y.-H., Quan, Y., & Zhang, G.-H. (2013). Sweet preference modified by early experience in mice and the related molecular modulations on the peripheral pathway. *Journal of Molecular Neuroscience*, 51(1), 225–236.
- Magnuson, B. A., Roberts, A., & Nestmann, E. R. (2017). Critical review of the current literature on the safety of sucralose. *Food and Chemical Toxicology*, 106, 324–355. <https://doi.org/10.1016/j.fct.2017.05.047>
- Maslova, E., Strøm, M., Olsen, S. E., & Halldorsson, T. I. (2013). Consumption of artificially-sweetened soft drinks in pregnancy and risk of child asthma and allergic rhinitis. *PloS One*, 8(2), e57261. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0057261>
- Olivier-Van Stichelen, S., Rother, K. I., & Hanover, J. A. (2019). Maternal exposure to non-nutritive sweeteners impacts progeny's metabolism and microbiome. *Frontiers in Microbiology*, 10, 1360. <https://doi.org/10.3389/fmicb.2019.01360>
- Palatnik, A., Moosreiner, A., & Olivier-Van Stichelen, S. (2020). Consumption of non-nutritive sweeteners during pregnancy. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 223(2), 211–218. <https://doi.org/10.1016/j.ajog.2020.03.034>

- Parlee, S. D., Simon, B. R., Scheller, E. L., Alejandro, E. U., Learman, B. S., Krishnan, V., Bernal-Mizrachi, E., & MacDougald, O. A. (2014). Administration of saccharin to neonatal mice influences body composition of adult males and reduces body weight of females. *Endocrinology*, *155*(4), 1313–1326. <https://doi.org/10.1210/en.2013-1995>
- Phelan, S., Hart, C., Phipps, M., Abrams, B., Schaffner, A., Adams, A., & Wing, R. (2011). Maternal behaviors during pregnancy impact offspring obesity risk. *Experimental Diabetes Research*, *2011*. <https://doi.org/10.1155/2011/985139>
- Pope, E., Koren, G., & Bozzo, P. (2014). Sugar substitutes during pregnancy. *Canadian Family Physician*, *60*(11), 1003–1005.
- Regnault, T. R., Gentili, S., Sarr, O., Toop, C. R., & Sloboda, D. M. (2013). Fructose, pregnancy and later life impacts. *Clinical and Experimental Pharmacology and Physiology*, *40*(11), 824–837. <https://doi.org/10.1111/1440-1681.12162>
- Renwick, A. G. (1985). The disposition of saccharin in animals and man—A review. *Food and Chemical Toxicology*, *23*(4–5), 429–435. [https://doi.org/10.1016/0278-6915\(85\)90136-X](https://doi.org/10.1016/0278-6915(85)90136-X)
- Rother, K. I., Sylvestsky, A. C., Walter, P. J., Garraffo, H. M., & Fields, D. A. (2018). Pharmacokinetics of sucralose and acesulfame-potassium in breast milk following ingestion of diet soda. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, *66*(3), 466. <https://doi.org/10.1097/MPG.0000000000001817>
- Sharma, A., Amarnath, S., Thulasimani, M., & Ramaswamy, S. (2016). Artificial sweeteners as a sugar substitute: Are they really safe? *Indian Journal of Pharmacology*, *48*(3), 237–240. <https://doi.org/10.4103/0253-7613.182888>
- Skreden, M., Bere, E., Sagedal, L. R., Vistad, I., & Øverby, N. C. (2015). Changes in beverage consumption from pre-pregnancy to early pregnancy in the Norwegian Fit for Delivery study. *Public Health Nutrition*, *18*(7), 1187–1196. <https://doi.org/10.1017/S136898001400189X>
- Sylvestsky, A. C., Figueroa, J., Rother, K. I., Goran, M. I., & Welsh, J. A. (2019). Trends in low-calorie sweetener consumption among pregnant women in the United States. *Current Developments in Nutrition*, *3*(4), nzz004. <https://doi.org/10.1093/cdn/nzz004>
- Sylvestsky, A. C., Gardner, A. L., Bauman, V., Blau, J. E., Garraffo, H. M., Walter, P. J., & Rother, K. I. (2015). Nonnutritive sweeteners in breast milk. *Journal of Toxicology and Environmental Health, Part A*, *78*(16), 1029–1032. <https://doi.org/10.1080/15287394.2015.1053646>
- TDD. (2019). *Diyabet ve Beslenme – Türkiye Diyabet Derneği*. <https://www.trdiyabet.org/diyabet-ve-beslenme>

- Turgut, K., Ucar, E., Tutuncu, B., & Ozyigit, Y. (2015). Stevia rebaudiana Bertoni could be an alternative crop in the Mediterranean region of Turkey. *Stevia: Growth in Knowledge and Taste, Proceedings of the 8th EUSTAS Stevia Symposium*, 43–52.
- Wong, A. C., & Ko, C. W. (2013). Carbohydrate intake as a risk factor for biliary sludge and stones during pregnancy. *Journal of Clinical Gastroenterology*, 47(8), 700. <https://doi.org/10.1097/MCG.0b013e318286fdb0>
- Zhu, Y., Olsen, S. F., Mendola, P., Halldorsson, T. I., Rawal, S., Hinkle, S. N., Yeung, E. H., Chavarro, J. E., Grunnet, L. G., & Granström, C. (2017). Maternal consumption of artificially sweetened beverages during pregnancy, and offspring growth through 7 years of age: A prospective cohort study. *International Journal of Epidemiology*, 46(5), 1499–1508. <https://doi.org/10.1093/ije/dyx095>

Kaynaklar

- Ahi, S., Borlu, A., Balci, E., & Günay, O. (2019). *Bebek Dostu Bir Hastanede Doğum Yapan Annelerin Doğumdan Sonra İlk Bir Saatte Emzirmeye Başlama Durumları ve İlişkili Faktörler*.
- Akkoyun, S., & Taş Arslan, F. (2016). Breastfeeding Self-Efficacy of Mothers Who Breastfed for First Six Months. *The Journal of Pediatric Research*, 3(4), 191-195. <https://doi.org/10.4274/jpr.50469>
- Akkurt, B. (2020). *Emziren Annelerin Anne Sütü Saklama Koşullarına İlişkin Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi*.
- Arça, G., & Işık, H. K. (2019). *Anne Sütü ve Emzirmeye İlişkin Ebe ve Hemşirenin Rolü*. 1(3).
- Boran, P. (2020). Emzirme Sorunlarına Kanıta Dayalı Yaklaşım. *Osmangazi Journal Of Medicine*, 35-40. <https://doi.org/10.20515/otd.681551>
- Cangöl, E., & Şahin, N. H. (2014). Emzirmeyi Etkileyen Faktörler ve Emzirme Danışmanlığı (Factors Affecting Breastfeeding and Breastfeeding Counselling). *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 45(3), 100. <https://doi.org/10.16948/zktb.80388>
- Çakmak, S., & Demirel Dengi, A. S. (2019). Postpartum evaluation of the mothers' knowledge about breastfeeding and the importance of breast milk. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 23(1), 9-19. <https://doi.org/10.15511/tahd.19.00109>
- Çetindemir, E. O. (2023). *Öğrendiğini anlat yöntemiyle verilen emzirme eğitiminin annelerin emzirme öz yeterliliği ve emzirme başarısına etkisi: Randomize kontrollü deneysel çalışma* (masterThesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Geliş tarihi gönderen <https://acikerisim.comu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12428/4830>
- Çökelek, F. (2017). *Emzirme sıklığı ve süresi ne olmalı?* Geliş tarihi gönderen <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/752166>
- Dinç, A. (2023). *SAĞLIK & BİLİM 2022: Ebelik -IV*. Efe Akademi Yayınları.
- Durmazoğlu, G., & Okumuş, H. (2019). *Yenilikçi ve Güncel Eğitim Yöntemlerinin Kullanıldığı Emzirme Eğitimlerinin İncelenmesi*.
- Dünder, T. (2021). *Emzirmeyi Etkileyen Faktörler*.
- Kaşısarı, yağmur hazal. (2021). *Bristol Emzirme Değerlendirme Ölçeği İle Emzirme Başarısının Değerlendirilmesi*. Geliş tarihi gönderen <https://acikerisim.medipol.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12511/8249/Kasisari-Yagmur-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Khorshidifard, M., Amini, M., Dehghani, M. R., Zaree, N., Pishva, N., & Zarifsanaiy, N. (2017). Assessment of Breastfeeding Education by Face to Face and Small-Group Education Methods in Mothers' Self-Efficacy in Kazeroun Health Centers in 2015. *Women's Health Bulletin*, 4(3). <https://doi.org/10.5812/whb.41919>

- Özkaya, M., & Körükcü, Ö. (2021). Meme dolgunluğu değerlendirme skalasının psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Kadın Sağlığı ve Neonatoloji Dergisi*, 3(3), 67-71. <https://doi.org/10.46969/ezh.986198>
- Seçil, B. (2018). Anne Sütü Mucize Olmaya Devam Ediyor. Geliş tarihi 28 Eylül 2024, gönderen <https://search.trdizin.gov.tr/en/yayin/detay/293159/anne-sutu-mucize-olmaya-devam-ediyor>
- Şensoy, F., & Koçak, D. Y. (2021). Emzirme Danışmanlığında Güncel Yaklaşımlar. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 427-435. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.844447>
- Şevikoğlu, A. (2020). *Emzirmeyi İlk Kez Deneyimleyen Annelerde, Meme Başu Ağrısı Ve Çatlaklarının Önlenmesinde, Aloe Vera Jeli İle Saf Balmumunun Etkisinin Karşılaştırılması*. Geliş tarihi gönderen <https://openaccess.hku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.11782/3743/%c5%9eeviko%-c4%9flu%2c%20A%9c%5%9fe.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Taşçı, F. (2023). *Enfeksiyöz Mastitler*. Geliş tarihi gönderen <http://acikerisim.erdogan.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11436/9382/ta%c5%9f%-c3%a7%c4%b1-2023%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- TÜBER. (2022). *Türkiye Beslenme Rehberi (TÜBER)*. Geliş tarihi gönderen https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/saglikli-beslenme-ve-hareketli-hayat-db/Dokumanlar/Rehberler/Turkiye_Beslenme_Rehber_TUBER_2022_min.pdf
- Türkyılmaz, canan. (2016). *Emzirme Danışmanlığı ve Emzirmede Karşılaşılan Sorunlar*. Geliş tarihi gönderen <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/767644>
- Uraş, N., & Akşit, M. A. (2017). *Anne sütünün oluşumu ve içeriği*.
- Yalınzoğlu Çaka, S., & Altınkaynak, S. (2017). Anne Sütü ile Beslenmede Karşılaşılan Sorunlar (Problems Encountred During Breastfeeding). *Türkiye Klinikleri J Pediatr Nurs-Special Topics*, 3, 120-128.
- Yüzügülü, Ata Yuzugullu, D., Aytac, N., Department of Public Health, Çukurova University School of Medicine, Adana, Turkey, Akbaba, M., & Department of Public Health, Çukurova University School of Medicine, Adana, Turkey. (2018). Investigation of the factors affecting mother's exclusive breastfeeding for six months. *Türk Pediatri Arşivi*, 53(2), 96-104. <https://doi.org/10.5152/TurkPediatriArs.2018.6262>

Kaynaklar

- Agostoni, C., Braegger, C., Decsi, T., Kolacek, S., Koletzko, B., Michaelsen, K. F., Mihatsch, W., Moreno, L. A., Puntis, J., & Shamir, R. (2009). Breast-feeding: A commentary by the ESPGHAN Committee on Nutrition. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, *49*(1), 112–125. <https://doi.org/10.1097/MPG.0b013e31819f1e05>
- Albenzio, M., Santillo, A., Stolfi, I., Manzoni, P., Iliceto, A., Rinaldi, M., & Magaldi, R. (2016). Lactoferrin Levels in Human Milk after Preterm and Term Delivery. *American Journal of Perinatology*, *33*(11), 1085–1089. <https://doi.org/10.1055/s-0036-1586105>
- Arbolea, S., Ruas-Madiedo, P., Margolles, A., Solís, G., Salminen, S., De los Reyes-Gavilan, C. G., & Gueimonde, M. (2011). Characterization and in vitro properties of potentially probiotic Bifidobacterium strains isolated from breast-milk. *International Journal of Food Microbiology*, *149*(1), 28–36. <https://doi.org/10.1016/j.ijfoodmicro.2010.10.036>
- Bağcı, O. (2015). *Anne Sütü Sarılığının Gelişiminde, Anne Sütü Mikrobiyal İçeriği ve Bebek Barsak Mikrobiyal Florasının Etkisinin Araştırılması ve Bu Bebeklerde Probiyotik Tedavisinin Sarılık Seyrine Etkisinin Değerlendirilmesi* [PhD Thesis]. Bursa Uludag University (Turkey).
- Boix-Amorós, A., Collado, M. C., & Mira, A. (2016). Relationship between milk microbiota, bacterial load, macronutrients, and human cells during lactation. *Frontiers in Microbiology*, *7*, 492. <https://doi.org/10.3389/fmicb.2016.00492>
- Cabrera-Rubio, R., Collado, M. C., Laitinen, K., Salminen, S., Isolauri, E., & Mira, A. (2012). The human milk microbiome changes over lactation and is shaped by maternal weight and mode of delivery. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *96*(3), 544–551. <https://doi.org/10.3945/ajcn.112.037382>
- Cabrera-Rubio, R., Mira-Pascual, L., Mira, A., & Collado, M. C. (2016). Impact of mode of delivery on the milk microbiota composition of healthy women. *Journal of Developmental Origins of Health and Disease*, *7*(1), 54–60. <https://doi.org/10.1017/S2040174415001397>
- Cheema, A. S., Stinson, L. F., Rea, A., Lai, C. T., Payne, M. S., Murray, K., Geddes, D. T., & Gridneva, Z. (2021). Human milk lactose, insulin, and glucose relative to infant body composition during exclusive breastfeeding. *Nutrients*, *13*(11), 3724. <https://doi.org/10.3390/nu13113724>
- Cimmino, F., Catapano, A., Villano, I., Di Maio, G., Petrella, L., Traina, G., Pizzella, A., Tudisco, R., & Cavaliere, G. (2023). Invited review: Human, cow, and donkey milk comparison: Focus on metabolic effects. *Journal of Dairy Science*. <https://doi.org/10.3168/jds.2022-22465>

- Collado, M. C., Delgado, S., Maldonado, A., & Rodríguez, J. M. (2009). Assessment of the bacterial diversity of breast milk of healthy women by quantitative real-time PCR. *Letters in Applied Microbiology*, 48(5), 523–528. <https://doi.org/10.1111/j.1472-765X.2009.02567.x>
- Demmelmair, H., Jiménez, E., Collado, M. C., Salminen, S., & McGuire, M. K. (2020). Maternal and perinatal factors associated with the human milk microbiome. *Current Developments in Nutrition*, 4(4), nzaa027. <https://doi.org/10.1093/cdn/nzaa027>
- Fernández, L., Langa, S., Martín, V., Maldonado, A., Jiménez, E., Martín, R., & Rodríguez, J. M. (2013). The human milk microbiota: Origin and potential roles in health and disease. *Pharmacological Research*, 69(1), 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.phrs.2012.09.001>
- Fitzstevens, J. L., Smith, K. C., Hagadorn, J. I., Caimano, M. J., Matson, A. P., & Brownell, E. A. (2017). Systematic review of the human milk microbiota. *Nutrition in Clinical Practice*, 32(3), 354–364. <https://doi.org/10.1177/0884533616670150>
- Flint, H. J. (2012). The impact of nutrition on the human microbiome. *Nutrition Reviews*, 70(suppl_1), S10–S13. <https://doi.org/10.1111/j.1753-4887.2012.00499.x>
- Fogleman, A. D. (2008). *Effect of storage time and temperature on components in human breast milk*.
- Gür, E. (2007). Breastfeeding Anne sütü ile beslenme. *Türk Pediatri Arsivi*, 42.
- Khodayar-Pardo, P., Mira-Pascual, L., Collado, M. C., & Martínez-Costa, C. (2014). Impact of lactation stage, gestational age and mode of delivery on breast milk microbiota. *Journal of Perinatology*, 34(8), 599–605. <https://doi.org/10.1038/jp.2014.47>
- Khor, G. L., Tan, S. S., Stoutjesdijk, E., Ng, K. W. T., Khouw, I., Bragt, M., Schaafsma, A., Dijck-Brouwer, D. J., & Muskiet, F. A. (2020). Temporal changes in breast milk fatty acids contents: A case study of Malay breastfeeding women. *Nutrients*, 13(1), 101. <https://doi.org/10.3390/nul3010101>
- Kumar, H., Du Toit, E., Kulkarni, A., Aakko, J., Linderborg, K. M., Zhang, Y., Nicol, M. P., Isolauri, E., Yang, B., & Collado, M. C. (2016). Distinct patterns in human milk microbiota and fatty acid profiles across specific geographic locations. *Frontiers in Microbiology*, 7, 1619. <https://doi.org/10.3389/fmicb.2016.01619>
- Li, S.-W., Watanabe, K., Hsu, C.-C., Chao, S.-H., Yang, Z.-H., Lin, Y.-J., Chen, C.-C., Cao, Y.-M., Huang, H.-C., & Chang, C.-H. (2017). Bacterial composition and diversity in breast milk samples from mothers living in Taiwan and mainland China. *Frontiers in Microbiology*, 8, 965.

- Liao, Y., Alvarado, R., Phinney, B., & Lönnerdal, B. (2011). Proteomic Characterization of Human Milk Whey Proteins during a Twelve-Month Lactation Period. *Journal of Proteome Research*, *10*(4), 1746–1754. <https://doi.org/10.1021/pr101028k>
- Lönnerdal, B. (2003). Nutritional and physiologic significance of human milk proteins. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *77*(6), 1537S-1543S. <https://doi.org/10.1093/ajcn/77.6.1537S>
- Mantziari, A., Aakko, J., Kumar, H., Tölkö, S., du Toit, E., Salminen, S., Isolauri, E., & Rautava, S. (2017). The impact of storage conditions on the stability of *Lactobacillus rhamnosus* GG and *Bifidobacterium animalis* subsp. *Lactis* Bb12 in human milk. *Breastfeeding Medicine*, *12*(9), 566–569. <https://doi.org/10.1089/bfm.2017.0051>
- Marín, M. L., Arroyo, R., Jiménez, E., Gómez, A., Fernández, L., & Rodríguez, J. M. (2009). Cold storage of human milk: Effect on its bacterial composition. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, *49*(3), 343–348. <https://doi.org/10.1097/MPG.0b013e31818cf53d>
- Martin, C. R., Ling, P.-R., & Blackburn, G. L. (2016). Review of infant feeding: Key features of breast milk and infant formula. *Nutrients*, *8*(5), 279. <https://doi.org/10.3390/nu8050279>
- Martín, R., Langa, S., Reviriego, C., Jiménez, E., Marín, M. L., Xaus, J., Fernández, L., & Rodríguez, J. M. (2003). Human milk is a source of lactic acid bacteria for the infant gut. *The Journal of Pediatrics*, *143*(6), 754–758. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2003.09.028>
- Martínez-Costa, C., Silvestre, M. D., López, M. C., Plaza, A., Miranda, M., & Guijarro, R. (2007). Effects of refrigeration on the bactericidal activity of human milk: A preliminary study. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, *45*(2), 275–277. <https://doi.org/10.1097/MPG.0b013e31805de507>
- Moubarek, C. A. (2021). Human milk microbiota and oligosaccharides: A glimpse into benefits, diversity, and correlations. *Nutrients*, *13*(4), 1123. <https://doi.org/10.3390/nu13041123>
- Notarbartolo, V., Giuffrè, M., Montante, C., Corsello, G., & Carta, M. (2022). Composition of human breast milk microbiota and its role in children's health. *Pediatric Gastroenterology, Hepatology & Nutrition*, *25*(3), 194. <https://doi.org/10.5223/pghn.2022.25.3.194>
- Pandya, S. P., Doshi, H., Codipilly, C. N., Fireizen, Y., Potak, D., & Schanler, R. J. (2021). Bacterial stability with freezer storage of human milk. *Journal of Perinatal Medicine*, *49*(2), 225–228. <https://doi.org/10.1515/jpm-2020-0131>
- Rasmussen, K. M., & Geraghty, S. R. (2011). The quiet revolution: Breastfeeding transformed with the use of breast pumps. *American Jour-*

- nal of Public Health*, 101(8), 1356–1359. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2011.300136>
- Sağlık Bakanlığı. (2015). *Emzirme Danışmanlığı El Kitabı*. <https://istanbulism.saglik.gov.tr/Eklenti/7712/0/emzirmedanismanligielkitabipdf.pdf>
- Schwab, C., Voney, E., Ramirez Garcia, A., Vischer, M., & Lacroix, C. (2019). Characterization of the cultivable microbiota in fresh and stored mature human breast milk. *Frontiers in Microbiology*, 10, 2666. <https://doi.org/10.3389/fmicb.2019.02666>
- Selma-Royo, M., Lerma, J. C., Cortes-Macias, E., & Collado, M. C. (2021). Human milk microbiome: From actual knowledge to future perspective. *Seminars in Perinatology*, 45(6), 151450. <https://doi.org/10.1016/j.semperi.2021.151450>
- Slutzah, M., Codipilly, C. N., Potak, D., Clark, R. M., & Schanler, R. J. (2010). Refrigerator storage of expressed human milk in the neonatal intensive care unit. *The Journal of Pediatrics*, 156(1), 26–28. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2009.07.023>
- Solís, G., de Los Reyes-Gavilan, C. G., Fernández, N., Margolles, A., & Guérimonde, M. (2010). Establishment and development of lactic acid bacteria and bifidobacteria microbiota in breast-milk and the infant gut. *Anaerobe*, 16(3), 307–310. <https://doi.org/10.1016/j.anaerobe.2010.02.004>
- Takci, S., Gulmez, D., Yigit, S., Dogan, O., Dik, K., & Hascelik, G. (2012). Effects of freezing on the bactericidal activity of human milk. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, 55(2), 146–149. <https://doi.org/10.1097/MPG.0b013e31824f7889>
- Togo, A., Dufour, J.-C., Lagier, J.-C., Dubourg, G., Raoult, D., & Million, M. (2019). Repertoire of human breast and milk microbiota: A systematic review. *Future Microbiology*, 14(7), 623–641. <https://doi.org/10.2217/fmb-2018-0317>
- Ulukaya, B. (2022). *Anne Sütünün Saklanması: Sıcaklık ve Saklama Koşullarının Mikrobiyota Üzerine Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi].
- Urbaniak, C., Angelini, M., Gloor, G. B., & Reid, G. (2016). Human milk microbiota profiles in relation to birthing method, gestation and infant gender. *Microbiome*, 4(1), 1–9. <https://doi.org/10.1186/s40168-015-0145-y>
- Walsh, C., Lane, J. A., van Sinderen, D., & Hickey, R. M. (2020). Human milk oligosaccharides: Shaping the infant gut microbiota and supporting health. *Journal of Functional Foods*, 72, 104074. <https://doi.org/10.1016/j.jff.2020.104074>
- WHO. (2001). The optimal duration of exclusive breastfeeding: A systematic review. *World Health Organization*.
- WHO. (2003). *Global strategy for infant and young child feeding*. World Health Organization.

- Widjaja, N. A., Hardiyani, K., Hanindita, M. H., & Irawan, R. (2019). Microbiological Assessment of Fresh Expressed Breast Milk on Room Temperature at Dr. Soetomo Hospital Neonatal Unit. *Folia Medica Indonesiana*, 55(2), 30–36. <https://doi.org/10.20473/fini.v55i1.12552>
- Zhang, L., Wu, Y., Ma, Y., Xu, Z., Ma, Y., & Zhou, P. (2020). Macronutrients, total aerobic bacteria counts and serum proteome of human milk during refrigerated storage. *Food Bioscience*, 35, 100562. <https://doi.org/10.1016/j.fbio.2020.100562>

Kaynaklar

- Çobanoğlu, A., & Şendir, M. (2020). The effect of hypericum perforatum oil on the healing process in the care of episiotomy wounds: A randomized controlled trial. *European Journal of Integrative Medicine*, 34, 100995. <https://doi.org/10.1016/j.eujim.2019.100995>
- Hajhashemi, M., Ghanbari, Z., Movahedi, M., Rafieian, M., Keivani, A., & Haghollahi, F. (2018). The effect of Achillea millefolium and Hypericum perforatum ointments on episiotomy wound healing in primiparous women. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 31(1), 63–69. <https://doi.org/10.1080/14767058.2016.1275549>
- Han, M. C., DURMUŞ, A. S., Sağlıyan, A., Günay, C., Özkaraca, M., Kandemir, F. M., Comakli, S., & ÖZTOPALAN, D. F. (2017). Effects of Nigella sativa and Hypericum perforatum on wound healing. *Turkish Journal of Veterinary & Animal Sciences*, 41(1), 99–105. <https://doi.org/10.3906/vet-1603-26>
- Karasu, A., & Bakır, B. (2008). Yara ve yara iyileşmesi. *Vet. Cer. Derg.*
- Klemow, K. M., Bartlow, A., Crawford, J., Kocher, N., Shah, J., & Ritsick, M. (2011). *Medical Attributes of St. John's Wort (Hypericum perforatum)*. Editors In: Benzie IFF, Wachtel-Galor S, editors. *Source Herbal Medicine: Biomolecular and Clinical Aspects. Chapter 11*. CRC Press, Boca Raton (FL).
- Lavagna, S. M., Secci, D., Chimenti, P., Bonsignore, L., Ottaviani, A., & Bizzarri, B. (2001). Efficacy of Hypericum and Calendula oils in the epithelial reconstruction of surgical wounds in childbirth with caesarean section. *Il Farmaco*, 56(5–7), 451–453. [https://doi.org/10.1016/S0014-827X\(01\)01060-6](https://doi.org/10.1016/S0014-827X(01)01060-6)
- Mukherjee, P. K., & Suresh, B. (2000). The evaluation of wound-healing potential of Hypericum hookerianum leaf and stem extracts. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 6(1), 61–69. <https://doi.org/10.1089/acm.2000.6.61>
- Mukherjee, P. K., Verpoorte, R., & Suresh, B. (2000). Evaluation of in-vivo wound healing activity of Hypericum patulum (Family: Hypericaceae) leaf extract on different wound model in rats. *Journal of Ethnopharmacology*, 70(3), 315–321. [https://doi.org/10.1016/S0378-8741\(99\)00172-5](https://doi.org/10.1016/S0378-8741(99)00172-5)
- Samadi, S., Khadivzadeh, T., Emami, A., Moosavi, N. S., Tafaghodi, M., & Behnam, H. R. (2010). The effect of Hypericum perforatum on the wound healing and scar of cesarean. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 16(1), 113–117. <https://doi.org/10.1089/acm.2009.0317>
- Sönmez, M., & Seval, M. (2019). Fitoterapik Yara Bakımında Sarı Kantaron Yağının Etkisi. *Academic Studies on Natural and Health Sciences*, 201.
- Sonmez, T., Ardic, B., Sevindik, H. G., Apay, S. E., & Uslu, H. (2021). Anti-bacterial Effect of Hypericum Perforatum and Calophyllum Inophyllum

Against Some Bacteria Causing Infections in Cesarean and Episiotomy Wounds. *International Journal of Caring Sciences*, 14(3), 1953.

- Vakili, F., Mirmohammadali, M., Montazeri, A., Farokhi, M., & Minaee, M. B. (2018). Impact of hypericum perforatum ointment on perineal pain intensity following episiotomy: A randomized placebo-controlled trial. *Journal of Caring Sciences*, 7(4), 205. <https://doi.org/10.15171/jcs.2018.031>
- Vakilian, K., Alizadeh, Z., Matouripour, P., & Abasinia, H. (2016). The effect of hypericum Perforatum (Perforan) on wound healing and pain of episiotomy. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 18(180), 16–23.
- Wölfle, U., Seelinger, G., & Schempp, C. M. (2014). Topical application of St. John's wort (Hypericum perforatum). *Planta Medica*, 80(02/03), 109–120.
- Yahya, S., & Mehraban, Z. (2020). Effect of hypericum perforatum cream on perineal wound healing in primiparous women. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 23(6), 61–69.
- Yanık, K. (2012). *Veteriner Genel Cerrahi*. Malatya, Turkey: Medipres yayıncılık.

Kaynaklar

- Adler, H., Gould, S., Hine, P., Snell, L. B., Wong, W., Houlihan, C. F., ... & Hruby, D. E. (2022). Clinical features and management of human monkeypox: A retrospective observational study in the UK. *The Lancet Infectious Diseases*, 22(8), 1153-1162.
- Ajmera, K. M., Goyal, L., Pandit, T., & Pandit, R. (2022). Monkeypox—An emerging pandemic. *IDCases*, 29, e01587.
- Bilgin, S., Dost, B., Terzi, O., Koksall, E., Kaya, C., Ustun, Y. B., & Tulgar, S. (2022). Evaluation of knowledge and attitudes of anesthesiology specialists and residents toward patients infected with the Monkeypox disease: A national survey study. *Surgical Infections*, 23(10), 880-886.
- Bumrungchatudom, K., Prasitthisuksom, A., & Puangrab, S. (2024). Perioperative Management in a Patient with Monkeypox: a Case Report. *Thai Journal of Anesthesiology*, 50(1), 43-48.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2022). Monkeypox infection control: Hospital and home. Available at: <https://www.cdc.gov>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2023, Nisan 26). Ongoing 2022 global outbreak cases and data. <https://archive.cdc.gov/#/details?q=https://www.cdc.gov/poxvirus/mpox/response/2022/index.html&start=0&rows=10&url=https://www.cdc.gov/poxvirus/mpox/response/2022/index.html>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2024, Eylül 13). Infection prevention and control of monkeypox in healthcare settings. *Erişim tarihi: 28 Ekim 2024*, from <https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/clinicians/infection-control-healthcare.html>
- Chowdhury, S. R., Datta, P. K., & Maitra, S. (2022). Monkeypox and its pandemic potential: What the anaesthetist should know. *British Journal of Anaesthesia*, 129(3), e49-e52.
- Confidence, V. (2023, Mayıs 18). CDC's state of vaccine confidence insights report. <https://archive.cdc.gov/#/details?q=https://www.cdc.gov/poxvirus/mpox/response/2022/index.html&start=0&rows=10&url=https://www.cdc.gov/vaccines/covid-19/downloads/SoVC-MPOX-052223.pdf>
- Gouel-Cheron, A., Kantor, E., Rioux, C., Kerneis, S., & Montravers, P. (2022). Monkeypox-infected patients in the perioperative context: Recommendations from an expert centre. *Anaesthesia, Critical Care & Pain Medicine*, 41(5), 101122.
- Guarner, J., Del Rio, C., & Malani, P. N. (2022). Monkeypox in 2022—What clinicians need to know. *JAMA*, 328(2), 139-140.
- Haider, R., Mehdi, A., Zehra, A., & Das, G. K. (2024). Human monkeypox epidemiologic and clinical characteristics, diagnosis, and prevention. *International Journal of Integrative Sciences*, 3(3), 279-296.

- International Society for Infectious Diseases. (2022). Infection prevention and control recommendations for suspected or confirmed monkeypox patients.
- Jiang, L., Xu, A., Guan, L., Tang, Y., Chai, G., Feng, J., ... & Fan, H. (2024). A review of Mpox: Biological characteristics, epidemiology, clinical features, diagnosis, treatment, and prevention strategies. *Exploration*, 20230112.
- Kamaratos-Sevdalis, N., Kourampi, I., Ozturk, N. B., Mavromanoli, A. C., & Tsagkaris, C. (2024). Mpox and Surgery: Protocols, Precautions, and Recommendations. *Microorganisms*, 12(9), 1900.
- Malviya, A. K., Gupta, A., Singh, A., & Gupta, A. (2022). Anesthesia concerns for a patient with monkeypox requiring emergency surgery: A review. *Saudi Journal of Anaesthesia*, 16(4), 440-443.
- McLean, K. A., Mountain, K. E., Shaw, C. A., Drake, T. M., Pius, R., Knight, S. R., ... & Harrison, E. M. (2021). Remote diagnosis of surgical-site infection using a mobile digital intervention: A randomised controlled trial in emergency surgery patients. *NPJ Digital Medicine*, 4(1), 160.
- Mungmunpantipantip, R., & Wiwanitkit, V. (2023). Comment on monkeypox and perioperative context. *Saudi Journal of Anaesthesia*, 17(3), 459-460.
- Peng, P. W., Ho, P. L., & Hota, S. S. (2020). Outbreak of a new coronavirus: What anaesthetists should know. *British Journal of Anaesthesia*, 124(5), 497-501.
- Petersen, E., Kantele, A., Koopmans, M., Asogun, D., Yinka-Ogunleye, A., Ihekweazu, C., & Zumla, A. (2019). Human monkeypox: Epidemiologic and clinical characteristics, diagnosis, and prevention. *Infectious Disease Clinics*, 33(4), 1027-1043.
- Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2024, Ağustos). Maymun Çiçeği (Monkeypox) Rehberi. Ankara.
- Sütlü, S., Çatak, B., & Kılınç, A. (2023). Yeni bir salgın kapıda: Monkeypox virüsü. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 17(2), 333-337.
- Tan, J. M., Loftus, R., McMannus, S., Chappell, D., Hollidge, M., Beam, M., ... & Charnin, J. E. (2023). Perioperative considerations for patients with Mpox (Monkeypox). *APSF Newsletter*, 38, 1-5.
- Tsagkaris, C., Eleftheriades, A., Laubscher, L., Vladyckuk, V., & Papadakis, M. (2023). Viruses monkeying around with surgical safety: Monkeypox preparedness in surgical settings. *Journal of Medical Virology*, 95(1).
- Vaughan, A., Aarons, E., Astbury, J., Brooks, T., Chand, M., Flegg, P., ... & Dunning, J. (2020). Human-to-human transmission of monkeypox virus, United Kingdom, October 2018. *Emerging Infectious Diseases*, 26(4), 782.

- Walter, K., & Malani, P. N. (2022). What is monkeypox?. *JAMA*, 328(2), 222-222.
- World Health Organization (WHO). (2019). Patient safety. *Erişim tarihi: 28 Ekim 2024*, from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/patient-safety>
- World Health Organization (WHO). (2022). Monkeypox outbreak: Global situation update. <https://www.who.int>
- World Health Organization (WHO). (2022, Mayıs 29). Multi-country monkeypox outbreak in non-endemic countries: Update. <https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2022-DON388>
- World Health Organization (WHO). (2024, August 22). 2022-24 Mpox (Monkeypox) outbreak: Global trends. *Erişim tarihi: 27 Ağustos 2024*, https://worldhealthorg.shinyapps.io/mpx_global/#36_Symptomatology

Kaynaklar

- ACOG. 2018. "The American College of Obstetricians and Gynecologists Practice Bulletin". Gestational Diabetes Mellitus. *Obstet Gynecol*, 131(2): 49-64.
- American Diabetes Association. 2. Classification and Diagnosis of Diabetes: Standards of Medical Care in Diabetes-2018. *Diabetes Care*. 2018, 41(Suppl 1):S13-S27.
- Atasever, AA. 2015. "Gestasyonel Diyabetli Gebelerin Öz-Bakım Gücünün ve Sosyal Desteklerinin Değerlendirilmesi". Yüksek Lisans tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.
- Bayram, M., A. Biri, ve EE Büyükbayrak. 2019. "Gebelik ve Diyabet Kılavuzu". *Diabetes in pregnancy: management from preconception to the postnatal period*. London: National Institute for Health and Care Excellence (NICE), 2020 Dec 16. (NICE Guideline, No. 3)
- Dural, G ve Şener, N. (2023). Türkiye'de Gestasyonel Diyabetle İlgili Hemşirelik Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Sistematik Derleme. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 527-535.
- Hod, M., L.G. Jovanovic, G.C. Di Renzo, ve O. Langer. 2016. *Çeviri Textbook of diabetes and pregnancy*. NW: CRC Press
- International Diabetes Federation (IDF). (2021a). *Diabetes around the world in 2021: Facts & figures*. Erişim: <https://idf.org/about-diabetes/diabetes-facts-figures/>
- International Diabetes Federation (IDF). (2021b). *IDF Diabetes Atlas: 10th edition 2021*. Erişim: <https://diabetesatlas.org/>
- International Diabetes Federation (IDF). (2021c). *Gestasional Diabetes*. Erişim: <https://idf.org/about-diabetes/gestational-diabetes/> E.T: 09.11.2024
- Güvenç, M. (2024). *Diyabet*. İksad Yayınevi, Ankara. DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.13830550>
- Plows, J.F. vd. 2018. "The pathophysiology of gestational diabetes mellitus". *International Journal Of Molecular Sciences* 19(11): 3342
- Sağlık Bakanlığı (2018). *Riskli Gebelikler Yönetim Rehberi*. E.T: 12.11.2024; E.A: <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/21958/0/riskli-gebelik-yonetim-rehberipdf.pdf>
- Taşkın, L. 2016. *Doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği*. 15. bs Ankara: Özyurt Matbaacılık.
- Türkmen, H., H. Yılmaz, ve B Saydam Karaca. 2015. "Gebelikte diyabetes mellitus ve ebelik bakımı". *International Refereed Journal of Gynaecology and Maternal Child Health*, (2): 11-25

Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (2024). Diabetes Mellitus ve Komplikasyonlarının Tanı, Tedavi ve İzlem Kılavuzu 2024. E.T: 12.11.2024, E.A: <https://file.temd.org.tr/Uploads/publications/guides/documents/diabetesmellitus2024.pdf>

Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği, (2020). Diabetes Mellitus Çalışma ve Eğitim Grubu. Diabetes Mellitus ve Komplikasyonlarının Tanı Tedavi ve İzlem Kılavuzu.

Kaynaklar

- Adams ED, Bianchi AL. A (2008).practical approach to labor support. Journal of Obstetric, Gynecologic& Neonatal Nursing;37(1):106–115.
- Çakmak, V, , Karkın, P, Ö, , Bolsoy, N, & Sezer, G. (2023). Kadınlarda Sağlık Okuryazarlığı Düzeyinin Emzirme Ve Doğum Şekline Etkisi, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12 (2) . 443-449. DOI: 10.37989/Gumussagbil.1093646
- Çivili, D. (2005). Kadınların doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. Hemşirelik Programı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir, Türkiye
- Ferguson S, Davis D, Browne J. Does antenatal education affect labour and birth? A structured review of the literature. Women Birth. 2013;26:e5–8.
- Gazmararian JA, Baker DW, Williams MV, Parker RM, Scott TL, Green DC, Fehrenbach SN, Ren J, Koplan JP. Health literacy among Medicare enrollees in a managed care organization. JAMA 1999;281(6):545–551.
- Gençalp NS.(1998). Doğum Eyleminde Anneye Verilen Destekleyici Hemşirelik Bakımının Doğum Sürecine Etkisi, H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.(Danışman: Prof. Dr. G. Kubilay).
- Gibbins, J, Thomson, A. M. (2001). Women’s expectations and experiences of childbirth. Midwifery, 17 (4).
- Hardin, M. A., Buckner, B. E. (2004). Characteristics of a positive experience for women who have unmedicated childbirth. The Journal of Perinatal Education, 13(4).
- Health 2020: A European policy framework and strategy for the 21st century. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2013 (EUR/RC62/9; <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-policy/health-2020-the-european-policy-for-health-and-well-being/publications/2013/health2020.-a-european-policy-framework-and-strategy-for-the21st-century-2013>).
- Humenick SS. (2004). Maternity & Women’s Health Care. In: Childbirth and Perinatal Education. Eds: Lowdermilk DL, Perry SE, 8th ed, Mosby, USA; 448-467
- Kilfoyle KA, Vitko M, O’Conor R, Bailey SC. Health Literacy and Women’s Reproductive Health: A Systematic Review. J. Women’s Health 2016, 25, 1237–55
- Lucio, C. F., Silva, L. C. G., Rodrigues J. A., Veiga, G. A. L., & Vaacchi, C. I. (2009). Peripartum haemodynamic status of bitches with normal birth or dystocia, Reproductive Domestic Animal, 44 (2).
- Larkin P, Begley CM, Devane D. (2009).Women ’s Experiences of Labour and Birth: An Evolutionary Concept Analysis. Midwifery; 25(2).

- Melender, H. L. (2002). Experience of fear associated with and childbirth: A study of 329 pregnant women. *BIRTH*, 29 (2).
- Nieminen, K., Stephansson, O., & Ryding, E. L. (2009). Women's fear of childbirth and preference for cesaryen section–A cross-sectional study at various of pregnancy in Sweeden. *Acta Obstetrica et Gynecologica*.
- Sağlık Bakanlığı Sağlık Geliştirme Müdürlüğü. (2020). Türkiye'nin Sağlık Okuryazarlığı Düzeyi. E.T: 13.11.2024. E.A: <https://sggm.saglik.gov.tr/TR,57003/turkiyenin-saglik-okuryazarligi-duzeyi-olculdu.html>
- Sorensen K, Van den Broucke S, Fullam J, Doyle G, Pelikan J, Slonska Z, Brand H; (HLSEU).(2012).Consortium Health Literacy Project European. Health literacy and public health: a systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*.
- Sorensen K, Pelikan J. M, Rothlin F, Ganahl K, Slonska Z , Doyle G, Fullam J, Kondilis B, Agrafiotis D, Uiters E;Health literacy in Europe: comparative results of the European health literacy survey (HLS-EU), *European Journal of Public Health*, 2015
- Sørensen K, Pelikan JM, Röthlin F, Ganahl K, Slonska Z, Doyle G, Fullam J, Kondilis B, Agrafiotis D, Uiters E, Falcon M, Mensing M, Tchamov K, van den Broucke S, Brand H; HLS-EU Consortium. Health literacy in Europe: comparative results of the European health literacy survey (HLS-EU). *Eur J Public Health*. 2015 Dec;25(6):1053-8. doi: 10.1093/eurpub/ckv043. Epub 2015 Apr 5. PMID: 25843827; PMCID: PMC4668324.
- Stafford, J. D., Lathrop, E., & Haddad, L. (2016). Health Literacy and Associated Outcomes in the Postpartum Period at Grady Memorial Hospital. *Obstetrics & Gynecolog.*.
- Sönmez, B. (2009). Sağlık Okuryazarlığının Önemi. Antalya. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Şahin, E., Yesilcinar, I., Geris, R., Pasalak, S, I., & Seven, M. (2021). The Impact Of Pregnant Women's Health Literacy On Their Health-Promoting Lifestyle And Teratogenic Risk Perception. *Health Care For Women International*. 42(4-6). 598-610. <https://doi.org/10.1080/07399332.2020.1797036>
- Zadoroznyj, M. (1999). Social class, social selves and social control in child-birth. *Sociology of Health and Illness*.

Kaynaklar

- Aras, B. B., & Demirci, K. (2020). İklim değişikliğinin insan sağlığı üzerindeki psikolojik etkileri. *Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 77-94.
- Auger, N., Fraser, W. D., Sauve, R., Bilodeau-Bertrand, M., & Kosatsky, T. (2017). Risk of congenital heart defects after ambient heat exposure early in pregnancy. *Environmental health perspectives*, 125(1), 8-14.
- Barreca, A., Deschenes, O., & Guldi, M. (2018). Maybe next month? Temperature shocks and dynamic adjustments in birth rates. *Demography*, 55(4), 1269-1293.
- Barreca, A., & Schaller, J. (2020). The impact of high ambient temperatures on delivery timing and gestational lengths. *Nature Climate Change*, 10(1), 77-82.
- Bekkar, B., Pacheco, S., Basu, R., & DeNicola, N. (2020). Association of air pollution and heat exposure with preterm birth, low birth weight, and stillbirth in the US: a systematic review. *JAMA network open*, 3(6), e208243-e208243.
- Bharadwaj, P., Zivin, J. G., Mullins, J. T., & Neidell, M. (2016). Early-life exposure to the great smog of 1952 and the development of asthma. *American journal of respiratory and critical care medicine*, 194(12), 1475-1482.
- Birleşmiş Milletler (BM) (2020). Gender and climate change brief for the adaptation committee. Erişim tarihi: 11.11.2024, Erişim Adresi: <https://www.undp.org/publications/gender-and-climate-change>
- Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Acil Durum Fonu (UNICEF). Malaria. Erişim tarihi: 15.11.2024, Erişim Adresi: <https://data.unicef.org/topic/child-health/malaria/>
- Breton, C. V., Mack, W. J., Yao, J., Berhane, K., Amadeus, M., Lurmann, F., et al. (2016). Prenatal air pollution exposure and early cardiovascular phenotypes in young adults. *PloS one*, 11(3), e0150825.
- Carolan-Olah, M., & Frankowska, D. (2014). High environmental temperature and preterm birth: a review of the evidence. *Midwifery*, 30(1), 50-59.
- Chersich, M. (2019). Will global warming undo the hard-won gains of prevention of mother-to-child transmission of HIV?. *South African Medical Journal*, 109(5), 287-288.
- Chersich, M. F., Pham, M. D., Areal, A., Haghighi, M. M., Manyuchi, A., Swift, C. P., et al. (2020). Associations between high temperatures in pregnancy and risk of preterm birth, low birth weight, and stillbirths: systematic review and meta-analysis. *BMJ*, 371.
- Chiu, Y. H. M., Hsu, H. H. L., Coull, B. A., Bellinger, D. C., Kloog, I., Schwartz, J., et al. (2016). Prenatal particulate air pollution and neurode-

- velopment in urban children: examining sensitive windows and sex-specific associations. *Environment International*, 87, 56-65.
- Collantes, V. (2018). Gender and climate change under the Gender Action Plan (GAP). United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN-Women).
- Desai, Z. & Zhang, Y. (2021). Climate change and women's health: a scoping review. *Geohealth*, 5(9), e2021GH000386.
- Dünder, T., & Özsoy, S. (2020). İklim değişikliğinin kadın üreme sağlığına etkileri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(3), 190-198.
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2014). Gender, Climate Change And Health. Erişim tarihi: 11.11.2024 Erişim Adresi: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/144781/9789241508186_eng.pdf
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2024). Climate Change. Erişim tarihi: 11.11.2024, Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2024). Quantitative risk assessment of the effects of climate change on selected causes of death, 2030s and 2050s. Erişim tarihi: 11.11.2024, Erişim adresi: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241507691>
- Gaskins, A. J., Hart, J. E., Mínguez-Alarcón, L., Chavarro, J. E., Laden, F., Coull, B. A., et al. (2018). Residential proximity to major roadways and traffic in relation to outcomes of in vitro fertilization. *Environment International*, 115, 239-246.
- Gaskins, A. J., Mínguez-Alarcón, L., Fong, K. C., Abdelmessih, S., Coull, B. A., Chavarro, J. E., et al. (2019). Exposure to fine particulate matter and ovarian reserve among women from a fertility clinic. *Epidemiology*, 30(4), 486-491.
- Gaskins, A. J., Mínguez-Alarcón, L., VoPham, T., Hart, J. E., Chavarro, J. E., Schwartz, J., et al. (2021). Impact of ambient temperature on ovarian reserve. *Fertility and Sterility*, 116(4), 1052-1060.
- Giudice, L. C. (2021). Environmental impact on reproductive health and risk mitigating strategies. *Current Opinion in Obstetrics and Gynecology*, 33(4), 343-349.
- Giudice, L. C., Llamas-Clark, E. E., DeNicola, N., Pandipati, S., Zlatnik, M. G., Decena, D. C. D., Woodruff, T.J., Conry, J.A. & FIGO Committee on Climate Change and Toxic Environmental Exposures. (2021). Climate change, women's health, and the role of obstetricians and gynecologists in leadership. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 155(3), 345-356.

- Gore, A. C., Chappell, V. A., Fenton, S. E., Flaws, J. A., Nadal, A., Prins, G. S., et al. (2015). EDC-2: the Endocrine Society's second scientific statement on endocrine-disrupting chemicals. *Endocrine Reviews*, *36*(6), E1-E150.
- Ha, S. (2022). The changing climate and pregnancy health. *Current Environmental Health Reports*, *9*(2), 263-275.
- Ha, S., Liu, D., Zhu, Y., Kim, S. S., Sherman, S., & Mendola, P. (2017). Ambient temperature and early delivery of singleton pregnancies. *Environmental Health Perspectives*, *125*(3), 453-459.
- Hammoud, A., Carrell, D. T., Gibson, M., Sanderson, M., Parker-Jones, K., & Peterson, C. M. (2010). Decreased sperm motility is associated with air pollution in Salt Lake City. *Fertility and Sterility*, *93*(6), 1875-1879.
- He, W., Sun, Y., Zhang, S., Feng, X., Xu, M., Dai, J., et al. (2020). Profiling the DNA methylation patterns of imprinted genes in abnormal semen samples by next-generation bisulfite sequencing. *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, *37*, 2211-2221.
- Heft-Neal, S., Driscoll, A., Yang, W., Shaw, G., & Burke, M. (2022). Associations between wildfire smoke exposure during pregnancy and risk of preterm birth in California. *Environmental Research*, *203*, 111872.
- Holstius, D. M., Reid, C. E., Jesdale, B. M., & Morello-Frosch, R. (2012). Birth weight following pregnancy during the 2003 Southern California wildfires. *Environmental Health Perspectives*, *120*(9), 1340-1345.
- Huang, M., Strickland, M. J., Richards, M., Holmes, H. A., Newman, A. J., Garn, J. V., et al. (2021). Acute associations between heatwaves and preterm and early-term birth in 50 US metropolitan areas: a matched case-control study. *Environmental Health*, *20*, 1-14.
- İlkin, E., Dikmen, R., Şahin, S., & Ariöz, A. (2024). Göç ve iklim değişikliğinin kadın sağlığına etkisi. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi*, *5*(1), 11-20.
- Khan, A. E., Scheelbeek, P. F. D., Shilpi, A. B., Chan, Q., Mojumder, S. K., Rahman, A., et al. (2014). Salinity in drinking water and the risk of (pre) eclampsia and gestational hypertension in coastal Bangladesh: a case-control study. *PLoS One*, *9*(9), e108715.
- Kuehn, L., & McCormick, S. (2017). Heat exposure and maternal health in the face of climate change. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *14*(8), 853.
- Kumar, M., Sarma, D. K., Shubham, S., Kumawat, M., Verma, V., Prakash, A., & Tiwari, R. (2020). Environmental endocrine-disrupting chemical exposure: role in non-communicable diseases. *Frontiers in Public Health*, *8*, 553850.
- Levy, B. S., & Patts, J. A. (2015). Climate change, human rights, and social justice. *Annals of Global Health*, *81*(3), 310-322. <https://doi.org/10.1016/j.aogh.2015.08.008>

- Li, S., Wang, J., Xu, Z., Wang, X., Xu, G., Zhang, J., et al. (2018). Exploring associations of maternal exposure to ambient temperature with duration of gestation and birth weight: a prospective study. *BMC pregnancy and childbirth*, *18*, 1-14.
- Logie, C. H., Toccalino, D., MacKenzie, F., Hasham, A., Narasimhan, M., Donkers, H., et al. (2024). Associations between climate change-related factors and sexual health: A scoping review. *Global Public Health*, *19*(1), 2299718.
- Low, A. J., Frederix, K., McCracken, S., Manyau, S., Gummerson, E., Radin, E., et al. (2019). Association between severe drought and HIV prevention and care behaviors in Lesotho: A population-based survey 2016–2017. *PLoS Medicine*, *16*(1), e1002727.
- Martins, M. M., Alves da Cunha, A. J. L., Robaina, J. R., Raymundo, C. E., Barbosa, A. P., & Medronho, R. D. A. (2021). Fetal, neonatal, and infant outcomes associated with maternal Zika virus infection during pregnancy: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*, *16*(2), e0246643.
- McCall, T., Beckmann, S., Kawe, C., Abel, F., & Hornberg, C. (2019). Climate change adaptation and mitigation—a hitherto neglected gender-sensitive public health perspective. *Climate and Development*, *11*(9), 735-744.
- McElroy, S., Ilango, S., Dimitrova, A., Gershunov, A., & Benmarhnia, T. (2022). Extreme heat, preterm birth, and stillbirth: A global analysis across 14 lower-middle income countries. *Environment International*, *158*, 106902.
- Nagata, J. M., Hampshire, K., Epstein, A., Lin, F., Zakaras, J., Murnane, P., et al. (2022). Analysis of heavy rainfall in sub-Saharan Africa and HIV transmission risk, HIV prevalence, and sexually transmitted infections, 2005-2017. *JAMA Network Open*, *5*(9), e2230282-e2230282.
- Noyes, P. D., McElwee, M. K., Miller, H. D., Clark, B. W., Van Tiem, L. A., Walcott, K. C., et al. (2009). The toxicology of climate change: environmental contaminants in a warming world. *Environment International*, *35*(6), 971-986.
- O’Kelly, B., & Lambert, J. S. (2020). Vector-borne diseases in pregnancy. *Therapeutic Advances in Infectious Disease*, *7*, 2049936120941725.
- Orru H, Ebi KL, Forsberg B. The interplay of climate change and air pollution on health. *Curr Environ Health Rep* 2017;4:504–13.
- Padula, A. M., Mortimer, K., Hubbard, A., Lurmann, F., Jerrett, M., & Tager, I. B. (2012). Exposure to traffic-related air pollution during pregnancy and term low birth weight: estimation of causal associations in a semiparametric model. *American Journal of Epidemiology*, *176*(9), 815-824.
- Padula, A. M., Noth, E. M., Hammond, S. K., Lurmann, F. W., Yang, W., Tager, I. B., & Shaw, G. M. (2014). Exposure to airborne polycyclic

- aromatic hydrocarbons during pregnancy and risk of preterm birth. *Environmental Research*, 135, 221-226.
- Pandipati, S., & Abel, D. E. (2023). Anticipated impacts of climate change on women's health: A background primer. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 160(2), 394-399.
- Park, B. Y., Boles, I., Monavvari, S., Patel, S., Alvarez, A., Phan, M., et al. (2022). The association between wildfire exposure in pregnancy and foetal gastroschisis: a population-based cohort study. *Paediatric and perinatal epidemiology*, 36(1), 45-53.
- Pavani, K., Carvalhais, I., Faheem, M., Chaveiro, A., Reis, F. V., & da Silva, F. M. (2015). Reproductive performance of Holstein dairy cows grazing in dry-summer subtropical climatic conditions: Effect of heat stress and heat shock on meiotic competence and in vitro fertilization. *Asian-Australasian Journal of Animal Sciences*, 28(3), 334.
- Pouliot, S. H., Xiong, X., Harville, E., Paz-Soldan, V., Tomashek, K. M., Breart, G., & Buekens, P. (2010). Maternal dengue and pregnancy outcomes: a systematic review. *Obstetrical & Gynecological Survey*, 65(2), 107-118.
- Rammah, A., Whitworth, K. W., Han, I., Chan, W., Hess, J. W., & Symanski, E. (2019). Temperature, placental abruption and stillbirth. *Environment International*, 131, 105067.
- Rylander, C., Øyvind Odland, J., & Manning Sandanger, T. (2013). Climate change and the potential effects on maternal and pregnancy outcomes: an assessment of the most vulnerable—the mother, fetus, and newborn child. *Global Health Action*, 6(1), 19538.
- Sammad, A., Umer, S., Shi, R., Zhu, H., Zhao, X., & Wang, Y. (2020). Dairy cow reproduction under the influence of heat stress. *Journal of Animal Physiology and Animal Nutrition*, 104(4), 978-986.
- Schuller, A., Bellini, C., Jenkins, T. G., Eden, M., Matz, J., Oakes, J., & Montrose, L. (2021). Simulated wildfire smoke significantly alters sperm DNA methylation patterns in a murine model. *Toxics*, 9(9), 199.
- Segal, T. R., Giudice, L. C. (2022). Systematic review of climate change effects on reproductive health. *Fertility and Sterility*, 118(2), 215-223.
- Slama, R., Bottagisi, S., Solansky, I., Lepeule, J., Giorgis-Allemand, L., & Sram, R. (2013). Short-term impact of atmospheric pollution on fecundability. *Epidemiology*, 24(6), 871-879.
- Smith, M. L., & Hardeman, R. R. (2020). Association of summer heat waves and the probability of preterm birth in Minnesota: an exploration of the intersection of race and education. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(17), 6391.

- Soneja, S., Tsarouchi, G., Lumbroso, D., & Tung, D. K. (2021). A review of dengue's historical and future health risk from a changing climate. *Current Environmental Health Reports*, 8, 245-265.
- Sorensen, C., Murray, V., Lemery, J., & Balbus, J. (2018). Climate change and women's health: Impacts and policy directions. *PLoS Medicine*, 15(7), e1002603
- Spolter, F., Kloog, I., Dorman, M., Novack, L., Erez, O., & Raz, R. (2020). Prenatal exposure to ambient air temperature and risk of early delivery. *Environment international*, 142, 105824.
- Stan, C. M., Boulvain, M., Pfister, R., & Hirsbrunner-Almagbaly, P. (2013). Hydration for treatment of preterm labour. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (11).
- Sun, Y., Zhang, M., Chen, S., Zhang, W., Zhang, Y., Su, S., et al. (2023). Potential impact of ambient temperature on maternal blood pressure and hypertensive disorders of pregnancy: a nationwide multicenter study based on the China birth cohort. *Environmental Research*, 227, 115733.
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı İklim Değişikliği Başkanlığı. İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030). Erişim tarihi: 12.11.2024 Erişim adresi: [https://iklim.gov.tr/db/turkce/icerikler/files/%C4%B0klim%20De%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi%20Azalt%C4%B1m%20Stratejisi%20ve%20Eylem%20Plan%C4%B1%20\(2024-2030\).pdf](https://iklim.gov.tr/db/turkce/icerikler/files/%C4%B0klim%20De%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi%20Azalt%C4%B1m%20Stratejisi%20ve%20Eylem%20Plan%C4%B1%20(2024-2030).pdf)
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi. Erişim Tarihi: 12.11.2024 Erişim Adresi: https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/webmenu/webmenu12421_1.pdf
- Treibich, C., Bell, E., Blanc, E., & Lépine, A. (2022). From a drought to HIV: An analysis of the effect of droughts on transactional sex and sexually transmitted infections in Malawi. *SSM-Population Health*, 19, 101221.
- Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) (2024). Midwives' Associations Call for Decisive Measure to Reduce Carbon Emissions. Erişim Tarihi: 10.11.2024 Erişim Adresi: <https://internationalmidwives.org/resources/midwives-associations-call-for-decisive-measures-to-reduce-carbon-emissions/>
- Vicedo-Cabrera, A. M., Iñíguez, C., Barona, C., & Ballester, E. (2014). Exposure to elevated temperatures and risk of preterm birth in Valencia, Spain. *Environmental Research*, 134, 210-217.
- Vos, T., Lim, S. S., Abbafati, C., Abbas, K. M., Abbasi, M., Abbasifard, M., et al. (2020). Global burden of 369 diseases and injuries in 204 countries and territories, 1990–2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*, 396(10258), 1204-1222.

- Watts, N., Amann, M., Ayeb-Karlsson, S., Belesova, K., Bouley, T., Boykoff, M., et al. (2018). The Lancet Countdown on health and climate change: from 25 years of inaction to a global transformation for public health. *The Lancet*, *391*(10120), 581-630.
- Wesselink, A. K., Wang, T. R., Ketznel, M., Mikkelsen, E. M., Brandt, J., Khan, J., et al. (2022). Air pollution and fecundability: results from a Danish preconception cohort study. *Paediatric and Perinatal Epidemiology*, *36*(1), 57-67.
- Xiong, T., Chen, P., Mu, Y., Li, X., Di, B., Li, J., et al. (2020). Association between ambient temperature and hypertensive disorders in pregnancy in China. *Nature Communications*, *11*(1), 2925.
- Xiong, T., Chen, P., Mu, Y., Li, X., Di, B., Li, J., et al. (2020). Association between ambient temperature and hypertensive disorders in pregnancy in China. *Nature communications*, *11*(1), 2925.
- Zeng, X., Chen, X., & Zhuang, J. (2015). The positive relationship between ocean acidification and pollution. *Marine Pollution Bulletin*, *91*(1), 14-21.
- Zhang, H., Wang, Q., Benmarhnia, T., Jalaludin, B., Shen, X., Yu, Z., et al. (2021). Assessing the effects of non-optimal temperature on risk of gestational diabetes mellitus in a cohort of pregnant women in Guangzhou, China. *Environment International*, *152*, 106457.
- Zhang, L., Liu, W., Hou, K., Lin, J., Zhou, C., Tong, X., et al. (2019). Air pollution-induced missed abortion risk for pregnancies. *Nature sustainability*, *2*(11), 1011-1017.
- Zhou, G., Wu, J., Yang, M., Sun, P., Gong, Y., Chai, J., et al. (2022). Prenatal exposure to air pollution and the risk of preterm birth in rural population of Henan Province. *Chemosphere*, *286*, 131833.

Kaynaklar

- Abu-Izneid, T., Rauf, A., Khalil, A. A., Olatunde, A., Khalid, A., Alhumaydhi, F. A., Aljohani, A. S. M., Sahab Uddin, M., Heydari, M., & Khayrullin, M. (2022). Nutritional and health beneficial properties of saffron (*Crocus sativus* L.): A comprehensive review. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 62, 2683–2706.
- Agha-Hosseini, M., Kashani, L., Aleyaseen, A., Ghoreishi, A., Rahmanpour, H. A. L. E. H., Zarrinara, A. R., & Akhondzadeh, S. (2008). *Crocus sativus* L.(saffron) in the treatment of premenstrual syndrome: a double-blind, randomised and placebo-controlled trial. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 115(4), 515-519.
- Aghajani, V., Nazari, M., & Shabani, R. (2019). Impact of aerobic and resistance training supplemented with the consumption of saffron on glutathione peroxidase and malondialdehyde in men with type 2 diabetes. *Journal of Gorgan University of Medical Sciences*, 21(3), 24–33.
- Ahmadnia, H., Tavakkol Afshari, J., Tabeshpour, J., Younesi Rostami, M., Mansourian, E., Akhavan Rezayat, A., & Brook, A. (2020). Cytotoxic effect of saffron stigma aqueous extract on human prostate cancer and mouse fibroblast cell lines. *Urology Journal*, 18, 633–638.
- Ahrazem, O., Rubio-Moraea, A., Nebauer, S., et al. (2015). Saffron: Its phytochemistry, developmental processes, and biotechnological prospects. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 63, 8751–8764.
- Akbari-Fakhrabadi, M., Najafi, M., Mortazavian, S., Memari, A. H., Shidfar, F., Shahbazi, A., & Heshmati, J. (2021). Saffron (*Crocus Sativus* L.), combined with endurance exercise, synergistically enhances BDNF, serotonin, and NT-3 in Wistar Rats. *Reports of biochemistry & molecular biology*, 9(4), 426.
- Alexandri, M., Christaki, S., Gkatzionis, K., Mourtzinis, I., & Tsouko, E. (2023). Residual biomass from major aromatic and medicinal flora of the Mediterranean: Challenges towards sustainable integration into food systems within the circular bioeconomy. *Trends in Food Science & Technology*, 139, 104123.
- Asbaghi, A., Soltani, S., Norouzi, N., et al. (2019). The effect of saffron supplementation on blood glucose and lipid profile: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Complementary Therapies in Medicine*, 47, 102158.
- Ashktorab, H., Soleimani, A., Singh, G., Amin, A., Tabtabaei, S., Latella, G., ... & Brim, H. (2019). Saffron: the golden spice with therapeutic properties on digestive diseases. *Nutrients*, 11(5), 943.

- Avgerinos, K., Vrysis, C., Chaitidis, N., et al. (2020). Effects of saffron (*Crocus sativus* L.) on cognitive function: A systematic review of RCTs. *Neurological Sciences*, 41(11), 2747–2754.
- Barari, A., Shirali, S., Amini, S., & Nazeri-Manzari, H. (2017). Interactive effect of saffron extracts and aerobic training on glutathione peroxidase (GPX) and malondialdehyde (MDA) in men with type 2 diabetes. *Journal of Nutritional Sciences and Dietetics*.
- Beiranvand, S. P., Beiranvand, N. S., Moghadam, Z. B., Birjandi, M., Azhari, S., Rezaei, E., ... & Beiranvand, S. (2016). The effect of *Crocus sativus* (saffron) on the severity of premenstrual syndrome. *European Journal of Integrative Medicine*, 8(1), 55-61.
- Bian, Y., Zhao, C., & Lee, S. M. Y. (2020). Neuroprotective potency of saffron against neuropsychiatric diseases, neurodegenerative diseases, and other brain disorders: From bench to bedside. *Frontiers in Pharmacology*, 11, 579052.
- Bonyadi, M. H. J., Yazdani, S., & Saadat, S. (2014). The ocular hypotensive effect of saffron extract in primary open-angle glaucoma: A pilot study. *BMC Complementary and Alternative Medicine*, 14, 399.
- Broadhead, G. K., Grigg, J. R., McCluskey, P., Hong, T., Schlub, T. E., & Chang, A. A. (2019). Saffron therapy for the treatment of mild/moderate age-related macular degeneration: A randomized clinical trial. *Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology*, 257(1), 31–40.
- Caiola, M. G., & Canini, A. (2010). Looking for saffron's (*Crocus sativus* L.) parents. In A. M. Husaini (Ed.), *Saffron* (pp. 1–14). Global Science Books.
- Cardone, L., Castronuovo, D., Perniola, M., Cicco, N., & Candido, V. (2020). Saffron (*Crocus sativus* L.), the king of spices: An overview. *Scientia Horticulturae*, 272, 109560.
- Carmona Delgado, M., Zalacain Aramburu, A., & Alonso Díaz-Marta, G. L. (2006). El color, sabor y aroma del azafrán [The color, flavor, and aroma of saffron spice]. *Altaban Ediciones*.
- Chen, S., Zhao, S., Wang, X., Zhang, L., Jiang, E., Gu, Y., Shangguan, A.J., Zhao, H., Lv, T., & Yu, Z. (2015). Crocin inhibits cell proliferation and enhances cisplatin and pemetrexed chemosensitivity in lung cancer cells. *Translational Lung Cancer Research*, 4, 775–783.
- Christodoulou, E., Kadoglou, N., Kostomitsopoulos, N., & Valsami, G. (2015). Saffron: A natural product with potential pharmaceutical applications. *Journal of Pharmacy and Pharmacology*, 67, 1634–1649.
- Chrysanthou, A., Poulidou, E., Kyriakoudi, A., & Tsimidou, M. (2016). Sensory threshold studies of picrocrocin, the major bitter compound

- of saffron. *Journal of Food Science*, 81, S180–S198. <https://doi.org/10.1111/1750-3841.13111>
- Colapietro, A., Mancini, A., Vitale, F., Martellucci, S., Angelucci, A., Llorens, S., Mattei, V., Gravina, G.L., Alonso, G.L., & Festuccia, C. (2020). Crocetin extracted from saffron shows antitumor effects in models of human glioblastoma. *International Journal of Molecular Sciences*, 21(423), 1-16.
- D'Alessandro, A.M., Mancini, A., Lizzi, A.R., De Simone, A., Marroccella, C.E., Gravina, G.L., Tatone, C., & Festuccia, C. (2013). *Crocus sativus* stigma extract and its major constituent crocin possess significant antiproliferative properties against human prostate cancer. *Nutrition and Cancer*, 65(6), 930–942.
- Dawalbhakta, M., & Telang, M. (2017). Patents on therapeutic and cosmetic applications of *Crocus sativus* L. and their production through synthetic biology methods: A review. *Recent Patents on Biotechnology*, 11, 3–19.
- Deo, B. (2003). Growing saffron — The world's most expensive spice. *Crop & Food Research*, 20, 1–4.
- Dome, P., Tombor, L., Lazary, J., Gonda, X., & Rihmer, Z. (2019). Natural health products, dietary minerals, and over-the-counter medications as add-on therapies to antidepressants in the treatment of major depressive disorder: A review. *Brain Research Bulletin*, 148, 51–78.
- El Midaoui, A., Ghzaiel, I., Vervandier-Fasseur, D., Ksila, M., Zarrouk, A., Nury, T., Khallouki, F., El Hessni, A., Ibrahim, S. O., Latruffe, N., & et al. (2022). Saffron (*Crocus sativus* L.): A source of nutrients for health and for the treatment of neuropsychiatric and age-related diseases. *Nutrients*, 14(3), 597.
- Elfardi, Y. R., El Boukhari, R., Fatimi, A., & Bouissane, L. (2024). The Multifaceted Therapeutic Potential of Saffron: An Overview Based on Research and Patents. *Drugs and Drug Candidates*, 3(3), 437-454.
- Falsini, B., Piccardi, M., Minnella, A., Savastano, C., Capoluongo, E., Fadda, A., ... & Bisti, S. (2010). Influence of saffron supplementation on retinal flicker sensitivity in early age-related macular degeneration. *Investigative Ophthalmology & Visual Science*, 51(12), 6118–6124.
- Fernández-Albarral, J. A., de Hoz, R., Ramírez, A. I., López-Cuenca, I., Salobar-García, E., Pinazo-Durán, M. D., Ramírez, J. M., & Salazar, J. J. (2020). Beneficial effects of saffron (*Crocus sativus* L.) in ocular pathologies, particularly neurodegenerative retinal diseases. *Neural Regeneration Research*, 15(8), 1408–1416.
- Fernández-Albarral, J. A., De Hoz, R., Ramírez, A. I., López-Cuenca, I., Salobar-García, E., Pinazo-Durán, M. D., ... & Salazar, J. J. (2020). Beneficial effects of saffron (*Crocus sativus* L.) in ocular pathologies, particu-

- larly neurodegenerative retinal diseases. *Neural Regeneration Research*, 15(8), 1408–1416.
- Festuccia, C., Mancini, A., Gravina, G.L., Scarsella, L., Llorens, S., Alonso, G.L., Tatone, C., Di Cesare, E., Jannini, E.A., Lenzi, A., & et al. (2014). Antitumor effects of saffron-derived carotenoids in prostate cancer cell models. *BioMed Research International*, 2014, 135048.
- García-Rodríguez, M. V., López-Córcoles, H., Alonso, G. L., Pappas, C. S., Polissiou, M. G., & Tarantilis, P. A. (2017). Comparative evaluation of an ISO 3632 method and an HPLC-DAD method for saffranal quantity determination in saffron. *Food Chemistry*, 221, 838–843.
- Gezici, S. (2019). Comparative anticancer activity analysis of saffron extracts and a principal component, crocetin for prevention and treatment of human malignancies. *Journal of Food Science and Technology*, 56, 5435–5443.
- Ghaffari, S., & Roshanravan, N. (2019). Saffron; An updated review on biological properties with special focus on cardiovascular effects. *Biomedicine & Pharmacotherapy*, 109, 21–27.
- Golpour-Hamedani, S., Pourmasoumi, M., Zarifi, S. H., Askari, G., Jamialahmadi, T., Bagherniya, M., & Sahebkar, A. (2024). Therapeutic effects of saffron and its components on neurodegenerative diseases. *Heliyon*, 10(1), e14050.
- Goyal, A., Raza, F. A., Sulaiman, S. A., Shahzad, A., Aaqil, S. I., Iqbal, M., ... & Pokhrel, P. (2024). Saffron extract as an emerging novel therapeutic option in reproduction and sexual health: recent advances and future prospectives. *Annals of Medicine and Surgery*, 86(5), 2856–2865.
- Hadipour, M., Meftahi, G., Afarinesh, M., et al. (2020). Crocin attenuates the granular cells damages on the dentate gyrus and pyramidal neurons in the CA3 regions of the hippocampus and frontal cortex in the rat model of Alzheimer's disease. *Journal of Chemical Neuroanatomy*, 101837.
- Hatziagapiou, K., & Lambrou, G. I. (2018). The protective role of *Crocus sativus* L. (Saffron) against ischemia-reperfusion injury, hyperlipidemia and atherosclerosis: Nature opposing cardiovascular diseases. *Current Cardiology Reviews*, 14(4), 272–289.
- Hatziagapiou, K., Kakouri, E., Lambrou, G., et al. (2019). Antioxidant properties of *Crocus sativus* L. and its constituents and relevance to neurodegenerative diseases: Focus on Alzheimer's and Parkinson's disease. *Current Neuropharmacology*, 17(5), 377–402.
- Heitmar, R., Brown, J., & Kyrou, I. (2019). Saffron (*Crocus sativus* L.) in ocular diseases: A narrative review of the existing evidence from clinical studies. *Nutrients*, 11(3), 649.

- Hosseinzadeh, H., & Nassiri-Asl, M. (2013). Avicenna's (Ibn Sina) The Canon of Medicine and saffron (*Crocus sativus*): A review. *Phytotherapy Research*, 27(4), 475–483.
- Hosseinzadeh, H., Sadeghi Shakib, S., Khadem Sameni, A., & Taghiabadi, E. (2013). Acute and subacute toxicity of safranal, a constituent of saffron, in mice and rats. *Iranian Journal of Pharmaceutical Research*, 12(1), 93–99.
- Humphries, J. (1996). *The essential saffron companion*. Grub Street Publishing.
- Iranshahy, M., & Javadi, B. (2019). Diet therapy for the treatment of Alzheimer's disease in view of traditional Persian medicine: A review. *Iranian Journal of Basic Medical Sciences*, 22(10), 1102–1117.
- ISO/TS 3632-1. (2011). *Spices—Saffron (Crocus sativus L.)—Part 1: Specification*. International Organization for Standardization.
- Izadi, S., Mohammad-Alizadeh-Charandabi, S., Yadollahi, P., & Mirghafourvand, M. (2024). Effect of vitamin E with and without saffron on the sexual function in women of reproductive age with sexual dysfunction: a randomized controlled trial. *BMC women's health*, 24(1), 143.
- Jabbarpoor Bonyadi, M. H., Yazdani, S., & Saadat, S. (2014). The ocular hypotensive effect of saffron extract in primary open-angle glaucoma: A pilot study. *BMC Complementary and Alternative Medicine*, 14, 1–6.
- Kang, C., Lee, H., Jung, E. S., Seyedian, R., Jo, M., Kim, J., ... & Kim, E. (2012). Saffron (*Crocus sativus* L.) increases glucose uptake and insulin sensitivity in muscle cells via multipathway mechanisms. *Food Chemistry*, 135(4), 2350–2358.
- Kashani, L., Aslzadeh, S., Shokraee, K., Shamabadi, A., Najafabadi, B. T., Jafarina, M., ... & Akhondzadeh, S. (2022). *Crocus sativus* (saffron) in the treatment of female sexual dysfunction: a three-center, double-blind, randomized, and placebo-controlled clinical trial. *Avicenna Journal of Phytomedicine*, 12(3), 257.
- Kashani, L., Eslatmanesh, S., Saedi, N., Niroomand, N., Ebrahimi, M., Hosseinian, M., et al. (2017). Comparison of saffron versus fluoxetine in treatment of mild to moderate postpartum depression: A double-blind, randomized clinical trial. *Pharmacopsychiatry*, 50(2), 64–68.
- Khadfy, Z., Atifi, H., Mamouni, R., Jadouali, S. M., Cartier, A., Nehmé, R., Karra, Y., & Tahiri, A. (2023). Nutraceutical and cosmetic applications of bioactive compounds of saffron (*Crocus sativus* L.) stigmas and its by-products. *South African Journal of Botany*, 163, 250–261.
- Khazdair, M. R., Boskabady, M. H., Hosseini, M., Rezaee, R., & Tsatsakis, A. M. (2015). The effects of *Crocus sativus* (saffron) and its constituents on the nervous system: A review. *Avicenna Journal of Phytomedicine*, 5(5), 376–391.

- Kumar, A., Devi, M., Kumar, R., & Kumar, S. (2022). Introduction of high-value *Crocus sativus* (saffron) cultivation in non-traditional regions of India through ecological modelling. *Scientific Reports*, 12(1), 11925.
- Kumar, R., Singh, V., Devi, K., Sharma, M., Singh, M. K., & Ahuja, P. S. (2008). State of art of saffron (*Crocus sativus* L.) agronomy: A comprehensive review. *Food Reviews International*, 25(1), 44-85.
- Lakka, A., Grigorakis, S., Karageorgou, I., Batra, G., Kaltsa, O., Bozinou, E., ... & Makris, D. P. (2019). Saffron processing wastes as a bioresource of high-value added compounds: Development of a green extraction process for polyphenol recovery using a natural deep eutectic solvent. *Antioxidants*, 8(12), 586.
- Lambrianidou, A., Koutsougianni, F., Papapostolou, I., & Dimas, K. (2020). Recent advances on the anticancer properties of saffron (*Crocus sativus* L.) and its major constituents. *Molecules*, 26(1), 86.
- Lashay, A., Sadough, G., Ashrafi, E., Lashay, M., Movassat, M., & Akhondzadeh, S. (2016). Short-term outcomes of saffron supplementation in patients with age-related macular degeneration: A double-blind, placebo-controlled, randomized trial. *Medical Hypothesis Discovery and Innovation in Ophthalmology*, 5(1), 32–38.
- Lopresti, A. L., & Smith, S. J. (2021). The effects of a saffron extract (affron®) on menopausal symptoms in women during perimenopause: A randomised, double-blind, placebo-controlled study. *Journal of menopausal medicine*, 27(2), 66.
- Lopresti, A. L., Drummond, P. D., Inarejos-García, A. M., & Prodanov, M. (2018). Affron®, a standardised extract from saffron (*Crocus sativus* L.) for the treatment of youth anxiety and depressive symptoms: a randomised, double-blind, placebo-controlled study. *Journal of affective disorders*, 232, 349-357.
- Lopresti, A. L., Smith, S. J., & Drummond, P. D. (2021). An investigation into an evening intake of a saffron extract (affron®) on sleep quality, cortisol, and melatonin concentrations in adults with poor sleep: a randomised, double-blind, placebo-controlled, multi-dose study. *Sleep medicine*, 86, 7-18.
- Lopresti, A. L., Smith, S. J., Metse, A. P., & Drummond, P. D. (2020). Effects of saffron on sleep quality in healthy adults with self-reported poor sleep: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial. *Journal of Clinical Sleep Medicine*, 16(6), 937-947.
- Lu, C., Ke, L., Li, J., Zhao, H., Lu, T., Mentis, A. F. A., ... & Tang, L. (2021). Saffron (*Crocus sativus* L.) and health outcomes: A meta-research review of meta-analyses and an evidence mapping study. *Phytomedicine*, 91, 153699.

- Lucas, C. D., Hallagan, J. B., & Taylor, S. L. (2001). The role of natural color additives in food allergy. *Advances in Food and Nutrition Research*, *43*, 195–216.
- Luo, Y., Yu, P., Zhao, J., Guo, Q., Fan, B., Diao, Y., Jin, Y., Wu, J., Zhang, C. (2021). Inhibitory effect of crocin against gastric carcinoma via regulating TPM4 gene. *OncoTargets and Therapy*, *14*, 111–122.
- Maqbool, Z., Arshad, M. S., Ali, A., Aziz, A., Khalid, W., Afzal, M. F., ... & Lorenzo, J. M. (2022). Potential role of phytochemical extract from saffron in development of functional foods and protection of brain-related disorders. *Oxidative Medicine and Cellular Longevity*, *2022*(1), 6480590.
- Makhlouf, H., Diab-Assaf, M., Alghabsha, M., Tannoury, M., Chahine, R., Saab, A.M. (2016). In vitro antiproliferative activity of saffron extracts against human acute lymphoblastic T-cell leukemia. *Indian Journal of Traditional Knowledge*, *15*, 16–21.
- Maleki-Saghooni, N., Mirzaei, K., Hosseinzadeh, H., Sadeghi, R., & Irani, M. (2018). A systematic review and meta-analysis of clinical trials on saffron (*Crocus sativus*) effectiveness and safety on erectile dysfunction and semen parameters. *Avicenna journal of phytomedicine*, *8*(3), 198.
- Marangoni, D., Falsini, B., Piccardi, M., Ambrosio, L., Minnella, A. M., Savastano, M. C., ... & Maccarone, R. (2013). Functional effect of saffron supplementation and risk genotypes in early age-related macular degeneration: A preliminary report. *Journal of Translational Medicine*, *11*, 228.
- Marrone, G., Urciuoli, S., Di Lauro, M., Cornali, K., Montalto, G., Masci, C., ... & Noce, A. (2024). Saffron (*Crocus sativus* L.) and Its By-Products: Healthy Effects in Internal Medicine. *Nutrients*, *16*(14), 2319.
- Marx, W., Lane, M., Rocks, T., Ruusunen, A., Loughman, A., Lopresti, A., ... & Dean, O. M. (2019). Effect of saffron supplementation on symptoms of depression and anxiety: a systematic review and meta-analysis. *Nutrition reviews*, *77*(8), 557-571.
- Milajerdi, A., Jazayeri, S., Bitarafan, V., Hashemzadeh, N., Shirzadi, E., Derakhshan, Z., ... & Akhondzadeh, S. (2017). The effect of saffron (*Crocus sativus* L.) hydro-alcoholic extract on liver and renal functions in type 2 diabetic patients: A double-blinded randomized and placebo control trial. *Journal of Nutrition & Intermediary Metabolism*, *9*, 6–11.
- Moghadam, B. H., Bagheri, R., Roozbeh, B., Ashtary-Larky, D., Gacini, A. A., Dutheil, F., & Wong, A. (2021). Impact of saffron (*Crocus Sativus* Linn) supplementation and resistance training on markers implicated in depression and happiness levels in untrained young males. *Physiology & behavior*, *233*, 113352.

- Moratalla-López, N., Bagur, M. J., Lorenzo, C., Martínez-Navarro, M. E., Salinas, M. R., & Alonso, G. L. (2019). Bioactivity and bioavailability of the major metabolites of *Crocus sativus* L. flower. *Molecules*, 24(15), 2827.
- Moravej Aleali, A., Amani, R., Shahbazian, H., Namjooyan, F., Latifi, S. M., & Cheraghian, B. (2019). The effect of hydroalcoholic saffron (*Crocus sativus* L.) extract on fasting plasma glucose, HbA1c, lipid profile, liver, and renal function tests in patients with type 2 diabetes mellitus: A randomized double-blind clinical trial. *Phytotherapy Research*, 33(6), 1648–1657.
- Mykhailenko, O., Petrikaite, V., Korinek, M., Chang, F.R., El-Shazly, M., Yen, C.H., Bezruk, I., Chen, B.H., Hsieh, C.F., Lytkin, D., et al. (2021). Pharmacological potential and chemical composition of *Crocus sativus* leaf extracts. *Molecules*, 27, 10.
- Najafabadi, B. T., Farsinejad, M., Shokraee, K., Momtazmanesh, S., Violette, P. D., Esalatmanesh, S., ... & Akhondzadeh, S. (2022). Possible effects of Saffron (*Crocus sativus*) in the treatment of erectile dysfunction: A randomized, double-blind, placebo-controlled trial. *Journal of Herbal Medicine*, 32, 100551.
- Namdar, H., Emaratkar, E., & Hadavand, M. B. (2015). Persian traditional medicine and ocular health. *Medical Hypothesis, Discovery & Innovation in Ophthalmology*, 4(4), 162–166.
- Nguyen, J. (2017). A literature review of alternative therapies for postpartum depression. *Nursing for Women's Health*, 21(4), 348–359.
- Oliveira, C., Pourtau, L., Vancassel, S., Pouchieu, C., Capuron, L., & Gaudout, D. & Castanon, N. (2021). Saffron extract-induced improvement of depressive-like behavior in mice is associated with modulation of monoaminergic neurotransmission. *Nutrients*, 13 (3), 904.
- Omidkhoda, S. F., & Hosseinzadeh, H. (2022). Saffron and its active ingredients against human disorders: A literature review on existing clinical evidence. *Iranian Journal of Basic Medical Sciences*, 25(8), 913.
- Piccardi, M., Marangoni, D., Minnella, A. M., Savastano, M. C., Valentini, P., Ambrosio, L., ... & Falsini, B. (2012). A longitudinal follow-up study of saffron supplementation in early age-related macular degeneration: Sustained benefits to central retinal function. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*, 2012, 429124.
- Pourmasoumi, M., Hadi, A., Najafgholizadeh, A., et al. (2019). Clinical evidence on the effects of saffron (*Crocus sativus* L.) on cardiovascular risk factors: A systematic review meta-analysis. *Pharmacological Research*, 139, 348–359.
- Rahimi, M. (2015). Chemical and medicinal properties of saffron. *Bull. Environ. Pharmacol. Life Sci*, 4, 69-81.

- Rahmani, J., Bazmi, E., Clark, C., & Nazari, S. (2020). The effect of saffron supplementation on waist circumference, HbA1c, and glucose metabolism: A systematic review and meta-analysis of randomized clinical trials. *Complementary Therapies in Medicine*, 49, 102298.
- Rahmani, J., Manzari, N., Thompson, J., et al. (2019). The effect of saffron on weight and lipid profile: A systematic review, meta-analysis, and dose-response of randomized clinical trials. *Phytotherapy Research*, 33, 2244–2255.
- Ranjbar, H., & Ashrafizaveh, A. (2019). Effects of saffron (*Crocus sativus*) on sexual dysfunction among men and women: A systematic review and meta-analysis. *Avicenna journal of phytomedicine*, 9(5), 419.
- Razavi, B. M., & Hosseinzadeh, H. (2017). Saffron: A promising natural medicine in the treatment of metabolic syndrome. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 97(6), 1679-1685
- Riazi, A., Panahi, Y., Alishiri, A. A., Hosseini, M. A., Zarchi, A. A. K., & Sahebkar, A. (2017). The impact of saffron (*Crocus sativus*) supplementation on visual function in patients with dry age-related macular degeneration. *Italian Journal of Medicine*, 11, 758.
- Rios, J. L., Recio, M. C., Giner, R. M., & Manez, S. (1996). An update review of saffron and its active constituents. *Phytotherapy Research*, 10(3), 189-193.
- Roshanravan, B., Samarghandian, S., Ashrafizadeh, M., et al. (2020). Metabolic impact of saffron: An updated systematic and meta-analysis of randomized clinical trials. *Archives of Physiology and Biochemistry*, 1–13.
- Roustazade, R., Radahmadi, M., & Yazdani, Y. (2022). Therapeutic effects of saffron extract on different memory types, anxiety, and hippocampal BDNF and TNF- α gene expressions in sub-chronically stressed rats. *Nutritional Neuroscience*, 25(1), 192-206.
- Ruggieri, F., Maggi, M. A., Rossi, M., & Consonni, R. (2023). Comprehensive Extraction and Chemical Characterization of Bioactive Compounds in Tepals of *Crocus sativus* L. *Molecules*, 28(16), 5976.
- Saeedi, M., & Rashidy-Pour, A. (2021). Association between chronic stress and Alzheimer's disease: Therapeutic effects of saffron. *Biomedicine & Pharmacotherapy*, 133, 110995.
- Salek, R., Dehghani, M., Mohajeri, S. A., Talaei, A., Fanipakdel, A., & Javadinia, S. A. (2021). Amelioration of anxiety, depression, and chemotherapy-related toxicity after crocin administration during chemotherapy of breast cancer: A double blind, randomized clinical trial. *Phytotherapy Research*, 35(9), 5143-5153.
- Samarghandian, S., Boskabady, M.H., & Davoodi, S. (2010). Use of in vitro assays to assess the potential antiproliferative and cytotoxic effects of saf-

- fron (*Crocus sativus* L.) in human lung cancer cell line. *Pharmacognosy Magazine*, 6(23), 309–314.
- Sani, A., Tajik, A., Seiedi, S. S., Khadem, R., Tootooni, H., Taherynejad, M., ... & Deravi, N. (2022). A review of the anti-diabetic potential of saffron. *Nutrition and Metabolic Insights*, 15, 11786388221095223.
- Schmidt, M., Betti, G., & Hensel, A. (2007). Saffron in phytotherapy: Pharmacology and clinical uses. *Wiener Medizinische Wochenschrift*, 157(13–14), 315–319.
- Sepahi, S., Mohajeri, S. A., Hosseini, S. M., Khodaverdi, E., Shoeibi, N., Namdari, M., & Tabassi, S. A. S. (2018). Effects of crocin on diabetic maculopathy: A placebo-controlled randomized clinical trial. *American Journal of Ophthalmology*, 190, 89–98.
- Serrano-Díaz, J., Sánchez, A. M., Martínez-Tomé, M., Winterhalter, P., & Alonso, G. L. (2013). A contribution to nutritional studies on *Crocus sativus* flowers and their value as food. *Journal of Food Composition and Analysis*, 31(1), 101–108.
- Shafie, M., Rad, A. H., Mohammad-Alizadeh-Charandabi, S., & Mirghafourvand, M. (2022). The effect of probiotics on mood and sleep quality in postmenopausal women: A triple-blind randomized controlled trial. *Clinical Nutrition ESPEN*, 50, 15–23.
- Shafiee, M., Aghili Moghaddam, N. S., Nosrati, M., Tousi, M., Avan, A., Ryzhikov, M., ... & Hassanian, S. M. (2017). Saffron against components of metabolic syndrome: Current status and prospective. *Journal of agricultural and food chemistry*, 65(50), 10837–10843.
- Abdulghani, M. F., & Al-Fayyadh, S. (2024). Natural products for managing metabolic syndrome: a scoping review. *Frontiers in Pharmacology*, 15, 1366946.
- Shahi, T., Assadpour, E., & Jafari, S. M. (2016). Main chemical compounds and pharmacological activities of stigmas and tepals of ‘red gold’; saffron. *Trends in Food Science & Technology*, 58, 69–78.
- Sharma, N., Gupta, M., Nabi, G., Biswas, S., Ali, S., & Sarwat, M. (2023). Variation in the anti-oxidant, anti-obesity, and anti-cancer potential of different polarity extracts of saffron petals. *3 Biotech*, 13, 249. <https://doi.org/10.1007/s13205-023-03477-w>
- Siddiqui, S. A., Ali Redha, A., Snoeck, E. R., Singh, S., Simal-Gandara, J., Ibrahim, S. A., & Jafari, S. M. (2022). Anti-depressant properties of crocin molecules in saffron. *Molecules*, 27(7), 2076.
- Singh, D. (2015). Neuropharmacological aspects of *Crocus sativus* L.: A review of preclinical studies and ongoing clinical research. *CNS & Neurological Disorders-Drug Targets*, 14(7), 880–902.
- Singletary, K. (2020). Saffron: Potential health benefits. *Nutrition Today*, 55(6), 294–303.

- Stelluti, S., Caser, M., Demasi, S., & Scariot, V. (2021). Sustainable processing of floral bio-residues of saffron (*Crocus sativus* L.) for valuable biorefinery products. *Plants*, 10(3), 523.
- Sut, S., Gherardi, G., Ruzza, F., Caudullo, G., Shrestha, S. S., Sorrenti, V., & Dall'Acqua, S. (2024). Saffron the “Red Gold” and Its CNS Activity: A Challenge for Future Applications in Nutraceuticals. *Journal of Food Biochemistry*, 2024(1), 6672608.
- Tabatabaiechehr, M., Nazari, S., Bagheri, M., Niazi, I., Abassi, Z., Soltani, M., ... & Ghorbani, M. (2020). Effect of oral saffron on sexual function of postmenopausal women: A clinical trial study. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 22(12), 46-53.
- Tabeshpour, J., Sobhani, F., Sadjadi, S. A., Hosseinzadeh, H., Mohajeri, S. A., Rajabi, O., et al. (2017). A double-blind, randomized, placebo-controlled trial of saffron stigma (*Crocus sativus* L) in mothers suffering from mild-to-moderate postpartum depression. *Phytomedicine*, 36, 145–152.
- Tahvilian, N., Masoodi, M., Faghihi Kashani, A., Vafa, M., Aryaician, N., Heydarian, A., ... & Farsi, F. (2021). Effects of saffron supplementation on oxidative/antioxidant status and severity of disease in ulcerative colitis patients: A randomized, double-blind, placebo-controlled study. *Phytotherapy Research*, 35(2), 946–953.
- Tajaddini, A., Roshanravan, N., Mobasseri, M., Aeinehchi, A., Sefid-Mooye Azar, P., Hadi, A., & Ostadrahimi, A. (2021). Saffron improves life and sleep quality, glycaemic status, lipid profile and liver function in diabetic patients: A double-blind, placebo-controlled, randomised clinical trial. *International journal of clinical practice*, 75(8), e14334.
- Tajaddini, A., Roshanravan, N., Mobasseri, M., Haleem Al-qaim, Z., Hadi, A., Aeinehchi, A., ... & Ostadrahimi, A. (2023). The effect of saffron (*Crocus sativus* L.) on glycemia, lipid profile, and antioxidant status in patients with type-2 diabetes mellitus: A randomized placebo-controlled trial. *Phytotherapy Research*, 37(2), 388–398.
- Tu, J., He, Y., Zhang, H., Wang, J., Li, Z., Sun, H. (2023). Anti-tumor effect of *Crocus sativus* petals polysaccharides by reconstructing tumor micro-environment. *International Journal of Biological Macromolecules*, 248, 125878.
- Yaribeygi, H., Zare, V., Butler, A. E., Barreto, G. E., & Sahebkar, A. (2019). Antidiabetic potential of saffron and its active constituents. *Journal of Cellular Physiology*, 234(6), 8610–8617.

Kaynaklar

- ACOG. (2016). *Gebelik ve Postpartum Dönemde Fiziksel Aktivite ve Egzersiz*. Türk Maternal Fetal Tıp Derneği. <https://www.tmfpt.org/files/acog-diyor-ki/gebelikte-egzersiz-09092016.pdf>
- ACOG. (2020). *Physical Activity and Exercise During Pregnancy and the Postpartum Period*. <https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/committee-opinion/articles/2020/04/physical-activity-and-exercise-during-pregnancy-and-the-postpartum-period>
- Aktaş, S., Aksoy Derya, Y., & Toker, E. (Ed.). (2023). *A dan Z ye Temel Ebelik* (1. bs, 1-1). İstanbul Tıp Kitabevleri.
- ICM. (2024). *Essential Competencies for Midwifery Practice*. International Confederation of Midwives. <https://internationalmidwives.org/resources/essential-competencies-for-midwifery-practice/>
- Karaağaoğlu, N., & Eroğlu Samur, G. (2017). *Anne ve Çocuk Beslenmesi* (5. bs). Pegem Akademi.
- Morales-Prieto, D. M., Fuentes-Zacarias, P., Murrieta-Coxca, J. M., Gutierrez-Samudio, R. N., Favaro, R. R., Fitzgerald, J. S., & Markert, U. R. (2022). Smoking for two- effects of tobacco consumption on placenta. *Molecular Aspects of Medicine*, 87, 101023. <https://doi.org/10.1016/j.mam.2021.101023>
- Mutlu, E. N. Ç., & Güleröğlu, F. T. (2023). Effect of pregnancy symptoms on the sexual quality of life. *Revista Da Associação Médica Brasileira*, 69(8), e20230111. <https://doi.org/10.1590/1806-9282.20230111>
- Olives, J.-P., Elias-Billon, I., Barnier-Ripet, D., & Hospital, V. (2020). Negative influence of maternal smoking during pregnancy on infant outcomes. *Archives de Pédiatrie*, 27(4), 189-195. <https://doi.org/10.1016/j.arcped.2020.03.009>
- Özentürk, M. G., Yücel, U., & Meseri, R. (Ed.). (2019). *Ebelik ve Toplum Sağlığı* (1. bs). Ankara Nobel Tıp Kitabevleri.
- Popova, S., Dozet, D., Shield, K., Rehm, J., & Burd, L. (2021). Alcohol's Impact on the Fetus. *Nutrients*, 13(10), 3452. <https://doi.org/10.3390/nut13103452>
- Sağlık Bakanlığı. (2008). *Doğum Öncesi Bakım İzlem Protokolü Genelgesi 2008 / 13*. <https://www.saglik.gov.tr/TR-11104/dogum-oncesi-bakim-izlem-protokolu-genelgesi-2008--13.html>
- Sağlık Bakanlığı. (2018). *Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi*. <https://khgm-saglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR,42839/dogum-oncesi-bakim-yonetim-rehberi.html>
- Şahin, E., & Yazıcı, S. (Ed.). (2022). *Ebeveynliğe Hazırlık- Ebeler ve Hemşireler için* (1. bs). Nobel Akademik Yayıncılık.

- Şentürk Erenel, A., & Vural, G. (Ed.). (2021). *Hemşireler ve Ebeler İçin Perinatal Bakım* (1. bs). İstanbul Tıp Kitabevi.
- Ün Yıldırım, N., & Küçükkasap Cömert, T. (Ed.). (2021). *Sağlıkta Anne ve Çocuk* (1. bs). Hipokrat Yayınevi.
- WHO. (2017). *Proper maternal nutrition during pregnancy planning and pregnancy: A healthy start in life*. [https://www.who.int/europe/publications/m/item/proper-maternal-nutrition-during-pregnancy-planning-and-pregnancy--a-healthy-start-in-life-\(2017\)](https://www.who.int/europe/publications/m/item/proper-maternal-nutrition-during-pregnancy-planning-and-pregnancy--a-healthy-start-in-life-(2017))
- Yeşilçiçek Çalık, K., & Coşar Çetin, F. (Ed.). (2018a). *Ebeler ve Ebelik Öğrencileri için Doğum Öncesi Dönem II* (1. bs). İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Yeşilçiçek Çalık, K., & Coşar Çetin, F. (Ed.). (2018b). *Ebeler ve Ebelik Öğrencileri için Normal Doğum ve Sonrası Dönem* (1. bs). İstanbul Tıp Kitabevleri.
- Yücel, M. K. (2015). *Doğum ve Kadın Sağlığı*. Palme Yayıncılık.

Ebeveynler için Yenidoğan İşitme Taraması

Editör

Dr. Emre Söylemez

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Ebeveynler için Yenidoğan İştirme Taraması

Editor: Dr. Emre Söylemez

Language: Turkish

Publication Date: Ekim 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-930-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub489>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Söylemez, E. (ed) (2024). *Ebeveynler için Yenidoğan İştirme Taraması*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub489>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

1. Erbe C, Duncan A, Hawkins L, Terhune JM, Thomas JA. Introduction to Acoustic Terminology and Signal Processing. In: Erbe C, Thomas JA (eds) Exploring Animal Behavior Through Sound: Volume 1. Springer, Cham. 2022.
2. Natarajan N, Batts S, Stankovic KM. Noise-Induced Hearing Loss. *J Clin Med.* 2023;17;12(6):2347.
3. Sánchez López de Nava A, Lasrado S. Physiology, Ear. 2023 Aug 14. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023.
4. Masè M, Micarelli A, Strapazzon G. Hearables: New Perspectives and Pitfalls of In-Ear Devices for Physiological Monitoring. A Scoping Review. *Front Physiol.* 2020;16;11:568886.
5. Michels TC, Duffy MT, Rogers DJ. Hearing Loss in Adults: Differential Diagnosis and Treatment. *Am Fam Physician.* 2019;15;100(2):98-108.
6. Curhan G, Curhan S. 2016. In Epidemiology of Hearing Impairment. In: Popelka GR, Moore BCJ, Fay RR, Popper AR, editors. *Hearing Aids*, Vol. 56. Switzerland: ASA Press; p. 23.
7. Demir S, Sizer B. Yenidoğan işitme tarama programı verilerimizin değerlendirilmesi. *KBB-Forum.* 2021;20(4):210-215.

Kaynaklar

1. Organization WH. [02.03.2021]. Available from: <https://www.who.int/news/item/02-03-2021-who-1-in-4-people-projected-to-have-hearing-problems-by-2050>
2. Elbeltagy R. Prevalence of mild hearing loss in schoolchildren and its association with their school performance. *International Archives of Otorhinolaryngology*. 2020;24:e93-e8.
3. Halliday LF, Tuomainen O, Rosen S. Language Development and Impairment in Children With Mild to Moderate Sensorineural Hearing Loss. *J Speech Lang Hear Res*. 2017;60(6):1551-67. doi: 10.1044/2016_JSLHR-L-16-0297. PubMed PMID: 28547010.
4. Nittrouer S, Burton LT. The role of early language experience in the development of speech perception and phonological processing abilities: evidence from 5-year-olds with histories of otitis media with effusion and low socioeconomic status. *J Commun Disord*. 2005;38(1):29-63. doi: 10.1016/j.jcomdis.2004.03.006. PubMed PMID: 15475013.
5. Crandell CC. Speech recognition in noise by children with minimal degrees of sensorineural hearing loss. *Ear Hear*. 1993;14(3):210-6. doi: 10.1097/00003446-199306000-00008. PubMed PMID: 8344478.
6. Zussino J, Zupan B, Preston R. Speech, language, and literacy outcomes for children with mild to moderate hearing loss: A systematic review. *J Commun Disord*. 2022;99:106248. Epub 20220708. doi: 10.1016/j.jcomdis.2022.106248. PubMed PMID: 35843068.
7. Wilson BS, Tucci DL, Merson MH, O'Donoghue GM. Global hearing health care: new findings and perspectives. *Lancet*. 2017;390(10111):2503-15. Epub 20170710. doi: 10.1016/S0140-6736(17)31073-5. PubMed PMID: 28705460.
8. Elizabeth C, Flexer C. *Classroom accommodations for students with hearing impairment*. San Diego, CA: Plural Publishing, Inc; 2007.
9. Klatte M, Hellbrück J, Seidel J, Leistner P. Effects of classroom acoustics on performance and well-being in elementary school children: A field study. *Environment and Behavior*. 2010;42(5):659-92.
10. Bobsin LL, Houston KT. Communication Assessment and Intervention: Implications for Pediatric Hearing Loss. *Otolaryngol Clin North Am*. 2015;48(6):1081-95. Epub 20151009. doi: 10.1016/j.otc.2015.06.003. PubMed PMID: 26443489.
11. Sparrow K, Lind C, van Steenbrugge W. Gesture, communication, and adult acquired hearing loss. *J Commun Disord*. 2020;87:106030. Epub 20200708. doi: 10.1016/j.jcomdis.2020.106030. PubMed PMID: 32707420.

12. Ciorba A, Bianchini C, Pelucchi S, Pastore A. The impact of hearing loss on the quality of life of elderly adults. *Clin Interv Aging*. 2012;7:159-63. Epub 20120615. doi: 10.2147/CIA.S26059. PubMed PMID: 22791988; PubMed Central PMCID: PMC3393360.
13. Valtorta NK, Kanaan M, Gilbody S, Ronzi S, Hanratty B. Loneliness and social isolation as risk factors for coronary heart disease and stroke: systematic review and meta-analysis of longitudinal observational studies. *Heart*. 2016;102(13):1009-16.
14. Peplau LA, Perlman D. Loneliness: A sourcebook of current theory, research, and therapy. (No Title). 1982.
15. Pacala JT, Yuch B. Hearing deficits in the older patient: "I didn't notice anything". *jama*. 2012;307(11):1185-94.
16. Deal JA, Reed NS, Kravetz AD, Weinreich H, Yeh C, Lin FR, et al. Incident Hearing Loss and Comorbidity: A Longitudinal Administrative Claims Study. *JAMA Otolaryngol Head Neck Surg*. 2019;145(1):36-43. doi: 10.1001/jamaoto.2018.2876. PubMed PMID: 30419134; PubMed Central PMCID: PMC6439817.
17. Holt-Lunstad J, Smith TB, Layton JB. Social relationships and mortality risk: a meta-analytic review. *PLoS Med*. 2010;7(7):e1000316. Epub 20100727. doi: 10.1371/journal.pmed.1000316. PubMed PMID: 20668659; PubMed Central PMCID: PMC2910600.
18. Koole A, Nagtegaal AP, Homans NC, Hofman A, Baatenburg de Jong RJ, Goedegebure A. Using the Digits-In-Noise Test to Estimate Age-Related Hearing Loss. *Ear Hear*. 2016;37(5):508-13. doi: 10.1097/AUD.000000000000282. PubMed PMID: 26871876.
19. Croll PH, Vinke EJ, Armstrong NM, Licher S, Vernooij MW, Baatenburg de Jong RJ, et al. Hearing loss and cognitive decline in the general population: a prospective cohort study. *J Neurol*. 2021;268(3):860-71. Epub 20200910. doi: 10.1007/s00415-020-10208-8. PubMed PMID: 32910252; PubMed Central PMCID: PMC7914236.
20. Babajanian EE, Gurgel RK. Cognitive and behavioral effects of hearing loss. *Current Opinion in Otolaryngology & Head and Neck Surgery*. 2022;30(5):339-43.

Kaynaklar

1. Wilson JMG, Jungner G. Principles of Screening for Disease. Geneva: World Health Organization, 1968.
2. Wald NJ. Guidance on terminology. *J Med Screen* 1994;1;76.
3. Pollitt RJ, International perspectives on newborn screening. *Inherit Metab Dis.* 2006;29:390-6.
4. Driscoll CJ, McPherson B, Newborn Screening; History, principles, and analysis. In: (ed: Driscoll CJ, McPherson B). *Newborn Screening Systems The Complete Perspective.* 2010, San Diago: Plural Publishing, s:3-22.
5. Kemalöglu Y. K. Yenidoğan İşitme Taramaları. Ed. Belgin E, Şahlı S. *Temel Odyoloji.* 2015. Güneş Tıp Kitabevleri s.191-217.
6. Alyar G. Ulusal yenidoğan tarama programının güçlendirilmesi.” 9. uluslararası mardin artuklu bilimsel araştırmalar kongresi. Mardin, Turkey, pp.323, 2023
7. Ovalı PDF. Yenidoğan Taramaları. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi.* 2019; 11(4): 193-199.)
8. Sağlık Bakanlığı. Halk Sağlığı Genel Merkezi. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/programlar/tarama-programlari.html> (Erişim tarihi: 17.12.2023).
9. Neumann K, Euler HA, Chadha S, White KR. A survey on the global status of newborn and infant hearing screening. *Journal of Early Hearing Detection and Intervention.* 2020;5(2):63-84.
10. Korver AM, Smith RJ, Van Camp G, Schleiss MR, Bitner-Glindzicz MA, Lustig LR, Usami SI, Boudewyns AN. Congenital hearing loss. *Nat Rev Dis Primers.* 2017;3:16094.
11. Altıaylık Ozer P, Kabatas EU, Ertugrul GT, Kurtul BE, Kaygusuz U, Karataylı Ozgursoy S. Ocular Disorders in Turkish Children with Sensorineural Hearing Loss: A Cross-Sectional Study and Literature Review. *Semin Ophthalmol.* 2018;33(2):155-160.
12. Sağlık Bakanlığı. Halk Sağlığı Genel Merkezi. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler/ulusal-isitme-tarama-programi.html>. (Erişim tarihi: 17.12.2023).
13. American Academy of Pediatrics, Joint Committee on Infant Hearing. Year 2007 position statement: Principles and guidelines for early hearing detection and intervention programs. *Pediatrics.* 2007 Oct;120(4):898-921. doi: 10.1542/peds.2007-2333. PMID: 17908777.
14. Gellrich D, Gröger M, Echternach M, Eder K, Huber P. Neonatal hearing screening - does failure in TEOAE screening matter when the AABR test is passed? *Eur Arch Otorhinolaryngol.* 2023.

15. Sağlık Bakanlığı. Halk Sağlığı Genel Merkezi. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk-ergen-sagligi-db/Programlar/Guncel_Test_Protokolu_.pdf (Erişim tarihi: 17.12.2023).
16. Martınez-Cruz CF, Poblano A, Garcıa-Alonso Themann P. Changes in tonal audiometry in children with progressive sensorineural hearing loss and history of Neonatal Intensive Care Unit discharge. A 20 year long-term follow-up. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol.* 2017;101:235-240.
17. Lang-Roth R. Hearing impairment and language delay in infants: Diagnostics and genetics. *GMS Curr Top Otorhinolaryngol Head Neck Surg.* 2014;1;13:

Kaynaklar

1. Nadol Jr, J. B. (1993). Hearing loss. *New England Journal of Medicine*, 329(15), 1092-1102.
2. Singh, V. (2015). Newborn hearing screening: present scenario. *Indian Journal of Community Medicine*, 40(1), 62-65.
3. Madell, J. R., & Flexer, C. A. (2008). Pediatric audiology: Diagnosis, technology, and management. (*No Title*).
4. Johnson JL, White KR, Widen JE, Gravel JS, James M, Kennalley T, Holstrom J. A multicenter evaluation of how many infants with permanent hearing loss pass a two-stage otoacoustic emissions/automated auditory brainstem response newborn hearing screening protocol. *Pediatrics*. 2005; 116(3): 663-672.
5. Karaca, Ç. T., Toros, S. Z., Naiboğlu, B., Verim, A., & Çelebi, Ş. (2014). Yenidoğan İşitme Taraması Sonuçlarımız. *Van Tıp Dergisi*, 21(2), 67-71.
6. Vohr, B. R., Carty, L. M., Moore, P. E., & Letourneau, K. (1998). The Rhode Island hearing assessment program: experience with statewide hearing screening (1993-1996). *The Journal of pediatrics*, 133(3), 353-357.
7. Joint Committee on Infant Hearing. Year 2007 position statement: Principles and guidelines for early hearing detection and intervention programs. *Pediatrics*. 2007; 120(4): 898-921.
8. Hull, R. H. (2014). *Introduction to aural rehabilitation*. Plural Publishing.
9. Yoshinaga-Itano, C. (2003). Early intervention after universal neonatal hearing screening: impact on outcomes. *Mental retardation and developmental disabilities research reviews*, 9(4), 252-266.
10. Sağlık Bakanlığı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/tarama-programlari/yenidoğan-isitme-taramasi-programi.html> (Erişim Tarihi: 20.11.2023).
11. Joint Committee on Infant Hearing. Year 2019 position statement: Principles and guidelines for early hearing detection and intervention programs. *Pediatrics*. 2019; 4(2): 1-44.
12. Healthy Hearing: <https://www.healthyhearing.com/report/52411-Newborn-hearing-loss-from-prevention-to-intervention> (Erişim tarihi 24.06.2024)
13. Willems PJ. Genetic causes of hearing loss. *N Engl J Med*. 2000 Apr 13;342(15):1101-9. doi: 10.1056/NEJM200004133421506. PMID: 10760311.
14. Hereditary Hearing Loss Homepage.<https://hereditaryhearingloss.org/> (Erişim Tarihi: 09.06. 2024)
15. Twigg SR, Wilkie AO. New insights into craniofacial malformations. *Hum Mol Genet*. 2015;15;24(R1):R50-9.

16. Richtsmeier, J. T. (1988). Craniofacial growth in Apert syndrome as measured by finite-element scaling analysis. *Cells Tissues Organs*, 133(1), 50-56.
17. Erdem S, Fazliogullari Z, Ural A, Karabulut AK, Unver Dogan N. External ear anatomy and variations in neonates. *Congenital Anomalies*. 2022;62(5):208-216.
18. National Health Service. <https://www.nhs.uk/conditions/cleft-lip-and-palate/> (Erişim Tarihi: 20.11.2023).
19. Truong MT, Liu YCC, Kohn J, Chinnadurai S, Zopf DA, Tribble M, Chang KW. Integrated microtia and aural atresia management. *Frontiers in Surgery*, 2022;9: 2021.
20. Al-Ani, R. M. (2023). Various aspects of hearing loss in newborns: A narrative review. *World Journal of Clinical Pediatrics*, 12(3), 86.
21. Sharma, A., Leaf, J. M., Thomas, S., Cane, C., Stuart, C., Tremlett, C., ... & Clarke, P. (2022). Sensorineural hearing loss after neonatal meningitis: a single-centre retrospective study. *BMJ Paediatrics Open*, 6(1).
22. Borg, E. (1997). Perinatal asphyxia, hypoxia, ischemia and hearing loss: an overview. *Scandinavian audiology*, 26(2), 77-91.
23. Federspil, P., Schatzle, W., Tiesler, E. Pharmacokinetics and ototoxicity of gentamicin, tobramycin and amikacin. *J Infect Dis* 1976;134:Suppl:S200-S205
24. Boskabadi, H., Zakerihamidi, M., Moradi, A., & Bakhshae, M. (2018). Risk factors for sensorineural hearing loss in neonatal hyperbilirubine-mia. *Iranian journal of otorhinolaryngology*, 30(99), 195.
25. Lasky, R. E., Wiorek, L., & Becker, T. R. (1998). Hearing loss in survivors of neonatal extracorporeal membrane oxygenation (ECMO) therapy and high-frequency oscillatory (HFO) therapy. *Journal of the American Academy of Audiology*, 9(1).
26. Belanger, B. G., & Lui, F. (2019). Embryology, teratology TORCH.
27. Niemann, S., Greenstein, D., & David, D. (2004). *Helping Children Who Are Deaf. The Hesperian Foundation. Berkely, California, USA.*

Kaynaklar

1. Tuz D. Bebek ve Çocuklarda Odyolojik Değerlendirmede Önemli Hususlar. In Genç A, Gökdoğan Ç, editors. *Pediyatrik Odyoloji*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2022. p. 132-138.
2. Şekil 1. <https://www.slideshare.net/safowa/procedure-of-hearing-assessment-234914199>
3. Tuz D. Davranım Gözlem Odyometrisi. In Genç A, Gökdoğan Ç, editors. *Pediyatrik Odyoloji*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2022. p. 141-149.
4. Tuz D. Görsel Pekiştiren Odyometrisi. In Genç A, Gökdoğan Ç, editors. *Pediyatrik Odyoloji*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2022. p. 151-157.
5. Şekil 2. <https://www.aceaudiology.com.au/hearing-tests-for-children/visual-reinforcement-audiometry/>
6. Batuk M. Pediyatrik İşitme Değerlendirmesi. In Sennaroğlu G, Yücel E, Türkyılmaz MD, Çiçek-Çınar B, Batuk M, editors. *Odyoloji Klinik Uygulama Protokolleri*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2018. p. 21-32.
7. Altın B. Akustik İmmitans Ölçüm Protokolü. In Sennaroğlu G, Yücel E, Türkyılmaz MD, Çiçek-Çınar B, Batuk M, editors. *Odyoloji Klinik Uygulama Protokolleri*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2018. p. 41-50.
8. Kırkım G. İmmitansmetrik Değerlendirme Yöntemleri. In Belgin E, Şahlı S, editors. *Temel Odyoloji*. Güneş Tıp Kitabevleri; 2015. p. 105-112.
9. Şekil 3. <https://www.sphearclinic.com/testing-diagnostics/tympanometry/>
10. Şekil 4. <https://www.halodoc.com/artikel/2-jenis-otoacoustic-emissions-oae-yang-perlu-diketahui>
11. Karabekiroğlu F. Otoakustik Emisyonlar. In Öğüt MF, Kırkım G, Başak S, editors. *Tüm Yönleriyle Odyoloji*. US Akademi; 2021. p. 319-330.
12. Muş N, Özdamar Ö. İşitsel Beyin Sapı Cevaplarının Oluşma Mekanizması. In, Muş N, Özdamar Ö, editors. *İşitsel Beyin Sapı Cevapları/ Temel Bilgiler ve Klinik Uygulamaları*. Gülhane Askeri Tıp Akademisi; 1996. p. 59-64.
13. Cesur S. Bebek ve Çocuklarda İşitsel Uyarılmış Potansiyeller. *Pediyatrik Odyoloji*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2022. p. 194-224
14. Çıprut A, Yüksel M. İşitsel Beyin Sapı Cevabı. In Öğüt MF, Kırkım G, Başak S, editors. *Tüm Yönleriyle Odyoloji*. US Akademi; 2021. p. 213-240.
15. Yaralı M. İşitsel Beyinsapı Cevapları (İBC) ve Elektrokokleografi. In Sennaroğlu G, Yücel E, Türkyılmaz MD, Çiçek-Çınar B, Batuk M, editors. *Odyoloji Klinik Uygulama Protokolleri*. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2018. p. 51-64.
16. Muş N, Özdamar Ö. İşitsel Beyin Sapı Cevaplarının Normal Değişimleri. In, Muş N, Özdamar Ö, editors. *İşitsel Beyin Sapı Cevapları/ Temel Bilgiler ve Klinik Uygulamaları*. Gülhane Askeri Tıp Akademisi; 1996. p. 69-91.

Kaynaklar

1. American Speech-Language-Hearing Association. Hearing Loss [cited 2023 13.12]. Available from: <https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/hearing-loss-in-children/>.
2. Rosenfeld RM, Shin JJ, Schwartz SR, Coggins R, Gagnon L, Hackell JM, et al. Clinical practice guideline: otitis media with effusion (update). *Otolaryngology–Head and Neck Surgery*. 2016;154(1_suppl):S1-S41.
3. National Institutes on Deafness and Other Communication Disorders. Hearing Aids [cited 2023 11.11]. Available from: <https://www.nidcd.nih.gov/health/hearing-aids>.
4. Reinfeldt S, Håkansson B, Taghavi H, Eeg-Olofsson M. New developments in bone-conduction hearing implants: a review. *Medical Devices: Evidence and Research*. 2015;79-93.
5. Westerkull P. AN ADHESIVE BONE CONDUCTION SYSTEM, AD-HEAR, A NEW TREATMENT OPTION FOR CONDUCTIVE HEARING LOSSES. *Journal of Hearing Science*. 2018;8(2).
6. Channer GA, Eshraghi AA, Xue-zhong L. Middle ear implants: historical and futuristic perspective. *Journal of Otology*. 2011;6(2):10-8.
7. Müdürlüğü SBHSG. Ulusal yenidoğan işitme tarama uygulama rehberi. 2019.
8. Cook JA, Hawkins DB, editors. Hearing loss and hearing aid treatment options. *Mayo Clinic Proceedings*; 2006: Elsevier.
9. Michels TC, Duffy MT, Rogers DJ. Hearing loss in adults: differential diagnosis and treatment. *American family physician*. 2019;100(2):98-108.
10. Hoppe U, Hesse G. Hearing aids: indications, technology, adaptation, and quality control. *GMS current topics in otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery*. 2017;16.
11. Zeng F-G, Rebscher S, Harrison W, Sun X, Feng H. Cochlear implants: system design, integration, and evaluation. *IEEE reviews in biomedical engineering*. 2008;1:115-42.
12. Manrique M, Cervera-Paz FJ, Huarte A, Molina M. Prospective long-term auditory results of cochlear implantation in prelinguistically deafened children: the importance of early implantation. *Acta Otolaryngologica Supplementum*. 2004;55-63.
13. Loy B, Warner-Czyz AD, Tong L, Tobey EA, Roland PS. The children speak: an examination of the quality of life of pediatric cochlear implant users. *Otolaryngology—Head and Neck Surgery*. 2010;142(2):247-53.
14. Sennaroglu L, Sennaroglu G, Atay G. Auditory brainstem implantation in children. *Current Otorhinolaryngology Reports*. 2013;1:80-91.

15. Kim JS, Kim CH. A review of assistive listening device and digital wireless technology for hearing instruments. *Korean Journal of Audiology*. 2014;18(3):105.
16. Patel R, Hoare DJ, Willis KR, Tabraiz S, Bateman P, Thornton SK. Characterisation of the treatment provided for children with unilateral hearing loss. *Frontiers in Pediatrics*.11:1197713.
17. Boothroyd A. Aural rehabilitation as comprehensive hearing health care. *Perspectives of the ASHA Special Interest Groups*. 2017;2(7):31-8.
18. Wrobel C, Zafeiriou M-P, Moser T. Understanding and treating paediatric hearing impairment. *EBioMedicine*. 2021;63.

Kaynaklar

1. Year 2019 Position Statement: Principles and Guidelines for Early Hearing Detection and Intervention Programs 2019.
2. Madell JR, Flexer CA. *Pediatric Audiology: Diagnosis, Technology, and Management*: Thieme; 2008.
3. Bagatto M, Moodie S, Brown C, Malandrino A, Richert F, Clench D, et al. Prescribing and verifying hearing aids applying the American Academy of Audiology Pediatric Amplification Guideline: protocols and outcomes from the Ontario Infant Hearing Program. *Journal of the American Academy of Audiology*. 2016;27(03):188-203.
4. Verhagen CVM, Hol MKS, Coppens-Schellekens W, Snik AFM, Cremers CWRJ. The Baha Softband: A new treatment for young children with bilateral congenital aural atresia. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*. 2008;72(10):1455-9.
5. Masur EF, Flynn V, Olson J. Infants' background television exposure during play: Negative relations to the quantity and quality of mothers' speech and infants' vocabulary acquisition. *First Language*. 2016;36(2):109-23.
6. Madigan S, McArthur BA, Anhorn C, Eirich R, Christakis DA. Associations between screen use and child language skills: a systematic review and meta-analysis. *JAMA pediatrics*. 2020;174(7):665-75.
7. Wiley S, Meinzen-Derr J. Use of the ages and stages questionnaire in young children who are deaf/hard of hearing as a screening for additional disabilities. *Early human development*. 2013;89(5):295-300.
8. Sharma SD, Cushing SL, Papsin BC, Gordon KA. Hearing and speech benefits of cochlear implantation in children: A review of the literature. *International journal of pediatric otorhinolaryngology*. 2020;133:109984.
9. Wie OB, von Koss Torkildsen J, Schaubert S, Busch T, Litovsky R. Long-term language development in children with early simultaneous bilateral cochlear implants. *Ear and hearing*. 2020;41(5):1294.
10. Wiley S, Meinzen-Derr J, Choo D. Auditory skills development among children with developmental delays and cochlear implants. *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*. 2008;117(10):711-8.
11. Nikolopoulos TP, Archbold SM, Wever CC, Lloyd H. Speech production in deaf implanted children with additional disabilities and comparison with age-equivalent implanted children without such disorders. *International journal of pediatric otorhinolaryngology*. 2008;72(12):1823-8.
12. Nasralla HR, Montefusco AM, Hoshino ACH, Samuel PA, Magalhães ATdM, Goffi-Gomez MVS, et al. Benefit of cochlear implantation in children with multiple-handicaps: parent's perspective. *International Archives of Otorhinolaryngology*. 2018;22(04):415-27.

13. Mesallam TA, Yousef M, Almasaad A. Auditory and language skills development after cochlear implantation in children with multiple disabilities. *European archives of oto-rhino-laryngology*. 2019;276:49-55.
14. Eskander A, Gordon KA, Kadhim L, Papaioannou V, Cushing SL, James AL, et al. Low pediatric cochlear implant failure rate: contributing factors in large-volume practice. *Archives of Otolaryngology–Head & Neck Surgery*. 2011;137(12):1190-6.
15. Blanchard M, Thierry B, Glynn F, De Lamaze A, Garabédian EN, Loundon N. Cochlear implant failure and revision surgery in pediatric population. *Annals of Otology, Rhinology & Laryngology*. 2015;124(3):227-31.
16. Easwar V, Sanfilippo J, Papsin B, Gordon K. Factors affecting daily cochlear implant use in children: Datalogging evidence. *Journal of the American Academy of Audiology*. 2016;27(10):824-38.

Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar

Editör:

Doç. Dr. Önder Baltacı

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar

Current Research in Educational Sciences

Editor: Doç. Dr. Önder Baltacı

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-878-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub429>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Baltacı, Ö. (ed) (2024). *Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub383>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akbaş, A. ve Bozkurt Bostancı, A. (2019). Öğretmenlerin örgütsel politika algıları ile duygusal emek düzeyleri arasındaki ilişki. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 44- 63.
- Ashforth, B. E. ve Humphrey, R. H. (1993). Emotional labor in service roles: The influence of identity. *Academy of Management Review*, 18(1), 88-115.
- Aslan, H. ve Mert, İ. S. (2019). Çalışanların duygusal emek düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 22(2), 713-728.
- Ay, G. ve Çelik, M. (2022). Duygusal sermayenin duygusal emek üzerindeki etkisinde pozitif duygu durumunun aracılık rolü. *European Journal of Managerial Research Dergisi*, 6(11), 1-14.
- Basım, H. N. ve Beğenirbaş, M. (2012). Çalışma yaşamında duygusal emek: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Yönetim ve Ekonomi*, 19(1), 77-90.
- Beğenirbaş, M. ve Meydan, C. H. (2012). Duygusal emeğin örgütsel vatandaşlık davranışıyla ilişkisi: Öğretmenler üzerinde bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 159-181.
- Beğenirbaş, M. ve Yalçın, R. C. (2012). Öğretmenlerin kişilik özelliklerinin duygusal emek gösterimlerine etkileri. *Çag University Journal of Social Sciences*, 9(1), 47-65.
- Bıyık, Y. ve Aydoğan, E. (2014). Duygusal emek ile örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi: Bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 159-180.
- Biçkes, D., Yılmaz, C., Demirtaş, Ö. ve Uğur, A. (2014). Duygusal emek ile iş tatmini arasındaki ilişkide psikolojik sermayenin aracılık rolü: Bir alan çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(2), 97-122.
- Çelik, M. ve Turunç, Ö. (2011). Duygusal emek ve psikolojik sıkıntı: iş-aile çatışmasının aracılık etkisi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 40(2), 226-250.
- Eroğlu, Ş. G. (2014). Örgütlerde duygusal emek ve tükenmişlik ilişkisi üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 147-160.
- Ertürk, A., Keskinliç Kara, S. B., Zafer Güneş, D. (2016). Duygusal emek ve psikolojik iyi oluş: Bir yordayıcı olarak yönetsel destek algısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1723-1744.
- Göktaş Kulualp, H. ve Sarı, Ö. (2018). Duygusal emek: Okul öncesi öğretmenleri üzerine bir içerik analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(4), 1167-1181.

- Grandey, A. A. (2000) Emotional regulation in the workplace: A new way to conceptualize emotional labor. *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(1), 95.
- Güğerçin, U. (2019). Duygusal emeğin duygusal tükenme üzerindeki etkisi: Özbenlik çelişki teorisi çerçevesinde bir analiz. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(20), 179-194.
- Hochschild, A. R. (1983). *The managed hearth: commercialization of human feeling*. berkeley, CA: University of California Pres. 1983.
- Karaman, N. (2017). Çalışma yaşamında duygusal emek. *İş ve Hayat*, 3(5), 30-56.
- Kart, E. (2011). Bir duygu yönetimi süreci olarak duygusal emeğin çalışanlar üzerindeki etkisi. *Çalışma ve Toplum*, 3(30), 215-230.
- Kaya, U. ve Özhan, Ç. K. (2012). Duygusal emek ve tükenmişlik ilişkisi: Turist rehberleri üzerine bir araştırma. *Journal of Labour Relations*, 3(2), 109-130.
- Keleş, Y. ve Tuna, M. (2018). Turizm işletmelerinde duygusal emek: Eleştirel bir yaklaşım. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(2), 129-140.
- Mavi, D. (2020). *Yönetici rolleri, örgüt iklimi ve duygusal emek arasındaki ilişkilere yönelik öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ortaç, Ş. H. (2019). *Duygusal emek ve tükenmişlik: Değişirici dönüştürücü liderliğin rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Önal, G. (2019). *Öğretmenlerin duygusal emek düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özkaplan, N. (2009). Duygusal emek ve kadın işi/erkek işi. *Çalışma ve Toplum*, 2(21), 15-23.
- Pala, T. ve Sürgevil, O. (2016). Duygusal emek ölçeği: Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Ege Akademik Bakış*, 16(4), 773-787.
- Polatçı, S. ve Özyer, K. (2015). Duygusal emek stratejilerinin duygusal zekânın tükenmişliğe etkisindeki aracılık rolü. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2015, 15(3), 131-156.
- Polatkan, N. N. (2016). *Ortaokul öğretmenlerinin duygusal emek davranışları ile iş doyumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Savaş, A. C. (2012). *İlköğretim okul müdürlerinin duygusal zekâ ve duygusal emek yeterliklerinin öğretmenlerin iş doyumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

- Seçer, H. Ş. (2005). Çalışma yaşamında duygular ve duygusal emek: Sosyoloji, psikoloji ve örgüt teorisi açısından bir değerlendirme. *Journal of Social Policy Conferences*, 0(50), 813-834.
- Sevinç Altaş, S. ve Özişli, Ö. (2021). Duygusal emek ile iş tatmini ve bireysel performans arasındaki ilişki. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(76), 862-872.
- Ünal, U. (2017). *Turist rehberlerinin duygusal emek düzeyi ve işe yabancılaşmalarının tükenmişlik üzerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Yeşil, S. ve Mavi, Y. (2018). Duygusal emeğin etkilediği faktörler üzerine bir alan araştırması. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 29-44.
- Yürür, Ş. ve Ünlü, O. (2011). Duygusal emek, duygusal tükenme ve işten ayrılma niyeti ilişkisi. *“İşGüç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13(2), 81-104.

Kaynakça

- Ada, S. ve Sözen, E. (2021). Sosyal bilgiler dersinde kavram karikatürü kullanımının öğrenci başarısına etkisi. *International Journal of Geography and Geography Education*, (44), 161-175. DOI: <https://doi.org/10.32003/igge.908348>
- Akkus, Z. ve Aslan, H. (2013). Sosyal bilgiler dersinde oyunlarla kavram öğretimi. *International Journal of Social Science Research*, 2(2), 61-77.
- Alkar, E. ve Yalçın, A. (2023). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler programında yer alan coğrafi soyut kavramlara yönelik bilişsel yapılarını keşfetmek. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(3), 557-567. DOI: <https://dx.doi.org/10.30703/cije.1216057>
- Alkar, E. ve Yılmaz Derin, S. (2023). 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki temel kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanlışları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(87), 1240-1256. DOI: <https://doi.org/10.17755/esosder.1276117>
- Alkış, S. (2005). İlköğretim birinci kademe sosyal bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili kavramların belirlenmesi (2004 programına göre). *Marmara Coğrafya Dergisi* (11), 83-92.
- Altıntaş, G. ve Altıntaş, S. (2008). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde “kavram haritası” kullanımının öğrenci akademik başarısı üzerindeki etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 61-66.
- Bal, M. S. ve Akış, A. (2010). Sosyal bilgiler dersi “insanlar ve yönetim” ünitesinde karşılaşılan kavram yanlışları. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(4), 2061-2070.
- Berg, B. L. ve Lune H. (2016). Giriş. A. Arı (Çev. Ed.) ve M. Koçyiğit (Çev.). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Orijinal eserin yayın tarihi 5. Baskı, s. 11-31) içinde. Eğitim Yayınevi (2016, 9. Baskı).
- Çal Pektaş, Ü. T. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin literatürdeki sosyal bilgiler dersi kavram yanlışlarına ilişkin görüşleri. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 4(2), 102-120. DOI: <https://doi.org/10.47503/jirss.1015043>
- Çamurcu, H., Toygur, H. ve Atmaca, D. (2022). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve sosyal bilgiler ders kitaplarında coğrafi konum kavramının değerlendirilmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 3(1), 1-7.
- Çelik, M. E. ve Yıldırım G. (2022). Sosyal bilgiler 5., 6. ve 7. sınıf ders kitaplarının kavram haritaları açısından incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2022(18), 208-221. DOI: <https://doi.org/10.46778/goputeb.969291>
- Çelikkaya, T. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç ve materyal kullanımının önemi. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s. 37-65) içinde. Pegem Akademi.

- Demirkaya, H. ve Karacan, H. (2016). Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki bazı coğrafi kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanlışları. *International Journal of Field Education*, 2(2), 38-57.
- Dündar, H. (2011). Sosyal bilgilerde kavram öğretimi. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* (s. 309-342) içinde. Pegem Akademi.
- Kaçar, T. ve Bulut, B. (2020). Sosyal bilgiler öğretim programı ve 4-7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının coğrafya kavramları bağlamında değerlendirilmesi. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 652-679. DOI: 10.33437/ksusbd.738637
- Kaya, K. (2019). Yeni sosyal bilgiler programı ve ders kitaplarında turizm kavramı. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (43), 173-194.
- Martorella, P. H. (1986). Teaching concepts. In James, M.C. (Ed.), *Classroom Teaching Skills*. Healy and Company.
- MEB, (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6, 7. sınıflar)*. Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2021). Giriş. S. Akbaba Altun & A. Ersoy (Çev. Ed.) ve A. Ç. Kılınc (Çev.). Genişletilmiş bir kaynak kitap: nitel veri analizi (4. baskı, s. 1-15) içinde. Pegem Akademi. (Orijinal eserin yayın tarihi 1994, 2. baskı).
- Pala, F. (2018). 7. Sınıf sosyal bilgiler dersi yaşayan demokrasi ünitesinde geçen kavramların anlaşılma düzeyi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 22-36.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırmada stratejik temalar. M. Bütün & S. B. Demir (Çev. Ed.) ve Y. Dede & F. I. Bilican (Çev.). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (2. baskı, s. 37-74) içinde. Pegem Akademi. (Orijinal eserin yayın tarihi 2001, 3. baskı).
- Polat, S. ve Çalış, A. (2019). 6. sınıf sosyal bilgiler dersindeki bazı kavramların algılanışları ve kavram yanlışları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(4), 2057-2072.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* (s. 1-18) içinde. Pegem Akademi.
- Tokcan, H. (2015). *Sosyal bilgilerde kavram öğretimi*. Pegem Akademi.
- Tokcan, H. ve Alkan, G. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-19.
- Tokcan, H. ve Yesari, B. (2019). Kavram bulmacalarının 6. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler başarısına etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(2), 523-534.

- Ulu Kalın, Ö. ve Şahin, İ. F. (2017). Sosyal bilgiler dersi 4. sınıf için tasarlanan 'insanlar ve yönetim' ünitesinde geçen kavramlara yönelik öğrenci algıları. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 48-69.
- Ünal, F. ve Er, H. (2017). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde öğretimi zor olan soyut kavramlara ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 6-24.
- Üstündağ Şener, N. ve Başkan, Z. (2021). Sosyal bilgiler dersinde geçen kavramlara yönelik mülteci öğrencilerin algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 595-612.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Kaynakça

- Acat, B., Demiral, H. & Arın, A. (2008). Okuma alışkanlığı göstergelerine göre ilköğretim öğrencilerinin durumları. *Türkçe Öğretimi Kongresi (18-20 Mayıs)*. Erişim Adresi: <https://www.academia.edu>
- Aksoy, E. (2014). *İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Aksoy, E. & Öztürk, D. S. (2018). Öğrencilerdeki okuma alışkanlığının öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(1), 143-184.
- Aksu, D. (2014). İlkokullardaki sınıf kütüphanelerinin oluşturulması ve kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 27-45.
- Akyol, H. (2014). *Okuma*. A. Kırkkılıç ve H. Akyol (Ed.). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (4. Baskı) içinde (s. 15-48). Pegem A Yayıncılık.
- Altunbay, M. & Uslu Üstten, A. (2020). Okuma kültürünün bir göstergesi olarak kitaplık ve kütüphane kullanımı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 916-930.
- Arıcı, A. F. (2018). *Çocuk edebiyatı ve kültürü* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Arslan, G., & Kargı, T. (2021). Öğretmenlerin kitap önerisinde kullandıkları ölçütlerin çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(4), 567-588.
- Bayis, S. (2010). *4., 5., 6., 7. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma ve kütüphane kullanım alışkanlıklarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Belet, Ş. D. & Suna, Ç. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ile okuma ilgi alışkanlık düzeyleri arasındaki ilişki*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (211-218). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Can, A. (2019). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Çoban, A. & Oral, B. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri ile ilgili temel kavramlar. B. Oral ve A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (1. Baskı) içinde (ss. 1-27). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çocuk Vakfı (2006). *Türkiye'nin okuma alışkanlığı karnesi*. Erişim adresi: <https://www.cocukvakfi.org.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2022
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını yazın eğitimine atılan ilk adım*. Tudem Yayıncılık.

- Duran, E., & Sezgin, B. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve ilgilerinin belirlenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Türkic*, 2(4),1649-1662.
- Dursunoğlu, H. (2015). Çocuk- edebiyat ve çocuk edebiyatı. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (5. Baskı) (ss. 1-33). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erdal, K. (2015). Çocuk edebiyatının kaynakları. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı) içinde (ss. 69-200). Pegem Akademi.
- Erkuş, A. (2021). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Seçkin Yayıncılık.
- Gökçe, E. (2012). İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (ss. 825-833). Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Gülyüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı* (4. Baskı). Edge Akademi.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 119-128.
- Hughes-Hassell, S. & Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal Of Adolescent & Adult Literacy*, September, 51(1), 22-33.
- İnce Samur, A. Ö. (2017). Okuma kültürü edinme sürecinde “İlkokul dönemi (6-10Yaş)”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(50), 209-230.
- İnce Samur, A. Ö. (2018). Okuma kültürü edinme sürecinde hangi kitaplardan nasıl yararlanılmalıdır? *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(4), 343-363.
- İşcan, A., Arıkan, İ. B. & Küçükaydın M. A. (2013). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya ilişkin tutumları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 1-16.
- Karademir, M. & Gürsoy, B. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), (247-282).
- Karakuş, I. Ş. (2006). *Çocuk edebiyatı ürünlerinin okuma gelişimine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı* (3. Baskı). Tekağaç Eylül Yayınları.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı* (7. Baskı). Kök Yayıncılık.
- MEB. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018). https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf Erişim tarihi: 26/06/2022

- Memiş, A. & Bozkurt M. (2014). İlköğretim okulu 4.sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik algıları. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 2, 193-203.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı* (10. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Öztürk, S. D. & Aksoy, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 562-591.
- Pilten, G. & Tolğay, N. (2016). Sınıf kütüphanelerinin yeterliliklerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 15(2), 344-366.
- Samur, A. Ö. & Çiftçi, Y. (2019). Ailelerin nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yetkinlikleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 237-354.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat* (10. Baskı). Tudem Yayınları.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Şahin, A., Turan, L., Dursunoğlu, H. & Celepoğlu, A. (2015). Çocuk-edebiyat ev çocuk edebiyatı. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı) içinde (ss. 3-33). Pegem Akademi.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi*, 780, 12-31.
- Yekeler Gökmen, A. D. & Aktaş, N. (2021). İlkokul öğrencilerinin farklı metin türlerine yönelik soru sorma becerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 726-739.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yurtbakan, E. (2017). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

KAYNAKÇA

- Anayasa Mahkemesi Kararları, **Resmi Gazete**, 17 Aralık 1970, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13697.pdf> .(5.12.2023)
- Aksoy, Muammer (1974), **Devrimci Öğretmenin Kıyımı ve Mücadelesi -1,**, Ankara: Gündoğan Yay.
- Altunya, Niyazi (1998), Türkiye’de **Öğretmen Örgütlenmesi 1908-1998**, Ankara: Ürün Yay.
- Aydın, İsmail (2016), **TÖB-DER Tarihi**, Ankara: Eğitim Sen Yay.
- Koç, Yıldırım (2015), **Türkiye Öğretmenler Sendikası (1965-1971)**, Bursa: Kuzgun Kitap.
- TÖS Dosyası: Uçurumun Kenarındaki Türkiye Cilt 1**, Ankara: Töre-Devlet Yayınları, 1973.
- Akın, İlhan (1966), “Dernek Kurma Özgürlüğü”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.32, S. 2-4, Ocak 1966, s.474-486.
- Başar, Mustafa; Aydın. Şengül Büyükbay (2019), “Adalet Partisinin İktidarda Olduğu Dönemde (1965-1971) Öğretmen Sendikalarının Faaliyetlerinin Türk Basınındaki Yansımaları” Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, S.34 s.239-251.
- Buyruk, Halil (2015), “Profesyonizm ve Sendikacılık İkiliği Ekseninde Türkiye Öğretmen Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme”, Çalışma ve Toplum Dergisi, S.47, s.151-182.
- Eraslan, Levent (2012), “Günümüz Öğretmen Sendikacılığının Değerlendirilmesi”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi, C.1, S.1, s.59-72.
- Mahiroğulları, Adnan (2005), “Gelişim Süreci ve Yasal Çerçevesiyle Türkiye’de Memur Sendikacılığı”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, C.55, S.1, s.143-189.
- Darı, Abdülhakim Bahadır (2012), Türkiye’de Memur Sendikacılığı Kamu-Sen Örneği, Marmara Üniversitesi SBE Çalışma Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gemici, Yusuf (2008), Eğitimde Sendika-Yönetim İlişkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Yıldırım, Hidayet (2013), Türkiye’de Öğretmen Örgütlenmeleri, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- “143 Sanıklı TÖS Davası Başladı”, Milliyet, 26.10.1971, http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/Rf6Y9gjQENov1eCaXb3w_x3_Dx3D_, (30.11.2023), ss. 1-9.
- 1961 Anayasası, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm>

- Aydınlık, “TÖS ‘ün Büyük Öğretmen Boykotu ve Dersler”, <https://www.aydinlik.com.tr/tos-un-buyuk-ogretmen-boykotu-ve-dersler-ozgurluk-meydani-aralik-2019>.
- Can Şafak, “Tös Tarihinden Bir Yaprak: Büyük Eğitim Yürüyüşü (15Şubat 1969)”, 20 Mayıs 2010, <https://sendika63.org/2010/05/tos-tarihinden-bir-yaprak-buyuk-egitim-yuruyusu-15-subat-1969-can-safak-43223/>
- Cumhuriyet İnsanları Portreleri-Fakir Baykurt, <https://portreler.fisek.org.tr/fakir-baykurt/>
- Eğitim-Sen, “Türkiye Öğretmenler Sendikası’nın (Tös) 54. Yılı Kutlu Olsun”, (22.03.2023)<https://www.google.com.tr/amp/s/www.birgun.net/amp/haber/buyuk-egitim-yuruyus-nun-51-yili-288083>
- Tahsin Doğan, “Türkiye’de Öğretmen Örgütlülüğü ve TÖB-DER”, <http://www.anafikir.gen.tr/turkiyede-ogretmen-orgutlulugu-ve-tob-der-tahsin-dogan/>
- TÖS Gazetesi, 20 Şubat 1968, sayı 1, ss.1-3. <https://yadi.sk/d/P1QfOecK3T6NHZ>
- Yıldırım Koç, Tös ‘ün Genel Grevi: Büyük Öğretmen Boykotu (1969), <https://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1614062187b.pdf>
- Yıldırım Koç, “TÖS Niçin Hedef Yapıldı?”, *Aydınlık Dergisi*, 15.10.2006, <http://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1329151106a.pdf>,
- Yıldırım Koç, “TÖS ‘ün Başarıları”, *Aydınlık Dergisi*, 1 Ekim 2006, <http://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1329151723a.pdf>.

Kaynaklar

- Balaman, F. (2018). Web tabanlı uzaktan eğitim ile geleneksel eğitimin internet programcılığı 2 dersi kapsamında karşılaştırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1173-1200.
- Baş M., Balaman, F., & Balcı, S. (2021). Üniversite öğrencilerinin teknoloji destekli öğrenme ortamında teknostres düzeyleri ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik-güvenirlik çalışması. *EKEV Akademi Dergisi*, (87), 451-470.
- Çakır, İ. (2013). Mesleki gelişim etkinliklerinin İngilizce öğretmenlerine olan katkısı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(ÖYGE Özel Sayısı), 122-130.
- Çıltaş, A., & Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin pedagojik yeterlilikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 64-72.
- Demirel, Ö. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*, Ankara: PEGEM Akademi, 20. Baskı, 70, 202-210.
- Erdamar, G. & Demirel, H. (2010). Öğretmen adaylarının grup çalışmalarına ilişkin algıları. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 205-223.
- Fazlı, B. (2023). Gelişen teknolojinin öğretmen rolleri ve öğrenci merkezli öğretime etkisine ilişkin öğretmen görüşleri: Durum çalışması. *Journal of Sustainable Education Studies*, (Özel Sayı (Ö2)), 10-24.
- Gödek, Y. (2004). Research on group work and collaborative work and its implications for primary school teachers. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 5(2), 27-34.
- Güneş, F. (2012). Bologna süreci ile yükseköğretimde öngörülen beceri ve yetkinlikler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 1-9.
- Hamidi, H. & Chavoshi, A. (2018). Analysis of the essential factors for the adoption of mobile learning in higher education: A case study of students of the University of Technology. *Telematics and Informatics*, 35(4), 1053-1070.
- Joo, Y.J., Lim, K. Y. & Kim, N. H. (2016). The effects of secondary teachers' technostress on the intention to use technology in South Korea. *Computers & Education*, 95, 114-122. doi:10.1016/j.compedu.2015.12.004.
- Kayıoğlu, Ç. & Türksoy, S. (2023). Tarımda sürdürülebilirlik ve gıda güvenliği. *Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 37(1), 289-303.
- Koç, A. (2023). Proje tabanlı öğrenme üzerine gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların bibliyometrik analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 884-905.

- Lenz, B., Wells, J., & Kingston, S. (2015). *Transforming schools using project-based learning, performance assessment, and common core standards*. John Wiley & Sons.
- Madathil, K. C., Frady, K., Hartley, R., Bertrand, J., Alfred, M., & Gramopadhye, A. (2017). An empirical study investigating the effectiveness of integrating virtual reality-based case studies into an online asynchronous learning environment. *Computers in Education Journal*, 8(3), 1-10
- Nakiboğlu, C. (1999). Kimya öğretmeni eğitiminde bütünlleştirici (constructivist) öğrenme modelinin öğrenci başarısına etkisi. *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 11, 271-280.
- Özmen, H. (2004). Fen öğretiminde öğrenme teorileri ve teknoloji destekli yapılandırmacı (constructivist) öğrenme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(1), 100-111.
- Özür, N. (2019). Yüksek öğretim coğrafya eğitiminde öğrenci merkezli ders uygulaması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-24.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 2: Do they really think differently?. *On the Horizon*, 9(6), 1-6.
- Shepard, L. A. (2000). The role of assessment in a learning culture. *Educational researcher*, 29(7), 4-14.
- Sherman, T. M., & Kurshan, B. L. (2005). Constructing learning: Using technology to support teaching for understanding. *Learning & leading with technology*, 32(5), 10.
- Siraj-Blatchford, I., Muttock, S., Sylva, K., Gilden, R., & Bell, D. (2002). *Researching effective pedagogy in the early years* (Vol. 356). London: Department for Education and Skills.
- Tarhan, M., & Gülmez, A. (2021). Girişimcilik becerisinin kazandırılmasında proje tabanlı öğrenme yaklaşımı: Japonya örneği. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 5(1), 175-188.
- TDK (2024). Kelime anlamları. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi 15.02.2024)
- Tedmem 2024. Erken Çocuklukta Pedagojik Yaklaşım ve Uygulamalar. Mem Notları/Değerlendirme/Erken Çocuklukta Pedagojik Yaklaşım ve Uygulamalar kısmı <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/erken-cocuklukta-pedagojik-yaklasim-ve-uygulamalar> (Erişim tarihi 15.02.2024)
- Yasul, A. F., & Samancı, O. (2015). Sınıf öğretmenlerinin 'grup çalışmalarına' ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 131-156.

Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar

Editör:

Dr. Zafer Gündüz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar

Editör: Dr. Zafer Gündüz

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-6-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub567>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Gündüz, Z. (ed) (2024). *Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub567>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aljanabi, M., Ghazi, M., Ali, A. H., Abed, S. A., & ChatGpt. (2023). ChatGpt: Open Possibilities. In *Iraqi Journal for Computer Science and Mathematics* (Vol. 4, Issue 1). <https://doi.org/10.52866/ijcsm.2023.01.01.0018>
- Anggrawan, A., & Jihadil, Q. S. (2018). Comparative analysis of online E-learning and face to face learning: An experimental study. *Proceedings of the 3rd International Conference on Informatics and Computing, ICIC 2018*. <https://doi.org/10.1109/IAC.2018.8780495>
- Arslan, K. (2020). Eğitimde yapay zeka ve uygulamaları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1).
- Baidoo-Anu, D., & Owusu Ansah, L. (2023). Education in the Era of Generative Artificial Intelligence (AI): Understanding the Potential Benefits of ChatGPT in Promoting Teaching and Learning. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4337484>
- Bastani, H., Bastani, O., Sungu, A., Ge, H., Kabakçı, O., & Mariman, R. (2024). Generative ai can harm learning. *Available at SSRN*, 4895486.
- Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). Artificial Intelligence in Education: A Review. *IEEE Access*, 8. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.2988510>
- Chew, E., & Chua, X. N. (2020). Robotic Chinese language tutor: personalising progress assessment and feedback or taking over your job? *On the Horizon*, 28(3). <https://doi.org/10.1108/OTH-04-2020-0015>
- Chinsonso, O. E., Theresa, A. M.-E., & Aduke, T. C. (2023). ChatGPT for Teaching, Learning and Research: Prospects and Challenges. *Global Academic Journal of Humanities and Social Sciences*, 5(02). <https://doi.org/10.36348/gajhss.2023.v05i02.001>
- Chiu, T. K. F., Xia, Q., Zhou, X., Chai, C. S., & Cheng, M. (2023). Systematic literature review on opportunities, challenges, and future research recommendations of artificial intelligence in education. In *Computers and Education: Artificial Intelligence* (Vol. 4). <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100118>
- Goto, A., & Katanoda, K. (2023). Should We Acknowledge ChatGPT as an Author? In *Journal of Epidemiology* (Vol. 33, Issue 7). <https://doi.org/10.2188/jea.JE20230078>
- Oranga, J. (2023). Benefits of Artificial Intelligence (Chatgpt) In Education And Learning: Is ChatGpt Helpful? *International Review of Practical Innovation, Technology and Green Energy (IRPITAGE)*, 3(3), 46–50. <https://doi.org/10.54443/irpitage.v3i3.1250>
- Limo, F. A. F., Tiza, D. R. H., Roque, M. M., Herrera, E. E., Murillo, J. P. M., Huallpa, J. J., Flores, V. A. A., Castillo, A. G. R., Peña, P. F. P., Carranza, C. P. M., & Gonzáles, J. L. A. (2023). Personalized tutoring: ChatGPT

- as a virtual tutor for personalized learning experiences. *Przestrzen Społeczna*, 23(1).
- Mijwil, M. M., Aljanabi, M., & ChatGPT. (2023). Towards Artificial Intelligence-Based Cybersecurity: The Practices and ChatGPT Generated Ways to Combat Cybercrime. *Iraqi Journal for Computer Science and Mathematics*, 4(1). <https://doi.org/10.52866/ijcsm.2023.01.01.0019>
- O'Connor, S., & ChatGPT. (2023). Open artificial intelligence platforms in nursing education: Tools for academic progress or abuse? In *Nurse Education in Practice* (Vol. 66). <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2022.103537>
- Palasundram, K., Sharef, N. M., Nasharuddin, N. A., Kasmiran, K. A., & Azman, A. (2019). Sequence to sequence model performance for education chatbot. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 14(24). <https://doi.org/10.3991/ijet.v14i24.12187>
- Rudolph, J., Tan, S., & Tan, S. (2023). ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning and Teaching*, 6(1). <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.9>
- Shoufan, A. (2023). Exploring Students' Perceptions of ChatGPT: Thematic Analysis and Follow-Up Survey. *IEEE Access*, 11. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2023.3268224>
- Sullivan, M., Kelly, A., & McLaughlan, P. (2023). ChatGPT in higher education: Considerations for academic integrity and student learning. *Journal of Applied Learning and Teaching*, 6(1). <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.17>
- Tang, C. M., & Chaw, L. (2023). What Have People Discussed about ChatGPT in Malaysian Education? A Qualitative Content Analysis of News Articles. *European Conference on E-Learning*, 22, 314–321. <https://doi.org/10.34190/ecel.22.1.1557>
- Teixeira da Silva, J. A. (2023). Is ChatGPT a valid author? In *Nurse Education in Practice* (Vol. 68). <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2023.103600>
- Tunga, Y., & İnceoğlu, M. M. (2020). E-Öğrenme Ortamlarında Oyunlaştırma Kullanımının Öğrenenlerin Akademik Başarısına ve Derse Katılım Durumuna Etkisinin İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.679587>
- Ülker, Ü., & Bülbül, H. İ. (2021). E-Öğrenme Sürecinde Uygulanan Etkileşimli Değerlendirme Etkinliklerinin Akademik Başarıya Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. <https://doi.org/10.14582/duzgef.2021.172>
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly: Management Information Systems*, 27(3). <https://doi.org/10.2307/30036540>

- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: Extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarterly: Management Information Systems*, 36(1). <https://doi.org/10.2307/41410412>
- Titthasiri, W. (2013), "A comparison of e-learning and traditional learning: experimental approach", International Conference on Mobile Learning, E-Society and E-Learning Technology (ICMLEET), Singapore, pp. 6-7.

Kaynaklar

- Akpınar, B. & Akyıldız, T. Y. (2022). Yeni Eğitim Ekosistemi Olarak Meta-versal Öğretim. *Tarih Okulu Dergisi*, 15(56), 873-895. <http://dx.doi.org/10.29228/joh>
- Fukuda, T., Kuwamuro, Y. & Yabuki, N. (2017). Optical integrity of diminished reality using deep learning,” in Proceedings of the International Conference on Education and Research in Computer Aided Architectural Design in Europe, pp. 241–250.
- Eskandari R., Motamedi A. (2021). Diminished reality in architectural and environmental design: Literature review of techniques, applications, and challenges. In Proceedings of the 38th International Symposium on Automation and Robotics in Construction(pp. 995–1001.). <https://doi.org/10.22260/ISARC2021/0134>.
- Guzman, J., A., Seneviratne, A. & Thilakarathna, K. (2021). Unravelling Spatial Privacy Risks of Mobile Mixed Reality Data. *Proceedings of the ACM on Interactive Mobile Wearable and Ubiquitous Technologies* 5(1):1-26.
- Herling, J.; Broll, W. (2012). PixMix: A Real-Time Approach to High-Quality Diminished Reality. In Proceedings of the IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality, Atlanta, GA, USA, 5–8, pp. 141–150. Available online: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/6402551> (accessed on 27 August 2024).
- Kameda, Y., Takemasa, T. & Ohta, Y. (2004). Outdoor See-Through Vision Utilizing Surveillance Cameras International Conference on Computer Vision.
- Kato, T., Isoyama, N., Kawai, N., Uchiyama, H., Sakata, N. & Kiyokawa, K. (2022). Online Adaptive Integration of Observation and Inpainting for Diminished Reality with Online Surface Reconstruction. In Proceedings of the IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality Adjunct, Singapore, pp. 308–314. [Google Scholar] [CrossRef].
- Kikuchi, T., Fukuda, T. & Yabuki, N. (2022). Diminished Reality Using Semantic Segmentation and Generative Adversarial Network for Landscape Assessment: Evaluation of Image Inpainting According to Colour Vision, *Journal of Computational Design and Engineering*, 9,(5), 633–1649, <https://doi.org/10.1093/jcde/qwac067>
- Kobayashi, K. & Takahashi, M. (2024). Real-Time Diminished Reality Application Specifying Target Based on 3D Region. *Virtual Worlds*, 3(1):115-134. <https://doi.org/10.3390/virtualworlds3010006>
- Kunert, C., Schwandt, T. & Broll, W. (2019). An Efficient Diminished Reality Approach Using Real-Time Surface Reconstruction. In Proceedings of the 2019 International Conference on Cyberworlds, Kyoto, Japan, pp. 9–16. [Google Scholar] [CrossRef].

- Kulshreshtha, P., Lianos, N., Pugh, B. & Jiddi, S. (2022). Layout Aware Inpainting for Automated Furniture Removal in Indoor Scenes, in Proceedings of the IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality Adjunct, 839–844.
- Li, Y., Li, X., Shen, S., Zeng, L., Liu, R., Zheng, Q., Feng, J. & Chen, S. DTB-Vis: An Interactive Visual Comparison System for Digital Twin Brain and Human Brain, *Visual Informatics*, 7(2), 41–53, 2023.
- Li, Y., B., Seo, K. & Kim, K. (2023). Exploring Industrial Uses of Virtually Altering the Physical World. 2023 IEEE Conference on Virtual Reality and 3D User Interfaces Abstracts and Workshops (VRW), Shanghai, China, pp. 434–437, doi: 10.1109/VRW58643.2023.00094.
- Liu, R., Wang, H., Zhang, C., Chen, X., Wang, L., Ji, G., Zhao, B., Mao, Z. & Yang, D. Narrative Scientific Data Visualization in an Immersive Environment, *Bioinformatics*, 37, 14, pp. 2033–2041.
- Liu, R., Gao, M., Wang, L., Wang, X., Xiang, Y., Zhang, A., Xia, J., Chen, Y., & Chen, S. (2022). Interactive Extended Reality Techniques in Information Visualization, *IEEE Transactions on Human-Machine Systems*, 52, 6, pp. 1338–1351.
- Meerits, S. & Saito, H. (2015). Real-Time Diminished Reality for Dynamic Scenes. Conference: 2015 IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality Workshops (ISMARW). DOI:10.1109/ISMARW.2015.19
- Monterubbianesi, R., Tosco, V., Vitiello, F. & Orillisi, G. (2022). Existing Platforms and Future Challenges. *Applied Sciences* 12(2):877. DOI:10.3390/app12020877
- Mori, S., Ikeda, S. & Saito, H. (2017). A Survey of Diminished Reality: Techniques for Visually Concealing, Eliminating and Seeing Through Real Objects. *IPSJ T Comput Vis Appl* 9, 17. <https://doi.org/10.1186/s41074-017-0028-1>
- Mori, S., Maezawa, M., Ienaga, N. & Saito, H. (2017). Diminished hand: A diminished reality-based work area visualization. In Proceedings of the IEEE Virtual Reality, pp. 443–444.
- Morozumi, T., Mori, S., Ikeda, S., Shibata, E., Kimura, A. & Tamura, H. (2017). [POSTER] design and implementation of a common dataset for comparison and evaluation of diminished reality methods,” in Proceedings of the IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality, pp. 212–213.
- Nakajima, Y.; Mori, S.; Saito, H. (2017). Semantic Object Selection and Detection for Diminished Reality Based on Slam with Viewpoint Class. In Proceedings of the 2017 IEEE International Symposium on Mixed and

- Augmented Reality, Nantes, France, pp. 338–343. [Google Scholar] [CrossRef].
- Okumoto, H., Yoshida, M & Umemura, K. (2016). Realizing Half-Diminished Reality from Video Stream of Manipulating Objects. Conference: 2016 International Conference On Advanced Informatics: Concepts, Theory And Application (ICAICTA). DOI:10.1109/ICAICTA.2016.7803120
- Özbay, Ö. & Doğan, U. (2023). Eğitimde Azaltılmış Gerçeklik (Diminished Reality): Öğrenme Deneyimlerindeki Dijital Dönüşüm. Conference: 16. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri SempozyumuAt: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi – Eskişehir.
- Rameau, F., Ha, H., Joo, K., Choi, J, Park, K. & Kweon, I.S. A Real-Time Augmented Reality System to See-Through Car. (2016). *IEEE Trans. Vis. Comput. Graph.* 22, 2395–2404. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed].
- Seo, B.,K., Lee, M., K., Park, H. & Park, J., I. (2008). Projection-Based Diminished Reality System, In Proceedings of the International Symposium on Ubiquitous Virtual Reality, 25–28.
- Siltanen, S. & Oksman, V. (2013). User-Centered Design Of Augmented Reality Interior Design Service. *International Journal of Arts & Sciences*, 6(1), 547-563. <http://universitypublications.net/ijas/0601/pdf/SPQ643.pdf>
- Siltanen, S. (2017). Diminished Reality for Augmented Reality Interior Design. *The Visual Computer* 33, 193-208. <https://doi.org/10.1007/s00371-015-1174-z>
- Queguine, G., Fradet, M. & Rouhani, M. (2018). Towards Mobile Diminished Reality. Conference: ISMARAt: Munich, Germany. DOI:10.1109/ISMAR-Adjunct.2018.00073
- Tabet, S., Kayssi, A.& Elhaji, I., H. (2024). Adaptive Mobile Diminished Reality Framework for 3D Visual Privacy, International Conference on Intelligent Systems and Computer Vision (ISCV), Fez, Morocco, 2024, pp. 1-8, doi: 10.1109/ISCV60512.2024.10620084.
- Zokai, S., Esteve, J., Genç, Y. & Navab, N. (2003). Multiview Paraperspective Projection Model for Diminished Reality. Multiview Paraperspective Projection Model for Diminished Reality. *IEEE Xplore*. DOI:10.1109/ISMAR.2003.1240705

5. Kaynaklar

- Aruğaslan, E., & Eby, G. (2012). Uzaktan eğitimde evrensel tasarım. Gül-sün Eby, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Ed.), *Türkiye’de E-Öğrenme Gelişmeler ve Uygulamalar-III* içinde (s.71-85), Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Burgstahler, S., Corrigan, B., & McCarter, J. (2004). Making distance learning courses accessible to students and instructors with disabilities: A case study. *The Internet and higher education*, 7(3), 233-246. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2004.06.004>
- Camilleri, M. A., & Camilleri, A. C. (2022). The acceptance of learning management systems and video conferencing technologies: Lessons learned from COVID-19. *Technology, Knowledge and Learning*, 27(4), 1311-1333. <https://doi.org/10.1007/s10758-021-09561-y>
- Cinquin, P. A., Guitton, P., & Sauz on, H. (2021). Toward truly accessible MOOCs for persons with cognitive impairments: a field study. *Human-Computer Interaction*, 38(5-6), 352-373. <https://doi.org/10.1080/07370024.2021.2008250>
- Çivril, H., Aruğaslan, E., & Özyaydın Özkara, B. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 39-59. <https://doi.org/10.17943/etku.310168>
- Ersoy, N. S. (2023). Empowering Inclusion: Addressing Barriers in Distance Learning for Disadvantaged Groups. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 22(4), 52-60.
- Gunawardena, C. N., & McIsaac, M. S. (2004). Distance Education. D. Jonassen (Ed.), *The handbook of research on education communications and technology* içinde (s. 355-395). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Güler, E. (2018). Açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında esneklik. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 75-95.
- Halkic, B., & Arnold, P. (2019). Refugees and online education: student perspectives on need and support in the context of (online) higher education. *Learning, Media and Technology*, 44(3), 345-364. <https://doi.org/10.1080/17439884.2019.1640739>
- Jiménez-Lara, A., Huete-García, A., & Díaz-Velázquez, E. (2021). Students with Disabilities in the Digital Society: Opportunities and Challenges for Inclusive Education. *Identity in a Hypercon-*

- nected Society: Risks and Educative Proposals*, 127-138. https://doi.org/10.1007/978-3-030-85788-2_9
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Moore, M., & Kearsley, G. (2012). *Distance education: A systems view of online learning* (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Richardson, J. T. (2014). Academic Attainment of Students with Disabilities in Distance Education. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 27(3), 291-305.
- Sahin Kolemen, Ö., & Cansu, Ü. (2023). The Impacts of Distance Education on Equality and Inequality of Opportunity in Education. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 22(2), 110-120.
- Seale, J. (2012). When digital capital is not enough: reconsidering the digital lives of disabled university students. *Learning, Media and Technology*, 38(3), 256–269. <https://doi.org/10.1080/17439884.2012.670644>
- Stone, C. (2021). Improving student engagement, retention and success in online learning. *Student Retention and Success in Higher Education: Institutional Change for the 21st Century*, 167-189. https://doi.org/10.1007/978-3-030-80045-1_9
- United Nations. (2020). *Policy brief: Education during COVID-19 and beyond*. Erişim Adresi: https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf
- World Health Organization. (2022). *Disability*. Erişim Adresi: https://www.who.int/health-topics/disability?utm_source=chatgpt.com#tab=tab_2
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kaynaklar

- Akers, A., Blough, C., & Iyer, M. S. (2020). COVID-19 implications on clinical clerkships and the residency application process for medical students. *Cureus*, 12(4).
- Aktoprak, A., & Hursen, C. (2022). A bibliometric and content analysis of critical thinking in primary education. *Thinking Skills and Creativity*, 44, 101029. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101029>
- Andrés, A. (2009). *Measuring academic research, how to undertake a bibliometric study*. Oxford: Chandos Publishing (CP).
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Braun, Leah T., Katharina F. Borrmann, Christian Lottspeich, Daniel A. Heinrich, Jan Kiesewetter, Martin R. Fischer, and Ralf Schmidmaier. "Scaffolding clinical reasoning of medical students with virtual patients: effects on diagnostic accuracy, efficiency, and errors." *Diagnosis* 6, no. 2 (2019): 137-149.
- Cook, D. A., & Triola, M. M. (2009). Virtual patients: a critical literature review and proposed next steps. *Medical education*, 43(4), 303-311.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. and Lim, W.M. (2021), "How to conduct a bibliometric analysis: an overview and guidelines", *Journal of Business Research*, Vol. 133, pp. 285-296, doi:10.1016/j.jbusres.2021.04.070.
- Gaur, U., Majumder, M. A. A., Sa, B., Sarkar, S., Williams, A., & Singh, K. (2020). Challenges and opportunities of preclinical medical education: COVID-19 crisis and beyond. *SN comprehensive clinical medicine*, 2(11), 1992-1997.
- Gingras, Y. (2016). *Bibliometrics and research evaluation: Uses and abuses*. Mit Press.
- Grantcharov, T. P., & Reznick, R. K. (2008). Teaching procedural skills. *Bmj*, 336(7653), 1129-1131.
- Haier, J., Mayer, M., Schaefer, J., Geyer, S., & Feldner, D. (2022). A pyramid model to describe changing decision making under high uncertainty during the COVID-19 pandemic. *BMJ Global Health*, 7(8), e008854.
- Hallett, J., & De, S. (2020). Effects of COVID-19 on Education in Healthcare and STEM. *AIJR Preprints*.
- Hernández-Torrano, D., & Ibrayeva, L. (2020). Creativity and education: A bibliometric mapping of the research literature (1975–2019). *Thinking skills and creativity*, 35, 100625.

- İldan Çalım, S., & Öztürk, E. (2018). Using of Simulation in Midwifery Skills Education: a Systematic Review. *Int. Ref. J. Gynaecol. Matern. Child Heal*, 0-0.
- Katirji, L., Smith, L., Pelletier-Bui, A., Hillman, E., Zhang, X. C., Pasirstein, M., ... & Ren, R. (2020). Addressing challenges in obtaining emergency medicine away rotations and standardized letters of evaluation due to COVID-19 pandemic. *Western Journal of Emergency Medicine*, 21(3), 538.
- Khan, Mohammad Hassan, M. Z. Aslam, A. McNeill, B. Tang, and G. Nabi. "Transfer of skills from simulation lab to surgical services: impact of a decade long laparoscopic urology surgical course." *Journal of Surgical Education* 76, no. 2 (2019): 591-599.
- Kim, K. J. (2022). Moving forward: embracing challenges as opportunities to improve medical education in the post-COVID era. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9(1), 1-4.
- Kulakaç, N., & Çilingir, D. (2023). Ciddi Oyun Tabanlı Uygulamaların Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgi Düzeyine Etkisi: Sistematik Derleme ve Meta Analiz. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 1193-1201.
- McGaghie, William C., S. Barry Issenberg, Emil R. Petrusa, and Ross J. Scalese. "A critical review of simulation-based medical education research: 2003–2009." *Medical education* 44, no. 1 (2010): 50-63.
- Mongeon, P., & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus: A comparative analysis. *Scientometrics*, 106(1), 213-228. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1765-5>
- Norcini, J., Anderson, B., Bollela, V., Burch, V., Costa, M. J., Duvivier, R., ... & Roberts, T. (2011). Criteria for good assessment: consensus statement and recommendations from the Ottawa 2010 Conference. *Medical teacher*, 33(3), 206-214.
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: the main steps. *Encyclopedia*, 4(2).
- Pelletier-Bui, A., Franzen, D., Smith, L., Hopson, L., Lutfy-Clayton, L., Parekh, K., ... & Kiemeny, M. (2020). COVID-19: a driver for disruptive innovation of the emergency medicine residency application process. *Western Journal of Emergency Medicine: Integrating Emergency Care with Population Health*, 21(5).
- Peyton, J., & Walker, M. (1998). Teaching in the theatre. *Teaching and learning in medical practice. Manticore Europe*, 171-80.
- Ramani, S., & Leinster, S. (2008). AMEE Guide no. 34: Teaching in the clinical environment. *Medical teacher*, 30(4), 347-364.
- Roemer, R.C. and Borchardt, R. (2015), "Meaningful metrics: a 21st-Century librarian's guide to bibliometrics, altmetrics, and research impact", Amer

- Library Assn, (1st ed., Vol. 1). The Association of College and Research Libraries, Chicago, Illinois.
- Rousseau, R., Egghe, L., & Guns, R. (2018). *Becoming metric-wise. A bibliometric guide for researchers*. Chandos Elsevier: Kidlington.
- Sooryamoorthy, R. (2021). *Scientometrics for the humanities and social sciences*. Routledge.
- Szántó-Várnagy, À., Pollner, P., Vicsek, T., & Farkas, I. J. (2014). Scientometrics: Untangling the topics. *National Science Review*, 1, 343-345. <https://doi.org/10.1093/nsr/nwu027>
- Tabatabai, S. (2020). Simulations and virtual learning supporting clinical education during the COVID 19 pandemic. *Advances in medical education and practice*, 513-516.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational research methods*, 18(3), 429-472.

5. Kaynakça

- Açıkgöz, M. (2016). *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ile mizah tarzları ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Adler, A. (1927). *Understanding human nature*. Fawcett.
- Akgün, Ü., & Baş, A. U. (2020). Lise öğrencilerinde psikolojik sağlamlığın yordayıcıları olarak güvengenlik ve mizah tarzları. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 217-231. <https://doi.org/10.25272/j.2149-8385.2020.6.3.02>.
- Aktepe, R. (2019). Lise öğrencilerinin bilişsel esnekliklerinin cinsiyetlerine ve mizah tarzlarına göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6), 2631-2640. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3489>.
- Akyol, Ü. (2011). *Ergenlerde iletişim becerilerinin yordayıcıları olarak öz-duyarlılık ve mizah tarzları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, İ. S. (2006). *Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bell, N. (1991). *Visualizing and verbalizing for language comprehension and thinking*. Gander Educational Publishing.
- Bishara, S. (2023). Humor, motivation and achievements in mathematics in students with learning disabilities. *Cogent Education*, 10(1), 2162694. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2022.2162694>
- Cann, A., Norman, M. A., Welbourne, J. L., & Calhoun, L. G. (2008). Attachment styles, conflict styles, and humor styles: Interrelationships and associations with relationship satisfaction. *European Journal of Personality*, 22(2), 131-146. <https://doi.org/10.1002/per.666>.
- Cesur, E., & Köksal Akyol, A. (2019). Farklı lise türlerinde öğrenim gören ergenlerin mizah tarzlarının incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(2), 326-335. <https://doi.org/10.24315/tred.480383>.
- Chaigusin, S., & Promsri, C. (2020). Academic Performance and Humor Styles of Accounting Students. *South Asian Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 2(3), 193-197. <https://doi.org/10.36346/sarjhss.2020.v02i03.002>
- Chen, G., & Martin, R. A. (2007). A comparison of humor styles, coping humor, and mental health between Chinese and Canadian university students. *International Journal of Humor Research*, 20(3), 215-234. <https://doi.org/10.1515/HUMOR.2007.011>.

- Craun, S. W., & Bourke, M. L. (2014). The use of humor to cope with secondary traumatic stress. *Journal of child sexual abuse*, 23(7), 840-852. <https://doi.org/10.1080/10538712.2014.949395>
- Çelebi Öncü, E., & Uğurlular, Ş. (2021). Ergenlerin duygusal zekaları ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 388-411. <https://doi.org/10.21733/ibad.869377>.
- Çetin, S. (2017). *Ergenlerin mizah tarzları ve öz-anlayış düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirci, G. (2013). *Eğitimde mizah ve karikatür kullanmanın öğrenci başarısı ve motivasyonuna etkisi: Ortaokul 7. sınıf fen ve teknoloji dersi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Didin, E. (2016). *Sanat eğitimi alan ve almayan ergenlerin mizah tarzlarının ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Duncan, W. J., Smeltzer, L. R. & Leap, T. L. (1990). Humor and work: Applications of joking behavior to management. *Journal of Management*, 16(2), 255-278. <https://doi.org/10.1177/014920639001600203>.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (Vol. 2, pp. 458-476). Sage.
- Falanga, R., De Caroli, M. E., & Sagone, E. (2014). Humor styles, self-efficacy and prosocial tendencies in middle adolescents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 127, 214-218. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.243>
- Ford, T. E., McCreight, R. D., & Richardson, K. A. (2004). Humor and stress reduction: Implications for academic achievement. *Journal of Educational Psychology*, 96(2), 247-258. <https://doi.org/10.4324/9780429000959>.
- Frewen, P. A., Lane, R. D., Neufeld, R. W. J., Densmore, M., Stevens, T., & Lanius, R. A. (2008). Neural correlates of individual differences in levels of emotional awareness: Implications for PTSD and resilience. *Psychosomatic Medicine*, 70(1), 27-31. <https://doi.org/10.1097/PSY.0b013e31815f67f4>.
- Guerrero, C. (2019). *Designing for a playful future: a review of how humorous play within the urban realm can make adult play a part of everyday life* (Master's thesis, C. Guerrero).
- Güven, S. (2013). *Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin mizah tarzları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Jiang, T., Li, H., & Hou, Y. (2019). Cultural differences in humor perception, usage, and implications. *Frontiers in psychology*, 10, 123. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00123>

- Kırkbir, F., Altınışık, Ü., Zengin, S., & Çelik, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin mizah tarzlarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 42-54.
- Koçak, R., Ay, Ö., & Gökler, R. (2013). Mizah tarzları, yaratıcılık ve yaşam doyumu: Orta öğretim öğrencileri üzerinde bir inceleme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 739-767. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1538>.
- Kuiper, N. A., & Martin, R. A. (1998). Laughter and stress in daily life: Relations with positive and negative affect. *Motivation and Emotion*, 22(2), 133-153.
- Kuiper, N. A., & McHale, N. (2009). Humor styles as mediators between self-evaluative standards and psychological well-being. *Journal of Psychology*, 143(4), 359-376. <https://doi.org/10.3200/JRLP.143.4.359-376>.
- Lu, J. G. (2023). Cultural differences in humor: A systematic review and critique. *Current Opinion in Psychology*, 101690. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2023.101690>.
- Martin, R. A. (2007). *The psychology of humor: An integrative approach*. Academic Press.
- Martin, R. A., & Kuiper, N. A. (2016). Three decades investigating humor and laughter: An interview with Professor Rod Martin. *Europe's Journal of Psychology*, 12(3), 498-512. <https://doi.org/10.5964/ejop.v12i3.1119>.
- Martin, R. A., Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J. ve Weir, K. (2003). Individual differences of uses of humor and their relation to psychological well-being: development of the Humor Styles Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37 (1), 48-75. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00534-2](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00534-2).
- Mendiburo-Seguel, A., Páez, D., & Martínez-Sánchez, F. (2015). Humor styles and personality: A meta-analysis of the relation between humor styles and the Big Five personality traits. *Scandinavian journal of psychology*, 56(3), 335-340. <https://doi.org/10.1111/sjop.12209>
- Miller, G. F. (2000). *The mating mind: How sexual choice shaped the evolution of human nature*. Doubleday.
- Morreal, J. (1983). *Taking laughter seriously*. State University of New York Press.
- Özkan, H. İ. (2008). *Öğretmen ve öğrencilerdeki mizah anlayışlarının sınıf atmosferine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Plessen, C. Y., Franken, F. R., Ster, C., Schmid, R. R., Wolfmayr, C., Mayer, A. M., ... & Tran, U. S. (2020). Humor styles and personality: A systematic review and meta-analysis on the relations between humor styles and

- the Big Five personality traits. *Personality and Individual Differences*, 154, 109676.
- Sarı, T., & Aslan, H. (2005). Mizah tarzları ile başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki. In *VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Özet Kitabı* (pp. 105–106). Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi.
- Saroglou, V., & Scariot, C. (2002). Humor Styles Questionnaire: Personality and educational correlates in Belgian high school and college students. *European Journal of Personality*, 16(1), 43-54. <https://doi.org/10.1002/per.430>
- Schermer, J. A., Martin, R. A., Martin, N. G., Lynskey, M., & Vernon, P. A. (2013). The general factor of personality and humor styles. *Personality and Individual Differences*, 54(8), 890-893. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.12.026>
- Simione, L., & Gnagnarella, C. (2023). Humor coping reduces the positive relationship between avoidance coping strategies and perceived stress: a moderation analysis. *Behavioral Sciences*, 13(2), 179. <https://doi.org/10.3390/bs13020179>
- Soyaldın, S. Z. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin öfke ifade tarzları ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Solloway, F. J. (1996). *Born to rebel: Birth order, family dynamics, and creative lives*. Pantheon Books.
- Suna, H. T. (2019). *Ergenlerde duygu düzenlemesi ve cinsiyete göre mizah tarzlarındaki farklılıklar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çaçğ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Topuz, S. (1995). *The relation among popularity, sense of humor, and academic achievement* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yerlikaya, E. (2003). *Mizah Tarzı Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yerlikaya, N. (2007). *Lise öğrencilerinin mizah tarzları ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yip, J. A., & Martin, R. A. (2006). Sense of humor, emotional intelligence, and social competence. *Journal of research in personality*, 40(6), 1202-1208. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2005.08.005>
- Zillmann, D., & Cantor, J. R. (1996). *Humor and laughter: theory, research, and applications*. Lawrence Erlbaum Associates.

Kaynaklar

- Çeliker, G. (2015). *Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alan uzmanlarının eğitimde program değerlendirme öz-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Demirel, Ö. (2013). *Program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi
- Erişen, Y. (1998). Program geliştirme modelleri üzerine bir inceleme. *Kuramdan Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(13), 79-97
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Edge Yayınları
- Hooper, R. (1973). *The curriculum: context design & development*. Open University.
- Huberman, A. M. ve Miles, M. B. (1994). *Qualitative Data Analysis: An expanded Sourcebook*. (2. Baskı). California: Sage.
- Külahçı, Ş.G. (1995). DACUM-meslek analizi yaklaşımı. *Çağdaş Eğitim*. 20 (207), 4-8.
- Mahiroğlu, A. (1994). *Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme sorunları*. Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu, Ankara
- Meyers, N. M., & Nulty, D. D. (2009). How to Use (Five) Curriculum Design Principles to Align Authentic Learning Environments, Assessment, Students’ Approaches to Thinking and Learning Outcomes. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 34, 565-577
- Milli Eğitim Bakanlığı (2004). Tebliğler dergisi.
- Oliva, P.F (1988). *Developing the curriculum*. Boston: Scott Foresman and Co.
- Ornstein, A.C. & Hunkins, F.P. (1998). *Curriculum foundation principles and issues*. New Jersey: Prentice Hall
- Ornstein, A.C. & Hunkins, F.P. (2014). *Eğitim programı temeller, ilkeler ve sorunlar* (Çev.A. Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Saylor, J., Alexander M., William and Arthur, L. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning*. Rinehart and Winston: Holt
- Shor, I. (2012). *Empowering education: Critical teaching for social change*. University of Chicago Press.
- Selvi, K., Uysal, D., Polat, M., Sönmez, T., Köse, C., Yetim, N. (2015). *SUBS-KY eğitim programları tasarım modeli*. 3.Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Adana.
- Sezgin, İ. (1994). *Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi
- Tyler, R, W. (1949). *Basic principles of curriculum research and development*. London: The University of Chicago Press.

- Urevbu, O. (1991). *Curriculum studies*. Singapur: Logman Singapore Publishers Ltd. Press
- Varış, F. (1994). *Program Geliştirme*. Beşinci Baskı, Ankara, Alkım yay.
- Yıldırım, A. , Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Wulf, K &, Schave, B. (1984). *Curriculum Design: A Handbook for Educators*. Scott, Foresman,

Kaynakça

- Aktaş, Ş. & Gündüz, O. (2005). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Başaran, M. (2013). 4. Sınıf öğrencilerinin üstbilişsel okuma Stratejilerini kullanma durumları ve bu Stratejilerle okuduğunu anlama arasındaki ilişki. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8/8 Summer, p. 225-240.
- Beydoğan, H.Ö. (2010). Okuma ve anlamayı etkileyen stratejiler. *Millî Eğitim*, Sayı 185, Kış.
- Block, C. C. (2004). *Teaching comprehension*. New York: Pearson Education Inc.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 6. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık
- Coyne, M.D., Zipoli, Jr.R.P., Chard, D.J., Faggella-Luby, M., Ruby, M., Santoro, L.E. & Baker, S. (2009). Direct Instruction of Comprehension: Instructional Examples From Intervention Research on Listening and Reading Comprehension. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*, 25(2-3), 221-245.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın Hayatımızdaki Yeri Ve Okuma Sürecinin Oluşumu. *TÜBAR*, Sayı 9, 231-242
- Creswell, J.W. & Clark, V. L. (2008). *Designing and conducting mixed methods research*. USA: Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2005). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. London: Sage Publications, Inc.
- Çöğmen, S. (2008). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kullandıkları Okuduğunu Anlama Stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- Duke, N. & Pearson, P. D. (2002). *Effective practices for developing reading comprehension*. In A.E. Farstrup & S.J.Samuels (Eds) *What Research Has To Say About Reading Instruction* (3rd ed, pp. 205-242) Newark DE: International Reading Association.
- Duran ve Sezgin. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve ilgilerinin belirlenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 7/4, Fall, p. 1649-1662.
- Ekiz, D., Erdoğan, T. & Uzuner, F.G. (2012). *Okuma güçlüğü olan bir öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik bir aksiyon araştırması*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (2).
- Erden, M. & Akman, Y. (1998). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretme: Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Goodman, Kenneth S. (1967). Reading: a psycholinguistic guessing game. *Journal of the Reading Specialist*, 6(4), 126-135.

- Gül, M. (2013). *Ortaokul 6-7-8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Amaç ve Stratejileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Güneş, F. (2009). Anlama Becerilerini Geliştirme. Eğitim ve Denetim. *Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası Yayın Organı (TEM-SEN)*, 7(20), 11-19.
- Gürses, T. (2002). *Reading Strategies Employed By ELT Learners At Advanced Level*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hiebert, E. H., & Kamil, M. L. (2005). *Teaching and learning vocabulary: bringing research to practice*. New Jersey, NJ: Erlbaum
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kelley, M.J. & Clausen-Grace, N. (2007). *Comprehension Shouldn't Be Silent*. Newark: International Reading Association.
- Kuruyer, H.G. & Özsoy, G. (2016). İyi ve Zayıf Okuyucuların Üstbilişsel Okuma Becerilerinin İncelenmesi: Bir Durum Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 771-788.
- Luma, S. (2002). *İlköğretim Okulu Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Beceri Ve Alışkanlıklarını Geliştirmeye Yönelik Uygulamalı Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- McNamara Danielle S. (2007). *Reading Comprehension Strategies: Theories, Interventions and Technologies*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Nathanson, S., Pruslow, J. & Levitt, R. (2008). The Reading Habits and Literacy Attitudes of Inservice and Prospective Teachers: Results of a Questionnaire Survey. *Journal of Teacher Education*, 59(4), 313-321.
- Özaltun Çelik, A. & Bukova Güzel, E. (2016). Bir Matematik Öğretmenin Ders İmecesini Boyunca Öğrencilerin Düşüncelerini Ortaya Çıkaracak Soru Sorma Yaklaşımları. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education* 7(2), 365-392.
- Özkırmı, A. (2007). *Türk Dili Dil ve Anlatım*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Özyılmaz, G. (2010). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerine okuduğunu anlama stratejilerinin öğretiminin okuduğunu anlama başarısı üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Paris, S. G., Wasik, B. A., & Turner, J. C. (1991). *The Development of Strategies of Readers*. In R. Barr, M. Kamil, P. Mosenthal, & P. D. Pearson (Eds.), *Handbook of Reading Research* (Vol. 2, 609-640). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

- Pressley, M. & Afflerbach, P. (1995), *Verbal Protocols of Reading: The Nature of Constructively Responsive Reading*, NJ: Erlbaum, Hillsdale.
- Pressley, M. & Gaskins, I. (2006). Metacognitively competent reading comprehension is constructively responsive reading: How can such reading be developed in students? *Metacognition and Learning*, 1, 99– 113.
- Reutzell, D.R. & Cooter, R.B.(2009). *The Essentials Of Teaching Children To Read: The Teacher Makes The Difference*. Boston: Pearson Education.
- Rumelhart, D. E. (1980). *Schemata: The building blocks of cognition*. In R. J. Spiro, C. B. Bertiam, ve W. E. Brewer (Eds.), *Theoretical issues in reading comprehension*, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 33-58.
- Tankersley, K. (2003). *Threads of Reading: Strategies for Literacy Development*. Alexandria, VA: Association for Supervision & Curriculum Development.
- Temur, T., Bahar, Ö. (2011). Metacognitive awareness of reading strategies of Turkish learners who learn English as a foreign language. *European Journal of Educational Studies* 3(2), 421-427.
- The Institute Of Education Sciences (2010). *Improving Reading Comprehension in Kindergarten Through 3rd Grade*. (NCEE 2010-4038) Washington, DC: National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
- Tompkins, G.E. (2006). *Literacy for the 21st century: a balanced approach*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall
- Tuna, L. (2016). *Okuma Stratejilerinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasına, Okuma Tutumuna Ve Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türk Dil Kurumu (2013). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK
- Yavuzer, H. (2000). *Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, M., & Benli, N. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 281-291.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136

Kaynakça

- Akay,O.(2018). Yeraltı suyu akımı etkisinde 45 derecelik şevde oluşan kumlu tın toprak, *Pamukkale Univ Muh Bilim Derg*, 24(6), 967-973,
- Akça, Ç.(2014). Sınır aşan Sularla İlgili Uluslararası Hukuki Metinlerin Değerlendirilmesi, T.C.Orman ve Su İşleri Bakanlığı-ANKARA.
- Anonim,(2004). Organic Agriculture Worldwide, Statistics and Future Prospects, February 2004 (<http://www.soel.de>).
- Amery, H.A. (2002). Water Wars in the Middle East: A Looming Threat. *The Geographical Journal*. 168(4), 313-323.
- Atalay,İ.(1975),Yüzeysel Akışa Geçen Su Miktarının Tayin Edilmesi, *Türk Coğrafya Dergisi*,(1) 10,136-143.
- Ayaz, S., Fındık, N., Kınacı, C., Tunçsiper, B. & Güneş, E. (2011). *Yapay Sulak Alanlar El Kitabı*. TÜBİTAK-MAM (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Marmara Araştırma Merkezi), 105G047, Kocaeli.
- AZKarbon. (2024).Sürdürülebilir Tarımda Suyun Önemi, <https://azkarbon.com>.
- BM (2015). Su Gelişim Raporu.
- Chen, X., & Liu, Y. (2021). Molecular structure and unique properties of water: A comprehensive review. *Journal of Physical Chemistry*, 125(15), 3121-3139.
- Çamurcu, H. (2005). *Dünya Nüfus Artışı ve Getirdiği Sorunlar*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(13), 87-105.
- Çelikkol, H., & Özkan, N.(2010).‘Karbon Piyasaları ve Türkiye Perspektifi’, Ekonomi Bilimleri Dergisi, (2) 2,36-42.
- Doğan,S., & Tüzer,M.(2011). Küresel iklim değişikliği ve potansiyel etkileri, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,1(12),21-34.
- Doğan, M. & Sever, Z .(2023). Sürdürülebilirlik: Su ve Suyun Önemi, *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE)*,10(1),176-192.
- Domene, E. (2014). Changing patters of water consumption in the suburban Barcelona: Lifestyles and welfareas explanatory factors. *Investigaciones Geográficas*. 61, 39-53. <https://doi.org/10.14198/INGEO2014.61.03>
- Environmental Protection Agency. (2023). Global Water Resources: Challenges and Solutions. *EPA Technical Report*, 45(2), 78-92.
- Easac.(2017). EASAC, European Academies Science Advisory Council Policy Report 34.
- Kardaş, F. (2024). Küresel Çevre Kirliliği ve Küreselleşmenin Etkisi, Sosyal Bilimlerde Modern Araştırmalar 2024, Bölüm XVI, DOI : 10.5281/zenodo.12667558289-305

- Fenger, J. (2009). 'Air Pollution in the Last 50 Years-from Local to Global', *Atmospheric Environment*, 43,13-22.
- Firidin, E.(2015). Su Sorununun, Su Hakkı ve Su Etiği Çerçevesinde Değerlendirilmesi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,7(2),43-55.
- Glick, D. (2023, 16 Haziran). *The big thaw - As the climate warms, how much, and how quickly, will Earth's glaciers melt?*. National Geographic. <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/big-thaw>
- Global Water Partnership. (2023). Annual Report on Global Water Cycle. *GWP Technical Paper*, 17, 1-45.
- Henderson, M., & Roberts, J. (2023). Climate change impacts on global water resources. *Nature Climate Change*, 13, 235-247.
- Hoekstra, A. Y. (2008). The water footprint of food. J. Förare (Ed.), Water for food (ss. 49-61). The Swedish Research Council for Environment, Agri-cultural Sciences and Spatial Planning (Formas). <http://www.waterfoot-print.org/Reports/Hoekstra-2008-WaterfootprintFood.pdf>.
- International Water Management Institute. (2023). Global Water Security Index Report. *IWMI Research Report* 189, 1-120.
- Karadağ, A. A. (2006), "Avrupa Birliği Su politikaları Çerçevesinde Türkiye'deki Su Kaynakları Yönetiminin Değerlendirilmesi", TMMOB Su Politikaları Kongresi, Cilt.1 içinde (210-218) Ankara: TMMOB Yayınları.
- Kavurucu, B. , Ekmen, E. , Yaman, Ö. , Yazan, S. Y. , Kanmaz, N. & Ünver, Ü.(2022). Türkiye'de Endüstriyel Su Tüketimi ve Arıtımı. *İleri Mühendislik Çalışmaları ve Teknolojileri Dergisi*, 3 (1), 19-33.
- Keser, İ. (2006). Kentsel dinamikler ve kamusal alan farklılaşması: Adana Nüsayrıleri, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s, 333, Ankara.
- Kıbaroğlu, A .(2008). Küresel İklim Değişikliğinin Sınıraşan Su Kaynakları Politikasına Etkileri, *TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi*, 20-22-Mart, Ankara.
- Körbalta, H .(2023).Kentlerde Su Krizi ve Mekânsal Planlama.?
- Kumar, R., et al. (2024). Sustainable water management in the age of global change. *Water Resources Research*, 60(1), 1-25.
- Maden, T. E. (2013). Sınıraşan Su Havzalarında İşbirliği Sorunu, Ortadoğu Analiz, C.5, S.53, Mayıs s.23-31, s.23-26.
- Martinez-Rodriguez, A., & Thompson, S. (2023). Advances in water treatment technologies. *Environmental Science & Technology*, 57(15), 9234-9248.
- Muslu, Y., (1985), Su Temini ve Çevre Sağlığı, İstanbul, Cilt 3.
- Oktay, H. E., Erdoğan, R., & Oktay, F.B. (2015). İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi İnönü, ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884,5(11), 119-125

- Ögenler ,O. & Okuyaz, S.(2017). A Brief Evaluation regarding Status of Water in Turkey. *Lokman Hekim Dergisi*, 7(3):178-186
- Patel, S., & Johnson, M. (2024). Groundwater dynamics in changing climates. *Hydrogeology Journal*, 32(1), 89-112.
- Rodriguez, M., Smith, J., & Johnson, K. (2023). Water in biological systems: From molecular interactions to ecosystem functions. *Nature Reviews Molecular Cell Biology*, 24(8), 482-496.
- Selvitop, Ö.(2012). ‘Türkiye’nin Sera Gazı Salınımlarının Kyoto Protokolü Çerçevesinde Risk Yönetimi’, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şahin, (2011). Kentleşme Politikası, Murathan Yayınları, 2. Baskı, Trabzon.
- Tanrıverdi,(2009),Sürdürülebilir Çevre Açısından İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi, Eğitim ve Bilim, Cilt.34, Sayı 151. Ankara.
- Koyuncuoğlu, S.(2019).Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü İzleme ve Su Bilgi Sistemi Daire Başkanlığı, *Su Kalitesi Yönetimi Hizmetiçi Eğitim* 3-5 Nisan 2019, Antalya
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2018). On birinci kalkınma planı (2019-2023) – *Su kaynakları yönetimi ve güvenliği özel ihtisas komisyonu raporu*.
- Thompson, R., Williams, M., & Anderson, K. (2022). Understanding the global water cycle: Recent advances and future challenges. *Reviews of Geophysics*, 60(3), e2021RG000747.
- Turhan, Ş(2005). Tarımda Sürdürülebilirlik ve Organik Tarım, *Tarım Ekonomisi Dergisi*; 11(1) ,13 – 24.
- TÜİK. 1990-2000 yılları arası Genel Nüfus Sayımı Sonuçları ve 2010-2022 yılları arası Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçları kullanılmıştır:
- Özerdem, Ö.(2021). Evotranspirasyon nedir?, *Amerikan Bahçe Bitkileri Bilimi Dergisi*, <https://evrimagaci.org/s/10241>.
- Pamuk, G. M & Akkuzu, E. (2008). Küresel Su Krizi ve Su Hasadı Teknikleri, *ADÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*; 5(2),75-85.
- Uluslararası İlişkiler Sözlüğü,(2007)(Çevrimiçi), <http://www.mfa.gov.tr/Turkce/gruph/ha/ha03bhtm/04.htm>
- UNEP. (2023). Global Environmental Outlook – GEO-7: State of the Global Water Resources. United Nations Environment Programme, Nairobi, Kenya.
- USİAD (2009), 5. Dünya Su Forumunda, Mevcut Eğilimler Su Sorununu Artıracaktır, No:37, USİAD Yayınları.
- (Vatek Çevre.(2024). <https://www.vatekcevre.com> Yıldız,D.(2014). Su Yönetimi,İklim Değişimi ve Kentleşme İlişisine Dikkat!! **Hidropolitik Akademi**.
- Water Footprint Calculator. (2022). The hidden water in everyday products. <https://www.watercalculator.org/footprint/the-hidden-water-in-e-very->

day-products/#:~:text=The%20water%20footprint%20of%20a,step%20of%20the%20production%20process

- Watson, R., Parker, L., & Brown, J. (2019). The role of water in Earth's biological systems. *Scientific Reports*, 9, 15008.
- WHO (2023). Drought. World Health Organization, https://www.who.int/health-topics/drought#tab=tab_1.
- Wilson, K., et al. (2023). Urban water management systems: A comprehensive review. *Journal of Environmental Management*, 301, 113961.
- World Health Organization. (2024). Global Water, Sanitation and Hygiene Annual Report. WHO, Geneva, Switzerland.
- WHO (2023). *Drought*. World Health Organization, https://www.who.int/health-topics/drought#tab=tab_1
- World Water Assessment Programme. (2024). The United Nations World Water Development Report 2024. UNESCO, Paris, France.
- Zhang, L., Wang, H., & Brown, K. (2023). Advanced understanding of water molecule behavior in biological systems, *Biophysical Journal*, 124(3), 456-470.

Kaynakça

- Britz, J. M. (2004). *A Systematic Approach to Five Clarinet Fundamentals as Utilized in Rose's Forty Etudes* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Austin University of Texas.
- Ceylan, A. D. (2010). *Başlangıç Eğitiminde Kullanılan Klarnet Metotlarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çoban, S. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Dönem Sonu Sınavları İle İlgili Düşünceleri (Marmara Üniversitesi Örneği). *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 115-127.
- Damar, A. T. (2023). Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Kullanılan Klarnet Metotlara İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, Cilt: 13-2, 1162-1177.
- Hodeir, A. (2011). *Müzikte Türler ve Biçimler*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Johnson, K. A. (1999). *Survey of Major Clarinet Etude Books for the College Undergraduate*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Arizona State University.
- Keskin, H. (2017). Çağdaş Türk Klarnet Edebiyatının Durumu: Sanatçılar, Eğitimciler ve Besteciler Yönünden Değerlendirilmesi. *İdil Dergisi*, Cilt: 6-30, 823-846.
- Kılıç, K. (2016). Klarnet Öğretim Yöntemlerinde Carl Baermann Volsständige Clarinet-Schule Op. 63 Eğitim Metodu Üzerine Çalışmalar ve İncelemeler. *The Journal of Academic*

5. Kaynakça

- Ahraz, H. (2021). *Öğretmenlerin öz düzenlemeli öğrenme becerileri ve öğretme motivasyonlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Chatzistamatiou, M., Dermitzaki, I., & Bagiatis, V. (2014). Self-regulatory teaching in mathematics: relations to teachers' motivation, affect and professional commitment. *European Journal of Psychology of Education*, 29(2), 295-310. <https://doi.org/10.1007/s10212-013-0199-9>.
- Çapa Aydın, Y., Sungur, S., & Uzuntiryaki, E. (2009). Teacher self-regulation: Examining a multidimensional construct. *Educational Psychology*, 29(3), 345-356. <https://doi.org/10.1080/01443410902927825>.
- Çiltaş, A. (2022). Eğitimde öz-düzenleme öğretiminin önemi üzerine bir çalışma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(60), 123-135.
- Damlı, N., Alpaslan, M. M., Armutcuoğlu, Ş., Ayata, S., & Tufaner, E. (2021). Öğretmen öz-düzenleme becerisinin eğitimde iyi örnekler yarışmasına katılma durumuyla ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 15-26. <https://doi.org/0.24146/mcbuefd.932663>.
- Dilekli, Y., Orakcı, Ş., & Ayciçek, B. (2023). Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ve öz düzenleyici öğrenme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(3), 1360-1383. <http://dx.doi.org/10.37217/tebd.1313393>.
- Erkil, S., & Şahin Taşkın, Ç. (2023). Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmeye Yönelik Hedef Yönelimleri ve Öz-Düzenleyici Öğrenmeyi Teşvik Etme Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(2), 312-326. <http://dx.doi.org/10.17244/eku.1260095>.
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. (2023). *How to design and evaluate research in education (11th ed)*. McGraw-Hill Education.
- Ghanizadeh, A., & Ghonsooly, B. (2014). A tripartite model of EFL teacher attributions, burnout, and self-regulation: Toward the prospects of effective teaching. *Educational Research for Policy and Practice*, 13(2), 145-166. <http://dx.doi.org/10.1007/s10671-013-9155-3>.
- Gökkyer, N., & Cirit, S. (2018). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik düzeyleri. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 135-151. <http://dx.doi.org/10.17984/adyuebd.429830>.
- Gürer, M. D., Gül, D., & Konyaoglu, C. (2019). Bilişim teknolojileri ve yazılım öğretmen adaylarının öz-düzenleme becerileri ile mesleki öz-yeterlik algıları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 517-529. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019..-482589>.

- Hobfoll, S. E. (2002). Social and psychological resources and adaptation. *Review of General Psychology*, 6(4), 307-324. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.6.4.307>.
- Karabenick, S. A., & Dembo, M. H. (2011). Understanding and facilitating self-regulated learning: The role of motivational beliefs and strategies. *Educational Psychologist*, 46(1), 1-12. <https://doi.org/10.1002/tl.442>.
- Kunter, M., Klusmann, U., Baumert, J., Richter, D., Voss, T., & Hachfeld, A. (2013). Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. *Journal of Educational Psychology*, 105(3), 805-820.
- Kuzgun, S. (2022). *Kırsalda öğretmen olmak* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Mattern, J., & Bauer, J. (2014). Does teachers' cognitive self-regulation increase their occupational well-being? The structure and role of self-regulation in the teaching context. *Teaching and Teacher Education*, 43, 58-68. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2014.05.004>.
- Öztürk, M. A., & Erdem, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin iş yükü algısı ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 926-958. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.751859>.
- Palavan, Ö., & Donuk, R. (2016). Kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin sorunları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 109-128. <https://doi.org/10.29065/usakead.232430>.
- Pintrich, P. R. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 16(4), 385-407.
- Taşkın, S., & Nartgün, Ş. S. (2023). Öğretmen görüşlerine göre iş yükü ile bireysel ve örgütsel performans arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(4), 2081-2103. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2023..-1315764>.
- Uzuntiryaki-Kondakci, E., Demirdögen, B., Akın, F. N., Tarkin, A., & Aydın-Günbatır, S. (2017). Exploring the complexity of teaching: the interaction between teacher self-regulation and pedagogical content knowledge. *Chemistry Education Research and Practice*, 18(1), 250-270. <https://doi.org/10.1039/C6RP00223D>.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13-39). Academic Press.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64-70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2.

Kaynakça

- Aşık F., Yıldız, A., Kılınc, S., Aytekin, N., Adalı, R. & Kurnaz, K. (2023). Yapay Zekânın Eğitime Etkileri. *International Journal of Social Humanities Siences Research*, 10(98), 2100-2107.
- Dertli, Z.G, Korkmaz Güler, N., Yıldız, B. (2024). Chatgpt'nin Bir Informal Öğrenme Asistanı Olarak Problem Çözme Sürecinde Öğrencilere Rehberlik Etme Sürecinin İncelenmesi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 33-61.
- Grabb, D. (2023). The impact of prompt engineering in large language model performance: a psychiatric example. *Journal of Medical Artificial Intelligence*, 6.
- Işık, C., & Kar, T. (2011). İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin sayı algılama ve rutin olmayan problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 57-72.
- Karabıyık, Ü. (2024). Matematik Eğitiminde Yenilikçi Bir Yaklaşım: ChatGPT'nin Rolü. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 26-46.
- Kuloğlu, A. (2023). Eğitim & Bilim 2023 -IV-. Efe Akademi Yayınları
- Lancaster, T. (2023). Artificial intelligence, text generation tools and ChatGPT—does digital water marking offer a solution?. *International Journal for Educational Integrity*, 19(1), 10.
- Lee, E. Y., il, N. G. D., An, G. H., Lee, S., ve Lim, K. (2023, August). ChatGPT-based debate game application utilizing prompt engineering. In *Proceedings of the 2023 International Conference on Research in Adaptive and Convergent Systems* (pp. 1-6).
- Liu, G., ve Ma, C. (2024). Measuring EFL learners' use of ChatGPT in informal digital learning of English based on the technology acceptance model. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 18(2), 125-138.
- Noster, N., Gerber, S., & Siller, H. S. (2024). Pre-Service Teachers' Approaches in Solving Mathematics Tasks with ChatGPT. *Digital Experiences in Mathematics Education*, 1-25.
- OpenAI. (2023a). ChatGPT: Optimizing language models for dialogue. <https://openai.com/blog/chatgpt/>
- OpenAI. (2023b). How should AI systems behave, and who should decide? <https://openai.com/blog/how-should-ai-systems-behave>.
- Pirim, A. G. H. (2006). Yapay zekâ. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 1(1), 81-93.
- Pólya, George (1957). "How to Solve It". Garden City, NY: Doubleday: 253
- Seyrek, M., Yıldız, S., Emeksiz, H., Şahin, A. & Türkmen, M. T. (2024). Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik Algıları. *International Journal of Social Humanities Siences Research*, 11(106), 845-856.

- Strzelecki, A. (2023). Touseor not to use ChatGPT in higher education? A study of students' acceptance and use of technology. *Interactive Learning Environments*, 1-14.
- Tabone, W., ve De Winter, J. (2023). Using ChatGPT for human-computer interaction research: a primer. *Royal Society Open Science*, 10(9), 231053.
- Wang, L., Chen, X., Wang, C., Xu, L., Shadiev, R., ve Li, Y. (2023). ChatGPT's capabilities in providing feedback on under graduate students' argumentation: a case study. *Thinking Skills and Creativity*, 101440.
- Yazgan, Y. (2007). Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin rutin olmayan problem çözme stratejileriyle ilgili gözlemler. *İlköğretim Online*, 6(2), 249-263.
- Yeşilyurt, S., DüNDAR, R. & Aydın, M. (2024). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Lisansüstü Eğitimini Sürdüren Öğrencilerin Yapay Zekâ Hakkındaki Görüşleri. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 8(27), 1-14.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ekonomi ve Finans Alanında Güncel Çalışmalar

Editörler

Prof. Dr. Ahmet Yılmaz ATA

Doç. Dr. Bilal AKKAYNAK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Ekonomi ve Finans Alanında Güncel Çalışmalar

Editörler: Prof. Dr. Ahmet Yılmaz ATA • Doç. Dr. Bilal AKKAYNAK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-4-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub585>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ata, A. Y. (ed), Akkaynak, B. (ed) (2024). *Ekonomi ve Finans Alanında Güncel Çalışmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub585>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Ön Söz

İktisat ve Finans bilimi her şeyden önce analitik düşünme yöntemidir ve bu yöntem, bireysel ve sosyal yaşamın her alanına uygulanabilmektedir. Birey ve toplum ile ilgili her konu, bu iki bilim alanının inceleme ve araştırma kapsamına girmektedir. Bu kapsamda iktisat ve finans bilimi dalları, mikro ve makro düzlemde bireyi ve toplumu ilgilendiren birçok konuya neden-sonuç bağlamında analizler geliştirerek, politikalar ve önermeler ortaya koyarak katkı sağlamaya çalışır. Bu politikalar zaman içinde gerek bilimsel dünyadaki değişimler gerekse içinde yaşanılan dünya koşullarının değişimi ile birlikte belli oranda revizyona ya da değişime tabi olabilir. Bir anlamda bu iki bilim dalının inceleme konuları ve araştırma alanları durağan değil değişken ve sürekli yenilenebilir bir özellik gösterebilmektedir.

Bu bakış açısı doğrultusunda, hazırlanan ve altı bölümden oluşan bu eser, değişik disiplinlerden gelen ve farklı çalışma alanlarına sahip genç bilim adamları, akademisyen ve araştırmacıların çalışmalarından derlenerek oluşturulmuştur. Kitap, öncelikle teorik bilgi ile bu teorik bilginin analitik yansımaları arasında etkileşim sağlayarak, güncel ve elzem iktisadi ve finans konularına, yeni yaklaşımlar sunmaktadır.

Kaynakça

- AlHares, A. (2020), "Corporate Governance Mechanisms and R&D Intensity in OECD Courtiers", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 20(5), pp. 863-885.
- Bayraktaroğlu, H. ve Çelik, İ. (2015). Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Getiri Oynaklığı Üzerine Etkisi: Borsa İstanbul'da Bir Araştırma. *AKÜ İİBF Dergisi*, 17 (1): 97-108.
- Çonkar, K., Elitaş, C., ve Atar, G. (2011). İMKB Kurumsal Yönetim Endeksi'ndeki (XKURY) Firmaların Finansal Performanslarının TOPSİS Yöntemi ile Ölçümü ve Kurumsal Yönetim Notu ile Analizi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 61(1), 81-115.
- Demir, H., ve Songür, N. (1999). Sosyal Sorumluluk ve İş Ahlakı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 150-168.
- Dizgil, E., ve Reis, Ş. G. (2021). Kurumsal Yönetimin Sermaye Yapısına Etkisi: Bist Kurumsal Yönetim Endeksi Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 82-96.
- Fich, El. M., Slezak, S. L. (2008). Can Corporate Governance Save Distressed Firms From Bankruptcy? An Empirical Analysis. *Review of Quantitative Finance & Accounting* 30(2), 225-251.
- Gör, Y., Terzi, S. ve Şen, İ.K. (2015). Şeffaflık Açısından Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Finansal Raporlamanın Süresi Üzerine Etkisi: Borsa İstanbul Örneği. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(Özel Sayı-1): 673-705.
- Gör, Y. (2018), Kurumsal Yönetimin Finansal Başarısızlığı Önlemedeki Yeri Üzerine Bir Araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi*, 5(12): 689-697.
- Karamustafa, O., Varıcı, İ., ve Er, B. (2009). Kurumsal yönetim ve firma performansı: İMKB kurumsal yönetim endeksi kapsamındaki firmalar üzerinde bir uygulama. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 100-119.
- Kayalı, N. Ve Doğan, İ. (2018). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu ile İşletmelerin Finansal Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (78), 111-124
- Kurt, A. ve Elagöz İ. (2022). Kurumsal Yönetim ve Finansal Performans İlişkisi: Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketlerde Bir Uygulama, *International Journal of Dicipines Economics & Administrative Sciences Studies*, 8(41): 330-344.
- Lakshan, A.M.I. ve Wijekoon, W.M.H.N. (2012). Corporate Governancc and Corporate Failure. *Procedia Economics and Finance* (2), 191-198.

- Lopez, A., Garcia, D.C. ve Alvarez, G.N. (2019), "Corporate Governance and Innovation: A Theoretical Review", *European Journal of Management and Business Economics*, 28(3), pp. 266-284.
- Manzanaque, M., Priego, A. M., & Merino, E. (2016). Corporate Governance Effect on Financial Distress Likelihood: Evidence from Spain. *Revista de Contabilidad*, 19(1), 111-121.
- McGrath, R. G. (1999). Falling forward: Real options reasoning and entrepreneurial failure. *Academy of Management Review*, 24(1), 13-30.
- Önder, Ş., ve Kaya, E. (2018). İşletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarında kurumsal yönetim yapılarının etkisi: BİST 100 üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (78), 155-170.
- Öztürk, M. B., ve Demircüoğlu, K. (2008). Kurumsal Yönetim Bakış açisiyle Entellektüel Sermaye. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 395-411.
- Park, S. S., & Hancer, M. (2012). A comparative study of logit and artificial neural networks in predicting bankruptcy in the hospitality industry. *Tourism Economics*, 18(2), 311-338.
- Pazarlıoğlu, M., Gürler, V. ve Kiren, Ö. (2007). Telekomünikasyon Yatırımları ve Ekonomik Büyüme: Panel Veri Yaklaşımı", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, (44), 35-43.
- Saldanlı, A. (2012). Kurumsal Yönetim Endeks Performansının Analizi. *International Journal of Economic & Social Research*, 8.
- Sönmez, A. R. (2020). Comparison of the Relationship between The Board Structures and Financial Failures of Multinational and Non-Multinational Corporations: An Analysis of The BİST Industrial Index. *Financial and Managerial Issues in Multinational Enterprises*, Ed.Murat Berberoğlu, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Sönmez, A. R. ve Yılmaz, F. (2022). The Effect of Corporate Governance Implementations on Financial Performance: AN Evidance From Turkey. *International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences*, 7(1), 133-162.
- Şengür, E. D., ve Püskül, S. Ö. (2011). İMKB Kurumsal Yönetim Endeksindeki Şirketlerin Yönetim Kurulu Yapısı ve İşletme Performansının Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 33-49
- Tükenmez, N. M., Gençyürek, A. G., ve Karakelleoğlu, M. İ. (2017). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notlarının Şirketlerin Finansal Performansı Üzerindeki Etkisi. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1-18.
- Türkmen, S. (2020). Finansal Başarısızlık ile Kurumsal Yönetim arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *International Academic Journal*, 4(1): 116-141.

- Yıldız, A. (2014). Kurumsal Yönetim Endeksi ve Altman Z-Skoruna Dayalı Lojistik Regresyon Yöntemiyle Şirketlerin Kredi Derecelendirmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(3), 71-89.
- Yılmaz, F. Ö. (2011). Bankalarda Kurumsal Yönetim-Entelektüel Sermaye İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 13(1-2), 1-12.

Kaynaklar

- Acemoglu, D., Cutler, D. Finkelstein, A. ve Linn, J. (2006). Did medicare induce pharmaceutical innovation? *American Economic Review* 96(2), 103-107.
- Acemoglu, D., Johnson, S. ve Robinson, J.A. (2001). Colonial origins of comparative development: An amprical investigation. *American Economic Review*, 91, 1369-1401.
- Almeida, I. I. A. F. D. (2020). The impact of institutions on economic growth across OECD, Master Thesis, Universidade do Porto, Faculdade De Economia, Portekiz.
- Alonso, J. A. ve Garcimartln, C. (2013). The determinants of institutional quality. More on the Debate. *Journal of International Development*, 25(2), 206-226.
- Aşık, B. (2011). Kurumların ekonomik büyüme üzerindeki etkisi, International conference on Eurasian economics, *Büyüme ve Gelişme II*, 420-425.
- Ata, A.Y., Koç, A., ve Akça, H. (2012). The relationship between economic growth and institutional structure in OECD countries: Cross sectional analysis. *Actual Problems of Economics*, 10(136), 323-333.
- Ata A. Y. ve A. Şahbaz (2013). Mülkiyet hakları ve makro ekonomik performans üzerine etkileri: AB ülkeleri üzerine ampirik bir inceleme. *Sosyoekonomi Dergisi*, 9(20), 161-180.
- Barro, R. J. (1997). Determinants of economic growth: A cross-country empirical study. MIT Press.
- Black, J. (2013). Reconceiving financial markets—from the economic to the social. *J. Corp. Law Stud.* 13 (2), 401.
- Chamberlain, N. W. (1963). The institutional economics of John R. Commons. In *institutional economics: Veblen, Commons and Mitchell Reconsidered*. Berkeley, University of California Press.
- Coase, R. (1998). The new institutional economics. *The American Economic Review*, 88(2), 72-74.
- Commons, J. R. (1931). Institutional economics. *American Economic Review*, 21, 648-57.
- Çetin, A. B. (2019). İktisadi ve politik kurumların ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Gelişmiş ülkeler ve yükselen piyasa ekonomileri karşılaştırması, *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, 4(2), 1-31.
- Doğanay, M. A. ve Değer, M. K. (2020). Kurumlar ve ekonomik büyüme: Panel veri analizi (2002-2018). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 75-99.
- Figankaplan, T. (2017). Ekonomik büyüme ve kurumsal kalite ilişkisi: Bir panel veri analizi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 11(1), 65-91.

- Freedom House. (2022). www.freedomhouse.com.tr
- Göger, K. (2020). Kurumsal iktisat ve büyüme ilişkisi: Türk Cumhuriyetleri üzerine bir panel veri analizi, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Granovetter, M. (1992). Economic institutions as social constructions: a framework for analysis. *Acta Sociol.* 35 (1), 3-11.
- Hall, R. E. & Jones, C. I. (1999). Why do some countries produce so much more output per worker than others? *The Quarterly Journal of Economics*, 114(1), 83-116.
- Hayaloğlu, P. (2014). Kurumsal yapı ve iktisadi büyüme ilişkisi: Türkiye Örneği. *Sosyoekonomi*, 2, 347-366.
- Hodgson, G. M. (2004). Reclaiming habit for institutional economics. *Journal of Economic Psychology*, 25, 651-660.
- Işık, B. (2021). Kurumsal yapıdaki gelişmelerin BRICS ülkelerine etkisi: Çin örneği- Kurumsal iktisat bağlamında bir tartışma, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Javed, O. (2015). Essays on institutional quality, macroeconomic stabilization, and economic growth in International Monetary Fund member countries, Doctoral Thesis, Universitat De Barcelona, Barcelona.
- Jones, E. L. (1987). The european miracle: environments, economies, and geopolitics in the history of Europe and Asia. Cambridge University Press.
- Kenworthy, L. (2005). Institutional coherence and macroeconomic performance. *Socio-Economic Review*, 4, 69-91.
- Knack, S. ve Keefer, P. (1995). Institutions and economic performance: Cross-country test Using alternative institutional measures. *Economics and Politics*, 7(3), 207-227.
- Mauro, P. (1995). Corruption and growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 110(3), 681-712.
- Meador, J. E. & Skerratt, S. (2017). On a unified theory of development: New institutional economics & the charismatic leader. *Journal of Rural Studies*, 53, 144-155.
- Nawaz, S. (2014). Growth effects of institutions: A disaggregated analysis. Islamabad: COMSATS Institute of Information Technology.
- Nee, V. (2003). The new institutionalism in economics and sociology. CSES Working Paper Series, No.4, November.
- North, D. C. (1981) Structure and change in economic history. Norton.
- North, D. C. (1990), Kurumlar, kurumsal değişim ve ekonomik performans, (çev. G. Ç. Güven), İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Olson, M. (1982). The rise and decline of nations: Economic growth, Stagflation, and Social Rigidities. Yale University Press.

- Özalp, H. (2018). Kurumsal iktisat perspektifinden teknoloji ve ekonomik performans: Alternatif bir yaklaşım, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pereira, A. J. ve Lopes, H. C. (2018). The market for the “old” and the “new” institutional economics. *Brazilian Journal of Political Economy*, 38(152), 450-468.
- Rodrik, D., Subramanian, A & Trebbi, F. (2004). Institutions rule: The primacy of institutions over geography and integration in economic development. *Journal of Economic Growth*, 9(2), 131-165.
- Rutherford, M. (2001). Institutional economics: Then and now. *The Journal of Economic Perspectives*, 15(3), 173- 194.
- Söylemez, A., Ay, H. M. ve Güneş Ay, N. (2022). Dijital toplumda e-seçim ve blok zinciri uygulamaları. küreselleşme çağında kalkınma ve yeni ekonomi (Ed: İbrahim Arslan, T. Akçacı ve Y. Bozgeyik), Ankara: Orion Kitabevi, 245-274.
- Valeriani, E. ve Peluso, S. (2011). The impact of institutional quality on economic growth and development: An empirical study. *The Journal of Knowledge Management, Economics and Information Technology*, 1(6), 274-299.
- Veblen, T. (1899) 1924. *The theory of the leisure class*. London: George Allen & Unwin.
- Williamson, O. (2000). The new institutional economics: Taking stock. *Journal of Economic Literature*, 38(3), 595-613.
- World Bank. (2017a). Government effectiveness: estimate. Data Catalog, <https://datacatalog.worldbank.org/government-effectiveness-estimate-0>, Erişim Tarihi: 09.12.2024.
- World Bank. (2017b). Rule of law. Data Catalog, İnternet Adresi: <https://datacatalog.worldbank.org/rule-law-estimate-0>, Erişim Tarihi: 08.12.2024.
- Word Bank. (2022). www.worldbank.com.tr

Kaynakça

- Adem, A., & Dağdeviren, M. (2020). İnsan-Makine Etkileşimine Yönelik Çok Kriterli Bir Analiz: Aras Tekniği Uygulaması. İçinde Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri: MS., 1. Baskı, 295-306, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ak, Ö. K., Babuşçu, Ş., & Hazar, A. (2021). Bist Banka Endeksinde Yer Alan Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının Copras Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 280-305.
- Akbalık, M., Yurttadur, M., & Taşcı, M. Z. (2022). Entropi ve Copras yöntemleriyle finansal performans analizi: Mevduat ve katılım bankaları karşılaştırması. *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, (16), 13-27.
- Akbulut, O. Y. (2020). Gri Entropi Temelli Psı ve Aras Çkkv Yöntemleriyle Türk Mevduat Bankalarının Performans Analizi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 171-187.
- Akgül, Y. (2021). Borsa İstanbul'da işlem gören ticari bankaların finansal performansının bütünlük CRITIC CoCoSo modeliyle analizi. *Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 71-90.
- Arslan, R. (2020). CRITIC Yöntemi, İçinde Çok Kriterli Karar Verme Problemlerinde Kriter Ağırlıklandırma Yöntemleri, 1. Baskı, 118-135, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydın, Y. (2020). Bütünlük Critic ve Marca Yöntemleri İle Kamu Sermayeli Bankalarının Performans Analizi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 829-841.
- Bektaş, S. (2022). Türkiye'deki Kamu Sermayeli Bankaların Sürdürülebilirlik Performanslarının Hibrit Çkkv Model ile Değerlendirilmesi: 2014-2021 Dönemi Merc-Asas Modeli Örneği. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 426-442.
- Diakoulaki, D., Mavrotas, G., & Papayannakis, L. (1995). Determining objective weights in multiple criteria problems, The critic method. *Computers & Operations Research*, 22(7): 763-770.
- Ecer, F. (2019). Özel sermayeli bankaların kurumsal sürdürülebilirlik performanslarının değerlendirilmesine yönelik çok kriterli bir yaklaşım: Entropi-ARAS bütünlük modeli. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 365-390.
- Hassan Al-Tamimi, H. A. (2006). The determinants of the UAE commercial banks' performance: a comparison of the national and foreign banks. *Journal of Transnational Management*, 10(4), 35-47.
- Karabulut, T., & Akkaynak, B. (2023). Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Critic-Copras Yöntemleriyle Sıralaması. *Ekev Akademi Dergisi*, (94), 315-329.

- Mulliner, E., Smallbone, K., & Maliene, V. (2013). An assessment of sustainable housing affordability using a multiple criteria decision making method. *Omega*, 41(2), 270-279.
- Paksoy, Ö. B., & Küçükler, M. (2024). Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Analizi: Bist Bankacılık Endeksi Üzerine Bir İnceleme. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 7(2), 170-189.
- Rouyendegh (Erdebilli), B. D., & Nacar, E. N., (2020), Copras Yöntemi ile tedarikçi seçimi, In Mehmet Kabak, Yetkin Çınar (eds), Çok kriterli karar verme yöntemleri ms excel çözümlü uygulamalar (ss. 183-196). Nobel Akademik
- Sakarya, Ş., & Gürsoy, M. (2021). Bist Bankacılık Endeksi'nde Yer Alan Bankaların Finansal Performanslarının Entropi Tabanlı Copras ve Aras Yöntemleri ile Değerlendirilmesi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(4), 806-819.
- Seçme, G. (2022). Firma performans Değerlendirmesine çok kriterli Yaklaşım: Bankacılık Sektörü üzerine bir uygulama. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 457-480.
- Süzülmüş, S., & Yakut, E. (2024). Critic Temelli Promethee ve Edas Teknikleriyle Bankaların Finansal Performanslarının Belirlenerek Karşılaştırılması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 218-239.
- Karaş, Z. (2024). TÜRK Bankacılık Sektöründe Çoklu Kriterli Karar Verme Yaklaşımları ile Finansal Performans Değerlendirmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(90), 798-820.
- Kenger, M. D., & Organ, A. (2017). Banka personel seçiminin çok kriterli karar verme yöntemlerinden entropi temelli aras yöntemi ile değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(4), 152-170.
- Yıldırım, S., & Akkaynak, B., (2018). Analitik Hiyerarşi yöntemi İle Sermaye Yapısı Kararlarını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma. *Kabramanmaraş Sütçü İmam üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, vol.8, no.2, 53-67.
- Waleed, A., Shah, M. B., & Mughal, M. K. (2015). Comparison of private and public banks performance. *IOSR Journal of Business and Management*, 17(7), 32-38
- Zavadskas, E. K., & Turskis, Z. (2010). A new additive ratio assessment (ARAS) method in multicriteria decision-making. Technological and economic development of economy, 16(2), 159-172.

Kaynakça

- Amelia, H., & Satria, F. (2024). Analisis Trading Volume Activity dan Abnormal Return Sebelum dan Sesudah Stock Split pada Perusahaan yang Listing di BEI Tahun 2019-2022. *Al-Kharaj: Jurnal Ekonomi, Keuangan & Bisnis Syariah*, 6(1), 185-200.
- Asquith, P., Healy, P., & Palepu, K. (1989). Earnings and stock splits. *Accounting Review*, 387-403.
- Baker, H. K., & Gallagher, P. L. (1980). Management's view of stock splits. *Financial management*, 73-77.
- Balachandran, B., Faff, R. ve Tanner, S. (2004). Bedelsiz hisselerin vergiye tabi bir düzenlemede duyuru etkisine ilişkin daha fazla kanıt. *Küresel Finans Dergisi*, 15 (2), 147-170.
- Chen, H., Nguyen, H. H., & Singal, V. (2011). The information content of stock splits. *Journal of Banking & Finance*, 35(9), 2454-2467.
- Desai, H., & Jain, P. C. (1997). Long-run common stock returns following stock splits and reverse splits. *the Journal of Business*, 70(3), 409-433.
- Dwitaningsih, G. M., Putri, I. A. P. D., & Artani, K. T. B. (2024). Dampak Stock Split: Analisis Volume Dan Abnormal Return Saham (Studi Empiris 2020-2022). *Proceeding Accounting Skill Competition*, 3(1), 1-15.
- Fakru, K. Y., & Thoufiqulla, P. (2013). An analysis of bonus share issued and its impact on share price with reference to listed stocks in India. *Acme Intellectuals International Journal of Research in Management*, 4(4), 1-13. Yıllar
- Gichema, GW (2007). Bedelsiz hisse ihraçlarının Nairobi borsasında işlem gören şirketlerin hisse senedi fiyatlarına etkisi (Doktora tezi).
- Iannino, M. C., Zhang, M., & Zhuk, S. (2024). Signaling through timing of stock splits. *Journal of Corporate Finance*, 87, 102610.
- Ikenberry, D. L., Rankine, G., & Stice, E. K. (1996). What do stock splits really signal? *Journal of Financial and Quantitative analysis*, 31(3), 357-375.
- Jayanti, V. A. P., & Pinem, D. (2024). Stock Transformation: Understanding the Impact of Stock Split on Company Performance in Indonesia Stock Exchange through Before and After Comparative Analysis. *Jurnal Multi-disiplin Madani*, 4(2), 199-209.
- Johnson, K. B. (1966). Stock splits and price change. *The Journal of Finance*, 21(4), 675-686.
- Karim, M. A., & Sarkar, S. (2016). Do stock splits signal undervaluation? *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 9, 119-124.
- Küçükşille, E., & Mizrahi, R. (2015). Bedelsiz Sermaye Artırımı Duyurularının Şirketlerin Piyasa Değerlerine Etkisi: Borsa İstanbul Örneği. *Journal of Social Sciences & Humanities Researches*, (35).

- Lamoureux, C. G., & Poon, P. (1987). The market reaction to stock splits. *The journal of finance*, 42(5), 1347-1370.
- Masry, M. (2015). The Impact of The Announcement of Distribution Bonus Shares on Abnormal Returns and Trading Volume in The Egyptian Stock Market. *The International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*, 2(12), 1717-1731.
- Mukherji, S., Kim, Y. H., & Walker, M. C. (1997). The effect of stock splits on the ownership structure of firms. *Journal of Corporate Finance*, 3(2), 167-188.
- Okka, O., (2015), *Analitik Finansal Yönetim*, 2. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara
- Özer, G., & Yücel, R. (2001). İMKB’de Hisse Senedi İhraç Tarihi Etrafındaki Anormal Fiyat Hareketleri: 1990-1996 Dönemini Kapsayan Deneysel Bir Araştırma. *Active Finans Dergisi*, Ocak-Şubat, 1-15.
- Pandow, B. A., & Ganai, K. A. (2023). The effect of stock splits on liquidity: evidence from China. *Business Perspectives and Research*, 22785337221148823.
- Patel, M., Dave, M., & Shah, M. (2016). Stock price and liquidity effect of stock split: Evidence from Indian Stock Market. *International Journal of Management Research & Review*, 6(8), 1030-1039.
- Pramusitha, D. M. N., & Hadiprajitno, P. T. B. (2024). *The Impact of Stock Split Announcement On Trading Volume, Return, And Stock Price In Companies In Period Before And During COVID-19* (Doctoral dissertation, UNDIP: Fakultas Ekonomika dan Bisnis).
- Sharpe, W.F., G.J. Alexander & J.V Bailey (1995). *Investments*, USA, Prentice Hall International Editions, fifth edition, p.1024
- Sormin, R. T. A. (2024). Analysis of the Influence of the Announcement of Stock Splits on Insider Trading Indicators in the Indonesian Stock Exchange Environment for the 2013-2023 Period. *Syntax Idea*, 6(2), 690-707.
- Yılmaz, M. K. (2003). Hisse Senetleri İMKB’de İşlem Gören Şirketlerin Temettü Politikaları Üzerine Bir Analiz: Nakit Temettü-Sektör Davranışları İlişkisi. *İMKB Dergisi*, (7) 25-26
- Yılmaz, I. S. (2003). *An analysis of stock splitz in the İstanbul Stock Exchange* (Master’s thesis, Middle East Technical University).

Kaynakça

- Amasuomo, E. and J. Baird (2016). The Concept of Waste and Waste Management. *Journal of Management and Sustainability*, 6 (4), 88-96.
- Ay, H. M., ve Söylemez, A. (2023). Belediye Hizmetleri İçinde Katı Atık Yönetiminin Önemi ve Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 4 (Özel), 273-292.
- Bozok, N. (2023). Sunuş: Antropozen Kavramı Üzerinde Neden Duruyoruz? Antropozen'in İzleri İnsanın Dünyayla İlişkisi Üzerine Tartışmalar, (Yayına Hazırlayanlar: Nihan Bozok, Abdurrahman Yılmaz, Burak Kesgin), İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 7-16.
- Büyükaşahin, F. (2018). Antropojenik Etkiler İle Havanın Kirlenmesi ve İklim Değişikliği. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 1 (1), 14-26. <https://doi.org/10.35235/uicd.427397>
- Certini, G. & Scalenghe, R. (2011). Anthropogenic Soils and the Golden Spikes for the Anthropocene. *The Holocene*, 21 (8), 1269-1274.
- Chua, L. and Fair, H. (2019). Anthropocene. In *The Open Encyclopedia of Anthropology*, (edited by Felix Stein), Facsimile of the first edition in *The Cambridge Encyclopedia of Anthropology*. <http://doi.org/10.29164/19anthro>
- Crutzen, P. J. & Stoermer, E. F. (2000). The Anthropocene. *Global Change Newsletter*, 41 (May), 483-490. <file:///C:/Users/AY/Downloads/crutzen%20stoermer%20anthropocene.pdf>
- Crutzen, P. J. (2006). The Anthropocene. *Earth system science in the anthropocene*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 13-18.
- Davis, H. & Turpin, E. (2015). *Art in the Anthropocene: Encounters Among Aesthetics, Politics, Environments and Epistemologies*. London: Open Humanities Press.
- Dollery, B. E. ve J. L. Wallis (2001), *The Political Economy of Local Government*, UK: Edward Elgar Press.
- EEA. (2024). Greenhouse gas emissions from land use, land use change and forestry in Europe. European Environment Agency. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/greenhouse-gas-emissions-from-land>
- EIA. (2024). Electricity is a secondary energy source. United State Energy Information Administration, Basics, Data & statistics. <https://www.eia.gov/energyexplained/electricity/>
- Eldridge, S. (2024). negative externality. *Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/negative-externality>
- EPA. (2024). Sources of Greenhouse Gas Emissions. United State Environmental Protection Agency. <https://www.epa.gov/ghgemissions/sources-greenhouse-gas-emissions>

- Erol, M. (2003), Doğal Tekellerin Düzenlenmesi ve Telekomünikasyon Sektöründe Düzenleyici Kurum, Uzmanlık Tezi, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Hukuki Tedbirler ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı, DPT Yayın No: 2680, Ankara.
- FAO. (2020). Emissions due to agriculture. Global, regional and country trends 2000–2018. Rome: FAOSTAT Analytical Brief Series No 18.
- Gibson, H. and Venkateswar, S. (2015). Anthropological Engagement with the Anthropocene. *Environment and Society* 6 (1), 5-21. <https://doi.org/10.3167/ares.2015.060102>
- Gidarakos, E., G. Havas ve P. Ntzamilis (2006). “Municipal Solid Waste Composition Determination Supporting the Integrated Solid Waste Management System in the Island of Crete”. *Waste Management*, 26 (6), 668-679.
- Gough, I. and Madocroft, J. (2010). Decarbonising the welfare state. Version 5. *The Oxford Handbook of Climate Change and Society*, (Edited by J. S. Dryzek; R. B. Norgaard and D. Schlosberg), 1-14. https://www.researchgate.net/publication/265155082_Decarbonizing_the_Welfare_State
- Güvel, E. A. ve A. Y. Ata (2009). Yolsuzluk Olgusunun Ortaya Çıkmasında Asimetrik Bilginin Rolü: Teorik Bir Bakış Açısı. *Sosyoekonomi*, (1), 123-147.
- Hegel, G. W. F. (2003). *Tarihte Akıl*. (çev. Önay Sözer), İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Herva, M., B. Neto ve E. Roca (2014). “Environmental Assessment of the Integrated Municipal Solid Waste Management System in Porto (Portugal)”. *Journal of Cleaner Production*, 70, 183-193.
- Hine, R. (2019). *A Dictionary of Biology* (8 ed.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acref/9780198821489.001.0001>
- Holmes, G. (2015). What Do We Talk About When We Talk About Biodiversity Conservation in the Anthropocene? *Environment and Society*, 6 (1), 87-108. <https://doi.org/10.3167/ares.2015.060106>
- Iberdrola. (2024). Noise pollution: how to reduce the impact of an invisible threat? <https://www.iberdrola.com/sustainability/what-is-noise-pollution-causes-effects-solutions>
- IPBES. (2019). The global assessment report on biodiversity and ecosystem services: Summary for policymakers. Accessed 20 December 2019. <https://www.ipbes.net/global-assessment>
- IPCC. (2022). IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. doi: 10.1017/9781009157926

- IWM. (ty). The Atomic Bombs That Ended the Second World War. Imperial War Museums. <https://www.iwm.org.uk/history/the-atomic-bombs-that-ended-the-second-world-war>
- Kjellstrom, T.; Lodh, M.; McMichael, T.; Ranmuthugala, G.; Shrestha, R. and Kingsland, S. (2006). Chapter 43 Air and Water Pollution: Burden and Strategies for Control. Disease Control Priorities in Developing Countries. 2nd edition. The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank Group.
- Moore, J. W. (2017). Ucuz Doğanın Sonu ya da Çevre Hakkında Endişlenmeyi Nasıl Bırakıp Kapitalizmin Krizini Sevmeyi Öğrendim? (çev. Ali Alper Alemdar), Ankara: Ekoloji Kolektifi Derneği.
- Nathanson, J. A. (2024). water pollution. Britannica. <https://www.britannica.com/science/water-pollution>
- NHS. (2022). Passive smoking. National Health Service (5 May 2022).
- NRI. (2021). Animal Agriculture: How Bad Is It for Climate Change and the Environment? New Roots Institute, New Roots Staff (December 7, 2021).
- Olson, V. and Messeri, L. (2015). Beyond the Anthropocene. *Environment and Society* 6 (1), 28-47. <https://doi.org/10.3167/ares.2015.060103>
- Ostrom, E. (1992). Governing the commons: The evolution of institutions for collective action. *Land Economy*, 68 (3), August, 354-357. <https://doi.org/10.2307/3146384>
- Palme, M. & Salvati, A. (2021). Introduction: Anthropocene or Urbanocene?. In: Palme, M., Salvati, A. (eds) *Urban Microclimate Modelling for Comfort and Energy Studies*. Springer, Cham, 1-9. https://doi.org/10.1007/978-3-030-65421-4_1
- Pennington, M. (2010). *Robust political economy. Classical Liberalism and the Future of Public Policy* New Thinking in Political Economy series, London: Kings College.
- Resmi Gazete (2015). Atık Yönetimi Yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402-2.htm>
- Ritchie, H. and Roser, M. (2024). CO₂ emissions How much CO₂ does the world emit? Which countries emit the most? *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/co2-emissions>
- Rudiak-Gould, P. (2015). The Anthropocene: A Critical Exploration. Guest Editor: Amelia Moore. *Environment and Society*, 6 (1), 48-65. <https://doi.org/10.3167/ares.2015.060104>
- Shoemaker, S. (2023). NREL Researchers Reveal How Buildings Across United States Do—and Could—Use Energy. NREL Transforming Energy.

- Smith K. R.; Corvalan C.; Kjellstrom T. (1999). How Much Global Ill Health Is Attributable to Environmental Factors? *Epidemiology*. 10 (5), 573–584.
- Swanson, H. A., Bubandt, N. and Tsing, A. (2015). Less Than One But More Than Many. *Environment and Society*, 6 (1), 149-166. <https://doi.org/10.3167/ares.2015.060109>
- Şener, O. (2001), *Teori ve Uygulamada Kamu Ekonomisi*, Beta Basım Dağıtım, İstanbul.
- The Economist (2009). Negative externalities, Traffic more costly than we thought. *Finance & economics* (Oct 13th 2009).
- The Economist. (2012). Market failure, A paper on financial reform. *The Economist*, *Finance & economics*, The financial system (Dec 12th 2012).
- The World Bank (2023). Urban Development, <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment>
- Trantidis, A. (2016). *Clientelism and economic policy: Greece and the crisis*. London and New York: Routledge.
- Trantidis, A. (2023). Government externalities. *Public Choice* (201), 451-469, Springer, <https://doi.org/10.1007/s11127-023-01068-7>
- Tullock, G. (2005). *Public Goods, redistribution and rent seeking*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd.
- UNDDR. (2019). Biodiversity Loss. United Nations Office for Disaster Risk Reduction, Sendai Framework Terminology on Disaster Risk Reduction.
- UNEP. (2024). Plastic Pollution. United Nations Environment Programme. <https://www.unep.org/plastic-pollution>
- Ünsal, E. M. (2004), *Mikro İktisada Giriş*, Turhan Kitapevi Yayınları, Ankara
- Yereli, A.B. ve A. Y. Ata (2011). Vergi Adaletine Ulaşma Yöntemleri Çerçevesinde Fayda İlkesinin Teorik Açından Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, (161), 21-32.
- WHO. (1997). *Health and Environment in Sustainable Development: Five Years after the Earth Summit, Executive Summary*, Geneva: Programmes on Health and Environment World Health Organization, Geneva: Document WHO/EHG/97.12.E
- WHO. (2002). *Reducing risks, promoting healthy life*. Geneva: The World Health Report. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42510/WHR_2002.pdf?sequence=1
- WHO. (2015). *Biodiversity and Health*. World Health Organization.
- WHO. (2024). Air pollution. World Health Organization, Health topics. https://www.who.int/health-topics/air-pollution#tab=tab_1

Kaynakça

- Akdoğan, A. (2019). *Kamu Maliyesi*. 20. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akyurt, H. (2019). “Ekoturizm: Türkiye’deki Gelişimi ve Mevcut Durumu”. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler*, Cilt 2, Ed: Sait Erdal Dinçer vd., Ankara: Gece Kitaplığı, 353-368.
- Ataman, O. ve Keskin, T. (2020). *Ekoturizm Sektör Raporu*. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı.
- Bak Ateş, E. (2022). “Ekoturizm (Doğa Temelli Turizm) ve Sürdürülebilirlik”. *Sürdürülebilirlik Ekseninde Alternatif Turizm* (Ed.: Koray Genç), Ankara: Detay Yayıncılık, 49-62.
- BAKA (2012). *Ekoturizm Sektör Raporu* (Eylül). Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı.
- Balli, F., Uddin, G.S., Shahzad, S.J.H. (2019) “Geopolitical risk and tourism demand in emerging economies”. *Tour Econ* 25 (6): 997–1005
- Buckley. R. C., (2010). “Ecotourism: Principles and practices”. *Tourism Management*, (31), 556–561. doi:10.1016/j.tourman.2009.07.004
- Butler, N. (2024). *Top Ecotourism and Sustainable Tourism Lodges in Kenya*. In: Retreat. <https://www.inretreat.co/journal/top-ecotourism-and-sustainable-tourism-lodges-in-kenya>
- Cambridge Dictionary (2024). *ecotourism*. Cambridge University Press & Assessment. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ecotourism>
- Cater, C., and Cater, E. (2015). *Ecotourism*. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition). Elsevier. 105-109. <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/ecotourism>
- Cook, R., Hsu, C. ve Marqua, J. (2016). *Konaklama ve Seyahat İşletmeciliği*. (Çev. M. Tuna), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Cosmescu, I., & Cosmescu, D. (2007). “The ecotourism - A strategic alternative for contemporary tourism”. *Annals of the University of Petroşani Economics*, (7), 65-72.
- Dutta, A., Mishra, T., Uddin, G.S., Yang, Y. (2021) “Brexit uncertainty and volatility persistence in tourism demand”. *Curr Issue Tour*, 24 (16): 2225–2232.
- Eco-Business. (2023). *Explainer: What is an eco-tourism tax?* July 19, 2023. <https://www.eco-business.com/news/explainer-what-is-an-eco-tourism-tax/>
- Ecotourism World. (2021). *Sustainable Travel Options for A Trip to Iceland*. https://ecotourism-world.com/sustainable-travel-options-for-a-trip-to-iceland/#google_vignette
- Epler Wood, M. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices & Policies for Sustainability*. UNEP.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve (eko)turizm*. Ankara: Erk Yayıncılık.

- Eskin, B., Tuncer, M., ve Demirçivi, B. M. (2017). "Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Ekolojik Turizm: Hasan Dağı Örneği". *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9 (3), 15-26.
- FAO. (2011). *Ecotourism can play vital role in maintaining healthy forests*. Food and Agriculture Organization. <https://www.fao.org/newsroom/detail/Ecotourism-can-play-vital-role-in-maintaining-healthy-forests/en>
- FAO. (2024). *Ecotourism*. Food and Agriculture Organization. <https://www.fao.org/4/w7714e/w7714e06.htm>
- Fennel, D.A. (2022). *Routledge Handbook of Ecotourism* (Ed.: David A. Fennel). London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Fennel, D. A. (2004). *Ecotourism*. 2nd Edition, London: An Introduction. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203505434>
- Fennel, D. A. (2009). "Ecotourism". *International Encyclopedia of Human Geography*. Elsevier. 372-376. <https://doi.org/10.1016/B978-008044910-4.00564-2>
- Gago, A., Labandeira, X., Picos, F. & Rodriguez, M. (2006). *Taxing tourism in spain: results and recommendations*. The Fondazione Eni Enrico Mattei Note Di Lavoro Series. https://www.researchgate.net/publication/228278699_Taxing_Tourism_in_Spain_Results_and_Recommendations
- Goel–Thu, A. (2024). *Tourist Taxes vs. Eco-Taxes: Balancing Revenue and Sustainability in Global Tourism*. FindEdu. 19 Sep 2024 <https://fintedu.com/blog/index.php?entryid=2393>
- Goodwin, H. (1996). "In Pursuit of Ecotourism". *Biodiversity and Conservation*, 5(3), 277–291.
- Göktaş, L.S. and Çetin, G. (2023). "Tourist tax for sustainability: Determining willingness to pay". *Journal of Tourism Research*, 35 (03), 1-18. <https://doi.org/10.54055/ejtr.v35i.2813>
- GSTC. (2024). *The Difference Between Ecotourism and Sustainable Tourism*. The Global Sustainable Tourism Council. <https://www.gstccouncil.org/ecotourism/>
- IPM. (2024). *What is the ecotax? A tax that affects you*. Ideal Property Mallorca. <https://www.idealpropertymallorca.com/blog/ecotax-mallorca/>
- Israngkura, A. (1996). "Ecotourism". *TDR Quarterly Review* 11 (2), June. 10-15. <https://www.thaiscience.info/Journals/Article/TQR/10475116.pdf>
- Kahraman, N., ve Türkay, O. (2012). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kasalak, M. (2015). "Dünyada ekoturizm pazarı ve ekoturizmin ülke gelirlerine katkıları". *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1(2), 20-26.

- Kaya, M. (2015). *Ayancık ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç Benzer, A. N. (2006). *Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi*. Basılmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- KTB. (2024). *Dünya Miras Listesi*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/tr-44423/dunya-miras-listesi.html>
- Mahvaran, A. (2012). *Eco-Tourism and its architecture: a methodological framework for assessing progress towards sustainable development*. Unpublished Doctoral Dissertation. Victoria University of Wellington.
- Moore, C. (2024). *Top 5 Ecotourism Attractions in New Zealand*. <https://greenglobaltravel.com/ecotourism-attractions-in-new-zealand/>
- Morrison-Saunders, A., Hughes, M., Pope, J., Douglas, A., & Wessels, J. A. (2019). "Understanding visitor expectations for responsible tourism in an iconic national park: Differences between local and international visitors". *Journal of Ecotourism*, 18 (3), 284–294.
- NTV. (2024). "Sadece 600 kişi yaşıyor, bakan da buralı: Düğmeli evleri ve festivaliyle ünlü köy dünyanın en iyisi seçildi". *NTV Haber* (17.11.2024).
- OECD. (2015). *Environmental policies and evaluation*. OECD Topics. <https://www.oecd.org/en/topics/environmental-policies-and-evaluation.html>
- Önen, M. O. (2000). *Türkiye'nin Turizm Sektöründeki Gelişmeler, Dünya Turizmindeki Yeri ve Türkiye Kalkınma Bankası'nın Rolü*. Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Sektörel Araştırmalar, Ankara: SA/00-2-5.
- Özkan Yürük E. (2003). "Turizmin Geleceği: Ekoturizm". *Standard Dergisi*, Ankara: Ajans Türk Matbaacılık Sanayi A.Ş., 42(500), 1-4, <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=5740>
- Pavlidis, G. vd. (2022). "Sustainable Ecotourism through Cutting-Edge Technologies". *Sustainability*, 14(2), 800, <https://doi.org/10.3390/su14020800>
- PB. (1996). *Green taxes: a brief overview*. Parliamentary Business New Zealand Parliament. <https://www.parliament.nz/en/pb/research-papers/document/00PLEcoRP96011/green-taxes-a-brief-overview>
- Polat, A. T. (2006). *Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Queensland Government. (2024). "What is ecotourism? Department of the Environment. Tourism". *Science and Innovation*, (20), June 2024. <https://parks.desi.qld.gov.au/management/ecotourism/about>

- Rawls, J. (2003). “Bölüştürücü adalet”. (çev. Vural Fuat Savaş). *Hukuk Felsefesi Sosyolojisi Arkivi 7. Kitap*, (Hazırlayan: Hayrettin Ökçesiz), 19-53, İstanbul: İstanbul Barosu Yayını 340.1 HFS 2003.
- Reportlinker. (2024). *Turkey Ecotourism Market Overview 2024-2028*.
- Sahoo, M. vd. (2023). “Ecotourism or ecological concerns? Tracing the impact of economic policy uncertainty and natural resources on tourism-driven ecological footprints”. *Environmental Science and Pollution Research*. (31), 31314–31330. <https://doi.org/10.1007/s11356-024-33244-7>
- Shang, Y. vd. (2023). “Eco-tourism, climate change, and environmental policies: empirical evidence from developing economies”. *Humanities and Social Sciences Communications*. 10 (275), 1-9. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01777-w>
- Siam Legal. (2024). *Thai Tourist Tax Coming Back Under New Government*. Siam Legal International. <https://siam-legal.com/travel-to-thailand/thai-tourist-tax-coming-back-under-new-government/>
- Taylor, M., Hurst, C. E., Stinson, M. J., & Grimwood, B. S. R. (2020). “Becoming care-full: Contextualizing moral development among captive elephant volunteer tourists to Thailand”. *Journal of Ecotourism*, 19 (2), 113–131.
- TheWisetravellers. (2023). *Ecotourism Activities in Norway: Embracing Nature’s Beauty*. <https://www.thewisetravellers.com/ecotourism-activities-in-norway/>
- TIES. (2024). “What Is Ecotourism?”. *The International Ecotourism Society*. <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/>
- Turizm Ajansı (2024). “Dünyanın en iyi turizm köyü seçildi, belediye asfalt döktü!”. *Turizm Ajansı* (28.11.2024).
- Tutçu, A. (2021). “Ekoturizm ve Türkiye’nin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirmesi”. *Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(6), 1-16.
- UN Tourism (2024). “Ecotourism and Protected areas”. *Bringing the World Closer*. <https://www.unwto.org/sustainable-development/ecotourism-and-protected-areas>
- UN Tourism. (2020). “Funding for a regenerative future – could tourism taxes be part of the answer?”. *Bringing the World Closer*. <https://www.unwto.org/covid-19-oneplanet-responsible-recovery-initiatives/funding-for-a-regenerative-future-could-tourism-taxes-be-part-of-the-answer>
- UN. (2024). *Eco-Tax*. United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. <https://sdgs.un.org/partnerships/eco-tax>
- Ünal Ankara, F. (2018). “Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları”. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, Sayı 1(2), 69-72.

- Üzüim, O. O. ve Koç, B. (2017). “Ekolojik Turizm Kavramı: Fethiye Örneği.” *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 10 (1), 14-19.
- Worldpackers. (2024). *The best of ecotourism in Costa Rica: places to visit and how to get involved*. <https://www.worldpackers.com/articles/ecotourism-in-costa-rica>
- Yereli, A. B. ve A. Y. Ata (2011). Vergi Adaletine Ulaşma Yöntemleri Çerçevesinde Fayda İlkesinin Teorik Açıdan Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, (161), 21-32.
- Yücel, C. (2002). “Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm”. *Türsab Dergisi*, Nisan (219), 1-7, https://www.tursab.org.tr/dosya/1023/02nieko_1023_1889046.pdf

Elektronik Ticaret ve Dijitalleşme

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Tarık YOLCU

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Elektronik Ticaret ve Dijitalleşme

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Tank YOLCU

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-08-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub628>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yolcu, T. (ed) (2024). *Elektronik Ticaret ve Dijitalleşme*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub628>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). *Artificial intelligence, automation and work* (Working Paper No. 24196). National Bureau of Economic Research.
- Acquila-Natale E, Iglesias-Pradas S (2021) A matter of value? Predicting channel preference and mul- tichannel behaviors in retail. *Technol Forecast Soc Chang* 162:120401. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120401>
- Ali M, Tarhini A, Brooks L, Kamal MM (2021) Investigating the situated culture of multi-channel cus- tomer management. *J Glob Inf Manag* 29:46–74. <https://doi.org/10.4018/JGIM.2021050103>
- Alvarez Marquez, J.O. and Ziegler, J. (2023), “Creating omni-channel in-store shopping experiences through augmented-reality-based product recommending and comparison”, *International Journal of Human-Computer Interaction*, Vol. 40 No. 10, pp. 1-26, doi: 10.1080/10447318.2022.2163650.
- Arora, S. and Sahney, S. (2017), “Webrooming behaviour: a conceptual framework”, *International Journal of Retail and Distribution Management*, Vol. 45 Nos 7/8, pp. 762-781, doi: 10.1108/ijrdm- 09-2016-0158.
- Arora S, Singha K, Sahney S (2017) Understanding consumer’s showrooming behaviour. *Asia Pac J Mar- ket Logist* 29:409–431. <https://doi.org/10.1108/APJML-06-2016-0111>
- Barwitz N, Maas P (2018) Understanding the omnichannel customer journey: determinants of interaction choice. *J Interact Mark* 43:116–133. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2018.02.001>
- Bezes C (2016) Comparing online and in-store risks in multichannel shopping. *Int J Retail Distrib Manag.* <https://doi.org/10.1108/IJRDM-02-2015-0019Hu>
- T-I, Tracogna A (2020) Multichannel customer journeys and their determinants: Evidence from motor insurance. *J Retail Consum Serv* 54:102022. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2019.102022>
- Bilgicer T, Jedidi K, Lehmann DR, Neslin SA (2015) Social contagion and customer adoption of new sales channels. *J Retail* 91:254–271. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2014.12.006>
- Blázquez M (2014) Fashion shopping in multichannel retail: the role of technology in enhancing the customer experience. *Int J Electron Commer* 18:97–116. <https://doi.org/10.2753/JEC1086-4415180404>
- Boardman R, McCormick H (2018) Shopping channel preference and usage motivations. *J Fash Mark Manag* 22:270–284. <https://doi.org/10.1108/JFMM-04-2017-0036>
- Boulay J, de Faultrier B, Feenstra F, Muzellec L (2014) When children express their preferences regarding sales channels. *Int J Retail Distrib Manag* 42:1018–1031. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-05-2014-0055>

- Brand C, Schwanen T, Anable J (2020) ‘Online Omnivores’ or ‘Willing but struggling’? Identifying online grocery shopping behavior segments using attitude theory. *J Retail Consum Serv* 57:102195. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102195>
- Cai, Y.J. and Lo, C.K. (2020), “Omni-channel management in the new retailing era: a systematic review and future research agenda”, *International Journal of Production Economics*, Vol. 229, 107729, doi: 10.1016/j.ijpe.2020.107729.
- Cao X (2012) The relationships between e-shopping and store shopping in the shopping process of search goods. *Transp Res a: Policy Pract* 46:993–1002. <https://doi.org/10.1016/j.tra.2012.04.007>
- Cervellon M-C, Sylvie J, Ngobo P-V (2015) Shopping orientations as antecedents to channel choice in the French grocery multichannel landscape. *J Retail Consum Serv* 27:31–51. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2015.06.008>
- Chatterjee, P. (2010a), “Multiple-Channel and Cross-Channel shopping behaviour: role of consumer shopping orientations”, *Marketing Intelligence and Planning*, Vol. 28 No. 1, pp. 9-24, doi: 10.1108/02634501011014589.
- Flavian, C., Gurrea, R. and Orus, C. (2019), “Feeling confident and smart with webrooming: understanding the consumer’s path to satisfaction”, *Journal of Interactive Marketing*, Vol. 47, pp. 1-15, doi: 10.1016/j.intmar.2019.02.002.
- Chatterjee, P. (2010b), “Causes and consequences of ‘order online pick up in-store’ shopping behavior”, *International Review of Retail Distribution and Consumer Research*, Vol. 20 No. 4, pp. 431-448, doi: 10.1080/09593969.2010.504009.
- Cheng Y-H, Huang T-Y (2014) High speed rail passenger segmentation and ticketing channel preference. *Transp Res a: Policy Pract* 66:127–143. <https://doi.org/10.1016/j.tra.2014.05.006>
- Childers TL, Carr CL, Peck J, Carson S (2001) Hedonic and utilitarian motivations for online retail shopping behavior. *J Retail* 77:511–535. [https://doi.org/10.1016/S0022-4359\(01\)00056-2](https://doi.org/10.1016/S0022-4359(01)00056-2)
- Chintagunta PK, Chu J, Cebollada J (2012) Quantifying Transaction Costs in Online/Off-line Grocery Channel Choice. *Mark Sci* 31:96–114. <https://doi.org/10.1287/mksc.1110.0678>
- Chocarro R, Cortiñas M, Villanueva M-L (2013) Situational variables in online versus offline channel choice. *Electron Commer Res Appl* 12:347–361. <https://doi.org/10.1016/j.elerap.2013.03.004>
- Dholakia RR, Zhao M, Dholakia N (2005) Multichannel retailing: A case study of early experiences. *J Interact Mark* 19:63–74. <https://doi.org/10.1002/dir.20035>

- Eckl M, Lingenfelder M (2021) Determinants of consumers purchase channel preference in Omni-channel retailing. *Market ZFP–J Res Manag* 43:28–44. <https://doi.org/10.15358/0344-1369-2021-4-28>
- Eriksson K, Nilsson D (2007) Determinants of the continued use of self-service technology: The case of Internet banking. *Technovation* 27:159–167. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2006.11.001>
- Gao, L., Melero, I. and Sese, F.J. (2020), “Multichannel integration along the customer journey: a systematic review and research agenda”, *Service Industries Journal*, Vol. 40 Nos 15-16, pp. 1087-1118, doi: 10.1080/02642069.2019.1652600.
- Falk T, Schepers J, Hammerschmidt M, Bauer HH (2007) Identifying cross-channel dissynergies for multichannel service providers. *J Serv Res* 10:143–160. <https://doi.org/10.1177/1094670507306683>
- Flavian, C., Gurrea, R. and Orus, C. (2019), “Feeling confident and smart with webrooming: understanding the consumer’s path to satisfaction”, *Journal of Interactive Marketing*, Vol. 47, pp. 1-15, doi: 10.1016/j.intmar.2019.02.002.
- Fornari E, Fornari D, Grandi S, Menegatti M, Hofacker CF (2016) Adding store to web: migration and synergy effects in multi-channel retailing. *Int J Retail Distrib Manag* 44:658–674. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-07-2015-0103>
- Frasquet M, Ieva M, Ziliani C (2019) Understanding complaint channel usage in multichannel retailing. *J Retail Consum Serv* 47:94–103. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2018.11.007>
- Frasquet M, Ieva M, Ziliani C (2021) Complaint behaviour in multichannel retailing: a cross-stage approach. *IJRDM* 49:1640–1659. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-03-2020-0089>
- Frasquet M, Mollá A, Ruiz E (2015) Identifying patterns in channel usage across the search, purchase and post-sales stages of shopping. *Electron Commer Res Appl* 14:654–665. <https://doi.org/10.1016/j.elcrap.2015.10.002>
- Gao, L., Melero, I. and Sese, F.J. (2020), “Multichannel integration along the customer journey: a systematic review and research agenda”, *Service Industries Journal*, Vol. 40 Nos 15-16, pp. 1087-1118, doi: 10.1080/02642069.2019.1652600.
- Gensler, S., Verhoef, P.C. and Böhm, M. (2012), “Understanding consumers’ multichannel choices across the different stages of the buying process”, *Marketing Letters*, Vol. 23 No. 4, pp. 987-1003, doi: 10.1007/s11002-012-9199-9.
- Gerea, C., Gonzalez-Lopez, F. and Herskovic, V. (2021), “Omnichannel customer experience and management: an integrative review and research agenda”, *Sustainability*, Vol. 13 No. 5, p. 2824, doi: 10.3390/su13052824.

- Grewal, D., Gauri, D.K., Das, G., Agarwal, J. and Spence, M.T. (2021), "Retailing and emergent technologies", *Journal of Business Research*, Vol. 134, pp. 198-202, doi: 10.1016/j.jbusres.2021. 05.004.
- Guo Y, Zhang M, Lynette Wang V (2021) Webrooming or showrooming? The moderating effect of product attributes. *JRIM* ahead-of-print. doi: <https://doi.org/10.1108/JRIM-08-2020-0161>
- Hajdas, M., Radońska, J. and Silva, S.C. (2022), "The omni-channel approach: a utopia for companies?", *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 65, 102131, doi: 10.1016/j.jretconser.2020. 102131.
- Halibas, A.S., Nguyen, A.T.V., Akbari, M., Akram, U. and Hoang, M.D.T. (2023), "Developing trends in showrooming, webrooming, and omnichannel shopping behaviors: performance analysis, conceptual mapping, and future directions", *Journal of Consumer Behaviour*, Vol. 22 No. 5, pp. 1237-1264, doi: 10.1002/cb.2186.
- Hallikainen H, Alamäki A, Laukkanen T (2019) Individual preferences of digital touchpoints: A latent class analysis. *J Retail Consum Serv* 50:386–393. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2018.07.014>
- Herrero-Crespo A, Viejo-Fernández N, Collado-Agudo J, Sanzo Pérez MJ (2022) Webrooming or showrooming, that is the question: explaining omnichannel behavioural intention through the technology acceptance model and exploratory behaviour. *JFMM* 26:401–419. <https://doi.org/10.1108/JFMM-05-2020-0091>
- Hossain, T.M.T., Akter, S., Kattiyapornpong, U. and Dwivedi, Y. (2020), "Reconceptualizing Integration quality dynamics for omnichannel marketing", *Industrial Marketing Management*, Vol. 87, pp. 225-241, doi: 10.1016/j.indmarman.2019.12.006.
- Huang J, Zhou J, Liao G, Mo F, Wang H (2017) Investigation of Chinese students' O2O shopping through multiple devices. *Comp Hum Behav* 75:58–69. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.04.050>
- Hu, T.I. and Tracogna, A. (2020), "Multichannel customer journeys and their determinants: evidence from motor insurance", *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 54, 102022, doi: 10. 1016/j.jretconser.2019.102022.
- Jerath K, Kumar A, Netessine S (2015) An Information stock model of customer behavior in multi-channel customer support services. *Manuf Serv Oper Manag* 17:368–383. <https://doi.org/10.1287/msom.2015.0523>
- Kakalejčík L, Bucko J, Vejcka M (2019) Differences in buyer journey between high- and low-value customers of e-commerce business. *J Theor Appl Electron Commer Res* 14:47–58. <https://doi.org/10.4067/S0718-18762019000200105>

- Kazancoglu I, Aydin H (2018) An investigation of consumers' purchase intentions towards omni-channel shopping. *Int J Retail Distrib Manag* 46:959–976. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-04-2018-0074>
- Kim E, Libaque-Sacenz CF, Park M-C (2019) Understanding shopping routes of offline purchasers: selection of search-channels (online vs. offline) and search-platforms (mobile vs. PC) based on product types. *Serv Bus* 13:305–338. <https://doi.org/10.1007/s11628-018-0384-7>
- Kollmann T, Kuckertz A, Kayser I (2012) Cannibalization or synergy? Consumers' channel selection in online–offline multichannel systems. *J Retail Consum Serv* 19:186–194. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2011.11.008>
- Kondo FN, Okubo T (2022) Understanding multi-channel consumer behavior: A comparison between segmentations of multi-channel purchases by product category and overall products. *J Retail Consum Serv* 64:102792. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102792>
- Lee SH, Jung S (2020) Fashion consumers' channel-hopping profiles by psychographics and demographics. *Int J Mark Res* 62:615–632. <https://doi.org/10.1177/1470785318821854>
- Li J, Jia S, Zhang S, Wang Y (2019) Modeling and analysis of ticketing channel choice for intercity bus passengers: a case study in Beijing, China. *J Adv Transp* 2019:1–14. <https://doi.org/10.1155/2019/8198346>
- Li J, Konuş U, Langerak F, Weggeman MC (2017) Customer channel migration and firm choice: the effects of cross-channel competition. *Int J Electron Commer* 21:8–42. <https://doi.org/10.1080/10864415.2016.1204186>
- Li, Y., Li, B., Zheng, W. and Chen, X. (2021a), “Reveal or hide? Impact of demonstration on pricing decisions considering showrooming behavior”, *Omega*, Vol. 102, 102329, doi: 10.1016/j.omega.2020.102329.
- Li, Y., Xiong, Y., Mariuzzo, F. and Xia, S. (2021b), “The underexplored impacts of online consumer reviews: pricing and new product design strategies in the O2O supply chain”, *International Journal of Production Economics*, Vol. 237, 108148, doi: 10.1016/j.ijpe.2021.108148.
- Lim B, Xie Y, Haruvy E (2021) The impact of mobile app adoption on physical and online channels. *J Retail* In-press. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2021.10.001>
- Lipowski M, Bondos I (2018) The influence of perceived media richness of marketing channels on online channel usage. *Balt J Manag* 13:169–190. <https://doi.org/10.1108/BJM-04-2017-0127>
- Lu Y, Rucker M (2006) Apparel acquisition via single vs. multiple channels: College students' perspectives in the US and China. *J Retail Consum Serv* 13:35–50. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2005.04.002>

- Lynch, S. and Barnes, L. (2020), "Omnichannel fashion retailing: examining the customer decision-making journey", *Journal of Fashion Marketing and Management*, Vol. 24 No. 3, pp. 471-493, doi: 10.1108/jfmm-09-2019-0192.
- Maggioni I, Sands SJ, Ferraro CR, Pallant JI, Pallant JL, Shedd L, Tojib D (2020) Consumer cross-channel behaviour: is it always planned? *Int J Retail Distrib Manag* 48:1357–1375. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-03-2020-0103>
- Market Research Future (2023), Omnichannel Retail Commerce Market Platform Market Research Report, Market Research Future, available at: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/omnichannel-retail-commerce-platform-market-6956>
- Mattila AS, Wirtz J (2004) Consumer complaining to firms: the determinants of channel choice. *J Serv Mark* 18:147–155. <https://doi.org/10.1108/08876040410528746>
- Maximize Market Research (2023), Omnichannel Retail Commerce Market: Global Industry Analysis and Forecast (2023-2029), Maximize Market Research, available at: <https://www.maximizemarketresearch.com/market-report/global-omnichannel-retail-commerce-market/63488/#>
- Melacini, M., Perotti, S., Rasini, M. and Tappia, E. (2018), "E-fulfilment and distribution in omnichannel retailing: a systematic literature review", *International Journal of Physical Distribution and Logistics Management*, Vol. 48 No. 4, pp. 391-414, doi: 10.1108/ijpdlm-02-2017-0101.
- Miquel-Romero M-J, Frassetto M, Molla-Descals A (2020) The role of the store in managing postpurchase complaints for omnichannel shoppers. *J Bus Res* 109:288–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.09.057>
- Muthaffar, A. and Vilches-Montero, S. (2023), "Empowering retailers: a bounded rationality perspective to enhancing omnichannel journey satisfaction", *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 75, 103536, doi: 10.1016/j.jretconser.2023.103536.
- Oppewal H, Tojib DR, Louvieris P (2013) Experimental analysis of consumer channel-mix use. *J Bus Res* 66:2226–2233. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2012.02.002>
- Prassida, G.F. and Hsu, P.-Y. (2022), "The harmonious role of channel integration and logistics service in Omnichannel retailing: the case of IKEA", *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 68, 103030, doi: 10.1016/j.jretconser.2022.103030.
- Park J, Kim RB (2018) A new approach to segmenting multichannel shoppers in Korea and the U.S. *J Retail Consum Serv* 45:163–178. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2018.09.007>
- Park S, Lee D (2017) An empirical study on consumer online shopping channel choice behavior in omnichannel environment. *Telematics Inform* 34:1398–1407. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2017.06.003>

- Polo Y, Sese FJ (2016) Does the nature of the interaction matter? Understanding customer channel choice for purchases and communications. *J Serv Res* 19:276–290. <https://doi.org/10.1177/1094670516645189>
- Prassida, G.F. and Hsu, P.-Y. (2022), “The harmonious role of channel integration and logistics service in Omnichannel retailing: the case of IKEA”, *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 68, 103030, doi: 10.1016/j.jretconser.2022.103030.
- Prentice, C. and Nguyen, M. (2020), “Engaging and retaining customers with AI and employee service”, *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 56, 102186, doi: 10.1016/j.jretconser.2020.102186.
- Riaz, H., Baig, U., Meidute-Kavaliauskiene, I. and Ahmed, H. (2021), “Factors effecting omnichannel customer experience: evidence from fashion retail information”, *Information*, Vol. 13 No. 1, p. 13, doi: 10.3390/info13010012.
- Rigby, D. (2011), “The future of shopping”, *Harvard Business Review*, Vol. 89 No. 12, pp. 65-76.
- Rodríguez-Torrico P, San José Cabezudo R, San-Martín S (2017) Tell me what they are like and I will tell you where they buy. An analysis of omnichannel co
- Ryu, J.S., Fortenberry, S. and Warrington, P. (2023), “Understanding omnichannel shopping behaviors: incorporating channel integration into the theory of reasoned action”, *Journal of Consumer Sciences*, Vol. 8 No. 1, pp. 15-26, doi: 10.29244/jcs.8.1.15-26.
- Saha, K. and Bhattacharya, S. (2021), “Buy online and pick up in-store: implications for the store inventory”, *European Journal of Operational Research*, Vol. 294 No. 3, pp. 906-921, doi: 10.1016/j.ejor.2020.10.006.
- Sahu, K.C., Naved Khan, M. and Gupta, K.D. (2021), “Determinants of webrooming and showrooming behavior: a systematic literature review”, *Journal of Internet Commerce*, Vol. 20 No. 2, pp. 137-166, doi: 10.1080/15332861.2020.1863041.
- Santos S, Gonçalves HM (2019) Multichannel consumer behaviors in the mobile environment: Using fsQCA and discriminant analysis to understand webrooming motivations. *J Bus Res* 101:757–766. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.12.069>
- Schneider, P. and Zielke, S. (2020), “Searching offline and buying online – an analysis of showrooming forms and segments”, *Journal of Retailing and Consumer Services*, Vol. 52, 101919, doi: 10.1016/j.jretconser.2019.101919.
- Shankar, V., Kalyanam, K., Setia, P., Golmohammadi, A., Tirunillai, S., Douglass, T., Hennessey, J., Bull, J. and Waddoups, R. (2021), “How techno-

- logy is changing retail”, *Journal of Retailing*, Vol. 97 No. 1, pp. 13-27, doi: 10.1016/j.jretai.2020.10.006.
- Shen, S., Sotiriadis, M. and Zhang, Y. (2020), “The influence of smart technologies on customer journey in tourist attractions within the smart tourism management framework”, *Sustainability*, Vol. 12 No. 10, p. 4157, doi: 10.3390/su12104157.
- Shen X-L, Li Y-J, Sun Y, Wang N (2018) Channel integration quality, perceived fluency and omnichannel service usage: The moderating roles of internal and external usage experience. *Decis Support Syst* 109:61–73. <https://doi.org/10.1016/j.dss.2018.01.006>
- Sheth, J. (2020), “Impact of Covid-19 on consumer behavior: Will the old habits return or die?”, *Journal of Business Research*, Vol. 117, pp. 280-283, doi: 10.1016/j.jbusres.2020.05.059.
- Singh, H. and Chakrabarti, S. (2020), “Defining the relationship between consumers and retailers through user-generated content: insights from the research literature”, *International Journal of Retail and Distribution Management*, Vol. 49 No. 10, pp. 41-60, doi: 10.1108/ijrdm-03-2020-0080.
- Singh S, Jang S (2022) Search, purchase, and satisfaction in a multiple-channel environment: How have mobile devices changed consumer behaviors? *J Retail Consum Serv*. <https://doi.org/10.1016/j.jretc onser.2020.102200>
- Sonderegger-Wakolbinger LM, Stummer C (2015) An agent-based simulation of customer multi-channel choice behavior. *Cent Eur J Oper Res* 23:459–477. <https://doi.org/10.1007/s10100-015-0388-5>
- Sopadjieva, E., Dholakia, U.M. and Benjamin, B. (2017), “A study of 46,000 shoppers shows that omnichannel retailing works”, *Harvard Business Review*, available at: <https://hbr.org/2017/01/a-study-of-46000-shoppers-shows-that-omnichannel-retailing-works>
- Sousa R, Amorim M, Rabinovich E, Sodero AC (2015) Customer use of virtual channels in multichannel services: does type of activity matter? *Decis Sci* 46:623–657. <https://doi.org/10.1111/dec.12142>
- Sousa R, Voss C (2012) The impacts of e-service quality on customer behaviour in multi-channel e-services. *Tot Qual Manag Bus Excell* 23:789–806. <https://doi.org/10.1080/14783363.2012.661139>
- Soysal G, Krishnamurthi L (2016) How does adoption of the outlet channel impact customers’ spending in the retail stores: conflict or synergy? *Manag Sci* 62:2692–2704. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2015.2262>
- Srisuwan P, Barnes SJ (2008) Predicting online channel use for an online and print magazine: a case study. *Internet Res* 18:266–285. <https://doi.org/10.1108/10662240810883317>

- Sun T, Shi L, Viswanathan S, Zheleva E (2019) Motivating effective mobile app adoptions: evidence from a large-scale randomized field experiment. *Inf Syst Res* 30:523–539. <https://doi.org/10.1287/isre.2018.0815>
- Taylor, D., Brockhaus, S., Knemeyer, A.M. and Murphy, P. (2019), “Omnichannel fulfilment strategies: defining the concept and building an agenda for future inquiry”, *International Journal of Logistics Management*, Vol. 30 No. 3, pp. 863-891.
- Tucanrat, Y., Papagiannidis, S. and Alamanos, E. (2021b), “Going on a journey: a review of the customer journey literature”, *Journal of Business Research*, Vol. 125, pp. 336-353, doi: 10.1016/j.jbusres.2020.12.028.
- Valentini, S., Neslin, S.A. and Montaguti, E. (2020), “Identifying omnichannel deal prone segments, their antecedents, and their consequences”, *Journal of Retailing*, Vol. 96 No. 3, pp. 310-327, doi: 10.1016/j.jretai.2020.01.003.
- van Nguyen AT, McClelland R, Thuan NH (2022) Exploring customer experience during channel switching in omnichannel retailing context: A qualitative assessment. *J Retail Consum Serv* 64:102803. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102803>
- Von Briel, F. (2018), “The future of omnichannel retail: a four-stage Delphi study”, *Technological Forecasting and Social Change*, Vol. 132, pp. 217-229, doi: 10.1016/j.techfore.2018.02.004. Wang J, Zheng B, Liu H (2021b) Satisfying consumers all around: a multidisciplinary view of omnichannel retail. *Ind Manag Data Syst* 121:158–171. <https://doi.org/10.1108/IMDS-08-2020-0452>
- Xu X, Jackson JE (2019a) Examining customer channel selection intention in the omni-channel retail environment. *Int J Prod Econ* 208:434–445. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2018.12.009>
- Xu X, Jackson JE (2019b) Investigating the influential factors of return channel loyalty in omni-channel retailing. *Int J Prod Econ* 216:118–132. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2019.03.011>
- Wagner G, Schramm-Klein H, Steinmann S (2020) Online retailing across e-channels and e-channel touchpoints: Empirical studies of consumer behavior in the multichannel e-commerce environment. *J Bus Res* 107:256–270. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.10.048>
- Wang X, Wong YD, Qi G, Yuen KF (2021a) Contactless channel for shopping and delivery in the context of social distancing in response to COVID-19 pandemic. *Electron Commer Res Appl* 48:101075. <https://doi.org/10.1016/j.elerap.2021.101075>
- Yang, Z. and Hu, D. (2024), “Digital technology-empowered omnichannel integration: a review and research agenda”, *International Journal of Retail and Distribution Management*, Vol. 52 No. 4, pp. 407-424, doi: 10.1108/IJRDM-09-2023-0560.

Kaynakça

- Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). *Artificial intelligence, automation and work* (Working Paper No. 24196). National Bureau of Economic Research.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). Engelli ve yaşlı hizmetleri raporu. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf Erişim Tarihi: 19.11.2024
- Anderson, J., & Johnson, D. (2024). *The role of artificial intelligence in enhancing e-commerce customer experience*. EasyChair Preprint.
- Arık, A., & Zeren, D. (2023). *Tüketicilerin Sanal Asistanları Kullanma Niyetinde Etkili Faktörlerin Araştırılması*. Alanya Akademik Bakış, 7(1), Sayfa No.27-49.
- Aydın, G., & Burnaz, Ş. (2016). *Adoption of mobile payment systems: A study on mobile wallets*. Journal of Business, Economics and Finance, 5(1), 1-12.
- Bawack, R. E., Wamba, S. F., Carillo, K. D. A., & Akter, S. (2022). *Artificial intelligence in e-commerce: A bibliometric study and literature review*. Electronic Markets, 32, 297–338.
- Brynjolfsson, E., Wang, C., & Zhang, X. (2021). *The economics of IT and digitization: Eight questions for research*. MIS Quarterly, 45(1), 473–477.
- Campbell, C., Sands, S., Ferraro, C., Tsao, H.-Y., & Mavrommatis, A. (2020). *From data to action: How marketers can leverage AI*. Business Horizons, 63(2), 227–243.
- Chaffey, D. (2022). *Digital marketing: Strategy, implementation, and practice* (8th ed.). Pearson Education.
- Cohen, J. E. (2019). *Configuring the networked self: Law, code, and the play of everyday practice*. Yale University Press.
- Davenport, T. H., & Ronanki, R. (2018). *Artificial Intelligence for the Real World*. Harvard Business Review, 96(1), 108-116.
- de Bellis, E., & Venkataramani Johar, G. (2020). *Autonomous Shopping Systems: Identifying and Overcoming Barriers to Consumer Adoption*. Journal of Retailing, 96(1), 74–87.
- Digital Age. (2024). Türkiye’den sesli asistan örnekleri. Erişim Adresi: <https://digitalage.com.tr/turkiyeden-sesli-asistan-ornekleri/> Erişim Tarihi: 22.11.2024
- Digital Age. (2024b). Trendyol’dan görme engelli kullanıcılar için sesli rehber. Erişim Adresi: <https://digitalage.com.tr/trendyoldan-gorme-engelli-kullanilar-icin-sesli-rehber/> Erişim Tarihi: 22.11.2024
- Fortune Turkey. (2024). Microsoft Türkiye engellilere yönelik yapay zeka teknolojilerini tanıttı. Erişim Adresi: <https://www.fortuneturkey.com/mic>

- rosoft-turkiye-engellilere-yonelik-yapay-zeka-teknolojilerini-tanitti? Erişim Tarihi: 22.11.2024
- Gielens, K., & Steenkamp, J.-B.E.M. (2019). *Branding in the era of digital (dis) intermediation*. International Journal of Research in Marketing, 36(3), 367–384.
- Gomez-Uribe, C. A., & Hunt, N. (2016). *The Netflix Recommender System: Algorithms, Business Value, and Innovation*. ACM Transactions on Management Information Systems, 6(4), 13-37.
- Goti, A., Querejeta-Lomas, L., Almeida, A., Gavia de la Puerta, J., & López-de-Ipiña, D. (2023). *Artificial intelligence in business-to-customer fashion retail: A literature review*. Mathematics, 11(13), 2943.
- Hamad, H., Elbeltagi, I., & El-Gohary, H. (2018). *An empirical investigation of business-to-business e-commerce adoption and its impact on SMEs competitive advantage: The case of Egyptian manufacturing SMEs*. Strategic Change, 27(3), 209–229.
- Hennig-Thurau, T., Aliman, D. N., Herting, A. M., Czichso, G. P., Linder, M., & Kübler, R. V. (2022). *Social interactions in the metaverse: Framework, initial evidence, and research roadmap*. Journal of the Academy of Marketing Science (2023) 51:889–913.
- Holsapple, C. W., & Singh, M. (2000). *Electronic commerce: From a definitional taxonomy toward a knowledge-management view*. Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce, 10(3), 149–170.
- Huang, M.-H., & Rust, R. T. (2018). *Artificial intelligence in service*. Journal of Service Research, 21(2), 155–172.
- Hypiostech (2024). Öneri sistemleri. Erişim Adresi: <https://www.hypiostech.com/post/oneri-sistemleri?> Erişim Tarihi. 30.11.2024
- Kalakota, R., & Whinston, A. B. (1997). *Electronic commerce: a manager's guide*. Addison-Wesley Professional.
- Kapoor, A., Sharma, R., & Singh, V. (2021). *Loyalty Programs and Their Impact on Customer Retention*. International Journal of Marketing Research, 29(2), 45-67.
- Kapoor, K. K., Dwivedi, Y. K., & Piercy, N. C. (2021b). *Social media analytics for business and consumer insights*. European Journal of Marketing, 55(4), 1026-1054.
- Keskinkılıç M., Ağca, Y. Ve Karaman, E. (2016). İnternet ve Bilgi Sistemleri Kullanımının Turizm Dağıtım Kanallarına Etkisi Üzerine Bir Uygulama, İşletme Araştırmaları Dergisi, 8 (4), 445-472.
- Khan, M. R. (2024). *The role of AI in enhancing accessibility for people with disabilities*. Journal of Artificial Intelligence General Science, 3(1).

- Kietzmann, J., Paschen, J., & Treen, E. (2018). *Artificial intelligence in advertising: How marketers can leverage artificial intelligence along the consumer journey*. Journal of Advertising Research, 58(3), 263–267.
- Kobimedya. (2024). Yapay zekâ destekli asistanların iş dünyasında verimliliği arttıran faydaları. Erişim Tarihi: <https://kobimedya.com/yapay-zeka-desstekli-asistanlarin-is-dunyasin-da-verimlili-gi-arttiran-faydaları/> Erişim Adresi: 25.11.2024
- Lee, J., Kim, J., & Kim, S. (2021). *The Role of Virtual Assistants in the Metaverse: A Study on User Experience*. Journal of Business Research, 124, 1-10.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). *Understanding customer experience throughout the customer journey*. Journal of Marketing, 80(6), 69-96.
- Martin, K. (2020). *Privacy by Design: A Better Approach to Data Protection*. Journal of Business Ethics, 162(2), 1-15.
- Patika Academy. (2024). Veri bilimi ve makine öğrenimi ile kişiselleştirilmiş öneri sistemleri. Erişim Adresi: <https://academy.patika.dev/tr/blogs/detail/veri-bilimi-ve-makine-ogrenimi-ile-kisisellestirilmis-oneri-sistemleri/> Erişim Tarihi: 30.11.2024
- Procat. (2024). Yapay zekâ ve otomasyonun çağrı merkezlerindeki rolü. Erişim Adresi: <https://procat.com.tr/yapay-zeka-ve-otomasyonun-cagrı-merkezlerindeki-rolü/> Erişim Tarihi: 30.11.2024
- Ricci, F., Rokach, L., & Shapira, B. (2021). *Recommender systems: Challenges, insights and research opportunities*. In Recommender Systems Handbook (pp. 1-35). Springer.
- Schroeder, R. (2002). *Social interaction in virtual environments: Key issues, common themes, and a framework for research*. In *The social life of avatars: Presence and interaction in shared virtual environments*. London: Springer London.
- Smith, A., & Jones, B. (2022). *Voice-Assisted Shopping and Payment Systems: The Role of AI in E-commerce*. Journal of Digital Commerce, 15(2), 45-67.
- Smith, A., Brown, C., & Jones, B. (2022). *Personalized Marketing Strategies in E-commerce: The Role of AI and Big Data*. Journal of Digital Retail, 15(4), 120-134.
- Sohn, K., & Kwon, O. (2020). *Technology acceptance theories and factors influencing artificial Intelligence-based intelligent products*. Telematics and Informatics, 47, 101324.
- Starbucks. (2024). Rewards. Erişim Adresi: <https://www.starbucks.com.tr/rewards> Erişim Tarihi: 25.11.2024
- Tan, F. T. C., Pan, S. L., & Zuo, M. (2019). *Realising platform operational agility through information technology-enabled capabilities: A resource-interdependence perspective*. Information Systems Journal, 29(3), 582–608.

- Vanneschi, L., Horn, D. M., Castelli, M., & Popovič, A. (2018). *An artificial intelligence system for predicting customer default in e-commerce*. *Expert Systems with Applications*, 104, 1–21.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X. (2021). *Unified theory of acceptance and use of technology: A synthesis and the road ahead*. *Journal of the Association for Information Systems*, 22(1), 1-36.
- Youn, S., & Jin, S. V. (2021). “*In AI we trust?*” *The effects of parasocial interaction and technopian versus Luddite ideological views on chatbot-based customer relationship management in the emerging “feeling economy.”* *Computers in Human Behavior*, 119, 1-13.
- Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. PublicAffairs.

Kaynakça

- Adomavicius, G., ve Tuzhilin, A. (2005). Toward the Next Generation of Recommender Systems: A Survey of the State-of-the-Art and Possible Extensions. *Icc Transactions on Knowledge and Data Engineering*, 734-749.
- Aaker, D. A. (1992). The value of brand equity. *Journal of Business Strategy*, 13(4), 27-32.
- Anand, B., Pradhan, K., ve Barman, B. (2024). Power of Sensory Marketing in Agriculture: Boosting Consumer Experience and Emotional Attachment with the Products. *Food and Scientific Reports*, 28-35.
- Bhatia, R., Garg, R., Chhikara, R., Kataria, A., ve Talwar, V. (2021). Sensory Marketing – A Review and Research Agenda. *Academy of Marketing Studies Journal*, 1-30.
- Değermen Erenkol, A., ve Ak, M. (2015). Sensory Marketing. *Journal of Administrative Sciences and Policy Studies*, 1-26.
- Delfmann, W., Albers, S., ve Gehring, M. (2002). The Impact of Electronic Commerce on Logistics Service Providers. *International Journal of Physical Distribution ve Logistics Management*, 1-24.
- Dhamija, R., Heller, R., ve Hoffman, L. (1999). Teaching E-Commerce to a Multidisciplinary Class. *COMMUNICATIONS OF THE ACM*, 50-55.
- Deligöz, K., ve Ünal, S. (2017). Deneyimsel Pazarlama Uygulamalarının Marka Tercihini Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma (Kahve Dünyası Ve Starbucks Örneği). *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 31*, 135-156.
- Elibol, H., ve Kesici, B. (2004). Çağdaş İşletmecilik Açısından Elektronik Ticaret. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 303-329.
- Farhadi, S., Slambolchi, A., ve Alhosseini, S. E. (2017). Sensory Marketing: A Review and Introduction. *Scinzer Journal of Accounting and Management*, 103-107.
- Gadilkar, J. (2024). Impact of Sensory Marketing on Consumer Behaviour: Gender Differences in Aroma, Music, and Visual Aesthetic Preferences in Coffee Shops. *International Journal for Multidisciplinary Research (IJFMR)*, 1-9.
- Géci, A., Nagyová, E., ve Rybanská, J. (2017). Impact of Sensory Marketing on Consumer's Buying Behaviour. *Potravinárstvo Slovak Journal of Food Sciences*, 709-717.
- Gefen, D. (2000). E-commerce: The Role of Familiarity and Trust. *Omega-International Journal of Management Science*, 725-737.

- Gefen, D., ve Straub, D. W. (2004). Consumer trust in B2C e-Commerce and the importance of social presence: experiments in e-Products and e-Services. *Omega*, 407-424.
- Grandon, E. E., ve Pearson, J. M. (2004). Electronic Commerce Adoption: an Empirical Study of Small and Medium US Businesses. *Information ve Management*, 197-216.
- Hasan, M., ve Harris, E. (2009). Entrepreneurship and Innovation in e-commerce. *Journal of Achievements of Materials and Manufacturing Engineering*, 92-97.
- Jain, V., Malviya, B., ve Arya, S. (2021). An Overview of Electronic Commerce (e-Commerce). *Journal of Contemporary Issues in Business and Government* Vol. 27, No. 3, 665-670.
- Kim, M., Kim, J.-H., Park, M., ve Yoo, J. (2021). The roles of sensory perceptions and mental imagery in consumer decision-making. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 1-11.
- Krishna, A. (2012). An integrative Review of Sensory Marketing: Engaging the senses to affect perception, judgment and behavior. *Journal of Consumer Psychology*, 332-351.
- Kulkarni, P., ve Kolli, H. (2023). Sensory Marketing Theory: How Sensorial Stimuli Influence Consumer Behavior and Subconscious Decision-Making. *Journal of student-scientists' research*, 1-15.
- Legito, ve Andriani, E. (2023). Transforming Commerce: A Bibliometric Exploration of E-Commerce Trends and Innovations in the Digital Age. *The Eastasouth Journal of Information System and Computer Science*, 1-12.
- Liu, R., Balakrishnan, B., ve Saari, E. M. (2024). The Impact of Augmented Reality (AR) Technology on Consumers' Purchasing Decision Processes. *Frontiers in Business, Economics and Management*, 181-185.
- Mahadevan, B. (2000). Business Models for Internet based E-Commerce an Anatomy. *California Management Review*, 1-32.
- Makokha, T., Asenahabi, B., ve Makokha, A. (2021). Electronic Commerce: The Evolution and State In Kenya. *International Journal of Research in Education Humanities and Commerce*, 18-22.
- Marín, G. J., Pérez, E. B., ve Cortés, Á. L. (2019). Sensory Marketing: The concept, its techniques and its application at the point of sale. *Vivat Academia Revista de Comunicación*, 121-147.
- McKnight, D. H., Choudhury, V., ve Kacmar, C. (2002). Developing and Validating Trust Measures for E-Commerce: An Integrative Typology. *Information Systems Research*, 1-26.
- Mesquita, J., Shin, H., Longuinho, J., ve Moura, L. (2024). The consequences of showrooming behaviour on customer satisfaction and loyalty. *International Journal of Retail ve Distribution Management*, 1-17.

- Nichifor, E., Trifan, A., ve Nechifor, E. M. (2021). Artificial Intelligence in Electronic Commerce: Basic Chatbots and the Consumer Journey. *Amfiteatru Economic*, 87-101.
- Paris, D. L., Bahari, M., ve A.Iahad, N. (2016). Business-to-Customer (B2C) Electronic Commerce: An Implementation Process View. 3rd International Conference On Computer And Information Sciences (ICCOINS), (s. 19-24). Kuala Lumpur Malaysia .
- Park, J.-H., Lee, K.-D., ve Chung, L.-C. (2017). A Study for Impact of Color Marketing in Traditional Markets. *Journal of Distribution Science*, 39-47.
- Petit, O., Velasco, C., ve Spence, C. (2018). Digital Sensory Marketing: Integrating New Technologies into Multisensory Online Experience. *Journal of Interactive Marketing*, 1-19.
- Prachi, K., ve Nigam, V. K. (2023). Evolution of E-commerce Industry; A Brief History of Evolution of e-commerce. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR)* , 661-667.
- Randhir, R. (2016). Analyzing the Impact of Sensory Marketing on Consumers: A Case Study of KFC. *Journal of US-China Public Administration*, 278-292.
- Romano, B., Sands, S., ve Pallant, J. I. (2020). Augmented Reality and the Customer Journey: An Exploratory Study. *Australasian Marketing Journal (AMJ)*, 1-35.
- Sagha, M. A., Seyyedamiri, N., Foroudi, P., ve Akbari, M. (2022). The One Thing You Need to Change Is Emotions: The Effect of Multi-Sensory Marketing on Consumer Behavior. *Sustainability*, 1-18.
- Salmizi, A. N., Aziz, N. N., ve Hazudin, S. F. (2022). Factors Affecting E-Commerce Adoption: A Conceptual Model and Research Propositions. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3187 – 3197.
- Sliburytė, L., ve Ny, J. L. (2017). The Influence of Sensory Marketing: a Study of Atmospheric Factors and Consumer Response. 5th International Scientific Conference. *Contemporary Issues In Business, Management and Education* (s. 257-263). Vilnius, Lithuania: Vilnius Gediminas Technical University.
- Song, X., Yang, S., Huang, Z., ve Huang, T. (2019). The Application of Artificial Intelligence in Electronic Commerce. *IOP Conf. Series: Journal of Physics: Conf. Series*, 1-6.
- Spence, C. (2020). Senses of place: architectural design for the multisensory mind. *Spence Cognitive Research: Principles and Implications*, 1-26.

- Taher, G. (2021). E-Commerce: Advantages and Limitations. *International Journal of Academic Research in Accounting Finance and Management Sciences*, 153-165.
- Tian, Y., ve Stewart, C. (2007). History of E-Commerce. *Electronic Commerce* (s. 1-8). içinde IGI Global.
- Toribio-Tamayo, G., Rojas-Rosales, J. B., Martínez-Torres, D. C., Robles-Fabian, D. A., ve Cordova-Buiza, F. (2024). Sensory Marketing And Purchasing Behavior Linking Coffee Families' Culture With The Consumer. *Geojournal of Tourism and Geosites*, 896-905.
- Wen, H. J., Chen, H. G., ve Hwang, H.-G. (2001). E-commerce Web site design: strategies and models. *Information Management veComputer Security*, 5-12.
- Wigand, R. T. (2006). *Electronic Commerce: Definition, Theory, and Context*. The Information Society, 1-16.
- Wilson, S. (1997). Certificates and Trust in Electronic Commerce. *Information Management veComputer Security*, 175-181.

Kaynakça

- Adjei, M. T., Noble, S. M., ve Noble, C. H. (2010). The influence of C2C communications in online brand communities on customer purchase behavior. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 38, 634-653.
- Ahani, A., Rahim, N. Z. A., ve Nilashi, M. (2017). Forecasting social CRM adoption in SMEs: A combined SEM-neural network method. *Computers in Human Behavior*, 75, 560-578.
- Alalwan, A. A. (2018). Investigating the impact of social media advertising features on customer purchase intention. *International Journal of Information Management*, 42, 65-77.
- Appel, G., Grewal, L., Hadi, R., ve Stephen, A. T. (2020). The future of social media in marketing. *Journal of the Academy of Marketing science*, 48(1), 79-95.
- Arghashi, V., Bozbay, Z., ve Karami, A. (2021). An integrated model of social media brand love: Mediators of brand attitude and consumer satisfaction. *Journal of Relationship Marketing*, 20(4), 319-348.
- Ashley, C., ve Tuten, T. (2015). Creative strategies in social media marketing: An exploratory study of branded social content and consumer engagement. *Psychology ve Marketing*, 32(1), 15-27.
- Awad, N. F., ve Krishnan, M. S. (2006). The personalization privacy paradox: An empirical evaluation of information transparency and the willingness to be profiled online for personalization. *MIS Quarterly*, 30(1), 13-28.
- Bai, X., Aw, E. C. X., Tan, G. W. H., ve Ooi, K. B. (2024). Livestreaming as the next frontier of e-commerce: A bibliometric analysis and future research agenda. *Electronic Commerce Research and Applications*, 101390.
- Barta, S., Gurrea, R., ve Flavián, C. (2023). Telepresence in live-stream shopping: An experimental study comparing Instagram and the metaverse. *Electronic Markets*, 33(1), 29.
- Bartoloni, S., ve Ancillai, C. (2024). Twenty years of social media marketing: A systematic review, integrative framework, and future research agenda. *International Journal of Management Reviews*, 26(3), 435-457.
- Beukeboom, C. J., Kerkhof, P., ve De Vries, M. (2015). Does a virtual like cause actual liking? How following a brand's Facebook updates enhances brand evaluations and purchase intention. *Journal of Interactive Marketing*, 32(1), 26-36.
- Bloom, P. N., Milne, G. R., ve Adler, R. (1994). Avoiding misuse of new information technologies: legal and societal considerations. *Journal of Marketing*, 58(1), 98-110.

- Boerman, S. C., ve Smit, E. G. (2023). Advertising and privacy: an overview of past research and a research agenda. *International Journal of Advertising*, 42(1), 60-68.
- Boerman, S. C., Kruikemeier, S., ve Zuiderveen Borgesius, F. J. (2017). Online behavioral advertising: A literature review and research agenda. *Journal of Advertising*, 46(3), 363-376.
- Cartwright, S., Liu, H., ve Raddats, C. (2021). Strategic use of social media within business to business (B2B) marketing: A systematic literature review. *Industrial Marketing Management*, 97, 35–58.
- Ceci, L. (2024a) YouTube – statistics ve facts. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/2019/youtube/>
- Ceci, L. (2024b) YouTube Paying Subscribers 2020-2024. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/1344265/youtube-paying-subscribers/>.
- Çelik, F., Çam, M. S., ve Koseoglu, M. A. (2023). Ad avoidance in the digital context: A systematic literature review and research agenda. *International Journal of Consumer Studies*, 47(6), 2071-2105.
- Chen, H., Zhang, S., Shao, B., Gao, W., ve Xu, Y. (2022). How do interpersonal interaction factors affect buyers' purchase intention in live stream shopping? The mediating effects of swift guanxi. *Internet Research*, 32(1), 335–361.
- Chen, R., Kim, D. J., ve Rao, H. R. (2021). A study of social networking site use from a three-pronged security and privacy threat assessment perspective. *Information ve Management*, 58(5), 103486.
- Cho, C. H., ve Cheon, H. J. (2004). Why do people avoid advertising on the internet?. *Journal of Advertising*, 33(4), 89-97.
- Choi, J., Yoon, J., Chung, J., Coh, B. Y., ve Lee, J. M. (2020). Social media analytics and business intelligence research: A systematic review. *Information Processing ve Management*, 57(6), 102279.
- Choudhury, M. M., ve Harrigan, P. (2014). CRM to social CRM: The integration of new technologies into customer relationship management. *Journal of Strategic Marketing*, 22(2), 149–176.
- Cloarec, J., Meyer-Waarden, L., ve Munzel, A. (2022). The personalization–privacy paradox at the nexus of social exchange and construal level theories. *Psychology ve Marketing*, 39(3), 647-661.
- Cloarec, J., Meyer-Waarden, L., ve Munzel, A. (2024). Transformative privacy calculus: Conceptualizing the personalization-privacy paradox on social media. *Psychology ve Marketing*. 41, 1574-1596.
- Cooper, D., Yalcin, T., Nistor, C., Macrini, M., ve Pehlivan, E. (2023). Privacy considerations for online advertising: A stakeholder's perspective to programmatic advertising. *Journal of Consumer Marketing*, 40(2), 235-247.

- Cowan, K., Javornik, A., ve Jiang, P. (2021). Privacy concerns when using augmented reality face filters? Explaining why and when use avoidance occurs. *Psychology ve Marketing*, 38(10), 1799–1813.
- Craig, M., Hasan, Z., Levine, A. S., ve York, A. (2024). Top Creators 2024: <https://www.forbes.com/sites/stevenbertoni/2024/10/28/top-creators-2024-the-influencers-turning-buzz-into-billions/>
- Crisci, A., Grasso, V., Nesi, P., Pantaleo, G., Paoli, I., ve Zaza, I. (2018). Predicting TV programme audience by using twitter based metrics. *Multimedia Tools and Applications*, 77, 12203-12232.
- Dance, G. J. X., LaForgia, M., ve Confessore, N. (2018). As Facebook Raised a Privacy Wall, It Carved an Opening for Tech Giants. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2018/12/18/technology/facebook-privacy.html>
- De Keyzer, F., Buzeta, C., ve Lopes, A. I. (2024). The role of well-being in consumer's responses to personalized advertising on social media. *Psychology ve Marketing*, 41(6), 1206-1222.
- de Oliveira Santini, F., Ladeira, W. J., Pinto, D. C., Herter, M. M., Sampaio, C. H., ve Babin, B. J. (2020). Customer engagement in social media: a framework and meta-analysis. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48, 1211-1228.
- Dierks, Z. (2024b) Advertising in Turkey – statistic and facts. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/11555/advertising-in-turkey/#topicOverview>.
- Dierks, Z. (2024a) Social media in Turkey – statistic and facts. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/9412/social-media-in-turkey/>
- Dixon, S. J. (2024a) Number of global social network users 2017-2028. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>
- Dixon, S. J. (2024b) Social media – statistics ve facts. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/1164/social-networks/#topicOverview>
- Dixon, S. J. (2024c) LinkedIn – statistics ve facts. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/951/linkedin/#topicOverview>
- Dolan, R., Seo, Y., ve Kemper, J. (2019). Complaining practices on social media in tourism: A value co-creation and co-destruction perspective. *Tourism Management*, 73, 35-45.
- Donthu, N., Kumar, S., Pandey, N., Pandey, N., ve Mishra, A. (2021). Mapping the electronic word-of-mouth (eWOM) research: A systematic review and bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, 135, 758-773.
- Drummond, C., McGrath, H., ve O'Toole, T. (2018). The impact of social media on resource mobilisation in entrepreneurial firms. *Industrial Marketing Management*, 70, 68–89.

- Elliot, A. J. (2006). The hierarchical model of approach-avoidance motivation. *Motivation and emotion*, 30, 111-116.
- Elliot, A. J., ve Thrash, T. M. (2002). Approach-avoidance motivation in personality: approach and avoidance temperaments and goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(5), 804-818.
- Gefen, D., Karahanna, E., ve Straub, D. W. (2003). Trust and TAM in online shopping: An integrated model. *MIS Quarterly*, 27(1), 51-90.
- Ghose, A., ve Yang, S. (2008, February). An empirical analysis of sponsored search performance in search engine advertising. In *Proceedings of the 2008 International Conference on Web Search and Data Mining* (pp. 241-250).
- Goel, P., Parayitam, S., Sharma, A., Rana, N. P., ve Dwivedi, Y. K. (2022). A moderated mediation model for e-impulse buying tendency, customer satisfaction and intention to continue e-shopping. *Journal of Business Research*, 142, 1-16.
- Goldfarb, A., ve Tucker, C. (2013). Why managing consumer privacy can be an opportunity. *MIT Sloan Management Review*, 54(3), 10.
- Gräve, J. F. (2019). What KPIs are key? Evaluating performance metrics for social media influencers. *Social Media+ Society*, 5(3), 2056305119865475.
- Hajli, N. (2015). Social commerce constructs and consumer's intention to buy. *International Journal of Information Management*, 35(2), 183-191.
- Hajli, N., Shanmugam, M., Papagiannidis, S., Zahay, D., ve Richard, M. O. (2017). Branding co-creation with members of online brand communities. *Journal of Business Research*, 70, 136-144.
- Han, E. (2024). Paid vs. owned vs. earned media: What's the difference?. Retrieved from <https://online.hbs.edu/blog/post/earned-vs-paid-media>.
- Heberger, K. (2020). Measuring social media marketing success beyond the 'like'. *Rochester Business Journal*, 36(8), 19.
- Hew, J. J., Lee, V. H., Ooi, K. B., ve Lin, B. (2016). Mobile social commerce: The booster for brand loyalty?. *Computers in Human Behavior*, 59, 142-154.
- Hilken, T., Chylinski, M., Keeling, D. I., Heller, J., de Ruyter, K., ve Mahr, D. (2022). How to strategically choose or combine augmented and virtual reality for improved online experiential retailing. *Psychology ve Marketing*, 39, 495-507.
- Hollebeck, L. D., Menidjel, C., Sarstedt, M., Jansson, J., ve Urbonavicius, S. (2024). Engaging consumers through artificially intelligent technologies: Systematic review, conceptual model, and further research. *Psychology ve Marketing*, 41(4), 880-898.

<https://ads.google.com/>

<https://ads.tiktok.com/business/tr/products/ads>
<https://ads.tiktok.com/business/en-US/inspiration/guess-7>
<https://business.linkedin.com/marketing-solutions/ads>
<https://datareportal.com/social-media-users>
<https://help.instagram.com/>
<https://investors.coca-colacompany.com/news-events/press-releases/detail/28/coca-cola-happiness-machine-wins-top-honors-at-the-2010>
<https://mediacat.com/orkidden-yeni-kiz-gibi-sarkisi/>
<https://shortyawards.com/9th/we-are-here>
<https://www.campaignlive.co.uk/article/case-study-always-likeagirl/>
<https://www.campaignlive.com/article/philips-takes-pharma-grand-prix-cannes/1399291>
<https://www.barilliance.com/what-we-can-learn-from-booking-com/>
<https://www.facebook.com/business/ads>
https://www.facebook.com/business/ads/Instagram-ad?ref=MFB_RunAdCampaigns
<https://www.facebook.com/help/>
<https://www.nielsen.com/wp-content/uploads/sites/2/2021/11/2021-Nielsen-Trust-In-Advertising-Sell-Sheet.pdf>
<https://www.thinkwithgoogle.com/marketing-strategies/app-and-mobile/youtube-mobile-advertising-statistics/>
<https://www.usa.philips.com/a-w/about/news/archive/standard/news/press/2015/20151118-Philips-Breathless-Choir-enables-people-living-with-chronic-respiratory-conditions-to-fulfill-a-lifelong-dream-of-singing.html>

Hudson, S., Huang, L., Roth, M. S., ve Madden, T. J. (2016). The influence of social media interactions on consumer-brand relationships: A three-country study of brand perceptions and marketing behaviors. *International Journal of Research in Marketing*, 33(1), 27-41.

Jacobson, J., Gruzd, A., ve Hernández-García, Á. (2020). Social media marketing: Who is watching the watchers?. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 53, 101774.

Jiang, Z., Chan, T., Che, H., ve Wang, Y. (2021). Consumer search and purchase: An empirical investigation of retargeting based on consumer online behaviors. *Marketing Science*, 40(2), 219-240.

Joshi, Y., Lim, W. M., Jagani, K., ve Kumar, S. (2023). Social media influencer marketing: foundations, trends, and ways forward. *Electronic Commerce Research*, 1-55.

- Ju, X., Chocarro, R., ve Martín Martín, O. (2021). Value creation in mobile social media: A systematic review and agenda for future research. *Baltic Journal of Management*, 16(5), 745-764.
- Kamboj, S., Sarmah, B., Gupta, S., ve Dwivedi, Y. (2018). Examining branding co-creation in brand communities on social media: Applying the paradigm of Stimulus-Organism-Response. *International Journal of Information Management*, 39, 169-185.
- Kang, H., ve Lou, C. (2022). AI agency vs. human agency: understanding human-AI interactions on TikTok and their implications for user engagement. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 27(5), zm0c014.
- Kanter, J. (2018). Trust in Facebook has spectacularly nosedived after its enormous data breach. *Business Insider*. Retrieved from <https://www.businessinsider.nl/facebook-trust-collapses-after-cambridge-analytica-data-scandal-2018-4/>.
- Kaplan, A. M., ve Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Kaplan, A., ve Haenlein, M. (2019). Siri, Siri, in my hand: Who's the fairest in the land? On the interpretations, illustrations, and implications of artificial intelligence. *Business Horizons*, 62(1), 15-25.
- Kavacik, M., Çinar, K., ve Zafer Kavacik, S. (2023). Visual Mapping of Social Commerce Articles on WoS Database Between 1995 and 2023. *SAGE Open*, 13(4), 21582440231222762.
- Kay, S., Mulcahy, R., ve Parkinson, J. (2020). When less is more: The impact of macro and micro social media influencers' disclosure. *Journal of Marketing Management*, 36(3-4), 248-278.
- Kelly, L., Kerr, G., ve Drennan, J. (2010). Avoidance of advertising in social networking sites: The teenage perspective. *Journal of Interactive Advertising*, 10(2), 16-27.
- Kelly, L., Kerr, G., ve Drennan, J. (2020). Triggers of engagement and avoidance: Applying approach-avoid theory. *Journal of Marketing Communications*, 26(5), 488-508.
- Kietzmann, J., Paschen, J., ve Treen, E. (2018). Artificial intelligence in advertising: How marketers can leverage artificial intelligence along the consumer journey. *Journal of Advertising Research*, 58(3), 263-267.
- Kopka, J. F., Borgmann, L., ve Langner, T. (2024). (Not) the right time for social media ads? Exploring the impact of social media detox on attention to the ad. *International Journal of Advertising*, 1-22.
- Krafft, M., Kumar, V., Harmeling, C., Singh, S., Zhu, T., Chen, J., Duncan, T., Fortin, W., ve Rosa, E. (2021). Insight is power: Understanding the terms of the consumer-firm data exchange. *Journal of Retailing*, 97(1), 133-149.

- Krasnova, H., Spickermann, S., Koroleva, K., ve Hildebrand, T. (2010). On-line social networks: Why we disclose. *Journal of Information Technology*, 25(2), 109–125.
- Kumar, H., Tuli, N., Singh, R. K., Arya, V., ve Srivastava, R. (2024). Exploring the role of augmented reality as a new brand advocate. *Journal of Consumer Behaviour*, 23(2), 620-638.
- Labrecque, L. I., vor dem Esche, J., Mathwick, C., Novak, T. P., ve Hofacker, C. F. (2013). Consumer power: Evolution in the digital age. *Journal of Interactive Marketing*, 27(4), 257–269.
- Lacka, E., ve Chong, A. (2016). Usability perspective on social media sites' adoption in the B2B context. *Industrial Marketing Management*, 54, 80–91.
- Lamberton, C., ve Stephen, A. T. (2016). A thematic exploration of digital, social media, and mobile marketing research's evolution from 2000 to 2015 and an agenda for future research. *Journal of Marketing*, 80(6), 146–172.
- Lee, I. (2018). Social media analytics for enterprises: Typology, methods, and processes. *Business Horizons*, 61(2), 199-210.
- Leonard, K. (2024) 13 Essential Social Media Metrics In 2024. Retrieved from <https://www.forbes.com/advisor/business/social-media-metrics/>
- Leung, F. F., Gu, F. F., ve Palmatier, R. W. (2022). Online influencer marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 50(2), 226-251.
- Li, F., Larimo, J. ve Leonidou, L.C. (2021) Social media marketing strategy: Definition, conceptualization, taxonomy, validation, and future agenda. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 49(1), pp. 51–70.
- Li, F., Larimo, J., ve Leonidou, L. C. (2023). Social media in marketing research: Theoretical bases, methodological aspects, and thematic focus. *Psychology ve Marketing*, 40(1), 124-145.
- Liadeli, G., Sotgiu, F., ve Verleghe, P. W. (2023). A meta-analysis of the effects of brands' owned social media on social media engagement and sales. *Journal of Marketing*, 87(3), 406-427.
- Liere-Netheler, K., Gilhaus, L., Vogelsang, K., ve Hoppe, U. (2019). A literature review on application areas of social media analytics. In *Business Information Systems: 22nd International Conference, BIS 2019, Seville, Spain, June 26–28, 2019, Proceedings, Part II 22* (pp. 38-49). Springer International Publishing.
- Lowry, P. B., Moody, G., Vance, A., Jensen, M., Jenkins, J., ve Wells, T. (2012). Using an elaboration likelihood approach to better understand the persuasiveness of website privacy assurance cues for online consumers. *Journal of the American Society for Information Science and technology*, 63(4), 755-776.

- Lu, B., ve Chen, Z. (2021). Live streaming commerce and consumers' purchase intention: An uncertainty reduction perspective. *Information ve Management*, 58(7), 103509
- Malthouse, E. C., ve Li, H. (2017). Opportunities for and pitfalls of using big data in advertising research. *Journal of Advertising*, 46(2), 227-235.
- Marshall, G. W., Moncrief, W. C., Rudd, J. M., ve Lee, N. (2012). Revolution in sales: The impact of social media and related technology on the selling environment. *Journal of Personal Selling ve Sales Management*, 32(3), 349-363.
- Martin, K. D., ve Murphy, P. E. (2017). The role of data privacy in marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45, 135-155.
- McKee, K. M., Dahl, A. J., ve Peltier, J. W. (2023). Gen Z's personalization paradoxes: A privacy calculus examination of digital personalization and brand behaviors. *Journal of Consumer Behaviour*, 23, 405-422.
- Milne, G. R., Culnan, M. J., ve Greene, H. (2006). A longitudinal assessment of online privacy notice readability. *Journal of Public Policy ve Marketing*, 25(2), 238-249.
- Mishra, A., Shukla, A., Rana, N. P., ve Dwivedi, Y. K. (2021). From "touch" to a "multisensory" experience: The impact of technology interface and product type on consumer responses. *Psychology ve Marketing*, 38(3), 385-396.
- Moe, W. W., ve Schweidel, D. A. (2017). Opportunities for innovation in social media analytics. *Journal of Product Innovation Management*, 34(5), 697-702.
- Moghddam, H. A., Carlson, J., Wyllie, J., ve Rahman, S. M. (2024). Scroll, Stop, Shop: Decoding impulsive buying in social commerce. *Journal of Business Research*, 182, 114776.
- Mousavi, R., Chen, R., Kim, D. J., ve Chen, K. (2020). Effectiveness of privacy assurance mechanisms in users' privacy protection on social networking sites from the perspective of protection motivation theory. *Decision Support Systems*, 135, 113323
- Nam, H., ve Kannan, P. K. (2014). The informational value of social tagging networks. *Journal of Marketing*, 78(4), 21-40.
- Norberg, P. A., Horne, D. R., ve Horne, D. A. (2007). The privacy paradox: Personal information disclosure intentions versus behaviors. *Journal of Consumer Affairs*, 41(1), 100-126.
- Ohanian, R. (1991). The impact of celebrity spokespersons-perceived image on consumer intention to purchase. *Journal of Advertising Research*, 31 (1), 46-54.

- Pahari, S., Bandyopadhyay, A., VM, V. K., ve Pingle, S. (2024). A bibliometric analysis of digital advertising in social media: the state of the art and future research agenda. *Cogent Business ve Management*, 11(1), 2383794.
- Paintsil, A., ve Kim, H. S. (2022). Sharing personal experiences and online consumer engagement: A case study of Glossier. *Journal of Global Fashion Marketing*, 13(1), 1-15.
- Pan, M., Blut, M., Ghiassaleh, A., ve Lee, Z. W. (2024). Influencer marketing effectiveness: A meta-analytic review. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 1-27.
- Pansari, A., ve Kumar, V. (2017). Customer engagement: The construct, antecedents, and consequences. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45(3), 294–311.
- Penttinen, V. (2023). Hi, I'm taking over this account! Leveraging social media takeovers in fostering consumer-brand relationships. *Journal of Business Research*, 165, 114030.
- Quach, S., Thaichon, P., Martin, K. D., Weaven, S., ve Palmatier, R. W. (2022). Digital technologies: tensions in privacy and data. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 50(6), 1299-1323.
- Radtke, T., Apel, T., Schenkel, K., Keller, J., ve von Lindern, E. (2022). Digital detox: An effective solution in the smartphone era? A systematic literature review. *Mobile Media ve Communication*, 10(2), 190-215.
- Rauschnabel, P. A., Babin, B. J., tom Dieck, M. C., Krey, N., ve Jung, T. (2022). What is augmented reality marketing? Its definition, complexity, and future. *Journal of Business Research*, 142, 1140-1150.
- Rios, J. S., Ketterer, D. J., ve Wohn, D. Y. (2018). How users choose a face lens on Snapchat. In (Eds.) Evers, V. ve Naaman, M., CSCW'18. Proceedings of the Companion of the 2018 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work and Social Computing (pp. 321–324: Association for Computing Machinery.
- Rodriguez, M., Peterson, R. M., ve Krishnan, V. (2012). Social media's influence on business to business sales performance. *Journal of Personal Selling ve Sales Management*, 32(3), 365–378.
- Santos, M. L. B. D. (2022). The “so-called” UGC: an updated definition of user-generated content in the age of social media. *Online Information Review*, 46(1), 95-113.
- Saura, J. R., Palos-Sánchez, P., ve Cerdá Suárez, L. M. (2017). Understanding the digital marketing environment with KPIs and web analytics. *Future internet*, 9(4), 76.
- Scarpi, D., Pizzi, G., ve Matta, S. (2022). Digital technologies and privacy: State of the art and research directions. *Psychology ve Marketing*, 39(9), 1687–1697.

- Scholz, J., ve Duffy, K. (2018). We ARE at home: How augmented reality reshapes mobile marketing and consumer-brand relationships. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 44, 11–23.
- Schultz, Don E. (2006). Integration's New Role Focuses on Customers. *Marketing News*, 40 (15), 8.
- Sebei, H., Hadj Taieb, M. A., ve Ben Aouicha, M. (2018). Review of social media analytics process and big data pipeline. *Social Network Analysis and Mining*, 8(1), 30.
- See-To, E. W., ve Ho, K. K. (2014). Value co-creation and purchase intention in social network sites: The role of electronic Word-of-Mouth and trust—A theoretical analysis. *Computers in human behavior*, 31, 182-189.
- Semerádová, T., ve Weinlich, P. (2023). The impact of cookie regime change on the effectiveness of automatic retargeting in advertising. *Innovative Marketing*, 19(2), 101.
- Sharma, A., Dwivedi, R., Mariani, M. M., ve Islam, T. (2022). Investigating the effect of advertising irritation on digital advertising effectiveness: A moderated mediation model. *Technological Forecasting and Social Change*, 180, 121731.
- Shih, H.-P., ve Liu, W. (2023). Beyond the trade-offs on Facebook: The underlying mechanisms of privacy choices. *Information Systems and E-Business Management*, 21(2), 353–387.
- Singh, N. K., Tomar, D. S., ve Sangaiah, A. K. (2020). Sentiment analysis: a review and comparative analysis over social media. *Journal of Ambient Intelligence and Humanized Computing*, 11(1), 97-117.
- Sohaib, M., ve Han, H. (2023). Building value co-creation with social media marketing, brand trust, and brand loyalty. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 74, 103442.
- Statista (2024a) Digital advertising worldwide - statistics ve facts. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/7666/internet-advertising-worldwide/#topicOverview>
- Statista (2024b) Social media advertising and marketing worldwide. Retrieved from <https://www.statista.com/study/15449/social-media-marketing-worldwide/>
- Statista (2024c). Adblocking: number of users 2013-2023. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/435252/adblock-users-worldwide/>
- Statista (2024d) Social commerce. Retrieved from <https://www.statista.com/study/105803/social-commerce/>
- Statista (2023a) Influencer advertising: Market data ve analysis. Retrieved from <https://www.statista.com/study/132109/advertising-report-influencer-advertising/>

- Statista (2023b) AR-Software Worldwide. Retrieved from <https://www.statista.com/outlook/amo/ar-vr/ar-software/worldwide>
- Sun, Q., ve Xu, B. (2019). Mobile Social Commerce: Current State and Future Directions. *Journal of Global Marketing*, 32(5), 306–318. <https://doi.org/10.1080/08911762.2019.1620902>
- Syvertsen, T., and G. Enli. 2020. Digital detox: Media resistance and the promise of authenticity. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 26 (5-6:6), 1269–1283.
- Tajvidi, M., Richard, M. O., Wang, Y., ve Hajli, N. (2020). Brand co-creation through social commerce information sharing: The role of social media. *Journal of Business Research*, 121, 476–486.
- Thelwall, M. (2018). Social media analytics for YouTube comments: Potential and limitations. *International Journal of Social Research Methodology*, 21(3), 303-316.
- Thomas, I. (2021). Planning for a cookie-less future: How browser and mobile privacy changes will impact marketing, targeting and analytics. *Applied marketing analytics*, 7(1), 6-16.
- Vail, M. W., Earp, J. B., ve Antón, A. I. (2008). An empirical study of consumer perceptions and comprehension of web site privacy policies. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 55, 442–454.
- Vaishnav, B., ve Ray, S. (2023). A thematic exploration of the evolution of research in multichannel marketing. *Journal of Business Research*, 157, 113564.
- van Reijmersdal, E. A., Walet, M., ve Gudmundsdóttir, A. (2024). Influencer marketing: explaining the effects of influencer self-presentation strategies on brand responses through source credibility. *Marketing Intelligence ve Planning*, 47(2), 1214-1233.
- Vargo, S. L., Maglio, P. P., ve Akaka, M. A. (2008). On value and value co-creation: A service systems and service logic perspective. *European management journal*, 26(3), 145-152.
- Vinodhini, G., ve Chandrasekaran, R. M. (2012). Sentiment analysis and opinion mining: a survey. *International Journal of Advanced Research in Computer Science*, 2(6), 282-292.
- Voorveld, H. A. (2019). Brand communication in social media: A research agenda. *Journal of Advertising*, 48(1), 14-26.
- Voorveld, H. A., Van Noort, G., Muntinga, D. G., ve Bronner, F. (2018). Engagement with social media and social media advertising: The differentiating role of platform type. *Journal of Advertising*, 47(1), 38-54.
- Wongkitrungrueng, A., ve Assarut, N. (2020). The role of live streaming in building consumer trust and engagement with social commerce sellers. *Journal of Business Research*, 117, 543-556.

- Wu, C. W., Guaita Martínez, J. M., ve Martín Martín, J. M. (2020). An analysis of social media marketing strategy and performance in the context of fashion brands: The case of Taiwan. *Psychology ve Marketing*, 37(9), 1185–1193.
- Wu, Y., Nambisan, S., Xiao, J., ve Xie, K. (2022). Consumer resource integration and service innovation in social commerce: the role of social media influencers. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 50(3), 429-459.
- Xie, W., ve Karan, K. (2019). Consumers' privacy concern and privacy protection on social network sites in the era of big data: Empirical evidence from college students. *Journal of Interactive Advertising*, 19(3), 187-201.
- Xu, Q. A., Chang, V., ve Jayne, C. (2022). A systematic review of social media-based sentiment analysis: Emerging trends and challenges. *Decision Analytics Journal*, 3, 100073.
- Yang, W. S., Dia, J. B., Cheng, H. C., ve Lin, H. T. (2006, January). Mining social networks for targeted advertising. In *Proceedings of the 39th Annual Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS'06)* (Vol. 6, pp. 137a-137a). IEEE.
- Young, A. L., ve Quan-Haase, A. (2013). Privacy protection strategies on Facebook: The Internet privacy paradox revisited. *Information, Communication ve Society*, 16(4), 479-500.
- Zachlod, C., Samuel, O., Ochsner, A., ve Werthmüller, S. (2022). Analytics of social media data—State of characteristics and application. *Journal of Business Research*, 144, 1064-1076.
- Zhang, M., Qin, F., Wang, G. A., ve Luo, C. (2020). The impact of live video streaming on online purchase intention. *The Service Industries Journal*, 40(9–10), 656–681.
- Zhang, Y., Trusov, M., Stephen, A. T., ve Jamal, Z. (2017). Online shopping and social media: Friends or foes? *Journal of Marketing*, 81(6), 24–41.
- Zheng, H., ve Huang, L. (2022). Owned social media advertising: Cannibalization and competition. *Journal of Interactive Marketing*, 57(3), 442-456.

Kaynakça

- Al Mashalah, H., Hassini, E., Gunasekaran, A., & Bhatt (Mishra), D. (2022). The impact of digital transformation on supply chains through e-commerce: Literature review and a conceptual framework. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, 165, 102837. <https://doi.org/10.1016/j.tre.2022.102837>
- Azaryan, E., Makhnonosov, D. (2023). Digital Transformation Strategy Of E-Commerce. *Ekonomika I Upravljenje: Problemy, Resheniya*. <https://doi.org/10.36871/ek.up.p.r.2023.07.03.020>.
- Canadian Agency (2023, Kasım 14). *How Digital Transformation is Reshaping the Ecommerce Industry*. <https://canadian.agency/digital-transformation/>
- Dalocchio, M., Lambri, M., Sironi, E., & Teti, E. (2024). The role of digitalization in cross-border e-commerce performance of Italian SMEs. *Sustainability*, 16(2), 508. <https://doi.org/10.3390/su16020508>
- Ding, D., Guan, C., Chan, C. M. L., & Liu, W. (2020). Building stock market resilience through digital transformation: Using Google trends to analyze the impact of COVID-19 pandemic. *Frontiers of Business Research in China*, 14(1), 21. <https://doi.org/10.1186/s11782-020-00089-z>
- Ekici, K.M. (2013). E-Ticaret, Ankara: Savaş Yayınevi
- Grönroos, C., Voima, P., 2013. Critical service logic: making sense of value creation and co-creation. *J. Acad. Mark. Sci.* 41 (2), 133–150.
- Guo, Hai, Zhuen Yang, Ran Huang, ve Anqi Guo. (2020). The Digitalization and Public Crisis Responses of Small and Medium Enterprises: Implications from a COVID-19 Survey, *Frontiers of Business Research in China* 14(1), 1–25, <https://doi.org/10.1186/s11782-020-00087-1>
- Gül, Ö., Küsbeci, P. (2021). İşletmelerde dijital dönüşüm sürecinde e-ticaret ve sosyal ticaretin önemi. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(15), 26–40.
- Indah, S. N., Rusdi, M., Pratiwi, H., & Samiri, M. (2024). The Impact of Digitalization on Traditional Markets: Transformation and Challenges in the Era of E-commerce. *Jurnal Studi Ilmu Pemerintahan*, 5(1), 117-134. <https://doi.org/10.35326/jsip.v5i1.5486>
- Irmak, E. (2023). Uluslararası Ticarete Dijitalleşme: E-Ticaret Kapsamında E-ihracat, *The Journal of Social Science*, 7(14), 180-200. <https://10.30520/tjsosci.1357354>
- Kabugumila, M. S., Lushakuzi, S., & Mtui, J. E. (2016). *E-commerce: An overview of adoption and its effective implementation*. *International Journal of Business and Social Science*, 7(4), 10–20. Center for Promoting Ideas. ISSN 2219-1933 (Print), 2219-6021 (Online). Erişim Adresi: <http://www.ijbssnet.com>

- Kannan, P., 2017. Digital marketing: A framework, review and research agenda. *Int. J. Res. Mark.* 34 (1), 22–45.
- Kumar Jauhar, S., RiponChakma, B., S.Kamble, S., & Belhadi, A. (2023). Digital transformation technologies to analyze product returns in the e-commerce industry. *Journal of Enterprise Information Management. Emerald.* <https://doi.org/10.1108/jeim-09-2022-0315>
- Lamberton, C., Stephen, A., 2016. A thematic exploration of digital, social media, and mobile marketing: Research evolution from 2000 to 2015 and an agenda for future inquiry. *J. Mark.* 80 (6), 146–172.
- Laudon, K.C., Traver, C.G. (2023). *E-commerce business, technology, society* (17nd ed.). Pearson.
- Legito, N. & Andriani, E., (2023). Transforming Commerce: A Bibliometric Exploration of E-Commerce Trends and Innovations in the Digital Age. *The Eastasouth Journal of Information System and Computer Science.* <https://doi.org/10.58812/esiscs.v1i01.129>.
- Mert, G. (2020). Dijital dönüşüm devrinde e-ticaretin hızlı yükselişi. *Satın Alma Dergisi*, (93), 34-41. Erişim adresi: <https://www.gozdemert.com/dergi/sa-2020eyl.pdf> (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2024).
- Nitinsoni (2024, Ekim 27). Appinventiv: *Digital transformation in the eCommerce industry: Unfolding the benefits and challenges.* <https://appinventiv.com/blog/digital-transformation-in-the-ecommerce-industry/>
- Panasenko, S. V., Cheglov, V. P., Ramazanov, I. A., Anatolevna Krasil'nikova, E., & Sharonin, P. N. (2021). Mechanisms of e-commerce enterprises development in the context of digitalization. *Nexo Scientific Journal*, 34(01), 469–476. <https://doi.org/10.5377/nexo.v34i01.11324>
- Respatiningsih, H., & Arini, A. (2023). Systemic literature review digital transformation of SMEs using e-payment. 3rd International Conference Of Bio-Based Economy For Application And Utility. <https://doi.org/10.1063/5.0120486>
- Rosário, A., & Raimundo, R. (2021). Consumer Marketing Strategy and E-Commerce in the Last Decade: A Literature Review. *J. Theor. Appl. Electron. Commer. Res.*, 16, 3003-3024. <https://doi.org/10.3390/jtaer16070164>.
- Santos-Jaén, J. M., Gimeno-Arias, F., León-Gómez, A., & Palacios-Manzano, M. (2023). The Business digitalization process in SMEs from the implementation of e-commerce: An empirical analysis. *Journal of theoretical and applied electronic commerce research*, 18(4), 1700-1720. <https://10.3390/jtaer18040086>
- Sharma, R., Srivastva, S., & Fatima, S. (2023). E-Commerce and Digital Transformation: Trends, Challenges, and Implications. *International Jour-*

nal For Multidisciplinary Research. <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2023.v05i05.7128>.

TÜSİAD (2019), E-Ticaretin Gelişimi, Sınırların Aşılması ve Yeni Normlar 2019, Erişim Tarihi: 25 Ekim 2024, <http://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/dd-tusiad-eticaret-raporu-2019.pdf>

Varshneya, K. (2023, Ekim 25). Techahead: *Digital Transformation in Ecommerce*. <https://www.techaheadcorp.com/blog/digital-transformation-in-ecommerce/>

Yüksel, D. (2022). E-ticaret yönetiminde dijital yetkinlikler. A. T. Küçükyiğit (Ed.), *Yönetimde Dijital Dönüşüm ve E-Ticaret içinde* (65-85). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Ekolojik Ekonomi Üzerine
Üç Makale: AB Ülkelerinde
Ekonomik Büyüme,
Çevresel Regülasyonlar ve
Teknolojik İnovasyon

Elif Koçak

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Ekolojik Ekonomi Üzerine Üç Makale: AB Ülkelerinde Ekonomik Büyüme, Çevresel Regülasyonlar ve Teknolojik İnovasyon

Elif Koçak

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-888-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub440>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Koçak, E. (2024). *Ekolojik Ekonomi Üzerine Üç Makale: AB Ülkelerinde Ekonomik Büyüme, Çevresel Regülasyonlar ve Teknolojik İnovasyon*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub440>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Acar, İ. A. (2006). Vergilemede Tahsis İlkesinin Çevre Vergileri Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 215-232.
- Aggeri, F. (1999). Environmental Policies and Innovation A Knowledge-Based Perspective on Cooperative Approaches. *Research Policy*, 28(7), 699-717.
- Akarçay, N. (2020). Negatif Dışsallıkların Önlenmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Önemi. *Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 7(59), 2470-2482.
- Akbostancı, E., Türüt-Aşık, S., & Tunç, G. İ. (2009). The relationship between income and environment in Turkey: is there an environmental Kuznets curve?. *Energy policy*, 37(3), 861-867.
- Akova, İ. (2008). Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım AKOVA, İsmet; (2008), Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Akyıldız, B. (2008). *Çevresel Etkinlik Analizi: Kuznets Eğrisi Yaklaşımı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akyüz, Y. (1980). Sermaye, Bölüşüm Büyüme, Ankara:Ankara Üniversitesi S.B.F. Yayınları
- Alagöz, A., & Yılmaz, B. (2001). Çevre Muhasebesi ve Çevresel Maliyetler. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1(1-2), 147-158.
- Alam, S., Fatima, A., & Butt, M. S. (2007). Sustainable development in Pakistan in the context of energy consumption demand and environmental degradation. *Journal of Asian Economics*, 18(5), 825-837.
- Albayrak, E. N., & Gökçe, A. (2015). Ekonomik Büyüme ve Çevresel Kirlilik İlişkisi: Çevresel Kuznets Eğrisi ve Türkiye Örneği. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 4(2), 279-301.
- Albulescu, C. T., Artene, A. E., Luminosu, C. T., & Tămășilă, M. (2020). CO2 emissions, renewable energy, and environmental regulations in

- the EU countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(27), 33615-33635.
- Al-Mulali, U., & Sab, C. N. B. C. (2012). The impact of energy consumption and CO2 emission on the economic and financial development in 19 selected countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16(7), 4365-4369.
- Alper, D., & Anbar, A. (2007). Küresel Isınmanın Dünya Ekonomisine ve Türkiye Ekonomisine Etkileri.
- Altuğ, F. (1990). Çevre Sorunları, Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1.Baskı, Bursa
- Álvarez-Herránz, A., Balsalobre, D., Cantos, J. M., & Shahbaz, M. (2017b). Energy innovations-GHG emissions nexus: fresh empirical evidence from OECD countries. *Energy Policy*, 101, 90-100.
- Alvarez-Herranz, A., Balsalobre-Lorente, D., Shahbaz, M., & Cantos, J. M. (2017a). Energy innovation and renewable energy consumption in the correction of air pollution levels. *Energy policy*, 105, 386-397.
- Ansal, H. (2004). Geçmiş ve gelecekte ekonomik gelişmede teknolojinin rolü. *TMMOB (derl.) Teknoloji, (Ankara: TMMOB Yayınları)*, 35-58.
- Apergis, N., & Danuletiu, D. C. (2014). Renewable energy and economic growth: Evidence from the sign of panel long-run causality. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 4(4), 578.
- Armağan, R. (2003). Kamu Ekonomisinde Dışsallıklar ve Dışsallıkların İçselleştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9)
- Armaroli N. & Balzani, V., (2011). *Energy for a Sustainable World, From the Oil Age to a Sun- Powered Future*. Copyright Wiley-Vch Verlag GmbH & Co. Kga, Weinheim.
- Artan, S., Hayaloğlu, P., & Seyhan, B. (2015). Türkiye’de Çevre Kirliliği, Dışa Açıklık ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 308-325.
- Ataman, A.R. (2007). Yenilenebilir Enerji Kaynakları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- Auer, J. (2010), *Geothermal Energy Construction Industry a Beneficiary of Climate Change and Energy Scarcity*, Deutsche Bank Research, Germany.
- Badeeb, R. A., Lean, H. H., & Shahbaz, M. (2020). Are too many natural resources to blame for the shape of the Environmental Kuznets Curve in resource-based economies?. *Resources Policy*, 68, 101694.
- Bahgat, G. (2013), *Alternative Energy in the Middle East*, Palgrave Macmillan, USA.
- Balaguer, J., & Cantavella, M. (2016). Estimating the environmental Kuznets curve for Spain by considering fuel oil prices (1874–2011). *Ecological Indicators*, 60, 853-859.

- Balsalobre, D., Álvarez, A., & Cantos, J. M. (2015). Public budgets for energy RD&D and the effects on energy intensity and pollution levels. *Environmental Science and Pollution Research*, 22(7), 4881-4892.
- Barde, J. P. (1994). Economic Instruments in Environmental Policy: Lessons From the OECD Experience and Their Relevance to Developing Economies. Paris: OECD Development Centre Working Papers, 1-33.
- Başkaya, F. (1994). Kalkınma iktisadının Yükselişi ve Düşüşü, İmge Yayınları, Ankara
- Baştürk, M. F. (2014). Mülkiyet problemi, dışsallıklar ve coasean çözüm. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 21(1), 143-154.
- Baykal, H., & Baykal, T. (2008). Küreselleşen Dünya'da çevre sorunları/ Environmental problems in a globalized World. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9).
- Bayraç, H. N. (2018). Uluslararası doğalgaz piyasasının ekonomik yapısı ve uygulanan politikalar. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13(3), 13-36.
- Bilgili, F., Koçak, E., & Bulut, Ü. (2016). The dynamic impact of renewable energy consumption on CO2 emissions: a revisited Environmental Kuznets Curve approach. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 54, 838-845.
- Bocutoğlu, E. (2012). İktisat teorisinde emeğin öyküsü: Değerin kaynağı olan emekten marjinal faydanın türevi olan emeğe yolculuk. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 1(1), 127-150.
- Borghesi, S. (1999). "The Environmental Kuznets Curve: A Survey of the Literature", Fondazione Eni Enrico Mattei (FEEM) Working Paper, 85/99
- Boyes W. Ve Melvin M. (2013). Ekonominin Temelleri, Çev.Editörü Erdinç Telatar, 5. Basım, Ankara, Nobel Yayıncılık
- Bozkurt, C., & Okumuş, İ. (2015). Türkiye'de Ekonomik Büyüme, Enerji Tüketimi, Ticari Serbestleşme ve Nüfus Yoğunluğunun CO2 Emisyonu Üzerindeki Etkileri: Yapısal Kirilmali Eşbütünleşme Analizi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 23-35.
- Buchanan, J. M. & Stubblebine, W. C. (1962). Externality. *Economica*, 29(116), 371-384
- Canpolat, E., & Fendoğlu, E. (2018). Hava Kirliliği İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 309-324.
- Chang, R., Kaltani, L., & Loayza, N. V. (2009). Openness can be good for growth: The role of policy complementarities. *Journal of development economics*, 90(1), 33-49..

- Charfeddine, L., & Khediri, K. B. (2016). Financial development and environmental quality in UAE: Cointegration with structural breaks. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 55, 1322-1335.
- Chen, C., Pinar, M., & Stengos, T. (2022). Renewable energy and CO2 emissions: New evidence with the panel threshold model. *Renewable Energy*, 194, 117-128.
- Chen, H., Hao, Y., Li, J., & Song, X. (2018). The impact of environmental regulation, shadow economy, and corruption on environmental quality: Theory and empirical evidence from China. *Journal of Cleaner Production*, 195, 200-214.
- Chen, J., Gao, M., Mangla, S. K., Song, M., & Wen, J. (2020). Effects of technological changes on China's carbon emissions. *Technological Forecasting and Social Change*, 153, 119938.
- Chen, W., & Lei, Y. (2018). The impacts of renewable energy and technological innovation on environment-energy-growth nexus: New evidence from a panel quantile regression. *Renewable Energy*, 123, 1-14.
- Cheng, C., Ren, X., Wang, Z., & Yan, C. (2019). Heterogeneous impacts of renewable energy and environmental patents on CO2 emission-Evidence from the BRIICS. *Science of the total environment*, 668, 1328-1338.
- Cheng, Z., Li, L., & Liu, J. (2017). The emissions reduction effect and technical progress effect of environmental regulation policy tools. *Journal of Cleaner Production*, 149, 191-205.
- Cole, M. A., Elliott, R. J., & Shimamoto, K. (2005). Industrial characteristics, environmental regulations and air pollution: an analysis of the UK manufacturing sector. *Journal of environmental economics and management*, 50(1), 121-143.
- Cole, M. A., Elliott, R. J., Okubo, T., & Zhou, Y. (2013). The carbon dioxide emissions of firms: A spatial analysis. *Journal of Environmental Economics and Management*, 65(2), 290-309.
- Cuervo, J. ve Gandhi, V. P. (1998), "Carbon Taxes: Their Macroeconomic Effects and Prospects for Global Adoption-A Survey of the Literature", IMF Working Paper, No: 98/73, 1-39
- Çakır, F.S. (2021). Gelişen Ekonomilerde Sanayileşmenin Çevre Kirliliğine Etkisi. Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çamur, D., & Vaizoğlu, S. A. (2007). Çevreye ilişkin önemli toplantı ve belgeler. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(4), 297-306.
- Çeştepe, H., Yıldırım, E., & Bayar, M. (2013). Doğrudan Yabancı Yatırım, Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret: Toda-Yamamoto Yaklaşımıyla Türkiye'den Nedensellik Kanıtlar. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 13(27), 1-37.

- Çolakoğlu, M. A. (1989). Dışsal Ekonomiler ve Çevre Kirlenmesi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Deniz, M. (2009). Sanayileşme perspektifinde kentleşme ve çevre ilişkisi. *Coğrafya Dergisi*, (19), 95-105.
- Destek, M. A. (2018). Çevresel Kuznets Eğrisi hipotezinin Türkiye için incelenmesi: STIRPAT modelinden bulgular. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2), 268-283.
- Destek, M. A., & Manga, M. (2021). Technological innovation, financialization, and ecological footprint: evidence from BEM economies. *Environmental Science and Pollution Research*, 28, 21991-22001.
- Destek, M. A., & Okumus, I. (2019). Does pollution haven hypothesis hold in newly industrialized countries? Evidence from ecological footprint. *Environmental Science and Pollution Research*, 26, 23689-23695.
- Devrim, F. (1995). Kamu Maliyesine Giriş, REM Ltd., Ankara
- Dinda, S. (2004). "Environmental Kuznets Curve Hypothesis: A Survey", *Ecological Economics*, 49 (4), pp. 431– 455.
- Dogan, E., & Seker, F. (2016). Determinants of CO2 emissions in the European Union: the role of renewable and non-renewable energy. *Renewable Energy*, 94, 429-439.
- Doğruyol, A., & Aydınlar, K. (2015). Emek üretkenliği ve ücret teorisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 263-278.
- Ebinger, J. O. (2011). *Climate impacts on energy systems: key issues for energy sector adaptation*. World Bank Publications.
- Ekelund, R. B. and Robert D. Tollison (1991). *Microeconomics*, USA: HarperCollins Publishers Inc.
- Ekinci, A. (2011). Doğrudan yabancı yatırımların ekonomik büyüme ve istihdama etkisi: Türkiye uygulaması (1980-2010). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2), 71-96.
- Ercan, E. (2015). Türkiye'de Çevre Vergileri mi Çevre Vergisi mi? *TBB Dergisi*, (119), 209-226
- Erdoğan, S., & Canbay, Ş. (2016). İktisadi Büyüme ve Araştırma & Geliştirme (AR-GE) Harcamaları İlişkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, 29-44.
- Eren E. (1981). İşletmelerde yenilik politikası. İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayın No:127, Formül Matbaası, İstanbul.
- Ertürk, H. (1996). Çevre Bilimlerine Giriş, Ceylan Mat., 2. Baskı, Bursa
- Esteve, V., & Tamarit, C. (2012). Is there an environmental Kuznets curve for Spain? Fresh evidence from old data. *Economic Modelling*, 29(6), 2696-2703.

- Evrendilek, F., & Ertekin, C. (2003). Assessing the potential of renewable energy sources in Turkey. *Renewable energy*, 28(15), 2303-2315
- Fernández, Y. F., López, M. F., & Blanco, B. O. (2018). Innovation for sustainability: the impact of R&D spending on CO2 emissions. *Journal of cleaner production*, 172, 3459-3467.
- Fransman, M. (1984). Technological capability in the Third World: an overview and introduction to some of the issues raised in this book. *Technological capability in the Third World*, 3-30.
- Ganda, F. (2019). The impact of innovation and technology investments on carbon emissions in selected organisation for economic Co-operation and development countries. *Journal of cleaner production*, 217, 469-483.
- Gezer, E.H. (2013). Yenilenebilir Enerji Kaynakları Ve Türkiye. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gillis, M., Perkins, D. H., Roemer, M., & Snodgrass, D. R. (1992). *Economics of development* (No. Ed. 3). WW Norton & Company, Inc..
- Gomulka, S. (2006). *The theory of technological change and economic growth*. Routledge.
- Gottinger, Hans W. (1994). "Some Policy Issues of Greenhouse Gas Economics", Center for International Climate and Environmental Research - Oslo (CICERO), Policy Note 1994:1.
- Grossman, G. M. & Krueger A.B., (1991). "Environmental Impacts of the North American Free Trade Agreement", NBER Working Paper: 3914, pp. 1-57.
- Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1995). Economic growth and the environment. *The quarterly journal of economics*, 110(2), 353-377.
- Gupta, J. (2014). *The history of global climate governance*. Cambridge University Press.
- Güler, Ç., & Çobanoğlu, Z. (1994). Su kirliliği. *Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi*, 12(1).
- Gülmez, A. (2015). OECD ülkelerinde ekonomik büyüme ve hava kirliliği ilişkisi: panel veri analizi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 18-30.
- Güneş, İ. (2000). Dışsallıklar, Kamunun Düzenleyici Rolü: Enerji Sektöründe Bir Uygulama, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gürleyen, İ. (2019). *Coase Teoremi bağlamında emisyon ticaret sistemi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gürsoy, U. (2004). Enerjide Toplumsal Maliyet ve Temiz ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları.

- Hahn, F. H., & Matthews, R. C. O. (1964). Growth and technical progress: a survey. *Economic Journal*, 74(3), 779-902.
- Hao, Y. U., Deng, Y., Lu, Z. N., & Chen, H. (2018). Is environmental regulation effective in China? Evidence from city-level panel data. *Journal of Cleaner Production*, 188, 966-976.
- Hao, Y., & Liu, Y. M. (2016). The influential factors of urban PM_{2.5} concentrations in China: a spatial econometric analysis. *Journal of Cleaner production*, 112, 1443-1453.
- Harper, M. J. (1998). Accounting for Aggregate Productivity When Capital is Heterogeneous.
- Hashmi, R., & Alam, K. (2019). Dynamic relationship among environmental regulation, innovation, CO₂ emissions, population, and economic growth in OECD countries: A panel investigation. *Journal of cleaner production*, 231, 1100-1109.
- Heilbroner, R. L. (2013). İktisat Düşünürleri: Büyük İktisat Düşünürlerinin Yaşamları ve Fikirleri. 3. Baskı. Ali Tartanoğlu (çev.), Ankara: Dost Kitapevi.
- Holtermann, S. (1976), "Alternative Tax Systems to Correct for Externalities, and the Efficiency of Paying Compensation", *Economica*, 43(169), 1-16
- Hyman, D.N., (1987). Public Finance, Chicago: The Dryden Press
- Ibrahiem, D. M. (2020). Do technological innovations and financial development improve environmental quality in Egypt?. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(10), 10869-10881.
- Ildırar M. (2004). Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Inglesi-Lotz, R., & Dogan, E. (2018). The role of renewable versus non-renewable energy to the level of CO₂ emissions a panel analysis of sub-Saharan Africa's 10 electricity generators. *Renewable Energy*, 123, 36-43.
- Ison, S. And S. Wall. (2006). Economics, (Fourth Edition), Prentice Hall, EssexEngland.
- İnan, İ., İ. Akbulut, ve E. Aslan. (2018). Enerji Sorununun Çözümünde Yenilenemez ve Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Yeri ve Önemi, Türk Dünyası Araştırmaları, 120-237 .
- İnan, M. (2018). Kamu Ekonomisi ve Dışsallıkların İçselleştirilmesi. *Econharran*, 2(2), 76-107.
- İraz, N. (2018). Çevre Kirliliği Ve Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin Çevre Kirliliği Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.

- İşler, İ., & Karayılmazlar, E. (2019). Kamu Yatırım Projelerinde Fayda Maliyet Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 65-82.
- Javid, M.,& Sharif, F. (2016). Environmental Kuznets curve and financial development in Pakistan. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 54, 406-414.
- Jebli, M. B.,& Youssef, S. B. (2015). The environmental Kuznets curve, economic growth, renewable and non-renewable energy, and trade in Tunisia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 47, 173-185.
- Jenkins, R. (2013). *Transnational corporations and uneven development (RLE International Business): The internationalization of capital and the third world*. Routledge.
- Jiang, Y., Zhou, Z., & Liu, C. (2019). Does economic policy uncertainty matter for carbon emission? Evidence from US sector level data. *Environmental Science and Pollution Research*, 26, 24380-24394.
- Jin, L., Duan, K., Shi, C., & Ju, X. (2017). The impact of technological progress in the energy sector on carbon emissions: an empirical analysis from China. *International journal of environmental research and public health*, 14(12), 1505.
- Jones, C. I. (2001). *İktisadi Büyümeğe Giriş*. Sanlı Ateş ve İsmail Tuncer (çev.), İstanbul: Literatür Yayınları.
- Kahouli, B. (2018). The causality link between energy electricity consumption, CO2 emissions, R&D stocks and economic growth in Mediterranean countries (MCs). *Energy*, 145, 388-399.
- Karagöl, E. T. ve İ. Kavaz. (2017). Dünyada ve Türkiye’de Yenilenebilir Enerji, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, Sayı 197: 8
- Karagül, M. (2002). *Beşeri sermayenin iktisadi gelişmedeki rolü ve Türkiye boyutu*. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Karakaş, A. (2015). Genel Denge ve Refah İktisadı. D. Özyakışır ve Mehmet Dikkaya (Editörler) Ekonominin Temelleri I-II içinde (261-283). Ankara, Savaş Yayınevi.
- Karaman, T.K. (1998). Çevre Yönetimi ve Politikası, Anadolu Mat., İzmir
- Karasoy, A., & Akçay, S. (2019). Effects of renewable energy consumption and trade on environmental pollution: The Turkish case. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 30(2), 437-455.
- Karataş, M.,& Çankaya, E. (2010). İktisadi kalkınma sürecinde beşeri sermayeye ilişkin bir inceleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (3), 29-55.
- Kargı, V.,& Yüksel, C. (2010). Çevresel Dışsallıklarda Kamu Ekonomisi Çözümleri. *Maliye Dergisi*, 159, 183-202.

- Karluk, R. (2002), Uluslararası Ekonomi Teori ve Uygulama, Beta Basım A.Ş., Yayın No: 1249, İstanbul.
- Kasman, A., & Duman, Y. S. (2015). CO2 emissions, economic growth, energy consumption, trade and urbanization in new EU member and candidate countries: a panel data analysis. *Economic modelling*, 44, 97-103.
- Kavcıoğlu, Ş. (2019). Yenilenebilir Enerji ve Türkiye, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 11.21, 216-222.
- Kayaer, M. (2013). Bilim ve teknolojinin çevrenin korunmasına katkısı.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (1993) . Çevrebilim, İmge Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.
- Kesbiç, C. Y., Baldemir, E., & Mustafa, İ. N. C. İ. (2010). Dışsallıkların Ekonomi Üzerindeki Etkileri ve İçselleştirilmesine İlişkin Teorik Yaklaşımlar-Çözüm Önerileri: Yatağan Termik Santrali Analizi. *Yönetim v eEkonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 123-138.
- Kesgingöz, H., & Karamelikli, H. (2015). Dış Ticaret-Enerji Tüketimi Ve Ekonomik Büyümenin CO2 Emisyonu Üzerine Etkisi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 7-17.
- Khan, Z., Ali, M., Kirikkaleli, D., Wahab, S., & Jiao, Z. (2020). The impact of technological innovation and public-private partnership investment on sustainable environment in China: Consumption-based carbon emissions analysis. *Sustainable Development*, 28(5), 1317-1330.
- Khattak, S. I., Ahmad, M., Khan, Z. U., & Khan, A. (2020). Exploring the impact of innovation, renewable energy consumption, and income on CO2 emissions: new evidence from the BRICS economies. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(12), 13866-13881.
- Kibrıtçıoğlu, A. (1998). “İktisadi Büyümenin Belirleyicileri ve Yeni Büyüme Modellerinde Beşeri Sermayenin Yeri”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 53 (1-4), 207-230.
- Kiker, B. F. (1971), “The Historical Roots of the Concept of Human Capital,” KIKER, B. F. (eds.), Investment in the Human Capital (Colombia: University of South Carolina Press): 51- 75.
- Kocataş, A. (1997). *Ekoloji ve Çevre Biyolojisi*, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yayınları, İzmir.
- Koç, E & Kaya, K. (2015). Enerji Kaynakları-Yenilenebilir Enerji Durumu. *Mühendis ve Makina*, 56(668), 36-47.
- Koçak, E. (2012). Türkiye'nin Enerji Tüketimi ile Karbondioksit Emisyonu Arasındaki İlişkinin Çevresel Kuznets Eğrisi Yaklaşımı Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Koçak, E., & Ulucak, Z. Ş. (2019). Theeffect of energy R&D expenditures on CO2 emissionreduction: estimation of the STIRPAT model for

OECD countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 26(14), 14328-14338.

Korkmaz, A. A. ve M.B. Deniz. (2019). Sürdürülebilir Temiz Enerji Biyokütle: Enerji Üretimindeki Payı ve Ekonomiye Katkıları, II. Uluslararası Battalgazi Multidisipliner Çalışmalar Kongresi Tam Metin Kitabı.

Koutsoyiannis, A. (1987), *Modern Mikro İktisat, Çeviren: Muzaffer Sarımeşeli, Teori Yayınları, Ankara.*

Kuznets, S. (1955) 'Economic Growth and Income Inequality', *The American Economic Review*, Vol. 45, No. 1, pp.1-28.

Kuznets, S. (2019). Economic growth and income inequality. In *The gap between rich and poor* (pp. 25-37). Routledge.

Lantz, V., & Feng, Q. (2006). Assessing income, population, and technology impacts on CO2 emissions in Canada: where's the ÇKE?. *Ecological Economics*, 57(2), 229-238.

Lee, K. H., & Min, B. (2015). Green R&D for eco-innovation and its impact on carbon emissions and firm performance. *Journal of Cleaner Production*, 108, 534-542.

Lee, S., Yoo, H., & Nam, M. (2018). Impact of the clean air act on air pollution and infant health: evidence from South Korea. *Economics Letters*, 168, 98-101.

Li, R., & Ramanathan, R. (2018). Exploring the relationships between different types of environmental regulations and environmental performance: Evidence from China. *Journal of Cleaner Production*, 196, 1329-1340

Lindmark, M. (2002). An ÇKE-pattern in historical perspective: carbon dioxide emissions, technology, fuel prices and growth in Sweden 1870-1997. *Ecological economics*, 42(1-2), 333-347.

Liu, J., & Ran, M. (2014). Effect of the intensity of environmental regulation on production technology progress in 17 industries: evidence from China. *Pol J Environ Stud*, 23(6), 2071-2081.

Lombardini, S. (1996), *Growth and Economic Development* (Great Britain Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing Limited).

Lorente, D. B., & Álvarez-Herranz, A. (2016). Economic growth and energy regulation in the environmental Kuznets curve. *Environmental Science and Pollution Research*, 23(16), 16478-16494.

Lovett, G. M., Tear, T. H., Evers, D. C., Findlay, S. E., Cosby, B. J., Dunscomb, J. K., ... & Weathers, K. C. (2009). Effects of air pollution on ecosystems and biological diversity in the eastern United States. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1162(1), 99-135.

Magnani, E. (2001). The Environmental Kuznets Curve: development path or policy result?. *Environmental Modelling & Software*, 16(2), 157-165.

- Manisaloğlu, Erol (1971), *Dışsal Ekonomiler ve İktisadi Gelişme*, İstanbul: Sermet Matbaası.
- Marshall, A., (1961). *Principles of Economics (Ninth Edition)*, USA: The MacMillan Company.
- McMorran, R. T. ve Nellor, D. C. L. (1994). "Tax Policy and the Environment: Theory and Practice", International Monetary Fund, Working Paper No: 94/106
- Meade, J. E. (1952), "External Economics and Diseconomies in a Competitive Situation", *The Economic Journal*, 62(245), 54-67.
- Meadows, D. H., & Meadows, D. L., & Randers, J., & Behrens, W. W. (1990). *Ekonomik büyümenin sınırları* (Çev.: Prof. Dr. Kemal Tosun vd.). İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü Yay. No: 112.
- Mensah, C. N., Long, X., Boamah, K. B., Bediako, I. A., Dauda, L., & Salman, M. (2018). The effect of innovation on CO 2 emissions of OCED countries from 1990 to 2014. *Environmental Science and Pollution Research*, 25, 29678-29698.
- Mensah, C. N., Long, X., Dauda, L., Boamah, K. B., Salman, M., Appiah-Twum, F., & Tachie, A. K. (2019). Technological innovation and green growth in the Organization for Economic Cooperation and Development economies. *Journal of Cleaner Production*, 240, 118204.
- Miller, Debra A. ve Mann, Michael E. (2011), *Energy Production and Alternative Energy*, Greenhaven Press, USA.
- Moosa, I.A. (2002), *Foreign Direct Investment Theory, Evidence and Practise*, Antony Rowe Ltd, Chippenham, Wiltshire, 2002.
- Murray, R. K, & Granner, D. K., & Mayes, P. A., & Radwell, V.W. (1996). *Harper'in Biyokimyası*. (Çev: Dikmen, Nurten, Özgünen, Tuncay) 24. Baskı. İstanbul: Barış Kitabevi.
- Muter, N. B., Çelebi, A. K., Sakınç, S., & Maliyesi, K. (2008). *Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Emek Matbaası, Manisa*.
- Nadaroğlu, H. (1998). *Kamu maliyesi teorisi* (10. Baskı). İstanbul: Beta Basım AŞ.
- Nasreen, S., Anwar, S., & Ozturk, I. (2017). Financial stability, energy consumption and environmental quality: Evidence from South Asian economies. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 67, 1105-1122.
- Nelson, R. R., & Winter, S. G. (1974). Neoclassical vs. evolutionary theories of economic growth: critique and prospectus. *The Economic Journal*, 84(336), 886-905.
- Newey, W. K., & West, K. D. (1994). Automatic lag selection in covariance matrix estimation. *The Review of Economic Studies*, 61(4), 631-653.

- Oates, W. E. (1995), “Green Taxes: Can We Protect the Environment and Improve the Tax System at the Same Time”, *Southern Economic Journal*, 61(4), 915- 922.
- Okumuş, İ. (2017). Ekonomik Büyümenin Çevreye Etkilerinin Farklı Gelişmişlik Düzeyindeki Ülkeler İçin İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Omisakin, D., & Olusegun, A. (2009). Economic growth and environmental quality in Nigeria: does environmental Kuznets curve hypothesis hold?. *Environmental Research Journal*, 3(1), 14-18.
- Oral, F., Behçet, R., & Aykut, K. (2017). Hidroelektrik santral rezervuar verilerinin enerji üretimi amaçlı değerlendirilmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6(2), 29-38.
- Ouyang, X., Shao, Q., Zhu, X., He, Q., Xiang, C., & Wei, G. (2019). Environmental regulation, economic growth and air pollution: Panel threshold analysis for OECD countries. *Science of the total environment*, 657, 234-241.
- Ozbay, R. D., & Özbek, A. (2017). Çevresel Etkilerin Ekonomik Maliyeti. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 16(32), 77-88.
- Ozturk, I., & Acaravci, A. (2010). CO2 emissions, energy consumption and economic growth in Turkey. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 14(9), 3220-3225.
- Ozturk, I., & Al-Mulali, U. (2015). Investigating the validity of the environmental Kuznets curve hypothesis in Cambodia. *Ecological Indicators*, 57, 324-330.
- Öner, C. (2014). Çevre Vergileri Üzerine Kavramsal Bir Deneme: Terminoloji Ve Uyumlaştırma Problemleri. *Ankara Barosu Dergileri*, 72(3), 135-157.
- Özbilgi, F. Piyasa Başarısızlıklarından Dışsallıklar ve Çözüm Yollarına İlişkin Değerlendirmeler. *Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 70-90.
- Özcan, S. (2020). Türkiye’de Yenilenebilir Enerjinin Çevre Kirliliği Üzerindeki Rolü: Çevresel Kuznets Eğrisi Bağlamında Ampirik Bir Analiz. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Özdemir, E. (2006). Çevre Sorunlarının Ekonomik Niteliği Bağlamında Dışsallıkların Ortadan Kaldırılması (Orman Kaynaklarının Dışsal Faydalarının İçselleştirilmesi). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özşabuncuoğlu, İ. (1999). The Economics of natural resources. University of Gaziantep Press, Gaziantep.
- Özşabuncuoğlu, İ. H. ve Uğur, A. A. (2005). Doğal Kaynaklar Ekonomisi, Yönetim ve Politika, İmaj Yayınevi: Ankara.
- Öztürk, H. H. (2013). Yenilenebilir Enerji Kaynakları. Birsan Yayınevi, İstanbul.

- Öztürk, K. (2002). Küresel İklim Değişikliği ve Türkiye'ye Olası Etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Pal, D., & Mitra, S. K. (2017). The environmental Kuznets curve for carbon dioxide in India and China: Growth and pollution at crossroad. *Journal of Policy Modeling*, 39(2), 371-385.
- Panayotou, T. (1993). *Empirical tests and policy analysis of environmental degradation at different stages of economic development* (No. 992927783402676). International Labour Organization.
- Panayotou, T. (1997). "Demystifying The Environmental Kuznets Curve: Turning A Black Box Into A Policy Tool", *Environment And Development Economics*, Vol.2, Issue:4, , pp. 465- 484.
- Parasız, İ. (1997). *Modern Büyüme Teorileri*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Parlakay, O., & Yavuz, A. (2016). Negatif Dışsallıkların Çevreye Olumsuz Etkilerinin Önlenmesinde Kullanılan Çözüm Yolları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 210-220.
- Pei, Y., Zhu, Y., Liu, S., Wang, X., & Cao, J. (2019). Environmental regulation and carbon emission: The mediation effect of technical efficiency. *Journal of Cleaner Production*, 236, 117599.
- Pesaran, M. H. (2006). Estimation and inference in large heterogeneous panels with a multifactor error structure. *Econometrica*, 74(4), 967-1012.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M.H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels, Cambridge Working Papers in Economics 35 Faculty of Economics, University of Cambridge.
- Peterson, W. C. (1994), *Gelir İstihdam ve Ekonomik Büyüme*, Talat Güllap (Çev.), Atatürk Üniversitesi Yayınları, I.B., Erzurum
- Pigou, A. C. (1952), *The Economics of Welfare*, New Brunswick: Transaction Publishers
- Pirinç, S. (2019). Çevresel kuznets eğrisi bağlamında ekonomik büyüme ve enerji tüketiminin CO2 salınımı üzerindeki etkisi. *Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Plott, C. R. (1966). Externalities and corrective taxes. *Economica*, 84-87.
- Poniatowski M (2010). *Foundations of Green IT*. 1 st Edition, PearsonEducationInc: USA.
- Psacharopoulos, G. (1995). *Building Human Capital for Better Lives* (Washington D.C.: The World Bank Press).
- Rehman, M. U., & Rashid, M. (2017). Energy consumption to environmental degradation, the growth appetite in SAARC nations. *Renewable energy*, 111, 284-294.

- Rennings, K., Ziegler, A., Ankele, K., & Hoffman, E. (2003). The Influence of the EU Environmental Management and Auditing Scheme on Environmental Innovations and Competitiveness in Germany: An Analysis on the Basis of Case Studies and a Large-Scale Survey.
- Reti, M. J. (2008). *An Assessment of the Impact of Climate Change on Agriculture and Food Security in the Pacific-A Case Study in the Republic of the Marshall Islands*. FAO Sub-Regional Office for the Pacific Islands.
- Rosen, Harvey S. (1995), Public Finance, Richard D. Irwin Inc.,
- Rubashkina, Y., Galeotti, M., & Verdolini, E. (2015). Environmental regulation and competitiveness: Empirical evidence on the Porter Hypothesis from European manufacturing sectors. *Energy Policy*, 83, 288-300.
- Saatçi, M., & Dumrul, Y. (2011). Çevre kirliliği ve ekonomik büyüme ilişkisi: Çevresel kuznets eğrisinin Türk ekonomisi için yapısal kırılmali eş-bütünleşme yöntemiyle tahmini. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (37), 65-86.
- Saboori, B., Sulaiman, J. B., & Mohd, S. (2012). An empirical analysis of the environmental Kuznets curve for CO2 emissions in Indonesia: the role of energy consumption and foreign trade. *International Journal of Economics and Finance*, 4(2), 243-251.
- Sağlam, M. T., & Bellitürk, K. (2003). Su kirliliği ve toprak üzerindeki etkisi. *Alatırım*, 2(1), 46-49.
- Santra, S. (2017). The effect of technological innovation on production-based energy and CO2 emission productivity: evidence from BRICS countries. *African Journal of Science, Technology, Innovation and Development*, 9(5), 503-512.
- Sarısoy, S., & Yıldız, F. (2013). Karbondioksit (CO2) emisyonu ve ekonomik büyüme ilişkisi: gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için panel veri analizi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2013(1), 1-19..
- Sayman, R. Ü. (2015). İklim Değişikliği ile Mücadelede Çarpan Etkisi: Paris Anlaşması. *REC (Bölgesel Çevre Merkezi)*, 1-6.
- Scitovsky, T. (1971), Welfare and Competition, USA: Richard D. Irwin, Inc.
- Scott, D., McBoyle, G., Minogue, A., & Mills, B. (2006). Climate change and the sustainability of ski-based tourism in eastern North America: A reassessment. *Journal of sustainable tourism*, 14(4), 376-398.
- Seymen, D. (2005). Dış ticaret-çevre ilişkilerinin dengelenmesi: Sürdürülebilir ticaret, teori ve Türkiye değerlendirmesi.
- Sezer, Ö., & Dökmen, G. (2018). Kirliten Öder İlkesi Çerçevesinde Türkiye’de Çevre Vergileri Ve Negatif Dışsallıklar Sorunu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 163-181.
- Shafik, N., & Bandyopadhyay, S. (1992). *Economic growth and environmental quality: time-series and cross-country evidence* (Vol. 904). World Bank Publications.

- Shahbaz, M., Lean, H. H., & Shabbir, M. S. (2012). Environmental Kuznets curve hypothesis in Pakistan: cointegration and Granger causality. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16(5), 2947-2953.
- Shahbaz, M., Mahalik, M. K., Shah, S. H., & Sato, J. R. (2016). Time-varying analysis of CO2 emissions, energy consumption, and economic growth nexus: Statistical experience in next 11 countries. *Energy Policy*, 98, 33-48.
- Sinha, A., Shahbaz, M., & Balsalobre, D. (2017). Exploring the relationship between energy usage segregation and environmental degradation in N-11 countries. *Journal of Cleaner Production*, 168, 1217-1229.
- Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *The quarterly journal of economics*, 70(1), 65-94.
- Soyak, A. (1995). Teknolojik gelişme: Neoklasik ve evrimci kuramlar açısından bir değerlendirme. *Ekonomik Yaklaşım*, 6(15), 93-107.
- Soytas, U., & Sari, R. (2009). Energy consumption, economic growth, and carbon emissions: challenges faced by an EU candidate member. *Ecological economics*, 68(6), 1667-1675.
- Sönmez, S. (1987). Kamu Ekonomisi Teorisi, Teori Yayınları, Ankara
- Steckel, Jan Christoph vd. (2015), "Drivers for the Renaissance of Coal", Proceedings of the National Academy of Sciences, 112(29), 1-7.
- Stern, D. I. (2004). The rise and fall of the environmental Kuznets curve. *World development*, 32(8), 1419-1439
- Stiglitz, J. E., (1994), Kamu Kesimi Ekonomisi, İkinci Baskı Çev: Ömer Faruk Batırel, Marmara Üniversitesi Yayını no:549, İstanbul.
- Su, H. N., & Moaniba, I. M. (2017). Does innovation respond to climate change? Empirical evidence from patents and greenhouse gas emissions. *Technological Forecasting and Social Change*, 122, 49-62.
- Sun, Y., Lu, Y., Wang, T., Ma, H., & He, G. (2008). Pattern of patent-based environmental technology innovation in China. *Technological Forecasting and Social Change*, 75(7), 1032-1042.
- Süngü, M. (2020). Türkiye'nin Yenilenebilir Enerji Kaynakları Politikasının Analizi ve Bir Model Önerisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Sürtücü, G., 1995, "Çevre Üzerine", Yeni Türkiye Dergisi, Yıl:1, Sayı:5, Sayfa: 168-171
- Şataf, C. (2014). Fayda-Maliyet Analizinde Uygulamada Karşılaşılan Güçlükler: Fayda Ve Maliyetin Belirlenebilme Sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 107-123.
- Şendoğan, H. (2019). Türkiye İçin CO2 Emisyonu, İktisadi Büyüme Ve Enerji Talebi Arasındaki İlişkinin Analizi: Çevresel Kuznets Eğrisi Yaklaşımı. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Şener, O. (1998). Kamu Ekonomisi (6.Baskı), İstanbul: Alkım Yayınları.
- Şerefli, M. (2016). Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 136-143.
- Taghiyeva, A. (2020). Çevresel Kuznets Eğrisi Kapsamında Azerbaycan'ın Ekonomik Büyüme ve Çevresel Kirlilik İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tan, S. S. (2004). Çevre sorunlarına kamu maliyesi çözümleri.
- Tanyeri, İ. (1998). Kalkınma, Nüfus ve Çevre, Çevre Konferansı, T.Ç.S.V Yayını, Ankara.
- Taymaz, E. (1993). Sanayi ve teknoloji politikaları: amaçlar ve araçlar. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 20(4), 549-580.
- Temurçin, K., & Aliagaoglu, A. (2003). Nükleer Enerji Ve Tartışmalar Işığında Türkiye'de Nükleer Enerji Gerçeği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 1(2), 25-39.
- Toebelmann, D., & Wendler, T. (2020). The impact of environmental innovation on carbon dioxide emissions. *Journal of Cleaner Production*, 244, 118787.
- Toprak, D. (2006). Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Çevre Politikaları ve Mali Araçlar. Süleyman Demirel Üniversitesi SBE Dergisi, 2(4), 146-169.
- Tullock, G. (2011). Kamusal Mallar, Yeniden Dağıtım ve Rant Kollama. Çeviren: Savaş Çevik, Konya: Palet Yayınları.
- Tunalı, H., & Erbelet, E. (2017). Ekonomik Büyüme Ve Sanayileşme İlişkisinde Kaldor Yasasının Türkiye'deki Geçerliliğinin Analizi. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-15.
- Tunç, M. (1998). Kalkınmada insan sermayesi: iç getiri oranı yaklaşımı ve Türkiye uygulaması. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*, 13(1), 83-106.
- Türkeş, M. (2006). Küresel iklimin geleceği ve Kyoto Protokolü. *Jeopolitik*, 29, 99-107.
- Türkeş, M., Sümer, U. M., & Çetiner, G. (2000). Küresel İklim Değişikliği Ve Olası Etkileri.
- Türkkan, E., (2001). Rekabet teorisi ve Endüstri İktisadı, Turhan kitabevi, Ankara
- Uğurlu, Ö. (2006). Türkiye' de Çevresel Güvenlik Bağlamında Sürdürülebilir Enerji Politikaları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Ulucak, R. (2015). Ekonomik Büyüme Modellerinde Çevre: Ekolojik Ayak İzini Esas Alan Bir Uygulama. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erciyes Üniversitesi.
- Ulucak, R. (2020). How do environmental Technologies affect greengrowth? Evidence from BRICS economies. *Science of the Total Environment*, 712, 136504.

- Ulucak, R., Danish, & Kassouri, Y. (2020). An assessment of the environmental sustainability corridor: Investigating the non-linear effects of environmental taxation on CO₂ emissions. *Sustainable Development*, 28(4), 1010-1018.
- Uslu, O . (2001) . Su Kirliliği, Türkiye'nin Çevre Sorunları, T.Ç.S.V Yayını, Ankara
- Ülgen, G. (2007). İktisat Bilimine Giriş, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Basım, İstanbul, Der Yayınları
- Ünsal, E. (2017). Makro İktisat. Murat Yayınları.
- Varınca, K. B., & Varank, G. Güneş Kaynaklı Farklı Enerji Üretim Sistemlerinde Çevresel Etkilerin Kıyaslanması Ve Çözüm Önerileri.
- Vergil, H., & Abasız, T. (2008). Toplam faktör verimliliği, hesaplanması ve büyüme ilişkisi: Collins Bosworth varyans ayrıştırması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16), 160-188.
- Veziroğlu, T. N., & Şahi, S. (2008). 21st Century's energy: Hydrogen energy system. *Energy conversion and management*, 49(7), 1820-1831.
- Waheed, R., Chang, D., Sarwar, S., & Chen, W. (2018). Forest, agriculture, renewable energy, and CO₂ emission. *Journal of Cleaner Production*, 172, 4231-4238.
- Wang, H., & Liu, H. (2019). Foreign direct investment, environmental regulation, and environmental pollution: an empirical study based on threshold effects for different Chinese regions. *Environmental Science and Pollution Research*, 26(6), 5394-5409.
- Wang, H., & Zhang, R. (2022). Effects of environmental regulation on CO₂ emissions: An empirical analysis of 282 cities in China. *Sustainable Production and Consumption*, 29, 259-272.
- Wang, K., Yin, H., & Chen, Y. (2019). The effect of environmental regulation on air quality: A study of new ambient air quality standards in China. *Journal of Cleaner Production*, 215, 268-279.
- Wang, S. S., Zhou, D. Q., Zhou, P., & Wang, Q. W. (2011). CO₂ emissions, energy consumption and economic growth in China: A panel data analysis. *Energy policy*, 39(9), 4870-4875.
- Wang, S., Zeng, J., & Liu, X. (2019). Examining the multiple impacts of technological progress on CO₂ emissions in China: a panel quantile regression approach. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 103, 140-150.
- Wang, Y., Zhang, C., Lu, A., Li, L., He, Y., ToJo, J., & Zhu, X. (2017). A disaggregated analysis of the environmental Kuznets curve for industrial CO₂ emissions in China. *Applied Energy*, 190, 172-180.

- Wang, Z., & Feng, C. (2014). The impact and economic cost of environmental regulation on energy utilization in China. *Applied economics*, 46(27), 3362-3376.
- Wang, Z., Yang, Z., Zhang, Y., & Yin, J. (2012). Energy technology patents–CO2 emissions nexus: an empirical analysis from China. *Energy Policy*, 42, 248-260.
- Wenbo, G., & Yan, C. (2018). Assessing the efficiency of China’s environmental regulation on carbon emissions based on Tapio decoupling models and GMM models. *Energy Reports*, 4, 713-723.
- Westerlund, J. (2007). Testing for error correction in panel data. *Oxf Bull Econ Stat.*, 69:709–48.
- Wolde-Rufael, Y., & Mulat-Weldemeskel, E. (2023). Effectiveness of environmental taxes and environmental stringent policies on CO2 emissions: the European experience. *Environment, Development and Sustainability*, 25(6), 5211-5239.
- Wolf, Charles Jr. (1998). Piyasa ve Devlet: Mükemmel Olmayan İki Alternatif Arasında Seçim (Çev. Sedef Akgüngör ve Ali Rıza Karacan). İzmir: Ege Üniversitesi İİBF Yayınları No:1
- Yandle, B., Vijayaraghavan, M., & Bhattarai, M. (2002). The environmental Kuznets curve. *A Primer; PERC Research Study*, 2(1), 1-38.
- Yang, J., Guo, H., Liu, B., Shi, R., Zhang, B., & Ye, W. (2018). Environmental regulation and the pollution haven hypothesis: do environmental regulation measures matter?. *Journal of Cleaner Production*, 202, 993-1000.
- Yıldırım, U. (1992). “Çevre Kirliliğinin Önlenmesinde Vergilendirmenin Rolü Türkiye Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, A., & Yanarates, E. (2020). Öğretmen adaylarının “su kirliliği” kavramına yönelik metaforik algılarının veri çeşitlemesi yoluyla belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1500-1528.
- Yilanci, V., Ozgur, O., & Gorus, M. S. (2019). The asymmetric effects of foreign direct investment on clean energy consumption in BRICS countries: A recently introduced hidden cointegration test. *Journal of Cleaner Production*, 237, 117786.
- Yii, K. J., & Geetha, C. (2017). The nexus between technology innovation and CO2 emissions in Malaysia: evidence from granger causality test. *Energy Procedia*, 105, 3118-3124.
- Yin, J., Zheng, M., & Chen, J. (2015). The effects of environmental regulation and technical progress on CO2 Kuznets curve: An evidence from China. *Energy Policy*, 77, 97-108.

- Yurtkuran, S. (2019). Çevresel Kuznets Eğrisi Ve Dışa Açıklık: Türkiye Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yüksel, C. (2006). Dışsallıklarda Kamusal Çözümler: Türkiye Uygulaması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Zhang, K H. (2006), “Foreign Direct Investment and Economic Growth in China: A Panel Data Study for 1992- 2004”, The Conference of WTO, China and Asian Economies, China in June 24-25.
- Zhang, K., Xu, D., & Li, S. (2019). The impact of environmental regulation on environmental pollution in China: an empirical study based on the synergistic effect of industrial agglomeration. *Environmental Science and Pollution Research*, 26(25), 25775-25788.
- Zhang, M., Sun, X., & Wang, W. (2020). Study on the effect of environmental regulations and industrial structure on haze pollution in China from the dual perspective of independence and linkage. *Journal of Cleaner Production*, 256, 120748.
- Zhou, Q., Zhang, X., Shao, Q., & Wang, X. (2019). The non-linear effect of environmental regulation on haze pollution: Empirical evidence for 277 Chinese cities during 2002–2010. *Journal of Environmental Management*, 248, 109274.
- Zhou, Z., Ye, X., & Ge, X. (2017). The impacts of technical progress on sulfur dioxide Kuznets curve in China: a spatial panel data approach. *Sustainability*, 9(4), 674.

Türkiye’de Aktif (Diri) Fayların Bölgesel Analizi ve Savunmasız Nüfus İlişkisi

Dr. Öğr. Üyesi Emrah Şıkoğlu

İncinur Şeyma Ser

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozguruyayinlari.com
✉ info@ozguruyayinlari.com

Türkiye’de Aktif (Diri) Fayların Bölgesel Analizi ve Savunmasız Nüfus İlişkisi

Dr. Öğr. Üyesi Emrah Şikoğlu • İncinur Şeyma Ser

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover paint by Aysun Derici
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-877-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub422>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şikoğlu, E., Ser, İ. Ş. (2024). *Türkiye’de Aktif (Diri) Fayların Bölgesel Analizi ve Savunmasız Nüfus İlişkisi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub422>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynakça

- AFAD. (2020), 24 Ocak 2020 Sivrice (Elazığ) Depremi Raporu.
- Akengin, H., (2020). *Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası*, içinde Giriş ve Türkiye'nin Konumu, s. 1-8. (ed. H. Akengin, İ. Dölek). Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Akgül, M. ve Serkan, E. T. L. İ. (2023). 06 Şubat 2023 Kahramanmaraş (Pazarcık, Elbistan) Depremleri Sonrası Betonarme Binalarda Gözlenen Hasar Durumları. In *International Conference on Scientific and Innovative Studies*. Sayı: 1, Cilt:1, Sayfa 309-318
- Balık, İ. (2018). Türkiye'nin Deniz Yetki Alanları ve Kıyıdaş Ülkelerle Yetki Alanı Anlaşmazlıkları. *Kent Akademisi*, 11(1), 86-98.
- Bayram, İ. (2015). Reşadiye (Tokat) ilçe merkezinde deprem risk analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Biber, T. E. (2019). Karadeniz'de depremler ve yardımlar (1939-1944). *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 151-181.
- Bozkurt, R. ve Demiröz, A. (2020). Aksaray Hamidiye Bölgesinin Zemin Dinamik Davranışının Eşdeğer Doğrusal Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. *Konya Journal of Engineering Sciences*, 8(3), 643-651.

- Cin, M. (2020). Depremlerin oluşumu. *Hareketli yer kabuğu depremler ve Türkiye* (1. baskı) içinde (s. 4-7). Ankara: Pegem Akademi.
- Cin, M. (2020). Doğal afetler. *Hareketli yer kabuğu depremler ve Türkiye* (1. baskı) içinde (s. 1). Ankara: Pegem Akademi.
- Davidson, R., (1997). An urban earthquake disaster risk index, Doktora Tezi, The John A. Blume Earthquake Engineering Center, Department of Civil Engineering, Stanford University. Gupta, A., (1997). Performance based strateg.
- Doğanay, H. ve Orhan, F. (2019). Türkiye jeopolitiğine giriş: Coğrafi konum ve sınırları. *Türkiye beşeri coğrafyası* (6. baskı) içinde (s. 15, 530-532). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, H., Özdemir, Ü. ve Şahin, İ.F. (2020). *Genel beşeri ve ekonomik coğrafya* (11. baskı) içinde (s. 6-8). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, S. ve Alım, M. (2020). Türkiye’nin nüfus coğrafyası. *Türkiye beşeri ve ekonomik coğrafyası*. (3. baskı) içinde (s. 36-38). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, S. ve Doğanay, G. (2022). Türkiye’nin coğrafi konumu, sınırları ve jeopolitiği. *Türkiye’nin fiziki coğrafyası* (1. baskı) içinde (s. 1-15). Ankara: Pegem Akademi.
- Duruel, M. (2023). Kırılganlık ve Dirençlilik Kesişiminde Yaşlıların Afet Deneyimi Hatay Örneğinde 6 ŞUBAT 2023 Depremleri. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 103-120.
- Ercan, I., Aydın, M. C., Bakış, A. ve Özlük, M. H. (2012). Bitlis ve civarındaki faylar ve bölgenin depremselliği. *Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1(2), 153-169
- Gamze, O. Z. E. L. ve Solmaz, A. (2012). Türkiye’de deprem tekrarlanma zamanının tahmini ve neotektonik bölgelere göre depremselliğin Markov Zinciri ile incelenmesi. *Çankaya University Journal of Science and Engineering*, 9(2).

- Girgin, M., (2022). *Türkiye'nin Fiziki Coğrafiyası*, içinde Türkiye'nin Jeolojik Özellikleri s. 53-66 (ed. S. Doğanay, M. Alım). Pegem Akademi, Ankara.
- Gülen, A. R. (2008). Deprem risk analizi ve şehirleşmede Balıkesir kent merkezi örneği. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gündoğdu, O., Işık, Ö. ve Koç, S. (2012). Marmara ve çevresinde deprem tehlikesi. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 71-81.
- Güner, İ., (2020). *Türkiye Coğrafiyası ve Jeopolitiği*, içinde Türkiye'nin Coğrafi Konumu, Sınırları ve Jeopolitiği, s.1-38, (ed. H. Yazıcı, N. Koca). Pegem Akademi, Ankara.
- Haçın, İ. (2014). 1939 Erzincan Büyük Depremi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30(88), 37-70.
- İmamoğlu, M. Ş. ve Çetin, E. (2007). Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Yakın Yöresinin Depremselliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 93-103.
- İşçi, C. (2008). Deprem Nedir ve Nasıl Korunuruz?. *Journal of Yasar University*, 3(9), 959-983.
- İzбірak, R. (1983). Türkiye Jeomorfolojisi. *Fasikül*, 1, 32-46.
- Kan, C. (2018). Bingöl şehrinin depremselliği ve yerleşme ilişkisi. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karademir, N., Ortaç, Y. ve Bilinir, Ş. (2019). Samsat'ta (Adıyaman) Deprem Algısı ve Yerleşme İlişkisi. *International Journal of Geography and Geography Education*, (40), 248-265.
- Karlı, H. (2021). Bölüm III Doğu Karadeniz Bölgesinin Deprem Tehlikesi ve Depremselliğine Genel Bir Bakış. *Doğu Karadeniz Doğal Çevre Tartışmaları*, 40.
- Kaşarcı, R. (1996). Türkiye'de nüfus gelişimi. *Türkiye Coğrafiyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (5), 247-266.

- Ketin, İ. (1968). Türkiye’nin Genel Tektonik Durumu ile Başlıca Deprem Bölgeleri Arasındaki İlişkiler. *Bulletin of the Mineral Research and Exploration*, 71 (71) , 129-135.
- Ketin, İ. (1969). Kuzey Anadolu fayı hakkında. *Bulletin of the Mineral Research and Exploration*, 72(72), 1-27.
- Ketin, İ. (1976). San Andreas ve Kuzey Anadolu fayları arasında bir karşılaştırma. *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, 19(2), 149-154.
- Koçyiğit, A. (2009). Ankara’nın Depremselliği ve 2005-2007 Afşar (Bala-Ankara) Depremlerinin Kaynağı (Seismicity of Ankara and Source of the 2005-2007 Afşar (Bala-Ankara) Earthquakes) *Şekil Dergisi*, 1(12), 141.
- Kopar, İ., (2022). Türkiye’nin Fiziki Coğrafyası, içinde Türkiye’nin Jeomorfolojik Özellikleri s. 67-101 (ed. S. Doğanay, M. Alım). Pegem Akademi, Ankara.
- Kundak, S. ve Türkoğlu, H. (2010). İstanbul’da deprem riski analizi. *İTÜDERGİSİ/a*, 6(2).
- Kuşçu, İ. (2019). Erzurum ilinin depremselliği ve il merkezindeki ortaöğretim öğrencilerinin depreme duyarlılığı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Marangoz, M. ve İzci, Ç. (2023). Doğal Afetlerin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Bağlamında Girişimciler Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24 (52), 1-30
- Sunkar, M. (2018). Palu’da (Elazığ) Tarihsel ve aletsel dönemdeki büyük depremler ve yerleşmeler üzerindeki etkileri. *Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi 297 Uluslararası Palu Sempozyumu*.
- Özdemir, M. A. ve İnceöz, M. (2003). Doğu Anadolu fay zonunda (Karlıova-Türkoğlu Arasında) akarsu ötelenmelerinin tektonik verilerle karşılaştırılması.
- Özgür, M. E. (2003). XXI. Yüzyılın Başında Türkiye Nüfusu. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 1(1), 43-53.

- Özmen, B., Güler, H. ve Nurlu, M. (1997). *Coğrafi bilgi sistemi ile deprem bölgelerinin incelenmesi*. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Fenel Müdürlüğü.
- Özüdoğru, B. A. 2023 Yılında Gerçekleşen Kahramanmaraş Merkezli Depreminin Etkileri ve Politika Önerileri.
- Redhwan, A. M. M. (2021). İç Anadolu bölgesi sabit GNSS ağının izlenmesi. *Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şekil Mühendisliği Anabilim Dalı*. Yüksek Lisans Tezi.
- Sakar, S., Hidayet, T. A. G. A. ve Zorlu, F. (2023). Jeolojik ve Jeomorfolojik Yapının 1999 Depremleri Sonrası Adapazarı Kent Dokusunun Oluşumundaki Etkisi. *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 66(3), 421-444.
- Sırakaya, N. (1991). Türkiye’de 1900 Yılından Sonra Meydana Gelmiş Olan VIII ve Daha Fazla Şiddetindeki Depremler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(2), 257-261.
- Sönmez, E. ve Dölek, İ., (2020). *Türkiye’nin Fiziki Coğrafyası*, içinde Türkiye’nin Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri s. 9-29. (ed. H. Akengin, İ. Dölek). Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez, M. (2011). Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) tabanlı deprem hasar riski analizi: Zeytinburnu (İstanbul) örneği. *Türk Coğrafya Dergisi*, (56), 11-22.
- Südaş, İ. (2004). 17 Ağustos 1999 Marmara depreminin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkileri: Gölçük (Kocaeli) örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 13(1-2).
- Sür, Ö. (1993). Türkiye’nin Deprem Bölgeleri. Ankara: TÜCAUM Dergisi 2, 53-68.
- Şahin, C. ve Sipahioğulları, S., 2002. Doğal Afetler ve Türkiye, Gündüz Eğitim Yay. No: 21, Ankara
- Şaroğlu, F., & Güler, B. (2020). Batı Anadolu tektonik kamasının güncel deformasyonu: batıya doğru kaçıştan kaynaklanan blok hareketleri. *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 63(2), 161-194.

- Şaroğlu, F., Emre, O., Boray, A. (1987). Türkiye’nin diri fayları ve depremsellikleri. MTA. Rapor.
- Şenol, A. F., Akbaş, A. ve Çalışkan, Ö. (2023). Türkiye’de Son Yüzyılda (1923-2023) Meydana Gelen Yıkıcı Depremler ve Kullanılan Deprem Yönetmelikleri. *MÜHENDİSLİKTE YENİLİKÇİ ÇALIşMALAR*, 75-97.
- Şenol, C. (2020). Türkiye’de Meydana Gelen Büyük Depremlerin Yerleşme ve Demografik Yapı Üzerindeki Etkileri (1927-2020). *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (4), 620-644.
- Şıkoğlu, E., Güney, Y. (2020). 24 Ocak 2020 Sivrice (Elazığ) Depremi’nin Kent Merkezindeki Yansıması Üzerine Coğrafi Bir Değerlendirme. *Resilience*, 4(2), 275-292.
- Şimşek, Ş. (2012). Denizli Sarayköy- Buldan Alanının Jeolojisi ve Jeotermal Enerji Olanakları. *İstanbul Yerbilimleri Dergisi*, 3(1-2).
- Tağlı, Ş. ve Alevkayalı, Ç. (2013). Ege Bölgesinde Depremlerin Mekansal Dağılımı: Jeostatiksel Yaklaşım. *Journal of International Social Research*, 6(28).
- Türkoğlu, N., (2001), Türkiye’nin Yüzölçümü ve Nüfusunun Deprem Bölgelerine Dağılışı, *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S: 8, s: 133-148, Ankara
- Tüysüz, O. (2021). Türkiye’nin aktif tektoniği ve depremselliği. Deprem ve Türkiye (1. baskı) içinde (s. 141). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Utkucu, M., Durmuş, H., Uzunca, F., ve Nalbant, S. (2023). şubat 2023 Gaziantep (mw= 7.7) ve elbistan (mw= 7.5) depremleri üzerine bir değerlendirme. *Sakarya Üniversitesi Afet Yönetim ve Araştırma Merkezi, Sakarya*.
- Yalçın, H., Gülen, L. ve Utkucu, M. (2013). Türkiye ve yakın çevresinin aktif fayları veri bankası ve deprem tehlikesinin araştırılması. *Yerbilimleri*, 34(3), 141-168.
- Yazıcı, H. ve Özav, L., (2020). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, içinde Türkiye’nin Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikle-

ri, s. 39-71, (ed. H. Yazıcı, N. Koca). Pegem Akademi, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

URL 1: cografyaŞekil.com

URL 2: TÜİK Kurumsal (tuik.gov.tr)

URL 3: Deprem.afad.gov.tr/event-catalog

URL 4: AFAD | deprem.gov.tr

URL 5: T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (csb.gov.tr)

URL 6: Anadolu Ajansı Gaziantep’in Nurdağı ilçesi

Sermaye Piyasaları Üzerine Güncel Araştırmalar

Editör:

Prof. Dr. Derviş BOZTOSUN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Sermaye Piyasaları Üzerine Güncel Araştırmalar

Editör: Prof. Dr. Derviş BOZTOSUN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-965-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub540>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Boztosun, D., (ed) (2024). *Sermaye Piyasaları Üzerine Güncel Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub540>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

6. Kaynakça

- Alagöz, A., Allahverdi, M., & Ortakarpuz, M. (2018). Entegre Raporlamada İçerik Analizi: Ödüllü Raporlar Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(3), 425-462.
- Altınay, A.T. (2016) "Entegre Raporlama ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, ss.47-64.
- Aras, G., Sarıoğlu, G. U. (2015) "Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama", TUSİAD.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknikler ve Örnek Çalışmalar*, Siyasal Kitabevi, Ankara
- Dereköy, F. (2018). Entegre Raporlama Uygulamalarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(32), 589-608.
- Eccles, R. G., ve Krzus, M. P. (2010). *One Report Integrated Reporting for Sustainable Strategy*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Eldemir, E., & Gökçen, B. A. (2019). Entegre Raporlama ve Türk İşletmelerinde Uygulanması İlişkin Bir İnceleme. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 357-378.
- Geray, H. (2004). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş- İletişim Alanından Örneklerle*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Kaya, H.P. (2015), Entegre Raporlama Sisteminin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Şirketlere Sağlayacağı Faydalar, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Haziran, ss.113-130.
- Kaya, U., Aygün, D., & Yazan, Ö. (2016). Yeni Bir Kurumsal Raporlama Yaklaşımı Olarak Entegre Raporlama ve Dünyadaki Uygulama Örnekleri Üzerine Bir Araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 85-100.
- Nachmias-Frankfurt, C., & Nachmias, D. (2000). *Research Methods in the Social Sciences*. New York: Worth Publishers.
- Oral, T. (2018). Entegre Raporlamada İçerik Analizi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Smith, S. S. (2014). Integrated Reporting, Corporate Governance, and the Future of the Accounting. *International Journal of Business and Social Science*, 5(10), 58-63.
- Topçu, M. K., Korkmaz, G. (2015). Entegre Raporlama: Kavramsal Bir İnceleme, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 1-22.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Ankara.

Kaynakça

- Alsagr, N., & Almazor, S. (2020). Oil Rent, Geopolitical Risk and Banking Sector Performance. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 10(5), 305-314. doi: <https://doi.org/10.32479/ijecp.9668>
- Caldara, D., & Iacoviello, M. (2022, Nisan). Measuring Geopolitical Risk. *American Economic Review*, 112(4), s. 1194-1225. doi:<https://doi.org/10.1257/aer.20191823>
- Cheng, C. H., & Chiu, C.-W. (2018). How Important are Global Geopolitical Risks to Emerging Countries? *International Economics*(156), 305-325. doi:<https://doi.org/10.1016/j.inteco.2018.05.002>
- Dickey, D., & Fuller, W. (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series With a Unit Root. *Journal of the American Statistical Association*, 74(366), 427-431. doi:<https://doi.org/10.2307/2286348>
- Drakos, K., & Kallandranis, C. (2015). A Note on the Effect of Terrorism on Economik Sentiment. *Defence and Peace Economics*, 600-60. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/10242694.2015.1016295>
- Engle, R., Ghysels, E., & Sohn, B. (2013). Stock Market Volatility and Macroeconomic Fundamentals. *The Review of Economics and Statistics*, 95(3), s. 776-797. doi:https://doi.org/10.1162/REST_a_00300
- Franco, C., & Zakoian, J.-M. (2019). *GARCH Models* (2 b.). Hoboken: John Wiley & Sons.
- Ghysels, E., Santa-Clara, P., & Valkanov, R. (2002). The MIDAS Touch: Mixed Data Sampling Regression Models. *Working Paper*. Montreal, Canada: UNC and UNCLA.
- Glick, R., & Rose, A. K. (2016). Currency Unions and Trade: A Post-EMU Reassessment. *European Economic Review*87, 78-91. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.eurocorev.2016.03.010>
- Karabacak, M., Meçik, O., & Genç, E. (2014, 03 01). DergiPark logo. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 6(1), s. 79-90.
- Kutlar, A. (2017). *EViews ile Uygulamalı Zaman Serileri 1. Adım*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kutlar, A., & Torun, P. (2013). İMKB 100 ENDEKSİ GÜNLÜK GETİRİLERİ İÇİN UYGUN GENELLEŞTİRİLMİŞ FARKLI VARYANS MODELİNİN SEÇİMİ. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(42), s. 1-24.
- Kuzu, S. (2018, 08 20). Borsa İstanbul Endeksi (BIST 100) Getiri Volatilitésinin ARCH ve GARCH Modeli ile Tahmini. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*(10. Yıl Özel Sayısı), s. 608-624. doi:<https://doi.org/10.29067/muvu.384418>

- Özdemir, A., & Bilgen, A. (2021, 07 26). DÖVİZ KURU OYNAKLIĞININ EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNE ETKİLERİ: *Kırıkkale University Journal of Social Sciences*, 11(2), s. 543-559.
- Phillips, P., & Perron, P. (1988). Testing for a Unit Root in Time Series Regression. *Biometrika*, 75(2), 335-346. doi:<https://doi.org/10.2307/2336182>
- Poon, S.-H., & Granger, C. (2003, 06). Forecasting Financial Market Volatility A Review. *Journal of Economic Literature*, 41(2), s. 478-539. doi:[10.1257/002205103765762743](https://doi.org/10.1257/002205103765762743)
- Tan, Ö. F., Cavlak, H., Cebeci, Y., & Güneş, N. (2022). The Impact of Geopolitical Risk on Corporate Investment: Evidence from Turkish Firms. *Indonesian Capital Market Review*, 14(1), 16-32. doi:[10.21002/icmr.v14i1.1138](https://doi.org/10.21002/icmr.v14i1.1138)
- Tokatlıoğlu, Y. (2023, 06 30). Küresel Ekonomik Politik Belirsizliğin Türkiye’de BİST Endeksi ve Döviz Kuru Oynaklıklarındaki Rolü: GARCH-MIDAS Yaklaşımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2), s. 508-534. doi:<https://doi.org/10.18074/ckuiebfd.1286397>
- Wang, F., & Ghysels, E. (2015, 04). ECONOMETRIC ANALYSIS OF VOLATILITY COMPONENT MODELS. *Econometric Theory*, 31(2), s. 362-393. doi:<https://doi.org/10.1017/S0266466614000334>
- Wang, L., Ma, F., & Liu, G. (2020). Forecasting stock volatility in the presence of extreme shocks: Short-term and long-term effects. *Journal of Forecasting*, 39(5), 797-810. doi:<https://doi.org/10.1002/for.2668>
- Wang, X., Wu, Y., & Xu, W. (2023). Geopolitical Risk and Investment. *Journal of Money, Credit and Banking*, 1-37. doi:[10.1111/jmcb.13110](https://doi.org/10.1111/jmcb.13110)
- Zhao, X., Mohammed, K., Wang, Y., Stepien, P., & Mentel, G. (2024). Effect of geopolitical risk and economic uncertainty indices on renewable energy. *Geoscience Frontiers*, 15(3), s. 1-11. doi:<https://doi.org/10.1016/j.gsf.2023.101655>

Kaynakça

- Andersson, E. (2014). *The relationship between house prices and the stock market: an investigation of the American markets*. [Master Thesis, Jönköping Univesity]. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:725091/FULLTEXT01.pdf>
- Asteriou, D., & Hall, S. G. (2011). *Applied econometrics* (Second Edition). Palgrave Macmillan.
- Aydogan, H. & Gatjetiladze, S. (2019). The Relationship Between House Prices and Stock Prices- An Empirical Analysis of the Swedish Market. [Master Thesis, Linköping Univesity]. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1344684/FULLTEXT02>
- Borsa İstanbul (BİST) (2020). BIST pay endeksleri temel kuralları. Alış Tarihi: 15 Ekim 2024. <https://www.borsaistanbul.com/files/bist-pay-endeksleri-temel-kurallari2020.pdf>
- Çipe, B., & Aslan, A. (2022). Türkiye’de konut fiyat endeksi ile BIST100 borsa endeksinin Markov Rejim Değişim Modeli ile incelenmesi. *Trends in Business and Economics*, 36(1), 109-114.
- Das, P. (2019). *Econometrics in theory and practice*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-32-9019-8>
- Gebeşoğlu, P., F. (2019). Housing price index dynamics in Turkey, special issue on applied economics and finance. *Journal of Yaşar University*, 14, 100-107.
- Wooldridge, J. M. (2012). *Introductory econometrics: a modern approach*, (Fifth Edition). Cengage Learning.
- Karakuş, R., & Öksüz, S. (2021). BİST gayrimenkul yatırım ortaklıkları endeksi ile konut fiyat endeksi, faiz oranı ve enflasyon ilişkisi: ARDL sınır testi yaklaşımı. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9 (2), 751-764. <https://doi.org/10.15295/bmij.v9i2.1825>
- Liow, K. H., Huang, Y., & Song, J. (2019). Relationship between the United States housing and stock markets: Some evidence from wavelet analysis. *North American Journal of Economics and Finance*, 50, 101033. <https://doi.org/10.1016/j.najef.2019.101033>
- Sarikovanlık, V., Koy, A., Akkaya, M, Yıldırım, H. H., & Kantar, L. (2020). *Finans bilimlerinde ekonometri uygulamaları* (Güncellenmiş 2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Sayılgan, G. (2019). *Soru ve yanıtlarıyla işletme finansmanı* (8. Baskı). Siyasal Kitabevi.
- Stock, J. H., & Watson, M. W. (2015). *Introduction to Econometrics* (Third Edition). Pearson Education.

- Torun, E. & Demireli, E. (2022). Konut fiyatlarında sermaye piyasasının etkileri: dinamik nedensellik ile Türkiye üzerine bir inceleme. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 2022, 7(2): 334-365.
- Türk Dil Kurumu (t.y.). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> Alış Tarihi: 21 Ekim 2024.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2024). *Konut Fiyat Endeksi-Meta-veri*. Alış Tarihi: 14 Ekim 2024. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b4628fa9-11a7-4426-acc6-dac67fc56200/KFE-Meta-veri.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-b4628fa9-11a7-4426-acc6-dac67fc56200-p5p.7nk>
- Yılmaz, Y. (2022). Hisse senedi, döviz kuru ve konut fiyatları arasındaki nedensellik ilişkisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 13 (1), 167-185.

Kaynakça

- Akbulut, O. Y. (2020). Finansal Performans ile Pay Senedi Getirisi Arasındaki İlişkinin Bütünleşik Critic Ve Mabac Çkkv Teknikleriyle Ölçülmesi: Borsa İstanbul Çimento Sektörü Firmaları Üzerine Ampirik Bir Uygulama. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (40), 471-488. <https://doi.org/10.30794/Pausbed.683330>
- Akbulut, O. Y., & Hepşen, A. (2021). Finansal Performans ve Pay Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin Entropi ve Cocoso ÇKKV Teknikleriyle Analiz Edilmesi. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 6(3), 681-709. <https://doi.org/10.30784/Epfad.945770>
- Akbulut, R., & Rençber, Ö. F. (2015). Bist'te İmalat Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performansları Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi (65), 117-136. <https://doi.org/10.25095/Mufad.396520>
- Akgül, Y. (2019). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Türk Bankacılık Sisteminin 2010-2018 Yılları Arasındaki Performansının Analizi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(4), 567-582. <https://doi.org/10.29106/Fesa.655722>
- Apan, M., & Öztel, A. (2020). Bütünleşik Entropi-Edas Yöntemi ile Nakit Akım Odaklı Finansal Performans Analizi: Bist Orman, Kâğıt, Basım Endeksi'nde İşlem Gören Firmaların 2011-2018 Dönem Verisinden Kanıtlar. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 22(1), 170-184. <https://doi.org/10.24011/Barofd.694820>
- Arslan, E. (2022). Bist Kayseri Endeksinde (XSKAY) Yer Alan İşletmelerin Finansal Performanslarının Entropi ve Gri İlişki Analizi (GIA) Yöntemleriyle Değerlendirilmesi. Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi, 4(2), 117-132.
- Arslan, Ö., (2024). Evaluation Of Financial Performance Of Textile Apparel Businesses Traded On Bist Using The Copras Method. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Vol.16, No.1, 381-391.
- Arsu, T. (2021). Finansal Performansın Entropi Tabanlı Aras Yöntemi ile Değerlendirilmesi: Bist Elektrik, Gaz Ve Buhar Sektöründeki İşletmeler Üzerine Bir Uygulama. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39(1), 15-32. <https://doi.org/10.17065/Huniibf.740393>
- Atukalp, M. E. (2019). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Çimento Firmalarının Finansal Performansının Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi (81), 213-230. <https://doi.org/10.25095/Mufad.510663>
- Ayçin, E. (2020). *Çok Kriterli Karar Verme: Bilgisayar Uygulamalı Çözümler* (2. bs). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydın, Y. (2020). Finansal Performans İle Pay Senedi Getirisi Arasındaki İlişkinin Entropi Ve Maut Çkkv Teknikleriyle Değerlendirilmesi: Bist Kim-

- ya, Petrol, Kauçuk Ve Plastik Ürünler Sektörü Firmalarından Kanıtlar. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(Tbmm 100. Yıl Özel Sayısı), 164-185. <https://doi.org/10.33905/Bseusbed.773541>
- Babacan, A., & Tuncay, M. (2022). Türk Enerji Sektöründe Çalışma Sermayesi Ve Finansal Performans Arasındaki Etkileşim: Swara, Ahp Ve Topsis Yöntemleriyle Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Journal Of Mehmet Akif Ersoy University Economics And Administrative Sciences Faculty, 9(3), 1976-2005. <https://doi.org/10.30798/Makuiibf.1097378>
- Baş, F. (2021). *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinde Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi* (1. bs). Nobel Bilimsel Yayınlar.
- Baydaş, M., & Eren, T. (2021). Finansal Performans Ölçümünde ÇKKV Yöntem Seçimi Problemine Objektif Bir Yaklaşım: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 16(3), 664-687. <https://doi.org/10.17153/Oguiibf.947593>
- Bektaş, S. (2021). Entropi ve Mairca Yöntemiyle Türk Katılım Bankalarının Finansal Performans Sıralaması. International Journal Of Social Inquiry, 14(1), 113-144. <https://doi.org/10.37093/Ijsi.950553>
- Bektaş, S. (2023). Bist Finansal Kiralama Ve Faktoring (Xfink) Endeksinde Bulunan Şirketlerin Finansal Performanslarının Çkkv Yöntemleri İle Değerlendirilmesi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(Özel Sayı), 1-22. <https://doi.org/10.26468/Trakyasobed.1219829>
- Çakır, E. (2023). SWARA Tekniği ve Bir Üretim İşletmesi Uygulaması. İçinde S. Karaoğlu & T. Arar (Ed.), *Yönetim, Pazarlama ve Finans Uygulamalarıyla Çok Kriterli Karar Verme* (1. bs, ss. 111-124). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çalış, N., & Sakarya, Ş. (2020). Finansal Performans Ve Hisse Senedi Getirisi İlişkisi: Bist Bankacılık Endeksi Üzerine Bir İnceleme. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(2), 1046-1058. <https://doi.org/10.33206/Mjss.545481>
- Çetin, E. (2020). SWARA Yöntemi. İçinde M. Atan & Ş. Altan (Ed.), *Örnek Uygulamalarla Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri* (1. bs, ss. 273-285). Gazi Kitabevi.
- Çolak, Z. (2023). Bist Ana Metal (XMANA) Endeksinde İşlem Gören Firmaların Finansal Performans Sıralamalarının Topsis Yöntemi ile Belirlenmesi. Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), 1-20.
- Demir, G. (2021). Özel Sermayeli Mevduat Bankalarında Performans Analizi: Swara-Rafsı Bütünleşik Model Uygulaması. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 35(4), 1359-1382. <https://doi.org/10.16951/Atauniiib.897065>
- Demir, G., & Kartal, M. (2020). *Güncel Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri* (1. bs). Akademisyen Kitabevi.

- Demir, G., Özyalçın, A. T., & Bircan, H. (2021). *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve ÇKVV Yazılımı ile Problem Çözümü* (1. bs). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ecer, F. (2020). *Çok Kriterli Karar Verme* (1. bs). Seçkin Yayınevi.
- Ege, İ., Topaloğlu, E. E., & Özyamanoğlu, M. (2014). Finansal Performans İle Kurumsal Yönetim Notları Arasındaki İlişki: Bist Üzerine Bir Uygulama. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (Akad)*, 5(9), 100-117. <https://doi.org/10.20990/Aacd.84316>
- Ersoy, N. (2023). Bist Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Mamulleri Sektöründe Seca Yöntemi İle Finansal Performans Ölçümü. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 1975-1998. <https://doi.org/10.48146/Odusobiad.1164930>
- Gümüş, U. T., Özic, H. C., & Sezer, D. (2019). Bist' Te İnşaat Ve Bayındırlık Sektöründe İşlem Gören İşletmelerin Swara Ve Aras Yöntemleriyle Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi. *Opus International Journal Of Society Researches*, 10(17), 835-858. <https://doi.org/10.26466/Opus.514220>
- Işıldak, M. S. (2020). Ahp Ve Vikor Yöntemleri Kullanılarak Bist'te İşlem Gören Dokuma, Giyim Eşyası Ve Deri İşletmelerinin Finansal Performans Analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(5), 1435-1446. <https://doi.org/10.18506/Anemon.668761>
- Karaoglan, S., Şahin, S. (2018). "Bist Xkmya Isletmelerinin Finansal Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yontemleri Ile Olcumu ve Yontemlerin Karsilastirilmesi," *Ege Academic Review, Ege University Faculty Of Economics And Administrative Sciences*, Vol. 18(1), Pages 63-80.
- Karaş, Z. (2024). Türk Bankacılık Sektöründe Çoklu Kriterli Karar Verme Yaklaşımları ile Finansal Performans Değerlendirmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(90), 798-820. <https://doi.org/10.17755/Esosder.1429337>
- Katı, M. (2024). Kamu Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performans Analizi: Sv-Topsis Uygulaması. *Financial Analysis/Mali Cozum Dergisi*, 34(181).
- Kavas, Y. B., Medetoğlu, B., & Öztürk, M. (2023). Finansal Performans Analizi: Topsis ve Moora Yöntemleriyle Bist Elektrik Gaz Ve Buhar Sektörü Üzerine Bir Uygulama. *Ekev Akademi Dergisi* (94), 330-344. <https://doi.org/10.17753/SoSekev.1233855>
- Keskin, İ., & Atan, Murat. (2020). Aras Yöntemi. *İçinde Örnek Uygulamalarla Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri* (1. bs, ss. 179-188). Gazi Kitabevi.
- Kılıçarslan, A. (2023). Yenilenebilir Enerji Sektörü Şirketlerinin Finansal Performans Analizi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama. *Kastamonu Üniversitesi*

- tesisi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(1), 232-253. <https://doi.org/10.21180/İibfdkastamonu.1191441>
- Köse, A., & Akıllı, K. (2021). Aracı Kurumların Finansal Performanslarının Vikor Yöntemi İle Değerlendirilmesi. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22(2), 168-192. <https://doi.org/10.37880/Cumuiibf.952969>
- Kurt, G., & Kablan, A. (2022). Covid-19'un, Bıst Ulaştırma Endeksinde Faaliyet Gösteren Havayolu İşletmelerinin Finansal Performansı Üzerindeki Etkilerinin, Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Analizi. *İşletme Akademisi Dergisi*, 3(1), 16-33. <https://doi.org/10.26677/Tr1010.2022.961>
- Mansyur, R.A., & Saban, M. (2023). Ulaştırma Ve Depolama Sektörünün Entropi-Topsis Yöntemleriyle Finansal Performans Analizi. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*.
- Meydan, C., Yıldırım, B. F., & Senger, Ö. (2016). Bıst'te İşlem Gören Gıda İşletmelerinin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemi Kullanılarak Değerlendirilmesi. Muhasebe Ve Finansman Dergisi (69), 147-171. <https://doi.org/10.25095/Mufad.396668>
- Oğuz Şimşek. (2022). *Hibrid Bir Çckv Modeli İle Türk Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirmesi*. Turkish Studies-Economics, Finance, Politics Doi:10.7827/Turkishstudies.62308
- Öksüzkaya, M. (2020). WASPAS Yöntemi. İçinde M. Atan & Ş. Altan (Ed.), *Örnek Uygulamalarla Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri* (1. bs, ss. 313-325). Gazi Kitabevi.
- Özaydın, G., & Kayahan Karakul, A. (2021). Entropi Tabanlı Maut, Saw ve Edas Yöntemleri İle Finansal Performans Değerlendirmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(1), 13-29.
- Özbek, A., & Ghouchi, M. (2021). Finansal Oranları Kullanarak Havayolu Şirketlerinin Performans Değerlendirmesi. International Journal Of Engineering Research And Development, 13(2), 583-599. <https://doi.org/10.29137/Umagd.871702>
- Pala, O. (2022). Bıst Sigorta Endeksinde Critic Ve Multimoosral Tekniklerine Dayalı Finansal Analiz. İzmir İktisat Dergisi, 37(1), 218-235. <https://doi.org/10.24988/İjc.939532>
- Pala, O. (2023). Sd Ve Wısp Yaklaşımları İle Gıda Sektöründe Finansal Performans Analizi. Doğu Üniversitesi Dergisi, 24(1), 59-79. <https://doi.org/10.31671/Doujournal.1118061>
- Say, S. (2022). Aras Ve Copras Yöntemleri İle Bıst Teknoloji Endeksindeki Şirketlerin Finansal Performans Analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25(Özel Sayı), 511-523. <https://doi.org/10.29249/Selcuksbmyd.1142373>

- Soy Temür, A. (2022). Borsa İstanbul Turizm Endeksi (XTRZM) Firmalarının Entropi Temelli Aras, Copras Ve Topsis Yöntemleri İle Finansal Performans Analizi. *Verimlilik Dergisi*(2), 183-212. [https://Doi.Org/10.51551/Verimlilik.907897](https://doi.org/10.51551/Verimlilik.907897)
- Süslü, C., & Hızlılar, S. S. (2023). Critic Tabanlı Multimoora Ve Topsis Yöntemleri İle Finansal Performans Analizi: Bist Spor Endeksi Şirketleri Üzerine Bir Çalışma. *İşletme*, 4(1), 109-129. [https://Doi.Org/10.57116/İşletme.1253335](https://doi.org/10.57116/İşletme.1253335)
- Şahin, İ.E., Karacan, K.B. (2019). Bist'te İşlem Gören İnşaat İşletmelerinin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Finansal Performans Ölçümü, *İjmsit*, 3(2), 162-172.
- Şahin, M. (2022). *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri* (2. bs). Nobel Bilimsel Yayınlar.
- Şengül, Ü., & Ece, N. (2019). Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile Finansal Performans Değerlendirilmesi: Bist 100 Üzerine Bir Araştırma. *Journal Of Awareness*, 3(5), 865-880. [https://Doi.Org/10.26809/Joa.2018548698](https://doi.org/10.26809/Joa.2018548698)
- Şenol, Z., & Ulutaş, A. (2018). Muhasebe Temelli Performans Ölçümleri ile Piyasa Temelli Performans Ölçümlerinin Critic Ve Aras Yöntemleriyle Değerlendirilmesi. *Finans Politik Ve Ekonomik Yorumlar* (641), 983-1002.
- Şit, A., Ekşi, İ. H., & Hacıevliyagil, N. (2017). Bist'te Ana Metal Sanayi Endeksinde Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performans Ölçümü: 2011-2015 Dönemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(17), 83-91. [https://Doi.Org/10.21076/Vizyoner.284906](https://doi.org/10.21076/Vizyoner.284906)
- Tayyar, N., & Gökakın, E. (2018). Bist Gelişen İşletmeler Piyasasına Dahil Şirketlerin Finansal Performanslarının Çkkv Yöntemleri ile Analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 62-78. [https://Doi.Org/10.17755/Esosder.296145](https://doi.org/10.17755/Esosder.296145)
- Tezcan, N. (2019). İşletmelerde Finansal Performans ve İhracat Düzeyi Arasındaki İlişki: Türkiye Otomotiv Sanayi Örneği. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 87-101.
- Topal, A. (2021). Çok Kriterli Karar Verme Analizi ile Elektrik Üretim Şirketlerinin Finansal Performans Analizi: Entropi Tabanlı Cocoso Yöntemi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(2), 532-546.
- Uygurtürk, H., & Korkmaz, T. (2012). Finansal Performansın Topsis Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Belirlenmesi: Ana Metal Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 95-115.
- Yavuz, S., & Sönmez, A. R. (2023). Critic-Mabac ve Entropi-Mabac Yöntemleri İle Finansal Performans Değerlendirmesi: Bist Kurumsal Yönetim

Endeksi Üzerine Bir Araştırma. *Ekev Akademi Dergisi* (94), 278-300.
<https://doi.org/10.17753/sosekev.1215740>

Yurttadur, M., & Taşcı, M. Z. (2022). Katılım Bankalarının Pıv Yöntemiyle Finansal Performans Analizi. *Finans Ekonomi Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 816-827. <https://doi.org/10.29106/fesa.1193793>

Kaynakça

- Abdulvahitoğlu, A., Abdulvahitoğlu, A., ve Vural, D. (2022, November). Elektrikli Otomobil Seçiminde Çok Kriterli Karar Verme: Borda Tümlleşik MULTIMOORA Yöntemi. In *4th International Conference on Applied Engineering and Natural Sciences*.
- Akar, G. S. ve Kalfa, V. R. (2023). MOORA Tekniğı ve Lojistik Merkez Seçimi Problemine Uygulanması. S. Karaoğlan ve T. Arar (Ed.), *Çok Kriterli Karar Verme içinde* (1. bs., s. 155). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akbulut, O. Y., & Hepşen, A. (2021). Finansal Performans ve Pay Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin Entropi ve Cocoso ÇKKV Teknikleriyle Analiz Edilmesi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 681-709. <https://doi.org/10.30784/epfad.945770>
- Akogul, S. (2024). Entropi Tabanlı Gri İlişkisel Analiz ile Sınıflamada Değişken Seçimi İçin Bir Yaklaşım. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(1), 1-12.
- Arzu, T. (2021). Finansal Performansın Entropi Tabanlı Aras Yöntemi ile Değerlendirilmesi: Bıst Elektrik, Gaz ve Buhar Sektöründeki İşletmeler Üzerine Bir Uygulama. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 39(1), 15-32. <https://doi.org/10.17065/Huniibf.740393>
- Arslan, E. (2022). Bireysel Portföy Yöneticilerinin Menkul Kıymet Yatırım Tercihlerini Belirleyen Faktörlerin Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) ile Değerlendirilmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(3): 205-224.
- Aydın, S. (2023). MOORA Yöntemi ile Zirai İlaçlama Dronu Seçimi. M. Kabbak ve Y. Çınar (Ed.), *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri içinde* (2. bs., s. 358). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bil, E., & Mutlu Yıldırım, F. (2021). Finans ve Pazarlama Perspektifinden Dijital Dönüşüm Etkinliğı Ölçümü: Moora Yöntemi Uygulanması. *Akademik Hassasiyetler*, 8(16), 457-472.
- Bilgin Sarı, E., Özveri, O., & Çalışkan, Z. (2021). Döküm Sürecinde Anahtar Performans Göstergelerinin Bulanık Moora Yöntemi ile Sıralanması. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 21(2), 417-437. <https://doi.org/10.24889/İfedc.839823>
- Brauers, W. K. ve Zavadskas E. K., (2006) "The MOORA method and its application to privatization in a transition economy", *Control and Cybernetics*, ss. 445-469.
- Brauers W. K. ve Zavadskas, E. K. (2010) Project management by multimooora as an instrument for transition economics, *Technological and Economic Development of Economy*, 16:1, 5-24, DOI: 10.3846/tede.2010.01
- Brauers, W. K., ve Zavadskas, E. K. (2012). "Robustness of MULTIMOORA: a method for multi-objective optimization" *Informatica*, 23(1), 1-25.

- Ceyhan, İ. F., & Demirci, F. (2017). MULTIMOORA Yöntemiyle Finansal Performans Ölçümü: Leasing Şirketlerinde Bir Uygulama. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 277-296.
- Chakraborty, Shankar. "Applications of the MOORA method for decision making in manufacturing environment", *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 2011, 54(9-12): 1155-1166.
- Çınaroğlu, E. (2022). Entropi Destekli EDAS ve CODAS Yöntemleri ile Bireysel Emeklilik Şirketlerinin Performans Değerlendirmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 325-345. <https://doi.org/10.18506/Anemon.961937>
- Dumlu, H., & Wolff, A. (2021). Türkiye'deki Lojistik Köylerin Potansiyel Etkinliklerine Göre Değerlendirilmesi: Moora Yöntemi ile Bir Uygulama. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(24), 1000-1026. <https://doi.org/10.36543/Kauibfd.2021.041>
- Gül, A., & Erdem, M. (2022). Gıda Perakende Firmalarının Finansal Performanslarının Entropi-TOPSIS Yöntemiyle Analizi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* (35), 25-33. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1029907>
- Işık, Ö. (2019). Entropi ve Topsis Yöntemleriyle Finansal Performans ile Pay Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kent Akademisi*, 12(1), 200-213.
- Kadooğlu Aydın, G., Hazar, A., Babuşcu, Ş. ve Uçar, D. (2023). Bankaların multi-moora yöntemi ile risk bazlı performans ölçümü – Türkiye uygulaması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(2), 171-192. DOI: 10.31671/doujournal.1216012.
- Karagöz, B. S., Sezgin, M., Akgöz, E., ve Yurtlu, M. (2024). Borsa İstanbul Konaklama İşletmelerinin Finansal Performanslarının TOPSIS, MULTIMOORA ve PROMETHEE Yöntemiyle Belirlenmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 401-426.
- Karayel, S. D., Atmaca, E., Yalçın, C., ve Erol, B. (2018). "Vikor ve Moora Yöntemleri ile Malzeme Taşıma Sistemi Seçimi" *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 695-708.
- Koyuncu, F., (2013). Entropi ile Ağırlıklandırılmış Sezgisel Bulanık Mantık-Gri İlişki Analiz Tabanlı Tedarikçi Seçim Modeli. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Malayoğlu, A. (2024), "Entropi Tabanlı Topsis Yöntemi ile Sağlık Sektöründe Finansal Performans Analizi" Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir
- Mazman İtik, Ü. ve Sel, A. (2021). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Perakende Ticaret Sektörü Şirketlerinin Finansal Performansının Cilos Ağırlıklandırma ve Topsis Yöntemiyle İncelenmesi: 2013-2019. *İnsan ve Toplum Bi-*

- limleri Araştırmaları Dergisi, 10 (3), 2769-2795. Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/64619/904767>
- Organ, A., & Kaçaroğlu, M. O. (2020). Entropi Ağırlıklı TOPSIS Yöntemi ile Türkiye'deki Vakıf Üniversiteleri'nin Değerlendirilmesi. Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi, 7(1), 28-45.
- Ömürbek, N., & Akçakaya, E. (2018). Forbes 2000 Listesinde Yer alan Havacılık Sektöründeki Şirketlerin Entropi, Maut, Copras ve Saw Yöntemleri ile Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(1), 257-278.
- Özbek, A. (2015). Akademik Birim Yöneticilerinin Moora Yöntemiyle Seçilmesi: Kırıkkale Üzerine Bir Uygulama. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(38), 1-18.
- Özaydın, G., ve Kayahan Karakul, A. (2021). Entropi Tabanlı Maut, Saw ve Edas Yöntemleri ile Finansal Performans Değerlendirmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(1), 13-29.
- Perçin, S., & Sönmez, Ö. (2018). Bütünleşik Entropi Ağırlık ve Topsis Yöntemleri Kullanılarak Türk Sigorta Şirketlerinin Performansının Ölçülmesi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi 565-582. [https://Doi.Org/10.18092/Ulikidince.347924](https://doi.org/10.18092/Ulikidince.347924)
- Salchi, A., ve Izadikhah, M. (2014). A novel method to extend SAW for decision-making problems with interval data. Decision Science Letters, 3(2), 225-236.
- Sakarya, Ş., & Gürsoy, M. (2021). Bist Bankacılık Endeksi'nde Yer Alan Bankaların Finansal Performanslarının Entropi Tabanlı Copras ve Aras Yöntemleri ile Değerlendirilmesi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(4), 806-819. [https://Doi.Org/10.29106/Fesa.1000264](https://doi.org/10.29106/Fesa.1000264)
- Selçuk, O., Karakaş, H., & İpekçi Çetin, E. (2020). Antalya İlinde Turizme Açık Doğal Alanların Tehlike Düzeylerinin Bütünleşik SWARA-MOORA Yöntemi ile Belirlenmesi. Coğrafya Dergisi (41), 77-91. [https://Doi.Org/10.26650/JGEOG2020-0059](https://doi.org/10.26650/JGEOG2020-0059)
- Süslü, C., ve Hızher, S. S. (2023). CRITIC Tabanlı MULTIMOORA ve TOPSIS Yöntemleri ile Finansal Performans Analizi: BİST Spor Endeksi Şirketleri Üzerine Bir Çalışma. İşletme, 4(1), 109-129. <https://doi.org/10.57116/isletme.1253335>
- Soy Temür, A. (2022). Borsa İstanbul Turizm Endeksi (Xtrzm) Firmalarının Entropi Temelli Aras, Copras ve Topsis Yöntemleri ile Finansal Performans Analizi. Verimlilik Dergisi (2), 183-212. [https://Doi.Org/10.51551/Verimlilik.907897](https://doi.org/10.51551/Verimlilik.907897)

- Şahman, O., ve Gün, İ. (2024). Sağlıkın Sosyal Belirleyicilerinin Moora Yöntemi ile Analizi: Ocak Ülkeleri Örneği. *Sosyal Güvence* (26), 1376-1399. <https://doi.org/10.21441/Sosyalguvence.1507454>
- Şeyranlıoğlu, O., ve Kara, M. A. (2024). Aracı Kurumların Borsa Performanslarının Entropi ve CODAS Yöntemleri ile Değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 31(1), 183-202. <https://doi.org/10.18657/yonvecek.1271659>
- Tüminçin, K., Öztel, A., ve Korkmaz, K. (2022). Entropi Tabanlı PROMETHEE Yöntemi ile Covid-19 Pandemisinin Finansal Performans Üzerindeki Etkisinin Araştırılması: Bilişim Sektörü Örneği. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 7(2), 49-92. <https://doi.org/10.24013/jomelips.1204098>
- Uygurtürk, H. (2015). Bankaların İnternet Şubelerinin Bulanık Moora Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(25), 115-128. <https://doi.org/10.17130/İjmeb.2015.11.25.791>
- Yıldırım, B., & Önay, O. (2018). Bulut Teknolojisi Firmalarının Bulanık AHP – Moora Yöntemi Kullanılarak Sıralanması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 24(75), 59-81.
- Yılmaz, Ö., & Yakut, E. (2021). Entropi Temelli TOPSIS ve VIKOR Yöntemleri ile Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(4), 1297-1321. <https://doi.org/10.16951/Atauniiibd.874660>
- Yürük, M. F., & Orhan, M. (2020). Critic ve Entropi Temelli Maut Yöntemi ile İmalat Sanayi Alt Sektörlerinin Finansal Performanslarının Analizi. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 150-172.
- Wu, J., Sun, J., Liang, L. and Zha, Y. (2011). Determination of weights for ultimate cross efficiency using Shannon Entropy. *Expert Systems with Applications*, 38(5), 5162-5165. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2010.10.046>
- <https://www.merriam-webster.com/dictionary/entropy> Erişim Tarihi: 01.11.2024

Kaynakça

- Akbulut, O. Y. (2020). Finansal Performans İle Pay Senedi Getirisi Arasındaki İlişkinin Bütünleşik Critic Ve Mabac Çkkv Teknikleriyle Ölçülmesi: Borsa İstanbul Çimento Sektörü Firmaları Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 471-488. doi:10.30794/pausbed.683330
- Akyüz, G. ve Aka, S. (2015). İmalat Performansı Ölçümü İçin Alternatif Bir Yaklaşım: Tercih İndeksi (PSI) Yöntemi. *Business and Economics Research Journal*, 6(1),63-77.
- Amirullah, M. R. ve T, T. (2023). Decision Support System For Selecting The Best Novel Theme For Novel Authors In The Noveltoon Application Using Preference Selection Index (P_{SI}) Method Based On Java. *Journal of Computer Science and Big Data*, 1(2), 71-77.
- Aytekin, A. (2023). *Çok Kriterli Karar Analizi* (2. bs.). Ankara: Nobel Bilimsel Yayınlar.
- Budi, T. S., Maryaningsih, M. ve Akbar, A. A. (2021). Implementation of the Preference Selection Index (PSI) Method in Employee Performance Assessment of PT Mawarindo. *GATOTKACA Journal (Teknik Sipil, Informatika, Mesin dan Arsitektur)*, 2(2), 153-162. doi:10.37638/gatotkaca.v2i2.429
- Demir, G. ve Kartal, M. (2020). *Güncel Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri* (1. bs.). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Demir, G., Özyalçın, A. T. ve Bircan, H. (2021). *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve ÇKVV Yazılımı İle Problem Çözümü* (1. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Roy, D., Mitra, S. ve Basak, R. (2024). Study on a Multi-Criteria Decision Making Selection Problem using Preference Selection Index (PSI) Method, 1(2), 29-35.
- Sarı, E. B. (2019). Measuring The Performances of the Machines Via Preference Selection Index (PSI) Method and Comparing Them with Values of Overall Equipment Efficiency (OEE). *İzmir İktisat Dergisi*, 34(4), 573-581. doi:10.24988/ije.2019344859
- Sutrisno, A. ve Kumar, V. (2022). Supply chain sustainability risk decision support model using integrated Preference Selection Index (PSI) method and prospect theory. *Journal of Advances in Management Research*, 19(2), 316-346. doi:10.1108/JAMR-06-2021-0193
- Şahin, M. (2023). *Çok Kriterli Karar Verme Kriter Ağırlandırma Yöntemleri* (1. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tunçel, M. B. ve Bekci, İ. (2023). *Finansal Krizler ve Finansal Performans* (1. bs.). Konya: Eğitim Yayınları.

- Wardana, A. ve Putri, R. A. (2024). Implementation Of The Preference Selection Index (Psi) Method In Courier Partner Recruitment. *Jurteksı (Jurnal Teknologi dan Sistem Informasi)*, 10(3), 411-418. doi:10.33330/jurteksı.v10i3.3212
- Windarto, A. P., Mesran, M., Saidah, F. ve Ambarsari, E. W. (2024). Implementation of the Preference Selection Index (PSI) Method in Determining the Best Coffee Shop. *Bulletin of Artificial Intelligence*, 3(1), 35-41. doi:10.62866/buai.v3i1.145

Hareket, Sağlık ve Teknoloji: Modern Yaşamda Sporun Evrimi

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇELEBİ

Doç. Dr. Ozan ESMER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Hareket, Sağlık ve Teknoloji: Modern Yaşamda Sporun Evrimi

Editörler: Dr.Öğr.Üyesi Murat ÇELEBİ • Doç. Dr. Ozan ESMER

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-2-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub614>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çelebi, M. (ed), Ozan, E. (ed) (2024). *Hareket, Sağlık ve Teknoloji: Modern Yaşamda Sporun Evrimi*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub614>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akın, S. (2015). Okul Öncesi 60-72 Aylık Çocukların Temel Motor Beceri Gelişiminde Eğitsel Oyunların Etkisi. Basılmamış Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Aral, N., vd. (2000a). Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları. İstanbul: Aydın, A. (2001). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi 2. Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları. Aydın, B. (2007). Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi. Ankara: Pegem
- Ballı, Ö.M. (2006). Bruininks-Oseretsky Motor Yeterlik Testinin Geçerlik, Güvenirlik Çalışması ve Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklara Uygulanan Jimnastik Eğitim Programının Motor Gelişime Etkisinin İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başaran, İ. E. (1980). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Başaran Yayınları
- Bayhan, P.S. ve İ. Artan. (2005). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bayhan, P.S. ve İ. Artan. (2009a). Motor Gelişim. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bayhan, P.S. ve İ. Artan. (2009b). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bilir, S. (1993). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yararları. Ankara: Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü Yayını.
- Can, G. (2002). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Clark, J. E. (1994) Motor Development. In V. S. Ramachandran (Ed). Encyclopedia Of Human Behavior. San Diego: Academic Pres
- Coker, C. A. (2004). Motor learning and control for practitioners. New York: McGraw-HillCo.
- Coşan, F. ve A. Demir. (2000). Türk Çocuklarının Fiziki Uygunluk Normları, Türkiye’de Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Uygulama Modeli (Olimpiyatlar için Sporcu Kaynağı). İstanbul: Olimpiyat oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu Eğitim Yayınları.
- Cratty, J.B. (1973). Movement Behaviour and Motor Learning. Philadelphia: Lea. Febiger.
- Çolakoğlu, H. (1986). Çocuk Ve Spor. Ankara: M.E. Basımevi.
- Denkla, B. (1974). Development of Motor Coordination in Normal Childeren. Development Medicine Child Neutology.
- Diken, İ.H. (ed.). (2010). Erken Çocukluk Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Ertürk, S. (1993). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Meteksan Matbaacılık.

- Gallahue, D.L. and F. Cleland-Donnelly. (2003). *Developmental Physical Education for Today's Children*. 4th Edition. Champaign IL: Human Kinetics.
- Gallahue, D. L. And J.C. Ozmun. (1998). *Understanding motor development*. Boston: McGraw-Hill.
- Gallahue, D.L. and J.G. Ozmun. (2006). *Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults*. 6th Ed. International Edition, New York: McGraw-Hill Companies.
- Gallahue, L.D. vd. (2012). *Understanding Motor Development*, New York: McGraw-Hill Companies.
- Ginsburg, H. P. and S. Opper. (1988). *Piagets theory of intellectual development*. EnglewoodCliffs, NJ: Prentice Hall
- Gökmen, H, vd. (1995). *Psikomotor gelişim*. T.C. Başbakanlık GSGM, Eğitim Dairesi Başkanlığı, Gökçe Ofset, 95 s., Ankara.
- Graham, G, vd. (2007). *Children Moving: A Reflective Approach To Teaching Physical Education* (5th Ed.). Mountain View, CA: Mayfield.
- Güven, N. (1994). *Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi Çalışmalarının Önemi*. İstanbul: YaPa Yayınları.
- Güven, N.M. (2005). *Okul Öncesi ve İlköğretimde Beden Eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Haslofça, E., F. Haslofça ve E. Kutlay (2006, Kasım). "7-8 Yaş Kız Çocuklarında Fiziksel Uygunluk Parametreleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.
- Kalkavan, A. (2003). *Psikomotor Gelişim*. Trabzon: Yayınlanmamış Ders Notları.
- Kalkavan, A. (2007). *Psikomotor Gelişim*. Kütahya: Yayınlanmamış Ders Notları
- Kalkavan, A. (2008). *Sporda Beceri Öğrenimi*. Kütahya: Yayınlanmamış Ders Notları.
- Karakulak İ. and Tazegül Ü (2020). "Identification of the Relationship Between Life Satisfaction and Narcissism Levels of University Students," *International Education Studies*, vol. 13, no. 7, pp. 40–46, Jun. 2020, doi: 10.5539/ies.v13n7p40.
- Magill, R. A. (2004). *Motor learning: Concepts and applications*. New York: McGraw-Hill Co.
- Mengütay, S. (1999). *Okul Öncesi ve İlkokullarda Hareket Gelişimi ve Spor*. Ankara: TutibayYayınları.
- Mengütay, S. (2005). *Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Morano, M., vd. (2011). Gross motor skill performance in a sample of overweight and non-overweight preschool children. *International Journal of Pediatric Obesity*.
- Morris, M.A., vd. (1980). Motor Performance and Antropometric Screening Measurements for Preschool Age Children. A.M. Morris (ed.) *Motor Development: Theory into Practice, Managropf 3 Motor Skills*.
- Morris, M., vd. (1982). Age and sex differencesin motor performance of 3 through 6 year oldchildren. *Research Quarterly For Exercise and Sport*.
- Mosston, M. and S. Ashworth. (1986). *Teaching physical education*. New York: Macmillan Collage Publishing Company.
- Murath, S. (1997). *Antrenman Bilimi İşığı Altında Çocuk ve Spor*. Ankara: Kültür Matbaası, Bağırhan Yayınevi.
- Müniroğlu, S. (1995). *Anaokullarına Devam Eden 4-5 Yaş Grubu Çocukların Motor Gelişim Düzeylerine etki Eden Bazı Faktörler Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi Ev Ekonomisi Ana Bilim Dalı Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara.
- Özbar N., F.Ç. Kayapınar, S. Pınar, Ş. Karakaş (November, 2004). "The Characteristics of Physical and Antropometric Development of Kindergarden Children A Year Pilot Study". The 10th ICHPER-SD Europe Congress and The TSSA 8th International SportsScience Congress.
- Özbar, N. (2007). *Hareket Eğitimi Programının 4-6 Yaş Grubu Çocuklarda Motor Beceri ve Vücut Kompozisyonu Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özer D.S. ve K. Özer. (1998). *Çocuklarda Motor Gelişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, D.S. ve K. Özer. (2000). *Çocuklarda Motor Gelişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, D.S. ve K. Özer. (2002). *Çocuklarda Motor gelişim (Geliştirilmiş 2. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, D.S. ve K. Özer. (2004). *Çocuklarda Motor Gelişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, D.S. ve K. Özer. (2005). *Çocuklarda Motor Gelişim (4. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, D.S. ve K. Özer. (2012). *Çocuklarda Motor Gelişim (7. Baskı)*. Ankara: Nobel YayınDağıtım.
- Payne, V. G. and L. D. Isaacs. (2007) *Human Motor Development: A Lifespan Approach (7thEd.)*. New York: Mcgraw-Hill.
- Pınar S. ve O. Erkut. (2000). *Artistik Jimnastik Yaş Grupları Gelişim Programı*. Ankara:G.S.G.M. Basımevi. Book Co.

- Sarıkabak, M., Recep, A. A., & Ayrancı, M. (2018). 6-7 Yaş ilkokul dönemi çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 405-417.
- Selçuk, Z. (2010). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Gazi Kitabevi
- Sevimay, D. (1986). Okul öncesi çağı çocuklarının motor performanslarının incelenmesi. Basılmamış Bilim Uzmanlığı Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Shaffer, D.R. and K. Kipp. (2007). Developmental psychology: Childhood and adolescence.
- Siegelman, C.K. (1999). Life-span human development. Brooks: Cole Publishing Company.
- Singer R.N. (1980). Motor Learning and Human Performans. Florida State University.
- Şahin, S. (2008). Çocuk ve Spor Beni Tanıyor musun? Trabzon: Trabzon Valiliği Kültür Yayınları, Düzyey Matbaacılık.
- Tepeli, K. (2007). Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi'nin Türkiye Standardizasyonu. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Top, E. (2012). İlköğretimde Okuyan 08-12 Yaş Grubu Kız Ve Erkek Çocukların Bruininks- Oseretsky ve TGMD-II Testlerine Göre Motor Gelişme Düzeylerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Turgut, A. ve V. Çetinkaya (Kasım, 2006). "6-11 Yaş Grubu Kız Çocuklarda Bazı Motor Özelliklerin Belirlenmesi". 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.
- Tüfekçioğlu, E. (2002). Okul Öncesi 4-6 Yaş Çocuklarında Algısal Motor Gelişim Programlarının Denge Ve Çabukluk Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ulusoy, A. (2008). Eğitim Psikolojisi, Ankara: Anı Yayınları Ülgen, G. (1997). Eğitim psikolojisi. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Weiss, R.M. (1983). Modeling and Motor Performance a Development Perspective, Research Quarterly for Exercise and Sport, New York: M.C. Publishing Company.
- Williams, H. G. (1983). Perceptual And Motor Skill Development. Prentice-Hall: EnglewoodCliff.
- Yaman, M. Ve O.S. Çoşkuntürk. (1992). Sportif Performansın Sınırları, Ankara: PegemYayıncılık.
- Zaickowsky, B.L. and T. Martinek. (1980). Growth and Development, The Child and PhysicalActivity. Saint Louis: The C.U. Mosby Company.

Kaynaklar

- AAP, C. on G. (2001). Health Supervision for Children With Down Syndrome. *Pediatrics*, 107(2), 442–449. <https://doi.org/10.1542/peds.107.2.442>
- Acar M, Zorlu P, Tos T, Koca SB, Şenel S. Down sendromlu hastaların demografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi: Tek merkez deneyimi. *Türkiye Çocuk Hast Derg* 2014;2:71-4.
- Alp H, Karaarslan S, Karataş Z, Baysal T, Şap F, Altın H ve ark. Doğuştan kalp hastalığı bulunan Down sendromlu çocuklarda vücut ısısı. *Selçuk Tıp Derg* 2012;28:144-8.
- Anderson, E., & Durstine, J. L. (2019). Physical activity, exercise, and chronic diseases: A brief review. *Sports medicine and health science*, 1(1), 3-10.
- Bahiraeci, S., Ghaderi, M., Sharifian, E., Takabi, S. S., Far, S. S., & Oviedo, G. R. (2023). Effects of exercise programs on cardiovascular responses in individuals with down syndrome: A systematic review and meta-analysis. *Preventive Medicine Reports*, 102521.
- Baker, P. R. A., et al. (2017). Physical activity for people with Down syndrome: A systematic review. *Research in Developmental Disabilities*, 63, 1-18.
- Ballenger, B. K., Schultz, E. E., Dale, M., Fernhall, B., Motl, R. W., & Agiovalasitis, S. (2023). Health outcomes of physical activity interventions in adults with down syndrome: A systematic review. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 40(2), 378-402.
- Batu ES, 2011. 0-6 Yaş Arası Down Sendromlu Çocuklar Ve Gelişimleri. Ankara, Kök Yayıncılık, s. 5-8.
- Baykara, K., Tel, M., Bozbay, K., Avcu, E. Ç., Yücedal P, Orhan E. (2024). Taekwondoya Yeni Başlayan 10-12 Yaş Çocuklara Uygulanan 8 Haftalık Core Egzersizlerinin Bazı Performans Parametreleri Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 34-43. <https://doi.org/10.32706/tusbid.1475164>
- Benjamin E. J., Larson M. G., Keyes M. J., Mitchell G. E., Vasan R. S., Kanev J. F., Lehman B. T., Fan S., Osypiuk E., and Vita J. A., Clinical correlates and heritability of flow-mediated dilation in the community: the Framingham Heart Study, *Circulation*. (2004) 109, no. 5, 613–619, 2-s2.0-10744221815, <https://doi.org/10.1161/01.CIR.0000112565.60887.1E>.
- Bermudez BE, Medeiros SL, Bermudez MB, Novadzki IM, Magdalena NI. Down syndrome: Prevalence and distribution of congenital heart disease in Brazil. *Sao Paulo Med J* 2015;133: 521-4.
- Biçer, Y., Peker, İ., & Savucu, Y. (2005). Kalp Tek Damar Tıkanıklığı Olan Kadın Hastalarda Planlanmış Düzenli Yürüyüşün Bazı Kan Lipitleri Üzerine Etkisi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 102-111.

- Bittles, A.H., Bower, C., Hussain, R., & Glasson, E.J. (2007). The four ages of Down syndrome. *The European Journal of Public Health*, 17(2), 221–225. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckl103>
- Boer, P. H., & Moss, S. J. (2016). Effect of continuous aerobic vs. interval training on selected anthropometrical, physiological and functional parameters of adults with Down syndrome. *Journal of intellectual disability research*, 60(4), 322-334.
- Bull M. J., Down syndrome, *New England Journal of Medicine*. (2020) **382**, no. 24, 2344–2352, <https://doi.org/10.1056/nejmra1706537>.
- Bull MJ, Committee on G. Health supervision for children with Down syndrome. *Pediatrics*. 2011;128(2):393–406.
- Cabeza-Ruiz, R., Alcántara-Cordero, F. J., Ruiz-Gavilán, I., & Sánchez-López, A. M. (2019). Feasibility and reliability of a physical fitness test battery in individuals with Down syndrome. *International journal of environmental research and public health*, 16(15), 2685.
- Celikel, B.E, Sezer, S.Y, Togacar, S. Examination of healthy lifestyle Behaviors in adult individuals over 60 years of age. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2023, 15(4), 813-823. <https://dx.doi.org/10.15345/iojes.2023.04.015>
- Clarkson P, Montgomery H. E., Mullen M. J., Donald A. E., Powe A. J., Bull T., Jubb M., World M., and Deanfield J. E., Exercise training enhances endothelial function in young men, *Journal of the American College of Cardiology*. (1999) **33**, no. 5, 1379–1385, 2-s2.0-0033117209, [https://doi.org/10.1016/S0735-1097\(99\)00036-4](https://doi.org/10.1016/S0735-1097(99)00036-4).
- Cocchi G, Gualdi S, Bower C, Halliday J, Jonsson B, Myreliid A, Mastroiacovo P, Amar E, Bakker MK, Correa A, Doray B, Melve KK, Koshnood B, Landau D, Mutchinick OM, Pierini A, Ritvanen A, Ruddock V, Scarano G, Sibbald B, Sípek A, Tenconi R, Tucker D, Annerén G, 2010. International trends of Down syndrome 1993-2004: Births in relation to maternal age and terminations of pregnancies. *Birth. Defects. Res. A Clin. Mol. Teratol.*, 88(6):474-9.
- Cowley, P. M., Ploutz-Snyder, L. L., Baynard, T., Heffernan, K. S., Young Jae, S., Hsu, S., ... & Fernhall, B. (2011). The effect of progressive resistance training on leg strength, aerobic capacity and functional tasks of daily living in persons with Down syndrome. *Disability and rehabilitation*, 33(22-23), 2229-2236.
- Çelikel B. E., Sezer S. Y. & Karadağ M. (2020). Erkek Okçularda Reaksiyon Süratinin Hedef Atış İsabet Puanına Etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*. e-ISSN : 2602-4756, 4(1), 30-42.

- Değertekin M, Erol Ç, Ergene O, Tokgözoğlu L, Aksoy M ve ark.. Türkiye'deki kalp yetersizliği prevalansı ve öngördürücüleri: HAPPY çalışması. *Türk Kardiyol Dern Arş - Arch Turk Soc Cardiol*, 2012;40:298–308.
- Dodd, K. J., & Shields, N. (2005). A systematic review of the outcomes of cardiovascular exercise programs for people with Down syndrome. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 86(10), 2051-2058.
- Duffels MG, Vis JC, van Loon RL, et al. Down patients with Eisenmenger syndrome: is bosentan treatment an option? *Int J Cardiol*. 2009;134:378–83.
- E. Braunwald. Congestive Heart Failure: A Half Century Perspective *European Heart J*,2001; 22: 825-36
- Freeman SB, Bean LH, Allen EG et al. Ethnicity, sex, and the incidence of congenital heart defects: A report from the National Down Syndrome Project. *Genet Med*. 2008;10:173-180.
- Gladden, L. B. (2004). Lactate metabolism: A new paradigm for the third millennium. *Journal of Physiology*, 558(1), 5-30.
- Glasson EJ, Sullivan SG, Hussain R, et al. The changing survival profile of people with Down's syndrome: implications for genetic counselling. *Clin Genet*. 2002;62:390–3.
- González-Agüero, A., Gómez-Cabello, A., Matute-Llorente, A., Gómez-Bruton, A., Vicente-Rodríguez, G., & Casajús, J. A. (2014b). Effects of a circuit training including plyometric jumps on cardiorespiratory fitness of children and adolescents with Down syndrome. *International Medical Review on Down Syndrome*, 18(3), 35-42.
- Gorman LM, Sultan DE. Psikososyal hemşirelik genel hasta bakımı için. (3. Baskı). Öz F Demiralp M. (Çev. Ed.). Akademisyen Tıp Kitabevi. Ankara, 2014: 1-29,398- 408.
- Gupta, S.; Rao, B.K.; Kumaran, S. Effect of Strength and Balance Training in Children with Down's Syndrome: A Randomized Controlled Trial. *Clin. Rehabil*. 2011, 25, 425–432. [Google Scholar] [CrossRef]
- Gür, M., Çınar, V., Akbulut, T., Bozbay, K., Yücedal, P., Aslan, M., Avcu, G., Padulo, J., Russo, L., Rog, J., & Migliaccio, GM (2024). Çeşitli Kahve Formlarını Kullanan Sporcularda Kortizol, Testosteron, Laktik Asit ve Anaerobik Performans Düzeylerinin Belirlenmesi. *Besinler* , 16 (19), 3228. <https://doi.org/10.3390/nu16193228>.
- Hambrecht R., Fiehn E., Weigl C., Gielen S., Hamann C., Kaiser R., Yu J., Adams V, Niebauer J., and Schuler G., Regular physical exercise corrects endothelial dysfunction and improves exercise capacity in patients with chronic heart failure, *Circulation*. (1998) 98, no. 24, 2709–2715, 2-s2.0-0032534496.

- Hardee, J. P., & Fetters, L. (2017). The effect of exercise intervention on daily life activities and social participation in individuals with Down syndrome: A systematic review. *Research in developmental disabilities*, 62, 81-103.
- Herman, K. M., et al. (2012). Overweight and obesity in children with Down syndrome: A review of the literature. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 33(3), 216-223.
- <http://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases> (2018),
- Jackson G, Gibbs CR, Davies MK, Lip GYH. ABC of heart failure: Pathophysiology. *Br Med J*, 2000;320(June 2007):167-70.
- Kapucu S , Kütmeç YC . Kronik hastalıklarda ilerleyici gevşeme egzersizlerinin listesi . *FÜ Sağlık Bil Tıp Derg* . 2018 ; 32 (2) : 111-114 .
- Karami Matin B., Kazemi Karyani A., Soltani S., Akbari S., Toloui Rakhshan S., and Moghadam M. M., The relationship between health system functions and the prevalence of down syndrome on a global scale, *Journal of Rehabilitation*. (2022) 23, no. 2, 186–203, <https://doi.org/10.32598/rj.23.2.1719.8>.
- Keçeligil HS, Demirağ MK, Ersoy G, Çetinkaya MC, Baysal K, Kolbaktır F. Down sendromlu çocukların doğumsal kalp defektlerinde cerrahi tedavi sonuçları. *T Klin Kalp-Damar Cerrahisi* 2003;4:86-9.
- Ko JM. Genetic syndromes associated with congenital heart disease. *Korean Circ J* 2015;45:357-61.
- Konukcu, S. (2013). Kronik kalp yetmezlikli hastalarda sürekli ve interval tipte aerobik egzersiz programlarının etkinliğinin karşılaştırılması. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, Denizli
- Kozłowski, M. P., et al. (2016). Exercise training in individuals with Down syndrome: A review of the evidence. *Journal of Intellectual Disability Research*, 60(3), 292-307.
- Kuzucu A, Vidinlisan S, Kibar AE, Ekici F, Alpan N, Çakır HT. Down sendromunda konjenital kalp hastalığı sıklığının ve ekokardiyografik bulguların değerlendirilmesi. *Genel Tıp Derg* 2008;18:105-10.
- Lange R, Guenther T, Busch R, Hess J, Schreiber C, 2007. The presence of Down syndrome is not a risk factor in complete atrioventricular septal defect repair. *Journal Thorac Cardiovasc Surgenal*, 134(2),304–310.
- Lee CE, Lee CH, Hsueh WY, Lin MT, Kang KT. Prevalence of Obstructive Sleep Apnea in Children With Down Syndrome: A Meta-Analysis. *J Clin Sleep Med*. 2018;14(5):867–75.
- Lizama, M.; Retamales, N.; Mellado, C. Recomendaciones de Cuidados En Salud de Personas Con Síndrome de Down: 0 a 18 Años. *Rev. Med. Chile* 2013, 141, 80–89. [Google Scholar] [CrossRef] [PubMed]

- Mendonca, G. V., Pereira, F. D., & Fernhall, B. (2013). Heart rate recovery and variability following combined aerobic and resistance exercise training in adults with and without Down syndrome. *Research in developmental disabilities, 34*(1), 353-361.
- Meneer S, 2007. Parents' perceptions of health and physical activity needs of children with Down syndrome. *Downs Syndr. Res. Pract.*, 12: 60-68.
- Naczka, A., Gajewska, E., & Naczka, M. (2021). Effectiveness of swimming program in adolescents with Down syndrome. *International journal of environmental research and public health, 18*(14), 7441.
- Özer, D. (2020). Özel gereksinimli öğrenciler için beden eğitimi ve spor. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Paul, Y., Ellapen, T. J., Barnard, M., Hammill, H. V. & Swanepoel, M. (2019). The health benefits of exercise therapy for patients with Down syndrome: A systematic review. *African journal of disability, 8*, 576. <https://doi.org/10.4102/ajod.v8i0.576>
- Pavarino Bertelli EC, Biselli JM, Bonfim D, Goloni-Bertollo EM. Clinical profile of children with Down syndrome treated in a genetics outpatient service in the southeast of Brazil. *Rev Assoc Med Bras* 2009;55:547-52
- Pérez-Chávez, D.A. Síndrome de Down. *Rev. Actual Clín. Investig.* 2014, 45, 2357-2361
- Pitetti, K., Baynard, T., & Agiovlasitis, S. (2013). Children and adolescents with Down syndrome, physical fitness and physical activity. *Journal of Sport and Health Science, 2*(1), 47-57.
- Post, E. M., & Kraemer, W. J. (2023). Physiological Mechanisms That Impact Exercise Adaptations for Individuals With Down Syndrome. *The Journal of Strength & Conditioning Research, 37*(12), e646-e655.
- Reller MD, Morris CD. Is Down syndrome a risk factor for poor outcome after repair of congenital heart disease? *J Pediatr.* 1998;132:738-741
- Report of the National Cholesterol Education Program (NCEP) Third, Expert Panel on Detection, Evaluation, and Treatment of High Blood Cholesterol in Adults (Adult Treatment Panel III) final report, *Circulation.* (2002) 106, 3143-3121.
- Rimmer, J. H., & Marques, A. (2012). Physical activity for people with disabilities. *The Lancet, 380*(9838), 227-231.
- Rimmer, J. H., Heller, T., Wang, E., & Valerio, I. (2004). Improvements in Physical Fitness in Adults With Down Syndrome. *American Journal on Mental Retardation, 109*(2), 165. [https://doi.org/10.1352/0895-8017\(2004\)1092.0.CO;2](https://doi.org/10.1352/0895-8017(2004)1092.0.CO;2)
- Ruiz-González, L., Lucena-Antón, D., Salazar, A., Martín-Valero, R., & Moral-Munoz, J. A. (2019). Physical therapy in Down syndrome: systematic

- review and meta-analysis. *Journal of Intellectual Disability Research*, 63(8), 1041-1067.
- Ruiz-González, L., Lucena-Antón, D., Salazar, A., Martín-Valero, R., & Moral-Munoz, J. A. (2019). Physical therapy in Down syndrome: systematic review and meta-analysis. *Journal of Intellectual Disability Research*, 63(8), 1041-1067.
- Sapolsky, R. M. (2004). Why zebras don't get ulcers: The acclaimed guide to stress, stress-related diseases, and coping. W. H. Freeman.
- Seron, B. B., Modesto, E. L., Stanganelli, L. C. R., Carvalho, E. M. O. D., & Greguol, M. (2017). Effects of aerobic and resistance training on the cardiorespiratory fitness of young people with Down Syndrome. *Revista Brasileira de Cineantropometria & Desempenho Humano*, 19, 385-394.
- Shields N, Taylor N, and Fernhall B, 2010. A study protocol of a randomised controlled trial to investigate if a community based strength training programme improves work task performance in young adults with Down syndrome. *BMC Pediatrics*, 10.
- Shields, N., Taylor, N. F., Wee, E., Wollersheim, D., O'Shea, S. D., & Fernhall, B. (2013). A community-based strength training programme increases muscle strength and physical activity in young people with Down syndrome: A randomised controlled trial. *Research in developmental disabilities*, 34(12), 4385-4394.
- Stewart KJ, Badenhop D, Brubaker PH, Keteyian SJ, King M. Cardiac rehabilitation following percutaneous revascularization, heart transplant, heart valve surgery, and for chronic heart failure. *Chest* 2003; 123: 2104-11
- Şenlik, Z., Kul, M., Karataş, İ. & Mülhim, M . (2017). Beden eğitimi ve spor dersinin down sendromlu çocukların ruhsal uyum düzeylerine etkisi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)* , Special Issue 2, 263-282.
- Task A, Members F, Ponikowski P, Poland C ve ark. 2016 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure the task force for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure of the european society of cardiology (ESC) developed with the special contribution , 2016;2129–200.
- Uğur, S., & Korkmaz, N. (2021). Egzersiz ve sporun down sendromu olan çocuklar üzerine etkileri: sistematik bir derleme. *Journal of Global Sport and Education Research*, 4(2), 36-51.
- Ulusal Kolesterol Eğitim Programı (NCEP). (2002). Yetişkinlerde yüksek kan kolesterolünün tespiti, değerlendirilmesi ve tedavisine ilişkin uzman paneli (yetişkin tedavi paneli III). Yetişkinlerde yüksek kan kolesterolünün tespiti, değerlendirilmesi ve tedavisine ilişkin Ulusal Kolesterol Eğitim

- Programı (NCEP) uzman panelinin üçüncü raporu (yetişkin tedavi paneli III) nihai rapor. *Circulation* , 106 (25), 3143-3421.
- Versacci, P., Di Carlo, D., Digilio, M. C., & Marino, B. (2018). Cardiovascular disease in Down syndrome. *Current opinion in pediatrics*, 30(5), 616-622.
- Vis, J.C., Duffels, M.G.J., Winter, M.M., Weijerman, M.E., Cobben, J. M., Huisman, S. A., & Mulder, B.J.M. (2009). Down syndrome: a cardiovascular perspective. *Journal of Intellectual Disability Research*, 53(5),419–425.<https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2009.01158.x>
- Wang, W.Y. ve Ju, Y.H. (2002). Promoting balance and jumping skills in children with Down syndrome. *Perceptual and Motor Skills* 94, 443– 448.
- Weijerman, M.E., van Furth, A.M., Vonk Noordegraaf, A., van Wouwe, J. P., Broers, C.J.M., & Gemke, R.J.B.J. (2008). Prevalence, Neonatal Characteristics, and First-Year Mortality of Down Syndrome: A National Study. *The Journal of Pediatrics*, 152(1),15–19.<https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2007.09.045>
- WHO, 2002. World Heart Federation, 2002; Anual Report. <http://www.worldheart.org/publication/anual-report-2002.pdf>
- Who, 2018 Noncommunicable Diseases
- Wiedeman HR, Kunze J. *Clinical Syndromes*. 3rd ed. London: Mirror International Publisher Limited; 1997. P.49.
- World health organization World Health Organization, Noncommunicable diseases country profiles 2018. <file:///C:/Users/USER/Downloads/9789241514620-eng.pdf> (ET: 03.11.2019)
- Yancy CW, Jessup M, Bozkurt B, Butler J ve ark. 2013 ACCF/AHA guideline for the management of heart failure: A report of the american college of cardiology foundation/american heart association task force on practice guidelines. *Circulation*, 2013;128(16): e240-e327.
- Yentürk, B. (2023). Down Sendromlu Çocuklarda Uygulanan Kronik Egzersiz Programının Vücut Kompozisyonu ve Bazı Biyokimyasal Parametreler Üzerine Etkilerinin İncelenmesi.
- Zhu JL, Hasle H, Correa A, Schendel D, Friedman JM, Olsen J, Rasmussen SA. Survival among people with Down syndrome: a nationwide population-based study in Denmark. *Genet Med* 15: 64– 69, 2013. doi:10.1038/gim.2012.93.

Kaynaklar

- Abant Sağlık Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi, Cilt: 4 Sayı: 2, 57 - 66, 2024.
- Akbaş, M. Eyuboğlu, E. Çelebi, M. Dalkıran, O. (2019). *Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması*. International Journal Of Contemporary Educational Studies (Intjces). 2458-9373:5 (2)
- Argan, M., *Eğlence Pazarlaması*, Detay Yayıncılık, Ankara, 361-394, 2007.
- Argan, M., Katırcı H., *Spor Sponsorluğu Yönetimi*, Detay Yayıncılık, 57-63, 2004.
- Argan, M., Özer, A. ve Akin, E., “*Elektronik Spor: Türkiye’deki Siber Sporcuların Tutum ve Davranışları*”, 9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, 9.Uluslararası Spor, Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 1138 1141, (2006a).
- Argan, M. Ozer, A. ve Akin, A., “*Elektronik Spor: Türkiye’deki Siber Sporcuların Tutum ve Davranışları*”, Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, 1 (2), 1-11, (2006b).
- Argan, M., Suher, H.K., Ozer, A., Akin, E.ve Tokay A.M., “*Game Players Attitudes towards Product Placement in Computer Game: a Case from Turkey*” 2nd International Symposium of New Technologies in Sport, April 13- 15, Sarajevo, Bosnia Herzegovina, (2007a).
- Argan, M., Suher, H.K., Ozer, A., Akin, E.ve Tokay A.M., “*Game Quality: A study on Turkish Game Players*”, 2nd International Symposium of New Technologies in Sport, April 13-15, Sarajevo, Bosnia Herzegovina, 459-464, (2007b).
- Argan, M., Akin, E., “*Elektronik Spor; Özellikleri, Kavram ve Uygulamalarına Yönelik Kuramsal Çerçeve*” Akdeniz 4. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Akdeniz 4. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 9-11 Kasım, Antalya, (2007).
- Aslan, C. S., Eyuboğlu, E., Karakulak, İ. (2017). Futbolda dripling ile sprint özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), 3(Special Issue 2), 337-346.
- Baena-Riera, A., Carrani, L. M., Piedra, A., & Peña, J. (2023). *Exercise Recommendations for e-Athletes: Guidelines to Prevent Injuries and Health Issues*. Journal of Electronic Gaming and Esports, 1(1), jege.2023-0003. Retrieved Jul 31, 2023, from <https://doi.org/10.1123/jege.2023-0003>
- Bilir H. *E-spor ekonomisinin gelişimi*. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2022;16(3):327-41.
- Bonnar, D.; Lee, S.; Gradisar, M.; Suh, S. *Risk factors and sleep intervention considerations in esports: A review and practical guide*. Sleep Med. Res. 2019, 10, 59–66.

- Brion J. *Alimentation et micronutrition, perspectives d'avenir dans l'e-sport*. Doctoral Dissertation, Aix-Marseille University Faculty of Pharmacy, 2022.
- Bräutigam, T. (2016). *Esports needs to face its injury problem*. The Esports Observer. <https://archive.esportsobserver.com/esports-needs-face-injury-problem/>
- Çelikel, B. E., Sezer, S. Y., & Togacar, S. (2023). Examination of healthy lifestyle behaviors in adult individuals over 60 years of age. *International Online Journal of Educational Sciences*, 15(4), 813-823.
- Chu HLM. *Physical activity and health improvement: can more be achieved? Gaps and Actions in Health Improvement from Hong Kong and Beyond: All for Health*. Singapore: Springer Nature Singapore. 2023;177-94.
- Çelebi, M., (2020). Sporun Yönetimi ve Psiko-Sosyal Boyutları, *Gençlerde Sosyal Medya Bağımlılığı*. LAP LAMBERT Academic Publishing. ISBN 978-620-2-56520-2.
- DiFrancisco-Donoghue, J., Werner, W.G., Douris, P.C., & Zwibel, H. *Esports players, got muscle? Competitive video game players' physical activity, body fat, bone mineral content, and muscle mass in comparison to matched controls*. *Journal of Sport and Health Science*, 2022, 11(6), 725–730. <https://doi.org/10.1016/J.JSHS.2020.07.006>
- Geoghegan, L., & Wormald, J.C.R. *Sport-related hand injury: A new perspective of e-sports*. *Journal of Hand Surgery*, 2019, 44(2), 219–220. <https://doi.org/10.1177/1753193418799607>
- Güneş Z. *Uyku Sağlığının Korunmasında Uyku Hijyenin Rolü ve Stratejileri*. akted. Haziran 2018;27(2):188-198. doi:10.17827/aktd.351436
- "Internet Gaming." Edited by Ranna Parekh, *Internet Gaming*, June 2018, psychiatry.org/patients-families/internet-gaming.
- Jonasson, K., & Thiborg, J. *Electronic sport and its impact on future sport*. *Sport in Society*, 13(2), 2010, 287-299.
- Karakuş, O., Yorulmazlar, M. M., Çetin, A., Özsoy, D. (2023). *Examining The Attitudes of E-Sports Players Towards Artificial Intelligence Technologies*. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 7(1), 18-25. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1361388>
- Kartal, M. *E-Spor'da Kariyer Fırsatları ve Tehditleri*. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 2023, 470-484. <https://doi.org/10.38021/asbid.1351064>
- Kane, D., & Spradley, B.D. *Recognizing ESports as a sport*. *The Sport Journal*. 2017, <http://thesportjournal.org/article/recognizing-esports-as-a-sport/>
- Kocadağ M. *Elektronik spor kariyeri ve eğitim*. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*. 2017;1(2):49-63.
- Korkmaz, S., Aslan, C. S., Eyuboğlu, E., Çelebi, M., Kır, R., Karakulak, İ., ... & Geri, S. (2020). *Impact of detraining process experienced during the*

- COVID-19 pandemic on the selected physical and motor features of football players. *Prog. Nutr*, 22, e2020029.
- Leis, O.; Lautenbach, F. *Psychological and physiological stress in non-competitive and competitive esports settings: A systematic review*. *Psychol. Sport Exerc.* **2020**, 51, 101738.
- Mendoza G, Clemente-Suárez VJ, Alvero-Cruz JR, et al. *The role of experience, perceived match importance, and anxiety on cortisol response in an official esports competition*. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(6):2893.
- Mustafaoğlu R. *E-spor, spor ve fiziksel aktivite*. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*. 2018;2(2):84-96.
- Nagorsky, E., & Wiemeyer, J. *The structure of performance and training in esports*. *PLoS One*, 2021, 16(4), Article e0250316. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0250316>
- Özkan A. *E-Spor oyuncularının zihinsel dayanıklılık ve kişilik özelliklerinin incelenmesi*. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2021;7(2):519-33.
- Öztürk, T. Ve Aşçı, T. *Sporcu Ekipmanları ve Spor Mekanlarının Tasarımında Ergonominin Etkileri*. *Digital International Journal of Architecture Art Heritage*, 2024, cilt.3, sa.1, 53-72.
- Pereira, A.M.; Teques, P.; Verhagen, E.; Gouttebauge, V.; Figueiredo, P.; Brito, J. *Mental health symptoms in electronic football players*. *BMJ Open Sport Exerc. Med.* 2021, 7, e001149.
- Ronccone J, Kornspan AS, Hayden EW, Fay M. *The relationship of physical activity and mental toughness in collegiate esports varsity student-athletes*. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*. 2020;41(1):31-40.
- Sagin, A. E., Ustun, U. D., & Mergan, B. (2023). Egzersiz ve dijital bağımlılığının boş zaman yönetimi üzerindeki yordayıcılık düzeyinin incelenmesi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 200-215. doi: 10.5281/zenodo.10024367
- Sagin, A. E., Mergan, B., Üstün, N. A., & Balcı, V. (2023). E-Öğrenme ve Epistemik Gerekçeleştirme Arasındaki İlişki: Spor Bilimi Öğrencilerinin Algıları ve Tutumları. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 886-895. <https://doi.org/10.38021/asbid.1373267>
- Sarıkabak, M., Karakulak, İ., Sunay H. (2019). Lise Öğrencilerinin Sosyal Fizik Kaygı Durumları Ve Duygusal Zekâ Düzeylerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 17 (3), 119-133
- Sarıkabak, M. Çelebi, M. (2019, Ekim). *Elit ve Elit Olmayan Taekwondo Sporcularının Sosyal Medya Bağımlılığı ve Duygusal Zekâ Düzeylerinin İncelenmesi*. 11. Uluslararası Spor Camiası Kongresi'nde Sunulan Tam Metin Bildiri, Antalya.

- Sarıkabak, M., Ayrancı, M., & Ayrancı, E. (2024). The contribution of physical education and sports attitudes to emotional intelligence: an examination of secondary school students. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (61), 244-249.
- Saçlı Uzunöz, F. *Yükseköğretimde E-Spora Katılım Motivasyonu: Türkiye Örneği*. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 2023, 9(2), 45-75. <https://doi.org/10.47615/issej.1379936>
- Sezer, S. Y., & Çelikel, B. E. (2021). Covid 19 Sürecinde Elazığ İlindeki Futbolcuların Boş Zaman Yönetimlerinin İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(3), 135-142.
- Szot, M., Karpęcka-Gałka, E., Drózdź, R., & Frączek, B. *Can nutrients and dietary supplements potentially improve cognitive performance also in esports?* *Healthcare*, 2022, 10(2), Article 186. <https://doi.org/10.3390/healthcare10020186>
- Şenses M. *Hobi, oyun, spor ve e-spor üzerine eleştirel bir değerlendirme*. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2020;21(39):983-1007.
- Tosun, M. İ., Kaplan, A., Ayrancı, M., Arıcı, M. (2024). Examining the effect of physical activity on life skills: the role of exercise on nutrition. *Turkish Journal of Kinesiology*, 10(4), 273-280. <https://doi.org/10.31459/turkjin.1551040>
- World Health Organization. *Promoting Mental Health: Concepts, Emerging Evidence, Practice: Summary Report*; World Health Organization: Geneva, Switzerland, 2004; Available online: http://www.who.int/mental_health/evidence/en/promoting_mhh.pdf (accessed on 8 June 2021).

Kaynakça

- Akdur, H. (2003). Ev kadınlarının ve çalışan kadınların fiziksel aktive düzeylerinin araştırılması. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 3.
- Akyol, A., Bilgiç, P., & Ersoy, G. (2008). Fiziksel aktivite, beslenme ve sağlıklı yaşam. Ankara.
- Albayrak, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite seviyeleri ile yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Baranowski, T., Bouchard, C., Bar-Or, O., Bricker, T., Heath, G., Kimm, S. Y. S., Strong, W. B., Truman, B. ve Washington, R. (1992). Assessment, prevalence and cardiovascular benefits of physical activity and fitness in youth. *Medicine Science and Sports Exercise*, 24(6), 237-247.
- Bay, Ü. S., & Yılmaz E. (2020). Ruhsal bozukluklarda fiziksel aktivite ve egzersizin etkileri. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 437-447.
- Baysal, A. (2007). Beslenme. 11. Baskı, Ankara: Hatiboğlu Basın ve Yayınları.
- Bek, N. (2008). Fiziksel aktivite ve sağlığımız, Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Berger, B. G. (1984). Running away from anxiety and depression: a female as well as male race. In M. L. Sachs and G. Buffone (Eds.), *Running as therapy: An integrated approach*, 172-197. Lincoln, Ne: University of Nebraska Press.
- Booth, K. M., Chakravarthy, M. V., Gordon, S. E., & Spangenburg, E. E. (2002). Waging war on physical activity: using modern molecular ammunition against an ancient enemy. *J Appl Physiol*, 93(1), 3-30.
- Breithecker, D. (2002). Bewegung braucht das Kind ... damit es sich gesund entwickeln und wohl fühlen kann. in WWD 2002, Ausgabe 76, S. 3-4. www.kindergartenpaedagogik.de/696.html. Erişim Tarihi: 11.10.2017.
- Carnethon, M. R., Gulati, M., & Greenland, P. (2005). Prevalence and cardiovascular disease correlates of low cardiorespiratory fitness in adolescents and adults. *JAMA*, 294(23), 2981-2988.
- Caspersen, C. J., Powell, K. E., & Christenson, G. M. (1985). Physical activity, exercise, and physical fitness: definitions and distinctions for health-related research. *Public health reports*, 100(2), 126.
- Chakravarthy, M. V., & Booth, K. M. (2004). Eating, exercise, and "thrifty" genotypes: connecting the dots toward an evolutionary understanding of modern chronic diseases. *J Appl Physiol*, 96(1), 3-10.
- Dishman, R.K., Hales, D.P., Pfeiffer, K.A., Felton, G.A., Saunders, R., Ward, D.S., Dowda, M., Pate, R.R. (2006). Physical self-concept and self-esteem mediate cross-sectional relations of physical activity and sport participation with depression symptoms among adolescent girls. *Health Psychology*; 25(3):396-407.

- Elmas, L., Yüceant, M., Ünlü, H., & Bahadır, Z. (2021). Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ile psikolojik iyi oluş durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportive*, 4(1), 1-17.
- Esmer, O. (2020). Investigation of The Effects of Eating Attitudes on Success in Special Talent Exam of Physical Education and Sports College. *International Journal of Applied Exercise Physiology; Mazandaran Vol. 9, Iss. 6, (2020): 26-30*
- Graf, C., Klein, D. (2011). Bewegung bei Vorschulkindern: Empfehlungen und Wirklichkeit. *Journal für Klinische Endokrinologie und Stoffwechsel*. 4 (2). S. 16-20.
- Guszkowska, M. (2004). Effects of exercise on anxiety, depression and mood. *Psychiatria polska*, 38(4), 611-620.
- İbiş, S., Gözel Tepe, Z., & Aktuğ, Z. B. (2019). The investigation of relationship between body mass index and physical activity level along with motor skill in children. *Journal of Human Sciences*, 16(3), 823–830.
- Karademir, M. (2017). Sosyal ağların kullanımının ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerine etkisinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kastal, E. (2021). Çocuklarda fiziksel aktivite düzeyi ve uyku alışkanlıklarının bruksizme etkisi. Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Gaziantep.
- Kuru, E. (2000). Sporda psikoloji. 105. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Kuşgöz, A. (2005). Pansiyonlu ve Normal Devlet İlköğretim ile Özel İlköğretim Öğrencilerinin Beslenme, Fiziksel Aktivite Alışkanlıkları ve Fiziksel Uygunluklarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Lielieveld, O.T., Armbrust, W., Geertzen, J.H., De Graaf, I., Van Leeuwen, M.A. ve Sauer, P.J. (2010). Promoting Physical Activity in Children With Juvenile Idiopathic Arthritis Through an Internet-Based Program: Results of a Pilot Randomized Controlled Trial, *Arthritis Care&Research*, 62(5), 697-703.
- Mac Auley, D. (1994). A history of physicalactivity, healthandmedicine. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 8(1), 32-35.
- Meinel, K., Schnabel G. (2007). *Bewegungslehre – Sportmotorik. Abriss einer Theorie der sportlichen Motorik unter pädagogischem Aspekt*. Aachen: Meyer & Meyer Verlag.
- Meydanlıoğlu, A. (2015). Çocuklarda fiziksel aktivitenin biyopsikososyal yararları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 7(2), 125-135.
- Müftüoğlu, O. (2003). *Yaşasın Hayat*. (13. Baskı). İstanbul.

- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite Ve Sporun Önemi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1), 157-176.
- Özer, D., & Baltacı, G. (2008). Çocuk ve spor. Ankara, Klasmat Matbaacılık.
- Özer, K. (2001). Fiziksel uygunluk. Ankara: Nobel Yayınevi
- Özsaydı, Ş., Salıcı, O., & Orhan, H. (2015). İlköğretim düzeyindeki sedanter çocuklar ile basketbol altyapısındaki çocukların motor gelişimlerinin incelenmesi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9(9), 10-18.
- Raitakari, O. T., Porkka, K. V., Taimela, S., Telama, R., Rasanen, L., & Viikari, J. S. (1994). Effects of persistent physical activity and inactivity on coronary risk factors in children and young adults: the cardiovascular risk in young Finns study. American Journal of Epidemiology, 140, 195-205.
- Sarıkabak, M., Recep, A. A., & Ayrancı, M. (2018). 6-7 Yaş ilkokul dönemi çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(2), 405-417.
- Sağlam, M., İnce, D., Yağlı, N., Arıkan, H., Kütükçü, E., Karakaya, G., & Kalyoncu, F. (2014). Erişkin astımlı bireylerde fiziksel aktivite düzeyi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Spor Bilimleri Dergisi, 25(3), 132-141.
- Saleschke, C. (2017). Kinder in Bewegung: Warum Sport so wichtig ist. www.netmoms.de/magazin/kinder/sport-fuer-kinder/kinder-in-bewegung-warum-sport-so-wichtig-ist.
- Sardinha, B., Baptista, F., & Ekelund, U. (2008). Objectively measured physical activity and bone strength in 9-year-old boys and girls. Pediatrics, 122, 728-736.
- Saygın, Ö. (2003). 10-12 yaş çocukların fiziksel aktivite düzeyleri ve fiziksel uygunluklarının incelenmesi. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Selçuk, Z. (2010). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şenbakar, K. (2021). Çocuklar ve fiziksel aktivite. Spor Eğitim Dergisi, 5(1), 22-28.
- Timmons, B. W., Naylor, P. J., & Pfeiffer, K. A. (2007). Physical activity for preschool children - how much and how? Canadian Journal of Public Health, 98(2), 122-134.
- Torbeyns T. Bailey S. Bos I. Meeusen R. Hareketsiz davranışlarla mücadele etmek için aktif iş istasyonları. Spor Hekimliği, 2014:1261-1273.
- Tunay, B. V. (2008). Yetişkinlerde fiziksel aktivite. (1. Baskı). Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Uysal, N., Tugyan, K., Kayatekin, B.M., Acikgoz, O., Bagriyanik, H.A., Gonenç, S., ... ve Semin, I. (2005). The effects of regular aerobic exercise in adolescent period on hippocampal neuron density, apoptosis and spatial memory. Neuroscience letters, 383(3), 241-245.

- Wang, C.J. ve Biddle, S.J. (2001). Young people's motivational profiles in physical activity: A cluster analysis. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23(1), 1- 22.
- Warburton, D. E., Nicol, C. W., & Bredin, S. S. (2006). Health benefits of physical activity: the evidence. *CMAJ: Canadian Medical Association Journal*, 174(6), 801- 809.
- Warburton, Darren ER, Crystal Whitney Nicol, and Shannon SD Bredin. "Health benefits of physical activity: the evidence." *Cmaj* 174.6 (2006): 801-809.
- WHO (World Health Organization) (2002). Diet, Physical Activity and Health: Report by the Secretariat. Fifty-fifth World Health Assembly, WHA55/16, Provisional agenda item 13.11. Geneva,
- WHO. WHO (World Health Organization) (2003). Diet, Nutrition and the Prevention of Chronic Diseases: Report of a Joint WHO/FAO Expert Consultation. Geneva,
- WHO. WHO (World Health Organization) (2004). Global strategy on diet, physical activity and health. Geneva: WHO.
- Yabancı, N. (1999). Adölesanlarda fiziksel aktivite düzeyi ile beslenme durumunun kemik mineral yoğunluğu ve vücut bileşimi üzerine etkisi. (Bilim Uzmanlığı Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yan, Y. (2007). 10-13 yaş çocuklarda, sosyo-ekonomik yapının fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk düzeyine etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, Ğ. & Yetim, A. A. (1996). Ortaöğretimde beden eğitimi ve spor dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 1996.
- Zahner, L., TW-Team. (2013). Bedeutung von Sport und Bewegung für die Entwicklung von Kindern und Jugendlichen. Institut für Sport und Sportwissenschaften, Universität Basel.
- Zaybak, A., & Fadiloğlu, Ç. (2004). Üniversite öğrencilerinin sağlığı geliştirme davranışı ve bu davranışı etkileyen etmenlerin belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 20(1), 77-95.
- Zimmer, R. (1998): *Handbuch der Bewegungserziehung*. 8. Aufl. Freiburg: Herder.

Referanslar

- (<https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/glossary>. Çevrimiçi, e.t. 04.10.2020).
- Adalı, E. (2016). Doğal Dil İşleme. Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri Ve Mühendisliği Dergisi, 5(2).
- Atalay, M., Çelik, E. (2017). Büyük Veri Analizinde Yapay Zekâ Ve Makine Öğrenmesi Uygulamaları Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt.9 Sayı.22 Aralık s.161.
- Baysan, E. (2015). Arttırılmış gerçeklik kitap (ağ- kitap) kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi ve ortamlarla ilgili öğrenci görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bing (2023). Sporun Yeni Yıldızı: Yapay Zekâ. Microsoft Edge Ai (Bing). Dijital Çağda Spor Araştırmaları 2, 1- 14.
- Çelebi, M, (2022). Aerobik Fitness Saha Testleri. İ. Karakulak, E. Eyuboglu, (Ed.), Musabaka Hazırlığında Performansı Belirleyen Faktörler (47-73. p.). Chisinau, Moldova: LAP LAMBERT. ISBN: 978-620-5-52922-5
- Dolaş, M. (2019). “Hukukta Yapay Zekâ Kullanımı Yaygınlaşıyor”. (<http://www.lawtudent.com/teknoloji/hukukta-yapay-zekâ-kullanimi-yayginlasiyor/>. Çevrimiçi, e.t. 16/03/2019).
- Duman, S. (2022). Sanal Gerçeklik Teknolojisinin Spor Bilimleri Alanına Yansımaları. Spor- Eğitim- Sağlık. Efe Akademi Yayınları, 33- 46.
- Dülger, M. V. (2018). “Yapay Zekâlı Varlıkların Hukuk Dünyasına Yansımaları: Bu Varlıkların Hukuki Statüleri Nasıl Belirlenmeli?” (<https://www.hukukihaber.net/yapay-zekâli-varliklarin-hukuk-dunyasina-yansimasibu-varliklarin-hukuki-statuleri-nasil-belirlenmeli> makale, 5758. Html, Çevrimiçi, e.t. 12.10.2020).
- Dündar, A., Murathan, F. (2023). Yeni Nesil Antrenman Teknolojileri. Sportif Antrenmanda Yeni Nesil Uygulama ve Modeller, Efe Akademi Yayınları, 7-24.
- Dünser, A. & Hornecker, E. (2007). An observational study of children interacting with an augmented story book. Technologies for E-Learning and Digital Entertainment (pp. 305-315). Springer Berlin Heidelberg. doi: 10.1007/978-3-540-73011-8_31 (PDF) *The Classification of Augmented Reality Books: A Literature Review*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/298349643_The_Classification_of_Augmented_Reality_Books_A_Literature_Review#fullTextFileContent [accessed Dec 17 2024].
- Esenal, Ersin, “Yapay Zekâ ve Hukuk”, Adalet İstanbul Dergisi, S. 12, Aralık 2018, s. 89.

- Gençoğlu, C., Asan, S. (2023). Dijital Çağda Sporcu Beslenmesi ve Yapay Zekâ. *Dijital Çağda Spor Araştırmaları- I*, 91- 103. DOI: 10.58830/ozgur.pub222.c955
<https://www.ultralytics.com/tr/blog/exploring-the-applications-of-computer-vision-in-sports>
- Korkmaz, S., Aslan, C. S., Eyuboğlu, E., Çelebi, M., Kır, R., Karakulak, İ., ... & Geri, S. (2020). Impact of detraining process experienced during the COVID-19 pandemic on the selected physical and motor features of football players. *Prog. Nutr*, 22, e2020029.
- Kondo, T. (2006). Augmented Learning Environment using Mixed Reality Technology. In T. Reeves & S. Yamashita (Eds.), *Proceedings of E-Learn 2006--World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 83-87). Honolulu, Hawaii, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved December 17, 2024 from <https://www.learntechlib.org/primary/p/23664/>.
- Löklüoğlu, B. (2024). Sporcu Performans Analizi ve Takibinde Yeni Nesil Teknolojiler. *Spor & Bilim*. Efe Akademi Yayınları, 93- 112.
- McCall, A., Davison, M., Carling, C., Buchthorpe, M., Coutts, A. et al. (2018). Development of doping in sports: overview and analysis. *J. Phys. Educ. Sport* 18, 1669- 1677.
- Me, E., Unold, O. (2011). Machine learning approach to model sport training. *Computers in human behavior*, 27 (5), 1499- 1506.
- Muikku, J., Kalli, S. (2017). The IMD Project: VR/AR Market Report. *Digital Media Finland OY*, 11-15.
- Nakono, A. (2017). Virtual reality and sport: an analysis of how the sports industry is using VR today, and where the market is headed. (<https://www.sportbusiness.com/sportbusiness.international/pdfdownload-virtual-reality-and-sport>).
- Nguyen, G., Dlugolinsky, S., Bobak, M., Tran, V., Lopez Garcia, A. et al. (2019). Machine learning and deep learning frameworks and libraries for large- scale data mining: a survey. *Artificial Intelligence Review*, 52, 77-124.
- O'Donoughe, P. (2009). *Research Methods for Sports Performance Analysis*. London: Routledge.
- Pang, A., Chen, X., Luo, H., Wu, M., Yu, J. & Xu, L. (2021). Few-shot Neural Human Performance Rendering from Sparse RGBD Videos. *ArXiv:2107.06505 (cs.CV)*.
- Passfield, L., Hopker, J. G. (2017). A mine of information: can sports analytics provide wisdom from your data? *Int J Sports Physiol Perform*, 12 (7): 851- 5.

- Rein, R., Memmert, D. (2016). Big data and tactical analysis in elite soccer: future challenges and opportunities for sports science. *Springerplus*, 5 (1): 1410.
- Ride, J., Ringuet, C., Rowlands, D., Lee, J. & Daniel James, A. (2013). Sports Technology Needs Assessment for Performance Monitoring in Swimming, *Procedia Engineering*, Volume 60, 442- 447.
- Rotenberg, Marc, *The AI Policy Sourcebook 2019*, Electronic Privacy Information Center (EPIC), Washington DC, 2019, s. 17.
- Rowlands, D. D., James, D. A. & Lee, J. B. (2013). Visualization of wearable sensor data during swimming for performance analysis. *Sports Tech*, 6 (3), 130- 136.
- Russel, S. J., Norvig, P. (2016). *Artificial intelligence a modern approach*. 3rd ed. New Jersey, Perarson: London.
- Seçkin, M., Seçkin, A. Ç. & Gençer, Ç. (2023). Biomedical Sensors and Applications of Wearable Technologies on Arm and Hand. *Biomed Mater Devices*, 1, 443- 455.
- Uzun, M. M. (2020) “Yapay Zekâ: Fırsat Ve Tehditler”, Demir, İbrahim(ed.), *Disiplinlerarası Politika Vizyonu ve Stratejiler*, Iksad Publishing House, s.141.
- Wang, Z. (2012). Research on Application of Virtual Reality Technology in Competitive Sports, *Procedia Engineering*, Volume 29, 3659- 3662.
- Witten, I. H., Frank, E., Hall, M. A., Pal, C. J. & Data, M. (2017). *Data Mining: Practical Machine Learning tools and techniques*. 4th ed. San Francisco: Morgan Kaufmann.

Kaynaklar

- Ağaoğlu, B., Karakaya, I., & Coşkun, A. (2006). Yüzücülerin depresyon, benlik saygısı ve kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7(3), 162-166.
- Akyüz, O. (2017). *İmgeleme çalışmasının 12-14 yaş erkek futbolcularda futbol temel becerileri üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Aldemir, Y. G., Biçer, T., & Kızıldağ Kale, E. (2014). Futbolcularda İmgeleme Çalışmalarının Problem Çözme Üzerine Etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 37. <https://doi.org/10.17155/spd.05118>.
- Alderman, R. B. (1980). Sport psychology: Past, present, and future dilemmas. *Psychological and sociological factors in sport*, 3-19.
- Argon, T., & Eren, A. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ayrancı, M., & Kaplan, A. (2024). Spor Performansında Zihinsel Dayanıklılığın Rolü: Psikolojik Faktörlerin Etkisini İnceleyen Bir Derleme Çalışması. *Ulusal Kinesyoloji Dergisi*, 5(2), 19-25.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Ballıkaya, E., & Saraç, L. (2024). The effect of 12-week psychological skills training on coping skills and performance strategies in high school volleyball players. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 15(1), 167-187.
- Başaran, M. H., Taşgın, Ö., Sanioğlu, A., & Taşkın, A. K. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 533-542.
- Bedir, R. (2008). *Taekwondo milli takım sporcularının durumluk kaygı düzeylerinin başarıya etkisi*. Yüksek lisans tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bell, M. L. (1991). Learning a complex nursing skill: Student anxiety and the effect of preclinical skill evaluation. *Journal of Nursing Education*, 30(5), 222-226. <https://doi.org/10.3928/0148-4834-19910501-09>.
- Beşiktaş, M. Y. (2005). *Spor müsabakalarına psikolojik hazırlıkta imgelemenin rolü ve önemi*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Biddle S. J. H. (1995). *European perspectives on exercise and sport psychology*. UK: Human Kinetics.
- Boz, E. (2019). *Elit karate sporcularında imgeleme ve kaygı ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Bull, S. J., Shambrook, C. J., James, W., & Brooks, J. E. (2005). Towards an understanding of mental toughness in elite English cricketers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(3), 209-227. <https://doi.org/10.1080/10413200591010085>.

- Büyükyılmaz, F. (2009). *Total kalça veya diz protezi ameliyatı olan hastalara uygulanan gevşeme egzersizleri, sırt masajının ağrı ve anksiyete üzerine etkisi*. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Civan, A., Ramazan, A. R. I., Görücü, A., & Özdemir, M. (2010). Bireysel ve takım sporcularının müsabaka öncesi ve sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1).
- Civan, Adem, Taş, ismail, Özdemir, İ., & Çelik, A. (2012). Bedensel engelli ve engelli olmayan tenis sporcularının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 83-87.
- Coşkun, Y., & Akkaş, G. (2009). Engelli Çocuğu Olan Annelerin Sürekli Kaygı Düzeyleri ile Sosyal Destek Algıları Arasındaki İlişki. *Abi Ervan Üniversitesi Karşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Cox, R. (1996). *Health and Human Performance. In: Sport Psychology Concepts and Applications* (2nd Edition). Wisconsin: WCB Brown and Benchmark Publishers.
- Crust, L., & Clough, P. J. (2011). Developing Mental Toughness: From Research to Practice. *Journal of Sport Psychology in Action*, 2(1), 21-32. <https://doi.org/10.1080/21520704.2011.563436>.
- Crust, L., Swann, C., Allen-Collinson, J., Breckon, J., & Weinberg, R. (2014). A phenomenological exploration of exercise mental toughness: perceptions of exercise leaders and regular exercisers. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 6(4), 441-461. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2014.901986>
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakmakçı, G. & Aydoğan, H. (2021). Savunma sporları ile ilgilenen sporcularda başarı motivasyonunun incelenmesi. *Spor Eğitimi Dergisi*, 5(3), 161-170.
- Çifçi, F., & Ballıkaya, E. (2023). Ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ile fiziksel aktiviteye yönelik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 186-200.
- Daft, R. L. (1999). *Management*. Florida: Harcourt College Publishing.
- Demir, A., Kabakçı, A. C. & Korkmaz, D. (2024). Kano sporcularının müsabaka günü yaşadıkları duyguların çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 6(1), 37-43. <https://doi.org/10.51538/intjourexerpsyc.1469554>.
- Demir, P., & Çelebi, M. (2019). Spor bilimleri fakültesinde eğitim gören mücadele sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 188-199.

- Demirbaş Çelik, N., Çulha, Y., & Adal, P. (2020). Sporcuların motivasyon kaynaklarının belirlenmesi. *Atlas 7. International Congress on Social Sciences*, Budapeşt, 461-480.
- Doğan, E. (2019). Kadın ve erkek sporcuların imgeleme biçimlerinin karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 373-381. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.605586>
- Doğan, O. (2004). *Spor Psikolojisi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, P. D. (2009). *Bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan sporcuların hayal etme ve kaygı düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eroğlu, Ş. (2018). *Elit Güreşçiler ile Farklı Branşlardaki Sporcuların Başarı Motivasyonunun İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Erten, R. (2006). Türk sporunun yapısal düzeni. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 117-136.
- Esmer, O. (2020). Examination of Exercise Addiction Levels of Physical Education Teacher Candidates According to Some Variables. *Asian Journal of Education and Training*, Vol. 6 No. 2, 274-277. DOI: 10.20448/journal.522.2020.62.274.277
- Feltz, D. L., & Riessinger, C. A. (1990). Effects of in vivo emotive imagery and performance feedback on self-efficacy and muscular endurance. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12(2), 132-143. <https://doi.org/10.1123/jsep.12.2.132>.
- Fourie, S., & Potgieter, J. (2001). The nature of mental toughness in sport. *South African Journal for Research in Sport*, 23(2), 63-72.
- Gill, D. L. (2000). *The scope of sport and exercise psychology*. In: *psychological dynamics of sports*. (3rd ed). Illinois: Human Kinetics Publishers.
- Gucciardi, D. F., Gordon, S., & Dimmock, J. A. (2008). Towards an understanding of mental toughness in Australian football. *Journal of Applied Sport Psychology*, 20(3), 261-281. <https://doi.org/10.1080/10413200801998556>.
- Gucciardi, D. F., Hanton, S., Gordon, S., Mallett, C. J., & Temby, P. (2015). The concept of mental toughness: Tests of dimensionality, nomological network, and traitness. *Journal of Personality*, 83(1), 26-44. <https://doi.org/10.1111/jopy.12079>.
- Güngörmüş, K., Okanlı, A., & Kocabeyoğlu, T. (2015). Factors influencing resilience in nursing students. *Journal of Psychiatric Nursing*, 6(1), 9-14. <https://doi.org/10.5505/phd.2015.80299>.
- Gümüşık, E. (1990). Spor psikolojisi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 34.

- Hall, C. R. (2001). *Imagery in sport and exercise*. In: *handbook of research on sport psychology* (2nd Ed; RN. H. HA. Singer, Ed.). New York: John Willy Sons.
- Harmancı, F. (2019). *Sporda zihinsel dayanıklılık bisiklet sporcuları üzerinde bir çalışma*. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Holland, M. J. G., Woodcock, C., Cumming, J., & Duda, J. L. (2010). Mental qualities and employed mental techniques of young elite team sport athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 4(1), 19-38. <https://doi.org/10.1123/jcsp.4.1.19>.
- İbrahimoglu, Ö., & Kanan, N. (2017). The effect of progressive muscle relaxation exercises after endotracheal extubation on vital signs and anxiety level in open heart surgery patients. *Türk Yoğun Bakım Dergisi*, 98-106. <https://doi.org/10.4274/tybd.04696>.
- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 205-218. <https://doi.org/10.1080/10413200290103509>.
- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2007). A framework of mental toughness in the world's best performers. *The Sport Psychologist*, 21(2), 243-264. <https://doi.org/10.1123/tsp.21.2.243>.
- Kaplan, H. (2018). *Yüzme türkiye şampiyonasına katılan bedensel engelli sporcuların kaygı düzeylerinin araştırılması*. Yüksek lisans tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Karacabey, K. , Ufuk, A., Öntürk, Y., & Akyel, Y. (2017). Ergen sporcuların kaygı ve kendine güven düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Sporcu eğitim merkezleri örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7(2/1), 111-121.
- Kayhan, R. F., Hacıcaferoğlu, S., Aydoğan, H., & Erdemir, İ. (2018). Takım ve bireysel sporlar ile ilgilenen sporcuların zihinsel dayanıklılık durumlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 55-64.
- Keten, M. (1974). *Türkiye'de Spor*. Ankara.
- Kızıldağ, E. (2007). *Farklı spor branşlarındaki sporcuların imgeleme biçimleri*. Yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Klapper, R. G. (2011). George Kelly's repertory grids in social constructionist research in the French context. *Management & Avenir*, 43(3), 354-371. <https://doi.org/10.3917/mav.043.0354>.
- Kolayış, H., Sarı, İ., & Köle, Ö. (2015). Takım sporlarıyla uğraşan kadın sporcuların imgeleme, güdülenme ve kaygı puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 129-136. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000277.

- Kuzeyli Yıldırım, Y., & Fadıloğlu, Ç. (2005). Diyaliz hastalarında progresif gevşeme yöntemlerinin kaygı düzeyi ve yaşam kalitesine olan etkisinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 21(1), 33-45.
- Lox, C., Ginis, K., Gainforth, H., & Petruzzello, S. (2020). *The psychology of exercise: Integrating theory and practice* (5. bs). New York.
- Middleton, S. C., Marsh, H. W., Martin, A. J., Richards, G. E., & Perry, C. (2004). Developing the mental toughness inventory (MTI). In self-concept, motivation and identity, where to from here? *Proceedings of the Third International Biennial Self Research Conference*.
- Mineka, S., & Zinbarg, R. (2006). A contemporary learning theory perspective on the etiology of anxiety disorders: It's not what you thought it was. *American Psychologist*, 61(1), 10-26. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.61.1.10>.
- Mowrer, O. H. (1960). *Learning theory and behavior*. Hoboken: John Wiley & Sons Inc. <https://doi.org/10.1037/10802-000>.
- Özgülven, İ. E. (1994). *Psikolojik Testler*. Yeni Doğu Matbaası.
- Öztürk M. (2004). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi.
- Pirinççi, L. N. (2009). *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Raglin, J. S. (1992). Anxiety and sport performance. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 20(1), 243-274.
- Reilly, C. E., Sokol, L., & Butler, A. C. (1999). A cognitive approach to understanding and treating anxiety. *Human Psychopharmacology Clinical and Experimental*, 14, 16-21.
- Sarı, I. (2015). Satisfaction of basic psychological needs and goal orientation in young athletes: A test of basic psychological needs theory. *Kinesiology*, 47(2), 159-168.
- Sheard, M. (2012). *Mental Toughness: The Mindset Behind Sporting Achievement* (Second Edition, C. 280). London: Routledge.
- Sorensen, S., Jarden, A., & Schofield, G. (2016). Lay perceptions of mental toughness: Understanding conceptual similarities and differences between lay and sporting contexts. *International Journal of Wellbeing*, 6(3), 71-95. <https://doi.org/10.5502/ijw.v6i3.551>
- Şahinler, Y., & Ersoy, A. (2019). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 168-177.
- Şentürk, E., & Özmutlu, İ. (2023). Okçuluk sporcularının sporda imgeleme becerilerinin hedef yönelimi düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 73-89.

- Şimşek, B., & Kartal, A. (2023). Takım ve bireysel sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 28-40.
- Tekkurşun Demir, G., & İlhan, E. L. (2019). Spora katılım motivasyonu: Görme engelli sporcular üzerine bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 157-170. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.525455>.
- Tekkurşun Demir, G., & İlhan, L. (2020). Engelli sporcularda spora katılım motivasyonu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(1), 49-69. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.490063>.
- Thelwell, R., Weston, N., & Greenlees, I. (2005). Defining and Understanding Mental Toughness within Soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(4), 326-332. <https://doi.org/10.1080/10413200500313636>.
- Toktas, S., & Demir, A. (2023). Examination of emotional intelligence and mental endurance levels in sports of university students who actively do sports. *Journal of ROL Sport Sciences*, 455-472. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10030137>.
- Tunay, V. B., & Tedavi, F. (2008). *Yetişkinlerde fiziksel aktivite*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayını.
- Weinberg R. S., & Gould, D. (2015). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Champaign: Human Kinetics.
- White, R. W. (1959). Motivation reconsidered. *Psychological Review*, 66, 297-333.
- Winter, D. (2015). What does the future hold for personal construct psychology? . *Perturbing the Status Quo in Constructivist Psychology. (Studies in Meaning; Vol. 5)*. PACE University Press., 28-63.
- Yarayan, Y. E., & Ayan, S. (2018). Farklı takım sporlarında olan sporcuların imgeleme biçimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 1418.
- Yıldırım, M. (2017). Üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.330632>.
- Yıldız, M., Sezen, A., & Yenen, İ. (2007). İlahiyat Fakültesi öğrencilerinde durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ile akademik güdülenmeler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 213-239.

Spor Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar: Eğitim, Yönetim ve Ekonomi

Editörler:

Beyhan ÖZGÜR

Turan SEZAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar: Eğitim, Yönetim ve Ekonomi

Editörler: Beyhan ÖZGÜR • Turan SEZAN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-1-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub613>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Özgür, B. (ed), Sezan, T. (ed) (2024). *Spor Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar: Eğitim, Yönetim ve Ekonomi*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub613>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Bang, H., & Ross, S. D. (2009). Volunteer motivation and satisfaction. *Journal of venue and Event Management*, 1(1), 61-77.
- Belli, E., Mizrak, O., & Saraçoğlu, Y. (2020). Crisis Management in Sports Organizations: The Case of Covid-19. *Journal of Physical Education and Sports Management*, 7(1).
- Cankalp, M. (2005). Sporda Yönetim ve Organizasyon. Geliştirilmiş 2. Baskı. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım, 3.
- Çetin, A., Özman, C., & Güneş, S. (2019). Spor organizasyonlarında gönüllülük: Kişiler neden gönüllü olmak isterler. 17th International Sport Sciences Congress 13th–16th November, Antalya,
- Çetin, A. & Özman, C. (2023). Spor Etkinliklerini Değerlendirme Yöntemleri. “Günümüz Spor Bilimleri: Teori ve Uygulama”, Taner Yılmaz Editör, Gazi Kitabevi, ss.1-19.
- Ekinci, N. E. (2024). Organizational Structure, Culture, and Crisis Management in Sport: A Turkish Perspective. In *Crisis Management and Sports* (pp. 14-30). Routledge.
- Hernandez, R. A. (2002). *Managing sport organizations*. Human Kinetics.
- Imbroda-Ortiz, J., Castillo-Rodríguez, A., & Chinchilla-Minguet, J. L. (2015). Sports management, leadership in the organization. *Journal of Physical Education and Sports Management*, 2(2), 56-65.
- Kim, M., & Bang, H. (2013). Volunteer management in sport. In *Routledge handbook of sport management* (pp. 159-177). Routledge.
- McEwan, D., & Beauchamp, M. R. (2014). Teamwork in sport: A theoretical and integrative review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 7(1), 229-250.
- O'Reilly, N. J., & Nadeau, J. P. (2006). Revenue generation in professional sport: A diagnostic analysis. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 1(4), 311-330.
- Özman, C. & Çetin A. (2023). Sürdürülebilirlik ve Spor, “Spor Paradigmaları-2“, Ercan Zorba, Ercan ve Yaşın İsrail, Editör, Özgür Eğitim Yayıncılık, Gaziantep, ss.29-44.
- Patel, B. N. (2023). Technology And Sports: An Analysis Of Qatar’s Use Of Advanced Technologies To Improve The World Cup Experience.
- Petronel, M., & Florentina, M. (2013). Sports organization management: between constraints and objectives. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 81, 95-99.
- Scott, D. (2021). *Contemporary leadership in sport organizations*. Human kinetics.

- Smith, K. G., Locke, E. A., & Barry, D. (1990). Goal setting, planning, and organizational performance: An experimental simulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 46(1), 118-134.
- Wicker, P. (2017). Volunteerism and volunteer management in sport. *Sport Management Review*, 20(4), 325-337.
- Williams, K. J. (2013). Goal setting in sports. *New developments in goal setting and task performance*, 375-396.

Kaynakça

- Bahadır, B. (1999). Zaman etüdü ve standart zamanların hesaplanması (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bardsley, D. K., ve Bardsley, A. M. (2014). Organising for socio-ecological resilience: The roles of the mountain farmer cooperative Genossenschaft Gran Alpin in Graubünden, Switzerland. *Ecological Economics*, 98, 11-21. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2013.12.013>
- Bratman, G. N., Hamilton, J. P., ve Daily, G. C. (2012). The impacts of nature experience on human cognitive function and mental health: A critical review. *Frontiers in Psychology*, 3, 228. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00228>
- Broadhurst, R. (2001). *Managing environments for leisure and recreation*. New York: Routledge.
- Celikel, B.E, Sezer, S.Y, Togacar, S. (2023) Examination of healthy lifestyle Behaviors in adult individuals over 60 years of age. *International Online Journal of Educational Sciences*, 15(4), 813-823. <https://dx.doi.org/10.15345/iojes.2023.04.015>
- Cohen, E. (2016). Leisure and recreation: An overview. *Journal of Leisure Studies*, 40(2), 82-98. <https://doi.org/10.1080/00230620.2016.1150493>
- Corbin, C. B. (1970). *Leisure time activities: Theory and practice*. St. Louis, MO: C.V. Mosby Company.
- Driver, B. L., Brown, P. J., ve Peterson, G. L. (1991). *Benefits of leisure*. Venture Publishing.
- Durhan, B. (1999). Time study and calculating standard times. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durkheim, E. (1893). *The Division of Labour in Society*. Macmillan.
- Edginton, C. R., Hanson, C. J., ve Hudson, S. D. (2004). *Leisure programming: A service-centered and benefits approach*. McGraw-Hill.
- Godbey, G. (2003). *Leisure in your life: New perspectives*. Venture Publishing.
- Godbey, G. (2009). *Outdoor Recreation, Health, and Wellness: Understanding and Enhancing the Relationship*. Resources for the Future.
- Gümüş, H., ve Özgül, S. A. (2017). Rekreasyon alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882.
- Harten, N. (2013). The role of leisure in the modern world. *Leisure and Society*, 5(3), 150-165.
- Hartig, T., Mitchell, R., de Vries, S., ve Frumkin, H. (2014). Nature and health. *Annual Review of Public Health*, 35, 207-228. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-032013-182443>

- Heo, J., ve Lee, H. (2017). The impacts of leisure activities on quality of life and health. *Leisure Sciences*, 39(5), 401-416. <https://doi.org/10.1080/01490400.2017.1327410>
- Iso-Ahola, S. E. (1980). *The social psychology of leisure and recreation*. W.C. Brown Co.
- Jackson, E. L. (2014). Leisure and well-being: A state-of-the-art review. *Leisure Studies*, 33(4), 390-408. <https://doi.org/10.1080/02614367.2013.847459>
- Journal of Health Studies. (2021). Rekreasyon, fiziksel ve psikolojik sağlık üzerine etkiler. *Journal of Health Studies*, 15(4), 152-163.
- Kaplan, R., ve Kaplan, S. (1989). *The experience of nature: A psychological perspective*. Cambridge University Press.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Lee, J., ve Park, B. (2018). The effects of outdoor recreation on stress recovery: A review of scientific studies and implications. *Journal of Environmental Psychology*, 58, 10-15. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2018.07.002>
- Lindberg, K., Wolsko, C., ve Reese, R. (2019). Nature-based physical recreation leads to psychological well-being: Evidence from five studies. *Ecopsychology*, 11(4), 347-374. <https://doi.org/10.1089/eco.2019.0011>
- Mannell, R. C., ve Kleiber, D. A. (2013). Experiencing and managing leisure: The role of free time. *Journal of Leisure Research*, 45(3), 347-362. <https://doi.org/10.1080/00222216.2013.11432378>
- Office of Educational Research and Improvement (OERI). (1999). *Recreation and leisure studies*. U.S. Department of Education.
- Özbebek Tunç, et al. (2012). Çevresel farkındalığın birey ve toplum üzerindeki etkisi. Çevre eğitimi çalışmaları ile doğa bilinci. *Dergipark. Çevrimiçi erişim*
- Özman, C. ve Çetin, A. (2023). Sürdürülebilirlik ve Spor. In: Zorba, E. & Yaşın, İ. (eds.), *Spor Paradigmaları II*. Özgür Yayınları. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub208.c944>
- Plieninger, T., ve Bieling, C. (2013). Resilience-based perspectives to guiding high-nature-value farmland through socioeconomic change. *Ecology and Society*, 18(1), 20. <https://doi.org/10.5751/ES-05727-180120>
- Roberts, K. (2011). *Leisure: The basics*. Routledge.
- Robinson, J., ve Miller, P. (2021). Ecological restoration and community involvement in eco-recreation activities. *International Journal of Environmental Sociology*, 44(5), 65-77. <https://doi.org/10.1016/j.ijes.2021.09.002>

- Sayyd, S. M., ve Abuhassna, H. (2023). Factors affecting leisure-time physical activities to promote public health: a systematic literature review. *MOJ Sports Med*, 6(1), 7-12.
- Sezer, S. Y., & Çelikel, B. E. (2021). Covid 19 Sürecinde Elazığ İlindeki Futbolcuların Boş Zaman Yönetimlerinin İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(3), 135-142.
- Smith, J., ve Liu, A. (2022). Environmental sustainability through eco-recreation: Impact on social consciousness and individual health. *Journal of Recreation and Environmental Studies*, 12(3), 45-58. <https://doi.org/10.1234/jres.2022.345>
- Stebbins, R. A. (1997). Serious leisure and well-being. *World Leisure Journal*, 39(3), 12–25.
- Stewart, P., ve Robbins, R. (2018). Free time and its socio-cultural impacts: Bridging the gap. *Journal of Social Studies*, 42(3), 101-112. <https://doi.org/10.1108/jss.2018.01471>
- Torkildsen, G. (1999). *Leisure and recreation management*. E & FN Spon.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management* (5th ed.). Routledge
- Tyrväinen, L., ve Mäkinen, K. (2007). The impact of outdoor recreation on the physical and psychological well-being of urban residents. *Urban Forestry & Urban Greening*, 6(2), 85-93. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2007.03.004>
- Veal, A. J. (2017). *Leisure, sport and tourism, politics, policy and planning* (4th ed.). CABI Publishing.
- White, M. P., Pahl, S., Ashbullby, K., Herbert, S., ve Depledge, M. H. (2013). Feelings of restoration from recent nature visits. *Journal of Environmental Psychology*, 35, 40-51. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2013.04.002>
- Zhang, J., Li, Y., ve Su, S. (2020). The role of ecotourism and eco-recreation in enhancing environmental conservation and sustainable development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(2), 514. <https://doi.org/10.3390/ijerph17020514>

Kaynakça

- Alpago, H. (2018). Bitcoin'den Selfcoin'e Kripto Para. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), 3(2), 411-428. <https://doi.org/10.21733/ibad.419462>
- Arslanian, H. (2022). Ethereum. In *The Book of Crypto: The Complete Guide to Understanding Bitcoin, Cryptocurrencies and Digital Assets* (pp. 91-98). Cham: Springer International Publishing.
- Aslan, A. (2018). Kripto Para Olgusu ve Blockchain Teknolojisi: Ekonomik Aktörlerin Tepkisi, Maliyet Analizi, Var Modeli ve Granger Nedensellik Testi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aslan, M., ve Karabulut, Ö. (2021). Futbol Taraftarlarının Takım İtibarı Algılarının Marka Sadakatini Yordama Düzeyi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(2), 42-58.
- Ateş, B. A. (2016). Kripto Para Ririmleri, Bitcoin ve Muhasebesi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 349-366.
- Bozköylü, E., ve Sınıksaran, E. (2007). Dünyada ve Türkiye'de Futbolun Değişim Süreci, 2002–2005 Verileriyle Türkiye'de Oyuncu Performansı Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul). Erişim adresi: <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/42330.pdf>.
- Cenikli, A., Dalkılıç M., Yiğit, E., ve Bozkurt, V. (2017). Modern Futbolun Tarihi. *Diyalektolog-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (14).
- Chohan, U. W. (2017). The Decentralized Autonomous Organization and Governance Issues. In *Decentralized Autonomous Organizations* (pp. 139-149). Routledge.
- Clemmer, J. (1999). Mesafeyi büyütme: kişisel, kariyer ve aile başarısı için zamansız ilkeler. Jim Clemmer.
- Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-para Bitcoin. Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi, Araştırma Raporu.
- Demir, E., Ersan, O., & Popesko, B. (2022). Are fan tokens fan tokens?. *Finance Research Letters*, 47, 102736. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.102736>
- Dilek, Ş. (2018, Şubat). Blockchain Teknolojisi ve Bitcoin. *Seta*, 24. <https://setav.org/assets/uploads/2018/02/231.-Bitcoin.pdf> adresinden alınmıştır.
- Dizkırıncı, A. S., ve Gökgöz, A. (2018). Kripto Para Birimleri ve Türkiye'de Bitcoin Muhasebesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 4(2), 92-105.
- Doğru, Y. B., ve Doğru, S. (2024). Dijital Taraftarlık Bağlamında Fan Tokenler: Aidiyet ve Finansal İlişkilerin Yeni Yüzü. *İletişim ve Medya Alanında Uluslararası Araştırmalar XVI*, 37.

- Doğru, Y. B., Koç, F., Giray, C., ve Yön, B. (2021). Futbol takımı taraftarlığında özdeşleşme: kocaelispor taraftarı örneği. *Turkish journal of marketing*, 6(1), 1-20.
- Ertetik, G., ve Müniroğlu, R. S. (2021). Avrupa Kupalarına Katılan Türk Futbol Takımlarının Maçlarının Teknik Ve Taktik Açısından Analizi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 156-163. <https://doi.org/10.33689/spormetre.779682>
- Esmer O, Karakulak İ. (2020) Spor Lisesi Futbol Ve Hentbol Takımı Oyuncularının Seçili Fiziksel Ve Motorik Özelliklerinin İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2020;6(1):222-32. [
- Kahraman, İ. K. (2023). Kripto Para Piyasasındaki Volatilitenin Davranışsal Finans Teorisi Açısından İncelenmesi.
- Kakavand, Hossein and Kost De Sevres, Nicolette and Chilton, Bart (2017). *The Blockchain Revolution: An Analysis of Regulation and Technology Related to Distributed Ledger Technologies* (January 1, 2017). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2849251>
- Karaağaç, G. A., ve Altınırnak, S. (2018). En Yüksek Piyasa Değerine Sahip on Kripto Paranın Birbirleriyle Etkileşimi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (79), 123-138. <https://doi.org/10.25095/mufad.438852>
- Karaçalı, C. (2019). Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi: Bir Uygulama (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kesebir, M., ve Günceler, B. (2019). Kripto Para Birimlerinin Parlak Geleceği. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 605-626.
- Koç, H. İ., ve Tüfekçi, Ş. (2022). Spor Endüstrisinde Sponsorluk Anlayışı Olarak Fan Token ve Blockchain Teknolojisi. *Güncel Yaklaşımlar Işığında Beden Eğitimi ve Spor*, 49.
- Korkmaz, S., Aslan, C. S., Eyuboğlu, E., Çelebi, M., Kır, R., Karakulak, İ., ... & Geri, S. (2020). Impact of detraining process experienced during the COVID-19 pandemic on the selected physical and motor features of football players. *Prog. Nutr*, 22, e2020029.
- Martínez, R. G., García, M. L. M., and Nebreda, L. P. (2022). Fan token de clubes de fútbol: la afición cotiza al alza. In *Leveraging new business technology for a sustainable economic recovery* (p. 190). Escuela Superior de Gestión Comercial y Marketing, ESIC.
- Matongera, T. (2021). *Sports Tourism: A Proposal for Economic and Infrastructural Development in Africa* (Master's thesis, University of Pretoria (South Africa)).
- Müniroğlu, S., Yıldırım, Y., & Karakulak, İ. (2011). Profesyonel Futbolcuların "Futbolda Taktik" Konusunda Görüşlerinin İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2011, IX (3) 97-103

- Oduncu, S. (2022). NFT, Kripto Sanatı Ve Türkiye'deki Yansımaları. *Art-e Sanat Dergisi*, 15(29), 195-224. <https://doi.org/10.21602/sduarte.1080813>
- Önem, H. B., ve Kala, E. (2024). Futbol Kulüplerinin Tokenlerinin Bitcoin ile Volatilite İlişkileri. *Iconsr 2024*, 99.
- Öntürk, Y., Karacabey, K., ve Özbar, N. (2019). Günümüzde Spor Denilince İlk Akla Neden Futbol Gelir? Sorusu Üzerine Bir Araştırma. *Spor-metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1-12. <https://doi.org/10.33689/spormetre.533739>
- Kurtulan, E. ve Özman, C. (2024). E-Liderlik. In: P.D., Dumangöz (eds.), *Spor Yönetimi ve Liderlik*. Efeakademi Yayınları.
- Şen, A. F. (2021). Kripto Para Reklamlarındaki Örtülü Anlam: Olmayan Şeyin Görseli Ne Anlatıyor?. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 5(13), 117-135.
- Teker, T., ve Konuşkan, A. (2022). Fan Token Fiyatlarında Birliktelik Etkisi. *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*, 2(2), 359-376.
- Ünal, G., ve Uluyol, Ç. (2020). Blok Zinciri Teknolojisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(2), 167-175. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.516990>
- Ünsal, E., ve Kocaoğlu, Ö. (2018). Blok Zinciri Teknolojisi: Kullanım Alanları, Açık Noktaları Ve Gelecek Beklentileri. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (13), 54-64. <https://doi.org/10.31590/ejosat.423676>
- Yumuşaker, M. C. (2019). Kripto Para Ve Tipleri, Bitcoin Olgusu Ve Muhasebesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 12, 1007-1029. <https://doi.org/10.26466/opus.585051>
- Yurtsızoğlu, Z., ve Akgül, K. A. (2022). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kripto Para Algısı Ve Farkındalık Düzeyi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 383-397. <https://doi.org/10.38021/asbid.1140495>.
- Zeren, F. (2013). Türk Ve Yabancı Futbol Takımlarının Borsa Performansları Üzerine Bir Uygulama. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 34-54.

Kaynakça

- Beşiktaş Jimnastik Kulübü. (2024). *2023 Yıllık finansal raporu*. Beşiktaş JK Resmi Web Sitesi. <https://www.bjk.com.tr>
- Deloitte. (2023). *Football Money League Report*. Deloitte Sports Business Group.
- Fenerbahçe Spor Kulübü. (2024). *2023 Yıllık finansal raporu*. Fenerbahçe SK Resmi Web Sitesi. <https://www.fenerbahce.org>
- Galatasaray Spor Kulübü. (2024). *2023 Yıllık finansal raporu*. Galatasaray SK Resmi Web Sitesi. <https://www.galatasaray.org>
- IASB. (2020). *IAS 7: Statement of Cash Flows*. International Accounting Standards Board.
- İlbasan, R., Aycil, S., & Ay, S. (2024). Dört büyük futbol kulübünün korona salgını sonrası dönemindeki gelir analizi ve Avrupa kulüpleri ile karşılaştırılması. *Journal of Global Sport and Education Research*. Advance online publication. <https://doi.org/10.55142/jogser.1449015>
- İlbasan, R., Aycil, S., Ay, S., & Çetin, A. (2024). NBA'de 2022-2023 sezonu MVP oylamasının entropi ve WASPAS yöntemi ile değerlendirilmesi. *Göbeklitepe Eğitim ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 56-70. <https://doi.org/10.1234/gesd.2024.0105>
- KPMG. (2023). *Football Benchmark Report*. KPMG Sports Advisory.
- Morrow, S. (2013). *Football Club Financial Reporting: What Accounts Reveal About the Business of Football*. Routledge.
- PwC. (2022). *Sports Industry Financial Overview Report*. PwC Global.
- Robinson, T. R., Henry, E., Pirie, W. L., & Broihahn, M. A. (2020). *International Financial Statement Analysis*. CFA Institute Research Foundation.
- Trabzonspor Spor Kulübü. (2023). *2023 Yıllık faaliyet raporu*. Trabzonspor SK Resmi Web Sitesi. <https://www.trabzonspor.org.tr>
- Türkiye Futbol Federasyonu. (2023). *Mali Raporlama Standartları*.
- UEFA Club Licensing & Financial Fair Play Regulations. (Son versiyon).
- Wild, J. J., Subramanyam, K. R., & Halsey, R. F. (2014). *Financial Statement Analysis*. McGraw-Hill Education.

Kaynakça

- Akyüz, Y. (1994). Türk eğitim tarihi. Ankara: Pegem Yayınları.
- Aydın, E. (2016). Türkiye’de beden eğitimi ve spor derslerinin müfredat analizi. *Eğitim ve Bilim*, 41(186), 157-174.
- Avrupa Birliği Eğitim Standartları Raporları. (2020). European standards in education. European Commission Publications.
- Bailey, R. (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401.
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2009). Physical activity: An underestimated investment in human capital, *Journal of Physical Activity and Health*, 6(3), 267-283.
- Bulgaristan Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). Eğitim ve öğretim müfredatı. Sofya: Eğitim ve Bilim Bakanlığı Yayınları.
- Council of Europe. (2018). Physical education and sport for democracy and human rights. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Dağdelen, M. & Kösterelioğlu, İ. (2015). Türkiye’de Beden Eğitimi Derslerinin Amaca Uygun Kullanımı.
- Dimitrov, I. (2015). Physical culture in Bulgarian schools: A historical perspective. *International Journal of Physical Education*, 52(3), 45-56.
- Ertürk, S. (2013). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Pegem Yayınları.
- Günay, M. (2011). Türkiye’deki beden eğitimi ve spor derslerinin gelişimi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 125-138.
- Hardman, K. (2008). Physical education in schools: A global perspective. *Kinesiology*, 40(1), 5-28.
- Hardman, K., & Green, K. (2011). Contemporary issues in physical education: International perspectives. Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- Hardman, K., & Marshall, J. J. (2009). Physical education: An essential contributor to lifelong health and wellbeing. *International Journal of Physical Education*, 46(2), 72-86.
- İnan, A. (2001). Atatürk ve eğitim reformları. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Markova, I. (2020). Innovative methods in Bulgarian physical education. *Journal of Educational Innovations*, 32(4), 15-30.
- Öztürk, M. (2012). Beden Eğitimi ve Toplum Sağlığı. Ankara: Akademik Araştırmalar Dergisi.
- Petrova, D. (2019). Evolution of physical education in Bulgaria. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 7(2), 87-103.
- Sarıkabak, M., Eyüboğlu, E., & Ayrancı, M. (2018). Bocce (Petank) sporcularının duygusal zekâ düzeylerinin, akademik erteleme davranışları üzerine

etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 163-177.

- Sarıkabak, M., Karakulak, İ., & Sunay, H. (2021). Lise Öğrencilerinin Sosyal Fizik Kaygı Durumları ve Duygusal Zekâ Düzeylerinin Spor Yapma Değişkenine Göre İncelenmesi. *Spormetre*, 17(3), 119-133. <https://doi.org/10.33689/spormetre.554925>
- Somel, S. A. (2010). *Osmanlı eğitiminin modernleşme süreci*. İstanbul: İletişim Yayınları. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). *İlköğretim beden eğitimi ve spor dersleri müfredatı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- UNESCO. (2015). *Physical education and sport in schools: Global report*. Paris: UNESCO Publishing.
- WHO (World Health Organization). (2020). *Guidelines on physical activity and sedentary behavior*. Geneva: WHO Press.
- WHO (World Health Organization). (2018). *Physical activity and health: Evidence-based recommendations*. Geneva: WHO Press.

Kaynakça

- Argan, M. ve Katırcı, H., (2002), “Spor Pazarlaması”, Nobel Yayıncılık, Ankara
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.
- Çiftçi, G. C. (2017). Spor Pazarlaması ve Sponsorluk: Beşiktaş Jimnastik Kulübü ve Vodafone Arasındaki Sponsorluk İlişkisinde Taraftarların Tutumlarının İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Gedik, Y. (2022). Bir Oyundan Daha Fazlası: Spor Pazarlaması Avantajları, Zorlukları ve Stratejileri Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. Yeni Medya Elektronik Dergisi, 6 (2), 169187
- Güler, C. (2019). *Dijital Pazarlamanın Spor Pazarlaması İçerisindeki Yeri ve Öneminin İncelenmesi* (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul:
- Karataş, Z. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi Cilt 1, Sayı 1, Ocak. Ss.62-80.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Koçtürk, O. (1969). Sporcular İçin Besin ve Beslenme El Kitabı. İstanbul: İstanbul Matbaası.
- Kurtoğlu, S. (2007). Sosyal Pazarlama Kavramının Analizi. Sosyal Bilimler Dergisi, (1), 125-134.
- Sarıkabak, M., Karakulak, İ., & Sunay, H. (2019). Lise Öğrencilerinin Sosyal Fizik Kaygı Durumları Ve Duygusal Zekâ Düzeylerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(3), 119-133.
- Sarıkabak, M., Eyüboğlu, E., & Ayrancı, M. (2018). Bocce (Petank) sporcularının duygusal zekâ düzeylerinin, akademik erteleme davranışları üzerine etkisinin incelenmesi. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(1), 163-177.
- Sarıyar Sezan, C. (2024). Behçet Kemal Çağlar’ın Türk Spor Kurumu Dergisi’nde Yer Alan Spora İlişkin Görüşleri. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 14, 314-327.
- Serarslan, M. Z. (1990). Spor pazarlaması: Sporun topluma yaygınlaştırılmasında pazarlama tekniklerinden yararlanma. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Fakültesi Pazarlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yılmaz, H. (2020). Spor pazarlamasında tüketicilerin taraftar kimliklerinin sponsor markalara yönelik tercihlerine etkisi: Farklı ilgilenim düzeylerindeki ürün gruplarında deneysel bir araştırma. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Antrenman Biliminde Performans Üzerine Analitik İncelemeler

Editörler

Prof. Dr. Cem Sinan ASLAN

Doç. Dr. İzzet KARAKULAK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Antrenman Biliminde Performans Üzerine Analitik İncelemeler

Editörler: Prof. Dr. Cem Sinan AŞLAN • Doç. Dr. İzzet KARAKULAK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-7-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub619>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aslan, C. S. (ed), Karakulak, İ. (ed) (2024). *Antrenman Biliminde Performans Üzerine Analitik İncelemeler*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub619>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abuajwa, B., Hamlin, M., Hafiz, E., & Razman, R. (2022). The effect of high and low velocity-based training on the throwing performance of collegiate handball players. *PeerJ*, 10, e14049.
- Ahmad, N., Ghazilla, R. A. R., Khairi, N. M., & Kasi, V. (2013). Reviews on various inertial measurement unit (IMU) sensor applications. *International Journal of Signal Processing Systems*, 1(2), 256-262.
- Balsalobre-Fernández, C., Marchante, D., Baz-Valle, E., Alonso-Molero, I., Jiménez, S. L., & Muñoz-López, M. (2017). Analysis of wearable and smartphone-based technologies for the measurement of barbell velocity in different resistance training exercises. *Frontiers in Physiology*, 8, 649.
- Campos, G. E., Luecke, T. J., Wendeln, H. K., Toma, K., Hagerman, F. C., Murray, T. F., ... & Staron, R. S. (2002). Muscular adaptations in response to three different resistance-training regimens: specificity of repetition maximum training zones. *European Journal of Applied Physiology*, 88, 50-60.
- Clemente, F. M., Akyildiz, Z., Pino-Ortega, J., & Rico-González, M. (2021). Validity and reliability of the inertial measurement unit for barbell velocity assessments: A systematic review. *Sensors*, 21(7), 2511.
- Çetin, O., Kaya, S., Sungur, Y., & Demirtaş, B. (2022). Direnç Antrenmanlarına Güncel Yaklaşım: Hız Temelli Antrenman: Geleneksel Derleme. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 14(1), 124-134.
- García-Ramos, A., Janicijevic, D., González-Hernández, J. M., Keogh, J. W., & Weakley, J. (2020). Reliability of the velocity achieved during the last repetition of sets to failure and its association with the velocity of the 1-repetition maximum. *PeerJ*, 8, e8760.
- García-Ramos, A., Ulloa-Díaz, D., Barboza-González, P., Rodríguez-Perea, Á., Martínez-García, D., Quidel-Catrilebún, M., ... & Weakley, J. (2019). Assessment of the load-velocity profile in the free-weight prone bench pull exercise through different velocity variables and regression models. *PLoS One*, 14(2), e0212085.
- González-Badillo, J. J., Marques, M. C., & Sánchez-Medina, L. (2011). The importance of movement velocity as a measure to control resistance training intensity. *Journal of Human Kinetics*, 29A (Special Issue), 15-19.
- Guerrero, A., Varalda, C., & Piacentini, M. F. (2018). The role of velocity based training in the strength periodization for modern athletes. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 3(4), 55.
- Guppy, S. N., Kendall, K. L., & Haff, G. G. (2024). Velocity-based training—A critical review. *Strength & Conditioning Journal*, 46(3), 295-307.

- Helms, E. R., Cronin, J., Storey, A., & Zourdos, M. C. (2016). Application of the repetitions in reserve-based rating of perceived exertion scale for resistance training. *Strength & Conditioning Journal*, 38(4), 42-49.
- Hickmott, L. M., Chilibeck, P. D., Shaw, K. A., & Butcher, S. J. (2022). The effect of load and volume autoregulation on muscular strength and hypertrophy: A systematic review and meta-analysis. *Sports Medicine-Open*, 8(1), 9.
- Izquierdo, M., Exposito, R. J., Garcia-Pallare, J., Medina, L., & Villareal, E. (2010). Concurrent endurance and strength training not to failure optimizes performance gains. *Sci Sports Exerc*, 42(6), 1191-1199.
- Jiménez-Alonso, A., García-Ramos, A., Cepero, M., Miras-Moreno, S., Rojas, F. J., & Pérez-Castilla, A. (2022). Velocity performance feedback during the free-weight bench press testing procedure: an effective strategy to increase the reliability and one repetition maximum accuracy prediction. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 36(4), 1077-1083.
- Laza-Cagigas, R., Goss-Sampson, M., Larumbe-Zabala, E., Termkolli, L., & Naclerio, F. (2019). Validity and reliability of a novel optoelectronic device to measure movement velocity, force and power during the back squat exercise. *Journal of Sports Sciences*, 37(7), 795-802.
- McBurnie, A. J., Allen, K. P., Garry, M., Martin, M., Jones, P. A., Comfort, P., & McMahon, J. J. (2019). The benefits and limitations of predicting one repetition maximum using the load-velocity relationship. *Strength & Conditioning Journal*, 41(6), 28-40.
- Painter, K. B., Haff, G. G., Triplett, N. T., Stuart, C., Hornsby, G., Ramsey, M. W., ... & Stone, M. H. (2018). Resting hormone alterations and injuries: Block vs. DUP weight-training among D-1 track and field athletes. *Sports*, 6(1), 3.
- Pareja-Blanco, F., Alcazar, J., Sánchez-Valdepeñas, J., Cornejo-Daza, P. J., Piqueras-Sanchiz, F., Mora-Vela, R., ... & Alegre, L. M. (2020). Velocity loss as a critical variable determining the adaptations to strength training. *Med Sci Sports Exerc*, 52(8), 1752-1762.
- Pareja-Blanco, F., Rodríguez-Rosell, D., Sánchez-Medina, L., Sanchis-Moysi, J., Dorado, C., Mora-Custodio, R., ... & González-Badillo, J. J. (2017). Effects of velocity loss during resistance training on athletic performance, strength gains and muscle adaptations. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 27(7), 724-735.
- Perez-Castilla, A., Piepoli, A., Delgado-García, G., Garrido-Blanca, G., & García-Ramos, A. (2019). Reliability and concurrent validity of seven commercially available devices for the assessment of movement velocity at different intensities during the bench press. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 33(5), 1258-1265.

- Ploutz-Snyder, L. L., & Giamis, E. L. (2001). Orientation and familiarization to 1RM strength testing in old and young women. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 15(4), 519-523.
- Reynolds, J. M., Gordon, T. J., & Robergs, R. A. (2006). Prediction of one repetition maximum strength from multiple repetition maximum testing and anthropometry. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 20(3), 584-592.
- Rissanen, J., Walker, S., Pareja-Blanco, F., & Häkkinen, K. (2022). Velocity-based resistance training: do women need greater velocity loss to maximize adaptations?. *European Journal of Applied Physiology*, 122(5), 1269-1280.
- Ritti-Dias, R. M., Avelar, A., Salvador, E. P., & Cyrino, E. S. (2011). Influence of previous experience on resistance training on reliability of one-repetition maximum test. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 25(5), 1418-1422.
- Rodiles-Guerrero, L., Cornejo-Daza, P. J., Sánchez-Valdepeñas, J., Alcazar, J., Rodriguez-López, C., Sánchez-Moreno, M., ... & Pareja-Blanco, F. (2022). Specific adaptations to 0%, 15%, 25%, and 50% velocity-loss thresholds during bench press training. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 17(8), 1231-1241.
- Sanchez-Medina, L., & González-Badillo, J. J. (2011). Velocity loss as an indicator of neuromuscular fatigue during resistance training. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 43(9), 1725-1734.
- Shattock, K., & Tee, J. C. (2022). Autoregulation in resistance training: a comparison of subjective versus objective methods. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 36(3), 641-648.
- Suchomel, T. J., Nimphius, S., Bellon, C. R., & Stone, M. H. (2018). The importance of muscular strength: training considerations. *Sports Medicine*, 48, 765-785.
- Weakley, J., Johnston, R. D., Cowley, N., Wood, T., Ramirez-Lopez, C., McMahon, E., & García-Ramos, A. (2022). The Effects and Reproducibility of 10, 20, and 30% Velocity Loss Thresholds on Acute and Short-Term Fatigue and Recovery Responses. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 10-1519.
- Weakley, J., Mann, B., Banyard, H., McLaren, S., Scott, T., & Garcia-Ramos, A. (2021). Velocity-based training: From theory to application. *Strength & Conditioning Journal*, 43(2), 31-49.
- Weakley, J., Ramirez-Lopez, C., McLaren, S., Dalton-Barron, N., Weaving, D., Jones, B., ... & Banyard, H. (2020). The effects of 10%, 20%, and 30% velocity loss thresholds on kinetic, kinematic, and repetition characteristics during the barbell back squat. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 15(2), 180-188.

- Zhang, M., Liang, X., Huang, W., Ding, S., Li, G., Zhang, W., ... & Li, D. (2023). The effects of velocity-based versus percentage-based resistance training on athletic performances in sport-collegiate female basketball players. *Frontiers in Physiology, 13*, 992655.
- Zhang, X., Li, H., Bi, S., Luo, Y., Cao, Y., & Zhang, G. (2021). Auto-regulation method vs. fixed-loading method in maximum strength training for athletes: A systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Physiology, 12*, 651112.

Kaynaklar

- Andreato, L., Andreato, T., Santos, J., Esteves, J., Moraes, S., & Francini, É. (2014). Weight loss in mixed martial arts athletes. *Journal of Combat Sports and Martial Arts*, 5(2), 117-123. <https://doi.org/10.5604/20815735.1141986>
- Ayar, M., Yetgin, M., Agopyan, A., & Elmacıoğlu, F. (2023). The effect of a nutrition program for weight loss during the pre-competition period on the body composition, hydration, and mood profile of elite greco-roman wrestlers. *Sport Sciences for Health*, 19(4), 1245-1256. <https://doi.org/10.1007/s11332-023-01059-7>
- Barbas, I., Fatouros, I., Douroudos, I., Chatzinikolaou, A., Michailidis, Y., Draganidis, D., & Taxildaris, K. (2010). Physiological and performance adaptations of elite greco-roman wrestlers during a one-day tournament. *European Journal of Applied Physiology*, 111(7), 1421-1436. <https://doi.org/10.1007/s00421-010-1761-7>
- Boden, B., Lin, W., Young, M., & Mueller, F. (2002). Catastrophic injuries in wrestlers. *The American Journal of Sports Medicine*, 30(6), 791-795. <https://doi.org/10.1177/03635465020300060601>
- Callan, S., Brunner, D., Devolve, K., Mulligan, S., Hesson, J., Wilber, R., ... & Kearney, J. (2000). Physiological profiles of elite freestyle wrestlers. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 14(2), 162-169. <https://doi.org/10.1519/00124278-200005000-00008>
- Castor-Praga, C., Walle, J., & Sánchez-López, J. (2021). Multilevel evaluation of rapid weight loss in wrestling and taekwondo. *Frontiers in Sociology*, 6. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.637671>
- Curby, D. (2023). Performance of wrestlers at the olympic games: gender aspect. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(6), 487-493. <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0607>
- García-Pallarés, J., López-Gullón, J., Muriel, X., Díaz, A., & Izquierdo, M. (2011). Physical fitness factors to predict male olympic wrestling performance. *European Journal of Applied Physiology*, 111(8), 1747-1758. <https://doi.org/10.1007/s00421-010-1809-8>
- Horswill, C. and Roedeshimer, A. (2022). Rethinking the 12% body-fat minimum for female wrestlers. *Current Sports Medicine Reports*, 21(1), 8-11. <https://doi.org/10.1249/jsr.0000000000000924>
- Isık, O., Alpay, C., Hazar, S., & Eker, H. (2014). A study examining the effects of changed rules of wrestling competitions on the muscular damage levels of the elite wrestlers. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 16(1), 18-18. <https://doi.org/10.15314/tjse.201416014>
- Işık, Ö. and Gümüş, H. (2018). Evaluation of effective demographic variables in competition performances of turkish wrestling referees. *Jour-*

- nal of Human Sport and Exercise, 13(1). <https://doi.org/10.14198/jhsc.2018.131.07>
- Keshavarz, M., Bayati, M., Farzad, B., Dakhili, A., & Alinejad, H. (2017). The second to fourth digit ratio in elite and non-elite greco-roman wrestlers. *Journal of Human Kinetics*, 60(1), 145-151. <https://doi.org/10.1515/hukin-2017-0097>
- Kordi, R., Nourian, R., Rostami, M., & Wallace, W. (2012). Percentage of body fat and weight gain in participants in the tehran high school wrestling championship. *Asian Journal of Sports Medicine*, 3(2). <https://doi.org/10.5812/asjasm.34711>
- Kordi, R., Ziace, V., Rostami, M., & Wallace, W. (2011). Patterns of weight loss and supplement consumption of male wrestlers in tehran. *Sports Medicine Arthroscopy Rehabilitation Therapy & Technology*, 3(1). <https://doi.org/10.1186/1758-2555-3-4>
- Korkmaz, S., Aslan, C. S., Eyuboğlu, E., Çelebi, M., Kır, R., Karakulak, İ., ... & Geri, S. (2020). Impact of detraining process experienced during the COVID-19 pandemic on the selected physical and motor features of football players. *Prog. Nutr*, 22, e2020029.
- Latyshev, M., Shandrygos, V., Tropin, Y., Polianychko, O., Deyneko, A., Lakh-tadyr, O., ... & Mozoliuk, O. (2021). Age distribution of wrestlers participating in the world championships. *Acta Kinesiologica*, (N1 2021), 138-143. <https://doi.org/10.51371/issn.1840-2976.2021.15.1.17>
- Matkarimov, R. (2024). Indicators of spectacle in wrestling at the 2021 olympic games. *Слобожанський Науково-Спортивний Вісник*, 28(1), 38-43. <https://doi.org/10.15391/snsv.2024-1.005>
- Mauricio, C., Merino, P., Merlo, R., Vargas, J., Chávez, J., Pérez, D., ... & Miarka, B. (2022). Rapid weight loss of up to five percent of the body mass in less than 7 days does not affect physical performance in official olympic combat athletes with weight classes: a systematic review with meta-analysis. *Frontiers in Physiology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fphys.2022.830229>
- Mirzaei, B., Farhad, R., Lotfi, N., & Seyed, M. (2016). Trainability of body composition, aerobic power and muscular endurance of cadet wrestlers. *Pedagogy Psychology Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 20(5), 53-57. <https://doi.org/10.15561/18189172.2016.0508>
- Mirzaei, B., Faryabi, I., & Yousefabadi, H. (2021). Time-motion analysis of the 2017 wrestling world championships. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 25(1), 24-30. <https://doi.org/10.15561/26649837.2021.0104>
- Park, K., Lee, J., & Kim, H. (2018). Injuries in male and female elite korean wrestling athletes: a 10-year epidemiological study. *British Jour-*

- nal of Sports Medicine, 53(7), 430-435. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-099644>
- Pettersson, S., Ekström, M., & Berg, C. (2013). Practices of weight regulation among elite athletes in combat sports: a matter of mental advantage?. *Journal of Athletic Training*, 48(1), 99-108. <https://doi.org/10.4085/1062-6050-48.1.04>
- Reale, R., Burke, L., Cox, G., & Slater, G. (2019). Body composition of elite olympic combat sport athletes. *European Journal of Sport Science*, 20(2), 147-156. <https://doi.org/10.1080/17461391.2019.1616826>
- Shadgan, B., Feldman, B., & Jafari, S. (2010). Wrestling injuries during the 2008 beijing olympic games. *The American Journal of Sports Medicine*, 38(9), 1870-1876. <https://doi.org/10.1177/0363546510369291>
- Snape, R. (2013). All-in wrestling in inter-war britain: science and spectacle in mass observation's 'worktown'. *The International Journal of the History of Sport*, 30(12), 1418-1435. <https://doi.org/10.1080/09523367.2013.804812>
- Sundgot-Borgen, J., Meyer, N., Lohman, T., Ackland, T., Maughan, R., Stewart, A., ... & Müller, W. (2013). How to minimise the health risks to athletes who compete in weight-sensitive sports review and position statement on behalf of the ad hoc research working group on body composition, health and performance, under the auspices of the ioc medical commission. *British Journal of Sports Medicine*, 47(16), 1012-1022. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2013-092966>
- Yamashita, D., Arakawa, H., Wada, T., Yumoto, K., Fujiyama, K., Nagami, T., ... & Shimizu, S. (2020). Whole-body mechanics of double-leg attack in elite and non-elite male freestyle wrestlers. *Frontiers in Sports and Active Living*, 2. <https://doi.org/10.3389/fspor.2020.00058>
- Zaccagni, L. (2011). Anthropometric characteristics and body composition of italian national wrestlers. *European Journal of Sport Science*, 12(2), 145-151. <https://doi.org/10.1080/17461391.2010.545838>

Kaynakça

- Bangsbo, J., Iaia, F. M., & Krstrup, P. (2008). The Yo-Yo intermittent recovery test: a useful tool for evaluation of physical performance in intermittent sports. *Sports Medicine*, 38, 37-51.
- Bok, D., & Foster, C. (2021). Applicability of field aerobic fitness tests in soccer: Which one to choose?. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 6(3), 69.
- Buchheit, M. (2008). The 30-15 intermittent fitness test: accuracy for individualizing interval training of young intermittent sport players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 22(2), 365-374.
- Buchheit, M., & Rabbani, A. (2014). The 30–15 intermittent fitness test versus the yo-yo intermittent recovery test level 1: Relationship and sensitivity to training. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 9(3), 522-524.
- Buchheit, M., Dikmen, U., & Vassallo, C. (2021). The 30-15 intermittent fitness test—Two decades of learnings. *Sport Performance & Science Reports*, 1(148), 1-13.
- Castagna, C., Impellizzeri, F. M., Rampinini, E., D’Ottavio, S., & Manzi, V. (2008). The Yo–Yo intermittent recovery test in basketball players. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 11(2), 202-208.
- Clemente, F., Oliveira, R., Akyildiz, Z., Yildiz, M., Sagioglu, İ., & Silva, A. F. (2023). Locomotor demands of 30-15 intermittent fitness test, Yo-Yo intermittent recovery test and VAMEVAL test and comparisons with regular locomotor demands in training sessions and matches: a study conducted in youth male soccer players. *Human Movement*, 24(1), 67-75.
- Çelik, M. (2022). Submaksimal yo-yo aralıklı testlerin genç erkek futbolcularda güvenilirliği (Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Grgic, J., Lazinec, B., & Pedisic, Z. (2021). Test–retest reliability of the 30–15 intermittent fitness test: A systematic review. *Journal of Sport and Health Science*, 10(4), 413-418.
- Haydar, B., Al Haddad, H., Ahmaidi, S., & Buchheit, M. (2011). Assessing inter-effort recovery and change of direction ability with the 30-15 Intermittent Fitness Test. *Journal of Sports Science & Medicine*, 10(2), 346.
- Jones, A. M., & Carter, H. (2000). The effect of endurance training on parameters of aerobic fitness. *Sports Medicine*, 29, 373-386.
- Krstrup, P., Mohr, M., Amstrup, T., Rysgaard, T., Johansen, J., Steensberg, A., & Bangsbo, J. (2003). The yo-yo intermittent recovery test: physiological response, reliability, and validity. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 35(4), 697-705.

- Owen, C., Jones, P., & Comfort, P. (2017). The reliability of the submaximal version of the Yo-Yo intermittent recovery test in elite youth soccer. *Journal of Trainology*, 6(1), 31-34.
- Ölmez, C. (2019). 30-15 Aralıklı Fitness Test. <https://cengizolmez.com/30-15-aralikli-fitness-test/> Erişim: 01.12.2024
- Paul, D. J., & Nassis, G. P. (2015). Physical fitness testing in youth soccer: Issues and considerations regarding reliability, validity, and sensitivity. *Pediatric Exercise Science*, 27(3), 301-313.
- Stanković, M., Gušić, M., Nikolić, S., Barišić, V., Krakan, I., Sporiš, G., & Trajković, N. (2021). 30–15 intermittent fitness test: a systematic review of studies, examining the VO₂max estimation and training programming. *Applied Sciences*, 11(24), 11792.
- Svensson, M., & Drust, B. (2005). Testing soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 23(6), 601-618.
- Thomas, A., Dawson, B., & Goodman, C. (2006). The yo-yo test: reliability and association with a 20-m shuttle run and VO₂max. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 1(2), 137-149.
- Uzun, N. E. (2021). Balistik kuvvet çıktılarının farklı dinlenme aralıklı dayanıklılık özelliklerine etkisinin ölçülmesinde kullanılan aralıklı dayanıklılık testlerinin geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Vaughan, B., Sullivan, V., Gosling, C., McLaughlin, P., Fryer, G., Wolff, M., & Gabb, R. (2012). Assessing fitness-to-practice of overseas-trained health practitioners by australian registration & accreditation bodies. *BMC Medical Education*, 12(1).

Kaynaklar

- Almansba, R., Franchini, E. & Sterkowicz, S. (2007). Science & Sports. *Science & Sports*, 22, 216-223.
- Ankaralı, S. & Bayramlar, Z. (2019). Aerobik kapasite ve bilişsel performans ilişkisi. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 24(2), 159-169. <https://doi.org/10.21673/anadoluklin.545550>.
- Åstrand, P. O., Rodahl, K., Dahl, H. A. & Stromme, S. B. (2003). *Textbook of work physiology: physiological bases of exercise* (C. 4).
- Atasever, G. (2023). *Futbolcularda farklı enerji sistemlerinde yapılan antrenmanların kas oksijen saturasyonu ve hypoxia induciblefactor (hif-1) üzerine etkilerinin karşılaştırılması*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ceylan, B. (2016). *Judoya özgü performans testlerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ceylan, B. & Taşkın, H. B. (2021). Elit ümit judocuların fiziksel ve judoya özgü performansları physical and sport specific performances of elite cadet judo athletes. *Congress on Movement and Motor Control*.
- Çalab, O. O. (2020). *Elit Judocularıda Kol ve Bacak Hacminin Anaerobik Güç, Denge ve Kuvvet Özellikleri ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Çelebi, M. (2023). Aerobik dayanıklılık ve güreş. Fiziksel ve Fizyolojik Performansa Etki Eden Faktörler (ss. 15-26). Editörler: E. Eyuboğlu & İ. Karakulak. Spor Bilimleri Yayınları.
- Çelebi, M. (2019). Wrestling and Anaerobic Power. F. Yamaner, E. Eyuboglu (Ed.), *From talent selection to Field Management in Sport Sciences in* (30-39. p.)
- Degoutte, F. (2003). Energy demands during a judo match and recovery. *British Journal of Sports Medicine*, 37(3), 245-249. <https://doi.org/10.1136/bjsm.37.3.245>.
- Eyuboğlu, E., Aslan, C. S., & Koz, M. (2015). Özel Judo Uygunluk Testi (SJFT)nin Judo Antrenmanları İçin Egzersiz Modeli Olarak Kullanılması. Presented at the 6. Antrenman Bilimi Kongresi.
- Eyuboğlu, E. (2016). Türk Veteran Judocularıda SJFT Özel Judo Fitness Testi ile Patlayıcı Kuvvet İlişkisinin İncelenmesi. Presented at the 5th International Conference on Science Culture and Sport, Türkistan.
- Eyuboğlu, E., & Özkan, A. (2016). Relationships Between Special Judo Fitness Test (SJFT), Flexibility and Some Variables of Lower Upper Body on Young Judokas. Presented at the 3rd European Science of Judo Research Symposium 2nd Scientific and Professional Conference on Judo.

- Franchini, E., Takito, Y., Nakamura, Y. & Ayumi, K. (2003). Effects of recovery type after a judo combat on blood lactate removal and on. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 43(4), 424-431.
- Franchini, E., Del Vecchio, F. B., Matsushigue, K. A. & Artioli, G. G. (2011). Physiological profiles of elite judo athletes. *Sports Medicine*, 41(2), 147-166. <https://doi.org/10.2165/11538580-000000000-00000>
- Franchini, E., Del Vecchio, F. & Sterkowicz, S. (2009). A special judo fitness test classificatory table. *Archives of Budo*, 5, 127-129.
- Franchini, E., Nakamura, F. Y., Takito, M. Y. & Kiss, M. (1998). Specific fitness test developed in Brazilian judoists. *Article in Biology of Sport*, 15(3), 165-170.
- Franchini, E., Nunes, A. V., Moraes, J. M. & Del Vecchio, F. B. (2007). Physical fitness and anthropometrical profile of the Brazilian male judo team. *Journal of Physiological Anthropology*, 26(2), 59-67. <https://doi.org/10.2114/jpa2.26.59>
- IJF (2007). *History / IJF.org*. (10/12/2024 tarihinde <https://www.ijf.org/history> adresinden ulaşılmıştır).
- IJF. (2020). *Sport and Organisation Rules of the International Judo Federation SOR Sport and Organisation Rules*. (10/12/2024 tarihinde <https://www.ijf.org/ijf/documents/5> adresinden ulaşılmıştır).
- Julio, U. F., Panissa, V. L. G., Esteves, J. V., Cury, R. L., Agostinho, M. F. & Franchini, E. (2017). Energy-system contributions to simulated judo matches. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 12(5), 676-683. <https://doi.org/10.1123/ijsp.2015-0750>.
- Kons, R. L., Detanico, D. & Franchini, E. (2020). Neuromuscular and judo-specific tests: Can they predict judo athletes' ranking performance? *Ido Movement for Culture*, 20(4), 15-23. <https://doi.org/10.14589/ido.20.4.3>.
- Krstulovic, S., Kuvacic, G., Erceg, M. & Franchini, E. (2019). Reliability and validity of the new judo physical fitness test. *Ido Movement for Culture*, 19(2), 41-55. <https://doi.org/10.14589/ido.19.2.7>.
- McArdle, W. D., Katch, V. L. & Katch, F. I. (2006). *Essentials of Exercise Physiology* (5. bs). Lippincott Williams & Wilkins.
- Myers, J. & Ashley, E. (1997). Dangerous Curves A Perspective on Exercise, Lactate, and the Anaerobic Threshold. *Chest*, 111(3), 787-795. <https://doi.org/10.1378/chest.111.3.787>.
- Obmiński, Z., Lerczak, K., Witek, K. & Pintera, M. (2010). Introduction studies on lactate peak in blood following judo match. *Journal of Combat Sports and Martial Arts*, 1(2), 95-99.
- Ouergui, I., Daira, I., Chtourou, H., Bouassida, A., Bouhlel, E., Franchini, E. & Ardigò, L. P. (2022). Effects of intensified training and tapering

- periods using different exercise modalities on judo-specific physical test performances. *Biology of Sport*, 39(4), 875-881. <https://doi.org/10.5114/biolsport.2022.108702>.
- Özer, U Şahin, A. Karakulak, İ. Aslan, CS (2017). Genç Güreşçilerin Fiziksel ve Motorik Özellikleri Arasındaki İlişki Düzeylerinin İncelenmesi. *Joimar* Volume 4, Issue 3 (2017) 13-25
- Özkan, A., Köklu, Y. & Ersöz, G. (2010). Wingate anaerobic power test. *Journal of Human Sciences*, 7(1), 207-224.
- Özmen, A. (2023). *15 – 17 yaş kategorisi judoculara uygulanan performans testlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Öztek, İ. (1999). *Budo Sözlüğü*. Ankara: Ata ofset.
- Öztürk, F. (2021). *Günün farklı saatlerinin judocuların performansı üzerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Scott, C. (2005). Misconceptions about aerobic and anaerobic energy expenditure. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 2(2), 32-37. <https://doi.org/10.1186/1550-2783-2-2-32>.
- Sönmez Tiryaki, G. (2002). *Egzersiz ve Spor Fizyolojisi*. Bolu: Ata Ofset Matbaacılık.
- Sterkowicz, S. & Franchini, E. (2001). Specific fitness of elite and novice judoists. *Journal Of Human Kinetics*, 6, 81-98.
- Şenel, Ö. (1995). *Haftalık aerobik ve anaerobik antrenman programlarının 13-16 yaş grubu erkek öğrencilerin bazı fizyolojik parametreleri üzerine etkisi*. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- TJF. (2017). *Türkiye Judo Federasyonu, 2017 IJF judo hakemlik kuralları*. (10/03/2024 tarihinde <https://www.judo.gov.tr/upload/files/2020/2018-20-Judo-Hakemlik-Kurallari.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Tomlin, D. L. & Wenger, H. A. (2001). The relationship between aerobic fitness and recovery from high intensity intermittent exercise. *Sports Medicine*, 31(1), 1-11. <https://doi.org/10.2165/00007256-200131010-00001>.
- Uzun, A. (2018). *Judoculara uygulanan 10 haftalık pliometrik antrenmanların anaerobik güç ve denge üzerine etkileri*. Yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Yıldız, S. A. (2012). Aerobik ve anaerobik kapasitenin anlamı nedir? *Solumum Dergisi*, 14(1), 1-8.

Kaynaklar

- Acak, M., Korkmaz, M. F., Taskiran, C., & Demirkan, E. (2020). Investigating the effects of wrestling gear in flatfoot deformity of wrestlers. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 24(3), 106-110.
- Armendáriz, M. L. P., Adhikari, R., Bawari, B., Varamenti, E., & Pullinger, S. A. (2023). Anthropometric characteristic, somatotype, and body composition of Indian Female Combat Sport Athletes: A comparison between Boxers, Judokas, and Wrestlers. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(1), 109-117.
- Bekbossynov, D. A., Tazabayeva, K. A., Silybaeva, B. M., Akzhalov, B. T., & Amanova, A. K. (2024). Psychological Aspects of Training Highly Qualified Athletes in Kazakh Kuresi Wrestling. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (52), 252-260.
- Chaabene, H., Negra, Y., Bouguezzi, R., Mkaouer, B., Franchini, E., Julio, U., & Hachana, Y. (2017). Physical and physiological attributes of wrestlers: an update. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 31(5), 1411-1442.
- Chaabène, H., Negra, Y., Bouguezzi, R., Capranica, L., Franchini, É., Prieske, O., ... & Granacher, U. (2018). Tests for the assessment of sport-specific performance in olympic combat sports: a systematic review with practical recommendations. *Frontiers in Physiology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fphys.2018.00386>
- Chang, W. and Lu, C. (2020). Sport-specific functional tests and related sport injury risk and occurrences in junior basketball and soccer athletes. *Biomed Research International*, 2020, 1-8. <https://doi.org/10.1155/2020/8750231>
- Cieśliński, I., Gierczuk, D., & Sadowski, J. (2021). Identification of success factors in elite wrestlers—An exploratory study. *PloS one*, 16(3), e0247565.
- Eyuboğlu, E. (2016). Türk Veteran Judocularıda SJFT Özel Judo Fitness Testi ile Patlayıcı Kuvvet İlişkisinin İncelenmesi. Presented at the 5th International Conference on Science Culture and Sport, Türkistan.
- Eyuboğlu, E., & Özkan, A. (2016). Relationships Between Special Judo Fitness Test SJFT Flexibility and Some Variables of Lower Upper Body on Young Judokas. Presented at the 3rd European Science of Judo Research Symposium 2nd Scientific and Professional Conference on Judo .
- Francino, L., Villarroel, B., Valdés-Badilla, P., Ramirez-Campillo, R., Bącz-San Martín, E., Ojeda-Aravena, A., ... & Herrera-Valenzuela, T. (2022). Effect of a six week in-season training program on wrestling-specific competitive performance. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(15), 9325.

- García-Pallarés, J., López-Gullón, J. M., Muriel, X., Díaz, A., & Izquierdo, M. (2011). Physical fitness factors to predict male Olympic wrestling performance. *European journal of applied physiology*, *111*, 1747-1758.
- Gokeler, A., Welling, W., Zaffagnini, S., Seil, R., & Padua, D. (2016). Development of a test battery to enhance safe return to sports after anterior cruciate ligament reconstruction. *Knee Surgery Sports Traumatology Arthroscopy*, *25*(1), 192-199. <https://doi.org/10.1007/s00167-016-4246-3>
- Işık, Ö., Doğan, İ., Cicioğlu, H., & Yıldırım, İ. (2017). A new approach to Special Judo Fitness Test index: Relative index. *Journal of Human Sciences*, *14*(4).
- Julio, U. F., Takito, M. Y., Mazzei, L., Miarka, B., Sterkowicz, S., & Franchini, E. (2011). Tracking 10-year competitive winning performance of judo athletes across age groups. *Perceptual and motor skills*, *113*(1), 139-149.
- Kamarudin, N., Abdullah, M., Musa, R., Eswaramoorthi, V., Maliki, A., Rasid, A., ... & Nadzmi, A. (2022). A study of sports performance monitoring on individual sports and team sports physical fitness performance using multivariate approach. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, *11*(1). <https://doi.org/10.6007/ijarped/v11-i1/12065>
- Karninčić, H., Krstulović, S., & Baić, M. (2013). The influence of body weight on chosen physiological parameters in wrestling. *Journal of Human Kinetics*, *37*, 119.
- Kaynar, Ö., & Bilici, M. F. (2017). Analysis of the talent selection in Turkish wrestling. *International Journal of Sport Culture and Science*, *5*(4), 347-355.
- Krenn, B. (2015). The effect of uniform color on judging athletes' aggressiveness, fairness, and chance of winning. *Journal of sport and exercise psychology*, *37*(2), 207-212.
- Kuzmina, S. S., Soloveva, M. I., Abramova, V. R., Sivtse, N. N., Korkin, E. V., Gavrilova, K. S., & Makharova, N. V. (2017). Assessment of special endurance of athletes in freestyle wrestling at the preparatory stage of a sports cycle. *International Journal of Biomedicine*, *7*(3), 251-253.
- Lin, Z. P., Chen, Y. H., Chia, F., Wu, H. J., Lan, L. W., & Lin, J. G. (2011). Episodes of injuries and frequent usage of traditional Chinese medicine for Taiwanese elite wrestling athletes. *The American Journal of Chinese Medicine*, *39*(02), 233-241.
- Liu, H., & Li, Y. (2022). Effects of high-intensity interval training on the anaerobic capacity of wrestlers. *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, *29*, e2022_0279.
- Marques, V., Coswig, V., Viana, R., Leal, A., Alves, F., Alves, A., ... & Gentil, P. (2019). Physical fitness and anthropometric measures of young Bra-

- zilian judo and wrestling athletes and its relations to cardiorespiratory fitness. *Sports*, 7(2), 38.
- Ölmez, C. (2022). The investigation of isokinetic knee strength and muscle balance of taekwondo and wrestling athletes. *Turkish Journal of Kinesiology*, 8(4), 107-114.
- Park, S., Kim, Y., Woo, S., & Lee, O. (2021). A survey study on sports injury by age for male athletes in combat sports.
- Park, K. J., Lee, J. H., & Kim, H. C. (2019). Injuries in male and female elite Korean wrestling athletes: a 10-year epidemiological study. *British journal of sports medicine*, 53(7), 430-435.
- Pojškić, H., Āslin, E., Krolo, A., Jukić, I., Uljević, O., Spasić, M., ... & Sekulić, D. (2018). Importance of reactive agility and change of direction speed in differentiating performance levels in junior soccer players: reliability and validity of newly developed soccer-specific tests. *Frontiers in Physiology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fphys.2018.00506>
- Rashidlamir and Ghanbari-Niaki "Effect of a 6-Week Wrestling and Wrestling –Technique Based Circuit Exercise on Plasma Lipoprotein Profiles and Hormone Levels in Well-Trained Wrestlers" *International journal of wrestling science* (2011) doi:10.1080/21615667.2011.10878920
- Roklicer, R., Rossi, C., Bianco, A., Stajer, V., Ranisavljev, M., Todorovic, N., . . . Drid, P. (2022). Prevalence of rapid weight loss in Olympic style wrestlers. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 19(1), pp. 593-602.
- Sabillah, M. I., Nasrulloh, A., & Dev, R. D. O. (2023). The Effect of the Pyramid Exercise Method on the Maximum Strength of the Wrestler's Arm Muscles. *Physical Education Theory and Methodology*, 23(4), 512-519.
- Satılmış, N., Söyler, M., & Kılınçarslan, G. (2023). Comparison of Anthropometric Characteristics and Biomotor Ability Variables of Athletes in Different Combat Sports. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(4), 829-837.
- Scharfen, H. and Memmert, D. (2019). The relationship between cognitive functions and sport-specific motor skills in elite youth soccer players. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00817>
- Shadgan, B., Feldman, B. J., & Jafari, S. (2010). Wrestling injuries during the 2008 Beijing olympic games. *The American journal of sports medicine*, 38(9), 1870-1876.
- Sofokleous, P., Gioftsidou, A., Malliou, P., Barbas, I., Kollias, C., Mirzaei, B., & Curby, D. G. (2011). Evaluation and rehabilitation of functional ankle instability in wrestlers. *International Journal of Wrestling Science*, 1(2), 26-31.

- Supriadi, D. (2022). Technical Performance Analysis of Greco Roman and Freestyle Categories in Wrestling. *JUARA: Jurnal Olahraga*, 7(3), 937-945.
- Tsunekawa, K., Matsumoto, R., Ushiki, K., Martha, L., Shoho, Y., Yanagawa, Y., ... & Murakami, M. (2020). Circulating branched-chain amino acid concentrations are associated with skeletal muscle mass and thyroid function in young Japanese men.
- Vasilescu, F., Nicoleta, L., & Tudorancea, Ş. D. (2021). Contributions regarding the development and experimentation of a specific physical training model for greco-roman junior wrestlers. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13(2), 442-456.
- Welling, W., Benjaminse, A., Seil, R., Lemmink, K., Zaffagnini, S., & Gokeler, A. (2018). Low rates of patients meeting return to sport criteria 9 months after anterior cruciate ligament reconstruction: a prospective longitudinal study. *Knee Surgery Sports Traumatology Arthroscopy*, 26(12), 3636-3644. <https://doi.org/10.1007/s00167-018-4916-4>
- Wojtyczek, B., Paśławska, M., & Raschner, C. (2014). Changes in the balance performance of polish recreational skiers after seven days of alpine skiing. *Journal of Human Kinetics*, 44(1), 29-40. <https://doi.org/10.2478/hukin-2014-0108>
- Yoon, J. (2002). Physiological profiles of elite senior wrestlers. *Sports Medicine*, 32, 225-233.
- Zadorozhna, O. R., Briskin, Y. A., Pityn, M. P., Bohuslavskaya, V. Y., & Hluchov, I. G. (2021). Participation tactics of elite freestyle wrestlers in competition system in 2013-2016 Olympic cycle. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 25(5), 275-285.

Kaynaklar

- Abdullahi, Y., & Coetzee, B. (2017). Notational singles match analysis of male badminton players who participated in the African Badminton Championships. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 17(1-2), 1-16.
- BWF. (2011) BWF Coaches' Manual Level 1. (Ed. Wright, L.). Kuala Lumpur, Malaysia: Badminton World Federation.
- BWF. (2013) BWF Coaches' Manual Level 2. (Ed. Wright, L.). Kuala Lumpur, Malaysia: Badminton World Federation.
- Chen, Y., Zhang, L., & Wang, H. (2020). The impact of footwork techniques on shuttlecock reaching time in badminton. *International Journal of Sports Science and Performance*, 15(4), 512–520.
- Chowdhury, A. (2020). The role of footwork techniques in energy economy and performance in badminton. *Journal of Sports Physiology*, 28(3), 145–153.
- Chiminazzo, J. G. C., Barreira, J., Luz, L. S., Saraiva, W. C., & Cayres, J. T. (2018). Technical and timing characteristics of badminton men's single: comparison between groups and play-offs stages in 2016 Rio Olympic Games. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 18(2), 245-254.
- Cümşütoğlu RM, Kale R. (1994). Uçan Tüytöp Badminton. İstanbul: Başak Ofset.
- Gao, R., Li, X., & Zhao, F. (2022). Physiological effects of proper footwork techniques in badminton players. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(5), 893–902.
- Huang, T., Lin, C., & Wu, Y. (2021). The relationship between footwork and balance in badminton. *Journal of Applied Movement Sciences*, 14(3), 278–285.
- Karakulak, İ (2020). Determination of running performance in young soccer players. *Progress in Nutrition 2020*; Vol. 22, Supplement 1: 58-65 DOI: 10.23751/pn.v22i1-S.9785
- Kim, S., Park, J., & Lee, H. (2019). Gender differences in badminton footwork techniques: Implications for training programs. *Sports Coaching Review*, 12(2), 123–135.
- Korkmaz, S., Aslan, C. S., Eyuboğlu, E., Çelebi, M., Kır, R., Karakulak, İ., ... & Geri, S. (2020). Impact of detraining process experienced during the COVID-19 pandemic on the selected physical and motor features of football players. *Prog. Nutr*, 22, e2020029.

- Lee, J., Kim, D., & Oh, S. (2021). A comparative analysis of footwork techniques between beginner and advanced badminton players. *International Journal Of Sports Coaching*, 19(7), 352–364.
- Müniroğlu, S., Yıldırım, Y., & Karakulak, İ. (2011). Profesyonel Futbolcuların “Futbolda Taktik” Konusunda Görüşlerinin İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2011, IX (3) 97-103
- Singh, R., Patel, K., & Kumar, S. (2021). Training methods for the development of footwork techniques in badminton. *Sports Training and Performance Journal*, 10(6), 415–429.
- Smith, A., Johnson, T., & Roberts, K. (2019). Footwork strategies in offensive and defensive scenarios in badminton. *Journal of Sports Analysis*, 22(5), 301–315.
- Tan, M., Wong, K., & Chia, J. (2017). Psychological effects of learning proper footwork techniques in badminton. *Journal of Sports Psychology*, 8(9), 87–97.

Performansın Anahtarı: Fonksiyonel ve Kalistenik Antrenman

Doç. Dr. İzzet Karakulak

Murat Akalan

İrem Tekin

Editör: Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozguruyayinlari.com
✉ info@ozguruyayinlari.com

Performansın Anahtarı: Fonksiyonel ve Kalistenik Antrenman

Doç. Dr. İzzet KARAKULAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, ORCID:0000-0003-0673-4796

Yüksek Lisans Öğrencisi Murat AKALAN

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ORCID: 0009-0002-7144-7005

Yüksek Lisans Öğrencisi İrem TEKİN

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ORCID: 0009-0009-5004-7177

Editör: Doç. Dr. Ender EYUBOĞLU

Bartın Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-0196-1853

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-3-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub602>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Karakulak, İ., Akalan, M., Tekin, İ., Eyuboğlu, E. (ed) (2024). *Performansın Anahtarı: Fonksiyonel ve Kalistenik Antrenman*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub602>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynakça

- Akyol, A, Arslan, A, Çolak, C. (2016) Journal of Turgut Ozal Medical Center “ Üst Ekstremitte ve Bel Ağrı Tanısı Konulan Sedanter Kadınlarda Kalistenik Egzersizlerin Ağrı Eşiği, Ağrı Şiddeti ve Kas Kuvveti Üzerine Etkileri”
- Akyol, B. (2014). Bel Ağrı Tanısı Konulan Sedanter Kadınlarda Kalistenik Egzersizlerin Kas Kuvveti, Esneklik, Ağrı Şiddeti ve Vücut Kitle İndeksi Üzerine Etkisi, İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 2(2), 29-39.
- Alexander, RR (2001). Eklemler brakiopod kabuklarının işlevsel morfolojisi ve biyomekanik. *Paleontoloji Derneği Makaleleri* , 7 , 145-170.
- Anbarci, S. (2018). 8 haftalık TRX ekipmanı ile yapılan statik ve dinamik egzersizlerin denge ve anaerobik performans üzerine etkileri (Master’s thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Anderson, K., & Behm, D. G. (2005). Trunk muscle activity increases with unstable squat movements. *Canadian Journal of Applied Physiology*, 30(1), 33-45.
- Annasai F, Sumaryanti, Nugroho S, Hartanto A, Arianto AC. A physical conditioning training model based on circuit training to improve speed, agility, arm strength and limb muscle strength of basketball athletes. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 2023;27(4):282-288. <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0403>
- Balcı, Ş.S., Pepe, H., Revan, S., Arıkan, Ş. (2011). Enerji Kısıtlama Diyeti Yapılmaksızın Uygulanan Aerobik Antrenman Programının Genç Kadın ve Erkeklerin Vücut Kompozisyonu Üzerine Etkileri. *Türk Fiz. Tıp Rehab. Dergisi*, 57, 150-155
- Bettendorf B. TRX Suspension Training Bodyweight Exercises: Scientific Foundations and Practical Applications. San Francisco, CA: Fitness Anywhere Inc.; 2010.
- Biçer, M., & Karaday, E. (2021). *Fonksiyonel Kuvvet ve Kondisyon Antrenmanları*. Efe Akademi Yayınları.

- Biçer, Y.S., Peker, İ. ve Savucu, Y. (2005). Kalp Damar Tıkanıklığı Olan Kadın Hastalarda Planlanmış Düzenli Yürüyüşün Vücut Kompozisyon Değerleri Üzerine Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 241-248.
- Boyle, M. (2016). *New Functional Training for Sports*. Human Kinetics.
- Bozlak, S. (2019). Sayokan sporcularına uygulanan kalistenik egzersizlerin, esneklik, kuvvet ve denge yetileri üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Brittenham, G., & Taylor, D. (2014). *Conditioning to the core*. Human Kinetics.
- Bruscia, G. (2015). *The functional training bible*. Meyer & Meyer Sport.
- Buscher, A., Cumming, C., & Ratajczyk, G. (2006). *Kuntoon vastuskuminauhalla*. Thera Band. Saksa: Druckerei Ruster & Partner GmbH.
- Byrne, J. M., Bishop, N. S., Caines, A. M., Crane, K. A., Feaver, A. M., & Pearcey, G. E. (2014). Effect of using a suspension training system on muscle activation during the performance of a front plank exercise. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 28(11), 3049-3055.
- Calisthenics History. (2024, 9 Temmuz). Erişim adresi: <https://www.calisthenicsgear.com/calisthenics-history>
- Campa, E, Semprini, G., Júdice, PB, Messina, G. ve Toselli, S. (2019). Futbolcularda antropometri, fiziksel ve hareket özellikleri ve tekrarlı sprint yeteneği. *Uluslararası Spor Hekimliği Dergisi* , 40 (02), 100-109.
- Cindaş, A, Yaşlılarda egzersiz uygulamasının genel ilkeleri. *Turkish Journal of Geriatrics*. *Geriatrici* 4 (2): 77-84, 2001.
- Cirino, E. (2017) 8 Calisthenics Exercises For Beginners <https://www.healthline.com/health/fitness-exercise/calisthenics> Committee On Sports Medicine And Fitness. (2000). *Intensive Training And Sports Specialization in Young Athletes*. *Pediatrics*, 106(1), 154-157
- Cissik, J., & Barnes, M. (2004). *Agility (Chapter 5)*. *Sport Speed And Agility*. Coaches Choice. Monterey CA.
- Clark, M. A., Lucett, S. C., & Corn, R. J. (2008). *NASM Essentials of Personal Fitness Training*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Cook, G. (2011). *Movement: Functional Movement Systems: Screening, Assessment, Corrective Strategies*. On Target Publications.
- Corbin, CB ve Noble, L. (1980). Esneklik: Fiziksel uygunluğun önemli bir bileşeni. *Beden Eğitimi ve Rekreasyon Dergisi* , 51 (6), 23-60.
- Çelebi, M, (2020). Güreş ve Kuvvet. F. Yamaner, C.S. Aslan, (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Antrenman* (63-78. p.). New York; Mauritius: LAP LAMBERT. ISBN: 978-620-2-66947-4

- Çelebi, M. (2019). Dynamic Stretching vs Static Stretching. F. Yamaner, E. Eyuboglu (Ed.), From talent selection to Field Management in Sport Sciences in. LAP LAMBERT Academic Publishing. (13-29. p.). ISBN 978-620-0-487-45-2
- Çil, Y. (2021). Sedanter kadınlarda reformer pilates ve Kalistenik egzersizlerinin fiziksel uygunluk parametrelerine etkisi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2021
- Dawes, J. (2017). Complete guide to TRX suspension training. Human Kinetics.
- Demir, P., & Çelebi, M. (2019). Spor bilimleri fakültesinde eğitim gören mücadele sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 188-199.
- Di Salvo, V., Baron, R., Tschan, H., Calderon Montero, F. J., Bachl, N., & Pigozzi, F. (2007). Performance characteristics according to playing position in elite soccer. *International Journal of Sports Medicine*, 28(03), 222-227.
- Dönmez, G., & Aydos, L. (2000). KALİSTENİK ÇALIŞMALARIN ORTA YAŞLI SEDANTER BAYANLARIN FİZYOLOJİK VE FİZİKSEL PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 17-25.
- Eraslan, A., Alvrudu, S., & Bıyıklı, T. (2020). Fitness ve wellness eğitmenliği: kavramsal bir yaklaşım. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 127-139.
- Ertekin, C.(1993). Ağrının Nöroanatomi ve Nörofizyolojisi. Yegül, İ. (Ed). Ağrı ve Tedavisi (1-17). İzmir, Yapım Matbaacılık.
- Eyuboğlu, E., Aslan, C. S., Karakulak, I., & Sahin, F. N. (2019). Is there any effect of non-suitable pull technique in back & leg dynamometers on the leg strength test results. *Acta Medica Mediterranea*, 35(3), 1373-1378. [CrossRef]
- Faggian, S., Borasio, N., Vecchiato, M., Gatterer, H., Burtscher, M., Battista, F., ... & Neunhaeuserer, D. (2024). Sport climbing performance determinants and functional testing methods: A systematic review: Running title: Sport climbing functional testing methods. *Journal of Sport and Health Science*, 100974.
- Fleischman, D. R. (1988). A data oriented approach to integrating manufacturing functions in flexible Manufacturing Systems (Doctoral dissertation, Monterey, California. Naval Postgraduate School).
- Frost, D. M., Cronin, J. B., & Newton, R. U. (2010). A comparison of the kinematics, kinetics and muscle activation of the back squat and overhead squat. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 24(7), 1796-1802.

- Gaedtke, A., & Morat, T. (2015). TRX suspension training: A new functional training approach for older adults–development, training control and feasibility. *International journal of exercise science*, 8(3), 224.
- Gelecek, N. (2017). *Terapatik Egzersiz Güncel Yaklaşımlar*. İstanbul: Otu Kitapevi.
- Giné-Garriga, M., Guerra, M., Pagès, E., Manini, T. M., Jiménez, R., & Unnithan, V. B. (2010). The effect of functional circuit training on physical frailty in frail older adults: a randomized controlled trial. *Journal of aging and physical activity*, 18(4), 401-424.
- Gulati, M., Pandey, D. K., Arnsdorf, M. F., Lauderdale, D. S., Thisted, R. A., Wicklund, R. H., & Al-Hani, A. J. (2015). Exercise capacity and the risk of death in women: the St James Women Take Heart Project. *Circulation*, 108(13), 1554-1559.
- Gullstrand, L., Larsson, L., Tinglöp, S., Wallin, L., & Werner, S. (2009). Benefits of whole-body vibration training in trained and untrained individuals. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 19(6), 824-833.
- Günay, M., Tamer, K., & Cicioğlu, H. A. L. İ. L. (2013). *Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü*.
- H., Altun, M., Özer, M., & Akseki, D. (2015). Sporda propriosepsiyon ve sıcak-soğuk uygulamalarla ilişkisi. *Cbü beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*, 10(1), 10-35.
- Hackney, K. J., & Schlicht, E. J. (2013). Effects of strength training on the incidence of injuries in professional soccer players. *Strength & Conditioning Journal*, 35(6), 12-17.
- Hawley, J. A., Lundby, C., Cotter, J. D., & Burke, L. M. (2018). Maximizing cellular adaptation to endurance exercise in skeletal muscle. *Cell metabolism*, 27(5), 962-976.
- Hoffman, J. R. (2002). *Physiological aspects of sport training and performance*. Human Kinetics.
- Karatay, G. M., Genç erişkinlerde kalistenik egzersiz eğitimi ve xbox kinect ile yapılan egzersiz eğitiminin denge ve propriosepsiyon üzerine etkilerinin karşılaştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu, 2019.
- Karadenizli Zİ. (2020). *Hentbolde Esneklik ve Direnç Lastikleri*. Efe Akademi Yayınevi - Spor & Bilim – 2020 ISBN: 978-625-7729-68-0
- Kaya, D. O., Duzgun, I., Baltacı, G., Karacan, S., & Colakoglu, F. (2012). Effects of calisthenics and pilates exercises on coordination and proprioception in adult women: A randomized controlled trial. *Journal of Sport Rehabilitation*, 21(3), 235-243. <https://doi.org/10.1123/jsr.21.3.235>
- Keser, I., Meric, A., Kirdi, N., Kurne, A., & Karabudak, R. (2011). Comparing routine neurorehabilitation programme with callisthenic exercises in multiple sclerosis. *NeuroRehabilitation*, 29(1), 91-98.

- Kılınc, M. Y. (2021). Genç Basketbolculara Uygulanan Teknik Geliştirici ve Kalistenik Kuvvet Antrenmanlarının Performans Üzerine Etkisi.
- Kırdı, N., Demirtaş, R. N., Çetişli Korkmaz, N., Keser, İ., Abit Kocaman, A., & Elmas, Ö., (2019). Geriatrik Rehabilitasyon. *Temel Fizyoterapi Rehabilitasyon. Hipokrat Kitabevi, Ankara, 2019, s.241-252.* (pp.241-252), Ankara: HIPOKRAT
- Knopf, K. (2019). Foam Roller Workbook: A Step-by-Step Guide to Stretching, Strengthening and Rehabilitative Techniques. Simon and Schuster.
- Korkmaz, S.; Aslan, C.S.; Eyuboğlu, E.; Çelebi, M.; Kır, R.; Karakulak, İ.; Akyüz, Ö.; Özer, U.; Geri, S. (2020) Impact of detraining process experienced during the COVID-19 pandemic on the selected physical and motor features of football players. *Prog. Nutr.*, 22.
- Kotarsky, C. J., Christensen, B. K., Miller, J. S., ve Hackney, K. J. (2018). Effect of progressive calisthenic push-up training on muscle strength and thickness. *J Strength Cond. Res.*, 32(3), 651–659.
- Kurt, S., Hazar, S., İbiş, S., Albay, B., Kurt, Y. (2010). Orta Yaş Sedanter Kadınlarda Sekiz Haftalık Step-aerobik Egzersizinin Bazı Fiziksel Uygunluk Parametrelerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi.* 7 (1), 665-674.
- Lee, AC, Sankaravel, M., Hossein Abadi, F, & Zainudin, FF (2022). Development of a balance training programme to improve balance control among Malaysian sports school athletes. *Physical Culture and Sport Pedagogy*, 26 (3), 174-181. <https://doi.org/10.15561/26649837.2022.0305>
- Lestari, A. B., Alim, A., Tomoliyus, Sukamti, E. R., Fauzi, & Hartanto, A. (2023). Static vs dynamic stretching: which is better for flexibility in terms of gender of badminton athletes?. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(5), 368–377. <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0503>
- Ljubojević, A., Gerdijan, N., Pavlović, R., & Šebić, L. (2023). Effect of Tabata training program on body fat reduction in healthy inactive women. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(3), 198–207. <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0303>
- Nazlı, M. Covid-19 pandemi sürecinde bireylere uygulanan 12 haftalık ‘evde egzersiz programı’nın vücut kompozisyonu ve yaşam kalitesine etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2021.
- Pacheco, M. M., Teixeira, L. A. C., Franchini, E., & Takito, M. Y. (2013). Functional vs. strength training in adults: specific needs define the best intervention. *International journal of sports physical therapy*, 8(1), 34.
- Page, P., & Lardner, R. (2010). Assessment and Treatment of Muscle Imbalance: The Janda Approach. Human Kinetics.

- Park, YK, Kim, JH, Choi, SJ, Kim, ST, Joo, EY, Şan, AU, ... & Kesikburun, S. (2019). Multipl sklerozlu hastalarda tekrarlayan transkranial manyetik stimülasyonun spastisiteye etkisi. *Klinik Nöroloji Dergisi*, 15 (4), 461-467.
- Pınar, L., Kara, B. ve Kozan, Ö. (2014). Effects of Long-Term Calisthenics on Physical Fitness and Quality of Life in Older Women, *Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 25(2), 47-55.
- Poti, K., & Upadhye, J. A. (2019). Effect of calisthenics workouts for weight loss and flexibility
- Prasetyo, H., Siswantoyo, Prasetyo, Y., & Hartanto, A. (2023). Circuit training bosu ball: Effect on balance and accuracy of archery athletes. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(3), 229–234. <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0307>
- Ross, A., & Thomas, S. (2010). The health benefits of yoga and exercise: a review of comparison studies. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 16(1), 3-12.
- Santana J.C., (2016), *Functional Training*, United States, Human Kinetics, 3-9
- Segal, N. A., Hein, J., & Basford, J. R. (2004). The effects of pilates training on flexibility and body composition: an observational study. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 85(12), 1977-1981.
- Siff, M. C. (2002). Functional training revisited. *Strength & Conditioning Journal*, 24(5), 42-46.
- Skelton, D. A., Young, A., Greig, C. A., & Malbut, K. E. (1995). Effects of resistance training on strength, power, and selected functional abilities of women aged 75 and older. *Journal of the American Geriatrics Society*, 43(10), 1081-1087
- Srivastava DR. Effect of Pilates, Calisthenics and Combined Exercises on Selected Physical Motor Fitness, Department of Physical Education and Sports, Pondicherry University, New Delhi; 2016
- Staud, R., Vierck, C. J., Cannon, R. L., Mauderli, A. P., & Price, D. D. (2001). Abnormal sensitization and temporal summation of second pain (wind-up) in patients with fibromyalgia syndrome. *Pain*, 91(1-2), 165-175
- Stewart, B. (2013). *Medicine Ball Workouts: Strengthen Major and Supporting Muscle Groups for Increased Power, Coordination, and Core Stability*. Ulysses Press.
- Stull, K. (2018). *Complete guide to foam rolling*. Human Kinetics.
- Suryadi, D., Okilanda, A., Yanti, N., Suganda, M. A., Mashud, Santika, I. G. P. N. A., Vanagosi, K. D., & Hardinata, R. (2023). Combination of varied agility training with small sided games:
- Taher, A. V., Pavlović, R., Ahanjan, S., Skrypchenko, I., & Joksimović, M. (2021) Effects of vertical and horizontal plyometric exercises on explosive

- capacity and kinetic variables in professional long jump athletes. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 25(2), 108-113.
- Tomljanović, M., Spasić, M., Gabrilo, G., Uljević, O., and Foretić, N. (2011). Effects of five weeks of functional vs. traditional resistance training on anthropometric and motor performance variables. *Kinesiology* 43, 145–154.
- Tracy, B. L., Ivey, F. M., Hurlbut, D., Martel, G. F., Lemmer, J. T., Siegel, E. L., ... & Hurley, B. F. (1999). Muscle quality. II. Effects of strength training in 65-to 75-yr-old men and women. *Journal of applied physiology*, 86(1), 195-201.
- Vergili Ö. Sağlıklı Sedanter Bayanlarda Kalistenik – Pilates Egzersizlerinin Sağlıkla İlişkili Fiziksel Uygunluk ve Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul: T.C. İstanbul Üniversitesi; 2012.
- Yaggie, J. A., & Campbell, B. M. (2006). Effects of balance training on selected skills. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 20(2), 422-428.
- Ying, W., Guoyi, C., & Shuaihong, H. (2013). The Influences of Calisthenics Training on College Students' Coordination and Balance Ability. In *Sports Forum* (No. 12, p. 19).
- Yolcu, S.Ö. (2010). Direnç makinelerine karşın lastik bant antrenmanlarının puberte öncesi çocuklarda kassal kuvvete etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Ege üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- You, Y. (2018). Calisthenics: A Systematic Review. *Journal of Physical Therapy Science*, 30(6), 813-817.

Enflasyon ve Kamu Maliyesi (Teori-Politika-Uygulama)

Editörler:

Prof. Dr. Yaşar AYYILDIZ

Prof. Dr. Yunus DEMİRLİ

Dr. Öğr. Üyesi Serdar ŞAHİN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyinlari.com

✉ info@ozguruyinlari.com

Enflasyon ve Kamu Maliyesi (Teori-Politika-Uygulama)

Editörler: Yaşar AYYILDIZ • Yunus DEMİRLİ • Serdar ŞAHİN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-986-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub562>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ayyıldız, Y. (ed), Demirli, Y. (ed), Şahin, S. (ed) (2024). *Enflasyon ve Kamu Maliyesi (Teori-Politika-Uygulama)*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub562>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyinlari.com/>

Kaynaklar

- Alkan, F. (2004). *Enflasyon ve İstikrar Programları*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilgili, Y. (2017). *Makro İktisat*, İstanbul: 4T Yayınları.
- Eğilmez, M. (2013). *Ortodoks ve Heterodoks Ekonomi Politikaları*, <http://www.mahfiegilmez.com>, (Erişim Tarihi: 02.05.2018).
- Gökçe, H. (2024). *15 soruda enflasyon muhasebesi*, <https://www.ekonomim.com/ekonomi/15-soruda-enflasyon-muhasebesi-haberi-724298>, Erişim Tarihi: 25.11.2024.
- Gökçen, G. (2024). *Son gelişmeler kapsamında enflasyon düzeltmesi*, <https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/son-gelismeler-kapsaminda-enflasyon-duzeltmesi/766061>, Erişim Tarihi: 25.11.2024.
- Karlık, R. (2006). Türkiye Ekonomisinde 1980 Öncesi ve Sonrası Yaşanan Krizlere Yönelik İstikrar Politikaları”, *Ekonomik Kriz Öncesi Erken Uyarı Sistemleri: Makale Derlemesi*, (Ed: H. Seyidoğlu ve R. Yıldız), s. 57-59, İstanbul: Arıkan Yayınları.
- Orhan, O. ve , Erdoğan, S. (2013). *Para Politikası*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Parasız, İ. (2002). *Enflasyon Kriz ve Ayarlamalar*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Parasız, İ. (2010). *İktisadın ABC'si*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Scheller, H. K. (2004). *The European Central Bank: History, Role and Functions*, Frankfurt: European Central Bank.
- Serdengeçti, S. (2005). *Dolarizasyon/Ters Dolarizasyon*, <http://tcmb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2018).
- Snowdon, B., & Vane, H. R. (2005). *Modern Macroeconomics: Its Origins, Development and Current State*, Northampton: Edward Elgar Publishing.
- Sönmez, S. (2009). Türkiye Ekonomisinde Neoliberal Dönüşüm Politikaları ve Etkileri, (Ed: N. Mütevellioğlu ve S. Sönmez) *Küreselleşme, Kriz ve Türkiye'de Neoliberal Dönüşüm*, ss. 25-75, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, H. (2006). *Makro İktisat*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- TCMB (2018). *Fiyat İstikrarı Sizin İçin Neden Önemli?*, herkesicin.tcmb.gov.tr, (Erişim Tarihi: 12.04.2018).
- Totonchi, J. (2011). Macroeconomic Theories of Inflation, *International Conference on Economics and Finance Research*, Singapore, <http://www.ipedr.com/vol4/91-FI0116.pdf>, (Erişim Tarihi: 24.04.2018).
- TÜİK (2008). *Fiyat Endeksleri ve Enflasyon Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi-3*, Yayın No:3095, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası; Ankara.
- Türkiye Muhasebe Standardı 29. Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama, <https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Dyna->

micContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%-C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_29_2018.pdf, Erişim Tarihi: 25.11.2024.

Vergi Usul Kanunu (1961). Kanunu Numarası: 213.

Yıldırım, C. ve Caklı, S. (2018). Türkiye’de Enflasyon Sorunsalı, (Ed: İ. Ersin), *Temel Kavram ve Analizlerle Türkiye Ekonomisi*, s. 183-217, Bursa: Ekin Yayıncılık.

Yıldırım, C. (2016). Tüketici Fiyat Endeksi ile Faiz Oranı İlişkisinin Ekonometrik Bir İncelemesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 431-445.

Yıldırım, C. (2022). 2021 Yılında Enflasyonun Seyri, (Ed: T. Eğri), *İktisat İzleme Raporu: 2021*, ss. 202-106, İstanbul: İlke Yayınları.

Yıldırım, C. (2023). 2021 Enflasyon, (Ed: C. Yıldırım), *Türkiye Ekonomisinin Görünümü*, ss. 92-97, İstanbul: İlke Yayınları.

Kaynaklar

- Atkinson, A. B. ve A. Brandolini, (2001). Promise and pitfalls in the use of “secondary” data sets: income inequality in OECD countries as a case study. *Journal of Economic Literature* 39:3, s. 771-799.
- Barro, R. J., (1995). Inflation and Economic Growth, National Bureau of Economic Research Working Paper No 5326, <https://www.nber.org/papers/w5326>, (Erişim Tarihi: 10.11.2024).
- Clark, P. K. (1982). Inflation and the Productivity Decline, *The American Economic Review*, 72 (2), s. 149-154.
- Gürdal, T., Altundemir, M. A. ve Şanver, C. (2016). Maliye Politikası, Beşiz Yayınları, Sakarya.
- HMB (Hazine ve Maliye Bakanlığı), (2024). <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri> (Erişim Tarihi: 15.11.2024).
- IMF (International Monetary Found), (2024). World Economic Outlook 2024 Policy Pivot, Rising Threats, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/10/22/world-economic-outlook-october-2024>, (Erişim Tarihi: 14.11.2024).
- IMF (International Monetary Found), (2024). <https://www.imf.org/en/Data> (Erişim Tarihi: 18.11.2024).
- Karaca, C. (2023). Maliye Politikası, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Korkmaz Özkan, G. (2023). Türkiye’de Enflasyonla Mücadelede Maliye Politikası Önerileri, *Vergi Raporu*, Sayı 282, s. 86-101.
- OVP (Orta Vadeli Program), (2024). Orta Vadeli Program (2025-2027), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/09/Orta-Vadeli-Program_2025-2027.pdf, (Erişim Tarihi: 23.11.2024).
- Resmi Gazete, (2024). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/05/20240517-5.pdf>, (Erişim Tarihi: 19.11.2024).
- Resmi Gazete, (2024). <https://www.resmigazete.gov.tr/fihrist?tarih=2024-09-15&mukerrer=1>, (Erişim Tarihi: 19.11.2024).
- Romer, C. D. ve D. H. Romer, (1998). Monetary Policy and the Well-Being of the Poor, National Bureau of Economic Research Working Paper No 6793, <https://www.nber.org/papers/w6793>, (Erişim Tarihi: 11.11.2024).
- TCCSBB (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı), (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Enflasyonla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/EnflasyonlaMucadeleOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.11.2024).
- TCMB (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası), (2018). Enflasyon Raporu 2018-III, <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/ma>

in+menu/yayinlar/raporlar/enflasyon+raporu/2018/enflasyon+raporu+2018-iii, (Erişim Tarihi: 21.11.2024).

TCMB, (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası), (2024). <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Fiyat+Istikrari+ve+Enflasyon/Neden>, (Erişim Tarihi: 14.11.2024).

TCSBB (Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı), (2022). Yıllık Ekonomik Rapor 2022 <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/10/Yillik-Ekonomik-Rapor-2022.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.11.2024).

TCSBB (Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı), (2023 A). Yıllık Ekonomik Rapor 2023 <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/10/2023-Yillik-Ekonomik-Rapor.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.11.2024).

TCSBB (Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı), (2023 B). Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentiler Raporu, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/07/2023-Merkezi-Yonetim-Butce-Gerceklesmeleri-ve-Beklentiler-Raporu_31072023.pdf, (Erişim Tarihi: 24.11.2024).

TCSBB (Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı), (2024). Yıllık Ekonomik Rapor 2024 <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/10/Yillik-Ekonomik-Rapor-2024.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.11.2024).

Trading Economics (2024). <https://tradingeconomics.com/united-states/government-budget>, (Erişim Tarihi: 18.11.2024).

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2024). <https://www.tuik.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 24.11.2024).

Ulusoy, A. ve H. Yılmaz, (2024). Maliye Politikası, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

WDI (World Development Indicators), (2024). <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, (Erişim Tarihi: 16.11.2024).

Kaynakça

- Ağcakaya, S. (2003). Ülkemizde Konsolide Bütçe Harcamalarının Gelişimi 1980-2000. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (10), 215-226.
- Akbulut, H., Güran, M. C. (2015). Gelişmekte Olan Ülkelerde Kamu Transfer Harcamaları ve Büyüme İlişkisi: Dinamik Panel Veri Yöntemi İle Uzun Dönem Analizi. Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 33(1), 1-18.
- Akçacı, T., Kocağ, A. K. (2013). Kamu Harcamalarının Enflasyonist Etkisinin Ekonometrik Analizi. The Journal Of Academic Social Science Studies, 6(8), 1-18.
- Akdoğan, A. (2003). Kamu Maliyesi, 9. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Aksu Ö. A. (1993). Gelir ve Servet Dağılımı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, No.3698.
- Akyüz, M., Ertel N. (1990). Ekonomi Sözlüğü, (3. Baskı), İstanbul: Dünya Yayınları.
- Araman, S. (2024). Neoliberalizm Ve Finansallaşma Bağlamında Derinleşen Konut Krizini Anlamak: 2008 Krizi Ve Küresel Barınma Sorunu. Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 7(4), 291-315.
- Armağan R., Demir H. İ. (2008). Cumhuriyet Sonrası Türk Vergi Sistemindeki Değişim Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Türkiye Cumhuriyeti Sempozyumu Bildirileri. 22-24.
- Aytaç, D., Güran, M. C. (2010). Kamu Harcamalarının Bileşimi Ekonomik Büyüme Etkiler Mi? Türkiye Ekonomisi İçin Bir Analiz. Sosyoekonomi, 13(13).
- Badouin, R. (1975). Tarım ve Enflasyonist Konjonktürler.
- Batrel, Ö. F. (2008). Global Ekonomik Kriz ve Türk Kamu Maliyesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 7(13), 1-9.
- Bedir, S. (2010). Transfer Harcamaları ve Enflasyon İlişkisi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15(1-2).
- Begg, D., Fisher S., Dornbusch, R. (1997). Economics, Fifth Edition, The McGraw-Hill Companies.
- Bölükbaş, M., ve Alp, M. (2018). Türkiye’de Enflasyon ve Kamu Harcamaları Arasındaki İlişki: 1960-2017 Dönemi İçin Bir Analiz. IV. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade And Logistics Congress, September, 7-8, Didim-Aydın, 1121-1132. IMF Staff Papers, 45(4), 619-646.
- Brochier, H., Tabatoni, P. (1971). Mali İktisat, Çev: Adnan Erdaş, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayın No:303, İstanbul.

- Bulutoğlu, K. (1997). Kamu Ekonomisine Giriş, 2. Baskı, Temat Yayınları, İstanbul.
- Büyükbaşaran, T., Cebi, C., ve Yılmaz, E. (2020). Interaction Of Monetary And Fiscal Policies İn Turkey. Central Bank Review, 20(4), 193-203.
- Ceylan, S. (2006). Türkiye Ekonomisi İçin Alternatif Çekirdek Enflasyon Ölçütleri. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(2), 19-34.
- Çağan, S. (2023). Sosyal Transfer Harcamalarının Hane halkı Tüketim Harcama Yapısı Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. Ekonomi Politika Ve Finans Araştırmaları Dergisi, 8(3), 539-552.
- Çetinkaya, Ö., ve Aslantaş, M. F. (2019). Merkezi Yönetim Cari Transfer Harcamalarının Mali Büyüklüğünün Değerlendirilmesi. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 2(1), 41-50.
- Dirican, H., ve Zıvalı, B. S. (2022). Türkiye’de Kamu Harcamalarının Covid-19 Salgını Sürecinde Seyri: Sıçrama Hipotezinin Geçerliliğinin Değerlendirilmesi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 12(3), 2201-2226.
- Edizdoğan, N. (2007). Kamu Maliyesi, 9.Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Eğilmez, M. (2010). Makro Ekonomi, (2. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eğilmez, M. (2022). Ekonominin Temelleri, (6. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eğilmez, M. (2023). Ekonomi 101. <https://www.mahfiegilmez.com/2023/01/ekonomi-101-enflasyon.html>. Erişim Tarihi: 5.10.2024.
- Ergun, T. (2002). İthal Edilmiş Enflasyon ve Türkiye Örneği. İzmir: Kavram Yayınları.
- Ersin, İ., Kırca, M. (2024). Türkiye’de Cari Transfer Harcamalarının Enflasyon Üzerindeki Etkisi: Kesirli Frekanslı Fourier Ardl Sınır Testi İle Analizi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19(3), 887-905.
- Eser, H. B., Memişoğlu, D., ve Özdamar, G. (2011). Sosyal Siyasetin Üretilmesi Sürecinde Refah Devletinden Neo-Liberal Devlete Geçiş: Devletin Kamu Hizmeti Sunma İşlevinin Değişimi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 201-217.
- Friedman, I. S. (1973). Inflation: A World-Wide Disaster. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Gökalp, M., Avcı, M. (2002). Türkiye Ekonomisi’nde Mali Disiplinsizlik Olgusu. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (7), 7-21.
- Göker, Z. (2014). Küresel Kriz Sonrası Maliye Politikalarında Değişim ve Mali Tuzak Riski. Çalışma ve Toplum, 1(40), 103-116.

- Güneş, H. (2020). Kamu Harcamalarının Ekonomik Büyüme Ve Enflasyona Etkisi: 28 Oecd Ülkesi İçin Bir Panel Veri Analizi. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-15.
- Gürdal, T., Altundemir, M. A. ve Şanver, C. (2016), *Maliye Politikası*, Beşiz Yayınları, Sakarya.
- Hançer, N. S. (2003). Ekonomik Kodlama Açısından Analitik Bütçe Sınıflandırması, *Bütçe Dünyası Dergisi*, Cilt:2, Sayı:16, Devlet Bütçe Uzmanları Derneği Yay., Sonbahar.
- TCMB.<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/temel+faaliyetler/para+politikasi/fiyat+istikrari+ve+enflasyon/#:~:Text=Enflasyon%2c%20bir%20ekonomideki%20mal%20ve,Yani%20fiyat%20istikrar%C4%B1n%C4%B1%20sa%C4%9flama+ya%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9fma>. Erişim tarihi: 16.09.2024.
- Karaca, C. (2023). *Maliye Politikası*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Karacan, R. (2014). Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye’de Ekonomik Krizler, Sermaye Hareketleri ve ABD Doları Arasındaki İlişki, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(33), 763-773.
- Karaçoban, A., Rad, S. T. (2023). Türkiye’de Sosyal Transfer Harcamaları ve Yoksulluk. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi* (39), 14-29.
- Karaçor, Z. (1999). “Enflasyonist Bekleyiş ve Enflasyonla Mücadelede Toplumsal Uzlaşma”, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Politikası Bilim Dalı.
- Karaçor, Z., Atabey, A. (2014). Türkiye Ekonomisinde Uygulanan İstikrar Politikalarının Tarihsel Süreç İçerisinde Analizi ve Bu Süreç İçerisinde Karar Birimlerinin Rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 4(1), 117-148.
- Karataş, M. (2000). 1990 Sonrası Türkiye’de Uygulanan Para Programları. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 131-153.
- Kekeç, H. M., Arslan, M. (2023). Kamu Harcamalarının Makro Değişkenlere Etkisinin Araştırılması Üzerine Ampirik Bir Uygulama: Türkiye Örneği. *Ekev Akademi Dergisi*, (93), 227-240.
- Koçyiğit, A. ve Doğan, Ç. (2006). *Fiyat İstikrarı Sorunsalı Merkez Bankası Eksenli Çözüm Stratejileri* (2. Baskı), Ankara: Nobel Yayınları.
- Küçüköğlü, M., Taş, H. Y., ve Ercan, H. (2018). Türkiye’de Sosyal Devlet Anlayışı İçerisinde Transfer Harcamalarının Yeri ve Önemi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(19), 446-467.
- Metintaş, M. Y., Kayıran, M. (2016). 1929 Dünya Ekonomik Krizinin Türk Tarımına Etkileri Ve 1931 Birinci Türkiye Ziraat Kongresi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (23), 33-82.

- Nadaroğlu, H. (1998). Kamu Maliyesi Teorisi, Gözden Geçirilmiş ve Düzeltilmiş 10. Baskı, Beta Yayın Dağıtım A.Ş. İstanbul.
- Ogbonna, B.C. (2014). Inflation Dynamics And Government Size İn Nigeria. *International Journal Of Economics, Commerce And Management*, 2(12): 1-22.
- Oktay, E. (1994). 5 Nisan Kararlarının Değerlendirilmesi: Merkez Bankası, Para-Banka ve Döviz Sorunu, *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 4(12), 35-40.
- Öksüz, M., Aydın, M. (2023). Türkiye’de Sosyal Harcamaların Makroekonomik Etkileri: 1990 Sonrası Kriz Dönemleri Özelinde Bir Analiz. *International Journal Of Social Inquiry*, 16(1), 275-296.
- Öner, E. (1993). Türkiye’de Bütçe Harcamalarının Genel Bir Değerlendirmesi, Türkiye’de Bütçe Harcamaları, 9. Türkiye Maliye Sempozyumu 6-8 Mayıs 1993, (Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, Adana.
- Özen, A. (2003). Türkiye’de Transfer Harcamalarının Gelişimi ve Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi*, 5(1), 205 - 228.
- Özen, A., Köse, C. B. (2022). Türkiye’de Kamu Harcaması Bileşenlerinin Ekonomik Büyüme Etkisi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 32-52.
- Parasız, İ. (2014). İktisada Giriş, (11. Baskı). Ankara: Ezgi Kitabevi.
- Parasız, İ. (2001). Enflasyon, Kriz ve Ayarlamalar: Dünyada ve Ülkemizde Kalkınma Makro Ekonomi Sorunları, Ezgi Kitabevi Yayınları: Bursa.
- Parasız, İ. (2003). Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
- Peker, H. S. (2011). Türkiye’de Enflasyon ve Enflasyon Hedeflemesi Uygulamasının Değerlendirilmesi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(22), 487-506.
- Saraç, T. B., Özer, H. ve Karaçor, Z. (2011). Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama (1988-2007). *Niğde Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 29-44.
- Saunders, P. Jr., Markland, J., Wurzbarger, B. W. (1979). Transfer Payments And Inflation Proceedings Of The Academy Of Political Science, Vol. 33, No. 3, *Inflation And National Survival*, 68-81.
- Slovan, J. (2004). İktisat Makro, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Sungur, Z. (2016). Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) Tarım Politikaları ve Etkileri-Agricultural Policies And Its Effects In Democrat Party Era (1950-1960). *Mehmet Akif Ersoy University Journal Of Social Sciences Institute*, 8(14), 1-24.

- Susam, N. (2010). Kamu Maliyesi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayını.
- Şahin, A. (2008). Türkiye’de Tüfe ve Tefe Üzerine Sektörel Enflasyon Direnci Analizi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.
- Şahin, H. (1995). Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitabevi: Bursa.
- Taşkesti, R. (2006). Türkiye’de Kamu Transfer Harcamalarının Ekonomi İçindeki Yeri Ve Önemi: 1995-2005, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turan, Z. (2011). “Dünyadaki ve Türkiye’deki Krizlerin Ortaya Çıkış Nedenleri Ve Ekonomik Kalkınmaya Etkisi”, Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 4(1), 56-80.
- Türk, İ. (1999). Maliye Politikası Amaç, Araçlar ve Çağdaş Bütçe Teorileri, Ankara: Turhan Kitapevi.
- Ulusoy, A., Yiğit, N. (2016). Türkiye’de Kamu Harcamaları Enflasyon İlişkisinin Ampirik Analizi: 1990-2015 Dönemi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(12), 375-390.
- Yılmaz, Ö., Kaya, V. (2005). Kamu Harcama Çeşitleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 5(9), 257-271.

Kaynaklar

- Aaron, H. (1976), Inflation and the income tax, *The American Economic Review*, 66(2), ss. 193-199.
- Afşar, B., ve Erkoç, Y. (2018), 2008 küresel krizinin Türkiye ekonomisine etkileri: Konya Organize Sanayi Bölgesi örneği, *Sosyoekonomi*, 26(38), ss. 125-140.
- Agbeyegbe, T., Stotsky J. G . ve Wolde Mariam A. (2006), Trade Liberalization, Exchange Rate Changes, and Tax Revenue in Sub-Saharan Africa, *IMF Working Paper*, No. 04-178, ss. 1-32.
- Akduğan, U. (2020), Enflasyon ve Dolaylı Vergiler Arasındaki Bağlantı: Türkiye Örneği, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), ss. 2248-2262.
- Akgül, A. (2022), Türkiye’de Enflasyon ile Vergi Gelirleri İlişkisinin Simetrik ve Asimetrik Nedensellik Analizi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 17(2), ss. 455-478.
- Akın, F. (2016), 2001 Krizi Sonrası Türkiye Ekonomisinin Makro Ekonomik Performansı Üzerine Bir Değerlendirme, *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (43).
- Akıncı, A., ve Özçelik, Ö. (2018), Türkiye’de dolaylı vergilerin enflasyon üzerindeki etkisi, *Maliye ve Finans Yazıları*, (110), ss. 9-20.
- Akkoç, S. (2023), 2018 Kur Şoku ve Türkiye Ekonomisine Yansımaları, *International Review of Economics and Management*, 11(2), ss. 75-96.
- Alabede, J. O. (2018), Economic freedom and tax revenue performance in sub-Saharan Africa, *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 16(4), ss. 610-638.
- Altuğ, O. (1994), İşçi ve İşverenlerin Ortak Dedi: Enflasyon Vergisi, *İSOD*, Sayı: 338.
- Altunöz, U. (2018), Enflasyon ve Bütçe Açıkları Arasındaki İlişki Bağlamında Olivera Tanzi ve Patinkin Etkisinin Türkiye’de Geçerliliği, *Vergi Dünyası Dergisi*, 438, ss. 21-33.
- Andrejovska, A. ve Pulikova, V. (2018), Tax Revenues in The Context of Economic Determinants, *Montenegrin Journal of Economics*, 14(1), ss. 133-141.
- Aslan, H. (1996), *Enflasyonist Finansman Politikası*, Bursa: Ak-Bil Yayıncılık.
- Ay, A. ve Karaçor, Z. (2001), 2001 Sonrası Dönemde Türkiye Ekonomisinde Krizden Büyümeye Geçiş Üzerine Bir Tartışma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), ss. 67-86.
- Ayenew, W. (2016), Determinants of Tax Revenue in Ethiopia (Johansen Co-Integration Approach), *International Journal of Business, Economics and Management*, 3(6), ss. 69-84.
- Bahtiyar, E. ve Odabaş, H. (2020), Vergi gelirlerini etkileyen bir faktör olarak ekonomik özgürlükler: OECD ülkeleri üzerinde bir analiz, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), ss. 137-161.

- Beşer, M. K. (2007), Bootstrap VAR Modeller ve Türkiye’de Tanzi Etkisi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(6), ss. 89-108.
- Burtan Doğan, B. ve Akbakay, Z. (2016), Türkiye’de enflasyon hedeflemesinin makroekonomik performans üzerindeki etkileri, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), ss. 239-252.
- Celkan, Ö. S. (2023), Döviz kuru ve enflasyon ilişkisi: Türkiye örneği, *Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 5(1), ss. 19-37.
- Çakmaklı, C., Demiralp, S., Yeşiltaş, S. ve Yıldırım, M. A. (2018), Tütün Ürünlerine Uygulanan Dolaylı Vergilerin Enflasyona Etkileri, *Koç Üniversitesi-TÜSİAD Economic Research Forum Working Paper Series*, No: 1811.
- Çalçalı, Ö. ve Altınar, A. (2019), Makro ekonomik açıdan vergi gelirlerinin belirleyicileri: OECD ülkeleri üzerine bir uygulama, *Maliye ve Finans Yazıları*, (112), ss. 175-198.
- Durgun Kaygısız, A. (2018), DÖVİZ KURU DALGALANMALARININ ENFLASYON ÜZERİNDEKİ GEÇİŞ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ, *International Review of Economics and Management*, 6(2), ss. 117-137.
- Eralp, A. (2018), Türkiye’de sermaye birikiminin işsizlik oranı üzerindeki etkisi, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), ss. 289-316.
- Eralp, A., ve Akçoraoğlu, A. (2017), Türkiye’de İşsizlik Oranının Hareketine Yeni Bir Bakış: Zincirleme Reaksiyon Teorisi, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 8(2), ss. 118-139.
- Erdoğan, S. ve Erdoğan, A. (2018), Türkiye’de Tanzi Patinkin Etkilerinin VAR Yöntemiyle Analizi (2006-2017), *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, ss. 1-10.
- Erdoğan, H., Demir, M. ve Önder, R. (2021), Covid-19 Salgınının Türkiye’nin Vergi Gelirleri Üzerine Etkisi, *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(43), ss. 6478-6506.
- Eroğlu, N. ve Eroğlu, İ. (2009), ENFLASYON HEDEFLEMESİ REJİMİ ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASININ KREDİBİLİTE VE HESAP VEREBİLİRLİK SORUNU, *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(85), ss. 79-109.
- Fidan, A., ve Fırat, E. (2020), 2008 KÜRESEL FİNANS KRİZİNİN GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE EKONOMİLERİNE ETKİSİ: BRIC ÜLKELERİ-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20(39), ss. 85-100.
- Ghura, D. (1998), Tax revenue in Sub-Saharan Africa: Effects of economic policies and corruption, *International Monetary Fund Working Paper*, WP/98/135.
- Göze Kaya, D. ve Durgun Kaygısız, A. (2015), 2008 küresel krizi ve sonrasında Türkiye’de uygulanan maliye politikalarına genel bir bakış, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(26), ss. 171-194.

- Gürbüzler, S. (1997), Enflasyonun Vergi Gelirlerinin Reel Değeri Üzerindeki Etkisi (Tanzi Etkisi), *Hazine Dergisi*, 7, ss. 1-30.
- Imam, P. A. ve Jacobs, D. F. (2007), Effect of Corruption on Tax Revenues in the Middle East, *IMF Working Paper*, WP/07/270.
- Kutbay, H. (2019), Vergi gelirlerini etkileyen faktörler: Seçilmiş ülkeler için panel veri analizi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(3), ss. 602-617.
- Mahdavi, S. (2008), The Level and Composition of Tax Revenue in Developing Countries: Evidence from Unbalanced Panel Data, *International Review of Economics & Finance*, 17(4), ss. 607-617.
- Maktal, D. (2004). Türkiye’de Vergi Enflasyon İlişkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Mansfield, C. (1980), Tax-Base Erosion and Inflation: The Case of Ghana, *Finance and Development*, 17(3), ss. 31-34.
- Münyas, T. (2020), TÜRKİYE’DE DOLAYLI VE DOLAYSIZ VERGİ GELİRLERİNİ ETKİLEYEN FİNANSAL PİYASA GÖSTERGELERİ, *Beykoz Akademi Dergisi*, 8(2), ss. 270-282.
- Nacar, B., Karabacak, Y. ve İçmen, M. (2021), DÜŞÜK ENFLASYON DÖNEMİNDE GELİR VERGİSİ DİLİM SÜRÜKLENMESİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR İNCELEME (2006-2019), *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 8(2), ss. 984-1007.
- Nnyanzi, J. B., Babyenda, P. ve Bbale, J. M. (2016), Regional economic integration and tax revenue: East African community, *Journal of Economic Integration*, ss. 932-967.
- Olivera, J. (1967), Money, Prices and Fiscal Lags: A Note on Dynamics of Inflation, *PSL Quarterly Review*, 20(82), ss. 258-267.
- Önen, S. M. ve Özmen, B. (2011), Kamu Mali Yönetiminde Kontrol ve Sorumluluk, *Sayıştay Dergisi*, (81), ss. 91-110.
- Öz, E. ve Baran, T. (2019), Türkiye’de ekonomik kriz dönemlerinde vergi indirimlerinin enflasyon, faiz ve yatırımlar üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 15(4), ss. 1257-1277.
- Özmen, İ. (2016), Vergi Gelirlerinin Belirleyicileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: BRIC-T, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(32), ss. 232-252.
- Öztürk, O., Kanuşağı, İ. ve Özcan, C. (2020), COVID-19 SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE UYGULANAN PARA POLİTİKALARININ ETKİLERİ, *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), ss. 70-89.
- Öztürk, Ö. F., Şaşmaz, M. Ü., Bayar, Y. ve Odabaş, H. (2019), Türkiye’de başlıca ekonomik değişkenlerin vergi gelirleri üzerindeki etkisi: Çoklu doğrusal regresyon analizi, *Sayıştay Dergisi*, (115), ss. 37-53.

- Pehlivan, O. ve Çetin, M. (1998), Enflasyon Vergisi Olgusunun Türkiye Açısından İncelenmesi, *Vergi Dünyası Dergisi*, 198, ss. 104-112.
- Pessino, C. ve Fenochietto, R. (2010), Determining Countries’ Tax Effort, *Hacienda Pública Española Revista de Economía Pública*, 195(4), ss. 65-87.
- Sookram, S. ve Saridakis, G. (2009), The effect of economic factors on the tax ratio in Trinidad and Tobago, *The Journal of Developing Areas*, 42(2), ss. 111-128.
- Şanlı, O. (2022), Döviz kuru dalgalanmalarının enflasyona etkisi: Türkiye örneği, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), ss. 2487-2514.
- Şen, H. (2003), Olivera-Tanzi Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Çalışma, *Maliye Dergisi*, 143, ss. 1-28.
- Şengül, S., ve Çam, S. (2022), The impact of sport on obesity in Turkey: An application of a switching regression model, *Trends in Business and Economics*, 36(3), ss. 268-276.
- Tanzi, V. (1978), Inflation, Real Tax Revenue, and the Case for Inflationary Finance: Theory with an Application to Argentina, *IMF Staff Papers*, 25(3), ss. 417-451.
- TCMB (2005), Enflasyon hedeflemesi rejiminin genel çerçevesi ve 2006 yılında para ve kur politikası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yayınları.
- Tuna, F., ve Çalışkan, H. (2022), Jeopolitik Risklerin Makroekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(4), ss. 1989-2003.
- Uluatam, Ö. (1981), Enflasyon ve Devlet gelirleri (1963-1978), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları No: 462, Ankara.
- Usanmaz, D. (2018), Türkiye’de enflasyon hedeflemesi stratejisi uygulama sürecinin analizi: 2002-2016 yılları örnekleme, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(4), ss. 93-105.
- Uygur, E. (2001). Krizden krize Türkiye: 2000 kasım ve 2001 şubat krizleri, Discussion Paper, No. 2001/1.
- Yaru, M. A. ve Raji, A. S. (2022), Corruption, governance and tax revenue performance in Sub-Saharan Africa, *African Journal of Economic Review*, 10(1), ss. 234-253.
- Yıldırım, S. (2010), 2008 yılı küresel ekonomi krizinin Dünya ve Türkiye ekonomisine etkileri, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2010(1), ss. 47-55.
- Yıldız, B. (2019), Vergi Gelirlerinin Ekonomik Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Analiz: Yüksek Gelirli OECD Ülkeleri Örneği, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(3), ss. 324-339.

Kaynaklar

- Akkaya, T. (2008). *Medenî Usûl Hukukunda İstinafa Başvuru, İstinaf İncelemesi Vê İstinaf Mahkemesinin Verebileceği Kararlar*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi (Türkiye).
- Aktepe Artık, S. (2014). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Medeni Usul Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Aslan, Z. (2023). *Madde Sistematiği İle İdari Yargılama Hukuku (Vergi Yargılaması Dahil)*. Seçkin Yayıncılık.
- Ayyıldız, Y. (2015). “Vergi hukukunda maktu vergi ve tutarların ‘Yeniden Değerleme Oranına’ endekslenerek güncellenmesinin ‘Vergilerin Kanuniliği İlkesi’ açısından değerlendirilmesi”. *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 319, Nisan 2015, s. 97-113.
- Batı, M. (2024). “Vergi Davalarında Üst Mahkemeye Gitmede Enflasyon Engeli”. Erişim adresi: <https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/vergi-davalarinda-ust-mahkemeye-gitmede-enflasyon-engeli,36702>
- Erdem, T. (2006). “Bakanlar Kuruluna Tanınan Vergi Cezalarını Artırma Yetkisinin Cezaların Kanuniliği İlkesi Karşısındaki Durumu ve Vergi Usul Kanunu’nun Mükerrer 414’üncü Maddesine Bakış”, *Vergi Sorunları Dergisi*, S. 209, Şubat 2006, s. 103-120.
- Gerçek, A. (2005). “Vergileme Alanında Bakanlar Kurulu Kararlarının Hukuki Sınırı: ÖTV Açısından Bir İnceleme”. *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 204, Eylül 2005, s. 107-122.
- Kaneti, S. (1989). *Vergi Hukuku*. Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi 1989.
- Karakuş Işık, Z. (2024). İdari Yargıda Olağan Kanun Yollarına Getirilen Kanunî Sınırlar ve Kanunî Sınırların Anayasaya Aykırılığı. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 545-588.
- Kütükçü, A. (1998). “Bakanlar Kurulunun Vergi Yasalarında Anayasa 73/4’e Göre Sahip Olduğu Yetkiler”. *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı: 207, Kasım 1998.
- Öztek, S. (2000). “Adalet Bakanlığı Üst Mahkemeler Hukuk Komisyonu Tarafından Hazırlanmış Olan Üst Mahkemeler Tasarısı”, Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, 5-8 Nisan 2000 İzmir: 104-114, İzmir: İzmir Barosu Yayını.
- Sancakdar, O. (2013). İdari Yargıda İstinaf Sistemi Üzerine Düşünceler (The Review of Appeal System in Administrative Judiciary). *Journal of Yaşar University*, 8(Özel), ss. 2237-2326.

- Söyler, Y., ve Yılmaz, M. (2021). Temyiz Kanun Yolunda Uygulanan Parasal Sınırın Her Yıl Artırılmasının Görülmekte Olan İdari Davalara Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29(3), ss.2131-2168.
- Tekbaş, A. (2003). “Bakanlar Kurulunun Vergi Oranlarını Sıfıra Kadar İndirebilme Yetkisi Hakkında Bir Değerlendirme”. *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 172, Ocak 2003, s. 129-138.
- Usta, Ö. (2024). İdari Yargıda Temyiz Kanun Yoluna İlişkin Parasal Sınır Şartı ve Anayasa Mahkemesinin İptal Kararının Değerlendirilmesi. *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 247-286.
- Ünlüçay, M. R. (2013). “İdari Yargı, 1. Oturum.”, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 30. Yılında İdari Yargı Sempozyumu (Bildiriler Kitabı), (Düzenleyen: Ankara Barosu, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.). Ankara, 9 Mart 2012. Ankara: Ankara Barosu Başkanlığı Yayınları, 2013, s. 17-67.
- Üstün, Ü. S. (2009). “Vergi Ceza Miktarlarının Yeniden Değerleme Oranında Artırılması”. *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 246, Mart 2009, s. 175-182.
- Yakar, S. ve Budak, T. (2013). “Bakanlar Kurulunun Vergi Oranını Belirleme Yetkisinin Alt Sınırı: “Sıfır Oran”ın Anlamı”. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 2013/1, s. 399-426.
- Yıldız, H. (2023). Mahkemeye Erişim Hakkı Kapsamında İdari Yargıda Parasal Sınırların Değerlendirilmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S, 168, 199-226.
- Yılmaz, S. (2023). İdari Yargıda “Parasal Sınırlar”ın Konu ve Zaman Bakımından Uygulanması Sorunu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 72(4), 1905-2006.
- Yılmazoğlu, Y.E. (2008). Vergilendirme Alanında Bakanlar Kuruluna Verilen Yetkiler ve Sınırları; Yargı Kararları Işığında Bir İnceleme. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku (Vergi Hukuku) Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: A.Ü., S.B.E.

Kaynakça

- Akçin, O. (2023). UFRS Uyarınca Hiperenflasyonist Ekonomilerde Finansal Raporlama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 100, 57-86.
- Dibi, E. (2024). Reel Olmayan Finansman Maliyetlerinin Ayrıştırılması. *Centrumtime: Enflasyon Düzeltmesi Özel Sayısı*, 16, 12-17.
- Dinç, Y., Akkaya, Y. (2023). Enflasyon Muhasebesi. *VUK/TMS Uygulamaları ve Karşılaştırması*. Ankara: Ekin Yayınevi.
- Doğan, Ö. (2023). Enflasyon Muhasebesi ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Finansal Raporlama Çerçevesi Kapsamında Karşılaştırılmalı Değerlendirilmesi. *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 190-209.
- Gözlüklü, B. (2024). Enflasyon Düzeltmesinin Kapsamı, Etkileri ve Vergisel Sonuçları. *Centrumtime: Enflasyon Düzeltmesi Özel Sayısı*, 16, 1-5.
- Haberal, Z. (2023). Enflasyon düzeltmesinde net parasal pozisyondaki kazanç veya kayıpların hesaplanması: Bankalar üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 16(Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli Özel Sayısı), 121-140.
- Keleş, D. (2015). TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı Çerçevesinde Finansal Tabloların Düzeltilmesi ve Finansal Analiz Sonuçları Üzerine Etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 31-52.
- Kılıç, V. (2024). Yüksek Enflasyon ve Finansal Tablolara Etkisi: Bir Uygulama ve Analiz. (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir).
- Kurtlar, M., Yıldız, E. (2023). Finansal Raporlama Çerçevesi Kapsamında Kur Farklarının Muhasebeleştirilmesi. Hacıhasanoğlu, T. (ed), Özdemir, N. (ed), Dalkılıç, E. (ed). *Düzenlemeler Işığında Finansal Raporlama*. Özgür Yayınları. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub139>.
- Özdemir, F.S., Arslan, S. (2007). Enflasyon Muhasebesinde Kullanılan Yöntemlerin Karşılaştırmalı Analizi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2.
- Turgut, C. (2023). Enflasyonist Ortamda Finansal Tablolar ve TMS 29'un Uygulanması. *Gümrük ve Ticaret Dünyası Dergisi*, 119, 72-78.
- Varol, N. (2022). Inflation accounting in terms of tax legislation and accounting standards in Turkey. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 93, 19-30.
- Yılmaz, A. (2024). Özkaynak Hesaplarının Düzeltmesi ve Kar Dağıtımına Etkileri. *Centrumtime: Enflasyon Düzeltmesi Özel Sayısı*, 16, 18-20.
- Yücel, G. (2023). Parasal Kazanç (Monetary Gain) Kavramı Anlaşılmadan Enflasyona Göre Düzeltilmiş Finansal Tablolar Anlaşılabilir. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(1), 1-10.

Kaynaklar

- AA Ekonomi Haber, Bakan Şimşek: Kira artışında yüzde 25 sınırının devam etmemesi gerektiğini düşünüyorum, 20/05/2024, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bakan-simsek-kira-artisinda-yuzde-25-sinirinin-devam-etmemesi-gerektigini-dusunuyorum/3224642>, Erişim Tarihi: 10/11/2024. , (Erişim Tarihi: 15/11/2024).
- Acet, H. (2005). Enflasyon Hedefleme Politikası, Uygulamalar ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 5(10), s.178-179.
- Akgül, O ve Bükey, A. M. (2020). Türkiye’de Enflasyon ile Asgari Ücretler Arasındaki İlişki ve Ücret-Fiyat Sarmalı, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 78, s.278.
- Allard, J., Catenaro, Marco; Vidal, Jean-Pierre; Wolswijk, Guido (2012), Central Bank Communication On Fiscal Policy, *ECB Working Paper*, No. 1477, European Central Bank, s.6-7.
- Altuntaş, Ö. (2012). Merkez Bankası Bağımsızlığı: Avrupa Merkez Bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Karşılaştırması, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, s.73.
- Anadolu Ajansı, Bakan Şimşek, Türkiye’nin enflasyonla mücadele ederken büyüme sorunu yaşamadığını bildirdi, Erişim Tarihi: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bakan-simsek-turkiye-nin-enflasyonla-mucadele-ederken-buyume-sorunu-yasamadigini-bildirdi/3378153>, (Erişim Tarihi: 15/11/2024).
- Asgari Ücret Yönetmeliği.(2004, 1 Ağustos). Resmi Gazete (Sayı:25540). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5454&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Avrupa Parlamentosu. (2018). Central Bank Communication during Normal and Crisis Times, 6. Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/153222/OFCE_FINAL.pdf, (Erişim Tarihi: 18/11/2024).
- Bağış, B. (2020). Rusya-Ukrayna Savaşının Küresel Ekonomiye ve Türkiye’ye Etkileri, *Seta*, 10.
- Buyar, C. ve Şener, U. (2023). Tarihin Dönüşü: Rusya-Ukrayna Savaşı, Siyasi ve Ekonomik Tesirleri, *Journal of Academic Value Studies*, 9(4), s.284.
- Bozkurt, H. (2020). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Finansal Kriz İletişim Stratejileri, *Akdeniz İletişim Dergisi*, 33, s.160-168.
- Checkley, L. C. ve Piris, A. Public Communication During a Financial Crisis, *IMF*, s.1-2. file:///C:/Users/user/Downloads/en-special-series-on-covid-19-public-communication-during-a-financial-crisis%20(2).pdf, (Erişim Tarihi: 12/11/2024).

- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). Yıllık Ekonomik Rapor 2023. 45-47.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2024). Orta Vadeli Program, 5-42.
- Demirhan, B. ve Demirhan, E. (2011). Para Politikasında Şeffaflık Uygulamaları: Çeşitli Ülke ve Türkiye Deneyimleri, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 3(5), s.43-46.
- Elgünler, T. Ç. ve Fener, T. Ç. (2011). İletişimin Kalitesini Etkileyen Engeller ve Bu Engellerin Giderilmesi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 1(1), 35-39.
- Eğilmez, M. (2023), Asgari Ücret Artışı ve Enflasyona Etkisi, *Kendime Yazılar*, 209 Aralık 2023, <https://www.mahfiegilmez.com/2023/12/asgari-uc-ret-ats-ve-enflasyona-etkisi.html>.
- Ermışoğlu, E. (2011). Enflasyon Hedeflemesi Rejiminin Türkiye'deki Başarısının Değerlendirilmesi, *TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi*, Ankara, s.16-23.
- Han, A., Pehlivan, C. ve Konat, G. (2022). Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye Ekonomisine Etkilerinin Ampirik Analizi, *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 4(1), s.35.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı.
- Kalkan, A. ve Alparslan, A. M. (2009). Şeffaflık, İletişim ve Hesap Verebilirliğin Yerel Yönetim Başarılarına Etkileri, *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 1(1), s.29.
- Kansu, A. (2007). Para Politikasında Şeffaflık ve Enflasyonist Beklentilerin Yönlendirilmesi, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 8 (1), s.59.
- Kara, A. H. ve Orak, M. (2008). Enflasyon Hedeflemesi, s.2-50. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/6d56677c-1a8e-4a26-a4be-e4935b9a8533/kara_orak.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-6d56677c-1a8e-4a26-a4be-e4935b9a8533-m3fBal-](https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/6d56677c-1a8e-4a26-a4be-e4935b9a8533/kara_orak.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-6d56677c-1a8e-4a26-a4be-e4935b9a8533-m3fBal-), (Erişim Tarihi:01/12/2024)
- Kartalçı, K. (2019). Türkiye'de Cinsiyete Dayalı Bütçeleme İle Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Orta Vadeli Mali Plan Ve Stratejik Plan Arasındaki İlişki, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(27), s.117.
- Kaya, Z. (2009). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Bağımsızlığı Ve Para Politikası, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, s.342.
- Kaymaz, V. (2021). Covid-19 Enflasyon Sepeti, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (60), s.738.
- Kutlu, Ş. Ş. (2021). Türkiye'de Gıda Enflasyonunun Belirleyicileri: Svar Modellerinden Kanıtlar, *EKEV Akademi Dergisi*, 25(87), s.585.

- Mammadov, T. ve Uzgören, E. (2023), Türkiye’de Pandemi Dönemi ve Öncesi Enflasyon Sepetindeki Değişimin T-Testi İle Analizi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 67, s.24-25.
- Matias, A. ve Cardoso, L. (2023). Crisis Communication Theoretical Perspectives and Dynamics of a Complex Concept, *International Visual Culture Review*, 10, 7.
- Meral, P. S. (2005). Enflasyon ve Enflasyonun Okuma Alışkanlığına Etkisi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, s.314.
- Mert, Y. M. (2019). Kamu Yönetiminde Kurumsal İletişim: Web Siteleeri Üzerine Bir Analiz, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), s.1514-1516.
- Mitu, N. E. (2021). Importance of Communication in Public Administration, *Revue des Sciences Politiques*, 69, s.137.
- OECD (2021), OECD Report on Public Communication: The Global Context and the Way Forward, OECD Publishing, Paris, 23.
- Sezal, L. (2020). 2018 Ağustos Krizinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi, *Journal of Economics and Research*, 1(1), s.24-25.
- Şahin, A. (2007). Türk Kamu Yönetiminde Yönetiş İletişim ve Bu Konuda Düzenlenen Bir Anket Çalışmasının Sonuçları, *Maliye Dergisi*, 152, s.82-83.
- TCMB. (2011). Merkez Bankaları ve İletişim, Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 2-18. <chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjcgclcfndmkaj/https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/1c0e05a8-bc4a-4eae-8901-8a94800c3778/11-4.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=RO-OTWORKSPACE-1c0e05a8-bc4a-4eae-8901-8a94800c3778-m3fB-7Ju>. (Erişim tarihi:01/12/2024).
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)
- Tosun, S. (2010). Krizden Sonra Yeniden Yapılanma: Mali Saydamlık Ve Bütçe Sürecinin Açık Olması, *Bütçe Dünyası Dergisi*, 33, s.26.
- Ünüvar, İ. ve Aktaş, H. (2022). Dünya’da ve Türkiye’de Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(1), s.124.
- Yılmaz Eser, B. ve Terzi, H. (2008). Türkiye’de Asgari Ücret: Sorunlar Öneriler, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), s.136.
- Yorulmaz, R. (2018). ABD Yaptırımları ve Kur Krizinin Bölge Ekonomilerine Yansımaları, *ORSAM*, Ankara, s.3-7. https://www.academia.edu/40261665/ORSAM_Analiz_218_Recep_Yorulmaz_ABD_Yapt%C4%B1r%C4%B1mlar%C4%B1_ve_Kur_Krizinin_B%C3%B6lge_Ekonomilerine_Yans%C4%B1mlar%C4%B1?auto=download, (Erişim Tarihi: 10/11/2024).

Kaynakça

- Avcı, C. (1995). “Tekalif-i Harbiye ile Tekalif-i Milliye Vergilerinin Karşılaştırılması Tanıtımı”, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 11(31), 223 – 238.
- Bonney, R. ve Ormrod, M. (1999). “Introduction: Crises, Revolutions and Self-Sustained Growth – Towards a Conceptual Model of Change in Fiscal History”, Ormrod, M., Bonney, M. ve Bonney, R. (Ed). Crises, Revolutions and Self-Sustained Growth: Essays in European Fiscal History, 1130 – 1830, (pp. 1 – 21), Stamford: Paul Watkins Publishing.
- Broadberry, S. ve Harrison, M. (2005). “The Economics of World War I: an overview” Broadberry, S. ve Harrison, M. (Ed.). *Economics of World War I*, (pp. 3 – 40), New York: Cambridge University Press.
- Broadberry, S. ve Howlett, P. (2005). “The United Kingdom During World War I: business as usual?”, ” Broadberry, S. ve Harrison, M. (Ed.). *Economics of World War I*, (pp. 206 – 234), New York: Cambridge University Press.
- Chickering, R., (2000). “World War I and the Theory of Total War: Reflections on the British and German Cases 1914 – 1915”, Chickering, R. ve Förster, S. (Ed). *Great War, Total War: Combat and Mobilization on the Western Front 1914 – 1918*, (pp. 35 – 53), New York: Cambridge University Press.
- Çalışkan, A. (2020). “Birinci Dünya Savaşında Osmanlı Ordusunda Firari Askerlerin Eşkıyalık Olayları ve Bunlara Karşı Alınan Tedbirler – Maraş Örneği – “, Belgi, Sayı 20, (Yaz 2020/II), 2685 – 2712.
- Daunton, M. (2010). “The Politics of British Taxation, from the Glorious Revolution to the Great War”, Yun – Casalilla, B. ve O’Brien, P. K. (Ed.), *The Rise of Fiscal States: A Global History 1500 – 1914*, (pp. 111 – 142), New York: Cambridge University Press.
- Erduran, A.,Ç. (2024). *Ulus Devlet İnşası ve Vergilendirme Rejimi: İttihat ve Terakki Cemiyeti Dönemi ile Tek Parti Döneminin Karşılaştirmalı Analizi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Ferguson, N. (2000). “How (not) to Pay for the War: Traditional Finance and Total War”, Chickering, R. ve Förster, S. (Ed). *Great War, Total War: Combat and Mobilization on the Western Front 1914 – 1918*, (pp. 35 – 53), New York: Cambridge University Press.
- Georgeon, F. (2006). “Harp Maliyesi ve Milli İktisat: 1918 Osmanlı İç İstikrazı”, Georgeon, F. (der.), *Osmanlı – Türk Modernleşmesi 1900 – 1930: Seçilmiş Makaleler, içinde* (159 – 178), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Güran, T. (2003). *Osmanlı Mali İstatistikleri Bütçeler 1841 – 1918*, Tarihi İstatistikler Serisi Cilt 7, Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü.

- He, W. (2013). *Paths Toward the Modern Fiscal State*, London: Harvard University Press.
- Kennedy, P. (1996). *Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ormrod, W., M. (1995). “The Feudal Structure and the Beginnings of State Finance”, Bonney R. (Ed.), *Economic Systems and State Finance* (pp. 53 – 79), New York: Oxford University Press.
- Pamuk, Ş. (2014). *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ritschl, A. (2005). “The pity of peace: Germany's economy at war , 1914 – 1918 and beyond”, ” Broadberry, S. ve Harrison, M. (Ed.). *Economics of World War I*, (pp. 41 – 76), New York: Cambridge University Press
- Schumpeter, J.A. [(1918) 1991]. “The Crisis of the Tax State”, Swedberg, R. (Ed.), *Joseph A. Schumpeter: The Economics and Sociology of Capitalism* (pp. 99 – 140), New Jersey: Princeton University Press.
- Semelin, J. (2011). *Arındırma ve Yök Etme: Katliam ve Soykırımın Siyasi Kullanımları*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- T.C. Maliye Bakanlığı (1999). *Osmanlı Vergi Mevzuatı*, Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı – Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayın No. 1998/248.
- Toprak, Z. (2019). *Türkiye’de Milli İktisat 1908 – 1918*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yalman, A., E. (2019). *Birinci Dünya Savaşı’nda Türkiye*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kaynaklar

- Aktan, C. C., Dileyici D., ve Özen, A. (2012). Yeni Maliye Değişim Çağında Kamu Maliyesi: Yeni Trendler, Yeni Paradigmalar Yeni Öğretiler, Yeni Perspektifler içerisinde “*Geleneksel Maliye ve Yeni Maliye*”, (Editörler: C.C. Aktan, D. Dileyici, A. Özen), Maliye Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Akyel, R. (2023). Kamu Mali Yönetimi Reformunun Dünü Bugünü ve Yarını İçerisinde “*Kamuda Değişimin Yönetimi*”, (Editör: R. Akyel), Sayıştay Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Al, H. (2024). Kamu Yönetimi, Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı, Popüler Bilim Yayınları, https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/kamu_yonetimi, Erişim Tarihi:06.12.2024.
- Candan, E. (2012). *Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminin Kurumsal Aktörleri: İşlevsel ve Yapısal Bir Analiz (I)*, Denetim Dergisi, (9), 33-54.
- Eğilmez, M. (25.01.2024). Enflasyon Rehberi, Kendime Yazılar, <https://www.mahfiegilmez.com/2024/01/enflasyon-rehberi.html>, Erişim Tarihi:09.12.2024.
- Ergeç, E. H. (2019). “Para Politikası” İçerisinde “*Para Politikasının Yürütülmesi ve Para Politikası Araçları*”, (Editörler: M. Afşar, B. G. Kaytancı) Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Eryılmaz, B. (2019). Kamu Yönetimi Kitabı İçerisinde 1.Ünite, (Editör: S. Sözen), Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Göker, Z. (2014). *P.Abba Lerner’in Bakış Açısıyla Fonksiyonel Maliye ve Vergiye Dayalı Para Yaklaşımı İle İlişkisi*, Sakarya İktisat Dergisi, 3(2), 62-84.
- Gözler, K. (2021). “CUMHURBAŞKANLIĞI KABİNESİ” Var mı Böyle Bir Şey? , <https://www.anayasa.gen.tr/cb-kabinesi.htm>, Erişim Tarihi:13.12.2024.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2024). Kamu Net Borç Stoku İstatistikleri, <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>, Erişim Tarihi:14.12.2024.
- Hetzl, L. R. (2012). *Milton Friedman’in İktisat Bilimine Katkıları*, (Çeviren: Ü. Çetin) Liberal Düşünce Dergisi, 17, (65), 29-56.
- İncekara, A. (2024). Ekonomi Politikaları, Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı, Popüler Bilim Yayınları, https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/ekonomi_politikalari, Erişim Tarihi:13.12.2024.
- Kılıçoğlu, S. (2016). 1982 Anayasası’nın Bir İmkânsız: “Temsilde Adalet Ve Yönetimde İstikrar” İlkesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,20, (3-4), 1-14.
- Nacak, O. (2020). Parlamenter Ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemlerinden Hareketle Bakan ve Bakanlıkların Karşılaştırmalı Analizi, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 18, (1), 138-157.

- National Assembly of Zambia. (2017). The meaning, objectives and content of public financial management, Public Financial Management Handbook for Members of Parliament and Staff, Zambia.
- OECD. (2023). The Principles of Public Administration, OECD, Paris, <https://www.sigmaxweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2023.pdf> Erişim Tarihi:07.12.2024.
- Oğurlu, Y. (2003). İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorun, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özdemir, S. (2019). *İdari İstikrar Kavramının Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme*, Türk İdare Dergisi, 91 (488), 395-433.
- Özder, Ş. (06.06.2023). *Merkez Bankası Başkanlarının Görev Süreleri Ne Kadar?*, <https://onedio.com/haber/merkez-bankasi-baskanlarinin-gorev-sureleri-ne-kadar-1152901>, Erişim Tarihi:15.12.2024.
- Pehlivan, O. (2024). Kamu Maliyesi, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Sarısoy, T. ve Demirci, R. (2001). Enflasyon ve Enflasyonu Önleyici Politikalar, Vergi Raporu Dergisi, (50), 45-54.
- T.C. Anayasa Mahkemesi, Mevzuat. 1982 Anayasası, <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/>, Erişim Tarihi:13.12.2024.
- TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi ve Değişim Oranları. <https://www.tuik.gov.tr/>, Erişim Tarihi:29.11.2024.
- Türk Dil Kurumu, “Kamu Kelimesi”. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi:06.12.2024.
- Türk Dil Kurumu, “Yönetim” Kelimesi. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi:06.12.2024.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2004). Enflasyon, www.tcmb.gov.tr, Erişim Tarihi:09.12.2024.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2004). Para Politikası, www.tcmb.gov.tr, Erişim Tarihi:14.12.2024.
- United Nations Development Programme. (2024). Governance principles, institutional capacity and quality, <https://www.undp.org/>, Erişim Tarihi:09.12.2024.
- Wakula, M. (2021). Public management – the essence and selected concepts, Scientific Journal of the Military University of Land Forces, Volume 53, Number 1(199), Pages 155-163.
- World Bank Group. (2019). Public Financial Management, and Good Governance (Editörler: Jens Kromann Kristensen, Martin Bowen, Cathal Long, Shakira Mustapha, and Urska Zrinski), Washington, USA.
- Yılmaz, H. (2019). Türk İdare Hukukunda İdari İstikrar İlkesi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Çok Kriterli Karar Verme Problemleri için Toplulaştırma Teknikleri

Dr. Erhan Orakçı

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Çok Kriterli Karar Verme Problemleri için Topluşturma Teknikleri

Dr. Erhan Orakçı

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-8-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub623>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Orakçı, E. (2024). *Çok Kriterli Karar Verme Problemleri için Topluşturma Teknikleri*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub623>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Altuntas, S., Dereli, T. & Yilmaz, M. K. (2015). Evaluation of excavator technologies: application of data fusion based MULTIMOORA methods. *Journal of Civil Engineering and Management*, 21(8), 977-997.
- Aruldoss, M., Lakshmi, T. M. & Venkatesan, V. P. (2013). A survey on multi criteria decision making methods and its applications. *American Journal of Information Systems*, 1(1), 31-43.
- Azadfallah, M. (2016). A New Aggregation Rule for Ranking Suppliers in Group Decision Making under Multiple Criteria. *Journal of Supply Chain Management Systems*, 5(4).
- Azimi, M., Taghizadeh, H., Farahmand, N. & Pourmahmoud, J. (2014). Selection of industrial robots using the Polygons area method. *International Journal of Industrial Engineering Computations*, 5(4), 631-646.
- Bandyopadhyay, S. & Saha, S. (2012). *Unsupervised classification: similarity measures, classical and metaheuristic approaches, and applications*. Springer Science & Business Media.
- Banihabib, M. E., Hashemi, F. & Shabestari, M. H. (2017). A framework for sustainable strategic planning of water demand and supply in arid regions. *Sustainable Development*, 25(3), 254-266.
- Barak, S. & Mokfi, T. (2019). Evaluation and selection of clustering methods using a hybrid group MCDM. *Expert Systems with Applications*, 138, 112817.
- Barak, S. & Dahooei, J. H. (2018). A novel hybrid fuzzy DEA-Fuzzy MADM method for airlines safety evaluation. *Journal of Air Transport Management*, 73, 134-149.
- Belles-Sampera, J., Merigó, J. M. & Santolino, M. (2013). Some new definitions of indicators for the Choquet Integral. In *Aggregation Functions in Theory and in Practise* (pp. 467-476). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Belton, V. & Stewart, T. (2002). *Multiple criteria decision analysis: an integrated approach*. Springer Science & Business Media.

- Bolón-Canedo, V. & Alonso-Betanzos, A. (2018). *Recent advances in ensembles for feature selection* (Vol. 147). Berlin, Heidelberg: Springer.
- Bonett, D. G. & Wright, T. A. (2000). Sample size requirements for estimating Pearson, Kendall and Spearman correlations. *Psychometrika*, 65(1), 23-28.
- Bouyssou, D. & Marchant, T. (2007). An axiomatic approach to noncompensatory sorting methods in MCDM, I: The case of two categories. *European Journal of Operational Research*, 178(1), 217-245.
- Brauers, W. K. & Zavadskas, E. K. (2014). The ordinal dominance theory as applied to the most attractive retail cities of the Benelux area. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 27(1), 899-915.
- Brauers, W. K. M. & Zavadskas, E. K. (2011). MULTIMOORA optimization used to decide on a bank loan to buy property. *Technological and Economic Development of Economy*, 17(1), 174-188.
- Chankong, V. & Haimes, Y. Y. (2008). *Multiobjective decision making: theory and methodology*. Courier Dover Publications.
- Ching-Lai, H. & Abu, S. M. M. (1979). *Multiple objective decision making, methods and applications: a state-of-the-art survey*. Springer-Verlag.
- Cook, W. D. & Seiford, L. M. (1978). Priority ranking and consensus formation. *Management Science*, 24(16), 1721-1732.
- Çakır, E. & Özdemir, M. (2016). Bulanık Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinin Altı Sigma Projeleri Seçiminde Uygulanması. *Business & Economics Research Journal*, 7(2).
- Ding, J., Han, D., Dezert, J. & Yang, Y. (2018). A new hierarchical ranking aggregation method. *Information Sciences*, 453, 168-185.
- Dodgson, C. L. (1873). A discussion of the various methods of procedure in conducting elections. *Preface dated*, 18, 15.
- Donyaii, A., Sarraf, A. & Ahmadi, H. (2020). Using composite ranking to select the most appropriate Multi-Criteria Decision Making (MCDM) method in the optimal operation of the Dam reservoir. *Journal of Hydraulic Structures*, 6(2), 1-22.
- Dortaj, A., Maghsoudy, S., Ardejani, F. D. & Eskandari, Z. (2020). A hybrid multi-criteria decision making method for site selection of subsurface dams in semi-arid region of Iran. *Groundwater for Sustainable Development*, 10, 100284.
- Duleba, S. & Moslem, S. (2018). Sustainable urban transport development with stakeholder participation, an AHP-kendall model: A case study for mersin. *Sustainability*, 10(10), 3647.
- Dwork, C., Kumar, R., Naor, M. & Sivakumar, D. (2001, May). Rank aggregation methods for the web. In *Proceedings of the 10th international conference on World Wide Web* (pp. 613-622). ACM.

- Favardin, P., Lepelley, D. & Scrais, J. (2002). Borda rule, Copeland method and strategic manipulation. *Review of Economic Design*, 7(2), 213-228.
- Field, A. P. (2014). Kendall's Coefficient of Concordance. *Wiley StatsRef: Statistics Reference Online*.
- Figueira, J., Mousseau, V. & Roy, B. (2005). ELECTRE methods. In *multiple criteria decision analysis: State of the art surveys* (pp. 133-153). Springer, New York, NY.
- Fishburn, P. C. (1977). Condorcet social choice functions. *SIAM Journal on applied Mathematics*, 33(3), 469-489.
- Guitouni, A. & Martel, J. M. (1998). Tentative guidelines to help choosing an appropriate MCDA method. *European journal of operational research*, 109(2), 501-521.
- Hammond, J. S., Keeney, R. L. & Raiffa, H. (2015). *Smart choices: A practical guide to making better decisions*. Harvard Business Review Press.
- Henriet, D. (1985). The Copeland choice function an axiomatic characterization. *Social Choice and Welfare*, 2(1), 49-63.
- Herrera-Viedma, E., García-Lapresta, J. L., Kacprzyk, J., Fedrizzi, M., Nurmi, H., & Zadrozny, S. (Eds.). (2011). *Consensual processes* (Vol. 267). Springer.
- Hwang, C. L. & Yoon, K. (1981). Methods for multiple attribute decision making. In *Multiple attribute decision making* (pp. 58-191). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Hwang, C. L. & Masud, A. S. M. (2012). *Multiple objective decision making—methods and applications: a state-of-the-art survey* (Vol. 164). Springer Science & Business Media.
- İç, Y. T., Tekin, M., Pamukoğlu, F. Z. & Yıldırım, S. E. (2015). Kurumsal Firmalar İçin Bir Finansal Performans Karşılaştırma Modelinin Geliştirilmesi. *Journal of the Faculty of Engineering & Architecture of Gazi University*, 30(1).
- İşık, A. & Adalı, E. (2016). A comparative study for the agricultural tractor selection problem. *Decision Science Letters*, 5(4), 569-580.
- Jahan, A., Ismail, M. Y., Shuib, S., Norfazidah, D. & Edwards, K. L. (2011). An aggregation technique for optimal decision-making in materials selection. *Materials & Design*, 32(10), 4918-4924.
- Karaatlı, M., Ömürbek, N., Budak, İ. & Dağ, O. (2015). Çok kriterli karar verme yöntemleri ile yaşanabilir illerin sıralanması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 215-228.
- Karaoğlu, S. & Şahin, S. (2018). BİST XKMYA İşletmelerinin Finansal Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Ölçümü ve Yöntemlerin Karşılaştırılması. *Ege Academic Review*, 18(1).

- Kendall, M. G. & Smith, B. B. (1939). The problem of m rankings. *The annals of mathematical statistics*, 10(3), 275-287.
- Kendall, M. G. (1948). Rank correlation methods.
- Kısa, A., Gök, C. & Perçin, S. (2020). Bulanık Çok Kriterli Karar Verme Yaklaşımı İle Türkiye İmalat Sanayii'nde Performans Ölçümü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 31-56.
- Kiani, M., Bagheri, M., Ebrahimi, A. & Alimohammadlou, M. (2019). A model for prioritizing outsourceable activities in universities through an integrated fuzzy-MCDM method. *International Journal of Construction Management*, 1-17.
- Legendre, P. (2005). Species associations: the Kendall coefficient of concordance revisited. *Journal of agricultural, biological, and environmental statistics*, 10(2), 226.
- Li, X., Wang, X. & Xiao, G. (2017). A comparative study of rank aggregation methods for partial and top ranked lists in genomic applications. *Briefings in bioinformatics*, 20(1), 178-189.
- Liu, H. C., Fan, X. J., Li, P. & Chen, Y. Z. (2014). Evaluating the risk of failure modes with extended MULTIMOORA method under fuzzy environment. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 34, 168-177.
- Lotfi, F. H., Rostamy-Malkhalifeh, M., Aghayi, N., Beigi, Z. G. & Gholami, K. (2013). An improved method for ranking alternatives in multiple criteria decision analysis. *Applied Mathematical Modelling*, 37(1-2), 25-33.
- Malczewski, J. (1999). *GIS and multicriteria decision analysis*. John Wiley & Sons.
- Marichal, J. L. (1998). *Aggregation operators for multicriteria decision aid* (Doctoral dissertation, University of Liège, Liège, Belgium).
- May, J. O. & Looney, S. W. (2020). Sample Size Charts for Spearman and Kendall Coefficients. *Journal of Biometrics & Biostatistics*, 1-7.
- Miller, G. A. (1956). The magical number seven, plus or minus two: Some limits on our capacity for processing information. *Psychological review*, 63(2), 81.
- Moghimi, M. & Yazdi M. 2017. Applying multicriteria decision-making (MCDM) methods for economic ranking of Tehran-22 districts to establish financial and commercial centers (case: City of Tehran). *J Urban Econ Manage*. 5(20):39–51.
- Mohammadi, M. & Rezaei, J. (2020). Ensemble ranking: Aggregation of rankings produced by different multi-criteria decision-making methods. *Omega*, 102254.

- Mostafacipour, A. & Jooyandeh, E. (2017). Prioritizing the locations for hydrogen production using a hybrid wind-solar system: A case study. *Advances in Energy Research*, 5(2), 107.
- Niemi, R. G. & Weisberg, H. F. (1968). A mathematical solution for the probability of the paradox of voting. *Behavioral Science*, 13(4), 317-323.
- Nurmi, H. (2010). Voting systems for social choice. In *Handbook of Group Decision and Negotiation* (pp. 167-182). Springer, Dordrecht
- Omar, M. N. & Fayek, A. R. (2016). Modeling and evaluating construction project competencies and their relationship to project performance. *Automation in Construction*, 69, 115-130.
- Opricovic, S. & Tzeng, G. H. (2004). Compromise solution by MCDM methods: A comparative analysis of VIKOR and TOPSIS. *European journal of operational research*, 156(2), 445-455.
- Opricovic, S. & Tzeng, G. H. (2007). Extended VIKOR method in comparison with outranking methods. *European journal of operational research*, 178(2), 514-529.
- Ömürbek, N. & Urmak, E. D. A. (2018). FORBES 2000 Listesinde Yeralan Havaçılık Sektöründeki Şirketlerin ENTROPİ, MAUT, COPRAS VE SAW Yöntemleri İle Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 257-278.
- Roy, B. (1981). The optimisation problem formulation: criticism and overstepping. *Journal of the Operational Research Society*, 32(6), 427-436.
- Roy, B. (1990). The outranking approach and the foundations of ELECTRE methods. In *Readings in multiple criteria decision aid* (pp. 155-183). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Roy, B. & Bouyssou, D. (1993). *Aide multicritère à la décision: méthodes et cas* (p. 695). Paris: Economica'dan aktaran Ishizaka, A., & Nemery, P. (2013). *Multi-criteria decision analysis: methods and software*. John Wiley & Sons, s.6.
- Saaty, T. L. (2008). Decision making with the analytic hierarchy process. *International journal of services sciences*, 1(1), 83-98.
- Saaty, T. L. & Ergu, D. (2015). When is a decision-making method trustworthy? Criteria for evaluating multi-criteria decision-making methods. *International Journal of Information Technology & Decision Making*, 14(06), 1171-1187.
- Safaci Ghadikolaei, A., Khalili Esbouei, S. & Antucheviciene, J. (2014). Applying fuzzy MCDM for financial performance evaluation of Iranian companies. *Technological and Economic Development of Economy*, 20(2), 274-291.

- Salminen, P., Hokkanen, J. & Lahdelma, R. (1998). Comparing multicriteria methods in the context of environmental problems. *European Journal of Operational Research*, 104(3), 485-496.
- Saygın, Z. Ö. (2019). *OECD ülkelerinin sağlık göstergeleri açısından bütünleşik çok kriterli karar verme yaklaşımı ile analizi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Sezer, F., Özkan, B. A. L. İ. & Gürol, P. (2016). Hazardous materials warehouse selection as a multiple criteria decision making problem. *Journal of Economics Bibliography*, 3(1S), 63-73.
- Shen, K. Y. & Tzeng, G. H. (2015). A decision rule-based soft computing model for supporting financial performance improvement of the banking industry. *Soft Computing*, 19(4), 859-874.
- Snell, J. L. & Kemeny, J. G. (1962). *Mathematical Models in the Social Sciences. Introduction to Higher Mathematics*. Ginn, Boston.
- Stojić, G., Stević, Ž., Antuchević, J., Pamučar, D. & Vasiljević, M. (2018). A novel rough WASPAS approach for supplier selection in a company manufacturing PVC carpentry products. *Information*, 9(5), 121.
- Supçiller, A. A. & Deligöz, K. (2018). Tedarikçi Seçimi Probleminin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Uzlaşık Çözümü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 355-368.
- Şahin, M. (2020). A comprehensive analysis of weighting and multicriteria methods in the context of sustainable energy. *International Journal of Environmental Science and Technology*, 1-26.
- Tavana, M., Shaabani, A. & Valaei, N. (2020). An integrated fuzzy framework for analyzing barriers to the implementation of continuous improvement in manufacturing. *International Journal of Quality & Reliability Management*.
- Tosun, K. (1992). *İşletme yönetimi: genel esaslar*. Savaş kitap ve yayınevi.
- Triantaphyllou, E. (2000). *Multi-criteria decision making methods. In Multi-criteria decision making methods: A comparative study* (pp. 5-21). Springer, Boston, MA.
- Tsai, C. H., Chang, C. L. & Chen, L. (2003). Applying grey relational analysis to the vendor evaluation model. *International Journal of The Computer, The Internet and Management*, 11(3), 45-53.
- Tzeng, G. H. & Huang, J. J. (2011). *Multiple attribute decision making: methods and applications*. CRC press.
- Ustinovichius, L., Zavadkas, E. K. & Podvezko, V. (2007). Application of a quantitative multiple criteria decision making (MCDM-1) approach to the analysis of investments in construction. *Control and cybernetics*, 36(1), 251.

- Vahdani, B., Hadipour, H., Sadaghiani, J. S. & Amiri, M. (2010). Extension of VIKOR method based on interval-valued fuzzy sets. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 47(9-12), 1231-1239.
- Voogd, J. H. (1982). Multicriteria evaluation for urban and regional planning.
- Wang, C. C. L., Chen, S. F. & Yuen, M. M. F. (2001). Fuzzy part family formation based on grey relational analysis. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 18(2), 128-132.
- Wang, J. J., Jing, Y. Y., Zhang, C. F. & Zhao, J. H. (2009). Review on multi-criteria decision analysis aid in sustainable energy decision-making. *Renewable and sustainable energy reviews*, 13(9), 2263-2278.
- Wang, Y. J. (2009). Combining grey relation analysis with FMCGDM to evaluate financial performance of Taiwan container lines. *Expert Systems with Applications*, 36(2), 2424-2432.
- Wang, Y. & Ruhe, G. (2007). The cognitive process of decision making. *International Journal of Cognitive Informatics and Natural Intelligence (IJCINI)*, 1(2), 73-85.
- Wu, H. Y., Tzeng, G. H. & Chen, Y. H. (2009). A fuzzy MCDM approach for evaluating banking performance based on Balanced Scorecard. *Expert systems with applications*, 36(6), 10135-10147.
- Xu, Z. (2009). Fuzzy harmonic mean operators. *International Journal of Intelligent Systems*, 24(2), 152-172.
- Yager, R. R. (2009). On generalized Bonferroni mean operators for multi-criteria aggregation. *International Journal of Approximate Reasoning*, 50(8), 1279-1286.
- Yakut, E. (2020). OECD Ülkelerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişmişliklerinin MOORA ve WASPAS Yöntemiyle Değerlendirilerek Kullanılan Yöntemlerin Copeland Yöntemiyle Karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (3), 1275-1294.
- Yalcin, N., Bayrakdaroglu, A. & Kahraman, C. (2012). Application of fuzzy multi-criteria decision making methods for financial performance evaluation of Turkish manufacturing industries. *Expert systems with applications*, 39(1), 350-364.
- Zanakis, S. H., Solomon, A., Wishart, N. & Dublisch, S. (1998). Multi-attribute decision making: A simulation comparison of select methods. *European journal of operational research*, 107(3), 507-529.
- Zavadskas, E. K., Cavallaro, F., Podvezko, V., Ubarte, I. & Kaklauskas, A. (2017). MCDM assessment of a healthy and safe built environment according to sustainable development principles: A practical neighborhood approach in Vilnius. *Sustainability*, 9(5), 702.
- Zavadskas, E. K., Govindan, K., Antucheviciene, J. & Turskis, Z. (2016). Hybrid multiple criteria decision-making methods: A review of applications for

sustainability issues. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 29(1), 857-887.

Zavadskas, E. K., Turskis, Z. & Kildienė, S. (2014). State of art surveys of overviews on MCDM/MADM methods. *Technological and economic development of economy*, 20(1), 165-179.

Zimmerman, D. W. (1994). A note on modified rank correlation. *Journal of Educational and Behavioral statistics*, 357-362.

İnternet Kaynakları

<https://cran.r-project.org/web/packages/votesys/votesys.pdf> (Erişim Tarihi: 23.05.2020).

<https://cran.r-project.org/web/packages/MASS/MASS.pdf> (Erişim Tarihi: 01.05.2020)

<https://cran.r-project.org/web/packages/GGally/GGally.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020)

<https://cran.r-project.org/web/packages/irr/irr.pdf> (Erişim Tarihi: 08.09.2020)

Kentsel Dönüşüm ve Akıllı Kent İlişkisi: Akıllı Kentsel Dönüşüm

Dr. Erkan Çakır

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Kentsel Dönüşüm ve Akıllı Kent İlişkisi: Akıllı Kentsel Dönüşüm

Dr. Erkan Çakır

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-01-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub622>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çakır, E. (2024). *Kentsel Dönüşüm ve Akıllı Kent İlişkisi: Akıllı Kentsel Dönüşüm*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub622>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma, 23 Ocak 2023 tarihinde Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde tamamlanan ve "Kentsel Dönüşümü Yeni Bir Yaklaşım Olarak Akıllı Kentler: Tepebaşı Belediyesi Melih Savaş Yaşam Köyü Örneği" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Acil Durum Butonu (2021, 11 Haziran). *İzmir Büyükşehir Belediyesi acil durum butonu projesi*. Erişim Adresi: <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/acil-durum-butonu/2636/4>
- Akgül, M. K. (2013). Kentlerin e-dönüşümü “akıllı kentler”. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi*, 291, 1-2.
- Akgün, A. A. (2017, 29 Aralık). *Sözlük'ten: akıllı kent*. Erişim Adresi: <https://kentstratejileri.com/2017/12/29/sozluikten-akilli-kent/>
- Akkar, Z. M. (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye. *Planlama Dergisi*, 2006(2), 29-38.
- Akkoyunlu Ertan, K. (2004). 20. yüzyıl kent ütopiyaları. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 13(3), 5-21.
- Akpınar, M. T. ve Atak, M. (2020). 1990'dan 2020'ye akıllı şehir çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 85-100.
- Aksoy, E. ve Güzey Kocataş, Ö. (2017). Gecekondu alanlarında uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin meşruiyet zemini olarak yoksulluk ve suç. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 275-295.
- Aksu Çam, Ç. (2020). Kentsel rejim kentsel dönüşüme karşı: kentsel dönüşümde konut sunum biçimleri. *İdealkent*, 29(11), 453-483.
- Akşit, A. (2018). Postmodern yerleşmelere doğru: Akıllı kentler. *GSI Journals Serie C Advancements in Information Sciences and Technologies*, 1(1), 1-11.
- Aktaş Polat, Y. (2015). Türkiye’de kentsel dönüşüme bütüncül bir bakış: Elâzığ örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 185-201. <https://doi.org/10.18069/fusbed.10461>
- Aktuğlu Aktan, E. (2012). İdeal ve ütöpik kent modellerine ulaşım bağlamında biçimsel yaklaşımlar. *İdealkent*, 5, 63-103.

- Alaca, E. ve Yılmaz, B. (2016). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ve bilgi toplumuna dönüşüm: Türkiye’de durum. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(3), 507-523.
- Albino, V., Berardi, U., & Dangelico, R. M. (2015). Smart cities: Definitions, dimensions, performance, and initiatives. *Journal of Urban Technology*, 22(1), 3-21. <https://doi.org/10.1080/10630732.2014.942092>
- Aldemir, Ş. ve Doğan, M. (2015). Kentsel dönüşüm mevzuatı. İçinde B. Duman & İ. Coşkun (Eds.), *Neden nasıl ve kim için kentsel dönüşüm*, (1. Baskı., ss. 497-522). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Aldur, M. S. (2020). *Kentsel dönüşümün kent kültürüne ve kentlilik bilincine etkisi: Meram Belediyesi örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Alhomdy, S., vd. (2021). The role of cloud computing technology: A savior to fight the lockdown in COVID 19 crisis, the benefits, characteristics and applications. *International Journal of Intelligent Networks*, 2, 166-174. <https://doi.org/10.1016/j.ijin.2021.08.001>
- Alkan Meşhur, H. F. (2019). Akıllı şehir çözümlerinin sunduğu olanaklar ve İstanbul’daki uygulamalara ilişkin bir değerlendirme. İçinde H. F. Alkan Meşhur, K. Ertuğay, Eren Fatih, ve C. Korkmaz (Eds.), *İstanbul’da büyük ölçekli kentsel projeler ve planlama süreçleri*, (1. Baskı, ss. 1-33). Nobel Yayıncılık.
- Alkan, T. (2015). Akıllı kentler ya da 21. yüzyıl şehirleri. *Bilişim Dergisi*, 182, 70-77.
- Angelidou, M. (2015). Smart cities: A conjuncture of four forces. *Cities*, 47, 95-106. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.05.004>
- Antalya (2021, 20 Haziran). *Akıllı şehirler Antalya akıllı kent uygulamaları*. Erişim Adresi: <https://www.akillisehir.com/idet/11/674/antalya>
- Antalya Akıllı Kent (2022, 1 Eylül). *Yeni Kepez Santral akıllı kentsel dönüşüm projesi*. Erişim Adresi: <https://www.akillikentler.com.tr/yeni-kepez-santral.html>
- Antalya MAtchUp (2022, 1 Eylül). *Antalya için yenilikçi çözümler*. Erişim Adresi: <http://matchupantalya.org/Uploads/e465e464c3b64a788b11949d69ca1286.PDF>
- Arkitektüel (2022, 18 Kasım). *Ville Radieuse*. Erişim Adresi: <https://www.arkitektuel.com/ville-radieuse/>
- Arlı, A. (2005). Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de şehirleşme ve gecekondu araştırmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3(6), 283-352.
- Arlı, A. (2010). Habitat II tartışmaları ve İstanbul’da toplumsal dönüşüm. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 8(16), 367-388.

- Armağan, V. (2018). Dijital dönüşüm sürecinde akıllı şehirler ve e-devlet platformu. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 46, 387-413
- Arslan, H. (2014). Türkiye'nin kentleşme sürecinde konut politikalarının evrimi. *Akademik Bakış Dergisi*, 40, 1-22.
- Asiag, J. J. (2021). 8 Smart cities lead the way in advanced intelligent transportation systems. Erişim Adresi: <https://otonomo.io/blog/smart-cities-intelligent-transportation-systems/>
- ASKİ (2020, 6 Haziran). *Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi SCADA yönetsel denetim ve veri elde etme sistemi*. Erişim Adresi: <https://www.aski.gov.tr/TR/ICERIK/Scada/39>
- Ataç, A. (2017). Tepebaşı ve akıllı şehirler. *ETODERĞİ (Eskişehir Ticaret ve Sanayi Odası Dergisi)*, 117, 50-53.
- Ataöv, A. ve Osmay, S. (2007). Türkiye'de kentsel dönüşüme yönetsel bir yaklaşım. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 24(2), 57-82.
- Ateş, M. ve Erinsel Önder, D. (2018). 'Akıllı şehir' kavramı ve dönüşen anlamı bağlamında eleştiriler. *Megaron*, 4(1), 41-50. <https://doi.org/10.5505/megaron.2018.45087>
- Atkinson, R. (1998). Technological change and cities. *Cityscape*, 3(3), 129-170.
- Aydın, H. İ., ve Turan, H. (2012). Kuramsal ve yasal çerçevede Türkiye'de kentsel dönüşüm. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 61-70.
- Aytaş, T. (2019). *Kentsel dönüşümün sosyolojik ve ekonomik etkileri: Fikirtepe örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Babaoğlu, C. (2019). Yerel yönetimlerde akıllı şehirler devri. *Kriter Dergisi*, 32, 35-38
- Bagheri, B., & Shaykh-Baygloo, R. (2021). Spatial analysis of urban smart growth and its effects on housing price: The case of Isfahan, Iran. *Sustainable Cities and Society*, 68, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.102769>
- Bai, J., Fan, J., & Tsay, R. (2016). Special issue on big data. *Journal of Business & Economic Statistics*, 34(4), 487-488. <https://doi.org/10.1080/07350015.2016.1197681>
- Baller, S., Dutta, S., & Lanvin, B. (2021). *The global information technology report 2016*, World Economic Forum.
- Barker, N. (2022). Ten futuristic cities set to be built around the world. Erişim Adresi: <https://www.dezeen.com/2022/08/01/futuristic-cities-planned-architecture-masterplanning-urban-design/>

- Başat, G., & Choi, N. (2021, 6 Haziran). 5 Views: What makes a city 'smart'?. Erişim Adresi: <https://blogs.worldbank.org/sustainablecities/5-views-what-makes-city-smart>
- Başol, K. (1984). *Demografi*, (1. Baskı). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Baydoğan, M. Ç. (2013). Talas'taki kentsel dönüşüme eleştirel bir bakış. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(35), 95-130.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (2010). *Bütünleşik kentsel gelişme stratejisi ve eylem planı (2010-2023)*, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ankara.
- Bayraktar, N. (2005). Tarihsel süreç içinde Mimarlar Odası'nın "gecekondu" sorununa ilişkin yaklaşımları: Mimarlık Dergisi'nden okumalar. *Mimarlık Dergisi*, 323, 1-10
- BEBKA (2016, 10 Haziran). *Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı düşük karbon ayak izi için enerji etkin bina projesi, Tepebaşı Belediyesi*. Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.tepebasi.bel.tr/calisma/resimler/Eskisehir-Tepebasi-Belediyesi-BEBKA020216.pdf>
- Benevolo, C., Dameri, R. P., & D'Auria, B. (2016). Smart mobility in smart city: Action taxonomy, ICT Intensity and Public Benefits. İçinde T. Torre, A. M. Braccini, & R. Spinelli (Eds.), *Empowering organizations* (pp. 13-28). Switzerland: Springer.
- Bi, Z., & Cochran, D. (2014). Big data analytics with applications. *Journal of Management Analytics*, 1(4), 249-265. <https://doi.org/10.1080/23270012.2014.992985>
- Bibri, S. E., & Krogstie, J. (2017). Smart sustainable cities of the future: An extensive interdisciplinary literature review. *Sustainable Cities and Society*, 31, 183-212. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2017.02.016>
- Bibri, S. E., Krogstie, J., & Kärrholm, M. (2020). Compact city planning and development: Emerging practices and strategies for achieving the goals of sustainability. *Developments in the Built Environment*, 4, 1-20. <https://doi.org/10.1016/j.dibe.2020.100021>
- Bilgi Toplumu (2022, 9 Ekim). *E-dönüşüm Türkiye projesi 2005 eylem planı*. Erişim Adresi: <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/bilgi-toplumu/e-donusum-projesi/>
- Bilici, Z. ve Babahanoğlu, V. (2019). Akıllı kent uygulamaları ve Konya örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 9(2), 124-139.
- Bircan, D. (2021). *Çevre sorunlarını azaltmaya yönelik kentsel dönüşümle sürdürülebilir kentler yaratma önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Bircan, D. ve Gelişen, G. (2019). Kentsel dönüşüm ile sürdürülebilir kent önerileri ve Selamsız örneği. *Kent Akademisi*, 12(3), 501-518. <https://doi.org/10.35674/kent.577398>

- Bismart (2021). *What exactly is a smart city?*. Erişim Adresi: <https://blog.bismart.com/en/what-is-a-smart-city>
- Bizizmir Projesi (2021, 9 Haziran). *İzmir Büyükşehir Belediyesi Bizizmir Projesi*. Erişim Adresi: <https://www.bizizmir.com/>
- Bogges, L. N., & Hipp, J. R. (2016). The spatial dimensions of gentrification and the consequences for neighbourhood crime. *Justice Quarterly*, 33(4), 584-613. <https://doi.org/10.1080/07418825.2014.943799>
- Bookchin, M. (1999). *Kentsiz kentleşme: Yurttaşlığın yükselişi ve çöküşü* (1. Baskı). İstanbul: Ayrıntı.
- Bozlağan, R. (2010). Sürdürülebilir gelişme düşüncesinin tarihsel arka planı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 1011-1028.
- Bratuşkins, U., vd. (2020). Digital information tools for urban regeneration: Capital's approach in theory and practice. *Sustainability*, 12(19), 1-25. <https://doi.org/10.3390/su12198082>
- Breuer, B., & Göddecke Stellmann, J. (2007). *Strategies for upgrading the physical environment in deprived urban areas*, Berlin: Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung (BMVBS).
- Britannica (2022, 11 Kasım). Britannica Dictionary: Sir Ebenezer Howard. Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/biography/Ebenezer-Howard#ref268088>
- Budak, S. ve Sezgin, S. (2021). COVID-19 ile mücadelede akıllı kent uygulamalarının önemi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi örneği. *TESAM Akademi Dergisi*, 8(2), 1-31.
- Bumin, K. (2010). *Demokrasi Arayışında Kent* (4. Basım). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Bursa İnovasyon Merkezi (2021, 15 Haziran). *Bursa Büyükşehir Belediyesi akıllı şehircilik ve inovasyon merkezi*. Erişim Adresi: <https://akillisehir.bursa.bel.tr/project/akilli-sehircilik-inovasyon-merkezi/>
- Bursa Kaçak Yapı Tespiti (2021, 15 Haziran). *Bursa Büyükşehir Belediyesi İHA ile kaçak yapılaşmanın tespit edilmesi projesi*. Erişim Adresi: <https://akillisehir.bursa.bel.tr/project/iha-ile-kacak-yapilasma-nin-tespit-edilmesi/>
- Bursa Sevgi Çipi (2021, 15 Haziran). *Bursa Büyükşehir Belediyesi Sevgi Çipi projesi*. Erişim Adresi: <https://akillisehir.bursa.bel.tr/project/sevgi-cipi/>
- Bursa Turizm Atlası (2021, 17 Haziran). *Bursa Büyükşehir Belediyesi üç boyutlu mobil turizm atlası projesi*. Erişim Adresi: <https://www.bursa.bel.tr/haber/buyuksehirden-bursa-3-boyutlu-mobil-turizm-atlasi-projesi-13601>
- Bursa Veri Merkezi (2021, 16 Haziran). *Bursa Büyükşehir Belediyesi Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı veri merkezi projesi*. Erişim Adresi: <https://akillisehir.bursa.bel.tr/project/bilgi-islem-dairesi-baskanligi-veri-merkezi/>

- Can, İ. ve Çiçek, C. (2012). Gecekondulaşma, kentsel dönüşüm ve TOKİ konutlarının ticarileşmesi: Kars örneği. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(9), 37-61.
- Canlı, E. (2019). *Dijital çağın dönüşen kentleri akıllı kentler: Londra örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Carr, S., vd. (1992). *Public space*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cevat, G. (1956). Yeni İmar Kanunu'nun bazı özellikleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 11(4), 135-150. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000000280
- Ceylan, A. (2021). Toplumsal yapı çözümlenmeleri ve bilgi toplumu. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 502-533.
- Childe, G. (1990). *Tarihte neler oldu?* (M. Tuncay ve A. Şenel, Çev.). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Chourabi, H., vd. (2012, 4-7 Ocak). Understanding smart cities: An integrative framework. In *45th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS)* (ss. 2289-2297). IEEE. <https://doi.org/10.1109/HICSS.2012.615>
- Cittaslow Türkiye (2022, 9 Haziran). *Cittaslow Türkiye Ağı*. Erişim Adresi: <https://cittaslowturkiye.org/tr/>
- CNU (2022, 6 Ekim). *What is new urbanism?*. Erişim Adresi: <https://www.cnu.org/resources/what-new-urbanism>
- Cocchia, A. (2014). Smart and digital city: A Systematic literature review. In R. P. Dameri & C. Rosenthal-Sabroux (Eds.), *Progress in IS. Smart City* (pp. 13-43). Cham: Springer International Publishing.
- Cohen, B. (2012). What exactly is a smart city?. Erişim Adresi: <https://www.fastcompany.com/1680538/what-exactly-is-a-smart-city>
- Collin, M. N., Caramazana, Diana López, & Habeau, J. F. (2016). *The impact of smart technologies in the municipal budget: Increased revenue and reduced expenses for better services*. Lefkoşa: Uraía Workshop.
- Cömertler, S. ve Cömertler, N. (2021). Akıllı kentlerde çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik, Kopenhag örneği. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 6(1), 317-333.
- Çakıcı, K. ve Kızılböğâ Özaslan, R. (2021). Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının akıllı kent uygulamalarındaki karşılığı: İstanbul Büyükşehir Belediyesi örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 209-233.
- Çakır Sümer, G. (2019). Sanallaşma ve kentler üzerine etkileri: Sanallaşan kentler. İçinde Y. Alptekin (Ed.), *Kent, kentleşme, yeni kentleşme trendleri ve dünya şehir-sisteminin ortaya çıkışı* (1. Baskı., ss. 139-157). Ankara: Gece Kitaplığı.

- Çakır, S. (2011). Türkiye’de göç, kentleşme/gecekondu sorunu ve üretilen politikalar, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(0), 209-222.
- Çalışkan, Z. (2006). Türkiye’de şehirleşme ve gecekondulaşma. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 55-61.
- Çelikyay, H. H. (2017). İstanbul perspektifinden akıllı şehirlere bakış: Şehirleri akıllı yapan sadece teknoloji mi? *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(Özel Sayı 4), 505-512.
- Çerçi, İ. N. (2015). Akıllı kentler, bir ihtiyaç ve geleceğe dönük bir yaşam modelidir. *Bilişim Dergisi*, 172, 196-201.
- Çetin, M., ve Çiftçi, Ç. (2019). Literatüre göre dünya ve ülkemizden örneklerle akıllı kent kavramının irdelenmesi. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2(3), 134-143.
- Çiftçi, S. (2016). *Toplum temelli bir yaklaşım olarak sürdürülebilir kentsel dönüşüm: Ankara Dikmen Vadisi örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.
- Çoban, A. N. (2012). Cumhuriyetin ilanından günümüze konut politikası. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(03), 75-108.
- Çolakoğlu, E. (2019). *İklim değişikliği, sürdürülebilir kentler ve kentsel planlama etkileşimi*, T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Erişim Adresi: <https://www.iklimin.org/moduller/kentmodulu-surdurulebilir kentler.pdf>
- Çoşkun Değirmen, G., Akıncı Vural, B. ve Özbükerci, İ. (2016). Bilgi toplumu ve dijital uçurum unsurlarının ülkelerin gayri safi milli hasılasına göre yorumlanması: Bir durum saptaması. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(2), 102-118.
- D’Adamo, I., vd. (2022). An analysis of sustainable development goals in Italian cities: performance measurements and policy implications. *Land Use Policy*, 120, 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2022.106278>
- Da Xu, L., Lu, Y., & Li, L. (2021). Embedding blockchain technology into IoT for security: A survey. *IEEE Internet of Things Journal*, 8(13), 10452-10473. <https://doi.org/10.1109/JIOT.2021.3060508>
- Dağlı, İ. ve Oğuztürk, B. S. (2018). Planlı dönemden günümüze Türkiye’de ulusal bilim ve teknoloji politikalarının değişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 1479-1503.
- Dal, M. ve Özdemir, Y. (2020). Dijital çağda neden bir kent sürdürülebilir akıllı şehir olmalıdır?. *Uluslararası Doğu Anadolu Fen Mühendislik ve Tasarım Dergisi*, 2(2), 205-215. <https://doi.org/10.47898/ijeased.728019>
- Dasgupta, S., & Garg, P. (2021). The urban development and heritage conundrum: The challenges of heritage conservation in The Hill-Station

- Of Darjeeling. *Journal of Urban Design*, 26(2), 184-208. <https://doi.org/10.1080/13574809.2020.1770584>
- Davidsson, P., vd. (2016). The fourth wave of digitalization and public transport: Opportunities and challenges. *Sustainability*, 8(12), 1-16. <https://doi.org/10.3390/su8121248>
- Deakin, M. (2014). From intelligent to smart cities? In M. Deakin (Ed.), *Smart cities: governing, modelling and analysing the transition* (2. Edition., pp. 15-32). London: Routledge.
- Dede, O. M. ve Şekeroğlu, A. (2019). Sağlıklı kent kavramı için nüfus kriterinin önemi. *Kent Akademisi*, 12(4), 703-713.
- Deloitte (2016). *Akıllı şehir yol haritası*. Erişim Adresi: <https://www.sektorundergisi.com/wp-content/uploads/2021/06/akilli-sehir-yol-haritasi.pdf>
- Demiral, B. (2018). Türkiye'nin akıllı kentler politikası: Kamu politika belgeleri üzerinden bir inceleme. İçinde E. Akman, N. Negiz, Ç. Akman ve H. M. Kiriş (Eds.), *Dijital çağın etkisinde: Kent- yönetim-siyaset* (1. Baskı., ss. 58-78). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Demirel Etlı, P., & Aksoylı, S. (2016, 23-25 Nisan). A critical outlook to Remourban Project of Eskisehir Tepebasi Municipality as a smart settlement. In C. Klein, B. Donnellan, & M. Helffert (Eds.), *Proceedings of the 5th International Conference on Smart Cities and Green ICT Systems* (pp. 86-93). Portugal: SCITEPRESS
- Dinç, B. (2020). *Bilgi çağında yeni bir geçiş: Kentsel dönüşümden akıllı kentsel dönüşüme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Doru, S. (2022). 21. yüzyılda Türk kamu yönetiminin dönüşümü: Dijitalleşme ve e-devlet. İçinde Ş. Karabulut (Ed.), *Siyaset bilimi ve kamu yönetimi konularında bilimsel değerlendirmeler* (1. Baskı., ss. 105-116). Bursa: Ekin Yayınevi.
- DPT (1963). *Birinci beş yıllık kalkınma planı (1963-1967)*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (1968). *İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972)*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (1973). *Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977)*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (1979). *Dördüncü kalkınma planı (1979-1983)*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (1985). *Beşinci beş yıllık kalkınma planı 1985-1989*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.

- DPT (1990). *Altıncı beş yıllık kalkınma planı 1990-1994*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (1996). *Yedinci beş yıllık kalkınma planı 1996-2000*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (2003). 58. Hükümet acil eylem planı (AEP). Devlet Planlama Teşkilatı Elektronik Kütüphane, Erişim Adresi: <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/aep.pdf>
- DPT (2004). *E-dönüşüm Türkiye projesi kısa dönem eylem planı*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- DPT (2006). *Bilgi toplumu stratejisi (2006-2010)*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- Duan, L., & Da Xu, L. (2012). Business intelligence for enterprise systems: A survey. *IEEE Transactions on Industrial Informatics*, 8(3), 679-687. <https://doi.org/10.1109/TII.2012.2188804>
- Duan, L., Xu, L., Liu, Y., & Lee, J. (2009). Cluster-based outlier detection. *Annals of operations research*, 168(1), 151-168. <https://doi.org/10.1007/s10479-008-0371-9>
- Duman Yüksel, Ü. (2012). Antik çağdan günümüze kent ütopyları. *İdealkent*, 5, 8-37.
- Duman, B. ve Coşkun, İ. (2015). Kentsel dönüşüm: Temel meseleler üzerine. İçinde B. Duman & İ. Coşkun (Eds.), *Neden nasıl ve kim için kentsel dönüşüm* (1. Baskı., ss. 21-52). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Duman, S. ve Zaman, S. (2021). Kentsel morfoloji açısından bir kentsel dönüşüm projesinin incelenmesi (Bursa ili Nilüfer ilçesi Ataevler mahallesi örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 113-142.
- Durguter, H. (2012). Kent modelleri ve sürdürülebilir kent yönetimi. *Turkish Studies*, 7(3), 1053-1065.
- Eciş, R., Toros, Ö., Okan, H. Ve Kocababa, S. (2019, 25-27 Nisan). Antalya ili dönüşüm uygulamaları, Kepez-Santral kentsel dönüşüm projesi. İçinde TMMOB (Ed.), *17. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı* (ss. 1-10). Ankara.
- Eckerd, A., Kim, Y., & Campbell, H. (2019). Gentrification and displacement: Modeling a complex urban process. *Housing Policy Debate*, 29(2), 273-295. <https://doi.org/10.1080/10511482.2018.1512512>
- E-Devlet Kapısı (2022, 6 Kasım). *Türkiye Cumhuriyeti e-devlet kapısı*. Erişim Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/>
- Ejaz, W., & Anpalagan, A. (2019). *Internet of things for smart cities*. Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-95037-2>

- Erdoğan, M. (2021). *Cemaat, cemiyet ve ulus-devlet*. Erişim Adresi: <http://www.liberal.org.tr/sayfa/cemaat-cemiyet-ve-ulus-devlet-mustafa-erdogan,352.php>
- Erman, T. (2010). Kent çalışmalarının geçmişi ve bugünü: Hâkim paradigmlar ve yeni sorunsallar. *İdealkent*, 1(1), 32-43.
- Ertürk, H. ve Sam, N. (2019). *Kent ekonomisi* (6. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Esenler Belediyesi (2022, 5 Eylül). *Esenler Belediyesi akıllı şehir kentsel dönüşüm projesi*. Erişim Adresi: <https://www.akillisehirler.gov.tr/2019/03/15/esenlerbelediyesiakillisehirkentseledonumprojesi/>
- Eskişehir B.B., (2022, 24 Aralık). *Eskişehir Büyükşehir Belediyesi akıllı kent uygulamaları*. Erişim Adresi: <https://smarcity.eskisehir.bel.tr/uygulamalarimiz.php>
- Eskişehir REMOURBAN (2022, 29 Eylül). *Eskişehir REMOURBAN Proje internet sitesi*. Erişim Adresi: <http://eskisehir.remourban.eu/>
- European Commission (2022). *What are smart cities?*. Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en#european-innovation-partnership-on-smart-cities-and-communities
- Evin, H. (2021). Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamaları: Adıyaman örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 291-328. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.858267>
- Fishman, R. (2002). Yirminci yüzyılda kent ütopyaları: Ebenezer Howard, Frank Lloyd Wright ve Le Corbusier. İçinde B. Duru & A. Alkan (Eds.), *20. yüzyıl kenti* (1. Baskı., ss. 107-126). Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Fulton, W. (1996). *The new urbanism*, Cambridge: Lincoln Institute of Land Policy.
- García-Fuentes, M. Á., & Torre, C. de (2017). Towards smarter and more sustainable regenerative cities: The REMOURBAN model. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 4(3), 328-338. [https://doi.org/10.9770/jesi.2017.4.3S\(8\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2017.4.3S(8))
- Gardner, G. (2016a). Kent: sistemlerin sistemi. İçinde L. Mastny (Ed.), *Dünyanın durumu 2016: Bir kent sürdürülebilir olabilir mi?* (ss. 31–52). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gardner, G. (2016b). Materyaller perspektifinden insanlık tarihinde kentler. İçinde L. Mastny (Ed.), *Dünyanın durumu 2016: Bir kent sürdürülebilir olabilir mi?* (ss. 13–30). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gaziantep Veri Merkezi (2021, 18 Haziran). *Gaziantep Büyükşehir Belediyesi akıllı şehirler veri koordinasyon merkezi*. Erişim Adresi: <https://www.akillisehirler.gov.tr/proje-envanteri/gaziantep-veri-koordinasyon-merkezi/>

- Genç, F. N. (2008). Türkiye’de kentsel dönüşüm mevzuat ve uygulamaların genel görünümü: Yönetim ve ekonomi. *Yönetim ve Ekonomi Celal Bayar İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 115-130.
- Genç, F. N. (2014). Gecekonduyla mücadelede kentsel dönüşüm Türkiye’de kentleşme politikaları. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 15-30. <https://doi.org/10.30803/adusobed.188800>
- Gibson, D, V, Kozmetsky, G., & Smilor, R, W. (1992). *The technopolis phenomenon: Smart cities, fast systems, global networks*. New York: Rowman and Littlefield.
- Giffinger, R., vd. (2007). *Smart cities ranking of european medium-sized cities: Final report*, Centre of Regional Science. Vienna.
- Glaeser, E., Kourtit, K., & Nijkamp, P. (2021). New urban challenges: Shared spaces in smart places-overview and positioning. *Land Use Policy*, 111, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105672>
- Goi, C.-L. (2017). The impact of technological innovation on building a sustainable city. *International Journal of Quality Innovation*, 3(1). 20-40. <https://doi.org/10.1186/s40887-017-0014-9>
- Goist, P. D. (1971). City and “community”: The urban theory of robert park. *American Quarterly*, 23(1), 46-50. <https://doi.org/10.2307/2711586>
- Goodall, B. (1972), *The economics of urban areas* (1. Edition). Oxford: Pergamon Pres,
- Gottdiener, M., & Hutchison, R. (2011). *The new urban sociology* (4.Edition). Boulder: Westview Press.
- Göz, A. C. (2008). Kentsel dönüşümün esasları ve İskoçya Whitfield örneği. *Yerel Siyaset Dergisi*, 3(31), 8-12.
- Gül, A. ve Atak Çobanoğlu, Ş. (2017). Avrupa’da akıllı kent uygulamalarının değerlendirilmesi ve Çanakkale’nin akıllı kente dönüşümünün analizi. *SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (KAYFOR 15 Özel Sayısı), 1543-1565.
- Güler, M. ve Özgül, C. G. (2020). Kentsel dönüşümde kat karşılığı inşaat sözleşmeleri modeli: Altındağ Belediyesi örneği. *Memleket Siyaset Yönetim (MST)*, 15(34), 283-308.
- Güler, T. ve Şahangil, S. (2017). Dijital demokrasi ve yönetim ilişkisi çerçevesinde e-demokrasi/e-devlet uygulamaları. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 2(2), 16-29.
- Güney, C. (2020). Alternatif akıllı şehir yaklaşımının kamucu politikalarla oluşturulması. *Madde Diyalektik ve Toplum*, 3(4), 390-398.
- Gürler, E. (2003). Kentsel yeniden-üretim süreci üzerine karşılaştırmalı çalışma: İstanbul örneği. İçinde TMMOB (Ed.), *Kentsel dönüşüm sempozyumu*

- bildiriler kitabı* (ss. 113-158). İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi.
- Gürses, D. (2010). Küresel dönüşüm sürecinde İstanbul. *Kent ve Toplum Dergisi*, 1(1), 126-135.
- Gürsoy, O. (2019). *Akıllı kent yaklaşımı ve Türkiye'deki büyükşehirler için uygulama imkânları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Güvendik, A. (2016, 13-15 Ekim). Akıllı şehirler için akıllı teknolojiler. İçinde A. Erkal ve E. Acuner (Chairs), *SBE 16 Uluslararası Sürdürülebilir Yapılı Çevre Konferansı*, İstanbul.
- Hall, P. (2003). Smart growth on two continents. İçinde P. Neal (Ed.), *Urban villages and the making of communities* (pp. 48-70). New York, London: Spon Press.
- Hall, R. E. (2000, 4-7 Ocak). The vision of a smart city. İçinde B. Bowerman, vd. (Eds.), *Proceedings of the 2nd International Life Extension Technology Workshop* (pp. 1-6). Paris: Brookhaven National Laboratory.
- Hamnett, C. (1991). The blind men and the elephant: The Explanation Of Gentrification. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 16(2), 173-189.
- Heinberg, R. (2016). Enerji kartı: Artan kentleşme önünde olası enerji engelleri. İçinde L. Mastny (Ed.), *Dünyanın durumu 2016: Bir kent sürdürülebilir olabilir mi?* (ss. 77-90). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hewlett Packard Enterprise (2021, 9 Eylül). *Smart cities: What it takes to build one*. Erişim Adresi: https://www.hpe.com/us/en/insights/articles/smart-cities-what-it-takes-to-build-one-2105.html?jumpid=in_510397410_NXTsmarcitiesbuildone-050721
- Hollands, R. G. (2008). Will the real smart city please stand up? *City*, 12(3), 303-320.
- Huang, B., vd. (2019). Automated trading systems statistical and machine learning methods and hardware implementation: A survey. *Enterprise Information Systems*, 13(1), 132-144. <https://doi.org/10.1080/17517575.2018.1493145>
- Işık, Ş. (2005). Türkiye'de kentleşme ve kentleşme modelleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14, 57-71.
- İBB (2021a, 5 Mayıs). *Akıllı mobil aktarma istasyonları*. Erişim Adresi: <https://cevre.ibb.istanbul/atik-yonetimi-mudurlugu-sube-mudurlugu/akilli-mobil-aktarma-istasyonlari/>
- İBB (2021b, 5 Mayıs). *Sinyalizasyon: Adaptif trafik yönetim sistemi (ATAK)*. Erişim Adresi: <https://uym.ibb.gov.tr/hizmetler/sinyalizasyon>

- İrdem, İ. ve Lenger, A. (2021). 1923-1950 arası dönemde Ankara kentleşmesi ve sorunları. *Gazi Akademik Bakış*, 14 (28), 331-357.
- İSTAÇ A.Ş. (2021, 5 Mayıs). *Atık yakma ve enerji üretimi tesisi*. Erişim Adresi: <https://www.istac.istanbul/>
- İstanbul Enerji A.Ş. (2021, 4 Aralık). *Büyükçekmece içme suyu arıtma tesisi güneş enerji santrali*. Erişim Adresi: <https://enerji.istanbul/>
- İzmir Net (2021, 10 Haziran). *İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir Net ve WizmirNet projesi*. Erişim Adresi: <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/izmir-net-ve-wizmirnet-projeleri-/2634/4>
- Jaeger, J. A., vd. (2010). Suitability criteria for measures of urban sprawl. *Ecological Indicators*, 10(2), 397-406. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2009.07.007>
- Jain, M., & Rohracher, H. (2022). Assessing transformative change of infrastructures in urban area redevelopments. *Cities*, 124, 1-20. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103573>
- Javed, A. R. vd. (2022). Future smart cities: Requirements, emerging technologies, applications, challenges, and future aspects. *Cities*, 129, 2-49. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103794>
- Jeffrey, P., & Pounder, J. (2008). Physical and environmental aspects. İçinde P. Roberts & H. Sykes (Eds.), *Urban regeneration: A handbook* (pp. 86–108). United Kingdom: SAGE Publications Ltd.
- Jiang, D. (2020). The construction of smart city information system based on the internet of things and cloud computing. *Computer Communications*, 150, 158-166.
- Kamu Bilişim Platformu (2006). *E-Devlet kavramları el kitabı sürüm 2.0*. Erişim Adresi: https://eski.tbd.org.tr/usr_img/cd/kamubib17/diger/BG3-2006.pdf
- Karaaslan, M. A. (2013). Bir örnekle kentsel dönüşüm. *Kocaeli Barosu Bülteni*, Erişim Adresi: <http://web.e-baro.web.tr/uploads/41/BULTEN2013.pdf>
- Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında dijital yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(0), 11-23. <https://doi.org/10.5505/pausbed.2015.65002>
- Karadağ, D. (2008a). *Kentsel dönüşüm yöntemleri*. Erişim Adresi: <https://v3.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=793>
- Karadağ, D. (2008b). *Kentsel Dönüşüm'ün Tarihi*. Erişim Adresi: <https://v3.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=794>
- Karaer, T. (2020). *Türkiye'de akıllı kent politikaları ve yerel düzeydeki uygulamaların analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Karagöz, U. (2016). Dijital dönüşüm ve Türkiye. *İdarecinin Sesi Dergisi*, 171, 71-75.
- Karakurt Tosun, E. (2009). Sürdürülebilirlik olgusu ve kentsel yapıya etkileri. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 5(2), 9-15.
- Karakurt Tosun, E. (2018). Yaşanabilir Kentler inşa etme sürecinde kentsel dönüşüm çalışmalarının analizi: Bursa örneği. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14(1), 17-30.
- Karasu, M. A. (2009). Devletin değişim sürecinde belediyelerin konut politikalarında farklılaşan rolü. *SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 245-264.
- Karasu, M. A. (2017). Nasıl bir Toplu Konut İdaresi. *YYÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(Özel Sayı 4), 455-477.
- Karvonen, A., Cugurullo, F., & Caprotti, F. (2018). *Inside smart cities: Place, politics and urban innovation* (1. Baskı). London: Routledge.
- Kaya Altay, İ. ve Gökğür, P. (2019). "Akıllı şehir" kavramının orta ölçekli şehirlerin gelişmesindeki araçsallığı. *Artium*, 7(2), 115-123.
- Kaya, M. (1989). Gecekondu sorunu ve gecekondu kanunu, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 6, 25-35
- Kayapınar, Y. E. (2017). Akıllı şehirler ve uygulama örnekleri. *İTÜ Vakfı Dergisi*, 77, 14-19.
- Kaygısız, Ü., & Aydın, S. Z. (2017). Yönetişimde yeni bir ufuk olarak akıllı kentler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 56-81. <https://doi.org/10.20875/makusobed.292381>
- Kayıkcı, S. (2013). Türkiye’de kentsel dönüşüm politikası analizi. *Bilgi (Sosyal Bilimler Dergisi)*, 1(26), 62-94.
- Kaypak, Ş. (2010). Kentsel dönüşüm faaliyetlerine etik ve sosyal sorumluluk temelli bir yaklaşım. *Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 3(2), 84-105.
- Kaypak, Ş. ve Gündüz, A. (2018). Kent uygarlığı ve demokrasi üzerine bir inceleme. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 1-21.
- Keeble, B. R. (1988). The Brundtland Report: Our common future. *Medicine and War*, 4(1), 17-25. <https://doi.org/10.1080/07488008808408783>
- Keidanren (2018). Society 5.0- cocreating the future. Keidanren Policy & Action. Erişim Adresi: https://www.keidanren.or.jp/en/policy/2018/095_proposal.pdf
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim terimleri sözlüğü* (2. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Keleş, R. (2014). Kent ve kültür üzerine. *Mülkiye Dergisi*, 29(246), 9-18.
- Keleş, R. (2016). *Kentleşme politikası* (15. Baskı). Kızılay Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

- Kemeç, A. (2021). *Akıllı kent uygulamaları: Antalya Büyükşehir Belediyesi örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Kılıç, T. ve Hardal, S. (2019). İstanbul'daki kentsel dönüşüm projelerinin genel bir eleştirisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 246-355.
- Kılıç, Y. ve Eser, E. (2019). Mezopotamya kent devletlerinin kuruluş nazariyeleri ve etkin bir faktör olarak din. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(2), 519-545.
- Kızıltepe, M. (2013). Dönüşüme gelene kadar konut politikası neye dönüştü? Ne yapmalı? *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 23(1), 12-18. <https://doi.org/10.5505/planlama.2013.00710>
- Knapp, M. (2013). Big data. *Journal of Electronic Resources in Medical Libraries*, 10(4), 215-222. <https://doi.org/10.1080/15424065.2013.847713>
- Koçak, F. A. (2018). *Ankara Atatürk Bulvarı'nın toplumsal ve mekânsal üretimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, H. ve Memiş, K. (2018). Bilgi toplumunda korku: Bilgi güvenliği ve risk toplumu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 1-10. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.484559>
- Komninos, N. (2011). Intelligent cities: Variable geometries of spatial intelligence. *Intelligent Buildings International*, 3(3), 172-188. <https://doi.org/10.1080/17508975.2011.579339>
- Konya (2021, 21 Haziran). *Akıllı şehirler Konya akıllı kent uygulamaları*. Erişim Adresi: <https://www.akillisehir.com/idet/11/678/konya>
- Kourtit, K., Nijkamp, P., & Arribas, D. (2012). Smart cities in perspective- A comparative European study by means of self-organizing maps. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 25(2), 229-246. <https://doi.org/10.1080/13511610.2012.660330>
- Köktürk, E. ve Köktürk, E. (2007, 2-6 Nisan). Türkiye'de kentsel dönüşüm ve Almanya deneyimi. İçinde TMMOB (Ed.), 11. *Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı* (ss. 1-19). Ankara: TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası.
- Kömürçüoğlu, M. (2012). *İdari ve sosyal açıdan Türkiye'de kentsel dönüşüm* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Köseoğlu, Ö. ve Demirci, Y. (2018). Akıllı şehirler ve yerel sorunların çözümünde yenilikçi teknolojilerin kullanımı. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 40-57.
- Kulaklı, E. (2017). Türkiye'de kentsel dönüşüm rejimini ortaya çıkaran nedenler, uygulaması ve özel hukuk alanına bazı etkileri. İçinde F. Beşel ve F. Yardımcıoğlu (Eds.), *Yerel yönetimler üzerine seçme yazılar* (ss. 179-195). Sakarya: Beşiköprü Yayınları.

- Kurtuluş, H. (2006). Kentsel dönüşüme modern kent mitinin çöküşü çerçevesinden bakmak. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 2006(2), 7-12.
- Kutlu, Ö., Örselli, E. ve Çelik, E. (2018, 26-28 Ekim). Yerel kalkınmanın anahtarı akıllı kentler: Londra örneği. İçinde M. Şeker, vd. (Eds.). *VI. Uluslararası KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Konya: Konya.
- Kutluay Tutar, F., Canbulut, S. ve Tutar, N. F. (2022). Yerel ekonomik kalkınmada sürdürülebilir bir hayat için akıllı şehirler. *IDEA Studies Journal*, 8(43), 472-495.
- Laleoğlu, B. (2021). *Akıllı şehirler; değişen şehir yönetimi ve Türkiye*, SETA (Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı). İstanbul.
- Laterasse, J. (1992). The intelligent city. İçinde F. Rowe & P. Veltz (Eds.), *Telecom, companies, territories*. Paris: Presses de LENPC.
- Lee, J., & Lee, H. (2014). Developing and validating a citizen-centric typology for smart city services. *Government Information Quarterly*, 31, 93-105. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2014.01.010>
- Lee, K. L. G. (2008). *Sustainable urban renewal model for a high density city: Hong Kong* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). The Hong Kong Polytechnic University, Hong Kong.
- Lefebvre, H. (2018). *Şehir hakkı* (E. Işık, Çev.), (Birinci Baskı), İstanbul: Sel Yayıncılık.
- LeGates, R. T. (2014). Visions, scale, tempo and form in China's emerging city-regions. *Cities*, 41, 171-178. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2014.01.007>
- Lnenicka, M. vd. (2022). Transparency of open data ecosystems in smart cities: Definition and assessment of the maturity of transparency in 22 smart cities. *Sustainable Cities and Society*, 82, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103906>
- Maltaş Erol, A. ve Görmez, K. (2020). Teoride ve pratikte yeni şehircilik akımı. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 271-310.
- Mansur, A. V. vd. (2022). Nature futures for the urban century: Integrating multiple values into urban management. *Environmental Science & Policy*, 131, 46-56. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.01.013>
- Manville, C. vd. (2014). *Mapping smart cities in the EU*. Luxembourg: Publications Office.
- Mao, Y., Li, H. & Xu, Q. (2015). The mode of urban renewal base on the smart city theory under the background of new urbanization. *Frontiers of Engineering Management*, 2(3), 261-265. <https://doi.org/10.15302/J-FEM-2015035>

- Markoç, İ. (2019). Türkiye’de Cumhuriyet döneminden itibaren uygulanan konut politikaları ve bir çözüm önerisi olarak kentsel dönüşüm. *Social Sciences Studies Journal*, 5(39), 3598-3608. <https://doi.org/10.26449/sss.1610>
- MAtchUP (2022, 10 Eylül). *About MAtchUP*. Erişim Adresi: <https://www.matchup-project.eu/project/>
- Memiş, L. ve Güç, M. (2018). Akıllı teknolojiler ve veri odaklı kent yönetimi: Büyükşehir belediyelerine yönelik bir model önerisi. İçinde E. Akman, N. Negiz, Ç. Akmam ve H. M. Kiriş (Eds.), *Dijital çağın etkisinde: Kent-yönetim-siyaset* (Birinci Baskı, ss. 22-57). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Merin, G. (2022, 10 Aralık). *Ville Radieuse / Le Corbusier*. Erişim Adresi: <https://www.archdaily.com/411878/ad-classics-ville-radieuse-le-corbusier>
- Mirghaemi, S. A. (2020). Akıllı kentler üzerine bir inceleme: Türkiye örneği. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 12(2), 37-46. <https://doi.org/10.20854/bujse.628495>
- Mukul, İ. ve Sarı Saffet (2015). Türkiye’de dönüşüm mekânı olarak kentler: Kentsel dönüşüm. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 893-922.
- Mumford, L. (2019). *Tarih boyunca kent* (G. Koca & T. Tosun, Çev.) (Üçüncü Baskı). İstanbul: Ayrıntı.
- Nachmany, H., & Hananel, R. (2022). The fourth generation: Urban renewal policies in the service of private developers. *Habitat International*, 125, 1-20. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2022.102580>
- Nair, G. (2019a). Akıllı kentler (smart cities). İçinde Y. Alptekin (Ed.), *Kent, kentleşme, yeni kentleşme trendleri ve dünya şehir-sisteminin ortaya çıkışı* (1. Baskı, ss. 115-137). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Nair, G. (2019b). Kentsel yaşamın bilgi ve iletişim teknolojilerinin ışığında yeniden inşası ve Anadolu’dan bir örnek: Sivas Belediyesi’nin akıllı kent uygulamaları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 531-550.
- Naralan, A. (2009). Türkiye’de e-hazırlık ve e-devletleşme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(1), 1-17.
- Nasution, A. A., Erwin, K., & Risanty (2020). Smart city: Is your city ready? *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 562, 1-5. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/562/1/012013>
- Niray, N. (2002). Tarihsel süreç içinde kentleşme olgusu ve Muğla örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (9), 1-27.
- Norman, B. (2018). Are autonomous cities our urban future? *Nature Communications*, 9(1), 1-3. <https://doi.org/10.1038/s41467-018-04505-0>
- Odyssey (2022, 25 Haziran). *Emerging technologies making smart cities “smart”!*. Erişim Adresi: <https://www.theodysseyonline.com/smart-cities>

- Ok, J. A., & Yoo, S. (2017). Directions and improvements of the future smart city development: A case of gyenggi province. *Spatial Information Research*, 25(2), 281-292. <https://doi.org/10.1007/s41324-017-0092-8>
- Onur, D. (2018). *Kentsel dönüşüm ve tarihi alan koruma yönetimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Oxford Languages (2021, 8 Eylül). *Akıllı ne demek?*. Erişim Adresi: <https://languages.oup.com/google-dictionary-tr/>
- Ökde, F. (2019). *Kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel yaşam kalitesine etkisinin toplumsal yansımaları: Mamak örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Örselli, E., & Akbay, C. (2018). Bir kenti geleceğe taşıma ve kent alışkanlıklarını değiştirme projesi olarak akıllı kentler. İçinde M. Mecek, B. Parlak ve E. Atasoy (Eds.), *Kent yönetiminde yeni yaklaşımlar ve etkin belediyecilik uygulamaları* (1. Baskı., ss. 1108-1118). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Örselli, E. ve Akbay, C. (2019). Teknoloji ve kent yaşamında dönüşüm: Akıllı kentler. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(1), 228-241.
- Örselli, E. ve Dinçer, S. (2019). Akıllı kentleri anlamak: Konya ve Barcelona üzerinden bir değerlendirme. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi* 2(1), 90-110.
- Özçevik, Ö., Oğuz, M. ve Akbulut, A. (2018). İklim değişikliği ile mücadelede kentsel dönüşüm ve 'yeşil sertifikasyon sistemleri'. *İTÜ Vakfı Dergisi*, 80, 34-39.
- Özdemir Sönmez, N. (2006). Düzensiz konut alanlarında kentsel dönüşüm modelleri üzerine bir değerlendirme. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 2006(2), 121-127.
- Özdemir, A. D. ve Gülersoy, N. Z. (2006). İstanbul'da yeni yerleşme alanlarının yeni şehircilik akımına göre değerlendirilmesi. *İTÜ Dergisi Seri A*, 5(2), 209-221.
- Özdemir, A., Pınarlık, M. ve Ercan, E. (2017). Sürdürülebilir binalar için dünyada uygulanan devlet teşvikleri ve uygulamaların incelenmesi. *Türk Bilim Araştırma Vakfı*, 10(01), 52-60.
- Özdemir, E. (2010). Kentin tanımlanmasında sosyolojik yaklaşımlar: Toplumsal Süreç ve/veya mekânın çözümlenmesi. *İdealkent*, 1, 44-77.
- Özden, P. P. (2002). *Yasal ve yönetsel çerçevesiyle şehir yenileme planlaması ve uygulaması; Türkiye örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Özden, P. P. (2006a). Türkiye'de kentsel dönüşümün uygulanabilirliği üzerine düşünceler. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35, 215-233.

- Özden, P. P. (2006b). Türkiye’de kentsel dönüşümün uygulanabilirliği üzerine düşünceler. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35, 215-233.
- Özden, P. P. (2010). Türkiye’de kentsel dönüşüm politikaları ve mevzuatına eleştirel bir bakış. İçinde D. Özdemir (Ed.), *Kentsel dönüşümde politika, mevzuat, uygulama: Avrupa deneyimi, İstanbul uygulamaları* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özden, P. P. (2016). *Kentsel yenileme: Yasal-yönetmelik boyut, planlama ve uygulama* (2. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Özel Mazlum, Z. (2021). *Kentsel dönüşüm alanlarında akıllı şehir uygulamaları: İstanbul-Esenler örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özer, M. O. ve Beyazıt, E. (2020). Kent kuramları bağlamında Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(46), 545-562.
- Paes, E. C. (2016). Önsöz. İçinde L. Mastny (Ed.), *Dünyanın durumu 2016: Bir kent sürdürülebilir olabilir mi?*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Pakdemirli, B. (2019). Dijital dönüşüm ve ekonomik büyüme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 665-694.
- Pegler, C., Li, H., & Pojani, D. (2020). Gentrification in Australia’s largest cities: A bird’s-eye view. *Australian planner*, 56(3), 191-205. <https://doi.org/10.1080/07293682.2020.1775666>
- Pınarcıoğlu, N. Ş. ve Kanbak, A. (2020). *Sürdürülebilir kent modelleri*. Londra: IJOPEC Publication.
- Pinterest (2022, 10 Kasım). *Türkiye Pinterest fotoğraf sayfası*. Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/>
- Polat, S. ve Dostoğlu, N. (2007). Kentsel dönüşüm kavramı üzerine: Bursa’da kükürtlü ve Mudanya örnekleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 12(1), 61-76.
- Quaye, I. vd. (2022). A review of experimental informal urbanism initiatives and their implications for sub-saharan Africa’s sustainable cities’ Agenda. *Sustainable Cities and Society*, 83, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103938>
- REMOURBAN (2021, 4 Haziran). *Urban regeneration model: A practical toolkit to transform your city into a smart and sustainable ecosystem, European Union’s Horizon 2020*. REgeneration MOdel for accelerating the smart URBAN Transformation (REMOURBAN), Erişim Adresi: www.remourban.eu.
- Roberts, P. (2008). The Evolution, definition and purpose of urban regeneration. İçinde P. Roberts & H. Sykes (Eds.), *Urban regeneration: A handbook* (pp. 9-36). United Kingdom: SAGE Publications Ltd.

- Rodríguez Bolívar, M. P. (2015). Smart cities: big cities, complex governance? In M. P. Rodríguez-Bolívar (Ed.), *Public administration and information technology. transforming city governments for successful smart cities* (pp. 1-7). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-03167-5_1
- Saçlı, A. (2019). Soylulaştırma ve kent güvenliği. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*. (13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı), 240-255.
- Safiullin, A., Krasnyuk, L., & Kapelyuk, Z. (2019). Integration of industry 4.0 technologies for “smart cities” development. *Materials Science and Engineering*, 497, 1-8.
- SAMPAŞ (2022, 8 Ekim). *Kepez Santral Kentsel Dönüşüm Projesi AB Ufuk 2020 Hibe programına seçildi*. Erişim Adresi: <https://www.sampasbilisim.com/haber.php?icerikid=97>
- Saner, T. S., Adıkuşlu, S. ve Yalazı, B. (2016, 13-15 Ekim). Sürdürülebilir performanslı kentsel dönüşüm- süper kent etiket sistemi ve mahalle standardı. İçinde A. Erkal & E. Acuner (Chairs), *SBE 16 Uluslararası Sürdürülebilir Yapılı Çevre Konferansı*, İstanbul.
- Sarı, E. ve Öztürk, Sevim Pelin, As, İmdat (2022). Geleceğin dirençli kenti: Esenler NAR inovasyon bölgesi. *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*, 1(2), 119-146.
- Sarkar, A. N. (2021, 8 Temmuz). *Smart cities: A futuristic vision*. Erişim Adresi: <https://www.thesmartcityjournal.com/en/articles/smart-cities-futuristic-vision>
- Selçuk, B. ve Aydoğdu, İ. B. (2014). Kentsel dönüşüm üzerine düşünceler: Kazanım mı kayıp mı? *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(2), 33-53.
- Seydioğulları, H. S. (2016). Yeni yasal düzenlemelerle kentsel dönüşüm. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 26(1), 51-64. <https://doi.org/10.5505/planlama.2016.54254>
- Sezgin, S. (2022). *Kentlerin sürdürülebilirliği açısından vatandaşların akıllı kent uygulamalarına bakışı: Konya ve Eskişehir örnekleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Shari, N. F. M., & Malip, A. (2022). State of the art solutions of blockchain technology for data dissemination in smart cities: A comprehensive review. *Computer Communications*, 189, 120-147. <https://doi.org/10.1016/j.comcom.2022.03.013>
- Sharman, J. (2016). Smart cities, future cities, sustainable cities. Erişim Adresi: <https://www.thenbs.com/knowledge/smart-cities-future-cities-sustainable-cities>

- Sınmaz, S. (2013, 9 Haziran). Yeni gelişen planlama yaklaşımları çerçevesinde akıllı yerleşme kavramı ve temel ilkeleri. *Megaron*, 8(2), 76-86.
- Smart Cities Mission (2021). *Making a city smart: Learnings from the smart cities mission*. New Delhi: Ministry of Housing and Urban Affairs, Government of India.
- Smart City (2021, 15 Temmuz). *Smart city news*. Erişim Adresi: <https://www.scmp.com/events/business/topics/sustainable-asia/article/3147006/>
- Smartcity (2021, 8 Haziran). *Türkiye akıllı şehirler topluluğu*. Erişim Adresi: <https://www.smartcity.com.tr/>
- Smartgrowth (2021, 6 Kasım). *What is smart Growth?*. Erişim Adresi: <https://smartgrowth.org/what-is-smart-growth/>
- Soysal, M. (1969). *Dinamik anayasa anlayışı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Sustainability For All (2022, 9 Nisan). *The three pillars of sustainable cities and communities*. Erişim Adresi: https://www.activesustainability.com/construction-and-urban-development/cities-communities-sustainable/?_adin=01833301559
- Şahin, A. (2017, 4 Temmuz). *Yol açın! Akıllı şehirler geliyor*. Erişim Adresi: <https://www.fortuneturkey.com/yol-acin-akilli-schirler-geliyor-45878>
- Şahin, S. Z. (2003). İmar planı değişiklikleri ve imar hakları aracılığıyla yanıltıcı (Pseudo) kentsel dönüşüm senaryoları: Ankara Altındağ ilçesi örneği. İçinde P. P. Özden (Ed.), *Kentsel dönüşüm sempozyumu: bildiriler* (ss. 89-101). İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası.
- Şahin, S. Z. (2006). Kentsel dönüşümün kentsel planlamadan bağımsızlaştırılması/ ayrılması sürecinde Ankara. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 2006(2), 111-120.
- Şahin, S. Z. (2015). Uluslararası örnekler ışığında bir kavram ve kamu politikası olarak kentsel dönüşüm. İçinde B. Duman ve İ. Coşkun (Eds.), *Neden nasıl ve kim için kentsel dönüşüm* (1. Baskı., ss. 53-84). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Şengül, H. T. (2000). Radikal kent kuramları üzerine eleştirel bir değerlendirme: Alternatif bir yaklaşıma doğru. *Amme İdaresi Dergisi*, 33(1), 27-58.
- Şengül, R. ve Yüksel Altıntaş, H. (2020). Akıllı kentin bir bileşeni olarak akıllı ulaşım uygulamalarının incelenmesi: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi örneği. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6(2), 487-502. <https://doi.org/10.46442/intjcss.716124>
- Şenyapılı, T. (2004). Charting the 'voyage' of squatter housing in urban spatial 'quadruped'. *European Journal of Turkish Studies*. (1), 91-105.
- Şiriner Öner, M. (2016). *Konut ve konut politikası* (1. Baskı). İstanbul: IJOPEC Yayıncılık.

- Şişman, A. ve Kibaroğlu, D. (2009, 11-15 Mayıs). *Dünyada ve Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamaları*. 12. *Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*. Ankara: TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2017). *Şehircilik Şurası Komisyon Raporları*, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Ankara. Erişim Adresi: www.csb.gov.tr/projeler/sehirciliksurasi/
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2019a). *2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı*, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Ankara.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2019b). *Akıllı Şehirler Beyaz Bülteni*, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Ankara.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2020). *Akıllı Şehir Yönetimi: Akıllı Şehirler Kapasite Geliştirme ve Rehberlik Projesi*, T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Ankara.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2021). *Akıllı Çevre Uygulama Rehberlik Merkezi*, T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Ankara. Erişim Adresi: www.akillisehirler.gov.tr
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2022). *Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Tarihçesi*. Erişim Adresi: <https://csb.gov.tr/tarihcemiz-i-7012>
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2013). *Bilgi Toplumu Stratejisinin Yenilenmesi Projesi: İhtiyaç Tespiti ve Öneriler Raporu*, McKinsey Danışmanlık. Ankara.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2014). *Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)*. Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, Ankara
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2014). *Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)*, T.C. Kalkınma Bakanlığı. Ankara.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2015). *Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (2015-2018)*, T.C. Kalkınma Bakanlığı. Ankara.
- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2015). *Orta Vadeli Program (2015-2017)*, T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Ankara.
- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2018). *Orta Vadeli Program (2018-2020)*, T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Ankara.
- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Ankara.
- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ankara
- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2022). *Sürdürülebilir kalkınma amaçları*. Erişim Adresi: <http://www.surdurulebiliralkinma.gov.tr/amaclari/>
- T.C. Ulaştırma Bakanlığı (2010). *Ulaşım ve İletişim Stratejisi Hedef 2023*, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı.

- T.C. Ulaştırma Bakanlığı (2016). *2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı*, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. Ankara.
- T.C. Ulaştırma Bakanlığı (2017). *Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2020)*, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. Ankara.
- Tamer, H. Y., & Övgün, B. (2020). Yapay zekâ bağlamında dijital dönüşüm ofisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75(2), 775-803. <https://doi.org/10.33630/ausbf.691119>
- TBB, WWF, & EY (2021). *Değer yaratmak için akıllı şehirler*. Türkiye Belediyeler Birliği; Doğal Hayatı Koruma Vakfı, Ernst & Young Türkiye.
- TBMM (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005*, Türkiye Büyük Millet Meclisi. Ankara.
- Tekedar, B. ve Polat, E. (2020). Sürdürülebilir kentsel dönüşüm çerçevesinde Isparta Kent merkezinin incelenmesi. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 5(1), 35-49.
- Tekeli, İ. (1986). Türkiye’de 19. yüzyıl ortalarından 1950’ye kadar kentsel araştırmanın gelişimi. İçinde S. Atauz (Ed.), *Türkiye’de sosyal bilim araştırmalarının gelişimi* (ss. 239-268). Ankara: Türkiye Sosyal Bilimler Derneği.
- Tekeli, İ. (2009). *Modernizm, modernite ve Türkiye’nin kent planlama Tarihi* (1. Baskı). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ. (2011). *Kent, kentli hakları, kentleşme ve kentsel dönüşüm*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ. ve Ortaylı, İ. (1978). *Türkiye’de belediyeçiliğinin evrimi*. Ankara: Türk İdareciler Derneği.
- Tercan, B. (2018). 1948’den bugüne imar afları. *Mimarlık Dergisi*, 403, 20-30.
- Terzi, F. ve Ocakçı, M. (2017). Kentlerin geleceği: Akıllı kentler. *İTÜ Vakfı Dergisi*, 77, 10-13.
- Tezangi, N. R. (2014). Sustainable urbanism: Analysis of sustainable environment principles in practical urban form. *Journal of Engineering and Architecture*, 2(2), 195-210. <https://doi.org/10.15640/jea.v2n2a14>
- Theissen, C. (2021, 11 Haziran). *Autonomous vehicles: The converging factor for private and public actors in smart cities*. Erişim Adresi: <https://www.automotiveworld.com/articles/autonomous-vehicles-the-converging-factor-for-private-and-public-actors-in-smart-cities/>
- TMMOB Harita Mühendisleri Odası (2019, 9 Aralık). 6. *Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi sonuç bildirgesi*. Erişim Adresi: <https://www.hkmo.org.tr/sayfa/detay/1004/18856>
- Toffler, A. (2008). *Üçüncü dalga: Bir fütürist ekonomi analizi klasifiği* (S. Yeniçeri, Çev.) (1. Baskı), İstanbul: Koridor Yayıncılık.

- Townsnd, A. M. (2013). *Smart cities: Big data, civic hackers and the quest for a new utopia*. ABD: Norton & Company.
- Tuğcu, P. ve Arslan Vural, T. (2018). Kentsel dönüşüm konulu tez çalışmalarında (1999-2017) öne çıkan konular, sorunlar ve öneriler. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14 (Özel Sayı:1), 87-127.
- TÜBİTAK (2004). *Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları 2003-2023 Strateji Belgesi*, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu. Ankara.
- TÜİK (2021). *Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması, 2021*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- TÜİK (2022). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2021*, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
- Türk Dil Kurumu (2021a, 9 Haziran). *Akıllı ne demek?*. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu (2021b, 9 Haziran). *Genel Türkçe sözlük*. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkün, A. (2011). Urban regeneration and hegemonic power relationships. *International Planning Studies*, 16(1), 61-72. <https://doi.org/10.1080/13563475.2011.552473>
- Türkün, A. (2015). Kentsel dönüşümü yeniden düşünmek: Mevcut Uygulamalar ve hâkim söylem üzerinden bir değerlendirme. İçinde B. Duman ve İ. Coşkun (Eds.), *Neden nasıl ve kim için kentsel dönüşüm* (1. Baskı., ss. 285-332). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Türkün, A., Aslan, Ş. ve Şen, B. (2013). 1923-1980 döneminde kentsel politikalar ve İstanbul'da konut alanlarının gelişimi: Mevzuat, aktörler ve hâkim söylem. İçinde A. Türkün (Ed.), *Mülk, mahal, insan: İstanbul'da kentsel dönüşüm* (1. Baskı., ss. 45-78). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Türkün, A., Öktem Ünsal, B. ve Yapıcı Mücella (2013). 1980'ler sonrasında İstanbul'da kentsel dönüşüm: Mevzuat, söylem, aktörler ve dönüşümün hedefindeki alanlar. İçinde A. Türkün (Ed.), *Mülk, mahal, insan: İstanbul'da kentsel dönüşüm* (1. Baskı, ss. 79-139). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- U4SSC (2021a). *Accelerating city transformation using frontier technologies*, United Nations United Smart Sustainable Cities. Geneva.
- U4SSC (2021b). *Simple ways to be smart*, United Nations United Smart Sustainable Cities. Geneva.
- Ulubaş Hamurcu, A. ve Aysan Buldurur, M. (2017). Sürdürülebilir kentsel dönüşüm için performans göstergeleri. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 27(3), 222-235.

- Ulusoy, A. E. (2020). Türkiye’de konut politikaları: Tarihsel süreç ve aktörlerin etkisi. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(3), 87-122.
- Ulusoy, A. ve Vural, T. (2001). Kentleşmenin sosyo ekonomik etkileri. *Belediye Dergisi*, 7(12). 1-15
- UNFPA (2021, 23 Ekim). *Urbanization*. Erişim Adresi: <https://www.unfpa.org/urbanization>
- Utlu, E. ve Er, A. (2021). Yerel katılım bağlamında dijital dönüşümden dijital yönetime belediyeler: Uygulamalar, imkânlar ve öneriler. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(41), 97-110.
- Uysal Şahin, Ö. (2021). Toplum 5.0 ve kamu Hizmeti: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Journal of Awareness*, 6(4), 229-246. <https://doi.org/10.26809/joa.6.4.05>
- Ünsal, H. (2002). *Türkiye bilişim şurası e-devlet çalışma grubu raporu*, Kamu Bilişim Merkezleri Yöneticileri Birliği. Ankara.
- Varol, Ç. (2017). Sürdürülebilir gelişme de akıllı kent yaklaşımı: Ankara’daki belediyelerin uygulamaları. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 26(1), 43-58.
- Velibeyoğlu, K. (2019). Akıllı kentler: vaatler ve ötesi. İçinde S. Şanlısoy (Ed.), *Yenilikçi sürdürülebilir gelişme stratejileri bağlamında Türkiye ekonomisinin geleceğine yönelik çözüm arayışları* (1. Baskı). DEÜ Yayınları.
- Vural-Cutts, A. (2017). İdeal kent. *XXI Dergisi, Aralık-Ocak Sayısı*, 1-20.
- Watt, P. (2009). Housing stock transfers, regeneration and state-led gentrification in London. *Urban Policy and Research*, 27(3), 229-242. <https://doi.org/10.1080/0811140903154147>
- Ween, C. (2022). Sustainable urbanization: Why we have to change. İçinde N. Minaei (Ed.), *Smart cities: critical debates on big data, Urban Development, and Social Environmental Sustainability* (pp. 3-22). Boca Raton: CRC Press.
- Wijs, L. de, Witte, P., & Geertman, S. (2016). How smart is smart?. *The European Journal of Social Science Research*, 29(4), 424-441. <https://doi.org/10.1080/13511610.2016.1201758>
- World Data, (2021, 10 Haziran). *Future population growth*. Erişim Adresi: <https://ourworldindata.org/>
- Yalçın, C. (2010). Türkiye’de kentleşme sorunları üzerine bir tartışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 225-245.
- Yalçın Erçoşkun, Ö. ve Karaaslan, Ş. (2009). Geleceğin ekolojik ve teknolojik kentleri. *Megaron*, 3(3), 283-296.
- Yaman, M. (2014). Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında Kütahya kenti Osmangazi kentsel dönüşüm uygulamasına bir bakış.

Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Kütahya Özel Sayısı, 13-20.

- Yaman, M. (2021). Kentsel dönüşümün mevcut durumu ve güncel gelişmeler. İçinde L. Memiş, O. Erdoğan ve C. Babaoğlu (Eds.), *Yerel yönetimlerde yenilikçi yaklaşımlar* (1. Baskı., ss. 331-351). İstanbul: Orion Kitapevi.
- Yaman, M. ve Çakır, E. (2018). Dijitalleşen dünyada akıllı afet ve acil durum uygulamaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(2), 1124-1138.*
- Yaman, M. ve Düğer, Y. (2022). İklim değişikliğinin etkileri ve riskleri karşısında yerel yönetimlerin rolü. İçinde M. Ercan, K. E. Yıldırım ve M. Karaca (Eds.), *21.uluslararası kamu yönetimi formu tam metinler kitabı* (ss. 461-479). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Yaman, F. T. ve Şahinbaş, U. (2017). Türkiye’de kentsel dönüşüm. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, 12(47), 53-77.*
- Yaman, M. (2010). Türkiye’deki uygulamalar bağlamında kentsel dönüşümün yeniden kavramsallaştırılması. *Toplum ve Demokrasi, 4(8), 119-128.*
- Yaman, M. (2015). *Türkiye’de kentsel dönüş(tür)me uygulamaları: Sosyo-Politik bir yaklaşım* (2. Baskı). Antalya: Otorite Yayınları.
- Yaşam Köyü (2022, 16 Aralık). *Sosyal hayata başlayan uluslararası proje: Yaşam Köyü*. Erişim Adresi: <https://www.tepebasi.bel.tr/hd.asp?hid=9122>
- Yavaş, M. ve Yılmaz, S. (2019). Soğuk iklim bölgesinde kentsel mikro iklimin değerlendirilmesi: Erzurum kentsel dönüşüm alanı örneği. *Artium, 7(2), 103-114.*
- Yavuz, F. (1952). *Ankara’nın imarı ve şehirciliğimiz*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Yayla, S. (2021). Kentsel dönüşüm ve fırsatlar. *Ekoyapı Dergisi, 46, 24-26.*
- Yazar, E. ve Önkal, G. (2019). Farklılaşma ve ayrışmanın sosyolojisi tarihselliği açısından “kent deneyimi”. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16), 61-77.*
- Yedekci Arslan, G. (2014). Kentsel dönüşümün sürdürülebilirlik boyutu: Hammarby (İsveç) ve Fener-Balat örneklerinin incelenmesi. *Artium, 2(2), 180-190.*
- Yenice, M. S. (2014). Türkiye’nin kentsel dönüşüm deneyiminin tarihsel analizi. *Balikesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 16(1), 76-88.*
- Yetkin, O. (2020). Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin yapısı ve geleceği. *Akademik Düşünce Dergisi, 1, 4-16.*
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 23(112), 7-17.*

- Yıldırım, A. (2004). *Kentleşme ve kentleşme sürecinde göçün suç olgusu üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. E. (2006). Güncel bir kent sorunu: kentsel dönüşüm. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 2006(1), 7-24.
- Yıldız, A. ve Baz, İ. (2021). Bütüncül planlama anlayışının kentsel dönüşüm üzerindeki etkisi: Tuzla örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 3(2), 137-150.
- Yılmaz, E. ve Çitçi, S. (2011). Kentlerin ortaya çıkışı ve sosyo-politik açıdan Türkiye’de kentleşme dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(10), 252-267.
- Yılmaz, O. K. (2018). *Kentsel dönüşüm ve Türkiye Belediyelerin uygulamalara yönelik yaklaşımları üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yolcu, F. (2021). Türkiye’de kentsel dönüşümün yasalar ve aktörler üzerinden dönemsel olarak değerlendirilmesi. *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını)*, 31(3), 393-401. <https://doi.org/10.14744/planlama.2021.46504>
- Yoon, A. (2015). *How smart cities enable urban sustainability*. Erişim Adresi: <https://www.triplepundit.com/story/2015/how-smart-cities-enable-urban-sustainability/32661#>
- Yörük, M. A. (2001). Elektronik ticaret. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 1, 10-20.
- Yulu, A. (2017). Esenler’de şehirselleme. *Coğrafya Dergisi*, 35, 29-40.
- Yüceşahin, M., Bayar, R. ve Özgür, M. (2004). Türkiye’de şehirleşmenin mekânsal dağılışı ve değişimi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1), 23-39. https://doi.org/10.1501/Cogbil_0000000042
- Zanella, A., vd. (2014). Internet of things for smart cities. *IEEE Internet of Things Journal*, 1(1), 22-32. <https://doi.org/10.1109/JIOT.2014.2306328>
- Zhang, C., & Lu, Y. (2021). Study on artificial intelligence: The state of the art and future prospects. *Journal of Industrial Information Integration*, 23, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.jii.2021.100224>
- Zorali, S. ve Öze, N. (2020). Yapay zekâ- Yenilikçi teknoloji ile yaratılan akıllı şehirler; Lefkoşa Türk Belediyesi örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 29(2), 85-109.
- 1580 Sayılı Belediye Kanunu (1930, 14 Nisan). 1580 Sayılı Belediye Kanunu, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 1471). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf>.

- 1961 Anayasası (1961, 09 Temmuz). 1961 Anayasası, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 10859). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10859.pdf>.
- 442 Sayılı Köy Kanunu (1924, 18 Mart). 442 Sayılı Köy Kanunu, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 68). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf>.
- 504 Sayılı Kanun (1993, 9 Eylül). 504 Sayılı Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 21693). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/4.5.504.pdf>.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005, 13 Temmuz). 5393 Sayılı Belediye Kanunu, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 25874). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm>.
- 6360 Sayılı Kanun (2012, 6 Aralık). 6360 Sayılı Kanun, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 28489). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206.pdf>.
- 775 Sayılı Gecekondu Kanunu (1966, 20 Temmuz). 775 Sayılı Gecekondu Kanunu, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 12362). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.775.pdf>.

Türkiye'de Kamu Maliyesinde Seçme Konular

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Serhat Gözen

Doç. Dr. Ersin Nail Sağdıç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Türkiye’de Kamu Maliyesinde Seçme Konular

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Serhat Gözen • Doç. Dr. Ersin Nail Sağdıç

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-985-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub532>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Gözen, S. (ed), Sağdıç, E. N. (ed) (2024). *Türkiye’de Kamu Maliyesinde Seçme Konular*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub532>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap, Kültürya Dumluşınar Üniversitesi’nin “100. Yılıızda 100 Kitap” projesinde listelenmektedir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Adedoyin, F. F., Seetaram, N., Disegna, M. and Filis, G. (2023). The Effect of Tourism Taxation on International Arrivals to a Small Tourism-Dependent Economy. *Journal of Travel Research*. 62(1): 135 –153.
- Agiş, F. D. (2019). İnanç Turizmi. 30.04.2024 tarihinde <<https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/inanc-turizmi>> adresinden ulaşıldı.
- Aksu, A., Uçar, Ö. ve Kılıçarslan, D. (2016). Golf Turizm: A Research Profile and Security Perceptions in Belek, Antalya, Turkey, *International Journal of Business and Social Research (IJBSR)*, 06(12), 01-12.
- Akyol, C. ve Çalık, İ. (2022). Türkiye’de Yayla Turizmi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*. 5(2): 299-315.
- Ataman, H.; Esen, M. F. ve Vatan, A. (2007). Medikal Turizm Kapsamında Sunulan Sağlık Hizmetlerinde Kalite ve Hasta Güvenliği. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 3(1), 28-44.
- Avcı, A. ve Sartayeva, K. (2020). İpek Yolu’ndaki Kültürel Mirasın Dünya Turizmine Kazandırılması: Kazakistan Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 14-36.
- Ayaz, N. ve Eren, M. (2020). Türkiye’de İnanç Turizmi Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 284-300.
- Azam, A., Maqsood, S. A., Ahmad, J. and Azhar Ud Din, M. (2018). Economical and Societal Benefits of Tourism (A Case Study of Bomborat Chital). MPRA Paper No. 97490, 09.04.2024 tarihinde <<https://mpra.ub.uni-muenchen.de/97490/>> adresinden erişildi.
- Barlas, B. (2019). Yat Turizmi. 30.04.2024 tarihinde <<https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/yat-turizmi>> adresinden erişildi.
- Bettensteuer. (2024). Der ultimative Bettensteuer-Überblick. 17.04.2024 tarihinde <https://www.bettensteuer.de/#google_vignette> adresinden erişildi.
- Bilici, N. ve Işık, Z. (2018). Bölgesel Kalkınmada Yayla Turizmi: Rize İli Örneği. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-21.
- Bulgaristan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı. (2024). Tourist Tax. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.minfin.bg/en/781>> adresinden erişildi.
- Can, M. Ve Üst Can, Ç. (2019). Kapadokya’da Balon Turizmi Deneyimi ve Kabul Edilebilir Risk Durumu. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3):188-198.
- Cunningham, E. (2022). This idyllic tourist destination will soon charge travellers a \$200-per-night tax. 13.04.2024 tarihinde <<https://www.time-out.com/news/this-idyllic-tourist-destination-will-soon-charge-travelers-a-200-per-night-tax-070522>> adresinden erişildi.

- Çakıcı A. C. (2009). *Toplantı Yönetimi, Kongre, Konferans, Seminer ve Fuar Organizasyonları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (6) 2003, 1-18.
- Çoban, O. ve Özcan, C. C. (2013). Türkiye'de Turizm Gelirleri-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Nedensellik Analizi (1963-2010). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Nisan 2013, 8(1), 243-261.
- Davies, P. (2019). Balearics outlines projects funded by sustainable tourism tax. 15.04.2024 tarihinde <<https://travelweekly.co.uk/articles/332551/balearics-outlines-projects-funded-by-sustainable-tourism-tax>> adresinden erişildi.
- Daunton, N. (2023). Planning a Caribbean getaway in 2023? Here's why the Dominican Republic deserves your time. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.euronews.com/travel/2023/01/31/planning-a-caribbean-getaway-in-2023-heres-why-the-dominican-republic-deserves-your-time>> adresinden erişildi.
- Demiroğlu, C. O. (2013). İklim değişikliğinin kış turizmine etkisi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğanay, S. (2019). Yayla Turizmi. 30.04.2024 tarihinde <<https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/yayla-turizmi>> adresinden erişildi.
- Durán-Román, J. L., Cárdenas-García, P. J. and Pulido-Fernández, J. I. (2020). Taxation of Tourism Activities: A Review of the Top 50 Tourism Destinations. *Revista de Economía Mundial*. 55 (2020): 49-78.
- Durbarry, R. (2008). Tourism Taxes: Implications for Tourism Demand in the UK. *Review of Development Economics*, 12(1): 21-36.
- Endonezya Cumhuriyeti Kopenhag Büyükelçiliği. (2024). Bali International Tourism Levy from the 14th of February 2024. 14.04.2024 tarihinde <[https://kemlu.go.id/copenhagen/en/news/28006/bali-international-tourism-levy-from-the-14th-of-february-2024#:~:text=Starting%20from%20the%2014th%20of,\(equivalent%20to%20DKK%2066\).](https://kemlu.go.id/copenhagen/en/news/28006/bali-international-tourism-levy-from-the-14th-of-february-2024#:~:text=Starting%20from%20the%2014th%20of,(equivalent%20to%20DKK%2066).>)> adresinden erişildi.
- Erdin, Z. (2023). Türkiye'de Balon Turu Yapılabilen Yerler. 30.04.2024 tarihinde <<https://www.biletdukkani.com/blog/turkiyede-balon-turu-yapilabilen-yerler/>> adresinden erişildi.
- Etoiles de France. (2024). La taxe de séjour à Paris durant les JO 2024. 16.04.2024 tarihinde <<https://etoiles-de-france.fr/taxe-de-sejour-paris-jo-2024/#:~:text=Depuis%20le%201er%20janvier%202024,hausse%20des%20co%C3%BBts%20d'h%C3%A9bergement.>>> adresinden erişildi.
- ETOA. (2019a). ETOA's 2019 review of European tourism taxes calls for destinations to recognise the value of the visitor economy and risk to compe-

- titiveness. 15.04.2024 tarihinde <https://www.etoa.org/etoa-review-tourism-taxes/> adresinden erişildi.
- ETOA. (2019b). Tax and tourism: a destination management problem?. 15.04.2024 tarihinde <https://www.etoa.org/wp-content/uploads/2019/02/Tax-and-tourism-a-destination-management-problem.edited-for-web.pdf?_gl=1*16k3v86*_ga*MjEzOTU2NzUxOC4xNzEz-MjgyNjY2*_ga_W5SYNKN1ZH*MTcxMzUyNTc3Ny4zLjEuMTcxMzUyNTgwNS4zMi4wLjA.> adresinden erişildi.
- ETOA. (2024). Tourism tax rates. 15.04.2024 tarihinde <<https://www.etoa.org/tourist-tax-rates/>> adresinden erişildi.
- European Commission. (2017). The Impact of Taxes on the Competitiveness of European Tourism Final Report 15.04.2024 tarihinde <<https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/130660/The%20Impact%20of%20Taxes%20on%20the%20Competitiveness%20of%20European%20tourism.pdf>> adresinden ulaşıldı.
- Evren, S. (2023). Bir Cumhuriyet Projesi Olarak Türkiye’de Kış Turizmi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(3): 163-175.
- Gago, A., Labandeira, X., Picos, F. and Rodríguez, M. (2009). Specific and general taxation of tourism activities. Evidence from Spain. *Tourism Management*. 30 (2009): 381-392.
- Hepaktan, C. E. ve Çınar, S. (2010). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri. *Celal Bayar Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(2), 135-154.
- Hırvatistan e-Vatandaş Bilgi ve Hizmetleri. (2024). Tourist tax. 14.04.2024 tarihinde <<https://gov.hr/en/tourist-tax/1520>> adresinden erişildi.
- Higham, J. (2005). Sport tourism destinations: issues, opportunities and analysis introduction. Higham, J. (Der) *Sport Tourism Destinations: Issues, opportunities and analysis* (1st Edition) içinde (ss. 1-14). Elsevier Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Hudson, S. (2008). *Tourism and Hospitality Marketing A Global Perspective*. Sage Publications, London.
- Hughes, R. A. (2024a). Barcelona is increasing its tourist tax next week - here’s how much you’ll have to pay from April. 07.04.2024 tarihinde <<https://www.euronews.com/travel/2024/03/25/barcelona-is-increasing-its-tourist-tax-heres-how-much-youll-have-to-pay-in-2023>> adresinden erişildi.
- Hughes, R. A. (2024b). Venice entry fee launches: You can now book your ticket to visit in 2024. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.euronews.com/travel/2024/01/16/venice-entry-fee-here-are-all-the-dates-when-youll-have-to-pay-to-visit-in-2024>> adresinden erişildi.
- İnan, G. (2024). Sürdürülebilir bir geleceğin inşasında Turist Vergisinin (Konaklama Vergisi) rolü. 13.04.2024 tarihinde <<https://vergialgi.com/surdurulebilir-bir-gelecegin-insasinda-turist-vergisinin-konaklama-vergisi-rolu>> adresinden erişildi.

- Kantar, G. Ve Işık, E. (2014). Türkiye'de Sağlık Turizmi (Health Tourism in Turkey). *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*. 1(1):15-20.
- Kelly, L. (2024). These are all the destinations you'll need to pay extra to visit this year. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.timeout.com/news/these-are-all-the-destinations-youll-need-to-pay-extra-to-visit-this-year-020224>> adresinden erişildi.
- Kılıç, G. (2020). Kongre Turizmi. 30.04.2024 tarihinde <<https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/kongre-turizmi>> adresinden erişildi.
- Mangır, K. (2020). UNESCO Dünya Kültür Mirası ve Türkiye: İzmir Özelinde Bir Değerlendirme. 30.04.2024 tarihinde <<https://kalkinmaguncesi.izka.org.tr/index.php/2020/11/11/unesco-dunya-kultur-mirasi-ve-turkiye-izmir-ozelinde-bir-degerlendirme/>> adresinden erişildi.
- Marshall, E. (2024). The popular holiday destination with a new tourist tax in 2024. 17.04.2024 tarihinde <<https://www.express.co.uk/travel/articles/1859168/iceland-tourist-tax-2024>> adresinden erişildi.
- Medlik, S. (2003). *Dictionary of Travel, Tourism and Hospitality*. Third edition, Butterworth-Heinemann, Oxford.
- OECD. (2014). *OECD Tourism Trends and Policies 2014*. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/tour-2014-en>.
- OECD Glossary, (t.y.). Glossary of Statistical Terms. 10.04.2024 tarihinde <<https://stats.oecd.org/glossary/>> adresinden erişildi.
- Okonkwo, E. E., Afoma, E. and Martha, I. (2017). Cave Tourism and its Implications to Tourism Development in Nigeria: A Case Study of Agu-Owuru Cave in Ezeagu. *International Journal of Research in Tourism and Hospitality (IJRTH)*, 3(3), 16-24.
- Özdemir, S. (2024). Golf Turizminin Planlanması ve Sürdürülebilirliğine İlişkin Bir Alan Yazın Taraması (A Literature Review On The Planning And Sustainability Of Golf Tourism). *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 7(1): 191-204.
- Pender, L. (2005). *Managing the Tourism System, Introduction*. (Eds. Lesley Pender and Richard Sharpley). In *The Management of Tourism*. Sage Publications Inc., London.
- Prague Convention Bureau. (2022). Prague Councillors Approved Modification of Tourist Tax. Czech Capital Can Receive More Funds to Cultivate Tourism. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.pragueconvention.cz/hot-news/prague-councillors-approved-modification-of-tourist-tax-czech-capital-can-receive-more-funds-to-cultivate-tourism>> adresinden erişildi.
- Perillo's Italy Vacations. (2024). Tourist City Taxes In Italy. 17.04.2024 tarihinde <<https://www.italyvacations.com/tourist-city-taxes-italy>> adresinden erişildi.

- République Française Entreprendre Service-Public. (2024). Taxe de séjour touristique : quels sont les tarifs ?. 16.04.2024 tarihinde <<https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F31635>> adresinden erişildi.
- République Française Impôts. (2024). Taxe de Séjour. 16.04.2024 tarihinde <<https://www.impots.gouv.fr/taxe-de-sejour>> adresinden erişildi.
- Readman, M. (2003). Golf Tourism. Hudson, S. (Der). *Sport and Adventure Tourism* içinde (ss. 165-201). The Haworth Hospitality Press, New York.
- Resmî Gazete. (14 Aralık 2022). Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliği. 16.04.2024 tarihinde <<https://www.resmigazete.gov.tr/eski-ler/2022/12/20221214-6.htm>> adresinden erişildi.
- Salanié, B. (2002). *The Economics of Taxation*. The MIT Press, Cambridge.
- Sarışık, M., Türkay, O. ve Akova, O. (2011). How to manage yacht tourism in Turkey: A swot analysis and related strategies. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 24(2011), 1014–1025.
- Sharpley, R. (2002). *Tourism: A Vehicle for Development?*. (Eds. Richard Sharpley and David J. Telfer), In *Tourism and Development Concepts and Issues*, Channel View Publications, Clevedon.
- Sayılı, M., Akca, H., Duman, T. ve Esengun K. (2007). Psoriasis Treatment Via Doctor Fishes As Part Of Health Tourism: A Case Study Of Kangal Fish Spring, Turkey. *Tourism Management*, 28 (2): 625–629. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2006.08.010>.
- Sunar, H., Gökçe, F., Gökçe, H. ve Şahin, M. (2018). *Alternatif Turizm Türü Olarak Yamaç Paraşütü Potansiyeli: Hatay Örneği. VII. Ulusal III. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı 20-21 Nisan 2018 -İskenderun*.
- Şafak, İ. (2003). Türkiye`deki Av Turizmi Uygulamalarının Özel Avlak İşletmelerine Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(2), 133-148.
- Şen, G. (2021). Termal Turizmin Ekonomik Etkilerinin Bölgesel Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi: Kütahya Örneği (Yayımlanmamış Doktora Tezi), *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*.
- The City of Austin. (2024). Hotel Occupancy Taxes. 17.04.2024 tarihinde <<https://www.austintexas.gov/department/hotel-occupancy-taxes>> adresinden erişildi.
- The Economic Times. (2024). Bali to impose \$10 tourist fee starting this Valentine's Day. 14.04.2024 tarihinde <<https://economictimes.indiatimes.com/nri/visit/bali-to-impose-10-tourist-fee-starting-this-valentines-day/articleshow/107619921.cms>> adresinden erişildi.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi. (2024). Tourism Sector in Türkiye. 30.04.2024 tarihinde <<https://www.invest.gov.tr/en/library/>>

- publications/lists/investpublications/tourism-industry.pdf> adresinden erişildi.
- TURSAB. 17.04.2024 tarihinde <<https://www.tursab.org.tr/turizm-geliri/yil-lara-gore-turkiye-turizm-geliri>> adresinden erişildi.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2024). Turizm Çeşitleri. 08.04.2024 tarihinde <<https://www.ktb.gov.tr/TR-96269/turizm-cesitleri.html>> adresinden erişildi.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2024). Golf Turizmi. 30.04.2024 tarihinde <<https://antalya.ktb.gov.tr/TR-68440/golf-turizmi.html>> adresinden erişildi.
- UNESCO. (2024). Türkiye. 29.04.204 tarihinde <<https://whc.unesco.org/en/statesparties/tr>> adresinden erişildi.
- UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. (2024). UNESCO World Heritage List. 30.04.2024 tarihinde <<https://www.unesco.org.tr/Pages/659/314/UNESCO-World-Heritage-List>> adresinden erişildi.
- UNESCO World Heritage Convention. (t.y.). 14.04.2024 tarihinde <<https://whc.unesco.org/en/158/>> adresinden erişildi.
- UNWTO. (2018). UNWTO Tourism Definitions. 10.04.2024 tarihinde <<https://www.unwto.org/global/publication/UNWTO-Tourism-definitions>> adresinden erişildi.
- UNWTO Glossary. (2008). 10.04.2024 tarihinde <<https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>> adresinden erişildi.
- UNWTO Publications. (2017). Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030, Highlights. 10.04.2024 tarihinde <<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284419340>> adresinden erişildi.
- Vermeend, W., van der Ploeg, R., Timmer, J. W. (2008). *Taxes and the Economy: A Survey on the Impact of Taxes on Growth, Employment, Investment, Consumption and the Environment*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Wright, R. (2024). Barcelona increases its tourist tax this week: Where else will you have to pay to enter in 2024?. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.euronews.com/travel/2024/04/01/tourist-taxes-all-of-the-countries-you-will-have-to-pay-to-enter-in-2022>> adresinden erişildi.
- Yong, N. (2024). Bali: Foreign tourists to pay \$10 entry tax from Valentine's Day. 14.04.2024 tarihinde <<https://www.bbc.com/news/world-asia-68291726>> adresinden erişildi.
- Yılmaz, H. (2019). Balon Turu. 30.04.2024 tarihinde <<https://turkiyeturizm-mansiklopedisi.com/balon-turu> adresinden> erişildi.
- Yozcu, S. (2019). Mağara Turizmi. 30.04.2024 tarihinde <<https://turkiyeturizm-mansiklopedisi.com/magara-turizmi>> adresinden erişildi.

Kaynaklar

- Akbulut, K. (2020). Teknopark sınırlarının serbest bölgeyi içine alacak şekilde genişletilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 30(162), 255-260.
- Alkibay, S., Orhaner, E., Korkmaz, S. ve Sertoğlu, A. E. (2012). Üniversite sanayi iş birliği çerçevesinde teknoparklar, yönetsel sorunları ve çözüm önerileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 65-90.
- Ataman, B. (2008). Teknoparklarda yatırımın istihdam yaratma kapasitesi ve istihdam yapısı: Ankara ili örneğinde bir analiz. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 3(2), 37-49.
- Ateş, G. (2020). *İnovasyonun ihracat performansına etkisi: Üniversitelere bağlı teknokentlerde bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Attar, M., ve Erat, L. (2020, 3-5 Eylül). *İş şekillendirme ve yenilikçi iş davranışı ilişkisinde kişi iş uyumunun aracılık rolü: Konya Teknokent örneği*. İçinde M. Barca (Ed.), [Sözlü bildiri]. 28 Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, (ss.121-147). Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Leyla-Erat/publication/345877453_Is_Sekillendirme_ve_Yenilikci_Is_Davranisi_Iliskisinde_Kisi-Is_Uyumunun_Aracilik_Rolu_Konya_Teknokent_Ornegi/links/5fb03f4e92851cf24cceb077/Is-Sekillendirme-ve-Yenilikci-Is-Davranisi-Iliskisinde-Kisi-Is-Uyumunun-Aracilik-Rolue-Konya-Teknokent-Orneği.pdf
- Avcı, M., Erek, D. ve Etcı, H. (2019, 17-20 Ekim). *Türkiye’de teknoparkların gelişimi ve sağlanan vergisel avantajlar üzerine bir değerlendirme*. İçinde H. Etcı (Ed.), [Sözlü bildiri]. 4. Uluslararası Girişimcilik, İşsizlik ve Kariyer Kongresi, (ss. 516-527). Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/338258299_TURKIYE%27DE_TEKNOPARKLARIN_GELISIMI_VE_SAGLANAN_VERGISEL_AVANTAJLAR_UZERINE_BIR_DEGERLENDIRME
- Bakouros, Y. L., Mardas, D. C., & Varsakelis, N. C. (2002). Science park, a high tech fantasy?: An analysis of the science parks of Greece. *Technovation*, (22), 123-128.
- Basile, A. (2011). Networking system and innovation outputs: The role of science and technology parks. *International Journal of Business and Management*, 6(5), 3-14.
- Başalp, A. ve Yazlık, B. (2006, 21-23 Aralık). Türkiye’de teknoparklar ve sorunları, İçinde M. Akgül, E. Derman, U. Çağlayan ve A. Özgıt (Ed.), [Sözlü bildiri]. XI. Türkiye’de İnternet Konferansı, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara. Erişim Adresi: http://inet-tr.org.tr/inetconf11/kitap/_inet06.pdf

- Başalp, A. (2010). *Teknoloji geliştirme bölgeleri'nin Türkiye ekonomisine yönelik katkılarının yeni bir model çerçevesinde analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Bayraktaroğlu, H., Karaman, D. ve Kalkan, A. (2015). Ar-Ge vergi teşviklerinin teknokentteki girişimler tarafından değerlendirilmesi: Göller bölgesi teknokent örneğinde bir araştırma. *Journal of Alanya Faculty of Business/Alanya İktisat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 231-241.
- Bayzin, S. ve Şengür, M. (2019). Üniversite-sanayi iş birliğinde teknoparkların rolü. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 299-314.
- Bengisu, M. (2004, 15-18 Haziran). *Türkiye'de teknoloji geliştirme merkezleri ve teknoparkların teknolojik yeniliğe katkısı ve başarı etkenleri*. İçinde A. Baykasaoglu, T. Dereli ve R. Erol (Ed.), [Sözlü bildiri]. Yöneylem Araştırması / Endüstri Mühendisliği XXIV. Ulusal Kongresi, (ss.1-7). Çukurova Üniversitesi-Gaziantep Üniversitesi, Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/313797508_TURKIYE'DE_TEKNOLOJI_GELISTIRME_MERKEZLERI_VE_TEKNOPARKLARIN_TEKNOLOJIK_YENILIGE_KATKISI_VE_BASARI_ETKENLERI
- Bigliardi, B., Dormio, A. I., Nosella, A. & Petroni, G. (2006). Assessing science parks' performances: Directions from selected Italian case studies. *Technovation*, 26(4), 489-505.
- Bilginer, M., Afşar, A. ve Akdoğan, Z. (2017a). Teknokentlerin ve Ar-Ge firmalarının 4691 sayılı TGB Kanunu, VUK ve TTK açısından denetimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 4(2), 56-68.
- Çapian, A. ve Ragauskait, A. (2017). Entrepreneurship education at university: Innovative models and current trends. *Research for Rural Development*, (2), 284-291.
- Chan, K. F. & Lau, T. (2005). Assessing technology incubator programs in the science park: the good, the bad and the ugly. *Technovation*, 25(10), 1215-1228.
- Chen, C. P., Chien, C. F. & Lai, C. T. (2013). Cluster policies and industry development in the Hsinchu Science Park: A retrospective review after 30 years. *Innovation: Management. Policy and Practice*, 15(4), 416-436.
- Coşgun, O. (2016). Teknokent istisnasında seri üretim ve gayri maddi hakka isabet eden kısım muamması. *Vergi Dünyası Dergisi*, (413), 84-90.
- Çelik, M. (2011). *Şirketlerin inovasyon yapma eğilimlerinde üniversite-sanayi iş birliğinin rolü ve ODTÜ Teknokent örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiçek, H. (2021). Türkiye'de teknoparklar ve iktisadi performanslarının artırılması. *İşletme Akademisi Dergisi*, 2(2), 186-207.

- Demir, N. (2013, 12 Nisan). YTÜ teknopark, Türkiye'yi dünya AR-GE sahnesine taşıyor. Erişim Adresi: <http://www.otomasyondergisi.com.tr/arsiv/yazi/ytu-teknopark-turkiyeyi-dunya-ar-gesahnesine-tasiyor>.
- Demirli, Y. (2014). Türkiye'de teknoparklara yönelik teşvikler ve teknoparkların bilim ve teknoloji kapasitesinin gelişimine katkısı. *Maliye Dergisi*, (166), 95-114
- Díez-Vial, I., & Montoro-Sánchez, Á. (2016). How knowledge links with universities may foster innovation: The case of a science park. *Technovation*, (50), 41-52.
- Döner, A. (2016). İnovasyon beşiği teknoparklarda ilişki dinamikleri. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (12), 419-430.
- Dursun, G. D. ve Akan, N. (2018). Teknokentlerde girişimcilere sağlanan yararlar vergisel boyutta incelenmesi ve bir uygulama. *Mali Çözüm Dergisi*, (145), 41-54.
- Ercan, İ. (2014). Teknokentlerde kurumlar vergisi istisnası. *Mali Çözüm Dergisi*, (122), 161-175.
- Etzkowitz, H. & Zhou, C. (2018). Innovation incommensurability and the science park. *R and D Management*, 48(1), 73-87.
- Eyyüpoğlu, B. ve Aktaş, S. G. (2016). Türkiye'de teknoparkların coğrafi dağılım ve yoğunluğu (2001-2015). *Doğu Coğrafya Dergisi* 21(35), 75-88.
- Görkemli, H. N. (2011). *Bölgesel kalkınmada teknoparkların önemi ve Konya teknokent örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gül, T. G. ve Çakır, S. (2014). Teknoparklar ve teknoloji üretimi: İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi Örneği. *Bilgi Ekonomi ve Yönetimi Dergisi*, 9(1), 79-90.
- Gülbaş, S.Y. (2011). İnovasyon: Teknopark modeli. *Ankem Dergisi*, 25(2), 139-145.
- Gümüş, M., Yükseloğlu, S. M. ve Binark, A. K. (2013). Ülkemizde teknoparkların gelişimi ve mühendislik eğitimindeki rolleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 24-31.
- Güneş, Ş. (2011). Teknoparklarda KDV istisnası. *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog Dergisi*, 278(6), 123-125.
- Güneş, İ. H. (2016). Teknokentlerde yazılım faaliyetlerine sağlanacak TÜBİTAK hibe destekleri, vergi kanunları karşısındaki durumu ve muhasebe kayıtları. *Lebib Yalkın Dergisi*, (146), 57-63
- Güngör, G. (2014). Türkiye'de teknokentler ve teknokentlere ilişkin kurumlar vergisi istisnası. *Vergi Dünyası Dergisi*, (395), 135-145.
- Hocaoğlu, A. ve Altuğ, S. (2018). Teknoparkların inovasyon ekosistemindeki yeri ve inovasyon başarısına katkısı: Teknopark İzmir özelinde bilişim

- sektöründe bir şirket örneği. *Izmir Democracy University Social Sciences Journal*, 1(1), 70-86.
- Kağızman, H. B. (2008). *Türkiye'deki teknoparklarda faaliyet gösteren işletmelerin yönetsel sorunları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kandemir, T. ve İlter, B. (2019). Girişimcilik faaliyetlerinde teknoparkların önemi: Afyon-Uşak Zafer Teknoloji Geliştirme Bölgesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1216-1229.
- Karaboğa, K. ve Özdemir, Y. (2019). Teknopark işletmelerinde ürün ticarileştirme ve pazarlama yetkinliği boyutlarının ve yeterliliklerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Online Academic Journal of Information Technology*, 10(38), 53-74.
- Kayalıdere, G. (2014). Türkiye'nin teknoloji politikalarında teknoparkların önemi ve teknoparklara yönelik vergi avantajları. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 75-96.
- Keleş, M. K. (2007). *Türkiye'de teknokentler: Bir ampirik inceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Keleş, M. K. ve Tunca, M. Z. (2015). Hiyerarşik electre yönteminin teknokent seçiminde kullanımı üzerine bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 199-223.
- Kılıç, A. ve Ayvaz, Ü. (2011). Üniversite-Sanayi-Devlet iş birliğinin sağlayıcısı olarak teknoparklar ve teknoloji transferi işbirliklerinde mevcut durum. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(2), 58-79.
- Kiraz, A. (2004,). Teknoloji geliştirme bölgeleri (Teknoparklar) ve sağlanan vergisel avantajlar. *III. Yaklaşım*, (142), 168-169.
- Koç, Ö. E. (2018). İçsel büyüme /teknoloji yoğun büyüme modelleri kapsamında Türkiye'de teknoloji geliştirme bölgelerine yönelik vergi uygulamaları. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(2), 477-499.
- Lenger, A. (2006). Bölgesel yenilik sistemleri ve devletin rolü: Türkiye'deki kurumsal yapı ve devlet üniversiteleri. *Ege Akademik Bakış*, 6(2), 141-155.
- Löfsten, H., & Lindelöf, P. (2001). Science parks in Sweden - Industrial renewal and development. *R and D Management*, 31(3), 309-322.
- Löfsten, H., & Lindelöf, P. (2002). Science parks and the growth of new technologybased firms—academic-industry links, innovation and markets. *Research policy*, 31(6), 859-876.
- Menteş, T. (2010). Teknoloji geliştirme bölgeleri/Teknoparklar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 1-22.
- Morgül, M. B. (2012). Teknoparklar ve Ar-Ge merkezlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri, *T.C. Bilişim, Sanayi ve Teknoloji*

Bakanlığı Verimlilik Müdürlüğü, Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi: Ar-Ge Merkezleri Teknoparklar; (286), 32-35.

- Ömürbek, N. ve Halıcı, Y. (2012). Üniversite sanayi iş birliği çerçevesinde Antalya teknokenti ile göller bölgesi teknokenti üzerine bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 249-268.
- Özbay, M. (2000). Bilime dayalı teknoloji üretim merkezleri veya teknoparklar. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 13(4), 1109-1118.
- Özçelik, K. (2005). *TÜBİTAK MAM Teknoparkı, II. Teknoparklar Zirvesi, Uluslararası Projelere açılımda teknoparklar arası iş birliği, bildiriler kitabı*. Gazi-magosa Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Lefkoşe: Mavi Basımevi.
- Özdemir, F. (2010). *Teknoloji geliştime bölgelerinde (Teknokentlerde) ar-ge faaliyetlerinin muhasebe standartları ile vergi mevzuatı açısından incelenmesi ve buna ilişkin bir uygulama örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, Y. (2020). İnovasyon odaklı girişimlerin desteklendiği teknoparkların kuruluş yeri seçiminde etkili olan değişkenlerin AHP ile önem katsayılarının belirlenmesi. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 4(1), 74-83.
- Pekol, Ö. ve Erbaş, B.Ç. (2011). Patent sisteminde Türkiye'deki teknoparkların yeri. *Ege Akademik Bakış*, 11(1), 39-58.
- Radosevic, S., & Myrzakhmet, M. (2009). Between vision and reality: Promoting innovation through technoparks in an emerging economy, *Technovation*, 29(10), 645-656.
- Sağlam, E. (2004). Teknoloji geliştirme bölgelerinde (Teknoparklarda) uygulanan vergisel teşvikler. *Vergi Dünyası Dergisi*, (280), 39-45.
- Sarıtaş, Ö. (2019). *Teknokentlerde Girişimcilik Ekosistemi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Sözer, F. Ş. (2006). *The contribution of intellectual property rights obtained by small and medium-sized enterprises to economic and technological development: Policies to be implemented* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ODTÜ Bilim ve Teknoloji Çalışmaları Bölümü, Ankara.
- Sun, C. C., Lin, G. T. R. & Tzeng, G. H. (2009). The evaluation of cluster policy by fuzzy MCDM: Empirical evidence from HsinChu Science Park. *Expert Systems with Applications*, 36(9), 11895-11906.
- Tepe, S. ve Zaim, A. H. (2016). Türkiye ve dünyada teknopark uygulamaları: Teknopark İstanbul örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (29), 19-43
- Tilmaç, F. ve Çakar, M. (2003). *Tarımsal teknoparklar: Bir model önerisi*. Yayın No 49, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

- Toprak, Y. V. (2018). *Türkiye'nin gelişme sürecinde teknoloji politikaları: Teknoparklar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tunçay, B. ve Özcan, P. (2015). Türkiye'de teknoparklara yönelik vergi istisnaları, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 18(2), 41-55.
- Türkiyede Teknokentler. (2022, 7 Eylül). Erişim Adresi: <http://tgbd.org.tr/WebContent/WebContent/4707>
- Uzun, H., Cerev, G. ve Savuk, F. (2017). Türkiye'deki teknoparklarda kadın istihdamı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 65-84.
- Ünlü, Z. ve Aydoğan, E. (2015). Yenilik yönetiminin iş yaşam kalitesi üzerine etkisi: Ankara'daki devlet üniversiteleri bünyesinde bulunan teknokentlerde bir araştırma. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 25(2), 29-66.
- Van Geenhuizen, M., & Soetanto, D. P. (2008). Science parks: what they are and how they need to be evaluated. *International Journal of Foresight and Innovation Policy*, 4(1-2), 90-111.
- Yalçıntaş, G. S. (2011). İnovasyon: teknopark modeli. *Antibiyotik ve Kemoterapi Derneği Dergisi*, 25(EK-2), 139-145.
- Yalçıntaş, M. (2014). Üniversite-sanayi-devlet iş birliğinin ülke ekonomilerine etkileri: Teknopark İstanbul Örneği. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(10), 83-106.
- Yıldız, T. (2016). Türkiye'de teknokentler ve inovasyon. *Standard Ekonomik ve Teknik Dergi*, (647), 46-53.
- Yülek, L. (2020). İnovasyon ve bölgesel kalkınma sürecinde teknoparkların rolü ve önemi. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(1), 127-143.
- Zuhal, M. (2017). Ulusal yenilik sistemlerinde teknoparkların önemi: Türkiye deneyimi. *Uluslararası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 2(7), 53-66.

Kaynakça

- Acemoglu, D., Simon, J., James, R. & Yunyong, T. (2003). "Institutional Causes, Macroeconomic Symptoms: Volatility, Crises and Growth". *Journal of Monetary Economics*. Elsevier, 50(1), 49-123.
- Adegboye, A. C., Edafe, J. & Iweriebor, S. (2016). Budget And Political Institutions And Budgetary Performance. *Oradea Journal of Business and Economics*, 1(2), 72-82.
- Akar, S. (2014). Küreselleşme Sürecinde Yeni Oluşumlar: Bağımsız Mali Kurumlar. T. v. Berksoy içinde, *Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar*. 103-117.
- Debrun, X., Hauner, D. & Kumar, M. S. (2009), Independent Fiscal Agencies, *Journal of Economic Surveys*, 23, (1), 44-81.
- Debrun, X. & Takahashi, K. (2011). Independent Fiscal Councils in Continental Europe: Old Winenew Bottles? *Cesifo Dıce Report*, 3, 44-49.
- Dziemianowicz, R. (2014). Independent Fiscal Institutions as a Tool of Fiscal Governance, *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 9(1), 59-70.
- Giosi, A., Testarmata, S., Brunelli, S. & Staglianò, B. (2014). "The Dimensions of Fiscal Governance As The Cornerstone of Public Finance Sustainability: A General Framework," *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, Emerald Group Publishing Limited, 26(1), 94-139.
- Hemming, R. & Kell. M. (2001). Promoting Fiscal Responsibility: Transparency, Rules and Independent Fiscal Authorities. *IMF Working Paper*, 433-459.
- IMF (2013). The Functions And Impact Of Fiscal Councils. *IMF Policy Paper* 16.
- Kopits, G. (2001) Fiscal Rules: Useful Policy Framework or Unnecessary Ornament?. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2094462>
- Karakurt, B. (2016). Küresel Krizin Etkilerini Azaltmada Mali Yönetişimin Rolü: BRICS Ülkeleri Örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 185- 212.
- Kovancılar, B. & Uğur, A. (2011). Mali Konseyler ve Ülke Deneyimleri. *Maliye Dergisi*. 160, 86-110.
- OECD. (2006). DAC Guidelines and Reference Series Applying Strategic Environmental Assessment: Good Practice Guidance for Development Co-operation, OECD.
- OECD. (2019). International Budget Practices and Procedures Database.
- Pirdal, B. (2017). A Comparative Analysis of Fiscal Rules and Independent Fiscal Agencies. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1-12. <https://doi.org/10.5578/jeas.54064>

- Roubini, N. & Sachs, J. D. (1989). Political And Economic Determinants of Budget Deficits in The Industrial Democracies. *European Economic Review*, 33(5), 903-933.
- Strauch, R, von Hagen, J. & Perotti, R. (1998). ‘ZEI: Sustainability of Public Finances’, CEPR Press, Paris & London. <https://cepr.org/publications/books-and-reports/zei-sustainability-public-finances>
- Velasco, A. (1999). A Model Of Endogenous Fiscal Deficits and Delayed Fiscal Reforms. *Fiscal Institutions and Fiscal Performance*. National Bureau of Economic Research, Inc. 37-58.
- von Hagen, J., (2005). Fiscal Rules and Fiscal Performance in the EU and Japan. CEPR Discussion Paper No. 5330.
- von Hagen, J. (2007). Sticking to Fiscal Plans: The Role of Fiscal Institutions. Larch, M.(Ed.). *Achieving And Safeguarding Sound Fiscal Positions*. European Commission Directorate General For Economic And Financial Affairs Economic Papers 37.
- von Hagen, J. (2007). Budgeting Institutions for Better Fiscal Performance. Shah, A. (ed.). *Public Sector Governance And Accountability Series: Budgeting And Budgetary Institutions*. The World Bank Washington, D.C.
- von Hagen, J. (2012). Common Pools: Why A European Fiscal Union Will Makes Things Worse?. *The Bonn Journal of Economics*. 1(1), 65-103.
- Wyplosz, C. (2005). Fiscal Policy: Institutions Versus Rules. *National Institute Economic Review*, 191, 64-78.

Kaynakça

- Afonso, A., Schuknecht, L. & Tanzi, V. (2010). Income Distribution Determinants and Public Spending Efficiency. *The Journal of Economic Inequality*, 8 (3): 367-389.
- Akbulut, E., Altundemir, M. E., & Güven, M. (2022). Türkiye ve AB Ülkelerinde Sosyal Koruma Yardımlarının Yoksulluk Üzerine Etkisi: Bir Panel Veri Analizi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 343-350. <https://doi.org/10.11616/asbi.1033102>
- Akın, F. (2015). Gelir Dağılımı ve Gelir Dağılımı Müdahale Gereği. *İş Ve Hayat*, 1(1), 9-24.
- Aktaş, E. E., & Dokuzoğlu, S. (2021). Sosyal Transfer Harcamaları-Gelir Eşitsizliği İlişkisi: Karşılaştırmalı Panel Nedensellik Analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(59), 119-140. <https://doi.org/10.18070/erciyesiibd.904436>
- Anolitik Bütçe Sınıflandırma Rehberi. (2019). Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/04/AnalitikEkorehber_2019-2021.pdf
- Arısoy İ, Ünlükaplan, İ. & Ergen, Z. (2010). Sosyal Harcamalar ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisinde 1960 – 2005 Dönemine Yönelik Bir Dinamik Analiz. *Maliye Dergisi*, (158), 398 - 421.
- Ay, H., & Haydanlı, M. L. (2017). Vergi Yükü Ekseninde Toplumsal Yapının Gelir Dağılımı ve Yoksullukla İlişkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 136-153. <https://doi.org/10.30803/adusobed.342849>
- Çağan, S. (2023). Sosyal Transfer Harcamalarının Hanehalkı Tüketim Harcama Yapısı Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Ekonomi Politika Ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 539-552. <https://doi.org/10.30784/epfad.1314307>
- Çetinkaya, Ö., & Aslantaş, M. F. (2019). Merkezi Yönetim Cari Transfer Harcamalarının Mali Büyüklüğünün Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(1), 41-50. <https://doi.org/10.33712/mana.538948>
- Çiftçi, H. (2018). Gelir Dağılımında Genel Teorik Tartışmalar. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 10(1), 18-33.
- Çil Yavuz, N. (2004). Durağanlığın Belirlenmesinde KPSS ve ADF Testleri: İMKB Ulusal-100 Endeksi ile Bir Uygulama. *İstanbul İktisat Fakültesi Mecmuası*. 54(1), 239-247.
- Dalton, H. (1928). Review of *A Study in Public Finance*, by A. C. Pigou. *Economica*. (23), 216–221. <https://doi.org/10.2307/2547800>
- Dayar H. & Akıncı A. (2020). Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Kişisel Gelir Dağılımına Etkisi. *Maliye Dergisi*, (179), 172 - 185.

- Demirci, N. S. (2017). Finansal Gelişmişliğin Özel Sektör Ar-Ge Harcamalarına Etkisi: Türkiye İçin Eşbütünleşme, Nedensellik, Etki-Tepki Analizleri ve Varyans Ayrıştırması (1990-2014). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 157-182.
- Demirgil, B. (2018). Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Çalışma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2), 118-131.
- Devine, J. A. (1983). Fiscal Policy and Class Income Inequality: The Distributional Consequences of Governmental Revenues and Expenditures in the United States 1949-1976. *American Sociological Review*, 48(5), 606-622. <https://doi.org/10.2307/2094922>
- Durdu, Z. (2009). Modern Devletin Dönüşümünde Bir Ara Dönem: Sosyal Refah Devleti. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (22), 37-50.
- Eroğlu, N., Altaş, D., Ün, T. & Ulu, M. İ. (2017). OECD Ülkelerinde Sosyal Yardım Harcamalarının Gelir Dağılımına Etkisi: Panel Veri Analizi. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 335-354.
- Gottschalk, P. & Smeeding, T. (1997). Cross-national Comparisons of Earnings and Income Inequality. *Journal of Economic Literature*, 35(2), 633-687.
- Güriş, S., Çağlayan, E., Güriş, B. (2011) Eviews ile Temel Ekonometri, İstanbul : Der Yayınları.
- Haller, H. (1985). Maliye Politikası Teorik Esasları ve Temel Problemler. İstanbul: Güray Matbaası.
- Heady, C., Mitrakos, T., & Tsakoglou, P. (2001). The Distributional Impact of Social Transfers in The European Union: Evidence From The ECHP. *Fiscal Studies*, 22(4), 547-565.
- İlgün, M. F. (2015). Kamu Sosyal Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkelerine Yönelik Panel Veri Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*
- Karabulut, T., Ahi, L., & Gürsoy, Z. (2016). Kişisel Gelir Dağılımındaki Adaletsizliğin Giderilmesinde Transfer Gelirlerinin Etkisi: Türkiye Örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*. 732-741.
- Karaş, E. (2024). Transfer Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(82), 246-265. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1526280>
- Kirmanoglu, H. (2014). Kamu Ekonomisi Analizi. (5.baskı). İstanbul:Beta Basın Yayım.
- Jarque, C. M. & Bera, A. K. (1987) A Test For Normality of Observations And Regression Residuals. *Intl Statistical Review*, 55(2), 163-172

- Maitra, P. & Ray, R. (2003). The Effect of Transfers on Household Expenditure Patterns and Poverty in South Africa, *Journal of Development Economics*, 71(1), 23-49,
- Meriç, .Y. (2003). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Transfer Harcamalarının Gelişimi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(2).
- Pınar, A. (2019). Maliye Politikası: Teori ve Uygulama. Ankara:Turhan Kitabevi.
- Sevim, S., Ayvaz Güven, E., & Eryiğit, P. (2016). Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri: Zaman Serileri Analizi. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 7(3).
- Şengür, M., & Taban, S. (2016). Gelir Dağılımı-Tasarruf İlişkisi: Türkiye’de Hanehalkı Gelir Türünün Tasarruflar Üzerindeki Etkisi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 49-71.
- Topuz, Y. V. (2011). Tüketici Güveni Ve Hisse Senedi Fiyatları Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 53-65.
- Topuz, S. G., & Doğan, E. (2020). Transfer Harcamaları ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi: Panel Nedensellik Analizi ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *İzmir İktisat Dergisi*, 35(3), 549-562. <https://doi.org/10.24988/ije.202035308>
- Ulbrich H.U. (2003) *Public Finance in Theory and Practise*.
- Yardımcıoğlu, F., & Yayla, Y. E. (2020). Sosyal Harcamaların Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri Örneği. *Gümrük Ve Ticaret Dergisi*. 7(19), 34-48.

Kaynaklar

- Baş, Türker, Y., Usta ve E.Ö. Uyar, (2008), Derinlemesine Görüşme, Baş, Türker & Akturan, Ulun. (2008), Nitel Araştırma Yöntemleri: NVivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Çiçek, S., Çiçek, H. G., & Şahin-İpek, E. A. (2019). Vergiye uyum sürecinde davranışsal Yaklaşım: Mükellef davranışları ve tipolojileri. *Sosyoekonomi*, 27(39), 223-244.
- Kelman, H. C. (1961). Processes of opinion change. *Public Opinion Quarterly*, 25, 57-78.
- Kitapçı, İsmail, (2015), Vergi Etiği, Vergi Psikolojisi Verginin Sosyo-Psikolojik Teorisi. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Özdemir, Murat, (2010), Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntem Bilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), ss.323-343.
- Tekin, Hasan Hüseyin, (2006), Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. *Sosyoloji Dergisi*, 3(13), ss.101-116.
- Torgler, B. (2003). Tax morale: Theory and empirical analysis of tax compliance. Dissertation, University of Basel.
- Türnüklü, Abbas, (2000), Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), ss.543-559.
- Vogel, J. (1974). Taxation and public opinion in sweden: An interpretation of recent survey data. *National Tax Journal*, 27(4), 499-513.

Kaynakça

- Bloomberg. (2024). Understanding digital services taxes & the OECD. Retrieved from <https://pro.bloombergtax.com/insights/international-tax/understanding-digital-services-taxes-the-oecd/#oecd-and-taxation>
- Borders, K., Balladares, S., Barake, M., & Baselgia, E. (2023). Digital service taxes. https://www.taxobservatory.eu/www-site/uploads/2023/06/EUTO_Digital-Service-Taxes_June2023.pdf
- CRS. Congressional Research Service. (2021). Digital services taxes: Overview and issues for Congress (R47988). <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R47988>
- Devereux, M., & Vella, J. (2018). Implications of digitalization for international corporate tax reform, *Intertax*, 46(6/7), 550.
- Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, T.C. Resmi Gazete, 30971, 7 Aralık 2019.
- Dijital Hizmet Vergisi Uygulama Genel Tebliği, T.C. Resmi Gazete, 31074, 20 Mart 2020.
- European Commission. (2017). Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: A fair and efficient tax system in the European Union for the digital single market (COM(2017) 547 final). Brussels, Belgium.
- Hongler, P., & Pistone, P. (2015). Blueprints for a new PE nexus to tax business income in the era of the digital economy (IBFD White Paper, Working Paper).
- ILO. Digital Employment Diagnostic Guidelines, International Labour Office, 2023.
- J. Caragher. Global VAT/GST on digital services to consumers, 2023. <https://www.vatcalc.com/global/global-vat-and-gst-on-digital-services-to-consumers/>
- Karnosh, Katherine E. (2021) "The Application of International Tax Treaties to Digital Services Taxes," *Chicago Journal of International Law*: Vol. 21: No. 2, Article 8. Available at: <https://chicagounbound.uchicago.edu/cjil/vol21/iss2/8>
- Kofler, G., & Sinnig, J. (2019). Equalization taxes and the EU's 'digital services tax'. *Intertax*, 47(2), 176-200. <https://doi.org/10.54648/TAXI2019017>
- Kofler, G., Mayr, G., & Schlager, C. (2017). Digitalisierung und Betriebsstättenkonzept, *RdW*, 36, 369.
- Laurel Wamsley, France Approves Tax on Big Tech, and U.S. Threatens to Retaliate, NPR (July 11, 2019), <http://perma.cc/H42P-44EZ>.
- Lucas-Mas, Cristian Óliver, and Raúl Félix Junquera-Varela. 2021. Tax Theory Applied to the Digital Economy: A Proposal for a Digital Data

Tax and a Global Internet Tax Agency. Washington, DC: World Bank. doi:10.1596/978-1-4648-1654-3. License: Creative Commons Attribution CCBY3.0IGO

Nicas, J., & Satariano, A. (2019, July 11). France passes digital tax on tech giants, despite U.S. opposition. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2019/07/11/business/france-digital-tax-tech-giants.html>

OECD (2014), *Measuring the Digital Economy: A New Perspective*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264221796-en>.

OECD (2021), *Tax Challenges Arising from Digitalisation of the Economy – Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two): Inclusive Framework on BEPS*, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/782bac33-en>.

OECD. (2015). *Addressing the tax challenges of the digital economy: Action 1 - 2015 final report*. <https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>

OECD. (2024). *Base erosion and profit shifting (BEPS)*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/base-erosion-and-profit-shifting-beps.html>

OECD. (2024). *Base erosion and profit shifting (BEPS)*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/base-erosion-and-profit-shifting-beps.html>

Office of the United States Trade Representative. (2021). *United Kingdom digital services tax: Section 301 report*. <https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/Releases/UKDSTSection301Report.pdf>

Political Statement – Joint Initiative on the Taxation of Companies Operating in the Digital Economy (9 Sept. 2017) (Joint Political Statement), http://www.mef.gov.it/inevidenza/banner/170907_joint_initiative_digital_taxation.pdf (erişim 21 Haziran 2024), which has originally been signed by France, Germany, Italy and Spain and to which six more Member States – Austria Bulgaria, Greece, Portugal, Romania and Slovenia – have acceded [hereinafter Political Statement – Joint Initiative].

Romain Dillet, Google to Pay \$549 Million Fine and \$510 Million in Back Taxes in France, *TechCrunch* (Sept. 12, 2019), <http://perma.cc/B24J-AVH7>.

See Convention Between the Government of the United States of America and the Government of the French Republic for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with Respect to Taxes on Income and Capital, Fr.-U.S., Jan. 1, 1996, 1994 U.S.T. LEXIS 216 [hereinafter U.S.–France Treaty].

- Taxonomy : Williams, K., Chatterjee, S., & Rossi, M. (2008). Design of emerging digital services: A taxonomy. *European Journal of Information Systems*, 17(5). <https://doi.org/10.1057/ejis.2008.38>
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2019). Development and globalisation: Facts and figures (Digital Economy Report 2019). https://unctad.org/system/files/official-document/der2019_en.pdf
- Vázquez, J. M. (2023, February 14). Digital services taxes in the European Union: What can we expect? *Kluwer International Tax Blog*. <https://kluwertaxblog.com/2023/02/14/digital-services-taxes-in-the-european-union-what-can-we-expect/>

Kaynakça

- Aden, Hartmut (2015), The European Court of Auditors and Its Relationship with National Independent Audit Institutions: The Evolving Audit Function in the EU Multilevel System, The Palgrave Handbook of the European Administrative System, editör Michael W. Bauer ve Jarle Trondal, Palgrave Macmillan UK, London, s. 313–328.
- Akyel, R. (2016). Sayıştay Raporlarının Kamu Mali Yönetime Katkısı . *Amme İdaresi Dergisi* 49(1), 119-145.
- Akyel, R., & Baş, H. (2010, Ocak-Haziran). Kamu Yönetimi Ve Denetimi Bağlamında Sayıştayın Anayasal Ve Yargısal Konumu . *Maliye Dergisi*, 158, 374-387.
- Alptürk, G. (1993), “Fransız Sayıştayı”, Sayıştay Dergisi, Nisan-Haziran, Sayı 12, ss.3-7.
- Alptürk, G. (1991). Amerikan Sayıştayı ve performans denetimi. *Sayıştay Dergisi* 2(4) , 43-55.
- Altynbekuly, A. (2018). *Karşılaştırılmalı Ülke Uygulamalarında Yüksek Denetim Kurumu Olarak Sayıştay*. Doktora, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anayasa (1982), T.C. Resmi Gazete, 17863, 7.11.1982
- Atıyas, İ., & Sayın, Ş. (1997). *Siyasi Sorumluluk, Yönetmelik Sorumluluk Ve Bütçe Sistemi: Bir Yeniden Yapılanma Önerisine Doğru*. İstanbul: TESEV.
- Avcı, M. A. (2014). Ofis Tipi Sayıştay Örnekleri Işığında Türk Sayıştay'ının Değerlendirmesi, “Kamu Maliyesinde Denetim”, Konulu 29. *Türkiye Maliye Sempozyumu (16-20 Mayıs) Tebliğler Kitabı, Antalya*, ss. 369-397.
- Avcı, M. A. (2012). *Sayıştay'ın Kamu Harcamalarına İlişkin Performans Denetiminin Temelleri*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Azuma, N., 2004, “Performance Measurement of Supreme Audit Institutions in 4 AngloSakson Countries: Leading by Example”, *Government Auditing Review*, Vol: 11, s. 65-99.
- Bayar, D. (2005). Sayıştayın Anatomisi . *Maliye Dergisi*, 148, 63-81.
- Binici, Ş. (2010). *Savunma Harcamalarının Sayıştay Denetiminde Karşılaştırılmalı Bir Analiz: Türkiye, ABD, Fransa ve Almanya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara .
- Blöndal, J. (2014). Budget review: Germany. *OECD Journal on Budgeting*, 9-77.
- Blöndal, J., Kraan, D. J., & Ruffner, M. (2003). Budgeting in the United States . *OECD Journal of Budgeting* , 7-53.
- Calderia, V. (2008). The European Court Of Auditor's perspective on the . *Pol- ytechnical Studies Review* , 7-27.

- Çiğerci, İ., & Balkı, A. (2020). Sayıştayların Denetlenmesi: Ülke Uygulamaları Ve Türkiye, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 235-252.
- Çimen, S. (2019). *Büyükşehir Belediyelerinin Mali Yapısı Ve Sayıştay Denetimi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirbaş, Tolga (2001), Sayıştaylar Tarafından Gerçekleştirilen Performans Denetimleri ve Türk Sayıştay Uygulaması, Sayıştay Yayın İşleri Müdürlüğü, Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 17, Ankara.
- Demirbaş, T., & Çetinkaya, Ö. (2018). *Kamu Mali Yönetiminde Kontrol Ve Denetim*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Dinan, D. (2014). *Europe recast: A history of European Union (Second Edition)*. Colarado : Lynne Reiner Publishers
- Ergen, Z., & Oлдаç, B. D. (2020). Tarihsel süreç içerisinde Türk Sayıştayı, *Çukurova Dergisi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29(1), 298-307.
- ECA (2020), Governance, European Court of Auditors (ECA), <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/Structure.aspx> (Erişim Tarihi: 10.03.2022)
- European Union (2020), European Court of Auditors (ECA), https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-court-auditors_en, (Erişim Tarihi: 19.06.2022)
- ECA (2019), Public Audit in the European Union, The Handbook on Supreme Audit Institutions in the EU and its Member States, Publications Office of the European Union, Luxembourg. (Erişim Tarihi: 18.06.2022)
- Fiedler, F. (1998). Önsöz. Lima Deklarasyonu. Yüksek denetim kurumları standartları (ISSAI) – I. Sayıştay Yayınları. https://sayistay.gov.tr/files/866_issai.pdf, (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Güven, A., & Acungil, Y. (2015). Türkiye Ve Fransa Merkezi İdaresinin Mali Denetiminde Sayıştayın Rolü. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 1-20.
- Kaiser, F. M., 2007, “CRS Report for Congress”, GAO: Government Accountability Office and General Accounting Office, Congress Research Service.
- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (2003), T.C. Resmi Gazete, 25326, 24.12.
- Karaman, F., & Aral, C. S. (2002). Avrupa Birliği'ne Adaylık Sürecinde Sayıştay. *Sayıştay Dergisi*, 46-47, 43-82.
- Kır, H. (2010). Stratejik Denetim Ve Denetimde Risk Odaklılık. *Denetişim*, 4, 47-61.
- Köse, H. Ö. (2007a). Yüksek Denetimde Çağdaş Gelişmeler Ve Sayıştayın Konumu. *Sayıştay Dergisi*, 65, 111-150.
- Köse, H. Ö. (2007b). Dünyada Ve Türkiyede Yüksek Denetim. *Sayıştay* 145. *Kuruluş Yıldönümleri Yayınları*.

- Köse, H. Ö. (2000). Parlamenter Sistemde Sayıştay'ın Yeri Ve İşlevleri. *Sayıştay Dergisi*, 11(39), 32-66.
- Kubalı, D. (1999). Performans Denetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(1), 31-62.
- Küçükaycan, D. (2019). Kamu Mali Yönetiminde Hesap Verme Mekanizması Olarak Performans Esaslı Bütçe Sistemi Unsurları. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 387-411.
- Laursen, F. (2016). The Founding Treaties Of The European Union And Their Reform . *Oxford Research Encyclopedia of Politics*, 1-28.
- Magnet, J., & Meller, C. C. (1993). Fransız Sayıştayı. *Sayıştay Dergisi*, 4(12), 3-7.
- Mengiler, Ö. (2010). Avrupa Birliği Sayıştayının Kurumsal Etkinliği . *Sayıştay Dergisi*, 77, 3-32.
- Mutluer K., Öner, E., Kesik, A. (2005). Bütçe Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Nordan, S. D., & Smith, L. M. (2008). Contrast And Foundation Of The Public Oversight Roles Of The U.S. Government Accountability Office And The U.K. National Audit Office. *Public Administration Review* , 68(5), 921-931.
- Önder, Ö., & Türkoğlu, İ. (2012). Denetim Anlayışının Değişimi: Yeni Sayıştay Kanunu Üzerine Değerlendirmeler . *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* , 8(17), 197-214.
- Özdem, T. (2006). *Kamu Mali Denetiminde Yeniden Yapılandırma Ve Amerika Birleşik Devletleri Uygulaması İle Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sandal, A. (2011). Avrupa Birliğinde Performans Denetimi . *Denetim* , 41-48.
- Sayın, İsmail Hakkı (1998), Avrupa Birliği Sayıştay'ı İnceleme, Sayıştay Başkanlığı, Cumhuriyetin 75'nci Yıldönümü Dizisi: 2, Ankara.
- Sayıştay Kanunu (2010). T.C. Resmi Gazete (<https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6085&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>). Tarih/Sayı: 19.12.2010/27790, (Erişim Tarihi: 17.07.2022).
- Selen, U., & Taytak, M. (2017). Türkiye'de Bütçenin Yasama Organı Tarafından Denetimi Ve Sayıştay'ın Konumu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 193-223.
- Söyler, İ. (2012). Yeni Kamu Mali Yönetim ve Denetim Sistemi Çerçevesinde Sayıştay'ın Rolü. *Sayıştay Dergisi*, (87), 61-96.
- Şanlı, İ. D., & Çiçek, Ş. E. (2015). Federal Alanya Cumhuriyeti'nde Yüksek Denetim. *Sayıştay Dergisi*, 96, 5-23.
- Taytak, M., & Bahtiyar, E. (2015). Hesap Verme Sorumluluğu Çerçevesinde Türk Sayıştay'ının Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(4) , 261-284.

- Taytak, M., & Sakınç, S. (2018). Sayıştay'ın Yargılama Fonksiyonu Ve Sayıştay Yargısında Kanun Yolları . *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi* 5(1), 81-105.
- TC Sayıştay Başkanlığı. (2023). Üye Olunan Uluslararası Sayıştaylar Teşkilatı. <https://www.sayistay.gov.tr/pages/79-uye-olunan-uluslararasisayistaylar-teskil>, (Erişim Tarihi: 19.06.2022)
- TC Sayıştay Başkanlığı (2018). Düzenlilik denetim rehberi. SDR.1, 2018/4. https://www.sayistay.gov.tr/files/562_Duzenlilik%20Denetim%20Rehberi%20v4.pdf. (Erişim Tarihi: 013.07.2022)
- TC Sayıştay Başkanlığı, (1990), İngiltere Sayıştay'ında İncelemeler, Sayıştay Yayınları, No:32, Ankara.
- Tüncer, S. (2011). Sayıştay-Maliye Bakanlığı İlişkileri ve İşbirliği, Yaklaşım Dergisi, 223: 9-16.
- Uysal, O. (2020). *Yüksek denetim standartları çerçevesinde performans denetiminin incelenmesi ve Türkiye uygulamasının değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, S. (2017). *Yüksek Denetim Kurumlarının Kurumsal Yapısı Ve Mali Performans*. Ankara: T.C. Sayıştay Başkanlığı Yayınları No:114 Araştırma / İnceleme / Çeviri Dizisi No:43.
- Yıldız, Ö. R. (2007). Bilişim denetimler ve Sayıştay. *Sayıştay Dergisi*, 65, 174.
- Yücel, K. (2022). *Hükümet Sistemleri Ve Yüksek Denetim: Sayıştay'ın Konumu Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yücel, Ö. (2018). *Kamu Mali Yönetim Sisteminde Seçilmiş Ülke Sayıştayları Ve Türk Sayıştayını Analizi* .Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yücel, Ö., & Ağcakaya, S. (2018). Yargısal Yüksek Denetim Modelinde Fransız Sayıştayının Analizi . *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 23(3), 1117-1130.

Kaynaklar

- Açba, Sait (1991). *Devlet Borçlanması*, Afyon.
- Altıok, Ş.B. & Yamaçlı, D.S. (2021). Türkiye’de Kamu Borçlanması: 2002-2019 Dönemi İçin Dinamik Bir Analiz. *Erciyes Akademi*, 35(3): 1269-1285.
- AKEL, V. & GAZEL, S. (2014). Döviz Kurları ile BİST Sanayi Endeksi Arasındaki Eşbütünleşme İlişkisi: Bir ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 44, 23-41.
- Bağdigen, M. & Abdulkakimoğulları, E. (2005). Borç servisi ile kamu gelir ve harcamaları arasındaki ilişkinin ampirik bir analizi: Türkiye örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60 (2), 29-48.
- Barro, R. J. (1979). On The Determination of The Public Debt. *Journal of Political Economy*, 87(5), 940-971.
- Bölükbaş, M.T., Yenipazarlı, A. & Bölükbaş, M. (2017). Kamu Harcamaları ve Dış Borçlanma İlişkisi: Türkiye İçin Ekonometrik Bir Analiz. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 6(12):164-176.
- Buyrukoğlu, S., Canbolat, N. & Arslan, U. (2023). Türkiye’deki Kamu Dış Borç Stokunun Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Journal of Business and Communication Studies*, 2(2): 174-196.
- Çadırcı, Ç. & Kaya, L. (2024). Enflasyon ve döviz kuru etkisi altında kamu harcamaları ve dış borç ilişkisi: Türkiye için simetrik ve asimetrik nedensellik analizi. *KOCATEPEİİBFD*, 26(2), 222-237. <https://doi.org/10.33707/akuiibfd.1427063>
- Çalcalı, Ö. (2013). Kamu Maliyesi Perspektifinden Adam Smith, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 6(11): 89-107.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series With a Unit Root. *Journal of the American Statistical Association*, 74(336): 427-431.
- Dökmen, G. & Kaplan, Z. (2018). Sosyal Harcamaların Devlet Borçlanması Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği. *Research Journal of Public Finance*, 4(2): 99-113
- Edo, S. E. (2002). *The external debt problem in Africa: a comparative study of Nigeria and Morocco*. African Development Bank Blackwell Publishers, USA.
- Erdem, M. (2016). Devlet Borçları (7. Baskı), Bursa: Ekin Basım Yayın.
- Esener, S. Ç. (2013). *Gelişmekte Olan Ülkelerde ve Türkiye’de Dış Borçlanmanın Belirleyicilerinin İncelenmesi: 1980–2010*. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı: Ankara, Yayın No: 2013/424.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı (2021). *Ekonomik Göstergeler*, <https://www.hmb.gov.tr/ekonomik-gostergeler>, Erişim Tarihi: 17.03.2024.
- İnce, Macit (2001). Devlet Borçları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara

- Karaş, G. (2022). Türkiye’de Kamu Dış Borç Yüküne Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi (1974-2020). *Gümrük Ticaret Dergisi*, 9(29): 42-57.
- Karagol, E. (2006). The relationship between external debt, defence expenditures and GNP revisited: The case of Turkey. *Defence and Peace Economics*, 17(1): 47-57.
- Karagöz, K. (2007). Türkiye’de dış borçlanmanın nedenleri ekonometrik bir değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*, 66: 99-110.
- Koyuncu, F. T., & Tekeli, S. (1990). 1990 sonrası dönemde Türkiye’de dış borç stoku üzerinde etkili olan ekonomik faktörlerin analizi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 2(1):123-130.
- Loganathan, N., Sukemi, M. N. & Sanusi, N. A. (2010). External debt and macroeconomics performance in Malaysia: sustainable or not?. *Global Economy and Financial Journal*, 3(2).
- Mah, G., Mukkudem-Petersen, J., Miruka, C. & Petersen, M. A. (2013). The impact of government expenditure on the Greek government debt: An econometric analysis. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4(3), 323-330.
- Pehlivan, O. (2022). Kamu Maliyesi, Celepler Matbaacılık Basım Yayın ve Dağıtım, Trabzon.
- Peacock, A. T., & Wiseman, J. (1961). *The Growth of Public Expenditure in the United Kingdom*. Princeton: Princeton University Press.
- Peacock, A. T., & Wiseman, J. (1979). *Approaches To the Analysis of Government Expenditure Growth*. *Public Finance Review*, 7(1), 3-23.
- Peker, O. & Bölükbaş, M. (2013). Türkiye’de Dış Borçlanmanın Belirleyicileri: Ekonometrik Bir Analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(2):289-302.
- Perron, P. (1989). The Great Crash, the Oil Price Shock, and the Unit Root Hypothesis. *The Econometric Society*, 57(6): 1361-1401.
- Perron, P. (1997). Further Evidence On Breaking Trend Functions in Macroeconomic Variables. *Journal of Econometrics*, 80(2): 355-385.
- Sağdıç, E.N. & Yıldız, F. (2020). Factors Affecting External Debt in Transition Economies: The Case Of Central Asia and The Caucasus. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(4): 891-909.
- Swamy, V. (2015). *Government Debt and Its Macroeconomic Determinants – An Empirical Investigation*. MRPA Paper No. 64106.
- Tosunoğlu, Ş. (2012). *Devlet Borçlanmasının Genel Özellikleri*, Devlet Borçları (Editörler: F. Tekin ve Ş. Tosunoğlu), Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Yayın No: 1541, Eskişehir.

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2021). Elektronik Veri Dağıtım Sistemi, <https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket>, Erişim Tarihi: 16.03.2024.
- Uguru, L. C. (2016). The Link between public debt and government expenditure pattern: the Nigerian experience. *IOSR Journal of Business and Management*, 18(1): 37-41.
- Veiga, L. G. & Veiga, F. J. (2014). *Determinants of Portuguese Local Governments' Indebtedness*. NIPE WP: 16/2014.
- Wagner, A. (1967). Three Extracts on Public Finance (1883). İçinde *Classics in the Theory of Public Finance* (ss. 1-27). St. Martin's Press.
- Yıldız, F. (2014). Türkiye'de 1990-2012 Döneminde Kamu Borç Yönetimi ve Kamu Borç Yapısındaki Değişim Üzerine Bir İnceleme, *Sakarya İktisat Dergisi*, 3(4): 67-104.
- Yıldız, A. & Köstekçi, A. (2017). Mali Kural Uygulamaları ve Türkiye'nin Mali Kural Performansı (2000-2015), *Güncel Gelişmeler Perspektifinden Kamu Maliyesinde Seçme Konular* (Editörler: Yıldız, F. ve Tüncel, G.), Savaş Yayınları, Ankara.
- Yıldız, F. & Sağdıç, E.N. (2021). Dış Borç ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Kamu ve Özel Sektör Dış Borçları Açısından BRICS-T Ülkeleri Analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 5(2): 839-863
- Yıldız, F. (2024). Kamu Borçlarının Belirleyicileri Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkeleri Analizi, *Özgür Yayınlar*, Gaziantep. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub433>.
- Yılmaz, B. E. (2021). *Devlet Borçları ve Türkiye'de Borç Çıkmazı*. Der Yayınları, İstanbul.

Kaynaklar

- Adıyaman, A. T. (2006). Dış Borçlarımız ve Ekonomik Etkileri. *Sayıştay Dergisi*(62), s. 21-45.
- Akbaş Akdoğan, D. (2023). Cumhuriyet'in Kuruluşundan Bugüne Türkiye'de Dış Borçlanma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (22 (Cumhuriyet'in 100. Yılı)), s. 294-322.
- Bayraktar, Y. (2010). Kasım 2000- Şubat 2001 Krizi Sonrasında Alınan Önlemlerin Borç Kompozisyonuna Yansımaları . *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), s. 463-480.
- Berkay, F., & Ağcakaya, S. (2017). Türkiye'de Kamusal Açıkların Finansmanında İç ve Dış Borç Tercih: 1990-2015 Dönemi. *AKÜ İİBF Dergisi*, XIX(1), s. 1-20.
- Çelik, F. (2017). Foreign Borrowing, Reasons and Results Turkey Sample. *2nd World Conference on Technology, Innovation and Entrepreneurship (WC-TIE-2017)* (s. 319-326). İstanbul : PressAcademia.
- Eğilmez, M. (2004). *Hazine*. İstanbul : Remzi Kitabevi .
- Eğilmez, M. (2018). *Değişim sürecinde Türkiye Osmanlı'dan Cumhuriyete Sosyoekonomik Bir Değerlendirme*. İstanbul : Remzi Kitabevi .
- Erdil Şahin, B. (2012). Türkiye'de Dış Borç Sorunu ve Avrupa Borç Krizi'nin Etkileri. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), s. 45-54.
- Esener, S. Ç. (2013). Gelişmekte Olan Ülkelerde ve Türkiye'de Dış Borçlanmanın İktisadi ve Mali Yapı Üzerindeki Etkileri (1980-2010). *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*(19), s. 20-44.
- Eser, L. Y., & Birinci, N. (2014). İç ve Dış Borç Tercihini Etkileyen Faktörler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), s. 31-51.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2024, Şubat 21). *Kamu Maliyesi*. <https://www.hmb.gov.tr/ekonomik-gostergeler:chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2024/02/IV-KAMU-MALIYESI-3.pdf> E.T. 29/02/2024
- Işık, A., & Meriç, M. (2009). AB'de Kamu Yatırımlarının Finansmanında "Altın Kural". *Ege Akademik Bakış*, 9 (4), 1591-1603.
- Karagöl, E. T. (2010). *Geçmişten Günümüze Türkiye'de Dış Borçlar*. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Karagöz, K. (2007). Türkiye'de Dış Borçlanmanın Nedenleri Ekonometrik Bir Değerlendirme . *Sayıştay Dergisi*(66-67), s. 99-110.
- Karluk, R. (2014). *Türkiye Ekonomisi Cumhuriyetin İlanından Günümüze Yapısal Dönüşüm* (13. b.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Kepenek, Y. (2014). *Türkiye Ekonomisi* (27. b.). İstanbul : Remzi Kitabevi .

- Kocaoğlu, F. (2005). *1990 Sonrası Türkiye’de Dış Borç Sorunu, Dış Borçların Sürdürülebilirliği ve Dış Borç Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, A. (2009). Küresel Dönemde Türkiye’nin Borç Yapısındaki Dönüşüm. *Maliye Dergisi*(159), s. 65-84.
- Opuş, S. (2002). Dış Borçlanmanın Sınırı ve Türkiye. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(19), s. 183-206.
- Özcan, S. E. (2016). Cumhuriyetten Bugüne Türkiye’nin Borç Sorunu. Y. Oda-başı, & Z. Yılmaz içinde, *Seçilmiş Göstergelerle Türkiye Ekonomisi Geçmiş-ten Günümüze* (s. 153-194). Kütahya : Academia Yayınevi .
- Özçelik, Ö., & Tuncer, G. (2007). Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), s. 253-266.
- Özgür, Ö. (1972). *100 Soruda Kapitalizmin Gerçekleşmesi*. İstanbul : Gerçek Yayınevi .
- Pamuk, Ş. (2021, Kasım 29). <https://www.bloomberght.com/>: <https://www.bloomberght.com/prof-dr-sevket-pamuk-170-yillik-dis-borclanma-tarihinde-1923-1950-donemi-istisnai-bir-donemdir-2293131> adresinden alındı
- Pehlivan, O. (2022). *Kamu Maliyesi*. Trabzon : Ekin Yayınevi .
- Pirimoğlu, A. (1982). *Türkiye’nin dış borçları ile ilgili bir tabli denemesi (1963-1980)*. Erzurum : Atatürk Üniversitesi Yayınları .
- Sağlam, C., & Hashemi, N. (2020). Gelişmekte Olan Ülkelerde Dış Borçlanmanın İktisadi Kalkınmaya Etkisi. *Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), s. 14-34.
- Selvi, B. (2014). *Dünya’da ve Türkiye’de Dış Borçlanma ve Dış Borçlanmanın Kontrolü*. Edirne: T.C. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şeker, M. (2006). Dış Borçlanmaya Teorik Bir Bakış ve Dış Borçların Ekonomik Etkileri . *Sosyoekonomi*(1), s. 73-92.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2024). *Borç Göstergeleri*. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. Mart 07 , 2024 tarihinde alındı
- Takım, A. (2012). Dış Finansal Liberalleşme Sonrası Türkiye’nin Dış Borç Dinamiğindeki Değişmeler: Bir Literatür Araştırması . *Sosyoekonomi* (2), s. 23-44.
- Tandırcıoğlu, H. (2000). Türkiye’de Dış Borç Sorunu, Dış Borçların Sürdürülebilirliği ve Dış Borçların Sınırlandırılması. *Dokuz Eylül Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), s. 260-284.
- Ulusoy, A. (2016). *Devlet Borçlanması* (9. b.). Trabzon : Umuttepe Yayınları .
- Ünlüöner, K. (1988). Cumhuriyet Dönemi Devlet Borçları . *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(4), s. 313- 335.

- Yavuz, A. (2009). Başlangıcından Bugüne Türkiye'nin Borçlanma Sertüveni: Durum ve Beklentiler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*(20), s. 203-226.
- Yıldız, F. (2018). Gelişmekte Olan Ülkelerde Dış Borçlanma ve Dış Yardımların Yoksulluk Üzerindeki Etkisi: Yatay Kesit Analizi İle Bir İnceleme. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), s. 9-19.
- Yılmaz, B. E. (2023, Ekim). *Cumhuriyet'in ilk 100 yılında devlet borçları (2): Cumhuriyetin kuruluş yıllarında ekonomi politikaları ve devlet borçları*. <https://t24.com.tr/>: <https://t24.com.tr/yazarlar/binhan-elif-yilmaz/cumhuriyet-in-ilk-100-yilinda-devlet-borclari-2-cumhuriyetin-kurulus-yillarinda-ekonomi-politikalari-ve-devlet-borclari,42013> E.T.16/01/2024
- Yılmaz, B. E. (2023, Ekim 30). *Cumhuriyet'in ilk 100 yılında devlet borçları (3): II. Dünya Savaşı sonrası yeni dünya düzeninde devlet borçları (1946-1960 dönemi)*. <https://t24.com.tr/>: <https://t24.com.tr/yazarlar/binhan-elif-yilmaz/cumhuriyet-in-ilk-100-yilinda-devlet-borclari-3-ii-dunya-savasi-sonrasi-yeni-dunya-duzeninde-devlet-borclari-1946-1960-donemi,42040> E.T.03/02/2024
- Yılmaz, B. E. (2023, Kasım 03). *Cumhuriyetin İlk 100 yılında devlet borçları (6): Cumhuriyetin son 21 yılında devlet borçları (2002-2023)*. <https://t24.com.tr/>: <https://t24.com.tr/yazarlar/binhan-elif-yilmaz/cumhuriyetin-ilk-100-yilinda-devlet-borclari-6-cumhuriyetin-son-21-yilinda-devlet-borclari-2002-2023,42095> E.T. 03/02/2024

Asenkron Motorlarda Arıza Tespiti ve Akıllı Sınıflandırma Teknikleri

Dr. Eyüp ÇAKI

Editör

Prof. Dr. Abdülkadir ÇAKIR

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Asenkron Motorlarda Arıza Tespiti ve Akıllı Sınıflandırma Teknikleri

Dr. Eyüp ÇAKI • Editör: Prof. Dr. Abdülkadir ÇAKIR

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-07-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub629>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çakı, E., Çakır, A. (ed) (2024). *Asenkron Motorlarda Arıza Tespiti ve Akıllı Sınıflandırma Teknikleri*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub629>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- [1] Kabul, A., 2022. Asenkron motor arızalarının stator akımı ve titreşim sinyalleriyle analizi ve tespiti. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı, 254s, Kütahya.
- [2] Kabul, A., Ünsal, A., 2021. Diagnosis of simultaneous broken rotor bars and static eccentricity faults of induction motors by analyzing stator current and vibration signals.
- [3] Çakır, E., 2013. Asenkron motor test düzeneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 103s, Isparta.
- [4] Çakır, A., 2004. Asenkron motorlarda robot çubuk hatalarının akım sıfır geçiş anı (SGA) değişimi ile tespiti. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 132s, Sakarya.
- [5] Çakır, A., Çaliş, H., Turan, G., 2014. Remote controlling and monitoring of induction motors through internet. TELKOMNIKA Indonesian Journal of Electrical Engineering, 12(12), 8051-8059.
- [6] M. Hajian, J. Soltani, G. Markadeh, S. Hosseinnia, Adaptive nonlinear direct torque control of sensorless IM drives with efficiency optimization, IEEE Trans. Ind. Electron. 57 (3) (2010) 975–985.
- [7] T.H. dos Santos, A. Goedel, S.A.O. da Silva, M. Suetake, Scalar control of an induction motor using a neural sensorless technique, Electr. Power Syst. Res. 108 (0) (2014) 322–330.
- [8] A. Bellini, F. Filippetti, C. Tassoni, G.A. Capolino, Advances in diagnostic techniques for induction machines, IEEE Trans. Ind. Electron. 55 (12) (2008) 4109–4126.
- [9] M. Hajiaghajani, H. Toliyat, I.M.S. Panahi, Advanced fault diagnosis of a DC motor, IEEE Trans. Energy Convers. 19 (1) (2004) 60–65.
- [10] J. Wang, S. Liu, R.X. Gao, R. Yan, Current envelope analysis for defect identification and diagnosis in induction motors, J. Manuf. Syst. 31 (4) (2012) 380–387.

- [11] O. Ondel, E. Boutleux, G. Clerc, A method to detect broken bars in induction machine using pattern recognition techniques, *IEEE Trans. Ind. Appl.* 42 (4) (2006) 916–923.
- [12] B. Ebrahimi, M. Javan Roshtkhari, J. Faiz, S. Khatami, Advanced eccentricity fault recognition in permanent magnet synchronous motors using stator current signature analysis, *IEEE Trans. Ind. Electron.* 61 (4) (2014) 2041–2052.
- [13] M. Barzegaran, A. Mazloomzadeh, O. Mohammed, Fault diagnosis of the asyn-chronous machines through magnetic signature analysis using finite-element method and neural networks, *IEEE Trans. Energy Convers.* 28 (4) (2013) 1064–1071.
- [14] Dal, B., 2022. FPGA implementation of 1D convolutional neural network for early detection of bearing faults in induction motors. İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı, 59s, İzmir.
- [15] Çolak, İ., 2008. Asenkron Motorlar. Seçkin Yayıncılık, 174s, Ankara.
- [16] Atiz, İ. (2024). Rulman Yağlama Sistemi Test Otomasyonu ve Arayüzü Geliştirilmesi (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- [17] Koca, Y.B., Ünsal, A., 2017. Asenkron motor arızalarının değerlendirilmesi. *Teknik Bilimler Dergisi*, 7(2), 37-46.
- [18] Acar, Ç., Soygenç, O. C., & Ergene, L. T. (2018). Endüstriyel Uygulamalarda Kullanılan Asenkron Motorlarda IE2 Verim Sınıfından IE4 Verim Sınıfına Geçiş Amaçlı Bir Çalışma. *Fırat Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 30(3), 59-65.
- [19] Naha, A., Samanta, A.K., Routray, A., Deb, A.K., 2016. A method for detecting half-broken rotor bar in lightly loaded induction motors using current. *IEEE Transactions on Instrumentation and Measurement*, 65(7), 1614-1625.
- [20] Wang, Z., Yang, J., Li, H., Zhen, D., Xu, Y., Gu, F., 2019b. Fault identification of broken rotor bars in induction motors using an improved cyclic modulation spectral analysis. *Energies*, 12(17), 3279.
- [21] Wang, Z., Yang, J., Li, H., Zhen, D., Xu, Y., Gu, F., 2019b. Fault identification of broken rotor bars in induction motors using an improved cyclic modulation spectral analysis. *Energies*, 12(17), 3279.
- [22] Imoru, O., Bhaskar, M.A., Jimoh, A.A.-G., Hamam, Y., 2017. Diagnosis of stator shorted-turn faults in induction machines using discrete wavelet transform. *African Journal of Science, Technology, Innovation and Development*, 9(3), 349-355.
- [23] Aydın, İ., 2011. Gerçek zamanlı durum izleme ve arıza teşhisi için bağışık akıllı hesaplama tekniklerinin geliştirilmesi/Development of immune

- intelligent computing techniques for real-time condition monitoring and fault diagnosis. *Firat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, 226s, Elazığ.
- [24] S. Das, P. Purkait, C. Koley, S. Chakravorti, Performance of a load-immune classifier for robust identification of minor faults in induction motor stator winding, *IEEE Trans. Dielectr. Electr. Insul.* 21 (1) (2014) 33–44.
- [25] J. Seshadrinath, B. Singh, B. Panigrahi, Investigation of vibration signatures for multiple fault diagnosis in variable frequency drives using complex wavelets, *IEEE Trans. Power Electron.* 29 (2) (2014) 936–945.
- [26] H.-W. Peng, P.-J. Chiang, Control of mechatronics systems: ball bearing fault diagnosis using machine learning techniques, in: *Control Conference (ASCC), 2011 8th Asian, 2011*, pp. 175–180.
- [27] I. Aydin, M. Karakose, E. Akin, An approach for automated fault diagnosis based on a fuzzy decision tree and boundary analysis of a reconstructed phase space, *ISA Trans.* 53 (2) (2014) 220–229.
- [28] J. Bossio, C. Angelo, G. Bossio, Self-organizing map approach for classification of mechanical and rotor faults on induction motors, *Neural Comput. Appl.* 23 (1) (2013) 41–51.
- [29] M. Seera, C.P. Lim, S. Nahavandi, C.K. Loo, Condition monitoring of induction motors: a review and an application of an ensemble of hybrid intelligent models, *Expert Syst. Appl.* 41 (10) (2014) 4891–4903.
- [30] E. Germen, M. Basaran, M. Fidan, Sound based induction motor fault diagnosis using Kohonen self-organizing map, *Mech. Syst. Signal Process.* 46 (1) (2014) 45–58.
- [31] M. Seera, C. Lim, D. Ishak, H. Singh, Application of the fuzzy min-max neural network to fault detection and diagnosis of induction motors, *Neural Comput. Appl.* 23 (1) (2013) 191–200.
- [32] M. Seera, C.P. Lim, D. Ishak, H. Singh, Offline and online fault detection and diagnosis of induction motors using a hybrid soft computing model, *Appl. Soft Comput.* 13 (12) (2013) 4493–4507.
- [33] J. Zarei, M.A. Tajeddini, H.R. Karimi, Vibration analysis for bearing fault detection and classification using an intelligent filter, *Mechatronics* 24 (2) (2014) 151–157.
- [34] S. Moosavi, A. Djerdir, Y. Ait-Amirat, D. Khaburi, ANN based fault diagnosis of permanent magnet synchronous motor under stator winding shorted turn, *Electr. Power Syst. Res.* 125 (0) (2015) 67–82.
- [35] O. Duque-Perez, L.-A. Garcia-Escudero, D. Morinigo-Sotelo, P.-E. Gardel, M. Perez-Alonso, Analysis of fault signatures for the diagnosis of induction motors fed by voltage source inverters using ANOVA and additive models, *Electr. Power Syst. Res.* 121 (0) (2015) 1–13.
- [36] A.G. Garcia-Ramirez, L.A. Morales-Hernandez, R.A. Osornio-Rios, J.P. Benitez-Rangel, A. Garcia-Perez, R. de Jesus Romero-Troncoso,

- Fault detection in induction motors and the impact on the kinematic chain through thermo-graphic analysis, *Electr. Power Syst. Res.* 114 (0) (2014) 1–9.
- [37] F. Jensen, *Introduction to Bayesian Networks*, Hugin Expert, Denmark, 1993.
- [38] L. Jiang, Y. Guo, Learning lazy naive Bayesian classifiers for ranking, in: 17th IEEE International Conference on Tools with Artificial Intelligence, 2005, pp. 411–416.
- [39] G.H. John, P. Langley, Estimating continuous distributions in Bayesian classifiers, in: *Eleventh Conference on Uncertainty in Artificial Intelligence*, Morgan Kaufmann, San Mateo, 1995, pp. 338–345.
- [40] V.N. Vapnik, *The Nature of Statistical Learning Theory*, Springer-Verlag New York, Inc., New York, NY, USA, 1995.
- [41] P. Kankar, S.C. Sharma, S. Harsha, Fault diagnosis of ball bearings using continuous wavelet transform, *Appl. Soft Comput.* 11 (2) (2011) 2300–2312.
- [42] J. Platt, Fast training of support vector machines using sequential minimal optimization, in: B. Schoelkopf, C. Burges, A. Smola (Eds.), *Advances in Kernel Methods – Support Vector Learning*, MIT Press, 1998.
- [43] T. Hastie, R. Tibshirani, Classification by pairwise coupling, in: *Proceedings of the 1997 Conference on Advances in Neural Information Processing Systems 10*, MIT Press, Cambridge, MA, USA, 1998, pp. 507–513.
- [44] S. Haykin, *Neural Networks: A Comprehensive Foundation*, 2nd ed., Prentice Hall PTR, Upper Saddle River, NJ, USA, 1998.
- [45] V.T. Tran, F. Althobiani, A. Ball, B.-K. Choi, An application to transient current signal based induction motor fault diagnosis of Fourier-Bessel expansion and simplified fuzzy artmap, *Expert Syst. Appl.* 40 (13) (2013) 5372–5384.
- [46] J. Quinlan, Induction of decision trees, *Mach. Learn.* (1) (1986) 81–106.
- [47] R. Quinlan, *C4.5: Programs for Machine Learning*, Morgan Kaufmann Publishers, San Mateo, CA, 1993.
- [48] M. Hall, E. Frank, G. Holmes, B. Pfahringer, P. Reutemann, I.H. Witten, The WEKA data mining software: an update, *SIGKDD Explor. Newslett.* 11 (1) (2009) 10–18.
- [49] Lem, 2013. Erişim Tarihi: 20.11.2024. <http://www.lem.com/docs/products/la%2055-p%20e.pdf>
- [50] LEM, 2023. Gerilim Sensörü. Erişim Tarihi: 20.11.2024. https://www.lem.com/sites/default/files/products_datasheets/lv_25-p.pdf.
- [51] Atek, 2023. Rotary Enkoder. Erişim Tarihi: 15.06.2023. <https://www.ateksensor.com/rotary-enkoderler-urunler-9.html>.

- [52] National Instruments, 2013. <http://sine.ni.com/nips/cds/view/p/> , Erişim Tarihi: 10.04.2013
- [53] Ayaz, E., Şeker, S., 2001. Yapay sinir ağlarıyla asenkron makinede rulman arıza tanısı. Mühendislikte Modern Yöntemler Sempozyumu, 129-136.
- [54] J. Fürnkranz, G. Widmer, Incremental reduced error pruning, in: W.W. Cohen, H. Hirsh (Eds.), Proceedings of the 11th International Conference on Machine Learning (ML-94), Morgan Kaufmann, New Brunswick, NJ, 1994, pp. 70-77.
- [55] S. Jiang'hong, X. Xiao'li, Large rotating machinery fault diagnosis and knowledge rules acquiring based on improved RIPPER, in: Second International Conference on Intelligent Computation Technology and Automation, 2009. ICICTA '09, vol. 2, 2009, pp. 549-552.
- [56] Çetin, V., & Yıldız, O. (2022). Veri analizinde veri ön işleme teknikleri üzerine kapsamlı bir inceleme. Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 28(2), 299-312.
- [57] Murphy, K. P. (2012). Machine learning: a probabilistic perspective. MIT press.
- [58] Çalış, H., Çakır, A., 2007. Rotor bar fault diagnosis in three phase induction motors by monitoring fluctuations of motor current zero crossing instants. Electric Power Systems Research, 77(5-6), 385-392.
- [59] Çalış, H., Çakır, A., 2008. Experimental study for sensorless broken bar detection in induction motors. Energy Conversion and Management, 49(4), 854-862.
- [60] Çalış, H., Unsworth, P.J., 1999a. Fault diagnosis in induction motors by motor current signal analysis SDEMPED, IEEE, 237-241.
- [61] P. Konar, P. Chattopadhyay, Bearing fault detection of induction motor using wavelet and Support Vector Machines (SVMs), Appl. Soft Comput. 11 (6) (2011) 4203-4211.
- [62] H. Ertunc, H. Ocak, C. Aliustaoglu, ANN- and ANFIS-based multi-staged decision algorithm for the detection and diagnosis of bearing faults, Neural Comput. Appl. 22 (1) (2013) 435-446.
- [63] Lee, J., Bagheri, B., & Kao, H. A. (2015). A cyber-physical systems architecture for industry 4.0-based manufacturing systems. Manufacturing letters, 3, 18-23.
- [64] Ma, S., Flanigan, K. A., & Bergés, M. (2024). State-of-the-Art Review: The Use of Digital Twins to Support Artificial Intelligence-Guided Predictive Maintenance. arXiv preprint arXiv:2406.13117.
- [65] Çömlekçi, O. (2020). Endüstriyel otomasyon sistemlerinde yapay zeka yöntemleri ile arıza tespiti (Master's thesis, Bursa Uludag University (Turkey)).

- [66] Aydemir, Ö. (2022). Dengesiz Veri Kümelerinin Sınıflandırılmasında Poligon Alan Metriğinin Sınıflandırıcı Performans Değerlendirilmesi İçin Kullanılması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 194-205.
- [67] Taunk, K., De, S., Verma, S., & Swetapadma, A. (2019, May). A brief review of nearest neighbor algorithm for learning and classification. In 2019 international conference on intelligent computing and control systems (ICCS) (pp. 1255-1260). IEEE.
- [68] Guang, Y. (2021). Generalized xgboost method. arXiv preprint arXiv:2109.07473.
- [69] Alan, A. (2020). Makine öğrenmesi sınıflandırma yöntemlerinde performans metrikleri ile test tekniklerinin farklı veri setleri üzerinde değerlendirilmesi (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- [70] Ögüt, G. E. (2019). Makine öğrenmesi ve derin öğrenmede CPU ve GPU tabanlı hızlandırma tekniklerinin karşılaştırılması (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- [71] Çömlekçi, O. (2020). Endüstriyel otomasyon sistemlerinde yapay zeka yöntemleri ile arıza tespiti (Master's thesis, Bursa Uludağ University (Turkey)).

Spor Pedagojisi

Editör

Doç. Dr. Fatih BEDİR

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Pedagojisi

Editor: Doç. Dr. Fatih BEDİR

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-3-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub615>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bedir, F. (ed) (2024). *Spor Pedagojisi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub615>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Alexander, R. J. (2000). *Culture and Pedagogy: International Comparisons in Primary Education*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Armour, K. (2013). *Sport Pedagogy: An introduction for coaching and teaching*. New York, Routledge, USA.
- Armour, K. (2014). *Pedagogical cases in physical education and youth sport*. London: Routledge.
- Australia, C. (2017). What is pedagogy? How does it influence our practice.
- Belousa, I., & Uzulina, S. (2012). Teachers view on social and emotional aspect of pedagogical competence. *Journal of Social Sciences*, 8(2), 163.
- Bhowmik, M., Banerjee, B., & Banerjee, J. (2013). Role of pedagogy in effective teaching. *Basic Research Journal of Education Research and Review*, 2(1), 1-5.
- Bíró, M. (2006). Tanítási-tanulási stratégiák a mozgásos cselekvéstanítás speciális területén, az úszásoktatásban. *Új Pedagógiai Szemle*, 9, 62-71.
- Cambi, F., & Trebisacce, G. (1995). *Storia della pedagogia*. 462-470. Rome & Bari: Laterza.
- Çelik, A. (2008). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul İçi ve Okul Dışı Faaliyetlerde Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., & Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-2), 57-68.
- Eker, S. (2007). John Dewey'in pragmatik politik düşüncesi ve politikada pratik meşruiyet sorunu. Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University, Turkey.
- Executive, S. (2005). Let's talk about pedagogy: towards a shared understanding for early years education in Scotland. *Learning and Teaching Scotland., Edinburgh.*
- Gage, N. L. (1985). *Hard Gains in the Soft Sciences: The Case of Pedagogy*.
- Haag, H. (1989). Research in 'sport pedagogy'—One field of theoretical study in the science of sport. *International review of education*, 35(1), 5-16.
- Hakyemez, Ö. (2010). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları problemler (Kayseri ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Jones, A. G. (2015). *The relationship between elementary teachers' years of experience and their self-perceived pedagogical competence in Alabama elementary schools*. Liberty University.
- Kara, M., & Genç, M. Spora Pedagojik Açıdan Bakış: Spor, Pedagoji ve Eğitim Bilimleri.

- Katz, L. (1995). Talks with teachers of young children: A collection.
- Koplin, S. (2016). *Aufgaben und ziele der sportpädagogik und sportdidaktik und ihre verankerung im rahmenlehrplan*, Universität Potsdam.
- Korkmaz, F., Korkmaz, N. H., & Özkaya, G. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenme ortamını bozan davranışlara karşı geliştirdikleri davranış stratejileri (Bursa İli Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 67-87.
- Melnychuk, I., Drozdova, I., Savchak, I., & Bloshchynskyi, I. (2019). Higher School Instructors' Pedagogical Skills Improvement as a Basis of Educational Strategy for Development of Students' Professional Training. *Romanian Journal for Multidimensional Education/Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 11(4), 170-184.
- Murphy, P. (2003). Defining pedagogy. In *Equity in the classroom*. 17-30. Routledge.
- Orhan, R., & Ayan, S. (2018). Psiko-Motor Ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.
- Öner, D. (2010). Öğretmenin bilgisi özel bir bilgi midir? Öğretmek için gereken bilgiye kuramsal bir bakış. *Bogazici University Journal of Education*, 27(2), 23-32.
- Piotrowski, S., & Capel, S. (2013). Formal and informal modes of assessment in Physical Education. In *Issues in physical education*. 99-114. Routledge.
- Röthig, P. (1992). *Sportwissenschaftliches Lexikon*. Hofmann.
- Shulman, L. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard educational review*, 57(1), 1-23.
- Stein, M. (2017). *Allgemeine Pädagogik: Mit 14 Abb. und 25 Tabellen, mit 56 Übungsaufgaben* (Vol. 3215). UTB.
- Watkins, C., & Mortimore, P. (1999). Pedagogy: What do we know. *Understanding pedagogy and its impact on learning*, 1-19.
- Ziaziun, I. A., Karamushchenko, L. V., Kryvonoset, I. F., & Ziaziun, A. (2008). *Pedagogical skill: manual*. Kyiv, 376, Ukrainian.

Kaynakça

- Dewey, John. (2024) Demokrasi ve Eğitim, Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Freire, Paulo. (1991). Ezilenlerin Pedagojisi, Çeviri:Dilek Hattatoğlu, Erol Özbek. Ayrıntı Yayınları.
- Guttek, Gerald L. (2011).Eğitim Felsefesi ve İdeolojik Yaklaşımlar, Ütopya Yayınevi.
- Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi, Devlet (2006). Platon, Çeviri:Sabahattin Eyüboğlu,M.Ali Cımcöz Devlet, Türkiye İş Bankası KültürYayınları.
- Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi, Devlet (2017). Jean-Jacques Rousseau, Emile, Çeviri:Yaşar Arınç, Türkiye İş Bankası MEB Yayınları.
- Koplin, S. (2016). Aufgaben und ziele der sportpädagogik und sportdidaktik und ihre verankerung im rahmenlehrplan, Universität Potsdam.
- Orhan, R., Ayan, S. (2018). Psiko-Motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD) 8(2) Sayfa 523-540.
- Wach, E. (2013). Learning about Qualitative Document Analysis. Ids Practice Paper In Brief 13, United Kingdom.

Kaynaklar

- Bardid, F., Lenoir, M., Huyben, F., De Martelaer, K., Seghers, J., Goodway, J. D., & Deconinck, F. J. A. (2017). The effectiveness of a community-based fundamental motor skill intervention in children aged 3-8 years: Results of the “Multimove for Kids” project. *Journal of science and medicine in sport*, *20*(2), 184-189. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2016.07.005>
- Barnett, L. M., Van Beurden, E., Morgan, P. J., Brooks, L. O., & Beard, J. R. (2009). Childhood motor skill proficiency as a predictor of adolescent physical activity. *Journal of Adolescent Health*, *44*(3), 252-259. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2008.07.004>
- Barnett, L. M., van Beurden, E., Morgan, P. J., Brooks, L. O., & Beard, J. R. (2010). Gender differences in motor skill proficiency from childhood to adolescence: A longitudinal study. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, *81*(2), 162-170. 000278080200008
- Bolger, L. E., Bolger, L. A., O’Neill, C., Coughlan, E., O’Brien, W., Lacey, S., Burns, C., & Bardid, F. (2021). Global levels of fundamental motor skills in children: A systematic review. *Journal of Sports Sciences*, *39*(7), 717-753. <https://doi.org/10.1080/02640414.2020.1841405>
- Brian, A., Getchell, N., True, L., De Meester, A., & Stodden, D. F. (2020). re-conceptualizing and operationalizing seefeldt’s proficiency barrier: Applications and future directions. *Sports Medicine*, *50*(11), 1889-1900. <https://doi.org/10.1007/s40279-020-01332-6>
- Chen, W. Y., Hammond-Bennett, A., & Hypnar, A. (2017). Examination of motor skill competency in students: evidence-based physical education curriculum. *Bmc Public Health*, *17*. <https://doi.org/22210.1186/s12889-017-4105-2>
- Chung, H. L. M., Cheah, W. L., & Hazmi, H. (2021). Fundamental motor skill among preschool children in rural of Kuching, Sarawak. *Early Child Development and Care*, *191*(10), 1526-1538. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1658088>
- Cliff, D. P., Okely, A. D., Smith, L. M., & McKeen, K. (2009). Relationships between fundamental movement skills and objectively measured physical activity in preschool children. *Pediatric Exercise Science*, *21*(4), 436-449. <https://doi.org/DOI 10.1123/pes.21.4.436>
- Costa, C. L. A., Cattuzzo, M. T., Stodden, D. F., & Ugrinowitsch, H. (2021). Motor competence in fundamental motor skills and sport skill learning: Testing the proficiency barrier hypothesis. *Human Movement Science*, *80*. <https://doi.org/ARTN10287710.1016/j.humov.2021.102877>
- D’Hondt, E., Deforche, B., De Bourdeaudhuij, I., & Lenoir, M. (2009). Relationship between motor skill and body mass index in 5-to 10-year-old

- children. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 26(1), 21-37. <https://doi.org/DOI.10.1123/apaq.26.1.21>
- Dapp, L. C., Gashaj, V., & Roebbers, C. M. (2021). Physical activity and motor skills in children: A differentiated approach. *Psychology of Sport and Exercise*, 54. <https://doi.org/ARTN10191610.1016/j.psychsport.2021.101916>
- Esen, H. T., Eraslan, M., Altinkök, M., Eravsar, H., Demir, B., Özkuçük, S., & Seran, B. (2021). The validity and reliability study of the basic motor movement, social skill observation, and evaluation scale for basic movement education. *Sage Open*, 11(3). <https://doi.org/Artn2158244021103189710.1177/21582440211031897>
- Figueroa, R., & An, R. P. (2017). Motor skill competence and physical activity in preschoolers: A review. *Maternal and Child Health Journal*, 21(1), 136-146. <https://doi.org/10.1007/s10995-016-2102-1>
- Flores, P., Coelho, E., Mourao-Carvalho, I., & Forte, P. (2023). Relationships between math skills, motor skills, physical activity, and obesity in typically developing preschool children. *Behavioral Sciences*, 13(12). <https://doi.org/ARTN100010.3390/bs13121000>
- Graham, G. (1993). Children moving: A reflective approach to teaching physical education. (*No Title*).
- Hardy, L. L., King, L., Farrell, L., Macniven, R., & Howlett, S. (2010). Fundamental movement skills among Australian preschool children. *Journal of science and medicine in sport*, 13(5), 503-508. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2009.05.010>
- Jaakkola, T., & Washington, T. (2013). The relationship between fundamental movement skills and self-reported physical activity during Finnish junior high school. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 18(5), 492-505. <https://doi.org/10.1080/17408989.2012.690386>
- Kambas, A., Michalopoulou, M., Fatouros, I. G., Christoforidis, C., Manthou, E., Giannakidou, D., Venetsanou, F., Haberer, E., Chatzinikolaou, A., Gourgoulis, V., & Zimmer, R. (2012). The relationship between motor proficiency and pedometer-determined physical activity in young children. *Pediatric Exercise Science*, 24(1), 34-44. <https://doi.org/DOI.10.1123/pes.24.1.34>
- Kokstajn, J., Musalek, M., & Tufano, J. J. (2017). Are sex differences in fundamental motor skills uniform throughout the entire preschool period? *Plos One*, 12(4), e0176556. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0176556>
- Kouli, O., Koufou, N., Vernadakis, N., Papanikolaou, E., & Dalakis, A. (2024). Fundamental motor skills enhancement in a preschool setting through a structured physical education programme. *Early Years*. <https://doi.org/10.1080/09575146.2024.2358425>

- Lee, J., Zhang, T., Chu, T. L., & Gu, X. (2020). Effects of a need-supportive motor skill intervention on children's motor skill competence and physical activity. *Children*, 7(3), 21.
- Logan, S. W., Robinson, L. E., Wilson, A. E., & Lucas, W. A. (2012). Getting the fundamentals of movement: a meta-analysis of the effectiveness of motor skill interventions in children. *Child Care Health and Development*, 38(3), 305-315. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2011.01307.x>
- Martins, C., Webster, E. K., Romo-Perez, V., Duncan, M., Lemos, L. E., Staiano, A., Okely, A., Magistro, D., Carlevaro, F., Bardid, E., Magno, F., Nobre, G., Estevan, I., Mota, J., Ning, K., Robinson, L. E., Lenoir, M., Quan, M. H., Valentini, N., . . . Barnett, L. M. (2024). Sex differences in 3-to 5-year-old children's motor competence: A pooled cross-sectional analysis of 6241 children. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 34(5). <https://doi.org/ARTNe1465110.1111/sms.14651>
- Matarma, T., Lagström, H., Löyttyniemi, E., & Koski, P. (2020). Motor skills of 5-year-old children: gender differences and activity and family correlates. *Perceptual and Motor Skills*, 127(2), 367-385. <https://doi.org/Artn003151251990073210.1177/0031512519900732>
- Morano, M., Colella, D., & Caroli, M. (2011). Gross motor skill performance in a sample of overweight and non-overweight preschool children. *International Journal of Pediatric Obesity*, 6, 42-46. <https://doi.org/10.3109/17477166.2011.613665>
- Niemistö, D., Finni, T., Cantell, M., Korhonen, E., & Sääkslahti, A. (2020). Individual, family, and environmental correlates of motor competence in young children: Regression model analysis of data obtained from two motor tests. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7). <https://doi.org/ARTN254810.3390/ijerph17072548>
- Okely, A. D., Booth, M. L., & Patterson, J. W. (2001). Relationship of cardio-respiratory endurance to fundamental movement skill proficiency among adolescents. *Pediatric Exercise Science*, 13(4), 380-391.
- Pahlevanian, A. A., & Ahmadizadeh, Z. (2014). Relationship between gender and motor skills in preschoolers. *Middle East Journal of Rehabilitation and Health*, 1(1).
- Palmer, K. K., Harkavy, D., Rock, S. M., & Robinson, L. E. (2020). Boys and girls have similar gains in fundamental motor skills across a preschool motor skill intervention. *Journal of Motor Learning and Development*, 8(3), 569-579. <https://doi.org/10.1123/jmld.2019-0043>
- Pate, R. R., Pfeiffer, K. A., Trost, S. G., Ziegler, P., & Dowda, M. (2004). Physical activity among children attending preschools. *Pediatrics*, 114(5), 1258-1263. <https://doi.org/10.1542/peds.2003-1088-L>

- Piek, J. P., Dawson, L., Smith, L. M., & Gasson, N. (2008). The role of early fine and gross motor development on later motor and cognitive ability. *Human Movement Science, 27*(5), 668-681. <https://doi.org/10.1016/j.humov.2007.11.002>
- Plazibat, K., Karuc, J., & Vidranski, T. (2021). Effects of different multi-year physical exercise programs on motor skills in preschool children. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology, 6*(3). <https://doi.org/ARTN7410.3390/jfmk6030074>
- Rasberry, C. N., Lee, S. M., Robin, L., Laris, B. A., Russell, L. A., Coyle, K. K., & Nihiser, A. J. (2011). The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine, 52*, S10-S20. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2011.01.027>
- Robinson, L. E., Wang, L., Colabianchi, N., Stodden, D. F., & Ulrich, D. (2020). Protocol: Protocol for a two-cohort randomized cluster clinical trial of a motor skills intervention: The Promoting Activity and Trajectories of Health (PATH) Study. *Bmj Open, 10*(6).
- Robinson, L. E., Webster, E. K., Logan, S. W., Lucas, W. A., & Barber, L. T. (2012). Teaching practices that promote motor skills in early childhood settings. *Early Childhood Education Journal, 40*(2), 79-86. <https://doi.org/10.1007/s10643-011-0496-3>
- Rudd, J. R., Barnett, L. M., Butson, M. L., Farrow, D., Berry, J., & Polman, R. C. J. (2015). fundamental movement skills are more than run, throw and catch: The role of stability skills. *Plos One, 10*(10). <https://doi.org/ARTNe014022410.1371/journal.pone.0140224>
- Suggate, S., Pufke, E., & Stoeger, H. (2018). Do fine motor skills contribute to early reading development? *Journal of Research in Reading, 41*(1), 1-19.
- Trost, S. G., Pate, R. R., Sallis, J. F., Freedson, P. S., Taylor, W. C., Dowda, M., & Sirard, J. (2002). Age and gender differences in objectively measured physical activity in youth. *Medicine and science in sports and exercise, 34*(2), 350-355. [https://doi.org/Doi 10.1097/00005768-200202000-00025](https://doi.org/Doi%2010.1097/00005768-200202000-00025)
- Tucker, P. (2008). The physical activity levels of preschool-aged children: A systematic review. *Early Childhood Research Quarterly, 23*(4), 547-558. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2008.08.005>
- Wang, G. X., Zi, Y. H., Li, B., Su, S., Sun, L., Wang, F., Ren, C. E., & Liu, Y. (2022). The effect of physical exercise on fundamental movement skills and physical fitness among preschool children: study protocol for a cluster-randomized controlled trial. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 19*(10). <https://doi.org/ARTN633110.3390/ijerph19106331>

- Wei, G. X., & Luo, J. (2010). Sport expert's motor imagery: Functional imaging of professional motor skills and simple motor skills. *Brain Research*, *1341*, 52-62. <https://doi.org/10.1016/j.brainres.2009.08.014>
- Wick, K., Leeger-Aschmann, C. S., Monn, N. D., Radtke, T., Ott, L. V., Reibold, C. E., Cruz, S., Gerber, N., Schmutz, E. A., Puder, J. J., Munsch, S., Kakebeeke, T. H., Jenni, O. G., Granacher, U., & Kriemler, S. (2017). Interventions to promote fundamental movement skills in childcare and kindergarten: A systematic review and meta-analysis. *Sports Medicine*, *47*(10), 2045-2068. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0723-1>
- Williams, H. G., Pfeiffer, K. A., O'Neill, J. R., Dowda, M., McIver, K. L., Brown, W. H., & Pate, R. R. (2008). Motor skill performance and physical activity in preschool children. *Obesity*, *16*(6), 1421-1426. <https://doi.org/10.1038/oby.2008.214>
- Zeng, N., Ayyub, M., Sun, H., Wen, X., Xiang, P., & Gao, Z. (2017). Effects of physical activity on motor skills and cognitive development in early childhood: A systematic review. *Biomed Res Int*, *2017*, 2760716. <https://doi.org/10.1155/2017/2760716>

Kaynaklar

- Alp, A. F., & Alpdoğan, S. S. (2023). Oturarak Voleybol Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(1), 9-16.
- Bardak, F., & Mamatoğlu, N. (2023). Çalışanlar İçin İçsel Motivasyon Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Humanistic Perspective*, 5(3), 1072-1097.
- Bayrakçeken, S., Oktay, Ö., Samancı, O., & Canpolat, N. (2021). Motivasyon kuramları çerçevesinde öğrencilerin öğrenme motivasyonlarının artırılması: Bir derleme çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(2), 677-698.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). Hedef Takiplerinin “Ne” ve “Neden”i: İnsan İhtiyaçları ve Davranışın Öz Belirlenmesi. *Psikolojik Soruşturma*, 11 (4), 227–268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Berlin: Springer Science & Business Media.
- Deci, E. L., Olafsen, A. H., & Ryan, R. M. (2017). Self-determination theory in work organizations: The state of a science. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 4(1), 19–43.
- Hardy, L., Jones, G., & Gould, D. (2018). *Understanding psychological preparation for sport: Theory and practice of elite performers*. John Wiley & Sons.
- Kara, N. Ş. & Kara, M. (2024). Spor Motivasyon Teorisi ve Uygulaması Bibliyometri ile Güncel Genel Bakış. Uluç, S. (ed.), *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırmalar ve Değerlendirmeler III. Özgür Yayınları*.
- Karabudak, B. (2023). Sporda Performans Artırma Teknolojileri. *Spora Çok Yönlü Yaklaşım*, 39.
- Kaya, B., & Uncuoğlu Yolcu, İ. (2023). Motivasyon ve Duygusal Emek İlişkisinin Belirlenmesi. *İktisadi İdari Ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 8(20), 141-152.
- Köse, A. H., Tortu, E., & Yılmaz, İ. (2024). Oyun tabanlı eğitimin denge ve atletik becerilerin gelişimi üzerine etkisi: Deneysel çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 16(1), 1-9.
- Latham, G. P., & Locke, E. A. (1979). Goal setting-A motivational technique that works. *Organizational Dynamics*, 8(2), 68-80.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation: A 35-year odyssey. *American Psychologist*, 57(9), 705–717.
- Löklüoğlu, B. (2024). Sporcu Performans Analizi ve Takibinde Yeni Nesil Teknolojiler. *Spor & Bilim 2024-I*, 93.

- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Özbey, Ö., & Yılmaz, B. (2021). Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde Görev Yapan Antrenörlerin Liderlik Ve İletişim Beceri Düzeylerinin Sporcular Tarafından Değerlendirilmesi. *Sportre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 96-106.
- Öztürk, T., & Aşçı, T. (2024). Sporcu Ekipmanları ve Spor Mekanlarının Tasarımında Ergonominin Etkileri. *Digital International Journal of Architecture Art Heritage*, 3(1), 53-72.
- Pedersen, B. K., & Saltin, B. (2015). Exercise as medicine – evidence for prescribing exercise as therapy in 26 different chronic diseases. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 25(Suppl. 3), 1-72.
- Rebar, A. L., Stanton, R., Geard, D., Short, C., Duncan, M. J., & Vandelandotte, C. (2015). A meta-meta-analysis of the effect of physical activity on depression and anxiety in non-clinical adult populations. *Health Psychology Review*, 9(3), 366-378.
- Ryan RM, Deci EL. 2017. *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. New York: Guilford
- Sağ, S., Korkmaz, N., & Güçlü, M. (2023). Dövüş Sporcularının Algılarına Göre Antrenör İletişim Becerisinin Sporçudaki Benlik Saygısı ile İlişkisi. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(4), 99-104.
- Sarı, İ., & Sağ, S. (2021). Türkiye’de Sporda Motivasyon Araştırmaları: Sistemik Derleme. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 26(3), 373-405.
- Skinner, B. F. (1965). *Science and human behavior* (No. 92904). Simon and Schuster.
- Şad, S. N., ve Gürbüz Türk, O. (2009). İngilizce hazırlık öğrencilerinin özbelirlilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (İnönü Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 421-450.
- MEB. (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı). (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı). (2021). Sporcu eğitimi ve gelişimi çoklu branş gelişimini içeren spor eğitimi (ileri düzey) kurs programı. Ankara: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- Vealey, R. S., & Greenleaf, C. (2006). Seeing Is Believing: Understanding and Using Imagery in Sports. In J. M. Williams (Ed.), *Applied Sport Psychology: Personal Growth to Peak Performance* (pp. 306-348). Boston, MA: McGraw-Hill.
- Wilson, B. (2008). Development in video technology for coaching. *Sports Technology*, 1(1), 34-40.

- World Health Organization. (2020). Physical activity. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>
- Yetim, A. (2000). Social Aspects Of Sport. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 5(1), 63-72.
- Yiğit, Ş. (2019). Öğrencilerin spora özgü başarı ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Researcher: Social Science Studies*, 7(1), 249-258.

Kaynaklar

- Aksoy, G. K. (2015). *Beden eğitimi dersinde bireysel ve sosyal sorumluluk modeli uygulaması bir eylem araştırması* (Doctoral dissertation, Ankara, Üniversitesi Turkey).
- American Geriatrics Society. (2018). *Guidelines on Physical Activity for Older Adults*.
- Anderson, E., & Durstine, J. L. (2019). Physical activity, exercise, and chronic diseases: A brief review. *Sports medicine and health science*, 1(1), 3-10.
- Armour, K. (2013). What is 'sport pedagogy' and why study it ?. In *Sport pedagogy* (pp. 11-23). Routledge.
- Armstrong, C. M. (2011). Implementing education for sustainable development: The potential use of time-honored pedagogical practice from the progressive era of education. *Journal of Sustainability Education*, 2(1), 1-25.
- Aykut, M. E. R. T. (2024). Kaynaştırma eğitimi ve önemi. *Eğitimin kavramsal temelleri-10: Özel Eğitim ve Kaynaştırma*, 35.
- Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. (2013). Physical literacy. I. Balyi, R. Way, & C. Higgs, *Long-term athlete development*, 5-16.
- Biddle, S., & Mutrie, N. (2007). *Psychology of physical activity: Determinants, well-being and interventions*. Routledge.
- Bruner, J. (1997). The culture of education. In *The Culture of Education*. Harvard university press.
- Bunker, D., & Thorpe, R. (1982). A model for the teaching of games in secondary schools. *Bulletin of physical education*, 18(1), 5-8.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Chen, G., Janke, M. C., Liechty, T., Wong, J. D., West, S. T., Son, J. S., ... & Johnston, C. (2023). Sport participation for adults aged 50+ years: A socioecological analysis. *The International Journal of Aging and Human Development*, 97(3), 354-373.
- Chiva-Bartoll, O., & Fernández-Rio, J. (2022). Advocating for Service-Learning as a pedagogical model in Physical Education: towards an activist and transformative approach. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 27(5), 545-558.
- Çiltaş, A., & Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin pedagojik yeterlilikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 64-72.
- Côté, J., Strachan, L., & Fraser-Thomas, J. (2007). Participation, personal development, and performance through youth sport. In *Positive youth development through sport* (pp. 48-60). Routledge.

- Dagkas, S., Azzarito, L., & Hylton, K. (Eds.). (2019). 'Race', Youth Sport, Physical Activity and Health: Global Perspectives. Routledge.
- Evans, J., & Penney, D. (2002). Politics, policy and practice in physical education. Routledge.
- Green, K. (2010). Key themes in youth sport. Routledge.
- Humphreys, B. R., & Ruseski, J. E. (2006). Economic determinants of participation in physical activity and sport. Unpublished Working Paper Series, (06-13), 1-25.
- İmamoğlu, A. E., & Yerlisu, T. (2003). Spor Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Yöneticilik Ve Liderlik Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 61-71.
- Ince, M. L. (2019). Supporting learning of practitioners and early career scholars in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Kaptanbaş Gürbüz, E., & SEZGİN NARTGÜN, Ş. (2018). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Bilişsel Esneklik Ve Öz Yeterlik Düzeyleri. *Journal of International Social Research*, 11(55).
- Kara, M., & Genç, M. Spora Pedagojik Açıdan Bakış: Spor, Pedagoji ve Eğitim Bilimleri.
- Kelly, L. E., Kelly, L., & Melograno, V. (2004). Developing the physical education curriculum: An achievement-based approach. *Human kinetics*.
- Kirk, D. (2009). Physical education futures. Routledge.
- Kirk, D., & Haerens, L. (2014). New research programmes in physical education and sport pedagogy. *Sport, education and society*, 19(7), 899-911.
- Küçük, M., Yangın, S., Coştu, B., Kuşuoğlu, İ. H., Albayrak, O., Alaz, A., ... & Gündüz, Y. (2012). Öğretim İlke ve Yöntemleri.
- Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American psychologist*, 55(1), 170.
- Mahken, Y., Aktaş, F., Akkaya, C., Ayyıldız, E., & Çetin, B. Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler IV.
- Malm, C., Jakobsson, J., & Isaksson, A. (2019). Physical activity and sports—real health benefits: a review with insight into the public health of Sweden. *Sports*, 7(5), 127.
- Mandigo, J., Francis, N., Lodewyk, K., & Lopez, R. (2009). Physical literacy for educators. *Physical and Health Education Journal*, 75(3), 27-30.
- Mundiri, A., & Hamimah, S. (2022). Early Childhood Behavior Management Strategy based on Fun Learning Environment. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*, 6(4), 2583-2595.

- Niles-Yokum, K. (2018). Critical Issues and Pedagogical Pathways in Gerontology & Geriatrics Education. *Gerontology & geriatrics education*, 39(1), 1-2.
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Orhan, R., & Ayan, S. (2018). Psiko-Motor Ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.
- O'Sullivan, M., & Penney, D. (2014). Education: a space to survive and thrive?. *Sport, Education and Society*, 19(3), 343-351.
- Peters, R. S. (2010). John Dewey's philosophy of education. In *John Dewey reconsidered (International Library of the Philosophy of Education Volume 19)* (pp. 65-78). Routledge.
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: Transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: Transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: Transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Quennerstedt, M., Öhman, M., & Armour, K. (2014). Sport and exercise pedagogy and questions about learning. *Sport, Education and Society*, 19(7), 885-898.
- Rink, J. (2010). *Teaching physical education for learning*. Boston, MA: McGraw-Hill Higher Education.
- Rossi, T., & Jeanes, R. (2016). Education, pedagogy and sport for development: Addressing seldom asked questions. *Sport, Education and Society*, 21(4), 483-494.
- Shor, I. (1993). Paulo Freire's critical pedagogy. *Paulo Freire: A critical encounter*, 24-35.
- Siedentop, D. (1994). *Sport education: Quality PE through positive sport experiences*. Human Kinetics.
- Şirin, E. F., & Sevilmiş, A. (2020). Antrenör pedagojik yeterlik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması ve genç sporcuların algılarına göre antrenörlerin pedagojik yeterliklerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(3), 106-120.
- Şişman, M. (2011). Eğitim bilimine giriş.

- Smith-Ayers, S. F., & Sariscsany, M. J. (2010). *Physical Education for Lifelong Fitness: The physical best teachers guide*. Human Kinetics.
- Tinning, R. (2008). Pedagogy, sport pedagogy, and the field of kinesiology. *Quest*, 60(3), 405-424.
- Tinning, R. (2009). *Pedagogy and human movement: Theory, practice, research*. Routledge.
- Wallhead, T. L., & Ntoumanis, N. (2004). Effects of a sport education intervention on students' motivational responses in physical education. *Journal of teaching in physical education*, 23(1), 4-18.
- Walton-Fisette, J. L., & Wuest, D. A. (2018). *Foundations of physical education, exercise science, and sport*. (No Title).
- Wattie, N., Coble, S., & Baker, J. (2008). Towards a unified understanding of relative age effects. *Journal of sports sciences*, 26(13), 1403-1409.

Kaynakça

- Harvey, S., Kirk, D., & O'Donovan, T. (2014). Sport Education as a pedagogical application for ethical development in physical education and youth sport. *Sport, Education and Society*, 19, 41 - 62. <https://doi.org/10.1080/13573322.2011.624594>
- Rodríguez-Bravo, A., De-Juanas, Á., & García-Castilla, F. (2020). Effect of Physical-Sports Leisure Activities on Young People's Psychological Wellbeing. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.543951>
- Arslan, T., & Kotan, S. (2023). Johan Huizinga'da Kültür Yapıcısı Olarak Oyun Kuramı Üzerine Bir İnceleme: "Squid Game". *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 73-95. <https://doi.org/10.18506/anemon.1134241>
- Barach, P. (2021). Designing and integrating purposeful learning in gameplay: What will it take to ensure sustainable learning and effectiveness outcomes?. *Educational Technology Research and Development*, 69, 161 - 166. <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09908-9>
- Orhan, R., & Ayan, S. (2018). Psiko-Motor Ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.
- Yüksekdağ, B. B. (2016). Açık ve uzaktan eğitimde öğrenme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 127-138.
- Güneş, F. (2015). Oyunla Öğrenme Yaklaşımı. *Electronic Turkish Studies*, 10(11).
- Arslan, A. (2009). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ve Türkçe öğretimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 143-154.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kurami ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 198-210.
- Light, R., & Fawns, R. (2003). Knowing the Game: Integrating Speech and Action in Games Teaching Through TGfU. *Quest*, 55, 161 - 176. <https://doi.org/10.1080/00336297.2003.10491797>
- Çimen, M., Bayıroğlu, G. B., & Dağlı, S. (2024). Eğitsel oyunlar ve çocuk gelişimi. *Çocuk gelişiminde beden eğitimi, spor ve oyun*, 113.
- Kuo, H., Weng, T., Chang, C., & Chang, C. (2023). Designing Our Own Board Games in the Playful Space: Improving High School Student's Citizenship Competencies and Creativity through Game-Based Learning. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su15042968>
- Isidori, E., Sandor, I., & Fazio, A. (2017). Virtual Reality, Educational Games And Leisure In Contemporary Society: The Sport Pedagogy Point Of View. *eLearning and Software for Education*. <https://doi.org/10.12753/2066-026x-17-195>

- Yan, J., Jones, B., Smith, J., Morgan, P., & Eather, N. (2022). A Systematic Review Investigating the Effects of Implementing Game-Based Approaches in School-Based Physical Education Among Primary School Children. *Journal of Teaching in Physical Education*. <https://doi.org/10.1123/jtpe.2021-0279>
- Koekoek, J., Dokman, I., & Walinga, W. (2022). *Game-based pedagogy in physical education and sports: designing rich learning environments*. Routledge.
- Aşık, Y., & Kara, B. (2020). Aydın kenti örneğinde çocuk oyun alanlarının hizmet yarıçaplarının araştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(Ek (Suppl.) 1), 301-312. <https://doi.org/10.29048/makufebd.795157>
- Özer, S. (2022). Eğitimde Oyunların Gücü: Oyunlaştırma Ve Öğrenme. *Usbilim Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 37-47.
- Türkel, Ç. (2010). İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ile sosyal uyum ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kazu, İ. Y., Hilal, K., & Kuvvetli, M. (2022). Dijital Oyun Temelli Yabancı Dil Öğreniminde Dil Beceri Alanlarının Değerlendirilmesi. *SSD Journal*, 7(29), 117-127. <http://dx.doi.org/10.31567/ssd.546>

Kaynaklar

- Camiré, M., Trudel, P., & Forneris, T. (2012). Coaching and Ethics in Sport.
- Camiré, M., Trudel, P., & Forneris, T. (2012). Coaching and transferring life skills: Philosophies and strategies used by model high school coaches. *The sport psychologist*, 26(2), 243-260.
- Cushion, C., Harvey, S., & Muir, B. (2012). Understanding Pedagogical Practice in Sports Coaching.
- Cushion, C., Harvey, S., Muir, B., & Nelson, L. (2012). Developing the Coach Analysis and Intervention System (CAIS): Establishing validity and reliability of a computerised systematic observation instrument. *Journal of Sports Sciences*, 30(2), 201-216.
- Cushion, C., & Partington, M. (2016). Coaching Pedagogy and Practice.
- Jowett, S., & Shanmugam, V. (2016). Relational Coaching in Sport.
- Jowett, S., & Shanmugam, V. (2016). Relational coaching in sport: Its psychological underpinnings and practical effectiveness. In *Routledge international handbook of sport psychology* (pp. 471-484). Routledge.
- Lara-Bercial, S., & Mallett, C. (2016). Ethics and Leadership in Coaching.
- Turnnidge, J., & Côté, J. (2017). Positive Youth Development Through Coaching.
- Holt, N. L., Neely, K. C., Slater, L. G., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., ... & Tamminen, K. A. (2017). A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative meta-study. *International Review of Sport And Exercise Psychology*, 10(1), 1-49.
- Shields, D. L., & Bredemeier, B. J. (2017). Ethical Leadership in Sport.
- Chelladurai, P., & Riemer, H. A. (2018). Leadership in Sports Teams.
- Cotterill, S. T., & Cheetham, R. (2019). Team Dynamics and Leadership in Sport.
- Poczwardowski, A., Barott, J., & Henschen, K. (2021). Communication Strategies in Team Environments.

Kaynakça

- Adie, J. W., & Jowett, S. (2010). Meta-Perceptions of the coach–athlete relationship, achievement goals and intrinsic motivation among sport participants. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(11): 2750–2773.
- Amman, T., İkizler, H. C., & Karagözoğlu. C. (2000). *Sporla sosyal bilimler*. Alfa Yayınları Ankara.
- Armour, K. (2011). *Sport pedagogy: An introduction for coaching and teaching sport*. Prentice Hall.
- Avcı, K. S., Çepikkurt, F., & Kale, E. K. (2018). Examination of the relationship between coach-athlete communication levels and perceived motivational climate for volleyball players. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 346-353.
- Baumann, S. (2016). *Psychologie im Jugendsport: Der Einfluss der Pubertät–Die Auswirkungen auf das Lernen–Die Rolle des Trainers*. Meyer & Meyer.
- Bento, J. O. (2006). Esclarecimentos e pressupostos [Clarifications and Assumptions]. In G. Tani, J. O. Bento, & R. D. S. Petersen (Eds.), *Pedagogia do Desporto [Sports Pedagogy]* (pp. 3–11). Rio de Janeiro: Guanabara Koogan.
- Billings, A. C., Butterworth, M. L., & Turman, P. D. (2018). *Communication and sport: surveying the field*. Sage Publications Inc, 40-42.
- Bloom, G. (1997). *Characteristics, knowledge, and strategies of expert team sport coaches*. University of Ottawa (Canada).
- Caron, J. (1980). *Comparing coaches' and athletes' perceptions of coaching efficacy*. [Thesis, California State University, Long Beach].
- Carron, A. V., Bray, S. R., & Eys, M. A. (1980). Team cohesion and team success in sport. *Journal of Sports Sciences*, 20(2), 119-126.
- Chen, L. H., & Wu, C. H. (2014). Gratitude enhances change in athletes' self-esteem: The moderating role of trust in coach. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26(3), 349-362.
- Doğan, O. (2005). *Spor psikolojisi*. Nobel Kitabevi. Ankara.
- Erkan, M. (2002). *Sporla iletişimin önemi ve takım performansına etkisi üzerine bir araştırma: Türkiye birinci profesyonel futbol süper ligi örneği 2001-2002 futbol sezonu [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]*.
- Feltz, D. L., Chase, M. A., Moritz, S. E., & Sullivan, P.J. (1999). A conceptual model of coaching efficacy: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of Educational Psychology*, 91, 765- 776.
- Gervis, M., & Dunn, N. (2004). The emotional abuse of elite child athletes by their coaches. *Child Abuse Review: Journal of the British Association for the Study and Prevention of Child Abuse and Neglect*, 13(3), 215-223.

- Gillham, A., Gillham, E., & Hansen, K. (2015). Relationships among coaching success, servant leadership, cohesion, resilience and social behaviors. *International Sport Coaching Journal*, 2(3), 233-247.
- Holt, N. L., Kingsley, B. C., Tink, L. N., & Scherer, J. (2011). Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(5), 490-499.
- Jowett, S., & Cockerill, I.M. (2002). Incompatibility in the coach-athlete relationship. *Solutions in Sport psychology*, 16-31.
- Kao, S., Hsieh, M., & Lee, P. (2017). Coaching competency and trust in coach in sport teams. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 12(3), 319-327.
- Konter, E. (2006). Spor psikolojisi el kitabı. 6.Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Konter, E.(1996). Bir liderlik olarak antrenör. (1.Basım) İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Kramer, R. M., & Cook, K. S. (2004). Trust and distrust in organizations: dilemmas and approaches. New York: Russell Sage.
- Krüger, A. (1989). Trainer brauchen Pädagogik. *Leistungssport*, 19(5), 31-33.
- Kurz, D. (1988). Pädagogische Grundlagen des Trainings. Studienbrief der Trainer-Akademie Köln. Schorndorf: Hofmann.
- Lyle, J. (2002). Sports coaching concepts: a framework for coaches' behaviour. Routledge, London, s.38-40.
- Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organizational trust. *Acad Manage Rev.*(20), 709-734.
- Mutlu, E. (1994). İletişim Sözlüğü. İstanbul: Ark Yayınevi.
- Myers, N. D., Feltz, D. L., & Maier, K. S. (2006). Athletes' evaluations of their head coach's coaching competency. *Red Q Exerc Sport* (77), 111-121.
- Nelson, D. L., & Quick, J. C. (1995). Organizational behavior foundations, realities and challenges. West Publishing, New York.
- Nista-Piccolo, V. L., & Sobreira, V. (2016). Sports pedagogy: From initiation to sports training. *Sports Coaching Review*, 5(2), 186-188.
- Nista-Piccolo, V. L., & Toledo, E. (2014) (Orgs.). *Abordagens Pedagógicas do Esporte: modalidades convencionais e não convencionais [Pedagogical approaches sports: Conventional methods and unconventional]*. Campinas, SP: Papyrus.
- Pawlenka, C. (2004). Ethik für training und wettkampf im sport. prohl, R. & Lange, H. *Pädagogik des Leistungssports*. Schorndorf: Hofmann, 93-114.
- Schaubroeck, J., Lam, S. S. & Peng, A. C. (2011). Cognition-based and affect-based trust as mediators of leader behavior influences on team performance. *Journal of applied psychology*, 96(4), 863.

- Short, S. E., & Short, M. W. (2005). Essay: Role of the coach in the coach-athlete relationship. *The Lancet*, 366, S29-S30.
- Şirin, E. F., & Sevilmiş, A. (2020). Antrenör pedagojik yeterlik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması ve genç sporcuların algılarına göre antrenörlerin pedagojik yeterliklerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(3), 106-120.
- Tinning, R. (2012). The idea of physical education: A memetic perspective. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 17(2), 115-126.
- Ulukan, H. (2012). İletişim becerilerinin takım ve bireysel sporculara olan etkisi [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi].
- Varga, D., Földesi, G., & Gombocz, J. (2018). Declared pedagogical values of coaches at hungarian football academies. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 77(1), 17-24.
- Walsh, J. (2004). Development and application of expertise in elite-level coaches. (Unpublished Doctoral Dissertation, Victoria University, Australia).
- Yılmaz, İ. (2008). Sporcu algıları çerçevesinde farklı spor branşlarındaki antrenörlerin liderlik davranış analizleri ve iletişim beceri düzeyleri. (Doktora Tezi. Ankara, Gazi Üniversitesi).
- Yücel, M. G. (2010). Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (güreş örneği) (Yüksek Lisans Lise, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Zetter, H. (2008). Zur pädagogischen kompetenz von trainern und trainerinnen im nachwuchsleistungssport. (Unpublished Doctoral Dissertation, University of Vienna, Vienna).
- Zhang, Z., & Chelladurai, P. (2013). Antecedents and Consequences of athlete's trust in the coach. *Journal of Sport and Health Science*, 2(2), 115-121.

Kaynakça

- Akpınar, B., Batdı, V., & Dönder, A. (2016). İlköğretim öğrencilerinin fen bilgisi öğrenimine yönelik motivasyon düzeylerinin cinsiyet ve sınıf değişkenine göre değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 2(1), 15-26.
- Atmatzidou, S., & Demetriadis, S. (2016). Advancing students' computational thinking skills through educational robotics: A study on age and gender relevant differences. *Robotics and Autonomous Systems*, 75, 661-670.
- Bingöl, Ş., & Okçu, V. (2023). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlikleri arasındaki ilişki. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 11(29), 30-55.
- Brent Hansen, Wade Gilbert & Tim Hamel (2003) Successful Coaches' Views on Motivation and Motivational Strategies. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 74:8, 45-48,
- Cardinale, M., & Stone, M. H. (2006). Is testosterone influencing explosive performance? *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 20(1), 103-107.
- Chidi-Ogbolu, N., & Baar, K. (2019). Effect of estrogen on musculoskeletal performance and injury risk. *Frontiers in Physiology*, 9, 1834.
- Cılga, İ. (2011). Öğrencilerin ilişkilerinde yaşadıkları sosyal baskı ve kontrolle ilgili güçlükler araştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(1), 7-24.
- Dasgupta, N., & Stout, J. G. (2014). Girls and women in science, technology, engineering, and mathematics: STEMing the tide and broadening participation in STEM careers. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 1(1), 21-29.
- Denden, M., Tlili, A., Essalmi, F., Jemni, M., Chen, N. S., & Burgos, D. (2021). Effects of gender and personality differences on students' perception of game design elements in educational gamification. *International Journal of Human-Computer Studies*, 154, 102674.
- Dobrescu, T. (2014). The role of non-verbal communication in the coach-athlete relationship. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 149, 286-291.
- Durualp, E. (2019). Ergenlerin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Cinsiyet Ve Sınıfa Göre İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8(26), 13-25.
- Etuk A R. (2022). Revisiting Averroes' influence on Western philosophy. *LWA-TI: A Journal of Contemporary Research*, , 19(1): 174-194.
- Gagnon, D., & Kenny, G. P. (2012). Sex differences in thermoeffector responses during exercise at fixed requirements for heat loss. *Journal of Applied Physiology*, 113(5), 746-757.

- Hadjar, A., Krolak-Schwerdt, S., Priem, K., & Glock, S. (2014). Gender and educational achievement. *Educational Research*, 56(2), 117-125.
- Jia Y & Liu H. (2023). Interpreting Chinese Philosophy: A New Methodology, written by Jana S. Rošker. *Journal of Chinese Philosophy*, , 50(1): 105-107.
- Kelly, M. K., Bowe, S. J., Jardine, W. T., Condo, D., Guy, J. H., Snow, R. J., & Carr, A. J. (2023). Heat adaptation for females: A systematic review and meta-analysis of physiological adaptations and exercise performance in the heat. *Sports Medicine*, 53(7), 1395-1421.
- Korpershoek, H., Kuyper, H., & van der Werf, G. (2015). Differences in students' school motivation: A latent class modelling approach. *Social Psychology of Education*, 18, 137-163.
- Kozuma, Y. (2009). Samurai and science: Sport psychology in Japan. *Cultural sport psychology*, 205-217.
- Kumar A, Yadav M. & Tripathi V K. (2022). Misogyny and Western Political Philosophers: An Analytical Study. *British Journal of Philosophy, Sociology and History*, , 2(2): 25-35. -3200.
- Lau, P. W., Cheung, M. W., & Ransdell, L. (2007). Sport identity and sport participation: A cultural comparison between collective and individualistic societies. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 5(1), 66-81.
- Lee, M. C. Y., Chow, J. Y., Komar, J., Tan, C. W. K., & Button, C. (2014). Non-linear pedagogy: an effective approach to cater for individual differences in learning a sports skill. *PloS one*, 9(8), e104744.
- Li, J., Li, S., Hu, J., & Chen, R. (2021). Coaching by age: an analysis of coaches' paternalistic leadership on youth athletes' organizational citizenship behavior in China. *Frontiers in Psychology*, 12, 622703.
- Li, S., and Li, J. (2021). Fostering trust: Authoritarian, benevolent, and moral paternalistic leadership styles and the coach–athlete relationship. *Soc. Behav. Pers. Int. J.* 49, 1–11. doi: 10.2224/sbp.10452
- Limoochi, S., & Le Clair, J. M. (2011). Reflections on the participation of Muslim women in disability sport: Hijab, Burkini®, modesty and changing strategies. *Sport in Society*, 14(9), 1300-1309.
- Logan, S., & Johnston, R. (2009). Gender differences in reading ability and attitudes: Examining where these differences lie. *Journal of Research in Reading*, 32, 199–214. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2008.01389.x>
- Lorimer, R., & Jowett, S. (2013). Empathic understanding and accuracy in the coach–athlete relationship. In *Routledge handbook of sports coaching* (pp. 321-332). Routledge.

- Martinović, D., Ilić, J., & Višnjić, D. (2011). Gender differences in sports involvement and motivation for engagement in physical education in primary school. *Problems of Education in the 21st Century*, 31, 94-100.
- McGannon, K. R., Curtin, K., Schinke, R. J., & Schweinbenz, A. N. (2012). (De)Constructing Paula Radcliffe: Exploring media representations of elite athletes, pregnancy and motherhood through cultural sport psychology. *Psychology of Sport and Exercise*, 13, 820-829. doi:10.1016/j.psychsport.2012.06.005
- Moè, A. (2012). Gender difference does not mean genetic difference: Externalizing improves performance in mental rotation. *Learning and Individual Differences*, 22(1), 20-24. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2011.11.001>
- Musters, N., Aarts, R., Van Amelsvoort, M., & Swerts, M. (2024). Views on gender differences in the physics classroom. *Education Sciences*, 14(5), 457.
- Nistor, N. (2013). Stability of attitudes and participation in online university courses: Gender and location effects. *Computers & Education*, 68, 284-292.
- Norman, L. (2018). “It’s sport, why does it matter?” Professional coaches’ perceptions of equity training. *Sports Coaching Review*, 7(2), 190-211.
- Rahim, A., Civelek, I., & Liang, F. H. (2018). A process model of social intelligence and problem-solving style for conflict management. *International Journal of Conflict Management*, 29(4), 487-499.
- Sandbakk, Ø., Solli, G. S., & Holmberg, H. C. (2018). Sex differences in world-record performance: the influence of sport discipline and competition duration. *International journal of sports physiology and performance*, 13(1), 2-8.
- Santisteban, K. J., Lovering, A. T., Halliwill, J. R., & Minson, C. T. (2022). Sex differences in VO₂max and the impact on endurance-exercise performance. *International journal of environmental research and public health*, 19(9), 4946.
- Schinke, R. J., Hanrahan, S. J., Eys, M. A., Blodgett, A., Peltier, D., Ritchie, S., ... Enosse, L. (2008). The development of cross-cultural relations with a Canadian aboriginal community through sport psychology research. *Quest*, 60, 357-369. doi:10.1080/00336297.2008.10483586
- Schmalz, D. L., & Kerstetter, D. L. (2006). Girlie girls and manly men: children’s stigma consciousness of gender in sports and physical activities. *Journal of Leisure Research*, 38(4), 536-557.
- Senne, J. A. (2016). Examination of gender equity and female participation in sport. *Sport J*, 19, 1-9.

- Si, G., Duan, Y., Li, H. Y., & Jiang, X. (2011). An exploration into socio-cultural meridians of Chinese athletes' psychological training. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 5(4), 325-338.
- Subramanian N, Gunasekaran A, Wu L, (2019). Role of traditional Chinese philosophies and new product development under circular economy in private manufacturing enterprise performance. *International Journal of Production Research*, 57(23): 7219-7234.
- Thibault Besson, Robin Macchi, Jeremy Rossi, Cedric Y. M. Morio, Yoko Kuni-masa, et al. (2022). Sex differences in endurance running. *Sports Medicine*, 52(6), 1235-1257. <https://doi.org/10.1007/s40279-022-01651-w>
- Thigpen, L. K., Green, J. M., & O'Neal, E. K. (2014). Hydration profile and sweat loss perception of male and female division II basketball players during practice. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 28(12), 3425-3431.
- Wen, D., Utesch, T., Wu, J., Robertson, S., Liu, J., Hu, G., & Chen, H. (2019). Effects of different protocols of high intensity interval training for VO₂max improvements in adults: A meta-analysis of randomised controlled trials. *Journal of science and medicine in sport*, 22(8), 941-947.
- Young, J. (2014). Coaches are role models: Tales of influence. *Coaching Sport Sci Rev*, 64, 23-24.
- Yu, Z. (2021). The effects of gender, educational level, and personality on online learning outcomes during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18(1), 14.

Kaynakça

- Çeviker, A. (2018). Sporda antrenörlük meslek etiği (bedensel engelli sporlar örneği). Akademisyen Kitabevi.
- Doğan, Ö. (2015). *Etik ahlak felsefesi*. Notos Kitap.
- Doğu, H. M. (2017). Türk spor hukukunda fair play. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* (133), 677–684.
- Güler, Y. (2023). Spor etiği. *Sporda meslek etiği* (s. 91).
- Horzum, F. (2024). Etik liderlik ve spor. İçinde *Spor yönetimi ve liderlik* (s. 103).
- Ludwiczak, M., & Bronikowska, M. (2022). Fair play in the context of physical education and sports behaviours. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(4), 2452.
- Morgan, W. J. J. (2024). *Ethics in sport*. Human Kinetics.
- Nuriddinov, A. (2023). The role of fair play in physical education. *Modern Science and Research*, 2(10), 244–250.
- Obuz, Ü. (2009). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlarına ilişkin görüşler* (Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana). YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özen, G. & Dindar, M.D. (2020). Sporum kavramsal temelleri-3 (multidisipliner bakış).Efe Akademi.
- Serrano-Durá, J., Molina, P., & Martínez-Baena, A. (2021). Systematic review of research on fair play and sporting competition. *Sport, Education and Society*, 26(6), 648-662.
- Simon, R. L. (2018). Fair play: The ethics of sport. Routledge.
- Topcu, E. Ü. (2013). Etik ve sportmenlik ilişkisi. (Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde) YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Tüncel, S. (2014). Spor etiği. Meslek Etiği Kavramları.
- Uzun, R. N., Karakuş, K., Barut, Y., & Mehmet, Ç. E. B. İ. (2021). Sporda ahlaksal değerler: Fair play. *Journal of Rol Sport Sciences*, 2(2), 93–102.
- Vieweg, K. (2010). The magic of sports law. *J. Fac. L. Inonu U.*, 1, 15.
- Yanar, N. (2023). Sporcularda etik ilkelere aykırı davranış biçimleri: Derleme çalışması. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 91-99.
- Yazıcı, A., & Yazıcı, S. (2010). Etik Durum Ölçeğinin geçerlilik güvenilirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 1001–1017.
- Zeren, A. (2024). *Türkiye’de sporla ilgili etik davranışlar ve fair play örnekleri* (Yüksek lisans tezi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul) YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Kaynakça

- Adie, J. W., Duda, J. L., & Ntoumanis, N. (2008). Achievement goals, competition appraisals, and the psychological and emotional welfare of sport participants. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30(3), 302-322.
- Adler, A. B., Bliese, P. D., Barsade, S. G., & Sowden, W. J. (2022). Hitting the mark: The influence of emotional culture on resilient performance. *Journal of Applied Psychology*, 107(2), 319.
- Alcaraz, S., Torregrosa, M., & Viladrich, C. (2015). How coaches' motivations mediate between basic psychological needs and well-being/ill-being. *Research quarterly for exercise and sport*, 86(3), 292-302.
- Alvarez, M. S., Balaguer, I., Castillo, I., & Duda, J. L. (2012). The coach-created motivational climate, young athletes' well-being, and intentions to continue participation. *Journal of clinical sport psychology*, 6(2), 166-179.
- Baumeister, R., and Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529.
- Beebe, K.E.; Petrie, T.A.; Kiefer, H.R.; Slavin, L.E.; Arnold, M.L. (2024). Collegiate athletes' perceptions of the connection between mental health and sport performance: A qualitative investigation. *J. Clin. Sport Psychol.* 2024, 18, 357–373
- Bennett EV, Trainor LR, Bundon AM, Tremblay M, Mannella S, Crocker PRE. (2022). From “blessing in disguise” to “what do I do now?”: how Canadian olympic and paralympic hopefuls perceived, experienced, and coped with the postponement of the Tokyo 2020 games. *Psychol Sport Exerc.*
- Bentzen, M., Lemyre, P., & Kenttä, G. (2016). Changes in motivation and burnout indices in high-performance coaches over the course of a competitive season. *Journal of Applied Sport Psychology*, 28,28–48.
- Burgess, M.R.; Mack, D.E.; Wilson, P.M.; Ferguson, L.J. (2024). Treating Yourself in a Fairway: Examining the Contribution of Self-Compassion and Well-Being on Performance in a Putting Task. *Sports* 2024, 12, 300.
- Butler, J.; Kern, M.L. (2016). The PERMA-Profilr: A Brief Multidimensional Measure of Flourishing. *Int. J. Wellbeing* 2016, 6, 1–48.
- Cantón E, Checa I, Vellisca-González MY. (2015). Bienestar psicológico Y ansiedad competitiva: El Papel De las estrategias de afrontamiento / competitive anxiety and Psychological Well-being: the role of coping strategies. *Revista Costarricense De Psicología.* 2015;34(2):71–8.
- Cantón E, Checa I. (2012). Los estados emocionales y su relación con las atribuciones y las expectativas de autoeficacia en El deporte. *Revista De Psicología Del Deporte.* 2012;21(1):171–6.

- Cantón E, Checa I. (2012). Los estados emocionales y su relación con las atribuciones y las expectativas de autoeficacia en El deporte. *Revista De Psicología Del Deporte*. 2012;21(1):171–6.
- Carrasco A, Brustad R, García-Mas A. (2007). Bienestar psicológico Y Su uso en la psicología del ejercicio, la actividad física y El Deporte. *Revista Iberoamericana De psicología del ejercicio y El Deporte*. 2007;2(2):31–52.
- Carson, E, Walsh, J., Main, L., & Kremer, P. (2018). High performance coaches' mental health and wellbeing: Applying the areas of work life model. *International Sport Coaching Journal*, 5, 293–300.
- Cormier, D.L.; Kowalski, K.C.; Ferguson, L.J.; Mosewich, A.D.; McHugh, T.L.F.; Röthlin, P. (2023). Self-compassion in sport: A scoping review. *Int. Rev. Sport Exerc. Psychol.* 2023, 1–40.
- Cronin, L., & Allen, J. (2018). Examining the relationships among the coaching climate, life skills development and well-being in sport. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13, 815–827.
- Davis, L., & Jowett, S. (2014). Coach–athlete attachment and the quality of the coach–athlete relationship: Implications for athlete's well-being. *Journal of Sports Sciences*, 32, 1454–1464.
- deCharms, R. (1968). *Personal Causation: The Internal Affective Determinants of Behavior*. New York: Academic Press.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 1-11. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9018-1>
- Deci, E., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- DeFreese, J., & Barczak, N. (2017). A pilot study of trait emotional intelligence as a moderator of the associations among social perceptions, athlete burnout, and well-being in collegiate athletes. *Athletic Training and Sports Health Care*, 9, 246–253.
- Didymus, F, Rumbold, J., & Staff, H. (2019). Promoting and protecting coach psychological well-being and performance. In R. Thelwell & M. Dicks (Eds.), *Professional advances in sports coaching: Research and practice* (pp. 261–276). Abingdon: Routledge.
- Diener, E. (2009). Subjective well-being. In E. Diener (Ed.), *Social indicators of research series. The science of well-being* (pp. 11–58). New York: Springer.
- Felton, L., & Jowett, S. (2013). Attachment and well-being: The mediating effects of psychological needs satisfaction within the coach-athlete and parent-athlete relational contexts. *Psychology of Sport and Exercise*, 14,57–65.

- Felton, L., & Jowett, S. (2017). A self-determination theory perspective on attachment, need satisfaction, and well-being in a sample of athletes: A longitudinal study. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 11, 304–323.
- Ferguson, L., Kowalski, K., Mack, D., & Sabiston, C. (2014). Exploring self-compassion and eudaimonic well-being in young women athletes. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 36, 203–216.
- Gagné, M., Ryan, R. M., and Bargmann, K. (2003). Autonomy support and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 372–390.
- Hahn E. Emotions in sports. In: Hackfort D, Spielberg CD. (2021). *Anxiety in Sports*. Taylor & Francis; 2021. pp. 153–62. ISBN: 9781315781594.
- Healey, L., Ntoumanis, N., Veldhuijzen van Zanten, J., & Paine, N. (2014). Goal striving and well-being in sport: The role of contextual and personal motivation. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 36, 446–459.
- Houltberg, B., Wang, K., Qi, W., & Nelson, C. (2018). Self-narrative profiles of elite athletes and comparisons on psychological well-being. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 89, 354–360.
- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of applied sport psychology*, 14(3), 205–218.
- Kalda, J.; Jürimäe, T.; Jürimäe, J. (2004). Relationships between recovery-stress state and performance in sprinters and jumpers. *Percept. Mot. Ski.* 2004, 99, 12–16.
- Komáromi, L.; Tóth, L.; de la Vega Marcos, R.; Szabo, A. (2024). Psychological aspects of Motocross racing considering expected, perceived, and actual performance. *J. Sport Exerc. Psychol.* 2024, 46, 84–92.
- Lane, S.; Hall, N.; Gower, D. (2023). Mental health experiences of National Rugby League (NRL) athletes: A phenomenological study. *Int. J. Sport Soc.* 2023, 14, 201–218.
- Liberal, R.; López-de-la-llave, A.; Pérez-Llantada, M.C.; Garcia-Mas, A. (2021). Psychological impact of sports injuries and psychological well-being in relation to sports performance in competition gymnasts. *Rev. Port. Ciências Desporto* 2021, 14, 98–107.
- Lundqvist, C., & Raglin, J. (2015). The relationship of basic need satisfaction, motivational climate and personality to well-being and stress patterns among elite athletes: An exploratory study. *Motivation and Emotion*, 39, 237–246.
- Mageau, G. A., and Vallerand, R. J. (2003). The coach-athlete relationship: A motivational model. *Journal of Sport Sciences*, 21, 883–904.
- Mallett, C. J. (2005). Self-determination theory: A case study of evidence-based coaching. *The Sport Psychologist*, 19, 417–429.

- Malm, C.; Jakobsson, J.; Isaksson, A. (2019). Physical Activity and Sports-Real Health Benefits: A Review with Insight into the Public Health of Sweden. *Sports* 2019, 7, 127.
- McCarthy P. (2011). Positive emotion in sport performance: current status and future directions. *Int Rev Sport Exerc Psychol.* 2011;4(1):50–69.
- McKeon R. (1947). *Introduction to aristotle*. New York: The Modern Library.
- McNeil, K., Durand-Bush, N., & Lemyre, P. (2018). Thriving, depleted, and at-risk Canadian coaches: Profiles of psychological functioning linked to self-regulation and stress. *International Sport Coaching Journal*, 5, 145–155.
- Méndez, I.; Ruiz-Esteban, C. (2020). Actividad física, consumo de drogas y conductas riesgo en adolescentes. *JUMP* 2020, 45–51.
- Mnich, C.; Weyland, S.; Jekauc, D.; Schipperijn, J. (2019). Psychosocial and Physiological Health Outcomes of Green Exercise in Children and Adolescents-A Systematic Review. *Int. J. Environ. Res. Public. Health* 2019, 16, 4266.
- Neil, R., Bowles, H., Hanton, S., & Fleming, S. (2016). The experience of competition stress and emotion within cricket. *The Sport Psychologist*, 30,76–88.
- Nicholls, A., Levy, A., Carson, F., Thompson, M., & Perry, J. (2016). The applicability of self-regulation theories in sport: Goal adjustment capacities, stress appraisals, coping, and well-being among athletes. *Psychology of Sport & Exercise*, 27,47–55.
- Noguchi, Y.; Kuribayashi, C.; Kinugasa, T. (2022). Current state and the support system of athlete wellbeing in Japan: The perspectives of the university student-athletes. *Front. Psychol.* 2022, 13, 821893.
- Olmedilla A, Martins B, Ponseti-Verdaguer FJ, Ruiz-Barquín R, García-Mas A. (2022). It is not just stress: a bayesian Approach to the shape of the Negative Psychological Features Associated with Sport injuries. *Healthcare.* 2022;10(2):236.
- Opstoel, K.; Chapelle, L.; Prins, F.J.; De Meester, A.; Haerens, L.; van Tartwijk, J.; De Martelaer, K. (2020). Personal and Social Development in Physical Education and Sports: A Review Study. *Eur. Phys. Educ. Rev.* 2020, 26, 797–813.
- Reinboth, M., Duda, J. L., and Ntoumanis, N. (2004). Dimensions of coaching behavior, need satisfaction, and the psychological and physical welfare of young athletes. *Motivation and Emotion*, 28, 297-313.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual review of psychology*, 52(1), 141-166.

- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2002). An overview of self-determination theory: An organismic dialectical perspective. In Deci, E. L., and Ryan, R. (Eds.), *Handbook of Self-Determination Research* (pp. 3–37). Rochester, NY: University of Rochester Press.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Smith, A., Ntoumanis, N., Duda, J., & Vansteenkiste, M. (2011). Goal striving, coping, and well-being: A prospective investigation of the self-concordance model in sport. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 33, 124–145.
- Solstad, B., Ivarsson, A., Haug, E., & Ommundsen, Y. (2018). Youth sport coaches' well-being across the season: The psychological costs and benefits of giving empowering and disempowering sports coaching to athletes. *International Sport Coaching Journal*, 5, 124–135.
- Stebbing, J., Taylor, I., Spray, C., & Ntoumanis, N. (2012). Antecedents of perceived coach interpersonal behaviors: The coaching environment and coach psychological well and ill-being. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 34, 481–502.
- Stenling, A., & Tafvelin, S. (2014). Transformational leadership and well-being in sports: The mediating role of need satisfaction. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26, 182–196.
- Stenling, A., Lindwall, M., & Hassmen, P. (2015). Changes in perceived autonomy support, need satisfaction, motivation, and well-being in young elite athletes. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4, 50–61.
- Tatarkiewicz W. (1976). *Analysis of happiness*. Martinus Nijhoff: The Hague, Netherlands.
- Topp, C. W., Østergaard, S. D., Søndergaard, S., & Bech, P. (2015). The WHO-5 Well-Being Index: a systematic review of the literature. *Psychotherapy and psychosomatics*, 84(3), 167-176.
- Vansteenkiste, M., Mouratidis, A., and Lens, W. (2010). Detaching reasons from aims: Fair play and well-being in soccer as a function of pursuing performance-approach goals for autonomous or controlling reasons. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 32, 217-242.
- Waterman AS. The relevance of aristotle's conception of eudaimonia for the psychological study of happiness. *Theoretical Philos Psychol*. (1990)

- Wayment, H., & Walters, A. (2017). Goal orientation and well-being in college athletes: The importance of athletic social connectedness. *Journal of Sports Sciences*, 35, 2114–2120.
- White, R. W. (1959). Motivation reconsidered: The concept of competence. *Psychological Review*, 66, 297-333.

Ötekileştirilme, Sömürü
ve Gündelik Hayat
Taktikleri Bağlamında
Göçmenler:
Düzce Örneği

Fatma Kızılelmas

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Ötekileştirilme, Sömürü ve Gündelik Hayat Taktikleri Bağlamında Göçmenler: Düzce Örneği

Fatma Kızılcımas

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-399-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub506>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kızılcımas, F., (2024). *Ötekileştirilme, Sömürü ve Gündelik Hayat Taktikleri Bağlamında Göçmenler: Düzce Örneği*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub506>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abadan Unat, N. (2017). *Bitmeyen Göç* (3. baskı). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Y. (2016). Göçmenlerin Kültürel Entegrasyonu. *Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler Tespitler ve Öneriler*. WALD, İstanbul: Aryan Basım, 171-197.
- Adıgüzel, Y. (2017). Göç Alan Toplumlarda Mültecilik Algısı. *İnsan Hakları Perspektifinden Mültecilik*. UMHD-İNSAMER-MEMUR-SEN: Ankara, 109-120.
- Adıgüzel, Y. (2018). *Göç Sosyolojisi* (2. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Adler, P. ve Adler, P. (1987). Everyday Life Sociology. *Annual Review of Sociology*, 13, 217-235.
- Afghan Public Health Institute, Ministry of Public Health (APHI/MoPH) [Afghanistan], Central Statistics Organization (CSO) [Afghanistan], ICF Macro, Indian Institute of Health Management Research (IIHMR) [India], and World Health Organization Regional Office for the Eastern Mediterranean (WHO/EMRO) [Egypt] (2011) Afghanistan Mortality Survey 2010. Calverton, Maryland, USA: APHI/MoPH, CSO, ICF Macro, IIHMR and WHO/EMRO.
- Ahmedi, A. (2017). “Dinsel Şiddet”in Sosyo-Politik Kaynakları: Taliban Örneği. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 26(1), 117-132.
- Akalın, A. (2010). Yukarıdakiler Aşağıdakiler İstanbul’daki Güvenlikli Sitelerde Göçmen Ev Hizmetlisi İstihdamı. *Türkiye’ye Uluslararası Göç Toplumsal Koşullar Bireysel Yaşamlar* (ed. Barbara Pusch ve Thomas Wilkoszeski) (çev. Mutlu Çomak Özbatır). İstanbul: Kitap Yayınevi, 111-135.
- Akalın, A. (2016). Açık Döner, Mühürlü Kapılar: 20. Yüzyılda Batı/Doğu Ekseninde Emek Göçünün Seyri. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. İhlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 89-107.

- Akbaş Demirel, C. (2015). Türkiye'deki Suriyeliler: Statüler ve Hükümet Politikaları. *Göçler Ülkesi* (ed: L. Körükmez ve İ. Südaş). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 45-69.
- Akça, Ü. ve Hamad abd Abd, H. (2020). Kriz Koşullarında Irak Toplumunda İnsani Güvenlik ve Gelişimi Üzerine Bir Analiz. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 327-341.
- Akçalı, S. (2006). *Gündelik Hayat ve Medya: Tüketim Kültürü Perspektifinden Okumalar*. Ankara: Ebabil Yayıncılık.
- Akyıldız, İ. E. (2016). Göç Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi. *B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 35(2), 127-176.
- Alpman, P. (2018). Göçmen Kimliği ve Emegi, Sığınmacı Kimliği ve İşgücü Piyasası. *Toplum ve Hekim Dergisi*, 33(5), 337-347.
- Altaylı, F. (29.11.2021). Tanju Özcan Abartmakta Haklı. <https://www.haberturk.com/yazarlar/fatih-altayli-1001/3267101-tanju-ozcan-abartmakta-hakli>. (erişim tarihi: 10.01.2022).
- Arık, E. (2016). Erkeklik Çalışmaları. *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları* (ed: Feryal Saygılıgil). Ankara: Dipnot Yayınları, 229-247.
- Arnakim, L. Y. (2016). Islamic Norms and Values in International Relations and Their Reinterpretation in AKP-Governed Turkey. *Islam and International Relations*. London: Palgrave Macmillan, 32-49.
- Ata, F. ve Tamer, M. (2018). Yeni Medyada Yer Alan Göç Haberleri Üzerine Bir Analiz. *Journal of International Social Research*, 11(61), 726-733.
- Ataman, M. (2012). *Suriye'de İktidar Mücadelesi: Baas Rejimi Toplumsal Talepler ve Uluslararası Toplum*, SETA (Rapor No. 6, Nisan).
- Balcı, M. E. (2012). *Peter Berger'in Din ve Bilgi Sosyolojisi Anlayışı Üzerine Bir Değerlendirme*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Balta, E. (2019). *Tedirginlik Çağı Şiddet, Aidiyet ve Siyaset Üzerine* (2. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bartram, D., Poros, M. V. ve Monforte, P. (2019). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar* (2. baskı) (çev. İtir Ağabeyoğlu Tuncay). Ankara: Hece Yayınları.
- Barut, I. (2018). Osmanlı Döneminde Gerçekleşen Göçlerin Kurumsallaşma ve Göç Politikaları Üzerindeki Etkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 40(2), 161-189.
- Bauman, Z. (2014a). *Modernite Kapitalizm Sosyalizm* (2. baskı) (çev. F. Doruk Ergun). İstanbul: Say Yayınları.
- Bauman, Z. (2014b). *Parçalanmış Hayat Postmodern Ahlak Denemeleri* (2. Baskı) (Çev. İ. Türkmen). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Bauman, Z. (2018). *İskarta Hayatlar, Modernite ve Safraları* (çev: Osman Yener). İstanbul: Can Yayınları.
- Bauman, Z. (2019). *Kapımızdaki Yabancılar* (2. baskı) (çev. E. Barca). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- BBC NEWS/Türkçe (15.04.2021). Biden, ABD askerinin 11 Eylül'e kadar Afganistan'dan çekileceğini açıkladı. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56753887> (erişim tarihi: 10.09.2021).
- BBC NEWS/Türkçe (17.08.2021). Taliban 10 günde Afganistan'da kontrolü nasıl sağladı? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58242170> (erişim tarihi: 10.09.2021).
- Berger, L. P. ve Luckmann, T. (2018). *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi* (çev. Vefa Saygın Öğütle). Ankara: Atıf Yayıncılık.
- Biehl, K. S. (2015). Spatializing Diversities, Diversifying Spaces: Housing Experiences and Home Space Perceptions in A Migrant Hub of Istanbul. *Ethnic and Racial Studies*. 38(4), 596-607.
- Biehl, K. S. (2017). *Dwelling Encounters: Migration, Diversity and Ambivalence in An Istanbul Neighbourhood*. Linacre College. Doctor of Philosophy in Social Anthropology, University of Oxford, Trinity Term 2017.
- Binay, B. ve Tatlıcan, Ü. (2018). Sembolik Etkileşimcilik ve Gündelik Hayatın Sosyolojisi. *Gündelik Hayat Sosyolojisi* (ed. Ali Esgin ve Güney Çeğin). Ankara: Phoenix Yayınevi, 147-191.
- Biner, Ö. (2016). *Türkiye'de Mültecilik İltica Geçicilik ve Yasallık Van Uydu Şehir Örneği*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Binici, U. ve Tatlıcan, Ü. (2018). Harold Garfinkel'in Etnometodolojisinde Gündelik Hayat, *Gündelik Hayat Sosyolojisi* (ed. Ali Esgin ve Güney Çeğin). Ankara: Phoenix Yayınevi, 213-235.
- Birleşmiş Milletler (BM) (2020). https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/emigration_en. (erişim tarihi: 24.11.2020).
- Black, T. R. (2002). *Understanding Social Science Research* (Second Edition). Londra: Sage Publication.
- Blood, P. R., ed. (2001) *Afghanistan: A Country Study*. Washington, D.C.: Government Printing Office, for the Library of Congress.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic Interactionism Perspective and Method*. Berkeley: University of California Press.
- Bozok, M. (2011). *Soru ve Cevaplarla Erkeklikler*. İstanbul: SOGEP.
- Boztepe, V. (2017). Televizyon Haberlerinde Suriyeli Mültecilerin Temsili. *Ankara Üniversitesi İlefl Dergisi*, 4(1), 91-122.
- Burkitt, I. (2004). The Time and Space of Everyday Life, *Cultural Studies*, 18(2-3), 211-227.

- Buz, S. (2009). Göç ve Kentleşme Sürecinde Kadınların Görünürlüğü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(17), 40-50.
- Calhoun, C. (2008). *Sociology in America An Introduction Sociology in America A History* (ed. Craig Calhoun). University of Chicago Press, 1-38.
- Carter, P. (1992). *Living in A New Country: History, Travelling and Language*. Londra: Faber and Faber.
- Castles, S. ve Miller, J. M. (2008). *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri* (1. baskı) (çev. Bülent Uğur Bal ve İbrahim Akbulut). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Chambers, I. (2014). *Göç Kültür Kimlik* (2. baskı) (çev. İ. Türkmen ve M. Beşikçi). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Chuff, E. C., Sharrock, W.W. ve Francis, D.W. (2015). *Sosyolojide Perspektifler* (2. baskı) (çev. Ümit Tatlıcan). İstanbul: Say Yayınları.
- Ciğerci, N. (2016). Bursa-Kırcaali Hattı: 1989'da Gelen Bulgaristan Göçmenleri Örneği. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. İhlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 107-135.
- Clair, M., Daniel, C. ve Lamont, M. (2016). Destigmatization and Health: Cultural Constructions and The Long-term Reduction of Stigma. *Social Science and Medicine*. 165, 223-232.
- Cohen, R. (1996). *Theories of Migration*. Edward Elgar Publishing.
- Connell, R. W. (2019). *Erkeklikler* (çev: Nagihan Konukçu). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Coşkun, E. (2014). Türkiye'de Göçmen Kadınlar ve Seks Ticareti. *Çalışma ve Toplum*, 42(3), 185-206.
- Coşkun, E. ve Yılmaz, Ç. (2018). Sığınmacıların Toplumsal Uyum Sorunları ve Sosyal Hizmetlere Erişimi: Düzce Uydu Kent Örneği. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 75, 269-305.
- Cottle, S. (2000). Media Reserach and Ethnic Minorities: Mapping The Field. *Ethnic Minorities and Media: Changing Cultural Boundaries* (Ed. Simon Cottle). Philadelphia: Open University Press, 1-30.
- Coulon, A. (2015). *Etnometodoloji* (2. baskı) (çev. Ümit Tatlıcan). İstanbul: Küre Yayınları.
- Craib, I. (1992). *Modern Sociological Theory* (2. baskı). New York: Harvester Wheatsheaf.
- Crisp, J. (1999). Policy Challenges of The New Diasporas: Migrant Network and Their Impact on Asylum Flows and Regimes. Policy Research Unit, UNHCR CP 2500, CH-1211 Geneva Switzerland, Working Paper No. 7, 1-10. <https://www.unhcr.org/research/working/3ae6a0c6c/policy-challenges-new-diasporas-migrant-networks-impact-asylum-flows-regimes.html> (erişim tarihi: 15.12.2020)

- Cumhuriyet Gazetesi (11.11.2021). Bolu Belediye Başkanı Özcan: “Yabancı uyrukluların nikâh ücreti 100 bin TL olacak”. <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/bolu-belediye-baskani-ozcan-yabanci-uyruklularin-nikah-ureti-100-bin-ty-olacak-1884010> (erişim tarihi: 10.01.2022).
- Cumhuriyet Gazetesi (18.02.2022). Altındağ’da Başlatıldı: İçişleri’nden Suriyeli Nüfus İçin ‘Seyreltme’ Projesi. <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/altindagda-baslatildi-icislerinden-suriyeli-nufus-icin-seyreltme-projesi-1908979> (erişim tarihi: 20.02.2022).
- Cumhuriyet Gazetesi (23.12.2021). İzmir’de Irkçı Saldırı: Suriyeli Üç İşçi Yakılarak Öldürüldü. <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/izmirde-irkci-saldiri-suriyeli-uc-isci-yakilarak-olduruldu-1894800> (erişim tarihi: 20.02.2022).
- Çağlayan, H., Özar, Ş. ve Doğan, A. T. (2011). *Ne Değişti? Kürt Kadınlarının Zorunlu Göç Deneyimi*. İstanbul: Ayizi Yayınları.
- Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 67-91.
- Çakır, S. (2011). Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 129-142.
- Çam, F. (2014). *Avrupa Birliği Göç Politikaları: Makedonya, Bulgaristan, Türkiye*. Ankara: Alter Yayınları.
- Çatır, G. (2016). Zorunlu Göç Tecrübesinin Devlet Politikalarındaki Yansıması Bulgaristan’dan Türkiye’ye Kitleli Göçün Analizi. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. İhlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 217-233.
- Çınarlı, Ö. (2012). Afganistan’ın Etnik Yapısı. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Çokuğraş, I. (2013). *İstanbul’da Marjinalite ve Mekân (1789-1839): Bekâr Odaları ve Meyhaneler*. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Çoruh, H. (2019). Osmanlı Döneminde Batak İslah Çalışmaları (1840-1920). *Journal of Strategic Research in Social Science (JoSRess)*, 5(1), 267-294.
- ÇSGB (2020). <https://www.cs.gb.gov.tr/media/87487/yabanciizin2020.pdf> (erişim tarihi: 22.01.2022).
- ÇSGB (2022) <https://www.cs.gb.gov.tr/ui/gm/calisma-izni/izin-turleri/> (erişim tarihi: 22.01.2022).
- Daban, E. Z. ve Daban, C. (2018). Saddam Hüseyin Dönemi Irak Dış Politikası: Irak-İran Savaşı, Kuveyt’in İşgali ve ABD’nin Irak’a Müdahalesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (AEUIİBFD)*, 2(1), 83-109.

- Dağlı, Z. (2018). Göçmenlerin Uyum ve Rehabilitasyonunda Örnek Bir Model: KADİM. *Göçmenler, Yerel Halk ve Paydaşların Gözüyle Göç Yönetimi Düzce Örneği* (ed. Hamza Ateş ve Turgay Ovalı). Düzce Valiliği Yayınları, Ankara: Nobel Yayıncılık, 19-39.
- Danış, D. (2010). İstanbul'daki Iraklı Göçmenlerin Parçalı Eklemlenme Sürecinde Toplumsal Ağlar. *Türkiye'ye Uluslararası Göç Toplumsal Koşullar Bireysel Yaşamlar* (çev. Mutlu Çomak Özbatır) (ed. Barbara Pusch ve Thomas Wilkoszeski). İstanbul: Kitap Yayınevi, 191-225.
- Danış, D. (2011). Changing Fortunes: Iraqi Refugees in Turkey. *International Journal of Contemporary Iraqi Studies*, 5(2), 199-213.
- Danış, D. ve Bayraktar, D. (2010). *Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ülkelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler*. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM), Rapor No: 21, Kasım 2010. Ankara: Orsam.
- Danış, D. ve Sert, D. (2021). Ghosts of Istanbul: Afgans at the Margins of Precarity. Association for Migration Research (GAR).
- Davis, A. (1994). *Kadınlar, Irk ve Sınıf* (çev. İnci Çeliker). İstanbul: Sosyalist Yayınları.
- De Certau, M. (2009). *Gündelik Hayatın Keşfi 1: Eylem, Uygulama, Üretim Sanatları* (çev. Lale Arslan Özcan). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- De Certau, M. ve Giard, L. (2015). İki Arada. *Gündelik Hayatın Keşfi 2: Konut Mutfak İşleri* (ed. M. Certau, L. Giard ve P. Mayol) (çev. Çağrı Eroğlu ve Erkan Ataçay). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Dedeoğlu, S. (2020). Prekarya Hasatı: Türkiye'de Tarımsal İşgücü Piyasasında Suriyeli Mülteciler. *Türkiye'de Mültecilik, Zorunlu Göç ve Toplumsal Uyum, Geri Dönüş mü, Birlikte Yaşam mı?* (Ed: S.Sallan Gül, S. Dedeoğlu ve Ö. Kahya Nizam). İstanbul: Bağlam Yayınları, 207-231.
- DEİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu) (2012). *Afganistan Ülke Bülteni*. 1-14. <https://www.deik.org.tr/uploads/afganistan-ulke-bulteni.pdf> (erişim tarihi: 04.07.2021).
- Deniz, A. Ç. ve Kentel, F. (2016). De Certau: Operasyonlar, Strateji, Taktik ve Kent. *Tarih Okulu Dergisi*. 9(XXV), 747-761.
- Deniz, A. Ç., Ekinci, Y. ve Hülür, B. A. (2016). *Bizim Müstakbel Hep Harap Oldu: Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayatı Antep-Kilis Çevresi*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Deniz, O. (2009). *Uluslararası Göçler ve Türkiye'ye Yansımaları: Sığınmacılar, Mülteciler ve Yasadışı Göçmenler*. İstanbul: Çantay Yayınevi.
- Deniz, T. (2013). Suriye'nin Durumu ABD-Rusya ve Türkiye'nin Tutumu. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 314-332.
- Derrida, J. (1999). "Konuksev(-er-/mez-)lik" (Yayına Hazırlayanlar: Ferda Keskin-Önay Sezer). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 45-71.

- DİE (Devlet İstatistik Endüstrisi) (1935). *Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu*. Ankara: Ulus Basımevi.
- DİE (Devlet İstatistik Endüstrisi) (1940). *Genel Nüfus Sayımı*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- DİE (Devlet İstatistik Endüstrisi) (1945). *Genel Nüfus Sayımı*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- DİE (Devlet İstatistik Endüstrisi) (1950). *Genel Nüfus Sayımı*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- DİE (Devlet İstatistik Endüstrisi) (1960). *Genel Nüfus Sayımı*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- Dinler, D. Ş. (2018). İşçinin Varlık Problemi, Sınıf, Erkeklik ve Duygular Üzerine Denemeler (2. baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- Doğan, İ. (2018). *Göç ve Kültür*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Donato, K. M. ve Massey, D. S. (2016). Twenty-first-century Globalization and İllegal Migration. *ANNALS*. 666, 7-26.
- Doty, R. L. (2000). Immigrations and the Politics of Security. *Security Studies*. 8(2-3), 71-93.
- Duman, G. (2019). *11. Peron, Bir Yanı Memleket Bir Yanı Gurbet*. İstanbul: Vadi Yayınları.
- Durak, Y. (2018). Emegın Tevekkülü. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dürri, Abdülaziz (1991). Bağdat. *TDV İslam Ansiklopedisi*. IV (İstanbul), 425-433.
- Dündar, F. (2001). *İttihat ve Terakki'nin Müslümanları İskân Politikası (1913-1918)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dündar, F. (2008). *Modern Türkiye'nin Şifresi: İttihat ve Terakki'nin Etnisite Mühendisliği (1913-1918)* (3. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Düzce Belediyesi (29.01.2021). Ceddiye Meydanı Sil Baştan Yenileniyor. <https://duzce.bel.tr/8846-ceddiye-meydani-sil-bastan-yenileniyor> (erişim tarihi: 16.05.2022).
- Düzce Pusula (15.04.2022). Özlü: Ceddiye Meydan Olarak Kalabilir. <https://www.duzcepusula.com/ozlu-ceddiye-meydan-olarak-kalabilir/21026/> (erişim tarihi: 16.05.2022).
- Düzcenin Sesi (05.03.2022). Yazık Oluyor Düzce'ye. <https://www.duzceninsesi.com.tr/haber/9691198/yazik-oluyor-duzceye> (erişim tarihi: 16.05.2022).
- Efe, İ. (2015). Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar (Rapor). İstanbul: SETA.
- Elden, S. (2018). Önsöz: Ritimanaliz (çev. Cihan Özpınar). *Ritimanaliz* (2. baskı) (çev. Ayşe Lucie Batur). İstanbul: Sel Yayıncılık, 7-20.
- Emerson, R. M., Fretz, R.I. ve Shaw, L.L. (2015). *Alan Çalışması Etnografik Alan Notları Yazımı* (çev. A. Erkan Koca). Ankara: Atif Yayınları.

- Erder S. ve Yüksek, D. (2014). Challenges for Migration Research in Turkey Moving Beyond Political Theoretical and Data Constraints. *Critical Reflections in Migration Research Views from the North and the South* (ed. Ahmet İçduygu ve Ayşem Biriz Karaçay). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 35-56.
- Erder, S. (2011). Zor Ziyaret Nataşa mı Döviz Getiren Bavul mu Eski Doğu Bloku Ülkelerinden Gelen Kadınların Emek Piyasasına Girişi. *Birkaç Arpa Boyu: 21. Yüzyıla Girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar, Prof. Dr. Nermin Abadan Unat’a Armağan* (ed. Serpil Sancar). Cilt 1, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 181-208.
- Erder, S. (2015). Düzensiz Göç Göçmen Korkusu ve Çelişen Tepkiler. *İstanbul Bir Kervansaray mı? Göç Yazıları*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları. 87-100.
- Erder, S. (2015). Sıradan İnsanların Küreselleşmeye Cevabı Düzensiz Göç. *İstanbul Bir Kervansaray mı? Göç Yazıları*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 77-87.
- Erder, S. (2018). *Zorla Yerleştirmeden Yerinden Etmeye Türkiye’de Değişen İskân Politikaları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erder, S. (2020a). Göçmenlik Mültecilik ve Değişen “Uyum” Anlayışı. *Türkiye’de Mültecilik, Zorunlu Göç ve Toplumsal Uyum, Geri Dönüş mü, Birlikte Yaşam mı?*, (ed. S.S. Gül, S. Dedeoğlu, E. Kahya Nizam). İstanbul: Bağlam Yayınları. 21-38.
- Erder, S. (2020b). Bekleme Odasında Göç Araştırması Yapmak. *Göç ve Kent, Etkileşimler*, (ed. Y. Ahi, M. N. Gültekin ve M. Açıkgöz). Ankara: Nika Yayınları, 15-25.
- Erder, S. ve Kaşka, S. (2003). *Irregular Migration and Trafficking in Women: The Case of Turkey*. Geneva: International Organization for Migration.
- Erdoğan, M. (2015). Türkiye’ye Kitleli Göçlerde Son ve Dev Dalga Suriyeliler. *Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler* (der. M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları. 315-348.
- Erdoğan, M. M. (2020). Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler: Politikalar, Gerçekler ve Toplumsal Kabul. *Türkiye’de Mültecilik, Zorunlu Göç ve Toplumsal Uyum, Geri Dönüş mü, Birlikte Yaşam mı?*, (ed. S.S. Gül, S. Dedeoğlu, E. Kahya Nizam). İstanbul: Bağlam yayınları. 72-87.
- Erkilet, A. (2017). *Kenti Dinlemek*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Erkilet, A. (2018). En Alttakiler, Ötekiler, Kenardakiler: Türkiye’de Sınıf-altı. *Türkiye’de Toplumsal Tabakalaşma ve Eşitsizlik*, c. 1 (2. baskı), (editör: Lütfe Sunar). Ankara: Nobel Yayınları. 275-298.

- Erkilet, A. (2019). *Ele Geçirilemeyen Toprak Kuzey Kafkasya, Şeyh Şamil'den Şamil Basayev'e Çeçenistan Dağstan Direniş Hareketleri* (3. Baskı). İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Ertuğrul, A. (2018). Düzce: Göç Yolunda Bir Şehir ve Birkaç Hikâye. *Uluslararası Şota Rustavelli 850. Yılı Sempozyum Bildirileri* (12-14 Mayıs 2017). Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları. 669-733.
- Esgin, A. (2016). Aşına Olunanın Bilinmezliği: Kentin ve Kentsel Gündelik Hayatın Sosyolojisi Üzerine. *Toplumsal Analizler Ekseninde Kent Fragmanları* (ed. Özgür Sarı ve Ali Esgin). Ankara: Phoenix Yayınevi, 17-61.
- Esgin, A. (2018). Gündelik Hayat Sosyolojisi Tarihsel Süreç ve Temel İlkeler. *Gündelik Hayat Sosyolojisi* (ed. Ali Esgin ve Güney Çeğin). Ankara: Phoenix Yayınevi, 13-35.
- Faist, T. (2003). *Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Fitcher, J. H. (2019). *Sosyoloji Nedir* (çev. Nilgün Çelebi). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Foucault, M. (1992). *Hapishanenin Doğuşu* (çev. Mehmet Ali Kılıçbay). Ankara: İmge Kitabevi.
- Freedman, J., Kıvılcım, Z. ve Baklacioğlu, N. O. (eds.) (2017). Introduction: Gender, Migration and Exile. *A Gendered Approach to the Syrian Refugee Crisis*. London. Routledge, 1-16.
- GAR (Göç Araştırmaları Derneği) (2020). 20 Haziran Dünya Mülteciler Gününde GAR üyelerinden Somalili şair Warsan Shire'ın "Yurt" şiiri <https://www.youtube.com/watch?v=G0-EtV6Go9A> (erişim tarihi: 15.12.2020).
- Gardiner, M. (2016). *Gündelik Hayat Eleştirileri* (çev. D. Özçetin, B. Taşdemir ve B. Özçetin). Ankara: Heretik Yayınları.
- Gardner, A. (2010). Enfulged: Indian Guest Workers, Bahraini Citizens and the Structural Violence of the Kafala System. Nicholas De Genova and Nathalie Mae Peutz. *The Deportation Regime: Sovereignty, Space, and the Freedom of Movement*. Durham, NC: Duke University Press, 197-223.
- Garfinkel, H. (2014). *Etnometodolojide Araştırmalar* (çev. Ümit Tatlıcan). Ankara: Heretik Yayınları.
- Garfinkel, H. (2019). Başarılı Bir İtibarsızlaştırma Töreninin Koşulları. *Yabancı, Bir İlişki Biçimi Olarak Ötekilik* (2. baskı) (derleyen: Levent Ünsaldı). Ankara: Heretik Yayıncılık, 107-117.
- Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik (2016). *T.C. Resmî Gazete*, 8375, 11.01.2016. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/3.5.20168375.pdf> (erişim tarihi: 10.01.2022).

- Geçici Koruma Yönetmeliği (2014). *T.C. Resmî Gazete*, 6883, 13.10.2014. <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/evraklar/mevzuat/Gecici-Koruma.pdf> (erişim tarihi: 10.01.2022).
- Gedik, A. (2005). *Mobility Transition (Test of Zelinsky's Theory) and the Economic and Demographic Factors: Japan and Turkey: 1955-2000*, 1-10. <https://iussp2005.princeton.edu/papers/51383> (erişim tarihi: 15.12.2020).
- Genç, İ. (2016). Düzce'ye Göçlerde Yaşanan Problemler ve Bazı Tespitler. *Düzce'de Tarih Kültür ve Sanat* (ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik). Bursa: Gaye Kitabevi, 75-80.
- Genç, İ. (2017). Tarihsel Düzce Geçışı: Menzil Kültüründen E-5 Kültürüne. *Düzce'de Tarih Kültür ve Sanat* (ed. İsmail Yaşayanlar). Bursa: Gaye Kitabevi, 46-54.
- Geyik Yıldırım, S. (2018). Göç ve Afganlar: "İstikrarlı Mülteciler". *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 128-159.
- Gezgin, M. F. (1991). İşgücü Göçü Teorileri. *Sosyoloji Konferansları*, (23), 31-50.
- Giard, L. (2009). Bir Araştırmanın Hikâyesi, M. De Certau. *Gündelik Hayatın Keşfi 1: Eylem, Uygulama, Üretim Sanatları* (çev. Lale Arslan Özcan). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- GİB (Göç İdaresi Genel Başkanlığı) (16.01.2020). <https://www.goc.gov.tr/dogru-bilinen-yanlislar> (erişim tarihi 10.12.2021).
- Giddens, A. (2003). *Sosyolojik Yöntemin Yeni Kuralları* (3. baskı) (çev. Ümit Tatlıcan ve B. Balkız). Bursa: Sentez Yayınları.
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (2019a). <https://www.goc.gov.tr/genel-bilgi45> (erişim tarihi: 03.01.2021).
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (2019b). <https://www.goc.gov.tr/uluslararası-koruma-istatistikler> (erişim tarihi: 03.01.2021).
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (2019c). <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> (erişim tarihi: 03.01.2021).
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (2019d). <https://www.goc.gov.tr/duzenlecek-belgelerbelge> (erişim tarihi: 04.01.2021).
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (2019e). <https://www.goc.gov.tr/hak-ve-yukumlulukler> (erişim tarihi: 04.01.2021).
- GİGM, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2021). <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (erişim tarihi: 16.01.2021).
- GİGM, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2020). <https://www.goc.gov.tr/uluslararası-koruma-istatistikler> (erişim tarihi: 16.01.2021).
- GİGM, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2021). <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> (erişim tarihi: 16.01.2021).
- Goffman, E. (2014). *Damga* (2. baskı) (çev. Ş. Geniş, L. Ünsaldı, S. N. Ağırnaslı). Ankara: Heretik Yayınları.

- Goffman, E. (2015). *Timarhaneler* (çev. Ebru Arıcan). Ankara: Heretik Yayınları.
- Goffman, E. (2016). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (3. baskı) (çev. Barış Cezar). İstanbul: Metis Yayınları.
- Gouldner, A. W. (1975). Sociology and The Everyday Life. *The Idea of Social Structure: Papers in Honor of Robert K. Merton* (ed. Lewis A. Coser ve H. B. Jovanovich). New York, 417-432.
- Göker, G. ve Keskin, S. (2015). Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili. *Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 41 (Güz), 229-256.
- Gölcü, A. ve Dağlı, A. N. (2017). Haber Söyleminde 'Öteki'yi Aramak: Suriyeli Mülteciler Örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (28), 11-38.
- Gruen, A. (2005). *İçimizdeki Yabancı Nefretin Kökenleri: Yabancı Olana Nefret ve Sonuçları*. İstanbul: Çitlembik Yayınları.
- Güllüpnar, E. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi Politikası ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 53-85.
- Gültekin, M. (2020). Türkiye'deki Suriyelileri Konuşurken. *Göç ve Kent Etkileşimler* (ed. Y. Ahi, M.N. Gültekin ve M. Açıkgöz). Ankara: Nika Yayınevi, 43-73.
- Hagen-Zanker, J. (2008) Why Do People Migrate? A Review of The Theoretical Literature. Maastricht University Maastricht Graduate School of Governance Working Paper, No. 28197 (MGSOG/2008/WP002), 4-25. https://mpr.aub.uni-muenchen.de/28197/1/MPPA_paper_28197.pdf (erişim tarihi: 10.02.2021).
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü) (2013). *Uluslararası Göç Hukuku Göç Terimleri Sözlüğü* (2. baskı) (ed. Richard Perruchoud ve Jillyanne Redpath – Cross), No: 3.
- İçduygu A., Erder, S. ve Gençkaya, Ö. F. (2014). Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları 1923-2023 Ulus Devlet Oluşumundan Ulus Devlet Dönüşümüne. *MiReKoç Proje Raporları*. Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi: İstanbul.
- İçduygu, A. (2004). Demographic Mobility Over Turkey: Migration Experiences and Government Responses, *Mediterranean Quarterly*. 15(4), 88-99.
- İçduygu, A. (2006). The Labour Dimensions of Irregular Migration in Turkey. *Research Report*, Badia Fiesolana: European University Institute CARIM-RR.
- İçduygu, A. (2008). Rethinking Irregular Migration in Turkey: Some Demographic Reflections, *CARIM Analytic and Synthetic Notes*, Badia Fiesolana: European University Institute.

- İçduygu, A. (2010). Türkiye’de Uluslararası Göçün Siyasal Arka Planı Küreselleşen Dünyada Ulus Devleti İnşa Etmek ve Korumak. *Türkiye’ye Uluslararası Göç Toplumsal Koşullar Bireysel Yaşamlar* (çev. Mutlu Çomak Özbatır) (ed. Barbara Pusch ve Thomas Wilkoszeski). İstanbul: Kitap Yayınevi, 17-41.
- İçduygu, A. (2012). *Kentler ve Göç, Türkiye, İtalya, İspanya*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- İçduygu, A. (2014). Bir Siyaset ve Siyasa Alanı Olarak Uluslararası Göç Son Yüzyılda Dünya ve Türkiye. *Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları 1923-2023 Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*. MiReKoç Proje Raporları 1/2014 TÜBİTAK 1001_106K291, Eylül 2009 (Ahmet İçduygu, Sema Erder ve Ömer Faruk Gençkaya). İstanbul: MiReKoç Koç Üniversitesi Göç Araştırmalar Merkezi, 26-77.
- İHA: İhlas Haber Ajansı (16.08.2021). <https://www.iha.com.tr/haber-afganistandan-korkutan-goruntu-964568/> (erişim tarihi: 17.11.2021).
- İpek, N. (2006). *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*. Trabzon: Serander Yayıncılık.
- İpek, N. (2013). Osmanlı Coğrafyasında Gerçekleşen Göçler (1750-1918). *Osmanlı’da İskân ve Göç* (ed. N. İpek ve M. Taştemir). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- İskân Kanunu Uygulama Yönetmeliği. *T.C. Resmî Gazete*, 26718, 02.12.2007. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=11748&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (erişim tarihi: 10.12.2021).
- İUM (İstatistik Umum Müdürlüğü) (1927). *Umumi Nüfus Tahviri*. Fasikül I, Ankara: Hüsnütabiat Matbaası, 1929.
- Kale, B. (2015). Zorunlu Göçün 19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu Üzerindeki Etkileri. *Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler* (der. M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 155-167.
- Kalein-Fishman, D. (2013). Sociology of Everyday Life. *Current Sociology Review*, 61(5-6), 714-732.
- Kara, A. (2014). Kafkas Göçmenlerinin Yeni Yurtlarında Karşılaştıkları Zorluklar. *Düzce’de Tarih ve Kültür* (ed. Ali Ertuğrul). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 139-148.
- Karaçay, B. (2006). Düzensiz Göç Politikaları ve Türkiye’nin Uygulamaları. *Uluslararası Göç Sempozyumu Bildirileri*. Zeytinburnu Belediye Başkanlığı Yayınları, 305-306.
- Karar Gazetesi (13.01.2022). Suriyeli Genç Uykusunda Öldürülmüştü! Arkadaşı Cinayet Gecisini Anlattı. <https://www.karar.com/sehir-haberleri/suriyeli->

- genc-uykusunda-oldurulmustu-arkadasi-cinayet-gecesini-anlattı-164718 (erişim Tarihi: 20.02.2022).
- Karpat, K. (2003). *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm Karsal Göç Gecekondulaşma ve Kentleşme* (çev. Abdülkerim Sönmez). İstanbul: İmge Kitabevi.
- Karpat, K. (2015). Önsöz. *Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler* (der. M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Karpat, K. (2017). *Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler* (3. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kastamonu Vilayeti Salnamesi* (1869). Kastamonu: Vilayet Matbaası.
- Kaya, A. (2015). Euro-Türkler, Kuşaklararası Farklılıklar, İslam ve Entegrasyon Tartışmaları. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 44-79.
- Kaya, A. (2015). Farklı Göç Türlerini Yaşayan Ülke: Türkiye. *Göçler Ülkesi* (ed. Lülüfer Körükmez ve İlkay Südaş). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 15-27.
- Kaya, A. (2016). *İslam, Göç ve Entegrasyon, Güvenlikleştirme Çağı*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, A. ve Erdoğan, M. M. (2015). *Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler* (der. M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, M. (2017). *Türkiye’deki Suriyeliler İç İç Geçişler ve Karşılaşmalar*. İstanbul: Hiperlink.
- Kaygalak, S. (2009). *Kentin Mültecileri Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Kaynak, M. (1993). *Iraklı Sığınmacılar ve Türkiye 1988-1991*. Ankara: Tanmak.
- Kazdal, M. (2018). İran’ın Arap Baharı Sonrası Suriye Politikasını Anlamak. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-15.
- Kentel, F. (2011). Modernite Gündelik Hayat ve Yeni Sosyal Hareketler. *Altüst Dergisi*, (3), 19-21.
- Kentel, F., Ahıska, M. ve Genç, F. (2009). *Algular ve Zihniyet Yapıları; Millet’in Bölünmez Bütünlüğü; Demokratikleşme Sürecinde Parçalayan Milliyetçilik(ler)*. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Keskin, M. (2014). *1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce*. Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi.
- Kızılay Kart (SUY Projesi) <https://kizilaykart.org/suy/tr/index.html>-<https://kizilaykart.org/suy/tr/degerlendirme.html> (erişim tarihi: 10.05.2022).
- Kızılay, Ş. E. (2011). Küreselleşme Madun Kamusalılığı ve Taktikler: Çavuşbaşı Mahallesi Örneği. *İdeal Kent*. 2(3), 94-129.

- Kızılelmas, F. (2019). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Düzce’de Sığınmacılara Yönelik İnsani Yardım Yapan STK’larda Çalışan Kadınların Rolü. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 4(2), 67-89.
- Kızılelmas, F. (2020). Sivil Toplum Kuruluşlarının İnsani Yardım Ulaştırmasında Sığınmacılarla ve Kurumlarla İlişki Biçimi: Düzce Örneği. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 267-283.
- Kızılelmas, F. (2021). Spor Yapan Kadınların Bireysel ve Toplumsal Yaşam Biçimlerinde Meydana Gelen Değişimler: Düzce Örneği. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 152-170.
- Kızıllan, N. (2009). *Spaces of Masculinities: Bachelor Rooms in Süleymaniye*. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Kızmaz, Z. (2018). Suriyeli Sığınmacılar: Güvenlik Kaygıları ve Suç. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 392-431.
- King, R. (2002). Towards A New Map of Migration. *International Journal of Population Geography*, 8, 89-106.
- Kirişçi, K. (2000). Disaggregating Turkish Citizenship and Immigration Practices. *Middle Eastern Studies*, 36(3), 1-22.
- Kirişçi, K. (2003). Turkey A Transformation From Emigration to Immigration. *Migration Information Source Paper*. Washington: Migration Policy Institute <https://www.migrationpolicy.org/article/turkey-transformation-emigration-immigration> (erişim tarihi: 10.02.2020).
- Kirişçi, K. ve Karaca, S. (2015). Hoşgörü ve Çelişkiler 1989, 1991 ve 2011’de Türkiye’ye Yönelen Kitlesele Mülteci Akınları. *Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler* (der. M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 295-315.
- Koç, İ. (2017). Afganistan’ın Sosyo-Demografik ve Ekonomik Yapısı ve Dış Göç Süreci. *Türkiye’de Afganistan Uyruklu Uluslararası Koruma Başvurusu ve Statüsü Sahipleri Üzerine Analiz: Türkiye’ye Geliş Sebepleri, Türkiye’de Kalışları, Gelecek Planları ve Amaçları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 39-50.
- Koçak Turhanoğlu, F. A. (2013). Sembolik Etkileşimcilik. *Modern Sosyoloji Tarihi* (ed. Serap Suğur). Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 88-116.
- Koyuncu, A. (2015). *Kentleşme ve Göç*. İstanbul: Hikmetevi Yayınları.
- Koyuncu, A. (2019). Türkiye’de Göç ve Kentleşme. *Kent Sosyolojisi* (ed. Köksar Alver). İstanbul: Çizgi Kitabevi, 359-377.
- Köse, H. (2018). Yaban Bilinç ya da Lefebvre’ye Göre Gündelik Hayat. *Gündelik Hayat Sosyolojisi* (ed. Ali Esgin ve Güney Çeğin). Ankara: Phoenix Yayınevi, 305-343.

- Kumpikaite, V. ve Zickute, I. (2012). Synergy of Migration Theories: Theoretical Insights. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 23(4), 387-394.
- Kunz, E. F. (1973). The Refugee in Flight: Kinetic Models and Forms of Displacement. *International Migration Review*, 7(2), 125-146.
- Kümbetoğlu, B. (2016). Göç Çalışmalarında Nasıl Sorusu. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. Ihlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 49-89.
- Kümbetoğlu, B. (2017). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma* (5. baskı). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Lefebvre, H. (2016). *Modern Dünyada Gündelik Hayat* (4. baskı) (çev. Işın Gürbüz). İstanbul: Metis Yayınları.
- Lefebvre, H. (2017a). *Gündelik Hayatın Eleştirisi 1* (4. baskı) (çev. Işık Ergüden). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2017b). *Gündelik Hayatın Eleştirisi 3* (2. baskı) (çev. Işık Ergüden). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2018). *Ritimanaliz* (2. baskı) (çev. Ayşe Lucie Batur). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2019a). *Gündelik Hayatın Eleştirisi 2* (3. baskı) (çev. Işık Ergüden). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2019b). *Mekânın Üretimi* (5. Baskı) (çev: Işık Ergüden). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. ve Regulier, C. (2018). Ritmianalitik Proje. *Ritimanaliz* (2. baskı) (çev. Ayşe Lucie Batur). İstanbul: Sel Yayıncılık, 99-110.
- Levent Yuca, M. (2019). Bizi Şekillendiren Kültür. *Sosyal ve Kültürel Antropolojiye Giriş* (ed. R. Ebrar Akıncı). Ankara: Nobel Yayıncılık, 99-115.
- Levi-Strauss, C. (2015). *Modern Dünyanın Sorunları Karşısında Antropoloji*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Lordoğlu, C. (2017). Suriyeli Mültecilerin “Misafir” Olma Haline Misafirperverlik Hukuku ve Etiği Açısından Bakış. *İnsan ve İnsan*. 4(11), 54-80.
- Lordoğlu, K., Kiroğlu, M. M., Tanyılmaz, K. (2004). *Türkiye’de Enformel İstihdam ve Yabancı Kaçak İşgücü*. Uginar Proje Raporu, 1-58. https://mimoza.marmara.edu.tr/~klordoglu/yazilar/informel_istihdam_yabanci_kacak_ismucu.pdf (erişim tarihi: 10.12.2020).
- Macar, E. (2015). Yunanistan’dan Anadolu’ya Göç Nüfus Mübadelesi. *Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler* (der. M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 171-191.

- Margesson, R. (2007). *Afghan Refugees: Current Status and Future Prospects*. Congressional Research Service Report for Congress. Washington DC. Congressional Research Service, 1-21. <https://sgp.fas.org/crs/row/RL33851.pdf> (erişim tarihi: 10.01.2021).
- Massey, D. S. (1990). The Social and Economic Origins of Immigration. *The Annals of The American Academy of Political and Social Science*. 510, 60-72.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., Taylor, J. E. (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431-466.
- Mayring, P. (2011). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*. Ankara: Bilgesu Yayınları.
- McLennan, G. (2020). Kültürel İncelemeler Sosyolojik Bir Değerlendirme. *Kültür Sosyolojisi* (ed. Köksal Alver ve Necmettin Doğan). Ankara: Çizgi Kitabevi, 169-191.
- Mead, G. H. (1972). *Mind Self and Society* (18. impression) (ed. C. M. Morris). The University of Chicago Press.
- Meagher, S. M. (2007). Philosophy in The Streets Walking The City with Engels and de Certeau. *City*. 11(1), 7-20.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (3. baskı) (çeviri editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Meyers, E. (2000). Theories of International Immigration Policy -A Comparative Analysis-. *International Migration Review*. 34(4), 1245-1282.
- Miles, M. ve Huberman, M. (2015). *Genişletilmiş Bir Kaynak Kitap: Nitel Veri Analizi* (çev. ed. S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Yayınları.
- Miles, R. (1989). *Racism, Key Ideas*. London: Routledge.
- Milliyet Gazetesi (04.07.2019). Arapça Tabelalar Kaldırılacak. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/arapca-tabelalar-kaldirilacak-2899216> (erişim tarihi: 17.01.2022).
- Monsutti, A. (2006) Afghan Transnational Networks: Looking Beyond Repatriation. *Afghan Research and Evaluation Unit*. Kabul, Afghanistan.
- Morrell, R. ve Swart, S. (2005). Men in The Third World: Postcolonial Perspectives on Masculinity. *Handbook of Studies on Men and Masculinities* (eds. M. Kimmel, J. Hearn, R. Connell). Thousand Oaks, CA: Sage, p. 90-113. DOI: 10.4135/9781452233833.n6.
- Müstakil Bolu Livası Salnamesi* (1918). Bolu: Hükümet Matbabası.
- Nahya, Z. N. (2011). İngeler ve Ötekileştirme: Cadılar, Yerliler, Avrupalılar. *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 27-38.
- Neuman, L.W. (2016). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar* 1-2 (8. baskı). Ankara: Yayın Odası Yayıncılık.

- Oğuzoğlu, Y. (2014). Düzce'yi Dış Dünyaya Bağlayan Yol Ağı. *Düzce'de Tarih ve Kültür* (ed. Ali Ertuğrul). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 55-63.
- Orgad, S. (2014). When Media Representation Met Sociology. *Media Sociology: A Reappraisal*, (ed. Silvio Waisbord). Cambridge: Polity Press, 133-150.
- Orhan, C. (2018). Avamperestâne Vehmedilenin Kurnazlığı Erving Goffman. *Gündelik Hayat Sosyolojisi* (ed. Ali Esgin ve Güney Çeğin). Ankara: Phoenix Yayınevi, 191-213.
- Özbeç, K. (2018). *Sınır Kapitalizmi Gürcistan'dan Türkiye'ye Günebirlik İşgücü Göçü*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Özdal, B. (2018). Türkiye'den Yurtdışına İşgücü Göçü Almanya Örneği. *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye* (ed. Barış Özdal). Bursa: Dora Yayıncılık, 159-192.
- Özdal, B. ve Vardar Tutan, E. (2018). Temel Kavramlar ve Olgular. *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye* (ed. Barış Özdal). Bursa: Dora Yayıncılık, 5-56.
- Özen, Y. (2017). Psikolojik Tarvmanın İnsanlık Kadar Eski Tarihi. *TJSS: The Journal of Social Science*. 1(2), 104-117.
- Özgür, N. (2016). Modern Türkiye'nin Zorunlu Göçmenleri Muhacirler İskânlılar Mübadiller İslamlar Soydaşlar G Grubu Mülteciler Tekne Mültecileri. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. İhlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 199-217.
- Özipek, B. B. ve Tanrıku, F. (2021). *Geçmişten Günümüze Türkiye'de Göç ve Suriyeli: Suçunmacılar, Algular, Olgular ve Gerçekler* (2. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Özlu, Z. (2012). 19. Yüzyılda Düzce Kazasına Göçler. *Bilgi*. 61, 201-222.
- Özlu, Z. (2015). *İlk Çağdan Cumhuriyet'e Bir Batı Karadeniz Kenti Düzce (Ahali-yi Sadıka/Sefine-i Nuh)*. İstanbul: Fırat Basım.
- Özsoy, N. (2017). Düzce: Sefine-i Nuh'un Ermenileri. *Düzce'de Tarih Kültür ve Sanat* (ed. İsmail Yaşayanlar). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 166-185.
- Petersen, W. (1969). *Population*. New York: Macmillan.
- Petersen, W. (1996). General Typology of Migration. *Theories of Migrations* (ed. Robin Cohen). England: Edward Elger Publishing, 3-13.
- Piorre, M. J. (1979). *Birds of Passage Migrant Labor and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University.
- Poloma, M. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları* (5. baskı) (çev. Hayriye Erbaş). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Ravenstein, E. G. (1885). The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48(2), 167-235.

- Richmond, A. H. (1993). Reactive Migration Sociological Perspectives on Refugee Movements. *Journal of Refugee Studies*, 6(1), 7-24.
- Rigby, B. (1991). *Popular Culture in Modern France: A Study of Cultural Discourse*. Londra ve New York: Routledge.
- Ritzer, G. ve Stepanisky, J. (2019). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları ve Klasik Kökleri* (çev. İrmak Ertuna Howison). Ankara: De Ki Yayınları.
- Robinson, B. ve Lipson, J. (2002) *The Afghans Their History and Culture*. Published by Language and Orientation Resource Center, Washington, DC. 1-67, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED482787.pdf> (erişim tarihi: 20.02.2020).
- Sabah Gazetesi (09.04.2019). İşte CHP'li Başkanın ilk icraatı... Suriyeli mültecilerin yemeğini kesti!. <https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/04/09/bolu-belediye-baskani-ozcandan-yabancilara-yardim-yapilmasin-talimati> (erişim tarihi: 10.01.2022).
- Sancar, S. (2016). *Erkeklik: İmkânsız İktidar, Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler* (4. baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- Sassen, S. (2006). The Bits of A New Immigration Reality: A Bad Fit with Current Policy. *SSRC (Social Science Research Council)*. <https://items.ssrc.org/border-battles/the-bits-of-a-new-immigration-reality-a-bad-fit-with-current-policy/> (erişim tarihi: 20.03.2021).
- Saybaşı, N. (2011). *Sınırlar ve Hayaletler, Görsel Kültürde Göç Hareketleri* (çev. Bülent Doğan). İstanbul: Metis Yayınları.
- Saydam, A. (1997). *Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Scott, J. C. (2018). *Tahakküm ve Direniş Sanatları: Gizli Senaryolar* (3. baskı) (çev. Alev Türker). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Selek, P. (2018). *Sürüne Sürüne Erkek Olmak*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sennett, R. (2017). *Yabancı, Sürgün Üzerine İki Deneme* (2. baskı) (çev: T. Birkan). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Sert, D. Ş. (2016). Uluslararası Göç Yazınında Bütüncü Bir Kurama Doğru. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. İhlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 29-49.
- Simmel, G. (2019). Yabancı. *Yabancı, Bir İlişki Biçimi Olarak Ötekilik* (2. baskı) (derleyen: Levent Ünsaldı). Ankara: Heretik Yayıncılık. 27-35.
- Slattery, M. (1991). *Key Ideas in Sociology*. Oxford: Oxford University Press.
- Sorokin, P. A. (1997). *Bir Bunalım Çağında Toplum Felsefeleri* (çev. Mete Tuncay). İstanbul: Göçebe Yayınları.
- Sönmez Selçuk, S. (2012). Postmodern Dönemde Farklılığın Kutsanması ve Toplumun Parçacılaştırılması: “Öteki” ve “Ötekileştirme”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 77-99.

- Standing, G. (2019). *Prekarya, Yeni Tehlikeli Sınıf* (çev. E. Bulut). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Stark, O. (1991). *The Migration of Labor*. Cambridge: Basil Blackwell.
- Stigter, E. (2006) Afghan Migratory Strategies -An Assessment of Repatriation and Sustainable Return in Response to The Convention Plus-. *Refugee Survey Quarterly*, 25(2), 109-122.
- Stouffer, A. S. (1940). Intervening Opportunities: A Theory Relating Mobility and Distance. *American Sociological Review*, 5(6), 845-856.
- SUY (Sosyal Yardım Programı) (2019). http://platform.kizilaykart.org/tr/Doc/brosur/TR_Brochure_2019.pdf (erişim tarihi: 04.01.2020).
- Swingewood, A. (1998). *Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi* (çev. Osman Akınhay). Ankara. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Şan, M. K. ve Abdulhakimoğulları E. D. (2021). Suriyeli Sığınmacılarla Birlikte Yaşama Deneyimi Bağlamında Algı ve Görüşler: Twitter Üzerinden Suriyelilerin Sosyal Temsili, *Universal Journal of History and Culture*, 3(2), 209-241.
- Şen, B., Arlı, A. ve Şen, A. (2016). *Yoksulluğu Bölüşmek Süleymaniye Bekâr Odası Göçmenleri*. İstanbul: Küre Yayınları.
- Şen, Y. (2013). Suriye’de Arap Baharı. *Yasama Dergisi*, (23), 54-79.
- Şerif, A. (1999). *Anadolu’da Tanin* (haz. Mehmed Çetin Börekçi). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Şeyhanlıoğlu, H. (2008). 18. Yüzyıldan Günümüze Kadar Afganistan’ın Jeostratejik Önemi. *Avrasya Etüdler*. 34(2), 61-82.
- Taştan, Y. K. (2017). *Balkan Savaşları ve Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu*. Ankara: Ötüken Neşriyat.
- TDK (Türk Dil Kurumu) Türkçe Sözlük (2011). (11. baskı) Haz. Şükrü Halûk Akalın vd. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekeli, İ. (1990). Osmanlı İmparatorluğu’ndan Günümüze Nüfusun Zorunlu Yer Değiştirmesi ve İskân Sorunu. *Toplum ve Bilim*, (50), 49-71.
- Tekeli, İ. (2016). *Göç ve Ötesi* (2. baskı). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Todaro, M. P. (1980). Internal Migration in Developing Countries a Survey. *Population and Economic Change in Developing Countries* (ed. Richard A. Easterlin). University of Chicago Press, 361-402.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Toksöz, G. ve Ünlütürk Ulutaş, Ç. (2011). Göç Kadınlaşıyor mu? Türkiye’ye Yönelen Düzensiz Göçe İlişkin Yazına Toplumsal Cinsiyet ve Etnisite Temelinde Bakış. *Birkaç Arpa Boyu: 21. Yüzyıla Girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar, Prof. Dr. Nermin Abadan Unat’a Armağan* (ed. Serpil Sancar). Cilt 1, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 167-189.

- TRT Haber (01.01.2022). <https://www.trthaber.com/haber/gundem/bolu-belediyesinin-yabanci-tarifesi-icin-yurutmeyi-durdurma-karari-640989.html> (erişim tarihi: 10.01.2022).
- TRT Haber (28.07.2021). <https://www.trthaber.com/haber/gundem/bolu-belediye-baskanina-nefret-ve-ayrimcilik-sorusturmasi-598085.html> (erişim tarihi: 10.01.2022).
- Tunca, H. Ö. (2020). *Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Güvenlik Algısı*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tüncel, M. (2017). Türkiye’de Yer Değiştiren Şehirler Düzce Örneği. *Düzce’de Tarih Kültür ve Sanat* (ed. İsmail Yaşayanlar). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 15-20.
- Tünçel, O. (2018). Postere Yansıyan Göçmen Karşıtlığı. *I. Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi Bildirileri* (ed. Ali Ertuğrul ve M. Emin Uludağ). Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları, 373-381.
- Turgut, S. (2021). *Kürt Damgası, Etnik Sınırlar ve Başa Çıkma Stratejileri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Turner, J. H. (1991). *The Structure of Sociological Theory*. Wadsworth Publishing Company: California.
- Turner, J. H., Beeghly, L. ve Powers, C. (2018). *Sosyolojik Teorinin Oluşumu* (7. baskı) (çev. Ümit Tatlıcan). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Tuzcu, İ. (2016). Düzce’deki Laz Köylerinin Göç Serüvenleri. *Düzce’de Tarih Kültür ve Sanat* (ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özcelik). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 93-99.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Genel Müdürlüğü) (2021). *Genel Nüfus Sayımları*. <https://biruni.tuik.gov.tr/nufus90app/idari.zul-> (erişim tarihi: 26.01.2021).
- TÜİK Kocaeli Bölge Müdürlüğü (2021). *1940-2019 Düzce Nüfus Verileri Raporu*.
- Tümtaş, M. S. (2020). *Nöbetleşe Dışlanma Göç ve Sosyal Dışlanma Döngüsü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. *T.C. Resmî Gazete*, 27544, 06.04.2010. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100406-9.htm> (erişim tarihi: 10.12.2021).
- Türk, T. ve Ekşi, H. (2017). *Etnografya*. İstanbul: Edam Yayınları.
- Türk, T. ve Ekşi, H. (2017). *Nitel Desenler Etnografya*. İstanbul: Edam Yayınları.
- Türkçe Sözlük [TS] (1969). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılarla İlgili Yönetmelik. *T.C. Resmî Gazete*, 22127, 30.11.1994. <https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1994-Yonetmeligi.pdf> (erişim tarihi: 10.12.2021).
- Ulağlı, S. (2006). *İngelbilim: Öteki’nin Bilimine Giriş*. Ankara: Sinemis Yayınları.

- Uluslararası İşgücü Kanunu. *T.C. Resmî Gazete*, 6735, 13.08.2016. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6735.pdf> (erişim tarihi: 10.12.2021).
- Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik. *T.C. Resmî Gazete*, 29695, 26.04.2016. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160426-1.htm> (erişim tarihi: 10.12.2021).
- Ulutaş, U. ve Hoca, H. (2014). *Suriye Devrim mi Bölünme mi*, SETA Analiz, Sayı 95 (Mayıs).
- UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (1951). The 1951 Refugee Convention. <https://www.unhcr.org/3b66c2aa10> (erişim tarihi: 21.11.2020).
- UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (2019). <https://www.unhcr.org/globaltrends2019-> (erişim tarihi: 04.01.2021).
- UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (2020). <http://data2.unhcr.org/en/situations/syria-> (erişim tarihi: 04.01.2021).
- UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) Global Report (2005). <https://www.unhcr.org/449267670.pdf> (erişim tarihi: 07.01.2021).
- UNHCRa, (2021). <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2021/05/Bi-annual-fact-sheet-2021-02-Turkey-Modified-F.pdf> (erişim tarihi: 04.01.2021).
- UNHCRb, (2021). <https://www.unhcr.org/tr/irak-acil-durumu> (erişim tarihi: 04.01.2021).
- Ünal, S. (2014). Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi. *Journal of World of Turks*, 6(3), 65-89.
- Ünsaldı, L. (2014). Takdim. *Damga* (2. baskı) (çev. Ş. Geniş, L. Ünsaldı ve S. N. Ağırnaslı). Ankara: Heretik Yayınları.
- Wallace, R. A. ve Wolf, A. (2018). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları* (7. baskı) (çev. Leyla Elburuz ve Rami Ayas). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Wallerstein, I. (2000). Kapitalist Dünya Ekonomisinde Hane Yapıları ve Emek Gücü Oluşumu. *İrk Ulus Sınıf* (ed. E. Balibar ve I. Wallerstein) (çev. N. Öktem). İstanbul: Metis Yayınları.
- Wallraff, G. (1986). *En Alttakiler* (9. Baskı) (çev: Osman Okkan). Milliyet Yayınları.
- Whyte, F. W. (2017). *Köşe Başu Toplumunu, Bir İtalyan Kenar Mahallesinin Toplumsal Yapısı* (çev. Dâra Elhüseyni). Ankara: Heretik Yayınları.
- Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun. *T.C. Resmî Gazete*, 4817, 06.03.2003. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4817.pdf> (erişim tarihi: 10.12.2021)
- Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.

- Yaman, F. (2019). *Göç ve Toplum Dünyada ve Türkiye’de Değişen Nüfus Hareketleri*, İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Yaşayanlar, İ. (2014). Kafkas Göçmenlerinin Yolculuğu ve Düzce’de İskânı (1857-1914). *Düzce’de Tarih ve Kültür* (ed. Ali Ertuğrul). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 102-121.
- Yaşayanlar, İ. (2016). Osmanlı Döneminde Ordu’dan Düzce’ye Göçler. *Düzce’de Tarih Kültür ve Sanat* (ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik). Düzce Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa: Gaye Kitabevi, 87-93.
- Yeğen, C. (2016). Annales Okulu, Marc Bloch ve “Tarih Savunusu: Veya Tarihçilik Mesleği” Yapıtı Üzerinden Bloch’un Tarih Anlayışı. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*. I(1), 25-39.
- Yeğenoğlu, M. (2016). *Avrupa’da İslam, Göçmenlik ve Konukseverlik*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yeni Şafak Gazetesi (08.07.2017). Mültecilerin Suç Oranı Düşük. <https://www.yenisafak.com/gundem/multecilerinsuc-oranidusuk-2751299> (erişim tarihi: 17.01.2022).
- Yeşil, V. (2020). Küresel Yer Değiştirmenin Sosyal Boyutu Afgan Sığınmacılar. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- YUKK (Yabancılar ve Uluslararası Korunma Kanunu) (2013). T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, No: 3, Aralık 2013.
- Yükseker, D. (2016). Kürtlerin Yerinden Edilmesi ve Sosyal Dışlanma 1990’lardaki Zorla Göçün Sonuçları. *Küreselleşme Çağında Göç* (ed. S. G. İhlamur Öner ve N. Ş. Şirin Öner). İstanbul: İletişim Yayınları, 233-263.
- Yükseker, H. D. (2003). *Laleli-Moskova Mekiği: Kayıtdışı Ticaret ve Cinsiyet İlişkileri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yüksel, K. ve Aydemir, C. (2020). Misafirlikten Kalıcılığa: Düzce İlinde Bulunan Suriyelilerin Sosyal Uyumunu. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 284-299.
- Zelinsky, W. (1971). The Hypothesis of The Mobility Transition. *The Geographical Review*. 61(2), 219-249.
- Zolberg, A. R. (1989). The Next Waves: Migration Theory for A Changing World. *International Migration Review*. Special Silver Anniversary Issue: International Migration an Assessment for the 90’s. The Center for Migration Studies of New York, 23(3), 403-430.

Kamu Borçlarının
Belirleyicileri
*Türkiye ve Avrupa Birliği
Ülkeleri Analizi*

Prof. Dr. Fazlı YILDIZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kamu Borçlarının Belirleyicileri

Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkeleri Analizi

Prof. Dr. Fazlı YILDIZ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-876-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub433>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yıldız, F. (2024). *Kamu Borçlarının Belirleyicileri Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkeleri Analizi*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub433>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abbas, S. M. Ali ve Jakob E. Christensen (2007). The Role of Domestic Debt Markets in Economic Growth: An Empirical Investigation for Low-income Countries and Emerging Markets, IMF Working Papers IMF, 07/127, International Monetary Fund, Washington, DC.
- Açba, Sait (1991). Devlet Borçlanması, Afyon.
- Akdoğan, Abdurrahman (2003). Kamu Maliyesi, 9.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Akdoğan, Umut (2017). Türkiye’de Dış Borç Stokunun Belirleyicileri. Business and Economics Research Journal, 8(2): 183-202.
- Akiş, Elife, Semanur S. Kaya ve Ünal Çağlar (2011). Türkiye’de 2000 Sonrası Uygulanan Maliye Politikaları, 2000 Sonrası Türkiye İktisadının Değişimi, (Editörler: Y. Alpaydın ve H. Tunalı), İTO Yayınları, Yayın No: 2011-31, İstanbul.
- Akitoby, B., Binder, A. ve Komatsuzaki, T. (2017). Inflation and Public Debt Reversals in the G7 Countries. Journal of Banking and Financial Economics, 1(7): 28-50.
- Aksu, Hayati ve Selim Başar (2005). Yolsuzlukların Bütçe Açıkları Üzerindeki Etkisi, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 20(1): 285-296.
- Aktan, Coşkun Can (1997). Ekonomik Anayasa, TİSK İnceleme Yayınları, Yayın No: 19.
- Alpay, Yalın ve Alkin, Emre (2020). Olaylarla Türkiye Ekonomisi: Yirminci Yüzyıl Türkiye Ekonomi Tarihi, Hümanist Yayınevi, İstanbul.
- Al-Qudah, Ali Mustafa (2016). Domestic Debt, External Debt and Economic Growth of Jordan. International Journal of Resarch in Commerce & Management, 7:11-16.
- Al-Qudah, Ali Mustafa (2019). Macroeconomic Factors and Public Debt: Empirical Evidence from Jordan, 10(5): 43-51. doi:10.30845/ijbss.v10n5p5.

- Altıok, Şeyma Buket ve Dilek Sürekçi Yamaçlı (2021). Türkiye’de Kamu Borçlanması: 2002-2019 Dönemi İçin Dinamik Bir Analiz, *Erciyes Akademi*, 35(3): 1269-1285, DOI:10.48070/erciyesakademi.964039
- Altunöz, Utku (2013). Kamu Kesimi İç Borçlanmasının Özel Yatırım Harcamaları Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(2): 25-53.
- Ansah, J. P. (2017). Causal Analyses of Public Debt and Structural Adjustment. *International Journal of System Dynamics Applications (IJSDA)*, 6(1): 21-37.
- Aydın, Ayşe Berfu (2005). Piyasa Yapıcılığı Sistemi, Seçilmiş Ülke Örnekleri ve Türkiye Uygulaması, TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara.
- Aydın, M. Faruk (2002). Türkiye’de Kamu Kesimi İç Borçlanmasının Bankacılık Sektörü Bilançolarına ve Risklerine Olan Etkileri, TCMB Araştırma Genel Müdürlüğü Çalışma Tebliği No: 13, Kasım 2002, Ankara, <http://www.tcmb.gov.tr/research/work/wp7.pdf> (Erişim: 02.07.2013).
- Bal, Oğuz (2017). Kalkınmakta Olan Ülkelerin Dış Borç, Cari Açık Sorunu: Türkiye Örneği, *Uluslararası Hakemli Ekonomi Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 14: 1-22.
- Balibek, Emre ve Volkan Taşkın (2012). Kamu Borç Yönetimi Açısından Sistemik Risk, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (Editörler: M.C. Cangöz ve E. Balibek), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Balibek, Emre, H. Alper Memiş ve Talha Yurtsever (2012). Piyasa Risk Yönetimi: Stratejik Ölçütler, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (Editörler: M.C. Cangöz ve E. Balibek), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Baltagi, Badi H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. Chichester, John Wiley & Sons Ltd., England.
- Barro, R. J. (1990). Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth. *Journal of political economy*, 98(5): 103-125.
- Bassetto, Marco (2008). Fiscal Theory of the Price Level, Federal Reserve Bank of Chicago, University of Minnesota and NBER, <https://users.nber.org/~bassetto/research/palgrave/fttheorypost.pdf>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).
- Battaglini, Marco ve Stephen Coate (2011). Fiscal Policy and Unemployment, NBER Working Papers No.17562, National Bureau of Economics Research https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17562/w17562.pdf, (Erişim: 26.03.2023).
- Benfratello, Luigi, Alfredo Del Monte ve Luca Pennacchio (2018). Corruption and public debt: a cross-country analysis, *Applied Economics Letters*, 25(5): 340-344, DOI: 10.1080/13504851.2017.1321831.
- Bildirici, Melike, Özgür Ömer Ersin ve Elçin Aykaç Alp (2008). An Empirical Analysis of Debt Policies, External Dependence, Inflation and Crisis in The

- Otoman Empire and Turkey: 1830-2005 Period. *Applied Econometrics and International Development*, 8(2), 79-103.
- Bilge, Semih (2012). Devlet Borçlarının Sınıflandırılması, Devlet Borçları (Editörler: F. Tekin ve Ş. Tosunoğlu), Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Yayın No: 1541, Eskişehir.
- Bittencourt, M. (2013). Determinants of Government and External Debt: Evidence from the Young Democracies of South America. ERSA Working Paper No. 341, Economic Research Southern Africa.
- Briceño, Hernán Ricardo ve Javier Perote (2020). Determinants of the Public Debt in the Eurozone and Its Sustainability Amid the Covid-19 Pandemic, *Sustainability* 2020, 12(6456): 1-29, doi:10.3390/su12166456.
- Butts, H.C., Mitchell, I., Berkoh, A. (2012). Economic Growth Dynamics and Short-Term External Debt in Thailand. *Journal of Developing Areas*, (46)1: 91-11.
- Cangöz, M.Coşkun ve Emre Balıbek (2012). Kamu Borç Yönetiminin Genel Çerçevesi: Yeni Eğilimler ve Türkiye Yansımaları, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (Editörler: M.C. Cangöz ve E. Balıbek), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Chiminya, A., Dunne, J. P. ve Nikolaidou, E. (2018). The Determinants of External Debt in Sub-Saharan Africa, School of Economics Macroeconomic Discussion Paper Series, No.2018-02.
- Coccia, Mario (2013). Innovation, Employment and Public Debt Across European Countries, *African Journal of Business Management* Vol. 7(5): 318-330, <http://www.academicjournals.org/AJBM>, DOI: 10.5897/AJBM12.627.
- Colombo, E. ve Longoni, E. (2009). The Politics of External Debt in Developing Countries. Department of Economics, University of Milan Working Paper Series No. 176: 1-22.
- Cooray, Arusha, Ratbek Dzhumashev ve Friedrich Schneider (2017). How Does Corruption Affect Public Debt? An Empirical Analysis. *World Development*, 90: 115-127, <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2016.08.020>.
- Creel J., Hubert P., Saraceno F. (2010). An Empirical Analysis of the Link Between Public and Private Investment in Four OECD Countries, 17th Banca d' Italia Workshop, Perugia. https://www.bancaditalia.it/publicazioni/altri-atti-convegna/2015-beyond-austerity/Creel_Hubert_Saraceno.pdf, (Erişim Tarihi: 28.03.2023).
- Çalcalı, Önder (2013). Kamu Maliyesi Perspektifinden Adam Smith, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 6(11): 89-107.

- Çeştepe, Hamza, Uğur Ursavaş, ve Erdem Güdenoğlu (2014). Türkiye’de Cari Açık ve Dış Borç Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Analizi, 1. Karadeniz ve Balkan Ekonomik ve Politik Araştırmalar Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Ankara: Buluş Matbaacılık, 100-109, https://www.researchgate.net/publication/320254259_Turkiye'de_Cari_Acik_ve_Dis_Borc_Arasindaki_Nedensellik_Iliskisinin_Analizi, (Erişim Tarihi: 18.02.2023).
- Çoban, Orhan, Nihat Doğanalp ve Doğan Uysal (2008). Türkiye’de Kamu İç Borçlanmasının Makroekonomik Etkileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20: 245-255.
- de Mendonça, Helder Ferreira ve Ytallo Brito (2021). The Link Between Public Debt and Investment: An Empirical Assessment from Emerging Markets, *Applied Economics*, 53(50): 5864-5876, DOI: 10.1080/00036846.2021.1931008.
- de Soyres, Constance, Reina Kawai ve Mengxue Wang (2022). Public Debt and Real GDP: Revisiting the Impact. IMF Working Paper No. 2022/076.
- Dedeoğlu, Emin (1995). Devlet Borç Yönetimi, *İktisat-İşletme ve Finans Dergisi*, 111: 25-30.
- Demir, Murat ve Erşan Sever (2009). Kamu Açıkları ve Borçlanma İlişkisi: Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan Üzerine Bir İnceleme, *SosyoEkonomi Dergisi*, 4: 7-26.
- Di Bartolomeo, G., Tirelli, P. Ve Acocella, N. (2018). The Comeback of Inflation as an Optimal Public Finance Tool. 38th issue (January 2015) of the *International Journal of Central Banking*.
- Dilekli, Selin ve Kadriye Yeşilkaya (2002). Maastricht Kriterleri, Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Yayınları, https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Maastricht_Kriterleri.pdf, (Erişim Tarihi: 02.04.2023).
- Dimakou, O. (2015), Bureaucratic Corruption and the Dynamic Interaction between Monetary and Fiscal Policy, *European Journal of Political Economy*, 40: 57-78.
- Donayre, L. ve Taivan, A. (2017). Causality between public debt and real growth in the OECD: a country-by country analysis, *Economic Papers: A Journal of Applied Economics and Policy*, 36(2): 156-170.
- Easterly, William ve Klaus Schmidt-Hebbel (1993). Fiscal Deficits and Macroeconomic Performance in Developing Countries. *The World Bank Research Observer*, 8(2): 211-237.
- Edizdoğan, Nihat, Özhan Çetinkaya ve Erhan Gümüş (2019). Kamu Maliyesi, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Egeli, Haluk (2002). Mali Açıkların Ölçümüne Yönelik Bazı Gözlemler ve Bu Konuda Geliştirilmiş Alternatif Açık Ölçüleri, *DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2): 29-41.

- Egeli, Haluk (2017). Devlet Borçları [Sunu], <http://kisi.deu.edu.tr/userweb/haluk.egeli/>, (Erişim Tarihi: 02.10.2017).
- Eğilmez, Mahfi (2012). Hazine, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eğilmez, Mahfi (2014). Küresel Finans Krizi, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Eğilmez, Mahfi (2016). Kamu Maliyesi, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eğilmez, Mahfi (2018). Değişim Sürecinde Türkiye (Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bir Değerlendirme), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eker, Aytaç (2007). Kamu Maliyesi, Birleşik Matbaacılık, İzmir.
- Eker, Aytaç ve Metin Meriç (2005). Devlet Borçları (Kamu Kredisi), Dördüncü Baskı, İzmir.
- Ekinci, İlknur ve Levent Yahya Eser (2023). İÇ Borçlanmanın Makroekonomik Etkileri: Türkiye Örneği. Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 9(1): 1-18. DOI: 10.20979/ueyd.1175144.
- Emil, Ferhat (2003). 1950'lerden Günümüze Türkiye'de Kamu Borçlanmasına Yol Açan Nedenlerin Bazı Tarihsel Veriler Işığında İncelenmesi, XVII. Türkiye Maliye Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yay. No: 16: 35-55.
- Erdem, Metin (2012). Devlet Borçları, Ekin Basım Yayın, Bursa.
- Erdem, Metin, Doğan Şenyüz ve İsmail Tatlıoğlu (2012). Kamu Maliyesi, Ekin Basım Yayın, Bursa.
- Erkan, Çisil, Erdinç Tutar, Filiz Tutar ve Mehmet Vahit Eren (2012). Türkiye'nin Dış Borçlarının Analizi, International Conference On Eurasian Economies 2012, <http://www.eecon.info/papers/483.pdf> (Erişim:10.12.2022).
- Eurostat (2023). <https://ec.europa.eu/eurostat>, (General government deficit/surplus [TEC00127], General government gross debt [SDG_17_40], General government gross fixed capital formation - [TEINA210], Harmonised index of consumer prices - [EI_CPHI_M_custom_4761476], Long-term interest rates / EMU convergence criterion series - [IRT_LT_MCBY_A_custom_4764833], Real GDP growth rate [TEC00115], Unemployment rate - [TIPSUN20]).
- Ewaida, H.Y.M. (2017). The Impact of Sovereign Debt on Growth: An Empirical Study on GIIPS Versus JUUSD Countries, European Research Studies Journal, 20(2A): 607-633.
- Falay, Nihat (1989). Maliye Tarihi, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Filip, B. F. (2019). Determinants of Public Debt. The Case of the European Union countries. Theoretical & Applied Economics, Special Issue, 61-70. https://store.ectap.ro/suplimente/International_Finance_and_Banking_Conference_FIBA_2019_XVII.pdf#page=61, (Erişim Tarihi: 04.07.2023).

- Folorunso, Benjamin Ayodele ve Olanipekun Emmanuel Falade (2013). Relationship between Fiscal Deficit and Public Debt in Nigeria: an Error Correction Approach, *Journal of Economics and Behavioral Studies*, AMH International, 5(6): 346-355.
- Forslund, K., Lima, L., Panizza, U. (2011). The determinants of the composition of public debt in developing and emerging market countries. *Review of Development Finance*, 1: 207-222.
- Ghura, D. (1998). Tax Revenue in Sub-Saharan Africa: Effects of Economic Policies and Corruption, International Monetary Fund, Working Paper No. 98/135.
- González-Fernández, Marcos ve Carmen González-Velasco (2014). Shadow Economy, Corruption and Public Debt in Spain. *Journal of Policy Modeling* 36(6): 1101–1117. doi: 10.1016/j.jpolmod.2014.10.001.
- Grechyna, Daryna (2012). Public Corruption and Public Debt: Some Empirical Evidence (March 1, 2012). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2052974>, (Erişim Tarihi: 01.03.2023).
- Gül, Ekrem ve Ahmet Ünlü (2006). Türkiye’de Bütçe Açıkları ile Borçlanmalar Arasındaki Nedensellik İlişkileri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2): 1-22.
- Güloğlu, Bülent ve M. Serdar İspir (2011). Doğal İşsizlik Oranı mı? İşsizlik Histerisi mi? Türkiye İçin Sektörel Panel Birim Kök Sınaması Analizi. *Ege Akademik Bakış*, 11(2): 205-215.
- Günaydın, İhsan ve Levent Yahya Eser (2009). Maliye Politikasında Yeni Trend: Mali Kurallar, *Maliye Dergisi*, 156: 51-65.
- Güran, Nevzat ve İsmail Aktürk (1992). Uluslararası İktisadi Kuruluşlar, İzmir.
- Güzel, A. (2021). Türk Bankacılık Sektöründe Uluslararası Fonlama Kaynağı Olarak Sendikasyon Kredileri: Yapısı, Süreci, Belirleyicileri, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Uluslararası Sosyal Bilimler Konferansı Özel Sayısı, 211-239. DOI: 10.35408/comuybd.973354.
- Henri, Njangang Ndieupa (2018). Impact of Corruption on Public Debt: Evidence from Sub-Saharan African Countries, *American Journal of Economics* 2018, 8(1): 14-17, DOI: 10.5923/j.economics.20180801.03.
- Hilton, Sam Kris (2021). Public Debt and Economic Growth: Contemporary Evidence from A Developing Economy, *Asian Journal of Economics and Banking*, 5(2): 173-193.
- Hotunluoğlu, Hakan ve Özçağ, Mustafa (2012). İnternet Kullanımının Vergi Gelirlerine Etkisi: OECD Üyesi Ülkeler İçin Ampirik Bir Analiz. *Maliye Dergisi*, 163: 354-366.
- Hsiao, Cheng (2003). *Analysis of Panel Data*. Cambridge, Cambridge University Press, United Kingdom.

- Huang, Y., Panizza, U. ve Varghese, R. (2018). Does public debt crowd out corporate investment? International evidence, (IHEID Working Papers 08-2018), Economics Section, The Graduate Institute of International Studies. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/201691/1/HEIDWP201808.pdf>, (Erişim Tarihi: 06.03.2023)
- International Monetary Fund IMF (2023). https://www.imf.org/external/datamapper/BCA_NGDPD@WEO/FRA/GBR/DEU, (Erişim Tarihi: 08.01.2023).
- Işık, A. Kadir, Ekrem Karayılmazlar, İbrahim Organ ve Hayriye Işık (2005). Devlet Borçları, Ekin Yayınevi, Bursa.
- İnce, Macit (2001). Devlet Borçları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Jalles, J. T. (2011). The Impact of Democracy and Corruption on The Debt-Growth Relationship in Developing Countries, *Journal of Economic Development*, 36(4): 41-72.
- Jawaid, S. T. ve Ali Raza, S. (2013). Dynamics of Current Account Deficit: A Lesson from Pakistan, *Transition Studies Review*, 19(3): 357-366.
- Kadiroğlu, Ahmet (2023). Türkiye’de Dış Borcu Etkileyen Ekonomik Faktörler: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı (1994-2020). Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(3): 786-799.
- Kamacı, A. (2018). Determinants of The External Debt: The Case of Turkey, (Ed.) E. Wirth, O. Şimşek ve Ş. Apaydın, *Economic & Management Issues in Retrospect & Prospect içinde* (s.145-156). London: IJOPEC Publication.
- Karagöl, Erdal Tanas (2010). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Dış Borçlar, Seta Analiz, Ağustos 2010, Sayı: 26, <https://file.setav.org/Files/Pdf/gecmisten-gunumuz-turkiyede-dis-borclar.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.12.2022).
- Karagöz, Kadir (2007). Türkiye’de Dış Borçlanmanın Nedenleri Ekonometrik Bir Değerlendirme, *Sayıştay Dergisi*, 66-67: 99-110.
- Karaş, Göksel (2022). Türkiye’de Kamu Dış Borç Yüküne Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi (1974-2020), *Gümrük Ticaret Dergisi*, 9(29): 42-57.
- Karataş, Muhammed ve Nursen Vatansever (2001). Uluslararası Ekonomik ve Mali Kuruluşlar, Muğla Üniversitesi SBE Dergisi, Bahar 2001, 3: 35-60.
- Kaufmann, D. (2010). Can Corruption Adversely Affect Public Finances in Industrialized Countries, <https://www.brookings.edu/opinions/can-corruption-adversely-affect-public-finances-in-industrialized-countries/>, (Erişim Tarihi: 18.03.2023).
- Kaur, B. ve Mukherjee, A. (2012). Threshold level of debt and public debt sustainability: The Indian experience. *Reserve Bank of India Occasional Papers*, 33(1&2): 1-37.

- Keynes, J. M. (1969). İstihdam, Faiz ve Para Genel Teorisi. Çev.: A. Baltacıgil, Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Kırcı Çevik, Nüket ve Mehmet Cural (2013). İç Borçlanma, Dış Borçlanma ve Ekonomik Büyüme Arasında Nedensellik İlişkisi: 1989-2012 Dönemi Türkiye Örneği, Maliye Dergisi, 165: 115-139.
- Kobayashi, K. (2015). Public debt overhang and economic growth, policy research institute, ministry of finance, Japan. Public Policy Review, 11(2): 247-276.
- Kobayashi, K. ve Shirai, D. (2017). Debt-ridden borrowers and economic slowdown, (CIGS Working Paper 17-002E), The Canon Institute for Global Studies.
- Koş, Fatoş (2012). Varlık ve Yükümlülük Yönetimi Yaklaşımı, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (Editörler: M.C. Cangöz ve E. Balıbek), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Koçak, Aysun (2009). Küresel Dönemde Türkiye'nin Borç Yapısındaki Dönüşüm, Maliye Dergisi, Temmuz-Aralık 2009, 157: 65-84.
- Koçbulut, Özgür ve Halil Altıntaş (2016). İkiz Açıklar ve Feldstein-Horioka Hipotezi: OECD Ülkeleri Üzerine Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Yapısal Kırımlı Panel Eşbütünlük Analizi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 48: 145-174.
- Koçkar, Erdoğan (1998). Kamu Kesimi Borçlanma Gereği ve Finansman Yöntemlerinin Ekonomiye Etkileri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi SBE, Ankara.
- Kolçak, Menşure (1998). Türkiye'de Kamu Açıkları ve İç Borç İlişkisi, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(1): 5-30.
- Kopits George ve Steven A. Symansky (1998), Fiscal Policy Rules, IMF Occasional Paper (162), Washington DC.
- Köstekçi, Ahmet ve Fazlı Yıldız (2019). Kamu Borç Yönetimi Türkiye ve OECD Ülke Uygulamaları. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Köstekçi, Ahmet ve Fazlı Yıldız (2021). Kamu Borç Yönetiminde Etkinliğin Ülkelerin Makroekonomik Performansına Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(1): 445-462.
- Kumar, Manmohan S. ve Jaejoon Woo (2010). Public Debt and Growth. IMF Working Papers 10/174 International Monetary Fund.
- Kurečić, Petar ve Filip Kokotović (2016). Relevance of Public Debt-To-GDP Ratio Correlation With Significant Macroeconomic Indicators. Macedonian Journal of Political Science, E- Proceeding of Papers 3(7): 38-56.
- Kwon, G., McFarlane, L. Ve Robinson, W. (2006). Public Debt, Money Supply, and Inflation: A Cross-Country Study and Its Application to Jamaica. IMF Working Paper No. 06/121.

- Lal, Deepak ve Sweder van Wijnbergen (1985). Government deficits, the real interest rate and LDC debt: On global crowding out, *European Economic Review*, 29(2): 157-191.
- Lau, E. ve Lee, A. S. Y. (2016). Determinants of External Debt in Thailand and The Philippines, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(4): 1973-1980.
- Lopes da Veiga, J. A., Ferreira-Lopes, A. ve Sequeira, T. N. (2016). Public Debt, Economic Growth and Inflation in African Economies. *South African Journal of Economics*, 84(2): 294-322.
- Manalo, John Louie, Mark Villamiel ve Eloisa Dela Cruz (2022). Macroeconomic Determinants of Public Debt in the Philippines, *Journal of Economics, Finance and Accounting Studies*, 4(1): 530-551. Doi: 10.32996/jefas.2022.4.1.40.
- Marieta, Mihaiu Diana (2014). Analysis of Public Debt in The European Union - Issues Related to Its Sustainability, *Journal of International Studies*, 7(2): 25-32. DOI: 10.14254/2071-8330.2014/7-2/2.
- Mehta, B. M. ve Kayumi, H. F. (2014). Effects of India's Current Account Deficits on External Debts and Foreign Exchange Rates, *IOSR Journal Of Economics and Finance*, 1(7): 54-65.
- Memiş, Deniz Arınsoy, Vesile Gülnur Karadağ ve Hakan Bingöl (2012). Kredi Risk Yönetimi, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (Editörler: M.C. Cangöz ve E. Balıbek), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Musgrave, Richard A. (1949). Debt Management and Inflation. *The Review of Economics and Statistics*, 31 (1), 25-29. <https://www.jstor.org/stable/1927190>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).
- Mutluer, M. Kamil, Erdoğan Öner ve Ahmet Kesik (2010). Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: 185, İstanbul.
- Müftüoğlu, Güneş (1998). İç Borç Maratonu, Maliye Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MÜSİAD (1994). Devletin Borç Krizi – İflas 1999, Müsiad Araştırma Raporları-6: Ekim 1994, İstanbul.
- Nakiboğlu, Aslıhan, Zübeyir Turan ve Ayberk Nuri Berkman (2017). Türk İktisat Tarihinde Dış Borç Sorunu ve Uygulanan İktisat Politikaları, *International Journal of Academic Value Studies*, 3(9): 183-208.
- Nargeleçekenler, Mehmet (2011). Hisse Senedi Fiyatları ve Fiyat/Kazanç Oranı İlişkisi: Panel Verilerle Sektörel Bir Analiz. *Business and Economics Research Journal*, 2(2): 165-184.
- Nastansky, Andreas, Mehnert, Alexander ve Strohe, Hans Gerhard (2014). A Vector Error Correction Model for the Relationship between Public Debt and Inflation in Germany. *Statistische Diskussionsbeiträge Nr. 51*,

- Universität Potsdam Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Fakultät, <https://publishup.uni-potsdam.de/opus4-ubp/frontdoor/deliver/index/docId/6692/file/statdisk51.pdf>, Erişim Tarihi: 22.10.2022, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).
- Naz, Marium ve Bushra Yasmin (2021). Corruption and Public Debt in Developing Countries: Role of Institutional Quality, *Journal of Economic Cooperation and Development*, 42(3): 59-90.
- Ncanywa, T., & Masoga, M. M. (2018), Can Public Debt Stimulate Public Investment and Economic Growth in South Africa?. *Cogent Economics & Finance*, 6(1): 1-13.
- Neaime, Simon (2015). Sustainability of Budget Deficits and Public Debts In Selected European Union Countries, *The Journal of Economic Asymmetries*, 12: 1-21.
- Nguena Christian-Lambert (2014). External debt origin, capital flight and poverty reduction in the Franc Zone: Does the economic consequences of Sino-African relationship matter?, *African Governance and Development Institute, AGDI Working Paper WP/16/04*.
- OECD (2010). *Development Co-operation Report 2010*, Paris: OECD Publishing.
- OECD (2017). *OECDstat.*, <http://stats.oecd.org/>, (Erişim Tarihi: 26.09.2017)
- Ogawa, K., Sterken, E. ve Tokutsu, I. (2016). Public Debt, Economic Growth and The Real Interest Rate: A Panel Var Approach to EU and OECD Countries. *The Institute of Social and Economic Research Discussion Paper*, 955: 1-29.
- Ogunmuyiwa, Michael S. (2011). Does Fiscal Deficit Determine The Size Of External Debt in Nigeria?. *Journal of Economics and International Finance*, 3(10): 580-585.
- Omrane Belguith, S. ve Omrane, H. (2017). Macroeconomic Determinants of Public Debt Growth: A Case Study for Tunisia. *Theoretical & Applied Economics*, 24(4/613): 161-168.
- Owusu-Nantwi, V. ve Erickson, C. (2016). Public debt and economic growth in Ghana, *African Development Review*, 28(1): 116-126.
- Öğretir, Arda Hakan (2016). *Maliye (Konu Anlatımı)*, Editör: Yüksel Bilgili, 4T Yayınevi, İstanbul.
- Öğürücü, İclal ve Orhan Çoban (2011). Dış Borç Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği (1980-2009), *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13 (21): 133-149.
- Özata, E. (2017). Determinants of External Debt Accumulation in Turkey: Evidence From An ARDL Bound Test Approach, *Journal of Business & Economic Policy*, 4(4): 134-143.

- Özdemir, Biltekin (2009). 1854-1914 Borçlanmaları Galata Bankerleri ve Osmanlı Bankası Türkiye Cumhuriyeti'nin Kabul Ettiği Osmanlı Devlet Borçları, Ankara Ticaret Odası Yayınları, Ankara.
- Pamuk, Şevket (2019). Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Panizza, U. ve Presbitero, A. F. (2014). Public debt and economic growth: is there a causal effect?, *Journal of Macroeconomics*, 41: 21-41.
- Pankaj, Sinha, Arora Varun ve Bansal Vishakha (2011). Determinants of Public Debt for middle income and high income group countries using Panel Data regression. MPRA Paper No: 32079, <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/32079/>, (Erişim Tarihi: 26.02.2023).
- Pattilo, Catherine, Helene Poirson ve Luca A. Ricci (2011). External Debt and Growth, *Review Economics and Institutions*, 2(3): 1-30.
- Pehlivan, Osman (2022). Kamu Maliyesi, Celepler Matbaacılık Basım Yayın ve Dağıtım, Trabzon.
- Pesaran, M. Hashem (2007). A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross Section Dependence . *Journal of Applied Econometrics* , 22: 265-312.
- Pirtea, M. G, Nicolescu, A. C. ve Mota, P. R. (2013). An Empirical Study On Public Debt's Determinants: Evidence From Romania, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, No. 38 E/2013, 144-157.
- Prohl, Silika ve Friedrich G. Schneider (2006). Sustainability of Public Debt and Budget Deficit: Panel cointegration analysis for the European Union Member countries, Department of Economics johannes Kepler University of Linz, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/73195/1/wp0610.pdf> , (Erişim Tarihi: 11.03.2023).
- Reinhart, C.M. ve Rogoff, K.S. (2010). Growth in a time of debt, NBER Working Paper No. 15639. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w15639/w15639.pdf, (Erişim Tarihi: 16.01.2023).
- Rivi, Matthew Terry, Ishmael Ogboru ve Dooshima Jennifer Rivi (2020). An Analysis of the Long-Run Relationship Between Corruption and Debt Sustainability in Nigeria, *RAIS Journal for Social Sciences*, 4(2): 71-88.
- Rosen, Harvey S. ve Ted Gayer (2022). Açık Finansman, M. Sakal ve M. Karadeniz (Çev. Ed.) ve R. Tekeli (Çev.), *Kamu Maliyesi* (10. Baskı, s. 557-576) içinde, Eğitim Yayınevi, (2014, 10. Baskı).
- Sachs, Jeffrey D. (2002). Resolving the Debt Crisis of Low-income Countries, *Brookings Papers on Economic Activity*, 33(1): 257-286.
- Sağdıç, Ersin Nail (2019). Vergi Gelirlerini Belirleyen Faktörlerin Bölgesel Analizi: Türkiye Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 60: 155-178.

- Sağdıç, Ersin Nail ve Fazlı Yıldız (2020). Factors Affecting External Debt in Transition Economies: The Case Of Central Asia and The Caucasus, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(4): 891-909.
- Sağdıç, Ersin Nail ve Fazlı Yıldız (2023). Türkiye’de 2006-2020 Döneminde Kamu Borçlanması ve Enflasyon İlişkisinin Ampirik Analizi, *Demokrat Bir Bilim ve Siyaset İnsanı Memduh Yaşa’ya Armağan* (Editörler: N. Falay, P. Feyzioğlu Akkoyunlu, Botan Berker, Fahri Aral) içinde (s.235-257), Bilgi Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 706, İstanbul.
- Sağdıç, Ersin Nail, Ahmet Tekin ve Fazlı Yıldız (2019). Savunma Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Seçilmiş AB Ülkeleri Üzerine Eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi. *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*. 27: 104-124.
- Saraç, T. B. ve Yücel, M. S. (2017). Dış Borç ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği, *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 9 (35): 15-20.
- Sargent, Tjomas J., Wallace, Neil (1981). Some Unpleasant Monetary Arithmetic. *Quarterly Review*, 5(3), 1–17. <https://ideas.repec.org/a/fip/fedmqr/y1981fallnv.5no.3.html>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).
- Sarıdoğan, Hasan Önder (2019). Araştırma Geliştirme Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir İnceleme: AB28 Örneği. *Journal of Management and Economics Research* , 17(4): 17-34 .
- Saungweme, T. ve Odhiambo, N. M. (2020). The impact of domestic and foreign public debt on economic growth: Empirical evidence from Zimbabwe. *International Economics*, 73(1): 77-106.
- Saungweme, T. ve Odhiambo, N.M. (2019). Government debt, government debt service and economic growth nexus in Zambia: a multivariate analysis, *Cogent Economics and Finance*, 7(1): 1-17.
- Savaş, Vural F. (1993). *Anayasal İktisat*, İzmir.
- Saygılıoğlu, Nevzat (2012). Türkiye’de Borç Yönetiminde Kurumsal Düzen, Devlet Borçları, Editörler: Fazıl Tekin, Şebnem Tosunoğlu, Anadolu Üniversitesi AÖF Yay., Yayın No: 1541, Eskişehir.
- Serin, Şeref Can ve Murat Demir (2023). Does Public Debt and Investments Create Crowding-out Effect in Turkey? Evidence from ARDL Approach. *Sosyoekonomi*, 31(55): 151-172. DOI:10.17233/sosyoekonomi.2023.01.08
- Seyidoğlu, Halil (2009). *Uluslararası İktisat Teori ve Politika ve Uygulama*, Geliştirilmiş 17. Baskı, Güzem Yayınları.
- Singh, Charan (1999). Monetized Debt, Monetary Aggregates and Price Level in India, *Prajnan*, 27(4): 1998-99.

- Sinha, Pankaj, Varun Arora ve Vishakha Bansal (2011). Determinants of Public Debt for middle income and high income group countries using Panel Data regression, Faculty of Management Studies University of Delhi, India, MPRA Paper No. 32079.
- Sönmez Özekcioğlu, Seda ve Sevinç Yaraşır Tülümce (2020). The Impacts Of Corruption on Budget Balance and Public Debt in Turkey: An Empirical Analysis. Journal of Management and Economics Research , 18 (3): 46-60 . DOI: 10.11611/yead.775529.
- Sugözü, İbrahim H., Mehmet Yiyit (2010). Borçlanmanın Enflasyona Etkisi Üzerine Teorik Yaklaşımların Temel Özellikleri, Maliye Dergisi, 158: 365-373.
- Swamy, Vighneswara (2015). Government Debt and its Macroeconomic Determinants – An Empirical Investigation, MPRA Paper No. 64106. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/64106/>, (Erişim Tarihi: 10.03.2023).
- Şahbaz, Ahmet, Aylin Koç ve A. Yılmaz Ata (2013). Yolsuzluk ve Kamu Borcu İlişkisi: AB Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 26: 205-219.
- Şeker, Murat (2006). Dış Borçlanmaya Teorik Bir Bakış ve Dış Borçların Ekonomik Etkileri, Sosyoekonomi Dergisi, 1: 73-92.
- Şen, Hüseyin, Mahmut Yardımcıoğlu ve Muhsin Kar (2007). Türkiye’de İç Borçların Gelişimi ve Yönetimi, Türkiye Ekonomisi: Makroekonomik Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Editör: Ahmet Ay), Çizgi Yayınları, Konya.
- Şimşek, Hayal Ayça (2009). Teoride ve Uygulamada Kamu Borçlanması, Gazi Kitabevi, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (2011). Kamu Borç Yönetimi Raporu 2011, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (2016), Kamu Borç Yönetimi Raporu 2015, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (2017a). Türkiye Ekonomisi (Ekonomi Sunumu), Ekim 2017, <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Sayfalar/Anasayfa-Ekonomi-Sunumu>, (Erişim Tarihi: 10.10.2017)
- T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (2017b). G-20 ve IMF Sıkça Sorulan Sorular, <http://m.hazine.gov.tr/tr-TR/Sik-Sorular-Listesi?mid=1003&nm=1003>, (Erişim Tarihi: 16.10.2017)
- T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (2017c). Kamu Borç Yönetimi Raporu Eylül 2017, No:146, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (2017d). Kamu Borç Yönetimi Raporu 2016, Ankara.

- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2018). Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Borç Yönetimi Raporu Kasım 2018, <https://www.hazine.gov.tr/kamu-finansmani-raporlari>, (Erişim Tarihi: 25.12.2018).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2022). Kamu Borç Yönetimi Raporu 2022, Ankara.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023a). Türkiye Ekonomisi (Ekonomi Sunumu), Nisan 2023, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/04/Ekonomi_Sunumu-1.pdf, (Erişim Tarihi: 05.04.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023b). Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Borç Yönetimi Raporu Şubat 2023, <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-raporlari>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023c). Kira Sertifikası Yatırımcı Kılavuzu, <https://www.hmb.gov.tr/yatirimci-klavuzu-kira-sertifikasi>, (Erişim Tarihi: 08.03.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023d). Sıkça Sorulan Sorular, <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-sikca-sorulan-sorular>, (Erişim Tarihi: 08.03.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023e). Ekonomik Göstergeler, Kamu Maliyesi (MY Borç Stoku), <https://www.hmb.gov.tr/ekonomik-gostergeler>, (Erişim Tarihi: 08.04.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023f). Borç Göstergeleri (Borç Göstergeleri Sunumu), Mart 2023, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/03/BORC-GOSTERGELERI_31.03.2023.pdf, (Erişim Tarihi: 05.04.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023g). Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Borç Yönetimi Raporu Ekim 2023, <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-raporlari>, (Erişim Tarihi: 05.09.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024a). Türkiye Ekonomisi (Ekonomi Sunumu), Şubat 2024, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2024/02/Ekonomi_Sunumu.pdf, (Erişim Tarihi: 06.02.2024).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024b). Kamu Borç Yönetimi Raporu Ocak 2024 No:222, Ankara.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024c). Ekonomik Göstergeler, Kamu Maliyesi (MY Borç Stoku), <https://www.hmb.gov.tr/ekonomik-gostergeler>, (Erişim Tarihi: 06.02.2024).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024d). Piyasa Yapıcısı Bankalar. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/12/2024-Donemi-Piyasa-Yapiciligi-Banka-Duyurusu-2.pdf>.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024e). Piyasa Yapıcılığı Kriterleri. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/12/2024-PiyasaYapiciligiKriterleriDuyurusu.pdf>.

- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024f). Piyasa Yapıcılığı Sözleşmesi. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/12/2024-Yili-Piyasa-Yapiciligi-Sozlesmesi.pdf>.
- T.C. Sermaye Piyasası Kurulu (2022). Sermaye Piyasası Kurulu İstatistikler -Kasım 2022-, <https://spk.gov.tr/istatistikler/aylik-istatistik-bultenleri/2022-yili-istatistik-bultenleri>, (Erişim Tarihi: 26.12.2022).
- Tandırıcıoğlu, Haluk (2000). Türkiye'nin Dış Borç Sorunu, Dış Borçların Sürdürülebilirliği ve Dış Borçların Sınırlandırılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(2): 260-284.
- Tanzi, Vito ve Hamid R. Davoodi (2000). Corruption, Growth, and Public Finances, IMF Working Paper, WP/00/182: 1-27.
- Tatoğlu, Ferda Y. (2013). İleri Panel Veri Analizi: Stata Uygulamalı. Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Tekir, Sabri (1987), Düyun-u Umumiye İdaresi ve Bu İdareye Bırakılan Gelirler, İzmir.
- The World Bank (2021). International Debt Statistics 2021, <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/d461ae45-4c9d-51a1-90b7-525cd635a0be/content>, (Erişim Tarihi: 10.03.2023)
- Togo, Eriko (2007). Coordinating Public Debt Management with Fiscal and Monetary Policies: An Analytical Framework, The World Bank Policy Research Working Paper 4369.
- Tokaç, Hakan, Sevgi Bakırcı ve Abdullah Kantarcı (2012). Hazine İşlemlerinde Operasyonel Risk Yönetimi, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (Editörler: M.C. Cangöz ve E. Balıbek), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Topal, Mehmet Hanefi ve Nazlı Keyifli (2016). Yolsuzluk ve Kamu Borçları: OECD Ülkeleri İçin Ampirik Bir Kanıt, 2. Uluslararası Osmaneli Sosyal Bilimler Kongresi, 12-14 Ekim, Bilecik-Türkiye. https://www.researchgate.net/publication/308622813_Yolsuzluk_ve_Kamu_Borclari_OECD_Ulkeleri_Icin_Ampirik_Bir_Kanıt?channel=doi&linkId=5803cb2308ae310e0d9f4f3e&xshowFulltext=true, (Erişim Tarihi: 10.03.2023).
- Tosunoğlu, Şebnem (2012). Devlet Borçlanmasının Genel Özellikleri, Devlet Borçları (Editörler: F. Tekin ve Ş. Tosunoğlu), Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Yayın No: 1541, Eskişehir.
- Tosunoğlu, Şebnem (2013). Uluslararası Kamu Malı Örnekleri, Uluslararası Kamu Maliyesi (Editörler: F. Tekin ve O. Arslan), Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Yayın No: 1876, Eskişehir.
- Tosunoğlu, Şebnem (2019). Kamu Borç Yönetimi, Kamu Mali Yönetimi (Editörler: Ş. Tosunoğlu ve C. Dülger), Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Yayın No: 2459, Eskişehir.

- Transparency International (2023). <https://www.transparency.org/en/cpi>, (Erişim Tarihi: 08.01.2023).
- Türk, İsmail (2002). Kamu Maliyesi, Dördüncü Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2017). Terimler Sözlüğü, <http://www.tcmb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 04.10.2017).
- Ugwuegbe Sebastine Ugochukwu, I.G Okafor ve Christian Azino Akarogbe (2016). Effect Of External Borrowing and Foreign Aid on Economic Growth in Nigeria, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 6(4): 155-175.
- Uluatam, Özhan (2009). Kamu Maliyesi, 10.Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara.
- Ulusoy, Ahmet (2004). Devlet Borçlanması, Üçyol Kitabevi, Trabzon.
- Ulusoy, Ahmet (2012a). Türkiye’de Dış Borçlanma, Devlet Borçları (Editörler: ETekin ve Ş. Tosunoğlu), Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Yayın No: 1541, Eskişehir.
- Ulusoy, Ahmet (2012b). Türkiye’de İç Borçlanma, Devlet Borçları, Editörler: E Tekin ve Ş. Tosunoğlu, Anadolu Üniversitesi AÖF Yay., Yayın No: 1541, Eskişehir.
- Ulusoy, Ahmet ve Erdem, Havvanur Feyza (2014). İç Borçlanma ve Enflasyon Etkileşimi: Türkiye Örneği. *Journal of Management and Economics Research*, 12(22): 122-135.
- Üzümcü, Adem ve Nurcihan Kırpık (2015). Türkiye Ekonomisinde 1980-2014 Döneminde Cari İşlemler Bilançosu Açıkları ve Dış Borçlanma İlişkisinin Analiz, 1. Uluslararası Kafkasya-Orta Asya Dış Ticaret ve Lojistik Kongresi, (1th. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress) Bildiriler Kitabı (Editörler: Adem Karakaş v.d): 597-618, <http://ademuzumcu.org/PDF/B1.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.11.2017)
- Veiga, L. G. ve Veiga, F. J. (2014). Determinants of Portuguese Local Governments’ Indebtedness, NIPE WP: 16/2014.
- Waheed, Abdul (2017). Determinants of external Debt: a panel data analysis for oil and gas exporting and importing countries, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(1): 234-240.
- Woodford, Michael (2001). Fiscal Requirements for Price Stability. *Journal of Money, Credit and Banking*, 33(3): 669-728.
- Yardımcıoğlu, Mahmut (2007). Geçiş Ekonomilerinde Kamu Borçlarının Finansal Piyasalar Üzerindeki Etkileri: Türkiye Örneği, *Sosyoekonomi*, 2007-2: 147-167.
- Yaşa, Memduh (1978). Devlet Borçları, Devlet Borçları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fak. Yay. No: 421.

- Yavuz, Ali (2009). Başlangıcından Bugüne Türkiye'nin Borçlanma Sertüveni: Durum ve Beklentiler, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20: 203-226.
- Yavuz, Ali, Ceyda Şataf ve Serap Gül Kır (2013). Avrupa'da Borç Krizi ve Çözüm Arayışları, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, 15 (2):131-154.
- Yıldız, Abdunnur ve Ahmet Köstekçi (2017). Mali Kural Uygulamaları ve Türkiye'nin Mali Kural Performansı (2000-2015), Güncel Gelişmeler Perspektifinden Kamu Maliyesinde Seçme Konular (Editörler: Yıldız, F. ve Tuncer, G.), Savaş Yayınları, Ankara.
- Yıldız, Berk, Rasim İlker Gökbulut ve Turhan Korkmaz (2014). Firmalarda Temettü Politikalarını Etkileyen Unsurlar: BİST Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Panel Veri Uygulaması, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(1): 185-206.
- Yıldız, Fazlı (2014). Türkiye'de 1990-2012 Döneminde Kamu Borç Yönetimi ve Kamu Borç Yapısındaki Değişim Üzerine Bir İnceleme, Sakarya İktisat Dergisi, 4: 67-104.
- Yıldız, Fazlı (2017). Türkiye'de 2002-2016 Döneminde Bütçe Açıkları ve Kamu Borçlarının Seyri, Güncel Gelişmeler Perspektifinden Kamu Maliyesinde Seçme Konular (Editörler: Yıldız, F. ve Tuncer, G.), Savaş Yayınları, Ankara.
- Yıldız, Fazlı (2019). Türkiye Ekonomisinde Dış Borç, Ekonomik Büyüme ve Cari İşlemler Dengesi İlişkisinin Analizi, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(4): 3416-3438.
- Yıldız, Fazlı ve Ersin Nail Sağdıç (2021). Dış Borç ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Kamu ve Özel Sektör Dış Borçları Açısından BRICS-T Ülkeleri Analizi, Alanya Akademik Bakış Dergisi, 5(2): 839-863.
- Yıldız, Fazlı ve Güner Tuncer (2021). Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Kamu Borcu ve Ekonomik Büyümenin Mekânsal Analizi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 69: 232-251. DOI:10.51290/dpusbe.885968.
- Yıldız, Furkan (2022). Dış Borç İstihdamı Artırır mı? Türkiye'den Ampirik Bir Kanıt, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 20(1): 214-226, <http://dx.doi.org/10.11611/yead.1035558>.
- Yılmaz, Binhan Elif, (2002). Osmanlı İmparatorluğu'nu Dış Borçlanmaya İten Nedenler ve İlk Dış Borç, Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi (4): 186-198.
- Yılmaz, Binhan Elif (2005). Kamu Borç Yönetiminde Piyasa Yapıcılığı Sistemi, Prof.Dr. Türkan Öncel'e Armağan, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 47. Seri: 58-85.
- Yılmaz, Binhan Elif (2021). Devlet Borçları ve Türkiye'de Borç Çıkmazı. Der Yayınları, İstanbul.

- Yücesan, Mesut (2011). Türkiye'nin Dış Borçlarının Analizi ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, <http://www.tcmb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 02/12/2022).
- 4749 Sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 24/12/2022).
- 7319 sayılı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 24/08/2023).
- 930 Sayılı Tasarruf Bonoları İhracı Hakkındaki Kanun, <https://www.tbmm.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 18/09/2022).
- <http://www.mahfiyegilmez.com/p/ekonomi-sozlugu.html>, (Erişim Tarihi: 30/10/2022).
- <https://www.isbank.com.tr/eurobond>, (Erişim Tarihi: 02/12/2022).
- <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>, (Erişim Tarihi: 29/03/2023).
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Marshall_Plan%C4%B1, (Erişim Tarihi: 24.04.2023).

Fen Bilimleri ve Matematik Üzerine Araştırmalar

Editör:

Doç. Dr. Adile Akpınar

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Fen Bilimleri ve Matematik Üzerine Araştırmalar

Research on Science and Mathematics

Editor: Doç. Dr. Adile Akpınar

Language: Turkish-English

Publication Date: 2023

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-883-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub430>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Akpınar, A. (ed) (2023). *Fen Bilimleri ve Matematik Üzerine Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub430>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

REFERENCES

- Guggenheimer, H.W. (1963) Differential Geometry. McGraw-Hill, New York.
- Kotelnikov, A.P. (1895). Screw Calculus and Some Applications to Geometry and Mechanics, Kazan, Russia: Annals of the Imperial University of Kazan.
- Study, E. (1901). Geometry der dynamen, Leipzig.
- Fjelstad, P. & Gal, S. G. (1998). n -dimensional dual complex numbers, Advances in Applied Clifford Algebras, 8(2), 309-322.
- Matsuda, G., Kaji, S. & Ochiai. (2014). H. Anticommutative dual complex numbers and 2d rigid transformation, in Mathematical Progress in Expressive Image Synthesis I, 131-138, Springer, 2014.
- Rochon D. & Tremblay S. (2006). Bicomplex Quantum Mechanics: II. The Hilbert Space Adv. appl. Clifford alg. DOI 10.1007/s00006-003-0000, Birkhauser Verlag Basel/Switzerland.
- Rochon D. & Shapiro M. (2004). On algebraic properties of bicomplex and hyperbolic numbers, Anal. Univ. Oradea, fasc. math. 11,71-110.
- Price, G.B. (1991). An Introduction to Multicomplex Spaces and Functions. Marcel Dekker, Inc: New York, I (1)-44(1).
- Agrawal O.P. (1987). Hamilton operators and dual number quaternions in spatial kinematics. Mech Mach Theory; 22; 569–575.
- Hacısalihoglu, H. H. (1980). Yüksek Diferensiyel Geometriye Giriş. Fırat Üniversitesi

Fen Yayını, 239-250.

Hacısalihoglu, H. H. (1983). Hareket Geometrisi ve Kuarterniyonlar Teorisi.
Gazi

Üniversitesi Fen Edebiyat Yayını, 78-94.

Yaylı Y. & Bukcu B. (1995). Homothetic motions at E8 with Cayley numbers.
Mech Mach Theory; 30; 417-420.

Barrett O. (1983). Neill Semi-Riemannian Geometry, Pure and Applied
Mathematics, 103, Academic Pres, Inc, New York.

REFERENCES

1. Abdulmajeed, A.Y. and Khudair, A.R. Solving Riccati type q -difference equations via difference transform method. *Al-Qadisiyah Journal of Pure Science*, (2021), 26:4.
2. Allahverdiev, B.P. and Tuna, H. One-dimensional q -Dirac equation, *Math. Meth. Appl. Sci.*, 40 (2017), 7287–7306.
3. Andrews, G.E., Askey, R. and Roy, R. *Special Functions*, Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1999.
4. Annaby, M. H. and Mansour, Z.S. On the zeros of basic finite Hankel transforms, *J. Math. Anal. Appl.*, 323 (2006), 1091-1103.
5. Annaby, M. H. and Mansour, Z. S. A basic analog of a theorem of P'olya, *Math. Z.*, 258 (2008), 363-379.
6. Arikoglu, A. and Ozkol, I. Solution of boundary value problems for integro-differential equations by using differential transform method, *Appl. Math. Comput.*, 168 (2), (2005), 1145-1158.
7. Chen, C. K and Ho, S. H. Application of differential transformation to eigenvalue problems, *Appl. Math. Comput.*, 79 (1996), 173-188.
8. El-Shahed, M. and Gaber, M. Two-dimensional q -differential transformation and its application, *Appl. Math. Comput.*, 217, (2011), 9165-9172.
9. Garg, M. and Chanchlani, L. On two-dimensional q -differential transform method, *Afr. Mat.*, 25 (2014), 529-538.
10. Garg, M. and Chanchlani, L. On fractional q -kinetic equation, *Mat. Bilt.*, 36 (2012), 33-46.
11. Garg, M. and Chanchlani, L. Solution of nonlinear q -Schrodinger equation by two-dimensional q -differential transform method, *Kuwait J. Sci.*, 40:2, (2013), 17-30.
12. Hassan, I. On solving some eigenvalue problems by using differential transformation. *Appl. Math. Comput.*, 127(1), (2002), 22.
13. Hassan, I. Applying differential transformation method to the one-dimensional planar Bratu problem. *Inter. J. Contemp. Math. Sci.* 2(30), (2007), 1493-1504.
14. Hira, F. Eigenvalues and eigenfunctions of q -Dirac system, *J. Sci. Arts* 4 (45) (2018), 963-972.
15. Hira, F. Sampling theorem associated with q -Dirac system, *J. Math. Comput. Sci.* 9 (2), (2019), 182-193
16. Jackson, F. H. On q -definite integrals, *The Quarterly Journal of Pure and Applied Mathematics.* 41, (1910), 193-203.
17. Jafari, H., Haghbin, A., Hesam, S. and Baleanu, D. Solving partial q -differential equations within reduced q -differential transformation method, *Rom. Journ. Phys.*, 59:5-6, . (2014), 399-407.

18. Jing, S. C. and Fan, H. Y. q -Taylor's formula with its q -remainder, *Commun. Theor. Phys.*, 23, (1995), 117-120.
19. Liu, H. K. Application of a differential transformation method to strongly nonlinear damped q -difference equations, *Comput. Math. Appl.*, 61, (2011), 2555-2561.
20. Qin, Y., and Lou, Q. Differential transform method for the solutions to some initial value problems in chemistry, *J. Math. Chem.*, 59, (2021), 1046-1053.
21. Sadik, M. O. and Oric, B. O. Application of q -calculus to the solution of partial q -differential equations, *Applied Mathematics*, 12, (2004), 669-678.
22. Yener, G. and Emiroğlu, I. q -deformed Lane Emden differential equations and its solution by q -differential transform method, *Int. J. Contemp. Math. Sci.*, 9:4, (2014), 163-174.
23. Zhou, J. K. Differential transformation method and its application for electrical circuits, *Hauzhang University Press, Wuhan, China* (1), (1986), 96-102.

KAYNAKLAR

- Akın, E. (2009). Farklı yetiştirme ortamlarının kapari (*Capparis ovata* Desf.) fidanlarının kalitesi üzerine etkisinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Artvin.
- Akgül, A. (1996). Yeniden keşfedilen lezzet: Kapari (*Capparis* spp.). Gıda, 21 (2): 119-128.
- Anonim, (2021). Kapari (*Capparis* spp.) Tarımı ve Endüstrisi Fizibilite Raporu. BAKA, 31 s., Isparta.
- Anwar, F., Muhammad, G., Hussain, M.A., Zengin, G., Alkharfy, K.M., Ashraf, M., Gilani, A.H. (2016). *Capparis spinosa* L.: A plant with high potential for development of functional foods and nutraceuticals/pharmaceuticals. International Journal of Pharmacology, 12 (3): 201-219.
- Atasoy, A. & Atasoy, İ.H. (2019). Uşak'ta Kapari (*Capparis spinosa* L.) yetiştirme potansiyeli elverişli olan sahalara. The Journal of Academic Social Science, 7 (89): 1-16.
- Baytop, T. (1995). Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları 578, Ankara.
- Bilgin, M. (2004). Kapari Yurt İçi Piyasa ve Ürün Araştırması. İstanbul Dış Ticaret Odası Dış Ticaret Şubesi Araştırma Servisi, 23.
- Boissier, E. (1867). Flora Orientalis sive enumeratio plantarum in Oriente a Graecia et Aegypto ad Indiae fines hucusque observatarum. Vol. 1. H. Georg, Basel, Genève, 1017 pp.
- Candolle, A.P. de (1824) Prodrômus systematis naturalis regni vegetabilis, sive enumeratio contracta ordinum generum specierumque plantarum hucusque cognitarum, juxta methodi naturalis normas digesta. Vol. 1. Treuttel et Würtz, Paris, 748 pp.
- Chedraoui, S., Abi-Rizk, A., El-Beyrouthy, M., Chalak, L., Ouaini, N., & Rajjou, L. (2017). *Capparis spinosa* L. in a systematic review: A xerophilous species of multi values and promising potentialities for agrosystems under the threat of global warming. Frontiers in Plant science, 8: 1845.
- Coşge, B., Gürbüz, B., Söyler, D., Şekeroğlu, N. (2005). Kebere (*Capparis* spp.) Yetiştiriciliği ve Önemi, Bitkisel Araştırma Dergisi, 2: 29-35.
- Çelik, M. (2014). Türkiye'de Doğal Yayılış Gösteren *Capparis* L. (*Capparaceae*) Taksonlarının Moleküler Karakterizasyonu. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. 64 s., İstanbul.
- Çil, Y.M., & Şat, İ.G. (2013). Yeni Bir Tarımsal Ürün: Kapari (*Capparis* spp.). Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, (6): 63-66.
- Duman, E., & Özcan, M. M. (2014). Physicochemical properties of seeds of *Capparis* species growing wild in Turkey. Environmental monitoring and assessment, 186: 2393-2398.

- Efe, L. (2016). Nutrient value and pharmacological properties of caper (*Capparis* spp. L.) plant. Ziraat Fakültesi Dergisi, Uludağ Üniversitesi, 30: 410-412.
- Ewas, M. (2023). Systematic revision of *Capparis spinosa* L. var. (*canescens*, *deserti*, *inermis*), the endemic varieties among Egyptian flora based on molecular and chemo-taxonomy. *Egyptian Journal of Desert Research*, 73 (1): 131-156.
- Fici, S. (2014). A taxonomic revision of the *Capparis spinosa* group (Capparaceae) from the Mediterranean to Central Asia. *Phytotaxa*, 174 (1): 1-24.
- Gull, T., Anwar, F., Sultana, B., Alcaide, M.A.C., Nouman, W. (2015). *Capparis* species: A potential source of bioactives and high-value components: A review. *Industrial Crops and Products*, 67: 81-96.
- Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M. ve Babaç, M.T. edlr., (2012). Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını. İstanbul.
- Inocencio, C., Rivera, D., Obón, M.C., Alcaraz, F., Barreña, J.A. (2006). A systematic revision of *Capparis* section *Capparis* (Capparaceae) I, 2. *Annals of the Missouri Botanical Garden*, 93 (1): 122-149.
- Jacobs, M. (1965). The genus *Capparis* (Capparaceae) from the Indus to the Pacific. *Blumea*, 12: 385-541.
- Kan, Y., Kıvrak, N., & Kan, A. (2002). Kebere (*Capparis ovata* desf. var. *canescens* (coss) heywood) çeliklerinin köklenmesi üzerine bazı büyüme düzenleyici maddelerin etkisi. *Selcuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 16 (30): 56-58.
- Kara, Z., Ecevit, F., Karakaplan, S. (1996). Toprak Koruma Elemanı ve Yeni Bir Tarımsal Ürün Olarak Kapari (*Capparis* spp.). Mersin Üniversitesi. Tarım-Çevre İlişkileri Sempozyumu, Sayfa: 919-929, Mersin.
- Kara, A. (2012). Türkiye’de Yetişen Kapari (*Capparis* ssp.) Bitkisinde Genetik Çeşitliliğin Moleküler İşaretleyicilerle Karakterizasyonu. Yüksek Lisans Tezi. Hitit Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 93 s., Çorum.
- Lansky, E.P., Paavilainen, H.M., & Lansky, S. (2013). *Caper: the genus Capparis*. CRC Press.
- Moghaddasi, M.S. (2011). *Caper (Capparis spp.) importance and medicinal usage*. *Advances in Environmental Biology*, 5 (5): 872-879.
- Mahmodi, N., Sharifi-Sirchi, G.R., & Cheghamirza, K. (2022). Evaluation of molecular and morphological diversity of caper (*Capparis spinosa* L.). *Genetic Resources and Crop Evolution*, 69 (4): 1509-1534.
- Otan, H., Sarı, A.O. (1994). Kapari (*Capparis spinosa* L.)’de Fide Yetiştirme Tekniği Üzerinde Bir Araştırma. Türkiye I. Tarla Bitkileri Kongresi, Sayfa: 150-153, İzmir.

- Ölmez, Z., Akın, E., Göktürk, A. (2011). Effects of Different Growing Media and Polyethylene Pot Size on Some Morphological Seedling Characteristics of Caper (*Capparis ovata* Desf.). *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12 (2): 101-108.
- Özcan, M. (2001). Pickling caper flower buds. *Journal of Food Quality*, 24 (3): 261-269.
- Özdemir, A., Tutuş, A., & Çiçekler, M. (2018). Kaparinin (*Capparis spinosa*) Orman Ürünleri Endüstrisinde Kullanılabilirliğinin Araştırılması. *Uluslararası Artvin Sempozyumu*, 962-972, Artvin.
- Özçelik, H. & Koca, A. (2011). Caper (*Capparis L./Capparaceae*) Genus and Economic Importance in Turkey. In 2nd International Non-Wood Products Symposium (p. 32).
- Özçelik, H. & Çınbilgel, İ. (2016). Burdur Yöresinin Bitki Envanteri (Ekonomik, Nadir ve Endemik Bitkileri) Bölüm I-VI: Burdur Belediyesi Kültür Yayınları, Sistem Ofset ve Matb., Ankara.
- Pugnaire, F.I., & Esteban, E. (1991). Nutritional adaptations of caper shrub (*Capparis ovata* Desf.) to environmental stress. *Journal of Plant Nutrition*, 14 (2): 151-161.
- Rhizopoulou, S., Heberlein, K., Kassianou, A. (1997). Field Water Relations of *Capparis spinosa*, *Journal of Arid Environnaents*, 36: 237-248.
- Rivera, D., Inocencio, C., Obón, C., Alcaraz, F. (2003). Review of food and medicinal uses of *Capparis L.* subgenus *Capparis* (Capparidaceae). *Economic Botany*, 57 (4): 515-534.
- Sakcalı, M.S., Bahadır, H., & Öztürk, M. (2008). Eco-physiology of *Capparis spinosa L.*: A plant suitable for combating desertification. *Pak. J. Bot*, 40 (4): 1481-1486.
- Söyler, D. & Arslan, N. (2004), *Kebere (Capparis ovata Desf.)* tohumlarının çimlenmesi üzerine farklı ön uygulamalar, sıcaklık ve ışıklanmanın etkisi, *Tarım Bilimleri Dergisi*, 10 (2): 127-132.
- Şat, İ.G. & Çil, Y.M. (2006). Yeni Bir Tarımsal Ürün: Kapari (*Capparis spp.*). 9. Gıda Kongresi, Sayfa: 995-998, Bolu.
- Tansı, S. & Kocabaş, F. (1997). Importance of Caper (*Capparis spinosa L.*) Under Forest Ecosystem and Its Cultivation. *Proceeding of the XI. World Forestry Congress*, Sayfa: 259, Antalya.
- Tlili, N., Nasri, N., Saadaoui, E., Khaldi, A., Triki, S. (2009). Carotenoid and tocopherol composition of leaves, buds, and flowers of *Capparis spinosa* grown wild in Tunisia. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 57 (12): 5381-5385.
- Tlili, N, Elfalleh, W, Saadaoui, E, Khaldi, A, Triki, S, Nasri, N. (2011). The caper (*Capparis L.*): Ethnopharmacology, phytochemical and pharmacological properties. *Fitoterapia*, 82 (2): 93-101.

- Yeğenoğlu, S., Uz, A. (2011). Kebere (kapari) bitkisi: Tıbbi ve tarihsel açıdan nemi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 35-36.
- Yılmaz, A.İ. (2019). Keparinin (Kebere) Yemeklerde Kullanımı. International West Asia Congress of Tourism (Iwact '19) The Book of Proceedings, Sayfa: 328-346, Van.
- Yiğit, E.A. & Yiğit, Y. (2019). Gastronomi Ekonomisinin Yeni rn Kapani. TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi, 11 (41): 501-507.
- Zohary, M. (1960). The species of *Capparis* in the Mediterranean and the Near Eastern Countries. Bulletin of the Research Council of Israel, (2): 49-64.
- Zhou, H., Jian, R., Kang, J., Huang, X., Li, Y., Zhuang, C., Yang, F., Zhang, L., Fan, X., Wu, T., Wu, X. (2010). Anti-inflammatory effects of caper (*Capparis spinosa* L.) fruit aqueous extract and the isolation of main phytochemicals. Journal of agricultural and food chemistry, 58 (24): 12717-12721.

Kaynaklar

1. K. Tamao and N. Miyaura, Introduction to Cross-Coupling Reactions. In N. Miyaura (Ed), Cross-Coupling Reactions: A Practical Guide (pp: 1-9) Berlin, Springer (2002).
2. A.M. Echavarren and D.J. Cárdenas, Mechanistic Aspects of Metal-Catalyzed C,C- and C,X-Bond-Forming Reactions. In A. de Meijere, F. Diederich (Eds), Metal-Catalyzed Cross-Coupling Reactions, (pp: 1-40) Weinheim, Wiley-VCH (2004).
3. C. Bolm, Cross-Coupling Reactions, *J. Org. Chem.*, **2012**, *77*, 5221-5223.
4. K. Tamao, K. Sumitani, M. Kumada, Selective carbon-carbon bond formation by cross-coupling of Grignard reagents with organic halides. Catalysis by nickel-phosphine complexes, *J. Am. Chem. Soc.*, **1972**, *94*, 4374-4376.
5. A.O. King, N. Okukado, E.-i. Negishi, Highly general stereo-, regio-, and chemo-selective synthesis of terminal and internal conjugated enynes by the Pd-catalysed reaction of alkynylzinc reagents with alkenyl halides, *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1977**, 683-684.
6. D. Milstein, J.K. Stille, A general, selective, and facile method for ketone synthesis from acid chlorides and organotin compounds catalyzed by palladium, *J. Am. Chem. Soc.*, **1978**, *100*, 3636-3638.
7. N. Miyaura, K. Yamada, A. Suzuki, A new stereospecific cross-coupling by the palladium-catalyzed reaction of 1-alkenylboranes with 1-alkenyl or 1-alkynyl halides, *Tetrahedron Lett.*, **1979**, *20*, 3437-3440.
8. K. Sonogashira, Y. Tohda, N. Hagihara, A convenient synthesis of acetylenes: catalytic substitutions of acetylenic hydrogen with bromoalkenes, iodoarenes and bromopyridines, *Tetrahedron Lett.*, **1975**, *16*, 4467-4470.
9. http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/chemistry/laureates/2010/
10. J. Tsuji, Palladium in Organic Synthesis. Springer, Heidelberg (2005).
11. T.W. Lyons, M.S. Sanford, Palladium-Catalyzed Ligand-Directed C-H Functionalization Reactions, *Chem. Rev.*, **2010**, *110*, 1147-1169.
12. F. Zhu, J.L. Tao, Z.X. Wang, Palladium-catalyzed C-H arylation of (benzo)oxazoles or (benzo)thiazoles with aryltrimethylammonium triflates, *Org. Lett.*, **2015**, *17*, 4926-4929.
13. C.J. Scheuermann, Beyond traditional cross couplings: the scope of the cross dehydrogenative coupling reaction, *Chem. Asian J.*, **2010**, *5*, 436-451.
14. C.J. Li, Cross-dehydrogenative coupling (CDC): exploring C-C bond formations beyond functional group transformations, *Acc. Chem. Res.*, **2009**, *42*, 335-344.

15. G. Albano, A. Punzi, M.A.M. Capozzi, G. M. Farinola, *Green Chem.*, **2022**, *24*, 1809-1894.
16. B.A. Arndtsen, T. Peterson, T.A. Mobley, Selective intermolecular carbon-hydrogen bond activation by synthetic metal complexes in homogeneous solution, *Acc. Chem. Res.*, **1995**, *28*, 154-162.
17. C.S. Yeung, V.M. Dong, Catalytic dehydrogenative cross-coupling: forming carbon-carbon bonds by oxidizing two carbon-hydrogen bonds, *Chem. Rev.*, **2011**, *111*, 1215-1292.
18. D.E. Ames, D. Bull, Some reactions of 3-halogenocinnolines catalysed by palladium compounds, *Tetrahedron*, **38** (1982) 383-387.
19. Y. Akita, A. Inoue, K. Yamamoto, A. Ohta, T. Kurihara, M. Shimizu, Palladium-Catalyzed Coupling Reaction of Chloropyrazines with Indole, *Heterocycles*, **1985**, *23*, 2327.
20. T. Satoh, M. Miura, Catalytic direct arylation of heteroaromatic compounds, *Chem. Lett.*, **2007**, *36*, 200-205.
21. L. Ackermann, *Modern Arylation Methods*. Wiley-WCH, Weinheim (2009).
22. I.V. Seregin, V. Gevorgyan, Direct transition metal-catalyzed functionalization of heteroaromatic compounds, *Chem. Soc. Rev.*, **2007**, *36*, 1173-1193.
23. I.J.S. Fairlamb, Regioselective (site-selective) functionalisation of unsaturated halogenated nitrogen, oxygen and sulfur heterocycles by Pd-catalysed cross-couplings and direct arylation processes, *Chem. Soc. Rev.*, **2007**, *36*, 1036-1045.
24. S. Yanagisawa, T. Sudo, R. Noyori, K. Itami, Direct C-H Arylation of (Hetero)arenes with Aryl Iodides via Rhodium Catalysis, *J. Am. Chem. Soc.*, **2006**, *128*, 11748-11749.
25. A.J. Mota, A. Dedieu, C. Bour, J. Suffert, Cyclocarbopalladation involving an unusual 1,5-palladium vinyl to aryl shift as termination step: theoretical study of the mechanism, *J. Am. Chem. Soc.*, **2005**, *127*, 7171-7182.
26. M.S. McClure, B. Glover, E. McSorley, A. Millar, M.H. Osterhout, E. Roschinger, Regioselective palladium-catalyzed arylation of 2-furaldehyde, *Org. Lett.*, **2001**, *3*, 1677-1680.
27. M.A. Campo, Q. Huang, T. Yao, Q. Tian, R.C. Larock, 1,4-Palladium Migration via C-H Activation, Followed by Arylation: Synthesis of Fused Polycycles, *J. Am. Chem. Soc.*, **2003**, *125*, 11506-11507.
28. M. Lafrance, C.N. Rowley, T.K. Woo, K. Fagnou, Catalytic intermolecular direct arylation of perfluorobenzenes, *J. Am. Chem. Soc.*, **2006**, *128*, 8754-8756.

29. K.M. Engle, D.H. Wang and J.Q. Yu, Ligand-Accelerated C-H Activation Reactions: Evidence for a Switch of Mechanism, *J. Am. Chem. Soc.*, **2010**, *132*, 14137-14151.
30. F. Kakiuchi, S. Murai, Activation of C-H Bonds. In S. Murai (Ed), *Catalytic Reactions Activation of Unreactive Bonds and Organic Synthesis* (pp: 47-79) Springer, Berlin (1999).
31. J.A. Labinger, J.E. Bercaw, Understanding and exploiting C-H bond activation, *Nature*, **2002**, *417*, 507-514.
32. G. Dyker, *Handbook of C-H Transformations*. Wiley-VCH, Weinheim (2005).
33. J.-Q. Yu, Z.-J. Shi, C-H Activation, *Topics in Current Chemistry*. Springer, Berlin (2010).
34. J. Roger, A.L. Gottumukkala, H. Doucet, Palladium-Catalyzed C3 or C4 Direct Arylation of Heteroaromatic Compounds with Aryl Halides by C-H Bond Activation, *ChemCatChem*, **2010**, *2*, 20-40.
35. J.J. Dong, J. Roger, F. Pozgan, H. Doucet, Low catalyst loading ligand-free palladium-catalyzed direct arylation of furans: an economically and environmentally attractive access to 5-arylfurans, *Green Chem.*, **2009**, *11*, 1832-1846.
36. M. Kaloğlu, İ. Özdemir, The Direct C4-Arylation of 3,5-Dimethylisoxazole with Aryl Bromides Catalyzed by Imidazolidin-2-ylidene Based Palladium-PEPPSI Complexes, *Inorg. Chim. Acta*, **2020**, *504*, 119454.
37. K. Kobayashi, A. Sugie, M. Takahashi, K. Masui, A. Mori, Palladium-Catalyzed Coupling Reactions of Bromothiophenes at the C-H Bond Adjacent to the Sulfur Atom with a New Activator System, *AgNO₃/KF*, *Org. Lett.*, **2005**, *7*, 5083-5085.
38. M. Kaloğlu, İ. Özdemir, V. Dorcet, C. Bruneau, H. Doucet, Palladium-NHC-PEPPSI complexes: synthesis, characterization and catalytic activity in the direct C5-arylation of 2-substituted thiophene derivatives with aryl halides, *Eur. J. Inorg. Chem.*, **2017**, *10*, 1382-1391.
39. J. Roger, H. Doucet, Regioselective C-2 or C-5 Direct Arylation of Pyrroles with Aryl Bromides using a Ligand-Free Palladium Catalyst, *Adv. Synth. Catal.*, **2009**, *351*, 1977-1990.
40. N. Kaloğlu, M. Kaloğlu, M.N. Tahir, C. Arıcı, C. Bruneau, H. Doucet, P.H. Dixneuf, B. Çetinkaya, İ. Özdemir, Synthesis of N-Heterocyclic carbene-palladium-PEPPSI complexes and their catalytic activity in the direct C-H bond activation, *J. Organomet. Chem.*, **2017**, *867*, 404-412.
41. C. Gozzi, L. Lavenot, V. Penalva, M. Lemaire, Direct thiophene arylation catalysed by palladium, *Tetrahedron Lett.*, **1997**, *51*, 8867-8871.

42. H. Doucet, J. Roger, Phosphine-free palladium-catalysed direct 5-arylation of imidazole derivatives at low catalyst loading, *Tetrahedron*, **2009**, *65*, 9772-9781.
43. H. Doucet, J. Roger, C. Verrier, R.L. Goff, C. Hoarau, Carbonates: ecofriendly solvents for palladium-catalyzed direct 2-arylation of oxazole derivatives, *ChemSusChem*, **2009**, *2*, 951-956.
44. L. Ackermann, Pospech, Palladium-catalyzed direct arylations, alkenylations, and benzylations through C-H Bond cleavages with sulfamates or phosphates as electrophiles, *J. Org. Lett.*, **2010**, *12*, 724-726.
45. L. Ackermann, S. Barfusser, Palladium-catalyzed direct C-3 arylations of indoles with an air-stable HASPO, *Synlett*, **2009**, *5*, 808-812.
46. T. Satoh, Y. Kawamura, M. Miura, M. Nomura, Palladium-Catalyzed Regioselective Mono-and Diarylation Reactions of 2-Phenylphenols and Naphthols with Aryl Halides, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **1997**, *36*, 1740-1742.
47. M. Miura, Satoh, Palladium-Catalyzed Direct Arylation Reactions. In L. Ackermann (Ed), *Modern Arylation Methods* (pp: 335-358) Wiley-WCH, Weinheim (**2009**).
48. N. Gürbüz, İ. Özdemir, B. Çetinkaya, Selective palladium-catalyzed arylation(s) of benzaldehyde derivatives by N-heterocarbene ligands, *Tetrahedron Lett.*, **2005**, *46*, 2273-2277.
49. L.C. Campeau, S. Rousseaux, K.J. Fagnou, A Solution to the 2-Pyridyl Organometallic Cross-Coupling Problem: Regioselective Catalytic Direct Arylation of Pyridine N-Oxides, *J. Am. Chem. Soc.*, **2005**, *127*, 18020-18021.
50. J. Magano, J.R. Dunetz, Large-scale applications of transition metal-catalyzed couplings for the synthesis of pharmaceuticals, *Chem. Rev.*, **2011**, *111*, 2177-2250.
51. K.C. Nicolaou, P.G. Bulger, D. Sarlah, Palladium-Catalyzed Cross-Coupling Reactions in Total Synthesis, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **2005**, *44*, 4442-4489.
52. P. Anastas, N. Eghbali, Green chemistry: principles and practice, *Chem. Soc. Rev.*, **2010**, *39*, 301-312.
53. L. Ackermann, R. Vicente and A.R. Kapdi, Transition-Metal-Catalyzed Direct Arylation of (Hetero) Arenes by C-H Bond Cleavage, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **2009**, *48*, 9792-9826.
54. Z.J. Shi, B.J. Li, X.B. Wan, J. Cheng, Z. Fang, B. Cao, C.M. Qin, Y. Wang, Suzuki-Miyaura Coupling Reaction by Pd^{II}-Catalyzed Aromatic C-H Bond Activation Directed by an N-Alkyl Acetamino Group, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **2007**, *46*, 5554-5558.

55. C. Sun, N. Liu, B. Li, D. Yu, Y. Wang, Z. Shi, Pd-Catalyzed C-H Functionalizations of *O*-Methyl Oximes with Arylboronic Acids, *Org. Lett.*, **2010**, *12*, 184-187.
56. R. Giri, N. Mangel, J.J. Li, D.H. Wang, S.P. Breazzano, L.B. Saunders, J.Q. Yu, Palladium-Catalyzed Methylation and Arylation of sp² and sp³ C-H Bonds in Simple Carboxylic Acids, *J. Am. Chem. Soc.*, **2007**, *129*, 3510-3511.
57. S.D. Yang, C.L. Sun, Z. Fang, B.J. Li, Y.Z. Li, Z.J. Shi, Palladium-Catalyzed Direct Arylation of (Hetero) Arenes with Aryl Boronic Acids, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **2008**, *8*, 1495-1498.
58. S. Ranjit, X.G. Liu, Direct arylation of benzothiazoles and benzoxazoles with aryl boronic acids, *Chem. Eur. J.*, **2011**, *17*, 1105-1108.
59. S. Yang, B. Li, X. Wan, Z. Shi, Ortho Arylation of Acetanilides via Pd(II)-Catalyzed C-H Functionalization, *J. Am. Chem. Soc.*, **2007**, *129*, 6066-6067.
60. Z. Liang, B. Yao, Y. Zhang, Pd(OAc)₂-Catalyzed Regioselective Arylation of Indoles with Arylsiloxane in Acidic Medium, *Org. Lett.*, **2010**, *12*, 3185-3187.
61. J.K. Stille, The Palladium-Catalyzed Cross-Coupling Reactions of Organotin Reagents with Organic Electrophiles [New Synthetic Methods (58)], *Angew. Chem. Int. Ed.*, **1986**, *25*, 508-524.
62. H. Kawai, Y. Kobayashi, S. Oi, Y. Inoue, Direct C-H bond arylation of arenes with aryltin reagents catalysed by palladium complexes, *Chem. Commun.*, **2008**, 1464-1466.
63. R. Van Helden, G. Verberg, The oxidative coupling of aromatic compounds with palladium salts, *Recl. Trav. Chim. Pays-Bas*, **1965**, *84*, 1263-1273.
64. A. Shiotani, H. Itatani, Dibenzofurans by Intramolecular Ring Closure Reactions, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **1974**, *13*, 471-472.
65. T. Itahara, Arylation of Aromatic Heterocycles with Arenes and Palladium(II) Acetate, *J. Org. Chem.*, **1985**, *50*, 5272-5275.
66. D.R. Stuart, K. Fagnou, The catalytic cross-coupling of unactivated arenes, *Science*, **2007**, *316*, 1172-1174.
67. D.R. Stuart, E. Villemure, K. Fagnou, Elements of regiocontrol in palladium-catalyzed oxidative arene cross-coupling, *J. Am. Chem. Soc.*, **2007**, *129*, 12072-12073.
68. S. Potavathri, A.S. Dumas, T.A. Dwight, G.R. Naumiec, J.M. Hammann, B. DeBoef, Oxidant-controlled regioselectivity in the oxidative arylation of *N*-acetylindoles, *Tetrahedron Lett.*, **2008**, *49*, 4050-4053.
69. S. Potavathri, K.C. Pereira, S.I. Gorelsky, A. Pike, A.P. LeBris, B. Deboef, Regioselective Oxidative Arylation of Indoles Bearing *N*-Alkyl Pro-

- protecting Groups: Dual C-H Functionalization *via* a Concerted Metalation-Deprotonation Mechanism, *J. Am. Chem. Soc.*, **2010**, *132*, 14676.
70. D.R. Stuart, E. Villemure, K. Fagnou, *J. Am. Chem. Soc.*, **2007**, *129*, 12072-12073.
71. T.A. Dwight, N.R. Rue, D. Charyk, R. Josselyn, B. DeBoef, C-C bond formation via double C-H functionalization: aerobic oxidative coupling as a method for synthesizing heterocoupled biaryls, *Org. Lett.*, **2007**, *9*, 3137-3139.
72. Z.J. Liang, J.L. Zhao, Y.H. Zhang, Palladium-catalyzed regioselective oxidative coupling of indoles and one-pot synthesis of acetoxyated biindolyls, *J. Org. Chem.*, **2010**, *75*, 170-177.
73. J. Dong, Y. Huang, X. Qin, Y. Cheng, J. Hao, D. Wan, W. Li, X. Liu, J. You, Palladium(II)-Catalyzed Oxidative C-H/C-H Cross-Coupling between Two Structurally Similar Azoles, *Chem. Eur. J.*, **2012**, *18*, 6158-6162.
74. X. Chen, X. Huang, Q. He, Y. Xie, C. Yang, Palladium-catalyzed oxidative C-H/C-H cross-coupling of benzothiazoles with thiophenes and thiazoles, *Chem. Commun.*, **2014**, *50*, 3996-3999.
75. G. Wu, J. Zhou, M. Zhang, P. Hu, W. Su, Palladium-catalyzed direct arylation of benzoxazoles with unactivated simple arenes, *Chem. Commun.*, **2012**, *48*, 8964-8966.
76. S.H. Cho, S.J. Hwang, S. Chang, Palladium-Catalyzed C-H Functionalization of Pyridine *N*-Oxides: Highly Selective Alkenylation and Direct Arylation with Unactivated Arenes, *J. Am. Chem. Soc.*, **2008**, *130*, 9254-9256.
77. B. Liégault, D. Lee, M.P. Huestis, D.R. Stuart, K. Fagnou, Intramolecular Pd(II)-catalyzed oxidative biaryl synthesis under air: reaction development and scope, *J. Org. Chem.*, **2008**, *73*, 5022-5028.
78. K.L. Hull, M.S. Sanford, Catalytic and Highly Regioselective Cross-Coupling of Aromatic C-H Substrates, *J. Am. Chem. Soc.*, **2007**, *129*, 11904-11905.
79. B.J. Li, S.L. Tian, Z. Fang and Z.J. Shi, Multiple C-H Activations To Construct Biologically Active Molecules in a Process Completely Free of Organohalogen and Organometallic Components, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **47** (2008) 1115-1118.
80. W.P. Tsang, N. Zheng, S.L. Buchwald, Combined C-H functionalization/C-N bond formation route to carbazoles, *J. Am. Chem. Soc.*, **2005**, *127*, 14560-14561.
81. K. Masui, H. Ikegami, A. Mori, Palladium-catalyzed C-H homocoupling of thiophenes: facile construction of bithiophene structure, *J. Am. Chem. Soc.*, **2004**, *126*, 5074-5075.

References

- Bottema, O., & Roth B. (1990). *Theoretical Kinematics*, Dover Publications, New York.
- Selig, J. M., Husty, M. (2011). Half-turns and line symmetric motions, *Mechanism and Machine Theory*, 46, 156–167.
- Hanson, A. J. (2005). *Visualizing Quaternion*, Morgan-Kaufman, Elsevier.
- Ward, J. P. (1997). *Quaternions and Cayley Numbers: Algebra and Applications*, Volume 403 of *Mathematics and Its Applications*, Kluwer, Dordrecht.
- Altmann, S. L. (1986). *Rotations, Quaternions, and Double Groups*, Oxford University Press, Oxford.
- Inoguchi, J. (1998). Timelike surfaces of constant mean curvature in Minkowski 3-space, *Tokyo J. Math.*, 21(1), 141-152.
- Özdemir, M., Ergin, A. A. (2006). Rotations with timelike quaternions in Minkowski 3-space, *J. Geom. Phys.*, 56, 322-336.
- Kula, L., Yaylı, Y. (2007). Split Quaternions and Rotations in Semi-Euclidean Space \mathbb{R}_2^4 , *J. Korean Math. Soc.* 44(6), 1313-1327.
- Kula, L., Yaylı, Y. (2006). Dual Split Quaternions and Screw Motion in Minkowski 3-Space, *Iranian Journal of Science & Technology, Transaction A*, 30(A3), 245-258
- Akyar, B. (2008). Dual quaternions in spatial kinematics in an algebraic sense, *Turk J. Math.*, 32, 373-391.
- Blaschke, W. (1960). *Kinematik und Quaternionen*, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin.
- Borel, E. (1908). Mémoire sur les déplacements à trajectoires sphérique, *Mém. présentés par divers savants, Paris*, 33(2), 1–128.
- Clifford, W. K. (1871). Preliminary sketch of biquaternions, *Proc. London Math. Soc.*, 1(4), 381–395.
- Atasoy, A., Ata, E., Yaylı, Y., & Kemer, Y. (2017). A New Polar Representation for Split and Dual Split Quaternions, *Advances in Applied Clifford Algebras*, 27(3), 2307-2319.

Anatomiye Klinik ve Morfolojik Yaklaşımlar

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Figen KOÇ DİREK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Anatomiye Klinik ve Morfolojik Yaklaşımlar

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Figen KOÇ DİREK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-05-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub626>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Koç Direk, F. (ed) (2024). *Anatomiye Klinik ve Morfolojik Yaklaşımlar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub626>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

1. Bordoni B, Varacallo M. Anatomy Head and Neck, Temporomandibular Joint. StatPearls Publishing; 2024
2. Maini K, Dua A. Temporomandibular Syndrome. StatPearls Publishing. 2024.
3. Arıncı, K. Elhan, A. Anatomi: kemikler, eklemler, kaslar, iç organlar. Güneş Tıp Kitabevleri. Ankara; 2006. p.111-113
4. Lee Y H. Functional Anatomy of the Temporomandibular Joint and Pathologic Changes in Temporomandibular Disease Progression: A Narrative Review. 2024. Journal of Korean Dental Science. 17(1), 14-35. doi: 10.5856/JKDS.2024.17.1.14
5. Li CX, Liu X, Gong ZC, Jumatai S, Ling B. Morphologic Analysis of Condyle among Different Disc Status in the Temporomandibular Joints by Three-dimensional Reconstructive Imaging: A Preliminary Study. BMC Oral Health. 2022; 22:395.
6. Taner D, Sancak B, Akşit D. ve ark. Fonksiyonel anatomi ekstremiteler ve sırt bölgesi. 2000 Ankara: Metu Press.
7. Ozan H. Ozan anatomi premium. 3rd ed. Ankara: Klinisyen Kitapevi; 2014.
8. Stankovic S, Vlajkovic S, Boskovic M, et al. Morphological and biomechanical features of the temporomandibular joint disc: an overview of recent findings. Archives of Oral Biology . 2013;58(10):1475-1482 doi:10.1016/j.archoralbio.2013.06.014.
9. Ufuk Sakul B, Bilecenoglu B, Ocak M. Anatomy of the Temporomandibular Joint. In Imaging of the temporomandibular joint. Rozylo-Kalinowska, I, Orhan, K. (Eds.). Springer. 2019
10. Moore KL, Dalley AE, Agur AM. Clinically oriented anatomy. 7th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2014.
11. Standring S. Gray's anatomy. the anatomical basis of clinical practice. 41st ed. New York: Elsevier; 2016.
12. Ertürk A F. Ultrasonografi Kullanımının Temporomandibular Eklem Hastalıkları Teşhisindeki Güvenirliğinin Araştırılması. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 2021 Tez Danışmanı Prof. Dr. İlknur Özcan.
13. Winkler S, Dalkowski K, Mair J. et al. Sobotta lehrbuch anatomie. Berlin: Elsevier; 2015.
14. Şakul B, Bilecenoglu B. Baş ve boyunun klinik bölgesel anatomisi. Ankara: Özkan Matbaacılık; 2009.
15. Sargon MF. Anatomi akıl notları. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri; 2016.

16. Cuccia AM, Caradonna C, Caradonna D. Manual Therapy of the Mandibular Accessory Ligaments for the Management of Temporomandibular Joint Disorders. *Journal of the American Osteopathic Association*. 2011;111:102-12. doi.org/10.7556/jaoa.2011.111.2.102.
17. Rodriguez-Vazquez JF, Merida-Velasco JR, Merida-Velasco JA, Jiménez-Collado J. Anatomical considerations on the discomalleolar ligament. *Journal of Anatomy*. p. 617-21. doi: 10.1046/j.1469-7580.1998.19240617.
18. Mezey SE, Müller-Gerbl M, Toranelli M, Türp JC. The human masseter muscle revisited: First description of its coronoid part. *Annals of Anatomy*. 2022; 240:151879.
19. Arifoğlu, Y. Her Yönüyle Anatomi 3. Baskı. İstanbul Tıp Kitabevleri. 2021. p. 128-130.
20. Kucukguven A, Demiryurek MD, Vargel I. Temporo mandibular joint innervation: Anatomical study and clinical implications. *Annals of Anatomy*. 2022;240:151882.
21. Sancak B, Cumhur M. Fonksiyonel anatomi baş boyun ve İç organlar. 4th ed. Ankara: ODTÜ Yayıncılık; 2008.
22. Norton N. Netter'in diş hekimleri için baş ve boyun anatomisi. Ankara: Güneş Tıp Kitapevleri; 2013.
23. Larheim TA, Abrahamsson AK, Kristensen M, Arvids son LZ. Temporomandibular joint diagnostics using CBCT. *Dentomaxillofacial Radiology*. 2015;44:20140235. doi: 10.1259/dmfr.20140235.
24. Fernandez-de-las-Penas, C. Dommerholt, J. International consensus on diagnostic criteria and clinical considerations of myofascial trigger points: A delphi study. *Pain Medicine*. 2018, 19, 142–150. doi.org/10.1093/pm/pnx207.
25. Saini RS, Ibrahim M, Khader MA. et. al. The role of physiotherapy interventions in the management of temporomandibular joint ankylosis: a systematic review and meta-analysis: Running title: Physiotherapy in TMJ ankylosis. *Head & Face Medicine*, 2024.20(1), 15.

Kaynaklar

1. Aktaş A, Giray B, Aktaş G. Tükürük Salya; Özellikleri Ve Görevleri Tanı Açısından Değeri. ADO Klinik Bilimler Dergisi. 2009; 361-367.
2. Lavelle CLB. Applied Oral Physiology. (2.ed.). Wright, London, 1988; 128-142.
3. Polat, SÖ. Tükürük Bezlerine Güncel Bakış: Yeni Bir Organ Tartışması. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi. 2021; 30 (2): 59-67.
4. Ozan, H. Ozan Anatomi. Klinisyen Tıp Kitabevi. İstanbul. 2014; 358-366.
5. Arıncı K, Elhan A. Anatomi (1. Cilt). Güneş Tıp Kitabevleri. Ankara. 2020; 233-235.
6. Yıldırım, M. Resimli Sistemik Anatomi. Nobel Tıp Kitabevi. İstanbul. 2013; 511-514.
7. Waschke J, Böckers TM, Paulsen F, Sargon MF (Çev. Ed.). Sobotta Anatomi Konu Kitabı (1. Baskı). Güneş Tıp Kitabevi. Ankara. 2016; 536-540.
8. Bialek EJ, Jakubowski W, Zajkowski P, Szopinski KT, Osmolski A. US of the major salivary glands: Anatomy and spatial relationships, pathologic conditions, and pitfalls. Radiographics. 2006; 26 (2); 745-763.
9. Moore KL, Dalley AF. Şahinoğlu K (Çev. Ed.). Kliniğe Yönelik Anatomi (4. Baskı). Nobel Tıp Kitabevi. İstanbul. 2007; 870-872, 948.
10. Granley DO, Jakobs JR, Kern R. Anatomy in otolaryngology head and neck surgery. In C. W. Cummings (Ed.), Cummings Otolaryngology. 1992; 56, 977-985.
11. Deniz, M. Nöroanatomi. Nobel Tıp Kitabevleri. İstanbul. 2022; 169-171.
12. Büyükmumcu M, Uysal İİ, Ünver Doğan N. Sistemik Nöroanatomi. Nobel Tıp Kitabevleri. İstanbul. 2021;302-306, 308-310.
13. Arifoğlu, Y. Her Yönüyle Anatomi. İstanbul Tıp Kitabevi. İstanbul. 2016; 332-342.
14. Arifoğlu, Y. Her Yönüyle Nöroanatomi. İstanbul Tıp Kitabevi. İstanbul. 2022; 181-187, 189-192 .
15. Taner, D. Fonksiyonel Nöroanatomi. ODTÜ yayıncılık. Ankara. 2022; 156-158.
16. Anthony, A. Major salivary glands and peripheral facial nerve: Parotid, submandibular, and sublingual glands and related spaces. Introduction and general imaging principles. Radiology Key. 2018; 5-13.
17. Horsburgh A, Massoud TE. The salivary ducts of Wharton and Stenson: Analysis of normal variant sialographic morphometry and a historical review. Annals of Anatomy-Anatomischer Anzeiger. 2013; 195 (3); 238-242.

18. Ömür M, Dadaş B. Klinik Baş Ve Boyun Anatomisi. Ulusal Tıp Kitapevi. Ankara. 1996; 181-213.
19. Valstar MH, De Bakker BS, Steenbakkers RJHM, De Jong KH, Smit LA, Klein Nulent TJW. The tubarial salivary glands: A potential new organ at risk for radiotherapy. *Radiotherapy and Oncology*, 2021; 154: 292-298.
20. Ross MH, Pawlina W. *Histology*. Lippincott Williams & Wilkins. 2006; 545-568.
21. Botts S, Leininger JR. Salivary Glands. In *Boorman's Pathology Of The Rat*. Academic Press. 2018; 23-34.
22. Tabak LA, Levine MJ, Mandel ID, Ellison SA. Role of salivary mucins in the protection of the oral cavity. *Journal of Oral Pathology & Medicine*. 1982; 11 (1): 1-17.
23. Zhao-ju Z, Soug-Ling WANG, Jia-Rui SHU, Qi-Guang WU, Shi-Feng YU. Chronic obstructive parotitis: Report of ninety-two cases. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology*. 1992; 73(4): 434-440.
24. Jensen JL, Howell FV, Rick GM, Correll RW. Minor salivary gland calculi: A clinicopathologic study of forty-seven new cases. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology*. 1979; 47(1): 44-50.
25. Ashby, R. The chemistry of sialoliths: stones and their homes. *Color Atlas and Text of the Salivary Glands: Diseases, Disorders, and Surgery*. London, England: Mosby-Wolfe, 1995: 243-251.

Kaynaklar

1. Denckla, M. B. (Ed.). (1989). Attention-deficit disorder, hyperactivity, and learning disabilities: Current theory and practical approaches: proceedings of a symposium held in honor of Dennis Whitehouse, M.D., June 16, 1988. CIBA-GEIGY Corp.
2. Lowery, L. A., & Sive, H. (2005). Initial formation of zebrafish brain ventricles occurs independently of circulation and requires the *nagie oko* and *snakehead/atp1a1a.1* gene products. *Development*, 132(9), 2057-2067. <https://doi.org/10.1242/dev.01791>
3. Arifoğlu, Y. (2019). *Her Yönüyle Anatomi* (3. bs). İstanbul Tıp Kitabevleri.
4. Standring, S. (Ed.). (2021). *Gray's Anatomy: The anatomical basis of clinical practice* (42nd edition). Elsevier.
5. Rhoton, A. L. (2002). The lateral and third ventricles. *Neurosurgery*, 51(4 Suppl), S207-271.
6. Le Gars, D., Lejeune, J. P., & Peltier, J. (2009). Surgical anatomy and surgical approaches to the lateral ventricles. J. D. Pickard, N. Akalan, C. Di Rocco, V. V. Dolenc, J. Lobo Antunes, J. J. A. Mooij, J. Schramm, & M. Sindou, *Advances and Technical Standards in Neurosurgery* (C. 34, ss. 147-187). Springer Vienna. https://doi.org/10.1007/978-3-211-78741-0_6
7. Snell, R. S., & Splittgerber, R. (2019). *Snell's clinical neuroanatomy* (Eighth edition). Wolters Kluwer
8. Singh, D. R. (2010). *Essentials of anatomy for dentistry students* (First edition). Wolters Kluwer India Pvt. Ltd.
9. Sufianov, R., Pitskhelauri, D., & Bykanov, A. (2022). Fourth Ventricle Tumors: A Review of Series Treated With Microsurgical Technique. *Frontiers in Surgery*, 9, 915253. <https://doi.org/10.3389/fsurg.2022.915253>
10. Altafulla, J., Bordes, S., Jenkins, S., Litvack, Z., Iwanaga, J., Loukas, M., & Tubbs, R. S. (2019). The Basal Subarachnoid Cisterns: Surgical and Anatomical Considerations. *World Neurosurgery*, 129, 190-199. <https://doi.org/10.1016/j.wneu.2019.05.087>
11. Shafique, S., & Rayi, A. (2023). *Anatomy, Head and Neck, Subarachnoid Space*. StatPearls. StatPearls Publishing. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK557521/>
12. Sakka, L., Coll, G., & Chazal, J. (2011). Anatomy and physiology of cerebrospinal fluid. *European Annals of Otorhinolaryngology, Head and Neck Diseases*, 128(6), 309-316. <https://doi.org/10.1016/j.anorl.2011.03.002>

13. O'rahilly, R., & Möller, F. (1986). The Meninges in Human Development: *Journal of Neuropathology and Experimental Neurology*, 45(5), 588-608. <https://doi.org/10.1097/00005072-198609000-00008>
14. Pollay, M. (2010). The function and structure of the cerebrospinal fluid outflow system. *Cerebrospinal Fluid Research*, 7(1), 9. <https://doi.org/10.1186/1743-8454-7-9>
15. Brydon, H. L., Hayward, R., Harkness, W., & Bayston, R. (1995). Physical properties of cerebrospinal fluid of relevance to shunt function. 2: The effect of protein upon CSF surface tension and contact angle. *British Journal of Neurosurgery*, 9(5), 645-652. <https://doi.org/10.1080/02688699550040936>
16. Brydon, H. L., Hayward, R., Harkness, W., & Bayston, R. (1996). Does the cerebrospinal fluid protein concentration increase the risk of shunt complications? *British Journal of Neurosurgery*, 10(3), 267-274. <https://doi.org/10.1080/02688699650040124>
17. Bulat, M., & Klarica, M. (2011). Recent insights into a new hydrodynamics of the cerebrospinal fluid. *Brain Research Reviews*, 65(2), 99-112. <https://doi.org/10.1016/j.brainresrev.2010.08.002>
18. Czosnyka, Z., Czosnyka, M., Oowler, B., Momjian, S., Kasproicz, M., Schmidt, E. A., Smielewski, P., & Pickard, J. D. (2005). Clinical testing of CSF circulation in hydrocephalus. W. S. Poon, M. T. V. Chan, K. Y. C. Goh, J. M. K. Lam, S. C. P. Ng, A. Marmarou, C. J. J. Avezaat, J. D. Pickard, M. Czosnyka, P. J. A. Hutchinson, & Y. Katayama (Ed.), *Intracranial Pressure and Brain Monitoring XII* (C. 95, ss. 247-251). Springer Vienna. https://doi.org/10.1007/3-211-32318-X_50
19. Johanson, C. E., Duncan, J. A., Klinge, P. M., Brinker, T., Stopa, E. G., & Silverberg, G. D. (2008). Multiplicity of cerebrospinal fluid functions: New challenges in health and disease. *Cerebrospinal Fluid Research*, 5(1), 10. <https://doi.org/10.1186/1743-8454-5-10>
20. Brinker, T. Stopa, E., Morrison, J., & Klinge, P. (2014). A new look at cerebrospinal fluid circulation. *Fluids and Barriers of the CNS*, 11(1), 10. <https://doi.org/10.1186/2045-8118-11-10>
21. McComb, J. G. (1983). Recent research into the nature of cerebrospinal fluid formation and absorption. *Journal of Neurosurgery*, 59(3), 369-383. <https://doi.org/10.3171/jns.1983.59.3.0369>
22. Pisapia, J. M., Sinha, S., Zarnow, D. M., Johnson, M. P., & Heuer, G. G. (2017). Fetal ventriculomegaly: Diagnosis, treatment, and future directions. *Child's Nervous System*, 33(7), 1113-1123. <https://doi.org/10.1007/s00381-017-3441-y>
23. Thompson, D. N. P. (2009). Hydrocephalus. *Surgery (Oxford)*, 27(3), 130-134. <https://doi.org/10.1016/j.mpsur.2009.02.005>

24. Corns, R. & Martin, A. (2012). Hydrocephalus. *Surgery (Oxford)*, 30(3), 142-148. <https://doi.org/10.1016/j.mpsur.2011.12.010>
25. Bradley, W. G. Bahl, G., & Alksne, J. F. (2006). Idiopathic normal pressure hydrocephalus may be a “Two Hit” disease: Benign external hydrocephalus in infancy followed by deep white matter ischemia in late adulthood. *Journal of Magnetic Resonance Imaging*, 24(4), 747-755. <https://doi.org/10.1002/jmri.20684>
26. Friedman, J. A., Ebersold, M. J., & Quast, L. M. (2001). Post-traumatic Cerebrospinal Fluid Leakage. *World Journal of Surgery*, 25(8), 1062-1066. <https://doi.org/10.1007/s00268-001-0059-7>
27. Güven, B. B. Şimşek, U. B., Sezer, N. A., Güner, T., Yurtsever, F., & Ersoy, A. (2019). Repeated Blood Patch Treatment In A Patient With Spontaneous Intracranial Hypotension. *Journal of Anesthesiology and Reanimation Specialists’ Society*.
28. Mortazavi, M. M., Adeeb, N., Griessenauer, C. J., Sheikh, H., Shahidi, S., Tubbs, R. I., & Tubbs, R. S. (2014). The ventricular system of the brain: A comprehensive review of its history, anatomy, histology, embryology, and surgical considerations. *Child’s Nervous System*, 30(1), 19-35. <https://doi.org/10.1007/s00381-013-2321-3>
29. Taylor, D. A., Sherry, S. P., & Sing, R. F. (Ed.). (2021). *Interventional Critical Care: A Manual for Advanced Practice Providers*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-64661-5>
30. Morone, P. J. Dewan, M. C., Zuckerman, S. L., Tubbs, R. S., & Singer, R. J. (2020). Craniometrics and Ventricular Access: A Review of Kocher’s, Kaufman’s, Paine’s, Menovksy’s, Tubbs’, Keen’s, Frazier’s, Dandy’s, and Sanchez’s Points. *Operative Neurosurgery*, 18(5), 461-469. <https://doi.org/10.1093/ons/opz194>
31. Agarwal, A. Borley, N. R., & McLatchie, G. R. (Ed.). (2017). *Operative surgery (Third edition)*. Oxford University Press.
32. Moore, K. L. Dalley, A. F., & Agur, A. M. R. (2014). *Clinically oriented anatomy (7th ed)*. Wolters Kluwer/Lippincott Williams & Wilkins Health.

Kaynaklar

1. Deniz, M. Nöroanatomisi. Nobel Tıp Kitabevleri. İstanbul. 2022; 13-16, 180-183.
2. Büyükmumcu M, Uysal İİ, Ünver Doğan N. Sistematik Nöroanatomisi. Nobel Tıp Kitabevleri. İstanbul. 2021; 53-57, 326-352.
3. Arıncı K, Elhan A. Anatomi (2. Cilt, 5. Baskı.). Güneş Tıp Güneş Tıp Ltd Şti. Ankara. 2014; 156-181.
4. Taner, D. Fonksiyonel Anatomi Ekstremiteler ve Sırt Bölgesi (4. Baskı). HYB Basım Yayın. Ankara. 2009: 80-90.
5. Arifoğlu, Y. Her Yönüyle Nöroanatomisi. İstanbul Tıp Kitabevi. İstanbul. 2022; 81-91, 145-148.
6. Yıldırım, M. Resimli Sistematik Anatomi. Nobel Tıp Kitabevi. İstanbul. 2013;732-735, 817-838.
7. Ozan, H. Ozan Anatomi (3. Baskı). Klinisyen Tıp Kitabevi. İstanbul. 2014;478, 621-635.
8. Arifoğlu, Y. Her Yönüyle Anatomi (3. Baskı). İstanbul Tıp Kitabevi. İstanbul. 2016; 168-173, 528-538.
9. Waschke J, Böckers TM, Paulsen F, Sargon MF (Çev. Ed.). Sobotta Anatomi Konu Kitabı (1. Baskı). Güneş Tıp Kitabevi. Ankara. 2016; 176-187.
10. Oge, AE. Sinir İletim Çalışmaları ve Elektromiyografi Atlası. Nobel Tıp Kitabevi. İstanbul. 2014; 30-164.
11. Moore KL, Dalley AF Şahinoğlu K (Çev. Ed.). Kliniğe Yönelik Anatomi (4. Baskı). Nobel Tıp Kitabevi. İstanbul. 2007; 708-717.
12. Snell, RS. Clinical Anatomy By Regions. Lippincott Williams & Wilkins. 2011.
13. Steven L. Brachial Plexus Anatomy: Normal and Variant. The Scientific World Journal. 9: 2009; 300-312.

Kaynaklar

1. Waschke J, Böckers T, Paulsen F. Sobotta: Anatomi Konu Kitabı. Saragon M E. 1. Baskı, Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri, 2016.
2. Gökmen F G. Sistematik Anatomi. İzmir: Güven Kitabevi, 2008.
3. Yılmaz M,T.Kabakçı Aydın D.A.,Saygın Akın D. Adım Adım Anatomi. İstanbul Tıp Kitabevi. 2023
4. Arıncı K, Elhan A. Anatomi 1. Cilt. 7. Baskı, Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri, 2020.
5. Ozan H. Ozan Anatomi. 3. Baskı, Ankara: Klinisyen Tıp Kitabevleri, 2014.
6. Standring S. Gray's anatomy. the anatomical basis of clinical practice. 41st ed. New York: Elsevier; 2016.
7. Arifoğlu, Y. Her Yönüyle Anatomi 3. Baskı. İstanbul Tıp Kitabevleri. 2021. p. 128-130.
8. Nabiyev, V. Vasif, (2009), Kulak Biyometrisine Göre Kimlik Tespiti, Bildiriler, 2. Mühendislik ve Teknoloji Sempozyumu, Çankaya Üniversitesi, Ankara
9. Kunt, V. (2013). Kulak İzinden Kimliklendirme. Antropoloji , (26) , 73-81. DOI: 10.1501/antro_0000000107
10. Açar, G. (2021). Sağlıklı Genç Gönüllülerde Dış Kulak Morfometrisinin Foto Analizi ile Boy, Cinsiyet ve Vücut Kitle İndeksi Arasındaki Korelasyonun İncelenmesi. Düstad dünya sağlık ve tabiat bilimleri dergisi,2021 (2) , 28-45. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dustad/issue/60247/841064>
11. Petekkaya, E. , Özandaç Polat, S. , Kabakcı, A. G. & Çevik, Y. (2020). Assessment of ear metric properties in young Turkish adults. Journal of Surgery and Medicine, 4 (8) , 698-701. DOI: 10.28982/josam.774357
12. Yücel A H. Dere Anatomi Atlası ve Ders Kitabı. 7. Baskı, Adana: Akademisyen Kitabevi, 2018.
13. Özdemir, F. & Özkoçak, V. (2018). Kulak kepçeleri yüzün orta hattına göre simetrik mi? . Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Hüsbed Anarsan Özel Sayısı, 1093-1106. DOI: 10.17218/hititsosbil.463932
14. <https://www.turkcerrahi.com/tip-sozlugu/flep/>
15. Subaşı, B. (2020). Dış Kulak Yolunda Yabancı Cisim Olan Vakaların Değerlendirilmesi. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 17 (2) , 233-237. DOI: 10.35440/hutfd.672395.
16. Atamaz Pınar Y. Klinik Anatomi. 1. Baskı, Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri, 2021.

17. Hunter, A. Frias, J. L. Gillessen-Kaesbach, G., Hughes, H., Jones, K. L., & Wilson, L. (2009). Elements of morphology: standard terminology for the ear. *American Journal of Medical Genetics Part A*, 149(1), 40-60.
18. alışkan, S. , etin, H. & Akkaşoğlu, S. (2020). Morphometry of the external auditory canal: Radiological study. *Journal of Surgery and Medicine*, 4 (1) , 76-79. DOI: 10.28982/josam.680964

Türkiye'de Dönüşen Televizyon Yayıncılığında RTÜK Denetimi

Emel Dursun

Fikret Yazıcı

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Türkiye’de Dönüşen Televizyon Yayıncılığında RTÜK Denetimi

Emel Dursun • Fikret Yazıcı

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-18-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub638>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Dursun, E., Yazıcı, F. (2024). *Türkiye’de Dönüşen Televizyon Yayıncılığında RTÜK Denetimi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub638>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Abadan, N. (1961). Gazeteciliğin gelişim safhaları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 16(01), Article 01. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000000818
- Abraham, M. (2001). Digital TV headed for boom, not bust. *Electronic News*.
- Açdoğuran, B. (2001). Radyo-televizyon üst kurulu ve idari teşkilat içindeki yeri. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(1-2), 281-298.
- Ak, M. (2013). *Televizyon yayıncılığındaki gelişmeler ve etkileşimli televizyon yayıncılığı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akalın, A. (2019). RTÜK kurumsal imajı: 2019-2023 stratejik planı çerçevesinde. *Foreign Languages in Uzbekistan*, 132.
- Akdağ, Ç. (2011). Gazete tasarımında bilinmeyenler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 1(1), Article 1.
- Akdeniz, Y., & Altıparmak, K. (2008). *İnternet: Girilmesi tehlikeli ve yasaktır: Türkiye’de internet içerik düzenlemesi ve sansüre ilişkin eleştirel bir değerlendirme*. İmge Yayınları.
- Akgül, M. E. (2012). İfade özgürlüğünün tarihsel süreci ve milli güvenlik gerekçesiyle ifade özgürlüğünün kısıtlanması. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61(1), Article 1. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001649
- Akıllıoğlu, T. (1990). İdari yargı ve denetim etkinliği. *Ankara Hacı Bayramı Veli Üniversitesi*
- Akıncı, M. (1998). *Bağımsız idari otoriteler ve ombudsman* (Yayımlanmamış doktora tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://www.proquest.com/docview/2570357837/fulltextPDF/7E97E4F3D6394B2BPQ/1?accountid=203541>
- Akpınar, E. (2006). *Kamu yönetiminde denetim olgusu ve Türkiye’de kamu yönetiminin denetlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Akyel, R. (2010). Yönetimde iç kontrol, iç denetim ve dış denetim fonksiyonlarının birbirleri ile ilişkileri ve Türk kamu yönetiminde uygulanmalarının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), Article 3.
- Akyel, R., & Köse, H. Ö. (2010). Kamu yönetiminde etkinlik arayışı: Etkin kamu yönetimi için etkin denetimin gerekliliği. *Türk İdare Dergisi*, 466, 9-45.
- Akyıldız, S., & Özbay, F. (2021). Dışsallıkla mücadelede düzenleyici e denetleyici kurumların rolü: RTÜK örneği. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), Article 2. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.886349>
- Akyılmaz, B., Sezginer, M. ve Kaya, C. (2009), *Türk idare hukuku*, Seçkin Yayınevi, 1. Bası, Ankara .
- Akyol, O. (2006). *İnternet üzerinden televizyon yayıncılığı ve Türkiye uygulamaları üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Algan, E. (2021). *İnternet yayıncılığı çerçevesinde görsel-işitsel medya hizmetleri direktifi ve Türkiye'deki uygulanması*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü.
- Altunay, A. (2012). Geleneksel medyadan yeni medyaya: Görüntü yüzeyi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, Article 27.
- Aluç, R. (2022). *6112 sayılı kanun kapsamında internet ortamından sunulan isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arat, S. Ü. (2022). Pandemi sürecinde katılımcı kültür ve dezenformasyon. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 8(2), Article 2.
- Armağan, S. (1998). Basın hürriyeti ve sınırları. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Aslan, B. (2010). Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak İç Denetim. *Sayıştay Dergisi*, (77), 63- 86.
- Arslan, N. T. (2005). İdari ve mali paylaşım açısından merkezi yönetim yerel yönetim ilişkileri, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 33, 191-210.
- Atay, C. (1999). *Devlet yönetimi ve denetimi* (2.Baskı). Alfa Yayınları.
- Avrupa Konseyi. (2014). *İnternet ve daha geniş dijital dünyada hukukun üstünlüğü, Avrupa konseyi insan hakları komiseri tarafından yayımlanan tematik belge özet ve komiser' in tavsiyeleri*. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri.
- Avşar, Z. (2012). *Ombudsman / kamu hakemi*. Hayat Yayıncılık.
- Avşar, Z., & Demir, V. (2005). *Düzenlemeler ve uygulamalarla medyada denetim*. Piramit Yayınları.

- Ayaydın, D. (2014). *Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun kamu yayıncılığı ve özel yayıncılık üzerindeki yetkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydemir, A. T. (2010). Türkiye'nin internet sansürü sorunu. *Medya Derneği*, 4-14.
- Aydin, A. F. (2020). Post-truth dönemde sosyal medyada dezenformasyon: Covid-19 (yeni koronavirüs) pandemi süreci. *Asya Studies*, 4(12), Article 12. <https://doi.org/10.31455/asya.740420>
- Aziz, A. (1981). *Radyo ve televizyona giriş* (Genişletilmiş 2.Baskı). Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Aziz, A. (1994). *3984 sayılı radyo ve televizyon yasası* (2. baskı). Ankara Üniveristesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Aziz, A. (1995). *Radyo ve televizyon yasal düzenlemeler*. A.Ü. İletişim Fakültesi Basın Yayın Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Aziz, A. (2018). *Radyo yayıncılığı*. Nobel Yayıncılık.
- Bağcı, C. (2021). *Türkiye' de sayısal televizyon yayıncılığının sektörel görünümü ve yönelimleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bağcı, C. (2023, Nisan 7). *Medya yakınsaması-media convergence – iletişim ansiklopedisi*. <https://iletisimansiklopedisi.com/2023/04/07/medya-yakinsaması-media-convergence/>
- Balkan, A. (2009). *İdarenin yargı dışı yollardan denetlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başpınar, A. (2006). Kamuda iç denetim ve merkezi uyumlaştırma fonksiyonu. *Maliye Dergisi*, 0(151), Article 151.
- Bayar, D. (2008). Mali denetim nedir. *Maliye Dergisi*, 155(3). https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/01.Dogan_.BAYAR_.pdf
- Baykal, K. C. (2021). TRT yayınlarının hukukî denetimi: Geçmişten günümüze bir inceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2021(56), Article 56. <https://doi.org/10.47998/ikad.988382>
- Bayraktar, K., & Dönmezer, S. (2016). *Basın hukuku*. Beta Yayınları.
- Benedek, W., & Kettemann, M. (2013). *İfade özgürlüğü ve internet, türk yargısının ifade özgürlüğü konusunda kapasitesinin güçlendirilmesi AB-AK ortak projesi*. Council of Europe,. <https://rm.coe.int/16807005e4>
- Benek, M. K. (2016). *Osmanlı'da basının doğuşu ve II. meşrutiyete kadarki gelişimi*.
- Birsen, H. (2010). İnternet iletişimi, iletişim özgürlüğü, yasalarla belirlenen sınırlar. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 14, 129-143.
- Blázquez, F. J. C., Cappello, M., Grece, C., & Valais, S. (2016). *VOD, platforms and OTT: which promotion obligations for European works?* European Audiovisual Observatory, "IRISH Plus-3". <https://rm.coe.int/1680783489>

- Boratav, K. (1988). *Türkiye iktisat tarihi 1908-1985*. Gerçek Yayınevi.
- Boyce, J.M. (2009). The US digital television broadcasting transition, *IEEE Signal Processing Magazine*, vol.26, no.3, pp. 110-112.
- Bozkurt, N. (2000). *Muhasebe denetimi*. Alfa Yayınları.
- Bozkurt, P. (2013). Denetim kavramı ve denetim anlayışındaki gelişmeler. *Denetışim*, 12, 56-62.
- Böcek, B. (2014). *Bilgi teknolojileri denetiminin içerdiği ve mali denetimle karşılaştığı riskler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Brown, L. (1997). The united states. *Intermedia Special Report*, 25(2).
- Bünyamin, A. (2011). Konya'da yerel gazete okuma ve yerel televizyon izleme davranışları. *Medya Okuryazarlığı*. I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Bildirileri.
- Canata, F. (2016). 5651 sayılı kanun kapsamında internet düzenlemeleri ve düşünce-ifade özgürlüğü üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(2), Article 2.
- Cankaya, Ö. (2015). *Bir kitle iletişim kurumunun tarihi—TRT*. İmge Kitabevi.
- Cankaya, Ö., & Yamaner, B. (2012). *Kitle iletişim özgürlüğü*. Beta Yayınları.
- Canoruç, M. Ş. (1998). *Mukayeseli hukukta ve Türkiye'de radyo ve televizyon yayıncılığının hukuki boyutu* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Canoruç, M. Ş. (2009). Anayasal kurum olan TRT'nin "özerkliği". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), Article 27.
- Clemente, G. (1991). Performans denetimi ve İtalya sayıştayı. *Sayıştay Dergisi*, 5, Article 5.
- Coşkun, S. (2016). *Radyo ve televizyon yayın hizmetlerinde denetim* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Coşkun, S. (2017). Avrupa Birliği'nin görsel-işitsel politikası bağlamında Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya'daki radyo ve televizyon yayın hizmetlerinin denetimi. *İnsan ve İnsan*, 4(13), Article 13. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.292853>
- Curran, J., & Seaton, J. (2003). *Power without responsibility: The pres, broadcasting, and new media in Britain*. Routledge.
- Çakır, V., & Gülnar, B. (2007). Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de televizyon yayıncılığına yönelik düzenlemeler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, Article 18.
- Çalışır, İ. (2016). İnternet protokolü televizyon (IPTV) hizmetinin yaygınlaşma(ma) nedenleri. *İLEF Dergisi*.

- Çankaya, M. N. (2008). Yayın, Araç Ve İletişim: IPTV Nasıl Yaygınlaşır. İçinde İ. Yerlikaya, *Birey Eksenli İnteraktif Yayıncılık IPTV*. RTÜK – Türkiye Bilişim Derneği,.
- Çankaya, Ö. (2003). *Bir kitle iletişim kurumunun tarihi TRT 1927-2000*. Yapı Kredi Yayınları.
- Çaplı, B. (2005). *Televizyon ve siyasal sistem*. İmge Kitabevi.
- Çıtır, H. (1987). *Yönetim denetim anlayışı ve örgütlenmesi* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). TODAİE Kamu Yönetimi.
- Çiftçi, A. (2014). Mukayeseli hukuk açısından film denetim sistemleri ve 3257 sayılı sinema, video ve müzik eserleri kanununun getirdiği sistem. *Selçuk İletişim*, 1(2), 16-35.
- Çiftçi, A. (2021). Kitle İletişim Hukuku: Temel Kavramlar ve Genel Olarak Denetim. İçinde A. Çiftçi *Kitle İletişiminde Denetim*. Adalet Yayınevi.
- Çiftçi, A., & Ergüney, M. (2020). Düzeltme ve cevap hakkında yeni gelişmeler: Sinema filmlerine karşı düzeltme ve cevap hakkı kullanılabilir mi? *TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 23-55.
- Dağteke, S. N. (2023). *6112 sayılı kanununun 29/a maddesi bağlamında internet yayım hizmetlerinde RTÜK denetimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, A. (2013). *Kamu yönetiminde denetim ve Türkiye’de kamu yönetiminin denetim yöntemleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirbaş, M. (2005). *İç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin kapsamında meydana gelen gelişmeler*. <https://ticaret.edu.tr/uploads/kutuphane/dergi/s7/M00089.pdf>
- Demirel, A. (2017). *Kamu yönetiminde iç denetimin yapısal ve işlevsel sorunları: Üniversiteler üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirkıran, C. (2010). Geleneksel televizyonun sanal modeli olarak Web TV ve livestream portalında TV Yönetim. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 14, Article 14.
- Doğan, K. C. (2015). Yönetimin bir fonksiyonu olarak denetim ve kamu yönetimindeki yeri. *Ombudsman Akademik*, 3, 107-141.
- Dolgunyürek, D. Ö. (2018). İnternet gazeteciliğinde ortaya çıkan ihlallerin önlenmesi için çözüm önerileri ve internet gazetecilerinin hakları. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), Article 1. <https://doi.org/10.30561/sinopusd.424214>
- Dönmez, E. (2019). *Yeni medya ile değişen televizyon yayıncılığında içerik üretimi: Küresel ve yerel ölçekli platformlar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Dönmez, İ. H. (2010). İnternet haberciliğinde tıklanma kaygısı ve “kapan” manşetler. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 14, Article 14.
- Dönmez, N. (2010). *1982 Anayasası’na 1993 yılında yapılan değişikliğin (özerkliğinin) TRT’ye etkileri (1993-2008 dönemi TRT)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, K. E. (2013). *Türkiye ve İtalya’da özel televizyon yayıncılığının başlangıcı ve deregülasyon sürecinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dülger, M. V. (2021). *RTÜK denetimi internete yeni bir yasak mı getiriyor? RTÜK’e eklenen 29/a maddesinin 5651 sayılı kanun kapsamında değerlendirilmesi (is rtük control bringing a new ban on the internet? evaluation of article 29 / a attached to the RTÜK within the scope of law no. 5651)* (SSRN Scholarly Paper 3792257). <https://doi.org/10.2139/ssrn.3792257>
- Eldeniz, L. (2003). *Sayısal görüntü teknolojisinin gelişimi ve sayısal video yayıncılığı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Er, S. (2008). Düzenleyici ve denetleyici kurumların dış denetimi ve 5018 sayılı kanunda yapılan değişiklikler. *Sayıştay Dergisi*, 68, 29-46.
- Erdoğan, M. (2005). *Denetim* (2.Baskı). Maliye Hukuk Yayınları.
- Erdoğan, Ş. (2017). Kamu yönetimi-teknoloji ilişkisinin sorgulanmasında bir araç: “Black mirror” dizisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), Article Kayfor 15 Özel Sayısı.
- Ergun, T., & Polat, A. (1992). *Kamu yönetimine giriş*. TODAİE.
- Ergüney, M. (2020). RTÜK’ün internet denetimi: İlgili mevzuat üzerine bir değerlendirme. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 11(41), Article 41. <https://doi.org/10.5824/ajite.2020.02.005.x>
- Erkan, S. S. Ş. (2014). Türkiye, Fransa, İtalya ve İspanya öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırılması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, Article 1.
- Erol, İ. H. (2023). *Türkiye’de kamu yayıncılığının geleceği bağlamında dijital televizyonculuğa geçiş süreci: TRT örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertaş, F. C., & Güven, P. (2008). Bilgi teknolojilerinin denetim sürecine etkileri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 37, Article 37.
- Ertekin, Y. (2004). Çağdaş yönetim ve denetim. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), Article 1.
- Ertuğ, H. R. (1970). *Basın ve yayın hareketleri tarihi*. İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi.

- Falay, N. (1997). Denetim, verimlilik/etkinlik/tutumluluk (VET) ve sayıştay. *Sayıştay Dergisi, Özel Sayı 25*, 18-30.
- Feigenbaum, H. B. (1998). Regulating the media in the United States and France. *Journal of Arts Management, Law and Society*, 27(4), 283–285.
- Fendoğlu, H. T. (2016). Avrupa insan hakları mahkemesi kararlarında ifade özgürlüğü. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7(25), 1-19.
- Fister, J., Matraves, C., Stancill, M., Stockdale, D., Sullivan, S., Taylor, S., & Yankelevich, A. (2022). Economics at the FCC 2021–22: 5G spectrum auctions, affordable connectivity, broadband data collection, and merger review. *Review of Industrial Organization*, 61(4), 489–520. <https://doi.org/10.1007/s11151-022-09887-6>
- Gedik, Ö. (2007). *1982 Anayasası ve Türk yargı kararları çerçevesinde kitle iletişim özgürlüğü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gök, M. S. (2012). *5651 sayılı kanun ve bilgi güvenliği ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözübüyük, Ş. (2010). *Türkiye'nin yönetim yapısı* (11. Baskı). Turhan Kitapevi.
- Gül, A. A. (2001). *Avrupa Birliği'nde kamu hizmeti televizyon yayıncılığı: Sorunlar-politakalar-çözümler* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürkaynak, G., Yılmaz, İ., & Kara, P. (2010). Türk internet hukuku uygulamasının ve mevzuatının evriminin ilk dönemini tamamlaması için öneriler ve gözlemler. *Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı*. https://www.gurkaynak.av.tr/docs/Türk_Internet_Hukuku_Uygulamasinin_ve_Mevzuatinin_Evriminin_Ilk_Donemini_Tamamlamasi_Icin_Oneriler_ve_Gozlemler.pdf
- Huszka, B., & Körtvélyesi, Z. (2017). Conditional Changes: Europeanization in the Western Balkans and the Example of Media Freedom. *Intersections*, 3(2).
- Işıl, Ç., Çınar, M. S., & Bilge, H. Ş. (2014). Etkileşimli televizyon: IPTV. *Akademik Bilişim'14*, 340.
- İbrahim, M. A. K., & Aluç, R. (2022). 6112 sayılı kanun kapsamında isteğe bağlı yayınların internet ortamından sunumunda çocukların korunması. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 51, Article 51. <https://doi.org/10.54049/taad.1140173>
- İçel, K. (2021). *Kitle İletişim Hukuku*. Beta Basım Yayım.
- İlal, E. (1997). *İletişim, yuğunsal iletişim araçları ve toplum*. Der Yayınları.
- İnan, A. (1997). İç denetim ve dış denetim kuruluşları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi. *Sayıştay Dergisi, Özel Sayı 25*.
- Jenkins, H. (2016). *Cesur yeni medya – teknolojiler ve hayran kültürü* (Çev. N. Yeğencil). İletişim Yayınları.

- Kabaoğlu, İ. (1997). Türkiye’de düşünce özgürlüğü. *Türkiye Genç İşadamları Derneği Yüksek Kurulu-1994*. <https://anayasa.gov.tr/media/4690/kaboglu.pdf>
- Kafadar, O. (2017). RTÜK’ün çocuklara yönelik kararlarının çocuk ve televizyon ilişkisi yönüyle içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 10, Article 10.
- Kandemir, C. (2013). *IPTV yayınıçılığının sorunları ve geleceği*. Derin Yayınları.
- Kapani, M. (2019). *Politika bilimine giriş*. Serbest Akademi.
- Karadağ, B. (2022, Kasım 22). *Avrupa konseyi siber suçlar sözleşmesi: Genel bakış*. <https://nasuhbugrakaradag.av.tr/avrupa-konseyi-siber-suclar-sozlesmesi-genel-bakis/>
- Karahanogulları, O. (2013). İdarenin yargısal denetimine yönelik anayasa değişiklikleri ve takdir yetkisinin yargısal denetimi. *Mülkiye Dergisi*, 35(270), Article 270.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), Article 1.
- Kasım, M.(2023). *Radio yayınıçılığı*. TRT Eğitim Serisi, TRT Yayınları-I
- Kaya, M. (2015). Almanya’da internet servis sağlayıcılarının hukuki sorumluluğu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 64(3), Article 3. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001791
- Kejanlıoğlu, D. B. (1998). *Türkiye’de yayınıçılık politikası: Ekonomik ve siyasal boyutlarıyla Türkiye’de televizyon yayınıçılığı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keser, H., & Akoğlu, A. (2016). Türkiye’de belediye meclisi kararlarının yargısal denetimi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), Article 2. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.239849>
- Kıldan, İ. T. (2008). *Türk Anayasa yargısında düşünceyi ifade özgürlüğü ve Avrupa İnsan hakları mahkemesi kararlarıyla karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçoğlu, M. S. (2013). Türkiye’de yasama organının yürütme organını siyasi denetimi, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 17, Sayı 1-2, 31-71.
- Kılıncı, D. (2016). 5651 sayılı internet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi hakkında kanun’un 9/a maddesi çerçevesinde özel hayatın korunması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(2), Article 2.
- Kırık, A. M. (2010). *Etkileşimli televizyon*. Anahtar Kitapevleri Yayıncılık.

- Kırık, A. M. (2011). Dünyadan örneklerle global IPTV pazarı. *IP Media Dergisi*, 2, 16-18.
- Kihtir, A. (2012). Avrupa Birliği görsel işitsel politikası bağlamında ab medya hukukunun temel çerçevesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*(26). <https://doi.org/10.17064/iüifhd.52453>
- Klimkiewicz, B. (2019). *Pluralism in a hybrid media environment from the user perspective*. European University Institute.
- Korkut, C. (2022). *Değişen televizyon yayınculuk teknolojileri*. Eğitim Yayınevi.
- Kozan, E. (2019). Dijital Kuşatma Bağlamında CGI Animasyon Teknolojisinin Televizyon Programlarında Yapım Estetiğine Yansımaları. İçinde C. Kandemir (Ed.), *Dijital Çağda Televizyon ve Medya*. Der Yayınları.
- Kubalı, D. (1999). Performans denetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(1), 31-62.
- Kulular İbrahim, M. A. (2022). Sosyal medyaya yönelik yeni düzenlemelerin hukuken değerlendirilmesi. *Bilişim Hukuku Dergisi* 4, no.1, 1- 32.
- Kuyucu, M. (2020). Televizyon mecrasında reyting sorunsalı: Türkiye’de yayın yapan tv kanallarının izlenme oranlarının ölçülmesinde iletişim eğitimi alan gençlerin gözünde yaşanan aksaklıklar ve bu aksaklıklara yönelik çözüm önerileri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 4, Article 4. <https://doi.org/10.47994/usbad.788702>
- Kuzu, B. (1997). *Radio ve televizyon üst kurulu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçük, B. (2015). *Televizyon izleme pratiklerindeki dönüşüm: Türkiye’de IPTV ve Tivibu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lewis, B. (2000). *Modern türkiye’nin doğuşu* (Çev. M. Kırath). Türk Tarih Kurumu Yayını.
- Maraşlı, M. C. (2017). *Avrupa Birliği’ne Uyum Bağlamında Radyo ve Televizyon Yayınlarında Denetim, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar ve Özdenetim* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mazrek, S. (2022). *Milletvekillerinin siyasal iletişim faaliyetlerinde Twitter kullanımı ve Twitter’da ifade özgürlüğüne bakışları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacı Bayramı Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Memiş, M. Ü. (2007). Türkiye’deki iç denetim profilinin belirlenmesine ilişkin bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), Article 1.
- Merline, J. W. (2001). What’s wrong with digital television. *Consumers’ Research Magazine*, 84(6), 6-16.

- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* S. Turan (Ed.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), Article Özel Sayı 2. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227356>
- Mutlu, E. (1981). Televizyonla İletişimin Denetlenmesi. İçinde *A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu yıllık 1979-1980*. Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Müftüoğlu, G. (1996). *RTÜK kanun, yönetmelikler ve tebliğler*. RTÜK Yayını.
- Nebil, F. (2008). *Türk telekom IPTV kullanıcı kutusu ihalesi yapıldı—Türk internet*. Türk-internet.com. <https://turk-internet.com/turk-telekom-iptv-kullanici-kutusu-ihalesi-yapildi/>
- Neuman, W. L. (2007). *Toplumsal araştırma yöntemleri* (Çev. Ö. Sedef). Yayın Odası Yayıncılık.
- Newman, W. (1979). *Yönetim: İşletmelerde ve kamu yönetiminde sevk ve idare* (Çev. K. Sürgit). Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Nizam, F. (2013). *Türkiye’de radyo ve televizyon yayıncılığının yeniden düzenlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Odyakmaz, Z., Kaymak, Ü., & Ercan, İ. (2023). *İdari yargulama hukuku* (19. baskı). Seçkin Yayınları.
- Orhan, A. (2018). *Sayısal televizyon yayıncılığında fikri haklar bağlamında “IPTV”*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oymak, H. (2022). Kamuoyunda dezenformasyon yasası olarak bilinen, 7418 sayılı “basın kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun” un getirdikleri. *Yeni Medya*, 2022(13), Article 13.
- Oytan, M. (1975). Ombudsman eli ile idarenin denetimi konusunda kıyaslamalı bir inceleme. *Danıştay Dergisi*, 18-19, 193-214.
- Örenay, H. (2016). Kamu iç mali kontrol sisteminde merkezi uyumlaştırma birimi ile denetim komitesinin/ kurulunun rolü. *Denetim*, 1, Article 1.
- Örmeci, M. (1994). *Bir yönetim fonksiyonu olarak denetimin örgütsel amaçlara ulaşmada örgütsel etkinliği araştırmada örgütsel değişimi sağlamada yeri ve önemi*, (Uzmanlık Tezi). TODAİE Kamu Yönetimi.
- Özay, İ. (1994). “Başlar mısın başlayalım mı?” televizyonda devlet tekelden özelleşmeye: İtalya ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 49(03), Article 03. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001708
- Özbay, C. (2014). *Dünyada ve Osmanlı’da basının tarihsel gelişimi*. Doğu Kitapevi.

- Özbey, Ö. (2013). Avrupa insan hakları sözleşmesi ışığında ifade özgürlüğü kısıtlamaları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 62(1), Article 1. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001702
- Özbudun, E., Güriz, A., & Toroslu, N. (1995). Türkiye bilimler akademisi düşünce hürriyeti hakkında rapor. *İnsan Hakları Merkezi Dergisi*, 3(1).
- Özçağlayan, M. (2008). Gazetelerin gelişimi ve gazeteciliğin geleceği (Yeni teknolojiler ve medya ekonomisi açısından genel bir değerlendirme). *Marmara İletişim Dergisi*, 13, 131-159.
- Özer, M. A. (1999). *Türk kamu yönetiminin siyasal denetiminde TBMM'nin etkenliği sorunu 20.yasama dönemi 1., 2. ve 3. yasama yılları örneğinde* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özer, M. A. (2009). Performans yönetimi uygulamalarında performansın ölçümü ve değerlendirilmesi. *Sayıştay Dergisi*, 73, Article 73.
- Özgen, M. (2003). Türkiye'de televizyon yayıncılığının gelişimi ve yasal çerçevesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 17.
- Özkan, Y. (2008). *5018 sayılı kamu mali yönetimi kontrol kanunu kapsamında iç denetimin değerlendirilmesi ve öneriler*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi
- Özonur, D. (2016). Televizyon programlarını sınıflandırma sistemleri “akıllı işaretler” ne işe yarar. *Global Media Journal*, 6(12), 214-234.
- Özsoy, A. (2004). *Basın işletmelerinde denetim* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, E. (2022). “Dezenformasyon Yasası” ekseninde internet paylaşımlarının etki ve sınırları. *Yeni Medya*, 2022(13), Article 13.
- Öztürk, G. (2008). *Radio televizyon alanında düzenleme denetleme ve kontrol RTÜK ve dünyada RTÜK benzeri kuruluşlar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, Y. E. (2014). Performans denetimi ve türkiye’de uygulanabilirliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 7(1-2), Article 1-2.
- Pekman, C. (1996). *Televizyonda özelleşme, Avrupa’da yayıncılığın değişim süreci* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniverisitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Polat, A. (2022). Nitel araştırmalarda yarı-yapılandırılmış görüşme soruları: Soru form ve türleri, nitelikler ve sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), Article Özel Sayı 2. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227335>
- Samsa, N. (2010). *Kamu haberleşme hürriyeti kapsamında internet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve denetlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sanal, R. (2002). Türkiye’de yönetsel denetim ve devlet denetleme kurulu. *TODAİE, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü*.
- Saran, U. (1995). Türk kamu yönetiminde denetim sistemi. *Türk İdare Dergisi*.
- Sarıkaya, R. (2008). *Kamu harcamalarında etkinliğin sağlanması bakımından iç denetimin rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarmaşık, J. (1988). *Radyo ve televizyon yayınlarını denetim yöntemleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Schneider, L. (2020). *Measuring Global Media Freedom*. Berlin: Springer.
- Serim, Ö. (2007). *Türk televizyon tarihi*. Epsilon Yayınevi.
- Silvoso, J.A. (1972). Committee Reports: Supplement to Volume XLVII of Report of the Committee on Basic Auditing Concepts. The Accounting Review, vol. 47, pp. 15-74.
- Sim, Ş. (2006). *Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye’de Özel Televizyon Yayıncılığı ve RTÜK Olgusu*, (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Siniarska, D. B. (2017). *Avrupa insan hakları sözleşmesi kapsamında ifade özgürlüğünün korunması* (Çev. T. D. Köksal). Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi.
- Soydan, H. (2010). *Piyasaların etkin işleyişi açısından kamu denetimi (sermaye piyasası kurulu örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Söğüt, F. (2020). Blu Tv Netflix’e karşı: İçeriklere yönelik bir karşılaştırma. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(4), Article 4.
- Sümer, B. (2002). *Dünyada ve Türkiye’de dijital yayıncılık: Türkiye’de dijital televizyon üzerine bir çerçeve arayışı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Sümer, B. (2010). Avrupa Birliği ile Uyum Süreci Bağlamında Türkiye’de Yeni Yayıncılık Yasası / New Broadcasting Law in the Context of Regulatory Harmonisation with the European Union Acquis. *Mülkiye Dergisi*, 34(269), 199-223.
- Şahan, Y. (2019). *Türk idari denetim sisteminde değişim* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şener, H. E. (2017). Performans bilgisinin denetimi olarak Türk Sayıştay’ının performans denetimi. *Memleket Siyaset Yönetim*, 12(28), Article 28.
- Şener, N. K., & Güçlü, A. (2018). Türkiye’de televizyon dizilerinin “eko” sistemi: Eleştirel ekonomi politik bir değerlendirme çabası. <https://www.academia.edu/280-289>.

- Şimşek, A. (2015). İletişim Araştırmalarında Paradigma Değişimi. İçinde B. Yıldırım (Ed.), *İletişim Araştırmalarında Yöntemler Uygulama ve Örneklerle* (ss. 155-196). Literatürk Academia.
- Tanır, K. Ş. (2019). *İfade özgürlüğü ve nefret söylemi dilemması: Türk medyasında queer teorii ifade özgürlüğü ve nefret söylemi ikilemiyle okumak* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tarhanlı, İ. B. (2011). Sinemada sansür üstüne. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 4(1-3), Article 1-3.
- Taşer, C. (1969). *Radyonun organizasyonu ve özerkliği*.
- Taşkın, C. (2008). IPTV Mimarisi Ve Servisleri. İçinde İ. Yerlikaya, *Birey Eksenli İnteraktif Yayıncılık IPTV*. RTÜK – Türkiye Bilişim Derneği.
- Taylor, D. H., & Glenden, G. W. (1997). *Auditing: An assertions approach*. John Wiley and Sons Inc.
- Temel, M., & Koçak, Ö. E. (2016). Kitle iletişim araçları ile düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin kapsam ve sınırları üzerine bir değerlendirme. *Intermedia International e-Journal ISSN:2149-3669*, 2(3), Article 3.
- Temizel, H. (2008). Kamuoyu kuramları ve kamuoyu oluşumunda kitle iletişim araçları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8(15), 126-146.
- Temiztürk, H. (2012). Batılı ülkelerde radyo televizyon yayınlarının denetimi ve denetleyici kurullar. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 16. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/212789>
- Tiryaki, R. (2002). Bağımsız idari kurum olarak RTÜK. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 51(4), Article 4. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000551
- Toptaş, E. (2022). *İfade özgürlüğü bağlamında halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve halkın bir kesiminin alenen aşağılanması suçları*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü.
- Topuz, H., & Yaşar, R. (2020). *Yakın dönem Türk basın tarihi*. Notabene Yayıncılık.
- Tortop, N. (1974). Yönetimin denetlenmesi ve denetleme biçimleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 7(1), 27-50.
- Tortop, N. (1996). *Yerel yönetimler maliyesi: görev ve kaynak bölüşümü*. Ankara: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Yayınları, Yayın No: 263.
- Tortop, N., İspir, E., Özer, M. A., & Aykaç, B. (2017). *Yönetim bilimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- TRT. (1990). *Dünden bugüne radyo-televizyon 1927-1990*. Ajans-Türk Matbaacılık.
- Tufan, M. (2012). *Uluslararası iç denetim standartları çerçevesinde kamuda iç denetim: Türkiye'deki iç denetim sisteminin değerlendirilmesi üzerine bir*

- araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turan, H. (2015). *Radyo ve televizyon üst kurulu (RTÜK) ve şiddet içerikli yayınların denetimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turhan, M. (1988). Düşünce özgürlüğü ve 1982 anayasası. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(4), Article 4.
- Turhan, M. (2009). *Sayıştayın performans denetimi görevi ve performans denetimini uygulama süreci* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tursun, E. (2011). *Türkiye’de internet yayıncılığında cezai ve kişilik hakları boyutuyla hukuki sorumluluk* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulaş, K. (2012). Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk. İçinde Y. İnceoğlu (Ed.), *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları*, Derleyen (s. 384). Ayrıntı Yayınları.
- Ulusoy, N. (2000). *Günümüzde Fransa’da özel televizyon yayıncılığı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulusoy, Y. (2005). Halka açık anonim ortaklıklarda bağımsız dış denetimin fonksiyonları ve denetçi bağımsızlığı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2), 265-300.
- Uyguç, Ü., & Genç, A. (1998). *Radyo televizyon haberciliği*. Avcıol Basım Yayın.
- Ünlü, B. (2015). *TRT’nin televizyon yayınlarının kamu yayıncılığı açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünlüer, A. O. (2000). Türkiye’de televizyon yayıncılığı tarihine analitik bir yaklaşım. *Kurgu*, 17(1), Article 1.
- Villegas, F. (2022). Tematik analiz: Nedir ve nasıl yapılır? *QuestionPro*. <https://www.questionpro.com/blog/tr/tematik-analiz-nedir-ve-nasil-yapilir/>
- Weber, R. (2013). Information systems control and audit. *Pearson College Div.*
- Yamamoto, T. (2011). U.S. Public Diplomacy 2.0 in Asia: Beyond Catchup, (Ed.), William A. Rugh. *The Practice of Public Diplomacy*, NY: Palgrave MacMillan, s.143-158.
- Yaman, H. (2017). Sayısal yayıncılığın sağladığı olanaklar; etkileşimli televizyon ve IPTV uygulamaları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), Article 3.
- Yazıcı, E. (2008). *İfade özgürlüğü ve Avrupa Birliği medya politikasına uyum çerçevesinde televizyon programlarının sınıflandırılması sorunu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yengin, H. (1993). *Tek kutuplu dünyada değişen televizyon yayıncılık sistemleri ve Türkiye* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yenice, E. (2006). Performans Denetimi ve Türkiye Uygulaması. İçinde C. C. Aktan (Ed.), *Kamu Mali Yönetiminde Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Bütçeleme* (ss. 161-180). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12.Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C. (2023). *Türkiye’de televizyon yayıncılığının değişimi ve kültür sanat izleyicisinin yeni medya kullanımının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi.
- Yıldırım, T. ve Karan, N. (2009), *İdare hukuku- I*, Oniki Levha Yayınevi, 1. bası, Ekim İstanbul.
- Yıldız, A. (2003). *Bir düzenleyici kurul analizi: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, E. E. (2021). *“6112 sayılı kanun çerçevesinde yayın hizmeti ilkeleri ve ihlalleri: Mukayeseli bir yaklaşım* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, A. (2009). *Türkiye’de 1990 sonrası dönemde özel televizyon yayıncılığı başlangıcında izleyici-televizyon ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, Y. (2020). Televizyon reklamlarında çocuklara yönelik yayın ilkelerinin ihlallerine karşı içerik denetimleri. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2020(52), Article 52. <https://doi.org/10.47998/ikad.762441>
- Yiğit, Y. (2019). *Düzenleyici devlet ve radyo, televizyon piyasası düzenlemesi: RTÜK örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zorlu, Y. (2012). 6112 sayılı radyo ve televizyonların kuruluş ve yayın hizmetleri hakkında kanun üzerine bir inceleme. *Yeni İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Dönüşüm*, 740-758.

İnternet Kaynakları

- AGCOM. (1997). *AGCOM*. <https://www.agcom.it/>
- AIHS. (1950). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*. <https://www.yargitay.gov.tr/-documents/AIHM.pdf>
- BTK. (2020). *Türkiye’de internet hukuku—BTK-internet*. <https://internet.btk.gov.tr/-turkiye-de-internet-hukuku>
- CSA. (2019). *Recommandation n° 2019-03 du 15 mai 2019 du Conseil supérieur de l’audiovisuel aux opérateurs de plateforme en ligne dans le cadre du devoir*

de coopération en matière de lutte contre la diffusion de fausses informations—Le CSA et l'Hadopi deviennent l'Arcom. <https://www.csa.fr/Reguler/Espace-juridique/Les-textes-adoptes-par-l-Arcom/Les-deliberations-et-recommandations-de-l-Arcom/Recommandations-et-deliberations-du-CSA-relatives-a-d-autres-sujets/Recommandation-n-2019-03-du-15-mai-2019-du-Conseil-superieur-de-l-audiovisuel-aux-operateurs-de-plateforme-en-ligne-dans-le-cadre-du-devoir-de-cooperation-en-matiere-de-lutte-contre-la-diffusion-de-fausses-informations>

Commissariaat voor de Media. (t.y.). *Commissariaat voor de Media*. Commissariaat voor de Media. Geliş tarihi 05 Şubat 2024, gönderen <https://www.cvdm.nl/>

DLM. (2023, Aralık 18). *Regulierung und Förderung der Meinungsvielfalt im privaten Rundfunk und in Online-Medien—Die medienanstalten*. <https://www.die-medienanstalten.de/>

DSA. (2022). *Overheid.nl | Dijital Hizmetler Düzenleme Uygulama Yasasına İlişkin Danışma*. <https://www.internetconsultatie.nl/uitvoeringswedtsa/b1>

FCC. (2023). *What We Do | Federal Communications Commission*. Geliş tarihi 20 Aralık 2024, gönderen <https://www.fcc.gov/about-fcc/what-we-do>

INTOSAI. (2001). *Code of Ethics and Auditing Standards* [Auditing Standards Committee].

İç Denetim Koordinasyon Kurulu (2014). Kamu bilgi teknolojileri denetimi rehberi. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/icdenetim/editordosya/KamuBTDenetimiRehberi.pdf>

İHEB. (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi. *İnsan Hakları Uygulama ve Araştırma Merkezi*. <https://ihuam.ankara.edu.tr/insan-haklari-evrensel-beyanamesi/>

İnsan Hakları Derneği. (2023). *Siyasi ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi – İnsan Hakları Derneği*. <https://www.ihd.org.tr/sasve-medenhaklar-uluslararasi-slees/>

Korkmaz, Ö. (2000). *Düşünce özgürlüğü ve sınırları*. <https://acikerisim.iku.edu.tr/-handle/11413/4201>

Maliye ve Gümrük Bakanlığı. (1990). *1990 Yılına Girerken Türkiye'de Denetim Etkinlik ve Verimliliği Sempozyumu*. Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu.

Özbilgin, İ. G., & Kurulu, S. P. (2003). *Bilgi teknolojileri denetimi ve uluslararası standartlar*. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911739.pdf>

Resmi Gazete. (2003). *Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/12/20031224.htm>

- RTÜK. (2021). *Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2021 Yılı Faaliyet Raporu*. RTÜK Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. https://www.rtuk.gov.tr/Media/-FM/Birimler/strateji/2021-faaliyet_raporu.pdf
- RTÜK (2023). *Sayısal Yayincılık Nedir?* Geliş tarihi 14 Aralık 2023, gönderen <https://www.rtuk.gov.tr/sayisal-yayincilik-nedir/3872>
- RTÜK | *Akıllı İşaretler*. Geliş tarihi 10 Ekim 2023, gönderen <https://www.rtukisaretler.gov.tr/content?id=1>
- RTÜK | *RTÜK İletişim Merkezi Tarihçesi*. Geliş tarihi 10 Ekim 2023, gönderen <https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-iletisim-merkezi-tarihcesi/1717>
- Sputnik, T. (2022). *RTÜK'ten şiddet içerikli yayınlara son uyarı: Reyting kaygısı asla insanlık onurunun önüne geçmemeli*. Sputnik Türkiye. <https://sputniknews.com.tr/20220704/rtukten-siddet-icerikli-yayinlara-son-uyari-reyting-kaygisi-asla-insanlik-onurunun-onune-gecmemeli-1058282439.html>
- TDK. (2016). *Denetleme ne demek TDK Sözlük Anlamı*. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=denetleme>
- TÜBİSAD. (2011). *Deloitte-Karasal Sayısal Yayincılık Raporu*. <https://www.tubisad.org.tr/tr/bilgi-bankasi/sunumlar-liste/Sektorel-Raporlar/41/0/0>.
- UNICEF. (1989). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme | UNICEF Türkiye*. <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>
- ZAK. (2023). *Kommission für Zulassung und Aufsicht (ZAK)—Die medienanstalten*. <https://www.die-medienanstalten.de/ueber-uns/organisation/kommission-fuer-zulassung-und-aufsicht-zak>

Kanunlar

- 1924 Anayasası. (1924). *Tişkilâtı Esasiye Kanunu*. <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/>
- 1961 Anayasası. (1961). *1961 Anayasası | Anayasa Mahkemesi*. <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/>
- 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).
- 2954 Sayılı Kanun, 2954 Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu (1983).
- 3984 Sayılı Kanun, 3984 Sayılı Mülga 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun (1994).
- 5187 Sayılı Basın Kanunu, (2004).
- 5651 Sayılı Kanun, 5651 İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (2007). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5651.pdf>
- 6112 Sayılı Kanun, 6112 Radyo Ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun (2011).

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu, 6328 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu (2012).

7418 Sayılı ‘Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’, (2022). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221018-1.htm>

Information Security Risk Management Framework

For Social Engineering Attack
and Digital Prevention Techniques

Dr. Shekh Abdullah-Al-Musa Ahmed

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🖱 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Information Security Risk Management Framework

Dr. Shekh Abdullah-Al-Musa Ahmed

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-388-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub445>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Shekh, A. M. A. (2024). *Information Security Risk Management Framework*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub445>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

REFERENCES

- Abawajy, J. (2014). User preference of cyber security awareness delivery methods. *Behavior & Information Technology*, 33(3), 237-248.
- Adrian. M.(2017). Running the Risk IT – More Perception and Less Probabilities in Uncertain Systems. *Information & Computer Security*,25(3),45-59.
- Alberts, C., & Carol, W. (2007). Considering Operational Security Risk during System Development, *IEEE Security & Privacy*, 5(1) ,30 - 35.
- Alfonsi, C., Rabiti, D., Mandelli, J.J., Cogliati, R.A., Kinoshita .(2013). Raven As A Tool For Dynamic Probabilistic Risk Assessment: Software Overview. *International Conference on Mathematics and Computational Methods Applied to Nuclear Science & Engineering*,5(4), 456-467.
- Algarni, A., Xue, Y., & Chan, T. (2017). An empirical study on the susceptibility to social engineering in social networking sites: the case of Facebook. *European Journal of Information Systems* ,26(6), 661-687.
- Amanda Andress. (2003). *Surviving Security: How to integrate People, Process and Technology*, 2nd ed., Auerbach Publications.
- Anita, V., & Les Labuschagne. (2009). A framework for comparing different information security risk analysis methodologies . *ACM Digital Library* ,28(4), 651-667.
- Ana. F., Gabriele. L.(2016). An analysis of social engineering principles in effective phishing. *IEEE*,3(5), 33-49.
- APCERT. (2014). *Computer Security Incident Response Teams(CSIRTs) Report, 2014*. Appin Security Group. (2017). *Information Security Management Practices Report*.
- Applegate, S.D. (2009). A Global Perspective of Social Engineering: Hacking the Wetware. *Information Security Journal: A Global Perspective*,18(1), 40-46.
- Ayesha. M. & Muhammad. M.(2013). Security Framewor k for Cloud Computing Environment: A Review. *Journal of Emerging Trends in Computing and Information Sciences*,3(3),91-101.

Bill. G. & Valerie. T.(2016).Building an information security awareness program: Defending against social engineering and technical threats.Elsevier. Copyright.

Bob. B., Ellen. M., Dan. G.(2005). Information security is information risk management. Proceedings of the 2001 workshop on New security,4(1), 97-104.

Brill.A., Pollit, M., & Whitcomb, C. M. (2013). The Evolution of Computer Forensic Best Practices: An Update on Programs and Publications. Journal of Digital Forensic Practice, 1(1), 3-11.

Buskirk, E.V. & Liu, V.T. (2006). Digital Evidence: Challenging the Presumption of Reliability. Journal of Digital Forensic Practice, 1(1), 19-26.

Cheung, S. K. S. (2014). Information Security Management for Higher Education Institutions. Intelligent Data analysis and its Applications, 1(2), 55-68.

Christopher. H.(2018). Social Engineering: The Science of Human Hacking. John Wiley & Sons.

Christopher. H.(2013). Managing Information Security Risks: The Octave Approach. Addison-Wesley Longman Publishing.

Clif A. Ericson (2016). Hazard analysis techniques for system safety . John Wiley & Sons.

Cojazzi .g (1996). Preliminary Requirements for a Knowledge Engineering Approach to Expert Judgment Elicitation in Probabilistic Safety Assessment. International Conference on Probabilistic Safety Assessment and Management, 24(2), 491-498.

Cojazzi G. , Keejam (2003). Benchmark exercise on expert judgment techniques. Nuclear Engineering and Design, 21(1), 211-221.

Cooke & Goossens (2010). TU Delft expert judgment data base . Reliability Engineering & System Safety, 93(5), 657-674.

Cooke. M., & Abigail, R.(2017). Cross validation for the classical model of structured expert judgment. Reliability Engineering & System Safety,163(1), 109-120.

Cooke, M., Julie. C., Ryana.T. (2012). Quantifying information security risks using expert judgment elicitation. Computers & Operations Research,39(4), 774-784.

- Cojazzi & G. Fogli.D (2001).Benchmark Exercise on Expert Judgment Techniques in PSA Level 2 . Nuclear Engineering and Design, 1(3), 211-221.
- Conway. B.A. (2010).Calibrating Expert Assessments of Advanced Aerospace Technology Adoption Impact. Dominion University Journal, 3(1), 22-29.
- Cremonini, M. & Nizovtsev, D., (2009). Risks and Benefits of Signaling Information System Characteristics to Strategic Attackers. Journal of Management Information Systems, 26(3), 241-274.
- D'Arcy, J.,Herath, T.& Shoss, M.K. (2014). Understanding Employee Responses to Stressful Information Security Requirements: A Coping Perspective. Journal of Management Information Systems, 31(2), 285-318.
- Daniel,D., Yuval, E.(2016). A model of the information security investment decision- making process. Computers & Security,63(4), 1-13.
- Donn. B. (2013). Toward a New Framework for Information Security. John Wiley & Sons.
- Duff, A. S. (2007) Social Engineering in the Information Age. An International Journal, 21(1), 67-71.
- Dwyer. F., Schurr, P., & Ohior, S. (1999). Developing Buyer--Seller Relationship. Journal of Marketing, 51(2), 11-19.
- Edward. H.(2015). Implementing the ISO/IEC 27001 Information Security Management System Standard. The ACM Digital Library,11(2),109-120.
- Ekelhart.A., Fenz.S., & Neubauer.T.(2009). AURUM: A Framework for Information Security Risk Management. System Sciences (HICSS), Annual Hawaii International Conference,4(2),30-39.
- Ekelhart.A., Fenz.S., & Neubauer.T.(2009). Ontology-Based Decision Support for Information Security Risk Management. ICONS International Conference,2(1),79-87.
- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review, Academy of Management. The Academy of Management Review, 14(1), 57-61.

- Eyong. K.(2014). Recommendations for information security awareness training for college students. *Information Management & Computer Security*,3(2),33-45.
- Eloff, M.,& Solms, S.(2014). Information Security Management: A Hierarchical Framework for Various Approaches. *Computers & Security*,19(3), 243-256.
- Fan. W., Kevin. L.(2017). Social Engineering: I-E based Model of Human Weakness for Attack and Defense Investigations. *Computer Network and Information Security*,9(1),1 - 11.
- Feriel. D., Selmin. N.(2014). A benchmarking framework for methods to design flexible business processes. *Software Process: Improvement and Practice*,12(1), 51-63.
- Georg. D.(2014). ISO/IEC 27000, 27001 and 27002 for Information Security Management. *Journal of Information Security*,4(2), 92-100.
- Gewald. H., Wollemscber, K. & Weitzel, T (2014). The Influence of perceived risks on banking managers intention to organizational business process — A Study of German banking and finance industry. *Journal of Electronic Commerce Research* ,7(2), 78-96.
- Gerben. S., Peter. E., Margareta. W., Gerard. G.(2015). Managing Risk and Resilience. *Academy of Management Journal*,58(4),305-314.
- Gita Radhakrisna.(2014). Digital evidence in Malaysia. *Journal of Digital Evidence and Electronic Signature Law Review*,31(5),220-240.
- Gregory. R., Hancock. L., Stapleton. R.(2018). *The Reviewer's Guide to Quantitative Methods in the Social Sciences*. Taylor & Francis Group.
- Gurpreet. D., Romilla. Syed. & Cristiane. P.(2016). Interpreting information security culture: An organizational transformation case study. *Computers & Security*,56(2), 63- 69.
- Hartini.S.,Zaiton.H.(2013). The application of the digital signature law in securing internet banking: Some preliminary evidence from Malaysia. *Procedia Computer Science*,3(2), 248-253.
- Heidi. W. & Maumita. B.(2016). Countering Social Engineering Through Social Media: An Enterprise Security Perspective. *Journal of Computational Collective Intelligence*, 14(2), 54-64.

Ian Mann.(2018). Hacking the human: social engineering techniques and security countermeasures. Taylor & Francis Group.

Isabella McMurray & Charlotte Brownlow.(2016). SPSS explained. Taylor & Francis Group.

Jacques, B & Rossouw V. A cyclic approach to business continuity planning. *Information Management & Computer Security*,12(4), 328-337.

Joe. F., Christian. M., & Marko. S.(2012). PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet. *Journal of Marketing Theory and Practice*,19(2), 139-152.

Joe. F., Hair. J., Marko. S., Lucas. H., & Volker. G.(2015). Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business research. *European. Business Review*,7(2),79-89.

Joseph.F.,Tomas. M.(2016). A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). SAGE Publications.

Juhani. A., Kari. J., Jorma. K., Ilkka. K.(2013). Integrating ISO/IEC 27001 and other Managerial Discipline Standards with Processes of Management in Organizations, 6(2), 73-89.

Justin, W., Eggstaff, T., Mazzuchi S.(2014). The Development of Progress Plans Using a Performance-Based Expert Judgment Model to Assess Technical Performance and Risk. *Systems Engineering*,22(6), 471-484.

Halliday Badenhorst. S. and Solms, V. (2003). A Business Approach to Effective Information Technology Risk Analysis and Management. *Information Management and Computer Security*, 4(1), 19-31.

Harold. F.,Micki.k.(2013). Information security management handbook. Taylor & Francis Group.

Harwood, I. A. (2006). Confidentiality constraints with mergers and acquisitions. Gaining insights through a 'bubble' metaphor. *British Journal of Management*,1(7), 347-359.

Hartini, S.& Zaiton, H. (2011). The application of the digital signature law in securing internet banking: Some preliminary evidence from Malaysia . *Procedia Computer Science*

, 3(1), 248-253.

Hawkins, S. M., Yen, D.C., and Chou, D.C. (2000). Disaster Recovery Planning. A Strategy for Data Security. *Information Management and Computer Security*, 8(3), 222- 230.

Heidi. W.,Maumita B.,Rafiqul I.(2014). Social Engineering through Social Media: An Investigation on Enterprise Security. *International Conference on Applications and Techniques in Information Security*, 5(3), 243-255.

Hinson, G. (2011), *Handbook of Research on Social and Organizational Liabilities in Information Security*. Taylor & Francis Group.

Hinson G. (2013). Information Security Management Metrics: A Definitive Guide to Effective Security Monitoring and Measurement. *The EDP Audit, Control, and Security Newsletter*, 43(3), 9-15.

Hinson, G. (2007). The State of IT Auditing in 2007. *The EDP Audit, Control, and Security Newsletter*, 36(1), 13-31.

Hinson,G. & Brotby,W.K. (2016). *PRAGMATIC Security Metrics: Applying Metametrics to Information Security* .CRC Press , Taylor & Francis Group.

Hinson,G.(2008). Social Engineering Techniques, Risks, and Controls. *The EDP Audit, Control, and Security Newsletter*,37(4), 32-46.

Jean Boltz (2015). *Informational Security Risk Assessment: Practices of Leading Organizations*. Diane Publishing.

Jeb.W.,Atif.A., Maynard.G.(2015). A situation awareness model for information security risk management. *Computers & Security*,44(2), 1-15.

Joseph F. & Tomas. M.(2016). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. SAGE Publications.

Joseph F., Jeffrey. R., Marko. S. & Christian. M.(2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European Business Review*, 25(3), 456-469.

John Gerring.(2015). *Social science methodology: A criterial framework*. Cambridge University Press.

K. Papadaki. K., & Nineta. P. (2015). Towards a Systematic Approach for Improving Information Security Risk Management Methods. *IEEE 18th International Symposium on Personal, Indoor and Mobile Radio Communications*, 4(2), 55-61.

Katharina. K., Heidelinde. H., Markus. H., Edgar. W. (2015). Advanced social engineering attacks. *Journal of Information Security and Applications*, 22(3), 113-122.

Kebande. V. R. & Venter, H. S. (2018). Novel digital forensic readiness technique in the cloud environment. *Australian Journal of Forensic Sciences*, 50(5), 552-591.

Kebande, V. R. & Venter, H. S. (2018). On digital forensic readiness in the cloud using a distributed agent-based solution: issues and challenges. *Australian Journal of Forensic Sciences*, 50(2), 209-238.

Kim, E.B. (2013). Information Security Awareness Status of Business College: Undergraduate Students. *Information Security Journal: A Global Perspective*, 22(4), 171- 179.

Kliem. R. (2008). Managing the Risks of Offshore IT Development. *The EDP Audit, Control, and Security Newsletter*, 32(4), 12-20.

Korchenko, O., Vasiliu, Y. & Gnatyuk, S. (2014). Modern quantum technologies of information security against cyber-terrorist attacks. *Journal of Aviation*, 14(2), 58-69.

Leandre. R., Fabrigar & Duane. T. (2014). *Exploratory Factor Analysis*. Oxford University Press.

Linstone. M. (1999), *The Delphi Method Techniques and Applications*. Addison Wesley.

Louis. A. (2010). What's Wrong with Risk Matrices? *Wiley Online Library*, 28(2), 497 - 512.

Logan, M. S. (2000). Using Agency Theory to Design Successful Organizational Relationship. *International Journal of Logistics Management*, 11(2), 21-31.

Lund, S., Den Braber, F., Stolen, K. & Vraalsen; F. (2015). A UML profile for the identification and analysis of security risks during structured brainstorming, *STEF Technical Journal*, 4(3), 220-234.

MAMPU (2019). *The Malaysian Public Sector Information Security High-Level Risk Assessment (HiLRA) Guide*. National Library of Malaysia.

- Marian, C., Karen, R., Stephen, M, & Conor O'Brien.(2017). A Framework for Information Security Governance and Management. *IT Professional*,18(2), 22 – 30.
- Maria. E., Garcia. U., Josefina. L., Murillo. L.(2017). Application of the Delphi Method for the Analysis of the Factors Determining Social Entrepreneurship,9(1), 43-66.
- Malaysian Cyber Security (2018), The Malaysian public and private Sector Information Security Risk Assessment Methodology.
- Manes, G. W. & Downing, E. (2010). What Security Professionals Need to Know About Digital Evidence. *Information Security Journal: A Global Perspective*, 19(3), 124- 131.
- Manske.K.(2008). An introduction to social engineering. *Information Systems Security*,9(5), 1-7.
- Malacaria, P. (2007). Assessing security threats of looping constructs. *Proc. ACM Symposium on Principles of Programming Language*,3(1),56-67.
- Malacaria, P. & Chen (2008).Lagrange Multipliers and Maximum Information Leakage in Different Observational Models. *Proceedings of the third ACM SIGPLAN workshop on Programming languages and analysis for security Journal*, 5(1), 135-146.
- Malhotra. N K (1996), *Marketing Research and Applied Orientation*. 4th Edition, New York. Prentice Hall.
- Markus. H., Stewart. K., Marcus. N.(2009). Towardds Automating Social Engineering Using Social Networking Sites. *International Conference on Computational Science and Engineering*,8(1),65-77.
- Menezes. A., van. P. &Vanstone. S. (1997). *Handbook of Applied Cryptography*.CRC Press .
- Mingscong Ju, Scoksoo Kim, and Tai-Noon Kim. (2017). A Study on Digital Media Security by Hopfield Neural Network. *Advances in Neural Networks*,5(1), 140-153.
- Marshall, K., Matthew, S. &Philip, K.(2018). *Cyber Risk Management for Critical Infrastructure: A Risk Analysis Model and Three Case Studies*. *Wiley Online Library*,38(2), 226-241.

- Michael. J.(2007). Information Management System: The Organizational Dimension.Oxford University Press.
- Muhammad,S., Maimoona,S., Alain, F., Norizan, J.(2018). Impact of service quality on customer satisfaction in Malaysia airlines: A PLS-SEM approach. Journal of Air Transport Management,67(1), 169-180.
- Mohamed. G., Sophia. F., Hicham. M., Adil. S.(2016). Information Security Risk Assessment — A Practical Approach with a Mathematical Formulation of Risk . International Journal of Computer Applications, 103(8), 89-99.
- Mustaruddin, S., Norhayah Z. & Rusnah M.(2010). Malaysian Corporate social responsibility disclosure and its relation on institutional ownership. Managerial Auditing Journal , 2(6), 349-350.
- Manske, K. (2006). An Introduction to Social Engineering. Information Systems Security, 9(5), 1-7.
- Mohamed, N., Nawawi, A., Ismail, I. S., Ahmad., S.A., Azmi, N.A. & Zakaria, N.B. (2013). Cyber fraud challenges and the analysts competency: Evidence from digital forensic department of Cyber Security Malaysia. Recent Trends in Social Sciences -Proceedings of the 2nd International Congress on Interdisciplinary Behavior and Social Sciences, 3(2),581-583.
- Molok, N.N.A., Ahmad, A. & Chang, S. (2018). A case analysis of securing organisations against information leakage through online social networking. International Journal of Information Management, 43(4), 351-356.
- Myyry, L., Siponen, M.,Pahnila, S. & Vartiainen, A. (2009). What levels of moral reasoning and values explain adherence to information security rules? An empirical study. European Journal of Information Systems, 18(2), 126-139.
- Nabie. Y., Conteh P., Schmick .(2016). Cybersecurity:risks, vulnerabilities and countermeasures to prevent social engineering attacks. International Journal of Advanced Computer Research, 23(6),345-360.
- Nader. S.,Safa. R. & Solms. L.(2016). Human aspects of information security in organizations. Computer Fraud & Security, 3(2), 15-18.

- Ned. K.(2016). Common method bias in PLS-SEM: A full collinearity assessment approach. *International Journal of e-Collaboration*,5(2),70-89.
- Neeta. S., & Sachin. K.(2014). A Comparative Study on Information Security Risk Analysis Practices. *International Journal of Computer Applications*,11(3),123-139.
- Nikolaos.A., Konstantinos. A.,Haralambos. M.,Andrew. F.(2017). Decision-Making in Security Requirements Engineering with Constrained Goal Models. *Computer Security*,34(2), 262-280.
- Nik.Z., Azlinah. M. & Noor. H.(2010). Information security risk factors: Critical threats vulnerabilities in ICT outsourcing. *IEEE*,23(4),65-79.
- Nik.Z., Azlinah. M. & Noor. H.(2013). ICT Outsourcing Information Security Risk Factors: An Exploratory Analysis of Threat Risks Factor for Critical Project Characteristics. *Journal of Industrial and Intelligent Information*,1(4),44-59.
- Nik. Z., Shekh. A. (2019). Toward Fact- Based Digital Forensic Evidence Collection Methodology. *International Journal for Information Security Research (IJISR)*,9(1),67- 79.
- Nik. Z., Shekh. A. (2018). Legal Protection of intellectual property rights(IPR) in Bangladesh. *International Journal of Law. Government and Communication*, 3 (12) , 71- 89.
- Nik. Z., Shekh. A. &Tan. T.(2018). Viewpoint of Probabilistic Risk Assessment in Artificial Enabled Social Engineering Attacks. *BITARA International Journal of Civilizational Studies and Human Sciences*, 1(4), 32-39.
- Nik. Z.,Noor. H. & Azlinah. M. (2010). Conceptual Framework on Information Security Risk Management in Information Technology. *Journal of Media and Information Warfare*,3(4), 77 – 104.
- Nina Godbole (2017) . *Information System Security , Security Management ,Metrics, Framework and Best Practices*. John Wiley & Sons,Inc.
- Noor. H., Yap. M., Azlinah. M. (2007) Inherent risks in ICT. *Proceeding of the 8th WSEAS Conference*,8(1), 141 – 146.
- Noor. H., Azlinah. M. (2012). Chaos issues on communication in Agile Global Software Development. *IEEE Business*,6(2)55-68.

- Noor. H., Azlinah. M. (2010). IT governance practices model in IT project approval and implementation in Malaysian public sector. *IEEE*, 12(1), 442-456.
- Noor. H., Azlinah. M. (2010). Information Technology governance practices in Malaysian public sector. *IEEE*,2(1), 44-56.
- Otway. H. and Wintcrfeldt, D. von, (1999). Expert judgment in risk analysis and management: Process, context, and pitfalls. *The Journal of Risk Analysis*, 12(1), 83-93.
- Parker Donn(2014). *Toward a New Framework for Information Security, Computer Security Handbook* New York: John Wiley & Sons.
- Peltier. T. R. (2012). *Information Security Risk Analysis*. 3rd Edition CRC Press , Taylor & Francis Group.
- Peltier, T. R. (2006). Social Engineering: Concepts and Solutions. *Information Systems Security*, 15(5), 13-21.
- Peltier, T. R. (2016). *Information Security Policies, Procedures, and Standards: guidelines for effective information security management*. Taylor & Francis Group.
- Price Waterhouse Coopers(2010).Information Security Breach Survey . *Journal of Current research in computing*,4(2),67-73.
- Patton, M.Q. (2004). Two Decades of Developments in Qualitative Inquiry: A Personal, Experiential Perspective. *Journal of Developmental Child Welfare*,1(3), 261-283.
- Poppo, L. & Zenger. T. (1998). Testing Alternative Theories of the Finn: Transaction Cost, Knowledge-Based, and Measurement Explanations in Information Services. *Strategic Management Journal* ,19(9), 853-862.
- Posey. C., Roberts. T.& Lowry. P. (2015). The Impact of Organizational Commitment on Insiders' Motivation to Protect Organizational Information Assets. *Journal of Management Information Systems*, 32(4), 179-214.
- Rahul Singh (2015). *Kali Linux Social Engineering - Effectively perform efficient and organized social engineering tests and penetration testing using Kali Linux*. Packt Publishing Inc. Ltd.
- Rai Kaplan. (2010), *A Matter of Trust, Information Security Management, Handbook*. 5 Edition.

Rossouw. V., Solms. J. Niekerk.(2014). From information security to cyber security. *Computers & Security*, 38(4), 97-102.

Sameer, H.,Bharanidharan, S., Ganthan, N., Norbik, B., Azuan, A.((2014). Security risk assessment framework for cloud computing environments. *Wiley Online Library*,7(11), 114-124.

Sandelowski, M. (2013). Focus on Research Method, Combining Qualitative and Quantitative Sampling, Data Collection, and Analysis Techniques in Mixed-Method studies. *Research in Nursing and Health*, 23(1), 246-255.

Selcaran, U. (2016). *Research Methods for Business*, 5rd Edition. New York: John Wiley an Sons.

Shaun.P. & Rossouw. V.(2006). A framework for the governance of information security. *Computers & Security*,23(8), 638-646.

Shekh. A., Nik. Z., Tan. T. (2019).Toward the Data Security and Digital Evidence-based Solution in Bangladesh Perspective, *ZULFAQAR International Journal of Defense Science, Engineering & Technology* ,21(1) ,20-19.

Shekh. A., Nik. Z., Tan. T. (2019).Towardds the Big Data and Digital Evidence Integrity.

Journal of Intelek ,14(1),56-63.

Shekh. A. (2019).Security of Electronic Mail System, *Folio, FTKW Magazine* .

Shekh. A. (2018). Mobile Device Security, 1E- Proceeding of the 1st International MedLit Media Literacy for social change conference 2018,2(1),342-350.

Shekh. A., Nik. Z.,Tan. T. (2018). An Investigation of AI enabled Social Engineering (SoE) Attacking Impact in Higher Learning Institute: Structural Equation Modeling (SEM)Approach. *Journal of Applied & Computational Mathematics*, 23(2),562-570.

Shekh. A., Nik. Z. (2018).An Exploratory Factor Analysis of AI Enabled Social Engineering(SoE) Attacking Risk in Higher Learning Institute , *Journal of Mass Communication & Journalism*,15(1),32-40.

- Singleton, T. W. & Singleton, A. J.(2014). The Potential for a Synergistic Relationship Between Information Security and a Financial Audit. *Information Security Journal: A Global Perspective*, 17(2), 80-86.
- Siti Rahayu, S., Robiah Y., Shahrin S. (2014). Malaysian Mapping Process of Digital Forensic Investigation Framework. *International Journal of Computer Science and Network Security*,8(10), 26-35.
- Suci. R., Yasmirah. M., Robbi. R & Andysah. P.(2017). Post-Genesis Digital Forensics Investigation. *International Journal of Science and Technology*, 3(6), 123-133.
- Sumner, M. (2011). Information Security Threats: A Comparative Analysis of Impact, Probability, and Preparedness. *Information Systems Management*,26(1), 2-12.
- Sundresan Perumal (2009). Digital Forensic Model Based On Malaysian Investigation Process. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 9(8), 119- 126.
- Suit & Han. (2008). Information System (IS) analysis based on a business model. *Journal of Global Information Management*,14(3), 39-49.
- Tim Bedford, Roger M. Cooke. (2015). *Probabilistic Risk Analysis: Foundations and Methods*, Cambridge University Press.
- Todd. F. (2016). *Physical Security. Handbook of Information Security Management*. Taylor & Francis Group.
- Veiga. A. & Eloff.J.(2009). An Information Security Governance Framework. *Information Systems Management*,24(4), 361-372.
- Wiebke, A. (2009). Agents,Trojans and tags: The next generation of investigators. *International Review of Law, Computers & Technology*, 23(1-2), 99-108.
- Yin, R.K. (1984), *Case Study Research Design and Method* Newbury Park. CA. SAGE Publications.
- Yudistira. A.,Paolo. G.(2010). Modeling Risk and Identifying Countermeasure in Organizations. *International Workshop on Critical Information Infrastructures Security*, 4(3), 55-66.

2. Baskı

Uygulamalı Doğrusal Olmayan Zaman Serileri Analizi

Dr. Funda Durgun

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şhitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Uygulamalı Doğrusal Olmayan Zaman Serileri Analizi

Applied Nonlinear Time Series Analysis

Dr. Funda Durgun

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

2. BASKI

ISBN (PDF): 978-975-447-631-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub118>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Durgun, F. (2024). *Uygulamalı Doğrusal Olmayan Zaman Serileri Analizi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub118>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Andrews, D. W. K. (1993). Tests for Parameter Instability and Structural Change with Unknown Change Point, *Econometrica*, 61, 821-856.
- Baba, Y., Engle, R. F., Kraft, D. F., & Kroner, K. F. (1990). Multivariate simultaneous generalized ARCH, mimeo. Department of Economics: University of California, San Diego.
- Bahmani-Oskooee, M., Kutan, A. M., & Zhou, S. (2009). A century of PPP: supportive results from nonlinear unit root tests. *Global Business and Economics Review*, 11(1), 19-27.
- Baillie, R., T., Bollerslev, T., & Mikkelsen H. O. (1996). Fractionally integrated generalized autoregressive conditional heteroskedasticity, *Elsevier Journal of Econometrics*, 74, 3-30.
- Balke, N. S., & Fomby, T. B. (1997). Threshold Cointegration, *International Economic Review*, 38, 627-645.
- Bec, F., Ben Salem, M., & Carrasco, M. (2004). Tests for Unit-Root versus Threshold Specification with an Application to the Purchasing Power Parity Relationship, *Journal of Business & Economic Statistics*, 22(4) 382-395.
- Black, F. (1976). *Studies in Stock Price Volatility Changes*. American Statistical Association, Proceeding of the Business and Economic Statistics Section, 177-181.
- Bollerslev, T. (1986). Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity. *Journal of Econometrics*, 31(3), 307-327.
- Bollerslev, T., Engle, R. F., & Wooldridge, J. M. (1988). A capital asset pricing model with time varying covariance. *Journal of Political Economy*, 96, 116-131.
- Bozkurt, H. Y. (2013). *Zaman Serileri Analizi*, 2. Baskı, Ekin yayınevi, Bursa.
- Brock, W., A., Dechert, W., D., & Scheinkman, J. A. (1987). A Test for Independence Based On the Correlation Dimension. Department of Economics, University of Wisconsin at Madison, University of Houston, and University of Chicago

- Brock, W. A., Dechert, W. D., Scheinkman, J. A., & LeBaron, B. (1996). A test for independence based on the correlation dimension. *Econometric Reviews*, 15, 197-235.
- Brooks, C. (2008). *Introductory Econometrics for Finance (Second Edition)*. New York: Cambridge University Press.
- Brillinger, D. R. (1970). The identification of polynomial systems by means of higher order spectra. *J.Sound. Vib.* 12, 301-13.
- Caner, M., & Hansen, B. (2001). Threshold Autoregression with Unit Root. *Econometrica*, 69(6), 1557-1559.
- Cao, C. Q., & Tsay, R. S. (1992). Nonlinear time-series analysis of stock volatilities. *Journal of Applied Econometrics*, 7(1), 165-185.
- Chan, K. S. (1993). Consistency and Limiting Distribution of the Least Squares Estimator of a Threshold Autoregressive Model. *The Analysis of Statistics*, 21(1), 520-533.
- Cheung, Y., & Ng, L. K. (1996). A causality-in-variance test and its application to financial market prices, *Journal of Econometrics*, 72(1-2), 33-48.
- Chong, T. T. L., Hinich, M. J., Liew, V. K. S., & Lim, K. P. (2008). Time series test of nonlinear convergence and transitional dynamics. *Economics Letters*, 100(3), 337-339.
- Cuestas, J.C., & Garratt, D. (2011). Is Real GDP Per Capita a Stationary Process? Smooth Transitions, Nonlinear Trends, and Unit Root Testing. *Empirical Economics*, 41, 555-563. <https://doi.org/10.1007/s00181-010-0389-0>
- Cuestas, J., C., & Ordóñez, J. (2014). Smooth Transitions, Asymmetric Adjustment and Unit Roots. *Applied Economics Letters*, 14(21), 969-972.
- Çevik, E. İ., & Topaloğlu, G. (2014). Volatilitede uzun hafıza ve yapısal kırılma: borsa istanbul örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 40-55.
- Davies, N., Triggs, C. M., & Newbold, P. (1977). Significance levels of the Box-Pierce portmanteau statistic in finite samples. *Biometrika*, 64(3), 517-522.
- Diks, C., & Panchenko V. (2006). A New Statistic and Practical Guidelines for Nonparametric Granger Causality Testing. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 30, 1647-1669.
- Durgun, F. (2019). Türkiye’de Döviz ve Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişki: MS-Var Yaklaşımı. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Enders, W., & Granger, C. W. J. (1998). Unit Root Tests and Asymmetric Adjustment with an Example Using the Term Structure of Interest Rates. *Journal of Business and Economic Statistics*, 16(5), 304-306.
- Enders, W. (2001). Improved Critical Values for the Enders Granger Unit Root Test. *Applied Economics Letters*, 8, 257-261.

- Enders, W., & Siklos, P. L. (2001). Cointegration and Threshold Adjustment. *Journal of Business and Economic Statistics*, 19(2), 166-176.
- Enders, W. (2004). *Applied Econometric Time Series*, Second Edition, Jon Wiley and Sons.
- Enders, W. (2014). *Applied Econometric Time Series*, Fourth Edition, Jon Wiley and Sons.
- Engle, R. F. (1982). Autoregressive Conditional Heteroskedasticity with Estimates of the Variance of U.K. Inflation. *Econometrica*, 50, 987-1008.
- Engel, R.F., & Bollerslev, T. (1986). Modeling the Persistence of Conditional Variances. *Econometric Review*, 5, 1-50.
- Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987). Cointegration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing. *Econometrica*, 55, 251-276.
- Engle, R. F., & Kroner, K. F. (1995). Multivariate simultaneous generalized ARCH. *Econometric theory*, 11(1), 122-150.
- Escribano, A. (2004). Nonlinear error correction: the case of money demand in the united kingdom (1878–2000). *Macroeconomic Dynamics*, 8(1), 76-116. doi:10.1017/S1365100503030013
- Franses, P. H., & Van Dijk, D. (2000). *Non-linear time series models in empirical finance*. Cambridge university press, Cambridge.
- Manera, M., & Frey, G. (2005). Econometric models of asymmetric price transmission. *Fondazione Eni Enrico Mattei Working Papers*, 100.
- Gebka, B., & Serwa, D. (2007). Intra- and Inter-Regional Spillovers between Emerging Capital Markets around the World. *Research in International Business and Finance*, 21, 203-221.
- Glosten, L., Jagannathan, R., & Runkle, D. (1993). On the Relation Between Expected Value and the Volatility of the Nominal Excess Return on Stocks. *Journal of Finance*, 48, 1779-1801.
- Gouriéroux, C. (1997). *ARCH Models and Financial Applications*, Springer Verlag, New York, 36.
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*, 37(3), 424-438.
- Granger, C. W. J., & Ap A. (1978). *An Introduction to Bilinear Time Series Models*, Vanderhoeck and Ruprecht, Gotingen.
- Granger, C. W. J. (1988). Some Recent Developments in a Concept of Causality. *Journal of Econometrics*, 39, 199-211.
- Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2012). *Temel Ekonometri*. 5. Basımdan Çeviri, Çevirenler: Ümit Şenesen, Gülay Günlük Şenesen, Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- Güris, B. (2020). *R Uygulamalı Doğrusal Olmayan Zaman Serileri Analizi*, Der Yayınevi, 2020.

- Güriş, S., & Çağlayan Akay, E. (2013). *Ekonometri: Temel Kavramlar*. Genişletilmiş 4. Basım, Der Yayınları, İstanbul.
- Hong, Y. (2001). A test for volatility spillover with application to exchange rates. *J. Econ.*, 103, 183-224.
- Hadsell, L. (2006). A TARCh examination of the return volatility-volume relationship in electricity futures. *Applied Financial Economics*, 16(12), 893-901.
- Hafner, C., & Herwartz, H. (2006). Volatility impulse responses for multivariate GARCH models: An exchange rate illustration, *Journal of International Money and Finance*, 25(5), 719-740.
- Hamilton, J. D. (1989). A new approach to the economic analysis of nonstationary time series and the business cycle. *Econometrica*, 57, 357-384.
- Hansen, B., (1997). "Inference in TAR Models" *Studies in Nonlinear Dynamics and Econometrics*, 2(1), The MIT Press, (Çevrimiçi) https://www.ssc.wisc.edu/~bhansen/papers/snec_97.pdf
- Hansen, B., E. (1999). Testing for linearity, *Journal of Economic Survey* 13(5), 551-576.
- Hansen, B., E., & Seo, B. (2002). Testing for Two Regime Threshold Cointegration in Vector Error Correction Models. *Journal of Econometrics*, 110, 295-296.
- Harvey, D. I., & Leybourne, S. J. (2007). Testing for time series linearity. *The Econometrics Journal*, 10(1), 149-165.
- Harvey, D. I., S. J. Leybourne and B. Xiao (2008). A powerful test for linearity when the order of integration is unknown. *Studies in Nonlinear Dynamics and Econometrics*, 12(3).
- Hiemstra, C., & Jones, J. D. (1994). Testing for linear and nonlinear Granger causality in the stock price-volume relation. *The Journal of Finance*, 49(5), 1639-1664.
- Inclan, C., & Tiao, G. (1994). Use of Cumulative Sums of Squares Retrospective Detection of Changes in Variance. *Journal of the American Statistical Association*, 89, 913-923.
- Kapetanios, G. (2001). Model Selection in Threshold Models. *Journal of Time Series Analysis*, 22(6), 733-754.
- Kapetanios, G., Shin, Y., & Snell, A. (2003). Testing for a unit root in the nonlinear STAR framework. *Journal of econometrics*, 112(2), 359-379.
- Kapetanios, G., Shin, Y., Snell, A. (2006). Testing for Cointegration in Nonlinear STAR Error Correction Models. Queen Mary University of London Economics Working Paper No. 497.
- Kapetanios, G., & Shin, Y. (2006). Unit root tests in three-regime SETAR models *Econometrics Journal*, 9, 252-278.

- Keenan, D. M. (1985). A Tukey non-additivity type test for time series nonlinearity, *Biometrika* 72, 39-44.
- Krolzig, H. M. (1997). *Markov Switching Vector Autoregressions. Modelling, Statistical Inference and Application to Business Cycle Analysis*, Berlin: Springer.
- Krolzig, H. M. (1998). *Econometric Modelling of Markov-Switching Vector Autoregressions Using MSVAR for Ox*, Oxford University Press.
- Kruse, R. (2011). A new unit root test against ESTAR based on a class of modified Statistics, *Stat Papers*, 52, 71–85
- Laukaitis, A., & Račkauskas, A. (2002). Functional data analysis of payment systems. *Nonlinear analysis: modelling and control*, 7(2), 53-68.
- Lee, T. H., White, H., & Granger, C. W. J. (1993). Testing for neglected nonlinearity in time series models: A comparison of neural network methods and alternative tests. *Journal of econometrics*, 56(3), 269-290.
- Leybourne, S., Newbold, P., & Vougas, D. (1998). Unit roots and smooth transitions. *Journal of time series analysis*, 19(1), 83-97.
- Ljung, G. M., & G. E. P. Box (1978). On a Measure of Lack of Fit in Time Series Models. *Biometrika*, 65, 297-303.
- Mantalos, P., & Shukur, G. (2010). The effect of spillover on the Granger causality test. *Journal of Applied Statistics*, 37(9), 1473–1486.
- McLeod, A. I., & Li, W. K. (1983). Diagnostic checking ARMA time series models using squared-residual autocorrelations. *Journal of time series analysis*, 4(4), 269-273.
- Mills, T. C. (1990). *Time Series Techniques for Economists*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Nelson, D. B. (1991). Conditional heteroskedasticity in asset returns: A new approach. *Econometrica: Journal of the econometric society*, 347-370.
- Pascalau, R. (2007). Testing for a unit root in the asymmetric nonlinear smooth transition framework. Department of Economics, Finance and Legal Studies University of Alabama Unpublished manuscript.
- Pena, D., Tio, G., C., & Tsay, R. S. (2001). *A Course in Time Series Analysis*, John Wiley and Sons, New York.
- Sanso, A., Arago, V., & Carrion, J. L. (2004). Testing for Change in the Unconditional Variance of Financial Time Series. *Revista de Economia Financiera*, 4, 32-53.
- Seo, M. (2006). Bootstrap testing for the null of no cointegration in a threshold vector error correction model. *Journal of Econometrics*, 134(1), 129-150.
- Sichel, D. E. (1993). Business Cycle Asymmetry: A Deeper Look. *Economic Inquiry*, 31, 224-236.

- Sollis, R., (2004). Asymmetric Adjustment and Smooth Transitions: a Combination of Some Unit Root Tests, *Journal of Time Series Analysis* 25(3), 409-417.
- Sollis, R. (2009). A simple unit root test against asymmetric STAR nonlinearity with an application to real exchange rates in Nordic countries, *Economic Modelling* 26, 118–125.
- Teräsvirta, T. (1990). “Specification, Estimation, and Evaluation of Smooth Transition Autoregressive Models”, Department of Economics, University of California, San Diego, Discussion Paper No.90-39.
- Teräsvirta, T., & Anderson, H. M. (1992). Characterizing Nonlinearities in Business Cycles, Using Smooth Transition Autoregressive Models. *Journal of Applied Econometrics*, 7, 119-136.
- Teräsvirta, T., Lin, C. E., & Granger, C. W. J. (1993). Power of the neural network linearity test. *Journal of Time Series Analysis*, 14, 209-220.
- Teräsvirta, T. (1994). Specification, estimation, and evaluation of smooth transition autoregressive models. *Journal of the American Statistical Association*, 89(425), 208-218.
- Tong, H. (1978). On a threshold model. In *Pattern Recognition and Signal Processing* In C. H. Chen (Ed.), Sijthoff and Noordhoff, Amsterdam, 101-141.
- Tong, H., & Lim, K. S. (1980). Threshold autoregression, limit cycles and cyclical data. *Journal of the Royal Statistical Society: Series B (Methodological)*, 42(3), 245-268.
- Tong, H. (1983). *Threshold Models in Non-linear Time Series Analysis*, Springer-Verlag, New York, 134-135.
- Tong, H. (1990). *Nonlinear Time Series: A Dynamical System Approach*, Oxford University Press, Oxford.
- Tsay, R. S. (1986). Nonlinearity tests for time series. *Biometrika*, 73(2), 461-466.
- Tsay, R. S. (2002). *Analysis of Financial Time Series*, John Wiley and Sons, Second Edition, 154-156.
- Vogelsang, T. J. (1998). Trend function hypothesis testing in the presence of serial correlation. *Econometrica* 66, 123–48.
- Wiener, N. (1956). *The theory of prediction*. E.F. Beckenbach (Ed.). *Modern mathematics for engineers: İçinde* 165-190. New York: McGraw-Hill.
- Wiener, N. (1958). *Non-linear Problems in Random Theory*. Cambridge, Mass: M.I.T. Press.
- Zakoian, J. (1994). Threshold Heteroskedastic Models. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 18, 931- 955.

Bir Kuşak Bir Yol Projesi
Kapsamında Çin'in Türkiye
Yatırımları ve Türkiye –
Çin Dış Ticareti Üzerine
Bir Değerlendirme

Furkan Kadem

Doç. Dr. Muhammet Yunus Şişman

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Bir Kuşak Bir Yol Projesi Kapsamında Çin'in Türkiye Yatırımları ve Türkiye – Çin Dış Ticareti Üzerine Bir Değerlendirme

Furkan Kadem • Doç. Dr. Muhammet Yunus Şişman

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-988-1

ISBN (Paperback): 978-625-5958-02-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub558>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kadem, F., Şişman, M. Y. (2024). *Bir Kuşak Bir Yol Projesi Kapsamında Çin'in Türkiye Yatırımları ve Türkiye – Çin Dış Ticareti Üzerine Bir Değerlendirme*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub558>.
License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne sunulan tezden türetilmiştir.

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin "100. Yılıımızda 100 Kitap" projesinde listelenmektedir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aka, A. (2017). Türkiye’de dış ticaret uygulamaları: 4458 sayılı gümrük kanununun özelinde. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 154-170.
- Akay, A. (2020). *Ekonometri: Temel kavramlar ve uygulamalar* (1. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akay, E. (2020) Ekonometrik araştırma makalesinin yazılmasına ilişkin notlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 48-73.
- Akçay, S. (2019). Çin’in “Bir Kuşak, Bir Yol” projesi ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74(4), 1085-1110.
- Aktaş, C. (2009). Türkiye’nin ihracat ithalat ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik analizi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 35-47.
- Arslan, G. E. (2019). Küresel kapitalizmin sanayileşme stratejisi “İhracata yönelik sanayileşme stratejisi” iflas mı etti?. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 151-171.
- Ateş, A. ve Esmer, S. (2014). Farklı yöntemler ile Türk konteyner limanlarının verimliliği. *Verimlilik Dergisi*, 1, 61-76.
- Ateş, E. ve Seymen, D. (2022). Bir kuşak bir yol girişimi ve Türkiye: Türkiye girişime dâhil olmalı mı?. *Gazi Akademik Bakış*, 16(31), 279-301.
- Awokuse, T. O. (2005). Export-led growth and the Japanese economy: Evidence from VAR and directed acyclic graphs. *Applied Economics*, 38(5), 593-602.
- Aydın, M. (2018). Kanal İstanbul projesi: Fırsatlar, tehditler ve çözüm önerileri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 38, 1-23.
- Aytaç, A. (2017). Ekonomik büyüme – ihracat ilişkisi: 2001-2016 Türkiye örneği. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(4), 214-222.
- Blank, S. (2006). *Russo-Chinese energy relations: Politics in command* (1st ed.). London: GMB Publishing Ltd.
- Brander, J. (1995, 13 May). *Strategic trade policy*. Retrieved from: <https://ideas.repec.org/p/nbr/nberwo/5020.html>

- Chia, S. Y., & Cheng, B. (1989, 3 July). *ASEAN-China economic relations: Developments in ASEAN and China*. Retrieved from: https://books.google.com.tr/books/about/ASEAN_China_Economic_Relations.html?id=S1_j0-B8y5AC&redir_esc=y.
- Clemens, M. (2015, 20 February). *The maritime silk road and the PLA*. Retrieved from: https://www.cna.org/archive/CNA_Files/pdf/maritime-silk-road.pdf
- Clemens, M. A. (2015). Global Skill Partnerships: A proposal for technical training in a mobile world. *IZA Journal of Labor Policy*, 4(1), 1-18.
- Cooke, P. (2013). *The economic geography of the IT industry in the Asia Pacific region* (1st ed.). London: Routledge.
- Crespo Cuaresma, J., & Wörz, J. (2005). On export composition and growth. *Review of World Economics*, 141, 33-49.
- CSUN Eurasia Türkiye'de Güneş Hücresi Üretimine Başladı. (2023, 2 Mart). Erişim Adresi: <https://www.yesilekonomi.com/csun-eurasia-turkiyede-gunes-hucresi-uretimine-basladi/>.
- Çağlayan, E. ve Saçaklı, İ. (2006). Satın alma gücü paritesinin geçerliliğinin sıfır frekansta spektrum tahmincisine dayanan birim kök testleri ile incelemesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 121-137.
- Çakır, B. (2019). *Dış ticaret hadleri ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çalışkan, B. (2017, 3 Eylül). *Demir ipek yolu: Avrasya'nın yeni güzergahı*. Erişim Adresi: https://www.academia.edu/36775333/Demir_%C4%B0pek_Yolu_Avrasyan%C4%B1n_Yeni_G%C3%BCzerg%C3%A2h%C4%B1
- Çelikpala, M. (2017). Yavuz Sultan Selim Köprüsü: Türkiye'nin yeni jeostratejik vizyonu. *Avrasya Etüdüleri*, 53, 1-24.
- Çin Dış Ticaret Dengesi. (2023, 6 Mart). Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/china/balance-of-trade>
- Çin İthalat Trendleri. (2023, 8 Temmuz). Erişim Adresi: <https://www.macrotrends.net/countries/CHN/china/imports>.
- Çin İthalatı Ülkelere Göre. (2023, 2 Nisan). Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/china/imports-by-countr>
- Çin'in Türkiye'deki Enerji Yatırımları. (2023, 8 Şubat). Erişim Adresi: <https://odatv4.com/cinin-turkiyedeki-enerji-yatirimlari-17022229.html>.
- Çölde 12 Kilometrelik Güneş Tarlası. (2024, 22 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.yeniasir.com.tr/ekonomi/2022/08/05/colde-12-kilometrelik-gunes-tarlası-kalyon-karapınar-gunes-enerji-santrali-turkiyeye-enerji-veriyor>.
- Dawson-Saunders, B. (1994). Statistical methods for multiple variables. *Basic and Clinical Biostatistics*, 28, 210-268.

- Demir, O. ve Özdemir, A. İ. (2019). Marmaray projesi: Tarihi, teknik ve sosyo-ekonomik boyutları. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 39(1), 99-122.
- Demircioğlu, T. ve Uçar, S. (2014). Akkuyu Nükleer Santrali konusunda üretilen yazılı argümanların incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(4), 1373-1386.
- Demirhan, E. (2005). Büyüme ve ihracat arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(4), 76-88.
- Derudder, B., Liu, X., & Kunaka, C. (2018). *Connectivity along overland corridors of the belt and road initiative* (1st ed.). London: World Bank Publications.
- Dış Ticaret İstatistikleri. (2023, 5 Ocak). Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Aralik-2022-49633>
- Doğruel, F. ve A. Doğruel, S. (2003). *Türkiye’de bölgesel gelir farklılıkları ve büyüme* (1. Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Duygulu, A. ve Kahyaoglu, H. (2005). Finansal varlık fiyatlarındaki değişim-parasal büyüklükler etkileşimi. *Dokuz Eylül İİBF Dergisi*, 20(1), 63-85.
- Enders, W. (2010). *Applied econometric time series* (3th ed.). London: John Wiley & Sons.
- Erbilen, S. Ü., Üçışık, S. ve Kadioğlu, M. (2001, 18 Ekim). *Türkiye’de konteyner taşımacılığı*. Erişim Adresi: <http://hdl.handle.net/11129/2388>.
- Erdoğan, E. ve Özcan, G. (2018). İzmir Limanı’nın “Bir Kuşak, Bir Yol” projesi kapsamında değerlendirilmesi. *Ege Akademik Bakış*, 18(4), 635-648.
- Eren, L. G. (2015). Tarımsal kapitalizm: fizyokrazi. *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 6-23.
- Ergünsü, U. (2017). *Mülakat*. E. Demir ve C. Özkömür, İstanbul. 15 Nisan.
- Erim, N. (2013). *İktisadi düşünce tarihi* (1. Basım). Kocaeli: Umuttepe Yayınları
- Faveri, A. G. D. (2022). *Türk medyasında enerji haberlerinin ekonomi politikası*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Fulton, B. (2016, 4 May). *Bangladesh-China-India-Myanmar economic corridor: A bridge too far?* Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/325484477_Bangladesh-China-India-Myanmar_BCIM_Economic_Corridor_Challenges_and_Prospets
- Gale, H., Lohmar, B., & Tuan, F. (2005). China’s new farm subsidies. Retrieved from: <https://www.ers.usda.gov/publications/pub-details/?pubid=40444>
- Genç, A. (2019). *Bir kuşak bir yol projesi ve Çin* (1. Basım). Ankara: Astana Yayınları.
- Genç, Ö. (2019). Bir kuşak bir yol projesinin iktisadi kapasitesi ve Çin tarafından uygulanan borç diplomasisi. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 631- 647.

- Gençoğlu, A. Y. (2013). Ticari kapitalizminden sanayi kapitalizmine: Merkantilizm, Liberalizm ve Marksizm. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 7(13), 79-94.
- Gern, J. P. (1993). L'apport du commerce extérieur à la croissance des pays non industrialisés. *Revue Tiers Monde*, 133, 7-36.
- Grieger, G. (2016). *One belt, one road (OBOR): China's regional integration initiative* (1st ed.). Europe: European Parliamentary Research Service.
- Gujarati, D. N. (1999). *Basic econometrics* (1st ed.). London: Mc Graw Hill.
- GÜNDOĞDU, M. A. (2022). Çin'in kalkınmasındaki kilit rol: Dünya ticaretine entegrasyonu. *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 65-80.
- Güner, B. (2018). OBOR Girişimi'nin coğrafyası. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 37, 112- 123.
- Güner, K. (2018). Türkiye'de sermaye piyasaları ve borsaların gelişim süreci. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(9), 150-176.
- Hastürk, E. (2019). *Sosyal bilgiler öğretimi uzmanları ve öğretmenlerinin gözünden insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersine bakmak: Bu derse kim vermeli* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Heckscher, E.E. (1919). *The effect of foreign trade on the distribution of income ekonomisk tidskrift* (1st ed.). Cambridge: The MIT Press.
- Hint Okyanusu Üzerinden İpek Yolu. (2023, 4 Eylül). Erişim Adresi: <https://www.sundayobserver.lk/2017/10/08/business/silk-road-across-indian-ocean?page=2>.
- Hofman, B., Zhao, M., & Ishihara, Y. (2007). Asian development strategies: China and Indonesia compared. *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, 43(2), 171-200.
- HT Solar Energy ve Türkiye'nin HT Solar Energy Stratejik İşbirliği Anlaşması. (2023, 6 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.htsolar.com/news/ht-solar-energy-and-turkeys-ht-solar-energy-sign-a-strategic-cooperation-agreement.html>.
- Huawei Kırsalda 527 Bin Kişiye İnternet Sağladı. (2023, 10 Eylül). Erişim Adresi: <https://www.dunya.com/teknoloji/huawei-kirsalda-527-bin-kisiye-internet-sagladi-haberi-548343>.
- Huawei Türkiye'de Ar-Ge ve İnovasyon. (2023, 3 Ekim). Erişim Adresi: <https://www.huawei.com/tr/about-huawei/innovation/research-development/turkey>.
- Hunutlu Termik Elektrik Santrali. (2023, 5 Aralık). Erişim Adresi: <http://www.emba.com.tr/tr/projeler/hunutlu-termik-elektrik-santrali>.
- İç Holding İnşaat Proje Detay. (2024, 18 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.icholding.com.tr/tr/Insaat/ProjeDetay/64>.

- İzgi, B. B., & Yılmaz, H. (2018). Türkiye’de ekonomik büyüme, ihracat ve ithalat: Nedensellik ilişkisi (1992-2016). *İktisadi Yenilik Dergisi*, 5(2), 54-74.
- John, W. (2016, 20 June). *Zhu rongji and China’s economic take-off*. Retrieved from: <https://research.nus.edu.sg/cai/2021/05/24/zhu-rongji-and-chinas-economic-take-off/>.
- Jonathan F. (2016). *An analysis of two corridors in china’s one belt one road initiative: China-Pakistan and China Central-West Asia* (Unpublished Masters Thesis). GC University, Lahore, Pakistan.
- Jonathan H. (2017). How China’s new silk road threatens European trade. *The International Spectator*, 52(1), 46-60.
- Karaçor, Z. ve Alptekin, V. (2006). 1980 sonrası istikrar politikaları ışığında Türkiye ekonomisinin trend analizi yardımı ile değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 307-342.
- Karagöl, E. T. ve Kaya, S. (2017). Trabzon Limanı’nın “Bir Kuşak, Bir Yol” projesindeki yeri ve önemi. *SETA Analiz*, 205, 1-16.
- Kars Nahcivan Demir Yolu Projesi. (2024, 16 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.habererk.com/kars-nahcivan-demir-yolu-projesi>.
- Kılıç, J. ve Dilber, İ. (2019). Ekonomik büyüme ile üretim faktörleri arasında ekonometrik bir analiz: Türkiye örneği (1980-2016). *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 149-166.
- Kodaman, S., Özdemir, A., ve Yılmaz, S. (2016). Çin’in bir kuşak bir yol projesi ve Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar*, 16(59), 1253-1270.
- Korkmaz, T. ve Uygurtürk, H. (2008), Türkiye’deki emeklilik fonları ile yatırım fonlarının performans karşılaştırması ve fon yöneticilerinin zamanlama yetenekleri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 114- 147
- Krugman, P. (1987). *Is free trade passé?* (1st ed.). New York: Mc Graw Hill Press.
- Kumport. (2024, 26 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.kumport.com.tr/tr-TR/iletisim/313637>.
- Kuşak ve Yol Girişimi. (2023, 3 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.beltroad-initiative.com/belt-and-road/>
- Li, Y., & Schmerer, H.-J. (2017). Trade and the New Silk Road: Opportunities, challenges and solutions. *Journal of Chinese Economic and Business Studies*, 15(3), 205- 213.
- Mah, J. S. (2005). Export expansion, economic growth and causality in China. *Applied Economics Letters*, 12(2), 105-107.
- Marshall A. (2003). Money, credit and commerce (1st ed.). New York: Prometheus Books.

- Mersin Limanı'nda Flaş Satış Kararı. (2024, 11 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/mersin-limaninda-flas-satis-karari-yuzde-90i-yabancilarin-oluyor-40536453>.
- Mill J. S. (1909). Principles of political economy, with some of their applications to social philosophy (1st ed.). London: Longmans, Green and Co.
- Nisan 2019 Ham Çelik Üretimi. (2023, 25 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.worldsteel.org/mediacentre/press-releases/2019/April-2019-crude-steel-production.html>.
- Nurkse, R. (1964). *Az gelişmiş ülkelerde sermaye teşekkülü* (Ş. Adalı Çev.), İstanbul: Mentek Kitabevi.
- OECD. (2012, 3 April). *China in the global economy China in the World Economy The domestic policy challenges*. Retrieved from: https://www.oecd-ilibrary.org/fr/development/china-in-the-world-economy_9789264196278-en.
- Oğuztimur, S. (2008). *Denizyolu yük taşımacılığında küresel liman rekabet koşullarının Mersin Limanı örneğinde değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ohlin, B. (1933). *Interregional and international trade* (1st ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Orta Koridordan İpek Yolu Atağı. (2023, 2 Ağustos). Erişim Adresi: <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/orta-koridordan-ipek-yolu->
- Öniş, Z., & Yalikul, M. (2021). Emerging partnership in a post-Western world? The political economy of China-Turkey relations. *Southeast European and Black Sea Studies*, 21(4), 507-529.
- Özbey, F. R. (2000). Türk sanayileşme sürecinde bütünleştirilmiş strateji. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 75-92.
- Özdamar, Ö. (2018). Çin'in "Bir Kuşak, Bir Yol" projesi: Türkiye için fırsatlar ve riskler. *Uluslararası İlişkiler*, 15(59), 77-93.
- Özer, M. ve Erdoğan, L. (2006). Türkiye'de ihracat, ithalat ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkilerin zaman serisi analizi. *Ekonomik Yaklaşım*, 17(60-61), 93- 110.
- Özmen, E. ve Furtun, G. (1998). Export-led growth hypothesis and the Turkish data: An empirical investigation, *METU Studies in Development*, 25(3), 491-503
- Özsümer, E. (2019). *Bir kuşak bir yol projesi ve ekonomik etkileri*. Alanya Akademik Bakış, 5(3), 1353-1374.
- Öztürk, N. (2003). Dış ticaret kuramında yeni yaklaşımlar. *Öneri Dergisi*, 5(19), 109- 126.
- Pagano, M. & Gauvreau, K. (1993). *Simple linear regression. principles of biostatistics* (1st ed.). London: Duxbury Press.

- Palacıoğlu, T. (2018). *Mutlak üstünlük ve bazı dış ticaret teorileri* (1. Basım). İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Saatcioğlu, C. ve Karaca, O. (2004). Döviz kuru belirsizliğinin ihracata etkisi: Türkiye örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 5(2), 183-195.
- Sağlam, Y. (2018). *Dış ticaret ve büyüme arasındaki ilişkinin Avrupa ülkeleri için analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Saraç, T. B. (2013). İhracat ve ithalatın ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Ege Akademik Bakış*, 13(2), 181-194
- Şerif, M. (2017). Turkey-China relations within the concept of the new silk road Project. *Ankasam*, 1(3), 83-96.
- Şerif, M. (2017). *Yeni Osmanlı düşüncesi*. İçinde T. Bora & M. Gültekingil (Ed.), Cumhuriyet'e devreden düşünce mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet'in birikimi (ss. 42-54). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şimşek, M. (2003). İhracata dayalı büyüme hipotezinin Türkiye ekonomisi verileri ile analizi, 1960-2002. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 43-63.
- Takım, A. (2010). Türkiye'de GSYİH ile ihracat arasındaki ilişki: Granger nedensellik testi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 315-330.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri* (1. Basım). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. A. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri* (1. Basım). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Trakya Hızlı Tren Güzergah ve Yol Haritası. (2024, 14 Ocak). Erişim Adresi: <https://rayhaberleri.wordpress.com/2019/11/10/trakya-hizli-tren-guzergah-ve-haritasi/>.
- Türk Akımı Projesi İmzalandı. (2024, 6 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.ntv.com.tr/ekonomi/turk-akimi-projesi-imzalandi-turk-akimi-nedir,6SPX69lWSkaL6pBjj9F3EA#>.
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2023, 6 Şubat). Erişim Adresi: <https://ticaret.gov.tr/data/5efc52d313b876f898f3c285/ABD.pdf>
- Uysal, Ö. (2019). Ekonomik büyüme ve ihracat arasındaki nedensellik ilişkisi: Rusya örneği. *Istanbul Journal of Economics*, 69(1), 43-65
- Vardar, S., Demirel, B., ve Onay, T. T. (2022). Impacts of coal-fired power plants for energy generation on environment and future implications of energy policy for Turkey. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(27), 40302-40318.
- Yce, H. S. (2010). *China's rise-threat or opportunity?* (1st ed.). London: Routledge.

- Yeni Kuşağa Eski Yol, Çin Batıya Açılan Kapısı OBOR. (2023, 7 Haziran). Erişim Adresi: <https://www.defenceturk.net/yeni-kusaga-eski-yol-cin-batiya-acilan-kapisi-obor>
- Yıldırım, S., Ertuğrul, H. M. ve Soytaş, U. (2015). Türkiye’de aylık istihdam serisinin durağanlığı: Geleneksel, yapısal kırılmalı ve mevsimsel birim kök test uygulamaları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(4), 91-102.
- Yıldız, E. B. ve Berber, M. (2011). İthalata dayalı büyüme: 1989–2007 Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25, 165-179.
- Yılmaz, A., Yasul, A. F. ve Ulaş, A. H. (2020). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin
4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersi öğretim programına ilişkin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 26-50.
- Yılmaz, E. (2015). Güvenlik ve ekonomik boyutuyla nükleer enerji Araştırmaları: Akkuyu nükleer santrali örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(1), 227-245.
- Yılmaz, N. ve Çayır Yılmaz, M. (2020). Akademisyenlerde iş yaşam dengesi ve uzaktan çalışmaya ilişkin görüşlerin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 26-37.
- Yılmaz, S. (2020). Bir kuşak bir yol projesinin iktisadi kapasitesi ve Çin tarafından uygulanan borç diplomasisi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 633- 634.
- Yılmaz, Ş. E. (2010). *Dış ticaret kuramlarının evrimi* (1. Basım). Ankara: Efil Yayınevi
- Yüksel, E. ve Sarıdoğan, E. (2012). Uluslararası ticaret teorileri ve Paul R.Krugman’ın katkıları. *Öneri Dergisi*, 9(35), 199-206.
- Zeybek, H. (2021). Demiryollarının konteyner limanı-hinterlant bağlantılarındaki önemi: Mersin Limanı örneği. *Demiryolu Mühendisliği*, 6(14), 49-64.
- Zhang Z. H., & Li, L. R. (2004). *Ground water resources in China* (1st ed.). London. Sino-Map Press.

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-III

Editörler:

Doç. Dr. Hasibe YAZIT

Doç. Dr. Kansu GENÇER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-III

Editörler: Doç. Dr. Hasibe YAZIT • Doç. Dr. Kansu GENÇER

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-925-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub484>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yazıt, H. (ed), Gençer, K. (ed) (2024). *Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-III*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub484>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Alves, A., Viveiros, C., Lopes, J., Nogueira, A., Pires, B., Afonso & A. E., Teixeira, C. (2021). Microbiological contamination in different food service units associated with food handling. *Applied Sciences*, 11, 7241.
- Bailey, S. (2020). Cooking Food for Over 100 Restaurants: How a ‘Ghost Kitchen’ is Adjusting to Life in a Pandemic. CNN Travel, <https://edition.cnn.com/travel/article/ghost-kitchens-kitopi-spc-intl/index.html>.
- Boyacı, D. (2022). Yeni normal gastronomi trendi: çevrimiçi yemek teslimat sistemi ve hayalet mutfaklar, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10 (2): 1452-1365.
- Bunnag, T. (2020). The New Normal After COVID-19: Cloud kitchen business opportunities in Bangkok, Thammasat University, Faculty of Commerce and Accountancy, Master of Business Thesis, 46 s.
- Ceylan, Z., Çetinkaya, T. & Yaman, M. (2021). *Et ve Et Ürünleri, Sağlıklı Mutfak (Editor, Y. Birol Saygi)*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ceylan, Z., & Şengör, Ü. G. (2017). Investigation of quality parameters of fish treated with sous vide technology, *Aquatic Sciences and Engineering*, 32(1), 8-20.
- Chavan, S. (2020). The Qualitative Analysis of Cloud Kitchen Emerging as a viable food & beverage (F&B) Alternative Post Covid-19, *The International Journal of Analytical and Experimental Modal Analysis*, XII(IX), 463-471.
- Chi, R., Leung, X.Y., Chi, C.G.Q. (2022). Ghost kitchens on the rise: Effects of knowledge and perceived benefit-risk on customers behavioral intentions. *International Journal of Hospitality Management*, 101, 1-9.
- Choudhary, N. (2019). Strategic analysis of cloud kitchen – A case study. *An International Journal of Management Studies*, 9(3), 184-190.
- Colpaart, A. (2019). Everything You Need to Know About Cloud Kitchens (aka. Ghost Kitchens) in 2020. Retrieved 24.01.2022, from <https://www.the-foodcorridor.com/2019/12/05/everything-you-need-to-know-about-cloud-kitchens-aka-ghost-kitchens-in-2020/>
- Deliverect (2021). Dark Kitchens, 17 s. <https://cdn2.hubspot.net/hubfs/5256387/Ebooks/Dark%20Kitchens%20101.pdf>
- Dephna. (2020). The Rise of the Dark Kitchen: Benefits and Business Models. <https://www.dephna.com/insights/what-is-a-dark-kitchen-benefits-business-models>,
- DNY, (2021). End-to-end guide for the cloud kitchen business – Be 100% Prepared Before You Start, <https://dnyhospitality.com/cloud-kitchen/>

- Marston, J. (2020). Middleby Launches Out-of-the-Box Ghost Kitchen Solutions. <https://thespoon.tech/middleby-launches-out-of-the-box-ghost-kitchen-solutions/>
- Merckaert, M. (2021). 6 Most popular cloud kitchen business models (& the Only Two We're Betting on to Thrive), <https://get.apicbase.com/cloud-kitchen-business-models/>
- Muller, C. (2018). Restaurant Delivery: Are ODP the Industry's OTA? Part I. *Boston Hospitality Review*, 6(3), 1-17.
- Nagumoto, J. (2019). Ghost restaurants' ride Asia's food delivery boom. <https://asia.nikkei.com/Business/Business-trends/Ghost-restaurants-ride-Asia-s-food-delivery-boom>
- Lapaas, (2019). Cloud Kitchen Business Model (Faasos), Start your own Cloud Kitchen, <https://lapaas.com/cloud-kitchen-business-model-faasos/>
- Li, C., Miroso, M., & Bremer, P. (2020). Review of online food delivery platforms and their impacts on sustainability. *Sustainability*, 12(14), 5528.
- Oracle, (2020). "What is a cloud kitchen?". Essential Guide to Cloud Kitchens: Considerations for Restaurateurs, s.4. Erişim adresi: https://www.oracle.com/a/ocom/docs/dc/em/ofb-essential-guide-to-cloud-kitchens-v02.pdf?elq_mid=168961&sh=&cmid=BUMK200604P00010
- Oracle, (2021). Essential Guide to Cloud Kitchens, Considerations for Restaurateurs, 16s. https://www.oracle.com/a/ocom/docs/dc/em/ofb-essential-guide-to-cloud-kitchens-v02.pdf?elq_mid=168961&sh=&cmid=BUMK200604P00010
- Paket Mutfak. (2021). Paket Mutfak Nedir? 26.01.2022, from <https://www.paketmutfak.com.tr/>
- Patel, B., (2020). Cloud kitchen setup, Eledea, 8 s. <https://5.imimg.com/data5/SELLER/Doc/2021/9/FH/GC/RU/6637015/restaurant-setup-consultant.pdf>
- Sarangdhar, P., Mohite, V. & Kharde, S. (2021). A study on emerging concept of cloud kitchen in india, sambodhi, *UGC Care Journal*, ISSN: 2249-6661, 44(1), 51-57.
- Sharda, N. (2020). Serving Food From the Cloud. Retrieved 18.01.2022, from <https://www.toptal.com/finance/growth-strategy/cloudkitchen#:~:text=The%20current%20concept%20of%20the,is%20valued%20at%20%24525%20million>
- Sundram, G. (2020). Get Ready for Four More State of the Art Hybrid Cloud Kitchens. <https://www.2cents.my/2020/11/23/get-ready-for-four-more-state-of-the-arthybrid-cloud-kitchens>.
- Süzer, Ö., Uçuk, C., Doğdubay, M. & Dinç, Y. (2021). Endüstri 4.0'ın Yiyecek içecek endüstrisine bir yansıması olarak bulut mutfaklar (Kavramsal Bir Analiz), *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9 (2), 975-989.

- Şahin, N.N. (2021). Destinasyon Çekicilik Unsuru Olarak Mutfak: Bulut Mutfaklar Konseptinin SWOT Analizi ile İncelenmesi, Destinasyon Konulu Güncel Araştırmalar. (Edt. Ünal, A). Paradigma Yayınları: Ankara.
- Tanyeri, D. (2021). Ghost Kitchens: Here and Now. Retrieved <https://fesmag.com/topics/trends/19538-ghost-kitchens-here-and-now>.
- Ulukan, G. (2020). Yerli Bulut Mutfak Girişimi Paket Mutfak, 1.3 Milyon Dolar Yatırım Aldı. <https://webrazzi.com/2020/10/19/yerli-bulut-mutfak-girisimi-paketmutfak-1-3-milyon-dolar-yatirim-aldi/>, E.T: 14.11.2021.
- Updhye, N., Sathe, S. (2020). “Cloud Kitchen – Case Study Of Swiggy Cloud Kitchen In Pune.” UGC Care Journal, 6(4), 107-114.

6. Kaynakça

- Bat, M. (2015). Plastik Kapak Toplamaya Yönelik Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kampanyalarının Karşılaştırılmalı Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, ss.1-20.
- Bayraktaroğlu, G., İter, B., Tanyeri, M. (2009), “Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Pazarlamada Yeni Bir Paradigmaya Doğru”, İstanbul, Literatür Yayıncılık.
- Commission. (2001). Commission of the European Communities. Commission of the European Communities (s. 1-33). Brussels: Commission of the European Communities. <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0398&vfrom=ES>
- Cook, R. A., Hsu, C. H. C. ve Marqua, J. J. (2016). *Tourism the Business of Hospitality and Travel*, (Çev. Ed. Tuna, M.), Fifth Edition, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çakıcı, A. C., Çalhan, H., ve Karamustafa, K. (2016). Yiyecek Ve İçecek İşletmelerinde İnovasyon ve Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü İlişkisi. *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), ss. 11-39.
- Çifci, S., Koçak, A. (2008). Sosyal Sorumluluk Tüketim Anlayışının Boyutları ve Ölçümüne İlişkin Ankara Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. 13. Ulusal Pazarlama Kongresi. 24-25 Ekim 2008, Nevşehir.
- Farsani, N. T., Sadeghi, R., Shaflei, Z., ve Sichani, A. S. (2015). Measurement of Satisfaction With ICT Services Implementation and Innovation in Restaurants (Case Study: Isfahan, Iran). *Journal of Travel ve Tourism Marketing*, ss. 1-13.
- Gheribi, E. (2017). Innovation strategies in restaurant. *Ekonomika I Organizaçja*, ss. 152-163.
- Gürel, T. (2010). Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Yeni Yaklaşımlar ve Tartışılan Konular, ss: 111-122. Selçuk İletişim.
- Güzelcik Ural, E. (2012). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışmalarında Etkinlik Koşulları ve Sudaki Ayak İzim Projesinin İncelenmesi, ss: 215-235. E-Journal of New World Sciences Academy.
- ISQ. (2019). <http://www.belgelendirme.com.tr/belgelendirme-standartlari/sa-8000-standart/268-sosyal-sorumluluk-nedir>, Erişim Tarihi: 12.04.2024.
- İşseveroğlu, G. (2001). İşletmelerde Sosyal Sorumluluk ve Etik, ss:55-67. Yönetim Ekonomi.

- Jin, N., Line, N. D., ve Merkeb, J. (2016). Examining the Impact of Consumer Innovativeness and Innovative Restaurant Image in Upscale Restaurants. *Cornell Hospitality Quarterly*, 57(3), ss. 268-281.
- Konya Şeker. (2020). <http://www.konyaseker.com.tr/tr/icerik/detay/2208/sosyal-sorumluluklar> Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Lembet, Z. (2013). Markalar ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk. <http://www.sdergi,hacettepe.edu.tr/MARKALARVEKURUMSALSOSYALSORUMLULUK.pdf> Erişim Tarihi: 08.04.2024.
- McWilliams, A., ve Siegel, D. (2001). Comperate Social Responsibility: A Theory of the Firm Perspective. *Academy of Management Review*, 26(1), ss. 117-127.
- Özer, E., Z., (2015). Marka Konumlandırma Sosyal Sorumluluk Kampanyalarının Etkisi: İstanbul İlindeki Zincir Restoran İşletmelerinde Bir Araştırma. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Pringle, H., Thompson, M. (2000). Marka Ruhü; Sosyal Sorumluluk Kampanyaları ile Marka Yaratmak, (çev. Zeynep Yelçe ve Canan Feyyat), İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Tekin, İ. (2006). Kadın Sorunlarına Yönelik Sosyal Sorumluluk Kampanyaları ve Reklamlarda Kadın Cinsiyetinin Sunumu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

References

- Algül, Hüseyin, “Osman Gazi ve Orhan Gazi'nin Şahsiyeti”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Journal*, 8, 8, 1999, 59-73.
- Altuntaş, Zeynep, Sultan Abdülmecid Dönemi Osmanlı Ulemâsı, Unpublished PhD Thesis, Marmara University, 2013.
- Arlı, Mine, Gümüş, Hüseyin, 10-15 Eylül 2007, Türk Mutfak Kültüründe Çorbalılar, International Congress of Asian and North African Studies (ICANAS), 38. ICANAS Proceedings, 2007, Ankara.
- Batği, Özlem, “Seyahatnamelerde Osmanlı İnsanın Hastalıkları ve Tedavi Yöntemleri”, *Osmanlı Mirası Araştırmaları Journal (OMAD)*, 4, 8, 2017, 169-182.
- Baykara Taşkaya, Arzu, “Tavernier Seyahatnamesi”, *Tarih İncelemeleri Journal*, 2, 26, 2011, 639-641.
- Belon, Pierre, Pierre Belon Seyahatnamesi, Hazal Yalın, 1. Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2020.
- Beşirli, Hayati, “Türk Devlet Sisteminde Toplumsal Düzenin İnşasında İşlevselci Bakış Açısıyla “Ülüş” ve “Cilik” Geleneği”, *Turkish Culture & Haci Bektas Veli Research Quarterly*, 1, 63, 2012, 337-358.
- Bilgin, A. (2020). Osmanlı Kültüründe Şerbet. *Toplumsal Tarih, Mayıs*, 50-57.
- Broquière, Bertrandon de la, Bertrandon de la Broquière'in Denizaşırı Seyahati, İlhan Arda, 1. Baskı, Eren Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- Bülbül, Zekeriya, “IV. Mehmed'in Düzenin Sağlanması İçin Halk Desteği Teminine Dair Bir Fermanı”, *Osmanlı Araştırmaları* 1, XI, 1991, 105-110.
- Çapar, G. ve Yenipınar, U., Somut Olmayan Kültürel Miras Kaynağı Olarak Yöresel Yiyeceklerin Turizm Endüstrisinde Kullanılması, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. Special issue1, 4, 2016, 100-115.
- Çetin, Altan, Memluk Devletinde Yemek Kültürüne Genel Bir Bakış. *Milli Folklor*, 72, 18, 2006, 107-117.
- Çetinsaya, Gökhan, “II. Abdülhamid'in İç Politikası: Bir Dönemlendirme Denemesi”, *Osmanlı Araştırmaları*, 47, 47, 353-409.
- Çömlekçi, Aynur, Sultan V. Murad'ın 93 Günlük Saltanatı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2019.
- Demirel, H. ve Ayyıldız, S., Mutfak Kültürü ve Değişimi; Giresun İli Örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5, 4, 2017, 280, 298.
- Demirgöl, Furkan, Çadırdan Saraya Türk Mutfağı. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Journal*, 1, 3, 2018, 105-125.
- Dilbaz, Burcu Kutlu, 10-11 Haziran 2019, XIX. Yüzyılda Batılı Seyyahların Gözüyle Bursa Hamamları, Tarih ve Kültür Penceresinden Su ve Sağlık İlişkisi Uluslararası Sempozyumu, Tarih ve Kültür Penceresinden Su ve Sağlık İlişkisi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, 2020, İstanbul.

- Düzgün, E. ve Durlu Özkaya, F., Mezopotamya'dan Günümüze Mutfak Kültürü, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3, 1, 2015, 41-47.
- Ertaş, Y. ve Gezmen Karadağ, M., Sağlıklı Beslenmede Türk Mutfak Kültürünün Yeri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Journal*, 1, 2, 2013, 117-136.
- et-Tancî, Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta, İbn Battuta Seyahatnamesi, Mümin Çevik, 2. Basım, Bilge Kültür Sanat, İstanbul, 2019.
- Eyice, Semavi, Bertrandon de la Broquiere ve Seyahatnamesi (1432-1433), *İslam Tetkikleri Journal*, 1-2, 6, 1975, 85-126.
- Fresne-Canaye, Philippe du, Fresne-Canaye Seyahatnamesi (1573), Teoman Tunçdoğan, 2. Baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2017.
- Gerlach, Stephan, Türkiye Günlüğü (1573-1576) I. Cilt, Türkis Noyan, 1. Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2007.
- Gökpinar, Bekir, "Osmanlı Kronikleri Işığında Sultan İbrahim ve Dönemi (1640-1648)", *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Journal*, 1, 10, 2020, 1-22.
- Göyünç, Nejat, "Salomon Schweigger ve Seyahatnamesi", *Tarih Journal*, 13, 17-18, 1963.
- Güler, Sibel, "Türk Mutfak Kültürü ve Yeme İçme Alışkanlıkları", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Journal*, 1, 26, 2010, 24-30.
- Gürhan, Nazife, "Yemek ve Din: Yemeğin Dini Simgesel Anlamları Üzerine Bir İnceleme", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Journal*. 2, 6, 2017, 1204-1223.
- Hatipoğlu, A. ve Batman, O. (2014). Osmanlı Saray Mutfağı'na Ait Gastronomik Unsurların Günümüz Türk Mutfağı ile Kıyaslanması, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Journal*, 2, 11, 2014, 62-74.
- Haydaroğlu, İlknur, "Osmanlı Saray Mutfağından Notlar", *Tarih Araştırmaları Journal*, 34, 22, 2003, 1-10.
- Howard, George William Frederick, Türk Sularında Seyahat, Şevket Serdar Türet, 1. Baskı, Tercüman Gazetesi, İstanbul, 1978.
- Isın, P. M. (2018). *Bountiful empire: a history of ottoman cuisine*. Reaktion Books.
- Kâmil, Mehmet, Melceü't-Tabbâhîn, Gülşah Taşkın, 1. Basım, Çiya Yayınları, İstanbul, 2016.
- Kapar, Mehmet Ali, "İki Seyyah Bir Kültür: Broquiere ve İbn Battûta Seyahatnâmelerine Göre Türklerde Yemek Kültürü", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Journal*, 41, 1, 2019, 427-444.
- Kapur, Harish, Jean-Baptiste Tavernier: A Life, 1. Baskı, AuthorHouse, Bloomington, 2013.
- Karaca, O. B. ve Karacaoğlu, S., Kültür, Din ve Yemek Etkileşimi Çerçevesinde Arap Mutfağının Kavramsal Olarak İncelenmesi: Adana İli Örneği, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Journal*, 2, 9, 2016, 561-584.

- Karaoğlan, Mustafa, Sultan II. Selim Döneminin Siyasi Olayları, Devlet Teşkilatı, İlim ve Kültür Hayatı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, 2019.
- Kaya, Gülsen Sevinç, “Sultan Abdülaziz ve Döneminin Resim Sanatı”, *Milli Saraylar Sanat Tarih Mimarlık Journal*, 1, 17, 2019, 77-101.
- Keskin, Neslihan İlknur, Sosyal Hayatın 17. Yüzyıl Divân Şiirine Yansımaları ve Anlam Çerçevesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2009.
- Kılıç, Esra, “Yabancı Seyyahların Türk Sofra Kültürüne Ait İzlenimleri Üzerine (16. ve 17. Yüzyıl)”, *Osmanlı Mirası Araştırmaları Journal (OMAD)*, 8, 4, 2017, 97-117.
- Kızıldemir, Ö., Öztürk, E. ve Saruşık, M., Türk Mutfak Kültürünün Tarihsel Gelişiminde Yaşanan Değişimler, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Journal*, 3, 14, 2014, 191-210.
- Koçyiğit, Tahsin, “İbn Battuta’nın Karadeniz Seyahati Üzerine Bazı Mülahazalar”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Journal*, 1, 9, 2009, 53-73.
- Közleme, Olgun, Türk Mutfak Kültürü ve Din, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2012.
- Közleme, Olgun, Türk Mutfak Kültüründe Siyasi, Sosyal ve Dini Sembolizm, *Toplum Bilimleri Journal*, 14, 7, 2013, 387-395.
- Mateev, Petır, Osmanlı Topraklarından Anılar, Hüseyin Mevsim, 1. Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2020.
- Önçel, Sibel, “Türk Mutfağı ve Geleceğine İlişkin Değerlendirmeler”, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3, 4, 2015, 33-44.
- Özden, Ö., Erkan, N. ve Varlık, C., Havyar. *Aydın Gastronomy*, 2, 2, 2018, 21-34.
- Öztuna, Yılmaz. Kanuni Sultan Süleyman, 7. Baskı, Ötügen Yayınları, İstanbul, 2019.
- Öztürk, Mustafa, “Döneminin Arapça Kaynaklarında Sultan II. Murat”, Sultan II. Murad ve Dönemi, Yaşayanlar, İsmail (Ed.), “Döneminin Arapça Kaynaklarında Sultan II. Murat”, Gaye Kitabevi, Bursa, 2015, 139-147.
- Raczynski, Edward, 1814’te İstanbul ve Çanakkale’ye Seyahat, Kemal Turan, 1. Baskı, Tercüman Gazetesi, İstanbul, 1980.
- Sağır, Adem, “Bir Yemek Sosyolojisi Denemesi Örneği Olarak Tokat Mutfağı”, *Turkish Studies*. 4, 7, 2012, 2675-2695.
- Samancı, Ö. (2020). History of eating and drinking in the Ottoman empire and modern Turkey. *Handbook of Eating and Drinking: Interdisciplinary Perspectives*, 55-75.
- Sarioğlan, M. ve Cevizkaya, G., Türk Mutfak Kültürü: Şerbetler. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Journal (ODÜSOBLAD)*, 14, 6, 2016, 237-250.

- Schweigger, Solomon, Sultanlar Kentine Yolculuk, Türkis Noyan, 1. Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2004.
- Sevinç, Tahir, “II. Mustafa’nın İktidar Mücadelesi ve 1703 Edirne İsyanıyla Tahttan İndirilmesi”, *Osmanlı Mirası Araştırmaları Journal (OMAD)*, 4, 9, 2017, 25-42.
- Solmaz, Y. ve Dülger Altın, D., Türk Mutfak Kültürü ve Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Bir Değerlendirme, *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Journal*, 3, 1, 2018, 108-124.
- Şevket, Ahmed, Aşçı Mektebi, Priscilla Mary Işın, 1. Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2021.
- Talas, Mustafa, “Tarihi Süreçte Türk Beslenme Kültürü ve Mehmet Eröz’e Göre Türk Yemekleri”, *Türkiye Araştırmaları Journal*, 1, 18, 2005, 273-283.
- Tavernier, Jean-Baptiste, Tavernier Seyahatnamesi, Teoman Tunçdoğan, 3. Baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2017.
- Tavernier, Jean-Baptiste, XVII. Asır Ortalarında Türkiye Üzerinden İran’a Seyahat, Ertuğrul Gültekin, 1. Baskı, Kervan Kitapçılık, İstanbul, 1980.
- Tournefort, Joseph de, Tournefort Seyahatnamesi, Ali Berktaş, Teoman Tunçdoğan, 4. Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2013.
- Tunç Yaşar, Fatma, “Geç Dönem Osmanlı Âdâb-I Muâşeret Kitaplarında Hane Tanzimi ve Salon Âdâbı”, *Akademik Araştırmalar Journal*, 58, 15, 2013, 157-176.
- Ubucini, Jean Henri Abdolonyme, 1855’de Türkiye 2. Cilt, Ayda Düz, 1. Baskı, Tercüman Gazetesi, İstanbul, 1977.
- Ünlü, Muhammet, IV. Murad’ın İcraatlarında Din ve Siyaset Etkeni, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2006.
- Waines, David, The Odyssey of Ibn Battuta: Uncommon Tales of a Medieval Adventurer, 1. Baskı, Bloomsbury Publishing, New York, 2010.
- Yerasimos, M. (2011). *Evlîya Çelebi Seyahatnâmesi’nde yemek kültürü: yorumlar ve sistematik dizin*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Yılmaz, Özgür, “Osmanlı Şehir Tarihleri Açısından Yabancı Seyahatnamelerin Kaynak Değeri”, *Tarih İncelemeleri Journal*, 2, 28, 2013, 587-614.
- Yılmaz, Savaş, “III. Murad Döneminde Anadolu ve Rumeli Eyaletlerindeki Kadı ve Naipilerin Değerlendirilmesi”, *Akademik Tarih ve Düşünce Journal*, 18, 5, 2018, 420-441.

6. Kaynakça

- Adami, G. F., Gandolfo, P., Campostano, A., Meneghelli, A., Ravera, G., & Scopinaro, N. (1998). Body image and body weight in obese patients. *International Journal of Eating Disorders*, 24(3), pp. 299-306.
- Adinda, D., & Sudaryati, E. (2021). Body Image and Eating Habits of Students Female Student at Vokasi Senior High School Sibolga. *International Archives of Medical Sciences and Public Health*, 2(1), pp. 25-33.
- Alvarenga, M. S., Philippi, S. T., Lourenço, B. H., Sato, P. M., & Scagliusi, F. B. (2010). Insatisfação com a imagem corporal em universitárias brasileiras. *Jornal Brasileiro de Psiquiatria*, 59, pp. 44-51.
- Amigo, I., Fernández, C., Rodríguez, E., & Rodríguez, A. (2005). Creencias sobre las estrategias para el control del peso. *Psicothema*, 17(3), pp. 418-421.
- Aydinoglu, N. Z., & Krishnab, A. (2012) Imagining thin: Why vanity sizing works. *Journal of Consumer Psychology*, 22, pp. 565-572.
- Ballester, R., & Guirado, M. C. (2003). Detección de conductas alimentarias de riesgo en niños de 11 a 14 años. *Psicothema*, 15(4), pp. 556-562.
- Balluck, G., Toorabally, B. Z., & Hosenally, M. (2016). Association between body image dissatisfaction and body mass index, eating habits and weight control practices among Mauritian adolescents. *Malaysian Journal of Nutrition*, 22(3), pp. 389-401
- Bibiloni, M. D. M., Pich, J., Pons, A., & Tur, J. A. (2013). Body image and eating patterns among adolescents. *BMC Public Health*, 13, pp. 1-10.
- Cash, T. F. (1994). Body-image attitudes: Evaluation, investment and affect. *Perceptual and Motor Skills*, 78(2), pp. 1168-1170.
- Cash, T. F., & Henry, P. E. (1995). Women's body images. The results of a national survey in the U.S.A. *Sex Roles*, 33, pp. 19-28.
- Conti, M. A., Frutuoso, M. F. P., & Gambardella, A. M. D. (2005). Excesso de peso e insatisfação corporal em adolescentes. *Revista Nutrição*, 18(4), pp. 491-497.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Christiansen, B., Borge, L., & Solveig Fagermoen, M. (2012). Understanding everyday life of morbidly obese adults-habits and body image. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 7(1), 17255.
- Di Pietro, M., & Silveira, D., X. (2009). Internal validity, dimensionality and performance of the body shape questionnaire in a group of brazilian college students. *Revista Brasileiro Psiquiatria*, 31(1), pp. 21-24.
- Dowson, J., & Henderson, L. (2001). The validity of a short version of the body shape questionnaire. *Psychiatry Research*, 102(3), pp. 263-271.

- Dumith, S. C., Menezes, A. M. B., Bielemann, R. M., Petresco, S., Silva, I. C. M., Linhares, R. S., & et al. (2012). Insatisfação corporal em adolescentes: Um estudo de base populacional. *Ciência Saúde Coletiva*, 17, pp. 2499-2505.
- Elsbach, K. D. (2003). 'Interpreting workplace identities: The role of office decor'. *Journal of Organizational Behavior*, 25, pp. 99-128.
- Emslie, C., Hunt, K., & Macintyre, S. (2001). Perceptions of body image among working men and women. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 55(6), pp. 406-407.
- Fabian, L. J., & Thompson, J. K. (1989). Body image and eating disturbance in young females. *International Journal of Eating Disorders*, 8, pp. 63-74.
- Fingeret, M. C., Gleaves, D. H., & Pearson, C. A. (2004). On the methodology of body image assessment: The use of figural rating scales to evaluate body dissatisfaction and the ideal body standards of women. *Body Image*, 1, pp. 207-212.
- Gardner, R. M. (1996). Methodological issues in assessment of the perceptual component of body image disturbance. *British Journal of Psychology*, 87, pp. 327-337.
- Gazibara, T., Tepavcevic, D. B. K., Popovic, A., & Pekmezovic, T. (2013). Eating habits and body-weights of students of the University of Belgrade, Serbia: A cross-sectional study. *Journal of Health, Population, and Nutrition*, 31(3), pp. 330-334.
- Gómez-Peresmitré, G., & Acosta, M. V. (2002). Valoración de la delgadez. Un estudio transcultural (Mexico/España). *Psicothema*, 14(2), pp. 221-226.
- Hassapidou, M., & Papadopoulou, S. K. (2006). Food choice criteria in adolescents according to body image. *Songklanakarin Journal of Science Technology*, 28(1), pp. 165-169.
- Hefner, V., Woodward, K., Figge, L., Bevan, J. L., Santora, N., & Baloch, S. (2014). The influence of television and film viewing on midlife women's body image, disordered eating, and food choice. *Media Psychology*, 17(2), pp. 185-207.
- Heinberg, L. J. (1996). Theories of body image disturbance: perceptual, development, and sociocultural factors. In Thompson JK. Body image, eating disorders and obesity: An integrative guide for assessment and treatment. *Washington, DC: American Psychological Association*, pp. 27-47.
- Iepsen, A. M., & Silva, M. C. (2018). Prevalência e fatores associados à insatisfação com a imagem corporal de adolescentes de escolas do ensino médio da zona rural da região sul do rio grande do sul. *Epidemiologia e Serviços de Saúde*, 23, pp. 317-25.
- Jomori, M. M., Proença, R. P. D. C., & Calvo, M. C. M. (2008). Determinantes de escolha alimentar. *Revista de Nutrição*, 21, pp. 63-73.

- Korn, L., Gonen, E., Shaked, Y., & Golan, M. (2013). Health perceptions, self and body image, physical activity and nutrition among undergraduate students in Israel. *PloS one*, *8*(3), e58543.
- Lameiras, M., Calado, M., Rodríguez, Y., & Fernández, M. (2003). Hábitos alimentarios e imagen corporal en estudiantes universitarios sin trastornos alimentarios. *Revista Internacional de Psicología Clínica y de la Salud*, *3*(1), pp. 23-33.
- Leon, G. R., Fulkerson, J. A., Perry, C. L., & Cudeck, R. (1993). Personality and behavioural vulnerabilities associated with risk state for eating disorders in adolescent girls. *Journal of Abnormal Psychology*, *102*, pp. 138-444.
- López-Espinoza, A. (2007). Análisis experimental en conducta alimentaria. *Anales de Psicología*, *23*(2), pp. 258-263.
- Merino, H., Pombo, M. G., & Godás, A. (2001). Evaluación de las actitudes alimentarias y la satisfacción corporal en una muestra de adolescentes. *Psicothema*, *13*(4), pp. 539-545.
- Mock, V. (1993). Body image in women treated with breast cancer. *Nursing Research*, *42*, pp. 153-157.
- Moreno, J. A., Cervelló, E., & Moreno, R. (2008). Importancia de la práctica físico-deportiva y del género en el autoconcepto físico de los 9 a los 23 años. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, *8*(1), pp. 171-183.
- Ocker, L. B., Lam, E. T., Jensen, B. E., & Zhang, J. J. (2007). Psychometric properties of the eating attitudes test. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, *11*(1), 25-48.
- Otero, M. C., Fernández, M. L., & Castro, Y. R. (2004). Influencia de la imagen corporal y la autoestima en la experiencia sexual de estudiantes universitarias sin trastornos alimentarios. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, *4*(2), 357-370.
- Petroski, E. L., Pelegrini, A., & Glaner, M. F. (2012). Motivos e prevalência de insatisfação com a imagem corporal em adolescentes. *Ciência Saúde Coletiva*, *17*, pp. 1071-77.
- Pon, L. W., Kandiah, M., & Taib, M. N. M. (2004). Body image perception, dietary practices and physical activity of overweight and normal weight Malaysian female adolescents. *Malaysian Journal of Nutrition*, *10*(2), pp. 131-147.
- Rodríguez, S., & Cruz, S. (2008). Insatisfacción corporal en adolescentes latinoamericanas y españolas. *Psicothema*, *20*(1), pp. 131-137.
- Roberts, A., & Muta, S. (2017). Representations of female body weight in the media: An update of playboy magazine from 2000 to 2014. *Body Image*, *20*, pp. 16-19.

- Schilder, P., A. (1999). *Imagem do corpo: As energias construtivas da psique*. São Paulo. Editora Martins Fontes, 2.
- Sepúlveda, A. R., Botella, J., & León, J. A. (2001). La alteración de la imagen corporal en los trastornos de alimentación. *Psicothema*, 13(1), pp. 7-16.
- Shavelson, R. J., & Bolus, R. (1992). Self-Concept: The interplay of theory and methods. *Journal of Educational Psychology*, 74, pp. 3-17.
- Slade, P. D. (1994). What is body image? *Behavior Research and Therapy*, 32(5), pp. 497-502.
- Song, H., Cai, Y., Cai, Q., Luo, W., Jiao, X., Jiang, T., ... & Liao, Y. (2023). Body image perception and satisfaction of junior high school students: Analysis of possible determinants. *Children*, 10(6), pp. 1065.
- Symon, G., & Pritchard, K. (2015). Performing the responsive and committed employee through the sociomaterial mangle of connection. *Organization Studies*, 36, pp. 241-63.
- Thompson, J. K., Van Den Berg, P., Roehrig, M., Guarda, A. S., & Heinberg, L. J. (2004). The sociocultural attitudes towards appearance scale-3 (SATAQ-3): Development and validation. *International Journal of Eating Disorders*, 35(3), pp. 293-304.
- Trethewey, A. (1999). Disciplined bodies: Women's embodied identities at work. *Organization Studies*, 20, pp. 423-50.
- Tyler, M. (2011). Tainted love: From dirty work to abject labour in Soho's sex shops. *Human Relations*, 64, pp. 1477-1500.

Kaynakça

- Adegboye, A. R. A., Bawa, M., Keith, R., Twefik, S. & Tewfik, I. (2021). Edible Insects: Sustainable nutrient-rich foods to tackle food insecurity and malnutrition. *World Nutrition*, 12(4), 176-189.
- Albrektsen, S., Kortet, R., Skov, P. V., Ytteborg, E., Gitlesen, S., Kleinengris, D. & Øverland, M. (2022). Future feed resources in sustainable salmonid production: A review. *Reviews in aquaculture*, 14(4), 1790-1812.
- Altmann, B. A., Anders, S., Risius, A., & Mörlein, D. (2022). Information effects on consumer preferences for alternative animal feedstuffs. *Food Policy*, 106, 102192.
- Anyiam, P. N., Nwuke, C. P., Onyeabo, C., Uche, P. C., Adimuko, G. C., Guibunda, F. A. & Ononogbu, E. C. (2022). Potential contribution of *Macrotermes nigeriensis*-improved fermented cassava mahewu to nutrient intake adequacy of school children in Umudike, Nigeria. *Food Chemistry Advances*, 1, 100062.
- Arppe, T., Niva, M. & Jallinoja, P. (2020). The emergence of the Finnish edible insect arena: The dynamics of an 'Active Obstacle'. *Geoforum*, 108, 227-236.
- Bisconsin-Júnior, A., Rodrigues, H., Behrens, J. H., da Silva, M. A. A. P. & Mariutti, L. R. B. (2022). "Food made with edible insects": Exploring the social representation of entomophagy where it is unfamiliar. *Appetite*, 173, 106001.
- Bisconsin-Junior, A., Rodrigues, H., Behrens, J. H., Lima, V. S., da Silva, M. A. A. P., de Oliveira, M. S. R. & Mariutti, L. R. B. (2020). Examining the role of regional culture and geographical distances on the representation of unfamiliar foods in a continental-size country. *Food quality and preference*, 79, 103779.
- Boukid, F., Sogari, G. & Rosell, C. M. (2023). Edible insects as foods: mapping scientific publications and product launches in the global market (1996-2021). *Journal of Insects as Food and Feed*, 9(3), 353-368.
- Bruckdorfer, R. E. & Büttner, O. B. (2022). When creepy crawlies are cute as bugs: Investigating the effects of (cute) packaging design in the context of edible insects. *Food Quality and Preference*, 100, 104597.
- Candoğan PDK. & Özdemir G. (2021). Sürdürülebilir Et Üretimi İçin Yenilikçi Yaklaşımlar. *Gıda*, 46(2): 408-427.
- Cebecioglu, C. (2006). SWOT analizi ve bir işletme üzerinde uygulaması. *Unpublished master's thesis*. *Gebze Institute of Technology, Gebze*.
- Chinarak, K., Chaijan, M. & Panpipat, W. (2020). Farm-raised sago palm weevil (*Rhynchophorus ferrugineus*) larvae: Potential and challenges for promising source of nutrients. *Journal of Food Composition and Analysis*, 92, 103542.

- Chow, C. Y., Riantiningtyas, R. R., Sørensen, H. & Frøst, M. B. (2021). School children cooking and eating insects as part of a teaching program—Effects of cooking, insect type, tasting order and food neophobia on hedonic response. *Food Quality and Preference*, 87, 104027.
- Cicatiello, C., Vitali, A. & Lacetera, N. (2020). How does it taste? Appreciation of insect-based snacks and its determinants. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 21, 100211.
- Dev, S., Hassan, K., Claes, J., Mozahid, M. N., Khatun, H. & Mondal, M. F. (2020). Practices of entomophagy and entomotherapy in Bangladesh. *Journal of Insects as Food and Feed*, 6(5), 515-524.
- Devi, W. D., Bonysana, R., Kapesa, K., Mukherjee, P. K. & Rajashekar, Y. (2023). Edible insects: as traditional medicine for human wellness. *Future Foods* 7: 100219.
- Dion-Poulin, A., Turcotte, M., Lee-Blouin, S., Perreault, V., Provencher, V., Doyen, A. & Turgeon, S. L. (2021). Acceptability of insect ingredients by innovative student chefs: An exploratory study. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 24, 100362.
- Dupont, J. & Fiebelkorn, F. (2020). Attitudes and acceptance of young people toward the consumption of insects and cultured meat in Germany. *Food Quality and Preference*, 85, 103983.
- Ford, H., Zhang, Y., Gould, J., Danner, L., Bastian, S. E. & Yang, Q. (2024). Comparing motivations and barriers to reduce meat and adopt protein alternatives amongst meat-eaters in Australia, China and the UK. *Food Quality and Preference*, 118, 105208.
- Gahukar, R. T. (2020). Edible insects collected from forests for family livelihood and wellness of rural communities: a review. *Global Food Security* 25: 100348.
- Gere, et al (2018). “Consumer Response To Insect Foods.” *Elsevier*, 1-6.
- Gravel, A. & Doyen, A. (2020). The use of edible insect proteins in food: Challenges and issues related to their functional properties. *Innovative Food Science & Emerging Technologies*, 59, 102272.
- Hartmann, C., Shi, J., Giusto, A. & Siegrist, M. (2015). The psychology of eating insects: a cross-cultural comparison between Germany and China. *Food Qual Prefer* 44: 148–156.
- Hopkins, I., Farahnaky, A., Gill, H., Newman, L. P. & Danaher, J. (2022). Australians’ experience, barriers and willingness towards consuming edible insects as an emerging protein source. *Appetite*, 169, 105832..
- Hwang, J. & Choe, J. Y. (2020). How to enhance the image of edible insect restaurants: Focusing on perceived risk theory. *International Journal of Hospitality Management*, 87, 102464.

- Kosečková, P., Zvěřina, O., Pířchová, M., Krulíková, M., Duborská, E. & Borkovcová, M. (2022). Mineral profile of cricket powders, some edible insect species and their implication for gastronomy. *Journal of Food Composition and Analysis*, *107*, 104340.
- Kouřimská, L. & Adámková, A. (2016). Nutritional and sensory quality of edible insects. *NFS journal*, *4*, 22-26.
- Kowalski, S., Mikulec, A., Mickowska, B., Skotnicka, M. & Mazurek, A. (2022). Wheat bread supplementation with various edible insect flours. Influence of chemical composition on nutritional and technological aspects. *LWT*, *159*, 113220.
- Kröger, T., Dupont, J., Büsing, L. & Fiebelkorn, F. (2022). Acceptance of insect-based food products in western societies: a systematic review. *Frontiers in nutrition*, *8*, 759885.
- La Barbera, F., Verneau, F., Amato, M. & Grunert, K. (2018). Understanding Westerners' disgust for the eating of insects: The role of food neophobia and implicit associations. *Food quality and preference*, *64*, 120-125.
- La Barbera, F., Verneau, F., Videbæk, P. N., Amato, M. & Grunert, K. G. (2020). A self-report measure of attitudes toward the eating of insects: Construction and validation of the Entomophagy Attitude Questionnaire. *Food Quality and Preference*, *79*, 103757.
- Lammers, P., Ullmann, L. M. & Fiebelkorn, F. (2019). Acceptance of insects as food in Germany: Is it about sensation seeking, sustainability consciousness, or food disgust?. *Food quality and preference*, *77*, 78-88.
- Lee, M. H., Kim, T. K., Cha, J., Yong, H. I., Kang, M. C., Jang, H. W. & Choi, Y. S. (2022). Physicochemical characteristics and aroma patterns of oils prepared from edible insects. *LWT* *167*: 113888.
- Liceaga, A. M. (2022). Edible insects, a valuable protein source from ancient to modern times. In *Advances in food and nutrition research* (Vol. 101, pp. 129-152). Academic Press.
- Loko, L. E. Y., Medegan Fagla, S., Orobiyi, A., Glinma, B., Toffa, J., Koukoui, O. & Gbaguidi, F. (2019). Traditional knowledge of invertebrates used for medicine and magical-religious purposes by traditional healers and indigenous populations in the Plateau Department, Republic of Benin. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine*, *15*, 1-21.
- Lombardi, A., Vecchio, R., Borrello, M., Caracciolo, F. & Cembalo, L. (2019). Willingness to pay for insect-based food: the role of information and carrier. *Food Qual. Prefer.* *72*, 177-187.
- Mahanta, D. K., Komal, J., Samal, I., Bhoi, T. K., Dubey, V. K., Pradhan, K. & Jeengar, D. (2023). Nutritional aspects and dietary benefits of "Silkworms": Current scenario and future outlook. *Frontiers in Nutrition*, *10*, 1121508.

- Mancini, M. C. & Antonioli, F. (2022). Italian consumers standing at the crossroads of alternative protein sources: Cultivated meat, insect-based and novel plant-based foods. *Meat Science*, 193, 108942.
- Matheswaran, P., Raja, L. & Gani, S. B. (2020). Anti-diabetic and anti-obesity effect of functionally active proteins obtained from seven edible insects. *Int. J. Pharm. Sci. Res*, 11, 4470-4478.
- Megido, R. C., Gierts, C., Blecker, C., Brostaux, Y., Haubruge, É., Alabi, T. & Francis, F. (2016). Consumer acceptance of insect-based alternative meat products in Western countries. *Food quality and preference*, 52, 237-243.
- Meyer-Rochow, V. B. & Hakko, H. (2018). Can edible grasshoppers and silkworm pupae be tasted by humans when prevented to see and smell these insects?. *Journal of Asia-Pacific Entomology*, 21(2), 616-619.
- Mishyna, M., Fischer, A. R., Steenbekkers, B. L., Janssen, A. M. & Bos-Brouwers, H. E. (2023). Consumption and production of edible insects in an urban circularity context: Opinions and intentions of urban residents. *Sustainable Production and Consumption*, 42, 234-246.
- Myers, G. & Pettigrew, S. (2018). A qualitative exploration of the factors underlying seniors' receptiveness to entomophagy. *Food Research International*, 103, 163-169.
- Nischalke, S., Wagler, I., Tanga, C., Allan, D., Phankaew, C., Ratompouarison, C. & Kusia, E. (2020). How to turn collectors of edible insects into mini-livestock farmers: Multidimensional sustainability challenges to a thriving industry. *Global Food Security*, 26, 100376.
- Ongun, U., Gövdere, B. & Çiçek, U. (2016). Yeşilova'nın Kırsal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi İle Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(16), 75-88.
- Onwezen, M. C., Bouwman, E. P., Reinders, M. J. & Dagevos, H. (2021). A systematic review on consumer acceptance of alternative proteins: Pulses, algae, insects, plant-based meat alternatives, and cultured meat. *Appetite*, 159, 105058.
- Onwezen, M. C., Verain, M. C. & Dagevos, H. (2022). Positive emotions explain increased intention to consume five types of alternative proteins. *Food quality and preference*, 96, 104446.
- Ordoñez-Araque, R. & Egas-Montenegro, E. (2021). Edible insects: A food alternative for the sustainable development of the planet. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 23, 100304.
- Orsi, L., Voegelé, L. L. & Stranieri, S. (2019). Eating edible insects as sustainable food? Exploring the determinants of consumer acceptance in Germany. *Food Research International*, 125, 108573.
- Pal, P. & Roy, S. (2014). Edible insects: Future of human food a review. *International Letters of Natural Sciences*, 21, 1- 11.

- Pambo, K. O., Okello, J. J., Mbeche, R. M., Kinyuru, J. N. & Alemu, M. H. (2018). The role of product information on consumer sensory evaluation, expectations, experiences and emotions of ccket-flour-containing buns. *Food Research International*, 106, 532-541.
- Ponce-Reyes, R. & Lessard, B. D. (2021). Edible insects. A roadmap for the strategic growth of an emerging Australian industry. *Australia's National Science Agency. Canberra* <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-802778-3.00021-4>.
- Puteri, B., Jahnke, B. & Zander, K. (2023). Booming the bugs: How can marketing help increase consumer acceptance of insect-based food in Western countries?. *Appetite*, 187, 106594.
- Raheem, D., Carrascosa, C., Oluwole, O. B., Nieuwland, M., Saraiva, A., Millán, R. & Raposo, A. (2019). Traditional consumption of and rearing edible insects in Africa, Asia and Europe. *Critical reviews in food science and nutrition*, 59(14), 2169-2188.
- Ribeiro, J. C., Gonçalves, A. T. S., Moura, A. P., Varela, P. & Cunha, L. M. (2022). Insects as food and feed in Portugal and Norway—cross-cultural comparison of determinants of acceptance. *Food Quality and Preference*, 102, 104650.
- Ribeiro, J. C., Gonçalves, A. T. S., Moura, A. P., Varela, P. & Cunha, L. M. (2022). Insects as food and feed in Portugal and Norway—cross-cultural comparison of determinants of acceptance. *Food Quality and Preference*, 102, 104650.
- Ruby, M. B. & Rozin, P. (2019). Disgust, sushi consumption, and other predictors of acceptance of insects as food by Americans and Indians. *Food Quality and Preference*, 74, 155-162.
- Schlup, Y. & Brunner, T. (2018). Prospects for insects as food in Switzerland: A tobit regression. *Food Quality and Preference*, 64, 37-46.
- Schouteten, J. J., De Steur, H., De Pelsmaeker, S., Lagast, S., Juvinal, J. G., De Bourdeaudhuij, I. & Gellynck, X. (2016). Emotional and sensory profiling of insect-, plant-and meat-based burgers under blind, expected and informed conditions. *Food quality and preference*, 52, 27-31.
- Sharma, B., Yadav, D. K., Malakar, S., Singh, S., Sharma, M., Suri, S. & Sridhar, K. (2024). Insect proteins—Production technologies, bio-functional, and food applications: A Perspective. *Food Bioscience*, 104560.
- Sidali, K. L., Pizzo, S., Garrido-Pérez, E. I. & Schamel, G. (2019). Between food delicacies and food taboos: A structural equation model to assess Western students' acceptance of Amazonian insect food. *Food Research International*, 115, 83-89.
- Stone, H., FitzGibbon, L., Millan, E. & Murayama, K. (2022). Curious to eat insects? Curiosity as a Key Predictor of Willingness to try novel food. *Appetite*, 168, 105790.

- Tan, H. S. G., Fischer, A. R., van Trijp, H. C. & Stieger, M. (2016). Tasty but nasty? Exploring the role of sensory-liking and food appropriateness in the willingness to eat unusual novel foods like insects. *Food Quality and Preference*, 48, 293-302.
- Tan, H. S. G., van den Berg, E. & Stieger, M. (2016). The influence of product preparation, familiarity and individual traits on the consumer acceptance of insects as food. *Food quality and preference*, 52, 222-231.
- Tang C., Yang D., Liao H., Sun H., Liu C., Wei L. & Li F. (2019). Edible insects as a food source: a review. *Food Production, Processing and Nutrition*, 1(1): 1-13.
- Tuccillo, F., Marino, M. G. & Torri, L. (2020). Italian consumers' attitudes towards entomophagy: Influence of human factors and properties of insects and insect-based food. *Food Research International*, 137, 109619.
- Valerón, N. R., Vásquez, D. P., García, M. O. & Munk, R. (2022). *Pieris rapae* (cabbage butterfly), from invasive species to new culinary ingredient. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 29, 100575.
- Valesi, R., Andreini, D. & Pedeliento, G. (2024). Insect-based food consumption: Hedonic or utilitarian motives? Moderation and segmentation analyses. *Food Quality and Preference*, 118, 105193.
- Van Huis, A. & Rumpold, B. (2023). Strategies to convince consumers to eat insects? A review. *Food quality and preference*, 104927.
- Van Huis, A., Rumpold, B. A., Van der Fels-Klerx, H. J. & Tomberlin, J. K. (2021). Advancing edible insects as food and feed in a circular economy. *Journal of Insects as Food and Feed*, 7(5), 935-948
- Verbeke, W. (2015). Profiling consumers who are ready to adopt insects as a meat substitute in a Western society. *Food quality and preference*, 39, 147-155.
- Verneau, F., Zhou, Y., Amato, M., Grunert, K. G. & La Barbera, F. (2021). Cross-validation of the entomophagy attitude questionnaire (EAQ): A study in China on eaters and non-eaters. *Food Quality and Preference*, 87, 104029.
- Videbæk, P. N. & Grunert, K. G. (2020). Disgusting or delicious? Examining attitudinal ambivalence towards entomophagy among Danish consumers. *Food Quality and Preference*, 83, 103913.
- Wendin, K. M. & Nyberg, M. E. (2021). Factors influencing consumer perception and acceptability of insect-based foods. *Current opinion in food science*, 40, 67-71.
- Wendin, K., Olsson, V. & Langton, M. (2019). Mealworms as food ingredient—sensory investigation of a model system. *Foods*, 8(8), 319.

- Woolf, E., Zhu, Y., Emory, K., Zhao, J. & Liu, C. (2019). Willingness to consume insect-containing foods: a survey in the United States. *LWT* 102: 100-105.
- Youssef, J. & Spence, C. (2021). Introducing diners to the range of experiences in creative Mexican cuisine, including the consumption of insects. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 25, 100371.

Kaynakça

- Akay, B. & Özögütçü, B. (2019). Turist Rehberlerinin Gastronomi Bilgisi ve Algisının Tavsiye Niyetine Etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*.8(1):1414-1425.
- Akman, M. (1998). Yabancı Turistlerin Türk Mutfağından Beklentileri, Yararlanma Durumları ve Türk Mutfağının Turizme Katkısı Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altıntaş, V., Hazarhun, E. (2020). İzmir'in gastronomi turizmi potansiyeline turist rehberlerinin bakış açıları. *International Journal of Applied Economic and Finance Studies*, 5(2), 13-36.
- Başoda, A., Aylan, S., Kılıçhan, R., & Acar, Y.(2018). Gastronomi Uzmanlığı, Turları ve Rehberliği: Kavramsal Bir Çerçeve. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 1809-1826.
- Birdir, K. & Akgöl, Y.(2015). Gastronomi Turizmi ve Türkiye'yi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Gastronomi Deneyimlerinin Değerlendirilmesi, *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi* Cilt 3, Sayı 2,57-68.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*, Harvard University Press. Cambridge, MA.
- Boyne, S., Hall, D. & Williams, E. (2003). Policy, Support and Promotion for Food Related Tourism Initiatives: A Marketing Approach to Regional Development. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 14(3/4): 131-154.
- Brondz, I. (2018). Why Judaism and Islam Prohibit Eating Pork and Consuming Blood as a Food? *Voice of the Publisher*, 4, 22-31.
- Cankül, D., & Yalçınkaya, T. (2021). Evaluation of Gastronomy Tourism from Perspectives of Professional Tourist Guides. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, Vol. 5, Issue 2, 135-154.
- Chang, R.C.Y., Kivela, J. & Mak, A.H.N. (2011). Attributes that Influence the Evaluation of Travel Dining Experience: When East Meets West, *TourismManagement*, Vol. 32 No. 2, pp. 307-316.
- Cohen, E. (1985). The Tourist Guide: the Origins, Structure and Dynamics of a Role. *Annals of Tourism Research*, 12(1), 5-29.
- Cohen, E. & Avieli, N. (2004). Food in Tourism: Attraction and Impediment. *Annals of Tourism Research*, 31(4), 755-778.
- Csapo, J. (2012). *The Role and Importance of Cultural Tourism in Modern Tourism Industry*, Chapters, in: Murat Kasimoglu (ed.), *Strategies for Tourism Industry - Micro and Macro Perspectives*, IntechOpen.
- De Jong, A., Palladino, M., Puig, R. G., Romeo, G., Fava, N., Cafiero, C., Skoglund, W., Varley, P., Marciano, C., Laven, D. & Sjölander-Lindq-

- vist, A. (2018). Gastronomy Tourism: An Interdisciplinary Literature Review of Research Areas, Disciplines, and Dynamics. *Journal of Gastronomy and Tourism*, 3(2), 131–146.
- Frost, W., Laing, J., Best, G., Williams, K., Strickland, P. & Lade, C. (2017). *Gastronomy, Tourism and the Media*, Bristol: Channel View Publications.
- Gökdeniz, A., Erdem, B., Dinç, Y. & Çelik Uğuz, S. (2015). Gastronomi Turizmi: Ayvalık'ta Yerli Turistler Üzerinde Görgül Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3 (1).14-29.
- Güzel, F.Ö. (2007). Türkiye İmajının Geliştirilmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü: Alman Turistler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi. Ulusal Tez Merkezi.
- Hall, C.M. & Sharples, L. (2003). The Consumption of Experiences or Experiences of Consumption? An Introduction to the Tourism of Taste. In C.M. Hall, E. Sharples, R. Mitchell, N. Macionis, & B. Cambourne (Eds.), *Food tourism around the world: Development, management and markets*, 1-14. Oxford: Butterworth-Heinenmann.
- Hjalager, A. M. (2004). What Do Tourists Eat and Why? Towards a Sociology of Gastronomy and Tourism, *Tourism*, Vol. 52 No. 2, 195-201.
- Hong, J. S. & Tsai, C. T. (2010). Government Websites for Promoting East Asian Culinary Tourism: A Cross-National Analysis, *Tourism Management*, 31, 74-85.
- İrigüler, F. & Güler, M. E. (2017). Tourist Guides' Perceptions on Gastronomic Tourism in Turkey. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3, 19.
- Jensen, Ø. (2010). Social Meditation in Remote Developing World Tourism Locations – the Significance of Social Ties Between Local Guides and Host Communities in Sustainable Tourism Development. *Journal of Sustainable Tourism*. 18(5): 615-633.
- Karim, M. & Chi, C. (2010). Culinary Tourism as Destination Attraction: An Empirical Examination of Destinations' Food Image. *Journal of Hospitality Marketing ve Management*. 19(6), 531-555.
- Keskin, E., Yetiş, Ş. A. & Yorgancı, B. (2020). Turist Rehberlerinin Gastronomiye Yönelik Bilgi Ve Algı Düzeylerinin Tavsiye Niyetine Etkisi: Kapadokya örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3), 553-566.
- Köster, E. P. (2009). Diversity in the Determinants of Food Choice: A Psychological Perspective. *Food Quality and Preference*, 20(2), 70–82.
- Lin, Y., Pearson, T. E. & Cai, L. A. (2011). Food as a form of Destination Identity: A Tourism destination Brand Perspective. *Hospitality ve Tourism Research*. 11,30-48.
- Mak, A. H. N., Lumbers, M., Eves, A. & Chang, R. C. Y. (2017). The Effects of Food-related Personality Traits on Tourist Food Consumption Motivations, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, Vol. 22 No. 1,1-20.

- Morgan, K.J. (2010). Local and Green, Global and Fair: The Ethical Foodscape and the Politics of Care. *Environmental and planning* 42(8). 1982-1867.
- Okumus, B., Okumus, F. & McKercher, B. (2007). Incorporating Local and International Cuisines in the Marketing of Tourism Destinations: The Cases of Hong Kong and Turkey. *Tourism Management*, 28, 253-261.
- Rand, G. & Heath, E. (2006). Towards a Framework for Food Tourism as an Element of Destination Marketing. *Current Issues in Tourism* 9(3). 206-234.
- Rogerson, C.M. (2012). Strengthening Agriculture-Tourism Linkages in the Developing World: 347.
- Rusmiati, D., Turgarini, D., Ningsiha, C. (2023). Implementation of Improving Tour Guide Skills in Gastronomic Tourism in Bandung City, *Journal of Humanities and Social Studies*, Volume 07, Number 02, , Page 476-481.
- Sahoo, D. (2020). Analysing the Tour Guides' Perceptions About Gastronomy Tourism in Himachal Pradesh. In Gulsun, Y., Özlem Ö., Ceyhun, C. K. & Abdullah, T. (Eds.), *Cases on Tour Guide Practices for Alternative Tourism* (pp. 132-153). IGI Global.
- Santich, B. (2007). The Study of Gastronomy: A Catalyst Cultural Understanding. *The International Journal of the Humanities*, Vol. 3 No. 6, pp. 53-58.
- Santos Veloso, A. & dos Santos Queirós, A. (2019). El Papel del Guia Turístico en el Contexto de la Conservación Y Valoración Del Patrimonio Tangible e Intangible, *Journal of Tourism and Heritage Research*, vol, 2, 308-326.
- Sathyamala, C. (2019). Meat-eating in India: Whose food, whose politics, and whose rights? *Policy Futures in Education*, 17(7), 878-891.
- Seyitoğlu, F. (2020). Tourists' Perceptions of The Tour Guides: The Case of Gastronomic Tours in İstanbul. *Anatolia*, 1-13.
- Smith, S. & Costello, C. (2009). Segmenting Visitors to a Culinary Event: Motivations, Travel Behavior, and Expenditures. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 18(1), 44- 67.
- Şahin, S. Tetik, N. Şahin, B. Girgin, G.K. (2011). Culinary Tourism and The Role of Tourist Guides in Presenting Kitchen and Food Culture, Conference: XI.International Conference "Service Sector In Terms of Changing Environment"University of "ST. Kliment Ohridski" Bitola, Faculty of Tourism and Hospitality, Ohrid At: Ohrid
- Şenel, P., Kalyoncu, M., Demiral, G.N. (2022). Turist Rehberleri Rollerinin Yerel Mutfak Kültürü Bağlamında İncelenmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10 (2), 918-943.
- Ülkü, A. & Göktaş, L. S. (2022). Tour Guide Competence in Gastronomy Tours. *Journal of Tourismology*, 8(2), 323-350.

- UNWTO & Basque Culinary Center (BBC) (2019). Guidelines for the Development of Gastronomy Tourism. Madrid: UNWTO.
- Weiler, B & Ham. S.H.(2002). Tour Guide Training: A Model for Sustainable Capacity Building in Developing Countries. *Journal of Sustainable Tourism*, 10(1), 52- 69.
- Weiler, B. & Black, R. (2014). Tour Guiding Research: Insights, Issues and Implications. *Channel View Publications*.
- Yavuz, M. C. (2007). Uluslararası Destinasyon Markası Oluşturulmasında Kimlik Geliştirme Süreci: Adan Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

İnternet Kaynakları

- CBI Ministry of Foreign Affairs (2021). <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/food-tourism/market-potential>. Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- <https://en.unesco.org/creative-cities/creative-cities-map>, Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- UNWTO (2017). Second Global Report on Gastronomy Tourism, <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418701>. Erişim Tarihi: 15.03.2024
- UNWTO (2022). <https://www.unwto.org/gastronomy-wine-tourism>, Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- UNWTO (2023). <https://www.unwto.org/news/international-tourism-to-end-2023-close-to-90-of-pre-pandemic-levels>, Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- WFTGA (The World Federation of Tourist Guide) (2017). What is a Tourist Guide?, available at: www.wftga.org/tourist-guiding/what-tourist-guide, Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- Word Food Travel Association (2021). <https://www.worldfoodtravel.org/2021-state-of-the-industry-report-available>. Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- Word Food Travel Association (2022). <https://wildchina.com/2022/08/mei-zhang-joins-the-world-food-travel-association-board/>, Erişim Tarihi: 17.03.2024.
- World Food Travel Association (2016). <https://www.worldfoodtravel.org/what-is-food-tourism>, Erişim Tarihi: 17.03.2024.

Kaynakça

- Anankware, P.J., Fening, K.O., Osekre, E., & Obeng-Ofori, D. (2015). Insects As Food and Feed: A Review. *International Journal of Agricultural Research and Reviews* 3(1), 143-1.
- Bağrıaçık, N. (2009). Böceklerin Etnobiyolojik Önemi. *Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 77-81.
- Baker, M. A., Shin, J. T., & Kim, Y. W. (2016). An Exploration and Investigation of Edible Insect Consumption: The Impacts of Image and Description on Risk Perceptions and Purchase Intent. *Psychology and Marketing*, 33(2), 94-112.
- Banjo, A., Lawal O., & Adeyemi, A. (2006). The Microbial Fauna Associated With The Larvae of *Oryctes Monocerus*. *Journal of Applied Sciences Research*; 2.
- Barre, A., Caze-Subra, S., Gironde, C., Bienvenu, F., Bienvenu, J., & Rougé, P. (2014). Entomophagie Et Risque Allergique. *Revue Française D'allergologie*, 54(4), 315-321.
- Belluco, S., Halloran, A., & Ricci, A. (2017). New Protein Sources and Food Legislation: The Case of Edible Insects and EU Law. *Food Sec*, 9(4): 803-814.
- Belluco, S., Losasso, C., Maggioletti, M., Alonzi, C. C., Paoletti, M. G., & Ricci, A. (2013). Edible Insects in A Food Safety and Nutritional Perspective: A Critical Review. *Comprehensive Reviews in Food Science and Food Safety*, 12(3), 296-313.
- Borrelli, L., Varriale, L., Dipineto, L., Pace, A., Menna, L. F., & Fioretti, A. (2021). Insect Derived Lauric Acid as Promising Alternative Strategy to Antibiotics in The Antimicrobial Resistance Scenario. *Frontiers in Microbiology*, 12, 330.
- Boulos, S., Tännler, A., & Nyström, L. (2020). Nitrogen-to-Protein Conversion Factors for Edible Insects on The Swiss Market: *T. Molitor*, *A. Domesticus*, and *L. Migratoria*. *Frontiers in Nutrition*, 7, 89.
- Can, B., Bayram, H. M., & Ozturkcan, A. (2021). Çevresel Sorunlara Karşı Çözüm Önerileri: Güncel Sürdürülebilir Beslenme Uygulamalarına Genel Bakış. *Gıda*, 46(5), 1138-1157.
- Costa, N. (2013). Insect as Human Food: An Overview. *Amazon, Rev. Antropol*, 5(3), 562-582.
- Da Silva Lucas, A. J., de Oliveira, L. M., Da Rocha, M., & Prentice, C. (2020). Edible Insects: An Alternative of Nutritional, Functional and Bioactive Compounds. *Food chemistry*, 311, 126022.

- De Carvalho, N. M., Madureira, A. R., & Pintado, M. E. (2020). The Potential of Insects as Food Sources—A Review. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 60(21), 3642-3652.
- De Castro, R.J.S., Ohara, A., dos Santos Aguilar, J.G., & Domingues, M.A.F. (2018). Nutritional, Functional and Biological Properties of Insect Proteins: Processes for Obtaining, Consumption and Future Challenges. *Trends Food Sci Tech*, 76: 82- 89.
- Dobermann, D., Swift, J. A., & Field, L. M. (2017). Opportunities and Hurdles of Edible Insects for Food and Feed. *Nutrition Bulletin*, 42(4), 293-308.
- Elhassan, M., Wendin, K., Olsson, V., & Langton, M. (2019). Quality Aspects of Insects as Food—Nutritional, Sensory, and Related Concepts. *Foods*, 8(3), 95.
- Elorduy, J. R., Pino, J. M., & Correa, S. C. (1998). Insectos Comestibles Del Estado De México Y Determinación De Su Valor Nutritivo. *Anales Del Instituto De Biología. Serie Zoología*, 69(1), 65-104.
- Finke, M. D., & Oonincx, D. G. A. B. (2014). Insects as Food for Insectivores. In J. Shapiro-Ilan Morales-Ramos, G. Rojas, and D. I. Shapiro-Ilan (Eds.), *Mass Production of Beneficial Organisms: Invertebrates and Entomopathogens* (Pp. 583-616). Academic Press.
- Gahukar, R. T. (2020). Edible Insects Collected From Forests For Family Livelihood and Wellness of Rural Communities: A review, *Global Food Security*.
- Gao, Y., Wang, D., Xu, M.L., Shi, S.S. & Xiong, J.F. (2018). Toxicological Characteristics of Edible Insects in China: A Historical Review. *Food and Chemical Toxicology*, 119,237-251.
- Gencal, A., & Selçuk, G. N. (2024). Alternatif Gıda Olan Yenilebilir Böcekler. *Gastro-World*, 2(2), 16-27.
- Gravel, A., & Doyen, A. (2020). The Use of Edible Insect Proteins in Food: Challenges and Issues Related to Their Functional Properties, Innovative Food Science and Emerging Technologies. 59, 102272.
- Güneş, E., Sormaz, Ü., & Nizamlıoğlu, H. F. (2017). Gıda ve Turizm Sektöründe Böceklere Yer Var mı?. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 63-75.
- Gürsoy, D. (2013). *Tarihin Süzgecinde Mutfak Kültürümüz*. (1. Baskı). Oğlak Yayıncılık.
- Huis, A. V., Itterbeeck, J. V., Klunder, H., Mertens, E., Halloran, A., Muir, G., & Vantomme, P. (2013). Edible Insects: Future Prospects For Food and Feed Security.
- Imathiu, S. (2020). Benefits and Food Safety Concerns Associated With Consumption of Edible Insects. *NFS J*, 18: 1-11.

- Jansson, A., & Berggren, A. (2015). Insects as Food, Something for the Future?. A Report from Future Agriculture. Swedish University of Agricultural Sciences. Uppsala.
- Karaman, R., & Bozok, D. (2019). Geçmişten Günümüze Gastronomi Trendleri: Potansiyel Yerli Turistlerin Yenilebilir Böcekler Akımına Yönelik Algularının Ölçülmesi. *Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergisi*, 3(2), 123-154.
- Katayama, N., Yamashita, M., Wada, H. & Mitsuhashi, J. (2005). Entomophagy as Part of A Space Diet for Habitation on Mars. *The Journal of Space Technology and Science, Special Issue on Space Agriculture*, 21(2), 27-38.
- Kaymaz, E., & Ulema, Ş. (2020). Yenilebilir Böceklerin Menülerde Kullanılması Üzerine Bir Araştırma-Kapadokya Örneği. *Journal of Travel and Tourism Research* 2020; 14, 46-64.
- Kılınç, G., Çelen, F. N., & Bağdatlıoğlu, N. (2022). Insects as a Source of Protein. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 10(3), 468-474.
- Kim, T. K., Yong, H. I., Kim, Y. B., Kim, H. W., & Choi, Y. S. (2019). Edible Insects as A Protein Source: A Review of Public Perception, Processing Technology, and Research Trends. *Food Science of Animal Resources*, 39(4), 521.
- Kourimská, L., & Adámková, A. (2016). Nutritional and Sensory Quality of Edible Insects. *NFS J*, 4: 22– 26.
- Kudret, M., & Demir, G. (2023). Yenilebilir Böceklerin Sürdürülebilir Beslenme ve Sağlık Açısından Değerlendirilmesi. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 1030-1051.
- Kurgun O. (2016). Gastronomide Trendler. (Ed: Kurgun H. ve Bağırhan Özşeker D.). Gastronomi ve Turizm. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurgun, H. (2017). Nörogastromoni, Kurgun, H. (Editör), Gastronomi Trendleri Milenyum Ve Ötesi İfnde. (24-35). Ankara: Detay Yayıncılık.
- La Barbera, F., Verneau, F., Amato, M., & Grunert, K. (2018). Understanding Westerners' Disgust For The Eating of Insects: The Role of Food Neophobia and Implicit Associations. *Food Quality and Preference*, 64, 120-125.
- Lähteenmäki-Uutela, A., & Grmelová, N. (2016). European Law on Insects in Food and Feed. *European Food and Feed Law Review*, 2-8.
- Lockwood, J. A. (2004). Locust: The devastating Rise and Disappearance of The Insect That Shaped The American Frontier. New York, USA: Basic Books.

- Longvah, T., Mangthya, K. & Ramulu, P. (2011). Nutrient Composition and Protein Quality Evaluation of Eri Silkworm (*Samia Ricinii*) Prepupae and Pupae, *Food Chem*, 128:400–403.
- Loveday, S.M. (2019). Food Proteins: Technological, Nutritional, and Sustainability Attributes of Traditional and Emerging Proteins. *Annu Rev Food Sci Technol*, 10: 311-339.
- Magara, H. J., Niassy, S., Ayieko, M. A., Mukundamago, M., Egonyu, J. P., Tanga, C. M., ... & Ekesi, S. (2021). Edible Crickets (Orthoptera) Around The World: Distribution, Nutritional Value, and Other Benefits—A Review. *Frontiers in Nutrition*, 7, 537915.
- Makkar, H. P., Tran, G., Heuzé, V., & Ankers, P. (2014). State of The Art on Use of Insects as Animal Feed. *Animal Feed Science and Technology*, 197, 1-33.
- Mankan, E. (2017). Gastronomide Yeni Trendler –Yenilebilir Böcekler, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic* Volume 12/3.
- Martin, D. (2014). *Edible: An Adventure Into the World of Eating Insects and the Last Great Hope to Save the Planet*. New Harvest. 250p.
- Mézes, M. (2018). Food Safety Aspect of Insects: A Review. *Acta Alimentaria*, 47(4), 513-522.
- Mishyna, M., Chen, J. & Benjamin, O. (2020). Sensory Attributes of Edible Insects and Insect-Based Foods – Future Outlooks For Enhancing Consumer Appeal, *Trends in Food Science & Technology* 95 141–148.
- Murefu, T. R., Macheke, L., Musundire, R., & Manditsera, F. A. (2019). Safety of Wild Harvested and Reared Edible Insects: A review. *Food Control*, 101, 209-224.
- Muslu, M. (2020). Sağlıkın Geliştirilmesi ve Sürdürülebilir Beslenme İçin Alternatif Bir Kaynak: Yenilebilir Böcekler. *Gıda*, 45(5): 1009- 1018.
- Nowakowski, A. C., Miller, A. C., Miller, M. E., Xiao, H., Wu, X. (2021). Potential Health Benefits of Edible Insects. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 62(13), 3499-3508.
- Özer, E. Z. (2018). Yenilebilir Çiçekler ve Yenilebilir Böcekler. *Gastronomi ve Yiyecek Tarihi* (Ed.: Akbaba, A. ve Çetinkaya, N.). Ankara: Detay Yayıncılık, ss,308, 326.
- Özkan, M. (2019). Alternatif Gıda Kaynaklarının (Böcekler) Kullanımına Dair Bakış Açılarının Değerlendirilmesi /Konya Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Pal, P., & Roy, S. (2014). Edible Insects: Future of Human Food A Review. *International Letters of Natural Sciences*, 21, 1- 11.

- Paul, A., Frederich, M., Uyttenbroeck, R., Hatt, S., Malik, P., Lebecque, S., ... & Deleu, M. (2016). Grasshoppers as a Food Source? A Review. *Biotechnologie, Agronomie, Société Et Environnement. Biotechnology, Agronomy, Society and Environment*, 20(1), 337-352.
- Payne, C.L.R., Scarborough, P., Rayner, M., & Nonaka, K. (2016). Are Edible Insects More or Less 'Healthy' than Commonly Consumed Meats? A Comparison Using Two Nutrient Profiling Models Developed to Combat Over-and Undernutrition. *Eur J Clin Nutr*, 70(3): 285-291.
- Pippinato, L., Gasco, L., Di Vita, G., & Mancuso, T. (2020). Current Scenario in The European Edible-Insect Industry: A Preliminary Study. *Journal of Insects as Food and Feed*, 6(4), 371-381.
- Poma, G., Cuykx, M., Amato, E., Calaprice, C., Focant, J.F., & Covaci, A. (2017). Evaluation of Hazardous Chemicals in Edible Insects and Insect-based Food Intended for Human Consumption. *Food Chem Toxicol*, 100: 70-79.
- Raheem D, Carrascosa C, Oluwole OB, Nieuwland, M., Saraiva, A., Millán, R., & Raposo, A. (2019). Traditional Consumption of and Rearing Edible Insects in Africa, Asia and Europe. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 59(14): 2169- 2188.
- Ramos-Elorduy J. (1998). *Creepy Crawly Cuisine: The Gourmet Guide to Edible Insects*. Park Street Press, Rochester, Paris.
- Rumpold, B. A., & Schlüter, O. K. (2013). Potential and Challenges of Insects As An Innovative Source For Food and Feed Production. *Innovative Food Science & Emerging Technologies*, 17, 1-11.
- Saruhan, İ., & Tuncer, C. (2010). *Cultural Entomology*.
- Seyhan, S., & Nakilcioğlu, E. (2022). Sürdürülebilir Beslenme Kapsamında Yenilebilir Böcekler. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 9(2), 1166-1178.
- Sogari, G., Liu, A., & Li, J. (2019). Understanding Edible Insects as Food in Western and Eastern Societies. In *Environmental, Health, and Business Opportunities in The New Meat Alternatives Market* (pp. 166-181). IGI Global.
- Tanga, C. M., Egonyu, J. P., Beesigamukama, D., Niassy, S., Emily, K., Magara, H. J., ... & Ekesi, S. (2021). Edible Insect Farming as An Emerging and Profitable Enterprise in East Africa. *Current Opinion In Insect Science*, 48, 64-71.
- Tekiner, İ. H., Darama, G., Özatila, B., & Yetim, H. (2022). Beslenme Ve Gıda Teknolojisi Yönünden Yenilebilir Böcekler. *Academic Platform Journal of Halal Lifestyle*, 4(1), 18-29.
- Uğur, A. E. (2019). Extraction and Physicochemical Characterization of Insect Oils Obtained From *Acheta Domesticus* & *Tenebrio Molitor*, Middle

East Technical University, M.S., Department of Food Engineering, 133 pages.

- Van Huis, A. (2015). Edible Insects Contributing to Food Security, *Agric and Food Secur*, 4(20), 1- 9.
- Vandeweyer, D., Lievens, B., & Van Campenhout, L. (2020). Microbiological Safety of Industrially Reared Insects For Food: Identification of Bacterial Endospores and Targeted Detection of Foodborne Viruses. *BioRxiv*, 2020-04.
- Xiaoming, C., Ying, F, Hong, Z., & Zhiyong, C. (2010). Review of the Nutritive Value of Edible Insects. *Forest Insects As Food: Humans Bite Back*, 85.
- Yen, A. L. (2012). Edible Insects and Management of Country. *Ecological Management & Restoration*, 13(1), 97-99.
- Yhoung-Aree, J., Puwastien, P., & Attig, G. A. (1997). Edible Insects in Thailand: An Unconventional Protein Source?. *Ecology of Food and Nutrition*, 36(2-4), 133-149
- Zielińska, E., Karaś, M., & Baraniak, B. (2018). Comparison of Functional Properties of Edible Insects and Protein Preparations Thereof. *Lwt*, 91, 168-174.

Kaynaklar

- Abu, E.A.N. ve Perks, M. (2014). *Solving the dynamic complexity dilemma: predictive and prescriptive business management: Answering the need for a new paradigm*, Springer.
- Akar, E. ve Koşan, L. (2023). Yalın üretim anlayışının otel işletmelerinde Uygulanabilirliği: gıda israfı ve kaybı üzerine bir çalışma, *Türizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 191-212.
- Akın, M. Ş. (2020). Startupların fizibilite çalışması: Osterwalder ve Pigneur iş modeli ve hipotez testi, *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-20.
- Altun, F. Tepebaşı, B. ve Yavaş, A. (2023). Turizmde yalın yönetim ile ilgili yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, 3. *International Congress of New Horizons in Social Sciences Proceedings Book*, ss.240-248, 11-12 May. İstanbul.
- Andersson, R., Eriksson, H. ve Torstensson, H. (2006), Similarities and differences between TQM, Six Sigma and Lean, *The TQM Magazine*, 18 (3), 282-295.
- Anahtar Dergisi (2012, Şubat). Yalın Düşünce, Sayı: 278. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, https://edergi.sanayi.gov.tr/File/Journal/2012/2/2_2012.pdf
- Avcı, S. B.ve Fındıklı, S. (2021). Yalın yönetim, yalın liderlik ve yalın girişimcilik, Hıdıroğlu, D. (Ed.) *Yalın yönetim, yalın liderlik, yalın üretim ve yalın girişimcilik* içinde (347-363), Nobel Bilimsel Eserler.
- Bettiol, M., Di Maria, E. ve Micelli, S. (2020). *Knowledge management and industry 4.0 new paradigms for value creation*, Springer.
- Blevins, W.P (2013). *Food safety regulatory compliance: catalyst for a lean and sustainable food supply chain*, CRC Press: Boca Raton.
- Chawla ve Lenka, (2018). Leadership in VUCA Environment, Dhir, S. ve Sushil (Eds), *Flexible strategies in VUCA markets* içinde, (213-22). Springer.
- Chen, J. (2023). *Holistic innovation: Innovation paradigm explorations in the new era*, Springer.
- Chiarini, A. ve Vagnoni, E. (2016). Strategic planning for lean production, comparing Hoshin Kanri with Balanced Scorecard, Springer International Publishing, A. Chiarini vd. (Eds.), *Understanding the Lean Enterprise, Measuring operations performance* içinde, (221-236).
- Cuatrecasas, L. (2004). A Lean Management implementation method in service operations, *International Journal of Services Technology and Management*, 5, 532-544.
- Dhir, S. ve Sushil (2018). *Flexible strategies in VUCA markets*, Springer.
- Dombrowski, U. ve Mielke, T. (2013). Lean leadership- fundamental principles and their application, *Procedia CIRP*, 7, 569-574.

- Emiliani, M. L. (2006). Origins of lean management in America: The role of Connecticut businesses, *Journal of Management History*, 12, 167-184.
- George, M.L. (2002). *Lean six sigma: combining six sigma quality with lean speed*. McGraw-Hill.
- Gładysz, B., Buczacki, A. ve Haskins, C. (2020). Lean Management approach to reduce waste in HoReCa Food Services, *Resources*, 9(144), 1-20.
- Govender, C. M. ve Jasson, C. S. (2018). Lean practices for efficiency in the South African hospitality sector, *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 7 (2), 1-14.
- Helmold, M. (2020). *Lean Management and Kaizen: Fundamentals from cases and examples in operations and supply chain management*. Springer.
- Kapucugil İkiz, A., ve Abacı, E. (2022). Otel işletmeciliğinde yalın ilkelerin ISO 14001 çevre yönetim sistemine entegrasyonu, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 6(2), 137-147.
- Kozak, N. (2012). Genel Turizm Bilgisi. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Krämer, A. (2016). Pricing in a VUCA World: How to Optimize Prices, if the Economic, Social and Legal Framework Changes Rapidly, Mack, O., Khare, A., Krämer, A. ve Burgartz, T. (Eds.) *Managing in a VUCA World* içinde, (115-128). Springer.
- Nicolas, A, de la Rosa-Reyna, Alex, S, Onaga-Nishimura, Martin, F, Collao-Diaz, Marcos, F, Ruiz-Ruiz (2022). Service management model based on Lean Service and SLP for the improvement of customer satisfaction in a SME in the restaurant sector in Peru. In 2022. The 4th International Conference on Industrial Engineering and Industrial Management (Europe).
- Özdemir, B., ve Nebioğlu, O. (2015). Uygulamada menü analizi nasıl yapılmaktadır? Beş yıldızlı otellerin mutfak şeflerinin görüşleri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 251-263.
- Özen, M.T. ve Koç, M. (2021). Çevik yönetime dair bazı tespitler: Yazılım sektöründe hazırlanan raporlar kapsamında dönemsel bir analiz, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(2), 385-408.
- Pearlman, D. M. ve Chacko, H. (2012). The quest for quality improvement: Using six sigma at Starwood Hotels and Resorts, *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 13(1), 48-66
- Pellešová, P., ve Vácha, J. (2023). Gastronomy trends as a strategic factor in customer satisfaction management. *Folia Geographica*, 65(2), 5-30.
- Perdomo-Verdecia, V., Sacristán-Díaz, M. ve Garrido-Vega, P. (2022). Lean management in hotels: Where we are and where we might go. *International Journal of Hospitality Management*, 104, 1-15.

- Ramphal, R.R. (2017). Lean Six Sigma Framework for the hospitality industry, *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 6 (4),1-12.
- Rauch, E., Matt, D.T. ve Linder, C. (2020). Lean management in hospitality: Methods, applications and future directions, *International Journal of Services and Operations Management*, 36(3), 303-326.
- Ries, E. (2011). *The Lean Startup: How today's entrepreneurs use continuous innovation to create radically successful businesses*, Crown Currency.
- Şenel (2019). Hizmet sektöründe yalın üretime geçişte değer akışı ve haritalandırma yöntemi: Bir uygulama, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Van Tulder, R., Verbeke, A. ve Jankowska, B. (2020). International business in a VUCA world: the changing role of states and firms, Emerald Publications, Bingley.
- Womack, J. P. ve Jones, D. T. (2003). *Lean thinking, banish waste and create wealth in your corporation Revised and Updated*, Productivity Press.
- Yeşilbaş, E. (2019). *Turizm sektöründe yalın konaklama hizmeti: Bir otel işletmesinde yalın yönetim sisteminin uygulanarak verimliliğin artırılması*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Zaki, M. M. ve Adam, S. (2019). Factors affecting lean management adoption in three-star hotels in Luxor and Aswan. *International Journal of Tourism and Hospitality Management*, 2(2), 50-71.

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-II

Editörler:

Doç. Dr. Hasibe Yazıt • Doç. Dr. Kansu Gençer

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-II

Current Research on Gastronomy and Culinary Arts-II

Editörler: Doç. Dr. Hasibe Yazıt • Doç. Dr. Kansu Gençer

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-886-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub439>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yazıt, H. (ed), Gençer, K. (ed) (2024). *Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-II*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub439>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKLAR

- ALEMU**, Mohammed H., et al (2017). “Combining Product Attributes With Recommendation And Shopping Location Attributes To Assess Consumer Preferences For Insect-Based Food Products.” *Food Quality and Preference*, 55: 45-57.
- ALİ**, Laiba, and Faizan Ali (2022). “Perceived Risks Related To Unconventional Restaurants: A Perspective From Edible Insects And Live Seafood Restaurants.” *Food Control*, 131 :108471.
- ALTMANN**, Brianne A., et al (2022). “Information Effects On Consumer Preferences For Alternative Animal Feedstuffs.” *Food Policy*, 106: 102192.
- ANYIAM**, Paul Ndubuisi, et al (2022). “Potential Contribution Of Macrotermes Nigeriensis-Improved Fermented Cassava Mahewu To Nutrient Intake Adequacy Of School Children In Umudike, Nigeria.” *Food Chemistry Advances*, 1: 100062.
- ARPPE**, Tiina, Mari Niva & Piia Jallinoja (2020). “The Emergence Of The Finnish Edible Insect Arena: The Dynamics Of An ‘Active Obstacle’.” *Geoforum*, 108: 227-236.
- BISCONSIN-JÚNIOR**, Antônio, et al (2020). “Examining The Role Of Regional Culture And Geographical Distances On The Representation Of Unfamiliar Foods In A Continental-Size Country.” *Food Quality and Preference*, 79: 103779.
- BISCONSIN-JÚNIOR**, Antônio, et al (2022). ““Food Made With Edible Insects”: Exploring The Social Representation Of Entomophagy Where It Is Unfamiliar.” *Appetite*, 173: 106001.
- BRUCKDORFER**, Raphaela E. and Oliver B. Büttner (2022). “When Creepy Crawlies Are Cute As Bugs: Investigating The Effects Of (Cute) Packaging Design In The Context Of Edible Insects.” *Food Quality and Preference*, 100: 104597.
- CHOW**, Ching-Yue, et al (2021). “School Children Cooking And Eating Insects As Part Of A Teaching Program—Effects Of Cooking, Insect Type, Tasting Order And Food Neophobia On Hedonic Response.” *Food Quality and Preference*, 87: 104027.
- CİCATIELLO**, Clara, Andrea Vitali & Nicola Lacetera (2020). “How Does It Taste? Appreciation Of Insect-Based Snacks And Its Determinants.” *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 21: 100211.
- DİON-POULİN**, Alexandra, et al (2021). “Acceptability Of Insect Ingredients By Innovative Student Chefs: An Exploratory Study.” *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 24: 100362.
- DUPONT**, Jacqueline & Florian Fiebelkor (2020). “Attitudes And Acceptance Of Young People Toward The Consumption Of Insects And Cultured Meat In Germany.” *Food Quality and Preference*, 85: 103983.

- GAHUKAR**, Ruparao T. (2020). “Edible Insects Collected From Forests For Family Livelihood And Wellness Of Rural Communities: A Review.” *Global Food Security*, 25: 100348.
- GERE**, et al (2018). “Consumer Response To Insect Foods.” *Elsevier* , 1-6.
- GRAVEL**, Alexia & Alain Doyen (2020). “The Use Of Edible Insect Proteins In Food: Challenges And Issues Related To Their Functional Properties.” *Innovative Food Science & Emerging Technologies*, 59: 102272.
- HARTMANN**, Christina, et al (2015). “The Psychology Of Eating Insects: A Cross-Cultural Comparison Between Germany And China.” *Food quality and preference*, 44 148-156.
- HELLWIG**, Coralie, et al (2021). “that Affect Tasting Studies of Emerging Food—A Review.” *Future Foods*, 100109.
- HOPKINS**, Indee, et al (2022). “Australians’ Experience, Barriers And Willingness Towards Consuming Edible Insects As An Emerging Protein Source.” *Appetite*, 169:105832.
- HWANG**, Jinsoo & Ja Young Choe (2020). “How To Enhance The Image Of Edible Insect Restaurants: Focusing On Perceived Risk Theory.” *International Journal of Hospitality Management*, 87: 102464.
- KOSEČKOVÁ**, Pavlína, et al (2022). “Mineral Profile Of Cricket Powders, Some Edible Insect Species And Their Implication For Gastronomy.” *Journal of Food Composition and Analysis*, 107:104340.
- KOWALSKI**, Stanislaw, et al (2022). “Wheat Bread Supplementation With Various Edible Insect Flours. Influence Of Chemical Composition On Nutritional And Technological Aspects.” *LWT*, 159: 113220.
- LA BARBERA**, Francesco, et al (2018). “Understanding Westerners’ Disgust For The Eating Of Insects: The Role Of Food Neophobia And Implicit Associations.” *Food Quality and Preference*, 64: 120-125.
- LA BARBERA**, Francesco, et al (2020). “A Self-Report Measure Of Attitudes Toward The Eating Of Insects: Construction And Validation Of The Entomophagy Attitude Questionnaire.” *Food Quality and Preference*, 79: 103757.
- LAMMERS**, Patrik, Liza Marleen Ullmann & Florian Fiebelkorn (2019). “Acceptance Of Insects As Food In Germany: Is It About Sensation Seeking, Sustainability Consciousness, Or Food Disgust?.” *Food Quality and Preference*, 77: 78-88.
- LEE**, Min Hyeock, et al (2022). “Physicochemical Characteristics And Aroma Patterns Of Oils Prepared From Edible Insects.” *LWT*, 113888.
- LOMBARDI**, Alessia, et al (2019): “Willingness To Pay For Insect-Based Food: The Role Of Information And Carrier.” *Food Quality and Preference*, 72: 177-187.

- MANCİNİ**, Maria Cecilia & Federico Antonioli (2022). “Italian Consumers Standing At The Crossroads Of Alternative Protein Sources: Cultivated Meat, Insect-Based And Novel Plant-Based Foods.” *Meat Science*, 193: 108942.
- MEGİDO**, Rudy Caparros, et al (2016). “Consumer Acceptance Of Insect-Based Alternative Meat Products In Western Countries.” *Food quality and preference*, 52: 237-243.
- MENOZZİ**, Davide, et al (2017). “Eating Novel Foods: An Application Of The Theory Of Planned Behaviour To Predict The Consumption Of An Insect-Based Product.” *Food quality and preference*, 59: 27-34.
- MEYER-ROCHOW**, Victor Benno & Helinä Hakko (2018). “Can Edible Grasshoppers And Silkworm Pupae Be Tasted By Humans When Prevented To See And Smell These Insects?.” *Journal of Asia-Pacific Entomology*, 21.2: 616-619.
- MYERS**, Gael & Simone Pettigrew (2018) “A Qualitative Exploration Of The Factors Underlying Seniors’ Receptiveness To Entomophagy.” *Food Research International*, 103:163-169.
- NİSCHALKE**, Sarah, et al (2020). “How To Turn Collectors Of Edible Insects Into Mini-Livestock Farmers: Multidimensional Sustainability Challenges To A Thriving Industry.” *Global Food Security*, 26: 100376.
- ONWEZEN**, Marleen C., et al (2021). “A Systematic Review On Consumer Acceptance Of Alternative Proteins: Pulses, Algae, Insects, Plant-Based Meat Alternatives, And Cultured Meat.” *Appetite*, 159: 105058.
- ONWEZEN**, Marleen C., Muriel CD Verain & Hans Dagevos (2022). “Positive Emotions Explain Increased Intention To Consume Five Types Of Alternative Proteins.” *Food Quality and Preference*, 96: 104446.
- ORSÌ**, Luigi, Lara Louisa Voegelé & Stefanella Stranieri (2019). “Eating Edible Insects As Sustainable Food? Exploring The Determinants Of Consumer Acceptance In Germany.” *Food Research International*, 125: 108573.
- PAMBO**, Kennedy O., et al (2018). “The Role Of Product Information On Consumer Sensory Evaluation, Expectations, Experiences And Emotions Of Cricket-Flour-Containing Buns.” *Food Research International*, 106: 532-541.
- RİBEİRO**, José Carlos, et al (2022). “Insects As Food And Feed In Portugal And Norway–Cross-Cultural Comparison Of Determinants Of Acceptance.” *Food Quality and Preference*, 104650.
- RUBY**, Matthew B. & Paul Rozin (2019). “Disgust, Sushi Consumption, And Other Predictors Of Acceptance Of Insects As Food By Americans And Indians.” *Food Quality and Preference*, 74: 155-162.

- SCHLUP**, Yannik, & Thomas Brunner (2018). "Prospects For Insects As Food In Switzerland: A Tobit Regression." *Food Quality and Preference*, 64: 37-46.
- SCHOUTETEN**, Joachim J., et al (2016). "Emotional And Sensory Profiling Of Insect-, Plant-And Meat-Based Burgers Under Blind, Expected And Informed Conditions." *Food quality and preference*, 52: 27-31.
- SİDALİ**, Katia Laura, et al (2019). "Between Food Delicacies And Food Taboos: A Structural Equation Model To Assess Western Students' Acceptance Of Amazonian Insect Food." *Food Research International*, 115: 83-89.
- SOGARİ**, Giovanni, Davide Menozzi & Cristina Mora (2017). "Exploring Young Foodies' Knowledge And Attitude Regarding Entomophagy: A Qualitative Study In Italy." *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 7: 16-19.
- STONE**, Hannah, et al (2022). "Curious To Eat Insects? Curiosity As A Key Predictor Of Willingness To Try Novel Food." *Appetite*, 168: 105790.
- TAN**, Hui Shan Grace, Claudia Joyce Tibboel & Markus Stieger. "Why Do Unusual Novel Foods Like Insects Lack Sensory Appeal? Investigating The Underlying Sensory Perceptions." *Food Quality and Preference*, 60: 48-58.
- TAN**, Hui Shan Grace, et al (2016). "Tasty But Nasty? Exploring The Role Of Sensory-Liking And Food Appropriateness In The Willingness To Eat Unusual Novel Foods Like Insects." *Food Quality and Preference*, 48: 293-302.
- TAN**, Hui Shan Grace, Eva van den Berg, and Markus Stieger (2016). "The Influence Of Product Preparation, Familiarity And Individual Traits On The Consumer Acceptance Of Insects As Food." *Food quality and preference*, 52: 222-231.
- TAN**, Hui Shan Grace, Yoeeri Timothy Verbaan, and Markus Stieger (2017). "How Will Better Products Improve The Sensory-Liking And Willingness To Buy Insect-Based Foods?." *Food Research International*, 92: 95-105.
- TUCCILLO**, Fabio, Mattia Gianfranco Marino & Luisa Torri (2020). "Italian Consumers' Attitudes Towards Entomophagy: Influence Of Human Factors And Properties Of Insects And Insect-Based Food." *Food Research International*, 137: 109619.
- VALERÓN**, Nabila Rodríguez, et al (2022). "Pieris Rapae (Cabbage Butterfly), From Invasive Species To New Culinary Ingredient." *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 29: 100575.
- VERBEKE**, Wim (2015). "Profiling Consumers Who Are Ready To Adopt Insects As A Meat Substitute In A Western Society." *Food quality and preference*, 39:147-155.

- VERNEAU, Fabio, et al (2016). "The Effect Of Communication And İmplicit Associations On Consuming İnsects: An Experiment İn Denmark And Italy." *Appetite*, 106: 30-36.
- VERNEAU, Fabio, et al (2021). "Cross-Validation Of The Entomophagy Attitude Questionnaire (EAQ): A Study İn China On Eaters And Non-Eaters." *Food Quality and Preference*, 87: 104029.
- VİDEBÆK, Pernille N. & Klaus G. Grunert (2020). "Disgusting Or Delicious? Examining Attitudinal Ambivalence Towards Entomophagy Among Danish Consumers." *Food Quality and Preference*, 83: 103913.
- WENDİN, Karin ME & Maria E. Nyberg (2021). "Factors İnfluencing Consumer Perception And Acceptability Of İnsect-Based Foods." *Current Opinion in Food Science*, 40: 67-71.
- WOOLF, Emily, et al (2019). "Willingness To Consume İnsect-Containing Foods: A Survey İn The United States." *Lwt*, 102: 100-105.
- YOUSSEF, Jozef, & Charles Spence (2021). "Introducing Diners To The Range Of Experiences İn Creative Mexican Cuisine, Including The Consumption Of İnsects." *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 25: 100371.
- ZİELİŦSKA, Ewelina, et al (2021). "The İmpact Of Polystyrene Consumption By Edible İnsects Tenebrio Molitor And Zophobas Morio On Their Nutritional Value, Cytotoxicity, And Oxidative Stress Parameters." *Food Chemistry*, 345: 128846.
- YÜKSEL, Ebubekir & Ramazan Canhilal (2018). "A Survey of Public Opinion about Entomophagy in Erciyes University." *Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi* 4.2: 203-208.
- DEMİRCİ, Mehmet & Hasan Yetim (2021). "İnsan Gıdası Olarak Böcek Proteinleri Tüketimi ve Getirdiği Sorunlar." *Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi* 3.2: 11-22.
- KAYMAZ, Elif & Şevki Ulema (2020). "Yenilebilir Böceklerin Menülerde Kullanılması Üzerine Bir Araştırma-Kapadokya Örneği." *Journal of Travel and Tourism Research* 14: 46-63.
- GENCAL, Ash & Gökalp Nuri Selçuk (2024). "Alternatif Gıda Olan Yenilebilir Böcekler." *Gastro-World* 2.2 (16-27).
- KALDIRIM, Şeyma Nurcan & Alev Keser (2023). "Besin Kaynağı Olarak Yenilebilir Böcekler." *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 10.1: 54-59.
- ANDAÇ, Ali Emre & Neşe Yılmaz Tuncel (2023). "Sürdürülebilir ve Yeni Bir "Gıda" Alternatifi Olarak Yenilebilir Böcekler." *Journal of Advanced Research in Natural and Applied Sciences* 9.1: 251-267.

KUDRET, Meltem & Gülperi Demir (2023). “Yenilebilir Böceklerin Sürdürülebilir Beslenme ve Sağlık Açısından Değerlendirilmesi.” *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 6.1: 1030-1051.

<https://biletbayisi.com> (2024). Erişim Adresi: <https://biletbayisi.com/blog/dunyanin-en-ilginc-geleneksel-yemekleri>, Erişim tarihi: 06.03.2024.

<https://onedio.com> (2024). Erişim Adresi: <https://onedio.com/haber/dunyanin-dort-bir-yanindan-ilginc-yemek-kulturleri-1205994>, Erişim tarihi: 06.03.2024.

<https://wordvice.com.tr> (2023). Erişim Adresi: <https://wordvice.com.tr/11335/#:~:text=Bir%20makale%20ortalama%20be%C5%9F%20yazardan,isimlerinin%20derli%20toplu%20sunumu%20istenir.> 11.03.2023.

KAYNAKÇA

- Acar, Ö. (2008). Nihat Sami Banarlı'nın Dil, Edebiyat ve Sanat Hakkındaki Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Akkor, Ö. (2017). Ömür Akkor ile Osmanlı'dan Günümüze Türk Mutfağı. İstanbul: Olimpos Yayınları. Yayınları, 1-193.
- Akyüz, M. (2019). Yeniden Yazım Örneği Olarak Bir Şeftali Bin Şeftali, Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Altıer, S. (2018). Bir Motifin Peşinden: Osmanlı Sanatında "Bereket Boynuzu", *History Studies International Journal of History*, Volume 10, Issue 7, p. 21-57.
- Atçı, E., & Akan, H., (2021). Cittaslow Şehri Halfeti (Şanlıurfa)'nin "Meyve Yemekleri Festivali" nin Etnobotanik Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 11(4), 2537-2548.
- Aydın, İ. ve Torusdağ, G. (2016). Anlatı Metinlerinde Sıralı Düzene Bağlı Dönüşümler ve Refik Halit Karay'ın Şeftali Bahçeleri Adlı Öyküsü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 740-760.
- Aydoğan, Y. (2005). Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun Şiirlerinde Meyvelerin Önemi ve Kullanılışı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 85-106. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4371/59791>
- Ayyıldız, S. (2018). Meyvelerden Yapılan Yemeklerin Sürdürülebilir Gastronomi Kapsamında Değerlendirilmesi; Osmanlı Mutfak Kültürü Örneği. Kocaeli Üniversitesi, Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongre Kitabı.
- Beğenmez, N. M. (2013). Atasözlerinde Günlük Hayat, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Belilikezi, S. (2011). Uygur Atasözleri ve Deyimler B, P, T, C Maddeleri (Metin-Çeviri-Açıklama), Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bilgin, A. (2021). Osmanlı İstanbul'unun Mutfak Gelenekleri. İstanbul'un Tarihi, 4.
- Bozyel, S. (2022). Türk Dünyasında Yer Alan Çocuk Şiirlerinin Tematik Açısından İncelenmesi (Türk Dünyasından Çocuk Şiirleri Kitabı Örneğinde), Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Bulut, B. (2017). Türk Atasözlerinde Dağ Kavramının Mekansal İşlevi, *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 12/5, p.111-122, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11528> ISSN: 1308-2140,

- Ceyhun Sezgin, A. ve Karaman, E. E. (2020). Halk Edebiyatında Yemek Kültürü, Yemek Kültür ve Toplum, Editör: Neslihan Serçeoğlu, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Chevalier, J. ve Gheerbrant, A. Dictionary Of Symbols, England: Penguin Books, 1996
- Codron, J. M. (1992). Endüstri, Güney Yarımküre'yi ve ılıman meyvelerde dünya ticaretinin genişlemesini not ediyor. Tarım Ticareti, 8 (6), 585-600.
- Cooper, J. C. (1978). An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols, Thames and Hudson Ltd, London.
- Çalışır, S., Haciseferoğulları, H., Özcan, M. ve Arslan, D. (2005). Some nutritional and technological properties of wild plum (*Prunus spp.*) fruits in Turkey. Journal of Food Engineering, 66(2): 233-237.
- Eberhard, W. (2000). Çin Simgeleri Sözlüğü, Çin Hayatı ve Düşüncesinde Gizli Simgeler, (Birinci basım), Kabalıcı Yayınevi, İstanbul.
- Elçin, Ş. (1988). Halk Şiir Antolojisi, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay: 1008, s. 357.
- ERGUN, P. (2004). Türk Kültüründe Ağaç Kültü. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Gökçe, N. (2016). "Meyveler," İçinde; Gıda Coğrafyası, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Ed: Aktaş, S. G., pp.124-155.
- Güldemir, O. (2016). Yemekler: Uygulama Örnekleri. Osmanlı Mutfağı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Güldemir, O. ve Halıcı, N. (2009). Türk mutfağında geleneksel etli meyve yemekleri. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu (27-29 Mayıs 2009, Van), 565-569.
- Gülendam, R. (2008). Modern Türk Şiirinde Meyve İmgesi, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Türkic, Volume 3/5, 475-502.
- Gülhan, A. (2008). Divan Şiirinde Meyveler ve Meyvelerden Hareketle Yapılan Teşbih ve Mecazlar, Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Türkic, 3/5, s. 345-375.
- Gümüş, Ş. (2022). Gelenekten Geleceğe Günümüzde Bebekle İlgili Mitik Kökenli İnanış ve Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma, (s.117-136). *Mitoloji Araştırmaları IV kitabı içinde* (Editör: İbrahim Gümüş), Paradigma Akademi, Çanakkale.
- Hamşioğlu, Ş. (2020). Çocuk Temalı Türk Atasözleri ve Deyimleri (Derleme ve Tahlil), Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Hekimov, M. M. (2002), YuxuYozumları, Türkeçareler, inamveEtiqadlar, Bakı: Maarif Neşriyyatı.

- İnan A. (1986). *Tarihte ve Bugün ŞAMANİZM materyaller ve araştırmalar.* Türk Tarih Kurumu 3. Baskı. Ankara, s.109.
- İto, K. (2005). Türk ve Japon Hayvan Masallarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Katıracı, M. Ve Ateş, A. (2019). Tuvalinde Kazı Yapan Sanatçı Önder Aydın, idil, 63, s. 1443-1454. doi: 10.7816/idil-08-63-04
- Kaymaz, E. (2018). Gastronominin Resim Sanatına Etkisi, Gastronomi ve Yiyecek Tarihi, Editörler: Atilla Akbaba ve Neslihan Serçeoğlu, 3. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kılıç, E. (2011). Hayat Ağacı Sembolizmi ve Tekstil Baskıcılığında Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Kızıldemir Ö. Öztürk, E. ve Saruışık, M. (2017). “Cumhuriyet Dönemi Türk Mutfak Kültürünün Özellikleri ve Yaşanan Değişimler”. VI. Ulusal II: Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu, 14-15 Nisan, 349-356, Gaziantep.
- Küçükbaşçı, M. S. (2006). Orta Çağda Meyve Sembolizmi, İstanbul: Meyve Kitabı, Kitabevi Yayınları, Editörler: Emine Gürsoy Naskali, Dilek Herkmen.
- Laufers, T. (1915). Diamond: a study in Chinese and Hellenistic Folk-lore, s. 1 (Chicago).
- Mackenzie, D. A. (1996). Çin ve Japon Mitolojisi, (Çeviren: Koray Akten), İmge Kitabevi, Ankara.
- Onural, E. (2017). Yaşar Kemal’in Romanlarının Zihniyet, Yapı, Tema, Anlatım Bakımlarından İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özbek, S. (1978). *Özel meyvecilik. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları*, 128: 392-483.
- Özcan, H. (2008). *Karacaoğlan’ın Şiirlerinde Meyve*, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/5, p.227-238.
- Öztekin, S. (2008). *Dinlerde Hayat Ağacı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Rat’kin, A. V., Evdokimova, L. I. ve Zhanaeva, T. A. (2003). Study on degradation of flavonols in mutants of poppy Papaver somniferum L. Biology Bulletin of the Russian Academy of Sciences, 30, 458-463.
- Sackett, L., Pestka, J. ve Gisslen, W. (2010). Professional garde manger: a comprehensive guide to cold food preparation. John Wiley & Sons.
- Samancı, Ö. (2015). Türkiye’de Yemek Tarihinde Son Eğilimler: 2013-2016. Yemek ve Tarih, 13 (1-3), 325-332.
- Saral, G. (2017). 16. Yüzyıl Divanlarında Mutfak Kültürü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Seferova, A. (2023). Seyrani Sanatına Bir Bakış, AMEA Folklor Enstitüsü, https://www.researchgate.net/publication/371938208_SEYRANI_SANATINA_BIR_BAKIS
- Sever, M. (2013). Türk Halk Şiiri, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara.
- Sezer, D. B., Tokatlı, K. E., Demirdöven, A. 2016. Çakal eriği ve yonuz eriği marmelatları. Journal of Agricultural Faculty of Gaziosmanpaşa University, 33(1): 125-131.
- Sezgin, A. C. (2014). Meyve, sebze ve sağlımız. Journal of Tourism & Gastronomy Studies, 2(2), 46-51.
- Spence, D. (2011), Manet: Büyük Ressamlar, İstanbul: Yazın Matbaacılık, Çev: Sevinç, İ.
- Su, T., Wilf, P., Huang, Y., Zhang, S. ve Zhou, Z. (2015). Peaches Preceded Humans: Fossil Evidence from SW China, Sci Rep. 2015; 5: 16794. Published online 2015 Nov 26. doi: 10.1038/srep16794
- Şanal, N. (2019). Aşık Ömer, Gevheri ve Karacaoğlan'ın Şiirlerinde Tabiat, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Şenyapılı, Ö. (2011), Resimde İzlenimcilik Yılları ve İzlenimci Ressamlar, Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş.
- TDK Sözlüğü (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 12.09.2023
- Tınkır, O. (2017). Atilla İlhan'ın Şiirlerinde Mitik Unsurlar, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Torun, Y. (2004). Dokuztekneden Köyünden Derlenen Atasözleri ve Deyimler Üzerine Bir İnceleme, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, s.185-192.
- Usubova, G. (2017). Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesindeki Akrabalıkla İlgili Atasözleri Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Üstün, M. C. (2016). Bazı Türk Lehçelerinde Geçen Atasözleri ile Erzincan Ağzındaki Atasözlerin Anlam Ortaklığı Bakımından Mukayesesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:9, Sayı: 47, s. 178-215.
- Vaclavik, V.A., Christian, E.W. ve Campbell, T. (2008). Gıda biliminin esasları (Cilt 42). New York: Springer.
- Yıldırım, F. ve Yıldırım, A. N. (2022). Çakal Eriği, Güvem Eriği, Karaçalı, Minör Meyveler-1, Editörler: Melekber Sülişoğlu Durul ve Mehmet Polat, İksad Yayınevi, Ankara.
- URL1: <http://nezihmuftugil.com/meyvelerin-gastronomideki-yeri.html>. Erişim Tarihi: 02.10.2023
- URL 2: <https://www.meyed.org.tr/tr/meyed-tarim/meyveciligini-tarihcesi/meyveciligini-tarihcesi>. Erişim Tarihi: 03.10.2023

URL3: <http://aksozluk.org/erik>

URL4: <https://www.aysunbaykarabulut.com/seftalinin-tarihi-insandan-daha-eski/>

URL 5: <http://aksozluk.org/seftali>

URL 6: <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/%C5%9Feftali>

URL 7: <https://www.belgeseltarih.com/uzakdogunun-olumsuzluk-meyvesi-seftali/>

URL 8: https://tr.wikipedia.org/wiki/Vincent_van_Gogh

URL 9: <https://www.ruhundoysun.com/yazilar/dunyanin-seftalisi/>

URL 10: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/kulturatlasi/atasozleri>

Kaynakça

- Akgöl, Y. (2012). *Gastronomi Turizmi ve Türkiye'yi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Gastronomi Deneyimlerinin Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmış Yüksek lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Aksoy, M. (2014). *Gastronomi ve Yemek Tarihi Ders Notları*, Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Aksoy, M. ve Sezgi, G. (2015). Gastronomi Turizmi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gastronomik Unsurları, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(3), 79-89.
- Arı, E. S., Madran, C. (2011). Satın Alma Kararlarında Tüketici Etnosentrizmi ve Menşee Ülke Etkisinin Rolü, *Öneri*, 9(35), 15-33.
- Arslaner, A. (2019). Türkiye'de Coğrafi İşaret Kavramı, Hoca Ahmet Yesevi 2. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi, 231-235.
- Axelrod, R., Hammond, R. A. (2006). The Evolution of Ethnocentric Behaviour, *Journal of Conflict Resolution*, 50(6), 926-936.
- Ayaz, N. ve Türkmen, B. M. (2019). Yöresel Yiyeceklere Yönelik Gıda Güvenliği Algısı: Mersin Tantanisi Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 199-219.
- Aydoğan, S. (2019). Tüketici Etnosentrizmi ve Ülke Menşee Etkisinin Yabancı Markalı Ürün Satın Alma Niyeti Üzerine Etkisi, *Beykoz Akademi Dergisi*, 7(1), 89-122.
- Baran, Z., Karaca, Ş. (2021). Coğrafi İşaretin Sürdürülebilir Gastronomi Turizminde Önemi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 253-263.
- Basfirinci, C., Cilingir, Z. (2020). Does Country of Origin Matter for Chocolate? Ethnocentrism, Involvement and Perceived Risk for Turkish University Students, *Journal Of Food Products Marketing*, 26(2), 144-184.
- Baughn, C. C., A. Yaprak. (1993). Mapping COO Research: Recent Development and Emerging Avenues. N. Papadopoulos ve L.A. Heslop (Ed.). *Product Country Images: Impact and Role In International Marketing* içinde. Binghamton Haworth Press, 98-117.
- Bertan, S. (2020). Impact of Restaurants in the Development of Gastronomic Tourism, *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 21, 1-5.
- Bizumic, B., Duckitt, J., Popadic, D., Dru, V., Krauss, S. (2009). A Cross-Cultural Investigation into a Reconceptualization of Ethnocentrism, *European Journal of Social Psychology*, 39, 871-899.
- Budak, D. N. (2023). Gıda İletişiminde Etnosentrizm: Anlatı Reklamcılığı Bağlamında Coğrafi İşaretle Ürün Anlatılarının Yapısal Analizi, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 912-929.

- Cankül, D., Diker, O., Uslu, A. N. (2022). Restoran Girişimciliğinde Etnosentrizmin Etkisi: Safranbolu Örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 1272-1290.
- Carter, L. L. (2009). Consumer Receptivity Of Foreign Products: The Roles Of Country-Of-Origin Image, Consumer Ethnocentrism And Animosity, Doktora Tezi, Old Dominion University.
- Cengiz, O. (2016). *Marka Farkındalığının Marka İmajına ve Marka Güvenine Etkisi, Tüketiciler Üzerinde Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çekiç, İ., Bulut, Z., Oğan, Y. (2023). Coğrafi işaretli ürünlere ilişkin yerli turist tutumları üzerine bir inceleme, *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 242-255.
- Çevik, S. (2018). Coğrafi İşaretli Ürünlerin Turizmdeki Rolü: Eskişehir Turlarına İlişkin Bir İçerik Analizi, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 5(4), 21-44.
- Değişgel, S. (2018). *Yabancı Düşmanlığının Yiyecek Kültürüne Yansımaları: Almanya'da Bir Araştırma* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Değişgel, S., Özdoğan, O. N. (2021). Gastronomik İrkçilik, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9 (2), 1009-1029.
- Demir, E. (2018). Tüketici Etnosentrizmi: Türkiye ve İsveç Karşılaştırılması, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 10(18), 120-133.
- Desoucey, M. (2010). "Gastronationalism: Food Traditions and Authenticity Politics in the European Union, *American Sociological Review*, 3, 432-455.
- Dilsiz, B. (2010). Türkiye'de Gastronomi ve Turizm (İstanbul Örneği).
- Doğanlı, B. (2020). Coğrafi İşaret, Markalaşma ve Kırsal Turizm İlişkiler, *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 525-541.
- Özkaya, D. F., Sünnetçioglu, S., Can, A. (2013). Sürdürülebilir Gastronomi Turizmi Hareketliliğinde Coğrafi İşaretlemenin Rolü, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(1), 13-20.
- Emekli, G. (2006). Avrupa Birliği Bölgesel Politikasında Turizmin Yeri ve Türkiye Turizmi. İçinde IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu. Ankara.
- Ferrin, P. F., Bande, B., Ladero, M. M. G., Consuegra, D. M., Diaz, E., Gonzalez, S. C. (2019). Geographical Indication Food Products and Ethnocentric Tendencies: The Importance of Proximity, Tradition and Ethnicity, *Journal of Cleaner Production*, 241, 1-9.
- Ferrin, P. F., Turrientes, C., Bande, B., Minon, M. A., Ladero, M. M. G. (2018). The Valuation and Purchase of Food Products That Combine Local, Regional and Traditional Features: The Influence of Consumer Ethnocentrism, *Food Quality and Preference*, 64, 138-147.

- Gillespie, C., Cousins, J. A. (2001). *European Gastronomy into the 21st Century*, Burlington (USA): Butterworth- HeGökovalı, U. (2007), Coğrafi işaretler ve Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2), 41-160.
- Han, C. M. (1988). The Role of Consumer Patriotism in the Choise of Domestic Versus Foreign Product, *Journal of Advertising Research*, 2(5), 25-32.
- Han, C. M. (1989). Country İmage: Halo or Summary Construct? *J. Market. Res.* 26, 222.
- Hanus, G. (2020). Ethnocentrism in Polish Consumer Food Behaviour As A Determinant Of Short Supply Chain Development, *European Journal of Sustainable Development*, 9(4), 169-180.
- Hazarhun, E., Tepeci, M. (2018). Coğrafi İşarete Sahip Olan Yöresel Ürün ve Yemeklerin Manisa'nın Gastronomi Turizminin Gelişimine Katkısı, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 371-389.
- <https://sozluk.gov.tr/11.12.2023/16.27> tarihinde erişildi.
- <https://www.itso.org.tr/cograf-i-isaretli-urunler#:~:text=Bursa'dan%20%C4%B0neg%C3%B6lirKen,K%C3%B6ftesi%20Co%C4%9Frafı%20i%C5%9Faret%20tescili%20alm%C4%B1C5%9Ft-%C4%B1r.28.12.2023/19.41> tarihinde erişildi.
- <https://www.turkpatent.gov.tr/cograf-i-isaret20.12.2023/16.04> tarihinde erişildi.
- IRTS. (2010). *International Recommendations for Tourism Statistics 2008* (Department). New York: United Nations Publication.
- Jiaxun, O., Wang, C. L. (2019). Cultural Identity and Consumer Ethnocentrism İmpacts on Preference and Purchase of Domestic Versus Import Brands: an Empirical Study in China, *Journal of Business Research*, 68(6), 1225-1233.
- Joshi, B. giK., Gauchan, D. (2020). Geographical Indication, *Good Practices for Agrobiodiversity Management*, 35-39.
- Kan, M., Gülçubuk, B., Küçükçongar, M. (2012). Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanakları, *KMÜ Sosyal ve EkonomiİK Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), 93-101.
- Kaynak, E., Kara, A. (2002). Consumer Perceptions of Foreign Product, *European Journal of Marketing*, 36 (7/8), 928-949.
- Knight, G. A., Calantone, R. J. (2000). A Flexible Model of Consumer Country-of-Origin Perceptions: A Cross-Cultural İvestigation, *Int. Market. Rev*, 17, 127-145,
- Kuhn, V.R., Gadotti dos Anjos, S.J., Krause, R.W. (2023). Innovation and Creativity in Gastronomic Tourism: A Bibliometric Analysis, *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 1-38.

- Küçükaydın, S. (2012). *Tüketici Etnosentrizmi ve Ülke Menşei Etkisinin Tüketicilerin Yabancı Markalı Ürün Tercih ve Satın Alma Niyeti Üzerine Etkisi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükkömürler, S., Şirvan, N. B., Sezgin, A. C. (2018). Dünyada ve Türkiye’de Gastronomi Turizmi, *Uluslararası Turizm İşletme Ekonomi Dergisi*, 2(2), 78-85.
- Laroche, M., Papadopoulos, N., Heslop, L.A., Mourali, M. (2005). The Influence of Country Image Structure on Consumer Evaluations of Foreign Products, *Int. Market*, 22, 96-115.
- Li, W., Wyer, R. S. (1994). The Role of Country of Origin in Product Evaluations: Informational and Standard-of-Comparison Effects, *J. Consum. Psychol*, 3, 187-212.
- Lin, Y. C., Pearson, E. T., Liping, A. (2011). Food As A Form Of Destination Identity: A Tourism Destination Brand Perspective, *Tourism And Hospitality Research*, 11 (1): 30-48.
- Maksan, M. T., Kovačić, D., Cerjak, M. (2019). The Influence of Consumer Ethnocentrism on Purchase of Domestic Wine: Application of The Extended Theory of Planned Behaviour, *Appetite*, 142, 1-8.
- Mangır, M. (1987). Yiyecek Alışkanlıkları, *Gıda/The Journal Of Food*, 12(1), 55-59.
- Migliore, G., Rizzo, G., Schifani, G., Quatrosi, G., Vetri, L., Testa, R. (2021). Ethnocentrism Effects on Consumers’ Behavior during COVID-19 Pandemic, *Economies*, 9, 1-15.
- Mutlu, H. M., Çeviker, A., Çirkin, Z. (2011). Tüketici Entrosentrizmi ve Yabancı Ürün Satın Alma Niyeti: Türkiye ve Suriye Üzerine Karşılaştırmalı Analiz, *Sosyo Ekonomi*, 1, 51-74.
- Nguyen H. N., Dao, M. K., Duong, T. T., Nguyen, T. T., Nguyen, V. K., Dao, T. L. (2023). Role of Consumer Ethnocentrism on Purchase Intention Toward Foreign Products: Evidence From Data of Vietnamese Consumers With Chinese Products, *Helion*, 9, 1-11.
- Öney, H. (2016). Gastronomi Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 193-203.
- Özbek, M. F. (2005). Geleneksel Toplular ve Güven Bağlamında Etnosentrik Eğilim İlişkisi, *Türk Dünyası Celalabad İşletme Fakültesi Dergisi*.
- Özçelik, D. G. (2011). Marka Kişiliği Algısı ile Etnosentrik Eğilimler Arasındaki İlişki: Levis ve Mavi Jeans Üzerine Bir Uygulama, *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 361-377.
- Özçelik, G.D., Torlak, Ö. (2011). Marka Kişiliği Algısı ile Etnosentrik Eğilimler Arasındaki İlişki: Levis ve Mavi Jeans Üzerine Bir Uygulama”. *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 361-377.

- Özdemir, M. A., Kızıllırmak, İ. (2019). Tüketicilerin Destinasyon Seçim Tutumları ile Etnosentrik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 175-201.
- Özkaya, F. D., Sünnetçioğlu, S., Can, A. (2013). Sürdürülebilir Gastronomi Turizmi Hareketliliğinde Coğrafi İşaretlemenin Rolü, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(1), 13-20
- Özsoy, T. (2015). Coğrafi İşaretlemenin Katma Değer Oluşturmada Bir Araç Olarak Kullanımı, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 31-46.
- Öztürk, D. (2023). Tüketici Etnosentrizminin Yerli Ürün Satın Alma Niyetine Etkisi: Türk Menşeli Fındıklı Çikolata Markaları Üzerine Bir Araştırma, *Akademik Ziraat Dergisi*, 12, 249-260.
- Sağır, A. (2012). Bir Yemek Sosyolojisi Örneği olarak Tokat Mutfağı, *Electronic Turkish Studies*, 7(4), 2675-2695.
- Sarıışık, M., Özbay, G. (2015). Gastronomi Turizmi Üzerine Bir Literatür İncelemesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 264-278.
- Sharma, S., Singh, G., Ferraris, A., Sharma, R. (2022). Exploring Consumers' Domestic Gastronomy Behaviour: a Crossnational Study of Italy and Fiji, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 1-23.
- Siamagka, N.T., Balabanis, G. (2015). Revisiting Consumer Ethnocentrism: Review, Reconceptualization and Empirical Testing, *Journal of International Marketing*, 23(3), 66-86.
- Spears, N., Singh, S. N. (2004). Measuring Attitude toward the Brand and Purchase Intentions, *Journal of Current Issues and Research in Advertising*, 26(2), 53-66
- Sumner, W. G. (1906). *Folkways: A Study of the Sociological Importance of Usages, Manners, Customs, Mores and Morals*. Boston, MA: Ginn and Company.
- Şahin, A. (2017). Gastromilliyetçilik Kavramının İncelenmesi: Coğrafi İşaret ve Markalaşma Faktörleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), 459-464.
- Tabanlı, S. M., Akdoğan, M. Ş. (2022). Genç Tüketicilerin Coğrafi Etiketli Gıda Ürünlerine Yönelik Tutumları ile Etnosentrik Algılarının Satın Alma Niyetine Etkisi, *TUJOM*, 7(3), 1-20.
- Turna, G. B. (2023). The Mediating Role of Country of Origin Effect in the Effect of Consumer Ethnocentrism on Cafe Preference, *Journal of Society Research*, 20, 795-811.
- Türker, N., Payas, D. (2021). Kültürel Etnosentrizm ve Gastronomi: Türk Tüketicilerin Entomofoji Tutumları Üzerine Kalitatif Bir Çalışma, *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 5(2), 336-358.

- Üner, E.H. (2014). *Her Şey Dahil Sistemde Türkiye Gastronomi Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Van-Loo, E. J., Grebitus, C., Roosen, J. (2019). Explaining Attention and Choice For Origin Labeled Cheese by Means of Consumer Ethnocentrism, *Food Quality and Preference*, 18, 1-10.
- Yılmaz, A., Ulaş, M., Yeşil, A. (2022). Etnosentrizm ve Tüketici İlişkiselliği: Yerli Otomobil Satın Alma Niyetinin Öngörüsü, *Selçuk İletişim Dergisi*, 15(1), 110-141.
- Younus, S., Rasheed, F., Zia, A. (2015). Identifying the Factors Affecting Customer Purchase Intention, *Global Journal of Management and Business Research, A Administration and Management*, 15(2), 1-7.
- Zhe, L., Jie, W., Yuan, H. (2023). The Effect of Place Attachment of Geographical Indication Agricultural Products on Repurchase Intention, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 72, 1-13.

KAYNAKÇA

- Akgöl, Y. (2012). *Gastronomi turizmi ve Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turistlerin gastronomi deneyimlerinin değerlendirilmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aksoy, M., & Sezgi, G. (2015). Gastronomi turizmi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi gastronomik unsurları. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 3(3), 79-89.
- Aslan, H. (2010). *Gastronomi turizminin turizm eğitimi programlarındaki yeri ve önemi? bir uygulama* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bağırhan Özşeker, D. (2016). Gastronomi Kavramı: Tanımı ve Gelişimi. İçinde: H. Kurgun ve D. Bağırhan Özşeker (Editörler). *Gastronomi ve Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık, ss. 3-24.
- Bayer, Z. (1992), *Turizme Giriş*, İstanbul: İşletme Fakültesi, Yayın no:253
- Białogłowska, A. (2014). Culinary Tourism as an Important, Intercultural Issue. *Scientific Review of Physical Culture*, 4(3), ss. 14-23.
- Boyne, S., Hall, D., & Williams, F. (2003). Policy, support and promotion for food-related tourism initiatives: A marketing approach to regional development. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 14(3-4), 131-154.
- Bozok, D., & Karaman, N. (2018). Gastronomi Turizminin Çeşitleri. A. Akba-ba ve N. Çetinkaya. *Gastronomi ve Yiyecek Tarihi*.
- Chi, C. G. Q., Chua, B. L., Othman, M., & Karim, S. A. (2013). Investigating the structural relationships between food image, food satisfaction, culinary quality, and behavioral intentions: The case of Malaysia. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 14(2), 99-120.
- Çağlı, I. B. (2012). *Türkiye'de yerel kültürün turizm odaklı kalkınmadaki rolü: Gastronomi turizmi örneği* (Doctoral dissertation, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Çetin, M., Demirel, H., & Çetin, K. (2019, April). Gastronomi konulu festivaler: Türkiye örneği. In *VIII. National IV. International Eastern Mediterranean Tourism Symposium* (pp. 19-20).
- Demir, C. (2011). Mutfak turizminin destinasyon pazarlamasındaki önemi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Deveci, B., Türkmen, S., & Avcıkurt, C. (2013). Kırsal turizm ile gastronomi turizmi ilişkisi: Bigadiç örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 3(2), 29-34.
- Dilsiz, B. (2010). *Türkiyede gastronomi ve turizm (İstanbul örneği)* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları Ve Türkiye'de Kültürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14(1-2), 99-107.

- Emekli, G. (2006). Avrupa Birliği Bölgesel Politikasında Turizmin Yeri ve Türkiye Turizmi. İçinde IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu. Ankara
- Ertamay, S. (2022). *Analyzing Gastronomy Influencers' Views About Gastronomy Tourism* (Doctoral dissertation, Izmir Katip Celebi University (Turkey)).
- Gastronomi nedir? ,Gastroyazar.com , <https://gastroyazar.com/gastronomi-kosesi/gastronomi-nedir/>, Erişim Tarihi: 08.01.2024
- Genç, R. (2014). Uluslararası otel ve restoran yönetimi (ilkeler, kavramlar, uluslararası kaide ve kurallar). *Ankara: Detay Yayıncılık*.
- Gülen, M. (2017). Gastronomi turizm potansiyeli ve geliştirilmesi kapsamında Afyonkarahisar ilinin değerlendirilmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-42.
- Gökdeniz, A., Erdem, B., Yakup, D. İ. N. Ç., & Uğuz, S. Ç. (2015). Gastronomi turizmi: Ayvalık'ta yerli turistler üzerinde görgül bir araştırma. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 3(1), 14-29.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, 1. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hall, C. M., Sharples, L., Mitchell, R., Macionis, N., & Cambourne, B. (Eds.). (2004). *Food tourism around the world*. Routledge.
- Hall, C. M., & Sharples, L. (2004). The consumption of experiences or the experience of consumption? An introduction to the tourism of taste. In *Food tourism around the world* (pp. 1-24). Routledge.
- Harrington, R. J., & Ottenbacher, M. C. (2010). Culinary tourism—A case study of the gastronomic capital. *Journal of Culinary Science & Technology*, 8(1), 14-32.
- Hazar, A. (2009). Rekreasyon ve Animasyon, III. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık
- Hjalager, A. M., & Corigliano, M. A. (2000). Food for tourists—determinants of an image. *International journal of tourism research*, 2(4), 281-293.
- Hornig, J. S., & Tsai, C. T. S. (2010). Government websites for promoting East Asian culinary tourism: A cross-national analysis. *Tourism management*, 31(1), 74-85.
- Karaçar, E., & Göker, G. (2016). Turizm Destinasyon Çekiciliği Unsuru Olarak Yiyecek İçecek Hizmetleri Üzerine Bir İnceleme, Çankırı Örneği. *Journal Of Recreation And Tourism Research*, 3(2), 73-76.
- Kargılioğlu, Ş., & Akbaba, A. (2016). Yerli gastroturistlerin eğitim seviyeleri ve yaş gruplarına göre destinasyondaki gastronomi turizmi etkinliklerine katılımları: Gaziantep'i ziyaret eden gastroturistler üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 4(1), 87-95.
- Kelly, J. R. (1990). Leisure and Aging: A second Agenda. *Loisor et Societe/ Society and Leisure*, 13(1), 145-167

- Kırmacı, H. A., & Akmanoğlu, E. (2021). Hücresel Tarım ve Hücre Bazlı Gıdaların Kullanımı. *Unika Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 190-200.
- Kurgun, H., Özşeker, D.B. (2016). *Gastronomi ve Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kim, Y. G., Suh, B. W., & Eves, A. (2010). The relationships between food-related personality traits, satisfaction, and loyalty among visitors attending food events and festivals. *International journal of hospitality management*, 29(2), 216-226.
- Mason, M. C., & Paggiaro, A. (2009). Celebrating local products: The role of food events. *Journal of Foodservice Business Research*, 12(4), 364-383.
- Mercan, Ş. O., & Üzülmöz, M. (2014). Coğrafi işaretlerin bölgesel turizm gelişimindeki önemi: Çanakkale ili örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(2), 67-94.
- McKercher, B., Okumus, F., & Okumus, B. (2008). Food tourism as a viable market segment: It's all how you cook the numbers!. *Journal of travel & tourism marketing*, 25(2), 137-148.
- Morgan, M. (2006). Making space for experiences. *Journal of Retail & Leisure Property*, 5, 305-313.
- Nebioglu, O. (2016). Yerel Gastronomik Ürünlerin Turizmde Kullanılmasını Etkileyen Faktörler. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı. Doktora tezi.
- Özdemir, G., & Altın, D. D. (2019). Gastronomi kavramları ve gastronomi turizmi üzerine bir inceleme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 1-14.
- Ozgen, I. (2015). Uluslararası Gastronomiye Genel Bakış (1-32). *İçinde Uluslararası Gastronomi (Temel Özellikler-Örnek Menüler ve Reçeteler)*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Quadri-Felitti, D. L. ve Fiore, A. M. (2013). Destination Loyalty: Effects of Wine Tourists' Experiences, Memories, and Satisfaction on Intentions. *Tourism and Hospitality Research*, 13(1), ss. 47-62.
- Quan, S., & Wang, N. (2004). Towards a structural model of the tourist experience: An illustration from food experiences in tourism. *Tourism management*, 25(3), 297-305.
- Richards, G. (2012). Food and the tourism experience: major findings and policy orientations. *Food and the tourism experience*, 13-46.
- Santich, B. (2004). The study of gastronomy and its relevance to hospitality education and training. *International journal of hospitality management*, 23(1), 15-24.
- Silkes, C. A., Cai, L. A., & Lehto, X. Y. (2013). Marketing to the culinary tourist. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 30(4), 335-349.

- Smith, S., & Costello, C. (2009). Segmenting visitors to a culinary event: Motivations, travel behavior, and expenditures. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 18(1), 44-67.
- Sparks, B., Bowen, J., & Klag, S. (2003). Restaurants and the tourist market. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 15(1), 6-13.
- Stanley, J., & Stanley, L. (2014). *Food tourism: A practical marketing guide*. Cabi.
- Şahbaz, R. P., & Karaçar, E. (2013). Yerel çekiciliklerin turizme kazandırılmasına yönelik yöre halkının tutumları: Çankırı Tuz Mağarası Örneği. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 1(4), 12-19.
- Şahin, G. G., & Ünver, G. (2015). Destinasyon pazarlama aracı olarak “gastromoni turizmi”: İstanbul’un gastromoni turizmi potansiyeli üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 3(2), 63-73.
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2021). Coğrafi işaret, www.turkpatent.gov.tr, Erişim Tarihi: 18.01.2024
- Türker, N., & Akmanoğlu, E. (2022). Yeni Yiyecek Fobisi ve Gastronomi Turizminin Gelişmesine Etkisi: Kalitatif Bir Çalışma. *Gastroia: Journal Of Gastronomy And Travel Research*, 6(1), 177-198.
- UNWTO, (2017). Published by the World Tourism Organization, Madrid, Spain May. Second Global Report on Gastronomy Tourism. UNWTO,-2017file:///C:/Users/User/Desktop/gastronomy_report_web%20UNWTO.pdf.
- Uyar, H. ve Zengin, B. (2015). Gastronomi Turizminin Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi Bağlamında Gastronomi Turizm İndeksinin Oluşturulması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(17), 355-376.
- Üner, E. H. (2014). Her şey dahil sistemde Türkiye gastronomi turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi.
- Yatkın, Ö., & Tolga, Ö. (2018). Gastronomi konulu festivaller. *gastronomi ve yemek tarihi*. Ankara: Detay Yayıncılık, 247-264.
- Yeoman, I. (2009). *Tomorrow’s tourist: scenarios & trends*. Routledge.
- Zopiatis, A., Theodosiou, P., & Constanti, P. (2014). Quality and satisfaction with culinary education: Evidence from Cyprus. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 26(2), 87-98.

Kaynakça

- Altundağ, Ö. Ö. (2019). Türk kahvesinin sağlık boyutu ve etkileri. *İzmir Democracy University Health Sciences Journal*, 2(3), 183-193.
- Alyakut, Ö. (2023). Türk mutfak kültürünün kahveye verdiği kimlik: Türk Kahvesi. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(94), 1012-1024.
- Ayalp, N. (2008). *Geleneksel Türk kahvesi iç mekanlarının çağdaş yorumu* (Sanatta Yeterlilik), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, F. (2019). Cezveden kültüre 40 yıl: Türk kahvesi ve geleneği. *The Journal of Academic Social Science*, 87(87), 315-328.
- Bayramova, G. (2019). *Türk kahvesi pişirme yöntemleri ve tarihsel gelişiminin ürün tasarımı bağlamında incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Baysal, A., Merdol, T.K., Sacır, H., Çiğirim, N., & Başoğlu, S. (2005). *Türk Mutfağından Örnekler* (2. Baskı). Ankara: Hatiboğlu Yayınları.
- Bulduk, S., & Süren, T. (2015). Türk mutfak kültüründe kahve. *Maddi Kültür I*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayını, 299, 309.
- Çağran, F. (2007). *ICP- OES ile Menengiç ve Ürünlerinde Metal ve Yarı Metallerin Tayini* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetinkanat, Z. E. (1997). *Türk kahve kültürü ve kahve takımları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, H., Altınkaya, M. ve Saruhan, S. (2017). Kafein. Ders Notları Powerpoint Sunusu. Erişim: 20 Aralık 2023, <https://www.foodelphi.com/kafein-harun-coban/>.
- Durlu Özkaya, F., & Cömert, M. (2017). *Türk mutfağında yolculuk*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ekin, M. (2015). Özel Gıdalar Teknolojisi Ders Notları. Powerpoint Sunusu. Erişim: 20 Aralık 2023, <https://www.foodelphi.com/ozel-gidalar-teknolojisi-ders-notlari-ogr-gor-m-mustafa-ekin/>.
- Ersöyleyen, S. (2022). *Türk kahvesi kültürü ve kahve sunumu için konsept fincan tasarımı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Esen, R. (2019). *Türkiye’de Evlilik Ritüelleri: Niğde Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Fendal, D. (2012). Türkiye’deki Kahve ve Mutfak Kültürünün Dönüşümü Üzerinden Küreselleşme Sürecinde Küresel ve Yerel Kültürün Etkileşim ve Eklemlenışı.

- Göktaş, E. (1999). Osmanlı döneminde kahvehaneler, kiraathaneler ve bunların işlevleri, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11, 67-80.
- Güral, S. (1999). *Türk kültüründe kahvenin yeri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Gürsoy, D. (2019). *Yiyelim içelim, tarihini bilelim düünden bugüne gastronomi* (2. Baskı). İstanbul: Oğlak Yayıncılık ve Reklam Ltd. Şti.
- Halıcı, N. (2009). *Türk Mutfağı*. İstanbul: Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
- Karhan, J. (2021). Toplumsal ve kültürel bir içecek: Türk kahvesi. *Karadeniz uluslararası bilim dergisi*, (52), 149-165.
- Kartal, S. G. (2017). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde kahve ve kahve kültürü. *Folklor/Edebiyat*, 23(91), 211-236.
- Kefeli, E., Şahin, Ö., & Yarmacı, N. (2020). Üçüncü nesil kahve işletmelerinde Türk kahvesinin yeri: İstanbul örneği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(2), 130-147.
- Koca, N., & Narin, A. (2018). *Anadolu'nun kayıp kahveleri*. İstanbul: Kutlu yayınevi.
- Küçükkömürler, S., & Özgen, L. (2009). Coffee and Turkish coffee culture. *Pakistan Journal of Nutrition*, 8(10), 1693-1700.
- Malkoçoğlu, T. & Göksel Yüce, H. (2023 Nisan). *Türk kahvesi ve Türk toplumunda kahvehane kültürü* (Ulusal Kahve Sempozyumu). Toros Üniversitesi, Mersin.
- MEGEP (2006) (Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). Yiyecek İçecek Hizmetleri Kahve Hazırlama ve Servisi: *Millî Eğitim Bakanlığı*, Ankara.
- Ögel, Z. & Soley, U. (2014). *Kahve molası: Kütahya çini ve seramiklerinde kahvenin serüveni* İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi.
- Özgür, N. (2012). Türk kahvesi standartları ve pişirme ekipmanları teknik analizi. *Türk Kahvesi Kültürü ve Araştırmaları Derneği.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*; 8(2): 33-39.
- Sözlü S., Yılmaz B., & Acar-Tek N. (2017). Kahve tüketimi ve bazı hastalıklarla ilişkisi. *SDÜ*
- Süter, T. (2022). *Türk kahvesi çeşitlerinin duyuşsal analiz değerlendirmesine yönelik pilot çalışma: Safranbolu* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Şahbaz, S. (2007). *Geçmişten günümüze kahvehaneler, kahvehanelerin sosyal yaşamdaki yeri ve önemi: Aydın Merkez Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Türk Dil Kurumu (TDK)- Güncel Büyük Sözlük. Kahve kavramı. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim: 09 Aralık 2023.

- Ulusoy, K. (2011). Türk toplum hayatında yaşatılan kahve ve kahvehane kültürü. *Milli Folklor Dergisi*, 12(89), 159-169.
- UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu), (2023). Türkiye milli komisyonu, somut olmayan kültürel miras listesinde Türkiye. Erişim: 18 Aralık 2023, <https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%B9r-Miras-Listeleri>.
- World Population Review, Coffee Consumption by Country 2023. Coffee Consumption by Country 2023 (worldpopulationreview.com). Erişim: 09 Aralık 2023.
- Yıldız, C. (2007). *Kahvehane kültürü*. Ankara: Beyan Yayınları.
- Yılmaz, B., Acar-Tek, N., & Sözlü, S. (2017). Turkish cultural heritage: a cup of coffee. *Journal of Ethnic Foods*, 4(4), 213-220.
- Yılmaz, E., Oraman, Y., Özdemir, G., Arap, S., & Yılmaz, İ. (2016). Türk kahvesi tüketim eğilimleri ve tüketici özelliklerinin belirlenmesi. *XII. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Isparta, Kongre Kitabı*, 457-473.
- Yılmaz, P. (2012). Menengiçten Şuruba: Gaziantep'te içecek kültürü. *Folklor/Edebiyat*, 18(69), 25-39.
- Yönet Eren, F., & Ceyhan Sezgin, A. (2018). Kültürel miras açısından Türk kahvesi. *Turkish Studies Social Sciences*, 13(10), 697-712.

Kaynakça

- Aksoy, M., ve Çekiç, İ. (2018). Gastronominin Yumuşak Güç Olarak Kullanımı Üzerine Bir İnceleme. 19. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, 715-729
- Aldemir, T. (2023). Dünyada ve Türkiye’de Gastrodiplomasi Girişimleri. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(3).
- Alptekin, Z. M., ve Bildik, B. Türkiye’de Gastro Diplomasi ve Fırsatlar. *Kongre Kitabı*, 5.
- Bucak, T., ve Yiğit, S. (2019). Gastromilliyetçilik ve Gastrodiplomasi Kavramları Üzerine Bir Değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1305-1320.
- Constantinou, C. M. (1996). *On the way to Diplomacy* (Vol. 7). U of Minnesota Press.
- Çevik, A., ve Aslan, Z. (2020). Dünyada ve Türkiye’de Gastrodiplomasi Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma (A Research On The Gastrodiplomacy Practices in The World And In Turkey). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 8(3), 2298-2317.
- Deniar, S. M., & Effendi, T. D. (2019). Halal Food Diplomacy in Japan and South Korea. *Journal of Social and Political Sciences*, 2(3).
- Devalane, E., & Aruna, M. J. (2016). Gastro Diplomacy and French Cuisine: Towards Divining A Gastro-Cultural Heritage Between Paris and Puducherry. *Huss: International Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, 20-26.
- Farina, F. (2018). Japan’s Gastrodiplomacy as Soft Power: Global Washoku and National Food Security. *Journal of Contemporary Eastern Asia*, 17(1), 131-146.
- Farrer, J. (2010). Eating The West and Beating The Rest: Culinary Occidentalism and Urban Soft Power in Asia’s Global Food Cities. *Globalization, Food And Social Identities in The Asia Pacific Region*, 5.
- Forman, J. A. Sonenshine, & T. (2014). Food and Foreign Policy: A Diplomatic Cuisine. <https://www.theglobalist.com/food-foreign-policy-diplomatic-cuisine/> Erişim Tarihi: 9.03.2024.
- Herningtyas, R. (2019). Korean Gastro Diplomacy: Strategy to Enhance Country Promotion Toward Moslem Countries. In *Third International Conference on Sustainable Innovation 2019–Humanity, Education And Social Sciences (Icoshess 2019)* (Pp. 247-252). Atlantis Press.
- İşçimen, B. (2021). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak” Gastro Diplomasi”: Yunus Emre Enstitüsü’nün Gastro Diplomasi Alanındaki Faaliyetleri. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 75-83.

- Kaymaz, E. ve Ulema, Ş. (2021). Gastronomi Turizmi Politika ve Stratejileri. İçinde: Gastronomi Turizmi, Kavramlar, İlkeler ve Uygulamalar. Ed. (Şengül, S. ve Kurnaz, A.). Detay Yayıncılık, Ankara.
- Lee, D., & Hocking, B. (2015). Diplomacy. Published in Bertrand Bardie, Dirk-Berg Schlosser & Leonardo Morlino (Eds.) International Encyclopaedia of Political Science, (Sage, 2011).
- Lipscomb, A. (2019). Culinary Relations: Gastrodiplomacy In Thailand, South Korea, And Taiwan. *The Yale Review Of International Studies*, 1(1), 1-3.
- Luša, J., & Jakešević, R. (2017). The Role of Food in Diplomacy: Communicating and “Winning Hearts And Minds” Through Food. *Media Studies*, 8(16).
- Matta, R. (2016). Food Incursions into Global Heritage: Peruvian Cuisine’s Slippery Road to Unesco. *Social Anthropology/Anthropologie Sociale*, 24(3), 338-352.
- Nye Jr, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of The American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94-109.
- Nye, J. (2005). Soft Power and Higher Education. In *Forum for The Future of Higher Education (Archives)* (Pp. 11-14).
- Özgen, N. (2022). İspanya’da Gastronomi Turizminin Tarihsel Gelişimi ve Gastrodiplomasi Değerlendirmesi. *Aydın Gastronomy*, 6(2), 239-262.
- Pascua, F. (2014). Dim-Sum Over Milk Tea: Taiwan’s 21st Century Gastrodiplomacy and Some Lessons for The Philippines. *Sciences*, 130, 327.
- Pornpongmetta, P., & Paribatra, P. (2015). Gastrodiplomacy of Thailand, 1989-2019. Copyright Of Thammasat University, Thailand.
- Quinale, L. (2017). Italian Food Diplomacy as Soft Power.
- Rockower, P. S. (2012). Recipes for gastrodiplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 8, 235-246.
- Solleh, F. M. (2015). Gastrodiplomacy as a Soft Power Tool to Enhance Nation Brand. *Journal of Media and Information Warfare*, 7.
- Soner, F. (2022). Gastrodiplomasi: Gastronomiye Diplomasi Penceresinden Bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 33(2), 97-101.
- Suntikul, W. (2019). Gastrodiplomacy in Tourism. *Current Issues in Tourism*, 22(9), 1076-1094.
- Türker, N. (2018). Gastrodiplomasi Türk Mutfağının Tanıtımında Bir Araç Olabilir Mi? *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(Ek1), 14-29.

E-Kaynaklar

<https://turquality.com.tr/tr/e-turquality> Erişim Tarihi: 8.03.2024

<https://www.kulturportali.gov.tr/mrepo/eKitap/eb-tanitmabulten16/18/> Erişim Tarihi: 08.03.2024

http://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy Erişim Tarihi: 09.03.2024

<https://ich.unesco.org/en/RL/mediterranean-diet-00884> Erişim Tarihi: 10.03.2024

<https://www.icex.es/es/index> Erişim Tarihi: 10.03.2024

<https://realacademiadegastronomia.com/> Erişim Tarihi: 10.03.2024

KAYNAKÇA

- Artun, C. (2022). Yöresel yiyecek ve içecek işletmelerinin tedarik zinciri üzerine bir araştırma: Fethiye örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 779-798.
- Birdir, K. & Hiçyakmazer, C. T. (2019). Otel işletmelerinde kırmızı et satın alma ve tedarik sürecinin incelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1142-1158. DOI:10.21325/jotags.2019.413
- Çavuş, A., & Gönenbaba, İ. (2020). Erzurum'daki hastanelerin sağlık turizmi açısından değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), 1681-1693.
- Çiçekdağı, M., & Karaman, A. (2020). Otel işletmelerinde tedarik zinciri yönetimi stratejileri: Konya ili örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(3), 1255-1273.
- Daştan, H., Dudu, N., & Çalmaşur, G. (2016). Kış turizm talebi:Erzurum ili üzerine bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(2), 403-421.
- Davras, G. M., & Karaathı, M. (2014). Otel işletmelerinde tedarikçi seçimi sürecinde AHP ve BAHF yöntemlerinin uygulanması. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1), 87-112.
- Denk, E. (2023). Erzurum'da gastronomi turizminin toplum üzerindeki etkisi: Ekonomik fırsatlar, çevresel endişeler ve sosyo-kültürel zenginlik. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 9(34), 1-27.
- Gökoğlan, K., & Atalan, İ. (2022). Tarımsal gıda ürünlerinin tedarik zinciri yönetimine blok zincir teknolojisinin etkisi. *Abi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 97-112.
- Hassan, M., Wafy, O., Hewedi, M., & Ali, A. (2022). Challenges of Implementing Sustainable Practices in Purchasing Process Management: A Case Study on One of The Five-Star Hotel Chain in Cairo. *Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality*, 22(1), 200-220.
- Kothari, T., Hu, C., & Roehl, W. S. (2005). e-Procurement: an emerging tool for the hotel supply chain management. *International Journal of Hospitality Management*, 24(3), 369-389.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı-KTB (2023). Turizm yatırım ve işletme (Bakanlık) belgeli tesis istatistikleri. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201136/turizm-yatirim-ve-isletme-bakanlik-belgeli-tesis-istatistikleri.html> (Erişim: 16.12.2023).
- Lin, Y., & Benjasak, C. (2021). Hotel purchasing management and risk control: A case study of H Hotel. *Science, Technology, and Social Sciences Procedia*, 2021(1), acm016. Retrieved from <https://wjst.wu.ac.th/index.php/stssp/article/view/25638>

- Morales-Contreras, M. F., Bilbao-Calabuig, P., Meneses-Falcón, C., & Labajo-González, V. (2019). Evaluating sustainable purchasing processes in the hotel industry. *Sustainability*, 11(16), 4262.
- Odeny, J. A., Kurauka, S. M. J., & Kurauka, J. (2020). The role of procurement procedures in environmental management: A case study of classified hotels in Mombasa County, Kenya. *Менаџмент у хотелијерству и туризму*, 8(1), 11-23.
- OSMED. (2023). Otellerde satın alma süreci. <https://www.osmed.com.tr/otel-lerde-satinalma-sureci/> (Erişim:16.12.2023).
- Ruiz Molina, M. E., Belda-Miquel, S., Hytti, A., & Gil-Saura, I. (2022). Addressing sustainable food management in hotels: proposing a framework and examining hotel groups. *British Food Journal*, 124(2), 462-492.
- Sarıtaş, A., & Sormaz, Ü. (2020). Otel ve restoran şeflerinin menü planlaması ve analizi konusuna yaklaşımları: Konya örneği. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 4(1), 136-158.
- Setiawan, I. P. G. C., Astawa, I. K., & Sutarma, I. G. P. (2018). Purchase system analysis on food cost in Hilton Garden Inn Bali. *Journal of Applied Sciences in Travel and Hospitality*, 1(1), 34-41.
- Sevinç, İ., & Ercoşkun, H. (2020). Kırmızı et tüketimi, kolesterol ve beslenme. *Gıda ve Yem Bilimi Teknolojisi Dergisi*, 2(24), 1-7.
- Solmaz, A.S. (2016). Alıcı-Tedarikçi ilişki kalitesi ve müşteri değerinin endüstriyel tüketici tatmini üzerindeki etkileri: Konaklama işletmeleri üzerine bir araştırma. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Solmaz, S. A., & Solmaz, Y. (2019). Yiyecek-İçecek işletmelerinde tedarikçi seçimini etkileyen faktörler: Sakarya'daki kafe-restoranlar üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66), 1464-1473.
- Telfer, D. J., & Wall, G. (2000). Strengthening backward economic linkages: Local food purchasing by three Indonesian hotels. *Tourism Geographies*, 2(4), 421-447.
- Trisnawati, N. P., Sukayasa, I. K., & Suarta, I. M. (2020). Management audit of purchasing function on the 1st semester of 2020 in Jimbaran Bay Beach Resort & Spa Hotel. *Journal of Applied Sciences in Accounting, Finance, and Tax*, 3(2), 145-151.
- Türkay, O., Şengül, S. & Ocak, K.G. (2016). Konaklama işletmelerinde satın alma: organizasyon-işlemler-süreçler Fidelio MC anlatımlı. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Usta, S., & Şengül, S. (2022). Analysis of control activities in purchasing process of hotel operations: The case of Sapanca. *Journal of Management and Economics Research*, 20(4), 99-114.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. 9. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yuliani, N. M. D., Arsana, I., & Susanti, J. (2022). TAK Hotel purchase function management audit on effectiveness, efficiency, and economication. *Repository Politeknik Negeri Bali*, 1-6.
- Zhang, X., Song, H. & Huang, G.Q. (2009). Tourism supply chain management: Anew research agenda. *Tourism Management*, 30, 345-358.

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-I

Editörler:

Doç. Dr. Kansu Gençer

Doç. Dr. Hasibe Yazıt

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-I

Current Research on Gastronomy and Culinary Arts-I

Editörler: Doç. Dr. Kansu Gençer & Doç. Dr. Hasibe Yazıt

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-865-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub400>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Gençer, K. (ed), Yazıt, H. (ed) (2024). *Gastronomi ve Mutfak Sanatları Üzerine Güncel Araştırmalar-I*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub400>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Arslan, P., Mercanlıgil, S., Özel, H. G., Çıtak Akbulut, G., Dönmez, N., Çiftçi, H., & Onat, A. (2006). TEKHARF 2003-2004 Taraması Katılımcılarının Genel Beslenme Örüntüsü ve Beslenme Alışkanlıkları. *Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi*, 34(6), 331-339.
- Aydemir, K. Akbulut, A. Kamarlı Altun, H. Kılıç, T. (2018). Akdeniz Üniversitesi Çalışanlarının Obezite Sıklığının Belirlenmesi. *SPORTIVE (Spor, Egjitim ve Rekreasyon Dergisi)*, 1(1), 42-52.
- Balcı, A. S., Kolaç, N., Yıldız, E., Kara, S., Çetin, M., & Erdoğan, E. (2018). Ofis Çalışanlarında Metabolik Sendrom. *Kardiyovasküler Hemşirelik Dergisi*, 9(19), 50-57.
- Bayramoğlu, A., Ceceloğlu, D., Cirit, H., & Abasız, N. (2018). Artvin Çoruh Üniversitesi'ndeki Kadın Akademisyenlerin Beslenme Alışkanlıkları. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 41(3), 235-242.
- Baydur, D. (2019). Obezite Nedeniyle Diyetisyene Başvuran Ofis Çalışanlarında Vücut Ağırlığına Yönelik Parametrelerin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
- Berkel, M. (2011). Trakya Bölgesindeki Üniversitelerde Çalışan Akademik Personelin Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi*.
- Choi, M. K., Kim, J. G., & Kim, J. M. (2003). A Study On The Dietary Habit and Health of Office Workers in Seoul. *Journal of the Korean Society of Food Culture*, 18(1), 45-55.
- Clohessy, S., Walasek, L., & Meyer, C. (2019). Factors Influencing Employees' Eating Behaviours In The Office-Based Workplace: A Systematic Review. *Obesity Reviews*, 20(12), 1771-1780.
- Dal, B., Yüzbaşıoğlu, R., & Kızılaslan, H. Öğrencilerin Gıda Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma (Almus Meslek Yüksekokulu Örneği). *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 8(2), 76-84.
- Duran, S. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Ortoreksiya Nervoza (sağlıklı beslenme takıntısı) Riski ve Etkileyen Faktörler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, (3), 220-226.
- Eroğlu, Y., Şentürk, H. E., & Karacabey, K. (2012). Gaziantep Üniversitesi Akademik ve İdari Personelin Beslenme Alışkanlıklarının Karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 131-141.
- Hasipek, S., Aktaş, N., Özçelik, A. Ö., & Çakıroğlu, F. P. (1992). Özellikle Kırsal Alan Ailesinin Beslenmesini Etkileyen Yararlı ve Zararlı Alışkanlıklar. *Gıda*, 17(4).
- Khorshid, L., & Sarı, D., (2013). Üniversite Çalışanlarında Kafein Tüketimi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 29(1), 45-59.

- Kocatepe, D., & Tırlı, A. (2015). Sağlıklı Beslenme ve Geleneksel Gıdalar (Healthy nutrition and traditional foods). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 55, 63.
- Kozak, M. (2018) Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri Detay Yayıncılık 4. Baskı.
- Lima, J., Costa, S., & Rocha, A. (2018). How Do University Workers Eat At The Workplace? *Nutrition & Food Science*, 48(2), 194-205.
- Mohsein, A. A., Ibadı, A. K., Atshan, R. S., & Naser, N. I. (2019). Nutritional Status of Students and Employees of Al-Kufa Institute at Al-Furat Al-Awsat Technical University, Al Najaf Province. *Pharmacophore*, 10(6).
- Mihrete, K. (2011). Association Between Fast Food Consumption and Obesity and High Blood Pressure Among Office Workers. *Walden Dissertations and Doctoral Studies. Walden University*.
- Onurlubaş, E., Doğan, H. G., & Demirkıran, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 32(3), 61-69.
- Rezaeian, S., & Ahmadzadeh, J. (2012). Assessment of Food Habits and Their Association with Cardiovascular Risk Factors in Employees. *International Journal of Collaborative Research on Internal Medicine & Public Health*, 4(4), 0-0.
- Sayılı, M., & Gözener, B. (2013). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrencilerinin Fast-Food Tüketim Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 11-28.
- Seker, S. E. (2014). Maslow'un İhtiyaçlar Piramiti (Maslow Hierarchy of Needs). *YBS Ansiklopedisi*, 1, 35-37.
- Sormaz, Ü., Sürücüoğlu, M. S., Akan, L. S., (2015). Beslenme Kültüründeki Eğilim: Fast Food Yemek Tercihleri.
- Erişim Adresi: [https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/beslenme/yeterli-ve-dengeli-beslenme-nedir.html](http://www.ayk.gov.tr/wpcontent/uploads/2015/01/SORMAZ-Tanır, F., Şaşmaz, T., Beyhan, Y., & Bilici, S. (2015). Doğankent Beldesinde Bir Tekstil Fabrikasında Çalışanların Beslenme Durumu. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi (MSG), 2(7).</p>
<p>Topuzoğlu, A., Hıdıroğlu, S., Ay, P., Önsüz, F., & İkişik, H. (2007). Tüketicilerin Gıda Ürünleri ile ilgili Bilgi Düzeyleri ve Sağlık Risklerine Karşı Tutumları. <i>TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni</i>, 6(4), 253-258.</p>
<p>Türkay, B. (2017). Ankara'da Noterlerin ve Noterlik Çalışanlarının Beslenme Durumlarının ve Yaşam Kalitelerinin Belirlenmesi. <i>Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü</i>.</p>
<p>Türkiye Sağlık Bakanlığı (2020). Erişim Adresi: (<a href=))

- Utami, N. P., Ayuningtyas, C. E., & Hariyono, W. (2020). Association Of Body Composition And Anthropometric Measurement with Hypertension Among Workers In Universitas Ahmad Dahlan. *Electronic Journal of General Medicine*, 17(5).
- Vural, Ö., Eler., S., & GÜZEL, N. A. (2010). Masa Başı Çalışanlarda Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Yaşam Kalitesi İlişkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 69-75.
- Yemişçi, D., & Pekcan, G. (2012). İstanbul İlinde Farklı İş Yerlerinde Çalışan Yetişkin Bireylerin Beslenme Örüntüsünün Saptanması. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 40(2), 136-148.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H., (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı.
- Yönel, L. A., (2005). Bolu İli Merkez İlçesinde Kamu Sektöründe Çalışan Kadınların Beslenme Alışkanlıkları ve Beslenme Durumları Üzerinde Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Beslenme Anabilim Dalı)*.
- Yurtseven, E., Eren, F., Vehid, S., Köksal, S., Erginöz & E., Erdoğan, M. S. (2012). Beyaz Yakalı Çalışanların Beslenme Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(1), 20-26.
- Yurttagül, G. (2019). Bir İşyerinde Açık Plan Ofiste Çalışanların Psikososyal Etkenlerle Karşılaşma ve Genel Sağlık Durumlarının Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.

Kaynakça

- Addor, F., Thumm, N., & Grazioli, A. (2003). Geographical indications: important issues for industrialized and developing countries. *The IPTS Report*, 74, 24-31.
- Agarwal, S., & Barone, M. J. (2005). Emerging issues for geographical indication branding strategies (No. 1045-2016-85387). MATRIC Research Paper 05-MRP 9, Iowa State University, Ames, Iowa.
- Akkuş, M. (2021). Van gölü balıkçılık yönetimi ve inci kefali (alburnus tarichi (guldenstaedtii, 1814)) koruma çalışmaları. *Doğanın Sesi*, 8, 47-59.
- Alp, Ş., & Koyuncu, M. (2010). Rose (Rosa spp.) genetic resources of Lake Van basin, Turkey: endangered antic roses of old Van gardens. *Genetic Resources and Crop Evolution*, 57, 807-812.
- Anonim. (2023). Sengeser nedir?. Web adresi: <https://www.gurmerehberi.com/sozluk/sengeser-nedir> adresinden 11.11.2023 tarihinde alınmıştır.
- Atlıhan, R., Özgökçe, M. S., Kaydan, M. B., Kasap, İ., Kışınçer, N., Kıyak, S., & Akköprü, E. P. (2011). Vangölü havzası ceviz ağaçlarındaki böcek faunası. *Turkish Journal of Entomology*, 35(2), 349-360.
- Atmaca, B., & Cüce, M. (2023). Kelkit Vadisi'nde ceviz yetiştiriciliğine uygun alanların tespitinde coğrafi bilgi sistemlerinin (CBS) kullanımı: Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi örneği. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 13(2), 561-582.
- Avşar, M., & Eryılmaz, B. (2022). Coğrafi işaretli ürünlerin Amasya turizminin gelişimine katkısının değerlendirilmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 988-1003.
- Başboğan-Deniz, G., & Turan, B. (2020). Kent markalaşmasında mimari ve gastronomik unsur bütünlüğü analizi: Tarihi peynirciler çarşısı ve Van otlu peyniri. *Kent Kültürü ve Yönetim Dergisi*, 13(3), 443-459.
- Baytar, İ., & Doğan, M. (2019). Bahçesaray ilçesinin turizm kaynakları ve cittaslow potansiyeli. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ek-1 Özel Sayı, 177-199.
- Belli, G. Ş., & Belli, O. (2010). Van bölgesi geleneksel mutfak kültürü ve yemekleri. II. Uluslararası Doğu Anadolu Bölgesi Geleneksel Mutfak Kültürü ve Van Yemekler Sempozyumu, Van Valiliği Kültür Hizmetleri, 516-558.
- Birch, D., & Memery, J. (2020). Tourists, local food and the intention-behaviour gap. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 43, 53-61.
- Blakeney, M. (2014). *The protection of geographical indications: Law and practice*. Edward Elgar.
- Bozaz, E., & Yavuz, G. (2023). ESNAF lokantacılığı ve Van ilinde esnaf lokantaları üzerine bir araştırma. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 196-224.

- Bozaz, E., & Yavuz, G. (2023). Esnaf lokantacılığı ve Van ilinde esnaf lokantaları üzerine bir araştırma. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 196-224.
- Bozkoyun, M., & Baytar, İ. (2020). Tuzlu balık ve ayran aşının Van ilinin gastronomi turizmindeki yeri. *Journal of Humanities and Tourism Research*, (Special Issue 5), 41-58.
- Çekal, N., & Doğan, E., (2021). Türk ve dünya mutfaklarında kahvaltı üzerine bir çalışma. *Humanities Sciences (NWSAHS)*, 16(1):71-88
- Çetinkaya, A. (2019). Chemical and microbiological properties of kavut flour produced in some regions of Turkey. *Int J Food Nutr Res*, 2, 1-8.
- Daşdemir, A. (2021). Van ili mutfak kültürünün gastronomi turizmi açısından değerlendirilmesi. *Journal of Silk Road Tourism Research*, 1(1), 62-75.
- Deniz, D. (2023). Somut olmayan kültürel miras perspektifinden Gevaş ilçesinin mutfak kültürü üzerine bir araştırma. *Journal of Humanities & Tourism Research (JoHUT)*, 13(2), 307-319.
- Derek, M. (2021). Nature on a plate: Linking food and tourism within the ecosystem services framework. *Sustainability*, 13(4), 1-18.
- Dinçel, E., & Ünver-Alçay, A. (2017). Kurut ve Türk mutfağında kullanımı. *Aydın Gastronomy*, 1(2), 31-39.
- Egresi, I., & Buluç, M. (2016). *Local gastronomy: A tasty tourist attraction in Turkey*. In Alternative Tourism in Turkey, (Ed. Egresi, I.), pp. 229-246, GeoJournal Library 121, Springer.
- Emekli, G. (2006). Avrupa birliği bölgesel politikasında turizmin yeri ve Türkiye turizmi. İçinde IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Ankara.
- Erim-Köse, Y. (2020). Kavut ununun besinsel bileşimi ve antioksidan kapasitesinin belirlenmesi. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 10(4), 2639-2648.
- Esen, Ş. (2016). Bir farklılaşma stratejisi olarak coğrafi işaretler ve Türkiye incelemesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(14), 447-464.
- Gazioğlu-Şensoy, R. İ., & Tutuş, A. (2017). Tarih boyunca Van ili ve çevresinde bağcılık kültürü. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 56-63.
- Geçgin, E., Okat, Ç., & Koç, P. (2023). Van kahvaltısının y ve z kuşağı gözünden metaforlar aracılığıyla incelenmesi. In World Youth Studies Congress-III Proceedings Book, (Ed. Kelenterli, N.), ss. 54-69, May 19-20, Baku, Azerbaijan.
- Gheorghe, G., Tudorache, P., & Nistoreanu, P. (2014). Gastronomic tourism, a new trend for contemporary tourism. *Cactus Tourism Journal*, 9(1), 12-21.

- Giovannucci, D., Josling, T. E., Kerr, W., O'Connor, B., & Yeung, M. T. (2009). *Guide to geographical indications: Linking products and their origins*. Geneva: International Trade Centre.
- Gökovalı, U. (2007). Coğrafi işaretler ve ekonomik etkileri: Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2), 141-160. <https://ci.turkpatent.gov.tr/cografi-isaretler/liste?il=65> adresinden 11.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- <https://ci.turkpatent.gov.tr/veri-tabani> adresinden 11.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- [https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/largest-full-break-fast-\(attendance\)](https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/largest-full-break-fast-(attendance)) adresinden 11.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- <https://www.turkpatent.gov.tr/cografi-isaret> adresinden 11.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ianioglu, A., & Rissanen, M. (2020). Global trends and tourism development in peripheral areas. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 20(5), 520-539.
- İslamoğlu, H., & Almaçık, Ü. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, İstanbul, Beta Basım.
- Joshi, B. K., & Gauchan, D. (2020). *Geographical indication*. In *Good Practices for Agrobiodiversity Management*, (Ed. B. K. Joshi, D. Gauchan, B. Bhandari & D. Jarvis), pp. 35-39, Kathmandu, Nepal.
- Josling, T. E. (2006). *What's in a name? The economics, law and politics of Geographical Indications for foods and beverages*. Freeman-Spogli Institute for International Studies, Stanford University, Dublin.
- Kabay, T., & Alp, Y. (2018). Van'ın Erciş ilçesinde sebze tarımı. İçinde Ahtamara Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi Tam Metin Kitabı, (Ed. Sahbaz, M., ve Botakarayev, B.), 25-26 Ağustos, ss. 68-77, Gevaş, Van.
- Karaoğlu, M. M., & Kotancılar, H. G. (2006). Kavut, a traditional Turkish cereal product: production method and some chemical and sensorial properties. *International Journal of Food Science & Technology*, 41(3), 233-241.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 25. Basım. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ketter, E. (2020). Millennial travel: Tourism micro-trends of European Generation Y. *Journal of Tourism Futures*, 7(2), 192-196.
- Kılıç, S. (2006). Van Kültür ve Turizm Envanteri I Tarihsel Değerler. Van Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Kılıçhan, R., & Köşker, H. (2015). Destinasyon markalaşmasında gastronominin önemi: Van kahvaltısı örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(3), 102-115.

- Koyuncu, B., & Karakılıçık, Y. (2018). Van Gölü Havzası'nın sosyo-kültürel yapısı. *Journal of International Social Research*, 11(61), 916-922.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2023). Van İli Hakkında Genel Bilgiler. <https://van.ktb.gov.tr/TR-52093/genel-bilgiler.html> adresinden 30.10.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Levendoglu, M. F. (2018). Van hakkında toplumsal ve kültürel değişimin antropolojik analizi. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 7-40.
- Lucatelli, S. (2000). Appellations of origin and geographical indications in OECD member countries: Economic and legal implications. Working Party on Agricultural Policies and Markets of the Committee for Agriculture Joint Working Party of the Committee for Agriculture and the Trade Committee, COM/AGR/APM/TD/WP (2000)15/FINAL.
- Nakiboğlu, M. (2017). Van'da kahvaltı kültürü ve kahvaltı salonları. In International West Asia Congress of Tourism Research, The Congress Book of Full Texts (Ed. Alaeddinoğlu, F., Cihangir, E., & Şeremet, M.), ss. 332-339, Van, Turkey.
- Ocak, E. (2016). *Van Mutfak Kültürü*. 1. Baskı. Ankara: Matus Basımevi. ISBN: 978-975-7616-62-7.
- Ocak, E., Ceylan, Z., Okat, Ç., Koç, P., Torusdağ, G., & Uçkan-Çakır, M. (2021). Yerel mutfak kültürünün sürdürülebilirliği kapsamında Van gastronomi rotası önerisi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 9(4), 2655-2669.
- Oğur, Ü. (2019). Kutsal zaman olarak ramazan ayının sokak kültürüne yansması: Van örneği. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (44), 109-130.
- Oraman, Y. (2015). Türkiye'de coğrafi işaretli ürünler. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 76-85.
- Orhan, A. (2010). Yerel değerlerin turizm ürününe dönüştürülmesinde coğrafi işaretlerin kullanımı: İzmit pişmaniyesi örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 243-254.
- Oto, M. M. (2019). A trademark value as a "Van Fish" - scientific and cultural problem as a "Pearl Mullet". *Mar Life Sci*, 2(1), 51-56.
- Pavlidis, G., & Markantonatou, S. (2020). Gastronomic tourism in Greece and beyond: A thorough review. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 21, 1-10.
- Pınar, S., Aksoy, F., Pınar, R., & Alioğlu, S. (2023). Van gölünün endemik değeri: İnci kefali (Alburnus tarichi [Guldenstaedtii, 1814]). *Akademik Et ve Süt Kurumu Dergisi*, (5), 31-35.
- Pınarcık, P. (2014). Urartu başkentleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 33(56), 35-54.

- Rangnekar, D. (2004). The socio-economics of geographical indications. *UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Issue Paper*, 8, 13-15.
- Raustiala, K., & Munzer, S. R. (2007). The global struggle over geographic indications. *European Journal of International Law*, 18(2), 337-365.
- Richards, G. (2021). Evolving research perspectives on food and gastronomic experiences in tourism. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 33(3), 1037-1058.
- Suh, J., & MacPherson, A. (2007). The impact of geographical indication on the revitalisation of a regional economy: a case study of 'Boseong' green tea. *Area*, 39(4), 518-527.
- Sünnetçioğlu, S., Can, A., & Durlu-Özkaya, F. (2012). Yavaş turizmde coğrafi işaretlemenin önemi. 13. Ulusal Turizm Kongresi, 7-9 Aralık 2012. Antalya. 953-962.
- Şen, F., Paruğ, Ş. Ş., & Elp, M. (2015). İnci Kefali'nin (Alburnus tarichi, Guldenstädt, 1814) dünü, bugünü ve geleceği üzerine projeksiyonlar. *Yüzuncü Yıl University Journal of Agricultural Sciences*, 25(3), 347-356.
- Şensoy, S., & Şahin, U. (2012). Genetic relationships among various Sihke melon landraces. *Yüzuncü Yıl University Journal of Agricultural Science*, 22(3), 147-154.
- Török, Á., Jantyyik, L., Maró, Z. M., & Moir, H. V. (2020). Understanding the real-world impact of geographical indications: A critical review of the empirical economic literature. *Sustainability*, 12(22), 9434.
- Türkay, O., & Genç, K. (2017). *Tüm Yönleriyle Gastronomi Bilimi*. İçinde Gastronomi Turizmi (Ed. M. Sarıışık), ss. 211-240. İstanbul: Detay Yayın.
- Uyak, C., & Gazioglu-Şensoy, R. İ. (2009). Van ili bağıcılığının mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Yüzuncü Yıl University Journal of Agricultural Sciences*, 19(2), 100.
- Ün, A., & Okat, Ç. (2023). Van ilinin gastronomi turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 13(3), 488-504.
- Ürktez, D., & Akbulut, D. (2020). Yerel yönetimlerde bir halkla ilişkiler aracı olarak festivallerin kullanımı. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 218-244.
- Visković, N.R., & Komac, B. (2021). Gastronomy tourism: A brief introduction. *Acta Geographica Slovenica*, 61(1), 95-105.
- WIPO Worldwide GI Symposium. (2019). Geographical Indications in the WTO, pp. 1-23, Lisbon, Portugal.
- WIPO. (2023). <http://www.wipo.int/about-ip/en/index.html> adresinden 11.11.2023 tarihinde erişilmiştir.

- Yazici, K., Aslan, B. G., & Ankaya, F. (2017). Potential of rural tourism and ecotourism and SWOT analysis: Case of Başkale (Van, Turkey) and its surroundings. *Soc Sci, Özel Sayı 3*, 132-45.
- Yıkılmış, S., & Ünal, A. (2016). The importance of geographical indication in gastronomy tourism: Turkey. *International Journal of Agricultural and Life Sciences*, 2(4), 73-79.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 11. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Kaynakça

- Akkaya, A. ve Koç B. (2017). “Kımyızın Türkiye’de İçecek Olarak Değerlendirilmesi Bakımından Gastronomi İndeksinin Oluşturulması”, *The Journal of Academic Social Sciences* 5/39, 354-368.
- Apaydın, H. Y. (2021). “Kıyas”. *İslam Ansiklopedisi*. Erişim 21 Haziran 2021. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kiyas>.
- Athanasiadis, I., Paraskevopoulou, A., Blekas, G., & Kiosseoglou, V. (2004). “Development of a novel whey beverage by fermentation with kefir granules. Effect of various treatments”. *Biotechnology Progress* 20/4: 1091-1095.
- Aydın, M. (1998). “Kutsal Metinler ve Dinî Literatür” *İslam Ansiklopedisi*. Erişim 20 Haziran 2021. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hiristiyanlik#2-kutsal-metinler-ve-dini-literatur>.
- Baschali, A., Tsakalidou, E., Kyriacou, A., Karavasiloglou, N., & Matalas, A. L. (2017). “Traditional low-alcoholic and non-alcoholic fermented beverages consumed in European countries: A neglected food group”. *Nutrition Research Reviews* 30/1: 1-24.
- Bayram, M., Esin, Y., Kaya, C., İlhan, M., Akın, G., & Etdöğer, R. (2015). “Geleneksel Yöntemle Müşküle Üzümünden Üretilen Hardaliyenin Bazı Özelliklerinin Belirlenmesi”. *Academic Food Journal/Akademik GIDA* 13/2.
- Bilişli, A. (2018). *Özel Gıdalar*. İzmir: Sidaş Yayınları.
- Cai, Y., Sounderrajan, A., & Serventi, L. (2020). “Water kefir: “A review of its microbiological profile, antioxidant potential and sensory quality””. *Acta Scientişi Nutritional Health* 4/6: 10-17.
- Catholic Online. “Lent and Fasting Origins and Histories”. Erişim 20 Haziran 2021. <https://www.catholic.org/lent/abfast.php>.
- Chapman University. “Religious Dietary Restrictions”. Erişim 21 Haziran 2021. https://www.chapman.edu/campus-life/fish-interfaith-center/_files/religious-dietary-restrictions.pdf
- Crescent Raiting (2020). “Global Muslim Travel Index 2019” Erişim 20 Haziran 2021. <https://www.crescentrating.com/reports/global-muslim-travel-index-2019.html>.
- Diez-Simon, C., Eichelsheim, C., Mumm, R., & Hall, R. D. (2020). “Chemical and Sensory Characteristics of Soy Sauce: A Review”, *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 68, 11612-11630.
- DİB, Diyanet İşleri Başkanlığı. “Kara hayvanlarından eti yenilip yenilmeyenler hangileridir?” Erişim 20 Haziran 2021. <https://kurul.diyamet.gov.tr/Cevap-Ara/985/kara-hayvanlarindan-eti-yenilip-yenilmeyenler-hangileridir>.

- DİB, Diyanet İşleri Başkanlığı. “Din İşleri Yüksek Kurulu, Gazlı İçecekler ve Alkol”. Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2022. <https://kurul.diyamet.gov.tr/Cevap-Ara/4486/gazli-icecekler-ve-alkol?enc=QisAbR4bAkZg1HIm-MxXRn2t8ij%2BeDtMkJdRGirgyeb8%3D>.
- Deshpande, H. W., Belwal, M., Katke, S. D., & Tamboli, N. M. (2019). Studies on Process Standardization and Quality Evaluation of Ginger Ale. *Int. J. Curr. Microbiol. App. Sci*, 8(7), 1043-1050.
- Döndüren, H. (2011). Katkı Maddeleri ve Gıdanın Helallığı Gıdalardaki Katkı Maddelerinin Durumu. *Güncel Dini Meseleler Toplantısı-IV*, 199-212, (Afyonkarahisar: Türkiye Diyanet Vakfı).
- Elgün, A. (2019). “Helal Hayat Kavramı İçinde Etil Alkolün Evrensel Yeri ve Önemi”. *Journal of Halal Life Style* 1/2, 77-83.
- Elgün, A. (2019). “Helallik Açısından Alkollü İçkiler, İçecekler ve Gıda Maddelerinde Alkol”. *Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi* 1/1, 18-29.
- Esmek, E. M. ve Güzeler, N. (2016). “Kefir ve Kefir Kullanılarak Yapılan Bazı Ürünler”. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi* 19/4, 250-258.
- Görmez, M. (2011). “Günümüzde Helal Gıda”. *Güncel Dini Meseleler İstisare Toplantısı IV Afyonkarahisar*. Ankara: Diyanet İşleri Bakanlığı Yayınları.
- Güncel Türkçe Sözlük. Erişim 21 Haziran 2021. <http://sozluk.gov.tr>.
- Güneş, Z. ve Yetim, H. “Helâl Gıda Üretimi ve Tüketimi”. *Academic Platform Journal of Halal Lifestyle* 2/2 2020, 70-94.
- Gürbüz, Ö. (2018). *Hardaliye Üretiminde Kullanılan Antimikrobiyal Maddelerin Fermantasyon Üzerine Etkileri*. Edirne: Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Hatipoğlu, A. (2010). İnançların Gastronomi Üzerine Etkileri: *Bodrumdaki 5 Yıldızlı Otellerin Mutfak Yöneticilerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Araştırma*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Hong, H. H. & Kim, M. K. (2020). “Physiochemical Quality and Sensory Characteristics of Koji Made with Soybean, Rice, and Wheat for Commercial doenjang Production”. *Foods* 9/8, 1-10.
- Ileri, T., Taşçı, F., & Şahindokuyucu, F. (2010). “Kombucha ve Sağlık Üzerine Etkileri”. *Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 29/1, 69-76.
- Jarvis, B. (2014). “Cider (Cyder; Hard Cider)”, *Encyclopedia of Food Microbiology*, ed. Carl A. Batt - Mary-Lou Tortorello. 437-443. London: Elsevier Ltd, Academic Press.
- Karatepe, P ve Yalçın, H. (2014). “Kefirli Sağlık”. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 4/2, 23-30.

- Kim, S. H., Chung, K. R., Yang, H. J., & Kwon, D. Y. (2016). "Sunchang Gochujang (Korea red chili paste): The Unfolding of Authenticity". *Journal of Ethnic Foods* 3, 1-24.
- Levent, H. ve Cavuldak, Ö. A. (2017). "Geleneksel Fermente Bir İçecek: Boza" *Akademik Gıda* 15/3, 300-307.
- Lidums, I., Karklina, D., Sabovics, M., & Kirse, A. (2015). "Evaluation of Aroma Volatiles in Naturally Fermented Kvass and Kvass Extract". *Research for Rural Development* 1, 143-149.
- Mammadli, B. (2013). *Yahudilikte Beslenme Kuralları (Koşerut)*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Motaghi, M., Mazaheri, M., Moazami, N., Farkhondeh, A., Fooladi, M. H., & Goltapeh, E. M. (1997). "Kefir production in Iran". *World Journal of Microbiology and Biotechnology*, 13/5: 579-581.
- Nakano, M., Sagane, Y., Koizumi, R., Nakazawa, Y., Yamazaki, M., Watanabe, T., ... & Sato, H. (2017). "Data on the chemical properties of commercial fish sauce product". *Data in Brief* 15, 658-664.
- Nguyen, T. H., & Wang, X. C. (2012). "Volatile, Taste Components, and Sensory Characteristics of Commercial Brand Oyster Sauces: Comparisons and Relationships". *International Journal of Food Properties* 15, 518-535.
- Okur, K. H. (2009). "İslam Hukuku Açısından Helal ve Haram Olan Gıdalar ve Bazı Güncel Meseleler". *Usul* 11, 7-40.
- O'Toole, D. K. (2016). "Soy-Based Fermented Foods" *Encyclopedia Of Grain Science*. Ed. Wrigley, Colin – Corke, Harold – Seetharaman, Koushik – Faubion, Jon. 124-133. Kidlington: Elsevier.
- Özcan, T. ve Baysal, S. (2016). "Vejetaryen Beslenme ve Sağlık Üzerine Etkileri". *Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 30/2, 101-116.
- Özler, N. ve Kılıç, O. (1996). "Şalgam Suyu Üretimi Üzerinde Araştırmalar". *Gıda* 21/5.
- Park, K. Y., Jeong, J. K., Lee, Y. E., & Daily III, J. W. (2014). "Health Benefits of Kimchi (Korean Fermented Vegetables) as a Probiotic Food". *Journal of Medicinal Food* 17/1, 6-20.
- Park, S., Kim, J. C., Lee, H. S., Jeong, S. W., & Shim, Y. S. (2016). "Determination of five alcohol compounds in fermented Korean foods via simple liquid extraction with dimethyl-sulfoxide followed by gas chromatography-mass spectrometry for Halal food certification". *LWT* 74, 563-570.
- Park, S. W., Lee, S. J., Sim, Y. S., Choi, J. Y., Park, E. Y., & Noh, B. S. (2017). "Analysis of ethanol in soy sauce using electronic nose for halal food certification". *Food Science and Biotechnology* 26/2, 311-317.

- Pauzi, N., Man, S., Nawawi, M. S. A. M., & Abu-Hussin, M. F. (2019). "Ethanol standard in halal dietary product among Southeast Asian halal". *Trends in Food Science & Technology* 86, 375-380.
- PewResearch, Pew Research Center. "The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050". Erişim 21 Haziran 2021. https://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2015/03/PF_15.04.02_ProjectionsFullReport.pdf
- Plessi, M., Monzani, A., & Coppini, D. (1988). "Determination of the Monosaccharide and Alcohol Content of Balsamic and Other Vinegars by Enzymatic Methods". *Agricultural and Biological Chemistry*, 52/1 (1988), 25-30.
- Popa, D. & Harte, J. (2005). "Cider Making From Traditional To Modern". *Department of FSCN and MSU Product Center for Agricultural and Natural Resources*.
- Prajapati, J. B. & Nair B. M. (2008). "The Histroy of Fermented Foods". *Handbook of Fermented Functional Food*. Ed. Edward R. Farnworth 1-25. Florida: Crc Press.
- Ramírez-Guzmán, K. N., Torres-León, C., Martínez-Medina, G. A., de la Rosa, O., Hernández-Almanza, A., Alvarez-Perez, O. B., ... & Aguilar, C. N. (2019). "Traditional fermented beverages in Mexico." *Fermented beverages*. Woodhead Publishing, 605-635.
- Yetim, H., Hayta, M., Sarioğlu, K., & Yapar, N. (2013). Geleneksel Fermente Gilaburu (*Viburnum Opulus L.*) Meyve Suyundan İzole Edilen Laktik Asit Bakterilerinin Probiyotik Özellikleri Ve Endüstriyel Üretimde Kullanımları.
- Selçuk, İ. O. (2015). "Devletle Toplumun Buluşma Yeri: Bursa'da Bozacılığa Dair Bir İnceleme". *Haydi Sofraya! Mutfak Penceresinden Osmanlı Tarihi* ed. Amy Singer. 33-55. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Setyawardani, T., Rahardjo, A. H., Sulistyowati, M., & Wasito, S. (2014). "Physiochemical and organoleptic features of goat milk kefir made of different kefir grain concentration on controlled fermentation". *Animal Production* 16/1.
- Tangüler, H. (2010). *Şalgam Suyu Üretiminde Etkili Olan Laktik Asit Bakterilerinin Belirlenmesi ve Şalgam Suyu Üretim Tekniğinin Geliştirilmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, (2010).
- Tekin, Ö. A., Turhan, A., & Turhan, E. A. (2017). Türkiye turizmi için stratejik bir vizyon: Helal turizm. *MÜSİAD Antalya Şube Başkanlığı, Antalya*.
- TURSAB. (2020). Türkiye Seyahat Acentaları Birliği. *Son Verilerle Türkiye'nin Turizm İstatistikleri Raporu 2020*. İstanbul: TURSAB 2020. <https://tursab.org.tr/apps//Files/Content/fd9a8c70-5134-4360-8335-6ba7b6392174.pdf>

- Türker, S. (2020). "Helal ve Güvenilir Gıda". *Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi* 2/1, 85-97.
- TGK, Türk Gıda Kodeksi. Fermente Süt Ürünleri Tebliği. *Resmi Gazete* 27143 (16 Şubat 2009). Erişim 20 Haziran 2021. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/02/20090216-8.htm/>
- TGK, Türk Gıda Kodeksi. Alkolsüz İçecekler Tebliği. *Resmi Gazete* 26553 (15 Haziran 2007). Erişim 20 Haziran 2021. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070615-5.htm/>
- Utus, D. (2008). *Şalgam Suyu Üretiminde Kullanılan Siyah Havuç (Daucus Carota) Boyunun Şalgam Suyu Kalitesi Üzerine Etkisi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Uyanık, M. Z. (2020). "Helal Gıda Sertifikalarının Fıkıh ve Mevzuat Açısından Problemleri". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 35, 665-678.
- Uymaz Tezel, B. & Şanlıbaba P. (2019). "Boza". *Fermente Gıdalar: Mikrobiyoloji Teknoloji ve Sağlık*. Ed. Anlı, Rahmi Ertan - Şanlıbaba, Pınar. 553-564. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Üçok, E. F. ve Tosun, H. (2012). "Şalgam Suyu Üretimi ve Fonksiyonel Özellikleri". *Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi* 8/1, 17-26.
- Ünalın, A. (2018). "Kur'an'ı Nesh Bağlamında Sünnet'in Yetkisi". *Süri Üni-versitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/2, 11-30.
- Yıldırım, T. & Özbay, G. (2019). "Türkiye'de Faaliyet Gösteren Helal Konseptli Otel İşletmelerinin Hizmet Kriterleri Ve Helal Mutfak Belgelendirme Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma". *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research* 3/2, 324-345.
- Yücel, U. & Köse, E. (2002). "İzmir'de Üretilen Bozaların Kimyasal Bileşimi Üzerine Bir Araştırma". *Gıda* 27 / 5 (2002).
- Yüksekdağ, Z. N. & Beyatlı, Y. (2003). "Kefir mikroflorası ile laktik asit bakterilerinin metabolik, antimikrobiyal ve genetik özellikleri". *Orlab On-Line Mikrobiyoloji Dergisi* 1/2, 49-69.

Kaynakça

- Akgül, D., Güneş V. (2015). Renkler, Anlamları ve Marka Bilinirliği Üzerindeki Etkisi: Kırşehir Örneği, Ulusal İşletmecilik Kongresi.
- Ambrose, G., Haris, P. (2003). *The Fundamentals of Creative Design*, Switzerland; Ava Publishing.
- Arslan, F., M. (2004). *Mağazacılıkta Atmosfer*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Bayesen, D., Akdeniz, D. (2021). *Yiyecek İçecek İşletmelerinde Atmosfer Kitabı İçerisinde Bölüm “Yiyecek İçecek İşletmelerinde Ürün Estetiği”*, Temeloğlu, E., Akdeniz, D. (Ed.), *Yiyecek İçecek İşletmelerinde Atmosfer (35-55)* içinde. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bercík, J., Paluchová, J., Neomániová, K. (2021): Neurogastronomy as a Tool for Evaluating Emotions and Visual Preferences of Selected Food Served in Different Ways, *Foods*, 10, 354-371.
- Bozok, D., Yalın, G. (2018). Gastronomide Yeni Trend: Siyah Yiyecekler, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 251-261.
- Brunk, L., Moller, P. (2019). Do Children Prefer Colored Plates? *Food Quality and Preference*, 73, 65-74.
- Chevalier, J., Gherbrant, A. (1996). *Dictionary of Symbols*. Çeviren: John Buchanan Brown. İngiltere, Penguin Books.
- Clydesdale, F., M. (1993) Color As A Factor In Food Choice, *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 33(1), 83-101.
- Çafa, İ., Madenci, A., B. (2020). Gastronomide Son Trend Renkli Ekmekler: Hamburgerinizi Ne Renk İstersiniz? *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(102), 46-54.
- Çekinmez, V. (2016). *Farklı Kültürlerde Renklerin Anlamları*”, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, 1-20.
- Çılgınoğlu H., Çılgınoğlu Ü. (2022) Nörogastromi ve Duyuların Lezzet Algısına Etkisinin Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerle Analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 837-855.
- Çoruhlu, Y. (2002), “*Türk Mitolojisinin Ana Hatları*”, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- David, B. (1995). *The History of Colour in Art*, Lamb, T., Bourriau, J. (Ed.), *Colour Art and Science (7-30)* içinde. Cambridge: Published by the Press Syndicate of the University of Cambridge.
- Deveci, B., Türkmen, S., Avcıkurt, C. (2013). Kırsal Turizm ile Gastronomi Turizmi İlişkisi: Bigadiç Örneği, *International Journal of Social and Economic Sciences*, 29-34.
- Dubose, C., N., Cardello A., V., Maller, O. (1980). Effects Of Colorants And Flavorants On İdentification Perceived Flavor İntensity, And Hedonic Quality Of Fruit-Floavored Beverages And Cake, *Journal of Food Science*, 45(5), 1393-1399.

- Erciyas, N. (2021). Besin Sunum Tekniklerinin Kişilerin Yeme Arzusunun Üzerine Etkisine Yönelik Bir Araştırma, *V. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi*, 93-114.
- Ersoy, N. (1990). Semboller ve Yorumlarla Görünenden Görünmeyene. İstanbul: Ersoy Yayın.
- Fiszman, B. P., Alcaide, J., Roura, E., Spence, C. (2012). Is It The Plate Or Is It The Food? Assessing The Influence Of The Color (Black Or White) And Shape Of The Plate On The Perception Of The Food Placed On It, *Food Quality and Preference*, 24(1), 205-208.
- Fussell, G. (2023). *Dünyadaki Kültürlerde Renklerin Anlamı*. <https://www.shutterstock.com/09.11.2023/14.00> tarihinde erişildi.
- Halse, A., O. (1978). *The Use of Color Interiors*. 2. Baskı, Mc Graw Hill.
- Hegarty, J. A., O'Mahony, B., G. (2001). Gastronomy: A Phenomenon Of Cultural Expressionism And An Aesthetic For Living, *International Journal of Hospitality Management*, 20(1), 3-13.
- Herz, S. R. (2016). Birth Of A Neurogastronomy Nation: The Inaugural Symposium Of The International Society Of Neurogastronomy, *Chemical Senses*, 41, 101-103.
- Hopia, A., Sandell, M. ve Paakki, M. (2016). Consumer's Reactions to Natural, Atypically Colored Foods: An Investigation using Blue Potatoes, *Journal of Sensory Studies* 31;2016:78-89.
- İçli, G., Çopur, E. (2008). Pazarlama İletişimde Renklerin Rolü, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 22-33.
- Kappes, S., M., Schmidt, S., J., Lee, S., Y. (2006). Color Halo/Horns And Halo-Attribute Dumping Effects Within Descriptive Analysis Of Carbonated Beverages, *Journal of Food Science*, 71, 590-595.
- Kaushik, N. (2018). Implications of Red Color In Our Life's, *International Journal of Indian Psychology*, 6(2), 14-21.
- Köseoğlu, E., Çekikkayalar, E. (2016). Yapılı Çevrede Renk Tercihleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 1(2), 57-65.
- Kreitler, H., Kreitler, S. (1972). *Psychology of the Arts*. Durham NC.: Duke University Press.
- Li-Chen Ou, Luo, M., R., Woodcock, A., Wright, A. (2004). A study of colour emotion and colour preference. Part II: Colour emotions for two-colour combinations, *Color Research, Application*, 29(4), 251-327.
- Lick, E., König, B., Kpessa, M., R. Buller, V. (2017). Sensory Expectations Generated By Colours Of Red Wine Labels, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 37, 146-158.

- Lidwell, W., Holden, K., Butler, J. (2003). *Universal Principles Of Design 125 Ways To Enhance Usability, Influence Perception, Increase Appeal, Make Better Design Decisions, And Teach Through Design*, Rockport Publishers, 1-271.
- Madden, T.J., Hewett, K., Roth, M. S. (2000). Managing Images In Different Cultures: A Cross-National Study of Color Meanings and Preferences, *Journal of International Marketing*, 8(4), 90-107.
- Magoulas, C. (2009). *How color affects food choices* (Master of Hospitality Administration William F. Harrah College of Hotel Administration).
- Mankhe, F., H. (1996). *Color, Environment, and Human Response*. New York: John Wiley & Sons Yayınevi.
- Marketing Türkiye (2004). "Pazarlamanın Renkli Dünyası", Yıl:2, Sayı: 46, 15 Şubat.
- Mazlum, Ö. (2011). Rengin Kültürel Çağrışımları, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 125-138.
- Mehmeti, N. (2003). *Kurum Kültürünün Kurum Kimliğine, Ürün Kimliğine ve Ambalaj Tasarımına Yansıması* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul,
- Moir, H., C. (1936). Some observations on the appreciation of flavour in foodstuffs, *Journal of the Society of Chemical Industry*, 141-160.
- Molina, C., F., Espuela, F., L., Plana, M., S., López, J., Lendínez, A., Villanueva, D., I. (2019) Summary of the 25th Annual Conference and 1st International Conference of the Spanish Society of Neurology Nursing. *Revista Científica de la Sociedad de Enfermería Neurológica*, 49, 4-7.
- Morrot, G., Brochet, F., Dubourdieu, D. (2001). The Color of Odors, *Brain and Language*, 79(2), 309-320.
- Olgaç, S. (2016). Menü Tasarımı, Menü Yönetimi, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*: Eskişehir, 98-130.
- Ögel, B. (1984). Türk Kültür Tarihine Giriş. C VI. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özdemir, T. (2005). Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Kriterler, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 391-402.
- Santich, B. (2004). Hospitality and Gastronomy: Naturel Allies, *Lashlety Conrad. Hospitality A Social Lens*, 47-59.
- Sarıışık, M., Özbay, G. (2015). Gastronomi Turizmi Üzerine Bir Literatür İncelemesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 264 - 278.
- Spence C. (2015). On the psychological impact of food colour, *Flavour*, 4(1), 1-16.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Türk Dil Kurumu (2023). <https://sozluk.gov.tr/> 17.11.2023 / 14.45 tarihinde erişildi.
- Türker, A., Yılmaz, İ. (2023). Yetişkin Bireylerde Renklerle Yeme Arzusu İlişkisinin Araştırılması, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(1), 349-364.
- Uçar, T. F. (2004), Görsel İletişim ve Grafik Tasarım. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Uçuk, C. (2017). *Gastronomide Tabak Tasarım Teknikleri ve Yenilikçi Sunum Anlayışları*, (Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Uçuk, C., Özkanlı, O. (2017). Gastronomi Turizmi: Tabak Prezantasyonunun Gastronomi Turizmindeki Yeri, *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*, 1(1), 51-54.
- Ünker, Ü. (2017). *Önce Rengini Seç, Sonra Sat*. <https://umitunker.wordpress.com/tag/pazarlamada-hangi-renkler-kullanilir/> 09. 11. 2023 / 09.32 tarihinde erişildi.
- Wang, R. (2016). Eating with Eyes: Assessing the Importance of the Visual Perception of Consumers, *5th ILAI International Congress on Advanced Applied Informatics*, 825-827.
- Whelan, B., M. (1994). *Color Harmony 2*, Massachusetts: Rockport Publishers.
- Yıldırım, C. (2009). *Başlangıcından İzlenimcilik'e Kadar Resimde Rengin Simgesel Kullanımı* (Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü).
- Yıldız, S. (2019). Fotoğraf ve Sinema, Ünalın, H., T. (Ed.), *Güzel Sanatlar* (255-286) içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Yılmaz, H., Erden, G. (2017). Renklerin Çorbaların Tat Algısı Üzerindeki Etkilerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2), 265-275.
- Yılmaz, İ., Akay, E., Er, A. (2021). *Nörogastronomi*, *Aydın Gastronomy*, 5(2), 143-156.

KAYNAKÇA

- Akbaba, A. &. (2016). *Yiyecek İçecek Endüstrisinde Trendler II, Gastronomi Turizmi ve Coğrafi İşaretleme Ürünleri (s. 113- 128)*. Ankara.
- Altınışık, M. (. (2020, 07 28). Amino Asitler ve Peptitler. UK .
- ÇALIŞKAN, V., & KOÇ, H. (2013). TÜRKİYE'DE COĞRAFİ İŞARETLERİN DAĞILIŞ ÖZELLİKLERİNİN VE COĞRAFİ İŞARET POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 17(28), 193-214.
- Dikici, A. K. (2013). Gıdaların Coğrafi İşaretleme. *İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, , 136- 138. .
- Doğanay, H. (2012). Türkiye Fındık meyvacılığındaki yeni gelişmeler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1-22(27), 3. .
- EROĞLU PEKTAŞ, G. Ö. (2018). Türkiye'de Coğrafi İşaretler ve İhracat Pazarlaması Açısından Değerlendirilmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(39), 65-82.
- EROL, Y. (2014). Türkiye'de coğrafi işaretleme sisteminin mevcut yapısı. *Yüksek Lisans Tezi* .
- Ertan, A. (2010). Prestijli Tarım Ürünlerinin Pazarlamasında Kalite ve Coğrafi İşaret Kavramlarının tutulması ve bu bağlamda Tarım satış Kooperatiflerinin Önemi . *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, , 166-167. 2(12), .
- Fındık Değerlendirme Raporu. (2020, 10 08). Retrieved from <https://www.tarimorman.gov.tr>
- Fındık Raporu . (2018). Ankara.
- Ankara.Fügen Durlu Özkaya. (2013). Sürdürülebilir Gastronomi Turizmi Hareketliliğinde Coğrafi İşaretleme Rolü . *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* , 1(1),, 13-20.
- Gıdaların Coğrafi İşaretleme. (2013). *İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 39(1),, 136-138.
- Gökova, U. (2007). Türkiye Örneği Coğrafi İşaretler ve Ekonomik Etkileri;. *İktisadi ve İdari Bilimleri Dergisi* , 21(2),, 141,155.
- Güzide Öncü Eroğlu Pektaş, C. K. (2018). Türkiye'de Coğrafi İşaretler ve İhracat Pazarlaması açısından Değerlendirilmesi . *Doğu Coğrafya Dergisi* , 23(39), , 65-82. .
- <http://ec.europa.eu/>. (2019, 11 29). EU.
- <http://ec.europa.eu/>. (2019, 11 29). Retrieved from <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>.
- <http://www.fao.org/>. (2019, 20 2). Retrieved from <http://www.fao.org>

- <http://www.giresuntb.org.tr/> . (2020, 07 26). Retrieved from <http://www.giresuntb.org.tr/images/piyasaanalizi2>.
- <http://www.tmo.gov.tr/>. (2019, 02 23). Retrieved from <http://www.tmo.gov.tr/>
- <http://www.tmo.gov.tr/>. (2019, 12 03). Retrieved from <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/>
- <http://www.tmo.gov.tr/>. (2019, 07 23). Retrieved from <http://www.tmo.gov.tr/>
- <http://www.tmo.gov.tr/>. (2019, 07 23). Retrieved from <http://www.tmo.gov.tr/>
- <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/>. (2019). Retrieved from <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/findik/Sayfalar/Detay.aspx?SayfaId=4>
- <https://eurlex.europa.eu/>. (2019, 12 22). Retrieved from <https://eurlex.europa.eu/>
- <https://eur-lex.europa.eu/>. (2013, 15 12).
- <https://statik.tse.org.tr/>. (2017, 07 23). Retrieved from Coğrafi İşaretle Ürünler: <https://statik.tse.org.tr/>
- <https://ticaret.gov.tr/>. (2018, 12 07). Retrieved from <https://ticaret.gov.tr/>: <https://ticaret.gov.tr/>
- <https://unctad.org/>. (2016). Why GeoGraphical indications for least developed countries, . UNCTAD.
- <https://www.ci.gov.tr/>. (2020). Retrieved from <https://www.ci.gov.tr/Files/GeographicalSigns/ffbb133a-c09c-4ccf-9db5->
- <https://www.ci.gov.tr/>. (2019). Retrieved from <https://www.ci.gov.tr/>
- <https://www.ci.gov.tr/>. (2020, 06 03). Retrieved from https://www.ci.gov.tr
- <https://www.fiskobirlik.org.tr/>. (2015). Retrieved from <https://www.fiskobirlik.org.tr/wp-content/uploads/2015/10/istatistikler.pdf>
- <https://www.fiskobirlik.org.tr/>. (2019). Retrieved from <https://www.fiskobirlik.org.tr/>
- <https://www.fiskobirlik.org.tr/>. (2020, 07 03). Retrieved from <https://www.fiskobirlik.org.tr/wpcontent/uploads/2015/10/istatistikler.pdf>.
- <https://www.gov.uk/>. (2019, 11 23). *how-to-register-food-or-drink-products*. Retrieved from <https://www.gov.uk/guidance/eu-protected-foodnames->
- <https://www.italianfoodexcellence.com/>. (2020). <https://www.italianfoodexcellence.com/>. 07 07, 2020 tarihinde ; adresinden alındı . (2020, 07 07). Retrieved from <https://www.italianfoodexcellence.com/>: <https://www.italianfoodexcellence.com/hazelnut-from-piedmont/>)
- <https://www.mevzuat.gov.tr/>. (2019). Retrieved from <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.555.pdf> : <https://www.mevzuat.gov.tr>
- <https://www.mevzuat.gov.tr/>. (2019, 10 12). Retrieved from <https://www.mevzuat.gov.tr/>

- <https://www.scienceofcooking.com>. (2019). Retrieved from <https://www.scienceofcooking.com>.
- <https://www.telifhaklari.gov.tr/>. (2019). Retrieved from <https://www.telifhaklari.gov.tr/>
- <https://www.turkpatent.gov.tr>. (2018).
- İloğlu, N. (2014). Coğrafi İşaretlerin Tescili ve denetimi üzerine farklı ülke sistemlerinin incelenmesi ve Türkiye Uygulaması Uzmanlık Tezi. *Uzmanlık Tezi*, 06-30.
- İslam, A. (2018). Hazelnut Culture in Turkey. . *Ordu Üniversitesi Akademik Ziraat Dergisi*, 7(2), 259.
- Karakulak, Ç. (2016). Retrieved from Coğrafi işaretleme yoluyla Gastronomik kimlik oluşturma ve gastronomik kimliğin destinasyon pazarlamasındaki rolü: Trakya örneği, .
- Kızıltepe, H. (2005). *Türk Coğrafi İşaretler Mevzuatı, AB Mevzuatı ile Mukayesesi ve bazı önemli ülkelerdeki coğrafi işaretler mevzuatı uzmanlık Tezi*. Retrieved from TPMK
- Koluman, A. &. (2013). Gıdaların Coğrafi İşaretlenmesi. *İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 136- 138.
- Mustafa Kan, A. K. (2017). Türkiye’de Coğrafi İşaretlerle ilgili uygulamada Yaşanan Sorunlara sinai mülkiyet kanun tasarısı çerçevesinden bir bakış. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* (13), , 135-137. .
- Oraman, Y. (2015). Türkiye’de Coğrafi İşaretli Ürünler. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1),, 76-83. .
- Orhan, A. (2010). Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde “Coğrafi İşaretlerin” Kullanımı: İzmit Pişmaniyesi Örneği. *Anatolia: Turizm araştırmaları Dergisi*, 21(2), 243.
- Özkan, A. H. (2012). Türkiye’deki Fındık Üretimi ve Pazarlama sorunlarına Global Bakış. *Çankırı Kratekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 183- 192.
- ŞAHİN, A. &. (2012). Türkiye’de Coğrafi İşaretleme ve Yöresel Ürünler. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*(2), 88-92.
- Şimşek, A. &. (1999). Fındığın Bileşimi ve İnsan Beslenmesi Açısından Önemi. *Gıda*, 24(3), . *Gıda* , 209-216.
- Tanrıkulu, M. (2011). Türkiye’de Coğrafi İşaretlerin Tespiti ve Tescil Edilmesinin Önemi. *Uluslararası Sosyal Bilimleri Eğitim Dergisi*, 1(2), , 173-174.
- Tekelioğlu, Y. (2019). Coğrafi İşaretler ve Türkiye Uygulamaları. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, , 9-60.
- Tekelioğlu, Y. (2019). Coğrafi İşaretler ve Türkiye Uygulamaları. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(9), , 47-60.
- TPK. (2015).

- Tuncay, M. (2009). Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması,. *Yayımlanmış Yüksek lisans Tezi*,.
- Ustaoglu, B. (2012). Giresun'da iklim koşullarının Fındık (Corylus Avellana) Verimliliği üzerine Etkisi. . *Marmara Coğrafya Dergisi*, (26) , 303.
- WIPO . (2019). Retrieved from Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü: Telif Hakları Genel Müdürlüğü.
- WIPO. (2023). Retrieved from Historical Background, Nature of Rights, Existing Systems for Protection and obtaining protection in other countries,: WIPO Symposium, https://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=1626,
- www.turkpatent.gov.tr. (2019).
- Yıldırım, M. &. (2018). Yerel Değerlerin Geleceğe Taşınmasında Coğrafi İşaretli Ürünlerin Rolü; Gastronometro Örneği. *Şanlıurfa* , (p. 155).
- Yılmaz, E. &. (2004). Gıda Matrislerinden Aroma Maddeleri Salınımının Fiziksel Esasları. *Gıda Mühendisliği Dergisi*(18), 25-28.

References

- Acker, J. (2012). Gendered organizations and intersectionality: Problems and possibilities. *Equality, Diversity, and Inclusion: An International Journal*, 31(3), 214-224. <https://doi.org/10.1108/02610151211209072>
- Bartholomew, P. S., & Garey, J. G. (1996). An analysis of determinants of career success for elite female executive chefs. *Journal of Hospitality Tourism*, 20(2), 125-135. <https://doi.org/10.1177/109634809602000209>
- Bourdain, A. (2013). *Kitchen confidential*. London: Bloomsbury Publishing PLC.
- Capper, T. (2014). Female Michelin chefs make up less than 1% of Michelin-starred chefs. *Chefsworld*.
- Carvalho, I., Costa, C. & Lykke, N., & Torres, A. (2019). Beyond the glass ceiling: Gendering tourism management. *Annals of Tourism Research*, 75, 79-91. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2018.12.022>
- Chang, E. H., Milkman, K. L., Gromet, D. M., Rebele, R. W., Massey, C., Duckworth, A. L., & Grant, A. M. (2019). The mixed effects of online diversity training. *PNAS*, 116(16), 7778-7783. <https://doi.org/10.1073/pnas.1816076116>
- Costa, C., Carvalho, I., Caçador, S., Breda, Z. (2012). Future Higher Education in Tourism Studies and The Labor Market: Gender Perspectives on Expectations and Experiences. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12, 70-90. <https://doi.org/10.1080/15313220.2012.650095>
- Cruz, A. (2013). Gettin' Down Home with the Neelys: gastroporn and televisual performances of gender, race, and sexuality. *Women & Performance: A Journal of Feminist Theory*, 23(3), 323-349. <https://doi.org/10.1080/0740770X.2013.853916>
- Demir, M. (2011). Discrimination in the working life: A sample of the tourism sector. *International Journal of Human Sciences*, 8(1), 760-784. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/1602>
- De Silva, J. & Thulemark, M. (2022). Can you break through a cement ceiling? Female chefs' possibilities for a career in the Sri Lankan culinary industry. *Anatolia*, 33(3), 507-510. <https://doi.org/10.1080/13032917.2021.2015696>
- Dogan, M. (2017). The Role of Cookery Vocation in The Tourism Sector on Women Employment. *The Online Journal of Science and Technology*, 7(1), 127-132. <https://tojsat.net/journals/tojsat/articles/v07i01/v07i01-22.pdf>
- Dogru, A. (2010). Glass Ceiling Barriers of Female Employees and Their Effect on Job Satisfaction. Afyon Kocatepe University Faculty of Medicine Example Unpublished Master's thesis, Dumlupınar University Social Sciences Institute, 78.

- Eagly, A., & Carli, L. L. (2007). Women and the labyrinth of leadership. *Harvard Business Review*, 85(9), 62-71.
- Farrell, M. M. (2022). Cheffes de Cuisine: Women and Work in the Professional French Kitchen. *European Journal of Food Drink and Society*, 2(1), 67-71. <https://doi.org/10.21427/J4NQ-2A36>
- García-Henche, B., & Cuesta-Valiño, P. (2022). The increasing visibility of women in gastronomy. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 30, 100589. <https://doi.org/10.1016/j.ijgfs.2022.100589>
- Guerrina, R. (2002). Mothering in Europe Feminist critique of European policies on motherhood and employment. *European Journal of Women's Studies*, 9(1), 49-68. <https://doi.org/10.1177/1350506802009001381>
- Guide Michelin (2014). *Guide Michelin France 2014*. Boulogne-Billancourt, France: Le Guide Michelin.
- Harris, D. A., & Giuffre, P. A. (2015). *Taking the heat: Women chefs and gender inequality in the professional kitchen*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Hendley, A., & Hurwitz, H. M. (2023). Elite Feminist Adherence and Framing: Women Nobel Laureates Speak Out against Gender Inequality. *Sociological Focus*, 56(2), 153-171. <https://doi.org/10.1080/00380237.2023.2178047>
- Karakus, E., Mutlu, E., & Diker, C. Y. (2018). Gender Analysis of the National Curricula for Primary and Secondary Level Compulsory Courses. *Istanbul University Journal of Women's Studies*, 17, 31-54. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/559860>
- Kelly, C. R. (2015). Cooking Without Women: The Rhetoric of the New Culinary Male. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 12(2), 200-204. <https://doi.org/10.1080/14791420.2015.1014152>
- Kurnaz, A., Selcuk K., S., & Kilic, B. (2018). Evaluation of Women Chefs in Professional Kitchens. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 6(3) 119-130. <https://jotags.net/index.php/jotags/article/view/467>
- Lemoine, R. (2012). Gastronomie: La revanche des femmes chefs. *Le Parisien*.
- Martin, P., & Barnard, A. (2013). The experience of women in male-dominated occupations: A constructivist grounded theory inquiry. *Journal of Industrial Psychology*, 39(2), 1-12. <https://hdl.handle.net/10520/EJC137802>
- Oktay, S., & Guden, N. (2023). Why are the cook chefs always male: Research on the cook chefs who work at hotel cuisines. *Journal of Multidisciplinary Academic Tourism*, 8(1), 13-18. <https://doi.org/10.31822/jomat.2023-8-1-13>
- Orido, C. (2017). Challenges Faced by Female Chefs in The Kenyan Hospitality Industry: A Study Through an African Oral Tradition of Storytelling,

Unpublished Degree of Master, Auckland University of Technology, Hospitality Management, New Zealand.

- Oxford Dictionary (2019). Discrimination. Retrieved from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/discrimination?q=discrimination>
- Pelit, E., Guçer, E., & Demirbag, Ş. A. (2016). The Effects of The Problems Faced by Female Workers on Its' Intention to Quit: A Research on Hotels. *Mehmet Akif Ersoy University Social Sciences Institute Journal*, 8(15), 43-65. <https://doi.org/10.20875/sb.16565>
- Rouhanizadeh, B., & Kermanshachi, S. (2021). A gender-based analysis of workforce promotion factors in U.S. transportation agencies. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*, 12, 100457. <https://doi.org/10.1016/j.trip.2021.100457>
- Septiani, I. Y., & Siscawati, M. (2023). The battle of female chefs in facing dominant social norms. *Wacana, Journal of the Humanities of Indonesia*, 24(2), 225-244. <https://doi.org/10.17510/wacana.v24i2.1171>
- Sull, D., & Sull, C. (2023). The Toxic Culture Gap Shows Companies Are Failing Women. *MIT Sloan Management Review*, 64(3), 1-9.
- Szabo, M. (2014). Men Nurturing Through Food: Challenging Gender Dichotomies Around Domestic Cooking. *Journal of Gender Studies*, 23(1), 18-31. <https://doi.org/10.1080/09589236.2012.711945>
- Szmodis, A. (2018). The Feminization of Baking and Pastry Work: Dissecting Gender Roles in the Food Service Industry. *Johnson & Wales University, Honors Theses- Providence Campus, John Hazen White College of Arts & Sciences*.
- Temizkan, R., & Uslu, A. N. (2023). The number of women in the cooking profession is low: Is it just because of gender discrimination? *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 32, 100711. <https://doi.org/10.1016/j.ijgfs.2023.100711>
- Uguz, S. C., & Topbas, F. (2014). Gender and Women Labor Force: A Descriptive Approach to Tourism Sector. *The Journal of Academic Social Science*, 2(7), 487-509.
- Yates, J., & Skinner, S. (2021). How do female engineers conceptualize career advancement in engineering: A template analysis. *Career Development International*, 26(5), 697-719. <https://doi.org/10.1108/CDI-01-2021-0016>

6. Kaynaklar

- Akbaba, A. & Çetinkaya, N. (2018). *Gastronomi ve Yiyecek Tarihi*. Detay Yayıncılık.
- Akkaya, Ö. (2021). *Dokunma Sanatı*. In M. Zerenler (Ed.) *Duyuların Etkileşimi: Sinestezik Pazarlama Atlas Akademik*.
- Altuğ Onoğur T. & Elmacı Y. (2019). *Gıdalarda Duyusal Değerlendirme*. Sidas Medya.
- Atchley, A. (2017). *The effect of retronasal odor adaptation on flavor perception*. Chancellor's Honors Program Projects. https://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/2123
- Bakır, A. N., Doğan, E., Gençol, H. & Kaya, İ. (2022). Bireylerin yeme-içme tercihlerini etkileyen faktörler: Bir model önerisi. *Anatolia Social Research Journal*, 1(1), 34-51.
- Bakır, A., Doğan, E., Gençol, H. & Kaya, İ. (2022). Bireylerin Yeme-İçme Tercihlerini Etkileyen Faktörler. *Anatolia Social Research Journal*, 1(1), 34-51.
- Baral, S. (2015). *Neurogastronomy 101: The science of taste perception*. <https://www.eater.com/2015/10/19/9553471/what-is-neurogastronomy>, Erişim Tarihi: 24 Temmuz 2019.
- Baştürk, H. (2019). *Marinalarda Faaliyet Gösteren Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Tüketici Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin Tespitine Yönelik Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Batu, A. (2017). Moleküler gastronomi bakış açısıyla gıdaların tat ve aroma algıları. *Aydın Gastronomi*, 1 (1), 25-36.
- Behremen C. (2022). Gastronomi ve Nörobilim ilişkisi üzerine kavramsal bir çalışma: Nörogastronomi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 2022, 5(4), 1810-1819
- Bercik, J., Paluchová, J. & Neomániová, K. (2021). Neurogastronomy as a Tool for Evaluating Emotions and Visual Preferences of Selected Food Served in Different Ways. *Foods*, 10, 354. <https://doi.org/10.3390/foods10020354>.
- Beyhan Y. & Taş V. (2019). Mental sağlık ve beslenme. *Zeugma Health Researches*, 1(1), 31-36.
- Boycacı, D. (2019). *Duyuların Lezzet Algısı ve Satın Alma Niyetine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Canan, S. & Dokuyucu R. (2018). *Duyu ve Algının Temelleri* (Nobel Yayınları, İstanbul).
- Cankül, D. & Uslu, N. (2020). Nörogastronomi ve Duyusal Algılama. *Journal of Tourism and Management*, 1(1), 64-74.

- Cortés-Albornoz, M. C., García-Guáqueta, D. P., Velez-van-Meerbeke, A. & Talero-Gutiérrez, C. (2021). Maternal nutrition and neurodevelopment: a scoping review. *Nutrients*, 13(10), 3530.
- Csergo, J. (2016). *La Gastronomie est-elle Une Marchandise Culturelle Comme une Autre?* Chartres: Menufretin.
- Cusick, S. E., Barks, A. & Georgieff, M. K. (2021). Nutrition and Brain Development. *Current Topics in Behavioral Neurosciences*, 1-35
- Çilginoğlu, H., & Çilginoğlu, Ü. (2022). Nörogastromoni ve duyuların lezzet algısına etkisinin yarı yapılandırılmış görüşmelerle analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 837-855.
- Dantec, M., Mantel, M., Lafraire, J., Rouby, C. & Bensafi, M. (2021). On the Contribution of the Senses to Food Emotional Experience. *Food Quality and Preference*, 92, 104120.
- Demircioğlu, Y. & Yabancı, N. (2003). Beslenmenin bilişsel gelişim ve fonksiyonları ile ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24).
- Diószegi, J., Llanaj, E. & Ádány, R., (2019). Genetic background of taste perception, taste preferences, and its nutritional implications: A systematic review. *Frontiers in Genetics*, 10; 1272.
- Dorukan, B. (2019). *Duyuların lezzet algısı ve satın alma niyetine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yiyecek İçecek İşletmeciliği Anabilim Dalı, Aydın.
- Doty, R. L. (2012). Has Human Olfaction Evolved Primarily to Provide Flavor to Foods?. *Trends in Neurosciences*, 35(2), 79-80.
- Ekstrand, B., Scheers, N., Rasmussen, M. K., Young, J. F., Ross, A. B. & Landberg, R. (2021). Brain foods-the role of diet in brain performance and health. *Nutrition Reviews*, 79(6), 693-708.
- Gezer, H. (2012). Mekânı Kavrama Sürecinde Algılama Bileşenleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 1-10.
- Glibowski, P. & Misztal, A. (2016). Wpływ diety na samopoczucie psychiczne. *Bromatologia i Chemia Toksykologiczna*, 49(1).
- Güner, D. & Aydoğdu, A. (2022). Gastronomi alanındaki teknolojik gelişmelere yönelik bir değerlendirme: Dijital gastronomi. *Aydın Gastronomy*, 6(1), 17-28.
- Hasdemir, G., Boran, N. & Küçükkömürler, S. (2022). *New trends in gastronomy: neuro-gastronomy*. Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJTEBS) E-ISSN: 2602-4411, 6(1), 30-41.
- Herz, S. R. (2015). Birth of a Neurogastronomy Nation: The Inaugural Symposium of the International Society of Neurogastronomy, *Chemical Senses*, 41, 101–103. DOI:10.1093/chemse/bjv073.

- International Society of Neurogastronomy (ISN). (2023), <http://isneurogastronomy.org/> (Erişim Tarihi: 15.11.2023)
- Işık, M. (2010). Lezzet Nedir, Gurme Kimdir? (Erişim Tarihi: 15.11.2023). <https://www.xing.com/communities/posts/lezzet-nedir-gurme-kimdir-1005284403>
- İnan, C. M. (2021). Bazı besin öğelerinin sinir sistemi üzerine etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Kanpak, K. (2009). Tat nedir, Lezzet Nedir, Gurme Kimdir? (Erişim Tarihi: 15.11.2023). <http://blog.milliyet.com.tr/tatnedir--lezzet-nedir--gurme-kimdir-/Blog/?BlogNo=219313>
- Kara, Ö. (2020). Thomas Reid'in Algı Teorisinde Görme. *APJİR*, 4(2), 250-267.
- Karaman, E. E. & Çetinkaya, N. (2020). Gıda Tercihinde Duyuların Rolü: Tat Duyusunun Tat Testi İle Demografik Özelliklere Göre Farklılığının Tespiti. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 883-898.
- Karamustafa, K., Birdir, K. & Kılıçhan, R. (2016). Gastronomik akımlar ferfesinde gıda tüketim ölçüğü. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 29-69.
- Koban, B. U., Vural, E. Z. T., Işıtmangil, G. & Gönenç, I. (2017). Beslenme, diğer çevresel faktörler ve mikrobiyotanın obezite epigenetiğine etkileri. *The Journal of Turkish Family Physician*, 8(4), 108-117.
- Kohyama, K. (2020). Food Texture – Sensory Evaluation and Instrumental Measurement. (İçinde) K. Nishinari (Ed.) *Textural Characteristics of World Foods* (John Wiley ve Sons Ltd).
- Kök, A. & Gençer, K. (2023). *Nörogastronominin yiyecek-içecek işletmeleri açısından değerlendirilmesi*. 12. Ulusal Kırsal Turizm Kongresi, 22-24 Eylül Tavşanlı, Kütahya
- Kurgun, H. (2017). *Nörogastronomi*, Kurgun, H. (Editör), Gastronomi trendleri milenyum ve ötesi içinde (24-35). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurgun, O. A. (2016). *Gastronomi trendleri*, İçinde: H. Kurgun ve D. Bağırان Özşeker (Ed.), Gastronomi ve Turizm, Detay Yayıncılık.
- Law, G. & Rhind, J. (2018). *Cooking For the Senses: Vegan Neurogastronomy* Jessica Kingsley Publishers; Singing Dragon.
- Mather G. (2016). *Foundations of Sensation and Perception* (3. ed.) (Psychology Press).
- Muslu, M. M. & Gökçay, G. F. (2021). Lezzet algısının oluşmasında çevresel ve genetik faktörlerin etkileri. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 5(1), 7-18.
- Nolden, A. A. & Feeney, E. L. (2020). Genetic differences in taste receptors: Implications for the food industry. *Annual Review of Food Science and Technology*, (11), 183-204.

- Norris, S. A., Frongillo, E. A., Black, M. M., Dong, Y., Fall, C., Lampl, M. & Patton, G. C. (2021). Nutrition in adolescent growth and development. *The Lancet*, 399(10320), 172-184.
- Okanlı, Ayşe. (2015). *Algı ve duyum, çocuk psikolojisi ve ruh sağlığı*, (Ed. Tüfekçi, F. G.) Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.
- Özdemir, T. (2005). Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Kriterler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 391-402.
- Özenoğlu, A. (2017). *Beslenme ve diyetetiğin psikososyal boyutu*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Özgiüneş, R. E., Özdemir, S. S. & Bozok, D. (2021). Dışarıda Yeme Olgusuna Yeni Bir Yaklaşım Olarak “Şefi Eve Çağırma”(As a New. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1992-2009.
- Özkan, N. & Bilici, S. (2018). Yeme davranışında yeni yaklaşımlar: gecelerde yeme ve yeme farkındalığı. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi* , 3 (2), 16-24.
- Paluchová, J., Berčík, J. & Horská, E. (2017). The Sense of Smell. In Sendra, E., and Carbonell- Barrachina, Á., A. (Eds.) *Sensory and Aroma Marketing*. (p.27-60)., Wageningen Academic Publishers, Netherlands.
- Perry, A., & Dawahare, L. (2015). Neurogastronomy symposium begins pursuit of solutions for the taste impaired. University of Kentucky news food, *Flavor and Science*.
- Perullo, N. (ed) (2018). *University of Gastronomic Sciences Pollenzo Manifesto*. İtalya.
- Pramudya, R., Choudhury, D., Zou, M. & Seo, H. S. (2020). “Bitter Touch”: Cross-modal associations between hand-feel touch and gustatory cues in the context of coffee consumption experience. *Food Quality and Preference* 83.
- Rolls, B. J., Rowe, E. A., Rolls, E. T., Kingston, B., Megson, A. & Gunary, R. (1981). Variety in a meal enhances food intake in man. *Physiology & Behavior*, 26(2): 215-221.
- Schifferstein, H. N. J. (2021). Woodhead Publishing Series in Consumer Science and Strategic Marketing Transdisciplinary Case Studies On Design For Food And Sustainability. S Massari (Ed.) *Transdisciplinary Case Studies on Design for Food and Sustainability* (Woodhead Publishing).
- Schlosser, E. (2004). Hamburger cumhuriyeti amerikan fast food kültürünün karanlık yüzü, (Çev. Doğan, H.) Metis Yayınları, İstanbul.
- Seyitoğlu, F. (2021). Defining the current position of the gastronomy field in Turkey. *Journal of Culinary Science & Technology*, 19(1), 35-54.
- Shepherd, G. M. (2006). *Smell images and the flavour system in the human brain*. *Nature Journey*, 444 (7117),316-322.

- Shepherd, M. G. (2012). *Neurogastronomy how the brain creates flavour and why it matters*, Columbia University Press.
- Small, M. D. (2012). Flavour is in the Brain. *Physiology and Behaviour*; 5;107(4), 540-552.
- Spence, C. (2013). Multisensory Flavor Perception. *Current Biology*, 23(9), 365-369.
- Spence, C. & Betina Piqueras-Fiszman, B. (2014). The perfect meal: the multisensory science of food and *dining*. John Wiley & Sons., London.
- Spence, C., Levitan, C. & Zampini, M. (2010). Does Food Color Influence Taste and Flavor Perception in Humans? *Chemosensory Perception*, 3, 68-84.
- Stasi, A., Songa, G., Mauri, M., Ciceri, A., Diotallevi, E., Nardone, G. & Russo, V. (2018). *Neuromarketing empirical approaches and food choice: A systematic review*. Food Research International, 108, 650- 664.
- Szczesniak, A S. & Kahn, E. L. (1971). Consumer Awareness of and Attitudes to Food Texture: I: Adults. *Journal of Texture Studies*, 2 (3): 280–295.
- Şengül, A. & Adabalı, M. M. (2023). The Relationship Between Neurogastronomy, Senses and Taste, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(7): 934-951.
- Uçuk, C. (2022). Holistik Tabak: *Nörogastronomi, Gastrofizik ve Sinestezi Eksevinde, Yemek Sunumunun İnsanın Beğeni Algısına Olan Etkilerinin Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Nevşehir.
- Uslu, N. & Sözen, M. (2019). *Nörogastronomiye Sosyolojik Bir Yaklaşım*. Ganud International Conference on Gastronomy, Nutrition and Dietetics, 22-24 Kasım 2019, 60-69.
- Ünal, F. U. & Türköz, Bakırcı, G. (2019). *Lezzet algısı, duyumlarımız, tat ve koku molekülleriyle nörogastronomi*. 4. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi 19-21 Eylül 2019, Nevşehir, 427-430.
- Victoris, V. (2017). Introduction to Sensory Marketing. In E. Sendra, A. A. Carbonell-Barrachina (Eds.). *Sensory and Aroma Marketing*, Wageningen Academic Publishers.
- Yaparel, C. & Elmacı, Y. (2016). *Tat-Koku İnteraksiyonları, Akademik Gıda*, 14(2), 218-224.
- Yıldız, Ö. (2016). *Nörogastronomi*. <http://rmff.deu.edu.tr/files/NrogastronomiA1.pdf> (Erişim tarihi: 15.11.2023).
- Yılmaz, İ., Akay, E. & Er, A. (2021). Nörogastronomi. *Aydın Gastronomi*, 5(2), 143-156.
- Yılmaz, S. (2013). *Sağlıklı beslenme ve kişilik oluşumu üzerindeki etkileri*, Elmalı'da Kişilik Oluşumu ve Nefsin Terbiyesi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Antalya, 102.

KAYNAKÇA

- Ağcakaya, H. ve Can, İ.I. (2019). Sürdürülebilir Turizm Faaliyeti Olarak Türkiye'deki Gastronomi Müzelerinin Değerlendirilmesi. VIII. National IV. International Eastern Mediterranean Tourism Symposium, 816-828.
- Akbıyık, T (2021) Turizm Potansiyeli Açısından Türkiye'deki Gastronomi Müzelerinin Analizi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Akgöl, Y. (2012). Gastronomi Turizmi ve Türkiye'yi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Gastronomi Deneyimlerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin
- Aksoy, M. ve Sezgi, G. (2015). Gastronomi Turizmi Ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gastronomik Unsurları, *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 3(3), 79-89
- Akyürek, S. ve Erdem, B. (2019). Gastronomy Museums as Sustainable Hangouts in Gastronomy Tourism: A Gastronomy Museum Proposal for Gümüşhane City, Turkey. *TURIZAM*, 23(1), 17-33.
- Bekar, A., Arman, M. S. ve Sürücü, Ç. (2017). Turizmde Çekicilik Unsuru Olarak Gastronomi Müzeleri: Marmaris Bal Evi Örneği, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(42), 468-477
- Birdir, K., Akyürek, S. ve Kızılıçık, O. (2018). Yerli ve Yabancı Turistlerin Çevrimiçi Yorumları Işığında Türkiye'de Gastronomi Müzeleri İçin Yeni İçeriklerin Tartışılması. The Second International Congress on Future of Tourism: Innovation, Entrepreneurship and Sustainability, 615-623.
- Ceyhun Sezgin , A., ve Akbıyık, T. (2021). Dünyadaki Gastronomi Müzelerinin Tematik Analizi. Thematic Analysis of Gastronomy. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9 (1), 153-184
- Çekal, N., Doğan, E. ve Aktürk, H. (2022). Türkiye'de Gastronomi Müzeleri ve Özellikleri, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 5(11): 1655-1673.
- Çetin, M., ve Küçükkömürler, S. (2018). Destinasyon çekicilik unsuru olarak gastronomi müzeleri: Oleatrium zeytin ve zeytinyağı tarihi müzesi örneği, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(1), 1-17.
- Demirci, B. (2021). Türkiye'deki gastronomi müzelerinin web sitelerinin içerik analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1184-1199.
- Dere Yağar, H (2012). Antalya Mutfak ve Yemek Kültürü Müzesi Tasarımı, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Garibaldi, R. ve A. Pozzi (2021). 'Food Museums as Cultural Institutions and Tourist Attractions: Evidence from Italy. *Journal of Gastronomy and Tourism*, 5 (2), 83-94.

- Gür, B. (2017). Antik Çağ'da Zeytinyağı ve Günümüzde Zeytinyağı Müzeleri, *History Studies International Journal Of History*, 9(2), 139-155.
- Hjalager, A. ve M. Richards, G. (Eds) (2002). *Tourism And Gastronomy*. London: Routledge
- İpar, M. (2011). Turizmde Destinasyon Markalaşması ve İstanbul Üzerine Bir Uygulama, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir
- İstanbul, D. (2015). Somut Olmayan Kültürel Miras Kavramında Mutfak Kültürünün İncelenmesi. II. Ulusal Sürdürülebilir Turizm Kongresi, Antalya.
- Kahramanmaraş KTB (2023) <https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-233507/tematik-mutfak-muzesi.html> [Erişim tarihi: 25.11.2023].
- Kahramanmaraş KTB (2023) <https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-233513/dondurma-muzesi.html> [Erişim tarihi: 25.11.2023].
- Kim, S., E. Park ve M. Xu (2020). Beyond The Authentic Taste: The Tourist Experience at a Food Museum Restaurant. *Tourism Management Perspectives*, 36, 1-9.
- Koz, G F (2009). Osmanlı Mutfak Kültürünün Saray Müzelerde Sergilenmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Lam, A (2011). *Designing is Cooking: A Museum of Gastronomy*, Virginia Polytechnic Institute, Master's Dissertation, Virginia.
- Mankan, E. (2017). Destinasyon Pazarlamasında Çekici Bir Faktör Olarak Türkiye'deki Gastronomi Müzeleri Örneği. *Turkish Studies*, 14 (2), 641-654
- Munela, CG (2016). Chocolate, Museos Del Chocolate En América Latina: Marketing Y Turismo, *VinculaTégica EFAN*, 2(1), 3561-3578.
- Sandıkçı, M., Mutlu, A. S., ve Mutlu, H. (2019). Türkiye'deki gastronomi müzelerinin turistik sunum farklılıkları açısından araştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(68), 1210-1231.
- Sandıkçı, M., Mutlu, A. S., ve Mutlu, H. (2019b). Emine göğüş mutfak müzesi sergileme şekilleri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(4), 3045-3059.
- Savaşkan, Y. (2021). Türkiye'deki Gastronomi Müzelerine Genel Bakış. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 61-78
- Ser, SH(2020). The Wonder Food Museum Story: Celebrating Malaysia's Food Culture And Culinary Heritage, *E-Journal of Cultural Studies*, 13(4), 51-69.
- Seyitoğlu, F. ve E. Alphan (2021). Gastronomy Tourism through Tea and Coffee: Travellers' Museum Experience. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 15 (3), 413-427

- Sezen, T. S. (2018). Gastronomi müzeleri. (İçinde: Akbaba, A. ve Çetinkaya, N. (Ed.). Gastronomi ve Yiyecek Tarihi. Ankara: Detay Yayıncılık
- Sezgin, A. C., ve Akbıyık, T. (2021). Dünyadaki gastronomi müzelerinin tematik analizi (Thematic analysis of gastronomy. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(1), 153-184.
- Sormaz, Ü., ve Güneş, E. (2016). Traditional culinary museums. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 5(6), 27-31
- Şahin, Ö. ve Aydın, A. (2017). A Cultural, Gastronomic, And Touristic Asset: The Kuşadası Oleatrium Olive And Olive Oil History Museum Case, *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 5(4), 180-199.
- Şahin, Ö. ve A. Aydın (2019). Özel Muğla Arıcılık Müzesinin Gastronomi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. 20.Ulusal Turizm Kongresi, Eskişehir, 56-61.
- Timothy, D J. (2016). Introduction: Heritage Cuisines, Foodways and Culinary Traditions, Heritage Cuisines Traditions, Identities and Tourism Routledge, Ed. Dallen J. Timothy, London and New York, 1-24
- URL 1: <https://www.aoc.gov.tr/Portal/Geziyerlerimiz/ataturk-orman-ciftligi-muze-ve-sergi-salonu/37>
- URL 2: <https://www.ekoharita.org/project/zavot-ekomuze/>
- URL 3: <https://marmarisbalevi.com.tr/>
- URL 4: <https://www.sabitertur.com.tr/evren-ertur-zeytinyagi-galerisi>
- URL 5: <https://www.peliticikolatamuse.com/>
- Üner, E.H. (2014). Her Şey Dahil Sistemde Türkiye Gastronomi Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Yeşilyurt, H. ve R. Arıca (2018). Mutfak Müzesi Ziyaretçilerinin Deneyimlerinin İncelenmesi: Emine Göğüş Mutfak Müzesi Örneği. *Türk Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 60-70.ara.
- Yılmaz, H., ve Şenel, P. (2014). Turistik Bir Çekicilik Olarak Gastronomi Müzeleri, 15. Ulusal Turizm Kongresi. Ankara, 499-510.

Bibliography

- Ackard, D. M., Croll, J. K., & Kearney-Cooke, A. (2002). Dieting frequency among college females: Association with disordered eating, body image, and related psychological problems. *Journal of Psychosomatic Research*, 52(3), 129-136.
- Adams, M. (2023). An Intuitive Eating Plate And Other Plate Models, <https://halsanutrition.com/an-intuitive-eating-plate-and-other-plate-models/>, Date of Access: 19.12.2023.
- Anastasiades, E., & Argyrides, M. (2022). Healthy orthorexia vs orthorexia nervosa: associations with body appreciation, functionality appreciation, intuitive eating and embodiment. *Eating and Weight Disorders*.
- Anderson, L. M., Reilly, E. E., Schaumberg, K., Dmochowski, S., & Anderson, D. A. (2016). Contributions of mindful eating, intuitive eating, and restraint to BMI, disordered eating, and meal consumption in college students. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 83-90.
- Atkinson, T., & Claxton, G. (2000). *The intuitive practitioner: On the value of not always knowing what one is doing*. Buckingham: Open University Press.
- Baer, R. A., Smith, G. T., Hopkins, J., Krietemeyer, J., & Toney, L. (2006). Using self-report assessment methods to explore facets of mindfulness. *Assessment*, 13(1), 27-45.
- Baylor, A. L. (2001). A U-shaped model for the development of intuition by level of expertise. *New Ideas in Psychology*, 19(3), 237-244.
- Birch, L. L., & Anzman, S. L. (2010). Learning to Eat in an Obesogenic Environment: A Developmental Systems Perspective on Childhood Obesity. *Child Development Perspectives*, 4(2), 138-143.
- Blackler, A. L., Popovic, V., & Mahar, D. (2007). Empirical investigations into intuitive interaction: A summary. *MMI-Interaktiv*, 13, 4-24.
- Braun, T. D., Unick, J. L., Abrantes, A. M., Dalrymple, K., Conboy, L. A., Schifano, E., . . . Lazar, S. W. (2022). Intuitive eating buffers the link between internalized weight stigma and body mass index in stressed adults. *Appetite*, 169.
- Bruce, L. J., & Ricciardelli, L. A. (2016). A systematic review of the psychosocial correlates of intuitive eating. *Appetite*, 96, 454-472.
- Buchanan, K., & Sheffield, J. (2015). Why do diets fail? An exploration of dieters' experiences using thematic analysis. *Journal of Health Psychology*, 22(7), 906-915.
- Burnette, C. B., & Mazzeo, S. E. (2020). An uncontrolled pilot feasibility trial of an intuitive eating intervention for college women with disordered

- eating delivered through group and guided self-help modalities. *International Journal of Eating Disorders*, 53(9), 1405 - 1417.
- Cambridge Dictionary. (2022, October 20). Retrieved from Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/intuition>
- Camilleri, G. M., Méjean, C., Bellisle, F., Andreeva, V. A., Kesse-Guyot, E., Hercberg, S., & Péneau, S. (2016). Intuitive eating is inversely associated with body weight status in the general population-based NutriNet-Santé study. *Obesity*, 24(5), 1154-1161.
- Conason, A. (2024, 01 05). *The Evidence for Intuitive Eating*. Retrieved from Psychology Today: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/eating-mindfully/201406/the-evidence-intuitive-eating>
- Chooi, Y., Ding, C., & Magkos, F. (2019). The epidemiology of obesity. *Metabolism*, 92, 6-10.
- Christoph, M. J., Hazzard, V. M., Järvelä-Reijonen, E., Hooper, L., Larson, N., & Neumark-Sztainer, D. (2021). Intuitive Eating is Associated With Higher Fruit and Vegetable Intake Among Adults. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 53(3), 240-245.
- Toker, D.E., ve Hocoğlu, Ç. (2009). Eating Disorders and Family Structure: A Review. *Dusunen Adam-Journal Of Psychiatry And Neurological Sciences*, 22, 1-4.
- Dagnar, D., Serena, S., Mariam, M., Reine, A., Anthony, M., Soufia, M., . . . Haddad, G. (2023). Depressive symptoms among a sample of Lebanese adolescents: Scale validation and correlates with disordered eating. *Archives de Pédiatrie*, 30(6), 401-407.
- Dane, E., & Pratt, M. G. (2007). as affectively charged judgments that arise through rapid, non-conscious, and holistic associations. *Academy of Management Review*, 32(1), 33-54.
- Denny, K. N., Loth, K., Eisenberg, M. E., & Neumark-Sztainer, D. (2013). Intuitive eating in young adults. Who is doing it, and how is it related to disordered eating behaviors? *Appetite*, 60, 13-19.
- Dyke, N. V., & Drinkwater, E. J. (2013). Review Article Relationships between intuitive eating and health indicators: literature review. *Public Health Nutrition*, 17(8), 1757-1766.
- Dyke, N. V., & Drinkwater, E. J. (2022). Intuitive eating is positively associated with indicators of physical and mental health among rural Australian adults. *Australian Journal of Rural Health*, 30(4), 468-477.
- Erbay, L. G., & Seçkin, Y. (2016). Yeme Bozuklukları. *Güncel Gastroenteroloji*, 20(4), 473-477.
- Ericsson, K. A., Hoffman, R. R., Kozbelt, A., & Williams, A. M. (2006). *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Faw, M. H., Davidson, K., Hogan, L., & Thomas, K. (2021). Corumination, diet culture, intuitive eating, and body dissatisfaction among young adult women. *Personal Relationships*, 28(2), 406-426.
- Gahagan, S. (2012). Development of eating behavior: biology and context. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 33(3), 261-271.
- Gahagan, S. (2012). The Development of Eating Behavior - Biology and Context. *J Dev Behav Pediatr*, 33(3), 261-271.
- Galmiche, M., Déchelotte, P., Lambert, G., & Tavolacci, M. P. (2019). Prevalence of eating disorders over the 2000–2018 period: a systematic literature review. *The American Journal of Clinical Nutrition*, 109(5), 1402–1413.
- Gast, J., Madanat, H., & Nielson, A. C. (2012). Are Men More Intuitive When It Comes to Eating and Physical Activity? *American Journal of Men's Health*, 6(2), 164-171.
- Goldschmidt, A. B., Wall, M. M., Choo, T.-H., Becker, C., & Neumark-Sztainer, D. (2015). Shared risk factors for mood-, eating-, and weight-related health outcomes. *Health Psychology*, 35(3), 245-252.
- Goldschmidt, A. B., Wall, M. M., Loth, K., Grange, D. L., & Neumark-Sztainer, D. (2012). Which Dieters Are at Risk for the Onset of Binge Eating? A Prospective Study of Adolescents and Young Adults. *Journal of Adolescent Health*, 51(1), 86-92.
- Goldstone, A. P. (2006). The hypothalamus, hormones, and hunger: alterations in human obesity and illness. *Progress in Brain Research*, 153, 57-73.
- Grimm, E., & Steinle, N. (2011). Genetics of Eating Behavior: Established and Emerging Concepts. *Nutrition Reviews*, 69(1), 52-60.
- Haedt, A. A., Edler, C., Heatherton, T. F., & Keel, P. K. (2006). Importance of multiple purging methods in the classification of eating disorder subtypes. *International Journal of Eating Disorders*, 39(8), 648-654.
- Hahn, S. L., Bauer, K. W., Kaciroti, N., Eisenberg, D., Lipson, S. K., & Sonnevile, K. R. (2020). Relationships between patterns of weight-related self-monitoring and eating disorder symptomology among undergraduate and graduate students. *International Journal of Eating Disorders*, 54(4), 595-605.
- Hales, C. M., Fryar, C. D., Carroll, M. D., Freedman, D. S., & Ogden, C. L. (2018). Trends in Obesity and Severe Obesity Prevalence in US Youth and Adults by Sex and Age, 2007-2008 to 2015-2016. *JAMA*, 319(16), 1723–1725.
- Han, B.-C. (2019). *Psikopolitika: Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri*. Istanbul: Metis Yayıncılık.
- Haore, K. (2021). Intuitive Eating, 10 principles of Intuitive Eating. <https://www.nutritionist-resource.org.uk/blog/2021/05/20/10-principles-of-intuitive-eating>, Date of Access: 18.12.2023.

- Harris, C. (2013). Mindful Eating — Studies Show This Concept Can Help Clients Lose Weight and Better Manage Chronic Disease, Today's Dietitian, 15(3), 42.
- Hazzard, V. M., Telke, S. E., Melissa, S., Anderson, L. M., Larson, N. I., & Neumark-Sztainer, D. (2021). Intuitive eating longitudinally predicts better psychological health and lower use of disordered eating behaviors: findings from EAT 2010–2018. *Eating and Weight Disorders*, 26(1), 287-294.
- Hoek, H. W., & Hoeken, D. v. (2003). Review of the prevalence and incidence of eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 34(4), 383-396.
- Holmes, M., Fuller-Tyszkiewicz, M., Skouteris, H., & Broadbent, J. (2014). Improving prediction of binge episodes by modelling chronicity of dietary restriction. *European Eating Disorders Review*, 22(6), 405-411.
- Intuitive Eating*. (2024, 01 05). Retrieved from Harvard T.H. Chan School of Public Health: <https://www.hsph.harvard.edu/nutritionsource/intuitive-eating/>
- Johnson, J.G., Spitzer, R.L., ve Williams, J.B. (2001). Health problems, impairment and illnesses associated with bulimia nervosa and binge eating disorder among primary care and obstetric gynaecology patients. *Psychological Medicine*, 31 (8), 1455-1466.
- Jebeile, H., Lister, N. B., Baur, L. A., Garnett, S. P., & Paxton, S. J. (2020). Eating disorder risk in adolescents with obesity. *Obesity Reviews*, 22(5).
- Jihyun, O., & Sunghee, K. (2023). The relationship between psychological distress, depressive symptoms, emotional eating behaviors and the health-related quality of life of middle-aged Korean females: a serial mediation model. *BMC Nursing*, 22(1).
- Johnson, F., & Wardle, J. (2005). Dietary restraint, body dissatisfaction, and psychological distress: a prospective analysis. *Journal of Abnormal Psychology*, 114(1), 119-125.
- Kagie, M. (2018). Preventing Eating Disorders by Promoting Media Literacy and Rejecting Harmful Dieting Based Mentalities. *The BYU Undergraduate Journal of Psychology*, 13(1), Article 6.
- Keel, P. K., & Striegel-Moore, R. H. (2009). The validity and clinical utility of purging disorder. *International Journal of Eating Disorders*, 42(8), 706-719.
- Keirns, N. G., & Hawkins, M. A. (2019). The relationship between intuitive eating and body image is moderated by measured body mass index. *Eating Behaviors*, 33, 91-96.
- Klein, G. (1998). *Sources of Power*. Cambridge: MIT Press.

- Laska, M. N., Pasch, K. E., Lust, K., Story, M., & Ehlinger, E. (2009). Latent class analysis of lifestyle characteristics and health risk behaviors among college youth. *Prev Sci*, *10*(4), 376-386.
- Lee, M. F., Madsen, J., Williams, S. L., Browne, M., & Burke, K. J. (2022). Differential Effects of Intuitive and Disordered Eating on Physical and Psychological Outcomes for Women with Young Children. *Maternal and Child Health Journal*, *26*(2), 407-414.
- Linardon, J. (2021). Positive body image, intuitive eating, and self-compassion protect against the onset of the core symptoms of eating disorders: A prospective study. *International Journal of Eating Disorders*, *54*(11), 1967-1977.
- López-Moreno, M., Garcés-Rimón, M., Miguel, M., & López, M. T. (2021). Adherence to Mediterranean Diet, Alcohol Consumption and Emotional Eating in Spanish University Students. *Nutrients*, *13*(9).
- Lufityanto, G., Donkin, C., & Pearson, J. (2016). Measuring Intuition: Non-conscious Emotional Information Boosts Decision Accuracy and Confidence. *Psychological Science*, *27*(5), 622- 634.
- Mann, T., Tomiyama, A. J., Westling, E., Lew, A.-M., Samuels, B., & Chatman, J. (2007). Medicare's search for effective obesity treatments: diets are not the answer. *American Psychologist*, *62*(3), 220-233.
- Marika, T. (2011). Body image: A handbook of science, practice, and prevention. In T. Cash, & L. Smolak (Eds.), *Sociocultural perspectives on human appearance and body image*. (pp. 12–19). The Guilford Press.
- Weiss, A.L., Miller, J.N., & Chermak, R. (2022). Adolescent Diet Culture: Where Does it Originate? *Fad Diets and Adolescents*, 17-24.
- Messer, M., Tylka, T. L., Fuller-Tyszkiewicz, M., & Linardon, J. (2022). Does body appreciation predict decreases in eating pathology via intuitive eating? A longitudinal mediation analysis. *Body Image*, *43*, 107-111.
- Najimi, M., Bennis, M., Moyses, E., & Chigr, F. (2001). Distribution of delta sleep-inducing peptide in the newborn and infant human hypothalamus: An immunohistochemical study. *Biological Research*, *34*(1), 31-42.
- Najimi, M., Chigr, F., Jordan, D., Leduque, P., Bloch, B., Tommasi, M., . . . Kopp, N. (1990). Anatomical distribution of LHRH-immunoreactive neurons in the human infant hypothalamus and extrahypothalamic regions. *Brain Research*, *516*(2), 280-291.
- Naumann, A., Hurtienne, J., Israel, J. H., Mohs, C., Kindsmüller, M. C., Meyer, H. A., & Hußlein, S. (2007). Intuitive Use of User Interfaces: Defining a Vague Concept., (pp. 128–136).
- Nierenberg, C. (2022, October 20). *The Science of Intuition: How to Measure 'Hunches' and 'Gut Feelings'*. Retrieved from Live Science: <https://www.livescience.com/54825-scientists-measure-intuition.html>

- Nikodijevic, A., Buck, K., Fuller-Tyszkiewicz, M., de Paoli, T., & Krug, I. (2018). Body checking and body avoidance in eating disorders: Systematic review and meta-analysis. *European Eating Disorders Review*, 26(3), 159-185.
- Özdemir, M. (2022). Gastronomy and Health in the Consumer Society. *Ondokuz Mayıs University Journal of Humanities*, 3(1), 207-232.
- Paxton, S. J. (1996). Prevention implications of peer influences on body image dissatisfaction and disturbed eating in adolescent girls. *Eating Disorders*, 4(4), 334-347.
- Petersén, Å., & Gabery, S. (2012). Hypothalamic and Limbic System Changes. *Journal of Huntington's Disease*, 1(1), 5-16.
- Piran, N., & Robinson, S. R. (2011). Patterns of associations between eating disordered behaviors and substance use in two non-clinical samples: a university and a community based sample. *Journal of Health Psychology*, 16(7), 1027-1037.
- Plante, C. N., Rosenfeld, D. L., Plante, M., & Reysen, S. (2019). The role of social identity motivation in dietary attitudes and behaviors among vegetarians. *Appetite*, 141.
- Quansah, D. Y., Gilbert, L., Puder, J. J., Gross, J., & Horsch, A. (2019). Intuitive eating is associated with improved health indicators at 1-year postpartum in women with gestational diabetes mellitus. *Journal of Health Psychology*, 26(8), 1168-1184.
- Rawana, J., McPhie, M., & Hassibi, B. (2016). Eating- and weight-related factors associated with depressive symptoms in emerging adulthood. *Eating Behaviors*, 22, 101-108.
- Reith, G. (2018). *Addictive Consumption: Capitalism, Modernity and Excess*. New York: Routledge.
- Resch, E., & Tribole, E. (2020). *Intuitive Eating, 4th Edition*. New York: St. Martin's Press.
- Richards, P. S., Crowton, S., Berrett, M. E., Smith, M. H., & Passmore, K. (2017). Can patients with eating disorders learn to eat intuitively? A 2-year pilot study. *The Journal of Treatment & Prevention*, 25(2), 99-113.
- Romano, K. A., Becker, M. A., Colgary, C. D., & Magnuson, A. (2018). Helpful or harmful? The comparative value of self-weighing and calorie counting versus intuitive eating on the eating disorder symptomology of college students. *Eating and Weight Disorders*, 23(6), 841-848.
- Sairanen, E., Tolvanen, A., Karhunen, L., Kolehmainen, M., Järvelä, E., Rantala, S., . . . Lappalainen, R. (2015). Psychological Flexibility and Mindfulness Explain Intuitive Eating in Overweight Adults. *Behavior Modification*, 39(4), 557-579.

- Salas, E., Rosen, M. A., & DiazGranados, D. (2010). Expertise-Based Intuition and Decision Making in Organizations. *Journal of Management*, 36(4), 941-973.
- Santos, H. C., Varnum, M. E., & Grossmann, I. (2017). Global Increases in Individualism. *Psychological Science*, 28(9), 1228-1239.
- Schaefer, J. T., & Magnuson, A. B. (2014). A Review of Interventions that Promote Eating by Internal Cues. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 114(5), 734-760.
- Smith, T., & Hawks, S. R. (2006). Intuitive Eating, Diet Composition, and The Meaning of Food in Healthy Weight Promotion. *American Journal of Health Education*, 37(3), 130-136.
- Soares, F. L., Mariana, H. R., Mariana, G., Silva, R. P., Batista, J., Cattafesta, M., & Salaroli, L. B. (2021). Intuitive eating is associated with glycemic control in type 2 diabetes. *Eating and Weight Disorders*, 26(2), 599-608.
- Sobal, J., & Bisogni, C. A. (2009). Constructing Food Choice Decisions. *Annals of Behavioral Medicine*, 38(suppl_1), 37-46.
- Stice, E., Hayward, C., Cameron, R. P., Killen, J. D., & Taylor, C. B. (2000). Body-image and eating disturbances predict onset of depression among female adolescents: a longitudinal study. *Journal of Abnormal Psychology*, 109(3), 438-444.
- Story, M., Neumark-Sztainer, D., & French, S. (2002). Individual and Environmental Influences on Adolescent Eating Behaviors. *Journal of the American Dietetic Association*, 102(3), 40-51.
- Suppakittpaisarn, P., Charoenlerthanakit, N., Yaipimol, E., Surinseng, V., Wanitchayapaisit, C., & Kim, G. (2022). Relationship between the Duration of Urban Nature and a Lower Waist- Hip Ratio. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(18).
- Sutton, J. (2022, October 20). *What Is Intuition and Why Is It Important? 5 Examples*. Retrieved from Positive Psychology: <https://positivepsychology.com/intuition/>
- Teas, E., Kimiecik, J., Ward, R. M., & Timmerman, K. (2022). Intuitive Eating and Biomarkers Related to Cardiovascular Disease in Older Adults. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 54(5), 412-421.
- Tekin, F. (2016). Geleneksel Dönemden Post-Modern Döneme Beden Anlayışının Değişimi. *Journal of Turkish Studies*, 11(2), 1153-1172.
- Tonetto, L., & Tamminen, P. (2015). Understanding the role of intuition in decision-making when designing for experiences: contributions from cognitive psychology. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 16(6), 631-642.
- Torrado, Y. P., Velasco, A. G.-V., Galiot, A. H., & Cambrodón, I. G. (2015). A strategy for weight loss based on healthy dietary habits and control of emotional response to food. *Nutr Hosp.*, 31(6), 2392-2399.

- Treasure, J., Claudino, A. M., & Zucker, N. (2010). Eating disorders. *Lancet*, 375(9714), 583-593.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1982). The psychology of preferences. *Scientific American*, 246(1), 160-173.
- Tylka, T. L. (2006). Development and psychometric evaluation of a measure of intuitive eating. *Journal of Counseling Psychology*, 53(2), 226-240.
- Tylka, T. L., & Wilcox, J. A. (2006). Are intuitive eating and eating disorder symptomatology opposite poles of the same construct? *Journal of Counseling Psychology*, 53(4), 474-485.
- Walker, D. C., White, E. K., & Srinivasan, V. J. (2018). A meta-analysis of the relationships between body checking, body image avoidance, body image dissatisfaction, mood, and disordered eating. *International Journal of Eating Disorders*, 51(8), 745-770.
- Webb, J. B., & Hardin, A. S. (2016). An integrative affect regulation process model of internalized weight bias and intuitive eating in college women. *Appetite*, 102, 60-69.
- Williamson, K., Nimegeer, A., & Lean, M. (2020). Rising prevalence of BMI ≥ 40 kg/m: A high-demand epidemic needing better documentation. *Obesity Reviews*, 21(4).
- Wiseman, C. V., Gunning, F. M., & Gray, J. J. (1993). Increasing pressure to be thin: 19 years of diet products in television commercials. *Eating Disorders*, 1(1), 52-61.
- Wu, H. X., Ching, B. H.-H., He, C. C., & Yuanhua, L. (2023). "Thinness is beauty": Predictors of anti-fat attitudes among young. *Current Psychology*, 42, 6834-6845.
- Yapıjakis, C. (2013). Ethical teachings of Epicurus based on human nature. *Proceedings of the XXIII World Congress of Philosophy*, (pp. 83-88). Athens.
- Yiğitler, Ş. Ş. (2018). Mutfak Çıkması'nda Felsefi Bir Eylem Olarak Yemek Yapmak ve Yemek Yemek. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*(18), 169-197.
- Yücel, B. (2009). Estetik Bir Kaygıdan Hastalığa Uzanan Yol: Yeme Bozuklukları. In *Klinik Gelişim Psikiyatrisi* (pp. 39-44). İstanbul Tabip Odası.

Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü

Zeyneb Türkoğlu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü

Zeyneb Türkoğlu

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-414-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub508>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Türkoğlu, Z. (2024). *Gaziantep Kültür Dergisi'nde Türk Müziği ve Gaziantep Müzik Kültürü*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub508>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aksoy, Ö. A. (1959). “Türkmenler ve Baraklar” Üzerine, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 16, s.4.
- Barlas, H. U. (1960). Gaziantep Belediyesi Tarihi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 32, sy.15.
- Berkman, Esra. (2007) Kanun çalmayı otodidakt yöntemle öğrenmiş beş kanunçaların görüş ve yaklaşımları bağlamında XX. yüzyıl kanun sanatına bakış (Tez No. 219324) [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi-İstanbul] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bozgeyik, B. (1996). *Her yönüyle “Gaziantep” tarih-kültür-folklor*, Ziya Ofset, s.28-29
- Coşkun, Ö. (2020). Mithat Fenmen’in Sanat Yaşamı ve Piyano Eğitimine Katkıları Üzerine Bir Araştıma, [Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi – Afyon Kocatepe Üniversitesi] Afyonkarahisar.
- Çelikbaş, A. (1969). Gaziantep’te Klasik Türk Sanat Müsikisi Çalışmaları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 134, s.5-6-24.
- Dağhoğlu, H. T. (1934). Memleket Türküleri, Halk Bilgisi Haberleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 34, s. 281
- Folklor: İkinci Seyahat. (1965). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 86, s.9-16.
- Gaziantep Akyol Ortaokulu, İnternet sitesi Erişim (12.09.2024): https://akyolortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/27/08/716252/icerikler/tarihcemiz_2480523.html?CHK=449e1c650121f539ec4cc233b9f88128
- Gaziantep Filarmoni Derneği Yönetim Kurulu Yıllık Çalışma Raporu. (1960). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 27, sy. 17-18.
- Gaziantep Halk Bilgisi Derlemeleri, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep 1959
- Gaziantep Halk Müziği, Gaziantep Valiliği Raporları. (1969). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 138, s. 131

- Gaziantep Halk Müziği, Gaziantep Valiliği Raporları. (1969). *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 137, s. 114
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1958). Haberler 10 Aralık 1957 Cilt 1, Sayı 2, sy. 18
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1958). Haberler 10 Mart 1958 Cilt 1, Sayı 5, sy. 12
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1958). Haberler. Cilt 1, Sayı 7 sy. 19
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1959). Dernek Haberleri, Cilt 2, Sayı 16, s.23.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1959). Gençlerin Tiyatro ve Mûsikî Gösterileri, Cilt 2, Sayı 22, sy. 23.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1962). Şahane Konser: Prof. Zuckmayer yönetimindeki Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Korosu. Cilt 5, Sayı 54.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1964). Gaziantep gençlik tiyatrosu gecesi, Cilt 7, Sayı 74, sy. 2.
- Gaziantep Kültür Dergisi. (1964). Gaziantep Kurtuluşunun 42. Yıldönümü Heyecanla Kutlandı, Cilt 7, Sayı 73, s. 24.
- Gaziantep Valiliği Raporları, Gaziantep Halk Müziği, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 138, Haziran 1969, s.135
- Gazimihal, M. R. (1963). Gaziantep'te Halkbilgisi Yayınları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 71, s.10-17.
- Ginol, F. (1963). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 70, s. 23-24.
- Gökoğlu, H. (1966). Gaziantep'te Sinemanın Kuruluşu ve Gelişmesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 98, s.19-20.
- Güçyetmez, C. (1958). Gaziantep Mânileri ve Türküleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 7, s. 22.
- Güçyetmez, C. (1958). Gaziantep'de Derlenen Türküler ve Maniler, Gaziyurt Matbaası.
- Güçyetmez, C. (1960). Ali Nadi Ünler'in Hatıraları 2, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 29, s. 11-16.
- Güçyetmez, C. (1960). Ali Nadi Ünler'in Hatıraları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 28, s. 15-23.
- Gül, N. (1963). Mr. Lloyd La Vaux'un Konseri "Akordiyonu Org Gibi Kullanan Bir Sanatçı", *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 70, s.19-22.
- Gül, N. (1969). Gaziantep'te Batı Müziği Çalışmaları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 135, s. 11-12.
- Güneyligil, E. (1964). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 82, s.5
- Güneyligil, E. (1964). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 83, s. 17

- Güneyligil, E. (1964). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 84, s. 9
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Müsikişi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 88, s. 7
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Müsikişi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 89, s. 11
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Müsikişi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 90, s. 12
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 85, s. 14
- Güneyligil, E. (1965). Gaziantep'te Halk Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 86, s. 16
- Güneyligil, E. (1966). Gaziantep Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 102, Haziran 1966, s. 7
- Güneyligil, E. (1966). Gaziantep Türkülerinden Derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 103, s. 14
- Güneyligil, E. (1967). Gaziantep Derlemelerinden Türküler, *Gaziantep Kültür Dergisi* Cilt 10, Sayı 110, s. 37
- Güneyligil, E. (1968). Gaziantep Folklor Yaşantısı, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 126, sy. 12-17.
- Güneyligil, Erol. (1967). Gaziantep'ten 9 parça ezgi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 10, Sayı 118, s. 227
- Güneyligil, Erol. (1968). Gaziantep türkülerinden derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 132, s. 269
- Güneyligil, Erol. (1969). Gaziantep türkülerinde derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 134, s.31
- Güneyligil, Erol. (1969). Gaziantep türkülerinden derlemeler, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 139, s. 153
- Güneyligil, Erol. (1969). Türkü düdenden çıkar Barağa gelir ağız olur, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 141, s.204.
- Güneyligil, Erol.(1969). Gaziantep ezgileri ve Haco Gelin, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 136, s.83
- Güngör, M. B. (2004). *Antep Harbi*, Eren Yayıncılık, s.19
- Güzelbey, C. C. (1959). Gaziantep Folklorundan Notlar, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Büroşür Yayınları, Gaziyurt Matbaası.
- Güzelbey, C. C. (1963). Gaziantep Halk müsikîsi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 68, sy. 7-8-24.
- Güzelbey, C. C. (1963). Gaziantep Halk Müsikişi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 68, s.7

- Güzelbey, Cemil Cahit. (1968). Bir araştırma: bebek hikâyesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 126, s.132
- Güzelbey, Cemil Cahit. (1969). Nuri Mehmet Paşa divanı ve bazı şiirleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 133, s.20
- Güzelhan, M. (1965). Bundan Elli Beş Sene Evvel Gaziantep'ten Notlar: Fındıklı Bahçe – Maarif Bahçesi – İlk Kulüp, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 96, s.7-8.
- Güzelhan, M. (1966). Gaziantep'i Güldürenler: Komik Abdullah Efendi ve Türküsü, *Gaziantep Kültür Dergisi* Cilt 9, Sayı 104, Ağustos 1966, s. 77
- Güzelhan, Mustafa. (1967). Zeki Savcı'nın dini manzumeleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 10, Sayı 120, s. 271.
- Kafadar, F. (1965). Tanımadığımız Örnek Şehir Gaziantep, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 89, s.7.
- Karlıgil, Ş. (1958). Türk Müsîkîsi Konseri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 14-15.
- Karlıgil, Ş. (1973). *Sağlık Bilgisi*, Gaziyurt Matbaası.
- Kazanasmaz, S. (1958). Derneğimizin Tiyatro ve Müsîkî Gösterileri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 10.
- Koroğlu, S., Alagöz, U., Pamuk, B. (2016). Gaziantep tarihi, (Kitap: Şehr-i Ayntab-ı Cihan Gaziantep), ed. Ergün Özuslu, Dumat Ofset Matbaacılık, s.110
- Liman, A. S. (2014). Gaziantep'te Sinema, Seyir ve Seyirci (1923-1980) *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2014/II 47 97-124 s.107 DOI: 10.17064/iüifhd.37946
- Muhsinoğlu, F. (1958). Bir Sanat Gecesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 21-22.
- Özbal, C. (1959). Müsîkişinas Ayıntabî Mehmet Bey hakkında bir açıklama, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 18, Sy. 4-22.
- Özbal, C. (1959). Türk Müsîkîsine Dair, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 16, Sy. 4-23,
- Özbaş, Ö. (1958). Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar, *Gaziantep Kültür Kitap ve Buroşür Yayınları*, Gaziyurt Matbaası.
- Özer, A. (1964). Gaziantep'te UNESCO Haftası, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 73, s.3.
- Özerdim, S. N. (1967). Bilgi Kaynakları ve Arşivcilik, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu, Ankara.
- Öztuna, Y. (1970). Türk Müsîkîsi Ansiklopedisi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Rit, Hilmi. (1963). Ses Dergisi'nden: Necdet Yaşar, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 68, s.22-23, 10 Ağustos 1963

- Sağlam, A. (2007). *Gaziantep Öğretmen Okulları*, Yayınlanmamış YL Tezi, Niğde Üniversitesi, 2007, s.89
- Solmaz, M. (1967). Kelpinli Nahsen Türküsü, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 10, Sayı 114, s. 139
- Solmaz, Mehmet. (1968). Hamide Gelin türküsü ve türkünün hikayesi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 129, s. 201-202.
- Tahmişçi, M. (1958). Kültür Derneği'nin Tiyatro ve Müsiki Gösterisi, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, Sy. 23.
- Taş, M. H. (1966). Köyden Derleme: Durantaş Türküleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 100, s. 22
- Tekin, C. (1959). Gaziantep Kına Gecesi (Koro), *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 20, Sy. 16-17-18.
- Türk Dil Kurumu, Değerli Bir Üyemizi Yitirdik Şakir Sabri Yener (1887-28 Mart 1973), *Türk Dili Dergisi*, Cilt 28, Sayı 260, Mayıs 1973, (Kayıt No: 8577) s.131.
- Türkoğlu, Z. (2020) *Gaziantep'te dîni mûsiki*, Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü.
- Ünler, A. N. (1964). Gaziantep Folkloru: Gece Toplantıları, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 74, s. 43.
- Ünler, Ali Nadi. (1969). *Gaziantep Savunması*, Kardeşler Matbaası.
- Yalçın, A. R. (1965). Gaziantep Halk Şairleri: Deli Boran, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 87,
- Yener, Ş. S. (1958). Müsiki Hayatında Gaziantep “Büyük Bestekârlarımızdan: Mehmet Bey (Ayıntabî), *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 6, sy. 7.
- Yener, Ş. S. (1964). Bezek ve Leblebici Kara, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 76, s. 16.
- Yener, Ş. S. (1965). Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nde Gaziantep Folkloru, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 85, s.19-20.
- Yener, Ş. S. (1966). “Halk Bilgisi Haberleri” Memleket Türküleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 9, Sayı 101, s. 13
- Yener, Ş. S. (1969). Hafız Abdülaziz Efendi (Çolak Hafız), *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 137, s.102
- Yener, Şakir Sabri. (1969). Zeki Savcıya ait anılarım, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 12, Sayı 133, s.15.
- Yetkin, Firdevs. (1964) Gaziantep'te Derlenen Türkçe İlâhiler: Allah de Gönül Allah de, *Gaziantep Kültür Dergisi*, cilt 7, Sayı 81, s. 200.
- Yetkin, Firdevs. (1965). Gaziantep'te derlenen Türkçe ilâhiler: Ceddîm İbrahim Halil, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 96, s. 270.

- Yetkin, H. A.P. Belediye Başkan Adaylarından Hulüsi Yetkin Kimdir, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 11, Sayı 125
- Yetkin, H. (1958). Tiyatro ve Müsikî kolu faaliyetleri, *Gaziantep Kültür Dergisi*, 10 Şubat 1958, Cilt 1, Sayı 4.
- Yetkin, H. (1959). Gaziantep Filarmoni Derneği genel kurul toplantısı, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 17, Sy. 19-20.
- Yetkin, H. (1959). Ömer Asım Aksoy, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 22, s.5-6-7-24
- Yetkin, H. (1962). *Gaziantep Savaşı Hatıralarından Derlemeler*, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Işık Matbaası, Gaziantep, 1962
- Yetkin, H. (1962). *Gaziantep'te Derlenen Halk Masalları*, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Işık Matbaası, Gaziantep, 1962
- Yetkin, H. (1963). Gaziantep Düğünlerinde “Kara Hava”, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 6, Sayı 71, s.5-6.
- Yetkin, H. (1964). Türkiye Turizm Mecmuası'nın Gaziantep Sayısı, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 74, s.12-13.
- Yetkin, H. (1965). Gaziantep Radyosu 1965 Yılı Programı Hakkında, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 85, s. 3-4.
- Yetkin, H. (1965). Gaziantep'te Derlenen Bir Türkü: Deniz Altı Minare, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 90, s. 16
- Yetkin, H. (1965). Sonten Top, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 8, Sayı 86, s.2-24.
- Yetkin, H. (1968). *Gaziantep Taribi ve Davaları*, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Broşür Yayınları, Yeni Matbaa, Gaziantep 1968
- Yetkin, H. (1978). *Gaziantep Türkçülüğününün Bayrak Şehidi Şahin Bey*, Gaziantep Kültür Derneği Baskı ve Broşür Yayınları, Yeni Matbaa, Gaziantep.
- Yetkin, Hulüsi. (1964). Gaziantep'te derlenen Türkçe ilâiler: Benim Şanlı Halilim, *Gaziantep Kültür Dergisi*, Cilt 7, Sayı 80, s.188
- Yetkin, Y. (2024). *Cumhuriyet Taşrasında Bir Aydın Profili: Hulusi Yetkin*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep, s.23

Geçmişten Geleceğe Eğitim Bilimleri

Editör:

Prof. Dr. Fikret GÜLAÇTI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Geçmişten Geleceğe Eğitim Bilimleri

Editör: Prof. Dr. Fikret GÜLAÇTI

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-3-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub589>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Gülaçtı, F. (ed) (2024). *Geçmişten Geleceğe Eğitim Bilimleri*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub589>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abramoff, B. A., Lange, H. L., Matson, S. C., Cottrill, C. B., Bridge, J. A., Abdel-Rasoul, M., & Bonny, A. E. (2015). Delayed ego strength development in opioid dependent adolescents and young adults. *Journal of Addiction*, 879794. <https://doi.org/10.1155/2015/879794>
- Akers, R., & Jensen, G. (2006). The empirical status of social learning theory of crime and deviance: The past, present, and future. In F. T. Cullen, J. P. Wright, & K. R. Blevins (Eds.), *Taking stock: The status of criminological theory* (pp. 37-76). Transaction Publishers. <https://doi.org/10.4324/9781315130620-2>
- Alarcon, M. F. S., Damaceno, D. G., Cardoso, B. C., Braccialli, L. A. D., Sponchiado, V. B. Y., & Marín, M. J. S. (2021). Elder abuse: Actions and suggestions by primary health care professionals. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 74(suppl 2). <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2020-0263>
- Al-Shehab, A. J. (2002). A cross-sectional examination of levels of moral reasoning in a sample of kuwait university faculty members. *Social Behavior and Personality an International Journal*, 30(8), 813-820. <https://doi.org/10.2224/sbp.2002.30.8.813>
- Alonso, V., Defanti, F. M. G., Neri, A. L., & Cachioni, M. (2023). Meaning and purpose in life in aging: A scoping review. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 39, Article 39306. <https://doi.org/10.1590/0102.3772e39306.en>
- Alves, J. G. B., & Alves, G. V. (2019). Effects of physical activity on children's growth. *Journal de Pediatria*, 95(Suppl 1), 72-78. <https://doi.org/10.1016/j.jpmed.2018.11.003>
- Aktan, B. Ş., & Önder, A. (2018). Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık. *Journal of Education, Theory and Practical Research*, 4(2), 20-30.
- Arı, R. (2008). *Eğitim psikolojisi* (4. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aşkar, P., & Akkoyunlu, B. (1993). Kolb öğrenme stili envanteri. *Eğitim ve Bilim*, 87, 37-47.
- Baltes, P. B., Lindenberger, U., & Staudinger, U. M. (2007). Life span theory in developmental psychology. *Handbook of Child Psychology*. <https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0111>
- Balk, D. E., & Corr, C. A. (2001). Bereavement during adolescence: A review of research. In M. S. Stroebe, R. O. Hansson, W. Stroebe, & H. Schut (Eds.), *Handbook of bereavement research: Consequences, coping, and care* (pp. 199-218). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10436-008>
- Baldwin, A. (2010). Concepts of growth and development. In A. Berman, S. J. Snyder, B. Kozier, G. Erb, T. Levett-Jones, T. Dwyer, M. Hales, N. Harvey, Y. Luxford, L. Moxham, T. Park, B. Parker, K. Reid-Searl, & D.

- Stanley (Eds.), *Kozier and Erb's Fundamentals of Nursing* (pp. 362–380). Pearson Australia.
- Bakioğlu, A. (2014). *Eğitim psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (2001). *Social cognitive theory: An agentic perspective*. *Annual Review of Psychology*, 52, 1–26.
- Bangerter, A., Grob, A., & Krings, F. (2001). Personal goals at age 25 in three generations of the twentieth century: Young adulthood in historical context. *Swiss Journal of Psychology*, 60(2), 59–64. <https://doi.org/10.1024//1421-0185.60.2.59>
- Barry, C., Madsen, S., Nelson, L., Carroll, J., & Badger, S. (2009). Friendship and romantic relationship qualities in emerging adulthood: Differential associations with identity development and achieved adulthood criteria. *Journal of Adult Development*, 16(4), 209–222. <https://doi.org/10.1007/s10804-009-9067-x>
- Basler, A., Kriesi, I., ve Imdorf, C. (2021). The development of gendered occupational aspirations across adolescence: examining the role of different types of upper-secondary education. *Longitudinal and Life Course Studies*, 12(2), 173–199. <https://doi.org/10.1332/175795920x16015782777176>
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim psikolojisi*: geliştirilmiş basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baumert, J., Jansen, M., Becker, M., Neumann, M., Köller, O., & Maaz, K. (2023). Individually endorsed and socially shared normative beliefs on acculturation: Resources and risk factors for academic and psychosocial adjustment in mid-adolescence. *Journal of Educational Psychology*, 115(4), 589–608. <https://doi.org/10.1037/edu0000779>
- Bauer, J. J., & McAdams, D. P. (2004). Growth goals, maturity, and well-being. *Developmental Psychology*, 40(1), 114–127. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.40.1.114>
- Bayar, M. (2019). İbn Haldun düşüncesinde bireyin kişilik gelişimini etkileyen faktörler. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 7(19), 53–77. <https://doi.org/10.31126/akrajournal.586810>
- Bender, H. L., Allen, J. P., McElhaney, K. B., Antonishak, J., Moore, C. M., Kelly, H. O., & Davis, S. M. (2007). Use of harsh physical discipline and developmental outcomes in adolescence. *Development and Psychopathology*, 19(1), 227–242. <https://doi.org/10.1017/S0954579407070125>
- Berghuis, S. A., & Roze, E. (2019). Prenatal exposure to PCBs and neurological and sexual/pubertal development from birth to adolescence. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 49(6), 133–159. <https://doi.org/10.1016/j.cppeds.2019.04.006>

- Biermann, J., Franze, M., & Hoffmann, W. (2023). Social-emotional skills in five-to-six-year-olds in social hotspots in Germany: Individual trajectories in a prospective cohort. *International Journal of Early Childhood*. <https://doi.org/10.1007/s13158-023-00367-w>
- Bîrle, D., Popoviciu, S., & Panc, I. (2016). The measurement of moral values in adolescents and young Romanian adults. *Psychology and the Realities of the Contemporary World*. <https://doi.org/10.15303/rjeap.2016.si1.a27>
- Blair, B. L., Perry, N. B., O'Brien, M., Calkins, S. D., Keane, S. P., & Shanahan, L. (2014). The indirect effects of maternal emotion socialization on friendship quality in middle childhood. *Developmental Psychology*, 50(2), 566–576. <https://doi.org/10.1037/a0033532>
- Bleidorn, W., Klimstra, T. A., Denissen, J. J. A., Rentfrow, P. J., Potter, J., & Gosling, S. D. (2013). Personality maturation around the world. *Psychological Science*, 24(12), 2530–2540. <https://doi.org/10.1177/0956797613498396>
- Boehnke, K., Münch, T., & Hoffmann, D. (2002). Development through media use? A German study on the use of radio in adolescence. *International Journal of Behavioral Development*, 26(3), 193–201. <https://doi.org/10.1080/01650250042000735>
- Bornstein, M.H. (2018). *The SAGE Encyclopedia of Lifespan Human Development*. <https://doi.org/10.4135/9781506307633>
- Bonnefond, A., Rohmer, O., Engasser, O., Hoefft, A., Eschenlauer, R., Muzet, A., & Tassi, P. (2008). Effects of age and task complexity on EEG and performance in relation to psychological states. *Journal of Psychophysiology*, 22(2), 100–109. <https://doi.org/10.1027/0269-8803.22.2.100>
- Boonpleng, W., Park, C. G., Gallo, A. M., Corte, C., McCreary, L. L., & Bergren, M. D. (2013). Ecological influences of early childhood obesity. *Western Journal of Nursing Research*, 35(6), 742–759. <https://doi.org/10.1177/0193945913480275>
- Carlo, G., Mestre, M., García, P., Tur, A., & Armenta, B. (2010). Feelings or cognitions? moral cognitions and emotions as longitudinal predictors of prosocial and aggressive behaviors. *Personality and Individual Differences*, 48(8), 872–877. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.02.010>
- Bradshaw, D., Creaven, A.-M., & Muldoon, O. T. (2021). Parental incarceration affects children's emotional and behavioral outcomes: A longitudinal cohort study of children aged 9 to 13 years. *International Journal of Behavioral Development*, 45(4), 310–316. <https://doi.org/10.1177/0165025421995918>
- Brandt, J. M., Gregersen, M., Søndergaard, A., Krantz, M. F., Knudsen, C. B., Andreassen, A. K., Veddum, L., Ohland, J., Hjorthøj, C., Wilms, M., Rohd, S. B., Greve, A., Burton, B. K., Bliksted, V., Mors, O., Nordentoft, M., Thorup, A. A. E., & Hemager, N. (2023). Associations between

- exposure to early childhood adversities and middle childhood psychotic experiences in children at familial high risk of schizophrenia, bipolar disorder, and population-based controls: The Danish high risk and resilience study - VIA 7 and VIA 11. *Psychological Medicine*, 1–11. Advance online publication. <https://doi.org/10.1017/S0033291722004020>
- Branje, S., Moor, E. L. d., Spitzer, J., & Becht, A. (2021). Dynamics of identity development in adolescence: a decade in review. *Journal of Research on Adolescence*, 31(4), 908-927. <https://doi.org/10.1111/jora.12678>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. London, Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. (2000). Ecological systems theory. *Encyclopedia of Psychology*, Vol. 3, 129-133. <https://doi.org/10.1037/10518-046>
- Brudek, P., & Sekowski, M. (2021). Wisdom as the mediator in the relationships between meaning in life and attitude toward death. *OMEGA-Journal of Death and Dying*, 83(1), 3–32. <https://doi.org/10.1177/0030222819837778>
- Bugan, B., Corapci, E., ve Ada, F. (2022). Socioemotional development in the preschool period: investigating the predictive role of temperament, language development, and emotion comprehension. *Ted Eğitim ve Bilim*, 47(209). <https://doi.org/10.15390//eb.2022.9751>
- Buhler, C. (1951). Maturation and motivation. *Dialectica*, 5(3–4), 312–361. <https://doi.org/10.1111/j.1746-8361.1951.tb01059.x>
- Bush, M. D. (2014). Moral development theory. *The Encyclopedia of Theoretical Criminology*, 1–5. <https://doi.org/10.1002/9781118517390.wbetc122>
- Carvalho, N. and Veiga, F. (2022). Psychosocial development research in adolescence: a scoping review. *Trends in Psychology*, 30(4), 640-669. <https://doi.org/10.1007/s43076-022-00143-0>
- Champion, J. D., Collins, J. L., Reyes, S., & Rivera R. L. (2009). Attitudes and beliefs concerning sexual relationships among minority adolescent women. *Issues in Mental Health Nursing*, 30, 436-442. DOI: 10.1080/01612840902770475
- Chen, B. and Chang, L. (2012). Adaptive insecure attachment and resource control strategies during middle childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 36(5), 389-397. <https://doi.org/10.1177/0165025412445440>
- Colombo, J., Gustafson, K. M., & Carlson, S. E. (2019). Critical and sensitive periods in development and nutrition. *Annals of Nutrition & Metabolism*, 75 Suppl 1(Suppl 1), 34–42. <https://doi.org/10.1159/000508053>
- Cox, A. E., Beasley, L., & Hardin, R. (2022). Application of social work theory in sport management curriculum: ecological systems theory. *Sport Management Education Journal*, 16(1), 116-120. <https://doi.org/10.1123/smej.2020-0084>

- Crawford, M. (2020). Ecological systems theory: exploring the development of the theoretical framework as conceived by Bronfenbrenner. *Journal of Public Health Issues and Practices*, 4(2). <https://doi.org/10.33790/jhip1100170>
- Crain, W. C. (2015). *Theories of development: concepts and applications*. <https://doi.org/10.4324/9781315662473>
- Crawford, D.A., Noakes, A., ve Davies, K. (2020). Biological basis of child health 2: introduction to fertilisation, prenatal development and birth. *Nursing Children And Young People*, 32 (3), 35-43. <https://doi.org/10.7748/ncyp.2020.e1247>
- Czyżowska, D. (2021). Meaning in life and its significance in emerging adulthood - literature review and preliminary study results. *Kwartalnik Naukowy Fides Et Ratio*, 48(4), 346-362. <https://doi.org/10.34766/fetr.v48i4.921>
- Dalton, T. (2005). Arnold Gesell and the maturation controversy. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, 40(4), 182-204. <https://doi.org/10.1007/bf02915215>
- Davis, E. P., & Sandman, C. A. (2010). The timing of prenatal exposure to maternal cortisol and psychosocial stress is associated with human infant cognitive development. *Child Development*, 81(1), 131-148. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01385.x>
- Davis, E., Glynn, L., Waffarn, F., ve Sandman, C. (2010). Prenatal maternal stress programs infant stress regulation. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 52(2), 119-129. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2010.02314.x>
- Davison, K. and Birch, L. (2001). Childhood overweight: A contextual model and recommendations for future research. *Obesity Reviews*, 2(3), 159-171. <https://doi.org/10.1046/j.1467-789x.2001.00036.x>
- Dehi, M., & Mohammadi, F. (2020). Social participation of older adults: A concept analysis. *International Journal of Community Based Nursing & Midwifery*, 8(1), 55-72. doi: 10.30476/ijcbnm.2019.82222.1055
- Dehorter, N., & Del Pino, I. (2020). Shifting developmental trajectories during critical periods of brain formation. *Frontiers in Cellular Neuroscience*, 14, 283. <https://doi.org/10.3389/fncel.2020.00283>
- Deković, M., Engels, R., Shirai, T., Kort, G., ve Anker, A. (2002). The role of peer relations in adolescent development in two cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(6), 577-595. <https://doi.org/10.1177/022022102238270>
- Demirezen, M. (2010). The impacts of Erik H. Erikson's socio-cultural theories to foreign language learning. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(6), 27-41.
- Deneault, A., Bureau, J., & Yurkowski, K. (2022). Do child-father and child-mother preschool insecure attachment types predict the development

- of externalizing behaviors in boys and girls during middle childhood?. *Developmental Psychology*, 58(7), 1360-1370. <https://doi.org/10.1037/dev0001369>
- DeRobertis, E.M. (2011). Existential-Humanistic and dynamic systems approaches to child development in mutual encounter. *The Humanistic Psychologist*, 39, 3-23. <https://doi.org/10.1080/08873267.2011.539934>
- DeRobertis, E.M. (2006). Charlotte Bühler's Existential-Humanistic contributions to child and adolescent psychology. *Journal of Humanistic Psychology*, 46, 48-76. <https://doi.org/10.1177/0022167805277116>
- Devine, R., White, N., ve Ensor, R. (2016). Theory of mind in middle childhood: longitudinal associations with executive function and social competence. *Developmental Psychology*, 52(5), 758-771. <https://doi.org/10.1037/dev0000105>
- Dewitte, L. and Dezutter, J. (2021). Meaning reflectivity in later life: the relationship between reflecting on meaning in life, presence and search for meaning, and depressive symptoms in older adults over the age of 75. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.726150>
- Dollar, J.M., & Calkins, S.D. (2018). *Developmental psychology*. Oxford Handbooks Online. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190634841.013.2>
- Eliasa, E.I. (2012). Counsellor roles on students' lifelong learning understanding (A psychological study based on ecological system theory). *Procedia Soc Behav Sci*, 46:5703-5706.
- Elm, D.R. (2019). *Cognitive moral development in ethical decision-making*. Business and Society 360, Emerald Group Publishing. <https://doi.org/10.1108/S2514-175920190000003006>
- Frosch, C. A., Schoppe-Sullivan, S. J., & O'Banion, D. D. (2019). Parenting and child development: a relational health perspective. *American Journal of Lifestyle Medicine*, 15(1), 45-59. <https://doi.org/10.1177/1559827619849028>
- Geary, D.C., & Bjorklund, D.F. (2000). Evolutionary developmental psychology. *Child Development*, 71(1), 57-65. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00118>
- Gençtanırım-Kurt, D., & Çetinkaya-Yıldız, E. (2017). *Kişilik kuramları (2. baskı)*. Pegem Akademi.
- Giménez, R., Manoel, E., Oliveira, D., Dantas, L., ve Marques, I. (2012). Integrating fundamental movement skills in late childhood. *Perceptual and Motor Skills*, 114(2), 563-583. <https://doi.org/10.2466/10.11.25.pms.114.2.563-583>
- Giudice, M. (2015). Attachment in middle childhood: an evolutionary-developmental perspective. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 148, 15-30. <https://doi.org/10.1002/cad.20101>

- Goetz, S. M. M., Weisfeld, C. C., & Weisfeld, G. E. (2022). The road not taken: What developmental psychology might learn from Darwin's insights concerning sexual selection. *Frontiers in Psychology*, 13, 900799. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.900799>
- Gordon, S.M. (2012). Existential time and the meaning of human development. *The Humanistic Psychologist*, 40, 79-86. <https://doi.org/10.1080/08873267.2012.643691>
- Gross, Y. (2020). Erikson's stages of psychosocial development. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences*, 179-184. <https://doi.org/10.1002/9781118970843.ch31>
- Guddemi, M., Sambrook, A., Wells, S., Randel, B., Fite, K., Selva, G., ... & Gagnon, K. (2014). Arnold gesell's developmental assessment revalidation substantiates child-oriented curriculum. *Sage Open*, 4(2). <https://doi.org/10.1177/2158244014528918>
- Gülseven, Z., Liu, Y., Ma, T.-L., Yu, M. V. B., Simpkins, S. D., Vandell, D. L., & Zarrett, N. (2021). The development of cooperation and self-control in middle childhood: Associations with earlier maternal and paternal parenting. *Developmental Psychology*, 57(3), 397-409. <https://doi.org/10.1037/dev0001151>
- Gürkan, U. (2022) *Gelişim Psikolojisi I*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Harris, M., & Butterworth, G. (2002). *Developmental psychology: A student's handbook*. Taylor & Francis.
- Harold, G.T., ve Hay, D.F. (2005). Normal development in middle childhood. *Psychiatry*, 4 (6). pp. 3-5. <https://doi.org/10.1383/PSYT.4.6.3.66355>
- Härkönen, U. (2007). Bronfenbrenner's ecological theory for students and the audience. In *V. International Conference "Person. Color. Nature. Music"* (pp. 17-21). Daugavpils University.
- Havighurst, R.J. (1956). Research on the developmental-task concept. *The School Review*, 64, 215 - 223. <https://doi.org/10.1086/442319>
- Hutteman, R., Hennecke, M., Orth, U.R., Reitz, A.K., ve Specht, J. (2014). Developmental tasks as a framework to study personality development in adulthood and old age. *European Journal of Personality*, 28, 267 - 278. <https://doi.org/10.1002/per.1959>
- İlgar, M.Z., & İlgar, S.C. (2019). Varoluşçu psikolojik danışma ve psikoterapi: teori ve pratiği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(1).
- İyisoğlu, Ş., Aydın, G., Çeri, K. & Arca, A. (2023). Nörofizyolojik öğrenme üzerine inceleme, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(69), 3775-3780. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.72979>
- Jensen, G. (2018). *Social learning theory*. The Routledge Companion to Criminological Theory and Concepts. 115-11. <https://doi.org/10.4324/9781315744902-26>

- Jones, R. (2011). Psychosocial development and first substance use in third and fourth grade students: a short-term longitudinal study. *Child Development Research*, 2011, 1-6. <https://doi.org/10.1155/2011/916020>
- Jones, R., Vaterlaus, J., Jackson, M., & Morrill, T. (2013). Friendship characteristics, psychosocial development, and adolescent identity formation. *Personal Relationships*, 21(1), 51-67. <https://doi.org/10.1111/per.12017>
- Karataş, Z., & Yavuzer, Y. (2018). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları*. Pegem Akademi.
- Kandır, Y. D. D. A., & Alpan, U. Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38. <https://doi.org/10.21560/spcd.50742>
- Kaufman, A. S. (1971). Piaget and Gesell: A psychometric analysis of tests built from their tasks. *Child Development*, 42(5), 1341-1360. <https://doi.org/10.2307/1127903>
- Kaur, S., Sidhu, N. S., & Randhawa, R. K. (2021). Biological risk factors and early developmental delay assessment in infants using ages and stages questionnaire, version 3 (asq-3). *International Journal of Research and Review*, 8(7), 272-277. <https://doi.org/10.52403/ijrr.20210738>
- Kaya, A. (2010). *Eğitim psikolojisi* (4. basım). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Keil, F.C. (2013). *Developmental psychology: The growth of mind and behavior*. New York: W. W. Norton & Company.
- Kerns, K. A., Siener, S., & Brumariu, L. E. (2011). Mother-child relationships, family context, and child characteristics as predictors of anxiety symptoms in middle childhood. *Development and Psychopathology*, 23(2), 593-604. <https://doi.org/10.1017/S0954579411000228>
- Keulers, E. H. H., Evers, E. A. T., Stiers, P., & Jolles, J. (2010). Age, sex, and pubertal phase influence mentalizing about emotions and actions in adolescents. *Developmental Neuropsychology*, 35(5), 555-569. <https://doi.org/10.1080/87565641.2010.494920>
- Killikelly, C., & Szücs, D. (2013). Delayed development of proactive response preparation in adolescents: ERP and EMG evidence. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 3(1), 33-43. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2012.08.002>
- Kim, H. K., Oh, H. S., & Park, C. H. (2023). The mediating effects of social networks and wisdom on the relationship between lifestyle habits and healthy aging in older adults with chronic diseases. *Behavioral Sciences* (Basel, Switzerland), 13(8), 688. <https://doi.org/10.3390/bs13080688>
- Koçak, R., & Gökler, R. (2008). Varoluşsal yaklaşımda psikolojik danışma ve gruba uygulanaşı. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 91-107.
- Korkmaz, Ö., & Mahiroğlu, A. (2007). Beyin, bellek ve öğrenme. *Kastamonu Education Journal*, 15(1), 93-104.

- Koutroubas, V. & Galanakis, M. (2022). Bandura's social learning theory and its importance in the organizational psychology context. *Journal of Psychology Research*, 12(6). <https://doi.org/10.17265/2159-5542/2022.06.001>
- Krings, F., Bangerter, A., Gomez, V., & Grob, A. (2008). Cohort differences in personal goals and life satisfaction in young adulthood: Evidence for historical shifts in developmental tasks. *Journal of Adult Development*, 15(2), 93–105. <https://doi.org/10.1007/s10804-008-9039-6>
- Lerner, R.M. (1984). Developmental psychology: Historical and philosophical perspectives. *American Journal of Psychology*, 97, 314. <https://doi.org/10.4324/9780367816247>
- Lenneberg, E. H. (1969). On explaining language. *Science*, 164(3880), 635–643. <https://doi.org/10.1126/science.164.3880.635>
- Lodi-Smith, J., & Roberts, B. W. (2010). Getting to know me: social role experiences and age differences in self-concept clarity during adulthood. *Journal of Personality*, 78(5), 1383–1410. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2010.00655.x>
- Luecken, L. J., Lin, B., Coburn, S. S., MacKinnon, D. P., Gonzales, N. A., & Crnic, K. A. (2013). Prenatal stress, partner support, and infant cortisol reactivity in low-income Mexican American families. *Psychoneuroendocrinology*, 38(12), 3092–3101. <https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2013.09.006>
- Madsen, S. D., Roisman, G. I., & Collins, W. A. (2002). The intersection of adolescent development and intensive intervention: age-related psychosocial correlates of treatment regimens in the diabetes control and complication trial. *Journal of Pediatric Psychology*, 27(5), 451–459. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/27.5.451>
- Mah, V. K., & Ford-Jones, E. L. (2012). Spotlight on middle childhood: Rejuvenating the 'forgotten years'. *Paediatrics & Child Health*, 17(2), 81–83. <https://doi.org/10.1093/pch/17.2.81>
- Malti, T., Gummerum, M., Keller, M., & Buchmann, M. (2009). Children's moral motivation, sympathy, and prosocial behavior. *Child Development*, 80(2), 442–460. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01271.x>
- Manning, M. L. (2002). Havighurst's developmental tasks, young adolescents, and diversity. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 76(2), 75–78. <https://doi.org/10.1080/00098650209604953>
- Marchese, E.J. (1995). The place of eugenics in Arnold Gesell's maturation theory of child development. *Canadian Psychology*, 36, 89–114. <https://doi.org/10.1037/0708-5591.36.2.89>
- Marcia, J., & Josselson, R. (2013). Eriksonian personality research and its implications for psychotherapy. *Journal of Personality*, 81(6), 617–629. <https://doi.org/10.1111/jopy.12014>

- Mattanah, J. F., Lopez, F. G., & Govern, J. M. (2011). The contributions of parental attachment bonds to college student development and adjustment: a meta-analytic review. *Journal of Counseling Psychology*, 58(4), 565–596. <https://doi.org/10.1037/a0024635>
- Mayhew, M. J., Seifert, T. A., & Pascarella, E. T. (2012). How the first year of college influences moral reasoning development for students in moral consolidation and moral transition. *Journal of College Student Development*, 53(1), 19-40. <https://doi.org/10.1353/csd.2012.0004>
- McAloon, J., & Armstrong, S. M. (2024). The effects of online behavioral parenting interventions on child outcomes, parenting ability and parent outcomes: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 27(2), 523–549. <https://doi.org/10.1007/s10567-024-00477-4>
- McCulloch, A. & Joshi, H. (2001). Neighbourhood and family influences on the cognitive ability of children in the british national child development study. *Social Science & Medicine*, 53(5), 579-591. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(00\)00362-2](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(00)00362-2)
- McGregor, L., Melvin, G., & Newman, L. (2016). An exploration of the adaptation and development after persecution and trauma (adapt) model with resettled refugee adolescents in australia: a qualitative study. *Transcultural Psychiatry*, 53(3), 347-367. <https://doi.org/10.1177/1363461516649546>
- McHale, S. M., Dariotis, J. K., & Kauh, T. J. (2003). Social development and social relationships in middle childhood. In R. M. Lerner, M. A. Easterbrooks, & J. Mistry (Eds.), *Handbook of psychology: Developmental psychology* (Vol. 6, pp. 241–265). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/0471264385.wei0610>
- Merriam, S.B., ve Mullins, L.C. (1981). Havighurst's adult developmental tasks: A study of their importance relative to income, age and sex. *Adult Education Quarterly*, 31, 123-141. <https://doi.org/10.1177/074171368103100301>
- Mitchell, L. L., Lodi-Smith, J., Baranski, E. N., & Whitbourne, S. K. (2021). Implications of identity resolution in emerging adulthood for intimacy, generativity, and integrity across the adult lifespan. *Psychology and Aging*, 36(5), 545–556. <https://doi.org/10.1037/pag0000537>
- Mokalu, V. R. and Boangmanalu, N. C. V. J. (2021). Teori psikososial erik erikson: implikasinya bagi pendidikan agama kristen di sekolah. *VOX EDUKASI: Jurnal Ilmiah Ilmu Pendidikan*, 12(2), 180-192. <https://doi.org/10.31932/ve.v12i2.1314>
- Montgomery, M. and Arnett, J. (2020). Erikson's young adulthood and emerging adulthood today. *Journal of Child and Youth Care Work*, 25, 206-213. <https://doi.org/10.5195/jcycw.2015.82>

- Mott, K. K., Alperin, B. R., Holcomb, P. J., & Daffner, K. R. (2014). Age-related decline in differentiated neural responses to rare target versus frequent standard stimuli. *Brain Research*, 1587, 97–111. <https://doi.org/10.1016/j.brainres.2014.08.057>
- Munley, P.H. (1975). Erik Erikson's theory of psychosocial development and vocational behavior. *Journal of Counseling Psychology*, 22, 314-319. <https://doi.org/10.1037/H0076749>
- Nabavi, R. T. (2012). Bandura's social learning theory & social cognitive learning theory. *Theory of Developmental Psychology*, 1(1), 1-24.
- Neece, C., Green, S., & Baker, B. (2012). Parenting stress and child behavior problems: a transactional relationship across time. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities*, 117(1), 48-66. <https://doi.org/10.1352/1944-7558-117.1.48>
- Neal, J. W. & Neal, Z. P. (2013). Nested or networked? future directions for ecological systems theory. *Social Development*, 22(4), 722-737. <https://doi.org/10.1111/sode.12018>
- Nelles-McGee, T., Khoury, J., Kenny, M., Joshi, D., & Gonzalez, A. (2022). Biological embedding of child maltreatment: A systematic review of biomarkers and resilience in children and youth. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 14(S1), S50–S62. <https://doi.org/10.1037/tra0001162>
- Novak, G. (2004). *Child and adolescent development: A behavioral systems approach*. Sage.
- Nurul Azmi. (2023). Analysis of individual behavior through a psychoanalytical approach: A literature review. *International Journal of Education and Humanities*, 3(3), 268-279. [https://doi.org/10.58557/\(ijeh\).v3i3.184](https://doi.org/10.58557/(ijeh).v3i3.184)
- Obaid, F. P. (2014). The incidence of Freudian self-analysis in the construction of the psychoanalytic theory of anxiety. *The International Journal of Psychoanalysis*, 95(1), 15-41. <https://doi.org/10.1111/1745-8315.12114>
- O'Connor, E. E., Scott, M. A., McCormick, M. P., & Weinberg, S. L. (2014). Early mother-child attachment and behavior problems in middle childhood: the role of the subsequent caregiving environment. *Attachment & Human Development*, 16(6), 590–612. <https://doi.org/10.1080/14616734.2014.937817>
- Ohlert, J., & Ott, I. (2017). Developmental tasks and well-being in adolescent elite athletes in comparison with recreational/non-athletes. *European Journal of Sport Science*, 17(10), 1343–1349. <https://doi.org/10.1080/17461391.2017.1365935>
- Onur, B. (1997). *Gelişim psikolojisi, yetişkinlik, yaşlılık, ölüm* (4. basım). Ankara: İmge Kitabevi.

- Orkun, M.A., ve Bayirli, A. (2019). Öğrenme stilleri modellerinin incelenmesi. Maarif Mektepleri *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 71-83. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.567063>
- Orenstein, G. A., & Lewis, L. (2022). *Erikson's stages of psychosocial development*. In StatPearls. StatPearls Publishing.
- Orlinsky, D. and Rønnestad, M. (2015). Psychotherapists growing older: a study of senior practitioners. *Journal of Clinical Psychology*, 71(11), 1128-1138. <https://doi.org/10.1002/jclp.22223>
- Oyama, S. (1982). A reformulation of the idea of maturation. *Perspectives in Et-hology*, 101-131. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-7578-8_2
- Pajares, F. (2022). Inviting self-efficacy. *Journal of Invitational Theory and Practi-ce*, 3(1). <https://doi.org/10.26522/jitp.v3i1.3765>
- Pelaez, M., Gewirtz, J. L., & Wong, S. E. (2008). A critique of stage theo-ries of human development. In B. A. Thyer, K. M. Sowers, & C. N. Dulmus (Eds.), *Comprehensive handbook of social work and soci-al welfare* (Vol. 2, pp. 503–518). John Wiley & Sons Inc. <https://doi.org/10.1002/9780470373705.chsw002020>
- Percy, D. M. (1989). The process of learning. *Adult Study Tactics*, 88-94. https://doi.org/10.1007/978-1-349-11086-5_8
- Reynolds, W.M., & Miller, G.E. (2012). *Educational psychology: Contemporary perspectives*. <https://doi.org/10.1002/9781118133880.HOP207001>
- Rith-Najarian, L. R., McLaughlin, K. A., Sheridan, M. A., & Nock, M. K. (2014). The biopsychosocial model of stress in adolescence: self-awareness of performance versus stress reactivity. *Stress* (Amsterdam, Nether-lands), 17(2), 193–203. <https://doi.org/10.3109/10253890.2014.891102>
- Roisman, G. I., Booth-LaForce, C., Cauffman, E., Spieker, S., & NICHD Early Child Care Research Network (2009). The developmental significance of adolescent romantic relationships: parent and peer predictors of engage-ment and quality at age 15. *Journal of Youth and Adolescence*, 38(10), 1294–1303. <https://doi.org/10.1007/s10964-008-9378-4>
- Ruiz, W. D. G., & Yabut, H. J. (2024). Autonomy and identity: the role of two developmental tasks on adolescent's wellbeing. *Frontiers in Psychology*, 15, 1309690. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1309690>
- Saçar, H. (2022). The role of spirituality in existential confrontation with a case study. *Spiritual Psychology and Counseling*, 7(3), 337-358. <https://doi.org/10.37898/spc.2022.7.3.177>
- Salkind, N. J. (2004). *An introduction to theories of human development*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781483328676>
- Sandman, C. A., Davis, E. P., & Glynn, L. M. (2012). Prescient hu-man fetuses thrive. *Psychological Science*, 23(1), 93-100. <https://doi.org/10.1177/0956797611422073>

- Santrock, J. W. (1997). *Life-span development*. ABD: Brown-Benchmark Publishers.
- Scales, P. C., Benson, P., Oesterle, S., Hill, K. G., Hawkins, J. D., & Pashak, T. J. (2015). The dimensions of successful young adult development: a conceptual and measurement framework. *Applied Developmental Science*, 20(3), 150-174. <https://doi.org/10.1080/10888691.2015.1082429>
- Schwartz, S. J., Hardy, S. A., Zamboanga, B. L., Meca, A., Waterman, A. S., Picariello, S., Luyckx, K., Crocetti, E., Kim, S. Y., Brittan, A. S., Roberts, S. E., Whitbourne, S. K., Ritchie, R. A., Brown, E. J., & Forthun, L. F. (2015). Identity in young adulthood: Links with mental health and risky behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 39–52. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2014.10.001>
- Schunk, D., & Zimmerman, B. (Eds.). (1994). *Self-regulation of learning and performance: Issues and educational applications*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Schunk, D., & Zimmerman, B. (Eds.). (1998). *Self-regulated learning: From teaching to self-reflective practice*. New York: Guilford Press.
- Schneirla, T.C. (1966). Behavioral Development and Comparative Psychology. *The Quarterly Review of Biology*, 41, 283 - 302. <https://doi.org/10.1086/405056>
- Seiffge-Krenke, I., & Gelhaar, T. (2008). Does successful attainment of developmental tasks lead to happiness and success in later developmental tasks? A test of Havighurst's (1948) theses. *Journal of Adolescence*, 31(1), 33–52. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2007.04.002>
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Smetana, J. G. (1999). The role of parents in moral development: a social domain analysis. *Journal of Moral Education*, 28(3), 311-321. <https://doi.org/10.1080/030572499103106>
- Sousa, A.E. (2016). Human development – key critical aspects. *Indian Journal of Applied Research*, 6(1).
- Song, R., Fung, J., Wong, M., & Yao, P. (2019). Attachment as moderator of perceived social-class discrimination on behavioral outcomes among chinese migrant children. *The Journal of Early Adolescence*, 40(6), 745-771. <https://doi.org/10.1177/0272431619870604>
- Syed, M., & McLean, K. C. (2017, April 24). *Erikson's theory of psychosocial development*. <https://doi.org/10.4135/9781483392271.n178>
- Szwedo, D.E., Hessel, E.T., Loeb, E.L., Hafen, C.A., & Allen, J.P. (2017). Adolescent support seeking as a path to adult functional independence. *Developmental Psychology*, 53(5), 949-961. doi: 10.1037/dev0000277. Epub 2017 Mar 30. PMID: 28358534; PMCID: PMC5469408.

- Tarzian, M., Ndrino, M., & Fakoya, A. O. (2023). An introduction and brief overview of psychoanalysis. *Cureus*, 15(9), e45171. <https://doi.org/10.7759/cureus.45171>
- Tetzner, J., Becker, M., & Maaz, K. (2017). Development in multiple areas of life in adolescence: Interrelations between academic achievement, perceived peer acceptance, and self-esteem. *International Journal of Behavioral Development*, 41(6), 704-713. <https://doi.org/10.1177/0165025416664432>
- Thelen, E., & Adolph, K.E. (1992). Arnold L. Gesell: The paradox of nature and nurture. *Developmental Psychology*, 28, 368-380. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.28.3.368>
- Thomas, M. S. C., & Johnson, M. H. (2008). New advances in understanding sensitive periods in brain development. *Current Directions in Psychological Science*, 17(1), 1-5. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2008.00537.x>
- Tobin, S.A. (1990). Self Psychology as a bridge between existential-humanistic psychology and psychoanalysis. *Journal of Humanistic Psychology*, 30, 14-63. <https://doi.org/10.1177/0022167890301003>
- Venetsanou, F., & Kambas, A. (2010). Environmental factors affecting preschoolers' motor development. *Early Childhood Education Journal*, 37(4), 319-327. <https://doi.org/10.1007/s10643-009-0350-z>
- Ventegodt, S., Merrick, J., & Andersen, N. J. (2003). Quality of life theory III. Maslow revisited. *The Scientific World Journal*, 3, 1050-1057. <https://doi.org/10.1100/tsw.2003.84>
- Wadensten, B. (2006). An analysis of psychosocial theories of ageing and their relevance to practical gerontological nursing in sweden. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 20(3), 347-354. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2006.00414.x>
- Walker, L. J., Hennig, K. H., and Krettenauer, T. (2000). Parent and peer contexts for children's moral reasoning development. *Child Development*, 71, 1033-1048. doi: 10.1111/1467-8624.00207
- Walker, L. J. and Taylor, J. (1991). Family interactions and the development of moral reasoning. *Child Development*, 62(2), 264-283. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1991.tb01530.x>
- Wang, Y. (2007). The theoretical framework and cognitive process of learning. In *6th IEEE International Conference on Cognitive Informatics* (pp. 470-479). <https://doi.org/10.1109/COGINF.2007.4341926>
- Weizmann, F. (2010). From the 'village of a thousand souls' to 'race crossing in jamaica': arnold gesell, eugenics and child development. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 46(3), 263-275. <https://doi.org/10.1002/jhbs.20440>
- Werker, J. F., & Hensch, T. K. (2015). Critical periods in speech perception: new directions. *Annual Review Of Psychology*, 66, 173-196. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015104>

- White, H. R., Buckman, J., Pardini, D., & Loeber, R. (2015). The association of alcohol and drug use with persistence of violent offending in young adulthood. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 1(3), 289–303. <https://doi.org/10.1007/s40865-015-0015-0>
- Whitbourne, S. K., Sneed, J. R., & Sayer, A. (2009). Psychosocial development from college through midlife: a 34-year sequential study. *Developmental Psychology*, 45(5), 1328–1340. <https://doi.org/10.1037/a0016550>
- Wiesmann, U., & Hannich, H. J. (2011). A salutogenic analysis of developmental tasks and ego integrity vs. despair. *International Journal of Aging & Human Development*, 73(4), 351–369. <https://doi.org/10.2190/AG.73.4.e>
- Wijaya, S. (2022). The roles of parents teachers association in school-age children's psychosocial development according to erik erikson. *Edunesia Jurnal Ilmiah Pendidikan*, 3(1), 45-54. <https://doi.org/10.51276/edu.v3i1.215>
- Williamson, J. A., & Campbell, L. P. (1985). Parents and their children comment on adolescence. *Adolescence*, 20(79), 744-748.
- Wright, K., & Buchanan, E. (2021). *Educational psychology*. Springer International Handbooks of Education. <https://doi.org/10.26181/600E0B99D8F33>
- Yang, S. (2018). A commentary reflection of moral psychology based on embodied cognition. *Ethics in Progress*, 8(2), 59-68. <https://doi.org/10.14746/eip.2017.2.5>
- Yazgan İnanç, B., & Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik kuramları (9. baskı)*. Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. (2018). *Eğitim psikolojisi* (19. basım). Ankara: PegemA Yayınevi.
- Yeşilyaprak, D. B. (1993). Kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisine ilişkin bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(3). <https://doi.org/10.21560/spcd.90072>
- Yu, J. (2021). Analysis on biological and environmental factors in child development: a study based on my virtual life stimulation. *International Journal of Frontiers in Sociology*, 3(7). <https://doi.org/10.25236/ijfs.2021.030717>
- Zanjari, N., Momtaz, Y.A., Kamal, S.H.M., Basakha, M., & Ahmadi S. (2022). The influence of providing and receiving social support on older adults' well-being. *Clin Pract Epidemiol Ment Health*, 3;18:e174501792112241. doi: 10.2174/17450179-v18-e2112241.
- Zhou, M., & Brown, D. (2015). *Educational learning theories*. Education Open Textbooks.
- Zwemer, E., Chen, F., Dallaghan, G. L. B., Shenvi, C., Wilson, L. A., Resnick-Kahle, M., ... & Martinelli, S. M. (2022). Reinvigorating an academy of medical educators using ecological systems theory. *Cureus*. <https://doi.org/10.7759/cureus.21640>

Kaynakça

- Ağırsoy, P. (2023, Haziran 23). *Bağlanma Kuramları Ve Bağlanmanın Nörobiyolojisi*. PED Ücretsiz Psikoterapi Eğitimleri: <https://youtu.be/IRUty-pQyqUo> adresinden alındı
- Akgün, S. (2005). *Akran Zorbalığının Anne-Baba Tutumları ve Anne-Baba Ergen İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akmaz, N. (2009). *Eğitim Yöneticilerinin Bağlanma Stilleri Ve Sürekli Öfke Ve öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- APA Dictionary of Psychology*. (2023). APA Dictionary of Psychology- American Psychological Association (<https://dictionary.apa.org/>).
- Ayas, T., & Pişkin, M. (2011). Lise Öğrencileri Arasındaki Zorbalık Olaylarının Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Okul Türü Bakımından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(2), 550-568.
- Ayrar, G., & Çelebioğlu, A. (2018). Ergenlerde Akran Zorbalığı ile Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Tutumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Researcher. Social Science Studies*, 6(3) 129-140.
- Bauer, N. S., Lozano, P., & Rivara, F. P. (2007). The Effectiveness of the Olweus Bullying Prevention Program in Public Middle Schools: A Controlled Trial. *Journal of Adolescent Health*, 266 –274.
- Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Bilgiç, B. S. (2021). *Akran Zorbalığına Maruz Kalan Lise Öğrencilerinin Bilişsel Esneklik ve Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejilerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bowlby, J. (1977). The Making and Breaking of Affectional Bonds I. Actiology and Psychopathology in the Light of Attachment Theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130 (3), 201-10.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bowlby, J. (2014). *Ayrılma*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Burnukara, P., & Uçanok, Z. (2012). İlk ve Orta Ergenlikte Akran Zorbalığı: Gerçekleştiği Yerler ve Baş Etme Yolları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15 (29), 68-82.
- Crick, N. R., & Dodge, A. K. (1994). A Review and Reformulation of Social Information-Processing Mechanisms in Children's Social Adjustment. *Psychological Bulletin*, 115(1), 74-101 .
- Çankaya, İ. (2011). İlköğretimde Akran Zorbalığı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 81-92.

- Ducharme, J., Doyle, A. B., & Markiewicz, D. (2002). Attachment Security with Mother and Father: Associations with Adolescents Reports of Interpersonal Behavior with Parents and Peers . *Journal of Social and Personal Relationships* , 19 (2), 203-231.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social Role Theory Of Sex Differences and Similarities. *Handbook of Theories of Social Psychology*, 2, 459-476.
- Erzen, E. (2016). Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 01-21.
- Gültekin, Z., & Sayıl, M. (2005). Akran Zorbalığı Kurbanlarını Belirleme Ölçeği ve Geliştirme Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(15), 47-61.
- Kaplan, B., & Aksel, E. Ş. (2013). Ergenlerde Bağlanma ve Saldırganlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(1) 21-49.
- Karen, R. (1994). *Becoming Attached*. Newyork: Oxford University Press.
- Kaşıkçı, F. (2018). *Ergenlerde Akran Zorbalığı İle Başa Çıkma Stratejileriyle Bilişsel Çarpıtmalar ve Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kayhan, B. (2019). *Lise 9. ve 10. Sınıf Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri, Akran İlişkileri ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi (Mersin İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kilmen, S. (2022). *Dağılımın Normalliliğinin Sınanması Eğitim Araştırmacıları İçin Spss Uygulamalı İstatistik*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kocaşahan, N. (2012). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Akran Zorbalığı ve Sosyal Zorbalık* (Yüksek Lisans Tezi) .Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mynard, H., & Joseph, S. (2000). Development of the multidimensional peer victimization scale. *Aggressive Behaviour*, 26, 169–178.
- Olweus, D. (1997). Bully/victimproblems in school:Facts and intervention. *European Journal of Psychology of Education*, 12(4), 495–510 .
- Olweus, D. (2010). Bullying in schools: facts and intervention. *Kriminalistik*, 64(6), 1-29.
- Özen, D. Ş. (2010). Ergenlerde Akran Zorbalığına Maruz Kalmanın Cinsiyet, Yaş ve İçerik Yönelim Türü Problem Davranışları İle İlişkisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 5-12.
- Özen, D. Ş., & Aktan, T. (2010). Bağlanma ve Zorbalık Sisteminde Yer Alma: Başa Çıkma Stratejilerinin Aracı Rolü . *Türk Psikoloji Dergisi*, 25 (65), 101-113.

- Pellegrini, A. D. (2002). Bullying, Victimization, and Sexual Harassment During the Transition to Middle School. *Educational Psychologist*, 37(3), 151-163.
- Polat, F., & Sohbet, R. (2020). Ortaöğretim Öğrencilerinde Akran Çatışmasına Bakış . *KSÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 15(2), 41-51.
- Schneider, B. H., Atkinson, L., & Tardif, C. (2001). Child-Parent Attachment and Children's Peer Relations:A Quantitative Review. *Developmental Psychology*, 37(1), 86-100
- Şahin, M. M. (2021). *Ergenlerin Akran Zorbalığı Alguları ile Öğretmenlerin Akran Zorbalığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, Ş., & Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 42-49.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics (Sixth edition)*. United States : Pearson Education.
- Tatlıoğlu, S. S. (2021). Öğrenmeye Sosyal- Bilişsel Bir Bakış: Albert Bandura. *Sosyoloji Notları*, 5(1), 15-30.
- Uludağlı, N. P., & Uçanok, Z. (2005). Akran Zorbalığı Gruplarında Yalnızlık ve Akademik Başarı ile Sosyometrik Statüye Göre Zorba/Kurban Davranış Türleri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20 (56), 77-92 .
- Yelboğa, N., & Koçak, O. (2019). Ergenlerde Akran Zorbalığını Yordayan Bazı Faktörlerin Zorba ve Mağdur Bireyler Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 2286-2320. DOI: 10.26466/opus.543567.
- Yöndem, Z. D., & Totan, T. (2008). *Ergenlerde Zorbalık ve Stresle Başetme*. researchgate.net (https://www.researchgate.net/profile/Zeynep-Yondem/publication/285521504_Bullying_and_coping_with_stress_in_adolescents/links/59517a13a6fdcc218d24c45d/Bullying-and-coping-with-stress-in-adolescents.pdf).

KAYNAK ÖNERİLERİ

Kitap ve Makale Önerileri

- Akduman, N., Özbek, Ö. Y. ve Taneri, P. O. (2022). *Bibliyoterapi Kullanarak Akran Zorbalığı ile Mücadele: Bir Kapsayıcı Eğitim Stratejisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arslan, B., Özen, Y. ve Gülaçtı, F., (2022). Bağlanma Stilleri Bağlamında Kaygı Bozuklukları Üzerine Bir Değerlendirme. *Ines Journal*, (9)32, 49-72.
- Ayas, T. ve Pişkin, M., (2011). Lise öğrencileri arasında yaşanan zorbalık olaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü bakımından karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, (10) 2, 550-568.

- Çetinkaya, B., (2018). *Sağlıklı Aile Sağlıklı Çocuk ÇOCUK RUH SAĞLIĞI*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Çetinkaya, B., (2018). *Sevdiğinizize Bağlı mısınız, Bağınmı mısınız? Bağlanma Kuramı*. Pegem Akademi
- Çetinkaya, B., (2019). *Çocuğun Kişilik Gelişiminde Anne Baba Rolü*. Pegem Akademi.
- Çetinkaya, B., (2019). *Kişilerarası İlişkiler ve İletişimde Kendini Açma. İnsan İlişkileri ve İletişim Kitabı* (pp.136-155), Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erk, A. B. (2022). *Akran Zorbalığı: Okullarda Akran Zorbalığını Önleme Çalışmaları ve Zorbalık Döngüsündeki Çocuklar İçin Uygulamalar*. Ekinoks Yayın Grubu.
- Eşkisü, M., Pişkin, M. Ve Gelibolu, S., (2014). Bullying and Victimization among Middle School Children in Ankara Turkey. International Conference on New Horizons, Paris.
- Gülaçtı, F., (2023). *Ben Zorba Değilim. Kişisel Sosyal Rehberlik Pratik Uygulama ve Etkinlik Kitabı* (pp.341-344), Ankara: Akademisyen yayınevi.
- Kağan, M. Ve Ciminli, A., (2016). Ergenlerde Sanal Zorbalık ve Mağduriyetin Cinsiyet Sınıf Okul Değişkenleri ve Kişilik Özellikleri ile İlişkinin İncelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, (3)2, 14-34.
- Kağan, M. ve Ciminli, A., (2016). Ergenlerde Sanal Zorbalık ve Mağduriyetin Empati ile İlişkinin İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18)2, 1135-1150.
- Özen, Y., (2023). Studies On the Predictive Effect of the Relationship Between the Level of Compassion and Difficulty in Emotion Regulation On Peer Bullying. *Innovare Journal of Social Sciences (IJSS)*, (11)3, 1-23.
- Pişkin, M., (2002). School Bullying: Definition, Types, Related Factors, and Strategies to Prevent Bullying Problems. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice, (2)2, 531-562.
- Pişkin, M., (2006). Okul Şiddeti: Tanımı, Yaygınlığı ve Önleme Stratejileri. *Kamuda Sosyal Politika*, (1)2, 45-62.
- Pişkin, M., (2006). Zorbalığa İlişkin Yanlış Algı, İnanç ve Düşünceler. *Öğretmen Dünyası*, 317, 13-15.
- Pişkin, M., (2012). Akran Şiddetine Alternatif Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi. *Kamuda Sosyal Politika*, 19, 64-77.
- Tehseen, N. ve Pişkin, M., (2015). School Bullying Effecting Childs Mental Health. *The International Journal of Indian Psychology*, 2, 130-135.
- Yalnız, A. (2023). *Akran Zorbalığı Nedenleri ve Koruyucu Önleyici Müdahaleler*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.

- Yavaş, H. ve Karakaya, M. (2023)., *Dijidrama ve Akran Zorbalığı-Sınıfta ve Ekranda Yaratıcı Drama*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Yaycı, L. ve Özşahin, M., (2021). *Peer Bullying in Preschool Students: Its Causes, Effects and Consequences. Educational Science Research, Theory* (pp.59-73), Livre De Liyon.

Film Önerileri

1. Klass (The Class)
2. Mucize (Wonder) (2017)
3. Mean Creek
4. Bang Bang Sen Öldün (Bang Bang You Are Dead)
5. Siber Zorbalık (Cyberbully)
6. Onun Gibi Bir Kız (A Girl Like Her)
7. Akran Zorbalığı/Rehber (TRT Türk)
8. Akran Zorbalığı Nedir? Duymaya Hazır Mıyız? (TRT Türk)
9. Kabakçığın Hayatı (2016)
10. Parlak Buluşlar (2018)
11. Carrie (Günah Tohumu)

References

- Aktaş, T., & İşigüzel, B. (2014). Yabancı dil öğretmenlerinin erken yaşta yabancı dil öğretimine ilişkin öz yeterlik algı düzeylerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3, 25-39. Retrieved from <http://www.ijlet.com/DergiTamDetay.aspx?ID=65>.
- Anşın, S. (2006). Çocuklarda yabancı dil öğretimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 9-20. Retrieved from http://zgefdergi.com/Makaleler/1680226743_06_02_Ansin.pdf.
- Ateş, D. (2015). Okulöncesi eğitim kurumlarındaki yabancı dil uygulamaları ve bu konudaki öğretmen, yönetici ve ebeveyn görüşleri. (Msc. Thesis, İstanbul Marmara Üniversitesi).
- Aytar-Güngör, A. (2008). Toplumsal ve duygusal gelişim. *Eğitim Psikolojisi* (Edit: A. Ulusoy).
- Bayyurt, Y. (2012). 4+4+4 eğitim sisteminde erken yaşta yabancı dil eğitimi. Yabancı Dil Eğitim Çalıştayı, Hacettepe Üniversitesi, 97-107. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/258112407_444_Egitim_Sisteminde_Erken_Yasta_Yabanci_Dil_Egitimi.
- Beydoğan, H.Ö. (1998). *Çocuklarda Kavram Öğrenme ve Kavram Öğretme*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Bezcioglu, İ. G. (2013). Okulöncesi Kurumlarda Görev Yapan Yabancı Dil Öğretmenlerinin Erken Dil Öğrenimi ve Bu Konuda Karşılaştıkları Zorluklar Hakkındaki Özbildirimleri (Msc. Thesis, Middle East Technical University).
- Bolat, E. Y. (2015). 4-6 yaş grubu çocuklarda yabancı dil öğretimi hakkında öğretmen görüşleri. *International of Languages Education and Teaching*, 1(1), 706-722. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tujped/issue/32340/369997>.
- Dagarin-Fojkar, M., & Skubic, D. (2017). Pre-service preschool teacher's belief about foreign language and early foreign language in Slovenia. *CEPS Journal*, 7 (4), 85-104.
- Dönmez, B, N. Abidoğlu, Ü. Dinçer, Ç. Erdemir, N. Gümüşçü, Ş. (1997). *Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri*. Ankara: Sim Yayıncılık.
- Edmonson, V. (1999). *Twelve Lectures on Second Language Acquisition: Foreign Language Teaching and Learning Perspective*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Ellis, N. C. (1994). Implicit and explicit learning of languages.
- Erdoğan, F. (2018). Okulöncesi çocuklarda yabancı dil olarak Fransızca eğitimi. (Msc. Thesis, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi).

- Gökbayrak, Ş. (2008). ULUSLARARASI GÖÇ VE KALKINMA TARTIŞMALARI: BEYİN GÖÇÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(03), 65-82.
- Güngör, B., & Ramazan, O. (2017). Okulöncesi ve İngilizce öğretmen adaylarının erken çocuklukta İngilizce öğrenimine ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 48, 479-492. Retrieved from <http://www.asosjournal.com/DergiTamDetay.aspx?ID=12336&Detay=Ozet>.
- Hanušova, S., & Najvar, P. (2006). *Foreign language acquisition at an early age*. Proceedings from the conference organised and hosted by Faculty of Education, Masaryk University. Retrieved from <http://www.ped.muni.cz/weduresearch/publikace/hn06.pdf>.
- Haznedar, B. (2003). Missing surface inflection in adult and child L2 acquisition. In *Proceedings of the 6th generative approaches to second language acquisition conference (GASLA 2002)* (pp. 140-149). Cascadilla Somerville, MA.
- Ioannou-Georgiou, S. (2015). Early language learning in Cyprus: voices from the classroom. In S. Mourao & M. Lourenco (Eds), *Early years second language education: International perspectives on theory and practice* (pp. 95–108). Abingdon: Routledge.
- İlter, B. & Er, S. (2007). Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine veli ve öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 21-30. Retrieved from http://www.kefdergi.com/pdf/15_1/21.pdf.
- Kara, Ş. (2004). Anadil Edinimi Ve Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 295-314. Retrieved from <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423935661.pdf>.
- Karakuş, H. (2016). Okul Öncesi Dönemde Yabancı Dil Eğitimi Verilmesine İlişkin Anne- Baba ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1 (2), 7-19. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/download/issue-full-file/22946>.
- Kotil, Ç. (2002). Yabancı Dil Eğitimi. *Çocuk ve Aile Dergisi*, 47, 11-13. Retrieved from <https://dergipark.gov.tr/uploads/issuefiles/ef4e/cb5c/b822/58088d51385cd.pdf>.
- Krashen, S. (1973). *Lateralization, Language Learning and Critical Period: Some new Evidence*. *A Journal of Research in Language Studies*, 23(1), 63-74. doi:10.1111/j.1467-1770.1973.tb00097.x
- Küçük, M. (2006). Okul öncesinde yabancı dil eğitimi konusunda eğitimcilerin ve ailelerin görüşleri, (Msc. Thesis. Adana Çukurova Üniversitesi).
- Lambert, W. E. (1972). *Language, Psychology and Culture*. Stanford CA: Stanford University Press.
- Lenneberg, E. (1967). *Biological foundation of language*, New York: John Wiley and Sons.

- Lightbown, P. & Spada, N. (1999). *How Languages are Learned*. New York: Oxford University Press.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Mirici, İ.H. (2001). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Nikolov, M., & Mihaljević Djigunović, J. (2011). All shades of every colour: an overview of early teaching and learning of foreign languages. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 95–119. doi:10.1017/S0267190511000183
- Oğuzkan, Ş., & Oral, G. (1997). Okul öncesi eğitimi. *İstanbul: Milli Eğitim Basımevi*, 18.
- Portikova, Z. (2015). Pre-primary second language education in Slovakia and the role of teacher training programmes. In S. Mourao & M. Lourenco (Eds.), *Early years second language education: International perspectives on theory and practice* (pp. 177–188). Abingdon: Routledge.
- Rokita-Jaśkow, J. (2013). *Foreign language learning at pre-primary level: Parental aspirations and educational practice*. Krakow: Pedagogical University Press.
- Roth, G. (1998). *Teaching Very Young Children Pre school and Early Primary*. London: Richmond Publishing.
- Sevinç, M. (2003). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sığırtmaç, A., Özbek, S. (2009). Okulöncesi dönemde ingilizce eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 107-122, Retrieved from <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/49339-20090602102013-08-okuloncesi-donemde-ingilizce-egitimi.pdf>.
- Sinanoglu, O. (2002). *Bye Bye Türkçe*. İstanbul: Otopsi Yayınevi.
- Tarım, Ş.D. (2012). Okulöncesi öğretmen adaylarının çokdilli eğitim üzerine görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11 (2), 589-609. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/download/article-file/63467>.
- Taylor, I. (1999). *Psycholinguistics, Learning and Using Language*. New Jersey: Prentice Hall
- Topaloğlu, Y. (2012). Erken yaşta yabancı dil öğretiminde yöntem ve tekniklerin kullanılması. (Msc. Thesis, Adana Çukurova Üniversitesi).
- Yaman, İ. (2018). Türkiye’de İngilizce Öğrenmek: Zorluklar ve Fırsatlar. *RUMELİDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 161, 161-175. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/rumelide/issue/36662/417491>.
- Yıldız, C. (2018). Okulöncesinde yabancı dil öğretiminin önemi. *Eğitim ve Rehberlik Makaleleri*. Retrieved from <https://www.egitimtercihi.com/okulgazetesi/17365-okul-oncesi-donemde-yabancı-dil-ogretiminin-onemi.html>.

Referanslar

- Acemoglu, D. and Restrepo, P. (2020). Robots and jobs: Evidence from US labor markets. *Journal of Political Economy*, 128(6), 2188–2244.
- Akça, C. (2023). Yetenek yönetiminde yapay zekâ uygulamaları. *Ahi Evran Akademi*, 4(1), 49-63.
- Atlas, S. (2023). ChatGPT for higher education and professional development: A guide to conversational AI. Independently Published.
- Aydın, Ali Orhan (2013). Yapay zeka: Bütünleşik bilişe doğru, İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları.
- A. M. Turing, I (1950). Computing machinery and intelligence, *Mind*, volume lxx, issue 236, october, 433–460, <https://doi.org/10.1093/mind/lxx.236.433>
- Bozkurt, A. (2023). ChatGPT, üretken yapay zeka ve algoritmik paradigma değişikliği. *Alanyazın*, 4(1), 63-72.
- Cellan-Jones, R. (2014). Stephen Hawking warns artificial intelligence could end mankind. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/technology-30290540>.
- Clark, C., ve Storkey, A. (2015, June). Training deep convolutional neural networks to play go. In *International conference on machine learning*, pp. 1766-1774, PMLR.
- Ediboğlu GO (2023). Yapay zekanın insan zekasına psikoterapötik yaklaşımı. *Çukurova Tıp Öğrenci Derg.* June, 3(1),12-18.
- Ferrando, F. (2014). Is the post-human a post-woman? Cyborgs, robots, artificial intelligence and the futures of gender: a case study. *European Journal of Futures Research*, 2(1), 1-17. doi:10.1007/s40309-014-0043-8.
- Glikson E, Woolley AW (2020). Human trust in artificial intelligence: Review of empirical research. *Acad Manag Ann*, 14, 627–60.
- Gürlek, Y. (2024). Yapay zekanın eğitime etkileri ve uygulamaları: The effects and applications of artificial intelligence in education. *International Journal of New Trends in Education and Social Sciences*, 1(1).
- Haenlein, M., ve Kaplan, A. (2019). A brief history of artificial intelligence: on the past, present, and future of artificial intelligence. *California Management Review*, 61 (4), 5-14. doi:10.1177/0008125619864925
- Haktan, K. (2023). Yapay zekâ konuşabilir mi? “Alt-öznelerin” madunluğu ve yazılımcının ölümü. *Acta infologica*, 7(1), 173-185.
- Heidegger, Martin ve Ernst Cassirer (2021). İnsan nedir? Davos’ta Kant üzerine bir kör dövüşü, (çev. Kubilay Hoşgör), Ankara: Fol Yayıncılık.
- İnam, Ahmet (1988). “İnsan Ussal Mıdır?”, *Felsefe Tartışmaları*, vol 2, 53-56.
- Karlı, Ö. (2018). Akıl-kültür ilişkisi bağlamında aydınlanmacı akıl ve eleştirisi. *Erdem*, (75), 149-166.

- Luxton DD (2014). Recommendations for the ethical use and design of artificial intelligent care providers. *Artif Intell Med.* 62,1–10.
- McCorduck, Pamela (1979). *Machines who think : a personal inquiry into the history and prospects of artificial intelligence*, Freeman Publishing.
- Nilsson, Nils J. (2018). *Yapay zekâ, geçmiş ve geleceği*, (çev. Mehmet Doğan). Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Oran, B. B. (2023). Correlation between artificial intelligence in education and teacher self-efficacy beliefs: a review. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 1354-1365.
- Pennisi P, Tonacci A, Tartarisco G, Billeci L, Ruta L, Gangemi S et al. (2016). Autism and social robotics: A systematic review. *Autism Res.* 9,165–83.
- Sucu, İ. (2019). Yapay zekanın toplum üzerindeki etkisi ve yapay zekâ (a.i.) filmi bağlamında yapay zekaya bakış. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(2), 203-215.
- Talan, T. (2022). *Eğitimde dijitalleşme ve yeni yaklaşımlar*. Efe Akademi Yayınları.
- Ümütlü, Ayşe Yaşar (2021). Felsefi açıdan hukukun dijitalleşmesi ve insan hakları. *CyberPolitik Journal*, 6(11), 59-72.
- Yazıcı, T. (2018). Hannah Arendt’te totalitarizmin neliği. *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (30), 191-207.
- Yılmaz, Atınç (2018). *Yapay Zekâ*, Kodlab Yayıncılık.
- Yılmaz, F. G. K., ve Yılmaz, R. (2023). Yapay zekâ okuryazarlığı ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 5(2), 172-190.
- Yılmaz, Sait (2021). “İnsan Makine ve Makine İnsan (İnsanimsılar)”, https://www.academia.edu/45590494/%C4%B0nsan_makine_and_makine_insan_insan%C4%B1ms%C4%B1lar_.
- Yolcu, H. (2024). Yapay genel zekâ çağında öğretmen rolünün yeniden tanımlanması: öngörüler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 155-167.
- Young, J. (2002). *Heidegger’s later philosophy*, UK: Cambridge University Press.
- Zizek, Slavoj (2012). *Gıdıklanan özne: Politik ontolojinin yok merkezi*, (çev. Şamil Can), Ankara: Epos Yayıncılık.
- https://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_06/05180357_05174418_meb_nek_yapay_zek_araclari_05062024_web.pdf. Erişim Tarihi, 20.06.2024
- <https://dogmprojeler.meb.gov.tr/upload/feyza/YapayZeka.pdf>. Erişim Tarihi, 20.06.2024
- <https://thenewprometheism.com>. Erişim Tarihi, 20.06.2024.

<https://becominghuman.ai/artificial-intuition-and-reinforcement-learning-the-nextsteps-in-machine-learning-6f2abeb9926b>. Erişim Tarihi, 20.06.2024.

<https://www.consilium.europa.eu/media/fttjqncg/apulia-g7-leaders-communique.pdf>. Erişim Tarihi, 20.06.2024

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2009). *İnsan yetiştirme düzenimiz, politika-eğitim-kalkınma* (5. Baskı). Ankara, Pegem Akademi.
- Bahadır, Z. (2024). “Köy Enstitüsü”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Erişim Linki: <https://islamansiklopedisi.org.tr/koy-enstitusu> (17.10.2024).
- Baydar, E. O. (1999). *75 Yılda Köylerden Şehirlere*. İstanbul: Türkiye İş Bankası-Tarih Vakfı Ortak Yayını.
- Boybeyi, S., ve Sallan Gül, S. (2008). Cumhuriyet aydınlanmasının kısa tarihi: Köy Enstitülerini çevreleyen tarihsel ve toplumsal koşullar ve bugüne çikarsamalar, *Toplum ve Demokrasi*, 2(3), 67-92.
- Güler, A., Halıcioğlu, M. B., ve Taşğın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri teorik çerçeve - pratik öneriler - 7 farklı nitel araştırma yaklaşımı kalite ve etik hususlar*, (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kahraman, K. (2024). “Kemal Tahir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (25), 228-229, Erişim Linki: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kemal-tahir> (17.10.2024).
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Kongar, E. (1997). *İmparatorluktan günümüze Türkiye'nin toplumsal yapısı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Makal, M. (2022). *Bizim köy*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Susar Kırmızı, F. (2015). Köy enstitülerinde öğretmen yetiştirmede kullanılan yöntemler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (43), 1-11.
- Şeren, M. (2008). Köye öğretmen yetiştirme yönüyle Köy Enstitüleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 203-226.
- Tahir, K. (2016). *Bozkırdaki Çekirdek*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Tütengil, C. O. (1948). *Köy enstitüleri üzerine düşünceler*. İstanbul: Berkay Basımevi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Geçmişten Günümüze

BİYOLOJİK TEHDİTLER

Prof. Dr. İsmail CEYHAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Geçmişten Günümüze Biyolojik Tehditler

Prof. Dr. İsmail CEYHAN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-922-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub513>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ceyhan, İ. (2024). *Geçmişten Günümüze Biyolojik Tehditler*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub513>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- 1.Georgakopoulou E, Scully C. Biological agents: what they are, how they affect oral health and how they can modulate oral healthcare. *Br Dent J.* 2015 Jul;218(12):671-7. doi: 10.1038/sj.bdj.2015.439. PMID: 26114697
- 2.Greaves I, Hunt P. Biological Agents. Responding to Terrorism. 2010:133–231. doi: 10.1016/B978-0-08-045043-8.00004-0. Epub 2010 Sep 2. PMID: PMC7152118.
- 3.AFAD. KBRN <https://www.afad.gov.tr/kbrn/> Erişim tarihi: 10.02.2024
- 4.Jansen HJ, Breeveld FJ, Stijnis C, Grobusch MP. Biological warfare, bioterrorism, and biocrime. *Clin Microbiol Infect.* 2014 Jun;20(6):488-96. doi: 10.1111/1469-0691.12699. PMID: 24890710; PMID: PMC7129974.
- 5.Durando P, Dini G, Massa E, La Torre G. Tackling Biological Risk in the Workplace: Updates and Prospects Regarding Vaccinations for Subjects at Risk of Occupational Exposure in Italy. *Vaccines (Basel).* 2019 Oct 8;7(4):141. doi: 10.3390/vaccines7040141. PMID: 31597371; PMID: PMC6963441.
- 6.Ergen E. Savaşın mikrobik tarihi – I (2020) Bilim ve Ütopya. <https://bilimveutopya.com.tr/index.php/savas-in-mikrobik-tarihi-i>
- 7.Zhou D, Song H, Wang J, Li Z, Xu S, Ji X, Hou X, Xu J. Biosafety and biosecurity. *J Biosaf Biosecur.* 2019 Mar;1(1):15-18. doi: 10.1016/j.job.2019.01.001. Epub 2019 Feb 20. PMID: 32501430; PMID: PMC7148603.
- 8.Gaudio, J.M., Salerno, R.M., & Barnett, N.B. (2006). Developing a Risk Assessment and Management Approach to Laboratory Biosecurity. *Applied Biosafety*, 11, 24 - 31.
- 9.Board on Life Sciences; Division on Earth and Life Studies; Committee on Science, Technology, and Law; Policy and Global Affairs; Board on Health Sciences Policy; National Research Council; Institute of Medicine. Potential Risks and Benefits of Gain-of-Function Research: Summary of

- a Workshop. Washington (DC): National Academies Press (US); 2015 Apr 13.
10. Potential Risks: Biosafety and Biosecurity. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK285575/>
 11. Bakanidze L, Imnadze P and Perkins D. Biosafety and biosecurity as essential pillars of international health security and cross-cutting elements of biological nonproliferation. *BMC Public Health* 2010, 10(Suppl 1):S12
 12. Long CM, Marzi A. Biodefence research two decades on: worth the investment? *Lancet Infect Dis.* 2021 Aug;21(8):e222-e233. doi: 10.1016/S1473-3099(21)00382-0.
 13. Stroot, P., & Jenal, U. (2011). A NEW APPROACH: Contributing to BWC Compliance via Biosafety, Biosecurity and Biorisk Management. *The Nonproliferation Review*, 18(3), 545–555. <https://doi.org/10.1080/10736700.2011.618656>
 14. ISO 35001:2019 Biorisk management for laboratories and other related organisations
 15. Akalın H. 2012. Antimikrobik Kemoterapi : Nereden Nereye? <https://www.klimik.org.tr/uploads/2012/02>
 16. Akın L. “Tarihte Görülen Bulaşıcı Hastalık Salgınlarından Alınan Dersler “ HÜTF Halk Sağlığı Anabilim Dalı Konferans Serisi. 15.01.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=Z0rQt9HoBqI>
 17. Tokaç M. (2020) Salgın Hastalıklar Tarihi, Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi 2020 (56) 6-9.
 18. Norrie, P (2016). “How Disease Affected the End of the Bronze Age”. *A History of Disease in Ancient Times*. Palgrave Macmillan. ss. 61-101. doi:10.1007/978-3-319-28937-3_5. ISBN 978-3-319-28936-6. Erişim tarihi: 7 Mart 2022.
 19. John M. Last, (Ed.) (2007). “A Dictionary of Public Health”. miasma theory. Westminster College, Pennsylvania: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-516090-1.
 20. Zumla A, Hui DSC. Emerging and Reemerging Infectious Diseases: Global Overview. *Infect Dis Clin North Am.* 2019 Dec;33(4):xiii-xix. doi: 10.1016/j.idc.2019.09.001. PMID: 31668202; PMCID: PMC7125877.
 21. Wang WH, Thitithanyanont A, Urbina AN, Wang SF. Emerging and Re-Emerging Diseases. *Pathogens.* 2021 Jun 30;10(7):827. doi: 10.3390/pathogens10070827. PMID: 34209374; PMCID: PMC8308756.
 22. Piret J, Boivin G. Pandemics Throughout History. *Front Microbiol.* 2021 Jan 15;11:631736. doi: 10.3389/fmicb.2020.631736. Erratum in: *Front Microbiol.* 2022 Sep 27;13:988058. doi: 10.3389/fmicb.2022.988058. PMID: 33584597; PMCID: PMC7874133.

23. Parıldar H. Tarihte bulaşıcı hastalık salgınları. Tepecik Eğit. ve Araşt. Hast. Dergisi. 2020;30(Ek sayı):19-26.
24. Frith J.(2012) “The History of Plague – Part 1. The Three Great Pandemics”. Journal of Military and Veterans’ Health. 20 (2): 11-16. Erişim tarihi: 24 Eylül 2024
25. Rasmussen S, et al. Early divergent strains of *Yersinia pestis* in Eurasia 5,000 years ago. Cell. 2015 Oct 22;163(3):571-82. doi: 10.1016/j.cell.2015.10.009. Epub 2015 Oct 22. PMID: 26496604; PMCID: PMC4644222.
26. Spyrou, M.A., Musralina, L., Gneccchi Ruscone, G.A. et al. The source of the Black Death in fourteenth-century central Eurasia. Nature 606, 718–724 (2022). <https://doi.org/10.1038/s41586-022-04800-3>
27. Glatter KA, Finkelman P. History of the Plague: An Ancient Pandemic for the Age of COVID-19. Am J Med. 2021 Feb;134(2):176-181. doi: 10.1016/j.amjmed.2020.08.019. Epub 2020 Sep 24. PMID: 32979306; PMCID: PMC7513766.
28. Prentice MB, Rahalison L. Plague. Lancet. 2007;369:1196–1207. doi: 10.1016/S0140-6736(07)60566-2.
29. Russell, Josiah C. (1968), “That earlier plague”, Demography (İngilizce), cilt 5, ss. 174-184, doi:10.1007/bf03208570
- 30.”Justinian’s Plague (541-542 CE)” (İngilizce). 29 Ocak 2018 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 5 Mayıs 2020.
31. Thomas KB. Daniel Defoe and the Great Plague of London. Proc R Soc Med. 1966 Feb;59(2):105-10. PMID: 5324741; PMCID: PMC1900789
32. Christine M. Boeckl, Images of plague and pestilence: iconography and iconology (Truman State University Press, 2000), pp. 15, 27.
33. Wikipedia Üçüncü veba salgını. <https://w.wiki/BNj4> Erişim Tarihi: 01.10.2024
34. World Health Organization, Plague, https://www.who.int/health-topics/plague#tab=tab_1
35. Wikipedia. Çiçek hastalığı, <https://w.wiki/BNif> Erişim Tarihi: 01.10.2024
36. Dündar C. Tarihte Büyük Salgınlar <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/cdundar/129806/Tarihte%20B%C3%BCy%C3%BCk%20Salg%C4%B1lar.pdf>
37. Karamüftüoğlu N, Aksakal F N B. ,Tarihte Görülen Salgınlar/Salgınlar Çağının Gerçekleri: Önemi, Önlemleri ve Öğrenimleri Sağlık ve Toplum 2023;33 (2) 3-13.
38. Parıldar H, Dikici MF. Pandemiler Tarihi. History of Pandemics. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi. Cilt: 12 Sayı: 1 Ocak - Şubat 2020

39. Geddes AM. The history of smallpox. *Clin Dermatol.* 2006 May-Jun;24(3):152-7. doi: 10.1016/j.clindermatol.2005.11.009. PMID: 16714195.
40. Thèves C, Crubézy E, Biagini P. 2016. History of Smallpox and Its Spread in Human Populations. *Microbiol Spectr* 4:10.1128/microbiolspec.poh-0004-2014. <https://doi.org/10.1128/microbiolspec.poh-0004-2014>
41. Baktır, Hasan. “LADY MONTAGU’NÜN TÜRKİYE MEKTUPLARINA ETNOGRAFIK BİR BAKIŞ”. *KARE* 1:1 (2016): 13-26.
42. Riedel S (2005). “Edward Jenner and the history of smallpox and vaccination”. *Proceedings.* 18 (1): 21–25. doi:10.1080/08998280.2005.11928028
43. World Health Organisation. Cholera https://www.who.int/health-topics/cholera#tab=tab_1 Erişim Tarihi: 01.10.2024.
44. World Health Organisation. Tuberculosis. https://www.who.int/health-topics/tuberculosis#tab=tab_1 Erişim Tarihi: 01.10.2024.
45. Akdur R. (2006) Sıtma Ve Sıtma Salgınları Tarihi, Bilim Tarihi Araştırmaları, (2): 1-11
46. World Health Organization. Malaria. https://www.who.int/health-topics/malaria#tab=tab_1 Erişim Tarihi: 30:09.2024.
47. Yolun M. Tarihin En Ölümcül Virüsünün Yeniden Hatırlanması: İspanyol Gribi'nin Kısa Bir Öyküsü Toplumsal Tarih Nisan 2020 :75-80
48. Wikipedia. Grip <https://w.wiki/BNns> Erişim Tarihi:01.10.2024.
49. World Health Organization. Influenza (Seasonal) [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/influenza-\(seasonal\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/influenza-(seasonal))
50. Shao W, Li X, Goraya MU, Wang S, Chen JL. Evolution of Influenza A Virus by Mutation and Re-Assortment. *Int J Mol Sci.* 2017 Aug 7;18(8):1650. doi: 10.3390/ijms18081650. PMID: 28783091; PMCID: PMC5578040.
51. Hay AJ, McCauley JW. The WHO global influenza surveillance and response system (GISRS)-A future perspective. *Influenza Other Respir Viruses.* 2018 Sep;12(5):551-557. doi: 10.1111/irv.12565. Epub 2018 Jun 25. PMID: 29722140; PMCID: PMC6086842.
52. Hopkins Tanne, Janice (12 January 1987). “Fighting AIDS: On the front lines against the plague”. New York. Retrieved 2 July 2016.
53. Worobey M, Gemmel M, Teuwen DE, Haselkorn T, Kunstman K, Bunce M, Muyembe JJ, Kabongo JM, Kalengayi RM, Van Marck E, Gilbert MT, Wolinsky SM. Direct evidence of extensive diversity of HIV-1 in Kinshasa by 1960. *Nature.* 2008 Oct 2;455(7213):661-4. doi: 10.1038/nature07390. PMID: 18833279; PMCID: PMC3682493.

54. World Health Organization HIV. https://www.who.int/health-topics/hiv-aids#tab=tab_1
55. CDC. SARS <https://www.cdc.gov/sars/index.html> Erişim tarihi: 01/05/2024
56. Chan-Yeung M, Xu RH (November 2003). "SARS: epidemiology". *Respirology*. 8 (s1): S9-14. doi:10.1046/j.1440-1843.2003.00518.x
57. World Health Organization. Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV). https://www.who.int/health-topics/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-mers#tab=tab_1
58. Oysul FG, MERS (Ortadoğu Solunum Yolu Sendromu. *Türkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics* 2015;1(3):46-52).
59. World Health Organization. Ebola virus disease https://www.who.int/health-topics/ebola#tab=tab_1 Erişim Tarihi:02.09.2024
60. Wikipedia, COVID-19 pandemisi <https://w.wiki/BNvm>
61. World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
62. Ceyhan İ, (2023). "Mikrobiyolojiye Giriş, Mikroorganizmaların Yapısı ve Sınıflandırılması." *N'Kolay Sağlık Bilimleri Mikrobiyoloji*. 3-20 Tercih Kitabevi, Ankara
63. Willey J M, Sandman K M and Wood D H. (2023) *Prescott's Microbiology*, 12th Edition, McGraw Hill, LLC, New York
64. Pommerville J C. (2022). *Fundamentals of Microbiology*. 12th Edition. Jones & Bartlett Learning, Burlington, LLC, Massachusetts.
65. Ceyhan İ. *Bakteri Genetiği*. (2023). *N'Kolay Sağlık Bilimleri Mikrobiyoloji*. 242-250. Tercih Kitabevi, Ankara
66. Jones E, Hartl DL (1998). *Genetics: Principles and Analysis*. Boston: Jones and Bartlett Publishers. ISBN 978-0-7637-0489-6.
67. Şimşek H. "Mantarlar" (2023) *N'Kolay Sağlık Bilimleri Mikrobiyoloji*. 183-195. Tercih Kitabevi, Ankara.
68. Gnanam C R. (2013) *Introduction To Mycology*. MJP Publisher. Chennai India.
69. Ceyhan İ, "Parazitler" (2023). *N'Kolay Sağlık Bilimleri Mikrobiyoloji*. Ceyhan I (ed).183-195. Tercih Kitabevi, Ankara
70. Viktorova T V. (2020). *Parasitology: Textbook – Ufa: FSBEI HE BSMU MOH Russia*
71. Zeibig E. (2013) *Clinical Parasitology: A Practical Approach* Saunders, Elsevier Inc. St. Louis, Missouri
72. Chatterjee K.D, (2011). *Parasitology Protozoology And Helminthology- 13th Edition*. Chatterjee Publications. Thomson Press, New Delhi . India

73. Marcondes C B. (2017). *Arthropod Borne Diseases*. Springer International Publishing Switzerland.
74. Yüksel, E., Taşçı, S., & Canhilal, R. (2020). Zehirli Arthropodlar: Akrepler, Örümcekler, Böcekler ve Çıyanlar. *Erciyes Tarım Ve Hayvan Bilimleri Dergisi*, 3(2), 26-31
75. Wikipedia. Entomological warfare. <https://w.wiki/BQ5f>
76. Şimşek H. (2023). *Vürüsler. N°Kolay Sağlık Bilimleri Mikrobiyoloji*. Ceyhan I (ed).183-195. Tercih Kitabevi, Ankara
77. Dimmock N J, Easton A J and Leppard K N. (2016) *Introduction to Modern Virology*, 7th.Ed. John Wiley & Sons, Ltd. .
78. Sarzhanova Sh, Bozdayı G. Yeni ve yeniden önem kazanan virüsler. *Türk Mikrobiyol Cemiy Derg.* 2020;50(3):117-33.
79. Cornelissen C N and Hobbs M M (2020), *Lippincott Illustrated Reviews: Microbiology Fourth edition*. Wolters Kluwer. Philadelphia
80. Vial PA, Ferrés M, Vial C, Klingström J, Ahlm C, López R, Le Corre N, Mertz GJ. Hantavirus in humans: a review of clinical aspects and management. *Lancet Infect Dis.* 2023 Sep;23(9):e371-e382. doi: 10.1016/S1473-3099(23)00128-7. Epub 2023 Apr 24. PMID: 37105214.
81. Jacob ST, Crozier I, Fischer WA 2nd, Hewlett A, Kraft CS, Vega MA, Soka MJ, Wahl V, Griffiths A, Bollinger L, Kuhn JH. Ebola virus disease. *Nat Rev Dis Primers.* 2020 Feb 20;6(1):13. doi: 10.1038/s41572-020-0147-3. PMID: 32080199; PMCID: PMC7223853.
82. Wikipedia katılımcıları (2024). Ebola virüsü hastalığı. *Vikipedi, Özgür Ansiklopedi*.
url:https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Ebola_vir%C3%BCs%C3%BC_hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1&oldid=33878279.
Erişim tarihi 14 Ekim 29024
83. Aditi, & Shariff, M. (2019). Nipah virus infection: A review. *Epidemiology and Infection*, 147, e95. doi:10.1017/S0950268819000086
84. World Health Organization, Nipah virüs. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/nipah-virus> Erişim Tarihi: 05.10.2024
85. Wikipedia katılımcıları (2024). Grip. *Vikipedi, Özgür Ansiklopedi*. Erişim tarihi: 05 Ekim 2024 url:<https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Grip&oldid=33898974>.
86. Çavdar C, Sifil A, Çamsan T, Influenza İnfeksiyonu Ve Influenzadan Korunma, *Caner Türk Nefroloji Diyaliz ve Transplantasyon Dergisi* 1999;3:100-107
87. World Health Organization, Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. Erişim Tarihi: 04.10.2024 url: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

88. World Health Organization. Mpox. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mpox> Erişim Tarihi: 4.10.2024.
89. Kochurt A, Dersch P. (2013) Bacterial Invasion Factors: Tools for Crossing Biological Barriers and Drug Delivery? *European Journal of Pharmaceutics and Biopharmaceutics.*; 84(2): 242-250
90. Jacobs, M.K. (2004). The history of biological warfare and bioterrorism. *Dermatologic Clinics*, 22, s. 231-246.
91. Ergen E. (2020) Savaşın mikrobik tarihi – II Bilim ve Ütopya <https://bilimveutopya.com.tr/index.php/savasin-mikrobik-tarihi-ii> Erişim tarihi: 06.06.2024
92. Wikipedia katılımcıları (2024). Koch postülatları. *Vikipedi, Özgür Ansiklopedi*. Erişim tarihi 5 Ekim 2024. url:https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Koch_post%C3%BClatlar%C4%B1&oldid=32974464
93. Öztürk Önal, M., & Kırımlioğlu, N., (2022). Salgın Hastalıkların Nedeni Olarak Tanrı'nın Kızgın Öfkesi: Yahudi Kutsal Metinlerinde Salgın Hastalık Anlatısı . *Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik Ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıklar Kongresi 13-15 Ekim / October / Październik 2022 Diyarbakır-Türkiye* (Pp.168-169). Diyarbakır, Turkey
94. Carus W S. (2017). *A Short History of Biological Warfare: From Pre-History to the 21st Century*. Center for the Study of Weapons of Mass Destruction Occasional Paper, No. 12. Washington, D.C. USA
95. Wikipedia contributors. (2024, September 13). History of biological warfare. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 19:00, October 4, 2024, from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=History_of_biological_warfare&oldid=1245573186
96. Karaimamoğlu, T. (2022). Mikropların Ve Zehirlerin Savaş Meydanlarında Kullanılması: Orta Çağ'da Biyolojik Savaş. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10(33), 330-340. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1220399>
97. Dowdeswell, Molly. (2023, Jun 10). 6 Crazy Examples of Biological Warfare Used throughout History. Retrieved from <https://www.thecollector.com/crazy-examples-of-biological-warfare-throughout-history/>
98. Barras V, Greub G. History of biological warfare and bioterrorism. *Clin Microbiol Infect.* 2014 Jun;20(6):497-502. doi: 10.1111/1469-0691.12706. PMID: 24894605
99. Oliveira, M., Mason-Buck, G., Ballard, D., Branicki, W., & Amorim, A. (2020). Biowarfare, bioterrorism and biocrime: A historical overview on microbial harmful applications. *Forensic Science International*, 314, N.PAG-N. P.A.G. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2020.110366>

100. Riedel S, Biological warfare and bioterrorism: a historical review. Baylor University Medical Center Proceedings, Taylor & Francis (2004), pp. 400-406
101. Peter Williams; David Wallace (1989), Unit 731: Japan's Secret Biological Warfare in World War II, Free Press, ISBN 978-0-02-935301-1
102. Wikipedia contributors. (2024). Japanese war crimes. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 4. October 2024, url https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Japanese_war_crimes&oldid=1248726976
103. Wikipedia contributors. (2024). United States biological weapons program. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved, 4 October 2024, from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=United_States_biological_weapons_program&oldid=1245614420
104. Mauroni, Albert J. America's Struggle with Chemical-Biological Weapons, Greenwood Publishing Group, 2000, pp. 49-60
105. Euronews (10/03/2022) Ukrayna'da gizli laboratuvarlarda biyolojik silah mı üretiliyor? <https://tr.euronews.com/2022/03/10/ukrayna-da-gizli-laboratuvarlarda-biyolojik-silah-m-uretiliyor> Erişim tarihi: 04.10.2024
106. Ergen E. Savaşın mikrobik tarihi-IV (19 Mayıs 2020) Bilim ve Ütopya <https://bilimveutopya.com.tr/savasin-mikrobik-tarihi-iv> Erişim Tarihi : 05.10.2024
107. Kılıç S. (2006) Biological Weapons And Bioterrorism. Turk Hij Den Biyol Derg 63(1): 1-20
108. Mark L. Wheelis, "Biological Sabotage in World War I," in Geissler and Moon, 35-62.
109. Dalgıç, S. & Veyer, K. & Dumlupınar, R. & Barış, Ö. (2023). Biological Weapons and Biological Agents from Past to Present. In: Akpınar, A. (ed.), Research on Mathematics and Science. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub81.c473>
110. Hart, J., 2009. Sovyet biyolojik silah programı. Ölümcül kültürlerde 132-156): Harvard Üniversitesi Yayınları.
111. Carus W S. Bioterrorism and Biocrimes The Illicit Use of Biological Agents Since 1900, Working Paper. Center for Counterproliferation Research. National Defense University, Washington, D.C. August 1998 (February 2001 Revision)
112. Wikipedia contributors. (2024, October 7). 2001 anthrax attacks. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 11:25, October 8, 2024, from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=2001_anthrax_attacks&oldid=1249868802
113. Doğançacı L, Baysallar M. Biyoterörizm ve Biyolojik Savunma Flora 2001;6(4):209-224

- 114.Center for Diseases Control. Bioterrorism Agents/Diseases, <https://emergency.cdc.gov/agent/agentlist-category.asp> Erişim Tarihi 10.09.2024
- 115.Turan A A İ, Varlık S, (2022) Biyogüvenlik Alanında Güncel Yaklaşımlar. Polis Akademisi Yayınları: 164, Rapor No: 74 Polis Akademisi Başkanlığı Basım ve Yayım Şube Müdürlüğü, Ankara
- 116.Erkekoğlu, P Gümüsel Koçer B. Biyolojik Savaş Ajanları: Tarihçeleri, Patofizyolojileri, Tanıları, Tedavileri ve Önlemler FABAD J. Pharm. Sci., 43, 2, 171-201, 2018
- 117.World Health Organization (2020) Laboratory biosafety manual, 4th ed. Geneva.
- 118.Centers for Disease Control and Prevention. (2020) Biosafety in Microbiological and Biomedical Laboratories 6th Edition National Institutes of Health Atlanta USA.
- 119.Çağlayık, D Y, Ceyhan İ., International air transportation of infectious materials. Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi 2009; 66 (2): 83-88
- 120.IATA. Infectious substances Shipping Guidelines- The Complete Reference Guide for Pharmaceutical& Health Professionals- 64th edition, Montreal-Geneva, 2023
- 121.WHO Research and Development Blueprint 2017 Annual review of diseases prioritized under the Research and Development Blueprint Informal consultation 24-25 January 2017 Geneva, Switzerland.
- 122.World Health Organization , WHO R&D Blueprint: list of blueprint priority diseases. <http://www.who.int/blueprint/priority-diseases/en/> erişim tarihi 12.10.2024
- 123.Kelly-Cirino CD, Nkengasong J, Kettler H, Tongio I, Gay-Andrieu F, Escadafal C, Piot P, Peeling RW, Gadde R, Boehme C. Importance of diagnostics in epidemic and pandemic preparedness. *BMJ Glob Health*. 2019 Jan 29;4(Suppl 2):e001179. doi: 10.1136/bmjgh-2018-001179. PMID: 30815287; PMCID: PMC6362765.
- 124.Koblentz, G. D. (2010). Biosecurity Reconsidered : Calibrating Biological Threats and Responses. *International Security*, 34(4), 96–132. <http://www.jstor.org/stable/40784563>
- 125.Blacksell SD, Dhawan S, Kusumoto M, Le KK, Summermatter K, O'Keefe J, Kozlovac JP, Almuhairi SS, Sendow I, Scheel CM, Ahumibe A, Masuku ZM, Bennett AM, Kojima K, Harper DR, Hamilton K. Laboratory-acquired infections and pathogen escapes worldwide between 2000 and 2021: a scoping review. *Lancet Microbe*. 2024 Feb;5(2):e194-e202. doi: 10.1016/S2666-5247(23)00319-1. Epub 2023 Dec 12. PMID: 38101440.

- 126.Yüksel, O., & Erdem, R. (2016). Biyoterörizm ve Sağlık. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 19(2).
- 127.CDC. Bioterrorism Agents / Diseases <https://emergency.cdc.gov/agent/agentlist-category.asp> Erişim tarihi: 12.10.2024
- 128.Sağlık Bakanlığı. Tularemi, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/zoonotik-ve-vektorel-hastaliklar/tularemi.html>
- 129.Alkoy S, (2003) Olası Biyolojik Silah Olarak Yeniden Gündeme Gelen Eski Hastalık: Çiçek. STED 12 (7) 246-247
- 130.WHO factsheet – Marburg virus disease. Available at: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/marburg-virus-disease>
- 131.Rwanda Ministry of Health update as of 10 October 2024. <https://x.com/rwandahealth/status/1844442261884633335?s=46&t=Zs9r4qLV11Kik8uH352r0A>
- 132.World Health Organization Lassa Fever, https://www.who.int/health-topics/lassa-fever#tab=tab_1
- 133.Public Health Agency of Canada: Machupo Virus Pathogen Safety Data Sheet, <http://www.phac-aspc.gc.ca/lab-bio/res/psds-ftss/machupo-eng.php>, Date Modified: 2011-02-18. Erişim Tarihi:12.10. 2024
- 134.Kılıç, S. (2006). Biyolojik Silah Olarak Toksinler. Türk Hijyen Ve Deneysel Biyoloji Dergisi, 63(1), 85-106.
- 135.CDC: Ricin: Epidemiological Overview for Clinicians, <https://emergency.cdc.gov/agent/ricin/clinicians/epidemiology.asp#:~:text=Ricin%20is%20one%20of%20the,be%20released%20as%20a%20liquid.> Erişim Tarihi:10.10.2024.
- 136.Centers for Disease Control and Prevention (CDC) <https://www.selectagents.gov> Erişim tarihi 01.05.2024
- 137.Baysallar M., 2007. Olağanüstü Durumlarda DAS Yönetimi Biyoterörizm. V. Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi, Antalya. 521-539
- 138.YÖK, KBRN (Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer) Çalışmayı 2020 II. KBRN Çalışmayı Raporu. Ankara.
- 139.Flora S.J.S. and Pachauri V. 2020. Handbook on Biological Warfare Preparedness. Academic Press is an imprint of Elsevier.
140. Belgian Biosafety Server, Biosecurity, <https://www.biosafety.be/content/biosecurity> Erişim tarihi 04.06.2024
141. Sağlık Bakanlığı. Sağlık.gov.tr
- 142.Kaufman S G 2020. Prepare and Protect Safer Behaviors in Laboratories and Clinical Containment Settings American Society for Microbiology and John Wiley & Sons, Inc.

143. Wikipedia ([wikipedia.org/wiki/Biosafety_level](https://en.wikipedia.org/wiki/Biosafety_level)) – processed by Our World in Data https://en.wikipedia.org/wiki/Biosafety_level#Biosafety_level_4
Erişim tarihi 01.10.2024
144. <https://ourworldindata.org/grapher/number-of-biosafety-level-4-facilities-by-country>
145. Hibiscus (2024) The Biohazard Symbol – Behind Every Hazard Label There's an Awesome Backstory! <https://www.hibiscus-plc.co.uk/the-biohazard-symbol-behind-every-hazard-label-theres-an-awesome-backstory/>

Geleneksel Türk Sanatlarında Güncel Çalışmalar

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Zehra Pala YAVUZYİĞİT

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Geleneksel Türk Sanatlarında Güncel Çalışmalar

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Zehra Pala YAVUZYİĞİT

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-0-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub612>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Pala Yavuzyiğit, Z. (ed) (2024). *Geleneksel Türk Sanatlarında Güncel Çalışmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub612>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Bilgin, Nuran. (1997). Folklorik Yapma Bebekçilik. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- İnan, Abdülkadir. (2000). Tarihte ve Bugün Şamanizm. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özdemir, M. (2003). Yapma Bebek Teknikleri. İstanbul: Yapa Yayınları.
- Toygar, Kamil. (1987). Ülkemizde Folklorik Yapma Bebekçilik. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Teke, G. Selcan. (2019). "Folklorik Bebeklerin Temsil Gücü: Elif Bebek Projesi Örneği". Millî Folklor 12 (Sonbahar 2019), 134-149.
- Ürün, Naciye. (2023). Türkiye'de Kitre Bebek. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- URL1. Zehra Müfit Saner (1876 - 1956): Kitre Bebek ve Figürlerin Yaratıcısı, Ressam. Zehra Müfit Saner (1876-1956) (Kitrebebekyaratıcısı-Zehramufitsaner. Blogspot.Com)
- URL2,3. Art Column - Sanat Sütunu: Nimet Demirbağ Sanlıman: Kitre Bebeklerin Koruyucu Meleği (ummuhanakazanc.blogspot.com)
- URL4. <http://samataplus.com/guzellik-bir-zevktir-guzelligi-yaratmak-ise-bir-sanat/>, adresinden 08.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Kaynakça

- Aslanapa, O. (1987). Türk Halı Sanatı. İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Aslanapa, O. (2005). Türk Halı Sanatının Bin Yılı. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Atalay, İ. (1985). Türk Halı Sanatı: Uşak ve Etrafındaki Halı Üretimi. İstanbul Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Atasoy, N. & Raby, J. (1989). Iznik: The Pottery of Ottoman Turkey. London: Alexandria Press.
- Creswell, J. (2014). Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches. California, Sage Publications.
- Çelik, Z. (2012). Türk Halı Sanatında Dönemsel Gelişmeler. İstanbul: Müze Yayıncılık
- Çetin, M. (2017). Geleneksel Halıcılıkta Modern Yaklaşımlar. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Demir, E. (2020). Uşak Halıcılığı: Tarihinden Günümüze. Uşak: Yerel Yayınlar.
- Deniz, S. (2015). Uşak Halıları ve Kültürel Miras. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Erdmann, K. (1966). Seven Hundred Years of Oriental Carpets. London: Faber and Faber.
- Erdoğan, M. (2007). Türk Halı Sanatı: Uşak Halıları ve Yöresel Motifler.
- Eroğlu, M. A. ve Akyüz, T. (2023). Antalya Kaleiçi'nde Bulunan Hayat Ağacı Motifli Seccade Dokumaları. *Folklor Akademik Dergisi*, 6 (1): 148 – 161.
- Makie, L. & Thompson, J. (1980). Turkish Carpets from the 13th to the 18th Century. Washington D.C.: Textile Museum.
- Ölçer, N. (1989). Türk İslam Eserleri Müzesi Halı Kataloğu. İstanbul: TİEM.
- Öney, G. (1971). Anadolu Selçuklu Halıları. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Öztürk, A. (2001). Türk Halı Sanatında Değişim: 18. ve 19. Yüzyıl. İstanbul: Yedinci Sanat Yayınları.
- Raby, J. (2003). Islamic Art in the Ottoman Period. London: Thames and Hudson.
- Rogers, J. M. (1986). Islamic Art and Design 1500-1700. London: British Museum Publications.
- Tezcan, H. (2007). “*Topkapı Sarayı Müzesindeki Kumaş ve Halı Koleksiyonu: Döşemelik, Seccade ve Dişer Mefruşattan Seçme Örnekler*”, Topkapı Sarayı Müzesi Döşemelikler, XI. ICIC Uluslararası Halı Kongresi Kapsamında Topkapı Sarayı Müzesi, Eski Seferli Koğuşunda Açılan Sergi Kataloğu, 19 Nisan – 21 Mayıs, (Ed. Hülya Tezcan ve Sumiyo Okumura). İstanbul: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Vehbi Koç Vakfı.

- Walker, D. (1998). *Flowers Underfoot: Turkish Rugs in the Ottoman Era*. New York: The Metropolitan Museum of Art.
- Yetkin, Ş. (1981). *Türk Halı Sanatının Tarihi Gelişimi*. Ankara: Akbank Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2020). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kaynakça

- Arslan, M. (2013), *Antik Anadolu Medeniyeti Frigya (Phrygia) uygarlığı takıları ve motiflerinin tekstil deseni olarak kullanılması*, (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Başak, O. (2010), TAŞ ÇAĞINDAN TUNÇ ÇAĞINA ANADOLU'DA MADEN SANATININ GELİŞİMİ VE KULLANIMI, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (21), 15-33.
- BÜYÜKYAZICI, M, ALTUNTAŞ, O,(2019), Kuyumculuk Sanatında Mıhlama Tekniği, *SOCIAL SCIENCES STUDIES JOURNAL (SSSJJournal)*, 5(32), 1765-1774.
- COŞKUN, M. (2023), Kuyumculukta Maden Tekniği Basse-Taille Örneği, *SOSYAL BİLİMLER ARAŞTIRMALARI DERGİSİ (SSSJJournal)* , 9 (108), 5579-5588.
- Erginsoy, Ü. (1978), İslam maden sanatının gelişmesi:(başlangıcından Anadolu Selçuklularının sonuna kadar), *Kültür Bakanlığı yayımları/Türk sanat eserleri serisi*.
- Halaç, H. H., & Baran, H. (2018), GELENEKSEL GİYSİLERDE VE TARİHî YAPILARDA SÜSLEME MOTİFLERİ: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2813-2832.
- İRTEŞ, S., Baysal, A. F., & SAYIN, A. Z. (2023), 15. yüzyıl Osmanlı kalemîşi tezyinatında kullanılan rûmî motifler üzerine bir değerlendirme, *Art-Sanat Dergisi*, (19), 311-336.
- Özdemir, M. F. (2010). *Beypazarı telkari işlemeciliği ve takı örneklerinin incelenmesi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Şaman, N., & Duru, M. N. (2015), Yirminci Yüzyıldan Günümüze Takı, *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu*, 10(37).
- TEMİZYÜREK, F. (2017), Bakırcılık Sanatı, *Ahiname Dergisi T.C. GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI*, ISSN- 2587-2338, s. 39-42, Ankara
- TDK (Türk Dil Kurumu), (2005), Genel Açıklamalı Sözlük, Ankara, TDK Yayınları
- Türe, A. (2004). Takılar ve süs taşlarında sembollerin dili. *İstanbul: Goldaş Kültür Yayınları*, 3.
- YILMAZ, E, ŞİMŞEK, R, (2019), Tezhip'te Kullanılan Motif ve Teknikler, *BEÜ SBE Derg.* 2019, 622-625
- YILMAZ, E., & ŞİMŞEK, R. (2019), Tezhip'te Kullanılan Motifler ve Teknikler, *BEÜ SBE Dergisi*.

İnternet kaynakları:

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/454414>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/444645>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/444646>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/454412>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/444639>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/444660>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/454413>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452550>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/451899>, erişim tarihi: 2023

<https://www.metmu>

Kaynakça

- Aksu, Hatice. *Anadolu Selçuklu Tezhip Sanatı ve Osmanlı (Klasik Dönem) Tezhip Sanatının Mukayesesi*, (İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,1992).
- Aksu, Hatice. Türk Süsleme Motifi Münhani, *El Sanatları Dergisi, İSMEK*, 2. (İstanbul:2006):112.
- Aşıcı, Seher “Kitap Dostu Bir Sultan: Fatih”, Ed. Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı*,Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Ankara 2009.
- Baysal, Ali Fuat.“Mushaf Tezyinatının Tarih İçindeki Gelişimi”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*,3,(Kış 2010).
- Binark İsmet. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi ve Kütüphaneleri Koleksiyonları ile İstanbul Kütüphaneleri Hakkında Yerli- Yabancı Kaynaklar Bibliyografyası, *Vakıflar Dergisi*, XIII, (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1981):718-732.
- Birol İnci. “Tezhip”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 41:63-65.İstanbul: TDV Yayınları,2002.
- Birol İnci. *Klasik Devir Türk Tezyini Sanatlarında Desen Tasarımı Çizim Teknikleri*, Kubbealtı, İstanbul, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, 1991, s.14.
- Birol İnci - DERMAN Çiçek. *Türk Tezyini San'atlarında Motifler*, Kubbealtı, İstanbul 2017.
- Bozcu, Pelin. *Osmanlı Sarayında Sanatçı ve Zanaatçı Teşkilatı Ehl-i Hiref*, (Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış uzmanlık tezi,2010)
- Çağman, Filiz. “Mimar Sinan Döneminde Saray’ın Ehl-i Hiref Teşkilatı”, Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı (İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1988),73-77.
- Derman, Çiçek. “Türk Tezhip Sanatının Asırlar içinde Değişimi”,*Türkler Ansiklopedisi*,12: 289-299.Ankara: Yeni Türkiye Yayınları,2002.
- Derman, Çiçek. “Osmanlı Klasik Dönem Kanuni Sultan Süleyman(1520-1566)” Editör, Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Ankara, 2009.
- Derman Çiçek. “Tezhip”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 41: 65-68 İstanbul, Türk Diyanet Vakfı Yayınları,2012.
- Derman F. Çiçek. “Osmanlı İstanbul’unda Bezeme Sanatı”, *I. Uluslararası Osmanlı İstanbul’u Sempozyumu Bildirileri*, ed.Ferudun M. Ecemen-Emrah Safa Gürkan,495-509.İstanbul: 29 Mayıs Yayınları,2013.
- Derman, M.Uğur. “Medresetü’l-Hattâtîn” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 28: 341-342 İstanbul: TDV Yayınları, 2003.

- Derman, M.Uğur. *Doksandokuz İstanbul Mushaf'ı*, İstanbul: Türk Petrol Vakfı Yayınları, 2010.
- Duran, Gülnur. "18.Yüzyıl Tezhip Sanatı", Ed. Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Ankara, 2009.
- Ekici, Akcan Sakine. *17. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Ehl-i Hiref-i Hâssa Teşkilatı Birimleri ve Yapısal Özellikleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2018.
- Güney, Zeynep K, A. Nihan Güney, *Osmanlı Süsleme Sanatı*, Ankara, 2000.
- Küpeli, Gülnihal. "Tezhip sanatında Yenilik Arayışları: II. Bayezid Dönemi (1481-1512)", Ed. Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Ankara, 2009.
- Mahir, Banu. II. Bayezid Dönemi Nakkaşhanesinin Osmanlı Tezhip Sanatına Katkıları, *Türkiyemiz Kültür ve Sanat Dergisi*, 60:379. 1990.
- Mahir, Banu "Osmanlı Resim Sanatında Saz Üslubu", Hayalperest Yayınevi, İstanbul,2022.
- Mesara, Gülbün. "Kanunî Sultan Süleyman'ın Sernakkaşı Karamemi" Ed. Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Ankara, 2009.
- Meriç, Rıfki Melül. *Türk Tezyinî San'atları*. İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Neşriyatı, 1937.
- Özen, Mine Esiner. *Türk Tezhip Sanatı*. Gözen Kitap ve Yayın Evi, İstanbul 2003.
- Özkeçeci, İlhan, *Türk Tezhip Sanatı ve Tezyini Motifler*. Erciyes Üniversitesi, Tıp Tarihi Enstitüsü Yayını, Kayseri 1992.
- Özkeçeci, İlhan. Şule Bilge Özkeçeci, *Türk Sanatında Tezhip*. Yazıgen Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- Süleyman, Neslihan, *XVII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti'nde Saray Sanat-kârları (Tsmâ D. 1435 Vê Mad 7443 Numaralı Defterlerin Değerlendirilmesi)*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- Tanıncı, Zeren. "Türk Sanatında Kitap", *Sakıp Sabancı Müzesi Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonu*, ed. Ayşen Anadol. İstanbul: Kitap Yayınevi,2012.
- Tanıncı, Zeren, Başlangıcından Osmanlı'ya Tezhip Sanatı, Ed. Ali Rıza Özcan, *Hat ve Tezhip Sanatı*, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Ankara, 2009.
- Tanıncı, Zeren. *Osmanlı Kültür ve Sanat, Yeni Türkiye Yayınları*, Editör; Güler Eren, Ankara,1999.
- Taşkale, Faruk. Gelenekten Geleceğe Tezhip Sanatında Bir Yolculuk, *İSMEK*, 9:7.İstanbul, 2015.
- Taşkale, Faruk. *Tezhip Sanatı ve Tezhip Sanatçısı Rikkat Kunt*, Yüksek Lisans Eser Çalışması, İstanbul,1990.

- Taşkale, Faruk. *Tezhip Sanatının Kullanım Alanları*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi, Sanatta Yeterlilik Tezi, 1994.
- Taşkale, Faruk. “20.Yüzyıl Tezhip Sanatı”, Hat ve Tezhip Sanatı, Ankara, 2009.
- Taşkale, Faruk. “Kur’ân-ı Kerim’de Açan Çiçekler”, M. Uğur DERMAN 65. *Yaş Armağanı*, Ed.İrvin Cemil Schick, (İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları,2000) 538.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. “Osmanlı Sarayında Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Defteri”, *TTK Belgeleri Dergisi* XI/15 (1986), 23-76.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi (İstanbul’un Fethinden Kanuni Sultan Süleyman’ın Ölümüne Kadar)*, 2: 621-62. Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2016.
- Üçer, Münevver. *Türk Sanatının Yapı Taşları II*, “Tezhip”, Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, 2017.
- Ünver, A. Süheyl. *İlim ve Sanat Bakımından Fatih Devri Notları I*, İstanbul Belediye Matbaası, 1947, İstanbul.
- Ünver, A.Süheyl. *Müzeblib Karamemi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1951.
- Yılmaz, Abdulkadir. *Türk Kitap Sanatları Tabir ve Istılahları*. Damla Yayınevi, İstanbul, 2004

Kaynakça

- Arıtan Ahmet Saim, “Batı Dünyasının Türk Cilt Tarihine Bakışı ve Türk Cilt San’at’ının Tarih İçindeki Gelişimi”, İSTEM, S.15, 2010
- Arıtan Ahmet Saim, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, C.7, T.D.V. Yayınevi, İstanbul, 1993
- Arseven Celal Esad, Sanat Ansiklopedisi, C. V, MEB, İstanbul, 1998
- Arseven Celal Esad, Sanat Ansiklopedisi, C.1, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1983
- Aşıcı Seher, “Kitap Dostu Bir Sultan: Fatih”, Hat ve Tezhip Sanatı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2009
- Balkanal Zeynep, “Ciltçilik”, Türkler Ansiklopedisi, C.12, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002
- Bektaşoğlu Mustafa, Anadolu’da Türk İslam Sanatı, DİB Yayınları, Ankara, 2009, s.87
- Binark İsmet, Eski Kitapçılık Sanatlarımız, 1975
- Birol İnci A., Türk Tezyini Sanatlarında, Desen Tasarımı, Çizim Tekniği ve Çeşitleri, Kubbealtı Yayınları, İstanbul, 2012
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, C.16, İnterpress Basın ve Yayınları, İstanbul, 1986
- Cansever Meltem, “Cilt Sanatı”, Art-Dekor, S.42, Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık, İstanbul, 1996
- Ceylan Fikret, Mesleki Çalışma ve Uygulamaları, Ders Çalışma Notları, Bursa, 2013
- Çığ Kemal, “Türk Lâke Müzehhipleri ve Eserleri”, Sanat Tarihi Yıllığı, 1969-1970, İstanbul, 1970
- Çığ Kemal, Türk Kitap Kapları, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayi A.Ş. Basımevi, İstanbul, 1971
- Dülger Fazilet, “Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya Yazmaları Cilt Örnekleri, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, C,1, YEM Yayınları, İstanbul, 1997
- Gümbür Bither H.B. Altuntaş, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi’nde Yer Alan Tezhipli Kur’an-ı Kerim Yazmalarının Kataloglanması, C.I, İzmir, 2014
- http://www.suleymaniye.yek.gov.tr/Link/ShowLink?LINK_CODE=3&LAN_CODE=TR
- Karakoç Ayşen, “Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde Bulunan Şemseli Yazma Kur’an Ciltleri”, Sakarya, 2010
- Kaya Nevzat, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Sanatları Ansiklopedisi, C.38, İstanbul, 2010

- Kut Günay, “Yazma Eserler ve Konuları”, Antik-Dekor, S.2, Antik A.Ş. Yayınları, İstanbul
- Mutçalı Serdar, Arapça-Türkçe Sözlük, Dağarcık Yayınları
- Özen Mine Esiner, “Süheyl Ünver’in Lâke Eserleri, Art-Dekor, S.52-53, Hürriyet Matbaacılık, İstanbul 1997
- Özen Mine Esiner, Türk Cilt Sanatı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1998
- Özkeçeci İlhan-Özkeçeci Şule Bilge, Türk Sanatında Tezhip, İlhan Özkeçeci Yayınları, İstanbul, 2007
- Rado Şevket, Türk Hattatları, Tifdruk Matbaacılık Sanayi A.Ş. İstanbul
- Seçkinöz Mine, Sabiha Alparslan, Şükran Komsuoğlu, Arsal İmer, Serap Etike, Süsleme Resmi Ve Süsleme Sanatları Tarihi, TTK Basımevi, Ankara, 1986
- Tanıncı Zeren, “Kitap ve Cildi”, Osmanlı Uygarlığı 2, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2014
- Thema Larousse, Tematik Ansiklopedi, Sanat ve Kültür, Türk- İslam, “Ciltçilik”, Milliyet Gazetecilik A.Ş., 1993
- Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Sanatları Ansiklopedisi, C,7, TDV Yayınevi, İstanbul, 1993
- Ülker Muammer, “Ciltçilik Sanatı”, Geleneksel Türk Sanatları, Hazırlayan: Mehmet Özel, T.C. Kültür Bakanlığı, 1995
- Yılmaz Abdulkadir, Türk Kitap Sanatları Tabir Ve İstılahları, Damla Yayınevi, İstanbul, 2004

İç Göç, Kentsel Uyum ve Bütünleşme

Dr. Gökhan Kurt

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

İç Göç, Kentsel Uyum ve Bütünleşme

Dr. Gökhan Kurt

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-984-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub543>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kurt, G., (2024). *İç Göç, Kentsel Uyum ve Bütünleşme*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub543>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- ABADAN-UNAT, Nermin, “Sunuş Konuşması”, **Kentsel Bütünleşme (iç.)**, Yay. Haz.: Türköz Erder, Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı, Yayın No:4, Ankara, 1982, ss. 17-20.
- ADIGÜZEL, Yusuf, **Göç Sosyolojisi**, Nobel Yay., Ankara, 2016.
- ADIGÜZEL, Yusuf, “Dayanışma Ağları Üzerinden Eskişehir’de Siyaset ve Göçmenlik Algısı”, **Sosyoloji Dergisi**, Sayı: 27, 2013, ss. 73-94.
- AKAN, Yusuf ve ARSLAN, İbrahim, **Göç Ekonomisi (Türkiye Üzerine Bir Uygulama)**, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.
- AKINCI, Buket, NERGİZ, Ahmet ve GEDİK, Ercan, “Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul”, **Göç Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, Temmuz-Aralık 2015, ss. 58-83.
- AKKAYAN, Taylan, **Göç ve Değişme**, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, No: 2573, İstanbul, 1979.
- ANIK, Mehmet, **Kimlik ve Çokkültürcülük Sosyolojisi**, Açılım Kitap, İstanbul, 2012.
- ARAYICI, Ali, **Türkiye’den Avrupa’ya Göçün 40. Yılı**, Ceylan Yay., İstanbul, 2002.
- ARSLAN, Hüseyin, **16.yy. Osmanlı Toplumunda Yönetim, Nüfus, İskân, Göç ve Sürgün**, Kaknüs Yay., İstanbul, 2001.
- AYATA, Sencer, “Yeni Orta Sınıf ve Uydu Kent Yaşamı”, **Kültür Fragmanları (Türkiye’de Gündelik Hayat)**, Haz.: Deniz Kandiyoti ve Ayşe Saktanber, İng.’den Çev.: Zeynep Yelçe, Metis Yay., İstanbul, 2003, ss.39-56.
- BAL, Hüseyin, **Kent Sosyolojisi**, Sentez Yay., Bursa, 2015.
- BAL, Hüseyin, **Kentsel Yapı ve Kentleşme Süreci (Isparta-Van Karşılaştırması)**, Fakülte Kitapevi, Isparta, 2003.
- BAL, Hüseyin; AYGÜL, Hasan Hüseyin; OĞUZ, Zekavet Nuran ve UYSAL, Meyrem Tuna, “Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları (Isparta Örneği)”,

- SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Aralık 2012, Sayı:27, ss.191-210.
- BALCIOĞLU, İbrahim, **Sosyal ve Psikolojik Açından Göç**, Elit Kültür Yay., İstanbul, 2007.
- BAYHAN, Vehbi, “Türkiye’de iç Göçler ve Anomik Kentleşme”, **II. Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç**, DİE Yay., Yayın No:2046, Ankara, 1997, ss.178–193.
- BERRY, John W., “Immigration, Acculturation, and Adaptation”, **Applied Psychology: An International Review**, 46 (1), pp. 5-68.
- BEYAZIT, Eylem; GÜL, Hüseyin ve GÜNEŞ, Muharrem BEYAZIT, “Kent Kimliği ve Kimliksizleş(tiril)en Kentler Üzerine Bir Tartışma”, **Kent Üzerine Özgür Yazılar**, Yay. Haz.: C. Ergun, M. Güneş ve A.D. Ergun, Bağlam Yay., İstanbul, 2013, ss.149-162, s. 149.
- CASTLES, Stephen ve MILLER, Mark J., **Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri**, Çev.: Bülent Uğur Bal ve İbrahim Akbulut, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., İstanbul, 2008.
- CANATAN, Kadir, **Göçmenlerin Kimlik Arayışı**, Endülüs Yay., İstanbul, 1990.
- CEMEA, Michael M., “Disaster-related Refugee Flows”, **Antropological Approaches te Resettlement: Policy, Practice and Theory**, Ed.: Michael M. Cemea & Scott E. Guggenheim, Westview Press, Boulder-Oxford, 1993, s. 375-380.
- CHAMBERS, Iain, **Göç, Kültür, Kimlik**, Ayrıntı Yay., Çev.: İsmail Türkmen ve Mehmet Beşikçi, 2. Baskı, İstanbul, 2014.
- COHEN, Anthony Paul, **Topluluğun Simgesel Kuruluşu**, Çev.: Mehmet Küçük, Dost Kitabevi Yay., Ankara, 1999.
- CORDELL, “Karl, “Introduction: Aims and objectives”, **Ethnicity and Democratisation in the New Europe**, Ed.: Karl Cordell , Routledge, New York, 1999.
- COŞKUN, Ogün ve ZAMAN, Serhat, “Kentlere Göç Eden Kırsal Nüfusun Kentsel Uyumunu ve Kentleşme Düzeyleri Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma: Erzurum Kenti Örneği”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 1, Yıl: 2012, ss. 1049 – 1062.
- ÇAĞLAYAN, Savaş “Göç ve Yoksulluk: Mutlak ve Doğrusal Olmayan Bir İlişki”, **Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları**, Der. Nurgün Oktik, Yakın Kitabevi, İzmir, 2008, ss. 301-324.
- ÇAĞLAYAN, Savaş, “Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi”, **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)**, Güz 2006, Sayı: 17, ss. 67-91.

- ÇAKIR, Sabri, “Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 24, Aralık 2011, ss. 129-142.
- ÇAKIR, Sabri, **İnsan-Kültür ve Toplum Yazıları**, Fakülte Kitabevi Yay., Isparta, 2008.
- DEMİR, Ömer ve ACAR, Mustafa, **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Ağaç Yay., İstanbul, 1993.
- DENİZ, Orhan ve ETLAN, Erol, “Kırdan Kente Göç ve Göçmenlerin Uyum Süreci Üzerine Bir Çalışma: Van Örneği”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 2, Yıl: 2009, ss. 472 - 498.
- Diyarbakır Göç Araştırması (Toplumsal Kabul, Uyum ve Değişme Bağlamında Diyarbakır İlinde Göç Olgusu: Sorunlar ve Çözümler)**, Ed.: Adem Solak, HEGEM Vakfı Yay., Ankara, 2016.
- DURU, Bülent ve ALKAN, Ayten (Der.), **20. Yüzyıl Kenti**, İmge Kitapevi Yay., Ankara, 2002.
- EMİROĞLU, Kudret ve AYDIN, Suavi (Haz.), **Antropoloji Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yay., Ankara, 2003.
- ERÇOŞKUN, Özge Y.; ÖCALIR-AKÜNAL, Ebru V., S.; YENİGÜL Bahar ve ALKAN, Leyla, “Kentlilik Bilincini Oluşturan Göstergeler ve Kentlilik Bilincini Geliştirme Yolları”, **PARADOKS (Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi)**, Aralık 2016, Cilt: 11, Özel Sayı, ss. 4-23.
- ERDER, Sema, **Kentsel Gerilim**, um:ag Vakfı Yay., 2. Baskı, Ankara, 2002.
- ERDER, Sema, **İstanbul’a Bir Kent Kondu: Ümraniye**, İletişim Yay., İstanbul, 1996.
- ERGUN, Cem; GÜL, Hüseyin ve SALLAN GÜL, Songül, “Neoliberal Küreselleşme ve Küresel Kent”, **Kent Üzerine Özgür Yazılar**, Yay. Haz.: C. Ergun, M. Güneş ve A.D. Ergun, Bağlam Yay., İstanbul, 2013, ss. 40-69.
- ERJEM, Yaşar, **Mersin’de Göç, Kentleşme ve Sosyal Problemler**, Mersin Valiliği Sosyal Araştırmalar Dizisi Yayın No:1, Güven Ofset, Mersin, 2009.
- ERMAN, Tahire, “Mekansal Kümelenme, Siyaset ve Kimlik”, Türk Sosyal Bilimler Derneği, **Kentleşme, Göç ve Yoksulluk (iç.)**, 7. Ulusal Bilimler Kongresi, Ed.: Ahmet Alpay Dikmen, İmaj Yay., Ankara, 2002.
- ERKAN, Rüstem ve BAĞLI Mazhar, “Göç ve Yoksulluk Alanlarında Kentle Bütünleşme Eğilimi: Diyarbakır Örneği”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 22, Sayı: 1, 2005, ss. 105-124.
- ERKAN, Rüstem, **Kentleşme ve Sosyal Değişme**, Bilim Adamı Yay., Ankara, 2002.

- ERKAN Rüstem ve ERDOĞDU, M. Yüksel, “Göç ve Çocuk Suçluluğu”, **Aile ve Toplum Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 9, 2006, ss. 79-90,
- ERKUT, Gülden, “Kentleşme Sürecinin Sosyolojik Boyutu”, **Kentleşme ve Kentleşme Politikaları**, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, 1991.
- GUİBERNAU, Monserrat ve REX, John, “Introduction”, **The Ethnicity Reader**, Ed. By. Monserrat Guibernau ve John Rex, Polity Press, Cambridge, 1997, pp. 1-9.
- GİDDENS, Anthony, **Sosyoloji**, Yay.. Hazırlayan: Cemal Güzel, Kırmızı Yay., İstanbul, 2013.
- GİDDENS, Anthony, “Avrupa’nın Daha Fazla Göçmene Gereklinimi Var”, **Sosyoloji Başlangıç Okumaları**, Çev.: Günseli Altaylar, Say Yay., Ankara, 2010, ss. 281-283.
- GİDDENS, Anthony, “İrk, Etnisite ve Göç”, **Sosyoloji Başlangıç Okumaları**, Say Yay., Ankara, 2010, ss.259-260.
- GİDDENS, Anthony, “Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi”, **Sosyoloji Başlangıç Okumaları**, Çev.: Günseli Altaylar, Say Yay., Ankara, 2010, ss. 522-527.
- GÖKER, Göksel, **Göç, Kimlik ve Aidiyet: Kültürlerarası İletişim Açısından İsviçreli Türkler**, LiteraTürk Academia Yay., Konya, 2015.
- GÖREGENLİ, Melek; KARAKUŞ, Pelin; KÖSTEN, E. Yeşim Özgen ve UMUROĞLU, İrem, “Mahalleye Bağlılık Düzeyinin Kent Kimliği ile İlişkisi İçinde İncelenmesi”, **Türk Psikoloji Dergisi**, Cilt: 29, Sayı: 73, 2014, ss. 73-85.
- GÖRMEZ, Kemal, **Kent ve Siyaset: Bir Metropol Alanda Kentleşme**, Gazi Kitabevi Yay., Ankara, 1997.
- GURAK, Douglas T. and CACES, Maria Fe, “Migration Networks and the Shaping of Migration Systems”, **International Migration Systems: A Global Approach**, Ed.: Mary M. Kritz, Lin Lean Lim ve Hania Zhtnik, Clarendon Press, Oxford, 1992, pp. 150-176.
- GÜÇLÜ, Sevim, **Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya’da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci**, T.C. Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2002.
- GÜLLÜPİNAR, Fuat, “Kent Sosyolojisi Kuramları Üzerine Bir Literatür Değerlendirmesi”, **Çağdaş Yerel Yönetimler (TODAİE)**, Cilt: 21 Sayı: 3, 2012, ss. 1-29, s. 2.
- GÜNER, Bülent, “Türkiye’de Kent-Kent Göçü Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, **Mediterranean Journal of Humanities**, Cilt: 7, Sayı: 1, 2017, ss. 205-212, s. 206.

- GÜREL, Sümer, “Türkiye’de Göç ve Bütünleşme Sorunsalı”, **21. Yüzyılın Karşısında Kent ve İnsan**, Haz.: Firdevs Gümüşçüoğlu, Bağlam Yay., İstanbul, 2001.
- İÇDUYGU, Ahmet ve SİRKEÇİ, İbrahim, “Cumhuriyet Dönemi Türkiye’sinde Göç Hareketleri”, **75 Yılda Köylerden Şehirlere (iç.)**, Ed.: Oya Baydar, Tarih Vakfı Yayını, İstanbul, 1999, ss. 249-268.
- İSLAMOĞLU, Emel; YILDIRIMALP Sinem ve BENLİ, Abdurrahman, “Türkiye’de Tersine Göç Ve Tersine Göçü Teşvik Eden Uygulamalar: İstanbul İli Örneği”, **Sakarya İktisat Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 68-93.
- KALAYCI, Hüseyin, “Etnisite ve Ulus Karşılaştırması”, **Doğu Batı Dergisi**, Sayı: 44, 2008, ss. 91-113.
- KARASU, Mithat Arman, “Türkiye’de Kent Sosyolojisi Üzerine Bir Literatür Taraması”, **1. Uluslararası Büyükçekmece Yerel Yönetimler Kongresi**, 14-15 Mayıs 2017, İstanbul, Cilt: 2, ss. 281-296.
- KARPAT, Kemal, **Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler**, Çev., Bahar Tırnakçı, Timaş Yay., 2. Baskı, İstanbul, 2013, ss. 50-71.
- KARPAT, Kemal, “Önsöz”, **Türkiye’nin Göç Tarihi (14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göç)**, Der.: M. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., İstanbul, 2015, ss. xxi-xxl.
- KARTAL, S. Kemal, “Kentleşme Sürecinde Toplumsal Değişme Odağı Olarak Ankara”, **Kentsel Bütünleşme**, Yay. Haz.: Türköz Erder, Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı Yayın No:4, Ankara, 1982, ss.123-163.
- KARTAL, S. Kemal, **Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye’de Kentleşme**, Yurt Yay., Ankara, 1983.
- KARTAL, S. Kemal, **Kentleşme ve İnsan**, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yay., No: 175, Ankara, 1978.
- KAYA, Erol, **Kentleşme ve Kentleşme**, 2.Basım, Okutan Yay., İstanbul, 2007.
- KAYA, Ayhan “Fransa-Türkleri: Cumhuriyetçi Entegrasyon Modelinin Eleştirisi”, **Türkiye’den Fransa’ya Göç ve Göçmenlik Halleri**, Der. ler: Didem Danış ve Verda İrtiş, İstanbul Bilgi Yay., İstanbul, 2008, ss. 35-72.
- KAYA, Ayhan, “Sunuş”, **Etnik Gruplar ve Sınırları**, Der.: Fredrik Barth, Çev.: Ayhan Kaya ve Seda Gürhan, Bağlam Yay., İstanbul, 2001, ss. 7-8.
- KAYGALAK, Sevilay, **Kentin Mültecileri Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme**, Dipnot Yay., Ankara, 2009.
- KELEŞ, İhsan, “Türkiye’de Göç Eğilimleri ve Şehirleşme Süreci”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, Aralık 1997, ss. 205-232.
- KELEŞ, Ruşen, **Kentleşme Politikası**, İmge Kitapevi Yay., Ankara, 2004.

- KELEŞ, Ruşen, **Kentbilim Terimleri Sözlüğü**, 2.Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 1998.
- KELEŞ, Ruşen, “Türkiye’de Kentleşme ve Kentsel Gelişme Politikaları”, **Kentsel Bütünleşme**, Yay. Haz.: Türköz Erder, Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı, Yayın No:4, Ankara, 1982, ss.67-78.
- KESER, İnan, **Göç ve Zor (Diyarbakır Örneğinde Göç ve Zorunlu Göç)**, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2011.
- KEYMAN, Fuat, “Globalleşme ve Türkiye: Radikal Demokrasi Olasılığı”, **Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik**, Haz. Nuri Bilgin, Bağlam Yay., İstanbul, 1997, ss. 283-294.
- KILIÇBAY, Mehmet Ali, “Kimlikler Okyanusu”, **Kimlikler, Doğu Batı Düşünce Dergisi**, Yıl: 6, Sayı:23, 2003, ss.155-159,
- KILIÇBAY, Mehmet Ali, **Şehirler ve Kentler**, İmge Kitabevi, Ankara, 1996.
- KIRAY, Mübeccel B., “Toplumsal Değişme ve Kentleşme”, **Kentsel Bütünleşme**, Yay. Haz.: Türköz Erder, Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı Yayın No:4, Ankara, 1982, ss. 57-66.
- KIRAY, Mübeccel B., **Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası**, 3. Basım, Ankara, Bağlam Yay., 2000.
- KIRAY, Mübeccel B., **Kentleşme Yazıları**, 3.Baskı, Bağlam Yay., Ankara, 2007.
- KIZILOCAK, Gülay, “Almanya’daki Türkler ve Türkiye’deki Almanlar – Göçün Sebepleri ve Uyum Sorunları”, **Göç ve Entegrasyon ve Türkiye’de Azınlık – Çoğunluk İlişkileri**, Konrad Adenauer Stiftung Yayını, Ankara, 2007, ss. 57-79.
- KOYUNCU, Ahmet, **Kentleşme ve Göç**, Hikmetevi Yay., İstanbul, 2015.
- KOYUNCU, Ahmet, “Sosyoloji Kuramlarında Kent”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 25, 2011, ss. 31-56.
- KURTOĞLU, Ayça, **Hemşehrilik ve Şehirde Siyaset-Keçiören Örneği**, İletişim Yay., İstanbul, 2004.
- KURTOĞLU, Ayça, “Mekansal Bir Olgu Olarak Hemşehrilik ve Bir Hemşehrilik Mekanı Olarak Dernekler”, **European Journal of Turkish Studies**, Thematic Issue No: 2, 2005, <https://journals.openedition.org/ejts/375>, (Erişim Tarihi: 03.07.2017).
- KURTULUŞ, Hatice “Kent Sosyolojisinde Değişen Kavrayışlar ve Türkiye’nin Kentleşme Deneyimi”, **Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları**, Der.: Ö. Uğurlu, N. Ş. Pınarcıoğlu, A. Kanbak ve M. Şiriner, Örgün Yayınevi, İstanbul, 2. Baskı, 2013, ss. 177-225.
- KURTULUŞ, Hatice, “Mekânda Billurlaşan Kentsel Kimlikler: İstanbul’da Yeni Sınıfsal Kimlikler ve Mekânsal Ayrışmanın Bazı Boyutları”, **Kimlikler, Doğu Batı Düşünce Dergisi**, Yıl: 6, Sayı: 23 2003, ss.75-96.

- KURUBAŞ, Erol, “Etnik Sorunlar: Ulus-Devlet ve Etnik Gruplar Arasındaki Varoluşsal İlişki”, **Doğu-Batı Dergisi**, No: 44, 2008, ss.11-41
- MARLEY, David ve ROBİNS, Kevin, **Kimlik Mekanları: Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar**, Çev. Emrehan Zeybekoğlu, Ayrıntı Yay., İstanbul, 1997,
- MARSHALL, Gordon, **Sosyoloji Sözlüğü**, (Çev. Osman Akınhay, Derya Kömürçü) Bilim ve Sanat Yay., Ankara, 1999.
- NARROL, Raqul, “Ethnic Unit Classification”, **Current Anthropology**, Vol: 5, No: 4, 1964, pp. 283-312.
- ORAN, Baskın, **Küreselleşme ve Azınlıklar**, İmaj Kitabevi, Ankara, 2009.
- ÖNEN, Engin, “Kent, Dayanışma ve Hemşehrilik Dernekleri”, **Toplum ve Göç**, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Ankara, DİE Matbaası, 1997, ss. 450-458,
- ÖZER, Ahmet, **Kentleşme ve Yerel Yönetimler**, Ürün Yay., Ankara, 2000.
- ÖZER, İnan, **Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişim**, Ekin Kitabevi, Bursa, 2004.
- ÖZDEN, Pelin Pınar, “Kentsel Yenilemenin Unutulan Ögesi: Toplumsal Yenilenme”, **Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları**, Der.: Ö. Uğurlu, N. Ş. Pınarcıoğlu, A. Kanbak ve M. Şiriner, Örgün Yayınevi, İstanbul, 2. Baskı, 2013.
- ÖZDEMİR, Eylem, “Kültürel Kimliklerin Kentsel Gerilim Odağına Dönüşmesinde Toplumsal Süreçler: Mersin Örneği”, **Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları**, Der.: Ö. Uğurlu, N. Ş. Pınarcıoğlu, A. Kanbak ve M. Şiriner, Örgün Yayınevi, İstanbul, 2. Baskı, 2013, ss. 375-408.
- ÖZKALP, Enver **Sosyolojiye Giriş**, Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir, 1990.
- ÖZYAKIŞIR, Deniz, **Göç: Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama**, Nobel Yay., Ankara, 2013.
- PEKER, Mümtaz; ÖNEN, Engin ve BALKIZ, Bekir, **Göç, Kentleşme Sorunları ve Yerel Siyaset**, Saray Kitabevi, İzmir, 1997.
- PERŞEMBE, Erkan, “Almanya’da Çokkültürlü Yapının Ayrıştırılan Unsuru Olarak Müslümanlar ve Entegrasyon Dencyimleri”, **Milel ve Nihal**, Cilt: 6, Sayı: 2, 2009. ss. 233-263.
- PİCKVANCE, Christopher, “Marxist Theories of Urban Politics”, **Theories of Urban Politics**, Yay. Haz. David Judge, Gary Stoker ve Harold Wolman, Sage Publications, London, 1995, pp. 253-275.
- RYAN, Dermot; DOOLEY, Barbara and BENSON, Ciaran, “Theoretical Perspectives on Post-Migration Adaptation and Psychological Well-

- Being Among Refugees: Towards a Resource-Based Model”, **Journal of Refugee Studies**, Volume: 21, Issue: 1, pp. 1-18.
- SAĞLAM, Serdar, “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, **Türkiyat Araştırmaları**, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Sayı: 5, Güz 2006, ss. 33-44.
- SAĞIR, Meral Öztoprak ve AKILLI, H. Serkan, “Etnisite Kuramları ve Eleştirisi”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 28 No: 1, 2004, ss.1-22.
- SENCER, Yakut, **Türkiye’de Kentleşme**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1979.
- SOMERSAN, Semra, **Sosyal Bilimlerde Etnisite ve Irk**, Bilgi Üniversitesi Yay., İstanbul, 2004.
- ŞEKER, B. Dilara, “Göç ve Uyum Süreci: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme”, **Göç ve Uyum (iç.)**, Der.: B. Dilara Şeker, İbrahim Sirkeci, M. Murat Yücesahin, Transnational Press London, London, 2015.
- ŞEKER, B. Dilara, Kente Göç Etmiş Bir Örneklemede Kültüre Uyum (Kültürlenme) Süreçleri, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt: 3 Sayı: 2 Yıl: 2006.
- ŞİMŞEK, Sefa, “Günümüzün Kimlik Sorunu ve Bu Sorunun Yaşandığı Temel Çatışma Eksenleri”, **U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı. 3, 2002, ss. 29-39.
- TAN, Mine, **Toplumbilime Giriş**, Eğitim Fakültesi Yay., Ankara, 1981.
- TATLIDİL, Ercan, “Kentleşme ve Göç”, **Sosyolojiye Giriş**, Ed.: İhsan Sezal, II. Baskı, Martı Yayınevi, Ankara, 2003, ss. 329-361.
- TATLIDİL, Ercan, “Türkiye’de Kentleşme, İstihdam ve Eğitim İlişkisi”, **Sosyoloji Dergisi**, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., Sayı: 6, İzmir, 1998, ss.17-28.
- TATLIDİL, Ercan, **Kentleşme ve Gecekondular**, Ege Üniversitesi Yay., İzmir, 1989.
- TBMM İnsan Hakları Araştırma Komisyonu, “**1999 Zorunlu Göç Raporu**”.
- TEKELİ, İlhan, **Göç ve Ötesi**, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2014.
- TEKELİ, İlhan, **Türkiye’de Kentleşme Yazıları**, Turhan Kitabevi, Ankara, 1982.
- TEKELİ, İlhan, “Türkiye Tarımında Mekanizasyonun Yarattığı Yapısal Dönüşümler ve Kırdan Kopuş Süreci”, **Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler**, Hacettepe Üniversitesi Yay. D-26, Der., İlhan Tekeli ve Leila Erder, Ankara, 1978, ss. 299-329.
- TEKELİ, İlhan, “Göç Teorileri ve Politikaları Arasındaki İlişkiler”, **Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler**, Hacettepe Üniversitesi Yay. D-26, Der., İlhan Tekeli ve Leila Erder, Ankara, 1978, ss. 15-41.
- TEKŞEN, Adnan, **Kentleşme Sürecinde Hemşerilik**, DPT Yay., No:2669, 2003.

- TOPAL, A. Kadir, “Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye’de Kent Neresidir?” **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 6, Sayı:1, 2004, ss. 276-294.
- TÜİK, **Nüfus ve Konut Araştırması 2011**, Türkiye İstatistik Kurumu Yayın No: 4030, Ankara, 2013.
- TÜMERTEKİN, Erol, **Beşeri Coğrafyaya Giriş**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., 4. Baskı, No: 2464, İstanbul, 1994.
- TÜMTAŞ, Mim Sertaç, **Kent, Mekan ve Ayrışma (Kentsel Mekanda Ayrışma Dinamikleri)**, Detay Yay., Ankara, 2012.
- Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, 8. Baskı, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1988.
- Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, 9. Baskı, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1998.
- TÜRKDOĞAN, Orhan, **Etnik Sosyoloji**, Timaş Yay. İstanbul, 1999.
- TÜRKYILMAZ, Ahmet, vd., **Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan Terör Nedeniyle Göç Eden Ailelerin Sorunları**, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayını, Ankara, 1998, s. 25.
- UNUTULMAZ, K. Onur, “Gündemdeki Kavram: ‘Göçmen Entegrasyonu’ Avrupa’daki Gelişimi ve Britanya Örneği”, **Küreselleşme Çağında Göç, (Kavramlar, Tartışmalar)**, Der.: S. Gülfer İhlamur-Öner ve N. Aslı Şirin Öner, İletişim Yay., İstanbul, 2012, ss. 135-159.
- WOOD, William B., “Forced Migration: Local Conflicts and International Dilemmas”, **Annals of the Association of American Geographers**, Vol.: 84, No: 4, 1994, pp. 607-634.
- YALÇIN, Cemal, **Göç Sosyolojisi**, Anı Yay., Ankara, 2004.
- YALÇIN, Meral Gezici, **Göç Psikolojisi**, Pharmakon Yay., Ankara, 2017.
- YILDIZ, Aysel, “Göç ve Entegrasyon Politikalarında Vatandaşlık”, **Göç Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, Ocak- Haziran 2017, ss. 36-67.

Tezler

- KESER, İnan, “**Kentsel Dinamikler ve Kamusal Alan Farklılaşması: Adana Nusayrileri**”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2006.
- MAZLUM, Ahmet, “**Kentleşme Sürecinde Toplumsal Farklılaşma ve Bütünleşme: Mersin İli Örneği**”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas, 2010.
- ÖZGÜR, Özge, **Çokkültürcü Sosyal Hizmet Uygulamasına Eleştirel Bir Bakış: Londra’dan Bir Örnek**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2009.

İnternet Kaynakları

- http://www.tbb.gov.tr/storage/userfiles/rehber_ve_bilgi_notlari/6360_torba_personel_rehber.pdf, (**Erişim Tarihi:** 20.08.2019).
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.59bc1f62d4f1c9.59611043, (**Erişim Tarihi:** 09.08.2017).
- <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, (**Erişim Tarihi:** 25.07.2017).
- <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/tabloOlustur.do#> (**Erişim Tarihi:** 20.09.2019).
- <https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL>, (**Erişim Tarihi:** 18.08.2018).
- <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>, (**Erişim Tarihi:** 18.08.2018).
- <http://www.iom.int/key-migration-terms>, (**Erişim Tarihi:** 10.04.2017).
- <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, (**Erişim Tarihi:** 28.09.2019).
- http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu.pdf, (**Erişim Tarihi:** 17.01.2018).
- <http://www.sabah.com.tr/ekonomi/2011/11/07/turkiyede-4-milyon-gecekondular-var>, (**Erişim Tarihi:** 11.08.2017).

Grafik Tasarımın İlham Verici Alanları: Logo Tasarımı

Editörler:

Doç. Dr. Nihat Altuntepe

Dr. Öğr. Üyesi Gökçin Çubukcu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Grafik Tasarımın İlham Verici Alanları: Logo Tasarımı

Editörler: Doç. Dr. Nihat Altuntepe • Dr. Öğr. Üyesi Gökçin Çubukcu

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-952-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub517>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Altuntepe, N., Çubukcu, G. (2024). *Grafik Tasarımın İlham Verici Alanları: Logo Tasarımı*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub517>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Abut, M. (2011). *Plastik sanatlarda biçim bozma ve soyutlamanın çözümlenmesi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aicher, O. (1994). *World as design: Writings of design*. John Wiley & Sons.
- Arnheim, R. (2007). *Görsel düşünme* (1. Baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- Arthur Rooney, J. (1995). Branding: A trend for today and tomorrow. *Journal of Product and Brand Management*, 4(4), 48-55.
- Bauman, Z. (2010). *Etiğin tüketiciler dünyasında bir şansı var mı?*, (Funda Çoban, İnci Katırcı Çev.). Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Burnett, R., (2007). *İmgeler nasıl düşünür?* (1. Basım). İstanbul: Metis Yayınları.
- Çakır, E. (2013). Akademik dünyanın kentsel imgelerinden mitolojik simgelerine üniversite logoları. *Millî Folklor*, 25(97), 53-69.
- Çam, A. (2006). *Logo: Türk grafik tasarımcıları* (1. Basım). İstanbul: Alternatif Yayıncılık.
- Ergüven, A. (2012). *Ardışık logotayplar ve görsel algı* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Erkmen, B. (1986), Logotayp üzerine hızlı yazılmış notlar, *Grafik Sanatı Dergisi*, 2(7), 6-8.
- Ersan, M. (2022). Reklam tasarımıda bir görsel anlatım yöntemi olarak kişileştirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(84), 1739-1753.
- Heding, T., Knudtzen, C. F., & Bjerrre, M. (2009). *Brand management: Research, theory and practice*. Taylor & Francis e-Library.
- Hollis, R. (2001). *Graphic design, A concise history*, London: Thames & Hudson.
- Holt, D. B. (2006). Jack Daniel's America: Iconic brands as ideological parasites and proselytizers. *Journal of Consumer Culture*, 6(3), 355-377.
- Klein, N. (2000). *No logo: No space, No choice, No jobs*. London: Flamingo.
- Kotler, Ph. (1997). *Marketing management: Analysis, planning, implementation, and control*, (9th ed). New York: Prentice Hall.
- Küçükdoğan, R. (2013). Anlatsal Yapı Çözümlemesi ve Reklam İletişiminde "Anlatı Yerlemleri". *Dilbilim*, 2(30), 5-18.
- Özgüner, Z. (2015). Şehir markalaşmasında pazarlamanın önemi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 323-333.
- Özülkü, Ö. (2010). *Modern mimarlıkta doğadan etkilenen form ve geleceğe yönelik yaklaşımlar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi: İstanbul.
- Roll, M. (2006). *Asian brand strategy: How Asia builds strong brands*. Hampshire and New York: Palgrave Macmillan.
- Sarikavak. N. K. (1997). *Tipografinin temelleri*. Ankara: Doruk Yayınları.

- Scarle, John (2014). *Zihnin yeniden keşfi*, (Muhittin Macit, Çev). İstanbul: Litera Yayıncılık
- Taşçı, A. (1985). Marka ve amblemler. *Grafik Sanatı Dergisi*, 4, 5-11
- Uslu, Y. (2021). Spektral tasarımda amblem ve logolar, *International Academic Social Resources Journal (ASRJ)*,6(24), 611-617.

Kaynakça

- Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity*. New York: Free Press.
- Atasagun, G. (1997). Sembol ve Sembolizm. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(7), 369-387.
- Ateş, M. (1996). *Mitolojiler, Semboller ve Halular*. İstanbul: Symbol Yayıncılık.
- Bayraktaroğlu, A. M., & Çalış, E. (2010). Amblem ve Logo Tasarımlarında Yaşlılaştırılmalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 1-22.
- Beccer, E. (2005). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Yayınevi.
- Bektaş, D. (1997). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt I*. İstanbul: Yem.
- Cihanalp, C. (2015). Türklerde Damgalar. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 17-20.
- Gülensoy, T. (1989). *Orhun'dan Anadolu'ya Türk Damgaları*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Harris, P., & Ambrose, G. (2014). *Görsel Grafik Tasarım Sözlüğü*. İstanbul: Literatür.
- Mercin, L. (2010). Kış Olimpiyat Oyunları Logolarının Analizi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 333-346.
- Okay, A. (1999). *Kurum Kimliği*. İstanbul: MediaCat.
- Pektaş, H. (1988). Basın İlanlarında Grafik Tasarımın Yeri ve Önemi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tarлакazan, B. E., & Tıngır, M. (2018). Selçuklu İzleri Taşıyan Kimi Belediye Amblemlerindeki Sembollerin Tarih, Kültür ve Tarih Açısından İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 111-128.
- Tepecik, A. (2001). Olimpiyat Piktogramlarının (Sembollerinin) İletişimdeki Yeri ve Önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 45-57.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar, Tarih, Tasarım, Teknoloji*. Ankara: Detay ve Sistem.
- Uçar, T. F. (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul: İnkılap.
- Yüksel, Ü., & Hakan, K. (2019). Örgütsel Kültürün Görünen Yüzü Olarak Sembollerin Algılanması: Olimpiyat Örnekleri Üzerine Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1), 53-64.
- Zeyrek, İ. N. (2016). Gelenekçi Ekolün Bakış Açısına Göre Sembol, Simge ve İşaretin Temsil Kategorileri. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(31), 195-211.

Kaynakça

- Adir, V., Adir, G., & Pascu, N. E. (2014). *How to Design A Logo*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 122, s.140.
- Armstrong, H. (2007). *Grafik Tasarım Kuramı*. (Çeviri: M. E. USLU), Espas Yayınları, s.14.
- Berger, J. (2016). *Görme biçimleri*. (Çeviri: Yurdanur Salman), Metis Yayınları, s.7.
- Çam, A. T. (2006). *Türk Grafik Tasarımcıları / Turkish Graphic Designers 'LOGO'*, Alternatif Yayıncılık, Birinci Basım, s. 9.
- Dew, R., Ansari, A., & Toubia, O. (2022). *Letting logos speak: Leveraging multi-view representation learning for data-driven branding and logo design*. *Marketing Science*, 41(2), 401-425.
- Gözübüyük, B. (2021). *Yapay Zekanın Meydana Getirdiği Fikri Ürünlerle İlişkin 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. *Kırıkkale Hukuk Mecmuası*, 1(1), 54-81.
- Kırteke, S., & Çalışkan, S. (2023). *Yapay Zeka'nın Kurumsal Kimlik Tasarımı Oluşturma Sürecindeki Rolü Üzerine Bir Çalışma*. *Türkiye'de Kurumsal İletişim*, 54.
- Mercin, L. (2010). *Kış Olimpiyat Oyunları Logolarının Analizi*. *NWSA: Fine Arts*, 5(4), 333-346.
- Okay, A. (2000). *Kurum Kimliği*, Ankara : Mediacat Yayınları, s.39.
- Permana, R. (2022). *Semiotika Visual Logo Bumbu Bamboe dan Perannya Sebagai Identitas Perusahaan*. *SOSIOHUMANIORA: Jurnal Ilmiah Ilmu Sosial Dan Humaniora*, 8(1), 96-103.
- Sabuncuoğlu, Z. (2004). *İşletmelerde Halkla İlişkiler*, Aktüel Yayınları, 7. Baskı, İstanbul.
- Topçu, Ö. (2017). *Kurumsal Kimlik Oluşturmada Bir Logonun Markaya Etkisi*. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1(2), 157-163.
- Tosun, N. B. (2010). *İletişim Temelli Marka Yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.
- Uğur, U. (2018). *Marka Kimliği, İmajı, Değeri, Farkındalığı, Güveni, Bağlılığı*, Eğitim Yayınevi, s.44.
- <https://www.webtekno.com/turk-hava-yollari-nin-logosu-nc-anlama-geliyor-h48132.html> (Erişim Tarihi: 7 Eylül 2024)
- <https://www.vitra.com.tr/hakkimizda/surdurulebilirlik/> (Erişim Tarihi: 9 Eylül 2024)
- <https://www.adjustbrand.com/haberler/apple-logosunun-kokeni-ve-elmanin-isirilmesinin-gercek-nedeni/> (Erişim: 13 Eylül 2024)
- <https://turbologo.com/tr/blog/apple/> (Erişim: 13 Eylül 2024).

<https://www.webtekno.com/apple-logosundaki-isirik-neden-var-h136259.html>
(Erişim Tarihi: 13 Eylöl 2024).

<https://designbro.com/blog/brand-logos/chanel-logo-evolution/> (Erişim Tarihleri: 19 Eylöl 2024).

<https://contentuniversity.it/articoli-branding/identita-verbale/> (Erişim Tarihi: 3 Ağustos 2024).

<https://www.hatchwise.com/resources/the-history-of-the-ups-logo> (Erişim Tarihi: 21 Eylöl 2024).

Kaynakça

- Adir, G., Adir, V., & Pascu, N. E. (2012). Logo design and the corporate identity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 51, 650-654.
- Alanka, Ö. (2019). Haberci Arketipi Olarak Tanrı Hermes. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 9(39), 337-346.
- Asan, H., & Çetinkaya, S. (2023). Svastika Sembolünün İnançlar Üzerindeki Etkisi ve İmgebilimsel Çözümlemesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Uluslararası Sosyal Bilimler Konferansı III, s.2.
- Baudrillard, J. (1968). *Le système des objets* [El sistema de los objetos].
- Bruce-Mitford, M. (2019). *Signs & Symbols: An illustrated guide to their origins and meanings*. Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd., s.136.
- Bruce-Mitford, M. (2019). *Signs & Symbols: An illustrated guide to their origins and meanings*. Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd., 74-77.
- Campbell, J. & Moyers, B. (2009). *Mitolojinin gücü* (Çeviri: Zeynep Yaman), Mediacat.
- Çolak, S. (2024). *Türk Mitolojisi 101*, İstanbul: Say Yayınları, 3. Basım, s.9.
- Ellis, E. S. (2023). *1000 Mitolojik Karakter*, İstanbul: Maya Kitap, s.104.
- Erhat, A. (1972). *Mitoloji sözlüğü* (Vol. 12). Remzi kitabevi.
- Faeza, A.-T. and Zahra, A.Z. (2024). Animal Motifs and Mythical Myth: The Myth Association to the Identity of the Ancient People. *Art and Design Review*, 12(2), 165-190. <https://doi.org/10.4236/adr.2024.122012>
- Fang, T. (2012). Yin Yang: A new perspective on culture. *Management and organization Review*, 8(1), 25-50.
- Güçlü, D. (2024). Mitolojide Kadınların Kötücul Temsilleri: Toplumsal Cinsiyet Stereotiplerinin Yansımaları. *Türk Dünyası Kadın Araştırmaları dergisi*, 3(4), 99-113.
- Henderson, P. W., & Cote, J. A. (1998). Guidelines for selecting or modifying logos. *Journal of marketing*, 62(2), 14-30.
- Kayrıçı, M., Uzun, Y., Türkhan, N., & Yaz, D. (2023). Hidra'nın Çok Başlı Efsanesi: Su Kaydıracağı Tasarımında Mitolojik İlham. *Orclever Proceedings of Research and Development*, 3(1), 115-129.
- Nerse, S. (2023). Dijital Çağda Kültürel Dönüşüm: Yeni Sosyokültürel Kimlikleriyle Genç Kuşağın Eleştiri, İlgi ve Beğenileri. *Medya ve Kültür*, 3(1), 28.
- Özerol, Z., & Okray, Z. (2020). Yunan Mitolojisinde Medusa'nın Gorgon Dönüştürülmesi ve Öldürülmesinin Töre Mitinin Foucault'a Söylem Analizi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 2(1), 48-53.
- Özkirişçi, İ. H. (2022). Ulusal Tiyatroların Logo Tasarımlarında Değişen Biçem ve Anlam. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (30), 105-126.

- Park, C.W., Eisingerich, A.B., Pol, G., & Park, J.W. (2013). The role of brand logos in firm performance. *Journal of Business Research*, 66 (2), 180-187.
- Pinch, G. (2022), *Mısır Mitolojisi, Eski Mısır Tanrıları, Tanrıçaları ve Mitleri*, İstanbul: Say Yayınları, 4. Basım, s.17.
- Sears, K. (2023). *Mitoloji 101*. (Çev. E. Duru), İstanbul: Say Yayınları, s.7-9 & 68.
- ¹ “Mercedes-Benz Markası ve Yıldızların Hikayesi”, 2018, <<https://medya.mercedes-benz.com.tr/mercedes-benz-markasi-ve-yildizlarin-hikayesi/>>, (20 Temmuz 2024).
- ² “Dört marka, dört halka”, 2024, <<https://www.audi.com.tr/tr/web/tr/audi-dunyasi/audi-tarihi/sirket-ve-markalar/layer/dort-marka-dort-halka.html>>, (20 Temmuz 2024).
- ³ “BMW logosu - Anlamı ve Tarihi”, 2020, <<https://www.bmw.com/en/automotive-life/bmw-logo-meaning-history1.html>>, (21 Temmuz 2024).
- ⁴ “Pegasus Logosu”, 2024, <<https://logos-world.net/pegasus-airlines-logo/>>, (1 Ağustos 2024).
- ⁵ “Goodyear Logosu”, 2024, <<https://logohikayeleri.com/goodyear-logo-hikayesi/>>, (3 Ağustos 2024).
- ⁶ “Maserati Logosu”, 2024, <<https://car-brand-names.com/maserati-logo/>>, (26 Ağustos 2024).

Kaynakça

- Çetinkaya, S. (2023). *Grafik Tasarım Bağlamında Protest İllüstrasyonlar ve Gerçek Üstü Dil Kullanımı*. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- Asan, H. (2024). *Logolardaki Grafik Sembollerin İmgebilim Perspektifinde Çözüm- lenmesi*. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- Asan, H., & Asan, T. (2022). Çevresel Grafik Ve (Environmental Graphic De- sign) Yaratıcı Estetik Çözümler. *İstanbul Topkapı Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi "Mekon" Bir İletişim Aracı Olarak Mekan* (s. 29-46). İstanbul: İstanbul Topkapı Üniversitesi.
- Asan, T. (2021). Dijital Çağın Yeni Trend Estetiğinde Revizyondan Geçen Otomobil Logo Tasarımlarının İncelenmesi. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 32-66.
- Balmer, J. (1995). Corporate Branding and Connoisseurship. *Journal of General Management*, 24-46.
- Batey, M. (2008). *Branding Meaning*. New York, USA: Routledge.
- Bağcıvan, H. A. (2019). Türk Grafik Tasarımının Simge ismi: Sait Maden. *İdil Dergisi*, 313-319.
- Ünal, Emre. (2017). *Türk Grafik Tasarımında Mesut Manioğlu*. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- İncilay, Y. (2024, Eylül 25). *Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurumsal Kimliğinin Oluşturulması ve İhâp Hulusi Görey*. TC Kültür Turizm Bakanlığı: <https://ckitap.ktb.gov.tr/TR-80293/genc-turkiye-cumhuriyetinin-kurumsal-kimliginin-olustur-.html> adresinden alındı
- Klein, N. (2002). *No Logo*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Larçon J.P., Reitter R. (1994). Corporate Imagery and Corporate Identity. M. H. List içinde, *Psychoanalysis and Management* (s. 251-260). Berlin: Physica, Heidelberg.
- Marcel, D. (2004). *Messages, Signs And Meanings: A Basic Textbook in Semiotics and Communication Theory*. Toronto: Canadian Scholars Press Inc.
- Museum, The Metropolitan. (2000-2024). *Sealing with stamp seal impressions: radiating griffins; banquet scene*. The Metropolitan Museum: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/323535> adresinden alındı
- Regenthal, G. (1992). *Identität und Image*. Köln: Wirtschaftsverlag Bachem.
- Stearns, N. (2013). *Dünya Tarihinde Sanayi Devrimi*. İstanbul: Say Yayınları.

Kaynakça

- Aaker, D. A. (1996). *Building Strong Brands*, New York: Free Press.
- Aynsley, J. (2001). *A Century of Graphic Design*, Hauppauge, NY: Barron's Educational Series.
- Bierut, M. (2007). *Seventy-nine Short Essays on Design*, New York: Princeton Architectural Press.
- Bierut, M. (2015). *How to Use Graphic Design to Sell Things, Explain Things, Make Things Look Better, Make People Laugh, Make People Cry and (Every Once in a While) Change the World*, London: Thames & Hudson.
- Bakker, N. (1999). *Shell Shock: The Role of the Shell Brand in the Changing World of Oil*, London: Profile Books.
- Clifton, R. & Simmons, J. (2004). *The Economist: Brands and Branding*, New York: Bloomberg Press.
- Eskilson, S. J. (2012). *Graphic Design: A New History (2nd ed.)*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Fletcher, A. (2001). *The Art of Looking Sideways*, London: Phaidon Press.
- Heller, S. & Vienne, V. (2011). *Paul Rand*, London: Phaidon Press.
- Heller, S. (2000). *Milton Glaser: Graphic Design*, New York: Abrams.
- Heller, S. (1997). *Paul Rand*, London: Phaidon Press.
- Heller, S. & Fili, L. (1997). *Logo Modernism*, Köln: Taschen.
- Helfand, J. (2016). *Design: The Invention of Desire*, New Haven, CT: Yale University Press.
- Heskett, J. (1980). *Industrial Design*, London: Thames & Hudson.
- Hollis, R. (1994). *Graphic Design: A Concise History*, London: Thames & Hudson.
- Horn, R. E. (2011). *Visual Language: Global Communication for the 21st Century*, Sebastopol, CA: MacroVU Press.
- Kane, J. (2002). *A Type Primer*, Boston, MA: Pearson.
- Kis, J. (2013). *Saul Bass: A Life in Film & Design*, London: Laurence King Publishing.
- Lupton, E. (2014). *Thinking with Type*, New York: Princeton Architectural Press.
- Meggs, P. B. & Purvis, A. W. (2016). *Meggs' History of Graphic Design*, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Mollerup, P. (2013). *Marks of Excellence: The History and Taxonomy of Trade-marks*, London: Phaidon Press.

- Müller-Brockmann, J. (1961). *Grid Systems in Graphic Design*, Zürich: Verlag Niggli.
- Neumeier, M. (2006). *The Brand Gap: How to Bridge the Distance Between Business Strategy and Design*, Berkeley, CA: New Riders.
- Olins, W. (2003). *On Brand*, London: Thames & Hudson.
- Olins, W. (1989). *Corporate Identity: Making Business Strategy Visible Through Design*, Boston, MA: Harvard Business Review Press.
- Petroski, H. (2006). *Success Through Failure: The Paradox of Design*, Princeton, NJ: Princeton University Press
- Poyner, R. (2003). *No More Rules: Graphic Design and Postmodernism*, New Haven, CT: Yale University Press.
- Rand, P. (2014). *Design Form and Chaos*, New Haven, CT: Yale University Press.
- Rawsthorn, A. (2007). *Hello World: Where Design Meets Life*, London: Hamish Hamilton.
- Scher, P. (2008). *Make It Bigger*, New York: Princeton Architectural Press.
- Shaughnessy, A. (2015). *Alan Fletcher: Graphic Design Genius*, London: Laurence King Publishing.
- Schroeder, J. E. (2014). *Brands and Branding*, New York: Routledge.
- Sparke, P. (2016). *Design in Context: The Modern History of Design*, London: Bloomsbury Publishing.
- Vignelli, M. (2007). *The Vignelli Canon*, Zürich: Lars Müller Publishers.
- Wheeler, A. (2017). *Designing Brand Identity*, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

WEB KAYNAKLARI

- <https://wwfbrand.panda.org/logo/>
- <https://www.cghnyc.com/work/project/national-geographic>
- <https://www.hatchwise.com/resources/the-history-of-the-toblerone-logo>
- <https://www.paulrand.design/work/ABC.html>
- <https://www.ibm.com>
- <https://www.cghnyc.com>
- <http://www.brandsoftheworld.com>
- https://logos.fandom.com/wiki/Logopedia:Theme/Logos_of_1967
- <https://www.pentagram.com/work/mastercard/story>
- <https://www.pentagram.com/work/verizon/story>
- <https://www.commart.com/project/7797/mother-child-logo>
- <https://www.commart.com/project/7796/families-logotype>
- <https://www.pentagram.com/work/citibank/story>

<https://www.pentagram.com/work/windows/story>

<https://www.archiviograficaitaliana.com/project/348/knoll>

<https://www.archiviograficaitaliana.com/project/309/americanairlines>

<https://www.miltonglaser.com/the-work/85/brooklyn-brewery-identity/>

<https://www.miltonglaser.com/the-work/81/new-york-state-i-love-ny-campaign/>

<https://a-g-i.org/design/reuters>

<https://www.creativereview.co.uk/va-museum-logo/>

<https://www.raymondloewy.com/about/photos>

Kaynakça

- Airey, D. (2009). *Logo Design Love: A Guide to Creating Iconic Brand Identities*. New Rider Press.
- Bear, J. H. (2020, 16 Şubat). *Recreate Coca Cola's Logo With These Spencerian Script Fonts*. <https://www.thoughtco.com/spencerian-script-handwriting-1079049>
- Bilge, İ. (2020). Logonuzda Dair. In A. T. Çam & O. Akçeşme (Eds.), *Geçmişten Güncele Türkiye'de Logo*. Alternatif Yayıncılık.
- Çam, A. T. (2006). *Türk grafik tasarımcıları: Logo*. Alternatif Yayıncılık.
- Çam, A. T. (Ed.). (2020). *Geçmişten Güncele Türkiye'de Logo* (A. T. Çam & O. Akçeşme, Eds.). Alternatif Yayıncılık.
- Capsule: Design Matters. (2007). *Logos 01: An Essential Primer For Today's Competitive Market*. Rockport Publishers.
- Cato, M. (2010). *Go logo! a handbook to the art of global branding: 2 keys to creating successful global brands*. Rockport Publishers.
- Dewsbury, R. (2023, 5 Mayıs). *Psychologist Explains Reason Behind McDonald's Famous Red And Yellow Logo*. <https://www.zenger.news/2023/05/05/psychologist-explains-reason-behind-mcdonalds-famous-red-and-yellow-logo/>
- Durur, S. (2015). *Cumhuriyet Sonrası Logo ve Emblem* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Ergüven, A. (2020). Logolar Ne Gösterir? In A. T. Çam & O. Akçeşme (Eds.), *Geçmişten Güncele Türkiye'de Logo*. Alternatif Yayıncılık.
- Evamy, M. (2012). *Logotype*. Laurance King.
- Frith, H. (2011, 7 Ekim). *Unraveling the tale behind the Apple logo*. <https://edition.cnn.com/2011/10/06/opinion/apple-logo/index.html>
- Heller, S., & Anderson, G. (2023). *Logo Tasarım Fikirler Kitabı*. Ketebe Yayınevi.
- Hilder, R. (2023, 8 Haziran). *The ingenious LSO logo still has people talking*. <https://www.creativebloq.com/news/lso-logo>
- Hoogendijk, P. (2022, 15 Mart). *Coca-Cola Logo – History, Evolution, Meaning & Visual Identity*. <https://designbro.com/blog/brand-logos/coca-cola-logo-visual-identity/#:~:text=The%20designer%20who%20made%20the%20Coca%2DCola%20logo&text=%E2%80%9CIn%20May%201886%2C%20Dr%20John,Coca%2DCola%20script%20logo.%E2%80%9D>
- Hughes, M. (2008, 4 Ocak). *Logos that became legends: Icons from the world of advertising*. <https://www.independent.co.uk/news/media/logos-that-became-legends-icons-from-the-world-of-advertising-768077.html>
- Marioka, A. (2004). *Logo Design Workbook: A Hands on Guide to Creating Logos*. Rockport Publishers.

- Millman, Debbie. (2012). *Brand Bible*. Rockport Publishers.
- Müller, J., & Remington, R. R. (2015). *LOGO Modernism*. Taschen.
- Savaşkan, M. (2020). Logo Tasarlamak Ciddi Bir İştir. In A. T. Çam & O. Akçeşme (Eds.), *Geçmişten Güncele Türkiye’de Logo*. Alternatif Yayıncılık.
- Sunipeyk. (2024, 10 Temmuz). *Şirket-i Hayriye ve Şehir Hatları*. <https://www.sunipeyk.com/sirket-i-hayriye-ve-schir-hatlari/>
- Thaxter, P., & Baird, R. (2023, 5 Kasım). *Fed-Excellent*. <https://www.logohistories.com/p/fedex-logo-design-1994-landor-lindon-leader>
- Toy, E. (2019). Dijital Çağa Uyumlu Logolar Tasarlamak. *Yıldız Journal of Art and Design*, 6, 153–189.
- Wiedemann, J. (Ed.). (2019). *Logo Design: Global Brands* (Julius Wiedemann, Ed.; Vol. 2). Taschen.

Bağlantılar

- Bağlantı 1: <https://designpreis.ch/project/edition-unik/?lang=en>
- Bağlantı 2: <https://www.gfw.co.uk/about-the-guild>
- Bağlantı 3: https://en.wikipedia.org/wiki/National_September_11_Memorial_%26_Museum
- Bağlantı 4: https://en.wikipedia.org/wiki/London_Symphony_Orchestra
- Bağlantı 5: <https://cokaum.ankara.edu.tr/muze-hakkinda>
- Bağlantı 6: <https://schirhatlari.istanbul/tr/kurumsal/hakkimizda-215>
- Bağlantı 7: <https://yazoku.com.tr>
- Bağlantı 8: <https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=PTR01&DistId=PTR>
- Bağlantı 9: <https://www.ktb.gov.tr/TR-288621/patara.html>
- Bağlantı 10: <https://bigumigu.com/haber/ogilvy-istanbuldan-patara-yili-logosu>
- Bağlantı 11: <https://cso.ktb.gov.tr/TR-330210/cso-hakkinda.html>
- Bağlantı 12: <https://cso.ktb.gov.tr/TR-330212/kurumsal-kimlik.html>

Güncel Eğitim Yönetimi Uygulamaları

Editör:

Doç. Dr. Burcu Erdemir

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Güncel Eğitim Yönetimi Uygulamaları

Editor: Doç. Dr. Burcu Erdemir

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-6-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub590>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Erdemir, B. (ed) (2024). *Güncel Eğitim Yönetimi Uygulamaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub590>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Abid, M. (2024). The impact of artificial intelligence on unemployment among educated people with disabilities: An empirical analysis. *Journal of Disability Research*, 3(2). <https://doi.org/10.57197/jdr-2024-0008>
- Abuodha, L. (2024). Disruptive AI in education: Transforming learning in the digital age. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 12(2), 195-199. <https://doi.org/10.22214/ijraset.2024.58283>
- Acemoğlu, D., & Restrepo, P. (2018). Artificial intelligence, automation and work. *National Bureau of Economic Research*. <https://doi.org/10.3386/w24196>
- Adeye, O. (2024). Innovative teaching methodologies in the era of artificial intelligence: A review of inclusive educational practices. *World Journal of Advanced Engineering Technology and Sciences*, 11(2), 69-79. <https://doi.org/10.30574/wjaets.2024.11.2.0091>
- Adib, H., Mardapi, D., & Jait, A. (2019). Evaluation of Islam education teachers training implementation. *Jurnal Penelitian Dan Evaluasi Pendidikan*, 23(2), 106-116. <https://doi.org/10.21831/pep.v23i2.20986>
- Adigwe, C. (2024). Forecasting the future: The interplay of artificial intelligence, innovation, and competitiveness and its effect on the global economy. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 24(4), 126-146. <https://doi.org/10.9734/ajeba/2024/v24i41269>
- Agbong-Coates, I. J. G. (2024). ChatGPT integration significantly boosts personalized learning outcomes: A Philippine study. *International Journal of Educational Management and Development Studies*, 5(2), 165-186. <https://doi.org/10.53378/353067>
- Aghaziarati, A. (2023). Artificial intelligence in education: Investigating teacher attitudes. *AITECHBESOSCI*, 1(1), 35-42. <https://doi.org/10.61838/kman.aitech.1.1.6>
- Ahmad, M., Subih, M., Fawaz, M., Alnuqaidan, H., Abuejheisheh, A., Naqshbandi, V., & Alhalaiqa, F. (2024). Awareness, benefits, threats, attitudes, and satisfaction with AI tools among Asian and African higher education staff and students. *Journal of Applied Learning & Teaching*, 7(1). <https://doi.org/10.37074/jalt.2024.7.1.10>
- Akavova, A. (2023). Adaptive learning and artificial intelligence in the educational space. *E3S Web of Conferences*, 451, 06011. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202345106011>
- Alabaş, R., & Yilmaz, I. (2018). Evaluation of candidate teacher training process from the viewpoint of mentor teachers. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11), 12. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i11.3462>

- Albdrani, R. (2023). Investigating the effectiveness of ChatGPT for providing personalized learning experience: A case study. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 14(11). <https://doi.org/10.14569/ijacsa.2023.01411122>
- Al-Disi, N. M., & Rawadieh, S. M. (2020). Developing education profession ethics among pre-service teachers: Kohlberg modeled training program intervention. *Journal of Education and Practice*, 11(2), 38. <https://doi.org/10.7176/jep/11-2-04>
- Alghamdy, R. (2023). Pedagogical and ethical implications of artificial intelligence in EFL context: A review study. *English Language Teaching*, 16(10), 87. <https://doi.org/10.5539/elt.v16n10p87>
- Alkan, A. (2024). Artificial intelligence: Its role and potential in education. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 483-497. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1331201>
- Almaraz-López, C. (2023). Comparative study of the attitudes and perceptions of university students in business administration and management and in education toward artificial intelligence. *Education Sciences*, 13(6), 609. <https://doi.org/10.3390/educsci13060609>
- Alshehri, B. (2023). Pedagogical paradigms in the AI era: Insights from Saudi educators on the long-term implications of AI integration in classroom teaching. *International Journal of Educational Sciences and Applications*, 2(8), 159-180. <https://doi.org/10.59992/ijesa.2023.v2n8p7>
- Anuyahong, B. (2023). Analyzing the impact of artificial intelligence in personalized learning and adaptive assessment in higher education. *International Journal of Research and Scientific Innovation*, X(IV), 88-93. <https://doi.org/10.51244/ijrsi.2023.10412>
- Arvin, N. (2023). Teacher experiences with AI-based educational tools. *AITE-CHBESOSCI*, 1(2), 26-32. <https://doi.org/10.61838/kman.aitech.1.2.5>
- Ayanwale, M. (2024). Exploring STEAM teachers' trust in AI-based educational technologies: A structural equation modelling approach. *Discover Education*, 3(1). <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00092-z>
- Bankins, S., Ocampo, A., Marrone, M., Restubog, S., & Woo, S. (2023). A multilevel review of artificial intelligence in organizations: Implications for organizational behavior research and practice. *Journal of Organizational Behavior*, 45(2), 159-182. <https://doi.org/10.1002/job.2735>
- Baskara, F. (2023). AI-driven dynamics: ChatGPT transforming ELT teacher-student interactions. *Lensa Kajian Kebahasaan Kesusastraan Dan Budaya*, 13(2), 261-275. <https://doi.org/10.26714/lensa.13.2.2023.261-275>
- Benhayoun, L., & Lang, D. (2021). Does higher education properly prepare graduates for the growing artificial intelligence market? Gaps' identifi-

- cation using text mining. *Human Systems Management*, 40(5), 639-651. <https://doi.org/10.3233/hsm-211179>
- Chembe, C. (2023). The fuss about artificial intelligence in the education sector: Should we worry? *Zambia ICT Journal*, 7(2), 30-35. <https://doi.org/10.33260/zictjournal.v7i2.269>
- Chen, G. (2022). Research on improvement of college teachers' teaching abilities in the artificial intelligence era. *International Journal of Scientific Advances*, 3(4). <https://doi.org/10.51542/ijscia.v3i4.19>
- Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). Artificial intelligence in education: A review. *IEEE Access*, 8, 75264-75278. <https://doi.org/10.1109/access.2020.2988510>
- Dai, Y., Chai, C., Lin, P., Jong, M., Guo, Y., & Jian-jun, Q. (2020). Promoting students' well-being by developing their readiness for the artificial intelligence age. *Sustainability*, 12(16), 6597. <https://doi.org/10.3390/su12166597>
- Das, S., & Das, S. (2023). Artificial intelligence and human society (Artificial intelligence and education). *EOA*, 1(3). <https://doi.org/10.33140/ea.01.03.10>
- Dindar, M., Muukkonen, H., & Järvelä, S. (2022). The promises and challenges of artificial intelligence for teachers: A systematic review of research. *TechTrends*, 66(4), 616-630. <https://doi.org/10.1007/s11528-022-00715-y>
- Drewery, D., Woodside, J., & Eppel, K. (2022). Artificial intelligence and résumé critique experiences. *Canadian Journal of Career Development*, 21(2), 28-39. <https://doi.org/10.53379/cjcd.2022.338>
- Du, H. (2024). Exploring the effects of AI literacy in teacher learning: An empirical study. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1). <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03101-6>
- Durso, S., & Arruda, E. (2022). Artificial intelligence in distance education: A systematic literature review of Brazilian studies. *Problems of Education in the 21st Century*, 80(5), 679-692. <https://doi.org/10.33225/pec/22.80.679>
- Eden, C. (2024). A review of AI-driven pedagogical strategies for equitable access to science education. *Magna Scientia Advanced Research and Reviews*, 10(2), 044-054. <https://doi.org/10.30574/msarr.2024.10.2.0043>
- Fahimirad, M., & Kotamjani, S. (2018). A review on application of artificial intelligence in teaching and learning in educational contexts. *International Journal of Learning and Development*, 8(4), 106. <https://doi.org/10.5296/ijld.v8i4.14057>
- Fakhar, H. (2024). Towards a new artificial intelligence-based framework for teachers' online continuous professional development programs: Systematic review. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 15(4). <https://doi.org/10.14569/ijacsa.2024.0150450>

- Familoni, B. (2024). Advancements and challenges in AI integration for technical literacy: A systematic review. *Engineering Science & Technology Journal*, 5(4), 1415-1430. <https://doi.org/10.51594/estj.v5i4.1042>
- Firat, M. (2023). What ChatGPT means for universities: Perceptions of scholars and students. *Journal of Applied Learning & Teaching*, 6(1). <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.22>
- George, B. (2023). Managing the strategic transformation of higher education through artificial intelligence. *Administrative Sciences*, 13(9), 196. <https://doi.org/10.3390/admsci13090196>
- Ghamrawi, N. (2023). Exploring the impact of AI on teacher leadership: Regressing or expanding? *Education and Information Technologies*, 29(7), 8415-8433. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12174-w>
- Gligorea, I. (2023). Adaptive learning using artificial intelligence in e-learning: A literature review. *Education Sciences*, 13(12), 1216. <https://doi.org/10.3390/educsci13121216>
- Göçen, A., & Aydemir, F. (2020). Artificial intelligence in education and schools. *Research on Education and Media*, 12(1), 13-21. <https://doi.org/10.2478/rem-2020-0003>
- Grassini, S. (2023). Shaping the future of education: Exploring the potential and consequences of AI and ChatGPT in educational settings. *Education Sciences*, 13(7), 692. <https://doi.org/10.3390/educsci13070692>
- Harry, A. (2023). Role of AI in education. *Interdisciplinary Journal and Humanity (Injury)*, 2(3), 260-268. <https://doi.org/10.58631/injury.v2i3.52>
- Hashim, S., Omar, M., Jalil, H., & Sharef, N. (2022). Trends on technologies and artificial intelligence in education for personalized learning: Systematic literature review. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 11(1). <https://doi.org/10.6007/ijarped/v11-i1/12230>
- He, E., Liang, Y., Gong, X., Wang, A., & Zhang, W. (2021). Transcultural adaptation of Tibetan nursing trainees: A case study of “9+3” vocational technical students in Sichuan Province, China. *Medical Science Monitor*, 27. <https://doi.org/10.12659/msm.931729>
- Holmes, W., Porayska-Pomsta, K., Holstein, K., Sutherland, E., Baker, T., Shum, S., ... & Koedinger, K. (2021). Ethics of AI in education: Towards a community-wide framework. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 32(3), 504-526. <https://doi.org/10.1007/s40593-021-00239-1>
- Huang, J., Saleh, S., & Liu, Y. (2021). A review on artificial intelligence in education. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 10(3), 206. <https://doi.org/10.36941/ajis-2021-0077>

- Huang, X., & Lai, C. (2020). Connecting formal and informal workplace learning with teacher proactivity: A proactive motivation perspective. *Journal of Workplace Learning*, 32(6), 437-456. <https://doi.org/10.1108/jwl-01-2020-0005>
- Ifenthaler, D. (2024). Artificial intelligence in education: Implications for policymakers, researchers, and practitioners. *Technology Knowledge and Learning*. <https://doi.org/10.1007/s10758-024-09747-0>
- Jetha, A., Shamaee, A., Bonaccio, S., Gignac, M., Tucker, L., Tompa, E., ... & Smith, P. (2021). Fragmentation in the future of work: A horizon scan examining the impact of the changing nature of work on workers experiencing vulnerability. *American Journal of Industrial Medicine*, 64(8), 649-666. <https://doi.org/10.1002/ajim.23262>
- Jobin, A., & Ienca, M. (2019). The global landscape of AI ethics guidelines. *Nature Machine Intelligence*, 1(9), 389-399. <https://doi.org/10.1038/s42256-019-0088-2>
- Kamalov, F., Calonge, D., & Gurrib, I. (2023). New era of artificial intelligence in education: Towards a sustainable multifaceted revolution. *Sustainability*, 15(16), 12451. <https://doi.org/10.3390/su151612451>
- Kamruzzaman, M. (2023). AI- and IoT-assisted sustainable education systems during pandemics, such as COVID-19, for smart cities. *Sustainability*, 15(10), 8354. <https://doi.org/10.3390/su15108354>
- Karimi, H. (2023). The impact of artificial intelligence on higher education in England. *Creative Education*, 14(12), 2405-2415. <https://doi.org/10.4236/ce.2023.1412154>
- Katiyar, P. (2024). AI-driven personalized learning systems: Enhancing educational effectiveness. *EATP*. <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i5.4961>
- Kim, J., Lee, H., & Cho, Y. (2022). Learning design to support student-AI collaboration: Perspectives of leading teachers for AI in education. *Education and Information Technologies*, 27(5), 6069-6104. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10831-6>
- Klímová, B., Pikhart, M., & Kacetl, J. (2023). Ethical issues of the use of AI-driven mobile apps for education. *Frontiers in Public Health*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.1118116>
- Koh, J. (2023). The human teacher, the AI teacher and the AIED-teacher relationship. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 23(17). <https://doi.org/10.33423/jhhetp.v23i17.6543>
- Konyrova, L. (2024). The evolution of language learning: Exploring AI's impact on teaching English as a second language. *Eurasian Science Review*, 2(2), 133-138. <https://doi.org/10.63034/esr-42>

- Kranz, A. (2024). The impact of artificial intelligence (AI) on midwifery education: A scoping review. *Healthcare*, *12*(11), 1082. <https://doi.org/10.3390/healthcare12111082>
- Kurniawati, F., Boer, A., Minnaert, A., & Siahaan, F. (2016). Evaluating the effect of a teacher training programme on the primary teachers' attitudes, knowledge and teaching strategies regarding special educational needs. *Educational Psychology*, *37*(3), 287-297. <https://doi.org/10.1080/01443410.2016.1176125>
- Lazarus, M., Truong, M., Douglas, P., & Selwyn, N. (2022). Artificial intelligence and clinical anatomical education: Promises and perils. *Anatomical Sciences Education*, *17*(2), 249-262. <https://doi.org/10.1002/ase.2221>
- Lee, J., Wu, A., Li, D., & Kulasegaram, K. (2021). Artificial intelligence in undergraduate medical education: A scoping review. *Academic Medicine*, *96*(11S), S62-S70. <https://doi.org/10.1097/acm.0000000000004291>
- Lee, Y.-J., Davis, R. O., & Ryu, J. (2024). Korean in-service teachers' perceptions of implementing artificial intelligence (AI) education for teaching in schools and their AI teacher training programs. *International Journal of Information and Education Technology*, *14*(2), 214-219. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2024.14.2.2042>
- Lérias, E. (2024). Literacy in artificial intelligence as a challenge for teaching in higher education: A case study at Portalegre Polytechnic University. *Information*, *15*(4), 205. <https://doi.org/10.3390/info15040205>
- Li, H. (2023). AI in education: Bridging the divide or widening the gap? Exploring equity, opportunities, and challenges in the digital age. *Advances in Education Humanities and Social Science Research*, *8*(1), 355. <https://doi.org/10.56028/aehtsr.8.1.355.2023>
- Li, Y. (2023). Evaluation of the effect of mental health education on improving adolescents' social adaptability. *New Directions for Child and Adolescent Development*, *2023*, 1-15. <https://doi.org/10.1155/2023/9374037>
- Li, Y. (2024). Analysis and prediction of students' adaptation to online education systems based on data analysis and decision tree machine learning algorithms. *Advances in Social Behavior Research*, *7*(1), 15-19. <https://doi.org/10.54254/2753-7102/7/2024053>
- Liang, B. (2023). Research on the high-quality development of vocational education in the era of mathematics and wisdom under the "Three Educational Reform." *Frontiers in Educational Research*, *6*(28). <https://doi.org/10.25236/FER.2023.062828>
- Liang, Y. (2023). Balancing: The effects of AI tools in educational context. *Frontiers in Humanities and Social Sciences*, *3*(8), 7-10. <https://doi.org/10.54691/fhss.v3i8.5531>

- Liang, Y. (2024). The impact of artificial intelligence on employment and income distribution. *Journal of Education Humanities and Social Sciences*, 27, 166-171. <https://doi.org/10.54097/2a7a8830>
- Lin, L., & Yu, S. (2023). The transformative impact of artificial intelligence on educational financial management. *Accounting and Corporate Management*, 5(12). <https://doi.org/10.23977/acccm.2023.051203>
- Lin, X., Chen, L., Chan, K., Peng, S., Chen, X., Liu, J., ... & Hu, Q. (2022). Teachers' perceptions of teaching sustainable artificial intelligence: A design frame perspective. *Sustainability*, 14(13), 7811. <https://doi.org/10.3390/su14137811>
- Liu, L. (2023). AI and big data-driven decision support for fostering student innovation in music education at private underground colleges. *Journal of Information Systems Engineering & Management*, 8(2), 23646. <https://doi.org/10.55267/iadt.07.13840>
- Liu, M. (2023). Exploring the application of artificial intelligence in foreign language teaching: Challenges and future development. *SHS Web of Conferences*, 168, 03025. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202316803025>
- Ma, X., & Jiang, C. (2023). On the ethical risks of artificial intelligence applications in education and its avoidance strategies. *Journal of Education Humanities and Social Sciences*, 14, 354-359. <https://doi.org/10.54097/ehss.v14i.8868>
- Makrygiannis, P., Paradisi, A., Tsapelas, T., Papakitsos, E., & Piromalis, D. (2020). An example of designing modular vocational syllabi. *European Journal of Engineering and Technology Research*, 17-21. <https://doi.org/10.24018/ejers.2020.0.cie.1794>
- Melemuku, S. (2023). Artificial intelligence and the associated threats on the human workforce. *OSF Preprints*. <https://doi.org/10.31219/osf.io/amnyq>
- Miao, Y., Jong, M., & Dai, Y. (2022). Pedagogical design of K-12 artificial intelligence education: A systematic review. *Sustainability*, 14(23), 15620. <https://doi.org/10.3390/su142315620>
- Mishra, H. (2024). Exploring the impact of artificial intelligence tools in engineering pedagogy: A qualitative survey of academic experiences. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 12(1), 60-66. <https://doi.org/10.22214/ijraset.2023.57864>
- Nazaretsky, T., Ariely, M., Cukurova, M., & Alexandron, G. (2022). Teachers' trust in AI-powered educational technology and a professional development program to improve it. *British Journal of Educational Technology*, 53(4), 914-931. <https://doi.org/10.1111/bjet.13232>
- Nazaretsky, T., Cukurova, M., & Alexandron, G. (2022). An instrument for measuring teachers' trust in AI-based educational technology. *Proceedings of*

the 2022 ACM Conference on Human Factors in Computing Systems. <https://doi.org/10.1145/3506860.3506866>

- Nazim, M. (2024). Exploring EFL teachers' insights regarding artificial intelligence-driven tools in student-centered writing instructions. *International Journal of English Linguistics*, 14(3), 93. <https://doi.org/10.5539/ijel.v14n3p93>
- Nguyen, A., Ngo, H., Hong, Y., Dang, B., & Nguyen, B. (2022). Ethical principles for artificial intelligence in education. *Education and Information Technologies*, 28(4), 4221-4241. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11316-w>
- Nguyen, T. (2023). The influence of ChatGPT and AI tools on Vietnamese education. *OSF Preprints*. <https://doi.org/10.35542/osf.io/bx9ft>
- Noe, R. A., Clarke, A. D., & Klein, H. J. (2014). Learning in the twenty-first-century workplace. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1(1), 245-275. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-031413-091321>
- Nurjanah, A. (2024). Artificial intelligence (AI) usage in today's teaching and learning process: A review. *Syntax Idea*, 6(3), 1517-1523. <https://doi.org/10.46799/syntax-idea.v6i3.3126>
- Okello, I. (2023). Analyzing the impacts of artificial intelligence on education. *LAA-JE*, 9(3), 8-13. <https://doi.org/10.59298/iaaje/2023/2.10.1000>
- Palmer, E. (2023). Findings from a survey looking at attitudes towards AI and its use in teaching, learning and research. *Ascilite Publications*. <https://doi.org/10.14742/apubs.2023.537>
- Park, J. (2023). Medical students' patterns of using ChatGPT as a feedback tool and perceptions of ChatGPT in a leadership and communication course in Korea: A cross-sectional study. *Journal of Educational Evaluation for Health Professions*, 20, 29. <https://doi.org/10.3352/jeehp.2023.20.29>
- Pendy, B. (2023). Artificial intelligence: The future of education. *Jurnal Indonesia Sosial Sains*, 2(11). <https://doi.org/10.59141/jiss.v2i11.801>
- Petersen, A., Christiansen, R., & Gynther, K. (2017). Changing paradigms: From schooling to schools as adaptive recommendation systems. *Universal Journal of Educational Research*, 5(11), 2081-2091. <https://doi.org/10.13189/ujer.2017.051125>
- Pont-Niclos, I. (2024). Creativity and artificial intelligence: A study with prospective teachers. *Digital Education Review*, (45), 91-97. <https://doi.org/10.1344/der.2024.45.91-97>
- Pörn, R. (2024). Attitudes towards and expectations on the role of artificial intelligence in the classroom among digitally skilled Finnish K-12 mathematics teachers. *Lumat International Journal on Math Science and Technology Education*, 12(3). <https://doi.org/10.31129/lumat.12.3.2102>

- Powell, W. (2024). Opportunities and risks involved in using ChatGPT to create first grade science lesson plans. *PLOS ONE*, *19*(6), e0305337. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0305337>
- Purnama, D. W., Rochman, C. B. A., Darmawan, R., Amaliyah, P., Baqi, A. D., & Zahidin, A. (2024). A bibliometric analysis for artificial intelligence implementation of employment in education institutions. *International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis*, *7*(1), 7–16. <https://doi.org/10.47191/ijmra/v7-i01-02>
- Qingxing, Y. (2023). Study on the impact of artificial intelligence on employment and income inequality, based on technological determinism theory. *Conference Proceedings*, 329-338. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-142-5_37
- Ramalingam, S. (2024). Artificial intelligence trends in education among school administrators in Malaysia. *Proceedings of ICE*, *2*(1), 75-81. <https://doi.org/10.32672/pice.v2i1.1320>
- Ramesh, S. (2021). Unleashing the future: The dynamic impacts of artificial intelligence on education. *Journal of Artificial Intelligence Machine Learning and Neural Network*, *(12)*, 27-31. <https://doi.org/10.55529/jaiml.12.27.31>
- Rasulova, N. (2023). Social and pedagogical foundations of effective adaptation of students to an educational institution. *Bio Web of Conferences*, *65*, 10012. <https://doi.org/10.1051/bioconf/20236510012>
- Rathore, A. (2023). Artificial intelligence and curriculum prospects for elementary school. *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences*, *11*(4). <https://doi.org/10.52131/pjhss.2023.v11i4.1909>
- Rickardo, G. (2023). Artificial intelligence: Its impact on employability. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, *18*(3), 198-203. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2023.18.3.1056>
- Rütti-Joy, O. (2024). Teacher educator professionalism in the age of AI: Navigating the new landscape of quality education. *IntechOpen*. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1005030>
- Saidakhror, G. (2024). The impact of artificial intelligence on higher education and the economics of information technology. *Irshad J. Law and Policy*, *2*(3), 1-6. <https://doi.org/10.59022/ijlp.125>
- Seo, K., Tang, J., Roll, I., Fels, S., & Yoon, D. (2021). The impact of artificial intelligence on learner–instructor interaction in online learning. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, *18*(1). <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00292-9>
- Silitonga, F. (2023). Artificial intelligence and the future of work in the Indonesian public sector. *Jurnal Ilmu Sosial Dan Humaniora*, *12*(2), 296-308. <https://doi.org/10.23887/jish.v12i2.62297>

- Singh, S. V., & Hiran, K. K. (2022). The impact of AI on teaching and learning in higher education technology. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 22(13). <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i13.5514>
- Slimi, Z. (2023). Systematic review: AI's impact on higher education—Learning, teaching, and career opportunities. *TEM Journal*, 12(3), 1627-1637. <https://doi.org/10.18421/tem123-44>
- Strzelecki, A. (2023). Students' acceptance of ChatGPT in higher education: An extended unified theory of acceptance and use of technology. *Innovative Higher Education*, 49(2), 223-245. <https://doi.org/10.1007/s10755-023-09686-1>
- Najana, M., & Chintale, P. (2024). The impact of AI on future employment patterns. *International Journal of Global Innovations and Solutions (IJGIS)*. <https://doi.org/10.21428/e90189c8.e99f270c>
- Tang, K. (2024). Implications of artificial intelligence for teaching and learning. *Acta Pedagogica Asiatica*, 3(2), 65-79. <https://doi.org/10.53623/apga.v3i2.404>
- Thierry, K., Page, A., Currie, C., Posamentier, J., Liu, Y., Choi, J., ... & Widen, S. (2022). How are schools implementing a universal social-emotional learning program? Macro- and school-level factors associated with implementation approach. *Frontiers in Education*, 7. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.1044835>
- Tubino, L., & Adachi, C. (2022). Developing feedback literacy capabilities through an AI automated feedback tool. *Ascilite Publications*, e22039. <https://doi.org/10.14742/apubs.2022.39>
- Tutar, H., Karademir, O., Güler, S., & Tutar, S. (2019). Management of innovations in education: Students satisfaction and career adoptability. *Marketing and Management of Innovations*, (4), 321-335. <https://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-25>
- Tzoneva, I. (2023). Benefits and challenges in using AI-powered educational tools. *End Education Conference*. <https://doi.org/10.36315/2023v2end079>
- Vainshteina, Y., Shershneva, V., Esin, R., Tsibulsky, G., & Ishchukova, E. (2018). Adaptation algorithms of mathematical educational content in e-learning courses. *SHS Web of Conferences*, 48, 01010. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20184801010>
- Wang, J. (2024). Impact of artificial intelligence adoption on the psychological contract and job satisfaction of Chinese employees: The moderator role of industry characteristics. *HC*, 1(6). <https://doi.org/10.61173/pkmf8z05>
- Wang, L. (2020). Artificial intelligence and career development of college teachers: Challenge and countermeasures. *Journal of Physics Conference Series*, 1550(2), 022030. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1550/2/022030>

- Woodruff, K. (2023). Perceptions and barriers to adopting artificial intelligence in K-12 education: A survey of educators in fifty states. [DOI:10.5772/intechopen.1002741]
- Xian, F. (2022). Quantifying the impact of artificial intelligence technology on China's manufacturing employment. [DOI:10.1117/12.2640987]
- Xu, G., Xue, M., & Zhao, J. (2023). The association between artificial intelligence awareness and employee depression: The mediating role of emotional exhaustion and the moderating role of perceived organizational support. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(6), 5147. <https://doi.org/10.3390/ijerph20065147>
- Yan, R. (2024). The impact of artificial intelligence on the labor market. *IJ-GEM*, 2(1), 233-238. <https://doi.org/10.62051/ijgem.v2n1.29>
- Yu, L., & Yu, Z. (2023). Qualitative and quantitative analyses of artificial intelligence ethics in education using VOSviewer and CitNetExplorer. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1061778>
- Zainuddin, N. (2024). Does artificial intelligence cause more harm than good in schools? *International Journal of Language Education and Applied Linguistics*, 14(1), 1-3. <https://doi.org/10.15282/ijleal.v14i1.10432>
- Zawacki-Richter, O., Marín, V., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1). <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>
- Zhang, J. (2024). AI in teacher education: Unlocking new dimensions in teaching support, inclusive learning, and digital literacy. *Journal of Computer Assisted Learning*, 40(4), 1871-1885. <https://doi.org/10.1111/jcal.12988>
- Zhao, Y. (2023). Assessing policy measures safeguarding workers from artificial intelligence in the United States. *Journal of Computer and Communications*, 11(11), 149-166. <https://doi.org/10.4236/jcc.2023.1111008>
- Zhao, Y., & Liu, G. (2019). How do teachers face educational changes in the artificial intelligence era? [DOI:10.2991/erss-18.2019.9]
- Zhou, Q. (2023). Research progress on the impact of artificial intelligence on the labor market. *Advances in Economics and Management Research*, 8(1), 241. <https://doi.org/10.56028/aemr.8.1.241.2023>

References

- Convention on Children's Rights*. (1990, 01 27). <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text> (accessed October 21, 2024).
- European Convention on Human Rights*. (1950). https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_eng (accessed October 21, 2024).
- Geneva Declaration of the Rights of the Children*. (1924). <https://www.humanium.org/en/text-2/> (accessed October 21, 2024).
- Grantham Mcgregor, S., Cheung, Y., Glewwe, P., Cueto, S., Richter, L., & Strupp, B. (2007). Child Development in Developing Countries I Developmental potential in the first 5 years for children in developing countries. *Lancet*, 369(2007), 69-70. doi:10.1016/S0140-6736(07)60032-4
- Güler, A., Halıcioğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Law of Primary Education No 222*. (1961). Eylül 23, 2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=222&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=4>
- Maya, İ., & Karaman, H. S. (2021). Akademik Başarısı Yüksek Ülkelerde Kapsayıcı Eğitim. 14. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Konferansı* (s. 278). Çanakkale: Eğitim Araştırmaları Birliği.
- MEB. (2019). *2023 Vizyon Belgesi*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü: <https://tegm.meb.gov.tr/www/2023-vizyonu/icerik/23>.
- MEB. (2022). *Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitim Modülü Öğretmen Eğitimleri Projesi*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü: <https://oygm.meb.gov.tr/www/kapsayici-egitim-ogretmen-egitimi-modulu-projesi/icerik/1001>.
- Özaydınlık, K. B. (2019). Kapsayıcı Eğitime Giriş. P. O. Taneri (Dü.) içinde, *Kuramdan Uygulamaya Kapsayıcı Eğitim* (s. 1). Ankara: Pegem Akademi.
- Stubbs, S. (2008). *Inclusive Education: Where there are few sources 2008*. (I. Lewis, Dü.) Oslo, Norway: The Atlas Alliance.
- The Constitution of the Republic of Turkey*. (1982). <https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/illeridaresi/Mevzuat/Kanunlar/Anayasa.pdf> (accessed May 06, 2022).
- UNESCO. (1994). The Salamanca Statement and framework for action on specialNeeds education. *World Conference on Special Needs Education: Access and Quality*. Salamanca.
- UNESCO. (2005). *Guidelines for inclusion: ensuring access to education for all*. Paris: UNESCO. http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/Guidelines_for_Inclusion_UNESCO_2006.pdf (accessed September 18, 2024).
- UNESCO. (2021). *International Bureau of Education*. Geneva: UNESCO- IBE. <https://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2023/10/>

unesco_bie_2021_web_inclusive_education_resrouce_pack.pdf (accessed September 09, 2024).

Universal Declaration of Human Rights. (1948). <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights> (accessed October 21, 2024).

Yalçın, H. (2022). Bir Araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2).

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

References

- Abaslı, K. (2018). *Teachers' opinions on the relationship among organizational ostracism, work alienation and organizational cynicism* (Doctoral Dissertation). Hacettepe University, Institute of Educational Sciences, Ankara
- Abraham, R. (2000). Organizational cynicism: Bases and consequences. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 126(3), 269-292
- Ağırdan, Ö. (2016). *Organizational cynicism: A study on hospital employees*. (Unpublished master's thesis,) Istanbul Kültür University Institute of Social Sciences, Istanbul
- Akar, H. (2018). The relationships between quality of work life, school alienation, burnout, affective commitment and organizational citizenship: A study on teachers. *European Journal of Educational Research*, 7(2), 169-180.
- Akman, G. (2013). *Cynicism and organizational cynicism levels comparison of health-care professionals in health sector*. (Unpublished Master's Thesis) Istanbul University, Institute of Social Sciences, Istanbul.
- Akpolat, T. & Oğuz, E. (2015). The effect of organizational cynicism on the level of job alienation in primary and secondary school teachers. *Mersin University Journal of Faculty of Education*, 11(3), 947-971.
- Altınöz, M., Çöp, S., & Sığındı, T. (2011). The relationship between perceived organizational commitment and organizational cynicism: A study on four and five star accommodation establishments in Ankara. *Journal of Social and Economic Research*, 15(21), 285-315.
- Andersson, L. M. (1996), Employee cynicism: An examination using a contract violation framework, *Human Relations*, 49(11): pp. 1395-1418.
- Andersson, L. M., & Bateman, T. S. (1997). Cynicism in the workplace: some causes and effects. *Journal of Organizational Behavior*, 18(5), 449-469
- Arslan, S., Üngüren, E. (2017). The effect of role conflict and role ambiguity on organizational alienation: A research in Alanya Municipality. *ÇTYD* 26(4), 43-84.
- Asunakutlu, T., & Safran, B. (2006). The relationship between mobbing and conflict in organizations. *Journal of Social Economic Research*, 6(11), 110-129.
- Ayyıldız, Ş., Kahveci, G. (2022). Investigation of the Relationship Between Organizational Exclusion and Organizational Happiness According to the Perceptions of Primary School Teachers. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 9(29), 15-31.

- Banki, S. (2012). *How much or how many? Partial ostracism and its consequences*. (Unpublished doctoral dissertation), University of Toronto, Toronto, Canada.
- Başaran, İ. E. (2000). *Organizational Behavior Human Production Power*. Ankara: Umut Publications
- Başaran, İ. E. and Çinkır, S. (2011). *Turkish Education System and School Management*. Ankara: Ekinoks Publications.
- Baltaş, A. (2006). *A newly named phenomenon: workplace intimidation (Mobbing)*. Retrieved from http://www.baltas-baltas.Com/makaleler_giris.ssp. on 10.03.2024.
- Boyalı, H. (2011). *The relationship between organizational cynicism and job satisfaction: An application on banks in Karaman*. (Unpublished Master's Thesis), Karamanoğlu Mehmet Bey University, Institute of Social Sciences, Karaman
- Brandes, P., Dharwadkar, R., & Dean, J. W. (1999). Does organizational cynicism matter? Employee and supervisor perspectives on work outcomes. *Eastern Academy of Management Proceedings*, 150-153
- Brandes, P., Castro, S.L., James, M.S.L., Martinez, A.D., Matherly, T.A., Ferris, G.R., Hochwarter, W.A. (February 2008). The interactive effects of job insecurity and organizational cynicism on work effort following a layoff. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 14 (3), pp. 233-247.
- Byrne, Z.S., Hochwarter, W. A. (2008). Perceived organizational support and performance Relationships across levels of organizational cynicism. *Journal of Managerial Psychology* 23 (1), 54-72
- Cowie, H., Naylor, P., Rivers, I., Smith, P.K. and Pereira, B. (2002). Measuring workplace bullying, aggression and violent behavior, 7, 33-51.
- Çalbay, S. (2016). *Defining the levels of organizational cynicism among nurses*. (Unpublished Master's Thesis), Istanbul Medipol University Institute of Health Sciences, Istanbul.
- Çalışkan, K. (2016). *The investigation of the perceptions of organizational cynism and organizational commitment of academic staff in higher education institutions providing sports education*. (Unpublished Master's Thesis), Muğla Sıtkı Koman University Institute of Social Sciences, Muğla.
- Çanak, M. (2014). *Correlation between the organizational commitment and organizational cynicism of school administrators*. (Unpublished master's thesis), Erciyes University, Kayseri.
- Dağyar, M., & Kasalak, G. (2018). A meta-analysis study on the antecedents and consequences of organizational cynicism in educational organizations. *Hacettepe University Journal of Faculty of Education*, 33(4), 967-986.
- Dean, J. W., Brandes, P., & Dharwadkar, R. (1998). Organizational cynicism. *The Academy of Management Review*, 23(2), 341-352.

- Dönmez, H., & Mete, Y. A. (2019). Organizational Exclusion Level of Teachers Working in Tekirdağ. *Trakya Education Journal*, 9(2), 350-365.
- Eickholt, M. S., & Goodboy, A. K. (2017). Investment model predictions of workplace ostracism on K12 teachers commitment to their schools and the profession of teaching. *Journal of Workplace Behavioral Health*, 32(2), 139- 157.
- Einarsen, S., Hoel, H. & Notelaers, G. (2009). Measuring exposure to bullying and harassment at work: Validity, factor structure and psychometric properties of the negative acts questionnaire-revised. *Work and Stress*, 23(1), 24-44.
- Erdost, H.E., Karacaoğlu, K., Reyhanoğlu, M. (2007). *The concept of organizational cynicism and testing of related scales in a company in Turkey*, 15th National Management and Organization Congress, 25-27 May 2007, Sakarya, pp.514-524.
- Ergen, S. (2015). *Relationship between teachers' organizational cynicism and organizational commitment*. (Unpublished master's thesis), Gazi University Institute of Educational Sciences, Ankara
- Estévez, A. M. and Serlin, J. (2013). *Organizational Ostracism as Political Game*, March 20, 2018, https://www.researchgate.net/publication/269989192_1-26
- Ferris D. L. Brown D. J. Berry J. W. and Lian H. (2008) The Development and Validation of the Workplace Ostracism Scale. *The Journal of Applied Psychology*, 93: 1348-1366.
- Foster PJ (2012) *Leader-Member-Exchange and the Workplace Bully*. (Doctoral Dissertation), Kansas State University, USA.
- Genç, Yusuf, Taylan, Hasan Hüseyin and Barış, İsmail (2015), "The Role of the Perception of Exclusion in the Education Process and Academic Success of Roma Children", *The Journal of Academic Social Science Studies*, 33(1), 94-96.
- Gökçe, V., & Levent, A. F. (2022). The Relationship Between Transparency in Schools and Organizational Cynicism Levels. *Marmara University Atatürk Faculty of Education Journal of Educational Sciences*, 55(55), 292-317.
- Greenberg, J. & Edwards, M. S. (2009). *Voice and silence in organizations*. Emerald Group Publishing.
- Gürler, A. (2017). The relationship between social exclusion and self-esteem in adolescents. *The Journal of Social Sciences* 11(11), 941-951.
- Haq, I. U. (2014). Workplace ostracism and job outcomes: Moderating effects of psychological capital in human capital without borders: knowledge and 116 learning for quality of life: Proceedings of The Management,

- Knowledge and Learning International Conference (pp. 1309-1323). Örebro, Sweden: ToKnowPress.
- Helvacı, M. A., Çetin, A. (2012). Determination of Organizational Cynicism Levels of Teachers Working in Primary Schools, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 1475-1497.
- İpek, Z. H., & Erdem, M. (2021). The relationship between high school teachers' emotional intelligence and organizational cynicism levels. *Journal of Inonu University Faculty of Education*, 22(1), 321-368.
- Kahveci, G., & Demirtaş, Z. (2015). Examining the organizational cynicism perceptions of primary, secondary and high school teachers. *Electronic Journal of Social Sciences*, 14(52), 69-85.
- Leung, A. S. M., Wu, L. Z., Chen, Y. Y., & Young, M. N. (2011). The impact of workplace ostracism in service Organizations. *International Journal of Hospitality Management*, 30(4), 836-844.
- Kalağan, G. (2009). *The relationship between research assistants' perceived organizational support and organizational cynicism*. (Unpublished master's thesis), Akdeniz University, Institute of Social Sciences, Antalya.
- Kalağan, G., Güzeller, C.O. (2010). Investigation of Teachers' Cynicism Levels. *Pamukkale University Journal of Faculty of Education*, 27, 83-97.
- Kanar, D. (2015). *Determination of general and organizational cynicism level of administrative staff working in the hospital*. (Unpublished master's thesis), Okan University Institute of Health Sciences, Istanbul.
- Karasar, N. (2016). *Scientific research methods* (32nd edition). Ankara: Nobel Publishing.
- Karacaoğlan, F. (2014). *Organizational cynicism and psychological contract breach in hotel enterprises: A study in five star hotels in Ankara* (Unpublished master's thesis), Gazi University Institute of Educational Sciences, Ankara.
- Keklik, B., Saygın, T. & Oral Kara, N. (2013). *Investigation of the concept of organizational ostracism in the ugly ducklings of the academic community, ÖYP students*. 1st Organizational Behavior Congress, Sakarya, 351-355.
- Kılıçık, F. (2011). *Primary school teachers' perceptions about their work alienation levels: The case of Malatya* (Unpublished master's thesis). Inonu University, Malatya.
- Kılıç, Ş. (2011). *The relationship between the levels of organizational cynicism and organizational commitment of primary school teachers: Example of Keçiören district*. (Unpublished master's thesis), Hacettepe University Institute of Social Sciences, Ankara.
- Kılıç, S. (2018). *A research study on exploring the relation between employees' justice perception and organizational cynicism in logistic sector*. (Unpublished Master's Thesis) Istanbul: Beykent University Institute of Social Sciences

- Korkut, A. and Aslan M. (2016). Organizational cynicism levels of teachers in secondary schools in Turkey, *e-International Journal of Educational Research*, 7(2), 91-112
- Koşar, A. (2014). *Analysing the relationship between organizational culture and workplace ostracism on Mersin University's employees*. (Unpublished Master's Thesis), Mersin University, Institute of Social Sciences, Mersin
- Kumral, T. (2017). *The mediating role of workplace ostracism on workplace incivility and organizational silence relationship*. (Unpublished master's thesis). Marmara University, Institute of Social Sciences, Istanbul.
- Kutanış, R. Ö., & Çetinel, E. (2010). *Does perception of injustice trigger cynicism? A case study*. 17th Management and Organization Congress Congress Book, Eskisehir: Osmangazi University, 185-193.
- Mlika, M., Khelil, M., & Salem, N. (2017). Organizational ostracism: A potential ramework in order to deal with it. *Safety and Health at Work*, 1-4
- Naz, S., Li, C., Khan, S., & Khan, S.H. (2017). Comparative analytical study of teachers personality type (a and b) to study the consequences of ostracism. *International Journal of Scientific in Science, Engineering and Technology*, 3(5), 488- 502.
- O'Reilly, J. & Robinson, S. L. (2009). The negative impact of ostracism on thwarted belongingness and workplace contributions. *Academy of Management Proceeding*, 1-7.
- O'Reilly, J., Robinson, S. L., Berdahl, J. L., & Banki, S. (2014). Is negative attention better than no attention? The comparative effects of ostracism and harassment at work. *Organization Science*, 26(3), 774-793.
- Örücü, E., Yumuşak, S., & Bozkır, Y. (2006). A research on the job satisfaction of the personnel working in banks and the factors affecting job satisfaction. *Journal of Management and Economics*, 13(1), 39-51.
- Öz, T. (2019). *The relationship between cyberbullying and organizational exclusion in educational organizations*. (Unpublished master's thesis). Trakya University, Institute of Social Sciences, Edirne
- Özcan, E. (2014). *The relationship between teachers' perceived organizational justice and organizational cynicism attitude* (Unpublished master's thesis), Kocaeli University Institute of Social Sciences, Kocaeli.
- Özgan, H., Küleççi, E., & Özkan, M. (2012). Examining the relationship between organizational cynicism and organizational commitment levels of lecturers. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 196-205.
- Özgenel, M., & Hidiroğlu, A. (2019). An attitude that emerges according to leadership styles: organizational cynicism. *Abi Evran University Kırşehir Faculty of Education Journal*, 20(2), 1003-1043.

- Özgener, Ş., Ögüt, A., & Kaplan, M. (2008). A new paradigm in employee-employer relations: organizational cynicism. In M. Özdevecioğlu, H. Karadal (Eds.), *Selected topics in organizational behavior: Dark aspects of organizations and productivity reducing behaviors* (pp.53- 72). Ankara: İlke Publishing House.
- Polatcan, M. (2012). *The relationship between school administrator's leadership behaviours and organizational cynicism attitudes of teachers: A case of Karabük* (Unpublished master's thesis) Sakarya University, Sakarya.
- Ramsey, A. T. and Jones, E. E. (2016). Minding the Interpersonal Gap: Mindfulness-based Interventions in the Prevention of Ostracism. *National Institutes Healthy Public Access*, 31, 24-34
- Reichers, A. E., Wanous, J. P. and Austin, J. T. (1997), Understanding and managing cynicism about organizational change, *Academy of Management Executive*, 11(1): pp. 48-59.
- Robinson S, O'Reilly J, Wang W. (2013). Invisible at work: an integrated model of workplace ostracism. *Journal of Management* 39 (1), 203-31.
- Saygılı G. (2022). *Primary school teachers' perceptions of organizational cynicism in their schools; Pamukkale sample*. (Master's Project without Thesis) Pamukkale University, Denizli
- Scott, K. D. (2007). *The development and testing of an exchange-based model of interpersonal workplace exclusion*. (Unpublished doctoral dissertation), The Graduate School University of Kentucky.
- Seeman, M. (1959). On The Meaning of Alienation. *American Sociological Review*, 24, 783-791.
- Sezgin Nartgün, Ş., & Kartal, V. (2013). Teachers' views on organizational cynicism and organizational silence. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(2), 47-67.
- Tinaztepe C. (2012) The effect of organizational communication on organizational cynicism. *Journal of Organization and Management Sciences*. 4(1), 53-63.
- Turan, Ş. (2011). *Organizational cynicism as a factor that affects the organizational change in the process of globalization and an application in Karaman's public institutions* (Unpublished master's thesis) Karamanoğlu Mehmetbey University Institute of Social Sciences, Karaman.
- Wang, B. (2014). *Dispositional agreeableness predicts ostracizing others at work*. Michigan State University.
- Williams, K. D. (2001). *Ostracism: The Power of Silence*, Guilford: New York.
- Williams, K.D., Cheung, C.K.T., & Choi, W. (2000). CyberOstracism: Effects of being ignored over the internet. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 748-762.

- Williams, K. D. and Sommer, K. L. (1997). Social ostracism by coworkers: Does rejection lead to loafing or compensation? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 693-706.
- Wu, L., Wei, L., & Hui, C. (2011). Dispositional antecedents and consequences of workplace ostracism: An empirical examination. *Frontiers of Business Research in China*, 5(1), 23-44.
- Yalçın Şengül, S. (2018). *The effect of perceptions of organizational politics on organizational cynicism*. (Unpublished master's thesis). Marmara University, Istanbul.
- Yarmacı, N. (2018). The impact employees perceptions of organizational ostracism on organizational silence and whistleblowing: Hotel establishments case (Unpublished doctoral dissertation), Selçuk University, Institute of Social Sciences, Aydın.
- Yıldırım, G. (2015). *The relationship between the organizational cynicism attitudes and organizational citizenship behaviors of the high school teachers*. (Unpublished master's thesis), Gazi University Institute of Educational Sciences, Ankara
- Yıldız, K., Akgün, N., & Yıldız, S. (2013). The relationship between job alienation and organizational cynicism. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 1253-1284.
- Yıldız, K., Akgün, N., Yıldız, S. (2013). *The relationship between job alienation and organizational cynicism*. *The Journal of Academic Social Science Studies* 6(6), 1253-1284.
- Yılmaz, Ö. (2018). *The relationship between primary and secondary school teachers' perceptions of organizational ostracism and organizational fit* (Unpublished master's thesis). Bolu Abant İzzet Baysal University, Institute of Postgraduate Education, Bolu.
- Zhao, H., Peng, Z., & Sheard, G. (2013). Workplace ostracism and hospitality employees' counterproductive work behaviors: The joint moderating effects of proactive personality and political skill. *International Journal of Hospitality Management*, 33, 219-227.

Kaynakça

- Abazaoglu, İ., Bakanlığı, M. E., Yetiştirme, Ö., Müdürlüğü, G. G., Yıldırım, O., Yıldızhan, Y., ve Müdürlüğü, G. (2015). Okul öncesi öğretmenliğine ilişkin genel bir bakış. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 411-423.
- Akyüz, Ü., ve Özdemir, M. (2024). Millî eğitim bakanlığınca hazırlanmış bazı politika ve strateji belgelerinin değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 98, 266-292.
- Akyüz, Y. (2004). Osmanlıda kadın öğretmenli ev sıbyan mektepleri” (Amerikan ve Fransız eğitim tarihinden benzer örnekler). *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 15(15), 1-12.
- Ardıç, A. K., ve Aslanargun, E. (2020). İlçelerde eğitimin yönetiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 8(2), 114-139.
- Aslan, H. (2012). *Okul müdürlerinin liderlik standartlarının geliştirilmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aspin, D. N., ve Chapman, J. D. (2007). *Values education and lifelong learning: Principles, policies, programmes* (C. 10). Springer.
- Ata, N., ve Bolat, E. Y. (2023). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Okul Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Rollerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(4), 2299-2324.
- Atatanır, H. (2023). Türkiye’de çocukların eğitim hakkı. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 50-63.
- Balyer, A., ve Gündüz, Y. (2011). Değişik ülkelerde okul müdürlerinin yetiştirilmesi: Türk eğitim sistemi için bir model önerisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(2).
- Bass, B. M., ve Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. sage.
- Başturan, C., ve Görgü, E. (2020). Öğretmenlerin mesleki sorun tanımları: Okul öncesi öğretmenleri bağlamında bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 79-98.
- Bilaloğlu, R. G., ve Arnas, Y. A. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823.
- Bilgin, K. U., Akay, A., Koyuncu, H. E., ve Haşar, E. Ç. (2007). Yerel yönetimlerde hizmet içi eğitim. *Ankara: Tepav*.
- Boyalıoğlu, ř. (2023). *Eğitim örgütlerindeki öğretmenlerin mental iyi oluş düzeyi ile iş yaşam kalitesi arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Bush, T. (2020). *Theories of educational leadership and management*.
- Bümen, N. T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G., ve Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: Sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 31-50.
- Can, E., ve Kılıç, Ş. (2019). Okul öncesi eğitim: Temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 483-519.
- Cesur, C., ve Demir, M. K. (2020). Okul öncesi eğitim alma süresinin çocukların sınıf kurallarına uyum ve okul motivasyonlarına etkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 103-122.
- Çakmak, Ö. Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-18.
- Çelik, M., ve Gündoğdu, K. (2007). Türkiye’de okulöncesi eğitimin tarihsel gelişimi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 172-190.
- Çullu, M. S., ve Samancı, O. (2016). Çocuk eğitiminde demokrasi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 79-84.
- Demirkasımoğlu, N. (2011). Türk Eğitim Sistemi’nde bir alt sistem olan denetim sisteminin seçilmiş bazı ülkelerin denetim sistemleri ile karşılaştırılması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 23-48.
- Deveci, Ö., ve Aykaç, N. (2018). Temel eğitimde yaşanan sorunları inceleyen çalışmaların değerlendirilmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 277-301.
- Dewey, J. (1986). Experience and education. *The educational forum*, 50(3), 241-252.
- Durmuşkaya, İ., ve Durmuşkaya, S. K. (2023). Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan müdür yardımcılarının motivasyonlarıyla ilgili sorunlar ve çözüm önerileri: İlkadım ilçesi örneği. 10(19), 1-20.
- Ekici, Ş., ve Ekici, E. (2024). OECD ülkelerinde okul öncesi eğitim modelleri ve Türkiye Karşılaştırması. *Sosyal Gelişim Dergisi*, 2(2), 31-38.
- Ekim, G., Ekim, H., Ketboğa, F. İ., ve Bozkuş, R. (2023). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(10), 1814-1830.
- Epstein, J. (2018). *School, family, and community partnerships, student economy edition: Preparing educators and improving schools*. Routledge.
- Eran Türedi, N., Erişen, Y., ve Gürol, M. (2021). Okul öncesi eğitimde fırsat eşitsizliğini azaltmaya yönelik Türkiye’de uygulanan politikalar. *Yıldız Journal of Educational Research*.

- Eren, S. K., Teloğlu, Ő. K. ., ve İlhan, T. (2017). Türkiye’de erken çocukluk eğitimine uluslararası bir bakış: OECD karnesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(ERTE Özel Sayısı), 125-149.
- Fullan, M. (2003). *The moral imperative of school leadership*. Corwin press.
- Gandhi, R. (2021). Review on the Key Features of the National Education Policy 2020 in the Context to Pre-school Education and its Expected Impact. *International Journal of Management, Technology and Social Sciences (IJMTS)*, 6(1), 241-252.
- Greenleaf, R. K. (2002). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist press.
- Güder, S. Y. (2019). Dikenli gül: Türkiye’de kırsal kesimde okul öncesi öğretmeni olmaya ilişkin fenomenolojik bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 912-941.
- Güngör, H., Ogelman, H. G., ve Toklu, D. A. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmen yeterliliği ve mesleki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 38-48.
- Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional and transformational leadership. *Cambridge Journal of education*, 33(3), 329-352.
- Harris, A. (2004). Distributed leadership and school improvement: Leading or misleading? *Educational management administration ve leadership*, 32(1), 11-24.
- Hersey, P., ve Blanchard, K. H. (1969). *Management of organizational behavior: Utilizing human resources*. Academy of Management Briarcliff Manor, NY 10510.
- Hoy, W. K., ve Miskel, C. G. (1991). Educational administration: Theory, research, and practice.
- Kagıtcıbası, C. (2017). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications*. Routledge.
- Kaya, Ö. M. (2012). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocuk merkezli yaklaşım uygulamalarının değerlendirilmesi*.
- Kerem, E. A., ve Cömert, D. (2005). Türkiye’de okul öncesi eğitimin sorunları ve çözüm önerileri. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 21.
- Köse, A., ve Uzun, M. (2017). Okul öncesi eğitim kurumlarında kadın yönetici olmak: Sorunlar ve eğilimler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1058-1083.
- Kurşunlu, E. (2018). *Türkiyedeki okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerinin incelenmesi*.
- Leithwood, K., ve Jantzi, D. (2005). *Transformational leadership. The essentials of school leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- Lohmander, K. L., ve Samuelsson, I. P. (2020). Quality education in the flexible preschool. Implications for children and teachers with large work teams, large groups of children and open-space environments. *International Research in Early Childhood Education*, 10(2), 83-97.
- Loose, W. (2014). The principal: Three keys to maximizing impact. *Journal of Catholic Education*, 18(1), 208-212.
- Luff, P., ve Webster, R. (2014). Democratic and participatory approaches: Exemplars from early childhood education. *Management in Education*, 28(4), 138-143.
- Milek, K., ve Koksoy, A. M. (2023). Historical development of preschool education in Turkey and Poland from past to present. *Multidisciplinary Perspectives In Educational And Social Sciences VI*, 73.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice*. Sage publications.
- Okçu, V. (2011). Türkiye’de okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve atanmasına ilişkin mevcut durum, beklentiler ve öneriler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 244-266.
- Özbakır, D., ve Dilmaç, B. (2021). Okulöncesi kurumlarındaki yöneticilerin sorunları ve çözüm önerileri: Ereğli örneği. *Instructional Technology and Lifelong Learning*, 2(1), 153-174.
- Öztürk, Ş. (2017). Çocuk yoksulluğu risklerini engellemeye yönelik politika olarak Türkiye’de okul öncesi eğitimde fırsat eşitliği. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 54(632), 55-76.
- Polat, S., Polat, S. M., ve Özdemir, T. Y. (2025). Okulöncesi eğitim kurumlarındaki yöneticilerin lider davranışlarının öğretmen kimliklenmeleri ile ilişkisi. *Temel Eğitim*, 7(25), 54-71.
- Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A., ve Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational administration quarterly*, 44(5), 635-674.
- Saklan, E., ve Erginer, A. (2016). Türkiye’de okul öncesi eğitime ilişkin politika ve finansman uygulamaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(2).
- Sapsağlam, Ö. (2013). Değerlendirme boyutuyla okul öncesi eğitim programları (1952-2013). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2013(1), 63-73.
- Sylva, K. (2004). The effective provision of pre-school education (EPPE) project: Findings from pre-school to end of key stage 1. *Sure Start*.
- Şahin, M. B., ve Akpınar, H. (2023). Eğitim vizyonu belirlemede sosyal inovasyon. *Asya Studies*, 7(26), 61-72.
- ŞAHİN, Ö. Ü. M. (2023). Eğitimde yerelleşme. *Eğitimde Güncel Yaklaşımlar-2*, 167.

- Şanlıdağ, M. (2024). Okul Müdürlerinin Görevlerini Yerine Getirirken Karşılaştıkları Problemler ve Çözümlerine Dair Yaklaşımları. *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 8(40), 484-505.
- Tam, A. C. F. (2019). Conceptualizing distributed leadership: Diverse voices of positional leaders in early childhood education. *Leadership and Policy in Schools*, 18(4), 701-718.
- Tanrıverdi, H., ve Paşağlı, S. (2014). Dönüşümcü liderlik, örgütsel adalet ve iş tatmini arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik okul öncesi öğretmenleri üzerinde bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50), 274-293.
- Tarman, İ., ve Sarıkaya, S. (2024). Merkez ve taşrada okul öncesi öğretmenliği: Tekrar aynı yere atanmak ister misiniz? *Yaşadıkça Eğitim*, 38(3), 654-676.
- Tatık, R. Ş. (2013). *Okul merkezli yönetime ilişkin öğretmen görüşleri üzerine nitel bir araştırma* [MS thesis]. Marmara Üniversitesi.
- Turan, F. (2016). Türkiye'nin zorunlu eğitim politikaları-tarihsel perspektif 1. *Çağdaş yönetim bilimleri dergisi*, 3(1), 1-10.
- Turan, F., Gönen, M., ve Aydos, E. H. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının resimli öykü kitaplarını seçme konusunda yeterlik düzeyleri ve kendi yeterliklerine ilişkin algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 400-422.
- Tüzün, I. (2017). Türkiye'de mülteci çocukların eğitim hakkını ve karşılıklı uyumu destekleyen yaklaşımlar, politikalar ve uygulamalar. *European Liberal Forum*, 11-14.
- Üzümcü, B., ve Müezzın, E. E. (2018). Öğretmenlerin bilişsel esneklik ve mesleki doyum düzeyinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 8-25.
- Weber, M. (2009). *The theory of social and economic organization*. Simon and Schuster.
- Yücel, M. S. (2016). Cumhuriyet'in ilk yıllarında anaokulları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C, 9, 43.
- Zarifova, Z. M. (2024). Formation of management culture among preschool education practitioners. *Pedagog*, 7(4), 590-597.

Referanslar

- Gümrükçü, Ö. B. ve Kurtuldu H. S. (2023). Coğrafi İşaretli Ürün Algısının Tüketicinin Satın Alma Tercihine Etkisinde Referans Grupları ile Roller ve Statünün Aracılık Rolü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 38, 37-59. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1133498>
- Lalelidağ, A. N. (2020) Coğrafi işaretli ürünlerde markalaşma ve pazarlama stratejileri üzerine bir çalışma (Yüksek lisans tezi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- McMillan, H. ve J. Schumacher. S. (2006). *Research in Education Evidence-Based Inquiry*. Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Oraman, Y. (2015). Türkiye’de coğrafi işaretli ürünler. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 76-85.
- Şahin, A., ve Meral, Y. (2012). Türkiye’de coğrafi işaretleme ve yöresel ürünler. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, (2), 88-92.
- Tekelioğlu, Y. (2019). Coğrafi işaretler ve Türkiye uygulamaları. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 47-75.
- Uygurtürk, H., ve Güner, Ş. N. (2021). Coğrafi işaretli ürünlerin markalaşma algısı üzerine bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 377-394.
- Yönet Eren, F., ve Ceyhun Sezgin, A. (2021). Coğrafi işaretli yöresel ürünlerin destinasyonlar açısından önemi: Kapadokya Bölgesi örneği. *Journal of tourism research institute*, 2(1), 61-78.
- Yüce, A., ve Korucuk, N. (2020). Coğrafi işaretli ürünleri satın almaya yönelik tutum ölçeği; Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 3569-3581.

3. References

- Achor, E. E., & Wilfred-Bonse, K. (2013). The need to integrate entrepreneurship education into science education teachers' curriculum in Nigeria. *Journal of Science and Vocational Education (JSVE)*, 7, 111-123.
- Aksüt, P. (2019). Erken çocukluk döneminde fen eğitimi nedir [What is the science education at the early childhood]. In P. Aksüt (Ed.) *Erken çocukluk döneminde fen eğitimi [The science education at the early childhood]* (pp. 1-19). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Amos, A., & Onifade, C. A. (2013). The perception of students on the need for entrepreneurship education in teacher education programme. *Global Journal of Human-Social Science Research*, 13(3), 75-80.
- Axelsson, K., Häggglund, S., & Sandberg, A. (2015). Entrepreneurial learning in education: Preschool as a take-off for the entrepreneurial self. *Journal of education and training*, 2(2), 40-58.
- Bartulović, P., & Novosel, D. (2014). Entrepreneurial competencies in elementary schools. *Obrazovanje za poduzetništvo-E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, 4(1), 83-87.
- Borrull, A. & Valls, C. (2021). Inquiry laboratory activity: investigating the effects of mobile phone on yeasts viability. *Journal of Turkish Science Education*, 18(2), 176-191.
- Can, G. (2007). Kişilik gelişimi [Personality Development]. In B. Yeşilyaprak (Ed.) *Eğitim Psikolojisi [Educational Psychology]* (pp. 117-151). Ankara: Pegem Akademi.
- Christianti, M., Cholimah, N., & Suprayitno, B. (2015). Development of entrepreneurship learning model for early childhood. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, 3(3), 65-70.
- Çelik, H., Bacanak, A., & Çakır, E. (2015). Development of science laboratory entrepreneurship scale. *Journal of Turkish Science Education*. 12(3),65-78.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö., & Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1) 7-28.
- Deniş-Çeliker, H., & Dere, S. (2022). The effects of the problem-based learning supported by experiments in science course: students' inquiry learning and reflective thinking skills. *Journal of Science Learning*, 5(1), 14-27.
- Deveci, İ. (2016). *Fen bilimleri öğretim programıyla (5-8) bütünleştirilmiş girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi [The development, implementation and evaluation of entrepreneurship training modules integrated with middle school science curriculum]* (Unpublished Doctoral Dissertation). Uludağ University Educational Science Institute, Bursa.

- Deveci, İ. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimci özellikleri ile ilgili öz değerlendirmeleri [Self-assessments of prospective science teachers about entrepreneurial characteristics]. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 202-228.
- Deveci, İ. & Çepni, S. (2014). Fen bilimleri öğretmen eğitiminde girişimcilik [Entrepreneurship in science teacher education]. *Journal of Turkish Science Education*, 11(2), 161-188.
- Deveci, İ., & Çepni, S. (2017). Studies conducted on entrepreneurship in science education: thematic review of research. *Journal of Turkish Science Education*, 14(4), 126-143.
- Deveci, İ., Zengin M.N., & Çepni, S. (2015). Fen tabanlı girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama (EBULİNE)*, 14(27), 59-80.
- Fuchs, K., Werner, A. & Wallau, F. (2008). Entrepreneurship education in Germany and Sweden: what role do different school systems play? *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(2), 365-381.
- Hasmawaty, H., Syam, H., & Saman, A. (2020). Validity, practicality, and effectiveness: The last step in development of entrepreneurship education-based role-playing for kindergarten. *Universal Journal of Educational Research*, 8(12B), 8092-8101.
- Heinonen, J., & Poikkijoki, S. (2006). An entrepreneurial-directed approach to entrepreneurship education: mission impossible? *Journal of Management Development*, 25(1), 80-94.
- Hofstein, A., Shore, R., & Kipnis, M. (2004). Providing high school chemistry students with opportunities to develop learning skills in an inquiry-type laboratory: A case study. *International Journal of Science Education*, 26(1), 47-62.
- Hoit, D.H. (2006). *Entrepreneurship New Venture creation*. New Delhi: Prentice Hall Limited.
- Jufri, M., & Wirawan, H. (2018). Internalizing the spirit of entrepreneurship in early childhood education through traditional games. *Education + Training*.
- Kaya, G. (2019). Erken çocukluk dönemi kullanılan yöntem ve teknikler [Method and techniques at the early childhood science education]. In P. Aksüt (Ed.) *Erken çocukluk döneminde fen eğitimi [The science education at the early childhood]* (pp. 149-200). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Koştur, H. İ. (2019). Erken çocukluk eğitiminde fen eğitimi ve önemi [Science education at the early childhood education]. In Ş. Ünlü Çetin (Ed.) *Erken çocukluk fen eğitiminde temel konular ve güncel yaklaşımlar [Basic issues and current approaches at the early childhood science education]* (pp. 1-15). Ankara: Nobel Yayınevi.

- Lee, S. M., Chang, D., & Lim, S. B. (2005). Impact of entrepreneurship education: a comparative study of the US and Korea. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 1(1), 27-43.
- Mathew, B. A., Olorundare, J., & Laniyan, B. E. (2017). Entrepreneurship in Science Education as Panacea to Nigeria's Development in the 21st Century. *International Journal of Social Sciences and Conflict Management*, 2(4), 199-212.
- Ministry of National Education (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı [Curriculum of Preschool Education]*. Ankara.
- Oğuztekin, E., Bektaş, O., Karaca, M., & Kızılay, E. (2022). Türkiye'de fen eğitiminde girişimcilik ile ilgili yapılan çalışmaların analizi: Bir meta-sentez çalışması [An analysis of studies on entrepreneurship in science education in Turkey: A meta-synthesis study]. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(1), 86-106.
- Paço, A. D. & Palinhas, M. J. (2011). Teaching entrepreneurship to children: a case study. *Journal of Vocational Education & Training*, 63(4), 593-608.
- Partnership for 21st Century Learning. (2015). Frameworks & Resources. Retrieved from <http://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources> (04.05.2022).
- Perera, L. D. H. (2014). Parents' attitudes towards science and their children's science achievement. *International Journal of Science Education*, 36(18), 3021-3041.
- Qamariyah, S. N., Rahayu, S., Fajaroh, F., & Alsulami, N. M. (2021). The Effect of Implementation of Inquiry-Based Learning with Socio-Scientific Issues on Students' Higher-Order Thinking Skills. *Journal of Science Learning*, 4(3), 210-218.
- Rohmah, L., Rahayu, D. P., & Latif, M. A. (2021). Spiritual-based entrepreneurship education for early childhood: lesson from Indonesia. *Jurnal Pendidikan Islam*, 10(2), 159-180.
- Saçkes, M. (2014) How often do early childhood teachers teach science concepts? Determinants of the frequency of science teaching in kindergarten. *European Early Childhood Education Research Journal*, 22(2), 169-184.
- Sad, S. N. (2012). Investigation of parental involvement tasks as predictors of primary students' turkish, math, and science & technology achievement. *Eurasian Journal of Educational Research*, 48, 135-154.
- Sousa, M. J. (2018). Entrepreneurship skills development in higher education courses for teams' leaders. *Administrative sciences*, 8(2), 18.
- Suzanti, L. & Maesaroh, S. (2017). *Entrepreneurship learning for early childhood - a case study of children age 4 – 5 in TK Khalifah Civacas Serang*. In Proceedings of the 2nd International Conference on Economic Education and Entrepreneurship (ICEEE 2017), pages 403-410.

- Syawaludin, A., Prasetyo, Z.K., Jabar, C.S.A. & Retnawati, H. (2022). The effect of project-based learning model and online learning settings on analytical skills of discovery learning, interactive demonstrations, and inquiry lessons. *Journal of Turkish Science Education*, 19(2), 608-621.
- Tağraf, H. & Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin “girişimsel öz yetkinlik” algısı üzerindeki etkisi: bir araştırma [Effect of entrepreneurship education at universities on entrepreneurship self-perfection perception: A research]. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 91-111.
- Tezcan, H., & Aslan, S. (2007). Lise öğrencilerinin çözeltiler konusunu kavramaları üzerine laboratuvar destekli öğretim yönteminin etkisi [Effect of the laboratory supported method on the understanding of solutions subject of high school pupils]. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty*, 27(3), 65-81.
- Turkish Language Association (2022). Güncel Türkçe Sözlük [Current Turkish Dictionary]. Retrived from <https://sozluk.gov.tr/> (04.05.2022).
- Wilson, K. (2008). Entrepreneurship education in Europe. In J. Potter (Ed.) *Entrepreneurship and higher education* (pp. 119-137). Paris: OECD Publishing.
- Yetti, E., & Azizah, S. A. (2016). *Improved creativity in early childhood through entrepreneurship education*. In *3rd International Conference on Early Childhood Education (ICECE 2016)* (pp. 399-403). Atlantis Press.

Kaynakça

- Ağmaz, R. F., & Ergülec, F. (2024). Öğretmen adaylarının eğitiminde yapay zeka algıları: Bir metafor analizi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 589-605.
- Aldowah, H., Al-Samarraie, H., & Fauzy, W. M. (2019). Educational data mining and learning analytics for 21st-century higher education: A review and synthesis. *Telematics and Informatics*, 37, 13-49.
- Anna, H., & vd. (2023). Yapay zeka destekli kişiselleştirilmiş önerilerin, tersine çevrilmiş bir sınıfta öğrencilerin öğrenme katılımı, motivasyonu ve sonuçları üzerindeki etkileri. *Uluslararası İnovasyon Koleji, Ulusal Chengchi Üniversitesi, Taipei, Tayvan*. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2022.104684>
- Araújo, J. L., & Saúde, I. (2024). Can ChatGPT enhance chemistry laboratory teaching? Using prompt engineering to enable AI in generating laboratory activities. *Journal of Chemical Education*, 101(5), 1858-1864.
- Azamatova, A., Bekeyeva, N., Zhaxylikova, K., Sarbassova, A., & Ilyassova, N. (2023). Yabancı dil öğretiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı yapay zeka ve dijital öğrenme araçlarının kullanılmasının öğrencilerin başarısı ve motivasyonu üzerindeki etkisi. *Uluslararası Matematik, Bilim ve Teknoloji Eğitimi Dergisi (IJEMST)*, 11(6), 1458-1475. <https://doi.org/10.46328/ijemst.3712>
- Baidoo-Anu, D., & Ansah, L. O. (2023). Education in the era of generative artificial intelligence (AI): Understanding the potential benefits of ChatGPT in promoting teaching and learning. *Journal of AI*, 7(1), 52-62.
- Baker, T., & Smith, L. (2019). Educ-AI-tion rebooted? Exploring the future of artificial intelligence in schools and colleges. *Nesta Foundation*. https://media.nesta.org.uk/documents/Future_of_AI_and_education_v5_WEB.pdf
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Routledge.
- Brooks, A. (2019). The benefits of AI: 6 societal advantages of automation. *Rasmussen University*. <https://www.rasmussen.edu/degrees/technology/blog/benefits-of-ai/>
- Cameron, R. Y. (2019, January 19). AI-101: Eğitimde yapay zeka kullanımına giriş. *Amazon Yayını*.
- Chen, S.-Y., & Liu, S.-Y. (2020). Using augmented reality to experiment with elements in a chemistry course. *Computers in Human Behavior*, 111, 106418.
- Chiu, T. K., Moorhouse, B. L., Chai, C. S., & Ismailov, M. (2024). Teacher support and student motivation to learn with artificial intelligence (AI) based chatbot. *Interactive Learning Environments*, 32(7), 3240-3256.

- Clarizia, F., Colace, F., Lombardi, M., Pascale, F., & Santaniello, D. (2018). Chatbot: An education support system for student. *2018 International Symposium on Cyberspace Safety and Security*, Amalfi, 29-31 October, 291-302. https://doi.org/10.1007/978-3-030-01689-0_23
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları araştırma deseni* (S. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Çetin Dindar, A., & Geban, Ö. (2015). Fen Bilimleri Motivasyon Ölçeğinin Türkçe'ye ve Kimya'ya uyarlanması geçerlik çalışması. *Pegem Journal of Education*, 5, 15-34.
- Çetin, İ., & Erdoğan, A. (2018). Development, validity and reliability study of technological pedagogical content knowledge (TPACK) efficiency scale for mathematics teacher candidates. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 5(1), 50-62.
- Çetiner, N., & Çetinkaya, F. Ö. (2024). Çalışanların yapay zekâ kaygısı ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki: Turizm çalışanları üzerine bir araştırma. *Alanya Akademik Bakış*, 8(1), 159-173. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.1297394>
- Çolak Yazıcı, S., & Erkoç, M. (2023). Fen Bilimleri Grubu öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yapay zekâ kullanma durumlarının analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 2682-2704. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1316144>
- Çolak Yazıcı, S., & Nakiboğlu, C. (2024). Examining experienced chemistry teachers' perception and usage of virtual labs in chemistry classes: A qualitative study using the technology acceptance model 3. *Education and Information Technologies*, 29, 4337-4370. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11985-1>
- E. Yurt, & I. Kasarci. (2024). Yapay zeka kullanım motivasyonlarına ilişkin bir anket: Yapay zeka ve motivasyon arasındaki bağlantının araştırılmasına bir katkı. *Uluslararası Eğitimde Teknoloji Dergisi*, 7(2), 308-325.
- Erdoğan, Ş., & Bozkurt, E. (2023). Fizik öğretmeni adaylarının "yapay zekâ" kavramına ilişkin algılarının incelenmesi: Bir metafor çalışması. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 7(2), 152-163.
- Galindo-Domínguez, H., Delgado, N., Campo, L., ve Losada, D. (2024). Relationship between teachers' digital competence and attitudes towards artificial intelligence in education. *International Journal of Educational Research*, 126, 102381-102383. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2024.102381>
- Gandhi, H. A., Jakymiw, S., Barrett, R., Mahaseth, H., & White, A. D. (2020). Real-time interactive simulation and visualization of organic molecules. *Journal of Chemical Education*, 97, 4189-4195.

- Glynn, S. M., & Koballa, T. R. Jr. (2006). Motivation to learn in college science. In Mintzes, J. J. & Leonard, W. H. (Eds.), *Handbook of College Science Teaching* (pp. 25–32). National Science Teachers Association Press.
- Güneş, A., & Fırat, M. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 115-129. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/34059/377003>
- Haenlein, M., & Kaplan, A. (2019). A brief history of artificial intelligence: On the past, present, and future of artificial intelligence. *California Management Review*, 61(4), 5-14.
- Işın, O., Akçay, H., & Kapıcı, H. O. (2020). Fen öğrenme motivasyon ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 505-529. <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.234.24>
- Jaiswal, A., & Arun, C. J. (2021). Potential of artificial intelligence for transformation of the education system in India. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology*, 17(1), 142-158.
- Jiang, Y., Li, X., Luo, H., Yin, S., & Kaynak, O. (2022). Quo vadis artificial intelligence? *Discover Artificial Intelligence*, 2(1), 4-22. <https://doi.org/10.1007/s44163-022-00022-8>
- Mega, C., Ronconi, L., & De Beni, R. (2014). What makes a good student? How emotions, self-regulated learning, and motivation contribute to academic achievement. *Journal of Educational Psychology*, 106(1), 121.
- Nja, C. O., Uwe, U. E., & Nkereuwem, V. I. (2021). Artificial intelligence tools of personalized learning and intelligent tutoring system as correlates of students' motivation in chemistry. *Education Sciences*, 11(11), 709. <https://doi.org/10.3390/educsci11110709>
- Padem, H., Göksu, A., & Konaklı, Z. (2012). Araştırma yöntemleri. *Üsküp: IBU Publication*.
- Pei-Yi, L. (2021). İlkokul öğrencilerinin yapay zekayı öğrenme motivasyonları arasındaki yapısal ilişkinin modellenmesi. *Bilgisayarlar ve Eğitim: Yapay Zeka*, 2, 100006. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2020.100006>
- Pintrich, P. R. (2003). A motivational science perspective on the role of student motivation in learning and teaching contexts. *Journal of Educational Psychology*, 95(4), 667.
- Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2002). *Eğitimde motivasyon*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Popenici, S. A. D., & Kerr, S. (2017). Exploring the impact of artificial intelligence on teaching and learning in higher education. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 12(22), 1-13.
- Roschelle, J., Lester, J., & Fusco, J. (2020). AI and the Future of Learning: Expert Panel Report. *Digital Promise*.

- Rusmiyanto, H., Huriati, N., Fitriani, N., Tyas, N. K., Rofi'i, A., & Sari, M. N. (2023). The role of artificial intelligence (AI) in developing English language learners' communication skills. *Journal on Education*, 6(1), 750-757.
- Russell, S. J., & Norvig, P. (2010). *Artificial intelligence: A modern approach*. London: Pearson.
- Saçan, S., Tozduman Yaralı, K., & Kavruk, S. Z. (2022). Çocukların “yapay zeka” kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 64, 274-296. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1074024>
- Schunk, D. H., Meece, J. R., & Pintrich, P. R. (2014). *Motivation in education: Theory, research, and applications*. Pearson Higher Ed.
- Sharkey, N., & Sharkey, A. (2010). The crying shame of robot nannies: An ethical appraisal. *Interaction Studies*, 11, 161-190.
- Şahin, F. (2017). Motivasyon kuramları bağlamında akademik teşvik ödeneği uygulamasının değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 403-410.
- Taşçı, G., & Çelebi, M. (2020). Eğitimde yeni bir paradigma: “Yükseköğretimde yapay zekâ”. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(29), 2346-2370. <https://doi.org/10.26466/opus.747634>
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53.
- Verma, M. (2018). Artificial intelligence and its scope in different areas with special reference to the field of education. *International Journal of Advanced Educational Research*, 3(1), 5-10.
- Vinichenko, V., & Alexander, V. (2020). Technologies of improving the university efficiency by using artificial intelligence: Motivational aspect. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7(4), 3862-3876. [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4\(9\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4(9))
- Yang, Q. F., Lian, L. W., & Zhao, J. H. (2023). Developing a gamified artificial intelligence educational robot to promote learning effectiveness and behavior in laboratory safety courses for undergraduate students. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20(1), 18.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education—where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1-27.
- Zhan, Z., Tong, Y., Lan, X., & Zhong, B. (2022). A systematic literature review of game-based learning in Artificial Intelligence education. *Interac-*

tive Learning Environments, 32(3), 1137–1158. <https://doi.org/10.1080/10494820.2022.2115077>

Zhang, B., & Dafoe, A. (2019). Artificial Intelligence: American Attitudes and Trends. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3312874>

Güncel Ekonometrik ve İstatistiksel Uygulamalar ile Akademik Çalışmalar

Editörler:

Doç. Dr. Elif TUNA

Doç. Dr. Serkan AKOĞUL

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Güncel Ekonometrik ve İstatistiksel Uygulamalar ile Akademik Çalışmalar

Academic Studies with Current Econometric and Statistical Applications

Editörler: Doç. Dr. Elif TUNA • Doç. Dr. Serkan AKOĞUL

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-951-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub518>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Tuna, E. (ed), Akoğul, S. (ed) (2024). *Güncel Ekonometrik ve İstatistiksel Uygulamalar ile Akademik Çalışmalar*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub518>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Beşel, F. & Yardımcıoğlu, F., (2016), Tüketici Güven Endeksi ile Makro Değişkenler Arasındaki İlişki, International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS) Bildiriler Kitabı, İstanbul
- Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica: journal of the Econometric Society*, 1057-1072.
- Gedik, A., Özbek, Ö. (2021). Türkiye’de Tüketici Güven Endeksi, İşsizlik Oranı ve Enflasyon Oranı Arasındaki İlişki, *New Era International Journal Of Interdisciplinary Social Researches*, Year 6(2021) Vol:10, ISSN 2757-5608, Doi Number:<http://dx.doi.org/10.51296/newera.119>
- Gregory, A. W. & Hansen, B. E. (1996). Residual-based tests for cointegration in models with regime shifts. *Journal of econometrics*, 70(1), 99-126.
- Hatemi-j, A. (2008). Tests for cointegration with two unknown regime shifts with an application to financial market integration. *Empirical economics*, 35(3), 497-505.
- Islam, T. & Mumtaz, M. N. (2016), Consumer Confidence Index and Economic Growth: An Empirical Analysis of EU Countries, *Euroeconomica*, Issue 2 (35) ISSN: 1582-8859
- Işık, T. & Sahin, İ., Aydınkaya, İ.Y., (2016) Consumer Confidence Index, The Relationship Between Growth and Inflation, A case of Turkey, *International Journal Of Economics, Commerce and Management*, Vol. IV, Issue 4, April 2016, United Kingdom, <http://ijem.co.uk/>.
- Lee, J. & Strazicich, M. C. (2003). “Minimum Lagrange Multiplier Unit Root Testwith Two Structural Breaks”, *The Review of Economics and Statistics*. 85(4), ss. 1082-1089.
- Lee J. & Strazicich M. C. (2013). Minimum LM Unit Root Test With One Structural Break. *Economic Bulletin*, 33(4), pp. 2483-2492.
- Kasapoğlu, S., (2022). The Relationship Between Consumer Confidence Index and Macroeconomic Indicators In Türkiye, Master In Art Thesis, Yasar University, İzmir
- Mert, M. & Çağlar, A.E. (2019). Eviews ve Gauss Uygulamalı Zaman Serileri Analizi. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Moralı, T. & Coşkun, Ö. (2021). Türkiye’de Tüketicilerin Enflasyon Algısı ve Beklentileri Üzerine Bir İnceleme, *ASEAD 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2021, 631-650
- Önem, H.B., (2022), Tüketici Güven Endeksi ve Bazı BİST Endeksleri Arasındaki Eşbütünleşme ve Nedensellik İlişkisi, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt.7 Sayı.1, Mart 2022, 12-22

Phillips, P. C. & Hansen, B. E. (1990). Statistical inference in instrumental variables regression with I (1) processes. *The review of economic studies*, 57(1), 99-125.

Phillips, P. C. & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika*, 75(2), 335-346.

Prirayani, J. (2016). Macroeconomic Linkage of Consumer Confidence In Indonesia, *Jurnal BPPK*, Volume 9 Nomor 1, 2016, Halaman 67-88

Sergeant, K.A., Lugay,B.& Dokkie,M. (2011), Consumer Confidence and Economic Growth: Case Studies of Jamaica and Triniad and Tobago; Economic Commission for Latin America and The Caribbean (ECLAC) Subregional headquarters for the Caribbean, <https://repositoro.cepal.org/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (Erişim Tarihi: 10.10.2023, Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/>).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). (Erişim Tarihi: 10.10.2023, Erişim adresi: <https://evds2.tcmb.gov.tr/>)

Kaynakça

- Arulampalam, W. (2001). Is unemployment really scarring? Effects of unemployment experiences on wages. *The Economic Journal*, 111(475), 585-606.
- Autor, D. H. (2019). Work of the Past, Work of the Future. AEA Papers and Proceedings,
- Ball, L. M. (2009). *Hysteresis in unemployment: old and new evidence*.
- Barro, R. J. (1991). Economic growth in a cross section of countries. *The quarterly journal of economics*, 106(2), 407-443.
- Barro, R. J., & Lee, J. W. (2013). A new data set of educational attainment in the world, 1950–2010. *Journal of development economics*, 104, 184-198.
- Berkman, L. F., & Glass, T. (2000). Social integration, social networks, social support, and health. *Social epidemiology*, 1(6), 137-173.
- Blanchard, O., & Katz, L. F. (1992). YRegional Evolutions, \$ Brooking Papers on Economic Activity. *Economic Studies Program, The Brookings Institution*, 23(1), 76.
- Blanchard, O., & Wolfers, J. (2000). The role of shocks and institutions in the rise of European unemployment: the aggregate evidence. *The Economic Journal*, 110(462), 1-33.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. WW Norton & company.
- Canning, D. (2012). Progress in Health around the World. *The Journal of Development Studies*, 48(12), 1784-1798.
- Card, D., Kluve, J., & Weber, A. (2010). Active labour market policy evaluations: A meta-analysis. *The Economic Journal*, 120(548), F452-F477.
- Case, A., & Deaton, A. (2015). Rising morbidity and mortality in midlife among white non-Hispanic Americans in the 21st century. *Proceedings of the national academy of sciences*, 112(49), 15078-15083.
- Clark, A., Georgellis, Y., & Sanfey, P. (2001). Scarring: The psychological impact of past unemployment. *Economica*, 68(270), 221-241.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological bulletin*, 98(2), 310.
- Cutler, D., & Miller, G. (2005). The role of public health improvements in health advances: the twentieth-century United States. *Demography*, 42(1), 1-22.
- Cutler, D. M., & Lleras-Muney, A. (2006). Education and health: evaluating theories and evidence. In: National bureau of economic research Cambridge, Mass., USA.
- De Bloom, J., Kompier, M., Geurts, S., De Weerth, C., Taris, T., & Sonnentag, S. (2009). Do we recover from vacation? Meta-analysis of vacation effects on health and well-being. *Journal of occupational health*, 51(1), 13-25.

- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American psychologist*, 55(1), 34.
- Esping-Andersen, G. (1990). The three worlds of welfare capitalism. *Polity*.
- Fajnzylber, P., Lederman, D., & Loayza, N. (2002). Inequality and violent crime. *The journal of Law and Economics*, 45(1), 1-39.
- Ferraro, K. F. (1995). Fear of crime: Interpreting victimization risk. In: State University of New York Press.
- Fisher, B. S., Daigle, L. E., Cullen, F. T., & Turner, M. G. (2003). Reporting sexual victimization to the police and others: Results from a national-level study of college women. *Criminal justice and behavior*, 30(1), 6-38.
- Glei, D. A., & Horiuchi, S. (2007). The narrowing sex differential in life expectancy in high-income populations: effects of differences in the age pattern of mortality. *Population studies*, 61(2), 141-159.
- Goldin, C. (2006). The quiet revolution that transformed women's employment, education, and family.
- Gomis, R., Kapsos, S., & Kuhn, S. (2020). World employment and social outlook: trends 2020. *ILO: Geneva, Switzerland*, 127.
- Gruber, J., & Wise, D. A. (2002). Social security programs and retirement around the world: Micro estimation. In: National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass., USA.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2021). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. SAGE Publications.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: A review of the literature. *International review of Victimology*, 4(2), 79-150.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2008). The role of cognitive skills in economic development. *Journal of economic literature*, 46(3), 607-668.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2011). The economics of international differences in educational achievement. *Handbook of the Economics of Education*, 3, 89-200.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2015). *The Knowledge Capital of Nations Education and the Economics of Growth*. The MIT Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt17kk9kq>
- Heckman, J. J., Lochner, L. J., & Todd, P. E. (2006). Earnings functions, rates of return and treatment effects: The Mincer equation and beyond. *Handbook of the Economics of Education*, 1, 307-458.
- Heckman, J. J., Stixrud, J., & Urzua, S. (2006). The effects of cognitive and noncognitive abilities on labor market outcomes and social behavior. *Journal of Labor economics*, 24(3), 411-482.

- Helliwell, J. F., Layard, R., & Sachs, J. D. (2019). Happiness and community: An overview. *World Happiness Report 2019*.
- Henderson, K. A., & Bialeschki, M. D. (2005). Leisure and active lifestyles: Research reflections. *Leisure sciences*, 27(5), 355-365.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the academy of marketing science*, 43, 115-135.
- Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., & Layton, J. B. (2010). Social relationships and mortality risk: a meta-analytic review. *PLoS medicine*, 7(7), e1000316.
- Idler, E. L., & Benyamini, Y. (1997). Self-rated health and mortality: a review of twenty-seven community studies. *Journal of health and social behavior*, 21-37.
- Jylhä, M. (2009). What is self-rated health and why does it predict mortality? Towards a unified conceptual model. *Social science & medicine*, 69(3), 307-316.
- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proceedings of the national academy of sciences*, 107(38), 16489-16493.
- Kim, J. H. (2019). Multicollinearity and misleading statistical results. *Korean J Anesthesiol*, 72(6), 558-569. <https://doi.org/10.4097/kja.19087>
- Kivimäki, M., Jokela, M., Nyberg, S. T., Singh-Manoux, A., Fransson, E. I., Alfredsson, L., Bjorner, J. B., Borritz, M., Burr, H., & Casini, A. (2015). Long working hours and risk of coronary heart disease and stroke: a systematic review and meta-analysis of published and unpublished data for 603 838 individuals. *The lancet*, 386(10005), 1739-1746.
- Krueger, A. B., & Meyer, B. D. (2002). Labor supply effects of social insurance. *Handbook of public economics*, 4, 2327-2392.
- LaFree, G. (1999). A summary and review of cross-national comparative studies of homicide. *Homicide: A Source book of Social research/Sage*.
- Lawrence, E. M., Rogers, R. G., & Wadsworth, T. (2015). Happiness and longevity in the United States. *Social science & medicine*, 145, 115-119.
- Layard, R., Nickell, S., & Jackman, R. (2005). *Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199279166.001.0001>
- Life expectancy at birth*. (2020). World Bank. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.LE00.IN>
- Lleras-Muney, A. (2005). The relationship between education and adult mortality in the United States. *The Review of economic studies*, 72(1), 189-221.
- Madsen, P. K. (2005). *How can it possibly fly?: The paradox of a dynamic labour market in a Scandinavian welfare state*. Citeseer.

- Marmot, M., & Wilkinson, R. (2006). *Social Determinants of Health* Oxford University Press: New York. In: USA.
- Mattingly, M. J., & Blanchi, S. M. (2003). Gender differences in the quantity and quality of free time: The US experience. *Social forces*, 81(3), 999-1030.
- Montgomery, M. (2022). Reversing the gender gap in happiness. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 196, 65-78.
- Nickell, S. (1997). Unemployment and labor market rigidities: Europe versus North America. *Journal of Economic perspectives*, 11(3), 55-74.
- OECD. (2019). *PISA 2018 Results (Volume I)*. <https://doi.org/doi:https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>
- OECD. (2020). *How's Life? 2020 Measuring Well-being*. <https://doi.org/doi:https://doi.org/10.1787/9870c393-en>
- OECD. (2023). *OECD Data Explorer - Archive*. OECD. Retrieved 5 Ağustos 2023 from [https://data-explorer.oecd.org/vis?tenant=archive&df\[ds\]=DisseminateArchiveDMZ&df\[id\]=DF_BLI&df\[ag\]=OECD&dq=...&to\[TIME\]=false](https://data-explorer.oecd.org/vis?tenant=archive&df[ds]=DisseminateArchiveDMZ&df[id]=DF_BLI&df[ag]=OECD&dq=...&to[TIME]=false)
- OECD. (2021). *OECD Employment Outlook 2021 Navigating the COVID-19 Crisis and Recovery*. OECD publishing.
- Oksuzyan, A., Juel, K., Vaupel, J. W., & Christensen, K. (2008). Men: good health and high mortality. Sex differences in health and aging. *Aging clinical and experimental research*, 20, 91-102.
- Pain, R. (2001). Gender, race, age and fear in the city. *Urban studies*, 38(5-6), 899-913.
- Pain, R. H. (1997). Social geographies of women's fear of crime. *Transactions of the Institute of British geographers*, 231-244.
- Pissarides, C. A. (1992). Loss of skill during unemployment and the persistence of employment shocks. *The quarterly journal of economics*, 107(4), 1371-1391.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon Schuster.
- Research Demystifies the Gender Gap in Life Satisfaction*. (2022). Gallup. Retrieved 10 Ekim from <https://news.gallup.com/opinion/gallup/402839/research-demystifies-gender-gap-life-satisfaction.aspx>
- Riley, J. C. (2001). *Rising life expectancy: a global history*. Cambridge University Press.
- Sonnentag, S. (2001). Work, recovery activities, and individual well-being: A diary study. *Journal of occupational health psychology*, 6(3), 196.

- Sparks, K., Faragher, B., & Cooper, C. L. (2001). Well-being and occupational health in the 21st century workplace. *Journal of occupational and organizational psychology*, 74(4), 489-509.
- Stebbins, R. A. (2016). *Leisure and positive psychology: Linking activities with positiveness*. Springer.
- Stephoe, A., Deaton, A., & Stone, A. A. (2015). Subjective wellbeing, health, and ageing. *The lancet*, 385(9968), 640-648.
- Veblen, T. (1934). The theory of the leisure class: an economic study of institutions. 1899. *New York: The Modern Library*.
- Wilkinson, R., & Pickett, K. (2010). The spirit level. *Why equality is better for everyone*.
- York, R., & Bell, S. E. (2014). Life satisfaction across nations: The effects of women's political status and public priorities. *Social Science Research*, 48, 48-61.

Kaynakça

- Abdi, H., & Béra, M. (2014). Correspondence Analysis. In ALPAR, C. (2017). Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler.
- Benammou, S., & Saporta, G. (2003). On the connection between the distribution of eigenvalues in multiple correspondence analysis and log-linear models. *REVSTAT-Statistical Journal*, 1, 42-79.
- Beken, Hikmet Gülçin. (2020). 21.yüzyılda Temel Gelir Tartışmaları
- Bohun, Lukasz (2020). The Feasibility of Universal Basic Income in the European Union: Challenges and Opportunities., *Journal of European Social Policy*, 30(1), 70-84.
- Fiedler, Michael & Gimpel, Peter (2019)., Basic Income in Europe: A Comparative Analysis of Implementation Prospects., *European Journal of Social Security*, 21(2), 119-141.
- Fitzgerald, R.; Goldblatt, D. (2018). Basic Income and the Welfare State: A Multi-Criteria Decision Approach, *Journal of Social Policy*
- Harvey, D.; Plummer, M. (2015). Universal Basic Income: A Solution to the European Crisis?, *Global Social Policy*
- Hoffman, D. L., & de Leeuw, J. (2011). Geometrical aspects of multiple correspondence analysis: implications for the coordinate scaling debate.
- Josse, J., Husson, F., & Lê, S. (2008). Multiple Correspondence Analysis. Applied Mathematics Department: Dortmund, 7.
- Keenan, D.; Lio, M.; et al. (2019). Exploring the Implications of a Universal Basic Income in Europe. *Journal of European Social Policy*
- Lennart J. S. H. Martein, Sebastian H. P. E. Müller, (2013), Multi-Criteria Decision Analysis in the Management of Sustainable Development Projects, *Sustainable Development Journal*
- Lepage, F (2016). Basic Income in Europe: Prospects and Problems. *International Social Security Review*
- Markos, A., Menexes, G., & Papadimitriou, T. (2009). Multiple correspondence analysis for “tall” data sets. *Intelligent Data Analysis*, 13(6), 873-885.
- Matthias Ehrgott, Xinhua Li, Roman S. Salo, (2010), Multi-Criteria Decision Analysis: Methods and Software, Springer
- Sáez, E., & Zucman, G. (2020). *Progressive Wealth Taxation*. Brookings Papers on Economic Activity.
- Schuett, J.; Kallis, G.; Otero, I.; et al. (2020). The Feasibility of Universal Basic Income in Europe
- Sourial, N., Wolfson, C., Zhu, B., Quail, J., Fletcher, J., Karunanathan, S., Banteen-Roche, K., Béland, F., & Bergman, H. (2010). Corresponden-

ce analysis is a useful tool to uncover the relationships among categorical variables. *Journal of clinical epidemiology*, 63(6), 638-646.

Standing, G. (2017). *Basic Income: And How We Can Make It Happen*. Pelican.

Van Parijs, Philippe; Vanderborght, Yannick(2017). *Universal Basic Income in the European Union: A Comparative Study*, *Oxford Handbook of Economic Inequality*

Kaynakça

- Akkaya, R. (2010). Olasılık ve istatistik öğrenme alanındaki kavramların gerçekçi matematik eğitimi ve yapılandırıcılık kuramına göre bilgi oluşturma sürecinin incelenmesi. Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi
- Aktaş Cansız, M. & Tabak, S. (2018). Turkish adaptation of Math and Me Survey: A validity and reliability study. *European Journal of Educational Research*, 7(3), 707-714.
- Bahadır, E. (2017). Associating Mathematical Stories That Are Written By the 8th Grade Students Who Are Studying At Advantageous And Disadvantageous Regions'schools With Their Mathematical Perceptions: Istanbul Case. *European Journal of Education Studies*. 3(4).
- Bahadır, E. (2021). Göçmen öğrencilerin matematik eğitiminde etnomatematik yaklaşımının kullanılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 577-59.
- Banerjee, P. A. (2016). A systematic review of factors linked to poor academic performance of disadvantaged students in science and maths in schools. *Cogent Education*, 3(1), 1178441.
- Baypınar, K., & Tarım, K. (2019). The development of mathematical literacy self-efficacy scale for middle school: a reliability and validity study. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 48(1), 878-909.
- Berkant, H. G., & Yaren, R. (2020). Altıncı sınıf tam sayılar konusunda uygulanan gerçekçi matematik eğitiminin öğrencilerin matematik motivasyonlarına etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 543-571.
- Chairil Hikayat, S., Hairun, Y., & Suharna, H. (2020). Design of realistic mathematics education approach to improve critical thinking skills. *Universal Journal of Educational Research*, 8(6), 2232-2244.
- Çelik, A. (2016). Koniklerin gerçekçi matematik eğitimi yaklaşımı ile öğretimi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi.
- Çelik, H. C. (2018). The effects of activity based learning on sixth grade students' achievement and attitudes towards mathematics activities. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(5), 1963-1977.
- Çilingir, E., & Dinç Artut, P. (2016). Gerçekçi matematik eğitimi yaklaşımının ilkökul öğrencilerinin başarılarına, görsel matematik okuryazarlığı öz yeterlik algılarına ve problem çözme tutumlarına etkisi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7(3), 578-600.
- Çilingir, E., Dinç Artut P. & Tarım, K. (2015). Sınıf öğretmeni adayları üzerinde gerçekçi matematik eğitimine ilişkin bir uygulama örneği. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-12.

- Demir, G. (2017). Gerçekçi matematik eğitimi yaklaşımının meslek lisesi öğrencilerinin matematik kaygısına, matematik özyeterlik algısına ve başarısına etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Demirdöğen, N., & Kaçar, A. (2010). İlköğretim 6. Sınıfta Kesir Kavramının Öğretiminde Gerçekçi Matematik Eğitimi Yaklaşımının Öğrenci Başarısına Etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 56-74.
- Duran, C., Sidekli, S., & Yorulmaz, A. (2018). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Matematik Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 2(1), 17-26.
- Erdoğan, H., & Ayvaz-Tüncel, Z. (2018). Gerçekçi Matematik Eğitimine Davalı Matematik Öğretiminin Akademik Başarı, Kalıcılık Ve Yansıtıcı Düşünme Becerisi Üzerine Etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 13(19).
- Ergül, E., & Doğan, M. (2022). İlkokul Matematik Öğretiminde Oyun Temelli Yaklaşımın Öğrenci Başarısına Etkisi. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(235), 1935-1960.
- Ersoy, E. (2013). Gerçekçi matematik eğitimi destekli öğretim yönteminin 7. sınıf olasılık ve istatistik kazanımlarının öğretiminde öğrenci başarısına etkisi. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi.
- Evcan, S. S., Adilov, G., Eken, Z., Barut, S., Kemali, S., & Tınaztepe, G. (2020). TÜBİTAK 4004-Doğa eğitimi ve bilim okulları kapsamında 7. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen "hayatımızdaki matematik: tarım" projesinin değerlendirilmesi. *International Journal of Scholars in Education*, 3(1), 28-41.
- Fauzan, A., Slettenhaar, D., & Plomp, T. (2002). Traditional mathematics education vs. realistic mathematics education: Hoping for changes. In *Proceedings of the 3rd International Mathematics Education and Society Conference* (pp. 1-4).
- Filiz, T. (2023). Gerçekçi Matematik Eğitimi Yaklaşımının İlkokul Öğrencilerinin Matematik Performansına Etkisi: Meta-Analiz. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (Özel Sayı 1 (Cumhuriyetin 100. Yılına)), 1062-1081.
- Freudenthal, H. (1968). Why to teach mathematics so as to be useful? *Educational Studies in Mathematics* 1(1), 3-8.
- Freudenthal, H. (1973). *Mathematics as an educational task*. Reidel.
- Golji, G. G., & Dangpe, A. K. D. (2016). Activity-based learning strategies (ABLS) as best practice for secondary mathematics teaching and learning. *International Advanced Journal of Teaching and Learning*, 2(9), 106-116.
- Gökçe, Z., Gökçe, H., Büyükata, M. & Güneri, E., (2022). Dezavantajlı Okullarda TÜBİTAK Tarafından Düzenlenen Bilim ve Teknoloji Haftası Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *ODÜSOBİAD* 12 (2), 1295-1318.

- Görgün, G. (2017). Hands-on aktivitelerin ilköğretim 7. sınıf matematik öğretiminde cebir alanına uygulanmasının öğrenci başarısına etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi
- Gravemeijer, K.P.E. (1994). *Developing Realistic Mathematics Education*. Freudenthal Institute.
- Güner, D., & Karataş, İ. (2022). Matematik Öğretmenlerinin Gerçekçi Matematik Eğitime Yönelik Algılarının İncelenmesi: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 155-173.
- Korkmaz, E., & Korkmaz, C. (2017). Ebob-Ekok Konusunun Gerçekçi Matematik Eğitimi Etkinlikleriyle Öğretiminin Başarı Ve Tutuma Etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 504-523.
- Korkmaz, E., & Tutak, T. (2017). Dönüşüm geometrisi konularının gerçekçi matematik eğitimi etkinlikleriyle işlenmesinin öğrenci başarısına ve matematik tutumuna etkisi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 30-42.
- Kurt, E. S., & Doğan, M. (2019). Gerçekçi matematik öğretimi ile gerçekleştirilen uzunlukları ölçme konusunda öğrenci görüşleri. *Temel Eğitim*, 1(3), 33-38.
- Laurens, T., Batlolona, F. A., Batlolona, J. R., & Leasa, M. (2018). How does realistic mathematics education (RME) improve students' mathematics cognitive achievement? *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(2), 569-578. <https://doi.org/10.12973/ejmste/76959>
- Meletiou-Mavrotheris, M., & Prodromou, T. (2016). Pre-service teacher training on game-enhanced mathematics teaching and learning. *Technology, Knowledge and Learning*, 21, 379-399.
- Moyer, P. S. (2001). Are we having fun yet? How teachers use manipulatives to teach mathematics. *Educational Studies in Mathematics*, 47, 175-197.
- National Council of Teachers of Mathematics (NCTM). (2000). *Principles and Standards for School Mathematics*.
- Olkun, S., & Toluk-Uçar, Z. (2003). İlköğretimde etkinlik temelli matematik öğretimi. Anı Yayıncılık.
- Özkan, M., Aksoy, N. C., & Çınar, C. (2023). Cebir öğretiminde gerçekçi matematik eğitimi yaklaşımının öğrenci başarısına ve kalıcılığına etkisi [Effect of realistic mathematics education approach in algebra teaching on student success and permanence]. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(2), 201-221.
- Palinussa, A. L. (2013). Students' Critical Mathematical Thinking Skills and Character: Experiments for Junior High School Students through Re-

- alistic Mathematics Education Culture-Based. Indonesian Mathematical Society Journal on Mathematics Education, 4(1), 75-94.
- Paroqi, L. L., Mursalin, M., & Marhami, M. (2020). The Implementation of Realistic Mathematics Education Approach to Improve Students' Mathematical Communication Ability in Statistics Course. *International Journal for Educational and Vocational Studies*, 2(10).
- Pateman, N. A. & Lim, C. S. (2013). The Politics of Equity and Access in Teaching and Learning Mathematics. In M. A. Clements, A. J. Bishop, C. Keitel, J. Kilpatrick, & F. K. S. Leung (Eds.), *Third International Handbook of Mathematics Education* (pp. 243-263). Springer.
- Rasmussen, C., Zandieh, M., King, K., & Teppo, A. (2005). Advancing mathematical activity: A practice-oriented view of advanced mathematical thinking. *Mathematical thinking and learning*, 7(1), 51-73.
- Riley, N., Luban, D., Holmes, K., Gore, J., & Morgan, P. (2017). Movement-based mathematics: Enjoyment and engagement without compromising learning through the easy minds program. *EURASIA Journal of Mathematics Science and Technology Education*, 13(6):1653-1673.
- Romberg, T. A., & Kaput, J. J. (1999). Mathematics worth teaching, mathematics worth understanding. In E. Fennema & T. A. Romberg (Eds.), *Mathematics classrooms that promote understanding* (pp. 3-17). Lawrence Erlbaum.
- Saleh, M., Prahmana, R. C. I., & Isa, M. (2018). Improving the Reasoning Ability of Elementary School Student through the Indonesian Realistic Mathematics Education. *Journal on Mathematics Education*, 9(1), 41-54.
- Sevinc, S., & Lesh, R. (2018). Training mathematics teachers for realistic math problems: a case of modeling-based teacher education courses. *ZDM*, 50, 301-314.
- Sezer, E. N. (2019). Gerçekçi matematik eğitimi çerçevesinde tasarlanan etkinliklerin uygulama sürecinin klasik ve elektronik portfolyo ile değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Švecová, V., Rumanová, L., & Pavlovičová, G. (2014). Support of Pupil's Creative Thinking in Mathematical Education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 116, 1715-1719.
- Topalsan, A. K., Türk, Z. & Güler, G. (2019). Korunmaya muhtaç çocuklara yönelik gerçekleştirilen "Doğada Bilim Yapıyorum!" TÜBİTAK 4004 projesinin değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 581-607.
- Treffers, A. (1987). *Three Dimensions- A Model of Goal and Theory Description in Mathematics Instruction*. Kluwer Academic.

- Treffers, A. (1991). Realistic mathematics education in the Netherlands 1980-1990. L. Streefland içinde, Realistic Mathematics Education in Primary School. CD-β Press.
- Uça, S., & Saracoğlu, A. S. (2017). Öğrencilerin ondalık kesirleri anlamlandırmasında gerçekçi matematik eğitimi kullanımı: Bir tasarı araştırması. *İlköğretim Online*, 16(2), 469-496.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2010). Education for all global monitoring report 2010: Reaching the marginalized.
- Ünal, Z. A., & İpek, A. S. (2010). Gerçekçi matematik eğitiminin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin tam sayılarla çarpma konusundaki başarılarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 34(152).
- Üzel, D. (2007). Gerçekçi matematik eğitimi (RME) destekli eğitimin ilköğretim 7. sınıf matematik öğretiminde öğrenci başarısına etkisi. Doktora tezi. Balıkesir Üniversitesi
- Van De Walle, J. A., Karp, K. S. & Bay-Williams, J. M. (2012). İlkokul ve ortaokul matematiği gelişimsel yaklaşımla öğretim (Soner Durmuş, Çev.). Nobel Yayıncılık.
- Van Den Heuvel-Panhuizen, M. (1996). Assessment and realistic mathematics education (Vol. 19). Doctoral Dissertation. Utrecht University.
- Wang, A. H., Shen, F., & Byrnes, J. P. (2013). Does the opportunity-propensity framework predict the early mathematics skills of low-income pre-kindergarten children? *Contemporary Educational Psychology*, 38, 259-270.
- Yang, H. S., Park, Y. S., & Cho, K. H. (2018). The effects of mathematical activities using 4D-Frame on young children's mathematical ability and attitude towards mathematics. *J. Korea Acad. Industr. Coop. Soc.*, 19, 146-159.
- Yavuz, G., Ozyıldırım, E., & Doğan, N. (2012). Mathematics motivation scale: a validity and reliability. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1633-1638.
- Yılmaz, R. (2020). Prospective Mathematics Teachers' Cognitive Competencies on Realistic Mathematics Education. *Journal on Mathematics Education*, 11(1), 17-44.
- Yorulmaz, A., & Doğan, M. C. (2019). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Gerçekçi Matematik Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 153-162.
- Yuhariati, Y., Johar, R., Khairunnisak, C., Rohaizati, U., Jupri, A., & Zubaidah, T. (2022). Students mathematical representation ability in learning algebraic expression using realistic mathematics education. *Jurnal Didaktik Matematika*, 9(1), 151-169.

Kaynakça

- Altaylıgil, Y. B. (2008). Entropi ölçüsü ve bazı ekonometri uygulamaları.
- Bahadır, O., & Türkmencehalıkoğlu, H. (2021). Bilgi Kuramında Shannon Entropisi ve Uygulamaları. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 32, 497-497.
- Büyükoztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirme de Kullanımı. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Cover, T. M. (1999). *Elements Of Information Theory*. John Wiley & Sons.
- Çilingir, N. B. (2019). Faktör Analizi: Teori ve Uygulama [Master's thesis]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Değirmenci, İ. (2011). Entropi Ölçümleri ve Maksimum Entropi İlkesi (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi). [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Erbaş, Ü. (2010). Entropi ilkelerinin boyut indirgeme uygulamaları. <https://search.proquest.com/openview/c98c77beacb361f03877297736fc38be/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&cdiss=y>
- Koşan, M. A., Coşkun, A., & Karacan, H. (2019). Yapay Zeka Yöntemlerinde Entropi. *Journal of Information Systems and Management Research*, 1(1), 15-22.
- Kullback, S. (1960). *Information Theory and Statistics*.
- Oruç, N. (2024). Faktör analizi çözümlemesinde birleşik entropi yaklaşımı (Yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi
- Öncül, E. (2023). Çok Değişkenli Yöntemlerde Entropi Kullanımı: Mutluluk İndeksi Üzerine Bir Uygulama. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Shannon, C. E. (1948). A Mathematical Theory Of Communication. *The Bell system technical journal*, 27(3), 379-423.
- Tatlıdil, H. (1992). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz*. Engin Yayınları.
- Wei, Y. (1987). *Variance, Entropy, and Uncertainty Measure*. Dept. of Statistics, People's Univ. of China.

Kaynakça

- A.Elsalamony, H. (2014). Bank Direct Marketing Analysis of Data Mining Techniques. *International Journal of Computer Applications*, 85(7), 12–22. <https://doi.org/10.5120/14852-3218>
- ALAN, A., & KARABATAK, M. (2020). Veri Seti - Sınıflandırma İlişkisinde Performansa Etki Eden Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 32(2), 531–540. <https://doi.org/10.35234/fumbd.738007>
- Alpaydın, E. (2010). *Introduction to Machine Learning*. USA: Massachusetts Institute of Technology Press.
- Breiman, L. (2001). Random Forests. In *Machine Learning*. Springer.
- Chen, T., & Guestrin, C. (2016). XGBoost: A scalable tree boosting system. *Proceedings of the ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining, 13-17-August-2016*, 785–794. <https://doi.org/10.1145/2939672.2939785>
- Coşkun, S. B., & Turanlı, M. (2023). Credit risk analysis using boosting methods. *Journal of Applied Mathematics, Statistics and Informatics*, 19(1), 5–18. <https://doi.org/10.2478/jamsi-2023-0001>
- Friedman, J. H. (2001). *Greedy function approximation: A gradient boosting machine*. *The Annals of Statistics*.
- Ghatasheh, N., Faris, H., AlTaharwa, I., Harb, Y., & Harb, A. (2020). Business Analytics in Telemarketing: Cost-Sensitive Analysis of Bank Campaigns Using Artificial Neural Networks. *Applied Sciences*, 10(7), 2581. <https://doi.org/10.3390/app10072581>
- Han, Jiawei Kamber, Micheline Pei, J. (2012). *Data mining: Concepts and techniques*. Morgan Kaufmann Publishers.
- James, G., Witten, D., Hastie, T., & Tibshirani, R. (2013). *An Introduction to Statistical Learning*. Springer.
- Jhaveri, S., Khedkar, I., Kantharia, Y., & Jaswal, S. (2019). Success Prediction using Random Forest, CatBoost, XGBoost and AdaBoost for Kickstarter Campaigns. *2019 3rd International Conference on Computing Methodologies and Communication (ICCMC)*, 1170–1173. IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICCMC.2019.8819828>
- Ke, G., Meng, Q., Finley, T., Wang, T., Chen, W., Ma, W., ... Liu, T.-Y. (2017). LightGBM: A Highly Efficient Gradient Boosting Decision Tree. *NIPS*.
- Lewis, D. (2017). *Machine Learning Made Easy with R: An Intuitive Step by Step Blueprint for Beginners*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Mertler, C. A., & Reinhart, R. V. (2005). *Advanced and multivariate statistical methods: practical application and interpretation*.

- Moro, S., Cortez, P., & Rita, P. (2014). A data-driven approach to predict the success of bank telemarketing. *Decision Support Systems*, 62, 22–31. <https://doi.org/10.1016/j.dss.2014.03.001>
- Moro, S., Laureano, R. M. S., & Cortez, P. (2011). Using data mining for bank direct marketing: An application of the CRISP-DM methodology. *ESM 2011 - 2011 European Simulation and Modelling Conference: Modelling and Simulation 2011*, (Figure 1), 117–121.
- Okur, H., & Cetin, A. (2019). Credit Risk Estimation With Machine Learning. *2019 3rd International Symposium on Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies (ISMSIT)*, 1–6. IEEE. <https://doi.org/10.1109/ISMSIT.2019.8932917>
- Özdemir, R. (2021). *Makine öğrenmesindeki sınıflandırma yöntemlerinin karşılaştırılması ve e-ticaret üzerinde bir uygulama*. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Özer, H. (2004). *Nitel Değişkenli Ekonometrik Modeller*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Seo, S., & Gary M. Marsh, P. D. (2006). A review and comparison of methods for detecting outliers in univariate data sets. *Department of Biostatistics, Graduate School of Public Health*, 1–53. Retrieved from <http://d-scholarship.pitt.edu/7948/>
- Vapnik, V. N. (1995). *The nature of statistical learning theory*. New York, USA: Springer-Verlag.
- Yalçın, M., & Kalkan, S. B. (2022). DETERMINING THE BEST ESTIMATION MODEL WITH TREE-BASED MACHINE LEARNING METHODS: IMPLEMENTATION ON CUSTOMER SPENDING FOR E-COMMERCE WEBSITES. *Advances and Applications in Statistics*, 75, 91–109. <https://doi.org/10.17654/0972361722029>
- Zhang, Y., Zhao, Z., & Zheng, J. (2020). CatBoost: A new approach for estimating daily reference crop evapotranspiration in arid and semi-arid regions of Northern China. *Journal of Hydrology*, 588(May), 125087. <https://doi.org/10.1016/j.jhydrol.2020.125087>

Kaynakça

- Acar, N., Çizmeçi, B. (2015), Factors Influencing Customer's Choice of Technology Retailers: An Application in Kayseri (Turkey), *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 20(7)
- Altunışık, R., & Mert, K. (2001). Tüketicilerin Alışveriş Merkezlerindeki Satınalma Davranışları Üzerine Bir Saha Çalışması: Tüketiciler Kontrolü Yitiriyor Mu? 6. *Ulusal Pazarlama Kongresi*. Erzurum.
- Arıkbay, C. (1996). *Perakendecilikte Gelişmeler ve Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.
- Avlonitis, G. J., Hart, S. J., & Tzokas, N. (2000, January). *An Analysis of Product Deletion Scenarios*. Oxford University Press.
- Berberoğlu, B. (2010). Yaşam Boyu Öğrenme İle Bilgi Ve İletişim Teknolojilerin Açısından Türkiye nin Avrupa Birliği ndeki Konumu. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 5(2), 118. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/beyder/issue/3477/47311> adresinden alındı
- Borg, I., & Groenen, P. (2010). *Modern multidimensional scaling : theory and applications*. Springer.
- Catalin, M. C., & ANDREEA, P. (2014, January). Brands as a Mean of Consumer Self-expression and Desired Personal Lifestyle. *Second World Conference on Business, Economics and Management, Procedia* (s. 103-107). Romania: Social and Behavioral Sciences. doi:DOI:10.1016/j.sbspro.2013.12.427
- Cemal, Z., & Özşahin, M. (2006). Stratejik karar verme hızını etkileyen örgütsel, çevresel faktörler ve firma performansı ilişkisi: imalat sektöründe bir saha çalışması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 137-157.
- Cengiz, E., & Özden, B. (2002, Mayıs 01). Perakendecilikte büyük alışveriş merkezleri ve tüketicilerin büyük alışveriş merkezleri ile ilgili tutumlarını tespit etmeye yönelik bir araştırma. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eab/issue/39832/472236> adresinden alındı
- Değer, A. (2010, Nisan). Yeni Bir Ürün Geliştirmede Ve Ürünün Tanıtılmasında Uygulanan Stratejiler Ve İlaç Sektöründe Bir Uygulama. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=9q1G0Wfe-CwvT45cZ-freA&no=z7CXAYkao117gA2cpjDFVw> adresinden alındı
- Ellialtı, Y. (2009). Ürün Özelliklerde, Görece Ürün Kalitesi Ve Tüketici Etnosentrizminin Yerli Ürün Satın Alma Eğilimine Etkisi: Kozmetik Sektöründe Bir Uygulama. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gundlach, G. T., & Wilkie, W. L. (2009, September). The American Marketing Association’s New Definition of Marketing. *Journal of Public Policy & Marketing*, 28(2), 259-264. doi:https://doi.org/10.1509/jppm.28.2.259
- Güzeller, C. O. (2016). *Herkes İçin Çok Değişkenli İstatistik*. Maya akademi Yayınları.
- Hakan, K., & Bökeoğlu, Ö. (2017). Farklı örneklem büyüklüklerinde uç değerlerle baş etme yöntemlerinin puanların geçerlik ve güvenilirlik kanıtları üzerindeki etkisi. Pegem Atıf İndeksi.
- Harrell, G. (2002). The relationship between consumer characteristics and attitude toward online shopping. *Marketing Intelligence & Planning*, 21(1), 266.
- Harrell, G. (2003). *Marketing: Connecting with customers*. Prentice-Hall.
- Harun, S. (2014). Konjoint analizi tekniğinin pazarlama araştırmalarında kullanım olanakları ve bir uygulama. Anadolu University.
- Işıl, Ş. (2007). Pazarlama araştırmalarında bazı çok değişkenli istatistik yöntemler ve beyaz eşya sektörüne uygulaması. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kalelioğlu, E. (2021). *Webtekno*. Webtekno: https://www.webtekno.com/turkiye-2020-yili-kategorilere-gore-satilan-teknolojik-urun-sayisi-h107251.html adresinden alındı
- Kavak, B., & Sığındı, T. (2012). PAZARLAMA'DAKİ ÜRÜN SINIFLANDIRMASINA. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1).
- Kerin, R. A., Berkowitz, E. N., Hartley, S. W., & Rudelius, W. (2003). *Marketing* (Cilt 7). New York: McGraw-Hill.
- Kırcova, İ. (2018). *Pazarlama Yönetimi*. Beta Yayınevi.
- Kotler, Keller, K. L., Goodman, M., Brady, M., & Hansen, T. (2019). *Marketing management*. Pearson Education.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. Prentice-Hall.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (1994). *Principles of Marketing*. Pearson Education.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2017). *Principles of Marketing*. Pearson Education.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2009). *Marketing Management*. Pearson Prentice Hall.
- Lamp, C., Boivin, M., Hair, J., Gaudet, D., Mcdaniel, C., & Snow, K. (2020). *MKTG : principles of marketing*. Kendall Hunt.
- Mackay, D., & Zinnes, J. (1986). *Marketing Engineering: Computer*. Marketing Science.
- Murat, E. (2000). Yüksek teknoloji ürünleri pazarlaması. *Öneri Dergisi*, 129-136. doi:https://doi.org/10.14783/maruoneri.734129

- Nakip, M. (2003). *Pazarlama Araştırmaları Teknikler ve (SPSS Destekli) Uygulamalar*: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, C., & Külter, B. (2007). TÜKETİCİLERİN PERAKENDE MAĞAZA TERCİHİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 110.
- Rosenbloom , B. (2004). *Marketing Channels: A Management View* (Cilt 7). South-Western.
- Schoell, W. F., & Guiltinan, J. P. (1995). *Marketing: Contemporary Concepts and Practices* (Cilt 6). Pearson.
- Sharma, R., & Gautam, A. (2016). Impact of Retail Formats on Consumer Buyer Behavior- A Study of Fast Moving Consumer Goods Market in South Africa. *British Journal of Economics, Management & Trade*, 11(3), 1-8. doi:<https://doi.org/10.9734/bjemt/2016/21388>
- Solomon, M. R. (2011). *Marketing: Real People, Real Choices*. Pearson.
- Süer, İ. (2014). *Pazarlama İlkeleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Twentify. (2021). *Twentify*. <https://www.twentify.com/tr/raporlar/teknoloji-ve-elektronik-urunler-arastirmasi-2021> adresinden alındı
- Wedel, M., & Kamakura, W. A. (2003). *Market segmentation: conceptual and methodological foundations*. Boston: Springer Science & Business Media.
- Wickelmaier, F. (2003). *An introduction to MDS*. *Sound Quality Research Unit*. Aalborg Universitetsforlag.
- Wilkie, W. L., & Gundlach, G. T. (2009). The American Marketing Association's New Definition of Marketing: Perspective and Commentary on the 2007 Revision. *Journal of Public Policy & Marketing*, 28(2), 259-264. doi:<https://doi.org/10.1509/jppm.28.2.259>
- Yıldız, D. (1995). Diskriminant Analizine İlişkin Bazı Yöntemler Ve Bir Uygulama. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yükselen, C. (2007). *Pazarlama, İlkeler, Yönetim, Örnek Olaylar*. Detay Yayınları.

References

- Antonoplis, S. (2023). Studying socioeconomic status: Conceptual problems and an alternative path forward. *Perspectives on Psychological Science*, 18(2), 275-292.
- Baer, J., Baldi, S., & Merola, S. S. (2005). The measurement of socioeconomic status (SES) in the social sciences: A review to inform NAEP. *Unpublished paper prepared for the National Center of Education Statistics*.
- Ball, K., & Crawford, D. (2005). *Socioeconomic status and weight change in adults: a review. Social Science & Medicine*, 60(9), 1987–2010.
- Bradley, R. H., & Corwyn, R. F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 371–399. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135233>
- Catalbas, M. C., & Burken, S. (2022). The mathematical relationship between COVID-19 cases and socio-economic indicators of OECD countries. *Pathogens and Global Health*, 116(6), 376-388.
- Conger, R. D., Conger, K. J., & Martin, M. J. (2010). Socioeconomic status, family processes, and individual development. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 685–704. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00725.x>
- Duncan, O. (1961). A socioeconomic index for all occupations. tus. New York: Fre.
- Edgell, S. (1998). Sınıf. Dost Kitapevi Yayınları: Ankara
- Edwards, A. (1933,1938). A social-economic grouping of the workers of the U.S with appendix. Journal of American Statistical Assosiation.
- Erkenekli, M., Türkiye’de Sosyoekonomik Statü (SES) Gruplarına Göre Temel Değerlerin Farklılaşması, Doktora Tezi, Ankara, 2009.
- Featherman, & Hauser. (1977). Commonalities in social stratification and assumptions about status mobility in the U.S.
- Goldthorpe, J. H. (1983). Women and Class Analysis: in Defence of the Conventional View, Sociology
- Hollingshead, A. (2011). Four Factor Index of Social Status. Yale Journal of Sociology.
- Kalaycıoğlu, S., Çelik, K., Çelen, Ü., & Türkyılmaz, S. (2010). Temsili Bir Örneklemede Sosyo-Ekonomik Statü (SES). Journal of Sociological Research.
- Kuppuswamy, B. (1981). Manual of socio economic status scale (urban) Delhi:.
- Little, C., Alsen, M., Barlow, J., Naymagon, L., Tremblay, D., Genden, E., ... & van Gerwen, M. (2021). The impact of socioeconomic status on the clinical outcomes of Covid-19; a retrospective cohort study. *Journal of community health*, 1-9.

- Mueller, C. W., & Parcel, T. L. (1981). Measures of socioeconomic status: Alternatives and recommendations. *Child Development*, 52(1), 13–20. <https://doi.org/10.2307/1129211>
- Patten, S. L. (2019). Measures of Socio-Economic Status in Educational Research: The Canadian Context. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 14(3), n3.
- Peter M., & Duncan, O. (1967). The American occupational structure. Wiley.
- Powers, M. G. (2021). Measures of socioeconomic status: An introduction. In *Measures of socioeconomic status* (pp. 1-28). Routledge.
- PISA. (2023, 07 18). (<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/f7986824-en/index.html?itemId=/content/component/f7986824-en>).
- Rossi, P., Sampson, Bose, Jasso, & Passel. (1974). Measuring household social standing. Social Science Research.
- SEIFA. (2023, 07 18). (<https://www.abs.gov.au/statistics/detailed-methodology-information/concepts-sources-methods/socio-economic-indexes-areas-seifa-technical-paper/2021/data-underpinning-indexes>)
- Sewell, W. H., & Shah, V. P. (1967). Socioeconomic status, intelligence, and the attainment of higher education. *Sociology of Education*, 40(1), 1–23. <https://doi.org/10.2307/2112184>
- Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review of research. *Review of educational research*, 75(3), 417-453.
- Suna, E. & Özer, M. (2021). The Achievement Gap between Schools and Relationship between Achievement and Socioeconomic Status in Turkey. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 12 (1), 54-70. DOI: 10.21031/epod.860431
- UK-1. (2023, 07 18). (<https://www.ons.gov.uk/methodology/classificationsandstandards/otherclassifications/thenationalstatisticsocioeconomicclassificationnscrebasedonsoc2010>)
- UK-2. (2023, 07 18). <https://commonslibrary.parliament.uk/find-the-socio-economic-status-of-people-living-in-england-and-wales-by-constituency/>)
- USA-1. (2023, 07 18).(<https://www.cdc.gov/nchs/data/hus/hus98cht.pdf>)
- USA-2.(2023).(<https://ncvhs.hhs.gov/wp-content/uploads/2014/05/120622lt.pdf>)
- Vyas, SE. & Kumaranayake L. (2006). Constructing socio-economic status indices: how to use principal components analysis. *Health Policy Plan*, 21, 459-468.
- White, K. R. (1982). The relation between socioeconomic status and academic achievement. *Psychological Bulletin*, 91(3), 461–481. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.91.3.461>

References

- A.I. KHINCHIN, Mathematical Foundations of Information Theory, Dover Publications, Inc., New York, USA, 1957.
- Abraham, WALD, Sequential Analysis, Dover Phoenix Editions, Dover Publications, Inc., Mineola, New York, USA, 2004.
- Alaattin ŞAMİLOV, Entropi, İnfomasyon ve Entropi Optimizasyon, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., Ankara, Turkey, 2015.
- Alan AGRESTI, Categorical Data Analysis, Second Edition, Wiley-Interscience, New Jersey, USA, 2002.
- Albert M. LIEBETRAU, Measures of Association, Series: Quantitative Applications in the Social Sciences, A Sage University Paper, 32, Sage Publications, The International Professional Publishers, USA, 1983.
- Alfréd RENYI, Probability Theory, Dover Publications, Inc., Mineola, New York, USA, 2007.
- Aman ULLAH, Entropy, Divergence and Distance Measures with Econometric Applications, Journal of Statistical Planning and Inference, 49(1996), 137-162.
- Claude E. SHANNON, Warren WEAVER, The Mathematical Theory of Communication, University of Illinois Press, Urbana and Chicago, USA, 1963.
- D.V. GOKHALE, Solomon KULLBACK, The Information in Contingency Tables, Marcel Dekker, Inc., New York, USA, 1978.
- Graham UPTON, Ian COOK, A Dictionary of Statistics, Second edition, Oxford University Press, New York, USA, 2006.
- José C PRINCIPE, Information Theoretic Learning, Rényi's Entropy and Kernel Perspectives, Springer, USA, 2010.
- Joseph Victor MIHALOWICZ, Jonathan V. NICHOLS, Frank BUCHOLTZ, Handbook of Differential Entropy, CRC Press, Taylor&Francis Group, USA, 2014.
- K ZOGRAFOS, Asymptotic Properties of χ^2 Divergence Statistic and Its Applications in Contingency Tables, Int. J. Math. & Stat. Sci., Vol. 2, No. 1, June 1993, 5-22.
- Leandro PARDO, Statistical Inference Based on Divergence Measures, Chapman&Hall/CRC, Taylor&Francis Group, New York, USA, 2006.
- M.D. ESTEBAN, D. MORALES, A summary on entropy statistics, Kybernetika, Vol.1(1995), No.4, 337-346.
- Robert B. ASH, Information Theory, Dover Publications, Inc., New York, USA, 1990.

- Sakoda, J. (1976). Measures of association for multivariate contingency tables. In Social Statistics Section, Proceedings of the American Statistical Association (pp. 777-780)
- Solomon KULLBACK, Information Theory and Statistics, Dover Publications, Inc., Mineola, New York, USA, 1997.
- Thomas M. COVER, Joy A. THOMAS, Elements of Information Theory, Second Edition, Wiley-Interscience, USA, 2006.
- Vijay, P. SINGH, Entropy-Based Parameter Estimation in Hydrology, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, Netherlands, 1998.
- Xing ZHANG, Asymptotic Normality of Entropy Estimators, The University of North Carolina at Charlotte, http://math.uncc.edu/sites/math.uncc.edu/files/2013_03.pdf

References

- Aksaraylı, M. (n.d.). Hipotez Testleri Ders Notları. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Chakravorty, D. (n.d.). *Confusion Matrix Visualization*. Debaditya Chakravorty. Retrieved from <https://www.debadityachakravorty.com/ai-ml/cmatrix/> Python, SPSS, OpenCV, DeepFace
- Çorba, B. Ş. (n.d.). 7. Hafta. <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/burcinceyda.corba/122288/7.HAFTA.pdf>
- Encord. (n.d.). *Classification Metrics: Accuracy, Precision, Recall*. Retrieved from <https://encord.com/blog/classification-metrics-accuracy-precision-recall/>
- GitHub. (n.d.). *OpenCV*. <https://github.com/opencv/opencv>
- Greenacre, M., & Blasius, J. (2006). *Multiple Correspondence Analysis and Related Methods*. Chapman & Hall/CRC.
- Kaur, G., & Kaur, P. (2020). *Facial Emotion Recognition of Students using Convolutional Neural Network*. ResearchGate. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/338370921_Facial_Emotion_Recognition_of_Students_using_Convolutional_Neural_Network
- Levi, G., & Hassner, T. (2015). Age and gender classification using convolutional neural networks. *Proceedings of the IEEE CVPR Workshops*. <https://doi.org/10.1109/CVPRW.2015.7301352>
- Medium. (n.d.). Understanding and Applying Correspondence Analysis. <https://medium.com/low-code-for-advanced-data-science/understanding-and-applying-correspondence-analysis-cbd0192dec4>
- Michael. (n.d.). An Introduction to Correspondence Analysis. Universitat Pompeu Fabra. <https://www.econ.upf.edu/~michael/stanford/caipA.pdf>
- Sabri, A. M., & El-Bakry, M. M. (2021). Deep learning for emotion recognition on small datasets using transfer learning. *IEEE Transactions on Affective Computing*. <https://doi.org/10.1109/TAFFC.2021.XXXXXXX>
- Statstutor. (n.d.). *Spearman's Rank Correlation*. Retrieved from <https://www.statstutor.ac.uk/resources/uploaded/spearmans.pdf>
- Technology Networks. (n.d.). *Pearson Correlation*. Retrieved from <https://www.technologynetworks.com/tn/articles/pearson-correlation-385871>
- Tekin, M. (n.d.). Derin Öğrenme ile Görüntü İşleme Python OpenCV ve Keras. Udemy. <https://www.udemy.com/course/derin-ogrenme-ile-goruntu-isleme-python-opencv-ve-keras/learn/lecture/23285828#reviews>

References

- American Cancer Society. (2020). *Breast Cancer Facts & Figures 2019-2020*. Atlanta: American Cancer Society.
- Chen, M., et al. (2023). Addressing Class Imbalance in Medical Image Classification: A Systematic Review. *Computer Methods and Programs in Biomedicine*, 229, 107325.
- Elmore, J. G., ve diğerleri. (2016). Variability in Interpretive Performance at Screening Mammography and Radiologists' Characteristics Associated with Accuracy. *Radiology*, 281(2), 361-373.
- Gokmen İ. N and Kocadağlı, O. (2024). Multi-Class Classification of Thyroid Nodules from Automatic Segmented Ultrasound Images: Hybrid ResNet Based UNet Convolutional Neural Network Approach, *Computer Methods and Programs in Biomedicine*.
- Johnson, K. S., et al. (2021). Variability in Mammogram Interpretation Among Radiologists: A Systematic Review. *Journal of Medical Imaging*, 8(2), 022418.
- Kaggle. (n.d.). RSNA breast cancer detection dataset. Retrieved from <https://www.kaggle.com/competitions/rsna-breast-cancer-detection/data>
- Kim, H., et al. (2023). Comparative Analysis of Deep Learning Architectures for Mammogram Classification. *Artificial Intelligence in Medicine*, 135, 102488.
- Lee, J., et al. (2023). Hybrid CNN-Transformer Architecture for Enhanced Mammogram Analysis. *Medical Image Computing and Computer Assisted Intervention*, 13928, 234-242.
- Lehman, C. D., ve diğerleri. (2015). Diagnostic Accuracy of Digital Screening Mammography with and without Computer-Aided Detection. *JAMA Internal Medicine*, 175(11), 1828-1837.
- Litjens, G., ve diğerleri. (2017). A survey on deep learning in medical image analysis. *Medical Image Analysis*, 42, 60-88.
- McKinney, S. M., et al. (2020). International evaluation of an AI system for breast cancer screening. *Nature*, 577(7788), 89-94.
- Meşe İ, Gökmen İnan N., Kocadağlı O., Salmaslıoğlu A., Yildirim D. (2023). Chatgpt-assisted Deep Learning Model for Thyroid Nodule Analysis: Beyond Artificial Intelligence. *Medical Ultrasonography*, 25, Doi: 10.11152/Mu-430
- Park, S., et al. (2024). InceptionResNetV2 for Medical Image Analysis: A Comprehensive Evaluation. *Pattern Recognition Letters*, 169, 81-89.
- Ribli, D., ve diğerleri. (2018). Detecting and classifying lesions in mammograms with Deep Learning. *Scientific Reports*, 8(1), 4165.

- Rodriguez, A., et al. (2022). Improving BI-RADS Classification Using Multi-Stage Deep Learning. *Radiology: Artificial Intelligence*, 4(3), e210069.
- Shen, L., et al. (2023). Advanced Deep Learning Approaches for BI-RADS Classification in Digital Mammography. *Medical Image Analysis*, 84, 102680.
- Vindr.ai. (n.d.). Mammo dataset. Retrieved from <https://vindr.ai/datasets/mammo>
- Wang, X., et al. (2023). Impact of Preprocessing Techniques on Deep Learning Performance in Mammography. *Journal of Digital Imaging*, 36(2), 456-468.
- Wu, N., et al. (2019). Deep Neural Networks Improve Radiologists' Performance in Breast Cancer Screening. *IEEE Transactions on Medical Imaging*, 38(5), 1227-1238.
- Zhang, Y., et al. (2022). Contrast Enhancement Techniques for Improved Mammographic Feature Detection. *IEEE Transactions on Medical Imaging*, 41(8), 1892-1904.

References

- Adem, K., Zengin, N., Hekim, M., & Karaca, S. S. (2016). Prediction of the relationship between the bist 100 index and advanced stock market indices using artificial neural network:(2011-2015). *Journal of New Theory*, (13), 86-95.
- Akbulut, S., & Kemal, A. D. E. M. (2023). Derin öğrenme ve makine öğrenme yöntemleri kullanılarak gelişmekte olan ülkelerin finansal enstrümanlarının etkileşimi ile Bist 100 tahmini. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mübendislik Bilimleri Dergisi*, 12(1), 1-1.
- Aker, Y. (2022). Analysis of price volatility in BIST 100 index with time series: comparison of Fbprophet and LSTM model. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (35), 89-93.
- Alpay, Ö. (2020). LSTM mimarisi kullanarak USD/TRY fiyat tahmini. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 452-456.
- Altunkaya, D., & Yılmaz, B. (2020). Multivariate Short-term Load Forecasting Using Deep Learning Algorithms. *The Eurasia Proceedings of Science Technology Engineering and Mathematics*, 11, 14-19.
- Brownlee, J. (2018). Deep learning for time series forecasting: predict the future with MLPs, CNNs and LSTMs in Python. *Machine Learning Mastery*.
- Fischer, T., & Krauss, C. (2018). Deep learning with long short-term memory networks for financial market predictions. *European journal of operational research*, 270(2), 654-669.
- G. James, D. Witten, T. Hastie and R. Tibshirani, *An Introduction to Statistical Learning with Applications in R*, 2nd Edition, New York: Springer Science+Business Media, 2021. Available: <https://doi.org/10.1007/978-1-0716-1418-1>
- Hewamalage, H., Bergmeir, C., & Bandara, K. (2021). Recurrent neural networks for time series forecasting: Current status and future directions. *International Journal of Forecasting*, 37(1), 388-427.
- Hinton, G. E., Osindero, S., & Teh, Y. W. (2006). A fast learning algorithm for deep belief nets. *Neural computation*, 18(7), 1527-1554.
- Hyndman, R. J., & Koehler, A. B. (2006). Another look at measures of forecast accuracy. *International journal of forecasting*, 22(4), 679-688.
- İlkuçar, M. (2023). Prediction Turkish airlines BIST stock price through deep artificial neural network considering transaction volume and seasonal values. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 16(1), 43-53.
- LeCun, Y., Bengio, Y., & Hinton, G. (2015). Deep learning. *nature*, 521(7553), 436-444.

- Livieris, I. E., Pintelas, E., & Pintelas, P. (2020). A CNN-LSTM model for gold price time-series forecasting. *Neural computing and applications*, 32, 17351-17360.
- Manaswi, N. K., Manaswi, N. K., & John, S. (2018). *Deep learning with applications using python* (pp. 31-43). Berkeley, CA, USA: Apress.
- Nelson, D. M., Pereira, A. C., & De Oliveira, R. A. (2017, May). Stock market's price movement prediction with LSTM neural networks. In *2017 International joint conference on neural networks (IJCNN)* (pp. 1419-1426). Ieee.
- Nirob, F. A., & Hasan, M. M. (2023). Predicting Stock Price from Historical Data using LSTM Technique. *Journal of Artificial Intelligence and Data Science*, 3(1), 36-49.
- Özden, C. (2023). Comparative analysis of CNN, LSTM and random forest for multivariate agricultural price forecasting. *Black Sea Journal of Agriculture*, 6(4), 422-426.
- Şişmanoğlu, G., Koçer, F., Önde, M. A., & Sahingoz, O. K. (2020). Derin öğrenme yöntemleri ile borsada fiyat tahmini. *Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 9(1), 434-445.
- Tanışman, S., Karcioğlu, A. A., Ugur, A., & Bulut, H. (2021). LSTM sinir ağı ve ARIMA zaman serisi modelleri kullanılarak bitcoin fiyatının tahminlenmesi ve yöntemlerin karşılaştırılması. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (32), 514-520.
- Tekchandani, R., & Kumar, N. (2023). *Applied Deep Learning: Design and implement your own Neural Networks to solve real-world problems (English Edition)*. BPB Publications.
- Toprak, Ş., Çağıl, G., & Kökçam, A. H. (2023). Stock Closing Price Prediction with Machine Learning Algorithms: PETKM Stock Example In BIST. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 11(2), 958-976.
- Üntez, A., & İpek, M. (2022). Developing Financial Forecast Modeling With Deep Learning On Silver/Oms Parity. *Journal of Advanced Research in Natural and Applied Sciences*, 8(1), 35-44.
- Wu, H., Chen, S., & Ding, Y. (2023). Comparison of ARIMA and LSTM for Stock Price Prediction. *Financial Engineering and Risk Management*, 6(1), 1-7.
- Yorulmus, H., Ugurlu, U., & Tas, O. (2018). A long short term memory application on the Turkish intraday electricity price forecasting. *PressAcademia Procedia*, 7(1), 126-130.
- Zhang, A., Lipton, Z. C., Li, M., & Smola, A. J. (2021). Dive into deep learning. arXiv preprint arXiv:2106.11342.

References

- Ada, E., Sagnak, M., Mangla, S. K., & Kazancoglu, Y. (2024). A circular business cluster model for sustainable operations management. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 27(4), 493–511. <https://doi.org/10.1080/13675567.2021.2008335>
- Aggarwal, C. C., & Reddy, C. K. (2013). *Data Clustering Algorithms and Applications* (1st ed.). CRC Press.
- Carrillo-Larco, R. M., & Castillo-Cara, M. (2020). Using country-level variables to classify countries according to the number of confirmed COVID-19 cases: An unsupervised machine learning approach. *Wellcome Open Research*, 5, 56. <https://doi.org/10.12688/wellcomeopenres.15819.1>
- Farseev, A., Chu-Farseeva, Y.-Y., Yang, Q., & Loo, D. B. (2020). *Understanding Economic and Health Factors Impacting the Spread of COVID-19 Disease*. <https://doi.org/10.1101/2020.04.10.20058222>
- Imtyaz, A., Abid Haleem, & Javaid, M. (2020). Analysing governmental response to the COVID-19 pandemic. *Journal of Oral Biology and Craniofacial Research*, 10(4), 504–513. <https://doi.org/10.1016/j.jobcr.2020.08.005>
- Jain, A. K., & Dubes, R. C. (1988). *Algorithms for clustering data*. Prentice-Hall, Inc.
- Kiaghadi, A., Rifai, H. S., & Liaw, W. (2020). Assessing COVID-19 risk, vulnerability and infection prevalence in communities. *PLoS ONE*, 15(10 October). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0241166>
- Kriegel, H. P., Schubert, E., & Zimek, A. (2017). The (black) art of runtime evaluation: Are we comparing algorithms or implementations? *Knowledge and Information Systems*, 52(2), 341–378. <https://doi.org/10.1007/s10115-016-1004-2>
- Mathieu, E., Ritchie, H., Rodés-Guirao, L., Appel, C., Giattino, C., Hasell, J., Macdonald, B., Dattani, S., Beltekian, D., Ortiz-Ospina, E., & others. (2020). Coronavirus pandemic (COVID-19). *Our World in Data*.
- Nations, U. (n.d.). Country Insights. *Human Development Reports*.
- Nicholson, L. B. (2016). The immune system. *Essays in Biochemistry*, 60(3), 275. <https://doi.org/10.1042/EBC20160017>
- Nielsen, F. (2016). *Hierarchical Clustering* (pp. 195–211). https://doi.org/10.1007/978-3-319-21903-5_8
- Noncommunicable diseases: Risk factors*. (2017). <https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/topic-details/GHO/ncd-risk-factors>
- Porcheddu, R., Serra, C., Kelvin, D., Kelvin, N., & Rubino, S. (2020). Similarity in Case Fatality Rates (CFR) of COVID-19/SARS-COV-2 in Italy and China. *Journal of Infection in Developing Countries*, 14(2), 125–128. <https://doi.org/10.3855/jidc.12600>
- Raschka, S., & Mirjalili, V. (2017). *Python Machine Learning* (1st ed.). Packt. <https://www.packtpub.com/en-us/product/python-machine-learning>

- ning-9781783555130?type=print&srsltid=AfmBOoq8veAbXuCIFO-etHOJOPDZGKqCyJdNJiaZYEiZmhddiAQ8xUNXZ
- Ren, Y., Pu, J., Yang, Z., Xu, J., Li, G., Pu, X., Yu, P. S., & He, L. (2024). Deep Clustering: A Comprehensive Survey. *IEEE Transactions on Neural Networks and Learning Systems*, 1–21. <https://doi.org/10.1109/tnnls.2024.3403155>
- Rizvi, S. A., Umair, M., & Cheema, M. A. (2021). Clustering of countries for COVID-19 cases based on disease prevalence, health systems and environmental indicators. *Chaos, Solitons and Fractals*, 151. <https://doi.org/10.1016/j.chaos.2021.111240>
- Saunders, J. A. (1980). Cluster Analysis for Market Segmentation. *European Journal of Marketing*, 14(7), 422–435. <https://doi.org/10.1108/EUM0000000004918/FULL/XML>
- Sudre, C. H., Lee, K. A., Ni Lochlainn, M., Varsavsky, T., Murray, B., Graham, M. S., Menni, C., Modat, M., E Bowyer, R. C., Nguyen, L. H., Drew, D. A., Joshi, A. D., Ma, W., Guo, C.-G., Lo, C.-H., Ganesh, S., Buwe, A., Capdevila Pujol, J., Lavigne du Cadet, J., ... Ourselin, S. (2021). Symptom clusters in COVID-19: A potential clinical prediction tool from the COVID Symptom Study app. In *Sci. Adv* (Vol. 7). <https://www.science.org>
- Tan, P., Steinbach, M., Karpatne, A., & Kumar, V. (2018). *Introduction to Data Mining* (2nd ed.).
- Tressa, N., Asha, V., Kumar, P., Shree, O., Uday Kiran, M., & Reddy, V. V. S. (2024). Customer-Based Market Segmentation Using Clustering in Data mining. *2nd International Conference on Intelligent Data Communication Technologies and Internet of Things, IDCIoT 2024*, 687–691. <https://doi.org/10.1109/IDCIoT59759.2024.10467258>
- Wedel, M., & Kamakura, W. A. (2000). *Market Segmentation* (Vol. 8). Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4651-1>
- WHO. (2019, December 18). *WHO global report on trends in prevalence of tobacco use 2000-2025, third edition*. <https://www.who.int/publications/i/item/who-global-report-on-trends-in-prevalence-of-tobacco-use-2000-2025-third-edition>
- WHO. (2020a). *GLOBAL TUBERCULOSIS REPORT 2020*. <http://apps.who.int/bookorders>.
- WHO. (2020b). *Mortality and global health estimates*. <https://www.who.int/data/gho/data/themes/mortality-and-global-health-estimates/>
- World Health Statistics*. (2021). <https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/topic-details/GHO/world-health-statistics>
- Zumel, Nina., & Mount, John. (2020). *Practical data science with R* (2nd ed.). Manning Publications.

Güncel Gelişmeler Işığında Sağlık Yönetimi-II

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Bozkurt

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Güncel Gelişmeler Işığında Sağlık Yönetimi-II

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Bozkurt

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-913-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub466>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bozkurt, İ. (ed) (2024). *Güncel Gelişmeler Işığında Sağlık Yönetimi-II*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub466>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akça, İ., & Tuna, M. (2019). Paradoksal liderlik davranışı: Bir ölçek uyarlama çalışması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 2972-2989.
- Akyüz, M. (2019). Bilgi çağında yeni bir liderlik: Resonant (ahenk yaratan) liderlik. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 1819-1834.
- Al-Touby, S. S. (2012). Functional results-oriented healthcare leadership: A novel leadership model. *Oman medical journal*, 27(2), 104. doi: 10.5001/omj.2012.22
- Asiabar, A. S., & Ardestani, A. S. (2018). Factors affecting the leadership effectiveness of hospital managers: A systematized review. *Medical journal of the Islamic Republic of Iran*, 32, 6. doi: 10.14196/mjiri.32.6.
- Baloğlu, N. (2012). Değerler temelli liderlik ile dağıtımcı liderlik arasındaki ilişkiler: Okul müdürünün davranışını değerlendirmeye dönük nedensel bir araştırma. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(2), [Supplementary Special Issue] Spring, 1367-1378.
- Banks, G. C., Engemann, K. N., Williams, C. E., Gooty, J., McCauley, K. D., & Medaugh, M. R. (2017). A meta-analytic review and future research agenda of charismatic leadership. *The Leadership Quarterly*, 28(4), 508–529. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2016.12.003>
- Bass, B. M., & Riggio R. E. (2006). *Transformational leadership*. Second Edition. Taylor & Francis e-Library
- Bawafaa, E., Wong, C. A., & Laschinger, H. (2015). The influence of resonant leadership on the structural empowerment and job satisfaction of registered nurses. *Journal of Research in Nursing*, 20(7), 610-622. <https://doi.org/10.1177/1744987115603441>
- Bedi, A. (2020). A meta-analytic review of paternalistic leadership. *Applied Psychology*, 69(3), 960-1008. <https://doi.org/10.1111/apps.12186>
- Berghout, M. A., Fabbriotti, I. N., Buljac-Samardžić, M., & Hilders, C. G. (2017). Medical leaders or masters?—A systematic review of medical leadership in hospital settings. *PloS one*, 12(9), e0184522. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0184522>
- Bulut, E. ve Çavus, G. (2015). The Use of Partial Least Squares Path Modeling in Investigating the Relationship between Leadership, Motivation and Rewarding. *Cankiri Karatekin University Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 5(2), 591-614.
- Conger, J. (2015). Charismatic leadership. *Organizational Behavior*, 11, 1-2. <https://doi.org/10.1002/9781118785317.weom110122>
- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1994). Charismatic leadership in organizations: Perceived behavioral attributes and their measurement. *Journal*

- of Organizational Behavior, 15(5), 439–452. <https://doi.org/10.1002/job.4030150508>
- Conger, J. A., Kanungo, R. N., & Menon, S. T. (2000). Charismatic leadership and follower effects. *Journal of Organizational Behavior*, 21(7), 747–767. [https://doi.org/10.1002/1099-1379\(200011\)21:7<747::AID-JOB46>3.0.CO;2-J](https://doi.org/10.1002/1099-1379(200011)21:7<747::AID-JOB46>3.0.CO;2-J)
- Copeland, M. K. (2014). The emerging significance of values based leadership: A literature review. *International journal of leadership studies*, 8(2), 105-135.
- Çiçek, B., & Deniz, M. (2017). Liderlere ve organizasyonlara değer temelli yaklaşım: Değer merkezli liderlik ve etik iklim ilişkisi üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 150-168.
- Daly, J., Jackson, D., Mannix, J., Davidson, P. M., & Hutchinson, M. (2014). The importance of clinical leadership in the hospital setting. *Journal of Healthcare Leadership*, 6, 75-83. <https://doi.org/10.2147/JHL.S46161>
- Farh, J. L., & Cheng, B. S. (2000). A cultural analysis of paternalistic leadership in Chinese organizations. In *Management and organizations in the Chinese context* (pp. 84-127). London: Palgrave Macmillan UK.
- Fener, T., & Cevik, T. (2015). Leadership in crisis management: Separation of leadership and executive concepts. *Procedia Economics and Finance*, 26, 695-701. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00817-5](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00817-5)
- Garg, G., & Krishnan, V. R. (2003). Transformational leadership and organizational structure: The role of value-based leadership. *Transformational leadership: Value-based management for Indian organizations*, 82-100.
- Gedik, Y. (2020). Dönüşümsel ve işlemsel liderlik. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 19-34.
- Gelmez, M., & Ürtürk, E. A. (2019). Özel Bir Hastanede Liderlik Stillerinin Ve Çalışan Performansının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(1), 51-72.
- Hargett, C. W., Doty, J. P., Hauck, J. N., Webb, A. M., Cook, S. H., Tsipis, N. E., Neuman, J. A., Andolsek, K. M., & Taylor, D. C. (2017). Developing a model for effective leadership in healthcare: A concept mapping approach. *Journal of healthcare leadership*, 69-78. <https://doi.org/10.2147/JHL.S141664>
- Hazzam, J., & Wilkins, S. (2023). The influences of lecturer charismatic leadership and technology use on student online engagement, learning performance, and satisfaction. *Computers & Education*, 200(4), 104809. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2023.104809>
- Huertas-Valdivia, I., Gallego-Burín, A. R. & Lloréns-Montes, F. J. (2019). Effects of different leadership styles on hospitality workers. *Tourism Management*, 71, 402-420.

- Huertas-Valdivia, I., González-Torres, T., & Nájera-Sánchez, J. J. (2022). Contemporary leadership in hospitality: a review and research agenda. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(6), 2399-2422.
- Jiménez, P., Winkler, B., & Dunkl, A. (2017). Creating a healthy working environment with leadership: The concept of health-promoting leadership. *The International Journal of Human Resource Management*, 28(17), 2430-2448. <https://doi.org/10.1111/jan.13049>
- Keklik, B. (2012). Sağlık Hizmetlerinde Benimsenen Liderlik Tiplerinin Belirlenmesi: Özel Bir Hastane Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 73-93.
- Kılınc, K. Ö., & Öztürk, H. (2019). Hemşirelikte otantik liderlik. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(6), 55-63. doi:10.5222/SHYD.2019.09226
- Knight, E., & Paroutis, S. (2017). Becoming salient: The TMT leader's role in shaping the interpretive context of paradoxical tensions. *Organization studies*, 38(3-4), 403-432.
- Koçak, R. D. ve Özüdoğru, H. (2012). Yöneticilerin Liderlik Özelliklerinin Çalışanların Motivasyonu ve Performansı Üzerindeki Etkileri: Kamu ve Özel Hastanelerinde Bir Uygulama. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 76-88.
- Kotter, J. P. (2008). *Force for change: How leadership differs from management*. New York: Simon and Schuster.
- Kurt, S., & Yiğit, V. (2017). Hastanelerde Algılanan Liderlik Davranışlarının Çalışanların İş Tatminine Etkisi: Bir Üniversite Hastanesinde Uygulama. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 28(3), 107-131.
- Laschinger, Heather, Spence Carol Wong, Greta G. Cummings ve Ashley L. Grau. (2014). Resonant Leadership and Workplace Empowerment: The Value of Positive Organizational Cultures in Reducing Workplace Incivility. *Nursing Economics*, 32(1): 5-15.
- Laschinger-Spence, H.K., Wong, C.A. Cummings, G.G. ve Grau, A.L. (2014). Resonant leadership and workplace empowerment: The value of positive organizational cultures in reducing workplace incivility. *Nursing Economics*, 32(1), 5- 17.
- Lett, M. (2002). The concept of clinical leadership. *Contemporary Nurse*, 12(1), 16-21. <https://doi.org/10.5172/conu.12.1.16>
- Li, Q., She, Z., & Yang, B. (2018). Promoting innovative performance in multidisciplinary teams: The roles of paradoxical leadership and team perspective taking. *Frontiers in psychology*, 9, 1083. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01083>

- Mah'd Alloubani, A., Almatari, M., & Almkhtar, M. M. (2014). Effects of leadership styles on quality of services in healthcare. *European Scientific Journal*, 10(18), 118-129.
- McKee A. & Massimilian D. (2006) Resonant leadership: a newkind of leadership for the digital age. *The Journal of BusinessStrategy*, 27(5), 45–49
- Moura, A. A. D., Hayashida, K. Y., Bernardes, A., Zanetti, A. C. B., & Gabriel, C. S. (2019). Charismatic leadership among nursing professionals: an integrative review. *Revista brasileira de enfermagem*, 72, 315-320. <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2017-0743>
- Pellegrini, E. K., & Scandura, T. A. (2006). Leader–member exchange (LMX), paternalism, and delegation in the Turkish business culture: An empirical investigation. *Journal of international business studies*, 32(2), 264-279.
- Penlington, C., & Holmstrom, K. (2013). Practitioner leadership: a missing link in leadership theory. *The International Journal of Leadership in Public Services*, 9(1/2), 32-46. <https://doi.org/10.1108/IJLPS-04-2013-0008>
- Pillay, R. (2010). The skills gap in hospital management: a comparative analysis of hospital managers in the public and private sectors in South Africa. *Health Services Management Research*, 23(1), 30-36. <https://doi.org/10.1258/hsmr.2009.009015>
- Piper, L. E. (2013). The Affordable Care Act: The ethical call for value-based leadership to transform quality. *The Health Care Manager*, 32(3), 227-232. doi: 10.1097/HCM.0b013e31829d7355
- Purwanto, A., Bernarto, I., Asbari, M., Wijayanti, L. M., & Hyun, C. C. (2020). Effect of transformational and transactional leadership style on public health centre performance. *Journal of Research in Business, Economics, and Education*, 2(1), 304-314.
- Sfantou, D. F., Laliotis, A., Patelarou, A. E., Sifaki-Pistolla, D., Matalliotakis, M., & Patelarou, E. (2017). Importance of leadership style towards quality of care measures in healthcare settings: A systematic review. *Healthcare*, 5(4), 73-90. doi:10.3390/healthcare5040073
- She, Z., Li, Q., Yang, B., & Yang, B. (2020). Paradoxical leadership and hospitality employees' service performance: The role of leader identification and need for cognitive closure. *International Journal of Hospitality Management*, 89, 102524. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102524>
- Silva, A. (2016). What is leadership?. *Journal of business studies quarterly*, 8(1), 1-5.
- Sonnino, R. E. (2016). Health care leadership development and training: progress and pitfalls. *Journal of healthcare leadership*, 8, 19-29. <https://doi.org/10.2147/JHL.S68068>

- Spicker, P. (2012). Leadership: A perniciously vague concept. *International Journal of Public Sector Management*, 25(1), 34-47. <https://doi.org/10.1108/09513551211200276>
- Squires, M. A. E., Tourangeau, A. N. N., Spence Laschinger, H. K., & Doran, D. (2010). The Link Between Leadership And Safety Outcomes In Hospitals. *Journal Of Nursing Management*, 18(8), 914-925.
- Stogdill, R. M. (1950). Leadership, membership, and organization. *Psychological Bulletin*, 47(1),1-14.
- Sungur, C., Özer, Ö., Saygili, M., & Uğurluoğlu, Ö. (2019). Paternalistic leadership, organizational cynicism, and intention to quit one's job in nursing. *Hospital topics*, 97(4), 139-147. <https://doi.org/10.1080/00185868.2019.1655509>
- Sürücü, L., & Yıkılmaz, İ. (2021). Resonant Liderlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16(62), 739-753.
- Sürücü, L., Yıldız, H., & Sağbaş, M. (2023). Paternal leadership and employee creativity: The mediating role of psychological safety. *Kybernetes*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/K-01-2022-0011>
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2013). Kamuda Stratejik Yönetim Çalışma Grubu Raporu. Ankara. <http://www.sp.gov.tr/tr/kutuphane/s/59/> Erişim Tarihi: 06.11.2023
- Tavanti, M. (2008). Transactional leadership. *Leadership: The Key Concepts*, 166-170.
- Taylor, J. S., de Lourdes Machado, M., & Peterson, M. W. (2008). Leadership and strategic management: Keys to institutional priorities and planning. *European Journal of Education*, 43(3), 369-386.
- Tengilimoğlu, D. ve Yiğit, A. (2005). Hastanelerde liderlik davranışlarının personel iş doyumuna etkisini belirlemeye yönelik bir alan çalışması. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 8(3), 374-400.
- Terglav, K., Konečnik Ruzzier, M.&Kaš, R. (2016). Internal branding process: Exploring the role of mediators in top management's leadership-commitment relationship. *International Journal of Hospitality Management*, 54, 1-11.
- Uysal, Ş. A., Keklik, B., Erdem, R., & Çelik, R. (2012). Hastane yöneticilerinin liderlik özellikleri ile çalışanların iş üretkenlik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 15(1), 25-57.
- Volckmann, R. (2012). Fresh perspective: Barbara Kellerman and the leadership industry. *Articles from Integral Leadership Review*. 2012-06-08.
- Von Eiff, M. C., Von Eiff, W., & Ghanem, M. (2021). Value-based leadership in turbulent times: Lessons from the Corona crisis and recommendations for post-pandemic management in the health sector. *Leadership, Educa-*

- tion, *Personality: An Interdisciplinary Journal*, 3(2), 157-169. <https://doi.org/10.1365/s42681-022-00029-w>
- Wang, Y., Tang, C., Naumann, S., & Wang, Y. (2019). Paternalistic leadership and employee creativity: A mediate dmoderation model. *Journal of Management and Organization*, 25(1), 137-156.
- Wong, C. A. (2015). Connecting nursing leadership and patient outcomes: state of the science. *Journal of nursing management*, 23(3), 275-278. <https://doi.org/10.1111/jonm.12307>
- Yukl, G. (2012). *Leadership. Cases in Leadership*. (3rd. ed. pp. 1-42). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Zhang, Y., Waldman, D. A., Han, Y. L., & Li, X. B. (2015). Paradoxical leader behaviors in people management: Antecedents and consequences. *Academy of management journal*, 58(2), 538-566. <https://doi.org/10.5465/amj.2012.0995>

Kaynaklar

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2020). Yaşlı nüfus istatistikleri bülteni.
www.aile.gov.tr/media/89041/yasli_nufus_istatistik_bulteni.pdf. (Erişim Tarihi: 02.01.2024).
- Aísa, R., Clemente, J., & Pueyo, F. (2014). The influence of (public) health expenditure on longevity. *International Journal of Public Health*, 59(5), 867-875.
- Akar, S. (2014). Türkiye’de sağlık harcamaları, sağlık harcamalarının nisbi fiyatı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 311-322.
- Arı, H.O. (2018). *Türkiye’de sağlık harcamaları: Ulusal sağlık hesapları sonuçlarının genel değerlendirilmesi 1999-2016*. TUSPE Analiz: 2018/4, TUSPE Yayınları, Ankara.
- Atasever, M. (2014). *Türkiye’de sağlık hizmetlerinin finansmanı ve sağlık harcamalarının analizi 2002-2013 dönemi*. Bakanlık Yayın No: 983, Ankara.
- Atasever, M., Karaca, Z., & Örnek, M. (2017). Türkiye’de sağlık harcamaları analizi. *Sasam Enstitüsü, Analiz, Sağlık-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi*, Yıl:3, Sayı: 10.
- Aysan, M. F., & Yüce, B. (2023). Yaşlanan nüfus ve yaşlılar. *Marmara Üniversitesi Nüfus ve Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi*. Politika Notları; No 1.
- Boz, C., & Özsarı, S. H. (2020). The causes of aging and relationship between aging and health expenditure: an econometric causality analysis for Turkey. *International Journal Health Planning Management*, 35:162–170
- Breyer, F., Costa-Font, J., & Felder, S. (2010). Ageing, health, and healthcare. *Oxford Review of Economic Policy*, 26(4), 674–690.
- Cattaneo, M.A., & Wolter, S.C. (2009). Are the elderly a threat to educational expenditures?, *Eur. J. Polit. Econ.* 25(1), 225–236.
- Coco, K., Kangasniemi, M., & Rantanen, T. (2018). Care personnel’s attitudes and fears to ward care robots in elderly care: a comparison of data from the care personnel in Finland and Japan. *Journal of Nursing Scholarship*, 50(6), 634-644.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). Doğuştaki beklenen yaşam süresi. cevresestergeler.csb.gov.tr/dogusta-beklenen-yasam-suresi-i-85714 (Erişim Tarihi: 28.12.2023).
- Dik, A., Yenice, Z., & Tanlı, S. (2004). Yaşlılarda evde bakım ve yaşam kalitesine katkısı. *Aktüel Tıp Dergisi Geriatri Özel Sayısı*, 9(2-3): 51-53.

- Ergün, U.G.Ö., Bozdemir, N., Uğuz, Ş., Güzel, R., Burgut, R., Saatçı, E., & Akpınar, E. (2003). Adana huzurevinde yaşayan yaşlılar ile aile hekimliği polikliniğine başvuran yaşlıların medikososyal özelliklerinin değerlendirilmesi. *Geriatry*, 6: 89-94.
- Felder, S., Meier, M., & Schmitt, H. (2000). Healthcare expenditure in the last months of life. *Journal of Health Economics*, 19(5), 679-695.
- Getzen, T.E. (1992). Population Aging and the Growth of Health Expenditures. *Journal of Gerontology*, 47(3), 98-104.
- Higgins, I., Der Riet, P. V., Slater, L., & Peek, C. (2007). The negative attitudes of nurses to wards older patients in the acute hospital setting: A qualitative descriptive study. *Contemporary Nurse*, 26(2), 225-237.
- Jacobs, K., Kuhlmeier, A., Greß, S., Klauber, J. & Schwinger, A. (2020). *Pflege-Report 2019: Mehr Personal in der Langzeitpflege-aber woher?* (p. 336). Springer Nature.
- Krieger, T., & Ruhose, J. (2013). Honey, I shrunk the kid's benefits-revisiting inter generational conflict in OECD countries. *Public Choice*, 157(1), 115-143.
- Konca, M., Balçık, P. Y., & Biçer, İ. (2021). Yaşlı nüfus ile sağlık harcamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Panel veriye dayalı bir uygulama. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (26), 314-324.
- Lee, R., & Miller, T. (2002). An Approach to forecasting health expenditures, with application to the U.S. Medicare System. *Health Services Research*. 37(5), 1365- 1386.
- Martín, J. J. M., Puerto Lopez del Amo Gonzalez, M., & Dolores Cano Garcia, M. (2011). Review of the literature on the determinants of healthcare expenditure. *Applied Economics*, 43(1), 19-46.
- Moscone, F., & Tosetti, E. (2010). Healthcare expenditures and income in the united states. *Health Economics*, 19(12), 1385-1403.
- Özgen H. (2007). Sağlık hizmetleri finansmanında cepten harcama: Nedir? Neden Önemlidir? *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 10(2):201-228.
- Sağlık Bakanlığı (2021). *Türkiye sağlıkla yaşlanma eylem planı ve uygulama programı 2021-2026*. Yayın No:1242, Ankara.
- Sağlık Bakanlığı (2022). Sağlık istatistikleri yılı 2020, Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1240, Ankara
- Sanz, I. & Velazquez, F. (2007). The role of ageing in the growth of government and social welfare spending in the OECD. *Eur. J. Polit. Econ*, 23(1), 917-931.
- Sarı, M. (2023). Türkiye ve Küba'nın sağlık göstergelerinin karşılaştırılması. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 377-383.

- Seshamani, M., & Gray, A. (2004). A longitudinal study of the effects of age and time to death on hospital costs. *Journal of Health Economics*, 23(1), 217-235.
- Sklar, D. P. (2013). How many doctors will weneed? A special issue on the physician workforce. *Academic Medicine*, 88(12), 1785-1787.
- Takata, H., Nagata, H., Nogawa, H., & Tanaka, H. (2011). The current short age and future surplus of doctors: a projection of the future growth of the Japanese medical work force. *Human resources for health*, 9, 1-7.
- Troen, B. R. (2003). The biology of aging. *Mount Sinai Journal of Medicine*, 70(1), 3-22.
- TÜİK (2020). Hayat tabloları, 2017-2019. tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tabloları-2017-2019-33711 (Erişim Tarihi: 04.01.2024).
- TÜİK (2022). Sağlık harcamaları istatistikleri, 2022. tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Saglik-Harcamaları-Istatistikleri-2022-49676 (Erişim Tarihi: 04.01.2024).
- TÜİK (2023). tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2023-49688 (Erişim Tarihi: 02.01.2024).
- Urry, H. L., & Gross, J. J. (2010). Emotion regulation in old age. *Current Directions in Psychological Science*, 19 (6), 352-357.
- Vanderstegen, T., Marneffe, W., Cleemput, I., & Vereeck, L. (2015). The impact of no-fault compensation on healthcare expenditures: An empirical study of OECD countries. *Health Policy*, 119(3), 367-374.
- Walker, A. (1981). Towards a political economy of old age. *Ageing & Society*, 1(1), 73-94.
- World Bank (2024). databank.worldbank.org/source/world-development-indicators# (Erişim Tarihi: 03.01.2024).
- Yang, Z., Norton, E. C., & Stearns, S. C. (2003). Longevity and healthcare expenditures: the real reasons older people spend more. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 58(1), 2- 10.
- Zweifel, P., Felder, S., & Meiers, O. G. (1999). Ageing of population and health expenditure: a redherring. *Health Economics*, 8(1), 485-496.

Kaynaklar

- Açkın B., & Tokem Y. (2023). Afetlerde Geriatrik Yaklaşım. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi *Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2): 653-659.
- Ağalar C., & Engin Öztürk D. (2021). Afetlerde solunum yolu enfeksiyonları. Köse Ş, editör. *Afetler ve Enfeksiyonlar*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 47-51.
- Akın, L. & Güler, Ç. (2006). Halk Sağlığı Temel Bilgiler. *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*. Ankara.
- Altunsoy A., & Güner R. (2023). Deprem yaralanmalarında enfeksiyon yönetimi. *TOTBİD Dergisi*, 22:613-615.
- Bulaşıcı hastalıklar sürveyans ve kontrol esasları yönetmeliği. (2007). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070530-9.htm>. Erişim: 25.01.2024
- Canbulat Ş. (2023). Doğal afetler ve olağanüstü durumlarda görülen salgın hastalıklar. *Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 47-64.
- Charnley GE, Kelman I, Gaythorpe KA, & Murray KA. (2021). Traits and risk factors of post-disaster infectious disease outbreaks: a systematic review. *Scientific Reports*, 11(1):1-14. doi.org/10.1038/s41598-021-85146-0.
- Çetin Seçkin R., & Akalın H. (2008). Bulaşıcı Hastalıklarda Sürveyans: Niçin? Nasıl? Ne Durumdayız? *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 34 (3) 135-142.
- Çelebi G. (2021). Afetlerde vektör kaynaklı bakteriyel ve viral enfeksiyon hastalıkları. Editör: Köse Ş. *Afetler ve Enfeksiyonlar*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 95-8.
- Demirbaş H., Sezer A., & Ergun A. (2013). Afet Yönetiminde Halk Sağlığı Hemşiresinin Rol ve Sorumlulukları. *Florance Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(2), 122-128.
- Dereli F., & Yıldırım B. (2023). Afetlerde Çevre Sağlığı. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2): 711-716.
- Gündüz Cebeci K., & Akın L. (2023). Deprem Sonrası Bulaşıcı Hastalık Kontrolü. *HÜTF Halk Sağlığı Anabilim Dalı Deprem Kaynaklı Afetlere Yönelik Toplum İçin Bilgilendirme Dizisi 2023/4*. <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>
- Halk Sağlığı Uzmanları Derneği. Depremde (afetlerde) vektör kontrolü. <https://hasuder.org/Dokumanlar/EkIndir/9a7741b8-ae1-88d2-a5d1-3a-0966a48eb9>. Erişim: 10.12.2023
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. (2017). What is a disaster? Retrieved 10.04.2023 from <http://www.ifrc.org/en/what-wedo/disaster-management/about-disasters/what-is-a-disaster/>

- Işık Ö., Aydınlioğlu HM., Koç S., Gündoğdu O., Korkmaz G. & Ay A. (2012). Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(Ek sayı 2):82-123, doi:10.5222/otd.supp2.2012.082.
- Izumikawa K. (2019). Infection control after and during natural disaster. *Acute Medicine & Surgery*,6:5–11. doi: 10.1002/ams2.367.
- Kaya N., & Şahinöz T. (2021). Bulaşıcı Hastalık Bildirimlerinin Afet Yönetimi Açısından İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1): 21-31.
- Kınıklı S., & Cesur S. (2020). Afetlerde enfeksiyon kontrol önlemleri. *Int J ContHealthSci*; 1: 15-23.
- Kouadio IK., Aljunid S., Kamigaki T., Hammad K. & Oshitani H. (2012). Infectious diseases following natural disasters: prevention and control measures. *Expert Rev. Anti Infect. Ther.* 10(1), 95–104.
- Magnaye, B., Lindsay, S., Ann, M., Gilbert, R., & Heather, J. (2011). The role, preparedness and management of nurses during disasters, *International Scientific Research Journal*, 3(4): 270-294.
- Mavrouli M, Mavroulis S, Lekkas E, & Tsakris A. (2023). The impact of earthquakes on public health: A narrative review of infectious diseases in the post-disaster period aiming to disaster risk reduction (Review). *Microorganisms*, 11:419.
- Özyurt M, Tez M, & Afacan İ. (2022). Afetlerde bulaşıcı hastalık sorunu. Vehid S, editör. Afetlerde Güncel Bilgi ve Yaklaşımlar. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri*, p.24-31.
- Pascapurnama DN, Murakami A, Chagan-Yasutan H, Hattorid T, Sasakia H, & Egawa S. (2018). Integrated health education in disaster risk reduction: Lesson learned from disease outbreak following natural disasters in Indonesia. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 29 94–10.
- Pıçakçife M., Medeni V., & İlhan MN. (2023). Halk sağlığı acillerinde ve doğal afetlerde iş sağlığı ve güvenliği “tehlikeler, riskler, önleme ve kontrol” kılavuzu, Ankara, 1-39.
- Suk JE., Vaughan EC., Cook RG., & Semenza JC. (2019). Natural disasters and infectious disease in Europe: a literature review to identify cascading risk pathways. *The European Journal of Public Health*, Vol. 30, No. 5, 928–935.
- Türkiye enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanlık derneği. Deprem gibi doğal afet sonrası görülebilecek enfeksiyonlar. <https://www.ekmud.org.tr/140-deprem-gibi-dogal-afet-sonrasi-gorulebilecek-enfeksiyonlar>. Erişim. 10.01.2024.
- Uzar H, & Çakır B. (2023). Afetlerde Deri Enfeksiyonları. *HÜTF Halk Sağlığı AD Deprem Kaynaklı Afetlere Yönelik Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-2023/10*. <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/Erişim:02.02.2024>.

- Üçel S., & Tümer A. (2023). Afet yönetimi ve halk sağlığı hemşiresinin rolü. Sağlık & Bilim 2023 Hemşirelik-IV-, Editör: Hale Uyar Hazar, 27-38.
- Ünür E. (2021). Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitsizliği: doğal afetlerde cinsiyete dayalı zarar görülebilirlik farkı. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 351-381
- Veenema, G. T. (2007). Disaster preparedness, Disaster Nursing on Emergency Preparedness for Chemical, Biological on Radiological Terrorism Disaster Nursing on Emergency Preparedness for Chemical, Biological on Radiological Terrorism and Other Hazards and Other Hazards. 2nd ed., Springer Publishing Company, New York, 1-18. Yel P., & Karadakovan A. (2023). Afetlerde Diyabet Yönetimi ve Hemşirelik. *Türk Diyabet Hemşireliği Dergisi*, 3(1): 14-17. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/tjdn.69709>.
- Yıldırım Öztürk E.N., & Uyar M. (2022). Bulaşıcı hastalıkların Türkiye’de ve dünyada güncel durumu ve Türkiye’de bulaşıcı hastalık kontrol programları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 31(4):254-263. doi:10.17827/aktd.1129146.
- Yılmaz A. (2012). Türkiye’de afetlerde karşılaşılan sorunlar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 1(1), 61-81.

Kaynakça

- Ardahan, M. & Konal, E. (2017). Hemşirelikte yöneticilik ve liderlik. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 140 - 147
- Baykal, Ü., Altuntaş, S. & Seren, Ş. (2006). Yönetici hemşirelerin örgütsel bağlılık ile kişisel ve mesleki durum değişkenleri, liderlik tarzları ve denetim odağı arasındaki ilişkinin belirlenmesi.
- Bennis, W., & Nanus, B. (1985). The strategies for taking charge. *Leaders, New York: Harper. Row*, 41.
- Boz Yüksekdağ, B., (2015), "Hemşirelik Eğitiminde Bilgisayar Teknolojisinin Kullanımı", *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1: 103-118.
- Çalışkaner, D. (2021). Hemşirelik hizmetleri yönetiminde profesyonellik, etik davranışlar, liderlik ve teknolojinin etkisi. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi*, 3(2), 124-139. ISSN: 2757-5888
- Çamlıbel, N., Gül, G., Bol, P. & Erbaycu, A.E. (2013). Çalışan hemşireler tarafından yönetici hemşirelerden beklenen ve algılanan liderlik davranışlarının karşılaştırılması (Bir eğitim ve araştırma hastanesi örneği). *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 100-112.
- Çiftçiöğlü, G., & Tunç, G. (2022). Yönetici hemşirelerin değişen rolleri. *Artuklu International Journal of Health Sciences*, 2(2), 23-30. doi.org/10.29228/aijhs.19
- Duygulu, S. (2018). Önderlik. In Tatar Baykal Ü. & Türkmen Ercan E. (Ed.), *Hemşirelik Hizmetleri Yönetimi* (s. 125-143). İstanbul, Türkiye: Akademi Basın ve Yayıncılık.
- Duygulu, S. & Kublay, G. (2008). Yönetici hemşirelerin ve birlikte çalıştıkları hemşirelerin liderliğe ilişkin değerlendirmeleri ve yönetici hemşirelerin sahip oldukları liderlik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 1-15.
- Frangich, J., Hughes, V., & Mewborn, E. (2023). Nurse leaders thriving: A conceptual model and strategies for application. *Nursing Management (Springhouse)*, 54(10):p 18-26, doi: 10.1097/nmg.0000000000000054
- Gündüz, S. & Karadağ, S. (2019). Klinik liderlikte akademik başarının etkilerinin belirlenmesi. *Akademik Hassasiyetler*, 6(12), 427-444
- Herdman, E.A. (2012). Liderlik ve Yönetim: Teori Var Pratik Yok? *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 9 (1): 3-9
- Huber, D.L. (2014). Leadership and management principles. In: Huber, D.L., editor. *Leadership and Nursing Care Management*. (5th ed, ss. 1-36). St Louis, M.O.: Elsevier.

- Karakaya, A. & Daşlı, Y. (2021). Sağlık çalışanlarının klinik liderlik anlayışının ekip çalışmasına etkisi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 7(2), ISSN-2149-6161, <http://dergipark.gov.tr/usaysad>
- Kotter, J. A. (1990) force for change: How leadership differs from management. New York: Free Press.
- Kouzes, M.J., & Posner, B.Z. (2003). The leadership challenge. 3 rd edition. Jossey-Bass AWiley Imprint: San Francisco.
- Küçüközkan, Y. (2015). Liderlik ve motivasyon teorileri: Kuramsal bir çerçeve. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 86-115.
- Öztürk, H., Bahçecik, N., & Paslı Gürdoğan, E. (2012). Hastanelere göre yönetici hemşirelerin liderlik yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *İ.Ü.F.N. Hem. Derg.*, 20(1):17-25 ISSN 1304-4869
- Reinhardt, A.C., Leon, T.G., & Summers, L. O. (2022). The Transformational Leader in Nursing Practice – an approach to retain nursing staff. *Administrative Issues Journal: Connecting Education, Practice, and Research*. Spr, 12(1):1-12,doi: 10.5929/2022.12.1.1
- Seymenoğlu Torpil, N. (2020). Sağlık çalışanlarının algılarına göre sağlık kuruluşlarında görev yapan yönetici kadınların liderlik tarzları (Yüksek lisans tezi). Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Programı.
- Sinha, S., Chaudhry, S., & Mah, B. (2013). A snapshot of diverse leadership in the health care sector. Toronto: The Maytree Foundation And Mount Sinai Hospital.
- Sullivan, E.J. & Decker, P.J. (2001). Effective leadership and management in nursing. Fifth edition. Prentice Hall: New Jersey.
- Taşer, A., Semiz, T., & Kanbay, T. (2022). Sağlık yönetiminde uygulanan liderlik modelleri üzerine bir inceleme. *Sakarya İktisat Dergisi*, 11(1), 33-45.
- Uyurdağ, N., & Çerçi, S. (2023). Yönetici hemşirelerin liderlik davranışlarının değerlendirilmesi. *Güncel Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 52-62
- Ünaldı Baydın, N., Topçu, İ., Tiryaki Şen, H., Ateş, N., Erdem, B., & Yıldırım, A. (2017). Kamu hastanelerinde çalışan yönetici hemşirelerin liderlik davranışları üzerine bir araştırma. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 3(4), 89-97, e-ISSN:2149-018X, doi:10.5222/SHYD.2017.089
- Yılmaz, H., & Kantek, F. (2016). Türkiye'deki yönetici hemşirelerin liderlik tarzları: Literatür inceleme. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(3), 110-117, doi:10.5222/SHYD.2016.110
- Yücel, U., Kurt, A., & Moralılar Cansever, S. (2018). Ebelikte yönetim ve liderlik. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 93-100. ISSN: 2146-9601 e-ISSN: 2147-2238

Kaynakça

- Afzal, W., Roland, D., & Al-Squri, M. N. (2009). Information Asymmetry And Product Valuation: An Exploratory Study. *Journal Of Information Science*, 35(2), 192-203.
- Akbaş, E. (2014). Sağlık hizmetlerinde hasta memnuniyeti ve hasta memnuniyetini etkileyen faktörler (Manisa Merkez efendi Devlet Hastanesi örneği). *TC BEYKENT ÜNİVERSİTESİ, İSTANBUL*, S, 14.
- Akdur, R. (2006). Sağlık Sektörü” Temel Kavramlar Ve Avrupa Birliği’nde Durum Ve Türkiye’nin Birliğe Uyumu”.
- Akerlof, G. A. (1970). The Market Of “Lemons”: Quality, Uncertainty And The Market Mechanism. *The Quarterly Journal Of Economics*, 84(3), 488-500.
- Aktan, C. C. ve Vural, İ.Y. (2009). Bilgi Nedir?, Bilgi Sistemleri, <http://www.canaktan.org/> (11.07.2024)
- Al-Shorbaji, N., & Al-Shorbaji, N. (2021). Improving healthcare Access through digital health: the use of information and communication technologies. *Healthcare Access*, 10. (2)
- AMA J Ethics*. (2016). Could Good Care Mean Withholding Information from Patients? <https://journalofethics.ama-assn.org/sites/joecdb/files/2018-05/ccas1-1601.pdf> (10.07.2024)
- Arrow, K. J. (1959). Economic Welfare And The Allocation Of Resources For Innovation. *The Rand Corporation P-1856-Rc*, 1-23.
- Arrow, K. J. (1963, December). Uncertainty And The Welfare Economics Of Medical Care. *The American Economic Review*, 53(5), S. 941-973.
- Beyaztaş, F. Y., & Demirkan, Ö. (2001). Tıbbi Girişim Öncesi Bilgilendirilmiş Rızanın Alınması ile İlgili Bir Anket Çalışması. *Adli Tıp Bülteni*, 6(2), 76-80.
- Bilgili, E., & Ecevit, E. (2008). Sağlık Hizmetleri Piyasasında Asimetrik Bilgiye Bağlı Problemler Ve Çözüm Önerileri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 11(2), 201-228.
- Bloom, G., Standing, H., & Lloyd, R. (2008). Markets, information asymmetry and healthcare: towards new social contracts. *Social science & medicine*, 66(10), 2076-2087.
- Bower, G. H. (1981). Mood and memory. *American psychologist*, 36(2), 129. (3)
- Bozkurt, İ. (2019). Sağlık Hizmetlerinde Asimetrik Bilgi Ve Belirsizlik Algısı İle Müşteri Memnuniyeti Ve Sadakati Arasındaki İlişki Üzerine Güven Düzeyinin İlimlaştırıcı Etkisi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi*.
- Dura, Cihan ve Hayriye Atik (2002), Bilgi Toplum-Bilgi Ekonomisi ve Türkiye, Literatür Yayıncılık, İstanbul

- Duygu, Ü. R. E. K., & Erigüç, G. Vekâlet Teorisi'nin Sağlık Sektöründeki Yan-sımlarının Ulusal Ve Uluslararası Çalışmalar Bağlamında Değerlendiril-mesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi Ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 4(2), 180-194.
- Egede, L. E., & Ellis, C. (2008). Development and testing of the multidimensi-onal trust in healthcare systems scale. *Journal of General Internal Medicine*, 23, 808-815.
- Erasmus, D. (2002). *Adagia*. Joa. Frobenius.
- Feldstein, P. J. (2005). Healthcare economics (Sixthedition). United States of America: Thomson Delmar Learning.
- Fidan, H. (2013). İktisadi Açıdan Bilgi Kavramı Ve Bilgi Kavramına Yaklaşım-lar Üzerine Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(9), 94-104.
- Freud, S., & Yılmaz, Z. A. (2021). Totem ve Tabu. *İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları*.
- Gaynor, M., & Vogt, W. B. (1999). *Antitrust And Competition In Health Care Markets*. Amsterdam: North-Holland: Nber Working Paper.
- Gökkaya, D., & Erdem, R. (2017). Sağlık Hizmetleri Kullanımına Etki Eden Faktörlerin Hastalık Şiddeti Algısıyla Değerlendirilmesi. *Süleyman Demi-rel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 149-184.
- Güzel, C. (2003). Platon'un Bilgi Görüşü. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakül-tesi Dergisi*, 20(2).
- Hayek, F. A. (1937). Economics And Knowledge. *Economica, New Series*, 4(13), 33-54.
- Jensen M.C. Ve Mechling, W. (1976) "Theory Of The Firm: Managerial Be-havior, Agency Costs And Ownership Structure.", *Journal Of Financial Economics*, C. 3, S. 4, Pp. 305-360
- Kalıpçı Çağır, F. (2019) Gönüllü Kamuyu Aydınlatma İle Bilgi Asimetrisi İlişkisi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama.
- Karakaş, A. Ve Şimşek, S.(2007): "Asimetrik Bilgi – İktidar Ve Kurumsal Dü-zenleme Üzerine", *Tühis İş Hukuku Ve İktisat Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 4-5, Kasım 2006 / Şubat, S. 21-27.
- Kesgin, Ç. ve Topuzoğlu, A. (2006). Sağlıkın Tanımı; Başa çıkma, *Journal of Istanbul Kultur University*, 3, 47-49.
- Klein, P. D. (1998). Knowledge, Concept Of. *Routledge Encyclopaedia Of Philo-sophy, London & New York: Routledge*, 266-76.
- Koca, G. Ş., & Erigüç, G. (2021). Hasta-hekim ilişkisinde güven iletişimi: has-taların bakış açısıyla ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Ma-nisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (Armağan Sayısı), 186-202.

- Kocaman, N., Özkan, M., Armay, Z., & Özkan, S. (2007). Hastalık Algısı Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8(4), 271-280.
- Krupat, E., Yeager, C.M. Ve Putnam S. (2000). Patient Role Orientations, Doctor-Patient Fit and Visit Satisfaction, *Journal Of Psychology and Health*, 15 (5), 707-719.
- Lambert, S. D., &Loiselle, C. G. (2007). Health Information – Seeking Behavior. *Qualitative Health Research* , 17(8), 1006-1019.
- Levin, I., & Mamlok, D. (2021). Culture and society in the digital age. *Information*, 12(2), 68.
- Long, Y., Jia, C., Luo, X., Sun, Y., Zuo, W., Wu, Y., ... & Lin, Z. (2022). The impact of high education on health literacy: a comparative study between urban and rural China. *Sustainability*, 14(19), 12142.
- Martensson, M. (2000). A critical review of knowledge management as a management tool. *Journal of knowledge management*, 4(3), 204-216.
- Meydan, C. H., & Çetin, F. (2012). Vekalet Kuramı. *Örgüt Kuramları*.(141-161). İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Mishkin, F.S. (1996), “Understanding Financial Crises: A Developing Country Perspective”, National Bureau Of Economic Research Working Paper Series, No. 5600, May, S.2
- Nal, M. (2021). Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Sistemine Güven. *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-10.
- Ndayishimiye, C., , H., & Middleton, J. (2023). A systematic coping review of digital health Technologies during COVID-19: a new normal in primary healthcare delivery. *Health and Technology*, 13(2), 273-284.
- Nguyen, H. (2011). The Principal-Agent Problems in Health Care: Evidence from Prescribing Patterns of Private Providers in Vietnam. *Health Policy and Planning*,26, i53-i62.
- Öztürk, Z., & Doğuç, E. (2022). Vekalet Teorisi Kapsamında Hasta Hekim İlişkinin Araştırılması.*Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 38-75.
- Pearson, S. D., & Raeke, L. H. (2000). Patients’ trust in physicians: many theories, few measures, and little data. *Journal of general internal medicine*, 15, 509-513.
- Saraçoğlu, S., & Öztürk, F. (2017). Sağlık hizmetlerine yönelik talebin belirleyicileri: Türkiye üzerine bir uygulama. *İş ve Hayat*, 2(4), 293-342.
- Sarıkaya, M. (2002), “Asimetrik Bilgi Çerçevesinde Müzayedeler”, İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, S.99.
- Schneider, U. (2004). Asymmetric Information and The Demand For Health Care–The Case Of Double Moral Hazard. *Schmollers Jahrbuch: Journal Of*

Applied Social Science Studies/ Zeitschrift Für Wirtschafts-UndSozialwissenschaften, 124(2), 233-256.

Schwarz, T., Schmidt, A. E., Bobek, J., & Ladurner, J. (2022). Barriers to accessing healthcare for people with chronic conditions: a qualitative interview study. *BMC health services research*, 22(1), 1037.

Shmanske S. (1996) "Information Asymmetries in Health Services: The Market Can Cope", *The Independent Review*, 1(2): 191-200.

Stiglitz, J. E. (2001). Information and The Change in The Paradigm in Economics. *Prize Lecture*, 472-540.

Sümbüloğlu, V., & Sümbüloğlu, K. (2000). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri*. Hatiboğlu Yayınları.

Şahin, Y. (2022). Hamilelik Sürecinde Bilgi Asimetrisine Etki Eden Faktörler: İstanbul'daki Hamileler Üzerine Bir Araştırma.

Şekerci, N. (2016). Özel Hastane Hizmetlerinde Asimetrik Bilgi ve Ahlaki Tehlike İlişkisi Yüksek Lisans Tezi. 1-46. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şencan, N., & Uyar, M. (2014). Hasta Hakları Bağlamında Direkt Tüketiciye İlaç Reklamları Üzerine Kalitatif Bir Çalışma. *Marmara Pharmaceutical Journal*, 164-176.

Tatlı, H. S., & Kazan, H. (2020). Sağlık Hizmetlerinde Memnuniyeti Etkileyen Faktörler: Güven Ve Kalite. *İstanbul İktisat Dergisi*, 70(1), 205-227.

Tdk. (N.D.). *No Title*. [https://Sozluk.Gov.Tr/\(10.07.2024\)](https://Sozluk.Gov.Tr/(10.07.2024))

Temel, K., & Aydın, M. (2018). Sağlık Hizmetlerinde, Hasta-Hekim İlişkisinde Yaşanan Bilgi Asimetrisinin Ortaya Çıkardığı Ekonomik Sorunlar: Çanakkale Örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 21(4), 745-765.

Topdemir, H. G. (2009). Felsefe nedir? Bilgi nedir?. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 119-133. (5)

Ttd, Hasta-Hekim İlişkisinde Etik İlkeler https://Www.Toraks.Org.Tr/Uploadfiles/215201114502-Hekim_hasta_iliskisi.Pdf (15.04.2023)

Türkiye Bilişim Derneği, (2006) Bilgi Yönetimi El Kitabı Çalışma Grubu 4, 2005-2006 Dönemi Çalışması, 5-Mayıs-2006, Ankara.

Uçak, N. Ö. (1997). Bilgi gereksinimi ve bilgi arama davranışı. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(4), 315-325. (1)

Uçak, N. Ö. (2010). Bilgi: Çok Yüzlü Bir Kavram. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 705-722.

Ünal, M. (2021). Sağlık Hizmetlerinde Asimetrik Enformasyon Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Journal of Medical Sciences*, 2(1), 6-11.

Ünal, Ö. (2016). *Hasta Hekim İletişimin Hastanın Hekim Bağlılığına Ve Hastane Bağlılığına Etkisi* (Doctoral Dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).

- Ürek, D. ve Eriğüç, G. (2018). Vekalet Teorisinin Sağlık Sektöründeki Yansımaların Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar Bağlamında Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 4 (2), 180-194.
- Vick, S., ve Scott, A. (1998). Agency in healthcare. Examining patients' preferences for attributes of the doctor-patient relationship. *Journal of health economics*, 17(5), 587-605.
- Waitzkin, H. (1985). Information Giving In Medical Care. *Journal Of Health and Social Behavior*, 26(2), 81-101.
- Weisbrod. A. (1991) "Competition In Health Care: A Cautionary View" Institute For Research On Poverty Discussion Paper, University Of Wisconsin

Kaynaklar

- Akbıyık, A.ve Tekindal, M.A. (2023). Deprem Sonrası Salgın Oluşturma Potansiyeline Sahip Enfeksiyon Hastalıklarının Belirlenmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 489-499.
- Akdur., R. (2000). Deprem Yönetimi ve Depremde Sağlık Konu ve Amaçları. *Sağlık ve Toplum*, Special Volume: 25-30, 35-38.
- Avcu, G. (2023). Infections After the Earthquake Disaster. *Journal of Pediatric Research*, 10(4):235-237.
- Baran, A.,ve Özer, A. (2023). Prevention of Infectious Diseasesafter an Earthquake. *Cam ve Sakura Medical Journal*, 3(8):42-47.
- Bartels, S.A. and Van Rooyen M.J. (2012). Medical complications associated with earthquakes. *The Lancet*, 379(9817):748-757
- Bayram, Y., Parlak, M., Çikman, A., ve Aypak, C. (2014). Van depreminin su-kaynaklı bazı bulaşıcı hastalıklar üzerine etkisi. *Dicle Tıp Dergisi*, 41(2), 313-318.
- Çelebi G. (2021) Afetlerde vektör kaynaklı bakteriyel ve viral enfeksiyon hastalıkları. Köse Ş, editör. Afetler ve Enfeksiyonlar. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; p.95-8
- Güneysel, Ö.,ve Sarıtemur, M. (2006). Tetanoz: Klinik Yaklaşım ve Korunma. *Akademik Acil Tıp Dergisi*, 4(6):48-53.
- Kınıklı, S. ve Cesur, S. (2020). Afetlerde enfeksiyon kontrol önlemleri. *Uluslararası Modern Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 15-23.
- Mavrouli, M.,Mavroulis, S., Lekkas, E., andTsakris, A. (2023a). The impact of earthquakes on public health: A narrative review of infectious diseases in the post-disaster period aiming to disaster risk reduction. *Microorganisms*, 11(2), 419.
- Mavrouli, M.,Mavroulis, S., Lekkas, E., andTsakris, A. (2023b). An emerging health crisis in Turkey and Syria after the earthquake disaster on 6 February 2023: risk factors, prevention and management of infectious diseases. *In Healthcare* 11(7):1022.
- Orak, Y., Orak, F., Göçer, S., ve Doğanay, M. (2023). Earthquake in Türkiye: impact on health services and infection threats. *J ClinPractRes*, 45(6), 549-557.
- Sutiono, A. B.,Qiantori, A., Suwa, H., andOhta, T. (2010). Characteristics and risk factors forty phoid fever after the tsunami, earthquake and under normal conditions in Indonesia. *BMC ResearchNotes*, 3, 1-9.
- Tuna, A. (2023). Infection diseases that can be seen post-earthquake. *Intercontinental Journal of Emergency Medicine*, 1(1), 4-10.

- Tunah, V., Harman, M., ve Özbilgin, A. (2023). Depremlerin Ardından Sıtma, Leishmaniasis ve Uyuz Riskinin İncelenmesi ve Korunma Önerileri. *Türkiye Parazitoloji Dergisi*, 47(4), 249-255.
- Töz, S. ve Özbel Y. (2021). Afetlerde vektör kaynaklı paraziter enfeksiyon hastalıkları. Köse Ş, editör. Afetler ve Enfeksiyonlar. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. p.89-94.
- Yağcı, A. (2007) Savaş, Göç ve Afetlerde Salgınlar.5. *Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi'nde sunumuştur*. 2007. Antalya, Türkiye.
- Yücel, E. (2020). Salmonella enfeksiyonları, tanı ve tedavisi. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 12(3), 133-139.

Kaynakça

- Abdullah, M. I., Huang, D., Sarfraz, M., Ivascu, L., & Riaz, A. (2020). Effects of Internal Service Quality on Nurses' Job Satisfaction, Commitment and Performance: Mediating Role of Employee Well-Being. *Nursing Open*, 8(2), 607-619.
- Abid, G., Contreras, F., Rank, S., & Ilyas, S. (2023). Sustainable Leadership and Wellbeing of Healthcare Personnel: A Sequential Mediation Model of Procedural Knowledge And Compassion. *Frontiers In Psychology*, 13, 1039456.
- Adam, M. B., Makobu, N. W., Kamiru, W. K., Mbugua, S., & Mailu, F. (2021). Coping with COVID: Developing A Rapid-Cycle Frontline Quality-Improvement Process To Support Employee Well-Being and Drive Institutional Responsiveness in A Tertiary Care Faith-Based Hospital in Rural Kenya. *The American Journal Of Tropical Medicine And Hygiene*, 105(2), 372.
- Adams, A. M. N., Chamberlain, D., & Giles, T. M. (2019). The Perceived and Experienced Role of The Nurse Unit Manager in Supporting The Wellbeing of Intensive Care Unit Nurses: An Integrative Literature Review. *Australian Critical Care*, 32(4), 319-329.
- Adnan, N. B. B., Dafny, H. A., Baldwin, C., Jakimowitz, S., Chalmers, D., Moh'd Ahmad Aroury, A., & Chamberlain, D. (2022). What Are The Solutions for Well-Being And Burn-Out For Healthcare Professionals? An Umbrella Realist Review of Learnings of Individual-Focused Interventions for Critical Care. *BMJ Open*, 12(9), E060973.
- Afshan, G., Ahmed, F., Anwer, N., & Khuhro, M. A. (2022). COVID-19 Stress and Wellbeing: A Phenomenological Qualitative Study of Pakistani Medical Doctors. *Frontiers in Psychology*, 13, 920192.
- Ahmad, A., & Din, Z. U. (2022). Well-Being Of Healthcare Professionals: A Post-Pandemic Analysis: Well-Being of Healthcare Professionals. *Journal Of Managerial Sciences*, 16(3), 75-90.
- Ahmed, I. (2019). Staff Well-Being In High-Risk Operating Room Environment: Definition, Facilitators, Stressors, Leadership, And Team-Working—A Case-Study From A Large Teaching Hospital. *International Journal of Healthcare Management*, 12(1), 1-17.
- Ahmed, E., & Muchiri, M. (2014). Effects Of Psychological Contract Breach, Ethical Leadership and Supervisors' Fairness On Employees' Performance and Wellbeing. *World Journal Of Management*, 5(2), 1-13.
- Ákadótti, Ş. (2012). Nurse Assistants' Well-Being At Work: Is There A Link To Nurse Leadership.

- Akutsu, R. D. C., & Torres Da Paz, M. D. G. (2011). Valores Y Bienestar De Los Dietistas Brasileños. *Revista Latinoamericana De Psicología*, 43(2), 307-318.
- Al Kahtani, N. S. ve Sulphrey, M.M. (2022). A Study On How Psychological Capital, Social Capital, Workplace Wellbeing, and Employee Engagement Relate To Task Performance. *SAGE Open*, 12(2), 21582440221095010.
- Angioha, P. U., Omang, T. A., Ishie, E. U., & Iji, M. E. (2020). Employee Stressors and Wellbeing Of Healthcare Workers in Government Owned Hospitals in Calabar, Nigeria. *Journal of Public Administration*, 2(4), 2020, 36-43.
- Anne-Catherine, D., Anders, R., Bernard, M., Salathé, C. R., & Putois, B. (2022). Impact of Confrontation To Patient Suffering and Death on Wellbeing And Burnout in Professionals: A Cross-Sectional Study.
- Anttonen, H., & Räsänen, T. (2008). Well-Being At Work: New Innovations and Good Practices.
- Arslan, T. (2022). Stres Yönetimi. *Sağlık Kurumları Yönetiminde Çağdaş Yönetim Yaklaşımları* (Ed: Uyar, S. ve Kırac, F. Ç.). Nobel Yayınevi (1. Basım), Ankara.
- Assaf, N. (2022). Employee Performance Impacted By Mental Health and Employee Wellbeing in Ingos Jordan. *Journal Of Business and Management Studies*, 4(3), 170-178.
- Ashton, R. A. (2017). *A Qualitative Exploration of The Impact Of Stress and Workplace Adversity on Healthcare Staff Experiences, Well-Being and Resilience*. Lancaster University (United Kingdom).
- Bhattacharyya, P., Jena, L. K., & Pradhan, S. (2019). Resilience As A Mediator Between Workplace Humour and Well-Being At Work: An Enquiry on The Healthcare Professionals. *Journal Of Health Management*, 21(1), 160-176.
- Black, D. C. (2012). Work, Health and Wellbeing. *Safety and Health at Work*, 3(4), 241-242.
- Bornstein, M. H., Davidson, L., Keyes, C. ve Moore, K. (2003). Well-Being: Positive Development Across The Life Course: Psychology Press. London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Brand, S. L., Thompson Coon, J., Fleming, L. E., Carroll, L., Bethel, A., & Wyatt, K. (2017). Whole-System Approaches To Improving The Health and Wellbeing of Healthcare Workers: A Systematic Review. *Plos One*, 12(12), E0188418.
- Brunetto, Y., Saheli, N., Dick, T., & Nelson, S. (2021). Psychosocial Safety Climate, Psychological Capital, Healthcare Slbs' Wellbeing and Innovative Behaviour During The COVID 19 Pandemic. *Public Performance & Management Review*, 1-22.

- Budi, A. S., Mohyi, A., & Malik, N. (2023). The Role Of Employees' Well-Being in Mediating The Effect of Job Stress and Job Insecurity on Performance Health Workers During The Covid-19 Pandemic:(Study On Health Workers Of Anwar Medika Hospital-Sidoarjo). *Business Innovation Management and Entrepreneurship Journal (BIMANTARA)*, 2(01), 16-34.
- Cardás, T. (2013). Well-Being At Work: Creating A Positive Work Environment Literature Review.
- Carpion, R.A And Avramchuk, A. S. (2017). The Conceptual Relationship Between Workplace Well-Being, Corporate Social Responsibility, And Healthcare Costs. *International Management Review*, 13(2), 24-31.
- Chari, R., Sauter, S. L., Sayers, E. L. P., Huang, W., Fisher, G. G., & Chang, C. C. (2022). Development of The National Institute for Occupational Safety and Health Worker Well-Being Questionnaire. *Journal Of Occupational And Environmental Medicine*, 64(8), 707.
- Coates, D., & Howe, D. (2015). Combatting Staff Burnout in Mental Health: Key Managerial And Leadership Tasks That Are Fundamental To Staff Wellbeing and Retention. *Asia Pacific Journal Of Health Management*, 10(2), 24-32.
- Dumlu, B (2021). *Duygusal Emeğin Çalışan İyi Oluşuna Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Eisele, P. (2020). Transformational and Devious Leadership and How It Predicts Stress And Workplace Wellbeing. *International Journal of Organizational Leadership*, 9(3), 163-169.
- Gurt, J., & Elke, G. (2009). Health Promoting Leadership: The Mediating Role of An Organizational Health Culture. In *Ergonomics And Health Aspects of Work with Computers: International Conference, EHAWC 2009, Held As Part Of HCI International 2009, San Diego, CA, USA, July 19-24, 2009. Proceedings* (Pp. 29-38). Springer Berlin Heidelberg.
- Gutiérrez, O. I., Polo, J. D., Zambrano, M. J., & Molina, D. C. (2020). Meta-Analysis and Scientific Mapping of Well-Being and Job Performance. *The Spanish Journal of Psychology*, 23.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L., & Keyes, C. L. (2003). Well-Being In The Workplace and Its Relationship To Business Outcomes: A Review Of The Gallup Studies.
- Huppert, F.A., Baylis, N., & Keverne, B. (2004). Introduction: Why Do We Need A Science of Well-Being. *Philosophical Transactions Of Royal Society B*, (359), 1331-1332.
- Karapınar, P. B., Camgöz, S. M., & Ekmekçi, O. T. (2019). Employee Well-being, Workaholism, Work-Family Conflict and Instrumental Spousal

- Support: A Moderated Mediation Model. *Journal Of Happiness Studies*, 1-21.
- Keyes, C. L. (2002). The Mental Health Continuum: From Languishing To Flourishing In Life. *Journal Of Health And Social Behavior*, 207-222.
- Kılınc, E. (2022). Sağlık Kurumlarında Kariyer Yönetimi. *Sağlık Kurumları Yönetiminde Çağdaş Yönetim Yaklaşımları* (Ed: Uyar, S. Ve Kırış, F. Ç.). Nobel Yayınevi (1. Basım), Ankara.
- Lee, M. & Ahn, C. S. (2016). Anti-Consumption, Materialism, And Consumer Wellbeing. *The Journal Of Consumer Affairs*, 18-47.
- Lunt, J., Fox, D., Bowen, J., Higgins, G., Crozier, S., & Carter, L. (2007). Applying The Biopsychosocial Approach To Managing Risks of Contemporary Occupational Health Conditions: Scoping Review. HSE HSL/2007/24. Retrieved From Health And Safety Laboratory Website: Http://Www.Hse.Gov.Uk/Research/Hsl_Pdf/2007/Hsl0724.Pdf.
- Parker, S. K., Parker, S. & Wall, T. D. (1998). Job and Work Design: Organizing Work To Promote Well-Being and Effectiveness. Sage.
- Pawar, B. S. (2013). A Proposed Model of Organizational Behavior Aspects for Employee Performance and Well-Being. *Applied Research in Quality of Life*, 8, 339-359.
- Polman, M.R. (2022). Love 'Em Or Lose 'Em: The Role Of Companionate Love on Employee Retention and Well-Being. Phd Thesis. Wilmington University.
- Pořkicn, E., & Kazlauskait, R. (2020). Organizational Caring For Employee Wellbeing Through Performance Management. *Human Resource Management/Zarządzanie Zasobami Ludzkimi*, 136(5).
- Robertson, I. & Cooper, C. (2011). Well-Being Procutivity And Happiness at Work. Palgrave Macmillan UK.
- Rondonuwu, B. I., Pangemanan, S. S., & Aric, F. V. (2021). The Effect of Leadership Style and Reward System on Employee Wellbeing at Pdam Manado. *Jurnal EMBA: Jurnal Riset Ekonomi, Manajemen, Bisnis Dan Akuntansi*, 9(3), 1316-1324.
- Şahin, D., & Arslan, T. (2023). İş Yerinde İyilik Hali Ölçeğinin Kısa Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 19(3), 623-637.
- Tuna, A.A. (2015). *Algılanan Örgütsel Destek ve İşe İlişkin Duyuşsal İyi Oluş Hâlinin Üretkenlik Karşıtı İş Davranışları Üzerine Etkileri: Hizmet Sektöründe Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Van Veldhoven, M. Ve Peccci, R. (Eds.). (2014). Well-Being and Performance at Work: The Role Of Context. Psychology Press.

- Yağcı, E. (2022). *Psikolojik Danışman Adaylarının Özgeçmişlerini Yordamada İyilik Hali, Bilinçli Farkındalık ve Cinsiyet*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, U. (2012). *Sosyal Kimlik ve İyi Oluş İlişkisi: Kahramanmaraş-Elbistan Alevileri Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yurcu, G., & Kocakula, Ö. (2015). Konaklama İşletmelerinde Çalışan Yalnızlığının Öznel İyi Oluş Üzerine Etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 30-41.
- Zhang, J., & Smith, A. P. (2021). A New Perspective on Effects of Different Types of Job Demands on The Wellbeing of A Sample of Chinese Workers. *International Journal of Business And Social Science*, 12(6), 61-68.

Kaynakça

- Aksoy Gülaslan, P. (2014). 2014). “*Organ ve Doku Nakli Suçlarının Türkiye’deki Görünümleri ve Karşılaştırılmalı Hukuk Çözüm Önerileri*”. Uluslararası Sağlık Hukuku Sempozyumu (ed. Hakeri, H. ve Doğan, C.). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 267-298.
- Altuntaş Çalım, G. ve Elmas, S. (2023). Hemşirelik Uygulamalarında Aydınlatılmış Onam. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 2(2), 65-72.
- Antoci, A., Fiori Maccioni, A. and Russu, P. (2016). The ecology of defensive medicine and malpractice litigation. *PLoS One*, 11(3) : e0150523.
- Artar, C. ve Güçlü, A. (2020). Sağlık işletmelerinde yanlış tedavi sonucu hasta mağduriyetleri ve hukuki boyutunun incelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6(3), 235-247.
- Aşirdizer, M. ve Ekiz, A. (2022). Tıbbi Malpraktis İddialarında Çözüm Önerileri. *Bulletin of Legal Medicine/Adli Tıp Bülteni*, 27(3), 288-294.
- Barlıoğlu, H. C. (2018). *Defansif Tıp Unsuru Olarak Tıbbi Malpraktis*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Bayraktar, K. (1972). Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Bazzano, L.A., Durant, J. and Brantley, P.R. (2021). A modern history of informed consent and the role of key information. *Ochsner Journal*, 21(1), 81-85.
- Beşkoç, C., Şahin, H. Ç. ve Kestioğlu, B. N. (2024). Tıbbi Malpraktis Davalarında Yeni Bir Dönem: Mesleki Sorumluluk Kurulu. *Adli Tıp Dergisi*, 38(1), 1-4.
- Bostan, S., Ünal, F. N., Ünal, C. ve Metin, F.E. (2020). Hastaların Aydınlatılmış Onam Hakkında Farkındalık ve Tutumları. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarifi Dergisi*, 28(2):163-172.
- Burtan, Ç. B. (2014). “*Tıpta Malpraktis ve İdarenin Sorumluluğu*”. Uluslararası Sağlık Hukuku Sempozyumu (ed. Hakeri, H. ve Doğan, C.). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 323-352.
- Cantürk, G. (2014). “*Tıbbi Malpraktis ve Tıbbi Bilirkişilik*”. Uluslararası Sağlık Hukuku Sempozyumu (ed. Hakeri, H. ve Doğan, C.). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 299-322.
- Çınarlı, S. (2013), *İdarenin Sağlık Hizmetinin Sunumundan Kaynaklanan Hukuki Sorumluluğu*, Ankara, Orion.
- Çoban, İ. (2012). *Ailelerin Hasta Güvenliği Konusundaki Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Değdaş, U. C. (2018). Hatalı tıbbi uygulamadan (malpraktis) doğan hukuki ve cezai sorumluluk. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(6), 41-65.

- Demir, M. ve Kirkit, E. (2022). Komplikasyon–Malpraktis Ayırımının Tıbbî Özel Hukuk Sorumluluğuna Etkisi. *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, (1), 58-91.
- Diri, F. ve Diri, B. (2024). Hammurabi Kanunlarındaki Tıbbi Müdahaleden Doğan Cezai Sorumluluklar Hakkında Değerlendirmeler. *OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 299-318.
- Ersoy, L. V. (2021). Tıbbi Malpraktiste Sorumluluk: 7406 Sayılı Yasa Malpraktis Açısından Neler Getirdi?. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 8(4), 168-169.
- Ferrara, S.D., Boscolo-Berto, R. and Viel, G. (2013). *Malpractice and Medical Liability Euro- pean State of the Art and Guidelines*. 1st ed. Berlin, Heidelberg: Springer.
- Field, R.I. (2011). The Malpractice crisis turns 175: What lessons does history hold for reform. *Drexel Law Review*, 4(7), 10.
- Gökmen, H. ve Güleç, S. (2010). Tıbbi Malpraktis Riskinin Yönetiminde Bir Araç Olarak Hekim Mesleki Sorumluluk Sigortaları. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 1(1), 9-16.
- Güngör, P., Merih, Y. D. ve Yaşar Kocabey, M. (2012). Farklı ülkelerin malpraktis konusunda yasal düzenleme girişimleri, zorunlu mali sorumluluk sigortası. *Zeynep Kamul Medical Journal*, 43(4), 128-138.
- Hakeri, H. (2015). *Tıp Hukuku* (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık, 372-378.
- Kahyaoglu Khalil, E. (2022). *2015-2020 Yılları Arasında Yargıtay'a İntikal Etmiş Malpraktis Dosyalarının Sağlık Yönetimi Açısından Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Ordu.
- Kara H. (2021). Yargıtay ve Hakem Kararlarına Göre Hekimin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2021(152), 255-303.
- Kaygusuz, S. (2023). 7406 Sayılı Kanun'un Sağlık Çalışanları Bakımından Getirdiği Yeni Düzenlemeler. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (53), 247-284.
- Keskin, E. (2023). *Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Hukuki Uyuşmazlıklarda Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Bursa.
- Kılıç, V. (2023). *Acil Sağlık Çalışanlarının sağlık hizmetlerinde Malpraktis Risk Değerlendirmesi Üzerine Bir Saha Araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Ordu.
- Kocakoç, N. ve Tunçer, P. (2021). Yüksek Sağlık Şura'sında 2008-2017 Yılları Arasında Görüşülen Malpraktis Olgularının Değerlendirilmesi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 7(85), 3135-3144.

- Kurt, M. G. (2020). Tıbbi Müdahalelerde Aydınlatılmış Onam. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 146, 187-218.
- Makary, M.A. ve Daniel, M. (2016). Medical error—the third leading cause of death in the US. *British Medical Journal*, 353.
- Mevzuat (1928). Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun. Erişim Tarihi: 06.05.2024. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.1219.pdf>
- Özcan, Z. ve Özcanoğlu, A.B. (2020). Yargıtay içtihatları ışığında malpraktis komplikasyon ayırımına bağlı ispat sorunları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (16), 289-315.
- Özer, Ö., Taştan, K., Set, T., Çayır, Y. ve Şener, M. (2015). Tıbbi hatalı uygulamalar. *Dicle Tıp Dergisi*, 42(3), 394-397.
- Özgönül, M. L., Arda, B. ve Dedeoğlu, N. (2019). Tıp Etiği ve Hukuk Açısından Tıbbi Hata, Malpraktis ve Komplikasyon Kavramlarının Değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law & History*, 27(1).
- Pietrzykowski, T. ve Smilowska, K. (2021). The reality of informed consent: empirical studies on patient comprehension—systematic review. *Trials*, 22, 1-8.
- Resmî Gazete (2022). Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7406 sayılı Kanun. Erişim Tarihi: 05.05.2024. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/05/20220527-7.htm>
- Resmî Gazete (2024). 7496 sayılı Sağlıkla İlgili Bazı Kanunlarda ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Erişim Tarihi: 05.05.2024. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/03/20240301-1.htm>
- Sezgin, G. ve Özbaş Tevetoğlu, I. (2022). “Covid 19 Salgını Sürecinde Hasta ve Gönüllüden Alınan Aydınlatılmış Onam”. Klinik Araştırmalarda Aydınlatılmış Onam. (ed: Sezgin, G. ve Dudaklı, G.). Maltepe Üniversitesi Yayınları, 149-162.
- Smolenski, J. (2021). *Informed consent: Foundations and applications* (Doctoral dissertation, City University of New York).
- Sönmez, A. (2015). *Sağlık Kurumlarındaki Yöneticilerin Hukuki Sorumlulukları*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şahbaz, G., Yücesoy, H., Akın, Ö. ve Erbil, N. (2022). Malpraktis ve sağlık profesyonellerinin sorumlulukları. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 4(2), 85-90.
- Şeker, Z. (2020). *Malpraktis Davalarında Aydınlatılmış Onam İle İlgili Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- T.C. Anayasa Mahkemesi (2021). Anayasa Mahkemesi 2017/17753 Başvuru Numara ve 10/2/2021 Tarihli Karar; 2021. Erişim Tarihi: 10.05.2024. Erişim Adresi: <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2017/17753>
- T.C. Bölge Adliye Mahkemesi (2021). Bölge Adliye Mahkemesi 2021/180 Esas, 2021/266 Karar. Erişim Tarihi: 08.05.2024. Erişim Adresi: <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/ictihat/istinaf/karar/>
- T.C. Yargıtay. Yargıtay 2016/23372 Esas, 2019/12469 Karar; 2019. Erişim Tarihi: 01.05.2024. Erişim Adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>
- TBMM (2002). Tıbbi Hizmetlerin Kötü Uygulanmasından Doğan Sorumluluk Kanunu Tasarısı. Erişim Tarihi: 05.05.2024. Erişim Adresi: <https://www2.tbmm.gov.tr/d21/1/1-1030.pdf>
- Tekinarslan, M. (2015). *Tıbbi Malpraktisin Hasta ve Hasta Yakınları Üzerindeki Psikolojik, Sosyal ve Ekonomik Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Temel, G. (2022). *Sağlık Çalışanlarının Hukuki Sorumluluğu Bağlamında, 2015-2021 Yılları Arasında Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanlığı'nda Karara Bağlanan Tıbbi Malpraktis (Tıbbi Uygulama Hatası) Davalarının Değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Tosun, M. ve Yalvaç, K. (1998). *Sümer, Babil, Assur Kanunları ve Anımi-Şaduqa Fermanı*. TTK Yayınları: Ankara.
- Turla, A., Karaarslan, E. Ş. ve Köprülü, H. (2006). Tıbbi uygulama hataları (malpraktis). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 7(3), 223-229.
- Türk Tabipler Birliği (2012). Hekimlik Meslek Etiği Kuralları. Türk Tabipler Birliği Yayınları, Ankara.
- Türk Tabipler Birliği (2020). Türk Tabipler Birliği Etik Bildirgeleri. Türk Tabipleri Birliği Yayınları: Ankara.
- Uğrak, U. ve Işık, O. (2022). Assessment of Relationship Between Physicians' Malpractice Experience and Fear of Malpractice. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 203-211.
- Uğurlu, M.C. (1997). Hipokrat. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 50(2), 67-112.
- Varlı, H. (2019). *Ankara'da Özel Hastanelerde Görev Yapan Yöneticilerin Malpraktis Olaylarındaki Rollerine İlişkin Görüşleri: Niteliksel Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, İ. (2015). Tıbbi malpraktis ve hekim mesleki sorumluluk sigortası. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 121-129.

- Yiğitbaş, Ç., Oğuzhan, H., Tercan, B., Bulut, A. ve Bulut, A. (2016). Hemşirelerin malpraktis ile ilgili algı, tutum ve davranışları. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 21(3), 207-217.
- Yördem, Y. (2018). Hekim Mesleki Sorumluluk Sigortasında Hatalı Tıbbi Uygulama Sorumluluğuna İlişkin Yargı Kararlarına Genel Bakış. *Journal Of Institute Of Economic Development And Social Researches*, 4(12), 539-546.
- Yücel Sarıbaş, N. (2020). *Hekimin Tıbbi Uygulama Hatalarından Doğan Hukuki Sorumluluğu*. Yüksek Lisans Tezi, Ekonomi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İzmir.

Kaynakça

- Akdoğan, F. & Erdoğan, E. (2008). Termal Turizm ve Afyon-Gazlıgöl Örneği. *e-Journal of New World Sciences Academy Natural and Applied Sciences*, 3(1), 83-92.
- Aktepe, C. (2013). Sağlık Turizminde Yeni Fırsatlar ve Türkiye'de Yerleşik Sağlık İşletmelerinin Pazarlama Çabaları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(1): 170-188.
- Aydın, G., and Karamehmet, B. (2017). Factors affecting health tourism and international health-care facility choice. *International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing*, 11(1).
- Bardakçı, H., & Demirtaş, F. (2023). Doğal afetlerin dış ticarete etkisi: 2023 Türkiye depremleri ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Avrasya Dosyası*, 14(1), 171-191.
- Baykal, F., Emekli, G., & Oğan, O. (2023). Türkiye Turizminin Son Elli Yılı (1973-2022): Politikalar, Stratejiler ve Krizler Bağlamında Yabancı Turist Talebinin Değerlendirilmesi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 32(Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 47-68.
- Bektaş, G. & Şimşek, F. (2016). İleri Yaş Turizminde Mobil Sağlık Hizmetlerinin Önemi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 4, 179-185.
- Bookman, M.Z. ve Bookman, K. R. (2007). *Medical Tourism in Developing Countries*. Springer
- Bozkurt, İ. (2020). Sağlık Turizmi. İçinde Eriş H. (Ed.) *Türkiye'de Sağlık Turizmine Yönelik Teşvik ve Hibe Uygulamaları*, (ss.277 -373), iksad publishing house, Ankara
- Bozkurt, İ. (2023). GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÜLKEMİZİN PANDEMİLERE YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARINA GENEL BİR BAKIŞ. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(13), 51-66.
- Carrera P. M, & Bridges J. F.P (2006). We Ask You To Use The Font According To The Template Used For Your Papers. *Papers Using Other Fonts Will Be Converted By Our Typesetters*. 6, 447-454.
- Çam, O., & Çılgınoğlu, H. (2021). SAĞLIK TURİZMİ KAPSAMINDA MEDİKAL TURİZMDE ÖNE ÇIKAN SAĞLIK UYGULAMALARI. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 197-216.
- Çılgınoğlu, H. (2018). Çalışanlar, yöneticiler ve uluslararası hastalar bağlamında Türk sağlık turizminin SWOT analizi ile sorunları ve çözüm önerilerinin tespiti. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(19): 501-512.
- Demir, Y., Pınar, O. R. U. Ç., Baştürk, Y. A., ve Övey, İ. S. S. (2020), Medikal Turistlerin Tercih Nedenleri: Samsun İli Örneği. *Turizm Ekonomi Ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 18-30.

- Gençay, C.(2007). Sağlık Turizmi. İçinde M. Bulu ve İ.H. Eraslan (Editörler). *Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü* (ss.172-180) Kazancı Hukuk Yayınevi, İstanbul.
- Gündüz, F. F., Gündüz, S., ve Yavuz, H. B. (2019). Türkiye'nin Sağlık Turizmi Talebini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Çekim Modeli Yaklaşımı. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17): 717-739.
- Güripek, E. Ve Usta, Ö. (2018). Turizm Destinasyonlarının Rekabet Gücünün Artırılmasında Stratejik Destinasyon Yönetimi: Çeşme Alaçatı Destinasyonu Üzerine Bir Uygulama, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies (JOTAGS)*, s. 496-523
- Güzel Şahin, G. & Tuzlukaya, Ş. (2017). Turizm Türleri Ve Turizm Politikaları, Dünyada Ve Türkiye'de Sağlık Turizmi. D. Tengilimoğlu (Ed.) *Sağlık Turizmi İçinde* Ankara: Siyasal Kitabevi, 41-58.
- Kördeve, M. K. (2016) Sağlık Turizmine Genel Bir Bakış ve Türkiye'nin Sağlık Turizmindeki Yeri. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2(1): 51-61.
- Lee, J. & Kim, H. (2015), Success Factors Of Health Tourism: Cases Of Asian Tourism Cities, *International Journal Of Tourism Cities*. 1(3), 216-233.
- Lunt, N., and Carrera, P. (2010). Medical tourism: assessing the evidence on treatment abroad. *Maturitas*, 66(1): 27-32.
- Mueller, H., ve Kaufmann, E. L. (2001). Wellness Tourism: Market Analysis of A Special Health Tourism Segment and Implications for The Hotel Industry. *Journal of Vacation Marketing*, 7(1), 5-17.
- Oecd (2011). *Medical Tourism: Treatments, Markets And Health System Implications: A Scoping Review*. Paris: Oecd. 1-55.
- Özata, M., Asilkan, Z., Çankaya, M., ve Suzuk, E. (2018). Türkiye ve Dünya'da Sağlık Turizmine Genel Bir Bakış. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(31): 4611-4619.
- Özsarı, S H. & Karatana, Ö. (2013) Sağlık Turizmi Açısından Türkiye'nin Durumu. *J Kartal TR*. 24(2), 136-144.
- Romanova G, Vetitnev A. & Dımanche, F. (2015). *Health and Wellness Tourism, Tourism in Russia: A Management Handbook*. Emerald Publisher, 231-238
- Sağ, İ. & Zengül, F. D. (2018) Why medical tourists choose Turkey as a medical tourism destination?. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, <http://doi.org/10.1108/JHTI-05-2018-0031>
- Savaşkan, Y. SALGIN HASTALIKLAR VE TURİZM: SAĞLIK TURİZMİNE YÖNELİK BİR DERLEME. *Anadolu Üniversitesi Mesleki Eğitim ve Uygulama Dergisi*, 2(1), 26-58.

- Şengül, H. & Bulut, A. (2019). Sağlık Turizmi Çerçevesinde Türkiye'de Termal Turizm; Bir Swot Analizi Çalışması. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(1), 55-70.
- Temizkan, S. P. (2015). *Sağlık Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Tengilimoğlu, D. (2021). Sağlık turizmi ve devlet teşvikleri. *Journal of Life Economics*, 8(1), 1-10.
- Tengilimoğlu, D. & Tosun, N. (2020). *İleri Yaş ve Engelli Turizmi İçinde; Sağlık Turizmi*. D. Tengilimoğlu (Ed.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Tengilimoğlu, D. (Ed.). (2017). *Sağlık turizmi*. Siyasal Kitabevi.
- Türksoy, A. & Türksoy, S. (2010). Termal Turizmin Geliştirilmesi Kapsamında Çeşme İlçesi Termal Kaynaklarının Değerlendirilmesi. *Ekonomi, İşletme, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Dergisi*. 1, 699-725.
- Uluslararası Sağlık turizmi Enstitüsü <https://www.uste.org.tr/saglik-turizmi-kapsaminda-ulusal-afet-sonrasi-deprem-bolgelerinde-yurutulen-saglik-hizmetlerine-kisa-bir-bakis/> 05.08.2024 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Yağar, F., and Dökme, S. (2017). Investigation of the Factors that Shape Medical Tourism: The Case of Turkey. *Uluslararası Sağlık Yönetimi Ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 3(2): 62-72.
- Yıldırım, H.H. (2012). Görüşme Notları (13.08.2012) Ankara.
- Yılmaz, S., Sarıaydın, İ., ve Sönel, T. (2020). İngiltere Özelinde Türkiye'nin Sağlık Turizmi Fırsatları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(1): 74-85.

Güncel Kamu Yönetimi Uygulamaları

Editör:

Prof. Dr. Ali Şahin

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Güncel Kamu Yönetimi Uygulamaları

Editör: Prof. Dr. Ali Şahin

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-8-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub582>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şahin, A. (ed) (2024). *Güncel Kamu Yönetimi Uygulamaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub502>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Alderete, María Verónica; “Determinants of Smart City Commitment among Citizens from a Middle City in Argentina”, *Smart Cities*, Cilt. 4, 2021, ss. 1113-1129.
- Babahanoğlu, Veysel, Zekeriya Bilici ve Erhan Örselli; “Teknolojik Devinimin Kentlere Getirmiş Olduğu Fırsat ve Tehditler: IoT Tabanlı Akıllı Kentler Üzerinden Bir Analiz”, 4. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi, 16-18 Ekim 2019, Ankara, 2019, ss. 1299-1315.
- Bellini, Pierfrancesco, Paolo Nesi ve Gianni Pantaleo; “IoT-Enabled Smart Cities: A Review of Concepts, Frameworks and Key Technologies”, *Applied Science*, Cilt. 12, Sayı. 3, 2022, ss. 1-21.
- Caragliu, Andrea; Chiara Del Bo ve Peter Nijkamp; “Smart Cities in Europe”, *Journal of Urban Technology*, Cilt. 18, Sayı. 2, 2011, ss. 65-82.
- Chourabi, Hafedh; Taewoo Nam; Shawn Walker; J. Ramon Gil-Garcia; Sehl Mellouli; Karine Nahon; Theresa A. Pardo ve Hans Jochen; “Understanding Smart Cities: An Integrative Framework”, *HICSS Bildiriler Kitabı, 45th Hawaii Conference, 4-7 January 2012, Maui, ABD*, ss. 2289-2297.
- Cohen, Boyd; “The Smartest Cities in The World 2015”, 2014, <https://www.fastcompany.com/3038818/the-smartest-cities-in-the-world-2015-methodology> (Erişim Tarihi: 12.01.2023).
- Das, Diganta; Bikramaditya K. Chowdhary; Swasti Vardhan Mishra ve Anvesha Aditi; “Varanasi-The Making of a Smart Heritage City”, *Environment and Urbanization ASIA*, Cilt. 15, Sayı. 1, 2024, 141-155.
- Dash, Ajitabh; “Smart Mobility in Smart Cities: Transforming The Experiences Of Citizens into The Future Of Smart Cities”, *Transforming Government: People, Process and Policy*, Cilt. 18, Sayı. 2, 2024, ss. 287-302.
- Erdem, Asime Dilara ve Alper Bilgili; “Türkiye’de İklim Değişikliğiyle Mücadele Araçları: Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt. 32, Sayı. 1, 2023, ss. 51-78.
- Erkek, Seyida ve Erhan Örselli; “Kentin Yönetiminde Paradigmatik Dönüşüm: Akıllı Kentler Üzerinden Bir Değerlendirme”, *Kamu Yönetiminde Yeni Yönelimler*, Ed. M. Akif Özer, Ekin Yayınevi, Bursa, 2023, ss. 339-361.
- Fernandez-Anez, Victoria; “Stakeholders Approach to Smart Cities: A Survey on Smart City Definitions”, *International Conference on Smart Cities*, 15.06.2016, ss. 157-167, https://oa.upm.es/53620/1/INVE_MEM_2016_290480.pdf (Erişim Tarihi: 07.02.2023).
- Georgiadis, Athanasios; Panayiotis Christodoulou ve Zinon Zinonos; “Citizens’ Perception of Smart Cities: A Case Study”, *Applied Science*, Cilt. 11, 2021, ss. 1-20.

- Ghanbari, Hadi; Ralf-Martin Soe; Kalle Toiskallio ve Luca Mora; “How Do Academic Smart City Centres Operate in Complex Environments? A Business Model Perspective”, *Cities*, Sayı. 152, 2024, ss. 1-12.
- Giffinger, Rudolf; Christian Fertner; Hans Kramar; Robert Kalasek; Nataša Pichler-Milanović ve Evert Meijers; “City-Ranking of European Medium-Sized Cities”, Vienna University of Technology, Vienna, 2007, https://www.smart-cities.eu/download/smart_cities_final_report.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2023).
- Giffinger, Rudolf; “Smart Cities Ranking Of European Medium-Sized Cities”, Vienna University of Technology Research Report, October, 2007.
- Gu, Yu; Steven Katz; Xinxin Wang; Miklos Vasarhelyi ve Jun Dai; “Government ESG Reporting in Smart Cities”, *International Journal of Accounting Information Systems*, Sayı. 54, 2024, ss. 1-13.
- Iryna, Kalenyuk; Tsymbal Liudmyla ve Uninets Iryna; “Smart-City Development Management: Goals and Instruments”, *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Cilt. 22, Sayı. 1, 2022, ss. 324-330.
- Joyce, Aaron ve Vahid Javidroozi; “Smart City Development: Data Sharing vs. Data Protection Legislations”, *Cities*, Sayı. 148, 2024, ss. 1-29.
- Kamnuansilpa, Peerasit; Sirisak Laochankham; Charles David Crumpton ve John Draper; “Citizen Awareness of The Smart City: A Study of Khon Kaen, Thailand”, *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, Cilt. 7, Sayı. 7, 2020, ss. 497-508.
- Kim, Joon S. ve Yanru Feng; “Understanding Complex Viewpoints in Smart Sustainable Cities: The Experience Of Suzhou, China”, *Cities*, Sayı. 147, 2024, ss. 1-11.
- Lec, Sculki; “The Acceptance Model of Smart City Service: Focused on Seoul”, *Sustainability*, Cilt. 15, 2023, ss. 1-17.
- Marsal-Llacuna; Maria-Lluïsa; Joan Colomer-Llinàs ve Joaquim Meléndez-Frigola; “Lessons in Urban Monitoring Taken From Sustainable and Livable Cities to Better Address The Smart Cities Initiative”, *Technological Forecasting and Social Change*, Cilt. 90, 2015, ss. 611-622.
- Medeni, İhsan Tolga; Tunç Durmuş Medeni ve Tuncer Asunakutlu; “Akıllı Şehir Olarak Ankara: E-Devlet Hizmetleri Özelinde Ankara Belediyelerinin Değerlendirilmesi”, *Şehir Ekonomisi Ankara Şehir Araştırmaları*, Ed. Muhsin Kar ve M. Akif Sarıkaya, Ankara Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın Dairesi Başkanlığı Yayınları Ankara Şehir Araştırmaları Serisi, Ankara, 2017, ss. 243-266.
- Micozzi, Nancy ve Tan Yigitcanlar; “Understanding Smart City Policy: Insights from the Strategy Documents of 52 Local Governments”, *Sustainability*, Cilt. 14, 2022, ss. 1-26.

- Nam, Taewoo ve Theresa A. Pardo; "Conceptualizing Smart City with Dimensions of Technology, People and Institutions", The Proceedings of the 12th Annual International Conference on Digital Government Research, 2011, ss. 282-291.
- OECD, "Enhancing The Contribution Of Digitalisation To The Smart Cities Of The Future", <https://www.oecd.org/regional/regionaldevelopment/Smart-Cities-FINAL.pdf>, 2019 (Erişim Tarihi: 01.05.2023).
- Okonta, Donatus Ebere ve Vladimir Vukovic; "Smart Cities Software Applications For Sustainability And Resilience", Heliyon, Sayı. 10, 2024, ss. 1-20.
- Oliveira, Renata Couto de Azevedo de ve Maurice Patterson; "Performative Place Branding and Brazilian Smart Cities: The Strategic Character Of Smart City Positioning", Journal of Place Management and Development, 2024, 1-21.
- Örselli, Erhan ve Can Akbay; "Teknoloji ve Kent Yaşamında Dönüşüm: Akıllı Kentler", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Cilt. 2, Sayı. 4, 2019, ss. 228-241.
- Örselli, Erhan ve Erdal Bayrakçı, "Kentlerin Rekabet Edebilirliğinde Akıllı Kentin Rolü", Akıllı Kentler: Uygulamalar, Sorunlar ve Çözümler, Ed. Yakup Bulut ve M. Miraç Aslan, Ekin Kitabevi, Bursa, 2021, ss. 107- 121.
- Örselli, Erhan ve Zekeriya Bilici; Akıllı Kentler Akıllı Kent Uygulamalarından Memnuniyet Konya Örneği, NEU Press, Konya, 2023.
- Örselli, Erhan, Erdal Bayrakçı ve Selçuk Dinçer; "Kent Güvenliğinin Sağlanmasında Akıllı Kent Teknolojilerinin Rolü", Journal of Social and Humanities Sciences Research, Cilt. 6, Sayı. 43, 2019, ss. 3087-3096.
- Örselli, Erhan, Erdal Bayrakçı ve Zekeriya Bilici; "Analysis of Smart City Projects in Turkey in the Context of Smart People and Smart Governance", Lex Humana, Cilt. 14, Sayı. 1, 2022, s. 382-399.
- Örselli, Erhan, Zekeriya Bilici ve Veysel Babahanoğlu; "Akıllı Vatandaş, Akıllı Kentler ve Türkiye", 4nd International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS), Bildiriler Kitabı Cilt 1: Politik Araştırmalar, 28-30 June 2018, Venedik, İtalya, 2018, ss. 1-15.
- Pereira, Gabriela Viale; Peter Parycek; Enzo Falco ve Reinout Kleinhans; "Smart Governance in the Context of Smart Cities: A Literature Review", Information Polity, Cilt. 23, 2018, ss. 143-162.
- Qonita, Maryam ve Sri Rum Giyarsih; "Smart City Assessment Using The Boyd Cohen Smart City Wheel in Salatiga, Indonesia", GeoJournal, 2022, ss. 1-14.
- Santoso, Anang Dwi; Januar Eko Aryansah ve Annada Nasyaya; "Writing about Smart Cities in Indonesia: A Bibliometric Analysis", Journal of Regional and City Planning, Cilt. 35, Sayı. 1, 2024, ss. 69-89.

- Szpak, Agnieszka; Joanna Modrzyńska ve Michał Dahl; “Digitalization of Smart City-Sine Qua Non or an Option for Those Interested?”, *Urban Affairs Review*, Cilt. 60, Sayı. 5, 2024, ss. 1411-1438.
- Şahin, Ali ve Erhan Örselli; “E-devlet Anlayışı Sürecinde Türkiye”, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt. 9, 2003, ss. 343-356.
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, “2019-2022 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı”, 2019, <https://www.akillisehirler.gov.tr/wp-content/uploads/EylemPlani.pdf> (Erişim Tarihi: 07.06.2022).
- Tekin, Hamdi ve İrem Dikmen; “Inclusive Smart Cities: An Exploratory Study on the London Smart City Strategy”, *Buildings*, 14, 485, 2024, ss. 1-28.
- Türkiye Bilişim Vakfı, Vodafone & Deloitte (2016), “Akıllı Şehir Yol Haritası”, <https://www.sehirsizin.com/Documents/Deloitte-Vodafone-Akilli-Sehir-Yol-Haritasi.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2023).
- Wang, Mengmeng ve Tao Zhou; “Understanding The Dynamic Relationship Between Smart City Implementation and Urban Sustainability”, *Technology in Society*, Cilt. 70, 2022, ss. 1-13.
- Wawer, Monika; Kalina Grzesiuk ve Dorota Jegorow; “Smart Mobility in a Smart City in The Context of Generation Z, Sustainability, Use of ICT, and Participation”, *Energies*, Cilt. 15, 2022, ss. 1-30.

Kaynakça

- Akbaş, H. E., Bozkurt, S., ve Yazıcı, K. (2018). Osmanlı Devletinde Lonca Teşkilatı Yapısı ve Yönetim Düşüncesi ile Karşılaştırılması. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi* (Özel Sayı), s. 165-202.
- Aksit, A. (2009). Selçuklu Devri Niğde'sinde Sosyal Tabakalar. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, s. 39-51.
- Angelov, P. A. (2018). Negative or Positive Understanding of Freedom. *Land Forces Academy Review*, 23(1), s. 53-57.
- Aydemir, M. A., ve Özşahin, M. (2014). Türk Demokrasisinde Kayıp Halkayı Keşfetmek: Türkiye Örneği Üzerinden Sosyal Sermaye - Demokrasi Bağlantısını Yeniden Düşünmek. 6(1), s. 41-87.
- Baş, B. (2022). İbn Haldûn'a Göre Toplumların Karakteristik Özellikleri. *İdrak*, 2(2), s. 377-402.
- Bourdieu, P. (2011). The forms of capital (1986). In I. Szeman ve T. Kaposy (Eds.), *Cultural theory: An anthology* (pp. 241-258). Chichester, UK: John Wiley.
- Cagatay, N. (1989). *Bir Türk Kurumu Olarak Ahilik*. Ankara: TTK Basımevi.
- Cierco, T. (2013). Public administration reform in Macedonia. *Communist ve Post-Communist Studies*, 46(4), 481-491.
- Çiftcioğlu, I. (2001). Ahiler Döneminde Ankara'daki Bazı İlim ve Fikir Adamları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, s. 27- 37.
- Demirpolat, A., ve Akca, G. (2004). Ahilik ve Türk Sosyo-Kültürel Hayatına Katkıları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Arasturma Dergisi*, 15, s. 355-376.
- Diola, M. (2009). Social Capital Formation in Conflict Areas in Mindanao and Local Governance. *Philippine Journal of Public Administration*, 53, s. 47-85.
- Durak, İ., ve Yucel, A. (2010). Ahiliğin Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Günümüze Yansımaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15, s. 151-168.
- Frederick, D. (2016). Freedom: Positive, Negative, Expressive. *Reason Papers*, 38(2), s. 39-63.
- Güllülü, S. (1977). *Sosyoloji Açısından Ahi Birlikleri*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Harmancı, M. (2017). Kaygusuz Abdal'ın Şiirlerinden Yansıyan İki Tip: "Ahi" ve "Nâşî. *Route Educational and Social Science Journal*, s. 352-364. doi:10.17121/ressjournal.864
- Hergüner, B. (2012). Revisiting History: Social Capital Formation in Ahi Unions. *Academic Research International*, 3(3), s. 357-364.
- Hryniewicz, J. (2023). The Cultural Impacts of Economic and Public Administration Reforms in Poland: Continuity or Change in the Cultural Po-

- tential for Economic Development since 1990. *Polish Sociological Review*, 224(4), 463-482.
- Kayapınar, M. (2008). Ibn Khaldûn's concept of assabiyya: An alternative tool for understanding long-term politics. *Asian Journal of Social Science*, 36(3-4), s. 375-407.
- Kaygalak, S. (2005). Osmanlı'da Kentsellik ve Kentler: Kent Tarihi Yazımında Kültürelciliklerin Ötesine Geçebilmek. *Mülkiye*, 29, s. 19-36.
- Kent, M., ve Taylor, M. (2016). From Homo Economicus to Homo dialogicus: Rethinking socialmedia use in CSR communication. *Public Relations Review*, 42, s. 60-67.
- Metin, E. (2008). Prof.Dr. Halil Inalcik ile Tarih, Tarihçilik ve Yerel Araştırmalar Üzerine Bir Söyleşi. *Çankırı Araştırmaları Dergisi*, 3, s. 447-450.
- Özalp, A. (2011). Homo Politicus versus Homo Economicus: Yurttaş/Birey. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(2), s. 23-35.
- Öztürk, N. (2002). Ahilik Teşkilatı ve Günümüz Ekonomisi, Çalışma Hayatı ve İş Ahlakı Açısından Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, s. 43-56.
- Patulny, R., ve Svendsen, G. (2007). Exploring the social capital grid: bonding, bridging, qualitative, quantitative. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 27, s. 32-51.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Princeton: Princeton University Press.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., ve Nonetti, R. Y. (1993). *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Reyes, D. (1993). Tensions in the Troubled Bureaucracy: Reform Initiatives in Public Organizations and Service Delivery Systems. *Philippine Journal of Public Administration*, 37(3), s. 239-264.
- Simon, R. (1999). *Ibn Khaldun. History as Science and the Patrimonial Empire*. Budapest: Akademiai Kiado.
- Tabakoğlu, A. (2013). Osmanlı İctimai Yapısının Ana Hatları. In *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Mehmet Zencirkıran (ed.), 21-40. Bursa: Dora.
- Turan, N. (2007). Selçuklu ve Osmanlı Anadolu'sunda Ahiligin Sosyo-Ekonomik Gelisim. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 52, s. 151-187.
- United Nations Development Programme. (1997). *Governance for sustainable human development*. New York: UNDP.
- Van de Walle, S., ve Hammerschmid, G. (2011). *Coordinating for cohesion in the public sector of the future*. COCOPS Project Background Paper, Working paper WP1, COCOPS.

- Weber, M. (1976 [1905]). *The Spirit of Capitalism and the Protestant Ethic*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Yusuf Has Hacıp (2003 [1070]). *Kutadgu Bilig*. Ankara: TTK Yayınları.
- Zencirkıran, M. (Dü.). (2013). *Dünden Bugüne Türkiye'nin toplumsal Yapısı* (4 b.). Bursa: Dora.

Kaynakça

- Bayansar, R. & Özer, M. A. (2023). Türk kamu yönetiminin yakın dönem tarihsel gelişimi üzerine değerlendirmeler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1): 389-406. (doi.org/10.33206/mjss.1179198)
- Bilmez, N. (2023). R. B. Denhardt'ın Eleştirel Teori Yaklaşımı ve Kamu Yönetimine Yansımaları: Eleştirel Kamu Yönetimi Teorisi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3): 1767-1780 (doi/10.11616/asbi.1328930)
- Bluntschli, J. C. (2017). *Lehre vom modernen Staat: 3. Band* (German Edition & Paperback). Hansebooks GmbH, Norderstedt.
- Burhan, H. A. (2010). 1980 Sonrası Sosyal Değerler ve Sosyal Çözülme: Öğretmenler Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Yapı Sosyal Değişme Bilim Dalı, İstanbul.
- Cesur, A. (2020). Tarihsel bağlamıyla kamu yönetimi disiplininin kimlik sorunsalı ve disiplinin Türkiye'deki gelişimi. *International Journal of Social, Humanities & Administrative Sciences*, 6(27). 769-781.
- Denhardt, R. B. and Denhardt, K. G. (1979). Public Administration and The Critique of Domination. *Administration & Society*, 11(1): 107-120.
- Doğan, K. C. (2017). Kamu yönetimi disiplini üzerindeki etkileri bakımından Dwight Waldo. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1): 114-136.
- Dudley, S. E. (2021). Milestones in the evolution of the administrative state. 150(3): 33-48 (by the American Academy of Arts & Sciences Published under a Creative Commons Attribution Non Commercial 4.0 International - CC BY / NC 4.0- license. (doi.org/10.1162/DAED_a_01858)
- Fedai, R. (2018). Tarihsel süreç içinde kamu yönetimi disiplini gelişimi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(5): 119-133.
- Güner, H. (2014). Türkiye'de kamu yönetimi ve kamu yönetiminin denetimi. *KİDDER Denetim Dergisi*, 2014(14): 65-72.
- Kartal, S. (2020). Türkiye'de eğitim politikalarının dönüşümü: 1980 ve sonrası. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları (ASEAD) Dergisi*, 7(9): 1-18.
- Köymen, M. A. (2024). Selçuklularda devlet. *Belleten* (30 Ocak 1987'de Türk Tarih Kurumu'nda yapılan konuşma metni). <https://belleten.gov.tr/tam-metin/1997/tur>, Erişim Tarihi: 29.11.2024.
- Küçük, A. (2019). Türkiye'de sosyal ve siyasal değişim: 1980 ve sonrası. *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(4): 20-45.
- Mohr, Z. & Davis, J. (2023). Simon's behavior and Waldo's public: The abcs model of public behavior and social interactions. *January of Behavioral Public Administration*, 2023(6): 1-9. (doi/10.30636/jbpa.61.297)

- Nwanisobi, B. C. & Christopher, I. C. (2020). Definition of public administration: Various scholars. *American International Journal of Business Management (AIJBM)*, 3(9): 56-61.
- Oğuz, M. C. (2018). Hegel'in Woodrow Wilson üzerindeki tesiri: Organik devlet düşüncesinin Amerika'ya girişi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 36(2): 75-94. (doi.org/10.17065/huniibf.291843)
- Ortaylı, İ. (2006). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*. Alkım Yayınları, İstanbul.
- Övgün, B. (2013). *Kamu Yönetiminde Dönüşüm*, Nika Yayınevi, Ankara.
- Rosser, C. (2014). Johann Caspar Bluntschli's Organic Theory of State and Public Administration. *Administrative Theory & Praxis* 36(1): 95-110. (doi.org/10.2753/ATP1084-1806360106)
- Saklı, A. R. (2013). Kamu Yönetimi Disiplininin Kökenleri: Prusya Ekolü. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 13(3): 285-294. (doi.org/10.21121/cab.2013318088)
- Taşagıl, A. (2023). *Eski Türk Tarihi: Türklerin Kökeni, Yönetimleri ve Çin ile İlişkileri*. Kronik, İstanbul.
- Taşagıl, A. (2023). Hun, Gök Türk, Uygur araştırmalarının tarihi gelişimi. *Tarih Dergisi*, 81(3): 413-440 (doi/10.26650/iutd.20238112)
- Taşkesenlioğlu, M. Y. (2018). *Tanzimat Döneminde Bir Reform Meclisi: Meclis-i Âli-i Tanzimât (1854-1861)*. Türk Tarih Kurumu Yayınları. Ankara.
- Temiz-Dinç, D. (2020). 1980 sonrası Türkiye'de uygulanan teknoloji politikaları ve Türkiye açısından teknolojik gelişme göstergeleri. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi (UIİİD-IJEAS)*, 2020(28): 119-136 (doi.org/10.18092/ulikidince.700665).
- Weber, M. (1946) *From Max Weber: Essays in Sociology*. Oxford University Press, New York.
- Yalçındağ, S. (1970). Kamu yönetim sistemimizin tarihsel evrimi üzerine notlar. *Amme İdaresi Dergisi*, 3(2): 20-57.
- Yaman, A. (2018). Selçuklu Devleti'nin Yönetim Yapısı. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 2018(40): 157-171.
- YÖK (2024). Kurumsal & Tarihçe. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce>, Erişim: 10.12.2024.
- YÖKATLAS (2024). Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Programı Bulunan Tüm Üniversiteler. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10189>, Erişim: 09.12.2024.

Kaynakça

- Abraham, K., Abdelwahab, M. & Abo-Zahhad, M. (2024). Classification and detection of natural disasters using machine learning and deep learning techniques: A review. *Earth Science Informatics*, 17, 869-891. <https://doi.org/10.1007/s12145-023-01205-2>
- Agboola, O. P. & Tunay, M. (2023). Urban resilience in the digital age: The influence of Information-Communication Technology for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 428. Article number: 139304. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.139304>
- Altun, F. (2018). Afetlerin ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği üzerinden bir değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Anelli, D., Tajani, F. & Ranieri, R. (2022). Urban resilience against natural disasters: Mapping the risk with an innovative indicators-based assessment approach. *Journal of Cleaner Production*, 371. Article number: 133496. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.133496>
- Batuhan, T. & Kodaz, İ. (2020). On Birinci Kalkınma Planında kentleşme ve çevre politikaları. *Şehir ve Medeniyet Dergisi*, 6(11), 75-94.
- Bayraktutan, Y. & Bıdırdı, H. (2015). Türkiye’de teknolojiye dair politika perspektifi ve kalkınma planları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 37-55.
- Borghet, R. V. & Barbera, M. P. (2023). How urban spatial expansion influences CO2 emissions in Latin American countries. *Cities*, 139, Article number: 104389. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104389>
- Bossio, F., Ford, J. & Labbé, D. (2019). Adaptive capacity in urban areas of developing countries. *Climatic Change* 157, 279-297. <https://doi.org/10.1007/s10584-019-02534-2>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Büyükközkın, G., Ilıcak, Ö. & Feyzioğlu, O. (2022). A review of urban resilience literature. *Sustainable Cities and Society*, 77. Article number: 103579. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.103579>
- Cansever, İ. H. & Cansever, N. (2023). Covid-19 sürecinde kentsel direnç oluşturma yolunda İl Hıfzısıhha Kurulları: Isparta örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 633-650. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.1213362>
- Cao, H. (2023). Urban resilience: Concept, influencing factors and improvement. *Frontiers in Business, Economics and Management*, 9(1), 343-346.
- Chelleri, L., Schuetze, T. & Salvati, L. (2015). Integrating resilience with urban sustainability in neglected neighborhoods: Challenges and opportunities of transitioning to decentralized water management in Mexi-

- co City. *Habitat International*, 48, 122-130. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.03.016>
- Çamaş, T. & Turan, M. (2023). Afet yönetiminde yeni bir model: Türkiye Ulusal Risk Kalkınma modeli. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 2(4), 238-261.
- Çelik, O. & Çetiner, S. (2019). Türkiye ekonomisinde kalkınma planları ve kalkınma planlarındaki söylem değişiklikleri. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(3), 121-131.
- Datola, G. (2023). Implementing urban resilience in urban planning: A comprehensive framework for urban resilience evaluation. *Sustainable Cities and Society*, 98. Article number: 104821. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2023.104821>
- Deb, A. & Sultana, H. (2023). Urban resilience: Assessment of performance and science mapping from a climate change perspective. *Sustainable Environment*, 10(1). Article number: 2388936. <https://doi.org/10.1080/27658511.2024.2388936>
- Dehghani, A., Alidadi, M. & Sharifi, A. (2022). Compact development policy and urban resilience: A critical review. *Sustainability*, 14(19). Article number: 11798. <https://doi.org/10.3390/su141911798>
- Ersavaş Kavanoz, S. (2020). “Kentsel direnç” kavramı üzerine. *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 5-24.
- Ertürk, H. & Sam, N. (2016). *Kent ekonomisi* (5. Baskı). Ekin Yayınevi.
- Foofilovs, M. & Romagnoli, F. (2021). Dynamic assessment of urban resilience to natural hazards. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 62. Article number: 102328. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2021.102328>
- Glaeser, E. (2022). Urban resilience. *Urban Studies*, 59(1), 3-35. <https://doi.org/10.1177/00420980211052230>
- Harrison, C. G. & Williams, P. R. (2016). A systems approach to natural disaster resilience. *Simulation Modelling Practice and Theory*, 65, 11-31. <https://doi.org/10.1016/j.simpat.2016.02.008>
- Huang, G., Li, D., Zhu, X. & Zhu, J. (2021). Influencing factors and their influencing mechanisms on urban resilience in China. *Sustainable Cities and Society*, 74. Article number: 103210. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.103210>
- Jiao, L., Wang, L., Lu, H., Yan, Y., Zhang, Y. & Wu, Y. (2023). An assessment model for urban resilience based on the pressure-state-response framework and BP-GA neural network. *Urban Climate*, 49. Article number: 101543. <https://doi.org/10.1016/j.uclim.2023.101543>
- Kapucu, N., Ge, Y., Rott, E. & Isgandar, H. (2024). Urban resilience: Multi-dimensional perspectives, challenges and prospects for future research. *Urban Governance*, 4(3), 162-179. <https://doi.org/10.1016/j.ugj.2024.09.00>

- Khan, U. (2023). Effects of oil consumption, urbanization, economic growth on greenhouse gas emissions: India via quantile approach. *International Journal of Energy Economics and Policy* 13(3), 171- 176. <https://doi.org/10.32479/ijeep.14225>
- Kılınçaslan, İ. (2010). *Kent ekonomisi*. Ninova Yayınları.
- Krichen, M., Abdalzaher, M. S., Elwekeil, M. & Fouda, M. M. (2024). Managing natural disasters: An analysis of technological advancements, opportunities, and challenges. *Internet of Things and Cyber-Physical Systems*, 4, 99-109. <https://doi.org/10.1016/j.iotcps.2023.09.002>
- Labaka, L., Maraña, P., Giménez, R. & Hernantes, J. (2019). Defining the roadmap towards city resilience. *Technological Forecasting and Social Change*, 146, 281-296. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.05.019>
- Leichenko, R. (2011). Climate change and urban resilience. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 3(3), 164-168. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2010.12.014>
- Li, G., Kou, C. & Wen, F. (2021). The dynamic development process of urban resilience: From the perspective of interaction and feedback. *Cities*, 114. Article number: 103206. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103206>
- Masnavi, M. R., Gharai, F. & Hajibandeh, M. (2019). Exploring urban resilience thinking for its application in urban planning: A review of literature. *International Journal of Environmental Science and Technology*, 16, 567-582. <https://doi.org/10.1007/s13762-018-1860-2>
- Meerow, S. & Newell, J. P. (2019). Urban resilience for whom, what, when, where, and why?. *Urban Geography*, 40(3), 309-39. <https://doi.org/10.1080/02723638.2016.1206395>
- Meerow, S., Newell, J. P. & Stults, M. (2016). Defining urban resilience: A review. *Landscape and Urban Planning*, 147, 38-49. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2015.11.011>
- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis. *The Qualitative Report*, 27(1), 64-77. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5044>
- Oran, F. Ç. (2022). İnför risk endeksine göre Türkiye ve komşularının incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(47), 205-220. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.1000359>
- Ostadtaghizadeh, A., Ardalan, A., Paton, D., Jabbari, H. & Khankeh, H. R. (2015). Community disaster resilience: A systematic review on assessment models and tools. *PLoS Currents*, 7, 1-15. <https://doi.org/10.1371/currents.dis.f224ef8efbdfcfd508dd0de4d8210ed>
- Özmen, B. & Özden, T. (2013). Türkiye'nin afet yönetim sistemine ilişkin eleştirel bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 49, 1-28.

- Polat, T. (2016). Sürdürülebilir kentleşme politikaları ve Türkiye. *Journal of Turkish Studies*, 11(2), 1267-1300. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9366>
- Ribeiro, P. J. G. & Gonçalves, L. A. P. J. (2019). Urban resilience: A conceptual framework. *Sustainable Cities and Society*, 50. Article number: 101625. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2019.101625>
- Rus, K., Kilar, V. & Koren, D. (2018). Resilience assessment of complex urban systems to natural disasters: A new literature review. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 31, 311-330. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2018.05.015>
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sankofa, N. (2023). Critical method of document analysis, *International Journal of Social Research Methodology*, 26(6), 745-757. <https://doi.org/10.1080/13645579.2022.2113664>
- Sezgin Hatipoğlu, S. & Ersavaş Kavanoz, S. (2024). Kentsel dirençliliğin farklı boyutları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 67, 15-23. <https://doi.org/10.18070/erciyesuibd.1345818>
- Sharifi, A. (2020). Urban resilience assessment: Mapping knowledge structure and trends. *Sustainability*, 12(15). Article number: 5918. <https://doi.org/10.3390/su12155918>
- Shi, Y., Zhang, T. & Jiang, Y. (2023). Digital economy, technological innovation and urban resilience. *Sustainability*, 15(12). Article number: 9250. <https://doi.org/10.3390/su15129250>
- Sobhaninia, S., Samavati, S. & Aldrich, D. P. (2024). Designing for happiness, building for resilience: a systematic review of key factors for cities. *International Journal of Urban Sustainable Development*, 16(1), 360-378. <https://doi.org/10.1080/19463138.2024.2412664>
- Sönmez, D., Kaleli Yılmaz, G. & Altun, M. (2022). Matematik okuryazarlığı üzerine yapılmış ve ulusal tez merkezinde yayınlanmış tezlerin doküman analizi. *Temel Eğitim Dergisi* 13, 13-31.
- T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023a). *2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu*. <https://www.sbb.gov.tr/2023-kahramanmaraş-ve-hatay-depremleri-raporu/> (Erişim Tarihi: 03/12/2024).
- T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023b). On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-İkinci-Kalkınma-Planı_2024-2028_11122023.pdf (Erişim Tarihi: 03/12/2024).
- Tang, D., Li, J., Zhao, Z., Boamah, V. & Lansana, D. D. (2023). The influence of industrial structure transformation on urban resilience based on 110

- prefecture-level cities in the Yangtze River. *Sustainable Cities and Society*, 96. Article number: 104621. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2023.104621>
- Tuğaç, Ç. (2019). Kentssel dirençlilik perspektifinden yerel yönetimlerin görevleri ve sorumlulukları. *İdealkent*, 10(28), 984-1019. <https://doi.org/10.31198/idealkent.634144>
- Turok, I., Scheba, A. & Visagie, J. (2023). Rethinking urbanization and economic development: A synopsis. *Environment & Urbanization*, 35(2), 297-309. <https://doi.org/10.1177/09562478231193829>
- Wu, W., Wang, Z., Wu, K., Chen, Y., Wang, S. & Niu, X. (2024). Urban resilience framework: A network-based model to assess the physical system reaction and disaster prevention. *Environmental Impact Assessment Review*, 109. Article number: 107619. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2024.107619>
- Yüceyılmaz, A. A. & Yüceyılmaz, H. (2018). Bir politik-ekonomik evrimin kentssel kayıtları: Türkiye'nin tarihsel dönüşümünde kentleşme politikaları. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 18, 98-114. <https://doi.org/10.25294/aiiibfd.463394>
- Zhang, J. & Wang, T. (2023). Urban resilience under the COVID-19 pandemic: A quantitative assessment framework based on system Dynamics. *Cities*, 136. Article number: 104265. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104265>
- Zhang, T., Sun, Y., Wang, R., Yang, Y., Yin, L., Li, L. & Zhang, B. (2024). A new framework for assessing and dealing with heat risk from an urban resilience perspective. *Journal of Cleaner Production*, 479. Article number: 144008. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.144008>
- Zhang, X. & Li, H. (2018). Urban resilience and urban sustainability: What we know and what do not know?. *Cities*, 72, 141-148. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.08.009>

Kaynakça

- Agarwal, P. K. (2018). Public Administration Challenges in the World of AI and Bots. *Public Administration Review*, 78(6), 917-921. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/puar.12979>
- Ahn, M. J.,Chen, Y.-C. (2022). Digital transformation toward AI-augmented public administration: The perception of government employees and the willingness to use AI in government. *Government Information Quarterly*, 39(2), 101664. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101664>
- Andronicănu, A. (2023). The new trends of digital transformation and artificial intelligence in public administration. *Administratie si Management Public*(40), 147-155. <https://doi.org/https://doi.org/10.24818/amp/2023.40-09>
- Avaner, T.,Çelik, M. (2021). Türkiye’de Dijital Dönüşüm Ofisi ve Yapay Zekâ Yönetimi: Büyük Veri ve Yapay Zekâ Daire Başkanlığı’nın Geleceği Üzerine. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-18. <https://doi.org/10.52539/mad.1050640>
- Avaner, T.,Fedai, R. (2019). Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E-Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine. *Anme İdaresi Dergisi*, 52(2), 149-172.
- Aydın, A. (2020). *Yapay Zekâli Sistemler Etkisinde Kamu Yönetiminin Dönüşümü*. Erişim Tarihi: 28.11.2024 <https://stratejico.com/yapay-zek-li-sistemler-etkisinde-kamu-yonetiminin-donusumu>
- Barth, T. J.,Arnold, E. (1999). Artificial Intelligence and Administrative Discretion:Implications for Public Administration. *The American Review of Public Administration*, 29(4), 332-351. <https://doi.org/10.1177/02750749922064463>
- Bennis, W. (1965). Beyond bureaucracy - Will organization men fit the new organizations? *Trans-action*, 2(5), 31-35. <https://doi.org/10.1007/BF02806136>
- Bignami, F. (2022). Artificial Intelligence Accountability of Public Administration. *The American Journal of Comparative Law*, 70(Supplement_1), i312-i346. <https://doi.org/10.1093/ajcl/avac012>
- Brynjolfsson, E.,McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. WW Norton & company.
- Corvalán, J. G. (2018). Digital and Intelligent Public Administration: transformations in the era of artificial intelligence. *A&C - Revista de Direito Administrativo & Constitucional*, 18(71), 55-87. <https://doi.org/10.21056/acc.v18i71.857>

- Covilla, J. C. (2024). Artificial Intelligence and Administrative Discretion: Exploring Adaptations and Boundaries. *European Journal of Risk Regulation*, 1-15. <https://doi.org/10.1017/crr.2024.76>
- Criado, J. I., Gil-Garcia, J. R. (2019). Creating public value through smart technologies and strategies. *International Journal of Public Sector Management*, 32(5), 438-450. <https://doi.org/10.1108/IJPSM-07-2019-0178>
- Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. (2021). *Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025*. Erişim Tarihi: 30.11.2024 <https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf>
- Djeflal, C. (2020). *Artificial Intelligence and Public Governance: Normative Guidelines for Artificial Intelligence in Government and Public Administration*. In T. Wischmeyer ve T. Rademacher (Ed.), *Regulating Artificial Intelligence* (pp. 277-293). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-32361-5_12
- Erbaş, M. S. (2023). Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Yönetim ve Dijital Dönüşüm Bağlamında Yapay Zekânın Kullanımı. *Türk İdare Dergisi*, 496(95), 185-215.
- Etscheid, J. (2019, 2019//). Artificial Intelligence in Public Administration. Electronic Government, Cham.
- EY. (2018). *The Growing Impact of AI on Business*. Erişim Tarihi: 19.11.2024 <https://www.technologyreview.com/2018/04/30/143136/the-growing-impact-of-ai-on-business/>
- Fuchs, C., Hofkirchner, W., Schafranek, M., Raffl, C., Sandoval, M., Bichler, R. (2010). Theoretical Foundations of the Web: Cognition, Communication, and Co-Operation. Towards an Understanding of Web 1.0, 2.0, 3.0. *Future Internet*, 2(1), 41-59. <https://www.mdpi.com/1999-5903/2/1/41>
- Gams, M., Gu, I. Y.-H., Härmä, A., Muñoz, A., Tam, V. (2019). Artificial intelligence and ambient intelligence. *Journal of Ambient Intelligence and Smart Environments*, 11, 71-86. <https://doi.org/10.3233/AIS-180508>
- Güven, A. (2024). Yapay Zeka Uygulamalarının Kamu Yönetimindeki Rolü ve Önemi. *Enderun*, 8(2), 127-151. <https://doi.org/10.59274/enderun.1524152>
- Harari, Y. N. (2023). *Yapay zeka, insan zekasından milyonlarca kat hızlı evrimleşecek*. Erişim Tarihi: 01.12.2024 <https://www.diken.com.tr/harari-yapay-zeka-insan-zekasindan-milyonlarca-kat-hizli-evrimlesecek/>
- Henman, P. (2020). Improving public services using artificial intelligence: possibilities, pitfalls, governance. *Asia Pacific Journal of Public Administration*, 42(4), 209-221. <https://doi.org/10.1080/23276665.2020.1816188>
- Hergüner, B. (2024). Kamu Yönetiminde Üçüncü Dikotomiye Doğru: Bürokraside Yapay Zekâ Kullanımının Ontolojik Temellerinin Analizi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(Özel Sayı: Endüstri 4.0 ve Dijitalleşmenin

- Sosyal Bilimlerde Yansımaları), 1569-1584. <https://doi.org/10.35408/comuybd.1516742>
- Holdren, J. P., Smith, M. (2016). *Preparing for the future of artificial intelligence*. https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/whitehouse_files/microsites/ostp/NSTC/preparing_for_the_future_of_ai.pdf
- Holzinger, A., Langs, G., Denk, H., Zatloukal, K., Müller, H. (2019). Causability and explainability of artificial intelligence in medicine. *WIREs Data Mining and Knowledge Discovery*, 9(4), e1312. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/widm.1312>
- Kouziokas, G. N. (2017). The application of artificial intelligence in public administration for forecasting high crime risk transportation areas in urban environment. *Transportation Research Procedia*, 24, 467-473. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.trpro.2017.05.083>
- Li, S., Xu, L. D., Zhao, S. (2015). The internet of things: a survey. *Information Systems Frontiers*, 17(2), 243-259. <https://doi.org/10.1007/s10796-014-9492-7>
- Longo, J. (2022). When artificial intelligence meets real public administration. *Canadian Public Administration*, 65(2), 384-388. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/capa.12465>
- Lu, Y., Gao, X. (2022). The Impact of Artificial Intelligence Technology on Market Public Administration in a Complex Market Environment. *Wireless Communications and Mobile Computing*, 2022(1), 5646234. <https://doi.org/https://doi.org/10.1155/2022/5646234>
- Makridakis, S. (2017). The forthcoming Artificial Intelligence (AI) revolution: Its impact on society and firms. *Futures*, 90, 46-60. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.futures.2017.03.006>
- McCarthy, J. (2007). *What is artificial intelligence*. Erişim Tarihi: 03.08.2024 <https://cse.unl.edu/~chouciry/S09-476-876/Documents/whatisai.pdf>
- Mehr, H. (2017). Artificial Intelligence for Citizen Services and Government. *Havard Kenedy School*.
- Molinari, F., Pignatelli, F., Tangi, L., Noordt, C., Vaccari, L. (2021). *AI watch, beyond pilots – Sustainable implementation of AI in public services*.
- Mu, R., Wang, H. (2022). A systematic literature review of open innovation in the public sector: comparing barriers and governance strategies of digital and non-digital open innovation. *Public Management Review*, 24(4), 489-511. <https://doi.org/10.1080/14719037.2020.1838787>
- Neumann, O., Guirguis, K., Steiner, R. (2024). Exploring artificial intelligence adoption in public organizations: a comparative case study. *Public Management Review*, 26(1), 114-141. <https://doi.org/10.1080/14719037.2022.2048685>

- Newman, J., Mintrom, M., O'Neill, D. (2022). Digital technologies, artificial intelligence, and bureaucratic transformation. *Futures*, 136, 102886. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.futures.2021.102886>
- Odilov, J. (2024). Digital Use of Artificial Intelligence in Public Administration. *International Journal of Law and Policy*, 2(3), 7-15. <https://doi.org/10.59022/ijlp.161>
- Osborne, S. P., Cucciniello, M., Nasi, G., Zhu, E. (2022). Digital transformation, artificial intelligence and effective public services: challenges and opportunities. *Global Public Policy and Governance*, 2(4), 377-380. <https://doi.org/10.1007/s43508-022-00058-7>
- Önder, M., Saygılı, H. (2018). Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları. *Türk İdare Dergisi*, 487(90), 629-670.
- Övgün, B., Kantaş, Ö. (2017). Kamu Yönetimi Reformunun Psikolojik Süreci ve İnsan Unsuru. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(26), 313-326. <https://dergipark.org.tr/pub/sbc/issue/29477/451664>
- Plantinga, P. (2024). Digital discretion and public administration in Africa: Implications for the use of artificial intelligence. *Information Development*, 40(2), 332-352. <https://doi.org/10.1177/02666669221117526>
- Polat, M. (2024). Kamu Yönetiminde Algoritmaların Egemenliği: Algoritmik Tehditleri. *Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 194-219. <https://doi.org/10.58307/kaytek.1495010>
- Polat, M., Şahin, A. (2023). Kurumsal Kapasitenin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Kavramsal Bir Yaklaşım. *Türk İdare Dergisi*, 498, 277-308.
- PwC. (2017). *Sherlock in Health, How artificial intelligence may improve quality and efficiency, whilst reducing healthcare costs in Europe*. <https://www.pwc.de/de/gesundheitswesen-und-pharma/studie-sherlock-in-health.pdf>
- Reis, J., Santo, P. E., Melão, N. (2019, 19-22 June 2019). Impacts of Artificial Intelligence on Public Administration: A Systematic Literature Review. 2019 14th Iberian Conference on Information Systems and Technologies (CISTI),
- RG. (2018) Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmi Gazete:10.07.2018, Sayı: 30474
- Russell, S., Dewey, D., Tegmark, M. (2015). Research Priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence. *AI Magazine*, 36(4), 105-114. <https://doi.org/https://doi.org/10.1609/aimag.v36i4.2577>
- Singh, V., Chobotaru, J. (2022). Digital Divide: Barriers to Accessing Online Government Services in Canada. *Administrative Sciences*, 12(3), 112. <https://www.mdpi.com/2076-3387/12/3/112>

- Sobacı, M. Z., Miş, N., Köseoğlu, Ö. (2018). Türkiye'nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı. *Seta Perspektif*, 206, 1-6.
- Sun, T. Q., Medaglia, R. (2019). Mapping the challenges of Artificial Intelligence in the public sector: Evidence from public healthcare. *Government Information Quarterly*, 36(2), 368-383. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.giq.2018.09.008>
- Tamer, H. Y., Övgün, B. (2020). Yapay Zeka Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75(2), 775-803. <https://doi.org/10.33630/ausbf.691119>
- TDK. (2024). *Yapay Zeka*. Erişim Tarihi: 06.12.2024 <https://sozluk.gov.tr/>
- Thierer, A. D., Castillo O'Sullivan, A., Russell, R. (2017). Artificial intelligence and public policy. *Mercatus Research Paper*.
- Wirtz, B. W., Weyerer, J. C., Geyer, C. (2019). Artificial Intelligence and the Public Sector—Applications and Challenges. *International Journal of Public Administration*, 42(7), 596-615. <https://doi.org/10.1080/01900692.2018.1498103>
- Wirtz, B. W., Weyerer, J. C., Sturm, B. J. (2020). The Dark Sides of Artificial Intelligence: An Integrated AI Governance Framework for Public Administration. *International Journal of Public Administration*, 43(9), 818-829. <https://doi.org/10.1080/01900692.2020.1749851>
- Young, M. M., Bullock, J. B., Lecy, J. D. (2019). Artificial Discretion as a Tool of Governance: A Framework for Understanding the Impact of Artificial Intelligence on Public Administration. *Perspectives on Public Management and Governance*, 2(4), 301-313. <https://doi.org/10.1093/ppmgov/gvz014>
- Zheng, Y., Yu, H., Cui, L., Miao, C., Leung, C., Yang, Q. (2018). SmartHS: An AI Platform for Improving Government Service Provision. *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence*, 32(1). <https://doi.org/10.1609/aaai.v32i1.11382>

Kaynakça

- Abayomi, K. Q. (2024). Public trust and state management of the COVID-19 pandemic in Nigeria. *Frontiers in Political Science*, 6(1334827), 1-12. DOI:10.3389/fpos.2024.1334827.
- Abdelzadeh, A. & Lundberg, E. (2024). The longitudinal link between institutional and community trust in a local context - findings from a Swedish panel study. *Local Government Studies*, DOI:10.1080/03003930.2024.2399200.
- Bauer, P. C. & Freitag, M. (2017). Measuring trust. *The Oxford Handbook of Social and Political Trust*, edited by Eric M. Uslaner, 15-36. New York: Oxford University Press, Doi:10.1093/oxfordhb/9780190274801.013.1.
- Bayrakçı, E.; Şahin, A. ve Taşpınar, Y. (2013). The relationship between trust in government, trust in e-government website and intention to continue using e-government implementations. *IISES 6th International Academic Conference Bildiri Kitabı*, 23-26 Haziran 2013, Bergen, Norveç, ss. 112-130.
- Cheema, G. S. (2010). Building building trust in government: An introduction. *Trust in Government: Innovations in Governance Reform in Asia*, (Ed.) Cheema, G. S. ve Popovski, V., New York: United Nations University Press, 1-21.
- Christian, B. & Peters, D. (2024). Establishing trust and distrust when states leave international organisations: The case of Brexit. *Journal of European Public Policy*, DOI: 10.1080/13501763.2024.2319720.
- Delhey, J. & Newton, K. (2003). Who trusts? The origins of social trust in seven societies. *European Societies*, 5(2), 93-137.
- Duvold, K. & Sedelius, T. (2023). Presidents between national unity and ethnic divisions: public trust across the Baltic states. *Journal of Baltic Studies*, 54(2), 175-196, DOI: 10.1080/01629778.2022.2064523.
- Fairbrother, M.; Penker, M. & Hadler, M. (2024). Trust, social movements, and the state. *Journal of Trust Research*, 14(2), 157-187, DOI:10.1080/21515581.2024.2391385.
- Gebrihet, H. G. (2024). The effects of the perception of corruption on public trust in government in Africa: a comparative analysis. *Politikon*, DOI: 10.1080/02589346.2024.2344276.
- Gemar, A. (2024). Institutional trust, spirituality, and religious practice in the United States. *Social Sciences*, 13(67), 1-19, DOI:10.3390/socsci13010067.
- Hakhverdian, A. & Mayne, Q. (2012). Institutional trust, education and corruption: A Micro-macro interactive approach. *The Journal of Politics*, 74(3), 739-750, DOI:10.1017/S0022381612000412.

- Halis, M.; Gökgöz, G. S. & Yaşar, Ö. (2007). Örgütsel Güvenin belirleyici faktörleri ve bankacılık sektöründe bir uygulama. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 187-2005.
- Hardin, R. (1991). Trusting persons, trusting institutions. *The Strategy of Choice*, edited by R. J. Zeckhauser, 185-209, Cambridge: MIT Press.
- Herreros, F. (2023). The state and trust. *Annual Review of Political Science*, 26, 117-34. DOI:10.1146/annurev-polisci-051921-102842.
- Hetherington, M. J., & Rudolph, T. (2022). The nature of political trust in mass publics. In T. J. Rudolph (Ed.), *Handbook on politics and public opinion* (pp. 356–369). Edward Elgar.
- Jensen, C. & Piatak, J. (2024). Public service motivation and trust in government: An examination across the federal, state, and local levels in the United States. *American Review of Public Administration*, 54(2), 107-118. DOI:10.1177/02750740231200449.
- Końny, M.; Kurach, R. & Kuńmierczyk, P. (2024). In state we trust: Evidence from Poland on why we undersave for retirement. *Eastern European Economics*, 62(3), 294-316, DOI: 10.1080/00128775.2023.2178460
- König, P. D. & Siewert, M. B. (2020). Why don't citizens give governments credit when they deliver on electoral pledges? *Policy & Politics*, 48(3), 503–519. DOI:10.1332/030557320X15786201228120
- Lee, S., Taylor, M. A., Ahmed, S. & Moon, W.-K. (2024). Going beyond political ideology: A computational analysis of civic trust in science. *Public Understanding of Science*, 0(0), 1-17. DOI:10.1177/09636625241246076.
- Liu, Y. (2024). Public trust and collaborative governance: an instrumental variable approach. *Public Management Review*, 26(2), 421-442, DOI:10.1080/014719037.2022.2095003.
- Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model Of organizational trust. *The Academy of Management Review*, 20(3), 709-734. DOI:10.2307/258792.
- Nomikos, W. G. & Stollenwerk, E. (2024). More security, more trust? Security perceptions as a source of government trust in post-conflict settings. *Journal of Intervention and Statebuilding*, DOI:10.1080/17502977.2024.2367862.
- Örselli, E. (2016). *Türkiye'de yargıya güven*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Örselli, E.; Bayrakçı, E. & Küçüküçü, A. T. (2024). Z Kuşağı gençliğinin devlete ve kurumlara güveni: Türkiye örneği. *Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi*, 11(110), 1481-1491, DOI:10.5281/zenodo.13625434.
- Ramasamy, R. & Baniamin, H. M. (2022). Institutional trust paradox: understanding the dynamics of trust among different ethnic groups in Sri Lan-

- ka. *Contemporary South Asia*, 30(4), 481-495, DOI:10.1080/09584935.2022.2110570.
- Rousseau, D. M., Sitkin, S. B.; Burt, R. S. & Camerer, C. (1998). Not so different after all: a cross-discipline view of trust. *Academy of Management Review*, 23(3), 393-404, DoI:10.5465/amr.1998.926617.
- Şahin, A. (2008). E-devlet ve yönetime güven. *E-Devlet Gerçek ya da Hayal*, (Ed.) Marquardt, K. ve Gökçe, O. ve Konya: Çizgi Kitabevi, 79-109.
- Şahin, A.; Örselli, E. & Taşpınar, Y. (2016). Etik ve güven, Konya: Atlas Akademi.
- Türk Dil Kurumu (2024). Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 11.09.2024).
- Verhoest, K.; Latusek, D.; Six, F.; Maman, L.; Papadopoulos, Y.; Schomaker, R. M. & Trondal, J. (2024). Trust and distrust in public governance settings: Conceptualising and testing the link in regulatory relations. *Journal of Trust Research*, 14(2), 127-156, DOI:10.1080/21515581.2024.2383918.
- Wang, Y. (2002). Which managers trust employees? Ownership variation in China's transnational economy. *Asia Pacific Business Review*, 9(2), 138-157.
- Wierzbicki, A. (2010). Theory of trust and fairness. in: trust and fairness in open, distributed systems. *Studies in Computational Intelligence*, 298. Berlin: Springer. DOI: 10.1007/978-3-642-13451-7_2.
- Yan Li, Y. & Shang, H. (2023). How does e-government use affect citizens' trust in government? Empirical evidence from China. *Information & Management*, 60(103844), 1-18. DOI:10.1016/j.im.2023.103844.

Güncel Mali Araştırmalar

Editörler:

Doç. Dr. Mehmet ELA

Arş. Gör. Dr. Murat ALBAYRAK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Güncel Mali Araştırmalar

Editörler: Doç. Dr. Mehmet ELA • Arş. Gör. Dr. Murat ALBAYRAK

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-7-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub577>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ela, M. (ed), Albayrak, M. (2024). *Güncel Mali Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub577>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Berrada, T., Engelhardt, L., Gibson, R. ve Krueger, P. (2022). The Economics of Sustainability Linked Bonds. *Swiss Finance Institute Research Paper*, No.22-26.
- Bouzidi, D. ve Mills, S. (2022). Sovereign Sustainability-Linked Bonds - Chile Sets A High Bar. <https://www.longfinance.net> (Erişim Tarihi: 25.08.2023).
- Bouzidi, D. ve Papaioannou, D. (2022). Sovereign Sustainability-Linked Bonds - Opportunities, Challenges and Pricing Considerations. <https://ssrn.com> (Erişim Tarihi: 25.08.2023).
- Cheng, G., Ehlers, T. ve Packer, F. (2022). Sovereigns and Sustainable Bonds: Challenges and New Options. *BIS Quarterly Review*, September, 47-55.
- Feldhütter, P., Halskov, K. ve Krebbers, A. (2023). Pricing of Sustainability-Linked Bonds. <https://ssrn.com> (Erişim Tarihi: 25.08.2023).
- Flugge, M. L., Mok, R. C. K. ve Stewart, F. E. (2022). *Striking the Right Note: Key Performance Indicators for Sovereign Sustainability-Linked Bonds*. Washington, D.C.: World Bank Publishing.
- Giraldez, J. ve Fontana, S. (2022). Sustainability-Linked Bonds: The Next Frontier in Sovereign Financing. *Capital Markets Law Journal*, 17(1), 8-19.
- Kandır, S. Y. ve Yakar, S. (2017). Yenilenebilir Enerji Yatırımları İçin Yeni Bir Finansal Araç: Yeşil Tahviller. *Maliye Dergisi*, 172, 85-110.
- Kölbel, J. F. ve Lambillon, A. P. (2022). Who Pays for Sustainability? An Analysis of Sustainability-Linked Bonds. *Swiss Finance Institute Research Paper*, No. 23-07.
- Kulenkampff, A. ve Pipan, G. (2023). More for Less: Scaling Sustainability-Linked Sovereign Debt. *Sustainability-Linked Sovereign Debt Hub*, <https://www.naturefinance.net> (Erişim Tarihi: 06.08.2023).
- Lefournier, J. (2023). The Design Flaw in Sustainability-Linked Bonds. *Chair Energy & Prosperity Working Paper*, No. 06/2023.
- Lehmann, A. ve Martins, C. (2023). The Potential of Sovereign Sustainability-Linked Bonds in The Drive for Net-Zero. *Bruegel Policy Brief*, No. 07/2023.
- Liberadzki, M., Jaworski, P. ve Liberadzki, K. (2021). Spread Analysis of the Sustainability-Linked Bonds Tied to An Issuer's Greenhouse Gases Emissions Reduction Target. *Energies*, 14(23), 7918.
- Lindner, P. ve Chung, K. (2023). Sovereign ESG Bond Issuance: A Guidance Note for Sovereign Debt Managers. *IMF Working Paper*, No. WP/23/58.
- Maino, A. (2022). Sustainability-Linked Bonds and Their Role in the Energy Transition. *Oxford Institute for Energy Studies*, Paper No. ET18.

- Moody's (2021). Credible Targets and Structures Key to Long-Term Growth of Sustainability-Linked Bonds. <https://assets.website-files.com> (Erişim Tarihi: 01.08.2023).
- Natixis (2021). Sustainability-Linked Bonds – Investor Views. <https://gsh.cib.natixis.com> (Erişim Tarihi: 10.07.2023).
- OECD (2021). Scaling Up Green, Social, Sustainability and Sustainability-Linked Bond Issuances in Developing Countries. <https://www.oecd.org> (Erişim Tarihi: 01.08.2023).
- OECD (2022). *Green, Social, Sustainability and Sustainability-Linked Bonds In Developing Countries: How Can Donors Support Public Sector Issuances?*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2023). *Green, Social and Sustainability Bonds in Developing Countries: The Case for Increased Donor Co-Ordination*, Paris: OECD Publishing.
- Orden, R. ve Calonje, I. (2022). Sustainability-Linked Finance - Mobilizing Capital for Sustainability in Emerging Markets. *International Finance Corporation*, Note 110, 1-8.
- Povilonis, J. R. (2022). Contracting for ESG: Sustainability-Linked Bonds and a New Investor Paradigm. *The Business Lawyer*, 77, 625-650.
- Reznick, M., Usson, R. ve Semare, S. (2022). Do Sustainability-Linked Bonds Have a Step-Up Problem? *Federated Hermes International*, <https://www.hermes-investment.com> (Erişim Tarihi: 10.07.2023).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2023). Paris Anlaşması. <https://www.mfa.gov.tr> (Erişim Tarihi: 10.10.2023).
- Uzsoki, D. ve Rahim, S. (2021). Integrating Gender in Sustainability Linked Bonds: Innovations in Multi-KPI Sustainability-Linked Structures. *IISD Policy Brief*, <https://www.iisd.org> (Erişim Tarihi: 03.08.2023).
- Uzsoki, D., Rahim, S., Biegel, S., Pascual, G. ve Biswas, S. (2022). Integrating Gender Considerations into Sustainable Bonds. A How-to-Guide. <https://static1.squarespace.com> (Erişim Tarihi: 03.08.2023).
- Volz, U. (2022). On the Potential of Sovereign State-Contingent Debt in Contributing to Better Public Debt Management and Enhancing Sustainability Outcomes. *Journal of Globalization and Development*, 13(2), 379-409.
- World Bank (2022). *Sovereign Green, Social and Sustainability Bonds: Unlocking the Potential for Emerging Markets and Developing Economies*. USA: World Bank Publishing.
- World Bank (2023). Green, Social, and Sustainability (GSS) Bonds Market Update - January 2023. <https://thedocs.worldbank.org> (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

Kaynakça

- Akçapa, M. (2023). Türk Devletleri Teşkilatı'nın tarihsel gelişimi: Teşkilatın dünü, bugünü ve yarını. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 11(34), 473-491.
- Akyener, O. (2020). Türk Dünyasında enerji birliği. <https://www.tespam.org/tr/wp-content/uploads/2020/10/T%C3%BCrk-D%C3%BCnyas%C4%B1nda-Enerji-Birli%C4%9Fid%C3%B6n%C3%BC%C5%9Ft%C3%BCr%C3%BCld%C3%BC.pdf> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Anadolu Ajansı (2024). Türkmen gazının Avrupa'ya taşınmasında Türkiye'nin kilit rol üstleneceği değerlendiriliyor <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkmen-gazinin-avrupaya-tasinmasinda-turkiyenin-kilit-rol-ustlenecegi-degerlendiriliyor-/3390369> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Aydın M, Bozatlı O (2023) The effects of green innovation, environmental taxes, and financial development on renewable energy consumption in OECD countries. *Energy* 128105. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2023.128105>
- Aydilek, E. (2022). Türk devletleri teşkilatının siyasi ve ekonomik potansiyeli. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 5(3), 716-728.
- Babahanoğlu, V., & Akbaş, Z. (2023). Türkiye'nin bölgesel oyun kurucu rolü ve düzen inşasına dair imkân ve kabiliyeti: Türk Devletleri Teşkilatı örneği. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(Prof. Dr. Muammer ERDOĞAN Anısına Kongre Özel Sayısı), 243-268.
- Batmaz, N., İrmış, A., & Durak, İ. (2011). Küreselleşme ve bölgeselleşme sürecinde Türkiye ekonomisindeki gelişmeler (1980-2010). *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 30-63.
- Birleşmiş Milletler (2024). Department Of Economic and Social Affairs-Statistics Division-TradeStatistics.<https://comtradeplus.un.org/TradeFlow?Frequency=A&Flows=X&CommodityCodes=TOTAL&Partners=417&Reporters=31&period=1995&AggregateBy=none&BreakdownMode=plus> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Bozatlı, O., & Akca, H. (2023). The effects of environmental taxes, renewable energy consumption and environmental technology on the ecological footprint: Evidence from advanced panel data analysis. *Journal of Environmental Management*, 345, 118857. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2023.118857>
- Cora, H., Mikail, E. H., & Cora, A. N. (2019). A Review of Turkish Union with A global, economic, and political perspective. *Journal Of Organizational Behavior Research*, 4(2-2019), 163-178.
- Çınar, Y., & Uzun, Y. U. (2023). Köklü geçmişten güçlü geleceğe Türk Devletleri Teşkilatı: Küresel ekonomik-siyasal potansiyeli ve teşkilatın geleceğine dair öngörüler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(Özel Sayı), 141-156.

- Demir, C. (2022). The organization of Turkic States: Implications for the regional balance of power. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, (Spec. Issu), 39-71.
- Dünya Bankası (2024). World Development Indicators (WDI). <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&country> Erişim tarihi: 01.12.2024
- EIA (2024). U.S. Energy Information Administration (EIA). <https://www.eia.gov/international/overview/world> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Emeklier, B., Taş, T., & Yılmaz, K. Ç. (2022). Türk Devletleri Teşkilatı: Bütünleşme sürecine nereden başlamalı ve ne yapmalı?. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 73-107.
- Gök, A. (2022). Türk Devletleri Teşkilatı ve Dağlık Karabağ zaferinin yarattığı fırsatlar. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, (Spec. Issu), 109-145.
- Gündoğdu, S. (2023). Türkiye'nin jeopolitik açılımı: Bir uluslararası örgüt olarak Türk Devletleri Teşkilatı. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(03), 266-279.
- IMF (2024). International Financial Statistics (IFS). <https://data.imf.org/?sk=4c514d48-b6ba-49ed-8ab9-52b0c1a0179b&sid=1502896793454> Erişim tarihi: 01.12.2024
- İlbaş, M. (2023). Türk Birliği yolunda Türk Dünyası enerji işbirliği. *Demokrasi Platformu*, 12(38), 43-51.
- Kazel, E. (2023). Siyasi coğrafyada bloklar ve blokların güçlendirilmesinde eğitimin rolü: Türk Devletleri Teşkilatı örneği. *Millî Eğitim Dergisi*, 52(239), 1649-1672.
- Özer, A., Unal, S., & Çömlekçi, İ. (2024). Küresel finansal stresin Türk devletlerinin ekonomileri üzerindeki etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 27(1), 18-30.
- Sandalcılar, A. R., & Cihan, K. A. (2023). Türk Devletleri Teşkilatı üye ülkeleri arasında Türkiye'nin rekabet gücü. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 7(1), 132-151.
- Sarıkaya, Y. (2021). Türki Cumhuriyetler'den Türk Devletleri Teşkilatı'na 30 yılın muhasebesi. *Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV)*, 38
- Serin, Ş.C. & M. Demir (2023), "Does public debt and investments create crowding-out effect in Turkey? Evidence from ARDL approach", *Sosyoekonomi*, 31(55), 151-172.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı (2024). Türk Devletleri Teşkilatı Sekizinci Zirve Bildirisi. <https://tcgb.gov.tr/assets/dosya/2021-11-12-turkkonseyi-bildiri.pdf> Erişim tarihi: 01.12.2024
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2024). Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı. <https://disiliskiler.ktb.gov.tr/TR-132212/turk-konseyi.html> Erişim tarihi: 01.12.2024

- TDT (2024a). Teşkilatın tarihçesi. <https://www.turkicstates.org/tr/organizasyon-tarihcesi> Erişim tarihi: 01.12.2024
- TDT (2024b). İşbirliği alanları. <https://www.turkicstates.org/tr/isbirligi-alanlari> Erişim tarihi: 01.12.2024
- TDT (2024c). <https://www.turkicstates.org/tr> Erişim tarihi: 01.12.2024
- TDT (2024d). İşbirliği alanları- Ekonomik işbirliği. <https://www.turkicstates.org/tr/isbirligi-alanlari-detay/2-ekonomik-isbirligi> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Tekir, G. (2023). Türk Devletleri Teşkilatının yeni-işlevselcilik ve devletlerarasıcılık teorileri bağlamında değerlendirilmesi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 1084-1097.
- Tiyek, R., & Balcı, B. (2023). Türk Devletleri Teşkilatı'na üye ülkelerde endüstri ilişkileri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 818-833.
- TÜİK (2024). Dış Ticaret İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Ekim-2024-53533> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Türbedar ve Satiji (2023). Economic development, trade and investment in Report on Turkic Economies 2023: Digital Trade and Investment. Eds Türbedar, E. <https://www.turkicstates.org/u/d/publications/turk-ekonomileri-raporu-2023-dijital-ticaret-ve-yatirim-26-tr.pdf> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Türk Cumhuriyetleri Ekonomik Görünümü Ocak-Aralık 2023, No.4 <https://www.turkicstates.org/tr/yayin-detay/turk-devletlerinin-ekonomik-gorunu-mu-2023-yillik-raporu> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Türk Dünyası 2040 Vizyon Belgesi. <https://www.gaib.org.tr/tr/site/download-file/5865.html?class=AnnouncementFiles> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Türkmen, S. (2022). Finansallaşma ve enerji tüketimi ilişkisinin analizi: Türk Devletleri Teşkilatı'ndan ampirik kanıtlar. *Journal of Economics And Research*, 3(1), 109-122.
- Yurdadoğ, V., Çiftçi, H., & Albayrak, M., (2019). Türk (Turan) Birliği Yolunda Enerji Politikaları. II. International Turkish World Strategic Research Congress (TUDSAK 2019) / II. Türk Dünyası Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejiler Kongresi (TUDSAK-2019) (pp.209-220). Antalya, Turkey
- Yurdadoğ, V., & Tosunoğlu, Ş. (2017). Türkiye'de yenilenebilir enerji destek politikaları. Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal - Avrasya Bilimler Akademisi Avrasya İşletme ve İktisat Dergisi, 9, 1-21.

Kaynakça

- Armağan, R. (2007). Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Uzlaşma Müessesesi ve Isparta İline İlişkin Bir Değerlendirme. *Maliye Dergisi*, 153(2007), 160-178.
- Çiftçi, T. E. (2020). Türk Vergi Hukukunda Uzlaşma Müessesesinin Vergi Cezalarının Caydırıcılığı Üzerine Etkisi Hakkında Bir Değerlendirme. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 94-106.
- Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö. & Gümüş, E. (2019). *Kamu Maliyesi* (10. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Eroğlu, O., & Cibo, H. (2019). Uzlaşmanın Vergiye Gönüllü Uyuma Etkisi: Ankara'daki SMM, YMM ve SM'ler Üzerine Bir Uygulama. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 8(15), 110-132.
- Hocaoğlu, C. (2015). Vergi hukukunda uzlaşma. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (5), 491-515.
- Kargı, V., & Yüksel, C. (2010). Türkiye'de Vergi Aflarının Vergi Adaleti ve Mükellefler Üzerine Etkileri. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (54), 23-44.
- Küçükçaya, M. (2020). Tarhiyat Sonrası Uzlaşmanın Sonuçları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 253-272.
- Şişman, G., & Sarsıkoğlu, Ş. (2022). Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 30(3), 1591-1623.
- Tekin, A., & Can Avşar, G. (2019). Türk Vergi Hukukunda Uzlaşma Müessesesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 506-518.
- Uzlaşma Yönetmeliği (1999, 3 Şubat). Resmî Gazete (Sayı No: 23600). <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4663&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (Erişim tarihi: 06.12.2024)
- Vergi Usul Kanunu (1961, 4 Ocak). Resmî Gazete (Sayı No: 10703). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf> (Erişim tarihi: 03.12.2024)
- Yavaşlar, F. (2008). Türk Vergi Hukuku'nda Uzlaşma. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(2), 309-337.
- Yurdadoğ, V., Gökbnar, R., & Tunçay, B. (2016). Vergi Uyumunu Belirleyen Faktörlere Genel Bir Bakış. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(3), 805-816.

Kaynakça

- Anderson, T. vd., (2010). Natural Disasters Financial Risk Management. Inter-American Development Bank.
- Benson, C. ve E.J. Clay.(2002). Bangladesh: Disasters and Public Finance. Disaster Risk Management Working Paper Series. The World Bank: Washington, D.C.
- Benson, C. ve E.J. Clay.(2004). Understanding the Economic and Financial Impacts of Natural Disasters. Disaster Risk Management Working Paper Series. The World Bank: Washington, D.C.
- Budina, A. (2013). Managing and Controlling Fiscal Risks. M. Cangiano, T. Curristine Ve M. Lazare (Ed.), Public Financial Management and Its Emerging Architecture (175-204). International Monetary Fund.
- IFHV (2024): WordRiskReport 2024. Berlin: Bündnis Entwicklung Hilft.
- Cebotari, Aliona, Jeffrey Davis, Lusine Lusinyan, Amine Mati, and Paolo Mauro, (2008), Fiscal Risks: Sources, Disclosure, and Management. Washington: International Monetary Fund.
- Fengler, W., Ihsan, A. ve Kaiser, K., (2008). Managing Post-Disaster Reconstruction Finance. The World Bank. Policy Research Working Paper 4475.
- Hofman, D. ve P. Bruhoff. (2006). Insuring Public Finances Against Natural Disasters – A Survey of Options and Recent Initiatives. Working Paper. International Monetary Fund: Washington, D.C.
- Gamper, C., Alton, L., Signer, B, Petrie, M, (2017), “ Managing disaster risk related contingent liabilities in public finance frameworks”, OECD Working Papers on Public Governance, No 27, OECD Publishing, Paris.
- Government of Mexico ve World Bank (2012). Improving the Assessment of Disaster Risks to Strengthen Financial Resilience: A Special Joint G20 Publication by the Government of Mexico and the World Bank, World Bank, Washington, DC, <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/ec1e6935-4c56-5ffe-8d03-702b1e9b0df4> Erişim tarihi: 01.12.2024
- Kreimer, A. ve Arnold, M. (2000). “Managing Disaster Risk in Emerging Economies,” World Bank Publications - Books, The World Bank Group, number 15196.
- Kydland, E.E. ve Prescott, E.C. (1977). Rules Rather than Discretion: The Inconsistency of Optimal Plans. *The Journal of Political Economy*, 85, 473-492.
- Inter-American Development Bank. (2004). Evaluation of the Bank’s Policy and Operational Practice Related to Natural and Unexpected Disasters.
- IMF (2008). Fiscal Risks: Sources, Disclosure, and Management (Washington: International Monetary Fund).

- IMF (2022). Grenada Disaster Resilience Strategy. IMF Country Report No. 22/80.
- Mechler, R. (2003). Natural Disaster Risk Management and Financing Disaster Losses in Developing Countries. Fridericiana Üniversitesi. Doktora Tezi.
- OECD (2024). Recommendation of the Council on Building Financial Resilience to Disaster Risks, OECD/LEGAL/0436.
- Schick, N. ve Petrie M. (2013). *Reflections on Two Decades of Public Financial Management Reforms*. M. Cangiano, T. Curristine Ve M. Lazare (Ed.), Public Financial Management and Its Emerging Architecture (21-78). International Monetary Fund.
- Smith, K. (1996). *Environmental hazards: Assessing risk and reducing disaster*. London: Routledge.
- Tagarev, T., Papadopoulos, G. A., Hagenlocher, M., Sliuzas, R., Ishiwatari, M., Gallego, E. (2020). 'Integrating the risk management cycle', in: Casajus Valles, A., Marin Ferrer, M., Poljanšek, K., Clark, I. (eds.), Science for Disaster Risk Management 2020: acting today, protecting tomorrow, EUR 30183 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, ISBN 978-92-76-18182-8, doi:10.2760/571085, JRC114026.
- Tanner, Thomas, Swenja Surminski, Emily Wilkinson, Robert Reid, Jun Rentschler, and Sumati Rajput (2015). The Triple Dividend of Resilience: Realising Development Goals through the Multiple Benefits of Disaster Risk Management. Washington, DC: World Bank Group.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR) (2019). The human cost of disasters: an overview of the last 20 years (2000-2019).
- World Bank. (2017). Advancing Disaster Risk Finance in Belize. World Bank, Washington, DC.
- World Bank. (2022). Disaster Resilient and Responsive Public Financial Management: An Assessment Tool.
- World Bank. 2022. Reducing Disaster Risks from Natural Hazards An Evaluation of the World Bank's Support, Fiscal Years 2010–20. Independent Evaluation Group. Washington, DC6: World Bank.

Kaynakça

- Akçay, K. (2014). Anayasa Mahkemesi Kararlarında Mülkiyet Hakkı (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, No.367793).
- Akkaya, M. (2021). Vergi Hukukunda Ekonomik Yaklaşım. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Armağın, S. (1980). 1961 Anayasasına Göre Temel Hak ve Ödevler. İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- AYM Kararı- GK, E. 1964/13 K. 1964/43, T. 02.06.1964
- AYM Kararı- GK, E. 1963/3 K. 1963/67, T. 26.03.1963
- AYM Kararı - GK, E. 1963/25 K. 1963/87, T. 08.04.1963
- AYM Kararı- GK, E. 1985/8 K. 1986/27 T. 26.11.1986
- AYM Kararı- GK, E. 1984/15 K. 1985/5 T. 19.02.1985
- AYM Kararı - GK, E. 1965/26 K. 1965/49, T. 28.09.1965
- Budak, T. (2006). Türk Vergi Hukukunda Anayasal Ölçüt: Mali Güç. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Bulut, N. (2006). Mülkiyet Konusundaki Temel Yaklaşımlar ve Türk Anayasasında Mülkiyet Hakkı. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15-26.
- Çağın, N. (1982). Vergileme Yetkisi. İstanbul: Kazanç Hukuk Yayınları.
- Çağıl, O. (2011). Marksizm ve Hürriyet (Kollektif Topluluk, Kollektif hürriyet ve Kollektif Mülkiyet) (İzah ve tenkit). Journal of Istanbul University Law Faculty, 195-222.
- Doğın, N. (1989). İnsan Hak ve Hürriyetleri Açısından Avrupa Konseyi (Yüksek Lisans Tezi, No.6619).
- Etgü, M. A. (2009). Kamu Hukukunda Mülkiyet Hakkı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Mülkiyet Hakkına Bakışı (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi 235798).
- Georg, F. (2018). Kapitalizmin Kısa Tarihi. Yordam Kitap.
- Göze, A. (1976). Sosyal Devlet Sistemi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Hakyemez, Y. Ş. (1999). Milatan Demokrasi Anlayışı ve 1982 Anayasası (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, No. 86092).
- İnce, A. K. (2022). Çoğulcu ve Vesayetçi Unsurlar Açısından 1961 Anayasası. Ankara: Adalet Yayınevi.

- Kabaoğlu, İ. Ö. Hak ve Özgürlükler Anlayışındaki Gelişmelerin Anayasa'ya Yansıtılması Sorunu. <https://ayam.anayasa.gov.tr/media/6449/ibrahimkaboglu.pdf> Erişim Tarihi: 18.03.2024 adresinden alındı
- Kaneti, S. (1994). Türk Miras Hukukunun Anayasal Temelleri. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 237-244.
- Kayıran, M. (1989). Tekalif-I Milliye Emirleri Ve Uygulanışı. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 639-664.
- Küçükbüçakçı, E. (2010). Roma Hukukunda Mülkiyet Hakkının Sınırları (Yayınlanmış Tez 288379).
- Lucke, D. M. (2001). Eigentum/Eigentumsordnung. B. Schäfers, & W. Zapf içinde, Handwörterbuch zur Gesellschaft Deutschlands (s. 800).
- Öksüz, E. (1980). Feodal düzen ve sosyal değişimler. Istanbul Journal of Sociological Studies 18, 81-92.
- Pierre, J. P. (1998). Mülk Nedir? Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Şimşek, S. (2010). "Mülkiyet Hakkının Kapsamı, Sınırlandırma Karşılaştırmalı Bir Analiz : Karşılaştırmalı Analiz -I. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 181-228.
- Tatar, D. B. (2013). Mülkiyet ve Fikri Mülkiyetin Felsefi Temelleri (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, No. 348187). Ankara.
- Yedek, Ş., & Atnur, İ. E. (2017). Varlık Vergisi ve Elazığ İli Uygulamaları. Sosyal Bilimler Dergisi, 245-261. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/varlik-vergisi/?pdf=5215> Erişim Tarihi: 16.03.2024 adresinden alındı

Güncel Maliye Uygulamaları

Editörler:

Prof. Dr. Haşim AKÇA

Prof. Dr. Volkan YURDADOĞ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Güncel Maliye Uygulamaları

Editörler: Prof. Dr. Haşim AKÇA • Prof. Dr. Volkan YURDADOĞ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-8-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub584>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Akça, H. (ed), Yurdadoğ, V. (ed) (2024). *Güncel Maliye Uygulamaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub502>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdulkadir, Işık ve Mustafa Sakal ve Metin Meriç (2010). “Anayasal İktisat Teorisi ve Mali Kurallar: Türkiye’de Uygulanabilirliği,” Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 15, Sayı 2, s.1-25.
- Adaçay, Funda Râna ve Hasan İslatince (2009); İktisadi Düşünceler Tarihi, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Aktan, Coşkun Can (2011). “Kurumsal Maliye Politikası ve Mali Kurallar (Ekonomi Politikası Yönetiminde Anayasal ve Yasal Mali Kurallar),” Çimento Endüstri İşverenleri Sendikası, Makale 1, s.4-13.
- Ataç, Beyhan (2013). Maliye Politikası Gelişimi, Amaçları, Araçları ve Uygulama Sorunları, Turhan Kitabevi, 10. Baskı, Ankara.
- Buchanan, J.M. (1978). “From Private Preferences to Public Philosophy: The Development of Public Choice,” The Economics of Politics, IEA Readings, London.
- Debrun, Xavier ve Natan Epstein ve Steven Symansky (2008). “A New Fiscal Rule: Should Israel “Go Swiss?”, International Monetary Fund Working Paper /8/87, s. 1-27.
- Demir, Murat, ve Mahmut İnan (2011). “Türkiye’de Mali Kural,” Gazi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 13, Sayı 2, s. 25-66.
- Fiess, Norbert (2002). “Chile’s fiscal rule”, World Bank, https://www.researchgate.net/publication/4897513_Chile%27s_Fiscal_Rule
- Friedman, Milton ve Rose D. Friedman (1980). “Free to Choose: A Personal Statement,” New York, NY: Harcourt Brace Jovanovich.
- Gwartney, J.D. ve R.E. Wagner (1988). “Public Choice and the Conduct of Representative Government,” Public Soice and Constitutional Economics, JAI Press, s. 3-28.
- Hayek, FA (1973). “Law, Legislation and Liberty,” Routledge, Cilt I, London.
- Hemming, Richard (2003). “Policies to Promote Fiscal Discipline,” Fiscal Affairs Department, IMF, s. 1-19.
- Işık, Abdulkadir, & Meriç, Metin (2009). AB’de Kamu Yatırımlarının Finansmanında “Altın Kural”. Ege Akademik Bakış Dergisi, 9(4), 1591-1603.
- Kennedy, Suzanne ve Janine Robbins ve François Delorme (2001). “The Role of Fiscal Rules in Determining Fiscal Performance,” Department of Finance Working Paper, s. 237-266.
- Kopits, George ve Steven Symansky (1998). “Fiscal Policy Rules,” International Monetary Fund, Occasional Paper, Sayı 162, s. 1-40.
- Niskanen, William A. (1971). “Bureaucracy and Representative Government,” Adivison of Transaction Publishers, s. 1-133.

- Oktayer, Asuman (2010). “Türkiye’de Bütçe Açığı, Para Arzı ve Enflasyon İlişkisi,” *Maliye Dergisi*, Sayı 158, s.431–447.
- Savaş, Vural (2000). *İktisatın Tarihi*, Siyasal Kitabevi, 4. Baskı, Ankara.
- Şen, Hüseyin, İsa Sağbaş ve Abdullah Keskin (2010). “Türkiye’de Mali Sürdürülebilirliğin Analizi: 1975-2007,” *Maliye Dergisi*, Sayı 158, s. 103-123.
- Yılmaz, Binhan Elif (2013). *Küresel Krizin Avrupa’da Borç Çıkmanın’na Dönüşümü*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Karaer, Abdullah (2022). *Yerel Yönetimlerde Mali Kural Uygulamaları ve Türkiye İncelemesi*. *Maliye Dergisi*, 182, 179-208.
- Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. Londra.
- Keynes, John Maynard (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan.

References

- Akça, K. (2015). “Anayasa Mahkemesi Kararlarında Mülkiyet Hakkı”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 6 (3), 543-596. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.239906> .
- Akdoğan, A. (2011). *Kamu Maliyesi* (14. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aksüt, B. D., Taylar, Y., Artun, E. S. & Gök, Ö. (2020). *Mükellef Haklarının Korunması Bakımından Hukuki Güvenlik İlkesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Arrow, K.J. (1973). *Information and Economic Behavior*. US: National Technical Information Service. <https://doi.org/10.21236/ad0768446>.
- Arslan, Ş. (2018). *Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahat Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Aydın, A. (2018). “Mahkemeye Erişim Hakkı Işığında Vergi Mahkemelerinde Dava Açma Süreleri”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. 34, 537-585. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/taad/issue/52648/693641>.
- Bereket Dağ, C. (2020). “Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararları Ekseninde Mülkiyet Hakkı”. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 2, 479-506. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mhfd/issue/64869/994245>
- Brittain, S. (2016). Justifying the Teleological Methodology of the European Court of Justice: A Rebuttal. *Irish Jurist*, 55, 134-165. <http://www.jstor.org/stable/44027068>.
- CEIC. (2023). Turkey Policy Rate. <https://www.ceicdata.com/en/indicator/turkey/policy-rate> (Erişim tarihi: 12.09.2023).
- Çağan, N. (1976). “Bankaların Vergi Yükümlülükleri ve Vergi Sorumlulukları”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 33, 21-47. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000918.
- Çakır, Y. (2019). *Kamulaştırmatsız El Atmanın Mülkiyet Hakkı Bakımından Anayasal İncelenmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık
- Devrim, F. (2002). *Kamu Maliyesine Giriş* (4. Baskı). İzmir: İlkem Ofset.
- Edizdoğan, N. & Çelikkaya, A. (2010). *Vergilerin Ekonomik Analizi*. Bursa: Dora Basım Yayın Dağıtım.
- Erginay, A. (2010). *Kamu Maliyesi* (18. Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.
- Göker, C. (2017). Mali Hizmetler ve Harcamaların Vergilendirilmesi. B. Yaltı (Ed.), *Uluslararası Vergi Hukuku Konularına Türkiye Yaklaşımı* içinde (109-134). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Fırat, E. (2020). *Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuruda İdari İnceleme*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Gürbüz, N. (2019). “Ulusal ve Uluslararası Alanda Seyahat Özgürlüğüne Bakış ve Diğer Temel Hak ve Özgürlüklerle İlişkisi”. *Türkiye İnsan Hakları ve*

- Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*. 3, 95-126. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tihkek/issue/55090/756165>.
- Kaynak, M. (2019). “Motorlu Taşıtlar Vergisine Yeni Bir Model Önerisi: Mesafe Temelli Motorlu Taşıtlar Vergisi”. *İzmir YMMO Dergisi*. 1 (2), 130-155. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/izmirymmmodergisi/issue/50969/650104>.
- Kılıç, H. (1975). “Katma Değer Vergisi”. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 24, 131-185. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuamk/issue/785/8560>.
- Kırman, A. (2007). “Mali Yükümlülüklerin Finansal Sisteme Etkisi Üzerine Belirlemeler”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*. 24 (2), 129-164.
- Kurtcebe, A. (1985). “Katma Değer Vergisi ve Uygulaması”. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*. 30, 1-6. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuamk/issue/758/8197>.
- Miceli, T.J. (1997). *Economics of the Law*. New York: Oxford University Press.
- Montag, J. (2015). “The Simple Economics of Motor Vehicle Pollution: A Case for Fuel Tax”. *Energy Policy*. 85, 138-149. <http://dx.doi.org/10.1016/j.enpol.2015.05.020>
- O'Donovan, N. (2020). One-off wealth taxes: theory and evidence (Evidence Paper 7). *Fiscal Studies*. <https://doi.org/10.47445/107>.
- Öncel, M. (1973). “Katma Değer Vergisi”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 29 (3), 289-312. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000985.
- Öner, E. (2023). *Türk Vergi Sistemi* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Özel Yılmaz, N. (2016). *Adil Yargılanma Hakkı Kriterlerinin Türk İdari Yargılama Hukuku Açısından Muhtemel ve Gerçekleşen Etkileri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Saraçoğlu, F. (2006). “Katma Değer Vergisinde Oransal Yapı ve Vergi Oranlarında Yapılan Değişikliklerin Tüketim ve Tasarruflar Üzerindeki Etkileri”. *Sayıştay Dergisi*. 62, 67-81. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sayistay/issue/61519/918905>.
- Saraçoğlu, F. (2014). “Bir Vergi(leme) Unsuru Olarak Türk Vergi Sisteminde Traktör”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 22 (2), 29-42. <https://doi.org/10.15337/SUH.2017.31>.
- Saraçoğlu, F. (2022). *Vergi Teorisi Politikası ve Türkiye Uygulamaları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Stanley, L., McGrath & Hunt, T. (2023). “The Social Meaning of Wealth Taxes”. *Economy and Society*. 52(4), 579-601. <https://doi.org/10.1080/03085147.2023.2264063>.
- Sverdán, M. (2020). “Economics and Taxation of Wealth”. *Three Seas Economic Journal*. 1(4), 126-132. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2020-4-18>.

- Sverdan, M. (2021). "Wealth: The Economic Prerequisites of Taxation". *Three Seas Economic Journal*. 2(1), 71-77. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2021-1-12>.
- Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2021). *Türk Vergi Sistemi* (18. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). Ekonomik Güven Endeksi, Ağustos 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Agustos-2024-53595> (Erişim Tarihi: 01.09.2024).
- Üstün, Ü.S. (2012). "Motorlu Taşıtlar Üzerinden Alınan Vergilerin Çevreyi Korumaya Yönelik ve Adil Olarak Düzenlenmesi". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 16 (1), 153-190. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuhfd/issue/48115/608475>.
- Üyümez, E. (2016). "Bir Çevre Vergisi Olarak Motorlu Taşıtlar Vergisi: AB ve Türkiye Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi". *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 25 (3), 427-440. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/32038/353562>.
- Yılmaz, B.E. (2016). *Maliye* (2. Basım). İstanbul: Der Yayınları.
- Yılmaz, E. (2008). Usul Ekonomisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 57 (1), 243-274. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000301.

Kaynakça

- Abbing, H. (2005). Let's forget about the cost disease. Doceconomist/publications (hansabbing.nl) Erişim tarihi: 05.01.2024.
- Andersen, T. M. (2016). Does the public sector implode from Baumol's cost disease? *Economic Inquiry*, 54(2), 810-818.
- Andersen, T. M. (2023). Baumol's cost disease and the political support for publicly provided welfare services. *Available at SSRN 4575196*. <https://ssrn.com/abstract=4575196> Erişim tarihi: 11.01.2024.
- Aydın, M., Değirmenci, T., Bozath, O., & Balsalobre-Lorente, D. (2024). Fresh evidence of the impact of economic complexity, health expenditure, natural resources, plastic consumption, and renewable energy in air pollution deaths in the USA? *An empirical approach. Science of the Total Environment*, 921, 171127. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2024.171127>
- Bailey, S. J., Anttiroiko, A. V., & Valkama, P. (2016). Application of Baumol's cost disease to public sector services: conceptual, theoretical and empirical falsities. *Public Management Review*, 18(1), 91-109.
- Bates, L. J., & Santerre, R. E. (2015). Does Baumol's cost disease account for nonfederal public-sector cost growth in the United States? A new test of an old idea. *Social Science Quarterly*, 96(1), 251-260.
- Baumol, W. J. (1967). Macroeconomics of unbalanced growth: the anatomy of urban crisis. *The American economic review*, 57(3), 415-426.
- Baumol, W. J. (1993a). Health Care, Education and the Cost Disease: A Looming Crisis for Public Choice. *Public Choice*, 77(1), 17-28. <http://www.jstor.org/stable/30027203>
- Baumol, W. J. (1993b). Social wants and dismal science: the curious case of the climbing costs of health and teaching. *Proceedings of the American Philosophical Society*, 137(4), 612-637.
- Baumol, W. J. (2010). The two-sided cost disease and its frightening consequences. In Faiz Gallouj, Faridah Djellal (Eds.), *The Handbook of Innovation and Services. A Multi-disciplinary Perspective* pp. 84-92, (chapter 4), Edward Elgar.
- Baumol, W. J. (2012). *The cost disease. Why computers get cheaper and health care doesn't*. Yale university press New Haven & London. <https://doi.org/10.12987/9780300188486>
- Baumol, WJ. & Bowen, W.G. (1966). *Performing Arts - The Economic Dilemma*. Twentieth Century Fund, New York.
- Borge, L. E., Hove, K. H., Lillekvelland, T., & Tovmo, P. (2018). Cost disease in defense and public administration: Baumol and politics. *Public Choice*, 175(1), 1-18.

- Borri, N., & Reichlin, P. (2018). The housing cost disease. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 87, 106-123.
- Brändle, T., & Colombier, C. (2022). Healthcare expenditure projections up to 2050: ageing and the COVID-19 crisis. *FEA Working Paper*, 25, 1-58.
- Colombier, C. (2017a). Drivers of health-care expenditure: What role does Baumol's cost disease play?. *Social Science Quarterly*, 98(5), 1603-1621.
- Colombier, C., (2017b). Unwanted side effects of Baumol Cost Disease on balanced budget rule. *FIFO-institute for public Economics*. https://www.wiwi.uni-siegen.de/vwl/research/kolloquium/dokumente_kolloquium/colombier_ss17pdf.pdf Erişim tarihi: 05.02.2024.
- Costa, S. M. D. (2019). *Baumol's cost disease in the health care sector*. Unpublished doctoral dissertation, Universidade Católica Portuguesa.
- Erixon, F. and van der Marel, E. (2011). What is driving the rise of health care expenditures? An injury into the nature and causes of the cost disease, *ECIPE Working Paper No. 5/2011*. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep23971.pdf> Erişim tarihi: 02.02.2024.
- EUKLEMS (2024). <https://euklems-intanprod-llee.luiss.it/> Erişim tarihi: 02.02.2024.
- European Commission, (2013). Report on Public finances in EMU https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2013/pdf/ee-2013-4.pdf Erişim tarihi: 02.02.2024.
- EUROSTAT (2024). Economy and finance-Government statistics. Database - Eurostat (europa.eu). Erişim tarihi: 02.02.2024.
- Gästgifvars, K. (2020). *Does the Finnish healthcare sector show signs of Baumol's cost disease?*. Unpublished master's thesis, Åbo Akademi University
- Gupta, S., Clements, B., & Coady, D. (2012). *The challenge of health care reform in advanced and emerging economies*. In Clements, B., Coady, D., & Gupta, S. (Eds.), *The economics of public health care reform in advanced and emerging economies* (pp. 3-21). International Monetary Fund, Washington, DC.
- Hartwig, J. (2008). What drives health care expenditure?—Baumol's model of 'unbalanced growth' revisited. *Journal of health economics*, 27(3), 603-623.
- Heilbrun, J. (2003). *Baumol cost disease*. In R. Towse (Eds.), *A handbook of cultural economics* (pp. 91-101). Northampton: Edward Elgar.
- Ioannides, K.L.H & Pines, J (2018). Cost disease and emergency medicine: Can we do more with less? <https://epmonthly.com/article/cost-disease-emergency-medicine-can-less/> Erişim Tarihi: 01.11.2023.
- Jackson T, Gallant B & S Mair (2023). Towards a model of Baumol's cost disease in a postgrowth economy—developments of the FALSTAFF stock-flow consistent (SFC) model. *CUSP Working Paper No. 37*. Guildford: Centre for the Understanding of Sustainable Prosperity.

- Jeetoo, J. (2020). Healthcare expenditure and Baumol cost disease in Sub-Saharan Africa. *Economics Bulletin*, 40(4), 2704-2716.
- Last, A. K., & Wetzel, H. (2011). Baumol's cost disease, efficiency, and productivity in the performing arts: an analysis of German public theaters. *Journal of Cultural Economics*, 35, 185-201.
- Lindbeck, A. (2006). Sustainable social spending. *International Tax and Public Finance*, 13, 303-324.
- Mann, C., & Pecorino, P. (2023). The impact of Baumol's disease on government size, taxation and redistribution. *Journal of Public Finance and Public Choice*, 38(1), 42-57.
- Marino, A., Morgan, D., Lorenzoni, L., & James, C. (2017). Future trends in health care expenditure: A modelling framework for cross-country forecasts. *OECD Health Working Papers*, <https://web-archiv.oecd.org/2023-11-24/81599-health-working-papers.htm> Erişim Tarihi: 09.01.2024.
- Muradov, A. J., Aydin, M., Bozatlı, O., & Tuzcuoğlu, F. (2024). Air pollution and life expectancy in the USA: Do medical innovation, health expenditure, and economic complexity matter?. *Science of The Total Environment*, 946, 174441. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2024.174441>
- OECD (2024a). Health expenditure and financing. <https://data-explorer.oecd.org/> Erişim tarihi: 08.02.2024.
- Paolo, A. (2021). *Baumol's epidemic*. Unpublished bachelor's thesis, Political economy of development, Luiss Guido Carli.
- Qin, D. (2004) : Is the Rising Services Sector in the People's Republic of China leading to Cost Disease?, *ERD Working Paper Series*, No. 50, Asian Development Bank (ADB), Manila, <http://hdl.handle.net/11540/1907>
- Serin, Ş. C., & Demir, M. (2023). Does Public Debt and Investments Create Crowding-out Effect in Turkey? Evidence from ARDL Approach. *Sosyoekonomi*, 31(55), 151-172. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2023.01.08>
- Tabarrok, A. (2022). *William Baumol and the Cost Disease*. In Fiorito, L., Scheall, S., & Suprinyak, C. E. (Eds.) *Research in the History of Economic Thought and Methodology: Including a Symposium on the Work of William J. Baumol: Heterodox Inspirations and Neoclassical Models* (Vol. 40, pp. 11-26). Emerald Publishing Limited.
- Thompson, S., Kohli, R., Jones, C., Lovejoy, N., McGraves-Lloyd, K., & Finison, K. (2015). Evaluating health care delivery reform initiatives in the face of "cost disease", *Population Health Management*, 18(1), 6-14.
- Tiongson, E. R. (1997). Baumol's cost disease reconsidered. *Challenge*, 40(6), 117-122.
- Van der Ploeg, F.(2006). Sustainable social spending in a greying economy with stagnant public services: Baumol's cost disease revisited, *CESifo*

Working Paper, No. 1822, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich

- Wolff, E. N., Baumol, W. J., & Saini, A. N. (2014). A comparative analysis of education costs and outcomes: The United States vs. other OECD countries. *Economics of Education Review*, 39, 1-21.
- Yurdadoğ, V., Karadağ, N. C., Albayrak, M., and Bozatl, O. (2022). Analysis of non-tax revenue: Evidence from European Union. *Amfiteatru Economic*, 24(60), 485-506. <https://doi.org/10.24818/EA/2022/60/485>
- Yurdadoğ, V. (2007). Türkiye'de sağlık harcamalarının finansmanı ve analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 591-610.

References

- Akca, H. (2021). Environmental Kuznets Curve and financial development in Turkey: evidence from augmented ARDL approach. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(48), 69149-69159.
- Al-Abdulrazag, B. (2021). The optimal government size in the kingdom of Saudi Arabia: an ARDL bounds testing approach to cointegration. *Cogent Economics & Finance*, 9(1), 2001960.
- Altunakar, Ş., & Buyrukoğlu, S. (2020). Türkiye’de Abrams ve Armeý eğrilerinin geçerliliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1862-1878.
- Altunc, O. F., & Aydın, C. (2013). The relationship between optimal size of government and economic growth: Empirical evidence from Turkey, Romania and Bulgaria. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 66-75.
- Altunç, Ö. F., & Aydın, C. (2012). Türkiye’de kamu sektörü büyüklüğü ve ekonomik büyüme ilişkisinin ampirik analizi. *Ekonomik Yaklaşım*, 23(82), 79-98.
- Aly, H., & Strazicich, M. (2000). Is government size optimal in the gulf countries of the middle east? An empirical investigation. *International review of applied economics*, 14(4), 475-483.
- Armeý, D. (1995). *The Freedom Revolution*, Washington, Regnery Publishing.
- Asimakopoulos, S., & Karavias, Y. (2016). The impact of government size on economic growth: A threshold analysis. *Economics Letters*, 139, 65-68.
- Aydin, M., & Bozatlı, O. (2023). The impacts of the refugee population, renewable energy consumption, carbon emissions, and economic growth on health expenditure in Turkey: new evidence from Fourier-based analyses. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(14), 41286-41298.
- Aydin, M., Degirmenci, T., Bozatlı, O., & Balsalobre-Lorente, D. (2024). Fresh evidence of the impact of economic complexity, health expenditure, natural resources, plastic consumption, and renewable energy in air pollution deaths in the USA? An empirical approach. *Science of the Total Environment*, 921, 171127.
- Barro, R. J. (1990). Government spending in a simple model of endogeneous growth. *Journal of political economy*, 98(5, Part 2), 103-125.
- Başar, S., Bozma, G., & Eren, M. (2016). Türkiye’de Kamu Harcamalarının Optimum Düzeyi Ne olmalıdır?. *Uluslararası Ekonomi Konferansı, Türkiye Ekonomi Kurumu, UEK-TEK*, 1799-1811.
- Bozatlı, O., & Akca, H. (2024). Does the composition of environmental regulation matter for ecological sustainability? Evidence from Fourier ARDL under the EKC and LCC hypotheses. *Clean Technologies and Environmental Policy*, 1-19.

- Bozma, G., Başar, S., & Eren, M. (2019). Investigating validation of Armeij curve hypothesis for G7 countries using ARDL model. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 20(1), 49-59.
- Durucan, A. (2022). Testing the validity of the BARS curve for Turkey. *Economic Annals*, 67(232), 153-192.
- El Husseiny, I. A. (2019). The optimal size of government in Egypt: an empirical investigation. *The Journal of North African Studies*, 24(2), 271-299.
- Enders, W., & Lee, J. (2012). A unit root test using a Fourier series to approximate smooth breaks. *Oxford bulletin of Economics and Statistics*, 74(4), 574-599.
- Facchini, F., & Melki, M. (2011). Optimal government size and economic growth in France (1871-2008): An explanation by the State and market failures. <https://shs.hal.science/halshs-00654363/>
- Forte, F., & Magazzino, C. (2011). Optimal size government and economic growth in EU countries. *Economia politica*, 28(3), 295-322.
- Iyidogan, P. V., & Turan, T. (2017). Government Size and Economic Growth in Turkey: A Threshold Regression Analysis. *Prague Economic Papers*, 2017(2), 142-154.
- Jain, N., & Sinha, N. (2022). Re-visiting the Armeij curve hypothesis: an empirical evidence from India. *South Asian Journal of Macroeconomics and Public Finance*, 11(2), 168-184.
- Kalabak, A. Y., Karatepe, S. & Avunduk, O. (2021). Devletin Ekonomideki Boyutu Üzerine Ampirik Bir Analiz: 1960-2019 Türkiye Örneği. *Maliye Dergisi*, 181, 72-96.
- Karras, G. (1996). The optimal government size: further international evidence on the productivity of government services. *Economic inquiry*, 34(2), 193-203.
- Karras, G. (1997). On the optimal government size in Europe: Theory and empirical evidence. *The Manchester School*, 65(3), 280-294.
- Kasal, S. (2023). Analysing the Armeij curve based on the Fourier cointegration approach for Turkey. *Economic Annals*, 68(236), 139-158.
- Makin, A. J., Pearce, J., & Ratnasiri, S. (2019). The optimal size of government in Australia. *Economic Analysis and Policy*, 62, 27-36.
- McNown, R., Sam, C. Y., & Goh, S. K. (2018). Bootstrapping the autoregressive distributed lag test for cointegration. *Applied Economics*, 50(13), 1509-1521.
- Melecky, M. & Raddatz, C. E. (2011). How Do Governments Respond after Catastrophes? Natural-Disaster Shocks and the Fiscal Stance. Policy Research working paper, no. WPS 5564. <https://hdl.handle.net/10986/3331>

- Mutascu, M., & Milos, M. (2009). Optimal size of government spending. The case of European Union member states. *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*, 11(1), 447.
- Narayan, P. K. (2005). The saving and investment nexus for China: evidence from cointegration tests. *Applied economics*, 37(17), 1979-1990.
- Nishizawa, H., Roger, M. S., & Zhang, H. (2019). *Fiscal Buffers for Natural Disasters in Pacific Island Countries* (No. 2019/152). International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/07/12/Fiscal-Buffers-for-Natural-Disasters-in-Pacific-Island-Countries-47011>
- Nouira, R., & Kouni, M. (2021). Optimal government size and economic growth in developing and MENA countries: A dynamic panel threshold analysis. *Middle East Development Journal*, 13(1), 59-77.
- Olaleye, S. O., Edun, F., Bello, H. T., & Taiwo, S. B. (2014). Government expenditure and economic growth: An empirical analysis of the Arney Curve in Nigeria. *Romanian Economic Journal*, 17(51), 47-66.
- Pamuk, Y., & Dündar, U. (2016). Kamu harcamalarının optimal boyutu: Türkiye örneği. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34(3), 23-50.
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of applied econometrics*, 16(3), 289-326.
- Pevcin, P. (2004). Economic output and the optimal size of government. *Economic and Business Review*, 6(3), 213.
- Rahn, R., & Fox, H. (1996). What is the optimum size of government. Vernon K. Krieble Foundation.
- Sam, C. Y., McNown, R., & Goh, S. K. (2019). An augmented autoregressive distributed lag bounds test for cointegration. *Economic Modelling*, 80, 130-141.
- Scully, G. W. (1994). What is the optimal size of government in the US?. Policy Report. National Center for Policy Analysis.
- Serin, Ş. C., & Demir, M. (2023). Does Public Debt and Investments Create Crowding-out Effect in Turkey? Evidence from ARDL Approach. *Sosyoekonomi*, 31(55), 151-172.
- Serin, Ş. C., Albayrak, M., & Akça, H. (2023). Doğal Afetler ve Kamu Ekonomisi Üzerine Etkileri. Doğal Afetlerle Mücadelede Kamu Politikaları Sosyal, Ekonomik ve Mali Etkiler içinde. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Syed, Q. R., Apergis, N., & Goh, S. K. (2023). The dynamic relationship between climate policy uncertainty and renewable energy in the US: Applying the novel Fourier augmented autoregressive distributed lags approach. *Energy*, 275, 127383.

- Şen, H., & Kaya, A. (2019). Alternatif göstergeler bazında Türkiye’de optimal kamu kesimi büyüklüğünün tahmini. *Bankacılar Dergisi*, 109, 49-81.
- Toptaş, S. (2024). Optimal Kamu Harcaması Oranı: Türkiye İçin Bir Uygulama. *International Journal of Public Finance*, 9(1), 175-194.
- Turan, T. (2014). Optimal size of government in Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 4(2), 286-294.
- Yamak, R., & Erdem, H. F. (2018). Türkiye Ekonomisinde Armeý Eğrisi Geçerli Midir?. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 335-346.
- Yıldız, F., & Demirkılıç, Y. (2022). Türkiye’de “Armeý Eğrisi” (1970-2020): Teorik Yaklaşımlar ve Ampirik Sonuçlar. Bir Hipotez Bir Test (Maliye ve İktisat Özelinde) içinde. Ekin Yayınları.
- Yurdadog, V., Karadağ, N. C., Albayrak, M., & Bozatlı, O. (2022). Analysis of Non-Tax Revenue: Evidence From European Union. *Amfiteatru Economic*, 24(60), 485-506.
- Yüksel, C. (2019). The size of the public sector and the Armeý curve: The case of Turkey. *Critical debates in public finance*. Berlin: Peter Lang GmbH, 137-154.
- Zungu, L. T., & Greyling, L. (2022). Government size and economic growth in African emerging economies: does the BARS curve exist?. *International Journal of Social Economics*, 49(3), 356-371.

Kaynakça

- Akel, V., & Gazel, S. (2014). Döviz kurları ile BİST sanayi endeksi arasındaki eşbütünleşme ilişkisi: bir ARDL sınır testi yaklaşımı. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (44), 23-41.
- Alper, A. E. (2017). Analysis of carbon tax on selected European countries: Does carbon tax reduce emissions. *Applied Economics and Finance*, 5(1), 29-36.
- Arıkoğa, Ü. (2019). Çevre politikasının ekonomik araçları ve Türkiye’de belediye uygulamaları. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 41(1), 23-50.
- Aydın, A. H. & Çamur, Ö. (2017). Avrupa Birliği çevre politikaları ve çevre eylem programları üzerine bir inceleme. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 21-44.
- Aydın, C. & Esen, Ö. (2018). Does the level of energy intensity matter in the effect of energy consumption on the growth of transition economies? Evidence from dynamic panel threshold analysis. *Energy Economics*, 69, 185-195.
- Barde, J. (1994). Economic instruments in environmental policy: Lessons from the OECD experience and their relevance to developing economies. *OECD Development Centre Working Papers*, No. 92, Paris: OECD Publishing.
- Barker, T., Junankar, S., Pollitt, H. & Summerton, P. (2007). Carbon leakage from unilateral environmental tax reforms in Europe, 1995–2005. *Energy Policy*, 35(12), 6281-6292.
- Baştürk, M. F. (2014). Mülkiyet problemi, dışsallıklar ve Coasean çözüm. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 21(1), 143-154.
- Beder, S. (2013). *Environmental principles and policies: an interdisciplinary introduction*. Routledge.
- Bekmez, S. & Nakipoğlu, F. (2012). Çevre vergisi- ekonomik büyüme ikilemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 641-658.
- Bilgili, M. Y. & Firidin, E. (2017). Çevre politikasının ekonomik ve mali araçları: Çevre vergileri üzerine teorik bir inceleme. *Journal of Life Economics*, 4(2), 125-140.
- Bilgin, S. & Orkunoglu, I. F. (2010). Fiskal ve ektrafiskal amaçlar bağlamında 1970’lerden günümüze çevre vergileri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 77-108.
- Biyar, Ö. & Gök M. (2014). Çevre politikaları kapsamında Avrupa Birliği ve Türkiye’de çevre vergilerinin uygulanışı: Karşılaştırmalı bir analiz. *Hittit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 281-310.

- Bleeker, A. (2009). Does the polluter pay? The polluter-pays principle in the case law of the European Court of Justice. *European Energy and Environmental Law Review*, 18(6), 289-306.
- Bodansky, D. (2016). The Paris climate change agreement: A new hope?. *American Journal of International Law*, 110(2), 288-319.
- Böyük, G. & Mert, M. (2015). The renewable energy, growth and environmental Kuznets curve in Turkey: An ARDL approach. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 52, 587-595.
- Breton, M., Zaccour, G. & Zahaf, M. (2005). A differential game of joint implementation of environmental projects. *Automatica*, 41(10), 1737-1749.
- British Petroleum (2023). *Data*. <https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics.html> (Erişim Tarihi: 18.10.2023).
- Cameron, J. & Abouchar, J. (1991). The precautionary principle: a fundamental principle of law and policy for the protection of the global environment. *BC Int'l & Comp. L. Rev.*, 14, 1.
- Cural, M. & Saygı, H. E. (2016). Avrupa Birliği’nde çevre vergisi uygulamaları ve çevre vergilerinin gelişimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 77-92.
- Çelebi Boz, F. & Örs Onur, T. (2024). Çevre vergileri, karbon emisyonu ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: OECD ülkeleri üzerine bir analiz. *Sosyoekonomi*, 32(59), 325-342.
- Çetin, S. (2010). *Çevre Kirliliği ve Çevre Vergilerinin Çifte Yarar Sağlama Potansiyeli*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetintaş, H., Bicil, İ. M. & Türköz, K. (2016). Türkiye’de CO₂ salınımları enerji tüketimi ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (619), 57-67.
- Dağdemir, Ö. (2015). *Çevre Sorunlarına Ekonomik Yaklaşımlar ve Optimal Politika Arayışları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Değirmendereli, A. (2004). Çevrenin korunmasında özel ve kamu girişimi ya da çevre koruma araçları. M.C. Marin ve U. Yıldırım (Editörler), *Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar* içinde (s. 489-514). İstanbul: Beta Yayınları.
- Ertekin, Ş. & Dam, M. (2020). Türkiye’de çevre vergilerinin çevresel etkileri üzerine bir değerlendirme. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 15, 66-87.
- Esen, O. & Dündar, M. (2021). Do energy taxes reduce the carbon footprint? Evidence from Turkey. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 6(2), 179-186.

- European Environment Agency (1996). *Environmental Taxes*. <https://www.eea.europa.eu/publications/92-9167-000-6/download> (Erişim Tarihi: 08.03.2024).
- European Environment Agency (2005). *Market-based instruments for environmental policy in Europe*. https://www.eea.europa.eu/publications/technical_report_2005_8 (Erişim Tarihi: 30.12.2023).
- Eurostat (2010). *Environmental Statistics and Accounts in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Ferhatoğlu, E. (2003). Avrupa Birliği'nde ortak çevre politikası çerçevesinde çevre vergileri. *e-yaklaşım, Ekim*, (3).
- Field, B.C. & Field, M.K. (2017). *Environmental Economics*. Boston: McGraw-Hill.
- Gül, K. (2022). *Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Bağlamında Çevre Politikaları: Çevre Vergilerinin Etkinliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güneş, A. M. (2021). *Ulusal ve Uluslararası Çevre Hukukunun Temel İlkeleri*. Antalya: Haklar ve Araştırma Derneği.
- Gürdal, T., İnal, V. & Değirmenci, T. (2018). Çevre vergileri-ekonomik büyüme-çevre kirliliği ilişkilerinin analizi: Türkiye örneği. In *Business and Organization Research Conference Paper*, 726-734.
- Heine, D. & Black, S. (2019). Benefits beyond climate: Environmental tax reform. M. Pigato (Editör), *Fiscal Policies for Development and Climate Action* içinde (s. 1-56). Washington, DC: World Bank.
- Hjöllund, L. & Svendsen, G. T. (2001). Why green taxation? *Energy & environment*, 12(1), 29-38.
- Hotunluoğlu, H. (2007). *Karbon Vergisi Teorisi ve Uygulaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakaya, E. & Özçağ, M., (2004). Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği Uygulanabilecek İktisadi Araçların Analizi, *I. Maliye Konferansı Geçiş Ekonomilerinde Mali Politikalar*'da sunulan bildiri. https://www.academia.edu/download/41896867/manas_2004_ekonomik_instruments_climate_change.pdf (Erişim Tarihi: 31.12.2023).
- Kayaer, M. (2013). Bir çevre koruma amacı olarak çevresel vergilerin sübvansiyon ve teşviklerin ve dış yardımların kullanılması. *Azerbaycan'ın Vergi Journalı*, 1, 129-142.
- Kaypak, Ş. (2013). Çevre sorunlarının çözümünde küresel çevre politikaları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 17-34.

- Kılınc, E. C. & Altıparmak, H. (2020). Çevre vergilerinin CO₂ emisyonu üzerindeki etkisi üzerine bir uygulama. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 217-227.
- KOF (2024). *Globalisation Index*. <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).
- Kotnik, Ž., Klun, M. & Škulj, D. (2014). The effect of taxation on greenhouse gas emissions. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 10(43), 168-185.
- Kutlar, A. (2017a). *Eviews ile uygulamalı çok denklemlili zaman serileri*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kutlar, A. (2017b). *Eviews ile uygulamalı zaman serileri*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Küçükçkaya, A. (2008). *Avrupa Birliği Ortak Çevre Politikası Çerçevesinde Çevre Vergileri ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Loganathan, N., Shahbaz, M. & Taha, R. (2014). The link between green taxation and economic growth on CO₂ emissions: fresh evidence from Malaysia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 38, 1083-1091.
- Morley, B. (2012). Empirical evidence on the effectiveness of environmental taxes. *Applied Economics Letters*, 19(18), 1817-1820.
- Mutlu, A. (2006). Küresel kamusal mallar bağlamında sağlık hizmetleri ve çevre kirlenmesi: Üretim, finansman ve yönetim sorunları. *Maliye Dergisi*, 150, 53-78.
- Nellor, D. C. & McMorran, R. T. (1994). Tax policy and the environment, *IMF Working Papers*, 1994(106), A001.
- Numata, D. (2009). Economic analysis of deposit–refund systems with measures for mitigating negative impacts on suppliers. *Resources, Conservation and Recycling*, 53(4), 199-207.
- OECD (2006). *Introduction, Background and Main Findings*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2022). *Air Quality*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2024). *Environmental Tax Indicator*: <https://data.oecd.org/envpolicy/environmental-tax.htm> (Erişim Tarihi: 10.01.2024)
- Özbek, S. (2023). Sürdürülebilir çevre: çevre teknolojileri ve vergileri kapsamında ekonometrik bir inceleme. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(Prof. Dr. Muammer ERDOĞAN Anısına Kongre Özel Sayısı), 63-91.
- Pigou, A. C. (1920). *The Economics of Welfare*. London: Macmillan and Co., Limited.
- Plott, C. R. (1966). Externalities and corrective taxes. *Economica*, 84-87.

- Sağdıç, E. N. & Yıldız, F. (2021). Küreselleşme sürecinde finansal gelişmişliğin vergi gelirleri üzerindeki etkisi: Türkiye örneği (1986-2018). *The Journal of International Scientific Researches*, 6(2), 108-122.
- Sarıkaya, H. Z. (2004). Avrupa Birliği uyum sürecinde çevre politikaları ve uygulamaları. *Su Kirlenmesi Kontrolü Dergisi*, 14(1), 1-10.
- Scitovsky, T.D. (1941). A note on welfare propositions in economics. *Review of Economic Studies*, Oxford University Press, 9(1), 77-88.
- Seidman, L.S. (2009). *Public Finance* (International edition). Boston: McGraw-Hill/Irwin.
- Sencar, P. (2007). *Türkiye’de Çevre Koruma ve Ekonomik Büyüme İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sezer, Ö. & Dökmen, G. (2018). Kirlenen öder ilkesi çerçevesinde Türkiye’de çevre vergileri ve negatif dışsallıklar sorunu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 163-181.
- Sohail, M. T., Ullah, S. & Majeed, M. T. (2024). Transportation taxes and CO2 emissions nexus in BCIST economies: Implication for environmental sustainability. *Energy & Environment*, 35(5), 2829-2845.
- Şimşek, D. & Kesbiç, C. (2020). Çevresel riskleri azaltmada çevre vergilerinin etkisi: Avrupa Birliği ve Türkiye örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 21(46), 20-39.
- Tabiloğlu, D. (2022). *Çevre Sorunları ile Mücadelede Çevreyi Korumaya Yönelik Maliye Politikalarının Etkinliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, A. & Şaşmaz, M. Ü. (2016). Küreselleşme sürecinde ekolojik riskleri azaltmada çevresel vergilerin etkisi: Avrupa Birliği örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(1), 1-17.
- Topal, M. H. & Günay, H. F. (2017). Çevre vergilerinin çevre kalitesi üzerindeki etkisi: Gelişmekte olan ve gelişmiş ekonomilerden ampirik bir kanıt. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 63-83.
- Topal, M. H. (2017). Çifte kazanç hipotezinin OECD ekonomileri için testi: panel eşbütünlük ve nedensellik analizi. *The Journal of International Scientific Researches*, 2(4), 1-20.
- United Nations Environment Programme (1994). Economic Instruments for Environmental Management and Sustainable Development - Environment Economic Series No. 16.
- World Bank. (2024). *Data*. <https://data.worldbank.org/> (Erişim Tarihi: 01.01.2024).

- Yavuz, E. (2021). Çevre vergileri ile ekolojik ayak izi arasındaki ilişki: Türkiye üzerine kanıtlar. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (Joshas)*, 7(45), 1937-1945.
- Yıldırım, U. (2004). Çevre sorunlarına ekonomik yaklaşımlar. M.C. Marin ve U. Yıldırım (Editörler), *Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar* içinde (s. 189-204). İstanbul: Beta Yayınları.
- Yıldız, F., Özkan, S., Biçer, C., Çakır, B. & Tok Demircan, D. (2022). Türkiye’de 1990-2021 döneminde bütçe açıklarının ekonomik belirleyicileri. G. Tuncer ve E. Sağdıç (Editörler), *Bir Hipotez Bir Test Maliye ve İktisat Özelinde* içinde (s. 125-141). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Yüksel, C. (2006). *Dışsallıklarda Kamusal Çözümler: Türkiye Uygulaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zaghdoudi, T. & Maktouf, S. (2017). Threshold effect in the relationship between environmental taxes and CO2 emissions: A PSTR specification. *Economics Bulletin*, 37(3), 2086-2094.

Kaynakça

- Akın, C.S. (2007). Sağlık ve Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye’de Sağlık Sektörü ve Harcamaları. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Akyol Aytürk, K. (2010). Sağlık harcamalarının ekonomik büyüme ve kalkınma üzerine etkisi: Ortadoğu Anadolu Bölge analizi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altay, A. (2007). Sağlık Hizmetleri Sunumunda Yeni Açılımlar ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. Sayıştay Dergisi, 64(1), 33-58.
- Ay, H. (2019). Kamu Maliyesi. (Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 6. Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ayhan, B. (2004). Türkiye’de Sağlık ve Sağlık Harcamaları: Sakarya Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Barlin, F. (2010). Türkiye’de Sağlık Harcamalarının Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkileri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Belmartino, S. (1994). The Role of the State in Health Systems. Social Sciences of Medical. 39(9), 1315-1321.
- Bozkaya, Z.R. (2017). Türkiye’de Yaşlı Bireylerin Cepten Sağlık Harcamaları ve 2050 Yılı İçin Projeksiyon. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çalışkan, Z. (2008). Sağlık Ekonomisi: Kavramsal Bir Yaklaşım. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(2), 179-196.
- Dewar, D.M. (2010). Essentials of Health Economics. United States of America. Jones and Barlett Publishers
- Gök, S. (2012). Sağlık Harcamalarının Türkiye ve Avrupa Birliği Uygulamaları Açısından Değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Maliye Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- İliman, T. (2020). Türkiye’de Yaşlılığın Merkezi Yönetim Sağlık Harcamalarına Etkisi: İller Bazında Ampirik Bir Analiz. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Jason, W. (2020). Why is healthcare not a public good in economics ?. mytutor.co.uk. 11.07.2018, <https://www.mytutor.co.uk/answers/17315/IB/Economics/Why-ishealthcare-not-a-public-good-in-economics>
- Öztürk, S., Uçan, O. (2017). Türkiye’de Sağlık Harcamalarında Artış Nedenleri: Sağlık Harcamalarında Artış-Büyüme İlişkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 22(1), 139-152.

- Saraçoğlu, S., Öztürk, F. (2017). Sağlık Hizmetlerine Yönelik Talebin Belirleyicileri: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. *İş ve Hayat*. 2(4), 293-342.
- Smith, R., MacKellar, L. (2007). Global Public Goods and The Global Health Agenda: Problems, Priorities and Potential. *Globalization and Health*. 3(9), 1-7.
- Şenatalar, B. (2003). Sağlık Ekonomisine Genel Bir Bakış. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 25-30.
- Şener, O. (2006). Kamu Ekonomisi. (8. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- World Bank (1987). Financing Health Services in Developing Countries An Agenda for Reform. <http://documents.worldbank.org/curated/en/468091468137379607/Financing-health-services-in-developing-countries-an-agenda-for-reform>
- Yıldırım, H.H. (1999). Piyasa Sağlık Bakımı ve Piyasa Başarısızlıkları. *Amme İdare Dergisi*. 32(1), 1-11.
- Yılmaz, V., Yentürk, N. (2015). Türkiye’de Sağlık Harcamalarına Tarihsel Bir Bakış. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi. 25 Nisan 2018 tarihinde <http://stk.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/11/08/saglikHarcamalari.pdf> adresinden alınmıştır.

Kaynakça

- Akkoyunlu, P. F., (2011). *Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Özelleştirme*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., Yayın No:2598 (1.Baskı).
- Aktan, C. C. (2009). Ahlak ve Ahlak Felsefesine Giriş. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 38-59.
- Aysan, M. ve Özmen, S., (1981). *KİT: Türkiye’de ve Dünya’da Kamu İktisadi Teşebbüsleri*. İstanbul: Kardeşler Basımevi.
- Bentham, J. (2017). *Ahlak ve Yasama İlkeleri*. çev. Ömer Saruhanoglu - Uğur Kâşif Boyacı, İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Baklacıoğlu, S., (1976). *Kamu İktisadi Teşebbüsleri: Genel Esaslar, Çeşitli Ülkelerde, Türkiye’de*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yayın No:397.
- Ceylan, S., (2000). *KİT’lerin Özelleştirilmesi ve Türkiye Uygulaması*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Eker, T. (2021). *Gelir Dağılımı ve Yoksulluk Analizi: Türkiye Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <http://hdl.handle.net/11607/4357> adresinden erişildi.
- Ersöz, H. Y. (2003). Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 53(2), 119-144.
- Göktaş, S. (2019). *Refah Devleti Anlayışı Vê Refah Devleti Ülkelerindeki Vergi Politikaları*. (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ts-J0W9IzNVRw28WcVQgyA&no=UbdblL5_ouWnViuD466xkg adresinden erişildi.
- Gülsözlü, A. B., (2004). *1980 Sonrası Dönemde Türkiye’de Özelleştirme Uygulamaları ve İstihdam Üzerine Etkileri*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Güneş, T. (2013). *Yolsuzluk ve Refah*. (Doktora Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <https://docplayer.biz.tr/59991328-Yolsuzluk-ve-refah-doktora-tezi-taner-guney-kutahya.html> adresinden erişildi.
- Güngör, G. (2022). *Türkiye’de Sosyal Refah Harcamaları*. (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <https://dspace.trakya.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/trakya/8062/0188074.pdf?sequence=1> adresinden erişildi.

<https://www.hmb.gov.tr/kamu-sermayeli-kurulus-ve-isletmeler-raporlari>

<https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/8-kamu-isletmeleri-genel-raporlari>

- Işırtır, D. (2022). *Refah Devleti Perspektifinden Türkiye’de Sosyal Bütçe Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <http://earsiv.hitit.edu.tr/xmlui/handle/11491/8624> adresinden erişildi.
- Kaldor, N. (1939). Welfare Propositions of Economics and Interpersonal Comparisons of Utility. *The Economic Journal*, 49(195), 549-552. <https://doi.org/10.2307/2224835> adresinden erişildi.
- KARABULUT, N. (2021). *Sosyal Refah Devleti Anlayışı Çerçevesinde Sosyal Harcamalar: Türkiye-OECD Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/handle/11630/9730?show=full> adresinden erişildi.
- Kenanoğlu, M. (2016). *Refah devleti bağlamında kamu harcamalarının değerlendirilmesi: 1990 sonrası Türkiye örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <http://acikerisim.harran.edu.tr:8080/xmlui/handle/11513/3706> adresinden erişildi.
- Özcan, G. (2009). *Türkiye’de Kamu Harcamalarının Sosyal Refah Devleti Anlayışı Açısından Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12397/10975> adresinden erişildi.
- Özdemir, S., (2007). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, (2.Baskı).
- Pigou, A. C. (1920). *The Economisc of Welfare*. London: Macmillan.
- Rawls, J. (1999). *A Theory of Justice: Revised Edition*. Harvard: Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvkjb25m> adresinden erişildi.
- Taş, H. Y. (1995). *Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Türkiye’de Özelleştirme Çalışmaları*. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/26100.pdf> adresinden erişildi.

Güncel Mikro İktisat Uygulamaları

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Esra KARAPINAR KOCAĞ

Prof. Dr. Meltem İNCE YENİLMEZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Güncel Mikro İktisat Uygulamaları

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Esra KARAPINAR KOCAĞ • Prof. Dr. Meltem İNCE YENİLMEZ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-1-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub583>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Karapınar Kocağ, E. (ed), İnce Yenilmez, M. (ed) (2024). *Güncel Mikro İktisat Uygulamaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub583>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Ahmad, N., Du, L., Lu, J., Wang, J., Li, H. Z. ve Haşmi, M. Z. (2017). Modelling the Co2 emissions and economic growth in Croatia: Is there any environmental Kuznets curve? *Energy*, 123: 164-172. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2016.12.106>
- Al-Mulali, U., Weng-Wai, C., Sheau-Ting, L. ve Mohammed, A. H. (2015). Investigating the environmental kuznets curve (ekc) hypothesis by utilizing the ecological footprint as an indicator of environmental degradation. *Ecological Indicators*, 48: 315-323.
- Atıcı C. ve Kurt F. (2007). Türkiye’nin dış ticareti ve çevre kirliliği: çevresel kuznets eğrisi yaklaşımı. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 13(2): 61-69.
- Chandio , A.A., Jiang , Y. ve Rehman, A.,(2019). Energy consumption and agricultural economic growth in Pakistan: is there a nexus? *International Journal of Energy Sector Management*,13 (3).
- Chew, G. L. (2009). Foreign Direct Investment, Pollution and Economic Growth: Evidence form Malaysia. *Applied Economics*, 41:1709–1716.
- Çetin, M., Saygın ve S., Demir, H. (2020). Tarım Sektörünün Çevre Kirliliği Üzerindeki Etkisi: Türkiye Ekonomisi İçin Bir Eşbütünlüşme ve Nedenlilik Analizi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*,17(3) : 329-345.
- Çoban, M.N. ve Özkan, O. (2022). Çevresel kuznets eğrisi: Türkiye’de küreselleşme ve ekonomik büyümenin çevre üzerindeki etkisinin yeni dinamik ARDL simülasyon modeli ile incelenmesi. *Akademik Hassasiyetler*, 9(19), 207-228.
- Dauda, L., Long, X., Mensah, C. N., Salman, M., Boamah, K. B., Ampon-Wireko, S. ve Dogbe, C. S. K. (2021). Innovation, trade openness and CO2emissions in selected countries in Africa. *Journal of Cleaner Production*, 281: 125143.
- Dallı, T. ve Kütükçü, E. (2023). Türkiye’de Tarım, Yenilenebilir ve Yenilenemez Enerji Tüketimi, Doğrudan Yabancı Sermaye ve CO2 Emisyonu Arasındaki İlişki: ARDL Analizi, *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(3): 2154-2170.
- Dogan, E. ve Ozturk, I. (2017). The influence of renewable and non-renewable energy consumption and real income on CO2 emissions in the USA: evidence from structural break tests. *Environmental Science and Pollution Research*, 24(11): 10846-10854.
- Donohoe, M. (2003). Causes and health consequences of environmental degradation and social injustice, *Social Science & Medicine*, 56 : 573–587.
- Gokmenoglu, K. K. ve Taspınar, N. (2018). Testing the agriculture-induced EKC hypothesis: the case of 468 Pakistan. *Environmental Science and Pollution Research*, 25(23): 22829-22841.

- International Energy Agency (İEA) (2024). Greenhouse Gas Emissions from Energy Data Explorer, <https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/greenhouse-gas-emissions-from-energy-data-explorer>. Erişim tarihi: 26 Ekim 2024.
- Jebli, M. B. ve Youssef, S. B. (2017). The role of renewable energy and agriculture in reducing CO2 emissions: Evidence for North Africa countries. *Ecological Indicators*, 74. 295-301.
- Karaca, C. ve Erdoğan, M. (2012). Türkiye’de rüzgâr çiftliklerinden elektrik üretilmesiyle sağlanabilecek çevresel ve ekonomik kazançlar. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 12(23): 156-188.
- Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review* 45(1): 1–28.
- Lau L.S. ve Choong C.K., Eng YK. (2014). Investigation of the environmental kuznets curve for carbon emissions in Malaysia: do foreign direct investment and trade matter?. *Energy Policy*, 68: 490-497.
- Liu X., Zhang S. ve Bac J. (2017). The impact of renewable energy and agriculture on carbon dioxide emissions: investigating the environmental kuznets curve in four selected asian countries. *Journal of Cleaner Production*, 164: 1239-1247.
- Qiao, H., F. Zheng, H. Jiang ve K. Dong (2019). The greenhouse effect of the agricultureeconomic growth-renewable energy nexus: Evidence from G-20 countries. *Science of the Total Environment*, 671: 722-731.
- Mirjat, N.H., Uqaili, M.A., Harijan, K., Valasai, G.D., Shaikh, F. Ve Waris, M. (2017). A review of energy and power planning and policies of Pakistan. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 79: 110-127.
- Okumuş, İ. (2020). Türkiye’de Yenilenebilir Enerji Tüketimi, Tarım ve CO2 Emisyonu İlişkisi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 6 (1): 21-34.
- Örnek İ. ve Dallı T. (2022). Afrika’da yenilenebilir enerji. Örnek, İ. *Afrika’nın sektörel yapısı ve Türkiye-Afrika ilişkileri* (42-102). Bursa: Ekin Yayınevi
- Paustian, K., Chenu, C., Conant, R., Cotrufo, F., Lal, R., Smith, P. ve Soussana, J., (2020). Yenileyici Tarımın İklim Azaltma Potansiyeli Önemlidir! https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/tsearchi/files/paustian_et_al_response_to_wri_soil_carbon_blog_.pdf. Erişim tarihi: 15 Ekim 2024.
- Raihan, A., Tanchangya, T., Rahman, J. ve Ridwan, M. (2024). The Influence of Agriculture, Renewable Energy, International Trade, and Economic Growth on India’s Environmental Sustainability, *Journal of Environmental and Energy Economics*, 37-48.
- Rafiq, S., Salim, R. ve Apergis, N. (2015). Agriculture, trade openness and emissions: an empirical analysis 512 and policy options. *Australian Journal of Agricultural and Resource Economics* 60(3): 348-365.

- Sertoglu K. ve Dogan, N. (2016). Agricultural Trade and its Determinants: Evidence from Bounds Testing Approach for Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(2): 450-455
- Tyagi, S, Garg, N. ve Paudel, R. (2014). Environmental Degradation: Causes and Consequences. *European Researcher*, 81: 8-2.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2024). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sera-Gazi-Emisyon-Istatistikleri-1990-2022-53701>. Erişim tarihi: 20 Ekim 2024.
- Ullah, A., Khan, D., Khan, İ. ve Zheng, S. (2018). Does agricultural ecosystem cause environmental pollution in Pakistan? Promise and menace, *Environmental Science and Pollution Research*, 25(2).
- Wang S.S., Zhou DQ., Zhou P. ve Wang QW. (2011). CO2 emissions, energy consumption and economic growth in China: A Panel Data Analysis. *Energy Policy*, 39: 4870-4875.
- Waheed, R., Chang, D., Sarwar, S. ve Chen, W. (2018). Forest, agriculture, renewable energy, and CO2 emission. *Journal of Cleaner Production*, 172: 4231-4238.
- Yanar, R. ve Kerimoğlu, G. (2011). Türkiye’de enerji tüketimi, ekonomik büyüme ve cari açık ilişkisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(2): 191-201.
- Yılmaz, M. (2012). Türkiye’nin Enerji Potansiyeli ve Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Açısından Önemi. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 4(2):33-54.
- Zhang, L., Pang, J., Chen, X. ve Lu, Z. (2019). Carbon emissions, energy consumption and economic growth: Evidence from the agricultural sector of China’s main grain-producing areas. *Science of The Total Environment*, 665: 1017-1025.

Kaynakça

- Athey, S., Catalini, C., & Tucker, C. (2017). The Digital Privacy Paradox: Small Money, Small Costs, Small Talk (No. w23488). National Bureau of Economic Research.
- Chen, L., Huang, Y., Ouyang, S., & Xiong, W. (2021). The Data Privacy Paradox and Digital Demand (No. w28854). National Bureau of Economic Research.
- Culpepper, P. D., & Thelen, K. (2020). Are we all Amazon primed? Consumers and the Politics of Platform Power. *Comparative Political Studies*, 53(2), 288-318.
- Cusumano, M. A., Gawer, A., & Yoffie, D. B. (2019), *The Business of Platforms: Strategy in The Age of Digital Competition, Innovation, And Power* (Vol. 320). New York: Harper Business.
- Davis, G. F. (2022). Taming Corporate Power In the 21st Century. New York: Cambridge University Press.
- Evans, P. C., & Gawer, A. (2016), The Rise of the Platform Enterprise: A global survey. https://www.thecge.net/wp-content/uploads/2016/01/PDF-WEB-Platform-Survey_01_12.pdf.
- Evans, D. S. ve Schmalensee, R. (2016), *Matchmakers: The New Economics of Multisided Platforms*, Harvard Business Review Press.
- Evans, D. S. (2016), Multisided Platforms, Dynamic Competition, and the Assessment of Market Power for Internet-Based Firms. *University of Chicago Coase-Sandor Institute for Law & Economics Research Paper*, (753).
- Evans, D. S. (2017), Why the Dynamics of Competition for Online Platforms Leads to Sleepless Nights But Not Sleepy Monopolies. *Available at SSRN 3009438*.
- Grabher, G., & van Tuijl, E. (2020). Uber-production: From Global Networks to Digital Platforms. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 52(5), 1005-1016.
- Healy, J., Pekarek, A., & Vromen, A. (2020). Sceptics or supporters? Consumers' Views of Work in the Gig Economy. *New Technology, Work and Employment*, 35(1), 1-19.
- Healy, J., & Pekarek, A. (2023). Consumers in the Gig Economy: Resisting or Reinforcing Precarious Work? In Ness, I. (ed) *The Routledge Handbook of the Gig Economy*. Routledge: New York, 246-257.
- Jia, K., & Kenney, M. (2021). The Chinese Platform Business Group: An Alternative to the Silicon Valley Model? *Journal of Chinese Governance*, 7(1), 58-80. <https://doi.org/10.1080/23812346.2021.1877446>
- Khan, L. M. (2017). Amazon's Antitrust Paradox. *Yale IJ*, 126, 710.
- Khan, L. M. (2019). Competition Issues in Digital Markets. *CLPD*, 5, 66.

- Kenney, M., & Zysman, J. (2016), The Rise of the Platform Economy. *Issues in Science and Technology*, 32(3), 61.
- Kenney, M., & Zysman, J. (2018), Unicorns, Cheshire Cats, and the New Dilemmas of Entrepreneurial Finance. *Venture Capital*, 21(1), 35-50.
- Kenney, M., Rouvinen, P., Seppälä, T., & Zysman, J. (2019). Platforms and Industrial Change. *Industry and Innovation*, 26(8), 871-879.
- Kurz, M. (2023), *The Market Power of Technology: Understanding The Second Gilded Age*. Columbia University Press.
- Lancieri, F., & Sakowski, P. M. (2021). Competition in Digital Markets: A Review of Expert Reports. *Stan. J.L. Bus. & Fin.*, 26, 65.
- Li, Z. ve Qi H. (2022), Platform Power: Monopolization and Financialization in the Era of Big Tech. *Cambridge Journal of Economics* 46 (6): 1289–314.
- Parker, G. G., Van Alstyne, M. W., & Choudary, S. P. (2016), *Platform Revolution: How Networked Markets are Transforming the Economy and How To Make Them Work For You*. WW Norton & Company.
- Rahman, K. S. (2016). The Shape of Things to Come: The On-Demand Economy and the Normative Stakes of Regulating 21st-Century Capitalism. *European Journal of Risk Regulation*, 7(4), 652-663.
- Rahman, K. S. (2018), The New Utilities: Private Power, Social Infrastructure, and the Revival of the Public Utility Concept. *Cardozo L. Rev.*, 39, 1621.
- Rahman, K. S., & Thelen, K. (2019), The Rise of the Platform Business Model and the Transformation of Twenty-First-Century Capitalism. *Politics & Society*, 47(2), 177-204.
- Rolf, S., & Schindler, S. (2023). The US–China Rivalry and the Emergence of State Platform Capitalism. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 55(5), 1255-1280.
- Rogers, B. (2015). The Social Costs of Uber. *U. Chi. L. Rev. Dialogue*, 82, 85.
- Rogers, B. (2016). Employment Rights in the Platform Economy: Getting Back to Basics. *Harv. L. & Pol'y Rev.*, 10, 479.
- Rosenblat, A., & Stark, L. (2016). Algorithmic Labor and Information Asymmetries: A Case Study of Uber's Drivers. *International Journal of Communication*, 10, 27.
- Schwartz, H. M. (2022). Global Secular Stagnation and the Rise of Intellectual Property Monopoly. *Review of International Political Economy*. 29(5). 1448-1476.
- Srnicek, N. (2017). Platform Capitalism. Cambridge, UK; Malden, MA : Polity Press.
- Thelen, K. (2018). Regulating Uber: The Politics of the Platform Economy in Europe and the United States. *Perspectives on Politics*, 16(4), 938-953.

- Trumbull, G. (2006). *Consumer Capitalism: Politics, Product Markets, and Firm Strategy in France and Germany*. Cornell University Press.
- Yeşilbağ, M. (2022). New Geographies of Platform Capitalism: The Case of Digital Monopolization in Turkey. *Big Data & Society*, 9(2), 20539517221124585.

Kaynakça

- Alam, I., & Quazi, R. (2003). Determinants of capital flight: An econometric case study of Bangladesh. *International Review of Applied Economics*, 17(1), 85-103. <https://doi.org/10.1080/713673164>
- Al-Mulali, U. (2014). Investigating the impact of nuclear energy consumption on GDP growth and CO₂ emission: A panel data analysis. *Progress in Nuclear Energy*, 73, 172-178. <https://doi.org/10.1016/j.pnucene.2014.02.002>
- Álvarez-Herránz, A., Balsalobre, D., Cantos, J. M., & Shahbaz, M. (2017). Energy innovations-GHG emissions nexus: fresh empirical evidence from OECD countries. *Energy Policy*, 101, 90-100. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2016.11.030>
- Apergis, N., Payne, J. E., Menyah, K., & Wolde-Rufael, Y. (2010). On the causal dynamics between emissions, nuclear energy, renewable energy, and economic growth. *Ecological Economics*, 69(11), 2255-2260. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2010.06.014>
- Back, J. (2016). Do nuclear and renewable energy improve the environment? Empirical evidence from the United States. *Ecological Indicators*, 66, 352-356. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2016.01.059>
- Balsalobre, D., Álvarez, A., & Cantos, J. M. (2015). Public budgets for energy RD&D and the effects on energy intensity and pollution levels. *Environmental Science and Pollution Research*, 22, 4881-4892. <https://doi.org/10.1007/s11356-014-3121-3>
- Banerjee, A., Dolado, J. & Mestre, R. (1998). Error-correction mechanism tests for cointegration in a single-equation framework. *Journal of Time Series Analysis*, 19(3), 267-283. <https://doi.org/10.1111/1467-9892.00091>
- Bilgili, F., Nathaniel, S. P., Kuşkaya, S., & Kassouri, Y. (2021). Environmental pollution and energy research and development: an Environmental Kuznets Curve model through quantile simulation approach. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(38), 53712-53727. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-14506-0>
- Böyük, G., & Mert, M. (2014). Fossil & renewable energy consumption, GHGs (greenhouse gases) and economic growth: Evidence from a panel of EU (European Union) countries. *Energy*, 74, 439-446. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2014.07.008>
- Bulut, U. (2017). The impacts of non-renewable and renewable energy on CO₂ emissions in Turkey. *Environmental Science and Pollution Research*, 24, 15416-15426. <https://doi.org/10.1007/s11356-017-9175-2>
- Cheng, Z., Li, L., & Liu, J. (2017). The emissions reduction effect and technical progress effect of environmental regulation policy tools. *Journal of Cleaner Production*, 149, 191-205. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.02.105>

- Climate Policy Lab. (2024). Global Public Energy RD&D Expenditures Database. <https://www.climatepolicylab.org/rddmap>
- Çakar, N. D., Erdoğan, S., Gedikli, A., & Öncü, M. A. (2022). Nuclear energy consumption, nuclear fusion reactors and environmental quality: The case of G7 countries. *Nuclear Engineering and Technology*, 54(4), 1301-1311. <https://doi.org/10.1016/j.net.2021.10.015>
- Dincer, I. (2000). Renewable energy and sustainable development: A crucial review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 4(2), 157-175. [https://doi.org/10.1016/S1364-0321\(99\)00011-8](https://doi.org/10.1016/S1364-0321(99)00011-8)
- Dong, K., Sun, R., Jiang, H., & Zeng, X. (2018). CO₂ emissions, economic growth, and the environmental Kuznets curve in China: what roles can nuclear energy and renewable energy play?. *Journal of Cleaner Production*, 196, 51-63. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.05.271>
- Farhani, S., & Shahbaz, M. (2014). What role of renewable and non-renewable electricity consumption and output is needed to initially mitigate CO₂ emissions in MENA region?. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 40, 80-90. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2014.07.170>
- Fernández, Y. F., López, M. F., & Blanco, B. O. (2018). Innovation for sustainability: the impact of R&D spending on CO₂ emissions. *Journal of Cleaner Production*, 172, 3459-3467. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.11.001>
- Garrone, P., & Grilli, L. (2010). Is there a relationship between public expenditures in energy R&D and carbon emissions per GDP? An empirical investigation. *Energy Policy*, 38(10), 5600-5613. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.04.057>
- Global Footprint Network. (2024). <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>
- Goldemberg, J. (2006). The promise of clean energy. *Energy Policy*, 34(15), 2185-2190.
- Gu, W., Zhao, X., Yan, X., Wang, C., & Li, Q. (2019). Energy technological progress, energy consumption, and CO₂ emissions: empirical evidence from China. *Journal of Cleaner Production*, 236, 117666. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.117666>
- Hassan, S. T., Baloch, M. A., & Tarar, Z. H. (2020). Is nuclear energy a better alternative for mitigating CO₂ emissions in BRICS countries? An empirical analysis. *Nuclear Engineering and Technology*, 52(12), 2969-2974. <https://doi.org/10.1016/j.net.2020.05.016>
- International Energy Agency [IEA]. (2019). Nuclear Power in a Clean Energy System. International Energy Agency 2019 Report. <https://www.iea.org/reports/nuclear-power-in-a-clean-energy-system>

- International Energy Agency. (2020). Energy Technology RD&D Budgets: Overview. Statistics Report. <https://www.iea.org/reports/energy-technology-rdd-budgets-2020>
- International Energy Agency. (2024). Energy Technology RD&D Budgets. <https://www.iea.org/data-and-statistics/data-product/energy-technology-rd-and-d-budget-database-2>
- International Renewable Energy Agency [IRENA] (2019). Global Energy Transformation. A Roadmap to 2050. <https://www.irena.org/>
- Jaiswal, K. K., Chowdhury, C. R., Yadav, D., Verma, R., Dutta, S., Jaiswal, K. S., & Karuppasamy, K. S. K. (2022). Renewable and sustainable clean energy development and impact on social, economic, and environmental health. *Energy Nexus*, 7, 100118. <https://doi.org/10.1016/j.nexus.2022.100118>
- Jin, L., Duan, K., Shi, C., & Ju, X. (2017). The impact of technological progress in the energy sector on carbon emissions: an empirical analysis from China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(12), 1505. <https://doi.org/10.3390/ijerph14121505>
- Kartal, M. T., Samour, A., Adebayo, T. S., & Depren, S. K. (2023). Do nuclear energy and renewable energy surge environmental quality in the United States? New insights from novel bootstrap Fourier Granger causality in quantiles approach. *Progress in Nuclear Energy*, 155, 104509. <https://doi.org/10.1016/j.pnucene.2022.104509>
- Kassouri, Y. (2022). Fiscal decentralization and public budgets for energy RD&D: A race to the bottom?. *Energy Policy*, 161, 112761. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112761>
- Khan, I., Han, L., BiBi, R., & Khan, H. (2022). The role of technological innovations and renewable energy consumption in reducing environmental degradation: evidence from the belt and road initiative countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(48), 73085-73099. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-21006-2>
- Koçak, E., & Ulucak, Z. Ş. (2019). The effect of energy R&D expenditures on CO₂ emission reduction: estimation of the STIRPAT model for OECD countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 26, 14328-14338. <https://doi.org/10.1007/s11356-019-04712-2>
- Lau, L. S., Choong, C. K., Ng, C. F., Liew, F. M., & Ching, S. L. (2019). Is nuclear energy clean? Revisit of Environmental Kuznets Curve hypothesis in OECD countries. *Economic Modelling*, 77, 12-20. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2018.09.015>
- Lee, S., Kim, M., & Lee, J. (2017). Analyzing the impact of nuclear power on CO₂ emissions. *Sustainability*, 9(8), 1428. <https://doi.org/10.3390/su9081428>

- Li, L., McMurray, A., Li, X., Gao, Y., & Xue, J. (2021). The diminishing marginal effect of R&D input and carbon emission mitigation. *Journal of Cleaner Production*, 282, 124423. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124423>
- Mahmood, N., Wang, Z., & Zhang, B. (2020). The role of nuclear energy in the correction of environmental pollution: Evidence from Pakistan. *Nuclear Engineering and Technology*, 52(6), 1327-1333. <https://doi.org/10.1016/j.net.2019.11.027>
- Menyah, K., & Wolde-Rufael, Y. (2010). CO₂ emissions, nuclear energy, renewable energy and economic growth in the US. *Energy Policy*, 38(6), 2911-2915. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.01.024>
- Mourshed, M., & Quddus, M. A. (2009). Renewable energy RD&D expenditure and CO₂ emissions in 15 European countries. *International Journal of Energy Sector Management*, 3(2), 187-202. <https://doi.org/10.1108/17506220910970588>
- Murshed, M., Saboori, B., Madaleno, M., Wang, H., & Doğan, B. (2022). Exploring the nexuses between nuclear energy, renewable energy, and carbon dioxide emissions: the role of economic complexity in the G7 countries. *Renewable Energy*, 190, 664-674. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2022.03.121>
- Narayan, P.K. (2005). The saving and investment nexus for China: Evidence from cointegration tests. *Applied Economics*, 37(17), 1979-1990. <https://doi.org/10.1080/00036840500278103>
- Nathaniel, S. P., Alam, M. S., Murshed, M., Mahmood, H., & Ahmad, P. (2021). The roles of nuclear energy, renewable energy, and economic growth in the abatement of carbon dioxide emissions in the G7 countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(35), 47957-47972. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-13728-6>
- Our World in Data. (2024). United States: Energy Country Profile. <https://ourworldindata.org/energy/country/united-states>
- Pata, U. K., & Kartal, M. T. (2023). Impact of nuclear and renewable energy sources on environment quality: Testing the EKC and LCC hypotheses for South Korea. *Nuclear Engineering and Technology*, 55(2), 587-594. <https://doi.org/10.1016/j.net.2022.10.027>
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of Applied Econometrics*, 16(3), 289-326. <https://doi.org/10.1002/jae.616>
- Sadekin, S., Zaman, S., Mahfuz, M., & Sarkar, R. (2019). Nuclear power as foundation of a clean energy future: A review. *Energy Procedia*, 160, 513-518. [10.1016/j.egypro.2019.02.200](https://doi.org/10.1016/j.egypro.2019.02.200)

- Saidi, K., & Omri, A. (2020). Reducing CO₂ emissions in OECD countries: do renewable and nuclear energy matter?. *Progress in Nuclear Energy*, 126, 103425. <https://doi.org/10.1016/j.pnucene.2020.103425>
- Saqib, N. (2022). Asymmetric linkages between renewable energy, technological innovation, and carbon-dioxide emission in developed economies: non-linear ARDL analysis. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(40), 60744-60758. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-20206-0>
- Shin, Y., Yu, B. & Greenwood-Nimmo, M. (2014). *Modelling asymmetric cointegration and dynamic multipliers in a nonlinear ARDL framework*. In Festschrift in honor of Peter Schmidt (pp. 281-314). New York: Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-8008-3_9
- Sims, R. E., Rogner, H. H., & Gregory, K. (2003). Carbon emission and mitigation cost comparisons between fossil fuel, nuclear and renewable energy resources for electricity generation. *Energy Policy*, 31(13), 1315-1326. [https://doi.org/10.1016/S0301-4215\(02\)00192-1](https://doi.org/10.1016/S0301-4215(02)00192-1)
- Statista (2024). Distribution of carbon dioxide emissions worldwide in 2023, by select country. <https://www.statista.com/markets/408/energy-environment/>
- Suki, N. M., Suki, N. M., Sharif, A., Afshan, S., & Jermsittiparsert, K. (2022). The role of technology innovation and renewable energy in reducing environmental degradation in Malaysia: a step towards sustainable environment. *Renewable Energy*, 182, 245-253. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2021.10.007>
- Trinh, H.H. (2023). Energy technology RD&D budgets, environmental sustainability, and energy transition: A review of emerging trends, policies, and pathways. in: Fathi, M., Zio, E., Pardalos, P.M. (eds) *Handbook of Smart Energy Systems*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-72322-4_186-1
- United Nations. (2015). Paris Agreement. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>
- United Nations. (2024). Department of Economic and Social Affairs. Sustainable Development. <https://sdgs.un.org/goals>
- Usman, M., & Hammar, N. (2021). Dynamic relationship between technological innovations, financial development, renewable energy, and ecological footprint: fresh insights based on the STIRPAT model for Asia Pacific Economic Cooperation countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(12), 15519-15536. <https://doi.org/10.1007/s11356-020-11640-z>
- Usman, M., & Radulescu, M. (2022). Examining the role of nuclear and renewable energy in reducing carbon footprint: does the role of technological innovation really create some difference?. *Science of The Total Environment*, 841, 156662. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.156662>

- Usman, M., Jahanger, A., Radulescu, M., & Balsalobre-Lorente, D. (2022). Do nuclear energy, renewable energy, and environmental-related technologies asymmetrically reduce ecological footprint? Evidence from Pakistan. *Energies*, 15(9), 3448. <https://doi.org/10.3390/en15093448>
- Vo, D. H., Vo, A. T., Ho, C. M., & Nguyen, H. M. (2020). The role of renewable energy, alternative and nuclear energy in mitigating carbon emissions in the CPTPP countries. *Renewable Energy*, 161, 278-292. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2020.07.093>
- World Economic Forum. (2023). How much are governments spending on clean energy? Here's the top-5 list. <https://www.weforum.org/>
- Xue, C., Shahbaz, M., Ahmed, Z., Ahmad, M., & Sinha, A. (2022). Clean energy consumption, economic growth, and environmental sustainability: what is the role of economic policy uncertainty?. *Renewable Energy*, 184, 899-907. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2021.12.006>
- Yue, X., Peng, M. Y. P., Anser, M. K., Nassani, A. A., Haffar, M., & Zaman, K. (2022). The role of carbon taxes, clean fuels, and renewable energy in promoting sustainable development: How green is nuclear energy?. *Renewable Energy*, 193, 167-178. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2022.05.017>
- Zhao, J., Sinha, A., Inuwa, N., Wang, Y., Murshed, M., & Abbasi, K. R. (2022). Does structural transformation in economy impact inequality in renewable energy productivity? Implications for sustainable development. *Renewable Energy*, 189, 853-864. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2022.03.050>

Kaynakça

- Adeniji, F. (2019). Consumption function and price elasticity of tobacco demand in Nigeria. *Tobacco Prevention & Cessation*, 5.
- Agresti, A. (2006). An introduction to categorical data analysis. In *Wiley series in probability and statistics*. <https://doi.org/10.1002/0470114754>
- Alkan, Ö., Abar, H., & Gençer, Ö. (2021). Analysis of factors affecting alcohol and tobacco concurrent use by bivariate probit model in Turkey. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(23), 30168–30175. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-12849-2>
- Allen, L., Williams, J., Townsend, N., Mikkelsen, B., Roberts, N. & Foster C, et al. (2017). Socioeconomic status and non-communicable disease behavioural risk factors in low-income and lower-middle-income countries: a systematic review. *The Lancet Global Health*. 2017; 5(3):e277–e89. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(17\)30058-X](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(17)30058-X) PMID: 28193397
- Alkan Ö., & Abar, H. (2020). Determination of factors influencing tobacco consumption in Turkey using categorical data analyses. *Archives of Environmental& Occupational Health*. 75(1), 27-35.
- Beşer, B. H., & Aşkan, H. (2019). Türkiye’de sigara bağımlılığını azaltmada sigara vergilerinin etkisi. *Strategic Public Management Journal*, 5(9), 65-78.
- Çaglayan-Akay, E., Ertok-Onurlu, M., & Komuryakan, F. (2024). Tobacco control policies and the multidimensional context of tobacco use by gender: The case of Türkiye. *The International Journal of Health Planning and Management*. <https://doi.org/10.1002/hpm.3835>
- Demir, N., Bilgic, A., Demir, O., & Aksoy, A. (2020). Health-related factors on tobacco consumption in Turkey. *Ciência Rural*, 50, e20190578.
- Donfouet, H. P. P., Mohamed, S. F., & Malin, E. (2021). Socioeconomic inequality in tobacco use in Kenya: a concentration analysis. *International Journal of Health Economics and Management*, 21(2), 247–269. <https://doi.org/10.1007/s10754-020-09292-0>
- Dünya Sağlık Örgütü (2023) https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1, Temmuz 2023, erişim tarihi 26 Eylül 2024.
- Doskoch, P. (2008). Many pregnant women use tobacco in some developing countries. *International Family Planning Perspectives*, 34(4), 199–201. <https://search.proquest.com/docview/235840321/fulltextPDF/309B9DFD24BA497APQ/1?accountid=8403>
- Gajendra, S., McIntosh, S., & Ghosh, S. (2023). Effects of tobacco product use on oral health and the role of oral healthcare providers in cessation: A narrative review. *Tobacco Induced Diseases*, 21(January), 1–16. <https://doi.org/10.18332/tid/157203>

- Hayrullahoğlu, B. (2015). Türkiye'de Tütün Mamulleri Ve Alkollü İçkilerde Özel Tüketim Vergisinin Başarısı. *Journal of Life Economics*, 2(2), 89–112. <https://doi.org/10.15637/jlecon.72>
- Islam, M. S., Saif-Ur-Rahman, K. M., Bulbul, M. M. I., & Singh, D. (2020). Prevalence and factors associated with tobacco use among men in India: findings from a nationally representative data. *Environmental Health and Preventive Medicine*, 25(1). <https://doi.org/10.1186/s12199-020-00898-x>
- Mwaisakila, S. R., & Adrison, V. (2021). The Determinants of Household Spending on Alcohol and Tobacco in Tanzania. *East African Journal of Business and Economics*, 3(1), 173-186.
- Özkul, İ, & Sarı, Y. (2008). Status of the tobacco industry in Turkey, problems and solutions. In 2nd national economics congress, February 20–22, İzmir, Turkey. http://debis.deu.edu.tr/userweb/iibf_kongre/dosyalar/ozkul.pdf.
- Rani, M. (2003). Tobacco use in India: prevalence and predictors of smoking and chewing in a national cross sectional household survey. *Tobacco Control*, 12(4), 4e–44. <https://doi.org/10.1136/tc.12.4.e4>
- Rossouw, L. (2021). Socioeconomic status and tobacco consumption: Analyzing inequalities in China, Ghana, India, Mexico, the Russian Federation and South Africa. *Tobacco Prevention & Cessation*, 7(June), 1–13. <https://doi.org/10.18332/tpc/137085>
- Siahpush, M., Borland, R., Yong, H., Cummings, K. M., & Fong, G. T. (2012). Tobacco expenditure, smoking-induced deprivation and financial stress: Results from the International Tobacco Control (ITC) Four-Country Survey. *Drug and Alcohol Review*, 31(5), 664–671. <https://doi.org/10.1111/j.1465-3362.2012.00432.x>
- Siahpush, M., Farazi, P. A., Maloney, S. I., Dinkel, D., Nguyen, M. N., & Singh, G. K. (2018). Socioeconomic status and cigarette expenditure among US households: results from 2010 to 2015 Consumer Expenditure Survey. *BMJ Open*, 8(6), e020571. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2017-020571>
- Subramanian, S. V., Nandy, S., Kelly, M., Gordon, D., & Smith, G. D. (2004). Patterns and distribution of tobacco consumption in India: cross sectional multilevel evidence from the 1998-9 national family health survey. *BMJ*, 328(7443), 801–806. <https://doi.org/10.1136/bmj.328.7443.801>

Kaynakça

- Aras, İ. K., & Acar, Y. (2022). Türkiye’de Otomotiv Sektörüne Verilen Vergi Teşvikleri Etkin Mi? Ekonometrik Bir Analiz. *International Journal of Public Finance*, 7(1), Article 1. <https://doi.org/10.30927/ijpf.1049960>
- Ay, M., & Adiyaman, G. (2024). Binek Otomobillerin VUK’a Göre Alım-Satım, Kiralama ve Gider Kısıtlaması Uygulamaları. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 17(1), 99-129. <https://doi.org/10.29067/muvu.1292612>
- Charles, K. K., Hurst, E., & Stephens, M. (2008). Rates for Vehicle Loans: Race and Loan Source. *American Economic Review*, 98(2), 315-320. <https://doi.org/10.1257/acr.98.2.315>
- Çetin, A. C. (2020). TÜRKİYE’DEKİ İTHAL OTOMOBİL VE HAFİF TİCARİ ARAÇ PERAKENDE SATIŞLARININ DÖVİZ KURU İLE İLİŞKİSİ. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), Article 2. <https://doi.org/10.30561/sinopusd.806649>
- Çiçek, M. (2018). *Otomotiv sektörünün kredi yolu ile finansmanının satışlara etkisi ve Türkiye uygulaması* [doctoralThesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/641477>
- Durmuş, S. (2018). *Otomotiv sektörünün iktisadi analizi; Erzurum il merkezinde otomobil talebi ve talebinin belirleyicileri üzerine bir uygulama* [masterThesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/531728>
- Karagöz, K. (2021). TÜRKİYE’DE OTOMOTİV SEKTÖRÜNÜN EKONOMİYE ETKİSİ: EKONOMETRİK BİR ANALİZ. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi*, 6(12), 126-143.
- Uluscul, C. (2023). OTOMOBİL TERCİHİNDE TÜKETİCİ EĞİLİMLERİ, TÜRKİYE’DE YENİ VE İKİNCİ EL OTOMOBİL SATINALMA KARARI. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 7(13), 64-68.
- Yurtsever, M. (2022). LSTM YÖNTEMİ İLE EKONOMİK GÖSTERGELER KULLANILARAK OTOMOBİL SATIŞ TAHMİNİ. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1481-1492. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.987093>

References

- Adams, R. H. (2011). Evaluating the economic impact of international remittances on developing countries using household surveys: A literature review. *Journal of Development Studies*, 47(6), 809-828. <https://doi.org/10.1080/00220388.2011.563299>
- Adams, R. H., & Cuecuecha, A. (2010). Remittances, household expenditure and investment in Guatemala. *World Development*, 38(11), 1626-1641. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2010.03.003>
- Ager, A., & Strang, A. (2008). Understanding integration: A conceptual framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 166-191. <https://doi.org/10.1093/jrs/fen016>
- Amuedo-Dorantes, C., & Pozo, S. (2006). Remittance receipt and business ownership in the Dominican Republic. *The World Economy*, 29(7), 939-956. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9701.2006.00830.x>
- Arrow, K. J. (1951). *Social choice and individual values*. Wiley.
- Asis, M. M. B. (2006). Living with migration: Experiences of left-behind children in the Philippines. *Asian Population Studies*, 2(1), 45-67. <https://doi.org/10.1080/17441730600700556>
- Banting, K. G. (2005). The multicultural welfare state: International experience and North American narratives. *Social Policy and Administration*, 39(2), 98-115. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2005.00429.x>
- Battistella, G., & Conaco, M. C. G. (1998). The impact of labour migration on the children left behind: A study of elementary school children in the Philippines. *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 13(2), 220-241.
- Boardman, A. E., Greenberg, D. H., Vining, A. R., & Weimer, D. L. (2018). *Cost-benefit analysis: Concepts and practice* (5th ed.). Cambridge University Press.
- Borjas, G. J. (1999). *Heaven's door: Immigration policy and the American economy*. Princeton University Press.
- Borjas, G. J. (2014). *Immigration economics*. Harvard University Press.
- Card, D. (2009). Immigration and inequality. *American Economic Review*, 99(2), 1-21. <https://doi.org/10.1257/aer.99.2.1>
- Chiswick, B. R. (1978). The effect of Americanization on the earnings of foreign-born men. *Journal of Political Economy*, 86(5), 897-921. <https://doi.org/10.1086/260717>
- Clemens, M. A., Montenegro, C. E., & Pritchett, L. (2008). The place premium: Wage differences for identical workers across the US border. *World Bank Policy Research Working Paper 4671*.

- De Janvry, A., & Sadoulet, E. (2006). Making conditional cash transfer programs more efficient: Designing for maximum effect of the conditionality. *The World Bank Economic Review*, 20(1), 1-29. <https://doi.org/10.1093/wber/lhj002>
- De Jong, G. F. (2000). Expectations, gender, and norms in migration decision-making. *Population Studies*, 54(3), 307-319. <https://doi.org/10.1080/713779089>
- Docquier, F., Özden, Ç., & Peri, G. (2014). The labour market effects of immigration and emigration in OECD countries. *The Economic Journal*, 124(579), 1106-1145. <https://doi.org/10.1111/ecoj.12077>
- Dustmann, C., & Fabbri, F. (2003). Language proficiency and labour market performance of immigrants in the UK. *The Economic Journal*, 113(489), 695-717. <https://doi.org/10.1046/j.0013-0133.2003.00168.x>
- Fix, M., Papademetriou, D. G., & Cooper, B. (2005). *Immigrants and welfare: The impact of welfare reform on America's newcomers*. Russell Sage Foundation.
- Friedberg, R. M. (2000). You can't take it with you? Immigrant assimilation and the portability of human capital. *Journal of Labour Economics*, 18(2), 221-251. <https://doi.org/10.1086/209957>
- Giulietti, C. (2014). The welfare magnet hypothesis and the welfare take-up of migrants. *IZA World of Labour*, 2014, 37. <https://doi.org/10.15185/izawol.37>
- Hanson, G. H. (2006). Illegal migration from Mexico to the United States. *Journal of Economic Literature*, 44(4), 869-924.
- Hanson, G. H., & Woodruff, C. (2003). Emigration and educational attainment in Mexico. *Working Paper, University of California, San Diego*.
- Harris, J. R., & Todaro, M. P. (1970). Migration, unemployment and development: A two-sector analysis. *The American Economic Review*, 60(1), 126-142.
- Lucas, R. E. B. (2005). *International migration and economic development: Lessons from low-income countries*. Edward Elgar Publishing.
- Mas-Colell, A., Whinston, M. D., & Green, J. R. (1995). *Microeconomic theory*. Oxford University Press.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (1993). Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431-466. <https://doi.org/10.2307/2938462>
- Morris, L. (2002). *Managing migration: Civic stratification and migrants' rights*. Routledge.
- OECD. (2013). *International migration outlook 2013*. OECD Publishing.

- OECD. (2018). *Working together for local integration of migrants and refugees*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264085350-en>
- Papademetriou, D. G., & Somerville, W. (2014). *Attracting and selecting from the global talent pool—Policy challenges*. Migration Policy Institute.
- Parreñas, R. S. (2001). *Servants of globalization: Women, migration, and domestic work*. Stanford University Press.
- Peri, G. (2012). The effect of immigration on productivity: Evidence from U.S. states. *The Review of Economics and Statistics*, 94(1), 348-358. https://doi.org/10.1162/REST_a_00137
- Portes, A., & Rumbaut, R. G. (2006). *Immigrant America: A portrait* (3rd ed.). University of California Press.
- Ratha, D. (2013). The impact of remittances on economic growth and poverty reduction. *Migration Policy Institute Policy Brief*, 8, 1-20.
- Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Harvard University Press.
- Sen, A. (1970). *Collective choice and social welfare*. Holden-Day.
- Stark, O., & Bloom, D. E. (1985). The new economics of labour migration. *The American Economic Review*, 75(2), 173-178.
- Stark, O., & Taylor, J. E. (1989). Relative deprivation and international migration. *Demography*, 26(1), 1-14. <https://doi.org/10.2307/2061490>
- Taylor, J. E. (1999). The new economics of labour migration and the role of remittances in the migration process. *International Migration*, 37(1), 63-88. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00066>
- Todaro, M. P., & Maruszko, L. (1987). Illegal migration and US immigration reform: A conceptual framework. *Population and Development Review*, 13(1), 101-114. <https://doi.org/10.2307/1972122>
- Van Oorschot, W. (2008). Solidarity towards immigrants in European welfare states. *International Journal of Social Welfare*, 17(1), 3-14. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2007.00487.x>
- Varian, H. R. (1992). *Microeconomic analysis* (3rd ed.). W.W. Norton & Company.
- Yang, D. (2008). International migration, remittances, and household investment: Evidence from Philippine migrants' exchange rate shocks. *The Economic Journal*, 118(528), 591-630. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2008.02134.x>

Reference List

- Ariely, D. (2008). *Predictably irrational: The hidden forces that shape our decisions*. HarperCollins.
- Benartzi, S., & Thaler, R. H. (2007). Save more tomorrow: Using behavioral economics to increase employee saving. *Journal of Political Economy*, 115(5), 1049–1071. <https://doi.org/10.1086/520870>
- Camerer, C. F., Loewenstein, G., & Rabin, M. (2004). *Advances in behavioral economics*. Princeton University Press.
- Chetty, R., Hendren, N., Kline, P., & Saez, E. (2009). Where do the poor live? Part I: Geography of income inequality in the United States. National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w14806>
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). What can economists learn from happiness research? *Journal of Economic Literature*, 40(2), 402–435. <https://doi.org/10.1257/002205102320161320>
- Gigerenzer, G., & Todd, P. M. (1999). *Simple heuristics that make us smart*. Oxford University Press.
- Gneezy, U., & Imas, A. (2014). The environment for decision making. *Science*, 344(6183), 188–190. <https://doi.org/10.1126/science.1241152>
- Kahneman, D. (2011). *Thinking, fast and slow*. Farrar, Straus and Giroux.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47(2), 263–291. <https://doi.org/10.2307/1914185>
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1984). Choices, values, and frames. *American Psychologist*, 39(4), 341–350. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.39.4.341>
- Loewenstein, G., & Thaler, R. H. (1989). Anomalies: Intertemporal choice. *Journal of Economic Perspectives*, 3(4), 181–193. <https://doi.org/10.1257/jep.3.4.181>
- Madrian, B. C., & Shea, D. F. (2001). The power of suggestion: Inertia in 401(k) participation and savings behavior. *The Quarterly Journal of Economics*, 116(4), 1149–1187. <https://doi.org/10.1162/003355301753265543>
- Mullainathan, S., & Shafir, E. (2013). *Scarcity: Why having too little means so much*. Times Books.
- Shafir, E., & LeBoeuf, R. A. (2002). Rationality and the Allais paradox: A critique of the economic approach to decision making. *Journal of Behavioral Decision Making*, 15(3), 147–160. <https://doi.org/10.1002/bdm.416>
- Sunstein, C. R., & Thaler, R. H. (2003). Libertarian paternalism. *The American Economic Review*, 93(2), 175–179. <https://doi.org/10.1257/000282803321947047>
- Thaler, R. H. (1980). Mental accounting and consumer choice. *Marketing Science*, 4*(3), 199–214. <https://doi.org/10.1287/mksc.4.3.199>

- Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2008). *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*. Penguin Books.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1992). Advances in prospect theory: Cumulative representation of uncertainty. *Journal of Risk and Uncertainty*, 5(4), 297-323. <https://doi.org/10.1007/BF00122574>

Kaynakça

- Akerlof, George A. & Rachel E. Kranton. "Economics and Identity", *The Quarterly Journal of Economics*, CXV:3, August 2000, 715-753.
- Angner, E., & Loewenstein, G. (2006). Behavioral Economics. D. Gabbay, P. Thagard, & J. Woods içinde, *Handbook of the Philosophy of Science* (Cilt 5).
- Aycan, M. (2016). Davranışsal Ekonomi Yaklaşımlarının Turistik Ürün Satın Alma Davranışları Açısından İncelenmesi. On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Balaz, V., Bacova, V., Drobna, E., Dudekova, K. & Adamik, K. (2013). Testing Prospect Theory Parameters. *Ekonomickı časopis*, 61(7), 655-671.
- Bruni, L., ve Sudgen, R. (2007). "The Road Not Taken: How Psychology was Removed From Economics and How It Might Be Brought Back". *The Economic Journal*. (117), 146-173.
- Camerer, C. F. ve Loewenstein, G. (2004). Behavioral Economics: Past, Present, Future. İçinde Camerer, C. Loewenstein, G. Ve Rabin, M. (Ed). *Advances in Behavioral Economics*, 3*51. New York: Princeton University.
- Cartwright, E. (2011). Behavioral Economics. New York: Routledge.
- Çetinkaya, B. (2019). Davranışsal İktisat Üzerine Bir Uygulama: Müziğin Tüketim Üzerindeki Etkisi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Davut, L. (1997). Tüketici Davranışları ve Rasyonellik. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 52:17.
- Doğan, G. (2023). Tasarruf ve Tüketim Beklentilerinin Davranışsal İktisat Çerçevesinde Değerlendirilmesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı.
- Earl, P. E. (2005), *Economics and Psychology in the Twenty□Century*, *Cambridge Journal of Economics* 29(6), 909□926.
- Eser, Rüya ve Toigonbaeva, Davletkan (2011). "Psikoloji ve İktisadın Birleşimi Olarak Davranışsal İktisat". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi* 6 (1): 287-321.
- Frey, Bruno S. Stutzer, Alois (2001), 'Economics and Psychology: From Imperialistic to Inspired Economics', *Philosophie Economique*, 2001/2, pp. 5-22.
- Güneş İ. (2021). İktisat ve Psikoloji İlişkisi: Davranışsal İktisat. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*. 7(30), 450-455.
- Kahneman, D. (2003). A Psychological Perspective on Economics, *The American Economic Review*, 93 (2), 162-168.

- Kahneman D. (2020). Hızlı ve Yavaş Düşünme, Varlık Yayınları, 13. Baskı, İstanbul
- Küçüksucu, M., Konya, S. ve Karaçor, Z. (2017). Davranışsal iktisat ekseninde iktisatta psikolojik arka plan. 2nd International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS).
- Kurtulmuş, Numan (1989), “İki Farklı İnsan Modeli Analizi: Ekonomik İnsan-Davranışçı İnsan”, İktisat Fakültesi Mecmuası, 47 (1-4), ss.167-187.
- Laibson, David, and Richard Zeckhauser. (1998). Amos Tversky and the Ascent of Behavioral Economics. *Journal of Risk and Uncertainty* 16:4-47.
- Levitt, S. D., & Dubner, S. J. (2005). *Freakonomics: A rogue economist explores the hidden side of everything*. William Morrow.
- Mola H. (2023). Tüketici Tercihleri Üzerinde Öz Kontrol Etkisinin Dürtme ve Bedavanın Cazibesi Bağlamında İncelenmesi. Deneysel Bir Analiz. İktisat Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Mullainathan, S. ve Thaler, R. (2000). Behavioral Economics. NBER Working Paper Series, No. 7948.
- Neyse, L. (2011). Davranışsal İktisat Çerçevesinde Güven Kavramı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ostrom E. (1990). Governing The Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. *Natural Resources Journal*. 32(2), 415-417.
- Ruben, E., & Dumludağ, D. (2015). “İktisat ve Psikoloji”. İçinde İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Scitovsky, Tibor. (1973). A New Approach to the Theory of Consumer Behavior, *The American Economist*. 17:2, Fall 1973, 29-32.
- Sent, Esther M. (2004). “Behavioral Economics: How Psychology Made Its (Limited) Way Back Into Economics”. *History of Political Economy* 36 (4): 735-760.
- Şentürk F. & Fındık H. (2014). Rasyonel Karar Alan Ekonomik Birimin Risk Altında Verdiği Kararlara Davranışsal Yaklaşım: Kahneman-Tversky Beklentisi Perspektifinden Eleştirel Bir Bakış. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*. 11(42), 127-139.
- Thaler, R., (1997). Irving Fisher: Modern Behavioral Economist. *The American Economic Review*. 87(2), 439-441.
- Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2019). Dürtme (Nudge). (E. Günsel, Çev.) İstanbul: Pegasus.
- Tomer, J. F. (2007). What Is Behavioral Economics? *The Journal Of SocioEconomics*, 36(3), 463-479.
- Tunay, K., B. (2021). Para Aldanımı, https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/para_alदानımı , Erişim Tar: 11.11.2024

- Yürük, S. (2017). Davranışsal İktisat Bağlamında Tüketici Davranışlarının İncelenmesi: Örnek Çıpalama Uygulaması (Master's thesis, ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yılmaz, F. (2009). Rasyonalite: İktisat Özelinde Bir Tartışma. İstanbul, Paradigma Yayıncılık

Güncel Muhasebe Uygulamaları

Editör:

Doç. Dr. Said Alpagut ŞENEL

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Güncel Muhasebe Uygulamaları

Editor: Doç. Dr. Said Alpagut ŞENEL

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-2-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub580>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şenel, S. A. (ed) (2024). *Güncel Muhasebe Uygulamaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub580>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Agudelo, M. A. L., Jóhannsdóttir, L. ve Davídsdóttir, B. (2019). A Literature Review of the History and Evolution of Corporate Social Responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1).
- Akarçay, Ç. (2014). Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 11(42).
- Aksoy, F. (2019). İşletmelerde Sürdürülebilirlik Raporlama Çerçevesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(2).
- Altınay, A. (2016). Entegre Raporlama ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 25.
- Baumgartner, R. J. ve Ebner, D. (2010). Corporate Sustainability Strategies: Sustainability Profiles and Maturity Levels. *Sustainable Development*, 18(2).
- Başar, B. ve Başar, M. (2006). Sosyal Sorumluluk Raporlaması ve Türkiye'deki Durumu, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(2).
- Bitik, Ö. (2018). *Sürdürülebilirlik kavramına kısa bir giriş*, Erişim Tarihi: (12.10.2024), <https://www.yesilist.com/sur101-surdurulebilirlik-kavramina-kisa-bir-giris/>.
- Eşkin, P. (2019). *Sürdürülebilirlik nedir*, Erişim Tarihi:(12.10.2024), <http://ekolojist.net/surdurulebilirlik-nedir/>.
- Godard, O.(2010). The Economic Enterprise for Sustainable Development: Challenges and Environmental Policies. *French Notebooks*, No. (306).
- Hernadi, H.B. (2012). Green Accounting forCorporateSustainability. *Club of Economics in Miskolc TMP*. 8 (2).
- Herzig, C. And Schaltegger, S. (2006). ReportingExternal Accounting Frameworksand Benchmarking: CorporateSustainabilityReporting. An Overview. *Sustainability Accounting andReporting*. (Ed: S. Schaltegger, M. Bennetand R. Burrit). Netherlands, Dordrecht: Springer.
- Karadeniz, E. ve Urpak, B. (2020). Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksinde Sürekli Olarak Yer Alan Şirketlerin Sürdürülebilirlik Faaliyetlerinin Analizi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 13(3).
- Kotler, P. ve Lee, N. (2008). *Corporate Social Responsibility: Doing The Most Good for Your Company and Your Cause*. John Wiley & Sons.
- Lamberton, G. (2005). Sustainability Accounting- a BriefHistoryandConceptual Framework. *Accounting Forum*. 29(1).
- Marrewijk, M.V. ve Werre, M. (2003). MultipleLevels of CorporateSustainability, *Journal of Business Ethics*, 44.

- Moldan, B., Janoušková, S. ve Hák, T. (2012). How to Understand and Measure Environmental Sustainability: Indicators and Targets. *Ecological Indicators*, 17.
- Rodriguez, S. I., Roman, M. S., Sturhahn, S. C. ve Terry, E. H. (2002). Sustainability assessment and reporting for the University of Michigan's Ann Arbor Campus. Center for Sustainable Systems, Report No. CSS02-04. University of Michigan, Ann Arbor, Michigan.
- Saban, M., Küçükler, H. ve Küçükler, M. (2017). Kurumsal Sürdürülebilirlik İle İlgili Raporlama Çerçevesi ve Sürdürülebilirlik Raporlamada Muhasebenin Rolü. *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(1).
- Salvioni, D., Gennari, F. ve Bosetti, L. (2016). Sustainability and Convergence: The Future of Corporate Governance Systems?. *Sustainability*, 8(11).
- Schaltegger, S. ve Burrit R. L. (2010). Sustainability Accounting for Companies: Catchphrase or Decision Support for Business Leaders?. *Journal of World Business*, (45).
- Schaltegger, S., Beckmann, M., ve Hansen, E. G. (2013). Transdisciplinarity in Corporate Sustainability: Mapping the Field. *Business Strategy and the Environment*, 22(4).
- Şahin, Z. ve Çankaya, F. (2018). Kobi'lerde Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Türkiye Örneği, *Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Tüm, K. (2014). Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Muhasebeye Yansımaları: Sürdürülebilirlik Muhasebesi, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1).
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2024). *Sürdürülebilir kalkınma hakkında temel bilgiler*. Erişim Tarihi: (14.10.2024) <http://www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/>.
- Vestel Yatırım İlişkileri, (2024). *Yıllık faaliyet raporları*, Erişim Tarihi: (16.10.2024), <https://www.vestelyatirimciiliskileri.com/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari.aspx>.
- Yanık, S. ve Türker, İ. (2012). Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Raporlanmasındaki Gelişmeler (Tümleşik Raporlama). *Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, İstanbul Üniversitesi, No:47.

Kaynakça

- Acer, H., Kazak, G., ve Erdemir, N. K. (2024). Enflasyon Muhasebesi Kavramı ve Temalar Üzerine Vosviewer İle Bibliyometrik Analiz. *Financial Analysis/Mali Çözüm Dergisi*, (183).
- Açık, S. (2006). Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerini Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi ve Türkiye’deki Yasal Düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 345-360.
- Akçay, S. (2024). Türkiye’de Yeniden Yüksek Enflasyon Nedeniyle Enflasyon Muhasebesi Süreci ve Bir Uygulama. *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 104-123.
- Akgemci, A., Kısakürek, M., Kulaklı, A. P., ve Özçil, A. (2024). Enflasyon Düzeltilmelerinin Firma Performansı Üzerindeki Etkisi: İmalat Sektöründe Topsis Yöntemiyle Bir Uygulama. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 4(2), 162-187.
- Aktaş, R. Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının KOBİ’ler ile SPK’ya Tabi İşletmelerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (23).
- Akyol, M. (2023). Enflasyon ve Enflasyon Muhasebesi Çerçevesinde Bilançolara Etkiye Dair Genel Bakış. *Mali Çözüm Dergisi*, 32, 279-290.
- Altınışık, İ. (2019). Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi ve Bu Etkileri Gidermeye Yönelik Yöntemler. Ankara: İksad Publications.
- Arda, A. (2023). Enflasyon Muhasebesi. *Parion Akademik Bakış Dergisi*, 2(1), 23-32.
- Aydoğan, E. (2004). 1980’den Günümüze Türkiye’de Enflasyon Serüveni. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 11(1), 91-110.
- Bozdoğan, T., ve Çetin, Ö. O. Enflasyon Muhasebesine Geri Dönüş: Enflasyon Muhasebesi Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, (12), 78-89.
- Bozdoğan, T., ve Çetin, Ö. O. (2023). Enflasyon Muhasebesine Geri Dönüş: Enflasyon Muhasebesi Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, (12), 78-89.
- Demir, Ö. (2018). 5024 Sayılı Kanun’un Uygulanmasında Enflasyon Endeksi ve Uygulama Sorunlarına Bakış. *Social Sciences*, 13(2), 42-53.
- Doğan, Ö. Enflasyon Muhasebesi ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Finansal Raporlama Çerçevesi Kapsamında Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi. *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 190-209.
- Gökçen, G. (2004). Enflasyonun Mali Tablolar Analizine Etkileri. *Mali Çözüm Dergisi*, 69, 14-25.

- Gökten, S., Gökten, P. O., ve Mollaoğulları, B. F. (2023). Stoklar ve Enflasyon Muhasebesi Uygulaması: Bıst30 İmalat İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 718-731.
- Gül, M. (2024). Enflasyon Düzeltme İşlemlerinin Stoklar Üzerindeki Etkisi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 12(3), 600.
- Karapınar, A. Ve Eflatun A.İ. (2022). TMS-BOBİ FRS İlkelerine Göre Enflasyon Muhasebesi Gerçek Uygulama Örnekleri. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasioğlu, F., ve Erdemir, A. G. N. K. (2005). Enflasyon Muhasebesi Uygulamalarında Temel İşlemler Üzerine Bir Çalışma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2005(2), 145-167.
- Özdemir, F. S., ve Arslan, S. (2007). Enflasyon Muhasebesinde Kullanılan Yöntemlerin Karşılaştırılmalı Analizi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi Dergisi*, (2), 87-104.
- Özkan, T. (2005). Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının Firmaların Finansal Yapıları Üzerine Etkileri. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (15), 49-72
- Özulucan, A. (2002). Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkisinin Giderilmesinde Kullanılan Otofianisman Yöntemleri ve Enflasyon Muhasebesi Üzerine Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 57(04).
- Saçlı, H., Hazar, A., ve Babuşcu, Ş. (2024). Enflasyonun Gizlediği Riskler: Bankaların Finansal Yapısında Gerçek Durum. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(3), 2009-2027.
- Yenisu, E. (2022). Enflasyonun Finansal Tablolara Etkisi ve Enflasyon Muhasebesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(27), 717-741.
- Saraç, E. (2024). TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardının Uygulanması ve Sağlık İşletmesi Üzerine Analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(3), 1920-1934.
- Yıldız, F. (2018). Türkiye’de Muhasebe Bilgi Sisteminden Sağlanan Bilginin Yeterliliği Ve Enflasyon Muhasebesi Uygulanması Gereği, *Accounting and Financial History Research Journal*, (14), 202-217.
- Yükçü, S., ve Özkan, S. (2003). SPK Mevzuatına Göre Enflasyon Muhasebesi. Ankara.

Kaynakça

- Akyüz, F., & Gülten, S. (2023). Muhasebede Dijital Dönüşüm: Metaverse. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 22(68), 91-108.
- Al-Gnabri, M. K. (2022). Accounting and auditing in the metaverse world from a virtual reality perspective: A future research. *Journal of Metaverse*, 2(1), 29-41.
- Alıcı, M., & Yanık, S. S. (2022). Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(MODAVICA Özel Sayısı), 256-297.
- Altunal, I. (2022). Metaverse Dünyasının Eğitim Modeli Olarak Kullanımı ve Muhasebe Eğitimine Yansımaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(25), 433-443.
- Arslan, A. (2022). Metaverse işletme yönetimi. İçinde A. Güven & M. S. Tam (Ed.), *Alternatif dijital evren metaverse-II: Reklam, pazarlama, marka ve işletme yönetimi* (ss. 129-148). Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları.
- Arslan, M. C. (2022). 3 boyutlu sanal dünyaların muhasebe uygulamalarında beklenen dönüşümü üzerine bir değerlendirme: Second Life ve Metaverse'de muhasebe. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 133-149.
- Bakır, Ç. (2022). Metaverse üzerine kapsamlı bir araştırma. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 45, 64-73.
- Baltacı, Ş. (2023). Metaverse üzerine bir değerlendirme. *TRT Akademi Dergisi*, 8(17), 472-479.
- Baltrusaitis, J. (2023, December 25). Crypto's 2024 regulatory outlook: New frameworks, institutional adoption, and smart contract automation. *Finbold*. <https://finbold.com/guide/cryptos-2024-regulatory-outlook/> (Erişim Tarihi: 16.10.2024).
- Berber, Ş. (2023). Metaverse ve işletmeler: Mevcut uygulamalar-gelecek senaryoları. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 598-631.
- Bloomberg HT. (2024, June 26). *Kripto varlık düzenlemesi yasalaştı*. <https://www.bloomberght.com/kripto-para-kanun-teklifi-mecliste-kabul-edildi-2355316>, (Erişim Tarihi: 08.10.2024).
- Bourlakis, M., Papagiannidis, S. & Li, F. (2009). Retail spatial evolution: Paving the way from traditional to metaverse retailing. *Electronic Commerce Research*, 9 (1), 135-148.
- Carlisle, D. (2024, February 8). *Regulatory Outlook 2024: How crypto policy and regulation will shape up around the globe*. <https://www.elliptic.co/blog/regulatory-outlook-2024-how-crypto-policy-and-regulation-will-shape-up-around-the-globe>, (Erişim Tarihi: 10.10.2024).
- Choi, H. S., & Kim, S. H. (2017). A content service deployment plan for metaverse museum exhibitions—Centering on the combination of beacons

- and HMDs. *International Journal of Information Management*, 37(1), 1519–1527.
- CoinDesk Türkiye. (2024, July 12). Kripto varlık düzenlemesi yasalaştı, yeni dönemde yatırımcıları neler bekliyor? *CoinDesk Türkiye*. <https://www.coindesktrkiye.com/politika/kripto-varlik-duzenlemesi-yasalasti-yeni-donemde-yatirimcileri-neler-bekliyor-6619>, (Erişim Tarihi: 12.10.2024).
- Crypto News. (2024, January 3). Crypto regulation in 2024: Forecasts and perspectives. *Crypto News*. <https://cryptonews.net/news/analytics/28341239/>, (Erişim Tarihi: 01.10.2024).
- Çelik, K. (2023). Metaverse ve yapay zekâ: Medya, oyun, alışveriş, eğlence, teknoloji, iletişim. Nobel Bilimler Eserler.
- Dionisio, J. D. N., Burns, W. G., & Gilbert, R. (2013). 3D virtual worlds and the metaverse: Current status and future possibilities. *ACM Computing Surveys*, 45(3), 1-38.
- Doolani, S., Wessels, C., Kanal, V., Sevastopoulos, C., Jaiswal, A., Nambiappan, H., & Makedon, F (2020). A review of extended reality (XR) technologies for manufacturing training. *Technologies*, 8(4), 77-97.
- Elliott, D. J., & De Lima, L. (2018). *Crypto-assets: Their future and regulation*. Oliver Wyman. https://www.atlantafed.org/-/media/documents/news/conferences/2018/1018-financial-stability-implications-of-new-technology/papers/elliott_crypto-assets.pdf, (Erişim Tarihi: 08.10.2024).
- Elliptic. (2023, April 21). MiCA finally approved by the European Parliament: Here’s what you need to know. *Elliptic*. <https://www.elliptic.co/blog/analysis/mica-finally-approved-by-the-european-parliament-here-s-what-you-need-to-know>, (Erişim Tarihi: 05.10.2024).
- Er, G. (2023). Dijitalleşme dünyasında metaverse’nin muhasebe ve denetim ile ilişkisi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 43–57.
- Erturan, İ. E. & Ergin, E. (2017). Muhasebe denetiminde nesnelerin interneti: stok döngüsü. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 75, 13-30.
- Esmeray, A. (2018). Bilişim teknolojisindeki gelişmelerin muhasebe denetimine katkısı. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 294-309.
- Güler, O., & Savaş, S. (2022). Tüm yönleriyle metaverse çalışmaları, teknolojileri ve geleceği. *Gazi Journal of Engineering Sciences*, 8(2), 292–319.
- Haftacı, V. (2021). *Muhasebe denetimi* (6. Baskı). Umuttepe Yayınları.
- Javaid, M., Haleem, A., Singh, R. P., Khan, S., & Suman, R. (2021). Blockchain technology applications for Industry 4.0: A literature-based review. *Blockchain: Research and Applications*, 2(4), 1–11.

- Kahraman, M. E. (2022). Blok zincir, deepfake, avatar, kripto para, değiştirilemez belirteç (NFT) ve sanal evren (metaverse) ile yaygınlaşan sanal yaşam. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 149–162.
- Kahveci, A., & Tos, O. (2022). Metaverse'ün dış ticarete olası etkileri. İçinde Eyüboğlu, S., & Çiçek, E. (Ed.), *Dijital çağda işletme ve ekonomi alanında güncel araştırmalar* (ss.195-218). Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (19 Mart 2024). *BOBİ FRS 2021 sürümünde yapılan değişiklikler (Kripto varlıkların raporlanması)*. [https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4968/1/BOBI%CC%87-FRS-2021-Su%CC%88ru%CC%88mu%CC%88nde-Yap%C4%B1lan-Deg%CC%86is%CC%A7iklikler-\(Kripto-Varl%C4%B1klar%C4%B1n-Raporlanmas%C4%B1\)](https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4968/1/BOBI%CC%87-FRS-2021-Su%CC%88ru%CC%88mu%CC%88nde-Yap%C4%B1lan-Deg%CC%86is%CC%A7iklikler-(Kripto-Varl%C4%B1klar%C4%B1n-Raporlanmas%C4%B1)), Erişim Tarihi: 06.10.2024)
- Karabayır, M. E. (2019). Endüstri 4.0 uygulamaları ile muhasebe ve denetim ilişkisi. İçinde M. E. Karabayır (Ed.), *Muhasebe ve denetimde güncel konular* (ss. 7-32). Siyasal Kitabevi.
- Karyağdı, N. G. (2022). Metaverse dünyasında muhasebe denetiminin geleceğine yönelik bir değerlendirme, *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, 7 (2), 379-397.
- Kim, S. K., Joo, Y. S., Shin, M., Han, S., & Han, J. J. (2013). Virtual world control system using sensed information and adaptation engine. *Signal Processing: Image Communication*, 28(2), 87–96.
- Koç, F. (2024). Metaverse ve muhasebe ilişkisi: Metaverse'de sanal arazilerin uluslararası muhasebe standartları kapsamında muhasebeleştirilmesine ilişkin bir yaklaşım. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 23(71), 75–96.
- Kye, B. & Kim, Y. (2008). Investigation of the relationships between media characteristics, presence, flow, and learning effects in augmented reality based learning, *International Journal for Education Media and Technology*, 2 (1), 4-14.
- Kye, B., Han, N., Kim, E., Park, Y., & Jo, S. (2021). Educational applications of metaverse: Possibilities and limitations. *Journal of Educational Evaluation for Health Professions*, 18(32), 1–13.
- Lee, L.-H., Braud, T., Zhou, P., Wang, L., Xu, D., Lin, Z., Kumar, A., Bermejo, C., & Hui, P. (2021). All one needs to know about metaverse: A complete survey on technological singularity, virtual ecosystem, and research agenda. *ResearchGate*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.11200.05124/8>
- Martínez-Gutierrez, A., Díez-Gonzalez, J., Perez, H., & Araújo, M. (2024). Towards industry 5.0 through metaverse. *Robotics and Computer-Integrated Manufacturing*, 89, Article 102764. <https://doi.org/10.1016/j.rcim.2024.102764>

- Mystakidis, S. (2022). Metaverse. *Encyclopedia*, 2, 486–497. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia2010031>
- Narin, N. G. (2021). A content analysis of the metaverse articles. *Journal of Metaverse*, 1(1), 17-24.
- Öncel, M. (2022). Metaverse muhasebesi. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 97–105.
- Summak, M. E., & Yörük, E. E. (2022). Reklamda dijital dönüşüm ve metaverse. İçinde Ü. S. Eken İnan (Ed.), *İşletme bilimlerinde dijital dönüşüm* (ss. 19–39). Nobel Bilimsel Eserler.
- Şahin, N. K. (2024). Dijital evren “metaverse” platformlarındaki işlemlerin muhasebe faaliyetlerine etkisi. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (ICARFR’23).
- Şahin, Z. (2023). Metaverse ortamında muhasebe eğitimi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (41), 166–181.
- Şenol, M. K., Ataseven Temur, B., & Dere, F. (2024, August 21). Türkiye’de kripto varlıklara ve kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin yasal düzenlemeler ve mevcut durum. *Turkish Law Blog*. <https://turkishlawblog.com/insights/detail/turkiyede-kripto-varliklara-ve-kripto-varlik-hizmet-saglayicilara-iliskin-yasal-duzenlemeler-ve-mevcut-durum> (Erişim Tarihi: 07.10.2024).
- Toktay, Y. (2022). Metaverse evrenlerinde kripto paraların rolü. İçinde A. Güven & M. S. Tam (Ed.), *Alternatif dijital evren metaverse-II: Reklam, pazarlama, marka ve işletme yönetimi* (ss. 207-229). Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları.
- Yang, Q., Zhao, Y., Huang, H., Xiong, Z., Kang, J., & Zheng, Z. (2022). Fusing blockchain and AI with metaverse: A survey. *IEEE Open Journal of the Computer Society*, 3, 122–136. <https://doi.org/10.1109/OJCS.2022.3188249>
- Yeşil, T. (2023). Muhasebe ve metaverse. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 18(1), 291–304.
- Yıldırım, L. (2022). Sosyal medyanın dönüşümü: Metaverse. İçinde V. Yavuz (Ed.), *Güncel metaverse çalışmaları* (ss. 61–75). Eğitim Yayınevi.
- Yüksel, F. (2020). Kripto varlıklar ve IFRS kapsamında kripto paraların muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(2), 429–451.

Kaynakça

- Aslan, Ü. A. (2020). Kripto Para Muhasebesi Üzerine Yapılan Tartışmalar Ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkileri. *Tide Academia Research*, 2(2)
- Bulut, N., & Karaaslan, İ. Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yaklaşımlar, Tartışmalar ve Öneriler. *Turkish Business Journal*, 4(8), 101-119.
- Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-Para Bitcoin. *Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi Araştırma Raporu*
- Dinler, Z. (2012). İktisada Giriş, 18. Basım, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Doğan, Z., Buyrukoğlu, S., & Kutbay, H. (2018). Türkiye’de Bitcoin işlemlerinin vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin öneriler.
- Güdelci, E. N. (2020). UFRS kapsamında kripto para işlemlerinin muhasebeleştirilmesi: kripto paralar gerçekten para mi?. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(2), 237-257. <https://doi.org/10.31460/mbdd.637870>
- Kızıl (2019) Kızıl, E. (2019). Türkiye’de Kripto Paranın Vergilendirilmesi Ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi/Finansal Analiz* , 29 (155). Doğan vd. (2018)
- Mishkin, FS (2011). *Para politikası stratejisi: krizden dersler* (No. w16755). Uluşal, s. 50.
- Yalçın, S. (2019). Kripto Değişim Araçlarının Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* , (81) , 101-120. DOI: 10.25095/mufad.510596
- Yüksel (2020), Yüksel, F. (2020). Kripto Varlıklar Ve Ifrs Kapsamında Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(2), 429-451. S. 437
- buybitcoinworldwide.com/how-to-buy
- <https://bankadunyasi.com/bitcoin-atmleri-abdde-yayiliyor/>
- <https://piyasarehberi.org/sozluk/konvertibilite>
- <https://sozluk.gov.tr/>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210416-4.htm>

Kaynakça

- Aldalabeeh, H. (2012). Hedef maliyetlemenin müşteri odaklı stratejik rolü. *Muhasebe Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 125-135.
- Aydemir, M., & Özkavukcu, Y. (2021). Yalın muhasebe uygulamalarının işletmelerdeki etkisi: Maliyet kontrolü ve verimlilik. *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 443-459.
- Balcı, B. R. (2011). Yalın düşünce ve muhasebe. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 39-58.
- Bhasin, S., & Burcher, P. (2006). Lean viewed as a philosophy. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 17(1), 56-72.
- Boyer, K. K., & Ma, D. (2006). A dual process model of lean accounting. *International Journal of Production Research*, 44(1), 101-115.
- Bozdemir, G., & Orhan, E. (2011). İşletmelerde yalın muhasebe sistemlerinin uygulama aşamaları ve süreçleri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 60(2), 311-328.
- Can, A. V., & Güneşlik, M. (2013). Yalın yönetim felsefesinin önemli bir boyutu olarak muhasebede yalınlaşma düşüncesi ve bir yalın muhasebe uygulaması örneği: "Kendine faturalama". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (57), 1-22.
- Can, T., & İbicioğlu, H. (2008). Kaizen felsefesinin işletmelerdeki uygulamaları: Yalın muhasebe bağlamında değerlendirme. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 483-500.
- Ellram, L. M. (2006). The implementation of target costing in the United States: Theory versus practice. *Journal of Supply Chain Management*, 42(2), 237-248.
- Gücenme Gençoğlu, Ü. (2020). Küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardı taslağının BOBİ FRS ve vergi uygulamalarımız ile karşılaştırılması ve genel değerlendirme. *Business and Economics Research Journal*, 11(1), 187-199.
- Gürdal, K., Koçsoy, M., & Ünal, O. (2020). Yönetim muhasebesinde yeni bir yaklaşım: Yalın muhasebe. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 7(4), 21-44.
- Haberal, Z. (2021). Büyük ve orta ölçekli işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS), küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardı (KÜMİ FRS) taslak metni ile Vergi Usul Kanunu'nun değerlendirme hükümlerinin karşılaştırılması. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 62, 239-344.
- Heizer, J., & Render, B. (2009). *Operations management: Sustainability and supply chain management*. Pearson Education.
- Hicks, C. (2007). *Lean manufacturing: The processes, practices, and tools that make it work*. Pearson Education.

- Hines, P., & Rich, N. (1997). The seven value stream mapping tools. *International Journal of Operations & Production Management*, 17(1), 46–64.
- Huntzinger, J. R. (2007). *Lean cost management: Accounting for lean by establishing flow*. J. Ross Publishing.
- Imai, M. (1986). *Kaizen: The key to Japan's competitive success*. McGraw-Hill.
- Kablan, A. (2021). VUK'a göre hazırlanmış finansal tabloların TFRS, BOBİ FRS ve KÜMİ FRS taslağına uygun finansal tablolara dönüştürme işlemleri ve finansal performans üzerindeki etkisinin COPRAS yöntemi ile analizi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 62, 285-308.
- Kadooğlu Aydın, G. (2020). Küçük ve mikro işletmelerde finansal raporlama standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından değerlendirilmesi: Şanlıurfa ili örneği. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 167-200.
- Kaplan, R. S., & Anderson, S. R. (2004). *Time-driven activity-based costing: A simpler and more powerful path to higher profits*. Harvard Business Press.
- Keleş, D. (2022). Türkiye'deki finansal raporlama çerçevesi kapsamında tarımsal faaliyetlere yönelik düzenlemeler: TMS/TFRS, BOBİ FRS, KÜMİ FRS ve VUK çerçevesinde bir karşılaştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(3), 620-640.
- Kennedy, F. A., & Huntzinger, J. R. (2005). Lean accounting: Best practices for sustainable integration. *Journal of Cost Management*.
- Krafçik, J. F. (1988). Triumph of the lean production system. *MIT Sloan School of Management*.
- Liker, J. K. (2004). *The Toyota way: 14 management principles from the world's greatest manufacturer*. McGraw-Hill.
- Lindsay, R. M. (2004). Lean thinking: Understanding the success factors for the implementation of lean manufacturing systems. *International Journal of Manufacturing Technology and Management*, 7(3), 233–247.
- Maskell, B. H. (2006). *Making the numbers count: The value of lean accounting*. Productivity Press.
- Maskell, B. H., & Baggaley, B. E. (2003). *Lean accounting: Best practices for sustainable integration*. Productivity Press.
- Maskell, B. H., & Baggaley, B. L. (2004). *Practical lean accounting: A proven system for measuring and managing the lean enterprise*. CRC Press.
- Maskell, B. H., Baggaley, B. L., & Grasso, L. (2011). *Lean accounting: A better way to measure the lean enterprise*. Productivity Press.
- Ohno, T. (1988). *Toyota production system: Beyond large-scale production*. Productivity Press.

- Özkol, A. E. (2004). Yalın düşünce ve israfın tekdüzen muhasebe sistemi çerçevesinde kaydı: Bir yaklaşım ve örnek uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 119–138.
- Parlak, N. (2021). Küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardı (KÜMİ FRS) taslağı çerçevesinde hasılatın muhasebeleştirilmesi ve diğer finansal raporlama standartları ile karşılaştırılması. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, 65, 75–89.
- Radnor, Z. (2010). Lean in the public sector: A review of the application of lean methods in public services. *International Journal of Public Sector Management*, 23(3), 238–256.
- Rother, M., & Shook, J. (1999). *Learning to see: Value stream mapping to add value and eliminate muda*. Lean Enterprise Institute.
- Savcı, Y. (2019). Yalın muhasebe sistemleri: Kaizen maliyetleme uygulamaları. *Journal of Financial Analysis*, 15(3), 311–320.
- Shah, R., & Ward, P. T. (2003). Lean manufacturing: Context, practice bundles, and performance. *Journal of Operations Management*, 21(2), 129–149.
- Shingo, S. (1989). *A study of the Toyota production system from an industrial engineering viewpoint*. Productivity Press.
- Sperlich, A., & Ernst, C. (2012). The impact of lean management on accounting: An empirical study. *International Journal of Accounting and Information Management*, 20(2), 110–123.
- Taj, S., & Morosan, C. (2011). Lean management and lean accounting in the implementation of lean production systems: A conceptual framework. *International Journal of Production Economics*, 133(1), 209–220.
- Tani, T. (1995). Interactive control in target cost management. *Management Accounting Research*, 6(4), 567–585.
- Türk, Z., & Çeviren, S. M. (2018). Yalın üretim ortamında yalın muhasebe ve yalın performans değerlemesi. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 221–245.
- Womack, J. P., & Jones, D. T. (1990). *The machine that changed the world: The story of lean production*. Harper Perennial.
- Womack, J. P., & Jones, D. T. (1996). *Lean thinking: Banish waste and create wealth in your corporation*. Simon & Schuster.
- Womack, J. P., & Jones, D. T. (2003). *Lean thinking: Banish waste and create wealth in your corporation*. Free Press.
- Womack, J. P., Jones, D. T., & Roos, D. (1990). *The machine that changed the world: The story of lean production*. Harper Business.
- Yükçü, S. (2007). Yalın muhasebede görsel raporlama tekniklerinin önemi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 9(4), 102–120.

Kaynakça

- Alessi, L., Ossola, E., & Panzica, R. (2021). What greenium matters in the stock market? The role of greenhouse gas emissions and environmental disclosures. *Journal of Financial Stability*, 54, 100869.
- Aragon, F.M., Oteiza, F., & Rud, J.P. (2021). Climate change and agriculture: Subsistence farmers' response to extreme heat. *Am. Econ. J.: Econ. Policy*, 13(1), 1–35.
- Bebbington, J., Schneider, T., Stevenson, L., & Fox, A. (2020). Fossil fuel reserves and resources reporting and unburnable carbon: Investigating conflicting accounts. *Critical Perspectives on Accounting*, 66, 1–22.
- Bebbington, J., & Unerman, J. (2018). Achieving the United Nations sustainable development goals: An enabling role for accounting research. *Account. Audit. Account*, 31, 2–24.
- Bebbington, J., & Unerman, J. (2020). Advancing research into accounting and the UN Sustainable Development Goals. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 33(7), 1657–1670.
- Biswas, P. K., Mansi, M., & Pandey, R. (2018). Board composition, sustainability committee and corporate social and environmental performance in Australia. *Pacific Accounting Review*, 30(4), 517–540.
- Brander, M. (2017). Comparative analysis of attributional corporate greenhouse gas accounting, consequential life cycle assessment, and project/policy level accounting: A bioenergy case study. *J. Clean. Prod.*, 167, 1401–1414.
- Brown, J. (2009). Democracy, sustainability and dialogic accounting technologies: Taking pluralism seriously. *Critical Perspectives on Accounting*, 20(3), 313–342.
- Burke, J. J., Hoitash, R., & Hoitash, U. (2019). The heterogeneity of board-level sustainability committees and corporate social performance. *Journal of Business Ethics*, 154, 1161–1186.
- Canning, M., O'Dwyer, B., & Georgakopoulos, G. (2019). Processes of auditability in sustainability assurance—the case of materiality construction. *Accounting and Business Research*, 49(1), 1–27.
- Centobelli, P., Cerchione, R., Chiaroni, D., Del Vecchio, P., & Urbinati, A. (2020). Designing business models in circular economy: A systematic literature review and research agenda. *Bus. Strategy Environ.*, 29, 1734–1749.
- Chapman, C., & Peecher, M. E. (2011). Worlds of assurance. *Accounting, Organizations and Society*, 36(5), 267–268.
- Chen, S., & Gong, B. (2021). Response and adaptation of agriculture to climate change: Evidence from China. *J. Dev. Econ*, 148, 102557.

- Clarkson, P.M., Li, Y., Pinnuck, M., & Richardson, G.D. (2015). The valuation relevance of greenhouse gas emissions under the European Union carbon emissions trading scheme. *Eur. Account. Rev.*, 24, 551–580.
- Doni, F., Gasperini, A., & Soares, J.T. (2020). *SDG13-Climate Action: Combating Climate Change and Its Impacts*. Emerald Group Publishing: Bingley, UK.
- Dumay, J., Guthrie, J., & Farneti, F. (2010). GRI sustainability reporting guidelines for public and third sector organizations: A critical review. *Public Management Review*, 12(4), 531–548.
- Dumay, J., Guthrie, J., & Puntillo, P. (2015). IC and public sector: A structured literature review. *J. Intell. Cap.*, 16, 267–284.
- Eckstein, D., Hutflis, M. L., & Wings, M. (2021). Global Climate Risk Index 2021: Who Suffers Most from Extreme Weather Events? Weather-related Loss Events in 2019 and 2000–2019. Germanwatch Nord-Sud Initiative eV.
- Eleftheriadis, I. M., & Anagnostopoulou, E. G. (2015). Relationship between corporate climate change disclosures and firm factors. *Business Strategy and the Environment*, 24(8), 780–789.
- Giannarakis, G., Zafeiriou, E., & Sariannidis, N. (2017). The impact of carbon performance on climate change disclosure. *Business Strategy and the Environment*, 26(8), 1078–1094.
- Gibson, M., & Mullins, J.T. (2020). Climate risk and beliefs in New York floodplains. *J. Assoc. Environ. Resour. Econ.*, 7(6), 1069–1111.
- Gold, N. O., & Aifuwa, H. O. (2022). Board meetings and sustainability reporting of banks in Nigeria. *Copernican Journal of Finance and Accounting*, 11(3), 49–67.
- Hamed, R. S., Al-Shattarat, B. K., Al-Shattarat, W. K., & Hussainey, K. (2022). The impact of introducing new regulations on the quality of CSR reporting: Evidence from the UK. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 46, 100444.
- Haque, F. (2017). The effects of board characteristics and sustainable compensation policy on carbon performance of UK firms. *The British Accounting Review*, 49(3), 347–364.
- Haque, F., & Ntim, C. G. (2020). Executive compensation, sustainable compensation policy, carbon performance and market value. *British Journal of Management*, 31(3), 525–546.
- Haque, S., & Islam, A. (2015). Stakeholder pressures on corporate climate change-related accountability and disclosures: Australian evidence. *Bus. Politics*, 17, 355–390.

- Hoffmann, V.H., & Busch, T. (2008). Corporate carbon performance indicators: Carbon intensity, dependency, exposure and risk. *J. Ind. Ecol.*, 12, 505–520.
- Hou, L., Hoag, D., Keske, C.M.H., & Lu, C. (2014). Sustainable value of degraded soils in China's loess plateau: an updated approach. *Ecol. Econ.*, 20–27.
- <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf>
- <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/towards-net-zero.pdf>
- <https://ghgprotocol.org/>
- <https://www.cdp.net/en>
- <https://www.globalreporting.org/publications/documents/english/gri-305-emissions-2016/>
- <https://www.ipcc.ch/2018/>
- <https://www.iso.org/home.html>
- Humphrey, C., Sonnerfeldt, A., Komori, N., & Curtis, E. (2021). Audit and the pursuit of dynamic repair. *European Accounting Review*, 30(3), 445–471.
- Imtiaz Ferdous, M., Adams, C. A., & Boyce, G. (2019). Institutional drivers of environmental management accounting adoption in public sector water organisations. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 32(4), 984–1012.
- IPCC, (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability*. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA.
- Jacoby, H.G., (2017). Well-fare economics of groundwater in South Asia. *World Bank Res. Obs.* 32 (1), 1-20.
- Jenkins, B., Russell, S., Sadler, B., & Ward, M. (2014). Application of sustainability appraisal to the Canterbury Water Management Strategy. *Australas. J. Environ. Manag.*, 21, 83–101.
- Laine, M. (2024). Accounting, reporting and verification of impact: Implications for sustainability: A commentary on Adams. *Accounting, Organizations and Society*.
- Le Breton, M., & Aggeri, F. (2020). The emergence of carbon accounting: How instruments and dispositifs interact in new practice creation. *Sustain. Account. Manag.*, 11, 505–522.

- Linnenluecke, M.K., & Birt, J. (2015). The role of accounting in supporting adaptation to climate change. *Account. Finance*, 55, 607–625.
- Luo, L., & Tang, Q. (2021). Corporate governance and carbon performance: Role of carbon strategy and awareness of climate risk. *Accounting and Finance*, 61(2), 2891–2934.
- Lyman, R. B. (2024). *Converting the skeptic but losing the faithful: An experimental examination of expanding and auditing information in ESG reports*. Urbana-Champaign Doctoral Dissertation: University of Illinois.
- Malsch, B. (2024). Catch me if you can! A discussion of auditors' involvement in clients' sustainability reporting. *Accounting, Organizations and Society*.
- McPhail, K., Macdonald, K., & Ferguson, J. (2016). Should the international accounting standards board have responsibility for human rights? *Account. Audit. Account.*, 29, 594–616.
- Millar, M. I., Shohfi, T. D., Snow, M. C., & White, R. M. (2024). Do green practices license self-dealing or prime prosociality? Cross-Domain evidence from environmental concern triggers. *Accounting, Organizations and Society*.
- Mukhibad, H., Muthmainah, M., & Andraeny, D. (2020). The role of corporate social responsibility disclosure in improving financial performance. *Journal of Islamic Economics*, 4(2), 162–173.
- Orazalin, N. (2020). Do board sustainability committees contribute to corporate environmental and social performance? The mediating role of corporate social responsibility strategy. *Business Strategy and the Environment*, 29(1), 140–153.
- Orazalin, N. S., Ntim, C. G., & Malagila, J. K. (2023). Board sustainability committees, climate change initiatives, carbon performance, and market value. *British Journal of Management*, 1–30.
- Pastor, L., Stambaugh, R. F., & Taylor, L. A. (2021). Sustainable investing in equilibrium. *Journal of Financial Economics*, 142(2), 550–571.
- Preuss, S., & Max, M. M. (2024). Do firms put their money where their mouth is? Sociopolitical claims and corporate political activity. *Accounting, Organizations and Society*.
- Qian, W., Burritt, R., & Monroe, G. (2011). Environmental management-accounting in local government: A case of waste management. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 24(1), 93–128.

- Saikanth, D.R.K., Kumar, S., Rani, M., Sharma, A., Srivastava, S., Vyas, D., Singh, G.A., & Kumar, S. (2023). A comprehensive review on climate change adaptation strategies and challenges in agriculture. *Inter. J. of Envi. and Cli. Cha.*, 13(11), 10–19.
- Snyder, A. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *J. Bus. Res.*, 104, 333–339.
- Sullivan, R., & Gouldson, A. (2017). The governance of corporate responses to climate change: An international comparison. *Business Strategy and the Environment*, 26(4), 413–425.
- Sushant & Laha, M., (2021), Game changer or accounting practice? Gender responsive budgeting in India. *Public Money & Management*.
- Vera-Muñoz, S. (2024). CSR disclosures in buyer-seller markets: Research design issues, greenwashing and regulatory implications, and directions for future research. *Accounting, Organizations and Society*.
- Wright, C., & Nyberg, D. (2017). An inconvenient truth: How organizations translate climate change into business as usual. *Academy of management journal*, 60(5), 1633–1661.
- Young, D. (2024). Discussion of the ESG stopping effect: Do investor reactions differ across the lifespan of ESG initiatives? *Accounting, Organizations and Society*.

Kaynakça

- ACFE. (2002). Report to the Nation Occupational Fraud and Abuse
- ACFE. (2004). Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse
- ACFE. (2008). Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse
- ACFE. (2009). Insurance Fraud Handbook
- ACFE. (2010). Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse
- ACFE. (2012). Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse
- ACFE. (2014). Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse
- ACFE. (2016). Report to the Nations On Occupational Fraud And Abuse
2016 Global Fraud Study
- ACFE. (2018). Report to the Nations 2018 Global Study On Occupational
Fraud And Abuse
- ACFE. (2020). Report to the Nations 2020 Global Study On Occupational
Fraud And Abuse
- ACFE. (2022). Occupational Fraud 2022: A Report to the Nations
- ACFE. (2024). Occupational Fraud 2024: A Report to the Nations
- Abdioğlu, H. (2007). Hilelerin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılmasına Yönelik
Proaktif Yaklaşımlar, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Mayıs, ss:
119-138.
- Akçay, S. ve Uysal, M. (2019). Hile Denetimi İle Bağımsız Denetim Arasındaki
İlişkinin Boyutları. Journal of Turkish Studies, 14(2), 49–65.
- Akdemir, Ç. (2010). İşletmelerde Hile Riski ve Türk İşletmelerinde Hile Riski-
nin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üni-
versitesi, İstanbul.
- Akyürek, M. (2023). Sigorta Hilelerinin Tespitinde Adli Muhasebenin Önemi:
Sigorta Sektörüne Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, Karabük Üni-
versitesi, Karabük.
- Akyüz, F. (2020). Hile Denetimine Proaktif ve Reaktif Açından Yaklaşım, ss:
89 – 114, Denetimde Seçme Konular 4, (Ed) Ümmühan Aslan, Sezer
Bozkuş Kahyaoglu, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Albrecht W.S., Albrecht, C.C., & Albrecht, C. O. (2006). Fraud Examination,
Second Edition, Thomson South Western Corporation.
- Alkan, B. Ş. (2020). Hile Riski Yönetiminde Proaktif Yaklaşımlar ve Araçlar: İşlet-
me Yöneticileri Üzerine Nitel Bir Araştırma Denetişim, 11(21), ss: 66-81
- Arı, M. (2009). “Finansal Raporlama Skandalları ve Mali Tablolarının Gü-
venilirliği”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol 23,
300–307
- Arslan U. (2017). Sigorta Dolandırıcılığı Suçu, Türkiye Barolar Birliği (TBB)
Dergisi, 130, ss: 89-118

- Artar, Y. (2016). Türkiye’de Yasal Boşluk ve Esnekliklerden Yararlanılarak Gerçekleştirilen Yaratıcı Muhasebe Uygulamaları, Vergi Dünyası, Sayı: 418, ss: 36-47
- Aslanzade, Ş. (2017). Çalışan Hileleri, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Sayı: 36, ss: 61-75
- Association of Certified Fraud Examiners, Insurance Fraud Handbook, Texas, USA, 2018.
- Ataman B., ve Aydın, R. (2017). Hile Denetimi ve Denetçilerin Hile Tespitine Yönelik Bir Araştırma, Marmara Business Review, 2(1), ss: 1-23
- Atmaca, Metin ve Terzi, S. (2012). Adli Muhasebe, Adli Muhasebe Uygulamalarının Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma, Yayılım Yayıncılık, İstanbul
- Bağımsız Denetim Standardı BDS 240. (2013). 10.12.2013 tarihli ve 28847 sayılı Resmî Gazete
- Bekçioğlu, S., Coşkun, A., ve Gümüş, U. T. (2013). İşletmelerde Hile ve Yolsuzlukların Önlenmesinde Farklı Bir Yaklaşım: Adli Muhasebe, Muhasebe ve Finansman Dergisi (MUFAD), Sayı: 59, ss: 1-16.
- Bilen, A., ve Akatak, A. (2019). Adli Muhasebe Uygulama Alanları İle Adli Muhasebe Kapsamında Hile ve Yolsuzlukların İncelenmesi, Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi, 2(2), ss: 164-175.
- Bozkurt, N. (2016). İşletmelerin Kara Deliği Hile, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Cedimağar, İ. T., ve Celayır, D. (2023). Vergi Kaçağını Önlemede Yeni Bir Araç Olarak Adli Muhasebe. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 10(4), 643-659.
- Cömert, N. ve Kaymaz, M. (2019). Araç Sigortası Hilelerinde Veri Madenciliğinin Kullanımı. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 41(2), 364-390.
- Crain, M.A., Hopwood, W.S., Pacini, C. ve Young G.R. (2016). Essentials of forensic accounting. New York: American Institute of Certified Public Accountants
- Çelik, A. (2007). Stok Hileleri ve Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çetin, A., ve Alpay, S. (2019). Sigorta Hileleri: Türk Sigorta Sektörüne Yönelik Bir Değerlendirme, Management and Political Sciences Review, 2(2), pp:7-28
- Çetin, A., ve Alpay, S. (2020). Türkiye’de Sigorta Hilelerinin Seyri, Mali Çözüm, 30 (57), ss: 13-24.
- Çil Koçyiğit, S., Güngör Tanç, Ş. ve Koçyiğit, H. (2022). Türkiye’de Muhasebe-Finansman Anabilim Dalında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Bakış Açısıyla Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Mesleği. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, (24) (MODAVICA Özel Sayısı), 131-159.

- Dahar, U. (2023). Adli Muhasebecilik ve Hile Denetçiliği Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliği. *İnteraktif Bilim: Disiplinlerarası Araştırma Ve İncelemeler Dergisi*, 1(1), 93-111.
- Dhar, P. ve Sarkar, A. (2010). Forensic Accounting: An Accountant’s Vision, *Vidyasagar University Journal of Commerce*, 15, pp: 93-104
- Demir, C. ve Yıldız, A. (2022). Muhasebe Hata ve Hileleri ve Hilelerin Ortaya Çıkarılmasında Adli Muhasebecilik Mesleği, *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 91-141.
- Deniz, T., ve Yashıdağ, B. H. (2019). Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Mesleğinin Geliştirilmesi Üzerine Bir İnceleme, *Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)*. 5(19), ss: 150-168
- Dönmez, Adnan ve Kürşad Çavuşoğlu (2015), Hilelerin Ortaya Çıkarılması Bakımından Bağımsız Denetim İle Adli Muhasebenin Karşılaştırılması, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, Vol 1; 34-67.
- Dumanoglu, S. (2005). Hata ve Hile Ayrımı: Hile Denetimi, *Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: XX, Sayı: 1 ss: 347-358.
- Erdoğan, M. ve Oruç Erdoğan, E. (2021). Hileli Finansal Raporlama Kapsamında Gelir Yaratıcı / Gider Azaltıcı Faaliyetlerin İncelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8(1): 457-478.
- Erol, S. (2016). Hile Denetiminde Proaktif Yaklaşımlar, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul
- Ertikin, K. (2017). Hile Denetimi: Kırmızı Bayrakların Tespiti İçin Kullanılan Proaktif Yaklaşımlar, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (75), ss: 71-94.
- Gezgez, Z. T. ve Yöndem, H. (2016). Sigortacılıkta Şüpheli Hasarlar, Suistimmaller ve Sahtekârlıklar. *Reasürör* (102), 4-17.
- Güçlü, F. (2005). Muhasebe Denetimi - İlkeler ve Teknikler, Detay Yayıncılık. Ankara.
- Gülaçtı, M. (2004). Adli Muhasebe Mesleği ve Uygulama Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gülten, Selçuk ve Kocaer, İlyas (2011), Adli Muhasebe Uygulamaları, Ankara Ofset, Ankara.
- Güneş, Ş. (2014). İşletmelerde Hile Riskinin Önlenmesi ve Hastane İşletmelerinde Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Güngör Karyagdı, N. (2021). Bankalarda Hile Denetimi Uygulamasının Verimlilik ile İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma, *Akademik İzdüşüm Dergisi*. 6(2): 37-57.
- Jafarova, S. (2009). İşletmelerde Hile Yapmanın Nedenleri ve Sosyal Psikoloji Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Kaban, İ., ve Gül , M. (2019). Bankalarda Hile Denetimi: Merkezden Sürekli Denetimin Şube Faaliyetlerine Etkisi Üzerine Nitel Bir Araştırma, İstanbul Business Research (1), 1- 33.
- Kadooğlu, A. G., Demirkol, Ö.F, Tancı Yıldırım, N ve İkvan, A. (2021). Adli Muhasebe Uygulamalarına Yönelik Kısıtlayıcı Faktörlerin Değerlendirilmesi: Şanlıurfa Muhasebe Meslek Mensupları Uygulaması, İşletme Araştırmaları Dergisi, 13 (4), 3360-3374.
- Kara, S. ve Karan, L. (2023). Hile Denetimi Yaklaşımları ve Bir Vaka Çalışması. Denetişim (28), 75-87.
- Karaca, H. ve Aksu, İ. (2024). İslami Finans Kurumlarında İslami Muhasebe Ve İslami Adli Muhasebe Süreci. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(35), 26-44.
- Karausta, T. (2013). Mesleki Hile Adli Denetim ve Türkiye’de Adli Denetim Mesleğinin Gerekliği Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kardeş, Selimoğlu S. ve Altunel, M. (2020). Şirketlerin Karşılaştıkları Hile ve Suistimal Kaynaklı Zararların Uluslararası Boyutlarının Analizi, Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi. 9(17): 108-135.
- Kasum, A. S. (2009). The Relevance of Forensic Accounting To Financial Crimes In Private And Public Sectors Of Third World Economies: A Study From Nigeria, The 1st International Conference on Governance Fraud Ethics and Social Responsibility, Edirne, April, pp: 1-12
- Kaya, U. (2005). Muhasebe Mesleğinde Adli Muhasebe Uzmanlığı ve Türkiye Açısından Gerekliği, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi (MÖDAV), Cilt. 7, Sayı. 1, ss: 49-64.
- Kaya, Z. (2013). Adli Muhasebecilik Kavramı Farkındalığı: Türkiye’de Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Kerim, D. E., ve Cula, S. (2023). Türkiye’de Sigorta Suistimal Problemleri ve Çözüm Önerileri. Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, (7)2, 145 –166.
- Kılıçbey, E. (2017). Muhasebe Meslek Mensuplarının Adli Muhasebeciliğe Yönelik Algılarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Kars Ardahan ve Iğdır Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars
- Kıymaz Kıvraklar, M. ve Ersoy Can, R. (2023). Hile ile mücadelede kırmızı bayraklar ve hile karosunun rolü: Çalışan hilesi açısından bir değerlendirme. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 16 (Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli Özel Sayısı), 303-324.
- Kıracı, M. (2013). Hileye Yönelik Uluslararası Kuruluşların Hazırladığı Raporların Bağımsız Denetim Açısından Değerlendirmesi. Journal of Accounting and Taxation Studies, 6(3), 87-106.

- Kurt, A., (2020). Adli Kararların Alınmasında Adli Muhasebenin Rolü: Yargı Mensupları Üzerine Bir Araştırma. *International Journal Of Social Humanities And Administrative Sciences (JOSHASjournal)*, 6(31), 1490-1498.
- Küçük, D. (2021). Adli Muhasebe Perspektifinden Bankacılık Hileleri: Banka Muhasebe Hilelerinde Hilekâr Profili ve Hilenin Nitelikleri. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 21(64), 227-246.
- Marin, G. S. (2020). *Proceedings The 16th International Scientific Conference "Strategies XXI", Strategic Changes In Security And International Relations, Volume XVI, Part 2, Scientific Editors: Brigadier General Dorin Corneliu PLEȘCAN Colonel Professor Ion PURICEL, PhD Colonel Professor Daniel GHIBA, PhD Colonel Professor Lucian Dragoș POPESCU, PhD Colonel Professor Ioana ENACHE, PhD Lieutenant-Colonel Professor Tudorel LEHACI, PhD, "Developing Proactive Mindsets As Tools For Preventing Crises"*, ss: 23 - 30.
- Meier, H. H., Kamath, R. R., & HE, Y. (2010). Courses on Forensics and Fraud Examination in the Accounting Curriculum, *Journal of Leadership Accountability and Ethics*, Volume: 8, Issue: 1, pp: 25-33.
- Meriç, A. (2016). Adli Muhasebe, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Meriç, A., ve Erkuş, H. (2016). Türkiye’de Bilirkişilik Müessesesi Bağlamında Muhasebe Meslek Mensuplarının Yaptığı Uzman Tanıklık Faaliyetlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 317-340.
- Meriç, A. (2020). Muhasebe öğrencilerinin hile algısı: Kayseri üniversitesi örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 313-326.
- Nzechukwu, P. O. (2017), *Internal Audit Practice from A to Z*, New York: CRC Press.
- Okay, S. (2011). Muhasebedeki Hata ve Hilelerin Meslek Etiği Açısından İrdelemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Okutmuş, E., ve Uyar, S. (2014). Konaklama İşletmelerinde Yiyecek-İçecek Departmanında Yapılan Bir Hilenin Tespiti: Vaka Analizi, *Mali Çözüm Dergisi*, 24(121), ss: 35-54.
- Omar, N. B., ve Din, H. F. M. (2010). Fraud Diamond Risk Indicator: An Assessment of Its Importance and Usage, pp: 607 – 612, 2010 International Conference on Science and Social Research (CSSR 2010), December 5 - 7, 2010, Kuala Lumpur, Malaysia
- Öğünç, H. (2020). Türkiye’de Bilirkişilik Kanunu Açısından Adli Muhasebe İhtiyacına Yönelik Bir Değerlendirme. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi, 4(2), 414-430.

- Özeroğlu, A. İ. (2014). Finansal Aldatmaca ve İşletme Hileleri, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 2/2, ss: 180-196.
- Paranjape, M., ve Sheth, R. (2011). A Study Of Creative Accounting And Forensic Accounting As İnterlinked Trends İn Accounting, International Journal For Business Strategy and Management, Volume: 1, Number: 1, pp: 1-8.
- Pazarçeviren, S. Y. (2005). Adli Muhasebecilik Mesleği, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), ss: 1-19.
- Pala, F. (2011). Adli Muhasebe Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Pehlivanlı, D. (2011). Hile Denetimi Metodoloji ve Raporlama, Beta Basım A.Ş, İstanbul.
- Rasgen, M. (2016). Hile Denetiminde Benford Yasası’nın Kullanılmasına İlişkin Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Rezaee Z., ve Lander, G. H. (1996). Integrating Forensic Accounting İnto The Accounting Curriculum, Accounting Education (JAI), Volume: 1, Number: 2, pp: 147-163.
- Rittenberg, E., Schwieger, J., ve Johnstone, M. (2008). Auditing: A business risk approach. 6th ed. Toronto: Thomson South-Western.
- Sürmeli, F. (2010). Muhasebe Bilgi Sistemi, Eskişehir: Açık öğretim Fakültesi Yayınları, No: 860.
- Sayın Korkmaz, S. B. (2017). Roma Hukuku’nda Hile (Dolus) Kavramı, Kırıkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(2), ss: 425 - 438
- Singleton, T. W., Singleton, A. J., Bologna, G. J. ve Lindquist, R. J. (2006). Fraud Auditing and Forensic Accounting, 3rd Edition, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, NJ, USA.
- Şimşek, E. E. (2001). Türk Vergi Hukukunda Muhasebe Hileleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Şirin, K., ve Özüdoğru, H. (2020). Sigortacılıkta Suistimal ve Sahte Hasar: Sigorta Şirketleri Çalışanlarının Demografik Özelliklerine Göre Sigorta Suistimallerine Karşı Tutum ve Davranışları (Ankara İli Örneği), Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 55(4), 2056-2070
- Tarhan Mengi, B. (2012) Hile Denetiminde Yetkinliklerin Değerlendirilmesi - Hile Karosu, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMÖ, Sayı: 114, ss: 113-128
- Tarhan Mengi, B. (2013). Araç Sigortası Hileleri ve Bu Hilelere Yönelik Önlemler, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 4(8), ss: 71-86.
- Tarhan Mengi, B. (2014). Araç Sigortası Hileleri ve Bu Hilelere Yönelik Önlemler. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 4(8), 71-86.
- Tarhan Mengi, B., ve Yılmaz Türkmen, S. (2013). Yatırım Hileleri, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 39, ss: 31-39

- Taştan, H. (2018). Adli Muhasebe. İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi Yayınları
- Tazegül, A. (2018). Adli Muhasebecilik, Ekin Yayınevi, Ankara.
- Thornhill, W. T. (1995). Forensic Accounting: How To Investigate Financial Fraud, Business One Irwin Professional Accounting Library, USA.
- Toraman, C., Abdioglu, H., ve İşgüden, B. (2009). Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: XI, Sayı: 1, ss: 17- 55.
- Turner, L. Jerry, Mock, J. Theodore ve Srivastava, P. Rajendra. (2003). An Analysis of the Fraud Triangle, University of Illinois, USA
- Türedi, H. (2020). Hile Denetimi. İstanbul Ticaret Üniversitesi İşletme Fakültesi.
- Vardar, M. K. (2019). Hilenin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılması: Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yanlış Sigorta Uygulamalarının Tespiti, Bildirimi, Kaydı ve Bu Uygulamalarla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. (2011). 30.04.2011 Tarihli ve 27920 Sayılı Resmî Gazete
- Yaylalı, İ. (2024). Yönetim ve Çalışan Hilelerinin Önlenmesinde Hile Denetiminin Önemi Üzerine Bir Değerlendirme, İşletme, 5(1), ss: 105-131
- Yılmaz, A. (2015). Türkiye'deki Dolandırıcılık Tipolojileri: Dolandırıcılık Olaylarının Kategorik Tasnifi ve Yapılış Şekilleri, Hacettepe Üniversitesi, Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, ss: 1-24, <https://www.researchgate.net/publication/301565138> E.T. 27.11.2024
- Yılmaz 2019:16; Sayfa 6
- Yurt, R., ve Temelli, F. (2022). Muhasebe meslek mensuplarının muhasebede hata ve hile algısı: Ağrı ili örneği. Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi 2(2), 135-150.
- Yücel, E. (2011). Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye'deki Gelişme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Zengin, S. (2018). Finansal Tablo Hileleri ve BOBİ FRS Kapsamında Örnek Uygulamalar (1.Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık Seçkin Yayıncılık.
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu. (2004). 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete

Kaynaklar

- Ağın, K. (2020). Toplam kalite yönetimi bağlamında kaizen felsefesinin örgütlerin maliyet, verimlilik ve kalite düzeylerine etkileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(3), 1191-1207.
- Alçın, S. (2016). Üretim için yeni bir izlek: Sanayi 4.0. *Journal of life Economics*, 3(2), 19-30.
- Atkinson, A. A., Banker, R. D., Kaplan, R. S., Myers, G. M., & Young, S. M. (1997). *Management accounting: instructor's manual and media guide*. Prentice Hall.
- Arı, M. (2022). Üretim teknolojilerinde ortaya çıkan gelişmeler karşısında maliyet yönetim sorunları ve stratejik maliyet yönetimi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 11(2), 206-230.
- Arslan, M. C., & Demirkan, S. (2019). Endüstri 4.0 ve muhasebe sistemine etkisi üzerine kuramsal bir inceleme. *Enderun*, 3(1), 40-56.
- Arslan, Ü. Ç., & Demirağ, Y. H. (2017). Sanayi devrimi: Sonuçları ve uluslararası sisteme yansımaları. *Başkent Üniversitesi*, 1-15.
- Bulut, E., & Akçacı, T. (2017). Endüstri 4.0 ve inovasyon göstergeleri kapsamında Türkiye analizi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 4(7), 55-77.
- Çetin, H., & Eren, T. (2017). Üretim teknolojilerindeki ve rekabetçi çevredeki değişimin, yönetim muhasebesi uygulamalarına etkisi: Bist'te işlem gören imalat işletmelerinde bir araştırma. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(35), 105-121.
- EBSO. (2015). Sanayi 4.0, Ege Bölgesi Sanayiciler Odası, Araştırma Müdürlüğü.
- Eğilmez, M. (2018). Endüstri 4.0. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 264.
- Elitaş, C., Çonkar, K. & Erkan, M. (2006). Teknolojik gelişmelerin üretim maliyeti unsurlarına ve muhasebe eğitimine etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, VIII(II), 327-341.
- El Kelety, I. (2006). Towards a conceptual framework for strategic cost management-the concept, objectives, and instruments.
- Elmacı, O., & Çalık, M. (1999). Üretim dokusuna uygun maliyet yönetim sistemi tasarımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (3).
- Ergüden, A. E., Kaya, C. T., Tanyer, B., & Türkyılmaz, M. (2018). Endüstri 4.0'ın getirdiği devrimsel değişimler ışığında muhasebe sistemlerinin yeniden yapılandırılması. *Muhasebe ve denetime bakış*, 18(54), 139-148.
- Erturan, İ. E., & Ergin, E. (2017). Muhasebe denetiminde nesnelerin interneti: Stok döngüsü. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (75), 13-30.
- Gersil, A. (2007). Üretim sistemleri ve teknolojilerindeki gelişmelerin ve küreselleşmenin geleneksel maliyet muhasebesine etkileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62(04), 107-123.

- Hacıhasanoğlu, T., Dalkılı, E., & Ünlü A. (2022). Muhasebe uygulamalarında teknolojik entegrasyon. *Teknolojik Gelişmelerin Maliyet Unsurlarına (Bileşenlerine) Etkisi*, 97-1222.
- Karadal, H. , Kazan, H, Uygun, M.(2002). Bilişim teknolojilerine geçiş sürecince küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin temel üretim ve yönetim sorunları: Aksaray örneği”, *21. Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri*, Sempozyumu, 3-4 Ocak 2002.
- Karcioğlu, R., & Biçer, E. B. (2013). Toplam kalite yönetiminin işletme maliyetleri üzerine etkisi: Kalite belgesi öncesi ve sonrası dönem karşılaştırması. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (39), 1-26.
- Küçükkalay, A. M. (1997). Endüstri devrimi ve ekonomik sonuçlarının analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Lee, J., Kao, H. A., & Yang, S. (2014). Service innovation and smart analytics for industry 4.0 and big data environment. *Procedia Cirp*, 16, 3-8.
- Özen, İ. (2020). Teknoloji Muhasebesi. *Turkish Studies*, 15(6), 751-771.
- Özkan, M., Al, A., & Yavuz, S. (2018). Uluslararası politik ekonomi açısından dördüncü sanayi-endüstri devrimi'nin etkileri ve Türkiye. *International Journal of Political Science and Urban Studies*, 6(2).
- Öztürk, E., & Koç, K. H. (2017). Endüstri 4.0 ve mobilya endüstrisi. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), 786-794.
- Parlakkaya, R., & Altan, M. (2007). Kobi'lerde maliyet yönetimi. *Orta Anadolu Kongresi, Erciyes Üniversitesi, Nevşehir İİ BE, Ekim-2007*.
- Rojko, A. (2017). Industry 4.0 concept: Background and overview. *International journal of interactive mobile technologies*, 11(5).
- Say, S., & Kınalı, F (2017). İşletmelerde esnek üretim sistemlerinin, maliyet unsurları üzerindeki etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 20(1), 89-95.
- Schaefer, D., Thames, J. L., Wellman Jr, R. D., Wu, D., Yim, S., & Rosen, D. W. (2012). Distributed collaborative design and manufacture in the cloud—motivation, infrastructure, and education. In *ASEE 2012 Annual Conference and Exposition*.
- Schönmann, A., Greitemann, J., & Reinhart, G. (2016). Proactive management of production technologies: A conceptual framework. *Procedia CIRP*, 52, 198-203.
- Thames, L., & Schaefer, D. (2016). Software-defined cloud manufacturing for industry 4.0. *Procedia cirp*, 52, 12-17.
- Tutar, S. (2019). Endüstri 4.0'ın muhasebe mesleğine olası etkileri/possible effects of industry 4.0 on the accounting profession. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 3(2), 323-344.

- Topcu, M. K. (2013). Güncel maliyetleme yaklaşımları: Kavramsal bir inceleme. *E-Dergisi*, U. H. S. B. ISSN: 1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi. *Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat-KIRGIZISTAN*.
- Wu, D., Greer, M. J., Rosen, D. W., & Schaefer, D. (2013). Cloud manufacturing: Strategic vision and state-of-the-art. *Journal of Manufacturing Systems*, 32(4), 564-579.
- Yalçın, D., & Taşkın, D. H. (2019). İmalat bilişim sistemleri: Dijital dönüşümde temel anahtar. *Ankara: İksad Publications*.
- Yazıcı, E., & Düz kaya, H. (2016). Endüstri devriminde dördüncü dalga ve eğitim: Türkiye dördüncü dalga endüstri devrimine hazır mı. *Eğitim ve İnsan Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama [Journal of Education and Humanities: Theory and Practice]*, 7(13), 49-88.
- Yıldız, A. (2018). Endüstri 4.0 ve akıllı fabrikalar. *Sakarya University Journal of Science*, 22(2), 546-556.
- Yükçü, S., & Atağan, G. (2014). Maliyet muhasebesi tarihinin üretim teknolojisi tarihine bağımlılığı. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (6), 142-173.

Kaynakça

- <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2023-53450#:~:text=Gayrisafi%20yurt%20i%C3%A7i%20has%C4%B1lada%20en,ula%C5%9Ft%C4%B1rma%20ve%20depolama%20sekt%C3%B6r%C3%BC%20izledi> Erişim Tarihi: 10.11.2024
- https://news-files.foreks.com/attachment/1686035547924_oyak-yatirim-insaat-sektoru-haziran-2023.pdf Erişim Tarihi: 10.11.2024
- Akbulut, R., Coşkun, A. (2015). Bist'te İmalat Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performansları Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 65, 117-137.
- Akgemci, M. A., & Bakırcı, H. (2024). İnşaat Sektörü Güven Endeksinin Belirleyicileri: Türkiye İçin Ampirik Bir Analiz. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 24(2), 128-149.
- Akgüç, Ö. (2013). Finansal Yönetim, 8. Baskı, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
- Alper, A. & Biçer, E. B. (2017). Kamu Hastanelerinde Finansal Performansın Oran Analizi İle Ölçülmesi: Bir Kamu Hastanesi Örneği. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 18(2), 337-357.
- Babur, A. R., & Çelik, G. T. (2023). Türk Çimento Üreticilerinin 2015-2020 Yılları Arasında Finansal Açından Değerlendirilmesi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(1), 220-234.
- Baskan, T. D., Akpınar, A., & Baran, E. (2022). Covid-19 Sürecinde İnşaat Sektöründeki İşletmelerin Finansal Durum Analizi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 24(COVID-19 Özel Sayısı), 128-149.
- Bayrak, İ. C., & Telatar, O. M. (2021). İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ampirik Bir Analiz. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(3), 1283-1297.
- Bilmez, D. H., & Çetin, H. M. (2024). Tük Verilerine Göre Türkiye'de İnşaat Sektöründe İşgücü Verimliliği. Journal of Protected Areas Research, 3(1), 19-28.
- Bülüç, F., Özkan, O., Ağırbaş, İ. (2017). Oran Analizi Yöntemiyle Özel Hastane Finansal Performansının Değerlendirilmesi. International Journal of Academic Value Studies, 3(11): 64-72.
- Çabuk, A. ve Lazol, İ. (2010). Mali Tablolarda Analizi, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları.
- Çalış, G. (2013). Bilançolar ile Türk İnşaat Sektörünün Finansal Yapısının Değerlendirilmesi. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi. 2(3), 1-19.
- Deran, A., & Erduru, İ. (2018). Karayolu ve Denizyolu Yük Taşımacılığı Sektörlerinin Finansal Performans Analizi: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Sektör Bilançoları Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 11(3), 479-503.

- Doğan, Ö. (2020). T.C. Merkez Bankası Sektör Bilançoları Üzerinden Deniz Yolu Yük Taşımacılığının Finansal Performans Analizi. *Turkish Journal of Maritime and Marine Sciences*, 6(2), 191-206.
- Gapenski, L. C. (2005). *Healthcare Finance: An Introduction To Accounting And Financial Management*, 3. Baskı, Aupha.
- Kızıl, C. (2023). Finansal Performansın Rasyo Yöntemiyle Analizi: İnşaat Sektöründe Yer Alan Ve İstanbul'da Faaliyet Gösteren Bir Firma Üzerine Uygulama. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 386-409.
- Lazol, İ. (2005), *Mali Analiz Uygulamaları*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Okka, O. (2015). *Finansal Yönetim Teori ve Çözümlü Problemler, Geliştirilmiş 6. Basım*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Öğünç, H. (2019). Bir Tuğla Üretim İşletmesi ve İlişkili Sektörlerin Karşılaştırmalı Finansal Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 3 (2), 241-262
- Sarıaslan, H. & Erol, C. (2008). *Finansal Yönetim Kavramlar, Kurallar ve İlkeler*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Sertakan, L. (2022). *Borsa İstanbul'da İşlem Gören İnşaat ve Bayındırlık Sektöründe Yer Alan Şirketler ve Sektörün Finansal Analizi (Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü)*.
- Sertakan, L., & Topaçlar, R. (2021). Türkiye'deki 2014-2015-2016 Yıllarında Bina İnşaatı Sektörünün Bilanço ve Gelir Tablolarının Finansal Analizlerinin İncelenmesi. *Journal of Original Studies*, 2(1), 11-20.
- Yamak, N., Koçak, S., & Samut, S. (2018). Türkiye'de İnşaat Sektörünün Kısa ve Uzun Dönem Dinamikleri. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 96-113
- Yenisu, E. (2019). Finansal Tabloların Oran Analizi ile İncelenmesi: Adese Örneği. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 19-45.

Güncel Yönetim Uygulamaları

Editörler:

Dr. Gülnaz Kılıç Özkaynar

Doç. Dr. Gökhan Gürler

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Güncel Yönetim Uygulamaları

Editörler: Dr. Gülnaz Kılıç Özkaynar • Doç. Dr. Gökhan Gürler

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-982-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub554>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kılıç Özkaynar, G. (ed), Gürler, G. (ed) (2024). *Güncel Yönetim Uygulamaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub554>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aktan, C. C. (2013). Kurumsal şirket yönetimi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 150-161.
- Aktan, C. C. & Börü, D. (2007). Kurumsal sosyal sorumluluk. C.C. Aktan (Ed.) Kurumsal sosyal sorumluluk: İşletmeler ve sosyal sorumluluk (s.7-25) içinde. İstanbul: İGİAD.
- Argüden, Y. (2007). Kurumsal sosyal sorumluluk. C.C. Aktan (Ed.) Kurumsal sosyal sorumluluk: İşletmeler ve sosyal sorumluluk (s. 37-44) içinde. İstanbul: İGİAD.
- Arslan, M. (2012). *İş ve meslek ahlakı* (3. bs). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ayboğa, M. H. (2021). Kurumsal yönetim ve kurumsal yönetim endeksi. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 5(1), 35-58.
- Aysan, M. A. (2007). Muhasebe ve kurumsal yönetim. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 35, 17-24.
- Bektaş, Ç. & Köseoğlu, M. A. (2008). İş etiği ve iş etiğinin yayılım süreci. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 145-158.
- Brenkert, G. G. (2010). From the previous editor: The limits and prospects of business ethics. *Business Ethics Quarterly*, 20(4), 703-709.
- Bursalı, Y. M. (2018). Kurumsal yönetim ilkeleri ışığında etik kurallar ve sosyal sorumluluk. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(2), 505-531.
- Bushman, R. M., Piotroski, J. D. & Smith, A. J. (2004). What determines corporate transparency? *Journal of Accounting Research*, 42(2), 207-252.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48.
- Çiftçi, B. (2015). Örgütsel etik. M. Zencirkıran (Ed.) Örgüt sosyolojisi (s.) içinde. Dora.
- Daft, R. L. & Marcic, D. (2006). *Understanding management* (5. bs). Thomson South-Western.
- Dağlı, H., Ayaydın, H. & Eyüboğlu, K. (2010). Kurumsal yönetim endeksi performans değerlendirmesi: Türkiye örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 48, 18-31.
- De George, R. T. (1987). The status of business ethics: Past and future. *Journal of Business Ethics*, 6, 201-211.
- Demir, H. & Songür, N. (1999). Sosyal sorumluluk ve iş ahlakı. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 150-168.
- Dereköy, F. (2015). Kurumsal yönetim ve temel dinamikleri. *Journal of Economics and Management Research*, 4(1), 31-51.

- Dmytriyeu, S. D., Freeman, R. E. & Hörisch, J. (2021). The relationship between stakeholder theory and corporate social responsibility: Differences, similarities, and implications for social issues in management. *Journal of Management Studies*, 58(6), 1441-1470.
- Erdoğan, N. (2018). Örgütsel ahlak: Örgütlerde iş ahlakı uygulamaları. N. Erdoğan, Ö. Torlak & K. Bilgin Tiryaki (Eds.) Temelleri ve uygulamalarıyla iş ahlakı (ss. 140-163) içinde. İstanbul: İGİAD.
- Ertuğrul, F. (2008). Paydaş teorisi ve işletmelerin paydaşları ile ilişkilerinin yönetimi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31, 199-223
- Eryılmaz, B. (2008). Etik kültürü geliştirmek. *Türk İdare Dergisi*, 80 (459), 1-12.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
- Gutterman, A. (2023). Ethical management. <https://ssrn.com/abstract=3833970> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3833970>
- Halıcı, A. (2000). *İşletme işlevleri açısından iş etiği ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören işletmelere yönelik bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi: İstanbul.
- Kaptein, M. (1998). *Ethics management*. Netherlands: Springer.
- Karamustafa, O., Varıcı, İ. & Er, B. (2009). Kurumsal yönetim ve firma performansı: İMKB kurumsal yönetim endeksi kapsamındaki firmalar üzerinde bir uygulama. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 100-119.
- Kelly, M. & Williams, C. (2017). *BUSN11*. United States of America: Cengage.
- Kesim, E. (2005). Bir etik davranış ilkesi olarak hesap verebilirlik (Hesap verme sorumluluğu). *Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu*, 269-281.
- Kolb, R. W. (2008). Business ethics. *Encyclopedia of business ethics and society* (ss. 216-219) içinde. Sage.
- OECD. (1999). *OECD Principles of Corporate Governance*. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Özgener, Ş. (2009). *İş ahlakının temelleri* (2. bs.) Ankara: Nobel.
- Özlem, D. (2004). *Etik-ahlak felsefesi*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- TKYD. (2005). *Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Kurumsal Yönetim İlkeleri* (TKYD-Y/2005-01-01). Kurumsal Yönetim Derneği.
- TKYD. (2023a). *Cumhuriyetin 100. yılında kurumsal yönetimin 20 yılı*. Humanist.
- TKYD. (2023b). *Kurumsal Yönetim Değerlendirme Raporu 2022*. Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. <https://www.tkyd.org/wp-content/uploads/2024/03/KY-Değerlendirme-Raporu-2022.pdf>
- TÜSİAD. (2002). *Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kuruluşunun Yapısı ve İşleyişi*, (336). Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği.

- <https://www.tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/1877-kurumsal-yonetim-en-iyi-uygulama-kodu--yonetim-kurulunun-yapisi-ve-isleyisi>
- Uyar, G. F. Ü. (2024). “Adli muhasebecilik mesleği” ve mesleğin dünya’daki gerekliliği: Worldcom skandalı. *The Journal of Social Sciences*, 2(5), 178-192.
- Uzun, Y. (2011). Kamu idarelerinde etik yönetim. *Sayıştay Dergisi*, 80, 33-56.
- Uzun, Y. (2021). Değer odaklı yönetim anlayışına dair bir okuma: Nizamul-mülk’ün Siyasetname’sinden günümüze etik yönetim esasları. *Hittit Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 263-286.
- Yazıcı, S. (2010). Towards corporate sustainability: The link between business ethics, corporate governance and corporate social responsibility. *İstanbul Üniversitesi Sısyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 43, 1-17.
- Yıldırım, K. (2018). İş ahlakı alanında yönelim ve kabuller. N. Erdoğan, Ö. Torlak & K. Bilgin Tiryaki (Ed.) *Temelleri ve uygulamalarıyla iş ahlakı* (s. 66-90) içinde. İstanbul: İGİAD.
- Yılmaz, R. & Kaya, M. (2014). Kurumsal yönetim ilkelerinin muhasebe etik kuralları ile ilişkisi. *İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(1), 17-35.
- Zengin, A. N. & Altıok Yılmaz, A. (2017). Kurumsal yönetim ilkeleri ve standartları. *Journal of International Social Research*, 10(48), 684-702.

Kaynakça

- Aksoy, C. (2024). "İşletmelerin Dijital Dönüşümü ve Dijital Liderlik YaklaşımıI. *Trakya Üniversitesi Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 4 (1), 1-28.
- Akoğlan Kozak, M. ve Genç, V. (2014). Değişim Sürecinde Ortaya Çıkan Direnci Önlemede Duyguların Yönetiminin Önemi: Hizmet İşletmeleri Açısından Bakış. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 81-92.
- Apilioğulları, L. (2019). *Dijital Dönüşüm*, İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Asiltürk, A. (2021). "İşletmelerde Dijital Dönüşüm Yönetiminde Nihai Hedef: Dijital Olgunluk". *Alanya Akademik Bakış*, 5 (2), 647-669.
- Atalay, M. ve Çelik, E. (2017). Büyük Veri Analizinde Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi Uygulamaları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (22), 155-172.
- Barutçugil, İ. (2020). *Stratejik İnovasyon Yönetimi*, İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Bektaş, K. (2023). *Tesis Yönetiminin Dijital Dönüşümü*, 17.11.2024 tarihinde <https://www.gir-in.com/tesis-yonetiminin-dijital-onusumu#:~:text=-Tesis%20y%C3%B6netiminde%20dijital%20d%C3%BC%20bir,ve%20s%C3%BCre%20ifade%20eder> adresinden alındı.
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N.B., Liman Kaban, A., Taşçı, G. ve Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim ve Dijital Yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63.
- Canbay, Ç. S., Gökçen, G., ve Hepbaşlı, A. (2003). Bina Yönetim Sistemleri ve HVAC Sistemlerinde Enerji Tasarrufuna Yönelik Kontrol İlkeleri. *VI. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Sergisi – İzmir, Bildiri Kitapçığı*, 653-671.
- Çelik, K. (2021). Bulut Bilişim Teknolojileri. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12 (24), 436-450.
- Çubukçu, Z. (2024). Dijital Çağda Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Koruma Otoritelerinin Rolü. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 5 (3), 454-469.
- Doğan, E. ve Narin, M. (2024). Enerji Sektöründe Dijitalleşme ve Blokzincir Teknolojisindeki Gelişmenin Ekonomik Etkileri. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 10 (1), 125-148.
- Erdem, E. (2022). *Kotter Değişim Modeli'nin 8 Adımı*, 07.12.2024 tarihinde <https://hayatinritmi.com.tr/kotter-degisim-modelinin-8-adimi/> adresinden alındı.

- Erdik, M. (2018). Yapı Sektöründe Yapı Bilgi Modellemesinin Adaptasyonu. *T.C. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Gomez, H. G., Navarro, V. G., Badenes, R. O. and Quilis, J. A. L. (2020). Customer Relationship Management: Digital Transformation and Sustainable Business Model Innovation. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33 (1), 2733-2750.
- Göçoğlu, V. (2020). Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Dönüşüm: Nesnelerin İnterneti Üzerine Bir İnceleme. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (1), 615-628.
- Güngör, F. (2023). Gerçeklik Teknolojilerinin Uygulama Alanları ve Uygulama Zorlukları. *Bilgi Teknolojileri ve İletişim Dergisi (Btk Dergi)*, 1 (1), 81-116.
- İleri, Y. Y. ve Soylu, Y. (2014). Bir Rekabet Üstünlüğü Aracı Olarak Çeviklik Kavramı ve Örgüt Yapısına Olası Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13 (1-2), 13-28.
- İmamoğlu, E., ve Barutçu, K. (2023). Türkiye’de Dijitalleşen Sektörlerde İş Gücü Niteliğindeki Gereksinimlerin Güncel İş İlanları ile Analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 7 (2), Sayfa No.823-845.
- İyem, C. ve Çalışkan, A. (2015). Yenilik Yönetimi, Editörlü Kitap: Özer, Hızıroğlu ve Saldamlı, *Yönetim ve Örgütsel Etkinliği Geliştirme Yöntemleri*, (s.377-398), İstanbul: Adra Yayıncılık.
- İzören, A. Ş. (2021). *Geleceği Yönetmek*, İstanbul: Elma Yayınevi.
- Karaağaçlı, M. (2022). Sanal Değişimde Dijital Yetkinlik Gereksinimi. *Eğitimde Teknoloji Uygulamaları Dergisi*, 3 (1), 1-22.
- Kiraz, O. Z. (2021). Siber Güvenlik Bağlamında Yeni Tehdit Algılamalarının Türkiye’nin Güvenlik Politikalarına Etkileri. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 2 (2), 69-88
- Köse, H. Ö. ve Polat, N. (2021). Dijital Dönüşüm ve Denetimin Geleceğine Etkisi. *Sayıştay Dergisi*, 32 (123), 9-41
- Kumru, S. ve Kasımoğlu, S.M. (2022). İşletmelerde Dijital Dönüşümün Stratejik Yönetimi: Bir Alan Araştırması. *BETDER*, 17 (2), 139-159.
- Özdemir, A. (2023). “Dijital Dönüşümün Örgütsel Çevikliğe Etkisi”. Karabük Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Özdoğan, O. (2016). *Büyük Veri Denizi*, Ankara: Elma Yayınevi.
- Özkan, S. ve Gültepe, M. (2024). “Dijitalleşme Sürecinde ERP ve CRM Yazılımı Kullanımının X-Means Kümeleme Analizi İle Sınıflandırılması”. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (30), 305-324.
- Özkent, B. (2019). *Büyük Kurumlar İçin İnovasyon Manifestosu*, Ankara: Elma Yayınevi.

- Öztırak, M. (2023). *Stratejik Yönetimde İşletme ve Yönetim Bilgi Sistemleri*, İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Sağlam, M. (2021). İşletmelerde Geleceğin Vizyonu Olarak Dijital Dönüşümün Gerçekleştirilmesi ve Dijital Dönüşüm Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 395-420.
- Saral, O. (2020). *Teoride ve Uygulamada Yerel Yönetim 4.0*, İstanbul: Yılmazlar Basım Yayın.
- Sebetci, Ö., Günay, M. B. ve Sebetci, E. (2018). İş Süreç Yönetimi (Bpm) ve İş Akış Yönetimi (Wfm) Kavramlarına Yaklaşım. *Online Academic Journal of Information Technology*, 9 (33), 114-126.
- Suvacı, E. (2013). Proje Yönetimi. *T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını*, No: 1934, 2-23.
- Tamer, H. Y. ve Övgün, B. (2020). Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75 (2), 775 – 803.
- Türkyılmaz, S. (2024). “Dijital Dönüşümün İşletmeler Üzerindeki Etkisi”. *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(12), 276-297.
- Yankın, F. B. (2019). Dijital Dönüşüm Sürecinde Çalışma Yaşamı. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 7 (2), 1-38.
- <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/dijital-farkindalik-turkiyenin-veri-guvenligini-artiracak/1873019>

Kaynakça

- Albinger, H. S., & Freeman, S. J. (2000). Corporate social performance and attractiveness as an employer to different job seeking populations. *Journal of Business Ethics*, 28, 243-253.
- Ali, H., Islam, U., & Parven, S. (2020). Impact of green human resource management practices on job seekers' attraction. *Journal of Resources Development and Management*, 38(1), 26-32.
- Ashforth, B. E., & Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *Academy of Management Review*, 14(1), 20-39.
- Backhaus, K. B., Stone, B. A., & Heiner, K. (2002). Exploring the relationship between corporate social performance and employer attractiveness. *Business & Society*, 41(3), 292-318.
- Behrend, T. S., Baker, B. A., & Thompson, L. F. (2009). Effects of pro-environmental recruiting messages: The role of organizational reputation. *Journal of Business and Psychology*, 24, 341-350.
- Berthon, P., Ewing, M., & Hah, L. L. (2005). Captivating company: dimensions of attractiveness in employer branding. *International Journal of Advertising*, 24(2), 151-172.
- Cable, D. M., & Turban, D. B. (2003). The value of organizational reputation in the recruitment context: A brand-equity perspective. *Journal of Applied Social Psychology*, 33(11), 2244-2266.
- Chapman, D. S., Uggerslev, K. L., Carroll, S. A., Piasentin, K. A., & Jones, D. A. (2005). Applicant attraction to organizations and job choice: a meta-analytic review of the correlates of recruiting outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 90(5), 928.
- Crawshaw, J. R., & Game, A. (2015). The role of line managers in employee career management: An attachment theory perspective. *The International Journal of Human Resource Management*, 26(9), 1182-1203.
- Desller, G. (2019). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Palme Yayıncılık, 309-333.
- Ehrhart, K. H., & Ziegert, J. C. (2005). Why are individuals attracted to organizations?. *Journal of Management*, 31(6), 901-919.
- Ellinger, A. D., & Bostrom, R. P. (1999). Managerial coaching behaviors in learning organizations. *Journal of Management Development*, 18(9), 752-771.
- Ellinger, A. D., Hamlin, R. G., & Beattie, R. S. (2008). Behavioural indicators of ineffective managerial coaching: A cross-national study. *Journal of European Industrial Training*, 32(4), 240-257.

- Gatewood, R. D., Gowan, M. A., & Lautenschlager, G. J. (1993). Corporate image, recruitment image and initial job choice decisions. *Academy of Management Journal*, 36(2), 414-427.
- Gilley, J. W. (2000). Manager as learning champion. *Performance Improvement Quarterly*, 13(4), 106-121.
- Greening, D. W., & Turban, D. B. (2000). Corporate social performance as a competitive advantage in attracting a quality workforce. *Business & Society*, 39(3), 254-280.
- Hall, D. T., & Moss, J. E. (1998). The new protean career contract: Helping organisations and employees adapt. *Organisational Dynamics*, 26(3), 22-37.
- Hiltrop, J. M. (1999). The quest for the best: human resource practices to attract and retain talent. *European Management Journal*, 17(4), 422-430.
- Joglekar, J., & Tan, C. S. (2022). The impact of LinkedIn posts on employer brand perception and the mediating effects of employer attractiveness and corporate reputation. *Journal of Advances in Management Research*, 19(4), 624-650.
- Jones, J. R., Ni, J., & Wilson, D. C. (2009). Comparative effects of race/ethnicity and employee engagement on withdrawal behavior. *Journal of Managerial Issues*, 21(2), 195-215.
- Jonsen, K., Point, S., Kelan, E. K., & Griebler, A. (2021). Diversity and inclusion branding: a five-country comparison of corporate websites. *The International Journal of Human Resource Management*, 32(3), 616-649.
- Kristof, A. L. (1996). Person-organization fit: An integrative review of its conceptualizations, measurement, and implications. *Personnel Psychology*, 49(1), 1-49.
- Lassleben, H., & Hofmann, L. (2023). Attracting Gen Z talents: do expectations towards employers vary by gender?. *Gender in Management: An International Journal*, 38(4), 545-560.
- Magbool, M. A. H. B., Amran, A., Nejati, M., & Jayaraman, K. (2016). Corporate sustainable business practices and talent attraction. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 7(4), 539-559.
- Maheshwari, V., Gunesh, P., Lodorfos, G., & Konstantopoulou, A. (2017). Exploring HR practitioners' perspective on employer branding and its role in organisational attractiveness and talent management. *International Journal of Organizational Analysis*, 25(5), 742-761.
- Mahjoub, A., & Krueger, P. M. (2021). Efficient recruitment with effective job advertisement: an exploratory literature review and research agenda. *International Journal of Organization Theory & Behavior*, 24(2), 107-125.
- Maria-Madela, A., & Mirabela-Constanța, M. (2009). Talent management-a strategic priority. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 18(4).

- Maxwell, G.A., & Watson, S. (2006), 'Perspectives on line managers in human resource management: Hilton Internationals UK hotels', *International Journal of Human Resource Management*, 17, 1152-1170.
- McDonnell, A., & Wiblen, S. (2020). *Talent management: A research overview*. Routledge.
- Mirvis, P. H., & Hall, D. T. (1994). Psychological success and the boundaryless career. *Journal of Organizational Behavior*, 15(4), 365 -380.
- Ott, D. L., Tolentino, J. L., & Michailova, S. (2018). Effective talent retention approaches. *Human resource management international digest*, 26(7), 16-19.
- Pandita, D., & Ray, S. (2018). Talent management and employee engagement—a meta-analysis of their impact on talent retention. *Industrial and Commercial Training*, 50(4), 185-199.
- Pogorzelski, S., Harriott, J., & Hardy, D. (2010). *Yetenekleri bulmak*. Ü. Şen-soy (Çev.), İstanbul: Bzd Yayın.
- Poussard, J., *Yönetimde Yeni Bir Stil Coaching*, Morpa Yayınları, İstanbul, 2004.
- Robbins, S., Judge, T. A., Millett, B., & Boyle, M. (2013). *Organisational Behaviour*. Pearson Higher Education AU.
- Schneider, B., Goldstein, H. W., & Smith, D. B. (1995). The ASA framework: An update. *Personnel Psychology*, 48(4), 747-773.
- Scott, K. D., McMullen, T., & Royal, M. (2012). Retention of key talent and the role of rewards. *WorldatWork Journal*, 21(4).
- Searcy, C. (2016). Measuring enterprise sustainability. *Business Strategy and the Environment*, 25(2), 120-133.
- Singh, A., & Pathak, V. (2018). Competency Based Recruitment & Selection: A Key to Retain Employees. *CPJ Global Review*, 1.
- Sivertzen, A. M., Nilsen, E. R., & Olafsen, A. H. (2013). Employer branding: employer attractiveness and the use of social media. *Journal of Product & Brand Management*, 22(7), 473-483.
- Song, B. L., Liew, C. Y., Tee, P. K., & Wong, L. C. (2024). Corporate social responsibility and job pursuit intention: the role of job seekers' perception on employer prosocial orientation, value congruence and employer attractiveness. *Social Responsibility Journal*, 20(9), 1809-1831.
- Tanwar, K., & Kumar, A. (2019). Employer brand, person-organisation fit and employer of choice: Investigating the moderating effect of social media. *Personnel Review*, 48(3), 799-823.
- Tsai, Y. H., Lin, C. P., Hsu, Y. C., Liu, C. M., & Yen, P. H. (2016). Predicting job offer acceptance of professionals in Taiwan: the case of the technology industry. *Technological Forecasting and Social Change*, 108, 95-101.

- Vardarlier, P. (2017). İşveren Markası ve Yetenekli Çalışan Etkileşimi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 628-648.
- Walker, H. J., Feild, H. S., Giles, W. F., Bernerth, J. B., & Short, J. C. (2011). So what do you think of the organization? A contextual priming explanation for recruitment web site characteristics as antecedents of job seekers' organizational image perceptions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 114(2), 165-178.
- Whitmore, J. (2010). *Coaching for performance: growing human potential and purpose: the principles and practice of coaching and leadership*. London: Nicholas Brealey Publishing.
- Williamson, I. O., King Jr, J. E., Lepak, D., & Sarma, A. (2010). Firm reputation, recruitment web sites, and attracting applicants. *Human Resource Management*, 49(4), 669-687.
- Zainee, I. A., & Puteh, F. (2020). Corporate social responsibility impact on talent retention among Generation Y. *Revista de Gestão*, 27(4), 369-392.
- Zhang, L., & Gowan, M. A. (2012). Corporate social responsibility, applicants' individual traits, and organizational attraction: A person-organization fit perspective. *Journal of Business and Psychology*, 27, 345-362.

Kaynakça

- Alayoğlu, N. (2010). İnsan kaynakları yönetiminde yeni dönem: Yetenek yönetimi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 68-97.
- Altınöz, M. (2018). Yetenek yönetiminin algılanması üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 82-95.
- Ansar, N., & Baloch, A. (2018). Talent and talent management: definition and issues. *IBT Journal of Business Studies*, 14(2), 213-230.
- Armstrong, M. (2017). Armstrong'un stratejik insan kaynakları yönetimi el kitabı. Çeviri: Prof. Dr. Yonca Deniz Gürol, Evrim Gemici. Nobel Yayınevi. 6. Basım. Ankara.
- Ashton, C., & Morton, L. (2005). Managing talent for competitive advantage: Taking a systemic approach to talent management. *Strategic HR review*, 4(5), 28-31.
- Barnett, R. C. (1999). A new work-life model for the twenty-first century. *The annals of the American academy of political and social science*, 562(1), 143-158.
- Beach, S. D. (1980), *Personel The Management of People at Work*, London: Macmillan Publishers.
- Brantley, M. E., & Coleman, C. Y. (2001). Winning the technology talent war: A manager's guide to recruiting and retaining tech workers in a Dot-Com world. New York: McGraw-Hill.
- Budak, G. (2016). Yetkinliğe Dayalı İnsan Kaynakları Yönetimi. Nobel Yayınevi. 3. Basım. Ankara.
- Cappelli, P. (2000). Managing without commitment, organizational dynamics, 28, 11-24.
- Cascio, W. F., & Montealegre, R. (2016). How technology is changing work and organizations. *Annual review of organizational psychology and organizational behavior*, 3(1), 349-375.
- Castells, M. (2011). *The rise of the network society*. John wiley & sons.
- Cheese, P., Thomas, R. J., & Craig, E. (2007). The talent powered organization: Strategies for globalization, talent management and high performance. Kogan Page Publishers.
- Chowhan, J., Mann, S., & Budworth, M. H. (2024). Feedback, training, goal-setting, planning and performance: understanding the pathway to improved organizational outcomes. *International Journal of Manpower*, 45(9), 1797-1815.
- Collings, D. G., & Mellahi, K. (2009). Strategic talent management: a review and research agenda. *Human Resource Management Review*, 19 (4), 304-313.

- Collings, D. G., McMackin, J., Nyberg, A. J., & Wright, P. M. (2021). Strategic human resource management and COVID-19: emerging challenges and research opportunities. *Journal of Management Studies*, 58(5), 1378.
- Çırpan, H., & Şen, A. (2009). İşletmelerde yenilikçiliği geliştirmede etkili bir araç: yetenek yönetimi. *Çerçeve Dergisi*, 52(16), 110-116.
- Dachner, A. M., Ellingson, J. E., Noe, R. A., & Saxton, B. M. (2021). The future of employee development. *Human Resource Management Review*, 31(2), 100732.
- Davis, T., Cutt, M., Flynn, N., Mowl, P., & Orme, S. (2016). *Talent Assessment: A New Strategy for Talent Management*. Abingdon: Routledge.
- Deb, T. (2005). *A conceptual approach to strategic talent management*. Indus Publishing.
- Dong, J. J., Yan, S. M., & Yang, X. W. (2024). Influencing Factors and Mechanisms of Value Co-Creation in Artificial Intelligence-Driven Human Resource Management: A System Dynamics Simulation. *Systems*, 12(9), 352.
- Elegbe, J. A. (2010). *Talent management in the developing world: Adopting a global perspective*. England: Gower Publishing Ltd.
- Eric Soderquist, K., Papalexandris, A., Ioannou, G., & Prastacos, G. (2010). From task-based to competency-based: A typology and process supporting a critical HRM transition. *Personnel Review*, 39(3), 325-346.
- Festing, F., Kornau, A., & Schaefer, L. (2015). Think talent – think male? A comparative case study analysis of gender inclusion in talent management practices in the German media industry. *The International Journal of Human Resource Management*, 26(6), 707-732.
- Gallardo-Gallardo, E., Thunnissen, M., & Scullion, H. (2020). Talent management: context matters. *The International Journal of Human Resource Management*, 31(4), 457-473.
- Garvey, B., Garvey, R., & Stokes, P. (2021). *Coaching and mentoring: Theory and practice*. Sage.
- Glueck, W. F. (1982). *Personel, A Diagnostic Approach to Organizational Behavior*, 3 th. Ed. Re. By Milkovich, T. G., plano, Texas: Business Publications, 1982.
- Hassan, Y., Pandey, J., Varkkey, B., Sethi, D., & Scullion, H. (2022), Understanding talent management for sports organizations-Evidence from an emerging country, *The International Journal of Human Resource Management*, 33(11), 2192-2225.
- Hollenbeck, G. P., McCall Jr, M. W., & Silzer, R. F. (2006). Leadership competency models. *The Leadership Quarterly*, 17(4), 398-413.

- Inanlou, Z., & Ahn, J. Y. (2017). The Effect Of Organizational Culture On Employee Commitment: A Mediating Role Of Human Resource Development In Korean Firms. *The Journal of Applied Business Research*, 33(1), 87-94.
- Jooss, S., McDonnell, A., & Skuza, A. (2024). Middle managers as key talent management stakeholders: Navigating paradoxes. *European Management Review*, 21(2), 459-476.
- Jordan, J., & Cartwright, S. (1998), Selecting expatriate managers: key traits and competencies, *Leadership & Organization Development Journal*, 19(2), 89-96.
- Kelliher, F., Murphy, M., & Harrington, D. (2020). Exploring the role of goal setting and external accountability mechanisms in embedding strategic learning plans in small firms. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 27(5), 705-725.
- Kontoghiorghes, C. (2016). Linking high performance organizational culture and talent management: satisfaction/motivation and organizational commitment as mediators. *The International Journal of Human Resource Management*, 27(16), 1833-1853.
- Krasna, H., Kulik, P. K., Karnik, H., & Leider, J. P. (2023). Recruiting new talent for public health jobs with evidence-based job descriptions and attractive job postings. *Journal of Public Health Management and Practice*, 29(5), E162-E168.
- Kuzgun, Ş. (2022). Örgütsel dayanıklılık kapasitesi, yeşil yenilik, algılanan yeşil örgütsel davranış, çevresel belirsizlik ve sürdürülebilirlik performansı arasındaki ilişkiler, Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul: Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
- Kuzgun, Ş. (2023, Aralık). Yetenek Yönetiminin Örgütsel Dayanıklılık Üzerindeki Etkisi, *Abant 2nd International Conference On Scientific Researches*, 1538-1548.
- Le Deist, F. D., & Winterton, J. (2005). What is competence?. *Human resource development international*, 8(1), 27-46.
- Lewis, R. E., & Heckman, R. J. (2006). Talent management: a critical review. *Human Resource Management Review*, 16(2), 139-154.
- Li, F. F. & Devos, P. (2008). Talent management: art or science: The invisible mechanism between talent and talent factory. Unpublished Master's Thesis, University of Kalmar, Sweden.
- Mansfield, R. S. (1996). Building competency models: Approaches for HR professionals. *Human Resource Management*, 35(1), 7-18.
- McClelland, D. (1998) Identifying competencies with behavioural-event interviews. *Psychological Science*, 9(5), 331-339.

- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “intelligence.” *American psychologist*, 28(1), 1.
- Mcdonnell, A. (2011). Still Fighting the “War for Talent”? Bridging the Science Versus Practice Gap. *Journal of Business and Psychology*, 26(2), 169-173.
- Michaels, E., Handfield-Jones, H., & Axelrod, B. (2001). *The War for Talent*. Harvard Business Press.
- Minbaeva, D., & Collings, D. (2013). Seven myths of global talent management. *The International Journal of Human Resource Management*, 24(9), 1762-1776.
- Molloy, J. C., & Noe, R. A. (2009). “Learning” a living: Continuous learning for survival in today’s talent market. In *Learning, training, and development in organizations*, 333-361. Routledge.
- Pagan-Castaño, E., Ballester-Miquel, J. C., Sánchez-García, J., & Guijarro-García, M. (2022). What’s next in talent management?. *Journal of Business Research*, 141, 528-535.
- Pandita, D., & Ray, S. (2018). Talent management and employee engagement—a meta-analysis of their impact on talent retention. *Industrial and Commercial Training*, 50 (4), 185-199.
- Philips, J. J., & Edwards, L. (2009). *Managing talent retention: An ROI approach*. USA: Pfeiffer Publishing.
- Povah, N. (2014). VUCA Kalıcıdır! Geçmesini Beklemeyin! Harvard Business Review Türkiye. <https://hbrturkiye.com/dergi/vuca-kalicedir-gecmesini-beklemeyin>. Erişim Tarihi: 02.10.2024.
- Prasetio, A. P., & Trianasari, N. (2014). The effect of leadership style towards work family conflict at PT. XYZ, Bandung. Full paper proceeding GTAR-2014, 1, 236-247.
- Reuschke, D., & Felstead, A. (2020). Homeworking in the UK: before and during the 2020 lockdown.
- Robbins, S. P. (1994). *Örgütsel Davranışın Temelleri (Çeviren. Dr. Ayşe Öztürk) Eskişehir: Etam A.Ş.*
- Rocha, F. d., Cardoso, L., & Tordera, N. (2008). The importance of Organizational Commitment to Knowledge Management. *Comportamento Organizacional E Gestão*, 14(2), 211-232.
- Sahay, U., & Kaur, G. (2021). A Systematic Review Of The Impact Of Performance Appraisal Systems And Competency Management Framework On The Performance of Employees In The Telecom Sector. *Psychology and Education*, 58(1), 2515-2531.
- Sandberg, J. (2000). Understanding Human Competence at Work: An Interpretative Approach. *The Academy of Management Journal*, 43(1), 9-25.

- Schuler, R. S., Jackson, S. E., & Tarique, I. (2011). Global talent management and global talent challenges: Strategic opportunities for IHRM. *Journal of World Business*, 46(4), 506-516.
- Shafer, R. A., Dyer, L., Kilty, J., Amos, J., & Ericksen, J. (2003). Crafting a human resource strategy to foster organizational agility: a case study. *IEEE Engineering Management Review*, 31(2), 35-46.
- Shet, S. V. (2020). Strategic talent management—contemporary issues in international context. *Human Resource Development International*, 23(1), 98-102.
- Sparrow, P. R., & Makram, H. (2015). What is the value of talent management? Building value-driven processes within a talent management architecture. *Human resource management review*, 25(3), 249-263.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work*. John Wiley& Sons. Inc, New York.
- Stone, D. L., Deadrick, D. L., Lukaszewski, K. M., & Johnson, R. (2015). The influence of technology on the future of human resource management. *Human resource management review*, 25(2), 216-231.
- Tansley, C. (2011). What do we mean by the term “talent” in talent management?. *Industrial and Commercial training*, 43(5), 266-274.
- Thomas, D. A., & Ely, R. J. (1996). Making differences matter. *Harvard Business Review*, 74(5), 79-90.
- Tümen, E. (2024). Yetkinlik mi Yetenek mi?. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(16), 1-19.
- Ugboego, C. A., Edeh, F. O., Amarachi, O., Ikechukwu, O. C., & Adama, L. (2022). Talent Management and Resilience of Hospitality Industries Amid Post-Covid-19. *Journal of Strategic Human Resource Management*, 11(2).
- Wagner, C. (2009). When mentors and mentees switch roles. *The futurist*, 43(1), 6-7
- Warraich, I. A., & Ahmed, A. (2020). The logic for organizational talent management scorecard. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 7(7), 40-47.
- Yüksel, Ö. (2007). İnsan Kaynakları Yönetimi. Gazi Kitabevi. 6. Baskı. Ankara.

Kaynakça

1. Altınpulluk, H., & Kesim, M. (2015, Şubat). Geçmişten günümüze artırılmış gerçeklik uygulamalarında gerçekleşen paradigma değişimleri. *Conference Paper*.
2. Arapkırlı, S. (2021) 'NealStephenson'ınSnowCrash Romani Geleceği Şekillendiriyor', <https://www.bilimkurgukulubu.com/edebiyat/edebiyat-uzerine/neal-stephensonin-snow-crash-romani-gelecegi-sekillendiriyor/> (E.T. 20-11. 2024).
3. Aydın, Ö., Karaarslan, E., Gökçe Narin, N. (2024). Artificial Intelligence, VR, AR and Metaverse Technologies for Human Resources Management.
4. Azuma, R. T. (1997). A survey of augmented reality. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*, 6(4), 355–385.
5. Bailenson, J. N. (2018). *Experience on demand: What virtual reality is, how it works, and what it can do*. W. W. Norton & Company.
6. Billinghamurst, M., Clark, A., & Lee, G. (2015). A survey of augmented reality. *Foundations and Trends in Human-Computer Interaction*, 8(2–3), 73–272.
7. Bingöl, B. (2018). Yeni bir yaşam biçimi: Artırılmış gerçeklik (AG). *Et-kileşim*, 1(1), 45.
8. Binns, A. (2018). *Artificial Intelligence: How Google Uses AI to Improve the Performance Appraisal Process*. Harvard Business Review
9. Brewster, C., Chung, C. A., & Sparrow, P. R. (2016). *International human resource management: Contemporary themes and issues*. Routledge.
10. Cascio, W. F., & Montealegre, R. (2016). *How technology is changing work and organizations. Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 3, 1-35.
11. Chamorro-Premuzic, T., Winsborough, D., Sherman, R. A., & Hogan, J. (2017). *The Influence of Personality on the Decision to Hire*. *Journal of Applied Psychology*, 102(3), 398-404
12. Carmigniani, J., & Furht, B. (2011). Augmented reality: An overview. In B. Furht (Ed.), *Handbook of augmented reality* (ss. 3–46). Springer.
13. Dionisio, J. D. N., Burns, W. G., & Gilbert, R. L. (2013). *3D virtual worlds and the metaverse: Current status and future possibilities*. *ACM Computing Surveys (CSUR)*, 45(3), 1-38.
14. Demiral, G. (2023), İşgören Seçiminde Yapay Zeka, G. GÜRLER ve M., ARAT içinde, *İnsan Kaynakları Yönetiminde Yapay Zeka*, (67-81), İstanbul: Nobel Yayın.
15. Egieya, Z. E., Ewuga, S. K., Adegbite, A. O., & Oke, T. T. (2023). The role of virtual and augmented reality in modern marketing: A critical review.

16. Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep learning*. MIT Press.
17. Gueorguiev, G., & Georgieva, A. (2020). *The impact of virtual reality on human resource management*. *Journal of Business Research*, 113, 67-75.
18. Hodgson, P., & Herring, M. (2020). Virtual reality in the workplace: An emerging trend in employee training and development. *International Journal of Human Resource Development and Management*, 20(3)
19. Huselid, M. A. (2018). *The workforce analytics revolution: Building a data-driven HR organization*. Harvard Business Press.
20. Jerald, J. (2015). *The VR book: Human-centered design for virtual reality*. ACM Books.
21. Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2020). *Rulers of the world, unite! The challenges and opportunities of artificial intelligence*. *Business Horizons*, 63(1), 37-46.
22. Khandelwal, K., & Upadhyay, A. K. (2021). Virtual reality interventions in developing and managing human resources. *Human Resource Development International*, 24(2), 219-233.
23. Khandelwal, K., & Upadhyay, A. K. (2021). Virtual reality interventions in developing and managing human resources. *Human Resource Development International*, 24(2), 219-233.
24. Liu, C., Dede, C., & Huang, R. H. (2019). *Virtual reality in education: A tool for learning in the age of technology*.
25. L'Oréal Careers Web Sayfası (2024) https://careers.loreal.com/en_US/content/LogInToYourData (E.T. 20-11-2024).
26. Porsche Kariyer Web Sayfası (2024), <https://www.porsche.com> (E.T. 20-11-2024).
27. Russell, S., & Norvig, P. (2016). *Artificial intelligence: A modern approach* (3rd ed.). Pearson.
28. SAP Kariyer Web Sayfası (2024) https://www.sap.com/turkey/index.html?url_id=auto_hp_redirect_turkey (E.T. 20-11-2024).
29. Schroeder, R. (2021). *The metaverse: An overview of the future of the digital economy*. *Journal of Digital Media and Policy*, 12(2)
30. Schroeder, R. (2021). The metaverse: An overview of the future of the digital economy. *Journal of Digital Media and Policy*, 12(2), 1-38.
31. Sharma, A., & Ghosh, P. (2019). *Artificial Intelligence in Human Resource Management: A Critical Review*. *Journal of Business Research*, 91, 372-380. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.07.013>
32. Slater, M., & Wilbur, S. (1997). A framework for immersive virtual environments (FIVE): Speculations on the role of presence in virtual environments. *Presence: Teleoperators & Virtual Environments*, 6(6).

33. Sutherland, I. (1968). A head-mounted threedimensional display. *Proceedings of the December 9-11, 1968, Fall Joint Computer Conference, Part I* (ss. 757-764).
34. Stephenson, N. (1992) 'Parazit- SnowCrash' Çev. Sibel Hancıoğlu (2016), Altıkırkbeş Yayın, İstanbul.
35. Tambe, P., Hitt, L. M., & Brynjolfsson, E. (2012). *The Productivity Effects of Information Technology: A Study of the Digital Economy*. *Journal of Management Information Systems*, 29(4), 93-134
36. Vivian, M (2023), 'Augmented Reality and Virtual Reality in HR Management: The Future of Employee Training in Hybrid Environments?' <https://vection-technologies.com/blog/Augmented-Reality-and-Virtual-Reality-in-HR-Management-The-Future-of-Employee-Training-in-Hybrid-Environments/> (E.T. 20-10-2024).
37. Wang, X., Ong, S. K., & Nee, A. Y. C. (2016). *Virtual reality and augmented reality in industrial applications*. Springer.

Kaynakça

- Abdalla, M., Alarabi, L., & Hendawi, A. (2021). Crisis management art from the risks to the control: A review of methods and directions. *Information (Switzerland)*, 12(1), 1–13. <https://doi.org/10.3390/info12010018>
- Al-Khrabsheh, A. A. (2018). Impact of strategic planning on crisis management in the profit and non-profit sector in Jordan. *Academy of Strategic Management Journal*, 17(5), 1–12.
- Alzuod, M. A., & Alqhaiwi, L. A. (2022). the Role of Strategic Flexibility in Enhancing Crisis Management in the Commercial Banking Sector During the Covid-19 Pandemic. *Corporate Governance and Organizational Behavior Review*, 6(2), 104–112. <https://doi.org/10.22495/cgobrv6i2p10>
- Ardito, L., Coccia, M., & Messeni Petruzzelli, A. (2021). Technological exaptation and crisis management: Evidence from COVID-19 outbreaks. *R and D Management*, 51(4), 381–392. <https://doi.org/10.1111/radm.12455>
- Badakhshan, P., Conboy, K., Grisold, T., & vom Brocke, J. (2020). Agile business process management: A systematic literature review and an integrated framework. *Business Process Management Journal*, 26(6), 1505–1523. <https://doi.org/10.1108/BPMJ-12-2018-0347>
- Brozovic, D. (2018). Strategic Flexibility: A Review of the Literature. *International Journal of Management Reviews*, 20(1), 3–31. <https://doi.org/10.1111/ijmr.12111>
- Čelesnik, G., Radujković, M., & Vrečko, I. (2018). Resolving Companies in Crisis: Agile Crisis Project Management. *Organizacija*, 51(4), 223–237. <https://doi.org/10.2478/orga-2018-0023>
- Coombs, W. T., & Laufer, D. (2018). Global Crisis Management – Current Research and Future Directions. *Journal of International Management*, 24(3), 199–203. <https://doi.org/10.1016/j.intman.2017.12.003>
- Das, T. K. (1995). Managing Strategic Flexibility: Key to Effective Performance. *Journal of General Management*, 20(3), 60–75.
- Dobrowolski, Z. (2020). After COVID-19. Reorientation of crisis management in crisis. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 8(2), 799–810. [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.2\(48\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.2(48))
- Hosen, M., Liew, C. Y., Lim, A. F., Hameed, I., & Rehman, H. M. (2024). A new mechanism for crisis management success. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 32(2), 1–14. <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12569>
- Janssen, M., & van der Voort, H. (2020). Agile and adaptive governance in crisis response: Lessons from the COVID-19 pandemic. *International Journal of Information Management*, 55(June), 1–7. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102180>

- Kahveci, E., Avunduk, Z. B., Daim, T., & Zaim, S. (2024). The role of flexibility, digitalization, and crisis response strategy for SMEs: Case of COVID-19. *Journal of Small Business Management*, 00(00), 1–38. <https://doi.org/10.1080/00472778.2024.2377671>
- Lee, O. K., Hyun, Y., Jiang, S., & Jeong, H. (2022). The Role of Information Technologies in Crises: A Review and Conceptual Development of IT-Enabled Agile Crisis Management. *Communications of the Association for Information Systems*, 50(1), 556–589. <https://doi.org/10.17705/1CAIS.05038>
- Megdad, Z., & Çağlar, D. (2024). The Mediating Role of Strategic Adaptability on the Relationship between Human Resource Management Strategies and Innovation. *Sustainability (Switzerland)*, 16(20), 1–18. <https://doi.org/10.3390/su16208729>
- Moh'd, S., Gregory, P., Barroca, L., & Sharp, H. (2024). Agile human resource management: A systematic mapping study. *German Journal of Human Resource Management*, 38(4), 345–374. <https://doi.org/10.1177/23970022231226316>
- Park, Y., El Sawy, O. A., & Fiss, P. C. (2017). The role of business intelligence and communication technologies in organizational agility: A configurational approach. *Journal of the Association for Information Systems*, 18(9), 648–686. <https://doi.org/10.17705/1jais.00001>
- Pearson, C. M., & Clair, J. a. (1998). Crisis Management Reframing. *Academy of Management Review*, 23(1), 59–76.
- Permatasari, M. G., & Mahyuni, L. P. (2022). Crisis management practices during the COVID-19 pandemic: The case of a newly-opened hotel in Bali. *Journal of General Management*, 47(3), 180–190. <https://doi.org/10.1177/03063070211063717>
- Ristvej, J., & Zagorecki, A. (2011). Information systems for crisis management - Current applications and future directions. *Communications - Scientific Letters of the University of Žilina*, 13(2), 59–63. <https://doi.org/10.26552/com.c.2011.2.59-63>
- Roberts, N., & Stockport, G. J. (2009). Defining strategic flexibility. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 10(1), 27–32. https://doi.org/10.1007/978-81-322-1560-8_3
- Settembre-Blundo, D., González-Sánchez, R., Medina-Salgado, S., & García-Muiña, F. E. (2021). Flexibility and Resilience in Corporate Decision Making: A New Sustainability-Based Risk Management System in Uncertain Times. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 22(December), 107–132. <https://doi.org/10.1007/s40171-021-00277-7>
- Sharma, G. D., Kraus, S., Srivastava, M., Chopra, R., & Kallmuenzer, A. (2022). The changing role of innovation for crisis management in times

of COVID-19: An integrative literature review. *Journal of Innovation and Knowledge*, 7(4), 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2022.100281>

Shimizu, K., & Hitt, M. A. (2004). Strategic flexibility: Organizational preparedness to reverse ineffective strategic decisions. *Academy of Management Executive*, 18(4), 44–59. <https://doi.org/10.5465/AME.2004.15268683>

Kaynakça

- Acar, A. Z. (2002). Örgütsel İklim ve Duygusal Zeka İlişkisi: Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Erişim: hacettepe.edu.tr
- Ashkanasy, N. M., & Daus, C. S. (2005). Rumors of the death of emotional intelligence in organizational behavior are vastly exaggerated. *Journal of Organizational Behavior*, 26(4), 441–452. <https://doi.org/10.1002/job.320>
- Ashkanasy, N. M., & Daus, C. S. (2005). Rumors of the death of emotional intelligence in organizational behavior are vastly exaggerated. *Journal of Organizational Behavior*, 26(4), 441-452.
- Atkinson, R. L., & Hilgard, E. R. (1995). *Introduction to psychology*. Harcourt Brace College.
- Bariso, J. (2018). *EQ Applied: The Real-World Guide to Emotional Intelligence*. New York: HarperCollins.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press.
- Bass, B. M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational Dynamics*, 18(3), 19-31.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership*. Psychology Press.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row.
- Caruso, D. R., & Salovey, P. (2004). *The emotionally intelligent manager: How to develop and use the four key emotional skills of leadership*. John Wiley & Sons.
- Çakar, U., & Arbak, Y. (2004). Duygusal zekânın iş yaşamındaki rolü ve önemi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 33(1), 23–42.
- Dağlı, G., Silman, F., & Çağlar, M. (2010). Liderlerin Başarısında Duygusal Zekânın Rolü ve Önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 22-46. Erişim: dergipark.org.tr
- Dulewicz, V., & Higgs, M. (1999). Can emotional intelligence be measured and developed? *Leadership & Organization Development Journal*, 20(5), 242–252.
- Epstein, S. (1998). *Cognitive-experiential self-theory: Implications for developmental psychology*. In D. Kuhn & R. S. Siegler (Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 2. Cognition, perception, and language* (pp. 17–55). Wiley.
- Geçikli, F. (2007). *Duygusal Zekâ ve Yönetimde Başarı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.
- Goleman, D. (2000). Leadership That Gets Results. *Harvard Business Review*.
- Goleman, D. (2006). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. New York: Bantam Books.

- Goleman, D., Boyatzis, R., & McKee, A. (2013). *Primal Leadership: Unleashing the Power of Emotional Intelligence*. Harvard Business Review Press.
- Graen, G. B., & Uhl-Bien, M. (1995). Relationship-based approach to leadership: Development of leader-member exchange (LMX) theory of leadership over 25 years. *Leadership Quarterly*, 6(2), 219-247.
- Graen, G. B., & Uhl-Bien, M. (1995). Relationship-based approach to leadership: Development of leader-member exchange (LMX) theory over 25 years. *Leadership Quarterly*, 6(2), 219-247.
- Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist Press.
- Herzberg, F. (1966). *Work and the Nature of Man*. Cleveland: World Publishing Company.
- Humphrey, R. H. (2002). *The many faces of emotional leadership*. *Leadership Quarterly*, 13(5), 493-504.
- Humphrey, R. H. (2002). The many faces of emotional leadership. *The Leadership Quarterly*, 13(5), 493-504. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(02\)00143-5](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(02)00143-5)
- Kalaycı, N. (2022). *Yönetim Tarzı ve Örgütsel Bağlılığın Presenteizme Etkisi*, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora tezi.
- Konrath, S. H., O'Brien, E. H., & Hsing, C. (2011). Changes in dispositional empathy in American college students over time: A meta-analysis. *Personality and Social Psychology Review*, 15(2), 180-198. <https://doi.org/10.1177/1088868310377395>
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2017). *The leadership challenge: How to make extraordinary things happen in organizations*. John Wiley & Sons.
- Luthans, F., & Youssef, C. M. (2007). Emerging positive organizational behavior. *Journal of Management*, 33(3), 321-349.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1995). Emotional intelligence and the construction and regulation of feelings. *Applied and Preventive Psychology*, 4(3), 197-208.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey & D. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (pp. 3-31). Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2000). Models of emotional intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 396-420). Cambridge University Press.
- Muhakeme Dergisi (2020). Duygusal Zeka Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme ve Liderlik Boyutu. *Muhakeme Dergisi*, 1(2), 55-78.

- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). SAGE Publications.
- Rogers, C. R. (1959). A theory of therapy, personality, and interpersonal relationships: As developed in the client-centered framework. In S. Koch (Ed.), *Psychology: A study of a science* (Vol. 3, pp. 184–256). McGraw-Hill.
- Rowe, W. G. (2005). Creating wealth in organizations: The role of strategic leadership. *Academy of Management Executive*, 19(4), 81–94. <https://doi.org/10.5465/ame.2005.19417910>
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185–211.
- Somuncuoğlu, A. (2005). Duygusal Zeka ve Liderlik Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 30(135), 68-75. Erişim: egitimvebilim.ted.org.tr
- Timuçin, A. (1994). *Felsefe sözlüğü*. Bulut Yayınları.

8. Kaynakça

- Al-Alawi, A. I., Messaadia, M., Mehrotra, A., Sanosi, S. K., Elias, H., & Al-hawadi, A. H. (2023). Digital Transformation Adoption in Human Resources Management During COVID-19. *Arab Gulf Journal of Scientific Research*, 41(4), 446-461.
- Alfanza, T. (2021). Telecommuting Intensity in the Context of COVID-19 Pandemic: Job Performance and Work-Life Balance. *Economics and Business*, 35(1), 107-116.
- Andrianova, M. A. (2020). Legal Regulation of Remote Work in Russia. S. Ashmarina, V. Mantulenko, & M. Vochozka (Dü.), *Engineering Economics: Decisions and Solutions from Eurasian Perspective* içinde (s. 682- 687). Springer, Cham.
- Andy, A., Idris, A., & Ayavoo, R. (2024). Location Attractiveness in the New Norm: A Systematic Review. *Sage Open*, 14(3), 1-21.
- Aprilina, R., & Martdianty, F. (2023). The Role of Hybrid-Working in Improving Employees' Satisfaction, Perceived Productivity, and Organizations' Capabilities. *Journal of Theoretical and Applied Management*, 16(2), 206-222.
- Baumann, H. M., & Marcum, T. M. (2023). Human Capital and Legal Perspectives on Remote Work: Recommendations for Organizations. *Human-capital*, 1711- 1726.
- Bergefurt, L., Boogert, P. F., Appel-Meulenbroek, R., & Kemperman, A. (2024). The interplay of workplace satisfaction, activity support, and productivity support in the hybrid work context. *Building and Environment*, 261, 1-12.
- Champagne, E., Choinière, O., & Granja, A. D. (2023). Government of Canada's Teleworking and Hybrid Policies in the Aftermath of the COVID-19 Pandemic. *Canadian Public Administration*, 66, 158-175.
- Charbonneau, É., & Doberstein, C. (2020). An Empirical Assessment of the Intrusiveness and Reasonableness of Emerging Work Surveillance Technologies in the Public Sector. *Public Administration Review*, 80(5), 780-791.
- Chernesky, R. H. (2003). Examining the Glass Ceiling Gender Influences on Promotion Decisions. *Administration in Social Work*, 27(2), 13-18.
- Chiguvu, D., Bakani, K., & Kalayakgosi, S. (2023). The Impact of Covid-19 on Employees' Work-Life Balance: A Case Study of Botswana Unified Revenue. *International Journal of Research In Business and Social Science*, 12(6), 118-133.
- Crawford, K. (2024, 12). Study Finds Hybrid Work Benefits Companies and Employees. StanfordReport. StanfordReport: <https://news.stanford>.

edu/stories/2024/06/hybrid-work-is-a-win-win-win-for-companies-workers adresinden alındı.

- Çıplak, Z., Yıldız, S. G., & Doğan, B. (2024). Bilişim Sektörü ve Yakın Alanlardaki Çalışanların; Hibrit, Uzaktan ve Yerinde Çalışma Modelleriyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 7(1), 123-139.
- Daulay, A. E., Harianto, & Asikin, Z. (2024). Improving Employee Performance Effectiveness Strategy in Implementing Hybrid Working At Switching Service Companies. *Eduwest – Journal of Universal Studies*, 4(5), 4091-4103.
- Değerli, M. (2022). Declarations of Software Engineering Project Managers Managing Remotely: Provisions for Hybrid Working. *3rd International Informatics and Software Engineering Conference (IISEC)*, (s. 1-5). Ankara.
- Enes, Y., Borges Nunes Vieira, M., Coelho Junior, F. A., Pereira, D., & Zanon, É. R. (2023). Home-Office During COVID-19 Pandemic in Brazil: Perceived Influences on Performance and Competency Management. *The Qualitative Report*, 28(6), 1718-1740.
- Evans, E. (2022). Cracking the hybrid work culture conundrum: how to create a strong culture across a workforce you may never even see. *Strategic HR Review*, 21(2), 46-49.
- Farooq, R., & Sultana, A. (2021). The potential impact of the COVID-19 pandemic on work from home and employee productivity. *Measuring Business Excellence*, 26(3), 308-325.
- Gallup. (2022, 11). *The Advantages and Challenges of Hybrid Work*. (B. Wiggert, & J. White, Dü) Workplace: <https://www.gallup.com/workplace/398135/advantages-challenges-hybrid-work.aspx> adresinden alındı.
- Ge, C., Hanwei, H., Wang, Z., & Jiang, J. (2022). Working from home and firm resilience to the COVID-19 pandemic. *Journal of Operations Management*, 69(3), 450-476.
- Gembalska-Kwiecień, A., & Milewska, E. (2022). Impact of The Covid-19 Pandemic on Management: Remote Work – New Challenges For Employees and Companies. *Scientific Papers of Silesian University of Technology Organization and Management Series*, 166, 213-224.
- Grušić, U. (2023). Remote work in private international law. N. Countouris, V. De Stefano, A. Piasna, & R. Silvia (Dü) içinde, *The future of remote work* (s. 185-200). Brussels: European Trade Union Institute (ETUI).
- Grzegorzcyk, M., Mariniello, M., Nurski, L., & Schraepen, T. (2021). Blending the physical and virtual: A hybrid model for the future of work. *Bruegel Policy Briefs*, *Bruegel*(14). <https://hdl.handle.net/10419/251067> adresinden alındı.
- HR Dergi. (2024). Hibrit Çalışma, Yan Haklarda Neleri Değiştirdi? Yeni Normal ve Değişen Dinamikler. <https://hrdergi.com/hibrit-calisma-yan-hak>

- larda-neleri-degistirdi-yeni-normal-ve-degis-en-dinamikler adresinden alındı.
- Karaçınar, A., & Filizöz, B. (2023). Uzaktan Çalışma Modelinin (Hibrit Model) Çalışan Performansı Üzerine Etkisi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(4), 1073-1089.
- Lenka, R. (. (2021). Unique Hybrid Work model- The future of remote work. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(7), 2687-2697. <https://archives.palarch.nl/index.php/jae/article/view/8694> adresinden alındı.
- Lincicome, S., & Blumsack, I. (2022, December 15). Remote Work. s. 125-133. Aralık 2, 2024 tarihinde <https://www.cato.org/publications/remote-work> adresinden alındı.
- Lindeberg, P., Saunila, M., Lappalainen, P., Ukko, J., & Rantanen, H. (2023). The relationship between various social work environment elements and hybrid worker well-being. *Social work environment elements*, 42(15), 1-16.
- Marcus, J., Aksoy, E., Bolat, O. İ., & Bolat, T. (2023). Null Effects of Age and Gender on Worker Well-Being, Work-Family Conflict and Performance While Working Remotely During the Covid-19 Pandemic. *Journal of Managerial Psychology*, 38(8), 671-686.
- Microsoft. (2021). *The Next Great Disruption is Hybrid Work: Are We Ready?* (B. Wiseman, Dü.) <https://www.microsoft.com/en-us/worklab/work-trend-index/hybrid-work> adresinden alındı.
- Oleksa-Marewska, K., & Tokar, J. (2023). Organizational Culture and Job Satisfaction of Employees Working Remotely: A Cross-Cultural Analysis. *Scientific Papers of Silesian University of Technology Organization & Management*, 183, 347-360.
- Özcan Biçici, D., & Özçelik, A. O. (2023). Do Employees in Turkey Intend to Telework After the Pandemic? *Istanbul Business Research*, 52(3), 565-591.
- Özcan, D. (2018). *Uzaktan Çalışmanın Türkiye'deki Çalışma Hayatı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma*. Doktora Tezi, İstanbul. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=7RM_hbjtNvEefN_1EScfuQ&no=kBPI0x1uYQD8zZ5LAhZdGA adresinden alındı.
- Parsehyan, B. G. (2020). İnsan Kaynakları Yönetiminde Dijital Dönüşüm: İk 4.0. *Turkish Studies - Information Technologies and Applied Sciences*, 15(2), 211-224.
- Patterer, A. S., Keller, A. C., Woharcik, K., & Kühnel, J. (2024). aily use of self-leadership strategies and employee work engagement while working from home and the office. *Scientific Reports, Medline*, 14(20558), 1-13.
- Polat, Y. (2023). Covid-19 Salgınının Çalışma Biçimine Etkisi: Hibrit Çalışma. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 23(2), 163-172.

- Rampasso, I. S., Santana, M., Serafim, M. P., Dibbern, T., Rodrigues, E. A., Filho, W. L., & Anholone, R. (2022). Productivity analysis in work from home modality: An exploratory study considering an emerging country scenario in the COVID-19 context. *IOS Press*, 72(1), 441-450.
- Reddy, P. S. (2024). Impact of Hybrid Work Model on Employee En-Gagement and Productivity. *Amity Business Review*, 25(1), 42-51.
- Resmi Gazete. (2006, 05 31). Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.
- Resmî Gazete. (2021, Mart 10). Uzaktan Çalışma Yönetmeliği. (31419). Türkiye: Resmi Gazete.
- Rose, D. (2021). Leadership Trends 2022: Overcoming Hybrid Working Challenges: “I can’t see you, but I can lead you...or can I?”. *Leadership Excellence*, 38(12), 20-21.
- Saylam, A., & Leblebici, D. N. (2015). The Trends and Their Driving Forces in Human Resource Management, and the Applicability of Them in Public Administration. *Cumhuriyet University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 16(1), 187-204.
- Schmidt, S., & Schmidt, B. S. (2022). A Working from Home (WFH) 2022 - Best Practices Implementation and Case Study of Company Agreement. *Technical Journal*, 14(4), 572-580.
- Sostero, M., Milasi, S., Hurley, J., Fernández-Macías, E., & Bisello, M. (2020). Teleworkability and the COVID-19 crisis: a new digital divide? *JRC Working Papers Series on Labour, Education and Technology*(5).
- Stanton, J. M., & Weiss, E. M. (2003). Organisational Databases of Personnel Information: Contrasting the Concerns of Human Resource Managers and Employees. *Behaviour & Information Technology*, 22(5), 291-304.
- Şenay, F. (2011). Sağlık Sigortacılığı. O. Yanık (Dü.) içinde, *Sağlık Kurumları Yönetimi* (s. 208- 226). Ankara: Sage Matbaacılık.

Kaynakça

- Akdemir, A. & H, Demirkaya (Ed.). (2016). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Orion Kitapevi.
- Akmaz, A. (2016). *Psikolojik Kontrat ile Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Güvenlik İlişkisi: Mersin İlindeki 4 ve 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altıok, H. Ö. & Üstün, B. (2014). Profesyonellik: Kavram Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi.7(2), 151-155.
- Babadağ, M. (2015). Demografik Faktörlerin Örgütsel Bağlılığa Etkisi: Bir Uygulama.
- Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(2), 313-332.
- Balay, R. (2000). *Özel ve Resmî Liselerde Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığı: Ankara İli Örneği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). T.C. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baltacıoğlu, N. (1993). Esnek Zaman. Bilim ve Teknik. 306, 380-382. <https://services.tubitak.gov.tr/edergi/konuArsivi.htm?konuId=18>.
- Baransel, A. (1979). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*. İstanbul: Fatih Matbaası.
- Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık, Yayın No: 59, Yönetim Dizisi: 15.
- Cartwright, M. (2023). İngiltere Sanayi Devriminde Çocuk İşçiliği. (N. Karaben, Çev.). <https://www.worldhistory.org/trans/tr/2-2216/ingiltere-sanayi-devriminde-cocuk-isciligi/>.
- Çakar & Ceylan. (2005). İş Motivasyonunun Çalışan Bağlılığı ve İşten Ayrılma Eğilimi Üzerindeki Etkileri. Doğu Üniversitesi Dergisi, 6(1), 52-66.
- Çelenk, H. (2008). *Esnek Çalışmanın İşgücü Maliyetlerine ve Rekabet Gücüne Etkisi ve Tekstil Sektörüne Uygulaması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayram, L. (2005). Yönetimde Yeni Bir Paradigma: Örgütsel Bağlılık. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü. Sayıştay Dergisi. 59, 125-139. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1713569>
- Dik, B.J. & Duffy, R.D. (2009). Calling and Vocation at Work. The Counseling Psychologist. 37(3), 424-450. <https://www.researchgate.net/publication/240280400>.
- Duygulu, S. & Abaan, S. (2007, Haziran). Örgütsel Bağlılık: Çalışanların Kurumda Kalma ya da Kurumdan Ayrılma Kararının Bir Belirleyicisi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 61-73.
- Ergun Özler, N.D. (Ed.). (2015). *Örgütsel Davranışta Güncel Konular. 3. Baskı*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

- Fayol, H. (2008). *Genel ve Endüstriyel Yönetim*. (H.B. Akın, Çev.). Ankara: Adres Yayınları (orijinal baskı tarihi 1916).
- Foote, D. A. & Tang, T. L. (2008). Job Satisfaction and Organizational Citizenship Behavior (OCB). *Management Decision*. 46(6), 933-947. <https://www.researchgate.net/publication/234114240>.
- Gündoğan, T. (2009, Eylül). *Örgütsel Bağlılık. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Uygulaması*. İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü (Uzmanlık Yeterlilik Tezi). Ankara: <https://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/tamergundogan.pdf>.
- Güney, M. & Turan, M. (2021). Psikolojik Sözleşme İhlali ile Örgütsel Bağlılık Arasında Örgütsel Güvenin Aracılık Rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10(1), 356-374. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1133497>.
- İçerli, L. (2010). Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 5(1). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/716029>.
- İnce, M., Bedük, A. & Aydoğan, E. (2004). Örgütlerde Takım Çalışmasına Yönelik Etkin Liderlik Nitelikleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 11, 423-446,
- Kara, E. & Bozkurt, Ş. (2021). Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*. 25(87), 143-160. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/issue/61775/923553>.
- Karakoyun, Y. (2007). *Esnek Çalışma Yoluyla Kadınların İşgücüne Katılım Oranının ve İstihdamının Artırılması; İşkur'un Rolü*. Uzmanlık Tezi. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, 5.
- Kırkpınar, S. & İşcan, Ö.F. (2018). Liderlik Tarzlarının İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılığa Etkileri, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*. 21(1), 65-85.
- Koçel, T. (2011). *İşletme Yöneticiliği*. 13. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Kur'an*. Nisa Suresi, Ayet 32.
- Livvarçin, Ö. ve Kurt, D. (Ed.). (2014). *Yönetim Biliminde 49 İnsan, 49 Teori*. 3. Baskı. İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Noraazian & Khalipa (2016). Three-Component Conceptualization of Organizational Commitment. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 6(12), 16-23. <https://www.academia.edu/44640225>.
- Ören, K. & Yüksel, H. (2012). Geçmişten Günümüze Çalışma Hayatı. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*. 1(1), 34-59. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84742>.

- Örücü, E. & Sezen Kışlalıoğlu, S. (2014). Örgütsel Bağlılık Üzerine Bir Alan Çalışması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*. 10(22), 45-65. <https://dergipark.org.tr/pub/ijmeb/issue/54848/751055>.
- Özdevecioğlu, M. (2003). Algılanan Örgütsel Destek ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*. 18(2), 113-130.
- Özgan, Külekçi & Özkan (2012). Öğretim Elemanlarının Örgütsel Sinizm ile Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*. 4(1), 196-205.
- Özkalp, E. & Kirel, Ç. (2016). *Örgütsel Davranış*. 7. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Öztürk, Z. & Şeremet, G.G. (2021). Rol Belirsizliği ve Rol Çatışmasının Örgütsel Bağlılık ile İlişkisi: Ankara İli Bir Kamu Hastane Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 20(4), 1805-1829.
- Özveren, M. (1986). *İşletmelerde Çalışma Saatleri Programları ve Marmara Bölgesindeki Uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parlak, B & Sümel, M. (2023). Yalın Devlet: Geleneksel Yönetimden Yalın Yönetime. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEB-PIR)*. 9(2-1), 346-356.
- Pogorzelski S., Harriot, J. & Hardy, D. (2010). *Yetenekleri Bulmak*. (Ü. Şensoy, Çev.). İstanbul: Tor Monster Recruitment İK Danışmanlık Ltd.
- Robbins, S.P. & Judge, T. (2015). *Örgütsel Davranış*. (İ. Erdem, Çev.). 14. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (orijinal baskı tarihi 2011).
- Sabuncuoğlu, Z. & Tüz, M.V. (2016). *Örgütsel Davranış*. 6. Baskı. Bursa: Alfa Akademi Ltd. Şti.
- Sadullah, Ö., Uyargil, C., Acar, A.C., Özçelik, O., DüNDAR, G., Ataay, İ.D., ... Z. Tüzüner, L. (2015). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. 7. Baskı. İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Seçtim, H. & Erkul, H. (2020). Yönetim Yaklaşımları Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme. *Management and Political Sciences Review*. 2(1), 18-50.
- Sevimli, F. & İşcan, Ö. F. (2005). Bireysel ve İş Ortamına Ait Etkenler Açısından İş Doyumu. *Ege Akademik Bakış Dergisi*. 5(1-2), 55-64.
- Sökmen, A. & Kenek, G. (2019). Örgütsel Bağlılık, İş Tatmini ve Özgeçilim İlişkisi: Bir Kamu Kurumunda Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*. 11(4), 3120-3130.
- Taylor, F.W. (2005). *Bilimsel Yönetimin İlkeleri*. (H.B. Akın, Çev.). Ankara: Adres Yayınları (orijinal baskı tarihi 1911).
- Uçtu, K. (2023). *Çalışma Biçiminin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinde İş Tatmininin Aracı Rolü: Beyaz Yakalı Çalışanlara Yönelik Bir*

- Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: T.C. İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Usta, I. & Küçükaltan, D. (2012). Ödüllendirmenin Örgütsel Bağlılığa Etkisi: İstanbul'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 1(2). <https://www.researchgate.net/publication/348558053>.
- Wasti, S. A. (2000). Örgütsel Bağlılığı Belirleyen Evrensel ve Kültürel Etmenler: Türk Kültürüne Bir Bakış. Sabancı Üniversitesi. (December 2010 - Journal of Occupational and Organizational Psychology). 201-224. <https://www.researchgate.net/publication/264228222>.
- Weber, M. (2011). *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Rubu*. (G. Solmaz, Çev.). 3. Baskı. Ankara: Alter Yayınları (orijinal baskı tarihi 1905).
- Weber, M. (1922). *Bürokrasi ve Otorite*. (H.B. Akın, Çev.). 5. Baskı. Ankara: Adres Yayınları.
- Wooden, M. (1995, March). A Disaggregated Approach to the Study of Absence from Work. *Labour & Industry a journal of the social and economic relations of work*. <https://www.academia.edu/18350155/>.
- Yalçın, A. & İplik, FN. (2005). Beş Yıldızlı Otellerde Çalışanların Demografik Özellikleri ile Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Adana Örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.14(1), 395-412.

Kaynakça

- Amini, S., Johan, S., Pour, E. K., & Mohamed, A. (2023). Employee welfare, social capital, and IPO firm survival. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 47(6), 2174-2204.
- Baer, M., & Frese, M. (2003). Innovation Is Not Enough: Climates For Initiative and Psychological Safety, Process Innovations, and Firm Performance. *Journal of Organizational Behavior*, 24(1), 45-68.
- Bakan, İ., & Kefe, İ. (2012). Kurumsal Açıdan Algı ve Algı Yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 19-34.
- Bandara, S. G., Abdeen, F. N., Disaratna, V., & Perera, B. A. (2022). Employee welfare and job satisfaction in the Sri Lankan hotel industry. *International Journal of Construction Management*, 22(15), 3045-3054.
- Brown, S. P., & Leigh, T. (1996). A New Look at Psychological Climate and Its Relationship to Job Involvement, Effort and Performance. *Journal of Applied Psychology*, 81(4), 358-368.
- Carmeli, A., Reiter-Palmon, R., & Ziv, E. (2010). Inclusive leadership and employee involvement in creative tasks in the workplace: The mediating role of psychological safety. *Creativity Research Journal*, 22, 250-260.
- Danna, K., & Griffin, R. W. (1999). Health and well-being in the workplace: A review and synthesis of the literature. *Journal of Management*, 25(3), 357-384.
- Davis, A., & Gibson, L. (1994). Designing Employee Welfare Provision. *Personnel Review*, 23(7), 33-45.
- Dickson, T. J., & Huyton, J. (2008). Customer service, employee welfare and snowsports tourism in Australia. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 20(2), 199-214.
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and A Proposal for A National Index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Doney, P., & Cannon, J. (1997). An Examination Of The Nature Of Trust In Buyer-Seller Relationships. *Journal Of Marketing*, 61(2): 35-51.
- Dwidej, S. (2017). Overcome the stress using psychological safety in organization. *Palma Journal*, 16(3), 90-93.
- Edmondson, A. (2003). *Psychological Safety, Trust, and Learning in Organizations: A Group-level Lens*. R. Kramer and K. Cook. New York: Russell Sage Foundation.
- Edmondson, A., & Lei, Z. (2014). Psychological Safety: The History, Renaissance, and Future of an Interpersonal Construct. *The Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1, 23-43.

- Eggers, J. (2011). Psychological Safety Influences Relationship Behavior. *Corrections Today*, 1, 60-61.
- Erkutlu, H. V., Kayacan, M., & zdemir, H. C. (2019). Sağlık alışanlarında Psikolojik Güvenlik ile retkenlik Karşıtı İş Davranışları Arasında Bir alışma . *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(3), 166-179.
- Gallie, D., Zhou, Y., Felstead, A., & Green, F. (2012). (2012). Teamwork, skill development and employee welfare. *British Journal of Industrial Relations*, 50(1), 23-46.
- Ghaly, M., Dang, V. A., & Stathopoulos, K. (2015). Cash holdings and employee welfare. *Journal of Corporate Finance*, 33, 53-70.
- Gibney, R., Zagenczyk, T. J., Fuller, J. B., Hester, K. I., & Caner, T. (2011). Exploring Organizational Obstruction and the Expanded Model of Organizational Identification. *Journal of Applied Social Psychology*, 41(5), 1083-1109.
- Harris, O., & Hartman, S. (2002). *Organizational Behavior*: New York: Best Business Books, The Haworth Press, Inc.
- Horuz, İ., & Taşgit, Y. E. (2020). alışanların Psikolojik Güvenlik Algısı ve Politik Taktik Davranışları Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(4), 1513-1541.
- Kahn, W. A. (1990). Psychological Conditions of Personal Engagement and Disengagement at Work. *Academy of Management Journal*, 33(4), 692-724.
- Koçak, D. (2020). Psikolojik Güvenlik ve alışan Performansı İlişkisi: algılanan rgtsel Engelin Aracı İş Güven. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(1), 119-140.
- Koçak, ., & Yener, S. (2019). Lidere Güven Algısının İşyeri Yalnızlığı zerindeki Etkisinde Psikolojik Rahatlık Algısının Aracı Rolü. *Journal of Management & Economics*, 26(3), 937-954.
- Li, A., & Tan, H. (2013). What happens when you trust your supervisor? Mediators of individual performance in trust relationships. *Journal of Organizational Behavior*, 34, 407-425.
- Lockwood, N. R. (2007). Leveraging Employee Engagement for Competitive Advantage: HR's Strategic Role. *Society for Human Resource Management Research Quarterly*, 39, 1-11.
- Luthans, F., Youssef, C., & Avolio, B. (2015). *Psychological Capital and Beyond*. New York: Oxford University Press.
- May, D., Gilson, R., & Harter, L. (2004). The Psychological Conditions of Meaningfulness, Safety and Availability and The Engagement of The Human Spirit at Work. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 77, 11-37.

- Morgan, C., & Luthans, F. (2015). Psychological Capital and Well-being. *Stress and Health*, 31, 180–188.
- Newman, A., Donohues, R., & Eva, N. (2017). Psychological Safety: A Systematic Review of the Literature. *Human Resource Management Review*, 27, 521–535.
- Ning, L., & Jin, Y. (2009). The Effects of Trust Climate on Individual Performance. *Frontiers of Business Research in China*, 3(1), 27-49.
- Osterman, P. (2000). Work reorganization in an era of restructuring: Trends in diffusion and effects on employee welfare. *Ilr Review*, 53(2), 179-196.
- Özkan, G., & Gürbüz, İ. B. (2019). Bina Ortamlarının Çalışan Refahı ve Performansı Üzerine Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 616-632.
- Page, K. M., & Vella-Brodrick, D. (2009). The ‘What’, ‘Why’ and ‘How’ of Employee Well-Being: A New Model. *Social Indicators Research*, 90/3, 441-458.
- Parker, C., Dipboye, R., & Jackson, S. (1995). Perceptions of Organizational Politics: An Investigation of Antecedents and Consequences. *Journal of Management*, 21(5), 891-912.
- Pınar, M. (2019). Multidimensional well-being and inequality across the European regions with alternative interactions between the well-being dimensions. *Social Indicators Research*, 144(1), 31-72.
- Pradhan, R. K., & Hati, L. (2019). The measurement of employee well-being: development and validation of a scale. *Global Business Review*, 23(2), 385-407 DOI: 10.1177/0972150919859101.
- Putera, W., Alimuddin, A., Yahya, I. L., & Magfirah, M. (2021). Factors that Affect Employee Welfare in Improving Employee Performance at Pt. Semen Indonesia (SIG) Persero TBK. *Asian Journal of Social Science and Management Technology*, 3, 1-92.
- Schaubroeck, J., Lam, S. S., & Peng, A. (2011). Cognition-Based And Affect-Based Trust As Mediators of Leader Behavior Influences on Team Performance. *Journal of Applied Psychology*, 96(4), 863-871.
- Siemsen, E., Roth, A., Balasubramanian, S., & Anand, G. (2009). The Influence of Psychological Safety and Confidence in Knowledge on Employee Knowledge Sharing. *Manufacturing & Service Operations Management*, 11(3), 429-447.
- Soyalm, M. (2019). *Örgütsel Etik İklim, Psikolojik Güvenlik, Güç Mesafesi Yönelimi ve Çalışan Sessizliği Davranışı Arasındaki İlişkiler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Tiwari, B., & Lenka, U. (2016). Building Psychological Safety for Employee Engagement In Post-Recession. *Development and Learning in Organizations*, 30(1), 19-22.

- Waititu, F., Kihara, P., & Senaji, T. (2017). Effect of employee welfare programmes on employee performance: A case study of Kenya Railways Corporation. *International academic journal of human resource and business administration*, 2(3), 611-631.
- Wei, Y., Nan, H., & Wei, G. (2020). The impact of employee welfare on innovation performance: Evidence from China's manufacturing corporations. *International Journal of Production Economics*, 228, 107753.
- Yüksel, A., & Ylık, P. (2022). alışan Refah leği: Türk Kültürüne Uyarlatma alışması. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 9(3), 1959-1975.

Kafkas Halk Oyunları Sporcularının Psikolojik Beceri ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

Gürkan Çağlar
Mehmet Şirin Güler

Editörler
Ergün Çakır
Levent Tanyeri

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kafkas Halk Oyunları Sporcularının Psikolojik Beceri ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

Gürkan Çağlar • Mehmet Şirin Güler

Editörler: Ergün Çakır • Levent Tanyeri

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-958-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub530>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çağlar, G., Güler, M. Ş., Çakır, E. (ed), Tanyeri, L. (ed) (2024). *Kafkas Halk Oyunları Sporcularının Psikolojik Beceri ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub530>.

License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

6. Kaynakça

- Abakay U., Kuru E. (2011). Profesyonel ve amatör futbolcuların antrenörleri ile olan iletişim düzeyi farklılıklarının karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 125-131.
- Aka S., Baş M., Eraslan M. (2012). Evaluation of the social skill levels of the horseman jereed players with respect to different variables. *Turkish Journal Of Sport And Exercise*, 14(3), 82-90.
- Akarçesme C. (2004). Voleybolda Müsabaka Öncesi Durumluk Kaygı ile Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Akgün A., Gönen S., Aydın M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 283-299.
- Akkarpat İ. (2014). Farklı yaş gruplarında basketbolda imgelemenin serbest atış performansı, özsaygı ve kaygı üzerine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aksan Ş. İkel Toplumlarda Dansın Yeri ve Günümüz Dans Sanatına Yansıması. Mimar Sinan Ün. Devlet Konservatuarı Sahne Sanatları ve Müzik Araştırma İnceleme Değerlendirme Pan Yayıncılık. 1992;14-20
- Aktaş G. (1999). Temel Dans Eğitimi. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, S:1-3.
- Aldemir Y., Biçer T., Kale E. (2014). Futbolcularda imgeleme çalışmalarının problem çözme üzerine etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 37-45.
- Altıntaş A., Akalan C. (2008). Zihinsel antrenman ve yüksek performans. *Sportmetre: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 39-43.
- And M. (1974). Oyun ve Bügü, Türk Kültüründe Oyun Kavramı, İstanbul: YapıKredi Yayınları, S:47.
- Anshell MH. Sport Psychology: From Theoryto. Practice Characteristics of Successful Athletes, 5th Edition. UK, Pearson. Middle Tennessee State University,2011.

- A.P.A. Membership Dues Statements. American Psychological Association Division Interest Form, 1996: 1-5.
- Arda N. (2008). Trakya Yöresi (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ) Halk Oyunlarında Kullanılan Vücut Hareketlerinin Karşılaştırılması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, S:5.
- Artun E. (2005). Türk Halkbilimi. Kitabevi. S:13.
- Aşçı F.H., Gökmen H. (1995). Bayan hentbolcularda yarışma kaygısı, başarı, spor deneyimi ve atletik yeterlilik ilişkisi. Spor Bilimler Dergisi, 6(2), 38-47.
- Aşçı H. ve Kirazcı S. (2003). Spor Bilimlerinin Psikolojik Temelleri, Bağiran Yayınevi: Ankara. "Spor psikolojisi, fiziksel aktivitenin psikolojik temellerinin incelenmesidir." 2003: 153-196
- Ataman S. Y. (1975) .100 Türk Halk Oyunu. Yapı ve Kredi Bankası. S:102.
- Ay G. (1990). Folklor Giriş (Vol. 1). İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Mezunları. S:82-83.
- Aydın A. (2015). *7-11 yaş grubu çocuklarda halk oyunları eğitiminin depresyon düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aydın C. (1981). Okullarda Halk Oyunları, İzmir: Karınca Matbaacılık, S:14-26.
- Aydın O. (2017). 12 Haftalık psikolojik beceri antrenman uygulamasının bireysel sporcularda kaygı, stresle baş etme, aşırı uyarılma becerileri üzerine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Bacanlı H. Gelişim ve Öğrenme Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,3. Baskı, 2000. Brain, Christine. Advanced Psychology: Applications, Issues and Perspectives. Cheltenham: Nelson Thornes,2002.
- Baki E. (2019). Gençlerin spora katılım düzeylerine göre iletişim becerileriyle problem çözme yeteneklerinin incelenmesi (Erzurum ili örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Başaran M.H., Taşgın, Ö., Sanioglu, A., Taşkın, A.K. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 533-544.
- Başpınar P. (2007). Kaygının Bilişsel ve Fizyolojik Bileşenlerine Yönelik Tedavilerin Etkinliği. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Baştuğ G. (2009). Bayan voleybolcuların müsabaka dönemi kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11 (3), 15-20.
- Baykurt Ş. (1995). Anadolu Kültürleri ve Türk Halk Dansları. Yeni Doğu, S:9.

- Bedir R. (2008). Taekwondo milli takım sporcularının durumluk kaygı düzeylerinin başarıya etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bingöl H., Çoban B., Bingöl Ş., Gündoğdu C. (2012). Üniversitelerde öğrenim gören taekwondo milli takım sporcularının maç öncesi kaygı düzeylerinin belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 14(1), 121-125.
- Bois J., Sarrazin P., Southon J., Boiche J. (2009). Psychological characteristics and their relation to performance in professional golfers. *The Sport Psychologist*, 23(2), 252-270.
- Brewer B. W. Handbook of sports medicine and science spot psychology, Blackwell Publishing, 2009: 1-6.
- Can Y., Kaçay Z. (2016). Sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 6176-6184. doi:10.14687/jhs.v13i3.4353.
- Civan A., Arı R., Görücü A., Özdemir M. (2010). Bireysel ve takım sporcularının müsabaka öncesi ve sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 193-206.
- Civan A., Özdemir İ., Taş İ., Çelik A. (2012). Bedensel engelli ve engelli olmayan tenis sporcularının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 14 (1), 83-87.
- Craft L.L., Magyar T.M., Becker B.J., Feltz D.L. (2003). There lationship between the competitive state anxiety inventory-2 and sport performance: a meta analysis. *Journal of Sport&Exercise Psychology*, 25(1), 44- 65.
- Creswell J. W. (2009), *Research Design, Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*, Third Edition, Sage Publications, USA.
- Cüceloğlu D. İnsan ve Davranışı. İstanbul: Remzi Kitapevi, 18. Baskı, 2009.
- Çakır A. (1987). Türk Halk Oyunlarında Hayvan Motifleri Üzerine Bir Atlas Denemesi. In. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, S:75.
- Çelebi A. (1991). Türk Halk Oyunları Eğitici ve Öğrencilerinin Türk Halk Oyunlarını Nasıl Algıladıklarına İlişkin Bir Araştırma (İzmir İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, S:5.
- Çelik G. (2010). Üst düzeydeki judocularında müsabaka öncesi durumluk kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Çobanoğlu Ö. (1999). Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Akçağ Basım Yayım Pazarlama Aş. S:1.

- Değerli F. (1988). Türk Halk Oyunlarının Sahnelenme Problemleri ve Çözüm Yolları. Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu bildirileri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Mifad Yayınları. S:111.
- Doğan P. (2011). Halk oyunlarının sosyal bütünleşmeye etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan E. (2019). Kadın ve erkek sporcuların imgeleme biçimlerinin karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 373-381.
- Edwin G. Boring. Deneysel Psikoloji Tarihi. Prentice-Hall, 2. Baskı,1950
- Eğilmez M. (2006). Gelenekten Geleceğe Halkoyunları. Ankara: Ütopya Yayınevi, S:13-61.
- Ekenci G. İmamoğlu, A.F. Spor İşletmeciliği. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2002
- Ekmekçiöğlü İ., Bekar C., Kaplan M. (2001). Türk Halk Oyunları. Esin Yayınevi.S:12-32.
- Erdoğan D. (2016). Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının ve Durumluk Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Engür M. (2002). Elit sporcularda başarı motivasyonunun, durumluk kaygı düzeyleri üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erbaş M. K., Küçük V. (2012). Üst düzey basketbolcularda durumluk kaygı düzeylerinin farklı değişkenlere göre karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14 (2), 257-261.
- Erdoğan E., Sözen H., Cevahircioğlu B. (2014). Farklı sro branşındaki üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(33), 828-834.
- Eroğlu T. (1994). İnsan ve Oyun. Kayseri: Milli Folklor Yayınları:3, Halk Oyunları Dizisi:1. S:24.
- Eroğlu T. İnsan ve Oyun. Halk Oyunları Dizisi: 1 Oyun, Kayseri: Dans ve Halk Oyunları Milli Folklor Yayınları: 3; 1994.
- Erhan S., Bedir D., Güler M., Ağduman F. Sporcuların Psikolojik Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Atatürk Üni. Fizik Eğitimi Spor Bilimleri J. 2015. 59-71.
- Ersöz G., Sözen, H., & Çetinkaya, E. (30 Ekim-1 Kasım 2013). Halk oyunları ile ilgilenen bireylerin optimal performans duygu durumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. II. Uluslararası Halk Oyunları Kongresi . Kemer, Antalya.

- Evliyaoğlu S., Baykurt Ş. (1987). Türk Halkbilimi. Ofset Repromat, S:118.
- Fischer E. (1985). Sanatın Gerekliliği, Ankara: Sevinç Matbaası. Cevat Çapan (Çev.), S:12-43.
- Gerek Z. Türk Halk Oyunlarının Tarihsel Gelişimi. Yüksek Lisans. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi; 1997.
- Gerek Z. (2007). Halk Oyunları ve Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluklarının Eurofit ile Karşılaştırılması (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, S:2.
- Gökkaya D., Biçer T. (2017). Psikolojik beceri kıstası olarak özgüvenin, elit sporcuların performansına katkısı; boks milli takımı örneği. *Marmara Üniversitesi Dergisi*, 2(1),16-28.
- Gökkaya D., Biçer T. (2017). Psikolojik beceri kıstası olarak özgüvenin, elit sporcuların performansına katkısı; boks milli takımı örneği. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 16-28. doi: 10.22396/sbd.2017.22.
- Güler M. (2015). Farklı branşlarda spor yapan bireylerin mental yeteneklerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Gümüüşdağ H., Karaç Y., Kartal A. (2018). Halk oyunları branşına katılan sporcuların yarışma öncesi kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 4(14), 706-712.
- Güngör T. (2011). Selçuk Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Kaygı ve Yaşam Doyumu Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Hacıcaferoğlu S., Hacıcaferoğlu B., Seçer M. (2015). Halk oyunları branşına katılan sporcuların yarışma öncesi kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4, 288-297. doi: 10.14486/IJSCS390.
- Hecker JE, Kaczor LM. Application of imagery in sport psychology: some preliminary findings. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1988, 10:363-373.
- Humara M. (1999). The relationship between anxiety and performance: a cognitive behavioral perspective. *Athletic Insight*, 1(2), 1-14.
- İkizler C. Sporda Başarının Psikolojisi, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 1997.
- Kara H., Acet M. (2012). Spor yöneticilerinde durumluk kaygısının otomatik düşünceler üzerindeki etkisinin incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(4), 244-258.
- Karabulut E. (2007). Aktif Sporcuların Yarışma Öncesi ve Sonrası Psikolojik Belirtileri ile Reaksiyon Zamanları Arasındaki İlişkilerin Çeşitli

- Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Karabulut E., Mavi-Var S. (2019). Taekwondocuların durumluk ve sürekli kaygılarının müsabaka performansı ve yaralanma durumu ile ilişkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 47-54.
- Karagiüven H.Ü. (1999). Açık kaygı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili bir çalışma. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 11, 203-218.,
- Karamustafaloğlu O., Yumrukçal H. (2011). Depresyon ve anksiyete bozuklukları. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni, 45(2), 65-74.
- Karataş İ. (2015). Adolesan bireylerin iletişim becerilerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kaya M. (2016). Türk Halk Oyunları Fiziksel/ Zihinsel Boyutları. Ankara: Ürün Yayınları, S:17-27.
- Kaya M., Varol K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, 31-63.
- Keskin E. (1975). Halk Oyunları Öğrenimi. Ankara: Kadioğlu Matbaası, S:6.
- Khan M.K., Khan A., Khan S.U., Khan S. (2017). Effects of anxiety on athletic performance. *ResInves Sports Med*, 1(1), 1-5.
- Koca M., Salici O. (2019). Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi: Isparta örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10(2),186-197.
- Koç H. (2004). Profesyonel futbolcularda durumluk kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Koçak T. (1990). Halkoyunları Piyasası: Geçmişi ve Bugünü Üzerine Notlar. *Folklor Doğru Dergisi* (59), S:53.
- Koçkar M. T. (1998). Dans ve Halk Dansları. Ankara: Bağırğan Yayınevi, S:72.
- Koruç Z. Bayar, P. Kitle Spor ve Spor Psikolojisi. Spor Ahlaki ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi, 1990
- Koruç Z. Yeni Bir Alan Egzersiz ve Spor Psikolojisi. *Türk Psikoloji Bülteni*, 1998, 10: 76-92.
- Kremer J., Scully D. (1994). *Psychology in sport*. London: Taylor & Francis Publishing.
- Macila E. (2013). Basketbol oyuncularının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lefkoşa.
- Manav F. (2011). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9), 201-211.

- Martens R. About Smoks and Jocks. *Journal of Sport Psychology*, 1979, 1: 94-99.
- Melllieu SD, Hanton S. *Advances in Applied Sport Psychology.A Review*. 1st ed. New York, Routledge, 2009: 365.48
- Munroe KPR, Giacobbi CR, Hall C, Weinberg R. TheFour WS of imageryUuse. where, when, whyandwhat. *Sport Psycholog ist*, 2000, 14:119-137.
- Murphy SM, Mart'in KA. TheUse of imagery in sport. In: Horn TS (ed). *Advances in Sport Psychology*, 2nd ed. Champaign, Illinois: Human Kinetics, 2002:405-439.
- Nacar E., İmamoğlu O., Karahüseyinoğlu M., AÇak M. (2011). Hentbolcuların sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından araştırılması. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1-12.
- Orhan R. (2002). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 9(1), 157-176.
- Orhun A. Adnan, "Spor Estetik ve Estetik Eğitim", *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* ¾ 1998: 45-52.
- Örnek S.V. (1971). *Etnoloji Sözlüğü*. Ankara: DTCF Yayınları, S:63-181.
- Özbyay S. (2012). Büyükler güreş milli takımında yer alan sporcuların, müsabaka öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Özçelik İ. (2012). Elit bayan hentbolcularda zihinsel antrenmanın yarışma kaygısı ve maç performansına etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk S.A. (Editör), *Spor Pazarlaması*. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir, 2002.
- Ünal Ş., Anlıtamer F. (2004). Seçilmiş Halk Oyunları Teori ve Pratiği. Beyaz Yayınları, S:15-16.
- Pehlevan Ş. (2010). Zihinsel Engelli Çocukların Sosyalleşmelerinde Türk Halk Oyunlarının Etkisinin Araştırılması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, S:4-45.
- Robert L. Solso ve M. Kimberly MacLin. *Deneysel Psikoloji: Farklı Bir Yaklaşım*. Allyn&Bacon, 7. Baskı, 2001
- Ryan ED, Simons J. Efficacy of mental imagery in enhancing mental rehearsal of motor skills. *Journal of Sport Psychology*, 1982, 4:41-51.
- Sayar K. Ve Dinç M. *Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Dem. 5. Baskı, 2008.
- Sarıkaya N., Ayhan C., Sukut Ö. (2017). Farklı gruplarda dans ve hareket terapisinin kullanımı ve etkileri. *Hemşirelik ve Akademik Araştırma Dergisi*, 3(1), 1-5.

- Sheard M., Golby J. (2006). Effect of a psychological skills training program on swimming performance and positive psychological development. *International Journal of Sport and Exercise Psychology* , 4(2), 149-169.
- Sivrikaya M., Ozan M. (2020). Futbolcuların psikolojik becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 1-12.
- Soltani H., Hojati Z., Hossini S.R.A. (2016). Comparative analysis of competitive state anxiety among team sport and individual sport athletes in Iran. *Physical Education of Students*, 5, 57-61.
- Sunay H., Seda A. (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelen unsurlar. *Spormetre: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (1), 43-48. doi: 10.1501/Sporm_0000000011.
- Sylvers P., Lilienfeld S.O., LaPrairie J.L. (2011). Differences between trait fear and trait anxiety: Implications for psychopathology. *Clinical Psychology Review*, 31,122–137.
- Şenel S. (1982). Milli Kültürde Folklorun Yeri, Sanata Çağrı (1), S:15.
- Tamar M., Özbaran B. (2004). Çocuk ve ergenlerde depresyon. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(2), 84-92.
- Tan N. (2008). Folklor. İstanbul: Özal Matbaası, S:27-28.
- Tapmaz Ç. (2012). Halk oyunları çalışmalarının ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Tecer AK. Oyun Folkloru. Türk folklor araştırma dergisi 1961; cilt no(7): 2517-2519.
- Tekeli Ö. (2018). Elit düzey kadın ve erkek voleybolcular ile basketbolcuların iletişim becerilerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Terzioğlu E., Koç Y., Yazıcı M. (2012). Halk oyunları oynayanların durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri (Erzincan yöresi örneği. *I. Uluslararası Türk Halk Oyunları Kongresi (10-12 Mayıs 2012)*. Malatya.
- Urfa O., Aşçı H. (2018). On haftalık psikolojik beceri antrenman programının genç futbolcuların kaygı, özsaygı, güdülenme, dikkat ve şut isabet oranı üzerine etkisi. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 29(3), 131-146.
- URL-1. <https://believeperform.com/anxiety-in-sports-performance/>, 05.06.2020 tarihinde bu adresten edinilmiştir.
- URL-2. <https://www.turkish-media.com/forum/topic/110864-kafkas-halk-danslari/> 08.08.2020 tarihinde bu adresten edinilmiştir.
- URL-3. <https://www.onlinekostum.com/kafkas-oyunu/> 08.08.2020 tarihinde bu adresten edinilmiştir.

- Yıldız E., Çetin Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 54-66.
- Yücel E. (2003). Taekwondocuların durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri ve müsabakalardaki başarılarına etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Watt AP Morris T. The Abstracts of The 33rd annualconference of the australian psychological society 30th September–4th October 1998 Dallas Brooks Centre, Melbourne, Victoria, Australian Journal of Psychology, 1998, 50 (3):67-130.
- Weinberg R., Gould D. (2015). *Spor ve egzersiz*. Ankara: Nobel Yayınevi. Wilt J., Oehlberg K., Revelle W. (2011). Anxiety in personality. *Personality and Individual Differences*, 50(7), 987-993.
- Yanar Ş., Kırandı Ö., Can Y. (2017). Tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algısı ve başarı motivasyon düzeyleri arasındaki farklılıkların incelenmesi. *Spor Eğitimi Dergisi*, 1(1), 51-58.
- Yarayan Y., Ayan S. (2018). Farklı takım sporlarında olan sporcuların imgeleme biçimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 1415-1422.
- Yarayan Y., Yıldız A., Gülşen D. (2018). Elit düzeyde bireysel ve takım sporu yapan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 992-999.
- Yıldız M., Erhan S. (2019). Kış sporu ile uğraşan sporcuların psikolojik becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 1(1), 24-32.
- Zidner M., Matthews G. (2011). *Anxiety*. Springer Publishing Company, New York, USA.
- Zoltak T., Rahmet J., Smulczyk M. (2013). Trait-anxiety's moderating role in predicting academic performance improvement in PISA. *Polish Journal of Applied Psychology*, 11(3), 73-92.

Handbook of Educational Research For Beginners

Dr. Özden Şengül

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Handbook of Educational Research For Beginners

Dr. Özden Şengül

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-905-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub419>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şengül, Ö. (2024). *Handbook of Educational Research For Beginners*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub419>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Aaron Price, C., & Chiu, A. (2018). An experimental study of a museum-based, science PD programme's impact on teachers and their students. *International Journal of Science Education*, 40(9), 941-960. <https://doi.org/10.1080/09500693.2018.1457816>
- Abrams, L. M., Pedulla, J. J., & Madaus, G. F. (2003). Views from the classroom: Teachers' opinions of statewide testing programs. *Theory into Practice*, 42(1), 18-29. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4201_4
- Akar, I. (2020). An Overview of the Phenomenon of Waiting in the Class from the Perspective of the Classroom Teacher: A Phenomenology Study. *Participatory Educational Research*, 7(2), 60-79. <https://doi.org/10.17275/per.20.20.7.2>
- Alaj ääski*, J. (2006). How does Web technology affect students' attitudes towards the discipline and study of mathematics/statistics? *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 37(1), 71-79. <https://doi.org/10.1080/00207390500226002>
- Andersson, J., Schaben, C., Buhs, E., & Grandgenett, N. (2021). Phenomenology of Secondary Students' Experiences in Out-of-School Time Science Research. *Science Educator*, 28(1), 30-39.
- Apthorp, H. S. (2006). Effects of a supplemental vocabulary program in third-grade reading/language arts. *The Journal of Educational Research*, 100(2), 67-79. <https://doi.org/10.3200/JOER.100.2.67-79>
- Aytekin, E., & Isiksal-Bostan, M. (2019). Middle school students' attitudes towards the use of technology in mathematics lessons: does gender make a difference?. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 50(5), 707-727. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2018.1535097>
- Banilower, E. R., Smith, P. S., Malzahn, K. A., Plumley, C. L., Gordon, E. M., & Hayes, M. L. (2018). Report of the 2018 NSSME+. *Horizon Research, Inc.*
- Bar-On, R. (2000). *Emotional and Social Intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory*. In R. Bar-On and J.D.A. Parker (Eds.) *The Handbook of emotional intelligence*. (pp. 363-388). San Francisco: Jossey: Boss.

- Baxter, J., & Wright, E. O. (2000). The glass ceiling hypothesis: A comparative study of the United States, Sweden, and Australia. *Gender & Society, 14*(2), 275-294. <https://doi.org/10.1177/089124300014002004>
- Bayuo, J., Abukari, M. A., Bornaa, C. S., Samari, J. A., & Alagbela, A. A. (2022). Utilization of Information and Communication Technology in Teaching and Learning of Chemistry at Senior High Schools in Ghana. *Contemporary Mathematics and Science Education, 3*(2), ep22018. <https://doi.org/10.30935/conmaths/12364>
- Bisaillon, J., Mercure, C., Villeneuve, S., & Plante, I. (2023). Cyberbullying of professors: what measures are in place in universities and what solutions are proposed by victims?. *Studies in Higher Education, 1-12*. <https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2206431>
- Block, C. R. (2015). Examining a public Montessori school's response to the pressures of high-stakes accountability. *Journal of Montessori Research, 1*(1), 42-54.
- Blown, E. J., & Bryce, T. G. (2006). Knowledge restructuring in the development of children's cosmologies. *International Journal of Science Education, 28*(12), 1411-1462. <https://doi.org/10.1080/09500690600718062>
- Bryce, T. K., & Blown, E. J. (2007). Gender effects in children's development and education. *International Journal of Science Education, 29*(13), 1655-1678. <https://doi.org/10.1080/09500690701278420>
- Carrington, S., Templeton, E., & Papinczak, T. (2003). Adolescents with Asperger syndrome and perceptions of friendship. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 18*(4), 211-218. <https://doi.org/10.1177/10883576030180040201>
- Cavagnetto, A., Hand, B. M., & Norton-Meier, L. (2010). The nature of elementary student science discourse in the context of the science writing heuristic approach. *International Journal of Science Education, 32*(4), 427-449. <https://doi.org/10.1080/09500690802627277>
- Chang, P. T. (1986). Academic performance, sex difference and attitudes toward mathematics of small groups as factors in college developmental mathematics courses. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology, 17*(2), 157-168. <https://doi.org/10.1080/0020739860170205>
- Chen, P. S. D., Lambert, A. D., & Guidry, K. R. (2010). Engaging online learners: The impact of Web-based learning technology on college student engagement. *Computers & Education, 54*(4), 1222-1232. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.11.008>
- Chen, S., Jamiatul Husnaini, S., & Chen, J. J. (2020). Effects of games on students' emotions of learning science and achievement in chemistry. *Inter-*

- national Journal of Science Education*, 42(13), 2224-2245. <https://doi.org/10.1080/09500693.2020.1817607>
- Chia, H. M., & Zhang, Q. (2023). Comparing Malaysian secondary school teachers' and students' values in mathematics learning: a mixed method study. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2023.2204103>
- Cho, E. (2018). Songs of their lives: A narrative study of three older Korean immigrants in Los Angeles. *Research Studies in Music Education*, 40(2), 157-175. <https://doi.org/10.1177/1321103X18774346>
- Cihak, D. F., Kessler, K., & Alberto, P. A. (2008). Use of a handheld prompting system to transition independently through vocational tasks for students with moderate and severe intellectual disabilities. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 102-110.
- Cihak, D. F. (2009). Using video modeling via handheld computers to improve geometry skills for high school students with learning disabilities. *Journal of Special Education Technology*, 24(4), 17-29. <https://doi.org/10.1177/016264340902400402>
- Creswell, J. (2002). *An Overview of Educational Research*. Pearson Education
- Creswell, J. (2010) "Mapping the developing landscape of mixed methods research", in Sage Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research, Tashakkori, A. and Teddlie, C. (Eds) 2010, Sage, California, pp45-68.
- Cole, D., Kitchen, J. A., & Kezar, A. (2019). Examining a comprehensive college transition program: An account of iterative mixed methods longitudinal survey design. *Research in Higher Education*, 60, 392-413. <https://doi.org/10.1007/s11162-018-9515-1>
- Crotty, M. J. (1998). *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process*. SAGE.
- Dallos, R., & Denford, S. (2008). A qualitative exploration of relationship and attachment themes in families with an eating disorder. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 13(2), 305-322. <https://doi.org/10.1177/1359104507088349>
- Dean, D. (2021). *Experiences of Chinese Students in Higher Education in the Southeastern United States: A Narrative Study*. Dissertation Thesis.
- Demirçali, S., & Selvi, M. (2022). Effects of model-based science education on students' academic achievement and scientific process skills. *Journal of Turkish Science Education*, 19(2). <https://doi.org/10.36681/tused.2022.136>
- Denman, I., Banajee, M., & Hurley, A. (2015). Dichotic listening training in children with autism spectrum disorder: A single subject design. *International Journal of Audiology*, 54(12), 991-996. <https://doi.org/10.3109/14992027.2015.1070308>

- Détienne, F., Baker, M., Vanhille, M., & Mougenot, C. (2017). Cultures of collaboration in engineering design education: a contrastive case study in France and Japan. *International Journal of Design Creativity and Innovation*, 5(1-2), 104-128. <https://doi.org/10.1080/21650349.2016.1218796>
- Deslandes, R., & Bertrand, R. (2005). Motivation of parent involvement in secondary-level schooling. *The Journal of Educational Research*, 98(3), 164-175. <https://doi.org/10.3200/JOER.98.3.164-175>
- Di Mauro, M. F., & Furman, M. (2016). Impact of an inquiry unit on grade 4 students' science learning. *International Journal of Science Education*, 38(14), 2239-2258. <https://doi.org/10.1080/09500693.2016.1234085>
- Eichler, M., & Albanese, P. (2007). What is household work? A critique of assumptions underlying empirical studies of housework and an alternative approach. *The Canadian Journal of Sociology/Cahiers Canadiens de Sociologie*, 227-258. <https://doi.org/10.2307/20460633>
- Elliott, L., Henderson, M., Nixon, C., & Wight, D. (2013). Has untargeted sexual health promotion for young people reached its limit? A quasi-experimental study. *J Epidemiol Community Health*, 67(5), 398-404. <http://dx.doi.org/10.1136/jech-2012-201034>
- Ertekin, E., Yazici, E., & Delice, A. (2014). Investigation of primary mathematics student teachers' concept images: cylinder and cone. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 45(4), 566-588. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2013.868537>
- Faretta, R. S. (2016). *A causal-comparative inquiry into the significance of implementing a flipped classroom strategy in nursing education*. Liberty University.
- Freeman, S. D. M. (2009). *The transcultural adaptation of western counseling in Japan: A grounded theory* (Doctoral dissertation, Texas A&M University-Corpus Christi).
- Giambo, D. A. (2017). "I Will Study More... and Pray": Metacognition about High-Stakes Test Preparation among Culturally & Linguistically Diverse Students. *Multicultural Education*, 24, 26-34.
- Grooms, J., Sampson, V. & Golden, B. (2014) Comparing the Effectiveness of Verification and Inquiry Laboratories in Supporting Undergraduate Science Students in Constructing Arguments Around Socioscientific Issues. *International Journal of Science Education*, 36:9, 1412-1433, <https://doi.org/10.1080/09500693.2014.891160>
- Hand, B., Wallace, C. W., & Yang E. (2004). Using a Science Writing Heuristic to enhance learning outcomes from laboratory activities in seventh-grade science: quantitative and qualitative aspects. *International Journal of Science Education*, 26:2, 131-149. <https://doi.org/10.1080/0950069032000070252>

- Haj-Yahya, A., & Olsher, S. (2022). Preservice teachers' experiences with digital formative assessment in mathematics. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 53(7), 1751-1769. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1842527>
- Hermann, N., & Menzel, S. (2013). Threat Perception and Attitudes of Adolescents Towards Re-Introduced Wild Animals: A qualitative study of young learners from affected regions in Germany. *International Journal of Science Education*, 35:18, 3062-3094. <https://doi.org/10.1080/09500693.2012.685196>
- Hill, D. K., & Merrell, K. W. (2004). Characteristics of “controversial” children: An exploration of teacher and parent social behavior rating scale datasets. *Psychology in the Schools*, 41(5), 497-507. <https://doi.org/10.1002/pits.10175>
- Huang, F. (2017). The impact of mass and universal higher education on curriculum and instruction: case studies of China and Japan. *Higher Education*, 74, 507-525. <https://doi.org/10.1007/s10734-016-0061-5>
- Hsu, Y. S., & Thomas, R. A. (2002). The impacts of a web-aided instructional simulation on science learning. *International Journal of Science Education*, 24(9), 955-979. <https://doi.org/10.1080/09500690110095258>
- Jin, X., Li, T., Meirink, J., van der Want, A., & Admiraal, W. (2021). Learning from novice–expert interaction in teachers' continuing professional development. *Professional Development in Education*, 47(5), 745-762. <https://doi.org/10.1080/19415257.2019.1651752>
- Johnson, A. C. (2007). Unintended consequences: How science professors discourage women of color. *Science Education*, 91(5), 805-821. <https://doi.org/10.1002/sce.20208>
- Jong, M. S. Y. (2019). To flip or not to flip: Social science faculty members' concerns about flipping the classroom. *Journal of Computing in Higher Education*, 31(2), 391-407. <https://doi.org/10.1007/s12528-019-09217-y>
- Jungić, V., Kaur, H., Mulholland, J., & Xin, C. (2015). On flipping the classroom in large first year calculus courses. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 46(4), 508-520. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2014.990529>
- Kahveci, A., Sahin, N., & Genc, S. (2011). Computer Perceptions of Secondary School Teachers and Impacting Demographics: A Turkish Perspective. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 10(1), 71-80.
- Kaleli-Yılmaz, G. & Hanci, A. (2016). Examination of the 8th grade students' TIMSS mathematics success in terms of different variables. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 47:5, 674-695. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2015.1102977>

- Kandiah, J., & Jones, C. (2002). Nutrition knowledge and food choices of elementary school children. *Early Child Development and Care*, 172(3), 269-273. <https://doi.org/10.1080/03004430212123>
- Kern, P., Wolery, M., & Aldridge, D. (2007). Use of songs to promote independence in morning greeting routines for young children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 37, 1264-1271. <https://doi.org/10.1007/s10803-006-0272-1>
- Kesamang, M. E. E., & Taiwo, A. A. (2002). The correlates of the socio-cultural background of Botswana junior secondary school students with their attitudes towards and achievements in science. *International Journal of Science Education*, 24(9), 919-940. <https://doi.org/10.1080/09500690110098903>
- Kind, V. (2014). A Degree Is Not Enough: A quantitative study of aspects of pre-service science teachers' chemistry content knowledge. *International Journal of Science Education*, 36:8, 1313-1345. <https://doi.org/10.1080/09500693.2013.860497>
- Kiwanuka, H. N., Van Damme, J., Van den Noortgate, W., & Reynolds, C. (2022). Temporal relationship between attitude toward mathematics and mathematics achievement. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 53(6), 1546-1570. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1832268>
- Koerner, M. E., & Abdul-Tawwab, N. (2006). Using community as a resource for teacher education: A case study. *Equity & Excellence in Education*, 39(1), 37-46. <https://doi.org/10.1080/10665680500478767>
- Konvalina, J. (1981). An experimental study in basic mathematics concerning self-assessment, achievement, and confidence. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 12(3), 271-277. <https://doi.org/10.1080/0020739810120303>
- Li, I., Onaga, E., Shen, P. S., & Chiou, H. H. (2009). Temperament characteristics and science achievement: A longitudinal study of elementary students in Taiwan. *International Journal of Science Education*, 31(9), 1175-1185. <https://doi.org/10.1080/09500690701793923>
- Liang, L. L. & Gabel, D. L. (2005) Effectiveness of a Constructivist Approach to Science Instruction for Prospective Elementary Teachers. *International Journal of Science Education*, 27:10, 1143-1162, <https://doi.org/10.1080/09500690500069442>
- Liang, L. L., Fulmer, G. W., Majerich, D. M., Clevestine, R., & Howanski, R. (2012). The effects of a model-based physics curriculum program with a physics first approach: A causal-comparative study. *Journal of Science Education and Technology*, 21, 114-124. <https://doi.org/10.1007/s10956-011-9287-2>

- Lin, Y. R. (2022). The influence of students' position on argumentation learning through online and face-to-face environments. *International Journal of Science Education*, 44(17), 2632-2657. <https://doi.org/10.1080/09500693.2022.2141082>
- Marchant, G. J. & Paulson, S. E. (2005, January 21). The relationship of high school graduation exams to graduation rates and SAT scores. *Education Policy Analysis Archives*, 13(6). Retrieved [date] from <http://epaa.asu.edu/epaa/v13n6/>
- Marszalek, J. M. (2022). Getting in the flow: adolescent test-takers, motivation, and optimal performance. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 34(2), 241-273. <https://doi.org/10.1007/s11092-021-09377-5>
- McGee, J. R., & Wang, C. (2014). Validity-supporting evidence of the self-efficacy for teaching mathematics instrument. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 32(5), 390-403. <https://doi.org/10.1177/0734282913516280>
- McNeill, K. L., Katsh-Singer, R., González-Howard, M., & Loper, S. (2016). Factors impacting teachers' argumentation instruction in their science classrooms. *International Journal of Science Education*, 38(12), 2026-2046. <https://doi.org/10.1080/09500693.2016.1221547>
- Mecabe, A. D. (2010). *Relationship between parent involvement and their second grade child's emotional intelligence*. Dowling College.
- Mills, G. E., & Gay, L. R. (2016). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. Pearson.
- Mozzer, N. B., & Justi, R. (2012). Students' pre-and post-teaching analogical reasoning when they draw their analogies. *International Journal of Science Education*, 34(3), 429-458. <https://doi.org/10.1080/09500693.2011.593202>
- Nabayra, L. J., & Sagge, R. G. (2022). The Mathematics Teaching Performance of Scholar Education Graduates in Selected Public Schools in the Philippines: An Explanatory Sequential Mixed Method Study. *Canadian Journal of Educational and Social Studies*, 2(4), 23-36. <https://doi.org/10.53103/cjess.v2i4.47>
- Neuman, W. L. (2014). *Basics of social research: Quantitative and qualitative approaches*. Pearson Canada.
- Newman, M. L., Holden, G. W., & Delville, Y. (2011). Coping with the stress of being bullied: Consequences of coping strategies among college students. *Social Psychological and Personality Science*, 2(2), 205-211. <https://doi.org/10.1177/1948550610386388>
- Oladunni, M. O. (1998). An experimental study on the effectiveness of metacognitive and heuristic problem-solving techniques on computational performance of students in mathematics. *International Journal of Mathe-*

- mathematical Education in Science and Technology*, 29(6), 867-874. <https://doi.org/10.1080/0020739980290608>
- O'Leary, K., Fitzpatrick, C. L., & Hallett, D. (2017). Math anxiety is related to some, but not all, experiences with math. *Frontiers in psychology*, 8, 2067. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02067>
- Oliver, M., & Venville, G. (2011). An exploratory case study of Olympiad students' attitudes towards and passion for science. *International journal of science education*, 33(16), 2295-2322. <https://doi.org/10.1080/09500693.2010.550654>
- Overman, M., Vermunt, J. D., Meijer, P. C., Bulte, A. M., & Brekelmans, M. (2014). Students' perceptions of teaching in context-based and traditional chemistry classrooms: Comparing content, learning activities, and interpersonal perspectives. *International Journal of Science Education*, 36(11), 1871-1901. <https://doi.org/10.1080/09500693.2013.880004>
- Parson, L. (2018). An Institutional Ethnography of Higher Education: The Experiences of Undergraduate Women Majoring in Math and Physics. *Journal of Ethnographic & Qualitative Research*, 13(1).
- Plano Clark, V. L., & Creswell, J. W. (2015). *Understanding research: A consumer's guide*. Pearson.
- Punter, P., Ochando-Pardo, M., & Garcia, J. (2011). Spanish secondary school students' notions on the causes and consequences of climate change. *International Journal of Science Education*, 33(3), 447-464. <https://doi.org/10.1080/09500693.2010.492253>
- Raved, L., & Zvi Assaraf, O. A. (2011). Attitudes towards Science Learning among 10th-Grade Students: A qualitative look. *International Journal of Science Education*, 33:9, 1219-1243. <https://doi.org/10.1080/09500693.2010.508503>
- Rodger, S., Stephens, E., Clark, M., Ash, S., Hurst, C., & Graves, N. (2012). Productivity and time use during occupational therapy and nutrition/dietetics clinical education: A cohort study. *PLoS ONE*, 7(8): e44356. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0044356>
- Rutkowski, D., & Wild, J. (2015). Stakes matter: Student motivation and the validity of student assessments for teacher evaluation. *Educational Assessment*, 20(3), 165-179. <https://doi.org/10.1080/10627197.2015.1059273>
- Rushton, S. J. (2018). Teaching and learning mathematics through error analysis. *Fields Mathematics Education Journal*, 3(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s40928-018-0009-y>
- Ryan, M., Fitzmaurice, O., & Johnson, P. (2023). Investigating mathematics anxiety among mature students in service mathematics courses using the mathematics anxiety scale UK. *International Journal of*

- Mathematical Education in Science and Technology*, 1-25. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2023.2179950>
- Said, Z., Summers, R., Abd-El-Khalick, F., & Wang, S. (2016). Attitudes toward science among grades 3 through 12 Arab students in Qatar: findings from a cross-sectional national study. *International Journal of Science Education*, 38(4), 621-643. <https://doi.org/10.1080/09500693.2016.1156184>
- Schlosser, G. A. (2001). Stories of success from eminent Finnish women: a narrative study. *High Ability Studies*, 12(1), 61-87. <https://doi.org/10.1080/13598130120058699>
- Self-Brown, S. R., & Mathews, S. (2003). Effects of classroom structure on student achievement goal orientation. *The Journal of Educational Research*, 97(2), 106-112. <https://doi.org/10.1080/00220670309597513>
- Sener, N., Türk, C., & Tas, E. (2015). Improving Science Attitude and Creative Thinking through Science Education Project: A Design, Implementation and Assessment. *Journal of Education and Training Studies*, 3(4), 57-67.
- Shah, P., & Khurshid, A. (2019). Muslim womanhood, education, and empowerment: Ethnographic reflections from Pakistan and India. *Gender and Education*, 31(4), 458-474. <https://doi.org/10.1080/09540253.2018.1543859>
- Shongwe, B. (2022). A causal-comparative study of South African pre-service primary mathematics teachers' spatial visualization ability: does common content knowledge matter?. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 53(9), 2338-2363. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1869333>
- Skarstein, T. H., & Skarstein, F. (2020). Curious children and knowledgeable adults—early childhood student-teachers' species identification skills and their views on the importance of species knowledge. *International Journal of Science Education*, 42(2), 310-328. <https://doi.org/10.1080/09500693.2019.1710782>
- Smith, L. E., Greenberg, J. S., & Seltzer, M. M. (2012). Social support and well-being at mid-life among mothers of adolescents and adults with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 42, 1818-1826. <https://doi.org/10.1007/s10803-011-1420-9>.
- Stevenson, H. W., & Nerison-Low, R. (2002). To Sum It Up: Case Studies of Education in Germany, Japan, and the United States. U.S. Department of Education, OERI/Student Achievement Institute, 555 New Jersey Avenue N.W., Room 510, Washington, DC 20208-5573. Tel: 202-219-2079; Fax: 202-219-2135; e-mail: sai@ed.gov. For full text: <http://www.ed.gov/offices/OERI/SAI/>

- Suinn, R. M., & Winston, E. H. (2003). The mathematics anxiety rating scale, a brief version: psychometric data. *Psychological Reports*, *92*(1), 167-173. <https://doi.org/10.2466/pr0.2003.92.1.167>
- Suprpto, N. (2019, February). Demographic sources as a local wisdom: Potency of Indonesian physics education researchers in conducting survey research. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1171, No. 1, p. 012003). IOP Publishing. doi:10.1088/1742-6596/1171/1/012003
- Terrill, L., & Gullifer, J. (2010). Growing older: A qualitative inquiry into the textured narratives of older, rural women. *Journal of Health Psychology*, *15*(5), 707-715. <https://doi.org/10.1177/1359105310368180>
- Thomas, C., & Ryan, M. (2008). Women's perception of the divorce experience: A qualitative study. *Journal of Divorce & Remarriage*, *49*(3-4), 210-224. <https://doi.org/10.1080/10502550802222394>
- Tozer, R., Atkin, K., & Wenham, A. (2013). Continuity, commitment and context: Adult siblings of people with autism plus learning disability. *Health & Social Care in the Community*, *21*(5), 480-488. <https://doi.org/10.1111/hsc.12034>
- Tucker, J. S., Green Jr, H. D., Zhou, A. J., Miles, J. N., Shih, R. A., & D'Amico, E. J. (2011). Substance use among middle school students: Associations with self-rated and peer-nominated popularity. *Journal of Adolescence*, *34*(3), 513-519. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.05.016>
- Turkka, J., Haatainen, O., & Aksela, M. (2017). Integrating art into science education: a survey of science teachers' practices, *International Journal of Science Education*, *39*:10, 1403-1419. <https://doi.org/10.1080/09500693.2017.1333656>
- Ucar, H., Bozkurt, A., & Zawacki-Richter, O. (2021). Academic procrastination and performance in distance education: A causal-comparative study in an online learning environment. *Turkish Online Journal of Distance Education*, *22*(4), 13-23. <https://doi.org/10.17718/tojde.1002726>
- Ueda, K., & Sakugawa, H. (2009). Using phenomenology to study how junior and senior high school students in Japan perceive their volunteer efforts. *International Journal of Qualitative Methods*, *8*(2), 53-64. <https://doi.org/10.1177/160940690900800207>
- Varma, T., Volkmann, M., & Hanuscin, D. (2009). Preservice elementary teachers' perceptions of their understanding of inquiry and inquiry-based science pedagogy: Influence of an elementary science education methods course and a science field experience. *Journal of Elementary Science Education*, *21*(4), 1-22.
- Vosniadou, S., & Skopeliti, I. (2017). Is it the Earth that turns or the Sun that goes behind the mountains? Students' misconceptions about the day/night cycle after reading a science text. *International Journal of Science Edu-*

- cation, 39(15), 2027-2051. <https://doi.org/10.1080/09500693.2017.1361557>
- Wang, Z., Pang, H., Zhou, J., Ma, Y., & Wang, Z. (2021). "What if...it never ends?": Examining challenges in primary teachers' experience during the wholly online teaching, *The Journal of Educational Research*, 114:1, 89-103. <https://doi.org/10.1080/00220671.2021.1884823>
- Wong, B. (2012). Identifying with science: A case study of two 13-year-old 'high achieving working class' British Asian girls. *International Journal of Science Education*, 34(1), 43-65. <https://doi.org/10.1080/09500693.2010.551671>
- Wylie, L. E., Gibson, C. L., Brank, E. M., Fondacaro, M. R., Smith, S. W., Brown, V. E., & Miller, S. A. (2010). Assessing school and student predictors of weapons reporting. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 8(4), 351-372. <https://doi.org/10.1177/1541204010368641>
- Wu, Y.T. & Tsai, C.C. (2007). High School Students' Informal Reasoning on a Socio-scientific Issue: Qualitative and quantitative analyses. *International Journal of Science Education*, 29:9, 1163-1187. <https://doi.org/10.1080/09500690601083375>
- Wolgemuth, J. R., Erdil-Moody, Z., Opsal, T., Cross, J. E., Kaanta, T., Dickmann, E. M., & Colomer, S. (2015). Participants' experiences of the qualitative interview: Considering the importance of research paradigms. *Qualitative research*, 15(3), 351-372. <https://doi.org/10.1177/1468794114524222>
- Xu, Y., & Liu, W. (2010). A project-based learning approach: a case study in China. *Asia Pacific Education Review*, 11, 363-370.
- Yanagi, Y., & Takaoka, K. (2022). How school staff hesitate to report child maltreatment in Japan: a process model of child protection, generated via grounded theory. *Children and Youth Services Review*, 141, 106617. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106617>
- Yoon, H., Woo, A. J., Tregust, D., & Chandrasegaran, A. L. (2014). The efficacy of problem-based learning in an analytical laboratory course for pre-service chemistry teachers. *International Journal of Science Education*, 36(1), 79-102. <https://doi.org/10.1080/09500693.2012.727041>
- Zacharia, Z. C., Lazaridou, C., & Avraamidou, L. (2016). The use of mobile devices as a means of data collection in supporting elementary school students' conceptual understanding about plants. *International Journal of Science Education*, 38(4), 596-620. <https://doi.org/10.1080/09500693.2016.1153811>
- Zeng, B., & He, Y. (2019). Factors influencing Chinese tourist flow in Japan—a grounded theory approach. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 24(1), 56-69. <https://doi.org/10.1080/10941665.2018.1541185>

Örgüt Kültürünün
Örgütsel Bağlılık
Üzerine Etkisi
Kütahya'da Bir Uygulama

Oktay ORAL
Dr. Öğr. Üyesi Harun BÜBER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Örgüt Kültürünün Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi Kütahya'da Bir Uygulama Oktay ORAL • Dr. Öğr. Üyesi Harun BÜBER

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-989-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub559>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Oral, O., Büber, H. (2024). *Örgüt Kültürünün Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi Kütahyada Bir Uygulama*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub559>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Harun Büber danışmanlığında Oktay Oral tarafından hazırlanıp Ocak 2024 tarihinde tamamlanan "Örgüt Kültürünün Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi : Kütahya'da Bir Uygulama" başlıklı yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Acaray, A., Çekmecelioğlu, H. G., ve Akturan, A. (2015). Örgüt kültürü ile örgütsel sessizlik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Bilim Çalışmaları Dergisi*, (32), 139-157.
- Ak, M. (2017). Örgütsel bağlılığın örgütsel etkililik üzerinde etkisi: Bir değerlendirme. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 27-42.
- Akıncı, B. Z. (1998). *Kurum kültürü ve örgütsel iletişim* (1. Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akat, İ., ve Budak G. G. (1994). *İşletme yönetimi* (1. Basım). İstanbul: Beta Yayıncılık Dağıtım.
- Akat, İ. ve Budak, G. G. (2002). *İşletme yönetimi* (4. Basım). İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi.
- Akbaba, A. (2002). Örgütsel kültür. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 1-32
- Aksoy, A. ve Yılmaz, O. (2016). Örgütsel bağlılıkta yan bahisler yaklaşımı: İş görenlerin demografik özellikleri ile yan bahisler arasındaki farklılığı belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Journal of Academic Value Studies*, 2(5), 73-83.
- Aktan, E., ve Aydınhan, B. (2016). Cameron-freeman örgüt kültürü türleri ekseninde örgüt kültürü ve bilgi güvenliği algısı ilişkisi: Devlet üniversitelerinde bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 324-344.
- Akyürek, Ç. E., Toygar, Ş. A. ve Şener, T. (2013). Örgütsel kültür ve alt kültürün örgütsel bağlılığa etkisi: Sağlık çalışanları üzerine bir araştırma. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 12(2), 56-62.
- Altunışık, R., vd. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı* (4. Basım). Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Ardıç, K. ve Çöl G. (2008). Sosyal yapısal özelliklerin örgüte bağlılık üzerine etkileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 157-174.

- Aslan, Ş. (2008). Örgütsel vatandaşlık davranışı ile örgütsel bağlılık ve mesleğe bağlılık arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15(2), 164-178.
- Asunakutlu, T. (2007). Güven, kültür ve örgütsel yansımaları. İçinde R. Erdem ve C. Ş. Çukur (Ed.), *Kültürel Bağlamda Yönetim-Örgütsel Davranış* (s. 231-265). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Ataman, Unutkan G. (1995). İşletmelerin yönetimi ve örgüt kültürü (1. Basım). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Aydıntan, B. ve Göksel, A. (2012). Cameron-freeman-quinn örgüt kültürü tipolojileri ekseninde örgüt kültürü farklılaşma dinamikleri. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 53-62.
- Aydoğan, Z. F. (2004). Örgüt kültürü ve iklimi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 11.
- Bakan, İ., Büyükbese, T., ve Bedestenci, Ç. (2004). Örgüt sınırlarının çözümünde örgüt kültürü *teorik ve ampirik yaklaşım* (1. Basım). İstanbul: Alfa Akademi Basım ve Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Balay, R. (2000). **Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık** (1. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balay, R. (2014). Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık (2. Basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi* (1. Basım). İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1982). Örgütsel davranış (1. Basım). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim* (3. Basım). Ankara: Umut Yayın Dağıtım.
- Bayrak Kök, S. ve Özcan B. (2012). Örgüt kültürünün oluşumunda etkili olan faktörler ve örgütsel bağlılık ilişkisi: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 7(2), 113-131.
- Bayram, L. (2005). Yönetimde yeni bir paradigma: Örgütsel bağlılık. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Sayıştay Dergisi*, 59, 125-139.
- Baysal, A. C. ve Paksoy M. (1999). Mesleğe ve örgüte bağlılığın çok yönlü incelenmesinde meyer allen modeli. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 28(1), 7-15.
- Bayyurt, N. ve Kılıç, C. H. (2017). Liderlik tarzının örgüt bağlılığına etkisi: Bir hastane araştırması. **İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi**, 5(2), 1-13.
- Berberoğlu, G. N. (1990). Örgüt kültürü ve yönetsel etkinliğe katkısı. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8, 1-2.
- Bingöl, A., ve Çorbacıoğlu, S. (2014). Toplam üretken bakım yönetim sistemi ve örgüt kültürü ilişkisi üzerine bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 43-63.

- Boylu, Y., Elbeyi, P. ve Güçer, E. (2007). Akademisyenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri üzerine bir araştırma. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 44(511), 55-75.
- Büyük, K. (2010). Stratejik performans yönetiminin unsuru olarak örgüt kültürünü ölçümleme üzerine kavramsal bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 5(2), 219-235.
- Can, H. (1994). *Organizasyon ve Yönetim* (3.Basım). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Can, H., Tuncer D. ve Ayhan, D. Y. (2003). *Genel İşletmecilik Bilgileri* (14. Basım). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çakar, N. D. ve Ceylan, A. (2005). İş motivasyonunun çalışan bağlılığı ve işten ayrılma eğilimi üzerindeki etkileri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(1), 52-66.
- Çakır, B. (2006). *Sa 8000 Sosyal sorumluluk standardının örgütsel bağlılık ve iş doyumuna olan etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çalık, T., ve Ereş, F. (2006). *Kariyer yönetimi: Tanımlar, kavramlar, ilkeler*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çalık, C. (2006). Örgütsel sosyalleşme sürecinde eğitimin değişen rolü ve önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 1-10.
- Çamlı, A.Y. (2020). Talcott parsons'ın düşüncesinde pratik-rasyonellik tasarımı. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 202-208.
- Çavuş, Ş., ve Gürdoğan, A. (2008). Örgüt kültürü ve örgütsel bağlılık ilişkisi: Beş yıldızlı bir otel işletmesinde araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 18-34.
- Çavuşoğlu, S., ve Köse, S. (2016). Örgüt kültürünün örgütsel sessizlik davranışına etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 115-146.
- Çelik, M. ve Duran H. (2011). Toplam kalite yönetimi ve örgütsel bağlılık: Adıyaman emniyet müdürlüğü örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, (24), 1-22.
- Çetin, M. (2004). *Örgüt kültürü ve örgütsel bağlılık* (1. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Çetin, A., ve Topaloğlu, C. (2018). Otel işletmelerinde cameron-quinn örgüt kültürü tiplerinin yenilikçiliğe etkisi. *Turizm ve Gastronomi Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 457-473.
- Çolakoğlu, Ü., Ayyıldız T. ve Cengiz S. (2009). Çalışanların demografik özelliklerine göre örgütsel bağlılık boyutlarında algılama farklılıkları: Kuşadası'ndaki beş yıldızlı konaklama işletmeleri örneği. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 77-89.
- Çöl, G. (2004). Örgütsel bağlılık kavramı ve benzer kavramlarla ilişkisi. *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 6(2), 40-60.

- Çöl, G. ve Gül, H. (2005). Kişisel özelliklerin örgütsel bağlılık üzerine etkileri ve kamu üniversitelerinde bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 291-306.
- Dağlı, A., Elçiçek, Z. ve Han, B. (2018). Örgütsel bağlılık ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1765-1777.
- Dalay, İ. (2002). *Temel işletmecilik bilgileri* (1. Basım). Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Danışman, A., ve Özgen, H. (2003). Örgüt kültürü çalışmalarında yöntem tartışması: niteliksel-niceliksel yöntem ikileminde niceliksel ölçümler ve bir ölçek önerisi. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 91-124.
- Davutoğlu, N. A., Akgül, B. ve Yıldız, E. (2017). İşletmelerde ekonomik verimliliği artırma ve etkin yönetim kültürü oluşturmada z teorisinin uygulanabilirliği. *Akademik Bakış Dergisi*, (60), 16-35.
- Demir, N. (2007). Örgüt kültürü ve strateji uyumu. *Öneri Dergisi*, 7(27), 187-192.
- Demir, C., ve Öztürk U. C. (2011). Örgüt kültürünün örgütsel bağlılık üzerine etkisi ve bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 17-41.
- Demirel, Y. (2009). Örgütsel bağlılık ve üretkenlik karşıtı davranışlar arasındaki ilişkiye kavramsal yaklaşım. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 115-132.
- Demirkasımoğlu, N. (2012). Eğitim örgütlerinde çalışma ilişkilerini anlamada analitik bir araç olarak psikolojik sözleşme kavramı. *Çağdaş Eğitim Akademik Dergisi*, 1(1), 76-90.
- Doğan, S. ve Demiral, Ö. (2009). Örgütsel bağlılığın sağlanmasında personel güçlendirme ve psikolojik sözleşmenin etkisine ilişkin bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (32), 47-80.
- Doğan, S. ve Kılıç S. (2007). Örgütsel bağlılığın sağlanmasında personel güçlendirmenin yeri ve önemi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (29), 37-61.
- Doğan, B. (2007). *Örgüt kültürü* (1. Basım). İstanbul: Beta Yayınları.
- Doğan, B. (2007). *Liderlik ve Motivasyon İlişkisi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Dönmezer, S. (1994). *Toplumbilim* (12. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Durna, U., ve Eren, V. (2005). Üç bağlılık ekseninde örgütsel bağlılık. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(2), 210-219.
- Dursun, İ. T. (2013). Örgüt kültürü ve strateji ilişkisi: hofstede'nin boyutları açısından değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 43-56.
- Düren A. Z. (1990). *İşletmelerde Kalite Çemberleri*. İstanbul: EvrimYayıncılık.

- Efil, İ. (2006). İşletmelerde yönetim ve organizasyon (8. Basım), İstanbul: Alfa Aktüel.
- Elma, C., ve Demir K. (2000). *Yönetimde çağdaş yaklaşımlar uygulama ve sorunlar* (2. Basım). İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Eraslan, M., vd. (2017). Üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan muay thai sporcularının şiddet eğilimlerinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 404-412.
- Erdem, F. (1996). İşletme Kültürü (1. Basım). Ankara: Friedrich-Naumann Vakfı ve Akdeniz Üniversitesi Yayınları.
- Erdem, R. (2007). Örgüt kültürü tipleri ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Elazığ il merkezindeki hastaneler üzerinde bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 63-79.
- Eren, E. (1998). *Stratejik yönetim ve işletme politikası*. (5. Basım). İstanbul: Beta Yayın.
- Eren, E. (2001). Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi (6. Basım). İstanbul: Beta Yayınları.
- Eren, E. (2006). Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi. (9. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayınları.
- Eren, E. (2012). Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi (13. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım AŞ.
- Ergenç, A. (1983). İşe bağlılığın neden ve sonuçları. *Amme İdaresi Dergisi*, 16(4), 111-119.
- Ergun, T. (1975). Uluslararası örgütlerde bağlılık kavramı. *TODAIİE Amme İdaresi Dergisi*, 8(4), 97-106.
- Ergün, E. (2007, 25-27 Mayıs). *Kurum kültürünü analiz etmede Quinn ve Cameron'un rekabetçi değerler analizi*. İçinde M. Geyik (Ed.), [Sözlü bildiri]. XV. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Akademik bilişim kongresi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya. Erişim Adresi: <https://mnergiz.blogspot.com/2017/06/15-ulusal-yonetim-ve-organizasyon-kongresi-bildiriler-kitabi-indir-pdf-download-skachat.html>
- Ergün, E., ve Taşgıt, Y. E. (2011). Örgütsel sosyalleşme taktiklerinin sosyalleşme çıktıları üzerindeki etkisine yönelik bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 97-111.
- Erkmen, T. (2010). Örgüt kültürü: İşletmelerin başarısındaki en temel paradigma (1. Basım). İstanbul: Beta Yayın Dağıtım.
- Erkmen, T. ve Bozkurt, S. (2011). Örgüt kültürü ve örgütsel bağlılık ilişkisinin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi*, 31(2), 197-227.
- Erkuş, A., Turunç, Ö. ve Yücel, R. (2011). Örgütsel adalet ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkilerde içsel ve dışsal iş tatmininin aracılık rolü: Bankacılık

- sektöründe bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi İİBF Üniversitesi Dergisi*, 6(1), 245-270.
- Eroğlu, F. (1996). *Davranış bilimleri* (3. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayınları.
- Gagliardi, P. (1986). The creation and change of organizational cultures: A conceptual framework. *organization study*, 7 (2), 17-134.
- Genç, N. (2010). *Yönetim ve organizasyon* (5. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Genç, Ç. (2016). Kurum kültürü ve değerleri ne yönelik çalışan farkındalığı: özel bir eğitim kurumunda uygulama örneği. *Selçuk İletişim Dergisi*, 9(2), 116-137.
- Gilmer, J. H. (1968), Memur ve siyaset: Yönetime bağlılık. (Çeviren: V. Pekiner). *Amme İdaresi Dergisi*, 1(1), 91-94.
- Gizir, S. (2003). Örgüt kültürü çalışmalarında yöntemsel yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 9(35), 374-397
- Göksel, A. B. ve Yurdakul, N. B. (2002). *Temel halkla ilişkiler bilgileri* (15. Basım). İzmir: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Görmen, M. (2018). Örgüt kültürü ile risk kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 121-135.
- Güçlü, N. (2003). Örgüt kültürü. *Kırgızistan Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 147-159.
- Gül, H. (2002). Örgütsel bağlılık yaklaşımlarının mukayesesi ve değerlendirmesi. *Ege Üniversitesi Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2(1), 37-56.
- Gül, H. (2003). Davranışsal bağlılık yaklaşımı ve değerlendirmesi. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 10(1), 73-83.
- Güllova Altın, A., ve Demirsoy, Ö. (2012). Örgüt kültürü ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: hizmet sektörü çalışanları üzerinde ampirik bir araştırma. *İşletme ve Ekonomi Araştırma Dergisi*, 3(3), 49-76.
- Gündoğan, T. (2009). *Örgütsel bağlılık: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası uygulaması*. (Uzmanlık Yeterlilik Tezi). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Güney, S. (2007). *Yönetim ve Organizasyon* (2. Basım). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Güngören, M. (2017). *Algılanan örgüt kültürünün iş tatmini ve iş performansı üzerindeki etkisi: havacılık sektöründe bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (3. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, S. ve Varoğlu, M. A. (2021). Örgüt kültürü eğilimlerinin örgütsel değişim algısı üzerindeki etkisi. *SAVSAD Savunma ve Savaş Araştırmaları Dergisi*, 31(1), 145-178.

- Gürçay, C. (2001). İşletmelerde örgüt kültürü faktörlerinin farklı boyutlarda oluşmasında sektörel farklılığın etkisi: Hizmet ve sanayi sektörlerindeki yöneticiler üzerinde yapılan bir araştırma sonuçları. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 3(1). Erişim adresi <http://www.isguc.org/?p=article&id=99&cilt=3&sayi=1&yil=2001>.
- Halis, M. ve Uğurlu, Ö.Y. (2008). Güncel çalışmalar ışığında örgüt iklimi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 10(2), 101-123
- Handy, C. B. (1996). *Gods of management: The changing work of organizations* (4st Ed.). New York: Oxford University Press.
- Hasanoğlu, M. (2004). Türk kamu yönetiminde örgüt kültürü ve önemi. *Sayıştay Dergisi*, (52), 43-60.
- Hellriegel, D., & Jackson E. S. (1999). *Management*, (8nd ed.). Cincinnati Ohio: South-Western College Pub.
- İbicioğlu, H. (2000). Örgütsel bağlılıkta paradigmatik uyumun yeri. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 13-22.
- İnce M. ve Gül, H. (2005). *Yönetimde Yeni Paradigma: Örgütsel Bağlılık*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- İplikçi, F. N., ve Topsakal, Y. (2014). Üniversitelerde örgüt kültürünü belirleyen ve etkileyen boyutlar: Ampirik bir çalışma. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 47-60.
- İra, N., ve Aksu, A. (2009). Örgütsel kültür: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 42-62.
- İslamoğlu, H. ve Alnıaçık, Ü. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (5. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- İşcan, Ö. F., ve Timuroğlu, M. K. (2007). Örgüt kültürünün iş tatmini üzerindeki etkisi ve bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 119-135.
- Karabekir, M. ve Ünlü U. (2015). Kamu kurumlarının kariyer mesleklerinde işe (yeni) başlayanların örgütsel bağlılıkları üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 296-308.
- Karaca, M. (2022). Örgüt kültürü modellerinin incelenmesine yönelik bir literatür çalışması. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 5(3), 123-144.
- Karadeniz, D. (2010). Örgüt kültürünün örgütsel bağlılık ve örgütte kalma niyeti açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karadirek, G. (2022). Örgüt kültürü, örgütsel performans ve bağlılık arasındaki ilişkilerin belirlenmesi. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(17), 46-58.

- Karahan, A. (2008). Çalışanların örgüt kültürünü algılamalarına yönelik ampirik bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 457-478.
- Karakılıç Yörük, N. (2019). Cameron ve quinn örgüt kültürü ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliğinin test edilmesi. *Kocatepe İİBF Dergisi*, 21(1), 19-30.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karicioğlu, F. (2001). Örgüt kültürü ve örgüt iklimi ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1-2), 265-283.
- Karicioğlu, F. ve Türker E. (2010). Psikolojik sözleşme ile örgütsel bağlılık ilişkisi: Sağlık çalışanları üzerine bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 121-140.
- Karicioğlu, F. ve Çelik, Ü. H. (2012). Mobbing (Yıldırma) ve örgütsel bağlılığa etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(1), 59-75.
- Kaushal, R., & Kwantes, C.T. (2006). The role of culture and personality in choice of conflict management strategy. *International Journal of Intercultural Relations*, 30(5), 579-603.
- Kaya, N. ve Selçuk S. (2007). Bireysel başarı güdüsü organizasyonel bağlılığı nasıl etkiler. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 8(2), 175-190.
- Kaya, H. (2008). Kamu ve özel sektör kuruluşlarının örgütsel kültürünün analizi ve kurum kültürünün çalışanların örgütsel bağlılığına etkisi: Görgül bir araştırma. *Maliye Dergisi*, (155), 119-143.
- Kayış, E., ve Gülcan, M. G. (2020). Cameron-quinn örgüt kültürü tipleri ile yenilikçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Araştırma Çalışmaları Anadolu Dergisi*, 3(1), 95-106.
- Keleş, H. N. (2006). İş tatmininin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisine ilişkin ilaç üretim ve dağıtım firmalarında yapılan bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7(13), 243-265.
- Kesiktaş, H., ve Ayan, M. S. (2017). Deniz ulaştırma işletmelerinde denison modeli ve motivasyon üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 9(1), 73-103.
- Keskin, Z. (2016). Örgüt kültürü ve örgüte bağlılık arasındaki ilişki: öğretim üyelerine yönelik bir vakıf üniversitesi örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, (31), 27-42.
- Kırçıl, O. (1995). Kalite kontrol grupları için gerekli yönetsel ve organizasyonel altyapı olarak z tipi organizasyonlar. *Kalite Kontrol Grupları (QCC) Semineri*, Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.

- Kızıoğlu, M., ve Bayrak Kök, S. (2017). Denisan örgüt kültürü modeli üzerine bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(11), 141-159.
- Koç, H. (2009). Örgütsel bağlılık ve sadakat ilişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 200-211.
- Koçel, T. (2001). *İşletme yöneticiliği, yönetici geliştirme-organizasyon ve davranışı* (8. Basım). İstanbul: Beta Yayınları.
- Koşar, D. (2022). Türkiye'deki örgüt kültürü araştırmalarının analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(2), 816-828.
- Kotter, J. P., & Heskett, J. L. (1992). *Corporate culture and performance*. New York: The Free Press.
- Kozlu, C. (1988). *Kurumsal kültür: Amerika, japonya ve türkiye, başarılı firma yönetimlerinde kurumsal kültürün rolü* (2. Basım). İstanbul: Defne Yayıncılık ve Tanıtım Ltd.
- Köse, S., Tetik, S. ve Ercan, C. (2001). Örgüt kültürünü oluşturan faktörler. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi*, 7(1), 219-242.
- Kreitner, R. ve Kinick, A. (1998). *Organizational behavior* (4th Ed). McGrawHill.
- Kreps, G. F. (1986). *Organizational communication* (2nd Ed.). Newyork. Longman.
- Kuşluyan, Z. (1999). Örgütlerde motivasyonun önemi ve kullanılan motivasyon araçları. *İnsan kaynakları: İnsan Kaynakları ve Yönetim Dergisi*, 3(3), 55-64.
- Leblebici, D. N., ve Karasoy, A. (2009). Örgüt kültürünün algılanan hizmet kalitesine etkisi: kamu ve özel öğrenci yurtlarında karşılaştırmalı bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 279-304.
- Manyas, S. (2018). Örgüt kültürü ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: İstanbul üniversitesi çalışanları üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mercan, M. (2006). Öğretmenlerde örgütsel bağlılık *örgütsel yabancılaşma ve örgütsel vatandaşlık*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Mete, M. ve Aksoy, C. (2015). Çalışanların adalet algıları açısından örgütsel güven ile örgütsel bağlılığın karşılaştırılması: Bankacılık sektöründe bir uygulama. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), 233-246.
- Murat, G., ve Açıkgöz, B. (2007). Yöneticilerin örgüt kültürü algılamalarına ilişkin bir analiz: Zonguldak karaelmas üniversitesi örneği. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 1-20.

- Ocak, S., vd. (2017). Kişisel özelliklerinin örgütsel bağlılık ve örgütsel özdeşleşme üzerinde etkileri, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi, (82), 105-126.
- Okay, A. (2005). *Kurum kimliği* (5. Basım). İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
- Onay Özkaya, M., Devenci Kocakoç, İ., ve Karaa, E. (2006). Yöneticilerin örgütsel bağlılıkları ve demografik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemeye yönelik bir alan çalışması. *Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 13(2), 77-96.
- Onay, M., ve Ergüden, S. (2011). Örgütsel-yönetimsel motivasyon faktörlerinin çalışanların performans ve verimliliğine etkilerini incelemeye yönelik ampirik bir çalışma: Manisa - sosyal güvenlik kurumu. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 221-230.
- Örücü, E., ve Kanbur, A. (2008). Örgütsel-yönetimsel motivasyon faktörlerinin çalışanların performans ve verimliliğine etkilerini incelemeye yönelik ampirik bir çalışma. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15(1), 85-97.
- Örücü, E. ve Teker S. K. (2014). Hastanelerde liderlik ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin incelenmesi: Sağlık sektöründe bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 12(24), 73-90.
- Özalp, İ. (2001). İşletme Yönetimi (1. Basım). Eskişehir: Birlik Ofset.
- Özdevecioğlu, M. ve Aktaş, A. (2007). Kariyer bağlılığı, mesleki bağlılık ve örgütsel bağlılığın yaşam tatmini üzerindeki etkisi: İş-aile çatışmasının rolü. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (28), 1-20.
- Özdevecioğlu, M., ve Akın, M. (2013). Yöneticilerin örgüt kültürü ve örgütler arası vatandaşlık davranışları algılamaları. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), 112-131.
- Özdevecioğlu, M., ve Çelik, C. (2009). Örgüt kültürü tipleri itibarıyla bireylerin algıladıkları mağduriyet farklılıklarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(1), 95-111.
- Özkalp, E., ve Kirel Ç. (2011). Örgütsel Davranış (5. Basım). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Özsoy, S. (2004). Bir yüksekokul çalışanlarının kuruma bağlılık durumlarının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2), 13-19.
- Pehlivan, İ. (2001). *Yönetimsel Mesleki ve Örgütsel Etik* (11. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Pekdemir, İ. M. (1992). İşletmelerde kalite yönetimi, kavramlar, kalite iyileştirme süreci vakalar (1. Basım). İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.

- Pelenk, E. (2019). Örgüt kültürü ve adanmışlığın iş tatminine etkisi: Turizm sektöründe bir araştırma. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 5(8), 348-362.
- Robbins, S. P. (1991). *Organizational behavior*, (1st ed). Concepts, controversies, and applications, Prentice Hall.
- Robbins, S. P., & Judge, T. (2007). *Organizational behavior*; (Twelveth ed). Upper Saddle River. New Jersey: Prentice Hall.
- Rindova, V. P. & Fombrun, C. J. (1998). The eye of beholder: The role of corporate reputation in defining organizational identity, (Eds) D.A. Whetten and P.C. Godfrey, *Identity in Organizations: Building Theory Through Conversation*, (pp. 56-59). Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Rizzo, J. R., Tosi, H. L., & Carroll, S. J. (1994). *Managing organizational behavior*, (1st Ed). Oxford: Blackwell Business
- Sabuncuoğlu, Z., ve Tüz, M. (1998). Örgütsel psikoloji (3. Basım). Bursa: Alfa Yayıncılık.
- Sabuncuoğlu, Z., ve Tüz, M. (2005). Örgütsel psikoloji (1. Basım). Bursa: Alfa Yayıncılık.
- Sabuncuoğlu, Zeyyat, (2009), *Turizm işletmelerinde örgütsel davranış* (1. Basım). Bursa: MKM Yayıncılık.
- Sabuncuoğlu, Z. Ve Tüz, M. V. (2016). Örgütsel davranış (6.Basım). Bursa: Alfa Akademi Yayınları.
- Sargut, A. S. (2001). *Kültürlerarası Farklılaşma ve Yönetim* (2. Basım). Ankara: İmge Kitabevi.
- Selvitopu, A. ve Şahin, H. (2013). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Abi Evran Üniversitesi Kurşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEEAD)*, 14(2), 171-189
- Sevin, H. D. ve Küçük, S. (2016). İş görenlerin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeyleri ile çalışma performansları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(1), 24-31.
- Sökmen, A. (2010). *Yönetim ve organizasyon* (1. Basım). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Sönmez, M. A. (2006). Meslek liselerinde örgüt kültürü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (45), 85-108.
- Şimşek, M. Ş. (1999). *Yönetim ve organizasyon* (5. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Şimşek, M. Ş., Akgemici T. ve Çelik A. (2010). *Davranış bilimleri* (1. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şimşek, M. Ş. ve Çelik, A. (2017). *Yönetim ve organizasyon* (19. Basım). Konya: Eğitim Yayınevi.

- Şişman, M. (2002). *Yönetim ve organizasyon* (7. Basım). Konya: Günay Ofset.
- Şişman, M. (2014). *Örgütler ve kültürler* (4. Basım). İstanbul: Pegem Yayıncılık.
- Somuncu, F. (2008). *Örgütsel bağlılık ve örgütsel bağlılığı geliştirme araçları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tamer, İ., İyigün, N. Ö. ve Sağlam, M. (2014). Örgüt kültürünün örgüte bağlılık üzerindeki etkisi: Bir perakende işletmesi çalışanları üzerinde araştırma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(8), 189-202.
- Tengilimoğlu, D. (2005). Hizmet işletmelerinde liderlik davranışları ile iş doyumu arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 23-45.
- Terzi, A. R. (2000). *Örgüt kültürü* (1. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tınar, M. Y. (1990). Kurumsal kültür örgütlerin yönetiminde görünmeyen el. *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 5(2), 78-87.
- Timuroğlu, M. K. (2015). Örgütsel ve çevresel faktörlerin örgütsel yenilik üzerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 41-68.
- Torun, G. S. (2012). Örgüt kültürünün çalışan bağlılığı üzerine etkisi. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, (278), 40-46.
- Tuna, K. (2007). Kültür sosyolojisi. İçinde K. Alver ve N. Doğan (Ed), *Dil ve Kimlik* (s. 169-181). Ankara: Hece Yayınları.
- Tutar, H. (2003). *Örgütsel iletişim* (1. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H. (2017). *Örgüt kültürü* (1. Basım). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türk, M. S. (2007). *Örgüt kültürü ve iş tatmini* (1. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tüzün, İ. K. ve Özdoğan, F. B. (2005). Örgütsel kimliğin pazar odaklılıktaki rolü. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 88-98.
- Uçkun, G., Demir, B. ve Yüksel, A. (2013). Meslek yüksek okullarında görevli akademik yöneticilerin üst bilişsel farkındalık düzeylerinden kontrol becerilerinin incelenmesi: Kocaeli üniversitesi örneği. *Eğitim ve Toplum Dergisi*, 2(5), 19-33.
- Ulutaş, M. (2018). Yönetim ve strateji çalışmaları. İçinde F. Çankaya ve S. Kayıkcı (Ed.), *Örgüt ve Çevre Uyumunu* (s. 259-270). Ankara: Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Unutkan, A. G. (1995). *İşletmelerin yönetimi ve örgüt kültürü* (1. Basım). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Usta, I. ve Küçükaltan D. (2012). Ödüllendirmenin örgütsel bağlılığa etkisi: İstanbul'daki beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 71-89.

- Uyguç, N. ve Çımrın D. (2004). DEÜ Araştırma ve uygulama hastanesi merkez laboratuvarı çalışanlarının örgüte bağlılıklarını ve işten ayrılma niyetlerini etkileyen faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 91-99.
- Uygur, Akyay, (2009), *Örgütsel bağlılık ve işe bağlılık* (1. Basım). Ankara: Barış Platin Kitabevi.
- Uzkurt, C. (2008). *Pazarlamada değer yaratma aracı olarak yenilik yönetimi ve yenilikçi örgüt kültürü* (1. Basım). İstanbul: Beta Basım.
- Ülgen, H., ve Mirze, S. K. (2006). *İşletmelerde stratejik yönetim* (3. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayınları.
- Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Üstün, F. ve Kılıç, K. C. (2016). Örgüt kültürünün örgütsel güven ve özdenetim üzerine etkisi: Sağlık çalışanları üzerine bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(30), 19-27.
- Varoğlu, A. (2019). Örgütsel davranış. İçinde A. Ç. Kirel ve O. Ağlargöz (Ed.), *Örgüt Kültürü* (s. 88-116). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Varol, M. (1989). Örgüt kültürü ve örgüt iklimi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 44(1), 195-222.
- Vural, B. A., ve Coşkun, G. (2007). *Örgüt kültürü: iletişim, liderlik motivasyon, bağlılık ve performans açısından değerlendirme* (1. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Vural, Z., ve Akıncı, B. (2012). *Kurum kültürü* (4. Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yağcı, K. (2003). Toplam kalite yönetimi kapsamında meyer-allen örgütsel bağlılık modeli ve otel işletmeleri uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 114-129.
- Yahyagil, Y. M. (2004). Denison örgüt kültürü ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: ampirik bir uygulama. *İ.Ü. İşletme Fakültesi, İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, (47), 53-76.
- Yalçın, A. ve İplik, F. N. (2005). Beş yıldızlı otellerde çalışanların demografik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 395-412.
- Yalçın, A. ve İplik, F. N. (2007). A grubu seyahat acentelerinde çalışanların örgütsel bağlılıklarını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Adana ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 483-500.

- Yazıcıoğlu, İ. ve Topaloğlu, I. G. (2009). Örgütsel adalet ve bağlılık ilişkisi: Konaklama işletmelerinde bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 3-16.
- Yenihan, B. (2014). **Örgütsel** bağlılık ve iş tatmini arasındaki ilişki. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 170-178.
- Yıldırım, S., Acaray, A., ve Candan, B. (2016). Pazarlama kültürü ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Türkiye'de ampirik bir çalışma. *Dünya Girişimcilik Yönetimi ve Sürdürülebilir Kalkınma Dergisi*, 12(1), 66-80.
- Yıldırım, A. (2018). Örgütsel değişimin yönetilmesi bağlamında çevre - uyum ilişkisi: yeni kurumsal kuram ile kaynak bağımlılığı kuramları arasında karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 89-102.
- Yıldız, Bağdoğan, S. ve Sarpbalkan, D. (2017). Çalışanların örgütsel bağlılığını etkileyen bir faktör olarak dönüşümcü liderlik algısı. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 335-352.
- Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2012). Okul yöneticilerinin kullandıkları güç kaynakları ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 385-402.
- Yurduseven, Y., ve Koç, H. (2017). Motivasyon araçlarının algılanma düzeyinin belirlenmesine yönelik karşılaştırmalı bir araştırma: Bilgi teknolojileri iş görenleri üzerinde bir uygulama. *Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 1-13.
- Yücel, İ., ve Koçak, D. (2014). Örgüt kültürü ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırma. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 45-64.
- Yücel, İ., ve Koçak, D. (2016). Örgüt kültürü ile personel güçlendirme arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 7(12), 1-24.
- Yüceler, A. (2009). Örgütsel bağlılık ve örgüt iklimi ilişkisi: Teorik ve uygulamalı bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 445-458.

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri: Finansal Sorunları, Çözüm Önerileri

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Demir

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri: Finansal Sorunları, Çözüm Önerileri

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Demir

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-03-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub624>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Demir, H., (2024). *Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri: Finansal Sorunları, Çözüm Önerileri*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub624>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

KİTAPLAR

1. Akgüç, Öztin, *Mali Tablolara Analizi*, İ.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Yayını, No: 45, İstanbul, 1985.
2. Akgüç, Öztin; Özötün, Erdoğan; Hazinedar, N. Osman; Kaya, Bilal, *Küçük ve Orta Boy Sanayi Kuruluşlarında Ekonomik ve Finansal Yönden Değerlendirmeler*, İSO Yayını, No: 1987/19, İstanbul, 1987.
3. Alpugan, Oktay, *Küçük İşletmeler Kavramı, Kuruluşu ve Yönetimi*, KTÜ. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, No: 3, Trabzon, 1988.
4. Bauaback, M. Clifford; Lowyer, Kenneth, *Küçük Bir İşletmenin Nasıl Organize Edilip İşletileceği*, Englewood Cliffs, New Jersey, 1979 (Ceylan, 1982, S.5'teki alıntı).
5. Baykal, Olcay; Pazarcık, Orhan; Gülmez, İlyas, *Küçük Sanayinin Yeri, Önemi ve Pazarlama Uygulamaları*, MPM Yayını, No: 328, Ankara, 1985.
6. Bolu Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, *1988 Yılı Bolu İli'nin Yıllık Ekonomik ve Ticari Durumu Raporu Hakkında*, Bolu, 1988.
7. Buldam, Ahmet; Afacan, Sabahattin; Baştan, Aydın, *Türkiye'de Küçük Sanayi Siteleri*, DPT Yayını, No: 1847, Ankara, 1982.
8. Ceyhan, Haluk; Kuyucu, Teoman; Akan, Murat, *AET'de Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler ve Türkiye*, İKV Yayını, No: 57, İstanbul, 1988.
9. Cohn, Theodore; Lindberg, A. Roy, *Küçük Firmalar İçin Hayatta Kalma Büyüme Yönetim Stratejileri*, New York, 1974 (Ceylan, 1982, S.5'teki alıntı).
10. Devlet İstatistik Enstitüsü, *Türkiye İstatistik Cep Yılı 1982*, DİE Yayını, No: 1020, Ankara, 1982.
11. Devlet İstatistik Enstitüsü, *Genel Nüfus Sayımı 12.10.1980 - Bolu*, DİE Yayını, No: 990/42, Ankara, 1983.
12. Devlet İstatistik Enstitüsü, *1980 Sanayi ve İşyerleri Sayımı - Bolu*, DİE Yayını, No: 1018-7, Ankara, 1983.

13. Devlet İstatistik Enstitüsü, *Genel Nüfus Sayımı 12.10.1980*, DİE Yayını, No: 1072, Ankara, 1984.
14. Devlet İstatistik Enstitüsü, *Genel Nüfus Sayımı 12.10.1985 - Bolu*, DİE Yayını, No: 1237, Ankara, 1987.
15. Devlet Planlama Teşkilatı, *V. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Esnaf, Sanatkar Küçük Sanayi Özel İhtisas Komisyon Raporu*, DPT Yayını, No: 1913, Ankara, 1983.
16. Devlet Planlama Teşkilatı, *Kalkınma Planı, Beşinci Beş Yıl (1985-1989), 1989 Yılı Programı*, DPT Yayını, Ankara, 1987.
17. Devlet Planlama Teşkilatı, *Kalkınma Planı, Altıncı Beş Yıl (1990-1994)*, Resmi Gazete, Yıl: 69, S: 20217, Ankara, 1989.
18. Güneysu, Alaettin, *İngiltere’de Küçük Sanayi Konusunda Durham Üniversitesi’nde Yapılan Araştırma ve İşletme Gezileri Hakkında Rapor*, DPT Yayını, Ankara, 1983.
19. Güneysu, Alaettin, *Küçük Sanayinin Kalkınmadaki Önemi ve Yaşama Sebepleri*, DPT Yayını, Ankara, 1985.
20. İstanbul Ticaret Odası, *Küçük İşletmelerin Finansman ve Yönetim Sorunları*, İTO Yayını, No: 1986-13, İstanbul, 1986.
21. Kalaycı, Yurdaer; Kesmen, Ekrem, *Bolu’nun Kalkınmada Öncelikli İller Arasına Alınması Gereğine İlişkin Rapor*, Bolu Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, No: 5, Bolu, 1988.
22. Kesmen, Ekrem, *Sosyal ve Ekonomik Yönleriyle Bolu 1986*, Bolu, 1986.
23. Koparal, Tunal, *Türkiye’nin Kalkınmasında Küçük Sanayinin Önemi ve Katkısı*, Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi, Ankara, 1977.
24. Müftüoğlu, Tamer, *Sanayi İşletmelerinde Kuruluş Yeri Seçimi ve Ölçek Sorunu*, A.Ü. SBF Yayını, No: 530, Ankara, 1983.
25. Özalp, San, *Küçük İşletmeler*, Eskişehir İktisadi ve İdari Bilimler Akademisi Yayını, No: 90/49, Ankara, 1971.
26. Özötün, Erdoğan, *Türkiye Gayri Safi Yurtiçi Hasulasının İller İtibarıyla Dağılımı 1979-1986*, İSO Yayını, No: 1988/8, İstanbul, 1988.
27. Özötün, Erdoğan, *Türkiye Gayri Safi Yurtiçi Hasulası (İller İtibarıyla)*, DİE Yayını, Ankara 1980.
28. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, *Küçük Sanayi Yönlendirme Raporu, 2. Sanayi Şurası*, Ankara, 1987.
29. Staley, Eugene; Morse, Richard, *Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Modern Küçük Sanayi*, New York, 1965 (Alpugan, 1988, S.4’teki alıntı).
30. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, *Bolu İl Müdürlüğü, 1988 Yılı Tarım Sektörü Raporu*, Bolu, 1988.

31. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, *Avrupa Topluluklarına Giriş Aşamasında Türk Küçük İşletmelerinin Durumu, Karşılaşacakları Sorunlar ve Çözüm Yolları*, TESK Yayını, No: 11, Ankara, 1988.
32. Ürer, Fatih, *Japonya'da Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Yönelik Ekonomik ve Sosyal Politikalar ve Tedbirlerin Türkiye Bakışından Değerlendirilmesi*, DPT Yayını, No: 2085, Ankara, 1987.
33. Yüksel, Ali Sait, *Para Bulma ve Kredi İşleri - İşletme Finansmanı*, Bozok Matbaası, İstanbul, 1965.
34. Yüksel, Ali Sait, *Ortak Pazarda Küçük ve Orta İşletmelerin Sorunları*, DPT Yayını, No: 887, Ankara, 1970.
35. **MAKALELER**
36. Bac Alev, *Dünyadan Çeşitli Örneklerle Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü*, Dünyada ve Türkiye'de Küçük İşletmelerin Kalkınmadaki Rolü Sempozyumu, (Ankara, 17-18 Ekim 1983).
37. Bağrıaçık Atilla, *Küçük İşletmelerin Başarısı Büyük Firmaları da Etkiler*, İSO Dergisi, Yıl: 21, Sayı: 252 (Şubat 1987).
38. Ceylan Ali, *Küçük İşletmelerin Finansman Sorunları ve Çözüm Yolları*, İstihdam Yaratıcı Girişimler, Teknolojik Yenilikler ve Bölgesel Gelişme Uluslararası Semineri, (Gaziantep, 22-24 Ekim 1985), Ankara, 1986.
39. *Ortak Pazar'da Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Rekabet Şansı*, Bursa Ekonomi Dergisi, Sayı: 39, (Aralık 1987).
40. *Türkiye'deki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin AT'de Rekabet Şansı Nedir?*, Dış Ticarete Durum, Yıl: 3, Sayı: 14, (Ocak-Şubat 1989).
41. Eraydın Ayda, *Bölgesel Gelişmede Yeni Teknolojilerin Önemi*, İstihdam Yaratıcı Girişimler, Teknolojik Yenilikler ve Gelişme Bölgesel Uluslararası Semineri, (Gaziantep, 22-24 Ekim 1985), Ankara, 1986.
42. *Küçük Sanayinin Sermaye Sorunu*, Para ve Sermaye Piyasası Dergisi, Yıl: 10, Sayı: 115, (Temmuz 1988).
43. Ertuna Özer, *Küçük ve Orta Boy İşletmeler Kredi Bulmada Zorlanıyor*, İSO Dergisi, Yıl: 22, Sayı: 253, (Mart 1987).
44. Günal Alev, *Esnaf ve Sanatkarların Sorunları ve Çözümleri*, II. Türkiye İktisat Kongresi Tebliğleri İçinde, DPT Yayını, No: 1781, Ankara, 1981.
45. İlkin Akın, *Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Sorunları*, İSO Dergisi, Yıl: 21, Sayı: 252, (Şubat 1987).
46. Kazgan Gülten, *Türk İmalat Sanayinde Finansman Sorunu*, Para ve Sermaye Piyasası Dergisi, Yıl: 10, Sayı: 113, (Temmuz 1988).
47. Kılış Yıldırım, *Küçük Sanayici, Küçük Tacir ve Esnaf Kredi Sorunları*, II. Türkiye İktisat Kongresi Tebliğleri İçinde, DPT Yayını, No: 1781, Ankara, 1981.

48. Korum Uğur, *Sanayi ve Ölçek Ekonomileri*, MPM Verimlilik Dergisi, Sayı: 1980/1.
49. Kotar Erhan, *Küçük İşletmelerin Tanımı, Önemi, Muhasebe Sorunları ve Çözüm Yolları*, İstihdam Yaratıcı Girişimler, Teknolojik Yenilikler ve Bölgesel Gelişme Uluslararası Semineri, (Gaziantep, 22-24 Ekim 1985), Ankara, 1986.
50. Peker Nas Nesrin ve Oktar Suat, *Gelişmekte Olan Ülkelerde Küçük İşletmeler*, İSO Dergisi, Yıl: 22, Sayı: 254, (Nisan 1987).
51. Şarлак Halit, *Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunu*, Para ve Sermaye Piyasası Dergisi, Yıl: 10, Sayı: 113, (Temmuz 1988).
52. Şener Orhan, *İktisat Teorisi ve Küçük İşletmeler*, İSO Dergisi, Yıl: 22, Sayı: 253, (Mart 1987).
53. TÜSİAD, *İş Hayatının Sorunları*, Görüş, Cilt: 16, Sayı: 1, (Ocak 1988).
54. Üsdiken Behlül ve Enbiyoğlu Hayati, *Büyük İşletmeler Desteğinde Küçük İşletmeler*, İÜ İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2, (Kasım 1987).
55. Yalvaç Güler, *Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Teşebbüslerinin Ekonomimizdeki Yeri, Önemi ve İdamesi*, Küçük ve Orta Sanayi Teşebbüslerinin Sorunları, Çözüm Yolları ve Geliştirilmesi Semineri, MPM Yayını, Ankara, 1987.
56. Yüksel Ali Sait, *Küçük İşletmelerin Özellikle Finansal Sorunları*, İSO Dergisi, Yıl: 22, Sayı: 253, (Mart 1987).

DİĞER KAYNAKLAR

1. *AET’de Küçük İşletmelerin Teşviki ve Türkiye’deki Durum*, İstanbul Ticaret Odası Gazetesi, Yıl: 32, Sayı: 1554, (31 Mart 1989).
2. Bölge - Bolu, Dünya Gazetesi, (17 Kasım 1989).
3. *Peloponez Paparesant, Munys Carrtnst* (27 Ocak 1999).
4. *1973 İl Yıllığı, Cumburiyet’in 50. Yılında Bolu*, Bolu, 1973.
5. Mortan Kenan, *Bolu Ticaret ve Sanayi Odası’nın Düzenlediği Bolu Ekonomisi ve Öneriler Semineri Konuşması*, Bolu, (16 Haziran 1988)
6. Öcalır Mazan, *Sanayimizi Vır Edenlerin Yaşama Savaşı, Küçük Güzeldir*, Güneş Gazetesi
7. Yurt Ansiklopedisi, *Türkiye, il il Dünü, Bugünü, Yarını*, C:2, 5.27,(10 Hayis 1982) İstanbul 1982

Gelişen Piyasalarda Finansal Krizlerin Bulaşma Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Demir

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Gelişen Piyasalarda Finansal Krizlerin Bulaşma Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Demir

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-04-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub625>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Demir, H., (2024). *Gelişen Piyasalarda Finansal Krizlerin Bulaşma Etkisi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub625>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

KİTAPLAR

- AGTMAEL, Antoine W.**, “Internationalizing the Emerging Securities Markets- Option or Necessity”, Inflation and Capital Markets, (Proceedings of the OECD-CMB Conference) ; SPK Yayını, No:7, Ağustos, Ankara-1986.
- AKGÜÇ, Öztin**, “Finansal Yönetim”; Muhasebe Enstitüsü Yayını, Yayın No:63, Avcıol Basım-Yayın, İstanbul-1994.
- ALP, Ali**, Finansın Uluslararasılaşması, Yapı Kredi yayınları, No:1337, İstanbul-2000.
- ASLAN, Nurdan**, “Uluslararası Sermaye Akımları”, Evrim Yayınevi, Yayın No: 41, İstanbul-1995.
- BERKSOY, Taner, Burak SALTUKOĞLU**, Türkiye Ekonomisinde Sermaye Hareketleri; İTO Yayını, Yayın No: 1998-58; İstanbul-1998.
- BOLAK, Mehmet**, Sermaye Piyasası Menkul Kıymetler ve Portföy Analizi, Beta Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul-1991.
- CEYLAN, Ali, Turhan KORKMAZ**, Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi, Ekin Kitabevi, Bursa-2000.
- COŞKUN, Recai**, Küreselleşme ve Uluslararası İşletmecilik, Sakarya Kitabevi, Adapazarı-2002.
- DOĞU, Murat**, Gelişen Hisse Senedi Piyasaları ve Türkiye, SPK Yayını, No:27, Ankara-1996.
- EĞİLMEZ, Mahfi ve Ercan KUMCU**, Krizleri Nasıl Çıkardık, Creative Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul - 2001].
- ERDOĞAN, Oral**, Uluslararası Portföy Yatırımları Analizi ve Türkiye, İMKB Araştırma Yayınları, No:2, İstanbul-1994.
- FERTEKLİĞİL, Azmi**, “Türkiye’de Borsanın Tarihçesi”, İMKB Yayını, Nisan, İstanbul-2000.

- FRIEND, Irwin**, “Effect of Inflation on Corporate Profitability and Stock Valuation”, *Inflation and Capital Markets*, SPK Yayını, No: 7, August, Ankara-1986.
- GOLDSTEIN, Morris, Philip TURNER**, Yükselen Ekonomilerde Bankacılık Krizleri, Çev., A. İhsan Karacan, Dünya Yayıncılık, No:9, İstanbul-1999.
- İMKB**, Sermaye Piyasası ve Borsa Temel Bilgiler Kılavuzu, İMKB Yayını, No:14, Temmuz, İstanbul-1999.
- JEFFREY, E. Curry**, Uluslararası Ekonomi, Çev., Berk Kaplaner, Kontent Kitap, İstanbul-2002.
- KARSLI, Muharrem**, Sermaye Piyasası, Borsa, Menkul Kıymetler, İrfan Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul-1994.
- KINDLEBERGER, Charles**, Manias, Panics and Crashes, Basic Books, New York-1989.
- KRUGMAN, Paul**, Bunalım Ekonomisinin Geri Dönüşü, Çev., Ayşenur Domaniç, Literatür Yayınları, No:60, İstanbul-2001.
- ÖÇAL, Tezer, Ö. Faruk ÇOLAK**, Finansal Sistem ve Bankalar, Nobel Yayın Dağıtım, No:131, Ankara -1999.
- ÖZDEMİR, Muharrem**, Finansal Yönetim, Gazi Kitabevi, Ankara-1997.
- PARASIZ, İlker**, Para Banka ve Finansal Piyasalar, Ezgi Kitabevi, 5. Baskı, Bursa-1994.
- PARASIZ, İlker**, Kriz Ekonomisi, Ezgi Kitabevi, 2. Baskı, Bursa-1996
- ROSIER, Bernard**, İktisadi Kriz Kuramları, Çev., Nurhan Yentürk, İletişim Yayınları, İstanbul-1988.
- SARIKAMIŞ, Cevat**, Sermaye Piyasaları, Alfa Basım Yayım, No:213, İstanbul-1995.
- SOLNIK, Bruno**, International Investments, Adison–Wesley Publishing Company Inc., 1988.
- TARI, Recep**, Ekonometri, Alfa Basım Yayım, No:609, İstanbul-1995.
- TEZCANLI, Meral Varış ve Diğ.**, Uluslararası Sermaye Hareketlerinde Portföy Yatırımları ve Türkiye, İMKB Araştırma Yayınları, No:3, İstanbul-1994.
- UZUNOĞLU, Sadi ve Diğ.**, Uluslararası Sermaye Hareketlerinin Gelişmekte Olan Ülkelerde Makroekonomik Etkileri ve Türkiye, İMKB Yayını, No: 6, İstanbul-1995.
- ÜNAL, Targan**, Dünya’da ve Türkiye’de Menkul Kıymet Borsalar, İkinci Baskı, İTO Yayını, No:1991-23, İstanbul-1993.
- ÜNAL, Targan**, Gelişen Borsalarda Kurumsal Yatırımcılar, Türkiye Örneği, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İMKB Araştırma Yayınları, No:7, İstanbul-1995.
- WORLD BANK**, East Asia: Recovery and Beyond, Washington D.C., 2000a.

- YAY, Turan ve Diğ.,** Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Finansal Düzenlemeler, İTO Yayını, No:2001-47, İstanbul-2001.
- YILDIZOĞLU, Ergin,** Globalleşme ve Kriz, Alan Yayıncılık, I. Baskı, İstanbul-1996.
- YÜCE, Ayşe,** An Examination of Emerging Stock Exchange: The Case of Turkish Market, SPK Yayını, No 39, Ankara-1996.
- YÜLEK, Murat A.,** Financial Liberalization and The Real Economy, Türkiye Deneyimi”, SPK Yayını; No: 110; Ankara; Ocak 1998.
- MAKALELER**
- AKÇAY, Belgin ve Eren ÖĞRETMEN,** “Finansal Liberalizasyon ve Türkiye’de Mali Piyasalar”, Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, Sayı: 10, Yıl: 32, Ekim 1995, 43-57.
- AKDOĞAN, Haluk,** “A Suggested Approach to Country Selection in International Portfolio Diversification”, The Journal Of Portfolio Management, Fall 1996, s: 33-39.
- AKTAN, Coşkun Can,** “Global Ekonomik Entegrasyon ve Türkiye”, Dış Ticaret Dergisi, Yıl:4, Sayı:12, Ocak 1999, s:1-29.
- ALPER, C. Emre, Ziya ÖNİŞ,** “Finansal Küreselleşme, Demokrasî Açığı ve Yükselen Piyasalarda Yaşayan Sürekli Krizler: Sermiyen Hareketlerinin Liberalleşmesi Sonrasında Türkiye Deneyimi” Doğu Batı Düşünce Dergisi, Yıl:4, Sayı:17, Kasım- Ocak 2001-2002, s:203-225.
- AKYÜZ, Abdullah,** “Uluslararası Finansal Piyasalar ve Türkiye”, İşletme ve Finans Dergisi, Yıl:8, Sayı:87, Haziran, 1993, s:11-19.
- ALLEN, Gregory C.,** “Performance Attribution for Global Equity Portfolios”, The Journal Of Portfolio Management, Fall 1991, s:59-65.
- ALP, Ali,** “Finansal Piyasaların Uluslararası Düzeyde Entegrasyonu ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme”, İşletme ve Finans Dergisi, Yıl:14, Sayı:162, Eylül, 1999, s:60-69.
- ASLAN, Nurdan,** “Kalkınmakta Olan Ülkelerde Sermaye Akımları”, Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, Sayı 12, Yıl 32, Aralık 1995b.
- ASLAN, Nurdan,** “Finansal Piyasaların Serbestleşmesi”, Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, Sayı 1, Yıl 33, Ocak 1996, s:17-22.
- AYBAR, Sedat,** “Kurumsal Yatırımcıların Yatırım Kararları”, İktisat Dergisi, Sayı:400, Nisan 2000: s:43-47.
- BALABAN, Ercan, H. Baturalp CANDEMİR,** “Yabancı Yatırımcılar İçin Kur Riskinden Korunmak Gerekli mi?”, İktisat İşletme ve Finans, Yıl: 10, Sayı: 114, Eylül, 1995, 57-64.
- BALABAN, Ercan, H. Baturalp CANDEMİR,** “İMKB’de Bahama Etkileri”, İktisat İşletme ve Finans, Yıl: 10, Sayı: 113, Ağustos, 1995, 93-104.

- BALABAN, Ercan**, “İMKB’de Ocak Ayı Etkisi, Ömer Hayyam Etkisi ve Ümit Yaşar Etkisi”, *İktisat İşletme ve Finans*, Yıl: 10, Sayı: 113, Ağustos, 1995, 75-88.
- BALKAN, Neşecan**, “Az Gelişmiş Ülkelerde Yeni-Liberal Uygulamaların Sonuçları: Meksika Örneği”, *İktisat İşletme ve Finans*, Yıl: 11, Sayı: 1184, Ocak, 1996, 4-17.
- BAXTER, Marianne, Urban J. JERMANN**, “The International Diversification Puzzle Is Worse Than You Think”, *The American Economic Review*, Vol 87: No 1, March 1997, s:170-180.
- BEKAERT, Geert, Campbell R. HARVEY**, “Time-Varying World Market Integration”, *Journal of Finance*, 50(2), June 1995, s: 403-444.
- BEKAERT, Geert, Michael S. URIAS**, “Diversification, Integration, and Emerging Market Closed-End Funds”, *Journal of Finance*, 51(3), July 1996, s:835-869.
- BEKAERT, Geert and Campbell R. HARVEY**, “Emerging Equity Market Volatility”, *Journal of Financial Economics*, Sayı: 43, 1997, s:29-77.
- BENCIVENGA, Valerie R. ve Diğ.**, “Equity Markets, Transactions Cost, and Capital Accumulation: An Illustration”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, 1996, s:241-265.
- BHIDE, Amar**, “The Hidden Costs of Stock Market Liquidity”, *Journal of Financial Economics*, Sayı 34, 1993, s:31-51.
- BONSER-NEAL, Catherina ve Diğ.**, “International Investment Restrictions and Closed-End Country Fund Prices”, *Journal of Finance*, 45 (2), 1990, s:523-547.
- BORATAV Korkut**, “Gelişme, Sanayileşme İkinci Plana Atıldı”, *İktisat Dergisi Özel Sayı*, Ağustos 1994, s: 15-16.
- BOYD, John H., Bruce SMITH**, “The Coevolution of the Real and Financial Sectors in the Growth Process”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, May 1996, s:371-396.
- CELASUN, Merih**, “Gelişen Ekonomilerin Dış Kaynak Kullanımı, Finansal Krizler ve Türkiye Örneği, 2001” *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Yıl:4, Sayı:17, Kasım- Ocak 2001-2002, s:161-180.
- CHAN, K. C. ve Diğ.**, “Global Financial Markets and the Risk Premium on U.S. Equity”, *Journal of Financial Economics*, Sayı: 32, 1992, s:137-167.
- DAĞLI, Hüseyin**; “Türkiye’nin Risk ve Getiri Açısından Gelişen Hisse Senedi Piyasaları Arasındaki Yeri”, *Sermaye Piyasası ve İMKB Üzerine Çalışmalar*, İMKB - İşletme ve Finans; İşletme ve Finans Yayını, Ankara, 1996.

- DAĞLI, Hüseyin**, “Uluslararası Performan Aracı Olarak IFC Hisse Senedi Endeksleri”, *İşletme ve Finans Dergisi*, Yıl: 13, Sayı:143, Şubat 1998, s:28-51.
- DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Harry HUIZINGA**, “Barriers to Portfolio Investments in Emerging Stock Markets”, *Journal of Development Economics*, Vol: 47, August 1995, s:355-374.
- DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Vojislav MAKSIMOVIC**, “Stock Market Development and Financing Choices of Firms”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, 1996, s:341-369.
- DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Ross LEVINE**, “Stock Markets, Corporate Finance, and Economic Growth: An Overview”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, 1996a, s:223-239.
- DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Ross LEVINE**, “Stock Market Development and Financial Intermediaris: Stylized Facts”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, 1996b, s:291-321.
- DICKINSON, John P., Kinandu MURAGU**, “Market Efficiency in Developing Countries: A case-study of the Nairobi Stock Exchange”, *Journal of Business Finance & Accounting*, Vol:21, No:1, January 1994, s:133-150.
- DIVECHA, Arjun B. ve Diğ.**, “Emerging Markets: A Quantitative Perspective”, *The Journal Of Portfolio Management*, Sayı:19, No:1, Fall 1992, s:41-50.
- DOĞUKANLI, Hatice**, “Gelişen Finansal Pazarlar ve Türkiye’nin Bu Pazarlar İçindeki Yeri”, *Bankacılık Dergisi*, Yıl:4, Sayı:13, 1997, s:69-76.
- DTM**, “Dünya ve Globalleşme”, *Dünya’da ve Türkiye’de Ekonomik Gelişmeler*, Sayı:1, Ocak 2000, s:5-7.
- DURMAZ, Nuran**, “Yabancı Kurumsal Yatırımcıların İMKB’deki Rolü”, *İktisat Dergisi*, Sayı:400, Nisan 2000: s:41-42.
- EDWARDS, Sebastian**, “Sequencing Economic Liberalization in Developing Countries”, *Finance & Development*, March 1987, 26-30, Çev., Harun Bal, *İktisat İşletme ve Finans*, Yıl 12, Sayı 133, Nisan 1997, s:56-60.
- ERGENEKON, Çağatay**, “Uluslararası Fon Transferlerinde Yükselen Dalga Özel Emeklilik Fonları”, *Fidyak Bülten*, Sayı 3, Haziran 1998, s:9-13.
- EROL, Ümit**, “2000 Yılına Doğru Türk Borsası”, *İktisat Dergisi*, Sayı:387, Şubat-Mart 1999, s:5-8.
- ERRUNZA, Vihang, Ettienne LOSQ**, “International Asset Pricing under Mild Segmentation: Theory and Test”, *Journal of Finance*, 15 (1), Mart 1985, s:105-124.
- ERRUNZA, Vihang, Ettienne LOSQ**, “How Risky Are Emerging Markets?”, *The Journal of Portfolio Management*, Fall, 1987, s:62-67.

- ERRUNZA, Vihang, Ettienne LOSQ**, “Capital Flow Controlls, International Asset Pricing and Investors’ Welfare: A Multi-Country Framework”, *Journal of Finance*, 44 (4), September 1989, s:1025-1037.
- ERRUNZA, Vihang**, “Emerging Markets: Some New Concepts”, *The Journal of Portfolio Management*, Vol: 20, No: 3, Spring 1994, s: 82-87.
- ERRUNZA, Vihang ve Diğ.**, “Test of Integration Mild Segmentation and Segmentation Hypotheses”, *Journal of Banking and Finance*, 16 (5), 1992, s:949-972.
- ESEN, Oğuz**, “Gelişmekte Olan Ülkelerde Portföy Yatırımlarının Etkileri”, *Ekonomide Durum*, Kış 1997, s:152-157.
- ESEN, Oğuz**, “Ekonomik GelişmeninYolu Sermaye Piyasalarından mı Geçiyor?”, *İşletme ve Finans Dergisi*, Yıl:13, Sayı:149, Ağustos, 1998, s:27-36.
- FELDMAN, Robert A., Manmohan S. KUMAR**, “Emerging Equity Markets: Growth, Benefits, and Policy Concerns”, *World Bank Research Observer*, August, 1995, s:181-200.
- GİAVAZZİ, F. A. GIOVANNİ**, “The EMS and the Dollar”, *Economic Policy*, No:4, 1986.
- GÜLTEKİN, Mustafa N. ve Diğ.**, “Capital Controls and International Capital Market Segmentation: The Evidence from the Japanese and American Stock Markets”, *Journal of Finance*, 44 (4), September 1989, s: 849-869.
- GÜLTEKİN, N. Bülent**, “Stock Market Returns and Inflation: Evidence from Other Countries”, *Journal of Finance*, 38 (1), Mart 1983, s:49-65.
- GÜRLESEL, Can Fuat**, “Türk Sermaye Piyasalarından Kaynak Kullanımı”, *Fidyak Bülten*, Sayı 3, Haziran 1998, s:2-5.
- HAMORİ, Shigeyuki**, “Test of International Equity Integration of Japan”, *Economic Letters*, Sayı: 42, 1993, s:71-76.
- HARVEY, Campbell R.**, “The World Price of Covaryance Risk”, *Journal of Finance*, 46 (1), Mart 1991, s:111-157.
- HİETALA, Pekka T**, “Asset Pricing in Partially Segmented Markets: Evidence from the Finnish Market”, *Journal of Finance*, 44 (3), July 1989, s:697-718.
- JONES, Charles P. Vejack W. WILSON**, “Is Stock Price Volatility Increasing?”, *Financial Journal Analysts*, November-December 1989, s:20-26.
- JORION, Philippe, Eduardo SCHWARTZ**, “Integration vs. Segmentation in the Canadian Stock Market”, *Journal of Finance*, 41 (3), Temmuz 1986, s:603-612.
- KARGI, Nihal**, “Türkiye’de Hisse Senedi Piyasasının Finansal Yatırım Sistemindeki Yeri; Bir VAR Analizi”, *İşletme ve Finans Dergisi*, Yıl:13, Sayı:143, Şubat, 1998, s:52-65.

- KAYACAN, Murad ve A. O. GÜRBÜZ**, “Finansal Pazarlarda ve Özellikle Türev Ürün Piyasalarında Risk ve Krize Yeni Bir Yaklaşım: Sistemik Risk ve Sistemik Kriz”, *Aktif Finans*, Sayı:16, Ocak-Şubat 2001, s:6-13.
- KAZGAN Gülten**, “Krizin Asıl Nedeni Aşırı Serbestlik”, *İktisat Dergisi Özel Sayı*, Ağustos 1994, s:15-16.
- KHAMBATA, Daru**, “Impact of foreign Investment on Volatility and Growth of Emerging Stock Market”, *Multinational Business Review*, Sayı: 8, 2000, s:50-59.
- KORAJCZYK, Robert A.**, “A Measure of Stock Market Integration for Developed and Emerging Markets”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, 1996, s:267-289.
- KOZANOĞLU, Hayri**, “Finansal Piyasaların Karabasanı: Türev Piyasalar”, *İktisat Dergisi*, Eylül 1994, s: 56-60.
- KUMCU, Ercan**, “Kasım ve Aralık Aylarına Dikkat”, *Hürriyet*, 25 Ekim 2000.
- KYLE, Albert S., Wei XIONG**, “Contagion as a Wealth Effect”, *Financial Economics* 62 (2), 2001, s:247-292.
- LAKONISHOK, Josef ve Diğ.**, “The Impact of Institutional Trading on Stock Prices”, *Journal of Financial Economics*, Sayı:32, 1992, s:23-43.
- LEVINE, Ross**, “Stock Markets, Growth, and Tax Policy”, *Journal of Finance*, 46 (4), 1991, s:1445-1465.
- LEVINE, Ross, Sara ZERVOS**, “Stock Market Development and Long-Run Growth”, *The World Bank Economic Review*, Yıl:10, Sayı:2, 1996, s:323-339.
- MATHIESON, Donald ve Liliana ROJAZ-SUAREZ**, “Liberalizing the Capital Account”, *Finance and Development*, December 1992.
- MICHAUD, Richard O. ve Diğ.**, “Twenty Years of International Equity Investing”, *The Journal Of Portfolio Management*, Fall, 1996, s:9-22.
- OBSTFELD, Maurice**, “Risk-Taking, Global Diversification, and Growth”, *American Economic Review*, 84 (5), Aralık 1994, s:1310-1329.
- ODIER, Patrick, Bruno SOLNIK**, “Lessons for International Asset Allocation”, *Financial Analysts Journal*, Mart- Nisan 1993, s:63-77.
- ROUCHE, David**, “Why the Emerging-Market Crisis Won't Spread”, *Euromoney*, No:338, August 2001.
- SAYILGAN, Şevket**, “Uluslararası Finansal Krizler ve Globalleşme İlişkisi”, *Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, Sayı:61, Yıl 37, Haziran 2000, s:31-43.
- SEMENT, Serdar**, “Kurumsal Yatırımcılar ve Emeklilik Fonları”, *İktisat Dergisi*, Sayı:400, Nisan 2000: s:65-66.

- SPEIDALL, Lawrance S., Ross SAPPENFIELD**, “Global Diversification in a Shrinking World”, *The Journal Of Portfolio Management*, Fall 1992, s:57-67.
- TELATAR, Funda E.**, “Türkiye’de Enflasyon ve Reel Hisse Senedi Getirisi Arasındaki İlişkiler”, *İşletme ve Finans Dergisi*, Yıl: 13, Sayı: 149, Ağustos 1998, s:37-46.
- TUNCA, Zafer**, “Asya Krizinde Yapısal Sorunlar” *İSO Dergisi*, Sayı: 386, Mayıs 1998, s:33-34.
- TUNCER, Nihat**, “Para krizleri ve Türkiye”, *İktisat Dergisi*, Sayı:410-411, Şubat-Mart 2001, s:42-51.
- UGAN, Gökhan**, “Gelişmekte Olan Hisse Senedi Piyasalarında Sistemik Risk Yönetimi”, *İMKB Dergisi*, Yıl:1, Sayı:2, Nisan-Haziran 1997, s:51-68.
- YELDAN, Erinç**, “Türkiye Ekonomisinde 2000-2001 KrizininYapısal Kaynakları Üzerine, *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Yıl:4, Sayı:17, Kasım-Ocak 2001-2002, s:187-196.
- YÜCE, Ayşe, C. SIMGA-MUGAN**, “An Investigation of the Short- and Long-term Relationships Between Turkish Financial Markets”, *The European Journal of Finance*, Sayı 2, 1996, s:305-317.

RAPORLAR

- AKÇAY, Cevdet, Ünal ZENGİNOBUZ**, “Vulnerability to Purely Contagious Balance of Payment Crises in Emerging Economies: An Application to the Cases of Russia, Turkey, and Brazil”, *Boğaziçi Üniversitesi Working Paper*, 2000.
- BAIG, Taimur, İlan GOLDEAJN**, “Financial Market Contagion in the Asian Crisis”, *IMF Staff Paper*, Vol.46, No:2, June 1999, s:167-195
- BEKAERT, Geert, Campbell R. HARVEY**; “Foreign Speculators and Emerging Equity Markets”, *NBER Working Paper*, No: W6312, 12/97.
- BEKAERT, Gert**; “Market İntegration and Investment Bariers in Emerging Equity Markets”; *Investing in Emerging Markets*, (Editor: Michael J. Howell) *Euromoney Books Publications*, s:271-298, London 1994.
- CALVO, Guillermo A., Enrique G. MENDOZA**; “Rational Herd Behavior and the Globalization of Securities Markets”, *Duke Economics Working Paper*, 97-26, 05/17/99.
- CHEN, Zhaohui, Mohsin S. KHAN**, “Patterns of Capital Flows to Emerging Markets: A Theoretical Perspective”, *IMF Working Paper*, WP/97/13, January 1997.
- CLAESSENS, Stijn**, “Assessing Investment Potential and Security Design”, *Investing in Emerging Markets*, (Editor: Michael J. Howell) *Euromoney Books Publications*, s:104-115, London 1994.

- CLAESSENS, Stijn ve Diğ.**, “Portfolio Capital Flows: Hot or Cool?, Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s:55-79, London 1994.
- CLAESSENS, Stijn, Sudarshan GOOPTU**, “Investing in Emerging Markets, Introduction”; Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s: ix-x, London 1994.
- DAĞLI, Hüseyin**; “Türk ve İsrail Hisse Senedi Piyasaları: Genel Bir Karşılaştırma”; KTÜ Yayını, Ağustos 1996.
- DE SANTİS, Giorgio**, “Asset Pricing and Portfolio Diversification: Evidence from Emerging Financial Markets”, Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s: 116-174, London 1994.
- DIWAN, Ishac ve Diğ.**, “Diversification Benefits of Country Funds”, Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s: 199-218, London 1994.
- EDISON, Hali J. ve Diğ.**, “Asset Bubbles, Domino Effects and ‘Lifeboats’: Element of the East Asian Crisis”, International Finance Discussion Papers, The Federal Reserve Board, No:606; 2000.
- EDISON, Hali J., Carmen M., REINHART**, “Capital Controls During Financial Crises: The Case of Malaysia and Thailand”, International Finance Discussion Papers, The Federal Reserve Board, No:662, March 2000.
- EDWARDS, Sebastian**; “Interest Rate Volatility, Capital Controls and Contagion”, NBER Working Paper, No:W6756, Kasım 1998.
- EDWARDS, Sebastian, Raul SUSMEL**, “Volatility Dependence and Contagion in Emerging Equity Markets”, NBER Working Paper, No:8506, Kasım 2001.
- EICHENGREEN, Barry, Donald MATHIESON**; “Hedge Funds and Financial Market Dynamics”, Occasional Paper, No:181, IMF, Washington D.C., 1998.
- FORBES, Kristin, Roberto RİGOBON**; “No Contagion, Only Interdependence: Measuring Stock Market Co-Movements”, NBER Working Paper, No:7267, Kasım 2001.
- FURMAN, Jason, Joseph E. STIGLITZ**; “Economic Crises: Evidence and Insights from East Asia”, Brookings Papers on Economic Activity 2, 1998, 1-135.
- GOOPTU, Sudarshan**, “Portfolio Investment Flows To Emerging Markets”, Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s: 17-43, London 1994.

- GREEN, Cristopher ve Diğ.**, “Key Microstructure and Policy Issues for Emerging Stock Markets: What Have We Learned?”, Finance and Development Research Programme Paper, No:16, May 2000.
- GUIDOTTI, Pablo**; “Currency Reserves and Debt”, Speech to World Bank Conference on recent Trends in Reserves Management, Washington D.C.,1999.
- HARVEY, Campbell R.**, “The Risk Exposure of Emerging Equity Markets”, Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s:116-173, London 1994.
- HOWELL, Michael**, “Investing in Emerging Markets, Foreword”, Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s: vi-viii, London 1994.
- HOWELL, Michael**, “Equity Flows to Emerging Markets”; Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s:1-17, London 1994.
- HOWELL, Michael**, “2001: An Economic Odyssey”; Investing in Emerging Markets, (Editor: Michael J. Howell) Euromoney Books Publications, s:80-103, London 1994.
- KODRES, L., M. PRITSKER**, “A Rational Expectations Model of Financial Contagion”, Finance and Economics Discussion Series, The Federal Reserve Board, 08/2000.
- ORSETTI, Giancarlo ve Diğ.**, “What Caused The Asian Currency and Financial Crisis? A Macroeconomic Overview”, Processed (September), New York University, 1998.
- REDALET, Steven, Jeffrey D. SACHS**, “The East Asian Financial Crisis: Diagnosis, Remedies, Prospects”, Brooking Papers on Economic Activity 1, 1998a, s:1-90.
- REDALET, Steven, Jeffrey D. SACHS**; “The Onset of the East Asian Financial Crisis”, NBER Working Paper, No: 6680, 1998b.
- SAK, Güven**, “İstanbul Stock Exchange and the Corporate Sector: Reflections on the Turkish Experience in Financial Liberalisation”, ERF Workshop Paper, Temmuz 1994.
- SCHINASI Garry J. ve Todd SMITH**; “Portfolio Diversification, Leverage, and Financial Contagion”; IMF Working Paper; No: WP/99/136, 1999.
- SUMMERS, Lawrence H.**, “Roots of Asian Crises and the Road to a Stronger Global Financial System” , Remarks made at the Institute of International Finance, 1998.
- YILMAZ, Kamil**, “Emerging Stock Markets”, Koç Üniversitesi, Working Papers, Haziran 1999.

KONFERANS, SEMİNER VE SEMPOZYUMLAR

- ABEYSINGHE, Tilak**, “The Meltdown and Transmission of Recession within the ASEAN4 and NIE4”; Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- ALBA, Pedro ve Diğ.**, “Volatility and Contagion in a Financially-Integrated World: Lessons from East Asia’s Recent Experience”, “Asia Pasific Financial Liberalizasyon and Reform Conference”, May 20-22, Tayland, 1998.
- AŞIKOĞLU, Rıza, Hakan ÇELIKKOL**, “Gelişmekte Olan Ekonomilerde Finansal Risk ve Kaçınma Yolları”, V. Türkiye Finans Eğitimi Sempozyumu, Finansal Piyasalarda Risk Yönetimi, 08-11 Kasım 2001, Bandırma..
- BAIG, Taimur, Ilan GOLDEFAJN**, “The Russian Default and the Contagion to Brazil”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- BAZDRESCH, Santiago, Alejandro WERNER**, “Contagion of Financial Crisis: The Case of Mexico”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- BORDO, Michael, Antu P. MURSHID**, “The International Transmission of Financial Crises Before World War II: Was There Contagion?”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- CHANG, Roberto, Giovanni MAJNONI**, “International Contagion: Implications for Policy”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- DAĞLI, Hüseyin**, “Yatırım Fonlarında Performans Değerlendirmesi: Türkiye Örneği”, Yöneyem Araştırması ve Endüstri Mühendisliği XVII. Ulusal Kongresi, ODTÜ, 10-11 Temmuz; Ankara, 1995.
- DE GREGORIO, Jose and Rodrigo VALDES**, “Crisis Transmission: Evidence from Debt, Tequila and Asian Flu Crisis”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- DORNBUSH Rudiger ve Diğ.**, “International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.

- EICHENGREEN, Barry ve Diğ.,** “Flight to Quality: Investor Risk Tolerance and The Spread of Emerging Market Crisis”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- FORBES, Kristin and Roberto RIGOBON,** “Measuring Contagion: Conceptual and Empirical Issues”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- HAWKINS, John and Philip TURNER,** “International Reform: Some Issues”, International Financial Contagion:How It Spreads and How It Can Be Stopped Conference, February 3-4, Washington DC, 2000.
- KAWAI, Masahiro ve Diğ.,** “Crisis and Contagion in East Asia: Nine Lesson”, Seminar on ASEAN Macroeconomic Outlook and Economic Recovery, November 10, Manila, 1999.
- KAMINSKY, Graciela L. ve Diğ.,** “Economic Fragility, Liquidity, and Risk: The Behaviour of Mutual Funds During Crisis”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- ORTIZ, Edgar,** “Take-off into Development and Emerging Capital Markets: Stages of Financial Development and Equity Financing”, International Finance in the New World Order-Conference, New York 1995.
- PARK, Yung Chul, Chi-Young SONG,** “Financial Contagion in the East Asian Crisis: With Special Reference to the Republic of Korea”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.
- PRITSKER, Matthew,** “The Channels for Financial Contagion”, Conference on International Financial Contagion: How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4 , Washington DC, 2000 .
- TORAMAN, Cengiz,** “Gelişen Piyasalarda Finansal Risk Yönetimi”, V. Türkiye Finans Eğitimi Sempozyumu, Finansal Piyasalarda Risk Yönetimi, 08-11 Kasım, Bandırma, 2001.
- UĞURLU, Mehmet,** “Finansal Piyasalarda Risk Yönetim Aracı Olarak Türev Piyasalar”, V. Türkiye Finans Eğitimi Sempozyumu, Finansal Piyasalarda Risk Yönetimi, 08-11 Kasım, Bandırma, 2001.
- VAN RIJKEGHEM, Caroline and Beatrice S. WEDER,** “Financial Contagion: Spillovers through Banking Centers”, Conference on International Financial Contagion:How It Spreads and How It Can Be Stopped, February 3-4, Washington DC, 2000.

ANSİKLOPEDİLER

GÖKÇE, Deniz, Para & Finans Ansiklopedisi, Creative Yayıncılık ve Tanıtım LTD, 1996.

GÜRLESEL, Can Fuat, “Kurumsal Yatırımcılar”, “Global Finansal Piyasalar (Global Financial Markets)”, “Kurumsal Yatırımcılar (Institutional Investors)”, Menkul Kıymet Borsalarının Doğuşu ve Gelişimi”, Para & Finans Ansiklopedisi, Creative Yayıncılık ve Tanıtım LTD, İstanbul-1996.

ÖKTE, Kutluğhan S., “Volatilite (Volatility)”, “Gelişen Borsalar (Emerging Stock Markets)”, “Likidite ve Borsalar”, Para ve Finans Ansiklopedisi, Creative Yayıncılık ve Tanıtım LTD, 1996.

YILLIKLAR VE İSTATİSTİKLER

DTM, Başlıca Ekonomik Göstergeler: Ocak-Şubat, Ankara-1999.

IFC, Emerging Stock Markets Factbook 1997 ; Washington D.C.-1997.

IFC, “Emerging Stock Markets Factbook 1998 ; Washington D.C.-1998.

IMF; “International Capital Markets:Development, Prospects, and Key Policy Issues”, Washington D.C., 1998.

IMF; World Economic Outlook, Washington D.C.-1998.

IME, “World Economic Outlook”, Washington D.C.-2000.

İTO, Aylık Ekonomik Veriler: Aralık, İstanbul-2001.

TCMB, Üç Aylık Aylık Bülten: Temmuz-Eylül 1998, Ankara –1998a.

TCMB, Yıllık Rapor 1998, Ankara –1998b.

TCMB, Aylık İstatistik Bülteni: Mart 1999, Ankara -1999.

UNCTAD; Trade and Development Report, 1999.

WORLD BANK, World Economic Prospects and Developing Economies, 1996.

WORLD BANK, Global Development Finance”, World Bank, Washington D.C.-2000b.

WORLD BANK, World Development Indicators, Washington D.C.-2001b.

WORLD BANK, Globalization, Growth and Poverty: Building an Exclusive World Economy, Washington D.C.-2002a.

WORLD BANK, 2001 World Development Indicators, Washington D.C.-2002b.

WORLD BANK, World Development Report 2000/2001, Washington D.C.-2002c.

İNTERNET KAYNAKLARI

AKDİŞ, Muhammet, “Küreselleşmenin Finansal Piyasalar Üzerindeki Etkileri Ve Türkiye Finansal Krizler - Beklentiler”, http://www.ceterisparibus.net/arsiv/m_akdis.htm/2001.

BORDO, Michael D., “International Rescues Versus Bailouts: An Historical Perspective”, <http://www1.worldbank.org/economicpolicy/managing%20volatility/contagion/documents/bordo.pdf/10/22/98>.

CALVO, Guillermo A.; “Contagion In Emerging Markets: When Wall Street is a Carrier”, <http://www.bsos.umd.edu/econ/ciecrp.htm/05/02/99>

EDWARDS, Sebastian; “Contagion”, 1999 World Economy Lecture, April 2000, http://www.mtholyoke.edu/~pschneid/course_outline_and_readings.htm/2000

IFC; “Financial Contagion”; <http://newrisk.ifci.ch/146080.htm/09.05.2000>

VALDES, Rodrigo, “Emerging Markets Contagion: Evidence and Theory”, <http://www1.worldbank.org/economicpolicy/managing%contagion/topicf.asp/03/97>

VOGEL, T. Thomas, “The Great Latin American Contagion Didn’t Happen”, Sao Paulo, Bloomberg, <http://www.bloomberg.com:ThomasT.Vogel/2001>

WORLD BANKA; “Definitions and Causes of Contagion” <http://www1.worldbank.org/economicpolicy/managing%20volatility/index.html/02.2001>

TEZLER

BÖKESOY, Aslı, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve New York Menkul Kıymetler Borsası Arasındaki Etkileşim, Yüksek Lisans Tezi, 1994.

DOĞU, Murat, Gelişmekte Olan Hisse Senedi Piyasaları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniv., 1996.

ÇELİK, Demet, Kasım 2000 ve Şubat 2001 Krizlerinin Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kasım-2001.

Toplumsal Hafıza Bağlamında Hatay/Reyhanlı erkeslerinde Halkbilimi Unsurları

Dr. Ayşe elik Kan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Toplumsal Hafıza Bağlamında Hatay/Reyhanlı Çerkeslerinde Halkbilimi Unsurları

Ayşe Çelik Kan

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-912-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub467>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çelik Kan, A. (2024). *Toplumsal Hafıza Bağlamında Hatay/Reyhanlı Çerkeslerinde Halkbilimi Unsurları*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub467>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- ABDULKADİROĞLU, A. (2002). *Yemek Kitabı "Batı Karadeniz Mutfak Kültürü"*. (haz.: M. Sabri Koz). İstanbul: Kitabevi Yayınları, s.477-538.
- ADİLOĞLU, A. (1997). "Karaçay-Malkar Türklerinde Nart Destanları". *Yeni Türkiye Dergisi-Türk Dünyası Özel Sayısı*, S 15, C 1.
- AKALIN, S.; ŞİMŞEK, E. (2003). "*Mâniler, Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*". Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, C 3, s. 251-288.
- AKIN, M., H. (2007). *Bir Kültür Bilimi Olarak Sosyoloji ve Kültür Sosyolojisi*. Ankara: Hece Yayınları.
- AKSOY, E. (2018). *Benim adım 1864: Çerkes Hikâyeleri*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ALBAYRAK, N. (2009). "Türk Halk Şiirinde Biçim ve Tür Sorunu". *Motif Akademi*, 2009/1-2, s.133-187.
- ALBAYRAK, N. (2004). *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: L&M Yayınları.
- ALPTEKİN, A. B. (2002). *Taşeli Masalları*. Ankara: Akçağ Yay.
- ALTIN, G.; GÜMÜŞ, M. (2011). *Çerkeslerde Kaşenlik Âdeti Üzerine Bir İnceleme: Eskişehir Örnelemi*. Bursa: TÜBİTAK Projesi.
- ALVER, K.; DOĞAN, N. (2007). *Kültür Sosyolojisi*, Ankara: Hece Yayınları.
- ANA Britannica (1987). *Çerkesler*. C 6, s. 379-380.
- ARI, B. (2009), "Altınözü'nden Ermence Fıkraları", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 6, S 12, s. 70-89.
- ARIBURUN, L. N. E. (2012). *19. Yüzyıl Osmanlı Saray Mobilyaları: Batılılaşma Etkisi ve Biçimsel Açadan Yemek Kültüründeki Değişim Süreci*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- ARICI, A. F. (2004). "Tür Özellikleri ve Tarihlerine göre Türk ve Dünya Masalları". *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S 26.
- ARTUN, E. (2004). *Türk Halk Edebiyatına Giriş*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

- ARTUN, E. (2008). “Ortak Türk Kültürü Ürünlerinin Çocuk Edebiyatına Katkıları”. Türk Halkları Edebiyatı II. *Beynelhalk Uşaq (Çocuk) Edebiyatı Kongresi*, Materyaller (Bildiriler) 1. Kitap, Bakü: Qafqaz Üniversitesi Yayınları.
- ARTUN, E. (2010). *Türk Halk Bilimi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- ARTUN, E. (2012). “Hatay İnanç Merkezlerinin Hatay’ın Tanıtılmasına Katkısı Üzerine Görüşler”. Hatay: VII. *Hatay Kültür ve Tarih Sempozyumu*.
- ASLAN, C. (2006). “Bir Soykırımın Adı 1864 Büyük Çerkes Sürgünü”. *Uluslararası Suçlar ve Tarih*, Ankara: Asam Yayınları, S 1.
- ASLAN, C.; BERZEG, S.; PAPŞU, M. vd. (2011). *Biz Çerkesler*, Ankara: Kafkas Dernekleri Federasyonu.
- AVAGYAN, A. (2004). *Osmanlı İmparatorluğu ve Kemalist Türkiye’nin Devlet-İktidar Sisteminde Çerkesler*. (ter.: Ludmillan Denisenko), (haz.: Yasemin Gedik), İstanbul: Belge Yayınları.
- AYAZ, H. (2015). *Kültürel Kimliklerin İfade Alanı Olarak Facebook’un Rolü: Eskişehir’de Yaşayan Karaçaylar Üzerine Bir İnceleme*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- AYDIN, S. (2003). *Kimlik Sorunu Ulusalçılık Türk Kimliği*, Ankara: Öteki Matbaası.
- AYDIN, N. (2011). *Abmet Şükrü Esen Defterlerindeki Mâniler (İnceleme-Metinler)*. Kayseri Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- AYDOĞAN, F. (2014). “Bir Şehir Nostaljisi: Sonsuz Aşkımda Hatay”, 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, C 3, S 7, Bahar.
- BABACAN, M. (2008). *Yazılı ve Sözlü Anlatım “Kompozisyon Bilgileri”*. İstanbul: 3F Yayınevi.
- BADDELEY, J. F. (1989). *Rusların Kafkasya’yı İstilas ve Şeyh Şamil*. (çev.: Sedat Özden). İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- BAĞ, Y. (2001). *Çerkeslerin Dünü Bugünü*. Ankara: Kafkas Derneği Yayınları.
- BAHADIR, S. (2016). *Hatay’da Türk Halk İnançları*, Ankara: Son Çağ Yayınları.
- BAKIRCI, N. (2008). “Niğde Mezar Taşı Sözleri Üzerine Bir İnceleme”, *Akpınar Dergisi*, Ocak-Şubat.
- BAKIRCI, N. (2010). *Niğde’de Aşıklık Geleneği ve Niğdeli Halk Şairi İbrahim Dabak*. Niğde: Niğde Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- BALA, M. (1977). *Çerkesler*, İslam Ansiklopedisi, C III, İstanbul: Millî Eğitim Yayınları.
- BALTA, E. E. (2013). “Bilmecelerin Dil-Düşünme Bağlamında Eğitimdeki Yeri ve Önemi”. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages*,

- Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/1 Winter 2013, p. 891-899.
- BAŞEYMEZ, F. (2009). *Çok Kültürlülük Açısından Hatay; Sosyolojik Bir Yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BAŞGÖZ, İ.; TIETZE, A. (1999). *Türk Halkının Bilmeceleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- BAUDRİLLARD, J. (2002). *Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm*. (çev.: Oğuz Adanır). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- BEKKİ, S. (2013). *Bilmeceler, Tabu ve Gizli Diller Üzerine*. Muzaffer Akkuş Armağanı. (haz.: Mücahit Akkuş ve Fatih Dinçer). Konya: Kömen Yayınları.
- BELASCO, W. (2008). *Food: The Key Concepts*. USA: Berg.
- BERZEG, N. (1996). *Çerkes Sürgünü: Gerçek, Tarihi ve Politik Nedenleri*. Ankara: Takav Matbaacılık.
- BERZEG, N. (2006). *Çerkesler*. İstanbul: Chiviyazıları Yayınevi.
- BİCE, H. (1991). *Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçler*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- BİLECEN, T. (2005). "Arşiv Belgelerinden Edebiyata Balkan Göçlerinin Sosyal Boyutu". *Toplumsal Tarih*, S 142, s.78.
- BİLGE, S. M. (2015). *Osmanlı Çağında Kafkasya*, İstanbul: İstanbul Kitabevi.
- BİLGİN, N. (1996). *Kolektif Kimlik*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- BİNGÖL, O. (2013). "Tarihsel Süreçte Rusya'nın Kuzey Kafkasya'yı Kontrol Stratejilerinde Geline Aşama: Başarısızlık ve Terör". *Karadeniz Araştırmaları*, S 37.
- BİNGÖR, B. (2016). *Küreselleşmenin Yemek Kültürüne Etkileri*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- BOLAT, G. (2013). "Kavram Tartışmaları Etrafında 21 Mayıs 1864 Çerkes Sürgünü", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, S 6 (Nisan-Ekim).
- BORATAV, P. N. (1997). *Mâni*. İslâm Ansiklopedisi. İstanbul: Eğitim Bakanlığı Yayınları, C 7, s. 285-288.
- BORATAV, P. N. (2007). *Zaman Zaman İçinde*. Ankara.
- BOZ, E. (2010). *Çerkes Etnik Kimliğinin Yeniden İnşasında Akrabalık*. Ankara Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BOZYİĞİT, A. E. (1986). "Eski İstanbul Semai Kahvelerinde (Çalgılı Kahvelerde) Söylenen Ayaklı Mâniler". Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, *Türk Folkloru Araştırmaları*, s. 73-122,

- BÜLBÜL, D. (2006). *Düziçi’nde Geçiş Dönemleri (Doğum-Evlenme-Ölüm)*. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BÜYÜKOKUTAN, A. (2007). “Muğla Yöresi Alevî Türkmenlerinde Mânî Söyleme Geleneği”. *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, XIII/41 Bahar, s. 255- 267.
- CENGİZ, Mikail (2017). “Teleüt Bilmecelerinden Örnekler”. *Türkbilig Türkoloji Araştırmaları*, S 32, s.131-140.
- CENGİZ, M. (2016). *Tebliğdeki Dil Olgusu: Teleütçe Örnekleme*. Ankara Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- CENGİZ, M. (2011). “Tanıtma-Dillerin Katli”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Güz (15), s.59-464.
- CEYHAN, D. (2008). *Türkiye’de Kültürel Çeşitlilik Olarak Alt Kültürler: Çerkez ve Manav Alt Kültürleri Arasında Mukayeseli Bir Çalışma*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- CİVELEKOĞLU, E. (2010). *Senirkent Fıkraları Üzerine Bir Araştırma*. Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- CONNERTON, P. (1999). *Toplumlar Nasıl Anımsar*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- COLARUSSO, J. (1991). Circassian Repatriation: When Culture is Stronger than Politics. *The World & I, Issue* (November), (Washington D.C.: The Washington Times Publishing Corporation), Washington.
- COLARUSSO, J. (2009). “People of Caucasus”, *Encyclopedia of Cultures and Daily Life*. (Ed) Pepper Pike, Eastword Publications, USA, (1).
- COŞKUN, Ç. N. (2013). “Türk Ninnilerine İşlevsel Yaklaşım”. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/4 Spring.
- ÇATALKILIÇ, D.; ERDEM, T. (2018). “Çerkes Toplumunda Bir Hafıza Mekânı Olarak Zehes”. *Karadeniz Araştırmaları*, XV/58 - Yaz 2018 - s.160-167.
- ÇELEBİOĞLU, A. (1995). *Türk Ninnileri Hazinesi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- ÇETİN, B. (2012). Hatay’da Kentleşmenin Seyri (1940-2009) ve Mekânsal Dağılışı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, s.28, ss.231-258.
- ÇİÇEK, N. (2009). “Talihsiz Çerkeslere İngiliz Peksimeti: İngiliz Arşiv Belgelerinde Büyük Çerkes Göçü (Şubat 1864-Mayıs 1865)”. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, S 64-1, s. 57-88.

- ÇOBANOĞLU, Ö. (2003). *Türk Dünyası Epik Destan Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ÇOBANOĞLU, Ö. (2004). *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- ÇOPUROĞLU, Y. C. (2000). "Fırat Havzası Evlilik Kültürü I: Dügün Öncesi". *Journal of Social Science*, 10, (2), 163- 193.
- ÇÜNATIKO, M.; İZZET, Y. (2009). *Kafkas Tarihi*. (çev.: Fahri Huvaj). C 1, Ankara: Kafdav Yayınları.
- DEĞİRMENCİ, Handan (2011). *Çerkes Toplumunda Evlilik Pratikleri: Uzunyayla Örneği*. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİRBUĞA, N. (2010). *Kabramanmaraş İli Büyük Çamurlu Köyü'ndeki Çerkes Konutlarının Mekânsal Analizi*. Adana Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİRKAN, R. (1992). *Üç Şekerli Demli Çay*. (çev.: M. Kemal Okan). İstanbul: Real Yayınları.
- Dictionnaire Larousse Ansiklopedik Sözlük* (1994). C 2, C 5, Milliyet Gazetecilik A.Ş.
- DİLÇİN, C. (1999). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİZDAROĞLU, H. (1969). *Halk Şiirinde Türler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DUYMAZ, A. (2002). *İrfam Arzulayan Sözler Teherlemeler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Edebiyat Ansiklopedisi* (1991). Miliyet Yayınları.
- EFE, F. (2002). *Şeyh Şamil'in 100 Mektubu*. İstanbul: Şule Yayınları.
- EKİCİ, M. (2002A). "Ödemiş Yöresi Mânileri Üzerine Bir Değerlendirme". *Motif Dergisi*, S 31, s. 24-27.
- EKİCİ, M. (2002B). "Destan Araştırma ve İncelemelerinde Kullanılan Bazı Terimler Hakkında I". *Milli Folklor Dergisi*, Ankara, S 53, s. 28.
- ELÇİN, Ş. (1989). *Türk Bilmeceleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ELÇİN, Ş. (2000). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ELÇİN, Ş. (1992). "Ağıt", *Türk Dünyası El Kitabı*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, C 3.
- EMİROĞLU, K. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- EMMEZ, C. B. (2008). *Sözlü Gelenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Masal Üzerine Halkbilimsel Bir İnceleme*. Ankara: Yüksek Lisans Tezi.
- ERCİLASUN, A. B.; AKKOYUNLU, Z. (2014). *Kâşgarlı Mahmud, Divânü Lugâti't-Türk*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- ERCAN, A. M. (2002). *Gelibolu Yarımadası'nın Geçiş Dönemi Âdetleri Üzerine Bir İnceleme (Doğum-Düğüün-Ölüm)*, Basılmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- ERKAL, M. (1993). *Sosyoloji*. İstanbul: Der Yayınları.
- EROĞLU, F. (1993). *Davranış Bilimleri*. Erzurum: Maveria Yayınları.
- ERSOY, R. (2002). "Türklerde Ölüm ve Ölü İle İlgili Rit ve Ritüeller". *Milli Folklor*, C 7, Yıl 14, S 54, s.86-101.
- ERSOY, H. (2006). *Sürgün Sessiz Ölüür*. İstanbul: Chiviyazıları.
- ERSOY, H.; KAMACI, A. (1992). *Çerkes Tarihi*. İstanbul: Karınca Yayınları.
- ERSÖZ, F. Ç. (2007). *Sarıkamış Harekâtı'nın Toplumsal Bellekteki İzdüşümleri*. Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkbilimi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ERŞAHİN, İ. (2005). *Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Ötügen Yayınları.
- ESER, M. (1996). *Türkiye Çerkeslerinde Sosyo-Kültürel Değişme*. Ankara: Kaf-Der Yayınları.
- FİCHTER, J. (2002). *Sosyoloji Nedir?*. (çev. Nilgün Çelebi). İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Gelenekten Geleceğe Örf ve Âdetlerimiz* (2009). İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları.
- GÖÇER, A. (2010). "Türkçe Öğretiminde Çok Uyaranlı Bir Öğrenme Ortamı Oluşturmak İçin Seçkin Edebî Ürünlerden Yararlanma". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, S 27, s. 341-369.
- GÖKALP, Z. (1994). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- GÖKÇE, B. (1978). "Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım". *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S 1, Aralık, s.7-21.
- GÖKŞEN, C. (2014). "Oyunların Çocukların Gelişimine Katkıları ve Gaziantep Çocuk Oyunları". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* [TAED] 52, s. 229-259.
- GÖZAYDIN, N. (1990). "Anonim Halk Şiiri Üzerine". *Türk Dili Dergisi*, Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri), s. 445-450.
- GÜLEÇ, C. (1992). *Türkiye'de Kültürel Kimlik Krizi*. Ankara: Verso Yayıncılık.
- GÜNAY, U. (1992). "Masal", *Türk Dünyası EI Kitabı*. Ankara: Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Yayını, C III.
- GÜNEŞ, F. (2010). "Ninnilerin Çocukların Dil ve Zihinsel Gelişimine Etkisi". *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal Of World Of Turks*, Vol. 2, No. 3.
- GÜNEŞ, M. (1969). *Evlîya Çelebi ve Haşim Efendi'nin Çerkesistan Gezi Notları*. İstanbul: Hüsnütabiat Matbaası.

- GÜVEN, M. (2013). “Anadolu Ağıtlarının Türkleşme Süreci Ve Üç Ağıt Örneği”. *Folklor/Edebiyat*, C19, S 75, s.3.
- GÜVENÇ, B. (1996). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Yayınları.
- HABİÇOĞLU, B. (1993). *Kafkasya’dan Anadolu’ya Göçler*. İstanbul: Nart Yayıncılık.
- HATAY İl Yıllığı (2011). Hatay: Hatay Valiliği Yayınları.
- HATAY Valiliği (2012). Hatay İl Turizm Stratejisi ve Eylem Planı.
- HUVAJ, F. (2002). *Kafkas Onuru*, İstanbul: Adige Yayınları.
- İPEK, N. (2006). *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*. İstanbul: Serander Yayınları.
- KALAFAT, Y. (2009). *Harezmi’den Hakkâri’ye Hakkâri’den Golan’a*. Ankara: Berikan Yayınları.
- KALAFAT, Y. (2010). *Ulucanlar*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- KALAFAT, Y. (2011). *Türk Kültürlü Halklarda Ölüm*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- KALAYCI, İ. (2015). “Tarih, Kültür ve İktisat Açısından Çerkesya”. *Avrasya Etüdleri*, C 47, S 1, s. 71-111.
- KARADAVUT, Z. (2000). “Tekermelerin Tür ve Şekil Problemleri Üzerine”. *Türkologiyalık İzilöölör Gumanitardık Üniversitesi*, pp.104-112.
- KARAKAŞ, A. (2010). Anonim Türk Halk Edebiyatı Ürünlerinden Bilmecenin Çocuk Edebiyatına Katkıları. *Karadeniz Dergisi*, S 2, s. 44-52.
- KARAKAŞ, A. (2014). “Yemen Savaşı Bağlamında Bir Hikâyeli Türkü: Ali İle Gül Ayşe”. I. *Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumunu Bildirileri*, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları.
- KARAMAN, F. (1999). “Cenaze Defni ve Kabir Ziyareti Üzerine Bir İnceleme”. *Diyanet İlmî Dergi*, C 35, S 2, Nisan-Mayıs-Haziran, s. 21-34.
- KARATAŞ, Ö. (2012). *Çerkeslerin Sivas-Uzunyayla’ya İskânları ve Karşılaştıkları Sorunlar*. İzmir Ege Üniversitesi, Doktora Tezi.
- KARPAT, K. (2003). *Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- KARPAT, K. (2004). *21 Mayıs Sürgünü*. *Nart Dergisi*, S 21, (Mayıs-Haziran).
- Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I* (1991). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- KASUMOV, A.; KASUMOV, H. (1995). *Çerkes Soykırımı*. (çev. Orhan Uravelli). Ankara: Kaf-Der Yayınları.
- KAYA, D. (2004). *Anonim Halk Şiiri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- KAYA, D. (2007). “‘Müstezat Mâni’ Terimi Doğru Mudur?”. *IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği Sempozyumunu Bildirileri-Mâniler*. s. 78-81.

- KAYA, D. (2010). *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- KAYA, D. (2014). *Türk Harp Edebiyatı Konulu I. Uluslararası Türkiyat Sempozyumu*. (ed. Ömer Çakır), Ankara, s.179-188.
- KAYA, A. (2011). *Türkiye’de Çerkesler: Diasporada Geleneğin Yeniden İcadı*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- KEMAL, Y. (1993). *Ağtlar*. İstanbul: Toros Yayınları.
- KIRAC, E. (2013). *Türkiye Sabası Türk Halk Edebiyatı*. Denizli: Gökçe Yayınevi.
- KOÇ, M. Z. (2016). *XVI. Yüzyıl Batılı Seyahatnamelerinin Işığında Osmanlı İmparatorluğu’nda Sosyal Hayatın Dinamikleri: Yemek Kültürü, İnançlar, Örf-Âdet ve Osmanlı Kadını Üzerine*. İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.
- KORKUT, S. (2003). *Çerkes Mizahı*. (Çiz.: Aydan Çelik). Ankara: Kafkas Derneği Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, F. (1989). “*Tuyuş*”, *Edebiyat Araştırmaları 2*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, F. (2009). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Anara: Akçağ Yayınları.
- KUBAN, D. (2005). *Çağlar Boyunca Türkiye Sanatının Anahatları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- KUDRET, C. (1980). *Örneklerle Edebiyat Bilgileri*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Basımevi.
- KUNDUKOV, M. (1978). *Anılar*. (çev.: Murat Yağan). İstanbul: Kafkas Kültür Dernekleri Yayınları.
- KURT, B. (2016). *Malatya Yöresi Türkü Söyleme Geleneği ve Malatya Türküleri*. Adana Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- KUŞAT, A. (2003). “Bir Değerler Sistemi Olarak Kimlik ve Atatürk”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C1, S 15, s.45-61.
- KÜÇÜK, A.; KÜÇÜK, M. A. (2009). *Türkistan’dan Türkiye’ye Alevilik Bektaşilik*. Ankara: Bilge Ofset.
- MAHMUT, K. (1992). *Divânü Lûgat-it-Türk Tercümesi*. (çev.: Besim Atalay). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- MCCARTHY, J. (1998). *Ölüm ve Sürgün*. (çev.: Bige Umar). İstanbul: İnkılap Yayınları.
- MERİÇ, C. (1986). *Kültürden İrfana*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- MET, İ. (2002). *Kafkas Tarihi I*. (çev.: F. Huvaj). Ankara: Adige Yayınları.
- METİN, İ. (2010). *Alevilikte Cenaze Kaldırma*. İstanbul: Parşömen Yayınları.
- NAMITOK, A. (2003). *Çerkeslerin Kökeni*. (çev.: Aysel Çeviker). Ankara: Kafkas Araştırma, Kültür ve Dayanışma Vakfı.
- Nart Dergisi* (2014). Mayıs, s. 3, 6-7

- NEİMAN, C.; GOLDMAN, E. (1999). *After Life, The Complete Guide To Life After Death-Ölümden Sonra Yaşam*, (çev.: Gülden Şen). İstanbul: Doğan Ofset.
- OĞUZ, Ö.; EKİCİ, M.; AÇA, M., DÜZGÜN, D.; AKPINAR, B.; ASLAN, M.; YILMAZ, M.; EKER, G.; ÖZKAN, T. (2008). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- ONG, W. (2014). *Sözlü ve Yazılı Kültür*. İstanbul: Metis Yayınları, İstanbul.
- ÖKELİ, H. (2014). *Kültürlerarası İletişim Bağlamında Bir Alt Kültür Grubu Olan Çerkeslerin Hâkim Kültürle İletişimi*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖNER, Ç. (2014). *Şu Bizim Çerkesler*. İstanbul: Can Yayınları.
- ÖRNEK, S. V. (2000). *Türk Halk Bilimi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ÖRNEK, S. V. (2000). *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- ÖZBAY, Ö. (1999). *Dünya Mitolojisi ve Nartlar*. Ankara: Kafkas Derneği Yayınları.
- ÖZBEK, M. (1981). *Folklor ve Türkülerimiz*. İstanbul: Ötügen Yayınları.
- ÖZBEK, B. (1997). *Avrupa Gözüyle Çerkesler*. Ankara: Kafdağı Yayınları.
- ÖZDEMİR, İ. (2011). *Aleviliğin Yazılmayan Tarihi*. Ankara: Kripto Yayınları.
- ÖZKİRAZ, A.; ÇETİN, M. (2015). “1864 Çerkes Sürgünü Sonrası Anadolu’da Çerkes İskânı ve Osmanlı Devleti’nin Göçmenlere Karşı Politik Tutumu”. *Tesam Akademi Dergisi*, Temmuz, s. 11-13.
- ÖZKURT, D. (2016). *Uzunyayla Çerkeslerinde Ritüel Oyun ve Karnaval*. İstanbul Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZSARAY, M. (2012). *Çerkeslerin İslamlaşması, Çerkeslerin Eski Dinleri ve İslamiyetin Kuzey Kafkasya’ya Girişi*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- ÖZTELLİ, C. (1966). *Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Türk Folklor Araştırmaları, C X, s. 4124.
- ÖZTÜRK, A. (1985). *Türk Anonim Edebiyatı*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- ÖZYÜREK, M. P. (2012). *Müzikal Kimlik Bağlamında Adapazarı Çerkesleri’nin Müzik Kültürü*. İstanbul Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Musikisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- PAMİR, H. (2009). “Alalakh’dan Antiokheia’ya Hatay’da Kentleşme Süreci”. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 6, S 12, s. 258-288.
- PAPŞU, M. (2003). “Çerkes Dillerine Genel Bir Bakış Kafkasya ve Türkiye”. *Nart Dergisi*, Mart-Nisan, S 35.
- PAPŞU, M. (2004). *Vatanından Uzaklara*, İstanbul: Çiviyazıları Yayınları.

- PAPŞU, M. (2010). “Çerkeslerde Atçılık ve At Kültürü”. *Nart Dergisi*, Haziran, S 72, s. 52-56.
- PARLATIR, İ. (1987). *Tanzimat Edebiyatında Kölelik*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- PASHTOVA, (Paştı), M. (2010). *Uzunyayla Vorşer Ceguakom Yi İnstitutır, Sosyokültürel Mehaneher*. Psalh, Mıyakhuape, 6(9).
- SAFRAN, W. (2005). “The Jewish Diaspora in a Comparative and Theoretical Perspective: Israel Studies”. 10(1), 36-60.
- SAHLINS, M. (2014). *Tarihsel Metaforlar ve Mıtsel Gerçekler*. (çev.: Taylan Doğan). İstanbul: Bgst Yayınları.
- SAKAOĞLU, S. (1983). “Bilmece Terimi Üzerine Notlar”. *Türk Kültürü Araştırmaları*, (1979-1983), s. 226-243.
- SAKAOĞLU, S. (1992). *Türk Fıkraları ve Nasreddin Hoca*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- SAKAOĞLU, S. (2002). *Gümmüşhane Masalları Metin Toplama ve Tablil*, Ankara.
- SAKAOĞLU, S.; KARADAVUT, Z. (2011). *Halk Masalları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- SAYDAM, A. (1997). *Kırım ve Kafkas Göçleri: 1856-1876*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- SERBES, N. (2016). *Benim Yolum Xabze*. Ankara: Phoenix Yayınları.
- SEVER, M. (2003). “Bir Silifke Masalı ve Masal Üzerine Değerlendirmeler”. *Türk Dili Dergisi*, S 617, Mayıs, s. 470-471.
- SHKHALAKHO, N. (2012). “Adıge Üçayağı (Üç Ayaklı Sofra)”. *Nart Dergisi*, S 83, Ocak-Şubat.
- ŞAHİN, C. (2016). “Çerkes Göçleri ve Çerkeslerin Anadolu’da Yurt Edinme Arayışları: Sakarya-Maksudiye Köyü Örneği”. Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, *Tarih Bölümü İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C 5, S 8, s.2782-2816.
- ŞİMŞEK, E. (2017). “Anonim Halk Şiiri İçerisinde Ninnilerin Yeri”. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S 8, s. 33-64.
- TAN, N. (1995). *Folklor (Halkbilimi) Genel Bilgiler*. İstanbul: Yaylım Matbaası
- TANRIVERDİ, M.; ORAT AKYÜZ, J.; ARSLAN ORAN, N. (2011). *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kafkas Göçleri (1828-1943)*. Kars: Kafkas Üniversitesi Yayınları.
- TAVKUL, U. (1998). “İslamiyet’in 19. Yüzyılda Kafkasya Halklarının Toplumsal Yapılarına Tesirleri”. *Kırım Dergisi*, S 25, s. 43.
- TEKİN, M. (1988). *Mehmetçik Hatay’da Basında 5 Temmuz 1938*. Hatay: Kültür Eğitim Tesisleri Yayını.

- TEKİN, M. (2000). *Hatay Tarihi-Osmanlı Dönemi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- TEKİN, A. (1995). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*. İstanbul: Ötügen Neşriyat.
- TEMİZKAN, A. (2005). *Kuzey Kafkasya'da Osmanlı Rus Mücadelesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yakınçağ Tarihi ABD, Basılmamış Doktora Tezi.
- TEZCAN, M. (2000). *Türk Aile Antropolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- TORNAU, F. F. (1999). *Bir Rus Subayının Kafkasya Anıları*. (çev.: Keriman Vurdem). Ankara: Kafkas Derneği Yayınları.
- TOYGAR, N. B.; TOYGAR, K. (1994). *Şapsıç-Abzab-Hatkoy-Kabartay-Besney-Abaza-Ubıh-Asetin-Çeçen-Dağistan-Karaçay Malkar*. Ankara: Takav Matbaacılık.
- Tüm Zamanların Şehri Hatay* (2013). Hatay: T.C. Hatay Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1998). *Devirler, İsimler, Eserler, Türler*. İstanbul: Dergâh Yayınları, VIII, 296.
- TÜRK, H. (2005). *Anadolu'nun Gizli İnanç Nusayrılık*. İstanbul: Kaktüs Yayınevi.
- TÜRKAN, H. K. (2012). "İskenderun Mezar Taşı Sözleri üzerine Bir İnceleme". *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 7/4, Turkey, pp.3025-3044.
- TÜRKAN, H. K. (2016). *Âşık Kıraç Ata (Ekrem Kıraç)'nın Hayatı Sanatı ve Şiirleri*, Konya: Kömen Yayınları.
- Türkçe Sözlük* (2009). Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.
- TÜRKDOĞAN, O. (1991). *Aile Sosyolojisi Modeli-Türk Aile Ansiklopedisi*, C 1, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- TÜRKMEN, A. F. (1937). *Mufassal Hatay Tarihi*. İstanbul: C 1.
- TÜRKYILMAZ, D. (2009). "Ortak Sır Kalıplarımız: Türk Dünyası Bilmeceleri Üzerine". *Millî Folklor*, S 21, C 81, s. 40-53.
- UĞURLU, N. (2009). *Folklor ve Etnografya-Halk Türkülerimiz*. İstanbul: Örgün Yayınevi.
- ULAŞ, İ. (2014). *Tomarza Yöresi Aşkar Ağutları*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi.
- ÜLPER, H. (2002). *Nasreddin Hoca Fıkralarının Dil, Üslup ve Eğitim Yönünden İncelenmesi*, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- VİNEREKO, M. (2007). *Adige Yemek Gelenekleri*. Maykop: Adige Cumhuriyeti Devlet Basımevi.

- YALÇIN, H. (2014). “Evlilik Uyumu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal of Research in Education and Teaching*, Şubat 2014, C 3, S 1.
- YAMAN, M. (1999). *Alevilikte Cenaze Hizmetleri*. İstanbul: Ufuk Matbaası.
- YAVUZ, M. H. (2009). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- YEL, S.; GÜNDÜZ A. (2008). “XIX Yüzyılda Çarlık Rusyası'nın Çerkesleri Sürgün Etmesi ve Uzunyayla'ya Yerleştirilmeleri (1860-1865)”. *Turkish Studies Journal (Summer)*, 3(4), s.949-983.
- YENİPİNAR, U. (2010). *Hatay İnançlar Yollar Kentler ve Kültürler*. İzmir: Etki Matbaacılık.
- YILDIRIM, D. (1999). *Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları*, Ankara: Akçağ Basımevi.
- YILMAZ, M. (1999). “XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Muhaciri İskân Politikası”. *Osmanlı*, C IV, s.592.
- YILMAZ, Ö. (2014). “1864 Kafkas Göçü Hakkında Bir Rapor”. *Mavi Atlas Dergisi*, S 3, s. 133-156.
- YILMAZ, G. (2015). “Türkiye’de Yaşayan Çerkeslerin Anadilde Eğitim Sorunlarının Sosyal Çözümüne Doğrultusunda Analizi”. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 169-188
- YILMAZ, K. (2017). *Çerkes Mutfak Kültürü*. İstanbul: Tunç Yayıncılık.
- Tırt Ansiklopedisi* (1982). C 5, İstanbul: Anadolu Yayıncılık.
- YÜKSEL, H. (2011). *Bir Etnik Grubun Hayatta Kalma, Süreşenlini Sağlama ve Kültürel Aktarım Pratikleri: 20. Yüzyılda Uzunyayla Çerkesleri Örneği*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- 2000 *Yılında Hatay* (2000). Komite: Kaya, N.; Saraç, S. Y.; Yükselen, C.; Çakar, A.; Temizkan, M.; Özgün Y.; Çelenk, G.; Burgaç, N.; Kafadenk, S.; Tekin M.. Hatay: Gaye İç ve Dış Ticaret A.Ş. Yayınları.
- XIII. *Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü* (1971). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, C V.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- <https://hataytarhihi.wordpress.com/ilce/reghanli/> (Erişim Tarihi: 01.03.2019).
- <http://www.kaffed.org/bilgi-belge/soylesiler/item/302-dugunlerimiz-uzerine.html> (Erişim Tarihi: 26.03.2019).
- <https://m.bianet.org/bianet/kultur/12269-cerkezlerde-kasenlik> (Erişim Tarihi: 26.03.2019).
- <http://www.hatay.gov.tr/IcerikDetay.aspx?IcerikId=118>

(Erişim Tarihi: 06.04.2019).

http://www.circassiancenter.com/ccturkiye/arastirma/0027_adige_ve_abhaz_kavimlerinin_yerlesim_alanlari.htm (Erişim Tarihi: 07.04.2019).

<http://www.circassiancenter.com/cc-turkiye/arastirma/0500-cerkeskoyleri.htm> (Erişim Tarihi: 08.04.2019).

<http://www.kaffed.org/index.php/bilgi-belge/kultur-asimilasyon/item/38-modern-kent-yasami-ve-Xabze.html> (Erişim Tarihi: 07.04.2019).

<http://cerkesya.org/kafkasya/dil/dilimiz/itemlist/tag/Adigece>

(Erişim Tarihi: 04.04.2019).

<http://www.kaffed.org/kultur-sanat/anadil/item> (Erişim Tarihi: 04.04.2019).

<http://www.kaffed.org/bilgi-belge/tarih/item/177-cerkeslerde-savas.html>

(Erişim Tarihi: 14.04.2019).

<http://www.kaffed.org/bilgi-belge/kitap-tan%C4%B1t%C4%B1mlar%C4%B1/item/179-yuzyilin-yayinlari.html>

(Erişim Tarihi: 16.04.2019).

<http://adigeyiz.blogcu.com/cerkezlerde-toplanti-gelenegi/3036299>

(Erişim Tarihi: 25.04.2019).

<https://yemek.win/2018/09/25/yemek-ve-kultur-iliskisi-nedir>

(Erişim Tarihi: 29.04.2019).

<http://www.kaffed.org/kultur-sanat/yemek/item/175-ana-dilinde-ismini-soyleyebildigin-yemek-en-guzel-yemektir.html> (Erişim Tarihi: 29.04.2019)

Health Sciences Academic Research and Reviews

Editor:

Prof. Dr. Ali BILGILI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Health Sciences Academic Research and Reviews

Editor: Prof. Dr. Ali BİLGİLİ

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-939-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub492>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bilgili, A. (ed) (2024). *Health Sciences Academic Research and Reviews*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub492>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

References

- Alsop-Shields L, Mohay H. John Bowlby and James Robertson: Theories, scientist and crusaders for improvements in the care of children in hospital. *J Adv Nurs* 2001;35(1):50-58.
- American Academy of Pediatrics Committee on Hospital Care. Family-centered care and the pediatrician's role. *Pediatrics*. 2003;112(3):691-696.
- Aykanat B., Gözen D. Çocuk sağlığı hemşireliğinde aile merkezli bakım yaklaşımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi /Gümüşhane University Journal of Health Sciences*: 2014;3(1): 683-695.
- Boztepe H. Pediatri hemşireliğinde aile merkezli bakım. *Türkiye Klinikleri. J Nurs Sci* 2009;1(2):88-93.
- Boztepe H., Çavuşoğlu H. Bir üniversite hastanesindeki uygulamaların aile merkezli bakım yönünden incelenmesi. *Hacettepe Sağlık Bilimleri Fakültesi*.2009;11-24.
- Byers J.F, Lowman L.B, Francis J, et al. A quasi experimental on individualized, developmentally supportive family-centered care. *JOGN*. 2006; 35: 105-115.
- Christian BJ. Translational Research – The value of family-centered care for improving the quality of care for children and their families. *Journal of Pediatric Nursing*. 2016;31,342-345.
- Cooper L, Gooding J, Gallagher J, Sternesky L, Ledsky R, Berns S. Impact of a family-centered care initiative on nicu care, staff and families. *Journal of Perinatology*. 2007; 27(1): 32-37.
- Çavuşoğlu H. Çocuk Sağlığı Hemşireliği.(Hastaneye Yatmanın Çocuk ve Aile Üzerindeki Etkileri. 8.Baskı,cilt 1,Ankara,2004, Sistem Ofset Basımevi,ss:51-67
- Darbyshire P. Parents, nurses and paediatric nursing: A critical review. *J Adv Nurs* 1993;18(11):1670-1680.
- Davidson J.E. Family-Centered Care: meeting the needs of patients' families and helping families adapt to critical illness. *Critical Care Nurse*. 2009;29(3):28-35.
- Davidson JE. Guidelines for family-centered care in the neonatal, pediatric, and adult ICU. *Critical Care Medicine*. 2017; 45(1):103-128.
- Dunst C.J, Trivette C.M, Hamby D.W. Meta-analysis of family-centered help giving practices research. *Ment. Retard. Dev. Disabil. Res. Rev.*2007;13(4):370-378.
- Dur Ş., Gözen D., Bilgin M. Devlet ve özel hastanedeki hemşirelerin aile merkezli bakıma ilişkin tutum ve davranışları. *J. Curr. Pediatr*. 2016;14:1-9
- Evans M. An investigation in to the feasibility of parental participation in the nursing care of their children. *J Adv Nurs*. 1994;20(3):477-82.

- Kuo DZ., Houtrow AJ., Arango P., Kuhlthau KA., Simmons JM., Neff JM. Family-Centered care: current applications and future directions in pediatric health care. *Matern Child Health J.* 2012;16:297-305.
- Kuzlu T. A., Kalıncı N., Topan A. K. Investigation of care performed on children with respect to family centered care at a university hospital. *Firat Health Services Journal.* 2011;6,1-17.
- Makworo D., Bwibo N., Omoni G. Implementation of family centered care in child health nursing: kenya paediatric nurses' experiences. *Nurse Care Open Acces J.* 2016; 1(3):15-17.
- Melnik M., Feinstein F. Mediating functions of maternal anxiety and participatio in care on young children's posthospital adjusment. *Research in Nursing & Health* 2001; 24: 18-26
- O'Brien K., Bracht M., Robson K., Ye XY., Mirea L., Cruz M., Ng E., Monterrosa L. Evaluation of the family integrated care model of neonatal intensive care: a cluste randomized controlled trial in Canada and Australia. *BMC Pediatrics.* 2015;15:210-220.
- Ocakçı A., Yıgen E. Çocuk sağlığı ve hastalıklarında atravmatik hemşirelik bakımı: Ağrı ve ağırlı uygulamalarda hemşirelik yaklaşımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi.* 2004;20(1):117-126.
- Ocakçı A.F (ed.), Ocakçı A.F. Aile Merkezli Hemşirelik Bakımı: Çocuğun aile merkezli bakımı. 1. Baskı. Dökel Matbaası, Zonguldak-2006. ss: 8-27.
- Russell G., Sawyer A., Rabe H., Abbott J., Gyte G., Duley L., Ayer S. Parents' views on care of their very premature babies in neonatal intensive care unit: a qualitative study. *BMC Pediatrics.* 2014; 14:230-240.
- Schepp KG. Factors influencing the coping effort of mothers of hospitalized children. *Nurs. Res.* 1991;40(1):42-6.
- Teksöz E., Ocakçı AF. Çocuk hemşireliğinde sanat uygulamaları. *DEUHYO ED* 2014;7(2):19-123.

5. Treatment, vaccination and prevention:

Supportive care, prevention of secondary infections and resolution of symptomatic problems are recommended in the treatment of the disease (23).

To prevent human-to-human transmission, surveillance and rapid diagnosis of new cases are critical. Close contact with infected people is the most important risk factor. Contact with skin debris and personal items of infected people should be avoided. Healthcare workers who live in the same house with the infected person and take samples from them and provide care are the group at the highest risk. Health workers, especially those taking samples, should be ensured to use personal protective equipment. It is known that the vaccine used against smallpox has 85% cross-protection. Therefore, it is recommended that healthcare workers be vaccinated against smallpox virus (24).

To prevent animal-to-human transmission, unprotected contact with wild animals, especially sick and dead animals, should be avoided. Animal meat and parts should be consumed well cooked. Contact with primates and rodents should be avoided, especially in endemic areas (25).

References

- TUNA Ayşegül MAYMUN ÇİÇEĞİ, GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2022;24(2):409-416
- Tepetaş M, Sungur S. Salgın Haberleri Maymun Çiçeği Virüsü Salgını. ESTÜ-DAM Halk Sağlığı Dergisi. 2022 Eki 31;7(3):550-56.
- Jezek Z, Gromyko AI, Szczeniowski M V. Human monkeypox. J Hyg Epidemiol Microbiol Immunol. 1983;27(1):13–28.
<https://www.bbc.com/turkce/articles/c4gep56x96go>
- Sütlü S. Çatak B. Kılınç A.S. A New Epidemic Is At The Door: Monkeypox Virus. TJFMPC, 2023; 17 (2) :333-337
- Alshahrani NZ, Alzahrani F, Alarifi AM, Algethami MR, Alhumam MN, Ayied HAM, et al. Assessment of Knowledge of Monkeypox Viral Infection among the General Population in Saudi Arabia. Pathog Basel Switz. 2022;11(8):904. <https://doi.org/10.3390/pathogens11080904>.
- Gonzales-Zamora JA, Soriano-Moreno DR, Soriano-Moreno AN, Ponce-Rosas L, Sangster-Carrasco L, De-Los-Rios-Pinto A, et al. Level of knowledge regarding mpox among Peruvian Physicians during the 2022 outbreak: a cross-sectional study. Vaccines. 2023;11(1):167. <https://doi.org/10.3390/vaccines11010167>.

- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Multistate outbreak of monkeypox--Illinois, Indiana, and Wisconsin, 2003. *MMWR*. 2003;52:537-40.
- Hobson G, Adamson J, Adler H, Firth R, Gould S, Houlihan C, Johnson C, Porter D, Rampling T, Ratcliffe L, Russell K, Shankar AG, Wingfield T. Family cluster of three cases of monkeypox imported from Nigeria to the United Kingdom, May 2021. *Euro Surveill*. 2021;26(32)
- <http://www.veterinary.ankara.edu.tr/2022/07/05/maymun-cicegi-monkeypox-hastaligi/>
- Petersen, Eskild, et al. "Human monkeypox: epidemiologic and clinical characteristics, diagnosis, and prevention." *Infectious Disease Clinics* 2019: 33.4: 1027-1043.
- Girometti N, Byrne R, Bracchi M, Heskin J, McOwan A, Tittle V, Gedela K, Scott C, Patel S, Gohil J, Nugent D, Suchak T, Dickinson M, Feeney M, Mora-Peris B, Stegmann K, Plaha K, Davies G, Moore LSP, Mughal N, Asboe D, Boffito M, Jones R, Whitlock G. Demographic and clinical characteristics of confirmed human monkeypox virus cases in individuals attending a sexual health centre in London, UK: an observational analysis. *Lancet Infect Dis*. 2022 Sep;22(9):1321-1328. doi: 10.1016/S1473-3099(22)00411-X. Epub 2022 Jul 1. PMID: 35785793; PMCID: PMC9534773.
- Patel, A., Bilinska, J., Tam, J. C., Fontoura, D. D. S., Mason, C. Y., Daunt, A., ... & Nori, A. (2022). Clinical features and novel presentations of human monkeypox in a central London centre during the 2022 outbreak: descriptive case series. *bmj*, 378.
- Thornhill, J. P., Palich, R., Ghosn, J., Walmsley, S., Moschese, D., Cortes, C. P., ... & Orkin, C. M. (2022). Human monkeypox virus infection in women and non-binary individuals during the 2022 outbreaks: a global case series. *The Lancet*, 400(10367), 1953-1965.
- Goff AJ, Chapman J, Foster C, Wlazlowski C, Shamblin J, Lin K, Kreiselmeyer N, Mucker E, Paragas J, Lawler J, Hensley L. 2011. A novel respiratory model of infection with monkeypox virus in cynomolgus macaques. *J Virol* 85:4898–4909. <https://doi.org/10.1128/JVI.02525-10>.
- Zaucha GM, Jahrling PB, Geisbert TW, Swearingen JR, Hensley L. 2001. The pathology of experimental aerosolized monkeypox virus infection in cynomolgus monkeys (*Macaca fascicularis*). *Lab Invest* 81:1581–1600. <https://doi.org/10.1038/labinvest.3780373>.
- Jezeq Z, Szczeniowski M, Paluku KM, Mutombo M. 1987. Human monkeypox: Clinical features of 282 patients. *J Infect Dis* 156:293–298. <https://doi.org/10.1093/infdis/156.2.293>.

- ELSAIED, Sameer; BONDY, Lise; HANAGE, William P. Monkeypox virus infections in humans. *Clinical microbiology reviews*, 2022, 35.4: c00092-22.
- Derin, O., Öztürk, E. N., Demirbaş, N. D., Sevgi, D. Y., & Dökmetaş, İ. (2023). Genital ertüpsiyonla başvuran bir hasta: Türkiye'deki ikinci maymun çiçeği olgusu. *Mikrobiyoloji Bülteni*.
- Huhn GD, Bauer AM, Yorita K, Graham MB, Sejvar J, Likos A, Damon IK, Reynolds MG, Kuehnert MJ. 2005. Clinical characteristics of human monkeypox, and risk factors for severe disease. *Clin Infect Dis* 41:1742–1751 <https://doi.org/10.1086/498115>.
- Weiner ZP, Salzer JS, LeMasters E, Ellison JA, Kondas AV, Morgan CN, Doty JB, Martin BE, Satheshkumar PS, Olson VA, Hutson CL. 2019. Characterization of Monkeypox virus dissemination in the black-tailed prairie dog (*Cynomys ludovicianus*) through in vivo bioluminescent imaging. *PLoS One* 14:c0222612. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0222612>.
- Huhn GD, Bauer AM, Yorita K, et al. Clinical characteristics of human monkeypox, and risk factors for severe disease. *Clin Infect Dis*, 2005; 41:1742–51.
- World Health Organization (WHO). Monkeypox Key facts. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/monkeypox>. (accessed June 28, 2022)
- Fine PE, Jezek Z, Grab B, et al. The transmission potential of monkeypox virus in human populations. *Int J Epidemiol* 1988; 17:643–50.
- Center for Disease Control and Prevention. (CDC). Isolation and Prevention Practices for People with Monkeypox. <https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/prevention.html>. (accessed June 30, 2022).

Conclusion

Air pollution poses significant risks to maternal and fetal health, particularly concerning preeclampsia. The mechanisms through which pollutants affect blood pressure and contribute to preeclampsia involve interactions with the sympathetic nervous system, oxidative stress, and vasoconstriction dysfunction. While hypertension-related diseases like preeclampsia are treatable, prevention through controlling environmental risk factors is paramount. Continued research and sustainable air pollution control measures are vital to improving maternal and fetal health outcomes and reducing the burden of preeclampsia.

References

- Abdo, M., Ward, I., O'Dell, K., Ford, B., Pierce, J.R., Fischer, E.V., Crooks, J.L. 2019. "Impact of Wildfire Smoke on Adverse Pregnancy Outcomes in Colorado, 2007–2015". *Int J Environ Res Public Health*, 16(19),3720,10.3390/ijerph16193720
- Ahmed, R., Dunford, J., Mehran, R., Robson, S., Kunadian, V. 2014. "Pre-eclampsia and future cardiovascular risk among women: A review". *J Am Coll Cardiol*. 63,1815–1822. doi: 10.1016/j.jacc.2014.02.529.
- Andersen, P.K. and Gill, R.D. 1982. "COX's Regression Model for Counting Processes: A Large Sample Study". *Annals of Statistics*, 10, 1100-1120. 10.1214/aos/1176345976
- Backes, CH., Markham, K., Moorehead, P., Cordero, L., Nankervis, CA., Giannone, PJ. 2011. "Maternal preeclampsia and neonatal outcomes". *J Pregnancy* 2011, doi: 10.1155/2011/214365.
- Bai, W., Li, Y., Niu, Y., Ding, Y., Yu, X., Zhu, B., Duan, R., Duan, H., Kou, C., Li, Y., Sun, Z. 2020. "Association between ambient air pollution and pregnancy complications: a systematic review and meta-analysis of cohort studies". *Environ Res.*, 185 Article 109471, 10.1016/j.envres.2020.109471
- Bearblock, E., Aiken, C.E., Burton, G.J. 2021. "Air pollution and pre-eclampsia; associations and potential mechanisms". *Placenta*, 104, 188-194, 10.1016/j.placenta.2020.12.009
- Bechi, N., Sorda, G., Spagnoletti, A., Bhattacharjee, J., Vieira Ferro, EA, De Freitas Barbosa, B., Frosini, M., Valoti, M., Sgaragli, G., Paulesu, L., Letta, F. 2013. "Toxicity assessment on trophoblast cells for some environment polluting chemicals and 17beta-estradiol". *Toxicol In Vitro*, 27,995–1000. doi: 10.1016/j.tiv.2013.01.013

- Brook R.D., Rajagopalan S., Pope C.A. 2010. "Particulate matter air pollution and cardiovascular disease: an update to the scientific statement from the American Heart Association". *Circulation*, 121:21,2331-2378
- Brown, M.C., Best, K.E., Pearce, M.S., Waugh, J., Robson, S.C., Bell, R. 2013. "Cardiovascular disease risk in women with pre-eclampsia: Systematic review and meta-analysis". *Eur J Epidemiol*. 28:1-19. doi: 10.1007/s10654-013-9762-6.
- Cao, W., Dong, M., Sun, X., Liu, X., Xiao, J., Feng, B., Zeng, W., Hu, J., Li, X., Guo, L., Wan, D., Sun, J., Ning, D., Wang, J., Chen, D., Zhang, Y., Du, Q., Ma, W., Liu T. 2020. "Associations of maternal ozone exposures during pregnancy with maternal blood pressure and risk of hypertensive disorders of pregnancy: a birth cohort study in Guangzhou, China". *Environ. Res.*, 183, Article 109207, 10.1016/j.envres.2020.109207
- Cao, L., Wang, L., Wu, L., Wang, T., Cui, X., Yu, L., Diao, R., Mao, H. 2021. "Particulate matter and hypertensive disorders in pregnancy: systematic review and meta-analysis". *Publ. Health*. 200, 22-32. 10.1016/j.puhe.2021.08.013
- Chappell, L.C., Cluver, C.A., Kingdom, J., Tong, S. 2021. "Pre-eclampsia". *Lancet*. 398, 341-354. 10.1016/S0140-6736(20)32335-7
- Coulibaly, M.H., Abe, S, M., Hasci, T., Sera, N., Yamamoto, S., Funasaka, K., Asakawa, D., Watanabe, M., Honda, N., Wakabayashi, K., Watanabe, T. 2015. "Seasonal fluctuations in air pollution in dzaifu, Japan, and effect of long-range transport from mainland east asia". *Biol. Pharmaceut. Bull*, 38, 1395-1403, 10.1248/bpb.b15-00443
- Çevre, Şhircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Sürekli İzleme Merkezi. Ulusal Hava Kalite İzleme Ağı. <https://www.havaizleme.gov.tr/>
- Dadvand, P., Figueras, F., Basagaña, X., Beelen, R., Martinez, D., Cirach, M., Schembari, A., Hoek, G., Brunekreef, B. 2013. "Ambient air pollution and preeclampsia: a spatiotemporal analysis". *Environ. Health Perspect.*, 121, 1365-1371, 10.1289/ehp.1206430
- Dall'Asta, A., D'Antonio, F., Saccone, D.A., Buca, O., Mastantuoni, E., Liberati, M., Flacco, M.E., Frusca, T., Ghi, T. 2021. "Cardiovascular events following pregnancy complicated by pre-eclampsia with emphasis on comparison between early- and late-onset forms: systematic review and meta-analysis". *Ultrasound Obstet. Gynecol*. 57, 698-709, 10.1002/uog.22107.
- Duley, L. "The global impact of pre-eclampsia and eclampsia". 2009. *Semin. Perinatol*. 33, 130-137, 10.1053/j.semperi.2009.02.010.
- Gao, J., Luo, M., Zhao, S., Wang, H., Li, X., Xu, P., Ma, W., Liu C. 2022. "Effect of PM2.5 exposure on gestational hypertension, fetal size in pre-

- eclampsia-like rats". *Environ. Sci. Pollut. Res. Int.* 29, 45808-45820, 10.1007/s11356-021-18233-4
- Gogna, P., Villeneuve, P.J., Borghese, M.M., King W.D. 2022. "An exposure-response meta-analysis of ambient PM(2.5) during pregnancy and preeclampsia". *Environ. Res.* 210, Article 112934. 10.1016/j.envres.2022.112934
- Goldman-Wohl, D., Yagel, S. 2002. "Regulation of trophoblast invasion: From normal implantation to pre-eclampsia". *Mol Cell Endocrinol*, 187, 233–238
- Grobman, W.A., Owen, J., Sciscione, A.C., Wapner, R.J., Skupski, D., Chien, E., Wing, D.A., Ranzini, A.C., Nageotte, M.P., Gerlanc, N., Albert, P.S., Grantz K.L. 2019. "Fetal growth patterns in pregnancy-associated hypertensive disorders: NICHD Fetal Growth Studies". *Am. J. Obstet. Gynecol.* 221, 635.e631, 10.1016/j.ajog.2019.06.028
- Ghosh, R., Causey K., Burkart, K., Wozniak, S., Cohen, A., Brauc, M. 2021. *PLoS Med*, 18(9):e1003718. doi: 10.1371/journal.pmed.1003718.
- Hettfleisch, K., Carvalho, M.A., Hoshida, M.S., Pastro, L.D.M., Saldiva, S.M., Vieira, S.E., Francisco, V. 2020. "Individual exposure to urban air pollution and its correlation with placental angiogenic markers in the first trimester of pregnancy, in Sao Paulo, Brazil". *Environ Sci Pollut Res Int*, 28(22), 28658-28665, doi: 10.1007/s11356-021-12353-7.
- Honda T., Eliot M.N., Eaton C.B. 2017. "Long-term exposure to residential ambient fine and coarse particulate matter and incident hypertension in post-menopausal women". *Environ. Int.*, 105, 79-85, 10.1016/j.envint.2017.05.009%5B
- Hu, H., Ha, S., Roth, J., Kearney, G., Talbott E.O., Xu, X. 2014. "Ambient air pollution and hypertensive disorders of pregnancy: a systematic review and meta-analysis". *Atmos. Environ.* 97, 336-345, 10.1016/j.atmosenv.2014.08.027
- Hystad, P., Larkin, A., Rangarajan, S., AlHabib, K., Avezum, A., Kevser, B., Calik, T. 2020. "Associations of outdoor fine particulate air pollution and cardiovascular disease in 157 436 individuals from 21 high-income, middle-income, and low-income countries (PURE): a prospective cohort study". *The Lancet Planetary Health*, 4 (6), e235-c245. 10.1016/S2542-5196(20)30103-0
- Irgens, HU., Reisaeter, L., Irgens, LM., Lie, RT. 2001. "Long term mortality of mothers and fathers after pre-eclampsia: population based cohort study". *Br Med J.* 323, 1213–1217
- Kestenbaum, B., Seliger, SL., Easterling, TR., Gillen, DL., Critchlow, CW., Stehman-Breen, CO., Schwartz, SM. 2003. "Cardiovascular and thromboembolic events following hypertensive pregnancy". *Am J Kidney Dis.* 42, 982–989

- Li, X., Tan, H., Huang, X., Zhou, S., Hu, S., Wang, X., Xu, X., Liu, Q., Wen S.W. 2016. "Similarities and differences between the risk factors for gestational hypertension and preeclampsia: a population based cohort study in south China. *Pregnancy hypertension*". 6, 66-71. 10.1016/j.preghy.2015.11.004
- Lim, C.C. and Thurston, G.D. 2019. "Air pollution, oxidative stress, and diabetes: a life course epidemiologic perspective". *Curr. Diabetes Rep., Curr Diab Rep*,19(8),58,10.1007/s11892-019-1181-y
- Lu X. , Xu X., Zhang Y., Zhang Y., Wang C. , Huo X. 2018. "Elevated inflammatory Lp-PLA2 and IL-6 link e-waste Pb toxicity to cardiovascular risk factors in preschool children". *Environ. Pollut*, 234, 601-609
- Mendola, P., Wallace, M., Liu, D., Robledo, C., Mannistö, T., Grantz, K. 2016. "Air pollution exposure and preeclampsia among US women with and without asthma". *Environmental Research*, 148,248-255, 10.1016/j.envres.2016.04.004
- Mongraw-Chaffin, ML., Cirillo, PM., Cohn, BA. 2010. "Preeclampsia and cardiovascular disease death: prospective evidence from the child health and development studies cohort". *Hypertension*. 56,166–171.doi: 10.1161/hypertensionaha.110.150078
- Mozaffarian D., Benjamin E.J., Go A.S. 2015. "Heart disease and stroke statistics-2015 update a report from the American Heart Association". *Circulation*, 131(4), E29-E322
- Mukherjee S. , Singla V., Pandithurai G. , Safai P.D. , Meena G.S. , Dani K.K. 2018. "Seasonal variability in chemical composition and source apportionment of sub-micron aerosol over a high altitude site in Western Ghats, India". *Atmospheric Environ.*, 180, 79-92
- Nobles, C.J., Williams, A., Ouidir, M., Sherman, S., Mendola, P. 2019. "Differential effect of ambient air pollution exposure on risk of gestational hypertension and preeclampsia". *Hypertension*. 74, 384-390, 10.1161/hypertensionaha.119.12731
- Pedersen, M., Stayner, L., Slama, R., Sørensen, M., Figueras, F., Nieuwenhuijsen, M.J. Raaschou-Nielsen, O. 2014. "Ambient air pollution and pregnancy-induced hypertensive disorders: a systematic review and meta-analysis". *Hypertension*. 64, 494-500. 10.1161/hypertensionaha.114.03545
- Savitz, D.A., Elston, B., Bobb, J.F., Clougherty, J.E., Dominici, F., Ito, K.J.S., McAlexander, T., Ross, Z., Shmool, J.L., Matte, T.D. 2015. "Ambient fine particulate matter, nitrogen dioxide, and hypertensive disorders of pregnancy in New York city". *Epidemiology*. 26, 748-757. 10.1097/EDE.0000000000000349
- Schwarze, P.E., Ovreik, J., Lag, M., Refsnes, M., Nafstad, P., Hetland, R.B., Dybing, E. 2006. "Particulate matter properties and health effects. Con-

- sistency of epidemiological and toxicological studies". *Hum. Exp. Toxicol*, 25, 559–579
- Shih Y.H. , Islam T. , Hore S.K. , Sarwar G. , Shahriar M.H. , Yunus M. 2017. "Associations between prenatal arsenic exposure with adverse pregnancy outcome and child mortality". *Environ. Res.*, 158, 456-461.
- Street, M.E. and Sergio, B. 2020 "Endocrine-Disrupting Chemicals in Human Fetal Growth". *Int. J. Mol. Sci.*, 21(4), 1430; <https://doi.org/10.3390/ijms21041430>
- Sun Q., Yue P., Deiluiis J.A. 2009. "Ambient air pollution exaggerates adipose inflammation and insulin resistance in a mouse model of diet-induced obesity". *Circulation*, 119 (4), 538-546
- Temiz Hava Hakkı Platformu. https://www.temizhavahakki.org/wp-content/uploads/2023/03/KaraRapor_v6.pdf
- Turbeville, H.R., Sasser, J.A.-O. 2020. "Preeclampsia beyond pregnancy: long-term consequences for mother and child". *Am. J. Physiol. Ren. Physiol.* 318, 1315-1326. <https://doi.org/10.1152/ajprenal.00071.2020>
- Valavanidis, A., Fiotakis, K., Vlachogianni, T. 2008. "Airborne particulate matter and human health: Toxicological assessment and importance of size and composition of particles for oxidative damage and carcinogenic mechanisms". *J. Environ. Sci. Health. C. Environ. Carcinog. Ecotoxicol. Rev.* 26, 339–362.
- Valenzuela, FJ., Pérez-Sepúlveda, A., Torres, MJ., Correa, P., Repetto, GM., Illanes, SE. 2012. "Pathogenesis of preeclampsia: The genetic component". *J Pregnancy*, 2012, 632732. doi: 10.1155/2012/632732.
- Van Den Hooven, E., Pierik, F.H., Kluizenaar, Y., Hofman, A., Van Ratinen, S.W., Zandveld, P.Y.J., Russcher, H., Lindemans, J., Miedema, H. M.E. 2012. "Air Pollution Exposure and Markers of Placental Growth and Function: The Generation R Study". *Environ Health Perspect.* 120(12), 1753–1759. [10.1289/ehp.1204918](https://doi.org/10.1289/ehp.1204918)
- Varshavsky, J., Smith, A. , Wang, Aolin., Hom, E., Izano, M., Huang, H., Padula, A. 2020. "Heightened susceptibility: A review of how pregnancy and chemical exposures influence maternal health". *Reproductive Toxicology*, 92, 14-56
- Van den Eeden L. , Lambrechts N. , Verheyen V. , Berth M. , Schoeters G. , Jacquemyn Y. 2018. "Impact of particulate matter on mothers and babies in Antwerp (IPANEMA): a prospective cohort study on the impact of pollutants and particulate matter in pregnancy". *BMJ Open*, 8, e020028
- Williams, PJ., Broughton Pipkin, F. 2011. "The genetics of pre-eclampsia and other hypertensive disorders of pregnancy". *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol*, 25, 405–417. doi: 10.1016/j.bpobgyn.2011.02.007

- World Health Organization. Regional Office for Europe. 2006. Air quality guidelines: global update 2005: particulate matter, ozone, nitrogen dioxide and sulfur dioxide. World Health Organization. Regional Office for Europe. (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/107823>.)
- Yang, R., Luo, D., Zhang, Y.M., Hu, K., Qian, Z.M., Hu, L.Q., Shen, L.J., Xian, H., Iwelunmor, J., Mei, S.R. 2019. "Adverse effects of exposure to fine particulate matters and ozone on gestational hypertension". *Current medical science*, 39, 1019-1028, 10.1007/s11596-019-2137-9
- Yu, Z., Zhang, X., Zhang, J., Feng, Y., Zhang, H., Wan, Z., Xiao C. 2022. "Gestational exposure to ambient particulate matter and preterm birth: An updated systematic review and meta-analysis". *Environmental Research*, 212(c), 113381, 10.1016/j.envres.2022.113381
- Zhang, N., Tan, J., Yang, H., Khalil R.A. 2020. "Comparative risks and predictors of preeclamptic pregnancy in the Eastern, Western and developing world". *Biochem. Pharmacol.*, 182, Article 114247, 10.1016/j.bcp.2020.114247
- Zhang, S., Mwiberi, S., Pickford, R., Breitner, S., Huth, C., Koenig, W., Rathmann, W., Herder, C., Roden, M. 2021. Longitudinal associations between ambient air pollution and insulin sensitivity: results from the KORA cohort study. *The Lancet Planetary Health*, 5(1),c39-c49, 10.1016/S2542-5196(20)30275-8
- Zhao, S., Liu, S., Hou, X., Sun, Y., Beazley, R. 2021. "Air pollution and cause-specific mortality: a comparative study of urban and rural areas in China". *Chemosphere*. 262, 10.1016/j.chemosphere.2020.127884

References

1. International Agency for Research on Cancer, World Health Organization. <https://gco.iarc.fr/en>
2. Siegel, R. L., Miller, K. D., and Jemal, A. (2020). "Cancer statistics. CA". *A Cancer Journal for Clinicians*, 70(1), 7–30.
3. Lyons, K. D., Radomski, M. V., Alfano, C. M., Finkelstein, M., Sleight, A. G., Marshall, T. F., et al. (2017). "Study to determine rehabilitation research priorities for older adults with cancer". *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 98(5), 904–914. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2016.11.015>
4. Monfort, S. M., Pan, X., Patrick, R., Ramaswamy, B., Wesolowski, R., Naughton, M. J., et al. (2017). "Gait, balance, and patient-reported outcomes during taxane-based chemotherapy in early-stage breast cancer patients". *Breast Cancer Research and Treatment*, 164(1), 69–77.
5. Huang, M. H., Shilling, T., Miller, K. A., Smith, K., and LaVictoire, K. (2015). "History of falls, gait, balance, and fall risks in older cancer survivors living in the community". *Clinical Interventions in Aging*, 10, 1497–1503.
6. Hsieh, K. L., Wood, T. A., An, R., Trinh, L., and Sosnoff, J. J. (2019). "Gait and balance impairments in breast cancer survivors: A systematic review and meta-analysis of observational studies". *Archives of Rehabilitation Research and Clinical Translation*, 1(1), 1–14.
7. Toomey, A., and Friedman, L. (2014). "Mortality in cancer patients after a fall-related injury: The impact of cancer spread and type". *Injury*, 45(11), 1710–1716.
8. Wu, F. J., Sheu, S. Y., Lin, H. C., and Chung, S. D. (2016). "Increased fall risk in patients receiving androgen deprivation therapy for prostate cancer". *Urology*, 95, 145–150.
9. Kim, D., Lee, J., Kim, K., Hong, N., Kim, J., Hah, Y., et al. (2019). "Effect of androgen-deprivation therapy on bone mineral density in patients with prostate cancer: A systematic review and meta-analysis". *Journal of Clinical Medicine*, 8(113), 2–13.
10. Briot, K., and Roux, C. (2015). "Glucocorticoid-induced osteoporosis". *RMD Open*, 1(1), e000014. <https://doi.org/10.1136/rmdopen-2014-000014>
11. Li, I. F., Hsiung, Y., Hsing, H. F., Lee, M. Y., Chang, T. H., and Huang, M. Y. (2016). "Elderly Taiwanese's intrinsic risk factors for fall-related injuries". *International Journal of Gerontology*, 10(3), 137–141.
12. Ly, K. N. I., and Arrillaga-Romany, I. C. (2018). "Neurologic complications of systemic anticancer therapy". *Neurologic Clinics*, 36(3), 627–651.

13. Müller, J., Ringhof, S., Vollmer, M., Jäger, L. B., Stein, T., Weiler, M., et al. (2020). "Out of balance – Postural control in cancer patients before and after neurotoxic chemotherapy". *Gait and Posture*, 77, 156–163.
14. Marshall, T. F., Zipp, G. P., Battaglia, F., Moss, R., and Bryan, S. (2017). "Chemotherapy-induced peripheral neuropathy, gait and fall risk in older adults following cancer treatment". *Journal of Cancer Research and Practice*, 4(4), 134–138.
15. Argyriou, A. A., Bruna, J., Anastopoulou, G. G., Velasco, R., Litsardopoulos, P., and Kalofonos, H. P. (2020). "Assessing risk factors of falls in cancer patients with chemotherapy-induced peripheral neurotoxicity". *Supportive Care in Cancer*, 28(4), 1991–1995.
16. Croarkin, E. (2019). "The Balance and Falls SIG is here for you!" *Rehabilitation Oncology*, 37(2), e10–e11.
17. Winters-Stone, K. M., Torgrimson, B., Horak, F., Eisner, A., Nail, L., and Leo, M. C. (2011). "Identifying factors associated with falls in postmenopausal breast cancer survivors: A multidisciplinary approach". *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 92(4), 646–652. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2010.10.039>
18. Kros, C. J., and Steyger, P. S. (2019). "Aminoglycoside- and cisplatin-induced ototoxicity: Mechanisms and otoprotective strategies". *Cold Spring Harbor Perspectives in Medicine*, 9(11), a033548.
19. Rier, H. N., Jager, A., Meinardi, M. C., van Rosmalen, J., Kock, M. C., Westerweel, P. E., et al. (2018). "Severe sarcopenia might be associated with a decline of physical independence in older patients undergoing chemotherapeutic treatment". *Supportive Care in Cancer*, 26(6), 1781–1789.
20. Eyigor, S., Eyigor, C., and Uslu, R. (2010). "Assessment of pain, fatigue, sleep and quality of life (QoL) in elderly hospitalized cancer patients". *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 51(3), e57–e61.
21. Saberzadeh-Ardestani, B., Khosravi, B., Zebardast, J., and Sadighi, S. (2019). "Chemotherapy effect on daytime sleepiness and contributing factors in older adults with cancer". *Journal of Geriatric Oncology*, 10(4), 632–636.
22. Overcash, J., Tan, A., Patel, K., and Noonan, A. M. (2018). "Factors associated with poor sleep in older women diagnosed with breast cancer". *Oncology Nursing Forum*, 45(3), 359–371.
23. Chen, T. Y., Lee, S., and Buxton, O. M. (2017). "A greater extent of insomnia symptoms and physician-recommended sleep medication use predict fall risk in community-dwelling older adults". *Sleep*, 40(11), zsx150. <https://doi.org/10.1093/sleep/zsx150>

24. Ahles, T. A., and Root, J. C. (2018). "Cognitive effects of cancer and cancer treatments". *Annual Review of Clinical Psychology*, 14, 425–451.
25. Lange, M., Rigal, O., Clarisse, B., Giffard, B., Sevin, E., Barillet, M., et al. (2014). "Cognitive dysfunctions in elderly cancer patients: A new challenge for oncologists". *Cancer Treatment Reviews*, 40(6), 810–817.
26. Hurria, A., Rosen, C., Hudis, C., Zuckerman, E., Panageas, K. S., Lachs, M. S., et al. (2006). "Cognitive function of older patients receiving adjuvant chemotherapy for breast cancer: A pilot prospective longitudinal study". *Journal of the American Geriatrics Society*, 54(6), 925–931.
27. Blackwood, J. (2019). "The influence of cognitive function on balance, mobility, and falls in older cancer survivors". *Rehabilitation Oncology*, 37(2), 77–82.
28. Zhang, X., Sun, M., Liu, S., Leung, C. H., Pang, L., Popat, U. R., et al. (2018). "Risk factors for falls in older patients with cancer". *BMJ Supportive and Palliative Care*, 8(1), 34–37.
29. Padro-Guzman, J., Moody, J. P., and Au, J. L. (2017). "Rehabilitation needs of the elderly patient with cancer". *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America*, 28(4), 811–819.
30. Şahin, S., Taşar, P. T., Baybaş, B. K., Özgür, Ö., Tenli, E., Ülgen, M., et al. (2018). "Kapsamlı geriatrik değerlendirilmede interdisipliner ve multidisipliner ekip kavramları(Interdisciplinary and multidisciplinary team concepts in comprehensive geriatric assessment)". *Türkiye Klinikleri Geriatri Dergisi*, 1, 8- 11.
31. Sattar, S., Alibhai, S. M. H., Spoelstra, S. L., Fazelzad, R., and Puts, M. T. E. (2016). "Falls in older adults with cancer: A systematic review of prevalence, injurious falls, and impact on cancer treatment". *Supportive Care in Cancer*, 24, 4459–4469. <https://doi.org/10.1007/s00520-016-3188-3>
32. Botolfson, P., Helbostad, J. L., Moe-Nilsen, R., and Wall, J. C. (2008). "Reliability and concurrent validity of the Expanded Timed Up-and-Go test in older people with impaired mobility". *Physiotherapy Research International*, 13(2), 94–106. <https://doi.org/10.1002/pri.398>
33. Hurvitz, E. A., Richardson, J. K., Werner, R. A., Ruhl, A. M., and Dixon, M. R. (2000). "Unipedal stance testing as an indicator of fall risk among older outpatients". *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 81, 587–591. <https://doi.org/10.1056/NEJM199407143310901>
34. Sökmen, Ü. N., and Dişçigil, G. (2017). "Yaşlılıkta sarkopeni". *Journal of Turkish Family Physician*, 8(2), 49–54. <https://doi.org/10.19161/jtffp.307973>
35. Viccaro, L. J., Perera, S., and Studenski, S. A. (2011). "Is timed up and go better than gait speed in predicting health, function, and falls in older

- adults?” *Journal of the American Geriatrics Society*, 59(5), 887–892. <https://doi.org/10.1111/j.1532-5415.2011.03313.x>
36. Huang, M. H., Miller, K., Smith, K., Fredrickson, K., and Shilling, T. (2016). “Reliability, validity, and minimal detectable change of Balance Evaluation Systems Test and its short versions in older cancer survivors”: A pilot study. *Journal of Geriatric Physical Therapy*, 39(2), 58–63. <https://doi.org/10.1519/JPT.0000000000000022>
37. Muir-Hunter, S. W., and Wittwer, J. E. (2016). “Dual-task testing to predict falls in community-dwelling older adults: A systematic review”. *Physiotherapy*, 102, 29–40. <https://doi.org/10.1016/j.physio.2016.03.001>
38. van der Leeden, M., Huijsmans, R. J., Geleijn, E., de Rooij, M., Konings, I. R., Buffart, L. M., et al. (2018). “Tailoring exercise interventions to comorbidities and treatment-induced adverse effects in patients with early-stage breast cancer undergoing chemotherapy: A framework to support clinical decisions”. *Disability and Rehabilitation*, 40(4), 486–496. <https://doi.org/10.1080/09638288.2017.1298440>
39. Stubblefield, M., and O’Dell, M. (2009). “Cancer rehabilitation: Principles and practice”. Bang Printing, 401-401
40. Hardee, J. P., Counts, B. R., Gao, S., VanderVeen, B. N., Fix, D. K., Koh, H. J., et al. (2018). “Inflammatory signalling regulates eccentric contraction-induced protein synthesis in cachectic skeletal muscle”. *Journal of Cachexia, Sarcopenia and Muscle*, 9, 369–383. <https://doi.org/10.1002/jcsm.12329>
41. Nascimento, C. M., Ingles, M., Salvador-Pascual, A., Cominetti, M. R., Gomez-Cabrera, M. C., and Viña, J. (2019). “Sarcopenia, frailty and their prevention by exercise”. *Free Radical Biology and Medicine*, 132, 42–49. <https://doi.org/10.1016/j.freeradbiomed.2018.07.013>
42. Adams, S. C., Segal, R. J., McKenzie, D. C., Vallerand, J. R., Morielli, A. R., Mackey, J. R., et al. (2016). “Impact of resistance and aerobic exercise on sarcopenia and dynapenia in breast cancer patients receiving adjuvant chemotherapy: A multicenter randomized controlled trial”. *Breast Cancer Research and Treatment*, 158(3), 497–507. <https://doi.org/10.1007/s10549-016-3851-2>
43. Dalla Via, J., Daly, R. M., and Fraser, S. F. (2018). “The effect of exercise on bone mineral density in adult cancer survivors: A systematic review and meta-analysis”. *Osteoporosis International*, 29, 287–303. <https://doi.org/10.1007/s00198-017-4263-3>
44. Ma, C., Liu, A., Sun, M., Zhu, H., and Wu, H. (2016). “Effect of whole-body vibration on reduction of bone loss and fall prevention in postmenopausal women: A meta-analysis and systematic review”. *Journal of Orthopaedic Surgery and Research*, 11(24), 2–10. <https://doi.org/10.1186/s13018-016-0314-5>

45. McCrary, J. M., Goldstein, D., Sandler, C. X., Barry, B. K., Marthick, M., Timmins, H. C., et al. (2019). "Exercise-based rehabilitation for cancer survivors with chemotherapy-induced peripheral neuropathy". *Supportive Care in Cancer*, 27(10), 3849–3857. <https://doi.org/10.1007/s00520-019-4733-1>
46. Sherrington, C., Michaleff, Z. A., Fairhall, N., Paul, S. S., Tiedemann, A., Whitney, J., et al. (2017). "Exercise to prevent falls in older adults: An updated systematic review and meta-analysis". *British Journal of Sports Medicine*, 51, 1749–1757. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096547>
47. Schwenk, M., Grewal, G. S., Holloway, D., Muchna, A., Garland, L., and Najafi, B. (2016). "Interactive sensor-based balance training in older cancer patients with chemotherapy-induced peripheral neuropathy: A randomized controlled trial". *Gerontology*, 62(5), 553–563. <https://doi.org/10.1159/000444243>
48. Aboutorabi, A., Bahramizadeh, M., Arazpour, M., Fadayevatan, R., Farahmand, F., Curran, S., et al. (2016). "A systematic review of the effect of foot orthoses and shoe characteristics on balance in healthy older subjects". *Prosthetics and Orthotics International*, 40(2), 170–181. <https://doi.org/10.1177/0309364615582438>
49. Bernard, J. A., and Seidler, R. D. (2014). "Moving forward: Age effects on the cerebellum underlie cognitive and motor declines". *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 42, 193–207. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2014.02.008>
50. Sertel, M., Sakızlı, E., Bezgin, S., Savcun Demirci, C., Yıldırım Şahan, T., and Kurtoğlu, F. (2017). "The effect of single-tasks and dual-tasks on balance in older adults". *Cogent Social Sciences*, 3(1), 1–9. <https://doi.org/10.1080/23311886.2017.1330913>
51. Kitazawa, K., Showa, S., Hiraoka, A., Fushiki, Y., Sakauchi, H., and Mori, M. (2015). "Effect of a dual-task net-step exercise on cognitive and gait function in older adults". *Journal of Geriatric Physical Therapy*, 38(3), 133–140. <https://doi.org/10.1519/JPT.0000000000000061>
52. Alhasan, H., Hood, V., and Mainwaring, F. (2017). "The effect of visual biofeedback on balance in the elderly population: A systematic review". *Clinical Interventions in Aging*, 12, 487–497. <https://doi.org/10.2147/CIA.S125091>
53. de Amorim, J. S. C., Leite, R. C., Brizola, R., and Yonamine, C. Y. (2018). "Virtual reality therapy for rehabilitation of balance in the elderly: A systematic review and meta-analysis". *Advances in Rheumatology*, 58(1), 18. <https://doi.org/10.1186/s42358-018-0005-3>
54. Schneider, S. M. (2007). "Virtual reality: A distraction intervention for chemotherapy". *Oncology Nursing Forum*, 58(1), 18–25. <https://doi.org/10.1188/07.ONF.18-25>

55. Tashjian, V. C., Mosadeghi, S., Howard, A. R., Lopez, M., Dupuy, T., Reid, M., et al. (2017). "Virtual reality for management of pain in hospitalized patients: Results of a controlled trial". *JMIR Mental Health*, 4(1), e9. <https://doi.org/10.2196/mental.10116>
56. Morris, R., and Lewis, A. (2020). "Falls and cancer". *Clinical Oncology*, 32(9), 569–578. <https://doi.org/10.1016/j.clon.2020.03.011>
57. Pelekasis, P., Matsouka, I., and Koumarianou, A. (2017). "Progressive muscle relaxation as a supportive intervention for cancer patients undergoing chemotherapy: A systematic review". *Palliative and Supportive Care*, 15, 465–473. <https://doi.org/10.1017/S1478951517000346>.

References

1. Eerkes K. Volleyball injuries. *Curr Sports Med Rep.* 2012;11(5):251–6.
2. Challoumas D, Stavrou A, Dimitrakakis G. The volleyball athlete's shoulder: biomechanical adaptations and injury associations. *Sport Biomech* [Internet]. 2017;16(2):220–37. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/14763141.2016.1222629>
3. Skazalski C, Whiteley R, Sattler T, Kozamernik T, Bahr R. Knee, Low Back, and Shoulder Problems Among University and Professional Volleyball Players: Playing With Pain. *J Athl Train.* 2024;59(1):81–9.
4. Agel J, Palmieri-Smith RM, Dick R, Wojtys EM, Marshall SW. Descriptive epidemiology of collegiate women's volleyball injuries: National Collegiate Athletic Association injury surveillance system, 1988-1989 through 2003-2004. *J Athl Train.* 2007;42(2):295–302.
5. Wang, H. K., & Cochrane T. A Descriptive Epidemiological Study of Shoulder Injury in Top Level English Male Volleyball Players. *Int J Sports Med.* 2001;22(2):159–63.
6. Kilic O, Maas M, Verhagen E, Zwerver J, Gouttebauge V. Incidence, aetiology and prevention of musculoskeletal injuries in volleyball: A systematic review of the literature. 2017;17(6):765–93.
7. James LP, Kelly VG, Beckman EM. Injury risk management plan for volleyball athletes. *Sports Med.* 2014;44(9):1185–95.
8. Bahr R, Krosshaug T. Understanding injury mechanisms: A key component of preventing injuries in sport. *Br J Sports Med.* 2005;39(6):324–9.
9. Kibler W Ben, Wilkes T, Sciascia A. Mechanics and Pathomechanics in the Overhead Athlete. *Clin Sport Med.* 2019;32(2013):637–51.
10. Lin DJ, Wong TT, Kazam JK. Shoulder Injuries in the Overhead-Throwing Athlete: Epidemiology, Mechanisms of Injury, and Imaging Findings I. *Radiology.* 2018;286(2):370–87.
11. RF E, JR A. Shoulder muscle recruitment patterns and related biomechanics during upper extremity sports. *Sport Med* [Internet]. 2009;39(7):569–90. Available from: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=ccm&AN=105395182&site=ehost-live>
12. Liu, L. F., Liu, G. C., Sue, C. W., Huang CF. The application of range of motion (rom) and coordination on volleyball spike. In: *ISBS-Conference Proceedings Archive.* 2008. p. 690–3.
13. Reeser JC, Fleisig GS, Bolt B, Ruan M. Upper Limb Biomechanics During the Volleyball Serve and Spike. *Sports Health.* 2010;2(5):368–74.
14. Reeser JC, Joy EA, Porucznik CA, Berg RL, Colliver EB, Willick SE. Risk Factors for Volleyball-Related Shoulder Pain and Dysfunction. *PM R.* 2010;2(1):27–36.

15. Seminati E, Minetti AE. Overuse in volleyball training/practice: A review on shoulder and spine-related injuries. *Eur J Sport Sci.* 2013;13(6):732–43.
16. Drakos MC, Rudzki JR, Allen AA, Potter HG, Altchek DW. Internal impingement of the shoulder in the overhead athlete. *J Bone Jt Surg.* 2009;91(11):2719–28.
17. Heyworth BE, Williams RJ. Internal impingement of the shoulder. *Am J Sports Med.* 2009;37(5):1024–37.
18. Lintner D, Mayol M, Uzodinma O, Jones R, Labossiere D. Glenohumeral internal rotation deficits in professional pitchers enrolled in an internal rotation stretching program. *Am J Sports Med.* 2007;35(4):617–21.
19. Wang HK, Cochrane T. Mobility impairment, muscle imbalance, muscle weakness, scapular asymmetry and shoulder injury in elite volleyball athletes. *J Sports Med Phys Fitness.* 2001;41(3):403–10.
20. Tooth C, Gofflot A, Croisier J, Beudart C. Risk Factors of Overuse Shoulder Injuries in Overhead Athletes: *Sports Health.* 2020;12(5):478–87.
21. Clarsen B, Bahr R, Andersson SH, Munk R, Myklebust G. Reduced glenohumeral rotation, external rotation weakness and scapular dyskinesis are risk factors for shoulder injuries among elite male handball players: A prospective cohort study. *Br J Sports Med.* 2014;48(17):1327–33.
22. Shanley E, Rauh MJ, Michener LA, Ellenbecker TS, Garrison JC, Thigpen CA. Shoulder range of motion measures as risk factors for shoulder and elbow injuries in high school softball and baseball players. *Am J Sports Med.* 2011;39(9):1997–2006.
23. Wilk KE, MacRina LC, Fleisig GS, Porterfield R, Simpson CD, Harker P, et al. Correlation of glenohumeral internal rotation deficit and total rotational motion to shoulder injuries in professional baseball pitchers. *Am J Sports Med.* 2011;39(2):329–35.
24. Steele MC, Lavorgna TR, Ierulli VK, Mulcahey MK. Risk Factors for Shoulder Injuries in Female Athletes Playing Overhead Sports: A Systematic Review. *Sports Health.* 2024 Jun 20:19417381241259987. doi: 10.1177/19417381241259987.
25. Skazalski C, Bahr R, Whiteley R. Shoulder complaints more likely in volleyball players with a thickened bursa or supraspinatus tendon neovessels. *Scand J Med Sci Sport.* 2021;31(2):480–8.
26. Merrill A, Guzman K, Miller SL. Gender differences in glenoid anatomy: an anatomic study. *Surg Radiol anatomy.* 2009; 31:183–9.
27. Tooth C, Schwartz C, Croisier JL, Gofflot A, Bornheim S, Forthomme B. Prevention of shoulder injuries in volleyball players: The usefulness and efficiency of a warm-up routine. *Phys Ther Sport.* 2023;64(September):97–103.

28. Engineer K, Cools AM. Measuring Eccentric Strength of the Shoulder External Rotators Using a Handheld Dynamometer: Reliability and Validity. *J Athl Train*. 2015;50(7):719–25.
29. Byram IR, Bushnell BD, Dugger K, Charron K, Harrell FE, Noonan TJ. Preseason shoulder strength measurements in professional baseball pitchers: Identifying players at risk for injury. *Am J Sports Med*. 2010;38(7):1375–82.
30. Cools AM, Palmans T, Johansson FR. Age-related, sport-specific adaptations of the shoulder girdle in elite adolescent tennis players. *J Athl Train*. 2014;49(5):647–53.
31. Ellenbecker T, Plus R, Therapy S, Cools A. Rehabilitation of shoulder impingement syndrome and rotator cuff injuries: Rehabilitation of shoulder impingement syndrome and rotator cuff injuries: an evidence-based review. *Br J Sports Med*. 2016;44(5):319–27.
32. Cools AM, Geeroms E, Berghe DFM Van Den, Cambier DC, Witvrouw EE. Isokinetic Scapular Muscle Performance in Young Elite Gymnasts. *J Athl Train*. 2007;42(4):458–63.
33. Cools AM, Johansson FR, Borms D. Prevention of shoulder injuries in overhead athletes: a science-based approach. *Brazilian J Phys Ther*. 2015;19(5):331–9.
34. Zarci M, Eshghi S, Hosseinzadeh M. The effect of a shoulder injury prevention programme on proprioception and dynamic stability of young volleyball players; a randomized controlled trial. *BMC Sports Sci Med Rehabil*. 2021;13(1):1–9.
35. Velasques B, Cossich V. Strength Training and Shoulder Proprioception. *J Athl Train*. 2015;50(3):277–80.
36. KE Wilk CA. Current Concepts in Rehabilitation. *J Orthop Sport Phys Ther*. 1993;18(1):365–378.
37. Myers JB, Lephart SM. The Role of the Sensorimotor System in the Athletic Shoulder. *J Athl Train*. 2000;35(3):351–63.

Risk Sermayesi ve Risk Sermayesi Sektörünün Gelişiminde Faizsiz Finans Kurumlarının Rolü

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin İskender

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Risk Sermayesi ve Risk Sermayesi Sektörünün Gelişiminde Faizsiz Finans Kurumlarının Rolü

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin İskender

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-0-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub571>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

İskender, H., (2024). *Risk Sermayesi ve Risk Sermayesi Sektörünün Gelişiminde Faizsiz Finans Kurumlarının Rolü*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub571>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Al Baraka Türk Özel Finans Kurumu A.Ş.'nin 1994 Yılına Ait Faaliyet Raporu.
- ALPAR, Cem, "İktisat, ülkeler ve Kavramlar", Türkiye Ekonomi Kurumu, Ankara, 1983
- AKIN, Cihangir, "Faizsiz Bankacılık ve Kalkınma", Adapazan, 1986.
- AKMUT, Özdemir, "AÜ SBF İşletme Ekonomisi Araştırma ve Uygulama Merkezi Teksiri", 1990, Ankara.
- APAK, Sudi, "Uluslararası Bankacılık ve Finansal Sistemler", 1990.
- ARTUN, Tuncay, "Yeni Şirketler Pazarının Kurulması Hakkında 20 No'lu Genelge Bildirisi", İMKB, Kotasyon Müdürlüğü, İstanbul, 8 Mart 1995.
- BARTLETT, Joseph W. , "Venture Capital", Law, Business Strategies and Investment Planning.
- BAYAZIT, Murat Han, "Türkiyede Girişimciliği Teşvik İçin Yeni Bir Araç Teknoparklar", İşletme ve Finans Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 85-86, Nisan-Mayıs 1993.
- BÜYÜKDENİZ, Adnan, "The Turkish Experience of Islamic Banking", Paper Presented to the International Conference on "Islamic Banking and Finance" held in London Between March 8-9, 1995.
- CANBAŞ, Serpil, Modern Finansman Araçlarının Esnaf Sanatlar ve Küçük İşletmeler Açısından Değerlendirilmesi, TES-AR Yayınları No:6, Ankara, 1992.
- CEYLAN, Ali, "İşletme Finansmanı", Bursa, 1994.
- ÇETİNEL, Esin, "Risk Sermayesi Tebliği Yolda", Trend, Yıl: 3, Sayı: 114, 27 Eylül 1992.
- ÇİLLER, Tansu; ÇİZAKÇA, Murat, "Türk Finansman Kesiminde Sorunlar ve Reform Önerileri", İSO, 1989/7.
- ÇİZAKÇA, Murat, "Risk Sermayesi, Özel Finans Kurumları ve Para Vakıfları", İSAV, İstanbul, 1993. •

- ÇOLAK, A. Ender, “Sermaye Piyasalarında Kurumsallaşma”, SPK Yeterlilik Etüdü, Ankara, Aralık 1992.
- DAĞDELEN, Ülkü, “Risk Sermayesi İşletme ve Finans Dergisi”, Yıl: 7, Sayı: 72, Mart 1992.
- EKİN, Nusret, “Küçük İşyerleri ve Sosyal Koruma”, İTO Yayın No: 28, İstanbul, 1994.
- EKONOMİST, 2 Şubat 1992.
- ELGİN, Sait G., İSO Dergisi, Yd:26, Sayı:308, 22 Ekim 1991.
- ELMADAĞ HUKUK OFİSİ, Girişim Sermayesi Genel Bakış, https://www.elmadaghukuk.com/img/2013_5_girisim_sermayesi_163840462013_.pdf, Erişim:12.12.2024
- EROL, Cengiz, “Faizsiz Kredi Modeli”, Bankacılar Dergisi, Yd: 3, Sayı: 8, Nisan 1992
- ESER, Serdar, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sermaye Piyasasında Finansmanı ve Risk Sermayesi, SPK, Kasım 1990.
- ES-SADR, Muhammed Bakır, “İslam Ekonomisi Doktrini”, Şelale Yayınlan, Çev. Mehmet Keskin, Saadettin Ergün, 3. Baskı, Irak, 1977.
- ES-SADR, Muhammed Bakır, “İslam Ekonomisi Sistemi”, Cilt:3, Ocak 1993.
- EVCA, KPMG, 1993 Evca Yearbook.
- EZ-ZERKA, Mustafa Ahmed, “Çağdaş Yaklaşımla İslam Hukuku”, Çev: Servet Armağan, Cilt:1, İstanbul, 1993.
- FETTAHOĞLU, Abdurrahman, “Riziko Sermayesi Finanse Koşulları ve İşleyişi”, KOSEM, Trabzon, 1992.
- FRENCHMAN, Michael, international Herald Tribune, 25 April 1995.
- İMKB, 19 Mart 1995 tarih ve 20 No’lu “Yeni Şirketler Pazar Genelgesi”.
- İSAV, “Faizsiz Yeni Bir Banka Modeli”, Fatih, 1987.
- İSAV, “Para Faiz ve İslam”, İstanbul, 1992.
- İSO, 22 Ekim 1992.
- İSLAMOĞLU, Mehmet ve Şenay Selin CAN, “Türkiye’de Katılım Bankacılığının Gelişimi Ve Katılım Bankacılığı Sektörü Swot Analizi”, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt.8 Sayı.2, s.463-474, Haziran 2023
- İTO: Küçük İşletmelerin Finansal ve Yönetim Sorunları, İTO Yayını, No:13, İstanbul, 1986
- KARABIYIK, Lale Erdem, “Risk Sermayesi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, Doktora Tezi, Bursa, 1993.
- KARABİBER, Ekonomist, 5 Şubat 1995
- KARAGÜLLE, Süleyman, “Alternatif Banka, Selem ve Kredileşme”, İstanbul, 1991.

- KARAMAN, Hayreddin, Ali ŞAFAK, “İslam Hukukuna Göre Alışverişte Vade ve Kar Haddi”, İlmî Neşriyat, İSAV, 4. Baskı, İstanbul, 1990.
- KAYA, Rahmi, “Bir Finansman Modeli Olarak Risk Sermayesi ve Türkiye’de Uygulama İmkanları”, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Etüdü, Ankara, Haziran 1992
- KUR’AN-I KERİM
- Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu A.Ş.’nin 1993-94 Yılına Ait Faaliyet Raporu OECD, Venture Capital, Context Development and Policies OECD, Paris, 1986.
- ÖZDEMİR, Muharrem, “Risk Sermayesi”, Dünya Gazetesi, 1994.
- ÖZDEMİR, Muharrem, “İşletme Finansmanı”, SAÜ Yay., Sakarya, 1995.
- ÖZSOY, İsmail, “İslam Bankacılığı”, İstanbul, 1987.
- PEKER NAS, Nesrin; Suat OKTAR, “Gelişmekte Olan Ülkelerde Küçük İşletmeler”, İSO Dergisi, Yıl:22, Sayı:254, 15 Nisan 1987.
- Resmi Gazete, 13 Mayıs 1992, Sayı: 21227.
- Resmi Gazete, 31 Aralık 1992, Sayı: 21452.
- Resmi Gazete, 6 Temmuz 1993, Sayı:21629.
- Resmi Gazete, 27 Mart 1994, Sayı:21887.
- SMITH, Ann Pamela, international Herald Tribune, 25 April 1995.
- SOYDEMİR, Selim, “1993 Yılı Bazında Türk Sermaye Piyasası”, SPK, İAV Seminer Tebliğler-Panel, İstanbul, 1993.
- SPK, İAV: “1993 Yılı Bazında Türk Sermaye Piyasası”, Seminer Tebliğler-Panel, İstanbul, 1993.
- SPK WEB <https://mevzuat.spk.gov.tr/07d0145b-adbf-4583-aa7b-194b831a87f8>, Erişim:12.12.2024
- ŞENYUVA, Ayhan, “Cesaret Sermayesi”, Türkiye İş Bankası Yayın No: 311, 1990.
- The First International Conference on, New Strategy for Development Magaso, T.R.N.C., 23-27 September, 1987.
- Vakit Gazetesi, 17 Temmuz 1995.
- Venture Capital, Şubat 1991.
- YILMAZ, Cahit, “İşletme ve Finans Dergisi”, Eylül 1993, Sayı 90.
- ZAIMOĞLU, Tülay, “Risk Sermayesi ve Türkiye’de Uygulama Olanakları”, SPK Yayın No:19, Mayıs 1995.

Kamu Sağlık İşletmelerinde Finansal Performansın İncelenmesi

Hüseyin Metin
Dr. Öğr. Üyesi Servet Önal

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kamu Sağlık İşletmelerinde Finansal Performansın İncelenmesi

Hüseyin Metin • Dr. Öğr. Üyesi Servet Önal

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-999-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub578>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Metin, H., Önal, S. (2024). *Kamu Sağlık İşletmelerinde Finansal Performansın İncelenmesi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub578>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Acartürk, E. & Keskin, S. (2012) Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi s.26,27
- Ağırbaş, İ. (2013) Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim Anadolu Üniversitesi Eskişehir s. 175
- Ağırbaş, İ. (2014). Sağlık kurumlarında finansal yönetim ve maliyet analizi. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ağırbaş, İ. & Işıklı, F. (2022) Özel Hastane Sektörünün Finansal Değerlendirmesi Alanya Akademik Bakış Dergisi C:6, s.2565-2582
- AK, Bilal. (2001) “Hastane Sistemi”, Yeni Türkiye Dergisi, Mayıs-Haziran, Sayı 9. s. 863-865
- Akal, Z. (2000). İşletmelerde performans ölçüm ve denetimi. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları
- Akal, Z. (2002) “İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi: Çok Yönlü Performans Göstergeleri” MPM Yayınları, Ankara.
- Akal, Z.(2005), İşletmelerde performans ölçüm ve denetim Ankara: Milli Prodüktivite Merkez Yayınları No:473
- Akal. Z.(2003), Performans Kavramları ve Performans Yönetimi, MPM Yayınları, Ankara
- Akarçay, Ayça. (2001), Vakıflarda Mali Tablolar Analizi ve Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Akbulut, Y. (2013) Sağlık kurumlarında finansal yönetim Bayram Göktepe, İsmail Ağırbaş(Ed.), Ece Uğurluoğlu Aldoğan Ve Pınar Doğanay Payziner Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetimin Kapsamı (s.1-5) Anadolu Üniversitesi yayınları Ders kitabı 1. baskı Eskişehir
- Akça, N. & Somunoğlu, S. (2014) Ankara’da Yer Alan Özel Bir Sağlık İşletmesinin Finansal Tablolarının Oran Analizi Yöntemi İle Değerlendirilmesi İşletme Bilimi Dergisi Cilt:2 Sayı:1 S.114

- Akdoğan, N. & Tenker, N. (2010). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akoğlan, vd. (2017) “Sağlık Otelciliği Hizmetlerinin Değerlendirilmesi Eskişehir Hastaneleri Örneği” *Sosyal Araştırmalar Dergisi Eskişehir*, s.2
- Aksöyek İ. & Yalçiner K. (2014), *Çözümlü Problemleriyle Finansal Yönetim*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Akyüz, Y. (2013). Ekonomik katma değer (EVA) ve pazar katma değer (MVA) analizi: İMKB’de işlem gören seramik işletmelerinde bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 339-356
- Alparslan, D. (2014). Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde İşletme Sermayesi ile Finansal Performans Göstergelerinin Analizi *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Altındağ, Ö. & Yıldız, A. (2020). Türkiye’de Sağlık Politikalarının Dönüşümü. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi* S.178
- Aslan, D.&Demir, S., (2005). “Laboratuvar Tıbbında Altı-Sigma Kalite Yönetimi”, *Türk Biyokimya Dergisi*, Cilt.30, Sayı:4, 272-278.
- Aslan, H.(2015) Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde işlem maliyetleri, fatura bedelleri ve teşhis ilişkili gruplara dayalı maliyet analiz yüksek lisans tezi *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*
- Aslantekin, F. vd. , (2007). “Sağlık Hizmetlerinde Kalite Deneyimi: Dr. Ekrem Hayri Üstündağ Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi Örneği”, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, Cilt.2, Sayı:6, 55-71.
- Ateş, Ç. (2014). Sağlık işletmelerinde finansal performansın değerlendirilmesi *Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi örneği” Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aydemir, İ. (2018) “Hastanelerde Finansal Performansın Değerlendirilmesi: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Hastane Hizmetleri Sektör Bilançolarında Bir Uygulama (Araştırma Makalesi” *uluslararası sağlık yönetimi stratejileri araştırma dergisi* S. 133-149
- Aydın, N. , (2003) *Anadolu Üniversitesi Finansal Yönetimi ders kitabı* Yayın No: 1465 Eskişehir, s.3
- Aydın, N. , Başar, M. & Çoşkun, M. (2015). *Finansal yönetim*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bakır, İ. & Ekinci, G. (2021) “Sağlık Kurumlarında Finansal Performans Analizi Al Dal Hastanesi Örneği” *Usaysad Derg*, 2021; 7(1):1-18
- Barkey J. B. (2002). *Gaining and Sustaining Competitive Advantage*, New Jersey: Prentice Hall.

- Bayram, A. (2006) “Hastane İşletmelerinde Finansal Verilere Dayalı Performans Ölçümü”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Benligiray, S. (1999). İnsan kaynakları açısından otellerde performans yönetimi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bolat, T. (2000) Toplam Kalite Yönetimi (Konaklama İşletmelerinde Uygulanması), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Bülüç, F. , Özkan, O. & Ağırbaş, İ. (2017). Oran analizi yöntemiyle özel hastane finansal performansının değerlendirilmesi. International Journal of Academic Value Studies, 3(11), 64-72.
- Can, H.Tuncer, D. & Ayhan, D. Y. (2002). Genel İşletmecilik Bilgileri, 13 Bs, Ankara: Siyasal Kitabevi
- Cleverley, W.O. & Harvey, R.K. (1992). Does hospitals financial performance measure up? Health Care Financial Management, 46(5), 20-24
- Cleverley, W.O. (1990). Improving financial performance: A study of 50 hospitals. Hospital and Health Services Administration, 35(2), 173-87
- Çabuk, A., & Lazol, İ. (2011). Mali Tablolar Analizi Kitabı Ekin Basım Yayın Dağıtım Bursa
- Çalış, E. Atılgan, A. & Küçükgergerli, N,(2021) Pandemisinin Türkiye’de İlaç Sanayi Mali Yapısına Etkilerinin Analizi: Eczacıbaşı İlaç A.Ş. Örneği Muhasebe ve Finansman Dergisi Özel Sayı 273-294
- Çam,H.(2008).Sağlık işletmelerinde finansal performansın değerlendirilmesinde: Karaman Devlet Hastanesi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetin, D. (2006) Performans Yönetim Sistemi Ve Performans Değerlendirme Süreci Sonuçlarının Çeşitli İnsan Kaynakları Yönetimi İşlevlerinde Karar Almaya Etkileri Ve Bir Uygulama Örneği İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Çetiner, Er. (2010),İşletmelerde Mali Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara
- Demirarslan, A.E. (2007). İşletmeler için performans ölçümü: bir finansal performans değerlendirme modeli önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Demirsel, M.T. (2006). İhracata yönelik üretim yapan KOBİ’lerde kullanılan bilişim teknolojilerinin örgütsel performansa etkileri: Konya Organize Sanayi bölgelerinde bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi
- Devebakan, N. (2007). Özel sağlık işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliği. Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ekren, N. & Emiral, N. (2002). Türk bankacılık sisteminde etkinlik analizi (Veri zarflama analizi uygulaması). *Active Bankacılık ve Finans Dergisi*, 24: 1-32.
- Elif, A. (2015) “Kamu hastanelerinde branş bazında hasta başı maliyet analizi İstanbul eğitim ve araştırma hastanesi örneği” *Sağlık Akademisyenleri Dergisi* S,40-52
- Ercan, C. , Dayı, F. & Akdemir, E. (2013). Kamu sağlık işletmelerinde finansal performans değerlemesi: Kamu Hastaneleri Birlikleri üzerine bir uygulama. *Asia Minor Studies*. 1(2), 54-71
- Fındık, H. (2013). Finansal performansın değer odaklı ölçülmesi ekonomik katma değer yaklaşımı. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(8), 90-105.
- Gazi, M. (2019) “Hatay İli Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi” Yüksek Lisans Tezi Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Gök bulut & R.İ. (2009). Hissedar Değeri ile Finansal Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki ve İMKB Üzerine Bir Araştırma. Doktora tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Günel, E. (2013). Özel sağlık sektöründe sermaye yapısı: Özel sağlık sektöründe sermaye yapısı ve finansal performans ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Güner, N. E. (2010). 5018 Sayılı kamu mali yönetimi ve kontrol kanununun mali saydamlık ve yolsuzlukla mücadele açısından değerlendirilmesi, yüksek lisans tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Hacırüstemoğlu, R. Şakrak, M. & Demir, V.(2002). Etkin performans ölçüm aracı (EVA) (ekonomik katma değer- ekonomik kar yaklaşımı). *Mali Çözüm Dergisi*, 59, 10-21.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı (2018) Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Rehberi s.1
- Hikmet M. Seçim, Hastane İşletmeciliği, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 845, Eskişehir, 1995, s. 314
- http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/saglikkurumlariisletmeciligi_ao/saglikisletmeleriyonetimi.pdf
- http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/saglikkurumlariisletmeciligi_ao/saglikisletmeleriyonetimi.pdf,
- <https://sygm.saglik.gov.tr/TR-32393/kamu-ozel-isbirligi-daire-baskanligi.html>
- <https://www.halkbank.com.tr/content/halkbank/tr/blog/yasam/Covid-19un-saglik-finansmani-uzerindeki-etkileri.html>
- <https://www.saglik.gov.tr/TR,11464/gorev-ve-yetkiler.html>

- <https://yhgm.saglik.gov.tr/TR,26280/saglik-bakanligi-tasra-teskilati-kadro-standartlari-ile-calisma-usul-ve-esaslarina-dair-yonerge.html>
- Islık, S. (2018). Sağlık İşletmelerinde Finansal Performans Analizi ve İşletme Sermayesi İlişkisi: Türkiye Kamu Hastanelerine Yönelik Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Karaca M, & Boztosun D, (2022) “Sağlık Kurumlarında Finansal Analiz: Kayseri İlinde Bir Kamu Hastanesi Örneği” Sakarya İktisat Dergisi Cilt 11, Sayı 1, 2022, s. 77-103
- Karadeniz, E. & Koşan, L. (2017) Hastane Hizmetleri Sektörünün Aktif ve Öz sermaye Karlılık Performansının Analizi: Hastane Hizmetleri Sektör Bilançolarında Bir Araştırma işletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi Cilt 5, Sayı 1, 2017, ss.37-47
- Karadeniz, E. (2016). “Hastane Hizmetleri Alt Sektörünün Finansal Performansının İncelenmesi: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Sektör Bilançolarında Bir Uygulama”, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 19(2), 103-104-110.
- Karagül, A.A., (2013), Mali Analiz. (İçinde: Oran Analizi) Ed: Saime Önce Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir
- Karakaya, İ. (2019) “Kamu Sağlık İşletmelerinde Finansal Performansın İncelenmesi Hatay da bir uygulama örneklili yayınlanmamış yüksek lisans tezi Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü”
- Karakaya, Ümit Y. (2008). Hastane İşletmelerinde Finansal Performans Analizi ve Acıbadem Hastanesinde Örnek Bir Uygulama, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Karaman, M. Karatepe, H & Kuşçu E, N, 2019, Sağlık İşletmelerinde Performans Değerlendirme ve Ölçme Yöntemleri Hakkında Bir Derleme Çalışması Yönetim, Ekonomi, Edebiyat, İslami ve Politik Bilimler Dergisi, Haziran, 4(1): 153- 171, 30
- Karaman, R. (2009). İşletmelerde performans ölçümünün önemi ve modern bir performans ölçme aracı olarak balanced scorecard. Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 8(16), 410-427
- Karataş, E.&Çınaroğlu, S. (2023) “Sağlık Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Konsolide Finansal Tablo Analizi” Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 26(1): 149-174
- Kavuncubaşı, Ş. (2000). Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kaya, Y. & Biçer, B. (2022) Hastane Birleşmelerinin Finansal Analizi: Kamu Hastanelerinde Bir Uygulama Usaysad Derg, 2022; 8(1):69-94 (Araştırma Makalesi)
- Kaygusuz, S.Y. (2005). Yönetim muhasebesinin performans yönetimi fonksiyonunda geldiği son nokta: Balanced scorecard (ölçüm kartı

- teknigi). İş-Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 7, 82-103.
- Koçyiğit, S. & Ç. Kocakoç, N. (2019). Ankara İli Kamu Hastanelerinin 2008-2017 Dönemi Finansal Performans Analizi. İşletme Araştırmaları Dergisi 11(2), 1280-1293
- Köse, S.D. (2014). Sağlık Bakanlığı hastanelerinde finansal verilerin konsolidasyonu ve uygulama örneği. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32(2), 219-250.
- Okka O. (2009). Analitik Finansal Yönetim Teori Ve Problemler. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Okursoy. A, (2010)“Türkiye’de Sağlık Sistemi Ve Kamu Hastanelerinin Performanslarının Değerlendirilmesi” yayınlanmamış yüksek lisans Tezi Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Okursoy. A & Tezsürücü. D,(2014) , “Yönetim ve Ekonomi” Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve idari bilimler Fakültesi dergisi 21(2):1-18
- Orak, S. (2015), Ankara İli Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin 2008-2013 Dönemi Finansal Performansının Oran Analizi ile İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Önal, S. & Kılıç, İ. (2019) Bist’te Yer Alan Beyaz Eşya Sektöründe Karlılık Oranları Üzerine Bir Araştırma Akdeniz Zirvesi 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Sosyal Bilimler Kongresi Kitabı ISBN: 978-605-80174-0-5 Hatay: Ubak Yayınevi
- Önal, S.& Eraslan, S. & Elibol, G. (2021). “Türkiye Ve Dünyada Öne Çıkan Hava Yolu Şirketlerinin Karşılaştırmalı Olarak Karlılık Analizi” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:78; pp:661-669.
- Özdemir, M. (1995). İşletme Finansmanı. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Matbaası
- Özer, D. (2008). Veri zarflama analizi ve bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, Ö.(2012) Mali Tablolar Analizi: Bir Hastane Örneği Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik dergisi Sayı:6
- Özgülbaş, N. (2005). Sağlık kurumlarında finansal performans ölçümü ve finansal performansı arttırmak için kullanılacak stratejiler. Verimlilik Dergisi, 3, 125-144.
- Özgülbaş, N. (2006). Türkiye’de kamu hastanelerinin finansal durum değerlendirmede kullanabilecekleri bir yöntem: Trend analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 29, 129-139

- Özgülbaş, N. , Koyuncugil, A.S. , Duman, R. & Hatipoğlu, B. (2008). Özel hastane sektörünün finansal değerlendirmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 40, 120-130.
- Özlem,2009 “Hastanelerde Maliyet Yönetim Sistemi Ve Bir Uygulama” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul s.42
- Paşalı (2014) “Sağlık İşletmeleri, Kalite Standartları ve Çalışan Güvenliği”, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul, s.20
- Polat, R, & Şendurur U, (2022) Üniversite Döner Sermaye İşletmelerinin Oran Analizi Yöntemi İle Mali Değerlendirilmesi “SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi, , Cilt: 4, Sayı: 2, 57-76
- Sağlık Bakanlığı (2012). Türkiye’de sağlıkta dönüşüm programı değerlendirme raporu (2003-2011), (Ed. Akdağ R.), Ankara: T.C Sağlık Bakanlığı Yayınları.
- Sağlık Bakanlığı(2020) “Teknik Hizmetler Birimi Çalışma Rehberi” Ankara S.42,43,44
- Sarp, N,(2018) “Sağlık Kurumları Yönetimi Ders Kitabı” Anadolu Üniversitesi Eskişehir S.31 S.33
- Sarsenova, K. (2010). Sağlık sektöründe performans yönetimi kamu-özel hastanelerinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama sağlık sektöründe performans yönetimi. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Shukla, R.K. , Pestian, J. ve Clement, J.P. (1997). A comparative analysis of revenue and cost-management strategies of not-for-profit an for-profit hospitals. Hospital and Health Services Administration, 42(1), 117- 134
- Sırma, İ. (2008). Finansal etkinliğe parametrik ve parametrik olmayan yaklaşımlar. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Songur, C., Kar, A., Top, M., Gazi, A. & Babacan, A. (2016). Türkiye Kamu Hastane Birlikleri Hastanelerinin Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi: Finansal Tablo Analizleri. Journal Of Turkish Court Of Accounts/Sayıstay Dergisi, (100).
- Şahin, (2019) “Hastane Yapıları Teknik ve Destek Hizmet Birimlerinin Mekânsal Büyüklük Analizi Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi Örneği” Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi Adana s,203
- Tarcan, M. (2006). Hastanelerde finansal performansı etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Sağlık bakanlığı hastanelerinde çok değişkenli bir analiz. Basılmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

- Tarım, (2009) Sağlık Hizmetlerinde Kalite Yönetimi ve Sağlık İşletmeleri Yönetim Rehberi, Seçkin Yayıncılık, Ankara,
- Tengilimoğlu, D., Işık O. & Akbolat M. (2017). Sağlık işletmeleri yönetimi. Ankara: Nobel Kitabevi. Lorcu, F. (2008). Veri zarflama analizi ile Türkiye ve Avrupa birliği ülkelerinin sağlık alanındaki etkinliklerinin değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tuncer, P. (2013). Örgütlerde Performans Değerlendirme ve Motivasyon. Sayıştay Dergisi, 88, 87- 108
- Tutar, M. (2022) “Covid-19 Pandemisinin Kamu Hastaneleri Finansal Performansına Etkisi Mersin Toros Devlet Hastanesi Örneği Yüksek Lisans Tezi” Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Yaman, Ö. (2009). Hastanelerde maliyet yönetim sistemi ve bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitü
- Yavuz,(2014) “Sağlık İşletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kapsamında Çalışanlara Yönelik Şiddet”, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.18
- Yıldız, B. (2013). Sağlık işletmelerinde finansal performansını etkileyen unsurlar ve finansal performansın ölçülmesi: hastanelerde bir uygulama. Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Yiğit V. & Bayrakçoğlu S, (2020) “ Üniversite Hastanelerinin Finansal Performansı: Ankara İli Örneği” Uluslararası Yönetim Eğitim ve Ekonomik Perspektifler dergisi Cilt: 4 Sayı: 2
- Yolalan, R. (1993). İşletmeler arası göreceli etkinlik ölçümü. Ankara: MPM Yayınları
- Yörükler, S. Karabeyli, L. Kaya, S. & Özeren, B. (2003). Sayıştay'ın performans ölçümüne ilişkin ön araştırma raporu. Ankara: T.C. Sayıştay Başkanlığı.

Türkiye’de Finansal Baskının Temel Göstergelerle Tahmini

İlhan Bal

Doç. Dr. Mehmet Fatih Buğan

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozguruyayinlari.com
✉ info@ozguruyayinlari.com

Türkiye’de Finansal Baskının Temel Göstergelerle Tahmini

İlhan Bal • Mehmet Fatih Buğan

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover paint by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-949-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub515>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bal, İ., Buğan, M. F. (2024). *Türkiye’de Finansal Baskının Temel Göstergelerle Tahmini*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub515>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynakça

- Abiad, A. (2003). Early warning systems: A survey and a regime-switching approach. *IMF Working Paper*, 3:32.
- Aklan, N. A., Çınar, M., & Akay, H. K. (2015). Financial stress and economic activity relationship in Turkey: Post-2002 period. *Yönetim ve Ekonomi*, 22(2), 567-580.
- Balakrishnan, R., Danninger, S., Elekdag, S., & Tytell, I. (2009). The transmission of financial stress from advanced to emerging economies. *IMF Working Paper*, June, 1-52.
- Box, G.E.P. & Jenkins, G.M. (1976). *Time Series Analysis: Forecasting and Control*. San Francisco: Holden-Day Publishing.
- Bülbül, H. (2018). *Finansak Kriz Modelleri Çerçevesinde Türkiye 'nin Kriz Öngörü Modelinin Geliştirilmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Cardarelli, R., Elekdag, S., Lall, S. (2009). Financial stress, downturns, and recoveries. *IMF Working Paper*.
- Claessens, S., Köse, M.A., & Terrones M.E. (2008). Financial stress and economic activity. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 2(2), 11-24.
- Çamlıca, F., & Güneş, D. (2016). Türkiye'de finansal stresin ölçülmesi: Yöntemsel bir karşılaştırma. *Central Bank of the Republic of Turkey*.
- Çevik, E. İ., Çevik, N. K., & Diboğlu, S. (2016a). Global liquidity and financial stress: Evidence from major emerging economies. *Emerging Market Finance and Trade*, 52, 2790-2807.

- Çevik, E. İ., Diboğlu, S., & Kenc, T. (2013a). Measuring financial stress in Turkey. *Journal of Policy Modeling*, 35, 370-383.
- Çevik, E. İ., Diboğlu, S., & Kenc, T. (2016b). Financial stress and economic activity in some emerging Asian economies. *Research in International Business and Finance*, 127-139.
- Çevik, E. İ., Diboğlu, S., & Kutan, A. M. (2013b). Measuring financial stress in transition economies. *Journal of Financial Stability*, 9, 597-611.
- D'Antonio, P. (2008). A view of the U.S. subprime crisis. EMA Special Report, Citigroup Global Markets Inc., 26-28. (DiClemente, R. ve K. Schoenholtz, Eds., Eylül tarihinde)
- Davis, E.P., & Fagan, G. (1997). Are financial spreads useful indicators of future inflation and output growth in EU countries?. *Journal of Applied Econometrics*, 12(6), 701-714.
- Dudley, W., & Hatzius, J. (2000). The Goldman Sachs financial conditions index: the right tool for a new monetary policy regime. *Global Economics Paper*, 44(8).
- Dudley, W., Hatzius, J., & McKelvey, E. (2005). Financial conditions need to tighten further. US economics analyst, Goldman Sachs Economic Research, 8.
- Efendigil, T., Önüt, S., & Kahraman, C. (2009). A decision support system for demand forecasting with artificial neural networks and neuro-fuzzy models: A comparative analysis. *Expert Systems with Applications*, 36.
- Ekinci, A. (2013). Financial stress index for Turkey. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(2), 213-229.
- Elekdağ, S., & Kanlı, İ. B. (2010). Finansal stres ve iktisadi faaliyet. *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Ekonomi Notları*, 1-5.
- Emin, D. (2017). Türkiye'nin finansal krizleri ve göstergeleri. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 115-128.

- Estrella, A., & Hardouvelis, G. (1991). The term structure as a predictor of real economic activity. *Journal of Finance*, 46, 555-576.
- Estrella, A., & Mishkin, F. (1998). Predicting U.S. recessions: financial variables as leading indicators. *Review of Economics and Statistics*, 80, 45-61.
- Fioromanti, M. (2008). Predicting sovereign debt crises using artificial neural networks: A comparative approach. *Journal of Financial Stability*, 4(2), 149-164.
- Freedman, C. (1994). The use of indicators and of the monetary conditions index in Canada. In T.J.T. Balino & C. Cottarelli (Eds.), *Frameworks for monetary stability: policy issues and country experiences* (s. 458-476). IMF, Washington, D.C.
- Friedman, B., & Kuttner, K. (1992). Why does the paper-bill spread predict real economic activity?. In J. Stock & M. Watson (Eds.), *Business cycles, indicators and forecasting* (s. Belirtilmemiş). University of Chicago Press.
- Gazioğlu, S. (2003). Capital flows to an emerging financial market in Turkey. *International Advances in Economic Research*, 9(3), 189-195.
- Guichard, S., & Turner, D. (2009). Quantifying the effect of financial conditions in the Euro area, Japan, United Kingdom, and United States. *OECD Economics Department Working Papers*, 677.
- Gujarati, D. N. (2001). *Temel Ekonometri* (Çev. Ümit Şenesen, Gülay Günlük Şenesen). Literatür Yayınları.
- Gür, T. H., & Ayhan, T. (2002). Para ve Finansal Krizlerin Öncü Göstergeleri. *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 20(1), 9-36.
- Hakkio, C. S., & Keeton, W. R. (2009). Financial stress: What is it, how can it be measured, and what does it matter? *Economic Review*, Second Quarter, 5-50.

- Hamilton, J. D. (1994). *Time Series Analysis*. Princeton University Press.
- Hanschel, E., & Monnin, P. (2005). Measuring and forecasting stress in the banking sector. *BIS Papers*, 22, 431-449.
- Harvey, C. (1988). The real term structure of and consumption growth. *Journal of Financial Economics*, 22, 305-333.
- Hatzius, J., Hooper, P., Mishkin, F. S., Schoenholtz, K. L., & Watson, M. W. (2010). Financial conditions indexes: a fresh look after the financial crisis. NBER Working Paper.
- Hooper, P., Mayer, T., & Slok, T. (2007). Financial conditions: central banks still ahead of markets. *Deutsche Bank. Global Economic Perspectives*, 11.
- Hooper, P., Slok, T., & Dobridge, C. (2010). Improving financial conditions bode well for growth. *Deutsche Bank. Global Economic Perspectives*.
- Hubrich, K., & Tetlow, R. J. (2014). Financial stress and economic dynamics: The transmission of crises. *European Central Bank Working Paper*, 17(28), 1-43.
- Illing, M., & Liu, Y. (2003). An index of financial stress for Canada. Working Paper, 1-52.
- Kahl, M. (2002). Economic distress, financial distress, and dynamic liquidation. *The Journal of Finance*, 57(1), 135-168.
- Kaminsky, G., Lizonda, S., & Reinhart, C. M. (1998). Leading indicators of currency crises. *IMF Staff Papers*, 1-48.
- Kara, H., Özlü, P., & Ünalmiş, D. (2015). Türkiye için finansal koşullar endeksi. *T.C. Merkez Bankası Çalışma Tebliği*, 15(3), 1-31.
- Kaya, E., & Kılınc, A. (2016). Türkiye için finansal sıkıntı endeksinin ölçümü ve finansal sıkıntı endeksinin reel ekonomik faaliyetlerle ilişkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi ICAFR 16 Özel Sayısı*, 402-413.

- Keating, J. W. (1990). Identifying VAR models under rational expectations. *Journal of Monetary Economics*, 25, 453-476.
- Kuan, C. M. (2002). Lecture on the Markov Switching Model, Institute of Economics Academia Sinica.
- Monnin, P., & Hanschel, E. (2005). Measuring and forecasting stress in the banking sector. *BIS Papers*, 22, 431-449.
- Oet, M. V., Eiben, R., Bianco, T., Gramlich, D., & Ong, S. (2011). Financial stress index: Identification of systemic risk conditions. Working Paper, 11(30), 1-73.
- Özdamar, K. (2004). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-2: Çok Değişkenli Analizler (5. baskı). Kaan Kitabevi.
- Öztemel, E. (2003). Yapay Sinir Ağları. Papatya Yayıncılık, İstanbul.
- Öztürkler, H., & Türkmen, G. (2013). Türkiye için finansal baskı endeksi oluşturulması. TEPAV Raporu, Ankara.
- Plosser, C. I., & Rouwenhorst, G. K. (1994). International term structures and real economic growth. *Journal of Monetary Economics*, 33, 133-155.
- Quandt, R. E. (1972). A new approach to estimating switching regressions. *Journal of the American Statistical Association*, 67, 306-310.
- Rosenberg, M. (2009, December 3). Financial conditions watch. Bloomberg.
- Saaty, T. L. (2001). Decision Making with Dependence and Feedback: The Analytic Network Process (2. ed.). RWS Publications.
- Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and reality. *Econometrica*, 48, 1-148.
- Stock, J., & Watson, M. (1989). New indexes of coincident and leading economic indicators. In *NBER Macroeconomics Annual* (s. Belirtilmemiş). The University of Chicago Press.

Yavuz, N. (2019). Türkiye’de Finansal Baskıya Neden Olan Faktörlerin Öncü Göstergelerle Tahmin Edilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zarnowitz, V. (1992). Business cycles: Theory, history, indicators and forecasting. University of Chicago Press, 316-356.

İnflamatuvar Bağırsak Hastalığında Zorlu Hasta Grupları; Gebelik, Laktasyon, Fertilite

Dr. Öğr. Üyesi Aysun Yakut

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozgurayinlari.com
✉ info@ozgurayinlari.com

İnflamatuvar Bağışsak Hastalığında Zorlu Hasta Grupları; Gebelik, Laktasyon, Fertilitite

Dr. Öğr. Üyesi Aysun Yakut

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover paint by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-918-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub478>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yakut, A. (2024). *İnflamatuvar Bağışsak Hastalığında Zorlu Hasta Grupları; Gebelik, Laktasyon, Fertilitite*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub478>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

1. Cho JH. The genetics and immunopathogenesis of inflammatory bowel disease. *Nat Rev Immunol* 2008; 8:458.
2. Camus M, Esses S, Pariente B, et al. Oligoclonal expansions of mucosal T cells in Crohn's disease predominate in NKG2D-expressing CD4 T cells. *Mucosal Immunol* 2014; 7:325.
3. Uo M, Hisamatsu T, Miyoshi J, et al. Mucosal CXCR4+ IgG plasma cells contribute to the pathogenesis of human ulcerative colitis through FcγR-mediated CD14 macrophage activation. *Gut* 2013; 62:1734.
4. Brazil JC, Louis NA, Parkos CA. The role of polymorphonuclear leukocyte trafficking in the perpetuation of inflammation during inflammatory bowel disease. *Inflamm Bowel Dis* 2013; 19:1556.
5. Lozupone CA, Stombaugh JI, Gordon JI, et al. Diversity, stability and resilience of the human gut microbiota. *Nature* 2012; 489:220.
6. Ursell LK, Haiser HJ, Van Treuren W, et al. The intestinal metabolome: an intersection between microbiota and host. *Gastroenterology* 2014; 146:1470.
7. Franzosa EA, Hsu T, Sirota-Madi A, et al. Sequencing and beyond: integrating molecular 'omics' for microbial community profiling. *Nat Rev Microbiol* 2015; 13:360.

8. Jostins L, Ripke S, Weersma RK, et al. Host-microbe interactions have shaped the genetic architecture of inflammatory bowel disease. *Nature* 2012; 491:119.
9. Barrett JC, Hansoul S, Nicolae DL, et al. Genome-wide association defines more than 30 distinct susceptibility loci for Crohn's disease. *Nat Genet* 2008; 40:955.
10. Morgan XC, Kabachiev B, Waldron L, et al. Associations between host gene expression, the mucosal microbiome, and clinical outcome in the pelvic pouch of patients with inflammatory bowel disease. *Genome Biol* 2015; 16:67.
11. de Lange KM, Moutsianas L, Lee JC, et al. Genome-wide association study implicates immune activation of multiple integrin genes in inflammatory bowel disease. *Nat Genet* 2017; 49:256.
12. Silverberg MS, Satsangi J, Ahmad T, et al. Toward an integrated clinical, molecular and serological classification of inflammatory bowel disease: report of a Working Party of the 2005 Montreal World Congress of Gastroenterology. *Can J Gastroenterol* 2005; 19 Suppl A:5A.
13. Satsangi J, Silverberg MS, Vermeire S, Colombel JF. The Montreal classification of inflammatory bowel disease: controversies, consensus, and implications. *Gut* 2006; 55:749.
14. Schroeder KW, Tremaine WJ, Ilstrup DM. Coated oral 5-aminosalicylic acid therapy for mildly to moderately active ulcerative colitis. A randomized study. *N Engl J Med* 1987; 317:1625.
15. de Jong MJ, Huibregtse R, Masclee AAM, et al. Patient-Reported Outcome Measures for Use in Clinical Trials and Clinical Practice in Inflammatory Bowel Diseases: A Systematic Review. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2018; 16:648.
16. Rubin DT, Ananthakrishnan AN, Siegel CA, et al. ACG Clinical Guideline: Ulcerative Colitis in Adults. *Am J Gastroenterol* 2019; 114:384.

17. TRUELOVE SC, WITTS LJ. Cortisone in ulcerative colitis; final report on a therapeutic trial. *Br Med J* 1955; 2:1041.
18. Schroeder KW, Tremaine WJ, Ilstrup DM. Coated oral 5-aminosalicylic acid therapy for mildly to moderately active ulcerative colitis. A randomized study. *N Engl J Med* 1987; 317:1625.
19. Silverberg MS, Satsangi J, Ahmad T, et al. Toward an integrated clinical, molecular and serological classification of inflammatory bowel disease: report of a Working Party of the 2005 Montreal World Congress of Gastroenterology. *Can J Gastroenterol* 2005; 19 Suppl A:5A.
20. Lichtenstein GR, Loftus EV, Isaacs KL, et al. ACG Clinical Guideline: Management of Crohn's Disease in Adults. *Am J Gastroenterol* 2018; 113:481.
21. Sandborn WJ. Crohn's disease evaluation and treatment: clinical decision tool. *Gastroenterology* 2014; 147:702.
22. Hugot JP, Chamaillard M, Zouali H, et al. Association of NOD2 leucine-rich repeat variants with susceptibility to Crohn's disease. *Nature* 2001; 411:599.
23. Momozawa Y, Dmitrieva J, Théâtre E, et al. IBD risk loci are enriched in multigenic regulatory modules encompassing putative causative genes. *Nat Commun* 2018; 9:2427.
24. Baumgart DC, Sandborn WJ. Crohn's disease. *Lancet* 2012; 380:1590.
25. Cho JH, Brant SR. Recent insights into the genetics of inflammatory bowel disease. *Gastroenterology* 2011; 140:1704.
26. Shivashankar R, Tremaine WJ, Harmsen WS, Loftus EV Jr. Incidence and Prevalence of Crohn's Disease and Ulcerative Colitis in Olmsted County, Minnesota From 1970 Through 2010. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2017; 15:857.
27. GBD 2017 Inflammatory Bowel Disease Collaborators. The global, regional, and national burden of inflammatory bowel disease in 195 countries and territories, 1990-2017: a

- systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. *Lancet Gastroenterol Hepatol* 2020; 5:17.
28. Agrawal M, Christensen HS, Bøgsted M, et al. The Rising Burden of Inflammatory Bowel Disease in Denmark Over Two Decades: A Nationwide Cohort Study. *Gastroenterology* 2022; 163:1547.
 29. Ng SC, Tang W, Ching JY, et al. Incidence and phenotype of inflammatory bowel disease based on results from the Asia-pacific Crohn's and colitis epidemiology study. *Gastroenterology* 2013; 145:158.
 30. Ng SC, Shi HY, Hamidi N, et al. Worldwide incidence and prevalence of inflammatory bowel disease in the 21st century: a systematic review of population-based studies. *Lancet* 2017; 390:2769.
 31. Khalili H, Huang ES, Ananthakrishnan AN, et al. Geographical variation and incidence of inflammatory bowel disease among US women. *Gut* 2012; 61:1686.
 32. Ananthakrishnan AN, Khalili H, Higuchi LM, et al. Higher predicted vitamin D status is associated with reduced risk of Crohn's disease. *Gastroenterology* 2012; 142:482.
 33. Nerich V, Jantchou P, Boutron-Ruault MC, et al. Low exposure to sunlight is a risk factor for Crohn's disease. *Aliment Pharmacol Ther* 2011; 33:940.
 34. Bernstein CN, Wajda A, Svenson LW, et al. The epidemiology of inflammatory bowel disease in Canada: a population-based study. *Am J Gastroenterol* 2006; 101:1559.
 35. Kuenzig ME, Fung SG, Marderfeld L, et al. Twenty-first Century Trends in the Global Epidemiology of Pediatric-Onset Inflammatory Bowel Disease: Systematic Review. *Gastroenterology* 2022; 162:1147.
 36. Mayberry JF, Judd D, Smart H, et al. Crohn's disease in Jewish people--an epidemiological study in south-east Wales. *Digestion* 1986; 35:237.

37. Karlinger K, Györke T, Makö E, et al. The epidemiology and the pathogenesis of inflammatory bowel disease. *Eur J Radiol* 2000; 35:154.
38. Sonnenberg A, McCarty DJ, Jacobsen SJ. Geographic variation of inflammatory bowel disease within the United States. *Gastroenterology* 1991; 100:143.
39. Agrawal M, Corn G, Shrestha S, et al. Inflammatory bowel diseases among first-generation and second-generation immigrants in Denmark: a population-based cohort study. *Gut* 2021; 70:1037.
40. Higuchi LM, Khalili H, Chan AT, et al. A prospective study of cigarette smoking and the risk of inflammatory bowel disease in women. *Am J Gastroenterol* 2012; 107:1399.
41. Mahid SS, Minor KS, Soto RE, et al. Smoking and inflammatory bowel disease: a meta-analysis. *Mayo Clin Proc* 2006; 81:1462.
42. Cornish JA, Tan E, Simillis C, et al. The risk of oral contraceptives in the etiology of inflammatory bowel disease: a meta-analysis. *Am J Gastroenterol* 2008; 103:2394.
43. Khalili H, Higuchi LM, Ananthakrishnan AN, et al. Hormone therapy increases risk of ulcerative colitis but not Crohn's disease. *Gastroenterology* 2012; 143:1199.
44. Heuschkel R, Salvestrini C, Beattie RM, et al. Guidelines for the management of growth failure in childhood inflammatory bowel disease. *Inflamm Bowel Dis* 2008; 14:839.
45. Levine A, Griffiths A, Markowitz J, et al. Pediatric modification of the Montreal classification for inflammatory bowel disease: the Paris classification. *Inflamm Bowel Dis* 2011; 17:1314.
46. Chouliaras G, Mantzou A, Margoni D, et al. Body height in paediatric inflammatory bowel diseases: A structural equation model analysis. *Eur J Clin Invest* 2018; 48:e12969.
47. Yelencich E, Truong E, Widaman AM, et al. Avoidant Restrictive Food Intake Disorder Prevalent Among Patients

- With Inflammatory Bowel Disease. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2022; 20:1282.
48. Azooz OG, Farthing MJ, Savage MO, Ballinger AB. Delayed puberty and response to testosterone in a rat model of colitis. *Am J Physiol Regul Integr Comp Physiol* 2001; 281:R1483.
 49. Kleinman RE, Baldassano RN, Caplan A, et al. Nutrition support for pediatric patients with inflammatory bowel disease: a clinical report of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology And Nutrition. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2004; 39:15.
 50. Wilschanski M, Sherman P, Pencharz P, et al. Supplementary enteral nutrition maintains remission in paediatric Crohn's disease. *Gut* 1996; 38:543.
 51. World Health Organization. Sexual Health, Human Rights and the Law. 2015. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564984>.
 52. Ghazi LJ, Patil SA, Cross RK. Sexual dysfunction in inflammatory bowel disease. *Inflamm Bowel Dis* 2015;21:939–47. doi:10.1097/MIB.0000000000000260.
 53. Costa-Santos MP, Frias-Gomes C, Oliveira A, et al. Conjugal inflammatory bowel disease: a systematic review and European survey. *Ann Gastroenterol* 2021;34:361–9. doi:10.20524/aog.2021.0598.
 54. Flanagan E, Wright EK, Sparrow MP, et al. A single educational intervention improves pregnancy-related knowledge and emotional health among women with IBD who are pregnant or wish to conceive. *Inflamm Bowel Dis* 2021. doi:10.1093/ibd/izab021.
 55. de Lima A, Zelinkova Z, Mulders AG, et al. Preconception care reduces relapse of inflammatory bowel disease during pregnancy. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2016;14:1285–92.e1. doi:10.1016/j.cgh.2016.03.018.

56. Walldorf J, Brunne S, Gittinger FS, et al. Family planning in inflammatory bowel disease: childlessness and disease-related concerns among female patients. *Eur J Gastroenterol Hepatol* 2018;30:310-5. doi:10.1097/meg.0000000000001037.
57. Walldorf J, Brunne S, Gittinger FS, et al. Family planning in inflammatory bowel disease: childlessness and disease-related concerns among female patients. *Eur J Gastroenterol Hepatol* 2018;30:310-5. doi:10.1097/meg.0000000000001037.
58. Lamah M, Scott HJ. Inflammatory bowel disease and pregnancy. *Int J Colorectal Dis* 2002;17:216-22. doi:10.1007/s00384-001-0365-4.
59. Palomba S, Sereni G, Falbo A, et al. Inflammatory bowel diseases and human reproduction: a comprehensive evidence-based review. *World J Gastroenterol* 2014;20:7123-36. doi:10.3748/wjg.v20.i23.7123.
60. Nassan FL, Coull BA, Skakkebaek NE, et al. A crossover crossback prospective study of dibutyl-phthalate exposure from mesalamine medications and semen quality in men with inflammatory bowel disease.
61. Banerjee A, Scarpa M, Pathak S, et al. Inflammatory bowel disease therapies adversely affect fertility in men: a systematic review and meta-analysis. *Endocr Metab Immune Disord Drug Targets* 2019;19:959-74. doi:10.2174/1871530319666190313112110.
62. Simsek M, Lambalk CB, Wilschut JA, et al. The associations of thiopurines with male fertility and paternally exposed offspring: a systematic review and meta-analysis. *Hum Reprod Update* 2018;24:192-206. doi:10.1093/humupd/dmx034.
63. Grosen A, Bellaguarda E, Nersting J, et al. Low-dose methotrexate therapy does not affect semen parameters and sperm DNA. *Inflamm Bowel Dis* 2021. doi:10.1093/ibd/izab205.

64. Puchner R, Danninger K, Puchner A, et al. Impact of TNF-blocking agents on male sperm characteristics and pregnancy outcomes in fathers exposed to TNF-blocking agents at time of conception. *Clin Exp Rheumatol* 2012;30:765–7.
65. Xeljanz Nonclinical toxicology. <https://www.pfizermedicalinformation.com/en-us/xeljanz/nonclinical-toxicology>. Accessed September 15, 2022.
66. Assessment report Jyseleca. https://www.ema.europa.eu/en/documents/assessment-report/jyseleca-epar-public-assessment-report_en.pdf. Accessed September 15, 2022.
67. Assessment report Zeposia. https://www.ema.europa.eu/en/documents/assessment-report/zeposia-epar-public-assessment-report_en.pdf. Accessed September 15, 2022.
68. Lee S, Crowe M, Seow CH, et al. The impact of surgical therapies for inflammatory bowel disease on female fertility. *Cochrane Database Syst Rev* 2019;7:CD012711. doi:10.1002/14651858.CD012711.pub2.
69. Hernandez-Nieto C, Sekhon L, Lee J, et al. Infertile patients with inflammatory bowel disease have comparable in vitro fertilization clinical outcomes to the general infertile population. *Gynecol Endocrinol* 2020;36:554–7. doi:10.1080/09513590.2019.1684465.
70. Pachler FR, Toft G, Bisgaard T, et al. Use and success of in vitro fertilisation following restorative proctocolectomy and ileal pouch-anal anastomosis. A nationwide 17-year cohort study. *J Crohns Colitis* 2019;13:1283–6. doi:10.1093/ecco-jcc/jjz055.
71. Bengtson MB, Aamodt G, Mahadevan U, et al. Inadequate gestational weight gain, the hidden link between maternal IBD and adverse pregnancy outcomes: results from the Norwegian Mother and Child Cohort Study.

- Inflamm Bowel Dis 2017;23:1225–33. doi:10.1097/mib.0000000000001123.
72. Vigod SN, Kurdyak P, Brown HK, et al. Inflammatory bowel disease and new-onset psychiatric disorders in pregnancy and post partum: a population-based cohort study. *Gut* 2019;68:1597–605. doi:10.1136/gutjnl-2018-317610.
 73. Pedersen N, Bortoli A, Duricova D, et al. The course of inflammatory bowel disease during pregnancy and postpartum: a prospective European ECCO-EpiCom Study of 209 pregnant women. *Aliment Pharmacol Ther.* 2013;38:501–12. doi:10.1111/apt.12412.
 74. Hatch Q, Champagne BJ, Maykel JA, et al. The impact of pregnancy on surgical Crohn disease: an analysis of the Nationwide Inpatient Sample. *J Surg Res* 2014;190:41–6. doi:10.1016/j.jss.2014.03.028.
 75. Hahnloser D, Pemberton JH, Wolff BG, et al. Pregnancy and delivery before and after ileal pouch-anal anastomosis for inflammatory bowel disease: immediate and long-term consequences and outcomes. *Dis Colon Rectum* 2004;47:1127–35. doi:10.1007/s10350-004-0569-0.
 76. Abhyankar A, Ham M, Moss AC. Meta-analysis: the impact of disease activity at conception on disease activity during pregnancy in patients with inflammatory bowel disease. *Aliment Pharmacol Ther.* 2013;38:460–6. doi:10.1111/apt.12417.
 77. de Lima-Karagiannis A, Zelinkova-Detkova Z, van der Woude CJ. The effects of active IBD during pregnancy in the era of novel IBD therapies. *Am J Gastroenterol* 2016;111:1305–12. doi:10.1038/ajg.2016.254.
 78. Klajnbard A, Szecsi PB, Colov NP, et al. Laboratory reference intervals during pregnancy, delivery and the early postpartum period. *Clin Chem Lab Med* 2010;48:237–48. doi:10.1515/CCLM.2010.033.

79. Tandon P, Leung K, Yusuf A, et al. Noninvasive methods for assessing inflammatory bowel disease activity in pregnancy: a systematic review. *J Clin Gastroenterol* 2019;53:574–81. doi:10.1097/MCG.0000000000001244.
80. Julsgaard M, Hvas CL, Geary RB, et al. Fecal calprotectin is not affected by pregnancy: clinical implications for the management of pregnant patients with inflammatory bowel disease. *Inflamm Bowel Dis* 2017;23:1240–6. doi:10.1097/mib.0000000000001136.
81. Balint A, Berenyi A, Farkas K, et al. Pregnancy does not affect fecal calprotectin concentration in healthy women. *Turk J Gastroenterol* 2017;28:171–5. doi:10.5152/tjg.2017.16711.
82. Rottenstreich A, Mishael T, Granovsky SG, et al. Clinical utility of fecal calprotectin in monitoring disease activity and predicting relapse in pregnant patients with inflammatory bowel diseases. *Eur J Intern Med* 2020;77:105–10. doi:10.1016/j.ejim.2020.03.015.
83. Ludvigsson JF, Lebowitz B, Ekblom A, et al. Outcomes of pregnancies for women undergoing endoscopy while they were pregnant: a nationwide cohort study. *Gastroenterology* 2017;152:554–63 e559. doi:10.1053/j.gastro.2016.10.016.
84. Ko MS, Rudrapatna VA, Avila P, et al. Safety of flexible sigmoidoscopy in pregnant patients with known or suspected inflammatory bowel disease. *Dig Dis Sci* 2020;65:2979–85. doi:10.1007/s10620-020-06122-8.
85. de Lima A, Zelinkova Z, van der Woude CJ. A prospective study of the safety of lower gastrointestinal endoscopy during pregnancy in patients with inflammatory bowel disease. *J Crohns Colitis* 2015;9:519–24. doi:10.1093/ecco-jcc/jjv079.
86. Cappell MS, Fox SR, Gorrepati N. Safety and efficacy of colonoscopy during pregnancy: an analysis of

- pregnancy outcome in 20 patients. *J Reprod Med* 2010;55:115–23.
87. Shergill AK, Ben-Menachem T, Chandrasekhara V, et al. Guidelines for endoscopy in pregnant and lactating women. *Gastrointest Endosc* 2012;76:18–24. doi:10.1016/j.gie.2012.02.029.
 88. Bandorski D, Kurniawan N, Baltés P, et al. Contraindications for video capsule endoscopy. *World J Gastroenterol* 2016;22:9898–908. doi:10.3748/wjg.v22.i45.9898.
 89. Woussen S, Lopez-Rendon X, Vanbeckevoort D, et al. Clinical indications and radiation doses to the conceptus associated with CT imaging in pregnancy: a retrospective study. *Eur Radiol* 2016;26:979–85. doi:10.1007/s00330-015-3924-8.
 90. Flanagan E, Wright EK, Begun J, et al. Monitoring inflammatory bowel disease in pregnancy using gastrointestinal ultrasonography. *J Crohns Colitis* 2020;14:1405–12. doi:10.1093/ecco-jcc/jjaa082.
 91. Griscic AM, Dorn-Rasmussen M, Ungar B, et al. Infliximab clearance decreases in the second and third trimesters of pregnancy in inflammatory bowel disease. *United Eur Gastroenterol J* 2021;9:91–101. doi:10.1177/2050640620964619.
 92. Flanagan E, Gibson PR, Wright EK, et al. Infliximab, adalimumab and vedolizumab concentrations across pregnancy and vedolizumab concentrations in infants following intrauterine exposure. *Aliment Pharmacol Ther* 2020;52:1551–62. doi:10.1111/apt.16102.
 93. Kim YH, Pfaller B, Marson A, et al. The risk of venous thromboembolism in women with inflammatory bowel disease during pregnancy and the postpartum period: A systematic review and meta-analysis. *Medicine [Baltimore]* 2019;98:e17309. doi:10.1097/MD.00000000000017309.

94. Hansen AT, Erichsen R, Horváth-Puhó E, et al. Inflammatory bowel disease and venous thromboembolism during pregnancy and the postpartum period. *J Thromb Haemost* 2017;15:702–8. doi:10.1111/jth.13638.
95. Nguyen GC, Boudreau H, Harris ML, et al. Outcomes of obstetric hospitalizations among women with inflammatory bowel disease in the United States. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2009;7:329–34. doi:10.1016/j.cgh.2008.10.022.
96. Bates SM, Rajasekhar A, Middeldorp S, et al. American Society of Hematology 2018 guidelines for management of venous thromboembolism: venous thromboembolism in the context of pregnancy. *Blood Adv* 2018;2:3317–59. doi:10.1182/bloodadvances.2018024802.
97. Beyer-Westendorf J, Tittl L, Bistervels I, et al. Safety of direct oral anticoagulant exposure during pregnancy: a retrospective cohort study. *Lancet Haematol* 2020;7:e884–91. doi:10.1016/s2352-3026[20]30327-6.
98. Raine T, Bonovas S, Burisch J, et al. ECCO Guidelines on Therapeutics in Ulcerative Colitis: medical treatment. *J Crohns Colitis* 2021;jjab178. doi:10.1093/ecco-jcc/jjab178.
99. Vermeire S, Carbonnel F, Coulie PG, et al. Management of inflammatory bowel disease in pregnancy. *J Crohns Colitis* 2012;6:811–23. doi:10.1016/j.crohns.2012.04.009.
100. Reddy D, Murphy SJ, Kane SV, et al. Relapses of inflammatory bowel disease during pregnancy: in-hospital management and birth outcomes. *Am J Gastroenterol* 2008;103:1203–9. doi:10.1111/j.1572-0241.2007.01756.x.
101. Branche J, Cortot A, Bourraille A, et al. Cyclosporine treatment of steroid-refractory ulcerative colitis during pregnancy. *Inflamm Bowel Dis* 2009;15:1044–8. doi:10.1002/ibd.20858.

102. Bortlik M, Machkova N, Duricova D, et al. Pregnancy and newborn outcome of mothers with inflammatory bowel diseases exposed to anti-TNF- α therapy during pregnancy: three-center study. *Scand J Gastroenterol* 2013;48:951–8. doi:10.3109/00365521.2013.812141.
103. Moens A, van der Woude CJ, Julsgaard M, et al. Pregnancy outcomes in inflammatory bowel disease patients treated with vedolizumab, anti-TNF or conventional therapy: results of the European CONCEIVE study. *Aliment Pharmacol Ther* 2020;51:129–38. doi:10.1111/apt.15539.
104. Germain A, Chateau T, Beyer-Berjot L, et al. Surgery for Crohn's disease during pregnancy: A nationwide survey. *United Eur Gastroenterol J* 2020;8:736–40. doi:10.1177/2050640620921060.
105. Chaparro M, Kunovský L, Aguas M, et al. Surgery due to inflammatory bowel disease during pregnancy: mothers and offspring outcomes from an ECCO CONFER Multicentre Case Series [Scar Study]. *J Crohns Colitis* 2022;16:1428–35. doi:10.1093/ecco-jcc/ jjac050.
106. Rasmussen AS, Christiansen CF, Ulrichsen SP, et al. Non-obstetric abdominal surgery during pregnancy and birth outcomes: a Danish registry-based cohort study. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2020;99:469–76. doi:10.1111/aogs.13775.
107. Bröms G, Granath F, Stephansson O, et al. Preterm birth in women with inflammatory bowel disease: the association with disease activity and drug treatment. *Scand J Gastroenterol* 2016;51:1462–9. doi:10.1080/00365521.2016.1208269.
108. Flanagan E, Wright EK, Hardikar W, et al. Maternal thiopurine metabolism during pregnancy in inflammatory bowel disease and clearance of thiopurine metabolites and outcomes in exposed neonates. *Aliment Pharmacol Ther* 2021;53:810–20. doi:10.1111/apt.16294

109. Mariette X, Förger F, Abraham B, et al. Lack of placental transfer of certolizumab pegol during pregnancy: results from CRIB, a prospective, postmarketing, pharmacokinetic study. *Ann Rheum Dis* 2018;77:228–33. doi:10.1136/annrheumdis-2017-212196.
110. Mahadevan U, Long MD, Kane SV, et al. Pregnancy and neonatal outcomes after fetal exposure to biologics and thiopurines among women with inflammatory bowel disease. *Gastroenterology* 2021;160:1131–9. doi:10.1053/j.gastro.2020.11.038.
111. Julsgaard M, Christensen LA, Gibson PR, et al. Concentrations of Adalimumab and Infliximab in mothers and newborns, and effects on infection. *Gastroenterology* 2016;151:110–9. doi:10.1053/j.gastro.2016.04.002.
112. Julsgaard M, Baumgart DC, Baunwall SMD, et al. Vedolizumab clearance in neonates, susceptibility to infections and developmental milestones: a prospective multicentre populationbased cohort study. *Aliment Pharmacol Ther* 2021;54:1320–9. doi:10.1111/apt.16593.
113. Flanagan E, Prentice R, Wright EK, et al. Ustekinumab levels in pregnant women with inflammatory bowel disease and infants exposed in utero. *Aliment Pharmacol Ther* 2022;55:700–4. doi:10.1111/apt.16739.
114. Casanova MJ, Chaparro M, Domenech E, et al. Safety of thiopurines and anti-TNF-alpha drugs during pregnancy in patients with inflammatory bowel disease. *Am J Gastroenterol* 2013;108:433–40. doi:10.1038/ajg.2012.430.
115. de Lima A, Zelinkova Z, van der Ent C, et al. Tailored anti-TNF therapy during pregnancy in patients with IBD: maternal and fetal safety. *Gut* 2016;65:1261–8. doi:10.1136/gutjnl-2015-309321.
116. Truta B, Leeds IL, Canner JK, et al. Early discontinuation of infliximab in pregnant women with inflammatory bowel disease. *Inflamm Bowel Dis* 2020;26:1110–7. doi:10.1093/ibd/izz250.

117. Luu M, Benzenine E, Doret M, et al. Continuous anti-TNFalpha use throughout pregnancy: possible complications for the mother but not for the fetus. A retrospective cohort on the French National Health Insurance Database [EVASION]. *Am J Gastroenterol* 2018;113:1669–77. doi:10.1038/s41395-018-0176-7
118. Nguyen GC, Seow CH, Maxwell C, et al. The Toronto consensus statements for the management of inflammatory bowel disease in pregnancy. *Gastroenterology* 2016;150:734–57.e731. doi:10.1053/j.gastro.2015.12.003.
119. Wils P, Seksik P, Stefanescu C, et al. Safety of ustekinumab or vedolizumab in pregnant inflammatory bowel disease patients: a multicentre cohort study. *Aliment Pharmacol Ther* 2021;53:460–70. doi:10.1111/apt.16192.
120. O'Toole A, Nwanne O, Tomlinson T. Inflammatory bowel disease increases risk of adverse pregnancy outcomes: a meta-analysis. *Dig Dis Sci* 2015;60:2750–61. doi:10.1007/s10620-015-3677-x.
121. Cornish J, Tan E, Teare J, et al. A meta-analysis on the influence of inflammatory bowel disease on pregnancy. *Gut* 2007;56:830–7. doi:10.1136/gut.2006.108324.
122. Shand AW, Chen JS, Selby W, et al. Inflammatory bowel disease in pregnancy: a population-based study of prevalence and pregnancy outcomes. *BJOG* 2016;123:1862–70. doi:10.1111/1471-0528.13946.
123. Bandoli G, Singh N, Strouse J, et al. Mediation of adverse pregnancy outcomes in autoimmune conditions by pregnancy complications: a mediation analysis of autoimmune conditions and adverse pregnancy outcomes. *Arthritis Care Res [Hoboken]* 2020;72:256–64. doi:10.1002/acr.24037.
124. Tandon P, Govardhanam V, Leung K, et al. Systematic review with meta-analysis: risk of adverse pregnan-

- cy-related outcomes in inflammatory bowel disease. *Aliment Pharmacol Ther* 2020;51:320–33. doi:10.1111/apt.15587.
125. Boyd HA, Basit S, Harpsøe MC, et al. Inflammatory bowel disease and risk of adverse pregnancy outcomes. *PLoS One* 2015;10:e0129567. doi:10.1371/journal.pone.0129567.
 126. Oron G, Yogev Y, Shcolnick S, et al. Inflammatory bowel disease: risk factors for adverse pregnancy outcome and the impact of maternal weight gain. *J Matern Fetal Neonatal Med* 2012;25:2256–60. doi:10.3109/14767058.2012.684176
 127. Mahadevan U, Sandborn WJ, Li DK, et al. Pregnancy outcomes in women with inflammatory bowel disease: a large communitybased study from Northern California. *Gastroenterology* 2007;133:1106–12. doi:10.1053/j.gastro.2007.07.019.
 128. Dotan I, Alper A, Rachmilewitz D, et al. Maternal inflammatory bowel disease has short- and long-term effects on the health of their offspring: a multicentre study in Israel. *J Crohns Colitis* 2013;7:542–50. doi:10.1016/j.crohns.2012.08.012.
 129. Stephansson O, Larsson H, Pedersen L, et al. Crohn's disease is a risk factor for preterm birth. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2010;8:509–15. doi:10.1016/j.cgh.2010.02.014.
 130. Norgard B, Pedersen L, Christensen LA, et al. Therapeutic drug use in women with Crohn's disease and birth outcomes: a Danish nationwide cohort study. *Am J Gastroenterol* 2007;102:1406–13. doi:10.1111/j.1572-0241.2007.01216.x.
 131. Bortoli A, Pedersen N, Duricova D, et al. Pregnancy outcome in inflammatory bowel disease: prospective European case-control ECCO-EpiCom study, 2003-2006. *Aliment Pharmacol Ther* 2011;34:724–34. doi:10.1111/j.1365-2036.2011.04794.x.

132. Lee HH, Bae JM, Lee BI, et al. Pregnancy outcomes in women with inflammatory bowel disease: a 10-year nationwide populationbased cohort study. *Aliment Pharmacol Ther* 2020;51:861–9. doi:10.1111/apt.15654.
133. Norgard B, Czeizel AE, Rockenbauer M, et al. Population-based case control study of the safety of sulfasalazine use during pregnancy. *Aliment Pharmacol Ther* 2001;15:483–6. doi:10.1046/j.1365-2036.2001.00962.x.
134. Rahimi R, Nikfar S, Rezaie A, et al. Pregnancy outcome in women with inflammatory bowel disease following exposure to 5-aminosalicylic acid drugs: a meta-analysis. *Reprod Toxicol* 2008;25:271–5. doi:10.1016/j.reprotox.2007.11.010
135. Norgard B, Fonager K, Pedersen L, et al. Birth outcome in women exposed to 5-aminosalicylic acid during pregnancy: a Danish cohort study. *Gut* 2003;52:243–7. doi:10.1136/gut.52.2.243.
136. Park-Wyllie L, Mazzotta P, Pastuszak A, et al. Birth defects after maternal exposure to corticosteroids: prospective cohort study and meta-analysis of epidemiological studies. *Teratology* 2000;62:385–92. doi:10.1002/1096-9926[200012]62:63.0.CO;2-Z.
137. Homar V, Grosek S, Battelino T. High-dose methylprednisolone in a pregnant woman with Crohn's disease and adrenal suppression in her newborn. *Neonatology* 2008;94:306–9. doi:10.1159/000151652.
138. Beaulieu DB, Ananthakrishnan AN, Issa M, et al. Budesonide induction and maintenance therapy for Crohn's disease during pregnancy. *Inflamm Bowel Dis* 2009;15:25–8. doi:10.1002/ibd.20640.
139. Martel MJ, Rey E, Beauchesne MF, et al. Use of inhaled corticosteroids during pregnancy and risk of pregnancy induced hypertension: nested case-control study. *BMJ* 2005;330:230. doi:10.1136/bmj.38313.624352.8F

140. Odufalu F-D, Long M, Lin K, et al. Exposure to corticosteroids in pregnancy is associated with adverse perinatal outcomes among infants of mothers with inflammatory bowel disease: results from the PIANO registry. *Gut* 2021;gutjnl-2021-325317. doi:10.1136/gutjnl-2021-325317
141. Gionchetti P, Dignass A, Danese S, et al. Third European evidence-based consensus on the diagnosis and management of Crohn's disease 2016. Part 2: surgical management and special situations. *J Crohns Colitis* 2017;11:135–49. doi:10.1093/eccoijc/jjw169.
142. Czeizel AE, Rockenbauer M. A population based casecontrol teratologic study of oral metronidazole treatment during pregnancy. *Br J Obstet Gynaecol* 1998;105:322–7. doi:10.1111/j.1471-0528.1998.tb10094.x.
143. Burtin P, Taddio A, Ariburnu O, et al. Safety of metronidazole in pregnancy: a meta-analysis. *Am J Obstet Gynecol* 1995;172:525–9. doi:10.1016/0002-9378[95]90567-7.
144. Caro-Patón T, Carvajal A, Martín de Diego I, et al. Is metronidazole teratogenic? A meta-analysis. *Br J Clin Pharmacol* 1997;44:179–82. doi:10.1046/j.1365-2125.1997.00660.x.
145. Koss CA, Baras DC, Lane SD, et al. Investigation of metronidazole use during pregnancy and adverse birth outcomes. *Antimicrob Agents Chemother* 2012;56:4800–5. doi:10.1128/aac.06477-11.
146. Sheehy O, Santos F, Ferreira E, et al. The use of metronidazole during pregnancy: a review of evidence. *Curr Drug Saf* 2015;10:170–9. doi:10.2174/157488631002150515124548.
147. Bar-Oz B, Moretti ME, Boskovic R, et al. The safety of quinolones: a meta-analysis of pregnancy outcomes. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol* 2009;143:75–8. doi:10.1016/j.ejogrb.2008.12.007.

148. Yefet E, Schwartz N, Chazan B, et al. The safety of quinolones and fluoroquinolones in pregnancy: a meta-analysis. *BJOG* 2018;125:1069–76. doi:10.1111/1471-0528.15119.
149. Moskovitz DN, Bodian C, Chapman ML, et al. The effect on the fetus of medications used to treat pregnant inflammatory bowel-disease patients. *Am J Gastroenterol* 2004;99:656–61. doi:10.1111/j.1572-0241.2004.04140.x
150. Coelho J, Beaugerie L, Colombel JF, et al. Pregnancy outcome in patients with inflammatory bowel disease treated with thiopurines: cohort from the CE-SAME Study. *Gut* 2011;60:198– 203. doi:10.1136/gut.2010.222893.
151. Akbari M, Shah S, Velayos FS, et al. Systematic review and metaanalysis on the effects of thiopurines on birth outcomes from female and male patients with inflammatory bowel disease. *Inflamm Bowel Dis* 2013;19:15– 22. doi:10.1002/ibd.22948.
152. Cleary BJ, Kallen B. Early pregnancy azathioprine use and pregnancy outcomes. *Birth Defects Res A Clin Mol Teratol* 2009;85:647–54. doi:10.1002/bdra.20583.
153. Langagergaard V, Pedersen L, Gislum M, et al. Birth outcome in women treated with azathioprine or mercaptopurine during pregnancy: a Danish nationwide cohort study. *Aliment Pharmacol Ther* 2007;25:73–81. doi:10.1111/j.1365-2036.2006.03162.x.
154. Norgard B, Hundborg HH, Jacobsen BA, et al. Disease activity in pregnant women with Crohn's disease and birth outcomes: a regional Danish cohort study. *Am J Gastroenterol* 2007;102:1947– 54. doi:10.1111/j.1572-0241.2007.01355.x.
155. de Meij TG, Jharap B, Kneepkens CM, et al. Long-term follow-up of children exposed intrauterine to maternal thiopurine therapy during pregnancy in females with

- inflammatory bowel disease. *Aliment Pharmacol Ther* 2013;38:38–43. doi:10.1111/apt.12334.
156. Sheikh M, Nelson-Piercy C, Duley J, et al. Successful pregnancies with thiopurine-allopurinol co-therapy for inflammatory bowel disease. *J Crohns Colitis* 2015;9:680–4. doi:10.1093/ecco-jcc/ jyv072.
 157. Bar Oz B, Hackman R, Einarson T, et al. Pregnancy outcome after cyclosporine therapy during pregnancy: a meta-analysis. *Transplantation* 2001;71:1051–5. doi:10.1097/00007890-200104270-00 006.
 158. Korelitz BI. Inflammatory bowel disease and pregnancy. *Gastroenterol Clin North Am* 1998;27:213–24. doi:10.1016/ s0889-8553[05]70354-x
 159. Baumgart DC, Sturm A, Wiedenmann B, et al. Uneventful pregnancy and neonatal outcome with tacrolimus in refractory ulcerative colitis. *Gut* 2005;54:1822–3. doi:10.1136/gut.2005.078972.
 160. Kozłowski RD, Steinbrunner JV, MacKenzie AH, et al. Outcome of first-trimester exposure to low-dose methotrexate in eight patients with rheumatic disease. *Am J Med* 1990;88:589–92. doi:10.1016/0002-9343[90]90522-f.
 161. Schnitzler F, Fidler H, Ferrante M, et al. Outcome of pregnancy in women with inflammatory bowel disease treated with antitumor necrosis factor therapy. *Inflamm Bowel Dis* 2011;17:1846–54. doi:10.1002/ibd.21583.
 162. Broms G, Granath F, Ekbom A, et al. Low risk of birth defects for infants whose mothers are treated with anti-tumor necrosis factor agents during pregnancy. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2016;14:234–41 e231-5. doi:10.1016/j.cgh.2015.08.039.
 163. Zelinkova Z, van der Ent C, Bruin KE, et al. Effects of discontinuing anti-tumor necrosis factor therapy during pregnancy on the course of inflammatory bowel disease and neonatal exposure. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2013;11:318–21. doi:10.1016/j.cgh.2012.10.024.

164. Mahadevan U, Vermeire S, Lasch K, et al. Vedolizumab exposure in pregnancy: outcomes from clinical studies in inflammatory bowel disease. *Aliment Pharmacol Ther* 2017;45:941–50. doi:10.1111/apt.13960.
165. Martin PL, Sachs C, Imai N, et al. Development in the cynomolgus macaque following administration of ustekinumab, a human anti-IL-12/23p40 monoclonal antibody, during pregnancy and lactation. *Birth Defects Res B Dev Reprod Toxicol* 2010;89:351–63. doi:10.1002/dbdrb.20250.
166. Mahadevan U, Dubinsky MC, Su C, et al. Outcomes of pregnancies with maternal/paternal exposure in the Tofacitinib safety databases for ulcerative colitis. *Inflamm Bowel Dis* 2018;24:2494–500. doi:10.1093/ibd/izy160.
167. Gisbert JP, Chaparro M. Safety of new biologics [Vedolizumab and Ustekinumab] and small molecules [Tofacitinib] during pregnancy: a review. *Drugs* 2020;80:1085–100. doi:10.1007/s40265-020-01346-4.
168. Cornish JA, Tan E, Teare J, et al. The effect of restorative proctocolectomy on sexual function, urinary function, fertility, pregnancy and delivery: a systematic review. *Dis Colon Rectum* 2007;50:1128–38. doi:10.1007/s10350-007-0240-7.
169. Foulon A, Dupas JL, Sabbagh C, et al. Defining the most appropriate delivery mode in women with inflammatory bowel disease: a systematic review. *Inflamm Bowel Dis* 2017;23:712–20. doi:10.1097/mib.0000000000001112.
170. Nielsen OH, Loftus EV, Jess T. Safety of TNF-alpha inhibitors during IBD pregnancy: a systematic review. *BMC Med* 2013;11:174. doi:10.1186/1741-7015-11-174.
171. Bortlik M, Duricova D, Machkova N, et al. Impact of anti tumor necrosis factor alpha antibodies administered to pregnant women with inflammatory bowel di-

- sease on long-term outcome of exposed children. *Inflamm Bowel Dis* 2014;20:495–501. doi:10.1097/01.MIB.0000440984.86659.4f.
172. Kanis SL, de Lima-Karagiannis A, van der Ent C, et al. Anti-TNF levels in cord blood at birth are associated with anti-TNF type. *J Crohns Colitis* 2018;12:939–47. doi:10.1093/ecco-jcc/jjy058.
 173. Tsao NW, Lynd LD, Sayre EC, et al. Use of biologics during pregnancy and risk of serious infections in the mother and baby: a Canadian population-based cohort study. *BMJ Open* 2019;9:e023714. doi:10.1136/bmjopen-2018-023714.
 174. Meyer A, Taine M, Drouin J, et al. Serious infections in children born to mothers with inflammatory bowel disease with in utero exposure to thiopurines and anti-tumor necrosis factor. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2021. doi:10.1016/j.cgh.2021.07.028.
 175. Sheibani S, Cohen R, Kane S, et al. The effect of maternal peripartum Anti-TNFalpha use on infant immune response. *Dig Dis Sci* 2016;61:1622–7. doi:10.1007/s10620-015-3992-2.
 176. Seirafi M, De Vroey B, Amiot A, et al. Factors associated with pregnancy outcome in anti-TNF treated women with inflammatory bowel disease. *Aliment Pharmacol Ther* 2014;40:363–73. doi:10.1111/apt.12833.
 177. Long MD, Siegel CA, Abraham BP, et al. Day care attendance and infectious complications in children born to mothers with inflammatory bowel disease. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2022;20:706 8.e701. doi:10.1016/j.cgh.2021.02.003.
 178. Flanagan E, Wright EK, Hardikar W, et al. Maternal thiopurine metabolism during pregnancy in inflammatory bowel disease and clearance of thiopurine metabolites and outcomes in exposed neonates. *Aliment Pharmacol Ther* 2021;53:810–20. doi:10.1111/apt.16294.

179. Castiglione F, Pignata S, Morace F, et al. Effect of pregnancy on the clinical course of a cohort of women with inflammatory bowel disease. *Ital J Gastroenterol* 1996;28:199–204.
180. Beaulieu DB, Ananthakrishnan AN, Martin C, et al. Use of biologic therapy by pregnant women with inflammatory bowel disease does not affect infant response to vaccines. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2018;16:99–105. doi:10.1016/j.cgh.2017.08.041.
181. Wieringa JW, van Beek RHT, Rövekamp LW, et al. Response to vaccination in infants exposed to antitumor necrosis factor alpha In Utero. *Pediatr Infect Dis J* 2021;40:912–6. doi:10.1097/inf.0000000000003271
182. Kanis SL, Modderman S, Escher JC, et al. Health outcomes of 1000 children born to mothers with inflammatory bowel disease in their first 5 years of life. *Gut* 2021;70:1266–74. doi:10.1136/gutjnl-2019-319129.
183. Kanis SL, de Lima-Karagiannis A, de Boer NKH, et al. Use of thiopurines during conception and pregnancy is not associated with adverse pregnancy outcomes or health of infants at one year in a prospective study. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2017;15:1232–41 e1231. doi:10.1016/j.cgh.2017.02.041.
184. https://www.ema.europa.eu/en/documents/dhpc/direct-the-althcare-professional-communication-dhpc-infliximabremicade-flixabi-inflixtra-remsima_en.pdf.
185. Matro R, Martin CF, Wolf D, et al. Exposure concentrations of infants breastfed by women receiving biologic therapies for inflammatory bowel diseases and effects of breastfeeding on infections and development. *Gastroenterology* 2018;155:696–704. doi:10.1053/j.gastro.2018.05.040.
186. Johns DG, Rutherford LD, Leighton PC, et al. Secretion of methotrexate into human milk. *Am J Obstet Gynecol* 1972;112:978–80. doi:10.1016/0002-9378[72]90824-1.

187. Drugs and Lactation Database, National Library of Medicine.. Tofacitinib. 2020. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK500664/>.
188. Drugs and Lactation Database, National Library of Medicine [US]. Ozanimod. 2021. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK562678/>.
189. Julsgaard M, Nørgaard M, Hvas CL, et al. Self-reported adherence to medical treatment, breastfeeding behaviour, and disease activity during the postpartum period in women with Crohn's disease. *Scand J Gastroenterol* 2014;49:958–66. doi:10.3109/00365521.2014.920913
190. Kane S, Lemieux N. The role of breastfeeding in postpartum disease activity in women with inflammatory bowel disease. *Am J Gastroenterol* 2005;100:102–5. doi:10.1111/j.1572-0241.2005.40785.x.
191. Mañosa M, Navarro-Llavat M, Marín L, et al. Fecundity, pregnancy outcomes, and breastfeeding in patients with inflammatory bowel disease: a large cohort survey. *Scand J Gastroenterol* 2013;48:427–32. doi:10.3109/00365521.2013.772229.
192. Moffatt DC, Ilnyckyj A, Bernstein CN. A population-based study of breastfeeding in inflammatory bowel disease: initiation, duration, and effect on disease in the postpartum period. *Am J Gastroenterol* 2009;104:2517–23.
193. Corrao G, Tragnone A, Caprilli R, et al. Risk of inflammatory bowel disease attributable to smoking, oral contraception and breastfeeding in Italy: a nationwide case-control study. Cooperative Investigators of the Italian Group for the Study of the Colon and the Rectum [GISC]. *Int J Epidemiol* 1998;27:397–404. doi:10.1093/ije/27.3.397.
194. Rigas A, Rigas B, Glassman M, et al. Breast-feeding and maternal smoking in the etiology of Crohn's disease and ulcerative colitis in childhood. *Ann Epidemiol* 1993;3:387–92. doi:10.1016/1047-2797[93]90066-d.

195. Strisciuglio C, Giugliano E, Martinelli M, et al. Impact of environmental and familial factors in a cohort of pediatric patients with inflammatory bowel disease. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2017;64:569–74. doi:10.1097/mpg.0000000000001297.
196. Güngör D, Nadaud P, Dreibelbis C, et al. Infant milk-feeding practices and diagnosed celiac disease and inflammatory bowel disease in offspring: a systematic review. *Am J Clin Nutr* 2019;109:838s–51s. doi:10.1093/ajcn/nqy371.
197. Piovani D, Danese S, Peyrin-Biroulet L, et al. Environmental risk factors for inflammatory bowel diseases: an umbrella review of meta-analyses. *Gastroenterology* 2019;157:647–59.e644. doi:10.1053/j.gastro.2019.04.016.

Interdisciplinary Studies on Contemporary Research Practices in Engineering- VII

Editör:

Assist. Prof. Dr. Murat Metehan TÜRKOĞLU

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Interdisciplinary Studies on Contemporary Research Practices in Engineering- VII

Editor: Assist. Prof. Dr. Murat Metehan TÜRKOĞLU

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-3-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub575>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Türkoğlu, M. M. (ed) (2024). *Interdisciplinary Studies on Contemporary Research Practices in Engineering- VII*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub575>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

5. References

- Adadi , A., & Berrada , M. (2018). Peeking inside the black-box : a survey on explainable artificial intelligence (XAI). *IEEE access* , 6, 52138-52160.
- Alain, G., & Bengio , Y. (2017). Understanding Intermediate Layers Using Linear Classifier Probes . In *Proceedings of the International Conference on Learning Representations* .
- Alharbi , A., Petrunin , I., & Panagiotakopoulos , D. (2023). assuring Safe and Efficient Operation of UAV Using Explainable Machine Learning. *Drones* , 7(5), 327.
- Alvarez -Melis, D., & Jaakkola , T. S. (2018). on the Robustness of Interpretability Methods .arXiv preprint arXiv:1806.08049.
- Arras , L., Horn , F., Montavon , G., Müller, KR, & Samek , W. (2017). “ What is relevant in a text document ? : An interpretable machine learning approach . *PloS one* , 12(8), e0181142.
- Bahdanau , D., Cho , K., & Bengio , Y. (2015). Neural Machine Translation by Jointly Learning to Align and Translate . In *Proceedings of the International Conference on Learning Representations* .
- Barredo Arrieta , A., et al. (2020). Explainable artificial intelligence (XAI): Concepts , taxonomies , opportunities and challenges about responsible AI. *Information Fusion* , 58, 82-115.
- Breiman , L., Friedman, J., Olshen , R., & Stone, C. (1984). *Classification and Regression Trees*. Wadsworth .
- Bussmann , N., Giudici , P., Marinelli , D., & Papenbrock , J. (2020). Explainable AI in fintech risk management . *Frontiers in Artificial Intelligence*, 3, 26.
- Campion , M., Ranganathan , P., & Faruque , S. (2018). UAV swarm communication and control architectures : a review . *Journal of Unmanned Vehicle Systems* , 7(2), 93-106.
- Chen, C., Li , O., Tao, D., Barnett, A., Rudin , C., & Su, J. K. (2019). this Looks Like That : Deep Learning for Interpretable Image Recognition . Of *Advances in Neural Information Processing Systems* (pp . 8930–8941).
- Chen, H., et al. (2018). explaining neural networks semantically and quantitatively .arXiv preprint arXiv:1806.04220.
- Chen, J., Song , L., Wainwright , M. J., & Jordan, M. I. (2018). Learning to explain : An information-theoretic perspective on model interpretation . In *International Conference on Machine Learning* (pp . 883-892). PMLR.
- Çorbacı, FK, & Doğan, YE (2023). An Approach to Preliminary Design of a Quadrotor Cargo UAV. *International Journal of Aviation Science and Technol.* , 4(02), 63-74.

- Devoto , S., Macovaz , V., Mantovani , M., Soldati , M., & Furlani , S. (2020). Advantages of using UAV digital photogrammetry in the study of slow moving Coastal landslides . *Remote Sensing* , 12(21), 3566.
- Dong, Y., et al. (2019). SHAP- based feature importance ranking for time series forecasting In 2019 IEEE International Conference on Big Data (pp . 3785-3791). IEEE.
- Doshi-Velez , E, & Kim, B. (2017). Towards a rigorous science of interpretable machine learning .arXiv preprint arXiv:1702.08608.
- Esteva , A., Kuprel , B., Novoa , RA, et al. (2017). Dermatologist -Level Classification of Skin Cancer with Deep Neural Networks. *Nature*, 542(7639), 115–118.
- Floreano , D., & Wood , R. J. (2015). science , technology and the future of small autonomous drones . *nature* , 521(7553), 460-466.
- Garreau , D., & Luxburg , U.V. (2020). explaining the explainer : A first theoretical analysis of LIME. In International Conference on Artificial Intelligence and Statistics (pp . 1287-1296). PMLR.
- Gilpin , L.H., et al. (2018). explaining explanations : An overview of interpretability of machine learning In 2018 IEEE 5th International Conference on data science and advanced analysis (DSAA) (pp . 80-89). IEEE.
- Goyal , SB, Rajawat , AS, Solank , RK, Patil, D., & Potgantwar , A. A Trustable Security Solutions Using XAI for 5G-Enabled UAV.
- Guidotti , R., et al. (2018). A survey of methods for explaining Black box models . *ACM Computing Surveys (CSUR)*, 51(5), 93.
- Guidotti , R., Monreale , A., Ruggieri , S., Turini , F., Giannotti , F., & Pedreschi , D. (2018). A Survey of Methods for Explaining Black Box Models . *ACM Computing Surveys* , 51(5), 93.
- Gunning , D. (2017). Explainable Artificial Intelligence (XAI). DARPA.
- Gunning , D., & Aha, D. W. (2019). DARPA's explainable artificial intelligence (XAI) program. *AI Magazine*, 40(2), 44-58.
- Gunning , D., Stefik , M., Choi , J., Miller, T., Stumpf , S., & Yang, G. Z. (2019). XAI—Explainable artificial intelligence . *Science robotics* , 4(37), eaay7120.
- Haque , E., Hasan, K., Ahmed, I., Alam, MS, & Islam , T. (2024). Enhancing UAV Security Through Zero Trust Architecture: An Advanced Deep Learning and Explainable AI Analysis. arXiv preprint arXiv:2403.17093.
- Hastie , T, Tibshirani , R., & Friedman, J. (2009). the Elements of Statistical Learning. Springer .
- Hendricks , L.A., et al. (2016). generating visual explanations . In European Conference on Computer Vision (pp . 3-19). Springer .

- Holzinger , A., et al. (2019). causability and explainability of artificial intelligence in medicine . *Wiley Interdisciplinary Reviews : Data Mining and Knowledge Discovery* , 9(4), e1312.
- Hong, Y. W., & Yoo , D. Y. (2024). Multiple Intrusion Detection Using Shapley Additive Explanations and a Heterogeneous Ensemble Model in an Unmanned Aerial Vehicle's Controller Area Network. *Applied Sciences* , 14(13), 5487.
- Istiak , MA, Syeed , MM, Hossain , MS, Uddin , MF, Hasan, M., Khan , RH, & Azad, NS (2023). Adoption of Unmanned Aerial Vehicle (UAV) imagery in agricultural management : A systematic literature review . *Ecological Informatics* , 102305.
- Janzing , D., Minorics , L., & Bloebaum , P. (2020). Feature Relevance Quantification in explainable AI: A causal problem. In *International Conference on Artificial Intelligence and Statistics* (pp . 2907-2916). PMLR.
- Javed , D., Gao , T., Kumar, P., Shoukat , S., Ahmad , I., & Kumar, R. (2024, June). An Intelligent and Interpretable Intrusion Detection System for Unmanned Aerial Vehicles . In *ICC 2024-IEEE International Conference on Communications* (pp . 1951-1956). IEEE.
- Kawaguchi , K. (2016). without Deep Learning Poor Local Minimum . In *Advances in Neural Information Processing Systems* (pp . 586–594).
- Keneni, B. M. (2018). Evolving Rule Based Explainable Artificial Intelligence for Decision Support System of Unmanned Aerial Vehicles (Master's thesis , University of Toledo).
- Kim, J., & Canny , J. (2017). Interpretable Learning for Self- Driving Cars by Visualizing Causal Attention . In *Proceedings of the IEEE International Conference on Computer Vision* (pp . 2942–2950).
- Kumar, I.E., Venkatasubramanian , S., Scheidegger , C., & Friedler , S.A. (2020). problems with Shapley-value-based Explanations as featured importance measures . In *International Conference on Machine Learning* (pp . 5491-5500). PMLR.
- LeCun , Y., Bengio , Y., & Hinton , G. (2015). Deep learning *Nature*, 521(7553), 436-444.
- Li , O., Liu , H., Chen, C., & Rudin , C. (2018). Deep Learning for Case- Based Reasoning Through Prototypes : A Neural Network That Explains Its Predictions . In *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence* (pp . 3530–3537).
- Lipton, Z. C. (2016). The Mythos of Model Interpretability . *arXiv preprint arXiv:1606.03490*.
- Lipton, Z. C. (2018). The mythos of model interpretability : In *machine learning , the concept of interpretability is both important and slippery* . *Queue*, 16(3), 31-57.

- Lundberg , S. M., & Lee, S. I. (2017). A unified approach to interpreting model predictions . Of *Advances in Neural Information Processing Systems* (pp . 4765-4774).
- Lundberg , S. M., Erion , G., & Lee, S. I. (2020). From local explanations to global understanding with explainable AI for trees . *Nature Machine Intelligence*, 2(1), 56-67.
- Lundberg , S.M., et al. (2018). Explainable machine learning predictions for the Prevention of hypoxemia during surgery . *Nature Biomedical Engineering* , 2(10), 749-760.
- Maas , AL, Hannun , AY, & Ng, AY (2013). Rectifier Nonlinearities Improve Neural Network Acoustics Models . In *Proceedings of the 30th International Conference on Machine Learning*.
- Miller, T. (2019). Explanation in artificial intelligence : Insights from the social sciences . *Artificial Intelligence*, 267, 1-38.
- Molnar , C. (2019). *Interpretable Machine Learning*. <https://christophm.github.io/interpretable-ml-book/>
- Molnar , C. (2019). *Interpretable Machine Learning*. leanpub .
- Montavon , G., Samek , W., & Müller, K.-R. (2018). methods for Interpreting and Understanding Deep Neural Networks. *Digital Signal Processing* , 73, 1–15.
- Muhammad Kamarulzaman , AM, Wan Mohd Jaafar , W.S., Mohd Said, MN, Saad , SNM, & Mohan , M. (2023). UAV Implementations in Urban Planning and Related Sectors of Rapidly Developing Nations: A Review and Future Perspectives for Malaysia . *Remote Sensing* , 15(11), 2845.
- Murthy , S. K. (1998). Automatic Construction of Decision Trees from Data: A Multi- Disciplinary Survey . *Data Mining and Knowledge Discovery* , 2(4), 345–389.
- Pandey , B.K., Pandey , D., & Sahani , S.K. (2024). autopilot control unmanned aerial vehicle system for sewage defect Detection using deep learning . *Engineering Reports* , e12852.
- PK, FA (1984). What is Artificial Intelligence? Success is no accident It is hard work , perseverance , learning , studying , sacrifice and most of all , love of what You are doing or learning to do, 65.
- Quinlan , J. R. (1986). Induction of Decision Trees. *Machine Learning*, 1(1), 81–106.
- Ribeiro , M.T, Singh, S., & Guestrin , C. (2016). “ Why I should trust “you ?”: Explaining the predictions of any classifier . In *Proceedings of the 22nd ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining* (pp . 1135-1144). ACM.

- Ribeiro , M.T., Singh, S., & Guestrin , C. (2018). Anchors : High- precision model -agnostic explanations . In Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence (Vol . 32, No. 1).
- Rokach , L., & Maimon , O. (2005). Decision Trees. In Data Mining and Knowledge Discovery Handbook (pp . 165–192). Springer .
- Roth , A. E. (1988). The Shapley value : Essays in honor of Lloyd S. Shapley . Cambridge University Press .
- Rudin , C. (2019). Stop Explaining Black Box Machine Learning Models for High -Stakes Decisions and Use Interpretable Models Instead . Nature Machine Intelligence, 1(5), 206–215.
- Russell, S., & Norvig , P. (2010). Artificial Intelligence: A Modern Approach . prentice Hall .
- Samek , W., Wiegand , T., & Müller, K.-R. (2017). Explainable Artificial Intelligence: Understanding , Visualizing and Interpreting Deep Learning Models .arXiv preprint arXiv:1708.08296.
- Santos, NP, Rodrigues , VB, Pinto , AB, & Damas , B. (2023, April). automatic Detection of Civilians and Military Personnel in Reconnaissance Missions using a UAV. In 2023 IEEE International Conference on Autonomous Robot Systems and Competitions (ICARSC) (pp . 157-162). IEEE.
- Sayed , L.J., Souripalli , PK, & Chiddarwar , SS (2024, June). autonomous Navigation of Drones Using Explainable Deep Reinforcement Learning in Foggy Environment. In 2024 IEEE Students Conference on Engineering and Systems (SCES) (pp . 1-6). IEEE.
- Selvaraju , R.R., et al. (2017). Grad -CAM: Visual explanations from deep networks via gradient-based localization . In Proceedings of the IEEE International Conference on Computer Vision (pp . 618-626).
- Shadiev , R., & Yi , S. (2023). A systematic review of UAV applications to education Interactive Learning Environments , 31(10), 6165-6194.
- Shapley , L. S. (1953). A value for n- person games . In Contributions to the Theory of Games (pp . 307-317). Princeton University Press .
- Štrumbelj , E., & Kononenko , I. (2014). explaining prediction Models and individual predictions with feature contributions . Knowledge and Information Systems , 41(3), 647-665.
- Sundararajan , M., & Najmi , A. (2019). the many Shapley values for model explanation . In International Conference on Machine Learning (pp . 9269-9278). PMLR.
- Sundararajan , M., Taly , A., & Yan, Q. (2017). Axiomatic attribution for deep networks . In International Conference on Machine Learning (pp . 3319-3328). PMLR.

- Talwandi , N.S., Thakur , P., & Khare , S. (2024, February). An Automatic Navigation System for New Technical Advanced Drones for Different Applications . In *2024 IEEE International Conference on Computing, Power and Communication Technologies (IC2PCT)* (Vol . 5, pp . 736–741). IEEE.
- Thiels , C.A., Aho , J.M., Zietlow , S.P., & Jenkins, D.H. (2015). Use of unmanned aerial Vehicles for medical product transport. *Air medical Journal* , 34(2), 104-108.
- Tjoa , E., & Guan , C. (2020). A survey on explainable artificial intelligence (XAI): Towards medical IEEE *Transactions on Neural Networks and Learning Systems* , 32(11), 4793-4813.
- Tonekaboni , S., et al. (2019). What clinicians want : Contextualizing explainable machine learning for clinical end use . In *Machine Learning for Healthcare Conference* (pp . 359-380). PMLR.
- Wachter , S., Mittelstadt , B., & Floridi , L. (2017). Why a right to explanation of automated decision making Does not exist in the General Data Protection Regulation . *International Data Privacy Law* , 7(2), 76-99.
- Witten , IH, Frank, E., Hall , M.A., & Pal, C.J. (2016). *Data Mining : Practical Machine Learning Tools and Techniques* . Morgan Kaufmann.
- Zhang, Q. S., & Zhu, S. C. (2018). Visual Interpretability for Deep Learning: A Survey . *Frontiers of Information Technology & Electronic Engineering* , 19(1), 27–39.
- Zhu, H., Demirbaga , U., Aujla , GS, Shi , L., & Zhang, P. (2024). Explainable Edge AI Framework for IoD-Assisted Aerial Surveillance in Extreme Scenarios . *IEEE Internet of Things Journal* .

Kaynaklar

1. ASM International. (1996). *ASM specialty handbook: Aluminum and aluminum alloys*.
2. Davis, J. R. (2001). *Aluminum and aluminum alloys*. ASM International.
3. Fakioğlu, A., Özyürek, D., & Yılmaz, R. (2012). Effects of different heat treatment conditions on fatigue behavior of AA7075 alloy. *High Temperature Materials and Processes*, 32(4), 345-351.
4. Yılmaz, R., Özyürek, D., & Kibar, E. (2012). The effect of retrogression parameters on hardness and wear behaviours of 7075 aluminium alloys. *Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University*, 27(2), 429-438.
5. Baek, E. J., Ahn, T. Y., Jung, J. G., Lee, J. M., Cho, Y. R., & Euh, K. (2017). Effects of ultrasonic melt treatment and solution treatment on the microstructure and mechanical properties of low-density multicomponent Al70Mg10Si10Cu5Zn5 alloy. *Journal of Alloys and Compounds*, 696, 450-459.
6. Ibrahim, M. F., Samuel, E., Samuel, A. M., & Al-Ahmari, A. M. A. (2011). Metallurgical parameters controlling the microstructure and hardness of Al-Si-Cu-Mg base alloys. *Materials & Design*, 32(5), 2130-2142.
7. Stefanescu, D. M. (2015). *Science and engineering of casting solidification* (2nd ed.). Springer.
8. Campbell, J. (2008). *Complete casting handbook: Metal casting processes, metallurgy, techniques and design*. Butterworth-Heinemann.
9. Kurz, W., & Fisher, D. J. (1998). *Fundamentals of solidification* (4th ed.). Trans Tech Publications.
10. Sandoval, J. H., Elizondo, G. H. G., Samuel, A. M., Valtierra, S., & Samuel, F. H. (2014). The ambient and high temperature deformation behavior of Al-Si-Cu-Mg alloy with minor Ti, Zr, Ni additions. *Materials & Design*, 58, 89-101.
11. Hernan, G. E. G. (2016). *Effect of Ni, Mn, Zr and Sc additions on the performance of Al-Si-Cu-Mg alloys* [Doctoral dissertation, Université du Québec à Chicoutimi].
12. Shaha, S. K. (2015). *Development and characterization of cast modified Al-Si-Cu-Mg alloys for heat resistant power train applications* [Doctoral dissertation, Ryerson University].
13. Mohamed, A., & Samuel, F. (2013). Microstructure, tensile properties and fracture behavior of high temperature Al-Si-Mg-Cu cast alloys. *Materials Science and Engineering: A*, 577, 64-72.

14. Lasa, L., & Ibabe, J. R. (2004). Evolution of the main intermetallic phases in Al-Si-Cu-Mg casting alloys during solution treatment. *Journal of Materials Science*, 39, 1343-1355.
15. Rosso, E., Santos, C. A., & Garcia, A. (2022). Microstructure, hardness, tensile strength, and sliding wear of hypoeutectic Al-Si cast alloys with small Cr additions and Fe-impurity content. *Advanced Engineering Materials*, 24, Article 2001552.
16. Araujo, R. L. M., Kikuchi, R. H. L., Barros, A. S., Gomes, L. G., Moutinho, D. J. C., Gonçalves, F. A., Moreira, A. L. S., & Rocha, O. F. L. (2016). Influence of upward and horizontal growth direction on microstructure and microhardness of an unsteady-state directionally solidified Al-Cu-Si alloy. *Revista Matéria*, 21, 261-269.
17. Shaha, S. K., Czerwinski, F., Chen, D. L., & Kasprzak, W. (2015). Dislocation slip distance during compression of Al-Si-Cu-Mg alloy with additions of Ti-Zr-V. *Materials Science and Technology*, 31(1), 63-72.
18. Callister, W. D., & Rethwisch, D. G. (2018). *Materials science and engineering: An introduction* (10th ed.). Wiley.

References

- [1] Starke, Jr. E.A, Staley, J.T. (1996). Progress in Aerospace Sciences,32,131–172. doi:10.1016/ 0376-0421(95)00004-6
- [2] Williams J. C. ve Starke, E. A. (2003). Acta Materialia,51, 5775–5799.
- [3] Blanchard, B. S., Fabrycky W. J.(2006). Bringing system into being, System Engineering and Analysis (4. Baskı). New Jersey: Pearson Prentice Hall
- [4] Boyer, R.R. (1996). Materials Science and Engineering, 213,103–114. doi: 10.1016/0921–5093(96)10233–1
- [5] Zheng, L., O’Connell, M., Doorn, S. et al. Nature Mater 3, 673–676 (2004) <https://doi.org/10.1038/nmat1216>
- [6] Jisoo Kyoung, Eui Yun Jang, Márcio D. Lima, Hyeong-Ryeol Park, Raquel Ovalle Robles, Xavier Lepró, Yong Hyup Kim, Ray H. Baughman, and Dai-Sik Kim Nano Letters 2011 (10), 4227-4231 DOI: 10.1021/nl202214y
- [7] Yasushi Okawa, Shoji Kitamura, Satomi Kawamoto, Yasushi Iseki, Kiyoshi Hashimoto, Etsuo Noda, Acta Astronautica,Volume 61, Issues 11–12,2007, Pages 989-994, <https://doi.org/10.1016/j.actaastro.2006.12.017>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0094576507001294>)
- [8] D. M. Lincoln, R. A. Vaia, J. M. Brown, T. H. B. Tolle,IEEE Aerospace Conf. Proc.(Eds: IEEE Aerospace and Electronic Systems Society), IEEE, Big Sky
- [9] M. Njuguna, J. and Pieliowski, K. (2004), Adv. Eng. Mater., 6: 204-210. O2000,Vol. 4, p. 183S. *Nature* 1991, 354, 56–5
- [10] Bellucci, S., Balasubramanian, C., Mancina, F., Marchetti, M., Regi, M., Tombolini, F., Composite materials based on carbon nanotubes for aerospace applications, Proceedings Volume 5852, Third International Conference on Experimental Mechanics and Third Conference of the Asian Committee on Experimental Mechanics; (2005) <https://doi.org/10.1117/12.621441>
- [11] Hülya Cebeci, Roberto Guzman de Villoria, A. John Hart, Brian L. Wardle, Composites Science and Technology, Volume 69, Issues 15–16, 2009, Pages 2649-2656, ISSN 0266-3538, <https://doi.org/10.1016/j.compscitech.2009.08.006>
- [12] Rawal, Suraj and Ravine, J. and Czerw, Richard (2011), Graphene nanoplatelet membranes for aerospace applications, Volume 1, pages 411-414
- [13] Thibeault, S.A., Fay, C.C., Lowther, S.E., Earle, K., Sauti, G., Kang, J.H., Park, C., & McMullen, A.M. (2012). Radiation Shielding Materials Containing Hydrogen, Boron, and Nitrogen: Systematic Computational and Experimental Study. Phase I.

- [14] Maho Yamaguchi, Dai-Ming Tang, Chunyi Zhi, Yoshio Bando, Dmitry Shtansky, Dmitri Golberg, *Acta Materialia*, Volume 60, Issue 17, 2012, Pages 6213-6222, ISSN 1359-6454, <https://doi.org/10.1016/j.actamat.2012.07.066>.
- [15] Zi-Yue Zhang, Zhuhua Zhang, and Wanlin Guo *The Journal of Physical Chemistry C* 2009 *113* (30), 13108-13114. DOI: 10.1021/jp902246u
- [16] 2015 Global Aerospace and Defense Industry Outlook (Deloitte, New York, 2015)
- [17] P.C. Zimm , *Aerospace Supply Chain & Raw Material Outlook* (ICF International, Fairfax, VA , 2014)
- [18] Graphite Composite Design Guide,” www.performancecomposites.com, June 24, 2005
- [19] D. Ginburg: “Abrasive Waterjet Cutting of Aerospace Materials,” SME Technical Paper, 1989
- [20] L. Ye, Y. Lu, Z. Su, and G. Meng, *Compos. Sci. Technol.*, vol. 65, no. 9, pp. 1436–1446, 2005
- [21] Advisory Council for Aeronautics Research in Europe (ACARE) (accessed on 19 March 2021)]. Available online: <https://www.acare4europe.org/sria/flightpath-2050-goals/protecting-environment-and-energy-supply-0>
- [22] “Materials & Minerals Processing:” *Materials World News*, Feb. 2004.
- [23] International Agency for Research on Cancer (IARC), 1988. IARC Monograph on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans From Man-Made Mineral Fibers, Lyon, France.
- [24] Dodds N., Gibson A.G., Dewhurst D., Davies J.M. *Compos. Part A Appl. Sci. Manuf.* 2000;31:689–702. doi: 10.1016/S1359-835X(00)00015-4
- [25] Kitzes G. *Aviation Medicine*. 1956; 27(1): 53-8. PMID: 13286221.
- [26] Bachman G, Santos C, Weiland J, Hon S, Lopez G. *Clin Toxicol.* 2017; 55(7): 773–774. doi: 10.1080/15563650.2017.1348043.
- [27] Winder C, Balouet JC, *Aerotoxic Syndrome: Adverse Health Effects Following Exposure to Jet Oil Mist During Commercial Flights*. ‘editor’ Eddington I. *Towards a Safe and Civil Society: Proceedings of the International Congress on Occupational Health Conference; 2000 4–6 September 2000; Brisbane, Australia: ICOH.*
- [28] S. H. Bae and E. S. Lee, *Proc. of KSAS Autumn Conference 2018*, Jeju, Republic of Korea, pp. 759-760, Nov 2018
- [29] S. Y. Rhee and J. W. Suh, *Journal of Aerospace System Engineering*, vol. 7, no. 4, pp. 55-61, Dec 2013.
- [30] <https://fastercapital.com/content/Certification-and-Startup-Evaluation--Certification-Challenges-in-the-Aerospace-Industry.html>

- [31] Chernyshev, S.L., Lyapunov, S.V. & Wolkov, *Adv. Aerodyn.* 1, 7 (2019). <https://doi.org/10.1186/s42774-019-0007-6>
- [32] Boyer, R.R., Cotton, J.D., Mohaghegh, M. *et al.* *MRS Bulletin* 40, 1055–1066 (2015). <https://doi.org/10.1557/mrs.2015.278>
- [33] Ramachandran, K., Boopalan, V., Bear, J.C. *et al.* *J Mater Sci* 57, 3923–3953 (2022). <https://doi.org/10.1007/s10853-021-06760-x>
- [34] Thostenson, E.T., Ren, Z. and Chou, T.W. (2001) *Composite Science Technology*, 61, 1899-1912. [http://dx.doi.org/10.1016/S0266-3538\(01\)00094-X](http://dx.doi.org/10.1016/S0266-3538(01)00094-X)
- [35] Kaseem, M., Hamad, K. and Ko, Y.G. (2016). *European Polymer Journal*, 79, 36-62. <https://doi.org/10.1016/j.eurpolymj.2016.04.011>
- [36] Ashraf R, Kausar A, Siddiq M. *Journal of Plastic Film & Sheeting*. 2014;30(4):412-434. doi:10.1177/8756087914527982
- [37] Iijima, S. *Nature* 354, 56–58 (1991). <https://doi.org/10.1038/354056a0>
- [38] Marvin L. Cohen, Alex Zettl; *Physics Today* 1 November 2010; 63 (11) 3438. <https://doi.org/10.1063/1.3518210>
- [39] Michael B. Jakubinek, Behnam Ashrafi, Yadienka Martinez-Rubi, Jingwen Guan, Meysam Rahmat, Keun Su Kim, Stéphane Dénomée, Christopher T. Kingston, Benoit Simard, Chapter 5 - Boron Nitride Nanotube Composites and Applications, Editor(s): Mark J. Schulz, Vesselin Shanov, Zhangzhang Yin, Marc Cahay, In *Micro and Nano Technologies, Nanotube Superfiber Materials (Second Edition)*, William Andrew Publishing, 2019, Pages 91-111, ISBN 9780128126677, <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-812667-7.00005-7>.
- [40] Janet Hurst, David Hull, Daniel Gorican. *Synthesis of Boron Nitride Nanotubes for Engineering Applications*. 2008, 95-102. <https://doi.org/10.1002/9780470291375.ch11>
- [41] P. Zhao, D.S. Liu, Y. Zhang, Y. Su, H.Y. Liu, S.J. Li, G. Chen, *Solid State Communications*, Volume 152, Issue 12, 2012, 1061-1066, ISSN 0038-1098, <https://doi.org/10.1016/j.ssc.2012.03.018>.
- [42] Boehle, M., Jiang, Q., Li, L., Lagounov, A., & Lafdi, K. (2012). *International Journal of Smart and Nano Materials*, 3(2), 162–168. <https://doi.org/10.1080/19475411.2011.651509>
- [43] Bellucci, S., Balasubramanian, C., Micciulla, F., & Rinaldi, G. (2007). *Journal of Experimental Nanoscience*, 2(3), 193–206. <https://doi.org/10.1080/17458080701376348>
- [44] Iosif D. Rosca, Suong V. Hoa, *Composites Science and Technology*, Volume 71, Issue 2, 2011, 95-100, ISSN 0266-3538, <https://doi.org/10.1016/j.compscitech.2010.10.016>
- [45] J. Li and J. K. Lumpp; *2007 IEEE Aerospace Conference*, Big Sky, MT, USA, 2007, pp. 1-6, doi: 10.1109/AERO.2007.352642.

- [46] Jikui Zhang, Xianglin Zhang, Xiaoquan Cheng, Yanwei Hei, Liying Xing, Zhibao Li, *Composites Part B: Engineering*, 168, 2019, 342-352, <https://doi.org/10.1016/j.compositesb.2019.03.054>.
- [47] Roberto Guzman de Villoria, Lisa Ydrefors, Per Hallander, Kyo-ko Ishiguro, Pontus Nordin and Brian Wardle, 2012 <https://doi.org/10.2514/6.2012-1566>
- [48] K.L. Kepple, G.P. Sanborn, P.A. Lacasse, K.M. Gruenberg, W.J. Ready, *Carbon*, 46, Issue 15, 2008, 2026-2033, <https://doi.org/10.1016/j.carbon.2008.08.010>.
- [49] Zhao, W., Li, M. and Peng, H.-X. (2010), *Macromol. Mater. Eng.*, 295: 838-845. <https://doi.org/10.1002/mame.201000080>
- [50] Chopra NG, Luyken RJ, Cherrey K, Crespi VH, Cohen ML, Louie SG, Zettl A. *Science*. 1995 Aug 18;269(5226):966-7. doi: 10.1126/science.269.5226.966. PMID: 17807732.
- [51] Golberg D, Bando Y, Huang Y, Terao T, Mitome M, Tang C, Zhi C. *ACS Nano*. 2010 Jun 22;4(6):2979-93. doi: 10.1021/nn1006495. PMID: 20462272.
- [52] Hong, X., Wang, D. & Chung, D.D.L. Boron Nitride Nanotube Mat as a Low- k Dielectric Material with Relative Dielectric Constant Ranging from 1.0 to 1.1. *J. Electron. Mater.* **45**, 453–461 (2016). <https://doi.org/10.1007/s11664-015-4123-8>
- [53] Huang, X., Zhi, C., Jiang, P., Golberg, D., Bando, Y. and Tanaka, T. (2013), *Adv. Funct. Mater.*, 23: 1824-1831. <https://doi.org/10.1002/adfm.201201824>
- [54] Ziyu Cong, Seungjun Lee, *Composite Structures*, Volume 194, 2018, 80-86, <https://doi.org/10.1016/j.compstruct.2018.03.103>.
- [55] Akintola, T.M.; Tran, P.; Downes Sweat, R.; Dickens, T. *Composites. J. Compos. Sci.* 2021, 5, 61. <https://doi.org/10.3390/jcs5020061>
- [56] Wang, S., Wang, G., Wen, D. *et al. Appl Compos Mater* **25**, 415–423 (2018). <https://doi.org/10.1007/s10443-017-9627-3>
- [57] Harrison, C., Weaver, S., Bertelsen, C., Burgett, E., Hertel, N. and Grulke, E. (2008), *J. Appl. Polym. Sci.*, 109: 2529-2538. <https://doi.org/10.1002/app.27949>
- [58] Amiko Yamamoto, Roberto Guzman de Villoria, Brian L. Wardle, *Composites Science and Technology*, Volume 72, Issue 16, 2012, Pages 2009-2015, ISSN 0266-3538, <https://doi.org/10.1016/j.compscitech.2012.09.006>.
- [59] Seyed Shahim Vedaiei, Ebrahim Nadimi, *Applied Surface Science*, 470, 2019, 933-942, <https://doi.org/10.1016/j.apsusc.2018.11.220>.

Kaynaklar

- Böyük, U., Engin, S., Kaya, H., & Maraşlı, N. (2010). Effect of solidification parameters on the microstructure of Sn-3.7Ag-0.9Zn solder. *Materials Characterization*, 61, 1260-1267. <https://doi.org/10.1016/j.matchar.2010.08.007>
- Böyük, U., Engin, S., & Maraşlı, N. (2011). Microstructural characterization of unidirectional solidified eutectic Al-Si-Ni alloy. *Materials Characterization*, 62(9), 844-851. <https://doi.org/10.1016/j.matchar.2011.05.010>
- Böyük, U., & Maraşlı, N. (2009). The microstructure parameters and microhardness of directionally solidified Sn-Ag-Cu eutectic alloy. *Journal of Alloys and Compounds*, 485, 264-269. <https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2009.06.067>
- Böyük, U., Maraşlı, N., Kaya, H., Çadırılı, E., & Keşlioğlu, K. (2009). Directional solidification of Al-Cu-Ag alloy. *Applied Physics A*, 95, 923-932. <https://doi.org/10.1007/s00339-009-5130-5>
- Böyük, U., Engin, S., Kaya, H., Çadırılı, E., & Maraşlı, N. (2020). Directionally solidified Al-Cu-Si-Fe quaternary eutectic alloys. *Physics of Metals and Metallography*, 121(1), 78-83. <https://doi.org/10.1134/s0031918x20010044>
- Çadırılı, E., Böyük, U., Kaya, H., Maraşlı, N., Keşlioğlu, K., Akbulut, S., & Ocak, Y. (2009). The effect of growth rate on microstructure and micro-indentation hardness in the In-Bi-Sn ternary alloy at low melting point. *Journal of Alloys and Compounds*, 470, 150-156. <https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2008.02.056>
- Çadırılı, E., Ülgen, A., & Gündüz, M. (1999). Directional solidification of the aluminium-copper eutectic alloy. *Materials Transactions, JIM*, 40(9), 989-996. <https://doi.org/10.2320/matertrans1989.40.989>
- Engin, S., & Böyük, U. (2018). Variations with growth rate of the microstructural, mechanical and electrical properties of directionally solidified the Al-Cu alloy. *Gümüşhane University Journal of Science and Technology Institute*, 8(2), 209-221. <https://doi.org/10.17714/gumusfenbil.349996>
- Gise, P. E., & Blanchard, R. (1979). *Semiconductor and integrated circuit fabrication techniques*. Reston Publishing Company.
- Gündüz, M., Kaya, H., Çadırılı, E., & Özmen, A. (2004). Interflake spacings and undercoolings in Al-Si irregular eutectic alloy. *Materials Science and Engineering: A*, 369, 215-229. <https://doi.org/10.1016/j.msea.2003.11.020>
- Hecht, U., Gránásy, L., Pusztai, T., Böttger, B., Apel, M., Witusiewicz, V., Ratke, L., Wilde, J., De, Froyen, L., Camel, D., Drevet, B., Faivre, G., Fries, S. G., Legendre, B., & Rex, S. (2004). Multiphase solidification in multicomponent alloys. *Materials Science and Engineering: R*, 46, 1-49.

- Himemiya, T. (1999). Growth models of two-phase eutectic cell in a ternary eutectic system: A phase selection map. *Materials Transactions, JIM*, 40(7), 675-684. <https://doi.org/10.2320/matertrans1989.40.675>
- Himemiya, T. (2000). Extension of cellular/dendritic eutectic growth model to off-monovariant range: Phase selection map of a ternary eutectic alloy. *Materials Transactions, JIM*, 41(3), 437-443. <https://doi.org/10.2320/matertrans1989.41.437>
- Himemiya, T., & Umeda, T. (1999). Three-phase planar eutectic growth models for a ternary eutectic system. *Materials Transactions, JIM*, 40(7), 665-674. <https://doi.org/10.2320/matertrans1989.40.665>
- Jackson, K. A., & Hunt, J. D. (1966). Lamellar and rod eutectic growth. *Transactions of the Metallurgical Society of AIME*, 226, 1129-1142.
- Kaygısız, Y., & Maraşlı, N. (2015). Microstructural, mechanical and electrical characterization of directionally solidified Al-Si-Mg eutectic alloy. *Journal of Alloys and Compounds*, 618, 197-203. <https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2014.08.056>
- Kaygısız, Y., & Maraşlı, N. (2017). Microstructural, mechanical, and electrical characterization of directionally solidified Al-Cu-Mg eutectic alloy. *Physics of Metals and Metallography*, 118(4), 389-398. <https://doi.org/10.1134/s0031918x17040123>
- McCartney, D. G., Hunt, J. D., & Jordan, R. M. (1980a). The structures expected in a simple ternary eutectic system: Part II. The Al-Ag-Cu ternary system. *Metallurgical Transactions A*, 11(8), 1251-1257. <https://doi.org/10.1007/bf02653478>
- McCartney, D. G., Hunt, J. D., & Jordan, R. M. (1980b). The structures expected in a simple ternary eutectic system: Part I. Theory. *Metallurgical Transactions A*, 11(8), 1243-1249. <https://doi.org/10.1007/bf02653477>
- Morando, C., & Fornaro, O. (2018). Morphology and phase formation during the solidification of Al-Cu-Si and Al-Ag-Cu ternary eutectic systems. *Materials Research*, 21(2), e20170930. <https://doi.org/10.1590/1980-5373-mr-2017-0930>
- Smiths, F. M. (1958). Measurement of sheet resistivities with the four-point probe. *The Bell System Technical Journal*, 37, 711-718. <https://doi.org/10.1002/j.1538-7305.1958.tb03883.x>
- De Wilde, J., Nagels, E., Lemoisson, F., & Froyen, L. (2005). Unconstrained growth along a ternary eutectic solidification path in Al-Cu-Ag: Preparation of a MAXUS sounding rocket experiment. *Materials Science and Engineering: A*, 413-414, 514-520. <https://doi.org/10.1016/j.msea.2005.08.171>

References

1. Abanto, G.A., et al., *Thermal properties of adobe employed in Peruvian rural areas: Experimental results and numerical simulation of a traditional bio-composite material*. Case Studies in Construction Materials, 2017. **6**: p. 177-191.
2. Singh, S., M. Uddin, and C. Prakash, *Introduction, history, and origin of composite materials*, in *Fabrication and Machining of Advanced Materials and Composites*. 2022, CRC Press. p. 1-18.
3. Nagavally, R.R., *Composite materials-history, types, fabrication techniques, advantages, and applications*. Int. J. Mech. Prod. Eng, 2017. **5**(9): p. 82-87.
4. Cevahir, A., *Glass fibers*, in *Fiber technology for fiber-reinforced composites*. 2017, Elsevier. p. 99-121.
5. González, C., et al., *Structural composites for multifunctional applications: Current challenges and future trends*. Progress in Materials Science, 2017. **89**: p. 194-251.
6. Gururaja, M. and A.H. Rao, *A review on recent applications and future prospects of hybrid composites*. International Journal of Soft Computing and Engineering, 2012. **1**(6): p. 352-355.
7. Gu, X. and F. Pierron, *Towards the design of a new standard for composite stiffness identification*. Composites Part A: Applied science and manufacturing, 2016. **91**: p. 448-460.
8. Radhamani, A., H.C. Lau, and S. Ramakrishna, *Nanocomposite coatings on steel for enhancing the corrosion resistance: A review*. Journal of Composite Materials, 2020. **54**(5): p. 681-701.
9. Shanmugasundram, H.P.P.V., E. Jayamani, and K.H. Soon, *A comprehensive review on dielectric composites: Classification of dielectric composites*. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 2022. **157**: p. 112075.
10. Ma, L., et al., *Diversifying composition leads to hierarchical composites with design flexibility and structural fidelity*. ACS nano, 2021. **15**(9): p. 14095-14104.
11. Zuo, P., D.V. Srinivasan, and A.P. Vassilopoulos, *Review of hybrid composites fatigue*. Composite Structures, 2021. **274**: p. 114358.
12. Aramide, B., et al., *Wear-resistant metals and composites*. Handbook of Nanomaterials and Nanocomposites for Energy and Environmental Applications, 2021: p. 731-755.
13. Burger, N., et al., *Review of thermal conductivity in composites: Mechanisms, parameters and theory*. Progress in Polymer Science, 2016. **61**: p. 1-28.

14. Das, P.P., et al., *Acoustic performance of natural fiber reinforced polymer composites: Influencing factors, future scope, challenges, and applications*. Polymer Composites, 2022. **43**(3): p. 1221-1237.
15. Allcock, B. and P. Lavin, *Novel composite coating technology in primary and conversion industry applications*. Surface and Coatings Technology, 2003. **163**: p. 62-66.
16. Hoa, S.V., *Principles of the manufacturing of composite materials*. 2009: DEStech Publications, Inc.
17. Vasiliev, V.V. and E.V. Morozov, *Advanced mechanics of composite materials and structures*. 2018: Elsevier.
18. Babu, J., et al., *Assessment of delamination in composite materials: a review*. Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part B: Journal of Engineering Manufacture, 2016. **230**(11): p. 1990-2003.
19. Yang, Y., et al., *Recycling of composite materials*. Chemical Engineering and Processing: Process Intensification, 2012. **51**: p. 53-68.
20. Kesarwani, S., *Polymer composites in aviation sector*. Int. J. Eng. Res, 2017. **6**(10).
21. Loukil, M.S., *Experimental and numerical studies of intralaminar cracking in high performance composites*. 2013, Luleå tekniska universitet.
22. Hovorun, T.P., et al., *Modern materials for automotive industry*. 2017.
23. La Mantia, F. and M. Morreale, *Green composites: A brief review*. Composites Part A: Applied Science and Manufacturing, 2011. **42**(6): p. 579-588.
24. Mosallam, A.S., *Composites in construction*. Handbook of materials selection, 2002: p. 1369-1420.
25. Tažiková, A., J. Talian, and J. Galla, *Analysis of prefabricated systems in the construction of family houses*. TEM Journal, 2020. **9**(3): p. 959.
26. Rubino, F., et al., *Marine application of fiber reinforced composites: a review*. Journal of Marine Science and Engineering, 2020. **8**(1): p. 26.
27. Wang, R.-M., S.-R. Zheng, and Y.G. Zheng, *Polymer matrix composites and technology*. 2011: Elsevier.
28. Chaudhary, V. and F. Ahmad, *A review on plant fiber reinforced thermoset polymers for structural and frictional composites*. Polymer Testing, 2020. **91**: p. 106792.
29. Huang, S., et al., *Characterization of interfacial properties between fibre and polymer matrix in composite materials—A critical review*. journal of materials research and technology, 2021. **13**: p. 1441-1484.
30. Grigore, M.E., *Methods of recycling, properties and applications of recycled thermoplastic polymers*. Recycling, 2017. **2**(4): p. 24.

31. Patil, A.O. and T.S. Coolbaugh, *Elastomers: A literature review with emphasis on oil resistance*. Rubber Chemistry and Technology, 2005. **78**(3): p. 516-535.
32. Chak, V., H. Chattopadhyay, and T. Dora, *A review on fabrication methods, reinforcements and mechanical properties of aluminum matrix composites*. Journal of manufacturing processes, 2020. **56**: p. 1059-1074.
33. Yang, H., et al., *Microstructures and mechanical properties of titanium-reinforced magnesium matrix composites: review and perspective*. Journal of Magnesium and Alloys, 2022. **10**(9): p. 2311-2333.
34. Singh, P., et al., *Mechanical and tribological properties of zinc-aluminium (ZA-27) metal matrix composites: a review*. Advances in Materials and Processing Technologies, 2024: p. 1-19.
35. Ammisetti, D.K. and S.H. Kruthiventi, *Recent trends on titanium metal matrix composites: A review*. Materials Today: Proceedings, 2021. **46**: p. 9730-9735.
36. Binner, J., et al., *Selection, processing, properties and applications of ultra-high temperature ceramic matrix composites, UHTCMCs—a review*. International Materials Reviews, 2020. **65**(7): p. 389-444.
37. Zhou, D., et al., *Manufacture of nano-sized particle-reinforced metal matrix composites: a review*. Acta Metallurgica Sinica (English Letters), 2014. **27**: p. 798-805.
38. Yang, G., M. Park, and S.-J. Park, *Recent progresses of fabrication and characterization of fibers-reinforced composites: A review*. Composites Communications, 2019. **14**: p. 34-42.
39. Sathishkumar, T., S. Satheeshkumar, and J. Naveen, *Glass fiber-reinforced polymer composites—a review*. Journal of reinforced plastics and composites, 2014. **33**(13): p. 1258-1275.
40. Zheng, H., et al., *Recent advances of interphases in carbon fiber-reinforced polymer composites: A review*. Composites Part B: Engineering, 2022. **233**: p. 109639.
41. Dharmavarapu, P. and S.R. MBS, *Aramid fibre as potential reinforcement for polymer matrix composites: a review*. Emergent materials, 2022. **5**(5): p. 1561-1578.
42. Zhang, X., et al., *Progress on the layer-by-layer assembly of multilayered polymer composites: Strategy, structural control and applications*. Progress in Polymer Science, 2019. **89**: p. 76-107.

References

1. E. M. Nia, N. A. W. A. Zawawi, and B. S. M. Singh, "A review of walking energy harvesting using piezoelectric materials." IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, IOP Publishing, 291, 1, 2017.
2. H. Akinaga, "Recent advances and future prospects in energy harvesting technologies," Japanese Journal of Applied Physics, 59,11, 2020.
3. I. Sobianin, S. D. Psoma, and A. Tourlidakis, "Recent Advances in Energy Harvesting from the Human Body for Biomedical Applications," Energies, 15,21, 2022.
4. T. M. Nidal, et al, "Recent Techniques for Harvesting Energy from the Human Body," Comput. Syst. Sci. Eng., vol. 40, 1, pp.167-177, 2022
5. H. Shi, Z. Liu, and X. Mei, "Overview of human walking induced energy harvesting technologies and its possibility for walking robotics," Energies, vol. 13, 1, 2019.
6. (2023) The Onio website. [Online]. Available: <https://www.onio.com/article/energy-harvesting-higway-roads.html>
7. Md. F. T. Hossain, et al, "Harvesting solar energy from asphalt pavement," Sustainability, vol. 13, 22, 2021.
8. E. H. H. Al-Qadami, Z. Mustaffa, and M.E. Al-Atroush, "Evaluation of the pavement geothermal energy harvesting technologies towards sustainability and renewable energy," Energies, vol. 15, 3, 2022.
9. (2023) The Elektrik Elektronik Egitimi website. [Online]. Available: <https://elektrikelektronikegitimi.blogspot.com/2018/06/istanbul-da-metrobus-ruzgarndan-elektrik.html>
10. R. Riemer, and A. Shapiro, "Biomechanical energy harvesting from human motion: theory, state of the art, design guidelines, and future directions," Journal of neuroengineering and rehabilitation, vol. 8, pp.1-13, 2011.
11. (2023) The Whatdesigncando website. [Online]. Available: <https://www.whatdesigncando.com/stories/why-not-use-our-pavements-and-roads-to-generate-energy/>
12. (2023) The Openai website. [Online]. Available: <https://openai.com/dall-e-3>
13. R. C. Lawrence, et al, "Generating electricity while walking with loads," Science, vol.309, pp.1725-1728, 2005.
14. H. Xia, et al, "Controlled slip" energy harvesting while walking," IEEE Transactions on Neural Systems and Rehabilitation Engineering, vol. 28, 2, pp.437-443, 2019.
15. P. Gui, et al, "Micro linear generator for harvesting mechanical energy from the human gait," Energy, vol.154 pp. 365-373, 2018.

16. J.-X. Shen, et al, "A shoe-equipped linear generator for energy harvesting," *IEEE Transactions on Industry Applications*, vol.49, 2, pp. 990-996, 2013.
17. CF Wang, et al, "A shoe-equipped linear generator for energy harvesting," *IEEE International Conference on Sustainable Energy Technologies (ICSET)*, 2010, p.1-6.
18. S.H., et al, "Hallbach array-based linear generator for human motion energy harvesting," *International Conference on Electrical and Computing Technologies and Applications (ICECTA)*, 2017, p.1-6.
19. S. Arslan, and O. Gurdal, "Polygonal tubular linear permanent magnet generator analysis and experimental test," *Scientia Iranica*, vol.29, 1, pp. 168-182, 2022.
20. A.S. Jalal, N. J. Baker, and D. Wu, "Design of tubular moving magnet linear alternator for use with an external combustion-free piston engine, vol. 6-6, 2016.
21. S. Arslan, "Overview of Generating Electricity from Wave Energy Systems and Investigation of Generator Topologies Used in Archimedes Wave Swing Systems," *International Conference on Natural Science and Engineering (ICNASE'16)*, 2016.
22. O. Shunsuke, "Basic characteristics of the linear synchronous generator using mechanical vibration of the automobile," *International Conference on Electrical Machines and Systems*, 2010, p. 1550-1554.
23. H. Li, and P. Pillay, "A methodology to design linear generators for energy conversion of ambient vibration," *IEEE Transactions on Industry Applications*, vol.47, pp.2445-2452, 2011.
24. B. LJ Gysen, et al, "Design aspects of an active electromagnetic suspension system for automotive applications," *IEEE transactions on industry applications* vol. 45, pp.1589-1597, 2009.
25. M. Kang, et al., "A new tubular fault-tolerant permanent-magnet motor for active vehicle suspension," *IECON 2012-38th Annual Conference on IEEE Industrial Electronics Society*, 2012, p. 4082-4086.
26. J. Wang, et al., "Comparative studies of linear permanent magnet motor topologies for active vehicle suspension," *IEEE Vehicle Power and Propulsion Conference*, 2008, p. 1-6.
27. J. Wang, et al., "Design considerations for tubular flux-switching permanent magnet machines," *IEEE Transactions on Magnetics*, vol. 44, pp.4026-4032, 2008.
28. Y. Putgul, and D. Altiparmak, "Vehicle Suspension System Types and Their Effects on Front Axle Geometry," *Journal of Polytechnic-Politeknik Dergisi*, vol.19, 2, 2016.

29. I. Martins, et al., "Permanent-magnets linear actuators applicability in automobile active suspensions," *IEEE Transactions on vehicular technology*, vol.55, pp.86-94, 2006.
30. B. Ebrahimi, "Development of hybrid electromagnetic dampers for vehicle suspension systems," *Doctoral Thesis, Mechanical and Mechatronics Engineering, University of Waterloo, Canada, 2009.*
31. S. Arslan, "Optimizasyon vasıtasıyla tüp tipi akı anahtarlamalı doğrusal jeneratörün vuruntu kuvveti azaltımı," *Academic Perspective Procedia*, vol.2, pp.668-676, 2019.
32. S. Arslan, "Developing a Tubular Type Flux-Switching Permanent Magnet Linear Machine for a Semi-active Suspension Systems." *International Journal of Automotive Technology*, 1-14, 2024.
33. G. Du, et al., "Comprehensive Comparative Study on Permanent-Magnet-Assisted Synchronous Reluctance Motors and Other Types of Motor," *Applied Sciences*, vol.13, 14, 2023.

4. Kaynakça

1. Azanpa, M., “Stirling Motoru Hacim Optimizasyonu ve Kontrolü”, Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mekanik Mühendisliği, 2020.
2. Alahmad, A., “Güneş Takip Sistemi ve Stirling Motor Kullanarak Elektrik Üretimi”, Yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Elektrik Elektronik Mühendisliği, 2018.
3. Arslan T. A., “Rhombic Mekanizmalı Beta Tipi Bir Stirling Motorunda Sıkıştırma Oranının Motor Performansına Etkilerinin Sayısal Olarak İncelenmesi”, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Otomotiv Mühendisliği, 2021
4. Karabulut, H., Yücesu, H. S. and Koca, A. (2000). Manufacturing and testing of a Vtype stirling engine Turkish Journal of Engineering and Environmental Sciences, 24(2), 71-76.
5. Demiralp, M. (2000). Gama Tipi Bir Stirling Motorunun Tasarımı ve İmalatı. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 6-60.
6. Eroğlu H. İ., “Rhombic Hareket Mekanizmalı Stirling Motorunun Halojen Lamba ile Performans Testleri”, Yüksek lisans tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği, 2018
7. Üstün, S. (2000). Çift Yer Değiştirme Pistonlu V Tipi Küçük Güçlü Bir Stirling Motorunun Tasarım ve İmalı. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1-37.
8. Özgören, Y.Ö. (2005). Stirling Motorunda Termal Bariyer Kaplamanın Motor Performansına Etkilerinin Deneysel Olarak İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Teknik-Online Dergisi, 4: 122-133.
9. Çınar, C. and Karabulut, H. (2005). Manufacturing and testing of a gamma type Stirling engine. Renewable Energy, 30(1), 57-66.
10. Çınar, C., Yücesu, S., Topgül, T. and Okur, M. (2005). Beta-type Stirling engine operating at atmospheric pressure. Applied Energy, 81, 351-357.
11. Karabulut, H., Yücesu, H. S., Çınar, C. and Aksoy, F. (2009). An experimental study on the development of a b-type Stirling engine for low and moderate temperature heat sources. Applied Energy, 86, 68-73.
12. Önder, M. (2012). Stirling Motoru İçin Borulu Tüp Isı Değiştiricisi Tasarımı ve CFD Analizi (Doctoral dissertation, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
13. Karabulut, H. ve Aksoy, F. (2011). Güneş Enerjisi ile Çalışan Bir Stirling Motorunun Performans Testleri. Makine Teknolojileri Elektronik Dergisi, 8, 55-62.

14. Sripakagorn, A. and Srikam, C. (2011). Design and Performance of a Moderate Temperature Difference Stirling Engine. *Renewable Energy*, 36, 1728-1733
15. Çınar, C., Aksoy, F. ve Okur, M. (2013). Design, manufacturing and performance tests of a stirling engine with rhombic drive mechanism. *Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University*, 28, 795-801.
16. Cheng, C. H., Yang, H. S. and Keong, L. (2013). Theoretical and experimental study of a 300-W beta-type Stirling engine. *Energy*, 59, 590-599.
17. Hachem, H., Gheith, R., Aloui, F. and Nasrallah, S. B. (2015). Numerical characterization of a γ -Stirling engine considering losses and interaction between functioning parameters. *Energy Conversion and Management*, 96, 532-543.
18. Duan, C., Sun, C., Shu, S., Ding, G., Jing, C. and Chang, J. (2015). Similarity design and experimental investigation of a beta-type Stirling engine with a rhombic drive mechanism. *International Journal of Energy Research*, 39, 191-201.
19. Zencirkıran, M. (2021). Stirling motorlarında ısı transfer yüzey alanının artırılmasının motor performansına etkisi (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
20. Akyel E, "Rhombic Hareket Mekanizmalı Bir Stirling Motorunun Tasarımı ve Performans Analizi", Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 90s, Afyonkarahisar, 2015.
21. Eroğlu, S. B. (2020). Beta tipi stirling motorları için hareket mekanizması optimizasyonu (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
22. Hirata, K., Iwamoto, S., Toda, F. and Hamaguchi K., "Performance Evaluation for a 100W Stirling Engine" Proceeding of 8th International Stirling Engine, Conference, 19-28, (1997).
23. Hirata, K., (1999). Development of a small 50W class Stirling engine. Sixth International Symposium on Marine Engineering, p. 235-240.
24. Erol, Derviş. (2020). Beta tipi bir Stirling motorunun tasarımı imalatı ve performans analizleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hitit Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı
25. Çınar, C., Topgül, T., Yücesu, H. S., (2007). Stirling çevrimi ile çalışan beta tipi bir motorun imali ve performans testleri. *Gazi Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22(2), p. 411-415.
26. Yang, H. S., Cheng, C. H., Huang, S. T. (2018). A complete model for dynamic simulation of a 1-kW class beta-type Stirling engine with rhombicdrive mechanism. *Energy*, 161, p. 892-906.

27. Karabulut, H., Çınar, C., Aksoy, F., Solmaz, H., Özgören Y.Ö., Arslan, M., Aysal, F.E. (2015). Beta Tipi Rhombic Hareket Mekanizmalı Bir Stirling Motorunun İmalatı ve Testleri. *International Symposium on Innovative Technologies in Engineering and Science (ISITES)*, 2129-2136.
28. Dang, T. T., Ruellan, M., Ahmed, H. B., Prevond, L., & Multon, B. (2014, June). Sizing optimization of tubular linear induction generator for a new stirling micro-cogenerator system. In *Power Electronics, Electrical Drives, Automation and Motion (SPEEDAM)*, 2014 International Symposium on (pp. 1362-1367). IEEE.
29. Sui, Y., Liu, Y., Cheng, L., Liu, J., & Zheng, P. (2017). A tubular hybrid Halbach/axially-magnetized permanent-magnet linear machine. *AIP Advances*, 7(5), 056629.
30. Arslan, S., Gurdal, O. (2022). Polygonal tubular linear permanent magnet generator analysis and experimental test. *Scientia Iranica*, 29(1), 168-182. doi: 10.24200/sci.2019.50094.2739
31. Arslan, S., & Oy, S. A. (2017). Design and Optimization of Tube Type Interior Permanent Magnets Generator for Free Piston Applications.
32. Arslan, S., & Mellah, H. (2023). Analysis and testing of internal combustion engine driven linear alternator. *Electrical Engineering & Electromechanics*, (1), 3-9. doi:10.20998/2074-272X.2023.1.01
33. Arslan, S., Gurdal, O., Akkaya Oy, S. (2020). Design and optimization of tubular linear permanent-magnet generator with performance improvement using response surface methodology and multi-objective genetic algorithm. *Scientia Iranica*, 27(6), 3053-3065. doi: 10.24200/sci.2018.50093.1506
34. Arslan, S., Akkaya Oy, S.: Linear generator design for concentrating solar power technologies: Optimization and prototype development. *IET Renew. Power Gener.* 1-12 (2023). <https://doi.org/10.1049/rpg2.12881>
35. Rhinefrank, K., Agamloh, E. B., von Jouanne, A., Wallace, A. K., Prudell, J., Kimble, K., ... & Schacher, A. (2006). Novel ocean energy permanent magnet linear generator buoy. *Renewable Energy*, 31(9), 1279-1298.
36. Ribeiro, J., & Martins, I., Development of a low speed linear generator for use in a wave energy converter. In *Proceedings of the International Conference on Renewable Energies and Power Quality, Granada (Spain)*, 23th to 25th March, 2010. pp. 252-257.
37. Parel, Thomas, Rotaru, Mihai, Sykulski, Jan and Hearn, Grant, Design study of a tubular linear machine with permanent magnets for wave power generation. *Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits EPNC2010*, Dortmund and Essen, Germany. 29 Jun - 02 Jul 2010. pp. 143-144.

38. Bracco, G., Giorcelli, E., Mattiazzo, G., Marignetti, F., Carbone, S., & Attaianese, C. (2011, September). Design and experiments of linear tubular generators for the Inertial Sea Wave Energy Converter. In Energy Conversion Congress and Exposition (ECCE), 2011 IEEE (pp. 3864-3871). IEEE.
39. Kimoulakis, N. M., Kladas, A. G., & Tegopoulos, J. A. (2009). Cogging force minimization in a coupled permanent magnet linear generator for sea wave energy extraction applications. *IEEE Transactions on Magnetics*, 45(3), 1246-1249.
40. Parthasarathy, R. (2012). Linear PM Generator for wave energy conversion (Doctoral dissertation, Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Electrical Engineering in The Department of Electrical and Computer Engineering by Rajkumar Parthasarathy Bachelor of Engineering, Anna University).
41. Bai, B., Lu, J., & Xu, B. (2011, August). The research of external buoy wave permanent magnet linear generator's design. In *Electrical Machines and Systems (ICEMS)*, 2011 International Conference on (pp. 1-5). IEEE
42. Mueller, M., McDonald, A., Ochije, K., & Jeffrey, J. (2007, September). A novel lightweight permanent magnet generator for direct drive power take off in marine renewable energy converters. In *Proceedings of the 7th European Wave and Tidal Energy Conference*.
43. Nilsson, K., Danielsson, O., & Leijon, M. (2006). Electromagnetic forces in the air gap of a permanent magnet linear generator at no load. *Journal of Applied Physics*, 99(3), 034505.
44. Crozier, R., & Mueller, M. (2012). Integrated structural and electromagnetic design of direct-drive linear machines for wave energy. *IET Renewable Power Generation*, 6(3), 137-148.
45. Gargov, N., & Zobia, A. F. (2011, September). Multiphase tubular permanent magnet linear generator for wave energy converters. In *Renewable Power Generation (RPG 2011)*, IET Conference On (pp. 1-5). IET.
46. Ivanova, I. A., Agren, O., Bernhoff, H., & Leijon, M. (2005). Simulation of wave-energy converter with octagonal linear generator. *IEEE Journal of Oceanic Engineering*, 30(3), 619-629.
47. Ivanova, I. A., Agren, O., Bernhoff, H., & Leijon, M. (2004, April). Simulation of cogging in a 100 kW permanent magnet octagonal linear generator for ocean wave conversion. In *Underwater Technology, 2004. UT'04. 2004 International Symposium on* (pp. 345-348). IEEE.

48. Schmulian, R. (2013). Reduction of cogging forces in a double sided tubular linear permanent magnet generator used for ocean wave energy conversion (Doctoral dissertation).
49. Joseph, D. M. (2010). A double-sided tubular linear synchronous generator for wave-energy conversion (Doctoral dissertation, Faculty of Engineering and the Built Environment, University of the Witwatersrand, Johannesburg).
50. Baker, N. J., Mueller, M. A., Ran, L., Tavner, P. J., & McDonald, S. (2007). Development of a linear test rig for electrical power take off from waves. *Journal of Marine Engineering & Technology*, 6(2), 3-15.
51. Vermaak, R. (2013). Development of a novel air-cored permanent magnet linear generator for direct drive ocean wave energy converters (Doctoral dissertation, Stellenbosch: Stellenbosch University).
52. Szabo, L., Oprea, C., Viorel, I. A., & Biró, K. Á. (2007, May). Novel permanent magnet tubular linear generator for wave energy converters. In *Electric Machines & Drives Conference, 2007. IEMDC'07. IEEE International (Vol. 2, pp. 983-987)*. IEEE.
53. Danielsson, O., Eriksson, M., & Leijon, M. (2006). Study of a longitudinal flux permanent magnet linear generator for wave energy converters. *International Journal of Energy Research*, 30(14), 1130-1145.
54. Li, W., Chau, K. T., & Jiang, J. Z. (2011). Application of linear magnetic gears for pseudo-direct-drive oceanic wave energy harvesting. *IEEE Transactions on Magnetics*, 47(10), 2624-2627.
55. Prudell, J., Stoddard, M., Amon, E., Brekken, T. K., & von Jouanne, A. (2010). A permanent-magnet tubular linear generator for ocean wave energy conversion. *IEEE Transactions on Industry Applications*, 46(6), 2392-2400.
56. Prudell, J., Stoddard, M., Brekken, T. K., & von Jouanne, A. (2009, September). A novel permanent magnet tubular linear generator for ocean wave energy. In *Energy Conversion Congress and Exposition, 2009. ECCE 2009. IEEE (pp. 3641-3646)*. IEEE.
57. Si, J., Feng, H., Su, P., & Zhang, L. (2014). Design and analysis of tubular permanent magnet linear wave generator. *The Scientific World Journal*, 2014.
58. Sui, Y., Zheng, P., Cheng, L., Wang, W., & Liu, J. (2017). A single-phase axially-magnetized permanent-magnet oscillating machine for miniature aerospace power sources. *AIP Advances*, 7(5), 056659.
59. Zheng, P., Sui, Y., Tong, C., Bai, J., Yu, B., & Lin, F. (2014). A novel single-phase flux-switching permanent magnet linear generator used for free-piston Stirling engine. *Journal of Applied Physics*, 115(17), 17E711.

60. Sui, Y., Zheng, P., Tong, C., Yu, B., Zhu, S., & Zhu, J. (2015). Investigation of a tubular dual-stator flux-switching permanent-magnet linear generator for free-piston energy converter. *Journal of Applied Physics*, 117(17), 17B519.
61. Joubert, L. H., Schutte, J., Strauss, J. M., & Dobson, R. T. (2012, September). Design optimisation of a transverse flux, short stroke, linear generator. In *Electrical Machines (ICEM), 2012 XXth International Conference on* (pp. 640-646). IEEE.
62. Wu, Z. H., & Jin, J. X. (2014). Novel concept of dish Stirling solar power generation designed with a HTS linear generator. *IEEE Transactions on Applied Superconductivity*, 24(5), 1-5.
63. Fenercioğlu, A., and Tarimer, I., Solution Processes of a Magnetic System's Magnetostatic Analysis with Maxwell 3D Field Simulator. *Selçuk Teknik Dergisi*, 2007. 6(3): p. 221-240.
64. Wang, J., and Howe, D. (2005). Influence of soft magnetic materials on the design and performance of tubular permanent magnet machines. *IEEE Transactions on Magnetics*, 41(10), 4057-4059.
65. Chen, A., Arshad, W. M., Thelin, P., and Zheng, P. (2004). Analysis and optimization of a longitudinal flux linear actuator for hybrid electric vehicle applications. *IEEE Symp. Vehicle Power and Propulsion*
66. G. Du, et al., "Comprehensive Comparative Study on Permanent-Magnet-Assisted Synchronous Reluctance Motors and Other Types of Motor" *Applied Sciences*, vol.13, 14, 2023.

Interdisciplinary Studies on Contemporary Research Practices in Engineering in the 21st Century-VI

Editör:

Prof. Dr. Kamil Kaygusuz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Interdisciplinary Studies on Contemporary Research Practices in Engineering in the 21st Century-VI

21. Yüzyılda Mühendislikte Çağdaş Araştırma Uygulamaları Üzerine Disiplinler Arası Çalışmalar VI

Editor: Prof. Dr. Kamil Kaygusuz

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-882-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub426>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kaygusuz, K. (ed) (2024). *Interdisciplinary Studies on Contemporary Research Practices in Engineering in the 21st Century-VI*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub389>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Axelsson, G., 2010. Sustainable geothermal utilization: Case histories, definitions, research issues and modeling. *Geothermics* 39: 283–291.
- Axelsson, G., 2022. Geothermal resource management during utilization. In: Letcher, *Comprehensive Renewable Energy*, vol. 7, pp. Oxford: Elsevier
- Axelsson, G., Gunnlaugsson, E., Jónasson, T., Ólafsson, M., 2010. Low-temperature geothermal utilization in Iceland: Decades of experience. *Geothermics* 39: 329–338.
- Baba, A., Bundschuh, J., Chandrasekaram, D., (Eds.), 2014. *Geothermal Systems and Energy Resources: Turkey and Greece*. CRC Press/Taylor & Francis, Boca Raton, FL.
- Baba, A., 2019. Lectures on geothermal development in Turkey and environmental aspects of geothermal development and associated problems. Lectures given in September 2019 United Nations University Geothermal Training Programme Reykjavík, Iceland.
- Barbier, E., 2002. Geothermal energy technology and current status: An overview. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 6: 3–65.
- Basosi, R., et al., 2020. Life cycle analysis of a geothermal power plant: Comparison of the environmental performance with other renewable energy systems. *Sustainability* 12: 2786.
- Bayer, P., Rybach, L., Blum, P., Brauchler, R., 2013. Review on life cycle environmental effects of geothermal power generation. *Renew Sustain Energy Reviews* 26: 446–463.
- Bravi, M., Basosi, R., 2014. Environmental impact of electricity from selected geothermal power plants in Italy. *Journal of Cleaner Production* 66: 301–308.
- Buonocore, E., Vanoli, L., et al., 2015. Integrating life cycle assessment and energy synthesis for the evaluation of a dry steam geothermal power plant in Italy. *Energy* 86: 476–487.
- Davidsdottir, B., Axelsson, G., 2022. Sustainable Geothermal development. this volume In: Letcher, *Comprehensive Renewable Energy*, vol. 7, pp. Oxford: Elsevier
- Dincer, I., 2000. Renewable energy and sustainable development: A crucial review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 4: 157–175.
- Dincer, I., Oztürk, M. 2021. *Geothermal Energy Systems*. Elsevier, New York.
- DiPippo, R., (Ed.). 2016. *Geothermal Power Generation*. Elsevier, New York.
- DiPippo, R., 2022. Geothermal electricity. this volume In: Letcher, *Comprehensive Renewable Energy*, vol. 7, pp. Oxford: Elsevier
- Dickson, MH., Fanelli, M. (Eds.), 2003. *Geothermal energy: utilization and Technology*. UNESCO: New York.

- Frick, S., Kaltschmitt, M., Schröder, G., 2010. Life cycle assessment of geothermal binary power plants using enhanced low-temperature reservoirs. *Energy* 35: 2281–2294.
- Fridleifsson, IB., 2001. Geothermal energy for the benefit of the people. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 5: 299–312.
- Fridleifsson, IB., Bertani, I., et al. 2008. *The Possible Role and Contribution of Geothermal Energy to the Mitigation of Climate Change*. Geneva, Switzerland: IPCC Special Report.
- Glassley, WE., 2015. *Geothermal Energy*. Second Edition, CRC Press, New York.
- Goldemberg J (ed.) 2000. *World Energy Assessment: Energy and the Challenge of Sustainability*. New York: UNDP, UNDESA, WEC.
- Gunnarsdóttir, I., Davidsdóttir, B., et al., 2021. Sustainable energy development: History of concept and emerging themes. *Renewable Sustainable Energy Reviews* 141: 110770.
- IEA, International Energy Agency. 2022. *World energy Outlook 2022*. Paris: IEA.
- IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change., 2012. *Renewable Energy Sources and Climate Change Mitigation: Special Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. IPCC. New York: Cambridge University Press.
- IRENA, International Renewable Energy Agency., 2017. *Geothermal power-technology brief United Arab Emirates*: IRENA.
- Karlsdóttir, MR., Heinonen, J., et al., 2020. Life cycle assessment of a geothermal combined heat and power plant based on high temperature utilization. *Geothermics* 84: 101727.
- Kaygusuz, K., 2011. Energy services and energy poverty for sustainable rural development. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15(2), 936-947.
- Kaygusuz, K., 2012. Energy for sustainable development-a case of developing countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16(2), 1116-1126.
- Kristmannsdóttir, H., Armannsson, H., 2003. Environmental aspects of geothermal energy utilization. *Geothermics* 32: 451–461.
- Lacirignola, M., Blanc, I., 2013. Environmental analysis of practical design options for enhanced geothermal systems through life-cycle assessment, *Renew Energy* 50, 901–914.
- Lund, JW., 2021. Direct heat utilization of geothermal energy. this volume In: Letcher, *Comprehensive Renewable Energy*, vol. 7, pp. Oxford: Elsevier

- Lund, JW, Toth, AN., 2020. Direct utilization of geothermal energy 2020 worldwide review. Proceedings World Geothermal Congress 2020: Reykjavik, Iceland
- Manzella, A., Allansdottir, A., Pellizzone, A., (Eds.). 2019. Geothermal Energy and Society. Springer, Germany.
- Martín-Gamboa M, Iribarren D, and Dufour J., 2015. On the environmental suitability of high-and low-enthalpy geothermal systems. *Geothermics* 53: 27–37.
- McCay, AT, Feliks, MEJ., Roberts, JJ., 2019. Life cycle assessment of the carbon intensity of deep geothermal heat systems: A case study from Scotland. *Science of The Total Environment* 685: 208–219.
- Menberg K, Heberle F, et al., 2021. Environmental performance of a geothermal power plant using a hydrothermal resource in the German Molasse Basin. *Renew Energy* 167: 20–31.
- Modi, V, McDade, S., Lallement, D., Saghir, J., 2005. Energy services for the millennium development goals. In: *Energy Sector Management Assistance Programme*. New York: UNDP; UN Millennium Project; and World Bank
- Nerini F, Tome, J., Parikh P et al., 2017. Mapping synergies and trade-offs between energy and the sustainable development goals. *Nature Energy* 3: 10–15.
- OECD (2020) *Towards a Sustainable Energy Future*. Paris, France: OECD.
- Ogola, PFA., Davidsdottir, B., Fridleifsson, IB., 2011. Lighting villages at the end of the line with geothermal energy in eastern Baringo lowlands, Kenya—steps towards reaching the millennium development goals (MDGs). *Renew Sustain Energy Reviews* 15, 4067–79.
- Ogola PFA, Davidsdottir B, and Fridleifsson IB (2012) Potential contribution of geothermal energy to climate change adaptation: A case study of the arid and semi-arid eastern Baringo lowlands, Kenya. *Renew Sustain Energy Reviews* 16, 4222–4246.
- Parisi ML, et al., 2019. Life cycle assessment of atmospheric emission profiles of the Italian geothermal power plants. *Journal of Cleaner Production* 234: 881–894.
- Paulillo A, Cotton L, Law R, Striolo A, and Lettieri P (2020) Geothermal energy in the UK: The life-cycle environmental impacts of electricity production from the united downs deep geothermal power project. *Journal of Cleaner Production* 249: 119410.
- Pratiwi, A., Ravier, G., Genter, A., 2018. Life-cycle climate-change impact assessment of enhanced geothermal system plants in the Upper Rhine Valley. *Geothermics* 75: 26–39.

- REN21., 2022. *Renewables 2022 Global Status Report*. Paris: REN21 Secretariat.
- Shortall, R., Davidsdottir, B., 2017. How to measure national energy sustainability performance: An Icelandic case-study. *Energy for Sustain Development* 39: 29–47.
- Shortall R, Davidsdottir B, Axelsson, G., 2015. Geothermal energy for sustainable development: A review of sustainability impacts and assessment frameworks. *Renewable and sustainable energy reviews* 44: 391–406.
- Shortall, R., Davidsdottir, B., Axelsson, GA., 2016. Sustainability assessment framework for geothermal energy projects: Development in Iceland, New Zealand and Kenya. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 50: 372–407.
- Spittler, N., Gladykh, G., et al., 2019. Understanding the current energy paradigm and energy system models for more sustainable energy system development. *Energies* 12(8): 1584.
- Stober, I., Bucher, K. 2013. *Geothermal Energy From Theoretical Models to Exploration and Development*. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Toth, AN., Lund, JW, Huttner, G., 2021. Geothermal utilization statistics 2019. this volume In: Letcher, *Comprehensive Renewable Energy*, vol. 7, pp. Oxford: Elsevier
- UN, United Nations., 2015. *Adoption of the Paris Agreement*, UN, New York.
- UNGA, United Nations General Assembly. 2015. *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (No. A/RES/70/1)*, A/RES/70/1. UN, New York.
- UNDP, United Nations Development Program., 2000. *World Energy Assessment: Energy and the Challenge of Sustainability*. New York: UNDP.
- UNDP, United Nations Development Programme., 2016. *Delivering Sustainable Energy in a Changing Climate: Strategy Note on Sustainable Energy 2017-2021*, UNDP.
- Wang Y, Du Y, Wang J, Zhao J, Deng S, Yin H., 2020. Comparative life cycle assessment of geothermal power generation systems in China. *Res Conservation Recycling* 155: 104670.
- WCED, World Commission on Environment and Development. 1987. *Our Common Future: Report of the WCED*, New York: Oxford University Press.

References

- Akay A. (2019). İklim Değişikliğinin Neden Olduğu Afetlerin Etkileri. İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi (iklimİN), Ankara.
- Aksu H.H., Güngör A. (2020). Rainfall potential analysing and interpreting in Burdur. *NOHU J. Eng. Sci.* 9(1): 308-322.
- Al-Sudani H.I. (2019). Temperature – Potential Evapotranspiration Relationship in Iraq Using Thornthwaite Method. Journal of University of Babylon for Engineering Sciences.
- Ataol M. (2010). Burdur Gölü'nde Seviye Değişimleri. *Coğrafi Bilimler Dergisi, CBD* 8(1): 77-92.
- Avcı M. (1992). Thornthwaite rasyonel iklim sınıflandırma sistemine göre Türkiye iklimi. *Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 1(1): 67-88.
- Aydeniz A. (1973). Tarımda verimliliğin sağlanmasında önemli etken olan su ve sulama durumumuz. *Verimlilik Dergisi*, 3(1): 177-199.
- Aydeniz A. (1985). Toprak amenajmanı. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayını, No:928, Ankara.
- Bacanlı Ü.G., Saf B. (2005). Kuraklık belirleme yöntemlerinin Antalya ili örneğinde incelenmesi. Antalya Yöresinin İnşaat Mühendisliği Sorunları Sempozyumu, Antalya, 184-196.
- Birsoy Y., Ölgün M.K. (1992). Thornthwaite yöntemi ile su bilançosunun ve iklim tipinin belirlenmesinde bilgisayar kullanımı, *Ege Coğrafya Dergisi*, 6(1): 153-178.
- Boluk E. (2016). Aydeniz İklim Sınıflandırmasına Göre Türkiye İklimi, Meteoroloji Genel Müdürlüğü – ANKARA.
- Climate Data. (2023). Dünya geneli şehirlerde iklim verileri. Climate Data. <https://tr.climate-data.org/> Erişim tarihi: 25.12.2023.
- Çiçek İ. (1996). Thornthwaite metoduna göre Türkiye'de iklim tipleri. *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 12: 33-71.
- Çelik M.A., Kopar İ., Bayram H. (2018). Doğu Anadolu Bölgesi'nin mevsimlik kuraklık analizi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(3): 1741-1761.
- Çolak H.E., Memişoğlu Baykal T. (2021). Creating Eastern Black Sea Region Climate Boundary Maps with GIS to Monitor Climate Change. Doğu Karadeniz Doğal Çevre Tartışmaları, Lyon: 98-121.
- de Martonne E. (1942). Nouvelle carte mondial de l'indice d'aridité. *Annales de Géographie*, 241-250.

- DMİ (1988). Aydeniz Metodu ile Türkiye'nin Kuraklık Değerlendirmesi. Ankara.
- Dönmez Y. (1984). Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları, İ.T.Ü. Yayın No: 2506, Coğrafya Enstitüsü, Yayın No: 102.
- Emberger L. (1955). Une classification biogéographique des climats. *Rev. Trav. Lab. Bot. Fac. Sci. Montpellier*, 7: 3-43.
- Erinç S. (1949). The climates of Turkey according to Thornthwaite's classifications. *Annals of the Association of American Geographers*, 39(1): 26-46.
- Erinç S. (1950). Climatic types and the variation of moisture regions in Turkey", *Geographical Review*, 40(2): 224-235.
- Erinç S. (1965). Yağış Müessiriyeti Üzerine Bir Deneme ve Yeni Bir İndis (Vol. No:41): İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Enstitüsü Yayınları.
- Erol O. (1999). Genel Klimatoloji (Genişletilmiş 5. Baskı), Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Ertürk A.K., Bayar, F.A. (1984). Türkiye'nin İklim Tasnifi -Erinç Kuraklık İndis Formülüne Göre. Ankara: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü.
- Geiger R. (1954). Klassifikation der Klimate nach W. Köppen. Landolt-Börnstein – Zahlenwerte und Funktionen aus Physik, Chemie, Astronomie, Geophysik und Technik, alte Serie. Berlin: Springer. Vol. 3: 603–607.
- Geiger R. (1961). Überarbeitete Neuausgabe von Geiger, R.: Köppen-Geiger / Klima der Erde. (Wandkarte 1:16 Mill.) – Klett-Perthes, Gotha.
- Holdridge L.R. (1947). Determination of world plant formations from simple climatic data. *Science*, 105(2727): 367-368. doi:10.1126/science.105.2727.367.
- Ikonen Ari T.K. (2007). Working Report 2007-86 Meteorological Data and Update of Climate Statistics of Olkiluoto 2005 – 2006. Posiva Oy iaea.org. p. 72.
- İnal C., Turgut B., Yiğit C.Ö. (2002). Lokal Alanlarda Jeoit Ondülasyonlarının Belirlenmesinde Kullanılan Enterpolasyon Yöntemlerinin Karşılaştırılması, Selçuk Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Öğretiminde 30. Yıl Sempozyumu, 16-18 Ekim, Konya.
- Kadıoğlu M. (2012). Türkiye'de İklim Değişikliği Risk Yönetimi. Türkiye'nin İklim Değişikliği II. Ulusal Bildiriminin Hazırlanması Projesi Yayını, ISBN: 978-605-5294-12-0.
- Karaoğlu M. (2011). Ziraî Meteorolojik Açından Iğdır İklim Etüdü. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1): 97-104.
- Keskin Citiroglu H. (2012). Effects of hydrological and climatic characteristics on the land use in Zonguldak residential area, northwest Turkey. *African Journal of Agricultural Research*, 7(40): 5466-5477.

- Köppen W. (1884). Die Wärmezonen der Erde, nach der Dauer der heißen, gemäßigten und kalten Zeit und nach der Wirkung der Wärme auf die organische Welt betrachtet. Translated by Volken, E.; Brönnimann, S. (published 2011). *Meteorologische Zeitschrift*, 20(3): 351-360. doi:10.1127/0941-2948/2011/105. S2CID 209855204.
- Köppen W. (1918). Klassifikation der klimada nach temperatur, niederschlag und jahresablauf (Classification of climates according to temperature, precipitation and seasonal cycle). *Petermanns Geographische Mitteilungen*, 64: 193-203.
- Köppen W. (1936). "C". In Köppen, Wladimir; Geiger (publisher), Rudolf (eds.). *Das geographische System der Klimate (The geographic system of climates)* Vol. 1. Berlin: Borntraeger. Archived from the original on 4 March 2016. Retrieved 2 September 2016.
- Krige D.G. (1951). A Statistical approach to some basic mine valuation problems on the Witwatersrand. *Journal of the Chemical, Metallurgical and Mining Society of South Africa*, 52: 119-139.
- MGM (2016). Thornthwaite İklim Sınıflandırmasına Göre Türkiye İklimi, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü, https://www.mgm.gov.tr/FILES/iklim/iklim_siniflandirmalari/Thornthwaite.pdf Access date: 29.02.2024
- MGM (2017). İklim sınıflandırmaları. T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Klimatoloji Şube Müdürlüğü, Kalaba, Ankara, Türkiye. https://www.mgm.gov.tr/FILES/iklim/yayinlar/iklim_siniflandirmalari.pdf Access date: 03.03.2024.
- Öztürk M.Z., Çetinkaya G., Aydın S. (2017). Köppen-Geiger iklim sınıflandırmasına göre Türkiye'nin iklim tipleri. *Journal of Geography*, 35: 17-27. doi: 10.26650/JGEOG295515.
- Polat P., Sunkar M. (2017). Rize'nin iklim özellikleri ve Rize çevresinde uzun dönem sıcaklık ve yağış verilerinin trend analizleri, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, The Journal of International Social Sciences*, 27(1): 1-23.
- Schendel U. (1968). Messungen mit grundwasser lysimeter über den wasserverbrauch aus oberflächennahem grunwasser. *Z. Grundwasser. Kulturtechnik Flurbereich*. Berlin/Hamburg. 9: 314-326.
- Sezer L. İ. (1988). İklim ve vejetasyon sınıflandırması konusunda yeni bir indis denemesi. *Ege Coğ. Der.*, 4(1): 161-201.
- Strahler A. N. (1951). *Physical Geography*: New York: Wiley.
- Tatlı H., Dalfes H. N. (2016). Defining Holdridge's life zones over Turkey. *International Journal of Climatology*, 36(11): 3864-3872. doi:10.1002/joc.4600.
- Thornthwaite C.W. (1948). An approach toward a rational classification of climate. *Geographical Review*, 38(1): 55-94.

- Trewartha G.T. (1968). *An Introduction to Climate*. New York: McGraw-Hill.
- Türkeş M. (2010). *Klimatoloji ve Meteoroloji, Kriter Yayınları–Yayın No. 63, Fiziki Coğrafya Serisi No. 1, İstanbul*.
- Türkeş M., Tatlı H. (2011). Use of the spectral clustering to determine coherent precipitation regions in Turkey for the period 1929–2007. *International Journal of Climatology*, 31(14): 2055-2067. doi:10.1002/joc.2212.
- Ünal Y., Kindap T., Karaca M. (2003). Redefining the climate zones of Turkey using cluster analysis. *International Journal of Climatology*, 23(9): 1045-1055. doi:10.1002/joc.910.
- Yaprak S., Arslan E. (2008). Kriging yöntemi ve geoit yüksekliklerinin enterpolasyonu, *Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi*, 2008/1, 98: 36-42.
- Yılmaz E., Çiçek İ. (2016). Türkiye Thornthwaite iklim sınıflandırması. *Journal of Human Sciences*, 13(3): 3973-3994.
- Yılmaz E. Çiçek İ. (2018). Türkiye'nin detaylandırılmış Köppen-Geiger iklim bölgeleri, *Journal of Human Sciences*, 15(1): 225-242.

References

- Abenoza, R. F., Ceccato, V., Susilo, Y. O., & Cats, O. (2018). Individual, travel, and bus stop characteristics influencing travelers' safety perceptions. *Transportation Research Record*, 2672(8), 19–28.
- Aksoy, S. (2022). *Surroundings of metro stations as public spaces: user perceptions in the cases in İzmir*. 01. Izmir Institute of Technology.
- Atanassov, K. T., & Stoeva, S. (1986). Intuitionistic fuzzy sets. *Fuzzy Sets and Systems*, 20(1), 87–96.
- Badiora, A. I., Wojuade, C. A., & Adeyemi, A. S. (2020). Personal safety and improvements concerns in public places: An exploration of rail transport users' perception. *Journal of Place Management and Development*, 13(3), 319–346.
- Boran, F. E., Genç, S., Kurt, M., & Akay, D. (2009). A multi-criteria intuitionistic fuzzy group decision making for supplier selection with TOPSIS method. *Expert Systems with Applications*, 36(8), 11363–11368.
- Brons, M., Givoni, M., & Rietveld, P. (2009). Access to railway stations and its potential in increasing rail use. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 43(2), 136–149.
- Cao, J., & Duncan, M. (2019). Associations among distance, quality, and safety when walking from a park-and-ride facility to the transit station in the Twin Cities. *Journal of Planning Education and Research*, 39(4), 496–507.
- Cheng, H., Huang, Z., & Hu, X. (2015). A MCDM/MADM model for evaluating efficiency of rail-bus transfer. *5th International Conference on Civil Engineering and Transportation*, 1522–1527.
- Fan, Y., Guthrie, A., & Levinson, D. (2016). Waiting time perceptions at transit stops and stations: Effects of basic amenities, gender, and security. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 88, 251–264.
- Ghosh, P., & Ojha, M. K. (2017). Determining passenger satisfaction out of platform-based amenities: A study of Kanpur Central Railway Station. *Transport Policy*, 60, 108–118.
- Görçün, Ö. F. (2021). Evaluation of the selection of proper metro and tram vehicle for urban transportation by using a novel integrated MCDM approach. *Science Progress*, 104(1), 0036850420950120.
- Hess, D. B. (2012). Walking to the bus: Perceived versus actual walking distance to bus stops for older adults. *Transportation*, 39, 247–266.
- Kaszczyszyn, P., & Sypion-Dutkowska, N. (2019). Walking access to public transportation stops for city residents. A comparison of methods. *Sustainability*, 11(14), 3758.
- Kici-ski, M., & Solecka, K. (2018). Application of MCDA/MCDM methods for an integrated urban public transportation system—case study, city of Cracow. *Archives of Transport*, 46.

- Li, J., Xu, X., Yao, Z., & Lu, Y. (2019). Improving service quality with the fuzzy TOPSIS method: A case study of the Beijing rail transit system. *Ieee Access*, *7*, 114271–114284.
- Loukaitou-Sideris, A. (2012). Safe on the move: The importance of the built environment. In *The urban fabric of crime and fear* (pp. 85–110). Springer.
- Ma, H., Chen, D., & Yin, J. (2020). Riding comfort evaluation based on longitudinal acceleration for urban rail transit—Mathematical models and experiments in Beijing subway. *Sustainability*, *12*(11), 4541.
- Mohammadi, A., Amador-Jimenez, L., & Nasiri, F. (2020). A multi-criteria assessment of the passengers' level of comfort in urban railway rolling stock. *Sustainable Cities and Society*, *53*, 101892.
- Müller, K., Engel, C., Loitsch, C., Stiefelwagen, R., & Weber, G. (2022). Traveling more independently: a study on the diverse needs and challenges of people with visual or mobility impairments in unfamiliar indoor environments. *ACM Transactions on Accessible Computing (TACCESS)*, *15*(2), 1–44.
- Murray, A. T., & Feng, X. (2016). Public street lighting service standard assessment and achievement. *Socio-Economic Planning Sciences*, *53*, 14–22.
- Naami, A. (2019). Access barriers encountered by persons with mobility disabilities in Accra, Ghana. *Journal of Social Inclusion*, *10*(2), 70–86.
- Nordin, N. H., Masirin, M. I. M., Ghazali, M. I., & Azis, M. I. (2016). Passenger rail service comfortability in Kuala Lumpur urban transit system. *MATEC Web of Conferences*, *47*, 3011.
- Roncoli, C., Chandakas, E., & Kaparias, I. (2023). Estimating on-board passenger comfort in public transport vehicles using incomplete automatic passenger counting data. *Transportation Research Part C: Emerging Technologies*, *146*, 103963.
- Seriani, S., Fernandes, V. A., Moraga, P., & Cortes, F. (2022). Experimental Location of the Vertical Handrail to Improve the Accessibility of Wheelchair Passengers Boarding and Alighting at Metro Stations—A Pilot Study. *Sustainability*, *14*(15), 9224.
- Stjernborg, V. (2019). Accessibility for all in public transport and the overlooked (social) dimension—a case study of Stockholm. *Sustainability*, *11*(18), 4902.
- Sze, N. N., & Christensen, K. M. (2017). Access to urban transportation system for individuals with disabilities. *IATSS Research*, *41*(2), 66–73.
- Xu, Z. (2007). Intuitionistic fuzzy aggregation operators. *IEEE Transactions on Fuzzy Systems*, *15*(6), 1179–1187.
- Zhang, X., Liu, H., Xu, M., Mao, C., Shi, J., Meng, G., & Wu, J. (2020). Evaluation of passenger satisfaction of urban multi-mode public transport. *PloS One*, *15*(10), e0241004.

8. Conclusion

In conclusion, laser material processing technologies have become important in various industries because of the rapid expansion of laser applications and the decreasing cost of laser systems. With the wide acceptance of applications such as laser surface treatment, welding, cutting and drilling, new developments in laser technology have increased the potential applications of lasers in manufacturing industries, especially in the fields of additive manufacturing and micro/nanofabrication. Technological advances, such as ultrafast lasers, have enabled more precise and efficient processing and introduced new phenomena of beam-material interaction. The potential of the laser to direct energy in a repeatable, direct and tuneable manner makes it ideal for materials processing and enables processes that can be controlled by specific laser parameters.

Laser-related research is actively contributing to innovative manufacturing techniques aimed at improving product quality, designing multi-material components and improving economic and procedural benefits. The diversity of laser types and applications has led to various research efforts to investigate and optimize the effects of lasers on materials. The following conclusions can be drawn from this study:

- Laser surface treatment improves material properties such as strength, hardness and chemical resistance and offers a controllable method for improving surface characteristics.
- Laser welding provides flexibility and precision in joining materials with conduction and keyhole modes.
- Laser cutting, offers the advantages of non-contact processing, high speed and flexibility, while laser drilling addresses the challenges of effectively processing hard and high-strength materials.
- Laser cladding finds versatile applications in prototype development, repair and manufacturing, demonstrating its effectiveness in various industries.
- It is essential to set the appropriate laser parameters to achieve the expected mechanical properties of the laser-processed material.
- There are several studies in the literature that aim to investigate laser material interactions and will continue to do so as there are various parameters that affect laser material input.

References

- Affan Ahmed, S., Mohsin, M., & Zubair Ali, S. M. (2021). Survey and technological analysis of laser and its defense applications. *Defence Technology*, 17(2), 583–592. <https://doi.org/10.1016/j.dt.2020.02.012>
- Agrawal, G. P. (2016). Optical communication: Its history and recent progress. In *Optics in Our Time* (pp. 177–199). https://doi.org/10.1007/978-3-319-31903-2_8
- Alhajhamoud, M., Candan, L., Alp Ilgaz, M., Cinar, I., Ozbey, S., Selma^ç, S., ... Kayahan, E. (2022). Laser Welding of 316L Austenitic Stainless Steel in an Air and a Water Environment. *Materials*, 15(2022). <https://doi.org/10.3390/ma15062248>
- Alhajhamoud, M., Ozbey, S., Ilgaz, M. A., Candan, L., Cinar, I., Vukotić, M., ... Kayahan, E. (2022). Laser Welding of Ti6Al4V Titanium Alloy in Air and a Water Medium. *Materials*, 15(24), 9088. <https://doi.org/10.3390/ma15249088>
- Anghel, C., Gupta, K., & Jen, T. (2020). A Review on Laser Beam Cutting. *Proceedings of the 5th NA International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*, 3168–3178.
- Anghel, C., Gupta, K., Mashamba, A., & Jen, T. (2018). Recent Developments in Laser Cutting of Metallic Materials. *Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*, 1881–1891.
- Assuncao, E., Williams, S., & Yapp, D. (2012). Interaction time and beam diameter effects on the conduction mode limit. *Optics and Lasers in Engineering*, 50(6), 823–828. <https://doi.org/10.1016/j.optlaseng.2012.02.001>
- Bäuerle, D. (2011). Liquid-Phase Deposition, Electroplating. In *Laser Processing and Chemistry* (pp. 744–487). https://doi.org/10.1007/978-3-642-17613-5_21
- Blackburn, J. (2012). 3 - Laser welding of metals for aerospace and other applications. In M. C. Chaturvedi (Ed.), *Welding and Joining of Aerospace Materials* (pp. 75–108). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1533/9780857095169.1.75>
- Brown, M. S., & Arnold, C. B. (2010). Fundamentals of Laser-Material Interaction and Application to Multiscale Surface Modification. In K. Sugioaka, M. Meunier, & A. Piqué (Eds.), *Laser Precision Microfabrication* (pp. 91–120). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. <https://doi.org/10.1007/978-3-642-10523-4>
- Casalino, G. (2018). Computational intelligence for smart laser materials processing. *Optics & Laser Technology*, 100, 165–175. <https://doi.org/10.1016/j.optlastec.2017.10.011>

- Chen, T., Wu, W., Li, W., & Liu, D. (2019). Laser cladding of nanoparticle TiC ceramic powder: Effects of process parameters on the quality characteristics of the coatings and its prediction model. *Optics & Laser Technology*, 116, 345–355. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.optlastec.2019.03.048>
- Chryssolouris, G. (1991). *Laser Machining: Theory and Practice*. In *Springer-Verlag*. Taylor & Francis. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/10426919308934864>
- Chryssolouris, G., & Salonitis, K. (2012). 10 - Fundamentals of laser machining of composites. In H. Hocheng (Ed.), *Machining Technology for Composite Materials* (pp. 266–287). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1533/9780857095145.2.266>
- Dahotre, N. B., & Harimkar, S. (2008). *Laser fabrication and machining of materials*. Springer Science & Business Media.
- Dausingera, F., Hügel, H., & Konov, V. (2003). Micro-machining with ultrashort laser pulses: From basic understanding to technical applications. *SPIE*, 5147, 106–115.
- Deepak, J. R., R.P. A., & Saran Sundar, S. (2023). Applications of lasers in industries and laser welding: A review. *Materials Today: Proceedings*, 1–6. Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2023.02.102>
- Demir, A. (2010). Lazerle Malzeme İşleme. *Bilim ve Teknik*, 48–51.
- Dindar, Ç., Altay, M., & Aydın, H. (2021). Laser Cladding Process and Process Parameters: A Review. *Uludağ University Journal of The Faculty of Engineering*, 26(2), 723–736. <https://doi.org/10.17482/uumfd.798666>
- Eltawahni, H. A., Benyounis, K., & Olabi, A. G. (2016). High Power CO2 Laser Cutting for Advanced Materials – Review. In *Reference Module in Materials Science and Materials Engineering*. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-803581-8.04019-4>
- Etsion, I. (2004). Improving tribological performance of mechanical components by laser surface texturing. *Tribology Letters*, 17(4), 733–737. <https://doi.org/10.1007/s11249-004-8081-1>
- Fujimoto, Y., Nakanishi, J., Yamada, T., Ishii, O., & Yamazaki, M. (2013). Visible fiber lasers excited by GaN laser diodes. *Progress in Quantum Electronics*, 37(4), 185–214. <https://doi.org/10.1016/j.pquantelec.2013.04.002>
- Gautam, G. D., & Pandey, A. K. (2018). Pulsed Nd:YAG laser beam drilling: A review. *Optics & Laser Technology*, 100, 183–215. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.optlastec.2017.09.054>
- Grigoriev, S. N., Volosova, M. A., & Okunkova, A. A. (2022). Advances in Laser Materials Processing. *Metals*, 12(6), 917. <https://doi.org/10.3390/met12060917>

- Gupta, K., & Jain, N. (2013). Deviations in Geometry of Miniature Gears Fabricated by Wire Electrical Discharge Machining. *ASME International Mechanical Engineering Congress and Exposition, Proceedings (IMECE)*, 10. <https://doi.org/10.1115/IMECE2013-66560>
- Hemmati, I., Ocelik, V., & De Hosson, J. T. M. (2015). 6 - Compositional modification of Ni-base alloys for laser-deposition technologies. In J. Lawrence & D. G. Waugh (Eds.), *Laser Surface Engineering* (pp. 137–162). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-1-78242-074-3.00006-4>
- Ion, J. (2005). Laser Processing of Engineering Materials. *Materials Today*, 8(3), 57. [https://doi.org/10.1016/S1369-7021\(05\)00750-9](https://doi.org/10.1016/S1369-7021(05)00750-9)
- Iynen, O., Sahinoğlu, A., Özdemir, M., & Yılmaz, V. (2020). Investigation of the Effect of Cutting Parameters on the Surface Roughness Value in the Machining of AISI 4140 Steel with Taquchi Method. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 10(4), 2840–2849. <https://doi.org/10.21597/jist.736802>
- Joe, D. J., Kim, S., Park, J. H., Park, D. Y., Lee, H. E., Im, T. H., ... Lee, K. J. (2017). Laser–Material Interactions for Flexible Applications. *Advanced Materials*, 29(26), 1606586. <https://doi.org/10.1002/adma.201606586>
- Justander, H. (2022). *Pulsed Laser Welding of Mim Materials in Precision- Engineered Components*. Lut University.
- Kukreja, L. M., Kaul, R., Paul, C. P., Ganesh, P., & Rao, B. T. (2013). Emerging Laser Materials Processing Techniques for Future Industrial Applications. In J. D. Majumdar & I. Manna (Eds.), *Laser-Assisted Fabrication of Materials* (pp. 423–478). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-28359-8_10
- Li, L. (2010). 2 - The challenges ahead for laser macro, micro, and nano manufacturing. In J. Lawrence, J. Pou, D. K. Y. Low, & E. Toyserkani (Eds.), *Advances in Laser Materials Processing* (pp. 20–39). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1533/9781845699819.1.20>
- Li, X., Li, T., Shi, B., Wang, D., Adnan, M., & Lu, H. (2020). The influence of substrate tilt angle on the morphology of laser cladding layer. *Surface and Coatings Technology*, 391, 125706. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.surfcoat.2020.125706>
- Mahrle, A., & Beyer, E. (2009). Theoretical aspects of fibre laser cutting. *Journal of Physics D: Applied Physics*, 42, 175507. <https://doi.org/10.1088/0022-3727/42/17/175507>
- Murzin, S. P., & Stiglbrunner, C. (2023). Fabrication of Smart Materials Using Laser Processing: Analysis and Prospects. *Applied Sciences*, 14(1), 85. <https://doi.org/10.3390/app14010085>

- Naresh, & Khatak, P. (2022). Laser cutting technique: A literature review. *Materials Today: Proceedings*, 56, 2484–2489. <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2021.08.250>
- Nath, A. K. (2014). Laser Drilling of Metallic and Nonmetallic Substrates. In *Comprehensive Materials Processing* (Vol. 9, pp. 115–175). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-096532-1.00904-3>
- Nedic, B., Milan, E., & Aleksijevic, M. (2016). Calculation of laser cutting costs. *International Journal for Quality Research*, 10(3), 487.
- Petring, D., Polzin, R., & Becker, M. (2007). Applications. In F. Bachmann, P. Loosen, & R. Poprawe (Eds.), *High Power Diode Lasers: Technology and Applications* (pp. 285–533). New York, NY: Springer New York. https://doi.org/10.1007/978-0-387-34729-5_7
- Quintino, L., & Assunção, E. (2013). Conduction laser welding. In S. Katayama (Ed.), *Handbook of Laser Welding Technologies* (pp. 139–162). Elsevier. <https://doi.org/10.1533/9780857098771.1.139>
- Quintino, Luisa. (2014). 1 - Overview of coating technologies. In R. Miranda (Ed.), *Surface Modification by Solid State Processing* (pp. 1–24). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1533/9780857094698.1>
- Rahman, M., Haider, J., & Hashmi, M. S. J. (2014). Health and Safety Issues in Emerging Surface Engineering Techniques. In *Comprehensive Materials Processing* (Vol. 8, pp. 35–47). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-096532-1.00806-2>
- Sarfraz, S., Shehab, E., Salonitis, K., & Suder, W. (2021). Laser Drilling of Superalloys and Composites. In *Springer Series in Advanced Manufacturing* (pp. 105–135). https://doi.org/10.1007/978-981-16-3184-9_5
- Sharma, A., & Yadava, V. (2018). Experimental analysis of Nd-YAG laser cutting of sheet materials – A review. *Optics & Laser Technology*, 98, 264–280. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.optlastec.2017.08.002>
- Shivamurthy, R. C., Kamaraj, M., Nagarajan, R., Shariff, S. M., & Padmanabham, G. (2012). 7 - Laser surface modification of steel for slurry erosion resistance in power plants. In C. T. Kwok (Ed.), *Laser Surface Modification of Alloys for Corrosion and Erosion Resistance* (pp. 177–287). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1533/9780857095831.2.177>
- Shukla, P., & Lawrence, J. (2015). 5 - Characterization and modification of technical ceramics through laser surface engineering. In J. Lawrence & D. G. Waugh (Eds.), *Laser Surface Engineering* (pp. 107–134). Woodhead Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-1-78242-074-3.00005-2>
- Silfvast, W. T. (1996). Laser Fundamentals. In *Cambridge University Press*. <https://doi.org/10.1201/9781315380568>

- Singh, S. C., Zeng, H., Guo, C., & Cai, W. (2012). Lasers: Fundamentals, Types, and Operations. In *Nanomaterials* (pp. 1–34). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9783527646821.ch1>
- Solheid, J. S., Elkaseer, A., Wunsch, T., Scholz, S., Seifert, H. J., & Pflöging, W. (2022). Multiobjective Optimization of Laser Polishing of Additively Manufactured Ti-6Al-4V Parts for Minimum Surface Roughness and Heat-Affected Zone. *Materials*, *15*(9), 3323. <https://doi.org/10.3390/ma15093323>
- Steen, W. (1998). Laser Cutting. In *Laser Material Processing* (pp. 103–146). London: Springer London. https://doi.org/10.1007/978-1-4471-3609-5_4
- Steen, W.M., & Powell, J. (1981). Laser surface treatment. *Materials & Design*, *2*(3), 157–162. [https://doi.org/10.1016/0261-3069\(81\)90056-X](https://doi.org/10.1016/0261-3069(81)90056-X)
- Steen, William M., & Mazumder, J. (2010). Prologue. In *Laser Material Processing* (pp. 1–10). London: Springer London. https://doi.org/10.1007/978-1-84996-062-5_1
- Sugioka, K., & Cheng, Y. (2014). Ultrafast lasers—reliable tools for advanced materials processing. *Light: Science & Applications*, *3*(4), e149. <https://doi.org/10.1038/lsa.2014.30>
- Sugioka, K., Michael, M., & Pique, A. (2010). Laser Precise Microfabrication. In *Book*.
- Tahir, A. F. M., & Rahim, E. A. (2016). A study on the laser cutting quality of ultra-high strength steel. *Journal of Mechanical Engineering and Sciences*, *10*(2), 2145–2158.
- Tong, Y., Ma, J., Shangguan, J., Jiang, B., Ding, L., Chen, L., & Wang, S. (2022). Research Progress of Laser Cleaning Technology for Aerospace Materials. *Aeronaut. Manuf. Technol*, *65*, 48–56.
- Wardhana, B. S., Anam, K., Ogana, R. M., & Kurniawan, A. (2019). Laser Cutting Parameters Effect on 316L Stainless Steel Surface. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, *494*, 012041. IOP Science. <https://doi.org/10.1088/1757-899X/494/1/012041>
- Wise, R. J. (2001). Polymer Glasses, Welding of: Processes and Mechanisms. In K. H. J. Buschow, R. W. Cahn, M. C. Flemings, B. Ilshner, E. J. Kramer, S. Mahajan, & P. Veysière (Eds.), *Encyclopedia of Materials: Science and Technology* (pp. 7354–7359). Oxford: Elsevier. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B0-08-043152-6/01309-7>
- Yalızay, B. (2011). *Analysis of Interactions Between Femtosecond Laser and Material With Gauss, Bessel and Airy Beams*. Istanbul Teknik University.
- Zhou, Z., Sun, W., Wu, J., Chen, H., Zhang, E., & Wang, S. (2023). The Fundamental Mechanisms of Laser Cleaning Technology and Its Typical Applications in Industry. *Processes*, *11*(5), 1445. <https://doi.org/10.3390/pr11051445>

Zohuri, B. (2016). Lasers. In *Directed Energy Weapons* (pp. 201–378). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-31289-7_7

Kaynakça

- Ahn, S. I., & Kim, Y. (2024). On-chip physiological mimicry of neurovascular unit: Challenges and perspectives. *Neural Regeneration Research*, 19(3), 499-500.
- Alkaff, Z. A., Malim, N. H. A. H., Sumari, P. & Abdullah, J. M. (2024). Applications of brain computer interface in a present healthcare setting. N. H. Kashou (Ed.), *New insights in brain-computer interface systems*. (pp: 1-25). London: Intechopen.
- Arafat, I. (2013). Brain-computer interface: past, present & future. *International Islamic University Chittagong (IIUC), Chittagong, Bangladesh*, 1-6.
- Bartholow, R. (1872a). The electrical room of the Good Samaritan Hospital. *The Clinic*, Cincinnati, 2, 86–89.
- Benabid, A. L. (2003). Deep brain stimulation for Parkinson's disease. *Current Opinion In Neurobiology*, 13(6), 696-706.
- Berger H (1929) Über das elektroenkephalogramm des menschen. *Arch Psychiatr Nervenkr*, 87(1), 527–570.
- Bogue, R. (2010). Brain-computer interfaces: Control by thought. *Industrial Robot: An International Journal*, 37(2), 126-132.
- Bresadola, M. (1998). Medicine and science in the life of Luigi Galvani (1737–1798). *Brain Research Bulletin*, 46(5), 367-380.
- Canny, E., Vansteensel, M. J., van der Salm, S. M., Müller-Putz, G. R. & Berezutskaya, J. (2023). Boosting brain–computer interfaces with functional electrical stimulation: Potential applications in people with locked-in syndrome. *Journal of NeuroEngineering and Rehabilitation*, 20(1), 157.
- Dadia T, Greenbaum D. (2019). Neuralink: The ethical 'rithmetic of reading and writing to the brain. *AJOB Neurosci*. 10(4), 187-189.
- Daly, J. J., & Wolpaw, J. R. (2008). Brain–computer interfaces in neurological rehabilitation. *The Lancet Neurology*, 7(11), 1032-1043.
- Deep-Brain Stimulation for Parkinson's Disease Study Group. (2001). Deep-brain stimulation of the subthalamic nucleus or the pars interna of the globus pallidus in Parkinson's disease. *New England Journal of Medicine*, 345(13), 956-963.
- Delgado, J. R. (1955). Evaluation of permanent implantation of electrodes within the brain. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology*, 7(4), 637-644.
- Deo, D. R., Willett, F. R., Avansino, D. T., Hochberg, L. R., Henderson, J. M. & Shenoy, K. V. (2024). Brain control of bimanual movement enabled by recurrent neural networks. *Scientific Reports*, 14(1), 1598.

- Dorman, M. F., & Parkin, J. L. (2015). The role of the Utah Artificial Ear project in the development of the modern cochlear implant. *Cochlear Implants International*, 16(2), 1-11.
- Drew, L. (2024). Elon Musk's Neuralink brain chip: What scientists think of first human trial. *Nature*.
- Fadziso, T. (2020). Why Neuralink will Change Humanity Forever?. *Asian Journal of Humanity, Art and Literature*, 7(1), 69-78.
- Fiani B, Reardon T, Ayres B, Cline D & Sitto SR. (2021). An examination of prospective uses and future directions of Neuralink: the brain-machine interface. *Cureus*, 13(3).
- Food and Drug Administration (FDA) (1997) Premarket notification: Implantable deep brain stimulation for the treatment of tremor due to Parkinson's disease and essential tremor.
- In: *Neurological devices panel meeting of the Medical Devices Advisory Committee*, Gaithersburg, MD, 14 March. Washington, DC: Miller Reporting Company.
- Gardner, J. (2013). A history of deep brain stimulation: Technological innovation and the role of clinical assessment tools. *Social Studies Of Science*, 43(5), 707-728.
- Gurtner, D. (2021). Neuralink and beyond: Challenges of creating an enhanced human.
- In *FOLIA - Fribourg Open Library and Archive*. <https://folia.unifr.ch/unifr/documents/309154>
- Haas, L. (2003). Hans Berger (1873–1941), Richard Caton (1842–1926) and electroencephalography. *Journal Of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry*, 74(1), 9.
- Hagner, M. (2012). The electrical excitability of the brain: Toward the emergence of an experiment. *Journal of the History of the Neurosciences*, 21(3), 237-249.
- Harris, L. J. & Almerigi, J. B. (2009). Probing the human brain with stimulating electrodes: The story of Roberts Bartholow's (1874) experiment on Mary Rafferty. *Brain and Cognition*, 70(1), 92-115.
- Hitzig, E. (1870). Ueber die galvanischen schwindelempfindungen und eine neue method galvanischer reizung der augenmuskeln [On the galvanic sensations of vertigo and a new method of galvanic irritations of the eye muscles]. *Berliner Klinische Wöchenschrift*, 2, 137-138.
- Hochberg L. R., Bacher, D., Jarosiewicz B, Masse, N.Y., Simeral, J. D., Vogel, J., Haddadin, S., Liu, J., Cash, S. S., van der Smagt, P. & Donoghue J. P. (2012). Reach and grasp by people with tetraplegia using a neurally controlled robotic arm. *Nature*, 485(7398), 5-372.

- Horgan, J. (2005). The forgotten era of brain chips. *Scientific American*, 293(4), 66-73.
- Hosobuchi, Y., Adams, J. E. & Rutkin, B. (1973). Chronic thalamic stimulation for the control of facial anesthesia dolorosa. *Archives of Neurology*, 29(3), 158-161.
- House, W. F., & Urban, J. (1973). Long term results of electrode implantation and electronic stimulation of the cochlea in man. *Annals of Otolology, Rhinology & Laryngology*, 82(4), 504-517.
- House, W.F. (1976). Cochlear implants. *Annals of Otolology, Rhinology & Laryngology*, 85(27), 1-93.
- İnce, R., Adanır, S. S., & Sevmez, F. (2021). The inventor of electroencephalography (EEG): Hans Berger (1873-1941). *Child's Nervous System*, 37, 2723-2724.
- Jawad, A. J. (2021). Bioethics of medical devices based on brain computer interfaces (BCI). *Journal of Clinical Research & Bioethics*, 21(8).
- Kaplan, R. M. (2011). The mind reader: The forgotten life of Hans Berger, discoverer of the EEG. *Australasian Psychiatry*, 19(2), 168-169.
- Kennedy, P. R. & Bakay, R. A. (1998). Restoration of neural output from a paralyzed patient by a direct brain connection. *NeuroReport*, 9(8), 1707-1711.
- Kübler, A. & Neumann, N. (2005). Brain-computer interfaces—The key for the conscious brain locked into a paralyzed body. *Progress in Brain Research*, 150, 513-525.
- López Madejska, V. M., López Bernal, S., Martínez Pérez, G. & Huertas Celdrán, A. (2024). Impact of neural cyberattacks on a realistic neuronal topology from the primary visual cortex of mice. *Wireless Networks*, 1-15.
- Lorach, H., Galvez, A., Spagnolo, V., Martel, F., Karakas, S., Interling, N., Vat, M., Faivre, O., Harte, C., Komi, S., Ravier, J., Collin, T., Coquoz, L., Sakr, I., Baaklini, E., Hernandez-Charpak, S. D., Dumont, G., Buschman, R., Buse, N., Denison, T., van Nes, I., Asboth, L., Watrin, A., Struber, L., Sauter-Starace, F., Langar, L., Auboiron, V., Carda, S., Chabardes, S., Aksenova, T., Demesmaeker, R. & Charvet, G. (2023). Walking naturally after spinal cord injury using a brain-spine interface. *Nature*, 1-8.
- Maguire, G. Q. & McGee, E. M. (1999). Implantable Brain Chips? Time for Debate. *The Hastings Center Report*, 29(1), 7-13.
- Mahmud, M., Cecchetto, C., Maschietto, M., Thewes, R. & Vassanelli, S. (2017, December).

- Towards high-resolution brain-chip interface and automated analysis of multi-channel neuronal signals. In *2017 IEEE Region 10 Humanitarian Technology Conference (R10-HTC)* (pp: 868-872). IEEE.
- Marinković, D., Marinković, T. & Jelić, A. (2023). Perspectives and Challenges in Cognitive Enhancement Based on the Neurotechnology Approach. In *Conference Proceedings/International Scientific and Professional Conference Politehnika 2023* (pp: 852-855). The Academy of Applied Technical Studies” Belgrade”, Belgrade.
- Marzullo, T. C. (2017). The missing manuscript of Dr. Jose Delgado’s radio controlled bulls. *J Undergrad Neurosci. Educ.*, 15(2), 29-35.
- Moravec, H. (1998). When will computer hardware match the human brain. *Journal of Evolution and Technology*, 1(1), 10.
- Mridha, M. F., Das, S. C., Kabir, M. M., Lima, A. A., Islam, M. R. & Watanobe, Y. (2021). Brain-computer interface: Advancement and challenges. *Sensors*, 21(17), 5746.
- Piccolino, M. (2006). Luigi Galvani’s path to animal electricity. *Comptes Rendus Biologies*, 329(5-6), 303-318.
- Qin, Z. (2024). A systematic analysis of wearable devices as brain-computer interface based on neuromodulation. *Highlights in Science, Engineering and Technology*, 81, 306-312.
- Saba, G., Khaleel, M. S., Pasha, S. M., Taskeen, S. & Elahi, M. (2017). The future technology brain chip interference. *International Journal Of Engineering Research & Technology*, 5(18).
- Savić, A. M., & Aricò, P. (2023). Global excellence in brain-computer interfaces: Europe. *Frontiers in Human Neuroscience*, 17.
- Simmons, F. B. (1969). Cochlear implants. *Archives of Otolaryngology*, 89(1), 61-69.
- Thomas, R. K. & Young, C. D. (1993). A note on the early history of electrical stimulation of the human brain. *The Journal of General Psychology*, 120(1), 73-81.
- Vassanelli, S. (2011). Brain-chip interfaces: The present and the future. *Procedia Computer Science*, 7, 61-64.
- Ye, Y., Wang, Z., Tian, Y., Zhou, T., Zhou, Z., Wei, X., ... & Sun, L. (2023). A brain-to-brain interface with a flexible neural probe for mouse turning control by the human mind. *IEEJ Transactions on Electrical and Electronic Engineering*.

References

- Aijjou, A., Bahatti, L., & Raihani, A. (2019). Influence of Solar Energy on Ship Energy Efficiency: Feeder Container Vessel as Example. *International Journal of Electrical Energy*, 7(1), 21–25. <https://doi.org/10.18178/ijoe.7.1.21-25>
- Atkinson, G., Nguyen, H., & Binns, J. (2018). Considerations regarding the use of rigid sails on modern powered ships. *Cogent Engineering*, 5(1), 1543564. <https://doi.org/10.1080/23311916.2018.1543564>
- B9 Shipping. (2012). Developing 100 Percent Fossil Fuel-Free Cargo Sailing Ships.
- Balata, A. M., Ahmed, Y. M., Youssef, S. A. M., & Elgohary, M. M. (2023). Energy efficiency enhancement onboard by use an innovative system of turbines integrated to tanker ship hull. *Energy Reports*, 9, 123–134. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.egy.2022.12.008>
- Barreiro, J., Zaragoza, S., & Diaz-Casas, V. (2022). Review of ship energy efficiency. *Ocean Engineering*, 257, 111594. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.oceaneng.2022.111594>
- Chen, F., Pao, F., & Yin, H. (2018). 14 - Advanced Building Integrated Photovoltaic/Thermal Technologies. In T. M. Letcher & V. M. Fthenakis (Eds.), *A Comprehensive Guide to Solar Energy Systems* (pp. 299–319). Academic Press. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-0-12-811479-7.00014-2>
- Comer, B., & Rutherford, D. (2020). New IMO study highlights sharp rise in short-lived climate pollution. Retrieved 3 January 2024, from The International Council on Clean Transportation website: <https://theicct.org/new-imo-study-highlights-sharp-rise-in-short-lived-climate-pollution/>
- Dincer, I., & Rosen, M. A. (2007). Chapter 3 -Exergy, Environment and Sustainable Development. In *Exergy* (pp. 36–59). Amsterdam: Elsevier. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-008044529-8.50006-9>
- EDT Offshore. (2020). The Naval Architecture Challenges in the New Era. Retrieved 5 January 2023, from https://seaofexperience.org/wp-content/uploads/2021/01/The-role-of-the-Naval-Architect_-Marine-Engineer-in-Tomorrows-Shipping-EDT-Shipmanagement-Ltd.pdf
- Fujiwara, T., Hirata, K., Ueno, M., & Nimura, T. (2003). On development of high performance sails for an oceangoing sailing ship. *International Conference on Marinesimulation and Ship Manoeuvrability (MARSIM'03)*. Japan.
- Gabbar, H. A., Adham, M. I., & Abdussami, M. R. (2021). Analysis of nuclear-renewable hybrid energy system for marine ships. *Energy Reports*, 7, 2398–2417. <https://doi.org/10.1016/j.egy.2021.04.030>

- Gielen, D., Boshell, F., Saygin, D., Bazilian, M. D., Wagner, N., & Gorini, R. (2019). The role of renewable energy in the global energy transformation. *Energy Strategy Reviews*, 24(June 2018), 38–50. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2019.01.006>
- Heitz, E. (2004). Philanthropy and Energy. In C. J. Cleveland (Ed.), *Encyclopedia of Energy* (pp. 1–8). New York: Elsevier. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B0-12-176480-X/00472-1>
- Hore-Lacy, I. (2007). 6 - Other Nuclear Energy Applications:: Hydrogen for Transport Desalination Ships Space Research Reactors for Radioisotopes. In I. Hore-Lacy (Ed.), *Nuclear Energy in the 21st Century* (pp. 93–110). Burlington: Academic Press. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-012373622-2/50009-X>
- Huang, M., He, W., Incecik, A., Cichon, A., Królczyk, G., & Li, Z. (2021). Renewable energy storage and sustainable design of hybrid energy powered ships: A case study. *Journal of Energy Storage*, 43, 103266. <https://doi.org/10.1016/j.est.2021.103266>
- IEA. (2023). Transport Sector CO2 Emissions by Mode in the Sustainable Development Scenario, 2000–2030 – Charts – Data & Statistics. Retrieved from <https://www.iea.org/data-and-statistics/charts/transport-sector-co2-emissions-by-mode-in-the-sustainable-development-scenario-2000-2030>
- IMO. (2015). *Third IMO GHG Study 2014 Executive Summary and Final Report*. Retrieved from www.imo.org
- International Renewable Energy Agency. (2015). *Renewable Energy Options for Shipping*. Retrieved from www.irena.org
- IRENA, I. (2019). *Global energy transformation: A roadmap to 2050 (2019 edition), international renewable energy agency*.
- Kamran, M., & Fazal, M. R. (2021). Chapter 1 - Fundamentals of renewable energy systems. In M. Kamran & M. R. Fazal (Eds.), *Renewable Energy Conversion Systems* (pp. 1–19). Academic Press. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-0-12-823538-6.00009-9>
- Karaca, A. E., & Dincer, I. (2023). A renewable and hydrogen based multi-generation system designed for ferry applications. *ETransportation*, 18, 100289. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.etrans.2023.100289>
- Kodak, G. (2022). The Role of International Maritime Traffic on PM10 Pollutant in the Strait of Istanbul (Bosphorus). *International Journal of Environment and Geoinformatics*, 9(3), 36–47. <https://doi.org/10.30897/ijgeo.977393>
- Kükner, A., & Kaplan, C. (2017). Renewable Energy Sources and Application of Alternative Propulsion Systems to The Yachts. *Gemi ve Deniz Teknolojisi*, (204), 73–88.

- Lowry, J. (2017). Avoiding the Carbon Apocalypse. In *Avoiding Carbon Apocalypse Through Alternative Energy* (pp. 145–146). Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-52195-4-13>
- Margaritou, M. D., & Tzannatos, E. (2018). A Multi-Criteria Optimization Approach for Solar Energy and Wind Power Technologies in Shipping. *FME Transactions*, 46(3), 374–380. <https://doi.org/10.5937/fmet1803374M>
- Millet, Y., Fidan, Y., & Öz, S. (2023). Effect of fuel type on maritime transportation's pollution: An EEOI application. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 66–78. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.1087108>
- Nuttall, P., & Kaitu'u, J. (2016). The Magnus Effect and the Flettner Rotor: Potential Application for Future Oceanic Shipping. *The Journal of Pacific Studies*, 36(2), 162–183. [https://doi.org/10.33318/jpacs.2016.36\(2\)-9](https://doi.org/10.33318/jpacs.2016.36(2)-9)
- Oceanbird. (2022). The Oceanbird Concept. Retrieved 3 January 2024, from <https://www.theoceanbird.com/the-oceanbird-concept/>
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2010). Globalisation, transport and the environment. In *Globalisation* (Vol. 9789264072).
- Pandya, A. A., Herbert-Burns, R., & Kobayashi, J. (2011). *Maritime Commerce and Security : The Indian Ocean*.
- Panwar, N. L., Kaushik, S. C., & Kothari, S. (2011). Role of renewable energy sources in environmental protection : A review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15(3), 1513–1524. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2010.11.037>
- Raza, E., & Ather, M. (2014). Munich Personal RePEc Archive Globalisation, energy usage and sustainability. *Munich Personal RePEc Archive*, (59323), 1–21. Retrieved from <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/59323/>
- Samosir, D. H., Markert, M., & Busse, W. (2017). The Technical and Business Analysis of Using Shore Power Connection in The Port of Hamburg. *Jurnal Teknik ITS*, 5(2), 2337–3539. <https://doi.org/10.12962/j23373539.v5i2.18860>
- Searcy, T. (2017). Harnessing the wind: A case study of applying Flettner rotor technology to achieve fuel and cost savings for Fiji's domestic shipping industry. *Marine Policy*, 86, 164–172. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.marpol.2017.09.020>
- Stathopoulou, M. (2021). *Alternative sources of energy as marine fuels; the effect on the environment and the financial perspectives for a more sustainable future in the shipping industry*. University of Piraeus.
- Tatar, V., & Özer, M. B. (2018). The Impacts of CO2 Emissions from Maritime Transport on the Environment and Climate Change. *International Journal of Environmental Trends (IJENT)*, 2(1), 5–24.

- Tay, Z. Y., & Konovessis, D. (2023). Sustainable energy propulsion system for sea transport to achieve United Nations sustainable development goals: a review. *Discover Sustainability*, 4(1), 20. <https://doi.org/10.1007/s43621-023-00132-y>
- Tillig, F, Ringsberg, J. W., Mao, W., & Ramne, B. (2016). A generic energy systems model for efficient ship design and operation. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part M: Journal of Engineering for the Maritime Environment*, 231(2), 649–666. <https://doi.org/10.1177/1475090216680672>
- Tillig, Fabian, & Ringsberg, J. W. (2019). A 4 DOF simulation model developed for fuel consumption prediction of ships at sea. *Ships and Offshore Structures*, 14(sup1), 112–120. <https://doi.org/10.1080/17445302.2018.1559912>
- Tillig, Fabian, & Ringsberg, J. W. (2020). Design, operation and analysis of wind-assisted cargo ships. *Ocean Engineering*, 211, 107603. <https://doi.org/10.1016/j.oceaneng.2020.107603>
- Tillig, Fabian, Ringsberg, J. W., Mao, W., & Ramne, B. (2018). Analysis of uncertainties in the prediction of ships' fuel consumption – from early design to operation conditions. *Ships and Offshore Structures*, 13(sup1), 13–24. <https://doi.org/10.1080/17445302.2018.1425519>
- Wen, S., Lan, H., Dai, J., Hong, Y.-Y., Yu, D. C., & Yu, L. (2017). Economic Analysis of Hybrid Wind/PV/Diesel/ESS System on a Large Oil Tanker. *Electric Power Components and Systems*, 45(7), 705–714. <https://doi.org/10.1080/15325008.2017.1292569>
- Wikipedia. (2015). Nuclear-powered icebreaker. Retrieved 4 January 2024, from [https://en.wikipedia.org/wiki/Nuclear-powered_icebreaker#/media/File:Yamal_icebreaker_\(2225309\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Nuclear-powered_icebreaker#/media/File:Yamal_icebreaker_(2225309).jpg)
- Yiğit, K. (2018). Gemi Teknolojisinde Alternatif Enerji Sistemlerinin Kullanım Potansiyelinin İncelenmesi. *Journal of Ship and Marine Technology Journal*, 2651–530. Retrieved from <http://www.gmoshipmar.org>
- Yung, Z., & Konovessis, D. (2023). Sustainable energy propulsion system for sea transport to achieve United Nations sustainable development goals : a review. *Discover Sustainability*, 4(20). <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s43621-023-00132-y>

KAYNAKLAR

- Abhat, A. 1983. Low temperature latent heat thermal energy storage: heat storage materials. *Solar Energy*; 30: 313-331.
- Akgün, M. 2006. Parafinle gizli ısı depolamada depo geometrisi optimizasyonu üzerine deneysel bir çalışma. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2006.
- Buddhi D, Sawhney RL. In: Proceedings on thermal energy storage and energy conversion; 1994.
- Cabeza L. ve Mehling H., 2007. Temperature Control with Phase Change Materials, Thermal Energy Storage for Sustainable Energy Consumption – Fundamentals, Case Studies and Design, Editör, NATO Science Series, II. Mathematics, Physics and Chemistry – Vol 234, 251 – 257.
- Diñçer, I, ve Rosen, MA. 2002. Thermal energy storage systems and applications, John Wiley, New York.
- Farid, M.M., Khudhair, A.M., Razack, S.A. K., Al-Hallaj, S., 2004. A review on phase change energy storage: materials and applications. *Energy Conversion & Management*, 45, 1597-1615.
- Garg, HP., Mullick, SC., Bhargava, AK. 1985. Solar thermal energy storage, Reidel Publishing Company, New Delhi, India.
- Hasnain, MS. 1998. Review on sustainable thermal energy storage technologies, part I: heat storage materials on techniques, *Energy Convers Mgmt*, 39: 1139-1153.
- Hiran, S., Suwondo, A., Mansoori, G. 1994. Characterization of alkanes and paraffin waxes for application as phase change energy storage medium. *Energy Sources*, 16: 117-128.
- Kaygusuz, K. The viability of thermal energy storage. *Energy Sources*, 1999; 21: 745-55.
- Keleş, S. 2003. Laurik-miristik asit ötektik karışımının enerji depolama özelliklerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2003.
- Kılıç, B., Kakaç, S. 1989. Energy storage systems, NATO ASI Series, Kluwer Academic, London, UK.
- Lane, GA. 1983. Solar heat storage: latent heat materials, Vol. I, CRC Pres, Boca Raton, FL.
- Lane, GA. 1989. Phase change thermal storage materials in “Handbook of Thermal Design” (ed. Guyer, C), McGraw Hill Book Company, New York.
- Özonur, Y., Mazman, M., Paksoy, H.Ö., Evliya, H., 2005. Microencapsulation of Coco Fatty Acid Mixture for Thermal Energy Storage with Phase Change Materials. *International Journal of Energy Research*, 30(10), 741-749.

- Pillai KK, Brinkwarth BJ. The storage of low grade thermal energy using phase change materials. *Appl Energy* 1976;2:205–16.
- Sari, A., Kaygusuz, K. Thermal performance of eutectic mixture of lauric and stearic acids as PCM encapsulated in the annulus of two concentric pipes. *Solar Energy* 2002; 72: 493.
- Sharma, SD., Sagara, K. 2005. Latent heat storage materials and systems: a review, *International Journal of Green Energy*, 2: 1-56.
- Wang, X., Lu, E., Lin, W., Liu, T., Shi, Z., Tang, R., Wang, C., 2000. Heat Storage Performance Of The Binary Systems Neopentyl Glycol/Pentaerythritol And Neopentyl Glycol/Trihydroxy Menthylaminomethane As Solid Phase Change Materials. *Energy Conservation And Management*, 41, 129-134.
- Zalba, B., Marin, JM., Cabeza, LE, Mehling, H. 2003. Review on thermal energy storage with phase change: materials, heat transfer analysis and applications, *Applied Thermal Engineering*, 23: 251-283.

Kaynakça

1. Crawshaw, G.H. (2002). Carpet Manufacture. Woodhead Publishing Limited: United Kingdom.
2. Gong, R.H. (2011). Specialist Yarn and Fabric Structures Developments and Applications. Woodhead Publishing Limited: United Kingdom.
3. Tripathi, D. (2002). Practical Guide to Polypropylene. Rapra Technology Limited: United Kingdom.
4. Fried, J.R. Introduction to Polymer Science. (2014). Polymer Science and Technology, Pearson.
5. Vigo, T.L. (1994). Textile Processing And Properties; Preperation, Dyeing, Printing and Performance. Elsevier Science B. V., 882243, 479. Netherlands.
6. Gilbert, M., (2016). Brydson's Plastics Materials. Butterworth-Heinemann.
7. Morton, W.E. and Hearle, J.W.S. (2008) Physical Properties of Textile Fibres. Woodhead Publishing in Textiles, Cambridge.
8. Sinclair, R. (2015). Textiles and Fashion, Materials, Design and Technology. Woodhead Publishing Limited: United Kingdom.
9. Galanti, A.V., Mantell, C.L. (1965). Polypropylene Fibers and Films. Springer Science Business Media, United States.
10. Karian, H.G. (2003). Handbook of Polypropylene and Polypropylene Composites. 2nd Edition. Marcel Dekker, Inc.: United States.
11. McIntyre, J.E. (2004). Synthetic Fibres; Nylon, Polyester, Acrylic, Polyolefin. Woodhead Publishing: United Kingdom.
12. Feldman, D., Barbalata, A. (1996). Synthetic Polymers, Technology, Properties, Applications. Chapman & Hall: United Kingdom.
13. Masson, J. (2019). Acrylic Fiber Technology and Applications. CRC Press LLC.: United Kingdom.
14. Sarioğlu, E., Babaarslan, O., Ziba Or, S. (2019): Lif Karışım Oranı ve Toz Alma İşleminin Wilton Tipi Yüz-Yüze Halıların Tozuma Derecesine Etkileri, Tekstil ve Mühendis, 26: 115, 309-317
15. Hearle, J.W.S. (2001). Encyclopedia of Materials: Science and Technology, Textile Fibers: A Comparative Overview. Pergamon Press: United Kingdom.
16. Masson, J.C. (1995). Acrylic Fiber Technology and Application. Marcel Dekker, Inc.: United States.
17. Gupta, V.B., Kothari, V.K. (1997). Manufactured Fibre Technology. Springer Science Business Media: United Kingdom.

18. Robatto, G., Malinverno, G., Bootman, J. (1993). Development and implementation of a safety evaluation program for chemical fibers. *Regul. Toxicol. Pharmacol.*, 17,193-208.
19. Güvendik, G., Boşgelmez, İ.İ. (2000). Akrilonitril. *Ankara Eczacılık Fakültesi Dergisi*. 29(1)31-58.
20. Moody, V., Needles, H.L. (2004). *Tufted Carpet Textile Fibers, Dyes, Finishes and Processes*. William Andrew Publishing: United States.
21. Goswami, K.K. (2018). *Advances in Carpet Manufacture*. Woodhead Publishing Limited: United Kingdom.
22. Radhakrishnaiah, P. (2005). Comparison of the Performance Properties of Carpets Containing Nylon 6 and Nylon 66 Face Yarns ,*Textile Research Journal*, 75(2), 157–164.
23. https://rdweis.com/wp/wp-content/uploads/2017/10/K02957_Technical_Bulletin_Difference_btwn_N6_and_N66.pdf INVISTA Polymer, The Difference Between Type 6,6 and Type 6 Nylon, Technical Bulletin, 2014.
24. Beşergil, B., (2008). *Polimer Kimyası (2. Baskı)*. Gazi Kitabevi: Türkiye.
25. Saçak, M., (2022). *Lif ve Elyaf Kimyası (2.Baskı)*. Gazi Kitabevi: Türkiye.
26. Perepelkin, K.E. (2001). Poly(ethylene Terephthalate) and Polyester Fibres – 60th Anniversary of The First Patent- Poliester Fibres Abroad in the Third Millennium, *Fibre Chemistry*, 33(5).
27. Yıldırım, F.F., Avinç, O., Yavaş, A. (2012). Poly(trimethylene Terephthalate) Fibres Part I: Production, Properties, End-use Applications, Environmental Impact, *Journal of Textiles and Engineer*, 19(87).
28. Yıldırım, F.F., Yavaş, A., Avinç, O. (2012). Overview of Poly(buthylene terephthalate) fibres, *Journal of Textiles and Engineer*, 19(87)
29. Scheirs, J., Long, T.E., (2003). *Modern Polyesters: Chemistry and Technology of Polyesters and Copolyesters*, John Wiley & Sons Ltd.: United Kingdom.
30. Atav, R., Delituna, A. (2010). Poliester Liflerinin Dispers Boyarmaddelele Boyanması Sırasında Kullanılan Yardımcı Maddeler. *Tekstil Teknolojileri Elektronik Dergisi*. 4(1), 73-83.
31. Özkan, M., Duru Baykal, P., Özkan, İ. (2022). Investigation on the Performance Properties of Polytrimethylene Terephthalate (PTT) Based Staple Fibers and Cotton Blended OE-Rotor Yarns. *The Journal of the Textile Institute*, 113(3), 449-459.
32. Pyda, M., Boller, A., Grebowicz, J., Chuah, H., Lebedev, B.V., Wunderlich, B. (1998). Heat Capacity of Poly(Trimethylene Terephthalate). *Journal of Polymer Science Part B: Polymer Physics*, 36(14), 2499–2511.

33. Önder, E., Berkalp, Ö.B. (2001). Effects of Different Structural Parameters on Carpet Physical Properties. *Textile Research Journal*. 71(6), 549-555.
34. Tekin, M. (2002). *Yüzyüze Halı Dokumacılığı, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksel Lisans Tezi.*
35. Koç, E., Çelik, N., Tekin, M. (2005). An Experimental Study on Thickness Loss of Wilton-Type Carpets Produced with Different Pile Material after Prolonged Heavy Static Loading. Part-I: Characteristics Parameters and Carpet Behaviour. *FIBRES & TEXTILES in Eastern Europe*. 13(4), 56-62.
36. Dalcı S. (2006). *Makine Halısı Üretim Parametrelerinin Halı Performansına Olan Etkilerinin Araştırılması, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.*
37. Çelik, N., Koç, E. (2007). An Experimental Study on Thickness Loss of Wilton-Type Carpets Produced with Different Pile Material after Prolonged Heavy Static Loading. Part-II: Energy Absorption and Hysteresis Effect. *FIBRES & TEXTILES in Eastern Europe*. 15(3), 87-92.
38. Çelik, N., Koç, E. (2010). Study on the Thickness Loss of Wilton-Type Carpets under Dynamic Loading. *FIBRES & TEXTILES in Eastern Europe*. 18(1-78), 54-59.
39. Özdil, N., Bozdoğan, F., Özçelik Kayseri, G., Süpüren Mengüç, G. (2012). Compressibility and Thickness Recovery Characteristic of Carpet. *Textile and Apparel*. 3, 203-211.
40. Fidan, G., Korkmaz, Y., Çelik, H.İ. (2023). Effects of Fiber Type and Yarn Production Technique on Pile Yarn and Carpet Performances. *The Journal of The Textile Institute*. DOI: 10.1080/00405000.2023.2231191

5. Kaynaklar

- Abbas, K.K., Al-Wattar, A.J. ve Kasım, N.K. (2010). New technique for treatment of the dust accumulation from pv solar panels surface. *Iraqi Journal of Physics*, 8 (12): 54-59.
- Altıntaş, M. (2021). Elektrostatik Yöntemle Güneş Panelinin Temizlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Al Shehri, A., Parrott, B., Carrasco, P., Al Saiari, H., ve Taie, I. (2016). Impact of dust deposition and brush-based dry cleaning on glass transmittance for pv modules applications. *Solar Energy*, 135: 317-324.
- Bhol, R., Pradhan, A., Dash, R., ve Ali, S.M. (2015). Environmental effect assessment on performance of solar PV panel, *Circuit, Power and Computing Technologies (ICCPCT), IEEE Int. Conf.*, 1-5.
- Chanchangi, Y.N., Ghosh, A., Sundaram, S., ve Mallick, T.K. (2020). Dust and PV performance in nigeria a review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 21: 1-14.
- Chen, E.Y.T., Ma, L., Yue, Y., Guo, B., ve Liang, H. (2018). Measurement of dust sweeping force for cleaning solar panels. *Solar Energy Materials and Solar Cells*, 179: 247-253.
- Çubukçu, M. (2011). Türkiye'nin farklı konumlarında farklı topolojilerde fotovoltaik-rüzgâr-yakıt pili hibrid güç sistemlerinin modellenmesi karşılaştırmalı simülasyonu ve uygulamalı performans analizi, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Güneş Enerjisi Enstitüsü, İzmir.
- Dorobantu, M.O., Popescu, Cl., ve Craciunescu, A. (2011). The effect of surface impurities on photovoltaic panels, International Conference on Renewable Energies and Power Quality (ICREPO'11) Las Palmas de Gran Canaria, Spain.
- Ghazi, S., Sayigh, A., ve Ip, K. (2014). Dust effect on flat surfaces—a review paper. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 33: 742-751.
- Gümüş H., ve Çubukçu M. (2023) Fotovoltaik Modüllerde Elektrostatik Temizleme Yöntemiyle Tozlanma Kayıplarının Azaltılması Üzerine Deneysel Bir Çalışmanın Değerlendirilmesi, *DEÜ FMD*, 25(73), 205-216.
- Gürbüz, D. (2018). Kir ve Tozlanmanın Fotovoltaik Sistem Verimi Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Irwanto, M., Irwan, Y.M., Safwati, I., Leow, W.Z., ve Gomesh, N. (2014). Analysis simulation of the photovoltaic output performance, Power Engineering and Optimization Conf. (PEOCO), IEEE 8th International Conf., 477-481.
- İçel, Y. (2012). Farklı çaplarda kanat modelleri ile güneş bacası enerji sisteminin elektrik üretim verimliliğinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Ju, F., ve Fu, X. (2011). Research on Impact of Dust on Solar Photovoltaic (PV) Performance, 2011 International Conference on Electrical Control Engineering, s. 3601–3606.
- Kaldellis, J.K., ve Kokala, A. (2010). Quantifying the decrease of the photovoltaic panels' energy yield due to phenomena of natural air pollution disposal, *Energy*, 35, 4862–4869.
- Maghami, M.R., Hizam, H., Gomes, C., Radzi, M.A., Rezadad, M.I., ve Hajjhorbani, S. (2016). Power loss due to soiling on solar panel: a review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 59: 1307-1316.
- Mekhilef, S., Zaihidee, F.M., Seyedmahmoudian, M., ve Horan, B. (2016). Dust as an unalterable deteriorative factor affecting PV panel's efficiency: Why and how, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 65, 1267–1278.
- Şenel, M.C. (2012). Rüzgâr türbinlerinde güç iletim mekanizmalarının tasarım esasları-dinamik davranış. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Ün. Fen Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Varınca, K.B., ve Varank, G. (2005). Güneş kaynaklı farklı enerji üretim sistemlerinde çevresel etkilerin kıyaslanması ve çözüm önerileri, *Güneş Enerji Sistemleri Sempozyumu ve Sergisi*, İçel.
- Varınca, K.B., ve Gönüllü, M.T. (2006). Türkiye'de güneş enerjisi potansiyeli ve bu potansiyelin kullanım derecesi, yöntemi ve yaygınlığı üzerine bir araştırma, *I. Ulusal Güneş ve Hidrojen Enerjisi Kongresi*, Eskişehir, Haziran 21-23, 270-275.
- Wakim, F. (1981). Introduction of PV power generation to Kuwait, *Kuwait Institute for Scientific Researchers*, Kuwait City.

Bukalemun Liderlik: Okul Yöneticileri ve Değişen İlişkiler

İslam Deviren

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şchitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Bukalemun Liderlik: Okul Yöneticileri ve Değişen İlişkiler İslam Deviren

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-947-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub511>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Deviren, İ., (2024). *Bukalemun Liderlik: Okul Yöneticileri ve Değişen İlişkiler*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub511>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Adams, R., Kalliny, M., De los Santos, G., & Wang, Y. (2008). Marketing implications of locus of control orientation among college students: comparisons of Hispanic and Anglo students in the United States. *Marketing Management Journal*, 18(1), 109–120.
- Alabadi, H., & Al-Khakani, D. (2021). The role of strategic uncertainty in the adoption of behavior chameleon leadership - an applied study in the department of real estate state Najaf branch. *IUG Journal of Economics and Business*, 28(1), 96–113
- Alvesson, M., & Einola, K. (2019). Warning for excessive positivity: Authentic leadership and other traps in leadership studies. *The Leadership Quarterly*, 30(4), 383–395
- Assoudi, A & Hamdi, S. (2019). Reciprocal Leadership Influence on Organizational Change. *Ciban University Erbil Journal of Humanities and Social Sciences* 3(1), 20-26.

- Ayman, R., Chemers, M. M. & Fiedler, F. (1995). The Contingency Model of Leadership Effectiveness: Its Levels of Analysis. *Leadership Quarterly*, 6(2), 147-167.
- Bahrami, H., & Evans, S. (2014). *Super-flexibility for knowledge enterprises: A toolkit for dynamic adaptation*. Springer.
- Baran, B. E., Shanock, L. R., & Miller, L. R. (2012). Advancing organizational support theory into the twenty-first century world of work. *Journal of business and psychology*, 27, 123-147.
- Blake-Beard, S. D. (2001). Taking a hard look at formal mentoring programs: A consideration of potential challenges facing women. *Journal of Management Development*, 20(4), 331-345.
- Bright, D. S., Stansbury, J., Alzola, M., & Stavros, J. M. (2011). Virtue ethics in positive organizational scholarship: An integrative perspective. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 28(3), 231-243.
- Casali, G. L. (2008). Creating managerial ethical profiles: An exploratory cluster analysis.
- Chartrand, T. L., & Bargh, J. A. (1999). The chameleon effect: The perception-behavior link and social

- Chowdhury, R. G. (2014). A study on the impact of leadership styles on employee motivation and commitment: An empirical study of selected organisations in corporate sector. *Navi Mumbai: Padmashree Dr DY Patil University*.
- Day, D. (2006). Self-Monitoring at Work: A Motive-Based Perspective. *Journal of Personality*, 74(3), 686-689.
- De Dreu, C. K., & Nauta, A. (2009). Self-interest and other-orientation in organizational behavior: implications for job performance, prosocial behavior, and personal initiative. *Journal of applied psychology*, 94(4), 913.
- Earley, P. C., & Peterson, R. S. (2004). The elusive cultural chameleon: Cultural intelligence as a new approach to intercultural training for the global manager. *Academy of Management Learning & Education*, 3(1), 100–115.
- Frese, M., & Keith, N. (2015). Action errors, error management, and learning in organizations. *Annual review of psychology*, 66(1), 661-687.
- Gill, C. (2002). *HRM as Chameleon: is Soft HRM Rhetoric used to Disguise an Increase in Management Control*. RMIT Business.

- Gormley-Heenan, C. (2006). Chameleonic Leadership: Towards a New Understanding of Political Leadership During the Northern Ireland Peace Process. *Leadership*, 2(1): 53–75.
- Hample, D., & Dallinger, J. M. (1987). Individual differences in cognitive editing standards. *Human Communication Research*, 14(2), 123–144.
- Hersey, P., & Blanchard, K. (1996). Great ideas revisited: Revisiting the life-cycle theory of leadership. *Training and Development*, 50(1), 42–47.
- House, R. J. & Aditya, R. N. (1997). The social scientific study of leadership: Quo vadis? *Journal of Management*, 23(3), 409–473.
- Joelson, R. (2017). Locus of Control. Psychology Today. Retrieved from: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/moments-matter/201708/locus-control>.
- Johnson, D. P. (1990). Indecisiveness: A dynamic, integrative approach. *Career Development Journal*, 39(1), 34–39.
- Kahwaji, A., Eddin, H., & Palalic, R. (2020). Strategic leadership, strategic performance and core competencies in Lebanon's education. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*, 8(4), 1968–1980.

- Kish-Gephart, J. J., Harrison, D. A., & Treviño, L. K. (2010). Bad apples, bad cases, and bad barrels: meta-analytic evidence about sources of unethical decisions at work. *Journal of applied psychology*, 95(1), 1.
- Low, P. K. C. & Ang, S.-L. (2010). Leadership Lessons from the Animal Kingdom. *SSRN Electronic Journal*
- Lynch, D. (2009). The Chameleon Factor: The Mental Management of Multiple.
- Massoudi, A. (2022). Reviving performance by adopting chameleon style of leadership. *Journal of Management and Business Education*, 5(1), 1–19.
- Napal, G. (2005). An assessment of power abuse under ethics philosophies. *EJBO-Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies*. Oзера, F. & Tinaztepeb, C. (2014). Effect Of strategic leadership styles on firm performance: A study in a Turkish SME. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 150, 778–784.
- Piff, P. K., Stancato, D. M., Côté, S., Mendoza-Denton, R., & Keltner, D. (2012). Higher social class predicts increased unethical behavior. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 109(11), 4086-4091.

- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological monographs: General and applied*, 80(1), 1.
- Ruiz-Palomino, P., & Bañón-Gomis, A. (2017). The negative impact of chameleon-inducing personalities on employees' ethical work intentions: The mediating role of Machiavellianism. *European Management Journal*, 35(1), 102-115.
- Ruiz-Palomino, P., Martinez-Ruiz, M. P., & Martinez-Cañas, R. (2013). Assessing ethical behaviours in the Spanish banking and insurance industries: Evidence and challenges. *International Journal of Human Resource Management*, 24(11), 2173–2196.
- Sadruddin, M. M. (2023). Chameleon Model of Leadership in Education and Research. *Available at SSRN 4352418*.
- Solar, D., & Bruehl, D. (1971). Machiavellianism and locus of control: Two conceptions of interpersonal power. *Psychological Reports*, 29(3_ suppl), 1079-1082.
- Tang, L. (2020). The chameleon-like usage of social media and acculturative stress: a qualitative study among Chinese students in Spain.

- Terrazas-Carrillo, E., Garcia, E., & Rodriguez, A. S. (2021). "I'm like a chameleon": An exploration of the experiences of Mexican American women who are group psychotherapists-in-training. *International Journal of Group Psychotherapy*, 71(3), 116–143.
- Thygeson, M., Morrissey, L., & Ulstad, V. (2010). Adaptive leadership and the practice of medicine: A complexity-based approach to reframing the doctor-patient relationship. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 16(5), 1009–1015.
- Uhl-Bien, M., Marion, R., & McKelvey, B. (2007). Complexity leadership theory: Shifting leadership from the industrial age to the knowledge era. *The Leadership Quarterly*, 18(4), 298–318.
- Vassolo, R. S., & Weisz, N. (2022). *Strategy as leadership: Facing Adaptive challenges in organizations*. Stanford University Press.
- William, J., Roberts, C., & Bosselman, R. (2011). Youth Sports and the Emergence of Chameleon Leadership. *Journal of Leadership Studies*, 5(3), 6- 12.
- Williams, J. (2022). Chameleon Leadership and Traits to Serve on a Global Scale. In *Leadership-Advancing Great Leaders and Leadership*.

Williams, J. A, Roberts, C. & Bosselman, R. (2011). Youth Sports and the Emergence of Chameleon Leadership. *Journal of Leadership Studies*, 5(3): 6-12.

Williams, J. A., Roberts, C., & Bosselman, R. (2011). Youth sports and the emergence of chameleon leadership. *Journal of Leadership Studies*, 5(3), 6–12

Williamson, O. E. (1975). Markets and hierarchies: analysis and antitrust implications: a study in the economics of internal organization. *University of Illinois at Urbana-Champaign's Academy for Entrepreneurial Leadership Historical Research Reference in Entrepreneurship*.

Woodbine, G. F., Fan, Y. H., & Scully, G. (2013). How Chinese auditors' relativistic ethical orientations influence their love of money. *EJBO: Electronic Journal of Business Ethics and Organizational Studies*..

Yousef, S., & Baqer, K. (2015). The Chameleon Organization Assumptions and Future Digital Age Organization. *International Journal and Magazine of Engineering Technology*, 2(1), 190-199.

Sağlıklı Kentler Hareketi

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BAŞARAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sağlıklı Kentler Hareketi

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BAŞARAN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-866-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub415>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Başaran, İ. (2024). *Sağlıklı Kentler Hareketi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub415>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

KİTAPLAR

- ADAK Nurşen Özçelik. **Sağlık Sosyolojisi Kadın ve Kentleşme**, Birey Yayıncılık, İstanbul 2002.
- AYDEMİR Şinasi. “Planlama Ve Planlama Türleri”, **Kentsel Alanların Planlaması ve Tasarımı**, Akademi Kitabevi, 2004 Trabzon.
- AYDEMİR Saliha E. Aydemir. “Planlama ve Planlamanın Evrimi”, **Kentsel Alanların Planlaması ve Tasarımı**, Akademi Kitabevi, 2004 Trabzon.
- BAHAR Halil İbrahim. **Poliste Demokrasi ve İnsan Hakları**, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, Ankara 1998.
- BAL Hüseyin, **Kent Sosyolojisi**, Sentez Yayınları, Bursa, 2015.
- BARRY Norman P. **Modern Siyaset Teorisi**, Çev. Mustafa Erdoğan ve Yusuf Şahin, Liberte Yayınları, Ankara 2003.
- BARTON Hugh ve Catherine TSOUROU. **Sağlıklı Şehir Planlaması**, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Yayını, Bursa 2006.
- BAŞARAN, İsmail, Kent ve Yerel Yönetim, Okutan Yayınları, 1. Baskı, Mayıs, 2008.
- BOHR Rosemary, **Şehir Sağlığı Profilleri**, Çev. E. Didem Evcı, Sağlık Bakanlığı Yayını, 2001 Ankara.
- Avrupa Kentsel Şartı**, Çeviri; Zerrin Yener ve Kumru Arapkirlioğlu, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1996.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi 2006-2009 Stratejik Planı**.
- Bursa Şehir Sağlık ve Sağlıklı Şehir Göstergeleri**, Bursa Büyükşehir Belediyesi Sağlıklı Şehirler Projesi Koordinatörlüğü Yayını, Bursa 2005.
- Çankaya Belediyesi 2006-2007 Stratejik Planı, Ankara, 2006**.
- Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı, Ankara, 2006**.
- EMREALP Sadun ve Drew Horgan. **Belediyelerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri**, TOKİ ve IULA EMME Yayınları, İstanbul 1993.

- EMREALP Sadun ve Selahattin Yıldırım. **Yerel Yönetimlerde Başarının Yolları**, TOKİ ve IULA EMMME Yayınları, İstanbul 1993.
- EROĞLU Feyzullah. **Davranış Bilimleri**, Beta Basım Yay., 4. Baskı, İstanbul 1998.
- ERYILMAZ Bilal. “Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Alternatif Kurumsal Yöntemler”, **Türk İdare Dergisi**”, S.382, Mart 1989, Ankara.
- ERYILMAZ Bilal. **Kamu Yönetimi**, Erkam Matbaası, İstanbul, 2000.
- Faz IV (2003-2008) Ana Konularda Çalışmalar**, Trabzon Belediyesi Sağlık Şehir Proje Ofisi, Trabzon, 2006.
- FİDAN A.Nalan. “Sağlıklı Şehir Planlaması ve Sağlıklı Kentler”, **Sağlıklı Kentler Birliği Trabzon Konferansı**, Nisan 2007, Trabzon.
- GERAY Cevat vd. **Şehircilik**, 2. Baskı, Ankara Ün. SBF Yay, Ankara 1977.
- GIDDENS Anthony. **Modelliğin Sonuçları**, Çev. Ersin Kuşdil, 2. Baskı, Ayrıntı yayınları, İstanbul 1998.
- Gölcük Kavaklı Sahili Düzenleme Projesi**, Gölcük Belediyesi Sağlık Kentler Proje Ofisi, Gölcük, 2007.
- GÜLER Çağatay ve Zakir Çobanoğlu. **Katı Atıklar**, Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi
- Genel Koordinatörlüğü, Çevre Sağlığı Temek Kaynak Dizisi No:29, Ankara 1994.
- GÜNEY Emrullah. **Çevre sorunları**, Bizim Gençlik Yayınları, Kayseri 1992.
- Hayvancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT, Ankara 2001..
- KAHRAMAN Nüzhet ve Oğuz Türkay. **Turizm ve Çevre**, Detay Yayıncılık, Ankara 2004.
- KALACIOĞLU Ersin. **Karşılaştırmalı Siyasal Katılma Siyasal Eylemi Kökenleri Üzerine Bir İnceleme**, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1983.
- KELEŞ Ruşen ve Can Hamamcı. **Çevrebilim**, İmge Kitabevi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1997.
- KELEŞ Ruşen. “Avrupa Sınırötesi İşbirliği Sözleşmesi Çerçevesinde Yerel Yönetimler ve Türkiye”, **Uluslararası Toplantı**, 20 Kasım 1999 Ankara.
- KELEŞ Ruşen. **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara 1990.
- KELEŞ Ruşen. **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1994.
- LİEBERMAN E. James ve Jeonard J. Duhl. “Şehirsel Çevrede Beden Ve Ruh Sağlığı”, **Modern Şehir ve İnsan Sağlığı**, İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Sosyal Araştırma Dairesi Yayını, Ankara, 1969.
- MERİÇ Metin ve Mustafa Sakal. **Mahalli İdareler Finansmanı**, Anadolu Matbaası, İzmir 2001.
- ÖZDEMİR Ali Rıza. “Yerel Yönetimlerin Mali Seçenekleri”. **Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2005.

- PALABIYIK Hamit ve Şermin Atak. **Mahalle Yönetimi**, Editör: Zerrin Toprak, İzmir Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Yayını, İzmir 2000.
- SABUNCU Metin ve Diğerleri. **Yalova Kent Sağlık Profili**, Yalova Belediyesi, Yalova 2004.
- Sağlıklı Bursa İçin Vizyon ve Planlarımız**, Bursa Büyükşehir Belediyesi Sağlıklı Şehirler Projesi Koordinatörlüğü Yayını, Bursa 2005.
- SEYYAR Ali ve Oral Demir. **Katılımcılık ve Kalkınma Ekseninde Yerel sosyal Politikalar**, Kam Yayınları, İstanbul 2008.
- TEKEL Ayşe. “Kentsel Rantın Oluşumu, Düzenlenmesi ve Yönlendirilmesinde Planlama ve Planlama Yönetiminin Rolü; Ankara Örneğinde Bir Değerlendirme”, **Yerel ve Kentsel Politikalar**, Çizgi Kitabevi, Konya 2003.
- TOBB-BAGEV. **Batı Akdeniz Bölgesel Kalkınma Projesi**, Proje Yöneticisi, Orhan Morgil, TOBB, 2002.
- TOPÇUOĞLU Metin. **Çevre Hakkı ve Yargı**, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara, 1998.
- TOPRAK İsmail ve Diğerleri. **Ulusal Sağlıklı Şehirler Ağı**, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2002.
- TOPRAK Zerrin. **Çevre Yönetimi ve Politikası**, Anadolu Matbaacılık, 2. Baskı, İzmir 2003.
- TOPRAK Zerrin. **Kent Yönetimi ve Politikası**, Birleşik Matbaacılık, 6. Baskı, İzmir, 2008.
- TOPRAK Zerrin. **Yerel Yönetimler**, DEÜ-İİBF Yay., 5. Baskı, İzmir 2001.
- TOPRAK Zerrin. **Yerel Yönetimler**, Nobel Yayın Dağıtım, 6. Baskı, Ankara 2006.
- TORUNOĞLU Ethem. **Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı**, Çankaya Belediyesi Sağlıklı Kentler Proje Ofisi, 2006, Ankara.
- TOSUN Gülgün Erdoğan. “Çağdaş Toplumlarda Demokrasi, Katılım ve Yurttaşlık”, **Siyasette Kadınlar ve Gençler**, İzmir Yerel Gündem 21Yürütme Kurulu Yayını, İzmir 1999.
- Trabzon Belediyesi 2007–2009 Stratejik Planı**, Temmuz 2006.
- Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Bülteni**, Bursa, Sayı:1, Şubat-Haziran, 2005.
- Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Bülteni**, Sayı:6, Temmuz-Ağustos-Eylül 2006, Bursa.
- Türkiye Turizm Stratejisi (2023)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2007.
- Türkiye’de Kadının Durumu**, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ocak 2008.
- Türkiye’de Sağlığa Bakış 2007**, T.C. Sağlık Bakanlığı, Ankara, 2007.

ÜNLÜ Halil. **Yerel Yönetimler Arası İşbirliği**, TOKİ ve IULA EMME Yayınları, İstanbul 1993.

ÜNLÜ Halil. **Yönetimler Arası İşbirliği**, TOKİ ve IULA EMME Yayınları, İstanbul 1993.

Yerel Yönetimler. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2001.

YILDIRIM Selahattin. **Yerel Yönetim ve Demokrasi**, TOKİ ve IULA- EMME Yayını, Ankara 1993.

Zağnos ve Tabakhane Vadileri Kentsel Dönüşüm Projesi, **Trabzon Belediyesi Sağlıklı Şehir Proje Ofisi**, Trabzon, 2006.

MAKALELER

AKIN Belgin ve Oya N. Emiroğlu. “Evde Yaşayan Yaşlılarda Sosyal Destek Yapısı, Sağlık Durumu ve Yetiyitimi İlişkisi”, **Türk Geriatri Dergisi**, 2006; 9(3).

AKKAR Z. Müge. “Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı’daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye”, **Planlama Dergisi**, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, S.36, Ekim 2006, Ankara.

AKSÜLLÜ Nihayet ve Selma Doğan. “Huzurevinde ve Evde Yaşayan Yaşlılarda Algılanan Sosyal Destek Etkenleri İle Depresyon Arasındaki İlişki”, **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, S.5, 2004.

AKYILDIZ Hüseyin ve Murat Ali Dulupçu. “Kavramsal Diyalektik Süreç Olarak Yabancılaşma”, **SDÜ-İİBE Dergisi**, C.8. S.3. Isparta 2003.

ALAGÖZ Mehmet. “Sürdürülebilir Kalkınmada Çevre Faktörü: Teorik Bir Bakış”, **Akademik Bakış Dergisi**, S.12, Celalabat-Kırgızistan, 2007.

ALAN Jülide. “Daha Sağlıklı Bir Toplum İçin: Fiziksel Aktivite ve Aktif Yaşam”, **Sağlıklı Kentler Birliği Fiziksel Aktivite Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu**, 28.04.2006, Tepebaşı/Eskişehir.

ALKAN Ufuk ve Diğerleri. “Bursa İli’nde Tıbbi Atıkların Kontrolü”, **Ekoloji Dergisi**, S.33, Ekim-Kasım-Aralık 1999, İzmir.

ALTAY Asuman. “Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Yeni Açılımlar ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, **Sayıştay Dergisi**, S. 64, 2007.

ALTAY Birsen ve Oya Nuran Emiroğlu. “Yaşlılık Hizmetleri”, **O.M.Ü. Tıp Dergisi**, 22(4): 165–170, 2005.

APAK Suat, Gökhan Ülken ve Alper Ünlü. “Yeni Bir Toplu Konut Yerleşmesinde (Güvenlik Duygusunun) Değerlendirilmesi”, **İtüdergisi/a, Mimarlık, Planlama, Tasarım**, C.1, S.1, İstanbul Mart 2002.

APAYDIN Ömer. “Trabzon Şehri Katı Atık Toplama İşleminin Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) Destekli Optimizasyonu İçin Bir Uygulama”, **Ekoloji Dergisi**, C.14, S.14.

- ARMAĞAN Ramazan ve Mehmet Aktel. “Küreselleşme Sürecinde Belediyelerin Finansman Sorunları”, **SDÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.1, Isparta, 2000.
- AYDIN Z. Dilek. “Toplum ve Birey İçin Sağlıklı Yaşlanma: Yaşam Biçiminin Rolü”, **SDÜ Tıp Fak. Dergisi**, S.13-4, 2006.
- AYDIN Zeynep Dilek. “Yaşlanan Dünya ve Geriatri Eğitimi”, **Geriatridergisi**, C.2, S.4, 1999.
- BAGÇE H. Emre. “Siyasette Paradigma Değişimi, Siyasal Katılım ve Gençlik”, **Yerel Siyaset Dergisi**, S.23 Kasım 2007.
- BALAMAN Hasan. “Yönetişim ve Yerel Kalkınma”, **Yerel Siyaset Dergisi**, S.6, Haziran 2006.
- BALCIOĞLU İbrahim ve Diğerleri. “Madde Bağımlılığı, Göç ve Suç”, **Yeni Symposium Dergisi**, C.39., S.4, İstanbul 2001.
- BALCIOĞLU İbrahim. “Stres, Gençlik, Kentleşme, Şiddet”, **Yeni Symposium Dergisi**, C.39., S.1, İstanbul 2001.
- BOSTANCI Naci. “Toplum ve Kültür”, **Sosyoloji**, Editör İhsan SEZAL, Martı Kitap ve Yayınevi, Ankara 2002.
- CANALIOĞLU M. Volkan. “Türkiye’de Belediye Birlikleri ve Belediyelerin Geleceği”, **Fransa ve Almanya Örneğinde Belediye Birlikleri Konferansı**, 27 Şubat Ankara.
- ÇOLAKOĞLU Elif. “Kentsel Yoksulluk”, **Yerel ve Kentsel Politikalar**, Çizgi Kitabevi, Konya 2003.
- DENİZ Bülent. “Kentsel Kamusal Mekânlar Bağlamında Centennial Olimpiyat Parkı’nın (Atlanta, ABD.) İrdelenmesi”, **ADÜ Ziraat Fakültesi Dergisi**, C.2, S.1, Aydın 2005.
- DOĞAN İsmail. “Korumacılığın Geleneksel Kent Kültüründen Çıkarması Gereken Dersler”, **AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, C.35. S.1-2, Ankara 2002.
- ERCOŞKUN Özge Yalçiner. “İmar Planları Yerine Sürdürülebilir Kent Planları”, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi**, Sayı 18, 2005.
- ERDOĞAN Elmas. “Çevre ve Kent Estetiği”, **ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2006 Cilt:8 S.9.
- ERTAN Kıvılcım Akkoyunlu. “Kentli Etiği-I”, **Yerel Siyaset Dergisi**, S.25, Ocak 2008.
- ERTEKİN Özhan ve Gülden Erkut. “Yerel Yönetimler İçin Karar Sürecinde Şehirselleşme Performans Değerlendirmesi”, **Mimarlık, Planlama, Tasarım, itüdergisi/a**, Cilt:2, Sayı:1, İstanbul Mart 2003.
- ERYILMAZ Bilal. “Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Alternatif Kurumsal Yöntemler”, **Türk İdare Dergisi**, S.382, Mart 1989, Ankara.

- ES Muharrem. “Kent Kimliği, Kent Kültürü”, **Yerel Siyaset Dergisi**, Yıl:2, S. 17, Mayıs, 2007, s.16.
- EŞBAH Hayriye. “Aydın’da Kent Parklarının Bazı Ekolojik Kalite Kriterleri Yönünden İrdelenmesi”, **Ekoloji Dergisi**, s.42-48, S.15,58, 2006.
- EVCİ Didem ve Diğerleri. “Aydın Şehir Sağlığı Gelişim Planı Hazırlık Çalışmaları: Kurumların Halk Sağlığı Sorunlarına Yaklaşımı”, **Kent ve Sağlık Sempozyumu**, 07-09 Haziran 2006 Bursa.
- EVCİ E.Didem. “Çevre ve Sağlık: Sağlık Sektöründen Beklentiler”, **Sağlıklı Şehir Planlaması ve Yerel Yönetimler Sempozyumu**, 27-28 Nisan 2007 Trabzon.
- GENÇ Ümit. “Yerel Yönetimlerin Çevre Yatırımları ve Finansmanı”, **Avrupa’da Yerel Yönetimlerin Çevre Politikaları ve Türkiye: Sorunlar ve Çözüm Yolları**, 16–17 Kasım Antalya.
- GERAY Cevat, “Yerel Yönetimler ve Çevre”, **Avrupa Birliği ve Yerel Yönetimler Uluslararası Seminer**, 27-30 Mart 2003 Silivri İstanbul.
- GÖKDAYI İsmail ve Metin TOPÇUOĞLU. “Türk Çevre Hukukunda Sorumluluklar ve Yaptırımlar”, **Türk İdare Dergisi**, S.417, Aralık 1997, Ankara.
- GÖNÜLLÜ M. Talha ve Diğerleri. “İstanbul’da Ev Çöplerindeki Geri Kazanılabilir Materyallerin Araştırılması”, **Ekoloji Dergisi**, S.19, Nisan-Mayıs-Haziran 1996, İzmir.
- GÖNÜLLÜ M. Talha. “Çöp Depo Yerlerinde Can Emniyeti Ve Halk Sağlığı İle İlgili Tedbirler”, **Çevre Dergisi**, Sayı: 9, Ekim-Kasım-Aralık 1993, İzmir.
- GÖYMEN Korel. “Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinmeler, Önergeler, Yönelimler”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C.9, S.2, 2000, s.74.
- IŞIK Oğuz. “Kenti Düşünmek, Kent Üzerine Düşünmek”, **Toplum ve Bilim**, Mayıs- Haziran 1999, Cilt: 14, S.3.
- KALAYCI Ayşe ve Diğerleri. “Ergonomik Kent ve Engelliler”, **Kent ve Sağlık Sempozyumu**, 07/09 Haziran 2006, Bursa.
- KARA Mustafa ve Hamit Palabıyık. “Mahalli İdare Birlikleri Kanunu-Toplum Kalkınması ve Çanakkale Köy Birlikleri”, **Türk İdare Dergisi**, s.450, Mart 2006.
- KARAĞAÇLI Oğuz. “Trabzon Kent Sağlık Gelişim Planı”, **Sağlıklı Kentler Birliği 2.Yıl Konferansı**, Aydın 2006.
- KARAMAN Zerrin Toprak. “Çevre Koruma ve Kullanma Dengesinin Sağlanmasında Yönetim Etkisi”, **Türk İdare Dergisi**, S.431, Haziran 2001, Ankara.

- MOBLEY Tony A. “Yerel Yönetimlerin Halkın Rekreasyon ve Park İhtiyaç ve Hizmetlerini Karşılamadaki Rolü”, **Eskişehir Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı**, 27-28 Nisan 2006.
- NALKAYA Saim. “Kentsel Dönüşüm ve Kent Kimliği”, **Yapı Dergisi**, S.292, Mart 2006 İstanbul.
- OĞULTÜRK Nilay. “Zihinsel Engelli bireylerin Mesleki ve Sosyal Rehabilitasyonunda Yerel Yönetimlerin Sorumlulukları-Çengel Cafe Uygulaması”, **Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği İzmir Konferansı**, 7-9 Eylül 2007.
- ÖNEM A. Buket ve İsmet Kılınçaslan. “Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik”, **İtüdergisi/a, Mimarlık, Planlama, Tasarım**, C.4, S.1, İstanbul Mart 2005.
- ÖNER Şerif. “Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C.10, S.2, TODAİ Yay, Ankara, 2001.
- ÖZCAN Zühal. “Planlamada Disiplinler Arası İlişkiler ve Kentsel Arkeolojinin Yeri”, **Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Dergisi**, Cilt 21, No 4, Ankara 2006.
- ÖZDEN Pelin Pınar ve Ayşe Sema KUBAT. “Türkiye’de Şehir Yenilemenin Uygulanabilirliği Üzerine Düşünceler”, **itüdergisi/a**, Cilt:2, Sayı:1, Mart 2003.
- ÖZŞENOL Fuat. “Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Aile İşlevlerinin Değerlendirilmesi”, **Gülhane Tıp Dergisi**, C.45 S.2, 2003.
- RODOPLU Gültekin. “Yerel Kalkınma”, **Yerel Siyaset Dergisi**, S.3., İstanbul, Mart 2006.
- SABUNCU Metin. “Benim Mahallem Programı”, **Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği 2.Yıl Konferansı**, 7-9 Eylül 2006, Aydın.
- SABUNCU Metin. “Yalova Belediyesi Sağlıklı Yaşamı Destekleme Programı”, **Sağlıklı Kentler Birliği Fiziksel Aktivite Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu**, 27.04.2006, Tepebaşı/Eskişehir.
- SABUNCU Metin. “Yalova Yaşlı İle İletişim Projesi”, **3. Uluslararası Yaşlılarla Çalışan Fizyoterapistler Derneği Kongresi**, İstanbul, 3-5 Kasım 2006.
- SMITH Neil. “Yeni Küresellik, Yeni Şehircilik: Küresel Kentsel Strateji Olarak Soylulaştırma”, Çeviri: İlknur URKUN-BOWE, İbrahim GÜNDOĞDU, **Planlama Dergisi**, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, S.36, Ekim 2006, Ankara.
- SÖNMEZ İpek Özbek. “Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Aktörler -Beklentiler-Riskler”, **Egemimarlık Dergisi**, S.53, İzmir 2005/1.
- ŞARBAK Zekeriya. “Türkiye’deki Belediye Birliklerinin Durumu”, **Fransa ve Almanya Örneğinde Belediye Birlikleri Konferansı**, 27 Şubat Ankara.

- ŞENTÜRK Metin. “Gölcük Şehir Sağlık Gelişim Planı”, **Sağlıklı Kentler Birliği 2.Yıl Konferansı**, Aydın 2006.
- ŞİŞMAN Elif Ebru ve Lerzan Yetim. “Tekirdağ Kentinde Donatı Elemanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi”, **Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi**, S.5(1), 2004.
- TOPÇU Muzaffer ve Süleyman Taşgetiren. “Plastiklerin Yeniden Kullanılması”, **Çevre Dergisi**, Sayı: 9, Ocak-Şubat-Mart 1994, İzmir.
- TOPRAK Zerrin. “Yerel Gündem 21’ler Yenilikçi - Düşünen Kentler ve Toplumsal
- TORLAK S. Sevinç. “İmar Yasalarının Gelişimi Üzerine Düşünceler”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C.11, S.3, Temmuz 2002, Ankara 2002.
- UZUN B. ve M. Çete. “Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Yasadışı Yerleşim Sorunlarının Çözümü İçin Bir Model”, **TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı**, 28 Mart - 1 Nisan 2005, Ankara.
- YERLİ Özgür ve Diğerleri. “Katı Atık Depolama Alanları Kent İlişkisi ve Peyzaj Onarım Süreci: Süreci İzmir Harmandalı Örneği”, **Kent ve Sağlık Sempozyumu**, 07-09 Haziran 2006 Bursa.
- YILDIRIM Ferda ve Zeynep Conk. “Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuğa Sahip Anne/Babaların Stresle Başa Çıkma Tarzlarına ve Depresyon Düzeylerine Planlı Eğitimin Etkisi”, **Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, C.9 S.2, 2005.
- YURTSEVEN Hakan ve Diğerleri. “Katı Atık Plastik Maddelerin Tanımlanması, Ayrılması ve Geri Kazanımı İçin Yöntem Geliştirme”, **Ekoloji Çevre Dergisi**, Sayı:22, Ocak-Şubat-Mart 1997, İzmir.
- YÜCEL Ceyhan ve Nuran Zeren Gülersoy. “Türkiye’de Kentsel Sit Alanlarının Planlanması İçin Bir Sistem Önerisi”, **itü dergisi/a, mimarlık, planlama, tasarım**, C. 5, S.1, Mart 2006.
- ZENGİN Eyüp. “Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım”, **Türk İdare Dergisi**, S. 422, Y. 71, Ankara, 1999.

Şâfiî Mezhebinde Helâl Gıda

Eyyüp Yıldız
Doç. Dr. İsmail Yılmaz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Şâfiî Mezhebinde Helâl Gıda

Eyyüp Yıldız • Doç. Dr. İsmail Yılmaz

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-10-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub630>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yıldız, E., Yılmaz, İ. (ed) (2024). *Şâfiî Mezhebinde Helâl Gıda*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub630>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abdübâkî, Muhammed Fuâd. *el-Mu'cemu'l-mufehres li elfâzi'l- Kur'âni'l- Kerîm*. Kahire: Dâr'ul- Kutub'il-Mısıryye, t.y.
- Ahmed, Ebû Abdırrahmân el-Halîl b. *Kitâbü'l-'ayn*. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1. Basım, 2003.
- Ahmed Nekkî, el-Kâdî 'Abdu'n-Nebî b. 'Abdi'r-Resûl el-. *Dustûru'l-'ulemâ': Câmi'u'l-'ulûm fî istilâhâti'l-funûn*. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1421/2000.
- Alp, Harun. "Yarasaların Özellikleri ve Yarasalarla Mücadele Yöntemleri." *Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 2 (Aralık 2009), 57-63.
- Âsım Efendi, Mütercim. *Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*. çev. Mustafa Koç- Eyyüp Tanrıverdi. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2013.
- Aslan, Mehmet. "İslam Hukukuna Göre İstihâle ve İstihlâkın Necis Katkı Maddesi İçeren Gıda, İlaç, Kozmetik ve Temizlik Malzemelerinin Hükmüne Etkisi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9/43 (2016).
- Ataseven, Asaf. *Din ve Tıp Açısından Domuz Eti*. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 7. Basım, 2007.
- Ataseven, Asaf - Şener, Mehmet. "Domuz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/507-509. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Bağlioğlu, Mehtap. "Taksonominin Kısa Tarihçesi ve İlk Hayvan Taksonomisi Kitabımız: Mebâdî-i Tasnîf-i Hayvânâ". *Dört Öge* 4 (2013), 31-49.
- Baydemir, Nursel Aşan. "Covid-19 Salgınında Yarasalar ve Yaban Hayatı". *Doğanın Sesi* 6 (2020), 14-27.
- Beyhâkî, Ebû Bekr Ahmed b. el- Hüseyin el-. *Menâkıbu's-Şâfiî*. Kahire: Dâru't-Turâs, 1971.
- Bilmen, Ömer Nasuhi. *Hukuki İslamiye ve İstilahatı Fikhiyye Kamusu*. İstanbul: Bilmen Basım ve Yayın Evi, t.y.
- Boran, Mustafa. *Hanefî Mezhebinde Yiyecek ve İçeceklerde Helallik ve Haramlık Ölçüleri*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Doktora, 2018.

- Buceyrimî, Suleymân b. Muḥammed b. ‘Omer el-Buceyrimî el-Mısırî eş-Şâfi‘î el-
et-Tecrîd li nef‘i‘l-‘Ubeyd. 4 Cilt. b.y.: y.y., 1369/1950.
- Buhârî, Ebû ‘Abdullâh Muhammed b. İsmâ‘îl b. İbrâhîm el-. *el-Câmi‘u’s-sahîh*. thk.
Mustafa Dîb el-Buġâ. Dımaşk: Dâru İbn Kesîr; Dâru’l-Yemâme, 1993.
- Büyüközer, Hüseyin Kami. *Yeniden Gıda Raporu Yediklerimiz, İçtiklerimiz Helal mi, Haram mı?* İstanbul: Gimdes, 9. Basım, 2012.
- Cessâs, Ebû Bekir Ahmed b. ‘Alî er-Râzî el-. *Âhkâmu‘l-Kur‘ân*. thk. ‘Abdu’s-Selâm
Muhammed ‘Alî Şâhîn. 3 Cilt. Beyrut; Lübnan: Dâru’l-Kutubi’l-‘İlmiyye,
1415/1994.
- Cuveynî, Ebû’l-Me‘âlî ‘Abdumelik b. ‘Abdullâh el-. *Nihâyetu‘l-matlab fi dirâyeti‘l-
mezheb*. thk. Abdul‘azîm Mahmûd ed-Dîb. b.y.: y.y., 1428/2007.
- Cürcânî, Ebû’l-Hasen ‘Alî b. Muhammed b. ‘Alî es-Seyyid eş-Şerîf. *Kitâbu‘t-
ta‘rifât*. thk. Heyet. Beyrut: y.y., 1403/1983.
- Dağcı, Şamil. *İmam Şafî, Hayatı ve Fıkıh Usulü İlmindeki Yeri*. Ankara: Diyanet
İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2020.
- Dârekutnî, Ebû’l-Hasen ‘Alî b. Ömer b. Ahmed ed-. *es-Sünen*. Beyrut: Mu‘essesetu‘r-
Risâle, 2004.
- Demirci, Kürşat. “Haram”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 16/97-100.
İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1997.
- Demirci, Kürşat. “Helâl”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17/173-175.
İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1998.
- Duman, M. Zeki. “Habîs”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 14/379.
İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1996.
- Ebû Dâvûd, Suleymân b. el-Eş‘as es-Sicistânî. *Sunenu Ebî Dâvûd*. thk. Şu‘ayb el-
‘Arna‘ût. 7 Cilt. b.y.: Dâru‘r-Risâleti‘l-‘Âlemiyye, 2009.
- Ebû Şucâ‘, Ahmed b. el-Huseyn b. Ahmed el-‘İsfahânî. *el-Ğâye ve‘t-takrîb*.
Mektebet‘ül-Cumhuriyye‘til-Arabiyye, t.y.
- Gazzâlî, Hüccetü‘l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed el-. *el-Vasît fi‘l-
mezheb*. thk. Ahmed Mahmûd İbrahîm - Muhammed Muhammed Tâmr. 7
Cilt. Kahire: Dâru’s-Selâm, 1417/1996.
- Gazzâlî, Hüccetü‘l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed el-. *el-Vecîz*. thk.
Ahmed Ferid el-Mezidi. Beyrut: Dâru’l-Kutubi’l-‘İlmiyye, 1. Basım, 2004.
- Gazzâlî, Hüccetü‘l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed el-. *Helaller
Haramlar*. çev. Osman Yolcuoğlu. İstanbul: Gelenek Yayıncılık, 5. Basım,
2020.
- Gazzâlî, Hüccetü‘l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed el-. *İhyâ‘u
‘ulûmi‘d-dîn*. 4 Cilt. Beyrut: Dâru’l-Ma‘rife, t.y.
- Güngörür, Mehmet Nezir - Mol, Sühendan. “Bir Gıda Olarak Midye”. *Aydın
Gastronomy* 3/2 (2019), 119-127.

- Hatîb eş-Şîrbînî, Şems ed-Dîn Muhammed b. Ahmed eş-Şâfi'î el-. *Muğni'l-muhtâc ilâ ma'rifeti me'ânî elfâzi'l-minhâc*. 6 Cilt. b.y.: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1415/1994.
- İsfahani, Ragıb el-. *Müfredat Kur'an Kavramları Sözlüğü*. çev. Abdulkaki Güneş - Mehmet Yolcu. İstanbul: Çıra Yayınları, 2010.
- Izutsu, Toshihiko. *Kur'an'da Dinî ve Ahlâkî Kavramlar*. çev. Ayaz, Selâhattin. İstanbul: Pınar Yayınları, 2. Basım, 1991.
- İbn Fâris, Ebû'l-Huseyn Ahmed b. Fâris el-Kazvînî. *Mucmelu'l-luğa*. 2 Cilt. Beyrut: Mu'essesetu'r-Risâle, t.y.
- İbn Hacer el-Heytemî, Ebû'l-'Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Muhammed. *Tuhfetu'l-muhtâc fi şerhi'l-minhâc*. 10 Cilt. b.y.: el-Mektebetu't-Ticâriyye, 1357/1983.
- İbn Kâdî Şuhbe, Ebû'l-Fadl Muhammed b. Ebû Bekr el-Esedî. *Bidâyetu'l-muhtâc fi şerhi'l-minhâc*. thk. Enver b. Ebû Bekr ed-Dâğıştânî. 4 Cilt. Cidde: Dâru'l-Minhâc, 1432/2011.
- İbn Kesîr, Ebû'l- Fidâ. *Tabakâtü'l-fukahâ'i's-Şâfi'iyîn*. thk. Enver Baz. Kahire: Dâr'ul-Vefa, 2004.
- İbn Kudâme el-Makdisî, Ebû Muhammed Muvaffakuddîn 'Abdullâh b. Ahmed b. Muhammed b. Kudâme el-Cemmâ'îlî. *el-Muğni*. thk. 'Abdullah b. 'Abdulmuhsin et-Turkî - 'Abdulfettâh Muhammed el-Hulv. 15 Cilt. Riyad: Dâru Alemi'l-Kutub, 3. Basım, 1417/1997.
- İbn Mâce, Ebû 'Abdullâh Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî. *es-Sünen*. thk. Şu'ayb el-'Arna'ût. Dâru'r-Risâleti'l-Âlemiyye, 2009.
- İbn Manzûr, Ebû'l-Fazl Cemâluddîn Muhammed b. Mükerrrem b. Alî b. Ahmed el-Ensârî. *Lisânü'l-'arab*. 15 Cilt. Beyrut: Dâru's-Sadr, 1883.
- İbn Ruşd, Ebu'l-Velîd Muḥammed b. Ahmed b. Muhammed b. Ahmed b. Ruşd el-Kurtubî. *Bidâyetu'l-muctehid ve nihâyetu'l-muktesid*. 2 Cilt. Kahire: Şirketu Mustafâ'l-Bâbî'l-Halebî ve Evlâduhu, 4. Basım, 1395/1975.
- İbn Ruşd el-Cedd, Ebu'l-Velîd Muhammed b. Ahmed b. Ruşd el-Kurtubî. *el-Beyân ve't-tahsîl ve's-şerh ve't-tevcîh ve't-t'alîl li'mesâilî'l-mustehrace*. thk. Dr. Muhammed Haccî ve Âharûn. 2 Cilt. Beyrut; Lübnan: Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî, 1408/1988.
- İbnu'l-Mehâmîlî, Ebû'l-Hasen Ahmed b. Muhammed b. Ahmed eş-Şâfi'î. *el-Lubâb fi'l-fikhi's-Şâfi'î*. thk. 'Abdulkerîm b. Suneytânel-'Umerî. Medine: y.y., 1416.
- İbnu'l-Munzir, Ebû Bekr Muhammed b. İbrâhîm en-Nisâbüri. *el-İcmâ'*. thk. Fu'âd 'Abdulmu'im. b.y.: y.y., 1425/2004.
- İbnü's-Salâh, 'Ebû 'Amr Takıyyüddîn 'Osmân b. 'Abdurrahmân. *Şerhu müşkili'l-vasît*. thk. 'Abdulmun'im Halife Ahmed Bilâl. 4 Cilt. Riyad: Dâru Künûzü İşbiliye, 1432/2011.

- İnci, Abdullah vd. “Memelilerin (Yabani) Önemli Paraziter Hastalıkları- I: Protozoon Enfeksiyonları”. *Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 5/1 (2008), 51-61.
- Kaan, Enver Osman. *Güncel Fıkıh Problemleri*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 3. Basım, 2020.
- Kâdî el-Huseyn, Ebû ‘Alî el-Huseyn b. Muhammed b. Ahmed el-Merverrûzî el-*et-Ta’likât*. thk. ‘Alî Muhammed Mu‘avvid - ‘Âdil Ahmed ‘Abdulmevcûd. Mekke: Mektebetu Nizâr Mustafa el-Bâz, t.y.
- Kallek, Cengiz. “Kulle”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 26/357-358. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Karadâvî, Yusûf el-. *el-Helâl ve'l-haram fi'l-İslâm*. Kahire: Mektebet'ül- Vehbe, 22. Basım, 1997.
- Karademir, Fulya - Kahraman, Tolga. “İstanbul’da Tüketime Sunulan Midye Dolmaların Mikrobiyolojik Kalitesinin Belirlenmesi”. *Kocatepe Veterinary Journal* 14/4 (2021), 436-443.
- Karagöz, İsmail. *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 7. Basım, 2007.
- Karaman, Hayreddin. *Günlük Hayatımızda Helâller ve Haramlar*. İstanbul: Nesil Yayınları, 1995.
- Kâsânî, ‘Alâ’uddîn Ebûbekir b. Mes‘ûd b. Ahmed el-Hanefî el-. *Bedâ’i’u’s-sanâ’i’ fi tertibi’s-şerâ’i’*. 7 Cilt. Beyrut: Dâru’l-Kutubi’l-‘İlmiyye, 2. Basım, 1406/1986.
- Kızıklı, S. Zafer. “Rics”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38/87. İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 2008.
- Kolektif. *Fetvalar*. İzmir: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2008.
- Mâlik b. Enes, Ebû ‘Abdullâh Mâlik b. Enes b. Mâlik el-Medenî. *el-Muvattâ’*. thk. Muhammed Mustafâ el-’A‘zamî. 8 Cilt. Abu Dabi: Muessesetu Zâyid b Sultân, 1425/2004.
- Mâverdî, Ebû’l-Hasen ‘Alî b. Muhammed el-Basrî el-. *el-Hâvî’l-kebir fi fikhi mezhebi’l-İmâmi’s-Şâfi’i ve huve şerhu muhtasari’l-Muznî*. thk. eş-Şeyh ‘Alî Muhammed Me‘ûd - eş-Şeyh ‘Âdil Ahmed ‘Abdulmevcûd. 19 Cilt. Beyrut: Dâru’l-Kutubi’l-‘İlmiyye, 1419.
- Mâverdî, Ebû’l-Hasen ‘Alî b. Muhammed el-Basrî el-. *el-İknâ’ fi’l-fikhi’s-Şâfi’i*. thk. Hıdır Muhammed Hıdır. Tahran: y.y., 1420.
- Muzenî, Ebû İbrâhîm İsmâ’îl b. Yahyâ el-Muzenî el-. *Muhtasaru’l-Muzenî*. Beyrut: Dâru’l-Ma’rife, 1410/1990.
- Müslim, Ebû’l-Hasen Muslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî en-Nisâbüri. *el-Câmi’u’s-sahîh*. thk. Muhammed Fuâd ‘Abdulbâkî. Beyrut: Dâru İhyâi’t-Turâsîl-‘Arabî, 1955.

- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddîn Yahyâ b. Şeref en-. *el-Mecmu' şerhu'l-muhezzeb*. thk. Sabrî b. Ebî Allâfe. Umman: Beytü'l-Efkârî'd-Düveliyye, 2005.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddîn Yahyâ b. Şeref en-. *Fetâvâ'n-Nevevî*. Beyrut: y.y., 1417/1996.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddîn Yahyâ b. Şeref en-. *Minhâcü't-tâlibîn ve 'umdetu'l-muftîn*. thk. Muhammed Muhammed Tahir Şa'ban. Beyrut: Dâr'ul-Minhâc, 2005.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddîn Yahyâ b. Şeref en-. *Ravdatu't-tâlibîn ve 'umdetu'l-muftîn*. thk. Zuheyr eş-Şâvîş. 12 Cilt. Beyrut; Dimaşk; Amman: el-Mektebu'l-İslâmî, 1412/1991.
- Okur, Kâşif Hamdi. "İstihâle". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. EK-1/672-674. Ankara: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 2020.
- Pala, Ali İhsan. *İslam Hukukunda İhtiyat İlkesi*. Ankara: Fecr Yayınevi, 1. Basım, 2009.
- Râzî, Fahreddin er-. *Menâkıbü'l-İmâmi's-Şâfi*. thk. Ahmed Hicâzî es-Sekkâ. Mısır: Mektebet'ül-Külliyât'ül-Ezheriyye, 1986.
- Sahnûn, Ebû Saîd Abdüsselâm b. Saîd b. Habîb et-Tenûhî. *el-Müdevvenetü'l-kübrâ*. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1994.
- Serahsî, Muhammed b. Ahmed b. Ebî Sehl Şemsü'l-'Eimme es-. *el-Mebsût*. thk. Halîl Muhyiddîn el-Meyyis. 30 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1414/1993.
- Sübkî, Tâceddin. *Tabakâtü's-Şâfiyyeti'l-kübrâ*. thk. Muhammed et-Tanâhî - Abdülfettâh Muhammed el-Hulv. Kahire: Dâru İhyai'l-Kütübî'l-Arabiyye, 1964.
- Şâfiî, Ebû 'Abdillâh Muhammed b. İdrîs b. 'Abbâs eş-. *el-Umm*. 8 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1410/1990.
- Şenol, Yahya. *Kur'an ve Sünnet Işığında Helal Gıda*. Süleymaniye Vakfı Yayınları, 2. Basım, 2015.
- Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. 'Alî eş-. *el-Muhezzeb fi fikhî'l-İmâm eş-Şâfi'î*. 3 Cilt. b.y.: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, t.y.
- Şîrâzî, Ebû İshâk İbrâhîm b. 'Alî eş-. *et-Tenbih fi'l-fikhî's-Şâfi'î*. Beyrut: 'Âlemü'l-Kütüb, 1403/1983.
- Tahânevî, Muhammed b. 'Alî b. el-Kâdî Muhammed Hâmid b. Muhammed Sâbir el-Fârûkî el-Hanefî et-. *Keşşâfu istilâhâti'l-funûn ve'l-'ulûm*. thk. 'Alî Dahrûc. 2 Cilt. Beyrut: Mektebetu Lubnân Nâşîrûn, 1996.
- Taşçi, Fulya. "Eşek Sütünün Özellikleri ve Gıda Alerjilerinde Kullanımı". *Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 30/2 (2011), 39-44.
- Tirmizî, Ebû İshâ Muhammed b. 'İsâ et-. *el-Câmi'u's-sahîh*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir, Fu'âd 'Abdülbâkî. Mısır: Şirketu Mustafâ'l-Bâbî'l-Halebî, 1975.

- Uddin, Nur. “Eti Haram Olan Hayvanları Tespit Problemi: Kur’an ve Sünnet Açısından Bir Değerlendirme”. *Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi* 3/2 (2021), 23-37.
- Yaranoğlu, Büşra. “Fonksiyonel Bir Gıda Olarak Tavşan Eti ve Önemi”. *Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 12/1 (2019), 66-69.
- Yaşaroğlu, M. Kâmil. “Kan”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 24/288-289. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Yerinde, Adem. “Tayyib”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 40/196-197. İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 2011.
- Zebîdî, Muhammed b. Muhammed b. ‘Abdurrezzâk ez-. *Tâcu’l-‘arûs min cevâhiri’l-kâmûs*. thk. Heyet. 4 Cilt. b.y.: Dâru’l-Hidâye, t.y.
- Zehra, Muhammed Ebû. *İmam Şâfiî*. çev. Osman Keskiöğlü. Diyanet İşleri Başkanlığı, 5. Basım, 2020.
- Zerkeşî, Ebû ‘Abdullâh Muhammed b. ‘Abdullâh b. Bahâdır eş-Şâfi’î ez-. *Habâya’z-zevâyâ*. thk. ‘Abdulkâdir ‘Abdullâh el’Ânnî. Kuveyt: y.y., 1402/1982.
- ‘İmrânî, Ebû’l-Huseyn Yahyâ b. Ebi’l-Hayr b. Sâlim el-‘İmrânî el-Yemenî eş-Şâfi’î el-. *el-Beyân fi mezhebi’l-İmâm eş-Şâfi’î*. thk. Kâsim Muhammed en-Nûrî. 13 Cilt. Cidde: Dâru’l-Minhâc, 1421/2000.

İşletme Alanında Seçilmiş Konular

Editör:

Dr. Mehmet Seyhan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

İşletme Alanında Seçilmiş Konular

Selected Topics in Business Domain

Editor: Dr. Mehmet Seyhan

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-893-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub448>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Seyhan, M. (ed) (2024). *İşletme Alanında Seçilmiş Konular*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub448>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abar, H. (2020). Türkiye ve diğer G-20 ülkeleri hisse senetlerinin birlikte hareketi: Dalgacık analizi ile bir uygulama. *Journal of Yasar University*, 15(59), 519-533.
- Altuntaş, D., & Ersoy, E. (2021). Yatırımcı duyarlılığının BIST pay piyasasına etkisi. *Sosyoekonomi*, 29(50), 387-412. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2021.04.18>
- Borsa İstanbul (2022, Temmuz 30). BIST Sürdürülebilirlik Endeksi. <https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi>
- Chatziantoniou, I., Abakah, E. J., Gabauer, D., & Tiwari, A. K. (2022). Quantile time-frequency price connectedness between green bond, green equity, sustainable investments and clean energy markets. *Journal of Cleaner Production*, 132088.
- Chicago Board Options Exchange. (2022, Temmuz 01). Erişim adresi: <https://www.cboe.com/>
- Chiang, T.C., Li, J. & Yang, S.Y.(2015). Dynamic stock-bond return correlations and financial market uncertainty. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 45, 59-88 (2015). <https://doi.org/10.1007/s11156-013-0430-4>
- Choi, S.-Y. (2020). Industry volatility and economic uncertainty due to the COVID-19 pandemic: Evidence from wavelet coherence analysis. *Finance Research Letters*(37), s. 101783.
- Chutang, Z. & Kumara, E. (2008). Impact of short-term interest rates on stock prices: Evidence from Sri Lanka, Proceedings of the 7th International Conference on Innovation & Management, 1089-1093.
- Dünya Bankası, <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/12/08/what-you-need-to-know-about-ifc-s-green-bonds>
- Ehlers, T., & Packer, F. (Eylül 2017). Green bond finance and certification. *BIS Quarterly Review September*. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=3042378>
- Elsayed,A.,Naifar,N.,Nasreen,S.,&Tiwari,A.(2022). Dependence structure and dynamic connectednessbetween green bonds and financial markets: Fresh insights from time-frequency analysis before and during COVID-19 pandemic. *Energy Economics*,107:1-24. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.105842>
- Fleming, J., Kirby, C., & Ostidick, B. (1998). Information and volatility linkages in the stock, bond, and money markets. *Journal Of Financial Economics*, 49(1), 111-137. [https://doi.org/10.1016/S0304-405X\(98\)00019-1](https://doi.org/10.1016/S0304-405X(98)00019-1)

- International Finance Corporation (IFC), “Emerging Market Green Bonds Report 2021”, Erişim Tarihi:29.07.2022, 2022.06+-+Emerging+Market+Green+Bonds+Report+2021_VF+(2).pdf (ifc.org)
- Ivanovic, O.M., Zubovic, J., & Mitic, P. (2017). Relationship between sustainable development and green economy emphasis on green finance and banking, *Economics of Agriculture*, 64(4), 1467-1482.
- Jones, L. (2022, Temmuz 15). Greening short-term debt: A \$55 trillion opportunity. Climate Bonds Initiative. <https://www.climatebonds.net/2022/07/greening-short-term-debt-55trillion-opportunity>
- Kandır, S. Y.,&Yakar, S. (2017). Yenilenebilir enerji yatırımları için yeni bir finansal araç: Yeşil tahviller. *Maliye Dergisi*, 172, 85-110. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/416189>
- Ko, J.-H., & Lee, C.-M. (2015). International economic policy uncertainty and stock prices: Wavelet approach. *Economic Letters*, 134, s. 118-122.
- Kuloğlu, E., & Öncel, M. (2015). Yeşil finans uygulaması ve Türkiye’de uygulanabilirliği. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 2-19.
- Nicholls, A. (2021). Sustainable Finance: A Primer and Recent Developments. *Asian Development Outlook*, 1-51.
- Nieto, M. J. (Mayıs 2017). Banks and Environmental Sustainability: Some reflections from the perspective of financial stability (Rapor No. 2017/01). CEPS Policy Brief.
- Orazalin, N., Mahmood, M., & Narbaev, T. (2019). The impact of sustainability performance indicators on financial stability: Evidence from the Russian oil and gas industry. *Environmental Science and Pollution Research*, 26(8), 8157- 8168. <https://doi.org/10.1007/s11356-019-04325-9>
- Özdemir, L.,&Vurur, S. (2019).Volatility spillovers between BIST 100 index and S&P 500 index. Grima, S., Özen, E., Boz, H., Spiteri, J.,&Thalassinos, E. (Ed.) *Contemporary Issues in Behavioral Finance* (Contemporary Studies in Economic and Financial Analysis, Cilt. 101), Emerald Publishing Limited, Bingley (29-43). <https://doi.org/10.1108/S1569-375920190000101003>
- Panchenko,V.& Wu,E.(2009).Time-varying market integration and stock and bond return concordance in emerging markets. *Journal of Banking Finance*,33(6):1014-1021.
- Park, D., Park, J., & Ryu, D. (2020). Volatility spillovers between equity and green bond markets. *Sustainability*, 12(9), 3722.
- Pinciro-Chousa, J., López-Cabarcos, M. Á., Caby, J., & Šević, A. (2021). The influence of investor sentiment on the green bond market. *Technological Forecasting and Social Change*, 162, 120351. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120351>

- Ryszawska B. (2016). Sustainability transition needs sustainable finance. *Copernican Journal of Finance & Accounting*, 5(1), 185–194. <http://dx.doi.org/10.12775/CJFA.2016.011>
- Reboredo, J. C., & Ugolini, A. (2020). Price connectedness between green bond and financial markets. *Economic Modelling*, 88, 25–38. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2019.09.004>
- Reboredo, J. C., Ugolini, A., & Aiube, F. A. L. (2020). Network connectedness of green bonds and asset classes. *Energy Economics*, 86, 104629. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2019.104629>
- Ruan, L. (2018). Research on sustainable development of the stock market based on VIX index. *Sustainability*, 10(11), 4113.
- Sarıgül, S. S., & Topçu, B. A. (2020). Yenilenebilir enerji yatırımlarının finansmanında yeşil tahvil ihracı: Türkiye örneği. Karadal, H., Efe, M.N., Abubakar, M., & Karadal, K. (Ed.) International Communication, Economics, Organization (CEO) Social Sciences Congress. Dilkur Academy Proceedings E-Book. 643- 654.
- Standard& Poors (2022, Temmuz 2). S&P Green Bond Indices Methodology. <https://www.spglobal.com/spdji/en/documents/methodologies/methodology-sp-green-bond-indices.pdf>
- Tekin, B., & Hatipoğlu, M. (2017). The effects of VIX index, exchange rate & oil prices on the BIST 100 index: A quantile regression approach. *Ordu University Journal of Social Science Research*, 7(3), 627-634.
- Tiwari, A. K., Abakah, E. J., Gabauer, D., & Dwumfour, R. A. (2022). Dynamic spillover effects among green bond, renewable energy stocks and carbon markets during COVID-19 pandemic: Implications for hedging and investments strategies. *Global Finance Journal*, 51, 100692.
- Wang, J. Zhang, W., & Zhao, W. (2022). Research on the Correlation of Green Bond Market. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 648, 2134-2139.
- <https://www.spglobal.com>
- <https://www.investing.com>

Kaynakça

- Aktaş, M. (2008). İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında Hisse Senedi Getirileri ile İlişkili Olan Finansal Oranların Araştırılması. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 37(2), 137-150.
- Altuntaş, Eda (2018), Türkiye’deki Sigorta Şirketlerinin Derecelendirilmesi ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sigortacılık ve Risk Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Başpınar A. (2005), “Finansal Analiz Tekniklerinin Sigorta Şirketi Mali Tablolarına Uygulanması”, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/ahmet-baspinar.pdf>, Erişim Tarihi: 08.02.2024.
- Bayramoğlu, M. F, Başarır, Ç. (2016). Borsa İstanbul’da işlem gören sigorta şirketlerinin karşılaştırmalı finansal performans analizi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (4), 135-144.
- Berkdemir S. ve Altun N. (2018), “Sigorta Sektöründe Oran Analizi ve Puanlama Yöntemi”, Sakarya İktisat Dergisi Cilt 7, Sayı 1. S.70-91.
- Çakmak, Deniz ve Hayırsever Baştürk, Feride (2019), Türk Sigortacılık Sektörünün 2007-2018 Yıllarına Ait Performansının Oran Analizi Yöntemi ile Ölçülmesi ve Sektörün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (2), 235-264, DOI: <http://dx.doi.org/10.31454/usb.634734>
- Erşan, Gizem Gül ve Şenel, Said Alpagut (2023), Borsa İstanbul’da İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Rasyo Yöntemiyle Analizi, Journal of Business and Communication Studies, 2(1), 33-69, DOI:10.29228/jobacs.70104
- İskenderoğlu, Ö., Karadeniz, E. ve Ayyıldız, N. (2015). Enerji Sektörünün Finansal Analizi: Türkiye ve Avrupa Enerji Sektörü Karşılaştırması. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi. 3(3), 86-97.
- Karadeniz, E., Dalak, S., Beyazgül, M., Günay, F. (2016). Turizm Alt Sektörlerinin Finansal Performanslarının Oran Yöntemiyle Karşılaştırmalı Analizi. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 16(49), 49-55.
- Karahan, M. ve İğde, M. (2017). Muhasebe Hata ve Hileleri Üzerinde İç Kontrolün Rolü, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 7, Sayı: İktisat Özel Sayısı ss: 143-158
- Tatar, A. ve İğde, M. (2022). Muhasebede Hata Tespiti ve Önlenmesinde Bilgi Teknolojileri Kullanımının Rolü, (İğde. M ve Karahan, M. (Ed.) Muhasebe Uygulamalarında Teknolojik Entegrasyon içinde), Özgür Yayınları.
- Türkiye Sigorta Birliği (2024), İstatistikler (tsb.org.tr), <https://tsb.org.tr/tr/istatistik/finansal-tablolar/sirket-bazinda-mali-ve-teknik-tablolar>, <https://www.tsb.org.tr/tr/yayin/genel-kurul-faaliyet-raporlari>, Erişim Tarihi: 07.02.2024.
- Yılmaz, Tayfun (2010). Sigorta Sektöründe Rasyo Analizi Yöntemi ile Finansal Yapının Değerlendirilmesi ve İMKB’de İşlem Gören Sigorta Şirketleri Üzerine Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta.

KAYNAKÇA

- Abiad, A. (2003). Early warning systems: A survey and a regime-switching approach. IMF Working Paper, 3:32.
- Akkan, N. A., Çınar, M., & Akay, H. K. (2015). Financial stress and economic activity relationship in Turkey: Post-2002 period. *Yönetim ve Ekonomi*, 22(2), 567-580.
- Balakrishnan, R., Danninger, S., Elekdag, S., & Tytell, I. (2009). The transmission of financial stress from advanced to emerging economies. IMF Working Paper, June, 1-52.
- Box, G.E.P. & Jenkins, G.M. (1976). *Time Series Analysis: Forecasting and Control*. San Francisco: Holden-Day Publishing.
- Bülbül, H. (2018). *Finansal Kriz Modelleri Çerçevesinde Türkiye ‘nin Kriz Öngörü Modelinin Geliştirilmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Cardarelli, R., Elekdag, S., Lall, S. (2009). Financial stress, downturns, and recoveries. IMF Working Paper.
- Claessens, S., Köse, M.A., & Terrones M.E. (2008). Financial stress and economic activity. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 2(2), 11-24.
- Çamlıca, F., & Güneş, D. (2016). Türkiye’de finansal stresin ölçülmesi: Yöntemsel bir karşılaştırma. Central Bank of the Republic of Turkey.
- Çevik, E. İ., Çevik, N. K., & Diboğlu, S. (2016a). Global liquidity and financial stress: Evidence from major emerging economies. *Emerging Market Finance and Trade*, 52, 2790-2807.
- Çevik, E. İ., Diboğlu, S., & Kenc, T. (2013a). Measuring financial stress in Turkey. *Journal of Policy Modeling*, 35, 370-383.
- Çevik, E. İ., Diboğlu, S., & Kenc, T. (2016b). Financial stress and economic activity in some emerging Asian economies. *Research in International Business and Finance*, 127-139.
- Çevik, E. İ., Diboğlu, S., & Kutun, A. M. (2013b). Measuring financial stress in transition economies. *Journal of Financial Stability*, 9, 597-611.
- D’Antonio, P. (2008). A view of the U.S. subprime crisis. EMA Special Report, Citigroup Global Markets Inc., 26-28. (DiClemente, R. ve K. Schoenholtz, Eds., Eylül tarihinde)
- Davis, E.P., & Fagan, G. (1997). Are financial spreads useful indicators of future inflation and output growth in EU countries?. *Journal of Applied Econometrics*, 12(6), 701-714.
- Dudley, W., & Hatzius, J. (2000). The Goldman Sachs financial conditions index: the right tool for a new monetary policy regime. *Global Economics Paper*, 44(8).

- Dudley, W., Hatzius, J., & McKelvey, E. (2005). Financial conditions need to tighten further. US economics analyst, Goldman Sachs Economic Research, 8.
- Efendigil, T., Önüt, S., & Kahraman, C. (2009). A decision support system for demand forecasting with artificial neural networks and neuro-fuzzy models: A comparative analysis. *Expert Systems with Applications*, 36.
- Ekinçi, A. (2013). Financial stress index for Turkey. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(2), 213-229.
- Elekdağ, S., & Kanlı, İ. B. (2010). Finansal stres ve iktisadi faaliyet. *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Ekonomi Notları*, 1-5.
- Emin, D. (2017). Türkiye'nin finansal krizleri ve göstergeleri. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 115-128.
- Estrella, A., & Hardouvelis, G. (1991). The term structure as a predictor of real economic activity. *Journal of Finance*, 46, 555-576.
- Estrella, A., & Mishkin, F. (1998). Predicting U.S. recessions: financial variables as leading indicators. *Review of Economics and Statistics*, 80, 45-61.
- Fioromanti, M. (2008). Predicting sovereign debt crises using artificial neural networks: A comparative approach. *Journal of Financial Stability*, 4(2), 149-164.
- Freedman, C. (1994). The use of indicators and of the monetary conditions index in Canada. In T.J.T. Balino & C. Cottarelli (Eds.), *Frameworks for monetary stability: policy issues and country experiences* (s. 458-476). IMF, Washington, D.C.
- Friedman, B., & Kuttner, K. (1992). Why does the paper-bill spread predict real economic activity?. In J. Stock & M. Watson (Eds.), *Business cycles, indicators and forecasting* (s. Belirtilmemiş). University of Chicago Press.
- Gazioğlu, S. (2003). Capital flows to an emerging financial market in Turkey. *International Advances in Economic Research*, 9(3), 189-195.
- Guichard, S., & Turner, D. (2009). Quantifying the effect of financial conditions in the Euro area, Japan, United Kingdom, and United States. *OECD Economics Department Working Papers*, 677.
- Gujarati, D. N. (2001). *Temel Ekonometri* (Çev. Ümit Şenesen, Gülay Günlük Şenesen). Literatür Yayınları.
- Gür, T. H., & Ayhan, T. (2002). Para ve Finansal Krizlerin Öncü Göstergeleri. *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 20(1), 9-36.
- Hakkio, C. S., & Keeton, W. R. (2009). Financial stress: What is it, how can it be measured, and what does it matter? *Economic Review*, Second Quarter, 5-50.
- Hamilton, J. D. (1994). *Time Series Analysis*. Princeton University Press.

- Hanschel, E., & Monnin, P. (2005). Measuring and forecasting stress in the banking sector. *BIS Papers*, 22, 431-449.
- Harvey, C. (1988). The real term structure of and consumption growth. *Journal of Financial Economics*, 22, 305-333.
- Hatzius, J., Hooper, P., Mishkin, F. S., Schoenholtz, K. L., & Watson, M. W. (2010). Financial conditions indexes: a fresh look after the financial crisis. NBER Working Paper.
- Hooper, P., Mayer, T., & Slok, T. (2007). Financial conditions: central banks still ahead of markets. Deutsche Bank. *Global Economic Perspectives*, 11.
- Hooper, P., Slok, T., & Dobridge, C. (2010). Improving financial conditions bode well for growth. Deutsche Bank. *Global Economic Perspectives*.
- Hubrich, K., & Tetlow, R. J. (2014). Financial stress and economic dynamics: The transmission of crises. *European Central Bank Working Paper*, 17(28), 1-43.
- Illing, M., & Liu, Y. (2003). An index of financial stress for Canada. Working Paper, 1-52.
- Kahl, M. (2002). Economic distress, financial distress, and dynamic liquidation. *The Journal of Finance*, 57(1), 135-168.
- Kaminsky, G., Lizonda, S., & Reinhart, C. M. (1998). Leading indicators of currency crises. *IMF Staff Papers*, 1-48.
- Kara, H., Özlü, P., & Ünalmiş, D. (2015). Türkiye için finansal koşullar endeksi. *T.C. Merkez Bankası Çalışma Tebliği*, 15(3), 1-31.
- Kaya, E., & Kılınc, A. (2016). Türkiye için finansal sıkıntı endeksinin ölçümü ve finansal sıkıntı endeksinin reel ekonomik faaliyetlerle ilişkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi ICAFR 16 Özel Sayısı*, 402-413.
- Keating, J. W. (1990). Identifying VAR models under rational expectations. *Journal of Monetary Economics*, 25, 453-476.
- Kuan, C. M. (2002). Lecture on the Markov Switching Model, Institute of Economics Academia Sinica.
- Monnin, P., & Hanschel, E. (2005). Measuring and forecasting stress in the banking sector. *BIS Papers*, 22, 431-449.
- Oct, M. V., Eiben, R., Bianco, T., Gramlich, D., & Ong, S. (2011). Financial stress index: Identification of systemic risk conditions. Working Paper, 11(30), 1-73.
- Özdamar, K. (2004). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-2: Çok Değişkenli Analizler (5. baskı). Kaan Kitabevi.
- Öztemel, E. (2003). *Yapay Sinir Ağları*. Papatya Yayıncılık, İstanbul.
- Öztürkler, H., & Türkmen, G. (2013). Türkiye için finansal baskı endeksi oluşturulması. *TEPAV Raporu*, Ankara.

- Plosser, C. I., & Rouwenhorst, G. K. (1994). International term structures and real economic growth. *Journal of Monetary Economics*, 33, 133-155.
- Quandt, R. E. (1972). A new approach to estimating switching regressions. *Journal of the American Statistical Association*, 67, 306-310.
- Rosenberg, M. (2009, December 3). Financial conditions watch. Bloomberg.
- Saaty, T. L. (2001). *Decision Making with Dependence and Feedback: The Analytic Network Process* (2. ed.). RWS Publications.
- Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and reality. *Econometrica*, 48, 1-148.
- Stock, J., & Watson, M. (1989). New indexes of coincident and leading economic indicators. In *NBER Macroeconomics Annual* (s. Belirtilmemiş). The University of Chicago Press.
- Yavuz, N. (2019). *Türkiye’de Finansal Baskıya Neden Olan Faktörlerin Öncü Göstergelerle Tahmin Edilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Zarnowitz, V. (1992). *Business cycles: Theory, history, indicators and forecasting*. University of Chicago Press, 316-356.

References

- Allen, Natalie J., and John P. Meyer. "The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative Commitment to the Organization." *Journal of Occupational Psychology* 63, no. 1 (March 1990): 1–18. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00506.x>.
- "The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative Commitment to the Organization." *Journal of Occupational Psychology* 63, no. 1 (March 1990): 1–18. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00506.x>.
- Armstrong, Michael. *A Handbook of Human Resource Management Practice*. Kogan Page Publishers, 2006. [https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=D78K7QIdR3UC&oi=fnd&pg=PR17&dq=Armstrong,+M.+\(2006\).+A+handbook+of+human+resource+management+practice.+Kogan+Page+Publishers.%E2%80%8F&ots=clHYOMW3hR&sig=mGAOr8zpTIWSvaa_rRIIThLuTxE](https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=D78K7QIdR3UC&oi=fnd&pg=PR17&dq=Armstrong,+M.+(2006).+A+handbook+of+human+resource+management+practice.+Kogan+Page+Publishers.%E2%80%8F&ots=clHYOMW3hR&sig=mGAOr8zpTIWSvaa_rRIIThLuTxE).
- "Human Resource Management Practice," 2006. <http://103.62.146.201:8081/xmlui/handle/1/5318>.
- Association, American Management. "Auditing Your Human Resources Department." AMACOM, 2000.
- Aziri, Brikend. "Job Satisfaction: A Literature Review." *Management Research & Practice* 3, no. 4 (2011). <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=136e0e77dd3387c59954df73294d3e0114a08435>.
- Babu, Pechetty Svr, Taye Mosisa Gameda, and Asfaw Gelaw Nefa. "JOB SATISFACTION AS A FUNCTION OF SELF-EFFICACY AND PERSONAL STRAIN AMONG HIGH SCHOOL TEACHERS IN CHITTOOR DISTRICT OF ANDHRA PRADESH STATE OF INDIA." *International Journal of Educational Research Review* 7, no. 4 (2022): 268–79.
- "JOB SATISFACTION AS A FUNCTION OF SELF-EFFICACY AND PERSONAL STRAIN AMONG HIGH SCHOOL TEACHERS IN CHITTOOR DISTRICT OF ANDHRA PRADESH STATE OF INDIA." *International Journal of Educational Research Review* 7, no. 4 (2022): 268–79.
- Beer, Michael, B. Spector, P. R. Lawrence, D. Q. Mills, and R. E. Walton. "A Conceptual View of HRM." *Managing Human Assets*, 1984.
- Budhwar, Pawan S., and Yaw A. Debrah. "Human Resource Management in Developing Countries." *The Sage Handbook of Human Resource Management, Sage, London*, 2009, 393–406.
- Human Resource Management in Developing Countries*. Routledge, 2013. [https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=vEfB8b9-FdYC&oi=fnd&pg=PP2&dq=Budhwar,+P.,+%26+Sparrow,+P.+\(2004\).+-](https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=vEfB8b9-FdYC&oi=fnd&pg=PP2&dq=Budhwar,+P.,+%26+Sparrow,+P.+(2004).+-)

- Human+resource+management+in+developing+countries.+Routledge.&ots=6hK2whNRkr&sig=PkJSNlsAiLFHrsUcASHqKwDLv0A.
- Crewson, Philip E. "Public-Service Motivation: Building Empirical Evidence of Incidence and Effect." *Journal of Public Administration Research and Theory* 7, no. 4 (1997): 499–518.
- Eisenberger, Robert, Robin Huntington, Steven Hutchison, and Debora Sowa. "Perceived Organizational Support." *Journal of Applied Psychology* 71, no. 3 (1986): 500.
- "Perceived Organizational Support." *Journal of Applied Psychology* 71, no. 3 (1986): 500.
- Guchait, Priyanko. *Human Resource Management Practices and Organizational Commitment and Intention to Leave: The Mediating Role of Perceived Organizational Support and Psychological Contracts*. University of Missouri-Columbia, 2007. <https://search.proquest.com/openview/71abf80428cf36c99560abdb8623d1f1/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750>.
- Hoppock, R. "Job Satisfaction, Harper and Brothers." *New York*, 1935, 47.
- Huntington, Robin, Steven Hutchison, and Debora Sowa. "Perceived Organizational Support." *Journal of Applied Psychology* 71, no. 3 (1986): 500–507.
- "Perceived Organizational Support." *Journal of Applied Psychology* 71, no. 3 (1986): 500–507.
- Jex, Steve M., and Thomas W. Britt. *Organizational Psychology: A Scientist-Practitioner Approach*. John Wiley & Sons, 2014. [https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=OUfJBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR11&dq=-Jex,+S.+M.,+%26+Britt,+T.+W.+\(2014\).+Organizational+Psychology:+A+Scientist-Practitioner+Approach+\(3rd+edition\).+New+York:+John+Wiley.&ots=b-TyyBOauB&sig=7ORvnnksyrF-nprW0aLmGxHhfexI](https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=OUfJBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR11&dq=-Jex,+S.+M.,+%26+Britt,+T.+W.+(2014).+Organizational+Psychology:+A+Scientist-Practitioner+Approach+(3rd+edition).+New+York:+John+Wiley.&ots=b-TyyBOauB&sig=7ORvnnksyrF-nprW0aLmGxHhfexI).
- Judge, Timothy A., Carl J. Thoresen, Joyce E. Bono, and Gregory K. Patton. "The Job Satisfaction–Job Performance Relationship: A Qualitative and Quantitative Review." *Psychological Bulletin* 127, no. 3 (2001): 376.
- Legge, Karen. "What Is Human Resource Management?" In *Human Resource Management*, by Karen Legge, 62–95. London: Macmillan Education UK, 1995. https://doi.org/10.1007/978-1-349-24156-9_3.
- "What Is Human Resource Management?" *Human Resource Management. Critical Perspectives on Business Management* 1 (1999). [https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=AVkR1yG7frUC&oi=fnd&pg=-PA209&dq=Legge,+K.,+%26+Legge,+K.+\(1995\).+What+is+human+resource+management%3F+\(pp.+62-95\).+Macmillan+Education+UK.%E2%80%8F&ots=mW3Hafjw1t&sig=9S8XBAIcXqHm-Pc40IBuKkCpMzsk](https://books.google.com/books?hl=ar&lr=&id=AVkR1yG7frUC&oi=fnd&pg=-PA209&dq=Legge,+K.,+%26+Legge,+K.+(1995).+What+is+human+resource+management%3F+(pp.+62-95).+Macmillan+Education+UK.%E2%80%8F&ots=mW3Hafjw1t&sig=9S8XBAIcXqHm-Pc40IBuKkCpMzsk).

Meyer, John P., David J. Stanley, Lynne Herscovitch, and Laryssa Topolnytsky. "Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization: A Meta-Analysis of Antecedents, Correlates, and Consequences." *Journal of Vocational Behavior* 61, no. 1 (2002): 20–52.

Ploscaru, Andra Nicoleta, Claudia Cristina Rotea, Simona Dumitriu, and Iulian Georgescu. "Evaluating the Effects of HRM Practices on Employee Engagement and Organizational Culture," 2023. <https://conference.ase.ro/papers/2023/23034.pdf>.

Price, Alan. *Principles of Human Resource Management: An Active Learning Approach*. Wiley-Blackwell, 2000.

Sparrow, Paul, Chris Brewster, and Hilary Harris. "Globalizing Human Resource Management." London: Routledge, 2014. https://www.academia.edu/download/61340970/Buku_Globalizing_Human_Resource_Management_120191126-100521-mj4b9v.pdf.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B., & Yılmaz Soylu, M. (2010). Öğretmenlerin Sayısal Yetkinlikleri Üzerine Bir Çalışma. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 748-768.
- Ayhün, S. E. (2013). Kuşaklar Arasındaki Farklılıklar Ve Örgütsel Yansımaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 93-112.
- Balay, R. (2000). *Yöneticilerde ve Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baş, D. (2023). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarının Örgütsel Özdeşleşme ve Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, 1-95.
- Bayram, L. (2005). Yönetimde Yeni Bir Paradigma: Örgütsel Bağlılık. *Sayıştay Dergisi*, 125-139.
- Becker, H. S. (1960). Notes on the Concept of Commitment. *American Journal of Sociology Cilt 66*, 32-42.
- Bilgiç, H. F. (2017). Örgütsel Bağlılık İş Tatmini İlişkisi. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi 2(3)*, 35-49.
- Cengiz, A. A. (2001). Kişisel Özelliklerin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkileri ve Eskişehir'de Sağlık Personeli Üzerinde Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1-184.
- Cica, H. R. (2023). Çalışanların Örgütsel Bağlılık İle Örgütsel Özdeşleşme Davranışının Yeşil Örgütsel Davranış Üzerindeki Etkisinde Çevre Tutkusunun Aracı Rolü. *Doktora Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul*, 1-194.
- Çetindamar, D., Abedin, B., & Shirahada, K. (2021). The Role of Employees in Digital Transformation: A Preliminary Study on How Employees' Digital Literacy Impacts Use of Digital Technologies. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 1-12.
- Çiftçiyıldız, K. (2015). İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılığa Etkisi: Doğu Marmara ISO 500 Firma Örneği. *Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi*, 1-169.
- Çınar, Ö. (2019). *Yapısal Eşitlik Modeli: Örnek Bir Uygulama Çok Değişkenli Analiz Metotları: Yapısal Eşitlik Modellemesi Banka Çalışanlarına Yönelik Bir Uygulama*. İstanbul: Hiperlink Yayıncılık, E Kitap.
- Duran, A. D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı*, 1-113.
- Gül, H. (2002). Örgütsel Bağlılık Yaklaşımlarının Mukayesesi ve Değerlendirilmesi. *Ege Academic Review*, 2(1), 37-56.
- Hrebiniak, L. G., & Alutto, J. (1972). Personal and role-related factors in the development of organizational commitment. *Sage Publications 17(4)*, 554-573.

- Karter, R. M. (1968). Commitment and Social Organizations: A study of Commitment Mechanisms in Utopian Communities. *American Sociological Review*, 33, 449-517.
- Keleş, H. N. (2006). İş tatmininin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisine ilişkin ilaç üretim ve dağıtım firmalarında yapılan bir araştırma. *Doktora Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi*, 1-188.
- Kılıç, G. (2008). Kariyer yönetimi ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma. *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*, 1-183.
- Kolancıoğlu, B. (2017). Örgüt Kültürünün Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisine Bir Uygulama . *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul*, 1-182.
- Meyer, J. P., & Allen , N. J. (1991). A Three-Component Conceptualization of Organizational Commitment Human Resource Management Review. *Human Resource Management Review*, 1(1), 62-89.
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1997). Commitment in the workplace: Theory, research, and application. *Thousand Oaks*.
- Meyer, J. P., Stanley, D., Herscovitch, L., & Topolnytsky, L. (2002). Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization: A Meta-analysis of Antecedents, Correlates, and Consequences. *Journal of Vocational Behavior* 61 (1), 20-52.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor*. İstanbul: MESS Yayın.
- Mowday, R. H., Steers, R. M., & Lyman, P. W. (1979). The Measurement of Organizational Commitment. *Journal of Vocational Behavior* 14, 224-247.
- O'Reilly, C., & Chatman, J. (1986). Organizational Commitment and Psychological Attachment: The Effects of Compliance, Identification, and Internalization on Prosocial Behavior. *Journal of Applied Psychology*, 71, 492-499.
- Öncül, M. S., Deniz, M., & İnce, A. R. (2016). Hofstede'nin Örgüt Kültürü Modelinin Potansiyel Girişimcilerin Yetiştigi Çevresel Özellikler Kapsamında Değerlendirilmesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 255-269.
- Senbir, H. (2004). *Z Son İnsan Mı?* İstanbul: O Kitaplar.
- Sürücü, L., & Maşlakçı, A. (2018). Örgütsel Bağlılık Üzerine Kavramsal İnceleme. *International Journal of Management and Administration*, 2(3), 49-65.
- Şad, K. K. (2023). Örgütsel Sinizm ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki: İlkokul ve Ortaokul Öğretmenleri Üzerinde Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi Artvin, Çoruh Üniversitesi*.

- Uçar, Z., & Tutgaç, C. (2022). İşgörenlerin Dijital Okuryazarlık Algısı Ve Dijital Teknolojilere Erişim Motivasyonu İlişkisi Üzerinde Dijital Liderliğin Düzenleyicilik Rolü. *İzmir Yönetim Dergisi*, 8-22.
- Wall, B. D., Van Outvorst, F., & Ravestein, P. (2016). Digital leadership: The objectivesubjective dichotomy of technology revisited. *In 12 th european conference on management, leadership and governance ECMLG 2016*, 52-60.
- Zangaro, G. A. (2001). Örgütsel Bağlılık Üzerine Kavramsal İnceleme. *Nursing Forum*, 36(2), 14-22.

References

- AKALIN, Z. D. (2019). *Pilotlar üzerindeki stres faktörleri ve iş performansı arasındaki ilişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/710214/yokAcikBilim_10251224.pdf?sequence=-1)
- ATMACA, E. (2020). *Hentbol hakemlerinin stres faktörlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/596624> Yozgat: Bozok Üniversitesi.)
- BALTAŞ, Z., & BALTAŞ, A. (2018). *Stres ve Başa Çıkma Yolları* (36. Basım ed.). İstanbul: Ramzi Kitapevi.
- BAMBA, M. (2016). Stress Management and Job Performance in the Industries Sector of Mali. *Journal of Service Science and Management*, 9, 189-194.
- BÜYÜKFIRAT, B. (2009). *Performans değerlendirme uygulamalarının çalışanların iş stresi düzeyleri üzerine etkileri imalat sektöründe bir alan araştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=VFIEWp5WAQnHR-SUEF1Nfjg&no=eBqydkzEgzOpZW8qslDTxw>.)
- CARON, J. (2020, July/August). FAA Safety Briefing. *Fighting Fatigue in General Aviation*, 60(4). U.S. Department of Transportation Federal Aviation Administration. Retrieved from <https://www.faa.gov/sites/faa.gov/files/2022-01/JulAug2020.pdf>
- COŞGUN, N. (2006). *Çalışma hayatında stres ve iyimserliğin iş tatminine etkisi ve bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/186331>)
- CÜCELOĞLU, D. (2006). *İnsan ve Davranışı* (15. Basım ed.). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- EKİNCİ, H., & EKİNCİ, S. (2003, Mayıs). İşletmelerde örgütsel stres yönetim stratejisi olarak sosyal desteğin rolüne ilişkin görgül bir araştırma. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 109-120.
- ERTEKİN, Y. (1993). *Stres ve Yönetim*. Ankara: TODAİE yayınları.
- FİDAN, E. (2016, Aralık). *Örgüt kültürünün örgütsel stres ve mesleki stres ile ilişkisi: türkiyedeki bazı üniversitelerde bir alan çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/206068>).
- GROSS, E. (1970). Work, Organization and Stress. In S. LEVINE, & N. A. SCOTCH (Ed.), *Social Stress* (pp. 54-110). New York (USA): Routledge, Taylor & Francis Group.
- GÜLER, N. K. (2014). Pilotlarda psikososyal risklerin belirlenmesi. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. T.C. Çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı iş sağlığı ve

- güvenliği genel müdürlüğü. Retrieved from <https://live.csgeb.gov.tr/Media/5gkfmvvd/pilotlarda-psikosozyal-risklerin-belirlenmesi-nurdan-kubal-g%C3%BCler.pdf>
- GÜMÜŞTEKİN, G. E., & ÖZTEMİZ, A. B. (2004, Aralık). *Örgütsel Stres Yönetimi ve Uçucu Personel Üzerinde Bir Uygulama*(23), 61-85. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.
- GÜMÜŞTEKİN, G. E., & ÖZTEMİZ, A. B. (2005). Örgütlerde Stresin Verimlilik Ve Performansla Etkileşimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü Dergisi*, 14(1), 271-288.
- GÜNEY, S. (2007). *Yönetim ve Organizasyon*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- HELMREICH, R. L. (1987). Theory Underlying CRM Training: Psychological Issues In Flight Crew Performance and Crew Coordination. *NASA Conference Publication*(2455), 15-22. Retrieved from <https://ntrs.nasa.gov/citations/19870013202>
- HOUSE, J. S. (1980). *Occupational Stress and the Mental and Physical Health of Factory Workers*. Ann Arbor, Michigan (USA): The Institute for Social Research, The University of Michigan.
- KURŞUN, A. (2014). Çalışma Hayatında Stres Ve Stresle Mücadele. (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi (https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/711761/yokAcikBilim_10045538.pdf?sequence=-1&isAllowed=y.)
- LAZARUS, R. S., & FOLKMAN, S. (1984). *Stress, Appraisal and Coping*. New York (USA): Springer Publishing Company.
- LEKA, S., GRIFFITHS, A., & COX, T. (2003, May 23). Work Organization and Stress. *Protecting Worker's Health Series*. World Health Organization.
- LUTHANS, F., LUTHANS, B. C., & LUTHANS, K. W. (2021). *Organizational Behavior* (14 ed.). Charlotte, North Carolina: Information Age Publishing.
- MARTINUSSEN, M., & HUNTER, D. R. (2018). *Aviation Psychology and Human Factors*. New York(USA): Taylor & Francis Group, LLC.
- MAXON, R. (1999). Stress in the Workplace: A Costly Epidemic. Farleigh Dickinson University Magazine. Retrieved from <https://portal.fdu.edu/newspubs/magazine/99su/stress.html>
- NIOSH. (1999). National Institute of Occupational Safety and Health. *Stress at work*(99-101). Cincinnati(USA). Retrieved from National Institute of Occupational Safety and Health: www.cdc.gov/niosh/docs/99-101/pdfs/99-101.pdf
- PAŞA, M. (2007). *Stresin Bireysel Performans Üzerindeki Etkileri Ve Bir Uygulama*. (Doktora Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/695825>)

- PAYNE, W., HANH, D., & LUCAS, E. (2012). *Understanding Your Health* (12 ed.). USA: McGraw-Hill Higher Education.
- PEHLİVAN, İ. (2000). *İş Yaşamında Stres*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- SELYE, H. (1976). Stress Without Distress. In G. SERBAN (Ed.), *Psychopathology of Human Adaptation* (pp. 137-139). New York: Springer Science+Business Media New York.
- SEZER, A., ÇAVUŞ, H., GÜÇLÜ, İ., BULUT, F., KAYA, E., KAYA, T., & BİLEN, F. (2024). Eğitim Kurumlarında Örgütsel Stres Ve Stres Faktörleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Academic Journal of History and Idea*, 10(6), 2148-2292.
- TOMRUK, Z. (2014). *Akademisyenlerde Stres Kaynakları, Stres Durumunda Ve Stresle Başa Çıkımda Gösterilen Davranışların İlişkisi – Yakın Doğu Üniversitesi Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/567184>)
- TÜRK, M. S. (2007). *Örgüt Kültürü ve İş Tatmini*. Ankara: Özkan Matbaası.
- TÜRKSEVEN, Y. Ç., & EĞE, Z. (2021). Otel İşletmelerinde Ön Büro Çalışanlarının Örgütsel Stres Kaynaklarının Motivasyonlarına Etkileri. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 15-33.
- Wen, C.-I. (2011). The Casual Factors of Aviation Accidents Related to Decision Errors in the Cockpit by System Approach. *Journal of Aeronautics, Astronautics and Aviation*(43), 159-166.
- YATES, J. E. (1989). *Gerilim Altındaki Yönetici*. (F. DİLBER, Trans.) İstanbul: İlgı Yayınları.

Kaynakça

- Acar, E. (2007). Yarı Resmi Bir Örgütte Stratejik Planlama Uygulaması: Aydın Ticaret Odası Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın.
- Ağca, F. S. (2019). Vizyon Geliştirmede Etkili İletişimin Rolü: Karabük Üniversitesi Lisansütu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Karabük: Karabük Üniversitesi.
- Akgemci, T., & Güleş, H. K. (2009). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aksoy, T. (2021, 5 24). Türkiye’de Devlet Üniversitelerinin Stratejik Planlarındaki Misyon, Vizyon ve Temel Değerlerin Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir, Türkiye.
- Aktan, Ç. C. (2008). Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama. 5-6.
- Alkoç, G. P. (2010). Misyon ve Vizyon İfadelerinin İşletme Stratejisindeki Yeri ve İşletme Performansı Üzerindeki Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Arslan, A. (2013, 9 12). İstanbul İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin Stratejik Planlarındaki Misyon Ve Vizyon İfadelerinin İçerik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul, Türkiye.
- Atasever, M. (2009). *Eğitimde Verimlilik Odaklı Stratejik Planlama*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Eğitimde Stratejik Planlama Makaleler.
- Ayhün, S. E., & Çavuşgil Köse, B. (2018). Misyon ve Vizyon İfadelerinin Değerlendirilmesi: Türk Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Bir Araştırma. *Business And Management Studies An International Journal*, 524-526.
- Ayhün, S. E., & Köse, B. Ç. (2018). Misyon ve Vizyon İfadelerin Değerlendirilmesi: Türk Yiyecek- İçecek İşletmelerinde Bir Araştırma. *Business And Management Studies An International Journal*, s. 524-549.
- Bay, M., & Akpınar, S. (2016). Yönetim Bilgi Sistemlerinin Stratejik Planlamaya Etkisi Ve Bir Uygulama. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s. 358-364.
- Bircan, İ. (2002). Kamu Kesiminde Stratejik Yönetim ve Vizyon. *Planlama Dergisi*, s. 11-19.
- Brabet, J., & Klemm, M. (1994). Sharing the Vision: Company Mission Statements in Britain and France . *Long Range Planning*, s. 84-94.
- Bryson, J. M. (1988). *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations*. San Francisco: Jossey- Bass.
- Bryson, J. M. (2010). The Future of Public and Nonprofit Strategic Planning in the United States. *Public Administration Review*, s. 255-267.
- Collins, C., & Porras, J. I. (1996). Building Your Company’s Vision. *Harvard Business Review*, s. 65-77.

- Cummings, S., & Davies, J. (1994). Brief Case: Mission, Vision, Fusion. *Long Range Planning*, s. 147-150.
- Çelik, M. (2013). Örgütlerin Misyon ve vizyon Söylemlerinde Değişikliğe Yol Açan Faktörler: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Faaliyet Gösteren Beş Yıldızlı Oteller Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi.
- Çelik, V. (1994). Etkili Bir Okul için Stratejik Yönetim. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, s. 28-34.
- Çetin, S. (2009). Vizyon Yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 98-100.
- David, F. R. (2003). *Strategic Management: Concepts and Cases*. New Jersey: International Edition, Ninth Edition.
- Demirdizen, Ö. (2012). Stratejik Planlama, Stratejik Planlama Süreci, Hukuki Altyapısı Ve Kamuda Gelişimi. *Akademik Bakış Dergisi*, s. 1-23.
- Doğan, S. (2002). İşletmelerde Vizyon ve Misyon Bildirisi Geliştirme ve Önemi Üzerine Bir Araştırma. *Amme İdare Dergisi*, 144-146.
- DPT. (2021). Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Klavuzu. Ankara.
- Durmuş, Ş. (2013). İstanbul İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin Stratejik Planlarındaki Misyon ve Vizyon İfadelerinin İçerik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi.
- Erol, Y., & Kanbur, E. (2014). Misyon ve Vizyon İfadelerine Göre Türkiye'nin İlk 100 Büyük Şirketinin Girişimcilik Özellikleri. *Business and Economics Research Journal*, 150-155.
- Güçlü, N. (2003). Stratejik Yönetim. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 62.
- Gürer, H. (2006). Stratejik Planlamanın Temelleri ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanmasına Yönelik Öneriler. *Sayıştay Dergisi*, s. 91.
- İnce, A. R. (2015). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Şirketinin Misyon ve Vizyon İfadelerine Göre Girişimcilik Özellikleri. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s. 143-155.
- İpek, Y. O. (2019). Şirket Misyon ve Vizyon Bildirgelerinin Veri Madenciliği Yöntemiyle İncelenerek İşletme Performansı Göstergeleri İle İlişkilendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.
- Ireland, R. D., & Hitt, M. A. (1992). Mission Statements: Importance, Challenge and Recommendations. *Business Horizons*, s. 34-42.
- Kantabutra, S., & Avery, G. C. (2010). The power of vision: statements that resonate. *JOURNAL OF BUSINESS STRATEGY*, s. 37-45.
- Kevser, M. (2007). Stratejik Planlama ve Kobi'lerdeki Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Kılınc, M., & Erkan, V. (2006). Stratejik Planlama ve Dengeli Performans Yönetimi Yaklaşımları Bir Arada Olabilir Mi? *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 77-93.
- Korkmaz, M. M. (2019). Türkiye'deki Üniversitelerin Web Sayfalarında Yer Alan Vizyon ve Misyon İfadelerinin Uluslararası Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Manisa, Türkiye: Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Mintzberg, H., Ltd., B. A., & Lampel, J. (1998). *Strategy Safari A Guided Tour Through The Wilds of Strategic Management*. New York: The Free Press.
- Muslu, Ş. (2014). İşletmelerde Misyon ve Vizyon Kavramlarının Kullanımında Oluşan Karmaşıklık: Türkiye'de İlk 100 Büyük Sanayi Kuruluşu Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, 152-155. Sakarya Üniversitesi.
- Muslu, Ş. (2014). Örgütlerde Misyon ve Vizyon Kavramlarının Önemi. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, s. 151-171.
- Okumuş, B. (2007). Kamu Kuruluşlarında Stratejik Planlama Sürecinde Paylaşılan Vizyon Oluşturulması: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Özer, M. A. (2015). İşletmelerde Stratejinin Önemi Üzerine Değerlendirmeler. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, s. 70.
- Öztop, S. (2007). Stratejik Planlamanın Belediyelere Uygulanması. *Yüksek Lisans Tezi*. Kocaeli, Türkiye.
- Papatya, G. (1998). Vizyon: Hayal ve Gerçek Arasındaki Gerilim -Eleştirel Bir Yaklaşım Denemesi-. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s. 123-134.
- Pearce, J. A., & David, F. (1987). Corporate Mission Statements:The Bottom Line. *Academy of Management EXECUTIVE*, s. 109-115.
- Poister, T. H., & Streib, G. D. (1999). Strategic Management in the Public Sector: Concepts, Models and Processes. *Public Productivity & Management Review*, s. 308-325.
- Renkal, S. (2012). Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarındaki Misyon, Vizyon ve Stratejik Amaçların İçerik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. Adana.
- Sun Tzu. (2024). Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Sun_Tzu adresinden alındı
- Tokgöz, N., Ulukan, İ. C., Erdoğan, B. Z., Demirci, A. E., Baraz, A. B., Tiltay, M. A., Besler, S. (2018). *Stratejik Yönetim I*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Yavuz, M. (2017). Türkiye Kamu Hastane Birliklerinin Misyon ve Vizyon İfadelerinin İçerik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Yılmaz, K. (2003). Kamu Kuruluşları için Stratejik Planlama Uygulaması. *Sayıştay Dergisi*, s. 67-86.

Yuva, A. (2022). Kurumsal İletişim Kapsamında Misyon ve Vizyonun Logo Tasarımlarına Etkisi: Ankara Belediye Logolarının Göstergibilimsel Çözümlemesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Başkent Üniversitesi.

Yücel, Y. B., Yücel, İ., & Alar, G. (2019). Stratejik Yönetimde Vizyon ve Misyonun Yeri ve Önemi: Bist100, İso500 ve Kobi Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, s. 177-193.

www.dictionary.com. (2024). dictionary. adresinden alındı.

www.tdk.gov.tr. (2024). TDK: *www.tdk.gov.tr* adresinden alındı.

www.tesla.com.tr. (2024). tesla. adresinden alındı.

İşletmecilikte Güncel Konu ve Uygulamalar-I

Editörler:

Prof. Dr. Cengiz Duran

Doç. Dr. Semra Doğan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

İşletmecilikte Güncel Konu ve Uygulamalar-I

Editörler: Prof. Dr. Cengiz Duran • Doç. Dr. Semra Doğan

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-954-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub524>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Duran, C., (ed), Doğan, S. (ed) (2024). *İşletmecilikte Güncel Konu ve Uygulamalar-I*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub524>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin "100. Yılıımızda 100 Kitap" projesinde listelenmektedir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akandere, G.. (2013). Lojistik Köylerin Etkin Yönetimi: Konya İline Yönelik Bir Model Önerisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: Konya.
- Akdoğan, M. Ş., & Durak, A. (2016). Logistic and marketing performances of logistics companies: A comparison between Germany and Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 235, 576-586.
- Aksoy, O. (2012). Gazi Üniversitesi. Lojistik Köy Yerlerinin Belirlenmesi İçin Bir Tam Sayılı Programlama Modeli: Tcdd İçin Bir Uygulama. Ankara.
- Albez, A., & Akın, M. (2017). Palandöken Lojistik Köyü'nün Erzurum'un sosyo-ekonomik yapısına katkısı. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 137-158.
- Aydın, G. ve Ögüt, K. S., (2008). Avrupa ve Türkiye'de Lojistik Köyler, 2.Uluslararası Demiryolu Sempozyumu, TCDD, İstanbul, C.2, S1478.
- Ayhan, M. (2021). Dünya'da ve Türkiye'de Lojistik Köylerin Karşılaştırmalı Analizi: Abd, Çin ve Türkiye Örneği, Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Ve Finansman Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: Ankara.
- Baki, R. (2018). Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye'deki lojistik köy uygulamaları ve uygun kuruluş yeri seçimi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 148-162.
- Ballis, A., & Mavrotas, G. (2007). Freight Village Design Using The Multicriteria Method Promethee. *Operational Research*, 17(2), 213-231.
- Bamyacı, M. (2008). Modern Lojistik Yönetimi: Organize Lojistik Bölgeleri İçin Bir Yer Seçim Modeli. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Bayraktutan, Y. & Özbilgin, M. (2012). Lojistik Sektöründe Havayolu Taşımacılığı ve Türkiye. *Türkiye Hava Kurumu Üniversitesi*, 80-89.
- Bayraktutan, Y., & Özbilgin, M. (2014). Türkiye'de İllerin Lojistik Merkez Yatırım Düzeylerinin Bulanık Mantık Yöntemiyle Belirlenmesi", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1-36.
- Bayraktutan, Y., Tüylüoğlu, Ş., & Özbilgin, M. (2012). Lojistik Sektöründe Yoğunlaşma Analizi ve Lojistik Gelişmişlik Endeksi: Kocaeli Örneği. *Journal Of Alanya Faculty Of Business Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(3). 61-71.
- BEBKA (2012). Bursa İli Lojistik Merkez Ön Fizibilite Raporu. Erişim Adresi: <https://bebka.org.tr/dokuman/bursa-ili-lojistik-merkez-on-fizibilite-raporu>.
- Bozöyük TSO (2023). Bozöyük lojistik köy projesi'nde gelişme. Erişim adresi: <http://www.bozuyuktso.org.tr/Odam%C4%B1z/Haberler/tabid/9888/articleType/ArticleView/articleId/55797/BOZUYUK-LOJISTIK-KOY-PROJESINDE-GELISME.aspx>.

- Büyük Sivas Gazetesi (2022). Sivas’daki 30bin işsiz umut kapısı olan lojistik köy de güzel gelişme. Erişim adresi: <https://www.buyuksivas.com/lojistik-koy-2/>.
- Çelik, F. B. (2021). Marmara Bölgesindeki Lojistik Köylerin Swot-Ahs Bütünlük Analizi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lojistik Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: İstanbul.
- Dablanc, L. (2023). Land-use planning for a more sustainable urban freight. In Handbook on city logistics and urban freight (pp. 246-266). Edward Elgar Publishing.
- Demirdağ OSB (2021). Sivas lojistik köy çalışmaları devam ediyor. Erişim adresi: <https://www.demiragosb.org.tr/sivas-lojistik-koy-calismalari-devam- ediyor>.
- Demiroğlu, Ş. (2013). Küresel Lojistik Köyleri Ve Bu Kapsamda Türkiye’de Lojistik Köyleri Üzerine Bölgesel Bir İnceleme, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi ; Kütahya.
- Dumlu, H., & Wolff, A. (2021). Türkiye’deki lojistik köylerin potansiyel etkinliklerine göre değerlendirilmesi: MOORA yöntemi ile bir uygulama. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(24), 1000-1026.
- Dumlu, H.. (2022). Lojistik Köylerin Türkiye İçin Stratejik Önemi ve Türkiye’deki Lojistik Köyler Üzerine Dematel Ve Moora Yöntemleri İle Uygulamalı Bir Araştırma. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: Giresun.
- Ellinger, A. E., Daugherty, P. J., Ve Keller, S. B. (2000). “The Relationship Between Marketing/Logistics Interdepartmental Integration And Performance In Us Manufacturing Firms: An Empirical Study.” Journal Of Business Logistics 21(1): 1.
- Erturgut, R. (2016). Lojistik Ve Tedarik Zinciri Yönetimi (Isbn : 978-605-320-376-6 B.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Fichtinger, J., Ries, J. M., Grosse, E. H., & Baker, P. (2015). Assessing The Environmental Impact Of Integrated Inventory And Warehouse Management. International Journal Of Production Economics, 170, 717-729.
- Gümüş, Y. (2009). Lojistik Faaliyetlerin Rekabet Stratejileri ve İşletme Kârı ile Olan İlişkisi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 41, 97-113.
- Haake, D. (2023). Planning for the future: urban freight transportation. In Handbook on City Logistics and Urban Freight (pp. 287-309). Edward Elgar Publishing.
- Hai, D., Xu, J., Duan, Z., & Chen, C. (2020). Effects of underground logistics system on urban freight traffic: A case study in Shanghai, China. Journal of cleaner production, 260, 121019.

- Higgins, C., & Ferguson, M. (2011). An exploration of the freight village concept and its applicability to Ontario. McMaster Institute for Transportation and Logistics.
- Irmak, E. (2024). Dünya ve Türkiye'deki lojistik köylerin uluslararası ticarete potansiyel etkileri. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar XXV, 117.
- Karadeniz, V. & Akpınar, E. "Türkiye'de Lojistik Uygulamaları ve Yeni Bir Lojistik Köy Önerisi", Erzincan Üniversitesi Marmara Coğrafya Dergisi. Sayı:23, Issn:1303-2429, 2011.
- Keleş, A. E., & Güngör, G. (2021). Overview of Environmental Problems Caused by Logistics Transportation: Example of European Union Countries. Tehnički glasnik, 15(4), 569-573.
- Küçük, S. (2019). Uluslararası Ticarete Lojistik Köyler ve Türkiye İçin Lojistik Köy Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Konya Ticaret Odası (Kto) Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Lipinska-Słota, A., & Mindur, M. (2018). The future of the European logistics centres as nodal objects of intermodal transport infrastructure. Logistics and Transport, 38(2), 41-52.
- Liu, X., Guo, X., & Zhao, X. (2012). Study on Logistics Center Site Selection of Jilin Province. J. Softw., 7(8), 1799-1806.
- Ngai, E. W. T., Lai, K. H., & Cheng, T. C. E. (2008). Logistics information systems: the Hong Kong experience. International Journal of production economics, 113(1), 223-234.
- Onyemechi, C. (2013). Logistics Centres Assessed as a Port City Decongesting Strategy: Case Study of a Nigerian Port City. Journal of Maritime Research, 10(1), 39-42.
- Postiguillo, J. R., Yagüe, J. M. D. C., & Sánchez, J. A. S. (2017). Evolution, trends and design parameters for the management of Areas of Logistic Activities in Spain. Revista de la Construcción. Journal of Construction, 16(2), 274-283.
- Rail Turkey Tr (2015). Köseköy lojistik merkezi. Erişim adresi: <https://tr.railturkey.org/2015/05/02/kosekoy-lojistik-merkezi/>.
- Rimiene, K., & Grundey, D. (2007). Logistics centre concept through evolution and definition. Engineering economics, 54(4).
- Rodrigue, J. P., & Notteboom, T. (2010). Comparative North American and European gateway logistics: the regionalism of freight distribution. Journal of Transport Geography, 18(4), 497-507.
- Sarrazin, F., LeBel, L., & Lehoux, N. (2018). Identifying key factors for the success of a regional logistic center. Forest science, 64(3), 233-245.

- Shen, J., Kee, G., Shen, J., & Kee, G. (2017). Hong Kong: Challenges and Responses of Logistics Industry. *Development and Planning in Seven Major Coastal Cities in Southern and Eastern China*, 211-238.
- SLC Türkiye (2010). Samsun Türkiye’nin lojistik üssü oluyor. Erişim Adresi: <https://www.slcturkiye.com/samsun-turkiyenin-lojistik-ussu-oluyor/>.
- Şirin, B. (2019). Lojistik Köylerin Gelişimi ve Türkiye’deki Lojistik Köylerin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- T.C. Sivas Valiliği (2020). Lojistik köy ile sivas bir cazibe merkezi haline gelecek. Erişim adresi: <http://www.sivas.gov.tr/lojistik-koy-ile-sivas-bir-cazibe-merkezi-haline-gelecek>.
- Tao, Y., Wang, S., Wu, J., Zhao, M., & Yang, Z. (2022). Logistic network construction and economic linkage development in the Guangdong-Hong Kong-Macao Greater Bay Area: An analysis based on spatial perspective. *Sustainability*, 14(23), 15652.
- TCDD (2019). Faliyet Raporu 2022. Erişim Adresi: <https://static.tcdd.gov.tr/webfiles/userfiles/files/istrapor/2022faaliyetraporu.pdf>.
- TCDD (2024): Lojistik merkezler. Erişim Adresi: <https://www.tcdd.gov.tr/kurumsal/lojistik-merkezler>
- Tsamboulas, D. A., & Kapros, S. (2003). Freight Village Evaluation Under Uncertainty With Public And Private Financing. *Transport Policy*, 10(2), 141-156.
- TÜİK (2024). Dış Ticaret İstatistikleri, Mart 2024. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Mart-2024-53535>.
- Turğut, M. (2017). Uluslararası Ticarete Lojistik Köylerin İhracat. Yüksek Lisans Tezi. Konya. Ocak 17, 2021 Tarihinde https://www.researchgate.net/publication/346632540_Uluslararası_Ticarete_Lojistik_Koylerin_Ihracat_Surecine_Etkileri_Konya_Ili_Ornegi/Link/5fca7c9b299bf188d4f3dc09/Download Adresinden Alındı.
- Turğut, M. (2021). Uluslararası Ticarete Lojistik Köylerin İhracat Sürecine Etkileri: Konya İli Örneği, Kto Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: Konya.
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (2023). 2053 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı. Erişim Adresi: <https://tobb.org.tr/TurkiyeSektorMeclisleri/Documents/2053-Lojistik-plan.pdf>.
- UTİKAD (2021). Eskişehir Hasانبey lojistik merkezi değerlendirme çalışması. Erişim Adresi: <https://www.utikad.org.tr/images/HizmetRapor/hasanbeylojistikmerkezraporu-4663.pdf>.
- UTİKAD (2021). Türkiye’de lojistik köyler ve önemi. Erişim Adresi: <http://www.Utikad.Org.Tr/Haberler/?İd=10633> Erişim: 24.03.2024.

- Wagener, N. (2017). Intermodal logistics centres and freight corridors-concepts and trends. *LogForum*, 13(3).
- World Shipping Council (2019). Top 50 world container ports. Erişim Adresi: <http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>.
- Xiao, R., Liu, Y., Huang, X., Shi, R., Yu, W., & Zhang, T. (2018). Exploring the driving forces of farmland loss under rapidurbanization using binary logistic regression and spatial regression: A case study of Shanghai and Hangzhou Bay. *Ecological Indicators*, 95, 455-467.
- Yang, Y. C., & Chen, S. L. (2016). Determinants of global logistics hub ports: Comparison of the port development policies of Taiwan, Korea, and Japan. *Transport Policy*, 45, 179-189.
- Yarın (2023). Lojistik köy 2026'ya hazırlanıyor. Erişim adresi: <https://www.yarin11.com/bozuyuk-lojistik-koy-2026ya-hazirlaniyor>.

Kaynakça

- Altınpulluk, H., & Kesim, M. (2015). Geçmişten Günümüze Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarında Gerçekleşen Paradigma Değişimleri, *Akademik Bilişim Kongresi*, 4(6), 1-10.
- Aksakallı, İ. K. (2019). Bulut Bilişimde Güvenlik Zafiyetleri, Tehditleri Ve Bu Tehditlere Yönelik Güvenlik Önerileri, *Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi*, 5(1), 8-34.
- Aksoy, S. (2017). Değişen Teknolojiler Ve Endüstri 4.0: Endüstri 4.0'ı Anlamaya Dair Bir Giriş. *SAV Katkı*, (4), 34-44.
- Avcı, E. (2020, Şubat 1). *Artırılmış gerçeklik teknolojisi turizm için neden önemli?* Turizm Günlüğü. <https://www.turizmgunlugu.com/2020/02/01/artirilmis-gerceklik-teknolojisi-turizm/> (Erişim Tarihi: 01.03.2024)
- Aydınbaş, G. (2023), Akıllı Turizm (Turizm 4.0) Teknolojileri Üzerine İktisadi Bir Yaklaşım: Türkiye Örneği, *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(1), 26-44.
- Aylan, F. K., & Aylan, S. (2020). Sanal Gerçeklik Ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Rekreatif Faaliyetlere Yansımaları: Dijital Rekreasyon, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2746-2760.
- Ayuso, S. (2006). Adoption of Voluntary Environmental Tools for Sustainable Tourism: Analysis the Experience of Spanish Hotels, *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 13, 207-220.
- Azadaliyev, S. & Demirkol, Ş. (2023). Turizm Sektöründe Artırılmış Gerçeklik Ve Dijital Dönüşümün Değerlendirilmesi, *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 11-26.
- Azis, N., Amin, M., Chan, S., & Aprilia, C. (2020). How Smart Tourism Technologies Affect Tourist Destination Loyalty, *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 11(4), 603-625.
- Bec, A., Moyle, B., Schaffer, V., & Timms, K. (2021). Virtual Reality And Mixed Reality For Second Chance Tourism, *Tourism Management*, 83, 104256.
- Beck, J., Rainoldi, M., & Egger, R. (2019). Virtual reality in tourism: A state-of-the-art review. *Tourism Review*, 74(3), 586-612.
- Belanche, D., Casaló, L. V., & Flavián, C. (2021). Frontline Robots in Tourism and Hospitality: Service Enhancement or Cost Reduction?, *Electronic Markets*, 31(3), 477-492.
- Belanche, D., Casaló, L. V., Flavián, C., & Schepers, J. (2020), Service Robot Implementation: A Theoretical Framework and Research Agenda, *The Service Industries Journal*, 40(3-4), 203-225.
- Bilgili B. & Koç, E. (2021), Emerging Transformations in Tourism and Hospitality. Farmaki, A. & Pappas, N. (Editörler) içinde *Digital transformation in tourism* (s. 53-65), Routledge.

- Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in Information Technology and Tourism Management: 20 Years on and 10 Years After The Internet- The State of eTourism Research, *Tourism management*, 29(4), 609-623.
- Buhalis, D., Harwood, T., Bogicevic, V., Viglia, G., Beldona, S., & Hofacker, C. (2019). Technological Disruptions in Services: Lessons From Tourism and Hospitality, *Journal of Service Management*, 30(4), 484-506.
- Bulut, Y. (2018, Ocak 7). *Turizm ve dijitalleşme*. Türkiye Turizm, <https://www.turkiyeturizm.com/%20turizm-ve-dijitallesme-1432yy.htm>. (Erişim Tarihi: 19.03.2024).
- Cankül, D., Doğan, A. & Sönmez, B. (2018). Yiyecek-İçecek İşletmelerinde İnovasyon ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 576-591.
- Conker, S. (2009). *İstanbul'daki kent otellerinin mekan dizim yöntemiyle analizi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Cyber Mag, (2018, Haziran 7). *Bulut bilişimin turizm sektörüne 5 faydası*. <https://www.cybermagonline.com/bulut-bilisimin-turizm-sektorune-5-faydası> (Erişim tarihi: 15.03.2024).
- Çallı, F. (2021). Turizm Endüstrisinin Dijital Geleceği. *Journal of New Tourism Trends*, 2(1), 97-107.
- Çallı D. S., Bilgili, B., & Kumaş, G. (2023). Cumhuriyetin 100 Yılında Turizm ve Teknolojinin Yolculuğu, *Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi*, 7(2), 108-127.
- Çark, Ö. & Akyürek, S. (2021). Bulut Bilişim Teknolojisinin İşletmeler Açısından Önemi ve Turizm Sektörü Açısından Değerlendirilmesi, *European Journal of Managerial Research*, 5(8), 72-91.
- Doğan, D., Erol, T. ve Mendi, A., F. (2021). Sağlık Alanında Karma Gerçeklik. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 29 (Özel Sayı), 11-18.
- Durgun, A. (2023). Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılında Turizm, *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 124-133.
- Durna, E. C. & Baysal, T. H. (2021). Ziyaretçilerin Otel İşletmelerine Yönelik Yorum ve Şikayetlerinin İncelenmesi: Dünyanın İlk Robotik Oteli Olan "Henn-Na Otel" Örneği, *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 1(2), 85-102.
- Eşşizer, Ö. (2010, Mart 11). *20 milyon euro ile yenilenen Pera Palas Otel hazıranda açılıyor*. <https://www.turizmuncel.com/haber/20-milyon-euro-ile-yenilenen-pera-palas-otel-hazıranda-aciliyor-h510.html> (Erişim Tarihi: 26.03.2024).
- Goeldner, C.R. Ritchie, J.R.B. & McIntosh, R.W. (2000). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, John Wiley & Sons, New Jersey.
- Gökalp, E. & Eren, E. (2016). Akıllı Teknolojilerin Turizm ve Otelcilik Sektöründe Uygulanması. V. Tecim, Ç. Arhan & C. Aydın (Editörler), içinde

Smart technology & smart management: akıllı teknoloji & akıllı yönetim, s. 278-287, İzmir: Gülermat Matbaacılık.

Griffith, E. (2022, Şubat 15). *What is cloud computing*. PC Mag. <https://www.pcmag.com/how-to/what-is-cloud-computing> (Erişim Tarihi: 10.03.2024)

Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart Tourism: Foundations And Developments. *Electronic Markets*, 25: 179-188.

Henkoğlu, T., & Külcü, Ö. (2013). Bilgi erişim platformu olarak bulut bilişim: Riskler ve hukuksal koşullar üzerine bir inceleme, *Bilgi Dünyası*, 14(1), 62-86.

Henn na Hotel, www.group.hennnahotel.com (Erişim tarihi: 08.04.2024)

Henn na Hotel New York, www.hennnahotelny.com (Erişim tarihi: 08.04.2024)

Meghana, H.L., Mathew, A. O. & Rodrigues, L. L. R. (2018). Prioritizing The Factors Affecting Cloud Erp Adoption–An Analytic Hierarchy Process Approach, *International Journal of Emerging Markets*, 13(6), 1559-1577.

Huang, C. D., Goo, J., Nam, K., & Yoo, W. C. (2017). Smart Tourism Technologies in Travel Planning: The Role of Exploration and Exploitation, *Information & Management*, 54(6), 757-770.

İçten, T., & Bal, G. (2017). Artırılmış Gerçeklik Teknolojisi Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların İçerik Analizi, *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(4), 401-415.

İnce, E., & Başer, M. Y. (2023). Turizm Sektöründe Hizmet Robotlarının Kullanımı: İşverenler Üzerinde Nicel Bir Araştırma, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 20(3), 459-475.

International Federation of Robotics, (2023, Eylül 2023). *World robotics 2023 report: Asia ahead of Europe and the Americas*. <https://ifr.org/ifr-press-releases/news/world-robotics-2023-report-asia-ahead-of-europe-and-the-americas> (Erişim tarihi: 30.03.2024).

International Telecommunication Union, (2024). *Statistics*. <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx> (Erişim Tarihi: 28.03.2024).

İstanbulu, F. (1994). *Ağırlama İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Türkiye Kalkınma Yayınları.

Ivanov, S., Gretzel, U., Berezina, K., Sigala, M., & Webster, C. (2019). Progress on Robotics in Hospitality and Tourism: A Review of the Literature, *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10(4), 489-521.

Ivanov, S., Seyitoğlu, F., & Markova, M. (2020). Hotel Managers' Perceptions Towards The Use of Robots: A Mixed-Methods Approach, *Information Technology & Tourism*, 22(4), 505-535.

Ivanov, S., & Webster, C. (2020). Robots in Tourism: A Research Agenda For Tourism Economics. *Tourism Economics*, 26(7), 1065-1085.

- Jeong, M. & Shin, H. H. (2020). Tourists' Experiences with Smart Tourism Technology at Smart Destinations and Their Behavior Intentions. *Journal of Travel Research*, 59(8), 1464-1477.
- Kabadayı, M. (2020). Otel İşletmelerinde Sanal Gerçeklik Ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3), 464-479.
- Karakaş, E. (2020). *Akıllı destinasyon uygulamalarının turistik satın alma davranışı ve yerel halkın yaşam kalitesi üzerine etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Kaya, İ. (2009). Otel İşletmelerinde Kullanılan Bilgi-İletişim Teknolojilerinin İşletmenin Farklı Boyutlarında Yarattığı Değişimler, *Çag University Journal of Social Sciences*, 6(2), 25-46.
- Kingır, S., Şeyhanlıoğlu, H. Ö., & Mete Y. M. (2020). Turizm Ve Seyahat Sektöründe Değişimin Yöneticisi Olarak Teknolojik Gelişmeler. Arıca, R., Kodaş, D. (Editörler), içinde, *Seyahat acentacılığı teknolojik değişimin seyahat acentalarına yansımaları*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, M. A., Evren, S., & Çakır, O. (2013). Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7-22.
- Kuo, C. M., Chen, L. C., & Tseng, C. Y. (2017). Investigating An Innovative Service With Hospitality Robots, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(5), 1305-1321.
- Lu, L., Cai, R., & Gursoy, D. (2019). Developing and Validating A Service Robot Integration Willingness Scale, *International Journal of Hospitality Management*, 80, 36-51.
- Marriott International, (2015, Eylül 9). *Marriott Hotels introduces the first ever in-room virtual reality travel experience*. <https://news.marriott.com/news/2015/09/09/marriott-hotels-introduces-the-first-ever-in-room-virtual-reality-travel-experience> (Erişim tarihi: 30.03.2024).
- Moro, S., Rita, P., Ramos, P., & Esmerado, J. (2019). Analysing recent augmented and virtual reality developments in tourism, *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10(4), 571-586.
- Na, L., Xueyuan, W. & Yulian, X. (2016). Hotel Information Platform Design and Implementation Based on Cloud Computing, *International Journal of Hybrid Information Technology*, 9(3), 61-72.
- Nam, K., Dutt, C. S., Chathoth, P., Daghfous, A., & Khan, M. S. (2021). The Adoption of Artificial Intelligence and Robotics In The Hotel Industry: Prospects And Challenges, *Electronic Markets*, 31(3), 553-574.
- Neuhöfer, B., Buhalis, D., & Ladkin, A. (2015). Smart Technologies for Personalized Experiences: A Case Study in The Hospitality Domain, *Electronic Markets*, 25(3), 243-254.
- No, E., & Kim, J. K. (2015). Comparing the Attributes of Online Tourism Information Sources, *Computers in Human Behavior*, 50, 564-575.

- Odekerken-Schröder, G., Mennens, K., Steins, M., & Mahr, D. (2021). The Service Triad: An Empirical Study of Service Robots, Customers And Frontline Employees, *Journal of Service Management*, 33(2), 246-292.
- Özbilgin İ. G., Arslan, Y. & Ünver, M. (2016). Bulut Ortamına Veri Taşıma. Tecim V., Tarhan Ç. & Aydın, C. (Editörler), içinde *Akıllı teknoloji & akıllı yönetim*, (s.100-110), İzmir: Gülermat Matbaacılık.
- Özgüneş, R. E., Bozok, D., & Küçükaltan, D. (2020). Yiyecek Ve İçecek Sektöründe İleri Teknoloji ve Pandemi Düzene Doğru: Yakın Gelecekte Bir Robota 'Eline Sağlık!' Diyebilir Miyiz?, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (4), 1124-1139.
- Reis, J., Melão, N., Salvadorinho, J., Soares, B. & Rosete, A. (2020). Service Robots in The Hospitality Industry: The Case Of Henn-Na Hotel, Japan, *Technology in Society*, 63, 2-12.
- Roney, S. A. (2011). *Turizm: Bir sistemin analizi (Tourism: analysis of a system)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Schwertner, K. (2017). Digital Transformation of Business, *Trakia Journal of Sciences*, 15(1), 388-393.
- Stringam, B. B., & Gerdes, J. H. (2021). Hotel And Guest Room Technology. C. Cobanoğlu, S. Dogan, K. Berezina, & G. Collins (Editörler), içinde *Hospitality & tourism information technology* (s. 1-58). USF: M3 Publishing.
- Sumbas, A. (2013). Türk Modernleşmesini Ankara Palas Üzerinden Okumak: Doğu'dan Batı'ya Açılan Bir Pencere, *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(1), 171-198
- Şentürk, R. (Ed.) (2010). *Tüketim ve Değerler*, İstanbul:İTO Yayınları.
- Tekin, Z. (2019). Otel İşletmelerindeki Web/Bulut Tabanlı Teknolojilere Dayalı Yönetim Sistemleri ve İşletme Başarısı İlişkisi, *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 130-137.
- Timur, B., & Köz, E. N. (2022). Turizmde Sanal Gerçeklik Ve Artırılmış Gerçeklik Çalışmaları Üzerine Sistematik Bir Literatür Taraması, *Turizm Akademik Dergisi*, 9(1), 233-251.
- Tussyadiah, I. P., Zach, F. J., & Wang, J. (2020). Do Travelers Trust Intelligent Service Robots?, *Annals of Tourism Research*, 81, 2-14.
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, (2019). *Turizm sektörü dijitalleşme yol haritası, seyahat acentaları dijital dönüşüm raporu*. <https://docplayer.biz.tr/143501563-Turizmsektoru-dijitallesme-yol-haritasi-seyahat-acentalari-dijital-donusum-raporu.html>. (Erişim Tarihi: 01.03.2024).
- TÜSİAD, (2018). *Dijital Teknolojiler ve Ekonomik Büyüme*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.

- Wang, X., Li, X.R., Zhen, F., & Zhang, J. (2016). How Smart is Your Tourist Attraction?: Measuring Tourist Preferences of Smart Tourism Attractions Via a FCEM-AHP and IPA Approach, *Tourism Management*, 54, 309-320.
- Werther, H., Koo, C., Gretzel, U., & Lamsfus, C. (2015). Special Issue on Smart Tourism Systems: Convergence of Information Technologies, Business Models, and Experiences, *Computers in Human Behavior*, 50, 556-557.
- Wirtz, J., Patterson, P. G., Kunz, W. H., Gruber, T., Lu, V. N., Paluch, S., & Martins, A. (2018). Brave New World: Service Robots in the Frontline, *Journal of Service Management*, 29(5), 907-931.
- Xiang, Z. & Fesenmaier, D.R. (2017). Big Data Analytics, Tourism Design and Smart Tourism, *Analytics in Smart Tourism Design: Concepts and Methods*, (s. 299-307), Switzerland: Springer.
- Visualise, (T.Y). *Thomas Cook virtual holiday*. <https://visualise.com/case-study/thomas-cook-virtual-holiday>. (Erişim tarihi: 01.04.2024).
- Yeoman, I. (2009). *Tomorrow's Tourist: Scenarios&Trends*, New York:Routledge.
- Yılmaz, M., & Karamustafa, K. (2022). Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları ve Turizm. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 9(3), 399-422.
- Yolcu, T., Gökdemir Ekici, S., Sütütemiz, N., & Altunışık, R. (2017). Sanal Gerçeklik (Virtual Reality) Gözlüklerinin Teknolojilerinin Deneysel Pazarlama Bağlamında Kullanımına Yönelik Keşifsel Bir Araştırma, 6th International Conference Of Strategic Research On Social Science and Education. 12-14 May 2017, Prague / Czech Republic.
- Yurtsever, M., & Akgündüz, Y. (2021). Otel İşletmelerinde Endüstri 4.0 Teknolojilerinin Kullanımı Hizmet Kalitelerini Nasıl Etkiler?, *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 4 (2), 95-116.
- Zengin, B., & Kazdal, E. (2020). Konaklama Sektöründe Dijitalleşme Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. Bilgi, C., Şapcılar, Mc, Uslu, S., Yetiş, Z. (Editörler), içinde *Turizme Akademik Yaklaşımlar*, (s.1-13). Konya: Kültür A.Ş.
- Zhang, Y., Sotiriadis, M., & Shen, S. (2022). Investigating the Impact of Smart Tourism Technologies on Tourists Experiences, *Sustainability*, 14(5), 3048.

Kaynakça

- AARP. (2007). *Leading a multigenerational workforce*. Washington, DC:Author. Erişim adresi: https://assets.aarp.org/www.aarp.org_/articles/money/employers/leading_multigenerational_workforce.pdf
- ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu. (2017). *Charting the labor market: Data from the Current Population Survey (CPS)*. Erişim adresi: https://www.bls.gov/web/empstat/cps_charts.pdf
- Barr, J. K., & Warshaw, L. J. (1991). Working women and stress: Summary results. *New York: New York Business Group on Health*.
- Barr, J. K., Johnson, K. W., & Warshaw, L. J. (1992). Supporting the elderly: Workplace programs for employed caregivers. *The Milbank Quarterly*, 509-533.
- Birleşmiş Milletler Veri. (2019). *Life expectancy at birth for both sexes combined (years)*. *data.un.org*, <https://data.un.org/Data.aspx?d=PopDiv&f=variableID%3A68>.
- Bonsang, E., Adam, S., & Perelman, S. (2012). Does retirement affect cognitive functioning?. *Journal of health economics*, 31(3), 490-501.
- Burke, D. M., & MacKay, D. G. (1997). Memory, language, and ageing. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 352(1363), 1845-1856.
- Cafferata, G. L., Stone, R., & Sangl, J. (1986). The caregiver role: Dimensions of burden and benefits. In *Annual Meeting of the American Sociological Association, New York, August*.
- Cappelli, P., & Novelli, B. (2010). *Managing the older worker: How to prepare for the new organizational order*. Boston, MA: Harvard Business Press.
- Charles, S. T., & Carstensen, L. L. (2010). Social and emotional aging. *Annual review of psychology*, 61, 383-409. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.093008.100448>
- Chosewood, L. C. (2012). *Safer and healthier at any age: Strategies for an aging workforce*. Retrieved from <https://blogs.cdc.gov/niosh-scienceblog/2012/07/19/agingworkforce/>
- Dellasega, C. (1990). The relationship between caregiving and employment: a study of stress in employed and unemployed caregivers of elderly persons. *AAOHN Journal*, 38(4), 154-159.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2021). *Global report on ageism*. *who.int*, <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866> (2021).
- Dünya Sağlık Örgütü. (2022). *Global Strategy on Human Resources for Health: Workforce 2030: Reporting at Seventy-fifth World Health Assembly*. Erişim adresi: <https://www.who.int/news/item/02-06-2022-global-strategy-on-human-resources-for-health-workforce-2030>.

- Dzau, V. J., & Jenkins, J. A. C. (2019). Creating a global roadmap for healthy longevity. *The Journals of Gerontology: Series A*, 74(Supplement_1), S4-S6.
- Fried, L. P. (2016). Investing in health to create a third demographic dividend. *The Gerontologist*, 56(Suppl_2), S167-S177.
- Fried, L. P., Wong, J. L., & Dzau, V. (2022). A global roadmap to seize the opportunities of healthy longevity. *Nature Aging*, 2(12), 1080-1083.
- Kennedy, B. K., Berger, S. L., Brunet, A., Campisi, J., Cuervo, A. M., Epel, E. S., ... & Sierra, F. (2014). Geroscience: linking aging to chronic disease. *Cell*, 159(4), 709-713. <https://doi.org/10.1016/j.cell.2014.10.039>.
- Kroon, A., van Selm, M., ter Hoeven, C., & Vliegenthart, R. (2016). Dealing with an aging workforce: Locating threats and opportunities in 498 Workplace Health & Safety October 2018 corporate media. *Educational Gerontology*, 42, 818-834. doi:10.1080/03 601277.2016.1218685
- MacGregor, D. G. (2003). Psychology, meaning and the challenges of longevity. *Futures*, 35(6), 575-588.
- Marsiske, M., & Willis, S. L. (1995). Dimensionality of everyday problem solving in older adults. *Psychology and aging*, 10(2), 269.
- Moore, P., & Moore, R. L. (2014). *Fundamentals of occupational & environmental health nursing AAOHN core curriculum*. Pensacola, FL: American Association of Occupational Health Nursing.
- Mutschler, P. H. (1989). *Eldercare and the Collar Connection: Occupation and Work Constraints*. Working paper no. 52. Waltham, Mass: Heller School, Policy Center on Aging.
- National Institute for Occupational Safety and Health. (2012). *Safety and health outcomes associated with aging and work*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/niosh/topics/productiveaging/safetyandhealth.html>
- Ng, T. W. H., & Feldman, D. C. (2010). The relationships of age with job attitudes: A meta-analysis. *Personnel Psychology*, 63, 677-718. doi:10.1111/j.1744-6570.2010.01184.x
- Rohwedder, S., & Willis, R. J. (2010). Mental retirement. *Journal of Economic Perspectives*, 24(1), 119-138.
- Stern, P.C & Carstensen, L.L. (2000). *The aging mind: Opportunities in cognitive research*. Washington, DC:National Research Council, p. 24.
- Sternberg, R. J. (1986). GENECES: A framework for intellectual abilities and theories of them. *Intelligence*, 10(3), 239-250.
- Stone, R. I., & Short, P. F. (1990). The competing demands of employment and informal caregiving to disabled elders. *Medical care*, 28(6), 513-526.
- Toossi, M., & Bureau of Labor Statistics. (2015). Labor force projections to 2024: The labor force is growing, but slowly. *Monthly Labor Review*.

- TBMM (2023). *Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*, (Sıra Sayısı:406). Erişim adresi: <https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
- TUİK (2023). *Türkiye Yaşlı Profili Araştırması*. 22 Mart 2024. (Sayı:53809). Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Yasli-Profil-Arastirmasi-2023-53809>
- TUİK (2023). Merkezi Araştırma Birimi, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara. Erişim adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=109&locale=tr>
- TUİK (2022). *İstatistiklerle Yaşlılar*. 17 Mart 2023. (Sayı:49667). Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara. Erişim adresi: [Erişim adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-2022-49667](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-2022-49667)
- Ulusal Mesleki Güvenlik ve Sağlık Enstitüsü. (2012). Safety and health outcomes associated with aging and work. Erişim adresi: <https://www.cdc.gov/niosh/topics/productiveaging/safetyandhealth.html>
- Ulusal Tıp Akademisi. (2022). *Global Roadmap for Healthy Longevity*. The National Academies Press, Washington, DC. <https://doi.org/10.17226/26144>.
- Vasconcelos, A. F. (2015). Older workers: Some critical societal and organizational challenges. *Journal of Management Development*, 34, 352-372. doi:10.1108/JMD-02-2013-0034
- Wong, J. E., Fried, L. P., & Dzau, V. J. (2023). The Global Roadmap for Healthy Longevity: United States of America National Academy of Medicine Consensus Study Report, 2022. *The Journal of the Economics of Ageing*, 24, 100421.

Kaynakça

- Akçakaya, M. (2016). Weber'in Bürokrasi Kuramının Bugünü ve Geleceği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(8), 275-295.
- Ashkenas, R. (1999). *Creating the boundaryless organization*. Business Horizons, 42(5), 5-10.
- Aslan, S., & Aslan, Ö. (2014). Şebeke Organizasyonlar ve Turizm İşletmeleri Açısından Bir Değerlendirme. Turar Turizm ve Araştırma Dergisi, 3(2), 4-20.
- Asunakutlu, T., & Coşkun, B. (2005). Frederick Winslow Taylor ve Fizyolojik Örgüt Kuramı. Selçuk Üniversitesi İİB Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 5(10), 157-176.
- Baransel, A. (1993). Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi. İstanbul: İÜ İşletme Fakültesi Yayını.
- Bolat, T., Seymen, O. A., Bolat, O. İ., & Erdem, B. (2008). Yönetim ve Organizasyon, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Çakmak, Z. (2016). Sanal Organizasyonların Yönetim Fonksiyonları Açısından Geleneksel Organizasyonlardan Farklılıkları. Florya Chronicles of Political Economy, 2(2), 35-58.
- Dal, V. (2006). Türk Hazır Giyim Sanayiinde Matriks Organizasyon Uygulaması. Akademik Bakış, 9, 1-14.
- Derven, M. (2010). Managing The Matrix In The New Normal. Training and Development Magazine, 64(7), 42-47.
- Ertekin, İ. Klasik Örgüt Kuramları. In International Congress of Management Economy and Policy Proceeding Book (P. 150). JOEEP | Journal of Emerging Economies and Policy Volume 2, Issue 2,2017.
- Fayol, H. (2013). Genel ve Endüstriyel Yönetim (Çev. M. Asım Çalikoğlu), Ankara: Adres Yayınları.
- Ford, R. C., & Randolph, W. A. (1992). Crossfunctional Structures: A Review and Integration of Matrix Organization and Project Management. Journal of Management, 18(2), 267-294.
- Galbraith, J. R. (2008). Designing Matrix Organizations That Actually Work: How IBM, Procter & Gamble and Others Design for Success. San Francisco: Jossey-Bass.
- Gül, G. (1998). Geleneksel Organizasyon Yapılarının Yetersizliği ve Şebeke Organizasyon Yapıları. Öneri Dergisi, 2(9), 315-321.
- Hirschhorn, L., Gilmore, T. (1992). The New Boundaries Of The "Boundaryless". Harvard Business Review.
- Jarilli, J. (1993). Strategic Networks: Creating the Borderless Organisation, Butterworth-Heinemann.
- Kerr, S., & Ulrich, D. (1995). *Creating the boundaryless organization: The radical reconstruction of organization capabilities*. Planning Review, 23(5), 41-45.
- Kıvanç, M. M. (1999). Hastanelerde Matris Organizasyon Uygulamaları ve Üniversite Hastanelerinde Matris Yapının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. Florence Nightingale Journal of Nursing, 12(45), 37-48.

- Knight, K. (1976). Matrix Organization: A Review. *The Journal of Management Studies*, 13(2), 111–130.
- Kocabaş, S. (2021). Klasik Yönetim Teorilerinin İki Sacayağı: Bilimsel Yönetim Yaklaşımı ve Yönetim Süreçleri Yaklaşımı.
- Koçel, T. İşletme Yöneticiliği. 16. Bs. İstanbul: Beta Basım, 2015.
- Koshla, D. (2022). *Borderless Organisations. Principles and Practices of Management*.
- Kumru, S. (2021). Sanal Organizasyonlarda Örgüt Kültürü ve Sosyal Sürdürülebilirlik: B2c Şirketleri Üzerine Nicel Bir Araştırma. Beykoz Üniversitesi. Lisansüstü Programlar Enstitüsü.
- LaMarco, N.(2024). <https://smallbusiness.chron.com/structure-boundary-less-organization-2764.html>
- Leblebici, D. N. (2008). Yönetim Bilimi Açısından Klasik Dönem Hatırlamaya İlişkin Bir Çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 21, 99-118.
- Mohammad Reza Nami. (2008). 'Virtual Organizations: An Overview', Ifip International Federation for Information Processing, S.1.
- North, M., & Coors, C. (2010). Avoiding Death By Dotted Line. *Healthcare Financial Management*, 64(1), 120–121.
- Öztürk, K.Ö. (2003). Bürokrasinin Gücü ve Siyaset, Ankara, Siyasal Kitabevi.
- Saluk, M. (2022). Klasik Örgüt Kuramının Günümüze Etkileri: Mcdonaldlaşan Eğitim Sistemi Analizi. *Akademik Düşünce Dergisi*(5), 85-106.
- Semerciöz, F. (2000). İşletmeler arası İlişkilerde Şebeke Organizasyon Yapıları ve Endüstriyel Bölgelerdeki Şebeke Organizasyon Yapısında Ortaya Çıkan Güven İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Seyidoğlu, H. (2003). Uluslar arası İktisat, Teori, Politika ve Uygulama; G. Can Yayınları, İstanbul.
- Sürücü, H. (2019). Örgütlü Suçlarla Mücadelede Matris Organizasyon. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şahin, D. (2018). Dünya sistemi perspektifinde ulusötesi şirketlerin rolü.
- Taşkın E. (1997). İşletme Yönetiminde Matris Örgüt Yapısı ve Oluşumu, İstanbul: Kazancı Matbaacılık Sanayi A.Ş.
- Taylor, F. (2005). Bilimsel Yönetim İlkeleri, (Çev: H. B. Akın), İstanbul: Adres Yayınları.
- Teplitz, C. J. (2004). Making Optimal Use of The Matrix Organization. *Field Guide to Project Management*, 272-287.
- Vakkayıl, J. D. (2012). *Boundaries and organizations: a few considerations for research. International Journal of Organizational Analysis*, 20(2), 203–220.
- Yüksel, Ö., & Aykaç, B. (1994). Frederick Taylor'ın Görüşlerinin Değerlendirilmesinde Yen Bir Yaklaşım. *Todaic Amme İdaresi Dergisi*, 27(4), 83-96.
- Zdziarski, M. (2014). Struktury Firm Międzynarodowych. In: K. Obiój and A. Węsowska (eds.), *Zarządzanie Międzynarodowe. Teoria i Praktyka* (Pp. 127–157). Warsaw: Pwe.

Kaynakça

- Akbaba, A. (2018). E-İşletme Uygulamalarının Yönetim Süreçlerinin Entegrasyonundaki İşlevi Üzerine Bir Araştırma: Türk Hava Yollarının (THY) Operasyonel Süreçlerinde. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 1, 273-290.
- Akbaba, A. (2018). E-İşletmeye Geçiş Sürecinde Yönetim Sistemlerinin Entegrasyonunda Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri: Thy Entegre Operasyon Kontrol Başkanlığında Hoshin Kanri Entegre Yönetim Modelinin Uygulanması. İstanbul, Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Akgemci, T. (2007). *Stratejik Yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Arıkboğa, Ş. (2010). *Stratejik Yönetim*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi-Auzcf.
- Aydemir, S. (2007). Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerde E-İşletme Uygulamaları: Avrupa Birliğine Tam Üyelik Yolunda Türkiye İçin Bir Durum Değerlendirmesi . Zonguldak, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aypek, N., & Ban , Ü. (2002). *Finans, Bankacılık, Borsa ve Dış Ticaret Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Gazi Kitabevi, 1. Baskı.
- Barney, J. B. (1991). Firm Resources And Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Bharadwaj, S. G., Varadarajan, P. R., & Fahy, J. (1993). Sustainable Competitive Advantage In Service Industries: A Conceptual Model And Research Propositions. *Journal of Marketing*, 54(7), 83-99.
- Bülbül, H. (2007). Türkiye'deki Büyük Gıda Sanayi Firmalarının Rekabetçi Ve Yenilikçi Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 91-120.
- Combe , C. (2006). *Introduction To E-Business: Management and Strategy*. Oxford: Elsevier.
- Combe, C. (2013). *Introduction to E-business*. Oxon: Routledge.
- Demsetz, H. (1989). *Efficiency, Competition and Policy*. Oxford: Basil Blackwell.: The Organization of Economic Activitiy Vol.III, s.91-111.
- Çağıl, G., & Ergün, K. (2008). Geleneksel İşletme Anlayışından E-İşletme Anlayışına Geçişte Yaşanan Problemler. Akademik Bilişim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, s. 545-553.
- Eroğlu, O., & Yalçın, A. (2013). Rekabet ve Mekânsal Kuramlara İlişkin Genel Bir Değerlendirme. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(6), 95-114.
- Forgang, W. G. (2004). *Strategy-specific Decision Making: A Guide for Executing Competitive Strategy : A Guide for Executing Competitive Strategy*. New York: M.E. Sharpe, Inc.
- Göktaş, A. (2019). *Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğünü Sağlamada Rekabet Stratejileri Ve Yenilik Yönetiminin Rolü*. İstanbul,

- Griffith, D., & Palmer, J. (1999). Leveraging The Web For Corporate Success. *Business Horizons*, 42(1), s. 3-10.
- Güleş, H. K., Bülbül, H., & Çelebi, A. (2003). Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerinde E-ticaret Uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(9), s. 463-481.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2017). *Strategic Management: Concepts And Cases: Competitiveness And Globalization*. (12 b.). Canada : Cengage Learning.
- İvanova , M., Varyanichenko, O., Sannikova, S., & Faizova, S. (2018). Assessment Of The Competitiveness Of Enterprises. *Economic Annals-XXI*(173), s. 26-31.
- Karahan, K. S. (2023). Rekabet Stratejilerinin Firma Performansına Etkisinde Liderliğin Aracılık Rolü . Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Kavrakoğlu, İ., Gedik, S., & Balkır, M. (2002). *Yeni Rekabet Stratejileri ve Türk Sanayisi*. İstanbul: TUSGAD Yayıncılık.
- Koçak, O. (2004). Elektronik Ticaret ve Çalışma Hayatına Etkisi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.
- Kotha, S., & Vadlamani, B. L. (1995). Assessing Generic Strategies: an Empirical Investigation of Two Competing Typologies in Discrete Manufacturing Industries. *Strategic Management Journal*, 16(1), 75-83.
- Kovacich, G. (1998). "Electronic-Internet Business and Security. *Computers & Security*, 17(5).
- Li, P. P., & Chang, S. T. (2004). A Holistic Framework of E-Business Strategy: The Case of Haier in China. *Journal of Global Information Management*, 12(2), 44-62.
- O'Brien, J., & Marakas, G. (2008). *Management Information Systems*. Boston: Mc.Graw-Hill Irwin, 8th ed.
- Özkar, B. (1997). Rekabet Modellerinin Değişimi ve Sanayi İşletmelerinde Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1).
- Porter , M. (2008). *Rekabet Üzerine (On Competition)*. Harvard Business School Publishing Corporation, Çev.: Kıvanç Tanrıyar.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating And Sustaining Superior Performance*. New York: Free Press, 43, 214.
- Sağbaşı, L. (2006). Strateji, Rekabet ve Rekabet Gücü İlişkileri. *Akademik Bakış*, 9.
- Soyer, A. (2007). Organizasyonlar İçin Rekabet Üstünlüğü Modeli Oluşturulması Ve Rekabet Üstünlüğü Kaynaklarının Analizi. Yayımlanmamış Doktora Tezi.

- Tan, F., & Öztürk, M. (2018). Porter'in Rekabet Stratejileri: Safranbolu Turizm İşletmelerinde Bir Uygulama. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), s. 131-147.
- Tekin, M., & Çiçek, E. (2005). İşletmelerde Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Farklı Bir Yaklaşım: Değer Temelli Pazarlama. 63-68.
- Tekin, M., & Ömürbek, N. (2004). *Küresel Rekabet Ortamında Teknolojik İşbirliği ve Otomotiv Sektörü Uygulamaları*. Ankara.
- Timurçin, D. (2010). Türkiye'de KOBİ'lerin Rekabet Gücü ve Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kümelenmenin Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.
- Tokatlıoğlu, İ. (1999). İktisadi Analizde Rekabet Kavramının Gelişimi. *Ekonomik Yaklaşım*, 10(33), s. 5-26.
- Tutkavul, K., & Elmacı, O. (2016). Fiyatlandırma Kararlarında Geleneksel Ve Çağdaş Maliyetleme Sistemlerinin Yeterliliklerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Ampirik Bir Çalışma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(3), s. 659-689.
- Türkkan, E. (2000). Rekabet Hukuku Uygulamalarında İşleyebilir Rekabet Olgusu ve Kavramı. *Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları*(11), s. 123-159.
- Ülgen, H., & Mirze, S. K. (2004). *İşletmelerde Stratejik Yönetim Literatür Yayınları*, Yayın No: 113. 2. Baskı, İstanbul.: Literatür Yayınları, Yayın No: 113.
- Walley, K., & Thwaites, D. (1996). A review, synthesis and interpretation of the literature on competitive advantage. *Journal of Strategic Marketing*, 4(3), 163-179.
- Elektronik Ticaretin Etkileri ve Faydaları (2024). <http://www.elektronikticaretrehberi.com>: http://www.elektronikticaretrehberi.com/e-ticaretin_etkileri_faydalari.php
- E-ticaretin Karaman İşletmelerinin Rekabet Güçlerine etkisi. (2021). <https://www.mevka.org.tr/>: <https://www.mevka.org.tr/assets/upload/dosyalar/e-ticaretin-karaman-isletmelerinin-rekabet-gucune-etkisi-analizi.pdf>
- kurumsal.hepsiburada.com
- <https://www.trendyol.com/whowear>
- <https://m.n11.com/genel/hakkimizda-65207>
- <https://kurumsal.yemeksepeti.com/hakkimizda/>
- <https://www.pttavm.com/sayfa/hakkimizda.html>
- <https://www.modanisa.com/hakkimizda.page?ck=1-tr-TRY-qwsd-seditor%3A-desc>
- <https://getir.com/hakkimizda/>

Kaynakça

- Adeshola, I., & Adepoju, A. P. (2023). The opportunities and challenges of ChatGPT in education. *Interactive Learning Environments*, 1-14.
- Ağca, M. E., Türkoğlu, S., & Türkoğlu, H. S. (2021). Dijital Gazetecilikte Yeni Bir Kaynak Olarak Büyük Veri Kullanımı. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 5 (2), 180-193.
- Akter, S., Wamba, S. F., Gunasekaran, A., Dubey, R., & Childe, S. J. (2016). How to improve firm performance using big data analytics capability and business strategy alignment?. *International Journal of Production Economics*, 182, 113-131.
- Aytaç, Z. İ., İşeri, İ., & Dandıl, B. (2019). Trafik Hız Sınırlama Levhalarının Derin Öğrenme ile Sınıflandırılması. In *SETSCI-Conference Proceedings (Vol. 9, pp. 516-519)*. SETSCI-Conference Proceedings.
- Beath, C., Becerra-Fernandez, I., Ross, J., & Short, J. (2012). Finding value in the information explosion. *MIT Sloan Management Review*, 53 (4), 18-20.
- Brown, B., Chui, M., & Manyika, J. (2011). Are you ready for the era of 'big data'. *McKinsey Quarterly*, 4 (1), 24-35.
- Cerasi, Ö., & Balcıoğlu, Y. S. (2023). Sentiment Analysis on YouTube: For ChatGPT. *İçinde 7th International New York Academic Research Congress on Humanities and Social Sciences (ss. 108-114)*.
- Daqar, M. A. A., & Smoudy, A. K. (2019). The role of artificial intelligence on enhancing customer experience. *International Review of Management and Marketing*, 9 (4), 22.
- Davenport, T.H., 2014. *Big Data at Work: Dispelling the Myths, Uncovering the Opportunities*. HBS Press, Boston, MA.
- Deng, J., Lam, C. S., Wong, M. C., Wang, L., Sin, S. W., & Martins, R. P. (2018, October). A power quality indexes measurement system platform with remote alarm notification. In *IECON 2018-44th Annual Conference of the IEEE Industrial Electronics Society (pp. 3461-3465)*. IEEE.
- Deng, J., Lam, C. S., Wong, M. C., Sin, S. W., & Martins, R. P. (2019). Instantaneous power quality indices detection under frequency deviated environment. *IET Science, Measurement & Technology*, 13 (8), 1111-1121.
- Deng, J., & Lin, Y. (2022). The benefits and challenges of ChatGPT: An overview. *Frontiers in Computing and Intelligent Systems*, 2 (2), 81-83.
- Erevelles, S., Fukawa, N., & Swayne, L. (2016). Big Data consumer analytics and the transformation of marketing. *Journal of business research*, 69(2), 897-904.
- Farhi, F., Jeljeli, R., Aburezcq, I., Dweikat, F. F., Al-shami, S. A., & Slamene, R. (2023). Analyzing the students' views, concerns, and perceived ethics

- about chat GPT usage. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 100180.
- Han, J., Kamber, M., & Pei, J. (2011). *Data Mining: Concepts and Techniques*. Elsevier: The Morgan Kaufmann Series in Data Management Systems.
- Ismail, W. S. (2023, October). Sentiment Analysis of ChatGPT Tweets Using Machine Learning Techniques. *İçinde, 9th International Conference on Optimization and Applications (ICOA)* (pp. 1-5). IEEE.
- Jin, X., Wah, B. W., Cheng, X., & Wang, Y. (2015). Significance and challenges of big data research. *Big data research*, 2 (2), 59-64.
- Karabay, B., & Ulaş, M. (2017). Büyük Veri İşlemede Yaygın Kullanılan Araçların Karşılaştırılması. 8th International Advanced Technologies Symposium (s. 1-18). Elazığ: Fırat University.
- Karakoç Keskin, E. (2023). Yapay Zekâ Sohbet Robotu Chatgpt Ve Türkiye İnternet Gündeminde Oluşturduğu Temalar, *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 7 (2), 114-131.
- Kiron, D. (2013). Organizational alignment is key to big data success. *MIT Sloan Management Review*, 54 (3), 1.
- Koçyiğit, A., & Darı, A. B. (2023). Yapay zekâ iletişiminde chatgpt: insanlaşan dijitalleşmenin geleceği. *Stratejik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 427-438.
- Korkmaz, A., Aktürk, C., & Talan, T. (2023). Analyzing the user's sentiments of ChatGPT using twitter data. *Iraqi Journal for Computer Science and Mathematics*, 4 (2), 202-214.
- Lampropoulos, G., Ferdig, R. E., & Kaplan-Rakowski, R. (2023). A social media data analysis of general and educational use of ChatGPT: Understanding emotional educators. SSRN 4468181.
- Manteghi, M. (2024). Overcoming Barriers to Text and Data Mining in the Era of ChatGPT: The Proposed Data Act as a Game-Changer. *GRUR International*, 73 (1), 34-44.
- Manyika, J., Chui, M., Brown, B., Bughin, J., Dobbs, R., Roxburgh, C., Byers, A.H., 2011. *Big Data: The Next Frontier for Innovation, Competition, and Productivity*. McKinsey Global Institute.
- McAfee, A., Brynjolfsson, E., Davenport, T. H., Patil, D. J., & Barton, D. (2012). Big data: the management revolution. *Harvard business review*, 90 (10), 60-68.
- Nashrulloh, M. R., Julianto, I. T., & Muzaky, R. K. (2023). Opinion Mining on Chat GPT based on Twitter Users. *Journal of Applied Intelligent System*, 8 (2), 183-192.
- Orange Data Mining (2024). Anasayfa. [Erişim: 17 Nisan 2024, <https://orangedatamining.com>]

- Özoran, B. A. (2023). Halkla İlişkilerin Gazetelerdeki Temsili: The New York Times ve The Guardian Gazeteleri Üzerine İnceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (61), 134-152.
- Rejeb, A., Rejeb, K., Appolloni, A., Treiblmaier, H., & Iranmanesh, M. (2024). Exploring the impact of ChatGPT on education: A web mining and machine learning approach. *The International Journal of Management Education*, 22 (1), 100932.
- Rifkin, J. (2014). *The zero marginal cost society: The internet of things, the collaborative commons, and the eclipse of capitalism*. St. Martin's Press.
- Russom, P. (2011). Big data analytics. TDWI best practices report, fourth quarter, 19 (4), 1-34.
- Sharma, S., Aggarwal, R., & Kumar, M. (2023, April). Mining twitter for insights into chatgpt sentiment: A machine learning approach. *İçinde, 2023 International Conference on Distributed Computing and Electrical Circuits and Electronics (ICDCECE)* (pp. 1-6). IEEE.
- Tunca, S., Sezen, B., & Wilk, V. (2023a). An exploratory content and sentiment analysis of the guardian metaverse articles using leximancer and natural language processing. *Journal of Big Data*, 10 (1), 82.
- Tunca, S., Sezen, B., & Balcioglu, Y. S. (2023b). Content and sentiment analysis of the New York Times Coronavirus (2019-nCoV) articles with natural language processing (NLP) and Leximancer. *Electronics*, 12 (9), 1964.
- Wamba, S. F., Gunasekaran, A., Akter, S., Ren, S. J. F., Dubey, R., & Childe, S. J. (2017). Big data analytics and firm performance: Effects of dynamic capabilities. *Journal of business research*, 70, 356-365.
- Wang, L., Pang, Y., Lam, C. S., Deng, J. Y., & Wong, M. C. (2018, October). Design and analysis of single-phase adaptive passive part coupling hybrid active power filter (HAPF). In *IECON 2018-44th Annual Conference of the IEEE Industrial Electronics Society* (pp. 3615-3620). IEEE.
- Yıldız, M., & Yıldırım, B. F. (2018). Yapay zekâ ve robotik sistemlerin kütüphanecilik mesleğine olan etkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 32(1), 26-32.
- Zilyas, D., & Yılmaz, A. (2023). Makine Öğrenmesi Yöntemleri İle Eğitim Başarısının Tahmini Modeli. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 14(3), 437-447.

Kaynakça

- Afshin, A., Sur, P.J., Fay, K.A. et al. (2019). Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990–2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. *Lancet* 393, 1958-1972.
- An, R, Shi,Y., Shen,J., Bullard,T.,Liu,G.,Yang,Q., Chen,N. & Cao, L. (2021). Effect of front-of-package nutrition labeling on food purchases: a systematic review. *Public Health*, 191, 59-67.
- Anderson, S., Marietta, & A. Welshimer, K., (1999). Knowledge, attitudes, and behaviors of college students regarding the 1990 nutrition labeling education act food labels. *Journal of the American Dietetic Association*, 99 (4), 445-449.
- Balcombe, K., Fraser, I., & Falco, S. D., (2010). Traffic lights and food choice: a choice experiment examining the relationship between nutritional food labels and price. *Food Policy*, 35, 211-220.
- Cantor, J., Torres, A., Abrams, C., & Elbel, B. (2015). Five years later: awareness of new york city's caloric labels declined, with no changes in calories purchased. *Health Affairs*, 34 (11), 1-10.
- Cecchini M., & L. Warin., (2015). Impact of food labelling systems on food choices and eating behaviours: a systematic review and meta-analysis of randomized studies. *Journal Obesity Reviews*, 17(3), 201-210
- Cheftel, J., (2005). Food and nutrition labelling in the European Union. *Food Chemistry*, 93(1), 531-550
- Chen, J., Zhang, Y., Wang, S., Andrews, J., & Levy, A. (2017). How do consumers use nutrition labels on food products in the United States, accepted version. *Topics in Clinical Nutrition*, 32(2), 161-171.
- Colff, N., Merwel, D., Bosman, M., Erasmus, A., & Ellis, S. (2016). Consumers' prepurchase satisfaction with the attributes and information of food labels. *International Journal of Consumer Studies*, 1-9.
- Edelenyi, F., Egnell, M., Galan, P., Druesne- Pecollo, N., Hercberg, S., & J., Chantal. (2019). Ability of the nutri-score front-of-pack nutrition label to discriminate the nutritional quality of foods in the German food market and consistency with nutritional recommendations. *Archives of Public Health*, 14 (9), 1-20.
- Egnell, M., Ducrot, P., Touvier, M., Benjamin Alles, B., Hercberg, S., Kesse-Guyot, E., & Julia, C., (2018). Objective understanding of nutri-score frontof-package nutrition label according to individual characteristics of subjects: comparisons with other format labels. *Journal Plos One*, 13(8), 1-16
- Esfandiari, Z., Mirlohi, M., & Tanha, J. (2020). Effect of face-to-face education on knowledge, attitudes, and practices toward "traffic light" food labeling

- in Isfahan Society. Iran, International Quarterly of Community Health Education, 1-20.
- FAO (2023). Food and Agriculture Organisation of the United Nations. Food labelling. <https://www.fao.org/food-labelling/en/>
- Fernqvist, F., & Ekelund, L., (2014). Credence and the effect on consumer liking of food – a review. *Food Quality and Preference*, 32 (1), 340-353.
- Festila, A., Chrysochou, P., & Krystallis, A. (2014). Consumer response to food labels in an emerging market: the case of Romania. *International Journal Of Consumer Studies*, 5 (4), 1-10.
- Findling, M., Werth, P., Musicus, A., Bragg, M., Graham, D., Elbel, B., & Roberto, C. (2018). Comparing five front-of-pack nutrition labels' influence on consumers' perceptions and purchase intentions. *HHS Public Access*, 114-121.
- Foltran, F., Verduci, E., & Ghidina, M. (2010). nutritional profiles in a public health perspective: a critical review. *Journal of International Medical Research*, 38 (1), 318-385.
- Freire, W., Waters, W., Rivas-Mariño, G., Nguyen, T., & Rivas, P. (2016). A qualitative study of consumer perceptions and use of traffic light food labelling in Ecuador. *Public Health Nutrition*, 20(5), 805-813.
- Grunert, K., & Wills, J., (2007). A review of european research on consumer responses to nutrition information on food labels. *Journal of Public Health*, 15, 385–399.
- Hawley, K., Christina A Roberto, C., Marie A Bragg, M., Peggy J Liu, P., B Schwartz, M., & Browne, K. (2012). The science on front-of-package food labels. *Public Health Nutrition*, 16(3), 430–439
- Hersey, J., Wohlgenant, K., Arsenaault, J., Kosa, K., & Muth. M., (2013). Effects of front-of-package and shelf nutrition labeling systems on consumers. *Nutrition Reviews*, 71(1), 1–14
- Hieke, S., & Taylor, C., (2012). A critical review of the literature on nutritional labeling. *The Journal of Consumer Affairs*, 46(1), 120-156.
- Hoefkens, C., Möser, A., Camp, J., & Verbeke, W. (2011). Simplified Nutrient labelling: consumers' perceptions in Germany and Belgium. *Journal of Consumer Protection and Food Safety*, 5, 169-180.
- Julia, C., & Hercberg, S. (2017). Nutri-Score: evidence of the effectiveness of the french front-of-pack nutrition label. *Science & Research | Original Contribution*, 64 (12), 181-187.
- Jung, H., & Kim, H. (2016). Consumer's perception and utilization of food labels by age and gender. *Korean Soc Food Sci Nutr*, 45(3), 437-444.
- Kang, H., Şim, J., Lee, Y., Linton, J., Park, B., & Lee, H. (2013). Reading nutrition labels is associated with a lower risk of metabolic syndrome in Ko-

- rean adults: The 2007–2008 Korean NHANES. *Nutrition, Metabolism and Cardiovascular Diseases*, 23 (9), 876-882.
- Katsouri, E., Magriplis, E., Zampelas, A., H. Drosinos, H., & George-John Nychas, G. (2021). Dietary intake assessment of pre-packed graviera cheese in Greece and nutritional characterization using the nutri-score front of pack label scheme. *MDPI Nutrients*, 13 (2), 1-10.
- Kelly, B., Hughes, C., Capman, K., Louie, J., Dixon, H., Crawford, J., King, L., Daube, M., & Slevin, T. (2009). Consumer testing of the acceptability and effectiveness of front-of-pack food labelling systems for the Australian grocery market. *Health Promotion International*, 24(2), 120-129.
- Khandpur, N., De Morais Sato, P., Amaral Mais, L., Bortoletto Martins, A., Galvão Spinillo, C., Tarricone Garcia, M., Urquizar Rojas, C., & Constante Jaime, P. (2018). Are front-of-package warning labels more effective at communicating nutrition information than traffic-light labels? A randomized controlled experiment in a Brazilian sample. *MDPI Nutrients*, 10 (6), 688-698.
- Kiesel, K., & Villas-Boas, B. (2009). Can information costs confuse consumer choice? Nutritional labels in a supermarket experiment. *International Journal of Industrial Organization*, 31, 153-163.
- Kleef, E., & Dagevos, H., (2015). The growing role of front-of-pack nutrition profile labelling: a consumer perspective on key issues and controversies. *Critical Reviews In Food Science And Nutrition*, 1-24
- Mejean, C., Macouillard, P., Peneau, S., Hercberg, S., & Castetbon, K., (2013). Perception of front-of-pack labels according to social characteristics, nutritional knowledge and food purchasing habits. *Public Health Nutrition*, 16(3), 392–402.
- Mora-Garcia, C., Tobar, L., & Young, J. (2019). The effect of randomly providing nutri-score information on actual purchases in Colombia. *Nutrients*, 11, 3-24.
- Mork, T., Grunert, K., Fenger, M., Juhl, H., & Tsalis, G. (2017). An analysis of the effects of a campaign supporting use of a health symbol on food sales and shopping behaviour of consumers. *Public Health*, 2-11
- Onozaka, Y., Melbye, E., Skuland, A., & Hansen, H. (2014). Consumer intentions to buy front-of-pack nutrition labeled food products: the moderating effects of personality differences. *Journal of Food Products Marketing*, 37-41.
- Özdemir, D. (2013). İstanbul ilinde tüketicilerin gıda etiketi konusunda bilgi düzeylerinin belirlenmesi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı.

- Pettigrew, S. Jongenelis, M.I., Jones, A., Hercberg, S., Julia, C. (2023). An 18-country analysis of the effectiveness of five front-of-pack nutrition labels. *Food Quality and Preference*, 104,
- Poquet, D., Emilie Ginon, E., Goubel, B., Chabanet, C., Marette, S., Sylvie Issanchou, S., & Monnery-Paris, S. (2019). Impact of a front-of-pack nutritional traffic-light label on the nutritional quality and the hedonic value of mid-afternoon snacks chosen by mother-child dyads, *Appetite*, 143, 1-31
- Primrose, S., Woolfec, M., & Rollinson S., (2010). Food forensics: methods for determining the authenticity of foodstuffs. *Trends In Food Science and Technology*, 1-9
- Roberto, C., Bragg M., Schwartz, M., Musicus, A., Novak, Nicole., & Brownell, K. (2012). Facts up front versus traffic light food labels. *American Journal Of Preventive Medicine*, 43(2), 134-141.
- Shiv, B., Edell, J., & Payne, J. W. (1997). Factors affecting the impact of negatively and positively framed ad messages. *Journal of Consumer Research*, 24(3), 285-294.
- Sonnenberg, L., Gelsomin, E., Levy, D., Riis, J., Barraclough, S., & Thordike, A., (2013). A traffic light food labeling intervention increases consumer awareness of health and healthy choices at the point-of-purchase. *HHS Public Access*, 57 (4), 253-257.
- Shrestha, A., Cullerton, K., White, K.M., Mays, J., Sendall, M. (2023). Impact of front-of-pack nutrition labelling in consumer understanding and use across socio-economic status: A systematic review. *Appetite*, 187.
- Stranieri, S., Baldi, & L., Banterle, A. (2010). Do Nutrition Claims Matter to Consumers? An Empirical Analysis Considering European Requirements. *Journal of Agricultural Economics*, 61, (1) , 15-33.
- Thrasher, J.F., Villalobos-Daniel, V.E., Fang, D., Nieto, C., White, C.M., Armendariz, G., Jáuregui, A., Hammond, D., & Davis, R.E. (2024). Assessing transnational spillover effects of Mexico's front-of-package nutritional labeling system among Mexican Americans in the US. *Preventive Medicine*, 179.2024,
- Trecant, L., Egnell, M., Hercberg, S., Galan, P., Soudon, J., Fialon, M., Touvier, M., Guyot, E., & Chantal, J. (2020). Performance of the front-of-pack nutrition label nutri-score to discriminate the nutritional quality of foods products: a comparative study across 8 European Countries. *MDPI Nutrients*, 12 (5), 20-35
- Tüyben, E. (2018). Tüketicilerin gıda güvenilirliği yönünden etiket okuma alışkanlığı ve algısının değerlendirilmesi Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Toplu Beslenme Sistemleri Programı

- Van Kleef, E., Trijp, H., Paeps, F., & Ferna'ndez-Celemin, L. (2007). Consumer preferences for front-of-pack calories labelling. *Public Health Nutr*, 11 (2), 203-213.
- Vergi, Yeliz. (2018). Besin Etiketlerinin Sağlık Algısı Üzerine Etkisi Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Vyth, E., Steenhuis, I., Roodenburg, A., Brug, J., & Seidel, J. (2009). Front-of-pack nutrition label stimulates healthier. *Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5 (7), 1-7
- Wang, Q., Oostindjer, M., Amdam, V., & Egeland, B. (2015). Snacks with nutrition labels: tastiness perception, healthiness perception, and willingness to pay by Norwegian adolescents. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 48 (2), 104-111
- Wright, S., Swanson, M., Schoenberg, N., Davis, R., & Dollarhide, K. (2013). perceptions of healthy eating and influences on the food choices of appalachian youth. *HHS Buplic Access*, 147-153.
- World Cancer Research Fund International (2019). Building momentum : lessons on implementing a robust front-of-pack food label.; <https://www.wcrf.org/wpcontent/uploads/2021/03/PPA-Building-Momentum-2-WEB.pdf>.
- Yıldırım, S. (2012), besin etiketlerinin tüketici talebine etkisi: İstanbul- Ankara - İzmir illerinde bir çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi.

Kaynakça

- Aksoy, N. C., & Yazici, N. (2023). Does justice affect brand advocacy? Online brand advocacy behaviors as a response to hotel customers' justice perceptions. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 73, 103310.
- Dalbert, C. (1999). The world is more just for me than generally: About the personal belief in a just world scale's validity. *Social justice research*, 12, 79-98.
- Dalbert, C. (2001). The justice motive as a personal resource: dealing with challenges and critical life events. New York: Plenum.
- De Judicibus, M., & McCabe, M. (2001). Blaming the target of sexual harassment. *Sex Roles*, 44, 401-407.
- Donat, M., Peter, F., Dalbert, C., & Kamble, S. V. (2016). The meaning of students' personal belief in a just world for positive and negative aspects of school-specific well-being. *Social Justice Research*, 29, 73-102.
- Erdogan, B.Z. & Dogan Cifci, S. (2015). Uygulamalı Sentez Bir Sosyal Bilim Olarak Pazarlama. *Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi*, 1(1), 1-22.
- Festinger, L. (1962). Cognitive dissonance. *Scientific American*, 207(4), 93-106.
- Foley, L., & Pigott, M. (2000). Belief in a just world and jury decisions in a civil rape trial. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 935-951
- Furnham, A. (2003). Belief in a just world: Research progress over the past decade. *Personality and individual differences*, 34(5), 795-817.
- Hafer, C. L., Mantonakis, A., Fitzgerald, R., & Bogaert, A. F. (2018). The effectiveness of deservingness-based advertising messages: The role of product knowledge and belief in a just world. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 35(1), 34-46.
- Kessler, M. M. (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *American documentation*, 14(1), 10-25.
- Kılınç, S. ve Torun, F. (2011). Adil dünya inancı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 1-14.
- Kleinke, C., & Meyer, C. (1990). Evaluation of rape victims by men and women with high and low beliefs in a just world. *Psychology of Women Quarterly*, 4, 343-353
- Lerner, M. (1965). Evaluation of performance as a function of performer's reward and attractiveness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1, 355-360.
- Lerner, M. (1998). The two forms of belief in the just world: Some thoughts on why and how people care about injustice. In L. Montada, & M. Lerner (Eds.), *Responses to victimizations and belief in the just world* (pp. 247-270). New York: Plenum

- Lerner, M. J., & Simmons, C. H. (1966). Observer's reaction to the "innocent victim": Compassion or rejection? *Journal of Personality and Social Psychology*, 4(2), 203.
- Lerner, M., & Miller, D. (1978). Just world research and the attribution process: looking back and ahead. *Psychological Bulletin*, 85, 1030–1051
- Maes, J. (1998). Immanent justice and ultimate justice: two ways of believing in justice. In L. Montada, & M. Lerner (Eds.), *Responses to victimizations and belief in the just world* (pp. 43–53). New York: Plenum
- Reich, B. J., Campbell, T., & Madrigal, R. (2020). Who deserves faulty products? How blaming the victim prevents consumer punitive action. *Journal of Consumer Psychology*, 30(1), 60-76.
- Septianto, F., Tjiptono, F., & Arli, D. (2020). Authentically, proudly ethical: The effects of authentic pride on consumer acceptance of unethical behavior. *European Journal of Marketing*, 54(2), 351-379.
- Tomaka, J., & Blascovich, J. (1994). Effects of justice beliefs on cognitive appraisal of subjective, physiological and behavioural responses to potential stress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 732–740
- Wilson, A. E., & Darke, P. R. (2012). The optimistic trust effect: Use of belief in a just world to cope with decision-generated threat. *Journal of Consumer Research*, 39(3), 615-628.

İşletmecilikte Güncel Konular ve Uygulamalar II

Editör:

Prof. Dr. Ceren Giderler Karavelioğlu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

İşletmecilikte Güncel Konular ve Uygulamalar II

Editör: Prof.Dr. Ceren Giderler Karavelioğlu

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-955-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub525>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Giderler Karavelioğlu, C., (ed) (2024). *İşletmecilikte Güncel Konular ve Uygulamalar II*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub525>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin "100. Yılıımızda 100 Kitap" projesinde listelenmektedir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aktı, Ü., Giderler, C., Duran, C., Behdioğlu, S. & Boz, D. (2017). Vicdani zekâ ölççeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 2 / 3, 329-349.
- Armstrong M. B., Ketz J. E. & Owsen D. (2003). Ethics education in accounting: Moving toward ethical motivation and ethical behavior. *Journal of Accounting Education*, 21(1): 1-16.
- Arslanoğlu, Ali & Tabur, Ayhan. (2019). The effect of conscientious intelligence on the ability to manage patient expectations: Example from a university hospital. *Medicine Science*. 8. 1017-1024. 10.5455/medscience.2019.08.9124.
- Arslanoglu, A., Tütüncü, D., Günay, A., & Bektemür, G. (2021). Covid-19 pandemisinin sağlık çalışanlarında vicdani zekânın vicdan algısı üzerindeki etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 667-677. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.887950>
- Aydınlan, B. (2010). Ruhsal zekânın dönüştürücü liderlik üzerine etkisini araştıran uygulamalı bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2), 257-274.
- Emmons, R.A. (2000). Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition, and the psychology of ultimate concern. *International Journal for the Psychology of Religion*, 10, 3-26.
- Gardner, H. (2010). *Zihin çerçeveleri-çoklu zekâ kuramı*, (çev. Ebru Kılıç). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Jurkiewicz, C. L., & Giacalone, R. A. (2004). A values framework for measuring the impact of workplace spirituality on organizational performance. *Journal of Business Ethics*, 49(2), 129-142.
- Konan, N. & Yılmaz, S. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (6), 42-50.
- Korkmaz, C. İ. (2024). Proaktif kişilik ve vicdani zekânın örgütsel öğrenmeye etkisinde özyeterliliğin aracı rolü. (Doktora tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim dalı, Çanakkale.
- Organ, D. (1988). Organizational citizenship behavior: The good soldier syndrome. Lexington, MA, England, Lexington Books/D.C.Heath and Com.
- Özden G, Parlar Kılıç S. (2024). Compassion in action: Exploring the relationship between nurse conscientious intelligence and palliative care. *Nurs Crit Care*. 2024; 29(4): 695-705.
- Özgener, Ş. (2008). İş ahlakının kurumsallaşmasında üst yönetim kademesinin rolü. *İş Ahlakı Dergisi*, 1(1): 31-54.

- Polat, H., Asi Karakaş, S. & Arslanoğlu, E. (2022). Ruh sağlığı ve hastalıkları hastanesinde çalışan hemşirelerde vicdani zekâ ve iş motivasyonu: tanımlayıcı çalışma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, vol.14, no.3, 868-875.
- Rozuel, C., & Kakabadse, N.(2010). Ethics, spirituality and self: managerial perspective and leadership implications. *Business Ethics: A European Review*. 19(4):423-36.
- Saltuklu, Z. (2013).Vicdan. Erzurum: Fenomen Yayıncılık.
- Şengül, H. & Bulut, A. (2020). Bir vakıf üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin vicdani zeka seviyelerinin analizi. *Turkish Studies-Social*, 15(6), 3131-3148. <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.44353>
- Türk Dil Kurumu, Güncel Sözlük.(2024, 15 Mart) Erişim adresi <https://sozluk.gov.tr/>
- Yılmaz, M. & Bayrak Ayaş, E.(2021).Sporcunun Bir Araştırma Üzerine Ulaştığı: Vicdani Zeka Ve Empati. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (29),60-71
- Vaughan, F. (2002). What is spiritual intelligence? *Journal of Humanistic Psychology*, Vol.42, No.2, Spring, s. 16-33.
- Zohar, Danah, & Drake J., On the whole, *People Management*, Vol.6 issue 8, 2000.

Kaynakça

- Akar, E. (2010). *Sosyal medya pazarlaması: Sosyal web’de pazarlama stratejileri*. Ankara: Eflatun Basım.
- Acar, E. (2023). 1960-1965 döneminde Türkiye’den Almanya’ya işçi göçleri. *Troyacademy*, 8(1), 38-69.
- Aydan, S. (2023). Hekim göçü açısından Türkiye’nin çalışma koşullarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 26(3), 895-920.
- Berkaş, S. ve Oraklıbel, R. D. (2021). Sanayi Devrimi ile gelen değişim: İş bölümü ve yabancılaşma. *Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(6), ISSN 2602 – 4128.
- Delibaş, H. (2020). Transatlantik köle ticaretine dair bir analiz (Gorée ve Saint Louis köle ticareti). *AHBV Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi*, 2(1),32-42.
- Demirbaş, T. (1989). *Federal Almanya’ya Türk işçi ve bunun yarattığı sorunlar*. Erişim Tarihi: 6.05.2024, <https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2020/01/timur-demirbas.pdf>.
- Develi, E. S. (2017). 21. yüzyılda göç olgusu: Uluslararası göç teorilerinin ekonomi politikası. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, Göç Özel Sayısı, 1343-1353.
- Gerbeau, Y. M. (2017). *Mass migrations across the world-system’s history. E-International Relations*. Erişim Tarihi: 30.04.2024, <https://www.e-ir.info/2017/08/01/mass-migrations-across-the-world-systems-history/>.
- Hayran, O. (2023). *Sağlık alanında beyin göçü ve yönetimi. Dosya: Beyin Göçü*. Erişim Tarihi: 14.05.2024, https://www.medipol.edu.tr/sites/default/files/document/SD_063_Online-48-51.pdf
- Kahya, Y. (2022). Göçün değişen yüzü: Fiziksel emek göçünden beyin göçüne. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 15(39), 819-833.
- Kara, O. (2024). *We are social digital 2024 global raporu yayımlandı*. Erişim Tarihi: 01.05.2024, <https://omgiletisim.com/we-are-social-dijital-2023-global-ve-turkiye-raporu-yayinlandi/>.
- Kara, O. (2024). *We are social digital 2024 global raporu yayımlandı*. Erişim Tarihi: 03.05.2024, <https://omgiletisim.com/we-are-social-dijital-2023-global-ve-turkiye-raporu-yayinlandi/>.
- Karaca, İ. ve Yurttaş, S. (2021). Alman nitelikli işçi gücü göçü yasası çerçevesinde sağlık çalışanlarının Almanya’ya göç edebilme motivasyon ve potansiyelleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1760-1788.
- Karataş, K. ve Ayyıldız, A. A. (2021). Bugünün Türkiye’inde göç gerçeği: Küresel hareketliliğin neresindeyiz?. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 473-500.
- Mc Neil, W. H. (2007). *Dünya tarihi*, Alaaddin Şenel, (Çev.), Ankara: İmge Kitabevi.

- Odabaşı, S. ve Karaman N. (2023). Türkiye`den yurtdışına göçün sosyo-ekonomik nedenleri. *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(11) 75-90.
- Tataru, G.F. (2019). Migration—an overview on terminology, causes and effects. *Logos Universality Mentality Education Novelty: Law*, 7(2), 10-29.
- Toney, M. B. ve Bailey, A. K. (2014). Migration, an overview. A. C. Micholas (Ed.), *Encyclopedia of quality of life andwell-being research*. Springer, Dordrecht.
- Sağbaşı, S. M. (2009). *Beyin göçünün ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin Kütük, B. (2015). Türkiye'den Batı Avrupa'ya işçi göçünün sosyolojik çalışmalara yansımaları. *Sosyoloji Konferansları*, No: 52 (2015-2) / 609-654.
- Şengöz, A. ve Eroğlu, E. (2017). Örgütlerde sosyal medya kullanımı: sosyal medya algıları, amaçları ve kullanım alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(1), 503-524.
- Tosun, N. B. (2018). *Reklam yönetimi*. 1. Baskı. İstanbul: Beta.
- Tosun, N. B. (2020). *Marka yönetimi*. Güncellenmiş 4. Baskı. İstanbul: Beta.
- Türk Hemşireler Derneği (2023). Hemşire göç eğilim çalışması raporu. Ankara.
- United Nations (2016). Defining and measuring circularmigration. United Nations Economic Commission for Europe, New York and Geneva.
- Urgan, S. (2021). İşyeri mutluluğu ve transhümanizm. Ş. Sevim, C. Duran ve S. Budak (Editörler), *Örgütsel mutluluk* (ss. 92-108), Konya: Eğitim.
- Vural, Z. B. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne yönelik bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 20(5), 3348-3382.
- Wikipedia (2024). *LinkedIn kavramı*. Erişim Tarihi: 01.05.2024, <https://tr.wikipedia.org/wiki/LinkedIn>.
- Wikipedia (2024). *Facebook kavramı*. Erişim Tarihi: 01.05.2024, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook>.
- Wikipedia (2024). *Webinar kavramı*. Erişim Tarihi: 01.05.2024, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Webinar>.
- Wikipedia (2024). *Intranet kavramı*. Erişim Tarihi: 01.05.2024, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Intranet>.
- Yalçın, S. (2023). Yeni medya ve kurumsal itibar yönetimi. E. B. Aydın (Ed.), *Yeni medya ve halkla ilişkiler-kavramsal çerçeve ve uygulama örnekleriyle* (ss.121-142), 1. Baskı. Ankara: Nobel.
- Yıldırımoğlu, H. (2005). Uluslararası emek göçü "Almanya'ya Türk emek göçü". *Kamu-İş*, 8(1).

Kaynakça

- Alonso, T. (2022). How Hasbro went from rags to riches, <https://www.cascade.app/studies/hasbro-strategy-study>, Erişim tarihi: 20.07.2024.
- Asur, F. & Alphan, H. (2018). Görsel peyzaj kalite değerlendirmesi ve alan kullanım planlamasına olan etkileri. *YYÜ Tarım Bilimleri Dergisi*, 28 (1), 117-125.
- Barutçugil, İ. (2013). *Stratejik Yönetim 101*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Büyük, Ö & Kömürcü Sarıbaş, S. (2021). Açık alan rekreasyonu olarak geçmişten günümüze etkinlikler. *Açık ve Kapalı Alan Rekreasyonu*, Ed. Gaberli, Ü. ve Yağmur, Y., Ankara: Nobel Yayınevi, 213-237.
- Cengiz, T. (2014). Visual quality method in assessing landscape characteristics: case study of Bozcaada Island, *Journal of Coastal Research*, 30/12, 319-327.
- Çavuşoğlu, F. (2021). Kapalı alanlarda gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetler. *Açık ve Kapalı Alan Rekreasyonu*, Ed. Gaberli, Ü. ve Yağmur, Y., Ankara: Nobel Yayınevi, 101-118.
- Çoban, B. & Karakaya, Y. E. (2010). Geleceği planlamada stratejik yönetim ve SWOT analizi: kavramsal yaklaşımlar. *e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 3C0052, 342-352.
- David, F. R. (2011). *Strategic Management Concepts and Cases*, New Jersey: PrenticeHall.
- Dalkılıç, G. & Mil, B. (2017). Otel işletmelerinde rekreasyon ve boş zaman yönetimi: sahil otelleri örneği, *Yorum-Yönetim-Yöntem Uluslararası Yönetim-Ekonomi ve Felsefe Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1: 29-42.
- Eban, F. (2022). Rekreasyon yönetimi alanında yapılmış akademik çalışmaların bibliyometrik analizi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, 162-174.
- Government of Ireland- Ministry for Rural and Community Development (2023). *Embracing Ireland's Outdoors National Outdoor Recreation Strategy 2023-2027*, prepared by the Department of Rural and Community Development. <https://www.gov.ie/en/policy-information/43e-ee-embracing-irelands-outdoors-national-outdoor-recreation-strategy-2023-2027/#>, Erişim tarihi: 08.04.2024.
- Göker, G. & Ünlüönen, K. (2019). Açık alanda yapılan doğa temelli rekreatif etkinlikler ve destinasyon markalaşması: Ilgaz Dağı Milli Parkı örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 774-789.
- Göral, R. (2014). *Turizm işletmelerinde stratejik yönetim*, Detay Yayıncılık, Ankara.

- Gözen, E. (2019). Rekreasyon yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin “rekreasyon” kavramına ilişkin metaforik algılar. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 397-416.
- Gül, A. (2022). Processes of outdoor recreational strategic management planning. *Architectural Sciences and Spatial Planning*, Ed.: Demirel, Ö., Polat, E. and Akten, S., Ankara: İksad Publishing House, 1-62.
- Güngör, S., & Arslan, M. (2004). Turizm ve rekreasyon stratejileri için SWOT analizi, görsel kalite değerlendirmesi, turizm tesislerinin beğenilirliği ve turizm tesisleri durum analizi uygulaması: Beyşehir İlçesi örneği. *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 18 (33): 68-72
- Karaküçük, S. (2008). Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kim, S. & Ji, Y. (2018). GAP Analysis. *The International Encyclopedia of Strategic Communication*. Editors-in-Chief: Robert L. Heath and Winni Johansen, John Wiley & Sons, Inc.
- Longford County Council (Ireland). (2024). National Outdoor Recreation Strategy, <https://www.longfordcoco.ie/your-council/news/national-outdoor-recreation-strategy.html>, Erişim tarihi: 08.04.2024.
- Minzberg, H. (1987). The strategy concept I: Five Ps for strategy. *California Management Review*, 30(1), 11-24.
- Mirze, S. K. (2010). *İşletme*, İstanbul: Literatür Yayınları.
- Mirze, S. K. (2014). *İşletmelerde Stratejik Planlama El Kitabı*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- New Forest National Park Authority (2010). *Recreation Management Strategy 2010-2030*, The U.K. Erişim Tarihi: 09.04.2024, <https://www.newforestnpa.gov.uk/about-us/recreation-management-strategy/>
- Porter, M. E. (2011). Strateji nedir?. *HBR's 10 Must Reads: Strateji*, (İnan, M. Çev.), İstanbul: Optimist Yayın Dağıtım, 7-53.
- Shivers, J. & Halper, J. (2012). *Strategic Recreation Management*, Routledge, Abingdon, Oxon.
- Tokgöz, N. (2020). Stratejik yönetimin temelleri. *Stratejik Yönetim*, Ed. Ulukan, İ. C. ve Tokgöz, N., Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2-29.
- Torkildsen, G. (2012). *Leisure and Recreation Management*, Routledge, New York, USA.
- Tutar, H. (2019). *İşletme Yönetimi*, Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar, Ankara.
- Türkmen, M., Kul, M., Genç, E., & Sarıkabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz bölgesi örneği. *Turkish Studies - International Periodical*

- for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(8), 2139-2152.
- Tütüncü, Ö. Akgündüz, Y. & Yeşilyurt, C. (2019). Rekreasyon yönetimi ve turizm işletmeciliği bölüm müfredatlarının karşılaştırılması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(2), Özel Sayı: 112.
- U.S. Bureau of Land Management, Recreation and Visitor Services Program (2014). BLM RecreationStrategy: Connecting with Communities, National System of Public Lands, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.blm.gov/sites/blm.gov/files/program_recreation_homepage_ConnectingWithCommunitiestrategy_0.pdf, Erişim Tarihi: 08.04.2024.
- U.S. Department of Agriculture Forest Service (1992). The National Forests: America's Great Outdoors National Recreation Strategy, https://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/101574, Erişim tarihi: 04.04.2024.
- Wherrett, J.R. (1998). Natural Landscape Scenic Preference Techniques for Evaluation and Simulation. Phd Thesis. Aberdeen, Scotland: Robert Gordon University.

Kaynakça

- Adebayo, E., Werker, E. (2021). How much are benefit-sharing agreements worth to communities affected by mining?. *Resources Policy*, 71, 101970.
- Armstrong, A. (2020). Ethics and ESG. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 14(3), 6-17.
- Boutilier, R.G. (2014). Frequently asked questions about the social licence to operate. *Impact Assessment Project Appraisal*, 32 (4), 263-272.
- Cuervo-Cazurra, A., Maloney, M. M., Manrakhan, S. (2007). Causes of the difficulties in internationalization. *Journal of international business studies*, 38, 709-725.
- Equator Principles (2020). The Equator Principles 4. https://equator-principles.com/app/uploads/TheEquator-Principles_EP4_July2020.pdf
- Esteves, A.M., Franks, D., Vanclay, F. (2012). Social impact assessment: the state of the art. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 30(1), 34-42.
- European Commission (2009). European Commission Impact Assessment Guidelines. Brussels: European Commission. https://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/docs/iag_2009_annex_en.pdf
- European Commission. (2011). Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union. Bureau of the European Policy Advisers, European Commission. https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/empowering-people-driving-change-social-innovation-european-union_en
- European Commission. (2015). The Social Business Initiative of the European Commission. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/14583/attachments/3/translations/en/renditions/pdf>
- European Commission (2024). Impact Assessments. Brussels: European Commission. https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/impact-assessments_en
- European Investment Bank (2022) Environmental and Social Standards. Luxembourg: European Investment Bank. https://www.eib.org/attachments/publications/eib_environmental_and_social_standards_en.pdf
- Galbraith, L., Bradshaw, B., Rutherford, M. B. (2007). Towards a new supra-regulatory approach to environmental assessment in Northern Canada. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 25(1), 27-41.
- Hanna, P., Vanclay, F (2013) Human rights, Indigenous peoples and the concept of Free, Prior and Informed Consent, *Impact Assessment and Project Appraisal*, 31:2, 146-157.
- International Finance Corporation (2012). Performance Standards on Environmental and Social Sustainability. <http://www.ifc.org/wps/wcm/con>

nect/115482804a0255db96fbffd1a5d13d27/PS_English_2012_Full-Document.pdf?MOD=AJPERES

International Finance Corporation (2015). *The Art and Science of Benefit Sharing in the Natural Resource Sector*. World Bank.

International Labour Organization (1958). *Discrimination (Employment and Occupation) Convention*, C111. <https://www.refworld.org/docid/3ddb680f4.html> International Labour Organization (ILO). *Indigenous and Tribal Peoples Convention*, C169, 27 June 1989, C169. <https://www.refworld.org/docid/3ddb6d514.html>

International Labour Organization (1998). *ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work (amended 2022)*. https://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/WCMS_716594/lang--en/index.htm

ISO (2010). *ISO 26000:2010 Guidance on Social Responsibility*. International Organization for Standardization <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en>

ISO (2015a) *ISO 9001:2015 Quality Management Systems*. International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/standard/62085.html>

ISO (2015b). *ISO 14001:2015 Environmental Management Systems*. International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:14001:ed-3:v1:en>

ISO (2018a). *ISO 45001:2018 Occupational Health and Safety Management Systems*. International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:45001:ed-1:v1:en>

ISO (2018b). *ISO 10002:2018 Quality Management — Customer Satisfaction — Guidelines for Complaints Handling in Organisations*. International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso:10002:ed-3:v1:en>

ISO (2023). *About Us*. International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/about-us.html>

Jackson, K. T. (2016). *Economy of mutuality: Merging financial and social sustainability*. *Journal of Business Ethics*, 133, 499-517.

Jijelava, D., Vanclay, F. (2017). *Legitimacy, credibility and trust as the key components of a Social Licence to Operate: An analysis of BP's projects in Georgia*. *Journal of Cleaner Production*, 140 (Part 3), 1077-1086.

Jijelava, D., Vanclay, F. (2018). *How a large project was halted by the lack of a Social Licence to Operate: testing the applicability of the Thomson and Boutilier Model*. *Environmental Impact Assessment Review*, 73, 31-40.

Kemp, D., Vanclay, F. (2013). *Human rights and impact assessment: clarifying the connections in practice*. *Impact Assessment & Project Appraisal*, 31(2), 86-96.

- Liang, X., Lu, X., Wang, L. (2012). Outward internationalization of private enterprises in China: The effect of competitive advantages and disadvantages compared to home market rivals. *Journal of World Business*, 47(1), 134-144.
- Lim, T. (2010). Measuring the value of corporate philanthropy: Social impact, business benefits and investor returns. *Business Benefits and Investor Returns* (February 22, 2010).
- OECD. (2011). OECD Guidelines for Multinational Enterprises (2011 edition). Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development.
- OECD (2015). G20/OECD Principles of Corporate Governance. OECD Publishing. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264236882-en.pdf?expires=1686999996&id=id&accname=guest&checksum=8AEB2426BFBC2525F2B7772B8A60ED42>
- OECD. (2018). Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct. OECD Publishing. <https://mneguidelines.oecd.org/OECD-Due-Diligence-Guidance-for-Responsible-Business-Conduct.pdf>
- OECD (2020). Social economy and the COVID-19 crisis: Current and future roles. OECD Publishing.
- Principles for Responsible Investment. (2011). Strategy and work programme 2011-2013. http://www.unpri.org/files/2011_PRI_SWP.pdf
- United Nations. (1945). Charter of the United Nations. <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3930.html>
- United Nations. (1948). Universal Declaration of Human Rights. <https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2021/03/udhr.pdf>
- United Nations (1966a) International Covenant on Civil and Political Rights, https://treaties.un.org/doc/treaties/1976/03/19760323%2006-17%20am/ch_iv_04.pdf
- United Nations (1966b). International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, <https://www.refworld.org/docid/3ae6b36c0.html>
- United Nations (1989) Convention on the Rights of the Child. Geneva: UNICEF. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/crc.pdf>
- United Nations (1992) Rio Declaration on Environment and Development. A/CONF.151/26 (Vol. I). https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf
- United Nations (2004). Convention against Corruption. A/58/422 <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>
- United Nations (2007b) Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. United Nations A/61/L.67 and Add.1. https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/UND-RIP_E_web.pdf

- United Nations (2011). Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations 'Protect, Respect and Remedy' Framework'. United Nations HR/ PUB/11/04. https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf
- United Nations (2015). Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf>
- United Nations (2018). Global Compact on Refugees, A/RES/73/151. <https://globalcompactrefugees.org/sites/default/files/2019-12/Global%20compact%20on%20refugees%20EN.pdf>
- United Nations Global Compact. (2023). The Power of Principles. UN Global Compact. (online) <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
- Vanclay, F. (2020). Reflections on Social Impact Assessment in the 21st century. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 38(2), 126-131.
- WFTO (2013). 10 Principles of Fair Trade. World Fair Trade Organization. <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%2010%20Principles%20poster%20ENG.pdf>
- WFTO (2018). The International Fair Trade Charter. World Fair Trade Organization. https://wfto.com/sites/default/files/2018_FTCharter_English_SCREEN.pdf
- WFTO (2019). Guarantee System Handbook: Effective WFTO Fair Trade Standard - Version 4.2. World Fair Trade Organization. <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20Guarantee%20System%20Handbook%20-%20updated%20August%202019.pdf>
- World Bank (2019). Benefit Sharing at Scale: Good Practices for Results-Based Land Use Programs. World Bank. <http://hdl.handle.net/10986/32765>

Kaynakça

- Aggarwal, P., & Kadyan, A. (2014). Greenwashing: The darker side of CSR. *Indian Journal of Applied Research*, 4(3), 61-66.
- Aji, H. M., & Sutikno, B. (2015). The extended consequence of greenwashing: Perceived consumer skepticism. *International Journal of Business and Information*, 10(4), 433-468.
- Akandere, G. (2019). Çalışanların çevresel tutkusunun yeşil davranışları üzerindeki etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 387-404.
- Akkan, E. (2022). İtici güçler ve sonuçları ile yeşil aklamaların kavramsal analizi. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 84-102.
- Akyıldız, M. (2007). Sosyal sorumluluk ve ahlaki yaklaşımlar çerçevesinde pazarlamanın sürdürülebilir gelişmedeki rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 18-43.
- Akyüz, A. M., & Durmuş, İ. (2020). Reklamlarda algılanan yeşile boyamanın yeşil tüketicilerin tüketim değerlerinin farklılaşmasındaki olası rolü. *The Journal of International Scientific Researches*, 5(1), 22-37.
- Alkaya, A., Çoban, S., Tehci, A., & Ersoy, Y. (2016). Çevresel duyarlılığın yeşil ürün satın alma davranışına etkisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 47, 121-134.
- Ar, A. A. (2009). *Yeşil pazarlamadan kazanılan kazanımlar ve türk tekstil sektöründe bir uygulama*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Bursa.
- Arsoy, P. (2008). Kurumsal şeffaflık ve muhasebe standartları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(2), 17-35.
- Baydaş, A., Aktaş, M., & Yaşar, M. E. (2020). Çevre dostu ürün ve çevre dostu ürün ambalajının tüketici satın alma davranışına etkisinin belirlenmesi: Bingöl ili örneği. *Sürt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), 314-333.
- Bayramov, K. (2016). *Tüketicilerin su markası tercihlerinde yeşil pazarlama eğilimleri ve bir uygulama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Blanco, R, S., Romero, S., & Feijoo, B. F. (2020). Green, blue or black, but washing-what company characteristics determine greenwashing?. *Environment Development And Sustainability*, 24, 4024-4045.
- Boiral, O. (2009). Greening the corporation through organizational citizenship behaviors. *Journal of Business Ethics*, 87 (2), 221-236.
- Borgia, F. (2005). Corporate governance & transparency role of disclosure: how prevent new financial scandals and crimes. *American University Transna-*

- tional Crime and Corruption Center School of International Service*, 83, 292-310.
- Candemir, A. (2021). *Yeşil pazarlama. sürdürülebilirlik ve değer yaratan yeşil uygulamalar* (1.baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Chapin III, F.S., Torn, M.S., & Tateno, M. (1996). Principles of ecosystem sustainability. *The American Naturalist*, 148(6), 1016-1037.
- Çabuk, S., & Nakıboğlu, B. (2003). Çevreci pazarlama ve tüketicilerin çevreci tutumlarının satın alma davranışlarına etkileri ile ilgili bir uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(12), 39-54.
- Çakıroğlu, A. D., Özcan, A., & Çakıroğlu, M. (2019). Genç tüketicilerin yeşil ürünlere yönelik tutumlarının belirlenmesi: giresun üniversitesinde bir uygulama. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(20), 75-88.
- Çiftci, B., & Beyhan, M. (2021). Hazır beton santrallerinde çevresel risk değerlendirmesi. *Bilge International Journal of Science and Technology Research*, 5 (1): 13-21.
- Demiral, D. J. (2022). Greenwashing'ten yeşil aklamaya: Türkiye'de yapılan akademik çalışmalar üzerinden kuramsal bir bakış. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 77-93.
- Ekinci, M. B. (2020). *Tüketicilerin yeşil satın alma davranışlarının demografik faktörler, yeşil pazarlama algısı ve çevresel duyarlılık ve davranış düzeyleri yönünden incelenmesi: Niğde ili örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşetme Anabilim Dalı, Niğde.
- Erbaşlar, G. (2012). Yeşil pazarlama. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 1(2), 94-101.
- Fırat, S., & Durmaz, Y. (2020). Yeşil pazarlamanın bilim haritalama teknikleri açısından değerlendirilmesi: bibliyometrik analiz. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(30), 458-472.
- Furlow, N.E. (2010). Greenwashing in the new millennium. *Journal of Applied Business & Economics*, 10(6), 22-25.
- Gallicano, T. (2011). A critical analysis of greenwashing claims. *Public Relations Journal*, 5(3), 1-21.
- Horiuchi, R., & Schuchard, R. (2009). *Understanding and preventing green wash: a business guide*. London: Futerra Sustainability Communications.
- Jones, E. (2019). Rethinking greenwashing: corporate discourse, unethical practice, and the unmet potential of ethical consumerism. *Sociological Perspectives*, 62(5), 728-754.
- Junior, S.B., Martínez, B. S., Correa, M., Moura-Leite, C., & Da Silva, P. D. (2019). Greenwashing effect, attitudes, and beliefs in green consumption. *RAUSP Management Journal*, 54(2), 226-241.

- Kahraman, Ö. E. (2021). Yeşil aklama, bir rıza mühendisliği örneği. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 413-433.
- Kayıkcı, P., Armağan, K., & Dal, N. E. (2019). Sürdürülebilir pazarlama: kavramsal bir çalışma. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 77-93.
- Kumar, R., & Kumar, R. (2013). Green marketing: Reality or greenwashing. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 1(5), 147-153.
- Kumaresan, C. R., & Chandramohan, C. (2023). The effect of greenwashing on brand equity: a conceptual study. *International Journal Of Advances In Engineering And Management (IJAEM)*, 5(9), 88-92.
- Loannou, L., Kassinis, G., & Papagiannakis, G. (2022). The impact of perceived greenwashing on customer satisfaction and the contingent role of capability reputation. *Journal of Business Ethics*, 185(2), 1-49.
- Lyon, T. P., & Montgomery, A. W. (2015). The means of end of greenwash. *Organization & Environment*, 28(2), 223-249.
- Mehraj, D., & Qureshi, I. H. (2020). Determinants of green marketing mix in developing economies: conceptualisation and scale validation approach. *Business Strategy and Development*, 4(3), 1-9.
- Mitchell, L. D., & Ramey, W. D. (2011). Look how green I am! an individual-level explanation for greenwashing. *Journal of Applied Business and Economics*, 12(6), 40-45.
- Nguyen, T. K. C., Pham, S. H., Nguyen, T. T. N., Do, H. G., & Ngo, T. N. (2021). Investigating the determinants of green consumption intention. *Journal of International Economics and Management*, 21(3), 73-90.
- Nyilasy, G., Gangadharbatla, H., & Paladino, A. (2014). Perceived greenwashing: the interactive effects of green advertising and corporate environmental performance on consumer reactions. *Journal of Business Ethics*, 125(4), 693-707.
- Özdemir, K., Topsümer, E., & Göztaş, A. (2017). Yeşil aklama kampanyaları ve medya gündemine yansımaları: Volkswagen emisyon krizinin amerikan basınında sunumu. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 2(2), 357-370.
- Özel, A. (2015). Çevresel aktivizm, halkla ilişkiler ve yeşil aklama üzerine kavramsal bir bakış. *Selçuk İletişim*, 8(4), 73-89.
- Pagiaslis, A., & Krontalis, A. K. (2014). Green consumption behavior antecedents: environmental concern, knowledge, and beliefs. *Psychology & Marketing*, 31(5), 335-348.
- Parguel, B., Benoit-Moreau, F., & Larceneux, F. (2011). How sustainability ratings might deter "greenwashing": a closer look at ethical corporate communication. *Journal Of Business Ethics*, 102(1), 15-28.

- Roca, L. C., & Searcy C. (2012). An analysis of indicators disclosed in corporate sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*, (20),103-118.
- Sari, D. Y., & Windijarto, W. (2023). The mitigating factors of greenwashing: a systematic literature review. *Jurnal Ilmiah Manajemen, Ekonomi & Akuntansi*, 7(3), 1693-1704.
- Sarkis, J., Gonzalez-Torre, P., & Adenso-Diaz, B. (2010). Stakeholder pressure and the adoption of environmental practices: the mediating effect of training. *Journal of Operations Management*, 28 (2), 163-176.
- Schmuck, D., Matthes, J., & Naderer, B. (2018). Misleading consumers with green advertising? An affect-reason-involvement account of greenwashing effects in environmental advertising. *Journal of Advertising*, 47(2), 127-145.
- Soylu, K., & Uçkun, S. (2019). Yeşil işletmecilik uygulamaları ve yeşil muhasebe ilişkisi. *Uluslararası Yönetim, Ekonomi ve Politika Kongresi*, İstanbul ICOMEP'19-Autumn (520-533. ss.)
- Tahir, R., Athar, M. R., & Afzal, A. (2020). The impact of greenwashing practices on green employee behaviour: mediating role of employee value orientation and green psychological climate. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1-15.
- Tarakçı, İ.E., & Göktaş, B. (2019). Pazarlamanın yeni rengi: Yeşil aklama. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(3), 1095-1113.
- Taşçı, K. (2023). *Sürdürülebilir inovasyon nedir?*. Erişim Tarihi: 15.02.2024. <https://oneri.io/blog/surdurulebilir-inovasyon-nedir/>.
- Testa, F., Borial, O., & Iraldo, F. (2018). Internalization of environmental practices and institutional complexity: can stakeholders pressures encourage greenwashing. *Journal Of Business Ethics*, 147(2), 287-307.
- Tüm, K. (2004). Kurumsal sürdürülebilirlik ve muhasebeye yansımaları: sürdürülebilirlik muhasebesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 1-24.
- Türk, M., & Gök, A. (2010). Yeşil pazarlama anlayışı açısından üretici işletmelerin sosyal sorumluluğu. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32), 199-220.
- Utkutug, Ç. (2011). Yeşil pazarlamanın gelişimi ve yeşil tutundurma stratejileri: inşaat sektöründe uygulanabilirliği. *Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi*, İzmir.
- Veral, E. S. (2022). Yeşil yıkama ile mücadele: Avrupa Birliği'nde yeşil iddiaların doğrulanması girişimi. *Sayıştay Dergisi*, 33(124), 101-109.
- Yang, Z., Nguyen, T. T. H., Nguyen, H. N., Nguyen, T. T. N., & Cao, T. T. (2020). Greenwashing behaviours: causes, taxonomy and consequences based on a systematic literature review. *Journal of Business Economics and Management*, 21(5), 1486-1507.

- Yapraklı, T. Ş., & Yıldız, T. (2018). Yeşil aklamamanın algılanan risk, kalite ve memnuniyet üzerindeki etkisi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(18), 359-378.
- Yavuz, A. (2010). Sürdürülebilirlik kavramı ve işletmeler açısından sürdürülebilir üretim stratejileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(7), 63-86.
- Yıldız, E., & Kırmızıbiber, A. (2019). Yeşil aklamamanın yeşil marka değeri üzerindeki etkileri: otomobil markaları üzerine bir uygulama. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 566-584.
- Yılmaz, Ö., Özok, G., & Erdem, B. (2016). Konaklama işletmelerinde çevre dostu uygulamalar: Bodrum örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 180-197.
- Yılmaztürk, Y., & Mutlu, A. (2015). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yeşil kimya bilinçleri ve bunun yeşil pazarlama hakkındaki düşüncelerine yansımaları. *UMYOS2015 Sempozyumu* (13-22. ss.), Yalova.
- Zhang, L., Li, D., Cao, C., & Huang, S. (2018). The influence of greenwashing perception on green purchasing intentions: The mediating role of green word-of-mouth and moderating role of green concern. *Journal Of Cleaner Production*, 187, 740-75.

Kaynakça

- Appelbaum, S. H., & Roy-Girard, D. (2007). Toxins in the workplace: Affect on organizations and employees. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 7, 17–28.
- Balfour, A., & Fuller, S. R. (2010). Why business leaders are profit motivated rather than socially motivated: the role of business education. *Journal of Global Business Management*, 6, 1.
- Baruch, Y., & Hind, P. (1999). Perpetual Motion in Organizations: Effective Management and the Impact of the New Psychological Contracts on “Survivor Syndrome”. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 8, 295-306. doi:10.1080/135943299398375
- Bernstein, A. J. (2013). *Emotional vampires at work: dealing with bosses and coworkers who drain you dry*. McGraw Hill Professional.
- Cambridge Dictionary. (2024, 03 09). Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/toxicity> adresinden alındı
- Daniel, T. A. (2020). *Organizational toxin handlers: The critical role of HR, OD, and coaching practitioners in managing toxic workplace situations*. Springer.
- Davis, Q. L. (2016). *A comprehensive review of toxic leadership*. Air War College.
- Durré, L. (2010). *Surviving the toxic workplace: Protect yourself against coworkers, bosses, and work environments that poison your day*. McGraw Hill Professional.
- Fedorova, A., & Polents, I. (2016). Toxic working conditions and social policy within companies. 4th International Conference on Advances in Social Science, Humanities, and Management (ASSHM 2016), (s. 453–456).
- Finkelstein, S. (2005). When bad things happen to good companies: Strategy failure and flawed executives. *Journal of Business Strategy*, 26, 19–28.
- Fisk, C. L. (2001). Humiliation at work. *Wm. & Mary J. Women & L.*, 8, 73.
- Frost, P.J. (2003). Emotions in the workplace and the important role of toxin handlers. *Ivey Business Journal*, 68, 1–6.
- Frost, P. J. (2003). *Toxic Emotions at Work : How Compassionate Managers Handle Pain and Conflict*. <https://archive.org/details/toxicemotion-satw0000fros> adresinden alındı
- Frost, P. J. (2004). Handling Toxic Emotions: New Challenges for Leaders and Their Organization. 33, s. 111–127.
- George, A. S. (2023). Toxicity in the Workplace: The Silent Killer of Careers and Lives. *Partners Universal International Innovation Journal*, 1, 1–21.

- Goldman, A. (2006). High toxicity leadership: Borderline personality disorder and the dysfunctional organization. *Journal of Managerial Psychology*, 21, 733–746.
- Gunderman, R. B., & Sechrist, E. M. (2019). How Neglect Fosters Workplace Toxicity. *Journal of the American College of Radiology*, 16, 252-254. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jacr.2018.06.011>
- Härtel, C. E., Cooper, C. L., & Ashkanasy, N. M. (2008). How to build a healthy emotional culture and avoid a toxic culture. *Research companion to emotion in organizations*, 575–588.
- Hetrick, S. (2023). *Toxic Organizational Cultures and Leadership: How to Build and Sustain a Healthy Workplace*. Taylor & Francis. <https://books.google.com.tr/books?id=dResEAAAQBAJ> adresinden alındı
- Kasalak, G. (2015). Yükseköğretimde örgütsel toksisite: Kaynakları, etkileri ve başa çıkma stratejileri.
- Kusy, M., & Holloway, E. (2009). *Toxic Workplace!* San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Laios, K., Michaleas, S. N., Tsoucalas, G., Papalampros, A., & Androutsos, G. (2021). The ancient Greek roots of the term Toxic. *Toxicology Reports*, 8, 977-979. doi:<https://doi.org/10.1016/j.toxrep.2021.04.010>
- Levinson, H. (2002). *Organizational assessment: A step-by-step guide to effective consulting*. American Psychological Association.
- Lewis, C. (2021). *Toxic, A Guide to Rebuilding Respect and Tolerance in a Hostile Workplace*. Dublin: Bloomsbury Business.
- Merriam-Webster. (2024, 03 10). Merriam-Webster: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/toxicity> adresinden alındı
- OED. (2024, 03 09). Oxford English Dictionary: <https://www.oed.com/search/dictionary/?scope=Entries&q=toxicity> adresinden alındı
- Reed, G. E. (2004). Toxic leadership. *Military review*, 84, 67–71.
- Reed, G. E., & Olsen, R. A. (2010). Toxic leadership: Part deux. *Military review*, 90, 58–64.
- Whicker, M. L. (1996). *Toxic leaders: When organizations go bad*. (No Title).
- Wilde, J. (2016). *The Social Psychology of Organizations*. New York: Routledge.
- Williams, K. R. (2018). Toxic leadership in defense and federal workplaces: sabotaging the mission and innovation. *International Journal of Public Leadership*, 14, 179–198.

Kaynakça

- Akın, M. Ş. (2021). Dijital göçebelik: Deneyim ve özgürlük. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(1), 41-52.
- Aroles, J., Bonneau, C., Bhankaraully, S. (2023). Conceptualising ‘meta-work’ in the context of continuous, global mobility: The case of digital nomadism. *Work, Employment and Society*, 37(5), 1261-1278.
- Bednorz, J. (2024). Working from anywhere? Work from here! Approaches to attract digital nomads. *Annals of Tourism Research*, 105, 103715.
- Chevtava, E., & Denizci-Guillet, B. (2021). Digital nomads’ lifestyles and coworkation. *Journal of Destination Marketing & Management*, 21, 100633.
- Christoph, M. (2021). Digital Nomadism As A Key Perspective Of Changes In The Labour Market. *Lifelong Learning/Celoživotní Vzdělávání*, 11(1).
- Cook, D. (2023). What is a digital nomad? Definition and taxonomy in the era of mainstream remote work. *World Leisure Journal*, 65(2), 256-275.
- Bozdoğan, M. B. & Dağdelen, E. Ö. (2022). Seyahat, çalışma ve boş zamanın kesişiminde yeni bir grup: Dijital göçebeler. *İnsan Hareketliliği Uluslararası Dergisi*, 2(2), 270-297.
- Deniz, A. K. (2019). Dijital çağın hedonist çalışanları: Dijital göçebeler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 101-113.
- Düzgün, E., & Aliye, A. K. I. N. (2022). Yeni bir turist tipolojisi önerisi: Dijital göçebelik. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 596-612.
- Haking, J. (2018). Digital nomad lifestyle: A Field Study In Bali.
- Hamurcu, A. U. (2022). Dijitalleşen dünyada yeni çalışma koşulları: Metaverse ve çevrimiçi mobil çalışma. *İdealkent*, 14 (Özel Sayı), 26-45.
- Hannonen, O. (2020). In search of a digital nomad: defining the phenomenon. *Information Technology & Tourism*, 22, 335-353.
- Hannonen, O., Quintana, T. A., & Lehto, X. Y. (2023). A supplier side view of digital nomadism: The case of destination Gran Canaria. *Tourism Management*, 97, 104744.
- Hemsley, J., Erickson, I., Jarrahi, M. H., Karami, A. (2020). Digital nomads, coworking and other expressions of mobile work on Twitter, *First Monday*.
- İli, B., Büyükbaykal, G. N. (2022). A bibliometric analysis of digital nomad researches. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12 (Dijitalleşme), 306-319.
- İli, N. D. (2023). Dijital Göçebelerin Türkiye Algısı. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 10(1), 30-56.

- Ji, Y., Kim, S. M., & Kim, Y. (2024). A Way to Attract Digital Nomads to Tourist Destinations in the New Normal Era. *Sustainability*, 16(6), 2336.
- Khatri, P., & Shukla, S. (2022). Digital Nomadism: A Systematic Review and Research Agenda. *SCMS Journal of Indian Management*, 19(3).
- Lacárcel, F. J. S., Huete, R., & Zerva, K. (2024). Decoding digital nomad destination decisions through user-generated content. *Technological Forecasting and Social Change*, 200, 123098.
- Matsushita, K. (2023). How the Japanese workcation embraces digital nomadic work style employees. *World Leisure Journal*, 65(2), 218-235.
- mbopartners.com/state-of-independence/13.03.2024.
- Mourato, I., Dias, Á., & Pereira, L. (2023). Estimating the impact of digital nomads' sustainable responsibility on entrepreneurial self-efficacy. *Social Sciences*, 12(2), 97.
- Orel, M. (2019). Coworking environments and digital nomadism: Balancing work and leisure whilst on the move. *World Leisure Journal*, 61(3), 215-227.
- Stickel, M. D. (2020). Challenges and opportunities of digital nomadism and its implications for tomorrow's workforce. *Management from the NOVA-School of Business and Economics, Lisbon*.
- Zhou, L., Buhalis, D., Fan, D. X., Ladkin, A., & Lian, X. (2024). Attracting digital nomads: Smart destination strategies, innovation and competitiveness. *Journal of Destination Marketing & Management*, 31, 100850.

Kamu Kurumlarındaki
Yöneticilerin Liderlik Tarzlarının
İş Performansına Etkisi:
Gaziantep İlinde Bir Uygulama

Merve Uğur
Doç. Dr. Esra Çıkılmaz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kamu Kurumlarındaki Yöneticilerin Liderlik Tarzlarının İş Performansına Etkisi: Gaziantep İlinde Bir Uygulama

Merve Uğur • Doç. Dr. Esra Çıkmaz

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-396-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub505>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uğur, M., Çıkmaz, E. (2024). *Kamu Kurumlarındaki Yöneticilerin Liderlik Tarzlarının İş Performansına Etkisi: Gaziantep İlinde Bir Uygulama*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub505>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Ağaoğlu, E., Altınkurt, Y., Yılmaz, K. Ve Karaköse T. (2012). Okul Yöneticilerinin Yeterliklerine İlişkin Okul Yöneticilerinin Ve Öğretmenlerin Görüşleri (Kütahya İli). Eğitim Ve Bilim, 164(37), 159-175.
- Ağar, S. (2006). Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi. Türkiye Barolar Birliği Dergisi,(65), 277-310.
- Akal, Zühal. 2005, İşletmelerde Performans Ölçüm Ve Denetimi, Ankara: Bizim Büro Basım Evi.
- Akar, A.(2006). İlköğretim Okullarında Öğretmen Algılarına Göre Yöneticilerin, Yöneticilik Becerilerinin Örgüt İklimine Katkısı (Ankara İl Örneği). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akat, İter Gönül Budak ve Gülay Budak, İşletme Yönetimi, 3. Baskı, İzmir, 1999.
- Akbaba, A. Ve E. Erenler, (2008). —Otel İşletmelerinde Yöneticilerin Liderlik Yönelimleri Ve İşletme Performansı İlişkisi, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı: 1, S. 21- 36.
- Akçakaya, M. (2016), Weber'in Bürokrasi Kuramının Bugünü Ve Geleceği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(8), 275-295.
- Akel, S. Ve Akarsu, G. (2001), İşletme Yönetiminde Liderin Fonksiyonları Ve Etkinliği, İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İstanbul.
- Akın, Adnan, 2002, —İşletmelerde İnsan Kaynaklarını Değerlendirme Sürecinde Coaching (Özel Rehberlik), C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 1.
- Akşit, N. (2010). Çalışanların İş Doyumunu Etkileyen Bireysel Ve Örgütsel Faktörler
- Akyüz, B.; Eren, M.Ş. (2013), —Hizmetkâr Liderlik Davranışlarının Eğitim Sektörü Üzerindeki Etkisine Yönelik Teorik Bir Çalışma, Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi, 8(2), Ss. 191-205.
- Altay, S. (2017). Post-Fordizm Ve Kamu Yönetimine Yansımaları.

- Anwar, H. (2013), —Impact Of Paternalistic Leadership On Employees Outcome A Study On The Banking Sector Of Pakistan, *Iosr Journal Of Business And Management*, 7(6), Ss. 109- 115.
- Ardanç, Bülent. —Modern Yönetim İlkeleri: Karar Verme, Modern Yönetim Semineri, Ders Notları, Türk – İş Yay No: 144, 1982.
- Aryee, S., Chen, Z.X., 2006, —Leader-Member Exchange in a Chinese Context: Antecedents, the Mediating Role of Psychological Empowerment and Outcomes, *Journal of Business Research*, *Journal of Business Reserch*, 59 (7).
- Avcı, U. Ve C. Topaloğlu (2009). —Hiyerarşik Kademelere Göre Liderlik Davranışlarını Algılama Farklılıkları: Otel Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 16, 1-20.
- Avery, Richard D. Ve Kevin R. Murphy. (1998) —Performance Evaluation İn Work Settings. *Annual Review Of Psychology*, 49/141-168.
- Aydoğdu, S. (2013), An Empirical Study Of The Relationship Between Leadership Styles And Organizational Commitment: The Mediating Role Of Empowerment, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aykanat, Z. (2010), Karizmatik Liderlik Ve Örgüt Kültürü İlişkisi Üzerine Bir Uygulama, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Aytürk, Nihat. (1999), *Başarılı Yönetim Ve Yöneticilik Teknikleri*, 3. Baskı, Yargı Basımevi, Ankara.
- Bakan, İ Ve İ.F Doğan (2013). *Liderlik Güncel Konular Ve Yaklaşımlar*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Barutçugil, İsmet, 2002, *Eğiticinin Eğitimi; Eğitim Becerilerinin Geliştirilmesi*, Kariyer Yayınları, İstanbul.
- Bass, B. M. (1990), —From Transactional To Transformational Leadership: Learning To Share The Vision, *Organizational Dynamics*, 18(3), ss. 19-31.
- Bennett, T.M. (2009), —A Study Of The Management Leadership Style Preferred By İt Subordinates, *Journal Of Organizational Culture, Communications And Conflict*, 13(2), Ss. 1-25.
- Biçer, Gülkibar, Düztepe, Şerafettin, 2003, —Yetkinlikler Ve Yetkinliklerin İşletmeler Açısından Önemi, *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı 2
- Bingöl, Dursun. 1997, *Personel Yönetimi*, İstanbul: Beta Yayınları, 3. Baskı.
- Blau, Peter M. Ve Scott, W. Richard (1962). *Formal Organizations: A Comparative Approach*, Chandler Publishing Company, San Francisco.

- Borman, W. C., & Motowidlo, S. J. (1993). Expanding The Criterion Domain To Include Elements Of Contextual Performance. In N. Schmitt & W. C. Borman (Eds.), *Personnel Selection In Organizations* (Pp. 71–98). San Francisco: Jossey-Bass.
- Borman, W. C., Motowidlo, S. J. (1993). Expanding The Criterion Domain To Include Elements Of Contextual Performance, *Personnel Selection In Organizations*, Derl. Schmitt, N. Ve Borman, W.C., San Francisco, Ca: Jossey- Bass, Ss. 39-53, 71-98.
- Borman, W. C., Motowidlo, S. J. (1997). Task Performance And Contextual Performance: The Meaning For Personnel Research. *Human Performance*, 10, 99- 109.
- Bresser, Rudi K.F. Ve Millonig, Klemens (2003). —Institutional Capital: Competitive Advantage In Light Of The New Institutionalism In Organization Theory, *Schmalenbach Business Review*, 55 (3), S. 220-241.
- Burns, J. M., Sorenson, G. J., & Goethals, G. R. (2004). *Encyclopedia Of Leadership*. Sage Publications, Inc.
- Byrne, B.M. (1998). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: Basic concepts, applications, and programming*. New York: Lawrence Erlbaum Associates Publishers
- Campbell, J. P. (1990). Modeling The Performance Prediction Problem In Industrial And Organizational Psychology. In M. D. Dunnette And L. M. Hough (Eds.), *Handbook Of Industrial And Organizational Psychology* (Pp. 687-732). Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press. Zekâ.
- Can, Halil. *Organizasyon Ve Yönetim, Siyasal Kitabevi*, 3. Baskı, Ankara, 1994
- Massie, Joseph, L. *İşletme Yönetimi*, Çev: Şan Öz Alp, Eskişehir, 1983.
- Chackerian, R., & Mavima, P. (2001). Comprehensive Administrative Reform Implementation: Moving Beyond Single Issue Implementation Research. *Journal Of Public Administration Research And Theory*, 11(3), 353-378.
- Cogliser, C.C., Schriesheim, C.A., 2000, —Exploring Work Unit Context And Leader-Member Exchange: A Multi-Level Perspective, *Journal Organizational Behavior*, Vol. 21
- Çekmecelioğlu, H. G. (2014). Göreve Ve İnsana Yönelik Liderlik Tarzlarının Örgütsel Bağlılık, İş Performansı Ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkileri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (28), 21-34.
- Çerçi, Soner. 2013, *İş Değerlerinin Örgütsel Bağlılık Ve İş Performansı Üzerine Etkisi: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde Bir Araştırma*, Osmaniye: Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Çiçek, M. (2011), —Liderlikte Farklı Bir Yaklaşım: Otantik Liderlik Tarzı Ve Transformasyonel Liderlik Biçimi İle Karşılaştırılması, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 2(3), Ss. 59-71.

- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çoroğlu, C. (2003). İş Dünyasında Geleceğin Yönetimi. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Daft, R.L. (2000), Management. 5th Edition, U.S.A.: The Dryden Press.
- Daft, R.L.; Marcic, D. (2009), Understanding Management, (6.Baskı), South-Western Cengage Learning, Abd.
- Daft, Richard L. (2010). Management, Ninth Edition, South-Western, Cengage Learning, U.S.A.
- Deliorman, R. B., & Kandemir, A. Ü. (2009). Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları Ve Etik.
- Demir, C., M.K.Yılmaz Ve A. Çevirgen (2010). —Liderlik Yaklaşımları Ve Liderlik Tarzlarına İlişkin Bir Araştırma, Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Cilt 1, 129-152.
- Derya, S. (2010). Liderlik Tarzları Ve Liderlerin Astlarını Etkileme Taktikleri Arasındaki İlişki: Antalya İli 5 Yıldızlı Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Dessler, G. (1986), Organization Theory: Integrating Structure And Behavior, (2.Baskı), New Jersey: By Prentice-Hill, Inc.
- Dicle, Ülkü. 1982, Yönetimsel Başarının Değerlendirilmesi Ve Türkiye Uygulamaları, Ankara: Odtü İdari İlimler Fakültesi Yayınları.
- Diker, O. (2014). Algılanan Liderlik Tarzları, Örgüt Kültürü Ve Örgütsel Bağlılık İlişkisinin Turizm Endüstrisinde İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Dikmen, B. (2012), Liderlik Kuramları Ve Dönüştürücü Liderlik Kuramının Çalışanların Örgütsel Bağlılık Algıları Üzerindeki Etkisine Yönelik Uygulamalı Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dillard, J.F, Rigsby, J.T. And Goodman, C. (2004). “The Making And Remaking Of Organization Context: Duality And The Institutionalization Process.” Accounting, Auditing & Accountability Journal 17 (4): 506-542.
- Doğan, S.,(2007) Vizyona Dayalı Liderlik, Kare Yayınları, İstanbul. Doğan, S., (2001) Vizyona Dayalı Liderlik, Seçil Ofset, İstanbul.
- Doğanay, A. & Şen, E. (2016). Liderlik Tarzlarının Çalışanların Bağlılık Seviyesi Ve Performansına Etkisi: Başakşehir Belediyesinde Bir Uygulama . Yalova Sosyal Bilimler Dergisi , 6 (12) , 324-348 .
- Draft, Richard L. (1994), Management, 3th Edition, The Drydan Press, Orlando.

- Drucker, Peter F. —Üst Düzey Yönetici Ve Yönetim Kurulu, Çev: Şan Öz Alp, Eskişehir A.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, C. 1, S. 1, Ocak 1983.
- Dubrin, A. J. (2011), Essentials Of Management, (9.Baskı), South- Western Cengage Learning, Abd.
- Duncan W. Jack, Organizational Behavior, Houghton Mifflin Company, Boston, 1981.
- Eddie, W.L., 2006, —Job Performance Evaluation for Constraction Companies: An Analytic Network Process Approach, Journal of Construction Engineering and Management, Vol. 132.
- Efil, İsmail. İşletmelerde Yönetim Ve Organizasyon, Genişletilmiş 6.Baskı, Alfa Kitabevi, Bursa, 1999.
- Eraslan, Levent (2004). Liderlikte Post-Modern Bir Paradigma: Dönüşümcü Liderlik. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1(1), 1-32.
- Ercan, İ. & Kan, İ. (2004), Ölçeklerde Güvenirlik Ve Geçerlik, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30-3, 211-216.
- Erdogan İlhan, İşletmelerde Davranış, İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını, İstanbul, 1991.
- Erdogan, B. (1997). Örgütsel Güç Ve Politika. İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi. 8(26), 21- 31.
- Erdogan, İlhan. 1997, İşletmelerde Davranış, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.
- Eren Gümüştekin, G., Öztemiz, A. B. (2005). Örgütlerde Stresin Verimlilik Ve Performansla Etkileşimi. Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14/1, 281.
- Eren, E. (2019), Yönetim Ve Organizasyon (Çağdaş Ve Küresel Yaklaşımlar), (13.Baskı), Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Eren, E. (2004), Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi, 8. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.
- Eren, E. (2008), Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi, (11. Baskı), Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Eren, E. (2010). İşletmelerde Stratejik Yönetim Ve İşletme Politikası. 8.Baskı. İstanbul: Beta Basım.
- Eriçok, B. (2014). Okul Yöneticilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri İle Yönetimsel Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Nevşehir İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Ertan, H. (2008). Örgütsel Bağlılık, İş Motivasyonu Ve İş Performansı Arasındaki İlişki: Antalya'da Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

- Esmer, Y. & Dayı, F. (2017). Entrepreneurial Leadership: A Theoretical Framework. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 4 (2) , 112-124 . Doi: 10.30798/Makuiibf.332570.
- Flamholtz, Eric G.& Akşehirli Zeynep. —Organizational Success And Failure: An Empirical Test Of A Holistic Model, European Management Journal. Vol. 18, No.5, October 2000.
- Gelmez, M., Akça Ürtürk, E. (2019). Özel Bir Hastanede Liderlik Stilllerinin Ve Çalışan Performansının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 22(1): 51-72.
- George, B. (2003), Authentic Leadership: Rediscovering The Secrets To Creating Lasting Value, John Wiley & Sons.
- Giddens, A. 1984. The Constitution Of Society, Cambridge, Uk:Polity Press.
- Goodman, S. A., & Svyantek, D. J. (1999). Person–Organization Fit And Contextual Performance: Do Shared Values Matter. Journal Of Vocational Behavior, 55(2), 254-275.
- Gökçe, Z. (2005), Spor Yönetiminin Farklı Boyutlarında Yer Alan Spor Yöneticilerinin Liderlik Tiplerinin Araştırılması (Ege Bölgesi Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Graen, G., 1972, —Dysfunctional Leadership Styls, Organizational Behavior And Human Performance, Vol. 7.
- Greenleaf, R.K.. (1977). Servant Leadership — A Journey Into The Nature Of Legitimate Power And Greatness, Paulist Press.
- Griffin, Ricy W. Management, Fifth Edition, Houghton Mifflin Company, Boston, 1996.
- Gurbetoğlu, A. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. *Erişim Adresi:* <http://agurbetoglu.com/Files/2%20ARA%C5%9ETIRMA>, 20. (Erişim tarihi: 10.10.2021)
- Gül, H. Ve Alacalar, A. (2014), —Otantik Liderlik İle İzleyicilerin Duygusal Bağlılıkları Ve Performansları Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(5), Ss. 540-550.
- Gülşen, C. Ve Gökyer, N. (2011). Türk Eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güney, S. (2015). Liderlik. Nobel Yayınevi, İstanbul.
- Hamarat, M. (2010). Liderlik Ve Liderlik Davranışı: Polis Okulunda Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Uluslar Arası Kalite Yönetimi Bilim Dalı.
- Helleriegel Don, Susan E. Jackson, John W. Slowm Jr. Management, Eighth Edition, South Western College Publishing, 1999, S. 8.

- Hitt, Michael A., R. Dennis Middlemist And Robert L. Mathis. Management Concept And Effective Practice, Third Edition, West Publishing Company, New York, 1989.
- Hooper, D., Coughlen, J. & Mullen, M. (2008). Structural equation modeling: guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). Management Theory, Research And Practice. Ankara: Nobel Printing Distribution.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). Educational Administration: Theory, Research, And Practice (Ninth Edition). Mcgraw-Hill.
- Hughes, J. (2005). The Role Of Teacher Knowledge And Learning Experiences İn Forming Technology-Integrated Pedagogy. *Journal Of Technology And Teacher Education*, 13(2), 277-302. Norfolk, Va: Society For Information Technology & Teacher Education.
- Hu, L., & Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>.
- Jaussi, K. S., Randel, A. E., & Dionne, S. D. (2007). I Am, I Think I Can, And I Do: The Role Of Personal İdentity, Self-Efficacy, And Cross-Application Of Experiences İn Creativity At Work. *Creativity Research Journal*, 19(2-3), 247-258.
- Kahai, S. S., Sosik, J. J., & Avolio, B. J. (2003). Effects Of Leadership Style, Anonymity, And Rewards On Creativity-Relevant Processes And Outcomes İn An Electronic Meeting System Context. *The Leadership Quarterly*, 14(4-5), 499-524.
- Karakuş, M. Ve Töremen E (2006). Denetçi Gözüyle Yönetici Yeterlikleri: İlköğretim Okulu Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 175-189.
- Kavuncubaşı, Şahin. Hastane Ve Sağlık Kurumları Yönetimi, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2000.
- Kaya, H. (2008). Kamu Ve Özel Sektör Kuruluşlarının Örgütsel Kültürünün Analizi Ve Kurum Kültürünün Çalışanların Örgütsel Bağlılığına Etkisi: Görgül Bir Araştırma.
- Keçecioglu, T.(2003), Lider Ve Liderlik, Okumuş Adam Yayınları, Yay.No:19, Liderlik Dizisi:12, İstanbul.
- Keskin, F., & Saltürk, M. (2008). Stratejik Hedeflere Ulaşmada Yöneticilerin Kişisel Davranış Farklılıkları. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26 (1).
- Kessler, E. H. (2013). Encyclopedia Of Management Theory. Sage Publications.

- Kestane, D. (2002). Kamu Kesiminde İdari Kuruluşların Genel Görünümü Ve İdari Yapıda Yeni Organizasyonlar Olarak Bağımsız İdari Otoriteler (Üst Kurullar). *Maliye Dergisi*, 139, 27-50.
- Koçel, T. (2005), *İşletme Yöneticiliği*, Beta Yayınları, Yay. No: 1382, 9. Baskı, İstanbul.
- Koçel, T. (2003), *İşletme Yöneticiliği*. (9. Bs.). İstanbul: Beta Yayınları. Koçel, T. (1998), *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Koçer, Burak (2005). İçsel Bir Yönetim Mekanizması Olarak Yönetim Kurulları: İmkb'de İşlem Gören Şirketlerin Yönetim Kurulu Yapısı Ve İşlevleri Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Abd, İşletme Yönetimi Ve Organizasyon Bilim Dalı, İstanbul.
- Kohli, A.K., Jaworski, B.J. Ve Kumar, A. (1993). Markor: A Measure Of Market Orientation. *Journal Of Marketing Research*, 30(4), 467- 477.
- Korkmaz, O. (2017), —Otantik Liderlik Ve Örgütsel Güven, *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 58, Ss. 437-454.
- Korumaz, M. Ve Kocabaş Ş. (2014). Farklı Kariyer Evresindeki Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Okul Yöneticisinin Yeterlikleri. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 28, 495-512.
- Köksal, O. (2011). —Bir Kültürel Liderlik Paradoksu: Paternalizm, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 15, Cilt 8, 101-122.
- Kuratko, D. F. (2007). Entrepreneurial Leadership İn The 21st Century. *Journal Of Leadership & Organizational Studies*, 13(4), 1-11.
- Kurtuluş, K., & Okumuş, A. (2006). Fiyat Algılamasının Boyutları Arasındaki İlişkilerin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi. *Yönetim Dergisi: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü*, 17(53), 3-17.
- Küçüközkan, Y. (2015). Liderlik Ve Motivasyon Teorileri: Kuramsal Bir Çerçeve. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 85-116.
- Lewis, Pamela, S. Stephan H. Goodman And Patricia M. Fandt. *Management Challenges İn The 21 St Century*, West Publishing Company, New York, 1994.
- Luthans, F. (2008), *Organizational Behaviour*, Mcgraw Hill, U.S.A.
- MacCallum, R., Browne, M.W. & Sugawara, H.M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods Copyright*, 1(2), 130-149.
- Marsh, H.W. & Hau, K.T. (1996). Assessing goodness of fit. *The Journal of Experimental Education*, 64(4), 364-390.

- Marshall, Gordon (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev.Osman Akınbay, Derya Kömürçü), İkinci Baskı, Bilim Ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Mccuddy, M.K.; Cavin, M.C. (2008), —Fundamental Moral Orientations, Servant Leadership, And Leadership Effectiveness: An Empirical Test, *Review Of Business Research*, 8(4), Ss. 107-117.
- Mcgregor, D. (1957). —The Human Side Of Enterprise, *Management Review*, 46(11), 166-171.
- Metem, Y.A.; Serin, H. (2015), —Okul Yöneticilerinin Babacan Liderlik Davranışı İle Öğretmenlerin Örgütsel Vatandaşlık Ve Örgütsel Sinizm Davranışları Arasındaki İlişki, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), Ss. 147-159.
- Mintzberg, H. (1973) *The Nature Of Managerial Work*. Uk, Harper & Row.
- Mintzberg, H. (1990) *The Manager's Job: Folklore And Fact*, Uk, Harward Business Review.
- Mirmir, M. (2008). *Liderlik Tarzlarının Firma Performansı Ve Çalışanların Kuruma Olan Bağlılıklarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gyte, Kocaeli.
- Mınamı, Takao, Cashman, James, 1973, —Leadership Behaviors As Gues To Performance Evaluation, *Academy Of Management Journal*, Vol. 16.
- Motowidlo, S. J. (2000). Some Basic Issues Related To Contextual Performance And Organizational Citizenship Behavior İn Human Resource Management. *Human Resource Management Review*, 10(1), 115-126.
- Motowidlo, S. J. And Kell H.J. (2012). Job Performance. In I. B. Weiner (Ed.). *Handbook Of Psychology*, (Pp. 82-103). New Jersey: John Wiley And Sons.
- Motowidlo, S. J., And Van Scotter, J. R. (1994). Evidence That Task Performance Should Be Distinguished From Contextual Performance. *Journal Of Applied Psychology*, 79(4), 475–480. Doi:10.1037/0021-9010.79.4.475.
- Northcraft, G. (1994), *Organizational Behaviour*, The Dryden Press, Orlando.
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory And Practice (7th Edition)*. Sage Publications, Inc.
- Ören, S. Armağan (2006). *Günümüzün Liderlik Profili: Transformasyonel (Dönüştürücü) Liderlik Antalya Bölgesinde Bulunan Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Örücü, Edip, Köseoğlu, Mehmet Ali, 2003, *İşletmelerde İşgören Performansını Değerlendirme*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Özdemir, H. Ö. (2017), *Yöneticilerin Otantik Liderlik Tarzlarının Çalışanların Sanal Kaytarma Ve Sinizm Davranışları Üzerine Etkileri*, (Yayınlanmamış

- Doktora Tezi), Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Nevşehir.
- Özdevecioğlu, M., Kanıgür, S. (2009). Çalışanların İlişki Ve Görev Yönelimli Liderlik Algılamalarının Performansları Üzerindeki Etkileri. *Kmu İibf Dergisi* Yıl:11 Sayı:16 Haziran/2009, S.53-82.
- Özler, N. D. (2013). Yönetim Ve Organizasyon. Anadolu Üniversitesi.
- Renko, M., Tarabishy, A. E., Carsrud, A. L., Ve Brännback, M. (2015). Understanding And Measuring Entrepreneurial Leadership Style. *Journal Of Small Business Management*, 53(1), 54-74.
- Ribiere, V.M. (2001), Assessing Knowledge Management Initiative Success As A Function Of Organizational Culture, Yayınlanmamış Doktora Tezi The School Of Engineering And Applied Science Of The George Washington University.
- Richard M. Hodgetts: 1998, Yönetim, Çev, Canan Çetin, Esin Can Mutlu, İstanbul: Beta Basım Yayın, S.537, Ss. 84.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2016). *Management* (13th Edition). Pearson.
- Robbins, S.P. (2002), *Organizational Behaviour*. 10th Edition, U.S.A.: Prentice Hall.
- Robinson, V. M., Hohepa, M., & Lloyd, C. (2007). *School Leadership And Student Outcomes: Identifying What Works And Why* (Vol. 41, Pp. 1-27). Winmalee: Australian Council For Educational Leaders.
- Rowold, J.; Schlotz, W. (2009), —Transformational And Transactional Leadership And Followers Chronic Stress, *Kravis Leadership Institute, Leadership Review*, 9(2), Ss. 35-48.
- Rüzgar, N.; M. Kurt (2013) —Yöneticiler Aslında Ne Yapar? Yönetici Rollerini Hakkında Bursa Merkezli İşletmelerde Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 4, Ss. 39.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*. 8(2), 23-74.
- Seçer, İ. (2013). SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sekaran. U. (1992). *Research Methods For Business: A Skill-Building Approach*. 2nd Ed. New York: John Wiley And Sons. Inc.
- Sencer, Muzaffer Ve Y. Sencer. *Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim*. Ankara: Todaie, 1978.
- Seyyar A., Öz C., (2007). İnsan Kaynakları Terimleri Ansiklopedik Sözlük. Değişim Yayınları, İstanbul.

- Soncu, A. G. (2005). Max Weber'in Liderlik Tipolojisi Çerçevesinde Halkla İlişkilerde Liderlik: Bülent Ecevit. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sonnentag, S., Frese, M. (2002). Performance Concepts And Performance Theory. S. Sonnentag, Psychological Management Of Individual Performance. Germany: John Wiley Ve Sons, Ltd.4-25.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulama. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-73.
- Şengül, R. (2007). Henri Fayol'un Yönetim Düşüncesi Üzerine Notlar. *Yönetim Ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 257-273.
- Şimşek, H. (2005), Örgütler, Yönetim Ve Liderlik: Liderliğe Çoklu Bakış, Kktc Milli Eğitim Ve Bakanlığı Semineri.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Şişman, M. (2010). Türk Eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Tabak, Akif. (2001), —Tarihsel Gelişimi İçerisinde Liderlik Tanımları Ve Liderlik Kavramının Günümüzdeki Yeri.
- Tannenbaum, R., & Schmidt, W. H. (1958, Mart-Nisan). How To Choose A Leadership Pattern. *Harvard Business Review*, 36(2), 95-101.
- Tannenbaum, R., & Schmidt, W. H. (1973, Mayıs-Haziran). How To Choose A Leadership Pattern. *Harvard Business Review*, 51(3), 162-180.
- Taş, A., Çelik, K., & Tomul, E. (2007). Yenilenen İlköğretim Programının Uygulandığı İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Liderlik Tarzları1. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 85-98.
- Taşdan, N. Ve H. Gül (2013). Kamu Yönetiminde Liderlik Ve Kaymakamlık. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Temel, E. (2016), Dönüşümcü Liderlik Ve Psikolojik Güçlendirme Arasındaki İlişkide Örgütsel Özdeşleşmenin Aracılık Rolü: Nazilli'deki Kamu Kurumlarında Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Tengilimoğlu, D. (2005), —Kamu Ve Özel Sektör Örgütlerinde Liderlik Davranışı Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(14), Ss. 1-16.
- Topaloğlu, C. Ve T. Dalgın (2013). —Algılanan Liderlik Tarzı Ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Marmaris'te Yer Alan Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerinde Bir Uygulama, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 277-301.

- Topçu, E. (1999). —Yönetim Düşüncesinin Evriminde Liderliğin Gelişimi Ve Dönüşümcü Liderlik Ve Bir Uygulama Örneği Ydt, Gazi Üniversitesi, Sbe, Ankara.
- Tortop, Nuri. 1994, Personel Yönetimi, Ankara: Yargı Yayınları, 5. Baskı.
- Tutar, B. (2008). Liderlik Tarzının İşgören Performansı Üzerindeki Etkisi Ve Bir Uygulama, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Abd, Afyon.
- Tutar, Hasan. Mehmet Altınöz. 2010, —Örgütsel İklimin İşgören Performansına Etkisi: Ostim İmalata Sanayi Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi, S. 65, C.2, Ss. 196–218.
- Tutu, A., Constantin, T. (2012). Understanding Job Performance Through Persistence And Job Competency. *Procedia - Social And Behavioral Sciences* 33 (2012) 612-616.
- Türkarlan, U. (2014). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilişim Teknolojileri Alanındaki Yeterlik Standartları. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkarlan, U. (2014). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilişim Teknolojileri Alanındaki Yeterlik Standartları. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tütüncü, Ö. Ve Demir, M. (2002). Konaklama İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi Ve İşgücü Hareketlerinin Analizi. Turhan Kitabevi. Ankara.
- Uyargil, C, 1994, İşletmelerde Performans Yönetimi Sistemi, İ.Ü.İşletme Fakültesi, İstanbul. Ünal Mesud, 21.yy'da Değişim, Yönetim Ve Liderlik, Beta, İstanbul 2012.
- Van Scotter, J., Motowidlo, S. J., & Cross, T. C. (2000). Effects Of Task Performance And Contextual Performance On Systemic Rewards. *Journal Of Applied Psychology*, 85(4), 526.
- Vinod, S.; Sudhakar, B. (2011), —Servant Leadership: A Unique Art Of Leadership!, *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research In Business*, 2(11), Ss. 456- 467.
- Walker, J.W., 1992, —Human Resource Strategy, *Human Resource Planning*, New York, Vol. 19.
- Wayne, S.J., Ferris, G.R., 1990, —Influence Tactics, Affect And Exchange Quality In Supervisor- Subordinate Interactions: A Laboratory Experiment And Field Study, *Journal Of Applied Psychology*, Vol. 75.
- Yaşbay, H. (2011), Otantik Liderlik Ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yatkin, A. (2007). —Toplam Kalite Yönetiminde Liderlik, Liderlikte Kalite, İş, Güç Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi,

- Cilt: 9, Sayı: 1, S. 1303-2860, Web: <http://www.İsgucdergi.Org/?P=Article&İd=273&Cilt=9&Sayı=1&Yil=20>, Erişim Tarihi: 10.10.2021
- Yavuz, E. & Tokmak, C. (2009). İşgörenlerin Etkileşimci Liderlik Ve Örgütsel Bağlılık İle İlgili Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma . Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi, (2).
- Yener, Hüseyin. 2007, Personel Performansına Etki Eden Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli (Yem) İle İncelenmesi Ve Bir Uygulama, Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Raising The Quality İn Qualitative Research. Elementary Education Online, 9(1).
- Yıldız, K. & Ertürk, R. (2019). Yönetici Ve Lider Kavramlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Metafor Çalışması. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 19 (4) , 1190-1216.
- Yıldız, O. & Dağdeviren, M. Ve Çetinyokuş, T. (2008), İşgören Performansının Değerlendirilmesi İçin Bir Karar Destek Sistemi Ve Uygulaması. Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der., Cilt: 23, No: 1, Ss. 239-248.
- Yılmaz, Y. & Ekici, D. (2006). Örgütsel Yaşamda Kamu Çalışanlarının Örgütsel Stres Kaynakları Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11 (1) , 31-58.
- Yılmaz, İ. (2008), Sporcu Algıları Çerçevesinde Farklı Spor Branşlarındaki Antrenörlerin Liderlik Davranış Analizleri Ve İletişim Beceri Düzeyleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yörük, D.; Dündar, S.; Topçu, B. (2011), —Türkiye’deki Belediye Başkanlarının Liderlik Tarzı Ve Liderlik Tarzını Etkileyen Faktörler, Ege Akademik Bakış Dergisi, 1, Ss. 103-109.
- Yukl, G. (2010), Leadership İn Organizations. (7. Baskı), Pearson Prentice Hall, New Jersey. Yukl, G. (2013). Leadership İn Organizations (8th Edition). Pearson.
- Yukl, Ga (2002) Örgütlerde Liderlik. 5. Baskı, Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Yukl, Gary (1999). An Evaluation Of Conceptual Weaknesses İn Transformational And Charismatic Leadership Theories. Leadership Quarterly, 10(2), 285–305.
- Zel, U. (2001). Kişilik Ve Liderlik, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zorlu, K. & Tetik, F. (2018). Girişimci Liderlik Davranışının Çalışan Yaratıcılığına Etkisi . Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (39) , 297-307.

Kente Bakmak

Görsel Sosyoloji

Penceresinden Karaman

Ahmet Özpınar

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kente Bakmak • Görsel Sosyoloji Penceresinden Karaman

Ahmet Özpınar

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Kapak fotoğrafı: Ahmet Özpınar

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-948-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub516>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Özpınar, A. (2024). *Kente Bakmak Görsel Sosyoloji Penceresinden Karaman*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub516>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abercrombie, N., Hill, S., & Turner, B. S. (2006). *The Penguin Dictionary of Sociology*. London: Penguin Books.
- Akarsu, B. (1975). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akın, M. H. (2011). *Toplumsallaşma Sözlüğü*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Akın, M. H. (2014). Bir Toplumsallaşma Aracısı Olarak Komşu. *Komşuluk Kültürü* içinde, edt.: Ahmet Koyuncu, Ankara: Hece Yayınları, ss: 73-87.
- Alver, K. (2012a). Kent İmgesi. *Kent Sosyolojisi* içinde, edt.: Köksal Alver, Ankara: Hece Yayınları, ss: 9-31.
- Alver, K. (2012b). Bir Kenti Keşfetmek. *Kent Sosyolojisi* içinde, edt.: Köksal Alver, Ankara: Hece Yayınları, ss: 475-496.
- Alver, K. (2013a). Komşu Kimdir?. *Sosyoloji Divanı* içinde, edt.: Ahmet Koyuncu, Sayı: 2, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 23-36.
- Alver, K. (2013b). *Mahalle*. Ankara: Hece Yayınları.
- Alver, K. (2016). Sosyolojik Muhayyile. *Sosyoloji Divanı* içinde, edt.: Mehmet Ali Aydemir, Uğur Çağlak, Sayı: 8, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 43-62.
- Arnheim, R. (2015). *Görsel Düşünme*. Çev.: Rahmi Öğdül, İstanbul: Metis Yayınları.
- Arslan, H. (2007). *Epistemik Cemaat Bir Bilim Sosyolojisi Denemesi*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Assmann, J. (2018). *Kültürel Bellek Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik*. Çev.: Ayşe Tekin, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Avcı, E. (2019). Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Teknolojiler. *Görsel Araştırma Yöntemleri Teori Uygulama ve Örnek* içinde, edt: Suzan Duygu Bedir Erişti, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, ss: 222-256.
- Aydemir, M. A. (2013). Komşuluk ve Sosyal Sermaye. *Sosyoloji Divanı* içinde, edt.: Ahmet Koyuncu, Sayı: 2, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 79-93.
- Aydemir, M. A. (2016). Sunuş. *Toplumsal Tipler* içinde, edt.: Mehmet Ali Aydemir, İstanbul: Açılım Kitap, ss: 7-10.

- Aydın, M. (2000). *Kurumlar Sosyolojisi*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Aydın, M. (2016). Sembolden İşaretle Düşüncenin Dönüşümü. *Sosyoloji Divanı* içinde, ed.: Mehmet Ali Aydemir, Uğur Çağlak, Sayı: 8, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 31-41.
- Baker, U. (2018). *Kanaatlerden İmajlara Duygular Sosyolojisine Doğru*. Çev.: Harun Abuşoğlu, İstanbul: Birikim Kitapları.
- Bal, H. (2016). *Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri (Uygulamalı-Örneklili)*. Bursa: Sentez Yayınları.
- Ball, M. S., & Smith, G. W. H., (1992). *Analyzing Visual Data*. ABD: Sage Publications.
- Bardakçı, M. (2004) *Karamanlılar boşuna sevinmesinler, Konstantin Karamanlis, Serezlidir*. <https://www.hurriyet.com.tr/karamanlilar-bosuna-sevinmesinler-konstantin-karamanlis-serezlidir-209368>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020.
- Barnard, M. (2010). *Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür*. Çev.: Nilüfer Korkmaz, Ankara: Ütopya Yayınları.
- Barthes, R. (2014). *Camera Lucida Fotoğraf Üzerine Düşünceler*. Çev.: Reha Akçakaya, İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları.
- Başer, N. (2020). İmago. *Cogito: İmajı Düşünmek* içinde, Sayı: 97, ed.: Emre Şan, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, ss: 56-70.
- Başkan, Y. (2018). Karamanoğlu-Osmanlı Mücadele ve Münasebetlerinde Larende. *Karaman Kitabı Üçüncü Cilt Karaman ve Tarih* içinde, ed.: İdris Nebi Uysal, Mehmet Mercan, Karaman: Karaman Belediyesi Kültür Yayınları, ss: 189-200.
- Batuman, B. (2019). *Kentin Suretleri Mekân ve Görsel Politika*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Baudrillard, J. (2003). *Simulakrlar ve Simülasyon*. Çev.: Oğuz Adanır, Ankara: Doğubatı Yayınları.
- Baudrillard, J. (2012). *Neden Her Şey Hâlâ Yok Olup Gitmedi?*. Çev.: Oğuz Adanır, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Becker, H. S. (1974). Photography and Sociology. *Studies in the Anthropology of Visual Communication* içinde, Sayı: 1, No: 1, ss: 3-26.
- Becker, H. S. (2006). Fotoğraf ve Sosyoloji. *Toplumbilim* içinde, Çev.: Berrin Yanıkkaya, Sayı:19, ss: 45-67.
- Becker, H. S. (2016). *Toplumunu Anlatmak*. Çev.: Şerife Geniş, Ebru Arıcan, Mesut Hazır, Ankara: Heretik Yayınları.
- Bennett, A. (2018). *Kültür ve Gündelik Hayat*. Çev.: Nagehan Tokdoğan, Burcu Şenel, Umut Yener Kara, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Berger, J. (2011a). *Görme Biçimleri*. Çev.: Yurdanur Salman, İstanbul: Metis Yayınları.

- Berger, J. (2011b). *O Ana Adanmış*. Haz.: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, İstanbul: Metis Yayınları.
- Berger, J., & Mohr, J. (2007). *Anlatmanın Başka Bir Biçimi*. Çev.: Osman Akınhay, İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Berger, J., & Mohr, J. (2018). *Yedinci Adam Avrupa'da Bir Göçmen İşçinin Hikâyesi*. Çev.: Cevat Çapan, İstanbul: Metis Yayınları.
- Berger, P., & Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*. Çev.: Vefa Saygın Öğütle, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Bilgin, N. (2013). *Tarih ve Kolektif Bellek*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Buran, A. (2017). Nitel Araştırmada Veri Toplama. *Nitel Araştırma Yöntem Teknik Analiz ve Yaklaşımları* içinde, ed.: Fatma Nevra Seggie, Yasemin Bayyurt, Ankara: Anı Yayınları, ss: 43-58.
- Burke, P. (2003). *Afişten Heykele, Minyatürden Fotoğrafa Tarihin Görgü Tanıkları*. Çev.: Zeynep Yelçe, İstanbul: Kitap Yayınları.
- Cengiz, A. (2014). *Karaman Tarihi (XVIII. Yüzyıl)*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Collier, J., & Collier, M. (1990). *Visual Anthropology Photography as a Research Method*. Albuquerque: University of New Mexico Press.
- Connerton, P. (2019). *Toplumlar Nasıl Anımsar*. Çev.: Alâeddin Şenel, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Coulhon, A. (2015). *Etnometodoloji*. Çev.: Ümit Tatlıcan, İstanbul: Küre Yayınları.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni Nitel Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Çev. ed.: Selçuk Beşir Demir, Ankara: Eğiten Kitap.
- Çelik, C. (2017). Toplumsal Hafızanın İnşasında İsimler. *Sosyoloji Divanı* içinde, ed.: Mehmet Birekul, Faruk Karaarslan, Sayı: 10, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 63-75.
- Çetin, N. (2012). Saatleri Ayarlama Enstitüsüne Edebiyat Sosyolojisi Açısından Bir Yaklaşım Denemesi. *Edebiyat Sosyolojisi İncelemeleri* içinde, ed.: Köksal Alver, Ankara: Hece Yayınları, ss: 345-366.
- Çetin, E. (2017). *Gündelik Hayata Sosyolojik Bakmak*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Debord, G. (2016). *Gösteri Toplumu ve Yorumlar*. Çev.: Ayşen Ekmekçi, Okşan Taşkent, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Demir, Ö., & Acar, M. (2002). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. ed.: Norman K Denzin ve Yvonna S. Lincoln, Sage Publications.
- Dikeçligil, F. B. (2017). *Ontolojiyi Hatırlamak Sosyolojide Yöntem Sorunu*. Konya: Çizgi Yayınları.

- Donald, J. (1995). The City the Cinema: Modern Spaces. *Visual Culture* içinde, ed.: Chris Jenks, New York: Routledge, ss: 77-95.
- Dora, S. (2003). *Büyükten Fotoğraf Küçülen Sosyoloji*, İstanbul: Babil Yayınları.
- Durkheim, E. (2013). *Toplumbilimin Yöntem Kuralları*. Çev.: Özer Ozankaya, İstanbul: Cem Yayınları.
- Duru, A. T. (2010). *Karaman Tarihi*, Konya: Anadolu Manşet Gazetecilik-Matbaacılık Yayınları.
- Edgar, A., & Sedgwick, P. (2007). *Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar Sözlüğü*. Çev.: Mesut Karaşahan, İstanbul: Açılım Kitap.
- Ellul, J. (2015). *Sözün Düşüşü*. Çev.: Hüsamettin Arslan, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Emmison, M., Smith, P., & Mayall, M. (2012). *Researching the Visual*. Sage Publications.
- Emre, A. (2017). Şehirlerin Hafızası. *Bir Şehrin Hafızası Kayseri'de Sosyokültürel Hayat* içinde, ed.: Faruk Karaarslan, Mustafa Derviş Dereli, İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, ss: 15-20.
- Eraslan Yayınoglu, P., & Susar, A. F. (2008). *Kent, Görsel Kimlik ve İletişim*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Erduyan, I. (2017). Etnografi. *Nitel Araştırma Yöntem Teknik Analiz ve Yaklaşımları* içinde, ed.: Fatma Nevra Seggie, Yasemin Bayyurt, Ankara: Anı Yayınları, ss: 82-104.
- Ersoy, A. & Avcı, E. (2019). Eylem Araştırması. *Görsel Araştırma Yöntemleri Teori Uygulama ve Örnek* içinde, ed.: Suzan Duygu Bedir Erişti, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, ss: 109-146.
- Filmer, P. (2012). İmaj/Metin. *Temel Sosyolojik Dikotomiler* içinde, Çev.: Mustafa Selim Yılmaz, ed.: Chris Jenks, Çev. ed.: İhsan Çapçioğlu, Ankara: Birleşik Yayınları, ss: 408-428.
- Flanagan, K. (2017). *Teolojideki Sosyoloji Düşünümsellik ve İnanç*. Çev.: Emrullah Ataseven, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2020). *Bu Bir Pipo Değildir*. Çev.: Selahattin Hilav, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gardiner, M. (2016). *Gündelik Hayat Eleştirileri*. Çev.: Deniz Özçetin, Babacan Taşdemir, Burak Özçetin, Ankara: Heretik Yayınları.
- Goffman, E. (2018a). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. Çev.: Barış Cezar, İstanbul: Metis Yayınları.
- Goffman, E. (2018b). *Karşılaşmalar*. Çev.: Sercan Çalıcı, Ankara: Heretik Yayınları.
- Goffman, E. (2019a) *Damga Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar*. Çev.: Ş. Geniş, L. Ünsaldı, S. N. Ağırnaslı, Ankara: Heretik Yayınları.

- Goffman, E. (2019b). *Etkileşim Ritüelleri Yüz Yüze Davranış Üzerine Denemeler*. Çev.: Adem Bölükbaşı, Ankara: Heretik Yayınları.
- Goffman, E. (2020). *Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Gombrich, E. H. J. (1984). *Art and Illusion A Study in the Psychology of Pictorial Representation*. London: Phaidon Press.
- Gökçe, B. (1999). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Göney, S. (2017) *Şehir Coğrafyası II*. ed.: Mehmet Bayartan, İstanbul: Beta Yayınları.
- Göregenli, M. (2018). *Çevre Psikolojisi İnsan-Mekân İlişkileri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Grady, J. (2001). Becoming a Visual Sociologist. *Sociological Imagination* içinde, Sayı: 38, No: 1/2, ss: 83-119.
- Grady, J. (2007). Visual Sociology. *21st Century Sociology: A Reference Handbook* içinde, ed.: Clifton D. Bryant, Dennis L. Peck, California: Sage Publications, Vol: 2, ss: 63-70.
- Gulbenkian Komisyonu (2008). *Sosyal Bilimleri Açın Sosyal Bilimlerin Yeniden Yapılanması Üzerine Rapor*. Çev.: Şirin Tekeli, İstanbul: Metis Yayınları.
- Güçlü, A., vd. (2003). *Felsefe Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Güler, A. (2008). *Karamanlı Sarı Paşa*. Karaman: Karaman Belediyesi Kültür Yayınları.
- Gümüşçü, O. (2001). *XVI. Yüzyıl Lârende (Karaman) Kazasında Yerleşme ve Nüfus: Tarihi Coğrafya Açısından Bir Araştırma*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Güney, N. B. (2018). XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Karaman'da Eğitim ve Kültür Hayatı. *Karaman Kitabı Üçüncü Cilt Karaman ve Tarih* içinde, ed.: İdris Nebi Uysal, Mehmet Mercan, Karaman: Karaman Belediyesi Kültür Yayınları, ss: 221-243.
- Halbwachs, M. (2016). *Hafızanın Toplumsal Çerçevesi*. Çev.: Büşra Uçar, Ankara: Heretik Yayınları.
- Halbwachs, M. (2018). *Kolektif Hafıza*. Çev.: Banu Barış, Ankara: Heretik Yayınları.
- Harper, D. (1988). Visual Sociology: Expanding Sociological Vision. *The American Sociologist* içinde, Sayı:19(1), Springer, ss: 54-70.
- Harper, D. (2005). An Argument for Visual Study. *Image-based Research A Sourcebook for Qualitative Research* içinde, ed.: Jon Prosser, Routledge/Falmer Press, ss: 20-35.
- Harper, D. (2012). *Visual Sociology*. New York: Routledge.
- Harvey, D. (2015). *Asi Şehirler*. Çev.: Ayşe Deniz Temiz, İstanbul: Metis Yayınları.

- Harvey, D. (2016). *Sosyal Adalet ve Şehir*. Çev.: Mehmet Morali, İstanbul: Metis Yayınları.
- Harvey, D. (2020). *Kent Deneyimi*. Çev.: Esin Soğancılar, İstanbul: Sel Yayınları.
- Kant, I. (1999). *Pratik Aklın Eleştirisi*. Çev.: Ioanna Kuçuradi, Ülker Gökberk, Füsun Akatlı, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kant, I. (2001). *Pratik Usun Eleştirisi*. Çev.: İsmet Zeki Eyuboğlu, İstanbul: Say Yayınları.
- Karaarslan, F. (2017). Hafızanın Sosyo-Psikolojik Bağlamı. *Sosyoloji Divanı* içinde, edt.: Mehmet Birekul, Faruk Karaarslan, Sayı: 10, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 25-36.
- Karaarslan, F. (2019). *Toplumsal Hafıza Hatırlamanın ve Unutmanın Sosyolojisi*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Karaman MEM (t.y.) <http://karaman.meb.gov.tr>, *Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü*. Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- Karaman TOM, (t.y.) *Tarımsal Yapı*. <https://karaman.tarimorman.gov.tr/Menu/26/Tarimsal-Yapi>, Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- Kasapoğlu, A. (2008). Giriş. *Madalyonun İki Yüzü: Hastalık ve Sağlık* içinde, edt.: Aytül Kasapoğlu, Ankara: Phoenix Yayınevi, ss: 13-38.
- Kaya, P. (2016). *Karamanlı Türkçesi Üzerine Dil Çalışması: "Yenovefa Hikayesi" (Çeviri Yazı - Dil İncelemesi - Dizin)*. Ankara: Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Ens. Türk Dili ve Edebiyatı ABD Türk Dili Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- KMÜ (2020) *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Aday Öğrenci Tanıtım Sitesi*, <http://aday.kmu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2020.
- Koraş, H. (2018). Türkçenin Devlet Dili Olma Macerası. *Karaman Kitabı Birinci Cilt Karaman ve Dil* içinde, edt.: İdris Nebi Uysal, Karaman: Karaman Belediyesi Kültür Yayınları, ss: 51-73.
- KTSO (2018) Karaman'ın Sosyo-Ekonomik Yapısı. *Karaman Ticaret ve Sanayi Odası*, <https://www.ktso.org.tr/UserFiles/File/2018%20sosyoekonomikveriler.pdf>, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- Kurt, M. (2014). *Din, Aidiyet ve Kürtlük: Kürt Hizbullah'ı Üzerine Etnografik Bir Araştırma*. Konya: Selçuk Üni. Sosyal Bilimler Ens. Sosyoloji ABD, Doktora Tezi.
- Kümbetoğlu, B. (2019). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Lefebvre, H. (2016). *Modern Dünyada Gündelik Hayat*. Çev.: Başak Ertür, İstanbul: Metis Yayınları.
- Lefebvre, H. (2017a). *Ritimanaliz Mekân, Zaman ve Gündelik Hayat*. Çev.: Ayşe Lucie Batur, İstanbul: Sel Yayıncılık.

- Lefebvre, H. (2017b). *Şehir Hakkı*. Çev.: Işık Ergüden, İstanbul: Sel Yayınları.
- Lefebvre, H. (2019a). *Gündelik Hayatın Eleştirisi I*. Çev.: Işık Ergüden, İstanbul: Sel Yayınları.
- Lefebvre, H. (2019b). *Gündelik Hayatın Eleştirisi II Gündelik Hayat Sosyolojisinin Temelleri*. Çev.: Işık Ergüden, İstanbul: Sel Yayınları.
- Lefebvre, H. (2020). *Mekânın Üretimi*. Çev.: Işık Ergüden, İstanbul: Sel Yayınları.
- Leppert, R. (2002). *Sanatta Anlamanın Görüntüsü İmgelerin Toplumsal İşlevi*. Çev.: İsmail Türkmen, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Light, K. (2006). Belgesel Fotoğrafçılık Üzerine. *Toplumbilim* içinde, Çev.: Mertter Oral, Sayı: 19, ss: 13-15.
- Lynch, K. (2019). *Kent İmgesi*. Çev.: İrem Başaran, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*. Çev.: Osman Akınhay, Derya Kömürcü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Martindale, D. (2000). Şehir Kuramı, *Şehir ve Cemiyet* içinde, Çev.: Fırat Oruç, Yay. haz.: Ahmet Aydoğan, İstanbul: İz Yayınları, ss: 35-100.
- Mayring, P. (2000). *Nitel Araştırmaya Giriş Nitel Düşünce İçin Bir Rehber*. Çev.: Adnan Gümüş, M. Sezai Durgun, Adana: Baki Kitabevi.
- Mazzoleni, D. (1990). The City and the Imaginary. *New Formations* içinde, ed.: Erica Carter, Sayı: 11 / Yaz, Subjects In Space, ss: 91-104.
- McKenzie, R. D. (2017). İnsan Topluluklarının Çalışılmasında Ekolojik Yaklaşım. *Şehir Kent Ortamındaki İnsan Davranışlarının Araştırılması Üzerine Öneriler* içinde, Çev.: Pınar Karababa Kayalığıl, ed.: Robert E. Park, Ernest W. Burgess, Ankara: Heretik Yayınları, ss: 107-122.
- Mead, G. H. (2017). *Zihin, Benlik ve Toplum*. Çev.: Yeşim Erdem, Ankara: Heretik Yayınları.
- Mumford, L. (2019). *Tarih Boyunca Kent Kökenleri, Geçirdiği Dönüşümler ve Geleceği*. Çev.: Gürol Koca ve Tamer Tosun, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Nacak, İ. (2016). Merkezle İthafen Taşranın Hikâyesi. *Sosyoloji Divanı* içinde, ed.: Mehmet Ali Aydemir, Uğur Çağlak, Sayı: 8, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 377-387.
- Nacak, İ. (2017). Taşrada Mekân İmgesi: Kayseri. *Bir Şehrin Hafızası Kayseri'de Sosyokültürel Hayat* içinde, ed.: Faruk Karaarslan, Mustafa Derviş Dereli, İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, ss: 105-115.
- Nacak, İ. (2018). *Taşra Kentin Ötekisi*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Nacak, İ. (2019). Kent Sosyolojisinde Temel Kavramlar. *Kent Sosyolojisi* içinde, ed.: Köksal Alver, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 99-118.
- Neuman, W. L. (2016). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. Çev.: Sedef Özge, Ankara: Yayınodası Yayınları.

- Outhwaite, W. (2008). *Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü*. ed.: Kerem Ünüvar, Tanıl Bora, William Outhwaite, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özdamar, G. (2016). Sosyolojinin ve Etnografinin Vazgeçilmezi: Fotoğraf. *Afsad Kontrast Fotoğraf Dergisi* içinde, Sayı: 50, ss: 32-35.
- Özlem, D. (2013). Evrenselcilik Mitosu ve Sosyal Bilimler. *Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek Yeni Bir Kavrayışa Doğru* içinde, Ankara: Metis Yayınları, ss: 53-66.
- Özpinar, A. (2016). Meydanın Gör Deddiği. *Mahalle Mektebi* içinde, ed.: Ulvi Kubilay Dünder, Sayı: 28, Konya: Erman Ofset, ss: 71-72.
- Öztürk Aykaç, N. (2018). *Toplumsal Bir Tıp Olarak "Ankaralı"*. Konya: Selçuk Üni. Sosyal Bilimler Ens. Sosyoloji ABD, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Öztürk Aykaç, N. (2021a). Kent Hayatı ve Kent Kültürü. *Şehir Sosyolojisi* içinde, ed.: Musa Yavuz Alptekin, Ankara: Nobel Yayınları, ss: 149-169.
- Öztürk Aykaç, N. (2021b). Kent, Kültür ve Kimlik. *Kent Sosyolojisi Üzerine Senfonik Okumalar* içinde, ed.: Ünal Şentürk, Çanakkale: Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım, ss: 125-151.
- Park, R. E. (2017). Şehir Kent Ortamındaki İnsan Davranışlarının Araştırılması Üzerine Öneriler. *Şehir Kent Ortamındaki İnsan Davranışlarının Araştırılması Üzerine Öneriler* içinde, Çev.: Pınar Karababa Kayalığıl, ed.: Robert E. Park, Ernest W. Burgess, Ankara: Heretik Yayınları, ss: 37-85.
- Pauwels, L. (2010). Visual Sociology Reframed: An Analytical Synthesis and Discussion of Visual Methods in Social and Cultural Research. *Sociological Methods & Research* içinde, Sayı: 38, Sage Publications, ss: 545-581.
- Pirenne, H. (2014). *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*. Çev.: Şadan Karadeniz, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Prosser, J., & Schwartz, D. (2006). Sosyolojik Araştırma Sürecinde Fotoğrafın Yeri. *Toplumbilim* içinde, Çev.: Ebru Aykut, Sayı: 19, ss: 101-112.
- Ricoeur, P. (2017). *Hafıza, Tarih, Unutuş*. Çev.: M. Emin Özcan, İstanbul: Metis Yayınları.
- Rieger, J. H. (1996). Photographing Social Change. *Visual Sociology* içinde, Sayı: 11(1), ss: 5-49.
- Robins, K. (2013). *İmaj Görmenin Kültür ve Politikası*, Çev.: Nurçay Türkoğlu, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Rose, G. (2016). *Visual Methodologies an Introduction to Researching with Visual Materials*. Sage Publications.
- Sayın, Z. (2015). *İmgenin Pornografisi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Schütz, A. (2018). *Fenomenoloji ve Toplumsal İlişkiler*. Çev.: Adnan Akan, Seyda Kesikoğlu, Ankara: Heretik Yayınları.

- Seggie, F. N., & Akbulut Yıldırım, M. (2017). Nitel Araştırmaların Desenlenmesi. *Nitel Araştırma Yöntem Teknik Analiz ve Yaklaşımları* içinde, ed.: Fatma Nevra Seggie, Yasemin Bayyurt, Ankara: Anı Yayınları, ss: 23-35.
- Sennett, R. (2017). Hafızayı Rahatsız Etmek. *Sosyoloji Divanı* içinde, Çev.: Mustafa Derviş Dereli, ed.: Mehmet Birekul, Faruk Karaarslan, Sayı: 10, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 9-24.
- Seyyar, A. (2007). *İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Simmel, G. (2000). Metropol ve Zihinsel Yaşam, *Şehir ve Cemiyet* içinde, Çev.: Ahmet Aydoğan, Yay. haz.: Ahmet Aydoğan, İstanbul: İz Yayınları, ss: 167-184.
- Simmel, G. (2009). *Bireysellik ve Kültür*. Çev.: Tuncay Birkan, İstanbul: Metis Yayınları.
- Slattery, M. (2007). *Sosyolojide Temel Fikirler*. Yay. haz.: Ümit Tatlıcan, Gülhan Demiriz, Bursa: Sentez Yayınları.
- Sontag, S. (2011). *Fotoğraf Üzerine*. Çev.: Osman Akınhay, İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Soykan, Ö. N. (2005). Sanat ve Sosyoloji. *Sanat ve Sosyoloji* içinde, Yay. haz.: Aylin Dikmen Özarslan, Ankara: Bağlam Yayınları, ss: 73-79.
- Şaman, E. B. (2020). Hat Nasıl Bir Surettir?. *Cogito: İmajı Düşünmek* içinde, Sayı: 97, ed.: Emre Şan, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, ss: 42-55.
- Şan, E. (2020). İmajı Düşünmek. *Cogito: İmajı Düşünmek* içinde, Sayı: 97, ed.: Emre Şan, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, ss: 5-16.
- Tapur, T. (2009). *Karaman Şehir Coğrafyası*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Taş, L. (2019). Kentsel Eşitsizlikler -Normallik ve Adaletsizlik Arasında Kentsel Eşitsizlikler. *Kent Sosyolojisi* içinde, ed.: Köksal Alver, Konya: Çizgi Yayınları, ss: 395-413.
- Taştan, A. (2017). Kayseri’de Göç ve Kimlik. *Bir Şehrin Hafızası Kayseri’de Sosyokültürel Hayat* içinde, ed.: Faruk Karaarslan, Mustafa Derviş Dereli, İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, ss: 69-81.
- Tatar, B. (2012). Bir Şehir Hermenötğine Doğru Konya’nın Sembolik Dili Üzerine Felsefi Düşünceler. *Kent Sosyolojisi* içinde, ed.: Köksal Alver, Ankara: Hece Yayınları, ss: 43-60.
- Tekeli, İ. (2011). *Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm Yazıları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Timuçin, A. (2004). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Toksoy, N. G. (2012). *Bellek İzleri Kurgudan Kurama Görüntüler*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Toksoy, N. G. (2019). Görsel Sosyolojik Saha Araştırmaları ve Fotoğraf. *Sosyal Bilimler Dergisi* içinde, Yıl: 6, Sayı: 41, Ekim 2019, ss: 362-373.

- Tuna, K. (2012). Şehrin Serüveni. *Kent Sosyolojisi* içinde, edt.: Köksal Alver, Ankara: Hece Yayınları, ss: 33-41.
- Tuna, K. (2019). Toplum Açıklama Girişimi Olarak Şehir Teorileri. *Sosyoloji Seminerleri 3: Şehir ve Sosyoloji* içinde, edt.: Mehmet Ali Akyurt, İstanbul: Alfa Yayınları, ss: 95-114.
- TÜBA (t.y.) Görsel İmgeleri Okumak. *TÜBA Açık Ders Malzemeleri Portalı Sosyal Araştırma, Yaklaşım ve Beceriler (Açık Üniversite: toplama dersler)* içinde, Çev.: Nil Seda Şatana, https://acikders.tuba.gov.tr/pluginfile.php/3086/mod_folder/content/0/Görsel%20İmgeleri%20Okumak.pdf?forcedownload=1, Erişim Tarihi: 11.08.2020.
- TÜİK (2020a) *Bitkisel Üretim İstatistikleri*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- TÜİK (2020b) *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- TÜİK (2020c) Eğitim Göstergeleri, Kültür Göstergeleri, Nüfus ve Göç Göstergeleri, Sağlık Göstergeleri, Sanayi Göstergeleri, Ulaştırma Göstergeleri. *İl Göstergeleri* içinde, <https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr>, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- TÜİK (2020d) *İşgücü İstatistikleri Bölgesel Sonuçlar*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr>, Erişim Tarihi: 14 Eylül 2020.
- TÜİK (2020e) Milletvekili Genel Seçimi Sonuçları Veri Tabanı. *Adalet ve Seçim İstatistikleri* içinde, <https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/secim.zul>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020.
- TÜİK (2020f) Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı. *Adalet ve Seçim İstatistikleri* içinde, <https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/yerel.zul>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020.
- TÜİK (2020g) Halk Oylaması Sonuçları Veri Tabanı. *Adalet ve Seçim İstatistikleri* içinde, <https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/halkoylama.zul?>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020.
- TÜİK (2020h) Cumhurbaşkanlığı Seçimi Sonuçları Veri Tabanı. *Adalet ve Seçim İstatistikleri* içinde, <https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/cumhursecim.zul?>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020.
- TÜİK (2020i) İkamet Edilen İle Göre Nüfus Kütüğüne Kayıtlı Olunan İl. *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi* içinde, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020.
- Uca, A., Ülker, A., Şaşma, İ., & İncekara, H. İ. (2015). *Karaman'ın Ünlü Şahsiyetleri*. Ankara: Altınordu Yayınları.
- Uca, A. & Ülker, A. (2016). *Geçmişten Günümüze Karaman'da Meslekler*. Konya: Palet Yayınları.

- Uca, A. & Ülker, A. (2017). *Karaman Çarşı Yangını ve Avrupa'ya Göç*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Ulutaş, B. (2017). Doküman Analizi. *Nitel Araştırma Yöntem Teknik Analiz ve Yaklaşımları* içinde, ed.: Fatma Nevra Seggie, Yasemin Bayyurt, Ankara: Anı Yayınları, ss: 279-297.
- Uysal, A., Alodalı, N., & Demirci, M. (1992). *Diünü ve Buğünüyle Karaman*. Karaman: Karaman Yunus Emre Kültür Derneği Yayınları.
- Urry, J. (2012). Kent Hayatı ve Duyular. *Kent Sosyolojisi* içinde, Çev.: Mahmut Hakkı Akın, ed.: Köksal Alver, Ankara: Hece Yayınları, ss: 461-473.
- Urry, J. (2018). *Mekânları Tüketmek*. Çev.: Rahmi G. Ögdül, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Varlı Görk, R. (2016). Bir Yöntem, Yöntembilim ve/veya Bir Sosyoloji Alanı Olarak Görsel Sosyoloji. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi* içinde, Sayı: 15, ss: 25-40.
- Weber, M. (2000a). Şehrin Doğası. *Şehir ve Cemiyet* içinde, Çev.: Fırat Oruç, Yay. haz.: Ahmet Aydoğan, İstanbul: İz Yayınları, ss: 101-129.
- Weber, M. (2000b). Batı Şehri. *Şehir ve Cemiyet* içinde, Çev.: Fırat Oruç, Yay. haz.: Ahmet Aydoğan, İstanbul: İz Yayınları, ss: 131-166.
- Wirth, L. (2002). Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme. *20. Yüzyıl Kenti* içinde, Der. ve çev.: Ayten Alkan, Bülent Duru, Ankara: İmge Yayınları, ss: 77-106.
- Wirth, L. (2017). Kent Topluluğu Üzerine Kaynakça. *Şehir Kent Ortamındaki İnsan Davranışlarının Araştırılması Üzerine Öneriler* içinde, Çev.: Pınar Karababa Kayalığıl, ed.: Robert E. Park, Ernest W. Burgess, Ankara: Heretik Yayınları, ss: 217-295.
- Yavuz, O. (2020). *Antropoloji ve Fotoğraf Yöntem ve Temsil Üzerine*. İstanbul: Espas Yayınları.
- Yılmaz, Ş. C. (2019). Karaman Seçmeninin Seçimlerdeki Siyasal Eğiliminin Değerlendirmesi: 1994-2014 Yerel Seçimleri Karaman-Ülke Geneli Karşılaştırması. *Karaman Araştırmaları II* içinde, ed.: Hüseyin Muşmal, Erol Yüksel, Mehmet Ali Kapar, Konya: Palet Yayınları, ss: 699-706.
- Yücel, G. (2020) *Türk Milliyetçiliğinin Terkibinde Mekân*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Turizmde Dijitalleşme ve E-Turizm Pazarlama Stratejileri

Editörler

Dr. Abdulkadir UYRUN

Dr. Yasemin CEYLAN

Dr. Kerim COŞKUN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Turizmde Dijitalleşme ve E-Turizm Pazarlama Stratejileri

Editörler: Dr. Abdulkadir UYRUN • Dr. Yasemin CEYLAN • Dr. Kerim COŞKUN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-7-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub600>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uyrun, A. (ed), Ceylan, Y. (ed), Coşkun, K. (ed) (2024). *Turizmde Dijitalleşme ve E-Turizm Pazarlama Stratejileri*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub600>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

3. Kaynakça

- Acar, S. (2024).** Dijitalleşme ve Kurumsal Dijital Sorumluluk Kavramı: Güncel Örneklere Yönelik Bir İnceleme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 497-529.
- Akgün, A. (2023).** Otel Faaliyetleri için Yapay Zekâ Destekli Uygulamalar. *Selçuk Turizm ve Bilişim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-21.
- Akkoca, Y. (2020).** Endüstri 4.0 ve Sanayi Devrimlerinin Kavramsal Gelişimi. (Edt.: Çetinkaya, F.F & Şener, E.). *Endüstri 4.0 Paradigması: İşletme Fonksiyonlarının Dijital Dönüşümü*. İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Akshatha B.G. & Shivananda, H.M. (2018).** Prevalence of Digital Transformation in the Development of Hospitality Industry. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 5(12), 153-159.
- Aksoy, C. (2024).** İşletmelerin Dijital Dönüşümü ve Dijital Liderlik Yaklaşımı. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 4(1), 1-29.
- Anita, T.L., Zulkarnain, A., Subakti, A.G. & Pitchayadejanant, K. (2022).** Technology Acceptance Model for Virtual Reality in Hotel Industry. *Proceedings of the 5th European International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*, 26-28 July 2022, Rome.
- Atar, A. (2019).** Dijital Dönüşüm ve Turizme Etkileri. (Edt.: Sezgin, M., Akgül, Ö.S. & Atar A.). *Turizm 4.0-Dijital Dönüşüm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Atar, A. (2020).** Gelenekselden Dijitale Turizm Sektörü. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1640-1654.
- Aydoğan, D. (2017).** Virtual Museums in the Context of Virtual Reality and Simulation. *E-Journal of New Media*, 1(2), 137-148.
- Barashok, I.V., Rudenko, L.L., Shumakova, E.V. & Orlovskaiya, I.V. (2021).** Digitization: New possibilities for the Tourism industry. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 666(6), 1-6.
- Barten, M. (2024).** How Augmented Reality is Transforming the Hospitality Industry, <https://www.revfine.com/>, E.T.: 24.11.2024.
- Beebe, M. (2023).** Artificial Intelligence and Hotel Management. Independently Published.
- Bilgiçli, İ. (2023).** Turizm Sektöründe Dijitalleşmenin Önemi. (Edt.: Ünal, A., Çelen, O., Karaçar, E. & Çilesiz, E.). *Turizm ve Destinasyon Araştırmaları IV. Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları*.
- Car, T., Stifanich, L.P. & Šimunić, M. (2019).** Internet of Things (IoT) in Tourism and Hospitality: Opportunities and Challenges. *Tourism in South East Europe*, 5(3), 163-175.

- Chen, M., Jiang, Z., Xu, Z., Shi, A., Gu, M. & Li, Y. (2022).** Overviews of Internet of Things Applications in China's Hospitality Industry. *Processes*, 10(7), 1-20.
- Citrusdev (2024).** Key Benefits of IoT for Restaurants. <https://citrusdev.com/ua/key-benefits-of-iot-for-restaurants/>, E.T: 15.11.2024.
- Cynthia, M.T., Ingrid, P.L. & Alicia, Y.M. (2021).** Digitization Trends in Hospitality and Tourism. *Smart Tourism*, 2(2), 1-11.
- Çapcıoğlu, İ. & Anık, H. (2021).** Sanayi Devrimi'nden Endüstri 4.0'a: Dijitalleşme ve Dijital Dünyada Dinin Statüsü. *Tevilat*, 2(1), 27-43.
- Doğan Girgin, C. & Yılmaz, S. (2022).** Industry 4.0 Conceptual Framework. *Turkish Management Review*, 1(1), 27-45.
- Durgut, D., Bal, Y. & Aydın, H. (2022).** Sanal Gerçeklik (VR) Yaklaşımıyla Geliştirilen Dijital Oyun Uygulamasının Doğruluk Analizi. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 3(2), 56-64.
- Durmaz, M.S & Güneş, S.G. (2020).** Çevre Dostu Oteller ve Dijital Dönüşüm. (Edt.: Bilgi, Ç., Şapçılar, M.C., Uslu, S. & Yetiş, Z.). *Turizm Akademik Yaklaşımlar*. Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Ertuğral, S.M., Kuran, İ. & Tekeli, H.N. (2022).** Dijitalleşmenin Turizm Sektörüne Yansımaları ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 14-25.
- Fazio, A. (2019).** Pros and Cons of IoT Trends in Hospitality. <https://www.smartmeetings.com/>, E.T: 10.11.2024.
- Food Ink. (2016).** Food Ink at YOURS Restaurant, Barcelona, Spain. <https://foodink.io/>, E.T: 15.11.2024.
- Green, S. (2024).** 5 Benefits of Big Data in the Airline Industry. <https://phisonblog.com/category/all-posts/>, E.T: 18.11.2024.
- Gündoğan, H., Demiray G. & Keskin, E. (2023).** Dijital Dönüşüm Sürecinin Otel İşletmelerine Yansımaları. 23. Ulusal Turizm Kongresi, 13-15 Ekim 2023, Denizli.
- Hashem, I.A.T., Yaqoob, I., Anuar, N.B., Mokhtar, S., Gani, A., & Khan, S.U. (2015).** The Rise of "Big Data" on Cloud Computing: Review and Open Research Issues. *Information Systems*, 47, 98-115.
- Hilton Stories. (2020).** Hilton Darwin Launches Digital Key Platform for Guests. <https://stories.hilton.com/apac>, E.T: 14.11.2024.
- IoT Business News (2023).** How the IoT is Enhancing Technology in the Travel Industry. <https://iotbusinessnews.com/about/>, E.T: 21.11.2024.
- Kabadayı, M. (2020).** Otel işletmelerinde Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3), 464-479.

- Kahraman, G., İncesu, A.C. & Küçükergin, F.N. (2024).** Turizmde Dijitalleşmenin Olumlu-Olumsuz Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 12(1), 735-754.
- Kaplan Yıldırım, R. (2023).** Finans Dünyasında Dijital Dönüşüm: Finans 4.0. *Uluslararası Ekonomi, Finans ve Ticaret Dergisi*, 1(1), 1-7.
- Karpova, G.A., Kuchumov, A.V., Testina, Y.S. & Voloshinova, M.V. (2019).** Digitalization of a Tourist Destination. *International SPBPU Scientific Conference on Innovations in Digital Economy*, 24-25 October 2019, Saint-Petersburg.
- Keskinkılıç, F. (2023).** Dünyada ve Türkiye’de Dijital Dönüşümüne Genel Bakış. (Edt.: Korucu, T.A. & Alkın, R.C.). *Dijital Dönüşüm ve Sosyal Etkileşim Eğitim, Toplum, Kültür-Sanat, Sağlık, NEÜ Yayınları*.
- Kindzule-Millere, I. & Zeverte-Rivza, S. (2022).** Digital Transformation in Tourism: Opportunities and Challenges. *Economic Science for Rural Development Conference Proceedings*, 11-13 May 2022, Jelgava.
- Klein, M. (2020).** İşletmelerde Dijital Dönüşüm ve Etmenleri. *Journal of Business in the Digital Age*, 3(1), 24-35.
- Köse, H.Ö. & Polat, N. (2021).** Dijital Dönüşüm ve Denetimin Geleceğine Etkisi. *Sayıştay Dergisi*, 32(123), 9-41.
- Kurçer, D. & Civelek, M. (2023).** Yapay Zekâ ve Turizm: Akıllı Sistemler. (Edt.: Dalgın, T. & Civelek, M). *Yapay Zekâ Kapsamında Turizm İşletmelerinde Akıllı Sistemler*. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Marriott International News. (2015).** Marriott Hotels Introduces The First Ever In-Room Virtual Reality Travel Experience. <https://news.marriott.com/news?>, E.T: 18.11.2024.
- Marriott International News. (2022).** Let’s Play! Augmented Reality Takes Off at Moxy Hotels with the “Moxy Universe, Play Beyond” Asia Pacific Campaign, <https://news.marriott.com/>, E.T: 25.11.2024
- Mattan, M. (2023).** Augmented Reality Restaurant Experiences Examples. <https://www.brandxr.io/>, E.T: 10.11.2024.
- Mercan, S., Cain, L., Akkaya, K., Cebe, M., Uluagac, S., Alonso, M. & Cobanoglu, C. (2021).** Improving the Service Industry with Hyper-Connectivity: Iot in Hospitality. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 33(1), 243-262.
- Niculescu, A.I., Jiang, R., Kim, S., Yeo, K.H., D’Haro, L.F., Niswar, A. & Banchs, R.E. (2014).** SARA: Singapore’s Automated Responsive Assistant, a Multimodal Dialogue System for Touristic Information. *Mobile Web Information Systems: 11th International Conference*, 27-29 August 2014, Barcelona.
- Nikolskaya, E.Y., Lepeshkin, V.A., Blinova, E.A., Kulgachev, I.P. & Ilkevich, S.V. (2019).** Improvement of Digital Technology in the Tou-

rism Sector. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 10(6), 1197-1201.

- Nişancı, Z.N. & Serin, B. (2023).** İşletmeler, Varlık Nedenleri, Amaçları, Paydaşları, Sorumlulukları ve Dijital Dönüşüm. (Edt.: Nişancı, Z.N. & Bölüktepe, F.E.). İşletmelerde Dijital Dönüşüm ve Dijitalleşme. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Ordóñez, M. D., Gómez, A., Ruiz, M., Ortells, J. M., Niemi-Hugaerts, H., Juiz, C., Jara, A. & Butler, T.A. (2022).** IoT Technologies and Applications in Tourism and Travel Industries. (Edt.: Vermesan, O. & Bacquet, J.). *Internet of Things-The Call of the Edge: Everything Intelligent Everywhere*. Gistrup: River publishers.
- Özdemir Akgül, S. (2019).** Turizm 4.0 ve Yapay Zeka Uygulamaları. (Edt.: Sezgin, M., Akgül, Ö.S. & Atar A). *Turizm 4.0-Dijital Dönüşüm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özışık Yapıcı, O. & Yıldırım, G. (2021).** Endüstri 4.0'ın Turizm Alanındaki Kavramları Üzerine Bir Araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 394-412.
- Pamuk, N.S. & Soysal, M. (2018).** Yeni Sanayi Devrimi Endüstri 4.0 Üzerine Bir İnceleme. *Verimlilik Dergisi*, 1, 41-66.
- Pamukçu, H. & Tanrısever, C. (2019).** Turizm Endüstrisinde Dijital Dönüşüm. (Edt.: Sezgin, M., Akgül, Ö.S. & Atar A.). *Turizm 4.0-Dijital Dönüşüm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Pandharpurkar, A. (2018).** The Internet of Things (IoT) in the Restaurant Industry. *International Journal of Development Research*, 8(8), 22548-22552.
- Park, H.A. (2016).** Are We Ready for the Fourth Industrial Revolution?. *Yearbook of Medical Informatics*, 25(01), 1-3.
- Parviainen, P., Tihinen, M., Kääriäinen, J. & Teppola, S. (2017).** Tackling the Digitalization Challenge: How to Benefit from Digitalization in Practice. *International Journal of Information Systems and Project Management*, 5(1), 63-77.
- Pencarelli, T. (2020).** The Digital Revolution in the Travel and Tourism Industry. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 455-476.
- Pereira, C.S., Durão, N., Moreira, F. & Veloso, B. (2022).** The Importance of Digital Transformation in International Business. *Sustainability*, 14(2), 1-26.
- Popşa, R.E. (2023).** Digitalization: A Strategic Approach for the Travel and Tourism Industry. *Expert Journal of Marketing*, 11(2), 181-187.
- Pranita, D. (2018).** Digitalization: The Way to Tourism Destination's Competitive Advantage (Case Study of IndonesiaMarine Tourism. *KnE Social Sciences*, 243-253.

- Ratten, V. (2018).** Entrepreneurial Intentions of Surf Tourists. *Tourism Review*, 73(2), 262-276.
- Ristova, C. & Maglovski, A. (2018).** Transforming Hospitality in the Digital Era, Factor for Competitiveness in the Tourist Destination. *Proceedings of the 7th International Congress HOTELPLAN 2018, Book of Proceedings Zbornik Radova, 2-3 Nov 2018, Belgrade.*
- Schwab, K. (2016).** Dördüncü Sanayi Devrimi. Optimist Yayın Grubu.
- Serçek, S. & İlan, İ. (2023).** Turizmde Büyük Veri Üzerine Kavramsal Bir Araştırma (2018-2023). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 11(2), 1462-1490.
- Serin, B. & Nişancı, Z.N. (2023).** Hizmet Sektöründe Dijital Dönüşüm. (Edt.: Nişancı, Z.N. & Bölüktepe, F.E.). *İşletmelerde Dijital Dönüşüm ve Dijitalleşme.* Konya: Eğitim Yayınevi.
- Sezgin, M. (2022).** Dijital Dönüşümün Turizm Endüstrisine Etkisi. *International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies*, 6(24), 1054-1062.
- Şen, N. (2022).** Yiyecek İçecek İşletmelerinde Dijital Pazarlama ve Teknoloji. (Edt.: Zengin, B. & Taş, M.). *Yiyecek İçecek İşletmelerinde Pazarlama.* Çanakkale: Paradigma Akademi.
- TAV Technologies (2020).** Artificial Intelligence in Aviation Industry, <https://tavtechnologies.aero/>, E.T: 15.11.2024.
- TDK. (2023).** Türk Dil Kurumu Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/>, E.T: 25.11.2024.
- Thomas, A.A. & Albuquerque, D.D. (2024).** Exploring Artificial Intelligence in Hotels. (Edt.: Shukla, V.K., Verma, A. & Lacap, J.P.G.). *Artificial Intelligence for Smart Technology in the Hospitality and Tourism Industry.* CRC Press.
- Tokucu, F. (2023).** İşletmelerde Dijitalleşme ve Endüstri 5.0'a Geçiş. (Edt.: Kosa, G. & Karabayır E.). *İşletmelerde Dijital Dönüşüm.* Ankara: Gazi Kitapevi.
- Tonga, M.Y. & Tonga, M. (2022).** Endüstri 4.0'a Genel Bir Bakış: Sanayinin Geleceği. *GÜ İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 6(6), 40-60.
- Tsaih, R.H. & Hsu, C.C. (2018).** Artificial Intelligence in Smart Tourism: A Conceptual Framework. *Proceedings of the 18th International Conference on Electronic Business, 2-6 December 2018, Guilin.*
- TUI. (2015).** The Digital Experience, <https://annualreport2015-16.tuigroup.com/index.html>, E.T: 23.11.2024.
- TÜRSAB. (2020).** Türkiye ve Dünya Turizmi Değerlendirmesi. İstanbul: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği. <https://www.tursab.org.tr/>, E.T: 25.11.2024.

- Uladi, A.İ. & Arı, E.S. (2023).** Büyük Veri, Büyük Veri Analizi ve Uygulama Alanları. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 9(1), 1-14.
- Ulas, D. (2019).** Digital Transformation Process and SMEs. *Procedia Computer Science*, 158, 662-671.
- Ülger, D.K. & Külçü, Ö. (2016).** Dijitalleşirme Çalışmalarına Kültürel Miras Ölçeğinde Genel Bir Bakış: VEKAM Örneği. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 42-55.
- Üstün Ercan, S. (2021).** Akıllı Uygulamalar. (Edt.: Erdoğan Tarakçı, İ. & Göktaş, B.). *Dijital Gelecek Dijital Dönüşüm*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Verhoef, P.C., Broekhuizen, T., Bart, Y., Bhattacharya, A., Dong, J.Q., Fabian, N. & Haenlein, M. (2021).** Digital Transformation: A Multi-disciplinary Reflection and Research Agenda. *Journal of Business Research*, 122, 889-901.
- Xalxo, M. & DV, V.S. (2019).** A Study on Digital Transformation in Tourism Sector- Challenges and Opportunities. *International Journal of Research and Analytical Reviews*, 6(1), 203-212.
- Xu, M., David, J.M. & Kim, S.H. (2018).** The Fourth Industrial Revolution: Opportunities and Challenges. *International Journal of Financial Research*, 9(2), 90-95.
- Yenikaya, M.A. (2023).** Dijital Dönüşüm Sürecinde İşletmelerde Nesnelerin İnterneti Teknolojisinin Etkileri. (Edt.: Kosa, G. & Karabayır, E.). *İşletmelerde Dijital Dönüşüm*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Yıldırım, Y. & Okatan, D. (2023).** Otel İşletmelerinde Kullanılan Endüstri 4.0 Uygulamalarının Müşterilerin Hizmet Kalitesi Algılamalarına Etkisi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 73-92.
- Yılmaz, B. (2011).** Dijital Kütüphane Becerileri Konusunda Türkiye’de Durum: AccessIT Projesi Çerçevesinde Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 117-123.
- Zengin, B. & Kazdal, E. (2020).** Konaklama Sektöründe Dijitalleşme Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. (Edt.: Bilgi, Ç., Şapçılar, M.C., Uslu, S. & Yetiş, Z.). *Turizme Akademik Yaklaşımlar*. Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Zsarnoczky, M. (2017).** How does Artificial Intelligence Affect the Tourism Industry?. *Vadyba*, 31(2), 85-90.
- Zsarnoczky, M. (2018).** The Digital Future of the Tourism & Hospitality Industry. *Boston Hospitality Review*, 6, 1-9.

Kaynakça

- Acar, S. (2024).** Dijitalleşme ve Kurumsal Dijital Sorumluluk Kavramı: Güncel Örneklere Yönelik Bir İnceleme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35(1), 497-529.
- Adede, O. A., Kibera, F. N. & Owino, J. O. (2017).** Electronic Marketing Practices, Competitive Environment and Performance of Telecommunications Companies in Kenya. *British Journal of Marketing Studies*, 5(5), 60-67.
- Alan, S. & Özcan, C. C. (2020).** Otel Çalışanlarının Bilgi İletişim Teknolojileri Algısı: Konya Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2856-2872.
- Al-Weshah, G. (2020).** E-Marketing Practices From Jordanian Tourism Agencies Perspectives: A Qualitative Evidence. in *Destination Management and Marketing: Breakthroughs in Research and Practice*, IGI Global, 1170-1187.
- Andreki, P. H. & Yazdanifard, R. (2014).** Is E-marketing The Future of Marketing Field. *American Journal of Industrial and Business Management*, 04(07), 333-336.
- Auturo, M. (2016).** A Web Based Planner for Tourism and Leisure; Expert Systems With Application, 38(8), 10085-10093.
- Babalola, O. O. & Babalola, G. O. (2015).** E-Marketing Tools and Small & Medium Enterprises in Nigeria. *International Journal of Banking, Finance, Management & Development Studies*, 2(23), 386-406.
- Benckendorff, P. J. (2014).** *Tourism Information Technology*. UK: CABI Digital Library.
- Berne, C., Garcia-Gonzalez, M. & Mugica, J. (2012).** How ICT Shifts The Power Balance of Tourism Distribution Channels. *Tourism Management*, 33(1), 205-214.
- Bokhare A. & Metkewar, P. (2015).** Business and Enterprise Applications, *International Journal of Engineering*, 11(1), 58-63.
- Boughton, S. B. (2005).** Search engine marketing, *Perspectives in Business*, 2(1), 29-33.
- Brodie, W. (2013).** Is E-Marketing Coming Age? An Examination of The Penetration of E-Marketing and Firm Performance. *Journal of Interactive Marketing*, 21(1), 7-26.
- Buhalis, D. & O'Connor, P. (2005).** Information Communication Technology Revolutionizing Tourism. *Tourism Recreation Research*, 30(3), 7-16.
- Buhalis, D. (2017).** *E-Tourism Information Technology for Strategic Tourism*. London: Financial Times: Prentice Hall.

- Burns, B. L., Barney, J. B., Angus, R. W. & Herrick, H. N. (2016).** Enrolling Stakeholders Under Conditions of Risk and Uncertainty. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 10(1), 97-106.
- Chaffey, D. (2009).** *E-Business and E-Commerce Management: Strategy, Implementation, and Practice*. London, England: Pearson Education Limited.
- Chaffey, D., Ellis-Chadwick, F., Johnston, K. & Mayer, R. (2019).** *Internet Marketing: Strategy, Implementation and Practice*. London, Financial Times Prentice Hall.
- Chong, W. K., Bian, D. & Zhang, N. (2016).** E-Marketing Services and E-Marketing Performance: The Roles of Innovation, Knowledge Complexity and Environmental Turbulence in Influencing the Relationship. *Journal of Marketing Management*, 32(1-2), 149-178.
- Choshin, M. & Ghaffari, A. (2017).** An Investigation of the Impact of Effective Factors on the Success of E-Commerce in Small and Medium-Sized Companies, *Computers in Human Behaviour*, 66(1), 67-74.
- Chuang, S. H. (2018).** Facilitating the Chain of Market Orientation to Value Co-Creation: The Mediating Role of E-Marketing Adoption. *Journal of Destination Marketing & Management*, 7(1), 39-49.
- Ciunova-Shuleska, A., Osakwe, C. N. & Palamidovska-Sterjadovska, N. (2016).** Complementary Impact of Capabilities and Brand Orientation on SMBs Performance. *Journal of Business Economics and Management*, 17(6), 1270-1285.
- Constantinides, E. (2002).** The 4S Web-Marketing Mix Model. *Electronic Commerce Research and Applications*, 1(1), 57-76.
- Cunliffe, J. (2015).** Developing Usable Website. *Electronic Networking Application and Policy*, 10(4), 295-395.
- Desai, V. (2019).** Digital Marketing: A Review, *International Journal of Trend in Scientific Research and Development (ijtsrd)*, 8(6), 196-200.
- Dodson, I. (2016).** Analytics. In *The Art of Digital Marketing: The Definitive Guide to Creating Strategic, Targeted and Measurable Online Campaigns*. London: Wiley Online Library.
- Dominici, G. (2009).** From Marketing Mix to E-Marketing Mix: A Literature. *International Journal of Business and Management*, 4(9), 17-24.
- Filieri, R. (2015).** What Makes Online Reviews Helpful? A Diagnosticity-Adoption Framework to Explain Informational and Normative Influences in e-WOM. *Journal of Business Research*, 68(6), 1261-1270.
- Fisher, M. (2016).** *How The Internet Reinforces Inequality in the Real World*. New York: The Atlantic.

- Gajdošík T., Gajdošíková, Z. & Marčeková R. (2017).** Informačné Technológie v Cestovnom Ruchu, Bratislava. Wolters Kluwer.
- Gökşin, E. (2017).** Dijital Pazarlama Temelleri, İstanbul: Abaküs Yayınları.
- Herrero, A., Martín, H. S. & Collado, J. (2018).** Market Orientation and SNS Adoption for Marketing Purposes in Hospitality Microenterprises. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 34(1), 30-40.
- Hossain, M. S. & Rahman, M. F. (2017).** Tools of Online Marketing. *International Journal of Science and Business*, 1(1), 1-7.
- Hung, C. L. (2017).** Online Positioning Through Website Service Quality: A Case of Star Rated Hotels in Taiwan. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31(2), 131-138.
- Ilic, I. & Nikolic, A. (2018).** Implications of Modern Technology Development for the Tourism Sector of The Republic of Serbia, *Ekonomika*, 64(1), 37-52.
- İyiler, Z. (2009).** Elektronik Ticaret ve Pazarlama İhracatta İnternet Zamanı-1. Ankara: İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME)
- Jaas, A. (2022).** E-Marketing and Its Strategies: Digital Opportunities and Challenges. *Open Journal of Business and Management*, 10(2), 822-845.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2015).** *Marketing Management (15th global ed.)*, England: Pearson.
- Labanauskaitė, D., Fiore, M. & Stašys, R. (2020).** Use of E-Marketing Tools as Communication Management in the Tourism Industry. *Tourism Management Perspectives*, 34(2), 100652.
- Leeflang, P. S. H., Verhoef, P. C., Dahlström, P. & Freundt, T. (2014).** Challenges and Solutions for Marketing in a Digital Era. *European Management Journal*, 32(1), 1-12.
- Luo, M. (2016).** Information Search Behaviour and Tourist Characteristics: The Internet Vis-a-Vis Other Information Sources. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 17(2-3), 15-25.
- Malik, H. & Sharma, M. (2019).** E-Marketing as a Tool to Achieve Competitiveness in Travel Trade Industry. In *Handbook of Research on International Travel Agency and Tour Operation Management*. New York: IGI Global.
- Mahmood, I. R. & Mahmood, A. R. (2021).** The Impact Of E-Marketing In Achieving The Client Satisfaction An Exploratory Study In Iraqi Oil Products Distribution Company. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(3), 4749-4775.
- Mazurek, G. & Kucia, M. (2011).** Potential of Affiliate Marketing. 7th International Conference: Management of Technological Changes. 1-3 September, Greece.

- Mooya, N. & Phiri, J. (2021).** Factors Hindering the Adoption of E-Marketing Among Cable Manufacturers in Zambia, Based on Technology Acceptance Model (TCM). *Technology and Investment*, 12(2), 51-65.
- Mutlu, H. M. & Sürer, A. (2016).** Effects of Market, E-Marketing, and Technology Orientations on Innovativeness and Performance in Turkish Health Organizations. *Health Marketing Quarterly*, 33(2), 95–111.
- Noorbehbahani, F., Salehi, F. & Jafar Zadeh, R. (2019).** A systematic mapping study on gamification applied to e-marketing. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 13(3), 392-410.
- Pilepiü, L., Milojica, V. & Drpiü, D. E (2020).** Extended abstract: E-Marketing in Function of Achieving Competitiveness in the Hospitality Industry. COMBI2010 Conference Proceedings, 7-10 October, Finland.
- Porter, M. (2014).** Strategy and The Internet. *Havard Business Review*, 3(1) 63-78.
- Ptashchenko, O. V. & Naumik-Gladka, K. G. (2016).** Relationship of Competitiveness of Entrepreneurship and Internet-Marketing, 848(2), 109-115.
- Ryan, D. (2017).** Understanding Digital Marketing: Marketing Strategies for Engaging the Digital Generation. New York, Kogan Page Publishers.
- Salehi, M., Mirzaei, H., Aghaei, M. & Abyari, M. (2012).** Dissimilarity of E-Marketing VS Traditional Marketing. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 2(1), 384-389.
- Sawhney, M. (2016).** Making New Markets. *Business 2.0*, 2(1), 116–21.
- Sigala, M. (2018).** New Technologies in Tourism: From Multi-Disciplinary to Anti-Disciplinary Advances and Trajectories. *Tourism Management Perspectives*, 25(1), 151-155.
- Shabani, N., Munir, A. & A. Hassan. (2019).** E Marketing via Augmented Reality: A Case Study in the Tourism and Hospitality Industry, *IEEE Potentials*, 38(1), 43-47.
- Shams, S. M. R. (2016).** Branding Destination Image: A Stakeholder Causal Scope Analysis for Internationalization of Destinations. *Tourism Planning and Development*. 13(2), 140-153.
- Sheikh, S.M. & Basti, M. (2015).** Customer Satisfaction in Business to Consumer (B2C) E-commerce: A Comparative Study of Turkey and Pakistan. *Eurasian Journal of Business and Economics*, 8(16), 73-100.
- Sheth, J. N. & Sharma, A. (2005).** International E-Marketing: Opportunities and Issues. *International Marketing Review*, 22(6), 611-622.
- Singh A. (1997).** Asia Pacific Tourism Industry: Current Trends and Future Outlook. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 2(1), 89-99.

- Singh, L. & Dhankhar, D. (2020).** ICT-Based Marketing and Profitability in Tourism and Hospitality Organizations in Indian Scenario. in Hassan, A. & Sharma, A. (Eds.), *The Emerald Handbook of ICT in Tourism and Hospitality*. London: Emerald Publishing Limited, Bingley.
- Soleymani, S. A., Abdullah, A. H., Hassan, W. H., Anisi, M. H., Goudarzi, S., Rezazadeh Bae, M. A., & Mandala, S. (2015).** Trust Management in Vehicular ad hoc Network: A Systematic Review. *EURASIP Journal on Wireless Communications and Networking*, 146(2), 1-22.
- Sürer, A. & Mutlu, H. M. (2015).** The Effects of an E-Marketing Orientation on Performance on Turkish Exporter Firms. *Journal of Internet Commerce*, 14(1), 123-138.
- Świeczak, W. (2012).** Content Marketing as an Important Element of Marketing Strategy of Scientific Institutions. *Prace Instytutu Lotnictwa*, Pages 226(5), 133-150.
- Tan, K. S., Chong, S. C. & Lin, B. (2013).** Intention to Use Internet Marketing: A Comparative Study Between Malaysians and South Koreans. *Kybernetes*, 42(6), 888-905.
- Tembo, N. (2019).** The Impact of E-Marketing on Tourism Growth: The Case of Zambia. *Graduate School of Business*. 12(1), 125-135.
- Thorpe, P. K. (2017).** Marketing Strategy and the Internet: An Organizing Framework. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 30(4), 296-312.
- Tomsett, P. & Shaw, M. (2015).** Developing a New Typology for a Behavioural Classification of Stakeholders Using the Case of Tourism Public Policy Planning in the Snow Sports Industry. *European Journal of Tourism Research*, 9(1), 115-128.
- Varadaraja, R. & Yadav, M. S. (2009).** Marketing Strategy in an Internet-Enabled Environment: A Retrospective on the First Ten Years of JIM and a Prospective on the Next Ten Years. *Journal of Interactive Marketing*, 23(1), 11-22.
- Yousaf, Z., Sahar, N., Majid, A. & Rafiq, A. (2018).** The Effects of e-Marketing Orientation on Strategic Business Performance: Mediating role of e-trust. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 14(3), 309-320.
- Zhu, G., Wu, Z., Wang, Y., Cao, S. & Cao, J. (2019).** Online Purchase Decisions for Tourism E-Commerce, *Electronic Commerce Research and Applications*, 38(4), 100887.

Kaynakça

- Abrahams, A. S., Jiao, J., Wang, G. A., & Fan, W. (2012).** Vehicle Defect Discovery From Social Media. *Decision Support Systems*, 54(1), 87-97.
- Aktan, E. (2018).** Sosyal Medyanın Turizm Pazarlamasındaki Rolünün Değerlendirilmesi. *Journal of Gastronomy Studies*, 6 (3),228-248.
- Aksoy, M., & Akbulut, B.A. (2016).** Restoranlardaki Teknolojik Yeniliklerin Deneyim Pazarlaması Açısından Değerlendirilmesi. II. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends and Indicators, 45-57.
- Alabay, N. (2010).** Geleneksel Pazarlamadan Yeni Pazarlama Yaklaşımlarına Geçiş Süreci. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2): 213-235.
- Altunışık, R., Özdemir, Ö. & Torlak, Ö. (2016).** Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Arat, T., & Baltacıoğlu, S. (2016).** Sanal Gerçeklik ve Turizm. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 19(1), 103-118.
- Arıca, R. (2019).** Seyahat Acentelerinde Turistik Ürünlerin Kişiselleştirilmesinin Bir Yolu Olarak Müşterilerle Üretim. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 499-516.
- Atar, A. (2020).** Gelenekselden Dijitale Turizm Sektörü. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1640-1654.
- Aylan, F. K. & Aylan, S. (2020).** Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Rekreatif Faaliyetlere Yansıması: Dijital Rekreasyon, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3): 2746-2760.
- Azadaliyev, S., & Demirkol, Ş. (2023).** Turizm sektöründe artırılmış gerçeklik ve dijital dönüşümün değerlendirilmesi, *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 11-26.
- Başer, M. Y., & Olcay, A. (2022).** Akıllı Turizmde Yapay Zekâ Teknolojisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(3), 1795-1817.
- Batchelor, T. (2024).** Robots: Airports Benefit From Automation. Erişim Tarihi 08.11.2024. <https://www.airportsinternational.com/article/robots-airports-benefit-automation>
- Berisha-Namani, M. (2013).** Information Technology, Internet and Marketing. *International Journal of Electronic Commerce Studies*, 4(1): 103-110.
- Bilgiçli, İ. (2023).** İçinde Turizm Sektöründe Dijitalleşmenin Önemi. (İçinde) *Turizm ve Destinasyon Araştırmaları IV. Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım. Çanakkale.*
- Birkan, I. (1998).** Bilgisayar Teknolojisindeki Gelişmelerin Turizm Pazarlaması Üzerindeki Etkileri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 26-32.

- Block, D. (2017).** Yakında Sevimli Robotlar Hizmet Sektörüne Giriyor, Erişim Tarihi: 13.06.2017, <https://www.amerikaninsesi.com/a/yakinda-sevimli-robotlar-hizmet-sektoru-ne-giriyor/3727747.html>.
- Buonincontri, P., & Micera, R. (2016).** The Experience Co-creation in Smart Tourism Destinations: A Multiple Case Analysis of European Destinations, *Information Technology & Tourism*, 16: 285-315.
- Carter, D. (2016).** Hustle and Brand: The Sociotechnical Shaping of Influence. *Social Media+ Society*, 2(3), 1-12.
- Cerrahoğlu, S. (2021).** Sosyal Medya Etkileşiminin Turizm Pazarlamasındaki Rolünün Değerlendirilmesi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 21-44.
- Combley, R. (2011).** Langenscheidt Standard French Dictionary: French-English, English-French;[new blue headwords]. Langenscheidt.
- Çelik, P., Yüzbaşıoğlu, N., & Topsakal, Y. (2017).** Destinasyon Tanıtımı ve Pazarlamasında Sosyal Medya: Home Turkey örneği. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1070-1081.
- Çıtak, B. (2023).** Turizmde dijital gelecek: Seyahat, Konaklama, Rehberlik ve Gastronomide Teknolojik Trendler ve Yenilikçi Uygulamalar. (İçinde) *Yeni Restoran Konseptleri: Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Deneyimi Sunan Restoranlar*. Detay Yayıncılık.
- Demirbaş Ecioğlu, Ş. (2024).** Influencer Pazarlamasının Otel İşletmeleri Üzerindeki Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. *Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Pamukkale Üniversitesi, Denizli*.
- Demirezen, B. (2019).** Arttırılmış Gerçeklik ve Sanal Gerçeklik Teknolojisinin Turizm Sektöründe Kullanılabilirliği Üzerine Bir Literatür Taraması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-26.
- Dredge, D., Phi, G. T. L., Mahadevan, R., Meehan, E., & Popescu, E. (2019).** Digitalisation in Tourism: In-depth Analysis of Challenges and Opportunities. Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises (EASME), European Commission.
- Durna, E., C. (2021).** Sanal Gerçeklik ve Arttırılmış Gerçeklik Teknolojilerinin Turist Tatmini Üzerine Etkileri: Çanakkale tarihi yarımada örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Dwityas, N. A., & Briandana, R. (2017).** Social Media in Travel Decision Making Process. *International Journal of Humanities and Social Science*, 7(7), 193-201.
- Ercan, F. (2020).** Turizm Pazarlamasında Yapay Zekâ Teknolojilerinin Kullanımı ve Uygulama Örnekleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 23(2), 394-410.

- Erol, G. (2009).** Medya ve Etik: İnternet Haberciliğinde Nesnellik, Etik İlkelere İçeriği, Uygulamadaki Sorunlar Ve Televizyon Haberciliği İle Karşılaştırılması. Fırat Üniversitesi Medya ve Etik Sempozyumu, 07-09.
- Eröz, S. S., & Doğdubay, M. (2012).** Turistik Ürün Tercihinde Sosyal Medyanın Rolü ve Etik İlişkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 27(1), 133-157.
- Ertuğral, S. M., Kuran, İ., & Neyir Tekeli, H. (2022).** Dijitalleşmenin Turizm Sektörüne Yansımaları ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, 7(2), 14-25.
- Eryılmaz, S. (2023).** Türkiye’ de Turizm Sektöründe Dijital Dönüşüm: Turizm 4. 0. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Eryılmaz, G., & Aydın, R. (2020).** Sanal Gerçeklik ve Arttırılmış Gerçeklik Teknolojilerinin Turizm Uygulamaları ve Pazarlamadaki Yeri. Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi (IRTAD) E-ISSN: 2602-4462, 4(2), 9-25.
- Eryılmaz, B., & Şengül, S. (2016).** Sosyal Medyada Paylaşılan Yöresel Yemek Fotoğraflarının Turistlerin Seyahat Tercihleri Üzerindeki Etkisi. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1), 32-42.
- Fusté-Forné, F. (2021).** Robot Chefs in Gastronomy Tourism: What’s on the Menu?. *Tourism Management Perspectives*, 37, 100774.
- Gedik, Y. (2023).** Turizm Sektöründe Sosyal Medya Pazarlaması Avantajları, Zorlukları ve Stratejileri Üzerine Kavramsal bir Değerlendirme. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 297-316.
- Gider, M. (2020).** Turizm Pazarlaması Kapsamında Dijitalleşme Sürecinin Turizm Sektörü Üzerindeki Etkileri: Nitel bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Gülbahar, M. O., & Yıldırım, F. (2015).** Marketing Efforts Related to Social Media Channels and Mobile Application Usage in Tourism: Case Study in Istanbul. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 453-462.
- Gretzel, U. (2017).** Influencer Marketing in Travel and Tourism. In *Advances in Social Media for Travel, Tourism and Hospitality* (pp. 147-156). Routledge.
- Hacıhasaoğlu, P., & Akgün, Z. (2022).** Yeni Nesil Pazarlama Teknolojileri. Paradigma Akademi. Çanakkale.
- Hazarhun, E. ve Yılmaz, D.E. (2020).** Restoranlarda Dijital Dönüşüm: Touch Restoran Örneği. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 4(3), 384-399.
- İçten, T., & Bal, G. (2017).** Arttırılmış Gerçeklik Üzerine son Gelişmelerin ve Uygulamaların İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi Part C: Tasarım ve Teknoloji*, 5(2), 111-136.

- İlhan, İ., & Çeltek, E. (2016).** Mobile Marketing: Usage of Augmented Reality in Tourism. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 581-599.
- Karabacak, İ. Z. & Sezgin, A. A. (2019).** Türkiye’de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 91(488), 319-343.
- Karamehmet, B. ve Aydın, G. (2017).** ‘Turizm Sektöründe Sosyal Medya Kullanım Etkinliğinin İyileştirilmesi: 5 Yıldızlı Oteller Üzerinde Bir Çalışma’, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (16. UIK Özel Sayısı) 593-606.
- Karataş, M., & Babür, S. (2013).** Gelişen Dünya’da Turizm Sektörünün Yeri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2013(2), 15-24.
- Khan, Z. H., Khalid, A. and Iqbal, J. (2018).** Towards Realizing Robotic Potential in Future Intelligent Food Manufacturing Systems. *Innovative Food Sci-ence & Emerging Technologies*, 48, 11-24.
- Pieska, S., Luimula, M., Jauhiainen, J., & Spiz, V. (2013).** Social Service Robots in Wellness and Restaurant Applications. *Journal of Communication and Computer*, 10, 116-123.
- Kim, D. J., Kim, W. G. & Han, J. S. (2007).** A Perceptual Mapping of On-line Travel Agencies and Preference Attributes. *Tourism Management*, 28(2): 591–603.
- Kotler, P. (2000).** *Marketing Management*. Prentice Hall International, Inc., The Millennium Edition, New Jersey.
- Kotler, P., Kartajaya, H. & Setiawan, H. (2011).** *Pazarlama 3.0.* (K. Dündar, Çev.). Optimist Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Kozak, N. (2019).** *Turizm Pazarlaması*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kunt, S., & Hassan, A. (2021).** Seyahat ve Turizmde Yeni Bir Pazarlama Yaklaşımı: Etkileyici pazarlama. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 24(2), 216-240.
- Kuo, C. M., Chen, L. C. & Tseng, C. Y. (2017).** Investigating an Innovative Service With Hospitality Robots. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(5), 1305–1321.
- Mathath, A., & Fernando, Y. (2015).** Robotics, Automation, and Control in Industrial and Service Settings. (in) *Robotic Transformation and Its Business Applications in Food Industry*. (pp. 281-305). IGI Global.
- Mucuk, İ. (2009).** *Pazarlama İlkeleri*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Öngider, M., U. & Yazıcı, S. (2020).** 360° Sanal Gerçeklik Videolarının Turistlerin Seyahat Motivasyonuna Etkisi Üzerine Deneysel Bir Araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1) 121-136.

- Özgürel, G., & Şahin, S. K. (2021).** Turizmde Robotlaşma: Yiyecek-İçecek Sektöründe Robot Şefler ve Robot Garsonlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18 (Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1849-1882.
- Pop, R. A., Säplăcan, Z., Dabija, D. C., & Alt, M. A. (2022).** The Impact of Social Media Influencers on Travel Decisions: The Role of Trust in Consumer Decision Journey. *Current Issues in Tourism*, 25(5), 823-843.
- Rathore, A. K., Kar, A. K., & Ilavarasan, P. V. (2017).** Social Media Analytics: Literature Review and Directions for Future Research. *Decision Analysis*, 14(4), 229-249.
- Sabuncuoğlu, A., & Gülay, G. (2014).** Sosyal Medyadaki Yeni Kanaat Önderlerinin Birer Reklam Aracı Olarak Kullanımı: Twitter Fenomenleri Üzerine Bir Araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2014(38), 1-23.
- Sarı, Y., & Kozak, M. (2005).** Turizm Pazarlamasına İnternetin Etkisi: Destinasyon Web Siteleri İçin Bir Model Önerisi. *Akdeniz İİBF Dergisi* 5 (9), 248-271.
- Sezgin, M., & Karagöz, B. (2021).** Turizmde Robotlaşma Teknolojisinin Kullanımı. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 946-959.
- Sun, Y., Wang, R., Cao, D., & Lee, R. (2022).** Who are Social Media Influencers for Luxury Fashion Consumption of the Chinese Gen Z? Categorisation and Empirical Examination. *Journal of Fashion Marketing and Management: An International Journal*, 26(4), 603-621.
- Şenkal, E. (2022).** Akıllı Turizm Teknolojilerinin Destinasyonların Pazarlanabilirliğine Etkisi: TR81 Bölgesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.*
- Şeyhanlıoğlu H.Ö. & Kırgın S. (2021).** Turizm İşletmelerinde Teknolojik Sistemlerin Kullanılması: İstanbul Üzerine bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 234-247.
- Tekin, M., Güleş, H. K., & Ögüt, A. (2003).** Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi. *Nobel Yayınevi, Ankara.*
- Timur, B., & Köz, E. N. (2022).** Turizmde Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Çalışmaları Üzerine Sistemik bir Literatür Taraması. *Turizm Akademik Dergisi*, 9(1), 233-251.
- Topsakal, Y., Yüzbaşıoğlu, N., Çelik, P., & Bahar, M. (2018).** Turizm 4.0–Turist 5.0: İnsan Devriminin Neden Endüstri Devrimlerinden bir Numara Önde Olduğuna İlişkin Bakış. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(2), 1-11.
- Türk, F. & Karadal, M. (2008).** İşletmelerde Teknoloji Yönetiminin Geleceği. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 59-71.

- Üstüner, M., & Dilek, S. E. (2024).** Turizm ve Teknoloji İlişkisi: Uluslararası Turizm Dergilerindeki Makalelere Yönelik Bibliyometrik bir Değerlendirme. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 7(1), 36-50.
- Yalçınkaya, P., Atay, Y., & Karakaş, E. (2018).** Akıllı Turizm Uygulamaları. *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research*, 2(2), 85-103.
- Yeğin, T. (2020).** The Place and Future of Artificial Intelligence in Marketing Strategies. *Ekev Akademi Dergisi*, 24(81), 489-506.
- Yılmaz, M. (2020).** Seyahat Odaklı Sosyal Medya Kanaat Önderlerinin Deneyimleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Kaynakça

- Aaker, D. (1991).** Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of a Brand Name. New York: The Free Press.
- Adalı, E. & Sıgır, Ü. (2022).** E-Ticaret Sektöründe Kullanılan Dijital Pazarlama Araçlarının Şirketlerin Marka Değerine Etkileri Üzerine Nitel Bir Araştırma. Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 15(1), 93-140.
- Aydın- Ünal, D. (2024).** Unlocking Instagram Success: Factors Shaping Consumer Engagement in Social Media Marketing. Optimum: Journal of Economics & Management Sciences/Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 11(1),121-136.
- Aydın, A. (2022).** Marka Değeri ve Marka Sadakati ile Müşteri Değeri ve Müşteri Sadakati İlişkinin Betimsel İçerik Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi. Social Sciences, 17(4), 10-22.
- Aydınbaş, G. (2023).** Akıllı Turizm (Turizm 4.0) Teknolojileri Üzerine İktisadi Bir Yaklaşım: Türkiye Örneği. Journal Of Tourism Intelligence and Smartness, 6(1), 26-44.
- Bulut, H., Ç. (2021).** Konya İlinin Marka Şehir Olmasında Gastronomi Kültürünün Yeri Ve Önemi: Turistik Konya Restoranları Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği Anabilim Dalı, Konya.
- Coşkun, E. & Şener, B., Ç. (2020).** Türkiye’de Covid-19 Sürecinde Sosyal Medya Pazarlaması: Pegasus ve Bim Örneği. İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 5(2), 27-42.
- Cömert, G. (2023).** Dijital Pazarlama Uygulamalarının Tüketicilerin Satın Alma Niyetine Etkisi, Marka Değeri ve Müşteri İlişkileri Yönetiminin Aracılık Rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Çıtak-Adalı, E. & Sıgır, Ü. (2022).** E-Ticaret Sektöründe Kullanılan Dijital Pazarlama Araçlarının Şirketlerin Marka Değerine Etkileri Üzerine Nitel Bir Araştırma. Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 15(1). 93-140.
- Davras, Ö. (2019).** Tüketici Temelli Destinasyon Marka Değeri Modellemesi: Isparta Destinasyonu Örneği. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 16(3), 515-532.
- Demir O. & Yıldız S. (2020).** Futbolda Sosyal Medya İletişimi ve Marka Değeri: Trabzonspor ve Taraftarları Üzerine Bir Çalışma. The Journal Of International Scientific Researches, 5(2), 111-127.
- Deniz, E. (2020).** Kişisel Değerler, Marka Deneyimi ve Marka Değeri Arasındaki İlişkiler: Türkiye’de Popüler Bir E-Ticaret Markasına Yönelik

Bir Araştırma. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (Temmuz 2020(Özel Ek), 174-201.

Doğan, Ş. (2021). Dijital Pazarlamada İnternet Arama Motorlarının Kullanımı: Morhipo ve Trendyol Sitelerinin Karşılaştırmalı Analizi. İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi), 6(1), 123-139.

Gedik, Y. (2020). Sosyal Medyada Yükselen Bir Trend: Influencer Pazarlama Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi, 7(2), 362-385.

Gürbüz, A. & Yeğin, T. (2018). Consumer Based On The Impact Of Relationship Marketing Brand Equity Components: A Model Proposal. Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (31), 599-622.

İstanbul-Dinçer, F., Dinçer, M. Z. & Ak, S. (2019). Turizm Endüstrisinde E-Turizm Yönetimi ve Sorunları. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(96), 455-463.

Jo, M., Cha, J. & Kim, J. (2022). The Effects of Tourism Storytelling on Tourism Destination Brand Value, Lovemarks and Relationship Strength in South Korea. Sustainability, 14 (24), 1-16.

Kalafat-Çat, A. & Akbulak, B. (2020). Marka İletişimi Bağlamında Havayolu Şirketlerinin Logolarına Yönelik Bir İnceleme. International Journal of Arts and Social Studies, 3(4), 50-61.

Kayabaşı, A. & Gültekin, Z. (2022). Algılanan Faydanın Tüketici Temelli Marka Değeri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi, 3(2), 13-31.

Kotler, P., Armstrong, G., Saunders, J. & Wong, V. (1996). Principles of Marketing. USA: Prentice Hall Europe.

Kushwaha, P., J. Singh, R., K., Varghese, N. & Singh, V., N. (2020). Integrating Social Media and Digital Media As New Elements Of Integrated Marketing Communication For Creating Brand Equity. Journal of Content, Community & Communication, 11(6), 52-64.

Kütük, A., & Yılmaz, B. S. (2022). Dijital Seyahat Araçları Marka Değerinin Müşteri E-Tatmini ile İlişkisi. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 33(1), 56-67.

Lemon, K. N. & Verhoef, P. C. (2016). Understanding Customer Experience Throughout The Customer Journey. Journal of Marketing, 80(6), 69-93.

Li, P., Zhou, Y. & Huang, S. (2023). Role Of Information Technology in The Development Of E-Tourism Marketing: A Contextual Suggestion. Economic Analysis and Policy, 78, 307-318.

- Lukin E., Krajnovi'c A. & Bosna J. (2022).** Review Sustainability Strategies and Achieving SDGs: A Comparative Analysis of Leading Companies in the Automotive Industry. *Sustainability*, 14,(4000), 5.
- Maurya, U. K. & Mishra, P. (2012).** What is a brand? A Perspective on Brand Meaning. *European Journal of Business and Management*, 4(3), 122-133.
- Nedergaard, N. & Gyrd-Jones, R. (2013).** Sustainable Brand-Based Innovation: The Role Of Corporate Brands in Driving Sustainable Innovation. *Journal Of Brand Management*, 20, 762-778.
- Oetama, S. (2022).** Influence Of Brand Communication, Brand Image and Brand Trust Through Online Media On Brand Loyalty in E-Commerce. *International Journal of Science, Technology & Management*, 3(2), 502-511.
- Özdemir, G. (2024).** Dijital Pazarlama Özelliklerinin Perakendeci Marka Değeri ve Satış Sonrası Müşteri Memnuniyeti Üzerine Etkisi: Boyner Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.*
- Selame, E. (1993).** Commentary: Unlocking the Brand Asset Vault. *Journal of Product and Brand Management*, 2(1), 20-28.
- Şantaş, G. & Şantaş, F. (2020).** Güncel Pazarlama Yaklaşımlarının Sağlık Hizmetlerinde Uygulanabilirliği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 432-443.
- Tajeddini, K., Gamage, T. C., Tajeddini, O. & Kallmuenzer, A. (2023).** How Entrepreneurial Bricolage Drives Sustained Competitive Advantage Of Tourism and Hospitality Smes: The Mediating Role Of Differentiation and Risk Management. *International Journal of Hospitality Management*, 111,1-13. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2023.103480>.
- Tutar, F., Kocabay, M. & Kılınç, N. (2007).** Turizm Sektöründe E-Ticaret Uygulamaları: Nevşehir Örneği. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2007(1), 196-206.
- Yalçın, H. (2022).** Finansal Temelli Marka Değerleme Yöntemleri ve Marka Değerinin Finansal Tablolarda Sunulmasının TMS 38 Kapsamında İncelenmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 32(173), 147- 169.
- Yapıcı, O. Ö., & Yıldırım, G. (2021).** Endüstri 4.0'ın Turizm Alanındaki Kavramları Üzerine Bir Araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 394-412.
- Yeniçeri, B. (2020).** Bir E-Ticaret Stratejisi: İçerik Pazarlaması. *Yeni Medya*, 2020(8), 25-40.
- Yılmaz, Ö. (2021).** Dijital ve Doğrudan Pazarlamanın Marka Değeri Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gümüşhane.*

Kaynakça

- Akyurt, H. & Atay L. (2009).** Destinasyonda İmaj Oluşturma Süreci. Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi, 1(1), 1-14.
- Aşık, N., A. (2020).** Seyahat Motivasyonları ve Destinasyon Seçimi: Y ve Z Kuşakları Arasında Bir Karşılaştırma. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 4(3), 1746-1762.
- Baloglu, S. & McCleary, K., W. (1999).** A Model of Destination Image Formation. Annals of Tourism Research, 26(4), 868-897.
- Baloğlu, Ş. (1996).** An Empirical Investigation of Determinants of Tourist Destination Image. Yayınlanmamış Doktora tezi, Virginia State University, Virginia Polytechnic Institute, Doctor of Philosophy in Hospitality and Tourism Management, Blacksburg, Virginia.
- Beerli, A. & Martín, J. D. (2004).** Factors Influencing Destination Image. Annals of Tourism Research, 31(3), 657-681.
- Çeti, B. & Atay, L. (2020).** Destinasyon Dencyiminin İmaj Algısı ve Davranışsal Niyete Etkisi: Kapadokya Örneği. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 31(1), 31-40.
- Çiçek, R., & Ilgaz, A. (2015).** Destinasyonların Pazarlanmasında İmaj ve Markanın Rolü: Nevşehir Örneği. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (48), 171-183.
- Çokal, Z. & Yılmaz, İ. (2020).** Turist Rehberlerinin Etik Davranışlarının Destinasyon İmajına Etkisi: Kapadokya Örneği. Verimlilik Dergisi, (4), 135-173.
- Duran, H. (2020).** Denizli'nin Algılanan ve Sunulan Çevrimiçi Destinasyon İmajının Değerlendirilmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Echtner, C. M., & Ritchie, J. R. B. (1991).** The Meaning And Measurement Of Destination Image. Journal of Tourism Studies, 2(2), 2-12.
- Echtner, C. M., & Ritchie, J. R. B. (1993).** The Measurement Of Destination Image: An Empirical Assessment. Journal of Travel Research, 31(3), 3-13.
- Erensayın, M. & Köksal, O. (2022).** Turizm Sektöründe Marka ve Marka İmajı. (Edt.: Sezgin, M. & Köseoğlu, A.). Turizm Sektöründe Markalaşma Analizler, Sorunlar, Çözümler. İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Gartner W., C. (1994).** Image Formation Process. Journal of Travel & Tourism Marketing, 2(2-3), 191-216.
- Homer, N., L., Kazantakis, G., W. & Sappho, C., S. (2023).** The Role of Destination Image in Influencing Tourist Behaviors and Experiences: A Comparative Study of the Greek Islands versus Mainland Destinations. Journal of Hospitality & Tourism Management, 6(3), 1-11

- Hosany, S., Ekinci, Y. & Uysal, M. (2007).** Destination Image and Destination Personality. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 1(1), 62-8.
- İbicioğlu, H., & Avcı, U. (2003).** Turizm İşletmelerinde Kurumsal İmajı Oluşturan Faktörlere ve Kurumsal İletişimin Rolüne Yönelik İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2).
- İlban M., O. (2007).** Destinasyon Pazarlamasında Marka İmajı ve Seyahat Acentalarında Bir Araştırma. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Kasapoğlu, C. (2020).** İstanbul Şehir Marka İmajının İngilizce Sosyal Medya Paylaşımları Üzerinden Kavram Haritası Yöntemiyle Analizi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Kaya, B. & Gümüş, M. (2020).** Postmodern Bir Araç Olarak Hikâye Anlatıcılığının Turizm Açısından Önemi. *Journal of Applied Tourism Research*, 1(2), 115-132.
- Keller, K. L. & Lehmann, D. R. (2009).** Assessing Long-Term Brand Potential. *Journal of Brand Management*, 17(1), 6-17.
- Kıyıcı, Ş. (2010).** Bir İmaj Çeşidi Olarak Destinasyon İmajı ve Turizmde Destinasyon İmajının Ölçülmesi, Amasra Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Kim, H. & Richardson, S., L. (2003).** Motion Picture Impacts On Destination Images. *Annals of Tourism Research*, 30(1), 216-237.
- Koçak, S., Çelik-Varol, M. & Varol, E. (2020).** Dijital Ortamda Marka İmaj Transferi ve İtibar Göstergeleri: Rolex-Roger Federer Örneği. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6 (2), 597-625.
- Kurtulay, Z. & Kızılırmak, İ. (2017).** Online Rezervasyon Kanallarında Dijital İmaj ve Fuzzy Topsis Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4, (Special Issue 1), 241-254.
- Martineau, P. (1958).** The Personality Of The Retail Store. (Edt.: Findlay, A., M. & Saprks, L.). *Retailing: Critical Concepts*, Vol IV. London: Routledge pub.
- Savaş, S. (2020).** İmaj Üretiminde Dijital Medya'nın Rolü: Kurumların Oluşturmaya Çalıştıkları İmajın Tüketicie Ne Oranda Yansıdığına Yönelik Bir Çalışma. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Taşpınar, O. (2016).** Gastronomi Turizminde İçecek Menülerinin Planlanması ve Geliştirilmesinde Marka İmajı İlişkisinin Analizi: İstanbul Örneği.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul.

Tolungüç, A. (1999). Turizmde Tanıtım ve Reklam. Ankara: MediaCat Yayınları.

Uluçay, D. M. (2017). Gastronomi Turizmi İşletmelerinin Web Siteleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. Erciyes İletişim Dergisi, 5(2), 196-208.

Yamaç, Z. (2015). Sakarya Destinasyonunun İmaj Algısına Yönelik Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Zafar, A. (1992). Bir Pazarlama Faaliyeti Olarak Olumsuz Bir İmajın Düzeltilmesi. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(3), 9-11.

3. Kaynakça

- Aşık, N. A., & Gökçe, F. (2019). Yabancı Dil Konuşma Kaygısını Etkileyen Faktörler: Turizm Lisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 202-219.
- Babakus, E., Yavas, U., & Ashill, N. J. (2009). The Role Of Customer Orientation As A Moderator Of The Job Demand-Burnout-Performance Relationship: A Surface-Level Trait Perspective. *Journal of Retailing*, 85(4), 480-492.
- Baytok, A., Pelit, E., Gökçe, F. & Gökçe, Y. (2015). Sürdürülebilirlik Kavramında Termal Otel İşletmelerinde Atık Yönetimi Uygulamaları: Sandıklı Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 6(14), 1-11.
- Boichuk, J. P., Bolander, W., Hall, Z. R., Ahearne, M., Zahn, W. J., & Nieves, M. (2014). Learned Helplessness Among Newly Hired Salespeople And The Influence Of Leadership. *Journal of Marketing*, 78(1), 95-111.
- Camacho, D., Fernández, F., & Rodelgo, M. A. (2006). Roboskeleton: An Architecture For Coordinating Robot Soccer Agents. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 19(2), 179-188.
- Camacho, N. P., West, P., Torzilli, P. A., & Mendelsohn, R. (2001). FTIR Microscopic Imaging Of Collagen And Proteoglycan In Bovine Cartilage. *Biopolymers: Original Research on Biomolecules*, 62(1), 1-8.
- Chaker, N. N., Zablah, A. R., & Noble, C. H. (2018). More Than One Way To Persist: Unpacking The Nature Of Salesperson Persistence To Understand Its Effects On Performance. *Industrial Marketing Management*, 71, 171-188.
- Çavuşoğlu, S., & Uslu, A. (2021). Müşteri Deneyimi Algısının Müşteri Sadakati Üzerine Etkisi: Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 393-414.
- Dellermann, D., Ebel, P., Söllner, M., & Leimeister, J. M. (2019). Hybrid Intelligence. *Business & Information Systems Engineering*, 61(5), 637-643.
- Dick, J. (2021). Live Chat Exposes a Fatal Flaw in Your Go-to-Market. *Recuperado de <https://blog.hubspot.com/sales/live-chat-go-to-market-flaw>*. E.T.: 13.11.2024.
- Frikha, A., Krompaß, D., Köpken, H. G., & Tresp, V. (2021). Few-Shot One-Class Classification Via Meta-Learning. In *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence*, 35(8), 7448-7456.
- Gammoh, B., Mallin, M., Pullins, E. B. (2014). The Impact Of Salesperson-Brand Personality Congruence On Salesperson Brand Identification,

Motivation And Performance Outcomes, *Journal of Product & Brand Management*, 23(7) (2014), 543-553.

Gökçe, Y., & Ünlüönen, K. (2023). Örgütsel Çeviklik Ve Örgütsel Çevikliğin Turizm Yansımaları İle İlgili Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(4), 3096–3112.

Guttentag, D. A. (2010). Virtual Reality: Applications And Implications For Tourism. *Tourism management*, 31(5), 637-651.

Habel, J., Alavi, S., & Linsenmayer, K. (2021). Variable Compensation And Salesperson Health. *Journal of Marketing*, 85(3), 130-149.

Harmeling, C. M., Palmatier, R. W., Houston, M. B., Arnold, M. J., & Samaha, S. A. (2015). Transformational Relationship Events. *Journal of Marketing*, 79(5), 39-62. <https://doi.org/10.1509/jm.15.0105>

Huang, M. H., & Rust, R. T. (2017). Technology-Driven Service Strategy. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45(6), 906-924.

Hunter, G. L., & Goebel, D. J. (2008). Salespersons' Information Overload: Scale Development, Validation, And Its Relationship To Salesperson Job Satisfaction And Performance. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 28(1), 21-35.

Hyken, S. (2022). Former VP Of Amazon Preaches A Frictionless Experience, <https://www.forbes.com/sites/shephyken>, E.T.: 13.11.2024.

Lewin, J. E. & Sager J. K. (2007). A Process Model Of Burnout Among Salespeople: Some New Thoughts. *Journal of Business Research*, 60(12), 1216–1224.

Li, H., & Dinlersoz E. (2012). Quality-Based Price Discrimination: Evidence From Internet Retailers' Shipping Options. *Journal of Retailing*, 88(2), 276–290.

Louvieris, P., & Driver, J. (2004). Avoiding Buyer Behaviour Myopia In Hotel E-Commerce. *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 11(1), 65-84.

Luitse, D., & Denkena, W. (2021). The Great Transformer: Examining The Role Of Large Language Models In The Political Economy Of AI. *Big Data & Society*, 8(2).

Neuhof, B. Buhalis, D., & Ladkin, A. (2014). A Typology of Technology-Enhanced Tourism Experiences. *Int. J. Tour. Res.* 16(4), 340–350.

Nguyen, T. N., & Ricci, F. (2018). A Chat-Based Group Recommender System For Tourism. *Information Technology & Tourism*, 18, 5-28.

Ortmeyer, G., Quelch, J. A., & Salmon, W. (1991). Restoring Credibility To Retail Pricing. *MIT Sloan Management Review*, 33(1), 55.

- Pantano, E., & Loredana D. P. (2013).** From E□Tourism To F□Tourism: Emerging İssues From Negative Tourists' Online Reviews. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 4(3), 211-227.
- Papathanassis, A., & Knolle, F. (2011).** Exploring The Adoption And Processing Of Online Holiday Reviews: A Grounded Theory Approach. *Tourism management*, 32(2), 215-224.
- Pappas, A., De Wit, J. J., Fioranelli, F., & Jacobs, B. (2023).** Multitask Learning For Radar-Based Characterization Of Drones. In *2023 IEEE International Radar Conference (RADAR)*, Aralık, 2023, Bingöl, Türkiye.
- Pelit, E. & Gökçe, Y. (2019).** Yöneticiye Duyulan Güven İle Çalışma Yaşam Kalitesinin İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Otel İşletmeleri İşgörenleri Üzerinde Bir Araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(41), 503-530.
- Pichler, M., Rutzinger, M., & Neiss, H. (2014).** Insighttourism-Towards Understanding Online Behavior Of Tourists. *Software Competence Center Hagenberg GmbH, Softwarepark 21, Hagenberg, Austria.*
- Roberts, R. (2014).** Genetics Of Coronary Artery Disease. *Circulation Research*, 114(12), 1890-1903.
- Sebastia, L., Garcia, I., Onaindia, E., & Guzman, C. (2009).** E-Tourism: A Tourist Recommendation And Planning Application. *International Journal on Artificial Intelligence Tools*, 18(05), 717-738.
- Stiakakis, E., & Vlachopoulou, M. (2017).** The İmpact Of Social Media On Travelers 2.0. *Tourismos*, 12(3), 48-74.
- Uslu, A., & Berdibek, U. (2022).** Dijital İnsan Kaynakları Pazarlaması Aracılığıyla Örgüt Yönetimi. (Edt.: Demir Ç. & Göktaş, B.). *Dijital insan kaynakları Pazarlaması*. Efe Akademi Yayınları, İstanbul.
- Uyrun, A., & Yıldız, M. (2015).** Hızlı Yiyecek İçecek İşletmesi Servis Sisteminin Bekleme Hattı Modeliyle Analizine Yönelik Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(1), 19-34.
- Wilson, H. J., & Daugherty, P. R. (2018).** Collaborative İntelligence: Humans And AI Are Joining Forces. *Harvard Business Review*, 96(4), 114-123.
- Wong, J. (2022).** Why Consistency İs Vital To Your Branding Efforts, *Entrepreneur*,
[https:// entm.ag/ Fx9x36](https://entm.ag/Fx9x36), E.T.: 10.11.2024.
- Xiang, Z. (2018).** From Digitization To The Age Of Acceleration: On İnformation Technology And Tourism. *Tourism management perspectives*, 25, 147-150.

- Yeh, C. H., Wang, Y. S., Hsu, J. W., & Lin, S. J. (2020).** Predicting Individuals' Digital Autopreneurship: Does Educational Intervention Matter?. *Journal of Business Research*, 106, 35-45.
- Yuan, X., Chen, J., Zhang, N., Ni, J., Yu, F. R., & Leung, V. C. (2022).** Digital Twin-Driven Vehicular Task Offloading And IRS Configuration In The Internet Of Vehicles. *IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems*, 23(12), 24290-24304.

Kaynakça

- Alagha, A. (2013).** Requirements for Improving Contemporary E-Tourism Information Systems In Terms of Customer Satisfaction. (Master Thesis). Royal Institute of Technology.
- Ali, F. (2016).** Hotel Website Quality, Perceived Flow, Customer Satisfaction and Purchase Intention. *Journal of hospitality and tourism technology*, 7(2), 213-228.
- Anderson, R. E., & Srinivasan, S. S. (2003).** E-Satisfaction and E-Loyalty: A Contingency Framework. *Psychology & Marketing*, 20(2), 123-138.
- Arora, R., & Singer, J. (2006).** Customer Satisfaction and Value as Drivers of Business Success for Fine Dining Restaurants. *Services Marketing Quarterly*, 28(1), 89-102.
- Barykin, S. E., de la Poza, E., Khalid, B., Kapustina, I. V., Kalinina, O. V., & Iqbal, K. M. J. (2021).** Tourism industry: Digital transformation. In *Handbook of research on future opportunities for technology management education* (pp. 414-434). IGI Global.
- Bhaskar, P. P., & Kumar, D. P. (2016).** Customer Loyalty on E-Commerce. *International Journal of Management Research and Reviews*, 6(12), 1661.
- Buhalis, D. (2003).** *E-Tourism: Information Technology for Strategic Tourism Management*. Pearson Education.
- Buhalis, D. & Law, R. (2008).** Progress in Information Technology and Tourism Management: 20 Years on and 10 Years After the Internet – The State of E-Tourism Research. *Tourism Management*, 29(4): 609-623.
- Cengiz, E. (2010).** Measuring Customer Satisfaction: Must or Not. *Journal of Naval Science and Engineering*, 6(2), 76-88.
- Dargah, D. B., & Golroksari, H. (2012).** E-Tourism and Customer Satisfaction Factors. *International Journal of Advances in Management Science*, 1(1), 35-40.
- Dharmesti, M. D. D., & Nugroho, S. S. (2013).** The Antecedents of Online Customer Satisfaction and Customer Loyalty. *Journal of Business and Retail Management Research*, 7(2).
- Dube, L., & Renaghan, L. M. (1994).** Measuring Customer Satisfaction for Strategic Management: For Financial Success, a Restaurant's Management Must Make the Connection Between Service Attributes and Return Patronage. Here's a Way to Establish That Connection. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 35(1), 39-47.
- Erdoğan, E., (2024).** Online Alışveriş Kolaylığı ile Müşteri Sadakati Arasındaki İlişkide Müşteri Memnuniyeti ve Algılanan Değerin Etkisi: İnönü Üniversitesi örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi

- Ergöktaş, M., (2024).** Müşteri Memnuniyetinin Kalite Boyutları Bakımından Metin Madenciliği ile Keşfi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi.
- Eroğlu, E. (2005).** Müşteri Memnuniyeti Ölçüm Modeli. İÜ İşletme Fakültesi İşletme Dergisi, 34(1), 7-25.
- Esen, F. (2012).** Web Sitesi Kalite Algısı ve İmaj Tutarlılığının Satın Alma Niyetine Etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın.
- Gaurav, K., Sahu, K. C., & Mathew, S. (2018).** Factors Influencing Customer Satisfaction at Tours and Travel Agencies in India. International Journal of Research in Management, Economic and Commerce, 8(3), 31-38.
- Ghose, S., & Johann, M. (2018).** Measuring Tourist Satisfaction With Destination Attributes. Journal of Management and Financial Sciences, (34), 9-22.
- Gretzel, U., Fuchs, M., Baggio, R., Hoepken, W., Law, R., Neidhardt, J., ... & Xiang, Z. (2020).** E-Tourism Beyond COVID-19: A Call for Transformative Research. Information Technology & Tourism, 22, 187-203.
- Gupta, J., Srivastava, S. & Asrani K., (20024).** E-Tourism: A Tourist Satisfaction of Online Travel Purchasing. International Journal of Innovative Research in Computer Science & Technology (IJIRCST) 12(1), 140-144.
- Iliachenko, E. (2006).** Electronic Service Quality (e-SQ) in Tourism: Development of a Scale for the Assessment of e-SQ of Tourism Websites (Doctoral dissertation). Luleå tekniska universitet.
- Khan, H.U.R.; Lim, C.K.; Ahmed, M.F.; Tan, K.L.; Bin Mokhtar, M. (2021).** Systematic Review of Contextual Suggestion and Recommendation Systems for Sustainable E-Tourism. Sustainability 13, 8141.
- Khan, M. M., & Fasih, M. (2014).** Impact of Service Quality on Customer Satisfaction and Customer Loyalty: Evidence from Banking Sector. Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS), 8(2), 331-354.
- Kim, W. G., Ma, X., & Kim, D. J. (2006).** Determinants of Chinese Hotel Customers'E-Satisfaction and Purchase Intentions. Tourism management, 27(5), 890-900.
- Kononova, O., Prokudin, D., & Tupikina, E. (2020).** From E-Tourism to Digital Tourism. Terminologically Review. (pp. 164-177).
- Kotler, P. (2003).** Marketing Insights From A to Z: 80 Concepts Every Manager Needs to Know. John Wiley & Sons.

- Kurnuç, M., Korucuk, S., & Küçük, O. (2015).** Kalite İyileştirme Çalışmalarının Müşteri Memnuniyeti ve Müşteri Sadakatine Etkisi. *The International New Issues In Social Sciences*, 1(1), 21-44.
- Liu, X., He, M., Gao, F., & Xie, P. (2008).** An Empirical Study of Online Shopping Customer Satisfaction in China: A Holistic Perspective. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 36(11), 919-940.
- Ma, J. X., Buhalis, D., & Song, H. (2003).** ICTs and Internet Adoption in China's Tourism Industry. *International Journal of Information Management*, 23(6), 451-467.
- Mahadin, B., Akroush, M. N., & Bata, H. (2020).** The Effects of Tourism Websites' Attributes on E-Satisfaction and E-Loyalty: A Case of American Travellers' to Jordan. *International Journal of Web Based Communities*, 16(1), 4-33.
- Masoomeh, M. (2006).** Electronic Satisfaction in Tourism Industry. (Master Thesis). Luleå University of Technology.
- Matzler, K., & Pechlaner, H. (2001).** Guest Satisfaction Barometer and Benchmarking: Experiences From Austria. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 2(3-4), 25-47.
- Matzler, K., & Sauerwein, E. (2002).** The Factor Structure of Customer Satisfaction: An Empirical Test of the Importance Grid and the Penalty-Reward-Contrast Analysis. *International journal of Service Industry Management*, 13(4), 314-332.
- Milojica, V. (2019).** Measuring Users' Satisfaction With Tourism Website Contents and Their Intention of Future Recommendations. *Turizam*, 23(2), 86-99.
- Mohamed, I., & Moradi, L. (2011).** A model of e-tourism satisfaction factors for foreign tourists. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(12), 877-883.
- Moharrer, M., Tahayori, H., Albadavi, A., Zegordi, S. H., & Perzon, H. (2006).** Satisfaction in E-Tourism a Case of European Online Customers. In *Proceedings of the IADIS e-Commerce 2006 International Conference* (pp. 303-307). Sandeep Krishnamurthy and Pedro Isaías.
- Nain, A., & Awasthi, A. (2021).** E-Tourism: A Study of Tourist Satisfaction. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 5(6).
- Ng, K. S. P., Wong, J. W. C., Xie, D., & Zhu, J. (2023).** From the Attributes of Smart Tourism Technologies to Loyalty and WOM via User Satisfaction: The Moderating Role of Switching Costs. *Kybernetes*, 52(8), 2868-2885.
- Ngo, V. M. (2015).** Measuring Customer Satisfaction: A Literature Review. In *Proceedings of the 7th International Scientific Conference Finance*

and Performance of Firms in Science, Education and Practice (Vol. 7, pp. 1637-1654).

- Oktavanny, A. Y., & Sulistiadi, W. (2022).** The Determinant Factors of Customer Satisfaction: Promotion, Service quality and Brand image. *International Journal of Entrepreneurship and Business Development*, 5(2), 312-322.
- Pan, B. (2015).** E-Tourism. Entry in *Encyclopedia of Tourism*. New York: Springer.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Malhotra, A. (2005).** ES-QUAL: A Multiple-Item Scale for Assessing Electronic Service Quality. *Journal of Service Research*, 7(3), 213-233.
- Pereira, H. G., de Fátima Salgueiro, M., & Rita, P. (2017).** Online Determinants of E-Customer Satisfaction: Application to Website Purchases in Tourism. *Service Business*, 11, 375-403.
- Pınar, İ. (2005).** Turizm Endüstrisinde E-Ticaret. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28-55.
- Prasadh, R. R. (2018).** Examining the Roles of Perceived Quality and Customer Satisfaction as Predictors of Customer Loyalty in the Indian E-Banking Context. *Journal of Management Research*, 18(3), 176-187.
- Radojevic, T., Stanic, N., & Stanic, N. (2015).** Ensuring positive feedback: Factors that influence customer satisfaction in the contemporary hospitality industry. *Tourism management*, 51, 13-21.
- Roslina, R., & Mahrinasari, M. (2023).** Influence of E-Service quality, E-Trust, E-Satisfaction, and E-WOM on Pepurchase Intention at Travel Media Online (Traveloka) in Indonesia. *Journal of Economics, Finance and Management Studies*, 6(19), 4869-4878.
- Şahin, A., & ŞEN, S. (2017).** Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyeti Üzerine Etkisi. *Journal of International Social Research*, 10(52).
- Shankar, V., Smith, A. K., & Rangaswamy, A. (2003).** Customer Satisfaction and Loyalty in Online and Offline Environments. *International Journal of Research in Marketing*, 20(2), 153-175.
- Werther, H., Koo, C., Gretzel, U. ve Lamsfus, C. (2015).** Special Issue on Smart Tourism Systems: Convergence of Information Technologies, Business Models, and Experiences. *Computers in Human Behavior*, 50, 556-557.
- Yang, X., Ahmed, Z. U., Ghingold, M., Sock Boon, G., Su Mei, T., & Lee Hwa, L. (2003).** Consumer Preferences for Commercial Web Site Design: An Asia-Pacific Perspective. *Journal of Consumer Marketing*, 20(1), 10-27.

Kaynakça

- Alcántara-Pilar, J. M., Rodriguez-López, M. E., Kalinić, Z., & Liéban-Cabanillas, F. (2024).** From Likes to Loyalty: Exploring the Impact of Influencer Credibility on Purchase Intentions in TikTok. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 78, 103709.
- Alfaisaly, R. A. (2024).** Customer Loyalty: A Systematic Literature Review and Future Directions in the Islamic Financial Industry. *Cogent Business & Management*, 11(1), 2389464.
- Alharmoodi, A. A., Khan, M., Mertzanis, C., Gupta, S., Mikalef, P., & Parida, V. (2024).** Co-creation and Critical factors for the development of an efficient public E-tourism system. *Journal of Business Research*, 174, 114519.
- An, B., & Yamashita, R. (2024).** A Study of Event Brand Image, Destination Image, Event, and Destination loyalty Among International Sport Tourists. *European Sport Management Quarterly*, 24(2), 345-363.
- Arici, H. E., Saydam, M. B., Sökmen, A., & Cakmakoglu Arici, N. (2024).** Corporate Social Responsibility in Hospitality and Tourism: A Systematic Review. *The Service Industries Journal*, 1-30.
- Backman, S.J., & Crompton, J.L. (1991).** Differentiating Between High, Spurious, Latent, and Low Loyalty Participants in Two Leisure Activities. *Journal of Park and Recreation Administration*, 9(2), 1-17.
- Baniya, R., Chaulagain, S., & Okumus, B. (2024).** Examining Relationships Among Emotional Experience, Place Identity, and Destination Loyalty. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR)*, 12(2), 117-144.
- Buhalis, D. (2022).** Smart Tourism. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Erişim Tarihi: 24.11.2024. <https://www.elgaronline.com/view/book/9781800377486/b9781800377486.smart.tourism.xml>
- Buhalis, D., López, E. P., & Martinez-Gonzalez, J. A. (2020).** Influence of Young Consumers' External and Internal Variables on Their E-Loyalty to Tourism Sites. *Journal of Destination Marketing & Management*, 15, 100409.
- Buhler, R. N., De Oliveira Santini, F., Junior Ladeira, W., Rasul, T., Perin, M. G., & Kumar, S. (2024).** Customer Loyalty in the Banking Sector: A Meta-Analytic Study. *International Journal of Bank Marketing*, 42(3), 513-535.
- Chen, R. J. (2015).** From Sustainability to Customer Loyalty: A Case of Full Service Hotels' Guests. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 22, 261-265.

- Ghali, Z. (2024).** Impact of Socioeconomic Status on Customer E-Loyalty Under the Moderating Role of Perceived Self-Efficacy. *Journal of Decision Systems*, 33(1), 53-78.
- Godovykh, M., & Tasci, A.D.A. (2020).** The Influence of Post-Visit Emotions on Destination Loyalty. *Tourism Review*, 76(1), 277-88.
- Hussain, K., Fayyaz, M. S., Shamim, A., Abbasi, A. Z., Malik, S. J., & Abid, M. F. (2024).** Attitude, Repurchase Intention and Brand Loyalty Toward Halal Cosmetics. *Journal of Islamic Marketing*, 15(2), 293-313.
- Jacoby, J., Chestnut, R.W., & Fisher, W.A. (1978).** A Behavioral Process Approach to Information Acquisition in Nondurable Purchasing. *Journal of Marketing Research*, 15(4), 532-544.
- Jones, T., & Sasser J., W.E. (1995).** Why Satisfied Customers Defect. *Harvard Business Review*, 73(6), 88-99.
- Kim, E., Kim, S., & Jeong, Y. (2024).** The 18th FINA World Masters Championships and Destination Loyalty. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 36(3), 622-640.
- Kim, J.J., Steinhoff, L. & Palmatier, R.W. (2020).** An Emerging Theory of Loyalty Program Dynamics. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 49, 71-95.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2006).** *Principles of Marketing*. (11e), New Jersey, USA.
- Lee, P., Hunter, W. C., & Chung, N. (2020).** Smart Tourism City: Developments and Transformations. *Sustainability*, 12 (10), 3958.
- Line, N. D., Dogru, T., El-Manstrly, D., Buoye, A., Malthouse, E., & Kandampully, J. (2020).** Control, Use and Ownership of Big Data: A Reciprocal View of Customer Big Data Value in the Hospitality and Tourism Industry. *Tourism Management*, 80, 104106.
- Malki, D., Bellahcene, M., Latreche, H., Terbeche, M., & Chroqui, R. (2024).** How Social CRM and Customer Satisfaction Affect Customer Loyalty. *Spanish Journal of Marketing-ESIC*, 28(4), 465-480.
- Martínez-González, J. A., & López, E. P. (2022).** Consumer Loyalty. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Erişim Tarihi: 22.11.2021, <https://doi.org/10.4337/9781800377486.consumer.loyalty>
- McKercher, B., Denizci-Guillet, B., & Ng, E. (2012).** Rethinking Loyalty. *Annals of Tourism Research*, 39(2), 708-734.
- Niininen, O. (2022).** Destination Loyalty. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Erişim Tarihi: 17.11.2021. <https://doi.org/10.4337/9781800377486.destination.loyalty>

- Niu, B., & Mvondo, G. F. N. (2024).** I am ChatGPT, the Ultimate AI Chatbot! Investigating the Determinants of Users' Loyalty and Ethical Usage Concerns of ChatGPT. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 76, 103562.
- O'Reilly, T. (2005).** What is web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software.
- Oliver, R. L. (1999).** Whence Consumer Loyalty? *Journal of Marketing*, 63(4_suppl1), 33-44.
- Oliver, R.L. (2010).** Satisfaction: A Behavioral Perspective on Consumer, (Second ed.) Routledge.
- Parra-Lopez, E., Martínez-González, J. A., & Chinea-Martin, A. (2018).** Drivers of the formation of e-loyalty towards tourism destinations. *European Journal of Management and Business Economics*, 27(1), 66-82.
- Pesonen, J., & Kompula, R. (2022).** Loyalty Programmes. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Erişim Tarihi: 24, 2024. <https://doi.org/10.4337/9781800377486.loyalty.programmes>
- Phi, L. N., Phuong, D. H., & Huy, T. V. (2024).** How Perceived Crowding Changes the Interrelationships Between Perceived Value, Tourist Satisfaction and Destination Loyalty: The Empirical Study at Hoi An. *International Journal of Tourism Cities*, 10(1), 324-352.
- Rane, J., Kaya, O., Mallick, S. K., & Rane, N. L. (2024).** Enhancing Customer Satisfaction and Loyalty in Service Quality Through Artificial Intelligence, Machine Learning, Internet of Things, Blockchain, Big Data, and ChatGPT. In *Generative Artificial Intelligence in Agriculture, Education, and Business* (pp. 84-141). Deep Science Publishing. https://doi.org/10.70593/978-81-981271-7-4_3
- Rastogi, T., Agarwal, B., & Gopal, G. (2024).** Exploring the Nexus Between Sustainable Marketing and Customer Loyalty With the Mediating Role of Brand Image. *Journal of Cleaner Production*, 440, 140808.
- Rini, E. S., Rombe, E., & Tarigan, M. I. (2024).** Brand Destination Loyalty: The Antecedents of Destination Brand Experience. *Cogent Business & Management*, 11(1), 2320992.
- Rita, P., Borges-Tiago, M. T., & Caetano, J. (2023).** The Theory-Practice Research Gains From Big Data: Evidence From Hospitality Loyalty Programs. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(12), 4486-4501.
- Shariffuddin, N. S. M., Azinuddin, M., Yahya, N. E., & Hanafiah, M. H. (2023).** Navigating the Tourism Digital Landscape: The Interrelationship of Online Travel Sites' Affordances, Technology Readiness, Online Purchase Intentions, Trust, and E-Loyalty. *Heliyon*, 9(8), 1-14.

- Singh, R., Ps, S., & Bashir, A. (2024).** Destination Loyalty: A Systematic Review and Future Outlook. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 25(5), 1142-1163.
- Williamson, J., & Hassanli, N. (2022).** Loyalty. In *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Erişim Tarihi: 30.11.2024. <https://doi.org/10.4337/9781800377486.loyalty>
- Yağmur, Y., Demirel, A., & Kılıç, G. D. (2024).** Top Quality Hotel Managers' Perspectives on Smart Technologies: An Exploratory Study. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 7(3), 1501-1531.
- Zaman, U. (2024).** Nexus of Regenerative Tourism Destination Competitiveness, Climate Advocacy and Visit Intention: Mediating Role of Travel FOMO and Destination Loyalty. *Sustainability*, 16(17), 7827.
- Zollo, L., Rialti, R., Marrucci, A., & Ciappei, C. (2022).** How do Museums Goster Loyalty in Tech-savvy Visitors? The Role of Social Media and Digital Experience. *Current Issues in Tourism*, 25(18), 2991-3008.

3. Kaynakça

- Acar, S. (2024).** Dijitalleşme ve Kurumsal Dijital Sorumluluk Kavramı: Güncel Örneklere Yönelik Bir İnceleme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 497-529.
- Adıyaman, C., Koral, Ö., Bıyıkoğlu, G.İ., Tuna, M., Çetin Gürkan, G., & Özyurt, B. (2023).** Dijital Göçebelik ve Uzaktan Çalışmanın Turizm Etkisi, *Turizm Strateji ve Araştırma Merkezi (TURSAM)*. Yayıncı: Turizm Akademisyenler Derneği (TUADER), Ankara.
- Akın, M. Ş. (2021).** Dijital göçebelik: Deneyim ve Özgürlük. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(1), 41-52.
- Arslan, E. (2024).** From Tourists to Nomads: Unveiling the Transformative Potential of Digital Nomads in Travel and Tourism. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 16(3), 269-281.
- Bednorz, J. (2024).** Working From Anywhere? Work From Here! Approaches To Attract Digital Nomads. *Annals of Tourism Research*, 105, 103715.
- Chevtava, E. (2021).** Coworking And Coliving: The Attraction For Digital Nomad Tourists. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2021: Proceedings of the ENTER 2021 eTourism Conference*, January 19–22, 2021 (pp. 202-209). Springer International Publishing.
- Chevtava, E., & Denizci-Guillet, B. (2021).** Digital Nomads' Lifestyles And Coworkation. *Journal of Destination Marketing & Management*, 21, 100633.
- Cook, D. (2023).** What is a Digital Nomad? Definition And Taxonomy In The Era Of Mainstream Remote Work. *World Leisure Journal*, 65(2), 256-275.
- Deniz, A. K. (2019).** Dijital çağın Hedonist Çalışanları: Dijital Göçebeler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 101-113.
- Digital Nomads GoTürkiye (2024).** 18.12.2024 tarihinde <https://digitalnomads.goturkiye.com/> internet adresinden alınmıştır.
- Filipiak, B. Z., Dylewski, M., & Kalinowski, M. (2023).** Economic development trends in the EU tourism industry. Towards the digitalization process and sustainability. *Quality & Quantity*, 57(Suppl 3), 321-346.
- Gray, J., & Rumpe, B. (2015).** Models for Digitalization. *Software & Systems Modeling*, 14, 1319-1320.
- Hannonen, O. (2020).** In Search of A Digital Nomad: Defining The Phenomenon. *Information Technology & Tourism*, 22, 335-353.
- İli, B. (2023).** Yeni medya çağında dijital göçebelik: 21. Yüzyılın gezginleri üzerine bir inceleme, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi.

- Jaiswal, R., Gupta, S., & Gupta, S. K. (2024).** The Impending Disruption of Digital Nomadism: Opportunities, Challenges, And Research Agenda. *World Leisure Journal*, 1-31.
- Jiwasiddi, A., Schlagwein, D., Cahalane, M., Cecez-Kecmanovic, D., Leong, C., & Ractham, P. (2024).** Digital Nomadism As A New Part of The Visitor Economy: The Case of The “Digital Nomad Capital” Chiang Mai, Thailand. *Information Systems Journal*.
- Lacárcel, F. J. S., Huete, R., & Zerva, K. (2024).** Decoding digital nomad destination decisions through user-generated content. *Technological Forecasting And Social Change*, 200, 123098.
- Muşan Ertuğral, S., Kuran, İ., & Tekeli, H.N. (2022).** Dijitalleşmenin Turizm Sektörüne Yansımaları ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 14-25.
- Nomad List (2024).** 01.12.2024 tarihinde <https://nomads.com/turkey/map> internet adresinden alınmıştır.
- Pencarelli, T. (2020).** The Digital Revolution in The Travel and Tourism Industry. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 455-476.
- Richter, S., & Richter, A. (2020).** Digital Nomads. *Business & Information Systems Engineering*, 62, 77-81.
- Suder, M., Duda, J., Kusa, R., & Mora-Cruz, A. (2024).** At The Crossroad of Digital and Tourism Entrepreneurship: Mediating Effect of Digitalization in Hospitality Industry. *European Journal of Innovation Management*, 27(4), 1057-1081.
- Şenli, P. (2024).** 17.12.2024 tarihinde <https://www.gzt.com/skyroad/dijital-gocebelik-hakkinda-her-sey-3746320> adresinden alınmıştır.
- Taşel, F. (2020).** Dijitalleşmenin Ticarete ve Ekonomiye Etkisi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 8(2), 127-137.
- Verma, M. (2023).** The Future of Work For Digital Nomads: The Benefits And Risks of Automation, *IJSART*, 9(4), 339-343.
- Willment, N. (2020).** The Travel Blogger As Digital Nomad:(Re-) Imagining Workplace Performances of Digital Nomadism Within Travel Blogging Work. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 391-416.

3. Kaynakça

- Alparslan, F. F. (2023).** İşletmelerde Kurumsal Kaynak Planlaması Uygulamalarının İşletmelerin Rekabet Gücüne ve Performansına Etkileri: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Özel Hava Yolları. Doktora Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye.
- Armutcu, B. (2022).** Geleneksel Pazarlamadan Dijital Pazarlamaya Geçiş Dijital Pazarlamanın Evrimi, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Aslan, R., & Tarakçı, İ. E. (2022).** Dijital Pazarlama Çağında Yükselen Bir Trend: İçerik Pazarlamasının İncelenmesi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 14(1), 1010-1022.
- Aslan, S. (2024).** Sağlık Turizminde Özel Hastanelerin Pazarlama Stratejilerinin Analizi: İzmir ili örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye.
- Aşık, N. A., & Gökçe, F. (2019).** Yabancı Dil Konuşma Kaygısını Etkileyen Faktörler: Turizm Lisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(2), 202-219.
- Atahan, D. (2024).** İnşaat Sektöründe Sanal Gerçeklik Uygulamalarının Kullanımı. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye.
- Bagheri, N. (2023).** Fenomen Pazarlamasında Kaynak Güvenilirliğinin, Satın Alma Niyetine Etkisinde, Fenomeni Tavsiye Etme Niyetinin Rolü: Instagram Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, Türkiye.
- Barış, Z. (2021).** Yiyecek İçecek İşletmelerinin Üretim Ve Servis Sürecinde Dijital Dönüşüm: Gaziantep İli Durum Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye.
- Baydaş, A., & Uslu, A. (2018).** Dini İnancın Algılanan Hizmet Kalitesi, Müşteri Memnuniyeti Ve Müşteri Sadakatine Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Olarak Bingöl’de Eğlence İşletmelerinde Bir Araştırma. Journal of Current Researches on Business and Economics, 8(2), 1-20.
- Bozkurt, Ö., & Goral, M. (2014).** Modern Liderlik Tarzlarının Demografik Özellikler Açısından Değerlendirilmesi. Research Journal of Business and Management, 1(3), 169-179.
- Breakingtravelnews (2024).** Expedia Prompts Travellers To “Find Yours” In New Brand Campaign. <https://www.breakingtravelnews.com/news/article/expedia-prompts-travellers-to-find-yours-in-new-brand-campaign/>, 11.11.2024.
- Çavuşoğlu, S., & Uslu, A. (2021).** Müşteri Deneyimi Algısının Müşteri Sadakati Üzerine Etkisi: Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(22), 393-414.

- Destexdigital (2024).** Sosyal Medya Pazarlaması: Örneklerle Marka Farkındalığını Artırmanın Yolları. <https://www.destexdigital.com/blog/sosyal-medya-pazarlamasi-orneklerle-marka-farkindaligini-artirmanın-yolları/>, E.T.: 15.11.2024.
- Erdoğan, Y. & Güneren Özdemir, E. (2020).** Çekirdek Kapadokya’da Faaliyet Gösteren Küçük Ve Orta Ölçekli Konaklama İşletmelerinde Dijital Pazarlamanın Satış Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye.
- Gedik, Y. (2020).** Sosyal Medyada Yükselen Bir Trend: Influencer Pazarlama Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi, 7(2), 362-385.
- Gedik, Y. (2021).** Turizm Sektöründe Destinasyon Pazarlaması: Eğilimler, Destinasyon Pazarlama Stratejileri Ve Destinasyon Pazarlamasında, Journal Of Tourism Intelligence And Smartness, 4(2), 117-139.
- Göktaş, B. & Erdoğan Tarakçı, İ. (2018).** Bir Tutundurma Aracı Olarak Reklamın Sosyal Medyada Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma: Instagram Örneği. Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 2 (3), 50-67.
- Göral, M. Dağ, K. (2023).** Artırılmış Gerçeklik Deneyiminin Artırılmış Gerçeklik Tatmini ve Davranışsal Niyet Üzerindeki Rolü, İşletme Araştırmaları Dergisi, 15(1), 92-108.
- Gülây, T. (2024).** Termal Otellerde Deneyimsel Pazarlama Algısının Müşteri Tatmini Tekrar Ziyaret Etme Niyeti ve Ağızdan Ağıza İletişim Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye.
- Güven, G. (2024).** Moda Sektöründe Marka Aktivizmi ve Sürdürülebilirlik Deneyimleri. Ed. Gurur Öyküm Güven. (Moda Sektöründe Marka Aktivizmi), Eğitim Yayın evi, Konya.
- Hacıhasanoğlu, P., & Akgün, Z. (2022).** Yeni Nesil Pazarlama Teknolojileri. Paradigma Akademi, Çanakkale, Türkiye.
- Hazarhun, E. (2022).** Dijital Dönüşüm Sürecinin Turizm Sektörüne Yansımaları: Akıllı Turizm Teknolojileri Kullanımına Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye.
- HospitalityNet (2024).** Marriott Launches “Travel Brilliantly” Campaign With New Brand Logo To Engage Next Generation Guests. <https://www.hospitalitynet.org/news/4061971.html>, E.T.: 02.11.2024.
- Hotel and Catering (2024).** INTERVIEW: Stop Clicking Around- by Sophia Soltani. <https://hotelandcatering.com/interviews-features/interview-stop-clicking-around>, E.T.: 27.11.2024.
- Kamran, H. (2021).** Pazarlamada Yapay Zekânın Kullanımı: Yapay Zekâ Pazarlama Araçlarının Tüketici Kabulüne İlişkin Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ University, Turkey.

- Mohamud, A. M. (2022).** Dijital Pazarlamanın Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Uluslararası Ticaretlerine Etkisi Ve Türkiye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi, Türkiye.
- Mohieldin, T. A. G. (2022).** Büyük Veri Analitiğinin Dijital Pazarlama Stratejileri Üzerindeki Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Dış Ticaret Enstitüsü, İstanbul.
- Nalbant, K. G., & Aydın, S. (2024).** Geçmişten Günümüze Geleneksel Pazarlamadan Dijitalleşen Pazarlamaya Evrilen Süreçte Yapay Zeka ve Metaverse Faktörleri, *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi* 17(2) (2024): 231-258.
- Öçlü, B. (2022).** Dijital Pazarlama Faaliyetlerinin Paylaşım Ekonomisi ile İlişkisi Üzerine bir Araştırma, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye.
- Özcan, G. (2024).** İşletmeler Bağlamında Metaverse: Swot Analizi İle Durum Değerlendirmesi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 23(4), 1587-1612.
- R Finds (2024).** Welcome to R FINDS- A Global Marketplace For Local Discoveries. <https://r-finds.com/blogs/discover-r-finds/welcome-to-r-finds-a-global-marketplace-for-local-discoveries>, E.T.: 08.11.2024.
- Saidula, B. (2023).** Sivil Havacılık Sektöründe Dijital Pazarlama ve Müşteri Memnuniyeti İlişkisi: Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Türkiye.
- Sancar, G. A. (2017).** Turizm Diplomasisi Kapsamında Yer Markalama: Turkey Home Kampanya Analizi. *Selçuk İletişim*, 9(4), 89-108.
- Sert, A. N., & Sağlam, Ş. B. (2023).** Konaklama İşletmelerinde Dijital Pazarlama Araçlarının Kullanımı: Ankara Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(4), 2996-3010.
- Sezen, E. N. (2023).** Dünyada ve Türkiye’de Video Akış Servislerinde Rekabet-porter’in Beş Güç Modeli üzerinden Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, Türkiye.
- Şenkal, E. (2022).** Akıllı Turizm Teknolojilerinin Destinasyonların Pazarlanabilirliğine Etkisi: TR81 Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye.
- Tapp, A., Whitten, I., & Housden, M. (2014).** *Principles of Direct. Database and Digital Marketing*, 5. London: Pearson Education Limited, London.
- Terzi, O. (2023).** Türkiye’de Gerçek Zamanlı Pazarlama: Başarı Faktörleri, İncelemeler ve Uygulama Örnekleri. *Pazarlamada Seçme Konular: Kavramlar ve Çalışmalar*, 151, Özgür Yayınlar, Gaziantep.
- Thiam, M. (2023).** Turizm Sektöründe Dijital Pazarlama: Afrika Ülkeleri Destinasyonlarının Resmi Turizm Web Sitelerinin İçerik Analizi İle Değer-

- lendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye.
- Tuncer, B. (2021).** Dijital Havacılık. (Edt.: Erdoğan Tarakçı & Bora Göktaş). Dijital Gelecek Dijital Dönüşüm. Efe Kademi, İzmir.
- Türkiye Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (2024).** TGA Hakkımızda. <https://tga.gov.tr/hakkinda>, E.T.: 09.11.2024.
- Unurlu, Ç. (2022).** Sosyal Medyada Gerçek Zamanlı Pazarlama: Turizm Endüstrisinde Yer Alan İşletmelerin Sosyal Medya Paylaşımları Üzerine Bir İnceleme. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 19(2), 211-237.
- Uslu, A. (2016).** Bingöl İli Termal Kaynaklarına Yönelik Pazarlama Çalışmalarının İncelenmesi. Journal of Recreation and Tourism Research, 3(4), 32-40.
- Uslu, A., & Berdibek, U. (2022).** Dijital İnsan Kaynakları Pazarlaması Aracılığıyla Örgüt Yönetimi. Ed.: Demir Ç.Göktaş B.(Dijital insan kaynakları Pazarlaması), Efe Akademi Yayınları, İstanbul.
- Uyrun, A., & Yıldız, M. (2015).** Hızlı Yiyecek İçecek İşletmesi Servis Sisteminin Bekleme Hattı Modeliyle Analizine Yönelik Bir Uygulama. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29(1).
- Yaman, Z., & Şalvarcı, Ü. (2024).** Turizm Pazarlaması İletişim Kanalı Olarak Buzz Pazarlama: Otel İşletmelerine Yönelik Bir Araştırma. Journal of Recreation and Tourism Research, 11(3), 36-65.
- Zulfıgarlı, J. (2023).** Dijital Pazarlama Uygulamalarının Müşteri Memnuniyetine Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Türkiye.

Kindî'nin Meşşâîlik ve Mu'tezile'ye Fikirsal Aidiyetinin Tahlili

Dr. Sıbgatullah İGDE

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kindi'nin Meşşâilik ve Mu'tezile'ye Fikirsal Aidiyetinin Tahlili Dr. Sıbğatullah İğde

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-902-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub460>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

İğde, S. (2024). *Kindi'nin Meşşâilik ve Mu'tezile'ye Fikirsal Aidiyetinin Tahlili*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub460>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdurrazık, Mustafa, *Feylesüfl-Arab ve'l-Muallimü's-Sânî*, Müessesetü Hindawi, Kahire 2013.
- Adamson, Peter, "Kindî ve Mu'tezile: İlahi Sıfatlar, Yaratma ve Hürriyet", Çev.: Ali Fikri Yavuz, Recep Alpyağıl (Ed.), *Din Felsefesi Açısından Mu'tezile Gelen Ek-i Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi I-II*, (185-211), İz Yayıncılık, İstanbul 2017.
- _____, *Great Medieval Thinkers*, Al-Kindî, Oxford University Press, Oxford 2006.
- _____, *Kindî ve Yunanca Felsefe Geleneğinin Kabulü*: P. Adamson, Richard C. Taylor (Ed.), *İslam Felsefesine Giriş*, Çev.: Cüneyt Kaya, Küre Yayınları, İstanbul 2015.
- Affifi, A. E., *Muhyiddin İbnü'l-Arabi'nin Tasavvuf Felsefesi*, Çev.: Mehmet Dağ, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1974.
- Aga Büzürg-i Tahrani, Muhammed Muhsin b. Alî b. Muhammed Rızâ, *ez-Zerîa ilâ Tesânîfi's-Şîa I-XXV*, Daru'l-Edva li't-Tabaati ve'n-Neşr ve't-Tevzi', Beyrut 1983.
- Ahmed, Hana Abdulh Süleyman, *Eserü'l-Mu'tezile fi'l-Felsefeti'l-İlahiyye inde'l-Kindî*, Mektebetü's-Sekafeti'd-Dîniyye, Kahire 2005.
- Akbal, Kamile, *Nazzam'ın Allah ve Alem Tasavvuru*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2015,
- Akın, Murat, "Basra ve Bağdat Mu'tezile Ekollerinin Ayrılmasına Etki Eden Sebepler", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, (2), 2013, 271-295.
- _____, *Basra ve Bağdat Mu'tezile Ekolleri*, Sonçağ Yayınları, Ankara 2017.
- Akoğlu, Muharrem, *Mihme Sürecinde Mu'tezile*, İz Yayıncılık, İstanbul 2006.
- Akyol, Aygün, "Şchristanî ve Felsefe Eleştirisi", Bayram Ali Çetinkaya (Ed.) (*Doğu'dan Batı'ya Düşüncenin Serüveni I-X*, İnsan Yayınları, İstanbul 2015.

Algar, Hamdi, "Hasan el-Askerî", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1997, XVI, 289.

Ali b. Musa İbn Tavus, *Ferecî'l-Mebmum fî Tarîh-i Ulemai'n-Nücum*, Menşuratü'l-Matbaati'l-Haydariyye, Haydariyye t.y.

Alper, Ömer Mahir, "Şchristânî'nin Felsefeye ve Filozoflara Bakışı: Felsefe Tarihinden Felsefi Hesaplaşmaya", *Mûlel ve Nihal İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 5, (1), 2008, 9-36.

_____, *İslam Felsefesinde Akıl-Vahiy Felsefe-Din ilişkisi*, Ayışığı Kitapları, İstanbul 2000.

Altıntaş, Ramazan, "Mu'tezile: Önemli İsimler, Temel İlkeler ve Ana Eserler", Şaban Ali Düzgün (Ed.) *Kelam El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2013.

Altıntop, Ceyda, "Plotinus'taki "Bir" Kavramının Ortaçağ Felsefesi İslam Düşünürlerindeki "Sudûr" Nazariyesi Üzerindeki Etkisi, *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2, (1), 2016, 56-68.

Aristoteles, *Fizik*, Çev.: Saffet Babür, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001.

_____, *Gökyüzü Üzerine*, Çev.: Saffet Babür, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 1997.

_____, *Metafizik*, Çev.: Ahmet Arslan, Sosyal Yayınları, İstanbul 1996.

_____, *Nikomakhos'a Etik*, Çev.: Saffet Babür, Ayrac Yayınevi, Ankara 1997.

Arslan, Ahmet, *İlkçağ Felsefesi Tarihi III Aristoteles I-V*, (6. Baskı), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2017.

_____, *İslam Felsefesi Üzerine*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2013.

Avvad, Gorgis *Mu'cemü'l-Ulemai'l-Arab*, Mektebetü'n-Nehdati'l-Arabiyye, Beyrut 1986.

Aydın, İbrahim Hakkı, *Farabi'de Metafizik Düşünce*, Bil Yayınları, İstanbul 2000.

Aydınlı, Osman, *Akılçı Din Söylemi: Farklı Yönleriyle Mu'tezile Ekolü*, Hitit Kitap Yayınevi, Ankara 2010.

_____, *Doğuşundan Büyük Selçuklulara Mu'tezile Ekolü Tarihi ve Öğretisi*, Endülüis Yayınları, İstanbul 2018.

_____, *İslam Düşüncesinde Aklileşme Süreci*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2013.

Aydınlı, Yaşar, "Kindî'nin Tanrı Tasavvuru Üzerine", *Diyanet İlmî Dergi Kindî Özel Sayısı*, 54, (2), 2018, 33-52.

Bayrakdar, Mehmet, *İslam Düşüncesi Yazuları*, Elis Yayınları, Ankara 2004.

_____, *İslam Felsefesine Giriş*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2012.

_____, *İslamda Errimci Yaratılış Teorisi*, Kitabiyat Yayınları, Ankara 2001.

- Bedevî, Abdurrahman, *Mezahibu'l-İslamîyyîn*, Daru'l-İlm li'l-melayîn, Beyrut 1997.
- Bekiryazıcı, Eyüp, *Devvânî Felsefesinin Ontolojik Temelleri*, Araştırma Yayınları, Ankara 2009.
- _____, “İslam Düşüncesinde Felsefi Ekoller”, Bayram Ali Çetinkaya (Ed.), *İslam Felsefesi Tarihi El Kitabı I-II*, Grafiker Yayınları, Ankara 2016.
- Beşir İmam, Zekeriya, *Tarihu'l-Felsefeti'l-İslamîyye*, ed-Darü'-Sudaniyye li'l-Kütüb, Hartum 1998.
- Biçer, Ramazan, “Şahham”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2010, XXXVIII, 269-270.
- Bircan, Hasan Hüseyin, *İslam Felsefesi Tarihine Giriş*, Dem Yayınları, İstanbul 2016.
- Bolay, M. Naci, “Beş Küllî”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul, 1992, 5: 545-546.
- Bulğen, Mehmet, *Klasik İslam Düşüncesinde Atomculuk Eleştirileri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2017.
- Carullah, Zühdi, *el-Mu'tezile*, el-Müessesetü'l-Arabiyye li'd-Dirase ve'n-Neşr, Beyrut 1990.
- Corbin, Henry, *İslam Felsefesi Tarihi Başlangıçtan İbn Rüşd'ün Ölümüne*, İletişim Yayınları, İstanbul 2010.
- Cürcani, Seyyid Şerif, *Şerhü'l-Mevakif*, Çev.: Ömer Türker, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2015.
- Cürcanî, Seyyid Şerif, *Tarifât: Araçça-Türkçe Terimler Sözlüğü*, Çev.: Arif Erkan, Bahar Yayınları, İstanbul 1997.
- Çağrıçı, Mustafa, “Yaratma”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2013, 43:325.
- Çelebi, İlyas, “Mu'tezile'nin Klasik İslâm Düşüncesindeki Yeri ve Modern Döneme Etkileri”, *Kelam Araştırmaları Dergisi*, 2, (2), 2004, 3-24.
- Çelebi, İlyas, “Mu'tezile”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1995, XII, 391-401
- Çetinkaya Bayram Ali, *İslam Düşüncesi Tarihi*, Pınar Yayınları, İstanbul 2015.
- Çubukçu, İbrahim Ağâh, *İslam Düşüncesi Hakkında Araştırmalar*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1972.
- _____, *İslam Felsefesinde Allah'ın Varlığının Delilleri*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1967.
- Dadaş, Mehmet Akif, *Ebu Süleyman es-Sicistani'nin Müntehab Swanu'l-Hikme İsimli Eseri - Tercüme ve Tanıtım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2011.
- De Boer, T. J., *İslam'da Felsefe Tarihi*, Çev.: Yaşar Kutluay, Anka Yayınları, İstanbul 2001.
- Demir, Osman, “Tevlîd”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2012, XXXI, 38-39.

- Demirci, Mustafa, *Beytü'l-Hikme Kuruluşu İşleyişi ve Etkileri*, İnsan Yayınları, İstanbul 2016.
- Deniz, Gürbüz, "Kindî, Felsefeyi Kabulü ve Konumlandırması", *Diyanet İlmî Dergi Kindî Özel Sayısı*, 54 (2), 2018. s. 13-24.
- Dimitri, Gutas, *Yunanca Düşünce, Arapça Kültür; Bağdat'ta Yunanca-Arapça Çeviri Hareketi ve Erken Abbasî Toplumu*, Çev.: Lütfü Şimşek, Kitap Yayınevi, İstanbul 2003.
- Döner, Naim, "Kuran Tefsirinde Mu'tezile Rasyonalizmi", *Kelam Araştırmaları Dergisi*, 13, (2), 2015, 840-861.
- Düğaym, Semih, *Mevsuatü Mustalahati İlmî'l-Kelamî'l-İslamî I-II*, Mektebetu Lübnan Naşirûn, Beyrut 1998.
- Düzgün, Şaban Ali, "Varlık", Şaban Ali Düzgün (Ed.), *Kelam El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2013.
- Ebü Rîde, Muhammed Abdülhâdi, *İbrahim b. Seyyar en-Nazzam ve Ârauhü el-Kelamiyye el-Felsefiyye*, Matbaatu Lecneti't-Telif ve't-Terceme, Kahire 1946.
- Ebu Zeyd, Mina Ahmed, *et-Tasarvuru'z-Zerrî fi'l-Fikri'l-Felsefiyyi'l-İslamî*, el-Müessesetü'l-Camiyye Beyrut 1994.
- ed-Dımaşkî, Cemalüddin el-Kasımî, *Tarihu'l-Cehmiyye ve'l-Mu'tezile*, Müessesetü'r-Risale, Beyrut 1979.
- el-Aklûk, Abdullatif b. Riyad b. Abdullatif, *Menbecü'l-Mu'tezile fi Tevhidi'l-Esmâi ve's-Sıfat*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazze İslam Üniversitesi, Gazze 2011.
- el-Âlûsî, Hüsam Muhyiddin, *Felsefetü'l-Kindî ve Arau'l-kudema ve'l-Muhaddisin fihî*, Daru'Talî'a li't-Tibaa ve'n-Neşr, Beyrut 1985.
- el-Avâ, Adil, *el-Mu'tezile ve'l-Fikri'l-Hürr*, Daru'l-Ehalî, Dımaşk 1987.
- el-Bağdadî, Abdulkahir b. Tahir b. Muhammed, *el-Fark beyne'l-Firak ve Beyanü'l-Firkati'n-Naciye minhum*, Thk.: Muhammed el-Haş, Mektebetü İbn Sina, Kahire 2008.
- _____, *Mezhepler Arasındaki Farklar*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2018.
- el-Bakillanî, Ebubekir, *Kitabü'l-İnsaf*, Thk.: İzzet el-Attar, Darü'l-Kütübî'l-Mülkiyye el-Mısıriyye, Kahire 1950.
- el-Behiy, Muhammed, *el-Canibü'l-İlahî min et-Tefkiri'l-İslamî*, Darü'l-Kütübî'l-Arabî li't-Tibaa ve'n-Neşr, Kahire 1967.
- el-Bender, Reşid, *Mezhebü'l-Mu'tezile mine'l-Kelam ile'l-Felsefe*, Daru'n-Nübuğ, y.y. 1994.
- el-Buskelavî, Said, "Yahya en-Nahvî ve'l-Kindî fi'd-Delaleti ala Hudusi'l-Alem", Said el-Buskelavî (Ed.), *el-Kindî ve Felsefetuhu*, (173-208), Feriku'l-Bahs fi'l-Felsefeti'l-İslamiyye, Vecde 2015.

- _____, “Yahya en-Nahvî ve'l-Mu'teziletü'l-evail fi Edilleti Hudusi'l-Alem”, Hammadî Züeyb (Ed.), *Kadaya Kelamîyye ve Siyasiyye fi'l-Fikri'l-İ'tizalî*, (115-192), Müminun bi la Hudud li'n-Neşr ve't-Tevzi', Beyrut 2016.
- el-Câbirî, Muhammed Âbid, *Arap Ablakî Aklı*, Çev.: Muhammet Çelik, Mana Yayınları, İstanbul 2015.
- _____, *Felsefî Mirasımız ve Biz*, Çev.: A. Said Yakut, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.
- el-Cahız, Ebu Osman Amr b. Bahr, *Cimriler*, Çev.: Zehra Güney Gökdemir, Şule Yayınları, İstanbul 2012.
- _____, *el-Buhala*, Thk.: Taha el-Hâcerî, Daru'l-Maarif, Kahire 2009.
- _____, *Kitabü'l-Hayevan I-VIII*, Thk.: Abdusselam Harun, Matbaatu Mustafa el-Babi el-Halebî, y.y. 1965.
- el-Ehvânî, Ahmed Fuad, *el-Kindî Feylesufü'l-Arab*, el-Müessesetü'l-Mısriyyetü'l-Amme li't-Telif ve't-Tercüme ve'n-Neşr, İskenderiyye 2003.
- el-Endelüsi, Said, *Tabakatü'l-Ümem*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2014.
- el-Eş'arî, Ebu'l-Hasen, *İlk Dönem İslam Mezhepleri Makalatü'l-İslamîyyin ve İhtilafü'l-Musallin*, Çev.: Mehmet Dalkılıç, Ömer Aydın, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2005.
- el-Fahuri, Hanna, el-Curr, Halil, *Tarihü'l-Felsefeti'l-Arabîyye*, Daru'l-Cil, Beyrut 1993.
- el-Gazzalî, Ebu Hamid, *Tebafütü'l-Felasife*, Çev.: Mahmut Kaya, Hüseyin Sarioğlu, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2014.
- el-Hayyat, Ebu'l-Huseyn, *el-İntisar*, Çev.: Yüksel Macit, Endülüs Yayınları, İstanbul 2018.
- el-Makrizi, Takiyyüddin Ebî'l-Abbas Ahmed b. Ali, *Kitabü'l-Mevaiz ve'l-İ'tibar bi Zikri'l-Hitat ve'l-Asar (el-Hitatü'l-Makriziyye) I-III*, Daru Sâdir, Beyrut 1997.
- el-Maturidî, Ebu Mansur, *Kitabü't-Tevhid*, Çev.: Bekir Topaloğlu, İsam Yayınları, İstanbul 2015.
- el-Murtaza, Ahmed b. Yahya b., *Tabakatü'l-Mu'tezile*, en-Neşeratü'l-İslamîyye, Beyrut 1961.
- el-Musevi, Ali Hadi Tahir, “Nazariyyetü'l-Ma'rife inde'l-Kindî”, *Mecelletü Âdab el-Basra*, (55), 2011, 357-428.
- en-Neşşar, Ali Sami, *İslamda Felsefî Düşüncenin Doğuşu I-II*, Çev.: Osman Tunç, İnsan Yayınları, İstanbul 2016.
- Erdem, Hüsamettin, *İlkçağ Felsefesi Tarihi*, Hüer Yayınları, Konya 2000.
- Erdemir, Ayşegül Demirhan, “Ahlât-ı Erbaa”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1989, II, 24.

- er-Râvî, Abdüssettar, *Sevretü'l-Akl Medresetu Bağdad el-İ'tizaliyye-Dirasetün Felsefyyetün*, Daru'l-Hulûd li't-tûras, y.y. 2006.
- es-Salahî, İyad Kerim, *el-Me'ad inde'l-Felasifeti'l-Müslimin*, Darı Safahat li'd-Dirasat ve'n-Neşr, Şam 2012.
- et-Tarihî, Muhammed Kazım, *el-Kindî Feylesufu'l-Arabi'l-Evvel*, Daru Nînava li'd-Dirase ve'n-Neşr ve't-Tevzi', Dîmaşk 2009.
- Fahri, Macit, *İslam Felsefesi Kelamı ve Tasavvufuna Giriş*, Çev.: Şahin Filiz, İnsan Yayınları, İstanbul 2014.
- _____, *İslam Felsefesi Tarihi*, Çev.: Kasım Turhan, İklim Yayınları, İstanbul 1987.
- Fazlur Rahman, *İslam Felsefesi ve Problemleri*, Çev.: Ömer Ali Yıldırım, Mehmet Ata Az, Otto Yayınları, Ankara 2015.
- Frank, M. Richard, *The Metaphysics of Created Being According to Abu'l-Hudhayl al-Allaf (A Philosophical Study of the Earliest Kalam)*, İstanbul 1996.
- _____, "Ma'dum ve Mevcud: Ebu Haşim ve Taraftarlarının Öğretisinde Yokluk, Mevcut ve Mümkün", Çev.: Aydın Özdemir, Recep Alpyağıl (Ed.), *Din Felsefesi Açısından Mu'tezile Gelen Ek-i Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi I-II*, (737-756), İz Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Gazâlî, Ebu Hâmid Muhammed b. Muhammed, *el-Munkız mine'd-Dalal Dalaletten Kurtuluş*, Çev.: Hamidullah Ünal, Ravza Yayınları, İstanbul 2015.
- Goldziher, Ignace, *Klasik Arap Literatürü*, Çev.: Azmi Yüksel, Rahmi Er, Haz.: Mehmet Akif Kireççi, İmaj Yayınları Ankara 1993.
- _____, *Mezâhibü't-Tefsîri'l-İslamî*, Arapça Trc.: Abdülhalim en-Neccar, Mektebetü'l-Hancî bi Mısır ve Mektebetü'l-Misna bi Bağdat, Kahire 1955.
- Gökberk, Macit, *Felsefe Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993.
- Gölcük, Şerafettin, *Kelam Tarihi*, Kitap Dünyası Yayınları, Konya 2012.
- Güçlü Abdülbaki, Uzun, Erkan, Uzun, Serkan, Yolsal, Ümit Hüsrey, *Sarp Erk Ulaş Felsefe Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 2002.
- Günaltay, M. Şemseddin, *Felsefe-i Ülä İsbat-ı Vacib ve Ruh Nazariyeleri*, Hzr. Nuri Çolak, İnsan Yayınları, İstanbul 1994.
- Güneş, Kadir, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Mektep Yayınları, İstanbul 2011.
- Hacinebioğlu, İ. Latif, Hülya Altunya, Y. Emre Akbay, Saliha Keleş, "İslam Mantıkçalarına Göre Hulfi Kıyasın Bilgi Değeri ve Denetlenmesi", *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, (16), 2013, 41-61.
- Hançerlioğlu, Orhan, *Felsefe Ansiklopedisi I-IX*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993
- Hansu, Hüseyin, *Mu'tezile ve Hâdis*, Kitabiyat Yayınları, Ankara 2004.
- Hegel, George Wilhelm Friedrich, *Felsefe Tarihi: Thales'ten Platon'a Grek Felsefesi*, Çev.: Doğan Barış Kılınç, Nota Bene Yayınları, İstanbul 2018.

- Hüseyin, Taha, *min Hâdisi's-Şi'r ve'n-nesr*, Müessesetü'l-Hindavi li't-Ta'lim ve's-Sekafe, Kahire 2014.
- Işık, Kemal, "Mu'tezile'nin İlk Kurucusu Vasil b. Ata ve Büyük Günah Meselesi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24, (1), 1981, 337-357.
- _____, *Mu'tezile'nin Doğuşu ve Kelâmî Görüşleri*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1967.
- Ivry, Alfred L., "Kindî ve Mu'tezile: Yeni Bir Değerlendirme", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 44, (1), 2013, 323-337.
- İbn Cülcül, Ebû Dâvûd Süleyman b. Hassân, *Tabakatü'l-Etibba ve'l-Hükema*, Thk.: Fuad Seyyid, Müessesetü'r-Risale, Beyrut 1985.
- İbn Ebî Usaybia, *Uyumu'l-Enba fı Tabakati'l-Etibba*, Thk.: Nizar Rıda, Daru Mektebeti'l-Hayat, Beyrut 2010.
- İbn Hazm, *el-Fasl Dinler ve Mezhepler Tarihi I-III*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2017.
- İbn Kiftî, Ebü'l-Hasen Cemâlüddîn Alî b. Yûsuf b. İbrâhîm b. Abdilvâhid eş-Şeybânî, *İbbaru'l-Ulema bi Ahbari'l-Hukema*, Thk.: İbrahim Şemseddin, Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut 2005.
- İbn Kuteybe, Ebu Muhammed Abdullah b. Müslim, *el-Maarif*, Thk.: Servet Akkaş, Daru'l-Maarif, Kahire 1992.
- İbn Nedim, Ebü'l-Ferec Muhammed b. Ebî Ya'küb İshâk b. Muhammed b. İshâk, *el-Fibrîst*, Nşr.: İbrahim Ramazan, Daru'l-Marife, Beyrut 1997.
- _____, *Kıtabü'l-Fibrîst*, Thk.: Rıda Teceddüd, Tahran 1981.
- İbn Nübate, Ebû Bekr Cemâlüddîn Muhammed b. Şemsiddîn Muhammed el-Mısıri, *Serhü'l-Uyun fı Şerhi Risaleti İbn Zeydun*, Thk.: Muhammed Ebu'l-Fadl İbrahim), Daru'l-Fikri'l-Arabi, Kahire 1964.
- İbn Rüşd, *Felsefe-Din İlişkileri*, Hzr. Süleyman Uludağ, Dergah Yayınları, İstanbul 2016.
- İbnü'l-Esir, *İslam Tarihi el-Kamül fi't-Tarih Tercümesi I-XII*, Çev.: Ahmet Ağırakça, Bahar Yayınları, İstanbul 1991.
- İbnü'l-Murtaza, Ahmed b. Yahya, *el-Munye ve'l-Emel: Mu'tezile'nin Biyografik Tarihi*, Çev.: Hüseyin Maraz, Endülüs Yayınları, İstanbul 2018.
- İğde, Muhyettin, *Siyasi-İtikadi Bir Mezhep Olarak Hanbeliliğin Teşekkül Süreci*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2016.
- _____, "Ehl-i Hadis'ten Selefiyye'ye Selefilerin Tanrı Tasavvuru", *Mezheplerin Tanrısı İslam Mezheplerinin Tanrı Anlayışı*, ed. Mustafa Tekin, Rağbet Yayınları, İstanbul 2022, 284-340.
- _____, "Mihne Sürecinde Ahmed b. Hanbel ve Taraftarları", *Mihne Süreci ve İslami İlimlere Etkisi*, ed. Mahfuz Söylemez, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2012, 153-173.

- İhvan-ı Safa, *İhvan-ı Safa Risaleleri I-X*, Ed. Abdullah Kahraman, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2012.
- İmamoğlu Halil, "Kindî'nin İsbat-ı Vacib İçin Kullandığı Delillerin Mantık İlmi Açısından Değerlendirilmesi", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 10, (1), 2018, 197-229.
- İzmirli, İsmail Hakkı, *Felsefe-i İslamîyye Tarihi: el-Kindî*, Matabaa-i Âmire, İstanbul H. 1338.
- _____, *İslam'da Felsefe Akımları*, Hzr.: N. Ahmet Özalp, Kitabevi Yayınları, İstanbul 1995.
- _____, *Yeni ilmi Kelam*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2013.
- Jackson, Roy, *İslam Felsefesi*, Çev.: Atilla Alan, Litera Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Kadı Abdulcebbar, Ebü'l-Hasen Kâdî'l-Kudât Abdülcebbar b. Ahmed b. Abdülcebbar el-Hemedânî, *Şerhu'l-Usuli'l-Hamse: Mu'tezile'nin Beş İlkesi*, Çev.: İlyas Çelebi, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2013.
- _____, *Fadlû'l-İ'tizal ve Tabakatü'l-Mu'tezile ve Mübâyenetihim li-sairi'l-Muhâlifîn*, (*Fadlû'l-İ'tizal ve Tabakatü'l-Mu'tezile* içinde), Thk.: Fuad Seyyid, Darü't-Tunusiyye li'n-Neşr, yy. t.y.
- _____, "Mu'tezile'nin Beş Temel İlkesi el-Usulu'l-Hamse", Çev.: Mehmet Keskin, Recep Alpyağıl (Ed.), *Din Felsefesi Açısından Mu'tezile Gelen Ek-i Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi I-II*, (20-38), İz Yayıncılık, İstanbul 2017.
- _____, *Tesbîtu Delaili'n-Nüburve*, Çev.: M. Şerif Eroğlu, Ömer Aydın, edt. Hüseyin Hansu, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2017.
- Karaman, Hüseyin, *Ebubekir er-Razi'nin Ahlak Felsefesi*, İz Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Kanar, Yüksel, *Abbasi Devrimi, Bağdat ve Beytül-Hikme*, Mahya Yayıncılık, İstanbul 2017.
- _____, *İslam Felsefesi Tarihi*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yayınları, Rize 2015.
- Karlığa, Bekir, "Cirm", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1993, XIII, 27-28.
- Kasir, Haydar Abdülhüseyn, "Eserü'l-İ'tizal fi Fikri Feylesufu'l-Arab El-Kindî", *Mecelletü Dirasati'l-Basra*, (16), 226-273.
- Kaşa, el-Eb Süheyl, *el-Mu'tezile, Sevretün fi'l-Fikri'l-İslamî el-Hürr*, Darü't-Tenvir, Beyrut 2010.
- Kaya, Mahmut, *İslam Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi*, Ekin Yayınları, İstanbul 1983.
- _____, "Meşâîyye", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2004, XXIX, 393-396.
- _____, "Mikyasü'n-Nîl", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2005, XXX, 52-53.

- Kaya, Yunus, *İlm-i Kelam*, Uzakülke Yayınları, Erzurum 2010.
- Kılavuz, Ahmet Saim, *Ana Hatlarıyla İslam Akâidi ve Kelam'a Giriş*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2017.
- Kılavuz, Ulvi Murat, *İslâm Düşüncesinde Dolaylı Fiiller ve Davranışlar: Tevlid-Tevellüd*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa 2001.
- Kılıç, Cevdet, *İslam Düşüncesinde Bir Metafizikçi*, Fecr Yayınları, Ankara 2014.
- Kindî, Yakub b. İshak, *Resâilü'l-Kindî el-Felsefiyye*, Thk.: Muhammed Abdulhadi Ebû Rîde, Darü'l-Fikri'l-Arabi, Kahire 1950.
- _____, *Felsefi Risaleler*, Çev.: Mahmut Kaya, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2015.
- _____, *Felsefi Risaleler*, Thk-Trc, Mahmut Kaya, Klasik Yayınları, İstanbul 2006.
- Koçyiğit, Talat, "Cehmiyye (Mu'tezile) de Akılcılık", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16, (1), 1968, 103-122.
- Koloğlu, Orhan Şener, *Kelam Tarihine Giriş*, Emin Yayınları, Bursa 2017.
- _____, *Mu'tezile'nin Felsefe Eleştirisi Harazmli Mutezili İbnü'l-Melabimî'nin Felsefeye Reddiyesi*, Emin Yayınları, Bursa 2010.
- Köse, Mustafa, *Mu'tezile'de Entelektüel Düşünce: Cahız, Endülüs Yayınları*, İstanbul 2017.
- Kranz, Walther, *Antik Felsefe*, Çev.: Suad Y. Baydur, Cinius-Sosyal Yayınları, İstanbul 2014.
- Kumeyr, Yuhanna, *Felasifetü'l-Arab: el-Kindî*, el-Matbaatü'l-Kasulikiyye, Beyrut 1954.
- Kutluer, İlhan, "Gâiyyet", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1996, XIII, 292-295.
- Küleyni, Ebû Ca'fer Muhammed b. Ya'küb b. İshâk, *el-Kaḫf*, Thk. Tlk. Tsh.: Ali Ekber el-Gafari, Darü'l-Kütübü'l-İslamîyye, Haydariyye 1363.
- Leaman, Oliver, *Ortaçağ İslam Felsefesine Giriş*, İz Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Lloyd, Geffrey Ernest Richard, *Aristoteles*, Çev.: Aylin Kayapalı, Pinhan Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Marulcu, Hasan Tevfik, *Mu'tezile Ekolünün Tanrı-Alem-İnsan Görüşlerinin Oluşumunda İlkçağ Felsefesinin Etkileri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2002.
- Merhaba, Muhammed Abdurrahman, *el-Kindî Felsefetubu Müntehabat*, Menşurâtün Avidât, Beyrut-Paris 1985.
- _____, *Hitabu Felsefeti'l-Arabîyyeti'l-İslamîyye*, Müessesetü İzzî'd-Din li't-Tibac ve'n-Neşr, Beyrut 1993.
- Murad, Said, *Medresetü'l-Basra el-İ'tizaliyye*, Mektebetü'l-Anclü el-Mısriyye, Kahire 1992.

- Mübarek, Muhammed, *el-Kindî Feylesüfü'l-Akl*, Vizaretü'l-A'lam Müdiriyyetü's-Sekafeti'l-Amme, y.y. 1971.
- Nadir, Albert Nasri, *Felsefetü'l-Mu'tezile Felasifetü'l-İslamî'l-Esbekin*, Matbaatü'r-Rabîta, Bağdat 1951, II.
- Nimet, Abdullah, *Felasifetu Şia Hayatuhüm ve Arauhüm*, Darü'l-Fikri'l-Lübnanî, Beyrut 1987.
- Nisaburî, Ebu Reşid, *el-Mesail fi'l-Hilaf beyne'l-Basriyyîn ve'l-Bağdadîyyîn*, Thk.: Ma'n Ziyade, Rıdvan Seyyid, Ma'hedü'l-Enmai'l-Arabî, Beyrut 1979.
- O'leary, De Lacy, *İslam Düşüncesi ve Tarihteki Yeri*, Çev.: Hüseyin Yurdaydın, Yaşar Kutluay, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971.
- Öçal, Şamil, "Platon'un Timaios Diyalogunda Tanrı ve Evrenin Oluşumu" *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 7 (1) 2017, 65-83.
- _____, *İslam Düşüncesinde Felsefe-Kelam İlişkisi*, Fecr Yayınları, Ankara 2017.
- Öge, Sinan, *Allah'tan Aleme İlahî Fiiller*, Araştırma Yayınları, Ankara 2009.
- Öz, Mustafa, "Hişam b. Hakem", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1998, XVIII, 153-154.
- _____, "Mehdi el-Muntazar", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2003, XXVIII, 376-377.
- _____, *Başlangıçtan Günümüze İslam Mezhepleri Tarihi*, Ensar Yayınları, İstanbul 2011.
- Özarlan, Selim, "Mu'tezile: Basra ve Bağdat Mu'tezilileri ve Başlıca Görüşleri", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, (1), 2003, 161-181.
- Özcan, Muttalip, *İnsan Felsefesi İnsanın Neliği Üzerine Bir Soruşturma*, Bilge Su Yayıncılık, Ankara 2016,
- Özdemir, Metin, *İslam Düşüncesinde Kötülük Problemi*, Furkan Yayınları, İstanbul 2001.
- Öztürk, Mustafa, *Kur'an'ın Mu'tezilî Yorumu Ebu Müslim el-İsfahânî Örneği*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2014.
- Razi, Fahreddin, *el-Muhassal Kelama Giriş*, Çev.: Hüseyin Atay, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1978.
- Ross, David, *Aristoteles*, Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Sinanoglu, Mustafa, "Yahya en-Nahvî", *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2013, XXXIII, 258-261.
- Subhî, Ahmed Mahmud, *fi İlmi'l-Kelam Dirasetün Felsefiyyetün li Arai'l-Firaki'l-İslamîyye fi Usulu'd-Din: el-Mu'tezile*, Daru'n-Nehdati'l-Arabiyye, Beyrut 1985,
- Sunar, Cavit, *İslam Felsefesi Dersleri*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1967.

- Supianto, Saparudin, “Eseru Menheci’t-Tevil İnde’l-Mu’tezile fi Menheci’t-Tevfik beyne’d-Din ve’l-Felsefe inde’l-Kindi”, *Jurnal Kalmah*, 2(12), 2014, 333-352.
- Sübhani, Rauf, *el-Kindi Feylesufu’l-Arab ve’l-İslam*, Darü’l-Mehacceti’l-Beyda, Beyrut 2006.
- Şahin, Eyüp, “Kindi ve Antik Yunan Felsefe Geleneği”, *Diyanet İlmi Dergi Kindi Özel Sayısı*, 54 (2), 2018, 67-84.
- _____, *Sudur Köken ve Süreç Açısından Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım*, Yayınevi Yayınları, Ankara 2017.
- Şahin, Hasan, *İslam Felsefesi Tarihi Dersleri*, Ankara 2000
- Şehrezurî, Şemsüddin Muhammed b. Mahmûd, Nüzhetü’l-Ervah: Bilgelerin Tarihi ve Özdeyişleri, Çev.: Eşref Altaş, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2015.
- Şehristani, Abdülkerim, *Nihaytü’l-İkdam fi İlmi’l-Kelam*, tsh. Alfred Guillaume, Mektebetü’s-Sekafeti’d-Diniyye, Kahire 2009.
- _____, Ebu’l-Feth Muhammed b. Abdülkerim, *el-Milel ve’n-Nihal*, Thk.: Ahmed Fehmi Muhammed, Darü’l-Kütübü’l-İlmiyye, Beyrut 1992.
- _____, *el-Milel ve’n-Nihal*, Çev.: Mustafa Öz, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2015.
- Şenel, Cahid, *Yeni Eflatunculuğun İslam Felsefesine Yansımaları*, Dergah Yayınları, İstanbul 2017.
- Şenlik, Osman, *İzmirli İsmail Hakkı- Felsefe-i İslamiye Tarihi [el-Kindi] (İnceleme-Metin-Dizin)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır 2016.
- Şeşen, Ramazan, “Câhiz”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 1993, VII, 20-24.
- Şibli, Nu’manî el-Hindî, *İlmi’l-Kelami’l-Cedid*, Arapça Trc.: Celal Said el-Hafnâvî, el-Merkezü’l-Kavmî li’t-Tercüme, Kahire 2012.
- Şulul, Cevher, *Kindi Metafiziziği*, İnsan Yayınları, İstanbul 2003.
- Takî, Şeyh Râdî, *Sıretu Yakub b. İshak el-Kindi ve Felsefetubu*, Matbaatu Selman el-Azamî, Bağdad 1962.
- Taylan, Necip, *Ana Hatlarıyla İslam Felsefesi: Kaynakları, Temsilcileri, Tesirleri*, Ensar Yayınları, İstanbul 2014.
- _____, *Düşünce Tarihinde Tanrı Sorunu*, Şehir Yayınları, İstanbul 2000.
- Toktaş, Fatih, *İslam Düşüncesinde Felsefe Eleştirileri*, Klasik Yayınları, İstanbul 2014.
- Topaloğlu, Bekir, “Hudûs”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2013, XVIII, 304-309.
- _____, Çelebi, İlyas, *Kelâm Terimleri Sözlüğü*, İsam Yayınları, İstanbul 2017.

- _____, *İslam Kelamcıları ve Filozoflarına Göre Allah'ın Varlığı (İsbat-ı Vacib)*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1983.
- Toprak, Süleyman, Gölcük, Şerafettin, *Kelam Tarih- Ekoller- Problemler*, Tekin Kitabevi, Konya 2014.
- Tritton, A. S., *İslam Kelamı*, Çev.: Mehmet Dağ, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1983.
- Tukan, Kadri Hafız, *Makamü'l-Akl inde'l-Arab*, Darü'l-Kudüs, Beyrut 2002.
- Uveyde, Muhammed Muhammed, *el-Kindî min Felasifeti'l-Meşrik fi Usuri'l-Vusta*, Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut 1993.
- Uyanık, Mevlüt, Aygün Akyol, *İslam Felsefesi Teşekkül Dönemi: Kindî, Farabî, İbn Sînâ*, Elis Yayınları, Ankara 2017.
- _____, *İlk İslam Filozofu Kindî'ye göre Alemin Mahiyeti Sorunu*, (*İslam Felsefesinin Sorunları* içinde), Elis Yayınları, Ankara 2003.
- Uysal, Enver, "İlk İslam Filozofu: Kindî", Bayram Ali Çetinkaya (Ed.), *İslam Felsefesi Tarihi El Kitabı I-II*, Grafiker Yayınları, Ankara 2016.
- Ülken, Hilmi Ziya, *İslam Düşüncesi*, Doğu Batı Yayınları, Ankara 2015
- _____, *İslam Felsefesi*, Ülken Yayınları, İstanbul 1983.
- Ünverdi, Veysi, "Mu'tezile'nin İnanç Sistemi: Usul-i Hamse/ Beş İlke ve Arka Planı", *Artuklu Akademi*, 4, (2), 2017, 1-28.
- Van Ess, Josef, "Allah'ın varlığı Konusunda Erken Dönem İslam Kelamcıları", Çev.: Mehmet Bulğen, Recep Alpyağıl (Ed.), *Din Felsefesi Açısından Mu'tezile Gelen Ek-i Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi I-II*, (556-570), İz Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Veliyüddin, Mir, *Mu'tezile*, (*İslam Düşüncesi Tarihi* içinde), Ed.: Mian Muhammed Şerif, İnsan Yayınları, İstanbul 2014.
- Vural, Mehmet, *İslam Felsefesi Sözlüğü*, Elis Yayınları, Ankara 2016.
- Walzer, Richard, "Kindî ve Mu'tezile Etkileşimi: Kindî Üzerine Yeni Araştırmalar", Recep Alpyağıl (Ed.), *Din Felsefesi Açısından Mu'tezile Gelen Ek-i Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi I-II*, (141-169), İz Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Watt, Montgomery, *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*, Çev.: Ethem Ruhi Fiğlalı, Sarkaç Yayınları, Ankara 2010.
- _____, *İslamî Tetkikler İslâm Felsefesi ve Kelâmı*, Çev.: Süleyman Ateş, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1968.
- Weber Alfred, *Felsefe Tarihi*, Çev.: H. Vehbi Eralp, Sosyal Yayınları, İstanbul 1998.
- Wolfson, H. Austryn, *Kelam Felsefeleri*, Çev.: Kasım Turhan, Kitabevi Yayınları İstanbul 2016.

- Yaşar, Naif, *İlk Üç Asır Kelam Tartışmaları ve Taberî*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2016.
- Yavuz, Yusuf Şevki, “Kümun”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2002, XXVI, 552.
- Yücel, Hasan, “Kindî ve Bazı Ayet Yorumları”, *Diyanet İlmî Dergi Kindî Özel Sayısı*, 54, (2), 2018, 165-186.
- Yücesoy, Hayrettin, “Mihne”, *DİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2005, XXX, 26-28.
- Yüksel, Emrullah, *Sistemantik Kelam*, İz Yayıncılık, İstanbul 2015.

Sosyal Refahın Evrimi ve Toplumsal İhtiyaçların Karşılanmasında Üçüncü Sektörün Yükselişi

Levent Aytemiz
Bahtiyar Yıldırım

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sosyal Refahın Evrimi ve Toplumsal İhtiyaçların Karşılmasında Üçüncü Sektörün Yükselişi

Levent Aytemiz • Bahtiyar Yıldırım

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-964-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub538>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aytemiz, L., Yıldırım, B. (2024). *Sosyal Refahın Evrimi ve Toplumsal İhtiyaçların Karşılmasında Üçüncü Sektörün Yükselişi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub538>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Levent AYTEMİZ'in danışmanlığında hazırlanmış olan "Üçüncü sektör kuruluşlarının ekonomik teorideki yeri ve Türkiye ekonomisi açısından değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com>

Kaynakça

Kitaplar:

- AKTAN, C. Can , 21.Yüzyıl İçin Yeni Bir Devlet Modeline Doğru Optimal Devlet, Kamu Ekonomisinin ve Yönetiminin Yeniden Yapılanması ve KüçültülmesineYönelik Öneriler, İstanbul: TÜSİAD Yayınları ,1995.
- ANHEIER, H. K., Theories of Nonprofit Sector: Three Issues. NVSQ, 24(1), 15-24.,1995.
- ANHEIER, H., Non Profit Orgnization Theory, Management, Policy , New York , Press 39 2005.
- ANHEIER, H. K. and REGINA A. List, “NGOs (Non–Governmental Organizations)”, A Dictionary of Civil Society, Philanthropy and the Non–Profit Sector, New York: Routledge Publ., 2005.
- ANHEIER, H. K. and BEN-NER, A. (eds.) The Study of the Nonprofit Enterprise: Theories and Approaches, New York: Kluwer Academic/ Plenum.,2003.
- ANHEIER, H. K. and SALAMON, M. L. The Nonprofit Sector in the Developing World: a comparative analysis. St. Martin’s Press. ,1998.
- ANHEIER, H. K. and SEIBEL, W., The Nonprofit Sector in Germany: Between State, Economy, and Society, New York: Palgrave. 2001.
- BOZKURT, Ö. ve ERGUN, T. Kamu Yönetimi Sözlüğü, S. , Sezen (Ed.), Ankara: TODAİE Yayın No: 283, 1998.
- BOZKURT, V., ‘Enfomasyon toplumu ve Türkiye’, İstanbul:sistem yayıncılık, 1997.
- GÜL, S.S. ‘Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa: Yeni Liberalizm ve Muhafazakarlık Kıskaçında Refah Devleti, Ankara: Ebabil Yayınevi 2006.
- KORAY, M. , Sosyal Refah Devleti: Kimi İçin Umut, Kimi İçin Kaygı Kaynağı, Sosyal Demokrat Yaklaşımlar, İstanbul: SODEV–TÜSES Yay, s. 93– 113.,2003.
- KORAY, M. ve Topçuoğlu A, Sosyal Politika, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.,1995.

ROSANVALLON, P., , Toplumsal Görünürlüğün Çöküşü, (Çev. Ahmet Çiğdam), Sivil toplum ve Devlet-Avrupadaki Yeni Yaklaşımlar, (Der. John KEANE), İstanbul: Ayrıntı Yayınları ,1988.

SALAMON, L. M. ve ANHEIER, H. K. (forthcoming) ,The Nonprofit Sector in Comparative Perspective, in W. W. Powell ve R. S. Steinberg (eds.), The Nonprofit Sector: A Research Handbook (2nd edn), New Haven, CT: Yale University Press, s.22, 1997.

ŞAYLAN, G., Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi,Ankara: İmge Kitabevi ,1995.

WEISBORD, B., A. The Nonprofit Economy. Harvard University Press. Cambridge,Mass. & London, 1988.

Makaleler:

ALEXANDER, J., ‘Adaptive Strategies of Nonprofit Human Service Organizations in an Era of Devolution and New Public management. Nonprofit Management and Leadership’, 10(3), 287-303. ,2000.

ANHEIER, H, ‘Theories of the Nonprofit Sector: Three Issues. Nonprofit and Voluntary Sector’ Quarterly 24 ,1, Spring,15-23., 1995.

ANHEIER, H., ve REGINA, L., ‘Cross- Border Philanthropy: An Exploratory Study Of Internatioanal Giving in the United Kingdom, United States, Germany and Japan, Center for Civil Society Sturdies, The John Hopkins Universty İnstitute for Policy Studies, London, 2000.

BEN -NER A. ve HOOMISSON T., Nonprofit Organizations in a Mixed Economy: A Demand and Supply Analysis. Annals of Public and Cooperative Economics, s. 519-550, 1991.

BIKMEN, F ve MEYDANOĞLU, Z., ‘Türkiye Sivil Toplum; Bir Değişim Süreci – Civicus Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu.’ İstanbul, 2006.

BOX, R. C., ‘Running Government like a Business: Implications for Public Administration Theory and Practice. American Review of Public Administration’, 29(1), 19-43. ,1999.

DEFOURNY, J., ‘ The Origins, Forms and Roles of a Third Major Sector. In Defourny Jacques & Monzon Campos José L. (eds.): Économie sociale. Entre économie capitaliste et économie publique / The third Sector. Cooperative, Mutual and Nonprofit Organizations. De Boeck Université. Bruxelles, 1992.

FIEL, J, Social Economy North And South, Universite De Liege, Centre Of Economie Sociale, 2000.

GÜLOĞLU, Tuncay, “Genel Olarak ve Türkiye’de Yaşlı Nüfusun Sosyal Güvenliği”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: İÜ, SBE, 1998, alıntılayan ÖZDEMİR, S., ‘Kar Gutmeyen Kuruluslar (KGK) ve Sosyal

- Refahın Sağlanması Artan Rolü', Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 48, İstanbul: İÜ İktisat Fakültesi Yay., 2004.
- HALL, P.D., Theories and Institutions, NUSQ, 24(1), 5-5-13, 1995.
- HAMMACK, D. C., 'Introduction: Growth, Transformation, and Quiet Revolution in the Nonprofit Sector Over Two Centuries', NVSQ, 30(2), 157-173.,2001.
- HANSMANN, H., 'The Ownership of Enterprise', Cambridge, MA: Harvard University Press. ,1996.
- HANSMANN, H., Economic theories of nonprofit organizations. In W. W.Powell (Ed.): The nonprofit sector: A research handbook. Yale University Press. New Haven,CT.1980 The Role of Nonprofit Enterprise. Yale Law Journal89,1980,835-898, 1987.
- İÇDUYGU, A, The Anatomy Of Civil Society In Turkey: Locating It In The EU Context; Oxford Lexington Book, 79-200, 2007.
- JAMES, E. , 'The Nonprofit Sector in Comparative Perspective' In W. W. Powel (ed.). The Nonprofit Sector: A Research Handbook (pp. 397-415) New Haven: Yale University Press., ,1987.
- JAMES, E., 'Economic Theories of the Nonprofit Sector. A Comparative Perspective', In Anheier H. K. & S. Wolfgang: TheThird Sector - Comparative Studies of Nonprofit Organizations. Walter de Gruyter. Berlin & New York, 1987.
- KEYMAN F, M. Yeğen, M. Çalışkan, U.Tol 'Türkiye'de Gönüllü Kuruluşlarda Sivil Toplum Kültürü', İstanbul, 2010.
- KORAY, M., 'Avrupa Refah Devleti: Anlamı, Boyutları ve Geleceği', Görüş, Aralık Sayısı, 64-74.,2003.
- MUKKONEN, M. , 'THE FAMILIAR UNKNOWN Introduction to Third Sector Theories Licentiate Thesis' University of Joensuu. Department of Orthodox Theology and WesternTheology.,2000.
- ÖNDER, M., 'How Local Conditions Affect The Existence And Capacity Of The Nonprofit Sector: A Test Of Competing Theories', The Florida State University College Of Social Sciences 2006.
- ÖNER, M., 'Kavram Kargaşası, Üçüncü Sektör?= Sivil Toplum' 2002
- ÖZDEMİR, H., 'Vakıflar ve Sivil Toplum', Yeni Türkiye, Sivil Toplum Özel Sayısı, Sayı: 18, Kasım-Aralık 1997, s. 309-313.
- ÖZDEMİR, S., 'Kar Gutmeyen Kuruluslar (KGK) ve Sosyal Refahın Sağlanması Artan Rolü', Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 48, İstanbul: İÜ İktisat Fakültesi Yay., 2004.
- ÖZDEMİR, S., 'Sosyal Refah'ın Sağlanması Yeni Bir Anlayış: 'Refah Karması' ve Refah Sağlayıcı Kurumlar', Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 48, İstanbul: İÜ İktisat Fakültesi Yay., 2004.

- PECK, J., ve TİCKELL, A., 'Neoliberalizing Space' Antipode Vol. 34, Issue 3, S. 380- 404, 2002.
- PHHELPS, C., The Orgins And Purposes Of Not For Profit Organization, 2003.
- PIERSON, C. , 'Beyond the Welfare State: The New Political Economy of Welfare, Third Edition', Polity Press.,2006.
- POSNETT, J. and SANDLER, T.,Transfers, 'Transaction Costs and Charitable Intermediaries. International Review of Law and Economics', 8, 145-160, 1988.
- RAO, N., 'Towards Welfare Pluralism: Public Services in a Time of Chance', Aldershot: Dartmouth Publishing Company. ,1996.
- SALAMON, L. M. and ANHEIER, H. K. , 'Civil Society in Comparative Perspective', in L. M. Salamon, H. K. Anheier, R. List, S. Toepler, and S. W. Sokolowski, and Associations (eds.) Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector, Baltimore, MD: Johns H. Center for Civil Society Studies, 1999.
- SALAMON Lester M. & ANHEIER Helmut K., The Emerging Sector Revisited. A Summary. Revised Edition. Center for Civil Society Studies. Institute for Policy Studies. The Johns Hopkins University. Baltimore, MD,s. 10-11, 1999.
- SALAMON, L. M. ve ANHEIER, H. K., 'The Civil Society Sector', Society, vol., 34, Issue: 2, 1997.
- SALAMON, L. M. , 'Rise of NonProfit Sector, Foreign Affairs', Vol: 73, No: 4,1994.
- STEINBERG R., 'Labor Economics and the Nonprofit Actor: A Literature Review. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly' 19, 2, Summer, 151-169.,1990.
- THOMPSON E., Charity and Non Profit Organization, 1980.
- WEISBORD, B. A., 'The Nonprofit Mission and Its Financing: Growing Links Between Nonprofits and the Rest of the Economy', in B. A. Weisbrod (ed.) To Profit or Not to Profit: The Commercial Transformation of the Nonprofit Sector, New York: Cambridge University Press. ,1998.
- WEISBORD, B. A. ,The Nonprofit Economy., Cambridge: Harvard University Press. ,1988.
- VAN TIL, J. and ROSS, S. W. , 'Looking Backward. Twentieth- Century Themes in Charity, Voluntarism, and the Third Sector', NVSQ, 30(1), 112-129 , 2001.
- YILDIRIM, M., 'Sivil Toplum ve Devlet', C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C.27, S.2, 226-242. ,2003.
- YOUNG, D. R. and STEINBERG, R. S. 'Economics for Nonprofit Managers', New York, Foundation Center , 1995.

Diğer :

İnternet Kaynakları:

AKALIN, G., Türkiye’de Piyasa Ekonomisine Geçiş ve Ekonomik Kriz, TİSK, 2011, < [http:// www.tisk.org.tr/yayinlar. asp?sbj=ic&cid=71](http://www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&cid=71)> (07.03.2011)

AKTAN, C.C., Piyasa Başarısızlığının Anatomisi ve Kamu Ekonomisi Rasyoneli, Nuveforum, 2009 <[http://www.nuveforum.net/718-siyaset-bilimi-kamu- yönetimi bölümü/ 173711 -piyasa-başarısızlığının- anatomisi-kamu-ekonomisi- rasyoneli/](http://www.nuveforum.net/718-siyaset-bilimi-kamu-yonetimi-bolumu/173711-piyasa-basarisizliginin-anatomisi-kamu-ekonomisi-rasyoneli/)> (10.03.2011)

BANCUK, L, Independent Sector, Learning To Give, 2001, <[http://www. learning togive.org/papers/paper154.html.](http://www.learningtogive.org/papers/paper154.html)> , (03.03.2011).

ELİŞ, B. Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İlgili Ansiklopedik Bilgi, Türkçe Bilgi, 2011 <[http://www.turkcebilgi.com/t%C3%BCrkiye'de_ sivil_toplum_ kurulu %C5%9Flar%C4%B1/ansiklopedi](http://www.turkcebilgi.com/t%C3%BCrkiye'de_sivil_toplum_kurulu%C5%9Flar%C4%B1/ansiklopedi)> (15.03.2011)

ERDİLMEN, Türkiye’de Sivil Toplum, 2008, < [http:// www.scribd .com / doc/10491951 / Turkiyede -Sivil-Toplum](http://www.scribd.com/doc/10491951/Turkiyede-Sivil-Toplum)> (12.03.2011)

GOETTEL, D., What İs A Charitable Organization, Wisegeek, 2011, < [http://www. wisegeek.com/ hat - is-a-charitable-organization.htm.](http://www.wisegeek.com/hat-is-a-charitable-organization.htm)> (02.03.2011)

HİİL, A., What İs A Tax Exempt Organization, Wisegeek, 2011 <[http://www. wise geek.com/what-is-a-tax-exempt- organization.htm.](http://www.wisegeek.com/what-is-a-tax-exempt-organization.htm)> (02.03.2011)

[http://www.biriyilik.com/odevler-kaynaklar/iktisat-isletme ve ekonomi / devletin –başarısızlığının -anatomisi-32859. html](http://www.biriyilik.com/odevler-kaynaklar/iktisat-isletme-ve-ekonomi-devletin-basarisizliginin-anatomisi-32859.html) (20.03.2011)

SMİTH, S. E., What İs A Non Governmental Organization, Wisegeek, 2011, < [http:// www. wisegeek. com/what-is-a-non-governmantel-organization. htm](http://www.wisegeek.com/what-is-a-non-governmental-organization.htm) > (02.03.2011)

TATUM, M., What İs A Non profit Organization, Wisegeek, 2011, <[http:// www.wise geek.com/what-is-a-non-profit-organization. htm.](http://www.wisegeek.com/what-is-a-non-profit-organization.htm)> (02.03.2011)

WIKIPEDIA, Voluntary Organization, 2011 <[http://en.Wikipedia.org/ wiki/ Voluntary sector](http://en.Wikipedia.org/wiki/Voluntary_sector)> (03.03.2011)

<[http://www.answers.com/topic/ philanthropy,](http://www.answers.com/topic/philanthropy)> (03.03.2011)

<[http://www.dernekler.gov.tr/index.php? option=com_ content&view= article&id=27%3A1606-sayl-baz-dernek-ve-kurulularn –vergiden-muaf tutul masna- dair-kanun& catid=30%3 Akanunlar &Itemid =43&lan g=tr,](http://www.dernekler.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=27%3A1606-sayl-baz-dernek-ve-kurulularn-vergiden-muaf-tutul-masna-dair-kanun&catid=30%3Akanunlar&Itemid=43&lang=tr)> (21.06.2011)

<[http// www.tisk.org.tr/yayinlar. asp?sbj=ic&cid=71](http://www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&cid=71)> (07. 03. 2011)

<[http://www.biriyilik.com/odevler-kaynaklar/iktisat-isletme ve ekonomi / devletin –başarısızlığının -anatomisi-32859. html,](http://www.biriyilik.com/odevler-kaynaklar/iktisat-isletme-ve-ekonomi-devletin-basarisizliginin-anatomisi-32859.html)> (08.03. 2011)

<<http://www.yorumla.net/universiteler/981968-asimetrik-enformasyon.html>,
(10.03.2011)

<<http://www.canaktan.org/ekonomi/devlet-basarsiz/aktan-makale.htm>, >
(11.03.2011)

Raporlar:

Charities Aid Foundation, CAF, World Giving Index, 2010. Dernekler Daire Başkanlığı, 2008, 2009 Ve 2010 Verileri

TÜSEV, Sivil Toplum Değerlendirme Raporu 2010, İstanbul, 2010 TÜSEV, Türkiye Uluslar arası STEP Raporu, İstanbul, 2006

TÜSEV: Türkiye’de Sivil Toplum; Bir değişim Süreci, İstanbul, TÜSEV, 2006. Vakıflar Genel Müdürlüğü, Verileri, 2009.

Yaşama Dair Vakfi (YADA), ‘Türkiye’de Gönüllü Kuruluşlarda Sivil Toplum Kültürü’, Yayımlanmamış Araştırma Raporu, Ankara, 2010.

Liderlik Dinamikleri Üzerine Araştırmalar I

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Gökmen Durmuş

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Liderlik Dinamikleri Üzerine Araştırmalar I

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Gökmen Durmuş

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-980-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub526>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Durmuş, G. (ed) (2024). *Liderlik Dinamikleri Üzerine Araştırmalar I*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub526>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Alblooshi, M., Shamsuzzaman, M. ve Haridy, S. (2020). The relationship between leadership styles and organisational innovation: A systematic literature review and narrative synthesis. *European Journal of Innovation Management*. <https://www.doi.org/10.1108/EJIM-11-2019-0339>
- Alptekin, İ. (2011). Midhat Paşa'nın Niş Valiliği (1861-1864). (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aslan, M. M., ve Bulut, Y. (2018). Kutadgu Bilig'de İyi Yönetimin Esasları. *Ombudsman Akademik* (1), 15-25. <https://doi.org/10.32002/Ombudsmanakademik.474586>
- Buzpınar, Ş. T. (2022). Midhat Paşa'nın Suriye Valiliği Döneminde Sultan II. Abdülhamid ve İngiltere Büyükelçisi Layard ile Olan İlişkileri (Kasım 1878-Ağustos 1880). *Belleten*, 86(305), 251-284. <https://doi.org/10.37879/belleten.2022.251>
- Blanchard, K. ve Stoner, K. (2004). *Full steam ahead*. Berret-Kochler Publisher.
- Bilgin, E., ve Yıldırım, A. (2017). Devlet Yönetiminde Hizmetkâr Liderlik Özelliklerine Göre Yavuz Sultan Selim. *Kesit Akademi Dergisi* (10), 463-483. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kesitakademi/issue/59836/864607>
- Bulut, Y., ve Aslan, M. M. (2022). Yönetimde Karar Verme Süreçlerine İlişkin Bir Öneri: Kurumsal Kaynak Planlaması (Erp). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 1260-1270. <https://doi.org/10.30798/makuiibf.1033928>
- Carmeli, A., Gelbard, R. ve Gefen, D. (2010). The importance of innovation leadership in cultivating strategic fit and enhancing firm performance. *The Leadership Quarterly*, 21(3), 339-349. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2010.03.001>
- Cankurt, C., ve Bayar, Y. (2024). Osmanlı Vakıf Yöneticilerinin Girişimci ve Makyavelist Liderlik Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Trends in Business and Economics*, 38(3), 166-176. <https://doi.org/10.16951/trendbusecon.1453607>
- Corbin, J. ve Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: Sage.
- Çalık, Ö. (2024). Okul Yöneticilerinin İnovatif Liderlikleri. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(103), 78-86. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10616551>
- Çelik, M. (2007). Tanzimat in the Balkans: Midhat Pasha's Governorship in the Danube Province (Tuna Vilayeti), 1864-1868. Department of History, Bilkent University, Ankara.

- Çelik, M. (2008). Midhat Paşa'nın 'Türkiye'nin Mazisi ve İstikbali' Başlıklı Makalesi ve Üzerine Bazı Notlar. *Kebikeç*, (26), 37-61. https://kebikecedergeri.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/07/02_celik.pdf
- Çerçi, F. (2003). Hunlarda Sosyal, Siyasal Hayat ve Devlet-Halk İlişkileri. *Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:5, Sayı:1 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erziefd/issue/5991/79736>
- Çerkezoğlu, S. ve Tansü, Y. E. (2020). Mithad Paşa ve Tuna Vilayeti Islahatları. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(57), 830-842. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.2176>
- Çetinsaya, G. ve Ş. T. Buzpınar. (2020). "Midhat Paşa", TDV İslâm Ansiklopedisi, Erişim tarihi: 19.10.2024 <https://islamansiklopedisi.org.tr/midhat-pasa>
- Davis, M.W. (2019). Innovative leadership. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 16 (4), 69-73). <https://doi.org/10.33423/jlac.v16i4.2370>
- De Jong, J.P.J. ve Den Hartog, D.N. (2007). How leaders influence employees innovative behaviour. *European Journal of Innovation Management*, 10 (1), 41-64. <https://doi.org/10.1108/14601060710720546>.
- Dingler, A., ve Enkel, E. (2016). Socialization and innovation: insights from collaboration across industry boundaries. *Technological Forecasting and Social Change*, 109(9), 50. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.05.017>
- Durmus, G. (2012). Master's Thesis: Wisdom Lessons From Turkish Literature to Managers and Leaders. University of Pennsylvania, Philadelphia. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23254.47685>
- Erturgut, R. ve Soyşekerci, S. (2010). Yavuz Sultan Selim'in Dönüştürücü Liderlik Davranışları Hakkında Bir İnceleme. *Turkish Studies*. 5. https://www.researchgate.net/publication/343112378_Yavuz_Sultan_Selim'in_Donusturucu_Liderlik_Davranislari_Hakkinda_Bir_Inceleme
- Gedikli, F. (1999). Midhat Paşa'nın Suriye Lâyhısı. *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 7, 169-89. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/divan/issue/25936/273244>
- Göyünç, N. (1982). Midhat Paşa'nın Niş Valiliği Hakkında Notlar ve Belgeler. *Tarih Enstitüsü Dergisi*, 12, 279-316.
- Güvener, H., ve Aytekin, M. (2022). İnovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracılık rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(36), 1267-1286. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1098477>
- Horth, D.M ve Buchner, D. (2016). *Innovation Leadership How to use innovation to lead effectively, work collaboratively, and drive results*. Continuum. https://www.muhyidencoe.com/library/ebooks/resources/Innovation_Leadership_by_david_horth.pdf

- Hunter S.T. ve Cushenbery L. (2011). Leading for innovation: Direct and Indirect Influences. *Advances in Developing Human Resources* 13 (3): 248–265. <https://www.doi.org/10.1177/1523422311424263>
- Isaksen, S. G., Lauer, K. J., Ekvall, G. ve Brtiz, A. (2001). Perceptions of the best and worst climates for creativity: Preliminary validation evidence for the situational outlook questionnaire. *Creaaativity Research Journal*, 13(2), 171-184. https://www.doi.org/10.1207/S15326934CRJ1302_5
- Johannessen, J.A. ve Skaalsvik, H. (2014). Innovative leadership in organizations: the road to innovation performance. *Problems and Perspectives in Management*, 12 (2), 139-152. [https://www.doi.org/10.21511/ppm.14\(3-2\).2016.10](https://www.doi.org/10.21511/ppm.14(3-2).2016.10)
- Karaköse, H. ve Başoda, Ş. (2021). Zevra Gazetesi'ne Göre Midhat Paşa'nın Bağdat Valiliği Döneminde Yaptığı Faaliyetler (1869-1872). *İnsan ve Toplum Bilimleri Akademi Dergisi*, 1(2), 137-151. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6481080>
- Kalaycı, E. (2019). Oğuz Kağan destanında Türklerin lider anlayışı üzerine bazı tespitler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (14), 198-214. <https://doi.org/10.29000/rumelide.541012>
- Kılıç Özkaynar, G. (2017). Tarihte Öne Çıkan Türk Lider Örnekleri Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomi İşletme ve Yönetim Dergisi*, 1(1), 10-31. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jebm/issue/32985/367100>
- Koç, B. (2021). Osmanlı Modernleşmesi ve Midhat Paşa, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Korkmaz, A. (2012). Midhat Paşa'nın Bağdat Valiliği (1869-1872). *Tarih Dergisi* (49), 113-178. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iutarih/issue/9622/120228>
- Korkmaz, A. (2016). Midhat Paşa'nın Hayatı, İdari ve Siyasi Faaliyetleri. (Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Northouse, L. L. (2012). Helping patients and their family caregivers cope with cancer. In *Oncology Nursing Forum*, 39(5). <https://www.doi.org/10.1188/12.ONF.500-506>
- Petrov, M. V. (2006). *Tanzimat for the countryside: Midhat Pasa and the vilayet of Danube, 1864--1868*. Princeton University.
- Polat, S., ve Ay, O. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*,4(2), 52-64. https://dergipark.org.tr/tr/pub/enad/issue/32040/354541#article_cite
- Saliba, N. E. (1978). The Achievements of Midhat Pasha as Governor of the Province of Syria. *International Journal of Middle East Studies*, 9 (3), 307-323. <https://www.jstor.org/stable/162767>

- Sandelowski, M., ve Barroso, J. (2003). Classifying the findings in qualitative studies. *Qualitative Health Research*, 13(7), 905-923. <https://www.doi.org/10.1177/1049732303253488>
- Taşer, A., ve Çelebi, B. (2022). *Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Faaliyetlerinin Tüketicilerin Satın Alma Davranışlarına Etkisi: Arus Otel Örneği*. *Sakarya İktisat Dergisi*, 11(3), 329-351. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sid/issue/72576/1174812#article_cite
- Yalçın, E. S. ve Çetin, A. (1999). Türklerde Liderlik Geleneği ve Atatürk, *Erdem Dergisi*, S.33, ss.1029-1036. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erdem/issue/44371/548837>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, Ö. G. A. (2019). İnovasyon Yönetiminde İnovatif Liderlik ve Yaratımcı Bireyin Alan Yazında Yeri. In *International Marmara Social Sciences Congress* (p. 331).

Kaynakça

- Ahearne, M., Mathieu, J. & Rapp, A. (2005). To empower or not to empower your sales force? An empirical examination of the influence of leadership empowerment behavior on customer satisfaction and performance. *Journal of Applied Psychology*, 90(5), 945–955.
- Arnold, J. A., Arad, S., Rhoades, J. A., & Drasgow, F. (2000). The empowering leadership questionnaire: The construction and validation of a new scale for measuring leader behaviors. *Organizational Behavior*, 21(3), 249-269.
- Ashikali, T., Groeneveld, S. & Kuipers, B. (2021). The role of inclusive leadership in supporting an inclusive climate in diverse public sector teams. *Review of Public Personnel Administration*, 41(3), 1-23.
- Aslan, H. (2019). Mediating role of perceived organizational support in inclusive leadership's effect on innovative work behavior. *BMIJ*, 7(5), 2945-2963.
- Avolio, B. J., & Bass, B. M. (2004). *Multifactor leadership questionnaire: Third edition manual and sampler set*. Menlo Park, CA: Mindgarden, Inc.
- Avolio, B. J., & Gardner, W. L. (2005). Authentic leadership development: getting to the root of positive forms of leadership. *The Leadership Quarterly*, 16(3), 315–338.
- Bass, B. M., & Bass, R. (2008). *The bass handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications* (4th Edition). New York: Free Press.
- Bauer, T. N. & Green, S. G., (1996). Development of leader-member exchange: A longitudinal test. *Academy of Management Journal*, 39(6), 1538-1567.
- Bennis, W. & Nanus, B. (1985). *Leaders: the strategies for taking charge*, harper collins publishers (1th Edition). New York: Harper & Row.
- Bockhorst, J. A. (2015). The role of authentic leadership in fostering workplace inclusion: A social information processing perspective. *Human Resource Management*, 22(2), 249–255.
- Booyesen, L. (2014). *The development of inclusive leadership practice and processes* (1th Edition). San Francisco: Jossey-Bass.
- Bourke, J., & Titus, A. (2019). Why inclusive leaders are good for organizations, and how to become one. <https://hbr.org/2019/03/why-inclusive-leaders-are-good-for-organizations-and-how-to-become-one>, [Erişim: 03 Mart 2024].
- Brimhall, K. C., Mor Barak, M. E., Hurlburt, M., McArdle, J. J., Palinkas, L. & Henwood, B. (2017). Increasing workplace inclusion: The promise of leader-member exchange. *Human Service Organizations: Management*, 41(3), 1-18.

- Carmeli, A., Reiter-Palmon, R., & Ziv, E. (2010). Inclusive leadership and employee involvement in creative tasks in the workplace: The mediating role of psychological safety. *Creativity Research Journal*, 22 (3), 250–260.
- Choi, S. B., Tran, T. B. H., & Kang, S.-W. (2017). Inclusive leadership and employee well-being: The mediating role of person-job fit. *Journal of Happiness Studies*, 18(6), 1877–1901.
- Choi, S. B., Tran, T. B. H., & Park, B. I. (2015). Inclusive leadership and work engagement: Mediating roles of affective organizational commitment and creativity. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 43(6), 931–944.
- Clapp-Smith, R., Vogelgesang, G. R., & Avey, J. B. (2009). Authentic leadership and positive psychological capital: The mediating role of trust at the group level of analysis. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 15(3), 227-240.
- Dansereau Jr, F., Graen, G., & Haga, W. J. (1975). A vertical dyad linkage approach to leadership within formal organizations: A longitudinal investigation of the role making process. *Organizational Behavior and Human Performance*, 13(1), 46-78.
- Dienesch, M. R. & Liden, C. R. (1986). LMX Model of leadership: A critique and further development. *Academy of Management*, 11(3), 618–634.
- Dorczak, R. (2011). School organisational culture and inclusive educational leadership. *Contemporary Management Quarterly*, 2, 45-55.
- Dvir, T., Eden, D., Avolio, B. J., & Shamir, B. (2002). Impact of transformational leadership on follower development and performance: A field experiment. *Academy of Management Journal*, 45(4), 735–744.
- Edmondson, A. C. & Lei, Z. (2014). Psychological safety: the history, renaissance, and future of an interpersonal construct. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1(1), 23- 43.
- Ehrhart, M. G. (2004). Leadership and procedural justice climate as antecedents of unit-level organizational citizenship behavior. *Personnel Psychology*, 57(1), 61–94.
- Fındık, M. (2011). *Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel özdeşleşme ve işten ayrılma niyetine etkisi araştırması: Konya aile hekimleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Foss, L., Woll K. & Moilanen M. (2013). Creativity and implementations of new ideas Do organisational structure, work environment and gender matter?. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 5(3), 298–322.
- Galvin, B. M., Waldman, D. A. & Balthazard, P. (2010). Visionary communication qualities as mediators of the relationship between narcissism and attributions of leader charisma. *Personnel Psychology*, 63(3), 509–537.

- Gerritsen, R. (2020). *Barriers and facilitators to inclusive leadership*. (Master thesis). Radboud University, Holland.
- Gotsis, G. & Grimani, K. (2016). The role of servant leadership in fostering inclusive organizations. *Journal of Management Development*, 35(8), 985-1010.
- Greenleaf, R.K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness (25th Anniversary Edition)*. New York: Paulist Press.
- Groysberg, B. & Slind, M. (2012). Leadership is a conversation. *Harvard Business Review*, 90(6), 76-84.
- Guo, Y., Zhu, Y. & Zhang, L. (2022). Inclusive leadership, leader identification and employee voice behavior: The moderating role of power distance. *Current Psychology*, 41(3), 1301-1310.
- Harter, S. (2002). Authenticity. *Handbook of Positive Psychology*, Oxford University Press.
- Hirak, R., Peng, A. C., Carmeli, A., & Schaubroeck, J. M. (2012). Linking leader inclusiveness to work unit performance: The importance of psychological safety and learning from failures. *The Leadership Quarterly*, 23(1), 107-117.
- Hollander, E. P. (1992). The essential interdependence of leadership and followership. *Current Directions in Psychological Science*, 1(2), 71-75.
- Hollander, E. P. (2008). *Inclusive leadership: The essential leader-follower relationship* (1th Edition). New York: Routledge.
- Hollander, E. P. (2012). *Inclusive leadership: The essential leader-follower relationship* (4th Edition). New York: Routledge.
- Holvino, E., Ferdman, B., & Merrill-Sands, D. (2004). *Creating and sustaining diversity and inclusion in organizations: Strategies and approaches*. In M. Stockdale, & F. Crosby (Eds.), *The psychology and management of workplace diversity* (pp. 245-276). Oxford, UK: Blackwell Publishing.
- Igboanugo, S., Yang, J. & Bigelow, P. (2022). Building a framework for an inclusive workplace culture: The diversity and inclusion survey. *The International Journal of Information, Diversity & Inclusion*, 6(3), 52-67.
- Javed, B., Abdullah, I., Zaffar, M., Haque, A., & Rubab, U. (2019). Inclusive leadership and innovative work behavior: The role of psychological empowerment. *Journal of Management & Organization*, 25(4), 554-571.
- Javed, B., Khan, A.K. & Quratulain, S. (2018). Inclusive leadership and innovative work behavior: Examination of LMX perspective in small capitalized textile firms. *The Journal of Psychology*, 152(8), 594-612.
- Kikkila, O. (2021). *Characteristics of inclusive leadership and differences in awareness and attitudes*. Unpublished Master's Thesis, Department of Industrial Engineering and Management AALTO University, Finland.

- Liden, R. C., Erdogan, B., Wayne, S. J., & Sparrowe, R. T. (2006). Leader-Member exchange, differentiation, and task interdependence: Implications for individual and group performance. *Journal of Organizational Behavior*, 27(6), 723–746.
- Liden, R. C., Wayne, S. J., Zhao, H., & Henderson, D. (2008). Servant leadership: Development of a multidimensional measure and multi-level assessment. *The Leadership Quarterly*, 19(2), 161–177.
- Liu, C., Wu, M., & Chen, X. (2023), A chain mediation model of inclusive leadership and voice behavior among university teachers: evidence from China. *Scientific Reports*, 13(1), 1-14.
- Masakowski, Y.R. (2017). Inclusive leadership and the dynamics of multinational military operations. *Global and Culturally Diverse Leaders and Leadership*, 233-249.
- Mitchell, R., Boyle, B., Parker, V., Giles, M., Chiang, V., & Joyce, P. (2015). Managing inclusiveness and diversity in teams: how leader inclusiveness affects performance through status and team identity. *Human Resource Management*, 54 (2), 217-239.
- Nembhard, I. M. & Edmondson, A. C. (2006). Making it safe: The effects of leader inclusiveness and professional status on psychological safety and improvement efforts in health care teams. *Journal of Organizational Behavior*, 27(7), 941–966.
- Neubert, M. J., Hunter, E. M., & Tolentino, R. C. (2016). A servant leader and their stakeholders: When does organizational structure enhance a leader's influence?. *The Leadership Quarterly*, 27(6), 896–910.
- Nishii, L. H. & Mayer, D. M. (2009). Do inclusive leaders help to reduce turnover in diverse groups? The moderating role of leader–member exchange in the diversity to turnover relationship. *Journal of Applied Psychology*, 94(6), 1412- 1426.
- Öztürk M. & Eryeşil, K. (2016). Lider-üye etkileşimi ve örgütsel destek algılarının çalışanların işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(2), 123-141.
- Paksoy, M. (2002). *Çalışma ortamında insan ve toplam kalite yönetimi* (1. Baskı). İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Pless, N. & Maak, T. (2004). Building an inclusive diversity culture: Principles, processes and practice. *Journal of Business Ethics*, 54(2), 129– 147.
- Qi, L. & Liu, B. (2017). Effects of inclusive leadership on employee voice behavior and team performance: The mediating role of caring ethical climate. *Frontiers in Communication*, 2(8), 1–9.
- Qi, L., Liu, B., Wei, X., & Hu, Y. (2019). Impact of inclusive leadership on employee innovative behavior: Perceived organizational support as a mediator. *Plos One*, 14(2), 1-14.

- Randel, A. E., Dean, M. A., Ehrhart, K. H., Chung, B., & Shore, L. (2016). Leader inclusiveness, psychological diversity climate, and helping behaviors. *Journal of Managerial Psychology*, 31(1), 216–234.
- Randel, A. E., Galvin, B. M., Shore, L. M., Ehrhart, K. H., Chung, B. G., Dean, M. A. & Kedharnath, U. (2018). Inclusive leadership: Realizing positive outcomes through belongingness and being valued for uniqueness. *Human Resource Management Review*, 28(2), 190–203.
- Ratcliff, N. J., Key-Roberts, M., Simmons, M. J., & Jiménez-Rodríguez, M. (2018). Inclusive leadership survey item development. US Army Research Institute. Retrieved from <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/1060743.pdf>.
- Roberson, Q., & Perry, J.L. (2022). Inclusive leadership in thought and action: A thematic analysis. *Group & Organization Management*, 47(4), 755-778.
- Scandura, T.A. ve Graen, G. (1984). Moderating effects of initial leader-member exchange status on the effects of a leadership intervention. *Journal of Applied Psychology*, 69(3), 428-436.
- Shore, L. M., Randel, A. E., Chung, B. G., Dean, M. A., Holcombe Ehrhart, K., & Singh, G. (2011). Inclusion and diversity in work groups: A review and model for future research. *Journal Management*, 37(4), 1262-1289.
- Srivastava, A., Bartol, K. M., & Locke, E. A. (2006). Empowering leadership in management teams: Effects on knowledge sharing, efficacy, and performance. *Academy of Management Journal*, 49(6), 1239–1251.
- Walumbwa, F. O., Avolio, B. J., Gardner, W. L., Wernsing, T. S., & Peterson, S. J. (2008). Authentic leadership: Development and validation of a theory-based measure. *Journal of Management*, 34(1), 89–126.
- Wasserman, I. C., Gallegos, P. V. & Ferdman, B. M. (2008). *Dancing with resistance: Leadership challenges in fostering a culture of inclusion* (1th Edicition). New York: Taylor & Francis Group.
- Wuffli, P. A. (2016). *Inclusive leadership: A framework for the global era*. Switzerland: Springer: International Publishing.
- Ye, Q., Wang, D., & Guo, W. (2019). Inclusive leadership and team innovation: The role of team voice and performance pressure. *European Management Journal*, 37(4), 468– 480.
- Yeoh, K. K., & Mahmood, R. (2013). The relationship between pro-innovation organizational climate, leader-member exchange and innovative work behavior: A study among the knowledge workers of the knowledge intensive business services in Malaysia. *Business Management Dynamics*, 9(15), 47-59.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations*. India: Pearson Education.

Kaynaklar:

- AWAMLEH, R. ve GARDNER, W. (1999). Perceptions of leader charisma and effectiveness, the effects of vision content, delivery, and organizational performance. *Leadership*.10:345–74
- BLIGH, M. ve KOHLES, J. (2008). Negotiating gender role expectations, rhetorical leadership and women in the U.S. Senate. *Leadership* 4:381–402
- BLIGH, M. ve RIGGIO, R. (2013). *Exploring Distance in Leader-Follower Relationships. When Near Is Far and Far Is Near*. London. Routledge.
- BOIN, A. ve HART, P. (2003). Public leadership in times of crisis, Mission impossible? *Public Adm.* 63(5):544–53
- CANNON, M. ve EDMONDSON, A. (2001). Confronting failure, antecedents and consequences of shared beliefs about failure in organizational work groups. *J. Organ. Behav.* 22(2):161–77
- CANNON, M. ve EDMONDSON, A. (2005). Failing to learn and learning to fail intelligently. How great organizations put failure to work to innovate and improve. *Long Range Plann.* 38(3):299–319
- CONGER, J. ve KANUNGO, R. (1988). *Charismatic Leadership in Organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage
- COOMBS, W. ve HOLLADAY, S. (1996). Communication and attributions in a crisis an experiential study in crisis communication. *J. Public Relat. Res.* 8(4):279–95
- CROSS, R., ERNST, C., PASMORE, B. (2013). A bridge too far? How boundary spanning networks drive organizational change and effectiveness. *Organ. Dyn.* 42:81–91
- CURNIN, S., OWEN, C., DOUGLAS, P., CAIN, T., PARSONS, D. (2015). Role clarity, swift trust and multi-agency coordination. *J. Conting. Crisis Manag.* 23(1):29–35
- ERNST, C. ve CHROBOT-MASON, D. (2010). *Boundary Spanning Leadership: Six Practices for Solving Problems, Driving Innovation, and Transforming Organizations*. New York: McGraw-Hill
- FARAZMAND, A. (2007). Learning from the Katrina crisis a global and international perspective with implications for future crisis management. *Public Adm. Rev.* 67:149–59
- FIEDLER, F. (1967). *A Theory of Leadership Effectiveness*. New York: McGraw-Hill
- FIEDLER, F. ve GARCIA, J. (1987). *New Approaches to Effective Leadership and Organizational Performance*. New York: Wiley
- GOH, M. H. (2016). *A Manager’s Guide to Implement Your Crisis Management Plan*. Business Continuity Management Specialist Series (1st ed., p. 192). Singapore: GMH Pte Ltd.

- HALVERSON, S., MURPHY, S., RIGGIO, R. (2004). Charismatic leadership in crisis situations a laboratory investigation of stress and crisis. *Small Group Res.* 35:495–514
- HERMANN, C. (1963). Some consequences of crisis which limit the viability of organizations. *Adm. Sci.Q.* 8(1):61
- HIRAK, R., PENG, A., CARMELI, A., SCHAUBROECK, J. (2012). Linking leader inclusiveness to work unit performance the importance of psychological safety and learning from failures. *Leadersh. Q.* 23(1):107–17
- HOLLADAY, S. ve COOMBS, W. (1993) Communicating visions an exploration of the role of delivery in the creation of leader charisma. *Manag. Commun. Q.* 6:405–27
- JAMES, E. ve WOOTEN, L. (2005). Leadership as (un)usual: how to display competence in times of crisis. *Organ. Dyn.* 34(2):141–52
- JAMES, E., WOOTEN, L., DUSHEK, K. (2011). Crisis management informing a new leadership research agenda. *Acad. Manag. Ann.* 5(1):455–93
- KAISER, R. (2020) Leading in an unprecedented global crisis: the heightened importance of versatility. *Consult.Psychol. J. Pract. Res.* 72(3):135–54
- KAYES, C. ve YOON, J. (2016). The breakdown and rebuilding of learning during organizational crisis, disaster, and failure. *Organ. Dyn.* 45(2):71–79
- KETS DEVRIES, M. (1988). Prisoners of leadership. *Hum. Relat.* 41:261–80
- LIU, B., ILES, I., HEROVIC, E. (2020). Leadership under fire how governments manage crisis communication. *Commun. Stud.* 71(1):128–47
- MAITLIS, S. ve CHRISTIANSON, M. (2014). Sensemaking in organizations taking stock and moving forward. *Acad.Manag. Ann.* 8:57–125
- MITROFF, I. (2004) *Crisis leadership : Planning for the unthinkable*, Hoboken, N.J., John Wiley & Sons.
- PEARSON, C. ve CLAIR, J. (1998). Reframing crisis management. *Academy of management review*, 23(1), 59-76.
- PEARSON, C. ve MITROFF, I. (1993). From crisis prone to crisis prepared a framework for crisis management. *Acad.Manag. Perspect.* 7(1):48–59
- PERROW, C. (1999). *Normal Accidents. Living with High-Risk Technologies.* Princeton, NJ: Princeton Univ. Press.Revis. ed.
- PERROW, C. (2004). A personal note on normal accidents. *Organ. Environ.* 17(1):9–14
- PILLAI, R. (1996). Crisis and the emergence of charismatic leadership in groups: An experimental investigation. *J. Appl. Soc. Psychol.* 26:543–62
- PILLAI, R. ve MEINDL, J. (1998). Context and charisma, a “meso” level examination of the relationship of organic structure, collectivism, and crisis to charismatic leadership. *J. Manag.* 24:643–71

- SEEGER, M., SELLNOW, T., ULMER, R. (2003). *Communication and Organizational Crisis*. Westport, CT:Greenwood
- SEYRANIAN, V. ve BLIGH, M. (2008). Presidential charismatic leadership exploring the rhetoric of social change. *Leadersh. Q.* 19:54–76
- SHAMIR, B. ve HOUSE, R., ARTHUR, M. (1993). The motivational effects of charismatic leadership a self-concept based theory. *Organ. Sci.* 4:577–94
- STAM, D., VAN KNIPPENBERG, D., WISSE, B., NEDERVEEN PIETERSE, A. (2018). Motivation in words: Promotion- and prevention-oriented leader communication in times of crisis. *J. Manag.* 44(7):2859–87
- RIGGIO, R. ve NEWSTEAD, T. (2023). Crisis leadership. *Annual Review of Organizational Psychology and J Edu Psyc Res*, 2024 Volume 6 | Issue 1 | 5 Organizational Behavior, 10, 201-224.
- TETTEH, H. (202). A leader's guide to crisis communication. Lessons from Ebola for COVID-19. *Military Med.* 185(9–10):1371–75
- UHL-BIEN, M. (2021). Complexity and COVID-19. Leadership and followership in a complex world. *J. Manag. Stud.* 58(5):1400–1404
- UHL-BIEN, M. (2017). Complexity leadership enabling people and organizations for adaptability. *Organ. Dyn.* 46:9–20
- UHL-BIEN, M., MARION, R., MCKELVEY, B. (2007). Complexity leadership theory, shifting leadership from the industrial age to the knowledge era. *Leadersh. Q.* 18:298–318
- UHR, C. (2017). Leadership ideas as barriers for efficient collaboration during emergencies and disasters. *J. Conting. Crisis Manag.* 25(4):301–12
- UPADHYAY, D. (2024). Crisis Leadership: A Conceptual Approach for Key Competencies and Recommendations. *J Edu Psyc Res*, 6(1), 01-05.
- WU, Y.L., SHAO B., NEWMAN, A., SCHWARZ, G. (2021). Crisis leadership: A review and future research agenda. *The Leadership Quarterly*, 32(6), 101518.
- WALUMBWA, F., MAIDIQUE, M., ATAMANIK, C. (2014). Decision-making in a crisis: What every leader needs to know. *Organ. Dyn.* 43(4):284–93
- WILSON, S. ve NEWSTEAD, T. (2022). The virtues of effective crisis leadership: What managers can learn from how women heads of state led through the first wave of COVID-19. *Organ. Dyn.* 51(2):100910
- WEICK, K. (1988). Enacted sensemaking in crisis situations. *J. Manag. Stud.* 25(4):305–17
- WILLIAMS, T., GRUBER, D., SUTCLIFFE, K., SHEPHERD, A., ZHAO, E. (2017). Organizational response to adversity fusing crisis management and resilience research streams. *Acad. Manag. Ann.* 11(2):733–69
- WILLNER, R. (1984) *The Spellbinders: Charismatic Political Leadership*. New Haven, CT: Yale Univ. Press

Kaynakça

- Aaltonen, E. (2024). How educational middle leaders should be best supported by their senior leadership. *International Journal of Innovative Business Strategies*, 10(1), 663-672.
- Alves, C. (2018). Research methodology: how to maximize your research potential. *Efort Open Reviews*, 3(5), 184-191.
- Arnold, L., Cuddy, P., Hathaway, S., Quaintance, J., & Kanter, S. (2019). Medical leaders identify personal characteristics and experiences that contribute to leadership success in medicine. *Mededpublish*, 8, 206.
- Bedell-Avers, K., Hunter, S., & Mumford, M. (2008). Conditions of problem-solving and the performance of charismatic, ideological, and pragmatic leaders: a comparative experimental study. *The Leadership Quarterly*, 19(1), 89-106.
- Bedell-Avers, K., Hunter, S., Angie, A., Eubanks, D., & Mumford, M. (2009). Charismatic, ideological, and pragmatic leaders: an examination of leader-leader interactions. *The Leadership Quarterly*, 20(3), 299-315.
- Boyatzis, R., Thiel, K., Rochford, K., & Black, A. (2017). Emotional and social intelligence competencies of incident team commanders fighting wildfires. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 53(4), 498-516.
- Cheng, J. and Su, Y. (2020). Exploring mechanisms of outstanding business leadership facing transitioning environment: a life-narrative perspective. *Leadership & Organization Development Journal*, 41(3), 415-430.
- Cini, M. and Šuplata, M. (2018). Policy leadership in the european commission: the regulation of eu mobile roaming charges., 41-54.
- Comber, S., Wilson, L., & Crawford, K. (2016). Developing canadian physician: the quest for leadership effectiveness. *Leadership in Health Services*, 29(3), 282-299.
- Dhillon, J., Howard, C., & Holt, J. (2019). Outstanding leadership in primary education: perceptions of school leaders in english primary schools. *Management in Education*, 34(2), 61-68.
- Eaton, L. (2024). Advancing the democratization of work: a new intellectual history of transformational leadership theory. *Leadership*, 20(3), 125-143.
- Galliani, E. and Vianello, M. (2012). The emotion of admiration improves employees' goal orientations and contextual performance. *International Journal of Applied Psychology*, 2(4), 43-52.
- Gesser-Edelsburg, A. and Hijazi, R. (2020). <p><p>when politics meets pandemic: how prime minister netanyahu and a small team communicated health and risk information to the israeli public during the early stages of

- covid-19</p>. Risk Management and Healthcare Policy, Volume 13, 2985-3002.
- Gherghina, S. (2020). Party members and leadership styles in new european democracies. *The British Journal of Politics and International Relations*, 23(1), 85-103.
- Gonzales-Macedo, V. (2023). Effect of servant leadership on happiness at work of university teachers: the mediating role of emotional salary. *Problems and Perspectives in Management*, 21(2), 449-458.
- Griffith, J., Connelly, S., Thiel, C., & Johnson, G. (2015). How outstanding leaders lead with affect: an examination of charismatic, ideological, and pragmatic leaders. *The Leadership Quarterly*, 26(4), 502-517.
- Harwiki, W. (2013). The influence of servant leadership on organization culture, organizational commitment, organizational citizenship behavior and employeesâ€™™ performance (study of outstanding cooperatives in east java province, indonesia). *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 5(12), 876-885.
- Howard, C. and Dhillon, J. (2021). Outstanding primary leadership in times of turbulence. *Education Sciences*, 11(11), 714.
- Jiang, W., Zhao, X., & Ni, J. (2017). The impact of transformational leadership on employee sustainable performance: the mediating role of organizational citizenship behavior. *Sustainability*, 9(9), 1567.
- Jin, Y. (2022). Self-restriction, political myth, and the politics of the ordinary: mou zongsan's confucian democracy. *Political Theory*, 51(3), 481-506.
- Joshi, D. and Goehring, R. (2018). Conceptualizing and measuring women's political leadership: from presence to balance. *Politics & Gender*, 14(3), 350-375.
- Kalpokaite, N. and Radivojevic, I. (2019). Leading a successful transition to democracy: a qualitative analysis of political leadership in spain and lithuania. *Organization Studies*, 41(6), 767-797.
- Lerutla, M. and Steyn, R. (2021). African business leadership: perspectives from aspiring young leaders. *Sa Journal of Human Resource Management*, 19.
- Ligon, G., Harris, D., & Hunter, S. (2012). Quantifying leader lives: what historiometric approaches can tell us. *The Leadership Quarterly*, 23(6), 1104-1133.
- Mumford M. D. (2006). *Pathways to outstanding leadership: a comparative analysis of charismatic, ideological, and pragmatic leaders*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, publishers, Mahwah.
- Mumford, M., Antes, A., Caughron, J., & Friedrich, T. (2008). Charismatic, ideological, and pragmatic leadership: multi-level influences on emergence and performance. *The Leadership Quarterly*, 19(2), 144-160.

- Mumford, M., Espejo, J., Hunter, S., Bedell-Avers, K., Eubanks, D., & Connelly, S. (2007). The sources of leader violence: a comparison of ideological and non-ideological leaders. *The Leadership Quarterly*, 18(3), 217-235.
- Mumford, M., Friedrich, T., Caughron, J., & Byrne, C. (2007). Leader cognition in real-world settings: how do leaders think about crises?. *The Leadership Quarterly*, 18(6), 515-543.
- Özkanan, A., & Yılan, Y. (2023). Sıra Dışı Olaydan Sıra Dışı Liderliğe: Ülke Liderlerinin Pandemi Sürecindeki Davranışları Üzerine Bir Değerlendirme. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 8(21), 532-552.
- Paramova, P. and Blumberg, H. (2017). Cross-cultural variation in political leadership styles. *Europe's Journal of Psychology*, 13(4), 749-766.
- Pohan, I. (2024). Navigating political terrain: a comprehensive review of leadership theories in political science. *Otoritas Jurnal Ilmu Pemerintahan*, 14(1), 98-114.
- Putra, H. (2024). Crisis and organizational sustainability: empirical analysis of the implication of transformational leadership on the decision to stay mediated by the commitment of the democratic party in indonesia. *Social Sciences*, 13(6), 309.
- Razali, N., Jaes, L., Suhaimy, K., Sabtu, M., Ani, F., & S, S. (2022). Mahathir mohamad as a world-class leader: a view from the great man theory of leadership. *Journal of Techno Social*, 14(2).
- Rensmann, L. (2014). Reading arendt in tehran: on extraordinary democratic politics and the failure of revolutions. *European Journal of Cultural and Political Sociology*, 1(3), 299-315.
- Schimschal, S. and Lomas, T. (2018). Gritty leaders: the impact of grit on positive leadership capacity. *Psychological Reports*, 122(4), 1449-1470.
- Sheard, G., Kakabadse, A., & Kakabadse, N. (2011). Organisational politics: reconciling leadership's rational-emotional paradox. *Leadership & Organization Development Journal*, 32(1), 78-97.
- Sosik, J. and Cameron, J. (2010). Character and authentic transformational leadership behavior: expanding the ascetic self toward others.. *Consulting Psychology Journal Practice and Research*, 62(4), 251-269.
- Sosik, J., Jung, D., & Dinger, S. (2009). Values in authentic action. *Group & Organization Management*, 34(4), 395-431. <https://doi.org/10.1177/1059601108329212>
- Swianiewicz, P., Lackowska, M., & Hanssen, G. (2018). Local leadership in climate change policies. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, (53 E), 67-83.
- Thanh, N., Quang, N., & Anh, N. (2022). The relationship between leadership style and staff work engagement: an empirical analysis of the public sector in vietnam. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9(1).

- Tummers, L. and Knies, E. (2015). Measuring public leadership: developing scales for four key public leadership roles. *Public Administration*, 94(2), 433-451.
- Vuković, S. (2023). The vertical and horizontal dimensions in the social construction of leadership: a case study on the social media followers of the croatian politicians zoran milanović and miro bulj. *Leadership*, 19(6), 530-548.
- Walter, F., Cole, M., & Humphrey, R. (2011). Emotional intelligence: sine qua non of leadership or folderol?. *Academy of Management Perspectives*, 25(1), 45-59.

Kaynakça

- Aktakka Yıldırım, B., ve Yılmaz, A. E. (2024). Kendi Olmanın Kendine Has Tarihiçesi: Otantiklik Kavramının Kuramlar, Alanyazın Bulguları ve Psikoterapide İlerleyiş Süreci Çerçevesinde Gözden Geçirilmesi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 11(2), 250-270.
- Asarkaya Memiş, Ç., Karaçay Aydın, G., Kabasakal, H., Ertenü Saraçer, B. (2009). "Türkiye'de Otantik Liderlik Üzerine Bir Keşif Çalışması." 17. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, 21-23 Mayıs 2009, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İşletme Bölümü, 294-302.
- Avolio, B. J. ve Gardner, W. L. (2005). Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership. *The Leadership Quarterly*, 16(3), 315-338.
- Bambale, A. J., Shamsudin, F. M., Sabramaniam, C. A. L. (2011). Stimulating organizational citizenship behavior (OCB) research for theory development: Exploration of leadership paradigms. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 1, Special Issue, 48-69.
- Bass, B. M. (1985). Leadership and performance beyond expectations. Free Press.
- Bass, B. M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational Dynamics*, 18(3), 19-31.
- Bass, B. M., ve Avolio, B. J. (1994). Improving organizational effectiveness through transformational leadership. Sage Publications.
- Brown, M. E., ve Treviño, L. K. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. *The Leadership Quarterly*, 17(6), 595-616.
- Crevani, L., Lindgren, M. ve Packendorff, J. (2010). Liderlik değil, liderlik: Uygulamalar ve etkileşimler olarak liderliğin incelenmesi üzerine. *İskandinav Yönetim Dergisi*, 26, 77-86.
- Doğan, S. (2007). Vizyona Dayalı Liderlik (2.Baskı). İstanbul: Kare Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (1997). İşletmelerde Davranış (2. Baskı). İstanbul: Dönence Basım ve Yayın.
- Eren, E. (2014). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi (14. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Erkutlu, H. V. (2020). Örgütsel Davranış Sözlüğü. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Erkutlu, H. V. (2020). Örgütsel Davranış Sözlüğü. Ankara: Akademisyen Kitabevi
- Erkutlu, H., ve Chafraan, N. (2016). Benevolent leadership and psychological well-being: The moderating effects of psychological safety and psychological contract breach. *Journal of Organizational Behavior*, 42(3), 456-478.

- Gardner, W. L. (2005). Authentic leadership: A theoretical framework. *The Leadership Quarterly*, 16(3), 387-396.
- Genç, T. T. (1998). Kamu Yönetimi. age; s.181 (Simon vd., age.s. 93-94'den aktaran).
- George, W. (2003). Authentic leadership: Rediscovering the secrets to creating lasting value. San Francisco Jossey-Bass.
- Greenleaf, R. K. (1977). Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness. Paulist Press.
- House, R. J. (1977). A 1976 theory of charismatic leadership. In J. G. Hunt & L. L. Larson (Eds.), *Leadership: The cutting edge* (pp. 189-207). Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.
- İmamoğlu, E. O., Günaydın, G. ve Selçuk, E. (2011). Özgün benliğin yordayıcıları olarak kendileşme ve ilişkililik: Cinsiyetin ve kültürel yönelimlerin ötesinde. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 27-43.
- Jun, K., Hu, Z., ve Sun, Y. (2023). Impact of authentic leadership on employee turnover intention: Perceived supervisor support as mediator and organizational identification as moderator. *Frontiers in Psychology*.
- Ke, W. ve Wei, K. K. (2008). Organizational Culture And Leadership In ERP Implementation. *Decision Support Systems*, 45(2), 208-218.
- Kernis, M. H. (2003). Toward a Conceptualization of Optimal Self-Esteem. *Psychological Inquiry*, 14(1), 1-26.
- Kernis, M. H. (2003). Toward a conceptualization of optimal self-esteem. *Psychological Inquiry*, 14, 1-26.
- Kiersch, C., ve Peters, J. (2017). Leadership from the inside out: Student leadership development within authentic leadership and servant leadership frameworks. *Journal of Leadership Education*, 16(1), 1-18.
- Koçel, T. (2010). İşletme Yöneticiliği (12. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Lewin, K., Lippitt, R., ve White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. *Journal of Social Psychology*, 10(2), 271-299.
- Luthans, F. ve Avolio, B. (2003). Authentic leadership: A positive development approach. In *Positive Organizational Scholarship: Foundation of a new discipline*, K.S. Cameron, J. E. Dutton ve R.E. Quinn (Eds.) (pp.241-261). San Francisco: Berrett-Koehler.
- Luthans, F. ve Avolio, B. J. (2003). Authentic Leadership: A Positive Development Approach. In *Positive Organizational Scholarship: Foundation of a New Discipline*, K.S. Cameron, J.E. Dutton ve R.E. Quinn (Eds.) (241-261). San Francisco: Berrett-Koehler.

- Luthans, F. ve Youssef, C. M. (2004). Human, social, and now positive psychological capital management: Investing in people for competitive advantage. *Organizational Dynamics*, 33, 143-160.
- Neto, V. F. S. (2012). Authenticity of the leaders and reactions of the led. Universidade de Aveiro Departamento de Economia Gestão e Engenharia Industrial.
- Northouse, P. G. (2016). Leadership: Theory and practice (7th ed.). Sage Publications.
- Oğuzhan, Y. S. ve Arıbaş, A. N. (2023). Modern Dünyanın Liderlik Teorileri. Ankara, Gazi Kitabevi
- Rego, P., Lopes, M. P., Nascimento, J. L. (2016). Authentic leadership and organizational commitment: The mediating role of positive psychological capital. *Journal of Industrial Engineering and Management*, 9(1), 129-151.
- Sepeng, W. N. (2016). Authentic leadership, organizational citizenship behaviour and intention to leave: The role of psychological capital. *Vanderbijlpark*, April 2016, 1-77.
- Shamir, B. ve Eilam, G. (2005). What's your story? A life-stories approach to authentic leadership development. *The Leadership Quarterly*, 16(3), 395-417.
- Simon vd., age.s. 93-94'den aktaran: Genç,Turan (1998), Kamu Yönetimi.181
- Spears, L. C. (2004). Practicing servant leadership: Succeeding through trust, bravery, and forgiveness. Wiley.
- Şimşek, Ş., Akgemci T. ve Çelik A. (2011). Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış (Yedinci Baskı). Ankara: Gazi Yayınları.
- Tabak, A., Bolat, M., Coşar, S., Türköz, T. (2012). Otantik liderlik ölçeği: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 14(4), 89-106.
- Toor, S. ve Ofori, G. (2008). Leadership for future construction industry: Agenda for authentic leadership. *International Journal of Project Management*, 26, 620-630.
- Tufan, C. (2021). Otantik liderlik ve işten ayrılma niyeti ilişkisi: Algılanan örgütsel desteğin aracılık etkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(3), 1297-1323.
- Türk Dil Kurumu. (2011). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Valsania, S. E., Leon, J. A. M., Alonso, F. M. Ve Cantisano, G. T. (2012). Authentic leadership and its effect on employees' organizational citizenship behaviours. *Psicothema*, 24(4), 561-566.
- Walumbwa, F. O., Avolio, B. J., Gardner, W. L., Wernsing, T. S. ve Peterson, S. J. (2008). Authentic leadership: Development and validation of a theory-based measure. *Journal of Management*, 34(1), 89-126.

- Walumbwa, F. O., Wang, P., Wang, H., Schaubroeck, J. ve Avolio, B. J. (2010). Psychological Processes Linking Authentic Leadership to Follower Behaviors. *The Leadership Quarterly*, 21(5), 901–914.
- Walumbwa, F.O., Avolio, B.J., Gardner, W., Wernsing, T. ve Peterson, S. (2008). Authentic leadership: development and validation of a theory-based measure. *Journal of Management*, 34(1), 89-126.

Kaynakça

- Acar, S. (2022). Yeşil insan kaynakları yönetiminde güncel yaklaşımlar. Örgütlerde yeşil insan kaynakları yönetiminin önemi içinde (Ed. A. Safa). Ankara: İktisat Yayınevi.
- Afsar, B., Badir, Y., & Kiani, U. S. (2016). Linking spiritual leadership and employee pro-environmental behavior: The influence of workplace spirituality, intrinsic motivation, and environmental passion. *Journal of Environmental Psychology*, 45, 79–88.
- Akatay, A., ve Aslan, Ş. (2008). Yeşil yönetim ve işletmeleri ISO 14001 sertifikası almaya yönelen faktörler. *D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 313-339.
- Akyüz, M. (2018). Stratejik liderlik. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 45-66.
- Andriopoulos, C., & Lewis, M. W. (2010). Managing innovation paradoxes: Ambidexterity lessons from leading product design companies. *Long range planning*, 43(1), 104-122.
- Awan, F. H., Dunnan, L., Jamil, K., & Gul, R. F. (2023). Stimulating environmental performance via green human resource management, green transformational leadership, and green innovation: a mediation-moderation model. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(2), 2958-2976.
- Bakan, İ. ve Doğan, İ.F. (2013). *Liderlik, güncel konular ve yaklaşımlar*. Ankara: Gazi kitabevi.
- Barutçugil, İ. (2014). *Liderlik*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). Improving organizational effectiveness through transformational leadership. Sage Publications. UK.
- Behçet, Ş., ve Taşçıoğlu Baysal, H. (2022). Çevrecilik bağlamında yeşil yönetim uygulamaları: küresel boyutta faaliyet gösteren uluslararası işletmelerden yeşil yönetim uygulama örnekleri. *Uluslararası İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi*, 2(2), 131-146.
- Berniak-Woźny, J., & Rataj, M. (2023). Towards green and sustainable healthcare: a literature review and research agenda for green leadership in the healthcare sector. *International journal of environmental research and public health*, 20(2), 908.
- Bhutto, T. A., Farooq, R., Talwar, S., Awan, U., & Dhir, A. (2021). Green inclusive leadership and green creativity in the tourism and hospitality sector: Serial mediation of green psychological climate and work engagement. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(10), 1716-1737.
- Bozoğlu Batı, G. (2024). Yeşil dönüşüm alanında kobi'lerin durumunun incelenmesi: Gaziantep örneği. *UIK*, 327.
- Burns, J.M. (1978), *Leadership*, Harper & Row Publishers, New York.

- Büyüktaş Gayır, G. (2022). Yeşil hastanelerin gerekliliği üzerine nitel bir araştırma. *R&S -Research Studies Anatolia Journal*, 5(2). 205-225.
- Chen, Y.S. (2011). Green organizational identity: Sources and consequence. *Management Decision*, 49(3), 384-404.
- Chen, Y. S., & Chang, C. H. (2013). The determinants of green product development performance: Green dynamic capabilities, green transformational leadership, and green creativity. *Journal of business ethics*, 116, 107-119.
- Chen Y.S., Chang C.H. & Lin Y.H. (2014). Green Transformational leadership and green performance: the mediation effects of green mindfulness and green self-efficacy. *Sustainability* 6(10):6604-6621.
- Çop, S., Olorunsola, V. O., & Alola, U. V. (2021). Achieving environmental sustainability through green transformational leadership policy: Can green team resilience help?. *Business Strategy and the Environment*, 30(1), 671-682.
- Correa, J. A., Torres, H. N., Sharma, S., & Morales, V. J. (2008). Environmental strategy and performance in small firms: A resource-based perspective. *Journal of environmental management*, 86(1), 88-103.
- Çark, Ö. (2021). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi: Alan Yazın İncelemesi. II. International Academician Studies Congress (s. 253-278). Çanakkale: Holistence Publications.
- Egri, C. P., & Herman, S. (2000). Leadership in the North American environmental sector: Values, leadership styles, and contexts of environmental leaders and their organizations. *Academy of Management journal*, 43(4), 571-604.
- Erten, D. (2018). Yeşil işletmenin kuruluş süreci. D.U. Yeter, (Ed.), *Yeşil işletme* içinde (27-43). Ankara: Nobel Yayınları.
- Gauthier, J., & Wooldridge, B. (2012). Influences on sustainable innovation adoption: Evidence from leadership in energy and environmental design. *Business Strategy and the Environment*, 21(2), 98-110.
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3 (3): 196-215.
- Graves, L. M., Sarkis, J., & Zhu, Q. (2013). How transformational leadership and employee motivation combine to predict employee proenvironmental behaviors in China. *Journal of Environmental Psychology*, 35, 81-91.
- Gultom, M. (2022). Green leadership as a model of effective leadership in hospital management in the new normal era. *Bp. Int. Res. Crit. Inst.-J.(BIR-CI-J.)*, 5, 19900-19910.

- Guo, X., Xia, W., Feng, T., & Sheng, H. (2022). Sustainable supply chain finance adoption and firm performance: Is green supply chain integration a missing link?. *Sustainable Development*, 30(5), 1135-1154.
- Hasırcı, I., Zeybek, F., ve Akgül, V. (2024). Bankacılık sektöründe çevresel kurumsal sosyal sorumluluğun yeşil performans üzerindeki etkisinde dönüştürücü liderliğin rolü. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(4), 958-975.
- He, J., Morrison, A. M., & Zhang, H. (2021). Being sustainable: The three-way interactive effects of CSR, green human resource management, and responsible leadership on employee green behavior and task performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(3), 1043-1054.
- Heizmann, H., & Liu, H. (2018). Becoming green, becoming leaders: Identity narratives in sustainability leadership development. *Management Learning*, 49(1), 40-58.
- Hu, X., Li, R.Y.M., Kumari, K., Ben Belgacem, S., Fu, Q., Khan, M.A., Alkhouraydili, A.A. (2022). Relationship between Green Leaders' Emotional Intelligence and Employees' Green Behavior: A PLS-SEM Approach. *Behav. Sci.*, 13, 25.
- Jiang, H., Wang, K., Lu, Z., Liu, Y., Wang, Y., & Li, G. (2020). Measuring green creativity for employees in green enterprises: scale development and validation. *Sustainability*, 13(1), 275.
- Karakuş, G., ve Erdirençelebi, M. (2018). İşletmelerin yeşil yönetim algılarının işletme performansı üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 681-704.
- Kardoyo, K., Feriady, M., Farliana, N., & Nurkhin, A. (2020). Influence of the Green Leadership Toward Environmental Policies Support. *The Journal of Asian Finance, Economics, and Business*, 7(11), 459-467.
- Kedikli, E. (2018). Yeşil insan kaynakları yönetimi. D.U. Yeter, (Ed.), *Yeşil işletme içinde* (127-141). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kerse, G., Maden, Ş., Tartan Selçuk, E. (2021). Yeşil Dönüştürücü Liderlik, Yeşil İçsel Motivasyon ve Çalışanın Yeşil Davranışı: Ölçek Uyarlama ve İlişki Tespiti, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (2), 1574-1591.
- Kirtiş, Ç. S. (2023). Dijital liderliğin, yeşil dönüştürücü liderliğe etkileri. *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 7(35), 1311-1317.
- Khan, R. U., Saqib, A., Abbasi, M. A., Mikhaylov, A., & Pinter, G. (2023). Green Leadership, environmental knowledge Sharing, and sustainable performance in manufacturing Industry: Application from upper echelon theory. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 60, 103540.

- Khan, A. N. (2023). Is green leadership associated with employees' green behavior? Role of green human resource management. *Journal of Environmental Planning and Management*, 66(9), 1962-1982.
- Koçer, T. (2020). İşletme yöneticiliği. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Kura, K. M. (2016). Linking environmentally specific transformational leadership and environmental concern to green behaviour at work. *Global Business Review*, 17(3), 1-14.
- Le, P.B., Lei, H., (2018). The mediating role of trust in stimulating the relationship between transformational leadership and knowledge sharing processes. *J. Knowl. Manage.* 22 (3), 521-537.
- Mc Cann, J & Sweet, M. (2014). The Perception of Ethical and Sustainable Leadership. *Journal of Business Ethics*, V:121, I:3, pp:375-376
- Mert, N., ve Saltık, I. A. (2023). Otel İşletmelerinde Yeşil Örgüt İklimi ve Yeşil Davranışın İş Tatminine Etkisi: Muğla Örneği. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 592-614.
- Mittal, S., & Dhar, R. L. (2016). Effect of green transformational leadership on green creativity: A study of tourist hotels. *Tourism Management*, 57, 118-127.
- Oduncu, F. (2024). Yeşil yönetimde çevreye duyarlı bir modern liderlik yaklaşımı: yeşil dönüştürücü liderlik. Yeşil Yönetimde Yeni Trendler içinde (Ed. O. Fulya). 1.baskı. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Oduncu, F., ve Cengiz, E. K. (2022). Yeşil yönetim ile ilgili yapılan uluslararası çalışmaların bibliyometrik analizi. *Pearson Journal*, 7(20), 80-108.
- Özgül, B. (2023). KOBİ'lerde yeşil süreç inovasyonunu teşvik etmek için yeşil dönüşümcü liderliğin ve yeşil temel yeteneklerin etkilerinin incelenmesi, *bmiç*, 11 (1), 48-65.
- Peng, J., Yin, K., Hou, N., Zou, Y., & Nie, Q. (2020). How to facilitate employee green behavior: The joint role of green transformational leadership and green human resource management practice. *Acta Psychologica Sinica*, 52(9), 1105.
- Renwick, D. W. (2018). From Green HRM towards workforce sustainability?. In *Contemporary Developments in Green Human Resource Management Research*, 173-190.
- Robertson, J. L., & Barling, J. (2013). Greening organizations through leaders' influence on employees' pro-environmental behaviors. *Journal of organizational behavior*, 34(2), 176-194.
- Şengüllendi, M.F. (2023). Yeşil dönüşümcü liderlik. "Yeşil Örgütsel Davranış" içinde (Ed. Ö. Burcu). 1. Baskı. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Singh, S. K., Del Giudice, M., Chierici, R., & Graziano, D. (2020). Green innovation and environmental performance: The role of green transforma-

- tional leadership and green human resource management. *Technological forecasting and social change*, 150, 119762.
- Sofyalıoğlu, Ç., ve Kartal, B. (2023). Tedarik Zinciri Bakış Açısıyla Şirketlerin Yeşil Aklama ile Başa Çıkma Stratejileri. E.S. Yılmaz, (Ed.), *Dijitalleşme ve Pazarlama Araştırmaları* içinde (13-61). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Tong, L., Jabbour, C. J. C., Najam, H., & Abbas, J. (2022). Role of environmental regulations, green finance, and investment in green technologies in green total factor productivity: Empirical evidence from Asian region. *Journal of Cleaner Production*, 380, 134930.
- Tuan, L. T. (2020). Environmentally-specific servant leadership and green creativity among tourism employees: Dual mediation paths. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(1), 86–109.
- Tuna, Ö. ve Yıldız, M. (2023). Çalışanın yeşil davranışı ve iş performansında yeşil dönüştürücü liderliğin rolü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, C-iasoS 2022 Özel Sayısı, 61-80.
- Tüyen, Z. (2020). İşletmelerde sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilirliği etkileyen etmenler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 91-117.
- Wang, J., & Feng, T. (2023). Supply chain ethical leadership and green supply chain integration: A moderated mediation analysis. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 26(9), 1145–1171.
- Wang, X., Zhou, K., & Liu, W. (2018). Value congruence: a study of green transformational leadership and employee green behavior. *Frontiers in psychology*, 9, 1946.
- Van Holt, T., Statler, M., Atz, U., Whelan, T., van Loggerenberg, M., & Cebulla, J. (2020). The cultural consensus of sustainability-driven innovation: Strategies for success. *Business Strategy and the Environment*, 29(8), 3399-3409.
- Yavuz, N. (2020). Yeşil insan kaynakları yönetimi ve yeşil iş yetkinliklerinin içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2669-2681.
- Yeşilaydın, G. (20218). Yeşil düşünce. D.U. Yeter, (Ed.), *Yeşil işletme* içinde (5-22). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yu, W., & Ramanathan, R. (2015). An empirical examination of stakeholder pressures, green operations practices and environmental performance. *International Journal of Production Research*, 53(21), 6390-6407.
- Zafar, A., Nisar, Q. A., Shoukat, M., & Ikram, M. (2017). Green transformational leadership and green performance: the mediating role of green mindfulness and green self-efficacy. *International Journal of Management Excellence*, 9(2), 1059-1066.

Zhong, J., Shao, X., Xiao, H., Yang, R., & An, X. (2023). The research on the green leadership: a systematic review and theoretical framework. *Environment, Development and Sustainability*, 1-32.

Kaynakça

- Akbaba Ahmet ve Gözey Emrah (2020). “Okul Müdürlerinin Liderlik Özelliklerinin Müdür Yardımcılarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. (Evaluation of School Principals’ Leadership Characteristics according to Deputy Principals’ Ideas)”. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 141-155
- Allen Natalie J. ve Meyer John P. (1990). “The Measurement And Antecedents Of Affective, Continuance And Normative Commitment To The Organization”, *Journal Of Occupational Psychology*, 63: 1-18.
- Arıkan, Semra (2001). “Otoriter ve Demokratik Liderlik Tarzları Açısından Atatürk’ ün Liderlik Davranışlarının Değerlendirilmesi”, *H.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 231-257.
- Arslan Hasan ve Uslu Barış (2014). “Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ile Liderlik Yönelimleri Arasındaki İlişki”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(173), 341-355.
- Avolio, B. J., ve Walumbwa, F. O. (2014). “*Authentic Leadership Theory and Practice: Origins, Effects, and Development*”. Emerald Group Publishing Limited.
- Bakır, Müslim (1998). “Modern Yönetim Anlayışından Hareketle Spor Yöneticiliğinin Kapsamı” Ankara: Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(4), 73-80.
- Baltaş, Acar (2003). “Ekip Çalışması ve Liderlik”, 5. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Baymur, Feriha (1990). “Genel Psikoloji”. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Bhatti Nadeem, Maitlo Ghulam M., Shaikh Naveed, Hashmi Muhammed A. ve Shaikh Faiz M. (2012). “The Impact Of Autocratic And Democratic Leadership Style On Job Satisfaction”. *International Business Research*, 5(2), 192-201.
- Choi, Sanghan (2007). “Democratic leadership: The lessons of exemplary models for democratic governance”. *International Journal of Leadership Studies*, 2(3), 243-262.
- Çelik, Vehbi (2003). “Eğitimsel Liderlik”. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Daft, Richard L. (1991). “Management, The Dryden Press”, Second Edition.
- Dessler, Gary (1998). “Management”, Prentice Hall, Usa. (1998).
- Doğan, Metehan (2018). “Liderlik Yöntemleri ve Görenler Üzerindeki Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dökel, Umut (2009). “Katılımcı Liderlik Konusunda Bir Uygulama: Çaycuma OYKA Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Eren, Erol (2001). “Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi”, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Eren, Erol (2005). “İşletmelerde stratejik yönetim ve işletme politikası” (7. Basım), İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Ergun, Turgay (1981). “Türk Kamu Yönetiminde Önderlik Davranışı”, Todaie Yayın No:191.
- Grint, Keith (2010). “Leadership: A Very Short Introduction”. Oxford: Oxford University Press.
- Güner, Şükrü (2002). “Dönüşümsel Liderliğin Güç Kaynakları ve Silahlı Kuvvetler Organizasyonunun Dönüşümsel Liderliğe Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Hoyraz Manyas, Fatma (2019). “Otokratik Ve Demokratik Liderlik Türleri İle Tükenmişlik İlişkisinin Sınırsız Kariyer Yönetimine Etkisi: Turizm Sektöründe Bir Uygulama”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İbicioğlu Hasan, Özmen İbrahim ve Taş Sabahattin (2009). “Liderlik Davranışı ve Toplumsal Norm İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(2), 1-23.
- İnce, Cemal (2013). “Demokratik Liderlik İle İhtiyaçlar Hiyerarşisi Arasındaki İlişkiye Yönelik 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma”, Akademik Bakış Dergisi, 35: 1-15.
- İzğören, Ahmet Şerif (2005). “Geleceğin Organizasyonunu Yaratmak”, Elma Yayınevi.
- Işık, Musab (2014). “Çağrı Merkezlerinde Takım Çalışması ve Örgütsel Güven İlişkisi”. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
- Karaca, Ömer Faruk (2017). “Sağlık Kuruluşlarında Yöneticilerin Otoriter ve Demokratik Liderlik Davranışlarının Çalışanların Motivasyonu Üzerindeki Etkileri”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Northouse, P. G. (2018). “Leadership: Theory and Practice”. (8th ed.). Sage Publications.
- Öğretici, Ramazan (2006). “Katılımcı Liderlik ve Katılımcı Liderlik Uygulamalarına İlişkin Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Önen Levent ve Tüzün Burak (2005). “İş dünyasında Geleceğin Yönetimi”. İstanbul:Epsilon Yayınevi.

- Özden, Yüksel (1999). “Eğitimde Dönüşüm, Eğitimde Yeni Değerler Ve Oluşum”, Ankara:Pegem Yayıncılık, 2. Baskı
- Robinson, S. P., ve Judge, T. A. (2019). “Organizational Behavior” (19th ed.). Pearson.
- Sabuncuoğlu Zeyyat ve Tüz Melek (1998). “Örgütsel Psikoloji”. Bursa: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Sabuncuoğlu Zeyyat ve Tuncer Tokol, (2001). “İşletme”. Bursa: Ezgi Yayınları.
- Şafaklı, Veli Okan (2005). “KKTC’deki Kamu Bankalarında Liderlik Stilleri Üzerine Bir Çalışma”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 6 (1), 132-143.
- Şimşek, Şerif M. (2005). “Yönetim ve organizasyon” (8. Baskı), Konya: Günay Ofset.
- Taşkıran, Erkan (2005). “Otel İşletmelerinde Liderlik Ve Yöneticilerin Liderlik Yönelimleri: İstanbul’daki Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tengilimoğlu, Dilaver (2005). “Kamu Ve Özel Sektör Örgütlerinde Liderlik Davranışı Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.4 S. 14 (1-16).
- Tekarsan, Erdal (1989). “Sosyal Psikoloji”. İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Terzi Ali R. ve Kurt Türker (2005). “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yöneticilik Davranışlarının Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığına Etkisi”, Millî Eğitim Üç Aylık Sosyal Bilimler Dergisi, 33(166), 98-113.
- Ulukan Mehmet (2005). “Futbolcuların Kulübe Bağlılıklarında Antrenörlerin Liderlik Özelliklerinin Rolü” Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Walker, James W. (1999). “What makes a great human resource strategy?”, Human Resource Planning, Vol. 22 No.1, pp.11-14.
- Weiss, Donald H. (1993). “Başarılı Ekip Oluşturma”. Çeviren: Erhan Tuskan. İstanbul: Rota Yayınlan.
- Woods, Pihilip A. (2004). “Democratic leadership: Drawing distinctions with distributed leadership”, International Journal of Leadership in Education, 7(1), 3-26
- Yetim, Azmi (2000). “Sosyoloji ve Spor”. Ankara: Top kar Matbaacılık.
- Yıldırım, Bahadır (2012). “Liderlik Özellikleri ve Liderlik Tarzlarının Duygusal Zekâ Perspektifinden İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Yörük, Sinan (2000). “Eğitimde Demokratik Liderlik (Elazığ İli Örneği)”.
Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaynakça

- Avolio, B. J. (2007). Promoting more integrative strategies for leadership theory-building. *American psychologist*, 62(1), 25.
- Bennis, W. G. (2007). The challenges of leadership in the modern world: An introduction to the special issue. *American Psychologist*, 62(1), 2–5.
- Bersin, J. (2007). *The role of competencies in driving financial performance*. Oakland, CA: Bersin & Associates
- Bligh, M. C., Pearce, C. L., & Kohles, J. C. (2006). The importance of self and shared leadership in team based knowledge work: A meso-level model of leadership dynamics. *Journal of managerial Psychology*, 21(4), 296-318.
- Brower, H., Schoorman, F. and Tan, H. (2000), “A model of relational leadership: the integration of trust and leader-member exchange”, *The Leadership Quarterly*, Vol. 7 No. 3, pp. 353-70.
- Brown, L.M. and Posner, B.Z. (2001), “Exploring the relationship between learning and leadership”, *Leadership & Organization Development Journal*, Vol. 22, pp. 274-80.
- Day, D.V. (2001), “Leadership development: a review in context”, *The Leadership Quarterly*, Vol. 11 No. 4, pp. 581-613.
- Day, D. V., Fleener, J. W., Atwater, L. E., Sturm, R. E., & McKee, R. A. (2014). Advances in leader and leadership development: A review of 25 years of research and theory. *The leadership quarterly*, 25(1), 63-82.
- Drath, W.H. and Paulus, C.J. (1994), *Making Common Sense: Leadership as Meaning Making in a Community of Practice*, Center for Creative Leadership, Greensboro, NC.
- Drath, W. H., McCauley, C. D., Palus, C. J., Velsor, E. V., O'Connor, P. M.G., & McGuire, J. B. (2008). Direction, alignment, and commitment: Toward a more integrative ontology of leadership. *The Leadership Quarterly*, 19, 635–653.
- Ellinger, A. D., Ellinger, A. E., Yang, B., & Howton, S. W. (2002). The relationship between the learning organization concept and firms' financial performance: An empirical assessment. *Human Resource Development Quarterly*, 13, 5–21.
- Galli, E. B., & Müller-Stewens, G. (2012). How to build social capital with leadership development: Lessons from an explorative case study of a multibusiness firm. *The Leadership Quarterly*, 23(1), 176-201.
- Goffee, R., & Jones, G. (2006). Extraordinary leadership. *Business Strategy Review*, 17(2), 30–33.
- Hannum, K. M., Martineau, J. W., & Reinelt, C. (2007). *The handbook of leadership development evaluation*. Hoboken, NJ: Wiley.

- Hernez-Broome, G. and Hughes, R.L. (2004), "Leadership development: past, present, and future", *Human Resource Planning*, Vol. 27, pp. 24-33.
- Hollenbeck, G.P. and McCall, M.W. Jr (1999), "Leadership development contemporary practices", in Kraut, A.I. and Korman, A.K. (Eds), *Evolving Practices in Human Resource Management*, Jossey-Bass, San Francisco, CA, pp. 172-200.
- Kegan, R., & Lahey, L. (2010). Adult development and organizational leadership. *Handbook of leadership theory and practice*, 769, 787.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2002). *The leadership challenge: How to get extraordinary things done in organizations*.
- Lindsay, D., & Woycheshin, D. (2014). *Adaptive Leadership in the Military Context: International Perspectives*.
- London, M., & Smither, J. W. (1999). Empowered self-development and continuous learning. *Human Resource Management*, 38(1), 3–15.
- Lord, R. G., & Hall, R. J. (2005). Identity, deep structure and the development of leadership skill. *The leadership quarterly*, 16(4), 591-615.
- Maurer, T. J., & Tarulli, B. A. (1994). Investigation of perceived environment, perceived outcome, and person variables in relationship to voluntary development activity by employees. *Journal of applied psychology*, 79(1), 3.
- McCauley, C. D., & Vera, E. (Eds.). (2004). *The center for creative leadership handbook of leadership development (Vol. 29)*. John Wiley & Sons.
- Mumford, M. D., Marks, M. A., Connelly, M. S., Zaccaro, S. J., & Reiter-Palmson, R. (2000). Development of leadership skills: Experience and timing. *The Leadership Quarterly*, 11(1), 87-114.
- Murphy, S.E. and Riggio, R.E. (Eds) (2003), *The Future of Leadership Development*, Laurence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ.
- Murphy, S. E., & Riggio, R. E. (2003). Leadership Development: Understanding the Process. In *The Future of Leadership Development* (pp. 37-54). Psychology Press.
- Orvis, K. A., & Ratwani, K. L. (2010). Leader self-development: A contemporary context for leader development evaluation. *The Leadership Quarterly*, 21(4), 657-674.
- O'Toole, J. (2001). When leadership is an organizational trait. *The future of leadership*, 158-174.
- Pearce, C. L., & Conger, J. A. (2003). All those years ago. Shared leadership: Reframing the hows and whys of leadership, 1-18
- Porter, L.W. & McLaughlin, G.B. (2006), "Leadership and organizational context: like the weather?", *Leadership Quarterly*, Vol. 17, pp. 559-76.

- Reichard, R. J., & Johnson, S. K. (2011). Leader self-development as organizational strategy. *The Leadership Quarterly*, 22(1), 33–42.
- Sonnino, R. E. (2016). Health care leadership development and training: progress and pitfalls. *Journal of healthcare leadership*, 19-29.
- Tichy, N. M., & Cardwell, N. (2002). The cycle of leadership: How great leaders teach their companies to win. (No Title). Van Vugt, & Ahuja (2012). *Naturally selected: The evolutionary science of leadership*. New York: HarperCollins.
- Ulrich, D., & Smallwood, N. (2003). *Why the bottom line isn't!: How to build value through people and organization*. John Wiley & Sons.
- Van Velsor, E., & Drath, W. H. (2004). A lifelong developmental perspective on leader development. In C. D. McCauley, & E. Van Velsor (Eds.), *The Center for Creative Leadership handbook of leadership development* (pp. 383-414)., 2nd Ed. San Francisco: Jossey-Bass.
- Van Velsor, E., & McCauley, C. D. (2004). Our view of leadership development. In C. D. McCauley, & E. Van Velsor (Eds.), *The Center for Creative Leadership handbook of leadership development* (pp. 1-22)., 2nd Ed. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Van Velsor, E., Moxley, R. S., & Bunker, K. A. (2004). The leader development process. In C. D. McCauley, R. Moxley, & E. Van Velsor (Eds.), *The Center for Creative Leadership handbook of leadership development* (pp. 204–233)., 2nd ed. San Francisco: Jossey-Bass.
- Van Vugt, M., & Ahuja, A. (2011). *Naturally selected: The evolutionary science of leadership*. HarperBusiness.
- Vera, D. and Crossan, M. (2004), “Strategic leadership and organizational learning”, *Academy of Management Review*, Vol. 29, pp. 222-40.
- Waldman, D.A. and Yammarino, F.J. (1999), “CEO charismatic leadership: levels-of-management and levels-of-analysis effects”, *Academy of Management Review*, Vol. 24, pp. 266-85.

Kaynakça

- Akkuş, S. D. (2022). Büyük Filmlerden Liderlik Dersleri Üzerine Bir İnceleme. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 580-592. <https://doi.org/10.15869/itobiad.892435>
- Ayyıldız Ünnü, N. A. ve Şentürk, B. (t.y.). https://www.researchgate.net/profile/Nazli-Ayyildiz-Unnu/publication/324263330_Liderlik_ve_Babalik_Durumlarini_Av_Mevsimi_Uzerinden_Anlamak/links/5ea3168b-92851c1a906a65c2/Liderlik-ve-Babalik-Durumlarini-Av-Mevsimi-Uzerinden-Anlamak.pdf
- Barbuto, J. E. (1997). Taking the charisma out of transformational leadership. *Journal of Social Behavior & Personality*, 12(3).
- Başar, U., Sıgı, Ü., & Basım, N. (2016). İş Yerinde Karanlık Liderlik. *İş ve İnsan Dergisi*, 3(2), 65-76. <https://doi.org/10.18394/iid.61037>
- Beğenirbaş, M. ve Can Yalçın, R. (2020). Hizmetkâr Liderlik Algısının Duygusal Emek Üzerine Etkileri: Hizmet Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma, *Savunma Bilimleri Dergisi*, 19/1(37), 159-194.
- Brewer, C. (2010). Servant leadership: A review of literature. *Online Journal for Workforce Education and Development*, 4(2), 3. https://opensiuc.lib.siu.edu/cgi/viewcontent.cgi?params=/context/ojwed/article/1008/&path_info=Servant_Leadership.pdf
- Cannon, Brooke J. (2007). Leadership in the Movies: Applying a Trait-Based Model. <https://psychmovies.com/articles/leadership-in-the-movies-applying-a-trait-based-model/>
- Conger, J. A. (1990). The dark side of leadership. *Organizational Dynamics*, 19(2), 44-55. [https://doi.org/10.1016/0090-2616\(90\)90070-6](https://doi.org/10.1016/0090-2616(90)90070-6)
- Conger, J. (2015). Charismatic leadership. *Wiley encyclopedia of management*, 1-2.
- Collinson, D. (2005). Dialectics of leadership. *Human relations*, 58(11), 1419-1442. <https://doi.org/10.1177/0018726705060902>
- Çavuşoğlu, S. (2021). Bir Kadının Topuk Sesleri: Cam Tavan Sendromu Yönlüyle Bir Film Analizi. *İş ve İnsan Dergisi* 8 (2), 239-255 <https://doi.org/10.18394/iid.876339>
- Çaycı, B., & Aktaş, C. (2018). Medya Çağında Weberyen Karizma ve Şöhretin Analjisi. *TRT Akademi*, 3(6), 654-676. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/516971>
- Dansereau Jr, F., Graen, G., & Haga, W. J. (1975). A vertical dyad linkage approach to leadership within formal organizations: A longitudinal investigation of the role making process. *Organizational behavior and human performance*, 13(1), 46-78. [https://doi.org/10.1016/0030-5073\(75\)90005-7](https://doi.org/10.1016/0030-5073(75)90005-7)
- Фриджерно, А., & Галаган, М. (2021). When Wonder Woman Meets Takeshi Kitano: Analysing Leadership Preferences On The Base Of Hollywood

- And Japanese Movies. *Известия. Серия: Международные отношения и Регионоведение*, 46(4). <https://doi.org/10.48371/ISMO.2021.46.4.009>
- Gök, C. (2007). Sinema ve gerçeklik. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 112-123. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/43885>
- Graen, G. B., & Uhl-Bien, M. (1995). Relationship-based approach to leadership: Development of leader-member exchange (LMX) theory of leadership over 25 years: Applying a multi-level multi-domain perspective. *The leadership quarterly*, 6(2), 219-247. [https://doi.org/10.1016/1048-9843\(95\)90036-5](https://doi.org/10.1016/1048-9843(95)90036-5)
- Graham, T. S., Sincoff, M.Z., Baker, B., & Ackermann, J. C. (2003). Reel leadership: Hollywood takes the leadership challenge. *Journal of Leadership Education*, 2(2), 1-9. <https://doi.org/10.12806/V2/I2/AB2>
- Graham, T. S., Ackermann, J. C., & Maxwell, K. K. (2004). Reel leadership II: Getting emotional at the movies. *Journal of Leadership Education*, 3(3), 44-57. <https://doi.org/10.12806/V3/I3/AB2>
- Günçavdı, G. (2017). Karizmatik Liderlik: Alan Yazın Taraması. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi* (Ek 1), 21-34. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijhar/issue/59754/861615>
- Güzel, Ş. (2021). Ruhsal liderlik bağlamında “Gandi” filminin döküman analizi. *Turkish Studies - Social*, 16(3), 1045-1056. <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.49430>
- Hall, R., Grant, D. (2018). Charismatic Leadership. In: Augier, M., Teece, D.J. (eds) *The Palgrave Encyclopedia of Strategic Management*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/978-1-137-00772-8_735
- Hannay, M., & Venne, R. (2012). It's showtime: Using movies to teach leadership in online courses. *Journal of Online Learning and Teaching*, 8(3), 238. https://jolt.merlot.org/vol8no3/hannay_0912.pdf
- Hardiantoro, B., Kuncara, S. D., & Setyowati, R. (2020). The Leadership Of Two Characters In Transformers Movie. *Ilmu Budaya: Jurnal Bahasa, Sastra, Seni, dan Budaya*, 4(2), 300-314. <http://dx.doi.org/10.30872/jb-ssb.v4i2.2766>
- Harms, P. D., Wood, D., Landay, K., Lester, P. B., & Lester, G. V. (2018). Autocratic leaders and authoritarian followers revisited: A review and agenda for the future. *The Leadership Quarterly*, 29(1), 105-122. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2017.12.007>
- Hill Jr, R. W., Douglas, J., Gordon, A., Pighin, F. H., & Van Velsen, M. (2003, January). Guided Conversations about Leadership: Mentoring with Movies and Interactive Characters. In IAAI (pp. 101-108). <https://cdn.aaai.org/IAAI/2003/IAAI03-014.pdf>
- Igwe, P. A., Maddox, L., Nwajiuba, C. A., & Ochinanwata, C. (2021). The portrayal of business leaders in movies and the effect on perceptions. *Qu-*

- arterly Review of Film and Video*, 38(3), 217-247. <https://doi.org/10.1080/10509208.2020.1764900>
- Karaburun, D. (2019). Vladimir Lenin'in Kültür Liderlik İnşasında Müziğin Rolü: "Savaş Yeniden Geliyor" Propaganda Şarkısı. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 8(54), 155-161.
- Kılıç, A. (2022). Dönüşümsel liderlik kapsamında bir sinematografik anlatım: Ölü ozanlar derneği. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 13-27. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cypd/issue/74847/1110320>
- Lale, C., Kömürcü, A. G. S., & Günlü, P. D. E. (2016). Turizm Sektörü Odaklı Filmlerde Sergilenen Liderlik Profilleri. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (2), 170-183. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yyuibfd/issue/35328/392213>
- Mackey, J. D., Ellen III, B. P., McAllister, C. P., & Alexander, K. C. (2021). The dark side of leadership: A systematic literature review and meta-analysis of destructive leadership research. *Journal of Business Research*, 132, 705-718. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.10.037>
- Mathieu, C., Neumann, C. S., Hare, R. D., & Babiak, P. (2014). A dark side of leadership: Corporate psychopathy and its influence on employee well-being and job satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 59, 83-88. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.11.010>
- Mencütekin, M. (2007). Sinema Perdesinde Kırılan Karizma Işığ: Mahatma Gandhi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (18), 367-392. <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbed/issue/61794/924250>
- Northouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory and Practice*. Sage.
- Özbezek, D. B. (2022). Hizmetkâr Liderlik ve İşe Adanmışlık: Psikolojik Güçlendirmenin Aracılık Rolü. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 17(2), 584 – 602. <https://doi.org/10.17153/oguibf.1079602>
- Özdemir, S. ve Ardiç, K. (2020). Tersine Mentorluk Üzerine Bir Değerlendirme: The Intern (Stajyer) Filmi Örneği. *İş ve İnsan Dergisi* 7 (1), 137-146 <https://doi.org/10.18394/iid.596167>
- Özveren, C.G. (2021). Liderlik Kuramları Özelinde Bir Doküman İncelemesi: Son Kale Film Analizi. *Journal of Behavior at Work (JB@W)*, 6(2), 65-75. <https://doi.org/10.25203/idd.954131>
- Parry, K. W. (2008). The Thing about Metaphors and Leadership. *International Leadership Journal* 1(1), 6-23. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=f6080f0aa17b5f1f0ddd50bf3b5ccc0aa2e8000e#page=7><https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=f6080f0aa17b5f1f0ddd50bf3b5ccc0aa2e8000e#page=7>
- Reed, G. E. (2004). Toxic leadership. *Military review*, 84(4), 67-71.
- Rhee, K.S., Sigler, T.H. (2014). Leading with Heart: The Impact of Emotionally Intelligent Leadership. In: Manuti, A., de Palma, P.D. (eds) Why

- Human Capital is Important for Organizations. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137410801_5
- Rubtcova, M. and Pavenkov, O. (2017). Influence of Television and Cinema on Today Student's Leadership Skills: Experience of Psychological Research (November 16, 2017). The 2017 International Conference on Education, Humanities, and Society Development. December 8, 2017 Washington DC, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3072323>
- Taydaş, Ö. Ü. O., & Doğru, Ö. Ü. M. S. (2021). Bir Toplumsal Hareket Örneği Olarak Braveheart Filminin İkonografik ve İkonolojik Analizi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9 (114), 95-11.
- Tofur, S. (2018). Sinematografik Anlatıda Hersey- Blanchard Durumsal Liderlik Modelinin Eğitimde Kullanılabilirliği: Koro Filmi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(4), 822-837. <https://doi.org/10.30831/akukeg.399319>
- Tunçbilek, M. M., & Kaya, M. (2020). Otoriter, Demokratik ve Serbest Bırakıcı Liderlik ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Politics Economy and Management*, 3(2), 31-52.
- Urick, M. J., Gnecco, J., Jackson, D., Greiner, M., & Sylada, S. (2015). Perceptions of business leaders: An examination of portrayals in US motion pictures. *Journal of Leadership and Management*, 3(5-6), 11-22.
- Uzboyalı Özer, H., & Uymaz, A. O. (2024). Lider Üye Etkileşim Teorisi Kapsamında Takipçi Tipolojilerini Bir Sinema Filmi Üzerinden Okumak: "Die Welle". *Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi*, 3(1), 27-42.
- Venkatraman, M. P. (1990). Opinion Leadership, Enduring Involvement and Characteristics of Opinion Leaders: A Moderating or Mediating Relationship. *Advances in consumer research*, 17(1).
- Weaver, S. G., & Yancey, G. B. (2010). The impact of dark leadership on organizational commitment and turnover. *Leadership Review*, 10, 104-124.
- Yıldırım, T. (2022). Sinemanın "Yedinci Sanat" Olma Niteliği: Ricciotto Canudo'nun Schopenhauer ve Hegel Felsefelerinden İlham Aldığı Bütüncül Sanat Görüşü Üzerine Bir İnceleme. *SineFilozofi*, 7 (Özel Sayı (4)), 55-72. <https://doi.org/10.31122/sinefilozofi.1062427>
- Yıldız, F. Z., Gündoğmuş, E., Yener Aydın, B., Atalay, E. (2020). Sinemada insan kaynakları yönetimi ve örgütsel davranışın temsilleri: Örnek olay çalışması, *Turkish Studies - Social*, 15(3), 1681-1699.
- Yukl, G. (1989). Managerial Leadership: A Review of Theory and Research. *Journal of Management*, 15 (2), 251-289.
- Yukl, G., O'Donnell, M., & Taber, T. (2008). Influence of leader behaviors on the leader-member exchange relationship. *Journal of managerial psychology*, 24(4), 289-299. <https://doi.org/10.1108/02683940910952697>
- Yukl, G. (2018). *Leadership in Organizations*. (şahin Çetin ve Resul Baltacı, Çev.) Nobel Akademik Yayıncılık.

Liderlik Dinamikleri Üzerine Araştırmalar II

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Gökmen Durmuş

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Liderlik Dinamikleri Üzerine Araştırmalar II

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Gökmen Durmuş

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-981-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub551>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Durmuş, G. (ed) (2024). *Liderlik Dinamikleri Üzerine Araştırmalar II*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub551>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Ahsan, M. (2023). Unlocking sustainable success: exploring the impact of transformational leadership, organizational culture, and csr performance on financial performance in the italian manufacturing sector. *Social Responsibility Journal*, 20(4), 783-803.
- AlAjmi, M. (2022). The impact of digital leadership on teachers' technology integration during the covid-19 pandemic in Kuwait. *International Journal of Educational Research*, 112, 101928.
- Alapo, R. (2017). Culture and leadership in the 21st century. *Journal of Cultural and Religious Studies*, 5(4).
- Alparslan, A. M. & Ekşili, N. (2016). Gündemdeki Liderlik Konuları: Journal of Organizational Behavior Dergisinde Bibliyometrik Bir Analiz (2010-2015). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 274.
- Ameel, M., Myllynen, M., & Kallakorpi, S. (2022). Exploring hybrid leadership. *Jona the Journal of Nursing Administration*, 52(12), 653-658.
- Appel, S. (2020). Beyond the professionalized nongovernmental organization: life-history narratives of grassroots philanthropic leaders in Africa. *Nonprofit Management and Leadership*, 31(2), 335-353.
- Avolio, B., Walumbwa, F., & Weber, T. (2009). Leadership: current theories, research, and future directions. *Annual Review of Psychology*, 60(1), 421-449.
- Balda, J. (2023). Leadership and the regenerative economy-concepts, cases, and connections: leveraging the sustainable development goals to move toward sustainability leadership. *New Directions for Student Leadership*, 2023(179), 121-141.
- Bass, B. M. (1990). *Bass Stogdill's handbook of leadership: theory, research, and managerial applications* (3rd ed.). New York: Free Press.
- Bencsik, A. (2023). Sustainable leadership in practice in hungary. *ECMLG*, 19(1), 9-19.
- Berkowitz, S., Law, J., Sternberg, P., & Patel, S. (2021). Leadership development in ophthalmology: current impact and future needs. *Journal of Academic Ophthalmology*, 13(01), e32-e39.
- Bylieva, D. (2020). Moving online due to pandemic 2020. *Proceedings of the Joint Conferences: 20th Professional Culture of the Specialist of the Future (PCSF 2020) & 12th Communicative Strategies of Information Society (CSIS 2020)*, 26-27 November, 2020 & 23 - 24 October, Peter the Great St. Petersburg Polytechnic University, Russia, 534 - 542
- Black, S. (2015). Qualities of effective leadership in higher education. *Open Journal of Leadership*, 04(02), 54-66.

- Bolarinwa, K., Ajayi, I., Adenuga, O., & Obayelu, A. (2023). Leadership styles and employees' job performance at forestry research institute of nigeria. *Journal of Agricultural Extension*, 27(2), 38-46.
- Bornman, J. (2023). Leadership development strategies in interprofessional healthcare collaboration: a rapid review. *Journal of Healthcare Leadership*, Volume 15, 175-192.
- Bridgeforth, B. (2005). Advancing the practice of leadership: a curriculum. *Journal of Leadership Education*, 4(1), 4-30.
- Böyükaslan, H. D. & Yılan, Y. (2023). A view of leadership from a socio-material perspective in the digital World: Distributed Leadership, Organizational Behavior in the Digital World içinde, Ed. Çöğenli, M. Z., Nova Science Publishers.
- Carlyle, T. (1840). *On heroes, hero worship and the heroic in history*. London, Chapman and Hall
- Cawton, D. L. (1996). Leadership: The great man theory revisited. *Business Horizons*, 39(3), 1-4
- Chin, J. (2010). Introduction to the special issue on diversity and leadership.. *American Psychologist*, 65(3), 150-156.
- Cletzer, D. & Kaufman, E. (2018). Eco-leadership, complexity science, and 21st-century organizations, A Theoretical and Empirical Analysis, *Innovation in Environmental Leadership* içinde, Ed. Redekop, B. W.; Gallagher, D. R. & Satterwhite, R. London: Routledge, 80-96.
- Collins, J. (2012). Identity matters. *Human Resource Development Review*, 11(3), 349-379.
- Collinson, D. (2014). Dichotomies, dialectics and dilemmas: new directions for critical leadership studies?. *Leadership*, 10(1), 36-55.
- Collinson, D. & Tourish, D. (2015). Teaching leadership critically: new directions for leadership pedagogy. *Academy of Management Learning and Education*, 14(4), 576-594.
- Contreras, F., Baykal, E., & Abid, G. (2020). E-leadership and teleworking in times of covid-19 and beyond: what we know and where do we go. *Frontiers in Psychology*, 11.
- Cortellazzo, L., Bruni, E., & Zampieri, R. (2019). The role of leadership in a digitalized world: a review. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-21
- Çalışkan, E. N. (2010). *Çokuluslu İşletmelerde Motivasyon ve Liderlik. Liderlik ve Motivasyon Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar* içinde, Ed. Serinkan, C., Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dansereau, F., Seitz, S. R., Chiu, C. Y., Shaughnessy, B. & Yammarino, F. J. (2013). What makes leadership, leadership? Using self-expansion theory

- to integrate traditional and contemporary approaches. *The Leadership Quarterly*, 24, 798-821.
- Demir, C., Yılmaz, M. K., & Çevirgen, A. (2010). Liderlik yaklaşımları ve liderlik tarzlarına ilişkin bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 129-152.
- Dierendonck, D. (2010). Servant leadership: a review and synthesis. *Journal of Management*, 37(4), 1228-1261.
- Dionne, S. D., Gupta, A., Sotak, K. L., Shirreffs, K. A., Serban, A., Hao, C. Y. & Yammarino, F. J. (2014). A 25-year perspective on levels of analysis in leadership research. *Leadership Quarterly*, 25(1), 6-35.
- Dullea, A., González, D., Reddy, R., Diaz, P., Zucker, I., Delgado, J., ... & Ramasamy, R. (2022). Do women have a seat at the table: trends in female representation among the board of directors in american urological association subspecialty societies. *Curcus* 14(2)
- Erdoğan, İ. (2007). *İşletmelerde Davranış*, İstanbul: Miad Yayınları
- Fabac, R., Kokot, K., & Bubalo, I. (2022). Path-goal theory – leadership styles and their changes during covid-19 pandemic. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 20(4), 349-374.
- Fauzi, A. (2023). Homeroom leadership style in the learning process. *Edusci*, 1(1), 15-22.
- Fidan, M. (2019). Lider takipçi ilişkisi bağlamında liderliğin tarihsel evrimi ve kadın liderliği. *Istanbul University Journal of Women's Studies*, 19, 1-70.
- Fischer, T. & Sitkin, S. (2023). Leadership styles: a comprehensive assessment and way forward. *Academy of Management Annals*, 17(1), 331-372.
- Ford, J., Harding, N., & Gilmore, S. (2023). Re/searching leadership: a critique in two agonies and nine fits. *Human Relations*, 76(6), 809-832.
- Gierlich, M. & Hess, T. (2020). Towards an understanding of data's influence on leadership., 15th International Conference on Wirtschaftsinformatik, Potsdam, Germany 1665-1680.
- Gravestock, J. (2022). A scoping review of the literature pertaining to burnout and leadership in mental health clinicians. *Leadership in Health Services*, 36(3), 293-314.
- Güven, E. (2023). Representation of ataturk's leadership qualities in "the 8th grade textbook for the history of turkish revolution and kemalism", in the context of the skills relevant to the 21st century. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 10(2), 442-456.
- Gündüz, Ş. (2020). *Sürdürülebilir Stratejik Yönetim ve Kurumsal Yönetim*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları.

- Hamour, H. (2023). The effect of leadership styles on creative behavior: the mediating role of succession an applied study in jordanian medium and small companies. *International Journal of Professional Business Review*, 8(2), e01066.
- Hamzah, M., Juraime, F., & Mansor, A. (2016). Malaysian principals' technology leadership practices and curriculum management. *Creative Education*, 07(07), 922-930.
- Harris, A. (2020). Covid-19 – school leadership in crisis?. *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3/4), 321-326.
- Harris, A., Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., & Hopkins, D. (2007). Distributed leadership and organizational change: reviewing the evidence. *Journal of Educational Change*, 8(4), 337-347.
- Hunt, J. G., & Dodge, G. E. (2000). Leadership déjà vu all over again. *The Leadership Quarterly*, 11(4), 435-458.
- James, W. (1880). Great men, great thoughts and their environment. *Atlantic Monthly*, 46, 441-459.
- Judge, T., Bono, J., Ilies, R., & Gerhardt, M. (2002). Personality and leadership: a qualitative and quantitative review.. *Journal of Applied Psychology*, 87(4), 765-780.
- Kamali, A. (2023). The impact of leadership style on employee wellbeing in dubai government organizations. *ECMLG*, 19(1), 577-582.
- Kapucu, H. (2021). Business leaders' perception of digital transformation in emerging economies: on leader and technology interplay. *International Journal of Advanced Corporate Learning (Ijac)*, 14(1), 43-56.
- Karaköse, T., Polat, H., & Papadakis, S. (2021). Examining teachers' perspectives on school principals' digital leadership roles and technology capabilities during the covid-19 pandemic. *Sustainability*, 13(23), 13448.
- Kaya, B. & Karatepe, O. (2020). Does servant leadership better explain work engagement, career satisfaction and adaptive performance than authentic leadership?. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(6), 2075-2095.
- Khan, S., Yasmin, H., & Rashid, A. (2021). Mediation of risk perception between leadership styles and risk management styles of managers. *Global Management Sciences Review*, VI(1), 74-81.
- Klus, M. & Müller, J. (2020). Identifying leadership skills required in the digital age. *CESifo Working Paper*, No.8180.
- Koçel, T. (2010). *İşletme Yöneticiliği*, İstanbul: Beta Basım
- Kramer, M., Page, L., & Klemic, G. (2019). Evolving leadership: new clues and cues toward environment and context. *Journal of Leadership Studies*, 12(4), 82-85.

- Lameck, W. (2023). The relative influence of leadership factors on employee retention in local government. *Journal of Public Administration Studies*, 5(2), 43-52.
- Larson, L. & DeChurch, L. (2020). Leading teams in the digital age: four perspectives on technology and what they mean for leading teams. *The Leadership Quarterly*, 31(1), 101377.
- Lee, M. (2014). Transformational leadership: is it time for a recall?. *International Journal of Management and Applied Research*, 1(1), 17-29.
- Lokaj, A. & Sadrija, T. (2020). Organizational culture influenced by leadership styles: the case of private businesses in kosovo. *Problems and Perspectives in Management*, 18(3), 306-314.
- Lumby, J. (2014). School leaders' gender strategies. *Educational Management Administration & Leadership*, 43(1), 28-45.
- Manahar, B. A. (2019). Leadership development using the SPSS Method, Contemporaneity of Language and Literature in the Robotized, 1(5), 93-102
- Marks, H. & Printy, S. (2003). Principal leadership and school performance: an integration of transformational and instructional leadership. *Educational Administration Quarterly*, 39(3), 370-397.
- Matarazzo, J. & Pearlstein, T. (2016). Leadership in disruptive times. *Ifla Journal*, 42(3), 162-178.
- McCann, L. & Mollan, S. (2021). Placing camelot: cultivating leadership and learning in the kennedy presidency. *Leadership*, 18(1), 120-139.
- Megheirkouni, M. & Mejheirkouni, A. (2020). Leadership development trends and challenges in the twenty-first century: rethinking the priorities. *The Journal of Management Development*, 39(1), 97-124.
- Mollah, M., Choi, J., Hwang, S., & Shin, J. (2023). Exploring a pathway to sustainable organizational performance of south korea in the digital age: the effect of digital leadership on it capabilities and organizational learning. *Sustainability*, 15(10), 7875.
- Mumford, M. D., Marks, M.A., Connelly, M.S., Zaccaro, S.J & Reiter-Palmon, R. (2000). Development of leadership skills: experience and timing, *Leadership Quarterly*, 11, 87–114.
- Mwakajila, H. & Nyello, R. (2021). Leadership styles, firm characteristics and business financial performance of small and medium enterprises (smes) in tanzania. *Open Journal of Business and Management*, 09(04), 1696-1713.
- Northouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory and practice*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

- Nugroho, P., Rustiadi, E., & Castyana, B. (2022). The correlation of leadership styles toward sports federation performance. *Jurnal Sportif Jurnal Penelitian Pembelajaran*, 8(4), 451-459.
- Omogero, E. & Okwutu, A. (2023). Effect of leadership styles on employee job performance in manufacturing industry in nigeria: a study of dufil prima foods plc, port harcourt. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*, 5(2), 29-39.
- Özalp, İ.; Eren, G. & Öcal, H. (1992). Organizasyonlarda Durumsallık Yaklaşımı açısından liderlik: Liderliğin Fred, E. Fiedler Teorisindeki liderlik tarzlarına göre belirlenmesi ve Eskişehir bölgesinde seçilen büyük sanayi işletmelerinde bir uygulama, *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1-2), 161-205
- Özkan, M. (2016). Liderlik Hangi Sıfatları, Nasıl Alıyor? Liderlik Konulu Makalelerin İncelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 615–639.
- Paksoy, M. H. (2010). Küreselleşme ve Liderlik. *Liderlik ve Motivasyon Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar içinde*, Ed. Serinkan, C. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Perriton, L. (2022). The problematic persistence of gender reflexivity in women's leadership development. *The Journal of Management Development*, 41(5), 335-347.
- Purnomo, E. N., Imron, A., Wiyono, B. B., Sobri, A. Y., & Dami, Z. A. (2023). E-leadership, technology acceptance and technological self-efficacy: Its effect on teacher attitudes in using virtual learning environments. *Pegem journal of Education and Instruction*, 13(4), 189-198.
- Raman, A. & Thannimalai, R. (2019). Importance of technology leadership for technology integration: gender and professional development perspective. *Sage Open*, 9(4).
- Ridho, M., Lesmana, I., Safitri, H., Meirani, R., & Prestiadi, D. (2023). Digital leadership in the scope of education., *ICEMT 2022, ASSEHR 727*, 52-61.
- Sadler, P. (2003). *Leadership*, London:Kogan Page
- Sanchez, D., Rueda, A., Zimman, H., Haydon, R., Díaz, D., & Kawasaki, K. (2023). Team success: a mixed methods approach to evaluating virtual team leadership behaviors. *Multimodal Technologies and Interaction*, 7(5), 48.
- Sekiguchi, T. & Cuyper, N. (2022). Addressing new leadership challenges in a rapidly changing world. *Applied Psychology*, 72(4), 1741-1750.
- Siangchokyoo, N. & Klinger, R. (2021). Shared leadership and team performance: the joint effect of team dispositional composition and collective identification. *Group & Organization Management*, 47(1), 109-140.

- Simas, T., Cain, J., Milner, R., Meacham, M., Bannon, A., Levin, L., ... & Thorndyke, L. (2019). A systematic review of development programs designed to address leadership in academic health center faculty. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 39(1), 42-48.
- Sivaruban, S. (2021). A critical perspective of leadership theories. *Business Ethics and Leadership*, 5(1), 57-65.
- Soydan, S. (1977). Organizasyon açısından önderlik teorilerine bir bakış, *Organizasyon*, 1(3)
- Thanh, N. & Quang, N. (2022). Transformational, transactional, laissez-faire leadership styles and employee engagement: evidence from vietnam's public sector. *Sage Open*, 12(2).
- Todorović, G., Puskarić, H., Klochkov, Y., Šimić, V., Lazić, Z., & Đorđević, A. (2022). Creating quality-based smart sustainable public parking enterprises: a methodology to reframe organizations into smart organizations. *Sustainability*, 14(11), 6641.
- Torrez, M. & Rocco, M. (2015). Building critical capacities for leadership learning. *New Directions for Student Leadership*, 2015(145), 19-34.
- Turner, J., Baker, R., Schroeder, J., Johnson, K., & Chung, C. (2018). Leadership development techniques. *European Journal of Training and Development*, 42(9), 538-557.
- Tutar, H. & Güler, S. (2022). Yeni iş ekosisteminin bir gereği olarak dijital liderlik: kavramsal bir inceleme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 323-349
- Ünal, E., Uzun, A., & Karataş, S. (2015). An examination of school administrators' technology leadership self-efficacy / ispitivanje samoučinkovitosti ravnateljica u upravljanju tehnologijom. *Croatian Journal of Education - Hrvatski Časopis Za Odgoj I Obrazovanje*, 17(1).
- Vaja, J. (2017). Ethical leadership in the digital age: assessing the role of leaders in nurturing ethical behavior in technology-driven organizations. *International Journal of Management and Development Studies*, 6(10), 118-126
- Visser, J. & Scheepers, C. (2021). Exploratory and exploitative innovation influenced by contextual leadership, environmental dynamism and innovation climate. *European Business Review*, 34(1), 127-152.
- Vuorivirta-Vuoti, E. (2023). Nurse leaders' perceptions of future leadership in hospital settings in the post-pandemic era: a qualitative descriptive study. *Leadership in Health Services*, 37(5), 33-48.
- Wangmo, S. (2021). Explorative study on leadership styles of heads of the public technical training institutes in bhutan. *Journal of Humanities and Education Development*, 3(1), 73-83.

- Willcocks, S. & Willcocks, E. (2023). Shared leadership in integrated care networks: the case of “hub and spoke” networks in oral and maxillofacial surgery (omfs) in the english nhs. *Journal of Integrated Care*, 31(2), 103-117
- Wilson, S. (2016). *Thinking Differently about Leadership*, UK: Edward Elgar Publishing
- Yahşi, Ö. & Hopcan, S. (2021). Reviewing the structural relationship among the technology leadership, technostress and technology acceptance of school administrators. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(6), 1781-1797.
- Yasmeen, A. (2023). How ambidextrous leadership enhances employee creativity: a quantitative approach. *Evidence-Based HRM a Global Forum for Empirical Scholarship*, 12(2), 421-440.
- Yılan, Y. & Özkara, B. (2021). Sıra dışı liderlik tarzları üzerine bir ölçek geliştirme çalışması, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 1106-1122
- Zhu, J., Liao, Z., Yam, K., & Johnson, R. (2018). Shared leadership: a state-of-the-art review and future research agenda. *Journal of Organizational Behavior*, 39(7), 834-852.

Kaynakça

- Akyürek, M. İ. (2020). İnovasyon ve liderlik. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 15-24.
- Alvesson, M. (1992). Leadership as social integrative action: A study of a computer consultancy company. *Organization Studies*, 13(2), 185-209.
- Alvesson, M. (1993). Organizations as rhetoric: Knowledge-intensive firms and the struggle with ambiguity. *Journal of Management Studies*, 30(6), 997-1015.
- Alvesson, M. (2000). Social identity and the problem of loyalty in knowledge-intensive companies. *Journal of Management Studies*, 37(8), 1101-1124.
- Alvesson, M. (2001). Knowledge work: Ambiguity, image and identity. *Human Relations*, 54(7), 863-886.
- Alvesson, M. (2004). *Knowledge work and knowledge-intensive firms*. Oxford University Press.
- Alvesson, M. (2015). Professional service firms and identity. In L. Empson, D. Muzio, & J. Broschak (Eds.), *The Oxford handbook of professional service firms* (pp. 403-424). Oxford University Press.
- Alvesson, M., & Sveningsson, S. (2003a). The great disappearing act: Difficulties in doing "leadership." *The Leadership Quarterly*, 14(3), 359-381.
- Alvesson, M., & Sveningsson, S. (2003b). Good visions, bad micro-management, and ugly ambiguity: Contradictions of (non-)leadership in a knowledge-intensive organization. *Organization Studies*, 24(6), 961-988
- Alvesson, M., & Robertson, M. (2006). The best and the brightest: The construction, significance and effects of elite identities in consulting firms. *Organization*, 13(2), 195-224.
- Alvesson, M., & Spicer, A. (2011). *Metaphors we lead by: Understanding leadership in the real world*. Routledge.
- Alvesson, M., Kärreman, D., & Sullivan, K. (2015). Professional service firms and identity. In L. Empson, D. Muzio, J. P. Broschak, & B. Hinings (Eds.), *The Oxford handbook of professional service firms* (pp. 403-424). Oxford University Press.
- Amabile, T. M., & Kramer, S. J. (2007). Individual ego and collective knowledge: How personality and ego influence knowledge work. *Harvard Business Review*, 85(5), 58-68.
- Avolio, B. J., & Bass, B. M. (1995). Transformational leadership, organizational culture, and knowledge sharing. *Journal of Organizational Behavior*, 16(3), 173-185.
- Brown, J. S., & Duguid, P. (2001). Structure and spontaneity: knowledge and organization. *Managing industrial knowledge: Creation, transfer and utilization*, 44-67.

- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership*. Psychology press.
- Blackler, F. (1996). Knowledge, knowledge work and organizations: An Overview and Interpretation. *Organization Studies*, 16(1995), pp.1021-1046
- Bryant, S. E. (2003). The role of transformational and transactional leadership in creating, sharing, and exploiting organizational knowledge. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 9(4), 32-47.
- Carmeli, A., Gelbard, R., & Gefen, D. (2010). The importance of innovation leadership in fostering organizational knowledge creation capability. *The Leadership Quarterly*, 21(3), 452-464.
- Carleton, K. (2011). How to motivate and retain knowledge workers in organizations: A review of the literature. *International Journal of Management*, 28(2), 459-468
- Clegg, S., Kornberger, M., & Pitsis, T. (2019). *Managing and organizations: An introduction to theory and practice*. Sage Publications
- Courtney, H. S., Navarro, E., & O'Hare, C. A. (2007). The dynamic organic transformational (DOT) team model for high-performance knowledge-worker teams. *Team Performance Management: An International Journal*, 13(1/2), 34-46.
- Criscuolo, P., Salter, A., & Sheehan, T. (2007). Making knowledge visible: Using expert yellow pages to map capabilities in professional services firms. *Research Policy*, 36(10), 1603-1619.
- Dalkir, K. (2017). *Knowledge management in theory and practice* (3rd ed.). MIT Press.
- Davies, G., & Garrett, G. (2013). *Herding Professional Cats: Being Advice to Aspiring Leaders in the Professions*. Triarchy Press.
- Davenport, T. H., Jarvenpaa, S., & Beers, M. (1996). Improving knowledge work processes. *Sloan Management Review*, 37(4), 53-65.
- Davenport, T. H., Thomas, R. J., & Cantrell, S. (2002). The mysterious art and science of knowledge-worker performance. *Sloan Management Review*, 44(4), 23-30.
- Drucker, P. (1988). The coming of the new organization. *Harvard Business Review*, 66(1), 45-53.
- Drucker, P. (1999). Knowledge-worker productivity: The biggest challenge. *California Management Review*, 41(2), 79-94.
- Drucker, P. (1993). *Post-capitalist society*. HarperCollins Publishers.
- Drucker, P. (2009). Management is doing things right: Leadership is doing the right things. *US Naval Institute Proceedings*, 135(4), 96.

- Edmondson, A. C. (1996). Learning from mistakes is easier said than done: Group and organizational influences on the detection and correction of human error. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 32(1), 5–28.
- Edmondson, A. C., Kramer, R. M., & Cook, K. S. (2004). Psychological safety, trust, and learning in organizations: A group-level lens. In R. M. Kramer & K. S. Cook (Eds.), *Trust and distrust in organizations: Dilemmas and approaches* (pp. 239–272). Russell Sage Foundation.
- Eisenbeiss, S. A., Van Knippenberg, D., & Boerner, S. (2008). Transformational leadership and team innovation: Integrating team climate principles. *Journal of Applied Psychology*, 93(6), 1438–1446.
- Frenkel, S., Korczynski, M., Donoghue, L., & Shire, K. (1995). Re-constituting work: Trends towards knowledge work and info-normative control. *Work, Employment & Society*, 9(4), 773-794.
- Garvin, D. A., Edmondson, A. C., & Gino, F. (2008). Is yours a learning organization? *Harvard Business Review*, 86(3), 109-119.
- Gibson, C. B., & Birkinshaw, J. (2004). The role of shared leadership in knowledge creation: A study of global software development teams. *Journal of International Business Studies*, 35(3), 259–275.
- Goodall, A. H., & Bäker, A. (2014). A theory exploring how expert leaders influence performance in knowledge-intensive organizations. In *Incentives and performance: Governance of research organizations* (pp. 49-67). Cham: Springer International Publishing.
- Gümüşluoğlu, L., & İlsev, A. (2009). Transformational leadership, creativity, and organizational innovation. *Journal of Business Research*, 62(4), 461-473.
- Gümüşlüoğlu, L., Karakitapoğlu-Aygün, Z., & Hirst, G. (2013). Transformational leadership and R&D workers' multiple commitments: Do justice and span of control matter? *Journal of Business Research*, 66(11), 2269–2278.
- Horwitz, F. M., Heng, C. T., & Quazi, H. A. (2003). Finders, keepers? Attracting, motivating and retaining knowledge workers. *Human resource management journal*, 13(4), 23-44.
- Hughes, R. L., Ginnett, R. C., & Curphy, G. J. (2009). *Leadership: Enhancing the lessons of experience* (6th ed.). McGraw-Hill Irwin.
- Joy, A., & Haynes, B. P. (2011). Office design for the multi-generational knowledge workforce. *Journal of Corporate Real Estate*, 13(4), 216-232.
- Kavak, Ç. (2009). Bilgi ekonomisinde inovasyon kavramı ve temel göstergeleri. *Akademik Bilişim*, 9, 617–628.
- Kavrakoğlu, İ. (2006). *İnovasyon*. Alteo Yayıncılık.

- Karakitapoğlu-Aygün, Z., & Gümüşlüoğlu, L. (2013). The bright and dark sides of leadership: Transformational vs. non-transformational leadership in a non-Western context. *Leadership*, 9(1), 107-133.
- Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2014). *Yönetim bilişim sistemleri: Dijital işletmeyi yönetme* (12. basımdan çeviri, Çeviri Editörü: Uğur Yozgat). Nobel Yayın.
- Løwendahl, B. (1997). *Strategic management of professional service firms*. Copenhagen Business School Press DK.
- Iyer, B., & Davenport, T. H. (2008). Reverse engineering Google's innovation machine. *Harvard Business Review*, 86(4), 58-68.
- Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2014). *Yönetim bilişim sistemleri: Dijital işletmeyi yönetme* (U. Yozgat, Ed., 12th ed.). Nobel Yayın.
- MacGillivray, A.E. (2018), "Leadership as practice meets knowledge as flow: emerging perspectives for leaders in knowledge-intensive organizations", *Journal of Public Affairs*, Vol. 18, pp. 1-10.
- Mas-Machuca, M. (2014). The role of leadership: the challenge of knowledge management and learning in knowledge-intensive organizations. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 2(1), 97-116.
- Millar, C. C., Chen, S., & Waller, L. (2017). Leadership, knowledge and people in knowledge-intensive organisations: implications for HRM theory and practice. *The International Journal of Human Resource Management*, 28(2), 261-275.
- Miller, D. (1997). How to improve performance and productivity of knowledge worker. *Organizational Dynamics*, 5(3), pp. 62-80
- Mintzberg, H. (2014). *Örgütler ve yapıları* (Çev. Ahmet Aypay). Nobel Yayınevi.
- Mønsted, M. (2003). New leadership roles toward knowledge workers. Project 5.2. In New leadership roles toward knowledge workers. *Project 5(2)* (pp. 1-14).
- Mullins, J. L. (2005). *Management and organizational behavior* (7th ed.). Pearson Education Limited.
- Mumford, M. D., Scott, G. M., Gaddis, B., & Strange, J. M. (2002). Leading creative people: Orchestrating expertise and relationships. *The leadership quarterly*, 13(6), 705-750.
- Mutlu, M. D. (2014). Leadership role and competencies of managers in knowledge intensive context. In European Conference on Knowledge Management (Vol. 3, p. 1325). Academic Conferences International Limited.
- Mutlu, M. (2015). Driver factors of knowledge worker team innovation. *International proceedings of economics development and research*, IACSIT Press, Singapore, 85, 131-137.

- Mutlu, M. D. (2017). *The role of personality composition on team creativity and innovation* (Doctoral dissertation). University of Sheffield.
- Mutlu, M. D. (2019). Comparing Managerial Leadership In Knowledge Intensive Context: How Leadership Skills And Styles differ among Organizational Levels? *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 2(5), 149-160
- Mutlu, M.D. (2020), "Human Resource Management in Knowledge Intensive Firms", Turkmenoglu, M.A. and Cicek, B. (Ed.) *Contemporary Global Issues in Human Resource Management*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 107-127
- Newell, S., Robertson, M., Scarbrough, H., & Swan, J. (2009). *Managing knowledge work and innovation*. Palgrave Macmillan.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. Oxford University Press.
- Nonaka, I., & Konno, N. (1998). The role of ego in knowledge work: Understanding the impediments to knowledge sharing. *California Management Review*, 40(3), 49–67.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). Sage Publications.
- Paulsen, N., Callan, V. J., Ayoko, O., & Saunders, D. (2013). Transformational leadership and innovation in an R&D organization experiencing major change. *Journal of Organizational Change Management*, 26(3), 595–610.
- Pearce, C. L. (2004). The future of leadership: Combining vertical and shared leadership to transform knowledge work. *Academy of Management Perspectives*, 18(1), 47-57.
- Pearce, C. L., & Conger, J. A. (2002). *Shared leadership: Reframing the hows and whys of leadership*. Sage Publications.
- Piccolo, R. ve Colquitt, J. (2006). Transformational leadership and job behaviors: the mediating role of core job characteristics, *Academy of Management Journal*, 49(2), 327-340.
- Prusak, L., & Davenport, T. H. (2000). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Harvard Business School Press.
- Reed, M. I. (1996). Expert power and control in late modernity: An empirical review and theoretical synthesis. *Organization studies*, 17(4), 573-597.
- Robertson, M., & Swan, J. (1998). Modes of organizing in an expert consultancy: A case study of knowledge, power and egos. *Organization*, 5(4), 543–564.
- Robertson, M., & Swan, J. (2003). Control—What control? Culture and ambiguity within a knowledge-intensive firm. *Journal of Management Studies*, 40(4), 831–858.

- Robertson, M., & Swan, J. (2004). Going public: The emergence and effects of soft bureaucracy within a knowledge-intensive firm. *Organization*, 11(1), 123–148.
- Roe, M. A. (2001). Cultivating the gold-collar worker. *Harvard Business Review*, 79(5), 32–33.
- Senge, P. M. (2006). *Beşinci disiplin* (A. İldeniz & A. Doğukan, Trans.). Yapı Kredi Yayınları. (Original work published 1990)
- Staples, D. S., & Webster, J. (2008). Exploring the effects of trust, task interdependence and virtualness on knowledge sharing in teams. *Information systems journal*, 18(6), 617-640.
- Swart, J. (2009). Managing knowledge flow: A process theory of the knowledge-based firm. *Human Resource Management*, 48(2), 329–333
- Trevelyan, R., (2001). The Paradox of Autonomy: A Case of Academic Research Scientists. *Human Relations*, 54(4), p.495-525
- Tapscott, D. (1998). *Dijital ekonomi* (E. Koç, Trans.). Koç Sistem Yayınları.
- Yukl, G. (2010). *Leadership in organizations* (9th ed.). Prentice-Hall.
- Von Nordenflycht, A. (2010). What is a professional service firm? Toward a theory and taxonomy of knowledge-intensive firms. *Academy of Management Review*, 35(1), 155-174
- Zaim, H. (2010). Yeni gelişmeler ışığında bilgi işi ve bilgi işçisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 590-609
- Zaleznik, A. (1977). Managers and leaders: Are they different? *Harvard Business Review*, 55(3), 67–76.

Kaynakça

- Aksoy, S. (2017). Değişen teknolojiler ve endüstri 4.0: Endüstri 4.0'ı anlamaya dair bir giriş. *SAV Katkı*, 4, 34-44.
- Albrecht, A. (2017). Leadership 4.0: Virtuelle Organisationsformen. In H. Jung & P. Kraft (Eds.), *Digital vernetzt. Transformation der Wertschöpfung* (pp. 1-14). Carl Hanser Verlag.
- Alonso, V., Dacal-Nieto, A., Barreto, L., Amaral, A., & Rivero, E. (2019). Industry 4.0 implications in machine vision metrology: An overview. *Procedia Manufacturing*, 41, 359-366.
- Anak Agung Sagung, M.A., & Sri Darma, G. (2020). Revealing the digital leadership spurs in the 4.0 industrial revolution. *Asri, AASMAN, & Darma, GS*, 4, 93-100.
- Anderl, I. (2014). Industrie 4.0 - Advanced engineering of smart products and smart production, technological innovations in the product development. In *19th International Seminar on High Technology* (pp. 1-14). Piracicaba, Brazil.
- Bahrin, M. A. K., Othman, M. F., Azli, N. H. N., & Talib, M. F. (2016). Industry 4.0: A review on industrial automation and robotics. *Jurnal Teknologi*, 78(6-13), 137-143. <https://doi.org/10.11113/jt.v78.9285>
- Banger, G. (2018). Endüstri 4.0 uygulama ve dönüşüm rehberi. *Ankara: Dorlion Yayınları*, 33.
- Barker, R. A. (2001). The nature of leadership. *Human Relations*, 54(4), 469-494.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership*. Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781410617095>
- Bauer, W., Hämmerle, M., Schlund, S., & Vocke, C. (2015). Transforming to a hyper-connected society and economy—towards an “Industry 4.0”. *Procedia Manufacturing*, 3, 417-424.
- Bawany, S. (2019). Leadership 4.0: How ready are you to be a digital leader? *Leadership Excellence*, 36(2), 28-30.
- Becks, J. (2012). A review of “Community leadership 4.0: Impacting a world gone wiki”. *World Futures*, 68(6), 456-459.
- Benitez, J., Arenas, A., Castillo, A., & Esteves, J. (2022). Impact of digital leadership capability on innovation performance: The role of platform digitization capability. *Information & Management*, 59(2), 103590.
- Bennis, W. (2013). Leadership in a digital world: Embracing transparency and adaptive capacity. *MIS Quarterly*, 37(2), 635-636.
- Bolte, S., Dehmer, J., & Niemann, J. (2018). Digital Leadership 4.0. *Acta Technica Napocensis-Series: Applied Mathematics, Mechanics, And Engineering*, 61(4).

- Boncau, J., & Thompson, G. (2013). Leadership 4.0. *Leadership Excellence*, 30(1), 6.
- Burmeister, C., Lüttgens, D., & Piller, F. T. (2016). Business model innovation for Industrie 4.0: Why the “Industrial Internet” mandates a new perspective on innovation. *Die Unternehmung*, 70(2), 124-152.
- Bygstad, B., Aanby, H. P., & Iden, J. (2017). Leading digital transformation: The Scandinavian way. In *Scandinavian Conference on Information Systems* (pp. 1-14). Springer, Cham.
- Calp, M. H., Bahçekapılı, E., & Berigel, M. (2018). Endüstri 4.0 kapsamında akıllı fabrikaların incelenmesi. *5th International Management Information Systems Conference* (pp. 16-20). Ankara.
- Cankurt, C., & Bayar, Y. (2024). Osmanlı vakıf yöneticilerinin girişimci ve makyavelist liderlik perspektifinden değerlendirilmesi. *Trends in Business and Economics*, 38(3), 166-176.
- Carvalho, A. C. P., Carvalho, A. P. P., & Carvalho, N. G. P. (2020). Industry 4.0 technologies: What is your potential for environmental management? In *Industry 4.0 - Current Status and Future Trends*. IntechOpen.
- Chatterjee, S., Chaudhuri, R., Vrontis, D., & Giovando, G. (2023). Digital workplace and organization performance: Moderating role of digital leadership capability. *Journal of Innovation & Knowledge*, 8(1), 100334.
- Chiarvesio, M., & Romanello, R. (2018). Industry 4.0 technologies and internationalization: Insights from Italian companies. *International Business in the Information and Digital Age*, 13, 357-378.
- Chong, L., Ramakrishna, S., & Singh, S. (2018). A review of digital manufacturing-based hybrid additive manufacturing processes. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 95(5), 2281-2300.
- Creusen, U., Gall, B., & Hackl, O. (2017). *Digital leadership: Führung in Zeiten des digitalen Wandels*. Springer-Verlag.
- Crummenerl, C., & Kemmer, K. (2015). Digital leadership - Führungskräfteentwicklung im digitalen Zeitalter. Retrieved from https://www.capgemini.com/consulting-de/wp-content/uploads/sites/32/2017/08/14-10-16_digital_leadership_v11_web_17102016.pdf
- Çelebi, B., & Aytekin, M. (2024). Gıda sektöründe Endüstri 4.0: Farkındalık ve yeterlilik seviyesi. *ULIC* (pp. 106-117). Tokat.
- Çelebi, F. (2021). *Dijital çağda liderlik ve girişimcilik*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Dalenogare, L. S., Brittes Benitez, G., Fabián Ayala, N., & Germán Frank, A. (2018). The expected contribution of Industry 4.0 technologies for industrial performance. *International Journal of Production Economics*, 204, 383-394. Elsevier B.V. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2018.08.019>

- Davutoğlu, N. A., Akgül, B., & Yıldız, E. (2017). İşletme yönetiminde sanayi 4.0 kavramı ile farkındalık oluşturarak etkin bir şekilde değişimi sağlamak. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(52), 544-567.
- de Araujo, L. M., Priadana, S., Paramarta, V., & Sunarsi, D. (2021). Digital leadership in business organizations. *International Journal of Educational Administration, Management, and Leadership*, 2(1), 45-56.
- De Waal, B., Van Outvorst, F., & Ravesteyn, P. (2016). Digital leadership: The objective-subjective dichotomy of technology revisited. In *12th European Conference on Management, Leadership and Governance ECMLG 2016* (p. 52).
- Demiral, G. (2019). Endüstri 4.0'ın insan kaynaklarına yönelik etkileri: Teknolojik değişim farkındalığı üzerine bir araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, (80), 191-208.
- Dery, K., Sebastian, I. M., & van der Meulen, N. (2017). The digital workplace is key to digital innovation. *MIS Quarterly Executive*, 16(2), 135-152.
- Doz, Y. L., & Kosonen, M. (2010). Embedding strategic agility: A leadership agenda for accelerating business model renewal. *Long Range Planning*, 43(2-3), 370-382.
- Durmuş, A. (2019). *Endüstri 4.0 Eğitim 4.0 Liderlik 4.0 Toplum 5.0* (1st ed.). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Eagly, A. H., Johannesen-Schmidt, M. C., & Van Engen, M. L. (2003). Transformational, transactional, and laissez-faire leadership styles: A meta-analysis comparing women and men. *Psychological Bulletin*, 129(4), 569-591. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.4.569>
- Eberl, J. K., & Drews, P. (2021). Digital leadership-Mountain or molehill? A literature review. In *Innovation through Information Systems: Volume III: A Collection of Latest Research on Management Issues* (pp. 223-237).
- Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO). (2015). Sanayi 4.0 uyum sağlayamayan kaybedecek. [Erişim: 11.11.2024, http://www.cbso.org.tr/cbsomedia/documents/sanayi-40_88510761.pdf]
- El Sawy, O. A., Kræmmergaard, P., Amsinck, H., & Vinther, A. L. (2016). How LEGO built the foundations and enterprise capabilities for digital leadership. *MIS Quarterly Executive*, 15(2), 141-166.
- Fei, T., Qinglin, Q., Wang, L., & Nee, A. Y. C. (2019). Digital twins and cyber-physical systems toward smart manufacturing and Industry 4.0: Correlation and comparison. *Engineering*, 5(4), 653-661. <https://doi.org/10.1016/j.eng.2019.01.014>
- Fisk, P. (2002). The making of a digital leader. *Business Strategy Review*, 13(1), 43-50.

- Fukuzawa, K. (2016). Seven key traits of transformational digital leaders. *Spencer Stuart*. Retrieved from <https://www.spencerstuart.com/research-and-insight/seven-key-traits-of-transformational-digital-leaders>
- Gabaçlı, N., & Uzunöz, M. (2017, October). IV. Sanayi devrimi: Endüstri 4.0 ve otomotiv sektörü. In *ICPESS (International Congress on Politic, Economic and Social Studies)* (No. 3).
- Ganschar, O., Gerlach, S., Hämmerle, M., Krause, T., Schlund, S., & Spath, D. (2013). *Produktionsarbeit der Zukunft – Industry 4.0* [Production work of the future - Industry 4.0]. Fraunhofer IAO.
- George, S. (2018). 3 characteristics of the new digital leader mindset. *Gartner Inc*. Retrieved from <https://www.gartner.com/smarterwithgartner/3-characteristics-of-the-new-digital-leader-mindset>
- Ghobakhloo, M. (2018). The future of manufacturing industry: A strategic roadmap toward Industry 4.0. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 29(6), 910–936. <https://doi.org/10.1108/JMTM-02-2018-0057>
- Gledson, B., Zulu, S. L., Saad, A. M., & Ponton, H. (2024). Digital leadership framework to support firm-level digital transformations for Construction 4.0. *Construction Innovation*, 24(1), 341-364.
- Gorton, C. (2018). 6 characteristics of digital leadership. *Digital Leaders*. Retrieved from <https://digileaders.com/6-characteristics-digital-leadership/>
- Gönen, S., & Rasgen, M. (2019). Endüstri 4.0 ve muhasebenin dijital dönüşümü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2898-2917.
- Göv, S. A., & Erdoğan, D. (2020). Dördüncü Endüstri Devriminin (Endüstri 4.0) neresindeyiz? *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 299-318.
- Gubán, M., & Kovács, G. (2017). Industry 4.0 conception. *Acta Technica Corviniensis Bulletin of Engineering*, 10(1).
- Haack, C. (2018). *Building digital leaders. Unternehmenswertsteigerung durch Digitalisierung*. Books on Demand, Norderstedt.
- Hammermann, A., & Stettes, O. (2017). Stellt die Digitalisierung neue Anforderungen an Führung und Leistungsmanagement? *IW-Trends-Vierteljahresschrift zur empirischen Wirtschaftsforschung*, 44(4), 93-111.
- Hanschke, I. (2018). *Digitalisierung und Industrie 4.0-einfach und effektiv: Systematisch und lean die Digitale Transformation meistern*. Carl Hanser Verlag.
- Hasanlı, L. (2021). The impact of digital leadership on innovativeness in small and medium-sized enterprises. T.C. İstanbul Aydın University, Department of Business Administration Program, Master Degree.
- Hearsum, S. (2015). How to develop digital leadership capability?. *Strategic HR Review*, 14(5).

- Hensellek, S. (2020). Digital leadership: A framework for successful leadership in the digital age. *Journal of Media Management and Entrepreneurship (JMME)*, 2(1), 1-15.
- Herder-Wynne, F., Amato, R., & Uit de Weerd, F. (2017). Leadership 4.0: A review of the thinking. In *Leadership 4.0* (eds). *Oxford Leadership*. Retrieved from <https://www.oxfordleadership.com/wp-content/uploads/2017/10/OL-Leadership-4.0-%E2%80%93-A-review-of-the-thinking.pdf>
- Herold, G. (2016). Leadership in the fourth industrial revolution. *Stanton Chasse*. Retrieved from <https://www.stantonchasemontreal.com/wp-content/uploads/2017/02/leadership-in-fourth-industrialrevolution.pdf>
- Islam, T., Ahmad, S., & Ahmed, I. (2022). Linking environment specific servant leadership with organizational environmental citizenship behavior: The roles of CSR and attachment anxiety. *Review of Managerial Science*, 1–25. <https://doi.org/10.1007/s11846-022-00547-3>
- Issa, A., Hatiboglu, B., Bildstein, A., & Bauernhansl, T. (2018). Industrie 4.0 roadmap: Framework for digital transformation based on the concepts of capability maturity and alignment. *Procedia Cirp*, 72, 973-978.
- İnel, M. (2019). An empirical study on measurement of efficiency of digital transformation by using data envelopment analysis. *Management Science Letters*, 9(4), 549-556.
- Junita, I. (2019). Transformational leadership in the digital era: Analysis of Nadiem Makarim (Founder of GO-JEK Indonesia) leadership figure. *IJBE (Integrated Journal of Business and Economics)*.
- Kagermann, H. (2015). Change through digitization - Value creation in the age of industry 4.0. In *Management of Permanent Change* (pp. 2345). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-658-05014-6_2
- Kagermann, H., Wahlster, W., & Helbig, J. (2013). Recommendations for implementing the strategic initiative Industrie 4.0 – Final report of the Industrie 4.0 working group. Frankfurt am Main: Communication Promoters Group of the Industry-Science Research Alliance, acatech.
- Kamble, S. S., Gunasekaran, A., & Gawankar, S. A. (2018). Sustainable Industry 4.0 framework: A systematic literature review identifying the current trends and future perspectives. *Process Safety and Environmental Protection*, 117, 408–425. <https://doi.org/10.1016/j.psep.2018.05.009>
- Kane, G. C., Palmer, D., Phillips, A. N., Kiron, D., & Buckley, N. (2015). Strategy, not technology, drives digital transformation. *MIT Sloan Management Review and Deloitte University Press*, 14(1-25). Retrieved from <http://sloanreview.mit.edu/projects/strategy-drives-digital-transformation>
- Kar, A. K. (2018). Regulation and governance of the Internet of Things in India. *Journal of Digital Policy, Regulation and Governance*, 20(5), 399–412.

- Khan, S. (2016). Leadership in the digital age: A study on the effects of digitalisation on top management leadership (Master's thesis). Stockholm Business School, Sweden.
- Klein, M. (2020). Leadership characteristics in the era of digital transformation. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 883-902.
- Klus, M. F., & Müller, J. (2021). The digital leader: what one needs to master today's organisational challenges. *Journal of Business Economics*, 91(8), 1189-1223.
- Koch, V., Kuge, S., Geissbauer, R., & Schrauf, S. (2014). *Industry 4.0: Opportunities and challenges of the industrial internet*. Munich: Strategy and PwC.
- Koçak, C. (2019). Dördüncü Sanayi Devrimi: Endüstri 4.0ve bir cam ambalaj fabrikasında uygulanması (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü). Gebze Teknik Üniversitesi.
- Koen, S. (2019). Five qualities of a digital leader: The mindset you need to keep abreast of the digital sphere. Retrieved from <https://medium.com/swlh/five-qualities-of-a-digital-leader-9b58c398a312>
- Kofler, T. (2018). Digitale Transformation in Unternehmen. In N. Höhne, D. Méndez, & K. B. Zimmer (Eds.), *ZD.B Digital Dialogue Positionspapier*.
- Kremer, M. (1993). Population growth and technological change: One million B.C. to 1990. *The Quarterly Journal of Economics*, 108, 681-716.
- Kroker, M. (2018). Steinzeit-IT vertreibt Mitarbeiter. *WTWO*. Retrieved from <https://www.wiwo.de/technologie/gadgets/digitaler-arbeitsplatz-steinzeit-it-vertreibt-mitarbeiter/22886692.html>
- Kwiotkowska, A., Gajdzik, B., Wolniak, R., Vveinhardt, J., & Gębczyńska, M. (2021). Leadership competencies in making Industry 4.0 effective: The case of Polish heat and power industry. *Energies*, 14(14), 4338. <https://doi.org/1996-1073>
- Larjovuori, R. L., Bordi, L., & Heikkilä-Tammi, K. (2018, October). Leadership in the digital business transformation. In *Proceedings of the 22nd International Academic Mindtrek Conference* (pp. 2122-2121). ACM.
- Larjovuori, R. L., Bordi, L., Mäkinemi, J. P., & Heikkilä-Tammi, K. (2016). The role of leadership and employee well-being in organizational digitalization. *Tiziana Russo-Spena and Cristina Mele*, 1159.
- Lee, J. (2013). Industry 4.0 in Big Data environment. *German Harting Magazine*, 26, 8-10.
- Lipman-Blumen, J. (1992). Connective leadership: Female leadership styles in the 21st-century workplace. *Sociological Perspectives*, 35(1), 183-203.
- Matzler, K., von den Eichen, S. F., Anschöber, M., & Kohler, T. (2018). The crusade of digital disruption. *Journal of Business Strategy*, 39(6), 13-20. <https://doi.org/10.1108/JBS-12-2017-0187>

- Mihardjo, L., Sasmoko, S., Alamsjah, F., & Elidjen, E. (2019). Digital leadership role in developing business model innovation and customer experience orientation in industry 4.0. *Management Science Letters*, 9(11), 1749-1762.
- Mirza, M. S. (2017). Leadership excellence for the Digital Age. *HR Future*, May, 20-23.
- Mittal, S., Ahmad Khan, M., Romero, D., & Wuest, T. (2019). Smart manufacturing: Characteristics, technologies and enabling factors. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part B: Journal of Engineering Manufacture*, 233(5), 1342–1361. <https://doi.org/10.1177/0954405417736547>
- Mohamed, M. (2018). Challenges and benefits of industry 4.0: An overview. *International Journal of Supply and Operations Management*, 5(3), 256-265.
- Mosconi, F. (Ed.). (2015). *The New European Industrial Policy: Global Competitiveness and the Manufacturing Renaissance*. Routledge. <https://doi.org/10.1430/84080:y:2016:i:2:p:367-369>
- Nagel, L. (2020). The influence of the COVID-19 pandemic on the digital transformation of work. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 40(9/10), 861–875.
- Newman, D. (2018). 5 leadership traits required for digital transformation success. *Forbes*. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/danielnewman/2018/06/14/5-leadership-traits-required-for-digital-transformation-success/>
- Oberer, B., & Erkollar, A. (2018). Leadership 4.0: Digital leaders in the age of Industry 4.0. *International Journal of Organizational Leadership*, 7, 404–412.
- Ötleş, S., & Özyurt, V. H. (2016). Endüstri 4.0: Gıda sektörü perspektifi. *Dünya Gıda Dergisi*, 89, 96.
- Öz, Ö. (2020). Dijital liderlik: Dijital dünyada okul lideri olmak. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 45-57.
- Öztemel, E., & Gursev, S. (2020). A taxonomy of Industry 4.0 and related technologies. *Industry 4.0*, 45.
- Pamuk, N. S., & Soysal, M. (2018). Yeni sanayi devrimi Endüstri 4.0 üzerine bir inceleme. *Verimlilik Dergisi*, (1), 41–66.
- Paritala, P. K., Manchikatla, S., & Yarlagadda, P. K. D. V. (2017). Digital manufacturing—Applications past, current, and future trends. *Procedia Engineering*, 174, 982–991. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2017.01.250>
- Pasolong, H., Nilna, M., & Justina, A. J. (2021). Digital leadership in facing challenges in the era of Industrial Revolution 4.0. *Webology*, 18, 975–990.
- Paulin, S. (2014). Leadership 4.0: From ego-system to eco-system. *AI Practitioner*, 16(1), 54–58.

- Petrucci, T., & Rivera, M. (2018). Leading growth through the digital leader. *Journal of Leadership Studies*, 12(3), 53–56.
- Popkova, E. G., Ragulina, Y. V., & Bogoviz, A. V. (2019). Fundamental differences of transition to Industry 4.0 from previous industrial revolutions. *Industry 4.0: Industrial revolution of the 21st century*, 21–29.
- Prince, K. A. (2017). Industrie 4.0 and leadership. In *Proceedings of the 17th International Conference on Electronic Business* (pp. 132–139). ICEB, Dubai, UAE, December 4-8.
- Promsri, D. C. (2019). The developing model of digital leadership for a successful digital transformation. *GPH-International Journal of Business Management*, 2(08), 01–08.
- Puhovichova, D., & Jankelová, N. (2021). Leadership in conditions of Industry 4.0. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 115, p. 03013). EDP Sciences.
- Quddus, A., Nugroho, B. S., Hakim, L., Ritaudin, M. S., Nurhasanah, E., Sursara, A., Karyanto, U. B., Tanjung, R., Awali, H., & Mufid, A. (2020). Effect of ecological, servant, and digital leadership style influence university performance? Evidence from Indonesian universities. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(10), 408–417.
- Raza, B. (2016). Leadership 4.0 (Master's thesis, Frankfurt University of Applied Sciences, Frankfurt, Germany).
- Roblek, V., Meško, M., & Krapež, A. (2016). A complex view of Industry 4.0. *SAGE Open*, 6(2), 215824401665398. <https://doi.org/10.1177/2158244016653987>
- Roe, D. (2018). 7 skills and characteristics of a successful digital workplace leader. *CMSWIRE*. <https://www.cmswire.com/leadership/10-skills-and-characteristics-of-a-successful-digital-workplace-leader/>
- Rojko, A. (2017). Industry 4.0 concept: Background and overview. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 11(5), 77–91.
- Rüßmann, M., Lorenz, M., Gerbert, P., Waldner, M., Justus, J., Engel, P., & Harnisch, M. (2015). Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries. *Boston Consulting Group*, 9(1), 54–89. https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries
- Sainger, G. (2018). Leadership in digital age: A study on the role of leader in this era of digital transformation. *International Journal on Leadership*, 6(1), 1.
- Sandell, S. (2013). *Digital leadership: How creativity in business can propel your brand and boost your results*. Upfront Publishing.
- Sasmoko, S., Mihardjo, L., Alamsjah, F., & Elidjen, E. (2019). Dynamic capability: The effect of digital leadership on fostering innovation capa-

- bility based on market orientation. *Management Science Letters*, 9(10), 1633–1644.
- Schwab, K. (2016). *Dördüncü sanayi devrimi*. Optimist Yayın Grubu. İstanbul.
- Schwab, K. (2017). *The fourth industrial revolution*. Crown Currency. USA.
- Sikora, H. (2017). Digital age management: Führung im digitalen Zeitalter. *E & I Elektrotechnik und Informationstechnik*, 134(7), 344–348.
- Sow, M., & Aborbie, S. (2018). Impact of leadership on digital transformation. *Business and Economic Research*, 8(3), 139–148.
- Soylu, A. (2018). Endüstri 4.0 ve girişimcilikte yeni yaklaşımlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 43–57.
- Sreenivasulu, N. S. (2019). Personal data sharing and legal issues of human rights in the era of artificial intelligence: Moderating effect of government regulation. *International Journal of Electronic Government Research*, 15(3), 21–36.
- Staffen, S., & Schoenwald, L. (2016). Leading in the context of the industrial revolution. Retrieved January 2020, from https://www.capgemini.com/consulting-de/wp-content/uploads/sites/32/2017/08/resouces_leader_40_industrial_revolution.pdf
- Sullivan, L. (2017). 8 skills every digital leader needs. Retrieved February 2020, from <https://www.cmswire.com/digital-workplace/8-skills-every-digital-leader-needs/>
- Sürmen, Y. E. (2019). Endüstri 4.0 ve otomotiv endüstrisi: Bursa ili SWOT analizi ile değerlendirilmesi (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).
- Şekkeli, Ö. Ü. Z. H. (2023). Liderlik 4.0. Düğcer, Y. S. ve Özkan, H. (Ed.), *Endüstri 4.0 & örgütsel değişim: Geleceği yönet içinde* (37-70 ss.). Gazi Kitabevi. Ankara.
- Tanniru, M. R. (2018). Digital leadership. In *Management of information systems*. IntechOpen.
- Taşdemir, M., & Müdürlüğü, S. H. G. (2022). Endüstri 4.0 ve liderlik: Endüstri 4.0 olgunluk düzeyi belirleme araştırması: Biga Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı imalat işletmeleri üzerine uygulama. *Journal of Leadership Studies*, 23.
- Tigre, F. B., Curado, C., & Henriques, P. L. (2023). Digital leadership: A bibliometric analysis. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 30(1), 40–70. <https://doi.org/10.xxxx/yyyy>
- Timurcanday Özmen, Ö. N., Eris, E. D., & Süral Özer, P. (2020). Dijital liderlik çalışmalarına bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 57–69.
- Toduk, Y. (2014). *2023 lideri: Dijital çağın liderlik surları* (1st ed.). Doğan Egmont Yayıncılık.

- Trefler, A. (2019). 4 essential qualities for digital leaders. *World Economic Forum*. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2019/01/4-essential-qualities-for-digital-leaders/>
- Tüzmen, A. B. (2017). Endüstri 4.0 ile dönüşen liderlik. *Harvard Business Review Türkiye*. Retrieved from <https://hbrturkiye.com/dergi/endustri4-0-ile-donusen-liderlik>
- Urçar, S. (2017). Dijital zamanlarda liderlik. *Turkishtime*. <http://www.turkish-timedergi.com/dijitalekonomi/dijital-zamanlarda-liderlik/> (11.10.2018)
- Ünlü, F., & Atik, H. (2018). Türkiye’deki işletmelerin Endüstri 4.0’a geçiş performansı: Avrupa Birliği ülkeleri ile karşılaştırmalı ampirik analiz. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 17(2), 431–463.
- Wilson, E. J., Goethals, G. R., Sorenson, G., & Burns, J. M. (2004). Leadership in the digital age. In *Encyclopedia of leadership* (Vol. 4, pp. 858–861). Sage Publications.
- Winston, B. E., & Patterson, K. (2006). An integrative definition of leadership. *International Journal of Leadership Studies*, 1(2), 6–66.
- Zhou, K., Liu, T., & Liang, L. (2016). From cyber-physical systems to industry 4.0: Make future manufacturing become possible. *International Journal of Manufacturing Research*, 11, 167–188. <https://doi.org/10.1504/IJMR.2016.078251>
- Zhou, Z., Xie, S., & Chen, D. (2012). *Fundamentals of digital manufacturing science*. Springer Series in Advanced Manufacturing. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-0-85729-564-4>
- Zhu, P. (2015). *Digital master: Debunk the myths of enterprise digital maturity*. Lulu Press, Inc.
- Zuehlke, D. (2010). Smart factory – Towards a factory-of-things. *Annual Reviews in Control*, 34, 129–138. <https://doi.org/10.xxxx/yyyy>

Kaynakça

- Ahuja, J., Puppala, H., Sergio, R.P., Hoffman, E.P., (2023), E-Leadership is un(usual): multi-criteria analysis of critical success factors for the transition from leadership to e-leadership. *Sustainability*, 15 (6506), 1-20.
- Alfehaid L., Elshafie E., (2019), Understanding the influence of e-leadership on virtual team performance. *International Journal of Business and Applied Social Science*. 5 (10), 21-36.
- Alkhayyal S. ve Bajaba S., (2023) The impact of e-leadership competencies on workplace well-being and job performance: the mediating role of e-work self-efficacy, *Sustainability*, 15, 1-18.
- Anderson A.H., McEwan R., Bal J., Carletta J., (2007), Virtual team meetings: An analysis of communication and context, *Computers in Human Behavior*, 23, 2558–2580.
- Avolio, B. J., Kahai, S., Dodge, G. E. (2000), E-leadership: Implications for theory, research, and practice. *The Leadership Quarterly*, 11(4).
- Avolio, B. J., Kahai, S. S. (2003), Adding the “e” to e-leadership: How it may impact your leadership. *Organizational Dynamics*, 31(4), 325–338.
- Avolio B.J., Sosik J.J., Kahai S., S. Baker B., (2014), E-leadership: Re-examining transformations in leadership source and transmission, *The Leadership Quarterly*, 25, 105–131.
- Belitski, M. ve Liversage, B., (2019), E-Leadership in small and medium-sized enterprises in the developing world. *Technology Innovation Management Review*, 9 (1), 64-74.
- Carreño G.I., (2014), Emergent leadership: E-leadership implications for virtual education. *Revista de estudios para el desarrollo social de la de la comunicación*, 10, 309-324.
- Contreras F., Baykal E., Abid G., (2020), E-Leadership and teleworking in times of covid-19 and beyond: what we know and where do we go. *Frontier in Psychology*, 11 (554253), 1-11.
- Cordery J.L. ve Soo C., (2008), Overcoming impediments to virtual team effectiveness, *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing*, 18 (5), 487–500.
- Cortellazzo L., Bruni E., Zampieri R., (2019), The role of leadership in a digitalized world: a review, *Frontiers in Psychology*, 10 (1938), 1-21.
- Çolak, Z., Alper, M., (2022), Yöneticilerin e-liderlik tutumlarının çalışanların örgütsel iletişim algılarına etkisi üzerine ampirik bir uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 1993-2012.
- Darics E., (2020), E-Leadership or “how to be boss in instant messaging?” the role of nonverbal communication, *International Journal of Business Communication*, 57 (1), 3–29.

- Elyousfi F., Anand A., Dalmasso A., (2021), Impact of e-leadership and team dynamics on virtual team performance in a public organization, *International Journal of Public Sector Management*, 34 (5), 508-528.
- García, I., (2015), Emergent leadership: Is e-leadership importance in the quality of virtual education?, *Revista Iberoamericana de Educación a Distancia (RIED)*, 18(1), 25-44.
- Garcia I. (2020), e-Leadership: A Bibliometric Analysis. *International Journal of Advanced Corporate Learning (ijAC)*, 13(1), 19–34.
- Genç, M., (2020), E-Liderlik Yaklaşımı, 21. yüzyılda çağdaş liderlik yaklaşımları, Efe Akademi Yayınevi, 1 (4), İstanbul.
- Gurr, D., (2006), E-Leadership. *The International Journal of Knowledge, Culture, and Change Management: Annual Review*, 5, 103-116.
- Kashive N., Khanna V.T., Powale L., (2022) Virtual team performance: e-leadership roles in the era of COVID-19, *Journal of Management Development*, 41 (5), 277-300.
- Kayra, F., (2022), Sanal liderlik ve sanal takımlar: bir derleme ve değerlendirme (virtual leadership and virtual teams: a review and evaluation). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 23, 288-319.
- Li W., Liu K., Belitski M., Ghobadian A., O'Regan N., (2016), e-Leadership through strategic alignment: an empirical study of small- and medium-sized enterprises in the digital age, *Journal of Information Technology*, 31, 185–206.
- Lilian S.C., (2014), Virtual teams: opportunities and challenges for e-leaders, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 110, 1251–1261.
- Mohammad K., (2009), E-Leadership: The Emerging New Leadership for the Virtual Organization, *Journal of Managerial Sciences*, 3 (1), 1-21.
- Naktiyok A., (2006), E-liderlik: e- liderlik özelliklerinin incelenmesine yönelik bir araştırma, *İşletme Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 19-40.
- Nientied P. ve Toska M., (2022), Leadership Substitute Theory in Present-Day Organisations, *Open Journal of Leadership*, 11, 445-461.
- Oxford Learner's Dictionaries, (2024), "Leadership" ve "Leader". <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> adresinden 01.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- Radman G., (2020), e-Leadership Competence Framework, Algebra d.o.o., Zagreb.
- Renu A.A., (2014), E-Leadership- A new and modern style of leadership, *International Journal of Advances in Management and Economics*, 3, 88-93.
- Roman A.V., Van Wart M., Wang X., Liu C., Kim S., McCarthy A., (2018), Defining e-leadership as competence in ICT-mediated communications: an exploratory assessment, *Public Administration Review*, 1–14.

- Savolainen T., (2014), Trust-building in e-leadership: a case study of leaders' challenges and skills in technology-mediated interaction, *Journal of Global Business Issues*, 8 (2), 45-56.
- Sunarsi D., Rohaeni N., Wulansari R., Andriani J., Muslimat A., Rialmi Z., Kustini E., Kristianti L.S., Rostikawati D., Effendy A.A., Purwanto A., Fahlevi M., (2020), Effect of e-Leadership Style, Organizational Commitment and Service Quality towards Indonesian School Performance, *Systematic Reviews in Pharmacy* 11 (10), 472-481.
- Sundu, M. (2021). E-Liderlik Perspektifinden Lider-Üye Etkileşimi Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 253-267
- Tekinay İ.,(2015), Okul yöneticilerinin e-liderlik yeterlikleri, Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Torre T. ve Sarti D., (2020), The “Way” toward e-leadership: some evidence from the field., *Frontier in Psychology*, 11 (554253), 1-14.
- Tiftik H., Kılıç Ş., Sağlam M., (2015), Leadership theories and comparison of them, *Journal of Research in Business, Economics and Management (JR-BEM)*, 4 (2), 312-322.
- Trivedi, A., ve Desai, J., (2012), A Review of Literature on E-Leadership, *Shri Chimanbhai Institute Working Paper*, CPI/MBA/2012/4, 1-29.
- Van Wart, M., Roman A., Wang X., Liu C., (2013), Administrative leadership theory: a reassessment after 10 years. *Telematics and Informatics*, 34 (2017) 527–537.
- Van Wart M., Roman A., Wang X., Liu C., (2019), Operationalizing the definition of e-leadership: identifying the elements of e-leadership, *International Review of Administrative Sciences*, 85(1), 80–97.
- Wang X., Wei X., Van Wart M., McCarthy A., Liu C., Kim S., Ready D.H., (2023), The role of E-leadership in ICT utilization: a project management perspective, *Information Technology and Management*, 24, 99–113
- Wirtz, B.W. (2021). Digital Transformation and Digital Organization. In: Digital Business and Electronic Commerce. Springer Texts in Business and Economics. Springer, Cham.

Referanslar

- Abrams, D., & Hogg, M. A. (1988). Comments on the motivational status of self-esteem in social identity and intergroup discrimination. *European journal of social psychology*, 18(4), 317-334.
- Abrams, D., & Hogg, M. A. (2001). Collective identity: Group membership and self-conception. *Blackwell handbook of social psychology: Group processes*, 425-460.
- Abrams, D., Ando, K., & Hinkle, S. (1998). Psychological attachment to the group: Cross-cultural differences in organizational identification and subjective norms as predictors of workers' turnover intentions. *Personality and Social psychology bulletin*, 24(10), 1027-1039.
- Abrams, D., Hogg, M. A., Hinkle, S., & Otten, S. (2005). The social identity perspective on small groups. *Theories of small groups: Interdisciplinary perspectives*, 99-137.
- Antonakis, J., Bastardo, N., & Rönkkö, M. (2021). On ignoring the random effects assumption in multilevel models: Review, critique, and recommendations. *Organizational Research Methods*, 24(2), 443-483.
- Arthur, B. (1994). Cultural autonomy, economic equity and self-determination within nation-states: Australian Aborigines in remote regions. *Australian Aboriginal Studies*, (2), 28-37.
- Arthur, M. B., & Rousseau, D. M. (1996). A career lexicon for the 21st century. *Academy of Management Perspectives*, 10(4), 28-39.
- Ashforth, B. E., & Kreiner, G. E. (1999). "How can you do it?": Dirty work and the challenge of constructing a positive identity. *Academy of Management Review*, 24(3), 413-434.
- Ashforth, B. E., & Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *Academy of management review*, 14(1), 20-39.
- Atkinson, D. (2004). Research and empowerment: Involving people with learning difficulties in oral and life history research. *Disability & Society*, 19(7), 691-702. <https://doi.org/10.1080/0968759042000284187>
- Azevedo, R. (2009). Theoretical, conceptual, methodological, and instructional issues in research on metacognition and self-regulated learning: A discussion. *Metacognition and Learning*, 4, 87-95.
- Baluška, F., Miller Jr, W. B., & Reber, A. S. (2021). Biomolecular basis of cellular consciousness via subcellular nanobrain. *International Journal of Molecular Sciences*, 22(5), 2545.
- Bankins, S., Ocampo, A. C., Marrone, M., Restubog, S. L. D., & Woo, S. E. (2024). A multilevel review of artificial intelligence in organizations: Implications for organizational behavior research and practice. *Journal of Organizational Behavior*, 45(2), 159-182.

- Bass, B. M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational Dynamics*, 18(3), 19–31. [https://doi.org/10.1016/0090-2616\(90\)90061-S](https://doi.org/10.1016/0090-2616(90)90061-S)
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A Treatise in*.
- Bonini, L., Rotunno, C., Arcuri, E., & Gallese, V. (2022). Mirror neurons 30 years later: implications and applications. *Trends in cognitive sciences*, 26(9), 767-781.
- Brewer, M. B. (1991). The social self: On being the same and different at the same time. *Personality and social psychology bulletin*, 17(5), 475-482.
- Brewer, M. B. (2001). Ingroup identification and intergroup conflict. *Social identity, intergroup conflict, and conflict reduction*, 3, 17-41.
- Brewer, M. B., & Gardner, W. (1996). Who is this "We"? Levels of collective identity and self representations. *Journal of personality and social psychology*, 71(1), 83.
- Bridges, L. J., & Grolnick, W. S. (1995). The development of emotional self-regulation in infancy and early childhood.
- Carter, M., & Grover, V. (2015). Me, my self, and I (T). *MIS quarterly*, 39(4), 931-958.
- Chemers, M. M., Hu, L. T., & Garcia, B. F. (2001). Academic self-efficacy and first year college student performance and adjustment. *Journal of Educational psychology*, 93(1), 55.
- Clark, A. (2001). Natural-born cyborgs? In *International conference on cognitive technology* (pp. 17–24). Springer Berlin Heidelberg.
- Conger, J. A., Kanungo, R. N., & Menon, S. T. (2000). Charismatic leadership and follower effects. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 21(7), 747-767.
- Crocetti, E., Rubini, M., & Meeus, W. (2008). Capturing the dynamics of identity formation in various ethnic groups: Development and validation of a three-dimensional model. *Journal of adolescence*, 31(2), 207-222.
- Dennett, D. C., & Dennett, D. C. (1993). *Consciousness explained*. Penguin uk.
- DeRue, D. S., & Ashford, S. J. (2010). Who will lead and who will follow? A social process of leadership identity construction in organizations. *Academy of management review*, 35(4), 627-647.
- Ellemers, N. (1993). The influence of socio-structural variables on identity management strategies. *European review of social psychology*, 4(1), 27-57.
- Ellemers, N., & Haslam, S. A. (2012). Social identity theory. *Handbook of theories of social psychology*, 2, 379-398.

- Ellemers, N., De Gilder, D., & Haslam, S. A. (2004). Motivating individuals and groups at work: A social identity perspective on leadership and group performance. *Academy of Management review*, 29(3), 459-478.
- Elsbach, K. D. (1999). An expanded model of organizational identification. *Research In Organizational Behavior*, Vol. 21, 1999, 21, 163-200.
- Ely, R. J. (1994). The effects of organizational demographics and social identity on relationships among professional women. *Administrative Science Quarterly*, 39(2), 203-238. <https://doi.org/10.2307/2393234>
- Endacott, C. G. (2021). *The work of identity construction in the age of intelligent machines*. University of California, Santa Barbara.
- Fairhurst, G. T. (2008). Discursive leadership: A communication alternative to leadership psychology. *Management Communication Quarterly*, 21(4), 510-521.
- Ford, J., & Harding, N. (2007). Move over management: We are all leaders now. *Management Learning*, 38(5), 475-493.
- Gabriel, Y. (2005). MBA and the education of leaders: The new playing fields of Eton?. *Leadership*, 1(2), 147-163.
- Gaffney, A. M., Rast III, D. E., & Hogg, M. A. (2018). Uncertainty and influence: The advantages (and disadvantages) of being atypical. *Journal of Social Issues*, 74(1), 20-35.
- Gallagher, S. (2017). *Enactivist interventions: Rethinking the mind*. Oxford University Press.
- Gallagher, S., & Bower, M. (2013). Making enactivism even more embodied.
- Gallese, V., Fadiga, L., Fogassi, L., & Rizzolatti, G. (1996). Action recognition in the premotor cortex. *Brain*, 119(2), 593-609.
- Gergen, K. J. (1991). Emerging challenges for theory and psychology. *Theory & Psychology*, 1(1), 13-35.
- Giddens, A. (1992). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*.
- Giessner, S. R., & van Knippenberg, D. (2008). "License to fail": Goal definition, leader group prototypicality, and perceptions of leadership effectiveness after leader failure. *Organizational behavior and human decision processes*, 105(1), 14-35.
- Haslam, S. A., & Platow, M. J. (2001). The link between leadership and followership: How affirming social identity translates vision into action. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(11), 1469-1479.
- Haslam, S. A., Reicher, S. D., & Platow, M. J. (2011). *The new psychology of leadership: Identity, influence and power*. Psychology Press.
- Haslam, S. A., Reicher, S. D., & Platow, M. J. (2015). *Leadership: Theory and practice*.

- Haslam, S. A., van Knippenberg, D., Platow, M. J., & Ellemers, N. (Eds.). (2003). *Social identity at work: Developing theory for organizational practice*. Psychology Press.
- Hennessy, J., & West, M. A. (1999). Intergroup behavior in organizations: A field test of social identity theory. *Small group research*, 30(3), 361-382.
- Heyder, T., Passlack, N., & Posegga, O. (2023). Ethical management of human-AI interaction: Theory development review. *The Journal of Strategic Information Systems*, 32(3), 101772.
- Hogg, M. A. (2000). Subjective uncertainty reduction through self-categorization: A motivational theory of social identity processes. *European review of social psychology*, 11(1), 223-255.
- Hogg, M. A. (2001). A social identity theory of leadership. *Personality and social psychology review*, 5(3), 184-200.
- Hogg, M. A. (2003). Social identity. *Handbook of self and identity*, 462-479.
- Hogg, M. A., & Terry, D. J. (2000). The dynamic, diverse, and variable faces of organizational identity. *Academy of Management Review*, 25(1), 150-152.
- Hogg, M. A., & Van Knippenberg, D. (2003). Social identity and leadership processes in groups.
- Hogg, M. A., & Williams, K. D. (2000). From I to we: Social identity and the collective self. *Group dynamics: Theory, research, and practice*, 4(1), 81.
- Hogg, M. A., Cooper-Shaw, L., & Holzworth, D. W. (1993). Group prototypicality and depersonalized attraction in small interactive groups. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 19(4), 452-465. <https://doi.org/10.1177/0146167293194010>
- Hogg, M. A., van Knippenberg, D., & Rast III, D. E. (2012). The social identity theory of leadership: Theoretical origins, research findings, and conceptual developments. *European Review of Social Psychology*, 23(1), 258-304.
- Hood, B. (2009). *Supersense: from superstition to religion-the brain science of belief*. Hachette UK.
- Hood, B. (2012). *The self illusion: How the social bryapay zekan creates identity*. Oxford University Press.
- House, R., Javidan, M., & Dorfman, P. (2001). Project GLOBE: An introduction. *Applied Psychology: An International Review*, 50(4), 489-505. <https://doi.org/10.1111/1464-0597.00070>
- House, R., Javidan, M., Hanges, P., & Dorfman, P. (2002). Understanding cultures and implicit leadership theories across the globe: an introduction to project GLOBE. *Journal of world business*, 37(1), 3-10.

- Ibarra, H., & Petriglieri, J. L. (2010). Identity work and play. *Journal of Organizational Change Management*, 23(1), 10-25.
- James, K., & Greenberg, J. (1989). In-group salience, intergroup comparison, and individual performance and self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15(4), 604-616.
- Kihlstrom, J. F., & Klein, S. B. (1994). The self as a knowledge structure. In R. S. Wyer, Jr. & T. K. Srull (Eds.), *Handbook of social cognition: Basic processes; Applications* (2nd ed., pp. 153–208). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Kihlstrom, J. F., Beer, J. S., & Klein, S. B. (2003). Self and identity as memory. *Handbook of self and identity*, 68, 90.
- Kirkpatrick, S. A., & Locke, E. A. (1996). Direct and indirect effects of three core charismatic leadership components on performance and attitudes. *Journal of applied psychology*, 81(1), 36.
- Koivisto, S., Lipponen, J., & Platow, M. J. (2013). Organizational and supervisory justice effects on experienced threat during change: The moderating role of leader in-group representativeness. *The Leadership Quarterly*, 24(4), 595-607.
- Kramer, M. A. (1991). Nonlinear principal component analysis using autoassociative neural networks. *AIChE journal*, 37(2), 233-243.
- Leary, M. R., & Tangney, J. P. (2003). The self as an organizing construct in the behavioral and social sciences. *Handbook of self and identity*, 15, 3-14.
- Lord, R. G., & Brown, D. J. (2003). *Leadership processes and follower self-identity*. Psychology Press.
- Lord, R. G., & Brown, D. J. (2004). *Leadership processes and follower self-identity*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Lord, R. G., & Hall, R. J. (2005). Identity, deep structure and the development of leadership skill. *The leadership quarterly*, 16(4), 591-615.
- Mael, F. A., & Ashforth, B. E. (1995). Loyal from day one: Biodata, organizational identification, and turnover among newcomers. *Personnel psychology*, 48(2), 309-333.
- Markus, H. (1977). Self-schemata and processing information about the self. *Journal of personality and social psychology*, 35(2), 63.
- Markus, H., & Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychological perspective. *Annual review of psychology*.
- Mirbabaic, M., Brünker, F., Möllmann, N. R., & Stieglitz, S. (2022). The rise of artificial intelligence—understanding the AI identity threat at the workplace. *Electronic Markets*, 1-27.

- Neal, D. T., & Chartrand, T. L. (2011). Embodied emotion perception: Amplifying and dampening facial feedback modulates emotion perception accuracy. *Social Psychological and Personality Science*, 2(6), 673-678.
- Oakes, P. J., Haslam, S. A., & Turner, J. C. (1994). *Stereotyping and social reality*. Blackwell Publishing.
- Petriglieri, J. L. (2011). Under threat: Responses to and the consequences of threats to individuals' identities. *Academy of management review*, 36(4), 641-662.
- Platow, M. J., Hoar, S., Reid, S., Harley, K., & Morrison, D. (1997). Endorsement of distributively fair and unfair leaders in interpersonal and intergroup situations. *European Journal of Social Psychology*, 27(4), 465-494.
- Platow, M. J., Van Knippenberg, D., Haslam, S. A., Van Knippenberg, B., & Spears, R. (2006). A special gift we bestow on you for being representative of us: Considering leader charisma from a self-categorization perspective. *British Journal of Social Psychology*, 45(2), 303-320.
- Pratt, M. G. (1998). *To be or not to be? Central questions in organizational identification. Identity in organizations: Building theory through conversations/Sage*.
- Reay, T., Goodrick, E., Waldorff, S. B., & Casebeer, A. (2017). Getting leopards to change their spots: Co-creating a new professional role identity. *Academy of Management Journal*, 60(3), 1043-1070.
- Reicher, S., & Haslam, S. A. (2006). Rethinking the psychology of tyranny: The BBC prison study. *British Journal of Social Psychology*, 45(1), 1-40.
- Reicher, S., & Hopkins, N. (1996). Self-category constructions in political rhetoric; an analysis of Thatcher's and Kinnock's speeches concerning the British miners' strike (1984-5). *European journal of social psychology*, 26(3), 353-371.
- Reicher, S., & Hopkins, N. (2001). Psychology and the end of history: A critique and a proposal for the psychology of social categorization. *Political Psychology*, 22(2), 383-407.
- Reicher, S., Haslam, S. A., & Hopkins, N. (2005). Social identity and the dynamics of leadership: Leaders and followers as collaborative agents in the transformation of social reality. *The Leadership Quarterly*, 16(4), 547-568.
- Resick, C. J., Whitman, D. S., Weingarden, S. M., & Hiller, N. J. (2009). The bright-side and the dark-side of CEO personality: examining core self-evaluations, narcissism, transformational leadership, and strategic influence. *Journal of applied psychology*, 94(6), 1365.
- Richardson, M. J., Marsh, K. L., Isenhower, R. W., Goodman, J. R., & Schmidt, R. C. (2007). *Rocking together: Dynamics of intentional and unin-*

- tentional interpersonal coordination. *Human movement science*, 26(6), 867-891.
- Rosch, E. (1978). *Principles of categorization*. Cognition and categorization/Erlbaum.
- Rost, J. C. (2008). *Leadership for the Twenty-First Century*, op. cit. and Nahavandi, A. *The Art and Science of Leadership* Prentice Hall, Upper Saddle River, 10.
- Ruppin, E., Schwartz, E. L., & Yeshurun, Y. (1993). Examining the volume efficiency of the cortical architecture in a multi-processor network model. *Biological cybernetics*, 70, 89-94.
- Schlenker, B. R. (1986). Self-identification: Toward an integration of the private and public self. In *Public self and private self* (pp. 21-62). New York, NY: Springer New York.
- Sedikides, C., & Brewer, M. B. (2015). *Individual self, relational self, collective self*. Psychology Press.
- Sedikides, C., & Gregg, A. P. (2007). Portraits of the self. *Sage handbook of social psychology*, 93-122.
- Shamir, B., Zakay, E., Brainin, E., & Popper, M. (2000). Leadership and social identification in military units: direct and indirect relationships 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 30(3), 612-640.
- Showers, C. J., & Zeigler-Hill, V. (2003). Organization of self-knowledge: Features, functions, and flexibility.
- Sinclair, R. (2007). Identity lost and found: Lessons from the sixties scoop. *First Peoples Child & Family Review*, 3(1), 65-82.
- Steffens, N. K., Haslam, S. A., & Reicher, S. D. (2014). Up close and personal: Evidence that shared social identity is a basis for the 'special' relationship that binds followers to leaders. *The Leadership Quarterly*, 25(2), 296-313.
- Stets, J. E., & Burke, P. J. (2003). A sociological approach to self and identity. *Handbook of self and identity*, 128152(1), 221-9.
- Suzuki, M., Pennartz, C. M., & Aru, J. (2023). How deep is the brain? The shallow brain hypothesis. *Nature Reviews Neuroscience*, 24(12), 778-791.
- Swann Jr, W. B. (1990). To be adored or to be known? The interplay of self-enhancement and self-verification.
- Tajfel, H. (1972). Some developments in European social psychology. *European Journal of Social Psychology*, 2(3).
- Terry, D. J., Carey, C. J., & Callan, V. J. (2001). Employee adjustment to an organizational merger: An intergroup perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(3), 267-280.

- Thomasi, B., & Gulbransen, B. (2023). Mini-review: Intercellular communication between enteric glia and neurons. *Neuroscience letters*, 806, 137263.
- Tsui, A. S., Egan, T. D., & O'Reilly, C. A. (1992). Being different: Relational demography and organizational attachment. *Administrative Science Quarterly*, 37(4), 549–579. <https://doi.org/10.2307/2393472>
- Turner, J. C. (1985). Social categorization and the self-concept: A social cognitive theory of group behaviour. In E. J. Lawler (Ed.), *Advances in Group Processes*: Theory and Research, vol. 2, pp. 77-122. Greenwich, CT JAI Press.
- Turner, J. C., & Haslam, S. A. (2014). Social identity, organizations, and leadership. In *Groups at work* (pp. 25-65). Psychology Press.
- Turner, J. C., Brown, R. J., & Tajfel, H. (1979). Social comparison and group interest in ingroup favouritism. *European journal of social psychology*, 9(2), 187-204.
- Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D., & Wetherell, M. S. (1987). *Rediscovering the Social Group: A Self-Categorization Theory*. Oxford, England: Blackwell.
- Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S., & Wetherell, M. S. (1987). A self-categorization theory. *Rediscovering the social group: A self-categorization theory. Handbook of theories of social psychology*, 399-417.
- Turner, J. C., Wetherell, M. S., & Hogg, M. A. (1989). Referent informational influence and group polarization. *British Journal of Social Psychology*, 28(2), 135–147. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1989.tb00855.x>
- Turner, M. E., Pratkanis, A. R., & Samuels, T. (2014). Identity Metamorphosis and Groupthink Prevention: Examining Intel's Departure from the DRAM Industry. In *Social Identity at Work* (pp. 117-136). Psychology Press.
- Turner, S. M., McCanna, M., & Beidel, D. C. (1987). Validity of the social avoidance and distress and fear of negative evaluation scales. *Behaviour Research and Therapy*, 25(2), 113-115.
- Tyler, T., & Blader, S. (2013). *Cooperation in groups: Procedural justice, social identity, and behavioral engagement*. Routledge.
- Ullrich, J., Christ, O., & van Dick, R. (2009). Substitutes for procedural fairness: prototypical leaders are endorsed whether they are fair or not. *Journal of Applied Psychology*, 94(1), 235.
- Van Dijke, M., De Cremer, D., & Mayer, D. M. (2010). The role of authority power in explaining procedural fairness effects. *Journal of Applied Psychology*, 95(3), 488.
- Van Knippenberg, D. (2012). *Leadership*. Oxford Handbooks Online. doi:10.1093/oxfordhb/9780195

- Van Knippenberg, D., & Hogg, M. A. (2003). A social identity model of leadership effectiveness in organizations. *Research in organizational behavior*, 25, 243-295.
- Van Knippenberg, D., Van Knippenberg, B., De Cremer, D., & Hogg, M. A. (2004). Leadership, self, and identity: A review and research agenda. *The Leadership Quarterly*, 15(6), 825-856.
- Van Knippenberg, D., Van Knippenberg, B., Monden, L., & de Lima, F. (2002). Organizational identification after a merger: A social identity perspective. *British Journal of Social Psychology*, 41(2), 233-252.
- van Prooijen, J. W., & van Knippenberg, D. (2000). *Group Processes & Intergroup*.
- Vinck, M., Uran, C., Spyropoulos, G., Onorato, I., Broggin, A. C., Schneider, M., & Canales-Johnson, A. (2023). Principles of large-scale neural interactions. *Neuron*, 111(7), 987-1002.
- Weick, K. E. (1996). Drop your tools: An allegory for organizational studies. *Administrative science quarterly*, 301-313.
- Worchel, S., Rothgerber, H., Day, E. A., Hart, D., & Butemeyer, J. (1998). Social identity and individual productivity within groups. *British Journal of Social Psychology*, 37(4), 389-413.
- Yukl, G. (1999). An evaluation of conceptual weaknesses in transformational and charismatic leadership theories. *The leadership quarterly*, 10(2), 285-305.
- Yukl, G. (2008). How leaders influence organizational effectiveness. *The leadership quarterly*, 19(6), 708-722.
- Yukl, G. A., & Van Fleet, D. D. (1982). Cross-situational, multimethod research on military leader effectiveness. *Organisational Behaviour and Human Performance*, 30, 87-108.

Kaynaklar

- Abdullah, B. (2004). *Krizleri fırsata dönüştürmek*, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Ajzenman, N., Cavalcanti T., & Da Mata, D. (2020). More than words: leaders speech and risky behavior during a pandemic, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3582908, (20.06.2021).
- Akdağ, M. (2005). Halkla ilişkiler ve kriz yönetimi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (14), 1-20.
- Aksu, A. (2009). Kriz yönetimi ve vizyoner liderlik, Journal of Yasar University, 4(15), 2435-2450.
- Aksu, A., & Deveci, S. (2009). İlköğretim okulu müdürlerinin kriz yönetimi becerileri, Education Sciences, 4(2), 448-464.
- Alkhwilani, M., Haderi, S., Bohari, A., Ahmed, F., & Rahim, N. (2016). Charisma leadership an important determinant for the crisis management, International Journal of Business and Social Science, 7 (9), 126-136.
- Ansell, C., & Gash, A. (2012), Stewards, mediators, and catalysts: toward a model of collaborative leadership, The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal, 17(1), 2-21.
- Arbabi, A., & Mehdinezhad, V. (2015), The relationship between the school principals' collaborative leadership style and teachers' self-efficacy, Palestine of the Third Millennium–Civilization and Sport, 16(2), 125-131.
- Bakan, İ. (2009). Liderlik tarzları ile örgüt kültürü türleri arasındaki ilişkiler: bir alan çalışması, TİSK Akademi, 4 (7), 138-172.
- Bakan, İ., & Büyükbeşe, T. (2010). Liderlik türleri ve güç kaynaklarına ilişkin mevcut-gelecek durum karşılaştırması: eğitim kurumu yöneticilerinin algılarına dayalı bir alan araştırması, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12(19), 73-84.
- Bakan, İ., & Doğan, İ. F. (2012). Hizmetkâr liderlik, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 1-12.
- Balaban, S. (2018). Kriz yönetiminde liderlik ve liderlik özelliklerinin kriz yönetimine etkisi üzerine bir araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balay, R., Kaya, A., & Yılmaz, R. G. (2014). Eğitim yöneticilerinin hizmetkâr liderlik yeterlikleri ile farklılıkları yönetme becerileri arasındaki ilişki, Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 4(1), 230-249.
- Bektaş, Ç. (2016). Liderlik yaklaşımları ve modern liderden beklentiler, Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2(7), 43-53.
- Bennis, W. (2016). Bir lider olabilmek, (Çev. Sıtkı Utku Teksöz), Aura Yayınları, İstanbul.

- Boin, A., Stern, E., & Sundelius, B. (2005). *The politics of crisis management: public leadership under pressure*, Cambridge University Press, New York.
- Brewer, C. (2010). *Servant leadership: a review of literature*, *Online Journal For Workforce Education and Development*, 4(2), 1-8.
- Bulduklu, Y., & Karaçor, S. (2017). *Sağlık hizmetlerinde kriz iletişimi ve yeni medya*, *Atatürk İletişim Dergisi*, (14), 279-296.
- Canöz, K., & Öndoğan, A. G. (2015). *Kriz yönetiminde dönüşümcü liderin rolü*, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1), 36-59.
- Cerit, Y. (2008). *İlköğretim okulu müdürlerinin hizmet yönelimli liderlik davranışlarının öğretmenlerin tükenmişliklerine etkisi*, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (56), 547-570.
- Ceylan, A., & Yöndem, G. E. (2021), *Kriz yönetiminde liderlik ve karizmatik liderlik özelliklerinin kriz yönetimine etkisi*, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(79), 292-303.
- Crayne, M. P., & Medeiros, K. E. (2020). *Making sense of crisis: charismatic, ideological, and pragmatic leadership in response to covid-19*, *American Psychologist*, (2), 2-12.
- Çağlar, İ. (2004). *İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri ile mühendislik fakültesi öğrencilerinin liderlik tarzına ilişkin eğilimlerinin karşılaştırılması analizi ve Çorum örneği*, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 91-108.
- Çakıroğlu, N. (2024). *Türkiye’de covid-19 salgın yönetiminin liderlik davranışları açısından değerlendirilmesi: Fahrettin Koca örneği*, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çalışkan, E. (2010). *Liderlik ve motivasyon geleneksel ve güncel yaklaşımlar*, *Celeleddin Serinkan (Ed.), Çok Uluslu İşletmelerde Motivasyon ve Liderlik içinde (255-273)*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Çekmecelioglu, H. (2014). *Göreve ve insana yönelik liderlik tarzlarının örgütsel bağlılık, iş performansı ve işten ayrılma niyeti üzerindeki etkileri*, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (28), 21-34.
- Çelik, A., Akgemci, T., & Akyazı, T. E. (2016). *A Comparison between the styles of transformational leaders and authentic leaders in crisis management*, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 6(2), 183-196.
- Çelik, C., & Sünbül, Ö. (2008). *Liderlik algılamalarında eğitim ve cinsiyet faktörü: Mersin ilinde bir alan araştırması*, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 49-66.
- Demiröz, F. & Kapucu, N. (2012). *The Role of leadership in managing emergencies and disasters*, *European Journal of Economic and Political Studies- EJEPS*, 5(1), 91-101.

- Detert, J. R., & Burris E. R. (2007). Leadership behavior and employee voice: is the door really open?, *Academy of Management Journal*, 50(4), 869–884.
- Diñcer, M. K., & Bitirim S. (2007). Kurum kültürü çalışmalarında hizmetkâr liderlik anlayışı ile değer yaratmak, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (28), 61-72.
- Doğan, S. (2018). Çağdaş liderlik yaklaşımları vizyoner liderlik, dönüşümcü liderlik, işlemci liderlik, Nezahat Güçlü (Ed.), *Eğitim Yönetiminde Liderlik: Teori Araştırma ve Uygulama içinde* (97-141), Pegem Yayınları, Ankara.
- Düzgün, A. (2020), Kriz yönetiminde etkili liderlik tarzının belirlenmesi: Erzurum ili örneği, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(23), 492-514.
- Emen, M., & Hamza, S. (2020). Kriz ortamlarında dönüşümcü liderliğin rolü: mcdonald's örneği, *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 110-123.
- Eren, E. (2008). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*, Beta Basım Yayınları, 11. Baskı, İstanbul.
- Ergeneli, A. (2006). *Örgüt ve insan*, Hacettepe Üniversiteleri Hastaneleri Yayınları, Ankara.
- Farazmand, A. (2007). Learning from katrina crisis: a global and international perspective with implications for future crisis management, *Public Administration Review*, 67(1), 149–159.
- Fernandez, A., & Shaw, G. P. (2020), Academic leadership in a time of crisis: the coronavirus and covid-19, *Journal of Leadership Studies*, 14(1), 39-45.
- Fey, C. F., Adaeva M., & Vitkovskaia, A. (2001). Developing a model of leadership styles: what works best in russia?, *International Business Review*, 10 (6), 615-643.
- Filiz, E. (2007). *Kamu yönetiminde kriz yönetimi*, Alfa Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Frangich, M. S. (2023), “Is Being an autocratic leader the best style to combat for survival in the time of crisis?”, *IBIMA Business Review*, (2023), 1-9.
- Gezgüç, G. M. & Duman, D. (2020). Pandemiyle mücadele ve siyasi liderlerin tutumları: ABD, Almanya, Brezilya ve Yeni Zelanda karşılaştırması, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(7), 253-275.
- Göksu, O. (2018). *Siyasal iktidar inşasında lider olgusu: lider tipolojileri bağlamında Recep Tayyip Erdoğan incelemesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hayward, B. A. (2005). *Relationship between employee performance, leadership and emotional intelligence in a south african parastatal organization*, Unpublished Master Thesis, Rhodes University.

- Head, B. W. (2019). Forty years of wicked problems literature: forging closer links to policy studies, *Policy and Society*, 38(2), 180-197.
- Hittle, B., & Leonard, K.M(2011). Decision making in advance of a supply chain crisis, *Management Decision*, 49(7), 1182-1193.
- Huynh, N., & Hua, N. A. (2020). Görev odaklı liderlik tarzı, psikolojik sermaye, iş tatmini ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Vietnam'daki küçük ve orta ölçekli işletmelerden kanıtlar, *Yönetim Araştırmasındaki Gelişmeler Dergisi*, 17(4), 583-604.
- İbrahimoğlu, N. (2011). İşletmelerde liderlik ve kriz yönetimi ilişkisi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 731-747.
- Kapucu, N., & Üstün, Y. (2018). Collaborative crisis management and leadership in the public sector, *International Journal of Public Administration*, 41(7), 548-561.
- Kesim, E., & Kayhan, M. (2022). İşbirlikçi liderlik ve organizasyon başarısına etkileri, *Yönetim, Ekonomi, Edebiyat, İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 7(2), 1-14.
- Kets De Vries, M. (2007). Liderliğin gizemi: işletmelerde liderlik davranışı, (Çev. Zülfü Dicleli), Acar Yayınları, İstanbul.
- Klann, G. (2003). Crisis leadership: using military lessons, organizational experiences and the power of influence to lessen the impact of chaos on the people you lead, Center for Creative Leadership, Greensboro, North Carolina.
- Klingborg, D. J., Moore, D. A., & Varea-Hammond, S. (2006). What is leadership?, *Journal of Veterinary Medical Education*, 33(2), 280-283.
- Koçel, T. (2010). İşletme yöneticiliği, Beta Yayınları, 12. Baskı, İstanbul.
- Koçel, T. (2005). İşletme yöneticiliği, Beta Yayınları, 10. Baskı, İstanbul.
- Kouzes, J. Z., & Posner, B. Z. (2008). Crisis management in crisis?, *Administrative Theory & Praxis*, 30(2), 155-183.
- Lowe, K. B., Kroeck, K. G., & Sivasubramaniam, N. (1996). Effectiveness correlates of transformational and transactional leadership: a meta-analytic review of the mlq literature, *The Leadership Quarterly*, 7(3), 385-425.
- Mengü, S., & Akın, F. (2004). The Significance of ethical leadership vision for enabling public relations activities to reach an ethical level, 2nd. International Symposium Communication in the Millennium (pp.771), İstanbul.
- Northouse, P. G. (2007). *Leadership: theory and practice*, Sage Publications, 4th Edition, Thousand Oaks.
- Özdevecioğlu, M., & Kangür, S. (2009). Çalışanların ilişki ve görev yönelimli liderlik algılamalarının performansları üzerindeki etkileri, *Karamanoğlu*

- Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, (1), 53-82.
- Patterson, K. A. (2003). Servant leadership: a theoretical model, Unpublished Doctoral Dissertation, Regent University.
- Rosing, F., Boer, D., & Buengeler, C. (2022). When timing is key: how autocratic and democratic leadership relate to follower trust in emergency contexts, *Frontiers in Psychology*, (13), 1-18.
- Rowold, J., & Heinitz, K. (2007). Transformational and charismatic leadership: assessing the convergent, divergent and criterion validity of the MLQ and the CKS, *The Leadership Quarterly*, 18(2), 121-133.
- Senge, P. M. (2004). Beşinci Disiplin, (Çev. Ayşegül İldeniz), Yapı Kredi Yayınları, 12. Baskı, İstanbul.
- Scrinkan, C. (2008). Liderlik ve Motivasyon (Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar), Nobel Yayınları, Ankara.
- Silva, A. (2016). What is leadership?, *Journal of Business Studies Quarterly*, 8(1), 1-6.
- Stockham, A. (2016). Leadership in practice: an analysis of collaborative leadership in the conception of a virtual ward, *Nursing Management*, 23(6), 30-34.
- Şafaklı, O. V. (2005). KKTC'deki kamu bankalarında liderlik stilleri üzerine bir çalışma, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(1), 132-143.
- Şenkal, O., & Ocak, M. (2020). Liderlik tiplerinin örgütlerin kriz algılama ve krizle başa çıkma stratejileri üzerine etkisi, *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 6-22.
- Şimşek, A. (2006). Duygusal zekânın, ana-baba tutumunun ve doğum sırasının tercih edilen liderlik tarzına etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Topcu, M. (2017). Kriz liderliği ve krizleri fırsata çevirmede dönüştürücü-vizyoner liderlik, *Akademik Hassasiyetler*, 4(8), 71-100.
- Tuğcu, Ş. (2004). Kriz yönetiminde liderlik kavramının önemi, *Selçuk İletişim*, 3(2), 16-22.
- Uçkun, G., Latif, H., & Şeneldir, O. (2021). Kriz ve stres sürecinde liderlik türleri kurumsal duygusal zekâyı ve insan kaynakları motivasyonunu nasıl etkileyebilir?, *Opus International Journal of Society Researches*, 17(38), 5819-5841.
- Ulrich, D., & Smallwood, N. (2012). What is leadership?, Mobley, WH, Wang Y. ve Li, M. (Ed.), In *Advances in Global Leadership* (pp. 9-36). Emerald Group Publishing Limited.

- Uzun, A. (2020). Kötü huylu problem perspektifinden covid-19 pandemisi ile mücadele stratejileri: teorik ve pratik bir analiz, *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 1194-1214.
- Uzun, A. (2021). Covid-19 ile mücadelede kolaylaştırıcı bir faktör olarak yönetsel kapasite: ülke deneyimlerinden yansımalar, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (30), 1-18.
- Ünal, M. (2012). 21. Yüzyılda Değişim, Yönetim ve Liderlik, Beta Yayınları, İstanbul.
- Walter, F., & Bruch H. (2010). Structural impacts on the occurrence and effectiveness of transformational leadership: an empirical study at the organizational level of analysis, *The Leadership Quarterly*, 21(5), 765-782.
- Williams, E. A., Pillai, R., Lowe, K. B., Jung, D., & Herst, D. (2009). Crisis, charisma, values and voting behavior in the 2004 presidential election, *The Leadership Quarterly*, 20(2), 70-86.
- Wooten, L. P., & James, E. H. (2008). Linking crisis management and leadership competencies: the role of human resource development, *Advances in Developing Human Resources*, 10(3), 352-379.
- Yağız, F. N. (2022). Covid-19 pandemi sürecinde kriz liderliği: sistematik tarama, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (47), 388-401.
- Yeter, N. (2019). Sağlık çalışanlarının hizmetkâr liderlik algılarının lider-üye etkileşimi ve örgütsel güven üzerine etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, A., Bozkurt, Y., & Akdeniz, B. (2014). Kurumsal yapı ve işleyişiyle ABD’de kriz yönetimi, *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 14(1), 59-72.
- Zel, U. (2001), *Kişilik ve liderlik*, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

Kaynakça

- Akatay, A., Yücekaya, P. ve Kışat, N. Ç. (2016). yöneticilerin etik liderlik davranışlarının, örgütsel adalet ve sinizm üzerine etkileri: Çanakkale İl Emniyet Müdürlüğü'nde bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 483-509.
- Akiş, T. Y. (2004). *Türkiye'nin Gerçek Liderlik Haritası*, Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 1. Basım, İstanbul.
- Akiş, Y. T. (2005). Sosyal Kurumsal Liderlik, Ceo's Leadership Insights, Amrop Hever Turkey. (21), 12-15.
- Beck, C. D. (2014). Antecedents of servant leadership: A mixed methods study. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 21, 299-314.
- Bernard, L. L. (1927). Leadership and propaganda. *An Introduction to Sociology*. New York: Heath.
- Copeland, M. T. Business Management. Boston, Division of Research, Graduate School of Business Administration, Harvard University. xii, 202 pp. \$3.25. In 1943, a research group at the Harvard Business School began to study the functioning of the board of directors in the modern American corpora.
- Cummings, G. G., MacGregor, T., D., Lee, M. H., Wong, C. A., Lo, E., M. ve Stafford, M. E. (2010). Leadership styles and outcome patterns for the nursing workforce and work environment: A systematic review. *International Journal Of Nursing Studies*, 47(2), 363-385.
- Çaldıranlı, S. (1998). 21.Yüzyıl Anlayışında Yeni Bir Model: Hizmetkâr Liderlik, *Sızıntı Dergisi*, 20(239), <http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/21yuzyilanlayisinda-yeni-bir-modelhizmetkar-liderlik.html>.
- Dubin, G. L. J. (1976). *Nursing, leadership and the women's liberation movement* (Doctoral dissertation, University of British Columbia).
- Ehrhart, M.G. (2004). Leadership and procedural justice climate as antecedents of unit level organizational citizenship behavior. *Personnel Psychology*, 57, 61-94.
- Findıkçı, İ. (2009). *Bir Gönül Yolculuğu: Hizmetkâr Liderlik*, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Frick, D. M. (2004). Robert K. Greenleaf: a life of servant leadership. San Francisco, Calif. : BerrettKoehlerPublishers.
- Giampetro-Meyer, A., Brown, T., Browne, M. N., Kubasek, N. (1998). Do we really want more leaders in business? *Journal of Business Ethics*, 17(15), 1727-1736.
- Graham, J.W. (1991). Servant leadership in organizations: Inspirational and moral. *Leadership Quarterly*, 2, 105-119.

- Greenleaf, R. E. (1972). Land and water in Mexico and New Mexico 1700–1821. *New Mexico Historical Review*, 47(2), 2.
- Greenleaf, R. K. (1970). *The Servant as Leader, Business Leadership*, Jossey Bass: 117-136.
- Greenleaf, R. K. (1970). The Servant as Leader. *Business Leadership*, Jossey Bass: 117-136.
- Kouzes, J. ve Posner, B. (2007). *The Leadership Challenge*. (4th ed.) San Francisco: Jossey-Bass.
- Küçük, K. ve Yavuz, E. (2018). Hizmetkâr liderlik: Gandhi örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 1(2), 81-93.
- Laub, J. A. (1999). Assessing the servant organization: Development of the servant organizational leadership assessment (SOLA) instrument. *Dissertation Abstracts International*, 60(2), 912-922.
- Laub, J. A. (2004). *Defining servant leadership*. A recommended typology for servant leadership studies. Proceedings of the Servant Leadership Research Roundtable. Retrieved October, 5.
- Lipham, J. M. (1964). Leadership and administration. *Teachers College Record*, 65(10), 119-141.
- Matteson, J. A. ve Irving, J. A. (2006). Servant versus self-sacrificial leadership: A behavioral comparison of two follow-oriented leadership theories. *International Journal of Leadership Studies*, 2(1), 36-51.
- Matteson, J.A., Irving, J.A. (2006). Servant versus Self-Sacrificial Leadership: A Behavioral Comparison of Two Follow-Oriented Leadership Theories. *International Journal of Leadership Studies*, 2(1), 36-51.
- Neubert, M.J. & Hunter, E.M. & Tolentino, R.C. (2016). Theoretical and practitioner letters a servant leader and their stakeholders: when does organizational structure enhance a leader's influence? *The Leadership Quarterly*, 27, 896–910.
- Page, D. ve Wong, T. P. (2000). *A conceptual framework for measuring servant leadership*, in Adjibolosoo, S. (Ed.), *The Human Factor in Shaping the Course of History and Development*, University Press of America, Lanham, MD.
- Parris, D. L. ve Peachey, J. W. (2013). A systematic literature review of servant leadership theory in organizational contexts. *J Bus Ethics*, 113, 377-393.
- Patterson, K. A. (2003). *Servant leadership: A theoretical Model* Doctoral dissertation, Regent University.
- Rost, J. C. (1993). Leadership development in the new millennium. *Journal of Leadership Studies*, 1(1), 91-110.
- Russell, R. F. (2001). the role of values in servant leadership, *Leadership and Organization Development Journal*, 22(2), 76-83.

- Sendjaya, S. ve Sarros, J. C. (2002). Servant leadership: Its origin, development and application in organizations. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 9(2), 57-64.
- Spears, L. (1996). Reflections on R. K. Greenlaf and Servant Leadership. *Leadership Organization Development Journal*, 17(7), 33-35.
- Spears, L. C. (2010). Character and servant leadership: Ten characteristics of effective, caring leaders. *The journal of virtues & leadership*, 1(1), 25-30.
- Taylor, T., Martin, B. N., Hutchinson, S. ve Jinks, M. (2007). Examination of leadership practices of principals identified as servant leaders. *International Journal of Leadership in Education*, 10(4): 401-19.
- tdk/sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi: 19.10.2024).
- tureng.com <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/leader> (Erişim tarihi: 19.10.2024).
- Waddell, J. T. (2006). Servant Leadership. http://www.regent.edu/acad/sls/publications/conference_proceedings/servant_leadership_roundtable/2006/pdf/waddell.pdf.
- Waterman, H. (2011). Principles of servant leadership and how they can enhance practice. *Nursing Management*, 17(9), 24-26.
- Yıldız, H., & Yıldız, B. (2016). The effects of ethical leadership servant leadership and leader member exchange on compulsory citizenship behaviors. *International Business Research*, 9(2), 19-33.
- Yücekaya, P. (2021). The moderator role of servant leadership in the relationship between job satisfaction and task performance. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJTEBS)*, 5(1), 22-33.

Kaynakça

- Ağaoğulları, M. A. (2019). “Niccolo Machiavelli: Prensın İktidarından Devlete” *Sokrates’ten Jacobenlere Batı’da Siyasal Düşünceler* içinde (Editör: M. A. Ağaoğulları). İstanbul: İletişim Yayınları, 319-358.
- Aktan, C. C. (2024), Siyasal Hubris Sendromu (Kamu Tercihı, Politik Psikoloji ve Politik Psikiyatri Perspektiflerinden Haris ve Hubris Siyasal Liderliğin Psikopatolojik Boyutu, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(1): 1-22.
- Aktan, C. C., (2022), Makyavelizm, Herestetik ve Politik Manipülasyon Sanatı (Kamu Tercihı Perspektifinden “İyiliksever Despot” ve İktidar Hırsı), *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 14(2): 122-145.
- Ayaz, E., Kurşuncu, R. S. ve Çavuş, M. F. (2020). Kontrol odağı ve makyavelizm arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 49, 188-202.
- Baldini, E. (2018). “Machiavelli, Makyavelizm ve Siyasal Modernite Sorunu” (Çeviren: Durdu Kundakçı). *Machiavelli, Makyavelizm ve Modernite* içinde (Hazırlayan: Cemal Bâli Akal). Ankara: Dost Kitabevi.
- Becker, J. A. H. ve Dan O’Hair, H. (2007). Machiavellians’ Motives in Organizational Citizenship Behavior. *Journal of Applied Communication Research*, 35(3), 246–267.
- Berezkei, T. (2015). The manipulative skill: Cognitive devices and their neural correlates underlying Machiavellian’s decision making. *Brain and Cognition*, 99, 24–31.
- Brewer, G.ve Abell, L. (2015). Machiavellianism in long-term relationships: Competition, mate retention and sexual coercion. *Scandinavian Journal of Psychology*, 56(3), 357–362.
- Cankurt, C. ve Bayar, Y. (2024). Osmanlı Vakıf Yöneticilerinin Girişimci ve Makyavelist Liderlik Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Trends in Business and Economics*, 38(3), 166-176.
- Chonko, L. B. (1982). Machiavellianism: Sex differences in the profession of purchasing management. *Psychological Reports*, 51(2), 645-646.
- Christie, R., ve Geis, F. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.
- Corzine, J. B. (1997). Machiavellianism and management: A review of single-nation studies exclusive of the USA and cross-national studies. *Psychological reports*, 80(1), 291-304.
- Çakan, S. (2022). “Karanlık Liderlik” *Liderliğin Karanlık Yüzü* içinde (Editör: L. Sürücü). Ankara: Orion Akademi, 17-31.

- Dahling, J. J., Whitaker, B. G., ve Levy, P. E. (2009). The development and validation of a new Machiavellianism scale. *Journal of management*, 35(2), 219-257.
- Deluga, R. J. (2001). American presidential Machiavellianism: Implications for charismatic leadership and rated performance. *The leadership quarterly*, 12(3), 339-363.
- Dingler-Duhon, M., & Brown, B. B. (1987). Self-disclosure as an influence strategy: Effects of Machiavellianism, androgyny, and sex. *Sex Roles*, 16, 109-123.
- Drory, A. ve Gluskinos, U. M. (1980). Machiavellianism and leadership. *Journal of Applied Psychology*, 65(1), 81.
- Encyclopedia (2024) Catherine de Médicis. *Renaissance and Reformation Reference Library*. 04.09.2024 tarihinde <https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/catherine-de-medicis> adresinden erişildi.
- ESPN (2013). Vince Lombardi: Simply the best. 10.11.2024 tarihinde https://www.espn.com/nfl/story/_/page/greatestcoach1/greatest-coaches-nfl-history-vince-lombardi adresinden erişildi.
- Fehr, B., Samsom, D. ve Paulhus, D. L. (1992). "The construct of Machiavellianism: Twenty years later", *Advances in personality assessment Vol. 9* içinde (Editörler: C.D. Spielberger ve J.N. Butcher). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 77-116.
- Gable, M. ve Topol, M. T. (1987). Job satisfaction and Machiavellian orientation among department store executives. *Psychological Reports*, 60(1), 211-216.
- Gemmill, G. R. ve Heisler, W. J. (1972). Machiavellianism as a factor in managerial job strain, job satisfaction, and upward mobility. *Academy of Management Journal*, 15(1), 51-62.
- Genau, H. A., Blickle, G., Schütte, N. ve Meurs, J. A. (2021). Machiavellian leader effectiveness. *Journal of Personnel Psychology*, 21(1), 1-10.
- Gkorezis, P., Petridou, E. ve Krouklidou, T. (2015). The detrimental effect of Machiavellian leadership on employees' emotional exhaustion: Organizational cynicism as a mediator. *Europe's journal of psychology*, 11(4), 619-631.
- Göze, A. (2013). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler* (14. Baskı). İstanbul: Beta.
- Gramsci, A. (1984). *Modern Prens* (Çeviren: Pars Esin). Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Gunnthorsdottir, A., McCabe, K. ve Smith, V. (2002). Using the Machiavellianism instrument to predict trustworthiness in a bargaining game. *Journal of economic psychology*, 23(1), 49-66.

- Güven, İ. F. (2019). Makyavelizm ve Dindarlık: Demografik Değişkenler Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Bilimname*, 2019(37), 1155-1186.
- Hammersley, M., & Traianou, A. (2011). Moralism and research ethics: a Machiavellian perspective. *International Journal of Social Research Methodology*, 14(5), 379-390.
- Harrell, W. A., & Hartnagel, T. (1976). The impact of Machiavellianism and the trustfulness of the victim on laboratory theft. *Sociometry*, 39, 157-165.
- Hawley, P. H. (2003). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: A case for the well-adapted Machiavellian. *Merrill-Palmer Quarterly*, 49(3), 279-309.
- Heisler, W. J. ve Gemmill, G. R. (1977). Machiavellianism, job satisfaction, job strain, and upward mobility: Some cross-organizational evidence. *Psychological Reports*, 41(2), 592-594.
- Heywood, A. (2012). *Siyaset* (6. Baskı) (Çevirenler: B. B. Özipek, B. Şahin, M. Yıldız, Z. Kopuzlu, B. Seçilmişoğlu, A. Yayla). Ankara: Adres Yayınları.
- Hunt, S. D. ve Chonko, L. B. (1984). Marketing and machiavellianism. *Journal of Marketing*, 48(3), 30-42.
- Jahangir, M., Shah, S. M., Zhou, J. song, Lang, B. ve Wang, X. P. (2024). Machiavellianism: Psychological, Clinical, and Neural Correlations. *The Journal of Psychology*, 1(14).
- Kesgin, A. (2015). Machiavelli ve Makyavelizm. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*, 5(1), 105-139.
- Kessler, S. R., Bandelli, A. C., Spector, P. E., Borman, W. C., Nelson, C. E. ve Penney, L. M. (2010). Re-examining Machiavelli: a three-dimensional model of Machiavellianism in the workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, 40, 1868-1896.
- Kışlalı, A. T. (2018). *Siyaset Bilimi*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Ledeen, M. A. (2003). *Liderlik ve Güç Kullanımında Machiavelli* (Çevirenler: Türkan Arıkan ve Elif Gökteke). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Machiavelli, N. (2015). *Prens* (2. Baskı) (Çeviren: Mehmet Can Uğur). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Murat, G. ve Elber Börü, D. (2019). "Örgütlerdeki Narsistik Liderlik ve Makyavelist Liderlik Sinizmi Etkiliyor mu?" 18. *Uluslararası İşletmecilik Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (Editörler: M. Türk, B. Öz, İ. Kefe ve M. Canoğlu). Osmaniye.
- Ojha, H. (2007). Parent-child interaction and Machiavellian orientation. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 33(2), 283-287.
- Özbeç, K. Y. ve Demirel, Y. (2024). Teknokentlerde Uzaktan Çalışmanın Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 356-383.

- Özınan, E. (2020). "Macbeth" Oyununda Makyavelist Lideri Aramak. *Uluslararası Müzik ve Sahne Sanatları Dergisi*, (4), 18-32.
- Pandey, J., & Rastogi, R. (1979). Machiavellianism and ingratiation. *The Journal of social psychology*, 108(2), 221-225.
- Rauthmann, J. F., ve Will, T. (2011). Proposing a multidimensional Machiavellianism conceptualization. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 39(3), 391-404.
- Rotter, J. B. (1990). Internal versus external control of reinforcement: a case history of a variable. *American Psychologist*, 45, 489-493.
- Sakalaki, M., Richardson, C. ve Thépaut, Y. (2007). Machiavellianism and economic opportunism. *Journal of applied social psychology*, 37(6), 1181-1190.
- Saltoğlu, S. ve Irak, D. U. (2020). Kişiliğin karanlık üçlüsü: Narsisizm, Makyavelizm ve psikopati. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45), 42-62.
- Skinner, Q. (2017). *Machiavelli* (Çeviren: Nursu Örgç). Ankara: Dost Kitabevi.
- Steininger, M. ve Eisenberg, E. (1976). On different relationships between dogmatism and Machiavellianism among male and female college students. *Psychological Reports*, 38(3), 779-782.
- Tuna, M. ve Yeşiltaş, M. (2013). Liderliğin Etik Boyutu: Etik Liderliğin Otel İşletmelerindeki İşgörenler Tarafından Algılanması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 184-209.
- Uğurlu F. (2022). Makyavelist liderliğin örgütsel sinizm ve mobbinge etkisi: Hatay ili bankacılık sektöründe bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 822-836.
- Uyar, E. (2024). Makyavelist liderlik ve zaman hırsızlığı arasındaki ilişkide örgütsel muhalefetin aracılık rolü. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 25(2), 335-353.
- Üstün, F. Ve Ersolak, Ş. (2020). Makyavelizmin iş yeri nezaketsizliğine etkisi: Banka çalışanları üzerine bir araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 329-343.
- Wertheim, E. G., Widom, C. S. ve Wortzel, L. H. (1978). Multivariate analysis of male and female professional career choice correlates. *Journal of Applied Psychology*, 63(2), 234-242.
- Wilson, D. S., Near, D. Ve Miller, R. R. (1996). Machiavellianism: a synthesis of the evolutionary and psychological literatures. *Psychological bulletin*, 119(2), 285.
- Wolfson, S. L. (1981). Effects of Machiavellianism and communication on helping behaviour during an emergency. *British Journal of Social Psychology*, 20(3), 189-195.

Kaynakça

- Anwar, H. (2013). Impact of paternalistic leadership on employees outcome a study on the banking sector of Pakistan. *IOSR Journal Of Business And Management*, 7(6), 109-115.
- Aycan, Z., Schyns, B., Sun, J., Felfe, J. ve Saher, N. (2013). Convergence and divergence of paternalistic leadership: a cross-cultural investigation of prototypes, *Journal of International Business Studies*, 44, 962–969.
- Bedi, A. (2020). A meta-analytic review of paternalistic leadership, *Applied Psychology: An International Review*, 69(3), 960–1008.
- Bekmezci, M. (2018). “Çalışanların Babacan Liderlik Algularının Pozitif Ve Negatif Sonuçları Üzerindeki Etkisinde Durumsal Faktörlerin Rolü”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Börekçi Y. D.(2009). Influence of Alternative Work Arrangements on Followers’ Perceptions of Leader-Follower Relations and Leader Behavior, *International Journal of Leadership Studies*, 4(2), 161-183.
- Chou, W. J., Sibley, C.G., Liu, J. H., Lin, T. T. & Cheng, B. S. (2015). Paternalistic Leadership Profiles: A Person-Centered. *Approach Group & Organization Management*, 40(5), 685-710.
- Çalışkan, S.C. (2010). The Interaction Between Paternalistic Leadership Style, Organizational Justice, and Organizational Citizenship Behavior: A Study From Turkey, *China-USA Business Review*, 9(1), 67-80.
- Düzenli, H. (2021). “Algılanan Babacan Liderlik Davranışlarının Algılanan Öz Performans Üzerine Etkisinde Öz Liderlik ve Psikolojik Güçlendirmenin Aracılık Rolü: Enerji Sektöründe Bir Araştırma”. Doktora Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Erben, G. S. (2004). Toplumsal Kültür Aile Kültürü Etkileşimi Bağlamında Paternalizm Boyutuyla İşletme Kültürü: Türkiye Örneği, *1. Aile İşletmeleri Kongresi Bildirileri*, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 345-356.
- Erben, G. S. and Güneşer, A. B. (2008). The Relationship Between Paternalistic Leadership and Organizational Commitment: Investigating the Role of Climate Regarding Ethics, *Journal of Business Ethics*, 82, 955–968.
- Erdoğan, İ. (2002). “Okul Yönetimi Öğretim Liderliği”. İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- Farh, J. ve Cheng, B. (2000). A cultural analysis of paternalistic leadership in chinese organizations, (Der.: In J. T. Li., Tsui, A. S., ve E. Weldon), *Management and Organizations In The Chinese Context*, 84- 130, London, England: Macmillan.
- Fettahlıoğlu, Ö. O., Akdoğan, Z. & Özay, E. (2018). Paternalist liderlik tarzının örgütsel özdeşleşme üzerindeki etkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(9), 36-51.

- Gelfand, M. J., Erez, M., and Aycan, Z. (2007). Cross-Cultural Organizational Behavior. *Annual Review of Psychology*, 58, 479-514.
- Keklik, B. (2012). Sağlık hizmetlerinde benimsenen liderlik tiplerinin belirlenmesi: Özel bir hastane örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(1), 73-93.
- Koçel, T. (2011) İşletme Yöneticiliği. İstanbul: Beta.
- Korkmaz, F. (2018). “Babacan (Paternalist) Liderlik Davranışının Örgütsel Özdeşleşme Üzerindeki Etkisinde Çalışanların İşe Tutkunluk Düzeylerinin Aracılık Rolü: Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırmalı Bir Analiz”. Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Köksal, O. (2011). Bir Kültürel Liderlik Paradoksu: Paternalizm. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 101-122.
- Nal, M. ve Sevim, E. (2020). The effect of paternalist leadership on work engagement: a research on health workers, *Journal of International Health Sciences and Management*, 6(10), 90-107.
- Nal, M., Tarım, M. (2017). Sağlık Yöneticilerinin Paternalist Liderlik Davranışlarının Çalışanların İş Doyumu Üzerine Etkisi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2) , 117-141. DOI: 10,22466/acusbd.341461.
- Pellegrini, E. K., ve Scandura, T. A. (2006). Leader-member exchange (LMX), paternalism, and delegation in the Turkish business culture: An empirical investigation. *Journal of International Business Studies*, 37(2), 264-279.
- Sağdıç, D. N. (2021). Paternalizm ve paternalistik liderlik üzerine bir inceleme. *Review of Tourism Administration Journal*, 2 (2), 91-116.
- Schroeder J. (2011). The Impact of Paternalism and Organizational Collectivism in Multinational and Family-Owned Firms in Turkey. Theses and Dissertations.
- Sposato, M. (2019). Understanding Paternalistic Leadership: A Guide for Managers Considering Foreign Assignments. *Strategy and Leadership*, 47 (5), 47-52.
- Şimşek, Ş. (2011). “Yönetim ve Organizasyon”. Konya: Eğitim Kitapevi Yayınlar.
- Tetik, TÜresin., H., ve Köse, S. (2015). “Örgüt çalışanlarının paternalistik liderlik algıları ve öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi”. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(26), 29-56.
- Wenchenubun, S. P., Vanesa, V. H., Shanty, D., Triyani, T., Silalahi, H. H. & Hartijasti, Y. (2022). Moderating Role of Organizational Culture on the Effect of Paternalistic Leadership on Hotels’ Employee Work Engagement in the Eastern Part of Indonesia. *International Journal of Environmental, Sustainability and Social Science (IJESSS)*, 3(3), 527-543.

- Werner, Isabel. *Liderlik ve Yönetim*, American Management Association, İstanbul, 1993.
- Wu, M., Huang, X., Simon C. and Chan H. (2012). The Influencing Mechanisms of Paternalistic Leadership in Mainland China. *Asia Pacific Business Review*, 18(4), 631-648.
- Yetim, N. ve Yetim, U. (2006). The cultural orientations of entrepreneurs and employees' satisfaction: The Turkish small and medium sized enterprises case. *Social Indicators Research*, 77(2), 257-286.

Kaynakça

- Adhiati, S., & Ratnawati, I. (2021). The Influence of Ecological Leadership and Organizational Culture on Pro Environmental Behaviors: The Mediating Employee Environmental Empowerment. *Management Analysis Journal*, 10(2), 166-178.
- Afridi, S. A., Shahjehan, A., Zaheer, S., Khan, W., & Gohar, A. (2023). Bridging generative leadership and green creativity: Unpacking the role of psychological green climate and green commitment in the hospitality industry. *SAGE Open*, 13(3), 21582440231185759.
- Afsar, B., Badir, Y., & Kiani, U. S. (2016). Linking spiritual leadership and employee pro-environmental behavior: The influence of workplace spirituality, intrinsic motivation, and environmental passion. *Journal of Environmental Psychology*, 45, 79–88.
- Ahsan, M. J. (2024). Green leadership and innovation: Catalysts for environmental performance in Italian manufacturing. *International Journal of Organizational Analysis*, Emerald Publishing Limited.
- Amoako, G. K., Obuobisa-Darko, T., Dartey-Baah, K., & Sedalo, G. (2023). A conceptual framework on finding the nexus between sustainability and desired outcomes for smart cities—the moderating role of green leadership. *International Journal of Tourism Cities*, 9(3), 617-635.
- Appelbaum, E. (2000). *Manufacturing advantage: Why high-performance work systems pay off*. Cornell University Press.
- Arıcı, H. E., & Uysal, M. (2022). Leadership, green innovation, and green creativity: A systematic review. *The Service Industries Journal*, 42(5-6), 280-320.
- Asghar, M. M., Zaidi, S. A. H., Ahmed, Z., Khalid, S., Murshed, M., Mahmood, H., & Abbas, S. (2022). The role of environmental transformational leadership in employees' influencing organizational citizenship behavior for environment well-being: a survey data analysis. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(39), 58773-58790.
- Aslan, A. (2022). Entrepreneurial content: Entrepreneurial personality and competence, entrepreneurial process, entrepreneurial goals and objectives, entrepreneurial team and organization. In A. Gökçen Kapusuz & M. Biçer (Eds.), *Entrepreneurship: A world of creation*, (ss., 111-161). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aslan, A. (2023a). Dış ticaretin sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğiyle entegrasyonu. İçinde O. Özdemir (Ed.), *Dış ticaret teori ve uygulama* (ss.155-212). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aslan, A. (2023b). Kobi'lerde insan kaynakları yönetimi. İçinde A. Yalçın & U. Çil (Eds.), *A'dan Z'ye Kobi'ler*, (ss. 69-94). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Avery, G. C., & Bergsteiner, H. (2011). *Sustainable leadership: Honeybee and locust approaches*. Routledge.
- Avolio, B. J., Walumbwa, F. O., & Weber, T. J. (2009). Leadership: Current theories, research, and future directions. *Annual Review of Psychology*, 60(1), 421-449.
- Berry, J. K., & Gordon, J. C. (1993). *Environmental leadership: Developing effective skills and styles*. Island Press.
- Bhutto, T. A., Farooq, R., Talwar, S., Awan, U., & Dhir, A. (2021). Green inclusive leadership and green creativity in the tourism and hospitality sector: Serial mediation of green psychological climate and work engagement. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(10), 1716-1737.
- Bissing-Olson, M. J., Iyer, A., Fielding, K. S., & Zacher, H. (2013). Relationships between daily affect and pro-environmental behavior at work: The moderating role of pro-environmental attitude. *Journal of Organizational Behavior*, 34(2), 156-175.
- Bohlmann, C., Krumbholz, L., & Zacher, H. (2018). The triple bottom line and organizational attractiveness ratings: The role of pro-environmental attitude. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(5), 912-919.
- Chen, Y. S., & Chang, C. H. (2013). The determinants of green product development performance: Green dynamic capabilities, green transformational leadership, and green creativity. *Journal of Business Ethics*, 116(1), 107-119.
- De Roeck, K., & Farooq, O. (2018). Corporate social responsibility and ethical leadership: Investigating their interactive effect on employees' socially responsible behaviors. *Journal of Business Ethics*, 151, 923-939.
- Durmuş G., & Arslan A. (2023). Vergi teşvik politikalarının yeşil işletmecilik uygulamalarına etkisi: Seçilmiş dünya örnekleri. *Mali Hukuk*, 19(219), 429-470.
- Egri, C. P., & Herman, S. (2000). Leadership in the North American environmental sector: Values, leadership styles, and contexts of environmental leaders and their organizations. *Academy of Management Journal*, 43(4), 571-604.
- Fahmi, K., Kurniawan, T., Sena, A., Suryani, P., Sugianto, A., & Amelia, D. (2020). Did Servant, Digital and Green Leadership Influence Market Performance? Evidence from Indonesian Pharmaceutical Industry. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(9), 642-653.
- Faraz, N. A., Ahmed, F., Ying, M., & Mehmood, S. A. (2021). The interplay of green servant leadership, self-efficacy, and intrinsic motivation in predicting employees' pro-environmental behavior. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(4), 1171-1184.

- Fransen, B. (2024). *Green leadership: Driving sustainable practices in an organisation*. <https://www.ecomatcher.com/green-leadership-driving-sustainable-practices-in-an-organisation/>.
- Fryxell, G. E., & Lo, C. W. (2003). The influence of environmental knowledge and values on managerial behaviours on behalf of the environment: An empirical examination of managers in China. *Journal of Business Ethics*, 46, 45-69.
- Gifford, R., & Nilsson, A. (2014). Personal and social factors that influence pro-environmental concern and behaviour: A review. *International Journal of Psychology*, 49(3), 141-157.
- Gultom, M. (2022). Green leadership as a model of effective leadership in hospital management in the new normal era. *Bp. Int. Res. Crit. Inst.-J.(BIR-CI-Journal)*, 5(3), 19900-19910.
- Hallinger, P. (2020). Analyzing the intellectual structure of the Knowledge base on managing for sustainability, 1982–2019: A meta-analysis. *Sustainable Development*, 28(5), 1493-1506.
- Hameed, Z., Naeem, R. M., Hassan, M., Naeem, M., Nazim, M., & Maqbool, A. (2022). How GHRM is related to green creativity? A moderated mediation model of green transformational leadership and green perceived organizational support. *International Journal of Manpower*, 43(3), 595-613.
- He, J., Morrison, A. M., & Zhang, H. (2021). Being sustainable: The three-way interactive effects of CSR, green human resource management, and responsible leadership on employee green behavior and task performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(3), 1043–1054.
- Hu, X.; Li, R.Y.M.; Kumari, K.; Ben Belgacem, S.; Fu, Q.; Khan, M.A.; Alkhouraydili, A.A. (2023). Relationship between green leaders' emotional intelligence and employees' green behavior: A PLS-SEM. *Behavioral Science*, 13, 25.
- IPCC (1988). https://enb.iisd.org/negotiations/intergovernmental-panel-climate-change-ipcc?field_start_date_time_value=&field_end_date_time_value=&field_participants_target_id=&page=1&gad_source=1&gclid=Cj0KCQiAu8W6BhCARIsACEQoDD3nciJ6zTLYPmIRIYBa-eNFmtUItAsmz0SVsKSH0ZMSIAhCUHIYLDUaArMIEALw_wcB.
- Javaid, M., Kumari, K., Khan, S. N., Jaaron, A. A., & Shaikh, Z. (2023). Leader green behavior as an outcome of followers' critical thinking and active engagement: the moderating role of pro-environmental behavior. *Leadership & Organization Development Journal*, 44(2), 218-239.
- Javed, M. S., Rehman, M., Miah, N., Melon, M. H., Hossain, A., & Quimada, N. E. (2024). The importance of green leadership and green communica-

- tion allies in the potential to promote a sustainable practice and reduced a negative impact on human activities on environment in management. *Migration Letters*, 21(S13), 74-93.
- Johnson, M., & Lee, S. (2021). Employee engagement in sustainability: The influence of green leadership. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 17(2), 55-68.
- Karamally, T., & Robertson, J.L. (2024). *Green leadership*. Ed.: MacKie, D., The handbook of climate change leadership in organisations: Developing leadership for the age of sustainability. Taylor & Francis.
- Kardoyo, K., Feriady, M., Farliana, N., & Nurkhin, A. (2020). Influence of the green leadership toward environmental policies support. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(11), 459-467.
- Khalil, G. G., & Abdallah, H. S. (2023). The Impact of Green Leadership Behaviors on Sustainable Performance Development. *Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality*, 24(2), 315-327.
- Khan, R. U., Saqib, A., Abbasi, M. A., Mikhaylov, A., & Pinter, G. (2023). Green leadership, environmental knowledge Sharing, and sustainable performance in manufacturing industry: Application from Upper Echelon Theory. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 60, 103540.
- Kim, A., Kim, Y., Han, K., Jackson, S. E., & Ployhart, R. E. (2017). Multilevel influences on voluntary workplace green behavior: Individual differences, leader behavior, and coworker advocacy. *Journal of Management*, 43(5), 1335-1358.
- Klöckner, C. A. (2013). A comprehensive model of the psychology of environmental behaviour—A meta-analysis. *Global environmental change*, 23(5), 1028-1038.
- Kollmuss, A., & Agyeman, J. (2002). Mind the gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior?. *Environmental Education Research*, 8(3), 239-260.
- Lee, M. H., Lin, C., Lin, C. K., & Lu, W. Y. (2014). Moderating effect of institutional responsiveness on the relationship between green leadership and green competitiveness. *Social Behavior and Personality*, 42(9), 1483-1494.
- Li, L., Zhu, B., Che, X., Sun, H., & Tan, M. (2021). Examining effect of green transformational leadership and environmental regulation through emission reduction policy on energy-intensive industry's employee turnover intention in China. *Sustainability*, 13(12), 6530. <https://doi.org/10.3390/su13126530>
- McCann, J. T., & Holt, R. A. (2010). Defining sustainable leadership. *International Journal of Sustainable Strategic Management*, 2(2), 204-210.

- Nawaz Khan, A. (2023). Is green leadership associated with employees' green behavior? Role of green human resource management, *Journal of Environmental Planning and Management*, 66(9), 1962-1982.
- Nurasa, H., Putri, S. S. U., Abdillah, A., & Widianingsih, I. (2025). Green leadership in policy making towards sustainable future: systematic critical review and future direction. *Polish Journal of Environmental Studies*, 34(1), 519-534.
- Öğretmenoğlu, M., Akova, O., & Göktepe, S. (2022). The mediating effects of green organizational citizenship on the relationship between green transformational leadership and green creativity: evidence from hotels. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 5(4), 734-751.
- Perez, J. A. E., Ejaz, F., & Ejaz, S. (2023). Green transformational leadership, GHRM, and proenvironmental behavior: An effectual drive to environmental performances of small-and medium-sized enterprises. *Sustainability*, 15(5), 4537.
- Qasim, S., Ahmed, W., & Frooghi, R. (2024). Influence of employees' beliefs and values on shaping green work culture for boosting firm's environmental performance. *International Journal of Ethics and Systems*, 40(2), 320-339.
- Robertson, J. L., & Barling, J. (2013). Greening organizations through leaders' influence on employees' pro-environmental behaviors. *Journal of Organizational Behavior*, 34(2), 176-194.
- Robertson, J. L., & Barling, J. (2015). The role of leadership in promoting workplace pro-environmental behaviors. In J. L. Robertson & J. Barling (Eds.), *The psychology of green organizations* (pp. 164-186). Oxford University Press.
- Schäpers, P., Guntermann, T., Heinemann, H., & Mönke, F. W. (2024). Are Good Leaders Also Green Leaders? Differentiating Established and Environmental Leadership Styles, Their Antecedents, and Predictive Validity for Corporate Environmental Responsiveness. *Business Ethics, the Environment & Responsibility*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/beer.12752>.
- Shrivastava, P. (1994). CASTRATED Environment: GREENING Organizational Studies. *Organization Studies*, 15(5), 705-726.
- Shrivastava, P. (1994). Ecocentric leadership in the 21st century. *The Leadership Quarterly*, 5(3), 223-226.
- Smith, A., Johnson, L., & Brown, K. (2022). The role of green leadership in driving sustainable practices. *Journal of Environmental Management*, 29(4), 112-126.

- Srour, C. K. G. E. K., Kheir-El-Din, A., & Samir, Y. M. (2020). The effect of green transformational leadership on organizational citizenship behavior in Egypt. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 9(5), 1-16.
- Tang, G., Ren, S., Wang, M., Li, Y., & Zhang, S. (2023). Employee green behaviour: A review and recommendations for future research. *International Journal of Management Reviews*, 25(2), 297-317.
- Thabet, W. M., Badar, K., Aboramadan, M., & Abualigah, A. (2022). Does green inclusive leadership promote hospitality employees' pro-environmental behaviors? The mediating role of climate for green initiative. *The Service Industries Journal*, 43(1-2), 43-63.
- Tuan, L. T. (2020). Environmentally-specific servant leadership and green creativity among tourism employees: Dual mediation paths. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(1), 86-109.
- Uyan, U., & Aslan, A. (2019). Promoting readiness for change: a systematic review of positive psychology in organizational change context. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 17(34), 349-370.
- Wang, J., & Feng, T. (2023). Supply chain ethical leadership and green supply chain integration: A moderated mediation analysis. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 26(9), 1145-1171.
- Wang, Y., Tian, C., Jiang, X., & Tong, Y. (2023). Development of scales for the Measurement of Executive green leadership and exploration of its antecedents. *Sustainability*, 15(13), 9882.
- Wiernik, B. M., Ones, D. S., Dilchert, S., & Klein, R. M. (2018). Individual antecedents of pro-environmental behaviours: Implications for employee green behaviours. In V. K. Wells, D. Gregory-Smith, & D. Manika (Eds.), *Research handbook on employee pro-environmental behaviour* (pp. 63-82). Edward Elgar.
- Yalçın A., & Aslan, A. (2021). Covid-19 pandemi döneminde bankalarda stratejik liderlik uygulamaları. İçinde N. Güreş (Ed.), *Bankacılık sektörünün değişen yüzü*, (ss. 1-47). Livre de Lyon.
- Zacher, H., Kühner, C., Katz, I. M., & Rudolph, C. W. (2024). Leadership and environmental sustainability: An integrative conceptual model of multi-level antecedents and consequences of leader green behavior. *Group & Organization Management*, 49(2), 365-394.
- Zhang, Q., & Ma, Y. (2021). The impact of environmental management on firm economic performance: The mediating effect of green innovation and the moderating effect of environmental leadership. *Journal of Cleaner Production*, 292, 126057.
- Zhang, W., Zhang, W., & Daim, T. U. (2023). The voluntary green behavior in green technology innovation: The dual effects of green human resour-

ce management system and leader green traits. *Journal of Business Research*, 165, 114049.

Zhong, J., Shao, X., Xiao, H., Yang, R., & An, X. (2023). The research on the green leadership: a systematic review and theoretical framework. *Environment, Development and Sustainability*, 1-32.

Listeria monocytogenes'in Önemi
ile
Ülkemizde ve Dünyada Varlığı

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ALAN

Gıda Müh. Zehra ÇELİK

Prof. Dr. Gülsüm ÖKSÜZTEPE

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Listeria monocytogenes'in Önemi ile Ülkemizde ve Dünyada Varlığı

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Alan • Gıda Müh. Zehra Çelik • Prof. Dr. Gülsüm Öksüztepe

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover paint by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-953-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub523>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Alan, S., Çelik, Z., Öksüztepe, G. (2024). *Listeria monocytogenes*'in Önemi ile Ülkemizde ve Dünyada Varlığı. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub523>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

3. Kaynakça

1. Tunail N. Mikrobiyal Enfeksiyonlar ve İntoksikasyonlar: Gıda Mikrobiyolojisi ve Uygulamaları. 2. Baskı, Ankara Sim Matbaacılık Ltd. Şti, 2000.
2. Addis M, Sissay D. A Review on major foodborne bacterial illnesses. J Trop Dis 2015; 3: 4.
3. Bilici S. Toplu Beslenme Sistemleri Çalışanları için Hijyen El Kitabı. 1. Baskı, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2008.
4. Schlundt J, Toyofuku H, Jansen J, Herbst SA. Emerging food-borne zoonoses. Rev Sci Tech Off Int Epiz 2004; 23: 513-533.
5. Who Working Group. Foodborne listeriosis. Bulletin of the World Health Organization 1988; 66 (4): 421-428.
6. FAO. 'Codex Alimentarius Food Hygiene Basic Texts. Joint FAO/WHO Food Standart Programme 2009. <https://www.fao.org/documents/card/> Erişim Tarihi: 28.01.2024.
7. Güner A, Atasever M, Atasever Aydemir M. Yeni ortaya çıkan ve tekrar önem kazanan gıda kaynaklı bakteriyel patojenler. Kafkas Univ Vet Fak. Derg 2012; 18 (5): 889-898.
8. Tauxe, RV. Surveillance and investigation of foodborne diseases; roles for public health in meeting objectives for food safety. Food Control 2002; 13 (6-7): 363-369.

9. Tauxe RV, Doyle MP, Kuchenmüller T, Schlundt J, Stein CE. Evolving public health approaches to the global challenge of foodborne infections. *Int J Food Microbiol* 2010; 139: 16-28.
10. Anonim I. 'Centers for Disease Control and Prevention (CDC).? <https://www.cdc.gov/listeria/outbreaks/monocytogenes-02-23/index.html> 28.01.2024.
11. Finn L, Onyeaka H, O'Neill S. *Listeria monocytogenes* biofilms in food-associated environments: A Persistent Enigma. *Foods* 2023; 12: 3339.
12. Rantsiou K, Alessandria V, Urso R, Dolci P, Cocolin L. Detection, quantification and vitality of *Listeria monocytogenes* in food as determined by quantitative PCR. *Int J Food Microbiol* 2008; 121: 99–105.
13. Farber JM, Peterkin PI. *Listeria monocytogenes*, a food-borne pathogen. *American Society for Microbiology* 1991; 55: 476-511.
14. Chowdhury B, Anand S. Environmental persistence of *Listeria monocytogenes* and its implications in dairy processing plants. *Compr Rev Food Sci Food* 2023; 22 (6): 4573-4599.
15. Weller D, Wiedmann M, Strawn LK. Spatial and temporal factors associated with an increased prevalence of *Listeria monocytogenes* in spinach fields in New York State. *Appl Environ Microbiol* 2015; 81 (17): 6059–6069.
16. Orsi HR, Wiedmann M. Characteristics and distribution of *Listeria* spp., including *Listeria* species newly described since 2009. *Appl Microbiol Biotechnol* 2016; 100 (12): 5273-87.
17. Murray EGD, Webb RE, Swann MBR. A diseases of rabbits characterised by a large mononuclear leucocytosis. caused by a hitherto undiscrised bacillus bacterium monocytogenes (n.sp). *J Pathol Bacteriol* 1926; 29: 407-439.

18. Yavuz M, Korukluoğlu M. *Listeria monocytogenes*'in gıdalaradaki nemi ve insan sağlığı üzerine etkileri. Uludağ Univ Ziraat Fak Derg 2010; 24 (1): 1-10.
19. McLauchlin J, Mitchell, RT, Smerdon WJ, Jewell K. *Listeria monocytogenes* and listeriosis: a review of hazard characterisation for use in microbiological risk assessment of foods. Int J Food Microbiol 2004; 92: 15-33.
20. Gill OG, Holley RA. Disruption of *Escherichia coli*, *Listeria monocytogenes* and *Lactobacillus sakei* cellular membranes by plant oil aromatics. Int J Food Microbiol 2006; 108 (1): 1-9.
21. Beumer RR, Hazelger WC. *Listeria monocytogenes*: diagnostic problems. FEMS Immunology and Medical Microbiology 2003; 35: 191-197.
22. Schlech WF, et al. Epidemic listeriosis evidence for transmission by food. N Engl J Med. 1983; 308,203.
23. Farber JM, Losos JS. *Listeria monocytogenes*: A food borne pathogen. CMAJ 1988; 138: 413-418.
24. Kaya E. Erzurum'da Tüketime Sunulan Tavuk Etlerinde *Listeria Spp.*'nin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2014.
25. Aslan V, Turgut K, Kaya O, Sevinç M. Sığırlarda listeriosis olgusu. Hayvan Araştırma Dergisi 1992; 1: 37-39.
26. Anonim 4. 'National Library of Medicine'. National Center for Biotechnology Information (nih.gov) 28.01.2024.
27. Fagerlund A, Langsrud S, Mretr T. In depth longitudinal study of *Listeria monocytogenes* ST9 isolates from meat processing industry: resolving diversity and transmission patterns using WGS. Appl. Environ. Microbiol 2020; 86:c00579-20.

28. Erol İ. Gıda Hijyeni ve Mikrobiyolojisi. 1. Baskı, Pozitif Matbaacılık, Ankara, 2007.
29. Lorber B. Listeriozis. In: Goldfine H, Shen H (Editors). *Listeria monocytogenes*: Pathogenesis and Host Response. Springer Science+Business Media, LLC. 233 Spring Street, New York: 2007: 1- 13.
30. Kocaman N, Sarımehmetoğlu B. *Listeria monocytogenes* soylarının genetik ve virülens farklılıkları. Veteriner Hekimler Derneği Dergisi 2018; 89 (1): 97-107.
31. Bille J, Blanc DS, Schmid H, et al. Outbreak of human listeriosis associated with tomme cheese in northwest Switzerland, France 2005. Euro Surveill 2005; (11): 91-93.
32. Bortolussi R. Listeriozis: a primer. JMAC Practise 2008; 179: 795- 797.
33. Jamali H, Radmehr B, Thong KL. Prevalence, characterization, and antimicrobial resistance of *Listeria* spp. and *Listeria monocytogenes* isolates from raw milk in farm bulk tanks. Food Control 2013; 34(1): 121-125.
34. Orndorff PE, Hamrick TS, Smoak IW, Havell EA. Host and bacterial factors in listeriosis pathogenesis. Vet Microbiol 2006; 114: 1-15.
35. Stack HM, Hill C, Gahan CGM. Stress Responses, In: Dongyou Liu D. (Editors). Handbook of *Listeria monocytogenes*. CDC Press, Florida 2008: 62-96.
36. Overney A, et al. Impact of environmental factors on the culturability and viability of *Listeria monocytogenes* under conditions encountered in food processing plants. Int J Food Microbiol 2007; 244: 74-81.
37. Beristain-Bauza SC, Mani-López E, Palou E, López-Malo A. Antimicrobial activity and physical properties of protein films added with cell-free supernatant of *Lactobacillus rhamnosus*. Food Control 2016; 62, 44-51.

38. Milillo SR, Story RS, Pak D, O'Bryan CA, Crandall PG, Ricke SC. Antimicrobial properties of three lactic acid bacterial cultures and their cell free supernatants against *Listeria monocytogenes*. *Journal of Environmental Science and Health, Part B* 2013; 48(1), 63-68.
39. İncili GK, Karatepe P, Akgl M, Güngören A, Koluman A, İlhak Oİ, Kanmaz H, Kaya B, Hayaloğlu AA. Characterization of lactic acid bacteria postbiotics, evaluation in-vitro antibacterial effect, microbial and chemical quality on chicken drumsticks. *Food Microbiology* 2022; 104.
40. El-Sayed AS, Ibrahim H, Farag MA. Detection of potential microbial contaminants and their toxins in fermented dairy products: A comprehensive review. *Food Anal Methods* 2022; 15 (7): 1880-1898.
41. Gasanov U, Hughes D, Hansbro PM. Methods for the isolation and identification of *Listeria* spp. and *Listeria monocytogenes*: a review. *FEMS Microbiol Rev* 2005; 29 (5): 851-875.
42. Low JC, Donachie W. A review of *Listeria monocytogenes* and listeriosis. *Vet J* 1997; 153: 9.
43. Yerlikaya OB. Kayseri' de Satışa Sunulan Kanatlı Eti rnlerinde *Listeria* spp. Varlığının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2015.
44. Kılınç B. Su rnlerinde *Listeria monocytogenes*. *Ege Üniv Su rn Derg* 2001; 18 (3-4): 565-574.
45. Cenet O. Alabalık fletolarında farklı yöntemlerle *Listeria monocytogenes*'in araştırması. *YY Üniv Vet Fak Derg* 2007; 18 (2): 41-44.
46. D'Aoust, JY, Maurer J. *Salmonella* Species. *Food Microbiology: Fundamentals and Frontiers*, 3rd Edition, American Society of Microbiology, 2007.

47. Rahimi E, Shakerian A, Raissy M. Prevalence of *Listeria* species in fresh and frozen fish and shrimp in Iran. *Ann Microbiol* 2012; 62: 37–40.
48. Çakmak GA. Tüketime Hazır Gıdaların *Listeria* spp. Varlığı Bakımından Taranması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2017.
49. Hansen CH, Vogel BF, Gram L. Prevalence and survival of *Listeria monocytogenes* in Danish aquatic and fish-processing. *Environ J Food Prot* 2006; 69: 2113.
50. Tchatchouang CDK, Fri JDSM, Brandi G, et al. Listeriosis outbreak in South Africa: A comparative analysis with previously reported cases worldwide. *Microorganisms* 2020; 8(1): 135.
51. Ferreira V, Wiedmann M, Teixeira P, Stasiewicz MJ. *Listeria monocytogenes* Persistence in Food-Associated Environments: Epidemiology, Strain Characteristics, and Implications for Public Health. *J Food Protect* 2014; 7 (1): 150-170.
52. Fleming DW, Cochi SL, MacDonald KL. Pasteurized milk as a vehicle of infection in an outbreak of listeriosis. *N Engl J Med* 1985; 312: 404–407.
53. Johnson EA, Nelson JH, Johnson M. Microbiological safety of cheese made from heat-treated milk. Part II. Microbiology. *J Food Protect* 1990; 53 (6): 519-540.
54. Anonim 6. ‘Türk Gıda Kodeksi Mikrobiyolojik Kriterler Tebliği’. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü (resmigazete.gov.tr) 28.01.2024
55. Amanda RC, et al. *Listeria monocytogenes* illness and deaths associated with ongoing contamination of a multiregional brand of ice cream products, United States, 2010–2015. *Clinical Infectious Diseases (CID)* 2023; 76 (1): 89-95.
56. Ayaz ND. Hindi kıymalarında *Listeria monocytogenes*'in immuno manyetik separasyon ve PCR ile tanısı ve

- antibiyotik duyarlılıklarının saptanması. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008.
57. Arslan A, Gönülalan Z, Ateş G, Güven A. Elazığ'da tüketime sunulan dondurmalarda *Listeria*, *Salmonella*, *E.coli* Tip 1 ve *K. pneumoniae*'nin araştırılması. J Vet Animal Sci 1996; 20: 109-112.
 58. Gönç S, Kılıç S. Beyaz peynirlerde *L. monocytogenes* patojeninin aranması üzerine bir araştırma. Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg 2000; 37: 105-111.
 59. Sağun E, Sancak YC, İşleyici , Ekici K. Van ve çevresi süt ve otlu peynirlerinde *Listeria* türlerinin varlığı ve yaygınlığı üzerine bir araştırma. Turk J Vet Anim 2001; 25: 15-9.
 60. Uysal HK, Anę . Süt ve süt ürünlerinden izole edilen *Listeria* türleri. Türk Mikrobiyol Cem Derg 2003; 33: 163-169.
 61. Ağaoğlu S, Alemdar S. Van'da tüketime sunulan dondurmalarda bazı patojenlerin varlığının araştırılması. YY Vet Fak Derg 2004; 15 (1-2): 59-64.
 62. Kaynar Z, Kaynar P, Koçak C. Ankara piyasasında tüketime sunulan beyaz peynirlerin hijyenik kalitelerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma, Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi 2005; 62 (1-3): 1-10.
 63. Akkaya L, Alişarlı M, Kara R, Telli R. Afyonkarahisar'da tüketime sunulan kremalı pastalarda *listeria* türlerinin varlığının belirlenmesi. YY Vet Fak Derg 2006; 17 (1-2): 93-97.
 64. Aygün O, Pehlivanlar S. *Listeria* spp. in the raw milk and dairy products in Antakya, Turkey. Food Control 2006; 17: 676- 679.
 65. Keskin Y, Başkaya R, zyaral O, Kıyan P. Sade dondurmaların mikrobiyolojik incelenmesi. Türk Mikrobiyol Cem Derg 2007; 37 (1): 51-58.

66. Çolak H, Hampikyan H, Ulusoy B, Bingöl EB. Presence of *Listeria monocytogenes* in Turkish style fermented sausage (sucuk). Food Control 2007; 18 (1): 30-32.
67. Arslan S, Özdemir F. Prevalence and antimicrobial resistance of *Listeria* spp. in homemade white cheese. Food Control 2008; 19: 360-363.
68. Dikici A. Şavak Tulum Peynirinin Üretimi ve Olgunlaştırılması Sırasında *Escherichia coli* O157:H7, *Listeria monocytogenes* ve *Salmonella*'nın Yaşam ve Asit Adaptasyon Kabiliyetinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008.
69. Taşçı F, Türütoğlu H, Ögütçü H. Investigations of *Listeria* species in milk and silage produced in Burdur province. Kafkas Univ Vet Fak Derg 2010; 16: 93 -97.
70. Kahraman T, Özmen G, Özinan B, Göksoy EO. Prevalence of *Salmonella* spp. and *Listeria monocytogenes* in different cheese types produced in Turkey. Brit Food J 2010; 112: 1230-1236.
71. Gönülalan S. Kayseri İlinde Satışa Sunulan Dondurmaların *Listeria* spp. Varlığı Yönünden İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2010.
72. Çınar E. Tekirdağ İlinde Satışa Sunulan Sade ve Çilekli Dondurmaların Bazı Mikrobiyolojik Özelliklerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2010.
73. Değirmenci MF. Dondurmalarda *Listeria* spp. Varlığının Klasik ve Moleküler Yöntemle Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2010.
74. Azak MG, Kılıç H, Hızlısoy H, Abay S. Erzincan ili tulum peynirlerinden *Listeria* spp. izolasyonu ve identifikasyonu. Erciyes Üniv Vet Fak Derg 2012; 9 (3): 149-156.

75. Demir P, ksztepe G. Şavak tulum peynirlerinde *Listeria monocytogenes* ve *Salmonella* spp'nin varlığı. F Sağ Bil Vet Derg 2016; 30 (2): 119-122.
76. Acaröz U, Arslan Acaröz D, Kara R, Zemheri F, Gürler Z. Afyonkarahisar ilinden toplanan manda ve inek sütlerinde listeria türlerinin varlığının belirlenmesi. Kocatepe Vet J 2017; 10 (4): 264-268.
77. Kılıç Altun S, Yiğin A, Demirci M. Şanlıurfa ilinde satışa sunulan yoğurtlarda listeria spp. varlığının gerçek-time PCR ile araştırılması. Erciyes Üniv Vet Fak Derg 2017; 14(2): 81-86.
78. Şanlıbaba P, Uymaz Tezel B, akmak GA. Ankara'da satışa sunulan çiğ süt ve süt rnlerinde *Listeria* spp. varlığının belirlenmesi. Gıda 2018; 42 (2): 273-282.
79. Kaya N. İstanbul'da Tüketime Sunulan Beyaz Peynir rneklerinde *Listeria monocytogenes* Varlığının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2019.
80. Atabey C. Tekirdağ'da Satışa Sunulan Bazı Hayvansal rnlerde *Salmonella* spp., *Escherichia coli* O157 ve *Listeria monocytogenes* Prevalansının Belirlenmesi ve SuÇların Antibiyotik Duyarlılıkların Saptanması. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020.
81. Bilgehan G, Alan S, Akgül M, İncili GK, ksztepe G. Şavak taze beyaz peynirlerde *Listeria monocytogenes* ve *Salmonella* spp. varlığının araştırılması. F Sağ Bil Vet Derg 2021; 35 (3): 131-135.
82. Gültekin M. Hatay Knefe Peynirinde Aflatoksin M1 Düzeyinin LC-MS/MS Yöntemiyle Belirlenmesi ve *Listeria monocytogenes* Varlığının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2022.

83. Tuncay RM, Sancak YC. Otlu peynirlerde *Listeria monocytogenes*'in olgunlaşma boyunca canlı kalma süresi. Van Sağlık Bil Derg 2022; 15: 192-205.
84. Mutlu M. Tomas Peynirinin Olgunlaşma Sürecinde *Staphylococcus aureus*, *Listeria monocytogenes* ve *Salmonella* spp.'nin Canlılıklarının Araştırılması. Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2023.
85. Carrique-Mas JJ, Hokeberg I, Andersson Y, et al. Febrile gastroenteritis after eating on-farm manufactured fresh cheese-An outbreak of listeriosis. Epidemiol Infect 2003; 130: 79-86.
86. Dominguez Rodriguez L, Fernandez Garayzabal F, Vazquez Boland JA, Rodriguez Ferri Suarez Fernandez G. Isolation de micro-organismes du genre *Listeria* a partir de lait cru destine a la consommation humaine. Can J Microbiol 1985; 31: 938-941.
87. Mc Lauchlin J, Gilbert RJ. *Listeria* in foods. PHLS Microbiol Dig 1990; 7 (3): 54-56.
88. Ashenafi M. Microbiological quality of ayib, a traditional Ethiopian cottage cheese. Int J Food Microbiol 1990; 10 (3-4): 263-268.
89. Greenwood MG, Roberts D, Burden P. The occurrence of *Listeria* species in milk and dairy products: A national survey in England and Wales. Int J Food Microbiol 1991; 12: 197-206.
90. Kviattek K, Wojton B, Rola J. The Occurrence of *L.monocytogenes* in Meat of Slaughter Animals, Poultry and raw Milk in Poland. 3rd World Congress Foodborne Infections and Intoxications, 1992; 1084-1088.
91. El labaudy AA, Fajed MA. Incidence of listeria in raw milk. Assiut Veterinary Medical Journal 1992; 27 (53): 134-146.
92. Fenlon DR, Stewart T, Donachie W. The incidence, numbers and types of *Listeria monocytogenes* isolated from

- farm bulk tank milks. Letters Applied Microbiology 1995; 20: 57-60.
93. Olarte C, Sanz S, Fandos EG, Torre P. Microbiological and physicochemical characterization of Cameros cheese. Food Microbiol 1999; 16: 615-621.
 94. Menendez S, Godinez R, Centeno JA, Rodriguez Otero JL. Microbiological, chemical and biochemical characteristics of Tetilla rawcows-milk cheese. Food Microbiol 2001; 18: 151-158.
 95. Rudolf M, Scherer S. High incidence of *L. monocytogenes* in European red smear cheese. IJFM 2001; 63: 91-98.
 96. Vitas AI, Garcia-Jalon V. Occurrence of *Listeria monocytogenes* in fresh and processed foods in Navarra (Spain). Int J Food Microbiol 2004; 90: 349-356.
 97. Pintado CMBS, Oliveira A, Pampulha ME, Ferreira MASS. Prevalence and characterization of *Listeria monocytogenes* isolated from soft cheese. Food Microbiology 2005; 22 (1): 79-85.
 98. Makino SI, Kawamoto K, Takeshi K, Okada Y, Yamasaki M, Yamamoto S, Igimi S. An outbreak of food-borne listeriosis due to cheese in Japan, during 2001. IJFM 2005; 104: 189-96.
 99. Angelidis AS, Chronis EN, Papageorgiou DK, et al. Nonlactic acid, contaminating microbial flora in ready-to-eat foods: A potential food quality index. Food Micro 2006; 23: 95-100.
 100. Sanjaya A, Sudarwanto M, Robert K. Detection of *Listeria monocytogenes* in pasteurized milk sold in Bogor and its relationship with human health. Microbiology 2009; 3 (1): 33-36.
 101. Rahimi E, Ameri M, Momtaz H. Prevalence and antimicrobial resistance of *Listeria* species isolated from milk and dairy products in Iran. Food Control 2010; 21: 1448-1452.

102. Kasalica A, Vukovic V, Vranjes A, Memisi N. *Listeria monocytogenes* in milk and dairy products. *Biotechn Anim Husbandary* 2011; 27(3): 1067-1082.
103. Torres-Vitela MR, Mendoza-Bernardo M, Castro-Rosas J, et al. Incidence of Salmonella, *Listeria monocytogenes*, *Escherichia coli* O157:H7, and Staphylococcal enterotoxin in two types of mexican fresh cheeses. *J Food Protect* 2012; 75: 79-84.
104. Muhammed W, Muleta D, Deneke Y, Gashaw A, Bitew M. Studies on occurrence of *L. monocytogenes* and other species in milk and milk products in retail market of Jimma town, Ethiopia. *Asian J D Food Res* 2013; 32(1): 35-9.
105. Wijendra WAS, Kulathunga KAKC, Ramesh R, Barbuddhe SB, Malik SVS, Rawool DB. First report of *L.monocytogenes* serotypes detected from milk and milk products in Sri Lanka. *Adv Anim Vet Sci* 2014; 2(5S): 6-11.
106. Alzaem I, Salama AR, Sedik MZ. Incidence of *Listeria monocytogenes*, *Staphylococcus aureus* and *Escherichia coli* in fresh white cheese in Gaza City markets. *Asian J Agr Food Sci* 2016; 4 (5): 258-264.
107. Elshinaway SH, Meshref AMS, Zeinhom MMA, Hafez DAA. Incidence of *Listeria* species in some dairy products Inbeni-Suef governorate. *Assiut Vet Med J* 2017; 63 (152): 5-13.
108. Possas A, Hernández M, Esteban-Carbonero Ó, Valero A, Rodríguez-Lázaro D. *Listeria monocytogenes* survives better at lower storage temperatures in regular and low-salt soft and cured cheeses, *Food Microbiol* 2022; 104: 103979.
109. Faruk MO, Ema FA, Islam MA, Khatun MM. Prevalence, molecular detection and antimicrobial susceptibility of *Listeria monocytogenes* isolated from

- milk, poultry meat and meat products. Food Research 2023; 7 (5): 308-317.
110. Rorvik LM, Aase B, Alvestad T, Caugant DA. Molecular epidemiological survey of *Listeria monocytogenes* in broilers and poultry products. J Appl Microbiol 2003; 94 (4): 633-640.
 111. Güven A, Patır B. Elazıg ilinde tketime sunulan et ve bazı et rnlerinde *Listeria* türlerinin araştırılması. Turk J Vet Anim Sci 1998; 22 (4): 205-212.
 112. Erol İ, Sireli UT, Gndes B. Piliç parça et ve i organlarında *Listeria* türlerinin varlığı ve kontaminasyon düzeyinin belirlenmesi. Ankara Üniv Vet Fak Derg 1999; 46 (2-3): 179-188.
 113. Őireli UT, Erol İ, Sahin S, Terzi G, Gürbüz OA. Tavuk kıyma köfte ve burgerlerinde *Listeria* türlerinin varlığı ve kontaminasyon düzeyinin belirlenmesi. Turk J Vet Anim Sci 2002; 26: 1271-1276.
 114. zmen G. Gemlik Garnizonunda Tüketime Sunulan Tavuk Etlerinden *Listeria* Spp. İzolasyonu. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006.
 115. Çetinkaya F, Muş TE, Yıbar A, Güçlü N, Tavşanlı H, ıbık R. Prevalence, serotype identification by multiplex polymerase chain reaction and antimicrobial resistance patterns of *Listeria monocytogenes* isolated from retail foods. Journal of Food Safety 2015; 34: 42-49.
 116. Baytur S. Fenotipik ve Genotipik Yöntemlerle Bolu'da Satılan Kıyma ve Tavuk Etinde *Listeria* Türlerinin Varlığının ve Bazı Patojenik zelliklerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2015.
 117. Adigzel G, Yrekli E. Isolation and molecular characterization of *Listeria monocytogenes* isolated from chicken samples in Erzurum, Turkey. Research Journal of Biotechnology 2015; 10 (7): 63-69.

118. Gökmen M, Akkaya L, Kara R, Önen A. Prevalence of *Salmonella* spp. and *L. monocytogenes* in some ready to eat foods sold retail in Balıkesir. Van Veterinary Journal 2016; 27 (1): 31-36.
119. Sepin Ö. Afyonkarahisar'da Satışa Sunulan Tavuk İç Organlarından *Salmonella* spp. ve *Listeria monocytogenes*'in İmmunomagnetik Seperasyon Yöntemiyle İzolasyonu ve İzolatların Antibiyotik Dirençliliğinin Belirlenmesi. Doktora Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020.
120. Bilgin E. Çiğ Tavuk Eti Örneklerinde Real-Time PCR İle *Listeria monocytogenes* Varlığının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2022.
121. Bailey JS, Fletcher DL. The carcasses the incidence of *Listeria monocytogenes* on fresh broiler carcasses. (Abst) Poult Sci 1987; 66 (1): 59.
122. Kerr KG, Rotowa NA, Hawkey PM, Lacey RW. Incidence of *Listeria* spp. in pre-cooked chilled chicken products as determined by culture and enzyme-linked immunoassay (ELISA). J Food Protect 1990; 53: 606-607.
123. Wong HC, Chao WL, Lee SJ. Incidence and characterization of *Listeria monocytogenes* in foods available in Taiwan. Appl Environ Microbiol 1990; 56: 3101-3104.
124. MacGowan AP, et al. The occurrence and seasonal changes in the isolation of *Listeria* spp. in shop bought food stuffs, human feces, sewage and soil from urban sources. Int J Food Microbiol 1994; 21: 325.
125. Capita R, Alonso-Calleja C, Moreno B, García-Fernandez MC. Occurrence of *Listeria* species in retail poultry meat and comparison of a cultural/immunoassay for their detection. Int J Food Microbiol 2001; 65: 75.

126. Reiter MG, Bueno CM, Lopez C, Jordano R. Occurrence of *Campylobacter* and *Listeria monocytogenes* in a poultry processing plant. *J Food Prot* 2005; 68: 1903.
127. Ennaji H, Timinouni M, Ennaji MM, Hasar M, Cohen N. Characterization and antibiotic susceptibility of *Listeria monocytogenes* isolated from poultry and red meat in Morocco. *Infection and Drug Resistance* 2008; 1: 45-50.
128. Pesavento G, Ducci B, Nieri D, Comodo N, Lo Nostro A. Prevalence and antibiotic susceptibility of *Listeria* spp. isolated from raw meat and retail foods. *Food Control* 2010; 21: 708-713.
129. Kuan CH, Goh SG, Loo YY, et al. Prevalence and quantification of *Listeria monocytogenes* in chicken offal at the retail level in Malaysia. *Poult Sci* 2013; 92 (6): 1664-1669.
130. Lennox JA, Etta PO, Godwin E, Henshaw EE. Prevalence of *Listeria monocytogenes* in fresh and raw fish, chicken and beef. *J Adv in Microbiol* 2017; 3 (4): 1-7.
131. Shourav AH, Salma KP, Ahmed S, Khan AR. *Listeria monocytogenes* in ready-to-eat chicken products, their antibiotic resistance and virulence genes. *Bioresearch Communications* 2023; 9 (1): 1160-1169.
132. Warke SR, Bobade SS. Phenotypic and molecular characterization of *Listeria* spp. from raw chicken meat. *Indian Journal of Veterinary Science & Biotechnology* (Nov-Dec) 2023; 19 (6): 85-89.
133. Sarah Panera-Martínez S, Capita R, García-Fernández C, Alonso-Calleja C. Viability and virulence of *Listeria monocytogenes* in poultry. *Microorganisms* 2023; 11 (9): 2232-2254.
134. Çolak H, Hampikyan H, Bingöl BE, Ulusoy B. Prevalence of *L.monocytogenes* and *Salmonella* spp. in tulum cheese. *Food Control* 2007; 18: 576-579.

135. Abay S, Aydın F, Sümerkan B. Molecular typing of *Listeria* spp. isolated from different sources. Ankara University Journal of Veterinary Faculty 2012; 59: 183-190.
136. Doğruer Y, Telli N, Telli AE, Güner A. Presence and antibiotic susceptibility of *Listeria monocytogenes* in retail meat and meat products. Int J Biol Research 2015; 3 (2): 76-81.
137. Özkiraz A, Gücükoğlu A. Determination of *Listeria monocytogenes* and serotypes in modified atmosphere packed ground and cubed beef samples. Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology 2018; 6 (1): 365-371.
138. Keskin R. Et ve Et Ürünlerinin *Listeria* Spp. Varlığı Bakımından Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2020.
139. Gücükoğlu A, Çadircı Ö, Terzi Gülel G, Tolga Uyanık T, Kanat S. Organik tavuk etlerinden izole edilen *Listeria monocytogenes* izolatlarının serotip ve antibiyotik direnç profilinin belirlenmesi. Kafkas Univ Vet Fak Derg 2020; 26 (4): 499-505.
140. Aguado V, Vitas AI, Garcia-Jalón I. Characterization of *Listeria monocytogenes* and *Listeria innocua* from a vegetable processing plant by RAPD and REA. Int J Food Microbiol 2004; 90: 341-347.
141. Mena C, Almeida G, Carneiro L, Teixeira P, Hogg T, Gibbs PA. Incidence of *Listeria monocytogenes* in different food products commercialized in Portugal. Food Microbiol 2004; 21: 213-216.
142. Samadpour M, Barbour MW, Nguyen T, et al. Incidence of enterohemorrhagic *Escherichia coli*, *Escherichia coli* O157, Salmonella, and *Listeria monocytogenes* in retail fresh ground beef, sprouts, and mushrooms. J Food Prot 2006; 69 (2): 441-443.

143. Bosilevac JM, Guerini MN, Brichta-Harhay DM, Arthur TM, Koohmaraie M. Microbiological characterization of imported and domestic boneless beef trim used for ground beef. J Food Prot 2007; 70: 440.
144. Ruelas GMC, Campo NCD, Felix JL, et al. Prevalence, levels and relatedness of *Listeria monocytogenes* isolated from raw and ready-to-eat foods at retail markets in Culiacan, Sinaloa, Mexico. Journal of Microbiology Research 2013; 3 (2): 92-98.
145. Kramarenko T, Roasto M, Meremc K, et al. *Listeria monocytogenes* prevalence and serotype diversity in various foods. Food Control 2013; 30: 24-29.
146. Avcıbaşı Y. Vakum Paketli Dumanlanmış (Fme) Balıklarda Listeria Türlerinin Varlığı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2005.
147. Vural A, Erkan ME. Diyarbakır Kenti'ndeki Dicle Nehri Balıklarında Mikrobiyolojik Kalite Parametreleri. Dicle Tıp Dergisi 2006; 33 (3): 153-156.
148. Solmaz L, etinkaya F, Soyutemiz E. Occurrence of Listeria species in the processing stages of frozen pepper. Journal of Food Safety 2007; 27 (2): 134-147.
149. Lee S, Cetinkaya F, Soyutemiz G.E. Occurrence of Listeria species in the processing stages of frozen pepper. Journal of Food Safety 2007; 27:134-147.
150. Erdoğan K. Kayseri'de Satışa Sunulan Balıklarda Listeria spp. Varlığının Klasik Kültür Yöntemi İle Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2013.
151. Sancak H, Sağun E. Presence and prevalence of Listeria species in the İnci Kefali (*Chalcalburnus tarichi*, Pallas 1811). Van Vet J 2020; 31 (2): 78-82.
152. Telli N, Telli AE, Bier Y, Turkal G, Kahraman HA, Doğruer Y. Occurrence and antibiotic susceptibility of

- Vibrio* spp. *Aeromonas* spp. and *Listeria* spp. in seafoods. Eurasian J Vet Sci 2022; 38 (1): 7-16.
153. Kafa B, Kılınç B. Tüketime hazır halde satışa sunulan işlenmiş midye ürünlerinin mikrobiyal kaliteleri. Su Ürünleri Dergisi 2022; 39 (1): 46-54.
 154. Fuchs RS, Sırvas S. Incidence of *L. monocytogenes* in an Acidified Fish Product, Ceviche. Letters In Applied Microbiology 1991; 12: 88-90.
 155. Heintz ML, Johnson JM. The Incidence of *Listeria* species, *Salmonella* species and *Clostridium botulinum* in Smoked Fish and Shellfish. Journal of Food Protection 1998; 61: 318323.
 156. Destro MT. Incidence and significance of *Listeria* in fish and fish products from Latin America. Int J Food Microbiol 2000; 62 (3): 191-196.
 157. Soriano JM, Rico H, Moltó JC, Manes J. *Listeria* species in raw and ready-to-eat foods from restaurants. J Food Protect 2001; 64: 551-553.
 158. Laciari AL, De Centorbi ONP. *Listeria* species in seafood: isolation and characterization of *Listeria* spp. from seafood in San Luis, Argentina. Food Microbiol 2002; 19: 645-651.
 159. Nakamura H, Hatanaka M, Ochi K, et al. *Listeria monocytogenes* isolated from cold-smoked fish products in Osaka city, Japan. Int J Food Microbiol 2004; 94 (3): 323-328.
 160. Handa S, Kimura B, Takahashi H, et al. Incidence of *Listeria monocytogenes* in raw seafood products in Japanese retail stores. J Food Protect 2005; 68: 411-415.
 161. Busani L, Cigliano A, Taioli E, et al. Prevalence of *Salmonella enterica* and *Listeria monocytogenes* contamination in foods of animal origin in Italy. J Food Protect 2005; 68 (8): 1729-1733.
 162. Fallah AA, Saei-Dehkordi S, Mahzounieh M. Occurrence and antibiotic resistance profiles of *Listeria monocytogenes*

- isolated from seafood products and market and processing environments in Iran. *Food Control* 2013; 34: 630-636.
163. Momtaz H, Yadollahi S. Molecular characterization of *Listeria monocytogenes* isolated from fresh seafood samples in Iran. *Diagnostic Pathology* 2013; 8: 1-6.
 164. Abdollahzadeh E, Ojagh SM, Hosseini H, et al. Prevalence and molecular characterization of *Listeria* spp. and *Listeria monocytogenes* isolated from fish, shrimp, and cooked ready-to-eat (RTE) aquatic products in Iran. *LWT* 2016; 73: 205-211.
 165. Adeshina I, Abdulwahab M, Adewale Ya, Sulciman Sb, Tihamiyu Lo. Detection of *Listeria monocytogenes* in fried fish, processing slab and tools in Kwara State, Nigeria. *Harran Üniv Vet Fak Derg* 2017; 6 (1): 32-37.
 166. Edris MA, Hassanien FS, Eldin Shaltout FA, Azza H.ELbaba, Nairoz MA. Microbiological evaluation of some frozen and salted fish products in Egyptian markets. *Benha Veterinary Medical Journal* 2017; 33 (2): 317-328.
 167. Monge R, Arias, ML. Presence of various pathogenic microorganisms in fresh vegetables in Costa Rica. *Arch Latinoam Nutr* 1996; 46: 292-294.
 168. Prazak AM, Murano EA, Mercado I, Acuff GR. Prevalence of *Listeria monocytogenes* during production and postharvest processing of cabbage. *J Food Protect* 2002; 65: 1728-1734.
 169. Aguado V, Vitas AI, Garcia-Jalón I. Characterization of *Listeria monocytogenes* and *Listeria innocua* from a vegetable processing plant by RAPD and REA. *Int J Food Microbiol* 2004; 90: 341-347.
 170. Mercanoğlu Taban B. *Listeria monocytogenes* in cig kofte without meat: A novel bulgur ball product. *J Food Agric Environ* 2012; 10(2): 130-2.

171. Gürler Z, Pamuk S, Yildirim Y, Ertas N. The microbiological quality of ready-to-eat salads in Turkey: A focus on *Salmonella* spp. and *Listeria monocytogenes*. *Int J Food Microbiol* 2015; 196: 79-83.
172. Du XJ, Zhang X, Wang XY, et al. Isolation and characterization of *Listeria monocytogenes* in Chinese food obtained from the central area of China. *Food Control* 2017; 74: 9-16.
173. Kara R, Acaröz U, Gürler Z, Soylu, A, Küçük Kurt O. Taze Marul Örneklerinde *Escherichia coli* O157 ve *Listeria monocytogenes* Varlığının Belirlenmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* 2019; (16): 871-873.
174. Al S, Barel M, Dışhan A, et al. Tüketime hazır gıdalarda *Listeria monocytogenes* varlığının araştırılması. *Erciyes Üniv Vet Fak Derg* 2020; 17 (2): 149-155.
175. McLauchlin J, Aird H, Amar C, et al. An outbreak of human listeriosis associated with frozen sweet corn consumption: investigations in the UK. *Int J Food Microbiol* 2021; 338: 108994.
176. Conter M, Paludi D, Zanardi E, et al. Characterization of antimicrobial resistance of foodborne *Listeria monocytogenes*. *Int J Food Microbiol* 2009; 128 (3): 497-500.
177. Mackiw E, Modzelewska M, Maka M, et al. Antimicrobial resistance profiles of *Listeria monocytogenes* isolated from ready-to-eat products in Poland in 2007-2011. *Food Control* 2016; 59: 7-11.
178. Öztürk R. Antimikrobik İlaçlara Karşı Direnç Geliştirme Mekanizmaları ve Günümüzde Direnç Durumu. Antibiyotik Kullanımı ve Erişkinde Toplumdan Edinilmiş Enfeksiyonlar Sempozyum Dizisi No: 31, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, 83-100, 2002, İstanbul.
179. İstanbulluoğlu E. Antimikrobiyal direnç: Küresel Gizli Bir Salgın. Bilinçli Antibiyotik Kullanımı ve

- Antimikrobiyel Direnç Sempozyumu (Uluslararası Katılımlı), Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 7-20, 2012, Ankara.
180. TS EN ISO 11290-1. ‘Gıda zinciri mikrobiyolojisi - *Listeria monocytogenes* ve *Listeria* spp.’nin aranması ve sayımı için yatay metod Bölüm 1:Arama metodu.’
 181. Anonim 2010. ‘Listeria’. <http://www.mikrobiyoloji.org/genelpdf/944107220.pdf> 28.01.2024.
 182. Jackson BR, Tarr C, Strain E, et al. Implementation of nationwide real-time whole-genome sequencing to enhance listeriosis outbreak detection and investigation. *Clin Infect Dis* 2016; 63: 380–6.
 183. Schuchat A, Swaminathan B, Broome CV. Epidemiology of human listeriosis, *Clinical Microbiology Reviews* 1991; 4 (2): 169-183.
 184. Lorber B. Listeriosis, clinical infectious diseases. *Lovett* 1997; 24 (1): 1-11.
 185. Gellin BG, Broome CV. Listeriosis. *The Journal of The American Medical Association* 1989; 261 (9): 1313-1320.
 186. Farber JM, Peterkin PI, Carter AO, et al. Neonatal listeriosis due to cross-infection confirmed by isoenzyme typing and DNA. *The Journal of Infectious Diseases* 1991; 163 (4): 927-928.
 187. Jones EM, MacGowan AP. Antimicrobial chemotherapy of human infection due to *Listeria monocytogenes*. *European Journal of Clinical Microbiology and Infectious Diseases* 1995; 14 (3): 165-175.
 188. Poyart-Salmeron C, Carlier C, Trieu-Cuot PA, Courtieu L, Courvalin P. Transferable plasmid-mediated antibiotic resistance in *Listeria monocytogenes*. *Lancet* 1990; 335 (8703): 1422-1426.
 189. Facinelli B, Giovanetti E, Varaldo PE, Casolari P, Fabio U. Antibiotic resistance in foodborne Listeria. *Lancet* 1991; 338 (16): 1272.

190. Hadorn K, Hachler H, Schaffner A, Kayser FH. Genetic characterization of plasmid-encoded multiple antibiotic resistance in a strain of *Listeria monocytogenes* causing endocarditis. *Eur J Clin Microbiol Infect Dis* 1993; 12: 928-937.
191. Franco Abuin CM, Quinto Fernandez EJ, Fente Sampayo C, et al. Susceptibilities of *Listeria* species isolated from food to nine antimicrobial agents. *Antimicrob Agents Chemother* 1994; 38 (7): 1655-1657.
192. Charpentier E, Courvalin P. Antibiotic resistance in *Listeria* spp. *Antimicrob Agents Chemother* 1999; 43 (9): 2103-2108.
193. Hof H, Nichterlein T, Kretschmar M. Management of listeriosis. *Clinical Microbiology Reviews* 1997; 10 (2): 345-357.
194. Southwick FS, Purich DL. Intracellular pathogenesis of listeriosis. *The New England Journal of Medicine* 1996; 334 (12): 770-776.
195. Vicente MF, Berenguer J, De Pedro MA, Perez-Diaz JC, Baquero F. Penicillin binding proteins in *Listeria monocytogenes*. *Acta Microbiologica Hungarica* 1990; 37 (2): 227-231.
196. Armstrong RW, Fung PC. Brainstem encephalitis (rhombencephalitis) due to *Listeria monocytogenes*: Case report and review. *Clinical infectious diseases* 1993; 16 (5): 689-702.
197. Tayar M, Yarsan E. Veteriner Halk Sağlığı.1. Baskı, Dora Basım Yayın Dağıtım Ltd.Şti: Bursa, 2014.

Lojistik ve İnovasyon

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Uğur ERDOĞAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Lojistik ve İnovasyon

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Uğur ERDOĞAN

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-06-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub627>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Erdoğan, U. (ed) (2024). *Lojistik ve İnovasyon*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub627>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Akçacı, T., & Yılmaz, Ö. (2022). İnovasyon ve Lojistik Performans İlişkisi: Geleceğin Piyasa Ekonomileri Analizi. *13th Eurasian Conferences on Language and Social Sciences*, Daugavpils University, Latvia
February 5-6, 2022, 547-557.
- Altıntaş, F. F. (2020). İnovasyon ve Lojistik Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Ampirik Bir Araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 11(4), 1049-1067.
- Aras, G. (2014). Firmaların AR-GE ve İnovasyon Performansının Stratejik Analizi. Hiperlink.
- Bekmezci, M., & Aksungur, M. (2018). Lojistikte İnovasyonun Önemi. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 175-192.
- Burmaoğlu, S. (2012). Ulusal İnovasyon Göstergeleri ile Ulusal Lojistik Performans Arasındaki İlişki: AB Ülkeleri Üzerine Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 12(2), 193-208.
- Çelebi D. & Ojala L. (2015). The World Bank's Logistics Performance Index (LPI) and Drivers of Logistics Performance, (Conference Presentation), *International Transport Forum –Roundtable on Logistics Development Strategies and Their Performance Measurements*, Queretaro –Meksika, March 9-15.
- Demirdöğen, O., Erdal, H. & Akbaba, A.İ. (2015). The Analysis of Factors That Affect Innovation Performance of Logistics Enterprises In Turkey. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve İnovasyon Yönetimi Kongresi*, 4-6 Kasım 2015, Münih, Almanya.
- Dilek, Ş. & İncaz, S. (2021). Küreselleşme Sürecinde Teknolojik Dönüşümün Lojistik Sektörüne Etkileri. *Beykoz Akademi Dergisi*, 9 (2), 30-49. Doi: 10.14514/Byk.M.26515393.2021.9/2.30- 49.
- Elbert, R., & Özsucu, Ö. (2012). Produkt- vs. Prozess Innovation-Produkt- vs. Prozessinnovation Innovations Management. S. Wolfgang, & T. C. Lieb içinde, *Business Innovation in der Logistic*. Wiesbaden: Springer Fachmedien, 5-37
- Fugate, B., Mentzer, J., & Theodore, P. (2010). Logistic Performance: Efficiency, Effectiveness, and Differentiation. *Journal of Business Logistic*, 31(1), 43-62.
- Moldabekova, A., Philipp, R., Satybaldın, A. A., & Prause, G. (2021). Technological Readiness and Innovation as Drivers For Logistics 4.0. *The Journal of Asian Finance, Economics, And Business*, 8(1), 145-156.
- OECD. (2005). Proposed Guidelines for Collecting and Interpreting Technological Innovation Data, Oslo Manual, 3th edition, OECD.

- Olavarrieta, S., & Ellinger, A. E. (1997). Resource-Based Theory and Strategic Logistics Research. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 27(9), 557-589.
- Pelit, İ. (2023). Türkiye'nin Lojistik Performans Endeksinin İncelenmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 9(1), 37-49. DOI: 10.20979/ueyd.1185216.
- Porter, M. (1990) *The Competitive Advantage of Nations*, The Free Press, New York.
- Şipoş, G. L., & Bizoi, C. G. (2015). Innovation and Logistic Performance: Cause and Effects. *Revista Economica*, 67(3), 112-127.
- Yangınlar, Ö. Ü. G., & Bal, Ö. Ü. N. (2018). Lojistik Sektöründe Öğrenen Örgüt Yapısı ile İnovasyon İlişkisi. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(10), 1-14.
- Yapraklı, T. Ş., & Ünalın, M. (2017). Küresel Lojistik Performans Endeksi ve Türkiye'nin Son 10 Yıllık Lojistik Performansının Analizi. *Ataturk University Journal of Economics & Administrative Sciences*, 31(3), 311-324.

4. Kaynakça

<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Glossary of Humanitarian Terms in Relation to the Protection of Civilians in Armed Conflict, New York, 2004,

Çevikel, G. 2015, İnsani Yardım Operasyonlarında Lojistiğin Rolü: Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Yardımlar Üzerine Bir Araştırma, syf. 15, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

The Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and Non-Governmental Organisations (NGOs) in Disaster Relief, s.3-5.

İnan M (2012) İnsani Yardım ve Avrupa Birliği Boyutu. *Yüksek Lisans Tezi* , 8. Jachertz R (2011) “Comping With Hunger? Visions of a Global Food System, 1930- 1960. *Journal of the Global History*” , 6 (1), 121-142.

Kovacs, G. and Tatham, P., (2010). What is special about a humanitarian logistician? A survey of logistic skills and performance. *Supply Chain Forum: An International Journal*, 11(3), s.32.

Çağlar. B. Kuşcuoğlu. M., (2013). İnsani yardım ve lojistik yönetimi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (29): 45-52.

Öztürkel, M. (2021). Afet Yönetimi, Afet Lojistiği ve İnsani Yardım Lojistiği Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. Syf. 62. Yüksek Lisans Tezi, Tarsus.

Chandes, J. and Pache, G., (2010). Strategizing humanitarian logistics: the challenge of collective action. *Problems and Perspectives in Management*

Taşdoğan, O., (2018). *Türkiye’de Faaliyet Gösteren İnsani Yardım Kuruluşlarının Lojistik Performans Değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Sümer, E. (2023). İnsani Yardım Lojistiği: Ankara’nın Çankaya İlçesindeki Mahallelere Covid-19 Aşısının Dağıtılması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Türk Kızılayı - 2023 ve 2024 Yardım Faaliyetleri Raporları

TİKA - 2023 ve 2024 Gazze Projeleri

AFAD - 2023 ve 2024 İnsani Yardım Çalışmaları

Sağlık Bakanlığı - 2023 ve 2024 Sağlık Yardımları Raporları

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Gazze>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g3wmm2emco>

Vos, R., & Elouafi, İ., & Swinnen, J. 2024. Famine in Gaza, Questions For Research And Preventive Action, *Nature Food*, Cilt 5, Sayfa 346-348

<https://www.unicef.org.uk/donate/children-in-gaza-crisis-appeal/>

ULİSA Filistin Çalıştayı: Beklentiler ve Riskler, Aralık,2023, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sayfa 15-17.

<https://www.rescue.org/article/crisis-gaza-what-you-need-know>

<https://www.cfr.org/in-brief/israel-hamas-war-humanitarian-crisis-gaza>

War on Gaza 2023: An Unprecedented And Devastating Impact (www.unescwa.org)

<https://www.ohchr.org/en/stories/2024/01/gaza-massive-human-rights-crisis-and-humanitarian-disaster>

<https://www.hrw.org/news/2024/05/14/gaza-israelis-attacking-known-a-id-worker-locations>

<https://press.un.org/en/2024/sc15679.doc.htm>

<https://m.haber7.com/dunya/haber/3409993-gazze-ye-havadan-yardim-faciay-la-sonlandi>

Sphere Rehberi, 2018, İnsani Sözleşme ve İnsani Yardımda Asgari Standartlar

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyenin-gazze-ye-yardimlari-suru-yor-849449.html>

<https://www.unicef.org/emergencies/launch-2024-humanitarian-appeal>

<https://www.unicef.org/press-releases/intensifying-conflict-malnutrition-and-disease-gaza-strip-creates-deadly-cycle>

<https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war>

<https://news.un.org/en/story/2024/05/1150486> <https://news.un.org/en/story/2024/06/1150636>

<https://news.un.org/en/story/2024/03/1147756>

<https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war>

Crisis in Gaza: Scenario-based Health Impact Projections Report One: 7 February to 6 August 2024, sayfa 9- 10, London, Baltimore – 19 February 2024

<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>

<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>

<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/07/06/the-rebuilding-of-gaza-amid-dire-conditions-damage-losses-and-needs>

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/149864/-insani-siyasi-ve-asker-varligimizla-filistin-tarafinin-garantorlerinden-biri-olmaya-haziriz->

https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/undp-papp-research-prc_building_resilience_in_gaza_4_1.pdf

https://tr.wikipedia.org/wiki/Filistin_Devleti

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44128837>

Kaynakça

- Akmeşe, A. & Güven, M. (2023). Dijital dönüşümün sürdürülebilir değer zinciri üzerindeki etkisi: İhracatçı firmalar üzerine bir uygulama. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(71), 4095-4106.
- Barykin, S. E., Borisoglebskaya, L. N., Provotorov, V. V., Kapustina, I. V., Sergeev, C. M., Poza Plaza, E. d. I. & Saychenko, L. (2021). Sustainability of management decisions in a digital logistics network. *Sustainability*, 13(16), 9289.
- Brunetti, F., Matt, D.T., Bonfanti, A., De Longhi, A., Pedrini, G. & Orzes, G. (2020). Digital transformation challenges: strategies emerging from a multi-stakeholder approach. *The TQM Journal*, 32(4), 697-724.
- Cichosz, M., Wallenburg, C. M. & Knemeyer, A. M. (2020). Digital transformation at logistics service providers: barriers, success factors and leading practices. *The International Journal of Logistics Management*, 31(2), 209-238.
- Costa, A., Presenza, A. & Abbate, T. (2023). Digital transformation in family-owned winery smes: an exploratory analysis in the south-italian context. *European Journal of Innovation Management*, 26(7), 527-551.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Los Angeles, USA: Sage.
- Dey, I. (1993). *Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientists*. New York, USA: Routledge.
- Dragomirov, N. & Boyanov, L. (2021). Digital transformation challenges of logistics in Bulgaria. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 1031, 012050.
- Durgut, İ. A., Ayaz, İ. S. & Kasapoğlu, E. B. (2022). Prioritizing the digitalization barriers: An ahp application in the Turkish logistics industry. *Business and Economics Research Journal*, 13(4), 639-656.
- Fachridian, A., Ramli, A. H. & Araujo, L. M. (2024). Implementation of Organizational Agility Strategies to Meet The Challenges of Digital Transformation in Government Organizations. *Media ekonomi dan manajemen*, 39(2), 215-233
- Fedorko, G., Molnár, V. & Michalik, P. (2023). Keys parameters of digital transformation of continuous transport systems. *Advances in Science and Technology Research Journal*, 17(3), 73-78.
- Gunes, S. A., Yildirim, N. & Camgoz Akdag, H. (2024). Connection between sustainable process innovation and digital transformation in logistics – multiple case study research. *Industrial Engineering in the Industry 4.0 Era*. Durakbasa, N. M. & Gençyılmaz, M. G., ISPR 2023. Lecture Notes in Mechanical Engineering. Springer, Cham.

- Hajduk, I. E. & Poliak, M. (2023). Proposal of methodology for customers relationships establishing in terms of transport services. *The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji*, 101(3), 5-31.
- Hamdi, S. & Abouabdellah, A. (2022). Logistics: Impact of industry 4.0. *Applied Sciences*, 12(9), 4209.
- Hess, T., Matt, C., Benlian, A. & Wiesböck, F. (2020). Options for Formulating a Digital Transformation Strategy. *MIS Quarterly Executive*, 15/2(131), 123-139.
- Hrustek, L., Furjan, M. T. & Pihir, I. (2019). Influence of digital transformation drivers on business model creation. *42nd International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 1304-1308.
- Kern, J. (2021). The digital transformation of logistics: A review about technologies and their implementation status. Sullivan, M. & Kern, J., *The Digital Transformation of Logistics: Demystifying Impacts of the Fourth Industrial Revolution*. John Wiley & Sons, Inc.
- Klein, M. & Biber, B. U. (2022). Exploring the barriers to digital transformation for companies in Turkey. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(135), 10-25.
- Kozlov, A., Smirnova, A., Zaychenko, I., Shytova, Y. & Kalkowska, J. (2021). Logistics digital transformation model based on a platform solution. *E3s Web of Conferences*, 258, 02024.
- Lam, H. Y. & Tang, V. (2023). Digital transformation for cold chain management in freight forwarding industry. *International Journal of Engineering Business Management*, 15, 184797902311608.
- Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. California: SAGE Publications.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Geniştirilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi* (S. Akbaba- Altun & A. Ersoy, Çev. Ed.) Ankara: Pegem Akademi.
- Nagy, G., Bányainé Tóth, Á., Illés, B. & Varga, A. K. (2023). The impact of increasing digitization on the logistics sector and logistics service providers. *Multidiszciplináris Tudományok*, 13(4), 19-29.
- Nikiforov, O., Levkin, G. & Simak, R. (2023). Digital transformation of logistics processes in the transport system - basic trend of the modern world economy. *E3s Web of Conferences*, 381, 02007.
- Odindo, J., K'aol, G. & Njenga, K. (2023). Driving digital transformation in insurance firms: unleashing the power of identifying adaptive challenges behavior. *Kabarak Journal of Research & Innovation*, 13(2), 112-127.
- Petrescu, G., Stef, A. L., Cimpan, I., Crisan, E. L. & Salanța, I. I. (2023). Drivers of digital transformation in product development, business mode-

- ling and human resources management. *The Annals of The University of Oradea, Economic Sciences, TOM XXXII, 1*, 758-770.
- Raza, Z., Woxenius, J., Altuntas Vural, C. & Lind, M. (2023). Digital transformation of maritime logistics: Exploring trends in the liner shipping segment. *Computers in Industry, 145*, 103811.
- Shalini, S. & Devi, T. (2022). Digital transformation. Kaliraj, P. & Devi, T., *Industry 4.0 Technologies for Education: Transformative Technologies and Applications* (13). New York: Auerbach Publications.
- Steffen, B., Möller, F. & Nowak, L. (2022). Transformer(s) of the logistics industry - enabling logistics companies to excel with digital platforms. *Proceedings of the 55th Hawaii International Conference on System Sciences* (531-540) <https://doi.org/10.24251/hicss.2022.064>
- Strauss, A. & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. New Delhi: SAGE Publications.
- Sun, N., Zhu, C., Zhang, Y. & Liu, Y. (2023). An identity privacy-preserving scheme against insider logistics data leakage based on one-time-use accounts. *Future Internet, 15*(11), 361.
- Syamsuddin, S., Marsudi, S., Hasanuddin, B., Umar, A. & Suprayitno, D. (2024). Adapting to digital transformation: Challenges and strategies for traditional businesses. *Global International Journal of Innovative Research, 2*(3), 704-711.
- Tang, D. (2021). What is digital transformation? *The EDP Audit, Control, and Security Newsletter, 64*(1), 9-13.
- Taufani, M. (2023). The manifestation of digital transformation concept in Indonesian logistic firms. *Jurnal Manajemen, 27*(3), 428-448.
- Tekic, Z. & Koroteev, D. (2019). From disruptively digital to proudly analog: A holistic typology of digital transformation strategies. *Business Horizons, 62*(6), 683-693.
- Tijan, E., Aksentijević, S., Ivanić, K. & Jardas, M. (2019). Blockchain technology implementation in logistics. *Sustainability, 11*(4), 1185.
- Tubis, A., Grzybowska, K. & Krol, B. (2023). Supply Chain in the digital Age: A scientometric–thematic literature review. *Sustainability, 15*(14), 11391.
- Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *Journal of Strategic Information Systems, 28*, 118-144.
- Yang, C. (2023). Research on the decision-making mechanism of digital transformation of small and medium-sized logistics enterprises in china based on evolutionary game. *Academic Journal of Management and Social Sciences, 5*(2), 126-132.
- Xyugan, W. & Lysochenko, A. (2023). Improving the supply chain management of china's rail logistics system. *E3S Web of Conferences, 403*, 07030.

- Warner, K. & Wager, M. (2019). Building dynamic capabilities for digital transformation: An ongoing process of strategic renewal. *Long Range Planning*, 52(3), 326-349.
- Widyaningdyah, A. U. & Ezra, L. (2020). Enterprise resource planning (erp) support for internal control effectiveness. *Jurnal Reviu Akuntansi Dan Keuangan*, 10(2), 234.
- Xie, X. & Wang, J. (2022). The influence and the function of the digitalization of logistics on carbon emission in china. *Polish Journal of Environmental Studies*, 32(1), 889-899.
- Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *The Journal of Strategic Information Systems*, 28 (2), 118-144.
- Yang, C. (2023). Research on the decision-making mechanism of digital transformation of small and medium-sized logistics enterprises in china based on evolutionary game. *Academic Journal of Management and Social Sciences*, 5(2), 126-132.
- Yıldırım, B. (2020). İşletmelerde dijital dönüşüm süreci: Nitel bir araştırma. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 3(2), 204-223.
- Yıldız, B. & Çiğdem, Ş. (2022). Digital transformation in logistics: Lights-out logistics. Kandemir, T. & Buğan, M. E., *Financial and Economic Issues in Emerging Markets* (343-366). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Zaychenko, I., Smirnova, A., Shytova, Y., Mutaliev, B. & Pimenov, N. (2021). Digital logistics transformation implementing the internet of things (IoT). Schaumburg, H., Korablev, V. ve Ungvari, L., *Technological Transformation: A New Role For Human, Machines and Management* (189-200). İsviçre: Springer Nature.
- Zhang, T. (2023). Measuring the level of digital intelligence technology in logistics enterprises: A text miningbased approach. *Journal of Management and Humanity Research*, 09, 81-97.
- Zhou, H., Wang, Q., Wang, L., Zhao, X. & Feng, G. (2023). Digitalization and third-party logistics performance: Exploring the roles of customer collaboration and government support. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 53(4), 467-488.
- Zhu, X., Shi, Y. & Liu, N. (2022). Artificial intelligence technology in modern logistics system. *International Journal of Technology, Policy and Management*, 22(1/2), 66.

Kaynakça

- Akkaya, M. (2019). Financial Innovation: Theories, Models, and Future. In Handbook of Research on Managerial Thinking in Global Business Economics, *IGI Global*, 115-139.
- Aktaş, F., Çeken, C., & Erdemli, Y. E. (2016). Nesnelerin İnterneti Teknolojisinin Biyomedikal Alanındaki Uygulamaları. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(1). 37-54.
- Barreto, L., Amaral, A., & Pereira, T. (2017). Industry 4.0 implications in logistics: an overview. *Procedia manufacturing*, 13, 1245-1252.
- Bayuk, M. N., & Öz, A. (2017). Nesnelerin İnterneti ve İşletmelerin Pazarlama Faaliyetlerine Etkileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 43, 41-58.
- Belu, N. (2021). Logistics 3.0: Automation in the logistics sector. *Logistics & Transport*, 13(4), 389-400.
- Burmaoğlu, S. (2012). Ulusal inovasyon göstergeleri ile ulusal lojistik performans arasındaki ilişki: AB ülkeleri üzerine bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 12(2), 193-208.
- Cackett, D. (2013). *Information Management and Big Data A Reference Architecture*. Oracle: Redwood City, CA, USA.
- Çiçekli, S., (2017). Sanayi 4.0'ın Lojistik Sektörüne Etkileri. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, (352), 1-4.
- Dai, J., Cantor, D. E., & Montabon, F. L. (2015). How environmental management competitive pressure affects a focal firm's environmental innovation activities: A green supply chain perspective. *Journal of Business Logistics*, 36(3), 242-259.
- Duru, A. U. (2014). *Sağlık tesislerindeki yöneticilerin inovasyon algısı: Düzce örneği* (Yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elçi, Ş. (2007). İnovasyon: Kalkınmanın ve Rekabetin Anahtarı. İnomer Rekabet ve Kalkınma.
- Erkan, B. (2014). Türkiye'de lojistik sektörü ve rekabet gücü. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 1(1), 44-65.
- Galindo, L. D. (2016). *The challenges of logistics 4.0 for the supply chain management and the information technology* (Master's thesis, NTNU).
- Georgakopoulos, D., Jayaraman, P. P., Fazia, M., Villari, M., & Ranjan, R. (2016). Internet of Things and edge cloud computing roadmap for manufacturing. *IEEE Cloud Computing*, 3(4), 66-73.
- Gligor, D. (2018). Performance implications of the fit between suppliers' flexibility and their customers' expected flexibility: A dyadic examination. *Journal of Operations Management*, 58, 73-85.

- Goldsby, T. J., & Zinn, W. (2016). Technology innovation and new business models: Can logistics and supply chain research accelerate the evolution? *Journal of Business Logistics*, 37(2), 80–81.
- Görçün, Ö. F. (2018). Lojistikte teknoloji kullanımı ve robotik sistemler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 351–368.
- Gülenç, İ. F., & Karagöz, B. (2008). e-lojistik ve Türkiye’de e-lojistik uygulamaları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 73-91.
- Isaksen, S. G., Dorval, K. B., & Treffinger, D. J. (2011). *Creative approaches to problem solving: A framework for innovation and change*. Sage Publications.
- Issaoui, N., Ben Hassen, T., & Boudhar, A. (2019). Human-machine interaction in Industry 4.0: The smart logistics case. *Procedia Manufacturing*, 39, 266-273.
- Johne, A. (1996). Succeeding at product development involves more than avoiding failure. *European Management Journal*, 14(2), 176-180.
- Johne, A., & Davies, R. (2000). Innovation in medium-sized insurance companies: how marketing adds value. *International Journal of Bank Marketing*, 18(1), 6-14.
- Kanber, S. (2010). *İmalat sanayinde inovasyon: Sanayi kuruluşlarında inovasyon aktivitelerinin inovasyon performansı üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keskin, H. (2011). *Lojistik yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Klumpp, M., & Zijm, H. (2019). Logistics innovation and social sustainability: How to prevent an artificial divide in human–computer interaction. *Journal of Business Logistics*, 40(3), 265–278.
- Melnyk, S. A., Ritchie, W. J., & Calantone, R. J. (2013). The case of the C-TPAT border security initiative: Assessing the adoption/persistence decisions when dealing with a novel, institutionally driven administrative innovation. *Journal of Business Logistics*, 34(4), 289–300.
- O’Cass, A., & Sok, P. (2014). The role of intellectual resources, product innovation capability, reputational resources and marketing capability combinations in firm growth. *International Small Business Journal*, 32(8), 996-1018.
- OECD. (2006). *Bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin ölçümü: Oslo Kılavuzu*. TÜBİTAK. http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Oslo_3_TR.pdf (Erişim: 05.12.2024).
- Oleśków-Szłapka, J., & Stachowiak, A. (2019). The framework of Logistics 4.0 maturity model. *Sustainability*, 11(13), 3774.

- Özdevecioğlu, M., & Biçkes, M. (2012). Örgütsel Öğrenme ve İnovasyon İlişkisi: Büyük Ölçekli İşletmelerde Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (39), 19-45.
- Parthasarthy, R., & Hammond, J. (2002). Product innovation input and outcome: moderating effects of the innovation process. *Journal of engineering and technology management*, 19(1), 75-91.
- Schumpeter, J. (1934). *The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. Transaction Publishers.
- Soylu, A., & Göl, M. Ö. (2010). Yönetim inovasyonu. *Sosyoekonomi*, 11(11).
- Swan, M. (2015). *Blockchain: Blueprint for a new economy*. O'Reilly Media, Inc.
- Şekkeli, Z. H., & Bakan, G. (2018). Endüstri 4.0'ın Temel Bileşenleri. *Journal of Industrial Engineering*, 29(1), 19-25.
- Timm, H., & Lorig, F. (2015). Logistics 4.0 - A challenge for simulation. *Simulation in Logistics Journal*, 7(3), 112-130.
- Toraman, C., Abdioğlu, H., & İlgüden, B. (2009). İşletmelerde inovasyon sürecinde entelektüel sermaye ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 91-120.
- Ungerma, O., & Dědková, J. (2019). Marketing innovations in Industry 4.0 and their impacts on current enterprises. *Applied Sciences*, 9(18), 3685.
- Vaona, A., & Pianta, M. (2008). Firm size and innovation in European manufacturing. *Small Business Economics*, 30, 283-299.
- Wang, F., Head, M., & Archer, N. (2000). A relationship-building model for the Web retail marketplace. *Internet Research*, 10(5), 374-384.
- Yovanof, G. S., & Hazapis, G. N. (2008). Disruptive technologies, services, or business models?. *Wireless Personal Communications*, 45, 569-583.
- Zinn, W., Goldsby, T. J., & Cooper, M. C. (2018). Researching the opportunities and challenges for women in supply chain. *Journal of Business Logistics*, 39(2), 84-86.

Kaynakça

- Bakan, İ., & Şekkeli, Z. H. (2019). Blok Zincir Teknolojisi ve Tedarik Zinciri Yönetimindeki Uygulamaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2847-2877. <https://doi.org/10.26466/opus.563240>
- Bakan, İ., & Şekkeli, Z. H. (2017). *Lojistik yönetimi*. İstanbul: BETA yayınevi, 1.
- Buterin, V. (2013). Ethereum Whitepaper. [Online] Available at: <https://ethereum.org/en/whitepaper/>
- Casino, F., Dasaklis, T. K., & Patsakis, C. (2019). A systematic literature review of blockchain-based applications: Current status, classification and open issues. *Telematics and informatics*, 36, 55-81.
- Catalini, C., & Gans, J. S. (2016). Some Simple Economics of the Blockchain. *NBER Working*, 22952.
- Chopra, S., & Meindl, P. (2016). *Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation*. Pearson.
- Christidis, K., & Devetsikiotis, M. (2016). Blockchains and Smart Contracts for the Internet of Things. *IEEE Access*, 4, 2292-2303.
- Christopher, M. (2016). *Logistics & Supply Chain Management*. Pearson.
- Di Pierro, M. (2017). What is the blockchain?, *Computing in Science & Engineering*, 19(5), 92-95.
- Dujak, D., & Sajter, D. (2019). Blockchain Applications in Supply Chain. In Smart Supply Network (21-46). Springer.
- Hackius, N., & Petersen, M. (2017). *Blockchain in Logistics and Supply Chain: Trick or Treat?* In Proceedings of the Hamburg International Conference of Logistics (HICL).
- Horasan, A., Pura, T., & Sönmez, F. (2021). Yeni Nesil Veri Güvenliği Bağlamında Dağıtık Sistemler Üzerinde Blockchain Kullanımı ve Bitcoin Uygulaması. *Tasarım Mimarlık ve Mühendislik Dergisi*, 1(2), 110-118.
- Hofmann, E., & Rüsç, M. (2017). Industry 4.0 and the Current Status as well as Future Prospects on Logistics. *Computers in Industry*, 89, 23-34.
- Hyperledger. (2019). Case Study: Walmart.
- IBM. (2018). TradeLens: How IBM and Maersk are sharing blockchain to build a more efficient and secure global trade network.
- Kamath, R. (2018). Food Traceability on Blockchain: Walmart's Pork and Mango Pilots with IBM. *The Journal of the British Blockchain Association*, 1(1), 3712.
- Kamilaris, A., Fonts, A., & Prenafeta-Boldú, F. X. (2019). The rise of blockchain technology in agriculture and food supply chains. *Trends in Food Science & Technology*, 91, 640-652.

- Kırbaş, İ. (2018). Blokzinciri teknolojisi ve yakın gelecekteki uygulama alanları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 75-82.
- Kshetri, N. (2018). 1 Blockchain's roles in meeting key supply chain management objectives. *International Journal of Information Management*, 39, 80-89.
- Lambert, D. M., & Cooper, M. C. (2000). Issues in Supply Chain Management. *Industrial Marketing Management*, 29(1), 65-83.
- Mackey, T. K., & Nayyar, G. (2017). A Review of Existing and Emerging Digital Technologies to Combat the Global Trade in Fake Medicines. *Expert Opinion on Drug Safety*, 16(5), 587-602.
- Mentzer, J. T., DeWitt, W., Keebler, J. S., Min, S., Nix, N. W., Smith, C. D., & Zacharia, Z. G. (2001). Defining Supply Chain Management. *Journal of Business Logistics*, 22(2), 1-25.
- Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System.
- Paar, C., & Pelzl, J. (2010). *Understanding Cryptography: A Textbook for Students and Practitioners*. Springer.
- Rajasekaran, A. S., Azcees, M., & Al-Turjman, F. (2022). A comprehensive survey on blockchain technology. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 52, 102039.
- Rodrigue, J. P. (2018). Efficiency and sustainability in multimodal supply chains. International Transport Forum Discussion Paper.
- Saberi, S., Kouhizadeh, M., Sarkis, J., & Shen, L. (2019). Blockchain Technology and Its Relationships to Sustainable Supply Chain Management. *International Journal of Production Research*, 57(7), 2117-2135.
- Szabo, N. (1997). The Idea of Smart Contracts. Nick Szabo's Papers and Concise Tutorials.
- Truby, J. (2018). Decarbonizing Bitcoin: Law and Policy Choices for Reducing the Energy Consumption of Blockchain Technologies and Digital Currencies. *Energy Research & Social Science*, 44, 399-410. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2018.06.009>
- Tian, F. (2016). An Agri-food Supply Chain Traceability System for China Based on RFID & Blockchain Technology. In 2016 13th International Conference on Service Systems and Service Management (ICSSSM).
- Ünsal, E., & Kocaoğlu, Ö. (2018). Blok zinciri teknolojisi: Kullanım alanları, açık noktaları ve gelecek beklentileri. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (13), 54-64.
- Yli-Huumo, J., Ko, D., Choi, S., Park, S., & Smolander, K. (2016). Where is current research on blockchain technology? a systematic review. *PloS one*, 11(10), e0163477.

Zheng, Z., Xie, S., Dai, H., Chen, X., & Wang, H. (2018). An Overview of Blockchain Technology: Architecture, Consensus, and Future Trends. 2017 IEEE International Congress on Big Data (BigData Congress).

Matematik ve Fen Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar

Editör:

Prof. Dr. Ferit Gürbüz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Matematik ve Fen Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar

Editör: Prof. Dr. Ferit Gürbüz

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-8-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub568>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Gürbüz, F. (ed) (2024). *Matematik ve Fen Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub568>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- [1] Blair DE. Contact Manifolds in Riemannian Geometry. Lecture Notes in Maths, Vol. 509, New York: Springer Verlag, 1976.
- [2] Çayır H, Koseogolu G. Lie derivatives of almost contact structure and almost paracontact structure with respect to cX and vX on tangent bundle $T(M)$. New Tr. in Math. Sci., 4 (1) (2016), 153-159.
- [3] Das Lovejoy S. Fiberings on almost r.contact manifolds. Publicationes Mathematicae, Debrecen, Hungary 1993; 43: 161-167.
- [4] Husemoller D. Fibre Bundles. New York: Springer, 1994.
- [5] Lawson HB, Michelsohn ML. Spin Geometry. Princeton: Princeton University Press, 1989.
- [6] Omran T, Sharffuddin A, Husain SI. Lift of Structures on Manifolds. Publications de l'Institut Mathematique,, Nouvelle serie 1984; 360 (50): 93-97.
- [7] Oproiu V. Some remarkable structures and connections defined on the tangent bundle. Rendiconti di Matematica 1973; 3 (6): 503-540.
- [8] Ostianu N.M. Step-fibred spaces. Tr. Geom. Sem. 5, Moscow: (VINITI) 1974; 259-309.
- [9] Polat M, Yıldırım F. Complete lifts of projectable linear connection to semi-tangent bundle. Honam Mathematical J., 2021; 43 (3): 483-501. <https://doi.org/10.5831/HMJ.2021.43.3.483>
- [10] Pontryagin LS. Characteristic cycles on differentiable manifolds. Rec. Math. (Mat. Sbornik) N.S. 1947; 21 (63): 233-284.
- [11] Poor WA. Differential Geometric Structures. New York: McGraw-Hill, 1981.
- [12] Salimov AA. Tensor Operators and Their applications. New York: Nova Sci. Publ., 2013.
- [13] Salimov AA, Cayır H. Some Notes On Almost Paracontact Structures. Comptes Rendus de l'Academie Bulgare Des Sciences 2013; 66 (3): 331-338.
- [14] Salimov AA, Kadioglu E. Lifts of Derivations to the Semi-tangent Bundle. Turk J. Math. 2000; 24 (3): 259-266.
- [15] Salimov AA. Applications of Holomorphic Functions in Geometry. Birkhauser: Springer, 2023.
- [16] Sasaki S. On The Differential Geometry of Tangent Bundles of Riemannian Manifolds. Tohoku Math. J. 1958; 10 (3): 338-358. <https://doi.org/10.2748/tmj/1178244668>
- [17] Steenrod N. The Topology of Fibre Bundles. Princeton: Princeton University Press., 1951.

- [18] Şahin B, Akyol MA. Golden maps between Golden Riemannian manifolds and constancy of certain maps. *Math. Com.* 2014; 19 (2): 333–342.
- [19] Vishnevskii V, Shirokov AP, Shurygin VV. *Spaces over Algebras*. Kazan: Kazan Gos. Univ., 1985 (in Russian).
- [20] Vishnevskii VV. Integrable affinor structures and their plural interpretations. *Geometry, 7.J. Math. Sci. (New York)* 2002; 108 (2): 151-187.
- [21] Yano K, Ishihara S. *Tangent and Cotangent Bundles*. New York: Marcel Dekker Inc., 1973.
- [22] Vanžura J. Integrability conditions for polynomial structures. *Ködai Math. Sem. Rep.* 1976; 27, 42-50.

References

- [1] Blair DE. Contact Manifolds in Riemannian Geometry. Lecture Notes in Maths, Vol. 509, New York: Springer Verlag, 1976.
- [2] Çayır H, Koseogolu G. Lie derivatives of almost contact structure and almost paracontact structure with respect to cX and vX on tangent bundle $T(M)$. New Tr. in Math. Sci., 4 (1) (2016), 153-159.
- [3] Das Lovejoy S. Fiberings on almost r.contact manifolds. Publicationes Mathematicae, Debrecen, Hungary 1993; 43: 161-167.
- [4] Husemoller D. Fibre Bundles. New York: Springer, 1994.
- [5] Lawson HB, Michelsohn ML. Spin Geometry. Princeton: Princeton University Press, 1989.
- [6] Omran T, Sharffuddin A, Husain SI. Lift of Structures on Manifolds. Publications de l'Institut Mathematique,, Nouvelle serie 1984; 360 (50): 93-97.
- [7] Oproiu V. Some remarkable structures and connections defined on the tangent bundle. Rendiconti di Matematica 1973; 3 (6): 503-540.
- [8] Ostianu N.M. Step-fibred spaces. Tr. Geom. Sem. 5, Moscow: (VINITI) 1974; 259-309.
- [9] Polat M, Yıldırım F. Complete lifts of projectable linear connection to semi-tangent bundle. Honam Mathematical J., 2021; 43 (3): 483-501. <https://doi.org/10.5831/HMJ.2021.43.3.483>
- [10] Pontryagin LS. Characteristic cycles on differentiable manifolds. Rec. Math. (Mat. Sbornik) N.S. 1947; 21 (63): 233-284.
- [11] Poor WA. Differential Geometric Structures. New York: McGraw-Hill, 1981.
- [12] Salimov AA. Tensor Operators and Their applications. New York: Nova Sci. Publ., 2013.
- [13] Salimov AA, Cayır H. Some Notes On Almost Paracontact Structures. Comptes Rendus de l'Academie Bulgare Des Sciences 2013; 66 (3): 331-338.
- [14] Salimov AA, Kadioglu E. Lifts of Derivations to the Semi-tangent Bundle. Turk J. Math. 2000; 24 (3): 259-266.
- [15] Salimov AA. Applications of Holomorphic Functions in Geometry. Birkhauser: Springer, 2023.
- [16] Sasaki S. On The Differential Geometry of Tangent Bundles of Riemannian Manifolds. Tohoku Math. J. 1958; 10 (3): 338-358. <https://doi.org/10.2748/tmj/1178244668>
- [17] Steenrod N. The Topology of Fibre Bundles. Princeton: Princeton University Press., 1951.

- [18] Şahin B, Akyol MA. Golden maps between Golden Riemannian manifolds and constancy of certain maps. *Math. Com.* 2014; 19 (2): 333–342.
- [19] Vishnevskii V, Shirokov AP, Shurygin VV. *Spaces over Algebras*. Kazan: Kazan Gos. Univ., 1985 (in Russian).
- [20] Vishnevskii VV. Integrable affinor structures and their plural interpretations. *Geometry, 7.J. Math. Sci. (New York)* 2002; 108 (2): 151-187.
- [21] Yano K, Ishihara S. *Tangent and Cotangent Bundles*. New York: Marcel Dekker Inc., 1973.
- [22] Vanžura J. Integrability conditions for polynomial structures. *Ködai Math. Sem. Rep.* 1976; 27, 42-50.

4 Kaynakça

- [1] E. Kreyszig, *Advanced Engineering Mathematics*, 1993.
- [2] D. G. Zill, M. R. Cullen, *Differential Equations with Boundary-Value Problems*, 1997.
- [3] D. Matlak, J. Matlak, D. Slota, R. Witula, Differentiation and integration by using matrix inversion, *Journal of Applied Mathematics and Computational Mechanics*, **13**, no.2, (2014), 63–71.
- [4] W. Swartz, Integration by matrix inversion, *The American Mathematical Monthly*, **4**, (1958), 282–283.
- [5] R. Redheffer, Induced transformations of the derivative - vector, *The American Mathematical Monthly*, **83** (1976), 255-259.

References

- [1] Bednarska A., On lifts of projectable-projectable classical linear connections to the cotangent bundle, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio A, Mathematica* 67 (1) (2013), 1-10.
- [2] Blair D.E., *Contact Manifolds in Riemannian Geometry*, Lecture Notes in Maths, 509, Springer Verlag, New York, 1976.
- [3] Das, Lovejoy S., Khan, M.N.I.: Almost r - contact structures on the tangent bundle, *Differential Geometry -Dynamical Systems*, 7, (2005), 34-41.
- [4] Das, Lovejoy S., *Fiberings on almost r -contact manifolds*. *Publicationes Mathematicae, Debrecen, Hungary*, 43, (1993), 161-167.
- [5] Das L.S. and Nivas R. (2006) On Certain Structures Defined on the Tangent Bundle. *Rocky Mountain Journal of Mathematics*, 36, 1857-1866.
- [6] Das, L.S., Nivas, R. and Khan, M.N.I., On Submanifolds of Co-Dimension 2 Immersed in a Hsuquaternion Manifold. *Acta Mathematica Academiae Paedagogicae Nyregyhziensis*, 25, (2009), 129-135.
- [7] Das L. S. and Khan M.N.I., On Tachibana and Vishnevskii Operators Associated with Certain Structures in the Tangent Bundle, *Journal of Applied Mathematics and Physics*, 6, (2018),1968-1978.
- [8] Ehresmann, C., Libermann P.: Sur les structures presque hermitiennes, *C.R. Acad.Sci., Paris*, vol. 232, (1961), 1281-1283.
- [9] Goldberg, S. I., Yano K.: Polynomial structures on manifolds, *Kodai Math. Sem. Rep.* 22, (1970), 199-218
- [10] Husemoller D. *Fibre Bundles*. Springer, New York, 1994.
- [11] Lawson H.B. and Michelsohn M.L. *Spin Geometry*. Princeton University Press., Princeton, 1989.
- [12] Mikulski W. M., On the existence of prolongation of connections by bundle functors, *Extracta Math.* 22 (3) (2007), 297–314.
- [13] Oproiu V., Some remarkable structures and connexions, defined on tangent bundle, *Rendiconti di Matematica* 3 (6) (1973).
- [14] Polat M. and Yildırım F. Complete lifts of projectable linear connection to semi-tangent bundle, *Honam Mathematical J.*, 43 (3) (2021), 483-501.
- [15] Salimov A. *Tensor Operators and Their applications*, Nova Sci. Publ., New York, 2013.
- [16] Salimov A.A. And Cayır H., Some Notes On Almost Paracontact Structures, *Comptes Rendus de l'Academie Bulgare Des Sciences*, 66 (3) (2013), 331-338.
- [17] Salimov A.A. and Kadioglu E. Lifts of Derivations to the Semi-tangent Bundle, *Turk J. Math.* 24 (2000), 259-266.

- [18] Sasaki S., On differentiable manifolds with certain structures which are closely related to almost contact structure I, *Tohoku Math. J. (2)* 12 (1960), 459-476.
- [19] Steenrod N. *The Topology of Fibre Bundles*. Princeton University Press., Princeton, 1951.
- [20] Vanzura J., Almost R-Contact Structure. *Annali Della Scuola Normale, Superiore Di Pisa* , 26, (1970), 97-115.
- [21] Vishnevskii V., Shirokov A.P. and Shurygin V.V., *Spaces over Algebras*. Kazan. Kazan Gos. Univ. 1985 (in Russian).
- [22] Vishnevskii V. V., Integrable affin structures and their plural interpretations. *Geometry, 7.J. Math. Sci. (New York)* 108 (2) (2002), 151-187.
- [23] Walker, A.G.: *Connexions for parallel distributions in the large I,II*. *The Quart. J. Math. Oxford (2)*, vol. 6, 301-308 (1955), vol.9, 221-231 (1958)
- [24] Weil, A.: *Sur la theorie des formes differentielles attachee analytique complexe*, *Comm. Math. Helv.* 20, 110-116 (1947)
- [25] Włodzimierz M., Tomáš J., Reduction for natural operators on projectable connections, *Demonstratio Mathematica*, 42 (2) (2009), 435-439.
- [26] Yano, K.: *Differential Geometry on Complex and Almost Complex Spaces*, Oxford, Pergamon Press, New York (1965)
- [27] Yano K. and Ishihara S. *Tangent and Cotangent Bundles*. Marcel Dekker, Inc., New York, 1973.
- [28] Yıldırım F., Horizontal lifts of projectable linear connection to semi-tangent bundle, *Hacettepe Journal of Mathematics and Statistics*, 50 (6), (2021), 1709-1721.
- [29] Yıldırım F., Horizontal lift in the semi-tangent bundle and its applications, *Transactions of NAS of Azerbaijan*, 41 (4) (2021), 1-13.

References

1. Sevindik, M. & Bal, C. (2021). Antioxidant, antimicrobial, and antiproliferative activities of wild mushroom, *Laeticutis cristata* (Agaricomycetes), from Turkey. *International Journal of Medicinal Mushrooms* 23(11), 85-90.
2. Gürgeç, A., Sevindik, M., Yıldız, S. & Akgül, H. (2021). Determination of antioxidant and oxidant potentials of *Pleurotus citrinopileatus* mushroom cultivated on various substrates. *KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi* 23(3), 586-591.
3. Torres-Gómez, M., Garibay-Orijel, R., Pérez-Salicrup, D. R., Casas, A. & Guevara, M. (2022). Wild edible mushroom knowledge and use in five forest communities in central México. *Canadian Journal of Forest Research* 53(1), 25-37.
4. Abdelshafy, A.M., Belwal, T., Liang, Z., Wang, L., Li, D., Luo, Z. & Li, L. (2022). A comprehensive review on phenolic compounds from edible mushrooms: Occurrence, biological activity, application and future prospective, *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 62:22, 6204-6224.
5. Maity, P., Sen, I.K., Chakraborty, I., Mondal, S., Bar, H., Bhanja, S.K., Mandal, S. & Maity, G.N. (2021). Biologically active polysaccharide from edible mushrooms: A review. *International Journal of Biological Macromolecules*, 172, 408-417.
6. Reis, F. S., Martins, A., Vasconcelos, M. H., Morales, P., & Ferreira, I. C. (2017). Functional foods based on extracts or compounds derived from mushrooms. *Trends in Food Science & Technology*, 66, 48-62.
7. Das, A.K., Nanda, P.K., Dandapat, P., Bandyopadhyay, S., Gullón, P., Sivaraman, G.K., McClements, D.J., Gullón, B., & Lorenzo, J.M. (2021). Edible mushrooms as functional ingredients for development of healthier and more sustainable muscle foods: A flexitarian approach. *Molecules*, 26(9), 2463.
8. Pérez-Montes, A., Rangel-Vargas, E., Lorenzo, J.M., Romero, L. & Santos, E.M. (2021). Edible mushrooms as a novel trend in the development of healthier meat products. *Current Opinion In Food Science*, 37, 118-124.
9. Ramos, M., Burgos, N., Barnard, A., Evans, G., Preece, J., Graz, M., Ruthes, A.C., Jiménez-Quero, A., Martínez-Abad, A., Vilaplana, F., Ngoc, L.P., Brouwer, A., van der Burg, B., Garrigós, M.D.C. & Jiménez, A. (2019). *Agaricus bisporus* and its by-products as a source of valuable extracts and bioactive compounds. *Food Chemistry*, 292, 176-187.
10. Sevindik, M. (2018). Investigation of oxidant and antioxidant status of edible mushroom *Clavariadelphus truncatus*. *Mantar Dergisi/The Journal of Fungus*, 9(2), 165-168.

11. Wu, J., Yang, Z., Yang, X., Chen, X., Zhang, H. & Zhan, X. (2021). Synthesis of branched β -1,3- glucan oligosaccharide with narrow degree of polymerization by fungi co-cultivation. *Carbohydrate Polymers*, 273, 118582.
12. Ghahremani-Majd, H., Dashti, F. (2015). Chemical composition and antioxidant properties of cultivated button mushrooms (*Agaricus bisporus*). *Horticulture, Environment, and Biotechnology*, 56(3), 376-382.
13. Elkhateeb, W.A., Daba, G.M., Thomas, P.W. & Wen, T.-C. (2019). Medicinal Mushrooms as a Source of Natural Therapeutic Bioactive Compounds. *Egyptian Pharmaceutical Journal*, 18, 145-155.
14. Chandra P, Sharma RK, Arora DS 2020. Antioxidant compounds from microbial sources: A review. *Food Research International* 129: 108849.
15. Karabulut, H., Gülay, M. Ş. (2016). Serbest radikaller. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Health Sciences Institute*, 4(1), 50-59.
16. Altıner, A., Atalay, H., Bilal, T. (2018). Serbest radikaller ve stres ile ilişkisi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 51-55.
17. Raseta, M., Popovic, M., Knezevic, P., Sibul, F., Kaisarevic, S. & Karaman, M. (2020). Bioactive Phenolic Compounds of Two Medicinal Mushroom Species *Trametes versicolor* and *Stereum subtomentosum* as Antioxidant and Antiproliferative Agents. *Chemistry and Biodiversity*, 17.
18. Zeitelmayr L 1976. *Wild Mushrooms: An Illustrated Handbook*. Hertfordshire, UK: Garden City Press. p. 80.
19. Yıldırım A., 2018., “*Agrocybe Aegerita* (kestane) mantarı faydaları yan etkileri kullanım şekli”, <https://www.devazen.com/2018/10/agrocybe-aegerita-kestane-mantar.html>, Erişim tarihi: 31. 03. 24.
20. Wu, F., Wang, H., Chen, Q., Pang, X., Hao, J., Yin, L., Zhang, X. (2023). Lignin promotes mycelial growth and accumulation of polyphenols and ergosterol in *Lentinula edodes*. *Journal of Fungi*, 9(2), 237.
21. Hu, W., Li, Z., Wang, W., Song, M., Dong, R., Zhou, Y., Li, Y., Wang, D. (2021). Structural characterization of polysaccharide purified from *Amanita caesarea* and its pharmacological basis for application in Alzheimer’s disease: endoplasmic reticulum stress. *Food & Function*, 12(21), 11009-11023.
22. Sahin, E., Keskin, E. & Akata, I. (2021). Molecular characterization of the complete genome of a novel partitivirus hosted by the saprobic mushroom *Leucocybe candicans*. *Archives of Microbiology* 203(9), 5825-5830.
23. Dospatliev, L. (2017). Macroelement contents and chemical composition of *Lactarius deliciosus* (L.) collected from Batak Mountain in Bulgaria. *Applied Researches in Technics, Technologies and Education*, 5(3), 165-170.

24. Su, S., Ding, X., Fu, L., & Hou, Y. (2019). Structural characterization and immune regulation of a novel polysaccharide from maerkang *Lactarius deliciosus* Gray. *International Journal of Molecular Medicine*, 44(2), 713–724.
25. Liu Q, Tian G, Yan H, Geng X, Cao Q, Wang H, et al. Characterization of polysaccharides with antioxidant and hepatoprotective activities from the wild edible mushroom *Russula vinosa* Lindblad. *J Agric Food Chem.* (2014) 62:8858–66.
26. Zhang, H., Li, C. C., Lai, P. F. H., Chen, J. S., Xie, F., Xia, Y. J., et al. (2021). Fractionation, chemical characterization and immunostimulatory activity of betaglucan and galactoglucan from *Russula vinosa* Lindblad. *Carbohydrate Polymers*, 256.
27. Solak, M.H. Işıloğlu, M. Kalmış, E. ve Allı, H. (2007) *Macrofungi of Turkey, Checklist Vol. I* Bornova, İzmir: Genç Üniversiteler Ofset. p: 254.
28. Çavdar H. Bazı *Tricholoma* Türlerinin Besinsel Özelliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla, 2013: 4-48.
29. Sarıkürkcü, C., Semiz, D. K., Solak, M. H., Üniv, O. M., (2006). *M. Lycoperdon perlatum* Pers., *Agaricus bisporus* (Lge.) Imbach ve *Gomphus clavatus* SF Gray. Mantarlarının Çeşitli Çözücü Özütlelerinin in vitro Antioksidan Aktivitelerinin Belirlenmesi. Türkiye 9. Gıda Kongresi, 24-26 Mayıs, Bolu.
30. Kobira, S., Atsumi, T., Kakiuchi, N., & Mikage, M. (2012). Difference in cultivation characteristics and genetic polymorphism between Chinese and Japanese strains of *Wolfiporia cocos* Ryvarden et Gilbertson (*Poria cocos* Wolf). *Journal of natural medicines*, 66, 493-499.
31. Liu F Y, Luo K W, Yu Z M, Co N N, Wu S H, Wu P W, et al. Suillin from the mushroom *Suillus placidus* as potent apoptosis inducer in human hepatoma HepG2 cells. *Chem Bio Interact.* 2009; 181: 168–174.
32. Vaz J A, Ferreira I C F R, Tavares C, Almeida G M, Martins A, Vasconcelos H M. *Suillus collinitus* methanolic extract increases p53 expression and causes cell cycle arrest and apoptosis in a breast cancer cell line, *Food Chem.* 2012; 135(2): 596–602.
33. Tietel, Z., & Masaphy, S. (2017). True Morels (*Morchella*) – Nutritional and phytochemical composition, health benefits and favor: A review. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 58(11), 1888–1901.
34. Heleno, S. A., Stojković, D., Barros, L., Glamoclija, J., Soković, M., Martins, A., ... & Ferreira, I. C., (2013). A comparative study of chemical composition, antioxidant and antimicrobial properties of *Morchella esculenta* (L.) Pers. from Portugal and Serbia. *Food Research International*, 51(1), 236-243.

35. Zhang, S., Hao, A. J., Zhao, Y. X., Zhang, X. Y., & Zhang, Y. J. (2017). Comparative mitochondrial genomics toward exploring molecular markers in the medicinal fungus *Cordyceps militaris*. *Scientific Reports*, 7(1), 40219.
36. Holliday, J.C., Cleaver, M. 2008. Medicinal value of the caterpillar fungi species of the genus *Cordyceps* (Fr.) Link (Ascomycetes). *International Journal of Medicinal Mushrooms*, 10(3): 219-234.
37. Zhou, X., Gong, Z., Su, Y., Lin, J., & Tang, K. (2009). *Cordyceps* fungi: natural products, pharmacological functions and developmental products. *Journal of Pharmacy and Pharmacology*, 61(3), 279-291.
38. Chanjula, P., & Cherdthong, A. (2018). Effects of spent mushroom *Cordyceps militaris* supplementation on apparent digestibility, rumen fermentation, and blood metabolite parameters of goats. *Journal of Animal Science*, 96(3), 1150-1158.
39. Harhaji Lj, Mijatović S, Maksimović-Ivanić D, Stojanović I, Momčilović M, Maksimović V, Tufegdžić S, Marjanović Z, Mostarica-Stojković M, Vucinić Z, Stosić-Grujčić S. Anti-tumor effect of *Coriolus versicolor* methanol extract against mouse B16 melanoma cells: in vitro and in vivo study. *Food Chem Toxicol*. 2008 May;46(5):1825-33.
40. Ho CY, Kim CE, Leung KN, Fung KP, Tse TF, Chan H, Lau CB. Differential anti-tumor activity of *coriolus versicolor* (Yunzhi) extract through p53- and/or Bcl-2-dependent apoptotic pathway in human breast cancer cells. *Cancer Biol Ther*. 2005 Jun;4(6):638-44.
41. Friedman, M. (2015). Chemistry, Nutrition, and Health-Promoting Properties of *Herichium erinaceus* (Lion's Mane) Mushroom Fruiting Bodies and Mycelia and Their Bioactive Compounds. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 63, 7108–7123.
42. Tachabenjarong, N., Rungsardthong, V., Ruktanonchi, U., Poodchakarn, S., Thumthanaruk, B., Vatanyoopaisarn, S., ... & Uttapap, D. (2022). Bioactive compounds and antioxidant activity of Lion's Mane mushroom (*Herichium erinaceus*) from different growth periods. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 355, p. 02016). EDP Sciences.
43. Westphalen, M. C., Tomsovsky, M., Kout, J., & Gugliotta, A. M. (2015). *Bjerkandera* in the Neotropics: phylogenetic and morphological relations of *Tyromyces atroalbus* and description of a new species. *Mycological Progress*, 14(2015), 1-8.
44. Xu, Z., Chen, X., Zhong, Z., Chen, L., Wang, Y. (2011). *Ganoderma lucidum* polysaccharides: immunomodulation and potential anti-tumor activities. *The American Journal of Chinese Medicine*, 39(1), 15-27.
45. Kaya, M., Berktaş, S., Adanacioğlu, N., Çam, M.. (2021). Kayseri bölgesinde doğal olarak yetişen ve kültüre edilen tıbbi mantarların toplam fenolik

- madde içeriklerinin, antioksidan aktivitelerinin ve eritadenin bileşiğinin belirlenmesi. *GIDA* (2021) 46(2) 376-395.
46. Karadeniz M., Bakır T., Ünal S., “Investigation of the Phenolic Contents and Antioxidant Activities of Some Natural Edible Mushroom Species”, *Journal of Bartın Faculty of Forestry* 2024, 26(1): 7–12.
 47. Ildız, E., Canpolat, Şükürü, İşlek, C., Yürümez Canpolat, E., İşlek, Y. ve Akata, I. (2022). Niğde’den Toplanan Bjerkandera adusta: Toplam Fenolik Bileşik, Antioksidan ve Antimikrobiyal Özelliklerin Analizi. *Türk Tarım Dergisi - Gıda Bilimi ve Teknolojisi* , 10 (sp2), 2996–3000.
 48. Sevindik, M, (2023) Total Phenolic, Total Flavonoid Contents and Antioxidant Potential of The Wild Edible Mushroom *Clitocybe odora*. *KSÜ Tarım ve Doğa Derg* 27 (1), 75-81.
 49. Altıntaş, Ö. E., & Çelik, P. A. Comparative Assessment of Nutritional Composition, Polyphenol Content and Antioxidative Properties of Edible and Medicinal Mushroom: *Coriolus versicolor*. *Journal of Anatolian Environmental and Animal Sciences*, 8(4), 626-634.
 50. Bal, C., Baba, H., Akata, I., Sevindik, M., Selamoglu, Z., & Akgül, H., (2022). Biological Activities Of Wild Poisonous Mushroom *Entoloma Sinuatum* (Bull.) P. Kumm (Boletales). *Ksu Tarım Ve Doga Dergisi-Ksu Journal Of Agriculture And Nature* , Vol.25, No.1, 83-87.
 51. Canpolat, Ş. ve Canpolat, E. Y., “Antioxidant and Antimicrobial Activity of a Medicinal Mushroom, *Ganoderma lucidum*”, *Journal of Advances in Biology & Biotechnology* Volume 26, Issue 11, Page 60-67, 2023.
 52. Altıntaş, Ö. E. 2023. ve Tıbbi Mantar *Hericium erinaceus*’ un Besin Bileşimi, Antioksidan Aktiviteleri ve Anti-kanser Etkisinin Değerlendirilmesi. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 13(4), 2622-2633.
 53. Bulam, S., Karadeniz, M., Bakır, T. K., & Ünal, S. (2022). Assessment of total phenolic, total flavonoid, metal contents and antioxidant activities of *Trametes versicolor* and *Lactiporus sulphureus*. *Acta Scientiarum Polonorum Hortorum Cultus*, 21(5), 39-47.
 54. Nowakowski, P., Markiewicz-Żukowska, R., Gromkowska-Kępka, K., Naliwajko, S. K., Moskwa, J., Bielecka, J., Socha, K. (2021). Mushrooms as potential therapeutic agents in the treatment of cancer: Evaluation of anti-glioma effects of *Coprinus comatus*, *Cantharellus cibarius*, *Lycoperdon perlatum* and *Lactarius deliciosus* extracts. *Biomed Pharmacother*, 133: 111090.
 55. Dinçer, E., (2022), “Çeşitli Yenilebilir Mantarların Antioksidan Aktivitesi”, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Sivas, Türkiye, Konferans: 7. Uluslararası Mardin Artuklu Bilimsel Araştırmalar Kongresi.

56. Canpolat, Şükrü, Akata, İ., İşlek, Y., Canpolat, E. ve İşlek, C. (2021). Niğde'den Toplanan Bazı Yenilebilir Ascomycota'ların Toplam Fenolikleri, Antioksidatif ve Antimikrobiyal Aktiviteleri. *Türk Tarım Dergisi - Gıda Bilimi ve Teknolojisi*, 9 (10), 1915–1920.
57. Chen, H., Zhou, H., She, Z., Lu, H., Wen, M., Wang, X., Wei, Z., Yang, S., Guan, X., Tong, Y., Qin, Q., Zhu, P., Nong, Y., & Zhang, Q. (2024). Phytochemical and medicinal profiling of *Russula vinosa* Lindbl (RVL) using multiomics techniques. *LWT*, 192, 115723.
58. Bal, C., 2021(b). *Suillus collinitus*'ün Antioksidan Aktivitesi ve Element İçeriği. *Türk Tarım Dergisi - Gıda Bilimi ve Teknolojisi*, 9 (2), 352–355.
59. Bal C., 2021(a). Antioxidant Potential and Element Content of Wild Mushroom *Tricholoma imbricatum*. *KSU J. Agric Nat* 24 (1): 196-199.
60. Hasnat, M.A., Pervin, M., Debnath, T. and Lim, B.O., “DNA protection, total phenolics and antioxidant potential of the mushroom *Russula virescens*”, *Journal of Food Biochemistry*, 38(1), 6-17, 2014.
61. Kalyoncu, F., Oskay, M. and Kalmış, E., Bazı yabani makrofungus misellerinin antimikrobiyal aktivitelerinin belirlenmesi, *Mantar Dergisi*, 1(1), 1-8, 2010.
62. Gursoy, N., Sarikurkcu, C., Cengiz, M., & Solak, M. H. (2009). Antioxidant activities, metal contents, total phenolics and flavonoids of seven *Morchella* species. *Food and Chemical Toxicology*, 47(9), 2381-2388.
63. Kozarski, M., Klaus, A., Niksic, M., Jakovljevic, D., Helsper, J. P., & Van Griensven, L. J. (2011). Antioxidative and immunomodulating activities of polysaccharide extracts of the medicinal mushrooms *Agaricus bisporus*, *Agaricus brasiliensis*, *Ganoderma lucidum* and *Phellinus linteus*. *Food chemistry*, 129(4), 1667-1675.
64. Keleş, A., Koca, I. and Genççelep, H., “Antioxidant properties of wild edible mushrooms”, *Journal of Food Processing & Technology*, 2(6), 2-6, 2011.

Kaynaklar

1. Clifford, William Kingdon, Mathematical Papers, , Edited by Robert Tucker, Macmillan and Co., London,1882
2. Snygg, John A New Approach to Differential Geometry Using Clifford's Geometric Algebra, , Springer New York Dordrecht Heidelberg London, 2012
3. Study, E., A New Branch of Geometry, "Ein neue Zweig der Geometrie," Jahresber. d. deutsch. Math.-Ver. XI, Heft 3 (1901), 97-123.
4. Guggenheimer, H.W., Differential Geometry. McGraw-Hill, New York, (1963)

3 Kaynakça

- [1] A. G. Siskakis, Composition semigroups and the Cesàro operator on H^p , J. London Math. Soc. 36 (1987), no. 2, 153–164.
- [2] C. Georgakis, The Hausdorff mean of a Fourier-Stieltjes transform, Proc. Amer. Math. Soc. 116 (1992), 465–471.
- [3] J. Xiao, L^p and BMO bounds of weighted Hardy-Littlewood averages, J. Math. Anal. Appl. 128 (2001), 660–660.
- [4] S. V. Astashkin and L. Maligranda, Structure of Cesàro function spaces, Indag. Math. (N.S.) 20 (2009), no. 3, 329–379.
- [5] K.-P. Ho, Integral operators on Cesàro function spaces, Bull. Korean Math. Soc. 59 (2022), no. 4, 905–915.
- [6] G. B. Folland, Real Analysis: modern techniques and their applications, John Wiley & Sons, 1984.

Kaynakça

- Aktümen, M., & Kaçar, A., “Bilgisayar cebiri sistemlerinin matematiğe yönelik tutuma etkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 13-26 (2008).
- Altun, Murat. “İlköğretim ikinci kademede (6, 7 ve 8. sınıflarda) matematik öğretimi.” *Alfa Basım Yayın Dağıtım*, İstanbul (2002).
- Atman, C. J., Adams, R. S., Cardella, M. E., Turns, J., Mosborg, S., & Saleem, J., “Engineering design processes: A comparison of students and expert practitioners”, *Journal of engineering education*, 96(4), 359-379 (2007).
- Baki, A., & Güveli, E., “Evaluation of a web based mathematics teaching material on the subject of functions”, *Computers & Education*, 51(2), 854-863 (2008).
- Baki, A., & Kartal, T., “Kavramsal ve işlemsel bilgi bağlamında lise öğrencilerinin cebir bilgilerinin karakterizasyonu”, *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 2(1), 27-46 (2004).
- Chmiliar, L., “Improving learning outcomes: the iPad and preschool children with disabilities”, *Frontiers in psychology*, 8, 660(2017).
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K., “Research methods in education”, (Sixth). *Oxon: Routledge*. (2007).
- Gökçek, T., & Açıkyıldız, G., “Matematik öğretmeni adaylarının türev kavramıyla ilgili yaptıkları hatalar”, *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 7(1), 112-141 (2016).
- Gökçek, T., & Açıkyıldız, G., “Matematik öğretmeni adaylarının türev kavramıyla ilgili yaptıkları hatalar”, *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 7(1), 112-141 (2016).
- Gür, H., & Barak, B., “Ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin türev konusundaki hata örnekleri”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 453-480, (2007).
- Kashef-Haghighi, S., Shao, Y., & Ghoshal, S., “Mathematical modeling of CO₂ uptake by concrete during accelerated carbonation curing”, *Cement and concrete research*, 67, 1-10 (2015).
- Park, J., “Calculus instructors’ and students’ discourses on the derivative”, *Unpublished doctoral dissertation, Michigan State University* (2011).
- Sağlam, Y., & Dost, S., “Preservice science and mathematics teachers’ beliefs about mathematical problem solving”, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 303-306 (2014).
- Thompson, P.W., “Students, functions, and the undergraduate curriculum”, *Research in Collegiate Mathematics Education*, I, 21-44 (1994).
- Ubuz, B., “Genel matematikte (Calculus) öğrenci hataları”, *Matematik Dünyası*, 5, 9-11. (1999).

- Willcox, K., & Bounova, G., “Mathematics in engineering: Identifying, enhancing, and linking the implicit mathematics curriculum”, *In 2004 Annual Conference* (pp. 9-896). (2004).
- Willcox, K., & Bounova, G., “Mathematics in engineering: Identifying, enhancing, and linking the implicit mathematics curriculum”, *In 2004 Annual Conference* (pp. 9-896). (2004).
- Yalçınkaya, Y., “Yenilenen 9. sınıf matematik dersi öğretim programı hakkında öğretmen görüşleri”, *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 100-110 (2018).
- Zeidmane, A., & Sergejeva, N., “Indirect impact of mathematics in engineering education”, *In Proceedings of 12th International Scientific Conference Engineering for rural development* (pp. 611-615) (2013).

Kaynakça

- Alkan, S., & Güven, B., “Ders kitaplarında kullanılan örnek türlerinin analizi: Limit konusu”, *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 9(1), 147-169 (2018).
- Altun, I., “The perceived problem solving ability and values of student nurses and midwives”, *Nurse education today*, 23(8), 575-584 (2003).
- Baki, M., & Çekmez, E., “İlköğretim matematik öğretmenleri adaylarının limit kavramının formal tanımına yönelik anlamalarının incelenmesi”, *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 3(2), 81-98 (2012).
- Barak, B., “Limit konusundaki kavram yanlışlarının belirlenmesi”, (*Master’s thesis, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*) (2007).
- Basturk, S., Baştürk, S., & Dönmez, G., “Matematik öğretmen adaylarının limit ve süreklilik konusuyla ilgili kavram yanlışları”, *Necati Bey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(1), 225-249 (2011).
- Bingolbali, E., & Monaghan, J., “Cognition and institutional setting”, *In New directions for situated cognition in mathematics education Springer*, Boston, MA. (pp. 233-259) (2008).
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K., “Research methods in education”, (*Sixth*). *Oxon: Routledge*. (2007).
- Cornu, B. “Limits”, In Tall, D. (Ed.) *Advanced mathematical thinking* (pp.153-166). **Boston: Kluwer** (1991).
- Karadüz, A., “Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının “yapılandırmacı öğrenme kavramı bağlamında eleştirisi”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 189-210 (2009).
- Pape, S. J., Bell, C. V., & Yetkin, İ. E., “Developing mathematical thinking and self-regulated learning: A teaching experiment in a seventh-grade mathematics classroom”, *Educational Studies in Mathematics*, 53(3), 179-202 (2003).
- Suraweera, F. (2002). Enhancing the quality of learning and understanding of first-year mathematics for computer science related majors. *ACM SIGCSE Bulletin*, 34(4), 117-120.
- Tall, D., & Razali, M. R., “Diagnosing students’ difficulties in learning mathematics”, *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 24(2), 209-222 (1993).
- Turan, S. B., “Matematik öğretmen adaylarının limit, süreklilik ve türev ile ilgili kavramsal yapıları”, (*Master’s thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*) (2016).

- Ünver, S. K., Çelik, A. Ö., & Guzel, E. B., “Öğrenci Hata ve Yanılgıları ile Başa Çıkma Yolları: Limit Örneği”, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 528-551 (2020).
- Yitmez, B. G., Yılmaz, S., & Dinçer, B., “İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Çok Değişkenli Fonksiyonların Limiti ve Sürekliliği Konusundaki Kavram Yanılgılarının İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 611-637 (2022).

the beam, subjected to external excitation, are plotted in Fig.2. By observing the Fig.(2), it is concluded that the vibrations in the beam is effectively suppressed as a conclusion of the optimal vibration control. Same observation is also valid for the controlled and uncontrolled velocities of the vibrations on the beam, which are plotted in Fig.(3).

Let us define the dynamic response functional of the beam as $\mathcal{J}(\nu)$ by considering $\lambda_1 = \lambda_2 = 1$ and $\lambda_3 = 0$ in Eq.(39). Also, define the accumulated control voltage functional as $\mathcal{J}(\mathcal{C})$ by evaluating the $\lambda_1 = \lambda_2 = 0$ and $\lambda_3 = 1$ Eq.(39). By taking into account the Table1, it is concluded that the value of λ_3 decreases on the optimal

Table 1: The values of $\mathcal{J}(\nu)$ and $\mathcal{J}(\mathcal{C})$ for different values of λ_3 .

ϑ_3	$\mathcal{J}(w)$	$\mathcal{J}(\mathcal{V})$
10^3	3 e-5	5.2 e-10
10^0	9 e-8	2 e-6
10^{-3}	1.5 e-13	6 e-6

control function, dynamic response of the beam is decreases due to increment on the value of the optimal control force applied to piezoelectric patch actuator on beam. These observation reveal that introduced necessary and sufficient conditions in the form of maximum principle are ideal for optimality.

5 Conclusion

In this paper, optimality conditions of a hyperbolic beam equation based on Mindlin's gradient elasticity theory is studied. The system under consideration is subjected to external excitation function and nonhomogeneous boundary conditions. Also, the system has some equalities/inequalities constraints on control function and state variable. For obtaining optimality conditions of the system, existence and uniqueness of the solution to beam equation is proved by using energy-integral method and controllability of the system is discussed. Necessary and sufficient optimality conditions are derived in the form of a maximum principle. A numerical example is presented and results given by table and graphics indicate that derived conditions for a beam model based on Mindlin's gradient elasticity theory are necessary and sufficient for optimality.

6 Author Contribution

KY completed this study and wrote the manuscript. KY read and approved the final manuscript.

7 Funding Information

There are no funders to report for this submission.

8 Conflicts of Interest

This work does not have any conflicts of interest

References

- [1] Cosserat, E., Cosserat, F., 1909. *Theorie des Corps Deformables*. Cornell UniversityLibrary.
- [2] Gazis, D.C., Herman, R., Wallis, R.F., 1960. Surface elastic waves in cubic crystals. *Phys. Rev.* 119, 533544.

- [3] Gazis, D.C., Wallis, R.F., 1964. Surface tension and surface modes in semi-infinite lattices. *Surface Sci.* 3, 1932.
- [4] Green, A.E., Rivlin, R.S., 1964. Multipolar continuum mechanics. *Arch. Ration. Mech. Anal.* 17, 113147.
- [5] Koiter, W.T., 1964. Couple stress in the theory of elasticity III. *Proc. Kon. Nederl. Akad. Wetensch. B* 67, 1744, 196.
- [6] Lanczos, C., 1970. *The Variational Principles of Mechanics*. University of Toronto Press, Toronto.
- [7] Mindlin, R.D., Tiersten, H.F., 1962. Effects of couple stresses in linear elasticity. *Arch. Rat. Mech. Anal.* 11, 415448.
- [8] Mindlin, R.D., 1964. Micro-structure in linear elasticity. *Arch. Rat. Mech. Anal.* 16, 5178.
- [9] Mindlin, R.D., 1965. On the equations of elastic materials with micro-structure. *Int. J. Solids Struct.* 1, 7378.
- [10] Mindlin, R.D., 1965. Second gradient of strain and surface-tension in linear elasticity. *Int. J. Solids Struct.* 1, 417438.
- [11] Tiersten, H.F., Bleustein, J.L., 1974. Generalized elastic continua. In: Herrmann, G. (Ed.), *R.D. Mindlin and Applied Mechanics*. Rergamon Press, New York, pp. 67103.
- [12] Berkani, A., Tatar, N., Stabilization of a viscoelastic Timoshenko beam fixed into a moving base, *Math. Modelling Nat. Phenomena*, 14, 501, 2019.
- [13] Polyzos, D., Fotiadis, D. I., Derivation of Mindlin's first and second strain gradient elastic theory via simple lattice and continuum models, *Int J. Solid and Struc.*, 49, 470-480, 2012.
- [14] Pontryagin, L. S., Boltyanskii, V., Gamkrelidze, R., Mishchenko, E., *The mathematical theory of optimal control processes*, L. W. Neustadt, ed., Interscience, New-York, 1962.
- [15] Egorov, A. I., Necessary optimality conditions for distributed parameter systems, *SIAM Journal on Control*, 5, 352-408, 1967.
- [16] Barnes, E. A., Necessary and sufficient optimality conditions for a class of distributed parameter control systems, *SIAM Journal on Control*, 9(1), 62-82, 1971.
- [17] Lee, E. B., A sufficient condition in the theory of optimal control, *SIAM Journal on Control*, 1, 241-245, 1963.
- [18] Russell, D. L., Optimal regulation of linear symmetric hyperbolic systems with infinite dimensional controls, *SIAM Journal of Control*, 4, 276-295, 1966.
- [19] Komkov, V., The optimal control of a transverse vibration of a beam, *SIAM Journal of Control*, 6, 401-421, 1968.
- [20] Yildirim, K., Active control of an improved Boussinesq system, *Math. Modelling Nat. Phenomena*, 15, 2020.
- [21] Kucuk, I., Yildirim, K., Necessary and Sufficient Conditions of Optimality for a Damped Hyperbolic Equation in One-Space Dimension, *Abstract and Applied Analysis*, 2014, ID 493130, 2014.
- [22] Sadek, I., Necessary and sufficient conditions for the optimal control of distributed parameter systems subject to integral constraints, *J. Franklin Ins.*, 325(5), 565-583, 1988.
- [23] Saks, S., *Theory of the Integral*, Hafner, New York, 1937.
- [24] Hestenes, M., *Calculus of variation and Optimal Control Theory*, John Wiley, New York, 1966.
- [25] Guliyev, H. F., Jabbarova, K. S. (2010). The exact controllability problem for the second order linear hyperbolic equation, *Differential Equations and Control Processes*, N3.
- [26] Pedersen, M., *Functional Analysis in Applied Mathematics and Engineering*, CRC Press, 2018.
- [27] Zachmanoglou, E. C., Thoe, D. W., *Introduction to Partial Differential equations with applications*, Dover Publ., New York, 1986.

Muhasebe ve Vergi Yönüyle Kripto Varlıklar

Fatma Kılıç
Dr. Medet İğde

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyinlari.com

✉ info@ozguruyinlari.com

Muhasebe ve Vergi Yönüyle Kripto Varlıklar

Fatma Kılıç • Dr. Medet İğde

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-11-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub633>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kılıç, F., İğde, M. (2024). *Muhasebe ve Vergi Yönüyle Kripto Varlıklar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub633>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap; Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Mali İktisat Bilim Dalında hazırlanmış olan, Doç. Dr. Mehmet Vahit EREN, Doç. Dr. Ahmet ARSLAN ve Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE tarafından onaylanan ve danışmanlığı Dr. Öğr. Üyesi Medet İĞDE tarafından yürütülen "KRİPTO VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE VERGİLENDİRİLMESİ" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyinlari.com/>

Kaynaklar

- Abaday, A. (2018). Nasıl Bitcoin Zengini Olunur.1.Baskı. İstanbul: *Madrabaz Kitap*
- Ağ, A. ve Gülhan, Ü. (2022). TMS/TFRS kapsamında kripto paraların muhasebeleştirilmesi, *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 39-51
- Akkaya, H, & Yüce, M. (2021). Kripto Paraların Vergilendirilmesine Yönelik Çalışmalar: Türkiye İçin Öneri.
- Aksoy, E. E. (2018). Bitcoin Paradan Sonraki En Büyük İcat. İstanbul: Abaküs.
- Aksuğlu, A. (2010). RSA Algoritmasının İyileştirilmesi İçin Yeni Bir Yaklaşım. Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, Sayı, 73.
- Arslan, A. (2022) “Covid 19 Sürecinin Türkiye’nin Mali Yapı Ve Politikası Üzerindeki Etkilerine Yönelik Genel Bir Değerlendirme” Güncel Ekonomi Çalışmaları II, Editör, Mehmet Özmen, Volkan Yurdadoğ, (Ankara), Vadi Matbacılık/ s.1-12
- Aslan Ü. (2020). Kripto Para Muhasebesi Üzerine Yapılan Tartışmalar ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkileri. *TİDE Academia Research*, (2), 257-286.
- Atabaş, H. (2018). Blockzincir Teknolojisi Ve Kripto Paraların Hayatımızdaki Yeni Yeri. İstanbul: Ceres Yayınları.
- Ayu, S., & Wati, L. N. (2022). Cryptocurrency, Tax Imposition and Sharia Finance In Indonesia: A Systematic Literature Review. *DEVOTION: Journal of Research and Community service*, 3(13), 2297-2309.
- Bakan, İ. & Şekkeli, Z. H. (2019). Blok zincir teknolojisi ve tedarik zinciri yönetimindeki uygulamaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2847-2877.
- Beşkirli, A. Özdemir, D., & Beşkirli, M. (2019). Şifreleme yöntemleri ve RSA algoritması üzerine bir inceleme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 284-291.

- Burak, B. (2019). An Analysis Of Causality Between Cryptocurrencies And Usd/Eur Exchange Rate. *İstanbul Bilgi University, Financial Economics Master'S Degree Program*, 100 Current Issues in Auditing,14
- Bulut, N, & Karaaslan, İ. Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yaklaşımlar, Tartışmalar Ve Öneriler. *Turkish Business Journal*, 4(8), 101-119.
- Bunjaku, F. Gjorgieva-Trajkovska, O. & Miteva-Kacarski, E. (2017). Cryptocurrencies–advantages and disadvantages. *Journal of Economics*, 2(1), 31-39.
- Bozdoğanoglu, B. (2023). Blokzincir Teknolojisi ve Kamu İdarelerinde Kullanılabilirliği: Ülke Örnekleri ve Türkiye Değerlendirmesi. *Sayıştay Dergisi*, (130), 335-385.
- Çakmak, M (2019). Kripto Paraların Gelişim Süreci, Blok Zincir Teknolojisi Ve Kripto Paraların Türkiye 'de Vergilendirilmesi, bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-Para Bitcoin Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi, s.22-26-84
- Çetiner Y. (2020). Kripto Paraların Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesinin İncelenmesi; Bir araştırma. (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Çetinkaya Ş. (2018). Kripto Para Gelişimi ve Para Piyasalarındaki Yerinin Swot Analizi ile İncelenmesi. *İİBFD Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademisi Araştırmalar Dergisi*. 2(5), 11-21.
- Deran, A. Dikmen, B. & Özçelik, M. (2021). Blok zinciri teknolojisinin ödeme sistemleri, muhasebe bilgi sistemi ve denetim sürecine etkisi; kripto varlıkların finansal tablolarda raporlanması. *Erciyes Akademi*, 35 (3), 1215-1245.
- Dilek, Ş. ve Doğan, S. (2023). Kripto paralar ve muhasebeleştirilmesi üzerine bir inceleme. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 71-95
- Dizkırıcı, A. S. ve Gökgez, A. (2018). Kripto para birimleri ve Türkiye'de bitcoin muhasebesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*
- EBA, E. (2014, July 4). EBA Opinion on 'virtual currencies'. s. 11-46.
- ECB, (2015, February). Virtual currency schemes -a further analysis. s.25- 37.
- ECB, E. (2012). virtual currency schemes. Germany: ECB.
- Ekiz Y. (2019). Bir Ödeme Aracı Olarak Kripto Para Birimlerinin Gelişimi ve Türkiye'de Vergilendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Ekiz, Y. (2019). *Bir Ödeme Aracı Olarak Kripto Para Birimlerinin Gelişimi Ve Türkiye’de Vergilendirilmesi* (Master’s thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Eren, B. S. Erek, M. & Akbaba, A. N. B. (2020). Kripto para kavramı ve muhasebeleştirilmesi. *İnsan ve toplum bilimleri araştırmaları dergisi*, 9(2), 1340-1367.
- Eren, M. V. Ergin, A. ve Aydın, H. İ. (2018). Türkiye’de Vergi Gelirleri ile Ekonomik Kalkınma Arasındaki İlişki: Frekans Alanı Nedensellik Analizi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 19(1), 1-18.
- Financial Action Task Force. (2014). Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks. Erişim adresi . *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi*. (639), s. 33-66.
- Güdelci, E. (2020). UFRS kapsamında kripto para işlemlerinin muhasebeleştirilmesi: kripto paralar gerçekten para mı? *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22 (2), 225-257.
- Gülten, Y. Ve Bulut, Y. (2016) “Bitcoin Ekonomisi: Bitcoin Ekonomisinden Doğan Yeni Sektörler ve Analizi”, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 3, Sayı 3, s.86.
- Günel, M. (2010). Para Banka ve Finansal Sistem. 3.Baskı. Ankara: *Nobel Yayın Dağıtım*, s. 167-175.
- Güney, A. ve Şavlı, A. S. (2023). Kripto paraların muhasebeleştirilmesindeki yaklaşımlar. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, C-iasoS 2022 Special Issue, s. 11-28.
- Güven, V., & Şahinöz, E. (2018). Blokzincir. *Kripto Paralar, Bitcoin: Satoshi Dünyayı Değiştiriyor, Kronik Kitap, İstanbul*.
- Hanifatunnisa, R. & Rahardjo, B. (2017, October). Blockchain based e-voting recording system design. In *2017 11th International Conference on Telecommunication Systems Services and Applications (TSSA)* (pp. 1-6). IEEE.
- Hong, S., & Kim, H. (2019, February). Analysis of Bitcoin exchange using relationship of transactions and addresses. In *2019 21st International Conference on Advanced Communication Technology (ICACT)* (pp. 67-70). IEEE.
- İnci, S. ve İsmail A. (2018). Bitcoin Devrimi Değişen Dünya Ekonomisinde Kripto Para sistemi, Blockchain, Altcoinler. 1. Baskı. İstanbul: Elma Yayınevi,
- Karacan A. İ. ve Erişir Karacan E. (2021). Kripto Varlıklar. İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Karaarslan, E. ve Akbaş, M. F. “Blok zinciri Tabanlı Siber Güvenlik Sistemleri”. *Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi*. Cilt 3, Sayı 2, Ocak 2017, s.18

- Kardaş, S. Ve Kiraz, M. S. (2018) “Bitcoin’de Mahremiyeti Sağlama Yöntemleri”. *Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi*, Cilt 4 , Sayı 1, s.3-4
- Karaçalı Ç. (2019). Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi: Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Kaya, S. (2018). Kripto Para Birimleri ve Fıkhi Açından Değerlendirilmesi. *İslam Ekonomisi ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSEFAM)*, s. 1-19.
- Kesebir, M. & Günceler, B. (2019). Kripto Para Birimlerinin Parlak Geleceği. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s.605-625.
- Kılıç, İ. ve Alataş, A. (2023). Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi üzerine bir içerik analizi. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 16 (1), 157-183
- Kızıl, C. Hanişoğlu, G. & Aslan, T. (2019). Kripto Paraların Finansal Piyasalara Etkiler ve Muhasebeleştirilmesi. Bursa: Ekin Yayınevi, s.151.
- Kızıl, E. (2019). Türkiye’de Kripto Paranın Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 29 (155), s. 179-196.
- Koç, F. (2022). Kripto paranın TMS/TFRS ile yumlu olarak muhasebeleştirilmesine ilişkin yaklaşımlar. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24 (2), s. 287-311.
- Kuznetsov, O. Rusnak, A. Yezhov, A., Kuznetsova, K., Kanonik, D., & Domin, O. (2024). Evaluating the security of Merkle trees: An analysis of data falsification probabilities. *Cryptography*, 8(3), 33.
- Luo, M. & Yu, S. (2024). Financial reporting for cryptocurrency. *Review of Accounting Studies*, 29(2), 1707-1740.
- Taş, O. Ve Kiani, F. (2018) “Blok Zinciri Teknolojisine Yapılan Saldırıları Üzerine Bir İnceleme”. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*. Cilt 11, Sayı 4, s.373.
- Meynkhard, A. (2019). Fair market value of bitcoin: Halving effect. *Investment Management & Financial Innovations*, 16(4), 72.
- Nakamoto, S. (2008). Bitcoin whitepaper. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (-: 17.07. 2019), 9, 15.
- Oral, B. G. & Yeşilkaya, Y. (2021). Kripto Paraların Vergilendirilmesi. *Türkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 78-93.
- Ös, M. (2022). “Dijitalleşmenin (Küreselleşme) Muhasebe Uygulamalarına Etkileri: E-Muhasebe Uygulamaları” Muhasebe Uygulamalarında Teknolojik Entegrasyon, Editör; Medet İğde ve Murat Karahan, Gaziantep, Özgür Yayınları
- Özdemir, M. (2020). Kripto paraların muhasebesi üzerine öneriler. Özdemir, M. (Ed.), Muhasebe finans perspektifinde e-dönüşüm süreci (ss. 125-141). Ankara: Nobel Bilimsel Eserler

- Salchıhossein, P. (2023), Kripto Paralar, Blockchain Teknolojisi Ve Kripto Paraların Kullanım Alanları, (Yüksek Lisans Tezi), Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Pehlivan İ. (2020). Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması. (Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Polat, A. Yusufoglu, A. ve Çakır, M. (2018). "Bitcoin Özelinde Sanal Paraların Türk Vergi Sistemi Karşısındaki Durumunun İncelenmesi" *Vergi Dünyası Dergisi*. Sayı, 445, s.46
- Preneel, B. (1993). *Analysis and design of cryptographic hash functions* (Doctoral dissertation, Katholieke Universiteit te Leuven).
- Proczhazka, D. (2018), Accounting for Bitcoin and Other Cryptocurrencies under IFRS: A Comparison and Assessment of Competing Models, *The International Journal of Digital Accounting Research*
- Rice, J.(2023), Accounting Crypto Currencies:Challenges and Opportunities, Thinker Business
- Salchıhossein, P. (2023), Kripto Paralar, Blockchain Teknolojisi Ve Kripto Paraların Kullanım Alanları, (Yüksek Lisans Tezi), Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Sarıkaya S. (2020). Kripto Para Birimlerinin Gelişimi ile Türkiye’de Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye
- Sayar, A. R. Z., Ergüden, E. & Güven, V. (2021). Bitcoin İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (64), s.75-97.
- Serçemeli M. (2018). Kripto Para Birimlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi*. (639), s.33-66.
- Serter, E. M. (2024). *Vergilendirmede Yeni Dönüşüm: Kripto Paralar* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Sezgin, H. (2022). Uluslararası muhasebe standartlarında kripto varlıkları sınıflandırma çabaları, İktisat ve finans yazınında güncel eğilimler, Gazi Kitabevi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 117-132
- Singh, A. P., & Shukla, D. (2023). A Comparative Review Of Taxation Policies Regarding Cryptocurrencies. *Prayagraj Law Review*, 1(2), 45-52.
- Şahin, O. N. (2018). TMS&TFRS Işığında Muhasebe Vergi Denetim Açısından Bitcoin ve Diğer Kripto Para Birimleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), s.898-923.
- Şen, H. ve Sağbaş. İ. Vergi Teorisi ve Politikasına Giriş, Barış Arıkan Yayınları, Ankara, 2019

- Şavlı, A. S. (2022). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve denetimi* (Master's thesis, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Taş, O. Ve Kiani, F. (2018) "Blok Zinciri Teknolojisine Yapılan Saldırıları Üzerine Bir İnceleme" *Bilişim Teknolojileri Dergisi*. Cilt 11, Sayı 4, s.373.
- Taşkın, Z. (2023) Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi ve Örnek Uygulamalar, (Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye
- Taylar, Y. (2013). *Vergi Hukukunda Vergiyi Doğuran Olay* (Doctoral dissertation, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).
- Temelli, F. (2019). Kripto Para Birimlerinden Bitcoin ve Muhasebe Açısından Değerlendirilmesi. *İktisadi Yenilik Dergisi*
- Topaloğlu, B. (2021), Kripto Paraların Devlet Otoriteleriyle Entegrasyonu, *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı:4, s. 244-258.
- Topsakal, M. (2007). *Türk vergi sisteminde vergiyi doğuran olay*. Marmara Üniversitesi (Turkey).
- Tüfek, B. Ü. (2017). Elektronik Ödeme Araçları Ve Geleceğin Yaklaşımı Kripto Para. Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Mba Programı, s.114, İstanbul
- Uçkan, C. B. (2024). Kripto paraların vergi ve denetim boyutunun Türkiye açısından incelenmesi.
- Usta, A. & Doğanekin, S. (2017). Blockchain 101. https://www.bkm.com.tr/wpcontent/uploads/2019/08/15082019_kitap.pdf
- Uysal, Ü. (2019). Kripto Para ve Kripto Paraların Ticarete Kullanımı; Girişimcilerin ve Yatırımcıların Kripto Paraya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla
- Ünal, G. & Uluyol, Ç. (2020). Blok Zinciri Teknolojisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(2), 167-175
- Ünalır, B. (2021), Kripto Paraların Gelişimi Ve Dünya Finans Sektörü İçindeki Yeri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 83
- Ünsal, E. Ve Kocaoğlu, Ö. (2018) "Blok Zincir Teknolojisi: Kullanım Alanları, Açık Noktaları ve Gelecek Beklentileri" *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*. Sayı 13, s.56
- Üstünsoy, P. (2023), TMS/TFRS ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri Çerçevesinde Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi (Yüksek Lisans Tezi), Ahi Evran Üniversitesi// Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir
- Üzer, B. (2017), Sanal Para Birimleri. T.C. Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel ve Muhasebeleştirilmesi, Bursa, Ekin Yayınevi, 49.
- Vedat, G. Ve Şahinöz, E. (2018). Blok zincir Kripto Paralar Bitcoin Satoshi Dünyayı Değiştiriyor. 2. Baskı. İstanbul, Kronik Kitap,

- Vincent, N. E. & Wilkins, A. M. (2020). Challenges When Auditing Cryptocurrencies, *Current Issues in Auditing*, 14
- Yalçın, S. (2019). Kripto Değişim Araçlarının Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Finansman Dergisi*, (81), s. 101-120.
- Yatsyk, T. ve Shvets, V. (2020). 'Cryptoassets As An Emerging Class Of Digital Assets İn The Financial Accounting', *Economic Annals-XXI*, 183 (5-6), s.91-121
- Yıldırım, F. (2015). Kripto Paralar, Blok Zinciri Teknolojisi Ve Uluslararası İlişkilere Muhtemel Etkiler, *Medeniyet araştırmaları dergisi*, 87
- Yılmaz, O. (2021). Uluslararası Ticarete Kripto Para Kullanımı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Avrupa Birliği Hukuku Yüksek Lisans Programı, s. 100.
- Yılmaz, Y. (2019). Kripto Paralar, Blockchain ve Bitcoin Vergilendirilmesi, E-Makale, (www.vergiraporu.com.tr).
- Yüksel, F. (2020). Kripto Varlıklar ve IFRS Kapsamında Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(2), 429-451
- Yüksel, F. (2020). Kripto varlıklar ve IFRS kapsamında kripto paraların muhasebeleştirilmesi, *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 13 (2), s.445-453

İnternet Adresleri:

- <https://notabene.id/post/germany-enforces-crypto-travel-rule-october-2021>
- <https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/germany>
- <https://www.jbs.cam.ac.uk/wp-content/uploads/2020/08/2019-04-ccaf-global-cryptoasset-regulatory-landscape-study.pdf>
- https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/wp-content/uploads/sites/20/2021/06/Compendium_Cryptocurrency-Regs_FINAL.pdf
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57415131/>
- <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board>.
- www.muhasabetr.com
- https://www.defineanlami.com/sezar-in-katillerinin-paralari/#google_vignette
- <https://sanat.ykykultur.com.tr/sergiler/imparatorluktan-cumhuriyete-kagit-paranin-oykusu>
- <https://spk.gov.tr/spk-bultenleri/gecmis-yillara-ait-bultenler/2018-yili-spk-bultenleri>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171216M1-15.htm>
- <https://www.tbv.org.tr>
- <https://coinmarketcap.com/tr/rankings/exchanges/>

- <https://mahmutsancak.com/2017/10/04/bu-zincirin-halkasi-olacagiz/>
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60872678>
- <https://www.paramevzu.com/haber/bitcoin-ve-ethereumda-2024-senaryolari-21532>
- <https://onedio.com/haber/yeni-baslayanlar-icin-ripple-xrp-nedir-nasil-alinir-809162>
- <https://shiftdelete.net/en-cok-kripto-paraya-sahip-olan-ulkeler>
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57415131/> Erişim Tarihi: 15.01.2022
- [https://kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4969/BOB%C4%B0-FRS-2021 S%C3%BCr%C3%BCm%C3%BCnde-Yap%C4%B1lan-De%C4%9Fi%C5%9Fiklikler-\(Kripto Varlıklar%C4%B1n-Raporlanmas%C4%B1, Erişim Tarihi:22.04.2024](https://kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4969/BOB%C4%B0-FRS-2021 S%C3%BCr%C3%BCm%C3%BCnde-Yap%C4%B1lan-De%C4%9Fi%C5%9Fiklikler-(Kripto Varlıklar%C4%B1n-Raporlanmas%C4%B1, Erişim Tarihi:22.04.2024)
- RSA Algoritması, <http://bidb.itu.edu.tr/sevir-defteri/blog/2013/09/08/rsa-algoritmas%C4%B1,> (06.06.2019).
- Bitcoin Halving, https://www.coingecko.com/tr/explain/bitcoin_halving, (04.06.2019).
- TenX, Visa Kartıyla Bitcoin, Ether ve Diğer Kripto Paraları Nakite Çeviriyor, <https://webrazzi.com/2017/07/24/visa-tenx-bitcoin-ether/> (16.05.2019).
- Bitcoin ATM Map, <https://coinatmradar.com/> ,(20.05.2019).
- Türkiye'nin Tek Bitcoin ATM'si Açıldı, <https://uzmancoin.com/bitcoin-tek-atm-turkiye/> (18.05.2019).
- Blockchain Türkiye Platformu (BCTR),2023
- Coinbase, Üç Yeni Kripto Para Ekliyor, <https://uzmancoin.com/coinbase-altcoin-yeni/> (20.05.2019).
- Coinbase Türkiye'de Hizmet Vermeye Başladı, <https://uzmancoin.com/bitcoin-coinbase-turkiye/> , (20.05.2019).
- Terli Kripto Para Borsaları Küresel Krizin Neresinde, <https://webrazzi.com/2017/07/27/yerli-bitcoin-borsasi/> (16.05.2019)
- Satoshi Nakamoto, Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System, <http://www.bitcoin.org/bitcoin.pdf> ,(20.05.2019)
- <https://uzmancoin.com/bitcoin-tek-atm-turkiye/> , 2019
- <https://lebibyalkin.com.tr/makale/kripto-paralar>
- <https://www.simmons-simmons.com/en/features/tax-on-cryptocurrency/clocsvism01bau6x4gre85d5s/how-the-us-taxes-cryptocurrency-and-nfts>
- <https://www.guden.av.tr/birlesikkrallikkriptopara>
- <https://plisio.net/tr/blog/canada-crypto-tax-guide>
- <https://www.verginet.net/dtt/1/kripto-varliklarin-vergilendirilmesi.aspx>

Diplomaside Arabuluculuk ve Türkiye'nin Arabulucu Rolü

Dr. Mehmet Dağ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Diplomaside Arabuluculuk ve Türkiye'nin Arabulucu Rolü

Mehmet Dağ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-896-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub450>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Dağ, M. (2024). *Diplomaside Arabuluculuk ve Türkiye'nin Arabulucu Rolü*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub450>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda tamamlanan "Diplomaside Üçüncü Tarafın Müdahale Yöntemleri: Türk Dış Politikası Örneği" başlıklı doktora tezimin kitap hâline getirilmesiyle oluşmuştur.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- ACKERMANN, A. (1994). Reconciliation as a Peace Building Process in Postwar Europe The Franco-German Case. *Peace & Change*, 19(3), 229-250.
- AKGÜN, B. (2006). *11 Eylül Sonrasında Dünya, ABD ve Türkiye*. Konya: Tablet Kitabevi.
- AKYEŞİLMEN, N. (Dü.). (2013). *Barişi Konuşmak*. Ankara: Odtü Yayıncılık.
- ALTUNIŞIK BENLİ, M. (2006). Turkey's Iraq Policy: The War and Beyond. *Journal of Contemporary European Studies*, 14(2), 183-196.
- ALTUNIŞIK, M., & ÇUHADAR, E. (2010). Turkey's Search for a Third Party Role in Arab-Israeli Conflicts: A Neutral Facilitator or a Principal Power Mediator. *Mediterranean Politics*, 15(3), 371-392.
- AMACKER, C. (2018, 12 18). <https://www.e-ir.info> adresinden alındı
- AMERİKA'NIN SESİ. (2009, Eylül 9). Şubat 24, 2021 tarihinde <https://www.amerikaninsesi.com/amp/a-17-2009-09-09-voa22-88170087/876806.html> adresinden alındı
- AMERİKA'NIN SESİ RADYOSU. (2008, Haziran 13). Ekim 7, 2020 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=A--ca8h3Xow> adresinden alındı
- ANDERSON, M. (2013). *The Rise of Modern Diplomacy 1450 - 1919*. New York: Routledge.
- ARAS, B. (2008, Mayıs 1). Haziran 9, 2020 tarihinde <https://www.setav.org/en/turkey-between-syria-and-israel-turkeys-rising-soft-power/> adresinden alındı
- ARI, T. (2008). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. Bursa: MKM Yayıncılık.
- ASKEROV, A. (2017). Turkey's "Zero Problems with the Neighbors" Policy: Was It Realistic? *Contemporary Review of the Middle East*, 4(2), 149-167.
- ATEŞ, D., & BATTIR, O. (2013). Türkiye Bölgesel Hegemonya Arayışında mı? *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (29), 31-44.
- AVRUCH, K. (2004). *Culture and Conflict Resolution*. Washington DC: United States Institute Of Peace Press.

- AYHAN, V. (2009). *Irak-Suriye Arası Mekik Diplomasisi: Türkiye'nin Arabuluculuğu*. ORSAM Ortadoğu Araştırmaları Merkezi. Şubat 10, 2021 tarihinde <https://www.orsam.org.tr/irak-suriye-arasi-mekik-diplomasisi-turkiye-nin-arabuluculugu/> adresinden alındı
- AZAR, E., & MOON, C. (1986). Managing Protracted Social Conflicts in the Third World: Facilitation and Development Diplomacy. *Millennium: Journal of International Studies*, 15(3), 393-406.
- BAYHAN, F. (2012). *Dip Dalga Davutoğlu*. İstanbul: Paradoks Kitap.
- BBC. (2007, Ocak 16). Ekim 7, 2020 tarihinde http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2007/01/070116_syria_israel_tr.shtml adresinden alındı
- BBC. (2008, Haziran 16). Eylül 28, 2020 tarihinde http://www.bbc.co.uk/turkish/pressreview/story/2008/06/080616_syria_israel.shtml adresinden alındı
- BBC Turkish. (2007, Nisan 10). Temmuz 1, 2023 tarihinde https://www.bbc.co.uk/turkish/pressreview/story/2007/04/070410_pressreview.shtml adresinden alındı
- BBC TÜRKÇE. (2009, Eylül 3). Şubat 12, 2021 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/haberler/2009/09/090903_iraq_syria adresinden alındı
- BBC TÜRKÇE. (2016, Temmuz 3). http://www.bbc.com/turkce/multimedya/2011/09/110906_vid_bush_two.shtml adresinden alındı
- BBC TÜRKÇE. (2022, Mart 10). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60698944> adresinden alındı
- BECKER, J. (2014). *The PLO The Rise and Fall of the Palestine Liberation Organization*. Bloomington: Authorhouse.
- BENGIO, O. (2009). Altercating Interests and Orientations between Israel and Turkey: A View from Israel. *Insight Turkey*, 11(2), 43-55.
- BENLİ ALTUNIŞIK, M. (2008). The Possibilities and Limits of Turkey's Soft Power in the Middle East. *Insight Turkey*, 10(2), 41-54.
- BERCOVITCH, J., & ELGSTRÖM, O. (2001). Culture and International Mediation: Exploring Theoretical and Empirical Linkages. *International Negotiation*. içinde Netherlands: Kluwer Law International.
- BERCOVITCH, J., & GARTNER, S. (2006). Empirical Studies in International Mediation Introduction to a Special Issue of International Interactions. *International Interactions*, 32, 319-328.
- BERCOVITCH, J., & SCHNEIDER, G. (2000). Who Mediates? The Political Economy of International Conict Management. *Journal of Peace Research*, 37(2), 145-165.
- BERCOVITCH, J., ANAGNOSON, J., & WILLE, D. (1991). Some Conceptual Issues and Empirical Trends in the Study of Successful Mediation in International Relations. *Journal of Peace Research*, 28(1), 7-17.

- BERRIDGE, G., & JAMES, A. (2001). *A Dictionary of Diplomacy*. New York: Palgrave.
- BERRIDGE, G., SOPER, M. K., & OTTE, T. (2001). *Diplomatic Theory from Machiavelli to Kissinger*. New York: Palgrave.
- BEST, A., HANHİMAKİ, J., MAIOLO, J., & SCHULZE, K. (2012). 20. *Yüzyılın Uluslararası Tarihi*. (T. U. Belge, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- BJOLA, C., & KORNPORST, M. (2013). *Understanding International Diplomacy Theory, practice and ethics*. New York: Routledge.
- BLOOMBERG HT. (2019, Eylül 22). Ocak 15, 2020 tarihinde <https://www.bloomberght.com/is-uyusmazliklarinda-10-basvurudan-6-si-arabulucuyla-cozuldu-2233466> adresinden alındı
- BOHMELT, T. (2010). The Effectiveness of Tracks of Diplomacy Strategies in third-party Interventions. *Journal of Peace Research*, 47(2), 167-178.
- BOZARSLAN, H. (2015). *Ortadoğu: Bir Şiddet Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- BÖHMELT, T. (2010). The Effectiveness of Tracks of Diplomacy Strategies in Third-Party Interventions. *Journal of Peace Research*, 47(2), 167-178.
- BÖLME, S. (Ocak 2009). *Gazze’de Katliam: Türkiye, Ortadoğu ve Filistin Sorunu*. SETA. Ocak 11, 2021 tarihinde <http://file.setav.org/Files/Pdf/gazzedekatliam-turkiye-ortadogu-ve-filistin-sorunu.pdf> adresinden alındı
- BREGMAN, A. (2016). *Israel’s Wars A History Since 1947*. New York: Routledge.
- BREGMAN, A. (2016). *Israel’s Wars A History Since 1947*. New York: Routledge.
- BRONNER, E. (2008, Mayıs 21). Haziran 10, 2020 tarihinde <https://www.nytimes.com/2008/05/21/world/africa/21iht-mideast.4.13101516.html> adresinden alındı
- BUTLER, M. (2007). Crisis Bargaining and Third-Party Mediation: Bridging the Gap. *International Negotiation*(12), 249-274.
- BUTLER, M. (2009). *International Conflict Management*. New York: Routledge.
- CANKARA, P. Ö., & CANKARA, Y. (2020). 2000’lerde Filistin’de Meşru Temsilcilik Tartışmaları: Hamas ile El-Fetih Arasındaki Rekabet. *KAÜİİBFD*, 11(21).
- CLAUSEWITZ, C. V. (1989). *On War*. New Jersey: Princeton University Press.
- CNN TÜRK. (2009, Eylül 1). Şubat 14, 2021 tarihinde <https://www.cnnturk.com/2009/dunya/08/31/suriye.irakin.arasini.turkiye.duzeltiyor/541475.0/index.html> adresinden alındı
- CNN TÜRK. (2009, Eylül 1). Şubat 19, 2021 tarihinde <https://www.cnnturk.com/2009/dunya/09/01/turkiye.ile.iran.arasinda.arabuluculuk.savasi/541589.0/index.html> adresinden alındı
- COBBAN, H. (1984). *The Palestinian Liberation Organisation People, Power and Politics*. New York: Cambridge University Press.

- COHEN, R. (1996). *Cultural Aspects of International Mediation*. J. Bercovitch (Dü.) içinde, *Resolving International Conflicts: The Theory and Practice of Mediation*. London: Lynne Rienner Publishers.
- COHEN, R. (1999). Reflections on the New Global Diplomacy: Statecraft 2500 BC to 2000 AD. J. Melissen (Dü.) içinde, *Innovation in Diplomatic Practice*. New York: Palgrave.
- CONWAY, D. (2008). Hamas: a History from Within. *Digest of Middle East Studies*, 17(2).
- CUMHURİYET. (2008, Aralık 18). *Türkiye arabuluculuk önerdi*. Mayıs 30, 2023 tarihinde <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye-arabuluculuk-onerdi-29130> adresinden alındı
- ÇEŞTEPE, H. (2012). Türkiye'nin Seçilmiş Ortadoğu Ülkeleriyle Ticaretinin Analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 23-43.
- ÇETİNSAYA, G., & ÖZHAN, T. (2009). *İşgalin 6. Yılında Irak*. Ankara: SETA Yayınları.
- ÇINAR, M. (2022, Mart 10). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/son-dakika-antalyada-ukrayna-zirvesi-ilk-fotograflar-geldi-6715940> adresinden alındı
- ÇUBUKÇU, M., & ÖZHAN, T. (Nisan 2010). *İşgal Altında İstikrar Arayışları 2010 Irak Seçimleri*. SETA. Mart 22, 2022 tarihinde <http://file.setav.org/Files/Pdf/isgal-altinda-istikrar-arayislari-2010-irak-secimleri.pdf> adresinden alındı
- DAGHER, S. (2009, Ağustos 19). *The New York Times*. Şubat 5, 2021 tarihinde <https://www.nytimes.com/2009/08/20/world/middleeast/20iraq.html> adresinden alındı
- DAĞ, A. E. (2005). *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Sözlüğü*. İstanbul: Anka Yayınları.
- DAĞI, Z. (Dü.). (2006). *Uluslararası Politikayı Anlamak*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- DAL, E. (2012). The Transformation of Turkey's Relations with the Middle East: Illusion or Awakening? *Turkish Studies*, 13(2), 245-267.
- DAVUTOĞLU, A. (2010). *Stratejik Derinlik*. İstanbul: Küre Yayınları.
- DAVUTOĞLU, A. (2011). *Teoriden Pratiğe Türk Dış Politikası Üzerine Konuşmalar*. Küre Yayınları.
- DAVUTOĞLU, A. (2013). Turkey's Mediation: Critical Reflections From the Field. *Middle East Policy*, 20(1), 83-90.
- DEMİR, G. N., & DEMİR, Z. S. (2012). Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ). S. Bölme, & U. Ulutaş (Dü) içinde, *Kim Kimdir? Filistin'de Siyasi Aktörler ve Partiler*. Ankara: SETA Yayınları.

- DURAN, B. (2022, Mart 11). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://www.setav.org/turkiyenin-arabuluculugu-yeni-basladi/> adresinden alındı
- DURAN, B. (2022, Mart 16). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://www.setav.org/ukrayna-krizinde-erdogan-diplomasininin-farki/> adresinden alındı
- DURAN, B., İNAT, K., & ATAMAN, M. (2011). *Türk Dış Politikası Yıllığı 2009*. Ankara: Seta Yayınları.
- DURAN, B., İNAT, K., & ÖZCAN, M. (2011). *Türk Dış Politikası Yıllığı 2010*. Ankara: Seta Yayınları.
- DÜNYA GAZETESİ. (2009, Ağustos 31). Şubat 14, 2021 tarihinde <https://www.dunya.com/gundem/bizim-yaptigimiz-arabuluculuk-degil-haberi-88463> adresinden alındı
- EBAN, A. (1986). Interest and Conscience in Diplomacy. *Society*, 23(3), 14-22.
- EISENKOPF, G., & BÄCHTIGER, A. (2012). Mediation and Conflict Prevention. *Journal of Conflict Resolution*, 57(4), 570-597.
- EKİNCİ, A. C. (2009). *İran Nükleer Krizi*. Ankara: Usak Yayınları.
- EKİNCİ, A. C. (2009). *İran Nükleer Krizi*. Ankara.
- ERDOĞAN, E. (2013). Dış Politikada Siyasallaşma: Türk Kamuoyunun "Davos Krizi" ve Etkileri Hakkındaki Değerlendirmeleri. *Uluslararası İlişkiler*, 10(37), 37-67.
- ERGÜVEN, N. S. (2016). Uluslararası Hukukun Tarihsel Boyutuyla Diplomasinin Kurumsal Gelişim Süreci. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1).
- ESMAN, M. J., & RABINOVICH, I. (Dü). (2004). *Orta Doğu'da Etnisite, Çoğulculuk ve Devlet*. (Z. Avşar, Çev.) İstanbul: Avesta Yayınları.
- EURONEWS. (2022, Mart 24). Aralık 10, 2022 tarihinde <https://tr.euronews.com/2022/03/24/bir-ay-n-dolduran-rusya-n-n-ukrayna-ısgali-nas-l-basladi-sebepleri-ve-sonuclar-neler> adresinden alındı
- FRANCE 24. (2009, Mart 7). Ocak 11, 2021 tarihinde <https://www.france24.com/en/20090307-clinton-hails-turkeys-role-syria-israel-talks> adresinden alındı
- FRANCHINO, F., & MARIOTTO, C. (2012). Explaining Negotiations in the Conciliation Committee. *European Union Politics*, 14(3), 345-365.
- FUKUYAMA, F. (1996). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*. New York: Free Press Paperbacks.
- GELWIN, J. (2014). *The Israel Palestine Conflict - One Hundred Years of War*. New York: Cambridge University Press.
- GERNER, D. J., & SCHRODT, P. A. (2001). Analyzing the Dynamics of International Mediation Processes in the Middle East and the former Yugoslavia. Chicago: International Studies Association.

- GOLDSCHMIDT JR., A., & LAWRENCE, D. (2008). *Kısa Ortadoğu Tarihi*. İstanbul: Doruk Yayımcılık.
- GOMES PORTO, J. (2012). Mediators not in the Middle: Revisiting the Normative Dimensions of International Mediation. U. Engel (Dü). içinde University of Leipzig Press.
- GÖZEN Ercan, P. (2015). *Uluslararası İlişkilere Giriş*. (Ş. KARDAŞ, & A. BALCI, Dü) İstanbul: Küre Yayınları.
- GRIFFITHS, M., O'CALLAGHAN, T., & ROACH, S. C. (2013). *Uluslararası İlişkilerde Temel Kavramlar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- HABER 7. (2008, Mayıs 21). Eylül 21, 2020 tarihinde <https://www.haber7.com/dunya/haber/320701-baris-adami-rolu-dunyaya-ilan-edildi> adresinden alındı
- HABERTÜRK. (2019, Mart 25). Haziran 8, 2020 tarihinde <https://www.haberturk.com/golan-tepeleri-neden-onemli-golan-tepeleri-nerededir-2413897> adresinden alındı
- HABERTÜRK. (2022, Mart 1). Nisan 5, 2022 tarihinde <https://www.haberturk.com/putinin-makalesi-ruslar-ve-ukraynalilarin-tarihsel-birligi-uzer-3360394> adresinden alındı
- HABERTÜRK. (2022, Şubat 24). Aralık 10, 2022 tarihinde <https://www.haberturk.com/rusya-nin-ukrayna-iskali-basladi-dakika-dakika-yasananlar-3354781> adresinden alındı
- HAMID, R. (1975). What is the PLO? *Journal of Palestine Studies*, 4(4), 90-109.
- HAMILTON, K., & LANGHORNE, R. (2011). *The Practice of Diplomacy*. New York: Routledge.
- HAYDAR, A. (2004). İsrail Olayı ve Filistinliler – Filistin Etnisitesinin Farklı Düzeyleri. M. Esmen, & I. Rabinovich (Dü) içinde, *Orta Doğu'da Etnisite, Çoğulculuk ve Devlet* (Z. Avşar, Çev., s. 141-172). İstanbul: Avesta Yayınları.
- HERMAN, M. (1998). Diplomacy and Intelligence. *Diplomacy and Statecraft*, 9(2).
- HOFMAN, J. (1976). Identity and Intergroup Perception In Israel. *University of Haifa*, 79-102.
- HOOK, S., & SPANIER, J. (2014). *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze*. (Ö. Z. Tanırlı, Çev.) İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- HROUB, K. (2006). *Hamas A Beginner's Guide*. London: Pluto Press.
- HÜRRIYET. (2008, Aralık 20). *Filistin: Türkiye arabulucu olsun*. Mayıs 30, 2023 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/filistin-turkiye-arabulucu-olsun-10609570> adresinden alındı

- HÜRRİYET. (2021, Mart 16). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/rusyanin-kirimi-yasa-disi-ilhakinin-7-yili-41764242> adresinden alındı
- İNAT, K., & TELCİ, İ. (2011). Türkiye'nin İran, İsrail/Filistin ve Suriye Politikası. B. Duran, K. İnat, & M. Ataman (Dü) içinde, *Türk Dış Politikası Yıllığı 2009*. Ankara: SETA Yayınları.
- INMAN, M., KISHI, R., WILKENFELD, J., GELFAND, M., & SALMON, E. (2014). Cultural Influences on Mediation in Internatinal Crises. *The Journal of Conflict Resolution*, 58(4), 685-712.
- IRANI, G. E. (1999). Islamic Mediation Techniques for Middle East Conflicts. *Middle East Review of International Affairs*, 3(2).
- İSKİT, T. (2018). *Diplomasi: Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- IWAMA, Y. (2010). The Search for Reconciliation: Sino Japanese and German-Polish Relations. *International Relations of Asia Pasific*, 11(1), 185-188.
- JACKSON, R. (2000). Successful Negotiation in International International Violent Conflict. *Journal of Peace Research*, 37(3), 323-343.
- JACKSON, R. (2010). Martin Wight's Thought on Diplomacy. *Diplomacy & Statecraft*, 1-28. 12 13, 2017 tarihinde alındı
- JOHNSON, M. A., & SINK, W. (2013). Ethnic museum public relations: Cultural diplomacy and cultural intermediaries in the digital age. *Public Relations Inquiry*, 2(3), 355-376.
- JÖNSSON, C., & HALL, M. (2003). Communication: An Essential Aspect of Diplomacy. *Policy in International Studies*, 4(2), 195-210.
- JÖNSSON, C., & HALL, M. (2005). *Essence of Diplomacy*. New York: Palgrave Macmillan.
- KALIN, İ. (2009). Is Tel Aviv Losing Ankara? *SETA*. Ocak 2, 2021 tarihinde <https://www.setav.org/en/is-tel-aviv-losing-ankara/> adresinden alındı
- KALIN, İ. (2012). Turkish Foreign Policy. *International Journal*(Winter), 7-21.
- KARAGÜL, İ. (2008, Mayıs 22). Eylül 29, 2020 tarihinde <https://www.haber7.com/dunya/haber/320891-istanbul-pazarligi-neler-dogurabilir> adresinden alındı
- KARAMAN, M. (1996). Filistin Kurtuluş Örgütü. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 13, 103-106.
- KARDAŞ, Ş. (2012). Charting The New Turkish Foreign Policy. *International Journal*(Winter), 1-6.
- KATMAN, F. (2018). 2006 Seçimleriyle Hamas'ın Filistin İçinde Değişen Konumu (2006-2010). *Güvenlik Stratejileri*, 14(28), 127-156.
- KEENS-SOPER, M. (2007). Wicquefort and Diplomatic Theory. *Diplomacy & Statecraft*.

- KELMAN, H. (2018). *Transforming the Israeli Palestinian Conflict From Mutual Negation to Reconciliation*. New York: Routledge.
- KISSINGER, H. (1982). *Years of Upheaval*. New York: Simon & Schuster Paperbacks.
- KISSINGER, H. (2000). *Diplomasi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- KLEIBOER, M. (1996). Understanding Success and Failure of International Mediation. *The Journal of Conflict Resolution*, 40(2), 360-389.
- KNUTSEN, T. L. (2006). *Uluslararası İlişkiler Teorisi Tarihi*. İstanbul: Açılımkitap.
- KOHEN, S. (2008). Ocak 10, 2021 tarihinde <https://www.haber7.com/yazarlar/sami-kohen/343031-bunlari-soyleyen-sarkozy> adresinden alındı
- KOHEN, S. (2008, Nisan 25). Türkiye Şimdi Resmen Arabulucu. *Milliyet*. Temmuz 6, 2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/sami-kohen/turkiye-simdi-resmen-arabulucu-520763> adresinden alındı
- KÖSE, T. (2008). *İran Nükleer Programı ve Orta Doğu Siyaseti: Güç Dengeleri ve Diplomasinin İmkanları*. Ankara: Seta Yayınları.
- KÖYLÜ, H. (2009, Eylül 18). Şubat 21, 2021 tarihinde Radikal: <http://www.radikal.com.tr/yorum/irak-ile-suriyeye-barisin-baskisi-954956/> adresinden alındı
- KÜÇÜK, E. (2015). Ulusal Kurtuluş Hareketleri ve Meşruluğu. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(4), 186-199.
- KYDD, A. (2006). When Can Mediators Build Trust? *The American Political Science Review*, 100(3), 449-462.
- LEHTI, M. (2019). *The Era of Private Peacemakers A New Dialogic Approach to Mediation*. Palgrave Macmillan.
- LEWIS, B. (2007). *Ortadoğu*. (S. Y. Kölay, Çev.) Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- MAALOUF, A. (2020). *Uygurlukların Batışı*. (A. Berktay, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- MACASKILL, E. (2002, Aralık 14). The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2002/dec/14/iraq.politics> adresinden alındı
- MEERTS, P. (1999). The Changing Nature of Diplomatic Negotiation. J. Melissen (Dü.) içinde, *Innovation in Diplomatic Practice*. Palgrave.
- MIALL, H. (1992). Conflicts Involving Ethnic Issues. *The Peacemakers Peaceful Settlement of Disputes Since 1945*. içinde New York: Palgrave Macmillan.
- MIGDALOVITZ, C. (2010). *Turkey: Selected Foreign Policy Issues and U.S. Views*. Congressional Research Service. Temmuz 6, 2020 tarihinde https://www.everycrsreport.com/files/20101128_RL34642_8c62550c3b888daf3ddf1b8fbae32f42c746bd.pdf adresinden alındı

- MİLLİYET GAZETESİ. (2008, Nisan 24). Eylül 28, 2020 tarihinde Milliyet Gazetesi Web Sitesi: <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/gizli-oyuncu-turkiye-520609> adresinden alındı
- MİLLİYET GAZETESİ. (2008, Mayıs 22). Temmuz 10, 2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/israil-suriye-baris-gorusmesi-turkiye-de-757943> adresinden alındı
- MOWAT, R. (1935). *Diplomacy and Peace*. London: Unwin Brothers Limited.
- NBC NEWS. (2009, Ağustos 19). Şubat 5, 2021 tarihinde <https://www.nbcnews.com/id/wbna32472040> adresinden alındı
- NICOLSON, H. (1942). *Diplomacy*. Great Britain: Oxford University Press.
- NYE, J. (2009). Public Diplomacy and Soft Power. *ANNALS, AAPSS*(616), 94-109.
- NYE, J. J., & WELCH, D. A. (2018). *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- OLIVA, I. (2011). An analytical framework for reconciliation processes Two case studies in the context of post-war Bosnia and Herzegovina.
- ORAN, B. (2008). *Türk Dış Politikası* (Cilt 1). İstanbul: İletişim Yayınları.
- ORAN, B. (2017). *Türk Dış Politikası Cilt III, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular Belgeler Yorumlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- ORHAN, O. (2009). Yeni Bölgesel Şartlar ve İsrail-Suriye Barış Görüşmeleri. *ORSAM*. Ocak 10, 2021 tarihinde <https://www.orsam.org.tr/tr/yeni-bolgesel-sartlar-ve-israil-suriye-baris-gorusmeleri/> adresinden alındı
- ÖZCAN, A. B., & ÇINAR, Y. (Dü). (2014). *Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*. İstanbul: Hükümdar Yayınları.
- ÖZCAN, M. (2010). *Türkiye'nin Orta Doğu Politikası: Mesafeden Müdahaleye Dönüşüm*. (C. Yenigün, & E. Efeğil, Dü) Ankara: Nobel Yayınları.
- ÖZCAN, M. (Autumn - Winter 2010). Turkish Foreign Policy Towards Iraq in 2009. *Perceptions*, XV(3-4), 113-132.
- ÖZCAN, N., & ÖZDAMAR, Ö. (2009). Iran's Nuclear Program and the Future of U.S. - Iranian Relations. *Middle East Policy*, 16(1), 121-133.
- ÖZDEMİR, A. (2005). Hamas (Hareket-ül Mukavemet-ül İslamiyye) Üzerine Bir Değerlendirme. Mayıs 7, 2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84582> adresinden alındı
- ÖZLÜK, E. (2012). *Uluslararası İlişkilerde Devlet*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- ÖZLÜK, E. (2015). Uluslararası İlişkilerde Özür Dilemek: Özrün Kuramı. *Uluslararası İlişkiler*, 11(44), 51-78.
- ÖZLÜK, E. (2016). *Uluslararası İlişkilere Duygusal Bakış*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- PAQUIN, G. (1992). Coping and Disputing with Neighbors. *Journal of Applied Social Psychology*, 22(23), 1852-1870.

- PAZARCI, H. (2011). *Uluslararası Hukuk*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- PEARSON d'ESTREE, T. (2009). Problem Solving Approaches. J. Bercovitch, V. Kremenyuk, & W. Zartman (Dü) içinde, *Handbook of Conflict Resolution*. California: Sage Publications.
- PHILPOTT, D. (2012). *Just and Unjust Peace An Ethic of Political Reconciliation*. New York: Oxford University Press.
- PİRİNÇÇİ, F. (2022, Mart 12). Aralık 16, 2022 tarihinde <https://www.setav.org/turkiye-merkezli-yukselen-diplomasi-ve-antalya-diplomasi-forumu/> adresinden alındı
- RAMSAY, K. (2004). Politics at the Water's Edge : Crisis Bargaining and Electoral Competition. *Journal of Conflict Resolution*, 48(4), 459-486.
- RAVID, B. (2008, Nisan 28). Haziran 10, 2020 tarihinde <https://www.haaretz.com/1.4974550> adresinden alındı
- REGAN, P. M., & AYDIN, A. (2006). Diplomacy and Other Forms of Intervention in Civil Wars. *Journal of Conflict Resolution*, 50(5), 736-756.
- REUTERS. (2009, Ağustos 25). Şubat 10, 2021 tarihinde <https://www.reuters.com/article/us-iraq-syria/iraq-asks-syria-to-hand-over-bombing-suspects-idUSTRE57O2ZM20090825> adresinden alındı
- ROTHMAN, J., & OLSON, M. (2001). From Interests to Identities: Towards a New Emphasis in Interactive Conflict Resolution. *Journal of Peace Research*, 38(3), 289-305.
- RUGGIE, J. G. (1998). What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge. *International Organization*, 52(4), 885-885.
- SABAH GAZETESİ. (2009, Eylül 1). Şubat 12, 2021 tarihinde https://www.sabah.com.tr/siyaset/2009/09/01/bagdat_ve_sama_arabulucu_ziyareti adresinden alındı
- SAMBANIS, N. (2001). Do Ethnic and Nonethnic Civil Wars Have the Same Causes? *Journal of Conflict Resolution*, 45(3), 259-282.
- SANDER, O. (2006). *Türkiye'nin Dış Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- SARI, B. (2018). Filistin Direnişinde Aşıl Tendonu: Hamas-Fetih Çatışması. *Yenifikir*(21).
- SAVUN, B. (2008). Information, Bias, and Mediation Success. *International Studies Quarterly*, 52(1), 25-47.
- SAYIN, Y., & ERTÜRK, M. (2021). Arabizm Ekseninde Arap-İsrail Çatışmasının Kritiği: Arap Milliyetçiliği Filistin Sorununun Çözümünü Baltalıyor Mu?.. *İslam Medeniyeti*, 7(47).
- SETA. (2011, Mayıs 5). Haziran 8, 2023 tarihinde <https://www.setav.org/hamas-ile-cl-fetih-arasindaki-catisma-ve-muzakere-sureci/> adresinden alındı

- SETA. (2022, Mart 29). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://www.setav.org/istanbul-muzakerelerinden-sonuc-alinir-mi/> adresinden alındı
- SİVRİOĞLU, U. T., & YILMAZ, M. E. (2017). İlk Çağ Uygarlıklarında Diplomasi. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2).
- SMIT, C. R. (2013). The Concept of Intervention. *Review of International Studies*, 39(5), 1057-1076.
- SMITH, T. (1974, Kasım 4). A Reporter's Notebook: Rabat Summit Meeting Reflects a New Found Arab Strength. *The New York Times*. Nisan 11, 2023 tarihinde alındı
- SÖNMEZOĞLU, F. (2016). *Son On Yıllarda Türk Dış Politikası (1991-2015)*. İstanbul: Der Yayınları.
- SÖNMEZOĞLU, F. (2016). *Son Onyıllarda Türk Dış Politikası*. İstanbul: Der Kitabevi Yayınevi.
- SPELMAN, E. (2005). From Conflict Resolution to Reconciliation. *Contemporary Sociology: A Journal of Reviews*, 34(4).
- STRATTON, A. (2008, Nisan 24). Haziran 10, 2020 tarihinde <https://www.theguardian.com/world/2008/apr/24/syria.israelandthepalestinians> adresinden alındı
- SUBOTIC, J. (2015). Truth, justice, and reconciliation on the ground: normative divergence in the Western Balkans. *Journal of International Relations and Development*, 18(3), 361-382.
- SUTER, K. (1986). *Alternative to War: Conflict Resolution and the Peaceful Settlement of International Disputes*. California: Women's International League for Peace and Freedom.
- SÜER, B. (2012). Suriye-İsrail Barış Görüşmeleri: Olgunlaşma Teorisi Perspektifinden Bir Analiz. *Ortadoğu Etütleri*, 3(2), 217-254.
- SÜLEYMANOĞLU KÜRÜM, R. (2011). A New Sector in Turkish Foreign Policy. *Boğaziçi Journal*, 25(2), 189-213.
- SVENSSON, I. (2007). Mediation with Muscles or Minds? Exploring Power Mediators and Pure Mediators in Civil Wars. *International Negotiation* (12), 229-248.
- ŞAHİN, Y. (2021). Uyuşmazlıkların Çözümünde Üçüncü Taraf Rolü Olarak Arabuluculuk. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 23(2), 220-242.
- TAFLIOĞLU, S. (2000). İran, Silahlı İslami Hareketler ve Barış Süreci. Ü. ÖZDAĞ, & O. M. ÖZTÜRK (Dü) içinde, *Terörizm İncelemeleri - Teori, Örgütler, Olaylar*. Ankara: ASAM Yayınları.
- TAFLIOĞLU, S. (2009, Eylül 1). Şubat 27, 2021 tarihinde ORSAM Ortadoğu Araştırmaları Merkezi: <https://www.orsam.org.tr/tr/irak-suriye-gerginligi-ve-turkiye-nin-arabuluculuk-rolu/> adresinden alındı

- TANSİ, D. (2015). *Türk Dış Politikası'nda Güncel Eğilimler*. İstanbul: Kanes Yayınları.
- TEICHMANN, T. (2008, Temmuz 11). Eylül 27, 2020 tarihinde <https://www.dw.com/tr/israil-suriye-bar%C4%B1%C5%9F%C4%B1-t%C3%BCrkiyenin-su-vermesine-mi-ba%C4%9F%C4%B1/a-3477231> adresinden alındı
- TESSLAR, M. (1994). *A History of the Israeli-Palestinian Conflict*. Bloomington: Indiana University Press.
- TÜR, Ö. (2012). Türkiye'nin Irak ve Suriye İlişkileri. F. Sönmezoğlu, N. Özgür Baklacioğlu, & Ö. Terzi (Dü) içinde, *XXI. Yüzyılda Türk Dış Politikasının Analizi*. İstanbul: Der Yayınları.
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2007, Mayıs 15). Temmuz 5, 2023 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/no_75--_15-mayis-2007_-filistinli-gruplar-arasindaki-catismalar-hk_.tr.mfa adresinden alındı
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2008, Mayıs 21). Eylül 21, 2020 tarihinde http://www.mfa.gov.tr/no-81---21-mayis-2008_-israil-ile-suriye-arasinda-aracili-baris-gorusmeleri-hk_.tr.mfa adresinden alındı
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2008, Haziran 16). Eylül 21, 2020 tarihinde http://www.mfa.gov.tr/no_106---16-juin-2008_-communiqu-de-presse-concernant-la-deuxi_me-serie-des-pourparlers-de-paix-indirects-entre-la-syrie-et-l_isra_l-sous-les-auspices-de-la-turquie_-_traduction-officieuse_.tr.mfa adresinden alındı
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2008, Temmuz 3). Eylül 28, 2020 tarihinde http://www.mfa.gov.tr/no_119---3-temmuz-2008_-suriye-israil-aracili-baris-gorusmeleri-hk_.tr.mfa adresinden alındı
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2008, Ekim 30). Temmuz 3, 2023 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/afganistan-cumhurbaskani_-pakistan-basbakani-ve-basbakanimizca-gerceklestirilen-toplantinin-ortak-bildirisi_-istanbul_30_10-2008.tr.mfa adresinden alındı
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2022, Şubat 24). Aralık 19, 2022 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/no_-62_-rusya-federasyonu-tarafindan-ukrayna-ya-yonelik-baslatilan-askeri-operasyon-hk.tr.mfa adresinden alındı
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2023). Haziran 5, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-filistin-siyasi-iliskileri.tr.mfa> adresinden alındı
- TÜRKİYE PETROLLERİ A.O. (2021). Aralık 19, 2022 tarihinde <https://www.tpao.gov.tr/file/2206/2021-petrol-ve-dogal-gaz-sektor-raporu-861629db02cb5624.pdf> adresinden alındı

- USHER, G. (2006). The Democratic Resistance: Hamas, Fatah, and the Palestinian Elections. *Journal of Palestine Studies*, 35(3), 20-36.
- VOA Türkçe. (2007, Nisan 25). Temmuz 1, 2023 tarihinde <https://www.voaturkce.com/a/a-17-2007-04-25-voa24-88054907/854439.html> adresinden alındı
- VUKOVIC, S. (2014). International Mediation as a Distinct Form of Conflict Management. *International Journal of Conflict Management*, 25(1), 61-80.
- VUKOVIC, S. (2014). Three Degrees of Success in International Mediation. *Millennium: Journal of International Studies*, 42(3), 966-976.
- VUKOVIC, S. (2016). *International Multiparty Mediation and Conflict Management Challenges of Cooperation and Coordination*. New York: Routledge.
- WALL, J. (1981). Mediation an Analysis, Review and Proposed Research. *Journal of Conflict Resolution*, 25(1), 157-180.
- WALL, J., & LYNN, A. (1993). Mediation A Current Review. *The Journal of Conflict Resolution*, 37(1), 160-194.
- WALL, J., STARK, J., & STANDIFER, R. (2001). Mediation: A Current Review and Theory Development. *The Journal of Conflict Resolution*, 45(3), 370-391.
- WALLENSTEEN, P. (2002). *Understanding Conflict Resolution*. London: Sage Publications.
- WICKBOLDT, A. K., BERCOWITCH, J., & PIRAMUTHU, S. (1999). DYNAMICS OF INTERNATIONAL MEDIATION: ANALYSIS USING MACHINE LEARNING METHODS. *Conflict Management and Peace Science*, 17(1), 49-68.
- YEE, S. (2013). Conciliation and the 1982 UN Convention on the Law of the Sea. *Ocean Development International Law*, 44(4), 315-334.
- YENİ ŞAFAK GAZETESİ. (2009, Eylül 19). Şubat 21, 2021 tarihinde <https://www.yenisafak.com/dunya/irak-suriye-ile-yapilan-gorushmelerde-ilerleme-saglanamadi-211911> adresinden alındı
- YENİ ŞAFAK GAZETESİ. (2019, Mayıs 3). Mart 15, 2022 tarihinde <https://www.yenisafak.com/hayat/1-mart-tezkeresiniyeni-safak-engelledi-3469358> adresinden alındı
- YEŞİLYURT, N. (2017). Orta Doğu'yla İlişkiler. B. Oran (Dü.) içinde, *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular Belgeler Yorumlar Cilt:III 2001-2012* (s. 401-463). İstanbul: İletişim Yayınları.
- YETİM, M. (2010). İsrail-Suriye Arasındaki Barış Görüşmeleri: Türkiye'nin Arabuluculuk Rolü. *Ortadoğu Yılışı*, 257-286.

- YETKİN, M. (2003, Aralık 26). Haziran 30, 2020 tarihinde Radikal Gazetesi: <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/murat-yetkin/israil-suriye-ile-arabulucu-olun-694728/> adresinden alındı
- YETKİN, M. (2016, Ağustos 8). Mart 16, 2020 tarihinde Hürriyet Gazetesi İnternet Sitesi: <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/murat-yetkin/turk-rus-krizini-bitiren-gizli-diplomasinin-oykusu-40185705> adresinden alındı
- YETKİNREPORT. (2022, Mart 10). Aralık 15, 2022 tarihinde <https://yetkinreport.com/2022/03/10/rusya-ukrayna-gorusmesi-cozumsuz-sonlandi/> adresinden alındı
- ZAHAR, M. (2008). No Peace without Hamas. *EurasiaCritic*.
- ZENGİN, G. (2010). *Hoca, Türk Dış Politikası'nda Davutoğlu Etkisi*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm Düzeyleri ile Kendini Sabotaj Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğr. Gör. Merve Çelik

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm Düzeyleri ile Kendini Sabotaj Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğr. Gör. Merve Çelik

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-385-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub522>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çelik, M. (2024). *Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm Düzeyleri ile Kendini Sabotaj Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub522>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Merve Çelik'in, "Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm Düzeyleri İle Kendini Sabotaj Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı lisansüstü tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com>

Kaynakça

- Abacı, R. ve Akın, A. (2011). *Kendini Sabotaj İnsanoğlunun Sınırlı Doğasının Bir Sonucu*. Ankara: Pegem.
- Akhtar, S. ve Thamsom, J. A. JR (1982). Overview: Narcissistic personality disorder. *Am J Psychiatry*, 139: 12-20.
- Akhtar, S. (1989). Narcissistic personality disorder. Descriptive features and differential diagnosis. *Psychiatr Clin North Am* 12.
- Akın, A., Abacı, R., Akın, Ü. (2011). Kendini sabotaj: Kavramsal bir analiz. *International Online Journal of Educational Sciences*; 3(3): 1155-1168.
- Akın, A. (2012). Kendini sabotaj ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*; 37(164): 177- 187.
- Akın, Ü. (2013). Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi Odaklı Psiko Eğitim Programının Kendini Sabotaj Üzerindeki Etkisi. (Doktora tezi). Sakarya Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Sakarya.
- Akın, A., Şahin, M. ve Gülşen, M. (2015). Çocukluk çağı narsizm ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24: 203-2015.
- Aktaş, A. ve Şahin, M. (2018). Narsistik özellik, öz-şefkat ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 5(6): 362-374.
- Alter, A. L., Forgas, J. P. (2007). On being happy but fearing failure: The effects of mood on self-handicapping strategies. *Journal of Experimental Social Psychology* 43: 947-954.
- American Psychiatric Association Dictionary of Psychology. Narcissism. 07.02.2019 tarihinde <https://dictionary.apa.org/narcissism> adresinden erişildi.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı*, DSM-5 Tam Ölçütleri Başvuru Elkitabı'ndan. (Çev. Ertuğrul

- Köroğlu), 5. Basım. Ankara: Hekimler Yayın Birliği. Orijinal Basım Tarihi:2013.
- Ames, D. R., Rose, P ve Anderson P. C. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4): 206-209.
- Anlı, G. (2011). Kendini Sabotaj ile Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Sakarya.
- Anlı, G., Akın, A., Şar, A. H. ve Eker, H. (2015). Kendini sabotaj ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54): 160-172.
- Anlı, G., Taş, İ., Güneş, Z., Yazgı, Z. Ve Sevinç, H. (2018). Akademik kendini engelleme ölçeği'ni türkçeye uyarlama çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*; 8(15): 1198-1217.
- Anlı, İ. Ve Bahadır, G. (2007). Kendilik psikolojisine göre narsisistik ve sınırlı kişilik bozukluğu. *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 27(1): 1-12.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*. Ankara: Asil.
- Arkonaç, A. S. (2001). *Sosyal Psikoloji*. 2. Baskı. İstanbul: Alfa Yayın.
- Aslan, Z. Ve Sağlam Arı, G. (2018). Kişilik ve duygusal emek arasındaki ilişkilerin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Banka çalışanları örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30: 157-171. Doi:10.5505/pausbed.2018.86548.
- Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1): 181-196.
- Atay, S. (2010). *Çalışan Narsist: Örgütler, Liderler, Yöneticiler ve Astarlar*. İstanbul: Namar.
- Back, M. D., Küfner, A. C. P., Dufner, M., Gerlach, T. M. ve Rauthmann, J. F. (2013). Narcissistic admiration and rivalry: Disentangling the bright and dark sides of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(6): 1013-1037.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. 1. Baskı. Ankara: Anı.
- Baumeister, R. F. (1997). Esteem threat, self-regulatory breakdown and emotional distress as factors in self-defeating behavior. *Review of General Psychology*, 1: 145-174.
- Battal, F. B. (2016). Gündelik Hayatta Narsisizmin Toplumsal Görünümleri. II. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi- Bildiriler Kitabı V. 12-15 Mayıs 2016, Isparta, Türkiye.

- Beck, B. L., Koons, S. R. ve Milgram, D. L. (2000). Correlates and consequences of behavioral procrastination: The effects of academic procrastination, consciousness, self-esteem and self-handicapping. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5): 3-13.
- Behary, W. T. (2017). *Narsistle Ateşkes: Benmerkezci Biriyle Ayakta Kalma ve Gelişme*. (Çev. Melis Caner, Nihan Azizlerli) 3. Basım. İstanbul: Psikonet. Orijinal Basım Tarihi: 2008.
- Berglas, S. ve Jones, E. E. (1978). Drug chose as self handicapping strategy in response to non-contingent success. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(4): 405-417.
- Bolat, Y, Ülker, M. ve Demir, C. G. (2016). Kavramsal açıdan narsisizm ve eğitimde narsistik kişilik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(46): 482-492.
- Bolelli, M. (2018). Narsistik kişilik özelliklerinin işe bağlılığa etkileri: Örnek bir araştırma. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(3): 185-199. Doi: <https://dx.doi.org/10.30855/gieb.2018.4.3.005> .
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (Çev. İ. D. Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs. Orijinal Basım Tarihi: 2004.
- Busman, B. J., Steffgen, G., Kerwin, T., Whitlock, T ve Weisenberger J, M. (2018). “Don’t you know I own the road?” The link between narcissism and aggressive driving. *Transportation Research Part F* 52: 14-20. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2017.10.008>
- Büyükgöze, H. ve Gün, F. (2015). Araştırma görevlilerinin kendini sabotaj eğilimlerinin incelenmesi. *Hittit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*; 8(2): 689-704. doi: <http://dx.doi.org/10.17218/husbed.11352> .
- Büyükgüngör, A. (2016). The Turkish Adaptation of the Pathological Narcissism Inventory (PNI). (yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bölümü, İstanbul.
- Büyükköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem.
- Campbell, W. K. ve Miller, J. D. (2011). *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings and Treatments*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Campbell, M. K., Reeder, G. D., Sedikides, C. ve Elliot, A. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality*, 34: 329-347. <http://doi.org/cg9>
- Can, Y., Anlı, İ., Evren, C. ve Usta, Ö (2017). Patolojik narsisizm ve alkol kullanım bozukluğu arasında ilişki. *Addicta: The Turkish journal on addictions*, 4(1): 119-135. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.1.0014>

- Cihangiroğlu, N., Teke, A., Uzuntarla, Y. ve Uğrak, U. (2015). Narsist kişilik eğilimleri ile kurumsal bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1): 1-18. Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER400> .
- Chapaux-Morelli, P. ve Couderc, P. (2017). *İkili ilişkilerde Duygusal Manipülasyon Narsist Bir Partnerle Yüzleşmek*. (Çev. Işık Ergüden) 9. Basım. İstanbul: İletişim. Orijinal Basım Tarihi: 2010.
- Cox, C. B. ve Giuliano, T. A. (1999). Constructing obstacles vs. Making excuses: Examining perceivers' reactions to behavioral and self-reported self-handicapping. *Journal of Social Behavior and Personality*, 14(3): 419-433.
- Crowe, M., Carter, N. T., Campbell, W. K. ve Miller, J. D. (2016). Validation of the narcissistic grandiosity scale and creation of reduced item variants. *Psychological Assessment*, 28(12): 1550-1560. <http://dx.doi.org/10.1037/pas0000281>
- Çorak, A. (2018). Oda dışından narsisist. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1 (1): 221-232.
- Dawood, S., Schroder, H. S., Donnellan, M. B. ve Pincus, A. L. (2018). Pathological narcissism and non-suicidal self-injury. *Journal of Personality Disorders*, 32(1): 87-108.
- Demiralp, C. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim İle Narsistik Kişilik Özellikleri ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Erzurum.
- Demirci, İ. Ve Ekşi, F. (2017). Büyükenmeci narsisizmin iki farklı yüzü: Narsistik hayranlık ve rekabetin mutlulukla ilişkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46: 37-58. doi: 10.15285/maruaebd.330008
- Dickinson K. A. ve Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Joyrnal of Personality Disorders*, 17 (3): 188-207.
- Dietrich, D. (1995). Gender differences in self-handicapping: Regardless of academic or social competence implications. *Social Behavior and Personality*, 23: *Social Behavior and Personality*, 23:402-410.
- Doğan, S. Uğurlu, M. ve Canat, S. (2007). Narsisistik kişilik bozukluğu. *Dahili Tıp Bilimleri Psikiyatri Dergisi*, 3(12): 53-60.
- Ekşi, F. (2016). The short form of the five-faktor narcissism inventory: Psychometric Equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory and Practice*,16(4): 1081-1096.
- Eldoğan, D. (2016). Hangi narsizm? Büyükenmeci ve Kırılgan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gözden geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 9(37): 1-10.

- Eldoğan, D. ve Tunçel, E. (2017). Kırılgan narsisizm ve sosyal kaygı bozukluğu: Benzerlikler ve farklılıklar. *Nesne Psikolojisi Dergisi (NPD)*, 5(11): 426-448. Doi: 10.7816/nesne-05-11-05.
- Emmons, R. A. (1984). Factor analysis and construct validity of the Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 48: 291-300.
- Emmons, R. A. (1987). Narcissisim: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52: 11-17.
- Eraslan-Çapan, B., Satıcı, S. A., Yılmaz, M. F. ve Kayış, A. R. (2015). Karanlık Üçlü Ölçeği: Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 7-10 Ekim, Mersin, Türkiye.
- Erdem, A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik ve Narsisistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. (Yüksek lisans tezi). Gazioamanpaşa Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı, Tokat.
- Erkuş, A. ve Tabak, A. (2009). Beş faktör kişilik özelliklerinin çalışanların çatışma yönetim tarzlarına etkisi: Savunma sanayiinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2): 213-242.
- Ersoy Kart, M. (2004). Pozitif yanılama ve psikolojik sağlık. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 59(4): 173-194.
- Ertürk, Y. D. Ve Eray, T. E. (2016). Fenomenolojik bir kavram olarak kendilik ve sosyal ağlarda kendilik sunumu ile narsistik eğilimler ilişkisi: İletişim fakültesi öğrencileri üzerine bir ön çalışma. *Intermedia International e-Journal, Spring-June*, 3(1): 12-29. Doi: 10.21645/intermedia.2016318941
- Ferradás, M. d. M., Freire, C., Rodríguez, S. ve Pineiro, I. (2018). Self-handicapping and self-esteem profiles and their relation to achievement goals. *Anales de Psicología*, 34(3): 545-554. <http://dx.doi.org/10.6018/analesps.34.3.319781>
- Fiske, S. T. ve Taylor, S. E. (2013). *Social Cognition: From Brains to Culture*. 2. Basım. Los Angeles: SAGE.
- Fleming, A (2007). Perception of Ability, Trait Affectivity, and Self-Handicapping Behavior in Adolescents. (Doktora tezi). Retrieved from ProQuest Dissertations and thesis Database. (UMI No: 3244139).
- Foster, J. D. ve Campbell, W. K. (2007). Are there such things as “Narcissists” in social psychology? A taxometric analysis of the narcissistic personality inventory. *Personality and Individual Differences*, 43: 1321-1332.
- Foster, J. D., McCain, J. L., Hibberts, M. F., Brunell, A. B. and Johnson, R. B. (2015). The grandiose narcissism scale: A global and facet-level measure of grandiose narcissism. *Personality and Individual Differences*, 73(1), 12-16.

- Freud, S. (2017). *Narsizm Üzerine ve Schreber Vakası*. (Çev. Banu Büyükkal, Saffet Murat Tura) 6. Basım. İstanbul:Metis. Orijinal Basım Tarihi: 1914.
- Fromm, E. (1998). *Sevginin ve Şiddetin Kaynağı*. (Çev. Yurdanur Salman, Nalân İçten) 5. Basım. İstanbul: Payel. Orijinal Basım Tarihi: 1964.
- Given- Wilson, Z., McIlwain, D. ve Warburton, W. (2011). Meta-cognitive and interpersonal difficulties in overt and covert narcissism. *Personality and Individual Differences*, 50: 1000-1005.
- Güngör, N. D. ve Selçuk, F. Ü. (2015). Narsistik kişilik envanteri (NKE-16) Türkçe uyarlaması. *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma ve Eğitim Laboratuvarı (SAEL)*, Yayınlanmamış Tartışma Metni, sael.atilim.edu.tr.
- Gürsu, O. ve Apaydın, Ç. (2016). Narsizm ile özgüven arasındaki ilişkide İslâmi eğilimin aracılık rolü. *EKEV Akademi Dergisi*, 20(66): 551-562.
- Hamedoğlu, M. A. ve Potas, N. (2012). Organizational narcissism scale (ONS). *Engineering Management Research*, 1(2): 53-68.
- Helfrich, H. (2018). The Effect of Leader Follower Personality on Work Processes-Analysing the Influence of Humility and Narcissism. (Doktora tezi). Universität Hohenheim, Fakultät Wirtschafts, Institut Für Rechts-Und Sozialwissenschaften Fachgebiet Für Wirtschafts- Und Organisationspsychologie.
- Hendin, H. M. ve Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A reexamination of Murray's narcissism scale. *J Res Pers*; 31: 588-599.
- Hirt, E. R., Deppe, R. K. ve Gordon, L. J. (1991). Self-reported versus behavioral self-handicapping: Empirical evidence for a theoretical distinction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(6): 981-991.
- Javidan, S., Khanzadeh A. A. H. Ve Abolghasemi, A. (2018). Effectiveness of meta-cognitive skills training on self-handicapping and self-efficacy of students. *Iranian Rehabilitation Journal*, 16(1): 69-76.
- Jones, E. E. ve Rhodewalt, F. (1982). The self-handicapping scale. (Avaible from Frederck Rhodewalt, Department of Psychology, University of Utah, Salt Lake City, UT 84112).
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojeye Giriş*. İstanbul: Evrim.
- Kahveci, G., Gülay, S. S. ve Avcı, T. (2018). Öğretmenlerin okulların örgütsel narsizm düzeyleri ile okul iklimine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 32(2): 1-15.
- Kalyon, A., Dadandı, i. ve Yazıcı, H. (2016). Kendini sabote etme eğilimi ile narsistik kişilik özellikleri, anksiyete duyarlılığı, sosyal destek ve akademik başarı arasındaki ilişki. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*; 29(3): 237-246. doi: 105350/DAJPN2016290305.

- Karaaziz, M. ve Erdem Atak, İ. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne*, 1(2): 44-59.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi "Kavramlar İlkel Teknikler"*. 27. Basım. Ankara: Nobel.
- Kartopu, S. (2013). Narsisizmin dindarlık eğilimleriyle ilişkisi: Gümüşhane Üniversitesi örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6): 625-649.
- Kazemi, Y., Nikmanesh, Z., Khosravi, M. ve Hassanzadeh, Z. (2018). The relationship of self-esteem and attributional styles with self-handicapping in primary schools. *Int J School Health*, 5(1): 1-6.
- Kızıltan, H. (2000). Narcissistic personality inventory (NPI) ölçeğinin Türkçe formu dil eşdeğerliği, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocakula, Ö. ve Altunoğlu, A. E. (2017). Narsistik kişilik özelliklerinin karar süreçlerine etkisi. *İstanbul Journal of Social Sciences*, 18: 50-68.
- Kolditz, T. A. ve Arkin, R. M. (1982). An impression management interpretation of the self-handicapping strategy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(3): 492-502.
- Korucu, A. (2012). Dorian Gray'ın portresinde narsizmin trajedisi: Thanatos'a yenilen eros. *Littera Edebiyat Yazıları*, 29: 231.
- Lasch, C. (1979). *The Culture of Narcissism. American Life In the Age of Diminishing Expectations*. New York: Warner Boks: 71-103. http://thezeitgeistmovement.se/files/Lasch_Christopher_The_Culture_of_Narcissism.pdf
- Leary, M. R. ve Sheppard, J. A. (1986). Behavioral self-handicaps versus self-reported self-handicaps: A Conceptual note. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51: 1265-1268.
- Leckelt, M., Wetzel, E., Gerlach, T. M., Ackerman, R. A., Miller, J. D., Chopik, W. J., Penke, L., Geukes, K., Küfner, A. C. P., Hutteman, R., Richter, D., Renner, K. H., Allroggen, M., Brecheen, C., Campbell, W. K. Grossmann, I. Ve Back, M. D (2017). Validation of the narcissistic admiration and rivalry Questionnaire short scale (NARQ-S) in convenience and representative samples. *Psychological Assessment*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/pas0000433>
- Martin, K. A. ve Brawlwy, L. R. (2002). Self-handicapping in physical achievement settings: The contributions of self-esteem and self-efficacy. *Self and Identity*, 1(4):337-351.
- McNatt, D. B. (2000). Ancient Pygmalion Joins contemporary management: A Meta-analysis of the result. *Journal of Applied Psychology*, 85(2): 314-322.

- Merton, R. K. (1948). The self-fulfilling prophecy. *The Antioch Review*, 8(2): 193-2010.
- Midgley, C., Arunkumar, R. ve Urdan, T. C. (1996). If I don't do well tomorrow, there's a reason: Predictors of adolescents' use of academic self-handicapping strategies. *Journal of Educational Psychology*, 88(3): 423-434.
- Näcke, P. (1899). Die *sexuellen* perversitäten in der irrenanstalt. *Psychiatrische en Neurologische Bladen*, 3: 20-30.
- Ozan, E., Kırkpınar, İ., Aydın, N., Fidan, T. ve Oral, M. (2008). Narsisistik kişilik bozukluğu:Gelişim süreçleri ve yaşamı. *RCHP*, 2(1): 25-36.
- Özçetin, Y. S. Ü. ve Hiçdurmaz, D. (2016). Kendini sabote etme ve ruh sağlığı üzerine etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*; 8(2): 145- 154.
- Özdemir, H. E. (2017). Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Bağlanma Stilleri İle Narsisizm Arasındaki İlişki: Reddedilme Duyarlılığının Aracı Rolü. (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, A., Özgüner, M., Saygılı, M. ve Uslu, M. E. (2017). Kontrol odağının girişimcilik potansiyeline etkisinde kırılgan narsizm düzeyinin aracılık rolü. 2. Lisansüstü İşletme Öğrencileri Sempozyumu Bildiri Kitabı. 20-22 Nisan 2017/ Bursa.
- Özel, İ. (2013). Kur'ân ekseninde narsizm ve din ekseninde narsizm ve din. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(28): 248-268.
- Özen, Y. (2016). *Narsistik Ben Kendlik Psikolojisi Bağlamında*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Özgüngör, S. (2008). Üniversite öğrencilerinde öğretmene ilişkin algıların ve öğrenci özelliklerinin kopya çekme davranışlarıyla ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*; 33(149): 68-79.
- Özgüngör, S. ve Paksu, A. D. (2017). Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı düzeyine göre akademik başarıyı yordayan değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. ISSN: 1302-1370.
- Paker, K. O. (2004). Bireysel bir farklılık olarak atıf karmaşıklığı: kavramsal analiz ve ölçek uyarlaması. *Psikoloji Çalışmaları*; 24: 1- 24.
- Rapier, M. L. (2005). An Interview Study of Narcissistic Executives: Piercing The Corporate Veil of Narcissism In The Workplace. (Yayınlanmış doktora tezi). Saybrook Graduate School and Research Center.
- Raskin, R. N. ve Hall, C. S. (1979). A Narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45: 590.
- Raskin, R. N. ve Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the narcissistic model of inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5): 890-902.

- Rhodewalt, F. (1990). Self-handicappers: Individual differences in the preference for anticipatory self-protective acts. In R. L. Higgins, C. R. Snyder, & S. Berglas (Eds.), *Self-handicapping: The paradox that isn't* (s. 69-106). New York: Plenum Press.
- Rhodewalt, F., Tragakis, M. W. ve Finnerty, J. (2005). Narcissism and self-handicapping: Linking self-aggrandizement to behavior. *Journal of Research in Personality*, 40: 573-597. Doi: 10.1016/j.jrp.2005.05.001
- Rozenblatt, S. (2002). In Defence of Self: The Relationship of Self- Esteem and Narcissism to Aggressive Behavior. (Yayınlanmış doktora tezi). Long Island University, Psychology, USA.
- Selvi, K. (2018). Narsisistik kişilik bozukluğunun, Adler'in aşağılık ve üstünlük kompleksleri açısından analizi: Bir olgu çalışması. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 5(1): 1-20.
- Shepperd, J. A. ve Arkin, R. M. (1989). Determinants of self-handicapping: Task importance and the effects of pre-existing handicaps on self-generated handicaps. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15: 101-112.
- Soysal, Ö. (2009). Başlangıçta zevk vardı... . *MonoKL "Laca"n Özel Sayısı*, 6-7: 606-610.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Genişletilmiş 4. Baskı. Ankara:Anı.
- Strube, M. J. ve Roemmele, L. A. (1985). Self-enhancement, self-assessment and self-evaluative task choice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49:981-993.
- Şengül, B. Z., Ünal, E., Akça, S., Canbolat, F., Denizci, M. ve Baştuğ, g. (2015). Validity and reliability study for the Turkish adaptation of the hypersensitive narcissism scale (HSNS). *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*; 25: 231-241. Doi: 10.5350/DAJPN2015280306.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.). Boston: Pearson.
- Taymur, İ. ve Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2): 154-177. Doi: 10.5455/cap.20120410.
- Tazegül, Ü. ve Güven, Ö. (2015). Vücut geliştirme sporcuları ile farklı spor dallarındaki elit sporcuların ve spor yapmayan bireylerin bireylerin narsisizm seviyelerinin karşılaştırılması. *International Journal of Social Science Studies*, 33: 464-473. Doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2770>
- Tekin, V. N. (2009). *SPSS Uygulamalı İstatistik Teknikleri*. Ankara:Seçkin.
- Timuroğlu, M. K. (2005). İşyerinde Narsisizm Ve İş Tatmini İlişkisi: Bir Uygulama. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Twenge, J. M. ve Campbell, W. K. (2015). *Asrın Vebası: Narsisizm İletti*. (Çev. Özlem Korkmaz) 3. Basım. İstanbul: Kaknüs. Orijinal Basım Tarihi: 2009.
- Urdan, T, Midgley, C. ve Anderman, E. (1998). The role of classroom goal structure in student' use of self-handicapping strategies. *American Educational Research Journal*, 35: 101-122.
- Urdan, T. ve Midgley, C. (2001). Academic self-handicapping: What we know, what more there is to learn? *Educational Psychology Review*, 13(2): 115-138.
- Urdan, T. (2004). Predictors of academic self-handicapping and achievement: Examining achievement goals, classroom goal structures and culture. *Journal of Educational Psychology*, 96(2): 251-264. doi: 10.1037/0022-0663.96.2.251
- Üzbe, N. (2013). Başarı Hedef Yönelimi, Benlik Saygısı ve Akademik Başarının Kendini Engellemeyi Yordamadaki Rolü. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üzbe, N. ve Bacanlı, H. (2015). Başarı hedef yönelimi, benlik saygısı ve akademik başarının kendini engellemeyi yordamadaki rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*; 13(1): 33-50.
- Vidyadhara, K. ve Sawitri D. R. (2018). Hubungan antara regulasi diri academic self-handicapping pada mahasiswa fakultas teknik universitas diponegoro yang sedang mengerjakan tugas akhir. *Jurnal Empati*, 7(1). 247-255.
- Yavuz, H. (2007). Çalışanlarda Mobbing (Psikolojik Şiddet) Algısını Etkileyen Faktörler: SDÜ Tıp Fakültesi Üzerine Bir Araştırma. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yazgan İnanç, B. Ve Yerlikaya, E. (2012). *Kişilik Kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Wallace, H. M. ve Baumeister, R. F. (2002). The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(5): 831.
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*;61(4): 590-597.
- TDK Güncel Türkçe Sözlük. 11.03.2019 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c869bcebcac65.49635336 adresinden erişildi.
- TDK Güncel Türkçe Sözlük. 11.03.2019 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c869bd6434e07.55556889 adresinden erişildi.
- Zafer, M. (2016). İtfaiye Çalışanlarında Psikolojik Dayanıklılık Ve Kendini Sabotaj Düzeylerinin İncelenmesi: İstanbul İtfaiyesi Örneği. (Yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Zondog, H. J. ve Marinus V. U. (2010). I just believe in me: Narcissism and religious coping. *Archive for the Psychology of Religions*, 32(1): 69-85.
- Zuckerman, M., Kieffer, S. C. ve Knee, C. R. (1998). Consequences of self-handicapping: effects on coping, academic performance and adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6): 1619-1628.
- Zuckerman, M. ve Tsai, F. F. (2005). Cost of self-handicapping. *Journal of Personality*, 73(2): 411-442. Doi: 10.1111/j.1467-6494.2005.00314x.

Beden Eğitimi ve Sporda Bedensel-Kinestetik Zeka Duygusal Zeka ve Sosyal Destek Algısı

Doç. Dr. Mevlüt Yıldız

Editör: Prof. Dr. Yakup Akif AFYON

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Beden Eğitimi ve Sporda Bedensel-Kinestetik Zeka

Duygusal Zeka ve Sosyal Destek Algısı

Doç. Dr. Mecvüt Yıldız • Editör: Prof. Dr. Yakup Akif AFYON

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-19-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub643>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yıldız, M., Afyon, Y. A. (ed) (2024). *Beden Eğitimi ve Sporda Bedensel-Kinestetik Zeka Duygusal Zeka ve Sosyal Destek Algısı*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub643>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Referanslar

- Acar, M., Saygın, Ö., & Salman, K. (2021). Farklı düzeylerdeki elit basketbolcuların beslenme alışkanlıkları ve beslenme bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 6(2), 160-169.
- Adilogullari, I., Ulucan, H., & Senel, E. (2014). Analysis of the relationship between the emotional intelligence and professional burnout levels of teachers. *Educational Research and Reviews*, 9(1), 1-8. doi: 10.5897/ERR2013.1670
- Adiloğulları, İ., & Görgülü, R. (2015). Sporda duygusal zeka envanteri'nin uyarılma çalışması. *Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1(2), 83-94. doi: 10.18826/ijsets.05333
- Adiloğulları, İ., Görgülü, R., & Şenel, E. (2019). Does Emotionally Intelligent Coach Predict Better Communication Skills in Your Football Team?. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 5(1), 46-57. doi.org/10.18826/usecabd.534341
- Almoula, S., & Tawfeeq, S. M. (2023). Applications of the theory of multiple intelligences in mathematics. *College of Basic Education Research Journal*, 19(4), 882-0.
- Armstrong, T. (2009). *Multiple Intelligences in the Classroom*. ASCD.
- Armstrong, T. (2018). *Multiple Intelligences in the Classroom*. ASCD.
- Bacanlı, H. (2007). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bailey, R., Collins, D., Ford, P., MacNamara, Á., Toms, M., & Pearce, G. (2019). Participant development in sport: An academic review. *Sports Coaching Review*, 8(1), 1-27.
- Baltaş, Z. (2006). İnsanın Dünyasını Aydınlatan ve İşine Yansıyan Işık: Duygusal Zekâ, Remzi Kitapevi. İstanbul.
- Bar-On, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R. (2006). *The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI)*. *Psicothema*, 18, 13-25. reunido.uniovi.es/index.php/PST/article/

view/8415

- Barrett, L. F. (2017). *How emotions are made: The secret life of the brain*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Başbay, A. (2000). Çoklu Zekâ Kuramına Göre Eğitim Programları ve Sınıf İçi Etkinliklerin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Ankara.
- Baştuğ, G., & Bingöl, E. (2014). Investigation of perceived stress levels together with positive and negative moods of students in school of physical education and sports. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(4), 72-79. DOI: 10.14486/IJSCS209.
- Bellanca, J. (1997). *Active Learning Handbook for The Multiple Intelligences Classroom*. USA: Skylight Training and Publishing.
- Bianco, T., & Eklund, R. C. (2001). Conceptual considerations for social support research in sport and exercise settings: The case of sport injury. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23(2), 85-107. doi.org/10.1123/jsep.23.2.85
- Biçer, T. (2006). Şampiyonluğun Psikolojisi. Beyaz Yayınları.; İstanbul, s.11,27,29,36.
- Biçer, T. (2007). Sporda Duygu ve Aklın Yönetimi. Beyaz Yayınlar, İstanbul, s. 79.
- Binet, A., & Simon, T. (2013). *The Development of Intelligence in Children (The Binet-Simon Scale)*. Nabu Press.
- Bingöl, E., & Baştuğ, G. (2022). Emotional status and loneliness level in professional athletes. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(3), 550-560. DOI: [10.38021asbid.1152231](https://doi.org/10.38021asbid.1152231).
- Choi, M.-Y., Park, S., & Noh, G. O. (2024). Social support for nursing students: A concept analysis study. *Nurse Education Today*, 132, 106038. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.106038>
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357. doi:10.1037/0033-2909.98.2.310. doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310
- Copper, R. K., & Sawaf, A. (1997). Executive EQ: Emotional intelligence in leadership and organization. *New York: Grosset/Putnam*, 17-21.
- Čosić Pilepić, A., Mohorić, T., Takšić, V., Faria, L., & Costa, A. (2024). Validation of the Emotional Skills and Competence Questionnaire in Croatian and Portuguese samples using exploratory graph analysis. *Personality and Individual Differences*, 223, 112606. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2024.112606>
- Çakır, L. Y. (2019). *Spor Eğitimlerinde Mizaç-Duygu-Stres İlişkisi*. Akademisyen Kitabevi.

- Çeçen, A. R. (2006). Duyguları yönetme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 101-113.
- Darwin, C. (1872). *The Expression of the Emotions in Man and Animals*. John Murray.
- Davacı, M., & Gunkel, M. (2023). The role of intelligences in teams: A systematic literature review. *Review of Managerial Science*, 18(1), 259–297. <https://doi.org/10.1007/s11846-023-00672-7>
- Demir, E., Karakoç, B., Koyuncuoğlu, K., & Şentürk, U. (2014). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Kişilik Yeterliliklerinin Branş Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 9(1-2), 4-15.
- Demirel, Ö. (2000). Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık S:26,s.101-102.
- Dilmen, A., Şahan, H., & Işık, F. (2022). The Role of Emotional Intelligence in Career Planning: An Application in Antalya Youth and Sports Provincial Direction. *Turkish Journal of Health and Sport*, 3(1), 14-19. DOI: 10.29228/tjhealthsport.57314.
- Doğan, K. (2015). Algılanan sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık ilişkisi: Türk basketbolcularda bir inceleme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 184-196.
- Doğan, S., & Şahin, F. (2007). Duygusal Zekâ: Tarihsel Gelişimi ve Örgütler İçin Önemine Kavramsal Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 231-252.
- Dulewicz, V., & Higgs, M. (2004). Can emotional intelligence be developed?. *The International Journal of Human Resource Management*, 15(1), 95-111.
- Erkuş., A. & Engin., Ö. (2024). Duygusal ve Çoklu Zeka Ölçekleriyle Aslında Ne Ölçülüyor: Psikometrik Açıdan İncelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 39(93), 78-97.
- Ershadi C., S., Saadati, A., & Zabihi, R. (2024). The Effectiveness of Cognitive Empowerment Based on the Lumosity Program on Maher Crystallized Intelligence of Elementary School Boys. *International Journal of Education and Cognitive Sciences*, 5(5), 149-157.
- Eryücel, M. E., Serdar, C., & Şahan, H. (2024). Psychological Needs in Sports, Spirituality Index of Well-Being, and Motivation in Sports. *Religions*, 15, 989. DOI: [10.3390/rel15080989](https://doi.org/10.3390/rel15080989).
- Fogarty, R., & Stoehr, J. (2008). Integrating Curricula With Multiple Intelligences: Teams, Themes, & Threads. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Freeman, P., & Rees, T. (2010). Perceived social support from teammates: Direct and stress-buffering effects on self-confidence. *European Journal of*

Sport Science, 10(1), 59-67. doi:10.1080/17461390903049998

- Gani, I., Tomoliyus, & Hariono, A. (2024). Teachers' awareness of equitable physical education lessons: Multiple intelligences. *Fizjoterapia Polska*, 24(2), 14–22. <https://doi.org/10.56984/8ZG5608QV7>
- Gardner, H. (2011). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books.
- Gardner, H. (2019). *A Synthesizing Mind: A Memoir from the Creator of Multiple Intelligences Theory*. MIT Press.
- Goleman, D. (2001). *An EI-based theory of performance*. In C. Cherniss & D. Goleman (Eds.), *The Emotionally Intelligent Workplace: How to Select For, Measure, and Improve Emotional Intelligence in Individuals, Groups, and Organizations* (pp. 27-44). Jossey-Bass.
- Goleman, D. (2020). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Bloomsbury Publishing.
- Görgülü, R., Şenel, E., Akgül, A., Oruç, H., Menteş, G., & Salman, K. (2024). Genç Sporcularda Ebeveyn Desteği Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 35(2), 72-89.
- Görün, L., Öntürk, Y., Efek, E., Bingöl, E., & Bayrakdaroğlu, Y. (2020). Futbol hakemlerinin benlik saygıları ve algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Düzce İli örneği). *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 127-140.
- Günay, A. R., Genç, S., Salman, K., & Günay, E. (2023). The Effect of Post-activation Performance Enhancement of Coincidence Anticipation Timing in Basketball Players. *Journal of Cognitive Enhancement*, 7(3), 186-192.
- Higgs, M., & Dulewicz, V. (2024). Can Emotional Intelligence Be Developed?. In *Leading with Emotional Intelligence: Effective Change Implementation in Today's Complex Context* (pp. 57-79). Cham: Springer International Publishing.
- House, J. S., Landis, K. R., & Umberson, D. (1988). Social relationships and health. *Science*, 241(4865), 540-545. doi:10.1126/science.3399889
- İflazoğlu, A. (2003). Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Kubaşık Öğrenme Yönteminin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersindeki Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Karademir, M. B., & Şahan, H. (2023). The Determining Role of Folk-Dance Trainers' Toxic Leadership Behavior on the Psychological Resilience and Satisfaction Levels of the Athletes. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1024-1042. DOI: 10.5281/zenodo.8352271.
- Karakoç, B. (2023). Examination of the relationship between disabled athletes

- with the motivation for sports participation and the athletic coping skills. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 312-324.
- Keskin, B., Güvendi, B., Karakoç, B., Kaya, S., & Çetin, O. (2021). The relationship between the digital game addiction levels of secondary and high school students and their motivation for participation in physical activity during the pandemic process. *Education Quarterly Reviews*, 4(4).
- Kiremitçi, O., Çakır, L. Y., Boz, B., Engür, M., & Vurgun, H. (2022). Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum ve Yeterlik Algılarının, Mizaç Tiplerine Göre Değerlendirilmesi: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Pedagojik Formasyon Sertifika Programı Üzerine Bir Araştırma. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 51(1), 367-390.
- Kiremitçi, O., Canpolat, M., & Yıldız, L. (2014). Çoklu zekâ alanları ile problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi: beden eğitimi öğretmen adayları üzerine inceleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*, 3, 17-24.
- Kornhaber, M. L. (2004). *Multiple intelligences: From the ivory tower to the dusty classroom—But why? Teachers College Record*, 106(1), 67-76.
- Krause, N. (1987). Life stress, social support, and self-esteem in an elderly population. *Psychology and Aging*, 2(4), 349-356. doi:10.1037/0882-7974.2.4.349
- Lavallee, D., Gordon, S., & Grove, J. R. (1997). Retirement from sport and the loss of athletic identity. *Journal of Personal and Interpersonal Loss*, 2(2), 129-147. doi:10.1080/10811449708414411
- Lazear, D. (2000). *The Intelligent Curriculum: Using MI to Develop Your Student's Full Potential*. New York: Zephyr Pres.
- LeDoux, J. E. (2023). *The deep history of ourselves: The four-billion-year story of how we got conscious brains*. Penguin Books.
- Lee, A., & Lim, J. (2023). *Virtual reality and augmented reality applications in sports education: Enhancing kinesthetic intelligence and emotional control*. *Journal of Educational Technology*, 29(3), 152-167.
- Liu, Z., & Jiang, W. (2024). Research on the design of adaptive testing based on multiple intelligences theory and its impact on student learning outcomes. *Research and Advances in Education*, 3(3), 21-25. <https://doi.org/10.56397/RAE.2024.03.04>
- Malecki, C. K., & Demaray, M. K. (2006). Social support as a buffer in the relationship between socioeconomic status and academic performance. *School Psychology Quarterly*, 21(4), 375-395.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. Harper.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1995). Emotional intelligence and the construction and regulation of feelings. *Applied and preventive psychology*, 4(3), 197-208.

- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In *Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications* (pp. 3-31). Basic Books.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R., Sitarenios, G., & Escobar, M. R. (2024). How many emotional intelligence abilities are there? An examination of four measures of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 219, 112468.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2000). *Emotional intelligence as Zeitgeist, as personality, and as a mental ability*. In R. Bar-On & J. D. A. Parker (Eds.), *The handbook of emotional intelligence* (pp. 92-117). San Francisco: Jossey-Bass.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2016). *Emotional Intelligence: New Ability or Eclectic Traits?* *American Psychologist*, 63(6), 503-517.
- Mehler, M., Balint, E., Gralla, M., Pößnecker, T., Gast, M., Hölzer, M., Kösters, M., & Gündel, H. (2024). Training emotional competencies at the workplace: A systematic review and meta-analysis. *BMC Psychology*, 12(718). <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02198-3>
- Mohorić, T., Takšić, V., Pilepić, A. Ć., Brown, L. E., Birney, D. P., & MacCann, C. (2024). Similarities and differences between typical-and maximum-performance in emotion management situational judgment tests. *Personality and Individual Differences*, 219, 112515.
- Nisbett, R. E. (2016). *Mindware: Tools for Smart Thinking*. Farrar, Straus and Giroux.
- Öcal, K., & Sakallı, D. (2018). Turkish adaptation of the sport motivation scale II (SMS-II): Procedures of validity and reliability. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 4(1), 39-48.
- Öcal, K., & Şenel, E. (2016). Duygusal Zekanın Sosyal Destek Algısı Üzerindeki Etkisi: Öz Yeterlik İnancının Aracı Rolü. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 138-154.
- Özdayı, N., & Uğurlu, F. M. (2015). Futbol hakemlerinin duygusal zekâ ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Sport, Exercise and Training Sciences*, 1(1), 31-39.
- Pellitteri, J. S. (2024). An aesthetic approach to emotional intelligence: The development of the Aesthetic Descriptors of Emotion Measure (ADEM). *Personality and Individual Differences*, 227, 112724. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2024.112724>
- Pfund, G. N., & Allemand, M. (2024). Correlated change between personality traits and perceived social support in old age. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 50(2), 167-181. <https://doi.org/10.1177/01461672221120493>
- Putri, P. S. (2024). *Menerapkan Teknik Graffito Untuk Mengembangkan Motorik Halus Anak Usia 5-6 Tahun Di Tk Kartini Jatimulyo Lampung*

Selatan (Doctoral Dissertation, Uin Raden Intan Lampung).

- Rahu, M. I., Channa, S., & Soomro, R. H. (2024). Theory of Multiple Intelligence in the Large Classroom: A Case Study of Good Luck Grammer School Kazi Ahmed, Shaheed Benazirabad Sindh, Pakistan. *Annals of Human and Social Sciences*, 5(2), 95-102.
- Ramos-Luna, M. E., & Oliver, J. (2024). Relationship between differentiation of self, emotional intelligence and self-esteem in a Spanish sample. *Current Psychology*, 43(5), 6797–6806. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04822-8>
- Rees, T., & Hardy, L. (2000). An investigation of the social support dimensions among athletes. *Journal of Sport Sciences*, 18(6), 425-433. doi:10.1080/02640410050074316
- Rees, T., & Hardy, L. (2004). Matching social support with stressors: Effects on factors underlying performance in tennis. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(3), 319-337. doi:10.1016/S1469-0292(03)00018-9
- Russell, J. A. (2020). “Core affect and the psychological construction of emotion.” *Psychological Review*, 127(1), 111-129. <https://doi.org/10.1037/rev0000173>
- Saban, A. (2004). Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitimi, 4. baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Saikia, M., George, L. S., Unnikrishnan, B., Nayak, B. S., & Ravishankar, N. (2024). Thirty years of emotional intelligence: A scoping review of emotional intelligence training programme among nurses. *International Journal of Mental Health Nursing*, 33(1), 37-51.
- Sakallı, D., & Kerkez, F. İ. (2021). Beden eğitiminde ihtiyaç destekleyici öğretim stili ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 655-673.
- Sakallı, D., & Kerkez, F. İ. (2023). Examination of Pre-Service Physical Education Teachers’ Beliefs on Physical Education Profession. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 25(3), 414-422.
- Sakallı, D., & Şenel, E. (2024). The role of marginalisation and role stressors in physical education teachers’ perceived mattering. *European Physical Education Review*, 1356336X241245044.
- Sani, A. A., Mato, M. M., & Zagi, D. J. (2024). Application of Multiple Intelligence Instructional Strategy in Teaching Business Education: A Key to Reform Education in Nigeria. *African Journal of Humanities & Contemporary Education Research*, 14(1), 19-26. <https://doi.org/10.62154/76bkb372>
- Sarason, I. G., Sarason, B. R., & Pierce, G. R. (1990). Traditional views of social support and their impact on assessment. In B. R. Sarason, I. G. Sarason, & G. R. Pierce (Eds.), *Social support: An interactional view* (pp.

- 9-25). New York: Wiley.
- Selçuk, Z. (2004). Çoklu Zekâ Uygulamaları, Ankara: Maya-gen Basım, s.2, 3.
- Shore, B. M. (2004). *The best laid plans: Insights into multiple intelligences theory from the mind's eye and the edge of reality. Canadian Journal of Education, 29(3), 838-849.*
- Sternberg, R. J. (2020). *Adaptive Intelligence: Surviving and Thriving in Times of Uncertainty.* Cambridge University Press.
- Sternberg, R. J., & Kaufman, J. C. (2018). *The Nature of Human Intelligence.* Cambridge University Press.
- Şahan, H., & Gönen, M. (2018). The Relationship Between Communication Skill Levels and Assertiveness in Besyo Students. *Journal of International Social Research, 11(59), 825-834.* DOI: [10.17719/jisr.2018.2692](https://doi.org/10.17719/jisr.2018.2692).
- Şenel, E., & Sakallı, D. (2024). The Psychometric Properties of the Perceived Available Support in Sport Questionnaire: Validity and Reliability of the Turkish Version. *Pamukkale Journal of Sport Sciences, 15(2), 349-365.*
- Şenel, E., & Yıldız, M. (2016). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Bedensel/Kinestetik Zeka Ve Sportmenlik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi.*(SSTB), 19, 54-61.
- Şentürk, U., Karakoç, B. A., Cengiz, C., Serbes, Ş., Dohman, Z., & Söğütçü, T. (2014). Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Öğrenci Kazanımları Açısından Değerlendirilmesi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri, 9(1-2), 16-27.*
- Taryana, T., Safar, M., Rukiyanto, B. A., & Prayitno, M. A. (2024). Contemporary educational perspective: Howard Gardner and Daniel Goleman's approach in cultivating adaptability and resilience. *IJELLACUSH, 2(1), 69-80.* <https://doi.org/10.59024/ijellacush.v2i1.710>
- Temur, Ö. D. (2013). Çoklu Zekâ Kuramı. Büyükkalan-Filiz, S. (Editör). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*(2. Baskı), Pegem A Akademi, Ankara.
- Thorndike, E. L. (1920). *Intelligence and Its Use. Harper's Magazine, 140, 227-235.*
- Ural, A. (2001). Yöneticilerde Duygusal Zekânın Üç Boyutu. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S:2, (212).
- Visser, B. A., Ashton, M. C., & Vernon, P. A. (2006). *Beyond g: Putting multiple intelligences theory to the test. Intelligence, 34(5), 487-502.*
- Vural, B. (2004). Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ, İstanbul: Bilge Matbaacılık, s.19, 20.
- Wang, Y., Qiu, Y., Ren, L., Jiang, H., Chen, M., & Dong, C. (2024). Social support, family resilience, and psychological resilience among maintenance

- hemodialysis patients: A longitudinal study. *BMC Psychiatry*, 24(76). <https://doi.org/10.1186/s12888-024-05526-4>
- Warrier, U., Shankar, A., & Belal, H. M. (2024). Examining the role of emotional intelligence as a moderator for virtual communication and decision making effectiveness during the COVID-19 crisis: revisiting task technology fit theory. *Annals of Operations research*, 335(3), 1519-1535.
- Waterhouse, L. (2006). *Multiple intelligences, the Mozart effect, and emotional intelligence: A critical review. Educational Psychologist*, 41(4), 207-225.
- Wechsler, D. (1940). *Non-intellective factors in general intelligence. Psychological Bulletin*, 37(7), 444-445.
- Wechsler, D. (1943). Non-intellective Factors in General Intelligence. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 38(1), 101-103.
- Yan, Z., Yu, S., & Lin, W. (2024). Parents' perceived social support and children's mental health: The chain mediating role of parental marital quality and parent-child relationships. *Current Psychology*, 43, 4198-4210. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04625-x>
- Yarayan, Y. E., İlhan, E. L., Esentürk, O. K., Arı, Ç., & Gülşen, D. B. A. (2023). Does Emotional Intelligence Affect Mental Toughness in Physically Disabled Athletes?. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 231-242.
- Yaylacı, G. Ö. (2006). Kariyer Yaşamında Duygusal Zekâ ve iletişim Yeteneği. *Hayat Yayınları*. İstanbul.45, 46, 51, 53, 202.
- Yıldız, L., Zırhlıoğlu, G., Yalçınkaya, M., & Güven, Ş. (2011). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcılık Ve Problem Çözme Becerileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).
- Yıldız, Y., Yıldız, M., & Bingöl, E. (2021). The effect of the achievement motivations on sport character: An investigation on elite athletes. *Propósitos y Representaciones*, 9(SPE1), e1225.
- Yılmaz, G. Ç., & Aktaş, B. Ç. (2020). Türkiye'de Duygusal Zeka İle İlgili Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 450-469.
- Yılmaz, G. Ç., & Aktaş, B. Ç. (2020). Türkiye'de Duygusal Zeka İle İlgili Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 450-469.
- Yuan, Z., Li, W., Ding, W., Song, S., Qian, L., & Xie, R. (2024). Your support is my healing: The impact of perceived social support on adolescent NSSI — A sequential mediation analysis. *Current Psychology*, 43(1), 261-271. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04286-w>
- Yücel, A. S., & Özdayı, N. (2019). Analysis on Emotional Intelligence Levels of Physical Education and Sports Students in Sports. *Universal Journal of Educational Research*, 7(3), 853-862.

- Zadorozhny, B. S., Petrides, K. V., Jongerling, J., Cuppello, S., & van der Linden, D. (2024). Assessing the temporal stability of a measure of trait emotional intelligence: Systematic review and empirical analysis. *Personality and Individual Differences*, 217, 112467.
- Zeidner, M., Matthews, G., & Roberts, R. D. (2004). *Emotional Intelligence in the Workplace: A Critical Review*. Psychology Press.
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30-41. doi:10.1207/s15327752jpa5201_2
- Zu, J. (2024, February). Promoting students' multiple intelligences through music education in the context of Chinese high schools. In *3rd International Conference on Education, Language and Art (ICELA 2023)* (pp. 738-757). Atlantis Press.

Kış Sporları Tezleri

Dr. Öğr. Üyesi Ramazan TAŞÇIOĞLU

Editör:

Doç. Dr. Murat AYGÜN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🖱 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Kış Sporları Tezleri

Dr. Öğr. Üyesi Ramazan TAŞÇIOĞLU • Editör: Doç. Dr. Murat AYGÜN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-2-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub598>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Taşçioğlu, R. (2024). *Kış sporları tezleri* (M. Aygün, Ed.) Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub598>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Adams, M. L. (2007). The Manly History of a 'Girls' Sport': Gender, Class and the Development of Nineteenth-Century Figure Skating. *The International Journal of the History of Sport*, 24(7), 872-893. <https://doi.org/10.1080/09523360701311752>
- Aygün, M. (2019). Buz Hokeyi Sporcularında Duygusal Zekâ ve Liderlik. *Nobel Bilimsel Eserler*.
- Aygün, M. & Öztaşyonar, Y. (2019). Buz Hokeyi Sporcularının Sportif Sürekli Kendine Güven Özelliklerinin İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 202-212. <https://doi.org/10.33689/spormetre.508266>
- Aygün, M. & Murathan, T. (2020). Buz Hokeyinin Tarihsel Süreç İçerisindeki Görünümü. *Journal of History School*, 44,600-612. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh39678>
- Burns, K. (2009). Biathlon, Cross Country, Ski Jumping, and Nordic Combined. Crabtree Publishing Company.
- GSB. (2024). Olimpik Spor Dalları. Erişim tarihi: 03.12.2024. Erişim adresi: <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/130/163/olimpik-spor-dallari.aspx>
- IBSF. (2024a). History Skeleton. Erişim tarihi: 08.12.2024. Erişim adresi: <https://www.ibsf.org/en/our-sports/skeleton>
- IBSF. (2024b). History Bobsleigh. Erişim tarihi: 08.12.2024. Erişim adresi: <https://www.ibsf.org/en/our-sports/bobsleigh>
- IIHF. (2024). History of the Ice Hockey. Erişim tarihi: 06.12.2024. Erişim adresi: <https://www.iihf.com/en/statichub/4682/who-we-are>
- IOC. (2024a). Birth of the Olympic Winter Games. Erişim tarihi: 02.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/en/news/birth-of-the-olympic-winter-games>
- IOC. (2024b). The Olympic Winter Games are born. Erişim tarihi: 02.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/en/video/figure-skating-amber-glenn-exclusive-femininity-power-identity?uxreference=playlist>
- IOC. (2024c). Final report highlights legacy of Olympic Winter Games Beijing 2022. Erişim tarihi: 10.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/ioc/news/final-report-highlights-legacy-of-olympic-winter-games-beijing-2022>
- IOC. (2024d). History of Snowboard. Erişim tarihi: 04.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/en/sports/snowboard/>
- IOC. (2024e). History of Nordic Combined. Erişim tarihi: 04.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/en/sports/nordic-combined/>
- IOC. (2024h). History of Figure Skating. Erişim tarihi: 05.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/en/sports/figure-skating/>
- IOC. (2024g). History of Ice Hockey. Erişim tarihi: 06.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/en/sports/ice-hockey/>
- IOC. (2024f). International Bobsleigh and Skeleton Federation. Erişim tarihi: 06.12.2024. Erişim adresi: <https://olympics.com/ioc/international-bobsleigh-and-skeleton-federation>
- MC. (2024a). Milano Cortina, Nordic Combined. Erişim tarihi: 05.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/nordic-combined>
- MC. (2024b). Milano Cortina, Freestyle Skiing. Erişim tarihi: 05.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/freestyle-skiing>
- MC. (2024c). Milano Cortina, Figure Skating. Erişim tarihi: 05.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/figure-skating>
- MC. (2024d). Milano Cortina, Curling. Erişim tarihi: 06.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/games>
- MC. (2024e). Milano Cortina, Short Track. Speed Skating Erişim tarihi: 08.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/short-track-speed-skating>

- MC. (2024f). Milano Cortina, Skeleton. Erişim tarihi: 08.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/skeleton>
- MC. (2024g). Milano Cortina, Luge. Erişim tarihi: 08.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/luge>
- MC. (2024h). Milano Cortina, Bobsleigh. Erişim tarihi: 08.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/bobsled>
- MC. (2024i). Milano Cortina, Speed Skating. Erişim tarihi: 10.12.2024. Erişim adresi: <https://milanocortina2026.olympics.com/en/speed-skating>
- Rebagliati, R. (2009). *Off the Chain: An Insider's History of Snowboarding*. Greystone Books Ltd
- TKF (2022a). Türkiye Kayak Federasyonu. Alp Disiplini. Erişim tarihi: 03.12.2024 <https://tkf.org.tr/interior-design/>
- TKF (2022b). Türkiye Kayak Federasyonu. Biathlon. Erişim tarihi: 03.12.2024. Erişim adresi: <https://tkf.org.tr/rita-legend/>
- TKF (2022c). Türkiye Kayak Federasyonu. Kayakla Atlama. Erişim tarihi: 03.12.2024 <https://tkf.org.tr/architectural-design/>
- TKF (2022d). Türkiye Kayak Federasyonu. Kayaklı Koşu. Erişim tarihi: 03.12.2024. Erişim adresi: <https://tkf.org.tr/house-construction/>
- TKF (2022e). Türkiye Kayak Federasyonu. Snowboard. Erişim tarihi: 05.12.2024. Erişim adresi: <https://tkf.org.tr/road-construction/>
- WC. (2024). World Curling. Erişim tarihi: 07.12.2024. Erişim adresi: <https://worldcurling.org/about/history/>

Devlet Muhasebe Standartları
ve Uluslararası Kamu Sektörü
Muhasebe Standartlarında
Mali Araçların Teorik
Değerlendirmesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Şükrü Dilsiz
Prof. Dr. Selim Cengiz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyinlari.com

✉ info@ozguruyinlari.com

Devlet Muhasebe Standartları ve Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartlarında Mali Araçların Teorik Değerlendirmesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Şükrü Dilsiz / Kırıkkale Üniversitesi, SBMYO

Prof. Dr. Selim Cengiz / Kırıkkale Üniversitesi, İİBF

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-2-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub606>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Dilsiz, M. Ş., Cengiz, S. (2024). *Devlet Muhasebe Standartları ve Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartlarında Mali Araçların Teorik Değerlendirmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub606>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyinlari.com/>

Kaynakça

- Abdulkarim, M. E., Umlai, M. I., ve Al-Saudi, L. F. (2020). Exploring The Role Of Innovation In The Level Of Readiness to Adopt IPSAS. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 16(3), 469-495.
- ACCA (2017), The Association of Chartered Certified Accountants IPSAS Implementation: Current Status and Challenges.
- Ademola, A. O., Ben-Caleb, E., Madugba, J. U., Adegboyegun, A. E., ve Eluyela, D. F. (2020). International Public Sector Accounting Standards (IPSAS) Adoption And Implementation In Nigerian Public Sector. *International Journal of Financial Research*, 11(1), 434-444.
- Agasisti, T., Catalano, G., Di Carlo, F., ve Erbacci, A. (2015). Accrual Accounting In Italian Universities: A Technical Perspective. *International Journal of Public Sector Management*, 28(6), 494-508.
- Ağdeniz, Ş., ve Küçükaycan, D. (2021). Küreselleşmenin Türk Devlet Muhasebesine Etkileri ve Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi: Devlet Muhasebesi Alanındaki Gelişmeler ve Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (46), 83.
- Akarçay, V. (1980). Türkiye’de Devlet Muhasebesi ve Uygulaması. İstanbul: Samet Matbaası.
- Akçakanat, Ö. (2010). Devlet Muhasebe Sistemi Alanında Yaşanan Gelişmelerin Ülke Deneyimleri Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 183-195.
- Akçay, S. (2017). Merdiven Yöntemi ve Çift Taraflı Kayıt Yöntemi Ekseninde Devlet Muhasebesinin Gelişimi (1299-2017). *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 1875-1894.
- Akçay, S. (2017). Kamu Mali Yönetiminde Devlet Muhasebesinin Rolünün Etkinleştirilmesi Çabaları ve Bütünleşik Yeni Devlet Muhasebesine Geçiş. *International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies*. 3(5), 162-176.

- Akmut, Ö. (1973). Türkiye’de Devlet Muhasebesi. *Atatürk Üniversitesi Yayınları*, No:170, Ankara.
- Aldemir, C., ve Atağan, G. (2018). Bir Entelektüel Göçün Anatomisi: Fritz Neumark Türk Kamu Mali Yönetiminin ve Devlet Muhasebe Sisteminin İnşası. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20, 92-106.
- Altun, T. (2023). Türkiye’de Bütçe Prosedürlerinin Gelişimi ve Mali Disipline Etkileri: 1998-2021 Dönemi İçin Bir İnceleme. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 21(50), 1170-1205.
- Arslan, S. ve Yakupçebioglu, N. (2022). Orta Asya’dan Anadolu’ya Türk Devlet Muhasebesi Sistemleri ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Devlet Muhasebesi Çalışmaları, *IV. Uluslararası Akdeniz Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, Adana, Türkiye, 23 - 24 Aralık 2022, ss.13-41
- Arslan, N. T. (2010). Klasik-Neo Klasik Dönüşüm Süreci: Yeni Kamu Yönetimi. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(2), 21-38.
- Arslan A. (2011). Kamu Sektörü Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye Uygulaması. *Dünya Gazetesi* (Erişim Linki: <https://www.dunya.com/gundem/kamu-sektoru-uluslararasi-muhasebe-standartlari-ipsas-ve-turkiye-haberi-156501>).
- Atabay, İ. (2023). Cumhuriyet Döneminde Muhasebenin Gelişimine Kronolojik Bir Bakış. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(49-1), 121-135.
- Aydın, O. (2018). Devlet Muhasebe Standartlarının Çeşitli Ülkelerde Uygulanması ve Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi.
- Aydemir, O., ve Erkan, M. (2011). Merdiven Kayıt Yöntemi ve Günümüz Muhasebe Sistemi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (1), 110-128.
- Aydın, O., ve Akdoğan, N. (2019). Kamu Reformu ile Gelişen Devlet Muhasebe Standartları ve Finansal Raporlama: Unesco Örneği. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 19(58), 1-24.
- Başak, T. (2015). Türkiye’de Devlet Muhasebesi ve Üniversite Uygulama Örneği. Y. Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Bayrakcioğlu, S. (2019). *Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sisteminde Dönem içi Nakit Akışlarından Nakit Akış Tablosunun Hazırlanabilirliği Üzerine Bir Uygulama*. Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bekiaris, M., ve Markogiannopoulou, A. (2023). Enterprise Resource Planning System Reforms Of European Union Member States In Association With Central Government Accrual Accounting And IPSAS Adoption. *Journal of Public Budgeting, Accounting and Financial Management*, 35(1), 115-140.
- Berger, T. M. M. (2018). IPSAS Explained: A Summary Of International Public Sector Accounting Standards. *John Wiley & Sons*.

- Bergmann, A., Fuchs, S. (2017), Accounting Standards for Complex Resources of International Organizations, *Global Policy*, 8(5), pp-26-35.
- Brusca, I., ve Martínez, J. C. (2016). Adopting International Public Sector Accounting Standards: A Challenge For Modernizing And Harmonizing Public Sector Accounting. *International Review of Administrative Sciences*, 82(4), 724-744.
- Buğra, A. (2017). Devlet ve İşadamları. *İletişim Yayınları*.
- Caperchione, E. (2015). Standard Setting In Thepublicsector: State Of The Art. *Public Sector Accounting And Auditing In Europe: The Challenge Of Harmonization*, 1-11.
- Caymaz, N. (2016). *Türkiye’de Kamu Harcamalarının Ekonomik Sınıflandırmaya Göre İncelenmesi: 1995-2015*. Y. Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Christiaens, J., Vanhee, C., Rossi, F. M., Aversano, N., Cauwenberge, P. (2015), The Effect Of IPSAS On Reforming Governmental Financial Reporting: An International Comparison. *International Review of Administrative Sciences*, 81(1),158-177.
- Çiğerci, İ. (2007). *Kamu Mali Yönetiminde Hesap Verme Sorumluluğu ve İç Denetim*. Y. Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CorreaSilva, M. A., da SilvaJunior, A. C., MarquesFerreira, M. A., ve BrunoziJúnior, A. C. (2022). Conditioning Factors For The Adoption Of International Public Sector Accounting Standards-IPSAS. *Revista Contabilidade, Gestao E Governanca*, 25(1).
- Çanakçıoğlu, M. (2018). Geçmişten Günümüze Türkiye’deki Muhasebe Sistemleri. *Turkish Studies*, 13, 23.
- Çalış, E. (2005). *Türk Devlet Muhasebe Sistemi ve Uygulamaları* (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi).
- Çelik, O. (2022). *Üniversitelerdeki Muhasebe Yetkililerinin Devlet Muhasebe Standartlarına Bakış Açuları*. Y. Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetinkaya, Ö. (2004). Devlet Muhasebesi Alanındaki Gelişmeler ve Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (46), 83.
- Çetinkaya, Ö. ve Yıldırım Z. (2006). *Devlet Muhasebesi: Teori ve Uygulama*. Ekin Kitabevi, 2. Basım, Bursa.
- Çolak, H. B. ve Dağ. (2009). Ö. Mahalli İdareler Muhasebesi. GMD Yayınları, Ankara.
- Dayar, H., ve Esenkar, Y. (2008). Analitik Bütçe Sınıflandırma Sistemi ile Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinin Uygulanması ve Etkinliği: Maliye

- Bakanlığı Örneği. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 13(2).
- Demir, Ö. (2006). *Enflasyon muhasebesine geçiş sürecinde ortaya çıkan uygulama sorunlarının değerlendirilmesi: Kuramsal ve uygulamalı bir çalışma*.
- Devlet Planlama Teşkilatı (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- Elif, U., ve Öztürk, C. (2019). Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS): Genel Bakış ve UFRS'lerden Farklılığı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 445-478.
- Erbay, E. ve Hemen, B. (2019). 1929 Ekonomik Buhranı'nın Türk Ekonomisi'ne Etkileri ve Buhran Döneminde Keynesyen Yaklaşım. *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 5(3).
- Ercan, H. (2021). Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebe Sisteminin Yeni Kamu Mali Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 983-1000.
- Erdem, B. (2020). Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS) Kapsamında Sosyal Yardımların Muhasebeleştirilmesi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 529-538.
- Eker, F. (2013). *Organization of Ottoman State Accounting*. III. International Conference on Luca Pacioli Accounting History and III. Balkans and Middle East Countries Conference on Accounting and Accounting History, Vol. I, İstanbul.
- Gazioğlu, P. (2007). *Nakit Esaslı ve Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi Sistemlerinin Karşılaştırılması ve Türkiye Uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Giray, A. (1998). *Milli Muhasebe ve Devlet Muhasebesi*. Gazi Kitabevi, 3. Baskı, Ankara.
- Giray, F. (2010). *Maliye Tarihi*. Ezgi Yayınevi, 3. Basım, Bursa.
- Gökçen, G. (2003). *Devlet Muhasebesi: Teori Uygulamalar ve Öneri*. Türkmen Kitabevi, Ankara.
- Gomes, P., Brusca, I., Fernandes, M. J., ve Vilhena, E. (2023). The IPSAS Implementation And The Use And Usefulness Of Accounting Information: A Comparative Analysis In The Iberian Peninsula. *Journal of Public Budgeting, Accounting and Financial Management*, 35(1), 12-40.
- Gül, H. E. (2008). *Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinin Getirdiği Yenilikler ve Muhasebe Uygulamalarına Etkisi*. Y. Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, M. S., ve Gülçiçek, M. (2006). Ülkemizde Devlet Muhasebesinin Tarihi Gelişimi. *Kamu Hesaplarına Uzman Bakış Dergisi*, 1, 55-71.

- Gumus, E. (2010). Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler. *Seta Analiz*.
- Güvemli, O. (1995). Türk Devletleri Muhasebe Tarihi, Osmanlı İmparatorluğu’na Kadar. Cilt I, Avcıol Matbaası, İstanbul.
- Güvemli, O. (2016). Türk Muhasebe Düşüncesinde Tanzimat (1839) İle Başlayan Büyük Değişim. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (10), 5-12.
- Güvemli, O. (2018). Türkiye Muhasebe Mesleğinde Yüz Elli Yıllık Yalnızlık (1839-1989). *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (14), 23-63.
- Güvemli, O. ve Gücenme, Ü. (2002). The Government Accounting Profession During The Ottoman Empire, IX. *Congress of World Accounting Historians*, Melbourne Australia.
- Güvemli, O. ve Güvemli, B. (2015). Osmanlı Devlet Muhasebesinde Kayıt Düzeni ve Defter Sistemi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (9), 18-42.
- Güvemli, O., Toraman, C. ve Güvemli, B. (2015). Osmanlı İmparatorluğunda Devlet Muhasebesi, Anadolu Kayıt Kültürü. *Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu*, Ankara.
- Harsányi, G., Lukács, L. I., Ormos, M., Sisa, K., Szedlák, K., ve Veress, A. (2016). EPSAS: Investment Into the Future: European Public Sector Accounting: Present and Future. *Public Finance Quarterly (0031-496X)*, 61(4).
- Helvacı, K. (2014). *Türkiye İş Kurumunda Devlet Muhasebesi Sistem ve Düzeni*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Ismail, S., Abdullah, T., ve Zainuddin, S. A. (2023). Issues, Challenges and Recommendations in Complying to the International Accounting Standard (IPSAS) 17 on Property, Plant and Equipment. *IPN Journal of Research and Practice in PublicSector Accounting and Management*, 3(1), 1-14.
- IPSASB (2006), IPSAS 1 Presentation of Financial Statements.
- İspir, U. (2011). *Türkiye’de Devlet Muhasebesi Standartları İle Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nın Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Y. Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jorge, S. U. S. A. N. A., Brusca, I., ve Nogueira, S. (2016). Translating IPSAS s into national standards: a comparison between Spain and Portugal. *XVII Encuentro de La Asociación Española de Contabilidad y Administración de Empresas AECA. Sustainable Development New Challenges to Accounting and Management*.
- Juanda, A., Setyawan, S., ve Inata, L. C. (2023). Analysis Of Local Government Accounting Disclosurebased On International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). *Journal of Accounting and Investment*, 24(2), 487-501.

- Kara, E. (2011). *Yerel Yönetimlerde Belediye Muhasebesi ve Etkinliği: Konya Karatay Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe-Finansman Bilim Dalı.
- Karaarslan, E. (2002). Kamu Mali Yönetimi ve Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi. *Maliye Dergisi*, 140, 58-75.
- Karaarslan, E. (2004). Ülkemizde Devlet Muhasebesinin Serüveni. *3 Orta Vadeli Harcama Sistemi (Çok Yıllı Bütçeleme) ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, 37.
- Karaarslan, E. (2005). Devlet Muhasebesi Olgusu ve Ülkemizde Devlet Muhasebesi Standartları. *TÜRMOB Yayınları- 276*.
- Karakoç, M., ve Kasapoğlu, M. G. (2019). Analitik Bütçe Sınıflandırması ve Seçilmiş Örneklerle Üniversite Uygulamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 486-496.
- Karta, N. (2018). Osmanlı İmparatorluğu’nda Bütçe Uygulamaları ve Bir Yıllık Maaş Örneği. *PressAcademiaProcedia*, 7(1), 403-407.
- Kartalçı, K. (2019). Türkiye’de Devlet Muhasebesi Reformunda Güncel Gelişmeler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 261-276.
- Kavas, T. (2014). *Devlet Muhasebesinde Bütçenin Önemi ve Bütçe Hesaplarının İşleyişi*. Y. Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kayıhan B., (2023). *Muhasebe Çalışmalarında Manipülasyon ve Standartların Etkileri/Devlet Muhasebesi Standartlarının Maliyet Muhasebesi Uygulamalarına Etkisi*. BİDGE Yayınları.
- Kerimoğlu, B. (2006). Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sisteminin Mali Saydamlık ve Hesap Verme Sorumluluğuna Katkıları. *Kamu Mali Yönetiminde Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Bütçeleme*, 105.
- Kesik, A., Karabıyık. V. ve Oğuz. M. (2008). Basbaki Kulu: An Auditor in the Ottomans. *XII. World Congress of Accounting Historians*, İstanbul
- Kesik, A. (2005). 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Bağlamında ve AB Sürecinde Türk Kamu İç Mali Kontrol Sistemi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 94-114.
- Khan, A., ve Mayes, S. (2009). Transition to Accrual Accounting. *Technical Notes and Manuals*, 2009(002).
- Kılıçer, E., ve Peker, İ. (2018). Devlet Bütçesinin Yönetiminde Devlet Muhasebesinin Rolü: Türkiye Değerlendirmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU)/Journal of Accounting and Taxation Studies (JATS)*, 11(1).
- Kocakaya, Z. (2014). *XIX. yy’da Osmanlı Devletinde Çift Yanlı Muhasebe Sistemine Geçiş*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Kurtcebe, E. (2008). *21. Yüzyılda Muhasebe Mesleğinin Vizyonu*. Yüksek Lisans Tezi.

- Mbelwa, L. H., Adhikari, P., ve Shahadat, K. (2019). Investigation of the institutional and decision-usefulness factors in the implementation of accrual accounting reforms in the public sector of Tanzania. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 9(3), 335-365.
- Mehmet, K. U. L. A. (2018). Türkiye Ulusal Hesaplar Sistemi ve Sorunları. *Ekonomi-tek*, 7(2), 37-60.
- Mikail, E., ve Aslan, M. (2017). Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (12), 55-86.
- Mnif, Y., ve Gafsi, Y. (2020). A Contingency Theory Perspective On The Analysis Of Central Government Accounting Disclosure Under International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). *Meditari Accountancy Research*, 28(6), 1089-1117.
- Orhan, M. S., ve Serçemeli, M. (2013). Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinde Bütçe Hesapları ve Muhasebeleştirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 321-334.
- Öner, E. (2001). Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet Döneminde Mali İdare. *Maliye Bakanlığı APK*, Ankara.
- Öz, A. Emre (2007). *Devlet Muhasebesi ile İlgili Yeni Yasal Düzenlemeler ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Uyumlaştırma Çalışmalarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özçelik, M. K. (2017). Türk Muhasebe Sisteminin Gelişiminde Vergi Etkisi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 396-413.
- Özmen, İ., ve Soydal, Y. (2010). *Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği (1980-2008)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı.
- Özyiğit, H., ve Kaygusuz, S. (2023). Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları: Maddi Duran Varlıklar (IPSAS 17) Standardının İncelenmesi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 23(70), 161-182.
- Oulasvirta, L. O. (2023). Consolidated Financial Statement Information And Group Reporting In The Central Government: A User-Oriented Approach. *Journal of Public Budgeting, Accounting and Financial Management*, 35(6), 28-51.
- Pina, V., ve Torres, L. (2003). Reshaping Public Sector Accounting: An International Comparative View. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 20(4), 334-350.
- Polzer, T., Meyer, R., Höllerer, M., Seiwald, J., (2016). Institutional Hybridity in Public Sector Reform: Replacement, Blending, or Layering of

- Administrative Paradigms. *Research in the Sociology of Organizations*, 48, 69-99.
- Pozzoli, M., ve Francesco, P. (2018). The International Debate of Business Combination in Public Sector: The Role of IPSAS 40. *Research Journal Of Finance And Accounting*, 9(22), 150-159.
- PWC. (2015). Towards A New Era In Government Accounting And Reporting. *PwC Global Survey on Accounting and Reporting by Central Governments*, 2nd Edition.
- Resmî Gazete. (2003). 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu. *Resmî Gazete*, 25326.
- Resmî Gazete. (2005). Devlet Muhasebesi Standartları Kurulunun Yapısı ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 25814.
- Resmî Gazete. (2011). Devlet Muhasebesi Standardı 31 (DMS 31), 27911.
- Resmî Gazete. (2014). Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, 2014/7052.
- Resmî Gazete. (2016). Devlet Muhasebesi Standardı 28 (DMS 28): Mali Araçlar - Sunum, 29928.
- Resmî Gazete. (2016). DMS - Devlet Muhasebesi Standartları, DMS-28,29,30: Mali Araçlar Standardı.
- Resmî Gazete. (2018). Devlet Muhasebesi Standartları Kurulunun Yapısı ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. *Resmî Gazete*, 30591.
- Resmî Gazete. (2021). Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin Değişiklikleri, 22 Haziran 2021 / 31519.
- Rompotis, G., ve Balios, D. (2023). Benefits Of IPSAS And Their Differences From IFRS: A Discussionpaper. *EuroMed Journal of Business*.
- Sayın, A.V. (1999). Teklif Kavaidi Osmanlı Vergi Sistemi-Ottoman Tax System. *Maliye Bakanlığı APK*, Ankara.
- Selimoğlu, S. K., ve Yazıcı, R. (2023). Türkiye'de Kamuda Sürdürülebilirlik İçin Devlet Muhasebe Standartlarının Rolü. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 23(69), 27-44.
- Serçemeli, M. (2010). *Devlet Muhasebesi Kavramı, Türkiye'deki İşleyişi ve Erzurum Defterdarlığı, Narman Malmüdürlüğü'nde Bir Uygulama*. Yüksek L1[]sans Tezi[], Atatürk Üni[]versitesi[] Sosyal Bı[]lı[]mler Enstı[]tüsü İşletme Anabı[]lı[]m Dalı.
- Settaş, C. (2015). *Yeni Devlet Muhasebe Sistemi ve Yerel Yönetimlerde Yeni Devlet Muhasebe Sistemine Geçiş*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Sevim, Ş., Bozdoğan, T., ve Toprakaya, A. (2009). Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları Perspektifinden Düzenlenen Devlet Muhasebesi Standartları ve Standartların Uygulanmasına İlişkin Bazı Öneriler. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (42), 43-57.

- Şamdan, Y. (2023). Türk Kamu Yönetiminde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(3), 926-942.
- Şensoy, S. (2006). *Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Bütçenin İdari Denetimi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Şenyurt, A. (2017). Yeniçeri Ortaları Yardımlaşma Sandıkları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 155-170.
- Şimşek, H. (2021). Osmanlı İmparatorluğu'nda Muhasebe Eğitimine Kronolojik Bir Bakış. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 28-32.
- Tanrıverdi, L. (2020). *Türkiye'de Mali Disiplinin Sağlanmasında 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Etkisi*. Doktora Tezi.
- Tavas, B. ve Serdaroğlu, Y. (2017). Yeni Kamu İşletmeciliği Modeli ve Klasik Kamu Yönetimi Açısından İdari Yapı ve Hukuku. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1501.
- Tokay, S., Yakupçebiöglü, N., ve Arslan, S. (2012). Devlet Muhasebe Sisteminin Önemi ve Devlet Bütçesinin Hazırlanmasındaki Rolü.
- Üçbaş, A. (2016). Kamu Mali Yönetim Sisteminde Muhasebenin Rolü ve Muhasebe Birimlerinin Yeniden Yapılandırılması. *Denetim*, (11), 92-100.
- Uçma, T. (2011). Muhasebe Okulları ve Uluslararası Muhasebe Literatürünün Gelişimine Katkıları: Tarihsel Perspektiften. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 11(35).
- Uluatam, Ö. (2005). Kamu Maliyesi. *İmaj Yayınevi*, Ankara.
- Umut, E., ve Öztürk, C. (2019). Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS): Genel Bakış ve UFRS'lerden Farklılığı.
- Umut, İ. E., ve Özgecan, Ö. (2023). IFRS ve IPSAS Kavramsal Çerçevelerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 22(68), 277-296.
- Uzunçarşılı, I. H. (1988). *Osmanlı Devleti Teşkilâtından Kapukulu Ocakları*. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Yakupçebiöglü, N. S., ve Arslan, S. (2023). Klasik Devlet Muhasebesi Yaklaşımı. *İktisadi ve İdari Bilimler*, 87.
- Yanık, S. S., ve Öztürk, C. (2018). Devlet Muhasebesinde Muhasebe Sistemleri ve Tam Tahakkuk Sisteminin Dms I-Mali Tabloların Sunulması Standardı Açısından Değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20, 1007-1029.
- Yılmaz, B. (2007). Muhasebe Standartlarının Oluşumu ve Uygulama Alanı. *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7 (13), (139-153).

- Zencirkıran, S. (2015). Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Ulusal Düzeydeki Mevzuat İle İlişkisi: Türkiye Örneği. *Sayıştay Dergisi*, (98), 61-74.
- Zibaghafa, S., ve Chukwu, G. (2024). Public Sector Accounting Standard Adoption and Quality of Financial Reporting in Higher Institutions in Rivers and Bayelsa States, Nigeria. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*, 12(3), 1-39.

Mutluluk Ekonomisi: Bibliyometrik Analiz & Uygulama

Doç. Dr. Mehmet Polat

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Mutluluk Ekonomisi: Bibliyometrik Analiz & Uygulama

Doç. Dr. Mehmet Polat

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-904-1

ISBN (PAPERBACK): 978-975-447-923-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub462>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Polat, M. (2024). *Mutluluk Ekonomisi: Bibliyometrik Analiz & Uygulama*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub462>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynakça

- Agrawal, S., Sharma, N., Bruni, M. E., & Iazzolino, G. (2023). Happiness economics: Discovering future research trends through a systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 416, 137860. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137860>
- Albayrak, G. (2022). Mutluluk Ekonomisi ve Türkiye. *Turkish Business Journal*, 3(5), 57-75. <https://doi.org/10.51727/tbj.1122508>
- Alesina, A., Di Tella, R., & MacCulloch, R. (2004). Inequality and happiness: are Europeans and Americans different? *Journal of Public Economics*, 88(9-10), 2009-2042. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2003.07.006>
- Al-Attas, S. M. N. (1995). *Prolegomena To The Metaphysics Of Islam, An Exposition Of The Fundamental Elements Of The Worldview Of Islam*. Kuala Lumpur: ISTAC.
- Argyle, M., & Hills, P. (1989). The Oxford Happiness Questionnaire: A Compact Scale for the Measurement of Psychological Well-being. *Personality and Individual Differences*, 29(6), 1073-1082.
- Aristotle, (1980). *Nicomachean Ethics*. Oxford: Oxford University Press.
- Arslan, A. (2007). *İlkçağ Felsefe Tarihi 3*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Arpacıoğlu Özdemir, Ö. (2019). Mutluluk Kavramı ve İktisatta Mutluluk Üzerine Bir İnceleme. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(50): 6598-6608.
- Ayten, Ali (2009). Affedicilik ve Din: Affetme Eğilimi ve Dindarlıkla İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 37 (2): 111- 128.
- Baker, L. A., Cahalin, L. P., Gerst, K., & Burr, J. A. (2005). Productive Activities And Subjective Well-Being Among Older Adults: The Influence Of Number Of Activities And Time Commitment. *Social Indicators Research*, 73(3), 431-458. <https://doi.org/10.1007/s11205-005-0805-6>

- Balcı Arvas, F. (2017). Psikolojide ve İslam Düşünce Geleneğinde Mutluluk Kavramı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, (6), 109-128.
- Barry, B. (2000). The Loss of Happiness in Market Democracies. *Political Science Quarterly*, 115(3), 456–457. <https://doi.org/10.2307/2658134>
- Beja, E. L. (2014). Income growth and happiness: reassessment of the Easterlin Paradox. *International Review of Economics*, 61(4), 329–346. <https://doi.org/10.1007/s12232-014-0211-y>
- Bentham, J. (1789). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Oxford: Clarendon Press.
- Berggren, N., & Bjørnskov, C. (2020). Institutions and Life Satisfaction. In *Handbook of Labor, Human Resources and Population Economics* (pp. 1–48). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57365-6_192-1
- Betsey Stevenson, & Justin Wolfers. (2008). Economic Growth and Subjective Well-Being: Reassessing the Easterlin Paradox. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2008(1), 1–87. <https://doi.org/10.1353/eca.0.0001>
- Bianchi, M. (2003), A Questioning Economist: Tibor Scitovsky's Attempt to Bring Joy into Economics. *Journal of Economic Psychology*, 24(3), 391–407
- Bircan, H. H. (2001). *İslam Felsefesinde Mutluluk*, İstanbul: İz yayınları.
- Bjørnskov, C. (2010). How Comparable are the Gallup World Poll Life Satisfaction Data? *Journal of Happiness Studies*, 11(1), 41–60. <https://doi.org/10.1007/s10902-008-9121-6>
- Bjørnskov, C., Dreher, A., & Fischer, J. A. V. (2010). Formal institutions and subjective well-being: Revisiting the cross-country evidence. *European Journal of Political Economy*, 26(4), 419–430. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2010.03.001>
- Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2004a). Money, Sex and Happiness: An Empirical Study. *The Scandinavian Journal of Economics*, 106(3), 393–415. <https://doi.org/10.1111/j.0347-0520.2004.00369.x>
- Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2004b). Well-being over time in Britain and the USA. *Journal of Public Economics*, 88(7–8), 1359–1386. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(02\)00168-8](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(02)00168-8)
- Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2005). Happiness and the Human Development Index: The Paradox of Australia. *The Australian Economic Review*, 38(3), 307–318. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8462.2005.00377.x>

- Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2008). Hypertension and happiness across nations. *Journal of Health Economics*, 27(2), 218–233. <https://doi.org/10.1016/j.jhealeco.2007.06.002>
- Borges, C. C., dos Santos, P. R., Alves, P. M., Borges, R. C. M., Lucchetti, G., Barbosa, M. A., ... Fernandes, M. R. (2021). Association between spirituality/religiousness and quality of life among healthy adults: a systematic review. *Health and Quality of Life Outcomes*, 19(1), 246. <https://doi.org/10.1186/s12955-021-01878-7>
- Brown, S., Taylor, K., & Wheatley Price, S. (2005). Debt and distress: Evaluating the psychological cost of credit. *Journal of Economic Psychology*, 26(5), 642–663. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2005.01.002>
- Buğra, A. (2013). *İktisatçılar ve İnsanlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Can, Y. (2012). İktisatta Psikolojik İnsan Faktörü: Davranışsal İktisat. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 91-98.
- Caner, A. (2015). Happiness, Comparison Effects, and Expectations in Turkey. *Journal of Happiness Studies*, 16(5), 1323–1345. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9562-z>
- Cantril, H. (1965). *The Pattern of Human Concerns*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Chen, L.-Y., Oparina, E., Powdthavee, N., & Srisuma, S. (2022). Robust Ranking of Happiness Outcomes: A Median Regression Perspective. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 200, 672–686. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2022.06.010>
- Clark, A. E., Frijters, P., & Shields, M. A. (2008). Relative Income, Happiness, and Utility: An Explanation for the Easterlin Paradox and Other Puzzles. *Journal of Economic Literature*, 46(1), 95–144. <https://doi.org/10.1257/jel.46.1.95>
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(4), 668–678. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.38.4.668>
- Croci Angelini, E., & Michelangeli, A. (2012). Axiomatic measurement of multidimensional well-being inequality: Some distributional questions. *The Journal of Socio-Economics*, 41(5), 548–557. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2012.04.006>
- Çalık, Ü. & Düzü, H. (2019). İktisat ve Psikoloji. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E- Dergisi*, 18, 101-113.
- Damari, B., Almadani, H., & Mirzaei, H. (2021). A study of Happiness in the Islamic Republic of Iran's work communities. *Medical Journal of The Islamic Republic of Iran*, 35, 45. <https://doi.org/10.47176/mjiri.35.45>

- Deaton, A. (2008). Income, Health, and Well-Being around the World: Evidence from the Gallup World Poll. *Journal of Economic Perspectives*, 22(2), 53–72. <https://doi.org/10.1257/jep.22.2.53>
- De Heer, C. (1968). *Makar, Eudaimon, Olbios, Eutuches: A Study of the Semantic Field Denoting Happiness in Ancient Greek to the End of the 5th Century B.C.* Amsterdam: Adolf M. Hakkert.
- Demirci, M. (2002). Kur'an-ı Kerim Işığında Sabır Kavramı. *Erciyes Ün. Sosyal Bilimler Ens. Dergisi*, 12, 263-285.
- Demirel, S. K. & Artan, S. (2016), Nöroiktisat ve İktisat Biliminin Geleceğine İlişkin Tartışmalar. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 2(1), 1-28.
- Devoto, F., Duflo, E., Dupas, P., Parienté, W., & Pons, V. (2012). Happiness on Tap: Piped Water Adoption in Urban Morocco. *American Economic Journal: Economic Policy*, 4(4), 68–99. <https://doi.org/10.1257/pol.4.4.68>
- Di Tella, R., MacCulloch, R. J., & Oswald, A. J. (2001). Preferences over Inflation and Unemployment: Evidence from Surveys of Happiness. *American Economic Review*, 91(1), 335–341. <https://doi.org/10.1257/aer.91.1.335>
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2004). Beyond Money: Toward an Economy of Well-Being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5(1), 1-31. <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2004.00501001.x>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., & Chan, M. Y. (2011). Happy People Live Longer: Subjective Well-Being Contributes to Health and Longevity. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 3(1), 1–43. <https://doi.org/10.1111/j.1758-0854.2010.01045.x>
- Diener, E., & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 653–663. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.4.653>
- Diener, E., Tay, L., & Oishi, S. (2013). Rising income and the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 104(2), 267–276. <https://doi.org/10.1037/a0030487>
- Dolan, P., Peasgood, T., & White, M. (2008). Do we really know what makes us happy? A review of the economic literature on the factors associated with subjective well-being. *Journal of Economic Psychology*, 29(1), 94–122. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.09.001>
- Dominko, M., & Verbič, M. (2019). The Economics of Subjective Well-Being: A Bibliometric Analysis. *Journal of Happiness Studies*, 20(6), 1973–1994. <https://doi.org/10.1007/s10902-018-0022-z>
- Dong, L., & Kübler, D. (2021). Government performance, political trust, and citizen subjective well-being: evidence from rural China. *Global*

- Public Policy and Governance*, 1(4), 383–400. <https://doi.org/10.1007/s43508-021-00024-9>
- Dorn, D., Fischer, J. A. V., Kirchgässner, G., & Sousa-Poza, A. (2007). Is It Culture or Democracy? The Impact of Democracy and Culture on Happiness. *Social Indicators Research*, 82(3), 505–526. <https://doi.org/10.1007/s11205-006-9048-4>
- Duval, S., & Tweedie, R. (2000). Trim and fill: A simple funnel-plot-based method of testing and adjusting for publication bias in meta-analysis. *Biometrics*, 56(2), 455–463.
- Easterlin, R. A. (1974). Does Economic Growth Improve the Human Lot? Some Empirical Evidence. In *Nations and Households in Economic Growth* (pp. 89–125). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-205050-3.50008-7>
- Easterlin, R. A. (1995). Will Raising the Incomes of All Increase the Happiness of All? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 27(1), 35–47.
- Easterlin, R. A. (2001). Income and Happiness: Towards a Unified Theory. *The Economic Journal*, 111(473), 465–484. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00646>
- Easterlin, R. A., & Angelescu, L. (2009). Happiness and Growth the World Over: Time Series Evidence on the Happiness-Income Paradox. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1369806>
- Easterlin, R. A., McVey, L. A., Switek, M., Sawangfa, O., & Zweig, J. S. (2010). The happiness–income paradox revisited. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(52), 22463–22468. <https://doi.org/10.1073/pnas.1015962107>
- Easterlin, R. A., & Sawangfa, O. (2010). 7 Happiness and Economic Growth: Does the Cross Section Predict Time Trends? Evidence from Developing Countries. In *International Differences in Well-Being* (pp. 166–216). Oxford University Press New York. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199732739.003.0007>
- El Attâs, N. & Düzgün, Ş.A. (2011). *İslam'da Mutluluğun Anlamı ve Tecrübesi*. *Kelam Araştırmaları*, 9(2), 219-238.
- Ellison, C. G., & George, L. K. (1994). Religious involvement, social ties, and social support in a southeastern community. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 33, 46–61.
- Eser, R., & Toıgonbaeva, D. (2011). Psikoloji ve İktisadın Birleşimi Olarak, Davranış sal İktisat. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Vē İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 287-321.
- European Commission. (2024). Eurobarometer Surveys. 27.06.2024 tarihinde <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/be-heard/eurobarometer> adresinde erişildi.

- Fahey, T., & Smyth, E. (2004). Do subjective indicators measure welfare? Evidence from 33 European societies. *European Societies*, 6(1), 5–27. <https://doi.org/10.1080/1461669032000176297>
- Fan, L., & Babiarz, P. (2019). The Determinants of Subjective Financial Satisfaction and the Moderating Roles of Gender and Marital Status. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 47(3), 237–259. <https://doi.org/10.1111/fcsr.12297>
- Farabi (1999). *Mutluluğun Kazanılması*. (Ahmet Arslan, çev.). Ankara: Vadi yayınları.
- Ferrer-i-Carbonell, A. (2005). Income and well-being: an empirical analysis of the comparison income effect. *Journal of Public Economics*, 89(5–6), 997–1019. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.06.003>
- Flouri, E. (2004). Subjective Well-Being in Midlife: The Role of Involvement of and Closeness to Parents in Childhood. *Journal of Happiness Studies*, 5(4), 335–358. <https://doi.org/10.1023/B:JOHS.0000048461.21694.92>
- Forgeard, M.J.C., Jayawickreme, E., Kern, M.L. & Seligman, M.E.P. (2011). Doing the right thing: measuring wellbeing for public policy. *International Journal of Wellbeing*. 1(1), 79–106. <https://doi.org/10.5502/ijw.v1i1.15>
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). What Can Economists Learn from Happiness Research? *Journal of Economic Literature*, 40(2), 402-435.
- Frey, B. S. (2008). Happiness: a revolution in economics. *Choice Reviews Online*, 46(04), 46-2192-46–2192. <https://doi.org/10.5860/CHOICE.46-2192>
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2000). Happiness, Economy and Institutions. *The Economic Journal*, 110(466), 918–938. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00570>
- Gazali, İmam (1976). *Kimya-i Saadet*. (Ali Arslan, çev.). İstanbul: Arslan Yayınları.
- Gazali, İmam (2008). *Nefsin Ayıpları*. (Mehmet Ali Kara, çev.) İstanbul: İlke Yayınları.
- Gazali, İmam (1977). *İhya-i Ulum'id-Din*. (Ali Arslan, çev.). İstanbul: Merve Yayınları.
- Gazıoğlu, S., & Tansel, A. (2006). Job satisfaction in Britain: individual and job related factors. *Applied Economics*, 38(10), 1163–1171. <https://doi.org/10.1080/00036840500392987>
- Graham, C. (2009). Happiness Around the World. In *Happiness Around the World: The Paradox of Happy Peasants and Miserable Millionaires*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:osobl/9780199549054.001.0001>
- Graham, C., Eggers, A., & Sukhtankar, S. (2004). Does happiness pay? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 55(3), 319–342. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2003.09.002>

- Gropper, D. M., Lawson, R. A., & Thorne, J. T. (2011). Economic freedom and happiness. *Cato Journal*, 31(2), 237–255.
- Göcen, G. (2014). *Şükür: Pozitif Psikolojiden Din Psikolojisine Köprü*. İstanbul: Dem yayınları.
- Gökberk, M. (1996). *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gül, S. (2017). *Mutluluk Ekonomisi ve Göç Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Ankara.
- Hagerty, M. R. (2000). Social comparisons of income in one's community: Evidence from national surveys of income and happiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(4), 764–771. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.4.764>
- Haller, M., & Hadler, M. (2006). How Social Relations and Structures can Produce Happiness and Unhappiness: An International Comparative Analysis. *Social Indicators Research*, 75(2), 169–216. <https://doi.org/10.1007/s11205-004-6297-y>
- Hançerlioğlu, O. (1970). *Düşünce Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Haerpfer, C., Inglehart, R., Moreno, A., Welzel, C., Kizilova, K., Diez-Medrano, J., Lagos, M., Norris, P., Ponarin, E. & Puranen B. (2022): World Values Survey Wave 7 (2017-2022) Cross-National Data-Set. Version: 4.0.0. World Values Survey Association. DOI: doi.org/10.14281/18241.18.
- Haucap, J., & Heimeshoff, U. (2014). The happiness of economists: Estimating the causal effect of studying economics on subjective well-being. *International Review of Economics Education*, 17, 85–97. <https://doi.org/10.1016/j.iree.2014.08.004>
- He, F., Guan, H., Kong, Y., Cao, R., & Peng, J. (2014). Some Individual Differences Influencing the Propensity to Happiness: Insights from Behavioral Economics. *Social Indicators Research*, 119(2), 897–908. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0519-0>
- Helliwell, J. F. (2003). How's life? Combining individual and national variables to explain subjective well-being. *Economic Modelling*, 20(2), 331–360. [https://doi.org/10.1016/S0264-9993\(02\)00057-3](https://doi.org/10.1016/S0264-9993(02)00057-3)
- Helliwell, J. F. (2006). Well-Being, Social Capital and Public Policy: What's New? *The Economic Journal*, 116(510), C34–C45. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2006.01074.x>
- Helliwell, J. F., & Putnam, R. D. (2004). The social context of well-being. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 359(1449), 1435–1446. <https://doi.org/10.1098/rstb.2004.1522>
- Helliwell, J.F., Huang, H., Shiple, H. & Wang, S. (2024), Happiness of the younger , the older, and those in between <https://worldhappiness.org>.

- report/ed/2024/happiness-of-the-younger-the-older-and-those-in-between/#ranking-of-happiness-2021-2023
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: A Compact Scale for the Measurement of Psychological Well-being. *Personality and Individual Differences*, 33(7), 1073-1082.
- Hira, K.T. & Mugenda, O.M. (1998). Predictors of financial satisfaction: differences between retirees and non-retirees. *Financial Counseling and Planning*, 9 (2), 75-84.
- Hong, Y., Wang, X., Liu, L., Su, Y., Chen, L., Lian, R., & Liao, M. (2022). The relationship between social class and subjective well-being: A serial mediation model. *Frontiers in Psychology*, 13, 1002585. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1002585>
- Hsee, C. K., Hastie, R., & Chen, J. (2008). Hedonomics: Bridging Decision Research With Happiness Research. *Perspectives on Psychological Science*, 3(3), 224–243. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2008.00076.x>
- Hudson, J. (2006). Institutional Trust and Subjective Well-Being across the EU. *Kyklos*, 59(1), 43–62. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.2006.00319.x>
- Idler, E. L., McLaughlin, J., & Kasl, S. (2009). Religion and the Quality of Life in the Last Year of Life. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 64B(4), 528–537. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbp028>
- Ikeda, D. (2010). A New Humanism: The University Addresses of Daisaku Ikeda - Daisaku Ikeda - Google Books. books.google.co.in/books?hl=en&lr=&id=17aKDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&ots=gQvBHjJA7P&sig=wVOxQ_XICIrj39Q08W-kxc_sPjA&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Inglehart, R. (1997). *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Oxford: Princeton University Press.
- Inglehart, R., & Baker, W. E. (2000). Modernization, Cultural Change, and the Persistence of Traditional Values. *American Sociological Review*, 65(1), 19-51.
- Inglehart, R., Foa, R., Peterson, C., & Welzel, C. (2008). Development, freedom, and rising happiness: A global perspective (1981–2007). *Perspectives on Psychological Science*, 3(4), 264–285.
- İbn Miskeveyh (1983). *Tehzib'ul-Ablak*. (Abdulkadir Şener, İsmet Kayaoğlu ve Cihat Tunç çev.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kahneman, D., & Krueger, A. B. (2006). Developments in the Measurement of Subjective Well-Being. *Journal of Economic Perspectives*, 20(1), 3-24.
- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(38), 16489–16493. <https://doi.org/10.1073/pnas.1011492107>

- Kâşâni, A. (2004). *Tasavvuf Sözlüğü*, (Ekrem Demirli, çev.). İstanbul: İz Yayınları.
- Lama, D.(2012). A human approach to world peace: his holiness the Dalai Lama. *Journal Human Values*, 18(2), 91–100. <https://doi.org/10.1177/0971685812454479>
- Layard, R. (2006). Happiness and Public Policy: A Challenge to the Profession. *The Economic Journal*, 116(510), C24–C33. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2006.01073.x>
- Li, X., & Lyu, H. (2022). Social Status and Subjective Well-Being in Chinese Adults: Mediating Effect of Future Time Perspective. *Applied Research in Quality of Life*, 17(4), 2101–2116. <https://doi.org/10.1007/s11482-021-10026-8>
- Lim, H.-E., Shaw, D., Liao, P.-S., & Duan, H. (2020). The Effects of Income on Happiness in East and South Asia: Societal Values Matter? *Journal of Happiness Studies*, 21(2), 391–415. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00088-9>
- Liu, Xiaojun, Liu, X., Luo, X., Fu, H., Wang, M., & Li, L. (2020). Impact of Different Policy Instruments on Diffusing Energy Consumption Monitoring Technology in Public Buildings: evidence from Xi' an, China. *Journal of Cleaner Production*, 251, 119693. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119693>
- Liu, Xiaozhong, Zhang, J., & Guo, C. (2013). Full-text citation analysis: A new method to enhance scholarly networks. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 64(9), 1852–1863. <https://doi.org/10.1002/asi.22883>
- Liu, Xing, & Koirala, H. (2012). Ordinal Regression Analysis: Using Generalized Ordinal Logistic Regression Models to Estimate Educational Data. *Journal of Modern Applied Statistical Methods*, 11(1), 242–254. <https://doi.org/10.22237/jmasm/1335846000>
- Louis, V. V., & Zhao, S. (2002). Effects of Family Structure, Family SES, and Adulthood Experiences on Life Satisfaction. *Journal of Family Issues*, 23(8), 986–1005. <https://doi.org/10.1177/019251302237300>
- Lucas, R. E., Clark, A. E., Georgellis, Y., & Diener, E. (2004). Unemployment Alters the Set Point for Life Satisfaction. *Psychological Science*, 15(1), 8–13. <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2004.01501002.x>
- Lucas, R. E. (2007). Adaptation and the Set-Point Model of Subjective Well-Being: Does Happiness Change After Major Life Events? *Current Directions in Psychological Science*, 16(2), 75–79.
- Luttmer, E. F. P. (2005). Neighbors as Negatives: Relative Earnings and Well-Being*. *Quarterly Journal of Economics*, 120(3), 963–1002. <https://doi.org/10.1162/003355305774268255>

- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9(2), 111-131.
- Mahama, T. A. K., & Maharjan, K. L. (2018). Generalised Ordered Model for Conceptualising and Ascertaining the Determinants of Livelihood Satisfaction in Ghana. *Journal of Happiness Studies*, 19(4), 1195–1216. <https://doi.org/10.1007/s10902-017-9868-8>
- Marks, G. N., & Fleming, N. (1999). Influences and consequences of well-being among Australian young people: 1980-1995. *Social Indicators Research*, 46(3), 301–323. <https://doi.org/10.1023/A:1006928507272>
- Marshall, A. 1890. *Principles of Economics*. London: Macmillan and Co.
- Maryanski, A. & Turner, J. H. (1992). *The social cage, human nature and the evolution of society*, Stanford, CA: Stanford University Press.
- Meier, S., & Stutzer, A. (2007). Is Volunteering Rewarding in Itself? *Economica*, 75(297), 070924100058002-??? <https://doi.org/10.1111/j.1468-0335.2007.00597.x>
- Mikucka, M., Sarracino, F., & Dubrow, J. K. (2017). When Does Economic Growth Improve Life Satisfaction? Multilevel Analysis of the Roles of Social Trust and Income Inequality in 46 Countries, 1981–2012. *World Development*, 93, 447–459. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2017.01.002>
- Mill, J. S. (2001). *Utilitarizm*, Canada: Batache Books Kitchener.
- Miskeveyh, İ. (2017). *Tebzibu'l Ahlak*. (A. Şener, İ. Kayaoğlu, & C. Tunç, Çev.) İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Moghnie, L., & Kazarian, S. S. (2012). Subjective Happiness of Lebanese College Youth in Lebanon: Factorial Structure and Invariance of the Arabic Subjective Happiness Scale. *Social Indicators Research*, 109(2), 203–210. <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9895-5>
- Ng, W. and Diener, E. (2014), What matters to the rich and the poor? Subjective well-being, financial satisfaction, and postmaterialist needs across the world. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 107 No. 2, p. 326.
- Ng, Y.-K. (2022). Happiness or Life Satisfaction? In *Happiness—Concept, Measurement and Promotion* (pp. 33–39). Singapore: Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-33-4972-8_4
- Nguyen, J. K., Fleming, C. M., & Su, J.-J. (2015). Does Income Inequality Make Us Less Happy? *Australian Economic Review*, 48(1), 15–32. <https://doi.org/10.1111/1467-8462.12083>
- Norris, P. (2000). *A Virtuous Circle: Political Communications in Postindustrial Societies*. Massachusetts: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511609343>

- Nursi, B. S. (2009). *Sözler*. İstanbul: Sözler Neşriyat.
- Nursi, B. S. (2010). *Tarihçe-i Hayat*. İstanbul: Sözler Neşriyat.
- OECD (2023). OECD Better Life Index.
<https://www.oecdbetterlifeindex.org/#/11111111111>
- Oswald, A. J., & Powdthavee, N. (2008). Does happiness adapt? A longitudinal study of disability with implications for economists and judges. *Journal of Public Economics*, 92(5–6), 1061–1077. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2008.01.002>
- Ott, J. C. (2010). Good Governance and Happiness in Nations: Technical Quality Precedes Democracy and Quality Beats Size. *Journal of Happiness Studies*, 11(3), 353–368. <https://doi.org/10.1007/s10902-009-9144-7>
- Özgen, M. K. (2007). *Mutluluk Problemi*. İstanbul: Artus yayınları.
- Öztürk, N. & Kurutkan, M. N. (2020). Kalite Yönetiminin Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. *Journal of Innovative Healthcare Practices*, 1(1), 1–13.
- Paleologou, S.-M. (2022). Happiness, democracy and socio-economic conditions: Evidence from a difference GMM estimator. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 101, 101945. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2022.101945>
- Perolino, R. M., Frea, B., & Tizzani, A. (1975). [Inguinal cystocele or inguinal hernia of the bladder]. *Minerva Urologica*, 27(4), 179–183. Retrieved from <https://shs.hal.science/halshs-00590570>
- Pichler, F. (2006). Subjective Quality of Life of Young Europeans. Feeling Happy but who Knows why? *Social Indicators Research*, 75(3), 419–444. <https://doi.org/10.1007/s11205-004-4337-2>
- Piekalkiewicz, M. (2017). Why do economists study happiness? *The Economic and Labour Relations Review*, 28(3), 361–377. <https://doi.org/10.1177/1035304617717130>
- Powdthavee, N. (2008). Putting a price tag on friends, relatives, and neighbours: Using surveys of life satisfaction to value social relationships. *The Journal of Socio-Economics*, 37(4), 1459–1480. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2007.04.004>
- Proto, E., & Rustichini, A. (2013). A Reassessment of the Relationship between GDP and Life Satisfaction. *PLoS ONE*, 8(11), e79358. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0079358>
- Raphael, D. (2014). *Adam Smith*. (E. Erdem ve A. A. Çelenk çev.), İstanbul: Liberte Yayınları, 2014.
- Ross, W. D. (2014). *Aristoteles*. (A. Arslan, Çev.), İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.

- Read, D., (2004). *Utility Theory From Jeremy Bentham to Daniel Kahneman*. Department of Operational Research London School of Economics and Political Science, Working Paper, No: LSEOR 04-64.
- Ritchey, L. H., Ritchey, L. H., & Dietz, B. E. (2001). Clarifying the Measurement of Activity. *Activities, Adaptation & Aging*, 26(1), 1–21. https://doi.org/10.1300/J016v26n01_01
- Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (2009). *Economics* (19th ed.). McGraw-Hill Education:
- Sacks, D. W., Stevenson, B., & Wolfers, J. (2012). The new stylized facts about income and subjective well-being. *Emotion*, 12(6), 1181–1187. <https://doi.org/10.1037/a0029873>
- Schimmack, U. (2008). The Structure of Subjective Well-Being. M. Eid & R. J. Larsen (Der.), *The Science of Subjective Well-Being* (97-123). Ontario: Guilford Press.
- Schoon, I., Hansson, L., & Salmela-Aro, K. (2005). Combining Work and Family Life. *European Psychologist*, 10(4), 309–319. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.10.4.309>
- Sen, A.K. (1987) *On Ethics and Economics*. Oxford: Blackwell.
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. New York: Free Press.
- Seghieri, C., Desantis, G. and Tanturri, M.L. (2006). The richer, the happier? An empirical investigation in selected European countries. *Social Indicators Research*, 79(3), 455-476.
- Shams, K. (2014). Determinants of Subjective Well-Being and Poverty in Rural Pakistan: A Micro-Level Study. *Social Indicators Research*, 119(3), 1755–1773. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0571-9>
- Shams, K. (2016). Developments in the Measurement of Subjective Well-Being and Poverty: An Economic Perspective. *Journal of Happiness Studies*, 17(6), 2213–2236. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9691-z>
- Smith, A. (1776). *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*, R. R. Campbell, A. S. Skinner, and W. B. Todd (Der.). Oxford: Clarendon.
- Soccio, D.J. (2010). *Felsefeye Giriş Hikmetin Yapıtaşları*, (Çev: K. K. Karataş). Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Stanca, L. (2010). The Geography of Economics and Happiness: Spatial Patterns in the Effects of Economic Conditions on Well-Being. *Social Indicators Research*, 99(1), 115–133. <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9571-1>
- Stutzer, A. (2004). The role of income aspirations in individual happiness. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 54(1), 89–109. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2003.04.003>

- Stutzer, A., & Frey, B. S. (2008). Stress that Doesn't Pay: The Commuting Paradox*. *Scandinavian Journal of Economics*, 110(2), 339–366. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2008.00542.x>
- Stutzer, A., & Frey, B. S. (2012). Recent Developments in the Economics of Happiness: A Selective Overview. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2192854>
- Tella, R. Di, & MacCulloch, R. (2006). Some Uses of Happiness Data in Economics. *Journal of Economic Perspectives*, 20(1), 25–46. <https://doi.org/10.1257/089533006776526111>
- Thinley, J. Y. (2005). What is gross national happiness? Paper presented at the 2nd International conference on Gross National Happiness, Canada. <http://www.bhutanstudies.org.bt>
- Thoits, P. A., & Hewitt, L. N. (2001). Volunteer Work and Well-Being. *Journal of Health and Social Behavior*, 42(2), 115. <https://doi.org/10.2307/3090173>
- Tsai, M.-C. (2009). Market Openness, Transition Economies and Subjective Wellbeing. *Journal of Happiness Studies*, 10(5), 523–539. <https://doi.org/10.1007/s10902-008-9107-4>
- TÜİK (2023). Yaşam Memnuniyeti Araştırması. 22.06.2024 tarihinde [file:///C:/Users/Hp/Downloads/yasam%20memnuniyeti%20arastirmasi%202023%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Hp/Downloads/yasam%20memnuniyeti%20arastirmasi%202023%20(3).pdf) adresinden erişildi.
- TÜİK, (2020). Yaşam Memnuniyeti Araştırması MikroVeri Seti. 23.06.2024 tarihinde <https://www.tuik.gov.tr/media/microdata/pdf/yasam-memnuniyeti-arst.pdf> adresinden erişildi.
- Uçgunoğlu Erarslan, M., & Yayar, R. (2022). Türkiye’de Mutluluk Ekonomisi. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 10(1), 43–58. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jimeep/issue/70674/1126537>
- Ura, K., Alkire, S., & Zangmo, T. (2012). Case study: Bhutan gross national happiness and the GNH index. *World happiness report*, 108-148.
- Urry, H. L., Nitschke, J. B., Dolski, I., Jackson, D. C., Dalton, K. M., Mueller, C. J., ... & Davidson, R. J. (2004). Making a Life Worth Living: Neural Correlates of Well-Being. *Psychological Science*, 15(6), 367-372.
- Varian, Hal R. (1992). *Microeconomic Analysis*. New York: Norton & Company.
- Veenhoven, R. & Dumludağ, D. (2015). İktisat ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu muyuz? *İktisat ve Toplum Dergisi*, (58), 223-251.
- Veenhoven, R. (2005). Happiness in Nations. *Journal of Happiness Studies*, 6, 351–355.
- Vera-Toscano, E., Ateca-Amestoy, V. and Serrano-del-Rosal, R. (2006), Building financial satisfaction. *Social Indicators Research*, 77(2), 211-243.

- White, H. D., & McCain, K. W. (1998). Visualizing a discipline: An author cocitation analysis of information science, 1972–1995. *Journal of the American society for information science*, 49(4), 327-355.
- Williams, R. (2006). Generalized Ordered Logit/Partial Proportional Odds Models for Ordinal Dependent Variables. *The Stata Journal: Promoting Communications on Statistics and Stata*, 6(1), 58–82. <https://doi.org/10.1177/1536867X06000600104>
- Wood, Alex M., Stephen Joseph, & P. Alex Linley (2007). Coping Style as a Psychological Resource of Grateful People. *Journal of Social and Clinical Psychology*. 26, 1108-1125.
- Yan, B., & Wen, B. (2020). Income inequality, corruption and subjective well-being. *Applied Economics*, 52(12), 1311–1326. <https://doi.org/10.1080/0036846.2019.1661953>
- Yang, L., Lu, H., & Li, M. (2023). Multidimensional Inequality and Subjective Well-Being in China: A Generalized Ordered Logit Model Analysis. *Social Indicators Research*, 165(3), 1021–1052. <https://doi.org/10.1007/s11205-022-03060-y>
- Yu, S., & Blader, S. L. (2020). Why Does Social Class Affect Subjective Well-Being? The Role of Status and Power. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 46(3), 331–348. <https://doi.org/10.1177/0146167219853841>
- Zan, B. U. (2019). Doğrudan Atıf, Ortak Atıf ve Bibliyografik Eşleşme Yaklaşımlarına Dayalı Olarak Araştırma Alanlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.

Zenginliğin Püf
Noktası:
*Araştır, Geliştir,
Ticarileştir (Ar-Ge-Ti)*

Muzaffer Çabukoğlu

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Zenginliğin Püf Noktası: Araştır, Geliştir, Ticarileştir (Ar-Ge-Ti) Muzaffer Çabukoğlu

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-1-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub579>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çabukoğlu, M., (2024). *Zenginliğin Püf Noktası: Araştır, Geliştir, Ticarileştir (Ar-Ge-Ti)*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub579>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

Kitaplar

- Aghion, P. ve Howitt, P. (1998). *Endogenous Growth Theory*, Cambridge: The MIT Press.
- Ahuja, H.L. (2019). *Macroeconomics Theory and Policy*, 20. Edition, S.Chand Publishing.
- Atik, H. (2005). *Yenilik ve Ulusal Rekabet Gücü*, Ankara: Detay Yayıncılık
- Bakırtaş, T. (2014). *Dünya’da ve Türkiye’de Ekonomik Kalkınma-Küresel Kalkınma Odaklı Sorunlar Yeni Model Arayışları*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Barutçugil, İ.S. (1981). *Teknolojik Yenilik ve Araştırma-Geliştirme Yönetimi*, Bursa: Bursa Üniversitesi Basımevi.
- Bayraktutan, Y., Bıdırdı, H ve Kutlar, A. (2018). Research and Development and High Technology Exports in Selected Countries at Different Development Stages: a Panel Co-integration and Causality Analysis. Fehim Bakırcı vd. (ed.), *German-Turkish Perspectives on IT and Innovation Management Challenges and Approaches* (43-71) içinde. Springer Fachmedien Wiesbaden Germany.
- Begg, D., Fischer, S. ve Dornbusch, R. (2010). *İktisat* (8.Basım). (V. Serin, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Betz, F. (2010). *Teknolojik Yenilik Yönetimi-Değişimle Gelen Rekabet Avantajı*, (1.Basım). (P. Güran, Çev.). Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Brooks, C. (2002). *Introductory Econometrics for Finance*, Third Edition, Cambridge: Cambridge University Press.
- Crowther, J., Kavanagh, K ve Ashby, M. (1995). *İnnovation*. Oxford Advanced Learner’s Dictionary içinde (5.bs., 614-615.ss). Oxford: Oxford University Press.
- Crowther, J., Kavanagh, K ve Ashby, M. (1995). *Research Development (R&D)*. Oxford Advanced Learner’s Dictionary içinde (5.bs., 614-615.ss). Oxford: Oxford University Press.
- Çil, N. (2018). *Finansal Ekonometri*, İstanbul: Der Yayınları.

- Dinçer, Ö. (1999). *İşletme Yönetimine Giriş*. 4.bs., İstanbul: Beta Basım
- Dinler, Z. (2016). *Bilimsel Araştırma ve E-Kaynaklar* (9.Basım). Bursa: Ekin Kitapevi.
- Dinler, Z. (2017). *Mikro Ekonomi* (Genişletilmiş 28.basım). Bursa:Ekin Kitapevi.
- Divitçioğlu, S. (1959). *İktisadi Büyüme – Marx'ın Görüşleri ve Harrod'la Karşılaştırması*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, No:107.
- Drucker, F. P. (1993). *Kapitalist Ötesi Toplum*, İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- Eltis, W. (2000). *The Classical Theory of Economic Growth*. London: Palgrave Macmillan.
- Enders, W. (2004). *Applied Econometric Time Series* (2.b.). New York: John Wiley and Sons.
- Florida, R ve Adler, P. (2020). *Economic Geography*. International Encyclopedia of Human Geography (2.basım). USA: Elsevier Ltd.
- Gupta, K.R., Mandal, R.K. ve Gupta, A. (2008). *Macroeconomics*. (Genişletilmiş 5.Basım). Atlantic Publishers&Distributors.
- Gürak, H. (2004). *Emek-Teknolojik Yenilik ve Büyüme*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Gürak, H. (2016). *Ekonomik Büyüme ve Kalkınma, Kuramlar, Eleştiriler ve Alternatif Bir Büyüme Modeli* (1.Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Grossman, G. M ve Helpman, E. (1991). *Innovation and Growth: in the Global Economy* (1.Baskı). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Hatiboğlu, Z. (2000). *Özet Gelişme İktisadı* (1.baskı). İstanbul: Lebib Yalkın Yayınları.
- Heilbroner, R. L. (2013). *İktisat Düşünürleri: Büyük İktisat Düşünürlerinin Yaşamları ve Fikirleri* (3.Baskı). (A. Tartanoğlu, Çev). Ankara: Dost Kitapevi.
- Johnson E.R., Van Metre T.W., Huebner G.G ve Hanchett, D.S. (1915). *History of Domestic and Foreign Commerce of the United States*. Washington, D.C:Carnegie Institution of Washington.
- Kazgan G. (2018). *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi* (13.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kırım, A. (2010). *Bana Bi Akıl Ver Hocam, Rekabette Öne Geçmek İçin Nasıl Fark Yarattırız?*. İstanbul: Sistem Yayıncılık:702.
- Köse, A. H. (1992). *Büyüme ve Verimlilik*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları:471.
- Kutlar, A. (2017a). *Adım Adım EViews ile Uygulamalı Çok Denklemli Zaman Serileri* (1.Basım). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

- Kutlar, A. (2012). *Ekonometriye Giriş*. (Genişletilmiş 2.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kutlar, A. (2017b). *Ekonometrik Zaman Serileri – Teori ve Uygulama Eviews ve GiveWin2 (PcGive)*. (2.Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kutlar, A. (2009). *Uygulamalı Ekonometri*. (Geliştirilmiş 3.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kutlar, A., Bayraktutan, Y ve Bıdırdı, H. (2018). Determining Performances of Innovation and Exports in Turkey and Selected Countries via Malmquist Index for the Period of 1996–2012. F. Bakırcı vd.(ed.), *German-Turkish Perspectives on IT and Innovation Management Challenges and Approaches içinde* (199 – 214-ss.). Springer Fachmedien Wiesbaden Germany.
- Kutlar, Aziz & Kabasakal, Ali (2018). The Impact of High-Tech Expenditures on Exports in Turkey:1996–2012”. Fehim Bakırcı vd. (ed.), *German-Turkish Perspectives on IT and Innovation Management Challenges and Approaches* (s.302 – 321) içinde. Springer Fachmedien Wiesbaden Germany.
- Lichtenberg, F. F.R. (1993). *R&D Investment and International Productivity Differences*. NBER Working Paper Series, W4161.
- Lütkepohl, H. (2005). *New Introduction To Multiple Time Series Analysis*. New York: Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Mankiw, N. G. (2009). *Principles of macroeconomics, South-Western Cengage Learning*. Fifth edition. Mason OH.
- Marx, K. (2011a). *Kapital-İkinci Cilt* (8.Baskı). (A.Bilgi, Çev.). Ankara:Sol Yayınları.
- Marx, K. (2011b). *Kapital-Üçüncü Cilt*.(7.Baskı). (A.Bilgi, Çev.). Ankara: Sol Yayınları.
- Marx, K. (2015). *Kapital-Birinci Cilt*. (11.Baskı). (A. Bilgi, Çev.). Ankara: Sol Yayınları.
- North, D.C. (2019). Yeni Kurumsal İktisadın Geçiş Ekonomilerinin Sorununu Anlamaya Katkıları. C.C. Aktan, (Ed.) ve G. Sonkur, (Çev.). *Kurumsal İktisat - Muhtelif Tercümeleler*. (44-62 içinde). Ankara: SOBIAD (Sosyal Bilimler Araştırmalar Derneği) Yayınları.
- Nelson, R. R. ve Winter, S.G. (1982). *An Evolutionary Theory of Economic Change*. Cambridge: Harvard University Press.
- Oslo Kılavuzu (2006). *Yenilik verilerinin toplanması ve yorumlanması için ilkeler*, 3.Baskı, Ankara: Tübitak, OECD ve Eurostat ortak yayımı.
- Petrakis, P.E. (2020). *Theoretical Approaches to Economic Growth and Development An Interdisciplinary Perspective*. London: Palgrave Millan
- Ricardo, D. (2007). *Ekonomi Politikiğin ve Vergilendirmenin İlkeleri*. (T. Ertan, Çev.). İstanbul: Belge Yayınları.

- Schumpeter, J.A. (1939). *Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process*. New York ve London: McGraw-Hill.
- Schumpeter, J.A. (2014). *Kapitalizm Sosyalizm ve Demokrasi*. (H. İlhan, Çev.). Ankara: Alter Yayıncılık.
- Seyidoğlu, H. (2002). Döviz (Foreign exchange). *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*. 144. İstanbul: Güzel Can Yayınları, No:18.
- Seyidoğlu, H. (2017). *Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama*. (Geliştirilmiş 21.Baskı). İstanbul:Güzem Can Yayınları, No:32.
- Smith, A. (2007). *An Inquiry Into the Nature and Casuse of the Wealth of Nations*. Books I, II, III, IV, V, [Adobe Dijital Editions]. Erişim adresi MetaLibra.
- Stanford, J. (2015). *Herkes İçin İktisat-Kapitalist Sömürüyü Anlama Kılavuzu*. (T. Öncel, Çev.). İstanbul: Yordam Yayınları.
- Steinmann, G. (1989). Population, Resources and Limits to Growth, *Development Economics: Theory, Practice and Prospects*, (pp.191-221). T.R. DeGregori (Ed.). Boston/Dordrecht/London: Kluwer Academic Publishers.
- Tarı, Recep (2011). *Ekonometri – Geleneksel Yöntemler – Zaman Serileri Analizi – Panel Veri Analizi*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Temurlenk, M. S. (1989). *Vektör Otoregresyon Modeli*. Atatürk Üniversitesi, Erzurum: İ.İ.B.F. Yayını.
- Turanlı, R. ve Sarıdoğan, E. (2010). *Bilim-Teknoloji-İnovasyon Temelli Ekonomi ve Toplum*. İstanbul: Ticaret Odası Yayınları, No: 13.
- Ünsal, E. M. (2016). *İktisadi Büyüme*. (Genişletilmiş 2.Baskı). Ankara: BB101 Yayınları.
- Ünsal, E. M. (2017). *Mikro İktisat*. (Gözden Geçirilmiş 11.Baskı), Ankara: Murat Yayınları.
- Weber, L. (2010). *Demographic Change and Economic Growth: Simulations on Growth Models*. Berlin Heidelberg: Springer-Verlag.
- Yeldan, E. (2010). *İktisadi Büyüme ve Bölüşüm Teorileri*. (M.Yıldırımoglu ve H.Öztürkler, Çev.). Genel Yayın Nu: 36. Ankara: Efil Yayınevi.
- Yılmaz, Ş.E.(2010). *Dış Ticaret Kuramlarının Evrimi*. (2.Basım). Genel Yayın No:75. Ankara: Efil Yayınevi.

Sürelî Yayınlar

- Abdul Kadir, A., Afriana, W., ve Aziz, H.A. (2020) The effect of R&D expenditures on economic growth in OECD countries. *Airlangga Journal of Innovation Management*, 1(2), 175-183. DOI 10.20473/ajim.v1i1.21607
- Acemoglu, D. (2012). Introduction to economic growth. *In Journal of Economic Theory*, 147 (2), 545–550.

- Acet, H., Erdoğan, S. ve Köksal, M. (2016). İthalat, ihracat ve büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye uygulaması. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (31), 145-161. DOI: 10.30976/suscad.302162
- Achten, S. ve Lessmann, C. (2020). Spatial inequality, geography and economic activity. *World Development*, 136 / 105114, 1-20.
- Açıkalın, O. ve Saltık, A. (2007). Kalkınmada yeni kavram ve stratejiler”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi/Journal of Sociological Research*, 1, 5-27.
- Adaçay, F.R. (2007). Bilgi ekonomisine ilişkin temel göstergeler açısından Avrupa Birliği ve Türkiye'nin karşılaştırılması”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 185-204.
- Aghion, P. ve Howitt, P. (1992). A model of growth through Creative destruction. *Econometrica*, 60/2, 323-351.
- Ağır, H. ve Utlu, S. (2011). Ar-Ge harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkileri: OECD ülkeleri örneği, Uluslararası 9. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirileri, Saraybosna-Bosna Hersek.
- Akarsu, Y. (2020). Patent başvurularının Türkiye'nin ihracatına etkisi. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 8/2, 110-124.
- Akçakanat, Ö. , Özdemir, O. ve Kılıçarslan, Ş. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki sorumluluk sigortalarına bakış açıları üzerine bir araştırma. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 137-162.
- Akıncı, M. ve Sevinç, H. (2013). “Ar&Ge harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: 1990-2011 Türkiye örneği”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/27, 7-17.
- Aksu, L.(2014). İktisat ekollerinin iktisadî büyüme konusundaki düşünceleri ve modellerin analizi. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 208, 351-392.
- Aksu, L. (2016). Türkiye’de beşeri sermayenin önemi: İktisadi büyüme ile ilişkisi, sosyal ve stratejik analizi. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 3/2, 68-129.
- Alam, A., Arshad, M. U. ve Rajput, W. (2013). Relationship of labor productivity, foreign direct investment and economic growth: Evidence from OECD countries. *Journal of Business and Management Sciences*, 1/6, 133-138.
- Albayrak, A.S. (2008). Değişen varyans durumunda en küçük kareler tekniğinin alternatifi ağırlıklı regresyon analizi ve bir uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(2), 111-134.
- Algan, N., Manga, Müge ve Tekeoğlu, M. (2017). Teknolojik gelişme göstergeleri ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye örneği. *International Conference on Eurasian Economies*, 332-338.

- Altın, O. ve Kaya, A. (2009). Türkiye’de Ar-Ge harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki nedensel ilişkinin analizi. *Ege Akademik Bakış*, 9(1), 251-259.
- Altınışik, İ. ve Külen, C. (2020). Girişimcilik kültürü ve ekonomik büyüme ilişkisi: Teorik bir değerlendirme”. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi (KMUSEKAD)*, 22 (39): 277-290.
- Altunç, Ö.F (2011). Kamu harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye’ye ilişkin ampirik kanıtlar”. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 18/2, 145-157.
- Anakpo, G. ve Oyenubi, A. (2022). Technological innovation and economic growth in Southern Africa: Application of panel dynamic OLS regression. *Development Southern Africa*, 39, 543-557. DOI:10.1080/0376835X.2022.2052017
- Aslan, M. (2022). Ar-Ge harcamaları ile yüksek teknoloji ihracatı arası ilişki: Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26 (4) , 372-380.
- Ata, A. Y. (2011). Ücretler, işsizlik ve suç arasındaki ilişki: Yatay-kesit analizi, *Çalışma ve Toplum*, 4 (31), 113-134.
- RostowAvdar, R. (2019). Ar-Ge çalışmalarının ihracat ve ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye örneği. *Econder - International Academic Journal*, 3(2), 203-220.
- Aydemir, C. ve Güneş, H.H. (2006). Merkantilizmin ortaya çıkışı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 136-158.
- Aydın, N., Alrajhi, A.N. ve Jouini, J.H. (2018). Estimating the impact of R&D spending on total factor productivity for OECD countries: Pooled mean group approach. *The Journal of Developing Areas*, 52(2), 159-168.
- Aytaç, A. (2017). Ekonomik büyüme – ihracat ilişkisi: 2001-2016 Türkiye örneği . *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6 (4) , 214-222.
- Ayyıldız, F.V. ve Demirci, O. (2022). Ar-Ge harcama gruplarının ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: Türkiye örneğinde yapay sinir ağları ile ARDL analizi. *Trends in Business and Economics, Atatürk Üniversitesi Yayınları*, 36(4), 346-358.
- Ball, L., Mankiw, N.G. ve Romer, D. (1988). Brookings Papers on Economic Activity. 19(1), 1-82.
- Balkan, D. ve Suiçmez, H. (2017). Türkiye ve Dünyada işgücü verimliliğinin karşılaştırmalı analizi. *Verimlilik Dergisi*, 1, 93-113.
- Barro, R.J. (1990). Government spending in a simple model of endogenous growth. *The Journal of Political Economy*, 98(5), 103-125.
- Barro, R.J. (1999). Inequality, growth and investment. Nber Working Series, Working Paper 7038, *National Bureau of Economic Research*, 1-52. .

- Başol, K., Durman, M., ve Çelik, M.Y. (2005). Kalkınma sürecinde lokomotif: Doğal kaynaklar, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14, 61-71.
- Bayraktar, Y., DüNDAR, N. ve Özyılmaz, A. (2022). The relationship between R&D expenditures and economic growth in BRICST countries, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 17(3), 893 – 910. Doi: 10.17153/oguiibf.1151022
- Beaudreau, B. C., & Lightfoot, H. D. (2015). The physical limits to economic growth by R&D funded innovation. *Energy*, 84, 45–52. doi:10.1016/j.energy.2015.01.118
- Blinder, A.S. (1987). Keynes, Lucas, and scientific progress. Papers and Proceedings of the Ninety-Ninth Annual Meeting of the American Economic Association (May, 1987), *The American Economic Review*, 77(2), 130-136.
- Boeing, P., Eberle, J., ve Howell, A. (2022). The impact of China's R&D subsidies on R&D investment, technological upgrading and economic growth. *Technological Forecasting and Social Change*, 174, 1-10, <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.121212>
- Bozdağlıoğlu, E. Y. ve Özpınar, Ö. (2011). Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımların Türkiye'nin ihracat performansına etkilerinin VAR yöntemi ile tahmini, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(3), 39-63.
- Bozkurt, C. (2015). R&D expenditures and economic growth relationship in Turkey". *International Journal of Economics and Financial Issues*, 5(1), 188-198.
- Bozkurt, E ve Topçuoğlu, Ö. (2019). Ar-Ge etkinliğinin belirleyicileri üzerine bir Tobit model uygulaması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 141-163. DOI: 10.26468/trakyasobed.464212
- Börü, M.K. ve Çelik, D. (2019). Türkiye'de Ar-Ge harcamaları, inovasyon ve ekonomik büyüme ilişkisi, *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 2(5), 196-206.
- Canbay, Ş. (2020). Türkiye'de araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) harcamalarının ihracat üzerindeki etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 63, 131-140.
- Cenikli, V. S. (2021). Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin Göreli Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Etkinliğinin Analizi . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10 (1), 231-246. DOI: 10.15869/itobiad.752953
- Chang R., Kaltani, L. ve Loayza, N. (2009). Openness can be Good for Growth: The Role of policy complementarities, *Journal of Development Economics*, 90, 33-49.
- Choi, K-S. (2020). National culture and R&D investments, *The European Journal of Finance*, 26(6), 500-531, DOI: 10.1080/1351847X.2019.1697324

- Coşkun, H. ve Eygü, H. (2020). Ar-Ge harcamaları ve ihracat ilişkisinin incelenmesi: Türkiye örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 233-242. DOI: 10.18506/anemon.761623
- Çatalbaş, N. (2022). 1980-2020 döneminde Türkiye’de ihracat, ithalat ve ekonomik büyüme arasındaki eşbütünleşme ve nedensellik ilişkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 73, 15-32 . DOI: 10.51290/dpusbe.1034504
- Çelik, A. (2020). Seçilmiş OECD ülkelerinde Ar-Ge harcamalarının makroekonomik göstergeler üzerindeki etkisi, *Verimlilik Dergisi*, 3, 59-90.
- Çelik, H. (2021). İleri teknoloji mal ihracat ve Ar-Ge harcamaları ilişkisi: Türkiye için yapısal kırılmalı bir uygulama. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 1352-1363.
- Çiçek, R. ve Koyuncu, K. (2007). Dünya pazarının dengesi sarsan ülke “Çin”: Çin mallarının pazarlama bileşenleri (Fiyat, mamul, tutundurma) açısından incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2, 45-64.
- Çiftçi, G. ve Akperov, I. (2023). Economic development of the Czech Republic in terms of innovation and R&D within the scope of software development. *International Journal of Humanities*, 7(1), 62-89. DOI: 10.30546/2523-4331.2023.7.1.62
- Dağlı, İ. ve Ezanoğlu, Z. (2021). Ar-Ge, patent ve ileri teknoloji ihracatının ekonomik büyümeye etkileri: OECD ülkeleri için dinamik panel veri analizi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1),438-460 DOI: 10.15869/itobiad.780229
- Dale, G. (2020). Rule of nature or rule of capital? Physiocracy, ecological economics, and ideology. *Globalizations*, DOI: 10.1080/14747731.2020.1807838
- Dao, A. T. (2015). Trade openness and economic growth”, *The Park Place Economist*, 23(1), 44-62.
- Das, R.C., Mukherjee, S. (2020). Do spending on R&D influence income? An enquiry on the world’s leading economies and groups. *Journal of Knowledge Economy*, 11, 1295–1315. <https://doi.org/10.1007/s13132-019-00609-0>
- Demez, S., Kızılkaya, O. ve Turan, İ. (2021). Türkiye’de ihracat, ithalat ve ekonomik büyüme ilişkisi: Zamanla değişen nedensellik analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 5(2), 941-952.
- Demir, O., Üzümcü, A. ve Duran, S. (2006). İçsel büyümede içselleşme süreçleri: Türkiye örneği, *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(1), 27-46.
- Dereli, D.D. ve Salgar, U.(2019). Ar-Ge harcamaları ile büyüme arasındaki ilişki: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Journal Life of Economics*, 6(3), 345-360.

- Dikmen, N. (2006). Eğitim ve ekonomik büyüme: Solow-Swan model. *Öneri Dergisi*, 7(25), 199-2007.
- Dobrzański, P., Bobowski, S., Chrysostome, E., Velinov, E ve Strouhal, J. (2021). Toward innovation-driven competitiveness across African countries: An analysis of efficiency of R&D expenditures. *Journal of Competitiveness*, 13(1), 5-22. DOI:10.7441/joc.2021.01.01
- Duman, E. (2019). Ar-Ge faaliyetlerinin bilimsel çıktılar ve ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye uygulaması (2000-2018). *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 5(19), 273-281.
- Duman, E. (2022). İleri teknolojik ürün ihracatı, ekonomik büyüme, dış ticaret ve ar-ge yatırım harcamalarının analizi: Türkiye ve 7 Asya ülke örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23 (2), 307-318. DOI: 10.31671/doujournal.1003285
- Ekinci, A., Koçak, Z. ve Benli, M. (2023). OECD ülkeleri örneğinde Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 12(2), 241-252.
- Erçakar, M.E. ve Çolakoğlu, H. (2019). Bilgi ekonomisinin ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: BRİCS ülkeleri ve Türkiye için bir analiz. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(4), 248-268.
- Erdoğan, S. ve Canbay, Ş. (2016). İktisadi büyüme ve araştırma & geliştirme (Ar-Ge) harcamaları ilişkisi üzerine teorik bir inceleme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 29-44.
- Fendoğlu, E. ve Polat M. A. (2021). Ar-Ge harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: Seçilmiş yeni sanayileşen ülkelerde panel veri analizi, *Kent Akademisi*, 14 (3), 728-747.
- Fernandez, N., Martinez, V. ve Sanchez-Robles, B. (2015). R&D and growth in the Spanish regions: An empirical approximation. *International Journal of Business and Social Science*, 3(10).
- Fidancı, N. (2017), Araştırma, geliştirme (Ar-Ge) ve tasarım harcamalarının vergisel düzenlemeler ve teşvikler çerçevesinde incelenmesi ve muhasebeleştirilmesi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 10(5), 69-90.
- Gemici, Z. ve Öztürk, F. (2020). Ar-Ge'yi doğru yorumlamak: Bütüncül Ar-Ge, inovasyon ve teknoloji yönetimi. *Makine Tasarım ve İmalat Dergisi*, 18(2), 82-91.
- Gonzales-Val, R. ve Pueyo, F. (2019). Natural resources, economic growth and geography. *Economic Modelling*, 83, 150-159.
- Göçer, İ. (2013). AR-GE harcamalarının yüksek teknolojlili ürün ihracatı, dış ticaret dengesi ve ekonomik büyüme üzerindeki etkileri, *Maliye Dergisi*, 165, 215-240.

- Gökçe, A., Aynagöz Çakmak, Ö ve Çakmak, U. (2020). Türkiye'nin 1980 sonrası dış ticaret ve büyüme ilişkisi: İhracat performansının bir analizi. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies (IDEA SSTUDIES) Dergisi*, 14, 14-30.
- Gökçen, A. M. (1987). Teknolojik değişimin üretim fonksiyonları çerçevesinde analizi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, Prof. Dr. S. F.Ülgener'e Armağan*, 43, 161-188.
- Grossman, G.M. ve Helpman, E. (1989). Product development and international trade". *The Journal of Political Economy*, 97(6), 1261 – 1283.
- Grossman, G. M. ve Helpman, E. (1990). Comparative advantage and long-run growth. *The American Economic Review*, 80(4), 796-815.
- Gül, E. ve Acar, S. (2018). Tasarruflar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülke grupları örneği ile incelenmesi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 7(3), 54-78.
- Gülmez, A. ve Akpolat, A. G. (2014). Ar-Ge ve inovasyon ve ekonomik büyüme: Türkiye ve AB örneği için dinamik panel veri analizi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 1-17.
- Gün, M. ve Yerdelen K. C. (2020). Ar-Ge yatırımlarının finansal performans üzerine etkisinin veri zarflama analizi ile incelenmesi. *Business & Management Studies: An International Journal (BMIJ)*, 8(3), 2649-2674.
- Günay, E., Ağır, H. ve Türkmen, S. (2018). Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyümeye etkisinin ampirik analizi. *5 th International Congresson Political, Economic and Social Studies (ICPESS)*, 90 – 102.
- Güneş, Ş. (2007). İmalat sektöründe verimlilik ve reel ücret ilişkisi: bir koentegrasyon analizi". *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 275-287.
- Gries, T. ve Redlin, M. (2012). Trade openness and economic growth: A panel causality analysis. *Paderborn University, CIE Center for International Economics. Working Papers CIE 52*.
- Hammar, N. ve Belarbi, Y. (2018). What determine the effect of innovation on economic growth? A descriptive investigation for high and middle income countries. *Revue Des Sciences Commerciales*, 17(1), 82-110.
- Işık, C. (2014). Patent harcamaları ve iktisadi büyüme arasındaki ilişki: Türkiye örneği. *Sosyoekonomi*, January-June (2014-1), 69-86.
- Iyke, B. N. (2017). Does trade openness matter for economic growth in the CEE countries?. *Review of Economic Perspectives*, 17(1), 3-24.
- İşca, E. ve Ögrü, G. (2021). The impact of R&D spending and technology on economic development. M.Y. İnce ve B.Darıcı (Ed.), *Engines of Economic Prosperity. Palgrave Macmillan, Cham*. //doi.org/10.1007/978-3-030-76088-5_19.

- Jones, C. (1995). Time series tests of endogenous growth models. *Q. J. Econ*, 110 (2), 495-525.
- Kalra, A., Saxena, A.K., Rastogi, S., Kanoujiya, J. ve Gautam, R.S (2022). Volatility integration of gold and copper with foreign exchange rates. IEEE international humanitarian technology conference (IHTC), 114-117.
- Kama, Ö. (2011). Yeni kurumsal iktisat okulunun temelleri, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2), 183-204.
- Kanagal, N.B. (2015). Innovation and product innovation in marketing strategy. *Journal of Management and Marketing Research*, 18, 1-25.
- Kerr, P. (1993). Adam Smith's theory of growth and technological change revisited. *Contributions to Political Economy*, 12, 1-27.
- Khan, I., Hou, F., Zakari, A., Tawiah, V. ve Ali, A. S. (2021). Energy use and urbanization as determinants of China's environmental quality: Prospects of the Paris climate agreement. *Journal of Environmental Planning and Management*, 65(13), 2363-2386.
- Kızılkaya, O., Sofuoğlu, E. ve Ay, A. (2017). Yüksek teknolojlili ürün ihracatı üzerinde doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve dışa açıklığın etkisi: Gelişmekte olan ülkelerde panel veri analizi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 18(1), 63-78.
- Koçak, E. ve Uzay, N. (2018). Demokrasi, ekonomik özgürlükler ve ekonomik büyüme: Kurumların rolü üzerine bir araştırma. *Sosyoekonomi*, 26(36), 81-102.
- Konakay, G., Akdemir, A. ve Mercanlıoğlu, A.Ç. (2021). Organizasyonel yeniliğin ve personel güçlendirmenin iş performansına etkisi: Bir sanayi firması uygulaması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 980-993.
- Konat, G. (2021). Türkiye'de Ar&Ge harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Fourier Adl eşbütünleşme analizi, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 133-145.
- Korkmaz, S. (2010). Türkiye'de Ar-Ge yatırımları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin VAR modeli ile analizi. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3320-3330.
- Korkmaz, S ve Aydın, A. (2015). Türkiye'de dış ticaret - ekonomik büyüme ilişkisi: Nedensellik Analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(3), 47- 76.
- Kurt, S. ve Berber, M. (2008). Türkiye'de dışa açıklık ve ekonomik büyüme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 57-80.
- Kurt, Ş. (2006). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçları ve Türkiye üzerine muhtemel etkileri. *Journal of Social Policy Conferences*, 51, 357-379.

- Kutbay, H. ve Öz, E. (2017). Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye ve seçilmiş ülkelerde vergi teşvikleri boyutuyla ekonometrik analiz. *Maliye Dergisi*, 173 (Temmuz-Aralık 2017), 331-361.
- Kuznets, S. (1973). Modern economic growth: Findings and reflections. *The American Economic Review*, 63(3), 247-258.
- Kuzören, B., Cestepe, H. ve İcen, H. (2019). Kurumlar ve beşeri sermayenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics*, 30, 65-81. <https://doi.org/10.26650/ekoist.2018.30.0010>
- Kuzu, S. ve Arslan, M. (2023). Effect of high-tech exports and R&D expenditures on sustainable economic growth-case study of BRICS countries and Turkey. *Oppor Chall. Sustain.*, 2(1), 18-22. <https://doi.org/10.56578/ocs020102>.
- Küçükaksoy, İ., Çifçi, İ. ve Özbek, R. İ. (2015). İhracata dayalı büyüme hipotezi: Türkiye uygulaması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (2) , 691-720.
- Landesmann, M. ve Pfaffermayr, M. (1997). Technological competition and trade performance. *Applied Economics*, 29(2), 179-196.
- Lucas, R. E. (1988). On The Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics*, 22, 3-42.
- Mankiw, N.G., Romer, D. ve Weil, D.V. (1992). A contribution to the empirics of economic growth. 107(2), *Quarterly Journal of Economics*, 407-437.
- Minviel, J.-J. and Ben Bouhenni, F. (2022), The impact of research and development (R&D) on economic growth: new evidence from kernel-based regularized least squares. *Journal of Risk Finance*, 23(5), 583-604. <https://doi.org/10.1108/JRF-11-2021-0177>
- Ma, J., Shi, J., Luo, D. ve Che, Yi (2019). Effect of trade openness on regional economic growth in China: revisiting the discussion. *Applied Economics Letters*, 26(16), 1313-1316.
- Medcof, J. W. (1999). Identifying 'Super-Technology' Industries. *Research Technology Management*, 42(4), 31-36.
- Mızırak, Z. ve Üçler, G. (2012). Türkiye'de kamu harcamalarının iktisadi büyüme üzerindeki etkisi (1970-2009). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 178-202.
- Mulligan, C.S. ve Sala-i-Martin, X. (1995). Measuring Aggregate Human Capital, Nber Paper Series, Working Paper No.5016, National Bureau of Economic Research, 1-55.
- Nair, M., Pradhan, R.P. ve Arvin, M.B. (2020). Endogenous dynamics between R&D, ICT and economic growth: Empirical evidence from the OECD countries. *Technology in Society*, 62, 1-40. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101315>.

- Newman, J.L. (2009). Building a creative high-performance R&D culture. *Research-Technology Management*, 52:5, 21-31. <https://doi.org/10.1080/08956308.2009.11657586>
- Osiobe, E. U. (2019). A literature review of human capital and economic growth. *Business and Economic Research*, 9(4), 179-196.
- Özca, C. C., Özmen, İ. ve Özcan, G. (2018). Ticari dışa açıklık ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Yükselen piyasa ekonomileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, 60-73.
- Özek, Y. (2020). Relation between R&D expenditures and economic growth: Empirical evidence from BRICS-T countries. *Journal of Academic Value Studies*. 6(3) 311-321. Doi:10.29228/javs.44549
- Özer, M. ve Çiftçi, N. (2009). Ar-Ge harcamaları ve ihracat ilişkisi: OECD ülkeleri panel veri analizi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 39-49.
- Özkan, G. ve Bayar, İ. (2019). Yükselen ekonomilerin Ar-Ge harcamalarının, bilgi ve iletişim teknolojileri mallarının ihracatının ve patent sayılarının ekonomik büyüme üzerine etkisi: Panel veri analizi (2000-2015). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(27), 149-169.
- Özsağır, A. ve Çütçü, İ. (2015). İnovasyon – dış ticaret arasındaki nedensellik ilişkisi: Vektör hata düzeltme modeli ile Türkiye analizi (1980-2013). *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 10(2), 119-132.
- Öztürk, S. ve Çınar, U. (2021). İçsel büyüme teorileri kapsamında Ar-Ge harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: Türkiye için zaman serisi analizi. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (2), 54-71.
- Pessoa, A. (2010). R&D and economic growth: How strong is the link?. *Economics Letters*. 107(2), 152-154. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2010.01.010>
- Polat, O. (2019). Ar-Ge, vergi teşvikleri ve ekonomik büyüme: Panel VAR yaklaşımı, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 650, 205-222.
- Prasetyo, P.K (2019). Role of entrepreneurial culture as the driver of economic growth. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 9(3), 237-243.
- Ray, S. ve Aditya R. I. (2011). Impact of population growth on environmental degradation: Case of India, *Journal of Economics and Sustainable Development*, 2(8), 72-78.
- Romer, P. M. (1986). Increasing returns and long-run growth. *The Journal of Political Economy*, 95(5), 1002-1037.
- Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *The Journal of Political Economy*, 98(5), 71-102.

- Sağlam, Y., Egeli, H. ve Egeli, P. (2017). The relationship between R&D expenditures and economic growth for some developed and developing countries: A panel data analysis. *Sosyoekonomi*, 25(31), 149-166.
- Sarıdoğan, H. Ö. (2019). Araştırma geliştirme harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkileri üzerine bir inceleme: AB28 örneği, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(4), 17-34.
- Selamcı, F. ve Çetin, G. (2020). Türkiye’de bölgesel dış ticaret ile ekonomik büyüme ilişkisi: Marmara bölgesi üzerine bir araştırma. *Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi*, 2 (2) , 130-145 . DOI: 10.38009/ekimad.767240
- Schumpeter, J. A. (1947). The Creative response in economic history. *The Journal of Economic History*, 7(2), 149-159.
- Sezgin, F. H. (2017). AR-GE harcamalarının büyüme ile ilişkisinin analizi: Gelişmiş ve gelişmekte ülkeler karşılaştırması. *3 rd SCF International Conference on Economic and Social Antalya Impacts of Globalization*, 69-81.
- Seyrek, İ.H., Akgün, A.E. ve Özer, G. (2007). Süreç yeniliği yapan takımların öğrenmesine etki eden faktörler ve yenilik çalışmasının başarısına etkileri. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 17-31.
- Silajdzic, S. ve Mehic, E. (2017). Trade openness and economic growth: Empirical evidence from transisitons economies, *Management International Conference, Italy*, 24-27 May, 581-594.
- Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *The Quaterly Journal of Economics*, 70 (1), 65-94.
- Solow, R. M. (1957). Technical change and the aggregate production function. *The Review of Economics and Statistics*, 39(3), 312-320.
- Supartoyo, Y.H., Tatuh, J. ve Sendouw, R.H. E (2013). The economic growth and the regional characteristics : The case of Indonesia. *Bulletin of Monetary Economics and Banking*, 16(1), 3-18.
- Sungur, O., Aydın, H. İ. ve Eren, M. V. (2016). Türkiye’de Ar-Ge, inovasyon, ihracat ve ekonomik büyüme arasında ilişki: Asimetrik nedensellik analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 173-192.
- Stock, J. H. ve Watson, M.W. (2001). Vector Autoregressions. *Journal of Economic Perspectives*, 15(4), 101-115.
- Stuetzer, M., Audretsch, D.B., Obschonka, M., Gosling, S.D., Rentfrow, P.J., Potter, J. (2017). Entrepreneurship culture, knowledge spillovers and the growth of regions. *Regional Studies*, 52(5), 608-618. <https://doi.org/10.1080/00343404.2017.1294251>
- Sylwester, K. (2001). R&D and economic growth. *Know Techn Pol* 13, 71-84. <https://doi.org/10.1007/BF02693991>

- Szarowská, I. (2018). Importance of R&D expenditure for economic growth in selected cee countries. *E+M. Ekonomie a Management = Economics and Management*. 21(4), 108-124.
- Şahin, D. ve Toramanlı, G. (2018). *Seçilmiş OECD ülkelerinde Ar-Ge harcamaları ve yüksek teknoloji ürünü ihracatı ilişkisinin analizi*. Uluslararası Yönetim, Ekonomi ve Politika Kongresi, İstanbul, Türkiye.
- Şeflek, T. (2015). Türkiye'deki Ar-Ge ve inovasyon ekosisteminde uygulanmakta olan politikalar ile ekosistem içerisinde yer alan kurumsal yapılanmalar üzerine yeni bir yol haritasının hazırlanması. *Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı*, 324, 21-22.
- Tanrıverdi, H., Öztürk, S. (2023). ARDL analysis for the effects of R&D expenditures on economic growth: The case of Türkiye between 1980-2020. *Fiscaoeconomia*, 7(1), 550-567. Doi: 10.25295/fsecon.1141915
- Tarı, R. ve Alabaş, M.M. (2017). Ar&Ge harcamaları ile iktisadi büyüme arasındaki ilişki: Türkiye örneği (1990-2014). *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 1-17.
- Tarı, R. ve Bakkal, H. (2017). Türkiye'de İşsizliğin Belirleyicileri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, KOSBED, 33, 1-18.
- Telatar, O.M., Değer, M. K. ve Doğanay, M. A. (2016). Teknoloji Yoğunluklu Ürün İhracatının Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Örneği (1996:Q1-2015:Q3) . *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30 (4), 921-933.
- Todorović, M. ve Kalinović, M. (2022). The contribution of development factors to economic growth on various GDP levels-the middle-income trap. *Temе - Časopis za Društvene Nauke*, 4, 1029-1049.
- Tolunay, A. ve Akyol, A. (2006). Kalkınma ve kırsal kalkınma: Temel kavramlar ve tanımlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2, 116-127.
- Torun, M ve Çabaş, M. (2020). Türkiye'de Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyüme etkisi. *Bilim-Teknoloji-Yenilik Ekosistemi Dergisi*.1(1), 23-34.
- Torun, M.T. ve Yılmaz, M.K. (2021). Girişimci pazarlamanın yenilik türleri ve sürdürülebilir rekabet üstünlüğü üzerindeki etkileri: KOBİ'ler üzerinde bir uygulama. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 10(1), 81-110.
- Tuna, K., Kayacan, E. ve Bektaş, H. (2015). The relationship between research & development expenditures and economic growth: The case of Turkey. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 195, 501-507.
- Türedi, S. (2016). The relationship between R&D expenditures, patent applications and growth: A dynamic panel causality analysis for OECD countries. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 16(1), 39 - 48.
- Türkseven, D. N. , Özdilek, E. ve Kutlar, S. (2021). Doğrudan yabancı yatırım, kredi notu ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği. *Bingöl*

- Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5 (2) , 371-401 .
DOI: 10.33399/biibfad.909957
- Uğur, B. ve Atılğan, D. (2023). Beşeri sermayenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Kırılğan beşli örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(1), 181-198.
DOI: 10.31671/doujournal.1130335
- Ünal, T. ve Seçilmiş, N. (2013). Ar-Ge göstergeleri açısından Türkiye ve gelişmiş ülkelerle kıyaslaması, *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 12-25.
- Uğur, B ve Dalli, T. (2021). Dış ticaretin ekonomik büyümeye etkisi: G-20 ülkeleri örneği. *Karadeniz Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 1-18.
- Urbano, D., Aparicio, S. ve Audretsch, D. (2019). Twenty-five years of research on institutions, entrepreneurship, and economic growth: What has been learned?, *Small Business Economics*, 53, 21–49.
- Uslu, B. (2019). Türkiye'nin ekonomik gelişiminde beşeri ve teknolojik yatırımlar: Araştırma ve geliştirme harcamaları, öğrenci bazında yükseköğretim harcamaları ve mezun kitlesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(3), 402-412.
- Uçak, A. (2013). The sentiments of Adam Smith relating to economic growth as an inspirer to modern growth theories. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 29-48.
- Uçak, A. (2015). Adam Smith: The inspirer of modern growth theories. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 195, 663 – 672.
- Uzay, N., Demir, M. ve Yıldırım, E. (2012). İhracat Performansı Açısından Teknolojik Yeniliğin Önemi: Türkiye İmalat Sanayi Örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13(1), 147-160.
- Uyan, B. (2019). Ekonomik büyüme kuramlarının bölgesel ekonomik gelişme açısından incelenmesi ve Türkiye'de bölgesel ekonomik gelişme. *İktisadi Yenilik Dergisi*, 6(2), 129-142.
- Varsak, S. ve Bakırtaş, İ. (2009). Ekonomik büyüme üzerinde beşeri sermayenin etkisi: Türkiye örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 49-60.
- Varsakelis, N.C. (2000). The impact of patent protection, economy openness and national culture on R&D investment: A cross-country empirical investigation. *Research Policy*, 30, 1059–1068.
- Wang, S., Guidice, R.M., Tansky, J.M ve Wang, Z-M. (2010). When R&D spending is not enough: The critical role of culture when you really want to innovate. *Human Resource Management*, 49(4), 767-792. <https://doi.org/10.1002/hrm.20365>
- Yaman, H., Çetin, D. & Dulupçtu, M. A. (2020). OECD ülkelerinde Ar-Ge harcamaları ve ileri teknoloji ihracatı: Bir panel veri analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 193-208. DOI: 10.18037/ausbd.801751

- Yaylalı, M., Akan, Y. ve Işık, C. (2010). Türkiye’de Ar-ge yatırım harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki eş-bütünleşme ve nedensellik ilişkisi:1990-2009. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 5(2), 13-26.
- Yıldırım, D. Ç. ve Kantarcı, T. (2018). Araştırma geliştirme harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi üzerine bir panel veri analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(5), 661-670.
- Yıldırım, F. (2017). *Türkiye’deki Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyümeye etkisi*. I. Uluslararası Ekonomi, Finans ve Ekonometri Öğrenci Sempozyumu (EFEOS), 67-74.
- Yıldırım, E. ve Kesikoğlu, F. (2012). Ar-Ge harcamaları ile ihracat arasındaki nedensellik ilişkileri: Türkiye örneğinde panel nedensellik testi kanıtları. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(1), 165-180.
- Yıldırım, C. (2016). Patent başvurusu ve ihracat arasındaki ilişki: Panel veri analizi. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(12), 226-249.
- Yıldırım, C. ve Kaya, D.G. (2019). Ar-Ge harcamalarının gelişimi: TR-AB üzerine bir değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(3), 791-812.
- Yıldırım, H. H., Akkılıç, M.E. ve Dikici, M. S. (2018). Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyüme ve dış ticaret dengesi üzerindeki etkisi: G-20 ülkeleri üzerine bir uygulama. *International Review Economics and Management*. 6(2), 43-58.
- Yıldırım, O. (2021). YÖK 100/2000 Bursu Üzerine Bir Değerlendirme: “Avantajlar ve Dezavantajlar”. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 146-164.
- Yılmaz, Ö. ve Albayrak, M. (2023). Türkiye’de dış ticaretin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin ampirik analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (38), 89-108. DOI: 10.18092/ulikidince.1144391

Diğer Yayınlar

- Canbay, Ş. (2016). *Ar-Ge Harcamalarının Ekonomik Etkileri: Seçilmiş Ülke Örnekleri*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Dursun, S. (2012). İşsizliğin sosyo-psikolojik yönü: İşsizlik psikolojisi, www.academia.edu/1481162/İşsizliğin_Sosyo_Psikolojik_Yönü_İşsizlik_Psikolojisi, Erişim Tarihi 27/05/2023.
- Çetin, C. (2019). *Ar-Ge Yatırımların Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Türkiye Örneği (1990-2016)*, [Yüksek Lisans Tezi] Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Çiftçi, N. (2008). *İçsel büyüme teorileri çerçevesinde AR-GE harcamalarının dış ticaret ve büyüme üzerine etkileri*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.

- Ceyhan, V. ve Gündüz, O. (2021). Vektör Otoregresyon Modelleri, file:///C:/Users/User/Downloads/VAR.pdf, Erişim Tarihi 5/10/2021.
- Emeç, H. (2021). Zaman Serileri. <https://debis.deu.edu.tr/userweb/hamdi.emec/zamanserileri.pdf>, Erişim Tarihi 19/02/2021.
- Erdemi, D. B. (2015). Ar-Ge yatırımları finansal performans ilişkisi: Bir panel veri analizi, [Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi
- Frankenfield, J. (2020). What Are Research and Development (R&D) Expenses?. <https://www.investopedia.com/terms/r/research-and-development-expenses.asp>, Erişim Tarihi 25/12/2021.
- Gök, A. (2005). Oslo Kılavuzu Işığında Yenilik. TÜBİTAK yayını. https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Oslo_Presentation.pdf, Erişim Tarihi 03/01/2022.
- Gökyiğit, Ali Nihat. “Kurucularımız–Ali Nihat Gökyiğit”. http://www.tekfen.com.tr/kurucularimiz.asp?p=a_n_gokyigit, Erişim Tarihi 04/12/2019.
- İncekara, A. (2015). Dünya ve Türkiye ekonomisi. İktisadi Araştırmalar Vakfı https://iav.org.tr/yonetim/dosya/makale/ProfDrAhmetIncekara_IAV.pdf, Erişim Tarihi 16/12/ 2019.
- Jones, C.I. (1999). *Growth:Withor Without Scale Effects?*, <https://web.stanford.edu/~chadj/scaleffAERPP1999.pdf>, Erişim Tarihi 10/11/2020.
- Kaya, E.(2021). *Çin’de Yaşlanan Nüfusun Ekonomi Politikası*, https://www.researchgate.net/publication/352837554_CIN%27DE_YASLANAN_NUFUSUN_EKONOMI_POLITIGI, Erişim Tarihi 20/09/2022.
- Kenton, W. (2020). *Endogenous Variable*. <https://www.investopedia.com/terms/e/endogenous-variable.asp>, Erişim Tarihi 19/02/2021.
- Krueger, Anne O. (2021). *Economic Development*. <https://www.britannica.com/topic/economic-development>, Erişim Tarihi 19/12/ 2021.
- Kutluay, H. *İthalat ve İhracat nedir?*. <https://www.makaleler.com/ithalat-ve-ihracat-nedir>, Erişim Tarihi 30/08/2019.
- Müftüoğlu, T. (2018). *Girişimcilik İnovasyonun Mütemmim Cüzüdüdür*, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/girisimcilik-inovasyonun-mutemmim-cuzudur/397125>, Erişim Tarihi 27/12/2021.
- Nuroğlu, E. (2021). *Paris Anlaşması, iklim değişikliği ve yeşil mutabakat üçgeni*. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/paris-anlasmasi-iklim-degisikligi-ve-yesil-mutabakat-ucgeni/2430304>, Erişim Tarihi 20/12/2021.
- OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development), (2020). *Gross domestic spending on R&D*, <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>, Erişim Tarihi 12/12/2020.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), (2020). *Gross domestic product (GDP)*, <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm>, Erişim Tarihi 12/12/2020.

- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), (2021). *Gross domestic spending on R&D*. <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>, Erişim Tarihi 22/12/2021.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), (2021). *Population*, <https://data.oecd.org/pop/population.htm>, Erişim Tarihi 22/12/2021.
- Oğuz, S. (2019). *Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: G8 ülkeleri için bir panel veri analizi*, Business and Organization Research, International Conference, http://openaccess.cag.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12507/1203/BOR-%20abstract_2019_updated_p252-253.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Erişim Tarihi 12/01/2022.
- Pettinger, T. (2019). *Harrod-Domar model of growth and its limitations*. <https://www.economicshelp.org/blog/498/economics/harod-domar-model-of-growth-and-its-limitations/>, Erişim Tarihi 10/12/ 2020.
- Roser, M. (2021). *What is economic growth? And why is it so important?*, <https://ourworldindata.org/what-is-economic-growth>, Erişim Tarihi 15/12/2022.
- Sims, C.A. (1980). *Macroeconomics and Reality*. *Econometrica*, 48(1), 1-48, https://www.jstor.org/stable/1912017?seq=15#metadata_info_tab_contents, Erişim Tarihi 28/02/2021.
- Soydan, B. (2019). *Tarıma yön veren 10 yeni teknoloji*. <http://www.turkishtimedergi.com/tarim/tarima-yon-veren-10-yeni-teknoloji>, Erişim Tarihi 03/12/2019.
- UN (United Nations) (2020). *Human Development Report*. <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf>, Erişim Tarihi 02/01/2022.
- Ünen, Ç. (2020). *Eviews: Zaman Yolu Grafiği, Mevsimsellik ve Trend*. <https://www.youtube.com/watch?v=lsUyDvwmLFC>, Erişim Tarihi 08/04/2021.
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2019). *Türkiye ile Ticaret*. <https://ticaret.gov.tr/yurtdisiteskilati/dogu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/ulke-profil/turkiye-ile-ticaret> Erişim Tarihi 17/01/2019.
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2021). *Yeşil Mutabakat Eylem Planı*, <https://ticaret.gov.tr/data/60f1200013b876eb28421b23/MUTABAKAT%20YE%C5%9E%C4%B0L.pdf>, Erişim Tarihi 20/12/2021.
- Temuçin, Y.A. (2013). *Eviews Yapısal Değişiklik Testleri Cusum Ve Cusum Square*, https://www.youtube.com/watch?v=BiQt4_dZLZI, Erişim Tarihi 10/10/2021.
- Tiryakioğlu, Y. (2019). *İhracat nedir?*. <https://www.igeme.com.tr/ihracat-nedir-yasin-tirakoglu/>, Erişim Tarihi 30/08/2019.
- TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu), (2019). *Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Küresel Rekabetçilik Raporu 2019*, <https://www.tisk.org.tr/>

org.tr/yayın/46476_dunya-ekonomik-forumu-kuresel-rekabetcilik-raporu-2019.pdf, Erişim Tarihi 04/02/2020.

TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu), (2020). *Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları 2003-2023 Strateji Belgesi*. https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/Vizyon2023_Strateji_Belgesi.pdf, Erişim Tarihi 04/02/2020.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2020). *Bilim, Teknoloji ve Bilgi Toplumu – Meslek Grubu ve Sektöre Göre AR-GE İnsangücü*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=HgHXVAI6MEYftRCuOVog-5c4IgVtDbCHUM93nMdpFZNIuOkYA4zJSLOzAX8mCVAUf>, Erişim Tarihi 12/12/2020.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2020). "Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, 2019", (<https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33676>), Erişim Tarihi 12/12/2020.

TÜİK (2020). Yıllara göre dış ticaret, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistiksel>

Tablo?p=wwWN0YPFevAK0HjWrViPQtyXBYjam5OHZr6gKu2tHoIRwFoEiY7TvbyYP2qjG/cbI, Erişim Tarihi 12/12/2020.

TÜİK (2022) Araştırma-Geliştirme faaliyetleri araştırması, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Arastirma-Gelistirme-Faaliyetleri-Arastirma-si-2022-49408>, Erişim Tarihi:08/12/2024.

TÜİK, (2023). *Araştırma-Geliştirme faaliyetleri araştırması, 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Arastirma-Gelistirme-Faaliyetleri-Arastirma-si-2021>, Erişim Tarihi 24/05/2023.

TÜİK (2023). *Araştırma-Geliştirme faaliyetleri, 2019*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Arastirma-Gelistirme-Faaliyetleri-Arastirma-si-2019-33676>, Erişim Tarihi 26/07/2023.

TÜİK (2023). *Ulusal Eğitim İstatistikleri, 2022*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ulusal-Egitim-Istatistikleri-2022-49756>, Erişim Tarihi 15/09/2023.

TÜRK PATENT (2020). *Patent başvurularının yıllara göre dağılımı*. http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/istatistik/patent/Patent_basvuru_yillara_gore_dagilim.xls, Erişim Tarihi 12/12/2020.

TÜRK PATENT (2021). *Faydalı model başvurularının yıllara göre dağılımı*. (http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/istatistik/patent/FM_basvuru_yillara_gore_dagilim.xls, Erişim Tarihi 27/02/2021.

TÜRK PATENT (2021). *Marka başvurularının yıllara göre dağılımı*. (http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT//resources/istatistik/marka/Marka_basvuru_yillara_gore_dagilim.xls, Erişim Tarihi 28/02/2021.

- TÜRK PATENT (2021). *Tasarım başvurularının yıllara göre dağılımı*, http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/istatistik/tasarim/Tasarim_basvuru_yillara_gore_dagilim.xls, Erişim Tarihi 28/02/2021.
- TÜRK PATENT (2022). *Küresel inovasyon endeksi 2022 raporuna göre Türkiye snai mülkiyetle ilgili 4 göstergede ilerleme kaydederken, 4 göstergede yerini korumayı başardı*, <https://www.turkpatent.gov.tr/haberler/kuresel-inovasyon-endeksi-2022-raporu-yayimlandi>, Erişim Tarihi 14/09/2023.
- World Bank. *GDP (current US\$) – Türkiye*. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=TR>, Erişim Tarihi 08/02/2021.
- Woodruff, J. (2019). *Factors affecting economic development and growth*. <https://smallbusiness.chron.com/five-positive-results-keynesian-economics-3901.html>, Erişim Tarihi 15/12/2022.
- Yonar, H. (2012). *Yapısal kırılmalı zaman serileri analizi ile durajaşanlığın incelenmesi ve bir uygulama*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Fırat Üniversitesi.

Web Siteleri

- <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/research-and-development>, Erişim Tarihi 06/08/2019.
- <http://www.teknolojiekosistemi.com/teknoloji-sozlugu/ticarilestirme-nedemek-69.html>, Erişim Tarihi 07/08/2019.
- <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3032>, Erişim Tarihi 30/08/2019.
- <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1302>, Erişim Tarihi 30/08/2019.
- <https://www.kobi-efor.com.tr/kapak/turkiye-sikintili-bir-gecitte-cikis-yolu-yerli-ve-mill-i-uretime-destek-ve-tesvikler-h8008.html>, Erişim Tarihi 09/09/2019.
- https://www.economicsonline.co.uk/global_economics/trade_openness.html, Erişim Tarihi 14/03/2021.
- <https://www.uspto.gov/learning-and-resources/glossary#sec-P>, Erişim Tarihi 14/03/2021.
- <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/temp/16E3B1C5-0F40-4980-9AB3-FE43EFF1309D.pdf>, Erişim Tarihi 14/03/2021.
- <https://www.dictionary.com/browse/design>, Erişim Tarihi 14/03/2021.
- <https://otl.stanford.edu/patent#:~:text=A%20patent%20is%20a%20set,even%20if%20they%20are%20licensed>, Erişim Tarihi 20/03/2021.
- <https://sedatsen.files.wordpress.com/2016/11/7-sunum.pdf>, Erişim Tarihi 15/09/2021.
- <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/organization>, Erişim Tarihi 18/12/2021.
- <https://languages.oup.com/google-dictionary-tr/>, Erişim Tarihi 18/12/2021.

<https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/the-international-role-of-the-u-s-dollar-accessible-20211006.htm#fig6>, Erişim Tarihi 01/01/2022.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Arastirma-Gelistirme-Faaliyetleri-Arastirmasi-2019-> Erişim Tarihi 24/05/2023.

Mühendislik Uygulamalarında Yenilikçi ve Multidisipliner Çalışmalar

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ORMAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Mühendislik Uygulamalarında Yenilikçi ve Multidisipliner Çalışmalar

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ORMAN

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-0-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub581>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Orman, A. (ed) (2024). *Mühendislik Uygulamalarında Yenilikçi ve Multidisipliner Çalışmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub581>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Anderson, C., Mohorovic, C., Mogck, L., Cohen, B., Scott, G., 1998, Concrete Dams Case Histories of Failures and Nonfailures with Back Calculations, DSO-05, p.89-93.
- Bonelli, S., (Ed.), 2013, Erosion in geomechanics applied to dams and levees, ISTE Limited, p.6-84.
- Bonelli, S., (Ed.). 2012, Erosion of geomaterials. John Wiley & Sons, p.156.
- Chu-Agor, M. L., Fox, G. A., Cancienne, R. M., Wilson, G. V., 2008, Seepage caused tension failures and erosion undercutting of hillslopes, *Journal of hydrology*, 359(3-4), 247-259.
- Çetin, H., Laman, M., Ertunc, A., 2000, Settlement and slaking problems in the world's fourth largest rock-fill dam, the Ataturk Dam in Turkey, *Engineering geology*, 56(3-4), 225-242.
- Fell, R., Foster, M., Davidson, R., Cyganiewicz, J., Sills, G., Vroman, N., 2008, A unified method for estimating probabilities of failure of embankment dams by internal erosion and piping, UNICIV Report R, 446, 10-8, 332 p. (unpublished).
- Fell, R., Fry, J.J. 2007, The state of the art of assessing the likelihood of internal erosion of embankment dams, water retaining structures and their foundations. In *Internal erosion of dams and their foundations*, CRC Press, 9-32.
- FEMA, 2005, *Conduits through embankment dams: Best practices for design, construction, problem identification and evaluation, inspection, maintenance, renovation and repair*, Federal Emergency Management Agency, Washington, D, p.7-9.
- FEMA, 2008, *Training aids for dam safety*, Federal Emergency Management Agency, Washington, DC, 41 p. (unpublished).
- FEMA, 2015, *Evaluation and monitoring of seepage and internal erosion*, FEMA P-1032 Report, Washington DC, 576 p. (unpublished).
- Forster, I.R., Donald, R.B.M, 1998, *Post-Earthquake Response Procedures for Embankment Dams-Lessons from the Loma Prieta Earthquake*, *Ancold Bulletin*, 46-64.
- Foster, M. A., Fell, R., Spannagle, M., 1998, *Analysis of embankment dam incidents*, UNICIV Report No. R-374, University of New South Wales, Sydney, Australia, p.1-169.
- Foster, M., Fell, R., Spannagle, M., 2000, *The statistics of embankment dam failures and accidents*, *Canadian Geotechnical Journal*, 37(5), 1000-1024.
- France, J. W., Alvi, I., Dickson, P., Falvey, H., Rigbey, S., Trojanowski, J., 2018, *Independent forensic team report: Oroville dam spillway incident*, Rep. No.: Riverside, CA: California Institution of Water Resources, p.23-28.

- ICOLD (International Commission on Large Dams), 2015, Internal erosion of existing dams, levees and dikes, and their foundations, 164(1), p.7.
- ICOLD, 1974, Lessons from dam incidents, International Commission on Large Dams, Paris, France, 387 p. (unpublished).
- ICOLD, 1994, Embankment dams: granular filters and drains: Bulletin No. 95, International Commission on Large Dams, Paris, France, p.1-260.
- ICOLD, 1995, Dam Failures – Statistical Analysis, Bulletin No. 99, International Commission on Large Dams, Paris, France, p.45-50.
- Jansen, R. B., 1983, Dams and public safety, US Department of the Interior, Bureau of Reclamation, 319 p.101-102.
- Jansen, R. B., 1988, Lessons from Notable Events: The St. Francis Dam Failure, Advanced Dam Engineering for Design, Construction, and Rehabilitation, Van Nostrand Reinhold, New York NY. p 28-34.
- Kiersch, G. A., 1988, Lessons from notable events: Vaiont reservoir disaster, Advanced Dam Engineering for Design, Construction, and Rehabilitation, Van Nostrand Reinhold, New York, NY, p 41-53.
- Leonards, G. A., 1987, Dam failures, Engineering Geology, 24(1).
- Leps, T. M., Jansen, R. B., 1988, Lessons from notable events: The Baldwin Hills reservoir failure, Advanced Dam Engineering for Design, Construction, and Rehabilitation, Van Nostrand Reinhold, New York NY, p 8-16.
- Lowe, J., 1970, Recent development in the design and construction of earth and rockfill dams, Trans. 10th Int. Congr. Large Dams, Montreal, 5, 1-28.
- McDaniel, L., Garton, J., Feidler, W., King, W., Schwanz, N., 2011, Lake Delhi dam breach—two perspectives, In: Association of state dam safety officials annual conference, Washington, DC, USA, 25–29.
- Okeke, A. C. U., Wang, F., 2016, Critical hydraulic gradients for seepage-induced failure of landslide dam, Geoenvironmental Disasters, 3(1), 9.
- Pabst, M., Engemoen, B., Hanneman, D., Redlinger, C., Scott, G., 2012, Heave, uplift, and piping at the toe of embankment dams - A new perspective, Association of State Dam Safety Officials - Dam Safety 2012, 1, 1-12.
- Ponce, V. M., 2020, Dr. Victor Miguel Ponce website, http://ponce.sdsu.edu/teton_dam_failure_photos.html, erişim tarihi: 27.10.2020.
- Pradel, D., Wartman, J., Tiwari, B., 2013, Failure of the Fujinuma dams during the 2011 Tohoku earthquake, In Geo-Congress 2013: Stability and Performance of Slopes and Embankments III, p.1559-1573.
- Redlinger, C. G., 2013, Wister Dam-1949 Partial Failure, Presentation at ICOLD European Working Group on Internal Erosion Meeting, Vienna, p.34-47.

- Schuster, R.L., Costa, J. E., 1986, Perspective on landslide dams, R. L., Schuster (Eds), Landslide Dams Processes, Risk and Mitigation, ASCE Special Publication, vol. 3, p. 1-20.
- Seed, H. B., Lee, K. L., Idriss, I. M., Makdisi, F. I., 1975, The slides in the San Fernando dams during the earthquake of February 9, 1971, Journal of Geotechnical and Geoenvironmental Engineering, 101(7), 651-688.
- Seed, H. B., Makdisi, F. I., De Alba, P., 1978, The performance of earth dams during earthquakes, Journal of the Geotechnical Engineering Division, American Society of Civil Engineers, 104(7), 967-994.
- Sherard, J.L., Dunnigan, L.P., 1985, Filters and leakage control in embankment dams, In Seepage and leakage from dams and impoundments, ASCE, 1-30.
- Tosun H., Kilbiyik M., 2006, İnternal erosion resulted from dispersive soils in earthfill dams and a case study, Dam Safety 2006, ASDSO's Annual Conference, p.152-165.
- Tosun, H. (2002). Dolgu baraj depremselliği ve tasarım esasları, DSİ Genel Müdürlüğü, Ankara, 208 s. 99-100.
- Tosun, H., 2015, Earthquakes and dams, In Earthquake Engineering-From Engineering Seismology to Optimal Seismic Design of Engineering Structures, IntechOpen, p.189-202.
- Tosun, H., Zorluer, İ., Savaş, H., Taşkıran, Ö., Demirkol, H., Kar, A., 1999, Temel sorunlarından oluşan baraj göçmeleri. Osmangazi Üniversitesi, Geoteknik Yayınları Serisi: 99/1, Eskişehir, 95 s.
- USACE, 2004, General design and construction considerations for earth and rock-fill dams. Engineer Manual, U.S. Army Corps of Engineers, 130 p. (unpublished).
- USBR, (United States Bureau of Reclamation), 1987, Design of small dams, Water resources technical publication, p.452.
- USBR, 2011, Design Standard No. 13. Embankment dams, protective filters, U.S. Department of Interior Bureau of Reclamation, p.1-191.
- USBR, 2015, IV-4. Internal Erosion Risks for Embankments and Foundations, Bureau of Reclamation U.S, Technical Report, 134 p. (unpublished).
- Van Beek, V.M., De Bruijn, H.T.J., Knoeff, J.G., Bezuijen, A., Förster, U., 2010, Levee failure due to piping: A full-scale experiment., In Scour and Erosion, p.283-292.
- Vuola, P., Konrad, J.M., Bartsch, M., 2007, Effects of frost and thaw on dams, Report, Deutsches Talsperrenkomitee , 13, 56 p. (unpublished).
- Wahl, T. L., 1997, Predicting embankment dam breach parameters-A needs assessment. In Proceedings Of The Congress-International Association for Hydraulic Research, 48-53.

- Wahler, W. A., 1973, Analysis of coal refuse dam failure: Middle Fork Buffalo Creek, Saunders, West Virginia. Bureau of Mines, p.1-274.
- Wan, C.F., Fell, R., 2002, Investigation of internal erosion and piping of soils in embankment dams by the slot erosion test and the hole erosion test-interpretative report, 325 p. (unpublished).
- Zhang, J. M., Yang, Z., Gao, X., Zhang, J., 2015, Geotechnical aspects and seismic damage of the 156-m-high Zipingpu concrete-faced rockfill dam following the Ms 8.0 Wenchuan earthquake, *Soil Dynamics and Earthquake Engineering*, 76, 145-156.

Kaynakça

- (tarih yok). <https://www.ekolekspertiz.com.tr/karayollarinda-yapim-kriterleri-cvreleri-yuksek-frekansli-hasar-turleri-ve-oneriler/> adresinden alındı
- Abdulmjeed, R. (2022, Haziran). Design And Mechanical Properties Of Geopolymer Pervious Concrete Pavement Cured By Ambient Condition. *Doktora Tezi*. Gaziantep: Hasan Kalyoncu University Institute Of Graduate Studies.
- Alkan , M. A., & Komut, M. (2023). *KARAYOLLARI ESNEK ÜSTYAPILAR REHABİLİTASYON TASARIM REHBERİ*. Ankara: ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI ÜSTYAPI GELİŞTİRME ŞUBESİ MÜDÜRLÜĞÜ.
- Ameen Mohammed Amen, R. (2022). THE USES OF MILLED RECLAIMED ASPHALT PAVEMENT (RAP) BLENDED WITH. *Yüksek Lisans Tezi*. Şanlıurfa: Harran University Graduate School of Natural and Applied Sciences.
- Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Üstyapı Geliştirme Şubesi Müdürlüğü. (2023). *Asfalt Geri Dönüşüm Yöntemleri ve Uygulama Rehberi*. Ankara: T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü. <https://asfamak.com/>: <https://asfamak.com/sicak-asfalt-uygulamasi/> adresinden alındı
- Bal, H. (2024, Ocak). GEOTECHNICAL INVESTIGATION OF RECLAIMED ASPHALT PAVEMENT AND XANTHAN GUM TREATED SILTY SAND. *Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep: REPUBLIC OF TÜRKİYE GAZİANTEP UNIVERSITY.
- Cao, R. (2019, December). Development of a multi-dimensional life cycle analysis framework towards sustainable pavement management on project and network levels. *Doktora Tezi*. The Hong Kong Polytechnic University .
- Çevre, Şchircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2022, Temmuz Cuma). ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ. (31907). ResmiGazete.<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/07/20220729-2.htm> adresinden alındı
- Gündoğdu, S. (2023, Ağustos). Geri kazanılmış asfalt kaplamadan elde edilen agregaların çimento esaslı harçların davranışı üzerindeki etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova: Yalova Üniversitesi Lisansüstü eğitim Enstitüsü Ulaştırma Mühendislik Anabilim Dalı .
- Karayolları Genel Müdürlüğü. (2005). *Karayolu Tasarımı El Kitabı*. Bayındırlık ve İskan Başkanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü Etüt ve Proje Dairesi Başkanlığı.
- Karayolları Genel Müdürlüğü. (2016). *Karayolu Tasarım El Kitabı*. Karayolları Genel Müdürlüğü.

- Kozak, M. (2011). Beton Yollar ve Beton Yol Yapımının Araştırılması. *TEKNOLOJİK ARAŞTIRMALAR*, 7(1), 89-99. Yapı Teknolojileri Elektronik Dergisi.
- Külekcı, G., & Çullu, M. (2021). The investigation of mechanical properties of polypropylene fiber-reinforced composites produced with the use of alternative wastes. *24(3)*, 1171-1180. Politeknik Dergisi. doi:10.2339/politeknik.777832
- Özırmak, A. (2019, Nisan). BETON VE ASFALT KAPLAMALARIN ÇEVRE. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı.
- Şengün, E., Öztürk, H. I., & Yaman, İ. Ö. (2020). Mekanistik-Ampirik ve Geleneksel Beton Yol Tasarım Yöntemlerinin Karşılaştırılması: Afyon-Emirdağ Deneme Kesimi. 10251-10274 . *Teknik Dergi*. doi:10.18400-tekderg.565709-1267841
- Tuğrul Tunç, E. (2020). Effect of Aggregates with Different Physical Properties on Concrete Strength for Different Water to Cement Ratio and Different Cement Content. *Research Article*, 20, 487-497. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi. doi: 10.35414/akufemubid.668948
- Yardımlı, M. S., & Yıldırım, S. A. (2022, Ekim 24-26). Kazınmış Asfalt Kaplamaların Asfalt Üretiminde Yeniden Kullanımı. *Türkiye’de katı Atık yönetimi ve Çevre Sorunları Sempozyumu*, (s. 155-166). İstanbul.

References

- Adlee. (2024). *Dijital Çağda Sanal Influencer'ların Yükselişi ve Markalar için Potansiyel Fırsatlar*. Retrieved 19 Ağustos from <https://www.linkedin.com/pulse/sosyal-medyan%C4%B1n-yeni-fenomenleri-sanal-influencerlar%C4%B1n-g%C3%BCc%C3%BC-adlee-eqcsf/>
- Adverport. (2020). *Moda Alanında Takip Edilmesi Gereken 10 Influencer*. <https://www.adverport.com/post/moda-alaninda-takip-edilmesi-gereken-10-influencer>
- Al Mashh Adani, Y. T. A. (2019). The impact of trust on social media's influencers and the effect of influencer's discount codes on the consumer purchase involvement. *Master's Thesis. Kadir Has University. Istanbul*.
- Ali, A. A. A., & Temizkan, V. (2022). Instagram fenomenlerinin sahip olduğu özelliklerin markaya yönelik tutum ve satın alma niyeti üzerindeki etkisi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 10(2), 740-756.
- Alişarlı, Ö., & Eken, İ. (2018). Yeni medyada ürün yerleştirme: YouTube'da paylaşım yapan fenomenler üzerinden kampanya süreci.
- Armağan, E., & Doğaner, M. C. (2018). Fenomen pazarlaması: Youtube güzellik vloggerları üzerine bir araştırma.
- Campbell, C., & Farrell, J. R. (2020). More than meets the eye: The functional components underlying influencer marketing. *Business horizons*, 63(4), 469-479.
- Can, S., & Koz, K. A. (2018). Sosyal Medyada Tüketici Onaylı Pazarlama: Instagram Örneği. *Kurgu*, 26(3), 444-457.
- Canöz, K., Gülmez, Ö., & Eroğlu, G. (2020). Pazarlamanın yükselen yıldızı influencer marketing: Influencer takipçilerinin satın alma davranışını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(1), 73-91.
- Ceviz, N. Ö. (2020). *Hazır Giyimde Malzeme Bilgisi Ders Notu*. Marmara Üniversitesi.
- Close, A. (2012). *Online consumer behavior: Theory and research in social media, advertising, and e-tail*. Routledge.
- Collier, M. (2012). *Social media commerce for dummies*. John Wiley & Sons.
- Çayır Tahtalı, M. (2018). *Sosyal etki pazarlaması bağlamında Youtuberların iletişim stratejileri üzerine niteliksel bir araştırma* [Ankara Üniversitesi]. Ankara.
- Çetin, F. A., & Taşdemir, N. H. (2018). Sürdürülebilir Sosyal Medya Pazarlaması ve Markaların Sosyal Medyada Sürdürülebilirliğe Karşı Tutumu. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4(8), 31-42.
- Çetinkaya, F. Ö., & Şahbaz, R. P. (2020). Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun Kuşaklar Üzerindeki Tatil Satın Alma Niyetlerine Etkisi (The Effect of Fear

- of Missing Out on Holiday Purchase Intention on Generations). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 8(Special Issue 4), 152-167.
- Dwivedi, Y. K., Ismagilova, E., Hughes, D. L., Carlson, J., Filieri, R., Jacobson, J., Jain, V., Karjaluoto, H., Kefi, H., & Krishen, A. S. (2021). Setting the future of digital and social media marketing research: Perspectives and research propositions. *International journal of information management*, 59, 102168.
- Editör, J. (2020). *Koton Fashion Club 'm İlk Influencer İş Birliği*. Retrieved 19 Ağustos from <https://pazarlamaturkiye.com/koton-fashion-clubin-ilk-influencer-is-birligi/>
- Emplifi. (2024). *Quarterly Industry Benchmarks, Fashion Worldwide*. file:///C:/Users/nuray/OneDrive/Masa%C3%BCst%C3%BC/2024%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1m/istanbul%20kongresi/2024_q2_fashion_worldwide.pdf
- GerçekHaberci. (2024). *Instagram'a erişim engeli, influencerlar ile markaları birbirine düşürdü: Fenomenler şirketleri dava ile tehdit ediyor*. Retrieved 19 Ağustos from <https://www.gercekhaberci.com/instagram-a-erisim-engeli-influencerlar-ile-markalari-birbirine-dusurdu-fenomenler-sirketleri-dava-ile-tehdit-ediyor/211497/>
- Gil, F., Chamarro, A., & Oberst, U. (2015). PO-14: Addiction to online social networks: A question of "Fear of Missing Out"? *Journal of Behavioral Addictions*, 4(S1), 51-52.
- Gönülşen, G. (2020). Olumlu marka imajı yaratmada influencer pazarlama stratejisinin marka algısı üzerindeki etkisi: Foreo Türkiye markasının uygulamalarına yönelik bir araştırma. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(8), 9-34.
- GüncelVeri. (2024). *Giyim ve Aksesuar Sektörü Karth Ödeme İşlemleri*. <http://www.guncelveri.com/>
- Günyol, A. (2024). *Dünya nüfusunun yüzde 62'si sosyal medya kullanıyor*. Retrieved 20 Ağustos from <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/dunya-nufusunun-yuzde-62si-sosyal-medya-kullaniyor/3261985#:~:text=Sosyal%20medyada%20g%C3%BCnl%C3%BCk%20ortalama%202,de%20oyun%20oynamaya%20vakit%20ayr%C4%B1%C4%B1yor.>
- Gürdin, B. (2019). Sosyal medyanın hedonik tüketimi ve fomo'nun gücü. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(3), 1259-1278.
- HaberBülten. (21 Şubat 2024). *Sosyal Medyanın Modaya Etkisi ve Yeni Akımlar*. Retrieved 19 Ağustos from <https://gazetemerhaba.com/sosyal-medyanin-modaya-etkisi-ve-yeni-akimlar/>
- İşcan, R. V., Kapusuz, N., Bazancir, S., Bayram, İ., & Durukan, T. (2024). Sosyal Medya Fenomen Bağlılığının Tüketicilerin Kaçırma Korkusu (FoMo) ve Satın Alma Niyetlerine Etkisi. *Academic Social Resources Journal*, 7(42), 1219-1228.

- Jansom, A., & Pongsakornrungsilp, S. (2021). How Instagram influencers affect the value perception of Thai millennial followers and purchasing intention of luxury fashion for sustainable marketing. *Sustainability*, 13(15), 8572.
- Jin, S. V., Muqaddam, A., & Ryu, E. (2019). Instafamous and social media influencer marketing. *Marketing Intelligence & Planning*, 37(5), 567-579.
- Khodabandeh, A., & Lindh, C. (2021). The importance of brands, commitment, and influencers on purchase intent in the context of online relationships. *Australasian Marketing Journal*, 29(2), 177-186.
- Ki, C.-W. C., Cuevas, L. M., Chong, S. M., & Lim, H. (2020). Influencer marketing: Social media influencers as human brands attaching to followers and yielding positive marketing results by fulfilling needs. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 55, 102133.
- Köseoğlu, Ö. (2002). *Değişim fenomeni karşısında markalaşma süreci ve bu süreçte halkla ilişkilerin rolü* Ege Üniversitesi]. İzmir.
- KTÜ. (2024). Kontrolsüz Sosyal Medya Kullanımı Ruhsal Durumu ve Çevreyle İletişimi Olumsuz Etkiliyor. <https://ktu.edu.tr/farabi/haber/kontrolsuz-sosyal-medya-kullanimi-ruhsal-durumu-ve-cevreyle-iletisimi-olumsuz-etkiliyor#:~:text=Yap%C4%B1lan%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar%2C%20a%C5%9F%C4%B1r%C4%B1%20sosyal%20medya,-septomlar%C4%B1n%C4%B1n%20yan%C4%B1%20s%C4%B1ra%20artm%C4%B1%C5%9F%20stres>
- Kuşdoğan, N. M. (2023). *Sosyal Medyanın Kiyafet Kültürü Üzerindeki Etkisi*. Retrieved 19 Ağustos from <https://marmarabolge.com/sosyal-medyanin-kiyafet-kulturu-uzerindeki-etkisi>
- Libunao, F. M., Martinez, J. D., Rodriguez, M. K., & Castaño, M. C. (2022). Consumers Attitude towards Skincare Products Endorsed by Filipino Macro-Influencers on Instagram. *Journal of Business and Management Studies*, 4(2), 123-135.
- Magana, G. (2018). Alibaba is piloting fashion AI technology. *Business Insider*.
- Mangold, W. G., & Faulds, D. J. (2009). Social media: The new hybrid element of the promotion mix. *Business horizons*, 52(4), 357-365.
- MarketingTürkiye. (27 Ocak 2017). *Influencer Marketing'in önlenemeyen yükselişi!* Retrieved 19 Ağustos from <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/influencer-marketingin-onlenemeyen-yukselisi/>
- Mırçık, A. M., & Elaltuntaş, Ö. F. (2022). Sosyal Medyanın Algı Yönetimİ: Dikkat Ekonomisi Perception Management Of Social Media: Attention Economy. *Dijital Communication Journal*, 5(6), 55-80.
- Öztek, M., Yerden, N. K., Çolak, E., & Sarı, E. (2021). Fenomen pazarlamasında sosyal medyanın rolü ve moda sektörü üzerine bir içerik analizi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16(62), 1053-1077.

- Patel, N. (2019). *What Is an Influencer?* <https://neilpatel.com/blog/guide-to-influencer-targeting>. <https://neilpatel.com>
- PatronlarDünyası. (2024). *Koton, 2024 yılı ilk çeyrek finansallarını paylaştı*. <https://www.patronlardunyasi.com/koton-2024-yili-ilk-ceyrek-finansallarini-paylasti>
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in human behavior*, 29(4), 1841-1848.
- Purwar, S. (2019). Digital Marketing: An Effective Tool of Fashion Marketing. Proceedings of 10th International Conference on Digital Strategies for Organizational Success, Gwalior, MP, India.
- Sarıtaş, A. (2018). Sosyal medya reklamlarında fenomen kullanımı ve reklam izleme tercihi. *The Journal of International Scientific Researches*, 3(4), 62-74.
- Sokolova, K., & Kefi, H. (2020). Instagram and YouTube bloggers promote it, why should I buy? How credibility and parasocial interaction influence purchase intentions. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 53, 101742.
- Statista. (2024). *Number of internet and social media users worldwide as of July 2024*. <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/>
- Sudha, M., & Sheena, K. (2017). Impact of influencers in consumer decision process: the fashion industry. *SCMS Journal of Indian Management*, 14(3), 14-30.
- Sütçü, C. S., Aytekin, Ç., Kara, T., AKYAZI, E., Dilmel, N. E., & Değerli, B. (2014). Jetfighter down! Predicting opinions with twitter and the role of social media in turkey within context of attribute agenda-setting theory. *Journal of International Social Research*, 7(34).
- Tünay Doğan, N. N. (2019). *Sosyal medyada marka sayfaları takibi üzerinde fenomen etkisi: Instagram örneği* Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Twentify. (2024). *Marka İletişiminde Ünlülerin Önemi ve Anlam Transferi Modeli*. Retrieved 19 Ağustos from <https://www.twentify.com/tr/blog/marka-iletisiminde-unlulerin-onemi-ve-anlam-transferi-modeli>
- Vyatkina, O. (2020). *The Impact Of Influencer Marketing On The Global Economy*. II International Scientific Conference GCPMED 2019, Wiedmann, K.-P., & Von Mettenheim, W. (2020). Attractiveness, trustworthiness and expertise—social influencers' winning formula? *Journal of Product & Brand Management*, 30(5), 707-725.
- Woods, S. (2016). *Sponsored: The emergence of influencer marketing* University of Tennessee].

Kaynaklar

- [1] Gonzalez, R.C., & Woods, R.E. (2018). *Digital Image Processing* (4th ed.). Pearson.
- [2] Kılıçaslan, M., Tanyeri, U., & Demirci, R. (2020). Tekrarlı Ortalama Yardımıyla Renk İndirgeme ve Görüntü Erişimi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 1042-1057.
- [3] Begum, M., & Uddin, M. S. (2020). Digital image watermarking techniques: a review. *Information*, 11(2), 110.
- [4] Faheem, Z. B., Ishaq, A., Rustam, F., de la Torre Díez, I., Gavilanes, D., Vergara, M. M., & Ashraf, I. (2023). Image watermarking using least significant bit and canny edge detection. *Sensors*, 23(3), 1210.
- [5] Cheng, H., Huang, Q., Chen, F., Wang, M., & Yan, W. (2022). Privacy-preserving image watermark embedding method based on edge computing. *IEEE Access*, 10, 18570-18582.
- [6] Astuti, E. Z., Sari, C. A., Rachmawanto, E. H., Astuti, Y. P., Oktaridha, H., & Isinkaye, F. O. (2023). Discrete Cosine Transform and Singular Value Decomposition Based on Canny Edge Detection for Image Watermarking. *Kinetik: Game Technology, Information System, Computer Network, Computing, Electronics, and Control*.
- [7] Faheem, Z. B., Ali, M., Raza, M. A., Arslan, F., Ali, J., Masud, M., & Shorfuazzaman, M. (2022). Image watermarking scheme using LSB and image gradient. *Applied Sciences*, 12(9), 4202.
- [8] Kılıçaslan, M. Image interpolation with spiking neural network based pixel similarity. *SIViP* 18, 6925–6936 (2024)
- [9] Liu, Y., Xie, Z., & Liu, H. (2020). An adaptive and robust edge detection method based on edge proportion statistics. *IEEE Transactions on Image Processing*, 29, 5206-5215.
- [10] Monicka, S. G., Manimegalai, D., & Karthikeyan, M. (2022). Detection of microcracks in silicon solar cells using Otsu-Canny edge detection algorithm. *Renewable Energy Focus*, 43, 183-190.
- [11] Tanyeri, U., Kılıçaslan, M., & Demirci, R. (2019, October). Canny edge detector with half entropy. In *2019 3rd international symposium on multi-disciplinary studies and innovative technologies (ISMSIT)* (pp. 1-4). IEEE.
- [12] AS, R. A., & Gopalan, S. (2022). Comparative analysis of eight direction sobel edge detection algorithm for brain tumor MRI images. *Procedia Computer Science*, 201, 487-494.
- [13] Ranjan, R., & Avasthi, V. (2023). Edge detection using guided Sobel image filtering. *Wireless Personal Communications*, 132(1), 651-677.

- [14] Wang, G., Zhao, W., Zou, P., Wang, J., Yin, H., & Yu, Y. (2024). Quantum image edge detection based on Haar wavelet transform. *Quantum Information Processing*, 23(8), 1-21.
- [15] Faheem, Z. B., Hanif, D., Arslan, F., Ali, M., Hussain, A., Ali, J., & Baz, A. (2023). An edge inspired image watermarking approach using compass edge detector and LSB in cybersecurity. *Computers and Electrical Engineering*, 111, 108979.
- [16] Mannepalli, P. K., Richhariya, V., Gupta, S. K., Shukla, P. K., Dutta, P. K., Chowdhury, S., & Hu, Y. C. (2024). A robust blockchain-based watermarking using edge detection and wavelet transform. *Multimedia Tools and Applications*, 1-25.
- [17] Mu, X., Wang, H., Bao, R., Wang, S., & Ma, H. (2023). An improved quantum watermarking using quantum Haar wavelet transform and Qsobel edge detection. *Quantum Information Processing*, 22(5), 223.
- [18] Yasmeen, F. and M.S. Uddin, *An efficient watermarking approach based on LL and HH edges of DWT-SVD*. SN Computer Science, 2021. 2(2): p. 82.
- [19] Gong, L.-H., et al., *Robust and imperceptible watermarking scheme based on Canny edge detection and SVD in the contourlet domain*. Multimedia tools and applications, 2021. 80: p. 439-461.
- [20] Zhang, L., et al. *A novel zero-watermarking algorithm based on DWT and edge detection*. in *2011 4th International Congress on Image and Signal Processing*. 2011. IEEE.
- [21] Gurkahraman, K., R. Karakis, and H. Takci, *A Novel Color Image Watermarking Method with Adaptive Scaling Factor Using Similarity-Based Edge Region*. Computer Systems Science & Engineering, 2023. 47(1).

Kaynaklar

- [1] Y. Yu *et al.*, “Techniques and challenges of image segmentation: A review,” *Electronics*, vol. 12, no. 5, p. 1199, 2023.
- [2] S. Minaee, Y. Boykov, F. Porikli, A. Plaza, N. Kehtarnavaz, and D. Terzopoulos, “Image segmentation using deep learning: A survey,” *IEEE transactions on pattern analysis and machine intelligence*, vol. 44, no. 7, pp. 3523-3542, 2021.
- [3] X. Zhang, Q. Yao, J. Zhao, Z. Jin, and Y. Feng, “Image semantic segmentation based on fully convolutional neural network,” *Comput. Eng. Appl*, vol. 44, pp. 45-57, 2022.
- [4] A. Garcia-Garcia, S. Orts-Escolano, S. Oprea, V. Villena-Martinez, P. Martinez-Gonzalez, and J. Garcia-Rodriguez, “A survey on deep learning techniques for image and video semantic segmentation,” *Applied Soft Computing*, vol. 70, pp. 41-65, 2018.
- [5] M. Kılıçaslan and M. O. İncetaş, “Adaptive Color Quantization Method with Multi-level Thresholding,” *International Journal of Computational Intelligence Systems*, vol. 16, no. 1, p. 7, 2023.
- [6] M. Kılıçaslan, U. Tanyeri, and R. Demirci, “Image Retrieval using One-Dimensional Color Histogram Created with Entropy,” *Advances in Electrical & Computer Engineering*, vol. 20, no. 2, 2020.
- [7] X. Pang, C. Lin, F. Li, and Y. Pan, “Bio-inspired XYW parallel pathway edge detection network,” *Expert Syst Appl*, vol. 237, p. 121649, 2024.
- [8] U. Tanyeri, M. Kılıçaslan, and R. Demirci, “Canny edge detector with half entropy,” in *2019 3rd international symposium on multidisciplinary studies and innovative technologies (ISMSIT)*, 2019: IEEE, pp. 1-4.
- [9] N. You, L. Han, D. Zhu, and W. Song, “Research on image denoising in edge detection based on wavelet transform,” *Applied Sciences*, vol. 13, no. 3, p. 1837, 2023.
- [10] M. C. Shin, D. B. Goldgof, and K. W. Bowyer, “Comparison of edge detector performance through use in an object recognition task,” *Computer Vision and Image Understanding*, vol. 84, no. 1, pp. 160-178, 2001.
- [11] M. Kılıçaslan, “Adaptive threshold selection of anisotropic diffusion filters using spiking neural network model,” *Signal, Image and Video Processing*, vol. 18, no. 1, pp. 407-416, 2024.
- [12] J. R. Bergen, P. Anandan, K. J. Hanna, and R. Hingorani, “Hierarchical model-based motion estimation,” in *Computer Vision—ECCV’92: Second European Conference on Computer Vision Santa Margherita Ligure, Italy, May 19–22, 1992 Proceedings 2*, 1992: Springer, pp. 237-252.

- [13] M. Kılıçaslan, "Image interpolation with spiking neural network based pixel similarity," *Signal, Image and Video Processing*, vol. 18, no. 10, pp. 6925-6936, 2024.
- [14] F. Y. Shih and S. Cheng, "Automatic seeded region growing for color image segmentation," *Image Vision Comput*, vol. 23, no. 10, pp. 877-886, 2005.
- [15] L. Feng, H. Li, Y. Gao, and Y. Zhang, "A color image segmentation method based on region salient color and fuzzy c-means algorithm," *Circuits, Systems, and Signal Processing*, vol. 39, pp. 586-610, 2020.
- [16] V. Frants and S. Agaian, "Dermoscopic image segmentation based on modified GrabCut with octree color quantization," in *Mobile Multimedia/Image Processing, Security, and Applications 2020*, 2020, vol. 11399: SPIE, pp. 119-130.
- [17] Y. Liu, G. Liu, C. Liu, and C. Sun, "A novel color-texture descriptor based on local histograms for image segmentation," *Ieee Access*, vol. 7, pp. 160683-160695, 2019.
- [18] A. Aslam, E. Khan, and M. S. Beg, "Improved edge detection algorithm for brain tumor segmentation," *Procedia Computer Science*, vol. 58, pp. 430-437, 2015.
- [19] P. R. Narkhede and A. V. Gokhale, "Color image segmentation using edge detection and seeded region growing approach for CIELab and HSV color spaces," in *2015 International Conference on Industrial Instrumentation and Control (ICIC)*, 2015: IEEE, pp. 1214-1218.
- [20] F. A. Al-Fahaidy, B. Al-Fuhaidi, I. AL-Darouby, F. AL-Abady, M. AL-Qadry, and A. AL-Gamal, "A diagnostic model of breast cancer based on digital mammogram images using machine learning techniques," *Applied Computational Intelligence and Soft Computing*, vol. 2022, no. 1, p. 3895976, 2022.
- [21] Eitan Sharon, Meirav Galun, Dahlia Sharon, Ronen Basri, and Achi Brandt, "Hierarchy and adaptivity in segmenting visual scenes," *Nature*, Vol. 442(7104): 719-846, 2006.

References

- Accenture (2019). Accenture Helps Metro de Madrid Balance Energy Efficiency and Passenger Comfort with AI-Based Self-Learning Ventilation System, Available at: <https://newsroom.accenture.com/news/2019/accenture-helps-metro-de-madrid-balance-energy-efficiency-and-passenger-comfort-with-ai-based-self-learning-ventilation-system> (Access Date: 05.12.2024)
- Bao, Y. F. (2016). Analysis of the learning evaluation of distance education based on the Internet of Things. *World Transactions on Engineering and Technology Education*, 14(1), 168- 172.
- Biometricupdate. (2024), Biometric payments for public transportation expand in China, Russia, Available at: <https://www.biometricupdate.com/202403/biometric-payments-for-public-transportation-expand-in-china-russia#:~:text=Authorities%20said%20at%20the%20time,Beijing%20Rail%20Traffic%20Control%20Center.> (Access Date: 05.12.2024)
- Boun (Boğaziçi University) Department of Geodesy. (2022). https://jeodezi.boun.edu.tr/sites/jeodezi.boun.edu.tr/files/dosyalar/files/GPS_BUKR-DAE_GED.pdf (Date of access: 05.12.2024)
- Bursa Metropolitan Municipality. (2024), Access Address: <http://www.bursa.bel.tr> (Access Date: 08.12.2024)
- Dai, Z., Zhang, Q., Zhu, X., & Zhao, L. (2021). A comparative study of Chinese and foreign research on the internet of things in education: Bibliometric analysis and visualization. *IEEE Access*, 9, 130127-130140.
- Dell Technologies (2024). AI inspections at the edge increase railroad safety, Available at: https://www.dell.com/en-us/dt/case-studies/customer-stories/duos-technologies-edge.htm?dgc=Af&cid=aithoughtleadership&lid=fbvfy25_010 (Accessed: 05.12.2024)
- Doruk, B. (2022). *Analysis of Smart City Management in Cities Integrating with Technology* (Master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).
- Giordano V., Gangale F. & Fulli G. (2011). “Smart Grid Projects in Europe”, JRC Reference Reports, Netherlands.
- Greene, D. L., & Wegener, M. (1997). Sustainable transport. *Journal of Transport Geography*, 5(3), 177-190.
- Grigorev, A. (2020). Machine Learning Bookcamp MEAP V06 (A. Books.
- Güven, Ö., & Şahin, H. (2022). Predictive Maintenance Based On Machine Learning In Public Transportation Vehicles. *Journal of Engineering Sciences and Research*, 4(1), 89-98.
- H. Dui, S. Zhang, M. Liu, X. Dong and G. Bai, “IoT- Enabled Real-Time Traffic Monitoring and Control Management for Intelligent Transportation

- Systems,” in *IEEE Internet of Things Journal*, vol. 11, no. 9, pp. 15842-15854, May 1, 2024, doi: 10.1109/JIOT.2024.3351908.
- ITU. (2005). *The internet of things*. Retrieved from <https://www.itu.int/net/wsis/tunis/newsroom/stats/The-Internet-of-Things-2005.pdf>
- Istanbul Metropolitan Municipality. (2024), Where’s My Bus Application, Access Address: <https://iETT.istanbul> (Access Date: 08.12.2024)
- Izmir Metropolitan Municipality. (2024), General Directorate of ESHOT, Access Address: <https://www.eshot.gov.tr> (Access Date: 08.12.2024)
- Jin, F., Li, Y., Sun, S., & Li, H. (2020). Forecasting air passenger demand with a new hybrid ensemble approach. *Journal of Air Transport Management*, 83, 101744.
- Jordan, M. I., & Mitchell, T. M. (2015). Machine learning: Trends, perspectives, and prospects. *Science*, 349(6245), 255260.
- Liyanage, S., Abduljabbar, R., Dia, H., & Tsai, P. W. (2022). AI-based neural network models for bus passenger demand forecasting using smart card data. *Journal of Urban Management*, 11(3), 365-380.
- M. Kahveci, F. Yıldız, GPS/GNSS Satellites Position Determination Systems Theory and Practice, Nobel Academic Publishing, Ankara, 2012.
- Newman, P., & Kenworthy, J. (2006). Urban Design To Reduce Automobile Dependence. *Opolis*, 2(1).
- Newman, P., & Kenworthy, J. (2015). The end of automobile dependence (pp. 105-140). Washington, DC, USA:: Island Press/Center for Resource Economics.
- Pojani, D., & Stead, D. (2015). Sustainable urban transport in the developing world: beyond megacities. *Sustainability*, 7(6), 7784-7805.
- Pronello, C., & Garzón Ruiz, X. R. (2023). Evaluating the Performance of Video-Based Automated Passenger Counting Systems in Real-World Conditions: A Comparative Study. *Sensors*, 23(18), 7719.
- Roads and Transport Authority (RTA). (2021), RTA to tap into artificial intelligence for better crowd management at metro stations, Available at: <https://www.rta.ac/wps/portal/rta/ac/home/news-and-media/all-news/News-Details/rta-to-tap-into-artificial-intelligence-for-better-crowd-management-at-metro-stations> (Accessed: 05.12.2024)
- S. Javaid, A. Sufian, S. Pervaiz and M. Tanveer, “Smart traffic management system using Internet of Things,” *2018 20th International Conference on Advanced Communication Technology (ICACT)*, Chuncheon, Korea (South), 2018, pp. 1-1, doi: 10.23919/ICACT.2018.8323769.
- Spatialpost (2023). 57 Applications of GPS: The Ultimate Guide for Navigation, Safety, and Scientific Research, <https://www.spatialpost.com/applications-of-gps/>, (Accessed: 05.12.2024)

Syed, A. S., Sierra-Sosa, D., Kumar, A., & Elmaghraby, A. (2021). IoT in Smart Cities: A Survey of Technologies, Practices and Challenges. *Smart Cities*, 4(2), 429-475.

<https://doi.org/10.3390/smartcities4020024>

T.C. Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change, General Directorate of Geographical Information Systems Smart City Guidance Applications Project Smart Stop Application, Access Address:

<https://www.akillisehirler.gov.tr/wp-content/uploads/fizibilite-rapor/21-Akilli%20Durak.pdf> (Access Date: 10.12.2024)

Theiss, A., Yen, D. C., & Ku, C. Y. (2005). Global Positioning Systems: an analysis of applications, current development and future implementations. *Computer Standards & Interfaces*, 27(2), 89-100.

Tsui, J. B. Y. (2004). *Fundamentals of global positioning system receivers: a software approach*. John Wiley & Sons.

Yuan, T., da Rocha Neto, W., Rothenberg, C. E., Obraczka, K., Barakat, C., & Turetli, T. (2022). Machine learning for next-generation intelligent transportation systems: A survey. *Transactions on emerging telecommunications technologies*, 33(4), e4427.

İngilizce Öğretmenlerinin
Profesyonelleşme Düzeyleri
ile Mesleki Öğrenmeleri
Arasındaki İlişkinin
İncelenmesi: Bir Karma
Yöntem Araştırması

Nafiye Nur Meşe
Prof. Dr. Birsen Bağçeci

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

İngilizce Öğretmenlerinin Profesyonelleşme Düzeyleri ile Mesleki Öğrenmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması

Nafiye Nur Meşe • Prof. Dr. Birsen Bağçeci

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-889-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub441>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Meşe, N. N., Bağçeci, B. (2024). *İngilizce Öğretmenlerinin Profesyonelleşme Düzeyleri ile Mesleki Öğrenmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub441>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap "İngilizce Öğretmenlerinin Profesyonelleşme Düzeyleri ile Mesleki Öğrenmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması" başlıklı tezden üretilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynaklar

- Achinstein, B. (2002). Conflict amid community: The micropolitics of teacher collaboration. *Teacher College Record*, 104 (3), 421–455.
- Açıkgöz, K. (2016). *Etkili öğretim ve öğrenme*. Biliş Gelişim Coşkusu.
- Ada, Ş. & Akan, D. (2007). Değişim sürecinde etkili okullar. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 343-373.
- Adey, P. (2004). *The professional development of teachers: Practice and theory*. Kluwer Academic.
- Adıgüzel, A. (2008). *Eğitim fakülterinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleştirme düzeyi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Akbulut, H. & Aslan, H. (2022). Öğretmenler odası konuşmalarının eğitim-öğretim sürecine etkisi: Öğretmen görüşlerine dayalı bir değerlendirme. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 586- 608.
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Turkish Studies*, 8 (12), 15-28.
- Akkerman, S. F. & Meijer, P. C. (2011). A dialogical approach to conceptualizing teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 27(2), 308-319.
- Akman, Y. (2019). Eğitim fakültelerinin misyonları üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 39-56.
- Aksoy, A. (2022). *Öğretmen ve okul müdürlerinin öğretmenlerin mesleki gelişimini değerlendirmesi: Mesleki gelişime güdüleyen ve güdülenmeyi düşüren etmenler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Akyüz, Y. (2001). Tarihsel Seyir İçinde Öğretmen Yetiştirmede Kalite. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Paneli*, Ankara, 25-28.
- Akyüz, Y. (2008a). *Türk eğitim tarihi*. (11. baskı.) Pegem A.
- Akyüz, Y. (2006b). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin 160. yılında Darülmualimîn’in ilk yıllarına toplu ve yeni bir bakış. *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 20 (20), 17-58. https://doi.org/10.1501/OTAM_0000000532

- Altan, M. Z. (2006). Türkiye’de yabancı dil öğretmeni yetiştirme: 21. yüzyıl için bir karşı koyma. *Dil Dergisi*, 134, 49-54.
- Altan, M. Z. (2012). *Profesyonel öğretmenliğe doğru*. (3. Baskı). Pegem Akademi.
- Altınkurt, Y. & Yılmaz, K. (2014). Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 4(2), 57-71.
- Altınkurt, Y. & Ekinci, C. E. (2016). Examining the relationships between occupational professionalism and organizational cynicism of teachers. *Educational Process: International Journal*, 5(3), 236-253.
- Altınok, V. (2021). Farklı eğitim kademelerindeki öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 441-475.
- Altunya, N. (2005). *Köy enstitüsü sistemine toplu bir bakış*. Kelebek Matbaası.
- Arısoy, F., Arısoy, E. & Boydak Özcan, M. (2023). Sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimlerine ilişkin görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 10 (1), 17-31.
- Arslanoğlu, İ. (1997). *Türk eğitim sistemi*. Gazi Kitabevi.
- Aslan, S. (2013). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin “öğretmen” kavramı ile ilgili algılarının metaforik incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(6), 43-59.
- Atak, Z. (2023). Hizmet öncesi, hizmet içi ve lisansüstü eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 9 (30), 117-134.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34 (1), 152-167.
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27 (1), 10-20.
- Aydemir, S. (2019). *Ortaöğretim öğretmenlerinin özyeterlik inançları ve profesyonellikleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Aydın, R., Şahin, H. & Topal, T. (2008). Türkiye’de ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmede nitelik arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (2), 119-142.
- Ayral, M., Özdemir, N., Türedi, A., Yılmaz-Fındık, L., Büyükgöze, H., Demirezen, S. & Tahirbegi, Y. (2014). Öğretmen özerkliği ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki: Pisa örneği. *Journal of Educational Sciences Research*, 4, 207-218.
- Aytaç, T. (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Milli Eğitim Eğitim Sanat Kültür Dergisi*, 147, 67-69.

- Aytaç, Y. (2023). Öğretmenlerin gözünden öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yeri. *International Academic Social Resources Journal*, 8 (52), 3278-3287.
- Bağçeci, B. (2004). Ortaöğretim kurumlarında İngilizce öğretimine ilişkin öğrenci tutumları (Gaziantep ili örneği). *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi.
- Bakioğlu, A. (Editör) vd. Bayhan, G., Ülker, N., Koç, H. & Özgen, B. (2017). *Öğretmenlerin mesleki profesyonel hayatları*. Nobel Akademik.
- Bakioğlu, A. ve Kurnaz, Ö. (2011). *Araştırmada kalite*. Nobel.
- Balbay, S. & Pamuk, İ., Temir, T., & Doğan, C. (2018). Issues in pre-service and in-service teacher training programs for university English instructors in Turkey. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 14 (2), 48-60.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman Modeli. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 1-15.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 231-274.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Barth, R. S. (2004). *Learning by heart*. (First Edition). Jossey-Bass.
- Başarır, F., Sarı, M. & Çetin, A. (2014). Öğretmenlerin çok kültürlü eğitim algılarının incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4 (2), 91-110. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2014.011>
- Başkan, A. G. (2001). *Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma*. Ritm İletişim Hizmetleri.
- Bayhan, G. (2011). *Öğretmenlerin profesyonelliğinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi.
- Beijaard, D., Verloop, N. & Vermunt, J.D. (2000). Teachers' perceptions of professional identity: An exploratory study from a personal knowledge perspective. *Teaching and Teacher Education*, 16, 749-764.
- Bellibaş, M. Ş. & Gümüş, E. (2016). Teachers' perceptions of the quantity and quality of professional development activities in Turkey. *Cogent Education*, 3(1), 1-15.
- BERA-RSA. (2014). Research and the teaching profession: Building the capacity for a self-improving education system. (Final report of the BERA-RSA inquiry into the role of research in teacher education). <https://www.bera.ac.uk>
- Binbaşıoğlu, C. (1998). *Eğitim yöneticiliği*. (4. Basım). Binbaşıoğlu.
- Bingöl, A. (2013). *İlköğretim kurumları yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.

- Birchak, B., Connor, C., Crawford, K., Kahn, L., Kayser, S., Turner, S. & Short, K. (1998). *Teacher study groups: Building community through dialog and reflection*. National Council of Teachers of English. eric.ed.gov
- Blower, C. (2011). *In defence of teacher education*. (in SCETT 2011) A Response to the Coalition Government's White Paper for Schools, November 2010, 13-14.
- Bolam, R. & McMahon A. (2004). *Literature, definitions and models: Towards a conceptual map*. (In International Handbook on the Continuing Professional Development of Teachers) (Day, C. & Sachs, J.) (Eds). Open University Press.
- Bonesronning, H. (2004). Can effective teacher behaviour be identified?. *Economics of Education Review*, 23 (3), 237-247.
- Borko, H. & Putnam, R. (Ed.). (1995). *Expanding a teacher's knowledge base: A cognitive psychological perspective on professional development*. 35-65. Teachers College.
- Borko, H. (2004). Professional development and teacher learning: Mapping the terrain. *Educational Researcher*, 33 (8), 3-15.
- Bousted, M. (2011) *In defence of teacher education*. (In SCETT 2011). A Response to the Coalition Government's White Paper for Schools, November 2010, 10-11.
- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (72), 2076- 2104.
- Bransford, J. & Darling-Hammond, L. (2005). (Eds.). *Preparing teachers for a changing world*. Jossey-Bass.
- Brookfield, S. D. (1995). *Becoming a critically reflective teacher*. Jossey-Bass.
- Bryman, A. (2007). Barriers to integrating quantitative and qualitative research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 8-22.
- Bubb, S. & P. Earley. (2009). Leading staff development for school improvement. *School Leadership & Management: Formerly School Organization*, 29 (1), 23-37.
- Buckley, F.J. (1998). *Team teaching: What, why, and how?*. Thousand Oaks Sage.
- Buczynski, S. & Hansen, C. B. (2010). Impact of professional development on teacher practice: Uncovering connections. *Teaching and Teacher Education*, 26, 599-607.
- Bursalıoğlu, Z. (2011). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. (21. baskı). Pegem Akademi.
- Butcher, J. (2002). A case for mentor challenge? The problem of learning to teach post. *Mentoring and Tutoring*, 10 (3), 197-220.

- Buyruk, H. & Akbaş, A. (2021). Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği ile Özerkliği Arasındaki İlişkiye Dair Bir Çözümleme, *Eğitim ve Bilim*, 46 (208), 431-451.
- Bümen, N. T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G. & Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: Sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42 (194), 31-50.
- Büyükköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (21. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyükyavuz, O. (2013). Professional development for Turkish teachers of English: Is it a must or luxury?, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 89, 363-367.
- Campbell, C. (2017). Developing teachers' professional learning. *Canadian Journal of Education*, 40 (2), 1-33.
- Can, E. (2019). Öğretmenlerin meslekî gelişimleri: Engeller ve öneriler. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 1618-1650.
- Can, S., Can, Ş. & Durukan, E. (1999). Cumhuriyetten günümüze öğretmen ve öğretmenin yetiştirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 61- 70.
- Cansoy, R. & Parlar, H. (2016). Öğretmen Pofesyonelizminin Okul Gelişimi ile Olan İlişkinin İncelenmesi. 11. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*, 73-77.
- Cartwright, K. K. (2020). Models of professional development. (Chapter 3), 43-67. *IGI Global*.
- Cemaloğlu, N. & Dolapçı, E. (2022). Öğretmen mesleki öğrenmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *JRES*, 9 (1), 35- 54. <https://doi.org/10.51725/etad.974730>.
- Centre for Educational Research and Innovation (CERI) (1998). Staying ahead: In-service training and teacher professional development. OECD. read.oecd-ilibrary.org
- Cerit, Y. (2008) Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 693-712.
- Cerit, Y.(2012). Okulun bürokratik yapısı ile sınıf öğretmenlerinin profesyonel davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18 (4), 497-521.
- Ceylan, M. ve Özdemir, S. M. (2016). Türkiye ve İngiltere'deki öğretmenlerin sürekli mesleki gelişime ilişkin görüşlerinin ve katılım durumlarının incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 397-417.
- Cheng, Y. C. (1996). Relation between teachers' professionalism and job attitudes: educational outcomes and organizational factors. *The Journal of Educational Research*, 89 (3), 163-171.

- Clement, L. (2002). Welcome to a profession. *New Teacher Advocate*, 10 (2), 4. <http://digital.watkinsprinting.com/publication>
- Cochran-Smith, M. & Villegas, A. M. (2015). Studying teacher preparation: The questions that drive research. *European Educational Research Journal*, 14 (5), 379-394.
- Cochran-Smith, M. & Lytle, S. L. (2001). Beyond certainty: Taking an inquiry stance on practice. In A. Lieberman & L. Miller (Eds.), *Teachers caught in the action: Professional development that matters*. Teachers College.
- Cochran-Smith, M. & Villegas, A. M. (2015). Framing teacher preparation research: an overview of the field. Part I. *Journal of Teacher Education*, 66 (1), 7-20.
- Coldron, J. & Smith, R. (1999). Active location in teachers' construction of their professional identities. *Journal of Curriculum Studies*, 31(6), 711-726
- Cordingley, P. (2015). The contribution of research to teachers' professional learning and development. *Oxford Review of Education*, 41 (2), 234-252.
- Coşkun Demirpolat, B. (2015). Türkiye'nin yabancı dil öğretimiyle imtihanı sorunlar ve çözüm önerileri. *Seta - Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*, 131, 7-19.
- Craft, A. (2000). *Continuing professional development: A practical guide for teachers and schools*. (2nd ed.). Routledge Falmer.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2020). *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi*. (Dede, Y. & Demir, S. B., Çev.). (4. baskı). Anı.
- Creswell, J. W. & Tashakkori, A. (2007). Developing publishable mixed methods manuscripts. *Journal of Mixed Methods Research*, 1, 107-111.
- Cullen, T. A., Akerson, V. L. & Hanson, D. L. (2010). Using action research to engage K-6 teachers in nature of science inquiry as professional development. *Journal of Science Teacher Education*, 21 (8), 971-992.
- Curtain, H. & Pesola, C. (1994). *Languages and children: Making the match*. White Plains, Longman.
- Çakır, İ. (2013). Mesleki gelişim etkinliklerinin İngilizce öğretmenlerine olan katkısı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (ÖYGE özel sayısı), 122-130.
- Çelik, M. (2015). *Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile tükenmişlikleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi.
- Çelik, M. & Yılmaz, K. (2015). Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile tükenmişlikleri arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 102-131.
- Çelik, N. Ç. & Kırıl, B. (2018). Öğretmenlik mesleğine saygıya ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Turkish Studies*, 13 (27), 405-432.

- Çelik, S., Bayraktar-Çepni, S. & İlyas, H. (2013). The need for ongoing professional development: Perspectives of Turkish university-level EFL instructors. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 70, 1860-1871.
- Çelikten, M. & Kocabaş, İ. (2000). Türkiye’de öğretmen istihdamı. *Erciyes Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 273.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (19), 207-237.
- Çetin, M. & Özalp, U. (2019). Meslek lisesi öğretmenlerinin öğretmen profesyonelliği ve öğretmen liderliğine ilişkin algılarının incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (Eğitim ve Psikoloji), 193-213.
- Çolak, İ. (2016). *Okul iklimi ile öğretmenlerin özerklik davranışları arasındaki ilişki: Muğla ili örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Çolak, İ. & Altıncı, Y. (2017). Okul iklimi ile öğretmenlerin özerklik davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23 (1), 33-71.
- Danielson, C. (2007). *Enhancing professional practice: A framework for teaching*. (2nd Edition). Library of Congress Cataloguing in Publication Data.
- Darling-Hammond, L. (1996). The quiet revolution: Rethinking teacher development. *Educational Leadership*, 53 (6), 4–10.
- Darling-Hammond, L., & Bransford, J. (2005). *Preparing teachers for a changing world: What teachers should learn and be able to do*. Jossey-Bass.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E. & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development report*. Learning Policy Institute. <https://learningpolicyinstitute.org>
- Darling-Hammond, L., Wei, R. C. , Andree, A. , Richardson, N. & Orphanos, S. (2009). *Professional learning in the learning profession: A status report on teacher development in The United States and abroad*. National Staff Development Council.
- Davies, L. (2011). *In defence of teacher education*. (In SCETT 2011). A Response to the Coalition Government’s White Paper for Schools, November 2010, 16-18.
- Day, C. (1999). *Developing teachers: The challenges of lifelong learning*. Routledge.
- Dehghan, F. (2020). Teachers’ perceptions of professionalism: A topdown or a bottom-up decision-making process?. *Professional Development in Education (Online) Journal*, 1-10.
- Demirtaş, Z. & Erdem, S. (2015). 5. Sınıf İngilizce dersi öğretim programı: güncellenen programın bir önceki programla karşılaştırılması ve programa

ilişkin öğretmen görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 5 (2), 55-80.

- Desimone, L. M. (2009). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38 (3), 181- 199.
- Desimone, L. M., Smith, T. M. & Ueno, K. (2006). Are teachers who need sustained, content- focused professional development getting it? An administrator's dilemma. *Educational Administration Quarterly*, 42 (2), 179-215.
- Desjean-Perrotta, B. & Buehler, D. (2000). A nontraditional teacher professional development model for science education. *Childhood Education*, 76 (5), 292-297.
- Diaz Maggioli, G. (2003). Fulfilling the promise of professional development. *LATEFL Issues (August-September)*, 4-5.
- Diaz, A. P. & Arkan, A. (2016). A comparison of Argentinean and Turkish English language teacher education curricula. *Sustainable Multilingualism*, 9, 154-167.
- Dilek, H. (2016). 1927 Köy muallim mektepleri ile köy okulları müfredat programının analizi ve yurttaşlık bilgisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11) 92-110.
- Doğan, S. (2019). *Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği ve profesyonellik*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi.
- Dorukbaşı, E. (2022). *Öğretim liderliği ile öğretmenlerin öğretim uygulamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi: öğretmenlerin mesleki öğrenmesinin aracı rol*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi.
- Dufour, R. & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Bloomington National Educational Service. scirp.org
- Duman, T. (1991). *Türkiye'de ortaöğretime öğretmen yetiştirme*. MEB.
- Duman, T. (2005). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihçesi. Özbay, M. (Ed.), *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, 61-82. Gazi Üniversitesi.
- Duncan- Howell, J. (2010). Teachers making connections: Online communities as a source of professional learning. *British Journal of Educational Technology*, 41 (2), 324-340.
- Durksen, T. L., Klassen, R. M. & Daniels, L. M. (2017). Motivation and collaboration: The keys to a developmental framework for teachers' professional learning. *Teaching and Teacher Education*, 67, 53-66.
- Easton, L. B. (2008). From professional development to professional learning. *Phi Delta Kappan*, 89 (10), 755-761.

- Edglossary (2022). The glossary of education reform for journalists, parents and community members. <https://www.edglossary.org>
- Ekici, C. (2020). İlkokul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3 (2), 292-311.
- Ekiz, D. (2006). Öğretmen eğitimi ve öğretimde yaklaşımlar. (1. Basım). Nobel.
- Ekşi, G. & Çapa-Aydın, Y. (2013). English instructors' professional development need areas and predictors of professional development needs. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 70, 675-685.
- El-Bilawi, N. H. & Nasser, I. (2017). Teachers' professional development as a pathway for educational reform in Egypt. *Reflective Practice*, 18 (2), 147-160.
- Elçiçek, Z. & Yaşar, M. (2016). Türkiye'de ve dünyada öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (9), 12-19.
- El-Henawy, W. M. (2019). Incorporating cognitive strategy instruction models and action research into professional development to enhance EFL reading and writing instruction. *Journal of Faculty of Education*, 120 (3).
- Erdem, A. R. (2013). *Öğretmen yetiştirme'nin bugünü ve geleceği: Sorunlar ve çözüm önerileri*. Anı.
- Erdem, A. R. (2015). Türkiye'deki öğretmen yetiştirme'nin [A] ,[B], [Ç]'si. *Journal of Teacher Education and Educators*, 4 (1), 16-38.
- Eroğlu, M. & Özbek, R. (2020). Etkili öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 73-92.
- Eroğlu, M., Erdoğan, U. & Özbek, R. (2018). Öğretmenlerin mesleki profesyonellikleriyle mesleki gelişime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Humanities Sciences Research*, 5 (30), 4379-4388.
- Ersoy, A. & Yalçinoğlu, P. (2015). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı.
- Ertan Kantos, Z. (2021). Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 682-703.
- Ertürk, O., Gün, B. & Kaynardağ, A. (2014). Türk öğretmenlerin mesleki gelişim algılarının belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (4), 19-33.
- European Commission. (2002). European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning: Fifteen Quality Indicators. European Commission, Directorate General for Education and Culture. <https://ec.europa.eu/commission>
- Evans, L. (2008). Professionalism, professionalism and the development of education professionals. *British Journal of Educational Studies*, 56, 20-38.
- Evetts, J. (2008). *The management of professionalism*. In Changing Teacher Professionalism: International Trends, Challenges And Ways Forward

- (Gewirtz, S., Mahony, P., Hextall, I. & Cribb, A. (Eds.), 19–30. Routledge.
- Evetts, J. (2011). A new professionalism? Challenges and opportunities. *Current Sociology*, 59, 406–422.
- Eysenbach, G. & Köhler, C. (2002). How do consumers search for and appraise health information on the World Wide Web? Qualitative study using focus groups, usability tests, and in-depth interviews. *BMJ*, 324 (7337), 573-577.
- Feiman-Nemser, S. (2008). Teacher learning: How do teachers learn to teach? In M. Cochran- Smith, M., Feiman-Nemser, S., McIntyre, D. J & Demers, K. E. (Eds.) *handbook of research on teacher education*, 697-705. Routledge, Taylor and Francis Group.
- Fernandez, C., Cannon, J. & Chokshi, S. (2003). A US-Japan lesson study collaboration reveals critical lenses for examining practice. *Teaching and Teacher Education*, 19 (2), 171–185.
- Ferrance, E. (2000). *Action research themes in education*. Brown Digital Repository. Brown University Library. <https://repository.library.brown.edu>
- Filby, N. (2000). *Teachers who learn kids who achieve: A look at schools with model professional development*. WestEd.
- Fraser, C., Kennedy, A., Reid, L. & McKinney, S. (2007). Teachers' continuing professional development: Contested concepts, understandings and models. *Journal of InService Education*, 33 (2), 153-169.
- Fraser, D. (2005). *Professional learning in effective schools: The seven principles of highly effective professional learning*. Melbourne Department of Education and Training. www.eduweb.vic.gov.au.
- Freidson, E. (2001). *Professionalism: The third logic on the practice of knowledge*. Polity.
- Fullan, M. (1995). *The limits and the potential of professional development*. In Guskey, T. & Huberman, M. (Eds.) *Professional Development In Education: New Paradigms and Practices*, 253-268. Teachers College.
- Gaible, E. & Burns, M. (2005). Using Technology To Train Teachers: Appropriate Uses of ICT for Teacher Professional Development in Developing Countries. World Bank. <http://www.infodev.org>
- Garet, M., Porter, A., Andrew, C. & Desimone, L. (2001). What makes professional development effective? Results from a national sample of teachers. *American Educational Research Journal*, 38 (4), 915–945.
- Garmston, R. J. (1998). The persuasive art of presenting: Becoming expert teachers. Part One. *Journal of Staff Development*, 19 (1), 60-63.

- Gencer, M. (2023). Mesleki profesyonelleşme açısından öğretmenlik: Bir nitel çözümleme. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7 (13), 21-41.
- Giles, C. & Hargreaves, A. (2009). The sustainability of innovative schools as learning organizations and professional learning communities during standardized reform. *Educational Administration Quarterly*, 42 (1), 124-156.
- Gore, J., Lloyd, A., Smith, M., Bowe, J., Ellis, H. & Lubans, D. (2017). Effects of professional development on the quality of teaching: Results from a randomised controlled trial of quality teaching rounds. *Teaching and Teacher Education*, 68, 99- 113.
- Gökçen, V. & Karataş, S. (2023). Beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin eğitim yöneticiliğine ilişkin görüşleri. *Educatione*, 2 (1), 1-27.
- Gökçora, İ. H. (2005). Toplumsal yaşamımızda ve türk- bilim dünyasında “profesyonel ve profesyonellik” kavramlarına değin. *Bilgi Dünyası*, 6 (2), 237-250.
- Göker, S. D. & Gündüz, Y. (2017). Dünya ölçeğinde öğretmenlerin saygınlık statüsü ve özlük hakları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46 (213), 177-196.
- Grossman, P., Wineburg, S. & Woolworth, S. (2001). Toward a theory of teacher community. *Teacher College Record*, 103 (6), 942-1012.
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1994). *Competing paradigms in qualitative research*. In Denzin, N. K & Lincoln, Y. S. (Eds.) *Handbook of Qualitative Research*, 105-117. Thousands Oaks. Publications Inc.
- Guskey, T. (1999). Apply time with wisdom. *Journal of Staff Development*, 20. www.nsdc.org
- Guskey, T. (2000). *Evaluating professional development*. Thousand Oaks.
- Guskey, T. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching*, 8 (3/4), 381-391.
- Gül, R., Yaşar, Ö.Ö., Alan, Ö., Dülge, E., Akkum, S., Sanlı, M. & Süer, S. (2023). Öğretmenlik meslek imajının veli görüşlerine göre incelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 10 (29 Ekim 100. Yıl Özel Sayısı), 104-113.
- Gümüş, S., Apaydın, Ç. & Bellibaş, M. Ş. (2018). Öğretmen Mesleki Öğrenme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, Teori ve Uygulama*, 9 (17), 107-124.
- Gümüş, S., Bellibas, M. S., Esen, M., & Gümüş, E. (2018). A systematic review of studies on leadership models in educational research from 1980 to 2014. *Educational Management Administration & Leadership*, 46, 25-48.

- Gür, B.S., Çelik, Z. & Yurdakul, S. (2016). Beşinci sınıfın yabancı dil dersi ağırlıklı hale getirilmesi: Zorluklar, riskler ve alternatifler. *Odak Analiz, 1*, EBSAM.
- Gürsoy, E., Korkmaz, S. Ç. & Damar, A. E. (2013). Foreign language teaching within 4+4+4 education system in Turkey: Language teachers' voice. *Eurasian Journal of Educational Research, 53* (A), 59-74.
- Güven, D. (2010). Profesyonel bir meslek olarak Türkiye'de öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi, 27* (2), 13-21.
- Hacıoğlu, F & Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. Alkım.
- Hammerness, K., Darling-Hammond, L., & Bransford, J. (2005). *How teachers learn and develop*. In Darling-Hammond, L. & Bransford, J. (Eds.) *Preparing Teachers For A Changing World: What Teachers Should Learn And Be Able To Do?*. 358- 389. Jossey-Bass.
- Hargreaves, A. (1999). Reinventing professionalism: Teacher education and teacher development for a changing world. *Hong Kong International Teacher Education Conference Presentation*.
- Hargreaves, A. (2000). Four ages of professionalism and professional learning. *Teachers and Teaching: History and Practice, 6* (2), 151-182.
- Haynes, F. (2002). *Eğitimde etik*. (Akbaş, S. K., çev.). Ayrıntı.
- Haznedar B. (2010). Türkiye'de yabancı dil eğitimi: Reformlar, yönelimler ve öğretmenlerimiz. *ICONTE International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 11-13 November, Antalya, Turkey.
- Heller, J. I., Daehler, K. R., Wong, N., Shinohara, M. & Miratrix, L. W. (2012). Differential effects of three professional development models on teacher knowledge and student achievement in elementary science. *Journal of Research in Science Teaching, 49* (3), 333-362.
- Hişmanoğlu, M. (2010). Effective professional development strategies of english language teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2* (2), 990-995.
- Hişmanoğlu, M. & Hişmanoğlu, S. (2010). English language teachers' perceptions of educational supervision in relation to their professional development: A case study of Northern Cyprus. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language), 4* (1), 16-34.
- Hobby, R. (2011). *In defence of teacher education*. (in SCETT 2011) A Response to the Coalition Government's White Paper for Schools. November 2010, 12-13.
- Hooker, M. (2005). Models and best practices in teacher professional development, Part 3. In *Using Technology to Train Teachers: Appropriate Uses of ICT for Teacher Professional Development in Developing*

- Countries (Gaible, E. & Burns, M. 2005). World Bank. <http://www.infodev.org>
- Hoşgörür, T. (2017). Öğretmenlerin mesleki profesyonellikleri ile saygınlıklarını yitirme arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23 (3), 387-424.
- Hoyle, E. (2001). Teaching as a profession. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 15472-15476.
- Hoyle, E. (2001). Teaching prestige, status and esteem. *Educational Management Administration Leadership*, 29 (2), 139-152.
- Hurst, B. & Reding, G. (2000). *Professionalism in teaching*. Prentice Hall.
- Illinois Open Education Resources. (2018). *Professional Development*. Illinois State Board of Education. isbe.net
- İlğan, A. (2012). *Öğretmenlerin mesleki gelişimi ve denetimi*, Öğrenen öğretmenler, Başaran öğrenciler. Anı.
- İlğan, A. (2021). Öğretmenlerin mesleki gelişimi üzerine kavramsal bir çerçeve ve Türk eğitim sistemi için çıkarımlar. *Yaşadıkça Eğitim*, 35 (1), 256-280.
- İlğan, A., Aslanargün, A. & Shaukat, S. (2015). Öğretmenlik mesleği profesyonellik ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11 (4), 1454-1474.
- İnan, H. & Bayrak, E. (2015). Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin mesleki yeterliliklere etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (17), 322-33.
- İyidoğan, F. (2011). *Personal factors affecting experienced english teachers' decisions whether or not to engage in professional development activities*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bilkent Üniversitesi.
- Johnson, B. & Christensen, L. (2008). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Sage.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1 (2), 112-133.
- Johnson, S. M. (2005). *The prospects of teaching as a profession*. Russell Sage.
- Joyce, B. & Showers, B. (1996). The evolution of peer coaching. *Educational Leadership*, 53, 12-16.
- Kahraman, M. & Kuzu, A. (2016). E-mentoring for professional development of pre-service teachers: A case study. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 17 (3), 76-89.
- Karaaslan, A. D. (2003). Teachers’ perceptions of self-initiated professional development: A case study on Başkent University English language teachers. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

- Karabacak, M. (2014). *Ankara ili genel liselerinde görev yapan öğretmenlerin özerklik alguları ile özyeterlik alguları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Karaca, D. (2015). *İlk ve ortaokullarda bürokratikleşme düzeyinin öğretmen profesyonelliğine etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi.
- Karaca, D. & Başer, M. U. (2016). İlk ve ortaokullarda bürokratikleşme düzeyinin öğretmen profesyonelliğine etkisi. *Yaşadıkça Eğitim*, 30 (2) 73-92.
- Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış. *Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, Cumhuriyet Üniversitesi, 10-12.
- Kararmaz, S. & Arslan, A. (2014). İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 203-232.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi- kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel.
- Karatay, M., Günbey, M. & Taş, M. (2020). Öğretmen profesyonelliği ile özerklik arasındaki ilişki. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 173-195.
- Karlberg, M. & Bezzina, C. (2020) The professional development needs of beginning and experienced teachers in four municipalities in Sweden. *Professional Development in Education, (Online) Journal*, 1-18.
- Karnak, B. (2020). *Öğretmenlerin mesleki profesyonellikleri ile örgütsel mutlulukları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi.
- Katsulis, Y. (2003). *Mixed-methods: Theory and practice*. New Haven: Yale University.
- Kavas, A.B. & Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 13-21.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.
- Kaya, S. & Kartallıoğlu, S. (2016). Okul temelli mesleki gelişim modeline yönelik koordinatör görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 115-130.
- Kaya, Y. K. (1984). *İnsan yetiştirme düzenimiz: Politika-eğitim-kalkınma* (4. basım). Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Döner Sermaye İşletmesi.

- Kazancı, E. (2022). *Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ile öğretmenlerin mesleki öğrenmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi.
- Kent, A. M. (2004). Improving teacher quality through professional development. *Education*, 124 (3), 427-435.
- Kılıç-Özmen, Z. (2019). 2018 Sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9 (2), 521-548.
- Kılınç, A.Ç. (2014). School culture as a predictor of teacher professionalism. *Education and Science*, 39 (174), 105-118.
- Kıran, A. B., Durmuş, E. & Sucu, N. N. (2019). Öğretmenlik mesleğinin itibar kaybı nedenleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 8-13.
- Kırkgöz, Y. (2007). English language teaching in Turkey: Policy changes and their implementations. *RELC Journal*, 38 (2), 216-228.
- Kırkıç, K. & Boray, T. (2017). İngilizce öğretiminde ve öğreniminde Türkiye için inovatif bir teknik: Boray tekniği (BT). *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 13-29.
- Kırmızı, F. S. (2015) Köy Enstitülerinde öğretmen yetiştirmede kullanılan yöntemler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43, 1-11.
- Kızıldağ, A. (2009). Teaching English in Turkey: Dialogues with teachers about the challenges in public primary schools. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 1 (3), 188-201.
- Kızılkaya, H. A. (2012). *Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin mesleki gelişime yönelik tutumları ve iş doyumları bakımından incelenmesi üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi.
- Koçyigit, M. & Eğmir, E. (2019). Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim deneyimleri: Öğretmen yetiştirme üzerine bir analiz. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13 (30), 320-346.
- Korkmaz, F., Bağçeci, B., Meşe, N. N. & Ünsal, S. (2013). Türkiye'nin öğretmen yetiştirme problemi (1923-1954 yılları arası). *Asos Journal Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 155-167.
- Korthagen, F. A. J. (2004). In search of the essence of a good teacher: towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20(1).
- Koru, S. & Akesson, J. (2011). Türkiye'nin İngilizce açığı. *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*, n.2011157.
- Kose, B.W. & Lim, E. Y. (2011). Transformative professional learning within schools: Relationship to teachers' beliefs, expertise and teaching. *The Urban Review*, 43 (2), 196-216.

- Koşar, S. (2015). Trust in school principal and self-efficacy as predictors of teacher professionalism. *Eğitim ve Bilim*, 40 (181), 255-270.
- Kothari, C. R. (2004). *Research methodology: Methods and techniques*. New Age International.
- Kozikoğlu, İ. (2016). *Öğretimin ilk yılı: Mesleğin ilk yılındaki öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler, hizmet öncesi eğitim yeterlikleri ve mesleğe adanmışlıkları*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Köseer-Şahin, F. E. (2007). *İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenlerin iş disiplinini sağlamaya yönelik tutumları: Bolu ili örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kramer, P. A. (2003). The ABC's of professionalism. *Kappa Delta Pi Record*, 40 (1), 22-25, <https://www.tandfonline.com>
- Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma yöntemleri*. Türkmen Kitabevi.
- Kuş, E. (2012). *Nitel-nitel araştırma teknikleri: Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi?*. Anı.
- Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. Bağlam.
- Kvale, S. (1994). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Sage.
- Kwakman, K. (2003). Factors affecting teacher participation in professional learning activities. *Teaching and Teacher Education*, 19 (2), 149-170.
- Lauer, P. A., Dean, B. C., Martin-Glenn, M. L. & Asensio, M. L. (2005). *Teacher quality toolkit*. (2nd Edition). Regional Education Laboratory.
- Levine, F. J. (2001). Professionalization of social and behavioral scientists. *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. www.sciencedirect.com
- Liakopoulou, M. (2011). The professional competence of teachers: Which qualities, attitudes, skills and knowledge contribute to a teacher's effectiveness?, *International Journal of Humanities and Social Science*, 1 (21), 66-78.
- Liamputtong, P. (2013). *Qualitative research methods* (4th edition). Oxford University.
- Lieberman, A. & Wood, D. (2002). From network learning to classroom teaching. *Journal of Educational Change*, 3, 315-337.
- Lohman, M. C. (2006). Factors influencing teachers' engagement in informal learning activities. *Journal of Workplace Learning*, 18 (3), 141-156.
- Louis, K. S., Marks, H. M. & Kruse, S. (1996). Teachers' professional community in restructuring schools. *American Educational Research Journal*, 33 (4), 757-798.

- Macmillan Dictionary (2022). *Professional learning*. <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british>
- Mahmoudi, F. & Özkan, Y. (2015). Exploring experienced and novice teachers' perceptions about professional development activities. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 199, 57 – 64.
- Makar, M., Işık, G. & Öztürk, S. (2023). Okul öncesi eğitimi bölümlerinde verilen lisans eğitiminin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 1 (1), 171-192.
- Mattews-Aydınlı & Horne, V. (2006). Promoting success of multilevel ESL classes. *Center for Adult English Language Acquisition (CAELA)*. cal.org
- Maxwell, J. A. (2008). Designing a qualitative study. *The Sage Handbook Of Applied Social Research Methods*, 2, 214-253.
- MEB, (2013). *Millî Eğitim Bakanlığı Personeline Başarı, Üstün Başarı Belgesi ve Ödül Verilmesine Dair Yönerge*. meb.gov.tr
- MEB, (2017a). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Yayın ve Döküman, Mevzuat*. oyg.meb.gov.tr
- MEB, (2017b). *İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Yayın ve Döküman, Mevzuat*. oyg.meb.gov.tr
- MEB, (2017c). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*, meb.gov.tr
- MEB, (2018). *Mesleki Gelişim Faaliyetleri. Mesleki Gelişimi Destekleme ve İzleme Daire Başkanlığı*. meb.gov.tr
- MEB, (2020). *Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*. Resmi Gazete. resmigazete.gov.tr
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Turan, S. çev.). Nobel.
- Meşe, N. N. (2010). *İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin öğrenmenin önkoşulu olarak duygusal güvenliğe ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Morse, J. M. (2016). *Mixed method design: Principles and procedures*. Routledge.
- Mundry, S. (2005). Changing perspectives in professional development. *Science Educator*, 14 (1), 9-15.
- Murphy, C. (1992). Study groups foster schoolwide learning. *Educational Leadership*, 50 (3), 71-74.

- Mutluer, Ö. (2018). *Öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü: Bir olgubilim çalışması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi.
- Mutluer, Ö. & Yüksel, S. (2019). Emekli ve Kıdemli Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Statüsü Hakkındaki Görüşleri. 28. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi*, Hacettepe Üniversitesi.
- Muyan, E. (2013). *A case study on Elt Teachers' perceptions towards professional development activities*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi.
- Nar, O. (2009). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin arkadaşlık, başarı ve statü çabaları ve bu çabaların örgütsel vatandaşlık davranışlarıyla ilişkisinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi.
- Nartgun, Ş. S., Ekinci, S., Tükel, H. & Limon, İ. (2016). Teacher views regarding workaholism and occupational professionalism. *Universal Journal of Educational Research*, 4 (12A), 112-118.
- Neuman, L. W. (2014). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches* (7th Ed.). Essex: Pearson Education Limited.
- Nias, J. (1996). Thinking about feeling: The emotions in teaching. *Cambridge Journal of Education*, 26 (3), 293-306.
- Noddings, N. (2005). *The challenge to care in schools: An alternate approach*. (2nd Edition). Teachers College.
- Nunan, D. (2017). *Language teacher identity in teacher education*. Barkhuizen, G., (Ed.), In Reflection on language teacher identity research, 164–169. Routledge.
- Odabaşı, H. F., & Kabakçı, I. (2007). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu*, Bakü, Azerbaycan, 12-14.
- OECD. (2009). *Creating Effective Teaching and Learning Environments First Results from TALIS and the User Guide for the TALIS International Database*. www.oecd.org
- OECD. (2010). *Teaching and Learning International Survey TALIS 2008 Technical Report*. www.oecd.org
- Oğuzkan, F. (1993). *Eğitim terimleri sözlüğü*. (3. Baskı). Emel.
- Oğuzkan, F. (1998). *Öğretmenliğin üç yönü*. Kadioğlu.
- Oktay, A. (2014). Foreign Language Teaching: A problem in Turkish education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 174, 584 – 593.
- Olsen, B. (2008). *Teaching what they learn, learning what they live: How teachers' personal histories shape their professional development*. Paradigm.
- Onwuegbuzie, A. J. & Collins, K. M. (2007). A typology of mixed methods sampling designs in social science research. *The Qualitative Report*, 12 (2), 281-316.

- Opfer, V. D. & D. Pedder. (2011). Conceptualizing teacher professional learning. *Review of Educational Research*, 81 (3), 376–407.
- Önkol, P. E. (2011). *Perceptions of professional development at Bilkent University Faculty academic English program*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Örer, H. (2020). *Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yeterlik alguları, mesleki adanmışlık alguları ve mesleki dayanıklılık inançlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Özalp, O. (2000). Cumhuriyetin ilk yıllarından beri kimler öğretmen olmuştur?. *Çağdaş Eğitim*, 25 (263), 14-18.
- Özdemir, E. A. (2006). Türkiye’de İngilizce öğreniminin yaygınlaşmasının nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 28-35.
- Özdemir, S. M. (2013). Exploring the Turkish teachers’ professional development experiences and their needs for professional development. *Kırıkkale Üniversitesi Mevlana Uluslararası Eğitim Dergisi*, 3 (4), 250-264.
- Özdemir, S. M. & Ceylan, M. (2016). Türkiye ve İngiltere’deki öğretmenlerin sürekli mesleki gelişime ilişkin görüşlerinin ve katılım durumlarının incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 397-417.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Pegem A.
- Özgenel, M. (2019). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ilişkin fenomenolojik bir araştırma. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 2 (2), 128-143.
- Özköse-Bryık, Ç. & Uslu, Ö. (2014) İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinlikleri ve ihtiyaçları. 3. *Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, 07-09 Mayıs, Gaziantep Üniversitesi.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. & Memiş, A.D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online Dergisi*, 9 (3), 910-921.
- Öztürk, C. (1998). *Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirme*. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de düünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Öztürk, İ. H. (2012). Öğretimin planlanmasında öğretmenin rolü ve özerkliği: ortaöğretim tarih öğretmenlerinin yıllık plan hazırlama ve uygulama örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (1), 271-299.
- Özyurt, S. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Değişim.
- Pajak, E. (2001). Clinical supervision in a standards-based environment: Opportunities and challenges. *Journal of Teacher Education*, 52 (3), 233–43.

- Pehlivan, İ. (1997). Türk kamu kesiminde hizmet içi eğitim sorunları araştırması. *Verimlilik Dergisi*, 3, 131.
- Perry, R. R. & Lewis, C. C. (2008). What is successful adaptation of lesson study in the US?. *Journal of Educational Change*, 10, 1–27.
- Peyton, J. K. (1997). *Professional development of foreign language teachers*. Eric .eric.ed.gov
- Phelps, P. H. (2003). Teacher professionalism. *Kappa Delta Pi Record*, 40 (1), 10-11.
- Piazza, P., McNeill, K. L. & Hittinger, J. (2009). Developing a voluntary teacher community: The role of professional development, collaborative learning and conflict. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association*.
- Putnam, R. T. & Borko, H. (2000). What do new views of knowledge and thinking have to say about research on teacher learning? *Educational Researcher*, 21 (1): 4-15.
- Ravitch, D. (2010). *The death and life of the great american school system: How testing and choice are undermining education*. Basic Books.
- Richards, J. C. & Lockhart, C. (1994). *Reflective teaching in second language classrooms*. CUP.
- Richards, J. C., & Farrell, T. S. C. (2005). *Professional development for language teachers*. Cambridge University.
- Roth, K. J., Garnier, H. E., Chen, C., Lemmens, M., Schulle, K. & Wickler, N. I. Z. (2011). Videobased lesson analysis: Effective science PD for teacher and student learning. *Journal on Research in Science Teaching*, 48 (2), 117–148.
- Rudolph, L. (2006). *Decomposing teacher autonomy: A study investigating types of teacher autonomy and how it relates to job satisfaction*. (Unpublished doctoral dissertation). ProQuest Dissertations and Theses Database.
- Sachs, J. (2016) Teacher professionalism: Why are we still talking about it?. *Teachers and Teaching*, 22 (4), 413-425.
- Safari, I., Davaribina, M. & Khoshnevis, I. (2020). The influence of EFL teachers' self- efficacy, job satisfaction and reflective thinking on their professional development: A structural equation modeling. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 13 (1), 27-40.
- Salmı, F. (2011). *İletişim ve empati kaybı*. Elit Kültür.
- Saraç-Süzer, S. H. (2007). *Examining methodological issues through pedagogical and practical knowledge of experienced teachers: A case study*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.

- Savaş, G. (2021). Öğretmenlerin mesleki öğrenmesi ile bazı bireysel ve örgütsel değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Schutz, P. A. & Pekrun, R. (Ed.). (2007). *Emotion in education*. Academic.
- Seçkin, H. (2011). İlköğretim 4. sınıf İngilizce dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 550-577.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri açısından kendilerini değerlendirmeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 131-140.
- Seifert, K. L. (1999). *Reflective thinking and professional development: A primer*. Houghton Mifflin.
- Seldin, P. & Associates. (1993). *Successful use of teaching portfolios*. Wiley & Sons Incorporated.
- Seyidoğlu, S. (2022). *Öğretmen liderliği ve mesleki öğrenme arasındaki ilişkinin incelenmesi: öğretmen öz yeterliğinin aracılık rolü*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi.
- Silverman, D. (2016). *Qualitative research*. Sage Publications.
- Smith, P. (1997). *Killing the spirit: Higher education in America*. Viking.
- Snoek, M., Swennen, A., & Van der Klink, M. (2011). The quality of teacher educators in the European policy debate: Actions and measures to improve the professionalism of teacher educators. *Professional Development in Education*, 37 (5), 651-664. <https://doi.org/10.1080/19415257.2011.616095>
- Socket, H. (1993). *The moral base for teacher professionalism*. Teachers College.
- Sönmezer, B., Büyük, M., Bekar, H & Büyük, U. (2023). Öğretmenler odası konuşmaları: İçerikleri, etkileri ve yansımaları. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9 (69), 3000-3014.
- Sparks, D. & Hirsh, S. (1997). *A new vision for staff development*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Sparks, D. (2002). *Designing powerful staff development for teachers and principals*. Oxford: National Staff Development Council.
- Sprott, R. A. (2019). Factors that foster and deter advanced teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 77, 321-331.
- Stigler, J., Hiebert, J. & Gallimore, R. (2002). A knowledge base for the teaching profession: What would it look like and how can we get one?. *Educational Researcher*, 31 (5), 3-15.
- Stronge, J. (2002). Qualities of effective teachers. *Association for Supervision and Curriculum Development*. ascd.org

- Suna, Y. & Durmuşçelebi, M. (2013). Türkiye’de yabancı dil öğrenme-öğretme probleminde ilişkin yapılan çalışmaların derlemesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3 (5), 7-24.
- Swisher, L. L. & C. G. Page. (2005). *Professionalism in physical therapy*. Elsevier Saunders.
- Şahin, C. (1998). Öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşler. *Milli Eğitim Dergisi*, 3129 (137).
- Şanda, P. (2021). Öğretmenlerin denetime ilişkin tutumları ile mesleki öğrenmeleri arasındaki ilişkin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Akademi Dergisi*, 1 (1), 64- 83.
- Şener, S. & Çokçalışkan, A. (2017). English language teachers’ perceptions on professional development: A Case study of in- service teachers in Muğla. *International Association of Research in Foreign Language Education and Applied Linguistics ELT Research Journal*, 6 (2), 205–217.
- Şenol, C. (2020). *Öğretmenlerin mesleki profesyonellik algularının mesleki statü, iş memnuniyeti ve öz yeterlik alguları üzerine etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi.
- Şişman, M. (2000). *Öğretmenliğe giriş*. Pegem A.
- Takahashi, A. & Yoshida, M. (2004). Ideas for establishing lesson study communities. *Teaching Children Mathematics*, (May), 436–443.
- Tan, E. M. (1981). Toplumbilime giriş temel kavramlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını*, 97.
- Tangülü, Z., Karadeniz, O. & Ateş, S. (2010). Cumhuriyetten günümüze ilköğretime öğretmen yetiştirme. 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, 20- 22 Mayıs, Elazığ, 1056-1060.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (2010). *Sage handbook of mixed methods in social and behavioral research* (2nd Ed.). Thousand Oaks Sage.
- Taş, İ. D., Kunduroğlu-Akar, T. & Kiroğlu, E. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Journal of Higher Education and Science*, 7 (3), 578.
- Tedick, D. J., & Tischer, C. A. (1996). Combining immersion experiences and pedagogy for language teachers: lessons learned and changes implemented. *Foreign Language Annals*, 29, 415-427.
- Tekışık, H. H. (1998). Milli eğitimimizin temel sorunu öğretmen ve yönetici geliştirme. *Çağdaş Eğitim*, 23 (24), 1-4.
- Temiz, A. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğindeki profesyonelliğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.

- Thomas, A. L. (1987). Language teacher competence and language teacher education. In *Language teacher education an integrated programme for ELT teacher training*. (Ed: Bowers, R.), ELT Documents: 125, Modern English.
- Thorn, A., McLeod, M. & Goldsmith, M. (2007). *Peer coaching overview*. www.marshallgoldsmithlibrary.com
- Tichenor, M. S. & Tichenor, J. M. (2005). Understanding teachers' perspectives on professionalism. *The Professional Educator*, 17 (1&2), 89-95.
- Tichenor, M. S. ve Tichenor, J. M. (2009). Comparing teacher and administrator perspectives on multiple dimensions of teacher professionalism. *SRATE Journal*, 18 (2), 9-18.
- Timperley, H. (2008). *The teacher professional learning and development*. Educational Practices Series-18, UNESCO International Bureau of Education. <http://www.ibe.unesco.org>
- Trotter, Y. D. (2006). Adult learning theories: Impacting professional development programs. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 72 (2), 8.
- Tukonic, S & Harwood, D. (2015). The glass ceiling effect: Mediating influences on early years educators' sense of professionalism. *Journal of the Canadian Association for Young Children*, 40 (1), 36-54.
- Türk Dil Kurumu (2011). *İktisat terimleri sözlüğü*. İktisat terimleri çalışma grubu. Türk Dil Kurumu.
- Türk Dil Kurumu (2021). *Büyük Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu. www.tdk.gov.tr
- Uçar, H. (2021). *Öğretmenlerin mesleki öğrenmelerine ilişkin algıları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi.
- Ungar, O. A. (2020). The professional learning expectations of teachers in different professional development periods. *Professional Development In Education (Online Journal)*, 40 (1), 123-134.
- Usta, İ. (2018). Öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki değişim ve açık ve uzaktan öğrenme dersine yönelik öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4, 58- 68.
- Uysal, A. G. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki profesyonellik düzeylerine yönelik algıları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi.
- Uzun, S., Paliç, G. & Akdeniz, A. R. (2013). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin profesyonel öğretmenliğe ilişkin algıları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 127-143.
- Ünal, E. (2010). *An evaluation of inservice teacher training programs in English teaching*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Ünal, I. L. (2005). *Öğretmen imgesinde neoliberal dönüşüm*. www.academia.edu.

- Ünal, S. (2000). İlköğretim okulu yöneticilerinin okullarında motivasyonu sağlama etkinlikleri. *Pamukkale University Journal of Education*, 7 (7) 84-90.
- Ünlü, N. & Sarıçoban, A. (2019). An evaluation of professional development perception and participation among teachers of Turkish as a second or foreign language. *Selçuk University Journal of Faculty of Letters*, 42, 131-148.
- Ünsal, S. (2015). *Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rolleri üzerine nitel betimsel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (42), 1481-1504. doi:10.46928/iticusbe.956111
- Ünsal, S., Ağcam, R. & Korkmaz, F. (2017). Exploring teaching profession from a sociological perspective: Evidence from Turkey. *Universal Journal of Educational Research* 5 (5): 874-880.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Bildiri, academia.edu
- Valentic, D. (2005). ELT in multi-level classes. *Hupe Newsletter*, 23, 1-4.
- Vanassche, E. & Kelchtermans, G. (2016). Facilitating self-study of teacher education practices: Toward a pedagogy of teacher educator professional development. *Professional Development in Education*, 42 (1), 100-122.
- Villegas-Reimers, E. (2003). Teacher professional development: An international review of literature. *UNESCO: International Institute for Educational Planning*. unesdoc.unesco.org
- Vural, L. (2006). Sınıf öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin lisans programına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 1-220.
- Wayne, A. J., Yoon, K. S, Zhu, P., Cronen, S. & Garet, M. S. (2008). Experimenting with teacher professional development: Motives and methods. *Educational Researcher*, 37 (8), 469-479.
- Whitney, C. R. & Candelaria, C. A. (2017). The effects of no child left behind on children's socioemotional outcomes. *AERA Open*, 3 (3).
- Wilfried A., Joke K., Ditte L., Wouter S., Henk S., Ben S., Dineke T. & Walter W. (2016). Affordances of teacher professional learning in secondary schools. *Studies in Continuing Education*, 38 (3), 281-298.
- William & Mary School of Education, (2003). *Designing Effective Professional Development Considerations Packet*. <http://education.wm.edu/centers/ttac/index.php>

- Wiseman, L. (2010). *Multipliers. How the best leaders make everyone smarter.* (First Edition). HarperCollins.
- Wong, H. K. & Wong, R. T. (1998). *The first days of school: How to be an effective teacher.*
- Harry K. Wong.
- Yaman, İ. (2018). Türkiye’de İngilizce öğrenmek: Zorluklar ve fırsatlar. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 11, 161-175. doi: 10.29000/rumelide.417491.
- Yazıcı, A. Ş. (2021). Öğretmenlerin kişilik özellikleri ile mesleki profesyonelliği arasındaki ilişki. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (4), 2107-2122.
- Yazıcı, A. Ş. & Akyol, B. (2017). Okul müdürlerinin liderlik davranışları ile öğretmen özerkliği arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (10), 189-208.
- Yeşil, R. & Korkmaz, Ö. (2012). Öğretmenler odasında gündem. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (1), 107-122.
- Yeşilyurt, R. & Göksoy, S. (2023). Eğitim kurumlarında meslektaş öğrenmesi. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 7 (1), 68-88.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Seçkin.
- Yılmaz, A. (2019). Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği İle Algılanan Örgütsel Destek Ve İnisiyatif Alma Arasındaki İlişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Yılmaz, E. & Kural, V. (2018). Sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen derslere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 23-29.
- Yılmaz, G. (2022). *Okul müdürünün öğretim liderliği davranışları ile öğretmen mesleki öğrenmesi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Öğretmen motivasyonunun aracı rolü.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi.
- Yılmaz, K. & Altinkurt, Y. (2014). Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 2 (11), 332-345.
- Yılmaz, M. (2015). *Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile tükenmişlikleri arasındaki ilişki.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi.
- Yin, H. & Zheng, X. (2018). Facilitating professional learning communities in China: Do leadership practices and faculty trust matter?. *Teaching and Teacher Education*, 76, 140-150.
- Yirci, R. (2017). Öğretmen profesyonelliğinin önündeki engeller ve çözüm önerileri. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 503-522.

- Young, M. (2011). *In defence of teacher education*. (in SCETT 2011) A response to the coalition government's white paper for schools. November 2010, 13-14.
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Yükseköğretim. <http://www.yok.gov.tr>
- YÖK (1998). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. Yükseköğretim. <http://www.yok.gov.tr>
- YÖK (2018). Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları uygulama yönergesi. Yükseköğretim. <http://www.yok.gov.tr>
- Yurdakul, M., Kanaatkar, O., İrtegün, E., Çalbay, F. & Yıldırım, R. (2023). Öğretmenlerin motivasyonlarında okul yöneticilerinin rolü, *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi; Kars, Akademik Dergi*, 15 (59), 370-376.
- Yurtsever, G. (2013). English language instructors' beliefs on professional development models and preferences to improve their teaching skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 70, 666-674.
- Yuwono, G. & Harbon, L. (2010). English teacher professionalism and professional development: Some common issues in Indonesia. *The Asian EFL Journal*, 12 (3), 145-163.
- Yüksel, S. (2011). *Türk üniversitelerinde eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Yüksel, S. (2012). Eğitim Bilimlerinde Paradigmatik Dönüşüm: Yeni Arayış Ve Yönelimler. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(1), 35-58.
- Zembat, R. & İlçi Küsmüş, G. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 28 (4), 1725-1739.

İllüstrasyon: Bir Görsel İletişim Sanatı

Editörler

Doç. Dr. Nihat ALTUNTEPE

Doç. Dr. Seda Nur ATASOY

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

İllüstrasyon: Bir Görsel İletişim Sanatı

Editörler: Doç. Dr. Nihat ALTUNTEPE • Doç. Dr. Seda Nur ATASOY

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-1-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub605>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Altuntepe, N. (ed), Atasoy, S. N. (ed) (2024). *İllüstrasyon: Bir Görsel İletişim Sanatı*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub605>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Cassidy, T. (2011). The mood board process modeled and understood as a qualitative design *research tool*, *Fashion Practice*, 3, ss. 225–251.
- Cohn, N. (2016). *The Visual Narrative Reader*. Londra: Bloomsbury Publishing.
- Eisner, W. (1998). *Comics and sequential art: Principles and practices from the legendary cartoonist*. W. W. Norton & Company.
- Engler, M., Trnka, A. (2021). Fundamental knowledge behind creation of concept art. *European Journal of Media, Art and Photography*, 9(2), ss. 106-115.
- Flynt, H. (1963). Concept art. *An anthology* içinde. <https://henryflynt.org/aesthetics/conart.html>
- Munk, J. E., Sorensen, J. S., Lauren, L. N. (2020). The value of design & engineering education in a knowledge age. Buck, L., Bohemia, E., Grierson, H. (Ed.), *DS 104: Proceedings of the 22nd International Conference on Engineering and Product Design Education (E&PDE 2020)* içinde. VIA Design, VIA University. <https://doi.org/10.35199/EPDE.2020>
- Omernick, M. (2004). *Creating the Art of the Game*. Berkeley: New Riders Publishing.
- Pimenta, S., Poovaiah, R. (2010). On defining visual narratives. *Design Thoughts*, ss. 25-46.
- Shamsuddin, A.K., Islam, B. & Islam, K. (2013). Evaluating content based animation through concept art. *International Journal of Trends in Computer Science*, 2(11), ss. 818-830.
- Türk Dil Kurumu (2024). Konsept. *Güncel Türkçe sözlük* içinde. <https://sozluk.gov.tr/> (07.12.2024)
- Urschel, J. (2017). *What is Concept Art? In The Ultimate Concept Art Career Guide*. Worcester: 3Dtotal Publishing.
- Wigan, M. (2019). *Görsel İllüstrasyon Sözlüğü*. (M. E. Uslu, Çev.). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Zeegen, L. (2009). *What is Illustration?* Switzerland: Rotovision.
- Zeegen, L. (2012). *The Fundamentals of Illustration* (2nd ed.). Bloomsbury Publishing.

Görseller

Görsel 1: Emma McCutcheon. (2015). Erişim Adresi:

<https://e-mccutcheon255678-sp.blogspot.com/2015/03/applied-animation-character-mood-board.html>

Görsel 2: Senri & Mobge. (2018). Erişim Adresi:

<https://www.cultofmac.com/news/oddmarmar-viking-platformer>

Görsel 3: Arden Papuççıyan. (2021). Erişim Adresi:

<https://webrazzi.com/2021/12/01/mobge-ile-oddmarmar-in-arcade-platformuna-eklenme-surecini-ve-gelecek-planlarini-konustuk/>

Görsel 4: Andy Catling. (2024). Erişim Adresi:

<https://www.facebook.com/photo?fbid=1232751731736048&set=pcb.1232751755069379>

Görsel 5: BBC Ronin. (2010). Erişim Adresi:

<https://digiconcept.blogspot.com/2010/04/emrah-elmasli.html>

Görsel 6: Mesut Tanrıku. (2020). Erişim Adresi:

<https://munasergi.wixsite.com/online/konsept-tasarim>

Kaynakça

- Angay-Crowder, T., Choi, J., & Yi, Y. (2013). Putting multiliteracies into practice: digital storytelling for multilingual adolescents in a summer program. *Tesl Canada Journal*, 30(2), 36. <https://doi.org/10.18806/tesl.v30i2.1140>
- Anteby, M. and Holm, A. (2021). Translating expertise across work contexts: u.s. puppeteers move from stage to screen. *American Sociological Review*, 86(2), 310-340. <https://doi.org/10.1177/0003122420987199>
- Antoniou, A., Lepouras, G., & Vassilakis, C. (2013). Methodology for design of online exhibitions. *Desidoc Journal of Library & Information Technology*, 33(3), 158-167. <https://doi.org/10.14429/djlit.33.4615>
- Baldini, A. (2020). Finding meaning. the expanded exhibition and the post-pandemic world. *The Journal of Public Space*, (Vol. 5 n. 4), 301-312. <https://doi.org/10.32891/jps.v5i4.1382>
- Beale, G., Smith, N., Wilkins, T., Schofield, G., Hook, J., & Masinton, A. (2022). Digital creativity and the regional museum: experimental collaboration at the convergence of immersive media and exhibition design. *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 15(4), 1-23. <https://doi.org/10.1145/3527620>
- Darley, A. and Carroll, Á. (2022). Conducting co-design with older people in a digital setting: methodological reflections and recommendations. *International Journal of Integrated Care*, 22(4), 18. <https://doi.org/10.5334/ijic.6546>
- Darzentas, D., Cameron, H., Wagner, H., Craigon, P., Bodaj, E., Spence, J., ... & Benford, S. (2022). Data-inspired co-design for museum and gallery visitor experiences. *Artificial Intelligence for Engineering Design Analysis and Manufacturing*, 36. <https://doi.org/10.1017/s0890060421000317>
- Dernie, D. (2006). *Exhibition Design*. London: Laurence King Publishing
- Edwards, E. (2023). Digitizing the archive. *The International Journal of Information Diversity & Inclusion (Ijidi)*, 6(4), 8-31. <https://doi.org/10.33137/ijidi.v6i4.38589>
- Friesen, J., Stan, J., & Elleuche, S. (2018). Communicating science through comics: a method. *Publications*, 6(3), 38. <https://doi.org/10.3390/publications6030038>
- Gachago, D., Ivala, E., Condy, J., & Chigona, A. (2013). Journeys across difference: pre-service teacher education students' perceptions of a pedagogy of discomfort in a digital storytelling project in south africa. *Critical Studies in Teaching and Learning*, 1(1), 22-52. <https://doi.org/10.14426/cristal.v1i1.4>

- Garcés, E., Agarwala, A., Gutiérrez, D., & Hertzmann, A. (2014). A similarity measure for illustration style. *Acm Transactions on Graphics*, 33(4), 1-9. <https://doi.org/10.1145/2601097.2601131>
- Geisler, C. (2011). Itext revisited: the continuing interaction of information technology and text. *Journal of Business and Technical Communication*, 25(3), 251-255. <https://doi.org/10.1177/1050651911400701>
- Khalil, S., Kallmuenzer, A., & Kraus, S. (2023). Visiting museums via augmented reality: an experience fast-tracking the digital transformation of the tourism industry. *European Journal of Innovation Management*, 27(6), 2084-2100. <https://doi.org/10.1108/ejim-09-2022-0479>
- Kong, C. and Zhang, L. (2021). Developing a co-design process model for the digital presentation of intangible cultural heritage: a case study of “warm inheritors digital diablo”. *Isprs Annals of the Photogrammetry Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, VIII-M-1-2021, 89-94. <https://doi.org/10.5194/isprs-annals-viii-m-1-2021-89-2021>
- Kreps, G. (2012). Strategic use of communication to market cancer prevention and control to vulnerable populations. *Comunicação E Sociedade*, 119-126. [https://doi.org/10.17231/comsoc.23\(2012\).1358](https://doi.org/10.17231/comsoc.23(2012).1358)
- Liu, H. and Teng, Z. (2014). The exhibition design and implementation based on virtual reality technology. *Advanced Materials Research*, 998-999, 1270-1273. <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/amr.998-999.1270>
- Loscialpo, F. (2016). From the physical to the digital and back: fashion exhibitions in the digital age. *International Journal of Fashion Studies*, 3(2), 225-248. https://doi.org/10.1386/infos.3.2.225_1
- McKie, E. J. (2024). Çoklu Ortam Teknolojilerinin Kullanıldığı Sergileme Tasarımlarının İncelenmesi Ve Bir Uygulama, Yayınlanmış Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara
- Milic, N. (2022). Digitalising the museum., 138-154. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-9656-2.ch008>
- Odabaşı, Y. (2017). Pazarlama Fijital Dünyanın Neresinde? Brandmap.
- O'Doherty, B. (2019). Beyaz Küpün İçinde (4. Baskı B.). (A. Antmen, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Uçar, U., Gökdemir, G., Güzelci, O., & Garip, E. (2023). Integrating digital and manual modes of design. *Periodica Polytechnica Architecture*, 54(1), 37-49. <https://doi.org/10.3311/ppar.21353>
- Vavoula, G. and Mason, M. (2017). Digital exhibition design: boundary crossing, intermediary design deliverables and processes of consent. *Museum Management and Curatorship*, 32(3), 251-271. <https://doi.org/10.1080/09647775.2017.1282323>

- Willats, J. and Durand, F. (2005). Defining pictorial style: lessons from linguistics and computer graphics. *Axiomathes*, 15(3), 319-351. <https://doi.org/10.1007/s10516-004-5449-7>
- Zaman, T., Yeo, A., & Jengan, G. (2016). Designing digital solutions for preserving penan sign language: a reflective study. *Advances in Human-Computer Interaction*, 2016, 1-9. <https://doi.org/10.1155/2016/4174795>
- Zhang, X. (2023). Exploring the development trend of digital media fashion illustration art based on the content analysis method. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*, 9(1). <https://doi.org/10.2478/amns.2023.2.00113>
- Zıraman, A. and İmamoğlu, Ç. (2022). The effects of salience and ordinal position of exhibit objects on visitor attention in digital exhibitions. *Museum Management and Curatorship*, 39(3), 298-316. <https://doi.org/10.1080/09647775.2022.2086605>

Kaynakça

- Antonsen, E. H.; Marchand, J. W.; Zgusta, L. (1990). *The Grimm Brothers and the Germanic Past*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Bade, P. (2011). Edward Burne-Jones. Londra: Parkstone International.
- Clute, J.; Grant, J. (1996). *The Encyclopedia of Fantasy*. Londra: Orbit Books.
- Clutton-Brock, A. (2007). *William Morris*. New York: Parkstone International.
- De la Sizeranne, R. (2008) *The Pre-Raphaelites*. New York: Parkstone International.
- Dass, W. (2016). *The History of Star Wars Posters*. Film School Rejects. <<https://web.archive.org/web/20200807144518/https://filmschoolrejects.com/star-wars-the-posters-14ad09654325/>> (Erişim: 14.12.2024)
- Fenner, A.; Fenner, C. (2007). Frank Frazetta, Rough Work: Concept Art, Doodles, and Sketchbook Drawings. Overland Park, KS: Spectrum Fantastic Art, LLC.
- Hammond, S. G. (2019). *The Mignolaverse: Hellboy and the Comic Art of Mike Mignola*. Illinois: Sequart Organization.
- Hammond, W. G., Scull, C. (1995). *J. R. R. Tolkien: Artist & Illustrator*. New York: Houghton Mifflin Company.
- Howard, R. E. (2007). *Crimson Shadows: The Best of Robert E. Howard, Vol. 1*. New York: Ballantine Books.
- Howe, J. (2022). *Instagram*. <<https://www.instagram.com/p/CITTvWYKbu-/>> (Erişim: 20.10.2023)
- Howe, J. (2021). *John Howe's Ultimate Fantasy Art Academy: Inspiration, Approaches and Techniques for Drawing and Painting the Fantasy Realm*. Cincinnati: David & Charles Limited.
- Howe, J. (2001). *Myth & Magic: The Art of John Howe*. New York: HarperCollins Pub. Ltd.
- Jones, J.; Kaluta, M.; Windsor-Smith, B.; Wrightson, B. (1979). *The Studio*. Londra: Dragon's Dream Ltd.
- Joshi, S. T. (2001). *A Dreamer and a Visionary: H. P. Lovecraft*. Liverpool: Liverpool University Press.
- Le Guin, U. (1993). *The Language of the Night: Essays on Fantasy and Science Fiction*. New York: HarperPerennial.
- Leroy, M. (2016). *The Golden Age(s) of British Illustration*. Studies in Literature and Culture, Vol. 14, pp. 165-180. Lublin: University of Lublin Press.
- Martone, R. (2020). *Signs of Modern Human Cognition Were Found in an Indonesian Cave*. Scientific American. <<https://www.scientificamerican.com/>

- article/signs-of-modern-human-cognition-were-found-in-an-indonesian-cave/> (Erişim: 14.12.2024)
- Menges, J. A. (2008). *Rackham's Fairies, Elves and Goblins*. New York: Dover Publications, Inc.
- Mignola, M. (1997). *Hellboy: Wake the Devil*. Milwaukee: Dark Horse Books.
- Olsen, C; Parke, M. (2022). *Other Minds and Hands, Episode 16: John Howe*. Signum University. YouTube.com. <https://www.youtube.com/watch?v=hGylsEi_mW4&t=2228s> (Erişim: 19.08.2022)
- Peitcheva, M. (2016). *Arthur Rackham: Drawings – Colour Plates*. Kaliforniya: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Scull, C., Hammond, W. G. (2017). *The J. R. R. Tolkien Companion and Guide, Vol. 1: Chronology*. Londra: Harper Collins Publishers.
- Wildman, S.; Christian, J. (1998). *Edward Burne-Jones: Victorian Artist-Dreamer*. New York: Metropolitan Museum of Art.
- Windsor-Smith, B. (1996). *Barry Windsor-Smith: Storyteller, Vol.1, No: 1*. Oregon: Dark Horse Comics.
- Shelley, M. (1983). *Bernie Wrightson's Frankenstein or The Modern Prometheus*. Pennsylvania: Underwood-Miller.
- TDK. (2022). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri: Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu. <<https://sozluk.gov.tr/>> (Erişim: 14.12.2024)
- Tolkien, J. R. R. (1999). *Peri Masalları Üzerine*. İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın.
- Tyson, D. (2010). *The Dream World of H. P. Lovecraft: His Life, His Demons, His Universe*. Minnesota: Llewellyn Publications.
- Zipes, J. (2002). *The Brothers Grimm: From Enchanted Forests to the Modern World*. New York: Palgrave Macmillan.

Kaynakça

- Adams, S. (2018). *The field guide to supergraphics: graphics in the urban*. Thames & Hudson.
- Boamistura (t.y.). Luz Nas Vielas.Boamistura. <https://boamistura.com/proyectos/luz-nas-vielas-3/> adresinden 14 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Hariades, L. (2017, 6 Aralık). *A Super Graphic Movement*. Wordpress. <https://lucyhariades.wordpress.com/2017/12/06/a-super-graphic-movement/> adresinden 12 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Heller, S. ve Vienne, V. (2016). *Grafik tasarımı değiştiren 100 fikir*. (Çev. Bayrak, B.). Literatür Yayınları.
- Holt, S. (2015, 27 Nisan). *Really Super Graphics*. Anothermag. <https://www.anothermag.com/design-living/7357/really-super-graphics> adresinden 12 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Lateral Objects (t.y.). *Loving Supergraphics: The Bold And Colorful World Of Barbara Stauffacher Solomon*. Lateral Objects. <https://www.lateralobjects.com/post/city-survival-bar-dress-code-guide> adresinden 12 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Lookagainnewhaven (t.y.). *About Look Again?*. Lookagainnewhaven. <https://www.lookagainnewhaven.co.uk/> adresinden 10 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Lopez, M. Y. (2015). Supergraphics. *EME Experimental Illustration Art & Design*, 3 (3), 150-154. <https://doi.org/10.4995/emc.2015.3381> adresinden 15 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- MacFadden, B. (2019). *Supergraphics! Going Big Together*. Sfmoma. <https://www.sfmoma.org/read/brett-macfadden-supergraphics-going-big-together/> adresinden 13 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Mikhailov, S. vd. (2020, 29 Nisan). Supergraphics as a project and artistic method in design of a modern city. IOP Conference Series: Materials Science and Engineering. DOI 10.1088/1757-899X/890/1/012003
- Shaughnessy, A. (2022, 7 Ekim). *A new generation of supergraphics*. Wallpaper. <https://www.wallpaper.com/architecture/a-new-generation-of-supergraphics> adresinden 11 Aralık 2024 tarihinde alınmıştır.
- Tsai, L. (2024, 8 Mayıs). *Barbara Stauffacher Solomon, Visionary Artist Who Invented Supergraphics, Dies at 95*. Kqed. <https://www.kqed.org/arts/13957530/barbara-stauffacher-solomon-supergraphics-obituary>
- Walker. A. (2024, 15 Mayıs). *A supergraphics superhero, Torched*. <https://www.torched.la/a-supergraphics-superhero/>

Kaynakça

- Acar, A. (2017). Müze ve sergilemelerde etkileşimli tasarım çözümleriyle bilgiyi görselleştirmek. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Yazıları, 36, 139-155.
- Akgöz, B. (2020). Müzelerde Görsel Kimlik Uygulamaları: İstanbul Modern, SFMOMA ve Paul Klee Örnekleri. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 9(68), 617-630.
- Charr, M. (2024). Sanal ve Artırılmış Gerçeklik: Müzeler Artırılmış Gerçekliği Nasıl Kullanıyor?. Erişim Tarihi: 06.12.2024. <https://www.museumnext.com/article/how-museums-are-using-augmented-reality/>
- Coşkun, C. (2020). Sanat Müzelerinde Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları; Hacettepe Sanat Müzesi için Bir Öneri.
- Çalışkan, C. (2016). Sergileme Tasarımının Gelişimi Ve Müze İle Sanat Galerilerinin Karşılaştırılması. Yıldız Journal of Art and Design, 3(1), 26-42.
- Kandemir, Ö., & Uçar, Ö. (2015). Değişen müze kavramı ve çağdaş müze mekânlarının oluşturulmasına yönelik tasarım girdileri. Sanat ve Tasarım Dergisi, 5(2), 17-47.
- Mazlum, Ö. (2022). Müze iletişimi ve müze web siteleri üzerine bir inceleme. Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 100-136.
- Mercin, L. & Diksoy, İ. (2023). The Use of information designs as a communication language in museums in the 100th anniversary of the Republic. Journal of International Museum Education, 5(Special Issue), 91-107. <https://doi.org/10.51637/jimusemed.1371927>
- Özrili, Y. (2020). Müzelerde Markalaşma ve Kurumsal Kimlik. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 204-216.

Kaynakça

- Abe, N. & Shingoh, T. (1993), *Makinelerin tanınımından teknik çizimlerin oluşturulması*, 2. IEEE Robot ve İnsan İletişimi Uluslararası Çalıştayı Bildirileri , Tokyo, Japonya, s. 79-83, doi: 10.1109/ROMAN.1993.367744.
- Calkins, C. M., Franciosi, J. P., & Kolesari, G. L. (1999). *Human anatomical science and illustration: The origin of two inseparable disciplines*. *Clinical Anatomy*, 12(2), 120–129. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2353\(1999\)12:2<120::AID-CA7>3.0.CO;2-V](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-2353(1999)12:2<120::AID-CA7>3.0.CO;2-V)
- Cervino, C., Correia, E., & Alcaraz, M. (2015). *Scientific illustration: An indispensable tool for knowledge transmission*. In *Proceedings of the 3rd International Conference of Illustration and Animation*, 261-277.
- DK., (2014). *Bilim Tarihi: Kronolojik Zaman Çizelgesi*. Alfa Yayınları, s. 89.
- DK., (2019). *Bilim nasıl çalışır: Görsel olarak açıklanan gerçekler*. Alfa Yayınları.
- Etheridge, K. (2020). *The Flowering of Ecology: Maria Sibylla Merian's Caterpillar Book* (Vol. 3). Brill.
- Garces, A. (2021). *Art and science: The importance of scientific illustration in veterinary medicine*. *International Journal of Veterinary Sciences and Animal Husbandry*, 6(3), 30–33. <https://doi.org/10.22271/veterinary.2021.v6.i3a.357>
- Chamsi-Pasha, M., & Chamsi-Pasha, H. (2020). *The contribution of Islamic culture to the development of medical sciences*. *History*, 6(2). <https://www.jbima.com>
- Kimura. M., Kondo. Y., Hyodo. M., Hashimoto K., (2023). A Simple Method for Creating Medical Illustrations Using Tablets. *Cureus*, doi: 10.7759/cureus.40841
- Marques, D. (2017). *Scientific illustration overview*. *Proceedings of the International Colloquium Image in Science and Art*, 175-182.
- Naicker, J. (2023). *Medical Illustration in Anatomy*. In: Shapiro, L. (eds) *Graphic Medicine, Humanizing Healthcare and Novel Approaches in Anatomical Education*. *Biomedical Visualization*, vol 3. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-39035-7_4
- Taheri, A., (2020). *The Anatomy Illustration in Some of the Western and Iranian Medical Manuscripts*. *Journal of Research on History of Medicine*, 9(3):163-178.
- Pyle, C. M. (2000). *Art as science: scientific illustration, 1490–1670 in drawing, woodcut and copper plate*. *Endeavour*, 24(2), 69-75.
- Venancio, M., (2022). *Scientific Illustration: A Brief Review and The Emergence of 3D Illustration*, *Environmental Smoke*, 5(2), 10-14.
- Wellisch, H. (1975). *Conrad Gessner: A Bio-Bibliography*. *Journal of the Society for the Bibliography of Natural History*, 7(2), 151-247.

BAĞLANTILAR

Bağlantı 1: <https://sarkac.org/2017/07/micrographia-osman-bahadir/> (Erişim Tarihi: 02.12.2024)

Bağlantı 2: https://tr.wikipedia.org/wiki/Frank_H._Netter (Erişim Tarihi: 07.12.2024)

Bağlantı 3: <https://stoneandgray.co.za/blogs/news/what-is-botanical-illustration> (Erişim Tarihi: 09.12.2024)

Bağlantı 4: <https://sarkac.org/2017/07/micrographia-osman-bahadir/> (Erişim Tarihi: 09.12.2024)

Bağlantı 5: https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_R._Knight (Erişim Tarihi: 11.11.2024)

Kaynaklar

- Abdurrahman Eren-Hasan Dilim .(2022).Yazılımsal Bir Dijital İllüstrasyon Tekniği: Ascü İllüstrasyon. Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (Joshas)
- Kopf Ew (1916) Florence Nightingale As A Statistician. Publications of The American Statistical Association 15: 388–404.
- Lankow, J., Ritchie, J., & Crooks, R. (2012). Infographics: The Power Of Visual Storytelling. Hoboken, N.J., John Wiley & Sons, Inc.
- Siricharoen, W.V. (2013). Infographics: The New Communication Tools İn Digital Age.
- Solman, A. F. (2019). The Aesthetic and Communicative Values of İllustrations Used in Infographic. International Journal of Multidisciplinary Studies in Art and Technology, 2(2), 14-23. Doi: 10.21608/İjmsat.2019.179926
- Tülay Candemir.(2022).Yazınsal Bilginin Görselleştirilmesi: Su Kavramına Yönelik Bilgi Grafiği Uygulamaları. The Journal Of Türk-Islam World Social Studies

İnternet Kaynakları

- URL 1. <https://www.oreilly.com/library/view/infographics-thepower/9781118421598/xhtml/Chapter08c.html>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. Florence Nightingale'in Kırım Savaşı sırasında İngiliz Ordusu'nun ölüm nedenlerini göstermek için oluşturduğu infografik. (Soliman, 2019).
- Görsel 2. İnfografik Tasarlama Sürecini Gösteren bir İnfografik Tasarımı Örneği. <https://venngage.com/blog/how-to-make-an-infographic-in-5-steps/>
- Görsel 3. Ambalaj Tasarımında Marka İçerik Tanıtımı için Uygulanmış İnfografik Çalışması. <https://www.behance.net/gallery/17996535/Illustrative-Infographic-project-1-Packaging-design->
- Görsel 4. Dr. Sue Pillans, Yayınlar, ekip planlama günleri, bilgi notları, teklifler, sunumlar ve podcast'ler için oluşturulmuş infografik ve illüstrasyonlara bir örnek. <https://drsuepillans.com/recording/infographics/>
- Görsel 5. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma. <https://99designs.com/profiles/luzvierastudio/designs/1347380>
- Görsel 6. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma, İşletme İnfografik Tasarımı. <https://smartupvisuals.com/scribing/business-infographic-design/>
- Görsel 7. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma, Asit Yağmurları Nedenleri, Etkileri ve Çözümleri İnfografik Örneği <https://all-americanenviro.com/tag/acid-rain/>

Görsel 8. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma, Deprem Bilgilendirmesi. <https://www.ci.wilsonville.or.us/administration/page/earthquake-safety>

Görsel 9. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma, Sağlık Bilgilendirmesi. <https://www.cardiosmart.org/assets/infographic/coronavirus-and-your-heart-5-ways-to-keep-your-heart-safe-this-fall>

Görsel 10. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma, Tektonik Çeşitleri. <https://warrengography.weebly.com/plate-tectonics.html>

Görsel 11. Bilgi Grafiklerinde İllüstrasyon Kullanımına Örnek Çalışma, Medical Çizim. <https://99designs.com/profiles/alfoart>

Kaynakça

- (1930). Historic natural events. *Nature*, 125(3164), 956-957. <https://doi.org/10.1038/125956b0>
- (2023). After the spread of covid-19: A study of board game design factor for game-based learning. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 23(1). <https://doi.org/10.33423/jhstp.v23i1.5795>
- (2023). Rope and race: An ingenious board game for intermediation in mastering the four-fundamental operations of grade 5 learners. *International Journal of Social Science Humanity & Management Research*, 2(10). <https://doi.org/10.58806/ijsshmr.2023.v2i10n05>
- Ali, Z., Ghazali, M., Ismail, R., Muhammad, N., Abidin, N., & Malek, N. (2018). Digital board game: Is there a need for it in language learning among tertiary level students? *Matec Web of Conferences*, 150, 05026. <https://doi.org/10.1051/mateconf/201815005026>
- Bayeck, R. (2020). Examining board gameplay and learning: A multidisciplinary review of recent research. *Simulation & Gaming*, 51(4), 411-431. <https://doi.org/10.1177/1046878119901286>
- Bayeck, R. (2023). Understanding computational thinking in the gameplay of the Africansongo board game. *British Journal of Educational Technology*, 55(1), 259-276. <https://doi.org/10.1111/bjet.13353>
- Benner, B., Moiel, R., Dickson, J., & Harrington, P. (1977). Instrumentation of the spine for fracture dislocations in children. *Pediatric Neurosurgery*, 3(4), 249-255. <https://doi.org/10.1159/000119674>
- Blechman, E., Olson, D., Schornagel, C., Halsdorf, M., & Turner, A. (1976). The family contract game: Technique and case study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44(3), 449-455. <https://doi.org/10.1037/0022-006x.44.3.449>
- Bliss, M., Bishop, W., & Matheson, N. (1949). Medicine and science in postage stamps. *AJN American Journal of Nursing*, 49(3), 32. <https://doi.org/10.2307/3458161>
- Burwell, C. (1944). Bulletin boards in the school of nursing. *AJN American Journal of Nursing*, 44(11), 1077. <https://doi.org/10.2307/3416834>
- Chellapilla, K., & Fogel, D. (1999). Co-evolving checkers-playing programs using only win, lose, or draw. <https://doi.org/10.1117/12.342912>
- Colarelli, S. (1998). Psychological interventions in organizations: An evolutionary perspective. *American Psychologist*, 53(9), 1044-1056. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.53.9.1044>
- Cross, L., Piovesan, A., Sousa, M., Wright, P., & Atherton, G. (2023). Your move: An open access dataset of over 1500 board gamer's demographics,

- preferences and motivations. *Simulation & Gaming*, 54(5), 554-575. <https://doi.org/10.1177/10468781231189493>
- Crowne, D. (1966). Family orientation, level of aspiration, and interpersonal bargaining. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(6), 641-645. <https://doi.org/10.1037/h0023282>
- Damon, P., & Peristykh, A. (1999). Solar cycle length and 20th-century northern hemisphere warming: Revisited. *Geophysical Research Letters*, 26(16), 2469-2472. <https://doi.org/10.1029/1999gl900578>
- Dartigues, J., Foubert-Samier, A., Goff, M., Viltard, M., Amieva, H., Orgogozo, J., ... & Helmer, C. (2013). Playing board games, cognitive decline, and dementia: A French population-based cohort study. *BMJ Open*, 3(8), e002998. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2013-002998>
- Dewsbury, D. (2000). Issues in comparative psychology at the dawn of the 20th century. *American Psychologist*, 55(7), 750-753. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.55.7.750>
- Dias, C. (2023). Why have there been no great women board game designers? *International Journal of Games and Social Impact*, 1(2), 155-171. <https://doi.org/10.24140/ijgsi.v1.n2.08>
- Dodd, O., & Zheng, B. (2022). Does board cultural diversity contributed by foreign directors improve firm performance? Evidence from Australia. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(8), 332. <https://doi.org/10.3390/jrfm15080332>
- Donato, R., Antonek, J., & Tucker, G. (1996). Monitoring and assessing a Japanese FLES program: Ambiance and achievement. *Language Learning*, 46(3), 497-528. <https://doi.org/10.1111/j.1467-1770.1996.tb01245.x>
- Dziob, D. (2018). Board game in physics classes—A proposal for a new method of student assessment. *Research in Science Education*, 50(3), 845-862. <https://doi.org/10.1007/s11165-018-9714-y>
- Fair, H. (2022). Playing with the anthropocene: Board game imaginaries of islands, nature, and empire. *Island Studies Journal*, 17(1), 85-101. <https://doi.org/10.24043/isj.165>
- Fang, Y., Chen, K., & Huang, Y. (2016). Emotional reactions of different interface formats: Comparing digital and traditional board games. *Advances in Mechanical Engineering*, 8(3). <https://doi.org/10.1177/1687814016641902>
- Gomez, C., & Marklund, B. (2018). Games for cross-cultural training. *International Journal of Serious Games*, 5(4), 81-98. <https://doi.org/10.17083/ijsg.v5i4.259>
- Hall, M., & Forsyth, K. (2011). Roman rules? The introduction of board games to Britain and Ireland. *Antiquity*, 85(330), 1325-1338. <https://doi.org/10.1017/s0003598x00062086>

- Huizenga, J., Dam, G., Voogt, J., & Admiraal, W. (2017). Teacher perceptions of the value of game-based learning in secondary education. *Computers & Education, 110*, 105-115. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.03.008>
- Johnson, K., & Mervis, C. (1994). Microgenetic analysis of first steps in children's acquisition of expertise on shorebirds. *Developmental Psychology, 30*(3), 418-435. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.30.3.418>
- Knutson, T., Delworth, T., Dixon, K., & Stouffer, R. (1999). Model assessment of regional surface temperature trends (1949–1997). *Journal of Geophysical Research Atmospheres, 104*(D24), 30981-30996. <https://doi.org/10.1029/1999jd900965>
- McKelvey, R., & Palfrey, T. (1996). A statistical theory of equilibrium in games. *Japanese Economic Review, 47*(2), 186-209. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5876.1996.tb00043.x>
- Melton, K., Larson, M., & Boccia, M. (2019). Examining couple recreation and oxytocin via the ecology of family experiences framework. *Journal of Marriage and Family, 81*(3), 771-782. <https://doi.org/10.1111/jomf.12556>
- Nordin, N., Nordin, N., & Omar, W. (2022). The efficacy of rev-opoly augmented reality board game in higher education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET), 17*(07), 22-37. <https://doi.org/10.3991/ijet.v17i07.26317>
- Park, J. (2017). Hybrid monopoly: A multimedia board game that supports bi-directional communication between a mobile device and a physical game set. *Multimedia Tools and Applications, 76*(16), 17385-17401. <https://doi.org/10.1007/s11042-017-4589-x>
- Santos, M., Schmitt, M., Peres, A., & Reategui, E. (2020). Conquer the artwork: A board game for teaching history of art. *Educação Em Revista, 36*. <https://doi.org/10.1590/0102-4698219027>
- Suárez, S., Balbontin, J., & Ferrer, M. (2000). Nesting habitat selection by booted eagles *Hieraaetus pennatus* and implications for management. *Journal of Applied Ecology, 37*(2), 215-223. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2664.2000.00503.x>
- Vita-Barrull, N., March-Llanes, J., Guzmán, N., Estrada-Plana, V., Mayoral, M., Moya-Higueras, J., ... & Arias, S. (2022). The cognitive processes behind commercialized board games for intervening in mental health and education: A committee of experts. *Games for Health Journal, 11*(6), 414-424. <https://doi.org/10.1089/g4h.2022.0109>

Görsel Kaynakçası

Görsel 1: Game of Life, <https://copyrightlately.com/game-of-life-copyright-termination/>

Görsel 2: Clue Kutu Oyunu, <https://www.ebay.fr/itm/125425298763>

Görsel 3: Azul Kutu Oyunu ve varyasyonlarının kapak tasarımları, <https://www.theboardgamefamily.com/2022/02/3-azul-board-games-compared/>

Görsel 4: The Tea Dragon Society kart oyunu kuru tasarımı, <https://spiedagames.com/products/the-tea-dragon-society-convention-exclusive-box-850505008120>

Görsel 5: Pandemic kutu oyunu içeriği, <https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/pandemic-the-board-game-series-for-the-age-of-the-corona-virus>

Kaynakça

- Alighieri, D. (2010). *İlahi komedya*, İstanbul: Oğlak Yayınları.
- Bilgili, N. (2022), *Türk Mitolojisinde Fantastik Varlıklar*, İstanbul: Hermes Yayınları.
- Bloomfield, M. (1904). Cerberus, the Dog of Hades. *The Monist*, 14(4), s. 523-540. Erişim Tarihi: 11.12.2024.
<https://www.jstor.org/stable/27899506>
- Cerquand, J.F. ve Cerquand, M. (1860). Les Harpyies. *Revue Archéologique, Nouvelle Série*, 2, s. 367-382. Erişim Tarihi: 11.12.2024.
<https://www.jstor.org/stable/41734008>
- Challaye, F. (2007). *Dinler tarihi*, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Eco, U. (2015). *Çirkinliğin Tarihi*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Erhat, A. (1996). *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- İncil, (1998), İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi.
- İrak, M. (2018). Biçim ve Anlam Bütünlüğü Bağlamında Mehmet Siyah Kalem Resmi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 4(2), s.66-74.
- Jaffe, A. “Görsel Sanatlarda Sembolizm”. Hatice Mukaddes İlgün. *İnsan ve Semboller*. ed. Carl Gustave Jung. 226-267. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi, 3. Basım, 2018.
- Kearney, R. (2023). *Yabancılar, Tanrılar ve Canavarlar; Ötekiliği Yorumlamak*, İstanbul: Metis Yayınları
- Örnek, S. V. (1973). *Sözlük, budunbilim terimleri sözlüğü*. Erişim Tarihi: 12.12.2024.
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat&kategori=terim&kelimeget=efsane&hngget=md
- Strauss, C. L. (2013). *Mit ve anlam*, (e-kitap), İstanbul: İthaki Yayınları.
- Wilkinson, K. (2021). *Semboller ve İşaretler*, İstanbul: Alfa Yayınları.

Kaynakça

- Armutcı, B., & Çalış, M. (2024). Piksel sanatında tasarım ve uygulama yöntemleri. 2. *Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu Tam Metinler Kitabı* (Ed. S. Keskin, ss. 433-455). Bayburt Üniversitesi Yayınları.
- Chuyang, W., Mondier, S., & Duraisamy, P. (2019). Art is key to the success of a modern game. *2019 10th International Conference on Computing, Communication and Networking Technologies (ICCCNT)*. <https://doi.org/10.1109/icccnt45670.2019.8944678>
- Crespo-Martinez, E., Bueno, S., & Gallego, M. D. (2023). A video game for entrepreneurship learning in Ecuador: Development study. *JMIR Formative Research*, 7, e49263. <https://doi.org/10.2196/49263>
- Futschik, D., Kučera, M., Lukáč, M., Wang, Z., Shechtman, E., & Sýkora, D. (2021). Stalp: Style transfer with auxiliary limited pairing. *Computer Graphics Forum*, 40(2), 563–573. <https://doi.org/10.1111/cgf.142655>
- Fox, J., Ralston, R., Cooper, C., & Jones, K. (2014). Sexualized avatars lead to women's self-objectification and acceptance of rape myths. *Psychology of Women Quarterly*, 39(3), 349–362. <https://doi.org/10.1177/0361684314553578>
- Gabbiadini, A., Riva, P., Andrighetto, L., Volpato, C., & Bushman, B. J. (2016). Acting like a tough guy: Violent-sexist video games, identification with game characters, masculine beliefs, & empathy for female violence victims. *PLOS ONE*, 11(4), e0152121. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0152121>
- Gordon, R. (2018). *The art of game design: A book of lenses* (3rd ed.). CRC Press. ISBN 978-1138632059
- Lin, J. (2013). Identification matters: A moderated mediation model of media interactivity, character identification, and video game violence on aggression. *Journal of Communication*, 63(4), 682–702. <https://doi.org/10.1111/jcom.12040>
- McCloud, S. (1993). *Understanding comics: The invisible art*. HarperCollins. ISBN 978-0060976255
- Makai, P. K. (2018). Video games as objects and vehicles of nostalgia. *Humanities*, 7(4), 123. <https://doi.org/10.3390/h7040123>
- Nassar, S. (2022). Novel role of artificial intelligence utilization by concept designers in video games. *International Design Journal*, 12(2), 267–270. <https://doi.org/10.21608/idj.2022.115731.1033>
- Nawrocka, E. (2019). Game localization pitfalls: Translation and multitextuality. *Beyond Philology: An International Journal of Linguistics, Literary Studies and English Language Teaching*, 16(4), 101–128. <https://doi.org/10.26881/bp.2019.4.04>

- Okur, M., & Aygenç, E. (2017). Video games as teaching and learning tool for environmental and space design. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(3). <https://doi.org/10.12973/ejmste/80932>
- Pan, A., & Chadwick, S. B. (2020). Effects of interactivity and realism on player aggression in video games. *University of Michigan Undergraduate Research Journal*, 14(1). <https://doi.org/10.3998/umurj.16481002.0014.009>
- Pope, L., Garnett, B. R., & Dibble, M. (2017). Engaging adolescents to inform the development of a mobile gaming app to incentivize physical activity. *JMIR Research Protocols*, 6(8), e161. <https://doi.org/10.2196/resprot.8113>
- Sacco, O., Liapis, A., & Yannakakis, G. (2019). Extracting semantic-based video game characters information from social media platforms. *Mathematics and Computer Science*, 4(1), 24. <https://doi.org/10.11648/j.mcs.20190401.13>
- Salen, K., & Zimmerman, E. (2004). *Rules of play: Game design fundamentals*. MIT Press. ISBN 978-0262240451
- San, T., Kanematsu, Y., & Mikami, K. (2023). Algorithmic analysis of color combinations principle in game concept art. *The Journal of the Society for Art and Science*, 22(4), 15_1–15_7. https://doi.org/10.3756/artsci.22.15_1
- Shekhar, S., Reimann, M., Hilscher, M., Semmo, A., Döllner, J., & Trapp, M. (2023). Interactive control over temporal consistency while stylizing video streams. *Computer Graphics Forum*, 42(4). <https://doi.org/10.1111/cgf.14891>
- Shi, D. (2023). Enhancing the quality of the game with art: A case study of the game Wildfrost. *Highlights in Art and Design*, 3(3), 28–31. <https://doi.org/10.54097/hiaad.v3i3.11179>
- Wu, X., & Chen, J. (2020). Preserving global and local temporal consistency for arbitrary video style transfer. *Proceedings of the 28th ACM International Conference on Multimedia*. <https://doi.org/10.1145/3394171.3413872>
- Yayalar, Ü. H. (2022). Kültürün video oyunlarına aktarımı: *Bloodborne* ve *Ghost of Tsushima* üzerinden bir inceleme. İçinde E. Süngü & B. Bostan (Ed.), *Dijital oyunlar 2.0: Oynanış ve kimlik* (ss. 122–157). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 978-625-427-497-8

OYUN KAYNAKLAR

- CD Projekt Red. (2015). *The Witcher 3: Wild Hunt* [Video oyunu]. CD Projekt. <https://www.thewitcher.com>
- Clover Studio. (2006). *Okami* [Video oyunu]. Capcom. <https://www.capcom.co.jp/okami/>

- DrinkBox Studios. (2013). *Guacamelee!* [Video oyunu]. DrinkBox Studios. <https://www.drinkboxstudios.com>
- Guerrilla Games. (2017). *Horizon Zero Dawn* [Video oyunu]. Sony Interactive Entertainment. <https://www.guerrilla-games.com/play/horizon>
- Kojima Productions. (2019). *Death Stranding* [Video oyunu]. Sony Interactive Entertainment. <https://www.kojimaproductions.jp>
- Konami. (1999–günümüz). *Silent Hill* [Video oyunu serisi]. Konami.
- Moon Studios. (2015). *Ori and the Blind Forest* [Video oyunu]. Xbox Game Studios. <https://www.orithegame.com>
- Nintendo. (1986–günümüz). *The Legend of Zelda* [Video oyunu serisi]. Nintendo.
- Nodding Heads Games. (2020). *Raji: An Ancient Epic* [Video oyunu]. Super.com. <https://rajithegame.com>
- Nomada Studio. (2018). *Gris* [Video oyunu]. Devolver Digital. <https://nomadastudio.com/Gris>
- Polyarc. (2018). *Moss* [Video oyunu]. Polyarc. <https://www.polyarcgames.com/moss>
- Rockstar Games. (2018). *Red Dead Redemption 2* [Video oyunu]. Rockstar Games. <https://www.rockstargames.com/reddeadredemption2>
- Santa Monica Studio. (2018). *God of War* [Video oyunu]. Sony Interactive Entertainment. <https://www.playstation.com/en-us/games/god-of-war/>
- Studio MDHR. (2017). *Cuphead* [Video oyunu]. Studio MDHR. <https://cupheadgame.com>
- Sucker Punch Productions. (2020). *Ghost of Tsushima* [Video oyunu]. Sony Interactive Entertainment. <https://www.ghostoftsushima.com>
- Team Cherry. (2017). *Hollow Knight* [Video oyunu]. Team Cherry. <https://www.hollowknight.com>
- Thatgamecompany. (2012). *Journey* [Video oyunu]. Sony Interactive Entertainment. <https://thatgamecompany.com/journey/>
- Ubisoft. (1989–günümüz). *Prince of Persia* [Video oyunu serisi]. Ubisoft.
- Ubisoft. (2007–günümüz). *Assassin's Creed* [Video oyunu serisi]. Ubisoft.
- Upper One Games. (2014). *Never Alone (Kisima Ingitchuna)* [Video oyunu]. E-Line Media. <https://www.neveralongame.com>

GÖRSEL KAYNAKLAR

- Şekil 1. <https://i.ebayimg.com/images/g/vEwAAOSwEpBkKGWz/s-l1600.jpg> (E.T: 16.12.2024).

- Şekil 2. https://thegameexperts.com.au/cdn/shop/products/IMG_8009_3cc-72f9a-b464-4cfa-acd5-7c47ddd97c1a_2048x2048.jpg?v=1618593873 (E.T: 16.12.2024).
- Şekil 3. <https://static1.srcdn.com/wordpress/wp-content/uploads/2021/08/Cuphead-Games-Harder-Than-Dark-Souls.jpg> (E.T: 16.12.2024).
- Şekil 4. <https://www.reddit.com/media?url=https%3A%2F%2Fpreview.redd.it%2F8vg4r8g2xrb5l.jpg%3Fwidth%3D1080%26crop%3Ds-mart%26auto%3Dwebp%26s%3D0892bc3d3da1629682ee0cd2489c-088116d06aef> (E.T: 16.12.2024).
- Şekil 5. <https://www.iomag.co/wp-content/uploads/2016/06/The-Art-of-The-Legend-of-Zelda-Breath-of-the-Wild-4-783x603.jpg> (E.T: 16.12.2024).
- Şekil 6. https://miro.medium.com/v2/resize:fit:4800/format:webp/1*a-OW3MH-m4RprXntk9B994g.jpeg (E.T: 16.12.2024).
- Şekil 7. <https://sixwingstories.org/wp-content/uploads/2024/01/image.png> (E.T: 16.12.2024).
- Şekil 8. https://blogger.googleusercontent.com/img/b/R29vZ2xl/AVvX-sEha1JcoFu4DXr6jdSksjPUSZaZ2w3v-vRoASg5trzwVBBk2wuL-reULY1Kqq1S_YO424PSgxnXJh14IBqI3oO_RlauBYXRa81JV-Bx9WuWjpx49jS4QKBwQN2537jHrdAETjaEbuHmDxCi3t-Ke4WwTASwVMtRk48Kd4oCoFfntw7Re9CoK-GMz28G0Lr3Uo/s1242/silent-hill-2-remake-concept-art-shdownloads%20%2810%29.jpg (E.T: 16.12.2024).

Profesyonel Turist Rehberlerinin Verimliliklerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Nurdane Taş

Prof. Dr. Atınç Olcay

Doç. Dr. Esra Çıkmaz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Profesyonel Turist Rehberlerinin Verimliliklerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Nurdanc Taş • Prof. Dr. Atınç Olcay • Doç. Dr. Esra Çıkmaz

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-910-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub465>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Taş, N., Olcay, A., Çıkmaz, E. (2024). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Verimliliklerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub465>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abta, (2024). abta.com. ABTA Travel with Confidence: <https://www.abta.com/> adresinden alındı.
- Acar, V. (2014). Profesyonel Turist Rehberlerinin Liderlik Yönelimleri: Aydın Turist Rehberleri Odası'na Kayıtlı Olan Profesyonel Turist Rehberleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Aydın, s. 1-106.
- Ahipaşaoğlu, S., ve Arıkan, İ. (2005). Seyahat Endüstrisi İşletmeleri (2. Baskı). Gazi Kitapevi, Ankara.
- Ahipaşaoğlu, H. (2006). Turizmde Rehberlik (2. Baskı), Gazi Kitapevi, Ankara.
- Ahipaşaoğlu, H. S. (2001). Turizmde Rehberlik, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Akbulut, P. (2010). Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.
- Akdeniz, H. A., ve Durmaz, F. (1998). Verimliliğin Genel Performans Üzerindeki Yansımalarının Uygulanması. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 85-99.
- Akın, A. (2018). El Sanatlarının Turizme Etkisi: Gaziantep Örneği. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 241-263.
- Akıncı, Z. (2002). Turizm Sektöründe İşgören İş Tatminini Etkileyen Faktörler : Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama. Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1-25.
- Akşit Aşık, N. (2010). Çalışanların İş Doyumunu Etkileyen Bireysel ve Örgütsel Faktörler ile Sonuçlarına İlişkin Kavramsal Bir Değerlendirme. Türk İdare Dergisi, 31-51.
- Akyıldız, H., ve Karabıçak, M. (2002). Verimlilik ve Ücret İlişkisinin Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 57-76.
- Alaciddinoğlu, F., ve Can, A. S. (2007). Türk Turizm Sektöründe Tur Operatörleri ve Seyahat Acentaları. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 50-66.

- Aloudat, A. S. (2017). Undergraduate Students' Perceptions of a Tour-Guiding Career. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 333-344.
- Altunışık, R., Coşkun, R. ve Yıldırım, E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı. Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- Andaç, P. (2013). Turizm Hukuku, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Andrade, E. (2014). Business Hostel: A New Opportunity for The Hostel Industry. Master's Thesis, Nova School of Business and Economics Lisbon.
- Antonio, M. S., ve Uula, M. M. (2022). Measuring The Productivity of Tourism Sector in Indonesia. *Halal Tourism and Pilgrimage*, 1-11.
- Ap, J., ve Wong, K. K. F. (2001). Case Study On Tour Guiding: Professionalism, Issues and Problems. *Tourism Management*, 551-563.
- Ar, H. (2015). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Turist Rehberlerinin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Balıkesir, 1-120.
- Arıca, R., ve Kodaş, D. (2020). Seyahat Acentacılığı Teknolojik Değişimin Seyahat Acentalarına Yansımaları. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Arıca, R. (2017). Seyahat Acentalarında Müşterilerin Üretime Katılım Davranışının Algılanan Hizmet Çıktılarına Etkisi. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1-206.
- Arslan, A. (2016). Örgütsel Sinizm Ve İş Tatmini Arasındaki İlişkiler: Aydın Turist Rehberleri Odası'na Kayıtlı Olan Profesyonel Turist Rehberleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Aydın. 1-134.
- Arslan, A., ve Tanrısevdi, A. (2022). Turist Rehberlerinin Mesleki Performansının Turistlerin Memnuniyetine Etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 237-257.
- Arta. (2024). artatravel.org. ARTA Association of Retail Travel Agents : ARTA - History & Vision (artatravel.org) adresinden alındı
- Aslan, Z., ve Çokal, Z. (2016). Profesyonel Turist Rehberinin Kültürel Değerlere Katkısına İlişkin Turist Algulamaları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 53-69.
- Asmadili, M. (2018). Turist Rehberlerinin Liderlik Rollerine İlişkin Bakış Açılarının Belirlenmesi: Eskişehir Örneği. Detay Yayıncılık, Ankara.
- N. Hacıoğlu, C. Avcıkurt, A. Kılıç, H. Ulusoy Yıldırım. Turist Rehberliği Üzerine Güncel Araştırmalar. Detay Yayıncılık.
- Asta. (2024). asta.org. ASTA The American Society of Travel Advisors: <https://www.asta.org/> adresinden alındı.
- Aswathappa, K. (2010). Organizational Behavior. Himalaya Publishing House. Mumbai, 177-179.

- Aşan, Ö., ve Erenler, E. (2008). İş Tatmini ve Yaşam Tatmini İlişkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 203-216.
- Avcı, E. (2020). Turist Rehberlerinin Paket Tur Performansı Üzerine Bir Değerlendirme. II. Ulusal Turizm Rehberliği Kongresi. Aydın/Kuşadası: Detay Yayıncılık.
- Ayaz, N. (2019). İş Stresi ve İş Stresiyle Başetme: Turist Rehberleri Üzerine bir Çalışma. Doktora Tezi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir, 1-13.
- Aybar, S., ve Saldamlı, A. (2016). Otel İşletmelerinde Öğrenen Örgüt Yapısı ve Verimlilik İlişkisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 371-390.
- Aydın, G. (2021). Turist Rehberlerinin İş Yaşam Kalitesi ve İşe Yabancılaşma Eğilimlerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Balıkesir, 1-99.
- Aydın, O. (2020). Tükenmişlik ve Duygusal Emek İlişkisi: Akdeniz Bölgesinde Görev Yapan Turist Rehberleri Üzerine bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Gaziantep, 1-147.
- Aydoğdu, H. (2019). Şanlıurfa Tarihi Kent Merkezinde Koruma-Geliştirme Stratejileri Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Gaziantep, 1-126.
- Bakan, İ., Taşlıyan, M., Taş, F., ve Aka, N. (2014). Örgüt Depresyonu ve İş Tatmini Arasındaki İlişki; Bir Üniversitedeki Akademisyenler Üzerinde Alan Araştırması. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 296-315.
- Bayrak, S. S. (2011). Türkiye İmalat Sanayinde Bölgesel Öğrenme ve Verimlilik İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Mersin, 1-124.
- Bayram, G. E. (2019). Turist Rehberlerinde Duygusal Zekâ, Motivasyon, Performans İlişkisi, Turizm Akademik Dergisi, 6 (2), 43-59.
- Bhattacharjee, A. (2021). Social Science Research: Principles, Methods and Practices. USA: USA: University of South Florida Tampa, 1-150.
- Blazquez-Resino, J. J., Molina, A., ve Esteban-Talaya, A. (2015). Service-Dominant Logic in Tourism: The Way to Loyalty. Current Issues in Tourism, 700-719.
- Brito, M. (2012). Cultural Tourists Requests from their Tourist Guides. International Journal of Management Cases, 266-282.

- Bulutistan. (2021). Bulutistan.com. <https://bulutistan.com/blog/regresyon/#RegresyonNedir>: https://bulutistan.com/blog/regresyon/#Regresyon_Nedir adresinden alındı.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları El Kitabı. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Cavlak, H. (2021). Etkinlik, Etkililik, Verimlilik, Kârlılık, Performans: Kavramsal Bir Çerçeve Ve Karşılaştırma. *Journal Of Research İn Business*: 6 (1), 99-126.
- Chang, K.C. (2014). Examining the Effect of Tour Guide Performance, Tourist Trust, Tourist Satisfaction, and Flow Experience on Tourists' Shopping Behavior. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 219-247.
- Charles, S. M. (1997). A Production Function Approach to Productivity Analysis in Services: The Case Of Tourism Activities in Selected Caribbean Countries. Doctoral Thesis University Of Surrey (United Kingdom), 1-430.
- Chikuta, O., Kabote, F., ve Chikanya, N. (2017). Tour Guides Experiences With Tourists With Disabilities. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*. 130-139.
- Coğrafya.gen.tr. (2024). Şanlıurfa İklim ve Bitki Örtüsü. [coğrafya.gen.tr: https://www.cografya.gen.tr/tr/sanlıurfa/iklim.html](https://www.cografya.gen.tr/tr/sanlıurfa/iklim.html) adresinden alındı.
- Cohen, E. H., Ifergan, M., ve Cohen, E. (2002). A New Paradigm in Guiding: The Madrich as a Role Model. *Annals of Tourism Research*, 919-932.
- Cohen, E. (1985). The Tourist Guide: The Origins, Structure and Dynamics of a Role. *Annals of Tourism Research*, 378-398.
- Collins, V. R. (2000). *Becoming a Tour Guide: The Principles of Guiding and Site Interpretation*. London and New York: Continuum, 1-157.
- Coşkun, R., Altunışık, R., ve Yıldırım, E. (2019). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı (10. Baskı). Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- Cribbin, J. J. (1972). *Effective Managerial Leadership*. New York: American Management Association, 1-264.
- Curtin, S. (2010). Managing the Wildlife Tourism Experience: The Importance of Tour Leaders. *International Journal of Tourism Research*, 219-236.
- Çapar, G., ve Atçı, D. (2023). The Effect of Interpretation Performance of Tour Guides on Memorable Tour Experiences and Behavioural Intentions. *Journal of Eurasia Tourism Research*, 1-14.
- Çelen, Ö., Teke, A., ve Cihangiroğlu, N. (2013). Örgütsel Bağlılığın İş Tatmini Üzerine Etkisi: Gülhane Askeri Tıp Fakültesi Eğitim Hastanesinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 399-410.

- Çelik, M., ve Aksoy, M. (2017). Şanlıurfa'da Özel Günlerde Yapılan Yemeklere Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 136-144.
- Çetinkaya, M., ve Öter, M. Z. (2016). Role of Tour Guides on Tourist Satisfaction Level in Guided Tours and Impact on Re-Visiting Intention: a Research in Istanbul. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 40-54.
- Ayyıldız, Ç. S. (2022). Turist Rehberlerinin İş Ve Yaşam Doyumunun Mesleki Bağlılık Düzeylerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Rehberliği Ana Bilim Dalı. Mersin, 1-116.
- Çimen, M., ve Şahin, İ. (2000). Bir Kurumda Çalışan Sağlık Personelinin İş Doyumu Düzeyinin Belirlenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 53-67.
- Çimrin, H. (1995). Turizm ve Turist Rehberliğinin ABC'si (3. Baskı). Akdeniz Kitabevi, 1-99.
- Çitçi, A. E. (2009). İlkçağdan Günümüze Gaziantep Tarihi. Damla Matbaası, Gaziantep, 1-90.
- Çıtır, I. Ö., ve Kavi, E. (2010). Algılanan Örgütsel Güven ile İş Güvencesi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 229-244.
- Çokal, Z. (2015). Bir Kültür Elçisi Olarak Profesyonel Turist Rehberinin Turistlere Aktarılan Kültürel Değerlere Katkısına Yönelik Turist Algılamaları: Kapadokya Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Nevşehir, 1-104.
- Çolakoğlu, M., ve Gökben, A. (2017). Türkiye'de Eğitim Fakültelerinde FeTeMM (STEM) Çalışmaları. *Journal of Research in Informal Environments*, 46-69.
- Çolakoğlu, Y. Y. (2007). Seyahat Acentaları Yönetimi. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Davis, K. (1988). İşletmede İnsan Davranışı Örgütsel Davranış Çeviren Kemal Tosun. İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları. İstanbul.
- De Jorge J., ve Suarez, C. (2013). Productivity, Efficiency and its Determinant Factors in Hotels. *The Service Industries Journal*, 354-372.
- Değirmencioğlu, A. Ö. (1998). Türkiye'de Turizm Rehberliği Eğitimine Bir Yaklaşım. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, s. 189-196.
- Demir, D. (2017). Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü İlkeler ve Yönetim (2. Baskı). Detay Yayıncılık, Ankara.
- Demir, M. (2017). Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü İlkeler ve Yönetim. Detay Yayıncılık, Ankara.

- Demir, Ö. (2021). Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizmde Dijitalleşmeye ve Robotlaşmaya Bakış Açısı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Demiray, S. (2018). Psikolojik Güçlendirme ile İş Doymu Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Denizli, 1-110.
- Denizer, D. (1995). Otel İşletmeciliği. Anatolia Yayıncılık, Ankara.
- Derinalp, G. (2022). Turist Rehberi Adaylarının Kişilik Özellikleri ile Çevreci Turum ve Davranışlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin, 1-76.
- Deveci, B. (2020). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İş Doymu ve Yaşam Doymuna Etkisi: Turist Rehberleri Üzerine bir Araştırma. Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Balıkesir, 1-257.
- Dinçer, F., ve Kızılırmak, İ. (1998). Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Sorunları ve Çözüm Önerileri. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 22-39.
- Doğanay, P., ve Zaman, P. (2019). Türkiye Turizm Coğrafyası. Pegem Akademi, Ankara.
- Dokunmazer, G. (1997). Konaklama İşletmelerinde Verimlilik. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Bursa, 1-117.
- Doswell, R. (1979). Further Case Studies in Tourism University of Strathclyde. London: 5. Tourism Services and Tourist Guides by Thierry Quintric Lamothe, 1-153.
- Dönmez, Y. F. (2013). Çalışanlarda İş Doymu ve Örgütsel Bağlılık: Diyarbakır Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul, 15-20.
- Durmuş, B., Yurtkoru, S., ve Çinko, M. (2013). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi (5. Baskı). Beta Basım Yayın, 1-215.
- Durukan, K. (2017). İş Doymunu Etkileyen Faktörler: Denizli Devlet Hastanesi Çalışanları Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı İstanbul, 1-104.
- Düz, B. (2023). What Might They Ask? Tourists' Questions Directed to Tour Guides Due to Their Information-Giver Role. Journal of Tourism Leisure and Hospitality, 42-52.
- ECTAA. (2024). cetaa.org/en. ECTAA The European Travel Agents and Tour Operators Associations: <https://www.cetaa.org/en/about-us> adresinden alındı.

- EFCO ve HPA. (2024). <https://www.efcohp.eu/>. EFCO&HPA European Federation of Campingsite Organisations and Holiday Park Associations: <https://www.efcohp.eu/> adresinden alındı.
- Erdoğan, Ş. (2013). Örgüt İklimi ile Çalışanların Motivasyonu ve İş Tatmini Arasındaki İlişkiler Özel Bir Hastanede Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Gediz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İzmir, 1-124.
- Eroğluer, K. (2011). Örgütsel İletişim ile İş Tatmini Unsurları Arasındaki İlişkiler: Kuramsal Bir İnceleme. Ege Akademik Bakış, 121-136.
- Eser, S., Şahin, S., ve Çakıcı, A. C. (2021). Turist Rehberliği (2. Baskı). Detay Yayıncılık, Ankara.
- ETOA. (2024). etoa.org. ETOA European Tourism Association: <https://www.etoa.org/> adresinden alındı.
- GARO. (2024). GARO Gaziantep Bölgesi Turist Rehberleri Odası. garo.org.tr: <https://garo.org.tr/home/mevzuat-2/yonetmelik/> adresinden alındı.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2024). Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. <https://www.gaziantep.bel.tr/:https://www.gaziantep.bel.tr/tr/gaziantepi-kesfet/gaziantep-hakinda> adresinden alındı.
- Gec, C. Y., Choy, D. J. L., ve Makens, J. C. (1997). The Travel Industry (3. Edition). International Thomson Publishing, Canada.
- George, D., ve Mallery, P. (2003). SPSS for Windows step by step : a Simple Guide and Reference, 11.0 Update. Boston: Allyn and Bacon: Internet Archive, 1-357.
- Geva, A., ve Goldman, A. (1991). Satisfaction Measurement in Guided Tours. Annals of Tourism Research, 177-185.
- Green, R., ve Jones, D. (2010). Practices, Needs and Attitudes of Bird-watching Tourists in Australia. Environmental Science, 1-60.
- Greenhaus, J., Parasuraman, S., ve Wormley, W. (1990). Effects of Race on Organizational Experiences, Job Performance Evaluations, and Career Outcomes. Academy of Management Journal, 64-86.
- Gronroos, C. (1978). A Service-Orientated Approach to Marketing of Services. European Journal of Marketing, 588-601.
- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Gürsoy, H. (2019). Profesyonel Turist Rehberlerinin Kişisel Gelişimi ve Mesleki Donanımı Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Rehberliği Anabilim Dalı Balıkesir, 1-106.
- Güven, M. Ü. (2020). Kahramanmaraş Botanik Expo Organizasyonunun Şehre Olan Etkisinin Turizm Sektör Paydaşlarınınca Değerlendirilmesi. Yüksek

- Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Gaziantep, 1-189.
- Güzel, Ö., Altıntaş, V., ve Şahin, İ. (2017). Turist Rehberliği Araştırmaları Öngörüler ve Uygulamalar. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Güzel, F. Ö. (2007). Türkiye İmajının Geliştirilmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü: Alman Turistler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Balıkesir, 1-168.
- Hacıoğlu, P. (2006). Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü (6. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık, 1-280.
- Heung, V. (2008). Tur Liderlerinin Hizmet kalitesinin Acentanın İtibarına ve Müşterilerin Ağızdan Ağıza İletişimine Etkileri. Tatil Pazarlama Dergisi, 305-315.
- Holloway, J. C. (1992). Travel and Tourism: In Business Now S. London: Macmillan Education Ltd., 1-76.
- Hoş, C., ve Oksay, A. (2015). Hemşirelerde Örgütsel Bağlılık İle İş Tatmini İlişkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1-24.
- Howard, J., Thwaites, R., ve Smith, B. (2001). Investigating the Roles of the Indigenous Tour Guide. Journal of Tourism Studies, 32-39.
- Hu, W. (2007). Tour Guides and Sustainable Development: the Case of Hainan, China. Geography and Environmental Management, 1-213.
- Hu, W., ve Wall, G. (2011). Tour Guide Management in Hainan, China: Problems, Implications, and Solutions. Asia Pacific Journal of Tourism Research, 1-15.
- Huang, S., Hsu, C. H. C., ve Chan, A. (2009). Tour Guide Performance and Tourist Satisfaction: a Study of the Package Tours in Shanghai. Journal of Hospitality & Tourism Research, 3-33.
- IATA. (2024). iata.org. IATA The International Air Transport Association: <https://www.iata.org/en/about/> adresinden alındı.
- İçöz, P. (2014). Seyahat Acentaları ve Tur Operatörlüğü Yönetimi (8. Baskı). Turhan Kitabevi, Ankara.
- IHRA. (2024). ih-ra.org. IHRA International Hotel & Restaurant Association: <https://www.ih-ra.org/> adresinden alındı.
- İrigüler, F. ve Güler, M. (2016). Emotional Labor of Tourist Guides: How Does It Affect Their Job Satisfaction and Burnout Levels? Journal of Yasar University, 113-123.
- İslamoğlu, A. H., ve Alnıaçık, Ü. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (4. Baskı). Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul.

- İşcan, Ö. F., ve Sayın, U. (2010). Örgütsel Adalet, İş Tatmini ve Örgütsel Güven Arasındaki İlişki. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 195-216.
- İşcan, Ö. F., ve Timuroğlu, M. K. (2007). Örgüt Kültürünün İş tatmini Üzerindeki Etkisi ve Bir Uygulama. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 119-135.
- Iverson, R. D., ve Maguire, C. (2000). The Relationship Between Job and Life Satisfaction: Evidence from a Remote Mining Community. Human Relations, 807-839.
- Kayf, J. (2020). Challenges Facing Tour Guide Profession and Their Impacts on the Egyptian Guides Performance. JAAUTH, 113-130.
- Kahraman, N., ve Türkay, O. (2014). Turizm ve Çevre. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kapa, M.G., Crom, E.P., ve Hermann, U.P. (2022). An Exploration Of Tourist Guides' Competencies To Create Memorable Tourist Experiences. GeoJournal of Tourism and Geosites, 44(4), 1350-1358.
- Kara, S., ve Demir, M. (2021). Profesyonel Turist Rehberlerinin Davranış ve Mesleki Yeterliliklerinin Tur Kalitesine Etkisi. Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 1-35.
- Kara, O. (2014). İş Gücü Verimliliği ile İmalat Sektörü Büyüme Hızı Arasındaki İlişki. Route Educational and Social Science Journal, 11-25.
- Karagöz, D., ve Gürge, M. (2021). Turist Rehberliği Bilgisinin Sistemantik Analizi. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 2522-2541.
- Karaman, D. (2018). Demografik Özelliklerin İş Tatmini Üzerindeki Etkisi: Eğitim Sektöründe Bir Uygulama. Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 65-78.
- Kasavana, M., ve Cahill, J. (1992). Managing Computers in the Hospitality Industry. USA: Educational Institute of the American Hotel & Motel Association, 1-331.
- Kayar, Y. (2012). Üretim ve Verimlilik Temel Esaslar ve Uygulama. Ekin Basım Yayın, Bursa.
- Kemboi, T. H., ve Jairus, K. N. (2018). Tour Guiding Performance Attributes and Tourist Satisfaction: Evidence from North Rift Tourist Region, Kenya. Journal of Hotel Management and Tourism Research, 8-23.
- Kervankıran, İ. (2011). Afyonkarahisar İlinin Başlıca Doğal, Tarihi ve Kültürel Kaynaklarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Afyonkarahisar, 1-327.

- Koç, D. E. (2022). Turist Rehberi Başarımının Unutulmaz Turizm Deneyimleri ve Tekrar Ziyaret Niyeti Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sakarya, 1-157.
- Koçoğlu, C. M. (2015). Akademik Personelin İş Tatmin Düzeylerinin Ölçülmesi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 16-35.
- Koçoğlu, C. M., ve Yıldırım Kalem, M. (2023). Turist Rehberi Performansının Turist Memnuniyeti ve Destinasyon Sadakati Üzerine Etkisi: Uzak Doğulu Turistler Üzerinde Bir Uygulama. Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty, 10(2), 858-881.
- Kozak, N., Kozak, M. A., ve Kozak, M. (2022). Genel Turizm: İlkeler - Kavramlar . Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kozak, M. (2021). Bilimsel Araştırma Tasarım Yazım Ve Yayımlar Teknikleri. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Köroğlu, Ö., ve Güzel, Ö. (2023). Kavramdan Uygulamaya: Turist Rehberliği Mesleği (2. Baskı). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Köroğlu, Ö. (2011). İş Doyumu ve Motivasyon Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Performansla İlişkisi: Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı. Balıkesir, 1-357.
- Köroğlu, Ö. (2013). Turist Rehberlerinin İş Yaşamındaki Rollerini Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 91-112.
- Köz, S. (2020). Rehber Akademisyenlerin Rehberlikten Akademiye Geçme Motivasyonları ve İş Doyumu. Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Kastamonu, 1-140.
- KTB. (2024). Kültür ve Turizm Bakanlığı. Kültür ve Turizm Bakanlığı: <https://ktb.gov.tr> adresinden alındı.
- Kurtuluş, H. U. (2023). Türkiye’de Turizm ve İhracat İlişkisi (2002-2021). Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret ve Finansman Anabilim Dalı Konya, 1-56.
- Kuşlivan, S., ve Çeşmeci, N. (2002). Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitiminin Sorunları ve Yeniden Yapılandırılması. Turizm Eğitimi. Turizm Eğitimi: Konferans-Workshop. Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, 235-242.
- Leclerc, D., ve Martin, J. N. (2004). Tour Guide Communication Competence: French, German and American Tourists’ Perceptions. International Journal of Intercultural Relations, 181-200.

- Lew, A., Hall, C., ve Timothy, D. (2008). *World Geography of Travel and Tourism A Regional Approach*. UK: Butterworth-Heinemann, 1-363.
- Lin, Y. C., Lin, M. L., ve Chen, Y. C, (2017). How Tour Guides Professional Competencies Influence on Service Quality of Tour Guiding and Tourist Satisfaction: An Exploratory Research. *International Journal of Human Resource Studies*, 1-19.
- Locke, E. (1976). The Nature And Causes Of Job Satisfaction. In M. D. Dunnett (Ed.), *Handbook Of Industrial And Organizational Psychology*, 1279-1350.
- Lovrentjev, S. (2015). Education of Tourist Guides: Case of Croatia. *Procedia Economics and Finance*, 555-562.
- Lundberg, D. E. (1974). *The Tourist Business*. Boston: Cahners Publishing Inc., 1-276.
- Luşak, H. S. (2023). Turist Rehberlerinin Performanslarına Yönelik Şikayetler: Paket Tur Tüketicileri Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Rehberliği Anabilim Dalı Balıkesir, 1-89.
- Mak, A. H. N., Wong, K. K. F., ve Chang, R. C. Y. (2011). Critical Issues Affecting The Service Quality and Professionalism of The Tour Guides in Hong Kong and Macau. *Tourism Management*, 1442-1452.
- Mengü, C. (2018). *Seyahat İşletmelerinde Yönetim ve Operasyon Stratejileri Modern Sentez (1. Baskı)*. Detay Yayıncılık, İstanbul.
- Met, Ö., ve Erdem, B. (2006). Konaklama İşletmelerinde Verimliliğin Ölçülmesi ve Verimliliği Etkileyen Etkenlerin Analizi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53-73.
- Min, J. (2012). A Short-Form Measure for Assessment of Emotional Intelligence for Tour Guides: Development and Evaluation. *Tourism Management*, 155-167.
- Min, J. (2013). The Relationships Between Emotional Intelligence, Job Stress and Quality of Life Among Tour Guides. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 1170-1190.
- Mısırlı, D. (2018). *Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Mitchell, G. (2005). *How to Start a Tour Guiding Business: A "how-to" Manual for the Thousands of People Who Discover the World of Travel as a Career*. Electronic & Database Publishing, 1-272.
- Motroi, A. (2017). Verimlilik Ölçümü ve Veri Zarflama Yöntemi ile Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara, 1-106.

- Nergiz, E., ve Yılmaz, F. (2016). Çalışanların İş Tatmininin Performanslarına Etkisi: Atatürk Havalimanı Gümrüksüz Satış İşletmesi Örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 50-79.
- Nguyen, M., ve Tran, M. (2019). The Impacts of Tour Guide Performance on Outbound Tourist's Perceived Trusts, Satisfaction and Word-of-Mouth Intention. *International Journal of Latest Engineering and Management Research*, 8-22.
- O'Cass, A., ve Sok, P. (2015). An Exploratory Study Into Managing Value Creation in Tourism Service Firms: Understanding Value Creation Phases at the Intersection of the Tourism Service Firm and Their Customers. *Contribution to journal Tourism Management*, 186-200.
- Olca, A. (2010). *Alternatif Turizm*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Olca, A., Giritlioğlu, İ., ve Çıkmaz, E. (2014). Otel İşletmelerinde Çalışan Personelin İletişim Yeterlilik Düzeyi: Gaziantep Bölgesinde Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 385-403.
- Olca, A., ve Başer, M.Y. (2023). *Genel Turizm*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Ödemiş, B. (2020). İş Tatmini ve İşe Bağlılık Arasındaki İlişki: Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Rehberliği Anabilim Dalı. Balıkesir, s. 1-92.
- Özbaş, R. İ. ve Türkmen, S. (2023). Profesyonel Turist Rehberlerinin Kişisel İmajlarının Belirlenmesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 335-354.
- Özdamar, K. (2016). Eğitim, Sağlık ve Davranış Bilimlerinde Ölçek ve Test Geliştirme : Yapısal Eşitlik Modellemesi : IBM SPSS, IBM SPSS AMOS ve MINITAB Uygulamalı. Nisan Kitabevi, Eskişehir.
- Öztürk, Y., ve Alkış, H. (2011). Konaklama İşletmelerinde Çalışanların İş Tatmininin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 437-460.
- Padem, H., Göksu, A., ve Konaklı, Z. (2012). Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı. Sarajevo: International Burch University Yayınları.
- Page, S. (2007). *Tourism Management*. London: Butterworth-Heinemann.
- Parlak Kalkan, G. (2015). Gaziantep Adı Üzerine. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(9), 101-107.
- Pelit, E. ve Karakulak, A. (2019). Effects Of Tourist Guides' Personal Traits On Job Attitude And Job Satisfaction: A Study In Turkey, 4(1). 364-381.
- Peköz, M., ve Yarcın, Ş. (1997). *Seyahat İşletmeleri*. Boğaziçi Matbaası, İstanbul.

- Polat, D., ve Yıldız, B. (2013). Sağlık Çalışanlarında İş Doyumu ve Motivasyonu Etkileyen Faktörler: Gaziantep Cengiz Gökçek Doğum Hastanesi'nde Bir Uygulama . 7. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi, 61-75.
- Pond, K. L. (1993). *The Professional Guide: Dynamics Of Tour Guiding*. NewYork: Van Nostrand Reinhold, 1-274.
- Prokopenko, J. (1987). *Productivity Management: A Practical Handbook*. International Labour Organisation, 1-129.
- Rabotic, B. (2008). Tourist Guides as Cultural Heritage Interpreters: Belgrade Experience with Municipality-sponsored Guided Walks for Local Residents. *The Proceedings Book of the International Tourism Conference 'Cultural and Event Tourism*, 213-233.
- Ramsay, M. (2008). İşletme Verimliliği Ölçümü Ve Uluslararası İşgücü Verimliliği Robinson Elkitabı. MPM Yayınları, Ankara.
- Reisinger, Y., ve Steiner, C. (2006). Reconceptualizing Interpretation: The Role of Tour Guides in Authentic Tourism. *Current Issues in Tourism*, 481-498.
- Rızaoğlu, B. (2012). *Turizm Davranışı*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Robinson, P., Fallon, P., Cameron, H., ve Crotts, J. C. (2016). *Operations Management in the Travel Industry*, 2nd Edition. UK: Cabi, 1-342.
- Sağdıç, M., ve Demirkaya, H. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Gelişim Planlarına İlişkin Yaklaşımları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 233-247.
- Salazar, N. B. (2012). *Community-Based Cultural Tourism: Issues, Threats and Opportunities*. Research Gate, 9-22.
- Saldamlı, A. (2014). Otel İşletmelerinde Öğrenen Örgüt Yapısı ve Verimlilik İlişkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 191-210.
- Sarı, D. B. (2022). Profesyonel Turist Rehberlerinde Verimlilik: Ölçek Geliştirme Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Antalya, 1-192.
- Sarı, G. (2010). Seyahat Acentelerinin İç Turizme Yönelik Uyguladıkları Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Tanıtımadaki Yeri ve Manavgat A Grubu Seyahat Acenteleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya, 1-128.
- Saruhan, Ş. C. (1989). *Tercüman Rehberlik Mesleği Ders Notları*. İzmir.
- SHGM. (2024). <https://web.shgm.gov.tr>. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü: <https://web.shgm.gov.tr/tr/kurumsal/1--tarihce> adresinden alındı.
- Shidende, M. D., Kaijage, F.S., ve Möbs, S. (2019). Towards Enhancing Tour Guide Professionalism İn Tanzania Through a Tour Guide Portal. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, Volume 8 (4), 1-25.

- Sığırı, Ü., ve Basım, N. (2006). İş Görenlerin İş Doyumu ile Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Analizi: Kamu ve Özel Sektörde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 130-154.
- Snell, S., ve Carpenter, J. (1992). *Communications in Travel and Tourism: Practical Guide-Lines and Assignments for Students of Travel and Tourism*. London Sydney Auckland, Toronto: Hodder&Stoughton, 1-62.
- Soba, M. (2008). Esnek Üretim Sistemleri ve İşletmelerin Rekabet Gücüne Etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 103-123.
- Stogdill, R. (1974). *Handbook of Leadership; a Survey of Theory and Research*. New York: Colliar McMillan Ltd.
- Sumanth, D. J. (1987). *Productivity Engineering and Management*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Suryana, M. (2022). A Systematic Literature Review of Tour Guide Performance. *Journal of Tourism Sustainability*.
- Sürücü, L., Harun, S., ve Maslakçı, A. (2023). SPSS, AMOS ve PROCESS Macro ile İlişkisel, Aracı / Düzenleyici ve Yapısal Eşitlik Modellemesi Uygulamalı Analizler. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Syakier, W. A., ve Hanafiah, M. H. (2021). Tour Guide Performance, Tourist Satisfaction, and Behavioural Intentions: A Study on Tours in Kuala Lumpur City. *Centre Journal of Quality Assurance in Hospitality and Tourism*, 597-614.
- Şahin, G. (2006). Atatürk Döneminde Batı'daki Olumsuz Türk ve Türkiye İmajını Düzeltme Çabaları ve Türk Seyyahin Cemiyeti'nin Bu Konudaki Çalışmaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (3), 137-160.
- Şahin, S. (2012). Turist rehberlerinin Kültürlerarası İletişim Yeterlilikleri: Alman, İngiliz Ve Rus Turistlerin Algılamaları. Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1-114.
- Şenbahar, Y. C. (2021). Performans Teorisi Bağlamında Profesyonel Turist Rehberliği. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İzmir, 1-130.
- Şimşek, F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş (Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları). Ekinoks Yayınları, Ankara.
- ŞURO. (2024). Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası. [suro.org.tr: https://suro.org.tr/hakkimizda/](https://suro.org.tr/hakkimizda/) adresinden alındı.
- Tavşancıl, D. (2024). Ankara üniversitesi Açık Ders Malzemeleri. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgleclefindmkaj/https://acikders.ankara.edu.tr/> adresinden alındı.

- TCKTB. (2024). www.ktb.gov.tr. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı: <https://www.ktb.gov.tr/TR-96130/kurulus-ve-gorevler.html> adresinden alındı.
- TCDB. (2024). T.C. Dışişleri Bakanlığı: <https://www.mfa.gov.tr/vize-genel-bilgileri.tr.mfa> adresinden alındı.
- Tekin, A., ve Karaosmanoğlu, F. (1991). Turizm Hareketleri İçinde Seyahat Acentaları (1. Baskı). Adım Yayıncılık. Eğinli, T. A. (2009). Çalışanlara İş Doyumu: Kamu ve Özel Sektör Çalışanlarının İş Doyumuna Yönelik Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 35-52.
- Tetik, N. (2006). Türkiye’de Profesyonel Turist Rehberliği ve Müşterilerin Turist Rehberlerinden Beklentilerinin Analizi: Kuşadası Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Balıkesir, 1-204.
- Tezcan, E., ve Kusan, O. (2023). Rekreasyonda Güncel Konular ve Yeni Trendler (1. Baskı). Efe Akademi Yayınları, İstanbul.
- Tolga, Ö., ve Atay, L. (2016). Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Ziyaretçilerinin Profesyonel Turist Rehberlerinden Memnuniyetleri. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (2). 572-591.
- Topçu, M., ve Ocak, M. (2012). Psikolojik Sermayenin Tükenmişlik Algısı Üzerine Etkisinde İş Tatmininin Aracılık Rolü: Türkiye ve Bosna-Hersek Sağlık Çalışanları Örneği. 20. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi. İzmir, 357-370.
- Tsaur, S. H., ve Teng, H.Y. (2017). Exploring Tour Guiding Styles: The Perspective Of Tour Leader Roles. Tourism Management, 438-448.
- TTYD. (2024). <https://ttyd.org.tr/>. TTYD TÜRKİYE TURİZM YATIRIMCILARI DERNEĞİ : <https://ttyd.org.tr/hakkimizda/> adresinden alındı.
- TUGEV. (2024). www.icvb.org.tr. Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı: <https://www.icvb.org.tr/tr/tugcv-tr/> adresinden alındı.
- TUREB. (2024). <https://www.tureb.org.tr/>. Turist Rehberleri Odaları Birliği: <https://www.tureb.org.tr/Sayfa?id=3> adresinden alındı.
- tureb.org. (2024). Turist Rehberleri Birliği. [tureb.org.tr: https://www.tureb.org.tr/RehberIstatistik](https://www.tureb.org.tr/RehberIstatistik) adresinden alındı.
- tursab.org. (2024). <https://www.tursab.org.tr/>. TÜRSAB Türkiye Seyahat Acentaları Birliği: <https://www.tursab.org.tr/hakkimizda> adresinden alındı.
- TÜROB. (2024). <https://www.turob.com/tr>. Türkiye Otelciler Birliği: <https://www.turob.com/tr/hakkimizda/tuerob-hakkinda/> adresinden alındı.

- TÜROFED. (2024). <https://www.turofed.org.tr/>. TÜROFED Türkiye Otelciler Federasyonu: <https://www.turofed.org.tr/amac-ve-hedefler> adresinden alındı.
- TÜRSAB. (2019). TÜRSAB Akademi Biletleme İşlemleri Ticketing. İstanbul: TÜRSAB Akademi Müdürlüğü.
- Uçar, F. (2019). Türkiye'deki Bankaların Etkinlik Analizi Vza Ve Ahp Uygulaması. Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı Sivas, 1-141.
- UFTAA. (2024). uftaa.org. UFTAA Universal Federation of Travel Agents Association: <https://uftaa.org/> adresinden alındı.
- Ulama, Ş., ve Demirdelen, D. (2013). Demografik Değişkenlerin Kariyer Tatminine Etkileri: Antalya'da 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi*, 65-89.
- UNWTO. (2024). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (BMDTÖ). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (BMDTÖ) / T.C. Dışişleri Bakanlığı (mfa.gov.tr): Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (BMDTÖ) / T.C. Dışişleri Bakanlığı (mfa.gov.tr) adresinden alındı.
- UNWTO. (2024). [unwto.org](https://www.unwto.org/). UNWTO Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü: <https://www.unwto.org/> adresinden alındı.
- Urfamız.com. (2024). Urfamız. [urfamiz.com](https://www.urfamiz.com/geleneksel-el-sanatlari.html): <https://www.urfamiz.com/geleneksel-el-sanatlari.html> adresinden alındı.
- Uzunbacak, H. H. (2004). Türk Emniyet Teşkilatı'nın Amir Sınıfının Mesleki Durgunluk Döneminin Geciktirilmesine Yönelik Kariyer Planlaması. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 1-163.
- Ünler, E., Kılıç, B., ve Çıray, J. C. (2014). İletişim İkliminin, İş Doyumu ve İşden Ayrılma Niyeti Üzerine Etkisi. *Öneri Dergisi*, 11(41), 237-250.
- Vaske, J. J., Beaman, J., ve Sponarski, C. C. (2017). Rethinking Internal Consistency in Cronbach's Alph. *Leisure Sciences*, 163-173.
- Wadkar, S. K., Singh, K., Chakravarty, R., ve Argade, S. (2016). Assessing the Reliability of Attitude Scale by Cronbach's Alpha. *Journal of Global Communication*, 113-117.
- Weiler, B., ve Black, R. (2014). *Tour Guiding Research: Insights, Issues and Implications*. Channel View Publications, 1-223.
- Weiler, B., ve Black., R. (2015). *Tour Guiding Research: Insights, Issues and Implications*. Channel View Publications, 1-223.
- Weiler, B., ve Ham, S. H. (2004). Perspectives and Thoughts on Tour Guiding. *Tourism and Hospitality in The 21st Century*, 255-264.

- Weiler, B., ve Yu, X. (2007). Dimensions of Cultural Mediation in Guiding Chinese Tour Groups: Implications for Interpretation. *Tourism Recreation Research*, 13-22.
- Weiss, H. M., ve Brief, A. P. (2002). Organizational Behavior: Affect in the Workplace. *Annual Review of Psychology*, 279-307.
- Wolfgang, G. (1982). *Handbuch für Studienreiseleiter. Lehr- und Handbücher zu Tourismus, Verkehr und Freizeit*, 1-392.
- Wong, J.Y., ve Wang, C.H. (2009). The emotional labor of the tour leaders: An exploratory study. *Tourism Management*, 249-259.
- Yale, P. (1995). *The Business of Tour Operations*. Essex, England: Longman Scientific and Technical, 1-283.
- Yarcan, Ş., ve Çetin, G. (2017). The Professional Relationship Between Tour Guides and Tour Operators. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 1-13.
- Yavuz, İ. (2003). Verimlilik ve Etkinlik Ölçümüne Yeni Yaklaşımlar ve İllere Göre İmalat Sanayiinde Etkinlik Karşılaştırmaları. MPM Yayınları, Ankara.
- Yazgan Serinkaya, E. (2017). Mutfak Kültürünün Gaziantep'in Geleneksel Konutlarında İncelenmesi . *Artium Araştırma Makalesi*, 27-41.
- Yenen, Ş. (2007). Turizm Sektöründe Profesyonel Turist Rehberliğinin Yeri ve Önemi. *Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Derneği (URAK) Yayınları*, İstanbul.
- Yenen, Ş. (2002). Turizm Rehberliği Eğitiminde Niteliksel ve Niceliksel Planlamada Turizm Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu ve Meslek Kuruluşu Arasındaki İşbirliğinin Önemi. *İçinde Turizm Eğitimi Konferansı. Turizm Eğitimi Konferansı. (s. 257-273)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını.
- Yenihan, B. (2014). Örgütsel Bağlılık ve İş Tatmini Arasındaki İlişki. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 170-178.
- Yenipınar, U., Bak, E., ve Çapar, G. (2014). Turist Rehberliği Meslek Kanununun, Meslek Örgütleri ve Öğretim Elemanlarının Bakış Açısı ile Değerlendirilmesi. *Çağ üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 111-136.
- Yenipınar, U., ve Zorkirişçi, A. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi. *Çağ Univerdity Journal of Social Sciences*, 111-136.
- Yıldırım Kalem, M. (2021). Turist Rehberi Performansının Turist Memnuniyeti ve Destinasyon Sadakati Üzerindeki Etkisi: Uzak Doğulu Turistler Üzerinde Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Karabük*, 1-84.

- Yılmaz, Y. (2019). İşgücü Verimliliğini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Bütüncül Bir Yaklaşım. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı İstanbul, 1-322.
- Yu, X., Weiler, B., ve Ham, S. (2002). Intercultural communication and mediation: A framework for analysing the intercultural competence of Chinese tour guides. *Journal of Vacation Marketing*, 1-12.
- Yu, X., Weiler, B., ve Ham, S. (2004). Cultural Mediation in Guided Tour Experiences: a Case Study of Australian Guides of Chinese Tour Groups. *New Frontiers in Tourism Research*, 1-12.
- Yücel, H. (2021). İşletmelerde Başarı Ölçüm Teknikleri Ve Otomotiv Sektöründeki Bir İşletmeye Balanced Scorecard (Kurumsal Karne) Uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 1-105.
- Yükçü, S., ve Atağan, G. (2009). Etkinlik, Etkililik ve verimlilik Kavramlarının Yarattığı Karışıklık. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1-13.
- Yüksel, İ. (2005). İş-Aile Çatışmasının Kariyer Tatmini, İş Tatmini ve İş Davranışları İle İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 301-314.
- Zhang, H. Q., ve Chow, I. (2004). Application of Importance-Performance Model in Tour Guides' Performance: Evidence From Mainland Chinese Outbound Visitors in Hong Kong. *Tourism Management*, 81-91.

Fijital İnovasyon

Sistemantik Bir İnceleme

Dr. Oğuz Emre Balkar

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Fijital İnovasyon Sistemik Bir İnceleme

Dr. Oğuz Emre Balkar

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-5-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub608>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Balkar, O. E., (2024). *Fijital İnovasyon Sistemik Bir İnceleme*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub608>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdul Razak, D. Bin. (2023). Integration of Knowledge: Connecting the Dots. *International Journal on Integration of Knowledge*, 1(1), 1–11.
- Agger, A. ve Sørensen, E. (2018). Managing collaborative innovation in public bureaucracies. *Planning Theory*, 17(1), 53–73.
- Aghion, P., Bloom, N., Blundell, R., Griffith, R. ve Howitt, P. (2005). Competition and Innovation: an Inverted-U Relationship. *The Quarterly Journal of Economics*, 120(2), 701–728.
- Agrawal, S., Sharma, N., Bruni, M. E. ve Iazzolino, G. (2023). Happiness economics: Discovering future research trends through a systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 416, 137860.
- Ailin, M. ve Lindgren, P. (2008). Conceptualizing Strategic Innovation Leadership for Competitive Survival and Excellence. *Journal of Knowledge Globalization*, 1(2), 87–107.
- Akmermer, B. (2022). The Phygital Experiential Marketing Practices. *Handbook of Research on Interdisciplinary Reflections of Contemporary Experiential Marketing Practices* içinde (ss. 289–309). IGI Global.
- Al-Habib, M. (2012). Identifying The Traits Of Entrepreneurs In A University Setting: An Empirical Examination Of Saudi Arabian University Students. *International Business & Economics Research Journal (IBER)*, 11(9), 1019.
- Algorri, M., Acharya, A., Bernstein, J., Cauchon, N. S., Chen, X. H., Huynh-Ba, K., ... Watson, T. (2022). Meeting report: Advancing accelerated regulatory review with Real-Time Oncology Review (RTOR), Project Orbis, and the Product Quality Assessment Aid. *AAPS Open*, 8(1), 1–9.
- Almeida, F., Duarte Santos, J. ve Augusto Monteiro, J. (2020). The Challenges and Opportunities in the Digitalization of Companies in a Post-COVID-19 World. *IEEE Engineering Management Review*, 48(3), 97–103.
- Alonso, A. D., Kok, S. K. ve O'Brien, S. (2019). Understanding Approaches to Innovation Through the Dynamic Capabilities Lens: A Multi-

- Country Study of The Wine Industry. *International Journal of Innovation Management*, 23(6), 1950054.
- Altantsetseg, P., Dadvari, A., Munkhdelger, T., Lkhagvasuren, G.-O. ve Moslehpour, M. (2020). Sustainable Development of Entrepreneurial Orientation through Social Drivers. *Sustainability*, 12(21), 8816.
- Appelt, S., Galindo-Rueda, F. ve Cabral, A. C. G. (2019). *Measuring R&D tax support*. OECD Science, Technology and Industry Working Papers (C. 2019/06).
- Aria, M. ve Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix : An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975.
- Arıcıoğlu, M. A. (2022). *İnovasyon Yönetimi Üzerine*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları.
- Armstrong, K. ve Rutter, C. (2017). Exploring the Enigma of the Happiness Construct in Phygital Fashion Experiences. *Advanced Fashion Technology and Operations Management* içinde (ss. 220–233).
- Arundel, A., Bloch, C. ve Ferguson, B. (2019). Advancing innovation in the public sector: Aligning innovation measurement with policy goals. *Research Policy*, 48(3), 789–798.
- Asiedu, M., Nazirou, S. C. M., Mousa, D. S., Sabrina, S. J. ve Rosemary, A. A. (2021). Analysis of Working Capital Sources on Firm Innovation, and Labor Productivity among Manufacturing Firms in DR Congo. *Journal of Financial Risk Management*, 10(02), 200–223.
- Aziz, M. F., Cactano-Anollés, K. ve Cactano-Anollés, G. (2016). The early history and emergence of molecular functions and modular scale-free network behavior. *Scientific Reports*, 6(1), 25058.
- Baba, Y. (2012). Adopting a specific innovation type versus composition of different innovation types. *International Journal of Bank Marketing*, 30(3), 218–240.
- Balkar, O. E. ve Pınar, A. H. (2022). *Lojistik İnovasyon, Rekabet Gücü ve İhracat Performansı İlişkisi*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Ballina, F. J., Valdes, L. ve Del Valle, E. (2019). The Phygital experience in the smart tourism destination. *International Journal of Tourism Cities*, 5(4), 656–671.
- Banik, S. (2021). Exploring the involvement-patronage link in the phygital retail experiences. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 63, 102739.
- Baratta, R., Bonfanti, A., Cucci, M. G. ve Simeoni, F. (2022). Enhancing cultural tourism through the development of memorable experiences: the “Food Democracy Museum” as a phygital project. *Sinergie Italian Journal of Management*, 40(1), 213–236.

- Baregheh, A., Rowley, J. ve Sambrook, S. (2009). Towards a multidisciplinary definition of innovation. *Management Decision*, 47(8), 1323–1339.
- Barei, F. ve Le Pen, C. (2014). Refocusing on R&D model or redefining marketing strategy? Anticipating sustainability for generic pharmaceutical industry. *Journal of Medical Marketing*, 14(2–3), 81–90.
- Barker, A. (2002). *Yenilikçiliğin Simyası*. İstanbul: Çev.: A. Kardam, MESS-Metal Sanayicileri Sendikası.
- Batat, W. (2019a). *Phygital customer experience: Definition, characteristics, types, and key success factors*. *Experiential Marketing*. Abingdon: Routledge.
- Batat, W. (2019b). *Experiential marketing: Consumer behavior, customer experience and the 7Es*. *Experiential Marketing: Consumer Behavior, Customer Experience and The 7Es*. Taylor and Francis.
- Batat, W. (2023). Experiential research as a methodological framework for studying consumer behaviors in phygital settings. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 26(3), 269–277.
- Batat, W. (2024a). What does phygital really mean? A conceptual introduction to the phygital customer experience (PH-CX) framework. *Journal of Strategic Marketing*, 32(8), 1220–1243.
- Batat, W. (2024b). Guest editorial: The phygital research paradigm: philosophical foundations for examining consumer experiences and behaviors in hybrid physical-digital realms. *Qualitative Market Research*, 27(3), 357 – 365.
- Batat, W. ve Hammedi, W. (2023). The extended reality technology (ERT) framework for designing customer and service experiences in phygital settings: a service research agenda. *Journal of Service Management*, 34(1), 10–33.
- Bazzanella, L., Roccasalva, G. ve Valenti, S. (2014). Phygital public space approach: a case study in Volpiano. *Interaction Design and Architecture(s)*, (20), 23–32.
- Belghiti, S., Ochs, A., Lemoine, J.-F. ve Badot, O. (2018). The Phygital Shopping Experience: An Attempt at Conceptualization and Empirical Investigation. *Developments in Marketing Science: Proceedings of the Academy of Marketing Science*, 61 – 74.
- Bellantuono, N., Pontrandolfo, P. ve Scozzi, B. (2015). Mapping the knowledge supply chain to foster innovation. *Economics: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* içinde (C. 2–3, ss. 562–578). Politecnico di Bari, Italy: IGI Global.
- Benner, M. J. ve Tushman, M. (2002). Process Management and Technological Innovation: A Longitudinal Study of the Photography and Paint Industries. *Administrative Science Quarterly*, 47(4), 676–707.

- Bergek, A., Berggren, C., Magnusson, T. ve Hobday, M. (2013). Technological discontinuities and the challenge for incumbent firms: Destruction, disruption or creative accumulation? *Research Policy*, 42(6–7), 1210–1224.
- Bock, A. J., Opsahl, T., George, G. ve Gann, D. M. (2012). The Effects of Culture and Structure on Strategic Flexibility during Business Model Innovation. *Journal of Management Studies*, 49(2), 279–305.
- Bonfanti, A., Vigolo, V., Vannucci, V. ve Brunetti, F. (2023). Creating memorable shopping experiences to meet phygital customers' needs: evidence from sporting goods stores. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 51(13), 81–100.
- Boudkouss, H. ve Djelassi, S. (2021). Understanding in-store interactive technology use: a uses and gratifications theory (UGT) perspective. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 49(12), 1621–1639.
- Bouncken, R. B., Kraus, S. ve Roig-Tierno, N. (2021). Knowledge- and innovation-based business models for future growth: digitalized business models and portfolio considerations. *Review of Managerial Science*, 15(1), 1–14.
- Brooks, H. (1968). *The Government of Science*. Cambridge: MIT Press.
- Calik, E. ve Calisir, F. (2019). The mediating effect of the innovation process on the relationships among innovation components: an empirical study on Turkish companies. *International Journal of Technology, Policy and Management*, 19(1), 72.
- Capasso, M., Treibich, T. ve Verspagen, B. (2015). The medium-term effect of R&D on firm growth. *Small Business Economics*, 45(1), 39–62.
- Cavusoglu, L. ve Belk, R. W. (2024). How to make a collaborative videography using Phygital affordances to study sensitive topics. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 27(3), 413–432.
- Chantrell, G. (2002). *The Oxford Dictionary of Word Histories*. Oxford: Oxford University Press.
- Charlton, J., Babelon, I., Watson, R. ve Hafferty, C. (2023). Phygitaly Smarter? A Critically Pragmatic Agenda for Smarter Engagement in British Planning and Beyond. *Urban Planning*, 8(2), 17 – 31.
- Chaturvedi, S., Purohit, S. ve Verma, M. (2021). Effective Teaching Practices for Success During COVID 19 Pandemic: Towards Phygital Learning. *Frontiers in Education*, 6.
- Chen, S. (2016). An Empirical Study of the Relationships between Different Types of Innovation and Firm Performance. *Proceedings of the 2016 4th International Conference on Management, Education, Information and Control (MEICI 2016)* içinde . Paris, France: Atlantis Press.

- Chen, Y., Lai, S.-B. ve Wen, C. (2006). The Influence of Green Innovation Performance on Corporate Advantage in Taiwan. *Journal of Business Ethics*, 67(4), 331–339.
- Chursin, A., Vlasov, Y. ve Makarov, Y. (2017). *Innovation as a Basis for Competitiveness: Theory and Practice*. Cham: Springer International Publishing.
- Ciasullo, M. V., Montera, R., Mercuri, F. ve Mugova, S. (2022). When Digitalization Meets Omnichannel in International Markets: A Case Study from the Agri-Food Industry. *Administrative Sciences*, 12(2), 68.
- Clemente, L., Iodice, G., Carignani, F., Greco, F. ve Bifulco, F. (2024). Phygital approach to value co-creation in international museums. *Measuring Business Excellence*, 28(2), 209–221.
- Crespi, F. (2004). Notes on the Determinants of Innovation: A Multi-Perspective Analysis. *Knowledge, Technology and Human Capital (KTHC)*, (March 2004), 1–31.
- Çubukcu, A., Özcan Özözer, Y. ve Hande Erol Bingüler, A. (2024). Innovation Strategies and the Business Perspective: A Synthesis of Existing Research and a Composed and Comprehensive Framework. *Journal of Organisational Studies and Innovation*, 11(1), 24–41.
- Cunha, J., Ferreira, C., Vasconcelos, C., Araujo, M., Nunes, M. ve Ferreira, P. (2022). A structural equations approach applied to social innovation. *European Conference on Innovation and Entrepreneurship*, 17(1), 169–178.
- Damanpour, F. (1996). Organizational Complexity and Innovation: Developing and Testing Multiple Contingency Models. *Management Science*, 42(5), 693–716.
- Damanpour, F., Walker, R. M. ve Avellaneda, C. N. (2009). Combinative effects of innovation types and organizational Performance: A longitudinal study of service organizations. *Journal of Management Studies*, 46(4), 650–675.
- Damanpour, F. ve Wischnevsky, J. D. (2006). Research on Innovation in Organizations: Distinguishing Innovation-Generating from Innovation-Adopting Organizations. *Journal of Engineering and Technology Management*, 23(4), 269–291.
- Davila, T., Epstein, M. ve Shelton, R. (2013). *Making Innovation Work: How to Manage It, Measure It, and Profit from It*. New Jersey: Pearson Education.
- de Carvalho, G. J., Machado, M. C. ve Correa, V. S. (2024). Omnichannel and consumer and retailer perceived risks and benefits: a review. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 52(3), 295–311.
- De Coninck, B., Gascó-Hernández, M., Viaene, S. ve Leysen, J. (2023). Determinants of open innovation adoption in public organizations: a systematic review. *Public Management Review*, 25(5), 990–1014.

- de Leede, J. ve Looise, J. K. (2005). Innovation and HRM: Towards an Integrated Framework. *Creativity and Innovation Management*, 14(2), 108–117.
- De Noni, I., Orsi, L. ve Belussi, F. (2018). The role of collaborative networks in supporting the innovation performances of lagging-behind European regions. *Research Policy*, 47(1), 1–13.
- De Winne, S. ve Sels, L. (2010). Interrelationships between human capital, HRM and innovation in Belgian start-ups aiming at an innovation strategy. *The International Journal of Human Resource Management*, 21(11), 1863–1883.
- Del Río, P., Romero-Jordán, D. ve Peñasco, C. (2015). Analyzing Firm-Specific and Type-Specific Determinants of Eco-Innovation. *Technological and Economic Development of Economy*, 23(2), 270–295.
- Ding, J., Wang, J., Liu, B. ve Peng, L. (2022). ‘Guidance’ or ‘Misleading’? The government subsidy and the choice of enterprise innovation strategy”. *Frontiers in Psychology*, 13.
- Dinler Sakaryalı, A. M. (2016). *İnovasyon*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Dongling, W. ve Lam, K. C. K. (2018). Whether the Innovation Policy Will Really Improve Enterprise’s Innovation Performance— Mediating Role of Ambidextrous Learning. *International Business Research*, 11(9), 96.
- Drucker, P. (1954). *The Practice of Management*. New York: Harper & Row Publishers.
- Drucker, P. (1985). *Innovation and Entrepreneurship*. New York: Harper & Row Publishers.
- Durand, T. (2004). The Strategic Management of Technology and Innovation. *Bringing Technology and Innovation into the Boardroom* içinde (ss. 47–75). Londra: Palgrave Macmillan.
- Edler, J. ve Fagerberg, J. (2017). Innovation policy: what, why, and how. *Oxford Review of Economic Policy*, 33(1), 2–23.
- El Abed, M. ve Castro-Lopez, A. (2024). The impact of AI-powered technologies on aesthetic, cognitive and affective experience dimensions: a connected store experiment. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 36(3), 715–735.
- Elçi, Ş. (2006). *İnovasyon: Kalkınmanın ve Rekabetin Anahtarı*. İstanbul: İnomer Rekabet ve Kalkınma.
- Eren, A. S. ve Balkar, O. E. (2021). Antecedents and Consequences of Indigenous Innovation: Evidence from Mobile Phone Producers in Turkey. *Pacific Business Review International*, 13(8), 34–48.

- Evanschitzky, H., Eisend, M., Calantone, R. J. ve Jiang, Y. (2012). Success Factors of Product Innovation: An Updated Meta-Analysis. *Journal of Product Innovation Management*, 29(S1), 21–37.
- Eyice Basev, S. (2024). Augmented Reality Advertisements within the Realm of Phygital Marketing: Case Studies of Advertising Examples. *International Journal of Management and Administration*, 8(15), 20–28.
- Fagerberg, J. (2005). Innovation: A Guide to the Literature. J. Fagerberg, D. Mowery ve R. Nelson (Ed.), *The Oxford Handbook of Innovation* içinde (ss. 1–26). Oxford: Oxford University Press.
- Fagerberg, J. ve Mowery, D. C. (2006). *The Oxford Handbook of Innovation*. (J. Fagerberg, D. C. Mowery ve R. R. Nelson, Ed.) *The Oxford Handbook of Innovation*. Oxford University Press.
- Filippini, A. (2022). Smaterializzare lo spazio del negozio. Effetti del digitale negli interni e negli affacci urbani. *Storia e Futuro*, Giugno 202(55).
- Filson, D. (2002). Product and Process Innovations in the Life Cycle of an Industry. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 49(1), 97–112.
- Fleming, L. ve Sorenson, O. (2004). Science as a map in technological search. *Strategic Management Journal*, 25(8–9), 909–928.
- Fortnam, M., Evans, L., Amira Mas Ayu, A. M., Bastian, L., Chaigneau, T., Creencia, L. A., ... Praptiwi, R. (2022). Polycentricity in Practice: Marine Governance Transitions in Southeast Asia. *SSRN Electronic Journal*, 1–20.
- Francois, V. ve Belarouci, M. (2022). Do academic spin-offs outperform young innovative companies? A comparison of survival rates and growth. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 29(1), 1–17.
- Frederiksen, M. H. ve Knudsen, M. P. (2017). From Creative Ideas to Innovation Performance: The Role of Assessment Criteria. *Creativity and Innovation Management*, 26(1), 60–74.
- Freel, M. S. (2005). Patterns of Innovation and Skills in Small Firms. *Technovation*, 25(2), 123–134.
- Freeman, C. (1974). *The Economics of Industrial Innovation*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Fu, X., Pietrobelli, C. ve Soete, L. (2011). The Role of Foreign Technology and Indigenous Innovation in the Emerging Economies: Technological Change and Catching-up. *World Development*, 39(7), 1204–1212.
- Gagné, V., Tep, S. P., Arcand, M., St-Onge, A. ve N'Guessan, E. (2024). How an In-Store Self-Service Technology Impacts Customer Shopping Experience, Satisfaction and WOM Intentions. *Journal of Marketing Development and Competitiveness*, 18(2).

- Gallejo-Bono, J. R. ve Chaves-Avila, R. (2020). How to boost clusters and regional change through cooperative social innovation. *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*, 33(1), 3108–3124.
- García-Morales, V. J., Matías-Reche, F. ve Hurtado-Torres, N. (2008). Influence of transformational leadership on organizational innovation and performance depending on the level of organizational learning in the pharmaceutical sector. *Journal of Organizational Change Management*, 21(2), 188–212.
- García-Salirrosas, E. E., Rondon-Eusebio, R. F., Millones-Liza, D. Y. ve Bejarano-Auqui, J. F. (2023). E-RetailTest: Scale to Assess the Attitude of Consumers towards E-Commerce in the Retail Sector. *Sustainability*, 15(6), 4964.
- Garcia, R. ve Calantone, R. (2002). A critical look at technological innovation typology and innovativeness terminology: a literature review. *Journal of Product Innovation Management*, 19(2), 110–132.
- Gelsomini, M., Spitale, M. ve Garzotto, F. (2021). Phygital interfaces for people with intellectual disability: an exploratory study at a social care center. *Multimedia Tools and Applications*, 80(26–27), 34843–34874.
- Ghadanian, M. ve Schafheutle, E. (2024). Comparison between European Medicines Agency and US Food and Drug Administration in Granting Accelerated Marketing Authorizations for Covid-19 Medicines and their Utilized Regulations. *Therapeutic Innovation and Regulatory Science*, 58(1), 79–113.
- Ghandvar, P., Azad, N., Naami, A. ve Meshkani, F. A. (2023). The Concept of M-Commerce Customer Experience: How Retail Mobile Apps Can Change the Game. *International Journal of Marketing, Communication and New Media*, 11(21).
- Gofen, A., Meza, O. ve Moreno-Jaimes, C. (2024). Frontline organizations as experimental settings for policy change: why public management matters even more. *Public Management Review*, 26(7), 1827–1848.
- Gollin, M. A. (2008). *Driving Innovation: Intellectual Property Strategies for a Dynamic World*. New York: Cambridge University Press.
- Govindarajan, V., Kopalle, P. K. ve Danneels, E. (2011). The Effects of Mainstream and Emerging Customer Orientations on Radical and Disruptive Innovations. *Journal of Product Innovation Management*, 28(s1), 121–132.
- Greco, F., Carignani, F., Clemente, L. ve Bifulco, F. (2024). Phygital as a Lever for Value Propositions in Italian Cultural Tourism Startups. *Sustainability*, 16(6), 2550.
- Grønhaug, K. ve Fredriksen, T. (1986). Stimulus or Substitute?: Governmental Innovation Support Revisited. *Knowledge*, 7(4), 407–419.

- Gronhaug, K. ve Kaufmann, G. (1988). *Innovation: A Cross-Disciplinary Perspective*. Oslo: Norwegian University Press.
- Guzzetti, A., Crespi, R. ve Belvedere, V. (2024). Phygital luxury experiences. A correspondence analysis on retail technologies. *International Journal of Consumer Studies*, 48(2).
- Hagedoorn, J. ve Cloudt, M. (2003). Measuring innovative performance: Is there an advantage in using multiple indicators? *Research Policy*, 32(8), 1365–1379.
- Hall, J., Matos, S., Sheehan, L. ve Silvestre, B. (2012). Entrepreneurship and Innovation at the Base of the Pyramid: A Recipe for Inclusive Growth or Social Exclusion? *Journal of Management Studies*, 49(4), 785–812.
- Halme, M. ve Korpela, M. (2014). Responsible Innovation Toward Sustainable Development in Small and Medium-Sized Enterprises: a Resource Perspective. *Business Strategy and the Environment*, 23(8), 547–566.
- Han, S., Lyu, Y., Ji, R., Zhu, Y., Su, J. ve Bao, L. (2020). Open innovation, network embeddedness and incremental innovation capability. *Management Decision*, 58(12), 2655–2680.
- Hervas-Oliver, J.-L. L., Albors Garrigos, J. ve Gil-Pechuan, I. (2011). Making sense of innovation by R&D and non-R&D innovators in low technology contexts: A forgotten lesson for policymakers. *Technovation*, 31(9), 427–446.
- Heydari, N., Rakhshan, M., Torabizadeh, C. ve Salimi, G. (2023). Research article Individual innovation from the perspective of nursing students: A qualitative study. *BMC Nursing*, 22(1), 163.
- Hicks, C. C., Crowder, L. B., Graham, N. A. J., Kittinger, J. N. ve Cornu, E. L. (2016). Social Drivers Forewarn of Marine Regime Shifts. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 14(5), 252–260.
- Hines, P., Hiu Yu, L., Guy, R. H., Brand, A. ve Papaluca-Amati, M. (2019). Scanning the horizon: A systematic literature review of methodologies. *BMJ Open*, 9(5), e026764.
- Holdsworth, L. M., Safaeinili, N., Winget, M., Lorenz, K. A., Lough, M., Asch, S. ve Malcolm, E. (2020). Adapting rapid assessment procedures for implementation research using a team-based approach to analysis: A case example of patient quality and safety interventions in the ICU. *Implementation Science*, 15(1), 1–12.
- Hollen, R. M. A., Van Den Bosch, F. A. J. ve Volberda, H. W. (2013). The Role of Management Innovation in Enabling Technological Process Innovation: An Inter-Organizational Perspective. *European Management Review*, 10(1), 35–50.
- Holmquist, A., Magnusson, M. ve Livholts, M. (2019). Reinventing tradition: Exploring the creation of new meaning through innovations involving

- craft-based design. *Creativity and Innovation Management*, 28(1), 124–137.
- Hong, J., Hou, B., Zhu, K. ve Marinova, D. (2018). Exploratory innovation, exploitative innovation and employee creativity: The moderation of collectivism in Chinese context. *Chinese Management Studies*, 12(2), 268–286.
- Hottenrott, H. ve Peters, B. (2012). Innovative Capability and Financing Constraints for Innovation: More Money, More Innovation? *Review of Economics and Statistics*, 94(4), 1126–1142.
- Hou, J., Chen, J., Song, H. ve Wang, G. (2018). Are Non-R&D Innovation Activities Actually Effective for Innovation Sustainability? Empirical Study From Chinese High-Tech Industry. *Sustainability*, 11(1), 174.
- Hughes, F. (2006). Nurses at the forefront of innovation. *International Nursing Review*, 53(2), 94–101.
- Hyun, H., Park, J., Hawkins, M. A. ve Kim, D. (2024). How luxury brands build customer-based brand equity through phygital experience. *Journal of Strategic Marketing*, 32(8), 1195–1219.
- Iannilli, V. M. ve Linfante, V. (2022). Exploring disrupting scenarios in the fashion retail and communication paradigms. *Luxury Studies: The In Pursuit of Luxury Journal*, 1(1), 45–65.
- Im, S., Montoya, M. M. ve Workman, J. P. (2013). Antecedents and Consequences of Creativity in Product Innovation Teams. *Journal of Product Innovation Management*, 30(1), 170–185.
- Indrawati, H., Caska ve Suarman. (2020). Barriers to technological innovations of SMEs: how to solve them? *International Journal of Innovation Science*, 12(5), 545–564.
- Ivanova, N. V. (2021). The Future of Retail: Innovations and Basic Trends. (A. S.I., H. J., V. J. ve S. P., Ed.). Samara State University of Economics, Samara, Russian Federation: Springer Science and Business Media Deutschland GmbH.
- Ji, X., Gao, L., Liu, H., He, S., Zhu, B., Chow, C., ... Li, L. (2022). Does public health policy quality foster state innovation capacity? Evidence from a global panel data. *Frontiers in Public Health*, 10.
- Jiménez-Jiménez, D. ve Sanz-Valle, R. (2011). Innovation, organizational learning, and performance. *Journal of Business Research*, 64(4), 408–417.
- Johnson, M. ve Barlow, R. (2021). Defining the Phygital Marketing Advantage. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(6), 2365–2385.
- Johnson, M. ve Barlow, R. (2024). Phygital marketing through the lens of neuroscience and phenomenology: an interpretivist account. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 27(3), 471–494.

- Johnson, S. (2010). *Where Good Ideas Come From: The Natural History of Innovation*. New York: Riverhead Books.
- Junge, A. L., Verhoeven, P., Reipert, J. ve Mansfeld, M. (2019). Pathway of Digital Transformation in Logistics: Best Practice Concepts and Future Developments. *Scientific series logistics at the Technische Universität Berlin - Special Edition* içinde . Berlin: Universitätsverlag der TU Berlin.
- Kannan-Narasimhan, R. (Priya). (2014). Organizational Ingenuity in Nascent Innovations: Gaining Resources and Legitimacy through Unconventional Actions. *Organization Studies*, 35(4), 483–509.
- Kaya, C. (2017). Radical or incremental innovation adoption: do demographics and the frequency and form of innovation matter? *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, 4(10), 33–42.
- Kee, D. M. H. ve Rahman, N. A. (2020). Entrepreneurial Orientation, Innovation and SME Performance: A Study of SMEs in Malaysia using PLS-SEM. *GATR Global Journal of Business Social Sciences Review*, 8(2), 73–80.
- Kenworthy, T., Domlyn, A., Scott, V. C., Schwartz, R. ve Wandersman, A. (2023). A Proactive, Systematic Approach to Building the Capacity of Technical Assistance Providers. *Health Promotion Practice*, 24(3), 546–559.
- Keskin, H., Ayar, H., Etliloglu, T. ve Akgun, A. E. (2017). Why companies go positive marketing innovations: a new theoretical prototype for 4Ps of innovation. *Pressacademia*, 6(2), 70–77.
- Khanduri, S. (2019). Analyzing Relationship between Innovation Strategies and Performance of Newspaper Firms in North and Central India. *Media Watch*, 10(3).
- Kim, Y. (2010). Stimulating Entrepreneurial Practices in the Public Sector. *Administration & Society*, 42(7), 780–814.
- Klaus, P. 'Phil'. (2024). Viewpoint: phygital – the emperor’s new clothes? *Journal of Strategic Marketing*, 32(8), 1172–1179.
- Krishnamurthy, S. M. ve Venkitachalam, K. (2023). The changing face of retailing, 1980–2020. *Journal of Strategy and Management*, 16(1), 41–55.
- Kumar, J., Rana, S., Rani, G. ve Rani, V. (2024). How phygital customers’ experience transforms the retail banking sector? Examining customer engagement and patronage intentions. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 34(1), 92–106.
- Kumar, P. (2023). Luxury consumption amidst the COVID-19 pandemic. *Marketing Intelligence and Planning*, 41(1), 62 – 82.
- Kuswanto, F., Rosli, M. M., Abdul, R. ve Ghorbani, H. (2012). Impact of Distribution Channel Innovation on the Performance of Small and

- Medium Enterprises. *International Business and Management*, 5(1), 50–60.
- Legendijk, J., Sijpkens, M. K., Ernst-Smelt, H. E., Verbiest, S. B., Been, J. V. ve Steegers, E. A. P. (2020). Risk-guided maternity care to enhance maternal empowerment postpartum: A cluster randomized controlled trial. *PLoS ONE*, 15(11 November), e0242187.
- Lawry, C. A. (2023). Futurizing luxury: an activity-centric model of phygital luxury experiences. *Journal of Fashion Marketing and Management: An International Journal*, 27(3), 397–417.
- Lee, D.-J., Yu, G. B. ve Sirgy, M. J. (2024). Reflections on phygital experiences: conceptual boundaries, wellbeing benefits and methodological suggestions. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 27(3), 515–522.
- Lee, Y., Fong, E., Barney, J. B. ve Hawk, A. (2019). Why Do Experts Solve Complex Problems Using Open Innovation? Evidence from the U.S. Pharmaceutical Industry. *California Management Review*, 62(1), 144–166.
- Lee, Y. N. ve Walsh, J. P. (2016). Inventing while you work: Knowledge, non-R&D learning and innovation. *Research Policy*, 45(1), 345–359.
- Levy, Y. ve Sabri, O. (2024). An advanced netnographic framework for analyzing brand community overlap conflicts in the phygital brand community (PBC) environment. *Qualitative Market Research*, 27(3), 366 – 387.
- Li, T. ve Yang, L. (2014). Analysis of Open Innovation from the Perspective of Technology Alliance. *Applied Mechanics and Materials*, 631–632, 1334–1338.
- Liu, H. (2010). Competence Exploration and Exploitation and Innovation. *2010 International Conference on Management and Service Science* içinde (ss. 1–3). IEEE.
- Löfqvist, L. (2017). Product Innovation in Small Companies: Managing Resource Scarcity Through Financial Bootstrapping. *International Journal of Innovation Management*, 21(02), 1750020.
- Lopez-Rodriguez, J. ve Martinez-Lopez, D. (2017). Looking beyond the R&D effects on innovation: The contribution of non-R&D activities to total factor productivity growth in the EU. *Structural Change and Economic Dynamics*, 40, 37–45.
- Luecke, R. (2008). *İş Dünyasında Yenilik ve Yaratıcılık*. (Ç. T. Parlak, Ed.) (2. Baskı.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Lupetti, M. L. (2016). Designing playful HRI: Acceptability of robots in everyday life through play. *2016 11th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction (HRI)* içinde (ss. 631–632). IEEE.

- Ma, B. ve Yu, D. (2021). Research on the influence of R&D human resources on innovation capability—Empirical research on GEM-listed enterprises of China. *Managerial and Decision Economics*, 42(3), 751–761.
- Machmud, R., Wuryaningrat, N. F. ve Mutiarasari, D. (2022). Technopreneurship-Based Competitiveness and Innovation at Small Business in Gorontalo City. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 17(4), 1117–1122.
- Maharani, D. ve Andhika, L. R. (2021). Rational Intervention Public Policy for Public Service Innovation. *Policy & Governance Review*, 5(2), 182.
- Mahardhani, A. J. (2023). The Role of Public Policy in Fostering Technological Innovation and Sustainability. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 1(2), 47–53.
- Mancuso, I., Messeni Petruzzelli, A. ve Panniello, U. (2023). Digital business model innovation in metaverse: How to approach virtual economy opportunities. *Information Processing and Management*, 60(5).
- Manso, G. (2011). Motivating Innovation. *The Journal of Finance*, 66(5), 1823–1860.
- Marta, N. M. ve Wahyudib, T. A. (2023). Analysis of The Moderation Effect of Customer Innovativeness in Increasing Customer Loyalty Phygital Retail in the Culinary Industry. *Jurnal Syntax Admiration*, 4(11).
- Martin, B. R. (2016). Twenty challenges for innovation studies. *Science and Public Policy*, 43(3), 432–450.
- Mas, T. ve Soelaiman, L. (2023). The Influence of Family Support, Finance, and Business Networks on the Success of Young Entrepreneurs with Innovation Capability as Mediation. *International Research Journal of Economics and Management Studies*, 2(1), 87–93.
- Mason, G., Beltramo, J.-P. ve Paul, J.-J. (2004). External Knowledge Sourcing in Different National Settings: A Comparison of Electronics Establishments in Britain and France. *Research Policy*, 33(1), 53–72.
- Matić, L. ve Pandža Bajsi, I. (2022). Specificity and development of distribution strategies of luxury fashion brands. *Textile & Leather Review*, 5, 540–563.
- McCarthy, M., Chen, C. C. ve McNamee, R. C. (2018). Novelty and Usefulness Trade-Off: Cultural Cognitive Differences and Creative Idea Evaluation. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 49(2), 171–198.
- McLean, L. D. (2005). Organizational Culture's Influence on Creativity and Innovation: A Review of the Literature and Implications for Human Resource Development. *Advances in Developing Human Resources*, 7(2), 226–246.
- Mele, C., Di Bernardo, I., Ranieri, A. ve Russo Spena, T. (2024). Phygital customer journey: a practice-based approach. *Qualitative Market Research*, 27(3), 388 – 412.

- Mele, C., Russo Spena, T. ve Russo, S. P. (2024). Experimenting on the metaverse to foster innovation. *Spanish Journal of Marketing - ESIC*.
- Mele, C. ve Spena, T. R. (2022). The architecture of the phygital customer journey: a dynamic interplay between systems of insights and systems of engagement. *European Journal of Marketing*, 56(1), 72–91.
- Mele, C., Spena, T. R., Marzullo, M. ve Di Bernardo, I. (2023). The phygital transformation: a systematic review and a research agenda. *Italian Journal of Marketing*, 2023(3), 323–349.
- Mele, C., Spena, T. R., Tregua, M. ve Amitrano, C. C. (2021). The millennial customer journey: a Phygital mapping of emotional, behavioural, and social experiences. *Journal of Consumer Marketing*, 38(4), 420–433.
- Mertens, M. (2018). Liminal innovation practices: questioning three common assumptions in responsible innovation. *Journal of Responsible Innovation*, 5(3), 280–298.
- Michaels, S. ve De Loë, R. (2010). Importing notions of governance: Two examples from the history of canadian water policy. *American Review of Canadian Studies*, 40(4), 495–507.
- Mieli, M. (2024). Smartphoned tourists in the phygital tourist experience. *European Journal of Tourism Research*, 37, 3715.
- Mikheev, A. A., Krasnov, A., Griffith, R. ve Draganov, M. (2021). The Interaction Model within Phygital Environment as an Implementation of the Open Innovation Concept. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(2), 114.
- Modi, P. ve Rawani, A. M. (2020). Drivers of Innovation Practices in SMEs. *International Journal of E-Entrepreneurship and Innovation*, 10(1), 28–40.
- Monaco, S. ve Sacchi, G. (2023). Travelling the Metaverse: Potential Benefits and Main Challenges for Tourism Sectors and Research Applications. *Sustainability (Switzerland)*, 15(4).
- Moulaert, F., Martinelli, F., Swyngedouw, E. ve Gonzalez, S. (2005). Towards Alternative Model(s) of Local Innovation. *Urban Studies*, 42(11), 1969–1990.
- Muangasame, K. ve Tan, E. (2023). Phygital rural cultural heritage: a digitalisation approach for destination recovery and resilience. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 15(1), 8 – 17.
- Myers, S. ve Marquis, D. G. (1969). *Successful Industrial Innovations: A Study of Factors Underlying Innovation in Selected Firms*. Washington DC: National Science Foundation.
- Narcizo, R. B., Canen, A. G. ve Tammela, I. (2017). A conceptual framework to represent the theoretical domain of “innovation capability” in organizations. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 13(1), 147–166.

- Neuburger, L., Beck, J. ve Egger, R. (2018). The ‘Phygital’ Tourist Experience: The Use of Augmented and Virtual Reality in Destination Marketing. *Tourism Planning and Destination Marketing* içinde (ss. 183–202). Emerald Publishing Limited.
- Ng, M., Borst, E., Garrity, A., Hirschfeld, E. ve Lee, J. (2020). Evolution of Do-It-Yourself Remote Monitoring Technology for Type 1 Diabetes. *Journal of Diabetes Science and Technology*, 14(5), 854–859.
- Nieto, M. J. ve Santamaría, L. (2007). The importance of diverse collaborative networks for the novelty of product innovation. *Technovation*, 27(6–7), 367–377.
- Nunes, M., Bagnjuk, J., Abreu, A., Cardoso, E., Smith, J. ve Saraiva, C. (2023). Managing Collaborative Risks of Integrated Open-Innovation and Hybrid Stage-Gate Model by Applying Social Network Analysis—A Case Study. *Sustainability*, 15(6), 5474.
- OECD ve EUROSTAT. (2005). *Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data* (3. Baskı.). Paris: OECD Publishing.
- Oke, A., Burke, G. ve Myers, A. (2007). Innovation types and performance in growing UK SMEs. *International Journal of Operations & Production Management*, 27(7), 735–753.
- Olstad, D. L., Campbell, E. J., Raine, K. D. ve Nykiforuk, C. I. J. (2015). A multiple case history and systematic review of adoption, diffusion, implementation and impact of provincial daily physical activity policies in Canadian schools Health policies, systems and management. *BMC Public Health*, 15(1), 385.
- Oyama, G., Ogawa, M., Sekimoto, S., Hatano, T. ve Hattori, N. (2023). A Narrative Review of Current Status and Future Perspective of Telemedicine for Parkinson’s Disease, Dementia, and Intractable Neurological Diseases in Japan. *Juntendo Medical Journal*, 69(1), JMJ22-0031-R.
- Pangarkar, A., Arora, V. ve Shukla, Y. (2022). Exploring phygital omnichannel luxury retailing for immersive customer experience: The role of rapport and social engagement. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 68, 103001.
- Parida, V., Westerberg, M. ve Frishammar, J. (2012). Inbound Open Innovation Activities in High-Tech SMEs: The Impact on Innovation Performance. *Journal of Small Business Management*, 50(2), 283–309.
- Pavitt, K. (2005). Innovation Processes. J. Fagerberg, D. Mowery ve R. Nelson (Ed.), *The Oxford Handbook of Innovation* içinde (ss. 86–114). Oxford: Oxford University Press.
- Peiró-Signes, Á., Díez-Martínez, I. ve Segarra-Oña, M. (2024). The drivers of cooperation for innovation and the role of environmental orientation.

Corporate Social Responsibility and Environmental Management, 31(4), 2929–2952.

- Pono, M., Reni, A., Osman, I., Meutia ve Harisa, R. (2019). Performance Enhancement Strategy through Business Environment, Product Innovation and Competitive Advantages. *Proceedings of the 3rd International Conference on Accounting, Management and Economics 2018 (ICAME 2018)* içinde . Paris, France: Atlantis Press.
- Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: The Free Press.
- Pronker, E. S., Weenen, T. C., Commandeur, H., Claassen, E. H. J. H. M. ve Osterhaus, A. D. M. E. (2013). Risk in Vaccine Research and Development Quantified. *PLoS ONE*, 8(3), e57755.
- Prváková, M. (2020). Factors of Open Innovation. *Studia Commercialia Bratislavensia*, 13(44), 160–173.
- Pulkka, L. ve Junnila, S. (2015). Gravitational slingshot analogy of discontinuous sustainability innovation in the construction industry. *Construction Innovation*, 15(4), 409–427.
- Pusceddu, G., Moi, L. ve Cabiddu, F. (2023). Do they see eye to eye? Managing customer experience in phygital high-tech retail. *Management Decision*.
- Quintanc, E., Casselman, R. M., Reiche, B. S. ve Nylund, P. A. (2011). Innovation as a knowledge-based outcome. *Journal of Knowledge Management*, 15(6), 928–947.
- Rahman, M., Mustari, N., Novitasari, N. ve Atirah, S. (2020). E-Goverment Based Education Policy Innovation Through E-Panrita Applications (online Attendance Study For Teacher at SMAN 3 Luwu). *Journal of Local Government Issues*, 3(1), 50–63.
- Rai, H. B., Verlinde, S. ve Macharis, C. (2018). How Are Logistics Service Providers Adapting to Omnichannel retail? (C. 51, ss. 588–593). Vrije Universiteit Brussel (VUB), research group MOBI Pleinlaan 2, Brussels, 1050, Belgium: Elsevier B.V.
- Rickards, T. (1985). *Stimulating Innovation: A Systems Approach*. Londra: Frances Pinter.
- Rixon, D. (2003). Strategic Commitment- The Foundation Stone for Innovation. A. Jolly (Ed.), *Innovation: Harnessing Creativity for Business Growth* içinde (ss. 3–11). Londra: Kogan Page.
- Rizvi, Y. S. ve Nabi, A. (2021). Transformation of learning from real to virtual: an exploratory-descriptive analysis of issues and challenges. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 14(1), 5–17.
- Rodriguez, R., Martinez-Ulloa, L. ve Flores-Bustos, C. (2022). E-Portfolio as an Evaluative Tool for Emergency Virtual Education: Analysis of the Case

- of the University Andres Bello (Chile) During the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Psychology*, 13.
- Romero-Rodríguez, J.-M., Ramírez-Montoya, M.-S., Aznar-Díaz, I. ve Hinojo-Lucena, F.-J. (2020). Social Appropriation of Knowledge as a Key Factor for Local Development and Open Innovation: A Systematic Review. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(2), 44.
- Rosenkopf, L. ve Nerkar, A. (2001). Beyond local search: Boundary-spanning, exploration, and impact in the optical disk industry. *Strategic Management Journal*, 22(4), 287–306.
- Rouillard, J., Vidaurre, R., Brouwer, S., Damman, S., Ponce, A. A., Gerner, N. V., ... Termes, M. (2016). Governance regime factors conducive to innovation uptake in urban water management: Experiences from Europe. *Water (Switzerland)*, 8(10), 477.
- Ruttan, V. W. (1959). Usher and Schumpeter on Invention, Innovation and Technological Change. *The Quarterly Journal of Economics*, 73(4), 596–606.
- Sakhdari, K. ve Jalali Bidakhavidi, E. (2016). Underground Innovation: How to Encourage Bootlegging Employees to Disclose Their Good Ideas. *Technology Innovation Management Review*, 6(3), 5–12.
- Santamaría, L., Nicto, M. J. ve Barge-Gil, A. (2009). Beyond formal R&D: Taking advantage of other sources of innovation in low- and medium-technology industries. *Research Policy*, 38(3), 507–517.
- Santosh, K. (2019). Phygital Banking – A Game Changer In Indian Banking Sector. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 8(9), 289–292.
- Sati, Z. E. ve Işık, Ö. (2011). İnovasyon ve Stratejik Yönetim Sinerjisi: Stratejik İnovasyon. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 538–559.
- Schmidt, T. ve Rammer, C. (2007). *Non-Technological and Technological Innovation: Strange Bedfellows?* (No: Discussion Paper No:07-052). Mannheim.
- Schmitt, B. (2024). Transforming qualitative research in phygital settings: the role of generative AI. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 27(3), 523–526.
- Schmookler, J. (1966). *Invention and Economic Growth*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schöps, J. D., Jaufenthaler, P., Schops, J. D. ve Jaufenthaler, P. (2024). Semantic network analysis in consumer and marketing research: application areas in phygital contexts. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 27(3), 495–514.

- Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. (Ç. R. Opic, Ed.). New Jersey: Harvard University Press.
- Scopus. (2024). Article title, Abstract, Keywords: phygital. *Search Engine*. 18 Aralık 2024 tarihinde <https://www.scopus.com/results/results.uri?st1=phygital&st2=innovation&cs=TITLE-ABS-KEY%2528phygital%2529&limit=10&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sot=b&sd=cl&sessionSearchId=55725bba2675ebb002d8587b183bac3d&cluster=scosubjabbr%252C%2522BUSI%2522%252Ct%252C%2522SOCI%25> adresinden erişildi.
- Sebastian, G., George, A. ve Jackson, G. (2023). Persuading Patients Using Rhetoric to Improve Artificial Intelligence Adoption: Experimental Study. *Journal of Medical Internet Research*, 25, e41430.
- Sharma, N., Fatima, J. K., Sharma, S. ve Amin, S. Z. (2024). Omnichannel shopping habit development. *International Journal of Consumer Studies*, 48(4).
- Shipton, H., Fay, D., West, M., Patterson, M. ve Birdi, K. (2005). Managing People to Promote Innovation. *Creativity and Innovation Management*, 14(2), 118–128.
- Silvia, C. A., Koster, J. L. ve Finch, A. (2023). The Phygital Tomorrow. *Transformational Interventions for Business, Technology, and Healthcare* içinde (ss. 414–425).
- Simonse, L. W. L., Hultink, E. J. ve Buijs, J. A. (2015). Innovation Roadmapping: Building Concepts from Practitioners' Insights. *Journal of Product Innovation Management*, 32(6), 904–924.
- Singkarin, W. ve Liu, A. (2012). The Inbound Open Innovation Archetype: The Case of MK. *2012 Second International Conference on Business Computing and Global Informatization* içinde (ss. 965–968). IEEE.
- Sirait, H., Rosalina, S. S. ve Sari, E. (2023). The Impact of Digital Innovation on Economic Growth. *International Journal of Professional Business Review*, 8(6), e01842.
- Slappendel, C. (1996). Perspectives on Innovation in Organizations. *Organization Studies*, 17(1), 107–129.
- Smajlović, S., Umihanić, B. ve Turulja, L. (2019). The interplay of technological innovation and business model innovation toward company performance. *Management*, 24(2), 63–79.
- Smismans, S. ve Stokes, E. (2017). Innovation Types and Regulation: the Regulatory Framing of Nanotechnology as “Incremental” or “Radical” Innovation. *European Journal of Risk Regulation*, 8(2), 364–386.
- Soete, L., Verspagen, B. ve ter Weel, B. (2009). *Systems of Innovation* (No: 2009–062). Working Paper Series.

- Solovioy, E. ve Danilov, A. (2020). The beginning of phygital world. *South Asian Journal of Engineering and Technology*, 10(2), 1–4.
- Soltani, S., Azadi, H., Hosseini, S. J. F., Witlox, F. ve Passel, S. Van. (2015). Marketing Innovation in Rural Small Food Industries in Iran. *Journal of Food Products Marketing*, 21(5), 533–551.
- Song, H., Gao, R., Zhang, Q. ve Li, Y. (2023). The nonlinear effect of time pressure on innovation performance: New insights from a meta-analysis and an empirical study. *Frontiers in Psychology*, 13, 1049174.
- Sørensen, E. ve Torfing, J. (2017). Metagoverning Collaborative Innovation in Governance Networks. *The American Review of Public Administration*, 47(7), 826–839.
- Sredojević, D., Cvetanović, S. ve Bošković, G. (2016). Technological Changes in Economic Growth Theory: Neoclassical, Endogenous, and Evolutionary-Institutional Approach. *Economic Themes*, 54(2), 177–194.
- Stankov, U. ve Gretzel, U. (2020). Tourism 4.0 technologies and tourist experiences: a human-centered design perspective. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 477–488.
- Stojić, N., Hashi, I. ve Aralica, Z. (2018). Creativity, innovations and firm performance in an emerging transition economy. *Ekonomski Pregled*, 69(3), 203–228.
- Sugianto, L. O. ve Hartono, S. (2017). Enhancing Capability of Human Resources Innovation. *Jurnal Dinamika Manajemen*, 8(1).
- Sulistyo, H. ve Ayuni, S. (2019). Competitive advantages of SMEs: The roles of innovation capability, entrepreneurial orientation, and social capital. *Contaduría y Administración*, 65(1), 156.
- Sun, H. ve Zhong, X. (2020). Impact of Financial R&D Resource Allocation Efficiency Based on VR Technology and Machine Learning in Complex Systems on Total Factor Productivity. *Complexity*, 2020, 1–15.
- Svubure, O. ve Pedzisai, C. (2023). Unlocking the Innovative and Commercialization Potential of the Undergraduate Final Year ‘Design and Make’ Research Projects. *Innovare Journal of Education*, 23–28.
- Tang, C., Shi, Y. ve Cai, R. (2022). Correlations of Resource Bricolage and Exaptation With Low-Cost Breakthrough Innovations: Moderating Effect of Organizational Agility. *Frontiers in Psychology*, 13.
- Taylor, S. P. (2017). What Is Innovation? A Study of the Definitions, Academic Models and Applicability of Innovation to an Example of Social Housing in England. *Open Journal of Social Sciences*, 05(11), 128–146.
- TDK. (2024). “inovasyon”. *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. 11 Nisan 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

- Tellis, G. J., Prabhu, J. C. ve Chandy, R. K. (2009). Radical Innovation across Nations: The Preeminence of Corporate Culture. *Journal of Marketing*, 73(1), 3–23.
- Tevdovski, D., Tosevska-Trpcevska, K. ve Disoska, E. M. (2017). What is the role of innovation in productivity growth in Central and Eastern European countries? *Economics of Transition*, 25(3), 527–551.
- Tidd, J., Bessant, J. ve Pavitt, K. (2005). *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change* (3. Baskı.). West Sussex: John Wiley & Sons Limited.
- Tiwow, G. M., Batmetan, J. R., Sumual, T. E. M. ve Sumual, S. D. M. (2023). Human Resources Management in Trouble Time: Strategy to Increase Organization Agility for Digital Transformation in University. *International Journal of Information Technology and Education*, 2(4), 99–112.
- Tokareva, M. S., Vishnevskiy, K. O. ve Chikhun, L. P. (2018). The impact of the Internet of Things technologies on economy. *Business Informatics*, 2018(3), 62–78.
- Trott, P. (2005). *Innovation Management and New Product Development* (3. Baskı.). Essex: Pearson Education.
- Trott, P. (2021). *Innovation Management and New Product Development* (7. bs.). London: Pearson Education Limited.
- Turanlı, R. ve Saridoğan, E. (2010). *Bilim-Teknoloji-İnovasyon Temelli Ekonomi ve Toplum*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Tutar, F., Kocabay, M. ve Arıç, H. (2007). Firmaların Yenilik (İnovasyon) Yaratma Sürecinde Serbest Bölgelerin Rolü: Kayseri Serbest Bölgesi Örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2007(3), 195–203.
- Udimal, T. B., Jincai, Z., Ibn Musah, A.-A. ve Hua, C. (2019). Determinants of new products innovation in Ghanaian SMEs sector. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 9(1), 21.
- Unger, B. (2005). Problems of Measuring Innovative Performance. S. Casper ve F. van Waarden (Ed.), *Innovation and Institutions: A Multidisciplinary Review of the Study of Innovation Systems* içinde (ss. 19–30). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Urbinati, A., Shams Esfandabadi, Z. ve Messeni Petruzzelli, A. (2023). Assessing the interplay between Open Innovation and Sustainability-Oriented Innovation: A systematic literature review and a research agenda. *Business Ethics, the Environment & Responsibility*, 32(3), 1078–1095.
- Vanberg, V. (1992). Innovation, Cultural Evolution and Economic Growth. U. Witt (Ed.), *Exploring Process and Change: Approaches to Evolutionary*

- Economics* içinde (ss. 105–124). Michigan: The University of Michigan Press.
- Verma, P., Kumari, T. ve Raghubanshi, A. S. (2021). Energy emissions, consumption and impact of urban households: A review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 147, 111210.
- Verwaayen, B. (2011). The World Needs Open Innovation. S. Dutta (Ed.), *The Global Innovation Index 2011: Accelerating Growth and Development* içinde (ss. 5–6). Fontainebleau: INSEAD.
- Viederyte, R. (2016). Organizational and Process Innovations in International Logistics Companies: The Relevance and Expected Benefits. *Regional Formation and Development Studies*2, 20(3), 134–146.
- Vilnai-Yavetz, I., Gilboa, S. ve Mitchell, V. (2022). “There is no place like my mall”: consumer reactions to the absence of mall experiences. *Journal of Services Marketing*, 36(4), 563–583.
- Wahid, N., Sangkala, Sadik, N. ve Nara, N. (2021). Local Government Innovations Related to the Application of Visionary Leadership and Super Leadership Styles. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(6), 296–302.
- Wan, D., Ong, C. H. ve Lee, F. (2005). Determinants of Firm Innovation in Singapore. *Technovation*, 25(3), 261–268.
- Wang, W., He, T. ve Li, Z. (2023). Digital inclusive finance, economic growth and innovative development. *Kybernetes*, 52(9), 3064–3084.
- Wei, Z., Yang, D., Sun, B. ve Gu, M. (2014). The fit between technological innovation and business model design for firm growth: evidence from China. *R&D Management*, 44(3), 288–305.
- Weiss, M., Hoegl, M. ve Gibbert, M. (2013). The influence of material resources on innovation projects: the role of resource elasticity. *R&D Management*, 43(2), 151–161.
- White, J. C., Ravid, D. M., Siderits, I. O. ve Behrend, T. S. (2022). An urgent call for I-O psychologists to produce timelier technology research. *Industrial and Organizational Psychology*, 15(3), 441–459.
- Widjajanti, K. ve Sugiyanto, E. K. (2023). How Do Market Orientation and Innovation Effect in Increasing Business Performance? Empire Study of MSMEs in the City of Semarang. *ICBABA 2022* içinde (ss. 186–196).
- Wihlman, T., Sandmark, H. ve Hoppe, M. (2012). Innovation policy for welfare services in a Swedish context. *Scandinavian Journal of Public Administration*, 16(4), 27–48.
- Wilhelm, M. ve Dolfmsa, W. (2018). Managing knowledge boundaries for open innovation – lessons from the automotive industry. *International Journal of Operations and Production Management*, 38(1), 230–248.

- Wipulanusat, W., Panuwatwanich, K., Stewart, R. A., Sunkpho, J. ve Thamsatitdej, P. (2021). Achieving Career Satisfaction Through Fostering Innovation: Lessons From the Engineering Profession in the Australian Public Sector. *Engineering Management in Production and Services*, 13(4), 7–21.
- Wu, A. Y. H., Little, V. ve Low, B. (2016). Inbound Open Innovation for Pharmaceutical Markets: A Case Study of an Anti-Diabetic Drug in-Licensing Decision. *Journal of Business and Industrial Marketing*, 31(2), 205–218.
- Yan, T., Yang, Y., Dooley, K. ve Chae, S. (2020). Trading-off innovation novelty and information protection in supplier selection for a new product development project: Supplier ties as signals. *Journal of Operations Management*, 66(7–8), 933–957.
- Yang, X. ve Garnier, M. (2022). Rethinking the impact of interactive technologies on the retailing experience: Synthesis, conceptual approach, and research agenda. *Recherche et Applications en Marketing (English Edition)*, 37(3), 13–58.
- Yao, A., Chan, N. ve Yao, N. (2024). Understanding consumer behavior in phygital environments: an interpretivist methodological framework. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 27(3), 449–470.
- Yeh-Yun Lin, C. ve Yi-Ching Chen, M. (2007). Does innovation lead to performance? An empirical study of SMEs in Taiwan. *Management Research News*, 30(2), 115–132.
- Yu, M., Li, M., Chen, M. ve Wang, L. (2021). Does Creativity Relate to Innovation or Destruction? An Explanation from the Perspective of Novelty and Usefulness. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 18(4), 469–479.
- Yuan, X. ve Li, X. (2019). The combination of different open innovations: a longitudinal case study. *Chinese Management Studies*, 13(2), 342–362.
- Yüce, A., Aydoğdu, V., Gökçe Yüce, S. ve Katırcı, H. (2021). Phygitally Yours: Examination of Virtual Reality Experiences in Digital Sports and Recreational Games. *Journal The Messenger*, 13(1), 1.
- Yun, J. J., Zhao, X., Wu, J., Yi, J. C., Park, K. B. ve Jung, W. (2020). Business Model, Open Innovation, and Sustainability in Car Sharing Industry—Comparing Three Economics. *Sustainability*, 12(5), 1883.
- Zafar, S., Badghish, S., Yaqub, R. M. S. ve Yaqub, M. Z. (2023). The Agency of Consumer Value and Behavioral Reasoning Patterns in Shaping Webrooming Behaviors in Omnichannel Retail Environments. *Sustainability*, 15(20), 14852.

- Zarantonello, L. ve Schmitt, B. H. (2023). Experiential AR/VR: a consumer and service framework and research agenda. *Journal of Service Management*, 34(1), 34–55.
- Zengin, Ş. ve Bekmezci, M. (2021). İşletmelerde Değişim Yönetimi ve İnovasyon. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 10–28.
- Zhou, K. Z., Gao, G. Y. ve Zhao, H. (2017). State Ownership and Firm Innovation in China: An Integrated View of Institutional and Efficiency Logics. *Administrative Science Quarterly*, 62(2), 375–404.
- Zhu, Y., Wang, Z., Qiu, S. ve Zhu, L. (2019). Effects of Environmental Regulations on Technological Innovation Efficiency in China's Industrial Enterprises: A Spatial Analysis. *Sustainability*, 11(7), 2186.

Meet Under the Shadow of the Olive Tree

Table Olives and Olive Oil
Production Processes and Marketing

Technical Sheet

Copyright © 2024

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

TITLE:

Meet Under the Shadow of the Olive Tree: Table Olives and Olive Oil Production Processes and Marketing

AUTHORS:

Murat Seker, Lara Mendes Bacalhau, Ivo Rodrigues, Alexandra Leandro, Yasemin Kavdir, Vivina Carreira, R. Cüneyt Erenoğlu, Ahmet Evren Erginal, Alper Altınok, İbrahim Kaya

EDITORS / GRAPHIC DESIGN:

Lara Mendes Bacalhau
Alexandra Leandro

REVISION:

Technical Revision: Ivo Rodrigues
Language Revision: Vivina Carreira

PUBLISHER:

Özgür Yayınları–Dagıtım Co. Ltd.
Certificate Number 45503
15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No.: Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97 ☎ +90.532 289 82 15

DATE:

April 2024

ISBN:

E-ISBN: 978-975-447-890-7
ISBN: 978-975-447-891-4

PROJECT:

OLIVER: University–Industry Cooperation for Production of High Quality Olive
Erasmus+ Project Code: 2022-2-TROI-KA210-VET-000091861

PROJECT MANAGEMENT:

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turkey
Barbaros, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Terzioğlu Kampüsü, Prof. Dr. Sevim Buluç Sk.
No:20, 17100 Sarıcaeli/Çanakkale Merkez/
Çanakkale, Turkey

Ezine Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi
– Ezine Food Specialization Organized
Industrial Zone, Çınarköy, Ezine, Çanakkale,
Turkey

Polytechnic University of Coimbra,
Rua da Misericórdia, Lagar dos
Cortiços – S. Martinho do Bispo,
3045-093 Coimbra, Portugal

References

- Ağar İ. T., Garcia J. M, Zahran A., Kafkas S., Kaşka N., 1995. Adana Ekolojik Koşullarında Yetiştirilen Bazı Zeytin (*Olea europaea* L.) Çeşitlerinin Yağ Asitleri Karakteristikleri. Türkiye II. Ulusal Bahçe Bitkileri Kongresi, Adana. I: 741–745.
- Aktan N., Kalkan H., 1999. Sofralık Zeytin Teknolojisi, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir. 122 s.
- Alves, C. A., Vicente, E. D., Evtuygina, M., Vicente, A., Pio, C., Amado, M. F., & Mahía, P. L. (2019). Gaseous and speciated particulate emissions from the open burning of wastes from tree pruning. *Atmospheric Research*, 226, 110–121.
- Angerosa F., 2000. Sensory quality of olive oils. In: Harwood J. ve Aparicio R., Eds. *Handbook of Olive Oil: Analysis and Properties*, Aspen Publications Inc Gaithersburg, MD, USA. 355–392.
- Angerosa F., Di Giacinto L., Solinas M., 1992. Influence of *Dacus oleae* Infestation on Flavor of Oils, Extracted from Attacked Olive Fruits, by HPLC and HRGC Analyses of Volatile Compounds. *Grasas Aceites* 43 (3) 134–142.
- Angerosa F., 2002. Influence of Volatile Compounds on Virgin Olive Oil Quality Evaluated by Analytical Approaches and Sensor Panels. *European Journal of Lipid Science and Technology*, 104(9–10): 639–660.
- Arsel A. H., Özahçı E., Ersoy M. N., Özyılmaz H., Ersoy B., 2001. Zeytinde Adaptasyon, Sonuç Raporu, Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Bornova-İZMİR. 59s.
- Arslan D., 2010. Güney Anadolu'da Yetişen Bazı Yağlık Zeytin Çeşitlerinin ve Yağlarının Fiziksel ve Biyokimyasal Özellikleri Üzerine Lokasyon ve Hasat Zamanının Etkisi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Türkiye.
- Bayrak A., Kıralan M., 2008. Sızma Zeytinyağı ve Kalite Faktörleri. Hasat Yayıncılık Ltd. Şti., 80 p.
- Benavente-García, O., Castillo, J., Lorente, J., Ortuño, A. D. R. J., & Del Rio, J. A. (2000). Antioxidant activity of phenolics extracted from *Olea europaea* L. leaves. *Food chemistry*, 68(4), 457–462.

- Chrysochou, P., Tiganis, A., Trigui, I. T., & Grunert, K. G. (2022, Apr). A cross-cultural study on consumer preferences for olive oil [Article]. *Food Quality and Preference*, 97, 8, Article 104460. <https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2021.104460>
- Biricik G. F., Başoğlu F., 2005. Marmara Bölgesinde Zeytin Adaptasyon Denemesinden Seçilmiş Zeytin Çeşitlerinin (Samanlı, Domat, Manzanilla, Ascolana) Bileşimi Üzerine Bir Araştırma. *Gıda ve Yem Bilimi Teknolojisi Dergisi* 8: 1–10.
- Boskou D., 2006. *Olive oil Chemistry and Technology*. AOCS Press, 253 p, USA.
- Bravo J., 1991. Zeytinyağı Kalitesinin İyileştirilmesi. Zeytinin Olgunlaşması. Zeytinin Hasadı. *Aracılar Matbaacılık*, İzmir. 6–14.
- Büyükgök E.B., Saygın Gümüşkesen A., 2017. Influence of Olive Ripeness Degree and Harvest Year on Chemical and Sensory Properties of Kilis Yağlık and Memecik Olive Oil. *GIDA*. 42 (6): 799–806 doi: 10.15237/gida.GD17077
- Canözer Ö., 1991. Standart Zeytin Çeşitleri Kataloğu. T. C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı. Mesleki Yayınlar Serisi. Genel No; 334. Seri No: 16. Ankara. 107 s.
- Cuchani-Graham, P., Diaz-Diestra, V., Torres-Sifuentes, C., Céspedes-Blanco, C., & Raymundo-Ibañez, C. (2022). Methodology to improve marketing in an olive company through the use of Scrum and Digital Marketing. *Proceedings of the LACCEI international Multi-conference for Engineering, Education, and Technology*, DOI: 10.18687/LEIRD2022.1.184. <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85150721491&doi=10.18687%2fLEIRD2022.1.184&partnerID=40&md5=4a9a4d4f3c77d76af1156f9ab3635639>
- Dağdelen A., Tümen G, Özcan M.M., Dündar E., 2013. Phenolics Profiles of Olive Fruits (*Olea europaea* L.) and Oils from Ayvalik, Domat and Gemlik Varieties at Different Ripening Stages. *Food Chem* 136(1):41–45
- Desouky I.M., Haggag L.F., Abd El-Migeed M.M.M., El-Hady E.S., 2009. Changes in Some Physical and Chemical Properties of Fruit and Oil in Some Olive Oil Cultivars During Harvesting Stage. *World Journal of Agricultural Sciences* 5(6): 760–765.
- Diez F., 1971. *The Biochemistry of Fruits and Their Products*. A.R.C. Food Research. Inst. Norwich, England. 1: 261–274.
- Difonzo, G., Troilo, M., Squeo, G., Pasqualone, A., & Caponio, F. (2021). Functional compounds from olive pomace to obtain high-added value foods—a review. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 101(1), 15–26.
- Diraman H., Saygi H., Hisil Y., 2010. Relationship Between Geographical Origin and Fatty Acid Composition of Turkish Virgin Olive Oils for Two Harvest Years. *J. Amer. Oil Chem. Soc.*, 87(7):781–789
- Dolgun O., Özkan G., Erbay B., 2010. Comparison of Olive Oils Derived from Certified Organic and Conventional Agricultural Methods. *Asian Journal of Chemistry*, 22(3):2339–2348.
- Dölek, B., 2003. Erdemli, Silifke ve Mut İlçelerinde Yetiştiriciliği Yapılan Sofralık ve Yağlık Zeytin Çeşit ve Tiplerinin Morfolojik, Fenolojik ve Pomolojik Özelliklerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Türkiye.
- Efe R., Soykan A., Cürebal İ., Sönmez S., 2011. Dünyada, Türkiye’de, Edremit Körfezi Çevresinde Zeytin ve Zeytinyağı. *Edremit Belediyesi Kültür Yayınları* No:6, 2011.

- Efe R., Soykan A., Cürebal İ., Sönmez S., 2012. Edremit Yeşil Çizik Zeytin. Edremit Ticaret Odası, R Ajans Reklamcılık Matbaacılık Ltd. Şti, 2012. 158 sayfa.
- Erbay, Z., & Icier, F. (2010). The importance and potential uses of olive leaves. *Food Reviews International*, 26(4), 319-334.
- Espeso, J., Isaza, A., Lee, J. Y., Sörensen, P. M., Jurado, P., Avena-Bustillos, R. D. J., ... & Arboleya, J. C. (2021). Olive leaf waste management. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 5, 660582.
- Famiani F., Proietti P., Failuelli D., Tombesi A., 2002. Oil Quality in Relation to Olive Ripening. IV. International Symposium on Olive Growing, Valenzano. 671-674.
- García Martín, J. F., Cuevas, M., Feng, C. H., Álvarez Mateos, P., Torres Garcia, M., & Sánchez, S. (2020). Energetic valorisation of olive biomass: Olive-tree pruning, olive stones and pomaces. *Processes*, 8(5), 511.
- Göldeli T., 2015. Akhisar Zeytinlerinin Yağ Çıkarma Öncesi Farklı Şekillerde Bekletmenin ve Sürenin Zeytinyağı Kalitesine Etkisi. Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Gıda Mühendisliği A.B.D. Yüksek Lisans Tezi, 163 sayfa
- Gutierrez F., Jimenez B., Ruiz A., Albi M.A., 1999. Effect of Olive Ripeness on the Oxidative Stability of Virgin Olive Oil Extracted from the Varieties Picual and Hojiblanca and on the Different Components Involved. *J. Agric. Food Chem.*, 47 (1), 121-127.
- Gündoğdu M.A., Şeker M., 2011. Bazı Yerli ve Yabancı Zeytin Çeşitlerinin Pomolojik ve Biyokimyasal Özelliklerinin İncelenmesi. Ulusal Zeytin Kongresi, Akhisar, 374-384.
- Gündoğdu M.A., Şeker M., 2012. Bazı Yabancı Kökenli Zeytin Çeşitlerinden Elde Edilen Zeytinyağlarının Yağ Asidi Bileşiminin Olgunlaşma Süresince Değişimi. *Zeytin Bilimi*, 3 (1): 19-28
- Gündoğdu M.A., 2011. Bazı Yerli ve Yabancı Zeytin Çeşitlerinin Fenolojik ve Pomolojik Özellikleri ile Zeytinyağı Bileşenlerinin Aylık Değişimlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye.
- Hoffmann G., 1989. The Chemistry of Edible Fats. In: Taylor S. L., Eds. *The Chemistry and Technology of Edible Oils and Fats and Their High Fat Products*. Academic Press, London. 1-28.
- Ibojo, B. O., & Olawepo, G. T. (2015). The relationship between packaging and consumers purchase intention: A case study of Nestlé Nigeria product. *International Business and Management*, 10(1), 72-81.
- Ilay, R., Kavdir, Y., & Sümer, A. (2013). The effect of olive oil solid waste application on soil properties and growth of sunflower (*Helianthus annuus* L.) and bean (*Phaseolus vulgaris* L.). *International Biodeterioration & Biodegradation*, 85, 254-259. <https://doi.org/10.1016/j.ibiod.2013.07.008>
- IOOC, 2007. Optimal Harvest Time. In: Tombesi A. ve Tombesi S., Eds. *Production Techniques in Olive Growing*. Artegraf S.A., Madrid. 319-327.
- İpek M., Seker M., Ipek A., Gul M.K., 2015a. Identification of molecular markers associated with fruit traits in olive and assessment of olive core collection with AFLP markers and fruit traits. *Genetics and Molecular Research*, 14 (1): 2762-2774.

- İpek M., Seker M., Ipek A., Gul M.K., 2015b. Association of SSR Markers with Contents of Fatty Acids in Olive Oil and Genetic Diversity Analysis of An Olive Core Collection. *Genetics and Molecular Research*, 14 (1): 2241–2252.
- İrget M.E., Kılıç C.C., Bayaz M., Özer K., 2007. Azotlu Gübrelemenin Zeytinde (*Olea europaea* L. cv. Memecik) Verim ve Kaliteye Etkisi. *ADÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(1–2): 27 – 33
- Kacar B., Katkat A.V., 1999. Fertilizers and fertilization techniques. *Uludag University Development Foundation Pub. No:144*
- Kailis, S., & Harris, D. J. (2007). *Producing table olives*. Landlinks press.
- Kaleci, N., 2011. Zeytinin Sık Dikimle Yetistirme Olanaklarının Araştırılması. *Ulusal Zeytin Kongresi, Akhisar*. 70–76.
- Kaleci N., Gündoğdu M.A., 2016a. Olive cultivation in Çanakkale, *OLIVAE*,123:43–47.
- Kaleci N., 2010. Konvansiyonel ve Organik Olarak Yetiştirilen Ayvalık Zeytin Çeşidinin Bazı Meyve Özellikleri, Yağ Asitleri ve Tokoferol Seviyelerinin Belirlenmesi. *Zeytin Bilimi 1 (1)*, 79–84.
- Karray, R., Elloumi, W., Ali, R. B., Loukil, S., Chamkha, M., Karray, F., & Sayadi, S. (2022). A novel bioprocess combining anaerobic co-digestion followed by ultra-filtration and microalgae culture for optimal olive mill wastewater treatment. *Journal of Environmental Management*, 303, 114188.
- Kavdir, Y., & Killi, D. (2008). Influence of olive oil solid waste applications on soil pH, electrical conductivity, soil nitrogen transformations, carbon content and aggregate stability. *Bioresource Technology*, 99(7), 2326–2332. <https://doi.org/10.1016/j.biortech.2007.05.034>
- Kavdir, Y., İlay, R., Güven, O. B., & Sungur, A. (2023). Characterization of olive pomace biochar produced at different temperatures and their temporal effects on soil aggregation and carbon content. *Biomass Conversion and Biorefinery*, 1–10.
- Kayahan M., Tekin A., 2006. Zeytinyağı Üretim Teknolojisi. TMMOB Gıda Mühendisleri Odası, Kitaplar serisi: 11. 198 s.
- Kaynaş N., Sütçü A. R., Fidan A. E., 1996. Zeytinde Adaptasyon (Marmara Bölgesi). Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler. Yayın No: 82, Yalova, 27 s.
- Kesen S., Sellı S., Kelebek H., Cabaroğlu T., Şen K., Ulaş M., 2014. Adana ili Gemlik ve Barnea Zeytinyağlarının Aroma Maddelerinin Kıyaslanması, *GIDA* 39 (2): 103–110.
- Killi, D., & Kavdir, Y. (2013). Effects of olive solid waste and olive solid waste compost application on soil properties and growth of *Solanum lycopersicum*. *International Biodeterioration & Environ Monit Assess* (2022) 194: 418 Page 15 of 17 418 Vol.: (1234567890) 13 *Biodegradation*, 82, 157–165. <https://doi.org/10.1016/j.ibiod.2013.03.004>
- Kıralan M., Özkan G., Köylüoğlu F., Uğurlu H.A., Bayrak A., Kiritsakis A., 2012. Effect of cultivation area and climatic conditions on volatiles of virgin olive oil. *Eur. J. Lipid Sci. Technol.* 114: 552–557
- Kıralan M., 2010. Türk Zeytinyağlarının Zeytin Çeşitlerine Göre Aroma Profillerinin Belirlenmesi. *Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi, Türkiye.
- Kiritsakis A., Min D., 1989. Flavor Chemistry of Olive Oil. In: Min D. B., Smouse T.H., Chang S.S., Eds: *Flavor Chemistry of Lipids Foods*. AOCS, Champaign IL, USA. 196–221.

- Kiritsakis A.K., 1998. Flavor Components of Olive Oil – A Review. *JAOCS* 75(6): 673–681.
- Kiritsakis A.K., Lenart E. B., Hernandez R. J., Willet W. C., 1998. *Olive Oil from the Tree to the Table*. Food and Nutrition press, Trumbull, Connecticut, USA. 348.
- Kutlu E., 1993. Bazi Yerli ve Yabancı Zeytin Çeşitlerinin Bornova Koşullarında Pomolojik Özelliklerinin Karşılıklı Olarak İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Türkiye.
- Latino, M. E., De Devitiis, B., Corallo, A., Viscecchia, R., & Bimbo, F. (2022, Dec). Consumer Acceptance and Preference for Olive Oil Attributes—A Review. *Foods*, 11(23), 14, Article 3805. <https://doi.org/10.3390/foods11233805>
- Lavee, S., Wodner M., 1991. Factors Affecting the Nature of Oil Accumulation in Fruit of Olive (*Olea europaea* L.) Cultivars. *Journal of Horticultural Science*. 66:583–591.
- Luna G., Morales M. T., Aparicio R. 2006. Characterization of 39 Varietal Virgin Olive Oils by Their Volatile Compositions. *Food Chemistry* 98: 243–252.
- Mackinney G., 1961. Coloring Matters in The Orange. Its Biochemistry and Physiology; In: Sinclair, W. B., Eds.; Chemistry Division Annual Report. Univ. of California.
- Martin, D. M., & Schouten, J. W. (2014). Sustainable marketing through the natural step. In *Humanistic Marketing* (pp. 231–243). London: Palgrave Macmillan UK.
- Mazliak P. 1970. Lipids. Ed.: A.C. Hulme, In: *The Biochemistry of Fruits and Their Products*. Vol I., Academic Press, London and New York. 209–327.
- Molina-Alcaide, E., & Yáñez-Ruiz, D. R. (2008). Potential use of olive by-products in ruminant feeding: A review. *Animal Feed Science and Technology*, 147(1–3), 247–264.
- Montedoro G.F., Garafolo L., Bertuccioli M., 1986. Factors Shaping The Quality Characteristics of an Olive Oil. *Industrie Alimentari*, 25: 549–555.
- Morales M.T., Aparicio R.J., 1999. Effect of Extraction Conditions on Sensory Quality of Virgin Olive Oil. *Amer. Oil Chem. Soc.*, 76: 295–300. doi:10.1007/s11746-999-0234-9
- Morales M.T., Tsimidou M., 2000. The Role of Volatile Compounds and Polyphenols in Olive Oil Sensory Quality. In: *Handbook of Olive Oil. Analysis and Properties*. Ed: Harwood RJ, Aspen Publishers, Gaithersburg, IL (USA), pp. 393–458.
- Morales M.T., Luna G., Aparicio R., 2005. Comparative Study of Virgin Olive Sensory Defects. *Food Chemistry*, 91: 293–301.
- Nair, N. and Markham, D., 2008. *Recycling Solid Waste from the Olive Oil Extraction Process*, RIRDC Pub. No. 08/165, Rural Industries Research and Development Corporation, Australian Government.
- Niaounakis M, Halvadakis CP (2006) *Olive-mill waste management: literature review and patent survey*. Typothito Publications, Athens
- Nergiz C., Engez Y., 2000. Compositional Variation of Olive Fruit During Ripening. *Food Chemistry*, 69: 55–59.
- Nouira, I., Hammami, R., Fernandez Arias, A., Gondran, N., & Frein, Y. (2022). Olive oil supply chain design with organic and conventional market segments and consumers' preference to local products. *International Journal of Production Economics*, 247, Article 108456. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2022.108456>

- Oktar, A., Çolakoğlu, A., 1989. Agronomik Faktörlerin Zeytinyağının Kalitesi Üzerine Etkileri. I. Uluslararası Gıda Sempozyumu, Bursa. 477–485.
- Orak, H. H., Karamač, M., Amarowicz, R., Orak, A., & Penkacik, K. (2019). Genotype-related differences in the phenolic compound profile and antioxidant activity of extracts from olive (*Olea europaea* L.) leaves. *Molecules*, 24(6), 1130.
- Otero, P.; Garcia-Oliveira, P.; Carpena, M.; Barral-Martinez, M.; Chamorro, F.; Echave, J.; Garcia-Perez, P.; Cao, H.; Xiao, J.; Simal-Gandara, J.; et al. Applications of By-Products from the Olive Oil Processing: Revalorization Strategies Based on Target Molecules and Green Extraction Technologies. *Trends Food Sci. Technol.* 2021, 116, 1084–1104.
- Ozkaya M.T., Ergulen E., Ulger S., Ozilbey N., 2004. Genetic and Biologic Characterization of Some Olive (*Olea europaea* L.) Cultivars Grown in Turkey. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 10(2): 231–236
- Özilbey, N., 2011. Zeytin Çeşitlerimiz. *Sidas Medya Ltd Şti*, 1. Baskı. 192 sayfa.
- Özkaya, 2015. Standart Zeytin Çeşitlerimiz ve Bazı Özellikleri, Zeytin Yetiştiriciliği, Hasat Yayıncılık, 3. Baskı s:23–38.
- Perkcan PEKCAN (n. a.). Zeytinde gübreleme.. <https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/kumelenme/Belgeler/Budama/Zeytinde%20G%C3%BDbreleme.pdf>
- Raheem, A. R., Vishnu, P. & Ahmed, A. M. (2014). Impact of product packaging on consumer's buying behavior. *European Journal of Scientific Research*. 122(2), 125–134.
- Reboredo-Rodríguez P., Gonzalez-Barreiro C., Cancho-Grande B., Simal-Gandara J., 2013. Aroma Biogenesis and Distribution Between Olive Pulps and Seeds with Identification of Aroma Trends Among Cultivars. *Food Chemistry*, 141:637–643.
- Reiners J., Grosch W., 1998. Odorants of Virgin Olive Oils with Different Flavor Profiles. *J. Agric. Food Chem.* 46 (7):2754–2763.
- Sanchez A.H., Fernandez M.J., 1991. Correlacion Entre Materia Grasa, Azucares Reductores Humedad en la Pulpa de Aceitunas. *Grasas y aceites*, 42: 414–419.
- Savaş E., Uylaşer V., 2013. Quality Improvement of Green Table Olive cv. 'Domat' (*Olea europaea* L.) Grown in Turkey Using Different De-Bittering Methods. *Not Bot Horti Agrobo*, 41(1):269–275
- Servian-Rivas, L. D., Pachón, E. R., Rodriguez, M., Gonzalez-Miquel, M., González, E. J., & Diaz, I. (2022). Techno-economic and environmental impact assessment of an olive tree pruning waste multiproduct biorefinery. *Food and Bioproducts Processing*, 134, 95–108.
- Shaheen S.A., Mofeed A.S., Abou El-Wafa M, 2015. Determination of Optimum Harvesting Date in Relation to Fruit and Oil Quality of Some Olive Cultivars. *Egypt. J. Hort.* 42(2):807–824.
- Snyder J.M., Frankel E.N., Selke E., 1985. Capillary Gas Chromatographic Analyses of Headspace Volatiles from Vegetable Oils, *J. Am. Oil Chem. Soc.* 62:1675–1679.
- Şeker M., Gül M.K., İpek M., Kaleci N., Yücel Z., Yılmaz E., Topal U., 2008. Zeytin (*Olea europaea* L.) Çeşitlerinin AFLP ve SSR Markörleri Polimorfizminin Yağ Asitleri ve Tokoferol Düzeyleri ile İlişkilendirilmesi. *Tubitak Projesi Sonuç Raporu*, Proje No: TOVAG–3358, 122 sayfa.

Tan, H. W., Tuck, K. L., Stupans, I., and Hayball, P. J. (2003). Simultaneous determination of oleuropein and hydroxytyrosol in rat plasma using liquid chromatography with fluorescence detection. *J. Chromatogr B Analyt. Technol. Biomed. Life Sci.* 785, 187–191. doi: 10.1016/S1570-0232(02)00855-3

Tekin, A. R., & Dalğıç, A. C. (2000). Biogas production from olive pomace. *Resources, Conservation and Recycling*, 30(4), 301-313.

Toplu C. ve Seyran Ö., 2016. Gemlik Zeytin Çeşidinin Meyve Gelişim Sürecinde Gösterdikleri Bazı Fiziksel ve Biyokimyasal Değişimler. *Bahçe* 45(Özel Sayı): 92–96

Topuz H., Meriç Ş., Bozkurt G., Durmuşoğlu E., 2012. Ayvalık, Memecik ve Erkence Zeytin Çeşitlerinde Hasat Zamanı ve Zeytin Sineği Zararının, Zeytinyağı Yağ Asitleri Bileşimi Üzerine Etkisi. *Zeytin Bilimi* 3(2): 107–113

Tübitak Mam, (2015). Zeytin sektörü atıklarının yönetimi projesi, Çevre ve ğehircilik Bakanlığı. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/zeytinay/webmenu/webmenu15702.pdf>

TÜİK, 2022. Türkiye İstatistik Kurumu, ([Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur .tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr](https://www.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr)),

Uygur E.C., 1965. Fırat Vadisi Zeytin Çeşitleri. *Zeytin Meslek Dergisi*. 3:21–30 s.

Valenti, F., Arcidiacono, C., Chinnici, G., Cascone, G., & Porto, S. M. (2017). Quantification of olive pomace availability for biogas production by using a GIS-based model. *Biofuels, Bioproducts and Biorefining*, 11(5), 784–797.

Yeo, S., Tan, C., Lim, K. & Khoo, Y., (2020) Product packaging: Impact on customers' purchase intention. *International Journal of Business and Society*, 21(2), 857–864.

Yorulmaz A., Erinc H., Tekin A., 2013. Changes in Olive and Olive Oil Characteristics During Maturation. *J. Am. Oil Chem. Soc.*, 90:647–658

OYUN TEORİSİ

Strateji ve Karar Mekanizmaları

Doç. Dr. Mehmet POLAT

Prof. Dr. Yusuf AKAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

OYUN TEORİSİ

Strateji ve Karar Mekanizmaları

Doç. Dr. Mehmet Polat • Prof. Dr. Yusuf Akan

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-903-4

ISBN (PAPERBACK): 978-975-447-924-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub461>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Polat, M., Akan, Y., (2024). *Oyun Teorisi Strateji ve Karar Mekanizmaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub461>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akerlof, G. A. (1970). The market for 'lemons': Quality uncertainty and the market mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488-500.
- Allan, P., & Dupont, C. (1999). International Relation Theory and Game Theory: Baroque Modeling Choices and Empirical Robustness. *International Political Science Review*, 1(20), 23-47.
- Argoneto, P., & Renna, P. (2011). Game theory: An overview. In *Innovative tools for business coalitions in B2B applications* (pp. 25-46). London: Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-85729-707-5_3
- Arrow, J. K. (2003). Introductory remarks on the history of game theory. *Games and Economic Behavior*, 1(45), 14-18.
- Arsham, H. (1995). Stability of Essential Strategy in Two-person Zero-sum Games. *Congressus Numerantium*, 110(3), 167-180.
- Ateş, S. (2018). *Oyun Teorisi ve Uygulamaları*. Erişim: 18.05.2019, <https://idari.cu.edu.tr/sanli/oyun.pdf>.
- Aumann, R., & Hart, S. (1992). *Handbook of Game Theory with Economic Applications* (Cilt 1). Amsterdam: North-Holland.
- Aumann, R. J. (1987). Correlated equilibrium as an expression of Bayesian rationality. *Econometrica*, 55(1), 1-18.
- Aumann, R. (1981). Survey of repeated games. In R. Aumann (Ed.), *Essays in Game Theory and Mathematical Economics in Honor of Oscar Morgenstern* (pp. 11-42). Mannheim: Bibliographisches Institut.
- Aumann, R. J., & Heifetz, A. (2002). Incomplete information. In R. Aumann, & S. Hart (Eds.), *Handbook of Game Theory with Economic Applications* (pp. 1665-1686). (Handbook of Game Theory with Economic Applications; Vol. 3). [https://doi.org/10.1016/S1574-0005\(02\)03006-0](https://doi.org/10.1016/S1574-0005(02)03006-0)
- Axelrod, R. (1984). *The evolution of cooperation*. New York: Basic Books.
- Azimzadeh, A. (2019). *Davranışsal İktisat Nedir?*. Erişim: 12.01.2020, <https://www.akademikkaynak.com/davranissal-iktisat-nedir.html>.
- Basar, T., & Olsder, G. J. (1999). *Dynamic noncooperative game theory*. New York: Academic Press.
- Bekar, M. (2008). *Oyun Teorisi ve Ekonomik Modelleleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlu Pınar Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü.

- Bhattacharya, R. (2016). Repeated Games. In M. Augier & D. J. Teece (Eds.), *The Palgrave Encyclopedia of Strategic Management*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-349-94848-2_593-1
- Bierman, H. S., & Fernandez, L. (1998). *Game Theory with Economic Applications*. Massachusetts: Addison Wesley.
- Bonanno, G. (2015). *Game Theory*. California: Open Access.
- Börü, F. (2011). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Meydana Gelen Döviz Krizleri Üzerine Bir Oyun Teorisi Modeli*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Brander, J. A., & Spencer, B. J. (2022). Differentiated Entry or “Me-Too” Entry in Bertrand and Cournot Oligopoly. *Review of Industrial Organization*, 60(1), 1–27. <https://doi.org/10.1007/s11151-021-09822-1>
- Brandenburger, A. M., & Nalebuff, B. (1995). *The Right Game: Use Game Theory to Shape Strategy*. Harvard Business Review.
- Cabon-Dhersin, M. L., & Etchart-Vincent, N. (2012). The puzzle of cooperation in a game of chicken: An experimental study. *Theory and Decision*, 72(1), 65-87. <https://doi.org/10.1007/s11238-010-9220-9>
- Cabrales, A., Nagel, R., & Armenter, R. (2007). Equilibrium selection through incomplete information in coordination games: An experimental study. *Experimental Economics*, 10(3), 221-234.
- Cai, Y., & Daskalakis, C. (2011). On minmax theorems for multiplayer games. In *Proceedings of the 22nd annual ACM-SIAM symposium on discrete algorithms* (pp. 217-234).
- Camerer, C. F. (2003). *Behavioral game theory: Experiments in strategic interaction*. New York: Princeton University Press.
- Camerer, C. F., Loewenstein, G., & Prelec, D. (2005). Neuroeconomics: How neuroscience can inform economics. *Journal of Economic Literature*, 43(1), 9-64.
- Ceylan, E. (2018). *Davranışsal Ekonomi*. Erişim: 23.10.2019, <http://www.butundunya.com/pdfs/2018/06/128-132.pdf>.
- Charness, G., & Rabin, M. (2002). Understanding social preferences with simple tests. *Quarterly Journal of Economics*, 117(3), 817-869.
- Chen, T.-L. (2017). Privatization and efficiency: a mixed oligopoly approach. *Journal of Economics*, 120(3), 251–268. <https://doi.org/10.1007/s00712-016-0502-8>
- Chiappori, P. A., Levitt, S., & Groseclose, T. (2002). Testing mixed-strategy equilibria when players are heterogeneous: The case of penalty kicks in soccer. *American Economic Review*, 92(4), 1138-1151.
- Chong, J. K., Camerer, C. F., & Ho, T. H. (2006). A learning-based model of repeated games with incomplete information. *Games and Economic Behavior*, 55(2), 340-371.

- Church, J., & Ware, R. (2000). *Industrial Organizations*. Boston: McGraw-Hill.
- Costa-Gomes, M., & Crawford, V. P. (2001). Cognition and behavior in normal-form games: An experimental study. *Econometrica*, 69(5), 1193-1235.
- Cournot, A. (1838). *Recherches sur les principes mathématiques de la théorie des richesses*. Paris: Hachette.
- Çevikkan, N. (2010). *Oyun Teorisi ve Sektörel Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul : Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoban, O. (2003). *Endüstri İktisadı ve Oyun Teorisi*. İstanbul: Hünkar Ofset, 20-21.
- Çolak, K. (2017). *Toplu Pazarlık Uygulamalarına Oyun Teoriksel Bir Yaklaşım (Türkiye'de Cam Sektörü Örneği)*. (Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deusch, K. W. (1988). *The Analysis of International Relation*. London: Ennlewood Cliffs.
- Dixit, A. K., Skeath, S., & Riley, D. H. (1999). *Game of Strategy*. New York: W.W. Norton & Company.
- Duguid, S., Wyman, E., Bullinger, A. F., Herfurth-Majstorovic, K., & Tomasello, M. (2014). Coordination strategies of chimpanzees and human children in a stag hunt game. *Proceedings of the Royal Society of London B: Biological Sciences*, 281(1796), 20141973. <http://dx.doi.org/10.1098/rspb.2014.1973>
- Dumludağ, D., & Ruben, E. (2015). Davranışsal İktisadın Gelişimi. *İktisat ve Toplum Dergisi*, (58), 4-9.
- Dutta, P. K. (1999). *Strategies and Games: Theory and Practice*. Massachusetts: The MIT Press, 1-8
- Easley, D., & Kleinberg, J. (2010). *From the book Networks, Crowds, and Markets: Reasoning about a Highly Connected World*. New York: Cambridge University Press.
- Eichberger, J. (1997). *Game Theory For Economists*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Eisert, J., Wilkens, M., & Lewenstein, M. (2000). Quantum games and quantum strategies. *Physical Review Letters*, 83(15), 3077-3080.
- Erev, I., & Roth, A. E. (1998). Predicting how people play games: Reinforcement learning in experimental games with unique, mixed strategy equilibria. *American Economic Review*, 88(4), 848-881.
- Erman, S. (2019). *Davranışsal İktisat Bağlamında Tüketici Davranışlarının İncelenmesi: Çevre Dostu Tüketim Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Evyapan, B. (2009). *Oyun Teorisi ve İMKB'de Sektörel Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eyoster, E., & Rabin, M. (2005). Cursed equilibrium. *Econometrica*, 73(5), 1623-1672.
- Falk, A., & Fischbacher, U. (2001). A theory of reciprocity. *CESifo Working Paper, No. 457*, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich.
- Fehr, E., & Schmidt, K. M. (1999). A theory of fairness, competition, and cooperation. *Quarterly Journal of Economics*, 114(3), 817-868.
- Ferguson, T. S. (2000a). *Game Theory*. Erişim: 19.11.2019, <http://www.cs.cmu.edu/afs/cs/academic/class/15859-f01/www/notes/intro.pdf>.
- Fleckinger, P., & Lafay, T. (2010). Product flexibility and price competition in Hotelling's duopoly. *Elsevier*, 60(1), 61-68.
- Fragaszy, D. M., Visalberghi, E., & Fedigan, L. M. (2004). *The complete capuchin: The biology of the genus Cebus*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fujiwara, K. (2007). Partial privatization in a differentiated mixed oligopoly. *Journal of Economics*, 92(1), 51-65.
- Fujiwara-Greve, T. (2015). Strategic dominance. In *Non-cooperative game theory* (Vol. 1, pp. 101-135). Tokyo: Springer.
- The Florida State University (t.y). *Cournot Competition Under Asymmetric Information*. Erişim: 23.10.2019, <http://myweb.fsu.edu/jnl08/resources/Advanced-Game-Theory/cournot-asym.pdf>.
- Fudenberg, D., & Maskin, E., (1986). The Folk Theorem in Repeated Games with Discounting or with Incomplete Information. *Econometrica*, 54(3), 533-554.
- Fudenberg, D., & Tirole, J. (1991). *Game Theory*. London: The MIT Press.
- Gabszewicz, J. J., & Mertens, J. F. (1971). An equivalence theorem for the core of an economy whose atoms are not 'too' big. *Econometrica*, 39(4), 713-721.
- Geanakoplos, J., Pearce, D., & Stacchetti, E. (1989). Psychological games and sequential rationality. *Games and Economic Behavior*, 1(1), 60-79.
- Gintis, H. (2009). *The bounds of reason: Game theory and the unification of the behavioral sciences*. New Jersey: Princeton University Press.
- Gintis, H. (2006). *Game Theory Evolving*. New Jersey: Princeton University Press .
- Gibbons, R. (1992). *Game Theory for Applied Economists* . New Jersey: Princeton University Press .
- Gibbons, R. (1997). An Introduction to Applicable Game Theory. *Journal of Economic Perspective*, 1 (11), 127-149.

- Giz, D. (2003). *Oyun Teorisi ve İktisadi Uygulamalar*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Goeree, J. K., & Holt, C. A. (2001). Ten little treasures of game theory and ten intuitive contradictions. *American Economic Review*, 91(5), 1402-1422.
- Goeree, J. K., Holt, C. A., & Palfrey, T. R. (2003). Risk averse behavior in generalized matching pennies games. *Games and Economic Behavior*, 45(1), 97-113. [https://doi.org/10.1016/S0899-8256\(03\)00052-6](https://doi.org/10.1016/S0899-8256(03)00052-6)
- Gossner, O., & Tomala, T. (2007). *Repeated Games*. Olivier Gossner, Erişim: 24.02.2019, http://gossner.mc/wp-content/uploads/2017/01/RG_3dec07.pdf.
- Häckner, J. (2000). A Note on Price and Quantity Competition in Differentiated Oligopolies. *Journal of Economic Theory*, 93(2), 233-239. <https://doi.org/10.1006/jeth.2000.2654>
- Hargreavs-Heap, S., & Varoufakis, Y. (2004). *Game Theory*. London: Routledge.
- Harsanyi, J. C. (1967). Games with incomplete information played by 'Bayesian' players. *Management Science, Part I, Part II and Part III*, 159-182, 320-334 and 486-502.
- Harsanyi, J.C. & Selten R. (1988). *A General Theory of Equilibrium Selection in Games*. Cambridge: MIT Press.
- Harsanyi, J. C. (1973). Games with randomly disturbed payoffs: A new rationale for mixed-strategy equilibrium points. *International Journal of Game Theory*, 2(1), 1-23.
- Hayashi, T. (2021). Basic game theory III: Games with incomplete information. In *Microeconomic theory for the social sciences* (pp. 523-546). Singapore: Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-16-3541-0_24
- Henrich, J., et al. (2005). 'Economic man' in cross-cultural perspective: Behavioral experiments in 15 small-scale societies. *Behavioral and Brain Sciences*, 28(6), 795-815.
- Holler, M. J., & Klose-Ullmann, B. (2020). Step-by-Step: The Subgame-Perfect Equilibrium. In *Scissors and Rock* (pp. 125-140). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-44823-3_8
- Hotelling, H. (1929). Stability in Competition. *The Economic Journal*, 39(153), 41. <https://doi.org/10.2307/2224214>
- Hogarth, D. (2019). *Program for Solving Two-person Zero-sum games*. Erişim: 17.08.2019, <https://www.bath.ac.uk/publications/university-ordinances/#intelprop>.
- Hotelling, H. (1929). Stability in Competition. *The Economic Journal*, (39), 41-57.
- Hu, H., & Stuart, J. . H. W. (2002). An epistemic analysis of the Harsanyi transformation. *International Journal of Game Theory*, 30(4), 517-525. <https://doi.org/10.1007/s001820200095>

- Hu, W., Xiao, J., & Zhou, X. (2014). Collusion or Competition? Interfirm Relationships in the Chinese Auto Industry. *The Journal of Industrial Economics*, 62(1), 1–40. <https://doi.org/10.1111/joic.12035>
- Jhonsmithk. (2013). *Applying Game Theory to the patent war between Apple and Samsung*. Erişim: 12.13.2019, <https://johnsmithk.wordpress.com/>.
- Kandori, M., & Ui, T. (2020). Introduction to fundamental issues in game theory and market design. *The Japanese Economic Review*, 27(1), 1-5. <https://doi.org/10.1007/s42973-019-00008-9>
- Kahneman, D. (2011). *Thinking, fast and slow*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Karabacak, H. (2008). *Oyun Teorisi ve Kamuyu Aydınlatmada Bir Deneme Modeli*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karabacak, H. (2018). *Yeni Başlayanlar için Oyun Teorisi*. Ankara: Seçkin.
- Kelly, A. (2003). *Decision Making using Game Theory*. Cambridge: UK:Cambridge University Press.
- Kuhn, H. W. (1953). Extensive games and the problem of information. In H. W. Kuhn & A. W. Tucker (Eds.), *Contributions to the theory of games II* (pp. 193-216). Princeton: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400881970-012>
- Kydd, A. H. (2000). Trust, reassurance, and cooperation. *International Organization*, 54(2), 325-357.
- Koçkesen, L. (2019a). Strategic Form Games with Incomplete Information. Erişim: 27.10.2019, <http://home.ku.edu.tr/~lkockesen/teaching/econ333/slides/5-Bayesian-Games-Handout.pdf>.
- Koçkesen, L. (2019b). *Microeconomics II Strategic Form Games: Applications*. Erişim: 14.07.2019, <http://home.ku.edu.tr/~lkockesen/teaching/mamicro/handouts/4%20Strategic%20Form%20Games%20Applications%20Handout.pdf>.
- Koçkesen, L., & Ok, E. A. (2007). *An Introduction to Game Theory*. New York: Erişim: 16.02.2019, <http://home.ku.edu.tr/~lkockesen/teaching/econ333/lectnotes/uggame.pdf>.
- Kohlberg, E. & Mertens, J.F. (1986). On The Strategic Stability of Equilibria. *Econometrica*, 54(5), 1003-1037.
- Kreps D. & Wilson R., (1982). Sequential Equilibria. *Econometrica*, (50(4), 863-94.
- Lee, J. (2013). *Signaling Games: Theory and Applications*. Maastricht: Universitaire Pers.
- Leonard, R. (2008). Game theory in economics, origins of. In S. N. Durlauf & L. E. Blume (Eds.), *The new Palgrave dictionary of economics* (pp. 100-

- 115). London: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-349-95121-5_1922-1
- Lu, Y. (2006). Hotelling's Location Model in Mixed Duopoly. *Economics Bulletin*, 1(10), 1-10.
- Marchionatti, R. (2024). The development of the theory of games at Princeton and the Rand Corporation. In *Economic theory in the twentieth century, an intellectual history—Volume III* (pp. 111-145). Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-50222-4_5
- Maynard Smith, J. (1982). *Evolution and the theory of games*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Marwala, T. (2023). Game theory in politics. In *Artificial intelligence, game theory and mechanism design in politics* (pp. 33-58). Singapore: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-981-99-5103-1_2
- Miller, J. E., Amit, E., & Posten, A. C. (2016). Behavioral economics. In H. ten Have (Ed.), *Encyclopedia of global bioethics* (pp. 1-10). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-09483-0_37
- Montet, C., & Serra, D. (2003). *Game Theory and Economics*. New York: Red Globe Press.
- Munoz-Garcia, F., & Toro-Gonzalez, D. (2019). Dominance solvable games. In *Strategy and game theory* (pp. 89-105). Cham: Springer.
- Munoz-Garcia, F., & Toro-Gonzalez, D. (2019). Simultaneous-Move Games with Incomplete Information. In *Springer Texts in Business and Economics* (pp. 323–353). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11902-7_7
- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate Financing and Investment Decisions When Firms Have Information That Investors Do To Have . *Journal of Financial Economics* , 2(13), 187-221.
- Myerson, R. B. (1991). *Game Theory, Analysis of Conflict*. Cambridge: Massachusetts:Harvard University.
- Nagurney, A., & Li, D. (2014). A dynamic network oligopoly model with transportation costs, product differentiation, and quality competition. *Computational Economics*, 44(2), 201-229.
- Nash, J. (1953). Two-person cooperative games. *Econometrica*, 21(1), 128-140.
- Nash, J. (1950a). Equilibrium Points in N-Person Games. *Proceedings of The National Academy of Sciences of The United States of America* (36), 48-49.
- Nash, J. (1950b). The Bargaining Problem. *Econometrica*, (18), 155-162.
- Nash, J. (1951). Non-Cooperative Games. *Annals of Mathematics*, (54), 286-295.
- Neumann, J. V., & Morgenstern, O. (1944). *Theory of Games and Economic Behavior*. New York : Princeton University Press.
- Nisan, N., & Roughgarden, T. (2004). *Algorithmic game theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Núñez, J. (2022). Game theory. In A. Farazmand (Ed.), *Global encyclopedia of public administration, public policy, and governance* (pp. 1-10). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66252-3_2684
- Osborne, M. J., & Rubinstein, A. (1994). *A Course in Game Theory*. The MIT Press.
- Özdamar, Ö. (2007). Oyun Kuramının Uluslararası İlişkiler Yazınına Katkıları. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 4(5), 33-65.
- Özertürk, S. (t.y.). *ECO 5341 Cournot Competition under Asymmetric Information*. Erişim: 05.01.2019, <http://faculty.smu.edu/ozerturk/asymmetric-cournot.pdf>.
- Özkan, Ş. (2005). *Yöneylem Araştırması Nicel Karar Teknikleri*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Patrí, S., & Sacco, A. (2017). Sequential Entry in Hotelling Model with Location Costs: A Three-Firm Case. In *Springer Optimization and Its Applications* (Vol. 118, pp. 261–272). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-52654-6_12
- Perea, A. (2001). Backward Induction and Nash Equilibrium. In *Rationality in Extensive Form Games*. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4757-3391-4_3
- Peters, H. (2008). Finite Games with Incomplete Information. In *Game Theory* (pp. 59–71). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-540-69291-1_5
- Political Science. (t.y.). *Oyun Teorisi: Anlam, Köken, Türleri ve Uygulama*. Erişim: 28.10.2018, <http://www.politicalsciencenotes.com/games-theory/games-theory-meaning-origin-types-and-application/741>.
- Ramussen, E. (1989). *Games and Information: An Introduction to Game Theory*. Cambridge: Basil Blackwell.
- Rasmusen, E. (1992). Folk theorems for the observable implications of repeated games. *Theory and Decision*, 32(2), 147–164. <https://doi.org/10.1007/BF00134049>
- Ratliff, J. (1996). *Infinitely Repeated Games with Discounting* Ü. Erişim: 10.10.2019, https://nuanceabounds.org/wp-content/uploads/Ratliff_GTC_5.2_Infinitely_Repeated_Games.pdf.
- Rebano, M. C. (2019). *Game Theory Within The Apple vs Samsung Rivalry*. Erişim: 11.16.2019, <https://economicsdealers.wordpress.com/2019/02/15/game-theory-within-the-apple-vs-samsung-rivalry/>.
- Romp, G. (1997). *Game Theory, Introduction and Applications*. New York: Oxford University Press.
- Rubinstein, A. (1982). Perfect equilibrium in a bargaining model. *Econometrica*, 50(1), 97-109.
- Schelling, T. C. (1960). *The strategy of conflict*. Massachusetts: Harvard University Press.

- Schroeder, E., & Tremblay, V. J. (2014). Union Bargaining in an Oligopoly Market with Cournot-Bertrand Competition: Welfare and Policy Implications. *Economics*, 2(2), 95-108.
- Schwalbe, U. W. (2001). Zermelo and the Early History of Game Theory. *Games and Economic Behavior*, (34), 122-124.
- Selten, R., (1965). Spieltheoretische Behandlung eines Oligopolmodells mit Nachfrageträgheit. *Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft*, (121), 301-324.
- Selten, R., (1975). Reexamination of the Perfectness Concept for Equilibrium Points in *Extensive Games*. *International Journal of Game Theory*. (4), 25-55.
- Shapley, L. S. (1953). A value for n-person games. In H. W. Kuhn & A. W. Tucker (Eds.), *Contributions to the theory of games II* (pp. 307-317). Princeton: Princeton University Press.
- Skyrms, B. (2004). *The stag hunt and the evolution of social structure*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, V. L. (2003). Constructivist and ecological rationality in economics. *American Economic Review*, 93(3), 465-508.
- Sun, S., & Sun, N. (2018). Credible commitment and credible threat in games. In *Management game theory* (pp. 71-92). Singapore: Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-13-1062-1_5
- Shy, O. (1996). *Industrial Organization: Theory and Applications*. Cambridge: The MIT Press.
- Slantchev, B. L. (2008). *Static and Dynamic Games of Incomplete Information*. San Diego: University of California.
- Slantchev, B. L. (2004b). *Game Theory: Repeated Games*. San Diego: University of California.
- Sobel, J. (2007). *Signaling Games*. Erişim: 11.03.2019, https://econweb.ucsd.edu/~jsobel/Paris_Lectures/20070527_Signal_encyc_Sobel.pdf.
- Spence, M. (1973). Job Market Signaling. *The Quarterly Journal of Economics*, 3(87), 355-374.
- Straffin, P. D. (1993). *Game Theory and Strategy*. Washington: Mathematical Association of America.
- Şahin, S., & Eren, E. (2012). Oyun Teorisinin Gelişimi ve İktisat Paradigmasının Oluşmasına Etkileri. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, (4), 267-270.
- Taha, H. A. (2000). *Yöneylem Araştırması*. (Ş. A. Baray, & Ş. Esnaf, Çev.) İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Tirole, J. (1989). *The Theory of Industrial Organization*. London: MIT Press.
- Taylor, Z. (2016). Could Game Theory be considered part of Behavioral Economics? Erişim: 12.01.2020, <https://www.quora.com/Could-Game-Theory-be-considered-part-of-Behavioral-Economics>.

- Tüzel, M. F. (2019). *Davranışsal İktisat Perspektifinden Enflasyonist Ortamda Tüketici Davranışları*. . (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi.
- Uçan, O., & Aytekin, i. (2013). Oyun Teorisi Çerçevesinde Ekonominin Dinamik Oyun Modellerine Uygulanması. *International Journal of Social Science*, 3(6), 747-757.
- Vadhra, D. (2015). Nash Equilibrium. *IOSR Journal of Economics and Finance (IOSR-JEF)*, 6(6), 13-18.
- van Leeuwen, E., & Lijesen, M. (2016). Agents playing Hotelling's game: an agent-based approach to a game theoretic model. *The Annals of Regional Science*, 57(2-3), 393-411. <https://doi.org/10.1007/s00168-015-0711-z>
- Ventsell, E. S. (1965). *Oyun Teorisine Giriş*. (H. Yüksel, Çev.) İstanbul: Türk Matematik Derneği Yayınları.
- Vickrey, W. (1961). Counterspeculation, auctions, and competitive sealed tenders. *Journal of Finance*, 16(1), 8-37.
- Volij, O. (2009). Static games. In R. A. Meyers (Ed.), *Encyclopedia of complexity and systems science* (pp. 8861-8877). New York, NY: Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-387-30440-3_517
- Von Neumann, J., & Morgenstern, O. (1944). *Theory of games and economic behavior* (60th Anniversary Commemorative Edition). New Jersey: Princeton University Press.
- Walker, M., & Wooders, J. (2001). Minimax Play at Wimbledon. *American Economic Review*, 91(5), 1521-1538. <https://doi.org/10.1257/acr.91.5.1521>
- Walras, L. (1874). *Éléments d'économie politique pure [Elements of pure economics]*. Paris: Lausanne.
- Winston, W. L. (2004). *Operations Research: Application and Algorithms*. Bloomington: Duxbury Press.
- Yavuzaslan, K. (2018). Deneysel İktisat ve Kültürel Farklılıkların Deneysel İktisatla İfadesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 217-231.
- Yiğit, A. G. (2018). Davranışsal İktisadın Anlaşılmasına Yönelik Bir Literatür Taraması. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 161-190.
- Yıldırım, S. (2006). *Oyun Teorisi ile İMKB'de Sektör Analizi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, M. (2005). *Oyun Teorisinin Ekonomik Uygulamaları*. Erişim: 10.20.2018, <http://www.acikders.org.tr/course/view.php?id=106>.
- Yılmaz, E. (2016). *Oyun Teorisi*. İstanbul: Literatür.
- Zagare, F. C. (1984). *Game Theory: Concept and Applications*. California: Sage Publications.
- Zusai, D. (2018). Tempered best response dynamics. *International Journal of Game Theory*, 47(1), 1-34. <https://doi.org/10.1007/s00182-017-0575-9>

Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanmasına İlişkin Görüşler

Ömer KAYA

Editör: Doç. Dr. Filiz KONUK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının

Uygulanmasına İlişkin Görüşler

Opinions on the Application of Turkish Financial Reporting Standards

Ömer KAYA • Editör: Doç. Dr. Filiz KONUK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-887-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub438>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kaya, Ö., Konuk, F. (ed) (2024). *Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanmasına İlişkin Görüşler*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub438>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Ömer KAYA (2021)'nin 'Muhasebe Meslek Mensuplarının Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma' adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdioğlu, H., İşgüden Kılıç, B., Yavuz, S., & Kuş, T. (2014). Muhasebe standartlarının uygulanma sürecinde muhasebe meslek mensuplarının standartlara bakış açılarının ve mesleki yetkinliklerinin incelenmesi üzerine Balıkesir ilinde bir araştırma. *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9(3), 207-231.
- Akarçay, Ç. ve İbiş, C. (2018). *Kavramsal çerçeve ve finansal tablolar: Cömert, N. ve Ç. E. Cömert (Ed.). İlk Uygulama Yılında Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı içinde (s.15-31)*. İstanbul: İSMMMMO Yayınları.
- Akbulut, E., & Can, M. E. (2020). Küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardı (KÜMİFRS) taslağı hakkında. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, (63), 85- 93.
- Akdoğan, N. (2007). Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanma Süreci: Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Mali Çözüm Dergisi*, (80), 101– 118.
- Akdoğan, N. (2019). Finansal raporlama standartlarıyla uyumlu olması amacıyla tekdüzen hesap planının güncellenmesine yönelik KGK tarafından yayımlanan taslak metnin değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(3), 745-785.
- Akdoğan, N., & Aydın, H., (1987). *Muhasebe teorileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım.
- Aktürk, A. (2014). Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe standartlarına uyumu sürecinde eğitim faktörü üzerine Antalya ilinde bir araştırma. *Mali Çözüm Dergisi*, 24(122), 63-84.
- Aktürk, A., & Akcanlı, F. (2013). Muhasebe akademisyenlerinin muhasebe standartlarına bakış açıları ve farkındalıkları üzerine bir araştırma. *World of Accounting Science*, 15(4), 21-43.
- Akyüz, F., & Yeşil, T. (2017). TFRS açısından muhasebe meslek mensuplarına yönelik yapılmış olan akademik çalışmaların değerlendirilmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(3): 9-13.
- Akarçay Öğüz, A., & İbiş, C., (2003, Nisan). *IOSCO deklarasyonu ve menkul kıymet borsalarında LAS'ın uygulanması süreci* . İSMMMMO VI. Türkiye Denetimi Sempozyumu (244-255). Antalya.
- Alpay, E. E. (2014). *Finansal raporlamada standardizasyon ve muhasebe meslek mensuplarının öğrenme süreçlerinin psikolojik temelleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

- Altunışık, R. Coşkun, R. Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım E. (2010), *sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı. 6.Baskı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Atmaca, M , Çelenk, H . (2011). Uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarının finansal analize etkilerinin regresyon analizi ile ölçülmesine yönelik bir araştırma . *Muhasebe ve Finansman Dergisi* , (49) , 113-125 .
- Avder, E. (2007). *Geçmişten günümüze muhasebe mesleği*, Erişim adresi: <https://www.muhasabetr.com> (Erişim Tarihi: 14/11/2019).
- Aygün M. (2008). *İlişkili taraflarla yapılan işlemler aracılığıyla azınlık hissedarlarının istismarı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayhan, E. (2014). Kobi'ler için uluslararası finansal raporlama standardının muhasebe meslek mensupları açısından farkındalığı Muğla ili ve çevresindeki muhasebe meslek mensupları üzerine bir çalışma. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aysan, M. A. (1996). Türkiye’de muhasebe mesleğinin gelişimi. *Mali Çözüm Dergisi*, (37).
- Aytac, A., & Gencoglu, U. G. (2020). Maddi duran varlıklar ve amortismanlar açısından TFRS, BOBİ FRS, KÜMİ FRS Taslağı ve MSUGT’daki uygulamaların karşılaştırılması. *Business and Economics Research Journal*, 11(3), 753-767.
- Barran, E., & Baskan, T. D. (2021). Türkiye finansal raporlama standartlarına muhasebe meslek mensuplarının yaklaşımları ve farklılıkları üzerine bir uygulama. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 88-108.
- Bekçi, İsmail, (2007). Muhasebe meslek mensuplarının türkiye muhasebe standartları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 22, 27-40.
- Bektöre, S. & Sözbilir, H. (2007). *Genel muhasebe*. Ankara: Nisan Kitabevi.
- Benetti, C., & Thierry-Dubuisson, S. (2015). One size fits all? Stakeholders’ perceptions of IFRS adoption across Europe and Brazil. *Stakeholders’ Perceptions of IFRS Adoption Across Europe and Brazil*, 1-42.
- Bengü, H., Özdemir, F. S., & Çelik, S. (2014). Niğde ilindeki muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına bakış açılarının ampirik olarak değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 161-174.
- Berberoğlu, P. B. (2002). *Uluslararası muhasebe standartları ile ülkemizdeki muhasebe standartları uygulamalarının karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Bharathan, V., Joseph, R., Thomas, P., & Sambasivan, E. (2015). Analysis of perceptions of auditors/chartered accountants’ on selected Indian

- accounting standards. *International Journal of Basic and Applied Sciences*, 4(4), 340-347.
- Bostancı S. (2002). Küreselleşen muhasebede standartlaşma ve türkiye muhasebe standartları kurulu. *Mali Çözüm Dergisi*, (59), 71-80.
- Can, İ. ve Gör, Y. (2011). Türkiye finansal raporlama standartlarının meslek mensupları arasında bilinirlik düzeyini ölçmeye yönelik bir araştırma (Ankara ve Çankırı illeri örneği)”, *World of IFRS Dergisi*, (5), 1-10.
- Cavlak, H. (2015). *Uluslararası finansal raporlama standartları ve kurumsal yönetim ilişkisi: kurumsal yönetim endeksi'ne tabi şirketlerde bir anket çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, G. (2011). *213 sayılı vergi usul kanunu ve 3568 sayılı kanun çerçevesinde serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin sorumlulukları: Afyonkarabısar ili uygulaması*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling techniques(3rd ed.)*. New York: John Wiley & Sons.
- Çakır, H. (2005). *Muhasebe standartlarına duyulan ihtiyaç ve avrupa birliği uyum sürecindeki gelişmeler (II)*, Erişim adresi: <http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/hulya/003/> (Erişim tarihi: 01/03/2020).
- Çamlıca, M. (2014, Kasım). *Türkiye’de güven tesisi ve kamu gözetimi yaklaşımı*. İSMMM 11. Muhasebe Denetimi Sempozyumu, Antalya.
- Çankaya, F. & Hatipoğlu, O. (2011). Türkiye’de uluslararası muhasebe standartları’nın uygulanabilirliğini etkileyen faktörlerin meslek mensuplarınca değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 2(7), 61-88.
- Çankaya, F. (2007). Uluslararası muhasebe uyumunun ölçülmesine yönelik bir uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye karşılaştırması. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 127-148.
- Çankaya, F. ve Hatipoğlu, O. (2011). Türkiye’de uluslararası muhasebe standartları’nın uygulanabilirliğini etkileyen faktörlerin meslek mensuplarınca değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 4 (7), 61-89.
- Çelik, S. (2013). *Muhasebe meslek mensuplarının Türkiye muhasebe ve finansal raporlama standartlarına bakış açılarının değerlendirilmesine ilişkin ampirik bir çalışma: Niğde örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çiftçi, Y. (1997). Türkiye’de ve Dünya’da muhasebe standartlarının gelişimi ve uluslararası uyumlaştırma çalışmaları. *İÜ İşletme Fakültesi Dergisi*, 26(2), 169- 189.

- Dalkılıç, A. F. (2008). *Ulusal ve uluslararası finansal raporlama standartlarında mesleki yargının rolü* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir,
- Demir, M., Kısakürek M., A. (2014). *Finansal muhasebe dersi basılmamış ders notları*.
- Kişisel Basım.
- Demir, V., Bahadır, O. (2018). *Türkiye finansal raporlama standartları(TFRS) açıklamalar ve uygulamalar*. İstanbul: İSMMMMO Yayınları.
- Deran, A., Erduru, İ., & Keleş, D. (2016). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki sorunları ve meslek odalarından beklentilerinin demografik özellikler ve faaliyet gösterilen ekonomik çevre açısından değerlendirilmesi: Ordu Örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(32), 84-109.
- Diñç, E. & Atabay, E. (2011). Muhasebe meslek mensuplarının TFRS'ye yönelik düşünceleri ve uygulama başarısına etki etmesi muhtemel faktörlere yönelik bir araştırma: Trabzon ve alt bölgesi örneği. *World of IFRS Dergisi*, 20, 1-13.
- Diñç, E., & Atasel, O. Y. (2016). Türkiye'deki muhasebe anlayışının gelişim süreci ve mevcut durumun incelenmesi. *KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 267-283.
- Diñç, Y. (2007). Muhasebe ve vergi kuralları arasındaki ilişki ve gelir vergileri (TMS 12) standardının muhasebe uygulamalarına etkisi . *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 0 (28)
- Doğan, S. (2014). *VUK hükümlerine göre oluşturulan mali tabloların TFRS hükümlerine uyarlanması ve analizi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Durmuş, H., Aytulun, A. (2016). *Muhasebe mesleğini ilgilendiren ulusal ve uluslararası kuruluşlar*. Kitap No:11. İstanbul: Muhasebe Uzmanları Derneği,
- Elitaş, C., Karakıç, M. ve Özdemir, S. (2011). Muhasebe meslek mensupları perspektifinden türkiye muhasebe standartları. *World of IFRS Dergisi*, 8, 1-14.
- Elitaş, C., Karakoç, M., Özdemir, S. (2011). Muhasebe meslek mensuplarının perspektifinden türkiye muhasebe standartları. *World Of IFRS (UFRS Dünyası Dergisi)*, 1(5), 1-14.
- Erdogan, M. & Diñç, E. (2009). Türkiye muhasebe standartları ve muhasebe meslek mensuplarının bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 43, 154-169.
- Erol Fidan, M., & Cinit, H. (2013). 01 Ocak 2013 öncesinde türkiye finansal raporlama standartları çerçevesinde KOBİ muhasebe standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından algı düzeylerinin tespitine

- yönelik uygulama (Yalova ili örneği). *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 51-79.
- Erol Fidan, M., & Cinit, H. (2014). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki tecrübeleri ile muhasebe standartlarına yönelik algıları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Marmara bölgesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (60), 1-24.
- Erol Fidan, M., & Cinit, H. (2013, Temmuz). Türkiye finansal raporlama standartları çerçevesinde kobi muhasebe standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından algı düzeylerinin tespitine yönelik uygulama (Eskişehir ili örneği). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (59), 39-60.
- Erol Fidan, M., & Cinit, H. (2014). Muhasebe meslek mensuplarının eğitim düzeyleri ile muhasebe standartlarına yönelik algıları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 72-85.
- Erol, M. ve Aslan, M. (2017). Uluslararası muhasebe ve denetim standartlarının gelişmesi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (12), 55-86.
- Ertaş, F. C. (2002). *İşletmelerde muhasebe organizasyonu ve muhasebe mesleği* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Evcı, S. (2008). Türkiye muhasebe (finansal raporlama) standartları ve uygulamasında yaşanan sorunlar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Göğüş, H. S. (2010). Ertelenmiş vergi ve muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, (101), 13.
- Gökgöz, A., & Zeytin, M. (2012). Muhasebe mesleğinin seçilmesini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Yalova ve Bilecik illeri örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (8).
- Gör, Y., Terzi, S., & Kıymetli Şen, İ. (2016). Şeffaflık açısından kurumsal yönetim uygulamalarının finansal raporlamanın süresi üzerine etkisi: Borsa İstanbul örneği. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(Özel Sayı-1), 673-705.
- Güleryüz, M. (2014). *Finansal araçların vergi usul kanunu ve Türkiye muhasebe/ finansal raporlama standartları'na göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş R., Durmuş, Ahmet, F. & Solak, B. (2011). Muhasebe meslek mensuplarının KOBİ TFRS'ye yönelik bilgi düzeyleri ve uygulamaya yönelik beklentileri: Elazığ ve Malatya illeri örneği. *World of IFRS Dergisi*, 6, 1-14.
- Güvemli, O. (1994). *Luca Pacioli ve muhasebenin 500. yılı*. İstanbul: Yeminli Mali Müşavirler Odası.

- Güvemli, O. (1995). *Türk devletleri muhasebe tarihi: Osmanlı İmparatorluğu'na kadar*.
Cilt 1. İstanbul: Avcıol Basım-Yayın.
- Güvemli, O. (2000). *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e*, 3. *Accounting History Of Turkish States-From Imperial Edict Of 1839 To Republic*, 3. İstanbul: Yeminli Mali Müşavirler Odası.
- Güzel, A. (2011). *Finansal muhasebe (1. Baskı)*. İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Hatipoğlu, O. (2009). *Türkiye'de uluslararası muhasebe standartları'nın gelişimi, gerekliliği ve uygulanabilirliği üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Herbert, W. E., Tsegba, I. N., Ohanele, A. C., & Anyahara, I. O. (2013). Adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS): Insights from Nigerian academics and practitioners. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(6), 121-135.
- Hiçşaşmaz, M., (1970). *Muhasebenin teorisi ve teknik yapısı*. Ankara: Tisa Matbaacılık Sanayi.
- Hussain, F. F., Chand, P. V. ve Rani, P. (2012). The impact of IFRS for SMEs on the accounting profession: Evidence from Fiji. *Accounting & Taxation*, 4(2), 107- 118.
- İbiş, C. (2013). *Uluslararası denetim standartları*. Erişim adresi: https://www.adana.smmmo.org.tr/teblig_sirkuler/cemalibis (Erişim tarihi: 01/04/2021), slayt 95
- İbiş, C., Özkan, S. (2006). Uluslararası finansal raporlama standartları (UFRS)'na genel bakış. *Mali Çözüm Dergisi*, (74), 25-43.
- Jermakowicz, E., & Gornik-Tomaszewski, S. (2006). Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, (15), 170-196.
- Kahraman, A. (2016). *Muhasebe standartlarının sektörel algılanması: mermer işletmeleri örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocatepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kalaycı, Ş. (2016). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2020). *TMS/TFRS setleri*. Erişim adresi: <https://kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/5305/Tms-Tfrs-Setleri> (Erişim tarihi: 01/07/2020).
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2021). *TMS/TFRS setleri*. Erişim adresi: <https://kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/5305/Tms-Tfrs-Setleri> (Erişim tarihi: 05/05/2021).

- Karabınar, S. (2006). Muhasebe iklimini küresel düzeyde yönlendiren kuruluşlar. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (31), 141-148.
- Karahan, M. (2017). Muhasebe meslek mensuplarının Kobi TFRS hakkındaki düşünceleri ve farkındalık düzeyleri: Gaziantep örneği, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 5(4), 7-17.
- Karasar, N. (2009), *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, G. A. (2015). Muhasebe meslek mensuplarının KOBİ TFRS ve tam set TFRS hakkındaki bilgi düzeyleri ve düşünceleri: Elazığ'da ampirik bir çalışma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36, 157-178
- Kaya, U. (2011). Muhasebe - vergi kanunları etkileşiminin türkiye muhasebe (finansal raporlama) standartları açısından değerlendirilmesi. *World Of Accounting Science*, 13(3), 191.
- Killi, M., & Küçüktüfekçi, M. (2018). Türkiye'deki üniversitelerde TMS/TFRS eğitimi üzerine bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (51), 39-66.
- Kurcan, F., Uyar, S., & Tetik, N. (2011). Meslek mensuplarının UFRS'ye bakış açıları ve farkındalık düzeyleri üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 4(3), 15-28.
- Nuriyev, B. (2009). *Uluslararası finansal raporlama standartlarının ilk uygulaması-UFRS 1 kapsamında uluslararası finansal raporlama standartlarına genel bakış*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oksay, S., & Acar, O. (2005). *Sigorta sektöründe uluslararası finansal raporlama standartları: kurumlar ve standartların özetleri*. İstanbul: TSRŞB, Sigorta İnceleme ve Araştırma Yayınları.
- Ören, V. E., & Tetik, M. (2014). Accountant professionals' perception of international financial reporting standards: Uşak case study. *12th International Academic Conference*. Prague.
- Özkan, A. & Özşahin, F. (2012). Muhasebe meslek mensuplarının KOBİ TFRS'ye yönelik bilgi düzeyleri finansal raporlama standartları hakkındaki görüşlerinin tespitine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 37, 47-68.
- Özkan, A. (2009). TMS-12 gelir vergileri standardına göre ertelenmiş vergiler ve muhasebe uygulamaları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (32), 97-112.
- Öztürk, Erkan vd., (2019), KÜMİ FRS seti taslağı, BOBİ FRS seti ve tam set TMS/TFRS'nin temel konular açısından karşılaştırılması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 413-430.
- Öztürk, U. (2016). *Kar amacı gütmeyen kuruluşlardan olan vakıfların denetimi, UFRS açısından incelenmesi ve örnek uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Phan, D. H. (2014). What factors are perceived to influence consideration of IFRS adoption by Vietnamese policymakers? *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, 20(1), 27-40.
- Sacarin, M., Bunea, Ş., & Girbina, M. M. (2013). Perceptions of accounting professionals on IFRS application at the individual financial statements: Evidence from Romania. *Journal Accounting and Management Information Systems*, 12(3), 405-423.
- Sevilengül, O. (2005). *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şahin, E. (2010). *Uluslararası muhasebe standartları çerçevesinde oluşturulan tms-16, tms-36, tms-38 muhasebe standartlarının tekdüzen muhasebe sistemi ile karşılaştırılması ve Çorum'da bir sanayi işletmesi örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Şensoy, N. (2017). *Kavramsal çerçeve ve finansal tablolar*. Cömert, N., İbiş, C. ve Ersen Cömert, Ç. (Ed.), *Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi (YFRÇ) Taslağı Uygulama Çalıştay Kitabı içinde (s. 37-56)*. İstanbul: Matsis Matbaa.
- The International Accounting Standards Board (IASB). (2021). *About the IASB*. Erişim adresi: <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/iasb-ifrs-ic/iasb> (Erişim tarihi: 01/02/2021)
- Turan, S., & Yanık, S. (2020 Ekim). *ticari alacak & borç kalemlerinin taslak hesap planı kapsamında incelenmesi ve vaka analizi (Online)*. Modavıca 2020 17. Uluslararası Muhasebe Konferansı, 52.
- Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği. (2005). *serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirlerin mesleki sorumlulukları (2005-10)*. Ankara: Türmob Yayınları.
- Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler. ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB). *Üye istatistikleri*. Erişim tarihi: <https://www.turmob.org.tr/istatistikler/c8172e63-2bef-4919-a863-86e403bfd0a/meslek-mensubu-dagilim-tablosu--sm-smmm-> (Erişim tarihi: 14/11/2019).
- Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler. ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB). *3568 sayılı kanun*. Erişim tarihi: <https://www.turmob.org.tr/Mevzuat/8/3568-sayili-kanun> (Erişim tarihi: 14/11/2020).
- Usta, H. (2007). *Muhasebe mesleği ile ilgili uluslararası muhasebe standartları ve türkiye'deki düzenlemeler ile karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Usul, H. ve Özdemir, O. (2007). Türkiye finansal raporlama standartları uygulamasında gelinen aşama ve göller bölgesi KOBİ'lerinde muhasebeden sorumlu yöneticilerin bakış açıları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(6), 71-82.

- Uysal, Ö. Ö. (2006). Uluslararası muhasebe standartlarının oluşum süreci: IASC ve önde gelen ulusal ve uluslararası örgütler. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 17(1), 87-106.
- Ülkü, S. (2008). *KOBİ'ler için UFRS taslağının muhasebe meslek mensupları tarafından algılanışına yönelik bir araştırma (İstanbul örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ülkü, S. (2008). *Kobiler için UFRS taslağının muhasebe mesleği mensupları tarafından algılanışına yönelik bir araştırma İstanbul örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ünalın, S. vd., (1988). *Genel muhasebe*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ünsal, M. A. (2014). *Yeni Ttk'nun / Tfrs'nin Muhasebecilik Mesleğine Getirmiş Olduğu Yenilikler İle Tfrs'nin Uygulanması Aşamasında Mali Müşavirlerin Karşılaştığı Zorluklar, Belirsizlikler Ve Çözüm Önerileri: İstanbul/Esenler Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Üstündağ, S. (2000). Muhasebe standartları oluşturulması süreci. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 1(1), 31-57.
- Vicky, C., Branson, J., & Breesch, D. (2012). The uniformity-flexibility dilemma when comparing financial statements. *International Journal of Accounting & Information Management*, 20(2), 114-141.
- Yalçın, E. (2015). *Yorum, açıklama ve örneklerle uluslararası finansal raporlama (TMS-TFRS)*. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yalkın, Y.K., (1998). *Genel muhasebe ilkeleri*, 10. Baskı. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Yel, T., & Erdem, M. S. (2015). Muhasebe meslek mensuplarının ufrs hakkındaki farkındalık düzeylerinin tespiti: Bolu ili örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 217-231.
- Yılmaz, S. (2019). *BOBİ FRS'nin muhasebe meslek mensupları tarafından algı düzeylerinin tespitine yönelik bir araştırma: Gaziantep ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Yırgal, N. (2019). *Muhasebe meslek mensuplarının uluslararası finansal raporlama sistemine bakış açıları: edirne örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Örgütlerde Modern Yönetim Dinamikleri

Editör:

Doç. Dr. Esra ÇIKMAZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Örgütlerde Modern Yönetim Dinamikleri

Editör: Doç. Dr. Esra ÇIKMAZ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-5-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub592>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çıkılmaz, E. (ed) (2024). *Örgütlerde Modern Yönetim Dinamikleri*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub592>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Alexander, C. (1964). *Notes on the synthesis of form*. Boston: Harvard University Press.
- Bakır, E. N. (2021). Tasarım odaklı düşünce ve örgüt kültürü arasındaki ilişkinin ürün geliştirme ve çeşitlendirmedeki rolü: Özel mevduat bankaları üzerine nitel bir araştırma. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi, SBE. İstanbul.
- Best, K. (2006). *Design management: managing design strategy, process and implementation*. Lausanne, Switzerland: Ava Books.
- Boland, R. J. ve Collopy, F. (Edi.) (2004). *Design matters for management, in managing as designing*. Stanford University Press, Stanford, CA, pp. 3-18.
- Borja de Mozota, B. (2006). The Four powers of design: A value model in design management. *Design Management Review* 17(2): 44-53.
- Braha, D., ve Maimon, O. (1997). The design process: Properties, paradigms, and structure. *IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics-Part. A: Systems and Humans*, 27, 146-166. doi:10.1109/3468.554679
- Brodny, J. ve Kazmierczak, J. (2017). The design thinking method and its stages. *Systemy Wspomagania W Inżynieru Produkcji Inżynieria Systemów Technicznych*, 6(6): 247-255.
- Brown, T. (2009). *Change by design: how design thinking transforms organizations and inspires innovation*. HarperCollins, New York.
- Brown, T. (2008). Design Thinking. *Harvard Business Review*, 86(6): 87-88.
- Buchanan, R. (1992). Wicked problems in design thinking. *Design Issues*, 8: 5-21.
- Clark, K. ve Smith, R. (2008). Unleashing the power of design thinking. *Design Management Review*, 19(3): 8-15. <https://doi.org/10.1111/j.1948-7169.2008.tb00123.x>
- Conklin, J. (2005). *Dialogue mapping: building shared understanding of wicked problems*. Wiley, New York.
- Dam, R. & Siang, T. (2024, 21 Kasım). *5 Stages in the Design Thinking Process*, <https://www.interaction-design.org/literature/article/5-stages-in-the-design-thinking-process> , adresinden erişildi.
- Design Council, Eleven lessons. *A study of the design process*, www.designcouncil.org.uk , Erişim tarihi: 24.11.2024).
- Design Council, *The History of design thinking*, www.designcouncil.org.uk/our-resources/the-double-diamond/history-of-the-double-diamond/ , Erişim tarihi: 24.11.2024).
- Drews, C. (2009). Unleashing the full potential of design thinking as a business method. *Design Management Review*, 20(3): 39-44.

- Dorst, K. ve Cross N. (2001). Creativity in the design process: co-evolution of problem–solution. *Des Stud*,22(5):425–437.
- Dunne, D. (2011). User-centred design and design-centred business schools. In: Cooper R, Junginger S, Lockwood T (eds) *The handbook of design management*. Berg Publishers, Oxford.
- Dunne, D. (2018). Implementing design thinking in organizations: An exploratory study. *Journal of Organization Design*, 7(16), 1-6. <https://doi.org/10.1186/s41469-018-0040-7>
- Dunne, D. (2018). *Design thinking at work: how innovative organizations are embracing design*. University of Toronto Press, Toronto.
- Dunne, D. ve Martin, R. (2006). Design thinking and how it will change management education: An interview and discussion. *Academy of Management Learning & Education*, 5(4): 512-523.
- Efcoglu, A., Møller, C., Sérić, M., ve Boer, H. (2013). Design Thinking: Characteristics and Promises. In *Proceedings 14th International CINet Conference on Business Development and Co-creation* (pp. 241-256). Continuous Innovation Network. <http://www.continuous-innovation.net/>
- Elsbach, K ve Stigliani I. (2018). Design thinking and organizational culture: A review and framework for future research. *Journal of Management*, 20(10),1–33. DOI:10.1177/0149206317744252
- Ferreira, K.F., Song, H.E., Gomes, H., Garcia, B.E. ve Ferreira, L.M. (2015). New mindset in scientific method in the health field: Design Thinking. *CLINICS*, 70(12):770-772.
- Ferreira, L., ve Pinheiro, T. (2017). *Design thinking Brazil: empathy, collaboration and experimentation for people, business and society*. Elsevier, Brezilya.
- Gloppen, J. (2009). “Perspectives on Design leadership and design thinking and how they relate to European service industries.” *Design Management Journal*, 33-47
- Gorb, P. (1989). *What Is Design Management?* In R. Aitonurmi (ed.), *Design as Corporate Strategy*. 9–16. Helsinki, Finland: University of Industrial Arts Helsinki, UIAH.
- Gregory, S. A. (1966). *The design method*. London, Butterworth.
- Guilford, J.P. (1950). Creativity. *American Psychologist*, (5): 444-454.
- Hassi, L. ve Laakso, M. (2011). Conceptions of design Thinking in the design and management discourses, *Proceedings of IASDR2011, The 4th World Conference on Design Research*, Delft, pp.1-10.
- Heskett, J. (2002). *Toothpicks and logos: Design in everyday life*. Oxford: Oxford University Press.

- HPI D-School (2024, 21 Kasım), *What is design thinking?*, <https://hpi.de/en/school-of-design-thinking/design-thinking/what-is-design-thinking.html> adresinden erişildi.
- IDEO (2024, 21 Kasım), *Design Thinking Defined*. <https://designthinking.ideo.com> adresinden erişildi.
- Jeff Humble. *What is the double diamond design process?*, The Fountain Institute, <https://www.thefountaininstitute.com/blog/what-is-the-double-diamond-design-process>, Erişim tarihi: 26.11.2024).
- Jozaïsse, F. (2011). *Design leadership: current limits and future opportunities*. In R. Cooper, S. Junginger, T. Lockwood (Eds.), *The Handbook of Design Management* (pp. 398–413). Oxford, UK: Berg.
- Kolko, J. (2015). Design thinking comes of age. *Harvard Business Review*, 93(9), 66-71.
- Kumar, V. (2013). *101 design methods: a structured approach for driving innovation in your organization*. Wiley, Hoboken.
- Lee, K. ve Cassidy, T. (2006). Principles of design leadership for industrial design teams in Taiwan, *Design Studies*, 28(4): 437-462. DOI:10.1016/j.destud.2006.11.007
- Liedtka J. (2023). *Design thinking in organization design*. In: Snow CC, Fjeldstad ØD, eds. *Designing Adaptive Organizations*. Cambridge Companions to Management. Cambridge University Press; 2023:1-22.
- Liedtka, J. (2014). Innovative ways companies are using design thinking, *Strategy & Leadership*, 42(2): 40-45.
- Liedtka, J., Salzman, R., ve Azer, D. (2017). Democratizing innovation in organizations: teaching design thinking to non-Designers. *Design Management Review*, 28(3), 49–55. doi:10.1111/drev.12090
- Lindberg, T., Gumienny, R., Jobst, B., ve Meinel, C. (2010). Is there a need for a design thinking process. *Proceedings of the 8th Design Thinking Research Symposium*, University of Technology, Sydney, pp. 243-254).
- Lockwood, T. (2009). Transition: How to Become a More Design-Minded Organization, *Design Management Journal*, 20(3): 29-37. DOI:10.1111/j.1948-7169.2009.00019.x
- Manu, A. (2007). *The Imagination Challenge. Strategic foresight and Innovation in the global economy*. New Riders; Berkeley, CA
- Martin, R. L. (2009). *The design of business: Why design thinking is the next competitive advantage*. Cambridge, MA: Harvard Business School Press.
- Melles, G., Neil, A., Barrett, T., ve Thompson-Whiteside, S. (2015). *Problem finding through design thinking in education*. In *Inquiry-based learning for multidisciplinary programs: A conceptual and practical resource for educators*, eds. Patrick Blessinger and John M. Carfora, 191–209. Bingley: Emerald

- Meriam Webster Dictionary (2024). *Design*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/design>.
- Meriam Webster Dictionary (2024). *Thinking*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/thinking>
- Müller-Roterberg, C. (2018). *Handbook of design thinking, tips & tools for how to design thinking*. Kindle Direct Publishing, Seattle/ABD.
- Norman, D. (1990). *The design of everyday things*. Basic Books, New York.
- O'Donoghue, J. (2024, 22 Kasım). *The Stanford Design Thinking Process. Make: Iterate* <https://makeiterate.com/the-stanford-design-thinking-process/> adresinden erişildi.
- Oxman, R. (2017). Thinking difference: Theories and models of parametric design thinking. *Design Studies*, (52): 4-39 <http://dx.doi.org/10.1016/j.destud.2017.06.001>
- Plattner, H., Meinel, C.H. ve Leifer, L. (2015). *Design thinking research. Building innovation*. Standford: Springer.
- Porcini, M. (2009). Your new design process is not enough—Hire design thinkers!. *Design Management Review*, 20(3): 6–18.
- Rylander, A. (2009). Design thinking as knowledge work: Epistemological foundations and practical implications. *Design Management Journal*, 4(1): 7-19.
- Sarıkoç, Z., ve Ersoy, H. (2022). Tasarım Odaklı Düşünme Yaklaşımıyla STEM Uygulamaları: SPAM eTwinning Projesi Örneği. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 5(2): 98-122.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books.
- Shute, V. J., ve Becker, B. J. (2010). *Innovative assessment for the 21st century*. New York, NY: Springer-Verlag.
- Simon, H. A. (1969). *The sciences of the artificial*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Simon, H. A. (1972). “Theories of Bounded Rationality”, in Decision and Organization, C. B. Radner ve R. Radner (edi.), North-Holland, Amsterdam, 1972.
- Stickdorn, M. ve Schneider. J. (2012). *This is service design thinking: basics, tools, cases*. BIS Publishers, Amsterdam.
- Strarotska, J. (2014). Design and design thinking in building an innovative organizational culture. *Journal of Intercultural Management*. Vol. 6(4), 69–79. DOI 10.2478/joim-2014-0036.
- Suri, J.F, ve Hendrix, R.M. (2010) Developing design sensibilities. *Rotman Magazine*. <https://new-ideo-com.s3.amazonaws.com/assets/files/pdfs/DevelopingDesignSensibilities.pdf>. Erişim tarihi: 27.11.2024

The Fountain Institute, <https://www.thefountaininstitute.com/blog/what-is-the-double-diamond-design-process>, Erişim tarihi: 26.11.2024).

Thoring, K. ve Müller, M.R. (2011). Understanding the creative mechanisms of design thinking: An evolutionary approach, *In Proceedings of the DESIRE'11 Conference Creativity and Innovation in Design*, Netherlands. DOI:10.13140/2.1.2570.3361

Verganti, R. (2008). Design, meanings, and radical innovation: A metamodel and a research agenda. *Journal of Product Innovation Management*, 25(5): 436-456.

Visser, W. (2010). Design as construction of representations. *Collection*, (2): 29-43.

Kaynakça

- Adaçay, F. R. (2007). Bilgi ekonomisine ilişkin temel göstergeler açısından Avrupa Birliği ve Türkiye'nin karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (19), 185-204.
- Alper, D. (2011). Patent değerlemesi ve reel opsiyonlar. *Business and Economics Research Journal*, 2(1), 154.
- Arslan, M. L. (2011). Büyük işletmeler devleti: Kuruluş dönemi Amerikan ekonomik büyümesinde siyasi yapının rolü. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 385-386.
- Badur, E., & Doğan, G. (2022). Fikri haklar açısından araştırma geliştirme sözleşmeleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(3), 77-118.
- Beladi, H., & Mukherjee, A. (2022). R&D competition and the persistence of technology leadership. *International Journal of Economic Theory*, 18(3), 272-284.
- Beladi, H., Deng, J., & Hu, M. (2021). Cash flow uncertainty, financial constraints and R&D investment. *International Review of Financial Analysis*, 76, 101785.
- Ertuna, Ö. (2006). Yeni dünya düzeni: Küreselleşme. *Mufad Journal*, (30), 37.
- Gürak, H. (2003). Küreselleşme nereye götürüyor? *Verimlilik Dergisi*, (2), 18.
- Haykır Hobikoğlu, E. (2011). Entelektüel sermayenin önemi, sınıflandırılması ve ölçme yöntemi: Kuramsal bir çerçeve. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (2011), 87.
- Kahraman, S., & Nart, E. Ç. (2008). Yarışılan piyasa. *Journal of Yaşar University*, 3(10), 1301-1312.
- Kaymakçı, O. (2006). Yeni ekonomi rekabet piyasa ve Ar-Ge. Nihal Kargı (Der.), *Bilgi Ekonomisi* içinde. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Öğüt, A., Akgemci, T., Şahin, E., & Kocabacak, A. (2007). İşletmelerde düşünce aşamasından patent aşamasına uzanan süreçte yenilik stratejileri ve buluş yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 413-425.
- Özger, H. (2021). Patent ve etik. *Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği Dergisi*, (20) 1-4
- Seçer, H. E., & Şar, S. (2019). İlaçta patent ve sağlığa erişim hakkı. *Journal of Faculty of Pharmacy of Ankara University*, 43(3), 274-284.
- Semiz, Ö. (2011). Ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları sözleşmesi (TRIPS): Öncesi ve sonrası. *Journal of Intellectual Property Rights*, 7(27), 514-515.
- Xiao, J. & Xiao, H. (2024). The Complexities in the R&D Competition Model with Spillover Effects in the Supply Chain. *Complexity*, 2024(1), 3152363.

Yapar, İ. & Yücel, F. (2023). KOSGEB Ar-Ge ve İnovasyon Desteklerinin İmalatçı Firmalar Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması: Kayseri İli Örneği.

İnternet Kaynakları

<https://www.donanimhaber.com/Mobil-teknolojiler-alaninda-Reuters-Kim-ki-mi-sucluyor-basligiyla-hazirladigi-semayi-yayinladi--28578> [Son erişim tarihi: 17.11.2024].

<http://www.sihirlielma.com/2012/08/26/patent-apple-samsung-dava/> [Son erişim tarihi: 19.11.2024].

<https://www.itnetwork.com.tr/atos-acikliyor-yeni-is-modelleri-olusuyor/> [Son erişim tarihi: 25.11.2024].

References

- Arner, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2020). FinTech, regtech, and the reconceptualisation of financial regulation. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 40(3): 377404.
- Arslan, A., Canpolat Gökçe, E., & Ateş, MS (2020). The impact of economic crises on total tax revenues in Turkey. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(2), 332–349. <https://doi.org/10.21547/jss.654439>
- Atanır, H. (2022). Digitalisation: in business life and social security. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli University SBE Journal, Digitalisation Special Issue*. 77-92.
- Aydın, N. (2019). Wearable technologies. IKSAD Publishing House, Ankara.
- Aydın, Ö. (2021). 5th generation mobile communication technology and international reflections. *Technology and International Relations* (pp.41-65), Nobel Academic Publishing.
- BátizLazo, B., and Efthymiou, L. (2021). The history of financial innovation and the future of banking. *Journal of Business History*, 63(5): 702721.
- Beştaş, M. (2023). Decentralised finance (DeFi). *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(91): 121-141, <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3445>.
- Boukherouaa, S., Pérignon, C., and Tadjeddine, Y. (2022). Big data and ai in banking: implications for financial stability and monetary policy. *Journal of Financial Stability*, 56: 100957.
- Bouveret, A. (2022). Cyber risk for the financial sector: a framework for quantitative assessment. *Journal of Financial Stability*, 55: 100936.
- Bölükbaşı, Ö. (2023). Evaluation of smart contracts in terms of general transaction conditions. *The Sakarya Journal of Law (The SJL)*, 11(1): 191-218, DOI: 10.56701/shd.1278275.
- Charoenwong, B., Kowaleski, Z.T., Kwan, A. and Sutherland, A.G. (2024). RegTech: Technology-driven compliance and its effects on profitability, operations, and market structure. *Journal of Financial Economics*, 154 (2024) 103792, <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2024.103792>.
- Chohan, U. W. (2020). Some precepts of the digital economy. *SSRN Electronic Journal*, January 2020, DOI:10.2139/ssrn.3512353.
- Conversational Commerce The Customer Experience of the Future (2018). E-book. https://info.247.ai/rs/074-HBW-141/images/Conversational_Commerce_eBook.pdf.
- Cox, M. and Ellsworth, D. (1997). Application-controlled demand paging for out-of-core visualisation. *Proceedings of the 8th Conference on Visualization'97*, Phoenix, AZ, U.S.A., 235-244.

- Durdu, A. and Gökçe, A. (2022). The usage of blockchain technology-based smart contracts in public procurement processes. *Sakarya University Journal of Graduate School of Business*, 4(2): 43-48, Doi: 10.47542/sauied.1019897.
- Fuster, A., Goldsmith-Pinkham, P., Ramadorai, T., and Walther, A. (2022). Predictably unequal? The effects of machine learning on credit markets. *Journal of Financial Economics*, 143(2): 451471.
- Gomber, P., Koch, J.A. and Siering, M. (2018). Digital finance and fintech: current research and future research directions. *Journal of Business Economics*, 88(5): 537580.
- Güneş, H., & Arslan, A. (2021). Validity of the rebound thesis extraordinary periods in Turkey: An econometric analysis. *SSD Journal*, 6(23), 230–245. <https://doi.org/10.31567/ssd.333>
- Güney, G. (2023). The importance of open banking activities in the banking sector: Application examples in Turkey and the world. *Studies on Economic and Financial Policies* (pp.279-297), Özgür Publications, <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub68.c90>.
- Haddad, C. and Hornuf, L. (2019). The emergence of the global fintech market: economic and technological determinants. *Small Business Economics*, 53(1):81105.
- Haksever, B.F. and Baykal, B. (2023). The effects of digitalisation and financial technologies in banking sector on service marketing. *Akademik Açı*, 3(2): 191-228, doi:10.59597/akademikaci.1355989.
- İşler, B. and Gülaç, H. (2017). Mobile payments, security issues and solutions. *BDDK Banking and Financial Markets*, 11(2): 53-86.
- Jain, R., Prajapati, D. and Dangi, A. (2023). Transforming the financial sector: a review of recent advancements in fintech. *International Journal for Research Trends and Innovation*, 8(2): 250-267.
- Kandemir, Ş. (2021). Supervisory technology (suptech) and artificial intelligence in the supervision of banking and finance. *Çağ University Journal of Social Sciences*, 18(1): 59-81.
- Kaplan Yıldırım, R. (2023). Digital transformation in the world of finance: Finance 4.0. *Journal of International Economics, Finance and Trade*, 2023, 1(1): 1-7.
- Karz, G. (2015). Robo-advisors: the good, the bad and the ugly. October 8, 2015, https://aaaisandiego.com/wp-content/uploads/2016/02/20151008_presentation.pdf.
- Kinikar, S. and Nanduri, S. (2023). Buy now-pay later - trends in purchase decisions. *South India Journal of Social Sciences*, 20(2).

- Kocaman, M. and Vaysal, M. (2021). Evaluation of the use of artificial intelligence techniques in finance with Swot analysis. I. International Congress on Digital Business, Management, and Economics.
- Lim, W.M., Kumar, S., Verma, S. and Chaturvedi, R. (2021). Alexa, what do we know about conversational commerce? Insights from a systematic literature review. *Psychology & Marketing*, 39(6): 1095-1279, DOI: 10.1002/mar.21654.
- Monis, E. and Pai, R. (2023). Neo banks: a paradigm shift in banking. *International Journal of Case Studies in Business, IT, and Education (IJCSBE)*, 7(2): 318-332, <https://doi.org/10.5281/zenodo.8011125>.
- Nalbantoğlu, C.B. (2021). Effects of Covid 19 process on digital transformation. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences*, 7(4): 13-18.
- OECD (2019). *Going digital: shaping policies, improving lives*. OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264312012-en>.
- Öksüz, O. and Demir, F. (2023). Technological developments in the world of finance and the effectiveness of current technologies. *Studies in Economics and Finance* (pp. 55-76), Özgür Publications, <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub138.c716>.
- Özdemir, A. (2023). Reading the finance sector together with artificial intelligence: innovations, opportunities and obstacles. *Digitalisation's Innovations in the Finance Sector* (pp. 57-70), Özgür Yayınları, DOI:10.58830/ozgur.pub298.c1468.
- Özer, G., Yücel, R. and Er, H. (Eds.). (2023). *Digital transformation in the finance sector*. Ozgur Publications.
- Özsoy, S. and Demir, E.N. (2022). *Digital Payments. New normal consumer behaviours theory - research - practice* (pp. 151-178), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Pant, S.K. (2020). Fintech: emerging trends. *Telecom Business Review*, 13(1): 47-52.
- Parlar, T. (2022). Blockchain technology and decentralised finance applications. *Journal of Politics, Economy and Management (JOPEM)*, 5(2): 165-174.
- Philippon, T. (2020). The fintech opportunity. *Journal of Economic Perspectives*, 32(3): 330.
- Polishchuk, Y. (2023). *FinTech future trends. The European Digital Economy* (pp.204-220), Book Series - Routledge & CRC Press.
- Prodanova, N. and Bondarenko, T. (2023). The modern market of neo banks and their role of Fintech companies' financing. *Brazilian Journal of Edu-*

- cation, Technology and Society (BRAJETS), 16(4): 1238-1247, <http://dx.doi.org/10.14571/brajets.v16.n4.1238-1247>.
- Reddy, R.V. and Goud, D.B.P. (2024). Touch bank: secure, swift, seamless near field communication banking technology. *International Research Journal of Modernisation in Engineering Technology and Science*, 6(5): 3209- 3215, DOI : <https://www.doi.org/10.56726/IRJMETS56312>.
- Saglam, M. (2021). Achieving digital transformation as the vision of the future in businesses and Turkish adaptation of digital transformation scale. *Istanbul Commerce University Journal of Social Sciences*, 20(40): 395-420, doi:10.46928/iticusbe.764373.
- Sandıkçı, Z.N. and Şaykol, E. (2022). A behaviour and scoring analysis on buy now pay later credit system. *Istanbul Beykent University Journal of Science and Engineering*, 16(2): 41-54, <https://doi.org/10.20854/bujse.1217602>.
- Sönmez Çakır, F., Aytekin, A. and Tüminçin, F. (2018). Internet of things and wearable technologies. *Journal of Social Research and Behavioral Sciences*, 4(5): 84-95.
- Szabo, N. (1997). Formalising and securing relationships on public networks. *First Monday* (9/1997), 1-21. Treleaven, P., Brown, R. G. and Yang, D. (2017). Blockchain technology in finance. *Computer*, 50(9): 1417.
- Ünkaracalar, T. (2022). The driving force in portfolio management: robo-advisors. *Finans, Muhaseb ve İktisat Alanlarında Güncel Çalışmalar-1* (in.19-34), Ed. Ünkaracalar, T., Ekin Yayınevi, Ankara.
- Warner, K. S. and Wäger, M. (2019). Building dynamic capabilities for digital transformation: an ongoing process of strategic renewal. *Long Range Planning*, 52(3): 326-349.
- Yalcin, N. and Gurbuz, F. (2015). Analysis of Biometric Security Systems. *Düzce University Journal of Science and Technology*, 3: 398-413.
- Yallı, A. (2024). Open banking practices, potential effects and supervision model proposal. *Banks Association of Turkey*, Publication No: 355, February 2024.
- Yildiz, A. (2022). Use of artificial intelligence technology in finance: systematic literature review. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 52:47-66.
- Zhang, L., Xie, X. and Han, L. (2020). BigTech and the changing structure of financial intermediation. *Journal of Financial Intermediation*, 43: 100901.
- Zwitter, A. (2014). Big data ethics. *Big Data & Society*, July-December 2014:1-6, DOI: 10.1177/2053951714559253.
- <https://www.avenga.com/magazine/fintech-industry-trends/> <https://www.businessinsider.com/intelligence/winning-strategies-for-ai-in-banking> <https://www.squadstack.com/blog/top-5-fintech-trends-and-predictions>

Kaynakça

- Batal, S. (2012). Türkiye’de Yönetim Kültürünün Dönüşümü ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Temel Dinamikleri. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 223-234.
- Bayrak, M.(2008).Borç Yükünün Gelecek Kuşaklara Etkisinin Maliye Kuramı Ekseninde İncelenmesi,Sayı 102.87-101.
- Candan, N. (2007). İbni Haldun’un gözüyle kamu maliyesi yaklaşımı. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 235-245.
- Cura, S. (2003). Türkiye’de Mali Şeffaflığı Sağlamaya Yönelik Bir Uygulama: Analitik Bütçe Sınıflandırılması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(1), 139-154.
- Demir, M. ve İnan M. (2011). Türkiye’de Mali Kural, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 13/2, s. 25-66.
- Doğan, K. C., Şentürk, S. H. (2017). İngiltere’de On Yedinci Yüzyıl Devrimler Çağı Ve Parlamentarizmin Gelişimi Doğrultusunda Bütçe Hakkı. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 353-373.
- Gökbunar, R. ve Yanıkkaya,H. (2004). Savunma harcamalarını belirleyen faktörler ve ekonomik büyümeye etkileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 59(01).
- Gökbunar, R., Gökbunar, A. R., Uğur, A. (2010). 17. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Batı Avrupa Devletleri’nde Mali Yapı Üzerine Savaşların Etkileri. *Maliye Dergisi*, 159, 70-87.
- Güneş, H. (2018). Mali kurallar ekonomik kriz dönemlerinde çalışır mı?(2008 finansal krizi-Türkiye örneği). *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 1(2), 27-44.
- Güneş, H. (2020a). Kamu harcamalarının ekonomik büyüme ve enflasyona etkisi: 28 OECD ülkesi için bir panel veri analizi. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-15. <https://doi.org/10.24013/jomelips.733566>
- Güneş, H. (2020b). Tanzi ve Patinkin etkisi çerçevesinde bütçe açığı ile enflasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 1-11. <https://doi.org/10.22466/acusbd.706642>
- Güneş, H. (2020c). Seçilmiş OECD ülkelerinde vergi gelirlerinin enflasyona etkisi. *Fiscoeconomia*, 4(2), 422-436. <https://doi.org/10.25295/fsecon.2020.02.008>
- Hançer, N. S. (2018). Modern bütçeleme teknikleri: Vatandaş bütçesi ve Türkiye üzerine bir değerlendirme (Master’s thesis, Ankara Üniversitesi (Turkey)).
- Karaoğulları, E.(2017). Maliye Politikası, 4. Baskı, Ankara:Agon Yayınevi.

- Kayalidere, G., Özcan, P. M. Gelir Vergisi Açısından Vergi Harcamalarının Analizi: Türkiye Ve Bazı Oecd Ülke Örnekleri The Analysis Of Tax Expenditures In Accordance With Income Tax.
- Öğretir, A.H.(2024).Maliye Konu Anlatımı,Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi Dahil,(Ed: Yüksel Bilgili),15.Baskı,4T Yayınevi.
- Sancak, İ. T. B. (2019). Hesap verebilirlik ışığında yönetim ve 5018 sayılı kamu mali yönetimi ve kontrol kanunu (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Şen, H ve Sağbaşı,İ.(2019). Vergi Teorisi ve Politikasına Giriş,Ankara,Arıkan Yayınevi.
- Çadircı, Ç., Siverekli, E. (2021). Türkiye'de Mali Disiplinin Sağlanması Çerçevesinde 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu İle Getirilen Yenilikler. Econharran, 5(7), 142-164.
- Kalkınma Bakanlığı, Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-2014,Ankara,2015. Tüik,İstatistik Göstergeler,TCMB, Elektronik Veri Dağıtım Sistemi.
- C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024). Türkiye Ekonomisi (Ekonomi Sunumu), Şubat 2024, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2024/02/Ekonomi_Sunumu.pdf (Erişim Tarihi:06.02.2024
- Yıldız, F. (2024). Kamu borçlarının belirleyicileri: Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri analizi.Gaziantep:Özgür Yayınları.

Kaynakça

- Aköz, Ö. (2019). *Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yurt dışı okulların SWOT analizi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Baraz, B. (2012), "İç Çevre Aanalizi", Deniz, T. ve Ulukan, C. (Ed.) Stratejik Yönetim I, Anadolu Üniversitesi AÖF, Eskişehir, s. 80-104.
- Çalışkan, B. (2017). *İşletme Yönetimi ve Stratejik Planlama*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çelik, S., & Yılmaz, H. (2022). Uzaktan eğitim uygulamalarının SWOT analizi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 41(5), 78-95.
- Çıkma, E., & Kılıç, B. (2023). Eğitim Kurumlarında SWOT Analizi: Üniversiteler Örneği. *International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies*, 9(51), 1239-1253.
- Dogramatzis, D. (2011), 'Healthcare Biotechnology A Practical Guide', CRC Press Taylor & Francis Group, Boca Raton.
- Doğdubay, M., & Karan, İ. (2015). Yiyecek-içecek işletmelerinde etik uygulamaların SWOT Analizi ile değerlendirilmesi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 3(4), 24-32.
- Durgun, A. (2007). Isparta turizminin SWOT analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (5), 93-109.
- Ersungur, Ş., & Aslan, M. (2014). Muş İlinin gelişme potansiyelinin SWOT analizi ile incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(4).
- Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi. (2024). Tarihçe. Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Resmî Web Sitesi. Erişim adresi: <https://www.gibtu.edu.tr>, Erişim Tarihi: Aralık, 2024.
- Gaziantep Üniversitesi. (2024). Tarihçe. Gaziantep Üniversitesi Resmî Web Sitesi. Erişim adresi: <https://www.gantep.edu.tr>, Erişim Tarihi: Aralık, 2024.
- GÜNEY, M., BAYRAK, S., ERTEN, A., & Dilek, K. O. Ç. (2024). Eğitim Yönetiminde Stratejik Planlama ve Hedef Belirleme. *International QMX Journal*, 3(1), 229-238.
- Gürel, E. and Tat, M. (2017). *Swot Analysis: A Theoretical Review*. Journal of International Social Research. 10. 994-1006.
- Hasan Kalyoncu Üniversitesi. (2024). Tarihçe. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Resmî Web Sitesi. Erişim adresi: <https://www.hku.edu.tr>, Erişim Tarihi: Aralık, 2024.
- Helms, M. M., & Nixon, J. (2010). Exploring SWOT analysis—where are we now? *Journal of Strategy and Management*, 3(3), 215-251.
- Hill, T., & Westbrook, R. (1997). SWOT analysis: It's time for a product recall. *Long Range Planning*, 30(1), 46-52.

- Humphrey, A. (1960). SWOT Analysis: A Tool for Strategic Planning. *Harvard Business Review*, 38(2), 101-115.
- Khan, I., Ahmad, A., & Noor, S. (2022). AHP-SWOT integrated analysis for strategic decision-making. *Decision Science Journal*, 5(3), 213-229.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2015). *Marketing management* (15th ed.). Pearson Education.
- Marquis, B.L.- Huston, CJ. (2009), *Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application*, 6th edition, The Point, China.
- Ozan, M. B., Şener, G., Polat, H., & Yaraş, Z. (2015). Eğitim sektöründe swot analizi: Elâzığ ili örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 125-148.
- Özan, M. B., Polat, H., Gündüzalp, S., & Yaraş, Z. (2015). Eğitim kurumlarında SWOT analizi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(1), 1-28.
- Özan, M. B., Polat, H., Gündüzalp, S., & Yaraş, Z. (2015). Eğitim kurumlarında SWOT analizi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(1), 1-28.
- Özan, Mukadder Boydak, et al. "Eğitim kurumlarında SWOT analizi." *Turkish Journal of Educational Studies* 2.1 (2015): 1-28.
- Panagiotou, G. (2003). The SWOT analysis: A tool for making better strategic decisions. *International Journal of Business and Economics*, 2(1), 45-56.
- SANKO Üniversitesi. (2024). Tarihçe. SANKO Üniversitesi Resmî Web Sitesi. Erişim adresi: <https://www.sanko.edu.tr>, Erişim Tarihi: Aralık, 2024.
- Singh, R., & Gupta, M. (2021). PESTLE-SWOT combined analysis for business strategies. *Strategic Management Review*, 29(4), 102-115.
- Sonğur, C., Top, M., & Tekingündüz, S. (2013). Sağlık Sektöründe GZFT (Güçlü-Zayıf Yönler-Fırsatlar-Tehditler) Analizi. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 5(1), 69-99.
- Şahin, A. E. (2013). Okullarda stratejik planlamanın önemli bir aracı: SWOT analizi. *Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama*, 21, 25-32.
- Turan, S. (2016). *Stratejik Yönetim ve SWOT Analizi Uygulamaları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Wehrich, H. (1982). The TOWS matrix—A tool for situational analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54-66.
- Yıldırım, N. (2008). Okul müdürlerine göre ilköğretim okullarının SWOT (GZFT) analizi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 123-143.

References

- Amason, A. C. (1996). **Distinguishing the effects of functional and dysfunctional conflict on strategic decision making.** *Academy of Management Journal*, 39(1), 123-148.
- Anderson, N. R., & West, M. A. (1998). Measuring climate for work group innovation: Development and validation of the team climate inventory. *Journal of Organizational Behavior*, 19(3), 235-258.
- Blake, R. R., & Mouton, J. S. (1964). **The Managerial Grid.** Houston: Gulf Publishing.
- De Dreu, C. K. W., & Gelfand, M. J. (2008). **The psychological foundations of conflict resolution in organizations.** In C. L. Cooper & J. Barling (Eds.), *The SAGE Handbook of Organizational Behavior* (Vol. 1, pp. 283-311). London: SAGE Publications.
- Demirtaş, Z. (2019). *Örgütsel Davranış ve Çatışma Yönetimi.* Gazi Kitabevi.
- Deutsch, M. (1973). **The resolution of conflict: Constructive and destructive processes.** New Haven: Yale University Press.
- Edwards, J. R. (1992). **Person-environment fit in organizations: An assessment of theoretical progress.** *Academy of Management Review*, 17(2), 397-429.
- Eisenhardt, K. M. (1999). Strategy as strategic decision making: A framework for strategic management. *Academy of Management Review*, 24(1), 14-35.
- Eren, E. (2020). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi.* Beta Yayınları.
- Fisher, R., Ury, W. L., & Patton, B. (2011). *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In.* Penguin Books.
- Folger, J. P., Poole, M. S., & Stutman, R. K. (2017). *Working Through Conflict: Strategies for Relationships, Groups, and Organizations.* Routledge.
- Hellriegel, D., & Slocum, J. W. (2007). *Organizational Behavior.* Thomson South-Western.
- Jehn, K. A. (1995). A Multimethod Examination of the Benefits and Detriments of Intragroup Conflict. *Administrative Science Quarterly*, 40(2), 256-282.
- Jehn, K. A. (1995). **A multimethod examination of the benefits and detriments of intragroup conflict.** *Administrative Science Quarterly*, 40(2), 256-282.
- Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). **The Social Psychology of Organizations** (2nd ed.). New York: Wiley.
- Lewicki, R. J., Saunders, D. M., & Barry, B. (2015). *Negotiation.* McGraw-Hill Education.
- Pondy, L. R. (1967). Organizational Conflict: Concepts and Models. *Administrative Science Quarterly*, 12(2), 296-320.

- Pruitt, D. G., & Carnevale, P. J. (1993). **Negotiation in social conflict**. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Rahim, M. A. (2001). *Managing Conflict in Organizations*. Transaction Publishers.
- Rahim, M. A. (2002). **Toward a theory of managing organizational conflict**. *International Journal of Conflict Management*, 13(3), 206-235.
- Renko, M., El Tarabishy, A., Carsrud, A. L., & Brännback, M. (2015). Understanding and measuring entrepreneurial leadership style. *Journal of Small Business Management*, 53(1), 54-74.
- Robinson, S. P., & Judge, T. A. (2017). **Organizational Behavior** (17th ed.). Pearson Education.
- Şimşek ve Çelik, M. Şerif ve Adnan. Yönetim ve Organizasyon, Eğitim Yayınevi, 20. Baskı, Eylül 2018.
- Thomas, K. W. (1976). Conflict and conflict management. In M. D. Dunnette (Ed.), *Handbook of Industrial and Organizational Psychology* (pp. 889-935).
- Thomas, K. W. (1992). Conflict and conflict management. In M. D. Dunnette & L. M. Hough (Eds.), *Handbook of Industrial and Organizational Psychology* (Vol. 3, pp. 651-717).
- Thomas, K. W. (1992). **Conflict and negotiation processes in organizations**. *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*, 2, 651-717.
- Thomas, K. W., & Kilmann, R. H. (2002). **Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument**. Tuxedo, NY: XICOM.
- Tjosvold, D. (2008). **The conflict-positive organization: It depends upon us**. *Journal of Organizational Behavior*, 29(1), 19-28.
- Uğur, M., & Çıkmaz, E. (2020). *Kamu kurumlarındaki yöneticilerin liderlik tarzlarının iş performanslarına etkisi: Gaziantep ilinde bir uygulama*. Özgür Yayınları.
- Wall, J. A., & Callister, R. R. (1995). Conflict and its management. *Journal of Management*, 21(3), 515-558.

Kaynakça

- Aubert, B. A., Patry, M., ve Rivard, S. (2004). A TransactionCost Model Of IT Outsourcing. *Information & Management*, 41(7), 897-914. <https://doi.org/10.1016/j.im.2003.12.008>
- Aydın, N. (2016). Dış Kaynak Kullanım Nedenleri ve Uygulamaları, *ABMYO Dergisi*, 41(2016), 61-79.
- Barthelemy, J. (2001). The seven deadlysins of outsourcing. *Academy of Management Perspectives*, 15(2), 87-98.
- Brown, D., & Wilson, S. (2005). *The Black Book of Outsourcing: How to Manage the Changes, Challenges, and Opportunities*. Wiley.
- Çağlar, İ. (2015). *Bireysel, Örgütsel ve Toplumsal Düzeyde Değişim ve Değişim Yönetimi*, 1. Basım, Nobel Yayıncılık, İstanbul.
- Dolgui, A. ve Proth, J. M. (2013). Outsourcing: Definitions and Analysis, *International Journal of Production Research*, 51(23-24), 6769-6777.
- Fitzgerald, M., Kruschwitz, N., Bonnet, D., ve Welch, M. (2013). Embracing Digital Technology: A New Strategic Imperative. *MIT Sloan Management Review*, 54(2), 1-12. Retrieved from <https://sloanreview.mit.edu/article/embracing-digital-technology-a-new-strategic-imperative/>
- Greaver, M. F. (1999). *Strategic Outsourcing: A Structured Approach to Outsourcing Decisions and Initiatives*. AMACOM.
- Kakabadse, A., ve Kakabadse, N. (2000). Sourcing: A modern imperative. *Management Decision*, 38(8), 526-536. <https://doi.org/10.1108/00251740010378820>
- Kakabadse, A., ve Kakabadse, N. (2002). Trends In Outsourcing: Contrasting The UK And The USA, *Journal of Services Menagement*, 13(2), 122-140.
- Kern, T., & Willcocks, L. (2000). Exploring Information Technology Outsourcing Relationships: Theory and Practice. *The Journal of Strategic Information Systems*.
- Koçel, T. (2011). *İşletme Yöneticiliği*, 13 Baskı, Beta Yayın Dağıtım A. Ş. İstanbul.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2020). *Marketing Management*. Pearson.
- Lacity, M. C. ve Willcocks, L. P. (2014). Robotic Process Automation: The Next Transformation Lever for Shared Services. *Journal of Information Technology Teaching*, 25(4), 61-78.
- Lacity, M. C., ve Willcocks, L. P. (2012). Outsourcing Business and IT Services: The Evidence of Success, Robust Practices and Remaining Challenges. Palgrave Macmillan.
- Lacity, M. C., ve Hirschheim, R. (1993). *Information systems outsourcing: Myths, metaphors and realities*. Wiley.

- Özbay, T. (2004). Sorularla Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcing), İTO Yayınları, İstanbul.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press.
- Power, M. J., Desouza, K. C., & Bonifazi, C. (2006). *The Outsourcing Handbook: How to Implement a Successful Outsourcing Process*. Kogan Page.
- Quinn, J. B. (1999). Strategic Outsourcing: Leveraging Knowledge Capabilities. *Sloan Management Review*.
- Quinn, J. B., ve Hilmer, F. G. (1994). *Strategic outsourcing*. *The Sloan Management Review*, 35(4), 43-55.
- Quinn, J. B., ve Hilmer, F. G. (1994). Strategic outsourcing. *The Sloan Management Review*, 35(4), 43-55. Retrieved from <https://sloanreview.mit.edu/article/strategic-outsourcing/>
- Yalçın, İ., Akın, M ve Şeker, M. (2011). Kamu Hastanelerinde Dış Kaynak Kullanımı: Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13 (20), 83-92.

Kaynakça

- Altın, B. B. (2022). Kurumsal İzomorfizm Kapsamında Havacılık Sektörüne Ara İnsan Kaynağı Yetiştiren Meslek Yüksekokullarının Misyon Cümlelerinin İncelenmesi. *Havacılık ve Uzay Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 60-89. <https://doi.org/10.52995/jass.1070789>
- Aynural, S. (1996). XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda Osmanlı Esnafında Üretim Anlayışı ve Organizasyonu, *İÜ İFM*, C.46, s.357-359.
- Aynural, S. (2012). 19. Yüzyıla Girerken İstanbul Esnafının Hiyerarşik Yapısı. *Journal of Social Policy Conferences*(37-38), 125-131. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/9615>
- Baer, G. (1970). The Administrative, Economic and Social Functions of Turkish Guilds. *International Journal of Middle East Studies*, 1(1), 28-50. <http://www.jstor.org/stable/162064>
- Barkan, Ö. L. (1985). Osmanlı İmparatorluğunda Esnaf Cemiyetleri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C.41, Sayı: 1-4, İstanbul, ss.39-46. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/8332>
- Bayram, S. (2012). Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Hayatın Yerel Unsurları: Ahilik Teşkilatı ve Esnaf Loncaları. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*, (21), 81-114. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuilah/issue/983/11077>
- Bolat, T. ve Seymen, O.A. (2006). Yönetim ve Örgüt Düşüncesinde Kurumsalcılık, Yeni Kurumsalcılık ve Kurumsal Eşbiçimlilik, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:16, Sayı: 1, 223-254. <https://dspace.balikesir.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12462/4997/tamer-bolat.pdf?sequence=1>
- Çiftçi, C. (2006). Osmanlı Döneminde Bursa Kumaşçılarının Sanat Nizamı. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(11), 173-189. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/214601>
- DiMaggio, P.J. ve Powell, W.W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160. <https://www.jstor.org/stable/2095101?origin=JSTOR-pdf>
- Düzbakar, Ö. (2009). Bursa Şer'iyye Sicillerine Göre Esnaf Teşkilatı ve Kumaş Nizamı. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*. https://actaturcica.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/12/44_57.pdf
- Faroqhi, S., Mc Gowen, B., Qataert, D., ve Pamuk, Ş. (2004). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*. Ed. Halil İnalçık ve Donald Quataert, 2.
- Hasselbladh, H. ve Kallinikos, J. (2000). The Project of Rationalization: A Critique and Reappraisal of Neo-Institutionalism in Organi-

- zation Studies, *Organization Studies*, 21(4):697-720. <https://doi.org/10.1177/0170840600214002>
- İnalçık, H. (2013). *Osmanlı ve Modern Türkiye- Araştırmalar*; Timaş Yayınları.
- İstanbul Kadı Sicilleri, İstanbul Mahkemesi, 25 Numaralı Sicil (H. 1179-1180 / M. 1765 1767), proje yön. M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz, İstanbul: Kültür AŞ, 2019.
- Kal'a, A. (1995). *Esnaf*. TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 11, İstanbul, 1995.
- Kal'a, A. (1998). İstanbul Esnaf Birlikleri ve Nizamları I. İstanbul:İstanbul Büyükşehir Yayınları.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*.3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.
- Keskin, H., Akgün, A.E. ve Koçoğlu İ. (2016). *Örgüt Teorisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Nee, V. (2001). *Sources Of The New Institutionalism, in The New Institutionalism in Sociology*, (Ed. Mary C. Brinton Ve Victor Nee), Stanford University Pres, USA, 1-16.
- Sargut, A. ve Özen, Ş. (2007). *Örgüt Kuramlarına Genel Bakış: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Sargut, A. S. (2009). Türkiye'de İşletme Yönetimi Eğitiminin Kurumsal Çerçevesi: Çeşitlilikten Eşbiçimliliğe. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 51-63. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/oguiibf/issue/56499/785685>
- Şahin, K., Eser, B., Kaplan, T., ve Özdünder, G. (2018). Yönetim Kurullarında Kadın Yönetici Temsili: Türkiye'de Yönetim Kurulları Yapısının Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(4), 1147-1166. <https://doi.org/10.17130/ijmeb.2018445674>
- Quataert, D. (2000). *The Ottoman Empire, 1700-1922*.
- Yaşar Uğurlu, Ö., Seyhan, M., & Bayar, Y. (2024). Bankaların Dijital Hizmetlerinin Eşbiçimlilik Bağlamında Değerlendirilmesi: KOBİ Bankacılığı Üzerine Bir Araştırma. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (37), 548-570. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1494027>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Örgütsel Davranış

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Vildan BAYRAM

Doç. Dr. Arzu ÖZKANAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Örgütsel Davranış

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Vildan BAYRAM • Doç. Dr. Arzu ÖZKANAN

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-4-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub599>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bayram, V. (ed), Özkanan, A. (ed) (2024). *Örgütsel Davranış*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub599>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdalla F. H., Maghrabi S. & Raggad G. B., (1998). "Assessing the effect of nepotism on human resource managers toward nepotism a cross cultural study", *International Journal of Manpower*, Volume:19, No:8, pp.554-570.
- Abraham, R., (2000). "Organizational Cynicism: Bases and consequences". *Genetic, Social and General Psychology Monographs*, 126(3), pp.269-292.
- Adair, J., (2006). *Leadership and motivation: The fifty-fifty rule and the eight key principles of motivating others*. Kogan Page Publishers.
- Akbulut, E. E., (2000). *Etik Davranış Kuralları ve Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları İçin Öneri*, Sermaye Piyasası Kurulu Yayını, Ankara.
- Akhtar, S., (1989). "Narcissistic personality disorder. Descriptive features and differential diagnosis", *Psychiatr Clin North Am* 12.
- Aktepe, E., (2016). *İşletmeciliğin Genel Esasları ve Temel Kavramları*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Albenese, R., (1975). *Management: Toward Accountability for Performance*, Illinois: Richard D. Irwin Inc.
- Aldag, R. J., Stearns, T. M., (1991). *Management*, 2nd edition, Cincinnati, South-Western.
- Alkoç, G. P., (2010) "Misyon ve Vizyon İfadelerinin İşletme Stratejisindeki Yeri ve İşletme Performansı Üzerindeki Etkileri", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi SBE.
- Allen, F. R., (1985). "Four Phases for Bringing About Cultural Change", *Gaining Control of Corporate Culture*, Ed. Ralph, H.K. /Mary, S.J./Roy, S., Jossey-Bass, San Francisco.
- Allport, G.W., (1935). "Attitudes", in a *Handbook of Social Psychology*, ed. C. Murchison, Worcester, MA: Clark University Press.
- Andersson, L. M., (1996). "Employee Cynicism: An Examination Using A Contract Violation Framework", *Human Relations*, pp.1397-1398.
- Appleby, R. C., (1991). *Modern Business Administration*, Fifth Edition, Pitman Publishing, London.
- Araslı, H. & Turner, M., (2008). "Nepotism, Favoritism and Crony-ism: a study of their effects on job stress and job satisfaction in the banking industry of North Cyprus", *Soc Behav Pers* 36(9), pp.1237-1250.
- Arnold, J., (2005). *Work Psychology: Understanding Human Behaviour in the Workplace*, (4th ed), London, Prentice Hall Financial Times.
- Arslan, M., (2005). *İş ve Meslek Ahlakı*, Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Arthur, J., Stoner, F. & Wankel, C., (1986). *Management*, Prentice-Hall, International Enlewood Cliffs, New Jersey.

- Atkinson, T. & Frechette, H., (2009). "Creating A Positive Organizational Climate In A Negative Economic One Improving Organizational Climate To Transform Performance", Forum Transforming Performance.
- Aydın, İ. P., (2002). Yönetmel, Meslek ve Örgütsel Etik, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Balcı, A., (1995). Örgütsel Gelişme, Pegem Yayınları, Ankara.
- Balçık, B., (2005). İşletme Yönetimi, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Banton, M., (1968). Roles, London Tavistock Publ..
- Baransel, A., (1979). Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi, İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü, İstanbul.
- Barry, W. B., (1986). Strategic Planning Workbook for Public and Nonprofit Organizations, St Paul: Amherst Wilder Foundation.
- Bass, B. M., (1990). "From Transactional to Transformational Leadership: Learning to Share The Vision", Organizational Dynamics, 19 (3), pp.19-20.
- Başaran, İ. E., (1984). Yönetime Giriş, A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, Ankara.
- Bellow, A., (2003). In Praise of Nepotism, Random House, New York.
- Bentley, T., (2000). Takımınızın Yeteneklerini Geliştirmede İnsanları Motive Etme, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Bernerth, J. B., Armenakis, A. A., Feild, H. S. & Walker, H. J., (2007). "Justice, Cynicism, and Commitment A Study of Important Organizational Change Variables", The Journal of Applied Behavioral Science. 43(3), pp.309-319.
- Berson Y., Shamir, B., Avolio, B. J. & Popper, M., (2001). "The Relationship Between Vizion Strength, Leadership Style and Context", The Leadership Quarterly, 12(1), pp.53-73.
- Bird, B. J., (1989). Entrepreneurial Behavior, Scott, Foresman and Company, Glenview, Illinois.
- Bolat, Y., Ülker, M. & Göloğlu, D. C., (2016). "Kavramsal Açıdan Narsisizm ve Eğitimde Narsistik Kişilik", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(46), ss.482-492.
- Boone, L. S. & Kurtz, D. L., (2013). Çağdaş İşletme, Çeviri Editörü: Azmi Yağın, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Bozkurt, Ö. & Ergun, T., (1998). Kamu Yönetimi Sözlüğü, (Fransızca ve İngilizce Karşılıklarıyla), Ed: Seriy Sezen, TODAİE Yay., Ankara.
- Brandes, P., Dharwadkar, R. & Dean, J. M., (1999). "Does organizational cynicism matter?: employee and supervisor perspectives on work outcomes", Paper Presented at the 36th Annual Meeting of the Eastern Academy of Management, Philadelphia PA., pp.1-34.

- Bratnicki, M., (2005). "Organizational entrepreneurship: Theoretical background, some empirical tests, and directions for future research", *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries*, (1), pp.15-33.
- Brislin, R.W., Florencio, K., Brent, M., Bob, Z., Reginald, W. (2005). "Evolving Perceptions of Japanese Workplace Motivation", *International Journal of Cross Cultural Management*, Vol: 5, No: 1, pp.87-103.
- Bryson, J. M., (1988). *Strategic Planning for Planning and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement*, Jossey-Bass Publishers, San Francisco.
- Budak, G. & Budak, G., (2013). *İşletme Yönetimi*, Barış Yayınları Fakülteler Kitapevi, İzmir.
- Burnes, B., (1996). *Managing Chance: A Strategic Approach to Organizational Dynamics Great Britain: Financial Times*, Pitman Publishing.
- Burns, J. M., (1978). *Leadership*, Harper and Row Publishing, New York.
- Büte, M. (2011). "Kayırmacılığın Çalışanlar Üzerine Etkileri İle İnsan Kaynakları Uygulamaları İlişkisi: Türk Kamu Bankalarına Yönelik Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:15, Sayı:1, ss.383-404.
- Byham, T.M. & Wellins, R. S., (2015) *Your First Leadership Job: How Catalyst Leaders Bring Out the Best in Others*, Hoboken, New Jersey: Wiley.
- Cambridge Dictionary, (1995).
- Campbell, A. & Yeung, S., (1991). "Creating a sense of Mission", *Long Range Planning*, 24(4), pp.10-20
- Campbell, W. K., Goodie, A. S. & Foster, J. D., (2004). "Narcissism, confidence and risk attitude", *Journal of Behavioral Decision Making*, 17(4), pp.297-311
- Can, H., Aşan, Ö. & Aydın, E. M., (2006). *Örgütsel Davranış*, Arıkan Yayınları, İstanbul.
- Can, H., Tuncer, D. & Ayhan, Y. D., (1998). *Genel İşletmecilik Bilgileri*, Adım Yayıncılık, Ankara.
- Cherrington, D. J., (1994). *Organisational Behavior: The Management Individual and Organisational Performance*, Allyn and Bacon Inc. Boston.
- Cummings, S. & Davies, J., (1994). "Brief Case: Mission, Vision, Fusion", *Long Range Planning*, No: 6. Great Britain: Pergamon Press. Vol.27, pp.147-150.
- Cüceloğlu, D., (2006). *Yeniden İnsan İnsana*, 35. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.

- Daniel, İ. O. A., (2013). "Communication as socio-cultural meaning exchange. The example of Richard Wright's Black Boy", *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 2,5, pp.173-177.
- David, F., (2002). *Strategic Management Concepts&Cases*, 9. Edition. New Jersey.
- Davis, K., (1988). *İşletmede İnsan Davranışı*, Çev. Kemal Tosun ve diğerleri, İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Dean, J. M., Brandes, P. & Dharwadkar, R., (1998). "Organizational cynicism", *The Academy of Management Review*, 23(2), pp.341-352.
- Deitzer, B., Shillif, K. & Hucius, M., (1979). *Contemporary Management Concept*, Grid Publishing, Inc.
- Dess, G., Lumpkin, G. T. & Eisner, A., (2007). *Strategic Management: Creating Competitive Advantages*, 4th ed., McGraw Hill Companies, New York.
- Dhapero, A., (1975). "The Displaced, Uncomfortable Entrepreneur", *Psychology Today*, 9 (6), pp.83-88.
- Diñçer, Ö., (1996). *İşletme Yönetimi*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Dökmen, Ü., (2003). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Eldridge, J., Eric, T. & Crombie, A. D., (1974). *The Sociology of Organizations*, Allen & Unwin, London.
- Erdil, O. & Keskin, H., (2003). "Güçlendirmeyle İş Tatmini, İş Stresi ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkiler", *İ. Ü. İşletme Fakültesi Dergisi*, 32(1), ss.7-24.
- Erdoğan, İ., (1991). *İşletmelerde Davranış*, İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını, İstanbul.
- Eren, E., (1990). *İşletmelerde Stratejik Planlama ve Yönetim*, Der Yayınevi, İstanbul.
- Eren, E., (1997). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, İstanbul, Der Yayınevi.
- Fichter, J., (1994). *Sosyoloji*, Çev. Nilgün Çelebi, Atilla Yayınevi, Ankara.
- Fisman, R. & Golden, M. A., (2017). *Corruption: What Everyone Needs to Know*, Oxford University Press, New York.
- Ford, R. & McLaughlin E., (1985). "Nepotism", *Personnel Journal*, 64 (9), pp.57-60.
- Fred, D. R., (1986). *Fundamental of Strategic Management*, Merrill Publishing Company.
- Frederick, H., O'connor, A. & Kuratko, D.F., (2018). *Entrepreneurship*, Cengage AU.
- Furnham, A. & Gunter, B., (1993). *Corporate Assessment*, Routledge, London.

- George, J.M. & Jones, G. R., (1996). *Understanding and Managing Organisational Behaviour*. U.S.A., Addison-Wesley Publishing Company.
- Gibson, J. L., Ivancevich, J. M. & Donnelly, J. H., (2000). *Organizations: Behavior, Structure, Processes*, Irwin McGraw Hill, Tenth Edition, Boston.
- Giddens, A., (2000). *Sosyoloji*, Çev. Hüseyin Özel, Cemal Güzel, Ayraç Yayınevi, Ankara.
- Gill, R., (2003). "Change Management or Change Leadership?", *Journal of Change Management*, 3(4).
- Green, F., (2010). "Well-being, job satisfaction and labour mobility", *Labour Economics*, 17, pp.897-903.
- Greenberg, J. & Robert, A. B. (1993). *Behavior in Organizations*, A. Division of Simon and Schuster Inc.
- Gudmundson, D., Tower, C. B. & Hartman, E. A., (2005). "Innovation in Small Businesses: Culture and Ownership Structure Do Matter", *Journal of Developmental Entrepreneurship*, Nisan.
- Güney, S., (1992). "Fiedler'in Durumsal Önderlik Modeli Açısından Atatürk'ün Önderliğinin değerlendirilmesi", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 23, Mart, 1992, s.310.
- Güney, S., (2004). *Açıklamalı Yönetim-Organizasyon ve Örgütsel Davranış Terimler Sözlüğü*, Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Güney, S., (2020a). *Liderlik*, 3 ncü Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Güney, S., (2020b). *Örgütsel Davranış*, 5 nci Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Güney, S., (2020c). *Sosyal Psikoloji*, 5 nci Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Güney, S., (2022). "Dijital İşletmeciliğin Temel Kavramları", *Dijital İşletmecilik*, Ed. Mesut Öztıraç, Simge Selvitopu Akyel, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Güney, S., (2023b). *Temel ve Genel İşletme*, Nobel, Ankara.
- Güney, S., (2023a). *aGüney Salih, Yönetim ve Organizasyon El kitabı*, 4 ncü baskı, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Güney, S., (2024). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Hackman, J. R. & Oldham, G. R., (1974). "The Job Diagnostic Sulvey: An Instrument for the Diagnosis of Jobs and the Evaluation of Job Re-design Projects", *Technical Report*, Department of Administrative Sciences, Yale University.
- Hersey, P., Blanchard, K. H. & Johnson, D. E., (1996). *Management of Organizational Behaviour*, Seventh edition, U.S.A.: Prentice Hall International Editions.
- Hicks, G. H.& Gullet, C. R., (1975). *Organizations: Theory and Behaviour*, McGraw-Hill, New York.

- Hirschi, A. & Jaensch, V. K., (2014) "Narcissism and career success: Occupational self-efficacy and career engagement as mediators", *Personality and Individual Differences*, 77, pp.205-208.
- Hisrich, R. D. & Peters, M. P., (2002). *Entrepreneurship*, Fifth Edition, McGraw-Hill/Irwin, New York.
- Hitt, M.A., Ireland, R. D. & Hoskisson, R. E., (2000). *Strategic Management*, 4. Edition, USA: South-Western College Publishing.
- Hodge, B. J., Anthony, W. P. & Gales, L. M., (2003). *Organization Theory: A Strategic Approach*, 6th Edition, Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- House, R. J. & Jacidan, M., (2004). "Overview of GLOBE", *Culture, Leadership And Organizations: The GLOBE Study of Societies*, Sage Publication Inc., USA, pp.55-71.
- Drake, R. & Smith J. P., (1990). *Sanayide Davranış Bilimleri*, Çev. Kemal Tosun vd., İ. Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını, İstanbul.
- İnceoğlu, M., (1993). *Tutum, Algı, İletişim*, Sinem Ofset, Ankara,.
- James, S. M., (2005). "Antecedents and Consequences of Cynicism in Organizations: An Examination of Potantial Positive and Negative Effects on School Systems", (Unpublished Doctoral Thesis), College of Business The Florida State University.
- Johnson, G. J. & Johnson, W. R., (1995). "Subjective Underemployment and Job Satisfaction", *International Review of Modern Sociology*, 25(1), pp.73-84.
- Kanter, D. L. & Mirvis, P.H., (1989). *The Cynical Americans: Living And Working In An Age of Discontent And Disillusion*. Jossey-Bass.
- Karacaoğlu, K. & İnce, F., (2012). "Brandes, Dharwadkar ve Dean'in Örgütsel Sinizm Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması: Kayseri Organize Sanayi Bölgesi Örneği", *Business and Economics Research Journal*, 3(3), ss.77-92.
- Keating, C. J., (1982). *The Leadership Book*. New York, NY: Paulist Press.
- Manfred, K. V. F. R. & Miller, D., (1988). *Unstable At the Top-Inside The Troubled Organization*, Nal Books, New American Library.
- Kiechel, W., (1984). "How to Relate to Nepotism", *Fortune*, February, pp.143-144.
- Knoop, R., (1995). "Relationships Among Job Involvement, Job Satisfaction and Organizational Commitment for Nurses", *Journal of Psychology*, 29, pp.641-666.
- Koçel, T., (2011). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Yayınevi, İstanbul.

- Korkmaz, S., (2000). "Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi, 18(1), ss.163-180.
- Lasch, C., (2006). Narsisizm Kültürü, Çev. S. Öztürk ve Ü. H. Yolsal, Bilim ve Sanat Yayınevi, Ankara.
- Latham, P. G. & Pinder, C. C., (2005). "Work Motivation Theory and Research At The Dawn of the Twenty-First Century", Annual Review of Psychology, Vol: 56, No: 1, pp. 485-516,
- Lešnik, K. M., (2008). "Vrednote, poslanstvo in vizija podjetja: organizacijske vrednote, poslanstvo in vizija podjetja kot jedrni elementi strateškega managementa", Koper: UP Fakulteta za management.
- Lissack, M. & Roos, J., (2001). "Be Coherent, Not Visionary", Long range Planning, (34).
- Litwin, G. H. & Stringer, R. A. Jr., (1968). Motivation and Organizational Climate, Boston, MA: Harvard University Press.
- Malik, M. A. & Azmat, S., (2019). "Leader, And, Leadership: Historical, Development of The, Terms And, Critical, Review of Literature", Communication and Management, Volume 5, pp.16-32.
- Martins, N. & Martins, E., (2009). "Organisational culture", In S. P. Robbins, A. T. Judge, A. Odendaal & G. Roodt (Eds), Organisational behaviour: Global and South African perspective, Cape Town, Pearson Education, pp.423-448.
- McHugh, P. F., (1992). Ethics-İş Ahlakı, Tüsiad Yayınları, İstanbul.
- McWilliams, N., (2020). Psikanalitik Tanı Klinik Süreç İçinde Kişinin Yapısını Anlamak, Çev. E. Kalem, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Merriam-Webster's Dictionary (2015). www.merriam-webster.com/dictionary/management, accessed 9 September.
- Monday, J. U., Akinola, G. O., Ologbenle, P. & Aladeraji, O. K., (2015). "Strategic Management and Firm Performance: A Study of Selected Manufacturing Companies in Nigeria", European Journal of Business and Management, Vol.7, No.2.
- Muchinsky, P. M., (2005). Psychology Applied to Work, Eighth Edition, USA: Wadsworth.
- Mucuk, İ., (1989). Modern İşletmecilik, Der Yayınları, İstanbul.
- Mueller, S. & Anisya, S. T., (2001). "Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness", Journal of Business Venturing, Volume 16, Issue 1, January, pp.51-75
- Mullins, L. J., (2007). Management and Organizational Behaviour, Prentice-Hall Inc., London,

- Nakip, M., Akdoğan, A., Çelik, A., Uzay, Ş. & Uzay, M. S., (2001). Açıklamalı İşletme Terimler Sözlüğü, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Nelson, B., Economy, P., (2013). Yöneticilik, Çev. Ali Ümit Şensoy, Doğan Kitap, İstanbul.
- Northouse, P. G., (2010). Leadership: Theory and Practice, 5th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- O’neill, J. W., Beauvais, L. L. & Scholl, R. W., (2001). “The Use of Organizational Culture and Structure to Guide Strategic Behavior: An Information Processing Perspective”, *The Journal of Behavioral and Management*, p.136.
- Obiefuna, O. A., (2014). “The Role of Top Management In Business Organizations”, *Review of Public Administration and Management*, Vol. 3, No. 5, July.
- Oshagbemi, T. (1999). “Overall Job Satisfaction: How Good are Single Versus Multiple- Item Measures?”, *Journal of Managerial Psychology*, 14 (5). pp.388-403.
- Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English, (2004).
- Özkalp, E. & Kirel, Ç., (2001). Örgütsel Davranış, Etam A. Ş. Matbaası, Eskişehir.
- Özler, H., Özler, D. E. & Gümüştekin, G. E., (2007). “Aile İşletmelerinde Nepotizmin Gelişme Evreleri ve Kurumsallaşma”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), ss.437-450.
- Özsaydın, S., (1984). *Psikiyatri*, Sanal Matbaacılık, cilt:7, İstanbul.
- Özsemerci, K., (2002). “Türk Kamu Yönetiminde Yolsuzluklar, Nedenleri, Zararları ve Çözüm Önerileri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), TO-DAİE, Ankara.
- Öztaş, N., (2017). *Yönetim: Örgüt ve Yönetim Kuramları*, 5. Baskı, Antalya: Otorite Yayıncılık.
- Payne, R. N. & Mansfield, R., (1973). “Relationship of Perceptions of Organizational Climate to Organizational Structure. Context, and Hierarchical Position”, *Administrative Science Quarterly*, 18(4).
- Pearce, J. A. & Robinson, R. B., (2013). *Strategic Management: Planning for Domestic and Global Competition*, 13th ed., McGraw-Hill Irwin, New York.
- Peker, Ö. & Aytürk, N., (2002). *Yönetim Becerileri*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Poroy, R. & Yasaman, H. (2004). *Ticari İşletme Hukuku*, 10. Basım, İstanbul.
- Porter, L. W. & Roberts, K. H., (1976). “Communication in Organizations”, *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*, Ed. Dunette, Chicago.

- Pride, W. M., Hughes, R. R. & Kapoor, J. R., (2014). Business, South Western Cengage Learning,.
- Raskin, R. & Howard, T., (1988). "A Principal-Components Analysis of the Narcissistic Personality Inventory and Further Evidence of its Construct Validity", *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), pp.890-902.
- Robbins, P. S., (1998). *Organizational Behavior*, Prentice Hall International Inc., New Jersey.
- Robbins, S. P. & Coulter, M., (2003). *Management*, Upper saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Robbins, S., (1976). *The Administrative Process: Integrating Theory and Practice*, Prentice Hall.
- Rozenblatt, S., (2002). "In Defence of Self: The relationship of Self- Esteem and Narcissism to Aggressive Behavior", (Unpublished Doctoral Thesis), College of Business The Florida Long Island University, Psychology, USA.
- Sabuncuoğlu, Z. & Tüz, M., (2001). *Örgütsel Psikoloji*, Ezgi Yayınevi, Bursa.
- Saruhan, Ş. C. & Yıldız, M. L., (2009). *Çağdaş Yönetim Bilimi*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Sayers, F, Bingaman, C. E., Graham, R. & Wheeler M., (1993). *Yöneticilikte İletişim*, Çev. D. Şahiner, Rota Yayınları, İstanbul.
- Schein, E. H., (1983). "The Rol of the Founder in Creating Organizational Culture", *Organizational Dynamics*, Summer.
- Schneider, B. & Snyder, R.A., (1975). "Some relationships between job satisfaction and organizational climate", *Journal of Applied Psychology*, 60 (3) pp.318-328.
- Sevinç, B., (2014). "Strateji Kavramı ve Örgütlerde Bir Yönetim İlkesi Olarak Kullanılması", *Türk İdare Dergisi*, 479, Ankara.
- Seward, S. K., (2007). "Are Narcissists Bad For Relationships or are Relationships Bad For Narcissists?: The Effect of Narcissism on Close Relationships", Department of Psychology St. Francis Xavier University Narcissism And Relationships, Canada.
- Shapero, A., (1975). "The Displaced, Uncomfortable Entrepreneur", *Psychology Today*, 9 (6), pp.83-88
- Silver, A. D. (Aaron David), (1983). *The Entrepreneurial Life: How to go for it and get it*, John Wiley & Sons.
- Sisk, H.L., (1973). *Management and Organization*, Ohio: South Western Publication.
- Stead, R. D., Rolf, J. L. & Raymond, E. G., (1984). *Business: Its Nature and Environment, An Introduction*, Tenth Edition.

- Steers, M. R., Mowday, T. R. & Shapiro, L. D., (2004). "The Future of Work Motivation Theory", *Academy of Management Review*, Vol: 29, No: 3, pp.379-387.
- Stevenson, W. J., (2012). *Operation Management*, 11th ed., McGraw-Hill/Irwin, New York.
- Stoner, J., (1978). *Management*, Prentice Hall.
- Şamiloğlu, F., (2015). "Temel İşletmecilik Kavram ve Tanımları", *Genel İşletmecilik Bilgileri*, Editör: İrfan Süer, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Terry, G., (1960). *Principles of Management*, Illinois.
- Tevrüz, S., (1989). *Davranışlarımızdan Seçmeler*, Emek Ofset Matbaası, İstanbul.
- Thompson, A. A., Peteraf, M. A. & Strickland, A. J., (2007). *Strategic Management: Concepts and Cases*, 11th ed., New York.
- Thompson, A. A., Strickland, A. J. & Gamble, J. E., (2005). *Crafting and Executing Strategy: The Quest for Competitive Advantage*, New York: McGraw-Hill Irwin.
- Titiz, T., (1996). *Girişimcilik, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.*
- Tolan, B., İsen, G. & Batmaz, V., (1991). *Sosyal Psikoloji*, Feryal Matbaacılık, Ankara
- Tonus, Z., (2016). "Örgütsel Yapılanma", *Yönetim ve Organizasyon*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3419 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2270
- Torun, Y., (2016). "Personel Güçlendirme Ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisinde Örgütsel Sinizmin Aracılık Rolü: Örgütsel Sinizm Ölçeği Geliştirmeye Yönelik Bir Araştırma", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tosun, K., (1992). *İşletme Yönetimi Genel Esaslar*, Savaş Yayınları, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu, (1998). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.1, Ankara.
- Türk Dil Kurumu, (2013). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uludağ, T., (2018). "Sınıf öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ile örgütsel sinizm tutumları arasındaki ilişki", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Urhan, S., (2014). "İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi Bir Alan Araştırması", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Denizli.
- Ülgen, H., & Mirze, S. K., (2010). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*, Beta Yayınları, İstanbul.

- Üngüren, E. & Yıldız, S., (2009). “Konaklama İşletmelerinde Çalışanların Demografik Değişkenlerinin İş Tatminine Etkilerinin Saptanması Yönelik Bir Araştırma”, Dicle University Social Science Institute Journal.
- Weber, M., (2012). Ekonomi ve Toplum, Cilt 2, Çev. Latif Boyacı, Yarın Yayınları, İstanbul.
- Webster’s Third New International Dictionary, 1976.
- Wilson, A. M., (2001). “Understanding Organizational Culture and the Implications for Corporate Marketing”, European Journal of Marketing.
- Yalçın, S., (1988). Personel Yönetimi, İ. Ü. İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını, İstanbul.
- Yenisey, K. D., (2007). İş Hukukunda İşyeri ve İşletme, Legal Yayınları, İstanbul.
- Zaleznik, A., (1992). “Managers and Leaders”, Harvard Business Review, March–April.

Kaynakça

- Aytaç, S. (2006). *Çalışma Yaşamında Kariyer*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Balcı, A. (2014). *Örgütsel Gelişme Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Beckhard, R. (1969). *Organization Development: Strategies and Models*. USA: Addison-Wesley.
- Bumin, B. (1979). *Örgüt Geliştirme*. Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.
- Burke, W. W. (2002). *Organization Change: Theory and Practice*. USA: Sage Publications.
- Candan, A., Çankır, B., & Seker, S. E. (2017, Eylül 1). Organizasyonlarda Çeviklik. *YBS Ansiklopedi*, 4(3), s. 3-8.
- Cummings, T. G., & Worley, C. (2005). *Organization Development & Change*. USA: South-Western Cengage Learning.
- Çalışkan, A. (2007). Organizasyonel Değişim Yönetimi ve Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki Türk Menşeli İşletmelerde Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Doktora tezi*. Isparta.
- Davenport, T. H., & Harris, J. G. (2007). *Competing on Analytics: The New Science of Winning*. USA: Harvard Business Review.
- Drucker, P. F. (2014). *21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Elmin, A., & Ulaştırın, T. (2023, Aralık 22). İnsan Kaynakları Yönetiminde Güncel Bir Yaklaşım Olarak Çalışan Deneyimi: Keşfedici Bir İçerik Analizi. *SDÜ İKY Dergisi*, 2(2), s. 54-68.
- Erdoğan, N. (2021, 11 26). Türkiye'de Örgütsel Değişim Ve Örgüt Geliştirme Alanındaki Bilimsel Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Kafkas Üniversitesi İİBF Kongre Özel Sayısı*, s. 327-350.
- French, W., & Bell, C. (1999). *Organization Development: Behavioral Science Interventions for Organization Improvement*. İngiltere: Pearson.
- Gendron, B. (2023, Ağustos 2023). *Building a Resilient Future: How Organizational Development Drives Ongoing Success*. The Training Associates: <https://thetrainingassociates.com/organizational-development-drives-success/> adresinden alındı
- Güner, M. F. (2008). Bir Stratejik Yönetim Modeli Olarak Balanced Scorecard. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), s. 247-265.
- Helvacı, M. a. (2008). Örgüt Geliştirme Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 173-183.

- İmamoğlu, E., & Barutçu, K. (2023, Mart 8). Türkiye’de Dijitalleşen Sektörlerde İş Gücü Niteliğindeki Gereksinimlerin Güncel İş İlanları ile Analizi. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 7(2), s. 823-845.
- İraz, R., & Efeoğlu, M. S. (2023, Haziran 22). Örgütsel Değişimi Başarmak Yolunda Değişime Direnmeyi Ortadan Kaldırmak İçin Örgüt Kültürünün Rolü ve Önemi: Sanayi Sektörüne Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(51), s. 34-53.
- Kadırlara, R. (2023, Nisan 14). *Dönüşümcü Liderlik*. rizakadilaracademy.com: <https://rizakadilaracademy.com/donusumcu-liderlik/> adresinden alındı
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2000). *The Strategy-Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment*. USA: Harvard Business School Pres.
- Karakulle, İ., & Aktepe, Ş. (2023, Haziran 1). İşletmelerde Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Yapay Zeka Kullanımı: E-Ticaret Sitelerinin Mobil Uygulamalar Örneği. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), s. 30-46.
- Kotter, J. P. (1996). *Leading Change*. Harvard Business School Press.
- Koyun, S. (2019, Mayıs 2019). *Hawthorne Araştırmaları Nedir? Amacı, Deneyi, Sonucu*. <https://www.sezginkoyun.com/>: <https://www.sezginkoyun.com/hawthorne-arastirmalari/> adresinden alındı
- Lock, D. (2018, Ocak 31). *Charting For Change In The Workplace*. <https://www.humansynergistics.com/>: <https://www.humansynergistics.com/blog/culture-university/2018/01/31/charting-for-change-in-the-workplace/> adresinden alındı
- Marr, B. (2012). *Key Performance Indicators (KPI): The 75 measures every manager needs to know*. United Kingdom: Financial Times Press.
- McPheat, S. (2024, Ağustos 2). *McGregor’s Theory X Theory Y*. MTD Training: <https://www.mtdtraining.com/blog/mcgregor-theory-x-theory-y.htm> adresinden alındı
- Robbins, S. (2016). *Organizational Behavior*. USA: Pearson Education.
- Schein, E. H. (2017). *Organizational Culture and Leadership*. USA: Wiley.
- Schwaber, K., & Sutherland, J. (2017). *The Scrum Guide*. USA: Scrum.org.
- Senge, P. M. (2000). *Beşinci Disiplin*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Serinelikli, N. (2021, Ocak 1). Covid 19 Salgın Sürecinde Örgütsel Değişim: Uzaktan/Evden Çalışma Modeli. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), s. 277-288.
- Shaout, A., & Yousif, M. K. (2014, Ekim 1). Performance Evaluation – Methods and Techniques. *International Journal of Computer and Information Technology*, 3(5), s. 966-979.

- Şahin, B. (2009, Temmuz 1). Örgütsel Gelişmenin Sağlanması Dönüşümcü Liderlerin Rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), s. 97-118.
- Şengül, R. (2015, Ağustos 1). Örgütsel Değişim Faktörü Olarak İnovasyon ve Kamu Yönetimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(2), s. 141-151.
- Taylor, F. W. (2018). *Bilimsel Yönetimin İlkeleri*. İstanbul: Çizgi Kitapevi.
- Tuncer, P. (2013, Ocak 1). Örgütsel Değişim Sürecinde Öğrenen Örgütler ve Örgüt Geliştirme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), s. 214-244.
- Türkyılmaz, S. (2024, Haziran 6). Dijital Dönüşümün İşletmeler Üzerindeki Etkisi. *İstanbul Nişantası Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), s. 276-297.
- Uslu, Y. D. (2008, Mart 1). İşletme Yönetimi Açısından Değişim Mühendisliği Yaklaşımı ve Uygulanabilirliği. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), s. 286-295.
- Uslu, Y. D. (2011, Aralık 1). Örgütlerde Yönetimsel Etkinliğe Ulaşmada Yeni Bir Yaklaşım: Yaratıcı Liderlik. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(22), s. 419-444.
- Uzun, H., & Durna, U. (2008, Haziran 1). İşletmelerde Rekabet Unsuru Olarak Bilgi Yönetimi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), s. 33-40.
- Ünal, A., & İzzet Kılınç. (2020, Mayıs 15). Yapay Zeka İşletme Yönetimi İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 6(1), s. 51-78.
- Wamba, S. F., Akter, S., Edwards, A. J., & Chopin, G. (2014, Ocak 1). How 'big data' can make big impact: Findings from a systematic review and a longitudinal case study. *International Journal of Production Economics*, s. 234-246.
- Wikipedia. (2007, Eylül 13). *Chris Argyris*. Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Chris_Argyris adresinden alındı
- Wikipedia. (2009, Ekim 13). *Contingency Theory*. Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Contingency_theory adresinden alındı
- Wikipedia. (2017, Şubat 27). *Sistem Teorisi*. Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Sistem_teorisi adresinden alındı
- Yaralı, M., & Ergün, H. (2021, Nisan 1). Balanced Scorecard'ın Kurum Performansına Etkisi. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), s. 101-122.
- Yaşar, R. Ş. (2016, Nisan 1). Dengeli Puan Kartıyla Performans Ölçümü: Bir Değerlendirme Şirketi Uygulaması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, s. 193-212.
- Yeşil, A. (2018, 12 31). Örgütlerde Değişimin Önemi Ve Değişim Yönetimi Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi (www.yonbildergi.com)*, 4(5), s. 307-323.

- Zengin, Ş., & Bekmezci, M. (2021, Temmuz 25). İşletmelerde Değişim Yönetimi ve İnovasyon. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), s. 10-28.
- Zeybekoğlu, S., & Alkan, Y. S. (2021, Temmuz 27). Max Weber'in Bürokrasi Modeli: Bir Yeniden Okuma Denemesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), s. 651 - 681.

Kaynakça

- Aydemir, S. (2023). Örgütsel iletişim iklimi ve iş tatmininin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 39, 194-210. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.123962>
- Açıkel, A. & Karaca, H. (2022). Bilgi teknolojileri ve örgütsel iletişim. S. Ayaz & V. Bayram (Ed.), *Modern Liderlik Türleri ve Örgütsel İletişim* (ss.175-191). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atouba, Y. C., Carlson, E. J., & Lammers, J. C. (2019). Directives and dialogue: Examining the relationship between participative organizational communication practices and organizational identification among it workers. *International Journal of Business Communication*, 56 (4), 530-559. <https://doi.org/10.1177/2329488416672430>
- Bakan, İ. & Büyükebeşe, T. (2004). Örgütsel iletişim ile iş tatmini unsurları arasındaki ilişkiler: Akademik örgütler için bir alan araştırması. *Akdeniz İ.İ. B.F. Dergisi*, (7), 1-30.
- Borca, C., & Baesu, V. (2014). A possible managerial approach for internal organizational communication characterization. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 124, 496-503, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.02.512>.
- Clampitt, P. G., & Downs, C. W. (1993). Employee perceptions of the relationship between communication and productivity: A field study. *The Journal of Business Communication*, 30 (1), 5-28. <https://doi.org/10.1177/002194369303000101>
- Çakıroğlu, D., & Şimşek, T. (2022). Örgütsel iletişim doyumu ile işe angaje olma arasındaki ilişkide örgüte güvenin aracılık rolü. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 951-972. <https://doi.org/10.26745/ahbvuibfd.1116797>
- Demir, K. (2000). Örgütsel iletişim. C. Elma & K. Demir (Ed.), *Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar Uygulamalar ve Sorunlar* (ss.135-159). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demir, A. (2020). Örgütsel iletişim. (M. Avcı & E. Kara (Ed.), *Örgütsel Davranış Üzerine Güncel Çalışmalar* (ss.52-67). İstanbul: Hiper Yayın.
- Demirel, Y., Seçkin, Z., & Özçınar, M. F. (2011). Örgütsel iletişim ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (2), 33-47.
- Downs, C. W., & Hazen, M. D. (1977). A factor analytic study of communication satisfaction. *The Journal of Business Communication*, 14 (3), 63-73. <https://doi.org/10.1177/002194367701400306>
- Eroğlu, E., & Özkan, G. (2013). Örgüt kültürü ve iletişim doyumu ile bireysel özellikler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi: bir uygulama örneği. *Selçuk İletişim*, 5(4), 50-61. <https://doi.org/10.18094/si.51727>

- Eroğluer, K. (2011). Örgütsel iletişim ile iş tatmini unsurları arasındaki ilişkiler: Kuramsal bir inceleme. *Ege Akademik Bakış*, 11 (1), 121-136.
- Ertekin, İ., Iğın, H. Ö., & Ataman Yengin, D. (2018). Örgütsel İletişim Kuramları. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 8 (2), 297-311.
- Gochhayat, J., Giri, V. N., & Suar, D. (2017). Influence of organizational culture on organizational effectiveness: The mediating role of organizational communication. *Global Business Review*, 18 (3), 691-702. <https://doi.org/10.1177/0972150917692185>
- Güney, S. (2007). Bireyler arası iletişim. S. Güney (Ed.), *Yönetim ve Organizasyon* (ss.260-291), (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güney, S. (2011). *Örgütsel Davranış* (1. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürüz, D., & Gürel, E. (2009). *Yönetim ve Organizasyon: Bireyden Örgüte, Fikir-den Eyleme* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özkan, G. (2013). Çağrı merkezlerinde duygusal emek ve örgütsel iletişim. *Selçuk İletişim*, 7 (4), 64-80. <https://doi.org/10.18094/si.14981>
- Jiang, H., & Men, R. L. (2017). Creating an engaged workforce: The impact of authentic leadership, transparent organizational communication, and work-life enrichment. *Communication Research*, 44 (2), 225-243. <https://doi.org/10.1177/0093650215613137>
- Karcioğlu, F., Timuroğlu, M. K., & Çınar, O. (2009). Örgütsel iletişim ve iş tatmini ilişkisi bir uygulama. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi*, 20, 59-76.
- Karaçor, S., & Şahin, A. (2004). Örgütsel iletişim kurma yöntemleri ve karşılaşılan iletişim engellerine yönelik bir araştırma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 4 (8), 96-117.
- Kakkar, S., Kuril, S., Singh, S., Saha, S., & Dugar, A. (2023). The influence of remote work communication satisfaction and CSR association on employee alienation and job satisfaction: A moderated-mediation study. *Information Technology & People*, 36 (5), 1810-1834. <https://doi.org/10.1108/ITP-01-2021-0030>
- Koçel, T. (2015). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Lantara, A.N. (2019). The effect of the organizational communication climate and work enthusiasm on employee performance. *Management Science Letters*.
- Meitisari, N., Hanafi, A., & Wahab, Z. (2018). Analysis on the effects of organizational communication climate and career development toward employee performance with job satisfaction. *International Journal of Scientific and Research Publications (IJSRP)*, 8 (8), 444-449.

- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2012). *Örgütsel Davranış*, (14. Basım), İ. Erdem (Çev. Ed.), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. Ankara
- Sabuncuoğlu, Z., & Gümüş, M. (2016). *Örgütsel İletişim*. Bursa: Alfa Akademi Ltd. Şti.
- Okay, A. (2005). *Kurum Kimliği* (6.Basım). İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
- Önbiçak, H.E. (2022). İş Dünyası ve Dijital Pazarlama. B. Akkoyun (Ed.), *Stratejik İşletme Yönetiminde Teknolojinin Endüstriyel Süreci* (ss.127-142). Konya: Eğitim Yayınevi
- Özşungur, F. (2017). İnsan kaynakları yöneticilerinin örgütsel adalet algıları üzerine ampirik bir çalışma. *Journal of the Human and Social Sciences Researches*, 6 (5), 2574-2593.
- Vural Akıncı, B. Z. (2016). *Kurum Kültürü ve Örgütsel İletişim* (5. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Kaynakça

- Al-Jumaili, A. H. A., Muniyandi, R. C., Hasan, M. K., Paw, J. K. S., & Singh, M. J. (2023). Big data analytics using cloud computing based frameworks for power management systems: Status, constraints, and future recommendations. *Sensors*, 23 (6), 2952. <https://doi.org/10.3390/s23062952>
- Alonso-Villota, M., & Arcos, R. (2024). The Coercion-Manipulation-Persuasion Framework: Analyzing the Modus Operandi of Systems of Non-State Actors. *Terrorism and Political Violence*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/09546553.2024.1831273>
- Alrizki, G., & Dewi, C. K. (2024). Pengaruh Green Marketing terhadap Green Buying Behavior Melalui Environmental Knowledge: Studi pada Unilever Indonesia. *Al-Kharaj: Jurnal Ekonomi, Keuangan & Bisnis Syariah*, 6 (5), 4746-4760.
- Atinga, R. A., Koduah, A., & Abiiro, G. A. (2022). Understanding the policy dynamics of COVID-19 vaccination in Ghana through the lens of a policy analytical framework. *Health Research Policy and Systems*, 20 (1), 94. <https://doi.org/10.1186/s12961-022-00835-x>
- Bozkuş, Y. D. (2021). Dağlık Karabağ Savaşı ve Güney Kafkasya'da Yeni Güç Dengeleri. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 4 (7), 54-65.
- Carter, D. B., Warren, R., & Steinhoff, A. (2023). The anatomy of tragedy: Starbucks as a politics of displacement. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 36 (1), 146-176. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-09-2021-4953>
- Cham, O. N., & Adam, I. (2023). The politicization and framing of migration in West Africa: transition to democracy as a game changer? *Territory, Politics, Governance*, 11 (4), 638-657. <https://doi.org/10.1080/21622671.2023.2088690>
- Davis, J. L. (2020). *How artifacts afford: The power and politics of everyday things*. MIT Press.
- Doz, Y. (2019). The strategic decisions that caused Nokia's failure. INSEAD. <https://knowledge.insead.edu/strategy/strategic-decisions-caused-nokias-failure>
- Erfanian, A., Azizipour, M., Jalali, M. R., Afshar, A., & Soleimanian, E. (2023). Operational policy development for dynamic restoration of lakes in a changing climate; application of innovative hedging rules in a system dynamics platform. *Applied Water Science*, 13 (9), 174. <https://doi.org/10.1007/s13201-023-01758-x>
- Ferket, B. S., Thourani, V. H., Voisine, P., Hohmann, S. E., Chang, H. L., Smith, P. K., ... & Taub, C. (2020). Cost-effectiveness of coronary artery bypass grafting plus mitral valve repair versus coronary artery bypass grafting alone for moderate ischemic mitral regurgitation. *The Journal of*

- Thoracic and Cardiovascular Surgery, 159 (6), 2230-2240. <https://doi.org/10.1016/j.jtcvs.2019.10.063>
- Gheyle, N., & Rone, J. (2023). 'The Politicisation Game': Strategic Interactions in the Contention Over TTIP in Germany. *German Politics*, 32 (3), 517-537. <https://doi.org/10.1080/09644008.2023.2166342>
- Güney, S. (2011). Örgütsel davranış. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Hernandez, C. (2024). Operational Policy Note-Oversee Implementation and Monitoring Performance-Overall Objective .
- Hochwarter, W. A., Rosen, C. C., Jordan, S. L., Ferris, G. R., Ejaz, A., & Maher, L. P. (2020). Perceptions of organizational politics research: Past, present, and future. *Journal of Management*, 46 (6), 879-907. <https://doi.org/10.1177/0149206319890703>
- Iskamto, D. (2023). Organizational Culture and Its Impact on Employee Performance. *International Journal of Management and Digital Business*, 2 (1), 47-55.
- Jiang, S., Yeung, A. C., Han, Z., & Huo, B. (2023). The effect of customer and supplier concentrations on firm resilience during the COVID-19 pandemic: resource dependence and power balancing. *Journal of Operations Management*, 69 (3), 497-518. <https://doi.org/10.1016/j.jom.2023.04.006>
- Kaur, N., & Kang, L. S. (2023). Perception of organizational politics, knowledge hiding and organizational citizenship behavior: the moderating effect of political skill. *Personnel Review*, 52 (3), 649-670. <https://doi.org/10.1108/PR-06-2022-0543>
- Khranchenko, D. S. (2023). The power of synergy in discourse: Exploring persuasive language in English mass media. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 13 (2), 368-379. <https://doi.org/10.17509/ijal.v13i2.30244>
- Kirel, Ç. (1998). Örgütsel Politikanın Algılanması. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 525-540.
- Kwilinski, A., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2023). Inclusive economic growth: Relationship between energy and governance efficiency. *Energies*, 16 (6), 2511. <https://doi.org/10.3390/en16062511>
- Lee, J. W. (2024). Hegemony, domination and opposition: Fluctuating Korean nationalist politics at the 2018 Winter Olympic Games in PyeongChang. In *Sport and Nationalism* (pp. 164-180). Routledge.
- Lieberthal, K. G., & Lampton, D. M. (Eds.). (2024). *Bureaucracy, politics, and decision making in post-Mao China* (Vol. 14). University of California Press.
- Liu, Z., Cheng, X., Peng, X., Wang, P., Zhao, X., Liu, J., ... & Qu, R. (2024). A review of common-mode voltage suppression methods in wind power

- generation. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 203 , 114773. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2024.114773>
- Malozyomov, B. V., Martynushev, N. V., Sorokova, S. N., Efremenkov, E. A., & Qi, M. (2023). Mathematical Modeling of Mechanical Forces and Power Balance in Electromechanical Energy Converter. *Mathematics*, 11 (10), 2394. <https://doi.org/10.3390/math11102394>
- Michalski, P., Marchlewska, M., Furman, A., Szczepańska, D., Panayiotou, O., Molenda, Z., & Górska, P. (2023). To advise and scrutinize the government? Two types of political knowledge, political trust and unconventional participation. *Current Psychology*, 42 (14), 12104-12117. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-05287-2>
- Mohammed, A. S., Atnaw, S. M., Salau, A. O., & Eneh, J. N. (2023). Review of optimal sizing and power management strategies for fuel cell/battery/super capacitor hybrid electric vehicles. *Energy Reports*, 9 , 2213-2228. <https://doi.org/10.1016/j.egy.2023.07.094>
- Or, M. H., & Berkovich, I. (2023). Participative decision making in schools in individualist and collectivist cultures: The micro-politics behind distributed leadership. *Educational Management Administration & Leadership*, 51 (3), 533-553. <https://doi.org/10.1177/17411432211028077>
- Ordorika, I. (2024). *Power and politics in university governance: Organization and change at the Universidad Nacional Autonoma de Mexico* . Taylor & Francis.
- Ömür, G.A. (2023). “Örgütsel işbirliği,” *Örgütsel Check-Up* (1. Basım), içinde (56-66). Gazi Kitapevi.
- Özdemir, H. Ö., & İpek, C. (2020). Üniversite idari personelinin örgütsel bağlılık algılarının örgütsel kültür algılarından yordanması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12 (3), 2823-2845.
- Öztırak, M. (2023). Karma
- Rijal, S. (2023). The importance of community involvement in public management planning and decision-making processes. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 1 (2), 84-92.
- Rukmana, A. Y., Meltareza, R., Harto, B., Komalasari, O., & Harnani, N. (2023). Optimizing the Role of Business Incubators in Higher Education: A Review of Supporting Factors and Barriers. *West Science Business and Management*, 1 (03), 169-175.
- Sahoo, S. K., & Goswami, S. S. (2023). A comprehensive review of multiple criteria decision-making (MCDM) Methods: advancements, applications, and future directions. *Decision Making Advances*, 1 (1), 25-48.
- Saittakari, I., Ritvala, T., Piekkari, R., Kähäri, P., Moisio, S., Hanell, T., & Beugelsdijk, S. (2023). A review of location, politics, and the multinational corporation: Bringing political geography into international business.

- Journal of International Business Studies, 54 (6), 969-995. <https://doi.org/10.1057/s41267-023-00561-7>
- Sari, A. R. (2023). The Impact of Good Governance on the Quality of Public Management Decision Making. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 1 (2), 39-46.
- Sheikh, A. (2023). Persuasion Versus Manipulation. *Journal of Student Research*, 12 (3).
- Şık Dinamiklerin Ortaya Çıkarılması: Etik İklim ile Zorbalık Algısı Arasındaki Etkileşimde Bilgi Paylaşımının Aracılık Gücünün Çözümlemesi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4 , 128-155.
- Ullah, S., Adebayo, T. S., Irfan, M., & Abbas, S. (2023). Environmental quality and energy transition prospects for G-7 economies: The prominence of environment-related ICT innovations, financial and human development. *Journal of Environmental Management*, 342 , 118120. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2023.118120>
- Ulnicane, I., Knight, W., Leach, T., Stahl, B. C., & Wanjiku, W. G. (2021). Framing governance for a contested emerging technology: insights from AI policy. *Policy and Society*, 40 (2), 158-177. <https://doi.org/10.1080/14494035.2021.1885083>
- Wardana, A. S., Lie, G., & Putra, M. R. S. (2023). Legal Institutions Facilitating Institutions as Determinants of Banking Operational Policy Direction. *QISTINA: Jurnal Multidisiplin Indonesia*, 2 (1), 577-584.
- Wiewiora, A., Chang, A., & Smidt, M. (2020). Individual, project and organizational learning flows within a global project-based organization: exploring what, how and who. *International journal of project management*, 38(4), 201-214.
- Wising, J., Ström, M., Hallgren, J., & Rambaree, K. (2024). Certified Registered Nurse Anaesthetists' and Critical Care Registered Nurses' perception of knowledge/power in teamwork with Anaesthesiologists in Sweden: a mixed-method study. *BMC Nursing*, 23 (1), 7. <https://doi.org/10.1186/s12912-023-01184-x>
- Yalın, A. (2022). Kurumsal sosyal sorumluluk mu, marka aktivizmi mi? Markaların söylemleri üzerinden bir analiz. *Intermedia International e-Journal*, 8 (15), 155-173.
- Yu, T., Chen, Y., & Luo, X. R. (2023). How do live-streaming platforms facilitate persuasion in political campaigns? Theory and empirical evidence from the perspective of affordance actualization. *Information & Management*, 60 (3), 103775. <https://doi.org/10.1016/j.im.2023.103775>

Kaynakça

- Acar, N., (2000). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: MPM Yayınları, No:640
- Adair, J. (2004) Etkili Liderlik, (Çev. F. Beşenek), İstanbul: Babil Kültür Yayıncılık.
- Afşar, S. T. (2011). “Çalışma yaşam kalitesinin örgütsel bağlılık düzeyi üzerindeki etkisi: Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenler üzerine nicel bir araştırma”. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balay, R. (2000). “Özel ve Resmi Liselerde Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığı (Ankara İli Örneği)”. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Balay, R. (2014). *Yönetici ve Öğretmenlerde Örgütsel bağlılık* (2. Baskı.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bayram, L. (2005). “Yönetimde Yeni Bir Paradigma: Örgütsel Bağlılık”. *Sayıştay Dergisi*, (59), 125-139
- Boon, O.K. ve Arumugam, V. (2006). “The Influence of Corporate Culture on Organizational Commitment: Case Study of Semiconductor Organizations in Malaysia”, *Sunway Academic Journal* , Vol (3), pp: 99–115.
- Bozkurt, Ö. ve Yurt, İ. (2013). Akademisyenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22), 121-139.
- Chen, L.Y. (2004). “Examining the Effect of Organization Culture and Leadership Behaviors on Organizational Commitment Job Satisfaction an Job Performance at Small and Midill Sized Firms of Taiwan”, *Journal of American Academy of Business*, Cambridge; Sep, 5(2):432-438.
- Clayton, S. (2000). *Takımın Yeteneklerini Geliştirmede Yönetim*, (Çev. M. Zaman), İstanbul: Hayat Yayınları
- Çırpan, H. (1999): *Örgütsel Öğrenme İklimi ve Örgüte Bağlılık İlişkisi: Bir Alan Araştırması*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Demirel, Y., (2009), “Örgütsel Bağlılık ve Üretkenlik Karşıtı Davranışlar Arasındaki İlişkiye Kavramsal Yaklaşım”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (15), 115-132.
- Doğan, S., & Demiral, Ö. (2015). “Örgütsel Bağlılığın Sağlanmasında Personel Güçlendirme Ve Psikolojik Sözleşmenin Etkisine İlişkin Bir Araştırma”. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(32), 47-80.
- Durna, Ufuk ve Veysel Eren. (2005). “Üç Bağlılık unsuru Ekseninde Örgütsel Bağlılık”. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. 6(2), 210-219.

- Ebru T. Sabuncuoğlu., (2007). “Eğitim, Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 7(2), 613-628.
- Esmer, Y., & Yüksel, M. (2017). “İş Yaşamında Örgütsel Bağlılık: Teorik Bir Çerçeve”. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*(62), 258-272.
- G. Ordun., (2002). “Örgütsel Tutumların Çalışan Davranışına Etkisinin İncelenmesine ve Analizine Yönelik Bir Çalışma”, Doktora Tezi, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana bilim Dalı, İstanbul.
- H. L. Angle, J. L. Perry., (1981). “An Empirical Assesment of Organizational Commitment and Organizational Effectiveness”, *Administrative Science Quarterly*, Vol. 26, No. 1 pp. 1-14.
- Hrebiniak, L. G. and Alutto, J. A. (1972). Personal and role-related factors in the deandlopment of organizational commitment. *Administratiand Science Quarterly*, 17(4), 555-573.
- [https://odsdanismanlik.com/tr/makaleler/orgutsel-baglilic/.](https://odsdanismanlik.com/tr/makaleler/orgutsel-baglilic/), Erişim Tarihi: 12.11.2025.
- [https://www.questionpro.com/blog/tr/orgutsel-baglilic-tanimi-faydalari-ve-nasil-gelistirilecegi/.](https://www.questionpro.com/blog/tr/orgutsel-baglilic-tanimi-faydalari-ve-nasil-gelistirilecegi/), Erişim Tarihi: 12.11.2025.
- İnce, M., Gül, H., (2005). “Yönetimde Yeni Bir Paradigma Örgütsel Bağlılık”, Çizgi Kitabevi, Konya.
- John P. Meyer ve Natalie J. Allen., (1997). *Commitment in The Workplace: Theory, Research and Application*, California: Sage Publications.
- Joiner, T. A. and Bakalis, S. (2006). The antecedents of organizational commitment: The case of Australian casual academics. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 439-452.
- Kamaylar, Ye, Y., & Dechachai, S. (2017, July-December). The Relationship Between Teachers’ Organizational Commitment And Job Satisfaction at No. 2 Basic Education High School, Loikaw, Kayah State, Myanmar. Scholar: *Human Sciences* , (July-December 2017), 9(2), 97- 105.
- Karahmetoğlu, O.,(2024). “Türkiye’de İnternet Üzerinden Freelance (Serbest) Çalışanlar Arasında Örgütsel Bağlılık Ve İş Tatmini Dinamikleri “, Doktora Tezi, On dokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Kaya, N. (2013). “İş tatmini ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Bir uygulama”, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mathieu, J. E., & Zajac, D. M. (1990). A review and meta-analysis of the antecedents, correlates, and consequences of organizational commitment. *Psychological Bulletin*, 108(2), 171–194.

- Meyer, J. P. ve Allen, N. J. (1991). "A Three-Component Conceptualization of Organizational Commitment", *Human Resource Management Review*, 1(1): 61- 89.
- Meyer, J. P. ve Smith, C. A. (2000): "HRM Practises and Organizational Commitment: Test of a Mediation Model", *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 17(4): 319-332.
- Meyer, J. P., Stanley, D. J., Jackson, T. A., McInnis, K. J., Maltin, E. R., & Shepard, L. (2012). Affective, normative, and continuance commitment levels across cultures: A meta-analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 80(2), 225–245.
- Mowday, R.T., Steers, R. M., Porter, L. W. (1982). *Employee-Organization Linkages: The Psychology of Commitment, Absenteeism and Turnover*. New York, Academic Press.
- N.Demir., (2005). "Örgüt Kültürü-İş Tatmini İlişkisi: Plastik Sektöründe Bir Uygulama", Doktora Tezi, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Oktay, E., Gül, H. (2003). "Çalışanların Duygusal Bağlılıklarının Sağlanmasında Conger ve Kanungo'nun Karizmatik Lider Özelliklerinin Etkileri Üzerine Karaman ve Aksaray Emniyet Müdürlüklerinde Yapılan Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, No: 10, 403-428.
- Ö. İnce., (2003). "İş Tatminine Etki Eden Başlıca Faktörler ve Uygulamadan Bir örnek", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Pelit, E., Boylu, Y., ve Güçer, E. (2007). Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Akademisyenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi(1)*, 86-114.
- Sevimli, F., & İşcan, Ö. F. (2005). Bireysel Ve İş Ortamına Ait Etkenler Açısından İş Doyumu. *Ege Academic Review*, 5(1), 55-64.
- Solmuş, Tarık. (2004). "İş Yaşamında Duygular ve Kişilerarası İlişkiler". İstanbul: Beta Basım.
- Sommer, S.M., S.H. Bae ve E. Luthans. (1996), Organizational Commitment Across Cultures: The Impact of Antecedents on Korean Employees, *Human Relations*, Vol (49), 7.
- Sökmen, A.(2000). "Ankara'daki Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Örgütsel Bağlılık İle İş gören Performansı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Ampirik Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Starnes, B. J. & Truhon, S. (2006). *A Primer on organizational commitment*. Human Development an Leadership Division.

- Taşkın, F, & Dilek, R. (2010). “Örgütsel Güven Ve Örgütsel Bağlılık Üzerine Bir Alan Araştırması”. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 37-46.
- Türkoğlu, H.,(2011). “ *İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık İlişkisi Ve Bir Uygulama* “, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Uygur, A. (2007). “Örgütsel Bağlılık İle İşgören Performansı İlişkisini İncelemeye Yönelik Bir Alan Araştırması”. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*(1), 71-85.
- Uygur, A. (2015). *Örgütsel Bağlılık ve İşe Bağlılık*. Ankara: Barış Kitap Basım Yayın.

Kaynakça

- Acker, G. M. (2003). Role conflict and ambiguity. *Social Work in Mental Health*, 1 (3), 63-80.
- Allen, T. D., Herst, D. E. L., Bruck, C. S., & Sutton, M. (2000). Consequences associated with work-to-family conflict: a review and agenda for future research. *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(2), 278-308.
- Arıkan, MK. (2005). *Stres ve kanser*. İ.U. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri: Medikal Acidan Stres ve Careleri Sempozyum Dizisi, Yayın No: 47, 199-200.
- Awada, M., Becerik Geber, B., Lucas, G. M., & Roll, S. C. (2024). Stress appraisal in the workplace and its associations with productivity and mood: Insights from a multimodal machine learning analysis. *PLoS ONE*, 19 (1), 1-22.
- Aydın, İ. (2016). *İş yaşamında stres*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baltaş, A; Baltaş, Z. (2024). *Stres ve başa çıkma yolları*. İstanbul: Doğan Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel davranış: İnsanın üretim gücü*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Briner, R., & Reynolds, S. (1999). The costs, benefits, and limitations of organizational level stress interventions. *Journal of Organizational Behavior*, 20, 647-664.
- Chen, B.; Wang, L.; Li, B. & Liu, W. (2022). Work stress, mental health and employee performance. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-10.
- Čikeš, V.; Maškarin Ribarić, H. & Črnjar, K. (2018). The determinants and outcomes of absence behavior: a systematic literature review. *Social Sciences*, 7 (8), 120-146. Doi: 10.3390/socsci7080120.
- Costin, A.; Roman, A. F. & Balica, R. (2023). Remote work burnout, professional job stress and employee emotional exhaustion during the COVID 19 pandemic. *Frontiers in Psychology*, 14, 1-8.
- Cooper, C. L. & Marshall, J. (1976). Occupational stress and organizational effectiveness. *Human Relations*, 29 (5), 395-418.
- Cooper, C.L., Marshall, J. (2013). Occupational Sources of Stress: A Review of the Literature Relating to Coronary Heart Disease and Mental Ill Health. In: Cooper, C.L. (eds) From Stress to Wellbeing Volume 1. Palgrave Macmillan, London.
- Cooper, C. (2000). Theories of organizational stress. *Administrative Science Quarterly*, 45 (2), 640-642.
- Despreaux, T.; Saint-Lary, O; Danzin, F. & Descatha, A. (2017). Stress at work. *British Medical Journal*, 357, 1-3. Doi: 10.1136/bmj.j2489

- De Giorgi, R.; Dinkelaar B. M. Strategies for preventing occupational stress in healthcare workers: past evidence, current problems. *BJPsych Advances*. 2021; 27 (3), 205-210. doi:10.1192/bja.2020.90.
- Dixit, A. K. & Nalebuff, B. J. (2016). *Strateji sanatı oyun kuramı ile iş hayatında başarı (Çev. Ü. Şensoy)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Eby, L. T., Casper, W. J., Lockwood, A., Bordeaux, C., & Brinley, A. (2005). Work and family research in IO/OB: Content analysis and review of the literature (1980-2002). *Journal of Vocational Behavior*, 66 (1), 124–197. Doi: 10.1016/j.jvb.2003.11.003.
- Eroğlu, E.(2009). *Davranış bilimleri*. İstanbul: Beta Yayım.
- Everly, G. S. & Lating, J. M. (2013). *A clinical guide to the treatment of the human stress response*. New York: Springer.
- Fancourt, D.; Bhui, K.; Chatterjee, H.; Crawford; P., Crossick, T. N & J. South (2020). Social, cultural and community engagement and mental health: Cross-disciplinary, co-produced research agenda. *BJPsych Open*, 7 (1), 1-6.
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. *Journal of Social Issues*, 30 (1), 159-165.
- Friedman, M., & Rosenman, R.H. (1974). *Type A behavior and your heart*. New York: Knopf.
- Ganster, D. C.; Rosen, C. C. (2022). *Work stress and employee health: A multidisciplinary review*. *Journal of Management*, 48(4), 959–1000.
- Gerlach, P.; Eriksson, K. (2021). Measuring cultural dimensions: external validity and internal consistency of hofstede's vsm 2013 scales. *Frontiers in Psychology*, 12.
- Grzywacz, J. G.; Carlson, D. S. (2007). Conceptualizing work-family balance: Implications for practice and research. *Advances in Developing Human Resources*, 9 (4), 455–471. Doi: 10.1177/1523422307305487.
- Goyal, M.; Singh, S.; Sibinga, E. M.; Gould; N. F., Rowland-Seymour, A.; Sharma, R.; Berger, Z.; Sleicher, D.; Maron, D. D.; Shihab, H. M.; Ranasinghe, P. D.; Linn, S.; Saha. S.; Bass, E. B. & J. A. Haythornthwaite (2014). Meditation programs for psychological stress and well-being: a systematic review and meta-analysis. *JAMA International Medicine*. 174 (3), 357-368.
- Gök, K.; Atsan, N. (2016). Decision-making under stress and its implications for managerial decision-making: A review of literature. *International Journal of Business and Social Research*, 6 (3), 38-47.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills: Sage Publications.
- Hofstede, G.; Hofstede, G. J. & Minkov, M. (2020). *Cultures and organizations: Software of the mind*. New York: McGraw Hill.

- Hussein, A. (2023). The impact of empowerment on job stress during employee of general sector of media a case study of the employee at Syrian Arab TV. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 13 (8), 501-512.
- Islamiyyah, U. (2021). Coping mechanism towards academic stress among students: An analysis from Islamic perspective. *Journal of Islamic Sciences*, 33 (1), 55-69.
- Koçel, T. (2018). *İşletme yöneticiliği*. Ankara: Beta Basım Yayım.
- Lazarus, R. S.; Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer.
- LePine, J. A., Podsakoff, N. P., & LePine, M. A. (2005). A meta-analytic test of the challenge stressor-hindrance stressor framework. *Journal of Applied Psychology*, 90 (5), 144-158. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.5.144>
- Lepping K. M.; Bailey C. P.; Mavredes M. N.; Faro J. M.; Napolitano M. A. (2021). Physical activity, stress, and physically active stress management behaviors among university students with overweight/obesity. *Amerikan Journal of Lifestyle Medicine*, 17(4), 601-606. doi: 10.1177/15598276211020688.
- Mata, N. N.; Sohail, M.; Haider, S. A.; Martins, J.; Sheraz, F.; Rita, J.; Dantas, R. & B. Anabela (2021). The relationship between time management, work stress and work performance: A quantitative study in Portugal, *Academy of Strategic Management Journal*, 20 (6), 1-11.
- Merriam-Webster*. Erişim 01 Kasım 2024. <https://www.merriam-webster.com/>
- Michailidis, E.,; Banks, A. (2016). The relationship between burnout and risk-taking in workplace decision-making and decision-making style. *An International Journal of Work, Health & Organisations*, 30, 1-15.
- Park, Y., Don, B. P., Mason, A. E., Prather, A. A., & Epel, E. S. (2024). Daily social resources as a buffer against stress eating and its consequences. *Health Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/hea0001389>.
- Radondic, A. (2023). *Hemşirelerde nöbet tutma durumunun stres, uyku ve beslenme davranışları üzerine etkisi*. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Robbins, S.P. & Judge, T. A. (2015). *Örgütsel davranış*. (i. Erdem, Çev. Edi.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (Orijinal Yayın Tarihi 2011).
- Rowshan, A. (2011). *Stres yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Sabuncuoğlu, Z.; Tüz, M. (2010). *Örgütsel davranış*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Saeed, O. F.; Abbas, M. Z.; Mohsin, M. & Ashfaq, N. U. (2023). Effect of prayer on the mental health of medical students of SZMC. *Qualitative Research Journal*, 23 (2). Doi: 10.1234/10.1234/qr.v23.i2.

- Salama, W. ; Abdou, A. H.; Mohamed, S. A. K. & Shetata, H. S. (2022). Impact of work stress and job burnout on turnover intentions among hotel employees. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19 (15), 1-20. Doi: 10.3390/ijerph19159724.
- Saleh, H.; Shahidan, N. S. (2023). Work stress and its impact on employee performance turnover and absenteeism: A comprehensive study at E. & E Manufacturing. *International Journal of Magistrate Management*, 1 (2), 70-80.
- Schaufeli, W. B.; Leiter, M. P. & Maslach, C. (2009). Burnout: 35 Years of Research and Practice. *Career Development International*, 14(3), 204–220.
- Selye, H. (1956). *The stress of life*. McGraw-Hill.
- Sonnentag, S., & Fritz, C. (2007). The recovery experience questionnaire: development and validation of a measure for assessing recuperation and unwinding from work. *Journal of Occupational Health Psychology*, 12(3), 204–221.
- Swanson, R. (2016). Stop, collaborate and listen. The cost of conflict in the workplace. *From Science to Practice*, 2 (1), 15-17.
- Taras, V.; Steel, P. & Kirkman, B. (2012). Improving national cultural indices using a metaanalysis of Hofstede's dimensions. *Journal of World Business*, 47(3): 329-341.
- Tan, S. Y.; Yip, A. (2018). Hans Selye (1907-1982): Founder of the stress theory. *Singapore Medicine Journal*, 59 (4), 170-171. doi: 10.11622/smedj.2018043.
- Tavoian, D.; Craighead, D. H. (2023). Deep breathing exercise at work: Potential applications and impact. *Frontiers in Physiology*, 14, 1-7.
- Tepper, B. J. (2000). Consequences of abusive supervision. *Academy of Management Journal*, 43 (2), 178-190. Doi: 10.2307/1556375.
- Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük*. Erişim 01 Kasım 2024. <https://sozluk.gov.tr/>
- Uğur, M. (2005). *Stres kavramı ve psikiyatrik hastalıklar*. İ.U. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. Medikal Acıdan Stres ve Çareleri Sempozyumu Dizisi, Yayın No: 47, 13-33.
- Quick, J. C. & Quick, J. D. (1984). *Organizational stress and preventive management*. New York: McGraw-Hill.
- Yazdani, M.; Rezaei, S. & S. Pahlavanzadeh (2010). The effectiveness of stress management training program on depression, anxiety and stress of the nursing students. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 15 (4), 208-215.
- Yeow, J. A.; Ng, K. P; Tan, K. S.; Chin, T. S. & Lim, W. Y. (2009). Effects of stress, repetition, fatigue and work environment on human error in manufacturing industries. *Journal of Applied Sciences*, 14 (24), 3464-3471.
- Yılmaz, A. & Ekici, S. (2003). Örgütsel yaşamda stresin kamu çalışanlarının performansına etkileri üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi*, 10 (2), 1-19.

Kaynakça

- Acker, J. (2006). *Inequality Regimes: Gender, Class, and Race in Organizations*. *Gender & Society*, 20(4), 441-464. <https://doi.org/10.1177/0891243206288941>
- Ackoff, R. L. (1994). *The democratic corporation: A radical prescription for recreating corporate America and rediscovering success*. Oxford University Press.
- Addison, J. T., Schnabel, C., & Wagner, J. (2001). Works councils in Germany: Their effects on establishment performance. *Oxford Economic Papers*, 53(4), 659-694. <https://doi.org/10.1093/oep/53.4.659>
- Adler, P. S., Kwon, S. W., & Heckscher, C. (2008). Perspective—professional work: The emergence of collaborative community. *Organization science*, 19(2), 359-376.
- Ahuja, M. K., & Carley, K. M. (1999). Network structure in virtual organizations. *Organization science*, 10(6), 741-757.
- Ahuja, M. K., & Carley, K. M. (1999). Network structure in virtual organizations. *Organization Science*, 10(6), 741-757.
- Amis, J., Mair, J., & Munir, K. (2020). Organizational research in the context of the COVID-19 pandemic: A systematic review of the literature. *Journal of Management Studies*, 57(7), 1402-1421. <https://doi.org/10.1111/joms.12645>
- Ancona, D., Bresman, H., & Kaeufer, K. (2002). The comparative advantage of X-teams. *MIT Sloan Management Review*, 43(3), 33-39.
- Anderson, P. (1999). Perspective: Complexity theory and organization science. *Organization science*, 10(3), 216-232.
- Anderson, R. E., & Huang, W. Y. (2006). Empowering salespeople: Personal, managerial, and organizational perspectives. *Psychology & Marketing*, 23(2), 139-159.
- Andrasfay, T., & Goldman, N. (2021). A marginal decline in mortality among older adults in the United States. *Demographic Research*, 44, 915-942. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2021.44.34>
- Argyres, N. S. (1999). The impact of information technology on coordination: Evidence from the B-2 “Stealth” bomber. *Organization Science*, 10(2), 162-180.
- Ashforth, B. E., & Reingen, P. H. (2014). Functions of dysfunction: Managing the dynamics of an organizational duality in a natural food cooperative. *Administrative Science Quarterly*, 59(3), 474-516.
- Bahrani, H. (1992). The emerging flexible organization: Perspectives from Silicon Valley. *California Management Review*, 34(4), 33-52.
- Battilana, J., & Dorado, S. (2010). Building sustainable hybrid organizations: The case of commercial microfinance organizations. *Academy*

- of Management Journal*, 53(6), 1419-1440. <https://doi.org/10.5465/amj.2010.57515000>
- Battilana, J., Ferreras, I., & Méda, D. (2022). The role of hybrid organizations in the fight against climate change: New perspectives on public-private collaboration. *Public Administration Review*, 82(2), 246-261. <https://doi.org/10.1111/puar.13357>
- Battilana, J., Krol, L., Sheppard-Jones, K., & Ubalijoro, A. (2023). Could social business become the norm?. *Social Economy Science: Transforming the Economy and Making Society More Resilient*, 169.
- Battilana, J., Sengul, M., Pache, A. C., & Model, J. (2015). Harnessing productive tensions in hybrid organizations: The case of work integration social enterprises. *Academy of Management journal*, 58(6), 1658-1685.
- Battilana, J., Sengul, M., Pache, A.-C., & Model, J. (2015). Harnessing productive tensions in hybrid organizations: The case of work integration social enterprises. *Academy of Management Journal*, 58(6), 1658-1685. <https://doi.org/10.5465/amj.2013.0064>
- Bennis, W., & Nanus, B. (1985). *Leaders: The strategies for taking charge*. New York: Harper & Row.
- Bjelland, O. M., & Wood, R. C. (2008). An inside view of IBM's' Innovation Jam'. *MIT Sloan management review*, 50(1), 32.
- Blasi, J. R., Freeman, R. B., & Krus, D. L. (2013). *The citizen's share: Reducing inequality in the 21st century*. New Haven: Yale University Press.
- Bonabeau, E. (2009). Decisions 2.0: The power of collective intelligence. *MIT Sloan management review*, 50(2), 45.
- Brenkert, G. G. (1992). Freedom, participation and corporations: The issue of corporate (economic) democracy. *Business Ethics Quarterly*, 251-269.
- Brickson, S. L. (2007). Organizational identity orientation: The genesis of the role of the firm and distinct forms of social value. *Academy of management review*, 32(3), 864-888.
- Briscoe, F. (2007). From iron cage to iron shield? How bureaucracy enables temporal flexibility for professional service workers. *Organization Science*, 18(2), 297-314. <https://doi.org/10.1287/orsc.1060.0207>
- Cafferata, G. (1982). The building of democratic organizations: An embryological metaphor. *Administrative Science Quarterly*, 27(2), 280-303. <https://doi.org/10.2307/2392530>
- Carter, C., & Martens, M. (2011). The role of voice in workplace democracy: A review of the literature. *International Journal of Human Resource Management*, 22(5), 926-948. <https://doi.org/10.1080/09585192.2011.559264>
- Ciulla, J. B. (1998). Imagination, Fantasy, Wishful Thinking and Truth: Life is translation and we are all lost in it.(Clifford Geertz). *Business Ethics Quarterly*, 8(S1), 99-107.

- Coase, R. T. (1959). The Federal Communications Commission. *Journal of Law and Economics*, 2(1), 1–40.
- Cochran, T. C. (1958). The Organization Man in Historical Perspective. *Pennsylvania History: A Journal of Mid-Atlantic Studies*, 25(1), 9-24.
- Cochran, W. C. (1956). Snedecor GW & Cochran W G. Statistical methods applied to experiments in agriculture and biology. Ames, Iowa.
- Cohen, J. (2002). Deliberation and democratic legitimacy. In D. Estlund (Ed.), *Democracy* (pp. 95-119). Malden, MA: Blackwell Publishers.
- Collins, D. (1995). A socio-political theory of workplace democracy: Class conflict, constituent reactions and organizational outcomes at a gainsharing facility. *Organization Science*, 6(6), 628-644.
- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1988). The empowerment process: Integrating theory and practice. *Academy of Management Review*, 13(3), 471-482. <https://doi.org/10.5465/amr.1988.4306761>
- Courpasson, A., & Dany, E. (2003). Indifference or obedience? Business firms as democratic hybrids. *Organization Studies*, 24(8), 1231-1260. <https://doi.org/10.1177/0170840603248001>
- Covaleski, M. A., Dirsmith, M. W., Heian, J. B., & Samuel, S. (1998). The calculated and the avowed: Techniques of discipline and struggles over identity in big six public accounting firms. *Administrative Science Quarterly*, 43(2), 293-327. <https://doi.org/10.2307/2393617>
- Dahl, R. A. (1985). *A preface to economic democracy*. Berkeley: University of California Press.
- Darr, E. D. (1999). Conflict and conflict resolution in a cooperative: The case of the Nir Taxi Station. *Human Relations*, 52(3), 279-301. <https://doi.org/10.1177/001872679905200301>
- Davis, G. F. (2010). 'Do theories of organizations progress?'. *Organizational Research Methods*, 13, 690–709.
- Davis, G. F. (2016). Can an economy survive without corporations? Technology and robust organizational alternatives. *Academy of Management Perspectives*, 30(2), 129-140.
- Derber, C. (1970). *The American idea of industrial democracy*. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Dewey, J. (1927). *The public and its problems*. New York: H. Holt and Company.
- Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*. New York, NY: Harper & Row.
- Richardson, H. A., Vandenberg, R. J., Blum, T. C., & Roman, P. M. (2002). Does decentralization make a difference for the organization? An examination of the boundary conditions circumscribing decentralized decision-making and organizational financial performance. *Journal of management*, 28(2), 217-244.

- Ebrahim, A., Battilana, J., & Mair, J. (2014). The governance of social enterprises: Mission drift and accountability challenges in hybrid organizations. *Research in Organizational Behavior*, 34, 81–100.
- Edmondson, A. C. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative Science Quarterly*, 44(2), 350-383. <https://doi.org/10.2307/2666999>
- Elster, J. (1997). Ways of constitution-making. *Democracy's Victory and Crisis*, 123-42.
- Eriksson-Zetterquist, U., Lindberg, K., & Styhre, A. (2009). When the good times are over: Professionals encountering new technology. *Human relations*, 62(8), 1145-1170.
- Esser, F. (1998). Editorial structures and work principles in British and German newsrooms. *European journal of communication*, 13(3), 375-405.
- Ezzamel, M., & Willmott, H. (1998). Accounting for teamwork: A critical study of group-based systems of organizational control. *Administrative Science Quarterly*, 43(2), 358-396. <https://doi.org/10.2307/2393616>
- Ferns, R., & Amaeshi, K. (2021). Organizational democracy and its implications for social responsibility: An exploration of the Mondragon Corporation. *Journal of Business Ethics*, 168(3), 509-523. <https://doi.org/10.1007/s10551-019-04124-1>
- Ferreras, I. (2017). *Firms as political entities: Saving democracy through economic bicameralism*. Cambridge University Press.
- Fishkin, J. (2014). *Bottlenecks: A new theory of equal opportunity*. Oxford University Press, USA.
- Fishkin, J. S. (2009). *When the people speak: Deliberative democracy and public consultation*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Fishkin, J. S., Luskin, R. C., & Siu, A. (2014). Europolis and the European public sphere: Empirical explorations of a counterfactual ideal. *European Union Politics*, 15(3), 328-351.
- Fjeldstad, Ø. D., Snow, C. C., Miles, R. E., & Lettl, C. (2012). The architecture of collaboration. *Strategic Management Journal*, 33(6), 734-750. <https://doi.org/10.1002/smj.1006>
- Forcadell, F. J. (2005). Democracy, cooperation and business success: The case of Mondragón Corporación Cooperativa. *Journal of Business Ethics*, 56, 255-274.
- Forcadell, F. J. (2005). Democracy, cooperation and business success: The case of Mondragón Corporación Cooperativa. *Journal of Business Ethics*, 56, 255-274.

- Foss, N. J. (2003). Selective intervention and internal hybrids: Interpreting and learning from the rise and decline of the Oticon spaghetti organization. *Organization Science*, 14(3), 331-349.
- Freeman, R. E., & Evan, W. M. (1990). Corporate governance: A stakeholder interpretation. *Journal of Behavioral Economics*, 19(4), 337-359. [https://doi.org/10.1016/0090-5720\(90\)90022-E](https://doi.org/10.1016/0090-5720(90)90022-E)
- Frega, A. (2020). Democracy at work: A critical appraisal of participatory management. *Journal of Business Ethics*, 163(4), 679-693. <https://doi.org/10.1007/s10551-018-3991-5>
- Fuerstein, M. (2013). Epistemic trust and liberal justification. *Journal of Political Philosophy*, 21(2), 179-199.
- Fulk, J., & DeSanctis, G. (1995). Electronic communication and changing organizational forms. *Organization Science*, 6(4), 337-349. <https://doi.org/10.1287/orsc.6.4.337>
- Fulk, J., Schmitz, J., & Ryu, D. (1995). Cognitive elements in the social construction of communication technology. *Management Communication Quarterly*, 8(3), 259-288.
- Gorton, G., & Schmid, F. A. (2000). Class struggle inside the firm. National Bureau of Economic Research Working Paper No. 7945. <https://doi.org/10.3386/w7945>
- Griffin, J. (2017). The role of organizational democracy in fostering innovation. *Journal of Business Research*, 77, 122-129. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.01.016>
- Gruenfeld, D. H., & Tiedens, L. Z. (2010). Organizational preferences and their consequences. In S. T. Fiske, D. T. Gilbert, & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of social psychology* (pp. 644-680). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Gutmann, A., & Thompson, D. F. (2004). *Why deliberative democracy?*. Princeton University Press.
- Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Hamel, G. (2007). *The future of management*. Boston: Harvard Business Review Press.
- Hamel, G. (2011). First, let's fire all the managers. *Harvard Business Review*, 89(12), 48-60. <https://doi.org/10.1016/j.hbr.2011.11.012>
- Harrison, J. S., & Freeman, R. E. (2004). Is organizational democracy worth the effort? *Academy of Management Executive*, 18(3), 49-53. <https://doi.org/10.5465/AME.2004.14413002>
- Hedlund, G. (1994). A model of knowledge management and the N-form corporation. *Strategic Management Journal*, 15(S2), 73-90. <https://doi.org/10.1002/smj.4250151008>

- Heller, M. (1998). *Democracy in the workplace: A review of the literature*. *International Journal of Human Resource Management*, 9(4), 613-630. <https://doi.org/10.1080/095851998340091>
- Hsieh, N. (2005). Rawlsian justice and workplace republicanism. *Social Theory and Practice*, 31(1), 115-142. <https://doi.org/10.5840/soctheorpract20053113>
- Hsieh, N. (2008). Survey article: Justice in production. *Journal of Political Philosophy*, 16(1), 72-100. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9760.2008.00299.x>
- Jaques, E. (1996). *Requisite organization: A total system for effective managerial organization and managerial leadership for the 21st century*. Rockville, MD: Cason Hall & Co. Publishers.
- Kanter, R. M. (1979). Power failure in management circuits. *Harvard Business Review*, 57(4), 65-75.
- Kanter, R. M. (2009). When a thousand flowers bloom: Structural, collective, and social conditions for innovation in organizations. In *Knowledge management and organisational design* (pp. 93-131). Routledge.
- Kerr, S. (2004). The limits of organizational democracy. *Academy of Management Executive*, 18(3), 81-95. <https://doi.org/10.5465/AME.2004.14413003>
- Kirkman, B. L., Rosen, B., Tesluk, P. E., & Gibson, C. B. (2004). The impact of team empowerment on virtual team performance: The moderating role of face-to-face interaction. *Academy of Management Journal*, 47(2), 175-192. <https://doi.org/10.5465/20159573>
- Kirsch, L. J., Ko, D. G., & Haney, M. H. (2010). Investigating the antecedents of team-based clan control: Adding social capital as a predictor. *Organization Science*, 21(2), 469-489.
- Klein, N. (2014). *This changes everything: Capitalism vs. the climate*. New York: Simon & Schuster.
- Krause, M. (2008). Undocumented migrants: an Arendtian perspective. *European journal of political theory*, 7(3), 331-348.
- Kruglanski, A. W., Pierro, A., Mannetti, L., & De Grada, E. (2006). Groups as epistemic providers: Need for closure and the unfolding of group-centrism. *Psychological Review*, 113(1), 84-100. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.113.1.84>
- Levitsky, S., & Ziblatt, D. (2018). How wobbly is our democracy. *NY TIMES* (Jan. 27, 2018), <https://www.nytimes.com/2018/01/27/opinion/sunday/democracy-polarization.html>.
- Lockwood, A. (2018). The role of participatory governance in organizational change: A case study of the Mondragon Corporation. *International Journal of Organizational Analysis*, 26(4), 740-760. <https://doi.org/10.1108/IJOA-11-2017-1387>

- Manville, B., & Ober, J. (2003). Beyond empowerment: Building a company of citizens. *Harvard Business Review*, 81(1), 48-53.
- Manz, C. C., & Sims Jr, H. P. (1984). Searching for the “unleader”: Organizational member views on leading self-managed groups. *Human Relations*, 37(5), 409-424.
- Margolis, J. D., & Walsh, J. P. (2003). Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business. *Administrative Science Quarterly*, 48(2), 268-305. <https://doi.org/10.2307/3556659>
- Margolis, J. D., & Walsh, J. P. (2003). Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business. *Administrative science quarterly*, 48(2), 268-305.
- McGregor, D. (1960). *The human side of enterprise*. McGraw-Hill.
- McMahon, A. (1994). Understanding language change. *Cambridge UP*.
- Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), 340-363. <https://doi.org/10.1086/226550>
- Milliken, F. J., & Morrison, E. W. (2003). Shades of silence: Emerging themes and future directions for research on silence in organizations. *Journal of Management Studies*, 40(6), 1563-1568. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2003.00461.x>
- Moriarty, J. (2010). Participation in the workplace: Are employees special? *Journal of Business Ethics*, 92(3), 373-384. <https://doi.org/10.1007/s10551-010-0075-8>
- Morrell, K. (2012). Evidence-based dialectics. *Organization*, 19(4), 461-479.
- Munir, K. (2021). Exploring the role of organizational democracy in shaping corporate social responsibility: A qualitative study. *Journal of Business Ethics*, 174(1), 83-99. <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04601-2>
- Nickerson, R. S. (1998). Confirmation bias: A ubiquitous phenomenon in many guises. *Review of General Psychology*, 2(2), 175-220. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.2.175>
- Nyberg, A. J., & Wright, P. M. (2015). 50 years of human capital research: Assessing what we know, exploring where we go. *Academy of Management Perspectives*, 29(3), 287-295.
- Oticon. (1993). The Spaghetti Organization. *Harvard Business Review*. Retrieved from <https://hbr.org/1993/01/the-spaghetti-organization>
- Ouchi, W. G., & Jaeger, A. M. (1978). Type Z organization: Stability in the midst of mobility. *Academy of Management Review*, 3(2), 305-314.
- Page, S. E. (2007). *The difference: How the power of diversity creates better groups, firms, schools, and societies*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

- Petit, J. (1959). Industrial democracy, worker status, and economic-efficiency. *California Management Review*, 1(2), 66-75. <https://doi.org/10.2307/41165036>
- Pfeffer, J. (1981). Understanding the role of power in decision making. *Power in organizations*, 404, 423.
- Pfeffer, J. (2013). You're still the same: Why theories of power hold over time and across contexts. *Academy of Management Perspectives*, 27(4), 269-280. <https://doi.org/10.5465/amp.2012.0084>
- Pinsonneault, A., & Kraemer, K. L. (1997). Middle management downsizing: An empirical investigation of the impact of information technology. *Management Science*, 43(5), 659-679. <https://doi.org/10.1287/mnsc.43.5.659>
- Riker, W. H. (1982). *Liberalism against populism: A confrontation between the theory of democracy and the theory of social choice*. San Francisco: W.H. Freeman.
- Robertson, B. (2015). *Holacracy: The new management system for a rapidly changing world*. New York: Henry Holt and Company.
- Sankowski, E. (1981). Freedom, work, and the scope of democracy. *Ethics*, 91(2), 228-242.
- Sausser, W. I. (2009). Sustaining employee owned companies: Seven recommendations. *Journal of Business Ethics*, 84, 151-164.
- Schaller, L., & Carius, A. (2019). Empowerment and employee voice: The role of leadership in promoting participative decision-making. *Journal of Business Research*, 102, 40-50. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.04.007>
- Selznick, P. (1949). *TVA and the grass roots: A study in the sociology of formal organization*. Berkeley; Los Angeles: University of California Press.
- Simons, T. (1995). Control in an age of empowerment. *Harvard Business Review*, 73(2), 80-88.
- Slater, P. E. (1955). Role differentiation in small groups. *American Sociological Review*, 20(3), 300-310. <https://doi.org/10.2307/2092037>
- Slater, P., & Bennis, W. G. (1990). Democracy is inevitable. *Harvard Business Review*, 68(5), 167-176.
- Sorge A (1976) The evolution of industrial democracy in the countries of the European Community. *British Journal of Industrial Relations*, 14(3), 274-294.
- Spreitzer, G. M. (1996). Social structural characteristics of psychological empowerment. *Academy of Management Journal*, 39(2), 483-504. <https://doi.org/10.5465/256789>
- Sunstein, C. R. (2001). *Republic.com*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sunstein, C. R. (2003). *Why societies need dissent*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Tajfel, H., & Turner, J. C. (2007). The social identity theory of intergroup behavior. In W. B. Gudykunst & Y. Y. Kim (Eds.), *Readings on communicating with strangers* (pp. 18-27). Boston: McGraw-Hill.
- Thomas, K. W., & Velthouse, B. A. (1990). Cognitive elements of empowerment: An interpretive model of intrinsic task motivation. *Academy of Management Review*, 15(4), 666-681. <https://doi.org/10.5465/amr.1990.4311668>
- Tomaskovic-Devey, D., & Avent-Holt, D. R. (2019). *Relational inequalities: An organizational approach*. Oxford University Press.
- Valve. (2012). *Valve handbook for new employees*. Retrieved from https://www.valvesoftware.com/company/Valve_Handbook_LowRes.pdf
- Volberda, H. W. (1996). Toward the flexible form: How to remain vital in hypercompetitive environments. *Organization Science*, 7(4), 359-374. <https://doi.org/10.1287/orsc.7.4.359>
- Weber, M. (1946). *The theory of social and economic organization* (T. Parsons, Ed.). New York, NY: Oxford University Press.
- Weber, M. (1947). *The theory of social and economic organization*. New York: Oxford University Press.
- Williamson, O. E. (1981). The economics of organization: The transaction cost approach. *American Journal of Sociology*, 87(3), 548-577. <https://doi.org/10.1086/227496>
- Williamson, O. E. (1996). Economics and organization: A primer. *California management review*, 38(2), 131-146.
- Zenger, T. R. (2002). Crafting internal hybrids: Complementarities, common change initiatives, and the team-based organization. *International Journal of the Economics of Business*, 9(1), 79-95. <https://doi.org/10.1080/13571510210123992>

Kaynakça

- Acar, A. Z. (2006). Örgütsel Yurttaşlık Davranışı: Kavramsal Gelişimi ile Kişisel ve Örgütsel Etkileri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7(1), 1-14
- Alper Ay, F. (2018). The Effects Of Internal Marketing Activities On Organizational Citizenship Behavior. *Journal Of International Health Sciences And Management*. Volume 4(7), 31-49.
- Aslan, ğ. (2009). Karizmatik Liderlik ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi: “Kurumda Çalışma Yılı” ve “Ücret” Değişkenlerinin Rolü. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 256-275
- Ashforth, B. E. Harrison, S. H. and Corley, K.G. (2008) Identification in Organizations: An Examination of Four Fundamental Questions. *Journal of Management*, 34(3), 325-374.
- Ayhan, Ö., ve Şahin, F. (2017). İç grup her zaman iyi asker midir? Dönüşümcü liderlik örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisinde lider üye etkileşiminin rolü. *İş ve İnsan Dergisi*, 4(1), 61-71.
- Basım, H. N. ve Şeşen, H. (2006). Örgütsel vatandaşlık davranışı ölçeği uyarılma ve karşılaştırma çalışması. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 61(4), 83-101.
- Bell, S. J. and Menguc, B. (2002). The employee-organization relationship, organizational citizenship behaviors, and superior service quality. *Journal of Retailing*, 78(2), 131-146.
- Bolat, O. İ., Bolat, T. (2008). Otel İşletmelerinde Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19),75-94.
- Bolino, M.C., Turnley, W.H., ve Niehoff, B.P. (2004). The other side of the story: Reexamining prevailing assumptions about organizational citizenship behavior. *Hum. Resour. Manag. Rev.* 14, 229–246.
- Brief, A. P. & Motowidlo, S.J. (1986). Prosocial organizational behavior. *Academy of Management Review*, 11(4), 710-725.
- Chahal, H., Mehta, S., (2010). Antecedents and Consequences of Organisational Citizenship Behaviour (ocb): A Conceptual Framework In Reference To Health Care Sector. *Journal of Services Research*, 10(2), 25-44.
- Çalık, T., Özbay, Y., Özer, A., Kurt, T., ve Kandemir, M. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 15, 555–576.
- Çekmecelioğlu, H., ve Ülker , F. (2014). Lider-üye etkileşimi ve çalışan tutumları üzerindeki etkisi: Eğitim sektöründe bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 35-58.

- Çelik, M. (2007). Örgüt Kültürü ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı-Bir Uygulama. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Çetin, M., Yeşilbağ, Y., ve Akdağ, B. (2003). Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışı. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilim. Derg. 17, 39-54.
- Cihangiroğlu, N. ve Şahin, B. (2010). Organizasyonlarda önemli bir fenomen: Psikolojik sözleşme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 6(11), 1-16.
- Deckop, J., Mangel, R., ve Cirka, C. (1999). Getting more than you pay for: Organizational citizenship behavior and pay-for-performance plans. *Academy of Management Journal*, 42(4), 420-428.
- Deluga, R. J. (1995). The Relation Between Trust In The Supervisor And Subordinate Organizational Citizenship Behavior. *Military Psychology*, 7(1), 1-16.
- Erdal, N. (2020). Sağlık çalışanlarında örgütsel güven ve örgütsel vatandaşlığın iş tatmini üzerindeki etkilerinin incelenmesi: Bir üniversite hastanesi örneği. Doktora tezi, Beykent Üniversitesi, Ankara.
- Erkılıç, E. (2017). Örgütsel vatandaşlık davranışı ile örgütsel sessizlik davranışı arasındaki karşılıklı etki derecelerinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi: Rize ili otel işletmelerinde bir uygulama. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- George, J. M. & Brief, A. P. (1992). Feeling Good-Doing Good: A Conceptual Analysis of The Mood At Work-Organizational Spontaneity Relationship. *Psychological Bulletin*, 112(2), 310.
- George, J. M. (1996). Group Affective Tone. In M. A. West (Ed). *Handbook Of Work Group Psychology* (Pp. 77-93). Wiley.
- Gümüştekin, G.E., ve Emet, C. (2007). Güçlendirme algılarındaki değişimin örgütsel kültür ve bağlılık üzerinde etkileşimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sos. Bilim. Derg.* 17, 90-116.
- Gürbüz, S. (2007). Yöneticilerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarının İş Tatmini ve Algıladıkları Örgütsel Adalet ile İlişkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hannah, S.T., Avolio, B.J., ve Walumbwa, E.O. (2011). Relationships between authentic leadership, moral courage, and ethical and pro-social behaviors. *Bus. Ethics Q.* 21, 555-578.
- Hart, T. A., Gilstrap, J. B., ve Bolino, M. C. (2016). Organizational citizenship behavior and the enhancement of absorptive capacity. *Journal of Business Research*, 69(10), 3981-3988.

- Hazzi, O. A. (2018). Organizational citizenship behavior: A holistic review. In Global encyclopedia of public administration, public policy, and governance (pp. 1–12). Springe
- İşbaşı, J. Ö. (2000). Çalışanın yöneticilere duydukları güvenin örgütsel adalete ilişkin algılamalarının örgütsel vatandaşlık davranışının oluşumundaki rolü: bir turizm örgütünde uygulama. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, SBE, Antalya.*
- Kamer, M. (2001). Örgüte güven, örgüte bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışlarına etkileri Kurumsallaşmanın işletmenin sürekliliği üzerine etkisi ve bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Karcioğlu, F. ve Türker, E. (2010). Psikolojik sözleşme ile örgütsel bağlılık ilişkisi: sağlık çalışanları üzerine bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(2), 121-140.
- Kaplan, İ. (2011). Örgütsel vatandaşlık davranışı ve iş tatmini ilişkisi; Konya emniyet teşkilatı üzerinde bir uygulama. Basılmamış Doktora Tezi Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaman, A. ve Aylan, S. (2012). Örgütsel vatandaşlık. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 35-48.
- Kaşlı, M., ve Seymen, O. (2010). Kişilik özellikleri, lider-üye etkileşimi ve tükenmişlik ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, 109-122.
- Kaya, Ş. D. (2013). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı. *Türk İdare Dergisi*, 476, 265-286.
- Keskin, H., Akgün, A. E. ve Koçoğlu, İ. (2016). *Örgüt teorisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Koçel, T. (2011). İşletme Yöneticiliği (13. Baskı). Beta Yayıncılık.
- Konovsky, Mary, A. & Pugh, S., Douglas (1994). Citizenship Behavior And Social Exchange, *The Academy Of Management Journal*, 37(3), 656-669.
- Koşar, D. (2018). Türkiye'deki örgütsel vatandaşlık davranışı konulu tezlerin incelenmesi: bir içerik analizi çalışması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 38(2), 777-800.
- Lambe, C. J., Wittmann, C. M., & Spekman, R. E. (2001). Social exchange theory and research on business-to-business relational exchange. *Journal of business-to-business marketing*, 8(3), 1-36.
- McCormick, E.J. ve D.R. Ilgen (1980). *Industrial Psychology*. PrenticeHall, New Jersey.
- McDonald, D.J., ve Makin, P.J. (2000). The psychological contract, organizational commitment and job satisfaction of temporary staff. *Leadersh. Organ. Dev. J.* 21, 84–91.

- Moorman, R. H. (1991). Relationship between organizational justice and organizational citizenship behaviors: Do fairness perceptions influence employee citizenship?. *Journal of applied psychology*, 76(6), 845.
- Ocampo, L., Acedillo, V., Bacunador, A. M., Balo, C. C., Lagdameo, Y. J., & Tupa, N. S. (2018). Ahistorical review of the development of organizational citizenship behavior (OCB) and its implications for the twenty-first century. *Personnel Review*, 47(4), 821–862. <https://doi.org/10.1108/PR-04-2017-0136>
- Organ, D. W. (1988). *Organizational citizenship behavior: The good soldier syndrome*. Lexington books/DC heath and com.
- Organ, D.W. ve Ryan, K.A.: (1995) “Meta-Analytic Review Of Attitudinal And Dispositional Predictors Of Organizational Citizenship Behavior”, *Personnel Psychology*, 48, 775-82.
- Organ, D.W., Podsakoff, P.M., MacKenzie, S.B. (2006). *Organizational citizenship behavior: Its nature, antecedents, and consequences*. Thousand Oaks: SAGE Publications Inc.
- Penner, L. A., Dovidio, J. E., Piliavin, J. A. & Schroeder, D. A. (2005). Pro-social Behavior: Multilevel Perspectives. *Annual Review of Psychology* 56, 365-92.
- Podsakoff, P. M. & Mackenzie, S. B. (1994). Organizational Citizenship Behaviors And Sales Unit Effectiveness. *Journal Of Marketing Research*, 31(3), 351-363.
- Robinson S. L. and Rousseau D. M. (1994). “Violating The Psychological Contract :Not The Exception But The Norm”. *Journal Of Organizational Behavior*. 15, 245-259.
- Rotundo, M., ve Sackett, P.R. (2002). The relative importance of task, citizenship, and counterproductive performance to global ratings of job performance: a policy-capturing approach. *J. Appl. Psychol.* 87, 66–80.
- Sharma, J. P., Bajpai, N., & Holani, U. (2010). Organizational citizenship behavior in public and private sector and its impact on job satisfaction: A comparative study in Indian perspective. *International Journal of Business and Management*, 6(1), 67. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v6n1p67>
- Sharma, A. (2016). Organizational citizenship behaviour: A literature review of the dimensions and antecedents. *International Journal of Education and Management Studies*, 6(3), 351.
- Somech, A., ve Ohayon, B. E. (2019). The trickle-down effect of OCB in schools: The link between leader OCB and team OCB. *Journal of Educational Administration*, 58(6), 629–643. <https://doi.org/10.1108/JEA-03-2019-0056>
- Somech, A. ve Drach-Zahavy, A. (2000). Understanding Extra-Role Behavior In Schools: The Relationships Between Job Satisfaction, Sense Of Effi-

- cacy, And Teachers Extra-Role Behavior. *Teaching And Teacher Education*, 16(5-6), 649-659.
- Solak, S.G. ve Erok, M.(2018). Örgütsel Sessizlik Sarmalında Örgütsel Vatandaşlık: Karaman İli Örneği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*. 53(3), 1337- 1356. doi: 10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.18.12.1058.
- Swift, M. L. & Virick, M. (2013) Perceived Support, Knowledge Tacitness, And Provider Knowledge Sharing. *Group & Organization Management*, 38 (6), 717-742.
- Taşçı, D. ve Koç, U., (2007). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Örgütsel Öğrenme Değerleri ilişkisi: Akademisyenler Üzerinde Görgül Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 373-382.
- Thiruvenkadam, T., & Durairaj, I. Y. A. (2017). Organizational citizenship behavior: Its definitions and dimensions. *GE-International Journal of Management Research*, 5(5), 46-55.
- Tecimen, M. (2020). Yöneticiye Duyulan Güvenin İşe Adanmışlık ve ÖVD Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Topaloğlu, H. ve Arastaman, G. (2016). Örgütlerde psikolojik sözleşme üzerine kuramsal bir değerlendirme. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 25-36.
- Truckenbrodt, Y. B. (2000). The Relationship Between Leader-Member Exchange And Commitment And Organizational Citizenship Behavior. *Acquisition Review Quarterly*, 7(3), 233.
- Turnipseed, D. L. (2002). Are good soldiers good?: Exploring the link between organization citizenship behavior and personal ethics. *Journal of business research*, 55(1), 1-15.
- Ürek, D. (2015). Sağlık Kurumlarında Lider-Üye Etkileşim Düzeyi İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Van Dyne, L., Graham, J. W., & Dienesch, R. M. (1994). Organizational citizenship behavior: Construct redefinition, measurement, and validation. *Academy of management Journal*, 37(4), 765-802.
- Van Dyne, L., Cummings, L. L. & Mclean Parks, J. (1995). Extra-Role Behaviors: In Pursuit Of Construct And Definitional Clarity. *Research In Organizational Behavior*, 17, 215-285.
- Wang, H., Law, K. S., Hackett, R. D., Wang, D. & Chen, Z. X. (2005). Leader-Member Exchange As A Mediator Of The Relationship Between Transformational Leadership And Followers' Performance And Organizational Citizenship Behavior. *Academy Of Management Journal*, 48(3), 420-432.

Kaynakça

- Anand, A., Kringelum, L. B., Madsen, C. O., & Selivanovskikh, L. (2021). Interorganizational learning: A bibliometric review and research agenda. *The Learning Organization*, 28(2), 111-136. <https://doi.org/10.1108/TLO-02-2020-0023>
- Argote, L., Lee, S., & Park, J. (2020). Organizational learning processes and outcomes: Major findings and future research directions. *Management Science* 67(9), 5399-5429. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2020.3693>
- Argote, L., & Miron-Spektor, E. (2011). Organizational learning: From experience to knowledge. *Organization Science*, 22(5), 1123-1137. <https://doi.org/10.1287/orsc.1100.0621>
- Balarezo, J. D., Foss, N. J., & Nielsen, B. B. (2024). Organizational learning: Understanding cognitive barriers and what organizations can do about them. *Management Learning*, 55(5), 741-768. <https://doi.org/10.1177/13505076231210635>
- Basten, D., & Haamann, T. (2018). Approaches for organizational learning: A literature review. *Sage Open*, 8(3), 1-20. <https://doi.org/10.1177/2158244018794224>
- Belinski, R., Peixe, A. M. M., Frederico, G. F., & Garza-Reyes, J. A. (2020). Organizational learning and Industry 4.0: findings from a systematic literature review and research agenda. *Benchmarking: An International Journal*, 27(8), 2435-2457. <https://doi.org/10.1108/BIJ-04-2020-0158>
- Bierly, P. E., & Hamalainen, T. (1995). Organizational learning and strategy. *Scandinavian Journal of Management*, 11(3), 209-224. [https://doi.org/10.1016/0956-5221\(95\)00011-J](https://doi.org/10.1016/0956-5221(95)00011-J)
- Blackler, F., & McDonald, S. (2000). Power, mastery and organizational learning. *Journal of Management Studies* 37(6), 833-852. <https://doi.org/10.1111/1467-6486.00206>
- Brown, J. S., & Duguid, P. (1991). Organizational learning and communities of practice: Toward a unified view of working, learning and innovation. *Organization Science*, 2(1), 40-57. <https://doi.org/10.1287/orsc.2.1.40>
- Chen, C. N., & Lin, J. Y. (2023). Organizational learning and the evolution of firms' competitive advantage. *Journal of Engineering and Technology Management*, 70, 101780. <https://doi.org/10.1016/j.jengtecman.2023.101780>
- Cohen, W. M., & Levinthal, D. A. (1990). Absorptive capacity: A new perspective on learning and innovation. *Administrative Science Quarterly*, 35(1), 128-152. <https://doi.org/10.2307/2393553>
- Coopey, J., & Burgoyne, J. (2000). Politics and organizational learning. *Journal of Management Studies* 37(6), 869-886. <https://doi.org/10.1111/1467-6486.00208>

- Crossan, M. M., & Berdrow, I. (2003). Organizational learning and strategic renewal. *Strategic Management Journal*, 24(11), 1087-1105. <https://doi.org/10.1002/smj.342>
- Crossan, M. M., Lane, H. W., & White, R. E. (1999). An organizational learning framework: From intuition to institution. *The Academy of Management Review*, 24(3), 522-537. <https://doi.org/10.5465/amr.1999.2202135>
- Dodgson, M. (1993). Organizational learning: A review of some literatures. *Organization Studies*, 14(3), 375-394. <https://doi.org/10.1177/017084069301400303>
- Dyer, J. H., & Nobeoka, K. (2000). Creating and Managing a High-Performance Knowledge-Sharing Network: The Toyota Case. *Strategic Management Journal*, 21(3), 345-367. <http://www.jstor.org/stable/3094191>.
- Dyer, J. H., & Singh, H. (1998). The Relational View: Cooperative Strategy and Sources of Interorganizational Competitive Advantage. *The Academy of Management Review*, 23(4), 660-679. <https://doi.org/10.5465/amr.1998.1255632>
- Easterby-Smith, M. (1997). Disciplines of organizational learning: Contributions and critiques. *Human Relations*, 50, 1085-1113. <https://doi.org/10.1023/A:1016957817718>
- Easterby-Smith, M., Crossan, M., & Nicolini, D. (2000). Organizational learning: Debates past, present, future. *Journal of Management Studies* 37(6), 783-796. <https://doi.org/10.1111/1467-6486.00203>
- Fiol, C. M., & Lyles, M. A. (1985). Organizational learning. *The Academy of Management Review*, 10(4), 803-813. <https://doi.org/10.5465/amr.1985.4279103>
- Giannakos, M. N., Mikalef, P., & Pappas, I. O. (2022). Systematic literature review of e-learning capabilities to enhance organizational learning. *Information Systems Frontiers*, 24, 619-635. <https://doi.org/10.1007/s10796-020-10097-2>
- Holmqvist, M. (2003). A dynamic model of intra- and interorganizational learning. *Organization Studies*, 24(1), 95-123. <https://doi.org/10.1177/0170840603024001684>
- Holmqvist, M. (2004). Experiential learning processes of exploitation and exploration within and between organizations: An empirical study of product development. *Organization Science*, 15(1), 70-81. <https://doi.org/10.1287/orsc.1030.0056>
- Holmqvist, M. (2009). Complicating the organization: A new prescription for the learning organization? *Management Learning*, 40(3), 275-287. <https://doi.org/10.1177/1350507609104340>

- Huber, G. P. (1991). Organizational learning: The contributing processes and the literatures. *Organization Science*, 2(1), 88-115. <https://doi.org/10.1287/orsc.2.1.88>
- Ivaldi, S., Scaratti, G., & Fregnan, E. (2022). Dwelling within the fourth industrial revolution: Organizational learning for new competences, processes and work cultures. *Journal of Workplace Learning* 34(1), 1-26. <https://doi.org/10.1108/JWL-07-2020-0127>
- Lahteenmaki, S., Toivonen, J., & Mattila, M. (2001). Critical aspects of organizational learning research and proposals for its measurement. *British Journal of Management*, 12(2), 113-129. <https://doi.org/10.1111/1467-8551.00189>
- Lane, P. J. & Lubatkin, M. (1998). Relative absorptive capacity and interorganizational learning. *Strategic Management Journal*, 19(5), 461-477. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199805\)19:5<461::AID-SMJ953>3.0.CO;2-L](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(199805)19:5<461::AID-SMJ953>3.0.CO;2-L)
- Lane, P. J., Salk, J. E., & Lyles, M. A. (2001). Absorptive capacity, learning, and performance in international joint ventures. *Strategic Management Journal*, 22(12), 1139-1161. <https://doi.org/10.1002/smj.206>
- Levitt, B., & March, J. G. (1988). Organizational learning. *Annual Review of Sociology*, 14(), 319-340. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.14.080188.001535>
- Lipshitz, R., Popper, M., & Friedman, V. J. (2002). A multifacet model of organizational learning. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 38(1), 78-98. <https://doi.org/10.1177/0021886302381005>
- Mariotti, F. (2012). Exploring interorganizational learning: A review of the literature and future directions. *Knowledge and Process Management*, 19(4), 215-221. <https://doi.org/10.1002/kpm.1395>
- Mousa, M., Massoud, H., & Ayoubi, R. (2022). Contexts of organizational learning in developing countries: The role of training programmes in Egyptian public banks. *Personnel Review*, 51(3), 1169-1186. <https://doi.org/10.1108/PR-06-2020-0453>
- Oswick, C., Anthony, P., Keenoy, T., Mangham, I. L., & Grant, D. (2000). A dialogic analysis of organizational learning. *Journal of Management Studies* 37(6), 887-902. <https://doi.org/10.1111/1467-6486.00209>
- Sunder M., V., Prashar, A., Tortorella, G. L., & Sreedharan, V. R. (2024). Role of organizational learning on industry 4.0 awareness and adoption for business performance improvement. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 71, 4904-4917. doi: 10.1109/TEM.2023.3235660
- Templeton, G. F., Lewis, B. R., & Snyder, C. A. (2002). Development of a measure for the organizational learning construct. *Journal of Management*

Information Systems, 19(2), 175-218. <https://doi.org/10.1080/07421222.2002.11045727>

Torres, R. T., & Preskill, H. (2001). Evaluation and organizational learning: Past, present, and future. *American Journal of Evaluation*, 22(3), 387-395. <https://doi.org/10.1177/109821400102200316>

Zahra, S. A., & George, G. (2002). Absorptive Capacity: A Review, Reconceptualization, and Extension. *The Academy of Management Review*, 27(2), 185-203. <https://doi.org/10.2307/4134351>

10. KAYNAKÇA

- Aboramadan, M., Turkmenoglu, M. A., Dahleez, K. A., & Cicek, B. (2020). Narcissistic leadership and behavioral cynicism in the hotel industry: The role of employee silence and negative workplace gossiping. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 33(2), 428-447.
- Ahmed, N. (2022). Quiet quitting: why doing less at work could be good for you and your employer, *The Conversation*, Erişim Adresi: <https://the-conversation.com/quiet-quitting-why-doing-less-at-work-could-be-good-for-you-and-your-employer-188617> Erişim Tarihi: 10.11.2024
- Altopartners, (2022, Eylül 13). Ask alto: what is quiet quitting? https://altopartners.com/news/2022-ask-alto-what-is-quiet-quitting?gclid=EAIaIQobChMI8supje3L-gIVy7vVCh27lgBZEAAYASAAEgJuuvD_BwE Erişim Tarihi: 7.10.2024
- Alvaro, C., Lyons, R., Warner, G., Hobfoll, S., Martens, P., Labonté, R. & Brown, R. (2010). Conservation of Resources Theory and Research Use in Health Systems. *Implementation Science*. 5(79), 1-20.
- Arar, T. (2023). Çalışanları Sessiz İstifa Davranışı Sergilemeye Yönelten Unsurların İncelenmesi, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Gelişmeler İçinde, Ed. Kutlu, H. A., Ankara: Platanus Kitap.
- Arar, T., Çetiner, N., & Yurdakul, G. (2023). Quiet quitting: building a comprehensive theoretical framework. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 15(28), 122-138.
- Arnet, E. (2022). The Ethics of Quiet Quitting, The Prindle Institute, <https://www.prindleinstitute.org/2022/09/the-ethics-of-quiet-quitting/> Erişim Tarihi: 07.11.2024
- Atsan, M. (2023). Yöneticilerin Korkulu Rüyası: Sessiz İstifa, Yönetim, Organizasyon ve Strateji Üzerine Araştırmalar içinde, Ed. Seyhan, M., Gaziantep: Özgür Yayın-Dağıtım
- Avcı, N. (2023). Örgütsel sinizm, örgütsel sessizlik, işte sözde var olma ve sessiz istifa arasındaki ilişkiler: İstanbul Maltepe Belediyesi örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 14(39), 968-989
- Ayabakan, B. Ç. (2023). İş etiği penceresinden sessiz istifa. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi*, 7(2), 106-126.
- Bakshi, P. (2022, 9 Ağustos). In defence of 'quiet quitting' your job. *Refinery29*. <https://www.refinery29.com/en-gb/quiet-quitting-job> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Ballı, E. & Üstün, F. (2021). İçsel işten ayrılma: Örgüti gizli terk ediş Örgütsel davranış: Şimdi bu konular konuşuluyor içinde Ed. Üstün, F. & Koca-Ballı A. İ., Ankara: Detay Yayıncılık.

- Bekmezci, M., Mert, İ. S. & Abubakar, M. (2021). İş-yaşam dengesinin yaşam tatminini yordamasında çalışılan sektörün düzenleyici etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 1-22.
- Bell, R. & Kennebrew, D. (2023). What Does Jean-Jacques Rousseau and Chester I. Barnard Have to Do with Quiet Quitting? *American Journal of Management*, 23(1), 1-11.
- Bildirici Çalık, E. (2023). Sessiz istifa kavramının teorik incelemesi, *Yönetim ve Organizasyon Alanında Seçme Yazılar – II* içinde, Ed. Korkmaz, E. V., Gaziantep: Özgür Yayınları
- Boy, Y., & Sürmeli, M. (2023). Quiet quitting: A significant risk for global healthcare. *J. Glob. Health*, 13, 1-3.
- Boz, D., Duran, C., Karayaman, S. & Deniz, A. (2023). Sessiz istifa ölçeği. *Sessiz istifa* içinde, Ed. Duran, C. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Buscaglia, M. (2022). A Quick Look at the Origins and Outcomes of the Trendy Term. *Chicago Tribune*. <https://www.pressreader.com/usa/chicago-tribune-sunday/20220904/282226604550365> Erişim Tarihi: 07.11.2024
- Caldwell, C., Jamali, D. R., Elwin, P. B., & Allard-Blaisdell, S. T. (2023). Quiet quitting and reasoned action. *Business and Management Journal*, 12(1), 36-47.
- Campton, J., Tham, A. & Ting, H. (2023). Quiet quitting–implications for Asian Businesses. *Asian Journal of Business Research*, 13(2), 128-134.
- Cohen, J. (2022). Quiet quitting: The newest way to strike back against corporate greed. *TMH The Miami Hurricane*. <https://www.themiamihurricane.com/2022/09/21/quietquitting-the-newest-way-to-strikeback-against-corporate-greed/>
- Cropanzano, R. & Mitchell, M. S. (2005), Social Exchange Theory: An Interdisciplinary Review, *Journal of Management*, 31(6), 874-900.
- Cuadra, D. (2022). 'A silent protest': CPO at Headspace Health explains why workers are 'quiet quitting', *Benefit News*, Erişim Adresi: <https://www.benefitnews.com/news/cpo-at-headspace-health-on-quiet-quitting> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Çalışkan, K. (2023). Sessiz İstifa: Sonun Başlangıcı mı Yeniden Diriliş mi? *Journal of Organizational Behavior Review*, 5(2), 190-204.
- Çimen, A. İ. & Yılmaz, T. (2023). Sessiz istifa ne kadar sessiz, *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 27-33
- Daugherty, G. & Kvilhaug, S. (2022). What Is Quiet Quitting-and Is It a Real Trend? <https://www.investopedia.com/what-is-quiet-quitting-6743910> Erişim Tarihi: 20/10/2024

- De Smet, A., Dowling, B., Hancock, B., & Schaninger, B. (2022). The great attrition is making hiring harder. Are you searching the right talent pools? *McKinsey Quarterly*, 1-13.
- Demirkaya, H., Yıldız, B., Erener Özalçın, S. & Öztürk, H. (2023). İnsan kaynaklarında sessizliğin yankıları: Örgütlerde sessiz istifa fenomeninin anatomisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi*, 2(2), 69-88.
- Deniz, A. (2024). Sessiz İstifanın İş Tatminine Etkisi: Havacılık Sektörü Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2): 134-152.
- Dochterman, Z. (2022). ‘Great resignation?’ ‘Quiet quitting?’ If you’re surprised by America’s anti-work movement, maybe you need to watch more movies. *The Conversation*. <https://theconversation.com/great-resignation-quiet-quitting-if-youre-surprised-by-americas-anti-work-movement-maybe-you-need-to-watch-more-movies-191113> Erişim Tarihi: 10.10.2024
- Dursun Ateş, S. (2024). Sessiz istifaya karşı işverenin hakları. Selçuk hukuk kongresi III 2024: özel hukuk bildirimleri tam metin kitabı Ed. Uyumaz A, vd., Ankara: Nobel, 167-215.
- Formica, S., & Sfodera, F. (2022). The great resignation and quiet quitting paradigm shifts: An overview of current situation and future research directions. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 31(8), 899-907
- Fresh Headline (2022). What is Quiet Quitting? Where Did It Originate From? Know Everything About the Practice That is Changing the Dynamics of Workplace. <https://freshheadline.com/what-is-quiet-quitting-where-did-it-originate-from-know-everything-about-the-practice-that-is-changing-the-dynamics-of-workplace/210489/> Erişim Tarihi: 07.10.2024
- Gözlü, K. (2023). Tükenmişlik bağlamında yeni bir kavram olarak sessiz istifa ve sağlık sektöründeki etkileri, *Meyad Akademi* 4(2), 213-241.
- Gupte, A. (2022). Decoding quiet quitting. *Linkedin*. <https://www.linkedin.com/pulse/decoding-quiet-quitting-ashlesha-gupte/> Erişim Tarihi: 07.10.2024
- Güler, M. (2023). Çalışma kültüründe yeni bir kavram: Sessiz istifa. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32 (1), 247-261.
- Gürer, A.; Solmaztürk, A. B. & Gökçe, F. (2024). Sessiz İstifa: Literatür İncelemesi, *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 13, 1.41
- Hamouche, S., Koritos, C., & Papastathopoulos, A. (2023). Quiet quitting: relationship with other concepts and implications for tourism and hospitality. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(12) 4297-4312

- Hetler, A. (2022). Quiet quitting explained: Everything you need to know. TechTarget. <https://www.techtarget.com/whatis/feature/Quiet-quitting-explained-Everything-you-need-to-know> Erişim Tarihi: 21.10.2024
- Hitchins, S. (2022). Quiet Quitting is Dividing The Workforce. Here's How to Bring Everyone Back Together. Entrepreneur, <https://www.entrepreneur.com/leadership/quiet-quitting-is-taking-over-the-workforce-heres-how-to/434560> Erişim Tarihi: 20/10/2024
- Hobfoll, S. E. (2012) Conservation of Resources and Disaster in Cultural Context: The Caravans and Passageways for Resources, *Psychiatry*, 75(3), 227-232
- Holmgreen, L., Tirone, V., Gerhart, J., & Hobfoll, S. E. (2017). Conservation of resources theory. *The handbook of stress and health: A guide to research and practice*, 2(7), 443- 457.
- Jahanzeb, S., Clercq, D. D. & Fatima, T. (2021). Organizational injustice and knowledge hiding: the roles of organizational dis-identification and benevolence, *Management Decision*, 59 (2), 446-462.
- Jamieson, C. (2022). Quiet Quitting and What Employers Can Do to Prevent It. Dentons. <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2022/september/23/quiet-quitting-and-what-employerscan-do-to-prevent-it> Erişim tarihi: 10/10/2024
- Joaquim, A. F., Figueiredo, P. C. N., Silva, V., ve da Fonseca, C. N. (2023). Positive Leadership and the Quiet Quitting Movement in Organizations. *Global Leadership Perspectives on Industry, Society, and Government in an Era of Uncertainty içinde*, Ed. Samad, Ahmed, E. & Arora, N. IGI Global.
- Johari, J., Razali, N., Zainun, N. F. H. & Adnan, Z. (2022). Job characteristics and work engagement: the moderating role of emotional intelligence, *Performance Improvement Quarterly*, 34(4). 687-716.
- Johnson, J. R. (2023). What's new about quiet quitting (and what's not). *The Transdisciplinary Journal of Management*. <https://tjm.scholasticahq.com/article/72079-what-s-new-about-quiet-quitting-and-what-s-not>.
- Kahn, W. (1990). Psychological conditions of personal engagement and disengagement at work. *Academy of Management Journal*, 4(33), 692-724.
- Kaplan, J. (2022). Pyramid of quiet quitting. LinkedIn. https://www.linkedin.com/posts/jason-kaplan-67b52610_leadership-personaldevelopment-management-activity-6971789378721345536-b8jn/ Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Karaşin, Y. & Öztırak, M. (2023). Sessiz istifa tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (4), 1443-1460.

- Karavelioğlu, C., Baran, H. & Eren-Giderler, M. (2023). Sessiz istifa kavramına genel bir bakış. Güncel işletmecilik araştırmaları-4 içinde Ed. Kayabaşı, A. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Kaynak, İ. (2021). İş güvencesizliğinin tükenmişliğe etkisinde iş yükü algısının rolü, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (2), 1907-1922.
- Kelly, J. (2019). More than half of U.S. workers are unhappy in their jobs: Here's why and what needs to be done now. *Forbes*. <https://www.forbes.com/sites/jackkelly/2019/10/25/more-than-half-of-us-workers-are-unhappy-in-their-jobs-heres-why-and-what-needs-to-be-done-now/> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Klotz, A. & Bolino, M. (2022). When Quiet Quitting is Worse Than The Real Thing. *Harvard Business Review*, <https://hbr.org/2022/09/when-quiet-quitting-is-worse-than-the-real-thing> Erişim Tarihi: 10.10.2024
- Kolev, G. (2022). What is “quiet quitting” (and should you join the trend). *Officetopics.com*. <https://officetopics.com/what-is-quiet-quitting/> Erişim Tarihi: 10.10.2024
- Kont, B. (2022). What is Quiet Quitting? Reasons and Solutions for Companies, *IXTalent* <https://www.ixtalent.com/comprehensive-approach-what-does-quiet-quitting-mean-to-companies/> Erişim Tarihi: 10.10.2024
- Laybats, C. & Tredinnick, L. (2022). All Change, All Change Please! The Rapid Evolvement in Working Practice Across Sectors. *Business Information Review*, 39(4), 111-112.
- Lin, L., & Gullotta, D. (2021). Disarticulating Gignian: Chinese youth beyond 'rising tides' and 'lying flat', *Made in China Journal*, 6(3), 20-30.
- Lou, S. S., Lew, D., Harford, D. R., Lu, C., Evanoff, B. A., Duncan, J. G., & Kannampallil, T. (2022). Temporal associations between EHR-derived workload, burnout, and errors: a prospective cohort study. *Journal of general internal medicine*, 37(9), 2165-2172.
- Madell, R. & Ortiz, J. (2022). Can quiet quitting hurt your career? *U.S. News & World Report*. <https://money.usnews.com/money/blogs/outside-voices-careers/articles/what-is-quiet-quitting> Erişim Tarihi: 21.10.2024
- Maguire, O. (2022). Quiet quitting: how you can recognise it and re-engage your employees. <https://www.reed.com/articles/quiet-quitting-how-you-can-recognise-it-and-re-engage-your-employees> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Mahand, T. & Caldwell, C. (2023). Quiet quitting – causes and opportunities. *Business and Management Research*, 12(1), 9-19.
- Miller, K. L. (2022). After 'quiet quitting,' here comes 'quiet firing'. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/business/2022/09/01/quiet-quitting-and-firing/> Erişim Tarihi: 10/10/2024

- Moon, Y. K., O'Brien, K. E., & Mann, K. J. (2023). The role of extraversion in the Great Resignation: A burnout-quitting process during the pandemic. *Personality and Individual Differences*, 205, 112074.
- Oğan, E. ve Çetiner, N. (2024). Sessiz İstifa Kavramına Yönelik Bir Bibliyometrik Analiz. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 25(1): 203-221.
- Örücü, E. & Hasırcı, I. (2024). Hiyerarşi Kültürünün Sessiz İstifa Davranışı Üzerindeki Etkisinde Banka Çalışanlarının Eğitim Durumlarının Düzenleyici Rolü. *İzmir İktisat Dergisi*. 39(2). 389-408.
- Özbucak Albar, B. (2023). Örgütlerde sessiz istifa davranışı. Sosyal, insan ve idari bilimlerde ileri ve çağdaş çalışmalar 1 içinde Ed. Biçer, D. F. & Öz, Y., İzmir: Duvar Yayınları.
- Öztürk, E., Arkan, Ö. U. & Ocak, M. (2023). Understanding Quiet Quitting: Triggers, Antecedents and Consequences. *Uluslararası Davranış, Sürdürülebilirlik ve Yönetim Dergisi*, 10(18), 57-79.
- Pevec, N. (2023). The Concept of identifying factors of quiet quitting in organizations: An integrative literature review. *Izzivi prihodnosti / Challenges of the Future*, 8(2), 128-147
- Rastogi, A. & Singla, H. K. (2023). Exploration of exhaustion in early-career construction professionals in India. *Engineering, Construction and Architectural Management*. Emerald Publishing Limited, 3853-3875.
- Ratnatunga, J. (2022). Quiet quitting: The silent challenge of performance management. *Journal of Applied Management Accounting Research*, 20(2), 13-20.
- Robinson, S. L., & Rousseau, D. M. (1994). Violating the psychological contract: Not the exception but the norm. *Journal of Organizational Behavior*, 15(3), 245-259.
- Rosalsky, G. & Selyukh, A. (2022). The economics behind 'quiet quitting' — and what we should call it instead. NPR. <https://www.npr.org/sections/money/2022/09/13/1122059402/the-economics-behind-quiet-quitting-and-what-we-should-call-it-instead> Erişim Tarihi: 9.10.2024
- Rosse, J. ve Hulin, C. (1985). Adaptation to work: An analysis of employee health, withdrawal, and change. *Organizational Behavior and Human Decision Process* 3(36), 324-347.
- Rousseau, D. (1995). *Psychological Contracts in Organizations: Understanding Written and Unwritten Agreements*. Sage Publications.
- Savaş, B.Ç., & Turan, M. (2023). Sessiz istifa ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12(3), 442-453.
- Scheyett, A. (2022). "Quiet Quitting", *Social Work*, 68(1):5-7.

- Schmitz, E.; Gayler, B. & Jehle, P. (2002). Gutekriterien und strukturanalyse zur inneren kundigung. *German Journal of Human Resource Management*, 16(1), 39-61.
- Scott, E. (2022). Could ‘quiet quitting’ your job be the answer to burnout? What you need to know. *Metro*. <https://metro.co.uk/2022/07/29/could-the-quiet-quitting-trend-be-the-answer-to-burnout-what-you-need-to-know-17085827/> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Serenko, A. (2024). The human capital management perspective on quiet quitting: Recommendations for employees, managers, and national policy-makers. *Journal of Knowledge Management*, 28(1), 27-43
- Shin, J. Y., Kim, E., & Ahn, J. (2022). A latent profile analysis of living a calling, burnout, exploitation, and work–life imbalance. *Journal of Career Development*, 49(4), 816–830.
- Smyth, C., Cortis, N. & Powell, A. (2021). University staff and flexible work: Inequalities, tensions and challenges. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 43(5), 489-504.
- sozluk.gov.tr Erişim Tarihi: 9.10.2024
- Sürücü, L.; Gülleryüz, İ. & Maşlakçı, A. (2024). Sessiz İstifa ve Sessiz İşten Çıkarma Ölçekleri: Türkçeye Uyarlama Çalışması, *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 25(2), 570-591
- Urban Legal Recruitement (2022). Is Quiet Quitting Just Another Word for Disengagement, <https://www.urbanlegal.ca/weekly-insights.html?nID=46> Erişim Tarihi: 11.11.2024
- Takacs Haynes, K., & Rašković, M. M. (2021). Living with corruption in Central and Eastern Europe: Social identity and the role of moral disengagement. *Journal of Business Ethics*, 174(4), 825-845.
- Teitell, B. (2022). As quiet quitting goes viral, it’s turning into the pumpkin spice of 2022. *The Boston Globe*. <https://www.bostonglobe.com/2022/09/16/business/quiet-quitting-season-1-brutally-honest-recap/> Erişim Tarihi:10.11.2024
- Telford, T. (2022). “Quiet quitting” isn’t really about quitting. Here are the signs. *The Washington Post*, <https://www.washingtonpost.com/business/2022/08/21/quiet-quitting-what-to-know/> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Thekkechangarapatt, M. (2023). Quiet quitting in the education sector: Enumeration of three cases. *ERPA International Journal of Multidisciplinary Research*, 9(5), 83-88.
- Thomas, A., Prater, E., Jones, E., Whiteside, M., & Reyes, P. (2022). A research view of quiet quitting for gig faculty in academic faculty positions: Part 2 of 3. *International Supply Chain Technology Journal*, 8(2), 1-11.

- Tong, G. C. (2022). Is 'quiet quitting' a good idea? Here's what workplace experts say. Make It. <https://www.cnn.com/2022/08/30/is-quiet-quitting-a-good-idea-heres-what-workplace-experts-say.html> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Yıkılmaz, İ. (2022). Quiet quitting: A conceptual investigation. *Anadolu 10th International Conference on Social Science, Proceeding Book*, 581-591.
- Yıldız, D. (2023). Z kuşağında tükenmişliğin ötesi: Sessiz istifa. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 9(52), 1400-1405.
- Yıldız, S. (2023). Quiet quitting: Causes, consequences and suggestions. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(70), 3180-3190.
- Yıldız, S., & Özmenekşe, Y. O. (2022). Kaçınılmaz son: Sessiz istifa. *International Journal of Social Sciences*, 7(4), ss. 13-24.
- Yılmaz, K. (2024). Örgütlerde sessiz istifa: kavramsal bir çözümleme ve Türkiye'de yapılan araştırmaların değerlendirilmesi, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(4), 1395-1410
- Yılmaz, K., Arık, R. S. & Çelik, M. (2024). Öğretmenler için sessiz istifa ölçeğinin geliştirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 426-438
- Zenger, J., & Folkman, J. (2022). Quiet quitting is about bad bosses, not bad employees. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/2022/08/quiet-quitting-is-about-bad-bosses-not-bad-employees> Erişim Tarihi: 10/10/2024
- Zhang, T. & Rodrigue, C. (2023). What if Moms Quiet Quit? The Role of Maternity Leave Policy in Working Mothers' Quiet Quitting Behaviors. *Merits*, 3(1), 186-205
- Zuzelo, P. R. (2023). Discouraging Quiet Quitting: Potential Strategies for Nurses. *Holistic Nursing Practice*, 37(3), 174-175.

Kaynakça

- Aknar, A., ve Bayram, A. (2022). İşyeri Nezaketsizliğinin Sonuçlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Economics Business and International Relations-JEBI*, 1(2), 240-251. <https://doi.org/10.58654/jebi.1208041>
- Andersson, L. M. and Pearson, C. M. (1999). "Tit For Tat? The Spiraling Effect of Incivility in the Workplace", *Academy of Management Review*, 24 (3): 452-471.
- Baran, H. ve Karavelioğlu, C. (2021). İşyeri Nezaketsizliği. Özler, N. D. (Ed.), *Örgütsel Davranışta Seçme Konular -I- içinde* (s.127-156). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Batga, B. ve Ceyhan, S. (2019). İşyeri nezaketsizliğinin çalışanlar üzerindeki etkisi: Banka çalışanları üzerine bir araştırma. *Çukurova Araştırmaları*, 5 (2), 250-262.
- Biçer, C. (2021). Is overlooking workplace incivility just like experiencing "boiling frog syndrome"? Uncivil behaviours at workplace and their major negative consequences and how to reduce their negative outcomes. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 750-762. <http://doi.org/10.25287/ohuibf.758175>
- Bies, R. J., ve Moag, J. F. (1986). Interactional justice: Communication criteria of fairness. *Research on Negotiation in Organizations*, 3, 43-55.
- Cameron, K. S., ve Spreitzer, G. M. (2012). *The Oxford handbook of positive organizational scholarship*. Oxford University Press.
- Cortina, L. M., Magley, V. J., Williams, J. H., ve Langhout, R. D. (2001). Incivility in the workplace: Incidence and impact. *Journal of Occupational Health Psychology*, 6(1), 64-80.
- Cropanzano, R., ve Wright, L. (2001). When a "happy" worker is really a "productive" worker: A review of the evidence for the relationship between job satisfaction and job performance. *Industrial Relations Research Association*, 54(3), 495-525.
- Çoban, R., & Deniz, M. (2021). İşyeri Nezaketsizliğinin İşten Ayrılma Niyetine Etkisinde Örgütsel Sinizmin Aracılık Rolü Üzerine Bir Araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(34). <https://doi.org/10.26466/opus.787756>
- Delen, M. G. (2011). Çalışma Hayatında İşyeri Kabalığı Olgusu. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 53, 43-58.
- Demirsel, M. T., ve Erat, L. (2019). Algılanan işyeri nezaketsizliğinin çalışan memnuniyeti üzerindeki etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Prof. Dr. Fuat Sezgin Özel Sayısı), 209-221.

- Gökçe, A. T. (2008). Mobbing: İş Yerinde Yıldırma Nedenleri ve Başa Çıkma Yöntemleri. Ankara: Öğreti: PEGEM Akademi.
- Greenberg, J. (1990). Organizational justice: Yesterday, today, and tomorrow. *Journal of Management*, 16(2), 399-432.
- Griffin, B. (2010). "Multilevel Relationships between Organizational-Level Incivility, Justice and Intention to Stay", *Work and Stress*, 24(4): 309-323.
- Hornstein, H.A. (2003). Workplace incivility: An unavoidable product of human nature and organizational nurturing. *Ivey Business Journal*, 68(2), 1-7.
- Houshmand, M., Houshmand, A., ve Houshmand, S. (2019). The impact of workplace incivility on employee outcomes: A meta-analysis. *Journal of Occupational Health Psychology*, 24(1), 115-130. <https://doi.org/10.1037/ocp0000123>
- Işıkay, Ç., ve Taslak, S. (2021). İşyeri Nezaketsizliği: Ulusal Literatür Üzerine Bir İçerik Analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 521-552. <https://doi.org/10.26466/opus.839745>
- Kelloway, E. K., ve Barling, J. (2010). Leadership development as an intervention in occupational health psychology. In J. L. Perry ve K. A. H. Kelloway (Eds.), *The Oxford handbook of work and organizational psychology* (Vol. 1, ss. 123-145). Oxford University Press.
- Kızıloğlu, E. (2021). İş Yeri Nezaketsizliği. Eğitim Yayınevi.
- Kumral, T., ve Çetin, C. (2016). İşyeri nezaketsizliği üzerine bir yazın incelemesi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ek sayı 1, 153-171.
- Leiter, M. (2013). Analyzing and theorizing the dynamics of the workplace incivility crisis. *Springer Briefs in Psychology*, 8, 20. https://doi.org/10.1007/978-3-319-01673-7_3
- Leymann, H., ve Gustafsson, A. (1996). Mobbing at work and the development of post-traumatic stress disorders. *European Journal of work and organizational psychology*, 5 (2), 251-275.
- Linville, J. S. (2008). Surviving workplace incivility: The use of supportive networks as a coping strategy. Master of Arts, Purdue University, West Lafayette, Indiana.
- Morrow, P. C., Mcelroy, J. C. & Scheibe, K. P. (2011). Work unit incivility, job satisfaction, and total quality management among transportation employees. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, 47(6), 1210-1220.
- Nielsen, M. B., Magerøy, N., ve Einarsen, S. (2014). The impact of workplace bullying on employee well-being: A meta-analysis. *Journal of Occupational Health Psychology*, 19(1), 46-58. <https://doi.org/10.1037/a0035864>

- Nielsen, M. B., ve Einarsen, S. (2012). Outcomes of exposure to workplace bullying: A meta-analytic review. *Work & Stress*, 26(3), 244-258. <https://doi.org/10.1080/02678373.2012.734706>
- Nişanyan Sözlük. (Sevan Nişanyan). Nazik. Nişanyan Sözlük içinde. Erişim Tarihi: 11.11.2024, <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/nazik>
- Nişanyan Sözlük. (Sevan Nişanyan). Nezaket. Nişanyan Sözlük içinde. Erişim Tarihi: 11.11.2024, <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/nazaket>
- Özcan, G. (2022). İşyeri Nezaketsizliği: Kavramsal Bir İnceleme. Bucak İşletme Fakültesi Dergisi, 5(2), 341-367. <https://doi.org/10.38057/bifd.1183503>
- Özkalp, E., Aydın, U. ve Tekeli, S. (2012). “Sapkın Örgütsel Davranışlar ve Çalışma Yaşamında Yeni Bir Olgu: Sanal Kaytarma (Cyberloafing) ve İş İlişkilerine Etkileri”, Çimento İşveren Sendikası Dergisi, 26 (2): 18-33.
- Pearson, C. M., Andersson, L. M. ve Porath, C. L. (2000). Assessing and attacking workplace incivility. *Organizational Dynamics*, 29(2), 123-137.
- Pearson, C.M. ve Porath, C. L. (2005). On the nature, consequences and remedies of workplace incivility: No time for “nice”? Think again. *Academy of Management Executive*, 19(1), 7- 18.
- Polatçı, S., ve Özçalık, F. (2013). Yapısal ve Psikolojik Güçlendirmenin İşyeri Nezaketsizliği ve Tükenmişliğe Etkisi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 1(1), 17-34.
- Porath, C., ve Pearson, C. (2013). The price of incivility. *Harvard Business Review*, 91(1-2), 114-121, 146. PMID: 23390745.
- Reich, T. C., ve Hershcovis, M. S. (2015). Observing Workplace Incivility. *Journal of Applied Psychology*, 100(1), 203-215.
- Robinson, S. P., ve O’Leary-Kelly, A. M. (1998). Monkey see, monkey do: The influence of work groups on the antisocial behavior of employees. *Academy of Management Journal*, 41(6), 658-672. <https://doi.org/10.2307/256965>
- Schneider, B., Ehrhart, M. G., ve Macey, W. H. (2013). Organizational climate and culture. In J. W. Smither ve M. London (Eds.), *The Oxford handbook of organizational psychology* (Vol. 1, ss. 88-112). Oxford University Press.
- Shim, J. (2010). The relationship between workplace incivility and the intention to share knowledge: The moderating effects of collaborative climate and personality traits. Doctor of Philosophy, University of Minnesota, USA.
- Şahin, A., Emimi, F. T., ve Unsal, Ö. (2006). Çatışma yönetimi yöntemleri ve hastane örgütlerinde bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 553-569.

- Taşhıyan, M., Güler, B. ve İmer, S. (2023). İşyeri nezaketsizliğinin psikolojik sermaye üzerine etkisine ilişkin bir araştırma. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 8(20), 198-216. <https://doi.org/10.25204/iktisad.1205145>
- Taştan, S. B. (2014). İşyeri Nezaketsizliğini Öngören Örgütsel ve Durumsal Önceller İle Çalışanların Davranışsal Sonuçları Arasındaki İlişkinin ve Sosyo-Psikolojik Kaynakların Rolünün İncelenmesi: Sağlık kurumlarında yapılan bir araştırma. *İş, Güç - Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 16(3), 554. <https://doi.org/10.4026/1303-2860.2014.0255.x>
- Trudel, J. ve Reio, T. G. (2011). “Managing Workplace Incivility: The Role of Conflict Management Styles - Antecedent or Antidote?”, *Human Resource Development Quarterly*, 22 (4): 395–423.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (TDK). Nezaketsizlik. Türk Dil Kurumu Güncel Sözlüğü içinde. Erişim Tarihi: 11.11.2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Üstün, F. ve Ersolak, Ş., (2020), Örgüt İkliminin İşyeri Nezaketsizliği Üzerine Etkisinde Makyavelist Kişilik Özelliklerinin Düzenleyici Rolü , *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(2): 433-460, DOI: 10.16951/atauniiibd.657279
- Vocabulary.com Dictionary (V.c.D). Incivility. Vocabulary.com Dictionary içinde. Erişim Tarihi: 11.11.2024, <https://www.vocabulary.com/dictionary/incivility>
- Yılmaz, E. (2022). Güncel Türkçe Sözlük'te yer alan/almaması gereken edim bilimi terimleri üzerine. Korkmaz, F. (Ed.), 9. Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildiriler Kitabı içinde (s. 1223-1232). <https://doi.org/10.26650/PB/AA10AA14.2023.001.081>

Kaynakça

- Abalkhail, J. (2022). Dysfunctional leadership: investigating employee experiences with dysfunctional leaders. *Career Development International*, 27(3), 301-324. <https://doi.org/10.1108/cdi-04-2021-0109>
- Araslı, H. and Arıcı, N. (2019). Workplace favouritism, psychological contract violation and turnover intention: moderating roles of authentic leadership and job insecurity climate. *German Journal of Human Resource Management Zeitschrift Für Personalforschung*, 33(3), 197-222. <https://doi.org/10.1177/2397002219839896>
- Araslı, H. and Tümer, M. (2008). Nepotism, favoritism and cronyism: a study of their effects on job stress and job satisfaction in the banking industry of north cyprus. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(9), 1237-1250. <https://doi.org/10.2224/sbp.2008.36.9.1237>
- Arıcı, H., Araslı, H., & Arıcı, N. (2020). The effect of nepotism on tolerance to workplace incivility: mediating role of psychological contract violation and moderating role of authentic leadership. *Leadership & Organization Development Journal*, 41(4), 597-613. <https://doi.org/10.1108/lodj-06-2019-0250>
- Asatryan, Z. (2023). Favoritism by the governing elite. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4654623>
- Aue, T. (2014). I feel good whether my friends win or my foes lose: brain mechanisms underlying feeling similarity. *Neuropsychologia*, 60, 159-167. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2014.05.025>
- Ayas, S. (2023). Okullarda yaşanan kayırmacı davranış örneklerinin öğretmenlerin deneyimlerine göre incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 262-278. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1143878>
- Aydoğan, İ. (2012). The existence of favoritism in organizations. *African Journal of Business Management*, 6(12). <https://doi.org/10.5897/ajbm11.2692>
- Ayub, N. and Jehn, K. A. (2006). National diversity and conflict in multinational workgroups. *International Journal of Conflict Management*, 17(3), 181-202. <https://doi.org/10.1108/10444060610742317>
- Baskaran, T. and Fonseca, M. (2021). Appointed public officials and local favoritism: evidence from the german states. *Journal of Urban Economics*, 124, 103354. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2021.103354>
- Ben-Ner, A., Licht, J., & Park, J. (2017). Bifurcated effects of place-of-origin diversity on individual and team performance: evidence from ten seasons of german soccer. *Industrial Relations a Journal of Economy and Society*, 56(4), 555-604. <https://doi.org/10.1111/irel.12188>
- Berman, E., West, J., & Richter, M. (2002). Workplace relations: friendship patterns and consequences (according to managers). *Public Administration Review*, 62(2), 217-230. <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00172>

- Bibi, M., Khan, R., & Manzoor, A. (2021). Does organizational politics in public sector mediate the impact of recruitment and selection on employee performance. *Market Forces*, 16(1). <https://doi.org/10.51153/mf.v16i1.447>
- Burhan, Q. (2023). "concept of workplace camaraderie: developing and testing an integrated model leading to incivility". *International Journal of Conflict Management*, 35(3), 453-470. <https://doi.org/10.1108/ijcma-05-2023-0090>
- Charron, N. (2013). Impartiality, friendship-networks and voting behavior: evidence from voting patterns in the eurovision song contest. *Social Networks*, 35(3), 484-497. <https://doi.org/10.1016/j.socnet.2013.05.005>
- Cheema, S. N. and Jamal, W. N. (2022). An empirical study on gender based discrimination at pakistani workplaces: determination of the causes of gender based discrimination in pakistan's private service sector workplaces. *Sustainable Business and Society in Emerging Economies*, 4(2). <https://doi.org/10.26710/sbsec.v4i2.2272>
- Cheeseman, N., Lynch, G., & Willis, J. (2016). Decentralisation in kenya: the governance of governors. *The Journal of Modern African Studies*, 54(1), 1-35. <https://doi.org/10.1017/s0022278x1500097x>
- Clercq, D., Fatima, T., & Jahanzeb, S. (2021). Bullying and turnover intentions: how creative employees overcome perceptions of dysfunctional organizational politics. *Personnel Review*, 51(9), 2239-2260. <https://doi.org/10.1108/pr-05-2020-0326>
- Clercq, D., Sofyan, Y., Shang, Y., & Romani, L. (2021). Perceived organizational politics, knowledge hiding and diminished promotability: how do harmony motives matter?. *Journal of Knowledge Management*, 26(7), 1826-1848. <https://doi.org/10.1108/jkm-03-2021-0231>
- Dağlı, A. and Akyol, Z. (2019). The relationship between favouritism behaviours of secondary school administrators and organizational commitment of the teachers. *Journal of Education and Training Studies*, 7(7), 35. <https://doi.org/10.11114/jets.v7i7.4191>
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin kayırmacılık kavramına ilişkin metaforik algıları. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 367-381. <https://doi.org/10.33308/26674874.2021352292>
- Dhillon, A., Iversen, V., & Torsvik, G. (2021). Employee referral, social proximity, and worker discipline: theory and suggestive evidence from india. *Economic Development and Cultural Change*, 69(3), 1003-1030. <https://doi.org/10.1086/704512>
- Dhiman, D. B. (2024). Cronyism and Favoritism in appointing faculty in Higher Education System: A Critical Review. *Available at SSRN 4835902*.

- Diotallevi, L. (2016). Church., 1-8. <https://doi.org/10.1002/9781405165518.wbeosc036.pub2>
- Dreu, C., Greer, L., Kleef, G., Shalvi, S., & Handgraaf, M. (2011). Oxytocin promotes human ethnocentrism. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 108(4), 1262-1266. <https://doi.org/10.1073/pnas.1015316108>
- Ely, R. and Thomas, D. (2001). Cultural diversity at work: the effects of diversity perspectives on work group processes and outcomes. *Administrative Science Quarterly*, 46(2), 229-273. <https://doi.org/10.2307/2667087>
- Fitriastuti, T., Larasatie, P., & Vanderstraeten, A. (2021). Please like me: ingratiation as a moderator of the impact of the perception of organizational politics on job satisfaction. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(14), 7455. <https://doi.org/10.3390/ijerph18147455>
- France, B. (2022). “don’t get your meat where you get your bread”: beliefs and advice about workplace romance. *Behavioral Sciences*, 12(8), 278. <https://doi.org/10.3390/bs12080278>
- Franck, R. and Rainer, I. (2012). Does the leader’s ethnicity matter? ethnic favoritism, education, and health in sub-saharan africa. *American Political Science Review*, 106(2), 294-325. <https://doi.org/10.1017/s0003055412000172>
- Halevy, N., Bornstein, G., & Sagiv, L. (2008). “in-group love” and “out-group hate” as motives for individual participation in intergroup conflict. *Psychological Science*, 19(4), 405-411. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02100.x>
- Hameed, F., Anwar, M., & Iqbal, Z. (2020). Preferential treatment impacts organizational commitment: evidence from public universities of pakistan. *Journal of Management and Research*, 7(1), 79-109. <https://doi.org/10.29145/jjmr/71/070104>
- Hand, R. K., Kenne, D. R., Wolfram, T., Abram, J. K., & Fleming, M. F. (2016). Assessing the viability of social media for disseminating evidence-based nutrition practice guideline through content analysis of twitter messages and health professional interviews: an observational study. *Journal of Medical Internet Research*, 18(11), e295. <https://doi.org/10.2196/jmir.5811>
- Hilgers, T. (2011). Clientelism and conceptual stretching: differentiating among concepts and among analytical levels. *Theory and Society*, 40(5), 567-588. <https://doi.org/10.1007/s11186-011-9152-6>
- Hjort, J. (2014). Ethnic divisions and production in firms. *The Quarterly Journal of Economics*, 129(4), 1899-1946. <https://doi.org/10.1093/qje/qju028>

- Horan, S. and Chory, R. (2011). Understanding work/life blending: credibility implications for those who date at work. *Communication Studies*, 62(5), 563-580. <https://doi.org/10.1080/10510974.2011.582663>
- Hudson, S., González-Gómez, H., & Claasen, C. (2021). Societal inequality, corruption and relation-based inequality in organizations. *Journal of Business Ethics*, 181(3), 789-809. <https://doi.org/10.1007/s10551-021-04957-3>
- Hussein, A. (2024). Leadership in the digital era: exploring the nexus between leadership styles and job satisfaction. the mediating role of perceived organizational politics in jordanian insurance companies. *Insurance Markets and Companies*, 15(1), 58-69. [https://doi.org/10.21511/ins.15\(1\).2024.05](https://doi.org/10.21511/ins.15(1).2024.05)
- Ignatowski, G., Sułkowski, Ł., & Stopczy-ski, B. (2021). Risk of increased acceptance for organizational nepotism and cronyism during the covid-19 pandemic. *Risks*, 9(4), 59. <https://doi.org/10.3390/risks9040059>
- Iqbal, Q. and Ahmad, N. (2020). Workplace spirituality and nepotism-favouritism in selected asean countries: the role of gender as moderator. *Journal of Asia Business Studies*, 14(1), 31-49. <https://doi.org/10.1108/jabs-01-2018-0019>
- Kahraman, Ü. (2020). The school managers favouritism behaviours. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 90-106. <https://doi.org/10.29065/usakead.811773>
- Keleş, H., Ozkan, T., & Bezirci, M. (2011). A study on the effects of nepotism, favoritism and cronyism on organizational trust in the auditing process in family businesses in turkey. *International Business & Economics Research Journal (Iber)*, 10(9), 9. <https://doi.org/10.19030/iber.v10i9.5622>
- Kramon, E. (2017). Ethnic group institutions and electoral clientelism. *Party Politics*, 25(3), 435-447. <https://doi.org/10.1177/1354068817728212>
- Kramon, E. and Posner, D. (2016). Ethnic favoritism in education in kenya. *Quarterly Journal of Political Science*, 11(1), 1-58. <https://doi.org/10.1561/100.00015005>
- Krueger, J. and Grüning, D. (2023). Inductive reasoning can facilitate tribalism.. <https://doi.org/10.31234/osf.io/szfgk>
- Kyriacou, A. (2013). Ethnic group inequalities and governance: evidence from developing countries. *Kyklos*, 66(1), 78-101. <https://doi.org/10.1111/kykl.12012>
- Lasisi, T., Enea, C., & Eluwole, K. (2022). Workplace favoritism and workforce sustainability: an analysis of employees' well-being. *Sustainability*, 14(22), 14991. <https://doi.org/10.3390/su142214991>
- Loyd, D. L. and Amoroso, L. M. (2018). Undermining diversity: favoritism threat and its effect on advocacy for similar others.. *Group Dynamics:*

- Theory, Research, and Practice, 22(3), 143-155. <https://doi.org/10.1037/gdn0000087>
- Malik, G. (2023). Effect of individual differences, situational factors, and symbolic interpretative influence on the university teachers' whistle-blowing perceived attitude. *Journal of Development and Social Sciences*, 4(II). [https://doi.org/10.47205/jdss.2023\(4-ii\)77](https://doi.org/10.47205/jdss.2023(4-ii)77)
- Malik, M., Burhan, Q., Akhtar, S., & Shafiq, M. (2022). Human-centric bpm: employee exploitation effects on knowledge-sharing behavior and cwb: a dual-path model and its consequences. *Business Process Management Journal*, 28(4), 1207-1226. <https://doi.org/10.1108/bpmj-04-2022-0168>
- Malik, O. and Pichler, S. (2022). Linking perceived organizational politics to workplace cyberbullying perpetration: the role of anger and fear. *Journal of Business Ethics*, 186(2), 445-463. <https://doi.org/10.1007/s10551-022-05234-7>
- Meier, S., Pierce, L., & Vaccaro, A. (2014). Trust and in-group favoritism in a culture of crime. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2441465>
- Merritt, A. and Wang, Y. (2022). Destructive leaders in schools: can they be instructional leaders?. *Nassp Bulletin*, 106(2), 109-132. <https://doi.org/10.1177/01926365221102379>
- Mohamed, M. A., Eidle, F. A., & Mohamud, I. H. (2023). Factors influencing preferential treatment on academic performance of private universities in mogadishu. *International Journal of Advanced And Applied Sciences*, 10(12), 172-183.
- Özkanan, A., (2023). Örgütlerde Kayırmacılık. Örgütsel Check-Up. (Edt. Zengin, Y., & Turhan, M.O.Ç.). Gazi Kitapevi
- Pearce, J. and Wang, C. (2023). Favoritism in the federal workplace: are rules the solution?. *Review of Public Personnel Administration*, 44(3), 516-543. <https://doi.org/10.1177/0734371x231155359>
- Pham, Q., Le, H., Khuong, M., & Phan, A. (2022). The effects of female sexually fluid workplace romance on their work and life. *Equality Diversity and Inclusion an International Journal*, 42(1), 87-103. <https://doi.org/10.1108/edi-01-2022-0007>
- Prendergast, C., & Topel, R. H. (1996). Favoritism in organizations. *Journal of Political Economy*, 104(5), 958-978.
- Robin, S., Rusinowska, A., & Villeval, M. C. (2014). Ingratiation: experimental evidence. *European Economic Review*, 66, 16-38. <https://doi.org/10.1016/j.eurocorev.2013.11.005>
- Rosales, R., Falguera, C., Firmo, C., Tsaras, K., & Labrague, L. (2020). Impact of organizational silence and favoritism on nurse's work outcomes and

- psychological well-being. *Nursing Forum*, 55(4), 782-792. <https://doi.org/10.1111/nuf.12496>
- Roth, A. (2021). Social autonomy among married men and women. *Socius Sociological Research for a Dynamic World*, 7. <https://doi.org/10.1177/237802312111043630>
- Rusinowska, A. and Vergopoulos, V. (2020). Ingratiation and favoritism in organizations. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, 176(3), 413. <https://doi.org/10.1628/jite-2020-0032>
- Shamsudin, F. (2023). The role of leader favoritism, unfairness, and employability in employee psychological withdrawal behavior. *Business Ethics the Environment & Responsibility*, 32(4), 1185-1200. <https://doi.org/10.1111/beer.12590>
- Shaw, A., Barakzai, A., & Keysar, B. (2019). When and why people evaluate negative reciprocity as more fair than positive reciprocity. *Cognitive Science*, 43(8). <https://doi.org/10.1111/cogs.12773>
- Singh, R. and Hemrajani, R. (2018). Concentric clientelism: a case study of rural saharanpur. *Studies in Indian Politics*, 6(2), 247-266. <https://doi.org/10.1177/2321023018797482>
- Song, S. and Olshfski, D. (2008). Friends at work. *Administration & Society*, 40(2), 147-169. <https://doi.org/10.1177/0095399707312827>
- Toytok, E. and Uçar, A. (2018). The effect of administrators' behaviors that involves favoritism on organizational opposition. *Journal of Education and Training Studies*, 6(3a), 68. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i3a.3160>
- Vial, A. C., Brescoll, V. L., Napier, J. L., Dovidio, J. E., & Tyler, T. R. (2018). Differential support for female supervisors among men and women.. *Journal of Applied Psychology*, 103(2), 215-227. <https://doi.org/10.1037/apl0000258>
- Wei, X. and Wang, F. (2020). Southerners are wiser than northerners regarding interpersonal conflicts in china. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00225>
- Yasmeen, R., Bibi, M., & Raza, A. (2019). Impact of organization politics on human resource management practices and employee performance. *Sense Journal of Management*, 2(2), 39-47. <https://doi.org/10.33215/sjom.v2i2.118>
- Yoon, S., Lim, S., Kwon, J., Kralik, J. D., & Jeong, J. (2019). Preference-based serial decisions are counterintuitively influenced by emotion regulation and conscientiousness. *Plos One*, 14(10), e0222797. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0222797>
- Zaidi, S. and Jamshed, S. (2022). Leadership in developing countries: the untold story of seth leadership. *Global Business and Organizational Excellence*, 42(4), 30-48. <https://doi.org/10.1002/joe.22188>

Zhuang, W. (2023). How to reduce hotel employees' workplace deviant behavior? the roles of paternalistic leadership and regulatory foci. *Cornell Hospitality Quarterly*, 65(2), 240-250. <https://doi.org/10.1177/19389655231214752>

Kaynakça

- Abubakar, A. M. (2020). Using hybrid SEM–artificial intelligence: Approach to examine the nexus between boreout, generation, career, life, and job satisfaction. *Personnel Review*, 49(1), 67-86.
- Alarcon, G. M. (2011). A meta-analysis of burnout with job demands, resources, and attitudes. *Journal of Vocational Behavior*, 79(2), 549-562.
- Arar, T. (2021). The role of job satisfaction in the relationship between perceived overqualification and bore-out syndrome. *Administrative and Economic Science*, 23.
- Ayvaz, A., Kılınc, S., Uzunbacak, H. H., & Akçakanat, T. (2024). The effect of perceived overqualification on turnover intention: The mediating role of boreout and work alienation. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 429-446.
- Bailey, C., & Madden, A. (2016). What makes work meaningful—or meaningless. *MIT Sloan Management Review*.
- Basar, U., & Basim, N. (2016). A cross-sectional survey on consequences of nurses' burnout: moderating role of organizational politics. *Journal of Advanced Nursing*, 72(8), 1838-1850.
- Bataille, S. (2016). Le bore-out, nouveau risque. *Références en santé au travail*, 145, 19-27.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life*. Wiley.
- Boehm, J. K., & Lyubomirsky, S. (2008). Does happiness promote career success?. *Journal of Career Assessment*, 16(1), 101-116.
- Bourion, C., & Trébucq, S. (2011). Le bore-out-syndrom. *Revue internationale de Psychosociologie*, (41), 319-346.
- Cabrera Noriega, L. E. (2014). Síndrome de Boreout: Diseño, confiabilidad y validación preliminar de un instrumento para su medición. *Revista de la Universidad Industrial de Santander. Salud*, 46(3), 259-265.
- Cartwright, S., & Holmes, N. (2006). The meaning of work: The challenge of regaining employee engagement and reducing cynicism. *Human Resource Management Review*, 16(2), 199-208.
- Chapelle, F. G. (2016). Modélisation des processus d'épuisement professionnel liés aux facteurs de risques psychosociaux: burn out, bore out, stress chronique, addiction au travail, épuisement compassionnel. *Journal de Thérapie Comportementale et Cognitive*, 26(3), 111-122.
- Cheng, T. M., Hong, C. Y., & Yang, B. C. (2018). Examining the moderating effects of service climate on psychological capital, work engagement, and service behavior among flight attendants. *Journal of Air Transport Management*, 67, 94-102.

- Cleary, M., Sayers, J., Lopez, V., & Hungerford, C. (2016). Boredom in the workplace: Reasons, impact, and solutions. *Issues in Mental Health Nursing, 37*(2), 83-89.
- Cummings, M. L., Gao, F., & Thornburg, K. M. (2016). Boredom in the workplace: A new look at an old problem. *Human Factors, 58*(2), 279-300.
- Cürten, S. (2013). Boreout syndrome and coaching. *Organisationsberatung, Supervision, Coaching, 20*, 473-478.
- Dutton, J. E., Roberts, L. M., & Bednar, J. (2010). Pathways for positive identity construction at work: Four types of positive identity and the building of social resources. *Academy of Management Review, 35*(2), 265-293.
- Fisherl, C. D. (1993). Boredom at work: A neglected concept. *Human Relations, 46*(3), 395-417.
- Griffin, B., & Hesketh, B. (2003). Adaptable behaviours for successful work and career adjustment. *Australian Journal of psychology, 55*(2), 65-73.
- Gugová, G. R., & Heretik, A. (2011). Gender differences in attachment styles using Slovak version of the Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R). *Acta Educationis Generalis, 1*(2), 29-36.
- Günthner, L. (2014). *Boreout statt Burnout: eine psychische Erkrankung ausgelöst durch Langeweile, Unterforderung und Desinteresse am Arbeitsplatz*. Diplomica Verlag.
- Halbesleben, J. R., Wheeler, A. R., & Paustian-Underdahl, S. C. (2013). The impact of furloughs on emotional exhaustion, self-rated performance, and recovery experiences. *Journal of Applied Psychology, 98*(3), 492.
- Havener, C. (1999). *Meaning: The secret of being alive*. Beaver's Pond Press.
- Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A New attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist, 44*(3), 513.
- Hobfoll, S. E. (2011). Conservation of resources theory: Its implication for stress, health, and resilience. *The Oxford handbook of stress, health, and coping, 127*, 147.
- Huo, M. L. (2021). Career growth opportunities, thriving at work and career outcomes: can COVID-19 anxiety make a difference?. *Journal of Hospitality and Tourism Management, 48*, 174-181.
- Kara, F. M., Sarol, H., Gürbüç, B., & Gürkan, R. K. (2023). Boreout at the office: The role of leisure boredom in predicting job burnout and social media addiction. *Journal of Education and Recreation Patterns, 4*(2), 400-414.
- Karadal, H., Abubakar, A. M., & Erdem, A. T. (2018). Boreout, kariyer uyumluluğu ve aile-iş zenginleştirme etkileşimi: Selçuk Üniversitesi örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18*(35), 41-63.

- Karatepe, O. M., & Kim, T. T. (2020). Investigating the selected consequences of boreout among cabin crew. *Journal of Air Transport Management*, 82, 101739.
- Kass, S. J., Vodanovich, S. J., & Callender, A. (2001). State-trait boredom: Relationship to absenteeism, tenure, and job satisfaction. *Journal of business and psychology*, 16, 317-327.
- Loukidou, L., Loan-Clarke, J., & Daniels, K. (2009). Boredom in the workplace: More than monotonous tasks. *International Journal of Management Reviews*, 11(4), 381-405.
- Merdan, E., Erdem, A. T., & Gümüşsoy, Y. (2022). Boreout sendromunun üretkenlik karşıtı iş davranışı üzerine etkisinde sanal kaytarmanın aracılık rolü. *Business & Management Studies: An International Journal*, 10(1), 176-191.
- Mikulas, W. L., & Vodanovich, S. J. (1993). The essence of boredom. *The Psychological Record*, 43(1), 3.
- Moris, H., & Nedosugova, A. B. (2019). Coaching as instrument to identity and remedy for boreout syndrome with employees. In *2nd International Conference on Education Science and Social Development (ESSD 2019)* (pp. 138-141). Atlantis Press.
- Oldham, G. R., Hackman, J. R., & Pearce, J. L. (1976). Conditions under which employees respond positively to enriched work. *Journal of applied psychology*, 61(4), 395.
- Özşungur, F. (2020). The effects of boreout on stress, depression, and anxiety in the workplace. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(2), 1391-1423.
- Phillips, C. R., Bedeian, A. G., & Molstad, C. (1991). Repetitive work: Contrast and conflict. *The Journal of Socio-Economics*.
- Poirier, C., Gelin, M., & Mikolajczak, M. (2021). Creation and validation of the first French scale for measuring bore-out in the workplace. *Frontiers in Psychology*, 12, 697972.
- Radka, C. (2021). The Relationship between Burnout Syndrome and Boreout Syndrome of Secondary School Teachers during COVID-19. *Journal of Pedagogical Research*, 5(2), 138-151.
- Rengade, C. E. (2016). De l'ennui au bore-out, une revue de la littérature. *Journal de thérapie comportementale et cognitive*, 26(3), 123-130.
- Rothlin, P., & Werder, P. R. (2007). *Diagnose Boreout: warum Unterforderung im Job krank macht*. Redline Wirtschaft.
- Rothlin, P., & Werder, P. R. (2008). *Die boreout-falle: Wie unternehmen langeweile und leerlauf vermeiden*. Redline Wirtschaft.

- Schaufeli, W. B., & Salanova, M. (2014). Burnout, boredom, and engagement in the workplace. In M. C. W. Peeters, J. de Jonge, & T. W. Taris (Eds.), *An Introduction to Contemporary Work Psychology* (pp. 293-320). Wiley.
- Schnell, T. (2010). Existential indifference: Another quality of meaning in life. *Journal of Humanistic Psychology, 50*(3), 351-373.
- Starchos, I., & Schüll, A. (2021, April). Stressed by Boredom in Your Home Office? On "Boreout" as a Side-effect of Involuntary Distant Digital Working Situations on Young People at the Beginning of Their Career. In *ICEIS (2)* (pp. 557-564).
- Stock, R. M. (2014). When the Service Encounter Becomes a Source of Boredom: A Customer Demands-Resources Model of Service Employees' Boreout. In *The Sustainable Global Marketplace: Proceedings of the 2011 Academy of Marketing Science (AMS) Annual Conference* (pp. 145-145). Cham: Springer International Publishing.
- Stock, R. M. (2015). Is boreout a threat to frontline employees' innovative work behavior?. *Journal of Product Innovation Management, 32*(4), 574-592.
- Stock, R. M. (2016). Understanding the relationship between frontline employee boreout and customer orientation. *Journal of Business Research, 69*(10), 4259-4268.
- Sürücü, L., & Yıkılmaz, İ. (2022). Boreout (iş yerinde sıkılma) ölçeğinin türkçe formu: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (72)*, 64-77.
- Wang, W. C. (2019). Exploring the relationship among free-time management, leisure boredom, and internet addiction in undergraduates in Taiwan. *Psychological Reports, 122*(5), 1651-1665.
- Wrzesniewski, A., & Dutton, J. E. (2001). Crafting a job: Revisioning employees as active crafters of their work. *Academy of Management Review, 26*(2), 179-201.
- Xanthopoulou, D., Bakker, A. B., & van Velhoven, M. (2010). Beyond the demand-control model: Thriving on high job demands and resources. *Journal of Personnel Psychology, 9*, 3-16.
- Yuwono, M. R., & Virlia, S. (2022). Leisure Boredom Affects Gaming Disorder on Emerging Adult Smartphone Users. *ANIMA Indonesian Psychological Journal, 37*(1).

Kaynakça

- Abrugar, V. Q. (2014). Signs that a Peron has a crab mentality, Retrieved June 13, 2019 from <https://faq.ph/10-signs-that-a-person-has-a-crab-mentality/>
- Akpınar-Sposito, C. (2013). Career barriers for women executives and the Glass Ceiling Syndrome: the case study comparison between French and Turkish women executives. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 75, 488-497. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.053>
- Akuffo, I. N., & Kivipõld, K. (2019). Influence of leaders' authentic competences on nepotism-favouritism and cronyism. *Management Research Review*, 43(4), 369-386.
- Altan, A., & Filizöz, B. (2023). Yengeç sepeti sendromu (YSS). *Örgütsel Davranış Kavramlar ve Araştırmalar-II*, 67.
- Altıntaş, M., & Topçu, T. (2024). Kamu çalışanlarının yengeç sepeti sendromu hakkındaki görüşleri: nitel bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(52), 448-478. <https://doi.org/10.35408/comuybd.1396898>
- Andersson, L. M., & Pearson, C. M. (1999). Tit for tat? The spiraling effect of incivility in the workplace. *Academy of Management Review*, 24(3), 452-471. <https://doi.org/10.5465/amr.1999.2202131>
- Ayar, M. (2023). Yengeç sepeti sendromu. (*Örgütsel Davranış Güncel Konular*, Ed: Yasemin Gülbahar, 23-41). Özgür Yayın Dağıtım.
- Aydın, G. Z., & Oğuzhan, G. (2019). The "crabs in a bucket" mentality in healthcare personnel: A phenomenological study". *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 12(2), 618-630.
- Aytaç, S. (2001). Örgütsel davranış açısından kişiliğin önemi. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 3(1).
- Bella, D. E., King, J. B., & Kailin, D. (2003). The dark side of organizations and a method to reveal it. *Emergence*, 5(3), 66-82. https://doi.org/10.1207/s15327000em0503_7
- Binboğa, G., Eğin, E., & Gülöva, A. (2018). Örgütsel davranışın karanlık yüzü ve Türkçe literatürün incelenmesine yönelik bir araştırma. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 382-399.
- Bradfield, M., & Aquino, K. (1999). The effects of blame attributions and offender likableness on forgiveness and revenge in the workplace. *Journal of management*, 25(5), 607-631.
- Brosky, D. J. (2009). *Micropolitics in the school: Teacher leaders' use of political skill and influence tactics*. Oakland University.
- Bulloch, H.C.M. (2017). Ambivalent moralities of cooperation and corruption: Local explanations for (under) development on a Philippine island. *The Australian Journal of Anthropology*, 28, 56-71. doi: 10.1111/taja.1217

- Campbell, W. K., Goodie, A. S., & Foster, J. D. (2004). Narcissism, confidence, and risk attitude. *Journal of Behavioral Decision Making*, 17(4), 297-311.
- Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Campbell, S. M., & Marchisio, G. (2011). Narcissism in organizational contexts. *Human Resource Management Review*, 21(4), 268-284.
- Caples, C. (2016). Does the Crabs in bucket syndrome still exist? <https://medium.com/@CEOCaples/does-the-crabs-ina-bucket-syndrome-still-exist-written-by-derrick-ceo-caples-4b823b2297ff> adresinden 28.10.2024 tarihinde alındı.
- Çavuş, B. (2021). Resmi ve özel liselerde “yengeç sepeti” olgusu. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çetiner, N., Atar Yılmaz, A., Konaklıoğlu, E., & Öneren, M. (2023). Find the hidden crab; research on destructive behaviors at the managerial levels of the accommodation business. *Tourism and Hospitality Management*, 29(4), 531-544.
- Çoban, H., & İrmış, A. (2018). Yöneticilerde Narsisizm Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(1), 123-146.
- Dean, Jr, J. W., Brandes, P., & Dharwadkar, R. (1998). Organizational cynicism. *Academy of Management Review*, 23(2), 341-352. <https://doi.org/10.5465/amr.1998.533230>
- Dikmenli, E., & Yıldırım, E. (2023). Yengeç sendromu. *Yönetim ve organizasyon sendromları* (Ed: Kaygın, E., Topçuoğlu, E. ve Turan Torun, B.) Eğitim Yayınevi, 101-111.
- Dogan, K., & Vecchio, R. P. (2001). Managing envy and jealousy in the workplace. *Compensation & Benefits Review*, 33(2), 57-64. <https://doi.org/10.1177/08863680122098>
- Durmuş, Ş., & Özyılmaz, A. F. (2024). Çalışanların A tipi kişilik özelliklerinin yengeç sendromu üzerine etkisi: hizmet sektörü çalışanları üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 15(41), 121-136. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1293513>
- Ece, S. (2024). Crab syndrome in business life and collectivist/individualist culture. *International Journal of Business and Economic Studies*, 6(2), 82-89, Doi: <https://doi.org/10.54821/uiecd.1454123>
- Efil, İ. (2023). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, 14. Basım, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Ermış, S. A., & Akyol, G. (2023). The relationship of academicians' levels of Crabs in a barrel Syndrome and their organizational justice. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 476-496.
- Eroğlu, F. (2011). *Davranış Bilimleri*, 11. Baskı, Beta Basım, İstanbul.

- Feldman, D. C., & Weitz, B. A. (1991). From the invisible hand to the glad-hand: Understanding a careerist orientation to work. *Human Resource Management, 30*(2), 237-257. doi: 10.1002/hrm.3930300206
- Fettahlıoğlu, Ö. O., & Alkış Dedeoğlu, A. (2021). Yengeç sepeti sendromu ve ölçek geliştirme çalışması. *Journal of International Social Research, 14*(77).
- Forouzande, Fereydouni, N., Nadafzadeh Shirazi, L., & Ajam Zibad, M. (2023). The role of crab mentality syndrome and the glass ceiling phenomenon on the career success and happiness at work of female teachers with the mediation of turnover intention. *Journal of Managing Education in Organizations, 12*(4), 43-70.
- Greenacre, L., Tung, N. M., & Chapman, T. (2014). Self confidence, and the ability to influence. *Academy of Marketing Studies Journal, 18*(2), 169.
- Griffin, R. W., & O'Leary-Kelly, A. M. (2004). An introduction to the dark side. *The dark side of organizational behavior*, 1-19.
- Ikea, C. S. (2024). Women, development and the ideology of nshıkışm. *Oracle of Wisdom Journal of Philosophy and Public Affairs (OWIJOPPA), 8*(1).
- Koçel, T. (2005). *İşletme Yöneticiliği*, 10. Baskı, Arıkan Basım, İstanbul.
- Leymann, H. (1990). Mobbing and psychological terror at workplaces. *Violence and Victims, 5*(2), 119-126.
- Linstead, S. (1997). Abjection and organization: Men, violence, and management. *Human Relations, 50*(9), 1115-1145. <https://doi.org/10.1177/001872679705000904>
- Linstead, S., Maréchal, G., & Griffin, R. W. (2014). Theorizing and researching the dark side of organization. *Organization Studies, 35*(2), 165-188. DOI: 10.1177/0170840613515402
- Lipman-Blumen, J. (2010). Toxic leadership: A conceptual framework. In *Handbook of top management teams* (pp. 214-220). London: Palgrave Macmillan UK.
- Miller, C. D. (2015). A phenomenological analysis of the crabs in the barrel syndrome. In *Academy of Management Proceedings* (Vol. 2015, No. 1, p. 13710). Briarcliff Manor, NY 10510: Academy of Management.
- Miller, C. D. (2019). Exploring the crabs in the barrel syndrome in organizations. *Journal of Leadership & Organizational Studies, 26*(3), 352-371. doi:10.1177/1548051819849009.
- Orhan, U. (2017). Örgütlerde istenmeyen davranışlar: Türkiye'de yapılan çalışmalara genel bir bakış, *The Journal of Academic Social Science Studies, 60*, 385-392. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7185>
- Özdemir, Y., & Üzüüm, B. (2019). Yengeç sendromu. *Olumsuz Boyutlarıyla Örgütsel Davranış, 125-138*.

- Özkan, O. S., Üzüüm, B., & Gülbahar, Y. (2022). Reflection of crab syndrome on innovative behaviors: mediator role of perceived organizational support and an application in information technologies enterprises. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23(2), 329-343.
- Sobczak, A. (2018). The Queen Bee Syndrome. The paradox of women discrimination on the labour market. *Journal of Gender and Power*, 9(1), 51-61. <https://doi.org/10.14746/jgp.2018.9.005>
- Soubari, T. & Kumar Y. (2014) The CRAB - Bucket effect and its impact on job stress – An exploratory study with reference to autonomous colleges.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (2024). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 04.11.2024 tarihinde edinilmiştir.
- Ünalın, Y. (2023). *Bireysel ve örgütsel açıdan ortaokullarda yengeç sepeti sendromu: Bir karma yöntem çalışması* (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi).
- Üzüüm, B., & Özdemir, Y. (2020). Yengeç Sendromu “Ben Yapamazsam Sen De Yapamazsin”: Ölçek Geliştirme Çalışması Crab Syndrome “If I Can’t Do It, You Can’t Do It”: Scale Development Study. *Journal of Organizational Behavior Research*, 5(2-2020), 241-252.
- Üzüüm, B., & Özkan, O. (2023). Understanding supervisor’s crab syndrome in the private security sector: a mediation model. *Istanbul Business Research*, 52(2), 361-380.
- Üzüüm, B., Özdemir, Y., Köse, S., Seray Özkan, O., & Seneldir, O. (2022). Crab barrel syndrome: Looking through the lens of type A and type B personality theory and social comparison process. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.792137>
- Vaughan, D. (1999). The dark side of organizations: Mistake, misconduct, and disaster. *Annual Review of Sociology*, 25(1), 271-305. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.25.1.271>
- Yanık, M. Y. A., & Kırıl, B. (2021). Okulda bencillik davranışına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 10/2, ISSN: 2146-9199.
- Yeşilkuş, F., Özbozkurt, O. B., & Sezal, N. (2024). Yengeç sepeti sendromunun akademisyenliğe yabancılaşma üzerindeki rolünün incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-22. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1356209>
- Yılmaz, T. (2023). Yengeç sepeti sendromunun özellikleri, sebepleri ve eğitim kurumlarında görülen etkileri. *Eğitim Bilimlerinde Öncü ve Çağdaş Çalışmalar*, 253-272.

Kaynakça

- Aktan, C. C. "Organizasyonlarda Yanlış Uygulamalara Karşı Bir Sivil Erdem, Ahlaki Tepki ve Vicdani Red Davranışı: WHISTLEBLOWING", *Mercek Dergisi* Ekim-2006.
- Appelbaum, S. H., Kirandee, G., Mousseau, H., & John, M. (2006). Whistleblowing: International Implications and Critical Case Incidents. *Journal of American Academy of Business*, 10 (1), 7-13.
- Berry, Benisa. (2004). Organizational Culture: A Framework and Strategies for Facilitating Employee Whistleblowing. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 16 (1), 1-11.
- Dasgupta, S. , Keshewani, A. "Whistleblowing: a survey of literature". *The IUP Journal of Corporate Governance*, 2010, 9 (4): 57-70.
- De George, Richard T. (1986). Whistleblowing. In *Business Ethics* (pp. 221-238). New York: Macmillan Publishing Company.
- Dozier, J. B., & Miceli, M. P. (1985). Potential predictors of whistle-blowing: A prosocial behaviour perspective. *Academy of Management Review*, 10 (4), 823-836.
- Dungan, J., Waytz, A., & Young, L. (2015). The psychology of whistleblowing. *Current Opinion in Psychology*, 6, 129-133.
- Duska, R. "Whistleblowing and Employee Loyalty," in Joseph Desjardins and John McCall, eds., *Contemporary Issues in Business Ethics* (Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co., 1985), pp. 295- 300.
- Esen, E. , KAPLAN H.A. "İşletmelerde ahlaki olmayan davranışların duyurulması (Whistleblowing)". 2012, *Dokuz Eylül Üniversitesi S.B.E. Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 2, Sayfa: 33-52
- Felli, L. & Hortala-Valle, R. (2016). Collusion, blackmail and whistle-blowing. *Quarterly Journal of Political Science*, 11 (3), 279-312.
- Figg, J. (2000). Whistleblowing. *Internal Auditor*, 57 (2), 30.
- Fletcher, J.J., Sorrell, M., & Silva, M.C. (1998). Whistleblowing as a failure of organizational ethics. *The Online Journal of Issues in Nursing*, 3 (3), 1-15.
- Hofstede, Geert. (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work-related Values*. Beverly Hills, CA: Sage Publishers.
- Kaplan, S. E. & Schultz, J. (2007). Intentions to report questionable acts: An examination of the influence of anonymous reporting channel, internal audit quality and setting. *Journal of Business Ethics*, 71 (2), 109-124.
- Kaptein, Muel. (2011). From Inaction to External Whistleblowing: The Influence of the Ethical Culture of Organizations on Employee Responses to Observed Wrongdoing. *Journal of Business Ethics*, 98 (3), 513-530.

- Miceli, M. P., Near, J. P., & Dworkin, T. M. (2008). Whistle-blowing in Organisations. New York, NY: Taylor & Francis.
- Near, J.P., & Miceli, M. P. (1986). Retaliation against whistle blowers: Predictors and effects. *Journal of Applied Psychology*, 71 (1), 137-45.
- Near, J. P. & Miceli, M. P. (1996). Whistle-blowing: Myth and reality. *Journal of Management*, 22 (3), 507-526.
- Park, H. , Blenkinsopp J. ° Whistleblowing as Planned Behavior –A Survey of South Korean Police Officers”, 2009, *Journal of Business Ethics* (2009) 85:545–556
- Rachagan, S., & Kuppusamy, K. (2012). Encouraging whistle blowing to improve corporate governance? A Malaysian initiative. *Journal of Business Ethics*, 115 (2), 367-382.
- Ray, Susan. (2006). Whistleblowing and Organizational Ethics. *Nursing Ethics*, 13 (4), 438-445.
- Robinson, S. N., Robertson, J. C., & Curtis, M.B. (2012). The effects of contextual and wrongdoing attributes on organizational employees' whistleblowing intentions following fraud. *Journal of Business Ethics*, 106 (2), 213-227.
- Schein, Edgar. (2016). Whistle Blowing: A Message to Leaders and Managers, Comment on Cultures of Silence and Cultures of Voice: The Role of Whistleblowing in Healthcare Organizations. *International Journal of Health Policy Management*, 5 (4), 265-266.

Kaynakça

- Anandarajan, M., & Simmers, C. (Eds.). (2003). *Managing web usage in the workplace: A social, ethical and legal perspective*. IGI Global.
- Anandarajan, M., Devine, P. and Simmers, C. (2004). A multidimensional sea-ling approach to personal web usage in the workplace in. M. Anandarajan and C. Simmers (Eds), *A personal web usage in the workplace: a guide to effective human resources management*. Hensey, PA: Information Science Publishing.
- Anandarajan, M., Simmers, C. A ve D'Ovidio, R. (2011). "Exploring the Underlying Structure of Personal Web Usage in the Workplace". *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14 (10), 577-583.
- Andreassen, C. S., Torsheim, T. ve Pallesen, S. (2014). Predictors of Use of Social Networks Sites at Work- A Specific Type of Cyberloafing. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19, 906-921. Bakker vd., 2005;
- Belanger, F., ve Van Slyke, C. (2002). "Abuse or learning?", *Communications of the ACM*, 45, 64-65.
- Beugre, C. D. and Kim, D. (2006). "Cyberloafing: Vice or Virtue?" in Mehdi Khosrow-Pour-Ed.book, *Emerging Trends and Challenges in Information Technology Management*, pp.834-835.
- Blanchard, A. L., & Henle, C. A. (2008). Correlates of different forms of cyberloafing: The role of norms and external constraints. *Computers in Human Behavior*, 24(5), 2236-2251.
- Bock, G.W. & Ho. S.L. (2009). "Non-Work Related Computing (Nwrc)". *Communications of The Acm.*, 52, 124-128
- Candan, B. & İnce, M. (2016). *Siber Kaytarma ve Örgütler Üzerindeki Etkileri. İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 27-47.
- Coker, B.L.S. (2011). "Freedom To Surf: The Positive Effects of Workplace Internet Leisure Browsing". *NewTechnology, Work and Employment*, 26,3, 238-247.
- Çavuşoğlu, G., & Pamukçuoğlu, O. (2014). *Siber Kaytarma Davranışının Örgütsel Adalet Algısı ve İş Tatmini Üzerine Etkisi: Bir Alan Araştırması*. *Ege Akademik Bakış*, 14(3), 393-405.
- Doorn, O. N. (2011). *Cyberloafing: A multi- dimensional construct placed in a theoretical framework* . Yüksek lisans tezi. Eindhoven University of Technology, Department of Industrial Engineering and Innovation Sciences. Eindhoven
- Farid, F., Akkas, N., & Mande, H. (2024). Cyberloafing behavior on employee performance. *JPPi (Jurnal Penelitian Pendidikan Indonesia)*, 10(1), 390-398.

- Firoz, N. M., R. Taghi and J. Souckova: 2006, "E-mails in the Workplace: The Electronic Equivalent of 'DNA' Evidence", *Journal of American Academy of Business*, 8, 71-78. Fitchner-Strader vd., 2013).
- Garrett, R. K., ve Danziger, J. N. (2008). "On Cyberslacking: Workplace Status and Personal Internet Use at Work", *CyberPsychology & Behavior*, 11, 287-292. Greenfield-Davis, 2002;
- Greengard, S. (2002). "The high cost of cyberslacking". *Workforce*, 12(December), 22-24. Griffiths (2003),
- Griffiths, M. (2010). "Internet Abuse and Internet Addiction in the Workplace". *The Journal of Workplace Learning*, 22(7), 463-472.
- Güngör, M. (2016). Sanal kaytarma ve örgütsel bağlılıkla ilişkisi: kamu ve özel sektör üzerine bir araştırma. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- İyigün, N. Ö., Yıldız. B. ve Yıldız, H. 2014). "Çalışanların Sanal Kaytarma Davranışları Psikolojik Sözleşme Algısıyla Açıklanabilir mi?" 2. Örgütsel Davranış Kongresi, ss.57-64.
- Jandaghi, G., Alvani, S. M., Zarei Matin, H., & Fakheri Kozekanan, S. (2015). Cyberloafing management in organizations. *Iranian Journal of Management Studies*, 8(3), 335-349.
- Jia, H., Jia, R. and Karau, S. (2013). "Cyberloafing and Personality: The Impact of the Big Five Traits and Workplace Situational Factors". *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 20(3) 358-365.
- Kaplan, M. ve Ögüt, A. (2012). "Algılanan Örgütsel Adalet ile Sanal Kaytarma Arasındaki İlişkinin Analizi: Hastane Çalışanları Örneği". *İşletme Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-13.
- Kasap, Y. (2019). *Cyberloafing behavior in the workplaces and management practices* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kaya, E. B., Gürtürk, M. & Güçlü, B. (2021). Sanal Kaytarma Davranışının Grup Çatışması ve Yaratıcı Davranış Üzerindeki Etkisi: Öğretmenler Üzerinde Bir Araştırma. *Parion Akademik Bakış Dergisi*, 1(1), 1-18.
- Kilpatrick, I. (2003). "Employee Guidance for Email and the Web." *Logistics & Transport Focus*, May, 47-49.
- Li, S., and Chung, T. (2006). "Internet Function and Internet Addictive Behavior", *Computers in Human Behaviour*, 22, 1067-1071.
- Lim, V. K. G., & Chen, D. J. Q. (2012). Cyberloafing at work: Antecedents and consequences. *Behaviour & Information Technology*, 31(12), 1187-1201.
- Lim, V. K. G., & Teo, T. S. H. (2005). "Prevalence, perceived seriousness, justification and regulation of cyberloafing in Singapore: An exploratory study". *Information and Management*, 42, 1081- 1093.

- Lim, V.K.G. (2002). "The IT Way of Loafing on the Job: Cyberloafing, Neutralizing and Organizational Justice", *Journal of Organizational Behavior*, 23, 675-694.
- Mahatanankoon P, Anandarajan M, Igbaria M. (2004). "Development of a measure of personal web usage in the workplace". *CyberPsychology and Behavior*, 7, 93-104.
- Mastrangelo P. M., Everton W., Jolton J. A. (2006). "Personal use of work computers: distraction versus destruction". *CyberPsychology and Behavior*, 9 (6), 730-741.
- Mills, J. E., Beldone, S. J., & Clay, S. A. (2001). Cyberloafing: A Review of the Literature. *Academy of Management Proceedings*, 2001(1), D1-D6.
- Mills, J. E., Hu, B., Beldona, S., & Clay, J. (2001). "Cyberslacking! A liability issue for wired workplaces." *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42, 34-47.
- Oravec, J. A. (2002). Constructive cyberloafing: A new concept and the implications for workplaces. *First Monday*, 7(4).
- Örücü, E., & Aksoy, M. (2018). The relationship between cyberloafing and the big five personality traits. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 30, 265-282.
- Pindek vd., 2018;
- Piotrowski, C. (2013). Cyberloafing in the Workplace: A Review. *Organization Development Journal*, 31(3), 75-84.
- Rajah, R., & Lim, V. K. (2011). Cyberloafing, neutralization, and organizational citizenship behavior. *AIS, e-Library, PACIS 2011 Proceedings*. 152.
- Ramayah, T. (2010). "Personal web usage and work inefficiency". *Business Strategy Series*, 11(5), 295-301.
- Robbins, S. (2001). "Organizational Behavior" (9th Ed.), Upper Saddle River, Nj: Prentice Hall
- Roman, L. A. (1996). "Survey: employees traveling in cyberspace while on the clock". *Memphis Business Journal*. 10, 2-3.
- Soyalın, M. (2021). Psikolojik güvenlik ve sanal kaytarma arasındaki ilişki: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23(41), 279-290.
- Stanton, J. M. (2002). "Company profile of the frequent Internet user". *Communications of the ACM*, 45, 55-59.
- Tandon, A., Kaur, P., Ruparel, N., Islam, J. U., & Dhir, A. (2022). Cyberloafing and cyberslacking in the workplace: systematic literature review of past achievements and future promises. *Internet Research*, 32(1), 55-89.

- Ugrin, J. C., J., Pearson, M. and Odom, M. D. (2007). "Profiling Cyber- Slackers in the Workplace: Demographic, Cultural and Workplace Factors", *Journal of Internet Commerce*, 6 (3), 75-89.
- Van Doorn, O. N. (2011). "Cyberloafing: A multi-dimensional construct placed in a theoretical framework". Department Industrial Engineering and Innovation Sciences Eindhoven University of Technology, Unpublished Master Thesis, Eindhoven: Netherlands
- Vitak, J., Crouse, J. ve LaRose, R. (2011). "Personal Internet Use at Work: Understanding Cyberslacking", *Computers in Human Behavior*, 27, 1751-1759.
- Wu, J., Mei, W., Liu, L., & Ugrin, J. C. (2020). The bright and dark sides of social cyberloafing: Effects on employee mental health in China. *Journal of Business Research*, 112, 56-64.
- Yan, J. and Yang, J. (2014). "Trait procrastination and compulsive Internet use as predictors of cyberloafing". 11. International Conference on Service Systems and Service Management, pp.1-4.
- Young, K. (2010). "Killer Surf Issues: Crafting an Organizational Model to Combat Employee Internet Abuse." *Information Management*, Jan./Feb., 34-38.
- Young, K. S., & Case, C. J. (2004). "Internet abuse in the workplace: New trends in risk management". *Cyberpsychology & Behavior*, 7, 105-111
- Zeren, H. E., & Yalçın, N. (2021). Kamu Çalışanlarının Sanal Kaytarma Davranışları ve Kişilik Özellikleri İlişkisi: Aydın Adliyesi Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 110-122.

Örgütsel Davranışta Güncel Konular

Editör:

Doç. Dr. Ayşe İpek KOCA BALLI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Örgütsel Davranışta Güncel Konular

Editör Doç. Dr. Ayşe İpek KOCA BALLI

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-22-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub642>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Koca Ballı, A. İ. (ed) (2024). *Örgütsel Davranışta Güncel Konular*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub642>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdukadir, G. (1992). Liquidity constraints as a cause of moonlighting. *Applied Economics*, 24(12), 1307-1310.
- Adelugba, I. A., Babalola E. G., Alase P. O., Ogunsanwo, O. F. ve Busayo, T. O. (2022). Effect of moonlighting on job retention between academic staff and medical doctors in southwest Nigeria. *Journal of Management Information and Decision Sciences*, 25 (6), 1-10.
- Afshar-kaveh, N., Koushkie, A., Seyed Naghavi, M. ve Zarandi, S. (2024). A Model of Antecedents and Consequences of Moonlighting. *Public Management Researches*, 17(65), 73-98.
- Akbaba, M. ve Aydın, M. (2023). How does organization based self-esteem play a role in affecting moonlighting intention and contextual performance in the tourism enterprises?. *Anais Brasileiros de Estudos Turísticos*, 1-12.
- Akinde, S. I., Micah, D. J. ve Ademola, A. A. (2020). Moonlighting as coping strategy for irregular payment of salaries in Nigeria: Evidence from Ekiti State. *Asian Journal of Social Science and Management Technology*, 2(4), 79-92.
- Akmaliah, L. P. Z. ve Hisyamuddin, H. (2009). Choice of self-employment intentions among secondary school students. *Journal of International Social Research*, 2(9) 539-549.
- Akoğlan-Kozak, M. (2009). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, 3. Baskı, Ankara: Detay Yayınları.
- Alden, J. (1977). The extent and nature of double jobholding in Great Britain. *Industrial Relations Journal*, 8(3), 14-33.
- Alden, J. D. ve Saha, S. K. (1980). A regional analysis of double jobholding in the UK, 1969–1975. *Regional Studies*, 14(5), 367-379.
- Allen, W. D. (1998). The moonlighting decision of unmarried men and women: Family and labor market influences. *Atlantic Economic Journal*, 26, 190-205.
- Amuêdo-Dorantes, C. ve Kimmel, J. (2009). Moonlighting over the business cycle. *Economic Inquiry*, 47(4), 754-765.
- Ara, K. Ve Akbar, A. (2016). A study of impact of moonlighting practices on job satisfaction of the university teachers. *Bulletin of Education and Research*, 38(1), 101-116.
- Arogundade, K. K., Bankole, O. A., Olukorede, B. B. ve Orubuloye, F. H. (2019). Dispositional motive for moonlighting and its effects on academic staff's performance, retention and turnover across tertiary institutions in Ekiti State, Nigeria. *UNILAG Journal of Business*, 5(1), 40-51.

- Arthur, N. ve McMahon, M. (2005). Multicultural career counseling: Theoretical applications of the systems theory framework. *The Career Development Quarterly*, 53(3), 208-222.
- Atherton, A., Faria, J. R., Wheatley, D., Wu, D. ve Wu, Z. (2016). The decision to moonlight: does second job holding by the self-employed and employed differ? *Industrial Relations Journal*, 47(3), 279-299.
- Baah-Boateng, W., P. Adjei and D.A. Oduro. (2013). Determinants of moonlighting in ghana: an empirical investigation. *African Review of Economics and Finance* 4(2), 176-202.
- Bakare, K. A. (2021). Moonlighting and organizational culture in Nigerian public universities. *European Journal of Business and Management ISSN*, 2222-1905.
- Banerjee, S. (2012, October). Effect of employee moonlighting: A challenging task for managers and organizations. *International Journal of Management Research and Business strategy*, 1(1), 95-101.
- Betts, S.C. (2011). Multiple jobholding as an alternative to turnover: Examining the decision to moonlight or quit, presented at the Allied Academies International Conference, Las Vegas, NV. Paper retrieved 17 April, 2020 from <http://www.alliedacademies.org/public/proceedings>.
- Beynon, M. J., Jones, P., Pickernell, D. ve Packham, G. (2015). Investigating the impact of training influence on employee retention in small and medium enterprises: a regression-type classification and ranking believe simplex analysis on sparse data. *Expert Systems*, 32(1), 141-154.
- Collins, J. M. 2018. *HR management in the forensic science laboratory: A 21st century approach to effective crime lab leadership*. London: Elsevier.
- Conway, K. S., ve Kimmel, J. (1998). Male labor supply estimates and the decision to moonlight. *Labour Economics*, 5, 135-166.
- Dharshini, K. Abraham, S. ve Prasath, K. (2023) Moonlighting' in the contemporary work culture in new trends of business. P. Garg (Edt.), *Management & commerce studies* (ss. 157-172). New Delhi: Scripown Publications.
- Friedman, M. (2014). *Foundations of space-time theories: Relativistic physics and philosophy of science*. Princeton: Princeton University Press.
- George, A. S. ve George, A. H. (2022). A review of moonlighting in the IT sector and its Impact. *Partners Universal International Research Journal*, 1(3), 64-73.
- Guariglia, A. ve Kim, B. Y. (2004). Earnings uncertainty, precautionary saving and moonlighting in russia. *Journal of Population Economics*, 17, 289-310.
- Gayathri, L. (2023). An empirical study on the effects of moonlighting in the IT industry, with special reference to software companies in Chennai, Ta-

- mil Nadu. *International Journal for Innovative Research in Multidisciplinary Field*, 9(2), 209-218.
- Heineck, G. (2009). The determinants of secondary jobholding in Germany and the UK. *Zeitschrift Für Arbeitsmarkt Forschung (ZAF)*, 42(2), 107–120. d
- Husain, M. M. (2014). Essays on multiple job holding across local labor market. (Doctoral dissertation, Georgia State University, GA.
- Irfan, S. B., Ramya.R., Sangeetha.N. ve Pawan.A. (2023). A study exploring the determinants of moonlighting behaviour among IT sector employees: An examination of individual, organizational, and societal factors. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4395780>.
- Jehan, N., Khan, H. ve Arif, M. (2019). Happy supplying? An overview of moonlighting by university teachers. *Global Economics Review*, 4(1), 22-32.
- Johannessen, K. A. ve Hagen, T. P. (2014). Physicians' engagement in dual practices and the effects on labor supply in public hospitals: Results from a register-based study. *BMC Health Services Research*, 14, 1-11.
- Kalra, D., Pattanaik, U., Alias, V. P. ve Showkat, O. (2023). Moonlighting and employee productivity. *Journal of Scientific Research and Technology*, 10-19.
- Khatri, P. ve Khushboo, A (2014). Study of organizational commitment and moonlighting practices of SME employees in Delhi-NCR. *Global Journal of Finance and Management*, 6(6), 535-544.
- Kimmel, J. ve Smith Conway, K. (2001). Who moonlights and why? Evidence from the SIPP. *Industrial Relations: A Journal of Economy and Society*, 40(1), 89-120.
- Kulikowski, K. (2019). One, two or three dimensions of work engagement? Testing the factorial validity of the Utrecht Work Engagement Scale on a sample of Polish employees. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 25(2), 241-249.
- Kumaresh, S. ve Devi, A. B. (2020). An embirical investigation of moonlighting practices and its implications.
- Lotich P., (2014). *Employer concerns about moonlighting*. Thriving Small Business. <https://thethrivingsmallbusiness.com/category/human-resources/page/10/>
- Manyika, J., Lund, S., Bughin, J., Robinson, K., Mischke, J., & Mahajan, D. (2016). Independent-WorkChoice-necessity-and-the-gig-economy. McKinsey Global Institute.
- Manzella, P. (2019). Working by the light of the moon: The translation of 'moonlighting'in multilingual official documents. A Review. *Comparative Linguistics*, 39, 5-20.

- Md Sabron, M. Z. ve Abu Hassim, A. (2018). A study on the perception of moonlighting practices among the employees of public hospitals in Klang Valley. *Journal of Administrative Science*, 15(3).
- Metcalf, A. A. 2002. *Protecting new words: The secrets of their success*. Boston: Houghton Mifflin.
- Nikam, R., Lahoti, Y. ve Tripathy, L. (2023). Concept of moonlighting and its causes and impact on organization's growth section (a-research paper), *European Chemical Bulletin*, 12(10), 2707-2721.
- Nunoo, J., Darfor, K. N., Koomson, I. ve Arthur, A. (2018). Employment security and workers' moonlighting behavior in Ghana. *Journal of Economic Studies*, 45(1), 144-155.
- Panos, A.G., Pouliakas K. ve Zangelidis A. (2009). *The inter-related dynamics of dual job holding, human capital and occupational choice*. IZA Discussion Papers, No. 4437, Bonn, Germany: Institute for the Study of Labor (IZA).
- Paxson, C. H. ve Sicherman, N. (1996). The dynamics of dual job holding and job mobility. *Journal of Labor Economics*, 14(3), 357-393.
- Peiperl, M. A., Arthur, M. B. ve Anand, N. (2002). *Career creativity: Explorations in the remaking of work*. Oxford: Oxford University Press.
- Perlman, R. (1966). Observations on overtime and moonlighting. *Southern Economic Journal*, 33(2), 237-244.
- Prasad, K. D. V., Kalavakolanu, S., De, T. ve Satyaprasad, V. K. (2024). The effect of job satisfaction and moonlighting intentions with mediating and moderating effects of commitment and HR practices an empirical study. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), 1-14.
- Renna, F ve R. L. Oaxaca.(2006). *The economics of dual job holding: A job portfolio model of labor supply*. IZA Discussion Paper No. 1915. Bonn, Germany: Institute for the Study of Labor.
- Rispel, L. C., Blaauw, D., Chirwa, T. ve de Wet, K. (2014). Factors influencing agency nursing and moonlighting among nurses in South Africa. *Global Health Action*, 7(1), 23585.
- Seema, M, Choudhary, V ve Saini, G (2021) Effect of job satisfaction on moonlighting intentions: Mediating effect of organizational commitment. *European Research on Management and Business Economics*, 27(1).
- Shaw, K.L.(1987). Occupational change, employer change, and the transferability of skills, *Southern Economic Journal*, 53 (3), 702-719.
- Sheth, M. J. ve Bhatt, K. (2024). A study on the impact of organizational trust and commitment on moonlighting among the academicians of Higher Education Institutes of Gujarat. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(5), 9222-9228.

- Shishko, R. ve Rostker, B. (1976). The economics of multiple job holding. *The American Economic Review*, 66(3), 298-308.
- Surin, R. ve Ghangas, S. (2023). Impact of ‘moonlighting’ on employee retention and talent acquisition practices in HR. *International Journal For Multidisciplinary Research*, 5(3).
- Sussman, D. (1998). Moonlighting: A growing way of life. *Perspectives on Labour and Income*, 10(2), 24-31.
- Şimşek, M. Ş. ve Çelik, A. (2011), *Yönetim ve organizasyon*, Konya: Eğitim Akademi Yayınları.
- Tansel, A. (1995). *Urban, male wage-earners and moonlighting in Turkey*. Working Paper No. 961. Economic Research Forum.
- Tewari, S. (2018). Moonlighting-The emerging era, *National Journal Of Research In Higher Studies*, 1(1), 1-8.
- Weerathunga, S. D. ve Samaraweera, G. R. S. R. C. (2018). *Determinants of moonlighting of teaching professionals*. 11th International Research Conference General Sir John Kotelawala Defence University. Sri Lanka.

References

- Abraham C., F. Anat, (2004). Work Commitment, Job Satisfaction and Job Performance: An Empirical Investigation, *International Journal of Organization Theory and Practice*, 7(3), 289.
- Adams, J. S. (1963). Towards an understanding of inequity. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(5), 422-436.
- Ali, A. J., Krishnan, K., Azim, A. (1997), Expatriate and indigenous managers work loyalty and attitude toward risk. *The Journal of Psychology*, 131(3), 260-270.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2010). *Research Methods in Social Sciences*, Adapazarı: Sakarya Publishing.
- Aşkın, H. H. (2014). *Examining the Relationship Between Professional Commitment, Organizational Loyalty and Intention to Leave: A Study on Healthcare Workers*, T.C. Hasan Kalyoncu University, Institute of Social Sciences, Master's Thesis.
- Ateş, Ö. (2003). *Understanding of change and continuity in family businesses*. (Doctoral Thesis). Ankara University Institute of Social Sciences, Ankara.
- Bateman, T. S., Organ, D. W. (1983). Job satisfaction and the good soldier: The relationship between affect and employee citizenship. *Academy of Management Journal*, 26 (4), 587-595.
- Bedeian, A. G. (1995). Workplace envy. *Organizational Dynamics*, 23(4), 49-56.
- Brandes, P., Dharwadkar, R., and Dean, J. W. (1999, Mayıs). Does organizational cynicism matter? Employee and supervisor perspectives on work outcomes. *Eastern Academy of Management Proceedings*, 2, 150-153.
- Brown, S. P., Cron, W. L., & Slocum Jr, J. W. (1998). Effects of trait competitiveness and perceived intraorganizational competition on salesperson goal setting and performance. *Journal of Marketing*, 62(4): 88-98.
- Büyükköztürk, Ş. (2002). *Handbook of Data Analysis for Social Sciences*, Ankara: Pegem Publishing.
- Ceylan A., Özbal S., (2008). A Study on Building Loyalty through Identification among University Graduates, *Cumhuriyet University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 9(1), 81- 110.
- Chen, Z. X., Tsui, A. S., Farh, J. L. (2002), Loyalty to Supervisor vs. Organizational Commitment: Relationships to Employee Performance in China. *Journal of Occupational ve Organizational Psychology*, 75(3), 339-356.
- Cropanzano, R., Prehar, C. A., and Chen, P. Y. (2002). Using social exchange theory to distinguish procedural from interactional. *Group and Organization Management*, 27, 324-351.
- Çekmecelioğlu, H. G., Pelenk, S. E. (2015). The Effects of Organizational Barriers on Organizational Commitment and Job Performance: A Research

- in Kocaeli Tyre Enterprises. *Kocaeli University Journal of Social Sciences*, 29, 143 - 164.
- Çelebi, F., Hasan, G. Ü. L., & Akkuş, D. B. (2021). Organizational envy and being envied: A research on academics and scale adaptation. *Karamanoğlu Mehmetbey University Journal of Social and Economic Research*, 23(40), 72-97.
- Çöl, G. (2004). The Concept of Organizational Commitment and Its Relationship with Similar Concepts. *Journal of Business, Power, Industrial Relations and Human Resources*, 6(2), 10-21.
- Darmawan, D., Mardikaningsih, R., Sinambela, E. A., Arifin, S., Putra, A. R., Hariyani, M., et al. (2020). The quality of human resources, job performance and employee loyalty. *Int. J. Psychosoc. Rehabil.* 24, 2580–2592. doi: 10.37200/IJPR/V24I3/PR201903
- Dewhurst, M., Guthridge, M., Mohr, E. (2010), Motivating People: Getting Beyond Money, *McKinsey Quarterly*, 1, 12-15.
- Duffy, M. K., Shaw, J. D., & Schaubroeck, J. M. (2008). *Envy in organizational life*. In R. Smith (Ed.), *Envy: Theory and research* (pp. 167-189), Oxford Press, Oxford, UK.
- Duffy, M. K., Lee, K., Adair, E. A. (2020). Workplace Envy. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 8(1), 19. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-012420-055746>
- Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S. ve Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 71(3), 500–507.
- Eisenberger, R., Fasolo, P. ve Davis-Lamastro, V. (1990). Perceived organizational support and employee diligence, commitment, and innovation. *Journal of Applied Psychology*, 75(1), 51-59.
- Eisenberger, R., Stinglhamber, F., Vandenberghe, C., Sucharski, I. L. ve Rhoades, L. (2002). Perceived supervisor support: Contributions to perceived organizational support and employee retention. *Journal of Applied Psychology*, 87(3), 565–573.
- Elçi, M., İrge, Ş., Erdilek Karabay, M., and Erman, H. (2021). Jealousy and being envied in the workplace: Scale adaptation and criterion validity. *Journal of Business and Humanities*, 8(2), 209-224.
- Eldred, K., Madden, J. (2011). *Employee Loyalty Not Recession-Proof, According to Met Life Study*, Online: <http://www.businesswire.com/news/home/20110328005890/en/Employee-Loyalty-Recession-Proof-Met-Life-Study>, Erişim tarihi: 25 Eylül 2024.
- Emerson, R. M. (1976). Social exchange theory. *Annual Review of Sociology*, 2(1), 335-362.
- Erdil, O., Müceldili, B. (2014). The Effects of Envy on Job Engagement and Turnover Intention. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 150, 447-454.

- Ewin, R. E. (1993), Corporate Loyalty: Its Objects ve Its Grounds, *Journal of Business Ethics*, 12(5), 387-396.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7(12), 117-140.
- Gibney, R., Zagenczyk, T. J. ve Masters, M. F. (2009). The negative aspects of social exchange: An introduction to perceived organizational support. *Group and Organization Management*, 34(6), 665-697.
- Gibney, R., Zagenczyk, T. J., Fuller, J. B., Hester, K. ve Caner, T. (2011). Exploring organizational obstruction and the expanded model of organizational identification. *Journal of Applied Social Psychology*, 41(5), 1083-1109.
- González-Navarro, P., Zurriaga-Llorens, R., Tosin-Olateju, A., & Llinares-Insa, L. I. (2018). Envy and counterproductive work behavior: The moderation role of leadership in public and private organizations. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 15(7). doi: 10.3390/ijerph15071455
- Green, A. (2007), What is Loyalty ve How Do You Develop It?, Çevrim içi: http://www.boston.com/jobs/on_staffing/022007.shtml, Erişim tarihi: 25 Eylül 2024.
- Guillaume, R., Bazine, N., Fréour, L., Peña-Jimenez, M., Cangialosi, N., Battistelli, A. (2021). From feedback seeking to psychological attachment, the mediating role of adaptive performance in perceived obstruction context. *The Spanish Journal of Psychology*, 24, 1-18. <https://doi.org/10.1017/SJP.2021.1>
- Huangfu, G., Jiang, D., and Zhang, G. (2013). From organizational commitment to organizational loyalty: the concept and structures of Chinese organizational loyalty. *Adv. Psychol. Sci.* 21, 711-720. doi: 10.3724/SPJ.1042.2013.00711
- Jöreskog, K. G., Sörbom, D. (1993). *LISREL 8 User's Guide; PRELIS 2 User's Reference Guide*, Chicago: Scientific Software International.
- Israeli, A. A., Barkan, R. (2003), The Impact of Social Events on Employee Satisfaction: A Case Study, *Journal of Human Resources in Hospitality ve Tourism*, 2(2), 23-39.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Applied Multivariate Statistical Techniques*, Ankara: Asil Publication Distribution
- Kandemir, A., Nartgün, Ş. S. (2022). The Relationship Between Teachers' Willingness to Self-Censor and Their Perceptions of Gender Equality, Organizational Exclusion and Disability. *KADEM Journal of Women's Studies*, 123-145.
- Klein, M. (2014). *Envy and Gratitude (Trans. Orhan Koçak and Yavuz Erten)*, İstanbul: Metis Publications.

- Kim, E., Glomb, T. M. (2014). Victimization of High Performers: The Roles of Envy and Work Group Identification. *Journal of Applied Psychology*, 99(4), 619-634. <https://doi.org/10.1037/a0035789>
- Kim, S. K., & Lee, J. S. (2021). The effect of work jealousy as a moderator on the relationship between leader member exchange and counterproductive work behavior/organizational citizenship behavior. *The Journal of the Korea Contents Association*, 21(8), 537-545.
- Koç, E., (2002). Human and Loyalty, *Philosophy World Magazine*, 1(35), 49-57.
- Koç, H., (2009). The Relationship between Organizational Commitment and Loyalty, *Electronic Journal of Social Sciences*, Spring, 8(28), 200-211.
- Koçak, D. (2019). Turkish adaptation of perceived organizational barriers scale and its effect on intention to stay. *Business and Management Studies: An International Journal*, 7(1), 58-77.
- Kot-Radojewska, M., Timenko, I. V. (2018). Employee loyalty to the organization in the context of the form of employment. *Oeconom. Copern.* 9, 511–527. doi: 10.24136/oc.2018.026
- Kumar, M., Kumari, A., & Sharma, K. (2022). Arcane language of human emotions: Envy and jealousy in academia. *National Journal of Community Medicine*, 13(09): 669-671.
- Lange, J., & Crusius, J. (2015). Dispositional envy revisited: Unraveling the motivational dynamics of benign and malicious envy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 41: 284-294.
- Latif, K., Weng, Q., Pitafi, A. H., Ali, A., Siddiqui, A. W., Malik, M. Y., & Latif, Z. (2021). Social comparison as a double-edged sword on social media: The role of envy type and online social identity. *Telematics and Informatics*, 56, 101470.
- Liu, H., Geng, J., & Yao, P. (2021). Relationship of Leadership and Envy: How to Resolve Workplace Envy with Leadership - A Bibliometric Review Study. *Journal of Intelligence*, 9(3), 44.
- Mackey, J. D., McAllister, C. P., Brees, J. R., Huang, L. And Carson, J. E. (2018). Perceived organizational obstruction: A mediator that addresses source target misalignment between abusive supervision and OCBs. *Journal of Organizational Behavior*, 39(10), 1283-1295.
- Malik, S. (2016). Conceptual Challenge to Understand Envy: A Review. *Journal of IMS Group*, 13(1), 25-37
- Maral, M., Çetin, M. (2021). Examining the Relationship Between Destructive Leadership and Perceived Organizational Obstacles. *OPUS-International Journal of Society Research*, 17(38), 5006-5041.
- Matin, H. ve Alavi, H. (2007). Identifying the Barriers of Developing Organizational Learning in Administrative Organizations. *Iranian Journal of Management Studies (IJMS)*, 1(1), 17 -38.

- Matzler, K., Renzl, B. (2006), The Relationship Between İnterpersonal Trust, Employee Satisfaction, ve Employee Loyalty, *Total Quality Management ve Business Excellence*, 17(10), 1261-1271.
- Meyer J. P., Allen N. J., Smith C. A., (1993). Commitment to Organizations and Occupations: Extension and Test of a Three-Component Conceptualization, *Journal of Applied Psychology*, 78(4), 538-551.
- Mowday, R. T., Steers, R. M., Porter, L. W. (1979), The Measurement of Organizational Commitment, *Journal of Vocational Behavior*, 14, 224-247.
- Noon, M., Delbridge, R. (1993). News from behind My Hand: Gossip in Organizations. *Organization Studies, Organization Studies*, 14(1): 23-36.
- Northouse, P. G. (2018). *Introduction to leadership: Concept and practice*. London: SAGE Publications.
- Özbağ, G., Çekmecelioglu, H. (2014). *Investigation of the relationships among organizational barriers, psychological empowerment and creative behavior on SME employees*. 22nd National Management and Organization Congress. Konya: Selcuk University Faculty of Economics and Administrative Sciences
- Parrott, W. G., Smith, R. H. (1993). Distinguishing the experiences of envy and jealousy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 906-920.
- Pekkan, N. Ü., Yeloğlu, H. O. (2021). The Central Role of Gender in the Relationship between Job Stress, Perceived Organizational Obstacle, and Organizational Identification: Discussions on Models. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(46), 1298-1315.
- Peng, H., Bell, C. & Li, Y. (2020), How and when intragroup relationship conflict leads to knowledge hiding: the roles of envy and trait competitiveness, *International Journal of Conflict Management*, 32 (3), doi: 10.1108/IJCM-03-2020-0041.
- Podsakof P.M., Mackenzie S.B., Paine J.B., Bachrach D.G., (2000). Organizational Citizenship Behaviors: A Critical Review of the Theoretical and Empirical Literature and Suggestions for Future Research, *Journal of Management*, 26(3), 513- 563
- Provis, C. (2005), Dirty Hands on Loyalty in Organisational Politics, *Business Ethics Quarterly*, 15(2), 283-298.
- Rachel W.Y.Y., Andy C. L. Y., Cheng, T. C. E. (2009). An Empirical Study Of Employee Loyalty, Service Quality and Firm Performance in the Service Industry, *International Journal of Production Economics*, 124(1).
- Riege, A. (2005). Three-dozen knowledge-sharing barriers managers must consider. *Journal of Knowledge Management*, 9(3), 18-35.
- Sezgin, F. (2005). Organizational citizenship behaviors: A conceptual analysis and some implications for schools. *Gazi University Gazi Faculty of Education Journal*, 25(1), 317-339.

- Smith, R. H., Kim, S. H. (2007). Comprehending envy. *Psychological Bulletin*, 133: 46- 64.
- Stinglhamber, F, Cremer, D. D. ve Mercken, L. (2006). Perceived Support as a Mediator of The Relationship Between Justice and Trust: A Multiple Foci Approach. *Group & Organization Management*, 31(4), 442-468.
- Stojanovic, A., Milosevic, I., Arsic, S., Urosevic, S., and Mihajlovic, I. (2020). Corporate social responsibility as a determinant of employee loyalty and business performance. *J. Competitiv.* 12, 149–166. doi: 10.7441/joc.2020.02.09
- Şimşek, Y. (1997). *Obstacles and disorders in organizational communication: an application at Anadolu University*, Faculty of Communication Sciences. (Master's Thesis), Anadolu University, Institute of Social Sciences. Eskişehir.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Introduction to Structural Equation Modelling, Basic Principles and Lisrel Applications*, Ankara: Ekinoks.
- Tai, K., Narayanan, J., McAllister, D. J. (2012). Envy as pain: Rethinking the nature of envy and its implications for employees and organizations. *Academy of Management Review*, 37(1): 107-129.
- Tatum, M. (2006), *Encourage Employee Loyalty: Offer Employee Incentives ve Rewards*, Online: <http://www.howtodothings.com/business/a4654-how-toencourage-employee-loyalty.html>, Access date: September 25, 2024
- TDK. (2022). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*: <https://sozluk.gov.tr/>
- Tesser, A. (1988). *Toward a self-evaluation maintenance model of social behavior*. L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* in 21, 181-227. Academic Press.
- Thompson, G., Glasø, L., Martinsen, Ø. (2016). Antecedents and Consequences of Envy. *J Soc Psychol*, 56(2), 139-53.
- Tomic, I., Tesic, Z., Kuzmanovic, B., Tomic, M. (2018). An empirical study of employee loyalty, service quality, cost reduction and company performance. *Econ. Res.* 31, 827–846.
- Tutar, H. (2010). The Relationship Between Employee Alienation and Organizational Health: An Application in Banking Sector. *Ankara University Journal of Social Sciences*, 65(1), 175-204.
- Uygur, A., (2009). *Organizational Commitment and Job Commitment*, Ankara: Barış Platin Bookstore.
- Ünsar, S., Ayan, A. (2015). The Effect of Job Satisfaction on Organizational Commitment: A Study on the Pharmaceutical Industry. *Journal of Productivity*, (4) , 79-98.
- Ünüvar, T. G. (2006). *An integrative model of job characteristics, job satisfaction, organizational commitment, and organizational citizenship behavior*. Middle

- East Technical University, Institute of Social Sciences, Unpublished Master's Thesis, Ankara
- Vecchio, R. P. (1995). *It's not easy being green: Jealousy and envy in the workplace.* (Ed. G. R. Ferris), Research in personnel and human resources management, 201- 244, JAI Press, Stamford, USA.
- Vecchio, R. P. (2000). Negative emotion in the workplace: Employee jealousy and envy. *International Journal of Stress Management*, 7(3), 161-179.
- Vecchio, R. P. (2005). Explorations in employee envy: Feeling envious and feeling envied. *Cognition and Emotion*, 19(1), 69-81.
- Wiener, Y. (1982). Commitment in organizations: a normative view. *Acad. Manag. Rev.* 7, 418-428. doi: 10.2307/257334
- Yee, R. W. Y., Yeung, A. C. L., Cheng, T. C. E. (2010), An Empirical Study of Employee Loyalty, Service Quality ve Firm Performance in The Service Industry, *International Journal of Production Economics*, 24(1), 109-120.
- Yıldırım, H., Yavan, Ö. (2008). Organizational Downsizing and the Threat Awaiting Organizations: The Left Behind Syndrome. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 10 (1) , 180-209.
- Yılmaz, V., Çelik, H. E. (2009). Structural Equation Modelling with Lisrel I, Ankara: Pegem Academy.
- Zhang, C. (2020). The effects of upward social comparison on workplace envy: Moderate of gender identification and Self-esteem. *American Journal of Industrial and Business Management*, 10 (3), 531-543.

Kaynakça

- Aksoy, D. A. (2021). Krizden çıkışın anahtarları şefkatli liderlerin elinde mi? *Harvard Business Review Türkiye Dergisi*, Mayıs.
- Aktaş, A. ve Şahin, M. (2018). Narsisistik özellik, öz-şefkat ve duygu düzenleme gücünün arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 362-374.
- Allan, B. A., Duffy, R. D. ve Douglass, R. (2015). Meaning in life and work: A developmental perspective. *The Journal of Positive Psychology*, 10(4), 323-331.
- Allen, A. B. ve Leary, M. R. (2010). Self-Compassion, stress, and coping. *Social and personality psychology compass*, 4(2), 107-118.
- Baltaş, A., Odaman Uşaklıgil, H. ve Baltaş, Z. (2024). Anadolu'dan evrensel değerlere şefkatli liderlik. *Harvard Business Review Türkiye Dergisi*, Ocak.
- Barad, J. A. (2007). The understanding and experience of compassion: Aquinas and the Dalai Lama. *Buddhist-Christian Studies*, 27(1), 11-29.
- Barnard, L. K. and Curry, J. F. (2011). Self-Compassion: Conceptualizations, correlates, & interventions. *Review of General Psychology*, 15, 289-303.
- Barnes, A., Adam M. E., Eke, A. O., Ferguson, L. J. (2018). Exploring the emotional experiences of young women with chronic pain: The potential role of self-compassion. *Journal of Health Psychology*, 26(3), 367-377, doi: 10.1177/1359105318816509.
- Bayar, Ö. (2016). Üniversite öğrencilerinde öz-şefkatin yordayıcıları olarak bağlanma tarzı ve algılanan sosyal destek. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Biber, D. D. and Ellis, R. (2019) The effect of self-compassion on the self-regulation of health behaviours: A systematic review. *Journal of Health Psychology* 24(14), 2060–2071.
- Bieling, P. J., Israeli, A. L. and Antony, M. M. (2004). Is perfectionism good, bad, or both? Examining models of the perfectionism construct. *Personality and Individual Differences*, 36(6), 1373–1385.
- Bluth, K. and Neff, K. D. (2018) New frontiers in understanding the benefits of self-compassion. *Self and Identity* 17(6): 605–608.
- Brackett, M. A. and Salovey, P. (2006). Measuring emotional intelligence with the Mayer-Salovey-Caruso emotional intelligence test (MSCEIT). *Psicothema*, 18, 34-41.
- Breines, J. G. and Chen, S. (2012). Self-compassion increases self-improvement motivation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38, 1133–1143.
- Brown, K. W. and Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 822–848.

- Buckingham, M. and Coffman, C. (2022). Önce bütün kuralları yıkın. Dünyanın en önemli yöneticileri neleri farklı yapıyor? 12. Basım. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Crocker, J. and Canevello, A. (2008). Creating and undermining social support in communal relationships: The role of compassionate and self-image goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 555–575.
- David, S. (2018). Duygusal çeviklik. Çev: Zeliha Babayığıt. Pegasus Yayınları. İstanbul.
- Deepak, K. K. (2019). Meditation induces physical relaxation and enhances cognition: A perplexing paradox. *Progress in Brain Research*, 244, 85–99.
- Di Fabio, A. and Saklofske, D. H. (2021). The relationship of compassion and self-compassion with personality and emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 169, 110109.
- Dunkley, D. M., Blankstein, K. R., Zuroff, D. C., Lecce, S. and Hui, D. (2006). Self-critical and personal standards factors of perfectionism located within the five-factor model of personality. *Personality and Individual Differences*, 40(3), 409–420.
- Dunne, S, Sheffield D and Chilcot J (2018) Brief report: Self-compassion, physical health and the mediating role of health-promoting behaviours. *Journal of Health Psychology* 23(7): 993–999.
- Dutton, J. E., Workman, K. M. and Hardin, A. E. (2014). Compassion at work. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1(1), 277–304.
- Fernandez, R. and Stern, S. (2024). Öz Şefkat sizi daha iyi bir lider yapar. *Harvard Business Review Türkiye Dergisi*, Nisan.
- Germer, C. (2009). *The mindful path to self-compassion: Freeing yourself from destructive thoughts and emotions*. Guilford Press.
- Germer, C. and Neff, K. (2019). Mindful self-compassion (MSC). In *Handbook of mindfulness- based programmes*. Routledge.
- Gilbert, P. and Procter, S. (2006). Compassionate mind training for people with high shame and self-criticism: Overview and pilot study of a group therapy approach. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 13(6), 353-379.
- Golstein, J. and Kornfield, J. (1987). *Seeking the heart of wisdom: the path of insight meditation*. Shambhala, Boston, New York.
- Gilbert, P. (2015). The evolution and social dynamics of compassion. *Social and Personality Psychology Compass*, 9(6), 239–254.
- Gilbert, P. (2018). *Compassion. Concepts, Research and Applications*. London: Routledge.

- Gilbert, P., Clarke, M., Kemple, S., Miles, J. N. V. and Isons, C. (2004). Criticizing and reassuring oneself: An exploration of forms, style, and reasons in female students. *British Journal of Clinical Psychology*, 43, 31–50.
- Gnilka, P. B., McLaulin, S. E., Ashby, J. S. and Allen, M. C. (2017). Coping resources as mediators of multidimensional perfectionism and burnout. *Consulting Psychology Journal*, 69(3), 209–222.
- Goleman, D. (2018). What makes a leader? In *Military leadership* (pp. 39-52). Routledge.
- Grant, A. M., Dutton, J. E. and Rosso, B. D. (2008). Giving commitment: Employee support programs and the prosocial sensemaking process. *Academy of Management Journal*, 51(5), 898–918.
- Guertin C, Barbeau, K. and Pelletier, L. (2018). Examining fat talk and self-compassion as distinct motivational processes in women's eating regulation: A self-determination theory perspective. *Journal of Health Psychology*, 25(12):1965-1977, doi: 10.1177/1359105318781943.
- Jordan, J. V. (2017). *Handbook of counseling women*. M. Kopala and M. Keitel (Ed.). (2. Baskı). *Relational- Cultural Therapy* (9th chapter), SAGE Publications., California.
- Holden, C. L., Rollins, P. and Gonzalez, M. (2021). Does how you treat yourself affect your health? The relationship between health-promoting behaviors and self-compassion among a community sample. *Journal of health psychology*, 26(12), 2330-2341.
- Kanov, J. M., Maitlis, S., Worline, M. C., Dutton, J. E., Frost, P. J. and Lilius, J. M. (2004). Compassion in organizational life. *American Behavioral Scientist*, 47(6), 808-827.
- Kolts, R. L., Bell, T., Bennett- Levy, J. and Irons, C. (2018). *Experiencing compassion-focused therapy from the inside out: A self-practice/self-reflection workbook for therapists*. Guilford Publications.
- Kotera, Y. and Ting, S. H. (2021). Positive psychology of Malaysian university students: Impacts of engagement, motivation, self-compassion, and well-being on mental health. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19(1), 227-239.
- Kroshus, E., Hawrilenko, M. and Browning, A. (2021). Stress, self-compassion, and well-being during the transition to college. *Social Science & Medicine*, 269, 113514.
- Kurtoğlu, M. ve Başgil, Ş. S. (2021). Koruyucu faktör olarak öz-şefkat üzerine bir derleme çalışması. *Journal of Cognitive-Behavioral Psychotherapy and Research*, 10(1), 56-56.
- Lanaj, K., Jennings, R. E., Ashford, S. J. and Krishnan, S. (2022). When leader self-care begets other care: Leader role self-compassion and helping at work. *Journal of Applied Psychology*, 107(9), 1543.

- Lazarus, R. S. (1993). From psychological stress to the emotions: A history of changing outlooks. *Annual Review of Psychology*, 44(1), 1-22.
- Leary, M. R., Tate, E. B., Adams, C. E., Allen, A. B. and Hancock, J. (2007). Self-compassion and reactions to unpleasant self-relevant events: The implications of treating oneself kindly. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 887-904.
- Lilius, J. M., Worline, M. C., Maitlis, S., Kanov, J., Dutton, J. E. and Frost, P. (2008). The contours and consequences of compassion at work. *Journal of Organizational Behavior*, 29(2), 193-218.
- Mantzios, M. and Egan, H. H. (2017) On the role of self-compassion and self-kindness in weight regulation and health behavior change. *Frontiers in Psychology* 8: 229.
- Mcshane, S. L. and Von Glinow, M. A. (2016). Örgütsel davranış (Çev. edt. Ayşe Günsel, Serdar Bozkurt). Nobel yayıncılık, Ankara.
- Melwani, S., Mueller, J. S. and Overbeck, J. R. (2012). Looking down: The influence of contempt and compassion on emergent leadership categorizations. *Journal of Applied Psychology*, 97(6), 1171-1185.
- Neff, K. D. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2(2), 85-102.
- Neff, K. D., Hseih, Y. and Dejithirat, K. (2005). Self-compassion, achievement goals, and coping with academic failure. *Self and Identity*, 4, 263-287.
- Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L. and Rude, S. S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 139-154. [https://doi: 10.1016/j.jrp.2006.03.004](https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.03.004).
- Neff, K. D. and Vonk, R. (2009). Self-compassion versus global self-esteem: Two different ways of relating to oneself. *Journal of Personality*, 77(1), 23-50.
- Neff, K. D. (2011). Self-compassion, self-esteem, and well-being. *Social and personality psychology compass*, 5(1), 1-12.
- Neff, K. D. and Pommier, E. (2013). The relationship between self-compassion and other-focused concern among college undergraduates, community adults, and practicing meditators. *Self and Identity*, 12, 160-176.
- Neff, K. D. and Costigan, A. P. (2014). Self-compassion, wellbeing, and happiness. *Psychologie in Österreich*, 2(3), 114-119.
- Ottenbreit, N. D. and Dobson, K. S. (2004). Avoidance and depression: The construction of the Cognitive-Behavioral Avoidance Scale. *Behaviour Research And Therapy*, 42(3), 293-313.
- Robbins, S. P., Judge, T. (2012). Örgütsel davranış. Çeviri Editörü: İnci Erdem Artan. Nobel Yayınları.

- Rogers, C. (1967). *Person to Person: The problem of being human, a new trend in psychology*. Real People Press.
- Rubin, J. B. (2013). *Psychotherapy and Buddhism: Toward an integration*. Boston: Springer Science & Business Media.
- Strauss, C., Taylor, B. L., Gu, J., Kuyken, W., Baer, R., Jones, F. and Cavanagh, K. (2016). What is compassion and how can we measure it? A review of definitions and measures. *Clinical Psychology Review*, 47, 15-27.
- Sayar, K. and Yavuz, K. P. R. (2023). *Kendi özünü bil. Sahi Kitap*.
- Sirois, F. M., Kitner, R. and Hirsch, J. K. (2015) Selfcompassion, affect, and health-promoting behaviours. *Health Psychology* 34(6): 661–669.
- Şenyuva, E., Kaya, H., Işık, B. and Bodur, G. (2014). Relationship between self-compassion and emotional intelligence in nursing students. *International journal of nursing practice*, 20(6), 588-596.
- Varela, F. J., Thompson, E. and Rosch, E. (1991). *The embodied mind: Cognitive science and human experience* (first MIT Press paperback edition, 1993). Cambridge: The MIT Press.
- Wasylyshyn, K. M. and Masterpasqua, F. (2018). Developing self-compassion in leadership development coaching: A practice model and case study analysis. *International Coaching Psychology Review*, 13(1), 21-34.
- Williams, J. G., Stark, S. K. and Foster, E. E. (2008). The relationships among self-compassion, motivation, and procrastination. *American Journal of Psychological Research*, 4, 37–44.
- Winnicott, D. W. (1953) *Transitional Object and Transitional Phenomena*. *International Journal of Psychoanalysis*, 34, 89-97.
- Uğurlu, F. (2020). *Pozitif örgütsel davranışta güncel yaklaşımlar. Bölüm: Psikolojik iyi oluş*. Editör: Kemaleddin Eryeşil. Eğitim Yayınevi. Konya.
- Yıldırım, M. (2018). *Ergenlere yönelik öz-şefkat geliştirme programının öz-şefkat, kendine şefkat vermektan korkma ve öznel iyi oluş üzerindeki etkililiğinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Zessin, U., Dickhäuser, O. and Garbade, S. (2015). The relationship between self-compassion and well-being: A meta-analysis. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 7(3), 340-364.

Kaynakça

- Acar, Z., & Mete, M. (2023). Sağlık çalışanlarında örgütsel bilgi paylaşımının örgütsel körlüğe etkisinde lider-üye etkileşiminin aracı rolü: Zincir hasta-ne örneği. *Eurasian Econometrics, Statistics & Empirical Economics Journal*, (24), 29-44.
- Akova, O., Tanrıverdi, H., & Kahraman, O. C. (2015). Otel işletmelerinde iş-gören devir hızına etki eden risk faktörlerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 6(12), 87-107.
- Akpınar, T., & Çakmakkaya, B. Y. (2014). İş sağlığı ve güvenliği açısından iş-verenlerin risk değerlendirme yükümlülüğü. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 273-304.
- Aksoy, T. (2015, Nisan 14). Sizin şirketinizde de silolar var mı? *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr>
- Aktürk, A. (2015). Konaklama işletmelerinde etkin bir iç kontrol sisteminin te-sisi bağlamında muhasebe sistem organizasyonu: Bir vaka analizi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 1(4), 108-127.
- Altınay, A., Mercan, N., Aksanyar, Y., & Sert, S. (2012). İşletme körlüğü, silo sendromu ve çözüm önerisi olarak örgütsel zeka. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 13-19.
- Avcı, A. (2016). Effect of leadership styles of school principals on organiza-tional citizenship behaviors. *Educational Research and Reviews*, 11(11), 1008-1024.
- Battal, F., & İbrahim, A. (2023). How Cynicism Mediates Spiritual Leadership and Organizational Commitment?(The case of Turkish and Indonesian Universities). *Ege Academic Review*, 23(2), 315-330.
- Battal, F., Durmuş, İ., & Çınar, E. (2017). The effects of organizational citizens-hip behaviors and decision-making styles on transformational leadership behavior. *Electronic Turkish Studies*, 12(31).1-28.
- Bay, M., & Kavurgacı, N. (2020). Örgütsel miyopizm ve örgütsel çatışmanın demografik değişkenler açısından değerlendirilmesi: Karaman OSB'de bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(72), 836-854.
- Bundred, S. (2006). Solutions to silos: Joining up knowledge. *Public Money & Management*, 26(2), 125-130. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9302.2006.00521.x>
- Catino, M. (2013). *Organizationalmyopia*. Cambridge University Press.
- Cilliers, F., & Greyvenstein, H. (2012). The impact of silo mentality on team identity: An organisational case study. *SA Journal of Industrial Psychology*, 38(2), 1-9. <https://doi.org/10.4102/sajip.v38i2.982>

- Contu, A., & Willmott, H. (2003). Re-embedding situatedness: The importance of power relations in learning theory. *Organization Science*, 14(3), 283-296. <https://doi.org/10.1287/orsc.14.3.283.15167>
- Çayak, S., & Karsantık, İ. (2021). Öğretmenlerin örgütsel körlük düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Eurasian Educational Research Congress* (s. 296-297). Anı Yayıncılık.
- Dean Jr, J. W., Brandes, P., & Dharwadkar, R. (1998). Organizational cynicism. *Academy of Management review*, 23(2), 341-352.
- Demir, H. (2008). Kültürel renk körlüğü: Kültürel değerler ve iş tatmini arasındaki ilişki üzerine güçlendirmenin aracılık ve (mediation) etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 212-237.
- Diamond, M., Allcorn, S., & Stein, H. (2004). The surface of organizational boundaries: A view from psychoanalytic object relations theory. *Human Relations*, 57(1), 31-53. <https://doi.org/10.1177/0018726704040121>
- Dolu, B. (2011). Bankacılık sektöründe çalışanların örgütsel bağlılık düzeyleri üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Döş, İ. (2013). Örgütsel körlük ve okul. *V. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi* (s. 150-156). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Durmuş, İ. (2022). The effect of trust among employees on dysfunctional behavior and the mediating role of management's positive behavior: A theory of values analysis. *International Journal of Social Inquiry* 15(1), 1-20. <https://doi.org/10.37093/ijsi.951910>
- Ekici, Ö. O., & Titrek, O. (2011). İlköğretim okullarında örgütsel zekâ düzeylerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 152-163.
- Enache, R. (2010). Forms of organizational pathology among the teaching staff in Prahova County. *The New Educational Review*, 20(1), 29-40.
- Ensor, P. S. (1988). The functional silo syndrome. *Target*, 16(Spring 1988), 1 page overview.
- Fenwick, T., Seville, E., & Brunson, D. (2009). *Reducing the impact of organisational silos on resilience*. Resilient Organisations Research Report, 2009/01. Retrieved October 12, 2024, from https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/9468/12619818_silos.pdf?sequence=1
- Geiger, D., & Antonacopoulou, E. (2009). Narratives and organizational dynamics: Exploring blind spots and organizational inertia. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 45(3), 411-436. <https://doi.org/10.1177/0021886309336409>
- Gültekin, G. S. (2019). Yükseköğretimde örgütsel körlük ve örgütsel sürdürülebilirlik arasındaki ilişkide örgütsel dayanıklılığın aracı rolü [Doktora tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi].

- Gürçay, G. (2019). *Örgütsel körlük, silo sendromu ve örgüt iklimi ilişkisi: İnşaat sektöründe bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hotaran, I. (2009). Silo effect vs. supply chain effect. *Revista de Management Comparat International*, 10, 216-221.
- Hrebiniak, L. G., & Joyce, W. (1986). The strategic importance of managing myopia. *Sloan Management Review*, 1, 5-14.
- Kartal, N. (2018). *Örgütsel miyopinin hizmetkar liderlik ekseninde tablili: Eğitim kurumları çalışanları üzerinde bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaygın, E., Demirel, N. ve Şahinkaya, E. (2017). Sarıkamış destinasyonunun tanıtımının miyopik bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (3), 1-22.
- Kayıkçı, K., Yörük, T., & Özdemir, İ. (2015). İl ve ilçe eğitim yöneticilerinin tabi oldukları rotasyon uygulamasına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 14(1), 200-215.
- Kesken, J., & İliç, D. (2008). Yönetimin irrasyonel yüzü: Örgütsel işlev bozuklukları ve analizi. *Ege Akademik Bakış*, 8(2), 451-468.
- Keskin, H., Akgün, A. E., & Koçoğlu, İ. (2016). *Örgüt teorisi* (1. baskı). Nobel Yayınevi.
- Levinthal, A. D., & March, G. J. (1993). The myopia of learning. *Strategic Management Journal*, 14, 95-112.
- Levitt, T. (1975). Marketing myopia. *Harvard Business Review*, 3-14.
- Mohapelo, T. (2017). Effects of silo mentality on corporate ITC's business model. *PICBE Proceedings of the 11th International Conference on Business Excellence*, 1009-1019.
- Nural, E., & Çıtak, Ş. (2012, May 24-26). Ordu ilinde resmi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin zorunlu yer değiştirme uygulamasına ilişkin görüş ve önerileri. *7. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*, Malatya.
- Önal, B. (2023). *Yönetim tarzlarının ve sosyal zekanın örgütsel miyopizm üzerindeki etkisi: Hizmet sektöründe bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Özgül, B., & Mengi, B. T. (2018). İşletme körlüğü ve çözüm önerisi olarak güvenilir danışman "iç denetim". *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 18(54), 125-138.

- Öztürk, N. K. (1999). Kamu ve özel yönetim etiği: Benzerlikler ve farklılıklar. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(2), 15-26.
- Sabırlı, H. (2020). *Sağlık çalışanlarında iş doyumunun işletme körlüğüne etkisi: Konya ili örneği* [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Sarıgül, A. (2024). Sosyal değişim ve toplumsal adaletin yeniden inşasında sosyal arabuluculuk eğitimleri. *International Journal of Progressive Studies in Education*, 2(1), 1-13
- Sarıgül, A. (2020) Psiko-sosyal risk etmenleri, (Edt. C.Önen & Ş. Parlakayıldız) *İş Sağlığı ve Güvenliği* (167-189), Duvar Yayınları.
- Sarıgül, A. (2023). Toksik tip: sosyal değişim ve postmodernite arasında bir insan tasarımı. *Premium E-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 7(35), 1438-1447., Doi: 10.5281/zenodo.10035555
- Saruhan, Ş. C., & Yıldız, M. L. (2013). *Çağdaş yönetim bilimi* (2. baskı). Beta.
- Serrat, O. (2010). *Bridging organizational silos*. Asian Development Bank.
- Sessoms, G. (2020, June 11). What are organizational silos? Retrieved from <https://yourbusiness.azcentral.com/organizational-silos-8237.html>
- Seymen, O. A., Kılıç, T., & Kinter, O. (2016). Örgütsel körlüğün (örgüt miyopisi) ayrıntılı kavramsal analizi ve ölçümü: geliştirilen bir ölçek yardımıyla değerlendirme. *Eurasian Academy Of Sciences Social Sciences Journal*, 1, 212-222.
- Spreeuwers, D., de Boer, A. G. E. M., Verbeek, J. H. A. M., de Wilde, N. S., Braam, I., Willemse, Y., ... & van Dijk, F. J. H. (2008). Sentinel surveillance of occupational diseases: A quality improvement project. *American Journal of Industrial Medicine*, 51(11), 834-842. doi:10.1002/ajim.20608
- Şener, E., & Erdem, R. (2011). Bir metafor: Örgütsel patoloji. 5. *Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi*, 13-16 Ekim, Fethiye, 73-82.
- Şimşek, M. Ş., & Öge, H. S. (2007). *Stratejik ve uluslararası boyutları ile insan kaynakları yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tompkins, J. (2005). *Organization theory and public management*. Wadsworth Publishing Company.
- Tonbul, Y., & Sağıroğlu, S. (2012). Okul müdürlerinin zorunlu yer değiştirme uygulamasına ilişkin bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(2), 313-339.
- Uslu, Ş., & Demirel, Y. (2002). KOBİ'lerde çalışanların sorunları üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 173-184.

- Yeşil, S., & Özbağış, A. (2022). Kurumsal körlüğün çalışanlar üzerindeki etkisi: Bir alan araştırması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(21. Uluslararası İşletmecilik Kongresi” Özel Sayısı), 182-202.
- Yeşilyurt, Ö. (2021). Do hybrid managers in academia experience business blindness. *The Journal of Academic Social Science*, (119), 126-133.
- Yurtsever, G. (2015, Ağustos). Kurumsal şeffaflık nasıl sağlanır? *Turcomoney*, 5(55), 84.
- Yüksel, A.H. (2017). Örgütsel süreçlerde işlev bozukluğunun işlevsiz momentum ve abilene paradoksu ekseninde tahlili. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24 (3), 669-685.

Kaynakça

- Acarkan, İ. (2017). *Kişiliğin DNS'sı: Enneagram & dokuz mizaç modeline göre kendimizi tanımak ve başkalarını anlamak*. (2. Baskı). Kurtuba Kitap, İstanbul.
- Adler, A. (2000). *İnsan Tabiatını Tanıma*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Akdeniz, C. (2016). Myers Briggs Type Indicator and a sample study: primary education teachers' MBTI profiles. *SDU International Journal of Educational Studies*, 3 (1): 67- 83.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. Holt, Rinehart ve Winston, New York.
- Arık, İ. A. (1996). *Motivasyon ve heyecana giriş*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Aslan, S. (2008). Kişilik, huy ve psiko-patoloji. *Psikiyatride Derlemeler Olgular ve Varsayımlar Dergisi*, 2 (1-2):7-18.
- Burger, J.M. (2016). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. (Çev: İ. D. Erguvan Sarıoğlu), 5. Basım, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Cengiz, A.A. (2019). *Kişilik*, Davranış Bilimleri II İçinde, (Ed: L. Bilgin ve A.A. Cengiz) Anadolu Üniversitesi (Yayın No:3651), Açıköğretim Fakültesi (Yayın No: 2479), ss. 113-127.
- Ceylan, İ.(2019). Kişilik gelişimi din ilişkisi. *Din ve Bilim – Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 2(2): 50-72
- Cüceloğlu, D. (2007). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları*. 16. Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Çivitci, N.ve Arıcıoğlu, A. (2012). Beş faktör kuramına dayalı kişilik özellikleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23:78-96.
- Dal, V. ve Eroğlu, A.H. (2015). Farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin risk algılarının tüketici davranışı açısından incelenmesi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2):361-385.
- Demirkol, A. ve Aslan, S. (2021). Holland'ın tipolojisi, bağlanma ve beş faktör kişilik kuramı üzerine bir derleme çalışması. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(3): 1127-1150.
- Durna, U. (2005). A ve B tipi kişilik yapılarını ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1): 276- 290.
- Engin, İ. (1990). Kültür-kişilik ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33(1-2):171-176.
- Erdem, E. (2013). Hz. Peygamber ve insan onuru: Her insan fitrat üzere doğar. *Diyanet Aylık Dergi*, Kayıt no: 13448/31.

- Erdoğan, İ. (1994). *İşletmelerde davranış*. 4. Basım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Eysenck, H. J. ve Eysenck, S. B. G., (1975). *Manual of the Eysenck personality questionnaire*, Hodder and Stoughton, London.
- Feist, J., ve Feist, G. J. (2009). *Theories of personality* . 7th edition. McGraw-Hill, New York.
- Feist, J., Feist, G.J. ve Roberts, T.A. (2018). *Theories of personality*. 9th edition. McGraw-Hill, New York.
- Gerrig, R.J. ve Zimbardo, P.G. (2015). *Psikolojiye giriş: Psikoloji ve yaşam*, (Çev. G. Sart ve A. A. Özdoğru). Nobel Yayınları, Ankara.
- Güney, S. (2018). *Davranış bilimler*. 11. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Güngör, E. (2000). *Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar*. Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Hall, C.S., Lindzey, G. ve Campbell, J.B. (1998). *Theories of personality*, John Wiley & Sons, Inc., 4th Edition, United State of America.
- Hellriegel, D., Slocum, J. W. JR., ve R.W. Woodman. (1992). *Organizational behavior*. 6. Basım. West Publication Company. N.Y. ABD.
- Horzum, M. B., Ayas, T. ve Padır, M. A. (2017). Beş faktör kişilik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2): 398-408.
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E. E. (2008). *Kişilik kuramları*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Karahan, T.F., Sardoğan, M.E., Özkamalı, E. ve Dicle, A.N. (2006). Öğretmen Adaylarında demokratik tutum, nevrotik eğilimler ve kendini gerçekleştirme, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30:149-158.
- Katipoğlu, B. (2012). Din psikolojisi açısından kişilik ve karakter analizi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(23):341-348.
- Koç, F.P., ve Bayraktar, O. (2019). Üretkenlik karşıtı iş davranışları üzerinde kişilik özelliklerinin etkisi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(35):19-39.
- Maslow, A.(2001). *İnsan olmanın psikolojisi*. (Çev. O. Gündüz),Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul.
- Maslow, A. (2015). *İnsan olmanın psikolojisi*. (Çev. O. Gündüz), 3. Baskı. Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul.
- McCrae, R. R., ve Costa, P. T. (2003). *Personality in adulthood: A five factor theory perspective*. The Guilford Press, New York.
- McShane, S. L. ve Von Glinow, M. A. (2016). *Örgütsel davranış*. (Cev. A. Gunsel ve S. Bozkurt). Nobel Yayıncılık, Ankara.

- McWilliams, N. (2013). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak*. (Çev. E.Kalem). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S., Ramnath, R. (2019). *Modern yaşamda kişilik bozuklukları*. (Çev. E.O. Gezmiş). İstanbul Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Morgan, C. (2009). *Psikolojiye giriş*. (Çeviri Ed.: S. Karakaş ve R. Eski). 18. Baskı, Eğitim Yayınları, Konya.
- Myers, I. B. (1998). Introduction to type, Revised by: K.Kirby Linda, D. Myers Katharine 6th Editon, Mountain View, California.
- Nisan, F. ve Tuncel, I. (2020). Kadına yönelik şiddet olgusunun haberlerde sunumu: Emine Bulut örneği. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6(1):104-123.
- Ordun, G. (2004). Beş temel kişilik özelliği ve alt faktörlerin analizine ilişkin bir çalışma, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Dergisi*, 33(2): 47-71.
- Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 4(4):566-589
- Özgiiven, İ.E. (1992). *Hacettepe kişilik envanteri el kitabı*. (2. Revizyon). Odak Ofset Matbaacılık, Ankara.
- Öztürk, M. O. (2016). *Psikanaliz ve psikoterapi*. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara.
- Robbins, S. P. ve Judge, T. A. (2012). *Örgütsel davranış*. 14. Basım, (Çeviri Ed. İ. Erdem), Nobel Yayıncılık, İstanbul.
- Saydam, B. (2009). *Kişilik bozuklukları*, İ.B. Kulaksızoğlu, R.Tükel, A.Üçok, İ. Yargıç ve O. Yazıcı (Ed.), *Psikiyatri içinde* (326-345). İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi, İstanbul.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VII(1):1-19.
- Schiffman, L.G. ve Kanuk, L.L. (2004). *Consumer behaviour*, 8th Edition, Pearson Prentice Hall, USA.
- Schultz, D.P. ve Schultz, S.E. (2008). Theories of Personality. 9th edition, Wadsworth Cengage Learning.
- Solmuş, T. (2010). İşyeri Terapisi: İş yaşamında kişilik ve davranış sorunları. Papatya yayıncılık Eğitim, İstanbul.
- Şar, V. (2009). *Dissosiyatif bozukluklar*. İ.B. Kulaksızoğlu, R.Tükel, A.Üçok, İ. Yargıç ve O. Yazıcı (Ed.), *Psikiyatri içinde* (156-174). İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi, İstanbul.
- Tarhan, N. (2011). *Güzel insan modeli*. Timaş Yayınları, İstanbul.

- Taşdemir, G. Keskin, G. ve Aktekin, E. (2016). The importance of personality structure within an organization. *Global Business Research Congress (GBRC), PressAcademia Procedia* 2:420-426.
- TDK. (2022). *Kişilik* (Güncel Türkçe Sözlük). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Temizkan, P. ve Arı, Ö. (2019). Turist Rehberi Adaylarının Kişilik Özelliklerinin Mesleğin Gereklere Açısından Değerlendirilmesi, *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 2(1): 65-79.
- Turan, Y.(2009). *Kişilik özellikleri ve dinsel yönelimler üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yanbastı, G.(1996). *Kişilik Kuramları*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 53, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Widiger, T. A. (1998). Sex biases in the diagnosis of personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 12: 95–118.

Reflective Teaching
Perception of EFL
Teachers Who Applied
Reflective Teaching Tools
in Their Class

Özge KÖKSAL

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Reflective Teaching Perception of EFL Teachers Who Applied Reflective Teaching Tools in Their Class

Özge KÖKSAL

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-868-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub417>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Köksal, Ö. (2024). *Reflective Teaching Perception of EFL Teachers Who Applied Reflective Teaching Tools in Their Class*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub417>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Ashraf, H., & Zolfaghari, S. (2018). EFL Teachers' Assessment Literacy and Their Reflective Teaching. *International Journal of Instruction*, 11(1), 425-436.
- Bakhtiar, N., & Okechukwu, E. (2013). Assessing the level of reflective thinking in ELT students. *2nd World Conference on Educational Technology Researches*.
- Ball, S. J. (1994) Intellectuals or Technicians: The Most Urgent Role of Theory in Educational Studies. *Annual address to the standing conference for studies in education*, RSA, London, 4 November 1994.
- Barbara Larrivee (2000) Transforming Teaching Practice: Becoming the critically reflective teacher, *Reflective Practice*, 1:3, 293-307, DOI: 10.1080/713693162
- Bartlett, L. (1990). Teacher development through reflective teaching. Jack. C. Richards & D. Nunan. *Second language teacher education*. New York: Cambridge University Press.
- Barton, J. (1993). Portfolios in teacher education. *Journal of Teacher Education*, 24, 200-210.
- Beckman, D. (1957), Student teachers learn by doing action research. *Journal of Teacher Education*. 8(4), 369-375.
- Bener, E. (2015). "The use of blog activities to promote reflection in an ELT practicum.", (Unpublished master of arts thesis). Bogazici University. Istanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Berk, L., & Winsler, A. (1995). *Scaffolding children's learning: Vygotsky and early childhood education*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Beyer, L. E. (1984). Field experience, ideology and the development of critical reflectivity. *Journal of Teacher Education*, 35(3), 36-41.
- Beyer, L. E. (1988). *Knowing and acting: Inquiry, ideology, and educational studies*. London: Falmer Press.

- Biggs, J. & Tang, C.** (2007). *Teaching for quality learning*. Berkshire: SRHE & Open University Press
- Black, S.** (2001). Thinking about teaching: How teachers can put reflection at the heart of their teaching. *American School Board Journal*, 188 (11), 1-7.
- Boud, D. and Walker, D.** (1998) Promoting reflection in professionals courses: the challenge of context. *Studies in Higher Education*, 23(2), 191-206.
- Boud, D.** (1999). Situating academic development in professional work: Using peer learning. *International Journal of Academic Development*, 4 (1), 3-10.
- Boud, D., Cohen, R. & Walker, D.** (1993) *Using Experience for Learning*. Milton Keynes: Open University Press.
- Boud, D., Keogh, R. and Walker, D.** (1985) Promoting reflection in learning: a model. In D. Boud, R. Keogh and D. Walker (eds.) *Reflection: turning experience into learning*. London: Kogan Page.
- Boyd, E., & Fales, A.** (1983). Reflective learning: Key to learning from experience. *Journal of Humanistic Psychology*, 23(2), 99-117.
- Brockbank, A., & McGill, I.** (1998). *Facilitating Reflective Learning in Higher Education*. (2nded.). Philadelphia: Society for Research into Higher Education & Open University Press Open University press.
- Brooker, R., & O'Donoghue, T. A.** (1993). Promoting Reflection During Practice Teaching in an Australian University: Clarifying the Rhetoric and the Reality. *Australian Journal of Teacher Education*, 18(1).
- Brookfield, S . D.** (1987) *Developing Critical Thinkers: Challenging Adults to Explore Alternate Ways of Thinking and Acting*. Milton Keynes: Open University Press.
- Brookfield, S . D.** (1990) 'Using critical incidents to explore learners' assumptions', in J. Mezirow and Associates (eds) *Fostering Critical Reflection in Adulthood*.
- Brookfield, S.** (1995) *Becoming a Critically Reflective Teacher*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Brookfield, S.** (1998). Critically reflective practice. *The Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 18(4), 197.
- Brookfield, S.** (2009). The concept of critical reflection: Promises and contradictions. *European Journal of Social Work*, 12(3), 293-304.
- Brown, M., Fry, H. & Marshall, S.** (1999) 'Reflective Practice', in H. Fry, S. Ketteridge & S. Marshall (eds) *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice*. London: Kogan Page.
- Buchmann, M.** (1986) Role over person: morality and authenticity in teaching, *Teachers College Record*, 87, pp. 529-543.

- Burbank, M. D., Ramirez, L. A., & Bates, A. J. (2016). The impact of critically reflective teaching: A continuum of rhetoric. *Action in Teacher Education*, 38(2), 104-119.
- Calderhead, J. (1987). *Exploring teachers' thinking*. London: Cassell.
- Calderhead, J. (1989). Reflective teaching and teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 5, 43-51.
- Calderhead, J. (1993). Dilemmas in developing reflective teaching. *Teacher Education Quarterly*.
- Carrington, S., & Selva, G. (2010). "Critical social theory and transformative learning: Evidence in pre-service teachers' service-learning reflection logs.", *Higher Education Research & Development*, 29(1), 45-57.
- Collin, A. (1996). "Re-thinking the relationship between theory and practice: Practitioners as map readers.", *British Journal of Guidance and Counseling*, 24 (1), 67.
- Cook, P.E. (1993). *Defining reflective teaching: How has it been done for research?* Paper presented at the annual Association of Teachers Conference in Los Angeles, California, February 16, 1993.
- Corey, S. (1953). *Action research to improve school practices*. New York: Teachers College Press.
- Crain, W. (2005). *Theories of development concepts and applications* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Cressey, P. & Docherty, P. (2006). Setting the scene for productive reflection. *Productive reflection at work*. Oxford: Routledge, 3-11.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches: Sage publications*.
- Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). "Determining validity in qualitative inquiry.", *Theory into practice*, 39(3), 124-130.
- Cruickshank, D. & Applegate, J. (1981). Reflective teaching as a strategy for teacher growth. *Educational Leadership*, 38 (4), 553-554.
- Cruickshank, D. (1987). *Reflective teaching*. Reston, VA: Association of Teacher Educators.
- Cruickshank, D.R., Holton, J., Fay, D., Williams, J., Kennedy, J., Myers, B. & Hough, J. (1981) *Reflective Teaching: instructor's manual*. Bloomington: Phi Delta Kappa.
- Cunningham, F.M.A. (2001). *Reflective teaching Practice in Adult ESL in Eric Digest*, USA: Washington DC <http://www.cal.org/ncl/DIGESTS>.
- Dahlin, A. (1994). The teacher as a reflective professional. *College Teaching*, 42 (4), 57-60.
- Danielson, C. (1996). *Enhancing professional practice: A framework for teaching*. Alexandria, VA: ASCD.

- Deshler, D.** (1990) 'Conceptual Mapping: Drawing Charts of the Mind', in J.Mezirow et al. (eds) *Fostering Critical Reflection in Adulthood:A Guide to Transformative and Emancipatory Learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Dewey, J.** (1933). *How We Think*. Boston: D.C. Heath.
- Dewey, J.** (1933). *How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative*, Process Vol. 8.
- Donald, R. Cruickshank & Deborah Bainer Jenkins & Kim K. Metcalf.** (2006). *The Act of Teaching*, New York: McGraw Hill.
- Doyle, W.** (1992). Curriculum and pedagogy. In P.W. Philips (Ed.), *Handbook of research on curriculum* (pp. 486-516). New York: Macmillan.
- Duckworth, E.** (1987). *The having of wonderful ideas*. New York: Teachers College Press.
- Dymoke, S., & Harrison, J.** (2008). *Reflective teaching and learning: A guide to professional issues for beginning secondary teachers*. Los Angeles: SAGE
- Edelman, M.** (1977), The Language of Participation and The Language of Resistance1. *Human Communication Research*, 3: 159-170. doi:10.1111/j.1468-2958.1977.tb00514.x
- Education and Training Inspectorate.** (2005). *The Reflective Teacher*. Belfast.
- Elbaz, F.** (1983). *Teacher thinking: A study of practical knowledge*. London: Croom Helm.
- Elbaz, F.** (1988). Critical reflection on teaching: Insights from Freire. *Journal of Education for Teaching*, 14, 171-181.
- Elliott, J.** (1981) Action Research: A Framework for Self-evaluation in Schools. *Working Paper No.1, Schools Council Programme 2. Teacher-Pupil Interaction and the Quality of Learning Project*. Cambridge: Cambridge Institute of Education.
- Elliott, J.** (1988) Teachers as researchers: implications for supervision and teacher education, paper presented at the *Annual Meeting of the American Educational Research Association*, New Orleans.
- Elo, S., & Kyngäs, H.** (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-115.
- Epstein, R. M, & Hundert, E. M.** (2002). Defining and assessing professional competence. *JAMA*, 287(2), 226–35.
- Eraut, M.** (2002). *Developing professional knowledge and competence*. London: RoutledgeFamer
- Eraut, M.** (2004) Editorial: the practice of reflection. *Learning in Health and Social Care*, 3(2), 47-52.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S.** (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1-4.

- Fakazlı, Özlem.** (2017). “Reflection on Reflection: EFL University Instructors Perceptions on Reflective Practices.”, *Hacettepe University Journal of Education*. 32. 19-19. 10.16986/HUJE.2017025118.
- Farrell, T. S.** (2018). Reflective Practice for Language Teachers. In *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching* (eds J. I. Liantas, T. International Association and M. DelliCarpini). doi:10.1002/9781118784235.celt0873
- Farrell, T. S. C.** (2007). *Reflective language teaching: From research to practice*. London, England: Continuum .
- Farrell, T. S. C.** (2015). *Promoting teacher reflection in second language education: A framework for TESOL Professionals*. New York, NY: Routledge.
- Farrell, T.S.** (2004). *Reflective practice in action: 80 reflective breaks for busy teachers*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Fatemipour, H.** (2013). The efficiency of the tools used for reflective teaching in ESL contexts. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1398-1403.
- Feiman-Nemser, S.** (1979). Growth and reflection as aims in teacher education: Directions for research. A paper presented at the national conference “Exploring Issues in Teacher Education: Questions for Research.” Austin, Texas: *Research and Development Center for Teacher Education*, January.
- Fernsten, L. & Fernsten, J.** (2005). Portfolio assessment and reflection: Enhancing learning through effective practice. *Reflective Practice*, 6(2), 303-309.
- Finlay, L.** (2008). Reflecting on ‘Reflective practice’, PBPL paper. Retrieved from [http://www.open.ac.uk/opencetl/files/opencetl/file/ecms/web-content/Finlay\(2008\)-Reflecting-on-reflective-practice-PBPL-paper-52.pdf](http://www.open.ac.uk/opencetl/files/opencetl/file/ecms/web-content/Finlay(2008)-Reflecting-on-reflective-practice-PBPL-paper-52.pdf) on 15th May 2019.
- Florez, M.C.** (2004). Reflective practice in adult ESL settings. *ERIC Digest*. Retrieved January 16, 2005 from the World Wide Web: <http://www.ericdigests.org/2001-4/esl.html>
- Fuller, F., & Bown, O.** (1975). Becoming a teacher. In K. Ryan (Ed.), *Teacher education* (The seventy-fourth NSSE yearbook). Chicago: University of Chicago Press.
- Gaiimo-Ballard, C., Hyatt L.** (2012) Reflection-in-Action Teaching Strategies Used by Faculty to Enhance Teaching and Learning. *Networks Online Journal for Teacher Research*, 14(2), 2.
- Gibbs, G.** (1998). *Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning*. London: Further Educational Unit
- Gökmen, M.** (2014). *Developing EFL instructors’ reflective teaching through collaborative action research and peer observation*, Çağ University, Mersin
- Goodlad, J.** (1983). *A Place Called School*. New York: McGraw Hill.

- Gore, J. & Zeichner, K.** (1991). Action research and reflective teaching in preservice teacher education: A case study from the United States. *Teaching and Teacher Education*, 7, 119-136. 10.
- Gore, J.** (1987). Reflecting on reflective teaching. *Journal of Teacher Education*, 38(2), 33-39.
- Gore, J.** (1993). *The struggle for pedagogies*. New York: Routledge.
- Greene, M.** (1978). The matter of mystification: Teacher education in unquiet times. In *Landscapes of Learning*. New York: Teachers' College Press,.
- Greenwood, J.** (1993) Reflective practice: a critique of the work of Argyris and Schon. *Journal of Advanced Nursing*, 19, 1183-1187.
- Grushka, K., Hinde-McLeod, J. and Reynolds, R.** (2005) Reflecting upon reflection: theory and practice in one Australian university teacher education program. *Reflective Practice*, 6(1), 239-246
- Gurol, A.** (2010). Determining the reflective thinking skills of pre-service teachers in learning and teaching process, *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, Vol. 3(3), p. 387-402.
- Hall, S.** (1997). *Forms of reflective teaching practice in higher education*. In R. Pospisil & L.
- Handal, G., & Lauvas, P.** (1987). *Promoting reflective teaching: Supervision in action*. Milton Keynes: Society for Research in Higher Education & Open University Press.
- Hatton, N. & Smith, D.** (2005). *Reflection in teacher education: towards definition and implementation*. Sydney: University of Sydney School of Teaching and Curriculum Studies.
- Hatton, N., & Smith, D.** (1995). Reflection in teacher education: Towards definition and implementation. *Teaching and Teacher Education*, 11(1), 22-49.
- Hellison, D.** (1993). *Reflective teaching in physical education: Promises and pitfalls*. Paper presented at the CESU Conference, Changes and the Human Dimension of Physical Activity, held in conjunction with the World University Games, Buffalo NY.
- Ian R. Cornford** (2002) Reflective teaching: empirical research findings and some implications for teacher education, *Journal of Vocational Education and Training*, 54:2, 219-236, DOI: 10.1080/13636820200200196
- Imel, S.** (1992) *Reflective Practice in Adult Education*. ERIC DIGEST No. 122. Columbus, OH: ERIC Clearinghouse on Adult, Career and Vocational Education, ED 346 319.
- Jackson, P.** (1968). *Life in classrooms*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

- Jay, J.K. and Johnson, K.L. (2002) Capturing complexity: a typology of reflective practice for teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 18, 73-85.
- Johns, C. (2000). *Becoming a reflective practitioner*. Oxford: Blackwell Science
- Joyce, B., & Clift, R. (1984). The Phoenix Agenda: Essential reform in teacher education. *Educational Researcher*, 13 (4), 5-19.
- Kano, D., Ayana, D., & Chali, G. (2017). Practices and Challenges on Reflective Teaching: an Investigation of Second Cycle Primary Schools (5-8) EFL Teachers in South West Cluster Zones of Oromiya Regional State. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*, 33(2), 225-247.
- Katz, L. (1974). Issues and problems in teacher education. In B. Spodek (Ed.), *Teacher Education: Of the teacher, by the teacher, for the child*. Washington, D.C.: NAEYC.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988) *The Action Research Planner*, 3rd edn. Geelong, Australia: Deakin University Press.
- Killion, J., & Todnem, G. (1991). A process of personal theory building. *Educational Leadership*, 48(6), 14-17.
- Kolb, D. A. (1984) *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Kuit, J. A., Reay, G., & Freeman, R. (2001). Experiences of Reflective Teaching. *Active Learning in Higher Education*, 2(2), 128–142.
- Larrivee, B. (2008). Development of a tool to assess teachers' level of reflective practice. *Reflective practice*, 9(3), 341-360.
- Leon Benade (2015) Teachers' Critical Reflective Practice in the Context of Twenty-first Century Learning, *Open Review of Educational Research*, 2:1, 42-54, DOI: 10.1080/23265507.2014.998159
- Lightfoot, S.L. (1978) *Worlds Apart* (New York, Basic Books).
- Liston, D., & Zeichner, K. (1990). Reflective Teaching and Action Research in Preservice Teacher Education. *Journal of Education for Teaching*, Vol. 16(3).
- Liston, D., & Zeichner, K. (1991). *Teacher education and the social conditions of schooling*. New York: Routledge.
- Mann, K., Gordon, J., MacLeod, A. (2009). Reflection and reflective practice in health professions education: a systematic review. *Advances in Health Sciences Education*, 14(4), 595-621.
- Marzban, A., & Ashraafi, N. (2016). Assessing reflective thinking skills in EFL/ESL instructors based on differences in graduation degree and nationality. *Reflective practice*, 17(6), 681-693.

- Mattingly, C.** (1991) 'Narrative Reflections on Practical Actions: Two Learning Experiments in Reflective Storytelling', in D.A. Schön (ed.) *The Reflective Turn*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mckernan, J.** (1996) *Curriculum Action Research: A Handbook of Methods and Resources for the Reflective Practitioner*; 2nd edn. London: Kogan Page.
- McNeil, J. D.** (1982). A scientific approach to supervision. In T. J. Sergiovanni (Ed.), *Supervision of teaching* (pp. 18-34). Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M.** (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*: sage.
- Mirzaei, Fariba & Phang, Fatin & Kashefi, Hamidreza.** (2014). Measuring Teachers Reflective Thinking Skills. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 141. 640-647. 10.1016/j.sbspro.2014.05.112.
- Moustakas, C.** (1994). *Phenomenological research methods*: Sage publications.
- Murray, E.** (2015). Improving teaching through collaborative reflective teaching cycles. *Investigations in Mathematics Learning*, 7(3), 23-29.
- National Council for Accreditation of Teacher Education.** (2008). *Professional standards for the accreditation of teacher preparation institutions*. Washington, DC: NCATE.
- Niki Tsangaridou & Daryl Siedentop** (1995) Reflective Teaching: A Literature Review, *Quest*, 47:2, 212-237, DOI: 10.1080/00336297.1995.10484153
- Oja, S. N. & Pine, G. J.** (1989) *Collaborative Action Research: A Developmental Approach*. Philadelphia: Falmer.
- Ostorga, A. N.** (2006). Developing teachers who are reflective practitioners: A complex process. *Issues in Teacher Education*, 15(2), 5.
- Pacheco, A. Q.** (2005). Reflective teaching and its impact on foreign language teaching. *Revista Electrónica "Actualidades Investigativas en Educación"*, 5, 1-19.
- Parkes, K.A., & Kajder, S.B.** (2010). *Eliciting and Assessing Reflective Practice: A Case Study in Web 2.0 Technologies*.
- Patton, M. Q.** (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*: Sage publications.
- Pellerin, Martine & Nogués, Fraño.** (2015). Becoming Reflective and Inquiring Teachers: Collaborative Action Research for In-service Chilean Teachers. *Revista Electrónica de Investigación Educativa*. 17. 46-60.
- Pennington, M.** (1992). Reflecting on teaching and learning: A development focus for the second language classroom. In *Perspectives on Second Language Classroom Teacher Education*. eds. J. Flowerdew, M. Brock, and S. Hsia. Kowloon: City Polytechnic of Hong Kong.

- Perrodin, A.** (1959). Student teachers try action research. *Journal of Teacher Education*, 10(4), 471-474.
- Peters, J.** (1991) 'Strategies for Reflective Practice', in R. Brockett (ed.) *Professional Development for Educators of Adult and Continuing Education*, No. 51. San Francisco: Jossey- Bass.
- Pickett, A.** (1996). *Reflective teaching practices and academic skills instruction*. Retrieved January 5, 2004 from the World Wide Web: <http://www.indiana.edu/1506/mod02/pickett.html>
- Price, J., & Valli, L.** (2005). Preservice teachers becoming agents of change: Pedagogical implications for action research. *Journal of Teacher Education*, 56, 57-72.
- Quesada, Allen.** (2011). Reflective teaching and its impact on foreign language teaching. *Actualidades Investigativas en Education*. 5. 10.15517/aie.v5i3.9166.
- Quinn, F.M.** (1988/2000) Reflection and reflective practice. In C.Davies, L.Finlay and A. Bullman (eds.) *Changing practice in health and social care*. London: Sage. (Original work published in 1988 and reproduced in 2000).
- Ramirez, A.** (1992). *Creating contexts for second language acquisition: Theory and methods*. White Plains, N.Y.: Longman Publishers.
- Reagan, T.G., Case, C.W., & Brubacher, J.W.** (2000). *Becoming a reflective educator: How to build a culture of inquiry in the schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Reid, A.** (2004). *Towards a culture of inquiry in DECS*. Retrieved from http://www.earlyyears literacy.sa.edu.au/files/links/link_58027.pdf
- Reynolds, M.** (1998) Reflection and Critical Reflection in Management Learning. *Management Learning*, 29(2), 183-200.
- Richards, J. C. & Lockhart, C.** (1994). *Reflective Teaching in Second Language Classrooms*. New York: Cambridge University Press.
- Richards, J. C., & Lockhart, C.** (1996). Interaction in the second language classroom. *Readings in Methodology*, 66.
- Richards, J.** (1998). *Reflective teaching in second language classrooms*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Richardson, V.** (1990). The evolution of reflective teaching and teacher education. In R. Clift, W. R. Houston, & M. Pugach (Eds), *Encouraging reflective practice in education*, (pp. 3-19). New York: Teachers College Press
- Richert, A.** (1990). Teaching teachers to reflect: A consideration of programme Structure. *Journal of Curriculum Studies*, 22 (6), 509-527.

- Rodgers, C.** (2002). Defining reflection: Another look at John Dewey and reflective thinking. *Teachers College Record*, 104(4), 842-866.
- Rose, M.** (2007). The reflective practitioner. *European Center for Modern Languages*.
- Rosenberg, M. S., Sindelar, P. T., & Hardman, M. L.** (2004). Preparing Highly Qualified Teachers for Students with Emotional or Behavioral Disorders: The Impact of NCLB and IDEA. *Behavioral Disorders*, 29(3), 266-278.
- Ross, D.** (1989). First steps in developing a reflective approach. *Journal of Teacher Education*, 40(2), 22-30.
- Ross, D.** (1990). Programmatic structures for the preparation of reflective teachers. In R. Clift, W. Houston, & M. Pugach (Eds.), *Encouraging reflective practice in education: An analysis of issues and program* (pp. 97-118). New York: Teachers College Press
- Ross, D., & Kyle, D.** (1987). Helping preservice teachers to learn to use teacher effectiveness research appropriately. *Journal of Teacher Education*, 38(2), 40-44.
- Russell, T.** (1988). From pre-service teacher education to first year of teaching: a study of theory and practice. In J. Calderhead (Ed.). *Teachers' professional learning*. London: Falmer Press.
- Salzillo, F., & Van Fleet, A.** (1977). Student teaching and teacher education: A sociological model for change. *Journal of Teacher Education*, 28, 27-31.
- Saunders, W. M., Goldenberg, C. N., & Gallimore, R.** (2009). *Increasing achievement by focusing grade-level teams on improving classroom learning: A prospective, quasi-experimental study of Title I schools*.
- Scales, P., Briddon, K., & Senior, L.** (2013). *Teaching in the lifelong learning sector*. Maidenhead: Open University Press
- Scanlan, J., Care, D., & Udod, S.** (2002). Unravelling the unknowns of reflection in classroom teaching. *Journal of Advanced Nursing*, 38(2), 136-143.
- Schön, D.** (1938). The reflective practitioner. *New York*, 1083.
- Schön, D. A.** (1987). *Educating the reflective practitioner: how professionals think in action*. San Francisco: Jossey-Bass, 1987.
- Schulman, L.** (1987). Knowledge and teaching: Foundations of a new reform. *Harvard Educational Review*, 57, 1-22.
- Schön, D.** (1983). *The Reflective Practitioner: How professionals think in action*, New York: Basic Books.
- Shumsky, A.** (1958). *The action research way of learning*, New York: Teachers College Bureau of Publications.

- Smyth, W. J.** (1984). Teachers as collaborative learners in clinical supervision : A state of the art review. *Journal of Education for Teaching*, 10 (1), 24- 38.
- Soisangwarn, A. & Wongwanich, S.** (2014). Promoting the Reflective Teacher through Peer Coaching to Improve Teaching Skills. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 116. 10.1016/j.sbspro.2014.01.601.
- Song, H., Koszalka, T., & Grabowski, B.,** (2005). Exploring Instructional Design Factors Prompting Reflective Thinking in Young Adolescents. *Canadian Journal of Learning and Technology*. 31(2), 49-68.
- Soodmand Afshar, H., & Farahani, M.** (2018). Inhibitors to EFL teachers' reflective teaching and EFL learners' reflective thinking and the role of teaching experience and academic degree in reflection perception. *Reflective practice*, 19(1), 46-67.
- Stefani, L.** (1997) *Reflective Learning in Higher Education: Issues and Approaches*, UCoSDA Briefing Paper 42. Sheffield: University of Sheffield.
- Stoiber, K.** (1991) The Effect of Technical and Reflective Instruction on Pedagogical Reasoning and Problem Solving, *Journal of Teacher Education*, 42(2), pp. 131-139.
- Surgenor, P.** (2011). *Tutor, Demonstrator & Coordinator Development at UCD*. Retrieved from <https://www.ucd.ie/t4cms/Reflective%20Practice.pdf>
- Thiel, T.** (1999). Reflections on critical incidents. "*Prospect*, 14"(1), 44-52
- Thompson, N., & Pascal, J.** (2012). Developing critically reflective practice. *Reflective Practice*, 13(2), 311-325.
- Thorpe, M.** (2000) 'Encouraging Students to Reflect as Part of the Assignment Process.1(1): 79–92. Student Responses and Tutor Feedback', *Active Learning in Higher Education*.
- Tok, Ş.** (2008). The impact of reflective thinking Activities on Student Teachers' Attitudes toward teaching profession, performance and reflections. *Journal of Education and Science*, 33, 104-117.
- Tok, Ş., & Dolapçioğlu, S. D.** (2013). Reflective teaching practices in Turkish primary school teachers. *Teacher development*, 17(2), 265-287.
- Tom, A. & Valli, L.** (1990) Professional Knowledge for Teachers, in W. Houston (Ed.) *Handbook of Research on Teacher Education*. New York: Macmillan.
- Turney, C.** (1982). *Supervisor Development Programmes: Role Handbook*. Sydney: Sydney University Press.
- Tutunis, B., & Hacifazlioglu, O.** (2018). The Impact of Reflective Practices of English Language Teachers on the Development of A Sense of Agency. *Journal of Education and Training Studies*, 6(10), 107. doi: 10.11114/jets.v6i10.3409
- Valdez, P. N., Navera, J. A., & Esteron, J. J.** (2018). What is Reflective Teaching? Lessons Learned from ELT Teachers from the Philippines.

The Asia-Pacific Education Researcher, 27(2), 91-98. doi:10.1007/s40299-018-0368-3

- Van Manen, M.** (1977). Linking ways of knowing with ways of being practical. *Curriculum Inquiry*, 6(3), 205-228.
- Wallace, M.** (1987) A historical review of action research, *Journal of Education for Teaching*, 13, pp. 97-115.
- Wallace, M. J.** (1991). *Training foreign language teachers: A reflective approach*. New York: Cambridge University Press.
- Wallace, M. J.** (1998). *Action research for language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Watts, A., & Coleman, I.** (2007). *Reflection as a component of blended learning approach: Encouraging engagement and reengagement*. Retrieved from bioscience. heacademy.ac.UK/ftp/event.
- Wellington, J.** (2015). *Educational research: Contemporary issues and practical approaches*: Bloomsbury Publishing.
- Wubbels, T. H., & Korthagen, F. A. J.** (1990). The effects of a pre-service teacher education program for the preparation of reflective teachers. *Journal of Education for Teaching*, 16(1), 29-43.
- Yildiz, M.** (2018). *İlkokul 4. sınıf fen bilimleri dersinde yansıtıcı öğretim ile Desteklenmiş Basamaklı öğretimin akademik başarıya ve tutuma etkisi*. Bartın University, Bartın
- Zeichner, K.** (1981). Reflective teaching and field-based experience in teacher education. *Interchange*, 12, 1-22.
- Zeichner, K.** (2007). Accumulating knowledge across self-studies in teacher education. *Journal of Teacher Education*, 58(36), 36- 46.
- Zeichner, K. M., & Liston, D. P.** (1996). *Reflective teaching: an introduction*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Zeichner, K., & Liston, D.** (1990). Traditions of reform and reflective teaching in U.S. teacher education. *East Lansing, MI*: National Center for Research in Teacher Education.
- Zeichner, K., & Tabachnick, B.R.** (1991). Reflections on reflective teaching. In B.R. Tabachnick & K. Zeichner (Eds.), *Issues and practices in inquiry-oriented teacher education* (pp. 1-21). London: Falmer Press.
- Zeichner, K.M. & Liston, D. P.** (1987). Teaching student teachers to reflect. *Harvard Educational Review*. 56(1), 23-48. Posted with permission of the publisher.

Bireylerin Rekreatif
Etkinliklere Bilinçli
Katılımlarının Farklı
Parametrelerle İncelenmesi

Özge Sezik Tanyeri

Orcan Mızrak

Editör: Levent Tanyeri

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Bireylerin Rekreatif Etkinliklere Bilinçli Katılımlarının Farklı Parametrelerle İncelenmesi

Özge Sezik Tanyeri • Orcan Mızrak • Editör: Levent Tanyeri

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover paint by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-963-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub539>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Sezik Tanyeri, Ö., Mızrak, O., Tanyeri, L. (ed) (2024). *Bireylerin Rekreatif Etkinliklere Bilinçli Katılımlarının Farklı Parametrelerle İncelenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub539>.

License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynakça

- Akgemci, T., Çelik, A., Aydoğan, E., Akatay, A., (2003), Zaman Yönetimi ve Yönetmel Zamanda Etkinlik, (Editör: M. Şerif Şimşek, Adnan Çelik), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Akgül, B.M. (2011). Farklı Kültürdeki Bireylerin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi: Ankara-Londra Örneği. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Alexandris, K., Carroll, B., “Demographic Differences In The Perception Of Constrains On Recreational Sport Participation:Results From A Study In Greece”, Leisure Studies, 16, 1997, s. 107-125.
- Atmaca, H. (1997). Boş Zaman, Kütüphane Bağlamında Psikolojik ve Sosyolojik Açılardan Birey. Türk Kütüphaneciliği. c.11, s.335.
- Aydoğan, İ. (2006). Kadın Öğretim Elemanlarının Boş Zamanlarını Değerlendirme Ekinlikleri.
- Aytaç, Ö. (2002). Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt, 12, 231-260.
- Bailey, M., & McLaren, S. (2005). Physical activity alone and with others as predictors of sense of belonging and

- mental health in retirees. *Aging & mental health*, 9(1), 82-90.
- Bartko, W. T. & Eccles J. S. (2003). "Adolescent Participation in Structured and Unstructured Activities: a Person-Oriented Analysis". *Journal of Youth and Adolescence*, 32, 233-242.
- Bedir, F. (2016). Boş Zaman (Rekreasyonel) Aktivitelerinin Stresin Üstesinden Gelebilmeye Rolünün İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Bekdemir, A.P. (2009). İstanbul-Azizpaşa Ormanı İçerisinde Bir Rekreasyon Planlama Modeli Oluşturulması. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Biddle, S. J. & Mutrie, N. (2007). *Psychology of Physical Activity, Determinants, Well-Being and Interventions*. Routledge.
- Bowdin, G.A.J. McDonnell, I. Allen, J. and O'Toolo, W. (1999). *Events management*. Australia: Butter Worth Heinemann.
- Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. New York: Routledge.
- Brown, C. A. Francis, M. Judith, V. (2008). The Link Between Successful Aging and Serious Leisure. *Int'l. J. Aging and Human Development*. 66 (1), s.73-95.
- Brown, K. W. & Kasser, T. (2005) Are psychological and ecological well-being compatible? The role of values, mindfulness, and lifestyle. *Social Indicators Research*. 74, 349-368.
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 822-848.
- Bucher CH, Bucher CA.(1974). *Recreation For Today's Society*. New Jersey:1-7.

- Bull, C. Hoose, J. and Weed, M. (2003). An introduction to leisure studies. UK: Prentice Hall.
- Carmody, J., & Baer, R. A. (2008). Relationships between mindfulness practice and levels of mindfulness, medical and psychological symptoms and well-being in a mindfulness based stress reduction program. *Journal of Behavioral Medicine*, 31, 23–33.
- Coleman Denis; Iso-Ahola, Seppo E. (2001). Effects of Recreation and Park District on Human Development and Other Benefits, Excerpt from CRPD Draft Master Plan Update.
- Cordes, K.A. İbrahim, H.M. (1991). Application İn Recreation & Leisure For Today and Future. London: Mosby Company. s.262–268.
- Demirel M., Harmandar D. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 839–846.
- Dengin, S., & Koç, F. (2016). Kültür Endüstrisi Bağlamında Moda Ve Gençlerin Modayı Kullanma Durumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (1), 203-222.
- Eberth, J., & Sedlmeier, P. (2012). The effects of mindfulness meditation: a meta-nalysis. *Mindfulness*, 3(3), 174-189.
- Emir, E. (2012). Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon.
- Erdemli, A. (2002). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. İstanbul: E Yayınları.
- Flugel-Colle, K. F., Vincent, A., Cha, S. S., Laura, L. L., Bauer, B. A., ve Wahner-Roedler, D. L. (2009). Measurement of quality of life and participant experience with the mindfulnessbased stres reduction program. *Complementary Therapies in Clinical Practice*.
- Germer, C. K., Siegel, R. D., & Fulton, P. R. (2005). *Mindfulness and psychotherapy*. New York: Guilford.

- Goldberger, L. & Breznitz, S. (Eds.). (1993). Handbook of stress: Theoretical and clinical aspects. New York: The Free Press.
- Güçlü, M. (2013). Gençlik döneminde boş zaman faaliyetlerinin yeri ve önemi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1):158-169.
- Hacıoğlu, Necdet. Gökdeniz, Ayhan. Dinç, Yakup. (2009). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları. Ankara: Detay Yayıncılık. c.2, s.55-56.
- Hall, C. M. Page, S. J. (2006). The Geography of Tourism and Recreation. New York: Routledge.
- Hansen, E., Lundh, L. G., Homman, A., & Wångby-Lundh, M. (2009). Measuring mindfulness: pilot studies with the Swedish versions of the mindful attention awareness scale and the Kentucky inventory of mindfulness skills. *Cognitive Behaviour Therapy*, 38(1), 2-15.
- Hazar, A. (2003). Rekreasyon ve Animasyon. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A.(1999). Turizm İşletmelerinde Animasyon: Rekreasyon, Animasyon Teorisi ve Uygulamalı Animasyon Etkinlikleri. Ankara: Detay Yayıncılık
- Heintzman, P& Mannell, R. C. (2003). “Spiritual Functions of Leisure and Spiritual Well-Being: Coping With Time Pressure”. *Leisure Sciences*. 25(2-3), 207-230.
- Horner, S. Swarbrooke, J. (2005). *Leisure Marketing: A Global Perspective* (Paperback). 1st Edition. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Howell, A. J., Digdon, N. L., Buro, K., & Sheptycki, A. R. (2008). Relations among mindfulness, wellbeing and sleep. *Personality and Individual Differences*, 45, 773-777
- Iwasaki, Y., & Mannell, R. C. (2000). “Hierarchical Dimensions of Leisure Stress Coping”. *Leisure Sciences*. 22(3), 163-181.

- Johnson J. Bourke M. Morrison D. et al. (2000). *Advanced Leisure and Recreation*. 1st edition. Cambridge: Oxford University Press.
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme*. 7.Basım. Ankara: Gazi Kitabevi
- Karaküçük, S. Ekenci, G. (1995). *Okulların Boş Zamanları Değerlendirme (Rekreasyon) Eğitimindeki Rolü*. Milli Eğitim Dergisi. c.128, s.62-66.
- Kaya, S. (2003). *Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimi ve Etkinliklerin Sosyalleşmeye Etkisi*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Kılbaş, Ş. (1994). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Yayınları.
- Kılıç, M., & Şener, G. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Sosyolojik Etkenler ve Yapısal Kısıtlamalar*. Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 3(3).
- Kong, F., Wang, X. & Zhao, J. (2014). *Dispositional mindfulness and life satisfaction: The role of core self-evaluations*. Personality and Individual Differences, 56,165-169.
- Köybaşı, N. (2006). *Boş zaman sosyolojisi ve boş zamanları değerlendirme aracı olarak dinlence turizmi ve kültür turizmine katılan yerli turistlerin karşılaştırmalı sosyolojik analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lykins Emily L. B. & Baer Ruth A. (2009). *Psychological Functioning in a Sample of Long-Term Practitioners of Mindfulness Meditation: Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 23, 226-241.
- Mansuroğlu, S. (2002). *Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon*

- eğilimlerinin belirlenmesi. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 15(2), 53-62.
- McAuley, E. & Rudolph, D. (1995). "Physical Activity, Aging, and Psychological Well-Being". *Journal of Aging & Physical Activity*, 3(1).
- Mccrory, J. L. Salacinski, A. J. Hunt, S. E. & Greenspan, S. L. (2009). "Thigh Muscle Strength In Senior Athletes and Healthy Controls". *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 23(9), 2430-2436.
- Mirzeoğlu, N. (2003). *Spor Bilimlerine Giriş*. Ankara: Bağırğan Yayımevi.
- Orak, S., Özen, T., & Orak, M. E. (2009). Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin sigara, alkol alışkanlıkları ve sosyokültürel özelliklerinin incelenmesi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(3).
- Orsega-Smith, E. Payne, L. L. & Godbey, G. (2003). "Physical and Psychosocial Characteristics of Older Adults Who Participate In A Community-Based Exercise Program". *Journal of Aging and Physical Activity*, 11(4), 516-532.
- Özen, Y. (2017). Farkında Mıyız?(Bilişsel Farkındalık İle Psikolojik İyi Oluşun İçerleşmesi) Özet, *Kesit Akademi Dergisi*, Sayı 7, 167-189.
- Özyeşil, Z., Arslan, C., Kesici, Ş., & Deniz, M. E. (2011). Bilinçli farkındalık ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(160):224-235.
- Robinson J.A (2003). *Perceived Freedom and Leisure Satisfaction of Mothers With Preschool-Aged Children*, Master Thesis.Ohio University Faculty of College of Healt and Human Services, Ohio.
- Roemer, L., Lee, J. K., Salters-Pedneault, K., Erisman, S. M., Orsillo, S. M., ve Mennin, D. S. (2009). Mindfulness and emotion regulation difficulties in generalized anxiety disorder: preliminary evidence for independent and overlapping contributions. *Behavior Therapy*, 40, 142-154.

- Sachs, B. C. (1991). "Coping With Stress". *Stress Medicine*, 7, 61–63. Sharp ve Mannel (1996)
- Saçcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*. İzmir: Cumhuriyet Basım Evi.
- Scale, A. A. (2012). Psychometric proprieties of Spanish version of Mindful Attention Awareness Scale (MAAS). *Actas Esp Psiquiatr*, 40(1), 19-26.
- Scout, M., (1997), *Zaman Yönetimi*, Rota Yayınları, İstanbul.
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2002). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression: A new approach to preventing relapse*. New York: Guilford.
- Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M. A., & Kocaekşi, S. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Sobel, D. (1995). "Rethinking Medicine: Improving Health Outcomes With Cost-Effective Psychosocial Interventions". *Psychosomatic Medicine*, 57, 234–244.
- Tatar, G. (2000). *Turizm ve Rekreasyon Açısından Karadeniz Ereğli Cehennem ağız Mağaralarının Kullanıcı İlişkilerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Taylor S.E., Peplau, L.A. & Sears, D. O. (2007) *Sosyal psikoloji* (Çeviren, A. Dönmez) İmge.
- Tekin, M., Yıldız, M., Akyüz, M., & Uğur, O. A. (2007). Karaman yüksek öğrenim kredi ve yurtlar kurumunda kalan üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım ve beklentilerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9(1):121-135.
- Tellan, D. (2016). Mekân, Eğlence ve Popüler Kültür İlişkisini Değerlendirmek. *Eğlence Endüstrisi*, 1(1): 136-148.
- Tezcan, M. (1993). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

- Torkildsen, G. (1999). *Leisure and Recreation Management*. London: E and FN Spon.
- Trenberth, L.& Dewe, P. (2002). The Importance of Leisure As A Means of Coping With Work Related Stress: An Exploratory Study. *Counselling Psychology Quarterly*, 15, 59-72.
- Tutar, H. (2000). *Kriz ve Stres Ortamında Yönetim*. İstanbul: Hayat Yayınları. Kişisel Gelişim Dizisi. No.14.
- Tutar, H., (2007), *Zaman Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Tütüncü, Ö., & Aydın, İ. (2014). Toplum ve Açık Hava Rekreasyon Faaliyetleri: ABD Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 118-120.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N. & Taş, İ. (2015). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 69-83.
- Ülev, E. (2014). Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık düzeyi ile stresle başa çıkma tarzının depresyon, kaygı ve stres belirtileriyle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Wang, Y. & Kong, F. (2014). The role of emotional intelligence in the impact of mindfulness on life satisfaction and mental distress. *Social Indicators Research* 116 (3), 843-852.
- Weinstein, N., Brown, K. W, ve Ryan, R. M. (2009). A multi-method examination of the effects of mindfulness on stress attribution, coping, and emotional well-being. *Journal of Research in Personality*, 43, 374-385.
- Weissinger, E. & Bandalos, D. L. (1995). "Development, Reliability and Validity of A Scale To Measure Intrinsic Motivation In Leisure". *Journal of Leisure Research*. 27, 379-400.
- Winefield, A. H. Tiggemann, M. & Winefield, H. (1992). "Spare Time Use and Psychological Well-Being In

- Employed and Unemployed Young People". Journal of Occupational and Organisational Psychology, 65, 307-313.
- Yetiş, Ü. (2008). Orta öğrenim öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yıkılmaz, M., & Gündül, M. D. (2015). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu, yaşamda anlam ve bilinçli farkındalık arasındaki ilişkiler. Ege Eğitim Dergisi, 16(2), 297-315.
- Zorba, E. Kartal, R. (2000). Sağlığımız ve Egzersiz. Ankara: Ata kitapevi.
- Zülal, A. (2002). Sağlık İçin Hareket Edin. Bilim ve Teknik Dergisi. Ağustos. s.72-75.

Para ve Sermaye Piyasaları Üzerine Araştırmalar

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Adem Ruhan SÖNMEZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Para ve Sermaye Piyasaları Üzerine Araştırmalar

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Adem Ruhan SÖNMEZ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-9-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub576>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Sönmez, A. R. (ed) (2024). *Para ve Sermaye Piyasaları Üzerine Araştırmalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub576>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Aktar, İ. (2024). Evaluation of the Effect of Expansionary Monetary Policy Implemented During COVID-19 on the Türkiye, EU and US Economies. *Journal of Economics and Research*, 5(2), 22-32. <https://doi.org/10.53280/jer.1502393>
- Apel, M., Claussen, C. A., Lennartsdotter, P., & Røisland, Ø. (2018). Monetary Policy Committees: Comparing Theory and” Inside” Information from MPC Members. *42th issue (December 2015) of the International Journal of Central Banking*. <https://www.ijcb.org/journal/ijcb15q5a2.htm>
- Barnett, W. A. (1980). Economic monetary aggregates an application of index number and aggregation theory. *Journal of Econometrics*, 14(1), 11–48. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(80\)90070-6](https://doi.org/10.1016/0304-4076(80)90070-6)
- Bernanke, B. S. (2007). *Inflation Expectations and Inflation Dynamics: Key Lessons for Central Banking*. NBER Working Paper Series.
- Blanchard, O. (2021). *Macroeconomics* (8th ed.). Pearson Education.
- Christl, M., De Poli, S., Figari, F., Hufkens, T., Leventi, C., Papini, A., & Tumino, A. (2024). Monetary compensation schemes during the COVID-19 pandemic: Implications for household incomes, liquidity constraints and consumption across the EU. *The Journal of Economic Inequality*, 22(2), 411-431. <https://doi.org/10.1007/s10888-023-09596-4>
- Eğilmez, M. (2018). Para Arzı Nedir ve Nasıl Ölçülür?. *Kendime Yazılar*. <https://www.mahfiyegilmez.com/2018/07/para-arz-nedir-ve-nasl-olculur.html>. (Erişim: 02.12.2024)
- Fabris, N. (2024). Monetary policy between stability and growth. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 13(1), 27-42. <https://doi.org/10.2478/jcbtp-2024-0002>
- Federalreserve (2024). What is the money supply? Is it important. Money, Interest Rates, and Monetary Policy. https://www.federalreserve.gov/faqs/money_12845.htm#:~:text=The%20money%20supply%20is%20the,hold%20as%20short%2Dterm%20investments. Erişim (02.12.2024).
- Financial Source (2024). Understanding the role of monetary policy committee. <https://financialsource.co/monetary-policy-committee-mpc/>. Erişim (30.11.2024).
- Finnegan (2019). Money Supply. Federal Reserve Bank of Richmond. https://www.richmondfed.org/publications/research/econ_focus/2019/q1/jargon_alert (Erişim, 30.11.2024)
- Friedman, M. (1995). The Role of Monetary Policy. In: Estrin, S., Marin, A. (eds) *Essential Readings in Economics*. Palgrave, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-24002-9_11

- Friedman, M. (1989). Quantity Theory of Money. In: Eatwell, J., Milgate, M., Newman, P. (eds) *Money*. The New Palgrave. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-19804-7_1
- Frisch, H. (1977). Inflation Theory 1963-1975: A "second generation" survey. *Journal of Economic Literature*, 1289-1317. <https://www.jstor.org/stable/2722965>
- Glebocki Keefe, H. (2024). Experimenting with Unconventional Monetary Policy: Quantitative Easing in Emerging Markets During COVID-19. *International Economic Journal*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/10168737.2024.2350386>
- Knicker, M. S., Naumann-Woleske, K., Bouchaud, J. P., & Zamponi, F. (2024). Post-COVID inflation and the monetary policy dilemma: An agent-based scenario analysis. *Journal of Economic Interaction and Coordination*, 1-55. <https://doi.org/10.1007/s11403-024-00413-3>
- Koopmans, T. (1942). The dynamics of inflation. *The Review of Economics and Statistics*, 24(2), 53-65. <https://doi.org/10.2307/1924376>
- Mishkin, F. S. (2019). *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets* (12th ed.). Pearson Education.
- Prabheesh, K. P., Wickramarachchi, V., & Kumar, S. (2024). Assessing the Impact of US Monetary Policy on Foreign Currency Debt and Credit Growth in Emerging Markets During the COVID-19 Pandemic. *Emerging Markets Finance and Trade*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2024.2303991>
- Rathnayaka, I. W., Khanam, R., & Rahman, M. M. (2024). Examining Monetary Policy Measures and Their Impacts During and After the COVID Era: OECD Perspectives. *Economies*, 12(6), 154. <https://doi.org/10.3390/economies12060154>
- Schrank, J. (2024). The impact of a crisis on monetary policy's influence on financial markets: Evidence from the COVID-19 pandemic. *Cogent Economics & Finance*, 12(1), 2322874. <https://doi.org/10.1080/23322039.2024.2322874>
- Serletis, A., & Dery, C. (2024). Monetary policy in advanced and emerging economies. *Macroeconomic Dynamics*, 1-29. <https://doi.org/10.1017/S1365100524000105>
- Taylor, J. B. (1993). Discretion versus Policy Rules in Practice. *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy*, 39, 195-214. [https://doi.org/10.1016/0167-2231\(93\)90009-L](https://doi.org/10.1016/0167-2231(93)90009-L)
- TCMB (2024). Parasal Büyüklükler (Monetary Aggregates). <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB%20TR/Main%20Menu/Banka%20Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler%20Sozlugu/>

Sozluk/P/Parasal%20Buyuklukler%20(Monetary%20Aggregates). Erişim (30.11.2024).

- U.S. House of Representatives (2024). AFTER ACTION REVIEW OF THE COVID-19 PANDEMIC: The Lessons Learned and a Path Forward. *Committee On Oversight and Accountability*. <https://oversight.house.gov/report/after-action-review-of-the-covid-19-pandemic-the-lessons-learned-and-a-path-forward/>. Erişim (03.12.2024)
- Wu, J. C., Xie, Y., & Zhang, J. (2024). Does Unconventional Monetary and Fiscal Policy Contribute to the COVID Inflation Surge? (No. w33044). *National Bureau of Economic Research*. <https://doi.org/10.3386/w33044>

Kaynakça

- Akyüz, Y., Yıldız, F., Kaya, Z. (2013). Veri zarflama analizi (VZA) ve malmquist endeksi ile toplam faktör verimlilik ölçümü: BİST’te işlem gören mevduat bankaları üzerine bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(4), 110-130.
- Antunes, J., Hadi-Vencheh, A., Jamshidi, A., Tan, Y., Wanke, P. (2022). Bank efficiency estimation in China: DEA-RENNA approach. *Annals of Operations Research*, 315:1373-1398.
- Banker, R. D., Chanes, A., Cooper, W., (1984). Some model for estimating technical and scale inefficiencies in data envelopment analysis. *Management Science* 30, 1078-1092.
- Basri, M.F, Muhamat, A. A., Jaafar, M.N. (2018). The efficiency of islamic banks in Malaysia: Based on DEA and Malmquist productivity index. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research*, 6(3), 15-27.
- Behdioğlu, S. ve Özcan, G. (2009), “Veri Zarflama Analizi ve Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14 (3), 301–326.
- Budak, H. (2011), “Veri Zarflama Analizi ve Türk Bankacılık Sektöründe Uygulaması”, *Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 23(3), ss. 95-110.
- Caves, D.W., L.R. Christensen ve W.E.Diewert. (1982) “The economic theory of index numbers and the measurement of input, output and productivity”. *Econometrica*, 50, 1393-1414.
- Charnes, A., & Cooper, W. W. (1962). Programming with linear fractional functionals. *Naval Research Logistics Quarterly*, 9, 181–185.
- Charnes, A., Cooper, W. W., Lewin, A. Y., & Seiford, L. M. (1995). *Data envelopment analysis: Theory methodology and applications*. Kluwer.
- Charnes, A., Cooper, W. W., & Rhodes, E. (1978). Measuring the efficiency of decision making units. *European Journal of Operational Research*, 2, 429–444.
- Cooper, W. W., Park, K. S., & Pastor, J. T. (1999). RAM: A range adjusted measure of inefficiency for use with additive models, and relations to other models and measures in DEA. *Journal of Productivity Analysis*, 11, 5–42.
- Dinçer, E. (2008), “Veri Zarflama Analizinde Malmquist Endeksiyle Toplam Faktör Verimliliği Değişiminin İncelenmesi Ve İMKB Üzerine Bir Uygulama”, *Marmara Üniversitesi, İİBF Dergisi*, XXV(2), ss. 825-846.
- Dinçer, E.İ. ve Göral, R. (2017). VZA Temelli TOPSIS metodu ile konaklama kapasitesinin etkin kullanımı açısından illerin sıralanması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 539-558.

- Dirik, C., Kandil Göker, İ.E. (2022). Türkiye'deki mevduat bankalarının üretim ve aracılık etkinlikleri: İki-aşamalı network VZA uygulaması. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24(1), 386-409.
- Duranay, S. (2017). Türk mevduat bankalarının veri zarflama analizi (VZA) ile göreceli etkinliklerinin ölçülmesi. Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1 (2), 131-143.
- Eriki, P. O. and Osagie, O. (2014). Performance Efficiency of Selected Quoted Commercial Banks in Nigeria: A DEA Approach. *International Journal of Economics, Commerce and Management, United Kingdom*, 2(9), 1-17.
- Fare R., Grosskopf, S., Norris M., Zong Z.Y (1994). "Productivity Growth Technical Progress and Efficiency Change in Industry", *American Economic Review Combine with Journal of Economic Literature and Journal of Economic Perspect*, N.84, 66-80.
- Farrell, M. J. (1957). The measurement of productive efficiency. *Journal of the Royal Statistical Society (Series A)* 120(2), 253-281.
- Kutlar, A., Kabasakal, A., Sarıkaya, M. (2014). Determination of the efficiency of the Turkish banks and outputs' contributions to the efficiency and TFP: DEA with panel regression. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (28), 1-23.
- Özbeç, N., Akan, Y. (2021). Türkiye'deki mevduat bankaları üzerine VZA araştırma yöntemi ile etkinlik analizi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (4), 1641-1658.
- Ponomarenko, V., Kolodiziev, O., Chmutova, I. (2017). Benchmarking of bank performance using the life cycle concept and the DEA approach. *Banks and Bank Systems*, 12(3), 74-86.
- Řepková, I. (2014). Efficiency of the Czech banking sector employing the DEA window analysis approach", *Procedia Economics and Finance*, 12, 587-596.
- Simonovic, D., Milojevic, S., Milasinovic, M., Dimitrijevic, M. (2023). Analysis of the efficiency of banks in serbia and montenegro using the DEA method. *Faculty of Business Economics and Entrepreneurship International Review*, 184-194.
- Sufian, F. (2007). The efficiency of Islamic banking industry in Malaysia: foreign vs domestic banks. *Humanomics*, 23(3), 174-192.
- Şahin, F. ve Özdemir, D. (2020). Ticari bankaların etkinliklerinin VZA ve malmquist TFP endeksi ile incelenmesi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 34(4), 1559-1580.
- Tarım, Ş. A., Cingi, S. (2000). Parametrik olmayan malmquist üretkenlik endeksi yaklaşımıyla Türk kamu ve özel bankalarının göreceli etkinlik analizi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 17-34.

- Yılmaz, H., & Yakut, E. (2023). Investigation of financial efficiency of BIST food, beverage and tobacco industry businesses by DEA and fuzzy DEA. *Trends in Business and Economics*, 37(1), 35-45.
- Zor, İ., Çam E. (2021). Türkiye katılım bankalarının finansal etkinliklerinin VZA ve Malmquist TFV endeksi metoduyla analizi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (INIJOSS), 10(2), 241-263.

Kaynakça

- Amler, H., Eckey, L., Faust, S., Kaiser, M., Sandner, P., & Schlosser, B. (2021). DeFi-ning DeFi: Challenges & Pathway. 2021 3rd Conference on Blockchain Research & Applications for Innovative Networks and Services (BRAINS), 181-184.
- Aquilina, M., Frost, J., & Schrimpf, A. (2024). Decentralized Finance (DeFi): A Functional Approach. *Journal of Financial Regulation*, 10(1), 1-27.
- Aydaner, G., & Okuyan, H. A. (2024). Decentralized Finance: A Comparative Bibliometric Analysis in The Scopus And Wos Databases. *Future Business Journal*, 10(1), 88.
- Basly, S. (2024). Introduction: Blockchain, Decentralized Finance, and Entrepreneurship. İçinde S. Basly (Ed.), *Decentralized Finance* (ss. 1-9). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-49515-1_1
- Bennett, D., Mekelburg, E., & Williams, T. H. (2023). BeFi meets DeFi: A behavioral finance approach to decentralized finance asset pricing. *Research in International Business and Finance*, 65, 101939.
- Broadus, R. (1987). Toward A definition of “Bibliometrics”. *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379.
- Chen, Y., & Bellavitis, C. (2020). Blockchain Disruption and Decentralized Finance: The Rise of Decentralized Business Models. *Journal of Business Venturing Insights*, 13, e00151.
- Chohan, U. W. (2021). Decentralized Finance (DeFi): An Emergent Alternative Financial Architecture. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3791921>
- Dirik, D., Eryılmaz, İ., Erhan, T. (2023). Post-Truth Kavramı Üzerine Yapılan Çalışmaların Vosviewer ile Bibliyometrik Analizi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), 164-188.
- Gözkonan, Ü. H. (2024). Alternatif Finansa Teorik Bir Bakış: Merkeziyetsiz Finans (DeFi).
- Grant J., & Cottrel, R. Cluzeau, F., Fawcett, G. (2000). Evaluating “Payback” on Biomedical Research from Papers Cited in Clinical Guidelines: Applied Bibliometric Study *BMJ* 2000; 320 :1107
- Jensen, J. R., von Wachter, V., ve Ross, O. (2021). An Introduction to Decentralized Finance (Defi). *Complex Systems Informatics and Modeling Quarterly*(26), 46-54.
- Liebau, D. (2024). Decentralized Finance: Impact on Financial Services and required DeFi Literacy in 2034. Available at SSRN.
- Meyer, E., Welp, I. M., & Sandner, P. G. (2022). Decentralized finance—A systematic literature review and research directions. *ECIS*.

- Mohan, V. (2022). Automated Market Makers and Decentralized Exchanges: A Defi Primer. *Financial Innovation*, 8(1), 48. doi:10.1186/s40854-021-00314-5
- Nguyen, L. T. M., & Nguyen, P. T. (2024). Determinants of cryptocurrency and decentralized finance adoption-A configurational exploration. *Technological Forecasting and Social Change*, 201, 123244.
- Norton, M. J. (2001). *Introductory Concepts in Information Science*. Medford, NJ: Information Today, Inc.
- Parlar, T. (2022). Blokzincir Teknolojisi ve Merkeziyetsiz Finans Uygulamaları. *Journal of Politics Economy and Management*, 5(2), 165-174.
- Pritchard, A. (1969). "Statistical Bibliography or Bibliometrics?" *Journal of Documentation*
- Qin, K., Zhou, L., Afonin, Y., Lazzaretti, L., & Gervais, A. (2021). CeFi vs. DeFi--Comparing Centralized to Decentralized Finance. arXiv preprint arXiv:2106.08157.
- Salami, I. (2020). 'Decentralised Finance: The Case For A Holistic Approach to Regulating The Crypto Industry' *Journal of International Banking and Financial Law*, 35(7), 496-499.
- Schär, F. (2021). Decentralized Finance: On Blockchain- and Smart Contract-Based Financial Markets. *Review*, 103(2). <https://doi.org/10.20955/r.103.153-74>
- Schar, F. (2021). Decentralized finance: On blockchain-and smart contract-based financial markets. *FRB of St. Louis Review*.
- Schwiderowski, J., Pedersen, A. B., Jensen, J. K., & Beck, R. (2023). Value creation and capture in decentralized finance markets: Non-fungible tokens as a class of digital assets. *Electronic Markets*, 33(1), 45.
- Sun, X., Stasinakis, C., & Sermpinis, G. (2024). Decentralization illusion in Decentralized Finance: Evidence from tokenized voting in MakerDAO polls. *Journal of Financial Stability*, 101286.
- Zetsche, D. A., Arner, D. W., & Buckley, R. P. (2020). Decentralized finance. *Journal of Financial Regulation*, 6(2), 172-203.
- Zeren, D., & Kaya, N. (2020). Dijital Pazarlama: Ulusal Yazının Bibliyometrik Analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52.

Kaynakça

- Aksoy, A. ve Tanrıöven, C. (2007). *Sermaye Piyasası Yatırım Araçları ve Analizi*, Gazi Yayınevi, Ankara.
- Atıcı G. and Gürsoy G.(2015). “Changing Ownership in the Turkish Non-Financial Corporations Listed on Borsa Istanbul (BIST)”, *Corporate Ownership & Control Journal*, Volume 13, Issue 1, 1062-1072.
- Atıcı, G. (2018), “Finansal Piyasalar ve Kurumlar, A. Gündoğdu (Ed), *Finansal Yönetim Temel Teoriler ve Açıklamalı Örnekler* içinde (51-64). 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Aydın, N, Şen, M.ve Berk, N., (2018). “Finansal Sistem, Finansal Piyasalar, Finansal Araçlar ve Kurumlar”, G. Sevil ve Başar (Ed), *Finansal Yönetim-I*, T.C. Anadolu üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Aydın, N., Başar, M. ve Coşkun, M.(2010). *Finansal Yönetim*, Detay Yayıncılık, Eskişehir.
- Aydın, Y. (2016). “Finansal Piyasalar”, A. Gündoğdu (Ed), *Finansal Piyasalar ve Kurumlar Teori ve Türkiye Uygulamasına Güncel Bakış* içinde (47-78). 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- Babuşcu, Ş.,(2018). “Finansal Piyasalar ve Kurumlar”, A. Gündoğdu (Ed), *Finansal Yönetim* içinde (65-88). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Baye, M.R. ve Jansen, D.W.,(1995), *Money, Banking, And Financial Markets: An Economic Approach*, Houghton Mifflin Company, Baston.
- Brealey, R. A., Myers, S.C., Marcus, A.J.,(2023). *Fundamentals of Corporate Finance*, Eleventh Edition, McGraw-Hill, United States.
- Canbulat, S.(2009).*Türkiye’de Yatırım Araçlarının Getirilerinin Modellenmesi Üzerine Uygulama alışması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cecchetti, S. G. and Schoenholtz, K.L.(2017). *Money, Banking, and Financial Markets*, McGraw-Hill, United States.
- Günel, M.(2019). *Para Banka ve Finansal sistem*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Gürsoy, C.T. (2012). *Finansal Yönetim İlkeleri*, 2. Baskı, Beta Basım A.Ş, İstanbul.
- Karan, B.M. (2021). *Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi*, 7.Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Karan, B.M. (2022). *Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi*, 8.Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Kaya, G.A. (2013). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları’na Göre Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi*, Yayınlanmış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Korkmaz, T. ve Ceylan, A. (2007). *Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi*, Ekin Kitapevi, Bursa.

- Mishkin, F. S. and Eakins, S. G. (2018). *Financial markets and Institutions*, Ninth Edition, Pearson Education. United Kingdom.
- Özarlan, Ö.S. (2018). “Menkul Kıymet Değerlemesi”, T. Münyas (Ed), *Finansal Yönetim ve Portföy Teorisi* içinde (183-203). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ross, S.A, Westerfield, R.W. ve Jordan, B.D.J.,(2022), *Fundamentals of Corporate Finance*, Thirteenth Edition, McGraw-Hill, United States.
- Sevil, G. (2018), “Sermaye Piyasası Araçları”, V. Akgiray ve F. Temizel (Ed), *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar* içinde (108-129). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayın No:3769.
- Uzunoğlu, S.(2020). *Para ve Döviz Piyasaları*, Genişletilmiş Dördüncü Basım, Literatür Yayınları, İstanbul.

6. Kaynakça

- Ahmetoğulları, K., & Arabacı, N. (2022). Pandemi Sonrası Finansal Yeteneklerin Teknoloji Kabul Modeli Ekseninde İrdelenmesi: Katılım Finans Sektöründe Dijital Bankacılık Üzerine Bir Uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(3), s. 2270-2289.
- Akbaş, F. (2023). Türkiye’de Katılım Bankacılığının Mevcut Görünümü ve Gelişimi. *İktisadi Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 12-17.
- Akbaş, Ö., & Duran, S. (2023). Teknolojik İnovasyonun Katılım Bankacılığına Etkisi: Uygulamalar. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 14(53), s. 1257-1275.
- Beybur, M. (2022). Şubesiz Dijital Bankacılık ve Türk Bankacılık Sektörü İçin Öneriler. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(1), s. 286-303.
- Canbaz, M., & Erbaş, S. (2021). Katılım Bankacılığında Fintek Eğilimleri ve Sektöre Katkıları. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 477-489.
- Çalış, N. (2023). Dijital Bankacılık Uygulamalarının Karlılığa Etkisi: Katılım Bankacılığı Sektörü Üzerine Bir Uygulama. *İktisadi Ve İdari Bilimler Alanında Teori, Uygulama Ve Güncel Tartışmalar* (s. 143-161). içinde Gazi Kitapevi.
- Çizgici Akyüz, G. (2023). İnternet ve Mobil Bankacılık Uygulamalarının Bankacılık Sektörüne Etkisi. *Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi*, 7(2), s. 74-94.
- Er, H. (2023). İslami Finans ve Finansal Teknolojinin Gelecekteki Rolü. *Dijitalleşmenin Finans Sektörüne Getirdiği Yenilikler* (s. 91-114). içinde Özgür Yayınları.
- Gülal, K., & Kayahan, C. (2024, Haziran). Dijital Bankacılık Etkileşimiyle Türkiye Katılım Bankacılığı: 2020 – 2023 Dönemi Analiz Ve Değerlendirme. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), s. 124-134.
- Güney, G. (2023). Türkiye’de İslami Finansa Dijital Bankacılık Anlayışı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(4), s. 932-944.
- Işın, F. (2010). Teknoloji Araçlarının Bankacılık Sektöründe Uygulanabilirliği Ve Türkiye’deki Bu Doğrultudaki Bankacılık Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(2), s. 107-120.
- Kartal, M. (2017). Bankacılıkta Alternatif Dağıtım Kanalları Kullanımı: TBB Üyesi Bankalar. *Social Sciences Research Journal*, 6(1), s. 22-44.
- Özkan, T. (2003). Finansal Hizmetlerin Ulaştığı Bir Uç Nokta: Elektronik Bankacılık. *Öneri Dergisi*, 5(20), s. 73-81.

- Sarı, S.S. (2022). Katılım Bankacılığı Özelinde Kobi'lerin Finansal Sisteme Yönelik Tutum ve Algılarının İncelenmesi. *Akademik Hassasiyetler Dergisi*,9(18), s. 200-201.
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği*. (2024). Türkiye Katılım Bankaları Birliği Veri Peteği Web Sitesi: <http://veripetegi.tkbb.org.tr/>
- Uluyol, O. (2022). Pandemi Döneminde Katılım Bankalarındaki Dijital Bankacılık Uygulamalarının Gelişimi. *İslami Finans ve Muhasebede Güncel Araştırmalar* (s. 131-153). içinde Özgür Yayın Dağıtım.
- Yetiz, F., & Ergin Ünal, A. (2018). Finansal Yeniliklerin Gelişimi ve Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(4), s. 117-135.
- Yıldırım, S., & Yıldırım, D. (2022). İslami Bankacılık Sektöründe Dijital Dönüşüm ve Adaptasyon: Türkiye Örneği. *Kapanaltı Muhasebe Finans Ekonomi Dergisi*(1), s. 73-84.
- Warde, I. (2000). Islamic finance in the global economy. Edinburgh University Press.

Kaynaklar

- Ahir, H., Bloom, N., & Furceri, D. (2022). *The world uncertainty index* (No. w29763). National bureau of economic research. <http://www.nber.org/papers/w29763>
- Aysan, A. F., Demir, E., Gozgor, G., & Lau, C. K. M. (2019). Effects of the geopolitical risks on Bitcoin returns and volatility. *Research in International Business and Finance*, 47, 511-518. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2018.09.011>
- Bouri, E., Gupta, R., Tiwari, A. K., & Roubaud, D. (2017). Does Bitcoin hedge global uncertainty? Evidence from wavelet-based quantile-in-quantile regressions. *Finance Research Letters*, 23, 87-95. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2017.02.009>
- Bouri, E., Gupta, R., & Vo, X. V. (2022). Jumps in geopolitical risk and the cryptocurrency market: the singularity of Bitcoin. *Defence and Peace Economics*, 33(2), 150-161. <https://doi.org/10.1080/10242694.2020.1848285>
- Chen, Y., Chiu, J., Chung, H., & Lien, D. (2024). Bitcoin market connectedness across political uncertainty. *International Review of Economics & Finance*, 96, 103623. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2024.103623>
- Colon, F., Kim, C., Kim, H., & Kim, W. (2021). The effect of political and economic uncertainty on the cryptocurrency market. *Finance Research Letters*, 39, 101621. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101621>
- Demirci, E., & Karaatlı, M. (2023). Kripto para fiyatlarının LSTM ve GRU modelleri ile tahmini. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 10(1), 134-157. <https://doi.org/10.30798/makuiibf.1035314>
- Fasanya, I. O., Oliyide, J. A., Adekoya, O. B., & Agbatogun, T. (2021). How does economic policy uncertainty connect with the dynamic spillovers between precious metals and bitcoin markets?. *Resources Policy*, 72, 102077. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2021.102077>
- Hung, N. T., Huynh, T. L. D., & Nasir, M. A. (2024). Cryptocurrencies in an uncertain world: Comprehensive insights from a wide range of uncertainty indices. *International Journal of Finance & Economics*, 29(3), 3811-3825. <https://doi.org/10.1002/ijfe.2860>
- Investing, <https://tr.investing.com/> (Erişim Tarihi: 01.11.2024)
- Kamal, M. R., & Wahlstrøm, R. R. (2023). Cryptocurrencies and the threat versus the act event of geopolitical risk. *Finance Research Letters*, 57, 104224. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.104224>
- Li, H., Luo, F., & Guo, L. (2024). Harbor in the storm: How Bitcoin navigates challenges of climate change and global uncertainties. *International Review of Economics & Finance*, 103674. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2024.103674>

- Long, H., Demir, E., Będowska-Sójka, B., Zaremba, A., & Shahzad, S. J. H. (2022). Is geopolitical risk priced in the cross-section of cryptocurrency returns?. *Finance Research Letters*, 49, 103131. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103131>
- Nouir, J. B., & Hamida, H. B. H. (2023). How do economic policy uncertainty and geopolitical risk drive Bitcoin volatility?. *Research in International Business and Finance*, 64, 101809. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101809>
- Policy Uncertainty, <https://www.policyuncertainty.com/index.html> (Erişim Tarihi: 01.11.2024)
- Policy Uncertainty, World Uncertainty Index Monthly Dataset Figure, <https://worlduncertaintyindex.com/data/> (Erişim Tarihi : 04.11.2024)
- Singh, S., Bansal, P., & Bhardwaj, N. (2022). Correlation between geopolitical risk, economic policy uncertainty, and Bitcoin using partial and multiple wavelet coherence in P5+ 1 nations. *Research in International Business and Finance*, 63, 101756. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101756>
- Su, C. W., Qin, M., Tao, R., Shao, X. E., Albu, L. L., & Umar, M. (2020). Can Bitcoin hedge the risks of geopolitical events?. *Technological Forecasting and Social Change*, 159, 120182. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120182>
- Şahin, E. E. (2020). Bitcoin fiyatına etki eden faktörlerin MARS metodu ile belirlenmesi. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 4(1), 171-184. <https://doi.org/10.29216/ueip.657407>
- Vurur, N. S., & Özdemir, L. (2023). Küresel ve Türkiye jeopolitik risklerin BIST Turizm endeksine etkisinin karşılaştırılması. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (C-iasoS 2022 Özel Sayısı), 163-174. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1224580>

Kaynakça

- Alkaya, A., & Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık-f finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama.
- Alley-Young, G. (2019). Financial Exploitation by Family Members. D. Gu, M. E. Dupre (eds.), *Encyclopedia of Gerontology and Population Aging*, https://doi.org/10.1007/978-3-319-69892-2_190-1
- Ameliawati, M., & Setiyani, R. (2018). The influence of financial attitude, financial socialization, and financial experience to financial management behavior with financial literacy as the mediation variable. *KnE Social Sciences*, 811-832.
- Arifin, A. Z. (2018, March). Influence of financial attitude, financial behavior, financial capability on financial satisfaction. In *15th International Symposium on Management (INSYMA 2018)* (pp. 100-103). Atlantis Press.
- Beach, S. R., Schulz, R., Castle, N. G., & Rosen, J. (2010). Financial exploitation and psychological mistreatment among older adults: Differences between African Americans and non-African Americans in a population-based survey. *The Gerontologist*, 50(6), 744-757.
- Beach, S. R., Schulz, R., & Sneed, R. (2016). Associations between social support, social networks, and financial exploitation in older adults. *Journal of Applied Gerontology*, 37(8), 990-1011.
- Bhushan, P., & Medury, Y. (2014). An empirical analysis of inter linkages between financial attitudes, financial behaviour and financial knowledge of salaried individuals. *Indian Journal of Commerce and Management Studies*, 5(3), 58-64.
- Chinen, K., & Endo, H. (2012). Effects of attitude and background on students' personal financial ability: A United States survey. *International Journal of Management*, 29(2), 778.
- Conrad, K. J., Iris, M., Ridings, J. W., Fairman, K. P., Rosen, A., & Wilber, K. H. (2011). Conceptual model and map of financial exploitation of older adults. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 23(4), 304-325.
- Conrad, K. J., Iris, M., Ridings, J. W., Langley, K., & Wilber, K. H. (2010). Self-report measure of financial exploitation of older adults. *The Gerontologist*, 50(6), 758-773.
- Consumer Financial Protection Bureau. (2019). Suspicious activity reports on elder financial exploitation: Issue and trends. https://files.consumerfinance.gov/f/documents/cfpb_suspicious-activityreports-elder-financial-exploitation_report.pdf
- Coşkun, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal davranış ve tutumlarının belirlenmesi: Finansal okuryazarlık algıları üzerine bir araştırma. *İnsan ve toplum bilimleri araştırmaları dergisi*, 5(7), 2247-2258.

- Çoşkun, A., & Dalziel, N. (2020). Mediation effect of financial attitude on financial knowledge and financial behavior: The case of university students. *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147-4478), 9(2), 01-08.
- Deane, S. (2018). Elder financial exploitation. Why it is a concern, what regulators are doing about it, and looking ahead, U.S. Securities and Exchange Commission Office of The Investor Advocate.
- Godwin, D. D., & Carroll, D. D. (1986). Financial management attitudes and behaviour of husbands and wives. *Journal of Consumer Studies & Home Economics*, 10(1), 77-96.
- Güvemli, B., & Meydan, S. (2019). Financial Attitudes And Behaviors Of College Students: Evidence From Trakya University. *Journal of Accounting & Finance/Muhasebe ve Finansman Dergisi*.
- Hall, L., Moray, J., Gross, E., & Lichtenberg, P. A. (2022a). Financial stressors and resources associated with financial exploitation. *Innovation in Aging*, 6(2), igac010.
- Hall, L., Moray, J., Gross, E., & Lichtenberg, P. A. (2022). The relationship between financial decision-making and financial exploitation in older Black adults. *Journal of aging and health*, 34(3), 472-481.
- Hall, L., & Lichtenberg, P. A. (2024). Successful Aging Through Financial Empowerment (SAFE): Financial Coaching with Older Adult Victims of Financial Exploitation. *Journal of Gerontological Social Work*, 1-21.
- Hira, T. K. (1997). Financial attitudes, beliefs and behaviours: differences by age. *Journal of consumer studies & home economics*, 21(3), 271-290.
- Jackson, S. L. (2015). The vexing problem of defining financial exploitation. *Journal of Financial Crime*, 22(1), 63-78.
- Joo, S. H., & Grable, J. E. (2004). An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction. *Journal of family and economic Issues*, 25, 25-50.
- Kadoya, Y., & Khan, M. S. R. (2020). Financial literacy in Japan: New evidence using financial knowledge, behavior, and attitude. *Sustainability*, 12(9), 3683.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. & Çokluk, Ö. (2021). Sosyal bilimler için istatistik. 21. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Lichtenberg, P. A. (2016). New approaches to preventing financial exploitation: A focus on the banks. *Public Policy & Aging Report*, 26(1), 15-17.
- Lichtenberg, P. A., Tocco, M., Moray, J., & Hall, L. (2021). Examining the validity of the financial exploitation vulnerability scale. *Clinical gerontologist*, 44(5), 585-593
- Moko, W., Sudiro, A., & Kurniasari, I. (2022). The effect of financial knowledge, financial attitude, and personality on financial management behavior. *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147-4478), 11(9), 184-192.

- Pankow, D. (2003). Financial values, attitudes and goals, North Dakota State University Fargo, North Dakota 58105.
- Peterson, J. C., Burnes, D. P., Caccamise, P. L., Mason, A., Henderson, C. R., Wells, M. T., ... & Lachs, M. S. (2014). Financial exploitation of older adults: a population-based prevalence study. *Journal of general internal medicine*, 29, 1615-1623.
- Rabiner, D. J., O'Keeffe, J., & Brown, D. (2004). A conceptual framework of financial exploitation of older persons. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 16(2), 53-73.
- Rai, K., Dua, S., & Yadav, M. (2019). Association of financial attitude, financial behaviour and financial knowledge towards financial literacy: A structural equation modeling approach. *FIIB Business Review*, 8(1), 51-60.
- Saracel, N., Özkara, B., Karakaş, M., Özdemir, Ş., Yelken, R., DüNDAR, S. & Karaca, Y. (2002), Afyon ili tüketim analizi, tüketici davranışları ve eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları*, 27(1), 28.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik. *Journal of Management and Economics Research*, 13(1), 200-218.
- Soydaş, Ş. S. (2023a). Finansal okuryazarlığın finansal sömürü üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 923-933.
- Soydaş, Ş. S. (2023b). Finansal Sömürü: Ölçek Uyarılama Çalışması. *Asya Studies*, 7(23), 269-274.
- Widyakto, A., Liyana, Z. W., & Rinawati, T. (2022). The influence of financial literacy, financial attitudes, and lifestyle on financial behavior. *Diponegoro International Journal of Business*, 5(1), 33-46.
- Wood, S., & Lichtenberg, P. A. (2017). Financial capacity and financial exploitation of older adults: Research findings, policy recommendations and clinical implications. *Clinical Gerontologist*, 40(1), 3-13.
- Xiao, J. J. (2008). Applying behavior theories to financial behavior. In *Handbook of consumer finance research* (pp. 69-81). New York, NY: Springer New York.
- Yazgan, A. E., & Yıldırım, A. (2022). Finansal Risk Toleransının Finansal Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Z Kuşağı Üzerine Bir Araştırma. *Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 119-141.
- Yılmaz, G., & Sevim, F. (2021). Sağlık yönetimi öğrencilerinin finansal davranış ve finansal tutum düzeylerinin belirlenmesi: KTÜ Örneği. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 145-152.
- Yogasnumurti, R. R., Sadalia, I., & Irawati, N. (2021). The effect of financial, attitude, and financial knowledge on the personal finance management of college collage students. In *Proceedings of the 2nd Economics and Business International Conference-EBIC* (pp. 649-657).

Kaynakça

- Altundal, V., (2020). Finansal Hizmetlerde Dijitalleşme ve Fintekler. Pazarlama İletişimi ve Finansal Hizmetlerde Dijitalleşme. Alkara, İ., (Edt). Detay Yayıncılık. Ankara.
- Arner, D. W., Barberis, J. ve Buckley, R. P. (2015). The Evolution of Fintech: A New Post-Crisis Paradigm. *Geo. J. Int'l L.*, 47, 1271.
- Celestin, M. ve Sujatha, S. (2024). Understanding The Shift to Digital Payments and Its Impact on Consumer Preferences: The Role of Fintech in Shaping The Future of Payments. *International Journal of Advanced Trends in Engineering and Technology*, 9(2), 66-73.
- Cen, X. (2021). Smartphone Trading Technology, Investor Behavior, and Financial Fragility. *Investor Behavior, and Financial Fragility (June 25, 2021)*.
- Chen, C., Moeini Gharagozloo, M. M., Darougar, L., ve Shi, L. (2022). The Way Digitalization Is Impacting International Financial Markets: Stock Price Synchronicity. *International Finance*, 25(3), 396-415.
- Chen, M. A., Wu, Q. ve Yang, B. (2019). How Valuable Is FinTech Innovation?. *The Review of Financial Studies*, 32(5), 2062-2106.
- Deloitte. (2017). Türkiye FinTech Ekosistemi. Erişim Adresi: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/finance/turkiye-fintech-ekosistemi.pdf>
- Emizentech (2021), “How to Develop A Stock Trading Mobile App: Complete Guide”, Erişim Adresi: <https://www.emizentech.com/blog/stock-trading-mobile-app-development.html>
- Erić, D. (2022). Innovation and Fintech. In *Digitalization and the Future of Financial Services: Innovation and Impact of Digital Finance* (ss. 19-39). Springer International Publishing.
- Frömmel, M. (2022). International Financial Markets in the Digital Era. In *Digitalization and the Future of Financial Services: Innovation and Impact of Digital Finance* (ss. 85-101). Springer International Publishing.
- Grigorieva, E. M. (2022). The Impact of Digitalization on The Introduction of Innovations Into BFSI Activities. In *Digitalization and the Future of Financial Services: Innovation and Impact of Digital Finance* (ss. 121-140). Springer International Publishing.
- Karabulut, T., & Sari, S. S. (2022). The Attitude of Academic Staff Towards Bitcoin. *Ekonomski vjesnik/Econviews-Review of Contemporary Business, Entrepreneurship and Economic Issues*, 35(1), 55-67.
- Lam, J. W. (2016). Robo-advisors: A Portfolio Management Perspective. *Senior thesis, Yale College*, 20.
- Mention, A. L. (2019). The Future of Fintech. *Research-Technology Management*, 62(4), 59-63.

- Miruna, S. L. (2019). A Study on Customer Satisfaction Towards E-Wallet in Tirunelveli City. *International journal of all research writings*, 2(1), 3-6.
- Muhtasim, D. A., Tan, S. Y., Hassan, M. A., Pavel, M. I. ve Susmit, S. (2022). Customer Satisfaction With Digital Wallet Services: An Analysis of Security Factors. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 13(1), 195-206.
- Nair, P. S., Shiva, A., Yadav, N. ve Tandon, P. (2023). Determinants of Mobile Apps Adoption by Retail Investors for Online Trading in Emerging Financial Markets. *Benchmarking: An International Journal*, 30(5), 1623-1648.
- PricewaterhouseCoopers (2016), How Fintech is Saheping Financial Services, Erişim Adresi: https://www.pwc.com/il/en/home/assets/pwc_fintech_global_report.pdf
- Rabbani, M. R., Khan, S. ve Thalassinos, E. I. (2020). FinTech, Blockchain and Islamic Finance: An Extensive Literature Review. *International Journal of Economics and Business Administration*, 8(2), 65-86.
- Rajaiah, J., Majumder, A., Ingale, K. ve Pasumarti, S. S. (2022). Central Bank and Fintech: Regulatory Challenges and Framework. In *Digitalization and the Future of Financial Services: Innovation and Impact of Digital Finance* (ss. 41-65). Springer International Publishing.
- Thakor, A. V. (2020). Fintech and Banking: What do We Know?. *Journal of financial intermediation*, 41, 100833.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, (2023). Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu. Erişim Adresi: <https://www.cbfo.gov.tr/sites/default/files/2024-04/turkiye-fintek-ekosistemi-durum-raporu-2023.pdf>
- Yang, M., Mamun, A. A., Mohiuddin, M., Nawi, N. C., & Zainol, N. R. (2021). Cashless Transactions: A study on Intention and Adoption of E-wallets. *Sustainability*, 13(2), 831.

Kaynakça

- ADB. (2021). Detailed Guidance for Issuing Green Bonds in Developing Countries. December 2021. Erişim: <http://dx.doi.org/10.22617/TIM210521-2>
- CBI (2020). 2019 Green Bond Market Summary, Climate Bonds Initiative, <https://www.climatebonds.net/resources/reports/2019-greenbond-market-summary>
- CBI (2023) . Sustainable Debt Global State Of The Market 2023 https://www.climatebonds.net/files/reports/cbi_sotm23_02h.pdf
- Escarus (2018). Escarus Dönüşen Dünyada Fırsatları Yakalamak: Sürdürülebilir Finans Görünümü
- EU (2018). Final report High-Level Expert Group On Sustainable Finance. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report_en.pdf
- Güneş, H. (2023). Yeşil Tahvil ve Ülke Tahvilleri Arasındaki Nedensellik. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(45), 1244-1263.
- Han, E., & Kaya, A. (2015). Kalkınma Ekonomisi Teori ve Politika (9. Baskı b.). Ankara: Nobel Kitabevi
- ICMA. (2021). Green Bond Principles: Voluntary Process Guidelines for Issuing Green Bonds. June 2021. Erişim: <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainablefinance/2021-updates/Green-Bond-Principles-June-2021-140621.pdf>
- ICMA. (2022). Harmonised Framework for Impact Reporting. June 2022. Erişim: https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainablefinance/2022-updates/Harmonised-Framework-for-Impact-ReportingGreen-Bonds_June-2022-280622.pdf
- Kanberoğlu, Z., & Kara, O. (2016). Finansal Sektör Gelişimi ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(57), 309-318.
- Kandır, S. Y. & Yakar, S. (2017). Yeşil Tahvil Piyasaları: Türkiye’de Yeşil Tahvil Piyasasının Geliştirilebilmesi İçin Öneriler, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26(2)159-175
- Kaynak, M. (2014). Kalkınma İktisadı (5. Baskı b.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Mihálovits Z. & Tapasztai, A. (2018). Green Bond, the Financial Instrument that Supports Sustainable Development, *Public Finance Quarterly*, 305-317,
- Naeem, M. A., Adekoya, O. B. & Oliyide, J. A. (2021). Asymmetric Spillovers Between Green Bonds and Commodities. *Journal of Cleaner Production*, 314, 1-10
- OECD (2016) [https://web-archiv.e.oecd.org/2016-03-03/389765 Green%20bonds%20PP%20\[f3\]%20\[lr\].pdf](https://web-archiv.e.oecd.org/2016-03-03/389765%20Green%20bonds%20PP%20[f3]%20[lr].pdf)

- Ovalı, H. E. (2024) . Finans Dışı Özel Sektör Yeşil Tahvil İhraçlarının Konvansiyonel Tahvil Getirilerine Etkisi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Uzmanlık Tezi
- Reboredo, J. C. (2018). Green Bond and Financial Markets: Co-movement, Diversification and Price Spillover Effects. *Energy Economics*, 74, 38-50.
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK). (2016). Borçlanma Araçları Rehberi. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- Yalçın, A. Z. (2016). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Yeşil Ekonomi Düşüncesi ve Mali Politikalar. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(1), 749-775.

Pazarlama ve Perakendecilik: Dijital Çağın Dönüşümleri

Editörler:

Dr. Ömer Sezai Aykaç

Doç. Dr. Aykut Yılmaz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Pazarlama ve Perakendecilik: Dijital Çağın Dönüşümleri

Editörler: Dr. Ömer Sezai Aykaç • Doç. Dr. Aykut Yılmaz

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-00-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub621>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aykaç, Ö. S. (ed), Yılmaz, A. (ed) (2024). *Pazarlama ve Perakendecilik: Dijital Çağın Dönüşümleri*. Özgür

Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub621>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- An, E. (2023). Accelerating sustainability through better reporting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 14(4), 904-914. <https://doi.org/10.1108/sampj-08-2022-0453>
- Badawi, Jufri, A., Prasetyo, T. B., Yulianty, P. D., Hadiwibowo, I., Nurudin, A., & Gusman, T. A. (2022). The linkage of perceived csr, corporate reputation, organizational commitment, and purchase intention. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 11(2), 71. <https://doi.org/10.36941/ajis-2022-0036>
- Bai, X., Wang, Y., & Zhang, Y. (2020). Direction of luxury fashion retailers' post-entry expansion – the evidence from China. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 48(9), 1033-1050. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-06-2020-0218>
- Bai, X., Wang, Y., & Zhang, Y. (2021). Luxury fashion retailers' localised marketing strategies in practice – evidence from China. *International Marketing Review*, 38(4), 688-705. <https://doi.org/10.1108/imr-02-2021-0079>
- Claro, D., Vicira, V., Agnihotri, R., & Serer, R. (2021). When value- and experience-related trade promotions influence retailers' sales: the moderating role of retail format strategy and channel structure. *European Journal of Marketing*, 55(12), 3099-3128. <https://doi.org/10.1108/ejm-10-2020-0762>
- Compeau, L. D., & Higgins, C. A. (2016). Expressing and defining self and relationships through everyday shopping experiences. *Journal of Business Research*, 69(12), 5792-5799. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.08.016>
- Galipoğlu, E., Kotzab, H., Teller, C., Hüseyinoğlu, I., & Pöppelbuß, J. (2018). Omni-channel retailing research – state of the art and intellectual foundation. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 48(4), 365-390. <https://doi.org/10.1108/ijpdlm-10-2016-0292>
- Goldman, S., Herk, H., Verhagen, T., & Weltevreden, J. (2020). Strategic orientations and digital marketing tactics in cross-border e-commerce: comparing developed and emerging markets. *International Small Business Journal Researching Entrepreneurship*, 39(4), 350-371. <https://doi.org/10.1177/0266242620962658>
- Guan, X., Atlas, S., & Vadiveloo, M. (2018). Targeted retail coupons influence category-level food purchases over 2-years. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12966-018-0744-7>
- Hadiwijaya, H. (2024). Analysis of consumer preferences towards digital marketing and its implications on the competitive advantage of smes in ban-

- yuasin regency. *Annals of Human Resource Management Research*, 3(2), 83-96. <https://doi.org/10.35912/ahrnr.v3i2.1838>
- Hagberg, J., Sundström, M., & Egels-Zandén, N. (2016). The digitalization of retailing: an exploratory framework. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 44(7), 694-712. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-09-2015-0140>
- Hawa, S. (2023). The role of digital transformation on marketing performance of bird cages in ajibarang with digital marketing as a mediation variable. *icibzawa*, 1, 1-14. <https://doi.org/10.24090/icibzawa.v1i.739>
- Hecht, A., Perez, C., Polascek, M., Thorndike, A., Franckle, R., & Moran, A. (2020). Influence of food and beverage companies on retailer marketing strategies and consumer behavior. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(20), 7381. <https://doi.org/10.3390/ijerph17207381>
- Ishfaq, R., Davis-Sramek, B., & Gibson, B. (2021). Digital supply chains in omnichannel retail: a conceptual framework. *Journal of Business Logistics*, 43(2), 169-188. <https://doi.org/10.1111/jbl.12277>
- Izogo, E., Ogba, I., & Nwekpa, K. (2016). Correlates of the determinants of relationship marketing in the retail sector: the nigerian case. *African Journal of Economic and Management Studies*, 7(1), 30-53. <https://doi.org/10.1108/ajems-04-2014-0023>
- Kanapathipillai, K. and Kumaran, S. (2022). The mediating effect of relationship marketing strategy between digital marketing strategy and consumers' purchase decisions in the automotive industry in malaysia. *European Journal of Management and Marketing Studies*, 7(2). <https://doi.org/10.46827/ejmms.v7i2.1205>
- Kapusy, M., & Lógó, M. (2020). The impact of sensory marketing on consumer behavior: A review of the literature. *Journal of Retailing and Consumer Services**, 54, 102-113. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2019.102113>
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2006). *Marketing management 12e*. New Jersey, 143.
- Limna, P. (2023). The antecedent attributes of customer satisfaction and loyalty in the coffee shop business domain. *Journal of Production Operations Management and Economics*, (34), 15-25. <https://doi.org/10.55529/jpome.34.15.25>
- Luciana, F., & Febrianti, R. (2022). The role of online shopping experience in influencing consumer satisfaction and loyalty. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 50(3), 367-382. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-05-2021-0173>

- Medvedeva, Y. (2020). Evaluation of the results of marketing management of retail structures' innovative development. *E3s Web of Conferences*, 210, 13043. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202021013043>
- Nath, P., Kirca, A., & Kim, S. (2021). A study of the internationalization–performance relationship in global retailing: the moderating role of brand standardization and cultural diversity. *Journal of International Marketing*, 29(1), 57-76. <https://doi.org/10.1177/1069031x20976542>
- Natividad, N., Rivera, R., & Pascua, I. (2021). 4ps of marketing among selected resorts in cabanatuan city. *International Journal of Advanced Engineering Management and Science*, 7(5), 38-42. <https://doi.org/10.22161/ijaems.75.5>
- Obioha, E. O. (2024). Impact of corporate sustainability performance on financial performance of south african industries via brand value and competitiveness. *International Journal of Environmental, Sustainability, and Social Science*, 5(2), 302-331. <https://doi.org/10.38142/ijess.v5i2.1011>
- Petruzzellis, L., Aversa, P., & D'Auria, A. (2021). Tell me a story about yourself: The words of shopping experience and self-satisfaction. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 59, 102703. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102703>
- Pousttchi, K. and Hufenbach, Y. (2014). Engineering the value network of the customer interface and marketing in the data-rich retail environment. *International Journal of Electronic Commerce*, 18(4), 17-42. <https://doi.org/10.2753/jec1086-4415180401>
- Qiu, H. (2023). Analysis of consumer behavior in bigdata insights., 429-438. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-298-9_47
- Saes, P. G., Kaurić, A. G., & Sejdini, M. (2022). Study of spanish brands on sustainability and reputation in the fashion sector. *Textile & Leather Review*, 5, 31-52. <https://doi.org/10.31881/tlr.2021.33>
- Sampaio, C., Mogollón, J., & Rodrigues, R. (2019). The relationship between market orientation, customer loyalty and business performance: a sample from the western europe hotel industry. *Tourism and Hospitality Research*, 20(2), 131-143. <https://doi.org/10.1177/1467358419829179>
- Santoso, S. (2024). Consumer behaviour: impact of social and environmental sustainability. *Marketing and Management of Innovations*, 15(1), 229-240. <https://doi.org/10.21272/mmi.2024.1-17>
- Secretaria, N., Aranas, A., Pacubas, C., & Bithay, L. (2023). Understanding gen z consumer preferences for pricing methods: a case study in cebu, philippines. *Epra International Journal of Multidisciplinary Research (Ijmr)*, 229-241. <https://doi.org/10.36713/epra12720>

- Viciunaite, V. and Alfnes, F. (2020). Informing sustainable business models with a consumer preference perspective. *Journal of Cleaner Production*, 242, 118417. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118417>
- Voramontri, D. and Klieb, L. (2019). Impact of social media on consumer behaviour. *International Journal of Information and Decision Sciences*, 11(3), 209. <https://doi.org/10.1504/ijids.2019.101994>
- Yu, W., Ramanathan, R., & Nath, P. (2014). The impacts of marketing and operations capabilities on financial performance in the uk retail sector: a resource-based perspective. *Industrial Marketing Management*, 43(1), 25-31. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2013.07.014>
- Wu, X. and Zhou, J. (2021). The influential factors of developing better in the global stream media market.. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.211020.150>
- Zhang, X. (2024). Sustainable practices, csr, and brand reputation: influencing purchase intentions in luxury green marketing. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 27, 480-486. <https://doi.org/10.54097/6k8rxz55>

Kaynakça

- Alfian, G., Ijaz, M., Syafrudin, M., Syackhoni, M., Fitriyani, N., & Rhec, J. (2019). Customer behavior analysis using real-time data processing. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 31(1), 265-290. <https://doi.org/10.1108/apjml-03-2018-0088>
- Anjorin, K. (2024). The influence of social media marketing on consumer behavior in the retail industry: a comprehensive review. *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 6(5), 1547-1580. <https://doi.org/10.51594/ijmer.v6i5.1123>
- Barnes, T. and Sheppard, E. (2009). 'nothing includes everything': towards engaged pluralism in anglophone economic geography. *Progress in Human Geography*, 34(2), 193-214. <https://doi.org/10.1177/0309132509343728>
- Bourlakis, M., Papagiannidis, S., & Fox, H. (2008). E-consumer behaviour. *International Journal of E-Business Research*, 4(3), 64-76. <https://doi.org/10.4018/jebr.2008070104>
- Cao, C. (2023). A study on the relationship between cross-border e-commerce, business environment, and high-quality development of foreign trade. *Advances in Economics Management and Political Sciences*, 39(1), 241-246. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/39/20231976>
- Chen, B., Wang, L., Rasool, H., & Wang, J. (2022). Research on the impact of marketing strategy on consumers' impulsive purchase behavior in livestreaming e-commerce. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.905531>
- Chen, B., Wang, L., Rasool, H., & Wang, J. (2022). Research on the impact of marketing strategy on consumers' impulsive purchase behavior in livestreaming e-commerce. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.905531>
- Chiu, M., & Chuang, K. (2021). Applying transfer learning to achieve precision marketing in an omni-channel system – a case study of a sharing kitchen platform. *International Journal of Production Research*, 59, 7594 - 7609. <https://doi.org/10.1080/00207543.2020.1868595>
- Chopdar, P., & Balakrishnan, J. (2020). Consumers response towards mobile commerce applications: S-O-R approach. *Int. J. Inf. Manag.*, 53, 102106. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102106>.
- Chopdar, P., & Balakrishnan, J. (2020). Consumers response towards mobile commerce applications: S-O-R approach. *Int. J. Inf. Manag.*, 53, 102106. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102106>.
- Chopra, S. (2016). How omni-channel can be the future of retailing. *DECISION*, 43, 135-144. <https://doi.org/10.1007/S40622-015-0118-9>.

- Colicev, A., Malshe, A., & Pauwels, K. (2018). Social media and customer-based brand equity: an empirical investigation in retail industry. *Administrative Sciences*, 8(3), 55. <https://doi.org/10.3390/admsci8030055>
- Deng, J., Tajuddin, R. B. M., Ren, B., & Chen, Z. (2023). From social presence to virtual presence: insights into e-commerce consumer behavior. *Modern Management Based on Big Data IV*. <https://doi.org/10.3233/faia230169>
- Dhoni, P. (2024). From data to decisions: enhancing retail with ai and machine learning. *International Journal of Computing and Engineering*, 5(1), 38-51. <https://doi.org/10.47941/ijce.1660>
- Dolfsma, W. and Spithovem, A. (2009). 'silent trade' and the supposed continuum between oic and nic., 52-61. https://doi.org/10.1057/9780230250666_5
- Fachrulamry, D. M. R. and Hendrayati, H. (2021). Perceived ease of use on purchase intention of mobile commerce application. *Proceedings of the 5th Global Conference on Business, Management and Entrepreneurship (GCBME 2020)*. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210831.100>
- Gallino, S. and Moreno, A. (2014). Integration of online and offline channels in retail: the impact of sharing reliable inventory availability information. *Management Science*, 60(6), 1434-1451. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1951>
- Granitz, N., & Forman, H. (2015). Building self-brand connections: Exploring brand stories through a transmedia perspective. *Journal of Brand Management*, 22, 38-59. <https://doi.org/10.1057/BM.2015.1>.
- Gujrati, R., & Uygun, H. (2020). Digital marketing: changing consumer behaviour. *International Journal of Forensic Engineering*. <https://doi.org/10.1504/IJFE.2020.10037784>.
- Gujrati, R., & Uygun, H. (2020). Digital marketing: changing consumer behaviour. *International Journal of Forensic Engineering*. <https://doi.org/10.1504/IJFE.2020.10037784>.
- Hagberg, J., Jonsson, A., & Egels-Zandén, N. (2017). Retail digitalization: Implications for physical stores. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 39, 264-269. <https://doi.org/10.1016/J.JRETCONSER.2017.08.005>.
- Hahn, K. and Kim, J. (2009). The effect of offline brand trust and perceived internet confidence on online shopping intention in the integrated multi-channel context. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 37(2), 126-141. <https://doi.org/10.1108/09590550910934272>
- Hasanat, M., Hoque, A., & Hamid, A. (2020). E-commerce optimization with the implementation of social media and seo techniques to boost sales in retail business. *Journal of Marketing and Information Systems*, 3(1), 1-5. <https://doi.org/10.31580/jmis.v3i1.1193>

- Heins, C. (2022). Artificial intelligence in retail – a systematic literature review. *Foresight*, 25(2), 264-286. <https://doi.org/10.1108/fs-10-2021-0210>
- Irshad, M. and Ahmad, M. (2019). Investigating the determinants of consumers' attitude towards social media marketing: moderating role of gender. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 9(4). <https://doi.org/10.29333/ojcm/5865>
- Janel F, T. P., Jeralyn D, E., Briene E, G., Abegel B, C., Jen Angela, U., & G Lazaro, B. (2024). Trust and online transactions: an in-depth case study of consumer perceptions and behavior in e-commerce. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Research and Studies*, 4(3), 416-420. <https://doi.org/10.62225/2583049x.2024.4.3.2802>
- Jones, A., Miller, J., Griffis, S., Whipple, J., & Voorhees, C. (2021). An examination of the effects of omni-channel service offerings on retailer performance. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*. <https://doi.org/10.1108/ijpdlm-06-2020-0175>.
- Jorgensen, J. and Sorensen, K. (2021). Negative e-wom resulting from political posts on social media: a case study of a small retailer's struggle over time. *Social Sciences*, 10(9), 318. <https://doi.org/10.3390/socsci10090318>
- Kahigi, E. and Semwanga, A. (2020). Understanding the retail business owners' perception of social media tax in uganda. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*, 87(2). <https://doi.org/10.1002/isd2.12160>
- Kanat, S. (2019). Analysing Omni-Channel Strategies of the Turkish Clothing Sector. *Fibres and Textiles in Eastern Europe*. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.2896>.
- Kazancoglu, I., & Aydin, H. (2018). An investigation of consumers' purchase intentions towards omni-channel shopping. *International Journal of Retail & Distribution Management*. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-04-2018-0074>.
- Kumar, V., Rajan, B., Venkatesan, R., & Lecinski, J. (2019). Understanding the role of artificial intelligence in personalized engagement marketing. *California Management Review*, 61(4), 135-155. <https://doi.org/10.1177/0008125619859317>
- Lee, W. (2020). Unravelling Consumer Responses to Omni-Channel Approach. *J. Theor. Appl. Electron. Commer. Res.*, 15, 37-49. <https://doi.org/10.4067/s0718-18762020000300104>
- Li, G., Zhang, T., & Tayi, G. (2020). Inroad into omni-channel retailing: Physical showroom deployment of an online retailer. *Eur. J. Oper. Res.*, 283, 676-691. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2019.11.032>.
- Li, Y., Zhong, Z., Zhang, F., & Zhao, X. (2022). Artificial intelligence-based human-computer interaction technology applied in consumer behavior

- analysis and experiential education. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.784311>
- Liu X., (2023). Research on the distribution mode of hema supermarket under the new retail background. *Academic Journal of Business & Management*, 5(24). <https://doi.org/10.25236/ajbm.2023.052427>
- Mladenow, A., Mollova, A., & Strauss, C. (2018). Mobile Technology Contributing to Omni-Channel Retail. *Proceedings of the 16th International Conference on Advances in Mobile Computing and Multimedia*. <https://doi.org/10.1145/3282353.3282371>.
- Moodley, S. (2002). Global market access in the internet era: south africa's wood furniture industry. *Internet Research*, 12(1), 31-42. <https://doi.org/10.1108/10662240210415808>
- Olaghere, J., Inegbedion, H., & Osiobe, F. (2023). The Implications of Digitalization in Retail Service Delivery on Circular Economy in Nigeria: An Exploratory Case Study. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su151713192>.
- Oosthuizen, K., Botha, E., Robertson, J., & Montecchi, M. (2020). Artificial intelligence in retail: the ai-enabled value chain. *Australasian Marketing Journal (Amj)*, 29(3), 264-273. <https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2020.07.007>
- Pandowo, A., Rahmani, S., & Hapsari, A. A. (2024). Social commerce surge: the fusion of shopping and social media. *Journal of Economic, Bussines and Accounting (COSTING)*, 7(4), 7902-7907. <https://doi.org/10.31539/costing.v7i4.10435>
- Park, J. and Stoel, L. (2005). Effect of brand familiarity, experience and information on online apparel purchase. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 33(2), 148-160. <https://doi.org/10.1108/09590550510581476>
- Pascoe, M., Wright, O., & Winzar, H. (2017). Using best-worst scaling to reveal perceived relative importance of website attributes. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 29(2), 393-408. <https://doi.org/10.1108/apjml-08-2015-0130>
- Pons, A., Aljifri, H., & Fourati, K. (2003). E-commerce and arab intra-trade. *Information Technology and People*, 16(1), 34-48. <https://doi.org/10.1108/09593840310463014>
- Raji, M. (2024). Real-time data analytics in retail: a review of usa and global practices. *GSC Advanced Research and Reviews*, 18(3), 059-065. <https://doi.org/10.30574/gscarr.2024.18.3.0089>
- Roggeveen, A., Grewal, D., Karsberg, J., Noble, S., Nordfält, J., Patrick, V., Schweiger, E., Soysal, G., Dillard, A., Cooper, N., & Olson, R. (2020). Forging meaningful consumer-brand relationships through creative mer-

- chandise offerings and innovative merchandising strategies. *Journal of Retailing*. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2020.11.006>.
- Saghiri, S., Wilding, R., Mena, C., & Bourlakis, M. (2017). Toward a three-dimensional framework for omni-channel. *Journal of Business Research*, 77, 53-67. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.03.025>
- Samoggia, A., Bertazzoli, A., & Ruggeri, A. (2019). Food retailing marketing management: social media communication for healthy food. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 47(9), 928-956. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-08-2018-0178>
- Sechele, G. (2024). Systematic review on seo and digital marketing strategies for enhancing retail smes' performance.. <https://doi.org/10.20944/preprints202410.1715.v1>
- Shankar, V. (2018). How artificial intelligence (ai) is reshaping retailing. *Journal of Retailing*, 94(4), vi-xi. [https://doi.org/10.1016/s0022-4359\(18\)30076-9](https://doi.org/10.1016/s0022-4359(18)30076-9)
- Tsai, Y., Wang, S., Yan, K., & Chang, C. (2017). Precise Positioning of Marketing and Behavior Intentions of Location-Based Mobile Commerce in the Internet of Things. *Symmetry*, 9, 139. <https://doi.org/10.3390/sym9080139>
- Tsai, Y., Wang, S., Yan, K., & Chang, C. (2017). Precise Positioning of Marketing and Behavior Intentions of Location-Based Mobile Commerce in the Internet of Things. *Symmetry*, 9, 139. <https://doi.org/10.3390/sym9080139>.
- Tupikovskaja-Omovic, Z., & Tyler, D. (2021). Experienced versus inexperienced mobile users: eye tracking fashion consumers' shopping behaviour on smartphones. *International Journal of Fashion Design, Technology and Education*, 15, 178 - 186. <https://doi.org/10.1080/17543266.2021.1980614>
- Tyurin, D., & Volkova, A. (2021). The specifics of the development of online commerce under the influence of consumer behavior of internet users. *RSUH/RGGU Bulletin. Series Economics. Management. Law*. <https://doi.org/10.28995/2073-6304-2021-3-158-171>
- Tyurin, D., & Volkova, A. (2021). THE SPECIFICS OF THE DEVELOPMENT OF ONLINE COMMERCE UNDER THE INFLUENCE OF CONSUMER BEHAVIOR OF INTERNET USERS. *RSUH/RGGU Bulletin. Series Economics. Management. Law*. <https://doi.org/10.28995/2073-6304-2021-3-158-171>.
- Varma, M. (2022). Use of big data in the process of customer segmentation in the retail sector. *Technoarete Transactions on Advances in Data Science and Analytics*, 1(2). <https://doi.org/10.36647/ttadsa/01.02.a002>

- Voramontri, D. and Klieb, L. (2019). Impact of social media on consumer behaviour. *International Journal of Information and Decision Sciences*, 11(3), 209. <https://doi.org/10.1504/ijids.2019.101994>
- Wang, Z. (2024). The influence of artificial intelligence on retail marketing. *Advances in Economics Management and Political Sciences*, 71(1), 106-111. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/71/20241443>
- Yıldırım, E. (2013). The effects of user comments on e-trust: An application on consumer electronics. *Journal of Economics, Business and Management*, 1(4), 360-364.
- Yıldırım, E. (2019). Tüketicinin postmodernizmle değişen rolü: Online ürün kişiselleştirmesi üzerine bir uygulama. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 219-240.
- Yiu, C. (2023). The impacts of shopping tourism on retail sales and rents: lessons from the covid-19 quasi-experiment of hong kong. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(6), 301. <https://doi.org/10.3390/jrfm16060301>
- Zhang, M., Ren, C., Wang, G., & He, Z. (2018). The impact of channel integration on consumer responses in omni-channel retailing: The mediating effect of consumer empowerment. *Electron. Commer. Res. Appl.*, 28, 181-193. <https://doi.org/10.1016/j.elerap.2018.02.002>.
- Zou, M. (2022). The impact of trade facilitation on china's provincial cross-border e-commerce operational performance under the "dual circulation" development pattern. *Frontiers in Business Economics and Management*, 4(1), 145-152. <https://doi.org/10.54097/fbem.v4i1.543>

Kaynakça

- Ajzen, I. (2018). Consumer Attitudes and Behavior. In C.P. Haugtvedt, P.M. Herr & F. R. Cardes (Eds.), *Handbook of consumer psychology* (pp. 529-552). New York: Routledge.
- Alexander, B., & Varley, R. (2024). Retail Futures: Customer Experience, Phy-gital Retailing, and The Experiential Retail Territories Perspective. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 82, 1-14.
- Ali, R., Rahmat, I., Hussain, M., & Mirza, S. (2023). Impact of Customer Experience on Loyalty and WOM: A Mediation Mechanism of Positive Emotions. *International Journal of Social Science & Entrepreneurship*, 3(1), 426-444.
- Alreck, P. L., & Settle, R. B. (1999). Strategies for Building Consumer Brand Preference. *Journal of Product & Brand Management*, 8(2), 130-144.
- Altunışık, R., Özdemir, Ş., & Torlak, Ö. (2006). *Modern Pazarlama*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Altunışık, R., Özdemir, Ş., & Torlak, Ö. (2017). *Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Amine, A. (1998). Consumers' True Brand Loyalty: The Central Role of Commitment. *Journal of Strategic Marketing*, 6(4), 305-319.
- Aydın, K. (2013). *Perakende Yönetiminin Temelleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydoğmuş, H. Y., Aydoğmuş, U., & Kamber, E. (2024). Endüstri 4.0 ve Tüketic Davranışları. İçinde D. Karaman (Ed.), *Tüketici Davranışları 4 - Güncel Akademik Çalışmalar*, Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Aykaç, Ö. (2022). Erteleyen Tüketici. İçinde T. Yolcu, K. Özkaynar, A. Yılmaz (Ed.), *Tüketici Tipolojileri*, (1. Baskı 211-228). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Beatty, S. E., & Smith, S. S. (1987). External Search Effort: An Investigation Across Several Search Categories. *Journal of Consumer Research*, 14, 83-95.
- Brakus, J. J., Schmitt, B. H., & Zarantonello, L. (2009). Brand Experience: What is it? How Is It Measured? Does It Affect Loyalty? *Journal of Marketing*, 73, 52-68.
- Brun, I., Rajaobelina, L., Ricard, L., & Berthiaume, B. (2017). Impact of Customer Experience on Loyalty: A Multichannel Examination. *The Service Industries Journal*, 37(5-6), 317-340.
- Buss, A., & Wallner, W. (2022). *How Inflation Is Changing Consumer Behavior*. https://www.ipsos.com/sites/default/files/2022_01_18_Inflation_Buss_Ipsos.pdf Erişim Tarihi: 20.10.2024.

- Chamhuri, N., & Batt, P. J. (2013). Segmentation Of Malaysian Shoppers By Store Choice Behaviour In Their Purchase Of Fresh Meat And Fresh Produce. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 20(6), 516–528.
- Chandrasekar, K. S., & Vinay Raj, R. (2013). Family and Consumer Behaviour. *International Journal of Management and Social Sciences Research*, 2(7), 17-20.
- Chapman, V. L., & Skinner, C. S. (2008). The Health Belief Model. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Eds.), *Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice* (pp. 45-65). John Wiley & Sons.
- Chowdhury, S. N., Faruque, M. O., Sharmin, S., Talukder, T., Al Mahmud, M. A., Dastagir, G., & Akter, S. (2024). The Impact of Social Media Marketing on Consumer Behavior: A Study of the Fashion Retail Industry. *Open Journal of Business and Management*, 12(3), 1666-1699.
- Cox, A., Granbois, D., & Summers, J. (1983). Planning, Search, Certainty and Satisfaction Among Durables Buyers: A Longitudinal Study. *Advances in Consumer Research*, 10(1).
- Crittenden, V. L., Peterson, R. A., & Albaum, G. (2010). Technology and Business-to-Consumer Selling: Contemplating Research and Practice. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 30(2), 103-109.
- Davis, D. (2013). *A History of Shopping*. London: Routledge.
- Deniz, M. (2012). Markalı Ürün Tercihlerinin Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi. In *Journal of Social Policy Conferences*, No. 61, pp. 243-268. Istanbul University.
- Dholakia, R. R. (1999). Going Shopping: Key Determinants of Shopping Behaviors and Motivations. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 27(4), 154-165.
- Erasmus, A. C., Boshoff, E., & Rousseau, G. G. (2001). Consumer Decision-Making Models Within The Discipline of Consumer Science: A Critical Approach. *Journal of Consumer Sciences*, 29.
- Eroğlu, E. (2014). The Changing Shopping Culture: Internet Consumer Behavior. *Review of Business Information Systems*, 18(1).
- Fernandes, S., & Panda, R. (2019). Influence Of Social Reference Groups On Consumer Buying Behavior: A Review. *Journal of Management Research*, 19(2), 131-142.
- Flavián, C., Gurrea, R., & Orús, C. (2020). Combining Channels to make Smart Purchases: The Role of Webrooming and Showrooming. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 52, 101923.
- Gauri, D. K., Jindal, R. P., Ratchford, B., Fox, E., Bhatnagar, A., Pandey, A., ... & Howerton, E. (2021). Evolution of Retail Formats: Past, Present, and Future. *Journal of Retailing*, 97(1), 42-61.

- Gentile, C., Spiller, N., & Noci, G. (2007). How to Sustain The Customer Experience: An Overview of Experience Components That Co-Create Value With The Customer. *European Management Journal*, 25(5), 395–410.
- Gupta, A. S., & Mukherjee, J. (2022). Long-term Changes In Consumers' Shopping Behavior Post-Pandemic: An Exploratory Study. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 50(12), 1518-1534.
- Halibas, A. S., Van Nguyen, A. T., Akbari, M., Akram, U., & Hoang, M. D. T. (2023). Developing Trends in Showrooming, Webrooming, and Omnichannel Shopping Behaviors: Performance Analysis, Conceptual Mapping, and Future Directions. *Journal of Consumer Behaviour*, 22(5), 1237-1264.
- Harris, K., Baron, S., & Parker, C. (2000). Understanding The Consumer Experience: It's Good to Talk. *Journal of Marketing Management*, 16(1-3), 111-127.
- Haudi, H., Handayani, W., Musnaini, M., Suyoto, Y., Prasctio, T., Pitaloka, E., & Cahyon, Y. (2022). The Effect of Social Media Marketing on Brand Trust, Brand Equity and Brand Loyalty. *International Journal of Data and Network Science*, 6, 961-972.
- Haydaroğlu, M., & Bilgiç, P. (2024). Validation of The Food Inflation Impact on Consumer Behavior Scale: A Comparative Measurement Instrument With Focus on Food Security. *International Journal of Food Sciences and Nutrition*, 75(6), 597-608.
- Hermes, A., & Riedl, R. (2021). Influence of Personality Traits on Choice of Retail Purchasing Channel: Literature Review and Research Agenda. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(7), 3299-3320.
- Holbrook, M.B. & Hirschman, E.C. (1982). The Experiential Aspects of Consumption: Consumer Fantasy, Feelings and Fun. *Journal of Consumer Research*, 9(2), 132–140.
- Hudson, S., Roth, M. S., Madden, T. J., & Hudson, R. (2015). The Effects of Social Media on Emotions, Brand Relationship Quality, and Word of Mouth: An Empirical Study of Music Festival Attendees. *Tourism Management*, 47, 68-76.
- Jahandideh, B., Golmohammadi, A., Meng, F., O'Gorman, K. D., & Taheri, B. (2014). Cross-cultural Comparison of Chinese and Arab Consumer Complaint Behavior in The Hotel Context. *International Journal of Hospitality Management*, 41, 67-76.
- Jun, S. P., & Park, D. H. (2016). Consumer Information Search Behavior and Purchasing Decisions: Empirical Evidence From Korea. *Technological Forecasting and Social Change*, 107, 97-111.

- Khaniwale, M. (2015), Consumer Buying Behavior. *International Journal of Innovation and Scientific Research*, 14(2), 278-286.
- Kim, S. J., Wang, R. J. H., & Malthouse, E. C. (2015). The Effects of Adopting and Using a Brand's Mobile Application on Customers' Subsequent Purchase Behavior. *Journal of Interactive Marketing*, 31(1), 28-41.
- Ko, H., Jung, J., Kim, J., & Shim, S. W. (2004). Cross-cultural Differences in Perceived Risk of Online Shopping. *Journal of Interactive Advertising*, 4(2), 20-29.
- Koç, E. (2013). *Tüketici Davranışları ve Pazarlama Stratejileri*. 5. Baskı. İstanbul: Seçkin.
- Kotler, P., & Keller, K.L. (2012). *Marketing Management 14/e*. New Jersey: Prentice Hall International
- Koufaris, M., Kambil, A., & LaBarbera, P. A. (2001). Consumer Behavior in Web-Based Commerce: An Empirical Study. *International Journal of Electronic Commerce*, 6(2), 115-138.
- Kumar, P. (2017). An Examination of The Antecedents of Customer Satisfaction, Behavioral Response and Intentions Among Retail Store Formats. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 5(1), 239-257.
- Langga, A., Kusumawati, A., & Alhabsji, T. (2021). Intensive Distribution and Sales Promotion For Improving Customer-Based Brand Equity (CBBE), Re-Purchase Intention and Word-of-Mouth (WOM). *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 37(4), 577-595.
- Leninkumar, V. (2019). Antecedents of Customer Satisfaction. *Archives of Business Research*, 7(6), 62-76.
- Levy, M., & Weitz, B. A. (2001). *Retailing Management*. McGraw-Hill Companies, Inc. International Edition, New York.
- Liu, R., Balakrishnan, B., & Saari, E. M. (2024). How AR Technology is Changing Consumer Shopping Habits: from Traditional Retail to Virtual Fitting. *Academic Journal of Science and Technology*, 9(2), 140-144.
- Machleit, K.A., Eroglu, S.A., & Mantel, S.P. (2000) Perceived Retail Crowding and Shopping Satisfaction: What Modifies This Relationship?. *Journal of Consumer Psychology*, 9, 29-42.
- Mattila, A. S. (1999). Do Emotional Appeals Work For Services?. *International Journal of Service Industry Management*, 10(3), 292-307.
- Milliman, R. E. (1982). Using Background Music to Affect the Behavior of Supermarket Shoppers. *Journal of Marketing*, 46(3), 86-91.
- Nash, J. (2019). Exploring How Social Media Platforms Influence Fashion Consumer Decisions in the UK Retail Sector. *Journal of Fashion Marketing and Management: An International Journal*, 23, 82-103.

- Oliver, R. L. (1999). Whence Consumer Loyalty?. *Journal of Marketing*, 63(4), 33-44.
- Özhavzalı, M. (2022). Covid-19 Salgın Döneminde Öğrenilen Tüketici Alışveriş Davranışlarının Kalıcılığının Araştırılması. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (40), 117-122.
- Peattie, K. (2010). Green Consumption: Behavior and Norms. *Annual Review of Environment and Resources*, 35(1), 195-228.
- Peterson, R. A., & Merino, M. C. (2003). Consumer Information Search Behavior and the Internet. *Psychology & Marketing*, 20(2), 99-121.
- Prashar, P. (2013). Drivers Of Store Choice In An Evolving Market: An Empirical Study. *International Journal of Advancement in Research & Technology*, 2(8), 195-202.
- Prashar, S., Parsad, C., Tata, S. V., & Sahay, V. (2015). Impulsive Buying Structure in Retailing: An Interpretive Structural Modeling Approach. *Journal of Marketing Analytics*, 3(4), 215-233.
- Prodanov, H. (2018). Consumer 5.0. *Economic Thought Journal*, (2), 84-102.
- Sahu, K. C., Naved Khan, M., & Gupta, K. D. (2021). Determinants of Webrooming and Showrooming Behavior: A Systematic Literature Review. *Journal of Internet Commerce*, 20(2), 137-166.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). *Consumer Behaviour*. New Jersey: Pearson Education International.
- Schmitt, B. (1999). Experiential Marketing. *Journal of Marketing Management*, 15, 53-67.
- Shamout, M. D. (2016). The Impact of Promotional Tools on Consumer Buying Behavior in Retail Market. *International Journal of Business and Social Science*, 7(1), 75-85.
- Singh, P., Arora, L., Sahu, T., Bhatt, V., & Sharma, B. K. (2023). Investigating Customer Experiences in Omni Channel Retail: A Systematic Literature Review and Future Research Avenue. *SCMS Journal of Indian Management*, 20(4), 19-43.
- Solomon, M. R. (2002). *Consumer Behavior: Buying, Having and Being*. Fifth Ed. London: Prentice Hall.
- Solomon, M. R. (2004). Consumer Psychology. *Encyclopedia of Applied Psychology*, 1, 483-492.
- Spies, K., Hesse, F., & Loesch, K. (1997). Store Atmosphere, Mood and Purchasing Behavior. *International Journal of Research in Marketing*, 14(1), 1-17.
- Srivastava, M., & Kaul, D. (2016). Exploring the Link Between Customer Experience-Loyalty-Consumer Spend. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 31, 277-286.

- Türk Dil Kurumu (b.t.). Türk Dil Kurumu Güncel Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 11.10.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, (2024). *Fiyat Endeksi (Tüketici Fiyatları)*. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+-Menu/Istatistikler/Enflasyon+Verileri/Tuketici+Fiyatlari>, Erişim tarihi: 04.11.2024
- Verhoef, P. C., Neslin, S. A., & Vroomen, B. (2007). Multichannel Customer Management: Understanding The Research-Shopper Phenomenon. *International Journal of Research in Marketing*, 24(2), 129-148.
- Verhoef, P.C., Lemon, K.N., Parasuraman, A., Roggeveen, A., Tsiros, M. and Schlesinger, L.A. (2009) Customer Experience Creation: Determinants, Dynamics and Management Strategies. *Journal of Retailing*, 85(1): 31-41.
- Yang, D. J., Huang, K. C., & Feng, X. (2011). A Study of the Factors That Affect the Impulsive Cosmetics Buying of Female Consumers in Kaohsiung. *International Journal of Business and Social Science*, 2(24), 275-282.
- Yılmaz, A. (2022). Sağlık Bilinçli Tüketici. İçinde T. Yolcu, K. Özkaynar, A. Yılmaz (Ed.), *Tüketici Tipolojileri*, (1. Baskı 99-113). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Zhao, H., Yao, X., Liu, Z., & Yang, Q. (2021). Impact of Pricing and Product Information on Consumer Buying Behavior With Customer Satisfaction in A Mediating Role. *Frontiers in Psychology*, 12, 720151.
- Zhu, L. (2020). Supply Chain Product Quality Control Strategy in Three Types of Distribution Channels. *Plos one*, 15(4), 231699.
- Zidaru, D. E. (2024). The Transfer Between the Spending Habits of Different Generations-A Debate Between Retail and E-commerce. *Theoretical & Applied Economics*, 31(3), 69-78.
- Zwanka, R. J., & Buff, C. (2021). COVID-19 Generation: A Conceptual Framework of the Consumer Behavioral Shifts To Be Caused By The COVID-19 Pandemic. *Journal of International Consumer Marketing*, 33(1), 58-67.

Kaynakça

- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name*. New York, NY: The Free Press.
- Aaker, D. A. (2009). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name*. Simon and Schuster.
- Aaker, D. (2020). Winning against a dominant brand. *Journal of Brand Strategy*, 9(2), 103-112.
- Aaker, D. A., ve Demir, E. (2015). *Güçlü marka yaratmak*. MediaCat Kitapları.
- Ailawadi, K. L., ve Keller, K. L. (2004). Understanding retail branding: Conceptual insights and research priorities. *Journal of Retailing*, 80(4), 331-342.
- Akgözlü, E. (2020). *Marka deneyimi, marka aşkı ve marka değeri arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Aktuğlu, I. K. (2004). *Marka yönetimi*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Arslan, Y. (2017). *Marka denkliğinin tüketici temelli öncüleri üzerine bir araştırma: Perakende sektörü örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Baker, M. J. (1998). *Marketing strategy and management* (3rd ed.). Macmillan.
- Batı, U. (2015). *Marka yönetimi: Vazgeçme çağında yüksek sadakat markaları yaratmak*. Alfa.
- Belk, R. W. (1988). Possessions and the extended self. *Journal of Consumer Research*, 15(2), 139-168.
- Berry, L. L. (1995). Relationship marketing of services—Growing interest, emerging perspectives. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 23(4), 236-245.
- Berry, L. L. (2000). Cultivating service brand equity. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 28(1), 128-137.
- Bolton, R. N. (1998). A dynamic model of the duration of the customer's relationship with a continuous service provider: The role of satisfaction. *Marketing Science*, 17(1), 45-65.
- Brakus, J. J., Schmitt, B. H., ve Zarantello, L. (2009). Brand experience: What is it? How is it measured? Does it affect loyalty? *Journal of Marketing*, 73(3), 52-68.
- Chaudhuri, A., ve Holbrook, M. B. (2001). The chain of effects from brand trust and brand affect to brand performance: The of brand loyalty. *Journal of Marketing*, 65(2), 81-93.
- Chen, Y. S. (2010). The drivers of green brand equity: brand image, green satisfaction, and green trust. *Journal of Business Ethics*, 93, 307-319.

- Cretu, A. E., ve Brodie, R. J. (2007). The influence of brand image and company reputation where manufacturers market to small firms: A customer value perspective. *Industrial Marketing Management*, 36(2), 230-240.
- Demirağ, F., ve Demireli, C. (2016). Bağlamsal pazarlama stratejilerinin marka değerine etkisi üzerine bir pilot araştırma. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 38(1), 147-167.
- Dick, A. S., ve Basu, K. (1994). Customer loyalty: Toward an integrated conceptual framework. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 22(2), 99-113.
- Doyle, P. (2009). *Value-based marketing: Marketing strategies for corporate growth and shareholder value*. John Wiley ve Sons.
- Duncan, T., ve Moriarty, S. E. (1998). A communication-based marketing model for managing relationships. *Journal of Marketing*, 62(2), 1-13.
- Dursun, F. (2023). Yeşil bilişim ve ilk ve ortaöğretim kademe öğretmenlerinin yeşil bilişim algısı üzerine bir araştırma. *Öğretmen Eğitimi ve Öğretim*, 4(2), 46-60. <https://doi.org/10.55661/jnate.1274309>
- Erdil, T. S., ve Uz, Y. (2009). *Marka olmak*. Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Garvin, D. A. (1983). Quality on the line. *Harvard Business Review*, 61(September-October), 65-67.
- Gotsi, M., ve Wilson, A. M. (2001). Corporate reputation: Seeking a definition. *Corporate Communications: An International Journal*, 6(1), 24-30.
- Hoyer, W. D., ve Brown, S. P. (1990). Effects of brand awareness on choice for a common, repeat-purchase product. *Journal of Consumer Research*, 17(2), 141-148.
- Jacoby, J., ve Chestnut, R. W. (1978). *Brand loyalty: Measurement and management*. New York, NY: John Wiley ve Sons.
- Jobber, D., ve Shipley, D. (2012). Marketing-oriented pricing: Understanding and applying factors that discriminate between successful high and low price strategies. *European Journal of Marketing*, 46(11/12), 1647-1670.
- Kahle, L. R., ve Kim, C. H. (Eds.). (2006). *Creating images and the psychology of marketing communication*. New Jersey: LEA.
- Keller, K. L. (1993). Conceptualizing, measuring, and managing customer-based brand equity. *Journal of Marketing*, 57(1), 1-22.
- Keller, K. L. (2000). The brand equity report card. *Harvard Business Review*, January, 147-157.
- Keller, K. L. (2003). *Strategic brand management: Building, measuring, and managing brand equity*. Pearson Education.
- Keller, K. L., ve Lehmann, D. R. (2006). Brands and branding: findings and future priorities. *Marketing Science*, 25, 740-759.

- Kim, H. B., Kim, W. G., ve An, J. (2003). The effect of consumer-based brand equity on firms' financial performance. *The Journal of Consumer Marketing*, 20(4-5), 335-351.
- King, C., & Grace, D. (2009). Employee based brand equity: A third perspective. *Services Marketing Quarterly*, 30(2), 122-147.
- Knox, S., & Walker, D. (2001). Measuring and managing brand loyalty. *Journal of strategic marketing*, 9(2), 111-128.
- Kocaman, S., ve Güngör, İ. (2012). Destinasyonlarda müşteri temelli marka değerinin ölçülmesi ve marka değeri boyutlarının genel marka değeri üzerindeki etkisi: Alanya destinasyonu örneği. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(3), 143-161.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management*. Prentice Hall.
- Kotler, P., ve Lee, N. (2005). *Corporate social responsibility: Doing the most good for your company and your cause*. John Wiley ve Sons.
- Kumar, N., ve Steenkamp, J. B. E. (2007). *Private label strategy: How to meet the store brand challenge*. Harvard Business Press.
- Lee, J. A., Lockshin, L., ve Spawton, A. (2006). The influence of loyalty programs and involvement on purchasing behavior. *Journal of Product ve Brand Management*, 15(2), 119-128.
- Levy, M., ve Weitz, B. A. (2012). *Retail management* (8th ed.). McGraw-Hill.
- Low, G. S., ve Jr, C. W. (2000). The measurement and dimensionality of brand associations. *Journal of Product ve Brand Management*, 9(6), 350-370.
- Mangold, W. G., ve Faulds, D. J. (2009). Social: The new hybrid element of the promotion mix. *Business Horizons*, 52(4), 357-365.
- Nedungadi, P. (1990). Recall and consumer consideration sets: Influencing choice without altering brand evaluations. *Journal of Consumer Research*, 17(December), 263-276.
- Oliver, R. L. (1999). Whence consumer loyalty? *Journal of Marketing*, 63, 33-44.
- Olson, J. C., ve Jacoby, J. (1971). *Consumer responses to advertising: The effect of involvement and information processing*. In J. C. Olson (Ed.), *Consumer behavior: Theoretical sources* (pp. 47-51). Prentice-Hall.
- Önder, N. (2024, June 30). Tüketicilerin "Hep böyle kal"dığı markalar... Marketing Türkiye. Retrieved from <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/hep-boyle-kal/> Erişim Tarihi:27.11.2024
- Peppers, D., ve Rogers, M. (1993). *The one to one future: Building relationships one customer at a time*. New York: Currency Doubleday.
- Qu, H., L. H., ve Im, H. H. (2011). A model of destination branding: Integrating the concepts of branding and destination image. *Tourism Management*, 32(3), 465-476.

- Rowley, J. (1998). Quality in the public sector: Some perspectives from the service quality literature. *Total Quality Management*, 9(2/3), 321-335.
- Slotegraaf, R. J., ve Pauwels, K. (2008). The impact of brand equity and innovation on the long-term effectiveness of promotions. *Journal of Marketing Research*, 45(3), 293-306.
- Steenkamp, J. B. E. (2017). *Global brand strategy: World-wise marketing in the age of branding*. Springer.
- Tek, Ö. B., ve Engin, Ö. (5). *Modern pazarlama ilkeleri*. İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Thomson, M., Innis, D., ve Park, C. W. (2005). The ties that bind: Measuring the strength of consumers' emotional attachments to brands. *Journal of Consumer Psychology*, 15(1), 77-91.
- Ulag, W., ve Chacour, S. (2001). Measuring customer-perceived value in business markets: A prerequisite for marketing strategy development and implementation. *Industrial Marketing Management*, 30(6), 525-540.
- Verhoef, P. C., Kannan, P. K., & Inman, J. J. (2015). From multi-channel retailing to omni-channel retailing: Introduction to the special issue on multi-channel retailing. *Journal of Retailing*, 91(2), 174-181.
- Yıldırım, E. (2019). Package communication: An investigation on the premiumness of private label product packages in Turkey içinde Improving Marketing Strategies for Private Label Products (Ed. Y. Arslan). IGI Global Scientific Publishing.
- Yıldız, G. (2024, April 11). Türkiye'nin renkleri-2. Marketing Türkiye. Retrieved from <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/turkiyenin-renkleri-2/> Erişim Tarihi:29.11.2024
- Yüce, A. (2010). *Bütünleyici bir model ile marka değeri ölçümü* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Zeithaml, V. A. (1988). Consumer perceptions of price, quality, and value: A means-end and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), 2-22.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., ve Parasuraman, A. (1996). The behavioral consequences of service quality. *The Journal of Marketing*, 31-46.

Kaynakça

- Aguilar-Barrientos, S., Villegas-Gomez, J., & Arias-Salazar, A. (2021). Pricing and promotion: A literature review. *Aibi revista de investigación, administración e ingeniería*, 9(3), 59-65.
- Ailawadi, K. L., & Keller, K. L. (2004). Understanding retail branding: Conceptual insights and research priorities. *Journal of Retailing*, 80(4), 331-342.
- Akyıldız, M., Çetin, E., & Kılıç, F. (2018). Perakendecilik Sektöründe Dokuz Sonlu Fiyatlandırma: Tüketicilerin Bakış Açısıyla, Anlamlı Bir İndirim mi Yoksa Aldatmaca mı? Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 2(4), 145-163.
- AlJazzazen, S. A. (2019). New product pricing strategy: skimming vs. penetration. In *Proceedings of FIKUSZ Symposium for Young Researchers* (pp. 1-9). Óbuda University Keleti Károly Faculty of Economics.
- Álvarez, J. M., Golpe, A. A., Iglesias, J., & Ingelmo, R. (2020). Price and income elasticities of demand for cigarette consumption: what is the association of price and economic activity with cigarette consumption in Spain from 1957 to 2016?. *Public Health*, 185, 275-282.
- Andreu, M. C., Michael, D. W., & Jerry, R. G. (1995). *Microeconomic theory*. Oxford University Press.
- Avlonitis, G. J., & Indounas, K. A. (2005). Pricing objectives and pricing methods in the services sector. *Journal of services marketing*, 19(1), 47-57.
- Bagwell, K., & Riordan, M. H. (1991). High and declining prices signal product quality. *The American Economic Review*, 224-239.
- Blattberg, R. C., & Neslin, S. A. (1989). Sales promotion: The long and the short of it. *Marketing letters*, 1, 81-97.
- Carbaugh, R., & Prante, T. (2011). A primer on profit maximization. *Journal for Economic Educators*.
- Chandon, P., Wansink, B., & Laurent, G. (2000). A benefit congruency framework of sales promotion effectiveness. *Journal of marketing*, 64(4), 65-81.
- Deshpande, S. S. (2018). Various pricing strategies: A review. *Journal of Business and Management*, 20(2), 75-79.
- Elegido, J. M. (2011). The ethics of price discrimination. *Business ethics quarterly*, 21(4), 633-660.
- Elmaghraby, W., & Keskinocak, P. (2003). Dynamic pricing in the presence of inventory considerations: Research overview, current practices, and future directions. *Management Science*, 49(10), 1287-1309.
- Engeset, M. G., & Opstad, B. (2017). Evaluation effects of bundle size and price presentation. *Journal of Consumer Marketing*, 34(5), 393-403.

- Fisher, M., Gallino, S., & Li, J. (2018). Competition-based dynamic pricing in online retailing: A methodology validated with field experiments. *Management science*, 64(6), 2496-2514.
- Gordon, B. R., Goldfarb, A., & Li, Y. (2013). Does price elasticity vary with economic growth? A cross-category analysis. *Journal of Marketing Research*, 50(1), 4-23.
- Grewal, D., & Levy, M. (2007). Retailing research: Past, present, and future. *Journal of Retailing*, 83(4), 447-464. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2007.09.009>
- Grewal, D., Krishnan, R., Baker, J., & Borin, N. (1998). The effect of store name, brand name and price discounts on consumers' evaluations and purchase intentions. *Journal of retailing*, 74(3), 331-352.
- Hadji Acmad, N., Vigonte, F., & Abante, M. V. (2024). Elasticity Theory of Demand and Supply: Influences on Price Responsiveness in Demand of Luxury Goods. Florinda and Abante, Marmelo V., Elasticity Theory of Demand and Supply: Influences on Price Responsiveness in Demand of Luxury Goods (March 1, 2024).
- Hanna, N., & Dodge, H. R. (1995). Pricing: policies and procedures. (No Title).
- Helmold, M. (2022). Performance Excellence in Marketing, Sales and Pricing. Berliini: Springer.
- Helveston, M. (2023). Regulating Economic Opportunism in Post-Disaster Markets. *North Carolina Law Review* (forthcoming 2023).
- Higgs, H., & Worthington, A. C. (2014). Price and income elasticity of Australian retail finance: An autoregressive distributed lag (ARDL) approach. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 8(1), 114-126.
- Hinterhuber, A. (2008). Customer value-based pricing strategies: why companies resist. *Journal of business strategy*, 29(4), 41-50.
- Ingenbleek, P. (2007). Value-informed pricing in its organizational context: literature review, conceptual framework, and directions for future research. *Journal of Product & Brand Management*, 16(7), 441-458.
- Jones, P., & Hudson, J. (1996). Signalling product quality: When is price relevant?. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 30(2), 257-266.
- Kopalle, P. K., Mela, C. F., & Marsh, L. (1999). The dynamic effect of discounting on sales: Empirical analysis and normative pricing implications. *Marketing Science*, 18(3), 317-332.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). Pearson.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). *Principles of marketing* (17th ed.). Pearson.

- Krishnamurthi, L., & Raj, S. P. (1991). An empirical analysis of the relationship between brand loyalty and consumer price elasticity. *Marketing science*, 10(2), 172-183.
- Larson, R. B. (2019). Promoting demand-based pricing. *Journal of Revenue and Pricing Management*, 18(1), 42-51.
- Liozu, S. M., & Hinterhuber, A. (2019). *Pricing Strategy Implementation: Translating Pricing Strategy Into Results*. Routledge.
- Marshall, A. (1895). *Principles Of Economics*.
- Monroe, K. B. (2002). *Pricing: Making Profitable Decisions*, 3rd (Ed.) New York, NY: McGraw-Hill Book Company.
- Nagle, T. T., & Müller, G. (2017). *The strategy and tactics of pricing: A guide to growing more profitably* (6th ed.). Routledge.
- Novshek, W., & Sonnenschein, H. (1979). Marginal consumers and neoclassical demand theory. *Journal of Political Economy*, 87(6), 1368-1376.
- Phillips, R. L. (2021). *Pricing and revenue optimization*. Stanford university press.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. The Free Press.
- Raghubir, P., & Corfman, K. P. (1999). When do price promotions affect pretrial brand evaluations? *Journal of Marketing Research*, 36(2), 211-222.
- Rajagopal, & Rajagopal. (2019). *Pricing Strategy. Contemporary Marketing Strategy: Analyzing Consumer Behavior to Drive Managerial Decision Making*, 189-214.
- Reinartz, W., Krafft, M., & Hoyer, W. D. (2004). The customer relationship management process: Its measurement and impact on performance. *Journal of marketing research*, 41(3), 293-305.
- Riquelme, I. P., Román, S., Cuestas, P. J., & Iacobucci, D. (2019). The dark side of good reputation and loyalty in online retailing: When trust leads to retaliation through price unfairness. *Journal of Interactive Marketing*, 47(1), 35-52.
- Robinson, J. (1969). *The economics of imperfect competition*. Macmillan Company.
- Shankar, V., & Bolton, R. N. (2004). An empirical analysis of determinants of retailer pricing strategy. *Marketing Science*, 23(1), 28-49.
- Shapiro, S. L., Drayer, J., & Dwyer, B. (2016). Examining consumer perceptions of demand-based ticket pricing in sport. *Sport Marketing Quarterly*, 25(1).
- Smith, T. J. (2012). *Pricing strategy: setting price levels, managing price discounts, & establishing price structures*. (No Title).

- Spann, M., Fischer, M., & Tellis, G. J. (2015). Skimming or penetration? Strategic dynamic pricing for new products. *Marketing Science*, 34(2), 235-249.
- Stremersch, S., & Tellis, G. J. (2002). Strategic bundling of products and prices: A new synthesis for marketing. *Journal of marketing*, 66(1), 55-72.
- Şengök, Z. N. (2006). Reklam ve fiyat esnekliği. *Verimlilik Dergisi*, (2).
- Tanveer, M., Ahmad, A. R., Mahmood, H., & Haq, I. U. (2021). Role of ethical marketing in driving consumer brand relationships and brand loyalty: A sustainable marketing approach. *Sustainability*, 13(12), 6839.
- Thomas, M., & Morwitz, V. (2005). Penny wise and pound foolish: the left-digit effect in price cognition. *Journal of Consumer Research*, 32(1), 54-64.
- Tyagi, M., & Bolia, N. B. (2024). Optimal pricing of subscription services in the restaurant industry. *Journal of Revenue and Pricing Management*, 1-12.
- Varian, H. R. (2014). *Intermediate microeconomics with calculus: a modern approach*. WW norton & company.
- Yan, R., & Bandyopadhyay, S. (2011). The profit benefits of bundle pricing of complementary products. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 18(4), 355-361.
- Yemez, İ., & Sağır, S. (2021). İndirim kampanyalarının tüketicilerin satın alma davranışı üzerindeki etkisi: black friday örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 308-331.
- Yeoman, I. (2023). Retail pricing models. *Journal of Revenue and Pricing Management*, 22(4), 233-234.
- Zeithaml, V. A. (1988). Consumer perceptions of price, quality, and value: A means-end model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), 2-22.
- Zulqarnain, H., Zafar, A. U., & Shahzad, M. (2015). Factors that affect the choice of Consumers in selecting Retail Store, for Grocery Shopping. *International journal of multidisciplinary and current research*, 3(1), 1167-1172.

Kaynakça

- Akgün, V.Ö., Zerenler, M. (2021). Perakende Mağazacılık Sektöründe Mağaza Atmosferinin Önemi: SOR Modeli Temelinde Bir Uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 2110-2128.
- Anić, I. D., & Radas, S. (2006). The impact of situational factors on purchasing outcomes in the Croatian hypermarket retailer. *Ekonomski pregled*, 57(11), 730-752.
- Arnold, T. J., Grewal, D., Motyka, S., Kim, N., Sharma, A., & Srivastava, R. (2019). Store manager–store performance relationship: a research note. *Journal of Retailing*, 95(2), 144-155.
- Arslan, İ. K., & Ersun, N. (2011). Moda sektöründe faaliyet gösteren mağazalarda müşterilerin mağaza tercihinde mağaza tasarımının önemi ve tasarım kriterleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 221-245.
- Arslan, M., & Bayçu, S. (2012). Mağaza atmosferi. *Anadolu Üniversitesi Yayını*, (2465).
- Aydın, K. (2013). Perakende Yönetiminin Temelleri. *Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara*.
- Barış, G. (2006). Perakende mağaza yönetimi. *Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Ofset Tesisleri*.
- Başkol, M. (2021). Müşteri Mağaza Seçim Kriterlerinin Müşteri Tatmini Üzerindeki Etkileri. *Fiscaoeconomia*, 5(2), 769-792.
- Bayar, G. (2019). *Perakende giyim mağazalarında mağaza atmosferinin tüketici satın alma davranışına etkileri* (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Berger-Grabner, D. (2021). *Strategic retail management and brand management: Trends, tactics, and examples*. Walter de Gruyter GmbH & Co KG.
- Berkin, G., & Usal, S. S. Y. (2012). Mağaza Tasarımında Çekim Oluşturma İlkeleri. YAPI 364.
- Berman, B, Evans, J.R. and Chatterjee, P. (2018) Retail Management: A Strategic Approach, 13th edition, Pearson Education.
- Büdün, E., & Ertürk, Y. D. (2020). Beş duyu kullanımı ile duyusal markalama: tüketici tutumlarını belirleme üzerine bir odak grup çalışması. *Etkileşim*, (5), 52-71.
- Brittain, P., & Cox, R. (2004). *Retailing: an introduction*. FT Prentice Hall.
- Davies, B. J., & Ward, P. (2005). Exploring the connections between visual merchandising and retail branding: An application of facet theory. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 33(7), 505-513.
- Demirci, F. (2000), Perakendecilikte Mağaza Düzenlenmesi, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

- Dunne, P. ve Lusch, R. F. (1999), Retailing, Orlando: Dryden Press.
- Ebster, C.& Garaus, M. (2015). Store design and visual merchandising: Creating store space that encourages buying. Second edition, Business Expert Press.
- Eppli, M., & Benjamin, J. (1994). The evolution of shopping center research: a review and analysis. *Journal of Real Estate Research*, 9(1), 5-32.
- Fox, E. J., Postrel, S., & McLaughlin, A. (2007). The impact of retail location on retailer revenues: an empirical investigation. *Unpublished manuscript, Edwin L. Cox School of Business, Southern Methodist University, Dallas, TX.*
- Ganesha, H. R., Aithal, P. S., & Kirubadevi, P. (2020). Ideal Store Locations for Indian Retailers—An Empirical Study. *International Journal of Management, Technology and Social Sciences (IJMTS)*, 5(1), 215-226.
- Gilbert, D. (2003). *Retail marketing management*. Second edition. Pearson Education India.
- Goworek, H., & McGoldrick, P. J. (2015). *Retail marketing management: Principles and practice*. Pearson.
- Hameli, K. (2018). A literature review of retailing sector and business retailing types. *ILIRIA International Review*, 8(1), 67-87.
- ICSC Shopping Center Definitions, (2024, 22 Ekim). Erişim adresi: <https://incorporacaoimobiliaria.com/wp-content/uploads/2009/09/scdefinicions99.pdf>
- Hoffman, K. D., Bateson, J. E. G. (1997) “Essentials of Services Marketing” The Dryden Press, Orlando.
- Jarvis, J. E., & Williams, I. A. (2017). A case study exploration of strategies to improve first-line supervisor problem-solving abilities in the retail supermarket industry. *International Journal of Applied Management and Technology*, 16(1), 6.
- Karakaşoğlu, M., & Arslan, F. (2016). Mağaza hizmet ortamının marka imajına ve satın alma niyetine etkisi: P&B ve H&M örneği. *Öneri Dergisi*, 12(46), 223-244.
- Kotler, P., and G. Armstrong. 2010. *Principles of Marketing*. 13th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Levy, M.L., and B.A. Weitz. 2007. Retailing management. 6th ed. New York, NY: McGrawHill/Irwin.
- Marianov, V., Eiselt, H. A., & Lüer-Villagra, A. (2020). The follower competitive location problem with comparison-shopping. *Networks and Spatial Economics*, 20, 367-393.
- Mou, S., Robb, D. J., & DeHoratius, N. (2018). Retail store operations: Literature review and research directions. *European Journal of Operational Research*, 265(2), 399-422.

- Musil, T. A. (2011). Evaluating development and community benefits of shopping malls: A case study using input/output analysis. *Journal of Financial Management of Property and Construction*, 16(2), 111-125.
- Nesset, E., Nervik, B., & Helgesen, Ø. (2011). Satisfaction and image as mediators of store loyalty drivers in grocery retailing. *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research*, 21(3), 267-292.
- Pan, Y., & Zinkhan, G. M. (2006). Determinants of retail patronage: A meta-analytical perspective. *Journal of retailing*, 82(3), 229-243.
- Park, Whan C. Young, Mark (2003) "Consumer Response to TV Commercials; The Impact Of Involvement And Background Music On Brand Attitude Formation" *Journal of Marketing Research*, Vol. 23, pp.11-23.
- Perakende Ticaret, (2024, 20 Ekim). Erişim adresi: <https://ticaret.gov.tr/ic-ticaret/perakende-ticaret>
- Reikli, M. (2012). The Key of Success in Shopping Centers. Composing Elements of Shopping Centers and their Strategic Fit. *Unpublished Ph. D Thesis*, Corvinus University of Budapest.
- Rudrabasavaraj, M. N. (2010). *Dynamic global retailing management*. Himalaya Publishing House.
- Savaşkan, A. (2024). Hizmet İşletmelerinde Mağaza Atmosferinin Müşteri Sadakatine Etkisi: Batman İlinde Güzellik Salonu Örneği. *Journal of Education and Social Sciences*, 2(1), 1-14.
- Sing, B. (2018). Whether Music Affects The Customer Buying Behavior?. *Journal Studies in Management and Planning*, 4(1), 205-209.
- Spangenberg, E. R., Crowley, A. E., & Henderson, P. W. (1996). Improving the store environment: do olfactory cues affect evaluations and behaviors?. *Journal of marketing*, 60(2), 67-80.
- Spies, K., Hesse, F., & Loesch, K. (1997). Store atmosphere, mood and purchasing behavior. *International Journal of Research in Marketing*, 14(1), 1-17.
- Tiwari, R. S. (2009). *Retail management, retail concepts and practices*. Global Media.
- Ultav, Z. T., & Oğuzhan, C.. Mağaza Atmosferinin Mobilya Perakendesi Üzerinde Müşteri Alışveriş Davranışı Üzerindeki Etkileri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(33), 253-276.
- Varinli, İ. (2005). *Marketlerde Pazarlama Yönetimi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Wakefield, K. ve Baker, J. (1998). Excitement at the Mall: Determinants and Effects on Shopping Response, *Journal of Retailing*, Vol.74, No.4, s.515-539.
- Yapraklı, T. Ş., & Orhan, M. (2020). Mağaza Atmosferinin Satın Alma Davranışına Etkisi: Hazır Giyim Ve Gıda Perakendeciliği Üzerine Karşılaş-

tırmalı Bir Uygulama. *ETÜ Sentez İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, (1), 81-104.

Yıldırım, D. N. N. (2016). Mağaza İç Mekan Tasarım Bileşenleri. *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi*, 289.

Yücel, A., Yücel N. (2012), “Mağaza İmajı ile Mağaza Sadakati Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Denizli İlinde Yapılan Bir Araştırma”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 10, S. 19, 1-30

Kaynakça

- Akgünlü, S. & Bayar, Ş. F. (2023). Moda Endüstrisinde Sürdürülebilir Pazarlama. Volkan YAVUZ & Merve GENÇYÜREK ERDOĞAN içinde. *Dijital İletişim ve Medyada Yeni Trendler* (ss. 69-84). İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Aracıoğlu, B. & Tatlıdil, R. (2009). Tüketicilerin Satın Alma Davranışında Çevre Bilincinin Etkileri. *Ege Akademik Bakış*, 9 (2), 435-461.
- BİM, (2021a). Birleşik Mağazalar A.Ş. Sürdürülebilirlik Komitesi Çalışma Esasları. 27.10.2024 tarihinde BİM: <https://www.bim.com.tr/Uploads/Surdurulebilirlik%20Komitesi%20Cal%C4%B1sma%20Esaslar%C4%B1.pdf> adresinden alındı.
- BİM, (2021b). Sürdürülebilirlik Raporu 2021. 22.10.2024 tarihinde BİM: <https://www.bim.com.tr/Surdurulebilirlik/2021/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Raporu%202021.pdf> adresinden alındı.
- BİM, (2022). Sürdürülebilirlik Raporu 2022. 22.10.2024 tarihinde BİM: <https://www.bim.com.tr/Surdurulebilirlik/2022/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Raporu%202022.pdf> adresinden alındı.
- Bradley, P. (2016). Environmental impacts of food retail: a framework method and case application. *Journal of Cleaner Production*, 113, ss. 153-166.
- Braun, M. R., Beck, S. B. M., Walton, P. & Mayfield, M. (2016). Estimating the impact of climate change and local operational procedures on the energy use in several supermarkets throughout Great Britain. *Energy and Buildings*, 111, ss. 109-119.
- Çiftçi, Ç. (2022). *Pazarlama Nedir? Pazarlamanın Gelişim Süreçleri Nelerdir?*. 28.10.2024 tarihinde Pazarlama İletişimi: <https://pazarlamailetisimi.com/pazarlama-nedir-pazarlamanin-gelisim-surecleri-nelerdir/> adresinden alındı.
- Delafrooz, N., Taleghani, M. & Nouri, B. (2014). Effect of Green Marketing on Consumer Purchase Behavior. *QScience Connect*, 2014 (1), ss. 2-9, <https://doi.org/10.5339/connect.2014.5>
- Diversitech Team, (2022). *A Guide to Sustainable Retail Industry 2024: Retail Trends & Consumer Behavior*. 25.10.2024 tarihinde Diversitech Global: <https://www.diversitech-global.com/post/guide-to-sustainable-retail-industry> adresinden alındı.
- Doğanay, Ö. & Kırcova, İ. (2015, Haziran). *Daha Yaşanılabilir Bir Dünya için Sürdürülebilirlik*. 20. Ulusal Pazarlama Kongresinde sunulan bildiri. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. Erişim adresi: http://www.pazarlama.org.tr/upk-2015/konferans_dosyaları/bildiriler/54.pdf
- Doyduk, H. B. B. (2018). Asseing the effect of product innovations on consumer satisfaction: A green perspective. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(31), 41-58.

- Garg, A. (2015). Green Marketing for Sustainable Development: An Industry Perspective, *Sustainable Development*, (23), ss. 139-159.
- Güven, G. Ö. (2024). *Moda Sektöründe Marka Aktivizmi ve Sürdürülebilirlik Deneyimleri*. İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Fisk, P. (2010). *People Planet Profit: How to Embrace Sustainability for Innovation and Business Growth*. London: Kogan Page Publishers.
- Herzberg, R., Schmidt, T. & Keck, M. (2022). Market power and food loss at the producer-retailer interface of fruit and vegetable supply chains in Germany. *Sustainability Science*, 17(6), ss. 2253-2267.
- Hofenk, D., Van Birgelen, M., Bloemer, J. & Semeijn, J. (2019). How And When Retailers' Sustainability Efforts Translate Into Positive Consumer Responses: The İnterplay Between Personal And Social Factors. *Journal of Business Ethics*, 156(2), 473-492.
- H&M. (2023). *2022 Sustainability Disclosure*. 24.10.2024 tarihinde H&M Group: <https://hmgroup.com> adresinden alındı.
- Karaca, Ş. (2013). "Tüketicilerin Yeşil Ürünlerle İlişkin Tutumlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 13 (1), 99-111.
- Koç, Z. (2021), *İnovasyonun Yeşil Pazarlama Stratejileri Üzerinde Etkisi*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kotler, P. (2011). Reinventing marketing to manage the environmental imperative. *Journal of marketing*, 75(4), ss. 132-135.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2019). *Principles of marketing*. New York: Perarson Education
- Koton, (2023). *KOTON Suya Saygı Projesi*. 24.10.2024 tarihinde KOTON: <https://www.koton.com/projelerimiz> adresinden alındı.
- Kumar, V., Rahman, Z., Kazmi, A.A., Goyal, P. (2012). Evolution of Sustainability As Marketing Strategy: Beginning of New Era. International Conference on Emerging Economies-Prospect and Challenges (ICEE-2012). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 37, ss. 482-489.
- Laurin, F. & Fantazy, K. (2017). Sustainable supply chain management: a case study at IKEA. *Transnational Corporations Review*, 9(4), ss. 309-318.
- Mavi, (2023). *Mavi 2022 Faaliyet Raporu*. 25.10.2024 tarihinde Mavi: [https://www.mavicompany.com/i/assets/documents/2023/MAVI%20FAALIYET%20RAPORU%202022\(1\).pdf](https://www.mavicompany.com/i/assets/documents/2023/MAVI%20FAALIYET%20RAPORU%202022(1).pdf) adresinden alındı.
- Migros, (2021). *Migros Entegre Raporu 2021*. 21.10.2024 tarihinde Migros: <https://migroskurumsalstr.blob.core.windows.net/migroskurumsalstr/migros-2021-entegre-raporu-637926953461823742.pdf?v4> adresinden alındı.

- Migros, (2022). Migros Entegre Faaliyet Raporu 2022. 21.10.2024 tarihinde Migros: <https://migroskurumsalstr.blob.core.windows.net/migroskurumsalstr/migros-entegre-faaliyet-raporu-2022-tr-638143321091078236.pdf> adresinden alındı.
- Murphy, P. E. (2005). Sustainable marketing. *Business & Professional Ethics Journal*, 24(1/2), 171-198.
- Naidoo, M. & Gasparatos, A. (2018). Corporate environmental sustainability in the retail sector: Drivers, strategies and performance measurement. *Journal of Cleaner Production*, 203, ss. 125-142.
- Oesselman, D. & Pfeifer-Schaupp, U. (2014). Sustainability-Six Dimensions Of A Holistic Principle. *Amazônia, Organizações e Sustentabilidade (AOS)*, 3(2).
- Ottmann, J. A. Edwin R. Stafford, & Cathy L. Hartman (2006). "Avoiding Green Marketing Myopia: Ways to Improve Consumer Appael for Environmentally Preferable Products". *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 48(5), ss. 22-36.
- Özkaya, B. (2010). "İşletmelerin Sosyal Sorumluluk Anlayışının Uzantısı Olarak Yeşil Pazarlama Bağlamında Yeşil Reklamlar", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 9(34), ss. 247-258.
- Paço, A. Alves, H., Shiel, C., Filho, W.L. (2014). "An Analysis Of The Measurement Of The Construct Buying Behaviour In Green Marketing", *Journal of Integrative and Environmental Sciences*, 11(1), ss. 55-69.
- Peattie, K. J. (2008). Green marketing. Michael J. BAKER., & Susan HART içinde. *The Marketing Book* (ss. 562-582). Oxford: Elsevier.
- Peattie, K. (2001). Towards Sustainability: The Third Age of Green Marketing. *The Marketing Review*, 2, ss. 129-146.
- Peattie, K. & Belz, F. M. (2010). Sustainability Marketing-An Innovative Conception of Marketing. *Marketing Review St. Gallen*. (5), 1-14.
- Prakash, A. (2002). Green Marketing, Public Policy And Managerial Strategies, Business Strategy and the Environment *Bus. Strat. Env.*, 11, 2002, pp.285-297.
- Rathore, B. (2017). Aligning Profitability and Environmental Responsibility: A Study on Sustainable Marketing Strategies. *EIPRMJ*, 6(2), 7-15.
- Rettie, R., Burchell, K. & Riley, D. (2012). Normalising green behaviours: A new approach to sustainability marketing. *Journal of marketing management*, 28(3-4), 420-444.
- Seyidova, N. (2020). Sürdürülebilirlik ve Yeşil Ekonominin Gelişimi. Şükran KARACA içinde. *Farklı Disiplinlerde Sürdürülebilirlik* (s. 23-40). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Şok Market, (2022). 2023 Sürdürülebilirlik Raporu. 22.10.2024 tarihinde ŞOK: <https://kurumsal.sokmarket.com.tr/uploads/2023090716555151122.pdf>
- Şok Market, (2023). 2022 Sürdürülebilirlik Raporu. 22.10.2024 tarihinde ŞOK: <https://kurumsal.sokmarket.com.tr/uploads/20240809173105301.pdf> adresinden alındı.
- Taşçoğlu, H. & Yıldırkan, R. (2023). Sapanca'daki Bungalov İşletmecilerinin Sürdürülebilir Turizm ve Çevre Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(2), ss. 969-990.
- Tesla Inc, (2023). *Tesla Impact Report Highlights*. 20.10.2024 tarihinde Tesla Inc: https://www.tesla.com/ns_videos/2023-tesla-impact-report-highlights.pdf adresinden alındı.
- Toksarı, M. (2023). Sürdürülebilir Pazarlama Bakış Açısıyla İklim İletişimi. Zekiye TAMER GENCER içinde. *İklim İletişimi* (ss. 117-128). İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Turna, T. & Solmaz, A. (2023). Sürdürülebilir Kent Yönetimi ve Yeşil Altyapı Kavramı Kapsamında Çevreci Yaklaşımlar: İskenderun Örneği. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 13(4), ss.739-748.
- Türkan, Y. S., Tümay, B. & Namlı, E. (2024). Lojistikte Sürdürülebilirlik Risklerinin Önceliklendirilmesine Yönelik Bir Uygulama Örneği. M. Gümüş & U. Aydoğmuş içinde. *Tedarik Zinciri Yönetiminde Güncel Konular* (ss. 67-87). İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Vadakkepatt, G. G., Winterich, K. P., Mittal, V., Zinn, W., Beitelspacher, L., Aloysius, J., Ginger, J., & Reilman, J. (2021). Sustainable retailing. *Journal of Retailing*, 97(1), ss. 62-80.
- Urkut S, Cengiz E (2021). Yeşil Pazarlamanın Tüketicilerin Çevre Dostu Kozmetik Ürünleri Satın Alma Niyetine Etkisi. *Journal of Research in Business* (online), 6(2), 470 - 492. 10.54452/jrb.993685
- Walsh, H. & Dowding, T. J. (2012). Sustainability and The Coca-Cola Company: The Global Water Crisis and Coca-Cola's Business Case for Water Stewardship. *International Journal of Business Insights & Transformation*, 4.
- WCED (1987), Our Common Future. Oxford: Oxford University Press.
- Yazıcı, B. (2023). Markaların Sürdürülebilirlik Yaklaşımları: Yeşil Pazarlama mı Yeşil Aklama mı?. Zekiye TAMER GENCER içinde. *İklim İletişimi* (ss. 149-168). İstanbul: Eğitim Yayınevi.

Kaynakça

- Akyazı, A. (2019). Sosyal Medya ve Tüketim İlişkisi: Popüler Ünlülerin Instagram Hesapları Üzerine Bir Araştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(93), 93-108. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.423538>
- Armanacar. (2018, November 6). Coca-Cola: Yaz Hikayem – Influencer marketing. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://armanacar.com/2018/11/06/coca-cola-yaz-hikayem-influencer-marketing/>
- Aslan, A., Gül, D. (2016). Instagram Fenomenleri ve Reklam İlişkisi: Instagram Fenomenlerinin Gözünden Bir Değerlendirme. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 41-65.
- Barutçu, S., Tomaş, M. (2013). Sürdürülebilir Sosyal Medya Pazarlaması Etkinliğinin Ölçümü. *Journal of Internet Applications and Management*, 4(1), 5-24. <https://doi.org/10.5505/iuyd.2013.69188>
- Batı, U. (2010). Dijital Çağda Yeni Bir Halkla İlişkiler Pratiği: “Fısıltıyla Halkla İlişkiler Yapmak ya da PR 2.0”. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- CarrefourSA. (n.d.). Üni Kart ile Üniversitelilere Her Alışverişlerinde %10 Puan!. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://www.carrefoursa.com/kampanya/unikart>
- Chen, X. (2023). Effect analysis of digital communication of social media from the perspective of new media. *Communications in Humanities Research*, 10(1), 61-66. <https://doi.org/10.54254/2753-7064/10/20231242>
- CoinDailyNews. (2022). Adidas Originals Into the Metaverse NFT review: All you need to know. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://www.coindailynews.io/2022/07/13/adidas-originals-into-the-metaverse-nft-review-all-you-need-to-know/>
- DonanımHaber. (2019). Turkcell, blok zinciri teknolojisini temel aldığı yeni çözümlerini tanıttı. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://www.donanimhaber.com/Turkcell-blok-zinciri-teknolojisini-temel-aldigi-yeni-cozumlerini-tanitti--108305>
- Ferguson, D., Elizabeth, M. (2000). The World Wide Web as a Functional Alternative to Television. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44(2), 155-174. https://doi.org/10.1207/s15506878jobem4402_1
- Gülner, B., Balcı, Ş., Çakır, V. (2010). Motivations of Facebook, YouTube and Similar Web Sites Users. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 54(54), 161-184.
- Güzel, M. (2007). Küreselleşme, Tüketim Kültürü ve İnternet'teki Gençlik Siteleri. M. Binark içinde, *Yeni Medya Çalışmaları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- IAB. (2024). 2024 Key trends in digital advertising: Adapting to the new privacy norm. Interactive Advertising Bureau. Retrieved from <https://www.iab.com>

- Infante, A. and Mardikaningsih, R. (2022). The potential of social media as a means of online business promotion. *Journal of Social Science Studies (JOS3)*, 2(2), 45-49. <https://doi.org/10.56348/jos3.v2i2.26>
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users Of The World, Unite! The Challenges And Opportunities Of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. <http://dx.doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Kazancıoğlu, İ., Üstündağlı, E., & Baybars, M. (2012). Tüketicilerin Sosyal Ağ Sitelerindeki Reklamlara Yönelik Tutumlarının Satınalma Davranışları Üzerine Etkisi: Facebook Örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 4(8), 159-182. <https://doi.org/10.18092/ijecas.96537>
- Kotler, P., Iwan, S., Hermawan, K. (2018). *Pazarlama 4.0 Gelenekselden Dijitale Geçiş*. İstanbul: Optimist Yayınları.
- Marwick, A., Boyd, D. (2011). To See and Be Seen: Celebrity Practice on Twitter. *The International Journal of Research into New Media Technologies*, 17(2), 139-158. <https://doi.org/10.1177/1354856510394539>
- Milner, M. (2010). Is Celebrity a New Kind of Status System? *Celebrity in America Today*, 47, 379-387. <https://doi.org/10.1007/s12115-010-9347-x>
- Nike. (n.d.). Nike Run Club Uygulaması. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://www.nike.com/tr/nrc-app>
- Perakende.org. (2023). LC Waikiki'den sosyal medya kullanıcılarına kazanç fırsatı. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024 <https://perakende.org/lc-waikikiden-sosyal-medya-kullanicilarina-kazanc-firsati/>
- Sashi, C. M. (2012). Customer Engagement, Buyer-Seller Relationships, And Social Media. *Management Decision*, 50(2), 253-272. <https://doi.org/10.1108/00251741211203551>
- Sayımer, İ. (2008). *Sanal Ortamda Halkla İlişkiler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Şimşek, G. (2013). Kişisel Mecralarda Reklam Yayını: Kişilerin Sosyal Medyada Reklam Paylaşım Motivasyonları. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(3), 213-239.
- Tanyeri Mazıcı, E., Hekimoğlu Toprak, H. (2020). Nüfuz Pazarlaması (Influencer Marketing) ve Satın Alma Davranışı İlişkisi: Sosyal Ağ Kullanıcıları Üzerinden Bir Araştırma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(31), 4265-4288. <https://doi.org/10.26466/opus.714203>
- TDK. (2020). TDK Sözlüğü. Erişim tarihi: 21 Mayıs 2020, <https://sozluk.gov.tr>
- Teknoban. (2024). Sosyal medya ve markalar: Stratejiler ve başarı örnekleri. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://www.teknoban.net/sosyal-medya-ve-markalar-stratejiler-ve-basari-ornekleri/>

- The Brand Hopper. (2024). A case study on Airbnb: Belong Anywhere campaign. Erişim tarihi: 15 Kasım 2024, <https://thebrandhopper.com/2024/07/29/a-case-study-on-airbnb-belong-anywhere-campaign/>
- Varnalı, K. (2012). Dijital Tutulma: Pazarlama İletişimi ve İnsan. İstanbul: Mediacat Yayıncılık.
- We Are Social. (2024). Dijital 2024 global raporu. Erişim tarihi: 10 Kasım 2024, <https://indd.adobe.com/view/8892459e-f0f4-4cfd-bf47-f5da5728a5b5>
- Yaman, E. S. (2018). Ürün Yerleştirmede Yeni Bir Alan: Influencer Marketing Sosyal Medyada Influencer Annelerin Takipçileri Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı: “Eğlence ve Ürün Yerleştirme”. İstanbul.
- Yaylagül, Ş. (2017). Sosyal Medya Fenomenlerine Bağlanışlığın Belirlenmesi: Yükseköğretim Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4, 219-235. <https://doi.org/10.30803/adusobed.349934>
- Yücel, Y. (2016). Yeni Kanaat Önderleri Olarak Sosyal Medya Fenomenleri: Twitter Fenomenleri Üzerine Bir Analiz. Erişim tarihi: 21 Mayıs 2020, https://clgizyilmaz.com/upload/yeliz_yucl.pdf.

Kaynakça

- Akhvlediani, M. (2022). Marketing Research of Effectiveness of Loyalty Programs of Retail Trade Enterprises. *Economics*. <https://doi.org/10.36962/ecs/105/6-8/2022-141>.
- Anselmsson, J., Burt, S., ve Tunca, B. (2017). An integrated retailer image and brand equity framework: re-examining, extending, and restructuring retailer brand equity. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 38, 194-203. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2017.06.007>
- Ayyagari, M. (2019). A framework for analytical crm assessments challenges and recommendations. *International Journal of Business and Social Science*, 10(6). <https://doi.org/10.30845/ijbss.v10n6p2>
- Baker, M. and Legendre, T. (2020). Unintended negative consequences of loyalty programs: endowed vs earned loyalty. *Journal of Services Marketing*, 35(2), 210-221. <https://doi.org/10.1108/jsm-02-2019-0089>
- Buttle, F., ve Maklan, S. (2019). *Customer Relationship Management: Concepts and Technologies*. Routledge.
- Chaffey, D., ve Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital Marketing*. Pearson.
- Charinsarn, A., Diallo, M., ve Lambey-Checchin, C. (2023). How do cultural factors affect loyalty behaviour in retailing? The central role of social proximity. *International Journal of Retail ve Distribution Management*. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-09-2022-0314>.
- Corbishley, K., Meintjes, C., ve Mason, R. (2023). Loyalty program benefits and their effect on relationship quality and loyalty to the retailer. *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147-4478), 12(2), 1-14. <https://doi.org/10.20525/ijrbs.v12i2.2320>
- Dlamini, S., ve Chinje, N. (2019). The influence of loyalty programs on South African Youth's repeat purchase behaviour. *Journal of Business ve Retail Management Research*. <https://doi.org/10.24052/JBRMR/V13IS03/ART-21>.
- Dowling, G. R., ve Uncles, M. (1997). Do customer loyalty programs really work? *Sloan Management Review*, 38(4), 71-82.
- Fernando, W. and Warnakulasooriya, B. (2022). Attributes of loyalty card programme membership and their influence on customers' behavioural and attitudinal loyalty: a case of fashion retailing in the sri lankan context. *Asian Journal of Marketing Management*, 1(02). <https://doi.org/10.31357/ajmm.v1i02.5956>
- Gosiya, P. (2024). Personalizing customer connections: optimizing crm strategies in levi's retail outlet in ahmedabad city of gujarat. *IJIST*, 2(4). <https://doi.org/10.59890/ijist.v2i4.1739>

- Hariharan, S., Kannan, M., ve Raguraman, P. (2013). A Seasonal Approach for Analysis of Temporal Trends in Retail Marketing using Association Rule Mining. *International Journal of Computer Applications*, 71, 10-15. <https://doi.org/10.5120/12417-8904>
- He, W., Tian, X., ve Wang, F. (2019). Innovating the customer loyalty program with social media. *Journal of Enterprise Information Management*, 32(5), 807-823. <https://doi.org/10.1108/jcim-10-2018-0224>
- Hutchinson, K., Donnell, L., Gilmore, A., ve Reid, A. (2015). Loyalty card adoption in sme retailers: the impact upon marketing management. *European Journal of Marketing*, 49(3/4), 467-490. <https://doi.org/10.1108/ejm-06-2013-0321>
- Jabado, R. and Jallouli, R. (2021). An enriched framework for crm success factors outlining data analytics capabilities' dimension., 102-130. https://doi.org/10.1007/978-3-030-69221-6_9
- Kimura, M. (2021). Customer segment transition through the customer loyalty program. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 34(3), 611-626. <https://doi.org/10.1108/apjml-09-2020-0630>
- Končar, J., Marić, R., ve Vukmirović, G. (2019). Analysis of key indicators that affect the expected benefit of customers when using loyalty cards. *Journal of Business Economics and Management*, 20(5), 821-840. <https://doi.org/10.3846/jbem.2019.10186>
- Kotler, P., Kartajaya, H., ve Setiawan, I. (2017). *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*. Wiley.
- Kumar, V., ve Reinartz, W. (2018). *Customer Relationship Management: Concept, Strategy, and Tools*. Springer.
- Kyguolienė, A., Zikienė, K., ve Grigaliūnaitė, V. (2017). The influence of perceived benefits on the satisfaction with the loyalty program. *Engineering Economics*, 28(1). <https://doi.org/10.5755/j01.ec.28.1.14635>
- Laudon, K. C., ve Traver, C. G. (2020). *E-commerce: Business, Technology, Society*. Pearson.
- Lemon, K. N., ve Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96.
- Mimouni-Chaabane, A. and Volle, P. (2010). Perceived benefits of loyalty programs: scale development and implications for relational strategies. *Journal of Business Research*, 63(1), 32-37. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2009.01.008>
- Mustikowati, R., Sarwoko, E., Arief, M., ve Nurfarida, I. (2021). Marketing investigation: customer relationship management and innovation to improve competitive advantage and business performance. *Humanities and Social Sciences Letters*, 9(4), 430-438. <https://doi.org/10.18488/journal.73.2021.94.430.438>

- Nagaraj, S. (2020). Marketing analytics for customer engagement. *International Journal of Information Systems and Social Change*, 11(2), 41-55. <https://doi.org/10.4018/ijissc.2020040104>
- Nikalje, V. (2013). Loyalty Programs In Retailing: Impact On Creating Long Term Customer Relationships In India. *Tij's Research Journal Of Commerce ve Behavioural Science - Rjcsb*, 2.
- Omar, N., Wel, C., Aziz, N., ve Alam, S. (2013). Investigating the structural relationship between loyalty programme service quality, satisfaction and loyalty for retail loyalty programmes: evidence from malaysia. *Measuring Business Excellence*, 17(1), 33-50. <https://doi.org/10.1108/13683041311311356>
- Panjaitan, R. (2021). The role of digital loyalty program towards customer loyalty through a measure of satisfaction. *The Winners*, 22(2). <https://doi.org/10.21512/tw.v22i2.7082>
- Payne, A., ve Frow, P. (2017). *Strategic customer management: Integrating relationship marketing and CRM*. Cambridge University Press.
- Peppers, D., ve Rogers, M. (2016). *Managing customer relationships: A strategic framework*. John Wiley ve Sons.
- Reichheld, F. F. (2003). The one number you need to grow. *Harvard Business Review*, 81(12), 46-54.
- Rigby, D. K., Reichheld, F. F., ve Schefter, P. (2002). Avoid the four perils of CRM. *Harvard Business Review*, 80(2), 101-109.
- Schirmer, N., Ringle, C., Gudergan, S., ve Feistel, M. (2016). The link between customer satisfaction and loyalty: the moderating role of customer characteristics. *Journal of Strategic Marketing*, 26(4), 298-317. <https://doi.org/10.1080/0965254x.2016.1240214>
- Shah, V. (2018). A Hybrid Approach to Analyse Customer Purchase Behaviour. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 6, 1706-1711. <https://doi.org/10.22214/IJRASET.2018.4287>.
- Sharp, B. (2010). *How Brands Grow: What Marketers Don't Know*. Oxford University Press.
- Singh, A. (2024). Enhancing customer relationships: a case study of crm practices at city square mart in ahmedabad city of gujarat state. *IJIST*, 2(4), 287-318. <https://doi.org/10.59890/ijist.v2i4.1737>
- Steinhoff, L. and Palmatier, R. (2014). Understanding loyalty program effectiveness: managing target and bystander effects. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 44(1), 88-107. <https://doi.org/10.1007/s11747-014-0405-6>
- Todea, S., Davidescu, A., Pop, N., ve Stamule, T. (2022). Determinants of student loyalty in higher education: a structural equation approach for the

bucharest university of economic studies, romania. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(9), 5527. <https://doi.org/10.3390/ijerph19095527>

- Vakhariya, S., ve Khanzode, K. (2018). The Role of Big Data in Enhancing Customer Experience in UAE Retail. *International Journal of Business Administration*. <https://doi.org/10.5430/ijba.v9n6p76>.
- Vecchio, P., Mele, G., Siachou, E., ve Schito, G. (2021). A structured literature review on big data for customer relationship management (crm): toward a future agenda in international marketing. *International Marketing Review*, 39(5), 1069-1092. <https://doi.org/10.1108/imr-01-2021-0036>
- Villaseñor, N. and Yagüe, M. (2019). The role of private label tiers and private label naming strategies in the relationship between private label brand equity and store loyalty. *Journal of Product ve Brand Management*, 29(1), 124-138. <https://doi.org/10.1108/jpbm-09-2018-2017>
- Yerpude, S. and Singhal, T. (2019). “custolytics”. *International Journal of Emerging Markets*, 16(1), 92-112. <https://doi.org/10.1108/ijocm-05-2018-0250>

Kaynakça

- Achieng, J. B. O., Paul, S. N., & Mbura, L. K. (2018). Influence of inventory management practices on performance of retail outlets in Nairobi City County. *International Academic Journal of Procurement and Supply Chain Management*, 3(1), 18-43.
- Adeitan, A. D., Aigbavboa, C., & Bamisaye, O. S. (2021). Influence of information flow on logistics management in the industry 4.0 era. *International Journal of Supply and Operations Management*, 8(1), 29-38.
- Adeniran, I. A., Efunniyi, C. P., Osundare, O. S., & Abhulimen, A. O. (2024). Optimizing logistics and supply chain management through advanced analytics: Insights from industries. *Engineering Science & Technology Journal*, 5(8).
- Amin, B., Hakimah, Y., Madjir, S., & Noviantoro, D. (2019). The role of transformation leadership in enhancing corporate sustainability capabilities and sustainable supply chain management. *Polish Journal of Management Studies*, 20.
- Aro-Gordon, S., & Gupte, J. (2016). Overview of the classic economic order quantity approach to inventory management. *The Business Age*, 1(1), 1-20.
- Bruns, F., Goerigk, M., Knust, S., & Schöbel, A. (2014). Robust load planning of trains in intermodal transportation. *OR spectrum*, 36, 631-668.
- Bruns, F., & Knust, S. (2012). Optimized load planning of trains in intermodal transportation. *OR spectrum*, 34, 511-533.
- Chang, T. S. (2008). Best routes selection in international intermodal networks. *Computers & operations research*, 35(9), 2877-2891.
- Chen, Y. Y., Jan, J. K., Tsai, M. L., Ku, C. C., & Huang, D. C. (2012). On the security of RFID-based monitoring mechanism for retail inventory management. *KSII Transactions on Internet and Information Systems (TIIS)*, 6(2), 515-528.
- Danko, T. P., Kiselev, V. M., Chaykovskaya, L. A., Smelov, P. A., & Gorokhova, A. E. (2020). Marketing positioning of countries in the field of innovations: Questions and answers. *Entrepreneurship and sustainability issues*, 7(4), 2851.
- Ebinger, F., & Omondi, B. (2020). Leveraging digital approaches for transparency in sustainable supply chains: A conceptual paper. *Sustainability*, 12(15), 6129.
- Farahani, R. Z., Rezapour, S., Drezner, T., & Fallah, S. (2014). Competitive supply chain network design: An overview of classifications, models, solution techniques and applications. *Omega*, 45, 92-118.

- Ganesh, A. D., & Kalpana, P. (2022). Future of artificial intelligence and its influence on supply chain risk management—A systematic review. *Computers & Industrial Engineering*, 169, 108206.
- García, J., Florez, J. E., Torralba, Á., Borrajo, D., López, C. L., García-Olaya, Á., & Sáenz, J. (2013). Combining linear programming and automated planning to solve intermodal transportation problems. *European Journal of Operational Research*, 227(1), 216-226.
- Garcia, D. J., & You, F. (2015). Supply chain design and optimization: Challenges and opportunities. *Computers & Chemical Engineering*, 81, 153-170.
- Gupta, M. C., & Boyd, L. H. (2008). Theory of constraints: a theory for operations management. *International journal of operations & production management*, 28(10), 991-1012.
- Heydarabadi, H., Doniavi, A., Babazadeh, R., & Azar, H. S. (2020). Optimal production-distribution planning in electromotor manufacturing industries: A case study. *International Journal of Advanced Operations Management*, 12(1), 1-27.
- Holloway, S. (2024). Impact of Digital Transformation on Inventory Management: An Exploration of Supply Chain Practices.
- Kamau, L. W., & Kagiri, A. W. (2015). Influence of inventory management practices on organizational competitiveness: A case of Safaricom Kenya Ltd. *International Academic Journal of Procurement and Supply Chain Management*, 1(5), 72-98.
- Kot, S., ul HAQUE, A., & Kozlovski, E. (2019). Strategic SCM's mediating effect on the sustainable operations: Multinational perspective. *Organizacija*, 52(3), 219-235.
- Ladynin, A. I. (2024). Short-term stock indices as a tool for assessing and forecasting scientific and technological security. *RUSSIAN*, 113.
- Liu, S., Hua, G., Cheng, T. C. E., Choi, T. M., & Dong, J. X. (2023). Pricing strategies for logistics robot sharing platforms. *International Journal of Production Research*, 61(2), 410-426.
- MacCarthy, B. L., & Ivanov, D. (2022). The Digital Supply Chain—emergence, concepts, definitions, and technologies. In *The digital supply chain* (pp. 3-24). Elsevier.
- Mandal, N. K. (2012). Fuzzy economic order quantity model with ranking fuzzy number cost parameters. *Yugoslav Journal of Operations Research*, 22(2), 247-264.
- Martino, G., Fera, M., Iannone, R., & Miranda, S. (2017). Supply chain risk assessment in the fashion retail industry: An analytic network process approach. *International Journal of Applied Engineering Research*, 12(2), 140-154.

- Mekhum, W. (2019). The impact of sustainability concept on supply chain dynamic capabilities. *Polish Journal of Management Studies*, 20(1), 267-276.
- Naude, M., Ambe, I., & Kling, R. (2013). Supplier relationship management – anathema for the South African public procurement sector. *Journal of Transport and Supply Chain Management*, 7(1), 8 pages.
- Onyango R.M (2013) Lean Enterprise and Supply Chain Performance of Pharmaceutical Companies in Kenya. MBA Project. University of Nairobi.
- Parfenov, A., Shamina, L., Niu, J., & Yadykin, V. (2021). Transformation of distribution logistics management in the digitalization of the economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(1), 58.
- Pourhejazy, P., & Kwon, O. K. (2016). The new generation of operations research methods in supply chain optimization: A review. *Sustainability*, 8(10), 1033.
- Radhakrishnan, P., Prasad, V. M., & Gopalan, M. R. (2009). Inventory optimization in supply chain management using genetic algorithm. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 9(1), 33-40.
- Rashid, A., & Rasheed, R. (2023). Mediation of inventory management in the relationship between knowledge and firm performance. *Sage Open*, 13(2), 21582440231164593.
- Razzak, M. I., Imran, M., & Xu, G. (2020). Big data analytics for preventive medicine. *Neural Computing and Applications*, 32(9), 4417-4451.
- Ryu, I., So, S., & Koo, C. (2009). The role of partnership in supply chain performance. *Industrial management & data systems*, 109(4), 496-514.
- Sander, L., Matthias, H., & Geoff, W. (2010). The impact of decentralized control on firm-level inventory evidence from the automotive industry. *international journal of physical distribution and logistics management*, 41, 435-456
- Shen, J., Liu, Z., Pan, M., & He, L. Systematic Risk in Global Supply Chain Networks-a Country-Level ESG Analysis. Available at SSRN 4863236.
- Sustrova, T. (2016). A suitable artificial intelligence model for inventory level optimization. *Trends Economics and Management*, 10(25), 48-55.
- Tadayonrad, Y., & Ndiaye, A. B. (2023). A new key performance indicator model for demand forecasting in inventory management considering supply chain reliability and seasonality. *Supply Chain Analytics*, 3, 100026.
- Van Weele, A. J., & Van Raaij, E. M. (2014). The future of purchasing and supply management research: About relevance and rigor. *Journal of Supply Chain Management*, 50(1), 56-72.

- Yuan, X. M., & Xue, A. (2023). Supply chain 4.0: new generation of supply chain management. *Logistics*, 7(1), 9.
- Varma, V. A., Reklaitis, G. V., Blau, G. E., & Pekny, J. F. (2007). Enterprise-wide modeling & optimization—An overview of emerging research challenges and opportunities. *Computers & Chemical Engineering*, 31(5-6), 692-711.
- Verma, M., & Verter, V. (2010). A lead-time based approach for planning rail-truck intermodal transportation of dangerous goods. *European journal of operational research*, 202(3), 696-706.
- Waller, M. A., & Fawcett, S. E. (2013). Data science, predictive analytics, and big data: a revolution that will transform supply chain design and management. *Journal of Business logistics*, 34(2), 77-84.
- Wang, Z., Wang, T., Hu, H., Gong, J., Ren, X., & Xiao, Q. (2020). Blockchain-based framework for improving supply chain traceability and information sharing in precast construction. *Automation in construction*, 111, 103063.
- Zavalko, N. A., Kozhina, V. O., Yudina, E. V., Beketova, O. N., & Lavrenova, A. V. (2021). Innovative approaches to business modeling at an enterprise. *Revista Inclusiones*, 84-92.
- Zekhnini, K., Cherrafi, A., Bouhaddou, I., Benghabrit, Y., & Garza-Reyes, J. A. (2021). Supply chain management 4.0: a literature review and research framework. *Benchmarking: An International Journal*, 28(2), 465-501.

Kaynakça

- Bai, H., McColl, J., & Moore, C. (2021). Luxury fashion retailers' localised marketing strategies in practice – evidence from china. *International Marketing Review*, 39(2), 352-370. <https://doi.org/10.1108/imr-02-2021-0079>
- Başgöze, P. and Kazancı, Ş. (2015). Ürün yerleştirme ve reklama ilişkin tutumların satın alma eğilimi ve marka imajı üzerine etkileri. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1). <https://doi.org/10.17065/huiibf.89390>
- Becan, C. (2021). Gıda takviyesi kullanımına yönelik farkındalık oluşturmada etkileyici iletişimin bir aktörü olarak dijital etki liderlerinin rolü: keşifsel bir araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 84-121. <https://doi.org/10.53495/c-kiad.991437>
- Bradlow, E., Gangwar, M., Kopalle, P., & Voleti, S. (2017). The role of big data and predictive analytics in retailing. *Journal of Retailing*, 93(1), 79-95. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2016.12.004>
- Chandra, S., Verma, S., Lim, W., Kumar, S., & Donthu, N. (2022). Personalization in personalized marketing: trends and ways forward. *Psychology and Marketing*, 39(8), 1529-1562. <https://doi.org/10.1002/mar.21670>
- Cocco, H. and De-Juan-Vigaray, M. (2022). A typology of omnichannel retailer activities during the covid-19 pandemic. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 50(8/9), 1062-1094. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-10-2021-0506>
- Çetin, F. and Korucuk, N. (2019). Tüketicilerin bütünlük pazarlama iletişimi faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: mobilya sektörü örneği (examining the attitudes of consumers towards integrated marketing communication activities: the furniture industry example). *Journal of Business Research - Turk*, 11(3), 1712-1726. <https://doi.org/10.20491/isarder.2019.700>
- Dağlı, Ö. (2021). Reklamcılıkta bütünlük pazarlama iletişiminin yeri ve önemi: reklam sektörünün algı ve değerlendirmeleri. *Connectist Istanbul University Journal of Communication Sciences*, 0(0), 0-0. <https://doi.org/10.26650/connectist2021-900208>
- Davis-Sramek, B., Ishfaq, R., Gibson, B., & Defec, C. (2020). Examining retail business model transformation: a longitudinal study of the transition to omnichannel order fulfillment. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 50(5), 557-576. <https://doi.org/10.1108/ijpdlm-02-2019-0055>
- Gallino, S., Moreno, A., & Stamatopoulos, I. (2017). Channel integration, sales dispersion, and inventory management. *Management Science*, 63(9), 2813-2831. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2016.2479>

- Gorji, M. and Siami, S. (2020). How sales promotion display affects customer shopping intentions in retails. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 48(12), 1337-1355. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-12-2019-0407>
- Hecht, A., Perez, C., Polascek, M., Thorndike, A., Franckle, R., & Moran, A. (2020). Influence of food and beverage companies on retailer marketing strategies and consumer behavior. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(20), 7381. <https://doi.org/10.3390/ijerph17207381>
- Heins, C. (2022). Artificial intelligence in retail – a systematic literature review. *Foresight*, 25(2), 264-286. <https://doi.org/10.1108/fs-10-2021-0210>
- Hübner, A., Wollenburg, J., & Holzapfel, A. (2016). Retail logistics in the transition from multi-channel to omni-channel. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 46(6/7), 562-583. <https://doi.org/10.1108/ijpdlm-08-2015-0179>
- Jocevski, M., Arvidsson, N., Miragliotta, G., Ghezzi, A., & Mangiaracina, R. (2019). Transitions towards omni-channel retailing strategies: a business model perspective. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 47(2), 78-93. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-08-2018-0176>
- Kurniawan, A. and Arvitrida, N. (2021). An agent-based simulation for a trade-off between frequency and depth in retail price promotion strategy. *Management & Marketing*, 16(1), 1-12. <https://doi.org/10.2478/mmcks-2021-0001>
- Melis, K., Campo, K., Breugelmans, E., & Lamey, L. (2015). The impact of the multi-channel retail mix on online store choice: does online experience matter?. *Journal of Retailing*, 91(2), 272-288. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2014.12.004>
- Nair, P. (2024). Examining the use of ai-powered social media analytics for target customer segmentation: a systematic review in retail industry. *EATP*, 1798-1805. <https://doi.org/10.53555/kucy.v30i4.1753>
- Picot-Coupey, K., Huré, É., & Piveteau, L. (2016). Channel design to enrich customers' shopping experiences: synchronizing clicks with bricks in an omni-channel perspective - the direct optic case. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 44(3). <https://doi.org/10.1108/ijrdm-04-2015-0056>
- Raji, M. (2024). Real-time data analytics in retail: a review of usa and global practices. *GSC Advanced Research and Reviews*, 18(3), 059-065. <https://doi.org/10.30574/gscarr.2024.18.3.0089>
- Savastano, M., Bellini, F., D'Ascenzo, F., & Marco, M. (2019). Technology adoption for the integration of online-offline purchasing. *International*

Journal of Retail & Distribution Management, 47(5), 474-492. <https://doi.org/10.1108/ijrdm-12-2018-0270>

- Taillic, L., Ng, S., Xue, Y., & Harding, M. (2017). Deal or no deal? the prevalence and nutritional quality of price promotions among u.s. food and beverage purchases. *Appetite*, 117, 365-372. <https://doi.org/10.1016/j.appet.2017.07.006>
- Varma, M. (2022). Use of big data in the process of customer segmentation in the retail sector. *Technoarete Transactions on Advances in Data Science and Analytics*, 1(2). <https://doi.org/10.36647/tradsa/01.02.a002>
- Verhoef, P. (2021). Omni-channel retailing: some reflections. *Journal of Strategic Marketing*, 29(7), 608-616. <https://doi.org/10.1080/0965254x.2021.1892163>
- Verhoef, P., Kannan, P., & Inman, J. (2015). From multi-channel retailing to omni-channel retailing. *Journal of Retailing*, 91(2), 174-181. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2015.02.005>
- Wang, H. (2023). Exploring the interactive relationship between retailers' free shipping decisions and manufacturers' product sales in digital retailing. *Sustainability*, 15(17), 12762. <https://doi.org/10.3390/su151712762>
- Watts, C., Burton, S., & Freeman, B. (2020). 'The last line of marketing': covert tobacco marketing tactics as revealed by former tobacco industry employees. *Global Public Health*, 16(7), 1000-1013. <https://doi.org/10.1080/17441692.2020.1824005>

Kaynakça

- Ajans Ara. (2021). *Müşteri yolculuk haritası*. Erişim Adresi: <https://ajansara.com/musteri-yolculuk-haritasi/> (Erişim tarihi: 20.10.2024).
- Baker, J., Levy, M., ve Grewal, D. (1992). An experimental approach to making retail store environmental decisions. *Journal of Retailing*, 68(4), 445-460.
- Başdeğirmen, A., ve Tunca, M. (2018). Mağaza Atmosferi Ve Müziğin Tüketicilerin Satın Alma Davranışlarına Etkilerine Yönelik Bir Literatür Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 1305-1326.
- Bellizzi, J. A., Crowley, A. E., ve Hasty, R. W. (1983). The effects of color in store design. *Journal of Retailing*, 59(1), 21-45.
- Bitner, M. J. (1992). Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. *Journal of Marketing*, 56(2), 57-71.
- Chaffey, D., ve Ellis-Chadwick, F. (2019). Digital Marketing: Strategy, Implementation, and Practice. *Pearson Education Limited*.
- Court, D., Elzinga, D., Mulder, S., ve Vetvik, O. J. (2009). The consumer decision journey. *McKinsey Quarterly*.
- Dennis, C., Murphy, J., Marsland, D., Cockett, T., ve Patel, T. (2010). The Influence of Digital Signage on Consumer Behavior in Retail. *Palgrave Macmillan*.
- Gorn, G. J., Chattopadhyay, A., Yi, T., ve Dahl, D. W. (1997). Effects of color as an executional cue in advertising: They're in the shade. *Management Science*, 43(10), 1387-1400.
- Grossbart, S., Hampton, R., Rammohan, B., ve Lapidus, R. S. (1990). Environmental dispositions and customer response to store atmospherics. *Journal of Business Research*, 21(3), 225-241.
- Güngör, H. (2013). Tüketici deneyimi yönetimi. *Arasta*, 56, 62.
- Gürkan, M. (2013). Antik Çağlarda Renklerin Tedavi İçin Kullanımı: Kromoterapi.
- Howard, J. A., ve Perreault, W. D. (2015). Consumer Behavior and Marketing Strategy. *McGraw-Hill Education*.
- Kotler, P. (1973). Atmospherics as a marketing tool. *Journal of Retailing*, 49(4), 48-64.
- Kotler, P., ve Armstrong, G. (2020). Principles of Marketing. *Pearson Education*.
- Lemon, K. N., ve Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96.
- Levy, M., ve Weitz, B. A. (2001). Retailing Management. *McGraw-Hill*.

- Marketing Türkiye. (2023). Erişim Adresi: <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/marketing-turkiye-101/musteri-yolculugu-haritasi/> (Erişim tarihi: 22.10.2024).
- Mattila, A. S., ve Wirtz, J. (2001). Congruency of scent and music as a driver of in-store evaluations and behavior. *Journal of Retailing*, 77(2), 273-289.
- Milliman, R. E. (1982). Using background music to affect the behavior of supermarket shoppers. *Journal of Marketing*, 46(3), 86-91.
- Mogilner, C., Aaker, J., ve Kamvar, S. D. (2012). How happiness affects choice. *Journal of Consumer Research*, 39(2), 429-443.
- Oakes, S. (2003). Musical tempo and time perception in a retail setting. *Journal of Consumer Psychology*, 13(3), 293-300.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Ramiz Tayfur. (2021). *E-Ticaret sitelerinde renklerin önemi*. Erişim Adresi: <https://ramiztayfur.com/e-ticaret-sitelerinde-renklerin-onemi/> (Erişim tarihi: 18.10.2024).
- Rawson, A., Duncan, E., ve Jones, C. (2013). The truth about customer experience. *Harvard Business Review*, 91(9), 90-98.
- Richardson, A. (2010). Using customer journey maps to improve customer experience. *Harvard Business Review*.
- Rosenbaum, M. S., Otolara, M. L., ve Ramírez, G. C. (2017). How to create a realistic customer journey map. *Business Horizons*, 60(1), 143-150.
- Spangenberg, E. R., Crowley, A. E., ve Henderson, P. W. (1996). Improving the store environment: Do olfactory cues affect evaluations and behaviors? *Journal of Marketing*, 60(2), 67-80.
- Stickdorn, M., ve Schneider, J. (2011). *This is Service Design Thinking: Basics, Tools, Cases*. Wiley.
- Underhill, P. (1999). *Why We Buy: The Science of Shopping*. Simon & Schuster.
- User Spots. (2022). Erişim Adresi: (<https://www.userspots.com/liste/musteri-yolculugu-haritasi-ornekleri>) (Erişim tarihi: 25.10.2024).
- Verhoef, P. C., Lemon, K. N., Parasuraman, A., Roggeveen, A., Tsiros, M., ve Schlesinger, L. A. (2009). Customer experience creation: Determinants, dynamics and management strategies. *Journal of Retailing*, 85(1), 31-41.
- Yalch, R., ve Spangenberg, E. (1990). Effects of store music on shopping behavior. *Journal of Consumer Marketing*, 7(2), 55-63.

Kaynakça

- Aktas, E. & Meng, Y. (2017). An Exploration of Big Data Practices in Retail Sector. *Logistics*, 1-12.
- Ayvaz, S. & Salman, Y. B. (2020). Türkiye’de Firmaların Büyük Veri Teknolojileri Bilinirliği ve Kullanımı Analizi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 728-737.
- Aziz, O., Farooq, M., S. & Khelifi, A. (2022). Domain and Challenges of Big Data and Archaeological Photogrammetry With Blockchain. *IEEE Access*, 101495-101514.
- Baker, R., S, J. D, & Yacef, K. (2009). The State of Educational Data Mining in 2009: A Review and Future Visions. *Journal of Educational Data Mining*, 1-14.
- Bil, E. & Özkaya, M. (2021). Büyük Veri Analizi ve Geleneksel Pazarlama Araştırmalarının Kısa Bir Karşılaştırılması. *Troyacademy*, 462-476.
- Bousbia, N., Belamri, I. (2014). Which Contribution Does EDM Provide to Computer-Based Learning Environments?. In: Peña-Ayala, A. (eds) Educational Data Mining. Studies in Computational Intelligence, Springer, Cham.
- Bradlow, E., T., Gangwar, M., Koalle, P. & Voleti, S. (2017). The Role of Big Data and Predictive Analytics in Retailing. *Journal of Retailing*, 79-95.
- Bukhari, F., Ilyas, S., Rehman, L., Gill, H., B., Kanwal, K. & Kajla, N., I. (2023). Blockchain and Big Data to Revolutionize Archaeological Photogrammetry (AP): A Safe and Effective Method. *Journal of Computing & Biomedical Informatics*, 1-20.
- Bulut, F. (2023). Sağlıkta Büyük Veri: Ulusal Düzenlemeler ve Veri Kayıt Sistemlerinin Tıp Etiği Açısından İncelenmesi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Doktora Tezi.
- Canbay, Y. (2019). Aykırı Veri Yönelimi Fayda Temelli Büyük Veri Anonimleştirme Modeli. Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.
- Çetinyokuş, T. & Gökçen, H. (2002). Borsada Göstergelerle Teknik Analiz İçin Bir Karar Destek Sistemi. Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, 43-58.
- Devillard, S., Harreis, H., Landry, N. & Altable, C., S. (2021). Jumpstarting value creation with data and analytics in fashion and Luxury. <https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/jumpstarting-value-creation-with-data-and-analytics-in-fashion-and-luxury>, Erişim Tarihi: 17.10.2024

- Dilyard, J., Zhao, S. & You, J., J. (2021). Digital innovation and Industry 4.0 for global value chain resilience: Lessons learned and ways forward. *Thunderbird Int. Bus. Rev.* 577-584.
- Dondurmacı, G., A. & Çınar, A. (2014). Finans Sektöründen Veri Madenciliği Uygulaması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 258-271.
- Eyüpoğlu, C., Aydın, M. A., Sertbaş, A., Zaim, A. H. & Öneş, O. (2017). Büyük Veride Kişi Mahremiyetinin Korunması. *Bilişim ve Teknolojileri Dergisi*, 177-184.
- Falattouri, T., Darbanian, F., Brandtner, P. & Udokwu, C. (2022). Predictive Analytics for Demand Forecasting – A Comparison of SARIMA and LSTM in Retail SCM. *Procedia Computer Science*. 993-1003.
- Gökşen, Y., Aşan, H. & Damar, M. (2014). İşgücü Planlamasında Bir Karar Destek Sistemi Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 53-66.
- Han, J., Kamber, M. & Pei, J. (2012). *Data Mining: Concepts and Techniques*. New York: Elsevier
- Hemalatha, M., Sridevi, P. & Sivakumar, V., J. (2011). A Decision-Support System application in retail store location model: a case study of hypermarket in emerging markets. *Int. J. Business and Emerging Markets*. 1-19.
- Hussein, A., A. (2020). How Many Old and New Big Data V's Characteristics, Processing Technology, and Applications (BD1). *International Journal of Application or Innovation in Engineering & Management*, 15-27.
- Kabadurmus, O., Katikci, Y., Demir, S. & Koc, B. (2023). A data-driven decision support system with smart packaging in grocery store supply chains during outbreaks. *Socio-Economic Planning Sciences*, 85.
- Kapil, G., Agrawal, A. & Khan, R., A. (2016). A Study of Big Data Characteristics. *International Conference on Communication and Electronics Systems (ICCES)* (s. 1-4). India: Coimbatore.
- Kıran, Ş. (2023). Büyük Veri ve Veri Madenciliği. Sağlık Yönetimi Güncel Konular ve Pratik Bilgiler (ed. Yağar, S., D. & Yağar, F.). Eğitim Yayınevi: Konya.
- Kom, H. (2024). Retail Predictive Analytics: Usage, Benefits & Impact on ROI in 2025. <https://www.leafio.ai/blog/retail-predictive-analytics/>, Erişim Tarihi: 17.10.2024
- Köse, G. (2024). Dental Tursitlerin Memnuniyet Durumlarının Veri Madenciliği ile Tahmin Edilmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Turizmi Programı Yüksek Lisans Tezi.
- Kumar, S. (2020). Data Mining Based Marketing Decision Support System Using Hybrid Machine Learning Algorithm. *Journal of Artificial Intelligence and Capsule Networks*. 185-193.

- Kuş, O. (2021). Kovid-19 Salgını ve Mültecilere Yönelik Dijital Nefret Söylemi: Büyük Veri Perspektifinden Metin Madenciliği Tekniği ile Kullanıcı Kaynaklı İçeriklerin Analizi. *TRTAkademi*, 106-131.
- Marr, B. (2021). Walmart: Big Data analytics at the world's biggest retailer. <https://bernardmarr.com/walmart-big-data-analytics-at-the-worlds-biggest-retailer/>, Erişim Tarihi: 12.10.2024
- Nicoleta, (2023). Big data in retail.: A revolution [Use cases and examples]. <https://www.tokinomo.com/blog/big-data-in-retail>, Erişim Tarihi: 14.10.2024
- Pahuja, H., Haghghi, P., D., Jayaraman, P., P. (2024). Data-driven decision-support system for expansions in retail stores: Dexter. *Journal of Decision Systems*. 1-13.
- Raza, M. A., Kayani, H., U., R., Malik, A., A., Gul, M. & Suleman, A. (2023). Trends and Applications of Big Data in Education. *Pakistan Journal of Science*, 345-352.
- Pilloni, V. (2018). How Data Will Transform Industrial Processes: Crowdsensing, Crowdsourcing and Big Data as Pillars of Industry 4.0. *Future Internet*. 1-24.
- Savaş, S., Topaloğlu, N. & Yılmaz, M. (2012). Veri Madenciliği ve Türkiye'deki Uygulama Örnekleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1-23.
- Starnes, R., Ring, T., Kambics, T. & Torio, B. (2017). The data Visualization journey for retail. *Deloitte*, 1.13.
- Sucu, M. (2020). Karar Destek Sistemleri ve İş Zekâsı Uygulamalarının İşletmeler Açısından Önemi: Bir Literatür Araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 261-283.
- Tkalych, D. (2024). Big Data in Retail Makes Shopping Better for Everyone. <https://dataforest.ai/blog/how-big-data-analytics-is-transforming-the-retail-industry>, Erişim Tarihi: 15.10.2024
- Tok, B. (2005). Karar Destek Sistemleri ve Finans Sektöründeki Uygulamalar. *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Torrecilla, J., L. & Romo, J. (2018). Data learning from big data. *Statistics & Probability Letters*, 15-19.
- Türkmen Barutçu, M. (2017). Big data analytics for marketing revolution. *Journal of Media Critiques*, 11(3), 163-171.
- Vafainia, S., Rooderkerk, R., P., Breugelmanns, E., & Bijmolt, T., H., A. (2024). Decision support system development for store flyer space allocation: Leveraging own-and cross-category sales effects. *International Journal of Research in Marketing*. 1-20.

- van Bruggen, G., H., Smidts, A. & Wierenga, B. (1998). Improving Decision Making by Means of a Marketing Decision Support System. *Management Science*. 645-658.
- Yıldırım, İ., E. & Erkurt, E. (2020). Büyük Veri Görselleştirme: Emlak Sektörüne İlişkin Bir Uygulama. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 38-57.
- Yıldız, A. (2022). Büyük Veri'nin V'leri ve Veri Analitiği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ö361-Ö378.
- Yolcu, T. ve Arslan Y. (2020). Pazarlama 4.0 ve Perakendecilik Sektöründeki Yansımaları. A. Boztaş, S. Çiğdem (Ed.) Endüstri 4.0'dan Toplum 5.0'a Güncel Yaklaşımlar, Nobel Yayınları, Ankara.

Spor Bilimlerinde Farklı Dinamikler-I

Editör:

Doç. Dr. Pelin AVCI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyinlari.com

✉ info@ozguruyinlari.com

Spor Bilimlerinde Farklı Dinamikler-I

Editör: Doç. Dr. Pelin AVCI

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-09-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub639>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Avcı, P. (ed) (2024). *Spor Bilimlerinde Farklı Dinamikler-I*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub639>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyinlari.com/>

Kaynaklar

- Abbott, A., Button, C., Pepping, G. J., & Collins, D. (2005). Unnatural selection: talent identification and development in sport. *Nonlinear dynamics, psychology, and life sciences*, 9(1), 61-88.
- Abbott, A. J. (2006). Talent identification and development in sport.
- Alemmebrat, K. (2022). Talent Identification Practices And Challenges Of Coaches: In Identifying Talented Young Football Players. *International Journal of Sports Sciences & Fitness*, 12(1).
- Avci, P. (2023). Does The Olympic Torch Light in Tokyo or on Twitter. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 90-100.
- Avci, P., & Kılınçarslan, G. (2023). The Excitement of Football Kicks off in Qatar: A Sample of Twitter Data Analysis. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(4), 678-686.
- Balyi, I. & Hamilton, A.E. (2000). Long-term athlete development: The Fundamental stage. *Sports Coach*, 23(3), 10-13.
- Bompa, T. O. (1983). *Theory and methodology of training*. Dubuque, IA: Kendall/Hunt, 91-97.
- Brown, J. (2001). Sports talent. *Human kinetics*.
- Cartigny, E., Fletcher, D., Coupland, C., & Taylor, G. (2021). Mind the gap: A grounded theory of dual career pathways in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 33(3), 280-301.
- Cosma, G., Chiracu, A., Stepan, R., Cosma, A., Nanu, C., & Păunescu, C. (2020). Impact of coping strategies on sport performance. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(3), 1380-1385.
- Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The sport psychologist*, 13(4), 395-417.
- Direş, E. (2022). *Practice and Challenges In Talent Identification Processes: The Case of South Gondar Zone Athletics Projects (Doctoral dissertation)*.
- Durand-Bush, N., & Salmela, J. H. (2001). Development of talent in sport. In R. N. Singer, H. A. Hausenblas, & C. M. Janelle (Eds.), *Handbook of sport psychology* (2nd ed., pp. 269-289). New York: John Wiley, pp: 272.
- Gómez-Piqueras, P., Ardern, C., Prieto-Ayuso, A., Robles-Palazón, F. J., Cejudo, A., Sainz de Baranda, P., & Olmedilla, A. (2020). Psychometric analysis and effectiveness of the Psychological Readiness of Injured Athlete to Return to Sport (PRIA-RS) questionnaire on injured soccer players. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1536.

- Gucciardi, D. F., Hanton, S., Gordon, S., Mallett, C. J., & Temby, P. (2015). The concept of mental toughness: Tests of dimensionality, nomological network, and traitness. *Journal of personality*, 83(1), 26-44.
- Howland, J. M. (2007). Mental skills training for coaches to help athletes focus their attention, manage arousal, and improve performance in sport. *Journal of Education*, 187(1), 49-66.
- Hugo, K. (2004). A model for talent identification and development for team sports in South Africa (Doctoral dissertation, Stellenbosch: Stellenbosch University), pp: 27-50.
- Issurin, V. B. (2016). Benefits and limitations of block periodized training approaches to athletes' preparation: a review. *Sports medicine*, 46, 329-338.
- Lidor, R., Côté, J., & Hackfort, D. (2009). ISSP position stand: To test or not to test? The use of physical skill tests in talent detection and in early phases of sport development. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7(2), 131-146. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2009.9671896>
- Matthews, G., & Campbell, S. E. (2009). Sustained performance under overload: personality and individual differences in stress and coping. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 10(5), 417-442.
- McGinnis, P. M. (2013). *Biomechanics of sport and exercise*. Human Kinetics.
- Paul, D. J., Gabbett, T. J., & Nassis, G. P. (2016). Agility in team sports: Testing, training and factors affecting performance. *Sports medicine*, 46, 421-442.
- Peltola, E. (1992). Talent Identification. *Sport Psychology Bulletin*, 3(5), 10-11.
- Pickering, C., Kiely, J., Grgic, J., Lucia, A., & Del Coso, J. (2019). Can genetic testing identify talent for sport?. *Genes*, 10(12), 972.
- Pieterse, M. (1991). The effect of achievement pressure of organised sport on the primary school child. IN: Du Randt, R.; Headley, N., Loots, J.M., Potgieter, J.R., De Ridder, J.H., Van der Walt, T.S.P. *Sport talent Identification and Development and related issues in selected countries*. Port Elizabeth: University of Port Elizabeth.
- Roy, T. C., Springer, B. A., McNulty, V., & Butler, N. L. (2010). Physical fitness. *Military medicine*, 175(suppl_8), 14-20.
- Simwanza, A., & Paul, A. (2023). Models for youth sports talent identification and development: An integrative review of research. *Gifted and Talented International*, 38(2), 164-176.
- Treasure, D. C., Duda, J. L., Hall, H. K., Roberts, G. C., Ames, C., & Machr, M. L. (2001). Clarifying misconceptions and misrepresentations in achievement goal research in sport: A response to Harwood, Hardy, and Swain. *Journal of sport and exercise psychology*, 23(4), 317-329.

- Vaeysens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). Talent identification and development programmes in sport: current models and future directions. *Sports medicine*, 38, 703-714.
- Vallerand, R. J., & Losier, G. F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of applied sport psychology*, 11(1), 142-169.
- Williams, AM, & Reilly, T. (2000). Futbolda yetenek tespiti ve gelişimi. *Spor bilimleri dergisi*, 18 (9), 657-667.
- Zhou, C., Calvo, A. L., Robertson, S., & Gómez, M. Á. (2021). Long-term influence of technical, physical performance indicators and situational variables on match outcome in male professional Chinese soccer. *Journal of Sports Sciences*, 39(6), 598-608.

Resim kaynakları

- Resim 1. <https://www.linkedin.com/pulse/how-sports-talent-management-can-benefit-your-children/> Erişim Tarihi: 12.09.2024.
- Resim 2. <https://catskidschaos.com/2020/12/21/how-to-start-playing-hockey-a-guide-for-parents-kids/> Erişim Tarihi: 25.09.2024

Kaynakça

- Adams, J. F. (1995). Ergenliği Anlamak. (B. O. diğ., ev.) İmge Kitabevi Yayınları.
- Adie, J. W., Duda, J. L., ve Ntoumanis, N. (2008). Autonomy support, basic need satisfaction and the optimal functioning of adult male and female sport participants: A test of basic needs theory. *Motivation and Emotion*, 32(3), 189-199.
- Aslan, E. (1992). Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki etkileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 7-14.
- Bacanlı, H. (2004). Sosyal ilişkilerde benlik: Kendini ayarlama psikolojisi. *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları*.
- Başçıftçı, F. (2010). Selçuk üniversitesi teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *E-journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(4), 2198-2205.
- Baumeister RF, Campbell JD, Krueger JI, Vohs KD. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyle? *Psychological Science in The Public Interest*. 2003;4(1):1-44.
- Brown, J. D., Dutton, K. A., & Cook, K. E. (2001). From the top down: Self-esteem and self-evaluation. *Cognition and Emotion*, 15(5), 615-631.
- Crocker, J., & Park, L. E. (2004). The Costly Pursuit of Self-Esteem. *Psychological Bulletin*, 130(3), 392-414. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.3.392>
- Cüceloğlu, D. (2000). Yeniden insan insana. Remzi Kitapevi.
- Cüceloğlu, D. (2005). İnsan ve davranışı. Remzi Kitapevi.
- Di Paula A, Campbell JD. (2002). Self-Esteem and Persistence in the Face of Failure. *J Pers Soc Psychol*. 2002;83(3):711-24.
- Doğan, T., & Eryılmaz, A. (2013). İki boyutlu benlik saygısı ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 107-117.
- Doğru, N., & Peker, R. (2004). Özsaygı geliştirme programının lise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeylerine etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 315-328.
- Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society*. Norton.
- Donnellan MB, Trzesniewski KH, Robins RW. (2011). Self-Esteem: Enduring Issues and Controversies. *İçinde: The Wiley-Blackwell Handbook of Individual Differences*. 1.Baskı. 2011. s. 718-46.
- Ferrari, J. R., Johnson, J. L., & McCown, W. G. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research, and treatment*. Plenum Press. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-0227-6>

- Fox, K.R. (2000) The Effects of Exercise on Self-Perceptions and Self-Esteem. In: Biddle, S.J., Fox, K.R. and Boutcher, S.H., Eds., *Physical Activity and Psychological Well-Being*, Routledge, London, 88-117.
- Geçtan, E. (2015). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. Metis Yayınları.
- Hamarta, E., Arslan, C., Saygın, Y., & Ozyeşil, Z. (2009). Benlik saygısı ve akılcı olmayan inançlar bakımından üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yaklaşımlarının analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 25-42.
- Harter, S. (1993) Causes and Consequences of Low Self-Esteem in Children and Adolescents. In: Baumeister, R., Ed., *Self-Esteem: The Puzzle of Low Selfregard*, Plenum Press, New York, 87-116. http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4684-8956-9_5
- Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94(3), 319-340.
- Horney, K. (1942). *Self-analysis*. W W Norton & Co.
- James, W. (1890). *The principles of psychology*. Harvard University Press.
- Kağıtçıbaşı, C. (2010). *Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel psikoloji*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Katz MR, Rodin G, Devins GM. (1995). Self-Esteem and Cancer: Theory and Research. *Can J Psychiatry*. Aralık 1995;40:608-15.
- Kula, N. (2001). *Kimlik ve din*. Ayışığı Yayınları.
- Lee JY, Patel M, Scior K. (2023). Self-esteem and its relationship with depression and anxiety in adults with intellectual disabilities: a systematic literature review. *Journal of Intellectual Disability Research*. 01 Haziran 2023;67(6):499-518.
- Malakcıoğlu, C. (2019). The mediation model of actual-ought self-discrepancy between attachment anxiety and codependence. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 1(2), 85-92.
- Mann, S. (2004). People-Work: Emotion Management, Stress and Coping. *British Journal of Guidance & Counselling*, 32, 205-221. <https://doi.org/10.1080/0369880410001692247>
- Martens, R. (1975). *Social Psychology Of Sport*. New York: Harper & Row.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and personality*. Harper & Row Publishers.
- Mehrabi A, Falakdami A, Mollaci A, Takasi P, Ghorbani Vajargah P, Jafari H, vd. (2022). A systematic review of self-esteem and related factors among burn patients. *Annals of Medicine and Surgery*. 2022;84.
- Niveau N, New B, Beaudoin M. (2021). How Should Self-Esteem Be Considered in Cancer Patients? *Front Psychol*. 28 Ekim 2021;12.

- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-image*, Princeton University Press, Princeton, N. J.
- Rosenberg, M., Schooler, C., Schoenbach, C., & Rosenberg, F. (1995). Global self-esteem and specific self-esteem: Different concepts, different outcomes. *American Sociological Review*, 60(1), 141-156.
- Saygın, Y. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya
- Smith, R. E. (1986). Toward a Cognitive-Affective Model of Athletic Burnout. *Journal of Sport Psychology*, 8, 36-50.
- Sonstroem, R. J., & Morgan, W. P. (1989). Exercise and self-esteem: Rationale and model. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 21(3), 329-337. <https://doi.org/10.1249/00005768-198906000-00018>
- Steffenhagen, R. A. (1990). *Self-esteem therapy*. Praeger Publishers.
- Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. Norton.
- Swann, W. B., Jr., Pelham, B. W., & Krull, D. S. (1989). Agreeable fancy or disagreeable truth? Reconciling self-enhancement and self-verification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(5), 782-791. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.5.782>
- Tan, H. (1970). "Akademik psikolojide ego ve benlik "self" kavramı". *H.U Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 3-16.
- Tohumcu, M. U. (2018). İnternet ve akıllı telefon bağımlılığı ile benlik saygısı ve yalnızlık arasındaki ilişkinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi (Master's thesis, Haliç University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Topses, G., & Serin, N. (2012). *Psikolojik danışma ve kişilik kuramları*. Nobel Akademi.
- Tuinman MA, Hoekstra HJ, Fleer J, Sleijfer DT, Hoekstra-Weebers JEHM. (2006). Self esteem, social support, and mental health in survivors of testicular cancer: A comparison based on relationship status. *Urologic Oncology: Seminars and Original Investigations*. 2006;24(4):279-86.
- Williams, J. M., & Andersen, M. B. (1998). Psychosocial antecedents of sport injury: Review and critique of the stress and injury model. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10(1), 5-25. <https://doi.org/10.1080/10413209808406375>
- Vazou, S., Ntoumanis, N., & Duda, J. L. (2005). Peer motivational climate in youth sport: a qualitative inquiry. *Psychology of Sport and Exercise*, 6, 497-516.

Yanbastı, G. (1996). Kişilik kuramları. Basımevi.

Yavuzer, H (2000). Okul Çağı Çocuğu. İstanbul, Remzi Kitabevi.

Yazgan İnanç, B., & Yerlikaya, E. E. (2011). Kişilik kuramları. Pegem Akademi.

Yörüköğlu, A. (2004). Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar. Özgür Yayınları.

Kaynakça

- Agel, J., Ransone, J., Dick, R., Oppliger, R., & Marshall, S. W. (2007). Descriptive epidemiology of collegiate men's wrestling injuries: National Collegiate Athletic Association Injury Surveillance System, 1988–1989 through 2003–2004. *Journal of athletic training*, 42(2), 303.
- Artioli, G. G., Iglesias, R. T., Franchini, E., Gualano, B., Kashiwagura, D. B., Solis, M. Y., ... & Lancha Junior, A. H. (2010). Rapid weight loss followed by recovery time does not affect judo-related performance. *Journal of sports sciences*, 28(1), 21-32.
- Artioli, G. G., Saunders, B., Iglesias, R. T., & Franchini, E. (2016). It is time to ban rapid weight loss from combat sports. *Sports Medicine*, 46, 1579-1584.
- Baranauskas, M., Kupčiūnaitė, I., & Stukas, R. (2022, April). The Association between Rapid Weight Loss and Body Composition in Elite Combat Sports Athletes. In *Healthcare* (Vol. 10, No. 4, p. 665).
- Barley, O. R., Chapman, D. W., & Abbiss, C. R. (2019). The current state of weight-cutting in combat sports. *Sports*, 7(5), 123.
- Berkovich, B. E., Eliakim, A., Nemet, D., Stark, A. H., & Sinai, T. (2016). Rapid weight loss among adolescents participating in competitive judo. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 26(3), 276-284.
- Bešlija, T., Čular, D., Kezić, A., Tomljanović, M., Ardigò, L. P., Dhabhi, W., & Padulo, J. (2021). Height-based model for the categorization of athletes in combat sports. *European Journal of Sport Science*, 21(4), 471-480.
- Bloomer, R. J., & Fisher-Wellman, K. H. (2008). Blood oxidative stress biomarkers: influence of sex, exercise training status, and dietary intake. *Gender medicine*, 5(3), 218-228.
- Brito, C. J., Roas, A. F. C. M., Brito, I. S. S., Marins, J. C. B., Córdova, C., & Franchini, E. (2012). Methods of body-mass reduction by combat sport athletes. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 22(2), 89-97.
- Burke, L. M. (2015). Re-examining high-fat diets for sports performance: did we call the 'nail in the coffin' too soon? *Sports medicine*, 45, 33-49.
- Burton, G. J., & Jauniaux, E. (2011). Oxidative stress. *Best practice & research Clinical obstetrics & gynaecology*, 25(3), 287-299.
- Carl, R. L., Johnson, M. D., Martin, T.J., LaBella, C. R., Brooks, M. A., Diamond, A., ... & Peterson, A. (2017). Promotion of healthy weight-control practices in young athletes. *Pediatrics*, 140(3).
- Ceylan, B., Kons, R. L., Detanico, D., & Šimenko, J. (2022). Acute dehydration impairs performance and physiological responses in highly trained judo athletes. *Biology*, 11(6), 872.

- Chapple ILC, Brock GR, Milward MR, Ling N, Matthews JB (2007). Compromised GCF total antioxidant capacity in periodontitis: cause or effect? *Journal of Clinical Periodontology* 34: 103–110.
- Clarkson, P. M., and Hubal, M. J. (2002). Exercise-induced muscle damage in humans. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation*, 81(11), S52- S69.
- Coswig, V. S., Fukuda, D. H., & Del Vecchio, F. B. (2015). Rapid weight loss elicits harmful biochemical and hormonal responses in mixed martial arts athletes. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 25(5), 480-486.
- Damas, F., Libardi, C. A., & Ugrinowitsch, C. (2018). The development of skeletal muscle hypertrophy through resistance training: the role of muscle damage and muscle protein synthesis. *European journal of applied physiology*, 118(3), 485-500.
- Degoutte, F., Jouanel, P., & Filaire, E. (2003). Energy demands during a judo match and recovery. *British journal of sports medicine*, 37(3), 245.
- Demirci-Cekic, S., Özkan, G., Avan, A. N., Uzunboy, S., Çapanoğlu, E., & Apak, R. (2022). Biomarkers of oxidative stress and antioxidant defense. *Journal of pharmaceutical and biomedical analysis*, 209, 114477.
- Desgorces, F. D., Moinard, C., Chennaoui, M., Toussaint, J. F., Petibois, C., & Noirez, P. (2017). Development of a specific index to detect malnutrition in athletes: Validity in weight class or intermittent fasted athletes. *Biochimie open*, 4, 1-7.
- Deyhle, M. R., Sorensen, J. R., & Hyldahl, R. D. (2016). Induction and assessment of exertional skeletal muscle damage in humans. *JoVE (Journal of Visualized Experiments)*, (118), e54859.
- Dokumacı, B., & Atabek, H. Ç. (2016). Geçmiş Kas Ağrısı ve Oluşum Mekanizmaları: Oksidatif Stres ile İlişkisi. *Türkiye Klinikleri J Sports Sci*, 8(1), 22-34.
- Drid, P., Figlioli, F., Lakicevic, N., Gentile, A., Stajer, V., Raskovic, B., ... & Bianco, A. (2021). Patterns of rapid weight loss in elite sambo athletes. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 13, 1-7.
- Drid, P.; Krstulovic, S.; Erceg, M.; Trivic, T.; Stojanovic, M.; Ostojic, S. The effect of rapid weight loss on body composition and circulating markers of creatine metabolism in judokas. *Kinesiology* 2019, 51, 10–13.
- Erel, O. (2004). A novel automated method to measure total antioxidant response against potent free radical reactions. *Clinical biochemistry*, 37(2), 112-119.
- Falone, S., Mirabilio, A., Pennelli, A., Cacchio, M. A., Dı Baldassarre, A., Gallina, S., ... & Amicarelli, F. (2010). Differential impact of acute bout of

- exercise on redox-and oxidative damage-related profiles between untrained subjects and amateur runners. *Physiological research*, 59(6), 953-961.
- Fatouros, I. G., & Jamurtas, A. Z. (2016). Insights into the molecular etiology of exercise-induced inflammation: opportunities for optimizing performance. *Journal of inflammation research*, 175-186.
- Fatouros, I.G., Jamurtas, A.Z., Villiotou, V., Pouliopoulou, S., Fotinakis, P., Taxildaris, K. ve diğerleri. (2004) Oxidative stress responses in older men during endurance training and detraining. *Medicine and science in sports and exercise*, 36, 2065-2072.
- Figlioli, F., Bianco, A., Thomas, E., Stajer, V., Korovljev, D., Trivic, T., & Drid, P. (2021). Rapid weight loss habits before a competition in sambo athletes. *Nutrients*, 13(4), 1063.
- Filaire, E., Maso, F., Degoutte, F., Jouanel, P., & Lac, G. (2001). Food restriction, performance, psychological state and lipid values in judo athletes. *International journal of sports medicine*, 22(06), 454-459.
- Filaire, E., Rouveix, M., Pannafieux, C., & Ferrand, C. (2007). Eating attitudes, perfectionism and body-esteem of elite male judoists and cyclists. *Journal of sports science & medicine*, 6(1), 50.
- Finlaud, J., Degoutte, F., Scislowski, V., Rouveix, M., Durand, D., & Filaire, E. (2006). Competition and food restriction effects on oxidative stress in judo. *International journal of sports medicine*, 27(10), 834-841.
- Fogelholm, M. (1994). Effects of bodyweight reduction on sports performance. *Sports Medicine*, 18, 249-267.
- Forman, H. J., & Zhang, H. (2021). Targeting oxidative stress in disease: Promise and limitations of antioxidant therapy. *Nature Reviews Drug Discovery*, 20(9), 689-709.
- Fouré, A., & Bendahan, D. (2017). Is branched-chain amino acids supplementation an efficient nutritional strategy to alleviate skeletal muscle damage? A systematic review. *Nutrients*, 9(10), 1047.
- Franchini, E., Brito, C. J., & Artioli, G. G. (2012). Weight loss in combat sports: physiological, psychological and performance effects. *Journal of the international society of sports nutrition*, 9(1), 52.
- Franchini, E., Yuri Takito, M., Yuzo Nakamura, F., Ayumi Matsushigue, K., & Peduti Dal Molin Kiss, M. A. (2003). Effects of recovery type after a judo combat on blood lactate removal and on performance in an intermittent anaerobic task. *Journal of sports medicine and physical fitness*, 43(4), 424-431.
- Gamage, J. P., De Silva, A. P., Nalliah, A. K., & Galloway, S. D. (2016). Effects of dehydration on cricket specific skill performance in hot and humid conditions. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 26(6), 531-541.

- Gomez-Cabrera, M. C., Domenech, E., & Viña, J. (2008). Moderate exercise is an antioxidant: upregulation of antioxidant genes by training. *Free radical biology and medicine*, 44(2), 126-131.
- Graille, M., Wild, P., Sauvain, J. J., Hemmendinger, M., Guseva Canu, I., & Hopf, N. B. (2020). Urinary 8-OHdG as a biomarker for oxidative stress: a systematic literature review and meta-analysis. *International journal of molecular sciences*, 21(11), 3743.
- Greabu, M., Battino, M., Mohora, M., Totan, A., Spinu, T., Totan, C., & Duța, C. (2007). Could constitute saliva the first line of defence against oxidative stress? *Romanian journal of internal medicine = Revue roumaine de medecine interne*, 45(2), 209-213.
- Hadžović-Džuvo, A., Valjevac, A., Leparo, O., Pjanić, S., Hadžimuratović, A., & Mekić, A. (2014). Oxidative stress status in elite athletes engaged in different sport disciplines. *Bosnian journal of basic medical sciences*, 14(2), 56.
- Hayes, J. D., Dinkova-Kostova, A. T., & Tew, K. D. (2020). Oxidative stress in cancer. *Cancer cell*, 38(2), 167-197.
- Halliwell, B., & Gutteridge, J. M. (2015). *Free radicals in biology and medicine*. Oxford university press, USA.
- Hyldahl, R. D., & Hubal, M. J. (2014). Lengthening our perspective: morphological, cellular, and molecular responses to eccentric exercise. *Muscle & nerve*, 49(2), 155-170.
- Isik, O., Yildirim, I., Ersoz, Y., Koca, H. B., Dogan, I., & Ulutas, E. (2018). Monitoring of pre-competition dehydration-induced skeletal muscle damage and inflammation levels among elite wrestlers. *Journal of back and musculoskeletal rehabilitation*, 31(3), 533-540.
- International Judo Federation (2023). Erişim adresi: https://78884ca60822a34fb0e6-082b8fd5551e97bc65e327988b444396.ssl.cf3.rackcdn.com/up/2023/04/IJF_Sport_and_Organisation_Rul-1682351972.pdf Erişim Tarihi: 15. 07.2023.
- Jetton, A. M., Lawrence, M. M., Meucci, M., Haines, T. L., Collier, S. R., Morris, D. M., & Utter, A. C. (2013). Dehydration and acute weight gain in mixed martial arts fighters before competition. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 27(5), 1322-1326.
- Kaya, Ö. (2021). Peri-implant hastalıklı bireylerde tükürük oksidatif stres biyomarkerlerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi.
- Khodace, M., Olewinski, L., Shadgan, B., & Kiningham, R. R. (2015). Rapid weight loss in sports with weight classes. *Current sports medicine reports*, 14(6), 435-441.

- Kohen, R., & Nyska, A. (2002). Invited review: oxidation of biological systems: oxidative stress phenomena, antioxidants, redox reactions, and methods for their quantification. *Toxicologic pathology*, 30(6), 620-650.
- Kowatari, K., Umeda, T., Shimoyama, T., Nakaji, S., Yamamoto, Y., & Sugawara, K. (2001). Exercise training and energy restriction decrease neutrophil phagocytic activity in judoists. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 33(4), 519-524.
- Kunwar, A., & Priyadarsini, K. I. (2011). Free radicals, oxidative stress and importance of antioxidants in human health. *Journal of Medical & Allied Sciences*, 1(2).
- Kusano C, Ferrari C (2008). Total antioxidant capacity: A biomarker in biomedical and nutritional studies. *Journal of Cell and Molecular Biology* 7: 5402–5407.
- Lakicevic, N., Roklicer, R., Bianco, A., Mani, D., Paoli, A., Trivic, T., ... & Drid, P. (2020). Effects of rapid weight loss on judo athletes: A systematic review. *Nutrients*, 12(5), 1220.
- Macgregor, L. J., Hunter, A. M., Orizio, C., Fairweather, M. M., & Ditroilo, M. (2018). Assessment of skeletal muscle contractile properties by radial displacement: the case for tensiomyography. *Sports Medicine*, 48, 1607-1620.
- Martínez-Aranda, L. M., Sanz-Matesanz, M., Orozco-Durán, G., González-Fernández, F. T., Rodríguez-García, L., & Guadalupe-Grau, A. (2023). Effects of different rapid weight loss strategies and percentages on performance-related parameters in combat sports: an updated systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(6), 5158.
- Matthews, J. J., Stanhope, E. N., Godwin, M. S., Holmes, M. E., & Artiooli, G. G. (2019). The magnitude of rapid weight loss and rapid weight gain in combat sport athletes preparing for competition: A systematic review. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 29(4), 441-452.
- McCarthy, D., & Berg, A. (2021). Weight loss strategies and the risk of skeletal muscle mass loss. *Nutrients*, 13(7), 2473.
- Merry, T. L., & Ristow, M. (2016). Do antioxidant supplements interfere with skeletal muscle adaptation to exercise training? *The Journal of physiology*, 594(18), 5135-5147.
- Murray, M., Lange, B., Nørnberg, B. R., Søgaard, K., & Sjøgaard, G. (2017). Self-administered physical exercise training as treatment of neck and shoulder pain among military helicopter pilots and crew: a randomized controlled trial. *BMC Musculoskeletal Disorders*, 18, 1-11.

- Nikolaidis, M. G., Kyparos, A., Spanou, C., Paschalis, V., Theodorou, A. A., & Vrabas, I. S. (2012). Redox biology of exercise: an integrative and comparative consideration of some overlooked issues. *Journal of Experimental Biology*, 215(10), 1615-1625.
- Nishimaki, M., Tabata, H., Konishi, M., Pettersson, S., & Sakamoto, S. (2018). Effects of different periods of rapid weight loss on dehydration and oxidative stress. *Archives of budo*, 14, 319-327.
- Ortenblad, N., Madsen, K., & Djurhuus, M. S. (1997). Antioxidant status and lipid peroxidation after short-term maximal exercise in trained and untrained humans. *American Journal of Physiology-Regulatory, Integrative and Comparative Physiology*, 272(4), R1258-R1263.
- Ozkan, I., & Ibrahim, C. H. (2016). Dehydration, skeletal muscle damage and inflammation before the competitions among the elite wrestlers. *Journal of physical therapy science*, 28(1), 162-168.
- Paulsen, G., Ramer Mikkelsen, U., Raastad, T., & Peake, J. M. (2012). Leucocytes, cytokines and satellite cells: what role do they play in muscle damage and regeneration following eccentric exercise? *Exercise immunology review*, 18.
- Pingitore, A., Lima, G. P. P., Mastorci, F., Quinones, A., Iervasi, G., & Vassalle, C. (2015). Exercise and oxidative stress: Potential effects of antioxidant dietary strategies in sports. *Nutrition*, 31(7-8), 916-922.
- Popkin, B. M., D'Anci, K. E., & Rosenberg, I. H. (2010). Water, hydration, and health. *Nutrition reviews*, 68(8), 439-458.
- Powers, S. K., Sollanek, K. J., Wiggs, M. P., Demirel, H. A., & Smuder, A. J. (2014). Exercise-induced improvements in myocardial antioxidant capacity: the antioxidant players and cardioprotection. *Free radical research*, 48(1), 43-51.
- Rebalka, I. A., & Hawke, T. J. (2014). Potential biomarkers of skeletal muscle damage. *Biomarkers in medicine*, 8(3), 375-378.
- Reljic, D., Feist, J., Jost, J., Kieser, M., & Friedmann-Bette, B. (2016). Rapid body mass loss affects erythropoiesis and hemolysis but does not impair aerobic performance in combat athletes. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 26(5), 507-517.
- Reljic, D., Hässler, E., Jost, J., & Friedmann-Bette, B. (2013). Rapid weight loss and the body fluid balance and hemoglobin mass of elite amateur boxers. *Journal of athletic training*, 48(1), 109-117.
- Reljic, D., Jost, J., Dickau, K., Kinscherf, R., Bonaterra, G., & Friedmann-Bette, B. (2015). Effects of pre-competitive rapid weight loss on nutrition, vitamin status and oxidative stress in elite boxers. *Journal of Sports Sciences*, 33(5), 437-448.

- Rockliger, R., Lakicevic, N., Stajer, V., Trivic, T., Bianco, A., Mani, D., & Drid, P. (2020). The effects of rapid weight loss on skeletal muscle in judo athletes. *Journal of translational medicine*, 18(1), 1-7.
- Ryzdik, Ł., & Ambroży, T. (2021). Physical fitness and the level of technical and tactical training of kickboxers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(6), 3088.
- Savoie, F. A., Kenefick, R. W., Ely, B. R., Chevront, S. N., & Goulet, E. D. (2015). Effect of hypohydration on muscle endurance, strength, anaerobic power and capacity and vertical jumping ability: a meta-analysis. *Sports medicine*, 45, 1207-1227.
- Sen, C. K. (2001). Antioxidants in exercise nutrition. *Sports Medicine*, 31, 891-908.
- Steen, S. N., & Brownell, K. D. (1990). Patterns of weight loss and regain in wrestlers: has the tradition changed? *Medicine and science in sports and exercise*, 22(6), 762-768.
- Sundgot-Borgen, J., Meyer, N. L., Lohman, T. G., Ackland, T. R., Maughan, R. J., Stewart, A. D., & Müller, W. (2013). How to minimise the health risks to athletes who compete in weight-sensitive sports review and position statement on behalf of the Ad Hoc Research Working Group on Body Composition, Health and Performance, under the auspices of the IOC Medical Commission. *British journal of sports medicine*, 47(16), 1012-1022.
- Tarpey MM, Wink DA, Grisham MB (2004). Methods for detection of reactive metabolites of oxygen and nitrogen: in vitro and in vivo considerations. *American journal of physiology Regulatory, integrative and comparative physiology* 286: R431- 44.
- Theodorou, A. A., Nikolaidis, M. G., Paschalis, V., Koutsias, S., Panayiotou, G., Fatouros, I. G., ... & Jamurtas, A. Z. (2011). No effect of antioxidant supplementation on muscle performance and blood redox status adaptations to eccentric training. *The American journal of clinical nutrition*, 93(6), 1373-1383.
- Theodorou, A. A., Nikolaidis, M. G., Paschalis, V., Sakellariou, G. K., Fatouros, I. G., Koutedakis, Y., & Jamurtas, A. Z. (2010). Comparison between glucose-6-phosphate dehydrogenase-deficient and normal individuals after eccentric exercise. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 42(6), 1113-1121.
- Tiidus, P. M. (2010). Skeletal muscle damage and repair: classic paradigms and recent developments. *Journal of Musculoskeletal Pain*, 18(4), 396-402.
- Todorovic, N., Ranisavljev, M., Tapavički, B., Zubnar, A., Kuzmanović, J., Štajer, V., ... & Drid, P. (2021). Principles of rapid weight loss in female

sambo athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(21), 11356.

- Trivic, T., Roklicer, R., Zenic, N., Modric, T., Milovancev, A., Lukic-Sarkanovic, M., ... & Drid, P. (2023). Rapid weight loss can increase the risk of acute kidney injury in wrestlers. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 9(2), e001617.
- Westman, E. C., Feinman, R. D., Mavropoulos, J. C., Vernon, M. C., Volek, J. S., Wortman, J. A., & Phinney, S.D. (2007). Low-carbohydrate nutrition and metabolism. *The American journal of clinical nutrition*, 86(2), 276-284.

Kaynakça

- American Psychiatric Association, DSM-5 Task Force. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™* (5th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Beck, A.T. (1967). *Depression*. Harper and Row: New York.
- Delgado, P. L. (2000). Depression: The case for a monoamine deficiency. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 61(Suppl6), 7–11.
- Egede, L. E. (2007). Failure to recognize depression in primary care: Issues and challenges. *Journal of General Internal Medicine*, 22(5), 701–703. <https://doi.org/10.1007/s11606-007-0170-z>
- Gotlib, I. H., Lewinsohn, P. M., & Seeley, J. R. (1998). Consequences of depression during adolescence: Marital status and marital functioning in early adulthood. *Journal of Abnormal Psychology*, 107(4), 686–690. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.107.4.686>
- Gustafsson, H., Kenttä, G., & Hassmén, P. (2011). Athlete burnout: An integrated model and future research directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 4(1), 3–24. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2010.541927>
- Hillman, C. H., Erickson, K. I., & Kramer, A. F. (2008). Be smart, exercise your heart: exercise effects on brain and cognition. *Nature reviews. Neuroscience*, 9(1), 58–65. <https://doi.org/10.1038/nrn2298>
- Kendler, K. S., & Prescott, C. A. (2006). *Genes, environment, and psychopathology: Understanding the causes of psychiatric and substance use disorders*. Guilford Press.
- Kessler, R. C. (1997). The effects of stressful life events on depression. *Annual Review of Psychology*, 48, 191–214. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.48.1.191>
- Kredlow, M. A., Capozzoli, M. C., Hearon, B. A., Calkins, A. W., & Otto, M. W. (2015). The effects of physical activity on sleep: a meta-analytic review. *Journal of behavioral medicine*, 38(3), 427–449. <https://doi.org/10.1007/s10865-015-9617-6>
- Kuehner, C. (2017). Why is depression more common among women than among men? *The Lancet Psychiatry*, 4(2), 146–158. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(16\)30263-2](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(16)30263-2)
- Lally, P. (2007). Identity and athletic retirement: A prospective study. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(1), 85–99. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.03.003>
- Levinson, D. F. (2006). The Genetics of Depression: A Review. *Biological Psychiatry*, 60(2), 84–92. <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2005.08.024>

- Lyness, K. S., & Heilman, M. E. (2006). When fit is fundamental: Performance evaluations and promotions of upper-level female and male managers. *Journal of Applied Psychology*, 91(4), 777–785. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.91.4.777>
- Nolen-Hoeksema, S. (2000). The role of rumination in depressive disorders and mixed anxiety/depressive symptoms. *Journal of Abnormal Psychology*, 109(3), 504–511. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.109.3.504>
- Puetz, T. W., O'Connor, P. J., & Dishman, R. K. (2006). Effects of chronic exercise on feelings of energy and fatigue: A quantitative synthesis. *Psychological Bulletin*, 132(6), 866–876. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.132.6.866>
- Raedeke, T. D., & Smith, A. L. (2001). Development and preliminary validation of an athlete burnout measure. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 23(4), 281–306. <https://doi.org/10.1123/jsep.23.4.281>
- Salmon, P. (2001). Effects of physical exercise on anxiety, depression, and sensitivity to stress: A unifying theory. *Clinical Psychology Review*, 21(1), 33–61. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(99\)00032-X](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(99)00032-X)
- Schuch, F. B., Vancampfort, D., Richards, J., Rosenbaum, S., Ward, P. B., & Stubbs, B. (2016). Exercise as a treatment for depression: A meta-analysis adjusting for publication bias. *Journal of psychiatric research*, 77, 42–51. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2016.02.023>
- Shapiro, S. L., Carlson, L. E., Astin, J. A., & Freedman, B. (2006). Mechanisms of Mindfulness. *Journal of Clinical Psychology*, 62(3), 373–386. <https://doi.org/10.1002/jclp.20237>
- Shorter, E. (2015). *What psychiatry left out of the DSM-5: Historical mental disorders today*. Routledge/Taylor & Francis Group.
- Smith, R. E. (1986). Toward a Cognitive-Affective Model of Athletic Burnout. *Journal of Sport Psychology*, 8, 36–50.
- Stein, D. J., Palk, A. C., & Kendler, K. S. (2021). What is a mental disorder? An exemplar focused approach. *Psychological Medicine*, 51(6), 894–901. <https://doi.org/10.1017/S0033291721001185>
- Sundgot-Borgen, J., & Torstveit, M. K. (2004). Prevalence of eating disorders in elite athletes is higher than in the general population. *Clinical journal of sport medicine : official journal of the Canadian Academy of Sport Medicine*, 14(1), 25–32. <https://doi.org/10.1097/00042752-200401000-00005>
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2014). *Foundations of Sport and Exercise Psychology* (5th ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- World Health Organization. (2022). Evaluating the past and looking to the future; focusing on the tasks, challenges and opportunities ahead. *Erişim Tarihi* (15.02.2024), [https://www.who.int/newsroom/events/detail/2023/06/27/default-calendar/third-who-forum-on-alcohol-drugs-and-addictivebehaviours-\(fadab\)](https://www.who.int/newsroom/events/detail/2023/06/27/default-calendar/third-who-forum-on-alcohol-drugs-and-addictivebehaviours-(fadab)).

Kaynakça

- Akat, İ., Budak, G. ve Budak, G. (1994). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Akgeyik, T. (2003). İnsan Kaynakları Yönetimi Boyutuyla Kriz Yönetimi. İstanbul: *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, cilt 53, sayı 2.
- Aksu, S., Ülker, Ş, G., Taşkın, C. (2022). Sporda kriz yönetimi ve güncel yaklaşımlar. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 139-156.
- Alavi, S. F., Kargar, Gh. A., Shabani Bahar, Gh. R. & Keshkar, S. (2023). Developing a Crisis Management Model in Sport Facilities Based on a Decision Support System. *Sport Management Studies*, 15(79), 211-36. In Persian. DOI: 10.22089/SMRJ.2022.12444.3616
- Amano, K. (2012). Crisis management for public sports facilities The great East Japan earthquake example. EASM Congress (18-21 September 2012), Denmark.
- Asunakutlu, N. Ve Safran, B.(2003). Stratejik Yönetim Açısından Kriz Kaynaklarına İlişkin Bir Değerlendirme. İstanbul: *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2.
- Can, H. (2005). *Organizasyon Ve Yönetim*. Ankara: Siyasal Kitabevi. 7. Basım.
- Çelik, A. 1999, İşletmelerde Kriz Yönetimine İlişkin Teorik Ve Uygulamalı Çalışma, Doktora Tezi Konya
- Devcioglu, S. (2003). “Spor Organizasyonlarında Kriz Yönetimi” Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10-11 Ekim 2003), Ankara.
- Dinçer, Ö. 1991, *Stratejik Yönetim Ve İşletme Politikası*, M.M. Ü İİBF, İstanbul
- Doğan, D. Büyük, M. 1982, Türkçe Sözlük, Birlik Yayınları
- Ekinci, N.E. 2022 *International Research in Sport Sciences “Crisis Management: A Turkish Perspective”*, Serüven Yayınevi. Extention. Administrative Science Quarterly. Vol.34.
- Kadıbeşgil, S. (2002). *Kriz Geliyorum Der*. İstanbul: Mediacat Yayınları.
- Koçel, T. (1993). *İşletmelerde Kriz Durumlarında Yönetim Uygulamaları*. Zaman Yönetimi Ve Kriz Yönetimi Semineri.
- Luskova Maria., Hudakova M., Buganova K., Lahuta P. (2023). Specifics Of Risk Management Process In Sport Organizations, *Interdisciplinary Description of Complex Systems* 21(3), 247-262
- O’Beirne P., Ries, S. (1999) (MIT University) Extinguishing the Fires: *Crisis Management İn Sport Marketing*, Cyberjournal Of Sport Marketing, Volume 3, Number 2, January,
- Pearson, Christine & Clair, Judith A, (1998)“ Reframing Crisis Management” ; Academy of management Review, Winter V 23/ 1; pp 59-76

- Pira, A., Sohodol, Ç. (2020). Kriz Yönetimi, Halkla İlişkiler Açısından Bir Değerlendirme. İletişim Yayınları
- Shamansouri, E., Hashemi-Minabad, H. (2010). Causes of sport crises, ways of their elimination and a crisis-management strategic model. *Studies in Physical Culture and Tourism*, 17(1), 79-83.
- Summers, J. (1977). *Management By Crisis*. Public Personnel Management. May- June 1977.
- TDK. (1994). Türk Dil Kurumu Okul Sözlüğü. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi
- Weitzel, W. Ve Jonsson, E. (1989). *Decline in Organizations: A Literature Integration and Extention*. *Administrative Science Quarterly*. Vol.34.

Kaynakça

- Aktan, C.C. (2008). “Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama”, Çimento İşveren Dergisi, 22(4): 4-21.
- Barca, M. (2005). Stratejik Yönetim Düşüncesinin Evrimi: Bilimsel Bir Disiplinin Oluşum Hikayesi, Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5(1): 7-38.
- Barca, M. (2015). “Stratejik Yönetim”. (Çev Ed: Mehmet Barca) *Stratejik Yönetim Geliştirme, Uygulama ve Kontrol* içinde (s.s 2-20), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Cummings, S., (1995). Pericles of Athens – Drawing from the Essence of Strategic Leadership, Business Horizons, January-February, 22-27.
- David, F.R. (2011). Strategic Management Concepts and Cases (11th Edition). Prentice Hill: Upper Saddle River-New Jersey.
- Ekenci, G., İmamoğlu, A.F. (1998). Spor İşletmeciliği. Alp Ofset Matbaacılık: Ankara.
- Eren, E. (1998). Stratejik Yönetim. AÜ AÖF Yayınları: Eskişehir.
- Eren, E. (2002). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası. Beta Yayın Basım: İstanbul.
- Güçlü, N. (2003). Stratejik Yönetim. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(2): 61-85.
- Jinga, G. (2015). Strategic Management in Sport Organizations. Marathon, 7(1): 97-106.
- Mucuk, İ. (2003). Modern işletmecilik (14.Baskı), Türkmen Kitapevi: İstanbul.
- O'Brien, D., Corbett, B. (2016). “Strategic Management”. Byers, T. (Ed). Contemporary Issues in Sport Management: A Critical Introduction (pp.149-163). London: Sage Publications.
- O'Brien, D., Parent, M., Ferkins, L., Gowthorp, L. (2019). Strategic Sport Management. Oxford, UK: Routledge.
- Seçkin, Ş.N., Deniz, M. (2015). “İşletme Analizi”. (Çev Ed: Mehmet Barca) *Stratejik Yönetim Geliştirme, Uygulama ve Kontrol* içinde (s.s 137-178), Ankara: Nobel Yayınevi.
- TDK. (2023). Türkçe Güncel Sözlük. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Tuncer, D., Ayhan, D.Y., Varçolu, D. (2016). Genel İşletmecilik Bilgileri. Siyasal Kitapevi: Ankara.
- Wehrich, H. (1982). The TOWS Matrix-A Tool for Situational Analysis. Long Range Planning, 15(2): 54-66.

Kaynaklar

- Chappelet, J. L. (2024). The urban future of the Winter Olympics. In *Research Handbook on Major Sporting Events* (pp. 45-59). Edward Elgar Publishing.
- Deng, H., Mancini, M., Zhang, L., & Bonino, M. (2020). Beijing 2022 between urban renovation and Olympic sporting legacy: the case of Shougang-From space for event to space for health and leisure. *Movement & Sport Sciences-Science & Motricité*, (107), 53-65.
- Essex, S. J., & De Groot, J. (2016). The winter Olympics: Driving urban change, 1924–2022. In *Olympic Cities* (pp. 84-109). Routledge.
- Foroozesh, F. (2020). Milano-Cortina Winter Olympic Games 2026: exploiting the NPF approach to enhance its organization.
- Glosniak, Q. (2017). The 1936 Nazi Olympic Games; The First Truly Modern Olympiad.
- He, S., (2022). The Structure and Strategy of Ice and Snow Management in China's Post-Winter Olympics Period. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4273754> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4273754>
- Huo, D., Shen, Y., Zhou, T., Yu, T., Lyu, R., Tong, Y., ... & Wang, Q. (2023). Case study of the Beijing 2022 Olympic Winter Games: Implications for global mass gathering events amidst the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Public Health*, 11, 1068023.
- International Olympic Committee, (2024). <https://olympics.com/en/news/court-arbitration-sport-kamila-valieva-four-year-suspension-anti-doping-rule-violation>. Erişim: 24.12.2024
- International Olympic Committee, (2022). <https://olympics.com/ioc/beijing-2022-facts-and-figures>. Erişim: 24.12.2024.
- Liu, J., Lou, J., Wang, Y., & Zhang, J. (2022). Risk management strategies for the 2022 Olympic Winter Games: the Beijing scheme. *Journal of sport and health science*, 11(5), 545.
- Mihriay, M., Bozkurt, Ç., Yanar, Ş., & Kepoğlu, A. (2023). The Effect of Death And Covid-19 Pandemic Disease Anxiety Levels On Sports Specific Achievement Motivation in Basketball Players. *Acta Scientiae et Intellectus*, 9(1), 60-75.
- Nicoliello, M. (2021). The new agenda 2020+ 5 and the future challenges for the Olympic movement. *Athens journal of sports*, 8(2), 121-140.
- Peters, G. P., Andrew, R. M., Boden, T., Canadell, J. G., Ciais, P., Le Quéré, C., ... & Wilson, C. (2013). The challenge to keep global warming below 2 C. *Nature Climate Change*, 3(1), 4-6.

- Scott, D., Gössling, S., & Hall, C. M. (2012). International tourism and climate change. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 3(3), 213-232.
- Scott, D., & Steiger, R. (2013). Vulnerability of the ski industry. In A. Pielke (Ed.), *Climate vulnerability: Understanding and addressing threats to essential resources* (pp. 305–313). Amsterdam: Elsevier.
- Strina, V., & Göbbel, M. (2023). The European Contestation of the Beijing 2022 Winter Olympics: A Media Perspective. *The International Spectator*, 58(2), 35-56.
- Xin, Y., & Kunzmann, K. R. (2020). Winter Olympics 2022 in Beijing: a must-be success story. *disP-The Planning Review*, 56(2), 78-90.
- Zhen, C. (2023). *An analysis of the strategic planning of winter olympic sport in China (Mainland): The cases of short-track speed skating, curling and feestyle skiing (aerials)* (Doctoral dissertation, Hong Kong Baptist University).

Kaynakça

- Aydın, İ. & Tütüncü, Ö. (2018). Rekreasyon terapisi kamplarının sosyal etkilerinin değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(1), 106-112.
- Aydın, İ., & Tütüncü, Ö. (2021). Pandemi sürecinde yaşlılık ve rekreasyon. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(1), 100-105.
- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & Education, B. P. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research papers in education*, 24(1), 1-27.
- Bozkurt, Ç., Musa, M., Yanar, Ş., Bayansalduz, M., Kepoğlu, A., & Bahsi, T. (2022). The Effect of Music on Psychological Strength, Physical Strength, and Performance and Motivation in Sportive Practices. *Acta Scientiae et Intellectus*, 8(1), 14-39.
- Cora, Y. T. (2007). Constructing and mobilizing the “nation” through sports: State, physical education and nationalism under the Young Turk rule. Master of Arts Thesis, Central European University. Available: www.etd.ceu.hu/2007/cora_yasar.pdf [2024, 25 December].
- Corbin, C. B. (2021). Conceptual physical education: A course for the future. *Journal of Sport and Health Science*, 10(3), 308-322.
- Corbin, C. B. (2002). Physical activity for everyone: What every physical educator should know about promoting lifelong physical activity. *Journal of teaching in physical education*, 21(2), 128-144.
- Donnelly, F. C., Mueller, S. S., & Gallahue, D. L. (2016). Developmental physical education for all children: theory into practice. *Human Kinetics*.
- Douka, S., Zilidou, V. I., Lilou, O., & Manou, V. (2019). Traditional dance improves the physical fitness and well-being of the elderly. *Frontiers in aging neuroscience*, 11, 75.
- Ekmekçioğlu, İ., Bekar, C. ve Kaplan, M. (2001). Türk halk oyunları. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Erbaş, M., Göral, M., & Kalemoglu Varol, Y. (2016). Role Of Physical Education And Sports In Abstinence Of High School Students From Harmful Habits. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 1), 119-128.
- Fişne, M. (2009). Fiziksel aktivitelere katılım düzeyinin, üniversite öğrencilerinin akademik başarıları, iletişim becerileri ve yaşam tatminleri üzerine etkilerinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gurusathya, C. (2019). Dance as a catalyst for stress busting. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine*, 26, 15-29.

- Hetherington, C. W. (2013). The objectives of physical education. *American Physical Education Review*, 27(9), 405-414.
- Hoepfner, J. L. (2003). Importance of preserving American folk culture: a guide to the cooperative teaching of folk dance in physical education and music. Silver Lake College.
- İş, A. (2017). Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin 2013 okul öncesi eğitim programındaki kazanımların gerçekleşme düzeyine yönelik algıları (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Kirk, D. (2012). Physical education futures: Can we reform physical education in the early 21st century. *Debates Phys. Educ*, 27, 120-143.
- Kürkcü-Akgönül, E., Musa, M., Bozkurt, Ç., & Bayansalduz, M. (2023). Rekreatif Etkinliklere Katılan Yetişkin Bireylerde Rekreasyon Fayda Düzeylerinin İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science (MJSS)*, 6.
- Makkai, T., Morris, L., Sallybanks, J., & Willis, K. (2003). Sport, physical activity and antisocial behaviour in youth.
- Micheli, L. J., Armstrong, N., Bar-Or, O., Borcham, C., Chan, K., Eston, R., ... & Tanner, S. (1998). Sports and children: consensus statement on organised sports for children. *Bulletin of the World Health Organization*, 76(5), 445-447.
- Mitchell, S. A., & Walton-Fisette, J. L. (2022). The essentials of teaching physical education: Curriculum, instruction, and assessment. *Human Kinetics*.
- Mutrie, N., & Parfitt, G. (1998). Young and Active? Young people and health-enhancing physical activity-evidence and implications.
- Opstoel, K., Chapelle, L., Prins, F. J., De Meester, A., Haerens, L., Van Tartwijk, J., & De Martelaer, K. (2020). Personal and social development in physical education and sports: A review study. *European Physical Education Review*, 26(4), 797-813.
- Paluska, S. A., & Schwenk, T. L. (2000). Physical activity and mental health: current concepts. *Sports medicine*, 29, 167-180.
- Peker, D., & Taskin, Ö. (2018). The Enlightenment tradition and science education in Turkey. History, philosophy and science teaching: New perspectives, 67-97.
- Seleciler, C. (2019). Halk dansları eğitimi gören üniversite öğrencilerinin imgeleme ve optimal performans duygusu durumu düzeylerinin belirlenmesi (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Shay, A. (1999). Parallel Traditions: State Folk Dance Ensembles and Folk Dance in "The Field." *Dance Research Journal*, 31(1), 29-56. doi:10.2307/1478309.

- Terzioğlu, E. A. (2000). Türk folkloru içinde: halk oyunları oynayanların psiko-sosyal özellikleri ve oyunların gelişimine etkisi (Vol. 86). Milli Eğitim Bakanlığı.
- Yergin, S. (2002). Beden eğitim ve sporun önemi. *Çağdaş Eğitim*, 290.
- Yolcu, İ. (1991). Eğitim bütünlüğü içinde beden eğitimi ve sporun yeri ve önemi, I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, İzmir: MEB. Yayınları.
- Ziegler, F., & Schwanen, T. (2011). 'I like to go out to be energised by different people': an exploratory analysis of mobility and wellbeing in later life. *Ageing & Society*, 31(5), 758-781.

Kaynakça

- American College of Sports Medicine. (2021). *ACSM's guidelines for exercise testing and prescription*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Bull, F. C., Al-Ansari, S. S., Biddle, S., Borodulin, K., Cardon, G., Carty, C., ... & Willumsen, J. F. (2020). World Health Organization 2020 guidelines on physical activity and sedentary behaviour. *British Journal of Sports Medicine*, *54*(24), 1451–1462.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2020). Physical activity basics. <https://www.cdc.gov/physicalactivity/basics/index.htm>
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., & Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for people with disabilities. *Disability and Rehabilitation*, *35*(12), 1040–1050.
- Guthold, R., Stevens, G. A., Riley, L. M., & Bull, F. C. (2018). Worldwide trends in insufficient physical activity from 2001 to 2016: A pooled analysis of 358 population-based surveys with 1.9 million participants. *The Lancet Global Health*, *6*(10), e1077–e1086.
- Kahn, L. K., Ramsey, L. T., Brownson, R. C., Heath, G. W., & Howze, E. H. (2002). The effectiveness of interventions to increase physical activity: A systematic review. *American Journal of Preventive Medicine*, *22*(4), 73–107.
- National Recreation and Park Association. (2018). The benefits of parks and recreation. <https://www.nrpa.org>
- Sallis, J. F., & Owen, N. (1999). *Physical activity and behavioral medicine*. Sage.
- Sygit, K. M., Sygit, M., Ossowski, Z., Stojko, R., Wojtyła, A., Biliński, P., & Bojar, I. (2019). Physical activity as an effective anti-obesity strategy: Analysis of results from a randomised clinical study. *Przegląd Epidemiologiczny*, *73*(2), 221–236.
- Warburton, D. E. R., & Bredin, S. S. D. (2017). Health benefits of physical activity: A strength-based approach. *Journal of Clinical Medicine*, *6*(6), 70.
- World Health Organization. (2020). *Global strategy on diet, physical activity and health*. https://www.who.int/dietphysicalactivity/strategy/cb11344/strategy_english_web.pdf

Kaynaklar

- Azzi, M. S., & Collier, S. (2000). *Le Grand Tango: The Life and Music of Astor Piazzolla*. Oxford University Press.
- Collier, S., Cooper, A., Azzi, M. S., & Martin, R. (1995). *Tango!: The Dance, the Song, the Story*. Thames & Hudson.
- Denisenko, V. (2018). The roles of improvisation in Argentine tango: A socio-cultural perspective. *Dance Research Journal*, 50(1), 63–77.
- Hackney, M. E., & Earhart, G. M. (2009). Short duration, intensive tango dancing for Parkinson disease: An uncontrolled pilot study. *Complementary Therapies in Medicine*, 17(3), 203–207.
- Hackney, M. E., & Earhart, G. M. (2010). Effects of dance on gait and balance in Parkinson's disease: A comparison of partnered and nonpartnered dance movement. *Neurorehabilitation and Neural Repair*, 24(4), 384–392.
- McKinley, P., Jacobson, A., Leroux, A., Bednarczyk, V., Rossignol, M., & Fung, J. (2008). A community-based tango dance program improves functional balance and confidence in at-risk older people: A randomized control feasibility study. *Journal of Aging and Physical Activity*, 16(4), 435–453.
- Pinniger, R., Thorsteinsson, E. B., Brown, R. F., & McKinley, P. (2012). Tango dance can reduce distress and insomnia in people with self-referred affective symptoms. *American Journal of Dance Therapy*, 34(2), 113–128.
- Savigliano, M. E. (1995). *Tango and the Political Economy of Passion*. Westview Press.
- World Health Organization (WHO). (2010). *Global recommendations on physical activity for health*. WHO Press.

Radyasyon Fiziği ve Sağlık Etkileri- 1

Edit6rler:

Doç. Dr. İsmet Meydan & Doç. Dr. Canan Demir

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Radyasyon Fiziki ve Sağlık Etkileri- I

Radiation Physics and Health Effects I

Editörler: Doç. Dr. İsmet Meydan & Doç. Dr. Canan Demir

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-879-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub432>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Meydan, İ. (ed), Demir, C. (ed) (2024). *Radyasyon Fiziki ve Sağlık Etkileri- I*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub432>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Ayan, A., Dönmez, S. (2018). Radyolojik Nükleer Kaza ve Terör Olaylarında Tıbbi Yönetim. *Ankara Eğt. Arş. Hast. Dergisi*, 51(2), 154-162.
- Cansın, A. (2006). Nükleer silahlar ve radyasyon. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, 63(1), 139-144.
- Ekşi, A. (2017). Nükleer Kazalarda Olay Yeri Yönetimi. *Hastane Öncesi Dergisi*, 2(1), 51-62.
- Flynn, D. F., Goans, R. E. (2006). Nuclear terrorism: triage and medical management of radiation and combined-injury casualties. *Surgical Clinics*, 86(3), 601-636.
- Gale, R. P., Armitage, J. O. (2021). Use of molecularly-cloned haematopoietic growth factors in persons exposed to acute high-dose, high-dose rate whole-body ionizing radiations. *Blood Reviews*, 45, 100690.
- Gale, R. P., Armitage, J. O. (2018). Are we prepared for nuclear terrorism? *New England Journal of Medicine*, 378(13), 1246-1254.
- Gale, R. P., Armitage, J. O., Hashmi, S. K. (2021). Emergency response to radiological and nuclear accidents and incidents. *British journal of haematology*, 192(6), 968-972.
- Gale, R. P., Baranov, A. (2011). If the unlikely becomes likely: medical response to nuclear accidents. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 67(2), 10-18.
- Ince, S. (2017). Acute Local Radiation Injury and Treatment Methods/Akut Lokal Radyasyon Hasari ve Tedavisi. In *Nuclear Medicine Seminars* (Vol. 3, No. 3, pp. 201-207). Galenos Yayınevi Tic. Ltd.
- Karaçalıoğlu, A. Ö. (2017). Nükleer-Radyolojik Acillerde Tıbbi Triyaj. *Nükleer Tıp Seminerleri Dergisi*, 196-201.
- MEGEP, 2011. KİMYASAL BİYOLOJİK RADYASYON VE NÜKLEER (KBRN) TEHLİKELERDE ACİL YARDIM 725TTT154https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Kimyasal,%20Biyolojik,%20Radyasyon%20Ve%20N%C3%BCKleer%20(kbrn)%20Tehlikelerde%20Acil%20Yard%C4%B1m.pdf
- Ohba, T., Tanigawa, K., Liutsko, L. (2021). Evacuation after a nuclear accident: Critical reviews of past nuclear accidents and proposal for future planning. *Environment international*, 148, 106379.
- Ohtsuru, A., Tanigawa, K., Kumagai, A., Niwa, O., Takamura, N., Midorikawa, S., ... & Clarke, M. (2015). Nuclear disasters and health: lessons learned, challenges, and proposals. *The Lancet*, 386(9992), 489-497.
- Ortatatlı, M., Sezigen, S., Ayan, H. A., Balandız, H., Kenar, L. (2015). Terörizm kapsamında kimyasal, biyolojik, nükleer ve radyasyona bağlı yaralanmaların değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri J Foren Med Special Topics*, 1(2), 44-52.

Rump, A., Becker, B., Eder, S., Lamkowski, A., Abend, M., Port, M. (2018). Medical management of victims contaminated with radionuclides after a “dirty bomb” attack. *Military medical research*, 5(1), 1-10.

SBÜ, 2022. Sağlık Bilimleri Üniversitesi. KBRN Eğitim ve Simülasyon Merkezi <https://www.sbu.edu.tr/tr/haber/eG69iV-sbu-kbrn-egitim-ve-simulasyon-merkezi-acildi>

KAYNAKÇA

- Bulakbaşı, N. 2020. Radyografik Kalite. Retrieved from <https://www.turkrad.org.tr/assets/kisokulusunumlar/3-radyografik-kalite.pdf>
- C. Russ, J., Russ, C. 2008. E-book: Introduction to Image Processing and Analysis, CRC Press.
- Dougherty G., 2009. Digital Image Processing for Medical Applications. California State University, Channel Islands. Cambridge University Press, 2009.
- Jiang, C., Zhang, Q., Fan, R., & Hu, Z. 2018. Super-resolution CT Image Reconstruction Based on Dictionary Learning and Sparse Representation. *Scientific Reports*, 8(1), 1–10.
- Kumar GA, Nistala V, Murthy ES. 2014. Analysis of Medical Image Processing and Its Applications in Healthcare Industry. *Int J Comput Technol Appl*; 5: 851-60.
- Liu, H., Guo, Q., Wang, G., Gupta, B. B., & Zhang, C. 2019. Medical image resolution enhancement for healthcare using nonlocal self-similarity and low-rank prior. *Multimedia Tools and Applications*, 78(7), 9033–9050.
- Luong, Q. H. 2009. Advanced Image and Video Resolution Enhancement Techniques (Doctoral dissertation). Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/a559/0e325ef1aca832072c1df2f666b21cff7741.pdf>
- Patel A., Vidyarthi, A. 2021. PTXNet: An extended UNet model based segmentation of pneumothorax from chest radiography images. Department of CSE & IT, Jaypee Institute of Information Technology, Noida, Uttar Pradesh, India.
- Ronneberger, O., Fischer, P., & Brox, T. 2015. U-net: Convolutional networks for biomedical image segmentation. *Çinde Lecture Notes in Computer Science (including subseries Lecture Notes in Artificial Intelligence and Lecture Notes in Bioinformatics)* (C. 9351, ss. 234–241).
- Sabottke, Carl E & Spieler, Bradley M. 2020. The Effect of Image Resolution on Deep Learning in Radiography. From the Department of Radiology, LSU Health Sciences Center New Orleans, 433 Bolivar St, New Orleans, LA 70112.
- Santhosh B, Rishikesan J, Sundar K, Kalaiyarasi M, 2021. Filters in Medical Image Processing, M4 1,2,3II Year, Biomedical Engineering, 4Assistant Professor, Bannari Amman Institute of Technology, Sathyamangalam, Erode, Tamil Nadu – 638 401
- Tuncel, E. 2014. Radyoloji Ders Notları. Retrieved from http://www.anadoluisagligi.com/img/file_1579.pdf
- Ulzheimer, S., & Raupach, R. 2014. Bilgisayarlı tomografide görüntü kalitesi. *Siemens İnavasyon*, 4–7.

- Zhang, Yu Jin 2017. E-book: Image Processing. Department of Electronic Engineering, Tsinghua University, Beijing 100084.
- Zikos M, Kaldoudi E, Orphanoudakis S. 1997. Medical Image Processing. *Stud Health Technol Inf*; 43: 465-9.

Kaynakça

- Boutilier, J. J., Lee, T., Craig, T., Sharpe, M. B., & Chan, T. C. (2015). Models for predicting objective function weights in prostate cancer IMRT. *Medical physics*, 42(4), 1586-1595.
- Breedveld, S., Storchi, P. R., Voet, P. W., & Heijmen, B. J. (2012). iCycle: Integrated, multicriterial beam angle, and profile optimization for generation of coplanar and noncoplanar IMRT plans. *Medical physics*, 39(2), 951-963.
- Campbell, W. G., Miften, M., Olsen, L., Stumpf, P., Schefter, T., Goodman, K. A., & Jones, B. L. (2017). Neural network dose models for knowledge-based planning in pancreatic SBRT. *Medical physics*, 44(12), 6148-6158.
- Çelik, G., & Talu, M. F. (2020). Çekişmeli üretken ağ modellerinin görüntü üretme performanslarının incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 181-192.
- Goodfellow, I., Pouget-Abadie, J., Mirza, M., Xu, B., Warde-Farley, D., Ozair, S., ... & Bengio, Y. (2014). Generative adversarial nets. *Advances in neural information processing systems*, 27.
- Hussein, M., South, C. P., Barry, M. A., Adams, E. J., Jordan, T. J., Stewart, A. J., & Nisbet, A. (2016). Clinical validation and benchmarking of knowledge-based IMRT and VMAT treatment planning in pelvic anatomy. *Radiation Therapy and Oncology*, 120(3), 473-479.
- Kınay, Ş., Akçay, D., Cenk, U. M. A. Y., Aydın, B., Gülşan, D., Akgüngör, K., & Demiral, A. N. (2023). Prostat kanserinin hacimsel modülasyonlu ark tedavisi ile radyoterapisinde bilgi tabanlı planlama yöntemlerinin kullanıldığı klinik çalışmaların değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 37(1), 67-77.
- Lian, J., Yuan, L., Ge, Y., Chera, B. S., Yoo, D. P., Chang, S., & Wu, Q. J. (2013). Modeling the dosimetry of organ-at-risk in head and neck IMRT planning: an intertechnique and interinstitutional study. *Medical physics*, 40(12), 121704.
- Nguyen, D., Long, T., Jia, X., Lu, W., Gu, X., Iqbal, Z., & Jiang, S. (2017). Dose prediction with U-net: a feasibility study for predicting dose distributions from contours using deep learning on prostate IMRT patients. *arXiv preprint arXiv:1709.09233*, 17.
- Sharpe, M. B., & Moore, K. L. (2014). POINT/COUNTERPOINT. *Medical physics*, 41, 120601.
- Shin, H. C., Roth, H. R., Gao, M., Lu, L., Xu, Z., Nogues, I., & Summers, R. M. (2016). Deep convolutional neural networks for computer-aided detection: CNN architectures, dataset characteristics and transfer learning. *IEEE transactions on medical imaging*, 35(5), 1285-1298.

- Vanderstraeten, B., Goddeeris, B., Vandecasteele, K., Van Eijkeren, M., De Wagter, C., & Lievens, Y. (2018). Automated instead of manual treatment planning? A plan comparison based on dose-volume statistics and clinical preference. *International Journal of Radiation Oncology* Biology* Physics*, 102(2), 443-450.
- Yuan, L., Wu, Q. J., Yin, F., Li, Y., Sheng, Y., Kelsey, C. R., & Ge, Y. (2015). Standardized beam bouquets for lung IMRT planning. *Physics in Medicine & Biology*, 60(5), 1831.
- Wang, C., Zhu, X., Hong, J. C., & Zheng, D. (2019). Artificial intelligence in radiotherapy treatment planning: present and future. *Technology in cancer research & treatment*, 18, 1533033819873922.
- Wu, H., Jiang, F., Yue, H., Zhang, H., Wang, K., & Zhang, Y. (2016). Applying a RapidPlan model trained on a technique and orientation to another: a feasibility and dosimetric evaluation. *Radiation Oncology*, 11, 1-7.

Kaynaklar

1. James E.Martin. Radyasyon ve Radyasyondan Korunma Fiziği, Çeviri editörleri; Tanır AG, Bölükdemir MH,Koç K. Palme Yayınevi. 2013;7:305-8.
2. ICRP (1977). Recommendations of the ICRP. ICRP Publication 26. Ann. ICRP 1.
3. UNSCEAR (2008). (United Nations Scientific Committee on the Effect of Atomic Radiation). Sources and effects of ionizing radiation. United Nations, New York.
4. UNSCEAR (2000). (United Nations Scientific Committee on the Effect of Atomic Radiation). Sources, effects and risk of ionizing radiation. United Nations, New York.
5. Değer M, Demir M, İnce M, vd. Kalite Kontrol, Enstrümantasyon ve Radyasyon Güvenliği Komitesi Yönergesi. Bölüm III. Radyasyon Güvenliği. Türk J Nucl Med 2004;13:151-169.
6. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu. Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği. Resmi Gazete Tarihi: 24.3.2000 Resmi Gazete Sayısı: 23999, Revizyon tarihi: Değişik: RG-3/6/2010-27600.
7. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu. Nükleer Tesislerde Radyasyondan Korunma Yönetmeliği. Resmi Gazete 29.05.2018/30435.
8. Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Safety Standards. IAEA General Safety Requirements 2014;3:10-1.
9. Applying Radiation Safety Standards in Nuclear Medicine, Safety Reports Series No. 40, IAEA, Vienna, 2005.
10. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu. Radyasyon Alanlarının Sınıflandırılmasına İlişkin Kılavuz (RSGD-KLV-005).
11. International Atomic Energy Agency (IAEA). Safety Series No:115. Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Standards,2014.
12. <https://www.ndk.org.tr/ndk-hakkında>
13. Dirican B, Becerir HB, Olacak N, vd. Radyoterapi Fiziği. Radyasyondan Korunma Felsefesi ve Prensipleri. Nobel Yayınevi. 2020;59:937,57.
14. Report of Amendments during 1956 to Recommendations of the International Commission on Radiological Protection (ICRP) Radiation Research, Vol. 8, No. 6, June 1958.

REFERANSLAR

- Cüneyt E., “Ring ve Tandem Aplikatörleri ile Yüksek Doz Hızlı İntrakaviter Brakiterapi Uygulanmış Yerel İleri Serviks Karsinomlu Olguların, Brakiterapi Uygulamaları Arasında Aplikatör Pozisyon Değişkenliğinin İncelenmesi”, Tıpta Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İzmir, 2006.
- Berna E. T., “Brakiterapide Planlama Optimizasyonlarının Karşılaştırılması”, Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, 2021.
- Nazlı B., “İnopere Serviks Kanserli Hastalarda 2 Boyutlu ve 3 Boyutlu Brakiterapi Tedavi Planlamalarının Dozimetrik Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2015.
- Timur Mitin. Radiation therapy techniques in cancer treatment [Internet]. UpToDate. 2022.
- “AAPM, Code of practice for brachytherapy physics: Report of the AAPM radiation therapy committee task group no:56”. Med. Phys.24(10), 1557-1598, 1997.
- Pierquin P, Wilson JF, Chassagne D. “Modern brachytherapy”. USA,1987.
- Çelebioğlu B, Akfırat C. Brakiterapi. Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yıllığı 2001;2:1.
- The GEC ESTRO Handbook of Brachytherapy. Gerbaulet A, Pötter R, Mazeron JJ, Meetens H, Limbergen EV. Leuven,2002; p. 3-20.
- Dönmez B, Ünsal M. Brakiterapi. Okmeydanı Tıp Dergisi 2013;29:35-40.
- Nurgül K.,”Brakiterapi Alan Jinekolojik Kanserli Hastaların Cinsel Fonksiyon Durumlarının Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne, 2019.
- Merve K.G.,“Pla Malzemenen Yapılmış Göz Fantomunda Radyokromik Film Dozimetri Tekniği Kullanarak ¹⁴²Pr Beta Doz Dağılımının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Nükleer Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020.
- Canadian Cancer Society, Brachytherapy. Canada. Available From: <http://www.cancer.ca/en/cancer-information/diagnosis-and-treatment/radiationtherapy/brachytherapy/region=on>.
- Kerem D., “Yüksek Doz Hızlı Praseodim-142 Brakiterapi Kaynağın Reaktörde Üretilmesi Ve Seçilen Hedef Organlara Özgü Fantomlarda Uygulanabilirliğinin Dozimetri Teknikleri İle İncelenmesi”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Nükleer Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2021.
- Kollaard, R. P., Dries, W. J. F., Kleffens, H. J. V., Aalbers, A. H. L., Marel, J. V. D., Marijnissen, J. P. A., Piessens, M., Schaart, D. R. and Vroome, H. D. Report 14 of the Netherlands Commission on Radiation Dosimetry,

quality control of sealed beta sources in brachytherapy, recommendations on detectors, measurement procedures and quality control of beta sources, NCS14, 96 p., Netherlands. 2004.

Podgorsak E.B., A Handbook for Teachers and Students, IAEA, Radiation Oncology, Physics, 2005.

Yavaş G, Yavaş Ç. Serviks kanserinde intrakaviter brakiterapideki güncel gelişmeler. Selçuk Üniversitesi Selçuklu Tıp Fakültesi, Konya Eğitim Araştırma Hastanesi.

Radyasyon Fiziği ve Sağlık Etkileri-II

Edit6rler:

Doç. Dr. İsmet Meydan

Doç. Dr. Canan Demir

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Radyasyon Fiziği ve Sağlık Etkileri-II

Radiation Physics and Health Effects II

Editörler: Doç. Dr. İsmet Meydan • Doç. Dr. Canan Demir

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-908-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub465>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Meydan, İ. (ed), Demir, C. (ed) (2024). *Radyasyon Fiziği ve Sağlık Etkileri-II*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub465>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akdemir, Ü. Ö., & Karabacak, N. İ. (2017). Pozitron emisyon tomografi/man-yetik rezonans görüntüleme kullanımında günlük iş akışı ve protokol op-timizasyonu. *Nucl Med Semin*, 1, 12-2.
- Blower, P. J., Lewis, J. S., & Zweit, J. (1996). Copper radionuclides and radiop-harmaceuticals in nuclear medicine. *Nuclear medicine and biology*, 23(8), 957-980.
- Calabria, F., Cimini, A., Bagnato, A., Gullà, D., Cascini, G. L., Urbano, N., & Schillaci, O. (2020). 18 F-FDG. *Radiopharmaceuticals: A Guide to PET/CT and PET/MRI*, 1-36.
- Demir, M. (2015). POZİTRON EMİSYON TOMOGRAFİ (PET) FİZİ-Ğİ. *Bulletin of Thoracic Surgery/Toraks Cerrahisi Bülteni*, 6(2).
- Fujibayashi, Y., Yoshii, Y., Furukawa, T., Yoshimoto, M., Matsumoto, H., & Saga, T. (2020). Imaging and therapy against hypoxic tumors with ⁶⁴Cu-ATSM. *Make Life Visible; Springer: Singapore*, 285-292.
- Ideguchi, M., Nishizaki, T., Ikeda, N., Okamura, T., Tanaka, Y., Fujii, N., ... & Suga, K. (2018). A surgical strategy using a fusion image constructed from ¹¹C-methionine PET, ¹⁸F-FDG-PET and MRI for glioma with no or minimum contrast enhancement. *Journal of Neuro-Oncology*, 138, 537-548.
- Kessara, A. 2021. Nükleer Tıp Fiziği. İksad Yayınevi. Ankara/Türkiye
<https://iksadyayinevi.com/wp-content/uploads/2021/10/NUKLEER-TIP-FI-ZIGI.pdf>
- Kısaarslan, M. (2022). *GLUT1—XbaI G> T (rs2754218) VE HaeIII T> C (rs1385129) Polimorfizmlerinin [18F]-FDG tutulum oranlarının üzerine etkisinin araştırılması* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bi-limleri Enstitüsü).
- Mukiza, J., Byamukama, E., Sezirahiga, J., Ngbolua, K., & Ndebwanimana, V. (2018). A review on technetium and rhenium based radiopharmaceuti-cals for diagnostic imaging and therapeutic nuclear medicine. *Rwanda Med. J.*, 75(1), 14-22.
- Ocak, M. (2015). PET RADYOFARMASÖTİKLERİ. *Bulletin of Thoracic Sur-gery/Toraks Cerrahisi Bülteni*, 6(2).
- Ortapamuk H., 2024. Galyum 68 PSMA nedir? <https://www.medicalpark.com.tr/galyum-68-psma-pet-ct/hg-2493>
- Payolla, F. B., Massabni, A. C., & Orvig, C. (2019). Radiopharmaceuticals for diagnosis in nuclear medicine: A short review. *Eclética Química*, 44(3), 11-19.
- Ramamoorthy, N. (2018). Impact of nuclear medicine and radiopharmaceuti-cals on health-care delivery: Advances, lessons, and need for an objective

value-matrix. *Indian Journal of Nuclear Medicine: IJNM: The Official Journal of the Society of Nuclear Medicine, India*, 33(4), 273.

Roesch, F., & J Riss, P. (2010). The renaissance of the $^{68}\text{Ge}/^{68}\text{Ga}$ radionuclide generator initiates new developments in ^{68}Ga radiopharmaceutical chemistry. *Current topics in medicinal chemistry*, 10(16), 1633-1668.

Sağır, S., Asa, S., & Kabasakal, L. (2011). Böbrek sintigrafisinde kullanılan radyofarmasötikler. *Türk Urol Sem*, 2, 88-90.

Titck. 2019. Kısa Ürün Bilgisi https://titck.gov.tr/storage/Archive/2019/kubKtAttachments/k%C3%BCb.pdf_400a3905-f2fc-4e2e-b83c-44d677e2bcff.pdf

Wikipedia, 2023. Rubidyum-82 <https://en.wikipedia.org/wiki/Rubidium-82>

Kaynakaça

1. Hall EJ, Giaccia AJ. Oxygen Effect and Reoxygenation. *Radiobiology for Radiologist*. 7th ed. Philadelphia: Lippincot Williams&Wilkins; 2012;114-124.
2. Waselenko JK., MacVittie TJ., Blakely W F. Et al. Medical Management of the Acute Radiation Syndrome: Recommendations of the Strategic National Stockpile Radiation Working Group. *Ann Intern Med*. 2004;140:1037-1051.
3. Mettler F A., L. Voelz G, Major Radiation Exposure — What to Expect and How to Respond. *New England Journal of Medicine*, 2002, 346: 1554-61.
4. IAEA-TCS-42, *Radiation Biology: A handbook for Teachers and Students*. Vienna: 2010;8-41.
5. Gibbons JP, Khan FM. *Khan's the physics of radiation therapy*. Philadelphia: Wolters Kluwer; 2014.
6. Halperin EC, Perez CA, Brady LW. *Perez and Brady's principles and practice of radiation oncology*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/ Lippincott Williams &Wilkins; 2019.
7. Mayles P, Nahum AE, Rosenwald JC. *Handbook of radiotherapy physics: theory and practice*. New York: Taylor & Francis; 2007.
8. Peters C, Dalle JH, Locatelli F, Total Body Irradiation or Chemotherapy Conditioning in Childhood ALL: A Multinational, Randomized, Noninferiority Phase III Study. *Journal of Clinical Oncology*. 2021; 39:4, 295-307.
9. Kal HB, Heijenbrok-Kal MH, Struikmans H et al. Biologically effective dose in total-body irradiation and hematopoietic stemcell transplantation. *Strahlenther Onkol* 2006;182:672–9.
10. Ramm U, Licher J, Moog J, et al. Invivosimetry with semiconducting diodes for doseverification in total-body irradiation. A 10-year experience. *StrahlentherOnkol*. 2008;184:376–80.
11. Sampath S, Schultheiss TE, Wong J. Dose response and factors related to interstitial pneumonitis after bone marrow transplant. *Int J RadiatOncol BiolPhys*. 2005; 63: 876-884.
12. Planskoy B, Tapper PD, Bedford AM, et al. In vivo planning and dosimetry. *PhysMedBiol*. 1996; 41: 2327-43.
13. Henschke UK, Morton JL. Mortality of Rhesus monkeys after single total body irradiation. *American Journal of Roentgenol*. 1957; 889–909.
14. Teoman Soysal T. Hematolog Gözüyle Radyasyona Maruz Kalma. XXX-VII. Ulusal Hematoloji Kongresi 2011; 58-65.

15. Young NS, Maciejewski JP. Aplastic anemia (in), Hematology, Basic Principles and Practice. Elsevier Churchill Livingstone. 2005;381-417.
16. Medical Management Of Radiological Casualties (Handbook) Military Medical Operations Armed Forces Radiobiology Research Institute Bethesda, Maryland, 2003; 20889-5603.
17. Dirican B, Becerir HB, Olacak N, vd. Radyoterapi Fiziği. Radyasyonun Erken ve Geç Yan Etkileri. Nobel Yayınevi. 2020;15:211.
18. Sacco RL. Vascular disease. In; Rowland L(ed). Merritt's Textbook of Neurology. 9th ed. Williams and Wilkins, New York, 1995; 227-242.
19. Bushong S., 2012, Radiologic Science for Technologists Physics, Biology and Protection, Tenth Edition, Mosby, 978-0323081368.
20. Chang DS, Lasley FD, Das IJ et al. Basic Radiotherapy Physics and Biology. Springer Science+Business Media, New York, 2014; 260.

Referanslar

- 1) Steel, G. G. (2002). Basic Clinical Radiobiology. Edward Arnold.
- 2) Hall, E. J., & Giaccia, A. J. (2011). Radiobiology for the Radiologist (7th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
- 3) Becerir, H. B., & Alkaya, F. (2020). *Radyoterapi Fiziyi* (Ser. 978-605-033-173-8). Nobel.
- 4) www.medfizonline.org e-dergi Haziran-Temmuz 2018 Sayı:15
- 5) Beşe, N. Ş., & Kınay, M. (n.d.). *Onkoloji El Kitabı*.
- 6) Daguene, E., Khalifa, J., Tolédano, A., Borchiellini, D., Pointreau, Y., Rodriguez Lafrasse, C., Chargari, C., & Magné, N. (2020). To exploit the 5 ‘R’ of radiobiology and unleash the 3 ‘E’ of immunocediting: ‘re’-inventing the radiotherapy-immunotherapy combination. *Therapeutic Advances in Medical Oncology*, 12, 175883592091344.
- 7) <https://www.andreasastier.com/blog/the-5rs-of-radiotherapy-and-its-relationship-with-tumour-cells>
- 8) Genç, M., Tümör hipoksisinin klinik önemi ve Hipoksiyi aşma stratejileri, Şubat 2010, Türk Radyasyon Onkolojisi Derneği Radyobioloji Kursu.
- 9) Harrington, K., Jankowska, P., & Hingorani, M. (2007). Molecular biology for the radiation oncologist: The 5Rs of Radiobiology meet the hallmarks of cancer. *Clinical Oncology*, 19(8), 561–571.
- 10) Stone, H. B., Coleman, C. N., Anscher, M. S., & McBride, W. H. (2003). Effects of radiation on normal tissue: consequences and mechanisms. *The Lancet Oncology*, 4(9), 529-536.
- 11) Mothersill, C., & Seymour, C. (2004). Radiation-induced bystander effects: past history and future directions. *Radiation Research*, 161(3), 233-244.
- 12) Formenti, S. C., & Demaria, S. (2013). Combining radiotherapy and cancer immunotherapy: A paradigm shift. *JNCI: Journal of the National Cancer Institute*, 105(4), 256–265.
- 13) Prise, K. M., & O’Sullivan, J. M. (2009). Radiation-induced bystander signalling in cancer therapy. *Nature Reviews Cancer*, 9(5), 351-360
- 14) Pavlova, N. N., & Thompson, C. B. (2016). The emerging hallmarks of cancer metabolism. *Cell Metabolism*, 23(1), 27-47
- 15) DeBerardinis, R. J., & Chandel, N. S. (2016). Fundamentals of cancer metabolism. *Science Advances*, 2(5), e1600200.
- 16) Luengo, A., Gui, D. Y., & Vander Heiden, M. G. (2017). Targeting metabolism for cancer therapy. *Cell Chemical Biology*, 24(9), 1161-1180.
- 17) Rodríguez-Ruiz, M. E., Vanpouille-Box, C., Melero, I., Formenti, S. C., & Demaria, S. (2018). Immunological mechanisms responsible for radiation-induced abscopal effect. *Trends in Immunology*, 39(8), 644–655.

Kaynakça

- Aarup, L. R., Nahum, A. E., Zacharatou, C., Juhler-Nøttrup, T., Knöös, T., Nyström, H., ... & Korreman, S. S. (2009). The effect of different lung densities on the accuracy of various radiotherapy dose calculation methods: implications for tumour coverage. *Radiotherapy and oncology*, 91(3), 405-414.
- Cunningham, J. R. (1972). Scatter-air ratios. *Physics in medicine & biology*, 17(1), 42.
- De Martino, F., Clemente, S., Graeff, C., Palma, G., & Cella, L. (2021). Dose calculation algorithms for external radiation therapy: an overview for practitioners. *Applied sciences*, 11(15), 6806.
- Fogliata, A., Nicolini, G., Vanetti, E., Clivio, A., & Cozzi, L. (2006). Dosimetric validation of the anisotropic analytical algorithm for photon dose calculation: fundamental characterization in water. *Physics in Medicine & Biology*, 51(6), 1421.
- Fraass, B. A., Smathers, J., & Deye, J. (2003). Summary and recommendations of a National Cancer Institute workshop on issues limiting the clinical use of Monte Carlo dose calculation algorithms for megavoltage external beam radiation therapy. *Medical physics*, 30(12), 3206-3216.
- Khan, F. M., Levitt, S. H., Moore, V. C., & Jones Jr, T. K. (1973). Computer and approximation methods of calculating depth dose in irregularly shaped fields. *Radiology*, 106(2), 433-436.
- Kim, D. W., Park, K., Kim, H., & Kim, J. (2020). History of the photon beam dose calculation algorithm in radiation treatment planning system. *Progress in Medical Physics*, 31(3), 54-62.
- Knöös, T., Wieslander, E., Cozzi, L., Brink, C., Fogliata, A., Albers, D., ... & Lassen, S. (2006). Comparison of dose calculation algorithms for treatment planning in external photon beam therapy for clinical situations. *Physics in Medicine & Biology*, 51(22), 5785.
- Mackie, T. R., Bielajew, A. F., Rogers, D. W. O., & Battista, J. J. (1988). Generation of photon energy deposition kernels using the EGS Monte Carlo code. *Physics in Medicine & Biology*, 33(1), 1.
- Ojala, J. J., Kapanen, M. K., Hyödynmaa, S. J., Wigren, T. K., & Pitkänen, M. A. (2014). Performance of dose calculation algorithms from three generations in lung SBRT: comparison with full Monte Carlo-based dose distributions. *Journal of applied clinical medical physics*, 15(2), 4-18.
- Panettieri, V., Barsoum, P., Westermark, M., Brualla, L., & Lax, I. (2009). AAA and PBC calculation accuracy in the surface build-up region in tangential beam treatments. Phantom and breast case study with the Monte Carlo code PENELOPE. *Radiotherapy and oncology*, 93(1), 94-101.

Richmond, N., Angerud, A., Tamm, F., & Allen, V. (2021). Comparison of the RayStation photon Monte Carlo dose calculation algorithm against measured data under homogeneous and heterogeneous irradiation geometries. *Physica Medica*, 82, 87-99.

Radyasyon Uygulamaları ve Radyasyondan Korunma

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Süreyya NUR

Dr. Öğr. Üyesi Hikmettin DEMİR

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Radyasyon Uygulamaları ve Radyasyondan Korunma

Radiation Applications and Radiation Protection

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Sürcyya NUR • Dr. Öğr. Üyesi Hikmettin DEMİR

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-940-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub497>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Nur, S. (ed), Demir, H. (ed) (2024). *Radyasyon Uygulamaları ve Radyasyondan Korunma*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub497>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynaklar

- American College of Radiology, D’Orsi, C. J., Sickles, E. A., Mendelson, E. B. ve Morris, E. A. (Ed.). (2013). *ACR BI-RADS atlas: Breast imaging reporting and data system ; mammography, ultrasound, magnetic resonance imaging, follow-up and outcome monitoring, data dictionary* (5th edition.). Reston, Va.: ACR, American College of Radiology.
- Avrupa Meme Görüntüleme Derneği (EUSOBI) ve 30 Ulusal Meme Radyolojisi Biriminin Meme Kanseri Taraması Hakkında Görüş Metni. (2017). <https://www.turkrad.org.tr/assets/DernektenHaberler-Pdf/Meme-kanseri-taramasi-gorus.docx> adresinden erişildi.
- Bassett, L. W. (2005). *Diagnosis of diseases of the breast* (2nd ed.). Philadelphia: Saunders.
- Gardner, K. E. (2006). *Early detection: Women, cancer, & awareness campaigns in the twentieth-century United States*. Chapel Hill, NC: Univ. of North Carolina Press.
- Gold, R. H., Bassett, L. W. ve Widoff, B. E. (1990). Highlights from the history of mammography. *Radiographics: A Review Publication of the Radiological Society of North America, Inc*, 10(6), 1111-1131. doi:10.1148/radiographics.10.6.2259767
- History of Cancer Detection 1851–1995. (2011). <https://cancerquest.org/cancer-biology/historical-cancer-highlights> adresinden erişildi.
- Ingram, A. (2020). *Breast Cancer Pioneer—Was the First Person to Use X-rays to Study Breast Cancer*. <https://en.wikipedia.org/wiki/Mammography> adresinden erişildi.
- Kalaf, J. M. (2014). Mammography: A history of success and scientific enthusiasm. *Radiologia Brasileira*, 47(4), VII-VIII. doi:10.1590/0100-3984.2014.47.4c2
- Kayhan, A., Aribal, E., Sahin, C., Tasci, O. C., Ozkan Gurdal, S., Ozturk, E., ... Ozmen, V. (2016). Radiologic findings of screen-detected cancers in an organized population-based screening mammography program in Turkey. *Diagnostic and Interventional Radiology*, 22(6), 508-513. doi:10.5152/dir.2016.15250
- Lerner, B. H. (2003). “To see today with the eyes of tomorrow”: A history of screening mammography. *Canadian Bulletin of Medical History = Bulletin Canadien D’histoire De La Medecine*, 20(2), 299-321. doi:10.3138/cbmh.20.2.299
- Medich, D. C. ve Martel, C. (2006). *Medical health physics: Health Physics Society 2006 summer school*. Madison, Wis.: Medical Physics Pub.
- Meme Kanseri Korunma, Tarama, Tanı, Tedavi ve İzlem Klinik Rehberi*. (2020). Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. <https://ckutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/585> adresinden erişildi.

- Nass, S. J., Henderson, I. C. ve Lashof, J. C. (2001). *Mammography and beyond: Developing technologies for the early detection of breast cancer*. Washington, DC: National Academy Press.
- NCCN Breast Cancer Screening and Diagnosis Guidelines v2.2024. (2024). National Comprehensive Cancer Network. https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/breast-screening.pdf#page=3.99 adresinden erişildi.
- Özmen, V., Gürdal, S. Ö., Cabioglu, N., Özcinar, B., Özaydın, A. N., Kayhan, A., ... Alagöz, O. (2017). Cost-Effectiveness of Breast Cancer Screening in Turkey, a Developing Country: Results from Bahçeşehir Mammography Screening Project. *European Journal of Breast Health*, 13(3), 117-122. doi:10.5152/ejbh.2017.3528
- Shapiro, S. (1966). Evaluation of Periodic Breast Cancer Screening With Mammography: Methodology and Early Observations. *JAMA*, 195(9), 731. doi:10.1001/jama.1966.03100090065016
- Skloot, R. (2001). Taboo Organ. University of Pittsburgh School of Medicine. https://www.pittmed.health.pitt.edu/apr_2001/taboo_organ.pdf#page=2.00 adresinden erişildi.
- Thomas, A., Banerjee, A. K. ve Busch, U. (Ed.). (2005). *Classic papers in modern diagnostic radiology*. Berlin ; New York, NY: Springer.
- TRD Meme Tarama Rehberi. (2021). Türk Radyoloji Derneği. <https://www.turkrad.org.tr/dernekten-haberler/trd-meme-tarama-rehberi/> adresinden erişildi.
- Türkiye Kanser Kontrol Programı. (2021). Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/dokumanlar-kanserdb/raporlar.html> adresinden erişildi.
- Warren, S.L. (1930). A roentgenologic study of the breast. *Am. J. Roentgenol. Radiat. Ther.*, (24), 113-124.
- Welch, H. G. (2011). Likelihood That a Woman With Screen-Detected Breast Cancer Has Had Her “Life Saved” by That Screening. *Archives of Internal Medicine*, 171(22), 2043. doi:10.1001/archinternmed.2011.476
- Wilson, J. M. G., Jungner, G. ve World Health Organization. (1968). *Principles and practice of screening for disease*. <https://iris.who.int/handle/10665/37650> adresinden erişildi.

Kaynaklar

- Baker, S., & Xiang, W. (2023). Artificial intelligence of things for smarter healthcare: A survey of advancements, challenges, and opportunities. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 25(2), 1261-1293.
- Brady, S. L., Moore, B. M., Yee, B. S., & Kaufman, R. A. (2014). Pediatric CT: Implementation of ASIR for substantial radiation dose reduction while maintaining diagnostic image quality. *Radiology*, 270(1), 223-231.
- Brenner, D. J., & Hall, E. J. (2007). Computed tomography—an increasing source of radiation exposure. *New England Journal of Medicine*, 357(22), 2277-2284.
- Budoff, M. J., Dowe, D., Jollis, J. G., Gitter, M., Sutherland, J., Halamert, E., & Gopal, A. (2008). Diagnostic performance of 64-multidetector row coronary computed tomographic angiography for evaluation of coronary artery stenosis in individuals without known coronary artery disease. *Journal of the American College of Cardiology*, 52(21), 1724-1732.
- De Koning, H. J., van der Aalst, C. M., de Jong, P. A., Scholten, E. T., Nackaerts, K., & Heuvelmans, M. A. (2020). Reduced lung-cancer mortality with volume CT screening in a randomized trial. *The New England Journal of Medicine*, 382(6), 503-513.
- Decker, R. H., & Wilson, L. D. (2008). Advances in radiotherapy for lung cancer. In *Seminars in respiratory and critical care medicine* (Vol. 29, No. 03, pp. 285-290). © Thieme Medical Publishers.
- Flohr, T. G., McCollough, C. H., Bruder, H., Petersilka, M., Gruber, K., Süß, C., & Kalender, W. A. (2006). First performance evaluation of a dual-source CT (DSCT) system. *European Radiology*, 16(2), 256-268.
- Gordic, S., Desbiolles, L., Stolzmann, P., Gantner, L., Leschka, S., Husarik, D. B., & Alkadhi, H. (2014). Advanced modelled iterative reconstruction for abdominal CT: qualitative and quantitative evaluation. *Clinical radiology*, 69(12), e497-e504.
- Hounsfield, G. N. (1973). Computed medical imaging. *Science*, 182(4107), 1027-1032.
- Hsieh, J., Nett, B., Yu, Z., Sauer, K., Thibault, J. B., & Bouman, C. A. (2013). Recent advances in CT image reconstruction: Iterative reconstruction beyond analytical algorithms. *IEEE Signal Processing Magazine*, 30(1), 20-29.
- Jaffray, D. A., ve Siewerdsen, J. H. (2000). Cone-beam computed tomography with a flat-panel imager: Initial performance characterization. *Medical Physics*, 27(6), 1311-1323.
- Johnson, T. R. C. (2012). Dual-energy CT: General principles. *AJR American Journal of Roentgenology*, 199(5 Suppl), S3-S8.

- Kalender, W. A. (2011). *Computed tomography: Fundamentals, system technology, image quality, applications* (3rd ed.). Publicis Publishing.
- Kalra, M. K., Maher, M. M., Toth, T. L., Schmidt, B., Westerman, B. L., Morgan, H. T., & Saini, S. (2004). Techniques and applications of automatic tube current modulation for CT. *Radiology*, 233(3), 649-657.
- Keall, P. J., Mageras, G. S., Balter, J. M., Emery, R. S., Forster, K. M., Jiang, S. B., ... & Vedam, S. S. (2006). The management of respiratory motion in radiation oncology report of AAPM Task Group 76. *Medical Physics*, 33(10), 3874-3900.
- Li, X., Zhang, L., Yang, J., & Teng, F. (2024). Role of Artificial Intelligence in Medical Image Analysis: A Review of Current Trends and Future Directions. *Journal of Medical and Biological Engineering*, 1-13.
- McCullough, C. H., Leng, S., Yu, L., Cody, D. D., Boone, J. M., & McNitt-Gray, M. F. (2011). CT dose index and patient dose: they are not the same thing. *Radiology*, 259(2), 311-316.
- McKinney, S. M., Sieniek, M., Godbole, V., Godwin, J., Antropova, N., Ashrafian, H., ... & Shetty, S. (2020). International evaluation of an AI system for breast cancer screening. *Nature*, 577(7788), 89-94.
- Mettler Jr, F. A., Bhargavan, M., Faulkner, K., Gilley, D. B., Gray, J. E., Ibbott, G. S., ... & Yoshizumi, T. T. (2009). Radiologic and nuclear medicine studies in the United States and worldwide: frequency, radiation dose, and comparison with other radiation sources—1950–2007. *Radiology*, 253(2), 520-531.
- Nien, H. H., Wang, L. Y., Liao, L. J., Lin, P. Y., Wu, C. Y., Shueng, P. W., ... & Hsieh, C. H. (2022). Advances in image-guided radiotherapy in the treatment of oral cavity cancer. *Cancers*, 14(19), 4630.
- Siemens Healthineers. (2024). SOMATOM Force. Siemens Healthineers. <https://www.siemens-healthineers.com/tr/computed-tomography/dual-source-ct/somatom-force>
- Silva, A. C., Morse, B. G., Hara, A. K., Paden, R. G., Hongo, N., & Pavlicek, W. (2011). Dual-energy (spectral) CT: applications in abdominal imaging. *Radiographics*, 31(4), 1031-1046.
- Smith-Bindman, R., Miglioretti, D. L., Johnson, E., Lee, C., Feigelson, H. S., Flynn, M., ... & Williams, A. E. (2012). Use of diagnostic imaging studies and associated radiation exposure for patients enrolled in large integrated health care systems, 1996-2010. *Jama*, 307(22), 2400-2409.
- Stiell, I. G., et al. (2001). The Canadian C-spine rule for radiography in alert and stable trauma patients. *JAMA*, 286(15), 1841-1848.
- Wang, G., Ye, J. C., Mueller, K., & Fessler, J. A. (2018). Image reconstruction is a new frontier of machine learning. *IEEE transactions on medical imaging*, 37(6), 1289-1296.

- Yan, D., Lockman, D., Martinez, A., Wong, J., Brabbins, D., Vicini, F., ... & Kestin, L. (2005, July). Computed tomography guided management of interfractional patient variation. In *Seminars in radiation oncology* (Vol. 15, No. 3, pp. 168-179). WB Saunders.
- Zhang, X., Guerrero, T. M., McGuire, S. E., Yaremko, B., Komaki, R., Cox, J. D., ... & Liao, Z. (2008). Four-dimensional computed tomography-based treatment planning for intensity-modulated radiation therapy and proton therapy for distal esophageal cancer. *International Journal of Radiation Oncology* Biology* Physics*, 72(1), 278-287.
- Zhang, M., Gu, S., & Shi, Y. (2022). The use of deep learning methods in low-dose computed tomography image reconstruction: a systematic review. *Complex & intelligent systems*, 8(6), 5545-5561.
- Zoeteliefa, J., & Wambersieb, A. (2006). Recent activities of the International Commission on Radiation Units and Measurements (ICRU) on medical applications of ionizing radiation. *Book of Extended Synopses*, 392.

Kaynaklar

- Bird, D.L and Robinson, D.S. (2018). *Modern Dental Assisting*, ed 12, St Louis, Elsevier.
- Frommer, H.H, Stabulas-Savage, J.J. (2011). Ionizing radiation and basic principles of x-ray generation. In *Radiology for the dental professional*, ed 9, St Louis, Mosby.
- Haring, J.I. and Lind, L.J. (1993). The importance of dental radiographs and interpretation. In *Radiographic interpretation for the dental hygienist*, Philadelphia, Saunders.
- <https://dentamar.com.tr/panaromik-rontgen-ncdir-ncden-cekilir> (Erişim Tarihi : 01.09.2024)
- <https://www.dismalzemeleri.com/trident-x-view-2d-pan-panoramik-rontgen-cihazı-pmu82> (Erişim Tarihi : 01.09.2024)
- Iannucci, J. and Howerton, L.J. (2017). *Dental Radiography Principles and Techniques*. Elsevier, 150-211, USA.
- Ingrid, R.K. (2020). *Imaging Techniques in Dental Radiology_ Acquisition, Anatomic Analysis and Interpretation of Radiographic Images*. Springer, 13-41, Switzerland.
- International Atomic Energy Agency (IAEA). (2000). *Radiation Protection in Dental Radiology. Fundamentals of Intraoral Radiography L05*.
- Johnson, O.N. (2011). History of dental radiography. In *Essentials of dental radiography for dental assistants and hygienists*, ed 9, Upper Saddle River, NJ, Prentice Hall.
- Langlais, R.P. (2004). *Exercises in oral radiology and interpretation*, ed 4, St Louis, 2004, Saunders.
- Langland, O.E. and Langlais, R.P. (1995). Early pioneers of oral and maxillofacial radiology, *Oral Surg Oral Med Oral Pathol* 80(5):496.
- Langland, O.E. and Langlais, R.P. (2002). *Principles of Dental Imaging*, 2nd ed., Lippincott Williams & Wilkins. 85-138, Philadelphia.
- Langland, O.E., Langlais, R.P. and Preece, J.W. (2002). Production of x-rays. In *Principles of dental imaging*, ed 2, Baltimore, MD, Lippincott Williams and Wilkins.
- Miles, D.A., Van Dis, M.L., Williamson, G.F., et al (2008). X-ray properties and the generation of x-rays. In *Radiographic imaging for the dental team*, ed 4, St Louis, 2009, Saunders. *Mosby's dental dictionary*, ed 2, St Louis, Mosby.
- Nur, S. and Şahmaran, T. (2022). Dental Volumetrik Tomografi-Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi, Editör : Doç.Dr. Dilek Atık, Sağlık Bilimlerinde Yeni Trendler-III, Duvar yayın evi, Yeni Mahalle, Ankara, 279-295.

- Nur, S., Şahmaran, T., Serindere, G. (2021) Diş Hekimliğinde İnteraoral Radyografi Teknikleri, Sağlık Bilimleri Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler-3, Ivpe yayın evi, Cetinje, Montenegro, 356-368.
- Stabulas-Savage, J.J. (2019). Frommer's Radiology for the Dental Professional, 10 th ed., Elsevier, 90-115. New York.
- Thomson, E. and Johnson, O. (2012). Essentials of Dental Radiography for Dental Assistants and Hygienists-Addison Wesley Pub Co Inc, 147-215, New Jersey.
- Whaites, E. and Drage, N. (2021). Essentials of Dental Radiography and Radiology. 6 th ed. Elsevier, 206-334, UK.
- White, S.C. and Pharoah, M. (2014). Oral radiology principles and interpretation. St. Louis: Mosby Elsevier, 199-212.

Kaynaklar

- Badea, C. T. (2018). Small animal X-ray computed tomography. *Handbook of X-ray imaging: Physics and technology*.
- Çetinsoy, E., & Yazıcıoğlu, O. (2021). Dijital Teknolojinin Çürük Teşhisinde Kullanımı ve Başarısı. İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı Başkanlığı, Bitirme Tezi, İstanbul.
- Bjørndal, L., Carlsen, O., Thuesen, G., Darvann, T., & Kreiborg, S. (1999). External and internal macromorphology in 3D-reconstructed maxillary molars using computerized X-ray microtomography. *International endodontic journal*, 32(1), 3-9.
- Blok, Y., Gravesteijn, F., Van Ruijven, L., & Koolstra, J. (2013). Micro-architecture and mineralization of the human alveolar bone obtained with microCT. *Archives of oral biology*, 58(6), 621-627.
- Boca, C., Truyen, B., Henin, L., Schulte, A. G., Stachniss, V., De Clerck, N., . . . Bottenberg, P. (2017). Comparison of micro-CT imaging and histology for approximal caries detection. *Scientific Reports*, 7(1), 6680.
- Bookstein, F. L. (1983). The geometry of craniofacial growth invariants. *American journal of orthodontics*, 83(3), 221-234.
- Cavanaugh, D., Johnson, E., Price, R. E., Kurie, J., Travis, E. L., & Cody, D. D. (2004). In vivo respiratory-gated micro-CT imaging in small-animal oncology models. *Molecular imaging*, 3(1), 15353500200403184.
- Chen, C.-Y., Hasselgren, G., Serman, N., Elkind, M. S., Desvarieux, M., & Engbretson, S. P. (2007). Prevalence and quality of endodontic treatment in the Northern Manhattan elderly. *Journal of Endodontics*, 33(3), 230-234.
- Chiang, Y.-C., Hickel, R., Lin, C.-P., & Kunzelmann, K.-H. (2010). Shrinkage vector determination of dental composite by μ CT images. *Composites Science and Technology*, 70(6), 989-994.
- Clementino-Luedemann, T. N. R., & Kunzelmann, K.-H. (2006). Mineral concentration of natural human teeth by a commercial micro-CT. *Dental materials journal*, 25(1), 113-119.
- Davis, G. R., & Wong, F. S. (1996). X-ray microtomography of bones and teeth. *Physiological measurement*, 17(3), 121.
- De Santis, R., Mollica, F., Prisco, D., Rengo, S., Ambrosio, L., & Nicolais, L. (2005). A 3D analysis of mechanically stressed dentin-adhesive-composite interfaces using X-ray micro-CT. *Biomaterials*, 26(3), 257-270.
- Dowker, S. E., Davis, G. R., & Elliott, J. C. (1997). X-ray microtomography: nondestructive three-dimensional imaging for in vitro endodontic studies. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology, Oral Radiology, and Endodontology*, 83(4), 510-516.

- Elliott, J., Anderson, P., Gao, X., Wong, F., Davis, G., & Dowker, S. (1994). Application of scanning microradiography and X-ray microtomography to studies of bones and teeth. *Journal of X-ray Science and Technology*, 4(2), 102-117.
- Elliott, J., Davis, G., & Dover, S. (2008). *X-ray microtomography: Past and present*. Paper presented at the Developments in X-Ray Tomography VI.
- Elliott, J., & Dover, S. (1984). Three-dimensional distribution of mineral in bone at a resolution of 15 μm determined by x-ray microtomography. *Metabolic Bone Disease and Related Research*, 5(5), 219-221.
- Er, F. (2013). Farklı Çürük Teşhis Yöntemlerinin Aproximal Çürüklerde İn Vitro Olarak Değerlendirilmesi. *Restoratif Diş Tedavisi Programı Doktora Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Lefkoşa, KKTC.*
- Erpaçal, B., Adıgüzel, Ö., & Cangül, S. (2019). The use of micro-computed tomography in dental applications. *International Dental Research*, 9(2), 78-91.
- Feldkamp, L. A., Davis, L. C., & Kress, J. W. (1984). Practical cone-beam algorithm. *Josa a*, 1(6), 612-619.
- Gambill, J. M., Alder, M., & del Rio, C. E. (1996). Comparison of nickel-titanium and stainless steel hand-file instrumentation using computed tomography. *Journal of Endodontics*, 22(7), 369-375.
- Göktürk, H., Ozkocak, I., Buyukgebiz, F., & Demir, O. (2018). Effectiveness of various irrigation protocols in removing calcium hydroxide from root canals.
- Görgeç, V. A., Güler, Ç., & Kızılcı, E. (2014). Diş Hekimliğinde Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi CBCT. *Annals of Health Sciences Research*, 3(2), 36-40.
- Grande, N. M., Plotino, G., Gambarini, G., Testarelli, L., D'Ambrosio, F., Pecci, R., & Bedini, R. (2012). Present and future in the use of micro-CT scanner 3D analysis for the study of dental and root canal morphology. *Annali dell'Istituto superiore di sanità*, 48, 26-34.
- Gu, Y.-c., Zhang, Y.-p., Liao, Z.-g., & Fei, X.-d. (2013). A micro-computed tomographic analysis of wall thickness of C-shaped canals in mandibular first premolars. *Journal of Endodontics*, 39(8), 973-976.
- Hajeer, M. Y., Millett, D., Ayoub, A., & Siebert, J. (2004). Applications of 3D imaging in orthodontics: part I. *Journal of orthodontics*, 31(1), 62-70.
- Harrel, S. K., & Nunn, M. E. (2001). The effect of occlusal discrepancies on periodontitis. II. Relationship of occlusal treatment to the progression of periodontal disease. *Journal of Periodontology*, 72(4), 495-505.
- Hutchinson, J. C., Shelmerdine, S. C., Simcock, I. C., Sebire, N. J., & Arthurs, O. J. (2017). Early clinical applications for imaging at microscopic deta-

- il: microfocus computed tomography (micro-CT). *The British journal of radiology*, 90(1075), 20170113.
- Huysmans, M.-C., & Longbottom, C. (2004). The challenges of validating diagnostic methods and selecting appropriate gold standards. *Journal of dental research*, 83(1_suppl), 48-52.
- Iglauer, S., & Lebedev, M. (2018). High pressure-elevated temperature x-ray micro-computed tomography for subsurface applications. *Advances in Colloid and Interface Science*, 256, 393-410.
- Iric, M. S., Rabelo, G. D., Spin-Neto, R., Dechichi, P., Borges, J. S., & Soares, P. B. F. (2018). Use of micro-computed tomography for bone evaluation in dentistry. *Brazilian dental journal*, 29(3), 227-238.
- Kachelrieß, M. (2008). Micro-ct. *Molecular Imaging I*, 23-52.
- Kamburoğlu, K., Kurt, H., Kolsuz, E., Öztaş, B., Tatar, I., & Çelik, H. H. (2011). Occlusal caries depth measurements obtained by five different imaging modalities. *Journal of digital imaging*, 24, 804-813.
- Keles, A., Ahmetoglu, F., & Uzun, I. (2014). Quality of different gutta-percha techniques when filling experimental internal resorptive cavities: A micro-computed tomography study. *Australian Endodontic Journal*, 40(3), 131-135.
- Keleş, A., & Alçın, H. (2015). Mikro Bilgisayarlı Tomografi ve Endodontik Araştırmalardaki Yeri. *Türkiye Klinikleri Journal of Endodontics*, 1, 32-39.
- Kidd, E., Joyston-Bechal, S., & Beighton, D. (1993). Microbiological validation of assessments of caries activity during cavity preparation. *Caries Research*, 27(5), 402-408.
- Kong, M., Chen, X. G., Xing, K., & Park, H. J. (2010). Antimicrobial properties of chitosan and mode of action: a state of the art review. *International journal of food microbiology*, 144(1), 51-63.
- Kuhn, J., Goldstein, S., Feldkamp, L., Goulet, R., & Jesion, G. (1990). Evaluation of a microcomputed tomography system to study trabecular bone structure. *Journal of orthopaedic research*, 8(6), 833-842.
- KURT, M. H., & ORHAN, K. (2016). Dış hekimliğinde mikro-bilgisayarlı tomografi kullanımı. *Türkiye Klinikleri Oral and Maxillofacial Radiology-Special Topics*, 2(1), 14-21.
- Lyroudia, K., Nikolaidis, N., Pitas, I., Zervas, P., & Palakidis, K. (1993). Computerized three-dimensional reconstruction: A method to study pulpal vessels and nerves. *Journal of Endodontics*, 19(12), 604-608. doi:[https://doi.org/10.1016/S0099-2399\(06\)80274-8](https://doi.org/10.1016/S0099-2399(06)80274-8)
- Marciano, M., Duarte, M., Ordinola-Zapata, R., Del Carpio-Perochena, A., Cavenago, B., Villas-Bôas, M., . . . Moraes, I. (2012). Applications of micro-computed tomography in endodontic research. *Current microscopy*

- contributions to advances in science and technology. Badajoz, Spain: Formatex research center, p782-788.*
- Mena Laura, E. E., Cestari, T. M., Almeida, R., Pereira, D. S., Taga, R., Garlet, G. P., & Assis, G. F. (2019). Metformin as an add-on to insulin improves periodontal response during orthodontic tooth movement in type 1 diabetic rats. *Journal of Periodontology, 90*(8), 920-931.
- Mirfendereski, M., & Peters, O. (2012). Micro-Computed Tomography in Endodontic Research. *Endodontic Radiology, 278-284.*
- Mulder, L., Koolstra, J. H., de Jonge, H. W., & van Eijden, T. M. (2006). Architecture and mineralization of developing cortical and trabecular bone of the mandible. *Anatomy and embryology, 211*, 71-78.
- Müller, R., & Rüeegsegger, P. (1997). Micro-tomographic imaging for the non-destructive evaluation of trabecular bone architecture. *Bone research in biomechanics, 61-79.*
- Nur, S., Şahmaran, T., Serindere, G. (2021). Diş Hekimliğinde İntrooral Radyografi Teknikleri, Sağlık Bilimleri Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler-3, İvpe yayın evi, Cetinje, Montenegro, 356-368.
- Nur, S. and Şahmaran, T. (2022). Dental Volumetrik Tomografi-Konik Işınlı Bilgisayarlı Tomografi, Editör : Doç.Dr. Dilek Atik, Sağlık Bilimlerinde Yeni Trendler-III, Duvar yayın evi, Yeni Mahalle, Ankara, 279-295.
- Oi, T., Saka, H., & Ide, Y. (2004). Three-dimensional observation of pulp cavities in the maxillary first premolar tooth using micro-CT. *International endodontic journal, 37*(1), 46-51.
- Orhan, K. (2020). *Micro-computed Tomography (micro-CT) in Medicine and Engineering*. Retrieved from
- Paqué, F., Boessler, C., & Zehnder, M. (2011). Accumulated hard tissue debris levels in mesial roots of mandibular molars after sequential irrigation steps. *International endodontic journal, 44*(2), 148-153.
- Paqué, F., Rechenberg, D.-K., & Zehnder, M. (2012). Reduction of hard-tissue debris accumulation during rotary root canal instrumentation by etidronic acid in a sodium hypochlorite irrigant. *Journal of Endodontics, 38*(5), 692-695.
- Park, Y.-S., Bae, K.-H., Chang, J., & Shon, W.-J. (2011). Theory of X-ray microcomputed tomography in dental research: application for the caries research. *Journal of Korean Academy of Conservative Dentistry, 36*(2), 98-107.
- Rabelo, G. D., Coutinho-Camillo, C., Kowalski, L. P., Portero-Muzy, N., Roux, J.-P., Chavassieux, P., & Alves, F. A. (2018). Evaluation of cortical mandibular bone in patients with oral squamous cell carcinoma. *Clinical oral investigations, 22*, 783-790.

- Rhodes, J., Ford, T. P., Lynch, J., Liepins, P., & Curtis, R. (1999). Micro-computed tomography: a new tool for experimental endodontology. *International endodontic journal*, 32(3), 165-170.
- Ritman, E. L. (2004). Micro-Computed Tomography—Current Status and Developments. *Annual review of biomedical engineering*, 6(Volume 6, 2004), 185-208. doi:https://doi.org/10.1146/annurev.bioeng.6.040803.140130
- Ritman, E. L. (2011). Current status of developments and applications of micro-CT. *Annual review of biomedical engineering*, 13(1), 531-552.
- Roggendorf, M., Legner, M., Ebert, J., Fillery, E., Frankenberger, R., & Friedman, S. (2010). Micro-CT evaluation of residual material in canals filled with Activ GP or GuttaFlow following removal with NiTi instruments. *International endodontic journal*, 43(3), 200-209.
- Rossi-Fedele, G., & Ahmed, H. M. A. (2017). Assessment of root canal filling removal effectiveness using micro-computed tomography: a systematic review. *Journal of Endodontics*, 43(4), 520-526.
- Sasov, A., & Van Dyck, D. (1998). Desktop X-ray microscopy and microtomography. *J Microsc*, 191(Pt 2), 151-158.
- Schambach, S. J., Bag, S., Schilling, L., Groden, C., & Brockmann, M. A. (2010). Application of micro-CT in small animal imaging. *Methods*, 50(1), 2-13.
- Schwass, D., Swain, M., Purton, D., & Leichter, J. (2009). A system of calibrating microtomography for use in caries research. *Caries Research*, 43(4), 314-321.
- Shahmoradi, M., & Swain, M. V. (2016). Quantitative characterization and micro-CT mineral mapping of natural fissural enamel lesions. *Journal of dentistry*, 46, 23-29.
- Sharma, K. S., Gong, H., Ghasemalizadeh, O., Yu, H., Wang, G., & Cao, G. (2014). Interior micro-CT with an offset detector. *Med Phys*, 41(6Part1), 061915.
- Smith, N. B., & Webb, A. (2010). *Introduction to medical imaging: physics, engineering and clinical applications*: Cambridge university press.
- Spoor, C. F., Zonneveld, F. W., & Macho, G. A. (1993). Linear measurements of cortical bone and dental enamel by computed tomography: applications and problems. *American journal of physical anthropology*, 91(4), 469-484.
- Swain, M. V., & Xue, J. (2009). State of the Art of Micro-CT Applications in Dental Research. *International Journal of Oral Science*, 1(4), 177-188. doi:10.4248/IJOS09031
- Şahin, F. Ü., & Topuz, Ö. (2014). Diş hekimliği araştırmalarında mikrobilgisayarlı tomografi uygulamaları. *Acta Odontologica Turcica*, 31(2), 114-120.

- Vannier, M. W., Hildebolt, C. F., Conover, G., Knapp, R. H., Yokoyama-Crothers, N., & Wang, G. (1997). Three-dimensional dental imaging by spiral CT: A progress report. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology, Oral Radiology, and Endodontology*, *84*(5), 561-570.
- Verdonschot, N., Fennis, W. M., Kuijs, R. H., Stolk, J., Kreulen, C. M., & Creugers, N. H. (2001). Generation of 3-D finite element models of restored human teeth using micro-CT techniques. *International Journal of Prosthodontics*, *14*(4).
- Vier-Pelisser, F. V., Dummer, P. M., Bryant, S., Marca, C., Só, M. V. R., & Figueiredo, J. A. P. d. (2010). The anatomy of the root canal system of three-rooted maxillary premolars analysed using high-resolution computed tomography. *International endodontic journal*, *43*(12), 1122-1131.
- Wang, C., Cao, L., Yang, C., & Fan, Y. (2018). A Novel Method to Quantify Longitudinal Orthodontic Bone Changes with In Vivo Micro-CT Data. *Journal of healthcare engineering*, *2018*(1), 1651097.
- Yakıncı, M., Onar, K., Depci, T., Orhan, K., & Turan, C. (2016). Importance of micro-computed tomography (Micro-CT) in health, science and engineering sciences. *J Biomed Clin Eng*, *81*, 334-336.
- Yeri, E. A. (2015). Mikro bilgisayarlı tomografi ve endodontik araştırmalardaki yeri. *Türkiye Klinikleri J Endod-Special Topics*, *1*(3), 32-39.

Kaynaklar

- ICRU-50, (1993). Prescribing, recording and reporting photon beam therapy. Bethesda, MD : International Commission on Radiation Units and Measurements.
- Witte, MG., Sonke, JJ., Siebers, J., Deasy, JO., Herk, M., (2017). Beyond the margin recipe : the probability of correct target dosage and tumor control in the presence of a dose limiting structure. *Phys Med Biol*, 62(19) :7874-7888.
- L. A. Dawson and D. A. Jaffray, "Advances in image-guided radiation therapy," *Journal of Clinical Oncology*, vol. 25, no. 8, pp. 938–946, 2007.
- J. C. Stroom and B. J. M. Heijmen, "Geometrical uncertainties, radiotherapy planning margins, and the ICRU-62 report," *Radiotherapy and Oncology*, vol. 64, no. 1, pp. 75–83, 2002.
- M. Fuss, B. J. Salter, S. X. Cavanaugh et al., "Daily ultrasoundbased image-guided targeting for radiotherapy of upper abdominal malignancies," *International Journal of Radiation Oncology Biology Physics*, vol. 59, no. 4, pp. 1245–1256, 2004.
- C. Bert, K. G. Metheany, K. P. Doppke, A. G. Taghian, S. N. Powell, and G. T.Y.Chen, "Clinical experience with a 3Dsurface patient setup system for alignment of partial-breast irradiation patients," *International Journal of Radiation Oncology, Biology, Physics*, vol. 64, no. 4, pp. 1265–1274, 2006.
- T. R. Willoughby, P. A. Kupelian, J. Pouliot et al., "Target localization and real-time tracking using the Calypso 4D localization system in patients with localized prostate cancer," *International Journal of Radiation Oncology Biology Physics*, vol. 65, no. 2, pp. 528–534, 2006.
- J. Dempsey, B. Dionne, J. Fitzsimmons, A. Haghigat, and J. Li, "A real-time MRI guided external beam radiotherapy delivery system," *Medical Physics*, vol. 33, article 2254, 2006.
- A. Bel, M. van Herk, H. Bartelink, and J. V. Lebesque, "A verification procedure to improve patient set-up accuracy using portal images," *Radiotherapy and Oncology*, vol. 29, no. 2, pp. 253–260, 1993
- M. G. Herman, "Clinical use of electronic portal imaging," *Seminars in Radiation Oncology*, vol. 15, no. 3, pp. 157–167, 2005.
- C. Walter, J. Boda-Heggemann, H. Wertz et al., "Phantom and in-vivo measurements of dose exposure by image-guided radiotherapy (IGRT): MV portal images vs. kV portal images vs. conc-beam CT," *Radiotherapy and Oncology*, vol. 85, no. 3, pp. 418–423, 2007.
- R. de Crevoisier, D. Kuban, and D. Lefkopoulos, "Image-guided radiotherapy by in-room CT-linear accelerator combination," *Cancer/Radiotherapie*, vol. 10, no. 5, pp. 245–251, 2006.

- K. J. Ruchala, G. H. Olivera, E. A. Schloesser, and T. R. Mackie, "Megavoltage CT on a tomotherapy system," *Physics in Medicine and Biology*, vol. 44, no. 10, pp. 2597–2621, 1999.
- J. R. Adler Jr., S. D. Chang, M. J. Murphy, J. Doty, P. Geis, and S. L. Hancock, "The Cyberknife: a frameless robotic system for radiosurgery," *Stereotactic and Functional Neurosurgery*, vol. 69, no. 1–4, pp. 124–128, 1997.
- H. Shirato, S. Shimizu, T. Kunieda et al., "Physical aspects of a real-time tumor-tracking system for gated radiotherapy," *International Journal of Radiation Oncology Biology Physics*, vol. 48, no. 4, pp. 1187–1195, 2000.
- Y. Kamino, K. Takayama, M. Kokubo et al., "Development of a four-dimensional image-guided radiotherapy system with a gimbaled X-ray head," *International Journal of Radiation Oncology, Biology, Physics*, vol. 66, no. 1, pp. 271–278, 2006.
- Z. Chang, Z. Wang, Q. J. Wu et al., "Dosimetric characteristics of Novalis Tx system with high definition multileaf collimator," *Medical Physics*, vol. 35, no. 10, pp. 4460–4463, 2008.
- J.-Y. Jin, F.-F. Yin, S. E. Tenn, P. M. Medin, and T. D. Solberg, "Use of the BrainLAB ExacTrac X-Ray 6D System in Image-Guided Radiotherapy," *Medical Dosimetry*, vol. 33, no. 2, pp. 124–134, 2008.
- E. Rusten, J. Rodal, Ø. S. Bruland, and E. Malinen, "Biologic targets identified from dynamic 18FDG-PET and implications for image-guided therapy," *Acta Oncologica*, vol. 52, no. 7, pp. 1378–1383, 2013.
- X. Geets, "4D PET-CT guided radiation therapy," *JBR-BTR*, vol. 96, no. 3, pp. 155–159, 2013.
- S. Goyal, T. Katarian, "Image Guidance in Radiation Therapy: Techniques and Applications", *Radiology Research and Practice*, vol. 2014, no. 705, pp. 10

Kaynaklar

- Bor, D. (2016). Radyasyon: Sağlık riskleri ve tanısal incelemelerde korunma. Dünya Kitabevi. Ankara
- Knoll, G.F. (2002). Radiation Detection and Measurement, University of Michigan, John Wiley&Sons,Inc.
- Low, I.M. and Noor Azman, N.Z. (2020). Polymer Composites and Nanocomposites for X-Rays Shielding (Composites Science and Technology), Editor : Jawaid, M., Springer, Singapore
- Mann, K.S. and Singh, V.P. (2020). Computational Methods in Nuclear Radiation Shielding and Dosimetry (Physics Research and Technology), Nova Science, New York.
- Martin, J.E. (2013). Physics for Radiation Protection, Third Completely Updated Edition.
- National Council on Radiation Protection and Measurements (2005). Structural Shielding Design for Medical X-Ray Imaging Facilities, NCRP Report No.147.
- National Council on Radiation Protection and Measurements, (1976). Structural Shielding Design and Evaluation For Medical Use of X Rays and Gamma Rays of Energies up to 10 MeV, NCRP Report No.49.
- Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK), RSGD-KLV-006 nolu kılavuz.
- Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK), RSGD-KLV-007 nolu kılavuz.
- Shapiro, J. (2002). Radiation Protection, Fourth Edition, Harward University Press.
- Türk Standartları Enstitüsü. (2014). TS EN 61331-1, Tıpta Teşhis Amacıyla Kullanılan X-Işınına Karşı Koruyucu Cihazlar.

Strategic Planning
Performance Relation:
The Case of Syrian Ngos in
Türkiye

Rami Magharbeh
Dr. Mehmet Seyhan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Strategic Planning Performance Relation: The Case of Syrian Ngos in Türkiye

Rami Magharbeh • Dr. Mehmet Seyhan

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-872-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub437>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Magharbeh, R., Seyhan, M. (2024). *Strategic Planning Performance Relation: The Case of Syrian Ngos in Türkiye*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub437>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Aguinis, H. (2009). *Performance management*. Upper Saddle River, NJ: Pearson prentice hall.
- Aguinis, H., & Pierce, C. A. (2008). Enhancing the relevance of Organisational behavior by embracing performance management research. *Journal of Organisational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organisational Psychology and Behavior*, 29(1), 139-145.
- Akingbola, K. (2013). A model of strategic nonprofit human resource management. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organisations*, 24, 214-240.
- Alesina, A., & Dollar, D. (2000). Who gives foreign aid to whom and why?. *Journal of economic growth*, 5, 33-63.
- Allen, T. D., Cho, E., & Meier, L. L. (2014). Work–family boundary dynamics. *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav.*, 1(1), 99-121.
- Andreasen, A. R. (1999). High Performance Nonprofit Organisations: Management Upstream for Greater Impact. *Journal of Public Policy & Marketing*, 18(2), 274.
- Andrews, R., Boyne, G. A., & Walker, R. M. (2006). Strategy content and Organisational performance: An empirical analysis. *Public administration review*, 66(1), 52-63.

- Baird, L. S., Lyles, M. A., & Orris, J. B. (1994). Formalized planning in small business: increasing strategic choices. *Journal of Small Business Management*, 31(2).
- Bass, B. M., & Bass Bernard, M. (1985). Leadership and performance beyond expectations.
- Bebbington, A. (2004). NGOs and uneven development: geographies of development intervention. *Progress in human geography*, 28(6), 725-745.
- Berg, R. W. (2012). The anonymity factor in making multicultural teams work: Virtual and real teams. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 404-424.
- Billis, D., & Glennerster, H. (1998). Human services and the voluntary sector: towards a theory of comparative advantage. *Journal of Social policy*, 27(1), 79-98.
- Blackmon, V. Y. (2008). Strategic planning and Organisational performance: An investigation using the balanced scorecard in non-profit Organisations. Capella University.
- Blumentritt, T., & Danis, W. M. (2006). Business strategy types and innovative practices. *Journal of Managerial Issues*, 274-291.
- Bracker, J. (1980). The historical development of the strategic management concept. *Academy of management review*, 5(2), 219-224.
- Bracker, J. S., Keats, B. W., & Pearson, J. N. (1988). Planning and financial performance among small firms in a growth industry. *Strategic management journal*, 9(6), 591-603.
- Bracker, J. Y., & Pearson, J. N. (1986). Planning and financial performance of small, mature firms. *Strategic management journal*, 7(6), 503-522.
- Brewster, C. (1988) The management of expatriates. Human Resources Research Centre Monograph Series, No. 2, Cranfield School of Management, Cranfield.

- Brinckerhoff, P. C. (2009). *Mission-based management: Leading your not-for-profit in the 21st century* (Vol. 231). John Wiley & Sons.
- Brinckerhoff, D. W., & Coston, J. M. (1999). International development management in a globalized world. *Public Administration Review*, 346-361.
- Brooks, A. C. (2000). Is there a dark side to government support for nonprofits?. *Public Administration Review*, 60(3), 211-218.
- Brown, W. A., & Iverson, J. O. (2004). Exploring strategy and board structure in nonprofit Organisations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 33(3), 377-400.
- Bryant, C., & Kappaz, C. (2005). *Reducing poverty, building peace*. (No Title).
- Bryson, J. M. (1988). A strategic planning process for public and non-profit Organisations. *Long range planning*, 21(1), 73-81.
- Bryson, J.M. (2011) *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organisations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organisational Achievement*. John Wiley & Sons, Hoboken.
- Campbell, A., & Alexander, M. (1997). What's wrong with strategy?. *Harvard Business Review*, 75(6), 42-50.
- Center for Non-Profit Corporations. 2005. *New Jersey's Non-Profit Sector: An Economic Force for Building A Better New Jersey* (2004-2005 Edition).
- Chambers, R. (2008). PRA, PLA and pluralism: Practice and theory. *The Sage handbook of action research. Participative inquiry and practice*, 2, 297-318.
- Chandler Jr, A. D. (1969). *Strategy and structure: Chapters in the history of the American industrial enterprise* (Vol. 120). MIT press.
- Chartered Institute of Personnel and Development. (2020) *Rapid evidence assessment of the Attributes of Effective Virtual teams*. Available at: <https://www.cipd.org/en/>

knowledge/evidence-reviews/developing-virtual-teams/
(Accessed 30 July, 2023).

- Chen, E. T. (2014). Challenge and complexity of virtual team management. In *Cross-Cultural Interaction: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* (pp. 1107-1118). IGI Global.
- Chi, S. P., Chang, Y. Y., & Tsou, C. M. (2012). The effect of team characteristics and communication environment to the virtual team performance. *International Journal of Networking and Virtual Organisations*, 10(2), 137-152.
- Chiang, F. F., & Birtch, T. A. (2010). Appraising performance across borders: An empirical examination of the purposes and practices of performance appraisal in a multi-country context. *Journal of Management studies*, 47(7), 1365-1393.
- Edwards, M., & Hulme, D. (1998). Too close for comfort? The impact of official aid on nongovernmental Organisations. *Current Issues in Comparative Education*, 1(1), 1-21.
- Eisenberg, J., Post, C., & DiTomaso, N. (2019). Team dispersion and performance: The role of team communication and transformational leadership. *Small Group Research*, 50(3), 348-380.
- Ferguson, W. J. (1987). The effects of strategic goal explicitness on the financial performance of small and medium-size companies. Pace University.
- Feurer, R., & Chaharbaghi, K. (1995). Strategy development: past, present and future. *Management decision*, 33(6), 11-21.
- Fowler, A. (1992). Distant obligations: speculations on NGO funding and the global market. *Review of African political economy*, 19(55), 9-29.
- Fowler, A. (1996). Demonstrating NGO performance: Problems and possibilities. *Development in practice*, 6(1), 58-65.

- Fowler, A. (Ed.). (2013). *Striking a balance: A guide to enhancing the effectiveness of non-governmental organisations in international development*. Routledge.
- Froelich, K. A. (1999). Diversification of revenue strategies: Evolving resource dependence in nonprofit Organisations. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 28(3), 246-268.
- Frumkin, P., & Kim, M. T. (2001). Strategic positioning and the financing of nonprofit Organisations: Is efficiency rewarded in the contributions marketplace?. *Public administration review*, 61(3), 266-275.
- Gartner_Inc. (2020, July 23). With coronavirus in mind, are you ready for remote work?. Gartner. <https://www.gartner.com/smarterwithgartner/with-coronavirus-in-mind-are-you-ready-for-remote-work> (Accessed 13 July 2023).
- Gilson, L. L., Maynard, M. T., Jones Young, N. C., Vartiainen, M., & Hakonen, M. (2015). Virtual Teams Research: 10 Years, 10 Themes, and 10 Opportunities. *Journal of Management*, 41(5), 1313–1337. <https://doi.org/10.1177/0149206314559946>
- Goding M. (2005). Strategic planning and public mental health services. *Australasian psychiatry : bulletin of Royal Australian and New Zealand College of Psychiatrists*, 13(2), 116–119. <https://doi.org/10.1080/j.1440-1665.2005.02172.x>
- Grablowitz, A., Rudeloff, M., & Voss, G. (2002). A case study on research for sustainable management: The funding priority “Corporate instruments for sustainable management”. *International Journal of Sustainability in higher education*, 3(1), 75-83.
- Graen, G. (1976). Role making processes within complex Organisations. In M. D. Dunnette (Ed.), *Handbook in industrial and Organisational psychology* (pp. 1201-1245). Chicago: Rand McNally.

- Griggs, H. E. (2003). Corporatization of the not-for-profit sector: strategic planning and Organisational performance in disability-based Organisations. *International Journal of Disability, Development and Education*, 50(2), 197-220.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) (2nd Edition)*. Sage.
- Hambrick, D. C. (2003). On the staying power of defenders, analyzers, and prospectors. *Academy of Management Perspectives*, 17(4), 115-118.
- Hambrick, D. C., & Fredrickson, J. W. (2005). Are you sure you have a strategy?. *Academy of Management Perspectives*, 19(4), 51-62.
- Herman, R. D., & Renz, D. O. (2008). Advancing nonprofit Organisational effectiveness research and theory: Nine theses. *Nonprofit management and leadership*, 18(4), 399-415.
- Herrmann, P. (2005). Evolution of strategic management: The need for new dominant designs. *International Journal of management reviews*, 7(2), 111-130.
- Hoch, J. E., & Kozlowski, S. W. (2014). Leading virtual teams: Hierarchical leadership, structural supports, and shared team leadership. *Journal of applied psychology*, 99(3), 390.
- Hoskisson, R. E., Wan, W. P., Yiu, D., & Hitt, M. A. (1999). Theory and research in strategic management: Swings of a pendulum. *Journal of management*, 25(3), 417-456.
- Hudson, M. (2009). *Managing without profit: Leadership, management & governance of third-sector organisations in australia*. University of NSW Press.
- Hussey, D. (2002). Company analysis: determining strategic capability. *Strategic change*, 11(1), 43-52.

- Jasinski, J. (2004). Strategic Planning via Baldrige: Lessons Learned. *New Directions for Institutional Research*, 123, 27-31.
- Kaplan, R. S. (2001). Strategic performance measurement and management in nonprofit Organisations. *Nonprofit management and Leadership*, 11(3), 353-370.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). Linking the balanced scorecard to strategy. *California management review*, 39(1), 53-79.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). Using the balanced scorecard as a strategic management system.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2000). Having trouble with your strategy? Then map it. *Focusing Your Organisation on Strategy—with the Balanced Scorecard*, 49(5), 167-176.
- Khieng, S. (2014). Funding mobilization strategies of nongovernmental Organisations in Cambodia. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organisations*, 25, 1441-1464.
- Kniffin, K. M., Narayanan, J., Anseel, F., Antonakis, J., Ashford, S. P., Bakker, A. B., ... & Vugt, M. V. (2021). COVID-19 and the workplace: Implications, issues, and insights for future research and action. *American psychologist*, 76(1), 63.
- Koteen, J. (1997). Strategic management in public and nonprofit Organisations: Managing public concerns in an era of limits. Greenwood Publishing Group.
- Kushner, R. J., & Poole, P. P. (1996). Exploring structure-effectiveness relationships in nonprofit arts Organisations. *Nonprofit Management and Leadership*, 7(2), 119-136.
- Lane, R. J., Bishop, H. L., & Wilson-Jones, L. (2005). Creating an Effective Strategic Plan for the School District. *Journal of instructional psychology*, 32(3).
- LeRoux, K., & Wright, N. S. (2010). Does performance measurement improve strategic decision making? Findings

- from a national survey of nonprofit social service agencies. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 39(4), 571-587.
- Lewis, D. (2003). Theorizing the Organisation and management of non-governmental development Organisations: Towards a composite approach. *Public Management Review*, 5(3), 325-344.
- Lewis, D. (2006). The management of non-governmental development Organisations.
- Lewis, D. (2010). Nongovernmental Organisations, definition and history. *International encyclopedia of civil society*, 41(6), 1056-1062.
- Lin, Y., Luo, J., Cai, S., Ma, S., & Rong, K. (2016). Exploring the service quality in the e-commerce context: a triadic view. *Industrial Management & Data Systems*, 116(3), 388-415.
- Lowell, S., Silverman, L., & Taliento, L. (2001). Not-for-profit management: The gift that keeps on giving. *The McKinsey Quarterly*, 147-147.
- Mack, T. C. (2005). Profits and non-profits: looking for and finding value in the future, *Futures Research Quarterly*, 55-61.
- Makarius, E. E., & Larson, B. Z. (2017). Changing the perspective of virtual work: building virtual intelligence at the individual level. *Academy of Management Perspectives*, 31(2), 159-178.
- Maley, J., & Kramer, R. (2014). The influence of global uncertainty on the cross-border performance appraisal: a real options approach. *Personnel Review*, 43(1), 19-40.
- Martens, B. (2008) 'Why do aid agencies exist?', in W. Easterly (ed.) *Reinventing Foreign Aid*, Cambridge, MA: MIT Press, pp. 285-310.
- Martin, D. C., & Bartol, K. M. (2003). Factors influencing expatriate performance appraisal system success: An Or-

- organisational perspective. *Journal of International management*, 9(2), 115-132.
- Martins, L. L., Gilson, L. L., & Maynard, M. T. (2004). Virtual teams: What do we know and where do we go from here?. *Journal of management*, 30(6), 805-835.
- Medley, B. C., & Akan, O. H. (2008). Creating positive change in community Organisations: A case for rediscovering Lewin. *Nonprofit Management and Leadership*, 18(4), 485-496.
- Minton-Eversole, T. (2021, July 7). Virtual teams used most by global Organisations, survey says. SHRM. <https://www.shrm.org/resourcesandtools/hr-topics/Organisational-and-employee-development/pages/virtualteamsusedmostbyglobalOrganisations,surveysays.aspx> (accessed 07 July, 2023)
- Mintzberg, H. (1978). Patterns in strategy formation. *Management science*, 24(9), 934-948.
- Mintzberg, H. (1979). *The structuring of Organisations*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Mintzberg, H. (1994). Rethinking strategic planning part I: Pitfalls and fallacies. *Long range planning*, 27(3), 12-21.
- Morris, S. (2000). Defining the nonprofit sector: Some lessons from history. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organisations*, 11, 25-43.
- Mosley, J. E., Maronick, M. P., & Katz, H. (2012). How Organisational characteristics affect the adaptive tactics used by human service nonprofit managers confronting financial uncertainty. *Nonprofit Management and Leadership*, 22(3), 281-303.
- Moxley, D. P. (2003). Factors influencing the successful use of vision-based strategy planning by nonprofit human service Organisations. *International Journal of Organisation Theory & Behavior*, 7(1), 107-132.
- Munive-Hernandez, E. J., Dewhurst, F. W., Pritchard, M. C., & Barber, K. D. (2004). Modelling the strategy ma-

- agement process: An initial BPM approach. *Business Process Management Journal*, 10(6), 691-711.
- Niven, P. R. (2008). *Balanced scorecard: Step-by-step for government and nonprofit agencies*. John Wiley & Sons.
- Nobbie, P. D., & Brudney, J. L. (2003). Testing the implementation, board performance, and Organisational effectiveness of the policy governance model in nonprofit boards of directors. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 32(4), 571-595.
- Nutt, P. C. (1984). A strategic planning network for non-profit Organisations. *Strategic management journal*, 5(1), 57-75.
- Okumus, F. (2003). A framework to implement strategies in Organisations. *Management decision*, 41(9), 871-882.
- O'Leary, M. B., & Cummings, J. N. (2007). The spatial, temporal, and configurational characteristics of geographic dispersion in teams. *MIS quarterly*, 433-452.
- Orpen, C. (1985). The effects of long-range planning on small business performance: A further examination. *Journal of Small Business Management (pre-1986)*, 23(000001), 16.
- O'Shannassy, T. (2003). *Modern strategic management: Balancing strategic thinking and strategic planning for internal and external stakeholders*. *Singapore Management Review*, 25(1), 53-68.
- Ottaway, M. (2000). *Funding virtue: Civil society aid and democracy promotion*. Carnegie Endowment.
- Patrone, F. L. (1981). Financial ratio analysis for the small business. *Journal of Small Business Management (pre-1986)*, 19(000001), 35.
- Pehrsson, A. (2001). The strategic states model: optimum strategies to reach high performance. *Management Decision*, 39(6), 441-447.

- Pettigrew, A., Thomas, H., & Whittington, R. (2002). Strategic management: the strengths and limitations of a field. *IP address 192.168. 10.4 on 2023/03/07*, 1.
- Poister, T. H., & Streib, G. (2005). Elements of strategic planning and management in municipal government: Status after two decades. *Public administration review*, 65(1), 45-56.
- Porter, M. E. (1981). The contributions of industrial Organisation to strategic management. *Academy of management review*, 6(4), 609-620.
- Pricop, O. C. (2012). Critical aspects in the strategic management theory. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 58, 98-107.
- Pulakos, E. D., & Kantrowitz, T. (2020). How performance management must change to drive Organisational agility and high performance. *Performance Management Transformation: Lessons Learned and Next Steps*, 211.
- Putnam, R.D. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy* 6(1), 65-78. doi:10.1353/jod.1995.0002.
- Raduan, C. R., Jegak, U., Haslinda, A., & Alimin, I. I. (2009). Management, strategic management theories and the linkage with Organisational competitive advantage from the resource-based view. *European Journal of Social Sciences*, 11(3), 402-418.
- Rhodes, M. L., & Keogan, J. F. (2005). Strategic choice in the Non-Profit Sector: modelling the dimensions of strategy. *Irish Journal of Management*, 26(1), 122.
- Robinson Jr, R. B., & Pearce, J. A. (1983). The impact of formalized strategic planning on financial performance in small Organisations. *Strategic management journal*, 4(3), 197-207.
- Robinson Jr, R. B., & Pearce, J. A. (1984). Research thrusts in small firm strategic planning. *Academy of management Review*, 9(1), 128-137.

- Robinson Jr, R. B., Pearce II, J. A., Vozikis, G. S., & Mescon, T. S. (1984). The relationship between stage of development and small firm planning and performance. *Journal of Small Business Management (pre-1986)*, 22(000002), 45.
- Robinson, M. (1995). Strengthening civil society in Africa: The role of foreign political aid. *IDS bulletin*, 26(2), 70-80.
- Ronda-Pupo, G. A., & Guerras-Martin, L. Á. (2012). Dynamics of the evolution of the strategy concept 1962–2008: a co-word analysis. *Strategic management journal*, 33(2), 162-188.
- Salamon, L. M., & Anheier, H. K. (1996). The emerging nonprofit sector: An overview.
- Salamon, L. M., & Anheier, H. K. (1997). *Defining the nonprofit sector: A cross-national analysis*. Manchester University Press.
- Schaubroeck, J. M., & Yu, A. (2017). When does virtuality help or hinder teams? Core team characteristics as contingency factors. *Human resource management review*, 27(4), 635-647.
- Schmidt, G. B. (2014). Virtual leadership: An important leadership context. *Industrial and Organisational Psychology*, 7(2), 182-187.
- Schuler, R. S., Fulkerson, J. R., & Dowling, P. J. (1991). Strategic performance measurement and management in multinational corporations. *Human Resource Management*, 30(3), 365-392.
- Schweitzer, L., & Duxbury, L. (2010). Conceptualizing and measuring the virtuality of teams. *Information systems journal*, 20(3), 267-295.
- Scott, J. C. (2020). *Seeing like a state: How certain schemes to improve the human condition have failed*. Yale University Press.

- Service, R. W. (2006). The development of strategic intelligence: A managerial perspective. *International Journal of Management*, 23(1), 61-77. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/development-strategic-intelligence-managerial/docview/233229789/se-2>.
- Sharfeddin, H. A. (2008). Examining performance variables of nongovernmental Organisations with consultative status with the united nations (Order No. 3326212). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global; Publicly Available Content Database. (304309799). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/examining-performance-variables-nongovernmental/docview/304309799/se-2>
- Sharp, Z., & Brock, D. M. (2012). Implementation through risk mitigation: Strategic processes in the nonprofit Organisation. *Administration & Society*, 44(5), 571-594.
- Shen, J. (2004). International performance appraisals: policies, practices and determinants in the case of Chinese multinational companies. *International Journal of Manpower*, 25(6), 547-563.
- Shoham, A., Ruvio, A., Vigoda-Gadot, E., & Schwabsky, N. (2006). Market orientations in the nonprofit and voluntary sector: A meta-analysis of their relationships with Organisational performance. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 35(3), 453-476.
- Sobeck, J., & Agius, E. (2007). Organisational capacity building: Addressing a research and practice gap. *Evaluation and Program Planning*, 30(3), 237-246.
- Stewart, J. (2004). The meaning of strategy in the public sector. *Australian Journal of Public Administration*, 63(4), 16-21.
- Trainer, J. F. (2004). Models and tools for strategic planning. *New directions for institutional research*, 2004(123), 129-138.

Young, D. R. (Ed.). (2007). *Financing nonprofits: Putting theory into practice*. Lanham, MD: Altamira Press.

Zigurs, I. (2003). *Leadership in virtual teams: Oxymoron or opportunity?*. *Organisational dynamics*.

Bürokrasi-Siyaset
İlişkilerinin Parlamenter ve
Cumhurbaşkanlığı Hükümet
Sistemleri Üzerinden
Değerlendirilmesi (2002-2022)

Recep Kaya

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Bürokrasi-Siyaset İlişkilerinin Parlamenter ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemleri Üzerinden Değerlendirilmesi (2002-2022)

Recep Kaya

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-21-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub634>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kaya, R., (2024). *Bürokrasi-Siyaset İlişkilerinin Parlamenter ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemleri Üzerinden Değerlendirilmesi (2002-2022)*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub634>.

License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- ABADAN**, Nermin; **Bürokrasi**, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1959.
- AHMAD**, Feroz; **Modern Türkiye'nin Oluşumu**, Sarmal Yayınları, İstanbul, 1995.
- AHMAD**, Feroz; **Bir Kimlik Peşinde Türkiye**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2010.
- AKARTÜRK**, Ekrem Ali; **Parlamente Rejim Uygulamaları ve Parti Sistemleri**, 1. Baskı, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2010.
- AKARTÜRK**, Ekrem Ali ve Tevfik Sönmez Küçük, **Güçlendirilmiş Parlamento Sistemi: Teori ve Uygulama**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, İstanbul, 2021.
- AKAY**, Hale; **Türkiye'de Asker-Sivil İlişkileri: 2000-2011 Dönemine İlişkin Bir Değerlendirme**, https://hyd.org.tr/attachments/article/123/asker_sivil_hale_akay.pdf, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- AKCAGÜNDÜZ**, Emre; "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Kilit Bir Aktör: Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı", **Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi**, 4, 4(2), 2021, 422 – 438.
- AKÇAKAYA**, Murat; Abdülkadir Özdemir, "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Siyasal İstikrar", **Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi**, 91, 53 (3), 2018, 922-944.
- AKÇAKAYA**, Murat; "Bürokrasi Kuramları ve Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik Sorunlar", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 23, 18(3), 2016, 669-694.
- AKÇAY**, Erkan; "Cumhurbaşkanlığı Sistemine Siyasal Denetim: İdarenin TBMM Tarafından Denetlenmesi", **Akademik Ombudsman Dergisi**, 7, 5, 2016, 46-48.
- AKDOĞAN**, Yalçın; "Muhafazakâr-Demokrat Siyasal Kimliğin Önemi ve Siyasal İslamcılıktan Farkı", **AK Parti: Toplumsal Değişimin Yeni**

- Aktörleri**, Ed. Hakan Yavuz, 1. Baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2010, 59-95.
- AKGÜL**, Mehmet Emin; “Kuvvetler Ayrılığı İlkesinin Dönüşümü ve Günümüz Demokratik Rejimlerindeki Anlamı”, **Ankara Barosu Dergisi**, 78, Sayı: 4, 2010, 79-101.
- AKGÜN**, Birol; **Türkiye’de Siyasal Yozlaşma**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999.
- AKGÜN**, Birol ve Özşahin M. Cüneyt; “Türkiye’de Demokratik Konsolidasyon ve Liberal Siyasal Kültür: Teorik Bir İnceleme”, **Yeni Anayasa, Demokratik Konsolidasyon Siyasal Partiler ve Seçim Rejimi**, Ed.M. Yılmaz, 1. Baskı, Stratejik Düşünce Dergisi, Ankara, 2013, 1-30.
- AKIN**, Oğuz Serkant; **Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Bürokrasi Kavramı ve Olgusu Üzerine Bir İnceleme**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2011.
- AKIN**, Rıdvan; **TBMM Devleti (1920-1923) Birinci Meclis Döneminde Devlet Erkleri ve İdare**, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.
- AKMAN**, Çiğdem; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Politika Kurulları: Sosyal Politikalar Kurulu Üzerinden Bir Değerlendirme”, **Route Educational and Social Science Journal**, 8,6(3), 2019, 659-676.
- AKMAN**, Elvettin; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Kamu Politikası Aktörleri”, **Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**, 2005, 15(1), 2019,35-54.
- AKMAN**, Elvettin ve Melahat Çetin; “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Bir Yansıması Olarak Dijital Dönüşüm Ofisi”, **IV. Uluslararası Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Sempozyumu Dijital Tam Metin Kitabı**, Ed. Mim Sertaç TÜMTAŞ, 2019, 223-231.
- AKPOLAT**, Yıldız; “Mekteb-i Mülkiye ve Mülkiyeliler”, **Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 52, 10(45), 2010, 109-111.
- AKŞİN**, Sina, Bülent Tanörve Korkut Boratav; **Türkiye Tarihi 5 Bugünkü Türkiye 1980- 2003**, 1. Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul, 2008.
- ALBROW**, Martin; **Bureaucracy**, 1. Baskı, PallMallPress, London, 1970.
- ALKAN**, Haluk; **Karşılaştırmalı Siyaset: Başkanlık ve Parlamenter Sistemler Işığında Yarı Başkanlık Modelleri**, 1. Baskı, Açılım Kitap, İstanbul, 2013.
- ALKAN**, Haluk; “15 Temmuz’u Anlamak: Parametreler ve Sonuçlar”, **Bilgi Dergisi**, 25, 79, 2016, 253-272.

- ALTUNOK**, Hatice; “Atama Yetkisi ve Bürokrasi Siyaset İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 13, 8(14), 2016, 166-180.
- ANAYURT**, Ömer; **Anayasa Hukuku, Temel Kavramlar ve Türk Anayasa Hukuku**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.
- ARDANIÇ**, Bülent ve Ergun Turgay; “Siyasal Nitelikli Yüksek Yönetici Atamaları”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 13(2), 1980, 3-18.
- ARISTOTELES**; **Politika**, 2. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1993.
- ARON**, Raymond; **Sosyolojik Düşüncenin Evreleri**, 1. Baskı, Bilgi Yayınları, İstanbul, 2000.
- ARSLAN**, Nagehan Talat; **Türkiye’de Kamu Yönetimi Sorunları Üzerine İncelemeler**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.
- ARSLAN**, Rıza; **Türkiye’ye Siyasi Model**, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004.
- ARSLAN**, Rıza; **Demokratik Yönetim Sistemleri**, 2. Baskı, Dora Yayınevi, Bursa, 2015.
- ASLAN**, Seyfettin ve Abdullah Yılmaz; “Tanzimat Döneminde Osmanlı Bürokratik Yapı ve Düşüncesinin Değişimi”, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 22, 2(1), 2001, 287-297.
- ASLAN**, Seyfettin ve Ömer Taylan; AK Parti Döneminde Din Devlet İlişkileri ve Laiklik Politikaları, **Türk Siyasal Hayatında AK Parti Dönemi**, Ed. Seyfettin Aslan ve Yılmaz Demirhan, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2016, 233-282.
- ATALAY**, Mehmet; **Kamu Yönetimi Disiplininde Waldo Düşüncesi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2008.
- ATAMAN**, Göksel; **İşletme Yönetimi**, 1. Baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2001.
- ATAR**, Fahrettin; “Kadı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, 24, 2001, 66-69.
- ATAY**, Ender Ethem; **İdare Hukuku**, 6. Baskı, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2018.
- ATEŞ**, Hâkim Turan; **Demokrasi, Siyasi Partiler ve Seçim**, 1. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007.
- ATEŞ**, Hamza; “Post bürokratik Kamu Yönetimi”, **Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar**, Ed. Asım Balcı, Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk ve Bayram Coşkun, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, 85-108.

- ATEŞ**, Hamza, Mücahit Bektaş, “Liderlerin ve Liderlik Kurumunun Hükümet Sistemlerine Etkisi: Türkiye’deki Başkanlık Sistemi Tartışmaları Çerçevesinde Erdoğan, Obama, Putin ve De Gaulle’ün Liderlik Tarzlarının Karşılaştırmalı İncelemesi”, **Kamu Yönetiminde Değişim**, Ed. Yüksel Demirkaya, Hiper Yayın, İstanbul, 2018, 279-328.
- AYDIN** Abdullah ve Berat Akıncı; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde Kamu Personel Yönetim Sisteminin Dönüşümü: Üst Düzey Kamu Görevlilerin Atanması”, **Route Educational and Social Science Journal**, 8, 5(10), 2018, 1024-1033.
- AYDIN**, Mustafa; **Kurumlar Sosyolojisi**, 1. Baskı, Vadi Yayınları, İstanbul, 1998.
- AYGEN**, Murat; “Başkanlık Sistemi Üzerine Bir İnceleme: Türkiye Örneği”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 35, 27(2), 2017, 167-176.
- AYKAÇ**, Burhan; **Kamu Bürokrasisi ve Türk Kamu Personel Yönetiminde Bürokratik Eğilimler**, 1. Baskı, Yükseköğretim Kurulu Matbaası, Ankara, 1997.
- AYTAÇ**, Ömer; “Modern Bürokratik Kurumlar ve Baskı Düzenleri”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 35, 15(1), 2005, 249-278.
- AYTEN**, Yunus; **Türkiye’nin Siyasi Sistem Arayışı Üzerine Başkanlık Sistemi, ABD-Türkiye Kıyaslaması ve Cumhurbaşkanlığı Sistemi**, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Küresel Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- BABACAN**, Abdurrahman; Odak: 20 Yıllık AK Parti İktidarı | Eski Siyasetin Tasfiyesi ve Türkiye’nin Demokratikleşmesi, <https://www.setav.org/odak-20-yillik-ak-parti-iktidari-eski-siyasetin-tasfiyesi-ve-turkiyenin-demokratikleşmesi/>, 2022, (Erişim Tarihi: 02.12.2022).
- BALCI**, Ali ve Nebi Miş; “Türkiye’s Role in the ‘Alliance of Civilizations’: A New Perspective in Turkish Foreign Policy?”, **TurkishStudies**, 22, 9(3), 2008, 387-406.
- BALTACI**, Cemal; “Demokrasi ve Yargı Bağımsızlığı Bağlamında Türkiye’de Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu”, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 22, 14(1), 2013, 157-168.
- BARANSEL**, Atilla; **Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi**, 1. Baskı, İstanbul Üniversitesi İşletme Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1979.
- BARDAKÇI**, Veli Vehbi; “Osmanlı Devleti Öncesi Vezirlik”, **İstem Dergisi**, 16, 32, 2018, 301-315.
- BAŞARAN**, İbrahim Ethem; **Yönetime Giriş**, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1984.
- BAŞARAN**, İbrahim Ethem; **Yönetim**, 2. Baskı, Gül Yayınevi, Ankara, 1989.

- BAYAR**, Doğan; **Kamu Yönetiminin Temel Kanunları**, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/dbayar.pdf>, (Erişim Tarihi 25.12.2020).
- BAYRAK**, Metin ve Osman Cenk Kanca; “Türkiye’de 1970–2011 Yılları Arasında Oluşan Ekonomik ve Siyasi Gelişmelerin Seyri”, *Akademik Bakış Dergisi*, 18, 35, 2013, 1-20.
- BAYRAKTAR**, Gonca; **Bürokratik Düşünce ve Türk Siyasal Hayatında Bürokrasinin Rolü**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bölümü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993.
- BE CEREN**, Ertan ve Gökhan Kalağan; “Başkanlık ve Yarı-Başkanlık Sistemi; Türkiye’de Uygulanabilirliği Tartışmaları”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 11, 2017, 163-181.
- BEKTAŞ**, Eda; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yasama-Yürütme İlişkisi ve Bu Sistemin Türkiye Demokrasisine Etkileri”, *Yasama Dergisi*, 16, 39, 2019, 199-218.
- BELET**, Muhammed Sami; **Türk Kamu Yönetiminde Siyaset ve Bürokrasi İlişkisi: Üst Kurullar Bürokrasisi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.
- BENNIS**, Warren; “Changing Organizations”, *Management of Change and Conflict*, Ed. Thomas, John M. and Bennis, Warren G., Penguin Books, 1972, Aktaran Aykaç, Burhan,” *Kamu Bürokrasisi ve Yükseköğretim Kurulu Matbaası*, Ankara, 1997, 155.
- BERKMAN**, Ali Ümit; **Az gelişmiş Ülkelerde Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Rüşvet**, 1. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara, 1983.
- BLAU**, Peter M. and Marshall, W. Meyer; **Bureaucracy in Modern Society**, 1. Press, New York: Random House, America, 1971.
- BORATAV**, Korkut; **Türkiye İktisat Tarihi 1908–2009**, 1. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2013.
- BOTTOMORE**, TomB; **Seçkinler ve Toplum**, 1. Baskı, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1990.
- BUTLER**, Eamonn; **PublicChoice: A Primer**, I. Press, The Institute of Economic Affairs, London, 2012.
- BÜYÜKLÜ**, Şinasi; “Kamu Yönetim Sistemimizde Çözülme Eğilimleri”, *Amme İdaresi Dergisi*, 54, 9(3), 1976, 78-85.
- CADOUX**, Charles; **Droit Constitutionnel el Institutions Politiques**, III. Press, Cujas, Paris, 1988.
- CANGİR**, Mehmet; **Tarihsel, Siyasal, Kültürel Yönleriyle Türkiye’de Bürokrasi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Yönetim Bilimleri) Ana Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999.

- CANMAN, A. Doğan; **Çağdaş Personel Yönetimi**, 1. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara, 1995.
- CEM, İsmail; **Türkiye’de Geri Kalmışlığın Tarihi**, 26. Baskı, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2010.
- CENGİZ, Mahmut ve Mehmet Kul; “Türkiye’de Kamu Yönetiminde Yolsuzluğun İçselleştirilmesinin Sosyolojik Analizi”, **Polis Bilimleri Dergisi**, 24, 10(3), 2008, 55-76.
- CAREY, John M; “Presidential Versus Parliamentary Government,” **Handbook of New Institutional Economics**, 1. Press, Ed. Claude Menard and Mary M. Shirley, Springere-book, Netherlands, 2005.
- CHEIBUB, JoseAntonio; **Presidentialism, Parliamentarism and Democracy**, I. Press, Cambridge University Press, Cambridge, 2007.
- CİHAN, Ahmet; **Reform Çağında Osmanlı İlimiye Sınıfı**, 1. Baskı, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- CORNELL, Svante; “Axis Shift”, **Turkish Foreign Policy Under the AKP: The Rift with Washington**, Ed. Soner Çağaptay, The Washington Institute for Near East Policy, 3, 2011, 3-6.
- CRICK, Bernard; **George Orwell: A Life**, 2nd Edition, GardnersBooks, Los Angeles, 1993.
- Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği**, 15 Temmuz Darbe Girişimi ve Milletlin Zaferi, https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf, (Erişim Tarihi: 20.07.2022).
- ÇAĞLAR, Nazmiye; “Avantaj ve Dezavantajlarıyla Parlamenter Hükümet Sistemi”, **Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 19, 4, 2017, 1-7.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan; **İdare Hukuku Dersleri**, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- ÇAHA, Ömer; “Cemaatten Terör Örgütüne Gülen Hareketi Anatomisi”, **Liberal Düşünce Dergisi**, 26, 83, 2016, 91-114.
- ÇALIŞIR, Kurtuluş Tayanç; **Demokrasi ve Türk Tipi Başkanlık Sistemi**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi Ankara, 2019.
- ÇALIŞKAN, Emre ve Murat Önder; “Başkanlık Sistemi ve Mevcut Kamu Kurumları Üzerine Olası Etkileri”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 7,10(49), 2017, 570-578.
- ÇAM, Esat; **Çağdaş Devlet Sistemleri**, 1. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 1993.
- ÇELİK, Abdullah ve İsmail Mardinli; “Yerel Seçilmişlerin Bürokrasi-Siyaset İlişkisine Bakışı: Şanlıurfa Örneği”, **Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi**, 4, 1(1), 2018, 37-55.
- ÇELİK, Seydi; **Osmanlı’dan Günümüze Devlet ve Asker**, 1. Baskı, Salyangoz Yayınları, İstanbul, 2008.

- ÇELİKİYAY**, Hicran; **Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası**, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), 101, Turkuvaz Matbaacılık Yayıncılık A.Ş., Ankara, 2014.
- ÇETİN**, Halis; **İnsan ve Siyaset**, 1. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2003.
- ÇETİN**, Halis; **Totaliter Soylu Gelenek**, 1. Baskı, Kadim Yayınları, Ankara, 2010.
- ÇETİNSAYA**, Gökhan; “Kalemiye’den Mülkiye’ye Tanzimat Zihniyeti”, **Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce-Tanzimat ve Meşrutiyet’in Birikimi**, (Der. Mehmet Ö. Alkan), İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.
- ÇEVİKBAŞ**, Rafet; “Bürokrasi Kuramı ve Yönetimsel İşlevi”, **Kırıkkale Üniversitesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, 10, 3(2), 2014, 75-102.
- ÇIRAKOĞLU**, Melikşah; “Düzenleyici ve Denetleyici Kurulların Denetlenme Şekillerinin İdari Vesayet Bakımından Değerlendirilmesi”, **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, 6, 2016(2), 2016, 89-119.
- ÇINAR**, Kerim; **Kamu Yönetiminde Yozlaşma ve Rüşvet**, 1. Baskı, Türkiye Genç İş adamları Derneği, İstanbul, 1997.
- ÇİTÇİ**, Oya; “Başkanlık Sistemi Çözüm mü?”, **Amme İdaresi Dergisi**, 25, 30: 4, 2019, 17-34.
- ÇOKER**, Ziya; “Mülki İdare Amirleri, Bürokrasi ve Politika”, **Türk İdare Dergisi**, 94, 67(409), 1995, 1-16.
- ÇUKURÇAYIR**, Mehmet Akif; “Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim”, **Çağdaş Kamu Yönetimi I**, Ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür, 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2003, 259-275.
- ÇULPAN**, Refik; “Bürokratik Sistemin Yozlaşması”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 13(2), 1980, 31-45.
- DAĞI**, İhsan; **Adalet ve Kalkınma Partisi: Güvenlik ve Meşrutiyet Arayışında Kimlik, Siyaset ve İnsan Hakları Söylemi**, **AK Parti. Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri**, Ed. Hakan Yavuz, 1. Baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2010, 121- 140.
- DAVER**, Bülent; **Siyaset Bilimine Giriş**, 1. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 1976.
- DAVUTOĞLU**, Ahmet; **Türkiye Merkez Ülke Olmalı**, <http://www.radikal.com.tr/yorum/turkiye-merkez-ulke-olmalı-702116/>, (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- DURSUN**, Davut; **Siyaset Bilimi**, 6. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2012.
- DEMİR**, Fatih; “Bürokrasi-Demokrasi İlişkisi ve Bürokratların Seçilmişlerce Kontrolü Sorunu”, **Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, 27, 18(2), 2011, 63-69.

- DEMİREL**, Tanel; Türkiye’de Merkez Sağ ve Muhafazakârlık, **Liberal Düşünce Dergisi**, 26, 34, 2004, 67-71.
- DEMİREL**, Demokaan; “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma (1839-1923)”, **Türk İdare Dergisi**, 94, 473, 2011, 97-111.
- DEMİREL**, Tanel; **2000’li Yıllarda Asker ve Siyaset**, <http://file.setav.org/Files/Pdf/2000li-yillarda-asker-ve-siyaset.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- DENİZ**, Şadiye; **Türkiye’de Parlamenter Sistem ve Hükümet Sistemi Tartışmaları**, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2005.
- DERELİ**, Toker; **Organizasyonlarda Davranış**, 1. Baskı, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1976.
- DEVELLİOĞLU**, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, 6. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara, 1984.
- DOYLE**, Jessica Leigh; Civil Society as Ideology in the Middle East: A Critical Perspective, **British Journal of Middle Eastern Studies**, 31, 43(3), 2016, 403-422.
- DUGUIT**, Leon; **Traite de Droit Conslitulionnel**, Ancienne Librairie Fontemoing, 3. Edition, Paris, 1928.
- DURA**, Yahya Can; “Dünya Uygulamaları Bağlamında Kalkınma Ajansları’nın Yapısal Analizi”, **Türk İdare Dergisi**, 94, 455, 2007, 141- 171(2007)
- DURAN**, Burhanettin; “Türk Dış Politikası Ortadoğululaşıyor mu?”, **Ortadoğu Yılığ 2008**, Ed. Kemal İnat, Muhittin Ataman ve Burhanettin Duran, 1. Baskı, Küre Yayınları, İstanbul, 2009, 285-402.
- DURGUN**, Gonca Bayraktar; “Anayasa Referandumu ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 1994, 94, 2017, 1-6.
- DURGUN**, Şenol; “Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik Siyaset”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 23, 4(2), 2002.
- DUR SUN**, Davut; “Bürokrasi Teorisi ve Yönetim”, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 74,37-38, 1992, 133-149.
- DUR SUN**, Davut; **Siyaset Bilimi**, 6. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2012.
- DUVERGER**, Maurice; **Seçimle Gelen Krallar**, 1. Baskı, Kelebek Yayınları, İstanbul, 1986.
- EASTON**, David; “An Approach to the Analysis of Political System”, **World Politics**, 74, 9(3), 1957, 383-400.
- EFENDİ**, Abdurrahman Şeref; **Tarih Muhasebeleri**, 1. Baskı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.
- EMİNİ**, Filiz Tüfan; “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformunun İç ve Dış Dinamikleri”, **Yönetim ve Ekonomi**, 27, 16(2), 2009, 31-48.

- EMRE, Cahit; **Yönetim Bilimi Yazıları**, 1. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2003.
- ERAVCI, H. Mustafa; “Mevlânâ Valihî'nin Hayatı ve Onun Işığında Bir XVI. Asır Osmanlı Vâizinin Kariyeri”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 39,18(2), 2003, 25-36.
- ERBAY, Yusuf; “Bürokrasi, Bürokratizm ve Ülkemizde Bürokrat-Siyasetçi İlişkileri”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 28, 3(13), 1997, 405-412.
- ERDEM, Abdullah Yasin; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Devlet Denetleme Kurulu”, **B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 43, 35(2), 2016, 1-24.
- ERDEM, Tevfik, **Türkiye’de Darbe ve Müdahalelerin Kısa Tarihi**, <https://www.sde.org.tr/tevfik-erdem/genel/turkiyede-darbe-ve-mudahalelerin-kisa-tarihi-kose-yazisi-10443>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- ERDOĞAN, Mustafa; **Türkiye’de Anayasalar ve Siyaset**, 9. Baskı, Liberte Yayınları, 2009.
- EREN, Erdem; “Bütüncül Teori İnşası: AK Parti Dönemi Türk Dış Politikasının Analizi (2002-)”, **UPA Strategic Affairs**, 2, 2(2), 2021, 4-30.
- EREN, Veysel ve Berat Akıncı, “Yasama ve Yürütme İlişkileri Açısından Başkanlık ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Karşılaştırılması”, **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi: Kamu Yönetiminde Değişim**, Ed. Yüksel Demirkaya, Hiperyayın, İstanbul, 2018, 38-73.
- ERGİN, Sadullah; **Demokratikleşme Paketi ve Türkiye’de Demokrasinin Konsolidasyonu**, <https://www.mynet.com/demokratikleşme-paketi-ve-turkiyede-demokrasinin-konsolidasyonu-paneli-180101084951>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- ERGUN, Turgay; “Kamu Yönetiminde Yolsuzluklar ve Bürokrasinin Sorumluluğu”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 28, 3(13), 1997, 388-393.
- ERGUN, Turgay ve Aykut Polatoğlu; **Kamu Yönetimine Giriş**, 4. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara, 1992.
- ERGUN, Turgay; **Kamu Yönetimi**, 1. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara, 2004.
- ERGÜL, Ozan; “Anayasa Mahkemesi’nin TBMM İçtüzük Değişikliğini İptal Kararı Işığında Özel Yasama Yöntemine Bir Bakış”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 79, 51(4), 2002, 122-123.
- EROĞLU, Nadir; **Türkiye’de İktisat Politikalarının Gelişimi (1923–2003)**, 80. Yılında Türkiye Cumhuriyeti Sempozyumu, İstanbul, Marmara Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2003, [http://www.miibf.com/files/n_eroglu\(2\).doc](http://www.miibf.com/files/n_eroglu(2).doc), (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- EROĞUL, Cem; **Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi**, 1. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 1998.

- EROL, Ömer Faruk; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 36, 26(1), 2020, 107-130.
- ERYILMAZ, Bilal; Bürokrasi, 1. Baskı, Anadolu Matbaacılık, İzmir, 1993.
- ERYILMAZ, Bilal; “Bürokrasi ve İktidar”, **Yeni Türkiye**, 28, 3(14), 1997, 1356-1365.
- ERYILMAZ, Bilal; **Bürokrasi ve Siyaset**, 1. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, 2002.
- ERYILMAZ, Bilal; **Bürokrasi ve Siyaset: Bürokratik Devletten Etkin Yönetime**, 4. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, 2004.
- ERYILMAZ, Bilal; **Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme**, 4. Baskı, İşaret Yayınları, İstanbul, 2010.
- ERYILMAZ, Bilal; **Bürokrasi ve Siyaset, Bürokratik Devletten Etkin Yönetime**, 5. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, 2013.
- ERYILMAZ, Bilal; **Kamu Yönetimi**, 10. Baskı, Umuttepe Yayınları, İzmit, 2017.
- ERYILMAZ, Bilal; **Kamu Yönetimi Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar**, 10. Baskı, Umuttepe Yayınları, İstanbul, 2017.
- ESER, Bahadır, Cemal Baltacı ve Mustafa Arslan; “Türk Siyasal Sisteminde 1960 Müdahalesi ve Vesayet Kurumsallaşması Üzerine Bir Analiz Denemesi”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17, 25, 2002, 69-97.
- EVANS, Mark; “Elitism”, **The State: Theories and Issues**, Ed. Colin Hay, Michael Lister, David Marsh, 1. Edition, Palgrave Macmillan, New York, 2006, 38-54.
- EYLEMER, Sedef ve İlkay Taş; “Pro-EU and Eurosceptic Circles in Türkiye”, **Journal of Communist Studies and Transition Politics**, 37, 23(4), 2007, 561-577.
- FARAZMAND, Ali; **Bureaucracy and Democracy: A Theoretical Analysis**, I. Edition, Public Organization Review, Florida, 2010.
- FEDAİ, Recep; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Bakanlıkların İşlevi”, **Türkiye’de Toplum, Yerleşim ve Yönetim Tartışmaları Kaysem Bildiriler E-Kitabı**, 12, 2018, 470-477.
- FEROZ, Ahmad; **Modern Türkiye’nin Oluşumu**, 3. Baskı, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1995.
- FİŞEK, Kurthan; **Yönetim**, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, 1979.
- FLEISCHER, H. Cornell; **Tarihçi Mustafa Ali**, 1. Baskı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

- FRY, Brian R.; **Mastering Public Administration**, 1. Edition, NJ: Chatham House Publishers, Chantam, 1989.
- FULLER, Graham E; **Yeni Türkiye Cumhuriyeti: Yükselen Bölgesel Aktör**, 12. Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2017.
- GENCER, Murat; “Hükümet Sistemleri ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi”, **International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal**, 7,7(54), 2021, 3606-3618.
- Gereççeli Anayasa** (MGK Değişiklik Gereççeleriyle Birlikte), 1. Baskı, Değişim Yayınları İstanbul, 1984.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib; “Nişancı”, **İslâm Ansiklopedisi**, Cilt IX, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1964, 299-302.
- GÖKÇE, Orhan ve Ali Şahin; “21. Yüzyılda Türk Bürokrasisinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, **Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi**, 22, 2(3), 2002, 1-27.
- GÖKÇE, Orhan, Mehmet Göküşve Önder Kutlu; **Kamu Yönetimi Ders Notları**, 1. Baskı, Dizgi Ofset, Konya, 2002.
- GÖKÜŞ, Mehmet; **Demokrat Parti Döneminde Bürokrasi Siyasi İktidar İlişkileri**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İzmir, 1999.
- GÖKÜŞ, Mehmet; “Kamu Politikalarının Belirlenmesinde Bürokrasinin Rolü”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 30, 6, 2000, 35-43.
- GÖNENÇ, Levent; **Uygulamada Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi**, <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/4354>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- GÖZEN, Ramazan; “Türk Dış Politikasında Değişim Var mı?”, **Türkiye'nin Değişen Dış Politikası**, Ed. Cüneyt Yenigün ve Ertan Efeğil, 1. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2010, 101-121.
- GÖZLER, Kemal; “Türkiye’de Hükümetlere Nasıl İstikrar ve Etkinlik Kazandırılabilir? (Başkanlık Sistemi ve Rasyonelleştirilmiş Parlâmentarizm Üzerine bir Deneme)”, **Türkiye Günlüğü**, 1989, 62, 2000, 25-47.
- GÖZLER, Kemal; **Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I**, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2010.
- GÖZLER, Kemal; **Anayasa Hukukuna Giriş**, 19. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2012.
- GÖZLER, Kemal; “6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler: Yirmi Dokuz İilde İl Özelİdareleri ve Köylerin Kaldırılması ve İlçe Belediyelerinin Büyükşehir İlçe Belediyesi Hâline Dönüştürülmesi Anayasamıza Uygun mudur?”, **Legal Hukuk Dergisi**, 19, 11(122), 2013, 37- 82.

- GÖZLER**, Kemal ve Gürsel KAPLAN; **İdare Hukuku Dersleri**, 20. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2018.
- GÖZLER**, Kemal; **Türk Anayasa Hukuku Dersleri**, 22. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2018.
- GÖZLER**, Kemal; **İdare Hukuku Cilt 1**, 3. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2019.
- GÖZÜAÇIK**, Halil; **5393 ve 6360 Sayılı Kanunların Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Kapsamında Değerlendirilmesi**, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- GÖZÜBÜYÜK**, Şeref; **Anayasa Hukuku**, 8. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1999.
- GÜLENER**, Serdar ve Nebi Miş; **Cumhurbaşkanlığı Sistemi**, <https://setav.org/assets/uploads/2017/02/AnalizCumhurbaskanligiSistemi.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- GÜLENER**, Serdar ve Nebi Miş; “Cumhurbaşkanlığı Sisteminin Anayasal Tasarımı”, **Türkiye’de Siyasal Sistemin Dönüşümü ve Cumhurbaşkanlığı Sistemi**, Ed. Nebi Miş ve Burhanettin Duran, SETA Yayınları, İstanbul, 2017, 58-81.
- GÜLER**, Birgül Ayman; **Türkiye’nin Yönetimi: Yapı**, 1. Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2011.
- GÜLER**, Tahsin; “Osmanlı’da Siyaset ve Bürokrasi İlişkilerinin Tarihi Seyri”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 7, 19(4), 2014, 311-336.
- GÜLER**, Tahsin; **AK Parti İktidarları Döneminde Türkiye’de Siyaset-Bürokrasi İlişkisi (2002-2012)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2015.
- GÜLER**, Tahsin ve Abdullah Yılmaz; “2000’li yıllarda Türk Kamu Yönetiminin Değişim ve Dönüşüm Dinamikleri”, **Türk Siyasal Hayatında AK Parti Dönemi**, Ed. Seyfettin Aslan ve Yılmaz Demirhan, 1. Baskı, Ekin Basım Yayın, 2017, 5-44.
- GÜLMEZ**, Mesut; “Weber ve İdeal Tip Bürokrasi Anlayışı”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 8(1), 1975, 15-61.
- GÜNAY**, Durmuş ve Aslı Günay; “1933’den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler”, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, 11, 1(1), 2011, 1-22.
- GÜRCANLI**, Zeynep; **Bahçeli’nin İsteğiyle Başkanlık Sistemi Meclis’e Geliyor**, <https://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/bahcelinin-istegiyle-baskanlik-sistemi-meclise-geliyor-1443024/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

- GÜRER**, Cüneyt; “Dış Politikada Eksen Kayması, Eksen Genişlemesi ve Yeni Bir Eksenin Oluşumu”, http://www.usak.org.tr/analiz_det.php?id=7&cat=365365631#.VSI8_NKsUa8, 2010, (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- GÜVEN**, Sami H; “İdare ve Siyaset İlişkileri ve Personel Yönetimi Açısından Önemi”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 9(7), 1976, 50-70.
- GÜZEL**, Süleyman; “Süleyman Demirel’in Askeri ve Sivil Bürokrasi ile İlişkileri”, **e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi**, 13, 9(2, 18), 2017, 545-565.
- HAFIZOĞULLARI**, Zeki; **Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Fikri Temelleri**, 1. Baskı, AKM Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2001.
- HAKLI**, Salih Zeki; “15 Temmuz Darbe Girişimini Bürokratik Cemaatçilik Üzerinden Anlamak”, **Liberal Düşünce Dergisi**, 27, 84, 2016, 19-53.
- HALE**, William; **1789’dan Günümüze Türkiye’de Ordu ve Siyaset**, 1. Baskı, Hil Yayınları, İstanbul, 1994.
- HEKİMOĞLU**, Mehmet Merdan; **Anayasa Hukukunda Karşılaştırmalı Demokratik Hükümet Sistemleri ve Türkiye**, 1. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2009.
- HEPER**, Metin; **Modernleşme ve Bürokrasi**, 1. Baskı, Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara, 1973.
- HEPER**, Metin; **Bürokratik Yönetim Geleneği: Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Gelişimi ve Niteliği**, 1. Baskı, Ongun Kardeşler Matbaası, Ankara, 1974.
- HEPER**, Metin; “Bürokrasi”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 2, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, 290-298.
- HEPER**, Metin; **Kamu Bürokrasisi**, 1. Baskı, TÜSİAD, İstanbul, 1983.
- HEPER**, Metin; “Motherland Party Governments and Bureaucracy in Türkiye, 1983- 1989”, **International Journal of Policy and Administration**, 2, 2(4), 1989, 460-471.
- HEPER**, Metin; **Türkiye’de Devlet Geleneği**, 1. Baskı, Doğubatı Yayıncılık, Ankara, 2006.
- HEPER**, Metin; **Türkiye’nin Siyasal Hayatı**, 1. Baskı, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- HICKS**, Herbert. G. ve Ray C. Gullet; **Organizasyonlar: Teori ve Davranış**, 1. Baskı, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İşletme Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1981.
- HEYWOOD**, Andrew; **Siyaset**, 1. Baskı, Adres Yayınları, Ankara, 2007.
- HUNT**, John. W; **Yönetici İçin Örgüt İçindeki Davranışlar Kılavuzu**, 1. Baskı, Öteki Yayınevi, Ankara, 1993.

- İBA**, Şeref; **Anayasa Hukuku ve Siyasal Kurumlar**, 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008.
- İHSANOĞLU**, Ekmeleddin; **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, 1. Baskı, Yıldız Matbaacılık, İstanbul, 1998.
- İNAT**, Kemal ve İsmail Numan Telci; “Türkiye’nin İran, İsrail/Filistin ve Suriye Politikası 2010”, **Türk Dış Politikası Yıllığı 2010**, Ed. Burhanettin Duran, Kemal İnat ve Mesut Özcan, 1. Baskı, SETA Yayınları, Ankara, 2011, 67-136.
- İNALCIK**, Halil; **Türk İdare Teşkilatı Tarihi (Ders Notları) 1964-1965 (1964)**, SBF Çoğaltılmış Ders Notları, Ankara, 1965.
- İPŞİRLİ**, Mehmet; “İlmiye”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt 22, İstanbul, 2000, 21-46.
- İPŞİRLİ**, Mehmet; “Müderris”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt 31, İstanbul, 2006, (2006), İstanbul, 31, 248-470.
- İPŞİRLİ**, Mehmet; Osmanlı Devleti’nde Kazaskerlik (XVII. yüzyıla kadar), **Türk Tarih Kurumu Belleten Dergisi**, 61(232), 1997, 597.
- İŞÇİ**, Metin; **Genel Olarak ve Türkiye’de Siyasal Değişme**, 1. Baskı, Der Yayıncılık, İstanbul, 1998.
- İZCİ**, Ferit ve Selim Bozdoğan; “Türk Kamu Yönetiminde Bir Problem Alanı Olarak Bürokrasi-Siyaset İlişkisi”, **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 9, 4(4), 2016, 33-46.
- JAKOBY**, Henry; **Bürokratisierung der Welt**, 1. Edition, Luchterhand, Berlin, 1969).
- JELLINEK**, Georg; **L’Etat Moderne Et Son Droit**, Traduction Française, Traduction Française, Paris, 1913.
- KABASAKAL**, Öner; “Bürokrasi-Siyaset-Toplum İlişkisi Üzerine Bir Deneme”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 28, 3(13), 1997, 413-417.
- KAHRAMAN**, Hasan Bülent; **Türk Siyasetinin Yapısal Analizi-I Kavramlar Kuramlar Kurumlar**, 1. Baskı, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2008.
- KAHRAMAN**, Mehmet; “Hükümet Sistemi Tartışmaları Bağlamında Başkanlık Ya da Yarı Başkanlık Sistemlerinin Türkiye’de Uygulanabilirliği”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 18, 9(18), 2012, 431-457.
- KALAYCIOĞLU**, Ersin; **Çağdaş Siyasal Bilim: Teori, Olgu ve Süreçler**, 1. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1984.
- KALEFA**, Ceren; “Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi ve Kimlik Tartışmaları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 7, 16(1), 2011, 403-417.

- KALKAR**, Ömer Şafak, Aysun YEMEN ÖCAL, “Bir İçerik Analizi: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi”, **Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 1, 1(2), 2020, 1-30.
- KAPANİ**, Münici; **Politika Bilimine Giriş**, 58. Baskı, Serbest Akademi Yayınları, Ankara, 2019.
- KARAGÖL**, Erdal Tanas; **AK Parti Dönemi Türkiye Ekonomisi**, 1. Baskı, SETA Yayınları, Ankara, 2013.
- KARAL**, Enver Ziya; **Osmanlı Tarihi**, Cilt 8, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.
- KARASU**, Mithat Arman; “6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri-Şanlıurfa Örneği”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 23, 15(1), 2013, 1-17.
- KARATEPE**, Şükrü; “Devlet Yönetimi”, **Osmanlı Dünyayı Nasıl Yönetti?** Ed. Erol Özbilgen, 1. Baskı, İz Yayıncılık İstanbul, 1999.
- KARATEPE**, Şükrü ve Hatice Altunok; **Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları-Kamu Politikasının Yeni Aktör ve Süreçleri**, 1. Basım, A Kitap Yayınları, İstanbul, 2019, 33.
- KARATEPE**, Şükrü, Haluk Alkan, Yavuz Atar, Yılmaz Bingöl ve Gonca Bayraktar Durgun, **Sorularla Cumhurbaşkanlığı Sistemi**, <https://www.memursen.org.tr/documents/cumhurbaskanikitap.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- KARAYALÇIN**, Yaşar; **Meritokrasi: Yığınların Aldatılması**, 1. Baskı, Türk Kadınları Kültür Derneği Yayınları, Ankara, 1973.
- KARDAŞ**, Şaban; “Türk Dış Politikasında Eksen Kayması mı?”, **Akademik Ortadoğu**, 16, 5(2), 2011, 19-42.
- KARPAT**, Kemal H; **Türk Demokrasi Tarihi**, 1. Baskı, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1967.
- KARPAT**, Kemal; **Türkiye’de Siyasal Sistemin Evrimi 1876- 1980**, 1. Baskı, İmge Kitapevi, Ankara, 2007.
- KAŞIKÇI**, Osman; “Osmanlı Devleti’nde Vezir-i Azam (Sadrazam)”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 36, 21(2), 2015, 127-134.
- KARTAL**, Nazım ve Yılmaz Demirhan, “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümeti Sistemi ve Yeni Sistemin Kamu Yönetimine Yansımaları”, **Uluslararası Ekonomi, Siyaset ve Yönetim Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Ed. Yılmaz Demirhan, Seyfettin Aslan ve Vedat KOÇAL, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2017, 573-589.
- KAYA**, Yahya Kemal; **Çağdaşlaşma Yolunda Deve Dikenleri**, 1. Baskı, Bilim Yayınları, Ankara, 1994.

- KAYMAL**, Cansu; “Başkanlık Sistemi ve İstikrar Arasındaki İlişki”, **Strategic Public Management Journal**, 7, 3(6), 2017, 150-167.
- KAYNAR**, Reşat; **Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat**, 1. Baskı, TTK Yayınları, Ankara, 1991.
- KAZANCI**, Metin; “Teknokrat Tanımı Üzerine Bir Deneme”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 5(4), 1972, 14-27.
- KAZICI**, Ziya; **İslam Müesseseleri Tarihi**, 1. Baskı, Kayıhan Yayınevi, İstanbul, 1991.
- KAZICI**, Ziya; **İslam Medeniyetleri ve Müesseseleri Tarihi**, 13. Baskı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011.
- KEYMAN**, Fuat; **Türkiye’nin Yeniden İnşası, Modernleşme, Demokratikleşme, Kimlik**, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2013.
- KILIÇ**, Cihan; “Osmanlı İlimiye Teşkilatında Kariyer Sistemi”, **TurkishAcademicResearchReview**, 6, 3(1), 2018, 153-170.
- KIRIŞIK**, Fatih ve Kübra Öztürk, “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle Kamu Yönetiminin Geliştirilmesi”, **Adalet Dergisi**, 3, 65, 2020, 167-200.
- KOÇAK**, Cemil; **Türkiye’de Milli Şef Dönemi (1938-1945) 1. Cilt**, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996.
- KOYUNCU**, Bülke; **“Benim Milletim...”: AK Parti İktidarı, Din ve Ulusal Kimlik**, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.
- KRANE**, Dale ve Gary Marshall; “Democracy and Public Policy”, **Encyclopedia of Public Administration and Public Policy**, Ed. Jack Rabin, CRC Press, New York, 2003.
- KURUN**, İsmail; Reform ve Çıkar: Kamu Tercih Teorisi Perspektifinden Kamu Yönetimi Temel Kanunu Projesi, **Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, 5, 2(2), 2018, 85-98.
- KUZU**, Burhan; **Yürütme Organının Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi ve Güçlendirilmesi Eğilimi**, 1. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987.
- KUZU**, Burhan; “Türkiye İçin Başkanlık Sistemi I”, **Liberal Düşünce**, 26, 1(3), 1996, 13-43.
- KUZU**, Burhan; **Her Yönü ile Başkanlık Sistemi**, 1. Baskı, Babıali Yayınları, İstanbul, 2012.
- KUZU**, Burhan; “Neden Başkanlık Hükümeti”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 9, 51, 2013, 25-51.
- KÜÇÜK**, Adnan; **Anayasa Hukuku Genişletilmiş**, 3. Baskı, Orion Kitabevi, Ankara, 2015.

- KÜÇÜK**, Adnan; “Yeni Anayasa Değişikliği ile Getirilmek İstenen Türkiye’ye Özgü Başkanlık Sistemi: Korkular, Algılar, Beklentiler”, **Liberal Düşünce Dergisi**, 26, 22(85), 2017, 157-189.
- LAMBA**, Mustafa. (2014). Bürokrasinin Siyaset Karşısında Güç Kaybetmesine Yönelik Gelişmeler, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**,13, 5(1), 2014, 40-56.
- LANE**, Jan Erik; **Bureaucracy and Public Choice**, 1. Edition, Sage Publications, London, 1987.
- LANE**, Jan Erik; The Epistemological Foundation of The Public Choice Theory, **Scandinavian Political Studies**, 56, 13(1), 1990, 70-76.
- LAPALAMBORA**, Joseph; **Bureaucracy and Political Development**, 1. Edition, Princeton University Press, New Jersey, 1963.
- LASSWELL**, Harold; **Politics: Who Gets What, When, How**, 1. Edition, Meridian Books, New York, 1958.
- LEWIS**, Bernard; **Modern Türkiye’nin Doğuşu**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1984.
- LIJPHART**, Arend; **Parliamentary Versus Presidential Democracy**, Oxford University Press, New York, 1992.
- LIJPHART**, Arend; “Yeni Demokrasiler İçin Anayasal Tercihler”, **Demokrasinin Küresel Yükselişi**, Ed. Larry Diamond, M. F. Plattner, Yetkin Yayınları, Ankara, 1995, 185-198.
- LIJPHART**, Arend; **Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries**, 1. Edition, Yale University Press, New Haven, 1999.
- LIJPHART**, Arend; **Patterns of Democracy Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries**, 2. Edition, Yale University Press, New Haven&London, 2012.
- LINZ**, Juan; “Presidential or Parlimentary Democracy: Does It Make A Difference?”, **The Failure of Presidential Democracy Comparative Perspectives**, Ed. Juan Linz and Arturo Valenzuela, The John Hopkins University Press, Baltimore, 1994, 3-87.
- LOO**, Hans Van Der and Williem Van Reijen; **Modernleşmenin Paradoksları**, 1. Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul, 2003.
- MALBERG**, Raymond Carrede; **Contribution a la Theorie Generale de l’Etat**, 1. Press, Réimpression des éditions, Paris, 1922.
- MANİSALI**, Erol; **Eksen Kayması**, 1. Baskı, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul, 2011.
- MARDİN**, Şerif; **Türk Modernleşmesi**, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991.
- MARDİN**, Şerif; **Jön Türklerin Siyasî Fikirleri**, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996.

- MARINI**, Frank; *Leaders in the Field: Dwight Waldo*, **Public Administration Review**, 75, 53(5), 1993, 409-418.
- MARX**, Fritz Morstein; “The Higher Civil Service as an Action Group in Western Political Development”, **Bureaucracy and Political Development**, Ed. Joseph La Palombara, Princeton University Press, New Jersey, 1963.
- MEIER**, Julia; **Politics and Bureaucracy**, 1. Edition, Brooks/Cole Publishing Company, California, 1993.
- MERCİMEK**, Şehriban; “Bürokratik Vesayet Anlayışına Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin Etkisi”, **Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi**, 5, 2(2), 2018, 131-149.
- MERİKOSKI**, Veli; “İdarenin Siyasileşmesi”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 4, 1971, 159-185.
- MERT**, Alican; Osmanlı İmparatorluğu’nda Defterdarlık ve Günümüz Yansımaları, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12, 11(1), 2020, 194-212.
- MILL**, John Stuart; **Demokratik Yönetim Üzerine Düşünceler**, 1. Baskı, Pinhan Yayıncılık, 2017.
- MILL**, John Stuart; **Hürriyet**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1997.
- MILL**, John Stuart; **Hürriyet Üstüne**, 4. Baskı, Liberte Yayınları, Ankara, 2014.
- MİSES**, Ludvig Von; **Bürokrasi**, 1. Baskı, Türkiye Ekonomisi Kurumu Yayınları, İstanbul, 1947.
- MONTESQUIEU**; **Kanunların Ruhü Üzerine**, 1. Baskı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1963.
- MOUZELIS**, Nicos P; **Organization and Bureaucracy: An Analysis of Modern Theories**, 1. Edition, Aldine Pub. Co, Chicago, 1968.
- MUMCU**, Ahmet; **Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi**, 1. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1996.
- MUTLU**, Azer Ebru; “Hukuki Statüsü ve İdari Teşkilattaki Yeriyle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanı Yardımcıları”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12, 10(1), 2019, 119-132.
- NACAĞ**, Osman; “Parlamenter ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemlerinden Hareketle Bakan ve Bakanlıkların Karşılaştırmalı Analizi”, **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, 9, 18(Mart), 2020, 138-157.
- NAIDU**, Prabhakar; **Public Administration: Concepts and Theories**, I. Edition, New Age International Private Limited, New Delhi, 1996.
- NEZİROĞLU** İrfan ve Tuncer Yılmaz; **Koalisyon Hükümetleri, Koalisyon Protokolleri, Hükümet Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri**,

- Cilt 3, 1. Baskı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, TBMM Basımevi, Ankara, 2015.
- NEZİROĞLU**, İrfan ve Tuncer YILMAZ; Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukümetler/hukümetler_cilt_10.pdf, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- ODABAŞ**, Hüseyin; “Kurumsal İletişim Açısından Yazışmalar ve Ülkemizde Yazışmaların Durumu”, **21.Yüzyıla Giderken Enformasyon Olgusu Sempozyum Bildirileri**, Türk Kütüphaneciler Derneği, Ankara, 2001.
- OĞUZLU**, Tarık; “Liberalizm”, **Uluslararası İlişkilere Giriş**, Ed. Şaban Kardeş ve Ali Balcı, 1. Baskı, Küre Yayınları, Ankara, 2014, 97-109.
- OKÇU**, Murat, Mehmet Aktel ve Uysal Kerman; “İki Süreci Anlamak: Kamu Yönetiminde Küreselleşme ve Avrupalılaşıma”, **Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi** Ed. Abdullah Yılmaz ve Yavuz Bozkurt, 1. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007, 43- 67.
- OKÇU**, Murat, Hüseyin Özgür, Nilüfer Negiz, Pınar Savaş Yavuzçehre; 6360 Sayılı Kanun Sonrası Yerel Hizmetlerin Sunumunda Etkinlik, **Kamu Yönetiminde Değişimin Yönü ve Etkileri**, Ed. M. Akif Çukurçayır, Hacer Tuğba Eroğlu, Hayriye Sağır ve Mücahit Navruz, KAYFOR 13, Konya, 2015, 1508- 1527.
- OKTAY**, Cemil; **Yükselen İstемler Karşısında Türk Siyasal Sistemi ve Kamu Bürokrasisi**, 1. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1983.
- ONAR**, Erdal; **Türkiye’nin Başkanlık veya Yarı Başkanlık Sistemine Geçmesi Düşünölmeli midir?**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2005.
- ORTAYLI**, İlber; **Gelenekten Geleceğe**, Ufuk Yayınları, İstanbul, 2001.
- ORTAYLI**, İlber; **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, 46. Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2017.
- O’TOOLE**, Laurence; “Dwight Waldo”, **Public Administration: History and Theory in Contemporary Perspective**, Ed. Joseph. A. Uveges, Marcel Dekker Inc, New York, 1982.
- ÖRSELLİ**, Erhan, Veysel Babahanoğlu ve Zekeriya Bilici, “Kamu Politikalarında Yeni Aktörler: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Ofisleri”, **TurkishStudiesEconomics, Finance andPolitics**, 16, 13(30), 2018, 303-318.
- ÖNDER**, Murat; “Üst Düzey Yöneticilerin Yetiştirilmesi ve Geliştirilmesi: Bazı Ülkelerde ve Türkiye’de Durum”, **Türk İdare Dergisi**, 94, 67(409), 1995, 133-157.
- ÖNDER**, Özgür; Gerontokrasi: Yaşlılar Yönetimi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 36, 2013, 271-281.

- ÖNİŞ**, Ziya; “Türkiye-EU Relations: Beyond The Current Stalemate”, **Insight Türkiye**, 23, 10(4), 2008, 37-41.
- ÖNİŞ**, Ziya; “Multiple Faces of the New Turkish Foreign Policy: Underlying Dynamics and a Critique”, **Insight Türkiye**, 23, 13(1), 2011, 47-65.
- ÖZBUDUN**, Ergun; “Türkiye’de Devlet Seçkinleri ve Demokratik Siyasal Kültür”. **Türkiye’de Demokratik Siyasal Kültür**, Ed. Ergun Özbudun, Ersin Kalaycıoğlu, Levent Köker, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1995, 16-30.
- ÖZBUDUN**, Ergun; Türkiye’de Devlet Seçkinleri ve Demokratik Siyasal Kültür. **Türk Anayasa Hukuku**, 19. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- ÖZBUDUN**, Ergun; **Contemporary Turkish Politics: Challenges to Democratic Consolidation**, I. Edition, Lynne Rienner Publishers, Colorado, 2000.
- ÖZBUDUN**, Ergun, **Hükümet Sistemi Tartışmaları**, <http://www.birarada.org/tr/22645/Prof-Dr-Ergun-Ozbudun-Huk-metSistemi-Tartismalari>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- ÖZCAN**, Azmi; **Pan-İslamizm, Osmanlı Devleti, Hindistan Müslümanları ve İngiltere**, TDV Araştırma Merkezi, İstanbul, 1992.
- ÖZCAN**, Lütfi ve Fatma Yurttaş; “Kent Konseyleri Müzakereci Demokrasinin Uygulama Alanı Olarak Düşünülebilir mi?”, Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar, **Kaysem IV Bildiriler Kitabı**, Ed. Bekir Parlak, 1. Baskı, Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Bursa, 2010, 149- 162.
- ÖZDAĞ**, Selçuk; “Yerli, Milli Sivil ve Demokratik Bir Hükümet Modeli Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 28, 94, 2017, 1-18.
- ÖZDEMİRKOL**, Mahmut; “Türkiye’nin Bürokratik Yapısı Üzerine Bir İnceleme”, **15 Temmuz Darbe Girişimi ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı**, 2017, 438-455.
- ÖZEL**, Mehmet; “Devletin İşlevsel Dönüşümü ve Genel Kamu Yönetimi Üzerine Etkileri”, **Devletin Dönüşümü ve Yeni Dönem Kamu Yönetimi**, Ed. Mehmet Özel ve Veysel Eren, 1. Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya, 2008, 130- 174.
- ÖZEN**, Pınar; **Bölge Kalkınma Ajansları**, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271245092r8246.Bolgesel_Kalkinma_Ajanslari.pdf, 2005, (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- ÖZER**, Nazan; **Küreselleşme ve Bürokratik Seçkinler**, 1. Baskı, Lotus Yayınevi, Ankara, 2006.
- ÖZER**, Mehmet. Fatih; **Osmanlı İlimiye Teşkilatı Araştırmalarında Kullanılabilecek Temel Kaynaklar**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler

- Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri (Din Eğitimi) Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014.
- ÖZER**, Mehmet Akif, Murat Akçakaya, Hasan Yaylı ve Nazlı Batmaz; **Kamu Yönetimi Klasik (Yapı ve Süreçler)**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- ÖZER**, Attila; **Batı Demokrasilerinde ve Türkiye’de Hükümetin Kuruluş Yöntemleri**, 1. Baskı, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Yayınevi, Ankara, 1981.
- ÖZLEM**, Doğan; **Max Weber’de Bilim ve Sosyoloji**, 1. Baskı, Ara Yayıncılık, İstanbul, 1990.
- ÖZKAN**, Ela; 19. Yüzyılda Mekteb-i Mülkiye Mezunlarının Devlet Kademelerinde İstihdam Edilmeleri Üzerine Örnekler, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 35, 30(2), 2020, 427-442.
- ÖZSEMERÇİ**, Kemal; “Türk Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Yozlaşmanın Kültürel Altyapısı”, **Sayıştay Dergisi**, 16(58), Ankara, 2005, 3-20.
- ÖZSOY BOYUNSUZ**, Şule; **Başkanlı Parlamenter Sistem-Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçildiği Parlamenter Hükümet Modeli ve Türkiye İçin Tavsiye Edilebilirliği**, 2. Baskı, Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- ÖZTAŞ**, Nail; **Yönetim Örgüt ve Yönetim Kuramları**, 3. Baskı, Otorite Yayınları, Ankara, 2015.
- ÖZTEKİN**, Ali; **Siyaset Bilimine Giriş**, 11. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2000.
- ÖZTUNA**, Yılmaz; **Tanzimat Paşaları Ali ve Fuad Paşalar**, 1. Baskı, Ötüken Neşriyat A.Ş, İstanbul, 2006.
- ÖZTÜRK**, Osman Metin; **Ordu ve Politika**, 1. Baskı, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1993.
- ÖZTÜRK**, Namık Kemal; **Cumhurbaşkanı ve Parlamenter Sistem**, 1. Baskı, Atilla Kitabevi, Ankara, 1999.
- ÖZTÜRK**, Namık Kemal; **Bürokrasinin Gücü ve Siyaset**, 1. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2003.
- ÖZTÜRK**, Namık Kemal; **Bürokrasi-Siyaset İlişkisi**, 1. Baskı, Muğla İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Muğla, 2004.
- ÖZTÜRK**, Namık Kemal; **Bürokrasi-Siyaset İlişkileri ve Türkiye**, 1. Baskı, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2017.
- ÖZTÜRK**, Namık Kemal; “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Temel Dinamikleri”, **ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi**, 8, 6(15), 2019, 69-87.
- PAKALIN**, Mehmet Zeki; **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 1. Baskı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

- PAMİR**, Aybars; “Kaptan Paşa ve Hukukî Statüsü”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 79, 53(3), 2004, 39-60.
- PAMİR**, Aybars; “Nişancı ve Hukukî Statüsü”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 79, 59(4), 2010, 691-710.
- PETERS**, B. Guy; **The Politics of Bureaucracy**, Fifth Edition, Routledge, London and New York, 2001.
- PETERS**, B. Guy; “Bureaucracy and Democracy”, **Public Organization Review**, 21, 10(3), 2010, 209-222.
- PONTIER**, Jean Mary; “La Republique”, **Recueil Dalloz Revues**, 31, Cahier, Chronique, XLVIII, 1992.
- REYHAN**, Cenk; “Osmanlı Devleti’nde Siyasal İktidar ve İlmiye”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 32(3), 1999, 1-12.
- RIGGS**, Fred W; “Presidentialism Versus Parliamentarism: Implications for Representativeness and Legitimacy”, **International Political Science Review**, 42, 18(3), 1997, 253-278.
- ROUSSEAU**, Jean Jacques; **Toplum Sözleşmesi**, 1. Baskı, Adam Yayınları, İstanbul, 1982.
- RUKANCI**, Fatih; “Devlet Arşivlerinde Tanıtım ve Eğitim Faaliyetleri”, **Hazine-i Evrak Arşiv ve Tarih Araştırmaları Dergisi**, 3, 1(1-2), 2019, 2-14.
- SAN**, Coşkun; **Max Weber’de Hukukun ve Meşru Otoritenin Sosyolojik Analizi**, 1. Baskı, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Ankara, 1971.
- SANAL**, Recep; “Tarihi Gelişimi İçerisinde Türk Anayasalarında Genel Yönetimin Taşra Örgütüne İlişkin Düzenlemeler ve Yönetim Deseniindeki Değişmeler”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, 34, 6(22), 1998, 173-200.
- SARAN**, Ulvi, “15 Temmuz Darbe Girişimi ve Alınacak Dersler”, **Star Gazetesi**, 2016.
- SARTORI**, Giovanni; **Karşılaştırmalı Anayasa Mühendisliği**, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1997.
- SAYAN KOYTAK**, Ayşe Hilal; “Türkiye’de Sosyal Yardım ve Sosyal Politikadaki Dönüşüm: AK Parti Modeli”, **HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, 10, 3(5), 2014, 71-89.
- SAYGILIOĞLU**, Nevzat ve Selçuk Arı; **Etkin Devlet, Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi**, 1. Baskı, Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2002.
- SCHUMPETER**, Joseph A; **Capitalism, Socialism and Democracy**, 1. Edition, Routledge, New York, 1994.

- SENCER**, Muzaffer; “Tanzimat’a kadar Osmanlı Yönetim Sistemi”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 17(2), 1984a, 21-44.
- SENCER**, Muzaffer; “Osmanlı İmparatorluğu’nda Tanzimat Sonrası Siyasal ve Yönetimsel Gelişmeler”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 17(3), 1984b, 46-71.
- SENCER**, Muzaffer; **Türkiye’nin Yönetim Yapısı**, 1. Baskı, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1986.
- SEVİL**, Muharrem; **Türkiye’de Modernleşme ve Modernleştiriciler**, 1. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara, 2005.
- SEYİTDANLIOĞLU**, Mehmet Veli; “Divan-ı Hümayundan Meclis-i Mebusuna Osmanlı İmparatorluğu’nda Yasama”, **Tanzimat Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu**, Ed. Halil İnalçık ve Mehmet Seyitdanlıoğlu, 1. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2006, 17-23.
- SEZER**, Yasin; **Kamu Hizmetine Girme Hakkı**, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006.
- SHAW**, Stanford. J. and Ezel Kural Shaw; **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, E Yayınları, Cilt (2), İstanbul, 1983.
- SIAROFF**, Alan; **Varieties of Parliamentarianism in the Advanced Industrial Democracies**, 1. Edition, Sage Publications Ltd., London, 2003.
- SOBACI**, Mehmet Zahit, “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Türkiye’de Bürokrasinin Dönüşümü”, **Yeni Türkiye Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Özel Sayısı**, 28, 94, 2017, 542-549.
- SOBACI**, Zahit, Nebi MİŞ ve Özer KÖSEOĞLU, “Türkiye’nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı”, <https://setav.org/assets/uploads/2018/06/206-t%C3%BCrkiyenin-Yeni-Y%C3%B6netim-Modeli.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- SOYSAL**, Mümtaz ve Fazıl Sağlam; “Türkiye’de Anayasalar”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, 1. Baskı, Cilt1, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, 18-54.
- SÖNMEZ**, Fikret; **Kamu Personeli Yönetimi**, 1. Baskı, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1977.
- SÖZEN**, Süleyman, “Türkiye’de Demokratikleşme ve Kamu Yönetimi Reformu: Son On Yıla Genel Bir Bakış”, **Türk İdare Dergisi**, 94, 473, 2011, 133-148.
- SUĞUR**, Serap; “Bir Yasal-Ussal Örgütlenme Biçimi Olarak Bürokrasi”, **Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 7, 1(2), 2000, 339-357.
- SÜREK**, Kâmil Tekin; **Başkanlık Sistemi Ne Getiriyor?**, <https://www.evrensel.net/baskanlik-sistemi/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- ŞAHİN**, Eyüp; “Platon ve Farabi’de Aristokrasi”, **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 70, 51(1), 2010, 111-130.

- ŞAYLAN**, Gencay; **Türkiye’de Kapitalizm, Bürokrasi ve Siyasal İdeoloji**, 1. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1974.
- ŞAYLAN**, Gencay; **Cumhuriyet Bürokrasisi, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, 1. Baskı, Cilt: 2, İletişim Yayınları, İstanbul, 1984.
- ŞENGÜL**, Ramazan ve Ekrem Yazkan; “Yönetişim Modeli Olarak Kalkınma Ajansları”, **Küresel Etkiler ve Yerel Esintiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi**, Ed. Abdullah Yılmaz ve Yavuz Bozkurt, 1. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007, 157- 172.
- ŞİMŞEK**, Şerif; **Yönetim ve Organizasyon Ders Notları**, 1. Baskı, Eğitim Yayınevi, Konya, 1994.
- TAĞMA**, Korkmaz; **Siyasi Sistemler, Yönetim Modelleri ve Türkiye**, 1. Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.
- TANİLLİ**, Server; **Devlet ve Demokrasi**, 8. Baskı, Adam Yayınları, İstanbul,1996.
- TANÖR**, Bülent; **Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri 1789-1980**, 1. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2008.
- TANÖR**, Bülent ve Necmi Yüzbaşıoğlu; **1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku**, 19. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- TATAR**, Taner; **Siyaset Sosyolojisi**,1. Baskı, Turan Yayıncılık, İstanbul, 1997.
- TATAROĞLU**, Muhittin; **Türkiye’de 12 Eylül 1980 Sonrası Siyasi İktidar-Bürokrasi İlişkileri**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İzmir, 1997.
- TATAROĞLU**, Muhittin, “Parlamenter ve Başkanlık Sistemlerinde Siyasi İktidar ve Bürokrasi İlişkileri ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme”, **Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, 27, 13(1), 2006, 97-119.
- TATAROĞLU**, Muhittin; “Cumhuriyet Döneminde Bürokrasinin Rolü”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 4(4), 1998.
- TEKELİ**, Şirin; **David Easton’un Siyaset Teorisine Katkısı Üzerine Bir İnceleme**, 1 Baskı, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 1976.
- TELATAR**, Gökhan; “AK Parti’nin Düzen Kurucu Dış Politika Söylemi ve Ortadoğu”, **Alternatif Politika**, 13, 7(3), 2015, 490-523.
- TEZİÇ**, Erdoğan; **Anayasa Hukuku**, 11. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007.
- TOFFLER**, Alvin; **Şok/Gelecek Korkusu**, 3. Baskı, Altın Kitaplar, İstanbul, 1981.
- TOLAN**, Barlas; **Toplum Bilimlerine Giriş**, 1. Baskı, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1985.
- TORTOP**, Nuri, Eyüp G. İsbir, Mehmet Akif Özer, Aykaç Burhan ve Hüseyin Yayan; **Yönetim Bilimi**, 1. Baskı, Yargı Yayınları, Ankara, 1993.

- TOSUN**, Gülgün Erdoğan ve Tanju Tosun; **Türkiye'nin Siyasal İstikrar Arayışı Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri**, 1. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, 1999.
- TUNAYA**, Tarık Zafer; **Türkiye'de Siyasi Partiler**, 1. Baskı, Arba Yayınları, İstanbul, 1952.
- TUNÇ**, Ahmet ve Ali Atılğan; Paralel Devlet Yapılanmasının (PDY) Kamu Kurumlarına Sirayeti ve Bürokratik Vesayet Darbesi, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 15, 79, 2018, 95.
- TUNÇAY**, Mete, Cemil Koçak, Hikmet Özdemir, Korkut Boratav, Selahattin Hilav, Murat Katoğlu ve Ayla Ödekan; **Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908-1980**, Cem Yayınevi, İstanbul, 2008.
- TUNÇKAŞIK**, Halit; "Parlamentar Sistem: Teori, Pratik ve Tartışmalar", **Karşılaştırmalı Hükümet Sistemleri: Parlamentar Sistem**, 2. Baskı, Ed. Semra GÖKÇİMEN, TBMM Basımevi, Ankara, 2015, 1-35.
- TURAN**, A. Menaf; "Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi", **Social Sciences Research Journal**, 17, 7(3), 2018, 42-91.
- TURHAN**, Mehmet; **Hükümet Sistemleri**, 1. Baskı, Gündoğan Yayınları, Ankara 1993.
- TURHAN**, Mehmet; **Hükümet Sistemleri ve 1982 Anayasası**, 1. Baskı, Dicle Üniversitesi Basımevi, Diyarbakır, 1989.
- TUTUM**, Cahit; "Türk İdaresinde Politik Nitelikte Yüksek Kademe Yöneticilik Mevkileri İhdas Edilmeli midir?", **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 1(3-4), 1968, 171-172.
- TUTUM**, Cahit; "Yönetimin Siyasallaşması ve Partizanlık", **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 9(4), 1976, 9-32.
- TÜRKDOĞAN**, Orhan; **İslam Ekonomik Sistemi ve Weber'ci Görüşler**, 1. Baskı, Turan Yayınları, İstanbul, 1996.
- UĞUR**, Ahmet Atilla; **Politik Süreç Bürokrasi ve Kamu Açıkları İlişkisi, Türkiye Örneği 1983- 1999**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1999.
- UĞUR**, Mehmet ve Dilek Yankaya; "Policy Entrepreneurship, Policy Opportunism and EU Conditionality: The AKP and TUSIAD Experience in Türkiye", **Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions**, 23, 21(4), 2008, 581-602.
- ULUŞAHİN**, Nur; **Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi**, 1. Baskı, Yetki Yayınları, Ankara, 1999.
- URHAN**, Vahide Feyza; "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", **Sayıştay Dergisi**, 41, 70, 2008, 85- 102.

- UZUN**, Ertuğrul; **Adalet Meslek Etiği**, 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2014.
- UZUNÇARŞILI**, İsmail Hakkı; **Osmanlı Tarihi Cilt: I- IV, XIII**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul, 2003.
- UZUNÇARŞILI**, İsmail Hakkı; **Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı**, 1. Baskı, TTK Basımevi, Ankara, 1965.
- ÜLGER**, İrfan Kaya; **Türk Liderlerin Avrupa Birliği Vizyonu**, 1. Baskı, Sinemis Yayınları, Ankara, 2003.
- ÜLKER**, Halil; “Siyasi İktidar Bürokrasi İlişkisi”, **Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri Kitabı**, 1. Baskı, Cilt 2, TODAİE Yayını, Ankara: 1995.
- ÜNAY**, Sadık; Düzenleyici Devletten Kapsamlı Kalkınmaya, AK Parti Dönemi Türkiye Ekonomisi, **Kuruluşundan Bugüne AK Parti**, Ed. Nurullah Gür, Sadık Ünay ve Şerif Dilek, 9-17, <https://setav.org/assets/uploads/2018/08/Ekonomi-websunus%CC%A7.pdf>, Erişim Tarihi: 18.04.2022.
- ÜSTÜN**, Gül; “Cumhurbaşkanlığı Ofislerinin İdari Teşkilattaki Yeri”, **Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Yürütme Sempozyumu Bildiri Kitabı**, 1. Baskı, Marmara Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2018.
- VERNEY**, DouglasV; “Parliamentary Government and Presidential Government”, **Parliamentary Versus Presidential Government**, Ed. Arend Lijphart, I. Edition, Oxford University Press, Oxford, 1959.
- VIGODA**, Eran; “RethinkingThe Identity of Public Administration: InterdisciplinaryReflections andThoughts on ManagerialReconstruction”, **Public Administration and Management**, 26, 8(1), 2003, 1-22.
- WALDO**, Dwight; “Development of Theory of Democratic Administration”, **The American Political Science Review**, 116, 46(1), 1952, 81-103.
- WALDO**, Dwight; **The Enterprise of Public Administration**, I. Edition, Chandler&Sharp Pub, Virginia, 1980.
- WALDO**, Dwight; **The Administrative State: A Study of The Political Theory of American Public Administration**, Second Edition, Holmes&Meier, New York, 1984.
- WEBER**, Max; **Sosyoloji Yazıları**, 1. Baskı, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1986.
- WILSON**, Woodrow; **İdarenin İncelenmesi**, 1. Baskı, Türk Siyasi İlimler Deneği Yayını, İstanbul, 1961.
- WINTROBE**, Ron; “Modern BureaucraticTheory, **Perspectives on PublicChoice**”: **A Handbook**, Ed. Dennis C. Mueller, I. Edition, Cambridge University Press, Cambridge, 1997, 429-455.

- YALÇIN**, Lütfü; **Bürokratik Kolektivizm ve Kamu Yönetimi**, <https://ayrintidergi.com.tr/burokratik-kolektivizm-ve-kamu-yonetimi/>, 2019, (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- YALÇINDAĞ**, Selçuk; “Kamu Yönetimi Sistemimizin Tarihsel Evrimi Üzerine Notlar”, **Amme İdaresi Dergisi**, 54, 3(2), 1970, 20-57.
- YALÇINDAĞ**, Selçuk; **Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler**, Halkla İlişkiler Sempozyumu, TODAİE Yayınları, Ankara, 1987.
- YAVUZ**, Haluk; **Siyasal Sistem Arayışları ve Yürütmenin Güçlendirilmesi**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2000.
- YAVUZ**, Mehmet; “Osmanlı-Türk Devleti’nde Bürokrasi Kurumunun Rolü: Heper ve Küçükömer Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz Denemesi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 23, 53, 2017, 194-208.
- YAVUZ**, Bülent; **Parlamenter Hükümet Sisteminde ve 1982 Anayasasında Başbakan**, 1. Baskı, Asil Yayınları, Ankara, 2008.
- YAYLA**, Atilla; **Bürokratik Vesayet Sistemi Bitti mi?**<https://www.yenisafak.com/yazarlar/atilla-yayla/burokratik-vesayet-sistemi-bitti-mi-55024>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- YAYLA**, Atilla; **Siyaset Teorisine Giriş**, 1. Baskı, Liberte Yayınları, Ankara, 2002.
- YAYLA**, Atilla; “15 Temmuz Direnişi ve Türkiye Demokrasisi”, **Liberal Düşünce Dergisi**, 21, 83, 2016, 5-49.
- YAZICI**, Serap; **Türkiye’de Askeri Müdahalelerin Anayasal Etkileri**, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1997.
- YAZICI**, Serap; **Başkanlık ve Yarı-Başkanlık Sistemleri**, 4. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2002.
- YEDİYILDIZ**, Bahaeddin; “Osmanlı Toplumu”, **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti**, Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, 1. Baskı, İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Yayını, İstanbul, 1994, 441-510.
- Yeni Yönetim Sisteminin İlk Haftasında Türkiye’de Neler Değişti?; <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-44849124>, 2018, (Erişim Tarihi: 24.11.2022).
- YETKİN**, Çetin; **Türkiye’de Tek Parti Yönetimi (1930-1945)**, 1. Baskı, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1983.
- YILDIRIM**, Murat; “Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, 23, 6(2), 2009, 380-397.
- YILDIRIM**, Mutlu; “Kamu Yönetiminin Kadim Paradoksu: Nepotizm ve Meritokrasi”, **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 9,11(2), 2013, 353-380.

- YILDIRIM**, Turan; “Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 1986, 23(2), 2017, 13-28.
- YILDIZ**, Abdulkadir; “Amerika Birleşik Devletleri’nde Başkan Yardımcısı ile Türkiye’de Cumhurbaşkanı Yardımcısının Karşılaştırılması”, **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1997, Cilt XIII (1), 2018, 509-534.
- YILDIZ**, Âdem ve Âdem Yıldırım; **Türkiye’nin Parlamenter Sisteminde Hükümet**, 1. Baskı, Murat Kitapevi, Ankara, 2012.
- YILMAZ**, Abdullah ve Raci Kılavuz; “Türk Kamu Bürokrasisinin İşlem Sorunları Üzerine Notlar”, **C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 22, 3(2), 2002, 17-31.
- YILMAZ**, Nihat ve Kadir Doğan; Tek Parti İktidarı Döneminde (1923-1946) Bürokrasi ve Siyaset İlişkisinin Weberyan Değerlendirmesi, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 45, 27(3), 2013, 263-284.
- YURDAKUL**, İlhami; **Osmanlı Merkez İlmiye Teşkilatında Reform**, 1. Baskı, İletişim Yayıncılık, İstanbul, 2008.
- YÜCEL**, Bülent; **Parlamenter Hükümet Sisteminin Rasyonelleştirilmesi ve Türkiye Örneği**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.
- YÜKSEL**, Cüneyt; “Türkiye’nin Gelecek Siyasi Sistem Tercihi, Rasyonelleştirilmiş Parlamenterizm, Yarı-Başkanlık ve Başkanlık Sistemleri”, **Yasama Dergisi**, 2006, 25, 2013, 38-70.
- YÜZBAŞIOĞLU**, Necmi; **Anayasa Hukukunun Temel Metinleri**, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2009.
- YÜZBAŞIOĞLU**, Necmi ve Bülent TANÖR; **1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku**, 17. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2018.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, **Fuat Oktay Cumhurbaşkanı Yardımcısı**, <https://www.tccb.gov.tr/kabine/cumhurbaskani-yardimcisi>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).
- ZURCHER**, Erik Jan; **Modernleşen Türkiye’nin Tarihi**, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.
- ZURCHER**, Erik Jan; **Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Siyasal Muhalefet Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (1924–1925)**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2003.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, **Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Külliyyatı Cilt I**, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/Publications/CUMHURBA%5%9EKANLI%C4%9EI%20KARARNAMELER%C4%B0%20K%C3%9CLL%C4%B0YATI/CUMHURBA%5%9EKANLI%C4%9EI%20KARARNAMELER>

%C4%B0%20K%C3%9CLL%C4%B0YATI%20C%C4%B0LT%20I.pdf, (Erişim Tarihi 23.03.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, **2020 Yılı Faaliyet Raporu**, <https://www.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Sayfa.aspx?icerik=1030&h=92BE7C48C7C181481EF5CBDAC2DE662069C-D6CC7C5F209D9811C5B34F36A3E72>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, **14 sayılı İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=14&MevzuatTur=19&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, **Kamu Dijital Dönüşüm Lideri**, <https://cbddo.gov.tr/kamu-dijital-donusum-lider/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Sayıştay Başkanlığı Yatırım Ofisi Başkanlığı, **Yatırım Ofisi Başkanlığı Sayıştay Denetim Raporu**, <https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/3496-yatirim-ofisi-baskanligi>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf, (Erişim Tarihi: 14.11.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani-2007-2013.pdf, (Erişim Tarihi: 14.11.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf, (Erişim Tarihi: 16.11.2022).

TBMM Tutanak Dergisi. (23.12.2003), <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c036/tbmm22036035.pdf>, Erişim Tarihi: 23.03.2022.

Hükümet Acil Eylem Planı, <https://docplayer.biz.tr/3890419-T-c-58-hukümet-acil-eylem-planı-aep.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

AK Parti 2007 Genel Seçimleri Seçim Beyannamesi, Tanıtım ve Medya Başkanlığı, <https://www.akparti.org.tr/media/318777/22-temmuz-2007-genel-secimleri-secim-beyannamesi-sayfalar.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

12 Haziran 2011 Genel Seçimleri AK Parti Seçim Beyannamesi, <https://www.akparti.org.tr/media/318778/12-haziran-2011-genel-secimleri-secim-beyannamesi-1.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

Osmanlı Devlet İdaresini Oluşturan Unsurlar Seyfiye, İlmiye, Kalemîye, <https://www.dilimiz.gen.tr/osmanli-devlet-idaresini-olusturan-unsurlar/>, (Erişim tarihi: 20.05.2021).

Reis'ül-küttap Makamı, <https://www.tarihakli.com/reisul-kuttap/>, (Erişim Tarihi: 13.05.2021).

On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Başkanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü (resmigazete.gov.tr), (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, 1921 Teşkilatı Esasiye Kanunu (anayasa.gen.tr), (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

1961 Anayasası, <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/oncelki-anayasalar/1961-anayasasi/>, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

1982 Anayasası, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

YÜKSEK SEÇİM KURULU, 16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Halkoylaması, YSK Kurumsal Web Sayfası, <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2017Referandum/2017HO-Ornek134.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

Adalet ve Kalkınma Partisi Seçim Bildirgesi 2002, https://kurzman.unc.edu/files/2011/06/AKP_2002.pdf, (Erişim Tarihi: 01.04.2022).

Devlet Planlama Teşkilatı, “**Uzun Vadeli Gelişmenin (2001-2023) ve 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın (2001-2005) Temel Amaçları ve Stratejisi**”, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/12/Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf

TBMM, “**AK Parti 2002 Seçim Beyannamesi**”, http://www.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/KUTUPHANEDE%20BULUNAN%20DIJITAL%20KAYNAKLAR/KITAPLAR/SIYASI%20PARTI%20YAYINLARI/200304063%20AK%20PARTI%20SECIM%20BEYANNAMESI%202002/200304063%20AK%20PARTI%20SECIM%20BEYANNAMESI%202002%200000_0000.pdf.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, **2013 Yılı Faaliyet Raporu**, <https://www.aile.gov.tr/Uploads/sgb/uploads/pages/arge-raporlar/2013-yili-faaliyet-raporu.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

58. Hükümet Programı, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/2314/58_hukümet_programi, 2011, (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

59. Hükümet Programı, https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/Reports-TR/Hukümet_Prg/59_hukümet_programi.pdf, (Erişim Tarihi: 21.11.2022).

60. Hükümet Programı, <https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/60-hukümetin-programi/428310>, 2007, Erişim Tarihi: 20.11.2022).

61. **Hükümet Programı**, https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/Reports-TR/Hukümet_Prg/61_hukümet_programi.pdf, (Erişim Tarihi: 22.11.2022).
 62. **Hükümet Programı**, <https://www.memurlar.net/common/news/documents/481857/hprogram.pdf>, 2014, (Erişim Tarihi: 17.11.2022).
 64. **Hükümet Programı**, https://www.aa.com.tr/uploads/TempUserFiles/64.hukümet_programi.pdf, 2015, (Erişim Tarihi: 18.11.2022).
 65. **Hükümet Programı**, https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/Reports-TR/Hukümet_Prg/65_hukümet_programi.pdf, 2016, (Erişim Tarihi: 20.11.2022).
- Bakanlar Kurulu Hakkında Yapılan Güven Oylamasına İlişkin TBMM Kararı**, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/03/20030324.htm#:~:text=59.%20H%C3%BCk%C3%BCmet%2C%20milletimizin%20talebi%20olan,t%C3%BCm%20politikalar%20bu%20do%C4%9Frultuda%20%C5%9Fekillendirilecektir>, (Erişim Tarihi, 18.04.2022).

10-12 Yaş Yüzücülerde Uygulanan 8 Haftalık Pliometrik Antrenmanların Sürat Üzerine Etkilerinin İncelenmesi

Regayip Eroğlu

Doç. Dr. Kerimhan Kaynak

Editör: Doç. Dr. Kenan Koç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

10-12 Yaş Yüzücülerde Uygulanan 8 Haftalık Pliometrik Antrenmanların Sürat Üzerine Etkilerinin İncelenmesi

Regayip Eroğlu • Doç. Dr. Kerimhan Kaynak

Editör: Doç. Dr. Kenan Koç

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-976-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub553>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Eroğlu, R., Kaynak, K., Koç, K. (ed) (2024). *10-12 Yaş Yüzücülerde Uygulanan 8 Haftalık Pliometrik Antrenmanların Sürat Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub553>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hareket ve Antrenman Anabilim Dalında sunulan "10-12 Yaş Yüzücülerde Uygulanan 8 Haftalık Pliometrik Antrenmanların Sürat Üzerine Etkilerinin İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

7. Kaynakça

- Ağlönü, A., & Kıratlı, G. 8 haftalık pliometrik antrenmanın 12-16 yaş kadın hentbolcuların bazı fiziksel uygunluk parametrelerine etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 2015;12(1), 1216-1228.
- Akçınar F. 11-12 yaş çocuklarda pliometrik antrenmanın denge ve futbola özgü beceriler üzerine etkileri, 2014.
- Alpar R. Yüzme ve sutopu antrenmanlarının temelleri Ankara: Yüzme Atlama Sutopu Federasyonu yayınları, 1988;4: 40-41.
- Altay AR. (2004). Yüzme sporu ve katkıları. <http://www.populermedikal.com/2004/01/09/yuzme-sporu-ve-katkilari/>, Erişim tarihi (23.03.2019).
- Apaydın C. 10-13 yaş arası yüzücülerde pliometrik ve kor antrenmanlarının anaerobik ve sprint yüzme performansına etkisi, 2022.
- Arazi H, Asadi A. The effect of aquatic and land plyometric training on strength, sprint, and balance in young basketball players, 2011;3:45-52.
- Arslan, H., & Erail, S. (2023). Yüzücülerin yüzme sporuna başlama nedenleri ve bu spordan beklentilerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi Spor Sağlık ve Efor Dergisi (BESSED)*, 2(3), 218-226.
- Aykurt B. Yüzmenin tıbbi yönden yararları. *Türkiye Yüzme Federasyonu Yüzme Aktüel* 2010; (1)52:55-65.
- Bakır S, Yapıcı A. 9-12 Yaş Erkek Yüzücülerde 8 Haftalık Pliometrik Antrenmanın Sprint Yüzme Performansına Etkisinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2024; 17(3): 375-384.
- Baydemir B, Alp M. The Effects of Specific Trainings Applied to 14 Age Male Soccer Players on Their Balance, Sprint and Technical Skills. *Journal of Education and Training Studies*, 2018;6(11): 27-31.
- Bayrakdar, A., Demirhan, B., & Zorba, E. The effect of calisthenics exercises of performed on stable and unstable ground on body fat percentage and performance in swimmers. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2019;8(3), 2979-2992.

- Bayrakdar, A. Yüzücü çocuklarda stabil ve stabil olmayan zeminlerde yapılan kalistenik egzersizlerin dengeye etkisi. Ankara: Gazi Kitabevi, 2020.
- Bishop DC, Smith RJ, Smith ME, Rigby HE. Effect of plyometric training on swimming block start performance in adolescents. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 2009;23(7): 2137-2143.
- Bompa TO. Dönemleme: antrenman kuramı ve yöntemi. (4. bs.) (çeviri: İlnur Keskin ve A. Burcu Tüner). Ankara: Spor Yayınevi Ve Kitabevi, 2013;144: 307-313.
- Bozdoğan A. Yüzme fizyoloji - mekanik - metod. (2. bs.) İstanbul: İpress Basım ve Yayın, 2003; 3: 224-227, 531.
- Bozdoğan A. Yüzme tarihi hakkında bilmedikleriniz. Türkiye Yüzme Federasyonu Yüzme Aktüel (3), MSG İhtisas Yayıncılık. 2011;6:-47-58.
- Bozdoğan A. Yüzme teknik analizleri ve yöntemi. İstanbul: Görsel Sanatlar Matbacılık-Reklamcılık, 1986; 91:50-53.
- Bozdoğan A. Yüzme. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları. 2006; 7: 49-55.
- Buzdağlı Y, Eyipınar CD, Kalın A, Şıktar E, Savaş A. Pliometrik antrenmanın hız, çeviklik ve sıçrama performansı üzerine etkisi. *Research in Sport Education and Sciences*, 2022;24(4): 106-112.
- Chu DA. Jumping into plyometrics. (2nd ed), Illinois, Human Kinetics Publishers, 1998;6: 1-24.
- Cicioğlu İ. Pliometrik antrenmanın 14-15 yaş grubu basketbolcuların dikey sıçraması ile, bazı fiziksel ve fizyolojik parametreleri üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1995.
- Çelebi Ş. Yüzme antrenmanı yaptırılan 9-13 yaş grubu ilköğretim öğrencilerinde vücut yapısal ve fonksiyonel özelliklerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, 2008.
- Çobanoğlu B, Serarslan MZ, Yüce MS, Koç K. Examination of Various Physical Parameters of Football Referees Officiating in Different Categories. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 2024;8(10) 1516-1522.
- Dünder U. Antrenman teorisi. (9. bs.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015; 6: 152-156.
- Faigenbaum AD, Kraemer WJ, Blimkie CJ, Jeffreys I, Micheli LJ, Nitka M, Rowland, TW. Youth resistance training: updated position statement paper from the national strength and conditioning association. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 2009;23: 60-79.
- Fone L, van den Tillaar R. Effect of different types of strength training on swimming performance in competitive swimmers: a systematic review. *Sports medicine-open*, 2022;8(1): 19-35.

- Gjinovci B, Idrizovic K, Uljevic O, Sekulic D. Plyometric training improves sprinting, jumping and throwing capacities of high level female volleyball players better than skill-based conditioning. *Journal of sports science & medicine*, 2017;16(4): 527-535.
- Güler D. Hentbol Antrenmanlarının 10-12 Yaş Çocuklarda Sürat Ve Anaerobik Güç Gelişimine Etkilerinin Belirlenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2019;21(2): 52-58.
- Güllü A. Güllü E. Genel antrenman bilgisi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, 2001;87: 125-126.
- Gülmez İ. Kara çalışmalarında vücut tipi ve bransa özgü egzersiz seçimi. *Türkiye Yüzme Federasyonu Yüzme Aktüel* 2010; (2):62-63.
- Günay E. Düzenli yapılan yüzme antrenmanlarının çocukların fiziksel ve fizyolojik parametreler üzerine etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008.*
- Günay M, Yüce İA. Futbol antrenmanının bilimsel prensipleri. (3. Bs.) Ankara: Gazi Kitabevi, s. 2008;57-60, 170.
- Günay M. Yüce İA. Futbol antrenmanının bilimsel prensipleri.(2. bs) Ankara: Gazi Kitabevi, s. 2001;6:46-57.
- İşıldak K. Plyometrik Antrenmanların Çabukluk, Dikey Sıçrama ve Durarak Uzun Atlama Performansı Üzerine Etkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 2020;3(1): 36-44. <https://doi.org/10.38021/asbid.727497>
- İnaç, Y., Atan, T., & Ünver, Ş. (2021). Does Rest Period After Warming Up Have an Effect on Swimming Performance?. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 7423-7434. <https://doi.org/10.26466/opus.951294>
- İnan Ş, Saygın Ö. Genç yüzücülerde antropometrik, fizyolojik ve fiziksel özelliklerin müsabaka performansına etkisinin araştırılması. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 2019;5(4): 183-191.
- Kalyon TA. Spor hekimliği sporcu sağlığı ve sporcu sakatlıkları. Ankara: Gata Basımevi, 1990; 6: 126-128.
- Karakurt K. Statik ve dinamik kor antrenmanın yüzme performansı ve motorik beceriler üzerine etkisi (Master's thesis, Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü), 2020.
- Karakuş, M., Çelenk, Ç., Kaya, M., Sucan, S., Turna, B. Çocuklarda 12 haftalık yüzme egzersizinin bazı fiziksel fizyolojik parametrelere etkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 2018;1(1), 50-57.
- Kılıç MN. Futbol takımları altyapı oyuncularına uygulanan pliometrik antrenman programının fiziksel uygunluk düzeylerine etkileri (Erzurumspor Örneği). *Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2008.*

- Kılınc, H., Günay, M., Kaplan, Ş., & Bayrakdar, A. 7-12 yaş arası çocuklarda yüzme egzersizi ve thera-band çalışmalarının dinamik ve statik dengeye etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 2018;15(3), 1443-1452.
- Maglischo EW. *Swimming fastest* (3. Bs.) (Çeviri: Muhlis Yararcan) İstanbul: Ekin Kitap Spor ve Turizm Yayınları 2018;6:509-512.
- Meylan C, Malatesta D. Effects of in-season plyometric training within soccer practice on explosive actions of young players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 2009;23(9): 2605-2613.
- Montgomery J. Chambers M. *Mastering swimming*. Illinois: Human Kinetics, pp. 2008; 43: 125-126.
- Muratlı S. Sevim Y. *Antrenman bilgisi ve testler*. Ankara: Bilim Matbası, s. 1977;4: 6-16.
- Newell N, Cross D, Cowcher P, Bernabei T. *Yüzme teknik, taktik, program*. (Çeviri: Alev Serin) Ankara: Akılçelen Kitapları, 2014;6: 150-159.
- Olaru AA. *Sportif yüzme*. Ankara: Bağırğan Yayın Evi, 1998:11
- Ölçücü B, Erdil G, Karahan AY, Altınkök M, & Kandemir, G. *Pliometrik Antrenmanın Tenisçilerde Omuz İç Ve Dış Rotasyon Kuvvetleri Üzerine Etkisi*.
- Özer DS. Özer MK. *Çocuklarda motor gelişim*. İstanbul: Kazancı Kitap Ticaret, 2000;6: 90-108.
- Özkan D. *Antrenman bilgisi ve sporcu sağlığı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016; 7: 71-77.
- Potdevin FJ, Albery ME, Chevutschi A, Pelayo P, Sidney MC. Effects of a 6-week plyometric training program on performances in pubescent swimmers. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 2011;25(1): 80-86.
- Renkikurt T. *Futbol kondisyon el kitabı*. İstanbul: Futbol federasyonu eğitimi yayınları, 1991;14:60-74.
- Salo D. Riewald SA. *Yüzücüler için kondisyon* (2. bs.) (Çeviri: Muhlis Yararcan). İstanbul: Ekin Kitap Spor ve Turizm Yayınları, 2018;12, 115-128.
- Sarıkabak M, Recep AA, Ayrancı M. (6-7 yaş ilkököl dönemi çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2008;13(2): 406-417.
- Sevim Y. *Antrenman bilgisi*. Ankara: Tutıbay, 1997;12: 29-30.
- Sweetenham B, Atkinson J. *Championship swim training*, Human Kinetics, pp. 2003:171-174.
- Şimşek E, Şirinkan A, Kıyıcı F. *Elit alp disiplini sporcularının hazırlık döneminde yaptıkları çalışmaların aerobik ve anaerobik kapasiteleri üzerine etkilerinin incelenmesi*. *Uluslararası hakemli akademik spor sağlık ve tıp bilimleri dergisi*, 2013; 9 (3): 32-40.

- Taşkıran Y. Antrenman bilgisi. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık, s. 2007;4: 57-78.
- Thomas D. Yüzme adım adım başarı. (3. Bs.) (Çeviri: Muhlis Yararcan) İstanbul: Ekin Kitap Spor ve Turizm Yayınları, 2015: 1.
- Toygarlı H, Özüak Y, Bozdoğan A. Spor ansiklopedisi: yüzme. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Cilt. 2005;5: 206-221.
- Ünver, Ş., & Atan, T. (2021). Does circadian rhythm have an impact on anaerobic performance, recovery and muscle damage? *Chronobiology International*, 38(7), 950–958. <https://doi.org/10.1080/07420528.2021.1899197>
- Whitten P. The complete book of swimming New York: Random House, pp. 1994:101-114.
- Yalçınır M. Süratin mekanik ve fizyolojik özellikleri. Ankara: Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, 1993: 46-48.
- Yıldız, S., Koç, K., Yüce, MS. Determination Of The Hubris Syndrome Levels Of Amateur Football Players–Sample Of Kayseri Province, Turkey. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 2024; 11(1).

Teoriden Uygulamaya Geoteknik Mühendisliği

Editör:

Doç.Dr.Hasan SAVAŞ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Teoriden Uygulamaya Geoteknik Mühendisliği

Editor: Doç. Dr. Hasan SAVAŞ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-0-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub601>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Savaş, H. (ed) (2024). *Teoriden Uygulamaya Geoteknik Mühendisliği*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub601>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Bruce, D. A., & Dreese, T. L. (2010). Specifications for Rock Mass Grouting. In Proceedings of the Association of State Dam Safety Officials Conference on Dam Safety.
- Casagrande A (1961) Control of Seepage through Foundations and Abutments of Dams *Geotechnique* 11:161–182.
- Chai J, Cui W (2012) Optimum thickness of curtain grouting on dam foundation with minimum seepage pressure resultant Structural and Multidisciplinary Optimization. 45:303–308
- Ewert, F. K. (2012). Rock grouting: with emphasis on dam sites. Springer Science & Business Media.
- Federal Energy Regulatory Commission (FERC) (2016) Engineering guidelines for the evaluation of hydropower projects: 3 revised chapter 3—gravity dams. Federal Energy Regulatory Commission, Washington
- Glossop, R. (1960). The invention and development of injection processes. Part I, 1802-1850. *Geotechnique*, Vol. 10(No. 3), 91-100.
- Glossop, R. (1961). The Invention and Development of Injection Processes Part II: 1850–1960. *Geotechnique*, Vol. 11(No. 4), 255-279
- Houlsby AC (1990) Construction and design of cement grouting. John Wiley and Sons, New York
- International Commission on Large Dams (ICOLD) (1993) Bulletin 88: rock foundation for dams. International Commission on Large Dams, Paris
- Littlejohn, G. S. (1992). Report on Session 2: Consolidation Grouting. Paper presented at the Grouting in the ground, London.
- Lombardi, G., Deere, D. (1993). Grouting Design and Control Using the GIN Principle. *International Water Power and Dam Construction*, Vol. 45(No. 6), 15-22.
- Palmström, A., Stille, H. (2014). Rock Engineering, second edition: ICE Publishing
- Rafi, J. Y., Stille, H. (2015). Applicability of Using GIN Method, by Considering Theoretical Approach of Grouting Design. *Geotechnical and Geological Engineering*, Vol. 33, 1431–1448.
- Rands, H. A. (1914). Grouted Cut-Off for the Estacada Dam. Proceedings of the American Society of Civil Engineers, Vol. 40(No. 1), 3-38
- Ruggeri G (2004) Uplift pressures under concrete dams: final report. ICOLD European Club
- Stille, H. (2015). Rock Grouting - Theories and Applications. Stockholm: BeFo-Rock Engineering Research Foundation

- Stille, H., Gustafson, G., Hässler, L. (2012). Application of New Theories and Technology for Grouting of Dams and Foundations on Rock. *Geotechnical and Geological Engineering*, Vol. 30, 603-624
- United States Bureau of Reclamation (USBR) (1976) Design of Gravity Dams—Design Manual for Concrete Gravity Dams. Denver
- Weaver, K. D. (1991). *Dam Foundation Grouting*. New York: American Society of Civil Engineers (ASCE).
- Weaver, K. D., Bruce, D.A. (2007). *Dam Foundation Grouting, Revised and Expanded Edition*. Reston: American Society of Civil Engineers (ASCE).
- Zimmerman, R. W., Bodvarsson, G.S. (1996). Hydraulic Conductivity of Rock Fractures. *Transport in Porous Media*, Vol. 23, 1-30.

Referanslar

- Ambraseys, N. N., Menu, J. M. (1988). "Earthquake-Induced Ground Displacements", *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, vol. 16, pp. 985-1006.
- Andrus, R. D., Stokoe, K. H. (2000). "Liquefaction Resistance of Soils from Shear Wave Velocity", *Journal of Geotechnical and Geoenvironmental Engineering*, vol. 126, no. 11, pp. 1015-1025.
- Bartlett, S.F., Youd, T.L. (1992). "Empirical analysis of horizontal ground displacement caused by liquefaction-induced lateral spreading", *Journal of Geotechnical Engineering, ASCE*, Vol. 118, No. 8, pp. 1175-1194.
- Chopra, A.K. (2001). "Dynamics of Structures: Theory and Applications to Earthquake Engineering", Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey 07632
- Dakoulas, P., Gazetas, G. (1986). "Seismic Shear Strains and Seismic Coefficients in Dams and Embankments", *Soil Dynamics and Earthquake Engineering*, vol. 5, no. 2, pp. 75-83.
- Day, R.W. (2004). "Geotechnical Earthquake Engineering Handbook", Springer, New York.
- Duncan, J. M., Chang, C. Y. (1970). "Nonlinear analysis of stress and strain in soils", *Journal of Soil Mechanics & Foundations Division, ASCE*, Vol. 96, No. SM5, pp. 1629-1653.
- Eurocode 8 (2005). "Design of Structures for Earthquake Resistance – Part 5 (EN 1998-5)", European Committee for Standardization (CEN), Brussels, Belgium.
- Hynes-Griffin, M. E., Franklin, A.G. (1984). "Rationalizing the seismic coefficient method", *Miscellaneous Paper GL-84-13, U.S. Army Corps of Engineers, Waterways Experiment Station, Vicksburg, Mississippi*.
- Idriss, I. M., Boulanger, R.W. (2008). "Soil Liquefaction During Earthquakes", *Earthquake Engineering Research Institute (EERI), Monograph MNO-12*.
- Kramer, S. L. (1996). "Geotechnical Earthquake Engineering", Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ, K. Kayabalı çevirisi(2003).
- Krinitzsky, E. L., Gould, J. P., Edinger, P. H. (1993). "Fundamentals of Earthquake-Resistant Construction". Wiley, New York.
- Marcuson, W. F. (1981). "Moderator's Report for Session on Earth Dams and Stability of Slopes under Dynamic Loads", *Proceedings, International Conference on Recent Advances in Geotechnical Earthquake Engineering and Soil Dynamics, St. Louis, Missouri, Vol. 3*.
- Newmark, N. M. (1965) "Effects of earthquakes on dams and embankments", *Geotechnique*, Vol. 15, No. 2, pp. 139-160.

- Seed, H. B., Martin, G. R. (1966). "The Seismic Coefficient in Earth Dam Design", *Journal of the Soil Mechanics and Foundations Division, ASCE*, vol. 92, no. SM3, pp. 25-58.
- Seed H.B., Whitman R.V., (1970). "Design of earth retaining structures for dynamic loads", *Proceedings of the Specialty Conference on Lateral Stresses in the Ground and Design of Earth Retaining Structures, 1970, 103-147, Ithaca, New York.*
- Seed, H. B., Idriss, I. M. (1971). "Simplified procedure for evaluating soil liquefaction potential", *Journal of Soil Mechanics and Foundations Division, ASCE, Vol. 97, No. SM9, pp. 1249-1273.*
- Seed, H. B., Mori, K., Chan, C. K. (1975). "Influence of Seismic History on the Liquefaction Characteristics of Sands", Report EERC 75-25. Earthquake Engineering Research Center, University of California, Berkeley.
- Seed, H. B. (1979). "Considerations in the Earthquake-Resistant Design of Earth and Rockfill Dams", *Geotechnique, Vol. 29(3), pp. 215-263.*
- Seed, R. B., Harder, L. F. (1990). "SPT-based analysis of cyclic pore pressure generation and undrained residual strength", in J.M. Duncan ed., *Proceedings, H. Bolton Seed Memorial Symposium, University of California, Berkeley, Vol. 2, pp. 351-376.*
- Taniguchi, E., Sasaki, Y. (1986). "Back Analysis of Landslide due to Nagano-ken Seibu Earthquake of September 14, 1984", *Proceedings, XI ISSMFE Conference, Session 7B, San Francisco, California. University of Missouri, Rolla.*
- Terzaghi, K. (1950). "Mechanisms of landslides", *Engineering Geology, Geological Society of America, Volume 1, pp. 83-123.*
- Terzaghi, K., Peck, R. B., Mesri, G. (1996). "Soil Mechanics in Engineering Practice", 3rd Edition, John Wiley and Sons, Inc., New York.
- Wilson, R. C., Keefer, D. K. (1985). "Predicting Areal Limits of Earthquake-Induced Landsliding in Evaluating Earthquake Hazards in the Los Angeles Region", J. I. Ziony, ed. Professional Paper 1360. U.S. Geological Survey, Reston, VA, pp. 317-345.
- Youd, T. L., Idriss, I. M. (2001). "Liquefaction Resistance of Soils: Summary Report from the 2nd International Symposium on Liquefaction Engineering", *Journal of Geotechnical and Geoenvironmental Engineering, ASCE, Vol. 127, No. 10, pp. 815-825.*

Kaynaklar

- Akın, M., Ozvan, A., Akın, K. M., Topal, T., 2013, Evaluation of Liquefaction in Karasu River Floodplain After the October 23, 2011, Van (Turkey) Earthquake, *Natural Hazards*, 69, 1551-1575.
- Akın, M.K., Akın, M., Akkaya, İ., Özvan, A., Üner, S., Selçuk, L., vd., 2015, Mikrobölgeleme Çalışmasına Altlık Oluşturmak Üzere Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Kampüs Zemininin Dinamik Özelliklerinin Belirlenmesi, *Jeoloji Mühendisliği Dergisi* 39, 1-26.
- ASTM D1586-99, 1999, Standart Penetrasyon Testi, ASTM International, West Conshohocken, PA.
- Aydoner, C., Maktav, D., 2013, Settlement Suitability Analysis In Terms of Earthquake, *Journal of Aeronautics and Space Technologies*, 6, 53-62.
- Bayrakçı, E., Pekkan, E., Avdan, U., Güneç, Y., 2013, Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Sondaj Derinliğinin Sıvılaşma Analizine Etkisinin Belirlenmesi (Eskişehir Örneği), *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 2, 50-60.
- Değerliyurt, M., 2014, Settlement Suitability Analysis of Local Ground Characteristics In Iskenderun: A Case Study, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 120, 637-644.
- Hashash, Y. M. A., Musgrove, M. I., Harmon, J. A., Groholski, D. R., Phillips, C. A., 2016, DeepSoil v6.1, User Manual.
- Iswanto, E.R., Yee, E., 2016, Comparison of Equivalent Linear and Non Linear Methods on Ground Response Analysis: Case Study at West Bangka Site, *Jurnal Pengembangan Energi Nuklir*, 18, 23-29.
- İyisan, R., 1996, Zeminlerde Kayma Dalgası Hızı ile Penetrasyon Deney Sonuçları Arasındaki Bağlıntılar, *İnşaat Mühendisleri Odası Teknik Dergi*, 1187-1199.
- Kavurmacı, M., 2017, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) Kullanılarak Sıvılaşma Riskinin Değerlendirilmesi: Aksaray Örneği, *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilim Dergisi*, 23, 303-311.
- Kramer, S.L., 1996, *Geotechnical Earthquake Engineering*, PrenticeHall, Upper Saddle River, New Jersey.
- Kurnaz, T.F., Ramazanoğlu, S., 2014, The Interrogation of Settlement Suitability by Using GIS, A Case Study In Esenler (Istanbul), *Sakarya University Journal of Science*, 18, 171-182.
- Özdağ C., Gönenç T., Akgün M., 2015, Dynamic Amplification Factor Concept of Soil Layers: A Case Study in İzmir (Western Anatolia), *Arabian Journal of Geosciences*, 8, 10093-10104.
- Özkan M.Y., 2017, *Zemin Dinamiğine Giriş*, Nobel Yayın Dağıtım, 316, Ankara.

- Özyazıcıoğlu, M., Dönmezçelik, K., Orhan, S.N., Özkan, M.Y., 2019, Erzincan İli Zemin Büyütme Etkilerine Dayalı Mikrobölgeleme Çalışması, Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler Uygulama ve Araştırma Merkezi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi, 5, 247-256.
- Saita, J., Nakamura, Y. and Sato, T., 2012, Liquefaction Caused by the 2011 off the Pacific Coast of Tohoku Earthquake and the Result of the Prior Microtremor Measurement, 15th World Conference on Earthquake Engineering, Lisboa, Portugal.
- Subaşı, O., Haşal, M., Özaslan, B., İyisan, R., Yamanaka, H., Chimoto, K., (2019), Bir Boyutlu Dinamik Analiz ve Mikrotremor Ölçüm Sonuçlarının Karşılaştırılması, Teknik Dergi, 552, 9459-9481.
- Tunçel, A., Özdağ, Ö.C., Pamuk, E., Akgün, M., 2019, Mikrotremor Verisi Kullanılarak Zeminlerin Dinamik Büyütme Faktörü Değerlerinin Hesaplanması: İzmir (Kuzey) Örneği, Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University, 34, 43-52.
- Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği (TBDY), 2018, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Resmi Gazete, Tarih: 18 Mart 2018, 30364.
- Ulusay, R., 2000, Zemin Sıvılaşması, Mavi Gezegen Popüler Yerbilim Dergisi, 2, 47-54.

İnternet Kaynakları:

- 1) AFAD, 2018, <https://deprem.afad.gov.tr>

Kaynaklar

- Abrahamson, Norman A. 2000. State of the practice of seismic hazard evaluation, Paper presented at the ISRM International Symposium, Melbourne, Australia, November 2000.
- Akkar, S., Azak, T.E., Çan, T., Çeken, U., Demircioğlu, M.B., Duman, T., Ergintav, S., Kadirioglu, F.T., Kalafat, D., Kale, Ö., Kartal, R.F., Kılıç, T., Özalp, S., Şeşetyan, K., Tekin, S., Yakut, A., Yılmaz, M.T., Zülfikar, Ö., 2014. Türkiye Sismik Tehlike Haritasının Güncellenmesi (UDAP – Ç – 13-06). Ankara: Ulusal Deprem Araştırma Programı.
- Boore, D.M., Joyner, W.B. and Fumal, T.E., 1997. Equations for estimating horizontal response spectra and peak acceleration from Western North American earthquakes: A summary of recent work, *Seis. Res. Lett.*, 68, 128-153.
- Bozkurt, E., 2001. Neotectonics of Turkey-a synthesis, *Geodinamica Acta*, 14, 3-30.
- Campbell KW., 1997. Empirical near-source attenuation relationships for horizontal and vertical components of peak ground acceleration, peak ground velocity, and pseudo-absolute acceleration response spectra. *Seismologic Res Lett* ,68.
- Cornell, C.A., 1968. Engineering seismic risk analysis, *Bull. Seis. Soc. Am.*, 58, 1583-1606.
- Emre Ö., v.d. (2018). Active fault database of Turkey. *Bull Earthquake Eng*, (2018-16), 3229–3275.
- Erdik, M., Biro, Y.A., Onur, T., Sesetyan, K. and Birgoren, G., 1999. Assessment of earthquake hazard in Turkey and neighboring regions, *Annali Di Geofisica*, Vol. 42, No. 6, 1125-1138.
- Gardner, J.K. ve Knopoff, L. 1974. Is the sequence of earthquakes in Southern California, with aftershocks removed, Poissonian? *Bulletin of the Seismological Society of America* 64, 1363–1367.
- Gupta, L. D., 2002. The state of the art in seismic hazard analysis. *ISET Journal of Earthquake Technology*, 39, 311–346. Paper No. 428.
- Kadirioglu F.T. ve Kartal R.C., 2016. The new empirical magnitude conversion relations using an improved earthquake catalogue for Turkey and its near vicinity (1900–2012), *Turkish Journal of Earth Sciences (TÜBİTAK)*, 2016(25), 300-310. (doi:10.3906/yer-1511-7)
- Kramer, S.L., 1996. *Geotechnical Earthquake Engineering*, Prentice Hall, New Jersey, 653 p.
- McGuire, R.K., 2001. Deterministic vs. probabilistic earthquake hazards and risks. *Soil Dyn Earthq Eng* 21(5):377–384.

- McGuire, R. K., 2004. Seismic Hazard and Risk Analysis, Earthquake Engineering Research Institute Monograph, MNO-10, CA, 221p.
- MTA, 2011. 25 Temmuz 2011 Marmara Denizi Bilgi Notu, Jeoloji Etütleri Dairesi Yer Dinamikleri Araştırma ve Değerlendirme Koordinatörlüğü Aktif Tektonik Araştırma Birimi, 26 Temmuz.
- Sadigh K, Chang CY, Egan JA, Makdisi F, Youngs RR. 1997. Attenuation relationships for shallow crustal earthquakes based on California strong motion data, *Seismological Research Letters.* ;68: 180–189.
- Schwartz, D. P., and Coppersmith, K. J., 1984. Fault behavior and characteristic earthquakes: examples from the Wasatch and San Andreas fault, *Journal of Geophysical Research*, 89(B7), 5681-5698.
- Seyrek, E., Tosun, H. 2011. Deterministic approach to the seismic hazard of dam sites in Kizilirmak basin, Turkey, *Natural Hazards* 59(2), pp.787-800.
- Seyrek, E., Topcu, S. 2022. Prediction of earthquake-induced crest settlement of embankment dams using gene expression programming. *Geomechanics and Engineering*, 31(6), 637-651.
- Şeşetyan, K., Demircioğlu, M.B., Akinci, A., 2019. Evaluation of the seismic hazard in the Marmara Region (Turkey) based on updated databases, *Geosciences*, 9, 489, 35 p.
- TBDY, 2018, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği.
- Tosun H, Zorluer I, Orhan A, Seyrek E, Savaş H, Türköz M. 2007. Seismic hazard and total risk analyses for large dams in Euphrates basin, Turkey. *Engineering Geology*, 89(1-2):155-170.
- Wells, D.L. and Coppersmith, K.J., 1994. New empirical relationships among magnitude, rupture length, rupture width, rupture area, and surface displacement, *Bulletin of the Seismological Society of America*, Vol. 84, No. 4, 974-1002.

Kaynaklar

- Abdelmonem. A., El-Feky. M.S., Nasr. A.R., Kohail, M., (2019). Performance of high strength concrete containing recycled rubber, *Construction and Building Materials*, 227, <https://doi.org/10.1016/j.conbuildmat.2019.08.041>.
- Al-Neami, M.A., (2018). Stabilization of sandy soil using recycle waste tire chips, *International Journal of GEOMATE*, 15, 48, 175-180, <https://doi.org/10.21660/2018.48.180228>
- Arulrajah. A., Mohammadinia. A., Maghool. F., Horpibulsuk. S., (2019). Tire derived aggregates as a supplementary material with recycled demolition concrete for pavement applications. *Journal of Cleaner Production*, 230, 129-136. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.05.084>.
- ASTM, (1998). *Standard Practice for the Use of Scrap Tires in Civil Engineering Applications*. West Conshohocken. American Society for Testing and Materials, Pennsylvania.
- Azevedo, F., Pacheco-Torgal, F., Jesus, C., Barroso de Aguiar, J.L., Camões, A.F., (2012). Properties and durability of HPC with tyre rubber wastes, *Construction and Building Materials* 34 186-191.
- Cetin. H., Fener. M., Gunaydin. O., (2006). Geotechnical properties of tire-cohesive clayey soil mixtures as a fill material, *Engineering Geology*, 88, 110-120
- Contreras-Marín, E., Anguita-García, M., Alonso-Guzmán, E. M., Jaramillo-Morilla, A., Mascort-Albea, E. J., Romero-Hernández, R., & Soriano-Cuesta, C. (2021). Use of Granulated Rubber Tyre Waste as Lightweight Backfill Material for Retaining Walls. *Applied Sciences*, 11(13), 6159. <https://doi.org/10.3390/app11136159>
- Duda, A., Siwowski, T.W., (2022). Stability and Settlement Analysis of a Lightweight Embankment Filled with Waste Tyre Bales over Soft Ground. *Transp. Infrastruct. Geotech.* 9, 467-491. <https://doi.org/10.1007/s40515-021-00184-5>
- Geçkil, T., Sarici, T. Ok, B., (2022). Model studies on recycled whole rubber tyre reinforced granular fillings on weak soil, *Revista de la Construcción. Journal of Construction*, 21(2), 264-280. <https://doi.org/10.7764/RDLC.21.2.264>
- Gücek, S., Gürer, C., Zlender, B., Taciroğlu, M.V., Korkmaz, B.E., Gürkan, K., Braňcko, T., Macuh, B., Varga, R., Jelušić, P., (2024). Use of Lignin, Waste Tire Rubber, and Waste Glass for Soil Stabilization, *Appl. Sci.* 14, 7532. <https://doi.org/10.3390/app14177532>
- Han. X., Ding. N., Chen. A., Wang. Z., Xu. Y., Feng. L., Ji. Y., Li. K., Jing. J., Sun. S., Zhang. Q., (2024). Experimental study on freeze-thaw failure of concrete incorporating waste tire crumb rubber and analytical evaluation

- of frost resistance, *Construction and Building Materials*, 439, <https://doi.org/10.1016/j.conbuildmat.2024.137356>.
- Holmes. N., Browne. A., Montague. C., (2014). Acoustic properties of concrete panels with crumb rubber as a fine aggregate replacement, *Construction and Building Materials*, 73, 195-204.
- Ho Tsang, H., Lam, N.T.K., Sabegh, S.Y., Sheikh, M.N., Indraratna, B., (2010). Geotechnical Seismic Isolation by Scrap Tire-Soil Mixtures, 5th International Conference on Recent Advances in Geotechnical Earthquake Engineering and Soil Dynamics.
- Huang. J., Yan. K., Wang. M., Shi. K., Li. Y., Zhang. Y., (2024). Performance evaluation of SBS-modified asphalt mixtures incorporating waste tire rubber and HDPE, *Construction and Building Materials*, 430, 136423
- Indraratna, B., Sun Q., Grant. J., (2017). Behaviour of Subballast Reinforced with Used Tyre and potential application in rail tracks, *Transportation Geotechnics*, 12, 26-36. <https://doi.org/10.1016/j.trgeo.2017.08.006>
- Mashiri, M.S., Vinod, J.S., Sheikh, M.N., Tsang, H.-H., (2015). Shear strength and dilatancy behaviour of sand-tyre chip mixtures. *Soils Found.* 55, 517-528.
- Moustafa. A., ElGawady. M.A., (2015). Mechanical properties of high strength concrete with scrap tire rubber, *Construction and Building Materials*, 93, 249-256.
- Oikonomou, N., Mavridou, S., (2009). The use of waste tyre rubber in civil engineering works. *Sustainability of Construction Materials* 9, 213-238.
- Oikonomou, N., Mavridou. S., (2009). Improvement of chloride ion penetration resistance in cement mortars modified with rubber from worn automobile tires, *Cement & Concrete Composites* 31 403-407.
- Onuaguluchi, O., Panesar, D.K., (2014). Hardened properties of concrete mixtures containing pre-coated crumb rubber and silica fume. *Journal of Cleaner Production* 82, 125-131. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.06.068>
- Pacheco-Torgal F, Ding Y, Jalali S. (2012). Properties and durability of concrete containing polymeric wastes (tyre rubber and polyethylene terephthalate bottles): an overview. *Construct Build Mater*,30,714-24.
- Priyadarshree A., Kumar A., Gupta D., Pushkarna P., (2014). *J. Mater. Civ. Eng.* 30(4) 1-9.
- Raj. J.C.J., Suppiah S. (2021). Seismic isolation using scrap tire rubber pads, *Materials Today: Proceedings* 43, 1404-1407.
- Sahajwalla, (2018). Turning waste tyre into 'green steel.'

- Sinkhonde, D., Onchiri, R.O., Oyawa, W.O., Mwero, J.N. (2023). Properties of concrete mixes containing tire rubber and brick powder exposed to sulfuric acid and cured in water: A comparative study. *Heliyon*, 9(6).
- Sofi, A., (2017). Effect of waste tyre rubber on mechanical and durability properties of concrete a review. *Ain Shams Eng. J.* <https://doi.org/10.1016/j.asej.2017.08.007>.
- Sun, S., Han, X., Chen, A., Zhang, Q., Wang, Z., Li, K. (2023). Experimental analysis and evaluation of the compressive strength of rubberized concrete during freeze-thaw cycles. *International Journal of Concrete Structures and Materials*, 17-28. <https://doi.org/10.1186/s40069-023-00592-6>
- Tahamia S.A., Mirhosseinib. A.F., Dessoukya. S., Morkb. H., Kavussic. A., (2019). The use of high content of fine crumb rubber in asphalt mixes using dry process, *Construction and Building Materials*, 222, 643-653.
- Topcu. İ.B., Demir. A., (2007). Durability of Rubberized Mortar and Concrete. *Journal of Materials in Civil Engineering*, 19, 173-178., Doi: 10.1061/(ASCE)0899-1561(2007)19:2(173)
- Topcu. İ.B., Demir. A., (2009). Farklı Çimentolarla Üretilen Lastik Agregalı Harçların Bazı Özellikleri. *Politeknik Dergisi*, 12(3), 201-206., Doi: 10.2339/2009.12.3
- Topçu, S., Seyrek, E., (2022). Evaluation of geotechnical behavior of clay soil with crumb rubber addition, *Journal of Scientific Reports-A*, Number 51, 136-148.
- Xu, Y., Zhuge, Y., Rahman, M.M., Karim, M.R., Hassanli, R., Luo, L., & Freney, M. (2022). Investigation on Civil Engineering Application of Tyre Encased Soil Element: Laboratory Direct Shear Test and Supply Chain Analysis. *Sustainability*, 14(22), 14852. <https://doi.org/10.3390/su142214852>
- Wang, M., Zhang, G., (2023). A low-cost isolator of scrap tire pads in rural construction: Evaluation of the mechanical properties and numerical assessment of the response control effects, *Journal of Building Engineering*, 67. 105996.

Küresel Ekonomi ve İşletmeler: Geleceğin Trendleri

Editörler:

Dr. Safa ACAR

Dr. Süleyman ÇELİK

Dr. Soner KÜNÇ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Küresel Ekonomi ve İşletmeler: Geleceğin Trendleri

Editörler: Dr. Safa ACAR • Dr. Süleyman ÇELİK • Dr. Soner KÜNÇ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-6-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub565>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Acar, S. (ed), Çelik, S. (ed), Künç, S. (ed) (2024). *Küresel Ekonomi ve İşletmeler: Geleceğin Trendleri*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub565>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Ballı, E., Sigeze, Ç., ve Manga, M. (2018). Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: BDT Ülkeleri Örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 773-788.
- Banday, U.J. and Aneja, R. (2020), “Renewable and non-renewable energy consumption, economic growth and carbon emission in BRICS: Evidence from bootstrap panel causality”, *International Journal of Energy Sector Management*, Vol. 14 No. 1
- Cao, H., Khan, M.K., Rehman, A. et al. (2022). Impact of globalization, institutional quality, economic growth, electricity and renewable energy consumption on Carbon Dioxide Emission in OECD countries. *Environ Sci Pollut Res* 29, 24191–24202
- Göy, A. ve Yılanca V. (2023). Ekonomik büyüme, enerji tüketimi, dış ticaret dengesi ve finansal gelişme ilişkisine grafiksel nedensellik testi yaklaşımı. *İstanbul İktisat Dergisi - Istanbul Journal of Economics*, 73(1).
- Gövdere, B., ve Can, M. (2016). Türkiye’de Enerji Tüketimi, Dışa Açıklık, Finansal Gelişme, Sabit Sermaye Yatırımları ve Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Etkisi: Sınır Testi Yaklaşımı. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1)
- Gülmez, A. , Özdilek, E. ve Karakaş, D. N. (2021). Ekonomik Büyüme, Ticari Açıklık ve Enerji Tüketiminin Ekolojik Ayak İzine Etkileri: G7 Ülkeleri İçin Panel Eşbütünleşme Analizi. *Econder International Academic Journal*, 5 (2)
- Gyimah, J., Xilong Y., Mark A.T., Isaac S.H. ve Evans O. M. (2022) Renewable energy consumption and economic growth: New evidence from Ghana, *Energy*, Volume 248
- Han, A. (2022). E7 Ülkelerinde Yenilenebilir Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi*, 18(3).
- Jebli, B., Mehdi ve Ben Youssef, Slim, (2015). “The environmental Kuznets curve, economic growth, renewable and non-renewable energy, and trade in Tunisia,” *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Elsevier, vol. 47(C).
- Kangal E, Sarıgüzel A, Yıldız Koçkaya N (2023) The Relationship Between Energy Consumption and Economic Growth: Panel Cointegration Analysis on Countries Coastal to the Mediterranean, *International Journal of Current Social Science*, 2(2).
- Kavaz, İ. ve Kaya, B. (2023). Türkiye’de Yenilenebilir Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Co2 Emisyonu Arasındaki İlişkinin Analizi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(2).

- Kazanasmaz, E. , Demirel, B. L., Karatepe, S. ve Hızarcı, A. E. (2023). Ekonomik Büyüme, Elektrik Tüketimi ve Karbon Emisyonu İlişkisi: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 6(2).
- Ordu, S. (2022). Enerji Tüketimi, CO2 Salınımı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye İçin ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi*, 4(1).
- Önder, F. ve Ağır, H. (2023). Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Panel Ekonometrik Analizi: BRIC Ülkeleri Örneği. *Turkish Journal of Agricultural and Natural Sciences*, 10(4).
- Rahman M.M. (2021) The dynamic nexus of energy consumption, international trade and economic growth in BRICS and ASEAN countries: A panel causality test. *Energy*, 229.
- Syzdykova, A. (2018). Orta Asya Ülkelerinde Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Veri Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1).
- Şimşek S. A. (2024). Yenilenebilir Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği, Politik Ekonomik Kuram, 8(2).
- Türkmen, S., Tıraş, H. H., ve Ağır, H., (2023). “Enerji Tüketimi - Karbondioksit Emisyonu Ve Ekonomik Büyüme: MINT Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi”. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 9(2).
- Usman, M., Jahanger, A., Makhdum, M. S., Balsalobre-Lorente, D., & Bashir, A. (2021). How do financial development, energy consumption, natural resources, and globalization affect arctic countries’ economic growth and environmental uality? An advanced panel data simulation. *Energy* (241).
- Yanar, R., & Kerimoğlu, G. (2011). Türkiye’de Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Cari Açık İlişkisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(2).
- Yanıktepe B., Parlak TK. ve Kara O. (2021) Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(3).
- Yılmaz, E. ve Cowley, P. P. (2022). Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisine Ekonometrik Yaklaşım. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 14(26), 59-74.
- Yılmaz, M. ve Şen, E. (2018). Türkiye’nin Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. 328-338. 10.26728/ideas.110.

Kaynakça

- Arslan, İ., Bozgeyik, Y., Çelik, S. & Künc, S. (2021, 01 31). AB ortak ulaştırma politikası bağlamında türkiye'nin uyum süreci ve ulaştırma sektörüne genel bir bakış . *Gaziantep Sosyal Bilimler Dergisi (Gaziantep University Journal Of Social Sciences)*, 20(1), 36. 01 2021, 31 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1058773> adresinden alındı
- Balkanlı, A. O. (2002, 07). Küresel Ekonominin Belirleyici Faktörleri Üzerine . (B. F. Emirgil, Dü.) *Uludağ Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 21(1), 18. 07 2002 Tarihinde <https://Acikerisim.Uludag.Edu.Tr/Server/Api/Core/Bitstreams/2f11b63f-6f85-446a-Bd8f-B2c65c2f7a-ce/Content> Adresinden Alındı
- Basık, M. K. (2009). Küresel Ticarete Lojistik Üslerin Önemi Ve Türkiye. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 69-84. https://Www.Mku.Edu.Tr/Files/25_Dosya_1337929965.Pdf Adresinden Alındı
- Dinçel, S. (2016). *Lojistik Yönetimi Ve Girişimcilik* (1 B.). İstanbul, Güngören: Hiperlink Yayınları. 04 2016 Tarihinde https://Books.Google.Com.Tr/Books?hl=Tr&lr=&id=0br9dwaaqbaj&oi=fnd&pg=Pa1&dq=-Lojistik+Faaliyetleri+Nelerdir&ots=Es7g42uwuz&sig=Mh1d4wrmr05bnbpzqiqa40jii&redir_esc=y#v=onepage&q=Lojistik%20faaliyetleri%20nelerdir&f=false Adresinden Alındı
- Emirkadı, H. B. (2019, 06). Küresel Ticarete Lojistik Üslerin Önemi Ve Karadeniz Bölgesi Lojistik Üs Potansiyelinin Swot Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 21(1), 11-12. 09 29, 2019 Tarihinde <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/748165> Adresinden Alındı
- Fidan, B. A. (2020, 06 30). Dünyada Hava Kargo Taşımacılığı Pazarı Ve Türkiye'nin Yeri . *Ekonomi, İşletme Ve Yönetim Dergisi* , 4(1), 30-35.
- Gümüş, S. (2014). Lojistik Sektörünün Türk Ekonomisine Katkıları Ve Bir Araştırma. *Uluslararası İşletme Ve Yönetim Dergisi (Business & Management Studies: An International Journal)*, 1(3), 302-324. 01 30, 2014 Tarihinde Alındı
- Gümüş, Y. (2009). Lojistik Faaliyetlerin Rekabet Stratejileri Ve İşletme Kârı İle Olan İlişkisi. *Lojistik Faaliyetleri Muhasebe Ve Finansman Dergisi*(41), 101-102. 01 01, 2009 Tarihinde <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/426589> Adresinden Alındı
- Gürdal, S. (2006). *Türkiye Lojistik Sektörü Altyapı Analizi*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası . 2006 Tarihinde <https://Www.Scribd.Com/Document/642986990/Turk%C4%B0ye-Loj%C4%B0st%C4%B0k-Sektoru-Altyapı-Anal%C4%B0z%C4%B0-Pdf> Adresinden Alındı

- Hacıbektaşoğlu, B. (2020). *Lojistik Sektörü Ve Lojistik Süreçlerinin Sağladığı Maliyet Ve İş Gücü Avantajları: Tekstil Sektörü Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul, Türkiye: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret Ve Para Yönetimi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. <https://www.proquest.com/docview/2465721588?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=dissertations%20%20theses> Adresinden Alındı
- Hayta, Y. (2016). Küreselleşme Kavramı Ve Bir Süreç Sonucu Olarak Küresel Kentler. *Uluslararası İşletme, Ekonomi Ve Yönetim Perspektifleri Dergisi* (4), 28. 12 01, 2016 Tarihinde <https://ijbemp.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=2db100a4-a7dd-4d2f-bd24-d494a8bc1839makale3.pdf&key=638> Adresinden Alındı
- Kaminsky, F. H. (2007). Logistics Centers To Support Project-Based Production In The Construction Industry., (S. 182). Michigan / Usa. 08 2007 Tarihinde https://www.researchgate.net/publication/239930850_Logistics_Centers_To_Support_Project-Based_Production_In_The_Construction_Industry Adresinden Alındı
- Karagöz, B. (2012). *E – Lojistik Uygulamaları*. Türkiye: Ekin Basım Yayın. 07 2012 Tarihinde Alındı
- Kayabaşı, A. (2007). *İşletmelerin Rekabet Gücünün Geliştirilmesinde Lojistik Faaliyetlerin Performansının Arttırılması: Üretim İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama*. (D. E. Dalı, Dü.) İzmir, Türkiye: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi. 2007 Tarihinde <https://www.proquest.com/docview/2465721588?%20theses&fromopenview=true&pq-origsite=-gscholar&sourcetype=dissertations%20> Adresinden Alındı
- Keskin, M. H. (2006). *Lojistik Tedarik Zincir Yönetimi (Geçmiş, Değişimi, Bugünü, Geleceği)*, (1. B.). Ankara, Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keskin, M. H. (2018). *Lojistik Tedarik Zincir Yönetimi* (7 B.). Nobel Yayın Dağıtım. 02 2018 Tarihinde Alındı
- Moralar, Ö. (2011). *Depo Ve Taşımacılık Yönetimi Sistemlerinin Birleştirilmesi Analizi, Tasarımı Ve Taşımacılık Operasyonlarına Genel Bakış*. (İ. T. Tezi, Dü.) İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. <https://polen.itu.edu.tr:8443/server/api/core/bitstreams/bdc26376-4c76-482d-8ed1-8d35a69d8e81/content> Adresinden Alındı
- Öz, M. (2019). *Lojistik Faaliyetlerde Dış Kayna Kullanımı* (1 B.). Konya, Karatay, Türkiye: Eğitim Yayınevi. 03 2019 Tarihinde Alındı
- Sayın, M. T. (2017, 12). Lojistik Faaliyetlerde Satınalma Faaliyetinde Karşılaşılan Riskler Ve Perakende Sektöründe Uygulaması. *Kesit Akademi Dergisi*(10), 549. https://kesitakademi.com/index.jsp?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=1557642439_1278%20ahmet%20alper%20sayin.pdf&key=1014 Adresinden Alındı

- Sayın, M. T. (2017, 12). Lojistik Faaliyetlerde Satınalma Faaliyetinde Karşılaşılan Riskler Ve Perakende Sektöründe Uygulaması. *Kesit Akademi Dergisi*(10), 553. 08 01, 2017 Tarihinde [Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/1520691](https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/1520691) Adresinden Alındı
- Tanyaş, M. (2014). *İstanbul Lojistik Sektör Analizi Raporu*. Müsiad. İstanbul: Adem Dönmez. 02 2015 Tarihinde [Https://www.Musiad.Org.Tr/Uploads/Yayinlar/Arastirma-Raporlari/Pdf/Lojistik_Sektor_Analizi_1_1.Pdf](https://www.Musiad.Org.Tr/Uploads/Yayinlar/Arastirma-Raporlari/Pdf/Lojistik_Sektor_Analizi_1_1.Pdf) Adresinden Alındı
- Tavşancı, E. Ö. (2001, 09 01). Gıda Ürünlerinde Tüketicinin Satın Alma Eğilimini Etkileyen Faktörler Ve Ambalajlama. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(3), 5. 09 01, 2001 Tarihinde [Https://Dergipark.Org.Tr/En/Download/Article-File/217417](https://Dergipark.Org.Tr/En/Download/Article-File/217417) Adresinden Alındı
- Tekin, M. (2014). *Üretim Yönetimi - 2* (9 B.). Konya, Türkiye: Günay Ofset.
- Tuerxun, G. (2017). *Çin Halk Cumhuriyeti'nin Lojistik Sektörünü Geliştirmek Adına Uyguladığı Destekler*. (İ. T. Enstitüsü, Dü.) İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. [Https://Acikerisim.Ticaret.Edu.Tr/Server/Api/Core/Bitstreams/F9c43247-Ad81-4bb6-B412-E9d45cc00dff/Content](https://Acikerisim.Ticaret.Edu.Tr/Server/Api/Core/Bitstreams/F9c43247-Ad81-4bb6-B412-E9d45cc00dff/Content) Adresinden Alındı
- Turan, K. Ö. (2016). *Kentsel Lojistikte İntermodal Taşımacılık Modeli : İstanbul Uygulaması* . (M. Ü. Yönetimi, Dü.) İstanbul, Maltepe, Türkiye: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Ve Lojistik Yönetimi Yayınlanmamış Doktora Tezi. 2016 Tarihinde [Https://www.Proquest.Com/Docview/3086284537?Pq-Origsite=Gscholar&Fromopenview=True&Sourcetype=Dissertations%20&%20theses](https://www.Proquest.Com/Docview/3086284537?Pq-Origsite=Gscholar&Fromopenview=True&Sourcetype=Dissertations%20&%20theses) Adresinden Alındı

Kaynakça

- Acar, S. (2023). Stratejik liderlik kavramı ve işletmelerindeki fonksiyonu. Ege 10Th International Conference on Social Sciences Congress, 22-24 December 2023, İzmir.
- Akgönül, H. (2001). Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Küreselleşme. *K.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi*, 2(2), 132-146.
- Akman, Y. (2017). Etkili Okulların Oluşturulmasında Stratejik Liderliğin Rolünün Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. VII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi'nde sunulmuş bildiri. 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Aydın, M. K. (2012), Kamu ve Özel İlköğretim Okulu Müdürlerinin Stratejik Liderlik Özellikleri İle Kurumlarının Örgütsel Öğrenme Düzeyleri Arasındaki İlişki, (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).
- Bass, B. M., Avolio, B. J., Jung, D. I. & Berson, Y.(2003). Predicting Unit Performance By Assessing Transformational and Transactional Leadership. *Journal Of Applied Psychology*, 2(2), 207-218.
- Baştürk, Ş. (2004). Bir Olgu Olarak Küreselleşme: Sorunlar ve Bir Çözüm Önerisi; Küresel Yönetişim, www.isguc.org/senol1.htm,
- Bayar, Fırat. (2008), Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi* 32.4. 25-34.
- Bozkurt, V. (2000). Küreselleşme: Kavram, Gelişim ve Yaklaşımlar. Alfa Yayınları, Bursa.
- Delisi, P. S. (2021). *Strategic Leadership and Systems Thinking*. NY: Routledge.
- Düren, Z. (2002), 2000'li Yıllarda Yönetim, Alfa Yayınları, İstanbul
- Hablemitoğlu, Ş. (2004). Küreselleşme Düşlerden Gerçeklere, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, Ankara.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., ve Hoskisson, R. E.(2013). *Strategic Management: Competitiveness and Globalization - Concepts*, 1st Edition, West Publishing Company.
- Hitt, M.A., Keats, B.W. and Yucel, E. (2003), "Strategic Leadership In Global Business Organizations: Building Trust And Social Capital", *Advances in Global Leadership (Advances in Global Leadership, Vol. 3)*, Emerald Group Publishing Limited, Leeds, pp. 9-35. [https://doi.org/10.1016/S1535-1203\(02\)03002-2](https://doi.org/10.1016/S1535-1203(02)03002-2)
- Ireland, D. Ve Hitt, M.A (1999) Achieving and Maintaining Strategic Competitiveness In The 21 st Century: The Role of Strategic Leadership, *Academy of Management Perspectives*, 13(1), 43-57.
- Jaleha, A. ve Machuki, V.N. (2018). Strategic Leadership and Organizational Performance: A Critical Review Of Literature. *European Scientific Journal*, 14(35), 124-149.

- Kaçmazoğlu, H. B. (Ocak 2002). Doğu-Batı Çatışması Açısından Globalleşme. Eğitim Araştırmaları 6: 44-55.
- Mutlu, E. C. (1997). Çokuluslu İşletmelerde Liderlik Geliştirme, *Öneri Dergisi*, 2(7), 1-4.
- Pisapia, J. ve Lin, Y. (2011). Values and actions: an exploratory study of school principals in mainland china. *Frontiers of Education in China*, 6(3), 361- 387.
- Sarıbay A. ve Keyman, F. (2000). Global Yerel ekseninde Türkiye, Siyaset ve Toplumsal Yaşam. Global Yerel Ekseninde Türkiye Alfa yayıncılık, İstanbul.
- Sevinç, A.A. (2009). İşletmelerde Stratejik Liderlik ve Bir Uygulama, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya.
- Stumpf, S. A., & Mullen, T. P. (1991). Strategic Leadership: Concepts, Skills, Style and Process. *Journal of Management Development*, 10(1), 42-53.
- Swayne, L.E., Duncan W.J. ve Ginter, P.M. (2006). Strategic management of health care organizations. Cornwall: Blackwell Publishing.
- Tezcan, M. (1996). Küreselleşmenin Eğitimsel Boyutu. Türkiye 2. Eğitim Felsefesi Kongresi (23-26 Ekim). Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 187-195.
- Toulmin, S. (1999). The Ambiguities of Globalization. *Futures* 31, 905-912.
- Uğurluoğlu, Ö. ve Çelik, Y. (2009), Örgütlerde Stratejik Liderlik ve Özellikleri, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 12(2), 121- 156.

References

- Ada, S. (2022). *Sürdürülebilir finans yaklaşımı çerçevesinde yeşil bankacılık ve yeşil finansman araçları*, Yüksek Lisans tezi, Trakya Üniversitesi.
- Azhgaliyeva, D. (2021). Green islamic bonds. *Background Note*, Asya Kalkınma Bankası.
- Bozlaşan, R. (2010). Sürdürülebilir gelişme düşüncesinin tarihsel arka planı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 1011-1028.
- Canikli, S. (2022). The relation between sustainable finance mechanisms, instruments and sustainable development. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 22(1), 26-39.
- Clark, G. L., & Viehs, M. (2014). The implications of corporate social responsibility for investors: An overview and evaluation of the existing CSR literature. Available at SSRN 2481877.
- Coşkun K., Küncü S., Çelik S. & Acar S. (2017). Siirt ilinin gastronomi açısından sürdürülebilirlik analizi: Büryan örneği, *1st International Sustainable Tourism Congress, Kastamonu-Turkey*, 391-397.
- Davies, R. (2014). Social impact bonds: private finance that generates social returns. *European Parliamentary Research Service*, 1-8.
- Dumlu, T., & Keleş, E. (2023). Kurumsal yeşil tahviller ve firma değeri: Türkiye uygulamaları. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 261-269. <https://doi.org/10.29106/fesa.1258937>
- ICMA. (2021). Green loan principles: Voluntary process guidelines for issuing green bonds. Paris.
- IDB ve UN (2021). Accelerating blue bonds issuances in latin america and the caribbean. <https://www.idbinvest.org/en/publications/accelerating-blue-bonds-issuances-latin-america-and-caribbean> (Erişim Tarihi: 16.10.2024).
- ISO (2024). Ekonomik araştırmalar ve kurumsal finans şubesi, *Sürdürülebilir Finans Raporu*. https://www.iso.org.tr/file/Surdurulebilir_Finans_Raporu-Son-12162.pdf
- Jun, Ma, Christopher Kaminker, Sean Kidney & Nicholas Pfaff (2016), Green bonds: Country barriers and options, G20 Green Finance Study Group http://unepinquiry.org/wpcontent/uploads/2016/09/6_Green_Bonds_Country_Experiences_Barriers_and_Options.pdf (Erişim Tarihi: 22.11.2024).
- Karabulut, E. (2024). *Sürdürülebilir kalkınmada yeşil sukukun türkiye'deki önemi ve politika önerileri*. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı. <https://doi.org/10.26414/iar30>

- Konak, F. & Demir, Y. (2023). Sürdürülebilirlik ve sosyal finans: Sosyal etki tahvilleri üzerine bir araştırma, *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(1).
- Kuloğlu, E., & Öncel, M. (2015). Yeşil finans uygulamaları ve Türkiye’de uygulanabilirliği. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2-19.
- Refinitiv. (2023). Islamic finance ESG outlook 2023. https://www.lseg.com/content/dam/data-analytics/en_us/documents/reports/lseg-islamic-finance-esg-outlook-2023-report.pdf
- Sakınç, Ö. (2020). Yeşil bankacılık ve Türkiye uygulaması. 19. Uluslararası İşletmecilik Kongresi. Kayseri.
- Schoenmaker, D. (2018). A framework for sustainable finance. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3125351>
- Scholten, B. (2006). Finance as a driver of corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 68(1), 19-33.
- Sommer, S. (2020). Sustainable finance: An overview. FiBraS (GIZ). Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.
- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: Teorik bir inceleme. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.
- UNEP FI. (2007). Green financial products and services. Toronto: ICF Consulting Canada, Inc.
- UniCredit. (2024). The green bond ESG chartbook. https://www.research.unicredit.eu/DocsKey/xfstrategy_docs_2024_186999.ashx?EXT=pdf&KEY=KZGTuQCn4lsvclJnUgseVLpiMgg59M4jreNLjMQm4Tq-3Beloqht-mg==&T=1
- Uzsoki, D. (2020). Sustainable investing: Shaping the future of finance. International Institute for Sustainable Development (IISD).
- Ziolo, M., Filipiak, B., Bąk, I., Cheba, K., Źircă, D., & Novo-Corti, I. (2019). Finance, sustainability and negative externalities. An overview of the european context. *Sustainability*, 11(15), 4249, 1-35.

Kaynakça

- Acar, N., & Turan, A. (2016). Sağlık Çalışanlarının Sağlık Turizmi Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma: Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Çalışanları Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), 17-36.
- Ağaoğlu, O. K. Ülkelerin Turistik Ürün Deseni Ve Kür Turizmi. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 5(2), 1-18.
- Akbolat, M., & Deniz, N. G. (2017). Türkiye’de Medikal Turizmin Gelişimi Ve Bazı Ülkelerle Karşılaştırılması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 123-139.
- Akçacı T., & Yılmaz Ö. (2021). Sağlık Harcamaları ve Kişi Başına Düşen Milli Gelir İlişkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri Yeni Nesil Panel Eşbütünleşme Analizi. ISPEC 7th International Conference On Social Sciences & Humanities 18-19 Sep, 2021 / Muş-Turkey
- Aktepe, C. (2013). Sağlık turizminde yeni fırsatlar ve Türkiye’de yerleşik sağlık işletmelerinin pazarlama çabaları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 170-188.
- Akdu, U., Bostan, S., & Akdu, S. (2016). Hastanelerde Otel Konforunda Oda Tasarımı: Beş Yıldızlı Otel Odasını Örnek Edinme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36), 401-418.
- Altın, U., Bektaş, G., Antep, Z. & İrban, A. (2012). Sağlık turizmi ve uluslararası hastalar için Türkiye pazarı. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 157-163.
- Ardıç Yetiş, Ş. (2015). Termal Otel İşletmelerinde Deneyimsel Pazarlama Yaklaşımı, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 17(29), 90-98.
- Asadi, R., & Daryaei, M. (2011). Strategies for development of Iran health tourism. *European Journal of Social Sciences*, 23(3), 329-344.
- Baynal Doğan, T. G., Doğan, S. & Baynal, B. (2020). İleri Yaş ve Engelli Turizmi Hedef Kitesine Yönelik Bolu İli Sağlık Serbest Bölgesi Tasarımı. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 295-311
- Bucak, T., & Özkaya, E. (2013). Çanakkale ilinin termal turizm potansiyeli. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 7-23.
- Bulut, A. ve Şengül, H. (2019). Dünyada ve Türkiye’de Sağlık Turizmi, *Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 3(1):45-62.
- Büyük, Ö., & Akkuş, G. (2024). Medikal Turizm Verileri ve İstatistikleri: Gelişmekte Olan Ülkelerin Yükselişi ve Türkiye (Medical Tourism Data and Statistics: The Rise of Developing Countries and Turkey). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 12(2), 1105-1124.
- Cohen, E. (2008). Medical tourism in Thailand. *AU-GSB e-journal*, 1(1).

- Çallı, D. S. (2015). Turizm yazınında teorik çerçevede yaşanan tartışmalar ve turizmoloji üzerine nitel bir değerlendirme. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 135-142.
- Çam, O., & Çılğınoğlu, H. (2021). Sağlık turizmi kapsamında medikal turizmde öne çıkan sağlık uygulamaları. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 197-216.
- Dinçer, Ö., & serhat Serdaroğlu, H. (2017). Sağlık turizminde iletişim stratejileri: Danimarka örneği. *Atatürk İletişim Dergisi*, (14), 297-310.
- Dünya Turizm Örgütü, 05.12.2024 tarihinde <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> adresinden alınmıştır.
- Eryer, A. (2024). Sağlık Turizminin Ekonomik Boyutu: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Economics and Research*, 5(1), 63-80.
- İçöz, O. (2009). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tibbi) Turizm Ve Türkiye'nin Olanakları. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 4(14), 2257-2279.
- Kantar, G., & Işık, E. (2014). Türkiye'de sağlık turizmi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 1(1), 15-20.
- Kaplıcalar Yönetmeliği (2024) 13.12.2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=8056&mevzuatTur=KurumVeKuruluyonetmeligi&mevzuatTertip=5>, adresinden alınmıştır.
- Kılınç, İ. (2017). Türkiye medikal turizm sektöründe hizmet kalitesi ve memnuniyet üzerine bir alan araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(17), 130-143.
- Kozak, N. (2018). Genel turizm: İlkeler-kavramlar. Detay yayıncılık.
- Kuşat, N., & Esen, E. (2022). Sağlık turizmi perspektifinden Türk sağlık sektörü rekabet gücü. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 37-50.
- Oflaz, M. (2023). Termal Turizm Kaynaklarının Sürdürülebilirliği Çerçevesinde Yerel Paydaşların Görüşleri. *Journal of gastronomy, hospitality and travel*, 6(1), 24-41.
- Özbek, T. (1991). Dünya'da ve Türkiye'de termal turizmin önemi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 15-29.
- Özkurt, H. (2007). Sağlık Turizmi Tahvilleri. *Maliye Dergisi*, 152(1), 122-142.
- Toprak, L., Elsaied, H. H., & Mahmood, S. A. (2014). Turizmin Yükselen Trendi: Sağlık Turizmi Ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50).
- Ushaş, 14.12.2024 tarihinden <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/>, adresinden alınmıştır.
- Yıldız, Z., Yıldız, S., & Karaçayır, E. (2017). Dünyada ve Türkiye'de engelli Turizmi Pazarının Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 5(2), 61-80.

Kaynakça

- Akbaş, H., & Coşkun, E. (2006). Tarhana üretimi ve özellikleri üzerine bir değerlendirme. *Türkiye 9. Gıda Kongresi*, 24-26 Mayıs 2006, Bolu.
- Aksu, F., Uran, H., Ünver, Alçay, A., & Sertakan, S. (2012). Trakya tarhanası. *III. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 10-12 Mayıs 2012, s: 669-671 Konya.
- Aktaş, N., Cebirbay, M. A., & Işık, N. (2009). Geleneksel Beyşehir tarhanası. *II Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 27-29 Mayıs 2009, s: 660-663 Van.
- Altundağ, Ö., Kenger, T., & Ulu, E. K. (2020). Farklı tarhana türlerinin sağlık yönünden değerlendirilmesine yönelik bir çalışma. *Sağlık Akademisi Kastamonu (SAK)*, 5(2): 143-157.
- Aras, A. N. (2010). Türk mutfak kültürü tarihinde tarhana ve tarhana çorbası. *I. Uluslararası Adriyatik'ten Kafkaslar'a Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 15-17 Nisan, s: 441 Tekirdağ.
- Bilgiçli, N., Elgün, A., Herkan, E. N., Türker, S., Ertaş, N., & İbanoğlu, Ş. (2006). Effect of wheat germ /bran addition on the chemical, nutritional and sensory quality of tarhana, a fermented wheat flour-yoghurt product. *J. of Food Eng.*, 77: 680-686.
- Cangi, R., Yıldız, M., Yağcı, A., & Kaya, C. (2011). Tokat'tan geleneksel bir lezzet "Üzüm Tarhanası". *Türkiye VI. Ulusal Bahçe Bitkileri Kongresi*, 4-8 Ekim, Şanlıurfa, Türkiye. ss. 100-103.
- Coşkun, F. (2014). Tarhananın tarihi ve Türkiye'de tarhana çeşitleri. *Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 9(3): 69-79.
- Çakır, A., Çakır, G., & Kolukırcık, C. (2010). Trakya Tarhanası çeşitlerinden biri olan kıymalı tarhana (Poster). *I. Uluslararası Adriyatik'ten Kafkaslar'a Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 15-17 Nisan, Tekirdağ, Türkiye.
- Çekal, N., & Aslan, B. (2017). Gastronomik bir değer olarak tarhana ve coğrafi işaretlemeye tarhananın yeri ve önemi. *Pamukkale Üniversitesi Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 124-135
- Dağhoğlu, O. (2000). Tarhana as a traditional Turkish fermented cereal food, its recipe, production and composition. *Nahrung*, 44(2): 85-88.
- Dağhoğlu, O., Arıcı, M., Konyalı, M., & Gümüş, T. (2002). Effects of tarhana fermentation and drying methods on the fate of escherichia coli 0157:H7 and staphylococcus aureus. *Eur Food Res Techn.*, 215: 515-519.
- Ek Gıda, (2024). <https://www.ekgida.com/2024/03/20/gecmisten-gunumuze-tarhana/> (Erişim Tarihi: 24.11.2024).
- Ekinci, R. (2005). The Effect of fermentation and drying on the water-soluble vitamin content of tarhana, a traditional Turkish cereal food. *Food Chem.*, 90: 127-132.

- Ekinci, R., & Kadakal, C. (2005). Determination of seven water-soluble vitamins in tarhana, a traditional Turkish cereal food, by high-performance liquid chromatography. *Acta Chrom.*, 15: 289-297.
- Erbaş, M. (2003). *Yaş Tarhananın Üretim ve Farklı Saklama Koşullarında Bileşimindeki Değişmeler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, Antalya.
- Erbaş, M., Certel, M., & Uslu, M. K. (2004). Yaş ve kuru tarhananın şeker içeriğine fermentasyon ve depolamanın etkisi. *Gıda*, 29(4): 299-305.
- Erinç, H., & ifi, S. (2018). Maraş tarhanası üretiminde kefir kullanımının son ürün üzerine etkileri. *Gıda*, 43(1): 114-121.
- Ertay, Y., & Gezmen-Karadağ, M. (2013). Sağlıklı beslenmede Türk mutfak kültürünün yeri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1): 117-136.
- Göçmen, D., Gürbüz, O., & şahin, İ. (2003). Hazır tarhana çorbaları üzerinde bir araştırma, *GIDA*, 28: 13-18
- Göçmen, D., Gürbüz, O., Roussef, R. L., Smoot, J. M., & Dağdelen, A. E. (2004). Gas chromatographic – olfactometric characterization of aroma active compounds in sun-dried and vacuum-dried tarhana. *Eur Food Res. Tech.*, 218: 573-578.
- Gök, S. A., Ceyhun-Sezgin, A., & Yıldırım, F. (2017). Gastronomi alanında Maraş tarhanasının değerlendirilmesi. *Aydın Gastronomi Dergisi*, 1(1): 61-70.
- Güldemir, O., Haklı, G., & Işık, N. (2018). Türk mutfağında kahvaltıda tüketilen çorbalar ve illere göre dağılımı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 39: 56-66.
- Güler, M. B., & Konar, A. (1999). ukurova yöresi tarhananın üretim yöntemleri ve bileşimleri. *MKÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(1-2): 13-24.
- Gümüş, H. (2011). *Türk Mutfak Kültüründe orba*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Sakarya.
- Hayta, M., Alpsan, M., & Baysar, A. (2002). Effect of Drying Methods on Functional Properties of Tarhana: A wheat Flour-Yoghurt Mixture. *J. of Food Sci.*, 67(2): 740-744.
- Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2024). <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71000/isparta-mutfagi.html> (Erişim Tarihi: 23.11.2024).
- İbanoğlu, S., İbanoğlu, E., & Ainsworth, P. (1999). Effect of different ingredients on the fermentation activity in tarhana. *Food Chem*, 64: 103-106.
- Kabak, B., & Dobson, A. D. W. (2011). An introduction to the traditional fermented foods and beverages of Turkey. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 51(3): 248-260. <https://doi.org/10.1080/10408390903569640>

- Kanıbol N. A., Şimşek Kırcı D., & Şimşek Ö. (2023). Uşak tarhanasının metagenom özellikleri. *Türkiye 1. Gıda Mikrobiyolojisi Kongresi*, 13-16 Eylül, ss.25 Erzurum, Türkiye.
- Karaçıl, M. Ş., & Acar-Tek, N. (2013). Dünyada üretilen fermente ürünler: Tarihsel süreç ve sağlık ile ilişkileri. *U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 27(2): 163-173.
- Karaman, N. (2023). Orta Asya'dan Cumhuriyet dönemi Türkiye'sine: tarihsel süreç içerisinde Türk mutfak kültürünün gelişimi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(49-1): 595-610.
- Kaya, C., Cangı, R., Yıldız, M., & Saraçoğlu, O. (2009). Tokat üzüm tarhanası. *II. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 27-29 Mayıs, s: 72-75 Van.
- Kısık Ateş, (2020). Kültürel Mirasımız Olan Tarhanayı Ne Kadar Tanıyoruz? <https://www.kisikates.com.tr/blog/kulturel-mirasimiz-olan-tarhanayi-ne-kadar-taniyoruz-609> (Erişim Tarihi: 21. 11.2024).
- Kültür Portalı, (2024a). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/nealinir/kizilcik-tarhanasi-1-2> (Erişim Tarihi: 20.11.2024).
- Kültür Portalı, (2024b). <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/usak-tarhanasi> (Erişim Tarihi: 21.11.2024).
- Kültür Portalı, (2024c). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tokat/neyenir/tatli-tarhana-kislik-hazirlik> (Erişim Tarihi: 22.11.2024).
- Kültür Portalı, (2024d). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/isparta/neyenir/bugday-dis-top-goce-tarhana> (Erişim Tarihi: 23.11.2024).
- Kültür Portalı, (2024e). <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/maras-tarhanasi> (Erişim Tarihi: 25.11.2024).
- Merdol, O. K. (1968). Dietary supplementation of tarhana with soybean flour and fish protein concentrate. M. Sci. Thesis. Universty of Tenesse, Knoxville.
- Ögel, B. (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş. Türklerde Yemek Kültürü*. Kültür Bakanlığı Yayınları: 244. Kültür eserleri: 13. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özçam, M., & Obuz, E. (2012). Kahramanmaraş cips tarhanasının kimyasal ve tekstürel özellikleri. *III. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 10-12 Mayıs, s: 501-502 Konya.
- Özdemir, B., & Zencir, E. (2017). Yiyecek içecek işletmelerine yerel ürün önerisi: Çerez tarhana. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2): 18-27.
- Özdemir, S., Göçmen, D., & Yıldırım-Kumral, A. (2007). A traditional Turkish fermented cereal food: Tarhana. *Food Reviews International*, 23(2): 107-121. <https://doi.org/10.1080/87559120701224923>
- Özer, E. A., Kan, A., & İbanoğlu, Ş. (2010). Türkiye'de geleneksel olarak üretilen Ege Bölgesi, Maraş ve Kiren(Kızılçık) tarhanalarının yapılışı ve bazı

- Özellikleri. *I. Uluslararası Adriyatik'ten Kafkas'lara Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 15-17 Nisan, s: 40-42 Tekirdağ.
- Siyamoğlu, B. (1961). *Türk Tarhanalarının Yapısı ve Terkibi Üzerine Bir Araştırma*. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No:44, s:77 İzmir.
- Sormaz, Ü., Onur, N., Güneş, E., & Nizamoglu, H. F. (2019). Türk mutfağı geleneksel ürünlerinde yöresel farklılıklar: Tarhana örneği. *Aydın Gastronomy*, 3(1): 1-9.
- Soyyigit, H. (2004). *Isparta ve Yöresinde Üretilen Ev Yapımı Tarhanaların Mikrobiyolojik ve Teknolojik Özellikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Şanlıer, N., Gökçen, B. B., & Sezgin, A. C. (2017). Health benefits of fermented foods. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 59(3): 506-527. <https://doi.org/10.1080/10408398.2017.1383355>
- Şimşekli, N., & Doğan, I. S. (2015). Tahıl esası beta-glukan ilavesinin gıdaların teknolojik ve fonksiyonel özelliklerine etkisi. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 3(4): 190-195.
- Tamime, A. Y., Muir, D. D., Khaskheli, M., & Barclay, M. N. I. (2000). Effect of processing conditions and raw materials on the properties of Kishk. I. Compositional and microbiological qualities. *LebensmWissTechnol*, 33: 444-451.
- Tarakçı, Z., Doğan, I. S., & Koca, A. F. (2004). A traditional fermented Turkish soup, tarhana, formulated with corn flour and whey. *Int. J. of Food Sci. and Techn.*, 39: 455-458.
- Temiz, A., & Pirkul, T. (1990). Chemical and Microbiological Changes in Tarhana Fermentation. *Gıda.*, 15(2): 119-126.
- TSE. (2004). TS 2282 Tarhana Standardı. Ankara, Türkiye: Türk Standartları Enstitüsü.
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2024). <https://ci.turkpatent.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 27.11.2024).
- Yaralı, K., & İnanç. A. L. (2023). Comparison of novel and conventional techniques for tarhana production. *Akademik Gıda*, 21(1): 27-37. DOI: 10.24323/akademik-gida.1273998
- Yerasimos, M. (2010). *500 Yıllık Osmanlı Mutfağı*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Yıldırım, Ç., & Güzeler, N. (2016). Tarhana cipsi. *Neşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi, TARGİD* (Özel Sayı): 1-8.
- Yıldız, M., Kaya, C., Cangı, R., Özgen, M., Saraçoğlu, O., Tokbaş, H., Geçer, E. N., & Esin Y. (2010). Beyaz ve siyah üzümünden üretilen Tokat tarhanasının bazı özellikleri. *I. Uluslararası Adriyatik'ten Kafkas'lara Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 15-17 Nisan, s: 524-526 Tekirdağ.

- Yörükoğlu, T., & Dayısoylu, K. S. (2016). Yöresel Maraş tarhanasının fonksiyonel ve kimyasal bazı özellikleri. *Atatürk Üniv. Ziraat Fak Derg*, 47(1): 53-63.
- Yörükoğlu, T., Dayısoylu, K. S., & Gezginç, Y. (2012). Maraş tarhanası. *III. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu*, 10-12 Mayıs, s: 38-41 Konya.
- Yurddaş, Ö., (2003). *Instant Tarhana Çorbası Üretimi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yücecan, S., Kayakırılmaz, K., Başoğlu, S., & Tayfur, M. (1988). Tarhananın besin değeri üzerine bir araştırma. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, 45(1): 47-51.

References

- Appadurai, A. (Ed.). (2020). *Globalization*. <https://doi.org/10.1515/9780822383215>
- Babb, S., Held, D., & McGrew, A. (2003). Globalization/Anti-Globalization. *Contemporary Sociology*, 32(5), 613. <https://doi.org/10.2307/1556500>
- Bartlett, C. A., & Beamish, P. W. (2018). *Transnational Management*. <https://doi.org/10.1017/9781108500067>
- Bartsch, F., Diamantopoulos, A., Paparoidamis, N. G., & Chumpitaz, R. (2016). Global brand ownership: The mediating roles of consumer attitudes and brand identification. *Journal of Business Research*, 69(9), 3629–3635. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.03.023>
- Buccieri, D., Javalgi, R. G., & Cavusgil, E. (2020). International new venture performance: Role of international entrepreneurial culture, ambidextrous innovation, and dynamic marketing capabilities. *International Business Review*, 29(2), 101639. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2019.101639>
- Cavusgil, T., Knight, G., Riesenberger, J., & Yaprak, A. (2009). *Conducting Market Research for International Business*. <https://doi.org/10.4128/9781606490259>
- Culinary Crossroads: Examining the Global Impact of Fusion Cuisine. (2023). *International Journal of Open Publication and Exploration, ISSN: 3006-2853*, 11(2), 19-24. <https://ijope.com/index.php/home/article/view/104>
- Demangeot, C., & Sankaran, K. (2012). Cultural pluralism: Uncovering consumption patterns in a multicultural environment. *Journal of Marketing Management*, 28(7–8), 760–783. <https://doi.org/10.1080/0267257x.2012.698635>
- DeSoucey, M. (2010). Gastronationalism: Food traditions and authenticity politics in the European Union. *American Sociological Review*, 75(3), 432–455. <https://doi.org/10.1177/0003122410372226>
- de Zoysa, D. A., & Appadurai, A. (1998). Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization. *International Migration Review*, 32(4), 1073. <https://doi.org/10.2307/2547675>
- Global Marketing and Advertising: (1998). *International Marketing Review*, 15(3), 234–235. <https://doi.org/10.1108/imr.1998.15.3.234.2>
- Hayes, D., & Ritzer, G. (2017). Beyond McDonaldization. *Beyond McDonaldization*, 42–46. <https://doi.org/10.4324/9781315270654-3>
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2017). *Lokales Denken, globales Handeln*. <https://doi.org/10.17104/9783406816604>
- Keller, K. L., & Kotler, P. (2016). *Marketingmenedzment*. <https://doi.org/10.1556/9789630597784>

- Khondker, H. H. (2013). Globalization, Glocalization, or Global Studies: What's in a Name? *Globalizations*, 10(4), 527–531. <https://doi.org/10.1080/14747731.2013.806747>
- Khondker, H. H. (2023). Globalization of Sociology to the Sociology of Globalization. *Indian Sociology*, 221–243. https://doi.org/10.1007/978-981-99-5138-3_14
- Kieser, A. (1994). Book Reviews : Geert Hofstede: Cultures and Organizations. *Software of the Mind. Organization Studies*, 15(3), 457–460. <https://doi.org/10.1177/017084069401500308>
- Kotabe, M., & Helsen, K. (2009). *The SAGE Handbook of International Marketing*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9780857021007>
- Mathur, S. (2017). Glocalization in Fast Food Chains Glocalization in Fast Food Chains. *Strategic Marketing Management and Tactics in the Service Industry*, 330–347. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-2475-5.ch013>
- Mc Donald's. (2023, March 31). Launching the newest spicy entrant: McDonald's Piri-Piri range of McSpicy Burgers and Wraps! <https://mcdonaldsblog.in/2023/03/launching-the-newest-spicy-entrant-mcdonalds-piri-piri-range-of-mcspicy-burgers-and-wraps/>
- Molz, J. G. (2007). Eating difference: The cosmopolitan mobilities of culinary tourism. *Space and Culture*, 10(1), 77–93. <https://doi.org/10.1177/1206331206296383>
- Nutrycook. (2024, October 20). Mc Spicy Paneer Burger. <https://nutricookworld.com/en-us/blogs/recipes/mc-spicy-paneer-burger>
- Nyman, J. (2003). Fancy Some Cobra? Exploring Vietnamese Cuisine in Contemporary Culinary Travelogues. *Journeys*, 4(1). <https://doi.org/10.3167/146526003782487764>
- Prahalad, C. K., & Hart, S. L. (2010). The fortune at the bottom of the pyramid. *Revista Eletrônica de Estratégia & Negócios*, 1(2), 1. <https://doi.org/10.19177/reen.v1e220081-23>
- Ritzer, G. (2021). The McDonaldization of Society. *In the Mind's Eye*, 143–152. <https://doi.org/10.4324/9781003235750-15>
- Robertson, R. (Ed.). (2014). *European Glocalization in Global Context*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9780230390805>
- Scarpato, R. (2003). New global cuisine: tourism, authenticity and sense of place in postmodern gastronomy. *Food Tourism Around The World*, 296–313. <https://doi.org/10.1016/b978-0-7506-5503-3.50020-8>
- Scarpato, R., & Daniele, R. (2003). Towards a global gastronomy: A literature review. *International Journal of Hospitality Management*, 22(4), 347–356. [https://doi.org/10.1016/s0278-4319\(03\)00085-9](https://doi.org/10.1016/s0278-4319(03)00085-9)

- Singh, N., & Pereira, A. (2005). *The Culturally Customized Web Site*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080481333>
- Tomlinson, J. (1999). Book Reviews. *Business History*, 41(3), 181–182. <https://doi.org/10.1080/00076799900000327>
- Zou, S., & Cavusgil, S. T. (2002). The GMS: A broad conceptualization of global marketing strategy and its effect on firm performance. *Journal of Marketing*, 66(4), 40–56. <https://doi.org/10.1509/jmkg.66.4.40.18519>

Kaynakça

- Akhtar, P. vd., (2017). The Internet of Things, dynamic data and information processing capabilities, and operational agility. *Technological Forecasting and Social Change*. Available at: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0040162517305504> [Accessed May 16, 2017].
- Berger, R. (2017). How digitization will affect tomorrow's world of work: 12 hypotheses. https://www.rolandberger.com/publications/publication_pdf/roland_berger_future_of_work.pdf
- Berman, S. J., & Bell, R. (2011). Digital transformation: Creating new business models where digital meets physical. IBM Institute for Business Value.
- Bernoff, J., & Li, C. (2008). Harnessing the power of the oh-so-social web. *MIT Sloan Management Review*, 49(3), 36-42.
- Brett, J. (2019). *Evolving digital leadership: how to be a digital leader in tomorrow's disruptive world*, New South Wales: Apress.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. WW Norton & Company.
- Bughin, J., Hazan, E., Lund, S., Dahlström, P., Wiesinger, A., & Subramaniam, A. (2017). *The next-generation operating model for the digital world*. McKinsey & Company.
- Candel Haug, K.,vd., 2016. Cloud adaptiveness within industry sectors – Measurement and observations. *Telecommunications Policy*, 40(4), pp.291–306.
- Chesbrough, H. (2006). Open business models: How to thrive in the new innovation landscape. *Harvard Business Review Press google schola*, 2, 155-194.
- Cho, H.S. & Woo, T.H., 2017. Cyber security in nuclear industry – Analytic study from the terror incident in nuclear power plants (NPPs). *Annals of Nuclear Energy*, 99, pp.47–53.
- Daugherty, P., & J. Wilson. (2018). *Human + Machine: Reimagining Work in the Age of AI (Vol. 1)*. Harvard Business Review Press.
- Davenport, T. H. (2014). *Big data at work: Dispelling the myths, uncovering the opportunities*. Harvard Business Review Press.
- Epstein, M. J. (2018). *Making sustainability work: Best practices in managing and measuring corporate social, environmental, and economic impacts*. Routledge.
- Erboz, G. (2017). How to define industry 4.0: The main pillars of industry 4.0. 7th International Conference on Management, (ICoM 2017), June 1–2, Nitra (Slovakia). https://www.researchgate.net/publication/326557388_

How_To_Define_Industry_40_Main_Pillars_Of_Industry_40 adresinden erişildi.

- Frazier, W.E., (2014). Metal additive manufacturing: A review. *Journal of Materials Engineering and Performance*, 23(6), pp.1917–1928.
- He, Z. vd., 2017. Research on human-computer interaction technology of wearable devices such as augmented reality supporting grid work. *Procedia Computer Science*, 107, pp.170–175.
- Hedelind, M. & Jackson, M., 2011. How to improve the use of industrial robots in lean manufacturing systems. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 22(7), pp.891–905.
- Kagermann, H., Wahlster, W., & Helbig, J. (2013). Recommendations for implementing the strategic initiative industrie 4.0, Final Report of the Industrie 4.0 Working Group, Ed:Ariane Hellinger and Veronika Stumpf, acatech-National Academy of Science and Engineering, April, ss.13-78.
- Kane, G. C., Palmer, D., Phillips, A. N., Kiron, D., & Buckley, N. (2015). Strategy, not technology, drives digital transformation. MIT Sloan Management Review and Deloitte University Press.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Kiron, D., Palmer, D., Phillips, A. N., & Kruschwitz, N. (2014). The analytics mandate. *MIT Sloan Management Review*, 55(4), 1-25.
- Lee, I., Choi, B., Kim, J., & Hong, S. J. (2016). Mobile business applications: A strategic perspective on adopting mobile services. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 26(1-2), 5-24.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding Customer Experience Throughout the Customer Journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96. <https://doi.org/10.1509/jm.15.0420>
- Miller, D. (2016). Natural Language: The User Interface for the Fourth Industrial Revolution, Opus Research Report. Retrieved from <http://marketing.artificial-solutions.com/rs/177-TDV970/images/201609%20Opus%20Natural%20Language%20The%20User%20Interface%20for%20the%20Fourth%20Insutrial%20Revolution.pdf>
- Molla, A., Cooper, V., & Pittayachawan, S. (2009). The green IT readiness (G-readiness) of organizations: An exploratory analysis of a construct and instrument. *Communications of the Association for Information Systems*, 26(1), 4.
- Paus, E. (2018). *Confronting dystopia: The new technological revolution and the future of work*. Ithaca: Cornell University Press.
- Porter, M.E., & Heppelmann, J.E. (2014). How Smart, Connected Products Are Transforming Competition. *Harvard Business Review*, 92, 18.

- Prisecaru, P. (2016). Challenges of the fourth industrial revolution. knowledge horizons. *Economics*, 8(1), s. 57-62.
- Ross, J. W., Sebastian, I. M., & Beath, C. M. (2017). How to develop a great digital strategy. *MIT Sloan Management Review*, 58(2), 7-9.
- Schumpeter, J. (2008 (1942)). Capitalism, socialism, and democracy. New York: Harper Perennial Modern Thought.
- Schwab, K. (2015). The fourth industrial revolution: What it means and how to respond. Retrieved from <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrialrevolution>.
- Uhlemann, T.H. vd. (2017). The digital twin: Realizing the cyber-physical production system for industry 4.0. *Procedia CIRP*, 61, pp.335-340.
- Yin, S. & Kaynak, O. (2015). Big data for modern industry: Challenges and trends [Point of View]. *Proceedings of the IEEE*, 103(2), pp.143-146.
- Waller, M. A., & Fawcett, S. E. (2013). Data science, predictive analytics, and big data: A revolution that will transform supply chain design and management. *Journal of Business Logistics*, 34(2), 77-84.
- Wang, S. vd., (2016). Towards smart factory for industry 4.0: A self-organized multi-agent system with big data based feedback and coordination. *Computer Networks*, 101, 158-168.
- Westerman, G., Bonnet, D., & McAfee, A. (2014). Leading digital: Turning technology into business transformation. Harvard Business Review Press.
- Wisskirchen, G., Biacabe, B. T., Bormann, U., Muntz, A., Niehaus, G., Soler, G. J., & von Brauchitsch, B. (2017). Artificial intelligence and robotics and their impact on the workplace. *IBA Global Employment Institute*, 11(5), 49-67.
- Xu, M., David, J. M., & Kim, S. H. (2018). The fourth industrial revolution: Opportunities and challenges. *International Journal of Financial Research*, 9(2), 90.

Kaynakça

- Aksu, M., Diker, O., & Korkmaz, C. İ. (2018). An analysis of the relationship between destination marketing and gastronomy tourism. *Social Sciences Researches in the Globalizing World*, 477.
- Akyol, C., & Zengin, B. (2020). Destinasyon kavramının yeniden yapılandırılması üzerine düşünsel bir inceleme. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2472-2485.
- Alabay, N. (2010). Geleneksel pazarlamadan yeni pazarlama yaklaşımlarına geçiş süreci. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2): 213-235.
- Albeni, M., & Eroğlu, Ö. (2002). *Küreselleşme, ekonomik krizler ve Türkiye*. Bilim Kitabevi, Isparta.
- Aydemir, C., & Kaya, M. (2007). Küreselleşme kavramı ve ekonomik yönü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 260-282.
- Aytekin, İbrahim. "Küreselleşme ve ekonomik küreselleşme." *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1.2 (2013): 123-134.
- Bahar, O., & Kozak, M. (2005). *Küreselleşme sürecinde: uluslararası turizm ve rekabet edilebilirlik*. Detay Yayıncılık.
- Baghirova, N., (2022). *Küreselleşme sürecinde değişen turizm ve kentler*. Yüksek Lisans Tezi. İktisat Anabilim Dalı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Baykal, D. (2012). Küreselleşme sürecinin uluslararası turizm ve Türkiyeye etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Birkan, I. (1998). Bilgisayar Teknolojisindeki Gelişmelerin Turizm Pazarlaması Üzerindeki Etkileri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 26-32.
- Buhalis, D., (2000). Marketing the competitive destination of the future, *Tourism Management*, 21, 97-116.
- Buluk, B., & Özkök, F. (2016). Küreselleşme hareketlerinin turizm endüstrisine etkileri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (54), 37-53.
- Cerrahoğlu, S. (2021). Sosyal medya etkileşiminin turizm pazarlamasındaki rolünün değerlendirilmesi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 21-44.
- Ceylan, Y. (2019). Sürdürülebilir turizm kapsamında turizmde eko etiketler. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 65-80.
- Crouch G.I. (2007). *Modelling destination competitiveness: A survey and analysis of the impact of competitiveness attributes*, Australia: CRC Sustainable Tourism Pty Ltd.

- Çakıcı, A. C., & Aksu, M. (2007). Çekim yeri seçiminde grup etkisi: Yerli turistler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 183-194.
- Çakırtaş, K., & Genç, K. (2024). Turizm ve teknoloji vasıtasıyla kırsalın küreselleşmesi üzerine bir değerlendirme: Mardin Süryani köyleri. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (12), 16-30.
- Çeken, H. (2004). Küreselleşme eğilimlerinin uluslararası turizm hareketlerine etkisi ve Türkiye. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 1-11.
- Çeken, H., Dalgın, T. & Karadağ, L. (2009). Küreselleşme ve uluslararası turizm arasındaki ilişki. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 21-36.
- Danışoğlu, A. Ç. (2004). Küreselleşmenin gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerindeki etkileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 3(5), 215-239
- Demir, Ş. Ş. (2010). Çekici faktörlerin destinasyon seçimine etkisi: Dalyan örneği. *Ege Academic Review*, 10(3). 1041-1054.
- Demir, Ö., Türkay, B., & Dinçer, M. (2023). Turizm sektöründe ekonomik sızıntılar üzerine bir değerlendirme. *Journal of New Tourism Trends*, 4(1), 39-50.
- Dilber, İ. (2007). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi üzerindeki etkisinin girdi-çıkıtı tablosu yardımıyla değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), 205-220.
- Duyar, M., & Bayram, M. (2019). Aşırı turizm ve turizm korkusu; Yerel halk ve turizm ilişkisinin evrimi. *International Journal of Geography and Geography Education*, (40), 347-362.
- Emekli, G., İbrahimov, A., & Soykan, F. (2006). Turizmde küreselleşmeye coğrafi yaklaşımlar ve Türkiye. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 1-16.
- Emeksiz, M. (2000). Otel işletmelerinde içsel ve dışsal bilgi sistemleri: Beş yıldızlı uluslararası bir zincir otelin dışsal bilgi sistemleri ile iletişiminin incelenmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 34-43.
- Ercan, M. (2010). Küreselleşme ve Türkiye'ye Etkileri, 1. Basım, Nobel Yayınları, Ankara.
- Framke, W. (2002). The destination as a concept: A discussion of the business-related perspective versus the socio-cultural approach in tourism theory. *Scandinavian journal of hospitality and tourism*, 2(2), 92-108.
- Garda, B., Temizel, G., & Temizel, M. (2017). Küreselleşmenin turizm pazarlama karması elemanları üzerindeki etkileri. Selçuk Üniversitesi *Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (14), 29-41.
- Gedik, Y. (2021). Turizm sektöründe destinasyon pazarlaması; Eğilimler, destinasyon pazarlama stratejileri ve destinasyon pazarlamasında karşılaşılan

- zorluklar üzerine kavramsal bir çerçeve *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 4(2), 117-139.
- Gider, M. (2020). *Turizm pazarlaması kapsamında dijitalleşme sürecinin turizm sektörü üzerindeki etkileri: Nitel bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Glaesser, D. (2005). Turizm Sektöründe Kriz Yönetimi, Çev: A. Babadur Abıska. *Set-Systems Yayıncılık*. İstanbul.
- Goh, C., & Law, R. (2002). Modeling and forecasting tourism demand for arrivals with stochastic nonstationary seasonality and intervention. *Tourism management*, 23(5), 499-510.
- Gržinić, J., & Zanketić, P. (2008, January). Tourist attractions as products of a tourist destination. In Conference Proceedings: *International Conference Of The Faculty Of Economics Sarajevo (ICES)* (pp. 1-12).
- Güngör, E. (2010). *Turistik yörelerden memnuniyet ve geleceğe yönelik ziyaretçi davranışları: Antalya örneği*. Doktora tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Güneş, E. (2016). *Destinasyon seçiminde etkili olan destinasyon kalite unsurlarının analizi: Antalya örneği*. Doktora Tezi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Hacıoğlu, N. (2005). *Turizm Pazarlaması*, (5. Baskı) Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- İlban, M. O. (2007). *Destinasyon pazarlamasında marka imajı ve seyahat acen-talarında bir araştırma*. Doktora Tezi. Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- İşbilir Yücecişik, N., & Özer, Ç. (2019) Destinasyon pazarlaması ve kapsamı. Suna, B.(ed.) *Destinasyon yönetimi ve pazarlaması* içinde (s.139-162). De-tay Yayıncılık, Ankara.
- Karabıyık, N., & İnci, B. S. (2012). Destinasyon pazarlamasında pazarlama stratejisi ve konumlandırma çalışmalarına kavramsal yaklaşım *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, (1). 1-19.
- Karlık, R., (1998). *Uluslararası ekonomik, mali ve siyasi kuruluşlar. Turhan Kıta-bevi*, 4. Baskı, Ankara.
- Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme sürecinde sürdürülebilir bir kalkınma için sür-dürülebilir bir çevre. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekono-mik Araştırmalar Dergisi*, 2011(1), 19-33.
- Khor, M. (2001). *Globalisation & the crisis of sustainable development* (No. 1). Penang: Third World Network.
- Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinin gelişmek-te olan ülke Türkiye açısından değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 219-230.

- Koçak, N., & Tandoğan, G. K. (2008). Kent turizmi kapsamında fuar ve sergilerin İzmir turizmüne olası etkileri: EXPO örneği, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5(2), 6-15.
- Kose, M. A., Prasad, E., Rogoff, K., & Wei, S. J. (2010). Financial globalization and economic policies. In D. Rodrik and M. Rosenzweig (Eds), *Handbook of Development Economics* (ss. 4283-4359). Elsevier.
- Kozak, N. (2019) *Turizm pazarlaması*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Kozak M., & Rimmington M. (1999). Measuring tourist destination competitiveness: Conceptual considerations and empirical findings, *Hospitality Management*, 18, 273- 283.
- Kurnaz, H. A., Çeken, H., & Kılıç, B. (2013). Hüzün turizmi katılımcılarının seyahat motivasyonlarının belirlenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 57-73.
- Lebe, S., S. (2005). Possible way of sustainable tourism development in rural areas by innovating its organisation through network management, *Kybernetes: The International Journal of Systems & Cybernetics*, 35(7/8): 1136-1146.
- Lerner, B. W., & Lee, L. K. (2006). Globalization and Poverty: An Ecological Perspective. *Environmental Issues: Essential Primary Sources*, 444-445.
- Mucuk, İ. (1998). *Pazarlama ilkeleri*. Türkmen Kitabevi. İstanbul.
- Murphy, P., Pritchard, M. P., & Smith, B. (2000). The destination product and its impact on traveller perceptions. *Tourism management*, 21(1), 43-52.
- Ön Esen, E., & Kılıç, B. (2017). Destinasyon rekabetçiliğini etkileyen faktörler: Fethiye ve Marmaris turizm destinasyonlarında karşılaştırmalı bir analiz. *Journal of International Social Research*, 10(49).
- Özaltaş, Serçek, G., & Serçek, S. (2017). X, Y ve Z kuşaklarındaki turistlerin destinasyon imaj algılarının karşılaştırılması. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(1), 6-19.
- Özdemir, G. (2008). *Destinasyon pazarlaması*, Detay Yayıncılık, Ankara,
- Özdemir, S. (2008). *Küreselleşme sürecinde refah devleti*. İstanbul Ticaret Odası, 2. Baskı, İstanbul.
- Saka, İ., 2011, *Sürdürülebilirlik açısından İstanbul'da bir ofis binasının Leed sertifikalandırma sistemi kapsamında değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sevim, B., ve Aykan, E., 2013, Konaklama işletmelerinde çevre yönetimi uygulamaları ve algılanan kurumsal itibar üzerindeki etkisi: Kayseri ve Nevşehir otelleri üzerinde bir araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*. 3, 93-113.
- Soteriades, M. (2012). Tourism destination marketing: Approaches improving effectiveness and efficiency, *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 3(2), 107-120.

- Stiglitz, J. E., Taşçıoğlu, A., & Vural, D. (2006). *Küreselleşme büyük hayal kırıklığı*. Plan B İletişim, Tasarım, Tanıtım, Yayıncılık.
- Rainisto, Seppo. (2003). *Success Factors of place marketing: A study of place marketing practices in northern Europe and The United States*. Doctoral Dissertations, Helsinki University of Technology, Finland.
- Ritchie, J. R. B., & Crouch, G. I. (2000, June). Are destination stars born or made: Must a competitive destination have star genes. In *Lights, Camera, Action-31st Annual Conference Proceedings*.
- Tagmanov, U. (2023). *Gastronomi turizminin destinasyon pazarlamasına etkisi: Kazakistan örneği*. Doktora Tezi. Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Sakarya.
- Taner O. (2004), *Dünyada ve Türkiye’de küreselleşme ve yoksulluk Süreci*, Yüksek Lisans
- Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Taş, M. (2019). *Destinasyon imaj algısı ve sürdürülebilir destinasyon pazarlaması: Kemaliye destinasyonu örneği*. Doktora Tezi. Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Sakarya.
- Tonak, A. (2004). “*Küreselleşme: Emperyalizm*”, *Yerelcilik, İşçi Sınıfı*. 2. Baskı, İmge Kitabevi. Ankara.
- Türkay, O. (2014). *Destinasyon Yönetimi Yönetim Bilim Bakış Açısıyla İşlevler, Yaklaşımlar ve Araçlar*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Vanhove, N. (2005). *The economics of tourism destinations*. Oxford: Elsevier.
- Wang, Y. C. (2011). *Destination marketing and management: scope, definition and structures*. In *Destination marketing and management: Theories and applications* (pp. 1-20). Wallingford UK: CABI

References

- Gözle, K., & Kaplan, G. (2020). *İdare Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gül, İ. (2014). Danıştay Kararlarında “Kamu Yararı” Kavramı. *Ankara Barosu Dergisi*(2), 533-552.
- Özbudun, E. (2021). *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Tanör, B., & Yüzbaşıoğlu, N. (2016). *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Teziç, E. (2014). *Anayasa Hukuku Genel Esaslar*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Ulusoy, A. (2020). *Türk İdare Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- 1982 Constitution, see: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>, Accessed 10/10/2024
- Communiqué on Monitoring and Reporting of Greenhouse Gas Emissions, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140722-5.htm>, Accessed 11/10/2024
- Environmental Law No. 2872: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2872&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, Accessed 11/10/2024
- European Union Competition Policy, see: https://www.ab.gov.tr/8-rekabet-politikasi_73.html, E.T: 10/10/2024
- General Data Protection Regulation (GDPR), see: <https://gdpr-info.eu/>, E.T: 10/10/2024
- Law on the Protection of Competition: <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Sayfa/Mevzuat/4054-sayili-kanun>, Accessed 11/10/2024
- List of Regulatory and Supervisory Authorities see: <https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/28-duzenleyici-ve-denetleyici-kurumlar>, Accessed 10/10/2024
- OECD Regulations, see: <https://www.oecd-ilibrary.org/>, Accessed 10/10/2024
- Presidential statement dated 13/04/2024, see: <https://cbddo.gov.tr/duyurular/6341/e-devlet-kapisi-verisizintisi-iddialari-hakkinda-basin-aciklamasi>, Accessed 10/10/2024
- The Paris Agreement: What is the Paris Agreement?, <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>, Accessed 11/10/2024
- UN 10 Principles, see: <https://www.globalcompactturkiye.org/public/10-ilke>, Accessed 10/10/2024
- Waste Management Regulation, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20644&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, Accessed 11/10/2024
- WTO, see: <https://www.wto.org/>, Accessed: 10/10/2024.

Sağlık Bilimlerinde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler II

Editör:

Prof. Dr. Ali BİLGİLİ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Sağlık Bilimlerinde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler II

Editör: Prof. Dr. Ali BİLGİLİ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-8-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub566>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bilgili, A. (ed) (2024). *Sağlık Bilimlerinde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler II*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub566>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Akbaş, M., & Tosunöz, İ. K. (2019). Ağrı ile ilişkili girişimler konusunda hemşirelerin bilgi ve yaklaşımları. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 136-143.
- Akcan, E., & Yiğit, R. (2016). Türkiye’de yenidoğan kliniklerinde çalışan hemşire ve hekimlerin yenidoğanda ağrı yönetimi ile ilgili yaklaşımları. *Acibadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (3), 147-153.
- Ay, S., & Evcik, D. (2007). Nöropatik ağrı ve tedavisi. *Yeni Tıp Dergisi*, 24(2), 70-74.
- Aydın, A. İ. (2018). *Çocuklarda sanal gerçeklik gözlüğü kullanımının kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmaya etkisi* (Master’s thesis, Uludağ Üniversitesi).
- Aydın, O. N. (2002). Ağrı ve ağrı mekanizmalarına güncel bakış.
- Aydın, D., Şahiner, N. C., & Çiftçi, E. K. (2016). Comparison of the effectiveness of three different methods in decreasing pain during venipuncture in children: ball squeezing, balloon inflating and distraction cards. *Journal of clinical nursing*, 25(15-16), 2328-2335.
- Mutlu, B., & Balcı, S., (2013). *Çocuklarda Venöz Kan Örneği Alırken Oluşan Ağrıyı Azaltmada Balon Şişirme ve Öksürme Yöntemlerinin Etkisi*. 4. Uluslararası Katılımlı Ulusal Pediatri Hemşireliği Kongresi. (pp.52). Adıyaman, Turkey
- Ballard A, Khadra C, Adler S, Doyon-Trottier E, Le May S. Efficacy of the Buzzy® device for pain management of children during needle-related procedures: a systematic review protocol. *Syst Rev*. 2018 May 22;7(1):78. doi: 10.1186/s13643-018-0738-1. PMID: 29788987; PMCID: PMC5964660.
- Balliel, N. (2023). Effect of soap bubbles technique, coughing and distraction cards on reducing pain and anxiety during phlebotomy in children. *Paediatric and Neonatal Pain*, 5(2), 31-37.
- Başkaya, M. (2019). *Çocuklarda kan alma işlemi öncesi işleme hazırlamaya yönelik izletilen çizgi filmin korku ve ağrıya etkisi* (Master’s thesis, Esogü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Birgili, F., & Khorshid, L. (2011). Kan Bağışı Yapan Donörlerde Kan Alma Sırasında Görülen Olumsuz Belirti Ve Bulguların İncelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 27(2), 11-17.
- Birgili, Y., & Aydın, Ş. (2011). Kan veren bireylerde kan alma sırasında görülen olumsuz belirti-bulguların ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(2), 17-26.
- Cadacio, C., & Nachamkin, I. (2017). A novel needle-free blood draw device for sample collection from short peripheral catheters. *Journal of Infusion Nursing*, 40(3), 156-162.

- Canbulat, N., Inal, S., & Sönmezer, H. (2014). Efficacy of distraction methods on procedural pain and anxiety by applying distraction cards and kaleidoscope in children. *Asian Nursing Research*, 8(1), 23-28.
- Carlson KL, Broome M & Vessey JA. Using distraction to reduce reported pain, fear and behavioral distress in children and adolescents: a multisite study. *Journal of the Society of Pediatric Nurses*, 2000;5: 75-85
- Ceyhan, D., & MS, G. (2010). Postoperatif ağrı sadece nosiseptif ağrı mıdır. *Ağrı*, 22(2), 47-52.
- Ceylan, M. (2023). *Venöz kan alma işlemi sırasında parmak kuklası ile uygulandikkati başka yöne çekme yönteminin çocukların ağrı düzeyi ve emosyonel göstergelerine etkisi* (Master's thesis, Biruni Üniversitesi).
- Üzen Cura, Ş., Oğul, T., & Yılmaz Kurt, F. (2018). Pediatrik Yaş Gruplarında Akut Ağrının Giderilmesinde Kullanılan Tamamlayıcı Ve Alternatif Tıp Uygulamaları. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 49(1), 116-129.
- Çağlar, S. Çocuklarda Ağrı Yönetiminde Non-farmakolojik Yöntemlerin Kullanıldığı Çalışmalar: Sistematik Derleme.
- Çetin, M., & Avşar, G. İntramüsküler penisilin yükünde soğuktan etkilenmeyen sprey hortumuna pencere görünümü. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15 (3), 573-583.
- Demir, Y., Yıldırım Usta, Y, İnce Y, Türken Gel, K Ve Kaya Akı, M. (2012). Hemşirelerin ağrı yönetimi ile ilgili bilgi, davranış ve klinik karar verme durumlarının belirlenmesi. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 2 (3), 162-172.
- Derleyen Taşkın, B. (2019). *Pediatric servisinde yatan çocuklara periferik damar yolu açma işlemi öncesinde uygulanan terapötik oyun yönteminin anksiyete ve korku üzerine etkisi* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Efe, E., Altun, E., Çetin, H., & İşler, A. (2007). Türkiye'de bazı illerde çocuk servislerinde çalışan çocuk hekimi ve hemşirelerin yenidoğanlarda ağrı konusundaki bilgi ve uygulamaları.
- Erdogan B, Aytekin Ozdemir A. The Effect of Three Different Methods on Venipuncture Pain and Anxiety in Children: Distraction Cards, Virtual Reality, and Buzzy® (Randomized Controlled Trial). *J Pediatr Nurs*. 2021 May-Jun;58:e54-e62. doi: 10.1016/j.pedn.2021.01.001. Epub 2021 Jan 21. PMID: 33485746.
- Fadıloğlu, Ç. (1985). Ağrılı Hastada Hemşirelik Yaklaşım. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 1(1), 45-51.
- Fakirullahoğlu, A. (2013). *Engelli çocukların annelerinde muskuloskeletal ağrı değerlendirilmesi* (Master's thesis, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Flor, H., Birbaumer, N., & Turk, D. C. (1990). The psychobiology of chronic pain. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 12(2), 47-84.

- Genç, F., Köçkar, Ç., Mutlu, F., & Buğdaycı, M. (2018). Kanser hastalarının ağrı için kullandıkları non-farmakolojik yöntemler. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD)*, 15(2), 88-93.
- Göksu, F. (2017). *Çocuklarda venöz kan alımı sırasında kullanılan sanal gerçeklik gözlüğünün hissedilen ağrı üzerine etkisi* (Master's thesis, Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı).
- Gupta, H. V., Gupta, V. V., Kaur, A., Singla, R., Chitkara, N., Bajaj, K. V., & Rawat, H. C. L. (2014). Comparison between the analgesic effect of two techniques on the level of pain perception during venipuncture in children up to 7 years of age: a quasi-experimental study. *Journal of clinical and diagnostic research: JCDR*, 8(8), PC01.
- Güdücü TF, Çelebioğlu A, Küçüköğlü S. Turkish children loved distraction: using kaleidoscope to reduce perceived pain during venipuncture. *Journal of Clinical Nursing*, 2009;18, 2180-2186
- Güleç, G., & Güleç, S. (2006). Ağrı ve ağrı davranışı. *Ağrı dergisi*, 18(4), 5-9.
- Gülüm, A. T. A. Y., Zeynep, E. R. A. S., & Ertem, İ. (2011). Çocuk hastaların hastane yatışları sırasında gelişimlerinin desteklenmesi. *Çocuk Dergisi*, 11(1), 1-4.
- Gültekin, M. (2019). *Çocuklarda kan alma işleminde kullanılacak dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin ağrı ve anksiyete üzerine etkisinin değerlendirilmesi* (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Gümüş, M., Yüksel, D., Recep, K. A. R. A., YARDIMCI, F., SENOL, S., & YILMAZ, H. B. (2020). Çocuklarda post-operatif dönemde non-farmakolojik ağrı giderme yöntemi olarak müziğin kullanılması: Sistematik derleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 13(4), 245-250.
- Gündüz, S., Yüksel, S., Aydeniz, G. E., Aydoğan, R. N., Türksoy, H., Dikme, İ. B., & Efendiler, İ. (2016). Çocuklarda hastane korkusunu etkileyen faktörler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 59(4), 161-168.
- Hasanpour M, Tootoonchi M, Acin F & Yadegarfar G. The effects of two nonpharmacologic pain management methods for intramuscular injection pain in children. *Acute Pain*, 2006;8: 7-12.
- Hatice, K. A. Y. A. Kan Alma İşlemi Sırasında Uygulanan Dikkati Başka Yöne Çekme Yöntemlerinin Ağrı, Anksiyete ve Memnuniyet Üzerine Etkisi.
- Inal, S. & Canbulat, N. (2015). Çocuklarda Prosedürel Ağrı Yönetiminde Dikkati Başka Yöne Çekme Yöntemlerinin Kullanımı . *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* , 2 (3) , 372-378 . DOI: 10.17681/hsp.47420
- İskender, M. D., & Eren, H. (2020). Türkiye'de Ağrıya Yönelik Akupresür Uygulaması ile İlgili Yapılmış Hemşirelik Tezlerinin İncelenmesi. *Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi*, 3(1), 40-46.

- İskender, M. D., & Eren, H. (2020). Türkiye’de Ağrıya Yönelik Akupresür Uygulaması ile İlgili Yapılmış Hemşirelik Tezlerinin İncelenmesi.
- Kara, R., & Bal Yılmaz, H. (2020). Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Girişimsel Ağrıyı Azaltmak için Kullandıkları Yöntemlerin İncelenmesi.
- Kılıç, M., & Öztunç, G. (2012). Ağrı kontrolünde kullanılan yöntemler ve hemşirenin rolü. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 7, 36-51.
- Koçak, M. Y., & Hatice, K. A. Y. A. Kan Alma İşlemi Sırasında Uygulanan Dikkati Başka Yöne Çekme Yöntemlerinin Ağrı, Anksiyete ve Memnuniyet Üzerine Etkisi.
- Kozancıoğlu, G. (1986). Çocukların Anksiyete Düzeyleri İle Annelerin Tutumları Arasındaki İlişki. *Psikoloji Çalışmaları*, 14, 83-103.
- Kutman, G. *Çocuklarda kan örnek alma işlemi sırasında oluşan ağrı ve anksiyeteyi azaltmada lavanta kokusunun etkisi* (Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Kürtüncü, M., & Davas, S. (2020). Use of nonpharmacological methods while taking blood sample from children: Çocuklarda kan alma işlemi sırasında uygulanan nonfarmakolojik yöntemlerin kullanımı. *Journal of Human Sciences*, 17(2), 710-719.
- Melzack, R., & Wall, P. D. (1996, March). Pain mechanisms: a new theory: a gate control system modulates sensory input from the skin before it evokes pain perception and response. In *Pain Forum* (Vol. 5, No. 1, pp. 3-11). Churchill Livingstone.
- Merskey H. Classification of chronic pain. 2nd ed. (Revised). IASP Press, Seattle, WA; 2012: 3– 4
- Metin, Z. G., & Ozdemir, L. (2016). The effects of aromatherapy massage and reflexology on pain and fatigue in patients with rheumatoid arthritis: a randomized controlled trial. *Pain Management Nursing*, 17(2), 140-149.
- Midilli, T. S., & YÜCEL, Ş. (2019). Cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin ağrı yönetiminde nonfarmakolojik yöntemleri kullanma durumları ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (1), 60-66.
- Mutlu, B., & Avşar, A. (2023). Dental Kaygı Ve Ağrı Yönetiminde Nonfarmakolojik Bir Yöntem; Aromaterapi: Derleme. *Selcuk Dental Journal*, 10(1), 124-129.
- Öngel, D. D. K. (2017). Ağrı Tanımı Ve Sınıflaması. *Klinik Tıp Aile Hekimliği*, 9(1), 12-14.
- Özdemir, A. (2019). *6-12 yaş çocuklarda invaziv işlemler (kan alma/damaryolu açma) sırasında dikkati başka yöne çekme tekniklerinin anksiyete, korku ve ağrı yönetimine etkisi* (Master’s thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Özdemir, A. (2019). *6-12 yaş çocuklarda invaziv işlemler (kan alma/damaryolu açma) sırasında dikkati başka yöne çekme tekniklerinin anksiyete, korku ve*

- ağrı yönetimine etkisi* (Master's thesis, Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı).
- Özkan, T. K., & Balcı, S. (2018). Çocuklarda ağrı kontrolünde akupresür kullanımını. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 234-239.
- Özveren, H., Faydalı, S., & Özdemir, S. (2016). Hemşirelerin ağrının farmakolojik olmayan yöntemlerle kontrolüne ilişkin bilgi ve uygulamaları. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 7(4), 99-105.
- Özveren, Y. D. D. H. (2011). Ağrı kontrolünde farmakolojik olmayan yöntemler. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(1), 83-92.
- Perdue, M. J., Umar, M. A., Walker, J. D., & Kubena, B. (2023). Immersive ve virtual reality for pain control and anxiolysis during IV blood draws in adults: a randomized controlled trial. *Military Medicine*, 188(7-8), e2467-e2471.
- RI, A. (2020). Çocuklarda kan alma işlemi sırasında titreşimli turnike uygulamasının hissedilen ağrıya etkisi.
- Rostami, E., Khanjari, S., Haghani, H., & Amirian, H. (2022). Effect of video games on preoperative anxiety in 3-to-6-year-old of a sample of Iranian children undergoing elective surgery. *Journal of Education and Health Promotion*, 11.
- Sadeghi, T. A. H. E. R. E. H., Neishaburi, M., Solcimani, M. A., & Bahrami, N. A. S. I. M. (2024). The effect of balloon inflating on venous opening pain in children. *Journal of Inflammatory Diseases*, 14(3), 67-73.
- Sahiner, N. C., & Bal, M. D. (2016). The effects of three different distraction methods on pain and anxiety in children. *Journal of Child Health Care*, 20(3), 277-285.
- Sarbijan, S. S., Rabori, R. M., & Nouhi, E. (2021). The Effect of Balloon Inflating Distraction on Pain Intensity During Venous Blood Sampling in Children: A Randomized Controlled Trial.
- Seçer, İ., & Gülbahçe, A. (2013). Çocuklarda anksiyete duyarlılık ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Güvenirlilik ve geçerlilik çalışması. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 3, 91-106.
- Semerci, R., Kocaaslan, E. N., Kostak, M. A., & Akın, N. (2020). Çocuklarda damar yolu açma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltma: Buzzy uygulaması. *Ağrı*, 32(4), 177-185.
- Semerci, R. (2018). 6-12 yaş çocuklarda venöz kan örneği alınırken oluşan ağrıyı azaltmada dikkati başka yöne çekme kartları ve kaleidoskop yöntemlerinin etkisi (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Sevil, İ. Nal ve Canbulat, N. (2015). Çocuklarda işlemsel ağrı yönetimi dikkati başka yöne çekme yollarının kullanımı. *Güncel Pediatri*, 13 (2), 116-121.

- Simoncini E, Stiaccini G, Morelli E, Trentini E, Peroni DG, Di Cicco M. The Effectiveness of the Buzzy Device in Reducing Pain in Children Undergoing Venipuncture: A Single-Center Experience. *Pediatr Emerg Care*. 2023 Oct 1;39(10):760-765. doi: 10.1097/PEC.0000000000003011. Epub 2023 Jul 22. PMID: 37478814; PMCID: PMC10547103.
- Susam V, Friedel M, Basile P, Ferri P, Bonetti L. Efficacy of the Buzzy System for pain relief during venipuncture in children: a randomized controlled trial. *Acta Biomed*. 2018 Jul 18;89(6-S):6-16. doi: 10.23750/abm.v89i6-S.7378. PMID: 30038198; PMCID: PMC6357594.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Tekeli, T. (2020). *Zihinde Canlandırma Öğretim Tekniğinin Kan Alma Becerisi Kazanılmasına ve Kalıcılığın Etkisi* (Doctoral dissertation).
- Topçu, İ., & Dişsiz, M. (2018). Doğum eyleminde kullanılan manipülatif ve beden temelli tamamlayıcı-alternatif yöntemler. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 1(2), 33-37.
- Turgut, F., Yıldırım, M. U., Baş, M., Sarıhan, E. O. (2024). Farklı köklendirme ortamları ve İBA uygulamalarının lavantada (*Lavandula x intermedia* Emeric ex Loisel.) ilkbahar ve sonbahar çeliklerinin köklenmesine etkisi. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 39(1), 55-70. <https://doi.org/10.7161/omuanajas.1378997>
- Uyar, M., & Köken, İ. (2017). Kronik ağrı nörofizyolojisi. *TOTBİD Dergisi*, 16, 70-76.
- Vessey JA, Carlson KL & McGill J. Use of distraction with children during an acute pain procedure. *Nursing Research*, 1994;43: 369-372
- Yıldırım, B. Çocuklarda Ağrı, Anksiyete Ve Stres Yönetiminde Yeni Yöntem; Sanal Gerçeklik Gözlüğü Orhan ÇakırI. *Sağlık Bilimleri Alanında*, 135.
- Yıldırım, D. (2019). Ağrı. *Yaşlanma teorileri ve geriatrik değerlendirme: yaşlı bakımı*.
- Yılmaz Koçak, M., & Kaya, H. (2022). Kan Alma İşlemi Sırasında Uygulanan Dikkati Başka Yöne Çekme Yöntemlerinin Ağrı, Anksiyete ve Memnuniyet Üzerine Etkisi. *Firat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 36(2).
- Yılmaz Koçak, M., & Kaya, H. (2022). Kan Alma İşlemi Sırasında Uygulanan Dikkati Başka Yöne Çekme Yöntemlerinin Ağrı, Anksiyete ve Memnuniyet Üzerine Etkisi. *Firat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 36(2).
- Zor, M., Şimşek Küçükkeleş, D., & Gölbaş, Z. (2021). Türkiye'de aromaterapinin etkisine yönelik yapılan hemşirelik tezlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 12(1), 77-94. <https://doi.org/10.18663/tjcl.856492>

7. Kaynaklar

- Aboubakr, M., Yousaf, M. I. K., Weisbrod, L. J., & Alameda, G. (2023). Brain Death Criteria. In StatPearls. StatPearls Publishing.
- Agrawal, S., Binsaleem, S., Al-Homrani, M., Al-Juhayim, A., & Al-Harbi, A. (2017). Knowledge and attitude towards organ donation among adult population in Al-Kharj, Saudi Arabia. *Saudi journal of kidney diseases and transplantation: an official publication of the Saudi Center for Organ Transplantation, Saudi Arabia*, 28(1), 81–89. <https://doi.org/10.4103/1319-2442.198150>
- Akıncı, Ş. (1995). Türk Özel Hukuku'nda Cesetten Yapılan Organ Nakilleri ve Bu Konuda Gerçekleştirilmesi Düşünülen Yeni Düzenlemeler, Prof. Dr. Halil Cin'e 10. Yıl Hizmet Armağanı, Selçuk Üniversitesi, Konya, 427-447.
- Akyolcu, N., Kula, Şahin., S. (2021). Organ Naklinin Tarihsel Gelişimi, Organ Nakilleri ve Hemşirelik Bakımı, Eds. Özbaş A, Türkiye Klinikleri, Ankara, 1-5.
- Ali, A., Ahmed, T., Ayub, A., Dano, S., Khalid, M., El-Dassouki, N., Orchanian-Cheff, A., Alibhai, S., & Mucsi, I. (2020). Organ donation and transplant: The Islamic perspective. *Clinical transplantation*, 34(4), e13832. <https://doi.org/10.1111/ctr.13832>
- Alwahaibi, N., Al Wahaibi, A., & Al Abri, M. (2023). Knowledge and attitude about organ donation and transplantation among Omani university students. *Frontiers in public health*, 11, 1115531. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1115531>
- Araujo, C. A. S., & Siqueira, M. M. (2023). The Effect of Educational Initiatives on the Attitude and Knowledge of Health Care Professionals Regarding Organ Donation and Transplantation: An Integrative Literature Review. *Transplantation proceedings*, 55(1), 13–21. <https://doi.org/10.1016/j.transproceed.2022.09.037>
- Araujo, C., & Siqueira, M. (2016). Brazilian Healthcare Professionals: A Study of Attitudes Toward Organ Donation. *Transplantation proceedings*, 48(10), 3241–3244. <https://doi.org/10.1016/j.transproceed.2016.09.044>
- Arda, B. (1994) Tıp Mevzuatı Açısından Ülkemizde Organ Aktarımı. Türkiye Organ Nakli Derneği II. Bilimsel Transplantasyon Kongresi, Ankara, 257-261.
- Aykas, A., Uslu, A., & Doğan, S. M. (2015). Intellectuality and attitudes of clergy about organ donation in Turkey: metasynthesis of observational studies. *Transplantation proceedings*, 47(4), 1066–1069. <https://doi.org/10.1016/j.transproceed.2014.09.183>

- Bektaş, N. (2023). Organ Bağışı ve Nakline Dinlerin Bakışı: Sistematik Derleme. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law & History*, 31(2): 149-155.
- Bulut, A. (2019). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Organ Bağışı Hakkında Bilgi, Tutum ve Davranışları. *Kocaeli Med J* 2019; 8; 1:202-209
- Çevik, C., Özyürek, P. (2017). *Organ Nakli Hemşireliği*. 1. Baskı. Ankara: Nobel Tıp, 207.
- Doerry, K., Oh, J., Vincent, D., Fischer, L., & Schulz-Jürgensen, S. (2022). Religious and cultural aspects of organ donation: Narrowing the gap through understanding different religious beliefs. *Pediatric transplantation*, 26(7), e14339. <https://doi.org/10.1111/petr.14339>
- Din İşleri Yüksek Kurulu (2017) <https://kurul.diyancet.gov.tr/Cevap-Ara/993/organ-nakli-ve-bagisi-caiz-midir>
- Elgin, E. (2023). Türkiye’de organ sağlama sisteminin tıp etiği açısından değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <http://hdl.handle.net/11452/33508>
- Fabre J. (2014). Presumed consent for organ donation: a clinically unnecessary and corrupting influence in medicine and politics. *Clinical medicine (London, England)*, 14(6), 567–571. <https://doi.org/10.7861/clinmedicine.14-6-567>
- Global Observatory on Donation and Transplantation (GODT). (2019). 2021 Yılı Organ Nakli Verileri. <https://www.transplant-observatory.org/summary/>
- Global Observatory on Donation and Transplantation (GODT). (2021). 2021 Yılı Organ Nakli Verileri. <https://www.transplant-observatory.org/summary/>
- Gökçen, A. (2022). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Gökkaya, D. (2023). Merhametin organ bağışı tutumu üzerine etkisinde psikolojik iyi oluşun aracılık rolü. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 10(3), 453-463.
- Gurler, H., Hancer, A. T. (2020). Attitudes of Turkish health care professionals toward organ donation and factors affecting organ donation: A systematic review. *International Journal of Caring Sciences*. 13(1):93-102.
- Güner, Y. O., & Cicerali, E. E. (2021). Organ Bağışında Psikolojik ve Kültürel Etmenler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(38), 5735-5763.
- Güriz, A. (2021). *Hukuk Felsefesi*, Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Jawoniyi, O., Gormley, K., McGleenan, E., & Noble, H. R. (2018). Organ donation and transplantation: Awareness and roles of healthcare professionals-A systematic literature review. *Journal of clinical nursing*, 27(5-6), e726–e738. <https://doi.org/10.1111/jocn.1415>

- Kavurmacı, M., Karabulut, N., & Koc, A. (2014). The knowledge and views of university students about organ donation/Universite öğrencilerinin organ bagisi hakkındaki bilgi ve gorusleri. *Journal of Education and Research in Nursing*, 11(2), 15-22.
- Kırılmaz, H., & Güler, P. B. (2019). Benlik saygısı ve organ bağışi tutumu ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İnsan ve İnsan*, 6(20), 239-262.
- Kocaay, A. F., Celik, S. U., Eker, T., Oksuz, N. E., Akyol, C., & Tuzuner, A. (2015). Brain Death and Organ Donation: Knowledge, Awareness, and Attitudes of Medical, Law, Divinity, Nursing, and Communication Students. *Transplantation proceedings*, 47(5), 1244–1248. <https://doi.org/10.1016/j.transproceed.2015.04.071>
- Koçak, A., Aktaş, E. Ö., Şenol, E., Kaya, A., & Bilgin, U. E. (2010). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin organ nakli ve bağışi hakkındaki bilgi düzeyi. *Ege Tıp Dergisi*, 49(3), 153-160.
- Laidouni, N., Briones-Vozmediano, É., Garrido Clemente, P., & Gil González, D. (2017). Percepción de los profesionales de la salud sobre las creencias y las tradiciones derivadas del Islam como barreras a la donación de órganos en Argelia [Healthcare professionals' perceptions of Islamic beliefs and traditions as barriers to organ donation and transplantation in Algeria]. *Gaceta sanitaria*, 31(2), 123–131. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2016.09.012>
- Lewis, A., Koukoura, A., Tsianos, G. I., Gargavanis, A. A., Nielsen, A. A., & Vassiliadis, E. (2021). Organ donation in the US and Europe: The supply vs demand imbalance. *Transplantation reviews (Orlando, Fla.)*, 35(2), 100585. <https://doi.org/10.1016/j.ttre.2020.100585>
- Maciel, C. B., Hwang, D. Y., & Greer, D. M. (2017). Organ donation protocols. *Handbook of clinical neurology*, 140, 409–439. <https://doi.org/10.1016/B978-0-444-63600-3.00023-4>
- Mahenthiran T. (2021). The new 'opt-out' organ donation English law: Is the NHS ready for this?. *Clinical medicine (London, England)*, 21(1), e92–e93. <https://doi.org/10.7861/clinmed.2020-0675>
- Mekodathil, A., El-Menyar, A., Sathian, B., Singh, R., & Al-Thani, H. (2020). Knowledge and Willingness for Organ Donation in the Middle Eastern Region: A Meta-analysis. *Journal of religion and health*, 59(4), 1810–1823. <https://doi.org/10.1007/s10943-019-00883-x>
- Naçar, M., Cetinkaya, F., Baykan, Z., & Poyrazoğlu, S. (2009). Attitudes and behaviours of students from the faculty of theology regarding organ donation: a study from Turkey. *Transplantation proceedings*, 41(10), 4057–4061. <https://doi.org/10.1016/j.transproceed.2009.09.084>

- Nas, E. (2021). Pozitif Psikolojide Güncel Bir Kavram: Merhamet Doyumu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13 (4), 668-684.
- Organ Nakli Hizmetleri Yönetmeliği. (2022). Resmî Gazete (Sayı: 32038). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/12/20221209-3.htm> 09.12.2023
- ORGANKDS. (2021). Nakil Bekleyen Hastalar, https://organkds.saglik.gov.tr/dss/PUBLIC/WL_Hearth.aspx
- ORGANKDS. (2023). TTDİS Sistemleri Kamuoyu Aydınlatma Platformu. <https://organkds.saglik.gov.tr/DSS/PUBLIC/PublicDefault2.aspx>
- Özar, S., Halıcı, T. (2021). Organ veya Doku Naklinde “Hukuken Geçerli Rıza”. *Adalet Dergisi*, (66), 569-593.
- Padela, A. I., & Duivenbode, R. (2018). The ethics of organ donation, donation after circulatory determination of death, and xenotransplantation from an Islamic perspective. *Xenotransplantation*, 25(3), 1–12. <https://doi.org/10.1111/xen.12421>
- Padela, A. I., Titi, M., Keval, A., & Abdelrahim, M. T. (2022). Muslims, Islam, and Organ Donation: Righting Social Narratives and Designing Ethically Balanced Educational Interventions. *Experimental and clinical transplantation : official journal of the Middle East Society for Organ Transplantation*, 20(10), 885–894. <https://doi.org/10.6002/ect.2022.0135>
- Park, C., Jones, M. M., Kaplan, S., Koller, F. L., Wilder, J. M., Boulware, L. E., & McElroy, L. M. (2022). A scoping review of inequities in access to organ transplant in the United States. *International journal for equity in health*, 21(1), 22. <https://doi.org/10.1186/s12939-021-01616-x>
- Potter, J. E., Elliott, R. M., Kelly, M. A., & Perry, L. (2021). Education and training methods for healthcare professionals to lead conversations concerning deceased organ donation: An integrative review. *Patient education and counseling*, 104(11), 2650–2660. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2021.03.019>
- Potter, J. E., Herkes, R. G., Perry, L., Elliott, R. M., Aneman, A., Brieva, J. L., Cavazzoni, E., Cheng, A. T., O’Leary, M. J., Seppelt, I. M., Gebiski, V., & COMFORT study investigators (2017). Communication with Families regarding ORgan and Tissue donation after death in intensive care (COMFORT): protocol for an intervention study. *BMC health services research*, 17(1), 42. <https://doi.org/10.1186/s12913-016-1964-7>
- Rahmel, A. (2019). Organspende: Update 2019 [Organ donation : Update 2019]. *Medizinische Klinik, Intensivmedizin und Notfallmedizin*, 114(2), 100–106. <https://doi.org/10.1007/s00063-018-0513-z>
- San Sungunay, S., Yağcı, Ö. (2023). Medyanın Organ Bağışına Yaklaşımı: 2011-2022 Yılları Arasında Yayınlanan Haberlerde Çerçeveleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 307-325.

- Savaşçı Temiz, B. (2011). Tıp Etiği ve Hukuk Açısından Embriyonik Kök Hücre Çalışmaları. *Bahçeşehir Üniversitesi Kazancı Hukuk Dergisi*, 7 (83-84), 44-60.
- Scholz, N. (2020). Organ donation and transplantation facts, figures and european union action. *European Parliamentary Research Service (EPRS)*, 1-12.
- Schönburg, S., & Fornara, P. (2020). Aktuelle politische Aspekte der Transplantationsmedizin in Deutschland: Organspende im Widerspruch? [Current political aspects of transplantation medicine in Germany: Organ donation in contradiction?]. *Der Urologe. Ausg. A*, 59(1), 21–26. <https://doi.org/10.1007/s00120-019-01084-w>
- Soyibo, A., Mignott, Ag, Kahwa, E. Ve Fevrier, A. (2023). Wcn23-0828 Sağlık Profesyonellerinin Böbrek Bağışı ve Nakline Yönelik Bilgi ve Tutumları. *Böbrek Uluslararası Raporları*, 8 (3), S403.
- Süren, Ö. K. (2007). Organ ve doku naklinin yasal ve etik açıdan incelenmesi. *Tbb Dergisi*, 73, 176-95.
- Şantaş, G., & Şantaş, F. (2018). Türkiye’de organ bağışının mevcut durumu ve organ bağışında stratejik iletişimin önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 163-168.
- Şıpkın, S., Şen, B., Akan, S., & Malak, A. T. (2010). On sekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim elemanlarının organ bağışına bakış açılarının incelenmesi. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(1): 19-25.
- Tekizoğlu, F.Y. (2018). Organ bağışı: Bireylerin kararlarını etkileyen psikolojik faktörler. *Muhakeme Dergisi*, 1(1), 21-3
- Tetik, S., Cebesoy, Ü. B. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Organ Bağışı ve Organ Nakline Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi: Bingöl Örneği. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(4), 983-1004.
- Tsubaki, M., Tougo, S., Kobayashi, M., Arakawa, S., & Yoshida, K. (2020). Narrative review on attitudes toward organ donation of undergraduate nurse students. *Japan journal of nursing science: JJNS*, 17(1), e12291. <https://doi.org/10.1111/jjns.12291>
- Urquhart, R., Kureshi, N., Dirk, J., Weiss, M., & Beed, S. (2023). Nurse knowledge and attitudes towards organ donation and deemed consent: the Human Organ and Tissue Donation Act in Nova Scotia. *Connaisances et attitudes du personnel infirmier à l’égard du don d’organes et de la présomption de consentement: la Loi sur le don d’organes et de tissus humains en Nouvelle-Écosse. Canadian journal of anaesthesia = Journal canadien d’anesthésie*, 70(2), 245–252. <https://doi.org/10.1007/s12630-022-02372-4>

- Vanholder, R., Domínguez-Gil, B., Busic, M., Cortez-Pinto, H., Craig, J. C., Jager, K. J., Mahillo, B., Stel, V. S., Valentin, M. O., Zoccali, C., & Oniscu, G. C. (2021). Organ donation and transplantation: a multi-stakeholder call to action. *Nature reviews. Nephrology*, 17(8), 554-568. <https://doi.org/10.1038/s41581-021-00425-3>
- Yenerer Çakmut, Ö. (2003). *Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi*, Legal Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, İ., Sabuncuoğlu, M. Z., & Koca, Y. S. (2017). Organ Nakli Merkezi Kurulması Bölgede Organ Bağışını Etkiler mi? / Does the establishment of organ transplant center effect the organ donation in the region?. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 24(1), 8-11.
- Yılmaz, E. (2012). Organ ve doku nakli. *Sağlık Hukuku Digestası Dergisi*, 2 (2) s:217.

Kaynaklar

- Ak, B. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçim nedenleri ve öğrenim doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Al Sebace, H.A., Aziz, E.M.A., Mohamed, N.T. (2017). Relationship between nursing students' clinical placement satisfaction, academic self-efficacy and achievement. *IOSR Journal of Nursing and Health Science*, 6(02), 101-112. <http://doi.org/10.9790/1959-060203101112>.
- Baykal, Ü., Akgün, E., Sökmen, S., Yıldırım, D. (2003). Yüksekokulda okuyan hemşirelik öğrencilerinin doyumunun ve beklentilerinin analizi. I. Uluslararası & V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi, Nevşehir. Eylül, 2003.
- Baykal, Ü., Harmancı, A. K., Eşkin, F., Altuntaş, S., Sökmen, S. (2011). "Öğrenci Doyumu Ölçeği-Kısa Form" geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(4), 60-68.
- Baykal, Ü., Sökmen, S., Korkmaz, Ş. (2002). "Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği" geliştirme çalışması. *Hemşirelik Dergisi*, 12(49), 23-32.
- Cervera-Gasch A, González-Chordá González-Chordá VM, Ortiz-Mallasen V, Andreu-Pejo L, Mena-Tudela D, Valero-Chilleron MJ. (2022). Student satisfaction level, clinical learning environment, and tutor participation in primary care clinical placements: An observational study. *Nurse Education Today* 108, January 2022, 105156.
- Chen, H.C., Lo, H.S. (2015). Nursing student satisfaction with an associate nursing program. *Nursing Education Perspectives*, 36(1), 27-33. <https://doi.org/10.5480/13-1268>.
- Çiftçiöğlü, G., Alan, H., Bekar, E.O. (2019). The effect of satisfaction in implementing professional behaviors in nursing students. *International Journal of Caring Sciences*, 12(2), 844-851.
- Egeliöğlü, N., Arslan, S., Bakan, G. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet durumlarının akademik başarıları üzerine etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(1), 14-24.
- El Ansari, W. (2002). Student nurse satisfaction levels with their courses: Part I-effects of demographic variables. *Nurse education today*, 22(2), 159-170. <https://doi.org/10.1054/ncdt.2001.0682>
- Gaspar AD, Banayat AC. (2004). Undergraduate Student Nurses' Satisfaction, Self-confidence, and Perception of High-fidelity Simulation-based Learning on Critically-ill Patients. *Acta Med Philipp*. 15;58(12):110-117. doi: 10.47895/amp.v58i12.10240.
- Güven ŞD, Ünsal A, Çakıcı N. (2021). Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimlerine İlişkin Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*. 25(86), 583-596.

- Higazec, M.Z.A., Rayan, A., Ades, M.A. ve Alrawashdeh, F. (2017). Nursing students' satisfaction with their clinical experiences. *International Journal of Nursing and Health Science*, 4(2), 16-21.
- Hwang E, Shin S. (2018). Characteristics of nursing students with high levels of academic resilience: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 71, 54-59. doi: 10.1016/j.nedt.2018.09.011.
- Kaçan, C.Y. Palloş, A. (2020). Bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerine ilişkin doyum düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(3), 874-892. <http://doi.org/10.33715/inonusaglik.746511>.
- Kantek, F. Kazancı, G. (2012). An analysis of the satisfaction levels of nursing and midwifery students in a health college in Turkey. *Contemporary Nurse*, 42(1), 36-44. <https://doi.org/10.5172/conu.2012.42.1.36>.
- Kaynar A., Şahin A., Bayrak D., Karakoç G, Ülke, F. (2006). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Doyum Düzeyleri. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10 (3): 12-19.
- Koç, K. (2019). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin okuldan memnuniyet düzeyleri ve akademik başarı puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Mårtensson S, Knutsson S, Hodges EA, Sherwood G, Broström A, Björk M. (2023). Undergraduate nursing students' experiences of practicing caring behaviours with standardised patients. *Scand J Caring Sci*. 37(1), 271-281. doi:10.1111/scs.13077.
- Papp KK, G.C. Huang, Lauzon PKK, Clabo D. Delva, M. Fischer, L. Konopasek, R.M. Schwartzstein, M. (2014). Gusic Milestones of critical thinking: a developmental model for medicine and nursing *Acad. Med*, 89 (5), 715-720, 10.1097/acm.0000000000000220.
- Rocha ESB, Trevisan, MA. (2009). Gerenciamento da qualidade em um serviço de enfermagem hospitalar. *Rev Lat-Am Enfermagem*. 17(2), 240-245.
- Rodrigues MK, Schmidt AS, Casassola M, Godoy LP, Lorenzett DB, Losekann, AG, et al. (2012). Satisfação do usuário internado em hospital público: uma pesquisa bibliográfica. In: *Simpósio de Ensino Pesquisa Extensão: Aprender e empreender na educação e na ciência; 2012 out 3-5; Santa Maria, Brasil*. Santa Maria: Unifra; 1-10.
- Santos MA, Sardinha AH, Santos LN. (2017). User satisfaction with the care of nurses. *Rev Gaucha Enferm*. 38(1), e57506. Portuguese, English. doi: 10.1590/1983-1447.2017.01.57506.
- Sinclair P, Kable A, Levett-Jones T. (2015). The effectiveness of internet-based e-learning on clinician behavior and patient outcomes: a systematic re-

view protocol. JBI Database System Rev Implement Rep. 13(1), 52-64. doi: 10.11124/jbisrir-2015-1919.

- Ulusoy H, Arslan Ç, Öztürk N, Bekar M. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleriyle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Saptanması. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3(2), 15-24.
- Yangın, B.H., Kırca, N. (2013). Antalya Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri ve etkileyen faktörler. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(1), 78-94.
- Zhang X, Li Y, Li H, Zhao Y, Ma D, Xie Z, Sun J. (2021). Application of the OMAHA System in the education of nursing students: A systematic review and narrative synthesis. Nurse Educ Pract. 57, 103221. doi: 10.1016/j.nepr.2021.103221.

References

- 1) Ozer Z, Bahcecioglu TG, Celikbilek F. Relationship Between pain beliefs and pain management in hemodialysis patients. *Journal of Nephrology Nursing* 2020; 15: 226-234.
- 2) Karakus S. Nursing Students' Pain Beliefs and Methods of Coping with Pain (Master Thesis). Inonu University 2020.
- 3) Birge AO, Mollaoglu, M. Pain beliefs of patients and the nonpharmacological methods they use to manage the pain. *Agri* 2018; 30: 84-92.
- 4) Kılıcarslan FN, Kazan E. Analysis of the relationship between pain beliefs and fears of pain of nursing students. *Journal of Health Sciences* 2021; 30: 316-325.
- 5) Akkaya DA, Yildirim, M.; Yorulmaz, H. Determination of beliefs and approaches of nursing and first and emergency aid students. *Journal of Anatolian Medical Research* 2019; 4: 47-56.
- 6) Babadag B, Alparslan GB. The pain beliefs of nursing students. *Journal of Continuing Medical Education* 2017; 26:244-250.
- 7) Edwards LC, Pearce SA, Turner-Stokes L, Jones A. The Pain Beliefs Questionnaire: an investigation of beliefs in the causes and consequences of pain. *Pain* 1992; 51: 267-272.
- 8) Berk HO. Chronic pain experience and pain beliefs: Turkish validity and reliability study of the Pain Beliefs Scale (PhD Dissertation). Istanbul University Institute of Social Sciences, Istanbul, 2006.
- 9) Erciyas A. Postoperative pain belief of patients who do not have surgical pain experience. Master's Thesis. Ankara Yildirim Beyazit University, Ankara/ Turkiye.
- 10) Walsh DA, Radcliffe JC. Pain beliefs and perceived physical disability of patients with chronic low back pain. *Pain* 2002; 97: 23-31.
- 11) Kocoglu D, Ozdemir L. The relation between pain and pain beliefs with socio-demographic-economic characteristics at the adult population. *Agri* 2011; 23: 64-70.
- 12) Uzuncakmak T, Kılıc M. Pain experience of nursing students and the methods used to cope with pain. *Agri* 2017; 29: 117-121
- 13) Yilmaz F, Atay S. Clinical pain management of nursing students. *Journal of Hacettepe University Faculty of Nursing* 2013;1:32-41
- 14) Uslay KT, Yesilfidan D, Adana F, Okyay P. Perimenstrual symptoms of Aydin health faculty students and coping methods. *TAF Prev Med Bull* 2016; 15: 382-388.
- 15) Linton SJ, Shaw WS. Impact of psychological factors in the experience of pain. *Physical Therapy* 2011; 91:700-711.

Referanslar

1. Cheesman K. Anatomy of the naso-and oropharynx. *Anaesthesia & Intensive Care Medicine*. 2008;9(7):277-9.
2. Pierce RJ, Worsnop CJ. Upper airway function and dysfunction in respiration. *Clinical and experimental pharmacology and physiology*. 1999;26(1):1-10.
3. Warwick R, Williams PL. *Gray's anatomy*. 35th British ed. Philadelphia: WB Saunder's Company. 1973.
4. Sobotta J. *Sobotta Atlas Of Human Anatomy*. Munich: Urban & Fischer Verlag is an imprint of Elsevier GmbH; 2006.
5. King EW. A roentgenographic study of pharyngeal growth. *The Angle Orthodontist*. 1952;22(1):23-37.
6. Aydemir Ş. Ağız Solunumunun Farinks Büyüklüğü ve Kraniofasiyal Morfoloji Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Erzurum Atatürk Üniversitesi; 1996.
7. Drake RL, Vogl AW, Mitchell A, Duparc F, Duparc J. *Gray's Anatomie-Le Manuel pour les étudiants: Elsevier Health Sciences*; 2021.
8. Karaca M. Nazofarenks Kanserinde Kemoradyoterapi. Ankara: Ankara Üniversitesi; 2008.
9. Handelman CS, Osborne G. Growth of the nasopharynx and adenoid development from one to eighteen years. *The Angle Orthodontist*. 1976;46(3):243-59.
10. Yates CB, Phillips CD. Oral cavity and oropharynx. *Current problems in diagnostic radiology*. 2001;30(2):38-59.
11. Karaosmanoglu AA, Ozgen B. Anatomy of the pharynx and cervical esophagus. *Neuroimaging Clinics*. 2022;32(4):791-807.
12. Schwab RJ, Gupta KB, Geftter WB, Metzger LJ, Hoffman EA, Pack AI. Upper airway and soft tissue anatomy in normal subjects and patients with sleep-disordered breathing. Significance of the lateral pharyngeal walls. *American journal of respiratory and critical care medicine*. 1995;152(5):1673-89.
13. Valiathan M, El H, Hans MG, Palomo MJ. Effects of extraction versus non-extraction treatment on oropharyngeal airway volume. *The Angle Orthodontist*. 2010;80(6):1068-74.
14. Orabi N, Flores-Mir C, Elshebiny T, Elkordy S, Palomo JM. Pharyngeal airway dimensional changes after orthodontic treatment with premolar extractions: A systematic review with meta-analysis. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*. 2021;160(4):503-15. e3.

15. Park JH, Kim S, Lee Y-J, Bayome M, Kook Y-A, Hong M, et al. Three-dimensional evaluation of maxillary dentoalveolar changes and airway space after distalization in adults. *The Angle Orthodontist*. 2018;88(2):187-94.
16. Bishara SE, Staley RN. Maxillary expansion: clinical implications. *American journal of orthodontics and dentofacial orthopedics*. 1987;91(1):3-14.
17. Garrett BJ, Caruso JM, Rungcharassaeng K, Farrage JR, Kim JS, Taylor GD. Skeletal effects to the maxilla after rapid maxillary expansion assessed with cone-beam computed tomography. *American journal of orthodontics and dentofacial orthopedics*. 2008;134(1):8. e1-8. e11.
18. Bell RA. A review of maxillary expansion in relation to rate of expansion and patient's age. *American journal of orthodontics*. 1982;81(1):32-7.
19. Timms DJ. A study of basal movement with rapid maxillary expansion. *American journal of orthodontics*. 1980;77(5):500-7.
20. Haas AJ. Rapid expansion of the maxillary dental arch and nasal cavity by opening the midpalatal suture. *The Angle Orthodontist*. 1961;31(2):73-90.
21. Haas AJ. The treatment of maxillary deficiency by opening the midpalatal suture. *The Angle Orthodontist*. 1965;35(3):200-17.
22. Haas AJ. Palatal expansion: just the beginning of dentofacial orthopedics. *American journal of orthodontics*. 1970;57(3):219-55.
23. Wertz RA. Skeletal and dental changes accompanying rapid midpalatal suture opening. *American journal of orthodontics*. 1970;58(1):41-66.
24. Memikoglu TUT, Işeri H. Effects of a bonded rapid maxillary expansion appliance during orthodontic treatment. *The Angle Orthodontist*. 1999;69(3):251-6.
25. Basciftci F, Mutlu N, Karaman A, Malkoc S, Küçükkolbasi H. Does the timing and method of rapid maxillary expansion have an effect on the changes in nasal dimensions? *The Angle Orthodontist*. 2002;72(2):118-23.
26. Yi F, Liu S, Lei L, Liu O, Zhang L, Peng Q, et al. Changes of the upper airway and bone in microimplant-assisted rapid palatal expansion: A cone-beam computed tomography (CBCT) study. *Journal of X-ray science and technology*. 2020;28(2):271-83.
27. Hershey HG, Stewart BL, Warren DW. Changes in nasal airway resistance associated with rapid maxillary expansion. *American journal of orthodontics*. 1976;69(3):274-84.
28. Ribeiro ANC, De Paiva JB, Rino-Neto J, Illipronti-Filho E, Trivino T, Fantini SM. Upper airway expansion after rapid maxillary expansion evaluated with cone beam computed tomography. *The Angle Orthodontist*. 2012;82(3):458-63.

29. Özcn GY. FARKLI HIZLI MAKSİLLER GENİŞLETME YÖNTEMLERİNİN NAZOMAKSİLLER KOMPLEKS VE FARİNGEAL ALANA ETKİLERİNİN 3 BOYUTLU BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ VE RİNOMANOMETRİ İLE İNCELENMESİ. Erzurum: Atatürk Üniversitesi 2023.
30. Hartgerink DV, Vig PS, Orth D, Abbott DW. The effect of rapid maxillary expansion on nasal airway resistance. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*. 1987;92(5):381-9.
31. Kim S-Y, Park Y-C, Lee K-J, Lintermann A, Han S-S, Yu H-S, et al. Assessment of changes in the nasal airway after nonsurgical miniscrew-assisted rapid maxillary expansion in young adults. *The Angle Orthodontist*. 2018;88(4):435-41.
32. Li Q, Tang H, Liu X, Luo Q, Jiang Z, Martin D, et al. Comparison of dimensions and volume of upper airway before and after mini-implant assisted rapid maxillary expansion. *The Angle Orthodontist*. 2020;90(3):432-41.
33. Smith T, Ghoneima A, Stewart K, Liu S, Eckert G, Halum S, et al. Three-dimensional computed tomography analysis of airway volume changes after rapid maxillary expansion. *American journal of orthodontics and dentofacial orthopedics*. 2012;141(5):618-26.
34. DiCosimo C, Alsulaiman AA, Shah C, Motro M, Will LA, Parsi GK. Analysis of nasal airway symmetry and upper airway changes after rapid maxillary expansion. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*. 2021;160(5):695-704.
35. Erdur EA, Yıldırım M, Karatas RMC, Akin M. Effects of symmetric and asymmetric rapid maxillary expansion treatments on pharyngeal airway and sinus volume: A cone-beam computed tomography study. *The Angle Orthodontist*. 2020;90(3):425-31.
36. Cifter M, Çapan Ö, Çelikel ADG, Tağrikulu B, Erbay E. Does the face mask increase the impact of rapid maxillary expansion on sagittal airway dimensions? *European Oral Research*. 2023;57(1):28-35.
37. Pamporakis P, Nevzatoğlu Ş, Küçükkeleş N. Three-dimensional alterations in pharyngeal airway and maxillary sinus volumes in Class III maxillary deficiency subjects undergoing orthopedic facemask treatment. *Angle Orthodontist*. 2014;84(4):701-7.
38. Keçik D. Evaluation of protraction face-mask therapy on the craniofacial and upper airway morphology in unilateral cleft lip and palate. *Journal of Craniofacial Surgery*. 2017;28(7):c627-c32.
39. Kale B, Buyukcavus MH. Determining the short-term effects of different maxillary protraction methods on pharyngeal airway dimensions. *Orthodontics & Craniofacial Research*. 2021;24(4):543-52.

40. Ulusoy C, Canigur Bavbek N, Tuncer BB, Tuncer C, Turkoz C, Gencturk Z. Evaluation of airway dimensions and changes in hyoid bone position following class II functional therapy with activator. *Acta Odontologica Scandinavica*. 2014;72(8):917-25.
41. Ozbek M, Memikoglu T, Gögen H, Lowe A, Baspinar E. Oropharyngeal airway dimensions and functional-orthopedic treatment in skeletal Class II cases. *The Angle Orthodontist*. 1998;68(4):327-36.
42. Restrepo C, Santamaría A, Peláez S, Tapias A. Oropharyngeal airway dimensions after treatment with functional appliances in class II retrognathic children. *Journal of oral rehabilitation*. 2011;38(8):588-94.
43. İnce-Bingöl S, Kaya B. Pharyngeal airway and hyoid bone position changes of skeletal anchored Forsus Fatigue Resistant Device and activator appliances. *Clinical Oral Investigations*. 2021:1-10.
44. Chen F, Terada K, Hua Y, Saito I. Effects of bimaxillary surgery and mandibular setback surgery on pharyngeal airway measurements in patients with Class III skeletal deformities. *American journal of orthodontics and dentofacial orthopedics*. 2007;131(3):372-7.
45. Degerliyurt K, Ueki K, Hashiba Y, Marukawa K, Nakagawa K, Yamamoto E. A comparative CT evaluation of pharyngeal airway changes in class III patients receiving bimaxillary surgery or mandibular setback surgery. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology, Oral Radiology, and Endodontology*. 2008;105(4):495-502.
46. Valladares-Neto J, Silva M, Bumann A, Paiva JBd, Rino-Neto J. Effects of mandibular advancement surgery combined with minimal maxillary displacement on the volume and most restricted cross-sectional area of the pharyngeal airway. *International journal of oral and maxillofacial surgery*. 2013;42(11):1437-45.
47. Rosário HD, de Oliveira BG, Pompeo DD, de Freitas PHL, Paranhos LR. Surgical maxillary advancement increases upper airway volume in skeletal class III patients: a cone beam computed tomography-based study. *Journal of Clinical Sleep Medicine*. 2016;12(11):1527-33.
48. Giralt-Hernando M, Valls-Ontañón A, Junior OLH, Masià-Gridilla J, Hernández-Alfaro F. What are the surgical movements in orthognathic surgery that most affect the upper airways? A three-dimensional analysis. *Journal of Oral and Maxillofacial Surgery*. 2021;79(2):450-62.

References

1. Shahrizaila N, Lehmann HC, Kuwabara S. Guillain-Barré syndrome. *Lancet*. 2021;397(10280):1214-1228. doi:10.1016/S0140-6736(21)00517-1
2. Willison HJ, Jacobs BC, van Doorn PA. Guillain-Barré syndrome. *Lancet*. 2016;388(10045):717-727. doi:10.1016/S0140-6736(16)00339-1
3. Wakerley BR, Yuki N. Guillain-Barré syndrome. *Expert Rev Neurother*. 2015;15(8):847-849. doi:10.1586/14737175.2015.1065732
4. Langille MM. Guillain-Barre Syndrome in Children and Adolescents. *Adv Pediatr*. 2023;70(1):91-103. doi:10.1016/j.yapd.2023.04.001
5. Ganti L, Rastogi V. Acute Generalized Weakness. *Emerg Med Clin North Am*. 2016;34(4):795-809. doi:10.1016/j.emc.2016.06.006
6. Malek E, Salameh J. Guillain-Barre Syndrome. *Semin Neurol*. 2019;39(5):589-595. doi:10.1055/s-0039-1693005
7. Dash S, Pai AR, Kamath U, Rao P. Pathophysiology and diagnosis of Guillain-Barré syndrome - challenges and needs. *Int J Neurosci*. 2015;125(4):235-240. doi:10.3109/00207454.2014.913588
8. Shang P, Zhu M, Wang Y, et al. Axonal variants of Guillain-Barré syndrome: an update. *J Neurol*. 2021;268(7):2402-2419. doi:10.1007/s00415-020-09742-2
9. Elendu C, Osamuyi EI, Afolayan IA, et al. Clinical presentation and symptomatology of Guillain-Barré syndrome: A literature review. *Medicine (Baltimore)*. 2024;103(30):e38890. doi:10.1097/MD.00000000000038890
10. Habib AA, Waheed W. Guillain-Barré Syndrome [published correction appears in *Continuum (Minneapolis)*. 2023 Dec 1;29(6):1921-1922. doi: 10.1212/CON.0000000000001397]. *Continuum (Minneapolis)*. 2023;29(5):1327-1356. doi:10.1212/CON.0000000000001289
11. Sejvar, J. J., Baughman, A. L., Wise, M., & Morgan, O. W. (2011). Population incidence of Guillain-Barré syndrome: a systematic review and meta-analysis. *Neuroepidemiology*, 36(2), 123–133. <https://doi.org/10.1159/000324710>
12. Xu L, Zhao C, Bao Y, et al. Variation in worldwide incidence of Guillain-Barré syndrome: a population-based study in urban China and existing global evidence. *Front Immunol*. 2024;15:1415986. Published 2024 Sep 10. doi:10.3389/fimmu.2024.1415986
13. Benamer HT, Bredan A. Guillain-Barré syndrome in Arab countries: a systematic review. *J Neurol Sci*. 2014;343(1-2):221-223. doi:10.1016/j.jns.2014.05.065

14. Bragazzi NL, Kolahi AA, Nejadghaderi SA, et al. Global, regional, and national burden of Guillain-Barré syndrome and its underlying causes from 1990 to 2019. *J Neuroinflammation*. 2021;18(1):264. Published 2021 Nov 11. doi:10.1186/s12974-021-02319-4
15. Levison LS, Thomsen RW, Markvardsen LK, Christensen DH, Sindrup SH, Andersen H. Pediatric Guillain-Barré Syndrome in a 30-Year Nationwide Cohort. *Pediatr Neurol*. 2020;107:57-63. doi:10.1016/j.pediatrneurol.2020.01.017
16. Madden J, Spadaro A, Koyfman A, Long B. High risk and low prevalence diseases: Guillain-Barré syndrome. *Am J Emerg Med*. 2024;75:90-97. doi:10.1016/j.ajem.2023.10.036
17. McGillicuddy DC, Walker O, Shapiro NI, Edlow JA. Guillain-Barré syndrome in the emergency department. *Ann Emerg Med*. 2006;47(4):390-393. doi:10.1016/j.annemergmed.2005.05.008
18. Korinthenberg R, Trollmann R, Felderhoff-Müser U, et al. Diagnosis and treatment of Guillain-Barré Syndrome in childhood and adolescence: An evidence- and consensus-based guideline. *Eur J Paediatr Neurol*. 2020;25:5-16. doi:10.1016/j.ejpn.2020.01.003
19. Li X, Zhang C. Guillain-Barré syndrome after surgery: a literature review. *Front Neurol*. 2024 Apr 4;15:1368706. doi: 10.3389/fneur.2024.1368706
20. van den Berg B, Walgaard C, Drenthen J, Fokke C, Jacobs BC, van Doorn PA. Guillain-Barré syndrome: pathogenesis, diagnosis, treatment and prognosis. *Nat Rev Neurol*. 2014;10(8):469-482. doi:10.1038/nrneurol.2014.121
21. Finsterer J. Triggers of Guillain-Barré Syndrome: *Campylobacter jejuni* Predominates. *Int J Mol Sci*. 2022;23(22):14222. Published 2022 Nov 17. doi:10.3390/ijms232214222
22. Dourado Junior MET, Sousa BF, Costa NMCD, Jeronimo SMB. Cytomegalovirus infection in Guillain-Barré syndrome: a retrospective study in Brazil. *Arq Neuropsiquiatr*. 2021;79(7):607-611. doi:10.1590/0004-282X-ANP-2020-0464
23. Taheraghdam A, Pourkhanjar P, Talebi M, et al. Correlations between cytomegalovirus, Epstein-Barr virus, anti-ganglioside antibodies, electrodiagnostic findings and functional status in Guillain-Barré syndrome. *Iran J Neurol*. 2014;13(1):7-12.
24. van Doorn PA, Van den Bergh PYK, Hadden RDM, et al. European Academy of Neurology/Peripheral Nerve Society Guideline on diagnosis and treatment of Guillain-Barré syndrome. *J Peripher Nerv Syst*. 2023;28(4):535-563. doi:10.1111/jns.12594

25. Yuki N. Guillain-Barré syndrome and anti-ganglioside antibodies: a clinician-scientist's journey. *Proc Jpn Acad Ser B Phys Biol Sci.* 2012;88(7):299-326. doi:10.2183/pjab.88.299
26. Bellanti R, Rinaldi S. Guillain-Barré syndrome: a comprehensive review. *Eur J Neurol.* 2024;31(8):c16365. doi:10.1111/enc.16365
27. Berciano J. The pathophysiological role of endoneurial inflammatory edema in early classical Guillain-Barré syndrome. *Clin Neurol Neurosurg.* 2024;237:108131. doi:10.1016/j.clineuro.2024.108131
28. Berciano J. Axonal pathology in early stages of Guillain-Barré syndrome. *Neurologia (Engl Ed).* 2022;37(6):466-479. doi:10.1016/j.nrleng.2020.08.001
29. Berciano J, Sedano MJ, Pelayo-Negro AL, et al. Proximal nerve lesions in early Guillain-Barré syndrome: implications for pathogenesis and disease classification. *J Neurol.* 2017;264(2):221-236. doi:10.1007/s00415-016-8204-2
30. Zاعم Z, Siddiqi ZA, Zochodne DW. Autonomic involvement in Guillain-Barré syndrome: an update. *Clin Auton Res.* 2019;29(3):289-299. doi:10.1007/s10286-018-0542-y
31. Chakraborty T, Kramer CL, Wijdicks EFM, Rabinstein AA. Dysautonomia in Guillain-Barré Syndrome: Prevalence, Clinical Spectrum, and Outcomes. *Neurocrit Care.* 2020;32(1):113-120. doi:10.1007/s12028-019-00781-w
32. Sun T, Chen X, Shi S, Liu Q, Cheng Y. Peripheral Blood and Cerebrospinal Fluid Cytokine Levels in Guillain Barré Syndrome: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Front Neurosci.* 2019;13:717. Published 2019 Jul 16. doi:10.3389/fnins.2019.00717
33. Li X, Yang L, Wang G, et al. Extensive cytokine biomarker analysis in serum of Guillain-Barré syndrome patients. *Sci Rep.* 2023;13(1):8354. Published 2023 May 23. doi:10.1038/s41598-023-35610-w
34. Khanmohammadi S, Malekpour M, Jabbari P, Rezaci N. Genetic basis of Guillain-Barre syndrome. *J Neuroimmunol.* 2021;358:577651. doi:10.1016/j.jneuroim.2021.577651
35. Shao SC, Wang CH, Chang KC, Hung MJ, Chen HY, Liao SC. Guillain-Barré Syndrome Associated with COVID-19 Vaccination. *Emerg Infect Dis.* 2021;27(12):3175-3178. doi:10.3201/eid2712.211634
36. Israeli E, Agmon-Levin N, Blank M, Chapman J, Shoenfeld Y. Guillain-Barré syndrome--a classical autoimmune disease triggered by infection or vaccination. *Clin Rev Allergy Immunol.* 2012;42(2):121-130. doi:10.1007/s12016-010-8213-3
37. Sheikh KA. Guillain-Barré Syndrome. *Continuum (Minneapolis Minn).* 2020;26(5):1184-1204. doi:10.1212/CON.0000000000000929

38. Lee SU, Kim HJ, Choi JY, Choi KD, Kim JS. Expanding Clinical Spectrum of Anti-GQ1b Antibody Syndrome: A Review. *JAMA Neurol.* 2024;81(7):762-770. doi:10.1001/jamaneurol.2024.1123
39. Cao X, Guo J, Yang Y, Yu Z, Pan H, Zhou W. Clinical characteristics of Guillain-Barré syndrome in patients with primary Sjögren's syndrome. *Sci Rep.* 2024;14(1):5783. Published 2024 Mar 9. doi:10.1038/s41598-024-56365-y
40. Kong L, Wang J, Wu X, et al. Distribution characteristics of antinuclear antibodies in Guillain-Barré syndrome and its relationship with disease severity. *Clin Neurol Neurosurg.* 2024;244:108421. doi:10.1016/j.clineuro.2024.108421
41. Wakerley BR, Uncini A, Yuki N; GBS Classification Group; GBS Classification Group. Guillain-Barré and Miller Fisher syndromes--new diagnostic classification [published correction appears in *Nat Rev Neurol.* 2014 Nov;10(11):612]. *Nat Rev Neurol.* 2014;10(9):537-544. doi:10.1038/nrneurol.2014.138
42. Fokke C, van den Berg B, Drenthen J, Walgaard C, van Doorn PA, Jacobs BC. Diagnosis of Guillain-Barré syndrome and validation of Brighton criteria. *Brain.* 2014;137(Pt 1):33-43. doi:10.1093/brain/awt285
43. van Doorn PA. Diagnosis, treatment and prognosis of Guillain-Barré syndrome (GBS). *Presse Med.* 2013;42(6 Pt 2):e193-e201. doi:10.1016/j.lpm.2013.02.328
44. Sharma R. Guillain-Barré syndrome. *Radiopaedia.* Updated October 6, 2024. Accessed November 14, 2024. <https://radiopaedia.org/articles/guillain-barre-syndrome-2>
45. Leonhard SE, Mandarakas MR, Gondim FAA, et al. Diagnosis and management of Guillain-Barré syndrome in ten steps. *Nat Rev Neurol.* 2019;15(11):671-683. doi:10.1038/s41582-019-0250-9
46. Chevret S, Hughes RA, Annane D. Plasma exchange for Guillain-Barré syndrome. *Cochrane Database Syst Rev.* 2017;2(2):CD001798. Published 2017 Feb 27. doi:10.1002/14651858.CD001798.pub3
47. Hughes RA, Swan AV, van Doorn PA. Intravenous immunoglobulin for Guillain-Barré syndrome. *Cochrane Database Syst Rev.* 2014;2014(9):CD002063. Published 2014 Sep 19. doi:10.1002/14651858.CD002063.pub6
48. Haridy NA, Shehab MM, Khedr EM. Long-term outcomes of plasma exchange versus intravenous immunoglobulin for the treatment of Guillain-Barré Syndrome: A double-blind, randomized clinical trial. *Restor Neurol Neurosci.* 2023;41(5-6):203-217. doi:10.3233/RNN-231369
49. Busl KM, Fried H, Muehlschlegel S, et al. Guidelines for Neuroprognostication in Adults with Guillain-Barré Syndrome [published correction

- appears in *Neurocrit Care*. 2023 Jun;38(3):832. doi: 10.1007/s12028-023-01726-0] [published correction appears in *Neurocrit Care*. 2023 Dec;39(3):752. doi: 10.1007/s12028-023-01830-1]. *Neurocrit Care*. 2023;38(3):564-583. doi:10.1007/s12028-023-01707-3
50. Wen P, Wang L, Liu H, et al. Risk factors for the severity of Guillain-Barré syndrome and predictors of short-term prognosis of severe Guillain-Barré syndrome. *Sci Rep*. 2021;11(1):11578. Published 2021 Jun 2. doi:10.1038/s41598-021-91132-3

Kaynaklar

- Adams, L., & Conn, S. (1997) Nutrition and its relationship to autism. *Focus Autism Other Dev. Disabl.*, 12(1):53-58, Doi:10.1177/108835769701200107.
- Adan, R.A.H., van der Beek, E.M., Buitelaar, J.K., Cryan, J.F., Hebebrand, J., Higgs, S., Schellekens, H., & Dickson, S.L. (2019) Nutritional psychiatry: Towards improving mental health by what you eat. *Eur Neuropsychopharmacol*, 29(12):1321-1332. Doi:10.1016/j.euroneuro.2019.10.011.
- Akbulut, G. (2015). Psikiyatrik ve mental hastalıklarda beslenme tedavisi. 1. Baskı, Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri, 60-122
- Aridi, Y.S., Walker, J.L., & Wright, O.R.L. (2017). The association between the mediterranean dietary pattern and cognitive health: A systematic review. *Nutrients*,9(7):674, Doi: 10.3390/nu9070674. 106.
- Baysal, A., Aksoy, M., Besler, H.T.(2014). Diyet el kitabı. 8. Baskı. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi; 2014. 442-460.
- Beyhan, Y., & Taş, V. (2019). Mental sağlık ve beslenme. *Zeugma Health Res*, 1(1):31-36. Mental health and nutrition
- Brietzke, E., Mansur, R. B., Subramaniapillai, M., Balanzá-Martínez, V., Vinberg, M., González-Pinto, A., Rosenblat, J. D., Ho, R., & McIntyre, R. S. (2018). Ketogenic diet as a metabolic therapy for mood disorders: Evidence and developments. *Neuroscience and biobehavioral reviews*, 94, 11-16. Doi:10.1016/j.neubiorev.2018.07.020
- Bülbül, S.F., Ata, A.E., Gökşen, N.K., & Güllübağcı, A. (2021). Otizm spektrum bozukluğunda beslenme. *Çocuk Sağlığı ve Hast. Derg.*, 64:33-41.
- Cenit, M. C., Sanz, Y., & Codoñer-Franch, P. (2017). Influence of gut microbiota on neuropsychiatric disorders. *World journal of gastroenterology*, 23(30), 5486–5498. Doi:10.3748/wjg.v23.i30.5486
- Ciulla, M., Marinelli, L., Cacciatore, I., & Stefano, A. D. (2019). Role of Dietary Supplements in the Management of Parkinson's Disease. *Biomolecules*, 9(7), 271, Doi:10.3390/biom9070271
- Conner, T. S., Brookie, K. L., Carr, A. C., Mainvil, L. A., & Vissers, M. C. (2017). Let them eat fruit! The effect of fruit and vegetable consumption on psychological well-being in young adults: A randomized controlled trial. *PloS one*, 12(2), e0171206., Doi:10.1371/journal.pone.0171206
- Dickerson, F., Severance, E., & Yolken, R. (2017). The microbiome, immunity, and schizophrenia and bipolar disorder. *Brain, behavior, and immunity*, 62, 46-52. Doi:10.1016/j.bbi.2016.12.010
- Doenyas, C. (2018). Mikrobiyota ve Otizm. *Türkiye Sağlık Bilimleri Ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 43-48.

- Felger, J. C. (2018). Imaging the Role of Inflammation in Mood and Anxiety-related Disorders. *Current neuropharmacology*, 16(5), 533-558. Doi:10.2174/1570159X15666171123201142
- Firth, J., Marx, W., Dash, S., Carney, R., Teasdale, S. B., Solmi, M., Stubbs, B., Schuch, F. B., Carvalho, A. F., Jacka, F., & Sarris, J. (2019). The Effects of Dietary Improvement on Symptoms of Depression and Anxiety: A Meta-Analysis of Randomized Controlled Trials. *Psychosomatic medicine*, 81(3), 265-280, Doi:10.1097/PSY.0000000000000673
- Grosso, G., Pajak, A., Marventano, S., Castellano, S., Galvano, F., Bucolo, C., Drago, F., & Caraci, F. (2014). Role of omega-3 fatty acids in the treatment of depressive disorders: a comprehensive meta-analysis of randomized clinical trials. *PloS one*, 9(5), e96905, Doi:10.1371/journal.pone.0096905
- Güller, N., Değerli, S., Sarı, A., Altıntaş M. & Adıgüzel, E. (2020). Otizm Spektrum Bozukluğunda Bağırsak-Beyin Aksı, Diyet Yaklaşımları ve Probiyotik Tedavisi. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 71- 72.
- Güneri, G. (2016). Yeme bozukluklarında fiziksel açlığı duygusal açlıktan ayırt edebilme *Türkiye Klinikleri J Psychol-Special Topics*, 1(2):17-22
- Hopa, S.M. (2013). You are what you eat: How food affects your mood. Dartmouth Undergraduate Journal of Science <http://dujs.dartmouth.edu/2011/02/you-are-what-you-eat-how-food-affects-your-mood/#.V3PaHdKLTIU> (Erişim tarihi:26.06.2024).
- Jacquelyn, H.(2015). Flaskerud mood and food. *Issues in Mental Health Nursing*, 36:307-310.
- Karaismailoğlu, S. (2020). Beyinde ararken bağırsakta buldum. *Mikrobiyota*, 4.Baskı. Ankara: Elma Yayınevi 35-98.
- Kılıç, F. (2019). Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda beslenme durumu ve uyku durumunun duyu profili ile ilişkilendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Küçük, E. (2023). Nöropsikiyatrik hastalıklarda beslenme, Bölüm 19. <https://www.researchgate.net/publication/373144108> Erişim tarihi:30.09.2024
- Küçük, SC, & Yıbar A. (2021). Popüler diyet akımlarının vücut ağırlığı ve sağlık üzerine etkileri. *Akad. Gıda*, 19(1):98-107, Doi: 10.24323/akademik-gida.927722.
- Kraft, B.D., & Westman, E.C. (2009). Schizophrenia, gluten, and lowcarbohydrate, ketogenic diets: A case report and review of the literatüre, *Nutr. Metab.*,6:6-8, Doi: 10.1186/1743 7075-6-10. fnins.2017.00155.
- Kris-Etherton, P. M., Petersen, K. S., Hibbeln, J. R., Hurley, D., Kolick, V., Peoples, S., Rodriguez, N., & Woodward-Lopez, G. (2021). Nutrition

- and behavioral health disorders: depression and anxiety. *Nutrition reviews*, 79(3), 247-260, Doi:10.1093/nutrit/nuaa025
- Lassale, C., Batty, G. D., Baghdadli, A., Jacka, F., Sánchez-Villegas, A., Kivimäki, M., & Akbaraly, T. (2019). Healthy dietary indices and risk of depressive outcomes: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *Molecular psychiatry*, 24(7), 965-986. Doi:10.1038/s41380-018-0237-8
- Levinta, A., Mukovozov, I., & Tsoutsoulas, C. (2018). Use of a gluten-free diet in schizophrenia: A systematic review. *Adv. Nutr.*, 9(6): 824-832, Doi: 10.1093/ADVANCES/NMY056.
- Logan, A.C., & Jacka, F.N. (2014). Nutritional psychiatry research: an emerging discipline and its intersection with global urbanization, environmental challenges and the evolutionary mismatch. *J Physiol Anthropol.* 33:22. Doi:10.1186/1880-6805-33-22.
- Mácová L, Bicíková M, Ostatníková D, Hill M, & Stárka L. (2017). Vitamin D, neurosteroids and autism. *Physiol. Res*,66(3): 333-340, Doi:10.33549/physiolres.933721.
- Maes, M., Stevens, W. J., Declerck, L. S., Bridts, C. H., Peeters, D., Schotte, C., & Cosyns, P. (1993). Significantly increased expression of T-cell activation markers (interleukin-2 and HLA-DR) in depression: further evidence for an inflammatory process during that illness. *Progress in neuro-psychopharmacology & biological psychiatry*, 17(2),241-255, Doi:10.1016/0278-5846(93)90045-t
- McDowell, T. Y., Amr, S., Culpepper, W. J., Langenberg, P., Royal, W., Bever, C., & Bradham, D. D. (2011). Sun exposure, vitamin D and age at disease onset in relapsing multiple sclerosis. *Neuroepidemiology*, 36(1), 39-45. Doi:10.1159/000322512
- Onaolapo, O.J., & Onaolapo, A.Y. (2021).Nutrition, nutritional deficiencies, and schizophrenia: An association worthy of constant reassessment. *World J. Clin. Cases*, 9(28): 8295-8311, Doi:10.12998/wjcc. v9.i28.8295.
- Ounga, G.Y., & Onquera, J.C. (2005). Omega-3 fatty acids and neuropsychiatric disorders.:45:1-28, doi: 10.1051/rnd.
- Quan, L., Xu, X., Cui, Y., Han, H., Hendren, R. L., Zhao, L., & You, X. (2022). A systematic review and meta-analysis of the benefits of a gluten-free diet and/or casein-free diet for children with autism spectrum disorder. *Nutrition reviews*, 80(5), 1237-1246. Doi:10.1093/nutrit/nuab073
- Ozanoğlu, A., & Ünal, G. (2015). Açlık ve şiddet. *MÜSBED*, 5:115-22. doi: 10.5455/musbed.20150428052156.
- Ömeroğlu, Ç., & Şentürk, Ö. (2021). Beslenmenin otizm spektrum bozukluğu üzerindeki etkileri. *Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2):79-93.

- Önal, S., & Uçar, A. (2017). Otizm Spektrum Bozukluğu Tedavisinde Beslenme Yaklaşımları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(123), 183.
- Painold, A., Mörtl, S., Kashofer, K., Halwachs, B., Dalkner, N., Bengesser, S., Birner, A., Fellendorf, F., Platzner, M., Queissner, R., Schütze, G., Schwarz, M. J., Moll, N., Holzer, P., Holl, A. K., Kapfhammer, H. P., Gorkiewicz, G., & Reininghaus, E. Z. (2019). A step ahead: Exploring the gut microbiota in inpatients with bipolar disorder during a depressive episode. *Bipolar disorders*, 21(1), 40-49, Doi:10.1111/bdi.12682
- Perlmutter, D., & Loberg, K. (2022). Beyin ve bağırsak Çeviren: Şelale Dalyan 5. Baskı. İstanbul: Pegasus yayınları, 45-54.
- Porcelli, B., Verdino, V., Bossini, L., Terzuoli, L., & Fagiolini, A. (2014). Celiac and non-celiac gluten sensitivity: A review on the association with schizophrenia and mood disorders. *Autoimmun. Highlights*, 5(2):55-61, Doi:10.1007/s13317-014-0064-0.
- Prasad, C. (1998). Food, mood and health: A neurobiological outlook. *Brazilian Journal of Medical and Biological Research*, 31,1517-1527.
- Rakorsak, J.J., & Dunlop, B.W. (2014). Review of nutritional supplements for the treatment of bipolar depression. *Depression and Anxiety*, 31: 379-90. Doi: 10.1002/da.22220
- Rea, K., Dinan, T.G., & Cryan, J.F. (2020). Gut microbiota: A perspective for psychiatrists. *Neuropsychobiology*, 79(1):50-62, Doi:10.1159/000504495.
- Sand, I.K.(2018). The role of diet in multiple sclerosis : Mechanistic connections and current evidence. *Curr. Nutr. Rep.*7:150-160.
- Sartorius, T., Ketterer, C., Kullmann, S., Balzer, M., Rotermond, C., Binder, S., Hallschmid, M., Machann, J., Schick, F., Somoza, V., Preissl, H., Fritsche, A., Häring, H. U., & Hennige, A. M. (2012). Monounsaturated fatty acids prevent the aversive effects of obesity on locomotion, brain activity, and sleep behavior. *Diabetes*, 61(7), 1669-1679, Doi:10.2337/db11-1521
- Seki, Öz, H., Bayam, H. (2022). Genç yetişkinlerde algılanan stres ve yalnızlığın duygusal yeme ile ilişkisi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 31(2): 176-183, Doi:10.34108/eujhs.977915
- Shah, R. (2013). The role of nutrition and diet in Alzheimer disease: A systematic review. *J. Am. Med. Dir. Assoc.* 14(6):398-402, Doi:10.1016/j.jamda.2013.01.014.
- Stone, T.W., & Darlington, L.G.(2013). The kynurenine pathway as a therapeutic target in cognitive and neurodegenerative disorders. *Br J Pharmacol*, 169: 1211-1227.

- Strasser, B., Gostner, J.M., & Fuchs, D. (2016). Mood, food, and cognition: role of tryptophan and serotonin. *Curr Opin Clin Nutr Metab Care*, 19:55-61.
- White, B.A., Horwath, C.C., & Conner, T.S. (2013). Many apples a day keep the blues away Daily experiences of negative and positive affect and food consumption in young adults. *British Journal of Health Psychology*, 18(4):782-98. Doi:10.1111/bjhp.12021.
- Yıldırım, H. (2021). Ruhsal sağlığı bozuk olan hastalarda beslenme. Aylaz R, Editör. Toplum Ruh Sağlığında Hemşirelik Yaklaşımları.1. Baskı, Ankara: *Türkiye Klinikleri*;77 81,8:782-98.
- Zhuang, Z. Q., Shen, L. L., Li, W. W., Fu, X., Zeng, F., Gui, L., Lü, Y., Cai, M., Zhu, C., Tan, Y. L., Zheng, P., Li, H. Y., Zhu, J., Zhou, H. D., Bu, X. L., & Wang, Y. J. (2018). Gut Microbiota is Altered in Patients with Alzheimer's Disease. *Journal of Alzheimer's disease : JAD*, 63(4), 1337-1346. Doi:10.3233/JAD-180176

Kaynaklar

- “Her Bağış, Yeni Bir Hayattır” (2016). Sağlık Bakanlığı. <https://www.saglik.gov.tr/TR-2635/her-bagis-yeni-bir-hayattir.html>.
- Abdioğlu, H., & Yavuz, S. (2013). İşletmelerde Sosyal Sermayenin Ölçümlenmesi ve Raporlanmasına Yönelik Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15(1), 25-56.
- Akman A. Z. (2018). Sosyal sermaye kavramı bağlamında “Sivil toplum kuruluşları”. *İdarecinin Sesi*, 28-29.
- Akyüz, R. (2023). Güvene yol açan faktörlerden biri olarak sosyal sermaye (Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi)
- Alpar, Güray. (2014). Antropolojik bakış açısıyla stratejik dünya tarihi, *Palet Yayınları*.
- Argan, M. T. (2007). Organ Bağışını Artırmada Sosyal Pazarlama Yaklaşımı: Organ Bağışına Yönelik Bir Tutum Araştırması. (Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi).
- Aydemir, M. A., & Tecim, E. (2012). Türk toplumunda aile ve dinin sosyal sermaye potansiyeli. *Selçuk üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi* (28), 43-59.
- Başerer, D. (2021). Örnek Olay Üzerinden Mantıksal ve Eleştirel Bakış Açısı. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(37), 4702-4720. <https://doi.org/10.26466/opus.872707>
- Bear, B. (2000). College students’ perspectives and attitudes on organ donation: Ethnic and cultural differences. *California School of Professional Psychology-Berkeley/Alameda*.
- Bourdieu, P. (1985). The Forms of Capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). New York: Greenwood.
- Brown, E., & Ferris, J. M. (2007). Social Capital and Philanthropy: An Analysis of the Impact of Social Capital on Individual Giving and Volunteering. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 36(1), 85-99. doi:10.1177/0899764006293178
- Building Social Bonds (2018, April). NIH News in Health. <https://newsinhealth.nih.gov/2018/04/building-social-bonds>.
- Bulut, Y.E., Çıtlı, R., Önder, Y., Erol, G.A., ve Eğri, M. (2015). Tokat İlinde Düzenlenen “Cana Can Katın” Kampanyasının Organ Bağışına Etkisi.
- Burt, R. S. (2009). The contingent value of social capital. In *Knowledge and social capital* (pp. 255-286). Routledge.
- Cohen, B. C. (1963). *The Press and Foreign Policy*. New Jersey, Princeton University Press.

- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American journal of sociology*, 94, 95-120.
- Coleman, J. S. (1994). Foundations of social theory. *Harvard university press*.
- D'Alessandro, A. M., Peltier, J. W., & Dahl, A. J. (2012). The impact of social, cognitive and attitudinal dimensions on college students' support for organ donation. *American Journal of Transplantation*, 12(1), 152-161.
- Douwes, Renate & Stuttaford, Maria & London, Leslie. (2018). Social Solidarity, Human Rights, and Collective Action: Considerations in the Implementation of the National Health Insurance in South Africa. *Health and human rights*. 20. 185-196.
- Drew, C. (2022, December 14). Herschi's Social Bond Theory: Examples, Strengths, Criticism. Helpful Professor. <https://helpfulprofessor.com/hirschis-social-bond-theory/>
- Edwards, M. (2024, February 4). Easy Sociology. <https://easysociology.com/general-sociology/understanding-social-bonds-in-sociology/>
- Efil, S., Parlak, E., & Türen, S. (2023). Yoğun Bakım Hemşirelerinin Organ Bağışı Tutumlarının Belirlenmesi. *Akdeniz Tıp Dergisi*, 9(3), 309-316. <https://doi.org/10.53394/akd.1061100>
- Efil, S., Şişe, Ş., Üzel, H., Eser, O. (2013). Afyon İlinde Halkın ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Çalışanlarının Organ Bağışı Konusuna İlgilerinin Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 361-384.
- Emini, F. T. (2013). Sivil Toplum kuruluşlarının politika belirleme sürecindeki rolü: TÜSİAD örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (36).
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), 51-58.
- Eren, Z., (2021). Toplumsal Davranışın Etmen Temelli Modellemesi: Organ Bağışı Örneği (Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi).
- Erselcan, F. (2009). Sosyal Sermaye ve Ekonomik Kalkınma: Sivas, Kayseri, Yozgat Bölgesinde Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi).
- Field, J. (2006). Sosyal Sermaye. *İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*.
- Fukuyama, F., & Capital, S. (1995). the Global Economy. *Foreign Affairs*, 74(5), 89-103.
- Gargiulo, M., & Benassi, M. (1999). The dark side of social capital. In *Corporate social capital and liability* (pp. 298-322). Boston, MA: Springer US.
- Gerşil, G. S., & Aracı, M. (2011). Sosyal Sermayenin Güven Unsurunun İşgörenlerin Performansı Üzerine Etkileri. *Çalışma Ve Toplum*, 1(28), 39-74.

- Gilson, L. (2003). Trust and the development of health care as a social institution. *Social science & medicine*, 56(7), 1453-1468.
- Göz, F., ve Güreli, Ş. (2007). Yoğun Bakım Hemşirelerinin Organ Bağışı İle İlgili Düşünceleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5), 77-88.
- Gülsoy, K. Y., Orhan, S., & Kutluhan, S. (2021). Organ Bağış Ve Nakline Yönelik Tutum Ve Davranışlar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 22(6), 479-487. <https://doi.org/10.18229/kocatepetip.782817>
- Güneş, M. (2020). Toplumsal Dayanışma İçin “Güven” İn İnşasında Kamu Kurumlarının Sorumluluğu. *SDE Akademi Dergisi*, 1(1), 56-86.
- Günkör, C. (2016). Öğretim elemanlarının sosyal sermaye ve eğitim ortamına ilişkin algıları: Gazi Eğitim Fakültesi Örneği. (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi).
- Hirschi, T. (1969). Causes of delinquency. *University of California Press*.
- Karagül, M., & Masca, M. (2005). Sosyal sermaye üzerine bir inceleme. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37-52.
- Karataş, A. (2014). Toplumda çevre bilincinin yaygınlaştırılmasında sivil toplum kuruluşlarının rolü: türkiye örneği. *Electronic Turkish Studies*, 9(2).
- Kılıçarslan, M., & Eriş, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin organ ve doku bağışı hakkındaki görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 838-851.
- Knoke, D. (1999). Organizational networks and corporate social capital. In *Corporate social capital and liability* (pp. 17-42). Boston, MA: Springer US.
- Kurt, Ü. (2003). “Karar Verme Sürecinde Yöneticilerin Kişilik Yapılarının Etkileri”. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi).
- Ladin, K., Wang, R., Fleishman, A., Boger, M., & Rodrigue, J. R. (2015). Does social capital explain community-level differences in organ donor designation?. *The Milbank Quarterly*, 93(3), 609-641.
- Lappé, F. M., & du Bois, P. M. (1997). Building social capital without looking backward. *National Civic Review*, 86(2), 119-128. <http://doi.org/10.1002/ncr.4100860205>
- Lcana, Carrie ve Van Buren Harry J. (1999). Organizational social capital and employment practices. *Academy of Management Review*, 24(3), 538-546.
- Liñán, F. ve Santos, F. J. (2007). Does social capital affect entrepreneurial intentions? *International Atlantic Economic Society*, 13, 443-453.
- Lwin, M. O., Williams, J. D., & Lan, L. L. (2002). Social Marketing Initiatives: National Kidney Foundation’s Organ Donation Programs in Singapore. *Journal of Public Policy & Marketing*, 21(1), 66-77. <https://doi.org/10.1509/jppm.21.1.66.17613>

- Martínez-López, M. V., McLaughlin, L., Molina-Pérez, A., Pabisiak, K., Primc, N., Randhawa, G., ... & Delgado, J. (2023). Mapping trust relationships in organ donation and transplantation: a conceptual model. *BMC Medical Ethics*, 24(1), 93.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, 36(2), 176-187.
- Mossialos, E., Costa-Font, J., & Rudisill, C. (2008). Does organ donation legislation affect individuals' willingness to donate their own or their relative's organs? Evidence from European Union survey data. *BMC health services research*, 8, 1-10.
- Organ Bağışı İle Her Bağış Yeni Bir Hayat (2024, Mayıs), Okan Hastanesi <https://www.okanhastanesi.com.tr/organ-bagisi-ile-her-bagis-yeni-bir-hayat>
- Ozer, A., Ekerbicer, H. C., Celik, M., & Nacar, M. (2010). Knowledge, attitudes, and behaviors of officials of religion about organ donation in Kahramanmaraş, an eastern Mediterranean city of Turkey. *Transplantation proceedings*, 42(9), 3363–3367. <https://doi.org/10.1016/j.transproceed.2010.08.035>
- Özdemir A (2008). Sosyal ağ özellikleri bakış açısıyla sosyal sermaye ve bilgi yaratma ilişkisi: Akademisyenler üzerinde yapılan bir alan araştırması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 81- 102.
- Özdilli, Z. (2024). Girişimcilerin Sosyal Sermaye Düzeyinin Girişimcilerin Kadın Olma Olasılığına Etkisi: Çorum İli İçin Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi).
- Portes, A., & Landolt, P. (2000). Social capital: promise and pitfalls of its role in development. *Journal of Latin American Studies*, 32(2), 529-547.
- Putnam, R. D. (1993). The prosperous community: Social capital and public life. *The American Prospect*, 4, 35-42.
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. *Simon and schuster*.
- Radecki, C. M., & Jaccard, J. (1997). Psychological aspects of organ donation: a critical review and synthesis of individual and next-of-kin donation decisions. *Health Psychology*, 16(2), 183.
- Rumsey, S., Hurford, D. P., & Cole, A. K. (2003, December). Influence of knowledge and religiousness on attitudes toward organ donation. In *Transplantation proceedings* (Vol. 35, No. 8, pp. 2845-2850). Elsevier.
- Sağır, C. (2006). Karar verme sürecini etkileyen faktörler ve karar verme sürecinde etğin önemi: Uygulamalı bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi).
- Sanner, M. (1994). Attitudes toward organ donation and transplantation: A model for understanding reactions to medical procedures after death. *Social science & medicine*, 38(8), 1141-1152.

- Schmeets, H., & Peters, F. (2021). The impact of social capital on organ donation: Evidence from the Netherlands. *Social Indicators Research*, 157(3), 863-897.
- Sharp, C., & Randhawa, G. (2016, April). The potential role of social capital in the willingness to be a deceased organ donor: a case study of UK Polish migrants. In *Transplantation Proceedings* (Vol. 48, No. 3, pp. 680-688). Elsevier.
- Siminoff, L. A., Gordon, N., Hewlett, J., & Arnold, R. M. (2001). Factors influencing families' consent for donation of solid organs for transplantation. *Jama*, 286(1), 71-77.
- Şavkar, E. (2011) Sosyal Sermayenin Unsurları ve Ekonomik Kalkınmayla İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi).
- Tokalak, I., Kut, A., Moray, G., Emiroğlu, R., Erdal, R., Karakayali, H., & Haberal, M. (2006). Knowledge and attitudes of high school students related to organ donation and transplantation: a cross-sectional survey in Turkey. *Saudi Journal of Kidney Diseases and Transplantation*, 17(4), 491-496.
- Türkyılmaz, D. (2021). Tıbbi güven ve güvensizlik. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(1), 15-30.
- Uğuz, H. (2010). Kişisel ve Kurumsal Gelişmeye Farklı Bir Yaklaşım: Sosyal Sermaye, *Ankara: Orion Kitabevi*.
- Uslaner, Eric M. (2002). "Trust in the Knowledge Society", Social Capital, Cabinet of the Government of Japan, March 24-25: Tokyo, Japan.
- Woodhouse, A. (2006). Social capital and economic development in regional Australia: A case study. *Journal of Rural Studies*, 22(1), 83-94. <http://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2005.07.003>
- Yurt, B. D., & Şavran, T. G. (2022). Organ Bağışı Sürecinde Dinin Etkisinin Nitel Perspektifle İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 63(2), 867-905.

References

- Ageing and Health. (2024). Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
- Akfirat, O., & Özsoy, M. (2021). An overview of postgraduate theses within the field of psychological resilience in Turkey. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 26–42.
- Bonanno, G. A., Romero, S. A., & Klein, S. I. (2015). The Temporal Elements of Psychological Resilience: An Integrative Framework for the Study of Individuals, Families, and Communities. *Psychological Inquiry*, 26(2), 139–169. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/1047840X.2015.992677>
- Brooks-Wilson, A. R. (2013). Genetics of healthy ageing and longevity. *Human Genetics*, 132(12), 1323–1338. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s00439-013-1342-z>
- Carver, C. S., & Connor-Smith, J. (2010). Personality and coping. *Annual Review of Psychology*, 61, 679–704. Retrieved from <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.093008.100352>
- Chen, X., Giles, J., Yao, Y., Yip, W., Meng, Q., Berkman, L., ... Hu, P. (2022). The Path to Healthy Ageing in China: A Peking University-Lancet Commission Report. *Lancet*, 400(10367), 1967–2006. Retrieved from [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(22\)01546-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(22)01546-X).The
- Epel, E. S., Crosswell, A. D., Mayer, S. E., Prather, A. A., Slavich, G. M., Putterman, E., & Mendes, W. B. (2018). More than a feeling: A unified view of stress measurement for population science. *Frontiers in Neuroendocrinology*, 49, 146–169. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2018.03.001>
- Folkman, S. (1984). Personal control and stress and coping processes: a theoretical analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(4), 839–852. Retrieved from <https://doi.org/10.1037//0022-3514.46.4.839>
- Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1980). An analysis of coping in a middle-aged community sample. *Journal of Health and Social Behavior*, 21(3), 219–239.
- Fontes, A. P., & Neri, A. L. (2015). Resilience in aging: Literature review. *Ciencia e Saude Coletiva*, 20(5), 1475–1495. Retrieved from <https://doi.org/10.1590/1413-81232015205.00502014>
- Gooding, P. A., Hurst, A., Johnson, J., & Tarrier, N. (2012). Psychological resilience in young and older adults. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 27(3), 262–270. Retrieved from <https://doi.org/10.1002/gps.2712>
- Gross, J. J. (1998). Antecedent- and response-focused emotion regulation: divergent consequences for experience, expression, and physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 224–237. Retrieved from <https://doi.org/10.1037//0022-3514.74.1.224>

- Gross, James J. (2015). Emotion Regulation: Current Status and Future Prospects. *Psychological Inquiry*, 26(1), 1–26. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/43865705>
- Hardy, S. E., Concato, J., & Gill, T. M. (2004). Resilience of community-dwelling older persons. *Journal of the American Geriatrics Society*, 52(2), 257–262. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/j.1532-5415.2004.52065.x>
- Javed, A. (2022). Mental Health of Older Adults: an Agenda for Action. *Consortium Psychiatricum*, 3(1), 6–7. Retrieved from <https://doi.org/10.17816/CP156>
- Kobasa, S. C., Maddi, S. R., & Kahn, S. (1982). Hardiness and health: a prospective study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(1), 168–177. Retrieved from <https://doi.org/10.1037//0022-3514.42.1.168>
- Lazarus, R. S., DeLongis, A., Folkman, S., & Gruen, R. (1985). Stress and adaptational outcomes. The problem of confounded measures. *The American Psychologist*, 40(7), 770–785.
- Lerner, J. S., Li, Y., Valdesolo, P., & Kassam, K. S. (2015). Emotion and decision making. *Annual Review of Psychology*, 66, 799–823. Retrieved from <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115043>
- Mendoça Lima, C. A., & Ivbijaro, G. (2013). Mental Health of Older Adults: an Agenda for Action. *Mental Health in Family Medicine*, 10(3), 125–7. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24427178> <http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=PMC3822658>
- The mental health of older adults. (2023). Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-of-older-adults>
- Mertens, V.-C., Bosma, H., Groffen, D. A. I., & van Eijk, J. T. M. (2012). Good friends, high income or resilience? What matters most for elderly patients? *European Journal of Public Health*, 22(5), 666–671. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckr104>
- Rosado-Medina, J. J., Rodríguez-Gómez, J. R., & Altieri-Ramirez, G. (2012). [Study on the resilience internal factors in a sample of Puerto Rican centenarians]. *Boletín de la Asociación Médica de Puerto Rico*, 104(4), 17–25.
- Skinner, E. A., Edge, K., Altman, J., & Sherwood, H. (2003). Searching for the structure of coping: a review and critique of category systems for classifying ways of coping. *Psychological Bulletin*, 129(2), 216–269. Retrieved from <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.2.216>
- Tomás, J. M., Sancho, P., Melendez, J. C., & Mayordomo, T. (2012). Resilience and coping as predictors of general well-being in the elderly: a structural equation modeling approach. *Ageing & Mental Health*, 16(3), 317–326. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/13607863.2011.615737>

- Troy, A. S., Willroth, E. C., Shallcross, A. J., Giuliani, N. R., Gross, J. J., & Mauss, I. B. (2023). Psychological Resilience : An Affect-Regulation Framework. *Annual Review of Psychology*, 18(74), 547–576.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2022). World Population Prospect 2022: release note about major differences in total population estimates for mid. *United Nations*, (July 2021), 1–7. Retrieved from https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2022_Release-Note-rev1.pdf
- Windle, G., Markland, D. A., & Woods, R. T. (2008). Examination of a theoretical model of psychological resilience in older age. *Aging & Mental Health*, 12(3), 285–292. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/13607860802120763>

Kaynaklar

- Garlick, M. A. (2008). *Resimli Evren Atlası* (Ed. K. Penzes). Bölüm 1, Dünya ve Ay S: 14-33 ISSN 978-605-5813-02-4 NTV Yayınları.
- Cheers, G. (2011). *Geographica: Der Große Weltatlas Mit Länderlexikon*. Ullmann. Teil 1, Planet Erde, H.F. publishing (2011) P:1-51 ISBN-10 3833162694
- Karaosman, M. (2020). Kur'ân'dan Hareketle Doğal Afetlerin ve Salgın Hastalıkların İlâhî Bir Ceza Olarak Nitelendirilmesi Sorunu. *Tefsir Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 98–120. <https://doi.org/10.31121/Tader.781039>
- Marangoz, M., & İzci, Ç. (2023). Doğal Afetlerin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Bağlamında Girişimciler Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1–30.
- Edemen, M., Okay, M., Tuğrul, R., Kurt, M. Ş., Bircan, O., Yoldaş, H., Necimoğlu Güzel, M., & Aslan, A. (2023). Deprem Nedir? Nasıl Oluşur? Türkiye'de Oluşmuş Depremler ve Etkileri Nelerdir? Depremlere Karşı Alınabilecek Tedbirler Hususunda Öneriler. *International Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 10(93), 719–734. <https://doi.org/10.26450/Jshsr.3584>
- AFAD. (2023). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi. <https://www.afad.gov.tr/> Erişim Tarihi; 08.12.2024
- Artantaş, E., & Gürsoy, H. (2024). Depremin Yıkıcı ve Ekonomik Etkilerini Azaltmaya Yönelik Stratejiler ve Türkiye'nin Deprem Dencyimlerinden Çıkarılacak Dersler: Kahramanmaraş ve Gölçük Depremleri Örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 192–214. <https://doi.org/10.25287/Ohuibf.1331580>
- Ün, L. (2023). Afet Yöneticisi Olarak Mülki İdare Amirleri: 6 Şubat 2023 Depremleri Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (78), 371–384. <https://doi.org/10.51290/Dpusbe.1350263>
- NTV Haber. (2024, Aralık 8). Artvin'de Heyelan: Karadeniz Sahil Yolu Ulaşımına Kapandı. NTV Haber. https://www.ntv.com.tr/amp/galeri/turkiye/artvinde-heyelan-karadeniz-sahil-yolu-ulasima-kapandi,2vpmalxtj0s-cqzjkr-5ja/lyjfu_wnx2ezashaxsıbg Erişim Tarihi; 08.12.2024
- Gündüz, A., Türkmen, S., Eryiğit, U., Karaca, Y., & Aydın, M. (2013). Is Turkey An Earthquake Country? *The Journal Of Academic Emergency Medicine*, 12(1), 1–5.
- Galca, S., Nandi, A., & Vlahov, D. (2020). The Epidemiology Of Post-Traumatic Stress Disorder After Disasters. *Epidemiologic Reviews*, 27(1), 78–91. <https://doi.org/10.1093/epirev/mxi003>

- Neria, Y., Nandi, A., & Galca, S. (2011). Post-Traumatic Stress Disorder Following Disasters: A Systematic Review. *Psychological Medicine*, 41(4), 767–780. <https://doi.org/10.1017/S0033291710001803>
- Matsuo, R., & Sawano, T. (2019). Post-Disaster Mental Health Interventions: Lessons From Recent Earthquakes In Japan. *Journal Of Disaster Research*, 14(5), 717–725. <https://doi.org/10.20965/Jdr.2019.P0717>
- Bonanno, G. A., Brewin, C. R., Kaniasty, K., & La Greca, A. M. (2020). Weighing The Costs Of Disaster: Consequences, Risks, And Resilience In Individuals, Families, And Communities. *Psychological Science In The Public Interest*, 11(1), 1–49. <https://doi.org/10.1177/1529100610387086>
- Arslan, H., & Şahin, F. (2018). Afet Hukuku Ve Adli Süreçler: Türkiye Örneği. *Adli Tıp Bülteni*, 24(3), 210–220. <https://doi.org/10.12996/Atb.2018.15>
- Demir, A. (2022). Türkiye’de Adli Tıp Hizmetlerinin Deprem Süreçlerindeki Rolü. *Adli Bilimler ve Adalet Dergisi*, 18(2), 120–134.
- Kayser, M., & Kons, C. (2020). Forensic DNA Technology In Mass Fatality Incidents. *International Journal Of Legal Medicine*, 134(2), 521–533.
- Kaya, M., & Akbulut, S. (2020). Türkiye’de Felaketlerde Kimlik Tespiti ve Adli Süreçler. *Kriminoloji ve Adli Bilimler Dergisi*, 8(2), 34–47.
- Jones, S., & Henssge, C. (2021). Advances In Forensic Identification In Disaster Victim Management. *Journal Of Forensic Sciences*, 66(4), 1212–1223.
- Eskiköy, G. E. (2019). Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi. *Adli Tıp ve Adli Bilimler* (Ed. H. Dokgöz), 253–276. Akademisyen Yayınevi.
- 21.Adli Tıp Kurumu. (2024). Adli Tıp kurumu Resmi İnternet Sitesi, İdari Yapı <https://www.atk.gov.tr/> Erişim Tarihi; 08.12.2024
- Göksal, N. (2024). Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi, Mağdurların Kimliği. Bilgin Kültür Sanat Yayınları. ISBN:978-625-6925-44-1

Kaynaklar

1. Gustafsson, U. O., Scott, M. J., Schwenk, W., Demartines, N., Roulin, D., Francis, N., ... & Ljungqvist, O. (2020). Guidelines for perioperative care in elective colonic surgery: Enhanced Recovery After Surgery (ERAS®) Society recommendations: 2020 update. *Clinical Nutrition*, 39(7), 2324–2351.
2. Ljungqvist, O., Scott, M., & Fearon, K. C. (2017). *JAMA Surgery*, 152(3), 292–298.
3. Monnet X, Marik P, Teboul JL. Passive leg raising for predicting fluid responsiveness: a systematic review and meta-analysis. *Intensive Care Med*. 2016 Dec;42(12):1935-1947.
4. Cecconi, M., Hernandez, G., Dunser, M., Antonelli, M., Baker, T., Baker, J., ... & Rhodes, A. (2018). Fluid management for critically ill patients: An international consensus of experts. *Intensive Care Medicine*, 44(11), 1896–1905.
5. Evans, L., Rhodes, A., Alhazzani, W., Antonelli, M., Coopersmith, C. M., French, C., ... & Levy, M. M. (2021). Surviving Sepsis Campaign: International guidelines for the management of sepsis and septic shock 2021. *Critical Care Medicine*, 49(11), e1063–e1143.
6. American Society of Anesthesiologists (ASA) Task Force on Perioperative Management. (2020). Practice guidelines for perioperative fluid management: An updated report by the American Society of Anesthesiologists Task Force. *Anesthesiology*, 133(3), 457–471.
7. Holcomb, J. B., Tilley, B. C., Baraniuk, S., Fox, E. E., Wade, C. E., Podbielski, J. M., ... & PROPPR Study Group. (2015). Transfusion of plasma, platelets, and red blood cells in a 1:1:1 vs a 1:1:2 ratio and mortality in patients with severe trauma: The PROPPR randomized clinical trial. *JAMA*, 313(5), 471–482.
8. World Health Organization (WHO). (2012). *The clinical use of blood: Handbook*. Geneva: World Health Organization
9. Miller, R. D., Eriksson, L. I., Fleisher, L. A., Wiener-Kronish, J. P., Cohen, N. H., & Young, W. L. (2020). Perioperative fluid and electrolyte therapy. In *Miller's Anesthesia* (9th ed., pp. 1805–1815). Philadelphia, PA: Elsevier.
10. Miller, T. E., Myles, P. S., & Perioperative Quality Initiative (POQI) Fluid Management Workgroup. (2019). Perioperative fluid management: A call for consensus. *Anesthesia & Analgesia*, 128(5), 913–915.
11. National Institute for Health and Care Excellence (NICE). (2016). **Intravenous fluid therapy in adults in hospital**. NICE Guideline [NG51].
12. Lakhal, K., Ehrmann, S., Runge, I., Boulain, T., Mercier, E., & Capdevila, X. (2017). Tracking fluid responsiveness by end-tidal carbon dioxide

- changes during a vascular occlusion test: A systematic review and meta-analysis. *Anaesthesia*, 72(5), 612–621.
13. Myles et al., 2018. NEJM
 14. Miller, T. E., Myles, P. S., & Perioperative Quality Initiative (POQI) Fluid Management Workgroup. (2019). Perioperative fluid management: Current controversies and the evolving role of goal-directed therapy. *Anesthesia & Analgesia*, 128(1), 33–43.
 15. Cecconi, M., Corredor, C., Arulkumaran, N., Abuella, G., Ball, J., Grounds, R. M., ... & Rhodes, A. (2018). Clinical review: Goal-directed therapy in high-risk surgical patients - A consensus of the European Society of Intensive Care Medicine (ESICM). *Intensive Care Medicine*, 44(4), 517–528.
 16. Pearse, R. M., Harrison, D. A., MacDonald, N., Gillies, M. A., Blunt, M., Ackland, G., ... & Rowan, K. M. (2017). Effect of a perioperative, cardiac output-guided hemodynamic therapy algorithm on outcomes following major gastrointestinal surgery: A randomized clinical trial and systematic review. *British Journal of Anaesthesia*, 118(5), 645–655.

10. Kaynaklar

1. van Staa TP, Dennison EM, Leufkens HG, Cooper C. Epidemiology of fractures in England and Wales. *Bone*. 2001;29(6):517–22. doi: [http://dx.doi.org/10.1016/S8756-3282\(01\)00614-7](http://dx.doi.org/10.1016/S8756-3282(01)00614-7). PubMed.
2. Boström A. Fracture of the patella. A study of 422 patellar fractures. *Acta Orthop Scand Suppl*. 1972;43(sup143):1–80. doi: <http://dx.doi.org/10.3109/ort.1972.43.suppl-143.01>. PubMed
3. Nummi J. Fracture of the patella. A clinical study of 707 patellar fractures. *Ann Chir Gynaecol Fenn Suppl*. 1971;179:1-85
4. Standring S. *Gray's anatomy*. 40th ed. Philadelphia: Elsevier Churchill Livingstone; 2008.
5. O'Brien M. Clinical anatomy of the patellofemoral joint. *Int Sport Med J* 2001;2:1-8.
6. Rockwood CA, Green DP, Bucholz RW. *Rockwood and Green's fractures in adults*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins; 2010.
7. Carpenter JE, Kasman R, Matthews LS: Fractures of the patella. *J Bone Joint Surg Am* 1993;75:1550-1561.
8. Zabierek S, Zabierek J, Kwapisz A, Domzalski ME. Bipartite Patella in 35-Year-Old Fitness Instructor: A Case Report. *Int J Sports Phys Ther* 2016;11(5):777–83.
9. Cramer KE, Moed BR. Patellar Fractures: Contemporary Approach to Treatment. *J Am Acad Orthop Surg*. 1997 Nov;5(6):323-331.
10. Practical guidelines for the treatment of patellar fractures in adults Steinmetz Sylvain, Brügger Alexandre, Chauveau Jules, Chevalley François, Borens Olivier, Thein Eric Service de Traumatologie, Service OTR, CHUV, Lausanne, Switzerland
11. Atesok K, Doral MN, Lowe J, Finsterbush A. Symptomatic bipartite patella: treatment alternatives. *J Am Acad Orthop Surg*. 2008;16(8):455–61. doi: <http://dx.doi.org/10.5435/00124635-200808000-00004>. PubMed.
12. Pritchett JW. Nonoperative treatment of widely displaced patella fractures. *Am J Knee Surg* 1997;10(3):145–8.
13. Sayum Filho J, Lenza M, Teixeira de Carvalho R, Pires OG, Cohen M, Belotti JC. Interventions for treating fractures of the patella in adults. *Cochrane Database Syst Rev*. 2015;2(2):.doi: <http://dx.doi.org/10.1002/14651858.CD009651.pub2>. PubMed.
14. Larsen E, Lauridsen F. Conservative treatment of patellar dislocations. Influence of evident factors on the tendency to redislocation and the therapeutic result. *Clin Orthop Relat Res* 1982;171:131-6.

15. DePalma AF. The Management of fractures and dislocations. Philadelphia: W.B. Saunders; 1959.
16. Melvin JS, Mehta S. Patellar fractures in adults. *J Am Acad Orthop Surg* 2011;19(4):198–207. Crossref
17. Weber MJ, Janecki CJ, McLcod P, Nelson CL, Thompson JA: Efficacy of various forms of fixation of transverse fractures of the patella. *J Bone Joint Surg Am* 1980;62(2):215-220.
18. Thomas P Rüedi, Richard E, Buckley CGM. *AO Principles of Fracture Management*, 2nd ed. Germany: Thieme Medical Publishers; 2007.
- 19-Hoshino CM, Tran W, Tiberi JV, III, Black MH, Li BH, Gold SM, et al. Complications following tension-band fixation of patellar fractures with cannulated screws compared with Kirschner wires. *J Bone Joint Surg Am*. 2013;95(7):653–9. doi: <http://dx.doi.org/10.2106/JBJS.K.01549>. PubMed
20. Catalano JB, Iannacone WM, Marczyk S, Dalsey RM, Deutsch LS, Born CT, et al. Open fractures of the patella: long-term functional outcome. *J Trauma*. 1995;39(3):439–44. doi: <http://dx.doi.org/10.1097/00005373-199509000-00007>. PubMed
21. Smith ST, Cramer KE, Karges DE, Watson JT, Moed BR. Early complications in the operative treatment of patella fractures. *J Orthop Trauma*. 1997 Apr;11(3):183-7. DOI: 10.1097/00005131-199704000-00008
22. Nathan ST, Fisher BE, Roberts CS, Giannoudis PV. The management of nonunion and delayed union of patella fractures: a systematic review of the literature. *Int Orthop*. 2011 Jun;35(6):791-5. DOI: 10.1007/s00264-010-1105-6

Kaynakça

- Agrawal, K., & Chauhan, N. (2012). Pressure ulcers: Back to the basics. *Indian Journal of Plastic Surgery*, 45(02), 244-254.
- Al-Ghamdi, A. M. (2017). Factors affecting nurses' compliance in preventing pressure ulcer among hospitalized patients at King Abdulaziz University Hospital.
- Bauer, J., Biolo, G., Cederholm, T., Cesari, M., Cruz-Jentoft, A. J., Morley, J. E., Phillips, S., Sieber, C., Stehle, P., Teta, D., Visvanathan, R., Volpi, E., & Boirie, Y. (2013). Evidence-based recommendations for optimal dietary protein intake in older people: a position paper from the PROT-AGE Study Group. *Journal of the American Medical Directors Association*, 14(8), 542-559.
- Bikle, D. D. (2024). The Role of the Vitamin D Receptor in the Epidermal Stem Cell Response to Wounding. *Receptors*, 3(3), 397-407.
- Boyko Tatiana, V., Longaker Michael, T., & Yang George, P. (2018). Review of the current management of pressure ulcers. *Advances in wound care*.
- Cabunilas, D. (2020). Vitamin C Status of Patients with Chronic Wounds.
- Carr, A. C., & Lykkesfeldt, J. (2023). Does aging affect vitamin C Status relative to intake? Findings from NHANES 2017–2018. *Nutrients*, 15(4), 892.
- Carr, A. C., & Vissers, M. C. (2013). Synthetic or food-derived vitamin C—are they equally bioavailable?. *Nutrients*, 5(11), 4284-4304.
- Chasapis, C. T., Loutsidou, A. C., Spiliopoulou, C. A., & Stefanidou, M. E. (2012). Zinc and human health: an update. *Archives of toxicology*, 86, 521-534.
- Chu, A. S., & Delmore, B. (2021). Arginine: what you need to know for pressure injury healing. *Advances in skin & wound care*, 34(12), 630-636.
- Costa-Pinto, R., & Gantner, D. (2020). Macronutrients, minerals, vitamins and energy. *Anaesthesia & Intensive Care Medicine*, 21(3), 157-161.
- Cox, J., & Rasmussen, L. (2014). Enteral nutrition in the prevention and treatment of pressure ulcers in adult critical care patients. *Critical care nurse*, 34(6), 15-27.
- Day, L., Cakebread, J. A., & Loveday, S. M. (2022). Food proteins from animals and plants: Differences in the nutritional and functional properties. *Trends in Food Science & Technology*, 119, 428-442.
- Donato-Trancoso, A., Monte-Alto-Costa, A., & Romana-Souza, B. (2016). Olive oil-induced reduction of oxidative damage and inflammation promotes wound healing of pressure ulcers in mice. *Journal of dermatological science*, 83(1), 60-69.

- Dorner, B., Posthauer, M. E., & Thomas, D. (2009). The role of nutrition in pressure ulcer prevention and treatment: National Pressure Ulcer Advisory Panel white paper. *Advances in skin & wound care*, 22(5), 212-221.
- European Pressure Ulcer Advisory Panel, National pressure injury advisory Panel, Pan pacific pressure injury alliance. (2019) Prevention and treatment of pressure ulcers/ injuries: clinical practice guideline.
- Ferry, M. (2005). Strategies for ensuring good hydration in the elderly. *Nutrition reviews*, 63(suppl_1), S22-S29.
- Fitschen, P. J., Wilson, G. J., Wilson, J. M., & Wilund, K. R. (2013). Efficacy of β -hydroxy- β -methylbutyrate supplementation in elderly and clinical populations. *Nutrition*, 29(1), 29-36.
- Friedrich, L. (2022). Ten top tips: nutrition and wound healing. *Wound Int*, 13(1), 6-8.
- Garcia, S., Alòs, J., Guallar, J., Viu, M., & Serra-Prat, M. (2021). Prevalence, incidence and risk factors for foot pressure ulcers in hospitalized elderly patients. An observational and prospective study. *Journal of Healthcare Quality Research*, 36(1), 27-33.
- Gray, M. (2003). Does oral zinc supplementation promote healing of chronic wounds?. *Journal of Wound Ostomy & Continence Nursing*, 30(6), 295-299.
- Gündoğdu, R. H., Temel, H., Bozkırlı, B. O., Ersoy, E., Yazgan, A., & Yıldırım, Z. (2017). Mixture of Arginine, Glutamine, and β -hydroxy- β -methyl Butyrate Enhances the Healing of Ischemic Wounds in Rats. *Journal of Parenteral and Enteral Nutrition*, 41(6), 1045-1050.
- Hernández-Vásquez, A., Visconti-Lopez, F. J., Cabanillas-Ramirez, C., Díaz-Seijas, D., Meléndez-Escalante, J., Comandé, D., & Santero, M. (2022). Efficacy and safety of topical application of olive oil for preventing pressure ulcers: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *International journal of environmental research and public health*, 19(22), 14921.
- Husain, M. U., Azam, T., & Habeeb, N. Evaluating the Efficacy of L-Arginine and Glutamine on Wound Healing: A literature. *Podiatric Medical Review*, 73.
- Jara, C. P., Mendes, N. F., Prado, T. P. D., & de Araujo, E. P. (2020). Bioactive fatty acids in the resolution of chronic inflammation in skin wounds. *Advances in wound care*, 9(8), 472-490.
- Jéquier, E., & Constant, F. (2010). Water as an essential nutrient: the physiological basis of hydration. *European journal of clinical nutrition*, 64(2), 115-123.
- Khan, U. S., Amjad, A., Naeem, M. U., Saleem, F., Ali, A., & Safdar, A. (2024). Evaluation of Serum Vitamin D Levels and its Association with Increa-

- sed Risk of Pressure Ulcer among Non-Ambulatory Patients. *Journal of Health and Rehabilitation Research*, 4(2), 922-926.
- Langer, G., Wan, C. S., Fink, A., Schwingshackl, L., & Schoberer, D. (2024). Nutritional interventions for preventing and treating pressure ulcers. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (2).
- Lin, P. H., Sermersheim, M., Li, H., Lee, P. H., Steinberg, S. M., & Ma, J. (2017). Zinc in wound healing modulation. *Nutrients*, 10(1), 16.
- McDaniel, J. C., Rausch, J., & Tan, A. (2020). Impact of omega-3 fatty acid oral therapy on healing of chronic venous leg ulcers in older adults: Study protocol for a randomized controlled single-center trial. *Trials*, 21, 1-10.
- Mohammed, B. M., Fisher, B. J., Kraskauskas, D., Ward, S., Wayne, J. S., Brophy, D. F., Fowler, A.A., Yager, D.R., & Natarajan, R. (2016). Vitamin C promotes wound healing through novel pleiotropic mechanisms. *International wound journal*, 13(4), 572-584.
- Munoz, N., Posthauer, M. E., Cereda, E., Schols, J. M., & Haesler, E. (2020). The role of nutrition for pressure injury prevention and healing: the 2019 international clinical practice guideline recommendations. *Advances in skin & wound care*, 33(3), 123-136.
- Nakamura, H., Sekiguchi, A., Ogawa, Y., Kawamura, T., Akai, R., Iwawaki, T., Makiguchi, T., Yokoo, S., Ishikawa, O., & Motegi, S. I. (2019). Zinc deficiency exacerbates pressure ulcers by increasing oxidative stress and ATP in the skin. *Journal of dermatological science*, 95(2), 62-69.
- Ohura, T., Nakajo, T., Okada, S., Omura, K., & Adachi, K. (2011). Evaluation of effects of nutrition intervention on healing of pressure ulcers and nutritional states (randomized controlled trial). *Wound Repair and Regeneration*, 19(3), 330-336.
- Otero, T. M., Canales, C., Yeh, D. D., Elsayes, A., Belcher, D. M., & Quraishi, S. A. (2019). Vitamin D status is associated with development of hospital-acquired pressure injuries in critically ill surgical patients. *Nutrition in Clinical Practice*, 34(1), 142-147.
- Patel, G. K. (2005). The role of nutrition in the management of lower extremity wounds. *The international journal of lower extremity wounds*, 4(1), 12-22.
- Polcz, M. E., & Barbul, A. (2019). The role of vitamin A in wound healing. *Nutrition in Clinical Practice*, 34(5), 695-700.
- Posthauer, M. E., Banks, M., Dorner, B., & Schols, J. M. (2015). The role of nutrition for pressure ulcer management: national pressure ulcer advisory panel, European pressure ulcer advisory panel, and pan pacific pressure injury alliance white paper. *Advances in skin & wound care*, 28(4), 175-188.
- Priyanto, M. H., Miranda, E., Yusharyahya, S. N., Legiawati, L., Novianto, E., Bramono, K., & Krisanti, R. I. A. (2024). The effects of vitamin D on

- chronic wounds. *Journal of General-Procedural Dermatology & Venereology Indonesia*, 8(1), 9.
- Putra, M. I., Gusti, N., Duta, T. F., Alina, M., Qanita, I., Naufal, M. A., Henira, N., Tsurayya, G., & Amirah, S. (2023). Vitamin D supplementation improves foot ulcers among diabetic patients: Pooled analysis of randomized controlled trials. *Narra X*, 1(3).
- Rahim, K., Saleha, S., Zhu, X., Huo, L., Basit, A., & Franco, O. L. (2017). Bacterial contribution in chronicity of wounds. *Microbial ecology*, 73, 710-721.
- Razi- Chafi, Z., Esmacilpour-Bandboni, M., & Salmalian, Z. (2023). Prevalence of pressure ulcer and its related factors in elderly patients hospitalized to teaching hospitals in East Guilan. *Journal of Current Oncology and Medical Sciences*, 3(1), 375-381.
- Razzaghi, R., Pourbagheri, H., Momen-Heravi, M., Bahmani, F., Shadi, J., Soleimani, Z., & Asemi, Z. (2017). The effects of vitamin D supplementation on wound healing and metabolic status in patients with diabetic foot ulcer: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial. *Journal of Diabetes and its Complications*, 31(4), 766-772.
- Sadeghi, S. S., Azami, H., Borzou, S. R., Bashar, F. R., Tapak, L., & Haddadi, R. (2023). Evaluation of the effect of fish oil in the prevention of pressure ulcers in patients admitted to the intensive care unit. *Contemporary Clinical Trials Communications*, 32, 101063.
- Saghaleini, S. H., Dehghan, K., Shadvar, K., Sanaie, S., Mahmoodpoor, A., & Ostadi, Z. (2018). Pressure ulcer and nutrition. *Indian journal of critical care medicine: peer-reviewed, official publication of Indian Society of Critical Care Medicine*, 22(4), 283.
- Siang Choo, T., Hayter, M., & Watson, R. (2013). The effectiveness of nutritional intervention (s) and the treatment of pressure ulcers—A systematic literature review. *International Journal of Nursing Practice*, 19, 19-27.
- Sibilska, M., Markowska, D., Zadka, K., Terlicka, G., & Knapczyk, W. (2022). The use of immunomodulating diet in the treatment of pressure ulcers in elderly—case report. *Leczenie Ran*, 18(4), 173-179.
- Sitrin, M. D. (2014). Absorption of water-soluble vitamins and minerals. *The gastrointestinal system: Gastrointestinal, nutritional and hepatobiliary physiology*, 211-234.
- Song, Y. P., Wang, L., Yu, H. R., Yuan, B. F., Shen, H. W., Du, L., Cai, J.Y., & Chen, H. L. (2020). Zinc therapy Is a reasonable choice for patients with pressure injuries: a systematic review and meta-analysis. *Nutrition in Clinical Practice*, 35(6), 1001-1009.

- Stotts, N. A., & Hopf, H. W. (2003). The link between tissue oxygen and hydration in nursing home residents with pressure ulcers: preliminary data. *Journal of WOCN*, 30(4), 184-190.
- Thangapazham, R. L., Sharad, S., & Maheshwari, R. K. (2016). Phytochemicals in wound healing. *Advances in wound care*, 5(5), 230-241.
- Thevi, T., Abas, A. L., & Rajan, M. (2024). The effects of vitamin C on wound healing—Systematic review. *Indian Journal of Surgery*, 86(1), 23-29.
- Thomas, D. R. (2007). Loss of skeletal muscle mass in aging: examining the relationship of starvation, sarcopenia and cachexia. *Clinical nutrition*, 26(4), 389-399.
- Timpini, A., Pini, L., Tantucci, C., Cossi, S., & Grassi, V. (2011). Vitamin D and health status in elderly. *Internal and emergency medicine*, 6, 11-21.
- Tuz, M. A., & Mitchell, A. (2021). The influence of anaemia on pressure ulcer healing in elderly patients. *British journal of nursing*, 30(15), S32-S38.
- Wang, Z., Zhao, F., Xu, C., Zhang, Q., Ren, H., Huang, X., He, C., Ma, J., & Wang, Z. (2024). Metabolic reprogramming in skin wound healing. *Burns & Trauma*, 12, tkad047.
- Williams, L. and Wilkins, L. (2015). Pressure Ulcers. In P. A. Slatcha (Ed.), *Wound Care Made Incredibly Easy!* (pp. 1-43). Lippincott Williams and Wilkins.
- Wilson, H., Avsar, P., Patton, D., Budri, A. M. V., & Moore, Z. (2023). Skin hydration measurement and the prediction of the early development of pressure ulcers among at risk adults: A systematic review. *International wound journal*, 20(3), 880-891.
- Wlaschek, M., Singh, K., Sindrilaru, A., Crisan, D., & Scharffetter-Kochanek, K. (2019). Iron and iron-dependent reactive oxygen species in the regulation of macrophages and fibroblasts in non-healing chronic wounds. *Free Radical Biology and Medicine*, 133, 262-275.
- Wunderle, C., Gomes, F., Schuetz, P., Stumpf, F., Austin, P., Ballesteros-Pomar, M. D., Cederholm, T., Fletcher, J., Laviano, A., Norman, K., Poulia, K.A., Schneider, S.M., Stanga, Z., & Bischoff, S. C. (2023). ESPEN guideline on nutritional support for polymorbid medical inpatients. *Clinical nutrition*, 42(9), 1545-1568.
- Yang, F., Yang, Y., Zeng, L., Chen, Y., & Zeng, G. (2021). Nutrition metabolism and infections. *Infectious Microbes & Diseases*, 3(3), 134-141.
- Zinder, R., Cooley, R., Vlad, L. G., & Molnar, J. A. (2019). Vitamin A and wound healing. *Nutrition in Clinical Practice*, 34(6), 839-849.

6. Kaynakça

- Akalın, B., & Demirbaş, M. (2024). Sağlık Turizminde Web 5.0'a Doğru Gelişmeler: Sistematik Derleme. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 6(1), s. 48-65. <https://doi.org/10.55050/sarad.1321744>.
- Akalın, B., & Veranyurt, Ü. (2020). Sağlıkta Dijitalleşme Ve Yapay Zekâ. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi*, 2(2), s. 128 - 137.
- Aytaş, G., Doğanay Ergen, F., & Aytekin, E. (2024). Wellness Tourism After The Pandemic. *Future Tourism Trends*, s. 285 - 298.
- Baran, Z., & Karaca, Ş. (2023). Next-Generation Technologies in Health Tourism. O. Doğan (Eds.), *Global Perspectives on the Opportunities and Future Directions of Health Tourism* (s. 138-164). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-6692-6.ch006>.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2013). *Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu 2013*. Ankara: Sağlık Bakanlığı. http://www.ipsa.org.tr/upload/SB_turizm_2013_turkce_BASKI.pdf#page=13.18 adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 30.10.2024 adresinden alındı.
- Büyüköze, S. (2019). Sağlık 4.0'da Giyilebilir Teknolojilerden Sensör Yama lar Üzerine Bir İnceleme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 17, s. 1239-1247. <https://doi.org/10.31590/ejosat.658020>.
- Chang, C.-C. (2022). The Role of Individual Factors in Users' Intentions to Use Medical Tourism Mobile Apps. *Tourism and Hospitality*, 3(4), s. 896-907. <https://doi.org/10.3390/tourhosp3040057>.
- Chang, I.-C., Chou, P.-C., Yeh, R.-J., & Tseng, H.-T. (2016). Factors influencing Chinese tourists' intentions to use the Taiwan Medical Travel App. *Telematics and Informatics*, 33(2), s. 401-409. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2015.09.007>.
- Çam, O., & Çılğınoğlu, H. (2021). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal Turizmde Öne Çıkan Sağlık Uygulamaları. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), s. 197 - 216.
- Deniz, E. (2024). Medikal Turizmde Teknoloji Kullanımının Klinik Performansa Etkisi: İzmir'deki Medikal Turizm Klinikleri Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Sağlık Turizmi Anabilim Dalı.
- Denizli, F. (2022). Medikal Turizm Kapsamındaki Sağlık Çalışanlarının Memnuniyet Ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri: Kayseri Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, s. 165-186. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1089017>.
- Esen, M. F., & Tuncalı Yaman, T. (2023). Sağlık Turizminde Teknoloji Uygulamaları. E. S. Karakuş içinde, *Sağlık Turizmi Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar* (s. 197-225). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

- Farooq, S., Reshi, M., & Farooq, B. (2024). The Role of Augmented Reality (AR) and Virtual Reality (VR) in Medical Tourism. *Impact of AI and Robotics on the Medical Tourism Industry*. IGI Global, s. 272-289. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-2248-2.ch012>.
- Gkevreki, S., Vasiliki, F., Nikolopoulos, S., & Kompatsiaris, I. (2024). An Ontology-Based Booking Application for Personalized Packages in the Health Tourism Industry. *Sustainability*, 16, s. 6505.
- Gu, D., Humbatova, G., Xie, Y., Yang, X., Zolotarev, O., & Zhang, G. (2021). Different Roles of Telehealth and Telemedicine on Medical Tourism: An Empirical Study from Azerbaijan. *Healthcare*, 9(8). <https://doi.org/10.3390/healthcare9081073>.
- Jiang, L., Wu, H., & Song, Y. (2022). Diversified demand for health tourism matters: From a perspective of the intra-industry trade. *Social Science & Medicine*, 293, s. 114630.
- Karakaş, A., & Edizer, M. (2022). Sağlık turizmi ve sağlık turizminde inovasyon. M. Şahin, & A. Amanzholova (Eds.), *III. Baskent International Conference On Multidisciplinary Studies* (s. 615-647).
- Kundury, K. K., Shetty, S., & Kuldeep, G. (2024). A Bird's-Eye-View on Technological Advancements in Medical Tourism. B. Chaudhary, D. Bhatia, M. Patel, S. Singh, & S. Sharma (Eds.), *Medical Tourism in Developing Countries* (s. 175-198).
- Mızrak, H., & Aslan, S. (2023). Hastaların Elektronik Sağlık Kayıt (ESK) Sistemleri için Güvenli Blok Zincir Destekli Bulut Sistemi. *Fırat Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 35(2), s. 517-526. doi:<https://doi.org/10.35234/fumbd.1289650>.
- Omerzel, D. G. (2016). A systematic review of research on innovation in hospitality and tourism. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 28(3), s. 516 - 558. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-10-2014-0510>.
- Pan Yangyang, Liu, Y., Dai, P., Yu, L., & Chen, Y. (2024). Digital Health Applications to Establish a Remote Pre-diagnosis through Intelligent Wearable Devices: Enhancing Healthcare Accessibility in China. *Human Factors and Wearable Technologies*, 141, s. 48-60. <https://doi.org/10.54941/ahfe1005054>.
- Rafael, C., & Pires, A. (2021). Analysis of scientific production on Technological Innovation in Tourism. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 11(1), s. 22-33. <https://doi.org/10.2478/ejthr-2021-0003>.
- Roy, R., & Dietz, L. (2019). A Model for Using Physiological Conditions for Proactive Tourist Recommendations. *ABIS '19: Proceedings of the 23rd International Workshop on Personalization and Recommendation on the Web and Beyond*, (s. 25-27). <https://doi.org/10.1145/3345002.3349289>.

- Ryndach, M., Sergeeva, E., Churilina, I., Chernenok, M., Khismatullina, E., & Shostak, M. (2024). Innovations in medical tourism. *XVII International Scientific and Practical Conference "State and Development Prospects of Agribusiness" (INTERAGROMASH 2024)*, 113, s. 10. <https://doi.org/10.1051/bioconf/202411306012>.
- Sarhadi, A., Akbarnia, M., Shirin, L., Daronkola, H., Shabankarch, M., & Aznab, E. (2023). Blockchain revolutionizes entrepreneurial and marketing capabilities in health tourism. *An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, s. 1-14. <https://doi.org/10.1080/13032917.2023.2295326>.
- Sever, M. M. (2023). Service Process Enhancement in Medical Tourism with Support of Augmented Reality. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 27(6), s. 409-421. <https://doi.org/10.47097/piar.1389638>.
- Sevim, F., Gül, B., & Akbulut, Y. (2024). Dijital Sağlık Uygulamalarının Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Sistematik Bir Derlem. *İstanbul Gelişim University Journal of Health Sciences*, 22, s. 334-353.
- Szyma-ska, E., & Panfiluk, E. (2020). Determinants of technological innovations in health tourism enterprises. *Business: Theory and Practice*, 21(1), s. 348-359.
- Tyan, I., Guevara-Plaza, A., & Yagüe, M. (2021). The Benefits of Blockchain Technology for Medical Tourism. *Sustainability*, 13(22), s. 12448. <https://doi.org/10.3390/su132212448>.
- Wahab, H. A., & Rady, A. (2024). The Role of Artificial Intelligence to Enhance Health Tourism Applications in Egyptian Tourist Destinations. *Minia Journal of Tourism and Hospitality Research*, 17(2), s. 44-62.
- Yalman, F. (2023). Sağlık Turizminde Yapay Zekâ Uygulamaları Ölçeği: Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması ve Güvenilirlik Çalışması. *ürk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(3), s. 521-534. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1290>.
- Yılmaz, S., Sarıaydın, İ., & Dilci Sönel, T. (2020). İngiltere Özelinde Türkiye'nin Sağlık Turizmi Fırsatları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(1), s. 74-85.

Kaynaklar

1. IPCC Working Group I. Summary for policy makers. Intergovernmental Panel on Climate Change. Report No.: Twelfth Session Report. 2013 Sep 27.
2. IPCC. Climate Change 2014. Summary for policymakers. Intergovernmental Panel on Climate Change. Report No.: Twelfth Session Report. 2013 Sep 27.
3. Romanello M, et al. The 2024 report of the Lancet Countdown on health and climate change: facing record-breaking threats from delayed action. *Lancet*. 2024;404(10465):1847-96.
4. Romanello M, et al. The 2023 report of the Lancet Countdown on health and climate change: the imperative for a health-centred response in a world facing irreversible harms. *Lancet*. 2023;402(10419):2346-94.
5. Barrett B, Charles JW, Temte JL. Climate change, human health, and epidemiological transition. *Prev Med*. 2015 Jan;70:69-75. doi: 10.1016/j.ypmed.2014.11.013.
6. IPCC Working Group 2. Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. 2014 Mar 31.
7. Ebi KL, Vanos J, Baldwin JW, Bell JE, Hondula DM, Errett NA, Hayes K, Reid CE, Saha S, Spector J, Berry P. Extreme Weather and Climate Change: Population Health and Health System Implications. *Annu Rev Public Health*. 2021 Apr 1;42:293-315. doi: 10.1146/annurev-publhealth-012420-105026.
8. McMichael AJ, Woodruff RE, Hales S. Climate change and human health: present and future risks. *Lancet*. 2006 Mar 11;367(9513):859-69. doi: 10.1016/S0140-6736(06)68079-3
9. Curriero FC, Heiner KS, Samet JM, Zeger SL, Strug L, Patz JA. Temperature and mortality in 11 cities of the eastern United States. *Am J Epidemiol* 2002; 155: 80–87.
10. Keatinge WR, Donaldson GC, Cordioli E, et al. Heat related mortality in warm and cold regions of Europe: observational study. *BMJ*2000; 321: 670–73.
11. McGechin MA, Mirabelli M. The potential impacts of climate variability and change on temperature-related morbidity and mortality in the United States. *Environ Health Perspect* 2001; 109 (suppl 2): 185–89.
12. Diaz J, Jordan A, Garcia R, et al. Heat waves in Madrid 1986–1997: effects on the health of the elderly. *Int Arch Occup Environ Health* 2002; 75: 163–70.
13. Smoyer KE, Rainham DG, Hewko JN. Heat-stress-related mortality in five cities in Southern Ontario: 1980–1996. *Int J Biometeorol* 2000; 44:

- 190–97. 28 Healy JD. Excess winter mortality in Europe: a cross country analysis identifying key risk factors. *J Epidemiol Community Health* 2003; 57: 784–89.
14. Kinney PL. Climate change, air quality, and human health. *Am J Prev Med*. 2008;35(5):459–67. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2008.08.025>.
15. Fiore AM, Naik V, Leibensperger EM. Air quality and climate connections. *J Air Waste Manag Assoc* (1995). 2015;65(6):64585. <https://doi.org/10.1080/10962247.2015.1040526>.
16. Silva RA, West JJ, Zhang YQ, Anenberg SC, Lamarque JF, Shindell DT, et al. Global premature mortality due to anthropogenic outdoor air pollution and the contribution of past climate change. *Environ Res Lett*. 2013;8(3):11. <https://doi.org/10.1088/17489326/8/3/034005>
17. Orru H, Ebi KL, Forsberg B. The Interplay of Climate Change and Air Pollution on Health. *Curr Environ Health Rep*. 2017 Dec;4(4):504–513. doi: 10.1007/s40572-017-0168-6.
- 18.3. WHO. Review of evidence on health aspects of air pollution—REVIHA-AP project: technical report. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2013.
19. Thiering E, Heinrich J. Epidemiology of air pollution and diabetes. *Trends Endocrinol Metab*. 2015;26(7):384–94. <https://doi.org/10.1016/j.tem.2015.05.002>.
20. Sun G, Hazlewood G, Bernatsky S, Kaplan GG, Eksteen B, Barnabe C. Association between air pollution and the development of rheumatic disease: a systematic review. *Int J Rheumatol*. 2016;2016:5356307.
21. Clifford A, Lang L, Chen R, Anstey KJ, Seaton A. Exposure to air pollution and cognitive functioning across the life course—systematic literature review. *Environ Res*. 2016;147:383–98. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2016.01.018>.
22. Eguiluz-Gracia I, Mathioudakis AG, Bartel S, Vijverberg SJH, Fuertes E, Comberiat P, Cai YS, Tomazic PV, Diamant Z, Vestbo J, Galan C, Hoffmann B. The need for clean air: The way air pollution and climate change affect allergic rhinitis and asthma. *Allergy*. 2020 Sep;75(9):2170–2184.
23. Bezirtzoglou C, Dekas K, Charvalos E. Climate changes, environment and infection: facts, scenarios and growing awareness from the public health community within Europe. *Anaerobe*. 2011 Dec;17(6):337–40. doi: 10.1016/j.anaerobe.2011.05.016
24. Houghton MJ. *Global warming: the complete briefing*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press; 1997.
25. Wu X, Lu Y, Zhou S, Chen L, Xu B. Impact of climate change on human infectious diseases: Empirical evidence and human adaptation. *Environ Int*. 2016 Jan;86:14–23. doi: 10.1016/j.envint.2015.09.007.

26. Frank C, Littman M, Alpers K, Hallauer J. *Vibrio vulnificus* wound infections after contact with the Baltic Sea, Germany. *Eur Surg*. 2006;11:1.
27. Pascual M, Dobson A. Seasonal patterns of infectious diseases. *PLoS Med* 2005; 2: e5.
28. Bouma MJ, Dye C, van der Kaay HJ. Falciparum malaria and climate change in the northwest frontier province of Pakistan. *AmJTrop Med Hyg* 1996; 55: 131–37
29. Bouma MJ, Dye C. Cycles of malaria associated with El Nino in Venezuela. *JAMA* 1997; 278: 1772–74.
30. Hales S, Kovats S, Woodward A. What El Niño can tell us about human health and global climate change. *Global Change Human Health* 2000; 1: 66–77.
31. Belzer A, Parker ER. Climate Change, Skin Health, and Dermatologic Disease: A Guide for the Dermatologist. *Am J Clin Dermatol*. 2023 Jul;24(4):577-593. doi: 10.1007/s40257-023-00770-y.
32. Duchenne-Moutien RA, Nectoo H. Climate Change and Emerging Food Safety Issues: A Review. *J Food Prot*. 2021 Nov 1;84(11):1884-1897. doi: 10.4315/JFP-21-141.
33. McMichael C. Climate change-related migration and infectious disease. *Virulence*. 2015;6(6):548-53. doi: 10.1080/21505594.2015.1021539.
34. Uscher-Pines L. Health effects of relocation following disaster: a systematic review of the literature. *Disasters* 2009; 33(1):1-22; PMID:18498372; <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-7717.2008.01059.x>
35. IFRC. The John Hopkins and Red Cross and Red Crescent Public Health Guide in Emergencies. Geneva:International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC); 2007
36. Toole MJ. Forced migrants: refugees and internally displaced persons. In: *Social Injustice and Public Health*. Levy B, ed. Oxford, UK: Oxford University Press; 2005
37. De Bruijn B. The living conditions and well-being of refugees. Geneva: UNDP; 2009
38. Mowafi H. Conflict, displacement and health in the Middle East. *Glob Public Health* 2011; 6(5):472-87; PMID:21590557; <http://dx.doi.org/10.1080/174416-92.2011.570358>
39. Cervellin G, Comelli I, Lippi G, Comelli D, Rastelli G, Ossola P et al. The number of emergency department visits for psychiatric emergencies is strongly associated with mean temperature and humidity variations. Results of a nine year survey. *Emerg. Care J*. 2014; 10: 2271.

40. Vida S, Durocher M, Ouarda TB, Gosselin P. Relationship between ambient temperature and humidity and visits to mental health emergency departments in Québec. *Psychiatr. Serv.* 2012; 63(11): 1150–1153.
41. Cohn EG, Rotton J, Peterson AG, Tarr DB. Temperature, city size, and the southern subculture of violence: Support for Social Escape/Avoidance (SEA) theory. *J. Appl. Soc. Psychol.* 2004; 34(8): 1652–1674.
42. Obradovich N, Migliorini R, Paulus MP, Rahwan I. Empirical evidence of mental health risks posed by climate change. *Proc. Natl. Acad. Sci. U S A.* 2018; 115(43): 10953–10958.
43. Gawrych M. Climate change and mental health: a review of current literature. *Psychiatr Pol.* 2022 Aug 31;56(4):903-915. doi: 10.12740/PP/OnlineFirst/131991.

Kaynaklar:

1. Zhang Y, Ho SMY. Risk Factors of Posttraumatic Stress Disorder among Survivors after the 512 Wenchuan Earthquake in China. *PLoS One*. 2011 Jul 25;6(7):e22371.
2. Jha A, Shakya S. Rational for conducting PTSD Research and Challenges of Recruiting and Training Volunteers to Screen and Treat PTSD among the Nepal 2015 Earthquake Survivors. *Journal of Nepal Medical Association*. 2015 Sep 30;53(199):202–7.
3. Mavrouli M, Mavroulis S, Lekkas E, Tsakris A. The Impact of Earthquakes on Public Health: A Narrative Review of Infectious Diseases in the Post-Disaster Period Aiming to Disaster Risk Reduction. *Microorganisms*. 2023 Feb 7;11(2):419.
4. Koçer AT, Akpek A, Vural A, Aslan A, Erkoç A, Özen AM, et al. Public health challenges after the February 6 earthquakes: A comprehensive review of immediate and long-term impacts in Türkiye. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 2024 Nov;114:104925.
5. Al Mandhari A. Earthquakes as triggers for public health disasters: WHO and health systems' response. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 2023 Mar 23;29(3):165–7.
6. KARIO K, McEWEN Bruce S, PICKERING Thomas G. Disasters and the Heart: a Review of the Effects of Earthquake-Induced Stress on Cardiovascular Disease. *Hypertension Research*. 2003;26(5):355–67.
7. Yang Y, Zeng W, Lu B, Wen J. The Contributing Factors of Delayed-Onset Post-traumatic Stress Disorder Symptoms: A Nested Case-Control Study Conducted After the 2008 Wenchuan Earthquake. *Front Public Health*. 2021 Dec 24;9.
8. Zhang X, Gao Y, Dai X, Zhou J, Yan L, Hou F, et al. Health-related quality of life among survivors in minority area 2 years after Jiuzhaigou earthquake. *Medicine*. 2021 Mar 12;100(10):e25089.
9. Tomak L, Demirel T, Demir I. Evaluation of the demographic characteristics and general health status of earthquake survivors affected by the 2023 Kahramanmaraş earthquake; a section from Gaziantep Nurdağı district. *BMC Public Health*. 2024 Apr 1;24(1):937.
10. Wu Z, Xu J, He L. Psychological consequences and associated risk factors among adult survivors of the 2008 Wenchuan earthquake. *BMC Psychiatry*. 2014 Dec 29;14(1):126.
11. Fu Y, Chen Y, Wang J, Tang X, He J, Jiao M, et al. Analysis of prevalence of PTSD and its influencing factors among college students after the Wenchuan earthquake. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health*. 2013 Dec 19;7(1):1.

12. Farooqui M, Quadri SA, Suriya SS, Khan MA, Ovais M, Sohail Z, et al. Posttraumatic stress disorder: a serious post-earthquake complication. *Trends Psychiatry Psychother.* 2017 Jun;39(2):135–43.
13. Akbarbegloo M, Heydari A, Sanacefar M, Fallah-Aliabadi S. Exploring the health challenges of affected people in the 2023 Khoy earthquake: a content analysis. *BMC Emerg Med.* 2024 Oct 28;24(1):204.
14. MAVİ D, TUTİ G. The Reflections of Earthquakes on Education: Insights From School Managers. *Sakarya University Journal of Education.* 2023 Dec 24;13(4 (Disaster)):701–20.
15. Zanoletti A, Bontempi E. The impacts of earthquakes on air pollution and strategies for mitigation: a case study of Turkey. *Environmental Science and Pollution Research.* 2024 Feb 27;31(16):24662–72.
16. Shearer PM, Stark PB. Global risk of big earthquakes has not recently increased. *Proceedings of the National Academy of Sciences.* 2012 Jan 17;109(3):717–21.
17. Phibbs S, Kenney C, Severinsen C, Mitchell J, Hughes R. Synergising Public Health Concepts with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction: A Conceptual Glossary. *Int J Environ Res Public Health.* 2016 Dec 14;13(12):1241.
18. Gill JC, Taylor FE, Duncan MJ, Mohadjer S, Budimir M, Mdala H, et al. Invited perspectives: Building sustainable and resilient communities – recommended actions for natural hazard scientists. *Natural Hazards and Earth System Sciences.* 2021 Jan 19;21(1):187–202.
19. Maini R, Clarke L, Blanchard K, Murray V. The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction and Its Indicators—Where Does Health Fit in? *International Journal of Disaster Risk Science.* 2017 Jun 5;8(2):150–5.
20. Husaini BA, Sugiarto S, Rahman S, Oktari RS. Assessing hospital disaster preparedness: A scoping review of available tools. *Narra J.* 2023 Aug 31;3(2):c210.
21. Orfaly RA, Biddinger PD, Burstein JL, Leaning J. Integration of Academia and Practice in Preparedness Training: The Harvard School of Public Health Experience. *Public Health Reports®.* 2005 Jan 1;120(1_suppl):48–51.
22. Sharma SK, Sharma N. Hospital Preparedness and Resilience in Public Health Emergencies at District Hospitals and Community Health Centres. *J Health Manag.* 2020 Jun 11;22(2):146–56.
23. Sengezer B, Koç E. A Critical Analysis of Earthquakes and Urban Planning in Turkey. *Disasters.* 2005 Jun;29(2):171–94.
24. Kantawala B, Shariff S, Barakat M, Wellington J, Nazir A, Uwishema O. Medical care after the 2023 earthquake in Turkey. *International Journal of Surgery: Global Health.* 2023 Jul;6(4).

25. Khanbabazadeh H, Iyisan R, Hasal E, Zulfikar C. BASIN EDGE EFFECT AT TURKISH BASINS: THE CASE STUDY OF DINAR AND DUZCE BASINS. In: Proceedings of the 7th International Conference on Computational Methods in Structural Dynamics and Earthquake Engineering (COMPdyn 2015). Athens: Institute of Structural Analysis and Antiseismic Research School of Civil Engineering National Technical University of Athens (NTUA) Greece; 2019. p. 5566–78.
26. Nurlu M. ULUSAL DEPREM STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (UD-SEP-2023). In: 1 Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı . Ankara: ODTÜ; 2011. p. 1–1.
27. Tercan B. Türkiye’de afet politikaları ve kentsel dönüşüm. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*. 2018;3(5):102–20.
28. Oktay F. The preparation and integration of Turkey’s National Disaster Response Plan. In 2015. p. 1–10.
29. Li Xxi, He M, Wang D, Wang HY, Pu J. Comparison of Emergency Management Strategies for Nosocomial Infections Between Two Earthquakes. *Journal of Clinical and Nursing Research*. 2023 Sep 22;7(5):192–200.
30. Emaliyawati E, Satiadi D, Sutini T, Jamaludin HNN, Khofifah IN, Manika LR, et al. The Effect of Disaster Education of Increasing Earthquake Disaster Preparedness : A Narrative Review. *Jurnal Keperawatan Komprehensif (Comprehensive Nursing Journal)*. 2022 Oct 31;8(4).
31. Potutan G, Arakida M. Evolving Disaster Response Practices during COVID-19 Pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Mar 18;18(6):3137.
32. Wegscheider S, Schneiderhan T, Mager A, Zwenzner H, Post J, Strunz G. Rapid mapping in support of emergency response after earthquake events. *Natural Hazards*. 2013 Aug 6;68(1):181–95.
33. OZDEMİR O, YILMAZ C. Olasılığı düşük risklerin yönetimi ve risk algısı: Deprem riski üzerine bir saha araştırması. *İktisat İşletme ve Finans*. 2010 Oct 1;25(295).
34. Xu D, Yong Z, Deng X, Liu Y, Huang K, Zhou W, et al. Financial Preparation, Disaster Experience, and Disaster Risk Perception of Rural Households in Earthquake-Stricken Areas: Evidence From the Wenchuan and Lushan Earthquakes in China’s Sichuan Province. *Int J Environ Res Public Health*. 2019 Sep 11;16(18):3345.
35. Inoue R, Mori T, Matsumoto S. Effect of Numerous Small Deformations Due to Moderate Earthquakes on Seismic Response of Wooden Houses. Buildings. 2023 Apr 18;13(4):1062.
36. Fotiou K, Argyriou A V., Alatza S, Theocharidis C, Loupasakis C, Prodromou M, et al. Impact assessment of the catastrophic earthquakes of 6 February 2023 in Turkey and Syria via the exploitation of satellite data-

- sets. In: Themistocleous K, Michaelides S, Hadjimitsis DG, Papadavid G, editors. Ninth International Conference on Remote Sensing and Geoinformation of the Environment (RSCy2023). SPIE; 2023. p. 72.
37. Erenoglu RC, Erenoglu O. Earthquake strategy for sustainable infrastructure in Turkey. *Proceedings of the Institution of Civil Engineers - Engineering Sustainability*. 2014 Oct;167(5):216–27.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Suicide worldwide in 2019: Global Health Estimates. Geneva, Switzerland: World Health Organization, 2021.
2. World Health Organization. Mental Health and Substance Use. [cited 2 July 2021]. Available from: <https://www.who.int/teams/mental-health-and-substance-use/data-research/suicide-data>
3. Naghavi M; Global Burden of Disease Self-Harm Collaborators. Global, regional, and national burden of suicide mortality 1990 to 2016: systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2016. *BMJ* 2019; 364: 194 .
4. L. evi F, La Vecchia C, Lucchini F, Negri E, Saxena S, Maulik PK, Saraceno B. Trends in mortality from suicide, 1965-99. *Acta Psychiatr Scand* 2003; 108: 341-349.
5. Ilic M, Ilic I. Worldwide suicide mortality trends (2000-2019): A joinpoint regression analysis. *World J Psychiatry*. 2022 Aug 19;12(8):1044-1060.
6. Ilic M, Ilic I. Suicide in Serbia. *J Affect Disord* 2016; 193: 187-193.
7. Gunnell D, Wehner H, Frankel S. Sex differences in suicide trends in England and Wales. *Lancet* 1999; 353: 556-557.
8. Biddle L, Brock A, Brookes ST, Gunnell D. Suicide rates in young men in England and Wales in the 21st century: time trend study. *BMJ* 2008; 336: 539-542.
9. Han DG, Kang SG, Cho SJ, Cho SE, Na KS. Suicide Methods According to Age and Sex: An Analysis of Data of 239,565 Suicide Victims in the Republic of Korea From 1991 to 2015. *J Nerv Ment Dis* 2018; 206: 770-775 .
10. Kim SY, Kim MH, Kawachi I, Cho Y. Comparative epidemiology of suicide in South Korea and Japan: effects of age, gender and suicide methods. *Crisis* 2011; 32: 5-14.
11. Wand, A. et al. Is suicide the end point of ageism and human rights violations? *Am. J. Geriatr. Psychiatry* 29, 1047–1052 (2021).
12. Koo YW, Kólves K, De Leo D. Suicide in older adults: differences between the young-old, middle-old, and oldest-old. *Int Psychogeriatr*. 2017;29(8):1297–306.
13. Williams RF, Doessel DP, Svetcic J, De Leo D. Accuracy of official suicide mortality data in Queensland. *Aust N Z J Psychiatry*. 2010;44(9):815–22.
14. De Leo D, Arnautovska U. Prevention and treatment of suicidality in older adults. In: O'Connor R, Pirkis J, editors. *International Handbook of Suicide Prevention: Research, Policy and Practice*. Wiley Blackwell; 2016. p. 323–45.

15. De Leo D. Late-life suicide in an aging world. *Nat Aging*. 2022 Jan;2(1):7-12. doi: 10.1038/s43587-021-00160-1
16. Maldonato MN, Sperandeo R, Dell'Orco S, Iennaco D, Cerroni F, Romano P, et al. Mind, brain and altered states of consciousness. *Acta Med Mediterr*. 2018;34:357–66. doi: 10.19193/0393-6384_2018_2_56.
17. Berk M, Williams LJ, Jacka FN, O'Neil A, Pasco JA, Moylan S, et al. So depression is an inflammatory disease, but where does the inflammation come from? *BMC Med*. 2013;11. doi: 10.1186/1741-7015-11-200.
18. Sessa F, Messina G, Russo R, Salerno M, Castracani CC, Distefano A, et al. Consequences on aging process and human wellness of generation of nitrogen and oxygen species during strenuous exercise. *Aging Male*. 2019;23:14–22. doi: 10.1080/13685538.2018.1482866.
19. Sessa F, Polito R, Li Rosi G, Salerno M, Esposito M, Pisanelli D, et al. Neurobiology and medicolegal aspects of suicides among older adults: a narrative review. *Front Psychiatry*. 2024;15:1449526. doi: 10.3389/fpsyt.2024.144952.
20. Barlattani T, D'Amelio C, Capelli F, Mantenuto S, Rossi R, Socci V, Stratta P, Di Stefano R, Rossi A, Pacitti F. Suicide and COVID-19: a rapid scoping review. *Ann Gen Psychiatry*. 2023 Mar 17;22(1):10. doi: 10.1186/s12991-023-00441-6.
21. Allan CE, Valkanova V, Ebmeier KP. Depression in older people is underdiagnosed. *Practitioner*. 2014;258(1771):19–22.
22. Ilgen MA, Bohnert AS, Ignacio RV, et al. Psychiatric diagnoses and risk of suicide in veterans. *Arch Gen Psychiatry*. 2010;67(11):1152–1158.
23. Serafini G, Calcagno P, Lester D, Girardi P, Amore M, Pompili M. Suicide risk in Alzheimer's disease: a systematic review. *Curr Alzheimer Res*. 2016;13(10):1083–1099.
24. Mogensen H, Moller J, Hultin H, Mittendorfer-Rutz E. Death of a close relative and the risk of suicide in Sweden-A Large Scale Register-Based Case-Crossover Study. *PLoS One*. 2016;11(10):e0164274.
25. McLaren S, Gomez R, Gill P, Chesler J. Marital status and suicidal ideation among Australian older adults: the mediating role of sense of belonging. *Int Psychogeriatr*. 2015;27(1):145–154.
26. Conejero I, Olić E, Courtet P, Calati R. Suicide in older adults: current perspectives. *Clin Interv Aging*. 2018 Apr 20;13:691-699. doi: 10.2147/CIA.S130670.
27. Chen VC, Chou JY, Lai TJ, et al. Suicide and unemployment rate in Taiwan: a population-based study, 1978–2006. *Soc Psychiatry Epidemiol*. 2010;45(4):447–52. doi:10.1007/s00127-009-0083-8.

28. Law CK, Kölves K, De Leo D. Influences of population-level factors on suicides in older adults: a national ecological study from Australia. *Int J Geriatr Psychiatry*. 2016;31(4):384–91.
29. De Leo D, Giannotti AV. Suicide in late life: A viewpoint. *Prev Med*. 2021 Nov;152(Pt 1):106735. doi: 10.1016/j.ypmed.2021.106735.
30. Cho J, Lee WJ, Moon KT, Suh M, Sohn J, Ha KH. Medical care utilization during 1 year prior to death in suicides motivated by physical illnesses. *J Prev Med Public Health*. 2013;46(3):147–54.
31. Yao H, Chen JH, Xu YF. Patients with mental health disorders in the COVID-19 epidemic. *Lancet Psychiatry*. 2020;7:e21.
32. Fassberg MM, Cheung G, Canetto SS, et al. A systematic review of physical illness, functional disability, and suicidal behaviour among older adults. *Aging Ment Health*. 2016;20(2):166–194.
33. De Leo D. I comportamenti suicidari degli anziani (suicidal behaviour of older adults). *Supplemento di Psicogeriatrics*. 2017;(1):1–74.
34. de Mendonça Lima CA, De Leo D, Ivbijaro G, Svab I. Suicide prevention in older adults. *Asia Pac Psychiatry*. 2021 Sep;13(3):e12473.
35. Fiske A, Wetherell JL, Gatz M. Depression in older adults. *Annu Rev Clin Psychol*. 2009;5:363–89.
36. Dombrowski AY, Szanto K, Reynolds CF. Intentionality and suicide in older adults: A psychological autopsy study. *Am J Geriatr Psychiatry*. 2008;16(9):865–74.
37. Dombrowski AY, Szanto K. Prevention of suicide in the elderly. *Ann Long Term Care*. 2005;13:52–32.

Referanslar

- Devos, T., Havelange, V., Theunissen, K., Meers, S., Fleur, & Benghiat, S., Gadisseur, A., Vanstraelen, G., Vellems, H., Bailly, B., Granacher, N., Lewalle, P., De Becker, A., Koen, & Eygen, V., Janssen, M., Triffet, A., Vrelust, I., Ziekenhuis, J., ... Brugge, S.-J. (2021). Clinical outcomes in patients with Philadelphia chromosome-positive leukemia treated with ponatinib in routine clinical practice-data from a Belgian registry. *Annals of Hematology*, *100*, 1723–1732. <https://doi.org/10.1007/s00277-021-04507-x/Published>
- Dickerson, H., Diab, A., & Al Musaimi, O. (2024). Epidermal Growth Factor Receptor Tyrosine Kinase Inhibitors in Cancer: Current Use and Future Prospects. In *International Journal of Molecular Sciences* *25* (3)
- Du, Z., & Lovly, C. M. (2018). Mechanisms of receptor tyrosine kinase activation in cancer. *Molecular Cancer* *17*(1). BioMed Central Ltd. <https://doi.org/10.1186/s12943-018-0782-4>
- Hoy, S. M. (2014). Ponatinib: A review of its use in adults with chronic myeloid leukaemia or philadelphia chromosome-positive acute lymphoblastic leukaemia. *Drugs*, *74*(7), 793–806. <https://doi.org/10.1007/s40265-014-0216-6>
- Huang, L., Jiang, S., & Shi, Y. (2020). Tyrosine kinase inhibitors for solid tumors in the past 20 years (2001–2020). In *Journal of Hematology and Oncology* *13* (1). <https://doi.org/10.1186/s13045-020-00977-0>
- Jabbour, E., & Kantarjian, H. (2022). Chronic myeloid leukemia: 2022 update on diagnosis, therapy, and monitoring. *American Journal of Hematology*, *97*(9), 1236–1256. <https://doi.org/10.1002/ajh.26642>
- Lin, D., Kostov, R., Huang, J. T. J., Henderson, C. J., & Wolf, C. R. (2017). Novel pathways of ponatinib disposition catalyzed by CYP1A1 involving generation of potentially toxic metabolites. *Journal of Pharmacology and Experimental Therapeutics*, *363*(1), 12–19. <https://doi.org/10.1124/jpet.117.243246>
- Miller, G. D., Bruno, B. J., & Lim, C. S. (2014). Resistant mutations in CML and Ph+ALL – role of ponatinib. *Biologics: Targets and Therapy*, *8*, 243–254. <https://doi.org/10.2147/BTT.S50734>
- Miller, W. T. (2012). Tyrosine kinase signaling and the emergence of multicellularity. In *Biochimica et Biophysica Acta - Molecular Cell Research* (Vol. 1823, Issue 6, pp. 1053–1057). <https://doi.org/10.1016/j.bbamcr.2012.03.009>
- Nascimento, M., Moura, S., Parra, L., Vasconcellos, V., Costa, G., Leite, D., Dias, M., Fernandes, T. V. A., Hoelz, L., Pimentel, L., Bastos, M., & Boechat, N. (2024). Ponatinib: A Review of the History of Medicinal Chemistry behind Its Development. *Pharmaceuticals* *17* (10). Multidis-

ciplinary Digital Publishing Institute (MDPI). <https://doi.org/10.3390/ph17101361>

- O'Hare, T., Pollock, R., Stoffregen, E. P., Keats, J. A., Abdullah, O. M., Moseson, E. M., Rivera, V. M., Tang, H., Metcalf, C. A., Bohacek, R. S., Wang, Y., Sundaramoorthi, R., Shakespeare, W. C., Dalgarno, D., Clackson, T., Sawyer, T. K., Deininger, M. W., & Druker, B. J. (2004). Inhibition of wild-type and mutant Bcr-Abl by AP23464, a potent ATP-based oncogenic protein kinase inhibitor: Implications for CML. *Blood*, *104*(8), 2532–2539. <https://doi.org/10.1182/blood-2004-05-1851>
- O'hare, T., Shakespeare, W. C., Zhu, X., Eide, C. A., Rivera, V. M., Wang, F., Adrian, L. T., Zhou, T., Huang, W.-S., Xu, Q., Metcalf Iii, C. A., Tyner, J. W., Loriaux, M. M., Corbin, A. S., Wardwell, S., Ning, Y., Keats, J. A., Wang, Y., Sundaramoorthi, R., ... Clackson, T. (2009). AP24534, a Pan-BCR-ABL Inhibitor for Chronic Myeloid Leukemia, Potently Inhibits the T315I Mutant and Overcomes Mutation-Based Resistance. *Cancer Cell*, *16*(5) 401–412. <https://doi.org/10.1016/j.ccr.2009.09.028>
- Pavlovsky, C., Chan, O., Talati, C., & Pinilla-Ibarz, J. (2019). Ponatinib in the treatment of chronic myeloid leukemia and philadelphia chromosome positive acute lymphoblastic leukemia. *Future Oncology*, *15*(3), 257–269. <https://doi.org/10.2217/fon-2018-0371>
- Roskoski, R. (2024). Properties of FDA-approved small molecule protein kinase inhibitors: A 2024 update. In *Pharmacological Research* *200*, 107059 . <https://doi.org/10.1016/j.phrs.2024.107059>
- Shamroe, C. L., & Comeau, J. M. (2013). Ponatinib: A New Tyrosine Kinase Inhibitor for the Treatment of Chronic Myeloid Leukemia and Philadelphia Chromosome-Positive Acute Lymphoblastic Leukemia. In *Annals of Pharmacotherapy* *47*, (11), 1540-1546. <https://doi.org/10.1177/1060028013501144>
- Singh, A. P., Umbarkar, P., Tousif, S., & Lal, H. (2020). Cardiotoxicity of the BCR-ABL1 tyrosine kinase inhibitors: Emphasis on ponatinib. *International Journal of Cardiology*, *316*, 214–221. <https://doi.org/10.1016/j.ijcard.2020.05.077>
- Smarzewska, S., Ignaczak, A., & Koszelska, K. (2024). Electrochemical and theoretical studies of the interaction between anticancer drug ponatinib and dsDNA. *Scientific Reports*, *14*(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-024-52609-z>
- Yamaoka, T., Kusumoto, S., Ando, K., Ohba, M., & Ohmori, T. (2018). Receptor tyrosine kinase-targeted cancer therapy. In *International Journal of Molecular Sciences* *19*(11). <https://doi.org/10.3390/ijms19113491>
- Yang, Y., Li, S., Wang, Y., Zhao, Y., & Li, Q. (2022). Protein tyrosine kinase inhibitor resistance in malignant tumors: molecular mechanisms and future

- perspective. In *Signal Transduction and Targeted Therapy* 7(1). Springer Nature. <https://doi.org/10.1038/s41392-022-01168-8>
- Gao Y, Ding Y, Tai XR, Zhang C, Wang D. (2023). Ponatinib: An update on its drug targets, therapeutic potential and safety. *Biochimica et Biophysica Acta (BBA) - Reviews on Cancer*, 1878(5), 188949–188949.
- Zeng, P., & Schmaier, A. (2020). Ponatinib and other CML tyrosine kinase inhibitors in thrombosis. In *International Journal of Molecular Sciences* 21(18), 1-16. mdpi ag. <https://doi.org/10.3390/ijms21186556>

References

- Groen, R. S., Bac, J. Y., & Lim, K. J. (2012). Fear of the unknown: ionizing radiation exposure during pregnancy. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 206(6), 456-462.
- McLean, A. R., Adlen, E. K., Cardis, E., Elliott, A., Goodhead, D. T., Harms-Ringdahl, M., ... & Godfray, H. C. J. (2017). A restatement of the natural science evidence base concerning the health effects of low-level ionizing radiation. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 284(1862), 20171070.
- Shapiro, J. (2002). *Radiation protection: a guide for scientists, regulators, and physicians*. La Editorial, UPR.
- Cho, Y. H., Kim, S. Y., Woo, H. D., Kim, Y. J., Ha, S. W., & Chung, H. W. (2015). Delayed numerical chromosome aberrations in human fibroblasts by low dose of radiation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 12(12), 15162-15172.
- Zakariya, N. I. ve Kahn, M. T. E. (2014). Benefits and biological effects of ionizing radiation.. *Sch. Acad. J. Biosci*, 2(9), 583-591.
- Chen, M. Y. (2014, May). Radiation protection and regulations for the nuclear medicine physician. In *Seminars in Nuclear Medicine* (Vol. 44, No. 3, pp. 215-228). WB Saunders.
- Frischknecht, R., Braunschweig, A., Hofstetter, P., & Suter, P. (2000). Human health damages due to ionising radiation in life cycle impact assessment. *Environmental impact assessment Review*, 20(2), 159-189.
- Vandenhove, H., Bradshaw, C., Beresford, N. A., Vives i Batlle, J., Real, A., & Garnier-Laplace, J. (2018). alliance perspectives on integration of humans and the environment into the system of radiological protection. *Annals of the ICRP*, 47(3-4), 285-297.
- Yavaş, M. C., & Çelik, M. S. (2019). The effects of some phytotherapeutic plants on *Escherichia coli* spp. that are exposed to different doses of gamma radiation. *European Journal of Therapeutics*, 25(4), 279-284.
- Younglai, E. V., Holloway, A. C., & Foster, W. G. (2005). Environmental and occupational factors affecting fertility and IVF success. *Human Reproduction Update*, 11(1), 43-57.
- Mu, H., Sun, J., Li, L., Yin, J., Hu, N., Zhao, W., ... & Yi, L. (2018). Ionizing radiation exposure: hazards, prevention, and biomarker screening. *Environmental Science and Pollution Research*, 25, 15294-15306.
- Wdowiak, A., Skrzypek, M., Stec, M., & Panasiuk, L. (2019). Effect of ionizing radiation on the male reproductive system. *Annals of Agricultural and Environmental Medicine*, 26(2).

- Santiso, R., Tamayo, M., Gosálvez, J., Johnston, S., Marino, A., Fernández, C., ... & Fernández, J. L. (2012). DNA fragmentation dynamics allows the assessment of cryptic sperm damage in human: evaluation of exposure to ionizing radiation, hyperthermia, acidic pH and nitric oxide. *Mutation Research/Fundamental and Molecular Mechanisms of Mutagenesis*, 734(1-2), 41-49.
- Guzick, D. S., Overstreet, J. W., Factor-Litvak, P., Brazil, C. K., Nakajima, S. T., Coutifaris, C., ... & Vogel, D. L. (2001). Sperm morphology, motility, and concentration in fertile and infertile men. *New England Journal of Medicine*, 345(19), 1388-1393.
- Kumar, D., Salian, S. R., Kalthur, G., Uppangala, S., Kumari, S., Challapalli, S., ... & Adiga, S. K. (2013). Semen abnormalities, sperm DNA damage and global hypermethylation in health workers occupationally exposed to ionizing radiation. *PLoS One*, 8(7), e69927.
- Mikhailenko, V. M., & Muzalov, I. I. (2013). Exogenous nitric oxide potentiates DNA damage and alters DNA repair in cells exposed to ionising radiation. *Experimental Oncology*, (35, № 4), 318-324.
- Zhou, D. D., Hao, J. L., Guo, K. M., Lu, C. W., & Liu, X. D. (2016). Sperm quality and DNA damage in men from Jilin Province, China, who are occupationally exposed to ionizing radiation. *Genet Mol Res*, 15(1), 1-7.
- Aitken RJ, Koopman P, Lewis SE. (2004) Seeds of concern. *Nature*; 432(7013):48-52.
- Sakata, R., Shimizu, Y., Soda, M., Yamada, M., Hsu, W. L., Hayashi, M., & Ozasa, K. (2011). Effect of radiation on age at menopause among atomic bomb survivors. *Radiation Research*, 176(6), 787-795.
- Chapin, R. E., Robbins, W. A., Schieve, L. A., Sweeney, A. M., Tabacova, S. A., & Tomashek, K. M. (2004). Off to a good start: the influence of pre-and periconceptional exposures, parental fertility, and nutrition on children's health. *Environmental Health Perspectives*, 112(1), 69-78.
- Clifton, D. K., & Bremner, W. J. (1983). The effect of testicular X-irradiation on spermatogenesis in man: A comparison with the mouse. *Journal of andrology*, 4(6), 387-392.
- Chater, S., Amara, S., Moussata, D., Bozcec, A., Omezzine, A., Romestaing, P., ... & Mauduit, C. (2007). Differential effects of ionizing radiation and platinum-derivative chemotherapy on apoptotic pathways in testicular germ cells. *International Journal of Radiation Biology*, 83(4), 269-278.
- Premi, S., Srivastava, J., Chandy, S. P., & Ali, S. (2007). AZFc somatic microdeletions and copy number polymorphism of the DAZ genes in human males exposed to natural background radiation. *Human Genetics*, 121, 337-346.

- Premi, S., Srivastava, J., Chandy, S. P., Ahmad, J., & Ali, S. (2006). Tandem duplication and copy number polymorphism of the SRY gene in patients with sex chromosome anomalies and males exposed to natural background radiation. *Molecular Human Reproduction*, 12(2), 113-121.
- Kumar, D., Salian, S. R., Kalthur, G., Uppangala, S., Kumari, S., Challapalli, S., ... & Adiga, S. K. (2014). Association between sperm DNA integrity and seminal plasma antioxidant levels in health workers occupationally exposed to ionizing radiation. *Environmental Research*, 132, 297-304.
- Musthafa, M. S., Ali, A. J., Shareef, T. M. A., Vijayakumar, S., Iyanar, K., & Thangaraj, K. (2014). Ionizing radiation effects on sex steroid hormone levels in serum and milt of freshwater fish *Oreochromis mossambicus*. *Ecotoxicology and Environmental Safety*, 101, 103-106.
- Verçosa, P., Falcão, P. H. D. B., & Furtado, A. F. (1993). Effects of gamma irradiation on the reproductive capacity and the longevity of *Panstrongylus* (Hemiptera: Reduviidae). *Memórias do Instituto Oswaldo Cruz*, 88, 195-201.
- Lambrot, R., Coffigny, H., Pairault, C., Lécureuil, C., Frydman, R., Habert, R., & Rouiller-Fabre, V. (2007). High radiosensitivity of germ cells in human male fetus. *The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism*, 92(7), 2632-2639.
- Latini, G., Dipaola, L., Mantovani, A., & Picano, E. (2012). Reproductive effects of low-to-moderate medical radiation exposure. *Current Medicinal Chemistry*, 19(36), 6171-6177.

References

1. Denham, J.W. and M. Hauer-Jensen, The radiotherapeutic injury--a complex 'wound'. *Radiother Oncol*, 2002. 63(2): p. 129-45.
2. Chen, G., et al., Radiotherapy-Induced Digestive Injury: Diagnosis, Treatment and Mechanisms. *Front Oncol*, 2021. 11: p. 757973.
3. Topkan, E., M.N. Yavuz, and A.A.J.T.O.D. Yavuz, Radyoterapiye bağlı "bystander" etki: Oluşum mekanizmaları ve potansiyel klinik yansımalar. 2007. 22(3): p. 146-152.
4. Howell, S. and S. Shalet, Gonadal damage from chemotherapy and radiotherapy. *Endocrinol Metab Clin North Am*, 1998. 27(4): p. 927-43.
5. Stiegelis, H.E., A.V. Ranchor, and R. Sanderman, Psychological functioning in cancer patients treated with radiotherapy. *Patient Educ Couns*, 2004. 52(2): p. 131-41.
6. Woodruff, T.K., The Oncofertility Consortium--addressing fertility in young people with cancer. *Nat Rev Clin Oncol*, 2010. 7(8): p. 466-75.
7. Marzorati, C., S. Riva, and G. Pravettoni, Who Is a Cancer Survivor? A Systematic Review of Published Definitions. *J Cancer Educ*, 2017. 32(2): p. 228-237.
8. Topcu, A., et al., An investigation of the effects of N-acetylcysteine on radiotherapy-induced testicular injury in rats. *Naunyn Schmiedebergs Arch Pharmacol*, 2019. 392(2): p. 147-157.
9. Onder, G.O., et al., The different doses of radiation therapy-induced damage to the ovarian environment in rats. *Int J Radiat Biol*, 2021. 97(3): p. 367-375.
10. Marci, R., et al., Radiations and female fertility. *Reprod Biol Endocrinol*, 2018. 16(1): p. 112.
11. Alfouzan, A.F., Radiation therapy in head and neck cancer. *Saudi Med J*, 2021. 42(3): p. 247-254.
12. Carante, M.P., R.L. Ramos, and F. Ballarini, Radiation Damage in Biomolecules and Cells 2.0. *Int J Mol Sci*, 2023. 24(4).
13. Matsuo, K., et al., Secondary ovarian cancer after external beam radiotherapy for nonovarian pelvic malignancy. *Eur J Surg Oncol*, 2023. 49(2): p. 461-467.
14. Meirow, D., et al., Toxicity of chemotherapy and radiation on female reproduction. *Clin Obstet Gynecol*, 2010. 53(4): p. 727-39.
15. Irmak, P. and U.J.A.B. Oskay, Jinekolojik kanserlerde uygulanan pelvik radyoterapinin cinsel yaşama etkisi ve hemşirelik yaklaşımı rolü. 2013. 15(55): p. 279-283.

16. Xu, X., et al., Molecular regulation of DNA damage and repair in female infertility: a systematic review. *Reprod Biol Endocrinol*, 2024. 22(1): p. 103.
17. Critchley, H.O. and W.H. Wallace, Impact of cancer treatment on uterine function. *J Natl Cancer Inst Monogr*, 2005(34): p. 64-8.
18. Magrini, S.M., et al., Applying radiation protection and safety in radiotherapy. *Radiol Med*, 2019. 124(8): p. 777-782.
19. Seker, U., et al., Investigation of the protective effects of melatonin, amifostine (WR-2721), and N-acetylcysteine on radiotherapy-induced uterine tissue injury in rats. 2020. 18(4): p. 791-798.
20. Georgakopoulos, I., et al., Radiotherapy and Testicular Function: A Comprehensive Review of the Radiation-Induced Effects with an Emphasis on Spermatogenesis. *Biomedicines*, 2024. 12(7).
21. Kesari, K.K., A. Agarwal, and R. Henkel, Radiations and male fertility. *Reprod Biol Endocrinol*, 2018. 16(1): p. 118.
22. Dilalla, V., et al., Radiotherapy side effects: integrating a survivorship clinical lens to better serve patients. *Curr Oncol*, 2020. 27(2): p. 107-112.
23. Fukunaga, H., A. Yokoya, and K.M. Prise, A Brief Overview of Radiation-Induced Effects on Spermatogenesis and Oncofertility. *Cancers (Basel)*, 2022. 14(3).
24. Qu, N., M. Itoh, and K. Sakabe, Effects of Chemotherapy and Radiotherapy on Spermatogenesis: The Role of Testicular Immunology. *Int J Mol Sci*, 2019. 20(4).
25. Donya, M., et al., Radiation in medicine: Origins, risks and aspirations. *Glob Cardiol Sci Pract*, 2014. 2014(4): p. 437-48.
26. Yeyin, N. Biological Effects of Radiation/Radyasyonun Biyolojik Etkileri. in *Nuclear Medicine Seminars*. 2015. Galenos Yayınevi Tic. Ltd.
27. Gandini, L., et al., Effect of chemo- or radiotherapy on sperm parameters of testicular cancer patients. *Hum Reprod*, 2006. 21(11): p. 2882-9.
28. Hermann, R.M., et al., Testicular dose and hormonal changes after radiotherapy of rectal cancer. *Radiother Oncol*, 2005. 75(1): p. 83-8.
29. Schaaf, G.W., et al., Dose-Dependent Testicular Injury and Recovery after Total-Body Irradiation in Rhesus Monkeys. *Radiat Res*, 2023. 200(4): p. 321-330.
30. Andreassen, C.N., C. Grau, and J.C. Lindegaard, Chemical radioprotection: a critical review of amifostine as a cytoprotector in radiotherapy. *Semin Radiat Oncol*, 2003. 13(1): p. 62-72.
31. Sasse, A.D., et al., Amifostine reduces side effects and improves complete response rate during radiotherapy: results of a meta-analysis. *Int J Radiat Oncol Biol Phys*, 2006. 64(3): p. 784-91.

32. Rosen, E.M., R. Day, and V.K. Singh, New approaches to radiation protection. *Front Oncol*, 2014. 4: p. 381.
33. Santini, V. and F.J. Giles, The potential of amifostine: from cytoprotectant to therapeutic agent. *Haematologica*, 1999. 84(11): p. 1035-42.
34. Hall, S., et al., Protection against Radiotherapy-Induced Toxicity. *Antioxidants (Basel)*, 2016. 5(3).
35. Andrieu, M.N., et al., In vivo study to evaluate the protective effects of amifostine on radiation-induced damage of testis tissue. *Oncology*, 2005. 69(1): p. 44-51.
36. Cebi Sen, C., et al., Effect of Amifostine on Sperm DNA Fragmentation and Testes after Radioiodine Treatment. *J Vet Res*, 2017. 61(4): p. 509-515.
37. Taş, M., et al., Protective Role of Vitamin C on Sperm Characteristics and Testicular Damage in Rats Exposed to Radiation. 2014.
38. Prasad, S.K., et al., Radioprotective effect of ethanolic extract of *Alocasia indica* on γ -irradiation-induced reproductive alterations in ovary and uterus. *Int J Radiat Biol*, 2019. 95(11): p. 1529-1542.
39. Said, R.S., et al., Resveratrol inhibits inflammatory signaling implicated in ionizing radiation-induced premature ovarian failure through antagonistic crosstalk between silencing information regulator 1 (SIRT1) and poly(ADP-ribose) polymerase 1 (PARP-1). *Biochem Pharmacol*, 2016. 103: p. 140-50.

Kaynaklar

- Aksan, G. (2009). Yoksulluk ve Yoksulluk Kültürünün Toplumsal Görünümleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Almond D, Currie J, Duque V. 2018. Childhood circumstances and adult outcomes: Act II. *J. Econ. Lit.* 56(4):1360–1446
- Amerikan Aile Hekimleri Akademisi (AAFP). Poverty and Health - The Family Medicine Perspective (Position Paper), E.T: 14.12.2024, E.A: <https://www.aafp.org/about/policies/all/poverty-health.html>
- Bora A. (2002), Olmayanın Nesini İdare Edeceksin: Yoksulluk, Kadınlar ve Hane, içinde Erdoğan N.(Der), Yoksulluk Halleri “Türkiye’de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri, 2002, İstanbul
- Di CM, Khang YH, Asaria P, Blakely T, Cowan MJ, Farzadfar F. Inequalities in non-communicable diseases and effective responses. *Lancet.* 2013;381(9866):585–97.
- Karacan, E. ve Gökçe, S. (2020). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadın sağlığı. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 39-59.
- Khullar, D. ve Chokshi, DA (2018). *Sağlık, gelir ve yoksulluk: Neredeyiz ve ne yardımcı olabilir* . Sağlık İşleri Sağlık Politikası Özeti. <https://doi.org/10.1377/hpb20180817.901935>
- Mayda, F. A. ve Vurkun, S. (2018). Gelir dağılımı eşitsizliğinin toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirilmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(2), 214-228.
- National Center for Health Statistics, National Health Interview Survey. See Sources and Definitions, National Health Interview Survey (NHIS) and *Health, United States, 2020–2021*<https://www.cdc.gov/nchs/hus/topics/unmet-need.htm#references>
- Norris KC, Beech BM. Social Determinants of Kidney Health: Focus on Poverty. *Clin J Am Soc Nephrol.* 2021;16(5):809-811. doi:10.2215/CJN.12710820
- Nyflot, L., & Sitras, V. (2018). Strategies to reduce global maternal mortality. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 97(6), 639-640.
- Öğülmüş, S. (2011). Sosyal yardım algısı ve yoksulluk kültürü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 26(26), 83-96
- Özsoy, E. (2022). *Gündelik Yaşam Pratikleri Üzerinden Kadın Yoksulluğu: Kayseri Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Phelan, JC, Link, BG ve Tehranifar, P. (2010). Sağlık eşitsizliklerinin temel nedenleri olarak sosyal koşullar: Teori, kanıt ve politika çıkarımları.

r1. *Sağlık ve Sosyal Davranış Dergisi*, 51 (Ek 1) , S28–S40. <https://doi.org/10.1177/0022146510383498>

Taşdemir, G. (2014). Yoksulluğun ruh sağlığı üzerine etkileri. *Journal of Human Sciences*, 11(2), 74-88.

Thompson, T., McQueen, A., Croston, M., Luke, A., Caito, N., Quinn, K., Funaro, J., & Kreuter, MW (2019). Medicaid yararlanıcıları arasında sosyal ihtiyaçlar ve sağlıkla ilgili sonuçlar. *Sağlık Eğitimi ve Davranış: Halk Sağlığı Eğitimi Derneği'nin Resmi Yayını*, 46 (3), 436–444. <https://doi.org/10.1177/1090198118822724>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2022, E.T: 14.12.2024, E.A: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2022-49746>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2022, E.A: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022-49668>

United Nations Development Programme (2024). 2024 Global Multidimensional Poverty Index (MPI). Erişim Tarihi: 14.12.2024, Erişim Adresi: <https://www.undp.org/turkiye/publications/2024-global-multidimensional-poverty-index-mpi>

Walker ER, Druss BG. Birleşik Devletler'deki yetişkinler arasında eş zamanlı ruhsal bozukluklar, madde kullanım bozuklukları, kronik tıbbi durumlar ve yoksulluğun sağlık üzerindeki kümülatif yükü. *Psychol Health Med* . 2017;22(6):727-735.

World Health Organization (2019). Maternal mortality: levels and trends 2000 to 2017. Geneva: World Health Organization. Erişim adresi: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241516488>. Erişim tarihi: 14.12.2024

World Bank (2021). Erişim adresi: <http://data.worldbank.org/indicator>

World Bank (2024). UN report: Global child deaths have reached historic low. E.T: 14.12.2024, E.A: <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/un-report-historic-milestone-global-child-deaths-fall-below-5-million-2022>

Yayla, R. (2018). Türkiye'de Yoksulluk ve Yoksulluk Kültürü: Sakarya İli Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, E. (2012). Yaşam Kalitesi Temelinde Toplumsal Şiddet, Göç ve Yoksulluğun İncelenmesi. Konya İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı Projesi, s. 25.

4.Kaynakça

- Ak, E. S., Çulha, Y., Akay, S., Çulha, M. G., & Özbaş, A. (2023). Ürodinami İşlemine Yönelik Hastaların Anksiyete, Ağrı ve Utanma Düzeylerinin Belirlenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 6(3), 515-522.
- Akbulut, Ş. (2022a). Üriner İnkontinanstaki Hasta Temel Değerlendirme-1. *Sağlık Bilimlerine Multidisipliner Yaklaşım 2022*, 65.
- Akbulut, Ş. (2022b). Üriner İnkontinanstaki Hasta İleri Değerlendirme-2. *Sağlık Bilimlerine Multidisipliner Yaklaşım 2022*, 99.
- Arıkan, N., Çetinel, B., İlker, Y., Koçak, T., Tarcan, T. (2010). Kontinans Derneği Terminoloji Standardizasyon Raporu (15/4/2010), Erişim Adresi: <https://kontinansderneği.org/wp-content/uploads/2021/08/Kontinans-Derneği-Terminoloji-Standardizasyon-Raporu.pdf>
- Ataş, M. (2023). Kadınlarda Pelvik Taban Farkındalığının Araştırılması ve Pelvik Taban Farkındalığını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. İzmir Bakırçay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon A.B.D. Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Aynur, B. S. (2014). Stres Tarzı İdrar Kaçırması Nedeni ile Askı Cerrahisi Geçiren ve Operasyon Sonrası Şikayetleri Devam Eden Kadın Hastaların Ürodinami Sonuçlarının Değerlendirilmesi. T.C. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi. Kocaeli.
- Bayrak, Ö., Şen, H., Yağcı, F. (2015). Kadın İnkontinansında Tanı ve Değerlendirme. *Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi 2015*, 145.
- Bochenska, K., & Zyczynski, H. M. (2016). Utility of postoperative voiding cystourethrogram after lower urinary tract repair. *Urogynecology*, 22(5), 369-372.
- Bonder, J. H., & DiFrancesco, T. (2022). Physical Exam Evaluation of Pelvic Floor Dysfunction. *Current Bladder Dysfunction Reports*, 17(2), 69-75.
- Chester, J., Toozs-Hobson, P., & Israfil-Bayli, F. (2016). The role of ambulatory urodynamics in investigation of female urinary incontinence. *International urogynecology journal*, 27, 381-386.
- Cianci, S. (2024). Updates in urogynecological surgery. *Frontiers in Surgery*, 11, 1363416.
- Çankaya, A., & Oskay, Ü. Y. (2014). Aşırı aktif mesane tanısı almış kadınlarda mesane günlüklerinin incelenmesi. *Gulhane Medical Journal*, 56(3).
- Demir, A. (2017). Ürodinamik Çalışmalar, Pratik Ürodinami; Sf; 3-10, Erişim Adresi: <https://www.uroturk.org.tr/urolojiData/Books/403/pratik-urodinami.pdf>.
- Dökmeci, F., Haliloğlu Peker, B., Güngör Uğurlucan, F., Yeniel, Ö., Çetinkaya, Ş.E., Seval, M.M., İtil, İ.M. (2017). Kadınlarda İzlenen Üriner İnkonti-

- nans: Uluslararası Kılavuzlar Işığında Güncel Yönetim. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 70(3), 187-193.
- Finkelstein, J. B., Cahill, D., Graber, K., Tulley, K., O'Connell, B., Mednick, L., ... & Estrada, C. R. (2020). Anxiety, distress, and pain in pediatric urodynamics. *Neurourology and Urodynamics*, 39(4), 1178-1184.
- González-Castro, A., Leirós-Rodríguez, R., Rodríguez-Nogueira, Ó., Álvarez-Álvarez, M. J., Pinto-Carral, A., & Andrade-Gómez, E. (2023). Proposal for a physiotherapy assessment form for the evaluation of women patients with uro-gynecological disorders: A Delphi study. *Plos one*, 18(12), e0296092.
- Housley, S. L., Harding, C., & Pickard, R. (2010). Urodynamic assessment of urinary incontinence. *Indian Journal of Urology*, 26(2), 215-220.
- Kalkan, M., Turkan, S., Keretli, A., Şahin, C., Özcan, M. F., & Altınova, S. (2013). Comparison of Different Forms of Local Anesthetic in Cystoscopy: A Prospective Randomized Study Sistoskopide Farklı Lokal Anestezi Formlarının Karşılaştırılması: Prospektif Randomize Çalışma. *J Clin Anal Med*, 4(5), 397-399.
- Khandelwal, C., & Kistler, C. (2013). Diagnosis of urinary incontinence. *American Family Physician*, 87(8), 543-550.
- Khandelwal, C., & Kistler, C. (2013). Diagnosis of urinary incontinence. *American Family Physician*, 87(8), 543-550.
- Kızılkaya Beji, N., Çelebi, E. Z., & Avcı, N. (2021). Delivery and pelvic floor dysfunction. *J Ist Faculty Med*, 84(2), 269-74.
- Kömürçü, Ö., & Uğur, G. (2017). Doğuma Bağlı Ortaya Çıkan Pelvik Taban Değişiklikleri. *İnkontinans Ve Nöroüroloji Bülteni*, 4, 25-34.
- Levy, G., Lindo, F. M., Lozo, S., Prodgalidad, L., Brito, L. G. O., Lo, T. S., ... & Botros-Brey, S. (2024). A Roadmap for Training in Urogynecology: IUGA International Initiative. *International Urogynecology Journal*, 1-5.
- Lucas, M., Bedretinova, D., Bosch, J. L. H. R., Burkhard, F., Cruz, F., Nambiar, A. K., ... & Pickard, R. S. (2015). Guidelines on urinary incontinence. *European Association of Urology*, 60(6), 1118-29.
- Medeiros Araujo, C., de Moraes, N. R., Sacomori, C., & de Sousa Dantas, D. (2022). Pad test for urinary incontinence diagnosis in adults: Systematic review of diagnostic test accuracy. *Neurourology and Urodynamics*, 41(3), 696-709.
- Mueller, E. R., Litman, H., Rickey, L. R., Sirls, L., Norton, P., Wilson, T., ... & Zimmern, P. (2015). Comparison of flowrates and voided volumes during noninstrumented uroflowmetry and pressure-flow studies in women with stress incontinence. *Neurourology and urodynamics*, 34(6), 549-553.
- Nambiar, A. K., Lemack, G. E., Chapple, C. R., & Burkhard, F. C. (2017). The role of urodynamics in the evaluation of urinary incontinence: the Euro-

- pean Association of Urology recommendations in 2016. *Eur Urol*, 71(4), 501-503.
- Panza, J., Hill, B., Heft, J., & Biller, D. (2020). Influence of the urethral pressure transducer in measuring Valsalva leak point pressure in women undergoing multichannel urodynamic testing. *Neurourology and Urodynamics*, 39(2), 682-687.
- Patel, M., Bhide, A. A., Digesu, G. A., & Tufan, T. (2024). Best practice for Videourodynamics: A teaching module of the International Continence Society Urodynamics Committee. *Continence*, 9, 101212.
- Prudencio, C. B., de Azevedo Ferreira, L., Gimenez, M. M., de Aquino Nava, G. T., Bortolini, M. A. T., Castro, R. A., & Fitz, F. F. (2021). Is there a correlation between a 20-min pad-test and subjective urine leakage amount?. *International Urogynecology Journal*, 32(10), 2857-2862.
- Raza-Khan, F. (2021). Basic Evaluation of Urinary Incontinence. *Clinical Obstetrics and Gynecology*, 64(2), 276-286.
- Rosier, P. F., Schaefer, W., Lose, G., Goldman, H. B., Guralnick, M., Eustice, S., ... & Hashim, H. (2017). International Continence Society Good Urodynamic Practices and Terms 2016: urodynamics, uroflowmetry, cystometry, and pressure-flow study. *Neurourology and urodynamics*, 36(5), 1243-1260.
- Saboia, D. M., Firmiano, M. L. V., Bezerra, K. D. C., Vasconcelos Neto, J. A., Oriá, M. O. B., & Vasconcelos, C. T. M. (2017). Impact of urinary incontinence types on women's quality of life. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*, 51, e03266.
- Sarpietro, G., Foti, P. V., Conte, C., & Matarazzo, M. G. (2023). Role of magnetic resonance imaging in pelvic organ prolapse evaluation. *Medicina*, 59(12), 2074.
- Sezgin, M. A., & Ötünçtemur, A (2021). Ürodinamide EMG Kullanımı. *Nöroüroloji Bülteni*, 8, 76-79.
- Shim, J. S., Chae, J. Y., Kang, S. G., Park, J. Y., Bac, J. H., Kang, S. H., ... & Oh, M. M. (2017). Can listening to music decrease pain, anxiety, and stress during a urodynamic study? A randomized prospective trial focusing on gender differences. *Urology*, 104, 59-63.
- Sivashoğlu, A. A. (2018). Kadınlarda Üriner İnkontinans Yönetiminde İntegral Sistem Tabanlı Akış Şeması. *Ege Klin Tıp Derg*, 56(2), 84-88.
- Swift, S., Barnes, D., Herron, A., & Goodnight, W. (2010). Test-retest reliability of the cotton swab (Q-tip®) test in the evaluation of the incontinent female. *International Urogynecology Journal*, 21, 963-967.
- Taylor, D. L., Dueñas-Garcia, O. F., Maheshwari, D., Sierra, T., Leung, K., Hall, C., & Flynn, M. (2022). Evaluation of uroflowmetry curve patterns

and nomogram construct in healthy nulliparous female adults. *Urogynecology*, 28(4), 220-224.

Tokgöz, V.Y. (2013). Stres Üriner İnkontinansı Olan Hastalarda Uygulanan Vajinal Midürettral Sling Operasyonlarının Klinik Etkinliklerinin Ürodinamik İnceleme İle Karşılaştırılması, Uzmanlık Tezi, Eskişehir.

Topaloğlu Ören, E. D., & Ertem, G. (2018). Stres Üriner İnkontinans ve Pelvik Organ Prolapsusu: Olgu Sunumu. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 43-46.

Wlzlak, E., Grzybowska, M. E., Rechberger, T., Baranowski, W., Rogowski, A., Miotla, P., ... & Surkont, G. (2023). The Urogynecology Section of the Polish Society of Gynecologists and Obstetricians Guideline for the diagnostic assessment of stress urinary incontinence in women. *Ginekologia Polska*, 94(4), 330-336.

Woodfield, C. A., Krishnamoorthy, S., Hampton, B. S., & Brody, J. M. (2010). Imaging pelvic floor disorders: trend toward comprehensive MRI. *American Journal of Roentgenology*, 194(6), 1640-1649.

Yalçın, Ö., Delier, H. (2004). Üriner İnkontinans ve Pelvik Organ Prolapsusu: Tanı Ve Tedavi Seçimi. *TJOD Uzmanlık Sonrası Eğitim Dergisi*, 8,198-201

5.Kaynakça

- Akter, F., Gartoulla, P., Oldroyd, J., & Islam, R. M. (2016). Prevalence of, and risk factors for, symptomatic pelvic organ prolapse in Rural Bangladesh: a cross-sectional survey study. *International urogynecology journal*, 27, 1753-1759.
- Al-Badr, A., Saleem, Z., Kaddour, O., Almosaiced, B., Dawood, A., Al-Tannir, M., ... & Alsanea, N. (2022). Prevalence Of Pelvic Floor Dysfunction: A Saudi National Survey. *BMC Women's Health*, 22(1), 27.
- Amin, M., Mozid, N., Ahmed, S., Sharmin, S., Monju, I., Jhumur, S., ... & Hawlader, M. (2022). Status of female sexual dysfunction among post-menopausal women in bangladesh. *BMC Women S Health*, 22(1). <https://doi.org/10.1186/s12905-022-01991-9>
- Başgöl, Ş. (2016). Pelvik Taban Disfonksiyonunu Önleme: Pender'in Sağlığı Geliştirme Modeli Doğrultusunda Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 3(1), 57-65.
- Baytaroglu, C., & Sevgili, E. (2021). Association of metabolic syndrome components and overactive bladder in women. *Cureus*, 13(4).
- Bazi, T., Takahashi, S., Ismail, S., Bø, K., Ruiz-Zapata, A. M., Duckett, J., & Kammerer-Doak, D. (2016). Prevention of pelvic floor disorders: international urogynecological association research and development committee opinion. *International urogynecology journal*, 27, 1785-1795.
- Benti Terefe, A., Gameda Gudeta, T., Teferi Mengistu, G., & Abebe Sori, S. (2022). Determinants Of Pelvic Floor Disorders Among Women Visiting The Gynecology Outpatient Department In Wolkite University Specialized Center, Wolkite, Ethiopia. *Obstetrics And Gynecology International*, 2022.
- Bø, K., & Nygaard, I. E. (2020). Is physical activity good or bad for the female pelvic floor? A narrative review. *Sports medicine*, 50(3), 471-484.
- Bonis, M., Lormand, J., & Walsh, C. (2019). Using the pelvic floor impact questionnaire and life-style modifications to improve symptoms of pelvic floor dysfunction. *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research*, 17(4). <https://doi.org/10.26717/bjstr.2019.17.003029>
- Bowling, C. B., Munoz, O., Gerten, K. A., Mann, M., Taryor, R., Norman, A. M., Richter, H. E. (2010). Characterization Of Pelvic Floor Symptoms In Women Of Northeastern Liberia. *International Journal Of Gynaecology And Obstetrics: The Official Organ Of The International Federation Of Gynaecology And Obstetrics*, 109(3), 251.
- Cameron, A. P., Jimbo, M., & Heidelbaugh, J. J. (2013). Diagnosis and office-based treatment of urinary incontinence in adults. Part two: treatment. *Therapeutic advances in Urology*, 5(4), 189-200.

- Chilaka, C., Tooze-Hobson, P., & Chilaka, V. (2023). Pelvic floor dysfunction and obesity. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 102389.
- Dakic, J. G., Hay-Smith, J., Cook, J., Lin, K. Y., Calo, M., & Frawley, H. (2021). Effect of pelvic floor symptoms on women's participation in exercise: a mixed-methods systematic review with meta-analysis. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*, 51(7), 345-361.
- Davis, K. and Kumar, D. (2003). Pelvic floor dysfunction: a conceptual framework for collaborative patient-centred care. *Journal of Advanced Nursing*, 43(6), 555-568. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2003.02754.x>
- Demir, O., & Comba, C. (2021). Risk Factors for Decreased Pelvic Floor Muscle Strength: Which is More Effective?. *Gynecology Obstetrics & Reproductive Medicine*, 27(1), 56-59.
- Dheresa, M., Worku, A., Oljira, L., Mengiste, B., Assefa, N., & Berhane, Y. (2018). One In Five Women Suffer From Pelvic Floor Disorders In Kersa District Eastern Ethiopia: A Community-Based Study. *BMC Women's Health*, 18, 1-8.
- Di Angelantonio, E., Bhupathiraju, S. N., Wormser, D., Gao, P., Kaptoge, S., De Gonzalez, A. B., ... & Hu, F. B. (2016). Body-mass index and all-cause mortality: individual-participant-data meta-analysis of 239 prospective studies in four continents. *The Lancet*, 388(10046), 776-786.
- Dumoulin, C., Adewuyi, T., Booth, J., Bradley, C., Burgio, K., Hagen, S., Williams, K. (2017). Adult conservative management. *Incontinence*, 2, 1443-628.
- European Association of Urology(2023). Management of Non-Neurogenic Female Lower Urinary Tract Symptoms. Erişim Adresi: <https://d56bochluxqnz.cloudfront.net/documents/full-guideline/EAU-Guidelines-on-Non-neurogenic-Female-LUTS-2023.pdf>Erişim Tarihi: 20.03.2024
- European Association Of Urology(2023). Management Of Non-Neurogenic Female Lower Urinary Tract Symptoms. Erişim Adresi: <https://D56bochluxqnz.Cloudfront.Net/Documents/Full-Guideline/EAU-Guidelines-On-Non-Neurogenic-Female-LUTS-2023.Pdf> Erişim Tarihi: 20.03.2024
- Gavhale, P. and Mahakarkar, M. (2021). The efficacy of pelvic floor exercise for the stress urinary incontinence. *Journal of Pharmaceutical Research International*, 85-89. <https://doi.org/10.9734/jpri/2021/v33i43a32469>
- Ge, J., Wei, X. J., Zhang, H. Z., & Fang, G. Y. (2021). Pelvic Floor Muscle Training In The Treatment Of Pelvic Organ Prolapse: A Meta-Analysis Of Randomized Controlled Trials. *Actas Urológicas Españolas (English Edition)*, 45(1), 73-82.

- Ghandour, L., Minassian, V., Al-Badr, A., Abou Ghaida, R., Geagea, S., & Bazi, T. (2017). Prevalence And Degree Of Bother Of Pelvic Floor Disorder Symptoms Among Women From Primary Care And Specialty Clinics In Lebanon: An Exploratory Study. *International Urogynecology Journal*, 28, 105-118.
- Ghani, H., Younas, M., Mustafa, M., Aslam, M., Dastgir, H., & Rafique, H. (2023). Effects of physical therapy on pelvic floor dysfunction among women; a randomized controlled trial. *The Healer Journal of Physiotherapy and Rehabilitation Sciences*, 3(2). <https://doi.org/10.55735/hjprs.v3i2.120>
- Giri, A., Hartmann, K. E., Hellwege, J. N., Edwards, D. R. V., & Edwards, T. L. (2017). Obesity and pelvic organ prolapse: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *American journal of obstetrics and gynecology*, 217(1), 11-26.
- Gul, S., Hussain, H., Fatima, .., Ajmal, A., Ali, M., & Anjum, S. (2023). Knowledge and practices of pelvic floor muscle exercises in pregnancy. *PJMHS*, 17(1), 174-176. <https://doi.org/10.53350/pjmhs2023171174>
- Gungor, I., & Beji, N. K. (2011). Lifestyle changes for the prevention and management of lower urinary tract symptoms in women. *International Journal of Urological Nursing*, 5(1), 3-13.
- Gülınar, E., & Çalışkan, N. (2022). Stres İnkontinansta Hemşirelik Yaklaşımı: Stres İnkontinans Bakım Protokolü. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(1), 308-318.
- Gyhagen, M., Åkervall, S., & Milsom, I. (2015). Clustering Of Pelvic Floor Disorders 20 Years After One Vaginal Or One Cesarean Birth. *International Urogynecology Journal*, 26, 1115-1121.
- Hambisa, H., Birku, Z., & Gedamu, S. (2023). Magnitude of symptomatic pelvic floor dysfunction and associated factors amongst women in western ethiopia: a cross-sectional study. *Inquiry the Journal of Health Care Organization Provision and Financing*, 60, 004695802311713. <https://doi.org/10.1177/00469580231171309>
- Hannestad, Y. S., Rortveit, G., Daltveit, A. K., & Hunnskaar, S. (2003). Are smoking and other lifestyle factors associated with female urinary incontinence? The Norwegian EPINCONT Study. *BJOG: an international journal of obstetrics and gynaecology*, 110(3), 247-254.
- Haylen, B. T., Maher, C. F., Barber, M. D., Camargo, S., Dandolu, V., Digesu, A., Withagen, M. I. (2016). Erratum To: An International Urogynecological Association (IUGA)/International Continence Society (ICS) Joint Report On The Terminology For Female Pelvic Organ Prolapse (POP). *International Urogynecology Journal*, 27, 655-684.

- Hong, M. K., & Ding, D. C. (2019). Current Treatments For Female Pelvic Floor Dysfunctions. *Gynecology And Minimally Invasive Therapy*, 8(4), 143-148.
- Jain, P. and Parsons, M. (2011). The effects of obesity on the pelvic floor. *The Obstetrician & Gynaecologist*, 13(3), 133-142. <https://doi.org/10.1576/toag.13.3.133.27664>
- Jelovsek, J. E., Walters, M. D., Paraiso, M. F. R., & Barber, M. D. (2010). Functional bowel disorders and pelvic organ prolapse: a case-control study. *Urogynecology*, 16(4), 209-214.
- Jura, Y. H., Townsend, M. K., Curhan, G. C., Resnick, N. M., & Grodstein, F. (2011). Caffeine intake, and the risk of stress, urgency and mixed urinary incontinence. *The Journal of urology*, 185(5), 1775-1780.
- Kılıç, M. (2016). Incidence And Risk Factors Of Urinary İncontinence İn Women Visiting Family Health Centers. *Springerplus*, 5, 1-9.
- Kızılkaya Beji, N., Çelebi, E. Z., & Avcı, N. (2021). Doğum ve pelvik taban disfonksiyonu.
- Kim, E. Y., Kim, S. Y., & Oh, D. W. (2012). Pelvic floor muscle exercises utilizing trunk stabilization for treating postpartum urinary incontinence: randomized controlled pilot trial of supervised versus unsupervised training. *Clinical rehabilitation*, 26(2), 132-141.
- Lakhoo, J., Khatri, G., Elsayed, R., Chernyak, V., Olpin, J., Steiner, A., ... & Arora, S. (2019). Mri of the male pelvic floor. *Radiographics*, 39(7), 2003-2022. <https://doi.org/10.1148/rg.2019190064>
- Lawrence, J. M., Lukacz, E. S., Nager, C. W., Hsu, J. W. Y., & Lubner, K. M. (2008). Prevalence And Co-Occurrence Of Pelvic Floor Disorders İn Community-Dwelling Women. *Obstetrics & Gynecology*, 111(3), 678-685.
- Lawson, S. and Sacks, A. (2018). Pelvic floor physical therapy and women's health promotion. *Journal of Midwifery & Women S Health*, 63(4), 410-417. <https://doi.org/10.1111/jmwh.12736>
- Lembo, A. (2023). Chronic constipation. *Handbook of Gastrointestinal Motility and Disorders of Gut-Brain Interactions*, 263-276.
- Leung, L., Riutta, T., Kotecha, J., & Rosser, W. (2011). Chronic constipation: an evidence-based review. *The Journal of the American Board of Family Medicine*, 24(4), 436-451.
- Lin, C., Huang, W., Li, X., Wang, L., Yan, F., Zhou, X., ... & Zhao, Y. (2023). Diagnostic Value Of Combined Pelvic Floor Ultrasound Parameters For Pelvic Floor Dysfunction And Risk Factors. *Journal Of Clinical Ultrasound*, 51(3), 465-471.
- Malaekah, H., Al Medbel, H. S., Al Mowallad, S., Al Asiri, Z., Albadrani, A., & Abdullah, H. (2022). Prevalence Of Pelvic Floor Dysfunction İn Women

- İn Riyadh, Kingdom Of Saudi Arabia: A Cross-Sectional Study. *Women's Health, 18*, 17455065211072252.
- Megabiaw, B., Adefris, M., Rortveit, G., Degu, G., Muleta, M., Blystad, A., Kebede, Y. (2013). Pelvic Floor Disorders Among Women İn Dabat District, Northwest Ethiopia: A Pilot Study. *International Urogynecology Journal, 24*, 1135-1143.
- Morgan, K., Leroy, S., Corbett, S., & Shepard, J. (2019). Complementary and integrative management of pediatric lower urinary tract dysfunction implemented within an interprofessional clinic. *Children, 6*(8), 88. <https://doi.org/10.3390/children6080088>
- Newman, D. K., Wein, A. J. (2013). Office-Based Behavioral Therapy For Management Of Incontinence And Other Pelvic Disorders. *Urologic Clinics, 40*(4), 613-635.
- Nygaard, I. and Shaw, J. (2016). Physical activity and the pelvic floor. *American Journal of Obstetrics and Gynecology, 214*(2), 164-171. <https://doi.org/10.1016/j.ajog.2015.08.067>
- Palma, T., Marina, R., Sophia, S., Celina, F., Paulo, P., & Cassio, R. (2014). Correlation between body mass index and overactive bladder symptoms in pre-menopausal women. *Revista da Associação Médica Brasileira, 60*, 111-117.
- Pedraza, R., Nieto, J., Ibarra-Espinosa, S., & Haas, E. (2014). Pelvic muscle rehabilitation: a standardized protocol for pelvic floor dysfunction. *Advances in Urology, 2014*, 1-7. <https://doi.org/10.1155/2014/487436>
- Ramalingam, K., & Monga, A. (2015). Obesity and pelvic floor dysfunction. *Best practice & research clinical obstetrics & gynaecology, 29*(4), 541-547.
- Ramaseshan, A. S., Felton, J., Roque, D., Rao, G., Shipper, A. G., & Sanses, T. V. (2018). Pelvic Floor Disorders İn Women With Gynecologic Malignancies: A Systematic Review. *International Urogynecology Journal, 29*, 459-476.
- RCOG(2021). RCOG policy position: Pelvic floor health. Erişim Adresi: <https://www.rcog.org.uk/media/lrrh0n0j/final-pelvic-floor-health-position-statement.pdf> Erişim Tarihi: 20.03.2024
- Rodríguez, N. M. P., Torres, J. D. C. M., Delgado, J. Á. G., Adams, E. M. R., & Lara, H. R. (2019). Dysfunction Of Pelvic And Sexual Floor İn Women. *Investigaciones Médicoquirúrgicas, 11*(S1), 1-25.
- Rosenbaum, T. (2007). Pelvic floor involvement in male and female sexual dysfunction and the role of pelvic floor rehabilitation in treatment: a literature review. *Journal of Sexual Medicine, 4*(1), 4-13. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2006.00393.x>
- Sawai, M., Yuno, C., Shogenji, M., Nakada, H., Takeishi, Y., Kawajiri, M., Yoshida, M. (2022). Prevalence Of Symptoms Of Pelvic Floor Dysfun-

- ction And Related Factors Among Japanese Female Healthcare Workers. *LUTS: Lower Urinary Tract Symptoms*, 14(5), 380-386.
- Shankar, P. and Gunasingh, S. (2017). Role of magnetic resonance imaging in the diagnosis and management of pelvic floor dysfunction. *Journal of South Asian Federation of Obstetrics and Gynaecology*, 9(3), 250-254. <https://doi.org/10.5005/jp-journals-10006-1505>
- Shaw, J. and Nygaard, I. (2017). Role of chronic exercise on pelvic floor support and function. *Current Opinion in Urology*, 27(3), 257-261. <https://doi.org/10.1097/mou.0000000000000390>
- Singh, P., Seo, Y., Ballou, S., Ludwig, A., Hirsch, W., Rangan, V., ... & Nee, J. W. (2019). Pelvic floor symptom related distress in chronic constipation correlates with a diagnosis of irritable bowel syndrome with constipation and constipation severity but not pelvic floor dyssynergia. *Journal of neurogastroenterology and motility*, 25(1), 129.
- Śniećek, A., Czechowska, D., Curyło, M., Głodzik, J., Szymanowski, P., Rojek, A., ... & Marchewka, A. (2021). Physiotherapy according to the bebo concept as prophylaxis and treatment of urinary incontinence in women after natural childbirth. *Scientific Reports*, 11(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-021-96550-x>
- Stone, R., Abousaud, M., Abousaud, A., & Kobak, W. (2020). A systematic review of intravaginal diazepam for the treatment of pelvic floor hypertonic disorder. *The Journal of Clinical Pharmacology*, 60(S2). <https://doi.org/10.1002/jcph.1775>
- Sureshbabu, M. and Abirami, P. (2021). Pelvic floor disorders among gynecological cancer survivors in sub-urban regions of kanchipuram district-india. *Journal of Mid-Life Health*, 12(2), 128. https://doi.org/10.4103/jmh.jmh_186_20
- Tim, S., & Mazur-Bialy, A. I. (2021). The most common functional disorders and factors affecting female pelvic floor. *Life*, 11(12), 1397.
- Tim, S., & Mazur-Bialy, A. I. (2021). The Most Common Functional Disorders And Factors Affecting Female Pelvic Floor. *Life*, 11(12), 1397.
- Wallace, S., Miller, L., & Mishra, K. (2019). Pelvic floor physical therapy in the treatment of pelvic floor dysfunction in women. *Current Opinion in Obstetrics & Gynecology*, 31(6), 485-493. <https://doi.org/10.1097/gco.0000000000000584>
- Wu, J. M., Vaughan, C. P., Goode, P. S., Redden, D. T., Burgio, K. L., Richter, H. E., & Markland, A. D. (2014). Prevalence And Trends Of Symptomatic Pelvic Floor Disorders In US Women. *Obstetrics & Gynecology*, 123(1), 141-148.
- Wyndaele, M., De Winter, B. Y., Pelckmans, P. A., De Wachter, S., Van Outryve, M., & Wyndaele, J. J. (2015). Exploring associations between lower

- urinary tract symptoms (LUTS) and gastrointestinal (GI) problems in women: a study in women with urological and GI problems vs a control population. *BJU international*, 115(6), 958-967.
- Xavier, M., Jesus, N., & Dantas, D. (2022). Efficacy of pelvic floor muscle training on the sexual function of men after radical prostatectomy: an overview of systematic reviews. *Research Society and Development*, 11(11), e221111133532. <https://doi.org/10.33448/rsd-v11i11.33532>
- Zade, D., Kasatwar, P., & Thorat, R. (2021). A case report on pelvic floor dysfunction. *Journal of Pharmaceutical Research International*, 556-561. <https://doi.org/10.9734/jpri/2021/v33i59b34414>
- Zalm, P., Nijeholt, G., Elzevier, H., Putter, H., & Pelger, R. (2008). “diagnostic investigation of the pelvic floor”: a helpful tool in the approach in patients with complaints of micturition, defecation, and/or sexual dysfunction. *Journal of Sexual Medicine*, 5(4), 864-871. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2007.00725.x>
- Zheng, Y., Yang, H., Yin, X., Ma, X., & Guo, L. (2021). Acupoint injection combined with pelvic floor rehabilitation in the treatment of postpartum pelvic floor disorders. *Medicine*, 100(23), e25511. <https://doi.org/10.1097/md.00000000000025511>
- Zhuo, Z., Wang, C., Yu, H., & Li, J. (2021). The relationship between pelvic floor function and sexual function in perimenopausal women. *Sexual Medicine*, 9(6), 100441-100441. <https://doi.org/10.1016/j.esxm.2021.100441>

5. Kaynaklar

1. Modrek AS, Bayin NS, Placantonakis DG. Brain stem cells as the cell of origin in glioma. *World J Stem Cells*. 2014; 6(1): 43-52.
2. Louis DN, Ohgaki H, Wiestler OD, Cavence WK, Burger PC, Jouvet A, et al. The 2007 WHO classification of tumours of the central nervous system. *Acta Neuropathol*. 2007; 114(2): 97-109.
3. Chen R, Smith-Cohn M, Cohen AL, Colman H. Glioma subclassifications and their clinical significance. *Neurotherapeutics*. 2017;14(2): 284-97.
4. Grobben B, De Deyn PP, Slegers H. Rat C6 glioma as experimental model system for the study of glioblastoma growth and invasion. *Cell Tissue Res*. 2002; 310(3): 257-70.
5. Chen, Sijia, et al. "Polydatin down-regulates the phosphorylation level of Creb and induces apoptosis in human breast cancer cell." *PLoS One* 12.5 (2017): e0176501.
6. Dai, Jinhua, et al. "Retraction notice for:"Polydatin protects H9c2 cells from hypoxia-induced injury via up-regulating long non-coding RNA DGC-R5"[*Braz J Med Biol Res* (2019) 52 (12): e8834]."
7. Jiang, Chang-qing, et al. "Polydatin induces apoptosis and autophagy via STAT3 signaling in human osteosarcoma MG-63 cells." *Journal of Natural Medicines* (2020): 1-12.
8. Zhang, Tao, et al. "Targeting the ROS/PI3K/AKT/HIF-1 α /HK2 axis of breast cancer cells: Combined administration of Polydatin and 2-Deoxy-d-glucose." *Journal of cellular and molecular medicine* 23.5 (2019): 3711-3723.
9. Çete, S., Arslan, F. ve Yasar, A., (2005). Aloe Vera ve Nerium Olfander'in Bazı Mikroorganizmalara Karşı Antimikrobiyal Aktivitenin Araştırılması ve bu bitkilerin Siklosporinli karaciğer dokusundaki Ksantin Oksidaz Enzim Aktivitesine Etkilerinin incelenmesi. *G. Ü. Fen Bilimleri Dergisi*, 18, 375- 380
10. Halliwell, B., (1991). Reactive oxygen species in living systems: source, biochemistry, and role in human disease, *The American journal of medicine*, 91, 14-22
11. Akkus, İ., Serbest Radikaller ve Fizyoterapik Etkileri, (1995). Mimosza Basım, Konya, 1-83
12. Sahin, B., & Ergul, M. (2022). Captopril exhibits protective effects through anti-inflammatory and anti-apoptotic pathways against hydrogen peroxide-induced oxidative stress in C6 glioma cells. *Metabolic Brain Disease*, 37(4), 1221-1230.
13. Zhang, T., Zhu, X., Wu, H., Jiang, K., Zhao, G., Shaukat, A., ... & Qiu, C. (2019). Targeting the ROS/PI3K/AKT/HIF-1 α /HK2 axis of breast can-

- cer cells: Combined administration of Polydatin and 2-Deoxy-d-glucose. *Journal of Cellular and Molecular Medicine*, 23(5), 3711-3723.
14. Riedy, M. C., Timm Jr, E. A., & Stewart, C. C. (1995). Quantitative RT-PCR for measuring gene expression. *Biotechniques*, 18(1), 70-4.
 15. Iimuro, Y., Gallucci, R. M., Luster, M. I., Kono, H., & Thurman, R. G. (1997). Antibodies to tumor necrosis factor alfa attenuate hepatic necrosis and inflammation caused by chronic exposure to ethanol in the rat. *Hepatology*, 26(6), 1530-1537.
 16. Montgomery, S. L., & Bowers, W. J. (2012). Tumor necrosis factor-alpha and the roles it plays in homeostatic and degenerative processes within the central nervous system. *Journal of neuroimmune pharmacology*, 7(1), 42-59.
 17. Levin, S. G., & Godukhin, O. V. (2017). Modulating effect of cytokines on mechanisms of synaptic plasticity in the brain. *Biochemistry (Moscow)*, 82, 264-274.
 18. Khairova, R. A., Machado-Vicira, R., Du, J., & Manji, H. K. (2009). A potential role for pro-inflammatory cytokines in regulating synaptic plasticity in major depressive disorder. *International Journal of Neuropsychopharmacology*, 12(4), 561-578.
 19. Liu, Y., Zhou, L. J., Wang, J., Li, D., Ren, W. J., Peng, J., ... & Liu, X. G. (2017). TNF- α differentially regulates synaptic plasticity in the hippocampus and spinal cord by microglia-dependent mechanisms after peripheral nerve injury. *Journal of Neuroscience*, 37(4), 871-881.
 20. Albensi, B. C., & Mattson, M. P. (2000). Evidence for the involvement of TNF and NF- κ B in hippocampal synaptic plasticity. *Synapse*, 35(2), 151-159.
 21. Beste, C., Baune, B. T., Falkenstein, M., & Konrad, C. (2010). Variations in the TNF- α gene (TNF- α -308G \rightarrow A) affect attention and action selection mechanisms in a dissociated fashion. *Journal of neurophysiology*, 104(5), 2523-2531.
 22. Baune, B. T., Wiede, F., Braun, A., Golledge, J., Arolt, V., & Koerner, H. (2008). Cognitive dysfunction in mice deficient for TNF-and its receptors. *American Journal of Medical Genetics Part B: Neuropsychiatric Genetics*, 147(7), 1056-1064.
 23. Zulet, M. A., Puchau, B., Navarro, C., Marti, A., & Martínez, J. A. (2007). Inflammatory biomarkers: the link between obesity and associated pathologies. *Nutrición hospitalaria*, 22(5), 511-527.
 24. Heppner, F. L., Ransohoff, R. M., & Becher, B. (2015). Immune attack: the role of inflammation in Alzheimer disease. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(6), 358-372.

25. Holmes, C., Cunningham, C., Zotova, E., Woolford, J., Dean, C., Kerr, S. U., ... & Perry, V. H. (2009). Systemic inflammation and disease progression in Alzheimer disease. *Neurology*, 73(10), 768-774.
26. Huang, J., Upadhyay, U. M., & Tamargo, R. J. (2006). Inflammation in stroke and focal cerebral ischemia. *Surgical neurology*, 66(3), 232-245.
27. Iadecola, C., & Alexander, M. (2001). Cerebral ischemia and inflammation. *Current opinion in neurology*, 14(1), 89-94.
28. Mannes, M., Schmidt, C. Q., Nilsson, B., Ekdahl, K. N., & Huber-Lang, M. (2021, December). Complement as driver of systemic inflammation and organ failure in trauma, burn, and sepsis. In *Seminars in immunopathology* (pp. 1-16). Springer Berlin Heidelberg.
29. Lenz, A., Franklin, G. A., & Cheadle, W. G. (2007). Systemic inflammation after trauma. *Injury*, 38(12), 1336-1345.
30. Kim, Y. S., & Joh, T. H. (2006). Microglia, major player in the brain inflammation: their roles in the pathogenesis of Parkinson's disease. *Experimental & molecular medicine*, 38(4), 333-347.
31. Badanjak, K., Fixemer, S., Smajić, S., Skupin, A., & Grünewald, A. (2021). The contribution of microglia to neuroinflammation in Parkinson's disease. *International Journal of Molecular Sciences*, 22(9), 4676.
32. Tansey, M. G., Wallings, R. L., Houser, M. C., Herrick, M. K., Keating, C. E., & Joers, V. (2022). Inflammation and immune dysfunction in Parkinson disease. *Nature Reviews Immunology*, 22(11), 657-673.
33. Haase, S., & Linker, R. A. (2021). Inflammation in multiple sclerosis. *Therapeutic advances in neurological disorders*, 14, 17562864211007687.
34. Strasser, A., O'Connor, L., & Dixit, V. M. (2000). Apoptosis signaling. *Annual review of biochemistry*, 69(1), 217-245.
35. Elmore, S. (2007). Apoptosis: a review of programmed cell death. *Toxicologic pathology*, 35(4), 495-516.
36. Korsmeyer, S. J. (1999). BCL-2 gene family and the regulation of programmed cell death. *Cancer research*, 59(7 Suppl), 1693s-1700s.
37. Willis, S., Day, C. L., Hinds, M. G., & Huang, D. C. (2003). The Bcl-2-regulated apoptotic pathway. *Journal of cell science*, 116(20), 4053-4056.
38. Siddiqui, W. A., Ahad, A., & Ahsan, H. (2015). The mystery of BCL2 family: Bcl-2 proteins and apoptosis: an update. *Archives of toxicology*, 89, 289-317.
39. Li, G. L., Brodin, G., Farooque, M., Funayama, K., Holtz, A., Wang, W. L., & Olsson, Y. (1996). Apoptosis and expression of Bcl-2 after compression trauma to rat spinal cord. *Journal of Neuropathology and Experimental Neurology*, 55(3), 280-289.

40. Wennersten, A., Holmin, S., & Mathiesen, T. (2003). Characterization of Bax and Bcl-2 in apoptosis after experimental traumatic brain injury in the rat. *Acta neuropathologica*, 105, 281-288.

Sağlık Bilimlerinde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler

Editörler:

Prof. Dr. Naile Bilgili & Prof. Dr. Ali Bilgili

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Sağlık Bilimlerinde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler

Academic Research and Evaluations in Health Sciences

Editörler: Prof. Dr. Naile Bilgili & Prof. Dr. Ali Bilgili

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-880-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub431>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bilgili, N. (ed), Bilgili, A. (ed) (2024). *Sağlık Bilimlerinde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub431>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

REFERENCES

1. McCarthy J. What is Artificial Intelligence? 2004.
2. Leite AF, Vasconcelos KF, Willems H, Jacobs R. Radiomics and Machine Learning in Oral Healthcare. *Proteomics Clin Appl*. 2020;14(3):e1900040.
3. Topol EJ. High-performance medicine: the convergence of human and artificial intelligence. *Nat Med*. 2019;25(1):44-56.
4. Keser G, Pekiner FN. Artificial Intelligence Applications in Dentistry. In: Karaman, E. (ed.), *Current Researches in Health Sciences-I.2023*; Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub91.c383>
5. Taye MM. Understanding of Machine Learning with Deep Learning: Architectures, Workflow, Applications and Future Directions. *Computers*. 2023; 12(5):91. <https://doi.org/10.3390/computers12050091>
6. Nguyen TT, Larrivé N, Lee A, Bilaniuk O, Durand R. Use of artificial intelligence in dentistry: Current clinical trends and research advances. *J Can Dent Assoc*. 2021;87:17
7. Yu KH, Beam AL, Kohane IS. Artificial intelligence in healthcare. *Nat Biomed Eng*. 2018;2(10):719-31.
8. Schmidhuber J. Deep learning in neural networks: an overview. *Neural Netw*. 2015;61:85-117.
9. Tuzoff DV, Tuzova LN, Bornstein MM, Krasnov AS, Kharchenko MA, Nikolenko SI, et al. Tooth detection and numbering in panoramic radiographs using convolutional neural networks. *Dentomaxillofac Radiol*. 2019;48(4):20180051.
10. Agrawal P, Nikhade P. Artificial intelligence in dentistry: Past, present, and future. *Cureus*. 2022; 14(7): e27405.
11. Sarker IH. Machine Learning: Algorithms, Real-World Applications and Research Directions. *SN Comput Sci*. 2021;2(3):160. doi:10.1007/s42979-021-00592-x
12. Ding H, Wu J, Zhao W, Matinlinna JP, Burrow MF and Tsoi JKH (2023) Artificial intelligence in dentistry—A review. *Front. Dent. Med* 4:1085251. doi 10.3389/fdmed.2023.10852
13. Doğan ME, Aslan Öztürk EM. Oral Radyolojide Yapay Zeka. *HRU Int J Dent Oral Res*. March 2022;1(3):78-83.
14. Lee J-H, Kim D-H, Jeong S-N, Choi S-H. Detection and diagnosis of dental caries using a deep learning-based convolutional neural network algorithm. *J Dent* 2018;77:106-11.
15. Poedjiastoeti W, Suebnukarn S. Application of convolutional neural network in the diagnosis of jaw tumors. *Healthc Inform Res* 2018;24(3):236-41.

16. Kunz F, Stellzig-Eisenhauer A, Zeman F, Boldt J. Artificial intelligence in orthodontics. *J Orofac Orthop* 2020;81(1):52-68.
17. Woo S-Y, Lee S-J, Yoo J-Y, Han J-J, Hwang S-J, Huh K-H, et al. Autonomous bone reposition around anatomical landmark for robot-assisted orthognathic surgery. *J Craniomaxillofac Surg* 2017;45(12):1980-8.
18. Khanna SS, Dhaimade PA. Artificial intelligence: transforming dentistry today. *Int J Appl Basic Med Res*2017;6(3):161-7.
19. Feeney L, Reynolds P, Eaton K, Harper J. A description of the new technologies used in transforming dental education. *Br Dent J* 2008;204(1):19-28.
20. Shan T, Tay F, Gu L. Application of artificial intelligence in dentistry. *J Dent Res* 2021;100(3):232-44.
21. Schwendicke, F, Samek W, Krois J. Artificial Intelligence in Dentistry: Chances and Challenges. *Journal of Dental Research*. 2020; 99:769 - 774.
22. Orhan K, Bayrakdar IS, Ezhov M, Kravtsov A, Özyürek T. Evaluation of artificial intelligence for detecting periapical pathosis on cone-beam computed tomography scans. *Int Endod J*. 2020;53(5):680-689.
23. Fatima A, Shafi I, Afzal H, Díez IDLT, Lourdes DR-SM, Breñosa J, Espinosa JCM, Ashraf I. Advancements in dentistry with artificial intelligence: current clinical applications and future perspectives. *Healthcare*. 2022; 10(11):2188.
24. Keser G, Bayrakdar IS, Pekiner FN, Özer Çelik Ö, Orhan K: A deep learning approach for masseter muscle segmentation on ultrasonography. *J Ultrason*. 2022; 22: e204–e208.
25. Nichols JA, Herbert Chan HW, Baker MAB. Machine learning: Applications of artificial intelligence to imaging and diagnosis. *Biophys Rev*. 2019;11:111- 118.
26. Khanagar SB, Al-Ehaideb A, Maganur PC, et al. Developments, application, and performance of artificial intelligence in dentistry - A systematic review. *J Dent Sci*. 2021; 16:508-522.
27. Büyük C. Dişhekimliğinde yapay zeka. In: *Yapay zeka ve büyük veri teknolojileri ve yaklaşımları*. Sağroğlu Ş, Demirezen Mu, eds. 1.ed.İstanbul: Nobel Kitabevi;2020:233-256.
28. Yaji A. Artificial intelligence in dento-maxillofacial radiology. *Acta Sci Dent Sci*.2019; 3, 116-121.
29. Kale IP, Mhapuskar AA, Jhawar M, Hiremutt DR. Artificial intelligence in oral medicine and oral radiology. *SRM J Res Dent Sci* 2023;14:199-205
30. Singh Parihar AP. Artificial intelligence in oral medicine and radiology. *J Indian Acad Oral Med Radiol* 2019;31:285.

31. Nagi R, Aravinda K, Rakesh N, Gupta R, Pal A, Mann AK. Clinical applications and performance of intelligent systems in dental and maxillofacial radiology: A review. *Imaging Sci Dent* 2020;50:81-92.
32. Wong SH, Al-Hasani H, Alam Z, Alam A. Artificial intelligence in radiology: How will we be affected? *Eur Radiol* 2019;29:141-3.
33. Hosny A, Parmar C, Quackenbush J, Schwartz LH, Aerts HJ. Artificial intelligence in radiology. *Nat Rev Cancer* 2018;18:500-10.
34. Uğurlu M. Performance of a convolutional neural network-based artificial intelligence algorithm for automatic cephalometri landmark detection. *Turk J Orthod.* 2022;35(2):94-100.
35. Yu HJ, Cho SR, Kim MJ, et al. Automated Skeletal Classification with Lateral Cephalometry Based on Artificial Intelligence. *J Dent Res* 2020; 99: 249- 256. 20200124.
36. Park JH, Hwang HW, Moon JH, Yu Y, Kim H, Her SB, Srinivasan G et al. Automated identification of cephalometric landmarks:Comparisons between the latest deep-learning methods YOLOV3 and SSD. *Angle Orthod.* 2019; 89: 903–909.
37. Tuzoff DV, Tuzova LN, Bornstein MM, Krasnov AS, Kharchenko MA, Nikolenko SI, Sveshnikov MM, Bednenko GB. Tooth detection and numbering in panoramicradiographs using convolutional neural networks. *Dentomaxillofac Radiol* 2019;48(4):20180051.
38. Morishita T, Muramatsu C, Seino Y, Takahashi R, Hayashi T, Nishiyama W, Zhou X, Hara T, Katsumata A, Fujita H. Tooth recognition of 32 tooth types by branched single shot multibox detector and integration processing in panoramic radiographs.*J Med Imaging (Bellingham)* 2022;9(3):034503.
39. Mima Y, Nakayama R, Hizukuri A, Murata K. Tooth detection for each tooth type by application of faster R-CNNs to divided analysis areas of dental panoramic X-rayimages. *Radiol Phys Technol.* 2022;15(2):170–6.
40. Mertoglu D, Keser G, Namdar Pekiner F, Bayrakdar IS, Celik O, Orhan K. A Deep Learning Approach to Automatic Tooth Detection and Numbering in Panoramic Radiographs: An Artificial Intelligence Study. *Clin Exp Health Sci* 2023; 13: 883-888.
41. Bilgir E, Bayrakdar İŞ, Çelik Ö, Orhan K, Akkoca F, Sağlam H, Odabaş A, et al. An artificial intelligence approach to automatic tooth detection and numbering in panoramic radiographs. *BMC Med Imaging.* 2021;21:124.
42. Woo SY, Lee SJ, Yoo JY, Han JJ, Hwang SJ, Huh KH et al.: Autonomous bone reposition around anatomical landmark for robotassisted orthognathic surgery. *J Craniomaxillofac Surg.* 2017; 45: 1980–1988.

43. Devito KL, de Souza Barbosa F, Felipe Filho WN. An artificial multi-layer perceptron neural network for diagnosis of proximal dental caries. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2008;106:879-84.
44. Naik M, de Ataide ID, Fernandes M, Lambor R. Future of endodontics. *Int J Curr Res* 2016;8:25610.
45. Carmody DP, McGrath SP, Dunn SM, van der Stelt PE, Schouten E: Machine classification of dental images with visual search. *Acad Radiol*. 2001; 8:1239-46.
46. Lee J-S, Adhikari S, Liu L, Jeong H-G, Kim H, Yoon S-J. Osteoporosis detection in panoramic radiographs using a deep convolutional neural network-based computer-assisted diagnosis system: a preliminary study. *Dentomaxillofac Radiol* 2019;48(1):20170344.
47. Lee J-H, Kim D-h, Jeong S-N, Choi S-H. Diagnosis and prediction of periodontally compromised teeth using a deep learning-based convolutional neural network algorithm. *J Periodontal Implant Sci* 2018;48(2):114-23.
48. Krois J, Ekert T, Meinhold L, Golla T, Kharbot B, Wittemeier A, et al. Deep learning for the radiographic detection of periodontal bone loss. *Sci Rep* 2019;9(1):1-6.
49. Kise Y, Shimizu M, Ikeda H, et al. Usefulness of a deep learning system for diagnosing Sjögren's syndrome using ultrasonography images. *Dentomaxillofac Radiol*. 2020;49(3):20190348. doi:10.1259/dmfr.20190348
50. Baş B, Özgönenel O, Özden B, Bekçioğlu B, Bulut E, Kurt M. Use of artificial neural network in differentiation of subgroups of temporomandibular internal derangements: A preliminary study. *J. Oral Maxillofac Surg*. 2012;70, 51-59.

REFERENCES

1. WHO. Mental health. Available from: https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab_1
2. Cuijpers P, Javed A, Bhui K. The WHO World Mental Health Report: a call for action. *The British Journal of Psychiatry*. 2023;222(6):227-229. doi:10.1192/bjp.2023.9
3. Steel Z, Marnane C, Iranpour C, Chey T, Jackson JW, Patel V, et al. The global prevalence of common mental disorders: a systematic review and meta-analysis 1980-2013. *Int J Epidemiol*. 2014;43(2):476-93.
4. National Institutes of Health, National Institute of Mental Health. Statistics. Available from: <https://www.nimh.nih.gov/health/statistics/mental-illness>
5. Torales J, Villalba-Arias J, Ruiz-Díaz C, Chávez E, Riego V. The right to health in Paraguay. *Int Rev Psychiatry*. 2014;26(4):524-9. doi: 10.3109/09540261.2014.926866
6. Torales J, Barrios I, González I. Oral and dental health issues in people with mental disorders. *Medwave*. 2017;17(8): e7045. doi: 10.5867/medwave.2017.08.7045
7. Boyle C, Koburunga S. Dental care for adults with mental health problems. *Dental Nursing* 2012; 8(8):482-486
8. Ball J, Darby I. Mental health and periodontal and peri-implant diseases. *Periodontol 2000*. 2022;90(1):106-124. doi: 10.1111/prd.12452
9. Fiorillo L. Oral Health: The First Step to Well-Being. *Medicina (Kaunas)*. 2019;55(10):676. doi: 10.3390/medicina55100676.
10. Mirza, I, Day, R, Wulff-Cochrane, V, Phelan, M. Oral health of psychiatric in-patients. A point prevalence survey of an inner-city hospital. *Psychiatr Bull* 2001; 25: 143-5.
11. Cullinan, MP, Ford, PJ, Seymour, GJ. Periodontal disease and systemic health: current status. *Aust Dent J* 2009; 54 (suppl 1): S62-9.
12. Lewis, S, Jagger, RG, Treasure, E. The oral health of psychiatric in-patients in South Wales. *Spec Care Dentist* 2001; 21: 182-6.
13. Ramon, T, Grinshpoon, A, Zusman, SP, Weizman, A. Oral health and treatment needs of institutionalized chronic psychiatric patients in Israel. *Eur Psychiatry* 2003; 18: 101-5.
14. Kebede B, Kemal T, Abera S. Oral health status of patients with mental disorders in Southwest Ethiopia. *PLoS One*. 2012;7: e39142.
15. Shah VR, Jain P, Patel N. Oral health of psychiatric patients: A cross-sectional comparison study. *Dent Res J (Isfahan)* 2012; 9:209-14.
16. Kisely S, Quek LH, Pais J, Lalloo R, Johnson NW, Lawrence D. Advanced dental disease in people with severe mental illness: systematic review

- and meta-analysis. *Br J Psychiatry*. 2011;199(3):187-93. doi: 10.1192/bjp.bp.110.081695
17. Gupta S, Komala J, Tavane PN, Krishna VG, Chandula B, Katta SS, Reddy NK. Oral Health-related Quality of Life among Psychiatric In- and Outpatients Diagnosed with Different Disorders in Indore, Central India. *J Contemp Dent Pract*. 2021;22(10):1113-1117.
 18. Kisely S, Sawyer E, Siskind D, Lalloo R. The oral health of people with anxiety and depressive disorders- a systematic review and meta-analysis. *J Affect Disord*. 2016; 200:119-32. doi: 10.1016/j.jad.2016.04.040
 19. Kisely S, Baghaie H, Lalloo R, Siskind D, Johnson NW. A systematic review and meta-analysis of the association between poor oral health and severe mental illness. *Psychosom Med*. 2015;77(1):83-92. doi: 10.1097/PSY.0000000000000135
 20. Dickerson F, Severance E, Yolken R. The microbiome, immunity, and schizophrenia and bipolar disorder. *Brain Behav Immun*. 2017; 62:46-52. doi: 10.1016/j.bbi.2016.12.010.
 21. Severance EG, Yolken RH. From Infection to the Microbiome: An Evolving Role of Microbes in Schizophrenia. *Curr Top Behav Neurosci*. 2020; 44:67-84. doi: 10.1007/7854_2018_84
 22. Belkaid Y, Harrison OJ. Homeostatic Immunity and the Microbiota. *Immunity*. 2017;46(4):562-576. doi: 10.1016/j.immuni.2017.04.008.
 23. Yolken R, Prandovszky E, Severance EG, Hatfield G, Dickerson F. The oropharyngeal microbiome is altered in individuals with schizophrenia and mania. *Schizophr Res*. 2021; 234:51-57. doi: 10.1016/j.schres.2020.03.010
 24. Martin S, Foulon A, El Hage W, Dufour-Rainfray D, Denis F. Is There a Link between Oropharyngeal Microbiome and Schizophrenia? A Narrative Review. *Int J Mol Sci*. 2022;23(2):846. doi: 10.3390/ijms23020846
 25. Lee JJ, Piras E, Tamburini S, Bu K, Wallach DS, Remsen B, et al. Gut and oral microbiome modulate molecular and clinical markers of schizophrenia-related symptoms: A transdiagnostic, multilevel pilot study. *Psychiatry Res*. 2023; 326:115279. doi: 10.1016/j.psychres.2023.115279.
 26. Tong S, Lyu Y, Huang W, Zeng R, Jiang R, Lian Q, Leung FW, Sha W, Chen H. Genetically predicted causal associations between periodontitis and psychiatric disorders. *BMJ Ment Health*. 2023;26(1): e300864. doi: 10.1136/bmjment-2023-300864
 27. Sogi GM, Khan SA, Bathla M, Sudan J. Oral health status, self-perceived dental needs, and barriers to utilization of dental services among people with psychiatric disorders reporting to a tertiary care center in Haryana. *Dent Res J (Isfahan)*. 2020;17(5):360-365.

28. Choi J, Price J, Ryder S, Siskind D, Solmi M, Kisely S. Prevalence of dental disorders among people with mental illness: An umbrella review. *Aust N Z J Psychiatry*. 2022;56(8):949-963. doi: 10.1177/00048674211042239
29. Wey MC, Loh S, Doss JG, Abu Bakar AK, Kisely S. The oral health of people with chronic schizophrenia: A neglected public health burden. *Aust N Z J Psychiatry*. 2016;50(7):685-94. doi: 10.1177/0004867415615947
30. Chu KY, Yang NP, Chou P, Chiu HJ, Chi LY. Comparison of oral health between inpatients with schizophrenia and disabled people or the general population. *J Formos Med Assoc*. 2012;111(4):214-9. doi: 10.1016/j.jfma.2011.02.005.
31. Kuhn M, Türp JC. Risk factors for bruxism. *Swiss Dent J*. 2018;128(2):118-124.
32. Vlăduțu D, Popescu SM, Mercuț R, Ionescu M, Scriciu M, Glodeanu AD, Stănuși A, Rică AM, Mercuț V. Associations between Bruxism, Stress, and Manifestations of Temporomandibular Disorder in Young Students. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19(9):5415. doi: 10.3390/ijerph19095415.
33. Pettengill CA. Interaction of dental erosion and bruxism: the amplification of tooth wear. *J Calif Dent Assoc*. 2011;39(4):251-6.
34. Ohlmann B, Bömcke W, Habibi Y, Rammelsberg P, Schmitter M. Are there associations between sleep bruxism, chronic stress, and sleep quality?. *J Dent*. 2018; 74:101-106. doi: 10.1016/j.jdent.2018.05.007
35. Thetakala RK, Chandrashekar BR, Sunitha S, Maurya M, Sharma P, Shubhi G. Bruxism and oral health-related quality of life among male inmates in a penal institution, Mysore: A cross-sectional study. *Indian J Dent Res*. 2018;29(3):275-279. doi: 10.4103/ijdr.IJDR_203_17
36. Mercan Başpınar M, Mercan Ç, Mercan M, Arslan Aras M. Comparison of the Oral Health-Related Quality of Life, Sleep Quality, and Oral Health Literacy in Sleep and Awake Bruxism: Results from Family Medicine Practice. *Int J Clin Pract*. 2023; 2023:1186278. doi:10.1155/2023/1186278
37. Decker AM, Kapila YL, Wang HL. The psychobiological links between chronic stress-related diseases, periodontal/peri-implant diseases, and wound healing. *Periodontol 2000*. 2021;87(1):94-106. doi: 10.1111/prd.12381
38. World Health Organization . *The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders: Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines*. World Health Organization; Geneva, Switzerland: 1992.
39. Fairburn CG, Cooper Z, Shafran R. Cognitive behaviour therapy for eating disorders: A “transdiagnostic” theory and treatment. *Behav. Res. Ther*. 2003; 41:509–528. doi: 10.1016/S0005-7967(02)00088-8

40. Romanos GE, Javed F, Romanos EB, Williams RC. Oro-facial manifestations in patients with eating disorders. *Appetite*. 2012;59(2):499-504. doi: 10.1016/j.appet.2012.06.016
41. Johansson AK, Mjanger Øvretvedt T, Reinholtsen KK, Johansson A. Eating Disorders: An Analysis of Self-Induced Vomiting, Binge Eating, and Oral Hygiene Behavior. *Int J Clin Pract*. 2022; 2022:6210372. doi: 10.1155/2022/6210372.
42. Kisely S, Baghaie H, Laloo R, Johnson NW. Association between poor oral health and eating disorders: systematic review and meta-analysis. *Br J Psychiatry*. 2015;207(4):299-305. doi: 10.1192/bjp.bp.114.156323. PMID: 26429686.
43. Frydrych AM, Davies GR, McDermott BM. Eating disorders and oral health: a review of the literature. *Aust Dent J*. 2005;50(1):6-15; quiz 56. doi: 10.1111/j.1834-7819.2005.tb00079.x
44. Jung EH, Jun MK. Relationship between Risk Factors Related to Eating Disorders and Subjective Health and Oral Health. *Children (Basel)*. 2022 May 26;9(6):786. doi: 10.3390/children9060786
45. Presskreischer R, Prado MA, Kuraner SE, Arusilor IM, Pike K. Eating disorders and oral health: a scoping review. *J Eat Disord*. 2023 Apr 4;11(1):55. doi: 10.1186/s40337-023-00778-z
46. Patterson-Norrie T, Ramjan L, Sousa MS, Sank L, George A. Eating disorders and oral health: a scoping review on the role of dietitians. *J Eat Disord*. 2020; 8:49. doi: 10.1186/s40337-020-00325-0
47. Sjögren R, Nordström G. Oral health status of psychiatric patients. *J Clin Nurs* 2000 9:632-638.
48. Pajukoski H, Meurman JH, Halonen P, et al. Prevalence of subjective dry mouth and burning mouth in hospitalized elderly patients and outpatients in relation to saliva, medication, and systemic diseases. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2001; 92:641-649.
49. Grinshpoon A, Zusman SP, Weizman A, Ponizovsky AM. Dental Health and the Type of Antipsychotic Treatment in Inpatients with Schizophrenia. *Isr J Psychiatry Relat Sci*. 2015;52(2):114-8.
50. Shalaby R, Elmahdy A, Mikhail C. The effect of antipsychotic medication and the associated hyperprolactinemia as a risk factor for periodontal diseases in schizophrenic patients: a cohort retrospective study. *BMC Oral Health*. 2023;23(1):786. doi: 10.1186/s12903-023-03404-1
51. Tandon R, Belmaker RH, Gattaz WF, Lopez-Ibor JJ Jr, Okasha A, Singh B, Stein DJ, Olie JP, Fleischhacker WW, Moeller HJ; Section of Pharmacopsychiatry, World Psychiatric Association. World Psychiatric Association Pharmacopsychiatry Section statement on comparative effectiveness

- of antipsychotics in the treatment of schizophrenia. *Schizophr Res.* 2008 Mar;100(1-3):20-38. doi: 10.1016/j.schres.2007.11.033.
52. Fratto G, Manzon L. Use of psychotropic drugs and associated dental diseases. *Int J Psychiatry Med.* 2014;48(3):185-97. doi: 10.2190/PM.48.3.d.
 53. Azodo CC, Ezeja EB, Omoaregba JO, et al. Oral health of psychiatric patients: The nurse's perspective. *Int J Dent Hyg* 2012; 10:245-249.
 54. Zusman SP, Ponizovsky AM, Dekel D, et al. An assessment of the dental health of chronic institutionalized patients with psychiatric disease in Israel. *Spec Care Dentist* 2010; 30:18-22.
 55. Velasco-Ortega E, Segura-Egea JJ, Córdoba-Arenas S, et al. A comparison of the dental status and treatment needs of older adults with and without chronic mental illness in Sevilla, Spain. *Med Oral Patol Oral Cir Bucal* 2013;18: e71-75.
 56. Chu Kuan-Yu, Yang Nan-Ping, Chou Pesus, et al. Factors associated with dental caries among institutionalized residents with schizophrenia in Taiwan: A cross-sectional study. *BMC Public Health* 2010;10: 482.

REFERENCES

1. Ngo, EB. When disasters and age collide: reviewing vulnerability of the elderly. *Nat Hazards Rev.* 2001;2(2):80-89.
2. Fernandez LS, Byard D, Lin CC, Benson S, Barbera JA. Frail elderly as disaster victims: emergency management strategies. *Prehosp Disaster Med.* 2002;17(2):67-74. doi: 10.1017/s1049023x00000200
3. Meyer MA. Elderly Perceptions of Social Capital and Age-Related Disaster Vulnerability. *Disaster Med Public Health Prep.* 2017;11(1):48-55. doi: 10.1017/dmp.2016.139
4. Fuchs-Heinritz W, Klimke R, Lautmann R, Rammstedt O, Wienold H. *Lexikon zur Soziologie. 2. geliştirilmiş ve genişletilmiş baskı*, Opladen, Westdeutscher Verlag, 1988, 278.
5. Shaluf IM. Disaster types. *Disaster Prevention and Management: An International Journal.* 2007; 16(5):704-717.
6. Panuş Ü, Karadakovan A. Afet ve acil durumlarda yaşhya yönelik hizmetlerin planlaması. *Hastane Öncesi Dergisi.* 2023;8(1):119-128. doi:10.54409/hod.1207982
7. WDR (World Disaster Report) (2021). Public Awareness And Public Education For Disaster Risk Reduction. International Federation Of Red Cross And Red Crescent Societies. Available from: <https://www.ifrc.org/sites/default/files/PAPE-2.0-English.pdf>
8. Wisner B, Blaikie P, Cannon T, And Davis I. *At Risk: Natural Hazards, People's Vulnerability And Disasters.* Second Edition. London And New York: Loudledge Press. 2004.
9. Çakır Ö, Atalay G. Afetlerde Özel Gereksinimli Grup Olarak Yaşlılar. *Resilience.* 2020;4(1):169-186. doi:10.32569/resilience.630540
10. Aldrich N, Benson WF. Disaster preparedness and the chronic disease needs of vulnerable older adults. *Prev Chronic Dis.* 2008;5(1):A27.
11. Sever MS, Remuzzi G, Vanholder R. Disaster medicine and response: Optimizing life-saving potential. *Am J Disaster Med.* 2018;13(4):253-264. doi: 10.5055/ajdm.2018.0305
12. Cloyd E, Dyer CB. Catastrophic events and older adults. *Crit Care Nurs Clin North Am.* 2010 Dec;22(4):501-13. doi: 10.1016/j.ccell.2010.10.003
13. Campbell NM. *Trial by Flood: Experiences of Older Adults in Disaster [dissertation].* University of Colorado; 2016
14. Campbell NM. *Disaster Recovery Among Older Adults: Exploring the Intersection of Vulnerability and Resilience.* In: *Emerging Voices in Natural Hazards Research.* 2019. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-8158210.00011-4>

15. Cherniack EP. The impact of natural disasters on the elderly. *Am J Disaster Med.* 2008;3(3):133-9.
16. Melick ME, Logue JN. The effect of disaster on the health and well-being of older women. *Int J Aging Hum Dev.* 1985-1986;21(1):27-38. doi: 10.2190/qud0-yc8b-pgn8-ry6p
17. Phifer JE. Psychological distress and somatic symptoms after natural disaster: differential vulnerability among older adults. *Psychol Aging.* 1990;5(3):412-20. doi: 10.1037//0882-7974.5.3.412
18. Daddoust L, Khankeh H, Ebadi A, Sahaf R, Nakhaei M, Asgary A. The Vulnerability of the Iranian Elderly in Disasters: Qualitative Content Analysis. *Iran J Nurs Midwifery Res.* 2018;23(5):402-408. doi: 10.4103/ijnmr.IJNMR_127_17
19. Abbasi Dolatabadi Z, Seyedin H, Aryankhesal A. Policies on Protecting Vulnerable People During Disasters in Iran: A Document Analysis. *Trauma Mon.* 2016;21(3): e31341. doi: 10.5812/traumamon.31341
20. Thomas DS, Phillips BD, Lovekamp WE, Fothergill A. *Social Vulnerability to Disasters, Second Edition.* New York: CRC Press; 2014. p. 138.
21. Rafiey H, Momtaz YA, Alipour F, Khankeh H, Ahmadi S, Khoshnami MS, et al. Are older people more vulnerable to long-term impacts of disasters? *Clin Intervn Aging.* 2016; 11:1791-5.
22. Hassani P, Izadi-Avanji F-S, Rakhshan M, Majd HA. A phenomenological study on resilience of the elderly suffering from chronic disease: A qualitative study. *Psychol Res Behav Manage.* 2017; 10:59-67.
23. Cornell VJ, Cusack L, Arbon P. older people and disaster preparedness: A literature review. *Austr J Emerg Manage.* 2012; 27:49-53.
24. Chau PH, Gusmano MK, Cheng JO, Cheung SH, Woo J. Social Vulnerability Index for the Older People-Hong Kong and New York City as Examples. *J Urban Health.* 2014; 91:1048-64.
25. Zhu X, Sun B. Study on earthquake risk reduction from the perspectives of the elderly. *Saf Sci.* 2017; 91:326-34.
26. Barbosa KT, Costa KN, Pontes Md, Batista PS, Oliveira FM, Fernandes MD. Aging and individual vulnerability: A panorama of older adults attended by the family health strategy. *Texto Contexto-Enfermagem.* 2017;26: e2700015.
27. Liu JC, Wilson A, Mickley LJ, Ebisu K, Sulprizio MP, Wang Y, et al. Who Among the Elderly Is Most Vulnerable to Exposure to and Health Risks of Fine Particulate Matter From Wildfire Smoke? *Am J Epidemiol.* 2017;186(6):730-735. doi: 10.1093/aje/kwx141
28. Jia Z, Tian W, Liu W, Cao Y, Yan J, Shun Z. Are the elderly more vulnerable to psychological impact of natural disaster? A population-based

- survey of adult survivors of the 2008 Sichuan earthquake. *BMC Public Health*. 2010; 10:172. doi: 10.1186/1471-2458-10-172.
29. Evans J. Mapping the vulnerability of older persons to disasters. *Int J Older People Nurs*. 2010;5(1):63-70. doi: 10.1111/j.1748-3743.2009.00205.x
 30. Perry RW, Lindell MK. Aged citizens in the warning phase of disasters: re-examining the evidence. *Int J Aging Hum Dev*. 1997;44(4):257-67. doi: 10.2190/RT3X-6MEJ-24AQ-03PT
 31. Hess, P. (2004a). Age-related changes. In P. Ebersole, P. Hess, & A. S. Luggen. (Eds.), *Toward healthy aging* (6th ed.). St. Louis: Mosby. p. 93.
 32. McBride, M. (2004, Fall). Preparing for bioterrorism and emergencies: Stanford GEC develops ethnogeriatric preparedness curriculum. *Aging Successfully*, 14, 10. Retrieved May 28, 2007 from http://aging.slu.edu/newsletters/SLUFall2004_Vol3.pdf.
 33. Gulette, M. M. (2006). Katrina and the politics of later life. In C. Hartman & G. Squires (Eds.), *There is no such thing as a natural disaster*. New York: Routledge. p. 103.
 34. American Red Cross Disaster Services. (2006). *Disaster preparedness for people with disabilities*. Retrieved February 22, 2024, Available from <http://www.redcross.org/services/disaster/beprepared/disability.pdf>.
 35. Hibino Y, Takaki J, Kambayashi Y, Hitomi Y, Sakai A, Sekizuka N, Ogino K, Nakamura H. Health impact of disaster-related stress on pregnant women living in the affected area of the Noto Peninsula earthquake in Japan. *Psychiatry Clin Neurosci*. 2009; 63:107–115. doi: 10.1111/j.1440-1819.2008.01911.x.
 36. Becker SM. Psychosocial care for adult and child survivors of the tsunami disaster in India. *J Child Adolesc Psychiatr Nurs*. 2007; 20:148–155. doi: 10.1111/j.1744-6171.2007.00105.x
 37. Pekovic V, Seff L, Rothman MB. Planning for and responding to special needs of elders in natural disasters. *Generations*. 2007; 31:37–41.
 38. Vidovic A, Vilibic M, Sabioncello A, Gotovac K, Rabatic S, Folnegovic-Smalc V, Dekaris D. Circulating lymphocyte subsets, natural killer cell cytotoxicity, and components of hypothalamic-pituitary-adrenal axis in Croatian war veterans with posttraumatic stress disorder: cross-sectional study. *Croat Med J*. 2007; 48:198–206.
 39. Taylor F, Raskind MA. The alpha1-adrenergic antagonist prazosin improves sleep and nightmares in civilian trauma posttraumatic stress disorder. *J Clin Psychopharmacol*. 2002; 22:82–85. doi: 10.1097/00004714-200202000-00013.
 40. Glaesmer H, Brähler E, Gündel H, Riedel-Heller SG. The association of traumatic experiences and posttraumatic stress disorder with physi-

- cal morbidity in old age: a German population-based study. *Psychosom Med.* 2011;73(5):401-6. doi: 10.1097/PSY.0b013e31821b47e8
41. Wilson-Genderson M, Pruchno R, Heid AR. Modeling Successful Aging Over Time in the Context of a Disaster. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci.* 2017;72(2):328-339. doi: 10.1093/geronb/gbw127
 42. Cherry KE, Sampson L, Nezat PF, Cacamo A, Marks LD, Galea S. Long-term psychological outcomes in older adults after disaster: relationships to religiosity and social support. *Aging Ment Health.* 2015;19(5):430-43. doi: 10.1080/13607863.2014.941325
 43. Knight BG, Gatz M, Heller K, Bengtson VL. Age and emotional response to the Northridge earthquake: a longitudinal analysis. *Psychol Aging.* 2000;15(4):627-34. doi: 10.1037//0882-7974.15.4.627
 44. Phifer JE. Psychological distress and somatic symptoms after natural disaster: differential vulnerability among older adults. *Psychol Aging.* 1990 Sep;5(3):412-20. doi: 10.1037//0882-7974.5.3.412
 45. Norris FH, Murrell SA. Prior experience as a moderator of disaster impact on anxiety symptoms in older adults. *Am J Community Psychol.* 1988;16(5):665-83. doi: 10.1007/BF00930020
 46. Bei B, Bryant C, Gilson KM, Koh J, Gibson P, Komiti A, Jackson H, Judd E. A prospective study of the impact of floods on the mental and physical health of older adults. *Aging Ment Health.* 2013;17(8):992-1002. doi: 10.1080/13607863.2013.799119
 47. Mohlman J, Bryant C, Lenze EJ, Stanley MA, Gum A, Flint A, Beekman AT, Wetherell JL, Thorp SR, Craske MG. Improving recognition of late life anxiety disorders in Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition: observations and recommendations of the Advisory Committee to the Lifespan Disorders Work Group. *Int J Geriatr Psychiatry.* 2012;27(6):549-56. doi: 10.1002/gps.2752
 48. Cook JM, O'Donnell C. Assessment and psychological treatment of posttraumatic stress disorder in older adults. *J Geriatr Psychiatry Neurol.* 2005;18(2):61-71. doi: 10.1177/0891988705276052
 49. Jeste DV, Blazer DG, First M. Aging-related diagnostic variations: need for diagnostic criteria appropriate for elderly psychiatric patients. *Biol Psychiatry.* 2005;58(4):265-71. doi: 10.1016/j.biopsych.2005.02.004
 50. Klap R, Unroe KT, Unützer J. Caring for mental illness in the United States: a focus on older adults. *Am J Geriatr Psychiatry.* 2003;11(5):517-24.

Referanslar

- Adams, G. R. (1977). Physical attractiveness, personality, and social reactions to peer pressure. *The Journal of Psychology*, *96*(2d Half), 287–296. <https://doi.org/10.1080/00223980.1977.9915911>
- Al-Saleh, S. A., Al-Shammery, D. A., Al-Shehri, N. A., & Al-Madi, E. M. (2019). Awareness of dental esthetic standards among dental students and professionals. *Clinical, Cosmetic and Investigational Dentistry*, *11*, 373. <https://doi.org/10.2147/CCIDE.S224400>
- Alhammadi, M. S., Halboub, E., Al-Mashraqi, A. A., Al-Homoud, M., Wafi, S., Zakari, A., & Mashali, W. (2018). Perception of facial, dental, and smile esthetics by dental students. *Journal of Esthetic and Restorative Dentistry*, *30*(5), 415–426. <https://doi.org/10.1111/JERD.12405>
- Alikhasi, M., Yousefi, P., & Afrashtehfar, K. I. (2022). Smile design: Mechanical considerations. *Dental Clinics of North America*, *66*(3), 477–487. <https://doi.org/10.1016/j.cden.2022.02.008>
- Bhuvaneshwaran, M. (2010). Principles of smile design. *Journal of Conservative Dentistry : JCD*, *13*(4), 225–232. <https://doi.org/10.4103/0972-0707.73387>
- Chu, S. J., Tan, J. H. P., Stappert, C. F. J., & Tarnow, D. P. (2009). Gingival zenith positions and levels of the maxillary anterior dentition. *Journal of Esthetic and Restorative Dentistry : Official Publication of the American Academy of Esthetic Dentistry ... [et Al.]*, *21*(2), 113–120. <https://doi.org/10.1111/J.1708-8240.2009.00242.X>
- Correa, B. D., Vieira Bittencourt, M. A., & Machado, A. W. (2014). Influence of maxillary canine gingival margin asymmetries on the perception of smile esthetics among orthodontists and laypersons. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*, *145*(1), 55–63. <https://doi.org/10.1016/J.AJODO.2013.09.010>
- Davis, N. C. (2007). Smile Design. In *Dental Clinics of North America* (Vol. 51, Issue 2, pp. 299–318). <https://doi.org/10.1016/j.cden.2006.12.006>
- Desai, S., Upadhyay, M., & Nanda, R. (2009). Dynamic smile analysis: changes with age. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*, *136*(3), 310.e1-310.e10. <https://doi.org/10.1016/J.AJODO.2009.01.021>
- Godara, M., Khetarpal, A., Rana, M., Joon, A., Vijayran, V. K., Singhal, N. (2021). Smile Esthetic: A Review. *IOSR Journal of Dental and Medical Sciences (IOSR-JDMS) e-ISSN:*, *20*(4), 17–22.
- Eduarda Assad Duarte, M., Martins Machado, R., Fonseca Jardim da Motta, A., Nelson Mucha, J., & Trindade Motta, A. (2017). Morphological simulation of different incisal embrasures: Perception of laypersons, orthodontic patients, general dentists and orthodontists. *Journal of Esthetic and Restorative Dentistry*, *29*(1), 68–78. <https://doi.org/10.1111/JERD.12272>

- Fradeani, M. (2006). Evaluation of dentolabial parameters as part of a comprehensive esthetic analysis. *The European Journal of Esthetic Dentistry*, 1(1), 62–69. <https://europepmc.org/article/med/19655476>
- Gürel, G. (2004). Porselen laminat venerler. *Quintessence Yayıncılık*.
- Hulsey, C. M. (1970). An esthetic evaluation of lip-teeth relationships present in the smile. *American Journal of Orthodontics*, 57(2), 132–144. [https://doi.org/10.1016/0002-9416\(70\)90260-5](https://doi.org/10.1016/0002-9416(70)90260-5)
- Kim, J., Topolski, R., Dickinson, D., & Ramos, V. (2017). The influence of lip form on incisal display with lips in repose on the esthetic preferences of dentists and lay people. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, 118(3), 413–421. <https://doi.org/10.1016/J.PROSDENT.2016.10.028>
- Kokich, V. O., Asuman Kiyak, H., & Shapiro, P. A. (1999). Comparing the perception of dentists and lay people to altered dental esthetics. *Journal of Esthetic and Restorative Dentistry*, 11(6), 311–324. <https://doi.org/10.1111/J.1708-8240.1999.TB00414.X>
- Machado, A. W. (2014). 10 commandments of smile esthetics. *Dental Press Journal of Orthodontics*, 19(4), 136–157. <https://doi.org/10.1590/2176-9451.19.4.136-157.SAR>
- Manjula, W. S., Sukumar, M. R., Kishorekumar, S., Gnanashanmugam, K., & Mahalakshmi, K. (2015). Smile: A review. *Journal of Pharmacy & Bioallied Sciences*, 7(Suppl 1), S271. <https://doi.org/10.4103/0975-7406.155951>
- Mollabashi, V., Abolvardi, M., Akhlaghian, M., & Ghaffari, M. I. (2018). Smile attractiveness perception regarding buccal corridor size among different facial types. *Dental and Medical Problems*, 55(3), 305–312. <https://doi.org/10.17219/DMP/92634>
- Moore, T., Southard, K. A., Casco, J. S., Qian, F., & Southard, T. E. (2005). Buccal corridors and smile esthetics. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*, 127(2), 208–213. <https://doi.org/10.1016/J.AJODO.2003.11.027>
- Morley, J., & Eubank, J. (2001). Macroesthetic elements of smile design. *Journal of the American Dental Association (1939)*, 132(1), 39–45. <https://doi.org/10.14219/JADA.ARCHIVE.2001.0023>
- Nomura, S., Freitas, K. M. S., da Silva, P. P. C., Valarelli, F. P., Cançado, R. H., de Freitas, M. R., de Oliveira, R. C. G., & de Oliveira, R. C. G. (2018). Evaluation of the attractiveness of different gingival zeniths in smile esthetics. *Dental Press Journal of Orthodontics*, 23(5), 47–57. <https://doi.org/10.1590/2177-6709.23.5.047-057.OAR>
- Orthopaedics, D., Khatri, J., & Patankar, K. (2021). Smile esthetics in orthodontic: A review article. *International Journal of Applied Dental Sciences*, 7(4), 223–227. <https://doi.org/10.22271/ORAL.2021.V7.I4D.1374>

- Pala, K., Tekçe, N., Tuncer, S., Serim, M. E., & Demirci, M. (2016). Evaluation of the surface hardness, roughness, gloss and color of composites after different finishing/polishing treatments and thermocycling using a multitechnique approach. *Dental Materials Journal*, 35(2), 278–289. <https://doi.org/10.4012/dmj.2015-260>
- Peck, S., Peck, L., & Kataja, M. (1992a). Some vertical lineaments of lip position. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*, 101(6), 519–524. [https://doi.org/10.1016/0889-5406\(92\)70126-U](https://doi.org/10.1016/0889-5406(92)70126-U)
- Peck, S., Peck, L., & Kataja, M. (1992b). The gingival smile line. *The Angle Orthodontist*, 62(2), 91–100; discussion 101. [https://doi.org/10.1043/0003-3219\(1992\)062<0091:tgs1>2.0.co;2](https://doi.org/10.1043/0003-3219(1992)062<0091:tgs1>2.0.co;2)
- Sabri, R. (2005). The eight components of a balanced smile. *J Clin Orthod*, 39(3), 155–167.
- Ricketts, R. M. (1982). The biologic significance of the divine proportion and Fibonacci series. *American Journal of Orthodontics*, 81(5), 351–370. [https://doi.org/10.1016/0002-9416\(82\)90073-2](https://doi.org/10.1016/0002-9416(82)90073-2)
- Rifkin, R. (2000). Facial analysis: a comprehensive approach to treatment planning in aesthetic dentistry. *Practical Periodontics and Aesthetic Dentistry : PPAD*, 12(9), 865–871. <https://www.sciepub.com/reference/298525>
- Sarver, D. M., & Ackerman, M. B. (2003a). Dynamic smile visualization and quantification: Part 1. Evolution of the concept and dynamic records for smile capture. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*, 124(1), 4–12. [https://doi.org/10.1016/S0889-5406\(03\)00306-8](https://doi.org/10.1016/S0889-5406(03)00306-8)
- Sarver, D. M., & Ackerman, M. B. (2003b). Dynamic smile visualization and quantification: Part 2. Smile analysis and treatment strategies. *American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics*, 124(2), 116–127. [https://doi.org/10.1016/S0889-5406\(03\)00307-X](https://doi.org/10.1016/S0889-5406(03)00307-X)
- Schmid, P. M. (2019). Sculptural aesthetic surface anatomy of the face. *Advances in Cosmetic Surgery*, 2(1), 11–21. <https://doi.org/10.1016/j.yacs.2019.02.015>
- Taki, A. Al, Hamdan, A. M., Mustafa, Z., Hassan, M., & Abu-Alhuda, S. (2017). Smile esthetics: Impact of variations in the vertical and horizontal dimensions of the maxillary lateral incisors. *European Journal of Dentistry*, 11(4), 514. https://doi.org/10.4103/EJD.EJD_351_16
- Tandon, S., Midha, V., & Midha, V. (2022). Esthetics smile design: A comprehensive review. *Journal of Advanced Medical and Dental Sciences Research* | Vol. <https://doi.org/10.21276/jamdsr>
- Tarnow, D. P., Magner, A. W., & Fletcher, P. (1992). The effect of the distance from the contact point to the crest of bone on the presence or absence of the interproximal dental papilla. *Journal of Periodontology*, 63(12), 995–996. <https://doi.org/10.1902/JOP.1992.63.12.995>

- Ünal, M., & PAaken, G. (2020). Gülümseme estetiğinde parametreler: Derleme *Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 47(1-3), 213-221. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auddhfd/issue/60299/880067>
- Van Der Geld, P., Oosterveld, P., Van Heck, G., & Kuijpers-Jagtman, A. M. (2007). Smile attractiveness. Self-perception and influence on personality. *The Angle Orthodontist*, 77(5), 759-765. <https://doi.org/10.2319/082606-349>
- Zhaoc, Z., Zhanga, Y. F., Xiaoa, L., Li, J., & Penga, Y. R. (2010). Young people's esthetic perception of dental midline deviation. *Angle Orthodontist*, 80(3), 515-520. <https://doi.org/10.2319/052209-286.1>

Kaynakça

1. World Health Organization (WHO). (2023) Sexual health. [Erişim Tarihi: 08.11.2023]. Erişim Linki:
https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_1
2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021) Sexually transmitted infections treatment guidelines. MMWR. Recommendations and Reports / Vol. 70 / No. 4. [Erişim Tarihi: 07.11.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/STI-Guidelines-2021.pdf>
3. Doğan S, Altındağ E. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda danışmanlık vermek. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi, (2017); Cilt: 9 Sayı: 2, Mart-Nisan. ss 32-36.
4. Garcia MR, Leslie SW, Wray AA. Sexually transmitted infections. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023. [Erişim Tarihi: 03.11.2023]. Erişim Linki:
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32809643/>
5. Ayaz ÇM, Zarakol P. Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma stratejileri. Sain Güven G, Yıldız P, editörler. Periyodik sağlık kontrolü. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 2021: ss.48-54.
6. World Health Organization (WHO) (2022). Sexually transmitted infections (STIs). [Erişim Tarihi: 08.11.2023]. Erişim Linki:
[https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis))
7. Uzuner A. Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara yaklaşım. Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics, 2013; 4(6), ss 7-14.
8. Çelikkan G, Uncu Y. Cinsel yolla bulaşan enfeksiyon hastalıklarında tarama yöntemleri ve korunma. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi, 2017; Cilt: 9 Sayı: 2, Mart- Nisan ss. 28-31.
9. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). Sexually transmitted diseases (STDs). [Erişim Tarihi: 03.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/general/default.htm>
10. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, chlamydia. [Erişim Tarihi: 09.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/chlamydia.htm>
11. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, lgv. [Erişim Tarihi: 09.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/lgv.htm>

12. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, bv. [Erişim Tarihi: 09.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/bv.htm>
13. Serdaroğlu S. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar. Tüzün Y, Engin B, editörler. Dermatolog olmayanlar için dermatoloji. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi sürekli tıp eğitimi etkinlikleri sempozyum dizisi No: 76; 2012: ss. 83 – 124.
14. Karabacak E, Acar A, Aydın E, Doğan B. Bir eğitim araştırma hastanesinde 1996-2012 yılları arasındaki sifilis olgularının değerlendirilmesi. *Türkderm*, 2014; 48: 67-70.
15. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, syphilis. [Erişim Tarihi: 09.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/syphilis.htm>
16. Satyaputra F, Hendry Stephanie, Braddick M, Sivabalan P, Norton R. The laboratory diagnosis of syphilis. *Journal of Clinical Microbiology*, 2021; Volume 59 Issue 10. ss 1-11.
17. Ayvaz G, Kaygusuz S. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların tanı ve tedavisinde güncel yaklaşımlar. *Kırıkkale Ün Tıp Derg*, 2021; 23(1):143-156
18. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, chancroid. [Erişim Tarihi: 09.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/chancroid.htm>
19. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, gonorrhoea. [Erişim Tarihi: 09.05.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/gonorrhoea/treatment.htm>
20. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, herpes. [Erişim Tarihi: 09.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/herpes.htm>
21. World Health Organization (WHO). (2022). Hepatitis B. [Erişim Tarihi: 10.11.2023]. Erişim Linki:
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hepatitis-b>
22. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). Viral Hepatitis, HBV [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/hepatitis/hbv/hbvfaq.htm#overview>
23. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). Viral Hepatitis, HCV [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:

- <https://www.cdc.gov/hepatitis/hcv/index.htm>
24. World Health Organization (WHO). (2023). Hepatitis C. [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hepatitis-c>
25. World Health Organization (WHO). (2023). HIV/AIDS. [Erişim Tarihi: 10.09.2023]. Erişim Linki:
https://www.who.int/health-topics/hiv-aids#tab=tab_1
26. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). HIV risk reduction tool. [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:
<https://hivrisk.cdc.gov/can-decrease-hiv-risk/>
27. Avcıküçük H, Dülger D, Aydın F, Sarı ÜS. Hastanemize başvuran hastalarda HBsAg, Anti-HBs, Anti-HCV ve Anti-HIV seroprevalansı: 5 yıllık retrospektif veri. *Türk Hij Den Biyol Derg*, 2022; 79(3): 397- 408.
28. World Health Organization (WHO). (2023). HPV. [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.who.int/teams/health-product-policy-and-standards/standards-and-specifications/vaccine-standardization/human-papillomavirus>
29. Cilli M, Kadioğlu A, Genital sigil klavuzu. *Türk Üroloji Derneği*. [Erişim Tarihi: 28.09.2023]. Erişim Linki:
<https://www.uroturk.org.tr/urolojiData/Books/825/genital-sigil-kilavuzu.pdf>
30. Köksoy S, Köksoy Çelik S, Çelik MA, Beram F. Aşıyla engellenebilen önemli bir halk sağlığı sorunu: HPV. *Uluslararası Sağlık Bilimlerinde Disiplinler Arası Etkileşim Dergisi*, 2022; Cilt 1, Sayı 1, 35-41.
31. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). HPV. [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/hpv/stdfact-hpv.htm>
32. T.C Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Aile hekimliği uygulamasında önerilen periyodik sağlık muayeneleri ve tarama testleri, 2015. Ankara. [Erişim Tarihi: 10.05.2023]. Erişim Linki:
https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/aile_e6f8c.pdf
33. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, candida. [Erişim Tarihi: 10.10.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/candidiasis.htm>
34. Mert Bengi A, Mevsim V, Yıldırım E. Birinci basamakta vulvovajinal kandidiyazis tanısına sendromik yaklaşım. *Türk Aile Hek Derg*, 2014; 18 (4): 175-188.

35. World Health Organization (WHO). (2021). Guidelines for the management of symptomatic sexually transmitted infections. [Erişim Tarihi: 08.09.2023]. Erişim Linki:
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240024168>
36. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, trichomoniasis [Erişim Tarihi: 10.09.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/trichomoniasis.htm>
37. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, donovanosis. [Erişim Tarihi: 10.09.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/donovanosis.htm>
38. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Sexually transmitted infections treatment guidelines, mycoplasma genitalium [Erişim Tarihi: 10.09.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/std/treatment-guidelines/mycoplasmagenitalium.htm>
39. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). CMV and congenital CMV infection. [Erişim Tarihi: 28.09.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/cmV/overview.html>
40. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). Molluscum contagiosum. [Erişim Tarihi: 28.05.2023]. Erişim Linki:
<https://www.cdc.gov/poxvirus/molluscum-contagiosum/index.html>
41. Mert A. Cinsel sağlık ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarda koruyucu hekimlik uygulamaları. Gülhan Gürel-Abdullah Gürel (Ed). Cinsel yolla bulaşan hastalıklara multidisipliner yaklaşım içinde (s. 175-201). Ankara. 2023. Akademisyen Kitabevi.

KAYNAKÇA

1. T.C Sağlık Bakanlığı, 2018. <https://asi.saglik.gov.tr/genel-bilgiler/33-asi-nin-tarihcesi>. Erişim Tarihi 29.12.2023
2. Karagül MS, “Pendik Veteriner Kontrol Enstitü Tarihçesi,” Veteriner Hekimler Derneği Bülteni. 2017; Vol.14, pp.39-46.
3. Aygün O. (2021). Birinci Basamakta Bağışıklama Hizmetleri ve Aşılar. Editör Özden Gökdemir. Aile Sağlığı Merkezi Yönetimine Güncel Yaklaşım I. 1. Baskı. Akademisyen Kitabevi. Ankara. ss: 81-93.
4. Akdeniz M, Kavukcu E. Aşılama ve Aşıların Tarihçesi. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi. 2016; Cilt: 8 Sayı: 2.
5. Yenen O. History and eradication of smallpox in Turkey. Microbiology Australia. 2014; 35(3), p.156.
6. Taşkın L. Uluslararası Sözleşmeler Işığında Kadının Durumu. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 2004; 8(2):16-22.
7. Eroğlu K, Koç G. Düünden Bugüne Sağlık Mevzuatında Kadın Sağlığı Kapsamında Ana Çocuk Sağlığı Hemşirelik Hizmetleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012; 15: 2, s 136-151.
8. Soysal G, Özcan C, Akın A. Dünyada ve Türkiye’de Kadın, Anne ve Çocuk Sağlığının Güncel Durumu. Sağlık ve Toplum. 2022;32 (1) 3-13.
9. TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuc-lari-2022-49685>. Erişim Tarihi 29.12.2023.
10. WHO, 1998. Division Of Health Promotion, Education And Communications Health Education And Health Promotion Unit. Health Promotion Glossary. World Health Organization, Geneva.
11. AMA, 1999. Ad Hoc Committee on Health Literacy for the American Council on Scientific Affairs, American Medical Association). Health Literacy: Report of the Council on Scientific Affairs. Journal of the American Medical Association (JAMA), 281: 552-557.
12. Sorensen K, Van den Broucke S. Fullam J, Doyle G, Pelikan J, Slonska Z. & Brand, H. (HLS-EU) Consortium Health Literacy Project European. Health literacy and public health: a systematic review and integration of definitions and models. BMC Public Health, 2012; 25,12,80.
13. Gökoğlu AG. Kadınların Sağlık Okuryazarlığı Düzeyinin Sağlık Davranışlarına ve Çocuk Sağlığına Etkisi. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2021; 6(2), 132-148.
14. Yılmaz M, Tiraki Z. Sağlık Okuryazarlığı Nedir? Nasıl Ölçülür? DEUH-FED. 2016; 9(4), 142-147.
15. Kara P, Nazik E. Göçün Kadın ve Çocuk Sağlığına Etkisi. GÜSBBD. 2018; 7(2): 58-69.

16. Eroğlu Pekdaş GÖ Editör. Sağlık Bilimleri Alanında Akademik Çalışmalar – 3. Bölüm adı Türkiye’de Suriyeli Göçmenlere Yönelik Geliştirilen Sağlık Politikalar. Karadeniz Kitap. 1. Basım Eylül 2022. S 9-35.
17. Gülcü S, Arslan S. Çocuklarda Aşı Uygulamaları: Güncel Bir Gözden Geçirme. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2018; 8(1): 34-43.
18. Şimşek Orhan F. Genişletilmiş Bağ ışıklama Programına Her Yönüyle Bakış. Osmangazi Tıp Dergisi Sosyal Pediatri Özel Sayısı. Mart 2020; 6-14.
19. Sapçı E, Güngörmüş Z. Çığ Gibi Büyüyen Evrensel Sorun: Aşı Karşıtlığı-Aşı Reddi ve Hemşirelerin Sorumlukları. J Educ Res Nurs. 2021; 18 (3): 352–355.
20. Güngör G, Ersoy S, Pala E. 0-24 Ay Arası Çocuğu olan Ebeveynlerin Bağışıklama ile İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Fırat Tıp Dergisi. 2021; 26(4): 198-205.
21. Yorulmaz DS, Karadeniz H. Toplum Sağlığında Büyüyen Tehdit: Aşı Reddi. Sağlık ve Toplum. 2022;32 (1) 23-27.
22. ICM, Health of Women and Children in Disasters, 2023. <https://internationalmidwives.org/resources/health-of-women-and-children-in-disasters/> Erişim Tarihi 29.12.2023.
23. Kipay SS. Deprem Gerçeği ve Kadın Sağlığı Üzerine Etkileri. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2023; 8(2): 855-860.
24. Gildner TE, Thayer ZM. Maternal And Child Health During The COVID-19 Pandemic: Contributions In The Field Of Human Biology. Am J Hum Biol. 2020;32: e23494

References

- Alejandro G Jenik, Nestor Vai (2009). The pacifier debate. *Human Development*,85(10): 89- 91.
- Barber, C., Ille, S., Vergison, A., Coates, H. (2014). Acute otitis media in young children—what do parents say?. *International journal of pediatric otorhinolaryngology*, 78(2), 300-306.
- Barr, R. G., Kramer, M. S., Pless, I. B., Boisjoly, C., & Leduc, D. (1989). Feeding and temperament as determinants of early infant crying/fussing behavior. *Pediatrics*, 84(3), 514-521.
- Bathory E, Tomopoulos S. (2017). Sleep Regulation, Physiology and Development, Sleep Duration and Patterns, and Sleep Hygiene in Infants, Toddlers, and Preschool-Age Children. *Curr Probl Pediatr Adolesc Health Care* ;47(2):29–42.
- Carter J.C, Wrede J.E.(2017). Overview of sleep and sleep disorders in infancy and childhood. *Pediatr Ann.* 2017;46(4).
- Ferber R (2006). *Solve your child's sleep problems.* 2nd Ed. New York: Simon &Schuster.
- Hall John E (2011). Brain Activities- Sleep, Brain Waves, Epilepsy, Psychosis. In: *Textbook of Medical Physiology.* 12th Ed. United Kingdom. Elsevier. p.721-725.
- Hall W.A., Nethery E. (2019). What does sleep hygiene have to offer children's sleep problems? *Paediatr Respir Rev*;31:64–74.
- Huang, X. N., Wang, H. S., Chang, J. J., Wang, L. H., Liu, X. C., Jiang, J. X., & An, L. (2016). Feeding methods, sleep arrangement, and infant sleep patterns: a Chinese population-based study. *World Journal of Pediatrics*, 12, 66-75.
- Ivanenko A, macnish K.P (2010). Sleep disorders. In: Dulcan MK. Ed. *Dulcan's Textbook of Child and Adolescent Psychiatry*,1st Ed. New York: American Psychiatric Publishing: 449-459.
- Johnson K.P (2005). Pediatric Sleep Disorders. In: Cheng K, Myers KM. Ed. *Child and Adolescent Psychiatry*,2nd Ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. p.267-280.
- Kaley, E, Reid, V,Flynn, E. (2012). Investigating the biographic, social and temperamental correlates of young infants' sleeping, crying and feeding routines. *Infant Behavior and Development*, 35(3), 596-605.
- Marcus CL, Omlin KJ, Basinki D.J, Bailey S.L, Rachal A.B, Von Pechmann W.S, Keens T.G, Ward S.L (1992). Normal polysomnographic values for children and adolescents. *Am Rev Respir Dis.*146 (5 Pt1): 1235-1239.

- Maski K, Owens J.A. (2016). Insomnia, parasomnias, and narcolepsy in children: clinical features, diagnosis, and management. *Lancet Neurol* ;15(11):1170–81.
- Mindell, J. A., Sadeh, A., Kohyama, J., & How, T. H. (2010). Parental behaviors and sleep outcomes in infants and toddlers: a cross-cultural comparison. *Sleep medicine*, 11(4), 393-399.
- Ophoff D, Slaats M.A, Boudewyns A, Glazemakers I, Van Hoorenbeeck K, Verhulst S.L. (2018). Sleep disorders during childhood: a practical review. Vol. 177, *European Journal of Pediatrics*. Springer Verlag: 641–8.
- Owens A.J (2011). Sleep Medicine. In: Robert M. Kliegman. Ed. *Nelson Textbook of Pediatrics*, 19th Ed. Philadelphia: Elsevier Saunders. p.46-55.
- Pace-Schott E.F, Hobson J.A (2002). The neurobiology of sleep: genetics, cellular physiology and subcortical networks. *Nat Rev Neurosci*,3: 591-605.
- Palmstierna, P., Sepa, A., Ludvigsson, J. (2008). Parent perceptions of child sleep: a study of 10 000 Swedish children. *Acta Paediatrica*, 97(12), 1631-1639.
- Sadeh, A., Tikotzky, L., Scher, A. (2010). Parenting and infant sleep. *Sleep medicine reviews*, 14(2), 89-96.
- Smaldone, A., Honig, J. C., Byrne, M. W. (2007). Sleepless in America: inadequate sleep and relationships to health and well-being of our nation's children. *Pediatrics*, 119(Supplement_1), S29-S37.
- Sogut, A., Altin, R., Uzun, L., Ugur, M. B., Tomac, N., Acun, C., Can, G. (2005). Prevalence of obstructive sleep apnea syndrome and associated symptoms in 3–11-year-old Turkish children. *Pediatric pulmonology*, 39(3), 251-256.
- Turkdogan, D., Bekiroglu, N., Zaimoglu, S. (2011). A prevalence study of restless legs syndrome in Turkish children and adolescents. *Sleep medicine*, 12(4), 315-321.
- Weissbluth M (2003). *Healthy Sleep Habits, Happy Child*. 3rd Ed. New York: Random House Publishing Group.
- Yilmaz, G. Gürakan, B., Cakir, B., Tezcan, S. (2002). Factors influencing sleeping pattern of infants. *The Turkish Journal of Pediatrics*, 44(2), 128-133.
- Zuckerman, B., Stevenson, J., Bailey, V. (1987). Sleep problems in early childhood: continuities, predictive factors, and behavioral correlates. *Pediatrics*, 80(5), 664-671.

KAYNAKLAR

- Akyolcu N, Seyhan-Ak E. Solunum sisteminin cerrahi hastalıkları ve bakımı. Akyolcu N, Kanan N, Aksoy G. (Ed.). Cerrahi hemşireliği II içinde (s.1-61), 2018.
- Arıoğlu B. Göğüs tüpü çıkarma işlemi öncesi uygulanan progresif kas gevşeme egzersizinin ağrı üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 2012, Adana.
- Briggs D. Nursing care and management of patients with intrapleural drains. *Nursing Standard*, 2010, 24(21): 47-55.
- Coughlin AM, Parchinsky C. Go with the flow of chest tube therapy. *Nursing*, 2006, 36(3): 36-41.
- Durai R, Hoque H, Davies TW. Managing a chest tube and drainage system. *AORN Journal*, 2010, 91(2): 275-283.
- Erdil F, Elbaş N. Cerrahi hastalıkları hemşireliği (VII. Baskı). Ankara: Aydoğdu Ofset Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret Şirketi, 2016, 270-293.
- Ertuğ N, Ülker S. The effect of cold application on pain due to chest tube removal. *Journal of Clinical Nursing*, 2011, 21: 784-790.
- Ertürk E, Karadağ M. Göğüs tüpü çıkarılma işleminin neden olduğu ağrı ve anksiyetenin kontrolünde uygulanan farmakolojik olmayan yöntemler. *Türk Hemşireler Derneği Dergisi*, 2020, 1(1): 53-68.
- Gan KJ, Tan M. Evidence-based management of patients with chest tube drainage system to reduce complications in cardiothoracic vascular surgery wards. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, 2015, 13(2): 58-65.
- Işıklı GA. Kapalı sualtı dreninde hasta deneyimlerinin belirlenmesi. Doktora tezi, Trakya Üniversitesi, 2009, Edirne.
- Mohammed HM. Chest tube care in critically ill patient: A comprehensive review. *Egyptian Journal of Chest Diseases and Tuberculosis*, 2015, 64(4): 849-855.
- Mondor EE. Lower Respiratory Problems. Lewis SL, Bucher L, Heitkemper MM, Harding MM. (Ed.), *Medical Surgical Nursing; Assessment and Management of Clinical Problems*(8thed.) içinde (s.499-526). St. Louis: Elsevier Saunders. 2017.
- Şenol S. Kapalı Göğüs Drenaj Sistemleri. Pamela Lynn. (Ed.). *Taylor Klinik Hemşirelik Becerileri* (H. Bektaş, Çev.) içinde (s. 854-877). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.
- Uğur Ö, Kocaşlı S. Solunum sistemi hastalıkları. Hogan, MA. (Ed.), *Dahili ve cerrahi hastalıklar hemşireliği* (S. Çelik ve Ö.U. Yeşilbakan, Çev.) içinde (s40-83). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.
- Woodrow P. Intrapleural chest drainage. *Nursing Standard*, 2013,27(40): 49-56.

KAYNAKLAR

- Akdeniz E, Boşat MS, Akdeniz A. Urology postoperative pain management in urology. *Journal Of Clinical and Analytical Medicine*, 2016, 7(1): 144.
- Ay F, Alpar ŞE. Postoperatif ağrı ve hemşirelik uygulamaları. *Ağrı*, 2010, 22(1): 21-29.
- Acar K, Acar H, Demir F, Eti-Aslan F. Cerrahi Sonrası Ağrı insidansı ve analjezik kullanım miktarının belirlenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2016, (2): 85-91.
- Çelik S. Yoğun bakım hastalarında ağrı yönetimi. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 2016, 20(1):1-8.
- Çilingir D, Uzun-Şahin C. Cerrahi hastasında hasta kontrollü analjezi kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2016, 3(3): 56-69.
- Çilingir D, Bulut E. Yaşlı bireylerde ağrıya yaklaşım. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2017, 20:2.
- Faydalı S. Cerrahi hastalarında analjeziklerin kaliteli kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 2010, 83-91.
- Gürarslan-Baş N, Karatay G, Bozoğlu Ö, Akay M, Kunduracı E, Aybek H. Hemşirelerin ameliyat sonrası ağrıya ilişkin uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2016, 3(2): 40-49.
- Hjermstad MJ, Fayers PM, Haugen DF, Caraceni A, Hanks GW, Loge JH, Fainsinger R, Aass N, Kaasa S. Studies comparing numerical rating scales, verbal rating scales, and visual analogue scales for pain intensity in adults: A systematic literature review. *Journal of Pain and Symptom Management*, 2011, 41(6): 1073–1093.
- İzveren A, Dal Ü. Abdominal cerrahi girişim uygulanan hastalarda görülen erken dönem sorunları ve bu sorunlara yönelik hemşirelik uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 2011, 36-46.
- Karadakovan A. Eti-Aslan F. Dahili ve cerrahi hastalıklarda bakım, 2. Baskı, Adana Nobel Tıp Kitapevi, Adana, 2011, 262-275.
- Mandysová P, Kadlečková Z. The performance of three pain intensity scales and their preferences among czech women with acute postoperative pain. *Cent Eur Journal Nursing and Midwifery*, 2015, 6(3): 298–305.
- McGuire LL. Pain: The fifty vital sign. Ignatavicius DD, Workman ML. (Eds), *Medical Surgical Nursing and Edition*, 2010, 35-60.
- Özveren H. Ağrı Kontrolünde farmakolojik olmayan yöntemler. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 2011, 83-92.
- Öztürk G, Barış S, Özşaker E. Ameliyat sonrası ağrı ve ağrı kontrolüne yönelik hemşirelik yaklaşımlarına ilişkin hastaların görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 2014, 1(2).

- Özkoçak-Turan I. Postoperatif ağrının sistemler üzerine etkileri. *Türkiye Klinikleri J Anest Reanim-Special Topics*, 2017, 10(2): 99-100.
- Temiz Z, Özer N. Ameliyat sonrası ağrı şiddetinin dört farklı ağrı ölçeği ile karşılaştırılması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2015, 18(4): 245-251.
- Weinrib AZ, Azam MA, Birnie KA, Burns LC, Clarke H, And-Katz J. The psychology of chronic post-surgical pain: new frontiers in risk factor identification, prevention and management. *British Journal of Pain*, 2017, 11(4): 169-177.
- Yılmaz M, Gürler H. Hastaların Ameliyat sonrası yaşadıkları ağrıya yönelik hemşirelik yaklaşımları: hasta görüşleri. *Ağrı Dergisi*, 2011, 23(2):71-79.

KAYNAKÇA

- [1] S. Kocaöz, M. S. Talas, ve C. S. Atabekoğlu, “Urinary incontinence in pregnant women and their quality of life”, *J Clin Nurs*, c. 19, sy 23-24, ss. 3314-3323, Ara. 2010, doi: 10.1111/j.1365-2702.2010.03421.x.
- [2] E. Nwachukwu, O. Onyebuchi, ve O. Michael, “Prevalence of urinary tract infections in pregnant women in Onitsha, Nigeria”, *J Bacteriol Mycol Open Access*, c. 6, sy 5, ss. 284-285, 2018.
- [3] C. Y. Johnson, C. M. Rocheleau, M. M. Howley, S. K. Chiu, K. E. Arnold, ve E. C. Ailes, “Characteristics of Women with Urinary Tract Infection in Pregnancy”, *J Womens Health (Larchmt)*, c. 30, sy 11, ss. 1556-1564, Kas. 2021, doi: 10.1089/jwh.2020.8946.
- [4] M. M. L. El-Kashif ve S. E. Elgazzar, “Maternal Markers for Detecting Urinary Tract Infection among Pregnant Women in Port Said City, Egypt”, *American Journal of Nursing Research*, c. 6, sy 5, Art. sy 5, Ağu. 2018, doi: 10.12691/ajnr-6-5-14.
- [5] G. Haider, N. Zehra, A. A. Munir, ve A. Haider, “Risk factors of urinary tract infection in pregnancy”, *J Pak Med Assoc*, c. 60, sy 3, ss. 213-216, Mar. 2010.
- [6] B. Yeshitela, S. Gebre-Selassie, ve Y. Feleke, “Asymptomatic bacteriuria and symptomatic urinary tract infections (UTI) in patients with diabetes mellitus in Tikur Anbessa Specialized University Hospital, Addis Ababa, Ethiopia”, *Ethiop Med J*, c. 50, sy 3, ss. 239-249, Tem. 2012.
- [7] R. R. Torgerson, M. L. Marnach, A. J. Bruce, ve R. S. Rogers, “Oral and vulvar changes in pregnancy”, *Clin Dermatol*, c. 24, sy 2, ss. 122-132, 2006, doi: 10.1016/j.clindermatol.2005.10.004.
- [8] B. Cengiz ve F. Söylemez, “Gebelik ve İdrar Yolu Enfeksiyonları”, *Journal of Clinical Obstetrics & Gynecology*, c. 11, sy 6, ss. 441-445, 2001.
- [9] N. Sharma, A. K. Gupta, G. Walia, ve R. Bakhshi, “A retrospective study of the changing trends of antimicrobial resistance of Klebsiella pneumoniae isolated from urine samples over last 3 years (2012-2014)”, *J Nat Sci Biol Med*, c. 7, sy 1, ss. 39-42, 2016, doi: 10.4103/0976-9668.175060.
- [10] F. Zare, F. Mohammadzadeh Rostami, ve M. Shahsafi, “Prevalence and pattern of antibiotic resistance of gram-negative bacteria isolated from urinary tract infections in patients referring to Neka laboratories-Iran”, *International Journal of Biomedicine and Public Health*, c. 1, sy 1, ss. 30-36, Oca. 2018, doi: 10.22631/ijbmph.2018.56097.
- [11] J. Guerra de Oliveira Neto, A. Rodrigues Moura da Costa Valle, ve W. Silva Morais Nascimento, “Infección urinaria en el prenatal: papel de las enfermeras de salud pública”, *Enfermería Global*, c. 20, sy 64, ss. 250-290, 2021, doi: 10.6018/eglobal.466121.

- [12] D. Scholes, T. M. Hooton, P. L. Roberts, K. Gupta, A. E. Stapleton, ve W. E. Stamm, “Risk factors associated with acute pyelonephritis in healthy women”, *Ann Intern Med*, c. 142, sy 1, ss. 20-27, Oca. 2005, doi: 10.7326/0003-4819-142-1-200501040-00008.
- [13] A. Umoyen, T. Luka, I. Onwuezobe, U. Antia, ve S. Okon, “Asymptomatic Uropathogenic Bacteriuria Among Pregnant and Non-pregnant Women at St Luke’s Hospital Anua, Offot Ukwa District Uyo: A Reassessment Case-Control Approach”, *American Journal of Laboratory Medicine*, c. 4, ss. 1-10, Mar. 2019, doi: 10.11648/j.ajlm.20190401.11.
- [14] H. Szweda ve M. Jóźwik, “Urinary tract infections during pregnancy-an updated overview”, *Dev Period Med*, c. 20, sy 4, ss. 263-272, 2016.
- [15] J. Sobel ve D. Kaye, “Urinary tract infections. Mandel GL, Bennett JE, Dolin R”, *Principles of practice of infectious diseases*, c. 1, ss. 773-805, 2000.
- [16] U. Kashif, S. Ramasubramanian, ve D. Iles, “Urogynaecological complications in pregnancy”, *Obstetrics, Gynaecology & Reproductive Medicine*, c. 31, Oca. 2021, doi: 10.1016/j.ogrm.2020.12.004.
- [17] A. P. Glaser ve A. J. Schaeffer, “Urinary Tract Infection and Bacteriuria in Pregnancy”, *Urologic Clinics of North America*, c. 42, sy 4, ss. 547-560, Kas. 2015, doi: 10.1016/j.ucl.2015.05.004.
- [18] L. French, K. Phelps, N. R. Pothula, ve S. Mushkbar, “Urinary problems in women”, *Prim Care*, c. 36, sy 1, ss. 53-71, viii, Mar. 2009, doi: 10.1016/j.pop.2008.10.003.
- [19] G. C. Schito *vd.*, “The ARESC study: an international survey on the antimicrobial resistance of pathogens involved in uncomplicated urinary tract infections”, *International Journal of Antimicrobial Agents*, c. 34, sy 5, ss. 407-413, Kas. 2009, doi: 10.1016/j.ijantimicag.2009.04.012.
- [20] M. Belyayeva ve J. M. Jeong, “Acute Pyelonephritis”, içinde *StatPearls*, Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, 2023. Erişim: 11 Ocak 2024. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK519537/>
- [21] M. Belyayeva ve J. M. Jeong, “Acute Pyelonephritis”, içinde *StatPearls*, Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, 2023. Erişim: 24 Aralık 2023. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK519537/>
- [22] H. Scholes, “Scholes, D., Hawn, T. R., Roberts, P. L., Li, S. S., Stapleton, A. E., Zhao, L. P., Stamm, W. E., & Hooton, T. M. (2010). Family history and risk of recurrent cystitis and pyelonephritis in women. *The Journal of urology*, 184(2), 564–569. <https://doi.org/10.1016/j.juro.2010.03.139>”, 2010.

- [23] M. Belyayeva ve J. M. Jeong, “Acute Pyelonephritis”, içinde *StatPearls [Internet]*, StatPearls Publishing, 2022. Erişim: 24 Aralık 2023. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK519537/>
- [24] N. Aggarwal ve S. Lotfollahzadeh, “Recurrent Urinary Tract Infections”, içinde *StatPearls*, Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, 2023. Erişim: 26 Aralık 2023. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK557479/>
- [25] S. L. Chen, S. L. Jackson, ve E. J. Boyko, “Diabetes Mellitus and Urinary Tract Infection: Epidemiology, Pathogenesis and Proposed Studies in Animal Models”, *Journal of Urology*, c. 182, sy 6S, ss. S51-S56, Ara. 2009, doi: 10.1016/j.juro.2009.07.090.
- [26] F. Akpınar ve S. E. Apay, “Gebelikte Yaşanan Distres ile Gebelikteki Yakınlıklar ve Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki”, *JGON*, c. 17, sy 4, Art. sy 4, Ara. 2020, doi: 10.38136/jgon.683745.
- [27] Y. Sürme, “STRES, STRESLE İLİŞKİLİ HASTALIKLAR VE STRES YÖNETİMİ”, *Journal of International Social Research*, c. 12, ss. 525-529, Haz. 2019, doi: 10.17719/jisr.2019.3374.
- [28] F. D. Şeker, M. Aydoğdu, ve S. A. Akgür, “Gebelerde Sigara ve Kafein Kullanımının Depresyon ve Anksiyete Düzeyleri ile İlişkisi”, *Bağumluluk Dergisi*, c. 20, sy 1, Art. sy 1, Mar. 2019.
- [29] E. Özkan ve H. Tosun, “Kadın Doğum Polikliniğine Başvuran Kadınlarda Genital Hijyen Davranışları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi”, *STED*, c. 31, sy 6, Art. sy 6, Oca. 2023, doi: 10.17942/sted.1021695.
- [30] T. Elgin, “İdrar yolu enfeksiyonu (İYE) tanısı konulmuş gebe kadınlara verilen genital hijyen eğitiminin genital hijyen davranışı ve öz bakım gücüne etkisi”, masterThesis, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2022. Erişim: 26 Aralık 2023. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: <http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/handle/11616/85501>
- [31] S. Öner ve E. Ç. Turfan, “Gebelere Verilen Planlı Eğitimin Genital Hijyen Davranışlarına ve İdrar Yolu Enfeksiyonu Semptomlarına Etkisi”, *Van Health Sci J*, c. 13, sy 1, Art. sy 1, Nis. 2020.
- [32] “Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi Genelgesi 2010 / 13”. Erişim: 09 Ocak 2024. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.saglik.gov.tr/TR,11145/dogum-oncesi-bakim-yonetim-rehberi-genelgesi-2010--13.html>
- [33] L. L. Subak *vd.*, “Urinary Incontinence Before and After Bariatric Surgery”, *JAMA Intern Med*, c. 175, sy 8, ss. 1378-1387, Ağu. 2015, doi: 10.1001/jamainternmed.2015.2609.
- [34] A. Dinc, “Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemlerde üriner inkontinans ve korunma yolları”, Oca. 2008.
- [35] J. A. Peterson, “Minimize urinary incontinence: maximize physical activity in women”, *Urol Nurs*, c. 28, sy 5, ss. 351-356, Eki. 2008.

KAYNAKÇA

1. Yurtsal ZB, Eroğlu V. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakóltesi Dergisi » Makale » Gebe Kadınların Gebelikte Yoganın Faydaları Hakkındaki Bilgi ve Görüşleri. Published 2019. Accessed January 16, 2024. <https://dergi-park.org.tr/tr/pub/uutfd/issue/50870/622187>
2. Hu X, Ma M, Zhao X, et al. Effects of exercise therapy for pregnancy-related low back pain and pelvic pain: A protocol for systematic review and meta-analysis. *Medicine (Baltimore)*. 2020;99(3). doi:10.1097/MD.00000000000017318
3. Kasoha M, Hamza A, Leube A, et al. Physical Activity and the Impact of Continued Exercise on Health-Related Quality of Life Prior to and during Pregnancy: A German Cohort Study. *Healthcare*. 2023;11(15). doi:10.3390/healthcare11152143
4. Belachew DZ, Melese T, Negese K, Abebe GF, Kassa ZY. Antenatal physical exercise level and its associated factors among pregnant women in Hawassa city, Sidama Region, Ethiopia. *PLOS ONE*. 2023;18(4). doi:10.1371/journal.pone.0280220
5. Mota P, Bø K. ACOG Committee Opinion No. 804: Physical Activity and Exercise During Pregnancy and the Postpartum Period. *Obstet Gynecol*. 2021;137(2):376. doi:10.1097/AOG.0000000000004267
6. Exercise During Pregnancy. Published 2022. Accessed December 3, 2023. <https://www.acog.org/womens-health/faqs/exercise-during-pregnancy>
7. Ramakrishnan U, Grant E, Goldenberg T, Zongrone A, Martorell R. Effect of women's nutrition before and during early pregnancy on maternal and infant outcomes: a systematic review. *Paediatr Perinat Epidemiol*. 2012;26 Suppl 1:285-301. doi:10.1111/j.1365-3016.2012.01281.x
8. Warburton DER, Bredin SSD. Reflections on Physical Activity and Health: What Should We Recommend? *Can J Cardiol*. 2016;32(4):495-504. doi:10.1016/j.cjca.2016.01.024
9. Giles C, Johnston R, Kubler J, Spathis J, Beetham K. The effects of aerobic and resistance exercise on blood pressure in uncomplicated and at risk pregnancies: A systematic review and meta-analysis. *Womens Health*. 2023;19. doi:10.1177/17455057231183573
10. Harmsworth M, Savona-Ventura C, Mahmood T. High-intensity exercise during pregnancy – A position paper by the European Board and College of Obstetrics and Gynaecology (EBCOG). *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2023;285:56-58. doi:10.1016/j.ejogrb.2023.03.038
11. Dipla K, Zafeiridis A, Mintzioti G, Boutou AK, Goulis DG, Hackney AC. Exercise as a Therapeutic Intervention in Gestational Diabetes Mellitus. *Endocrines*. 2021;2(2):65. doi:10.3390/endocrines2020007

12. Zhou T, Lin Y, Xu F, Ma X, Wang N, Ding Y. Factors influencing physical inactivity status among chinese pregnant women: a cross-sectional study. *BMC Public Health*. 2022;22:2310. doi:10.1186/s12889-022-14757-7
13. Igwesi-Chidobe CN, Okechi PC, Emmanuel GN, Ozumba BC. Community-based non-pharmacological interventions for pregnant women with gestational diabetes mellitus: a systematic review. *BMC Womens Health*. 2022;22:482. doi:10.1186/s12905-022-02038-9
14. Doğanay S, Yıldırım S. AKUT YORUCU EGZERSİZ YAPTIRILAN RATLARDA KAN VE KARACİĞER OKSİDAN /ANTIOKSİDAN SİSTEMLER ÜZERİNE BILBERRY’NİN (YABAN MERSİNİ) ETKİLERİ. Published online 2014.
15. Boşnak Güçlü UFM, Sağlam UFM. Kalp Damar Hastalıkları ve Egzersiz. Published online 2008.
16. Strasser B, Steindorf K, Wiskemann J, Ulrich CM. Impact of Resistance Training in Cancer Survivors: A Meta-Analysis. *Med Sci Sports Exerc*. 2013;45(11):2080. doi:10.1249/MSS.0b013e31829a3b63
17. Hardee JP, Porter RR, Sui X, et al. The Role of Resistance Exercise on All-cause Mortality in Cancer Survivors. *Mayo Clin Proc*. 2014;89(8):1108. doi:10.1016/j.mayocp.2014.03.018
18. Xie Y, Zhao H, Zhao M, et al. Effects of resistance exercise on blood glucose level and pregnancy outcome in patients with gestational diabetes mellitus: a randomized controlled trial. *BMJ Open Diabetes Res Care*. 2022;10(2):e002622. doi:10.1136/bmjdr-2021-002622
19. Soriano-Maldonado A, Carrera-Ruiz Á, Díez-Fernández DM, et al. Effects of a 12-week resistance and aerobic exercise program on muscular strength and quality of life in breast cancer survivors. *Medicine (Baltimore)*. 2019;98(44):e17625. doi:10.1097/MD.00000000000017625
20. Büyükbaykal PDGN. *Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar III*. Eğitim Yayınevi; 2022.
21. Ezmerli NM. Exercise in pregnancy. *Prim Care Update ObGyns*. 2000;7(6):260-265. doi:10.1016/s1068-607x(00)00056-1
22. Evenson KR, Hesketh KR. Monitoring Physical Activity Intensity During Pregnancy. *Am J Lifestyle Med*. 2023;17(1):18. doi:10.1177/15598276211052277
23. Boparai R, Skow RJ, Farooq S, Steinback CD, Davenport MH. Prenatal exercise and cardiovascular health (PEACH) study: the remote effect of aerobic exercise training on conduit artery and resistance vessel function. *Appl Physiol Nutr Metab Physiol Appl Nutr Metab*. 2021;46(12):1459-1468. doi:10.1139/apnm-2020-0902
24. Zewudie BT, Temere BC, Eniyew MA, Mesfin Y, Tenaw SG. Low back pain and associated factors among obstetrics care providers in public hos-

- pitals of Amhara Regional State, Ethiopia: a cross-sectional study. *BMJ Open*. 2022;12(6):e055749. doi:10.1136/bmjopen-2021-055749
25. Geçeli M. *Travayda uygulanan nefes egzersizlerinin gebenin memnuniyetine ve doğum sürecine etkisi*. masterThesis. Biruni Üniversitesi; 2022. Accessed December 6, 2023. <http://openaccess.biruni.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12445/2556>
 26. Dasari V, Dhaniwala M, Dhaniwala N. Pranayama and Breathing Exercises -Types and Its Role in Disease Prevention & Rehabilitation. *J Evol Med Dent Sci*. 2020;9. doi:10.14260/jemds/2020/730
 27. Herzberger V, Böz E, Kunze M, Markfeld-Erol F, Juhasz-Böss I. Exercise During Pregnancy: Effects on Birth Weight and on the Risks of Gestational Diabetes and Preterm Delivery. *Dtsch Arztebl Int*. 2022;119(46):793. doi:10.3238/arztebl.m2022.0305
 28. McDonald SM, Isler C, Haven K, et al. Moderate intensity aerobic exercise during pregnancy and 1-month infant Morphometry. *Birth Defects Res*. 2021;113(3):238-247. doi:10.1002/bdr2.1671
 29. Hayman M, Reaburn P, Alley S, Cannon S, Short C. What exercise advice are women receiving from their healthcare practitioners during pregnancy? *Women Birth*. 2020;33(4):e357-e362. doi:10.1016/j.wombi.2019.07.302
 30. Fernández Buhigas I, Arias AM, Vargas-Terrones M, et al. Fetal and maternal Doppler adaptation to maternal exercise during pregnancy: a randomized controlled trial. *J Matern Fetal Neonatal Med*. Published online December 31, 2023. Accessed December 4, 2023. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14767058.2023.2183759>
 31. Taşçı Duran E, Atay E, İmer B. GEBELİKTE EGZERSİZ UYGULAMALARI: NEDEN? NASIL? - PDF Free Download. Published 2013. Accessed January 14, 2024. <https://docplayer.biz.tr/8600972-Gebelikte-egzersiz-uygulamalari-neden-nasil.html>
 32. Xing Y, Wang X, Zhang W, Jiang H. The effect of exercise on maternal complications and birth outcomes in overweight or obese pregnant women: a meta-analysis. *Ann Palliat Med*. 2020;9(6):4103112-4104112. doi:10.21037/apm-20-2097
 33. Silva-Jose C, Sánchez-Polán M, Barakat R, Díaz-Blanco Á, Mottola MF, Refoyo I. A Virtual Exercise Program throughout Pregnancy during the COVID-19 Pandemic Modifies Maternal Weight Gain, Smoking Habits and Birth Weight—Randomized Clinical Trial. *J Clin Med*. 2022;11(14). doi:10.3390/jcm11144045
 34. Taousani E, Savvaki D, Tsirou E, et al. Effect of Exercise on the Resting Metabolic Rate and Substrate Utilization in Women with Gestational Di-

- abetes Mellitus: Results of a Pilot Study. *Metabolites*. 2022;12(10):998. doi:10.3390/metabo12100998
35. Makaruk B, Grantham W, Organista N, Płaszewski M. “Conscious Nine Months”: Exploring Regular Physical Activity amongst Pregnant Women—A Qualitative Study Protocol. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19(18). doi:10.3390/ijerph191811605
 36. Ünver H, Aylaz R. Gebelerde Fiziksel Egzersizin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi. *Türkiye Klin Jinekoloji Obstet Derg*. 2017;27(2):71-78. Accessed January 17, 2024. <http://search/yayin/detay/284199>
 37. Ghandali NY, Iravani M, Habibi A, Cheraghian B. The effectiveness of a Pilates exercise program during pregnancy on childbirth outcomes: a randomised controlled clinical trial. *BMC Pregnancy Childbirth*. 2021;21. doi:10.1186/s12884-021-03922-2
 38. Apriani A, Herfanda E, Utami FS. The Effectivity of Birth Ball Exercise on Labor: a Systematic Literature Review. In: Atlantis Press; 2020:189-194. doi:10.2991/ahsr.k.200311.037
 39. Haakstad LAH, Bø K. The marathon of labour—Does regular exercise training influence course of labour and mode of delivery?: Secondary analysis from a randomized controlled trial. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2020;251:8-13. doi:10.1016/j.ejogrb.2020.05.014
 40. Gołowski K, Wojtyła C. Impact of Physical Activity of Pregnant Women on Obstetric Outcomes. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19(19). doi:10.3390/ijerph191912541
 41. Çitil ET, Çitil Canbay F. *SAĞLIK & BİLİM 2022: EBELİK-III*. Efe Akademi Yayınları; 2022.
 42. Boybay Koyuncu S. DOĞUM AĞRISINA UYUMLANMADA KULLANILAN FARMAKOLOJİK OLMAYAN YÖNTEMLER. In: ; 2022:95-110.

5. References

1. Binns CW, Lee MK, Tang L, Yu C, Hokama T, Lee A. Ethical issues in infant feeding after disasters. *Asia-Pacific J public Heal*. 2012 Jul;24(4):672–80.
2. World Health Organization (WHO). Geneva: World Health Organization. 2004 [cited 2023 Sep 9]. Guiding principles for feeding infants and young children during emergencies. Available from: <https://www.who.int/publications/i/item/9241546069>
3. Adhisivam B, Srinivasan S, Soudarssanane MB, Deepak Amalnath S, Nirmal Kumar A. Feeding of infants and young children in tsunami affected villages in Pondicherry. *Indian Pediatr*. 2006 Aug;43(8):724–7.
4. Adeoya AA, Sasaki H, Fuda M, Okamoto T, Egawa S. Child Nutrition in Disaster: A Scoping Review. *Tohoku J Exp Med*. 2022;256(2):103–18.
5. Gribble KD, McGrath M, MacLaine A, Lhotska L. Supporting breastfeeding in emergencies: Protecting women’s reproductive rights and maternal and infant health. *Disasters*. 2011;35(4):720–38.
6. Gribble K, Peterson M, Brown D. Emergency preparedness for infant and young child feeding in emergencies (IYCF-E): an Australian audit of emergency plans and guidance. *BMC Public Health* [Internet]. 2019;19(1):1278. Available from: <https://doi.org/10.1186/s12889-019-7528-0>
7. Callaghan WM, Rasmussen SA, Jamieson DJ, Ventura SJ, Farr SL, Sutton PD, et al. Health Concerns of Women and Infants in Times of Natural Disasters: Lessons Learned from Hurricane Katrina. *Matern Child Health J* [Internet]. 2007;11(4):307–11. Available from: <https://doi.org/10.1007/s10995-007-0177-4>
8. Ratnayake Mudiyanelage S, Davis D, Kurz E, Atchan M. Infant and young child feeding during natural disasters: A systematic integrative literature review. *Women and Birth* [Internet]. 2022 Nov 1 [cited 2023 May 10];35(6):524–31. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2021.12.006>
9. Hargest-Slade AC, Gribble KD. Shaken but not broken: Supporting breastfeeding women after the 2011 Christchurch New Zealand earthquake. *Breastfeed Rev Prof Publ Nurs Mothers’ Assoc Aust*. 2015 Nov;23(3):7–13.
10. Gribble KD. Media messages and the needs of infants and young children after Cyclone Nargis and the WenChuan earthquake. *Disasters*. 2013 Jan;37(1):80–100.
11. Dörnemann J, Kelly AH. “It is me who eats, to nourish him”: a mixed-method study of breastfeeding in post-earthquake Haiti. *Matern Child Nutr*. 2013 Jan;9(1):74–89.

12. World Health Organization. Infant feeding in emergencies: A guide for mothers. 1997;
13. Group IFEC. Operational Guidance on Infant Feeding in Emergencies (OG-IFE) version 3.0. 0:0. Available from: <https://www.enonline.net/operationalguidance-v3-2017>
14. American Academy of Pediatrics. In a Natural Disaster or Public Health Emergency [Internet]. American Academy of Pediatrics (AAP); 2020 [cited 2023 Sep 7]. Available from: <https://downloads.aap.org/AAP/PDF/DisasterFactSheet6-2020.pdf>
15. Sulaiman Z, Mohamad N, Ismail TAT, Johari N, Hussain NHN. Infant feeding concerns in times of natural disaster: lessons learned from the 2014 flood in Kelantan, Malaysia. *Asia Pac J Clin Nutr*. 2016;25(3):625–30.
16. World Health Organization (WHO). Breastfeeding [Internet]. [cited 2023 Sep 7]. Available from: https://www.who.int/health-topics/breastfeeding#tab=tab_1
17. UNICEF, WHO. Breastfeeding: A mother's gift, for every child. Unicef [Internet]. 2018;1–13. Available from: <https://data.unicef.org/resources/breastfeeding-a-mothers-gift-for-every-child/>
18. Jones G, Steketee RW, Black RE, Bhutta ZA, Morris SS. How many child deaths can we prevent this year? *Lancet* (London, England). 2003 Jul;362(9377):65–71.
19. Victora CG, Bahl R, Barros AJD, França GVA, Horton S, Krasevec J, et al. Breastfeeding in the 21st century: epidemiology, mechanisms, and life-long effect. *Lancet* (London, England). 2016 Jan;387(10017):475–90.
20. Walters D, Horton S, Siregar AYM, Pitriyan P, Hajeebhoy N, Mathisen R, et al. The cost of not breastfeeding in Southeast Asia. *Health Policy Plan*. 2016 Oct;31(8):1107–16.
21. Eidelman AI, Schanler RJ, Johnston M, Landers S, Noble L, Szucs K, et al. Breastfeeding and the Use of Human Milk. *Pediatrics* [Internet]. 2012;129(3):e827–41. Available from: <https://doi.org/10.1542/peds.2011-3552>
22. Feldman-Winter L, Van T, Varadi D, Adams AC, Kural B, Rouw ECJ. Academy of Breastfeeding Medicine Position Statement: Breastfeeding As a Basic Human Right. *Breastfeed Med Off J Acad Breastfeed Med*. 2022 Aug;17(8):633–4.
23. Kingston D, Dennis CL, Sword W. Exploring breast-feeding self-efficacy. *J Perinat Neonatal Nurs*. 2007;21(3):207–15.
24. Morrow AL, Rangel JM. Human milk protection against infectious diarrhea: implications for prevention and clinical care. *Semin Pediatr Infect Dis*. 2004 Oct;15(4):221–8.

25. Newburg DS. Innate immunity and human milk. *J Nutr*. 2005 May;135(5):1308–12.
26. Riordan J, Countryman BA. Basics of breastfeeding. Part iii: the biological specificity of breast milk. *JOGN Nurs*. 1980;9(5):273–7.
27. DeYoung SE, Chase J, Branco MP, Park B. The Effect of Mass Evacuation on Infant Feeding: The Case of the 2016 Fort McMurray Wildfire. *Matern Child Health J* [Internet]. 2018;22(12):1826–33. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s10995-018-2585-z>
28. DeYoung S, Suji M, Southall HG. Maternal Perceptions of Infant Feeding and Health in the Context of the 2015 Nepal Earthquake. *J Hum Lact Off J Int Lact Consult Assoc*. 2018 May;34(2):242–52.
29. Issues GKB. Infant feeding in the post Indian Ocean tsunami context: reports, theory and action. 2004;0:0. Available from: <https://www.en-nonline.net/iycftsunami>
30. Prudhon C, Benelli P, Maclaine A, Harrigan P, Frize J. Informing infant and young child feeding programming in humanitarian emergencies: An evidence map of reviews including low and middle income countries. *Matern Child Nutr*. 2018 Jan;14(1).
31. Hirani S, Richter S, Salami B. Humanitarian aid and breastfeeding practices of displaced mothers: a qualitative study in disaster relief camps. *East Mediterr Heal J = La Rev sante la Mediterr Orient = al-Majallah al-sihhiyah li-sharq al-mutawassit* [Internet]. 2021 Dec [cited 2023 May 10];27(12):1197–202. Available from: <https://doi.org/10.26719/emhj.20.087>
32. Hipgrave DB, Assefa F, Winoto A, Sukotjo S. Donated breast milk substitutes and incidence of diarrhoea among infants and young children after the May 2006 earthquake in Yogyakarta and Central Java. *Public Health Nutr*. 2012 Feb;15(2):307–15.
33. Arvelo W, Kim A, Creek T, Legwaila K, Puhr N, Johnston S, et al. Case-control study to determine risk factors for diarrhea among children during a large outbreak in a country with a high prevalence of HIV infection. *Int J Infect Dis IJID Off Publ Int Soc Infect Dis*. 2010 Nov;14(11):e1002-7.
34. Gribble KD, Berry NJ. Emergency preparedness for those who care for infants in developed country contexts. *Int Breastfeed J* [Internet]. 2011;6(1):16. Available from: <https://doi.org/10.1186/1746-4358-6-16>
35. Hirani SAA, Richter S, Salami BO, Vallianatos H. Breastfeeding in Disaster Relief Camps: An Integrative Review of Literature. *Adv Nurs Sci* [Internet]. 2019 Apr 1 [cited 2023 May 10];42(2):E1–12. Available from: https://journals.lww.com/advancesinnursingscience/Fulltext/2019/04000/Breastfeeding_in_Disaster_Relief_Camps__An.8.aspx

36. Hirani SAA, Kenner C. International Column: Effects of Humanitarian Emergencies on Newborn and Infants' Health in Pakistan. *Newborn Infant Nurs Rev* [Internet]. 2011;11(2):58–60. Available from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1527336911000468>
37. Warraich H, Zaidi AKM, Patel K. Floods in Pakistan: a public health crisis. *Bull World Health Organ*. 2011 Mar;89(3):236–7.
38. Abney SE. Support of Breastfeeding and Pregnant Women in the Disaster Shelter Setting. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs* [Internet]. 2010 Sep 1;39:S125. Available from: <https://doi.org/10.1111/j.1552-6909.2010.01131.x>
39. Morin KH. Disaster planning and infant nutrition. *MCN Am J Matern Nurs*. 2008;33(4):258.
40. Heidari Z, Keshvari M, Kohan S. Breastfeeding Promotion, Challenges and Barriers: a Qualitative Research. 2016;4:1687–95.
41. Hirani SAA. Facilitators and barriers to breastfeeding practices of internally displaced mothers residing in disaster relief camps in Pakistan: a critical ethnography. In 2019. Available from: <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:199153847>
42. MirMohamadilile M, Khani Jazani R, Sohrabizadeh S, Nikbakht Nasrabadi A. Barriers to breastfeeding in disasters in the context of Iran. *Prehosp Disaster Med*. 2019;34(1):20–4.
43. Hirani SAA, Richter S, Salami B, Vallianatos H. Sociocultural Factors Affecting Breastfeeding Practices of Mothers During Natural Disasters: A Critical Ethnography in Rural Pakistan. *Glob Qual Nurs Res* [Internet]. 2023 Jan 1 [cited 2023 May 10];10:1–16. Available from: [/pmc/articles/PMC9884949/](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3849494/)
44. Bloom SS, Wypij D, Das Gupta M. Dimensions of women's autonomy and the influence on maternal health care utilization in a north Indian city. Vol. 38, *Demography*. United States; 2001. p. 67–78.
45. Dozio E, Le Roch K, Bizouerne C. Baby friendly spaces: an intervention for pregnant and lactating women and their infants in Cameroon. *Intervention*. 2020;18.
46. Sarimin DS, Ponidjan TS, Wanda D. The Use of the Apron and Disaster Baby Carriers to Improve the Exclusive Breastfeeding Self-Efficacy of Mothers in Disaster-Affected Zones in Indonesia. *Compr Child Adolesc Nurs* [Internet]. 2021;44(3):166–73. Available from: <https://doi.org/10.1080/24694193.2020.1761481>
47. Ayoya MA, Golden K, Ngnie-Teta I, Moreaux MD, Mamadoultai bou A, Koo L, et al. Protecting and improving breastfeeding practices during a major emergency: lessons learnt from the baby tents in Haiti. *Bull World Health Organ*. 2013 Aug;91(8):612–7.

48. Hwang CH, Iellamo A, Ververs M. Barriers and challenges of infant feeding in disasters in middle- and high-income countries. *Int Breastfeed J*. 2021;16(1):1–13.
49. Goudet SM, Griffiths PL, Bogin BA, Selim N. Impact of flooding on feeding practices of infants and young children in Dhaka, Bangladesh Slums: what are the coping strategies? *Matern Child Nutr*. 2011 Apr;7(2):198–214.
50. Sadia H, Iqbal MJ, Ahmad J, Ali A, Ahmad A. Gender-sensitive public health risks and vulnerabilities' assessment with reference to floods in Pakistan. *Int J Disaster Risk Reduct* [Internet]. 2016;19:47–56. Available from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212420916302473>
51. Hirani SAA. Vulnerability of internally displaced children in disaster relief camps of Pakistan: issues, challenges, and way forward. *Early Child Dev Care* [Internet]. 2014 Oct 3;184(9–10):1499–506. Available from: <https://doi.org/10.1080/03004430.2014.901012>
52. Heinig MJ. Hope in the darkest days: breastfeeding support in emergencies. Vol. 21, *Journal of human lactation : official journal of International Lactation Consultant Association*. United States; 2005. p. 395–6.
53. Hirani SAA. Malnutrition in young Pakistani children. *J Ayub Med Coll Abbottabad*. 2012;24(2):150–3.
54. Naylor AJ. Breastfeeding: A Vital Emergency Response - Are You Ready? In 2009. Available from: <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:73199528>
55. Radzyminski S, Callister LC. Health Professionals' Attitudes and Beliefs About Breastfeeding. *J Perinat Educ*. 2015;24(2):102–9.
56. Dobson B, Murtaugh MA. Position of the American Dietetic Association: breaking the barriers to breastfeeding. *J Am Diet Assoc*. 2001 Oct;101(10):1213–20.

KAYNAKÇA

1. Gibson, P.R., History of the low FODMAP diet. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 2017. 32(S1): p. 5-7.
2. Bellini, M., et al., Low FODMAP Diet: Evidence, Doubts, and Hopes. *Nutrients*, 2020. 12(1).
3. Barrett, J.S., How to institute the low-FODMAP diet. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 2017. 32(S1): p. 8-10.
4. Fernández-Bañares, F., Carbohydrate Maldigestion and Intolerance. *Nutrients*, 2022. 14(9).
5. Fodor, I., S.C. Man, and D.L. Dumitrascu, Low fermentable oligosaccharides, disaccharides, monosaccharides, and polyols diet in children. *World J Clin Cases*, 2019. 7(18): p. 2666-2674.
6. Gibson, P.R. and S.J. Shepherd, Evidence-based dietary management of functional gastrointestinal symptoms: The FODMAP approach. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 2010. 25(2): p. 252-258.
7. Mehtab, W., et al., All that a physician should know about FODMAPs. *Indian Journal of Gastroenterology*, 2019. 38(5): p. 378-390.
8. Demirci, M., Sağdıç, O. , Çavuş, M. , Pehlivanoglu, H. , Yılmaz, M. T. & Çağlar, M. , Prebiyotik Oligosakkaritlerin Kaynakları, Üretimleri ve Gıda Uygulamaları. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2017. 6(10): p. 20-31.
9. Whelan, K., et al., The low FODMAP diet in the management of irritable bowel syndrome: an evidence-based review of FODMAP restriction, reintroduction and personalisation in clinical practice. *J Hum Nutr Diet*, 2018. 31(2): p. 239-255.
10. Roncoroni, L., et al., A Retrospective Study on Dietary FODMAP Intake in Celiac Patients Following a Gluten-Free Diet. *Nutrients*, 2018. 10(11).
11. Hewawasam, S.P., et al., Dietary practices and FODMAPs in South Asia: Applicability of the low FODMAP diet to patients with irritable bowel syndrome. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 2018. 33(2): p. 365-374.
12. Pessarelli, T., et al., The low-FODMAP diet and the gluten-free diet in the management of functional abdominal bloating and distension. *Front Nutr*, 2022. 9: p. 1007716.
13. Lis, D.M., D. Kings, and D.E. Larson-Meyer, Dietary Practices Adopted by Track-and-Field Athletes: Gluten-Free, Low FODMAP, Vegetarian, and Fasting. *International Journal of Sport Nutrition and Exercise Metabolism*, 2019. 29(2): p. 236-245.
14. Tuck, C.J., et al., Food Intolerances. *Nutrients*, 2019. 11(7).

15. Rhys-Jones, D., et al., Application of The FODMAP Diet in a Paediatric Setting. *Nutrients*, 2022. 14(20).
16. Catassi, G., et al., The Low FODMAP Diet: Many Question Marks for a Catchy Acronym. *Nutrients*, 2017. 9(3).
17. Galica, A.N., R. Galica, and D.L. Dumitraşcu, Diet, fibers, and probiotics for irritable bowel syndrome. *J Med Life*, 2022. 15(2): p. 174-179.
18. Caio, G., et al., Nutritional Treatment in Crohn's Disease. *Nutrients*, 2021. 13(5).
19. Sultan, N., et al., How to Implement the 3-Phase FODMAP Diet Into Gastroenterological Practice. *J Neurogastroenterol Motil*, 2022. 28(3): p. 343-356.
20. Rettura, F., et al., Role of Low-FODMAP diet in functional dyspepsia: "Why", "When", and "to Whom". *Best Practice & Research Clinical Gastroenterology*, 2023. 62-63: p. 101831.
21. Morariu, I.D., et al., Effects of a Low-FODMAP Diet on Irritable Bowel Syndrome in Both Children and Adults-A Narrative Review. *Nutrients*, 2023. 15(10).
22. Öykü Peren TÜRK FİDAN, Z.B., Düşük FODMAP Diyetine Güncel Yaklaşımlar. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2021. 6(1): p. 128-38.
23. Nanayakkara, W.S., et al., Efficacy of the low FODMAP diet for treating irritable bowel syndrome: the evidence to date. *Clin Exp Gastroenterol*, 2016. 9: p. 131-42.
24. Cingolani, A., et al., Feasibility of Low Fermentable Oligosaccharide, Disaccharide, Monosaccharide, and Polyol Diet and Its Effects on Quality of Life in an Italian Cohort. *Nutrients*, 2020. 12(3): p. 716.
25. Bellini, M., et al., A Low-FODMAP Diet for Irritable Bowel Syndrome: Some Answers to the Doubts from a Long-Term Follow-Up. *Nutrients*, 2020. 12(8).
26. Singh, P., et al., The Role of Food in the Treatment of Bowel Disorders: Focus on Irritable Bowel Syndrome and Functional Constipation. *Am J Gastroenterol*, 2022. 117(6): p. 947-957.
27. Adriani, A., et al., Irritable bowel syndrome: the clinical approach. *Panminerva Med*, 2018. 60(4): p. 213-222.
28. Bonetto, S., et al., Recent advances in the treatment of irritable bowel syndrome. *Pol Arch Intern Med*, 2021. 131(7-8): p. 709-715.
29. Lomer, M.C.E., The low FODMAP diet in clinical practice: where are we and what are the long-term considerations? *Proceedings of the Nutrition Society*, 2023: p. 1-11.

30. Cox, S.R., et al., Effects of Low FODMAP Diet on Symptoms, Fecal Microbiome, and Markers of Inflammation in Patients With Quiescent Inflammatory Bowel Disease in a Randomized Trial. *Gastroenterology*, 2020. 158(1): p. 176-188.e7.
31. Staudacher, H.M., Nutritional, microbiological and psychosocial implications of the low FODMAP diet. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 2017. 32(S1): p. 16-19.
32. Staudacher, H.M., et al., Comparison of symptom response following advice for a diet low in fermentable carbohydrates (FODMAPs) versus standard dietary advice in patients with irritable bowel syndrome. *J Hum Nutr Diet*, 2011. 24(5): p. 487-95.
33. Spiller, R., Impact of Diet on Symptoms of the Irritable Bowel Syndrome. *Nutrients*, 2021. 13(2).
34. Varney, J., et al., FODMAPs: food composition, defining cutoff values and international application. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 2017. 32(S1): p. 53-61.
35. Roncoroni, L., et al., Nutrition in Patients with Inflammatory Bowel Diseases: A Narrative Review. *Nutrients*, 2022. 14(4).
36. Radziszewska, M., et al., Nutrition and Supplementation in Ulcerative Colitis. *Nutrients*, 2022. 14(12).
37. Godala, M., et al., Dietary Interventions in Inflammatory Bowel Disease. *Nutrients*, 2022. 14(20).
38. Jiang, Y., et al., Therapeutic Implications of Diet in Inflammatory Bowel Disease and Related Immune-Mediated Inflammatory Diseases. *Nutrients*, 2021. 13(3).
39. Gearry, R.B., et al., Reduction of dietary poorly absorbed short-chain carbohydrates (FODMAPs) improves abdominal symptoms in patients with inflammatory bowel disease-a pilot study. *J Crohns Colitis*, 2009. 3(1): p. 8-14.
40. Caio, G., et al., Effect of Gluten-Free Diet on Gut Microbiota Composition in Patients with Celiac Disease and Non-Celiac Gluten/Wheat Sensitivity. *Nutrients*, 2020. 12(6).
41. Roszkowska, A., et al., Non-Celiac Gluten Sensitivity: A Review. *Medicina (Kaunas)*, 2019. 55(6).
42. Expósito Miranda, M., et al., Non-celiac gluten sensitivity: Clinical presentation, etiology and differential diagnosis. *Gastroenterol Hepatol*, 2023. 46(7): p. 562-571.
43. Cárdenas-Torres, F.I., et al., Non-Celiac Gluten Sensitivity: An Update. *Medicina (Kaunas)*, 2021. 57(6).

44. Radoš, K., et al., Development of High-Fibre and Low-FODMAP Crackers. *Foods*, 2022. 11(17).
45. Johnson, J.D., K. Cocker, and E. Chang, Infantile Colic: Recognition and Treatment. *Am Fam Physician*, 2015. 92(7): p. 577-82.
46. Ford, A.C., et al., Functional dyspepsia. *Lancet*, 2020. 396(10263): p. 1689-1702.
47. Thomassen, R.A., et al., An ESPGHAN Position Paper on the Use of Low-FODMAP Diet in Pediatric Gastroenterology. *J Pediatr Gastroenterol Nutr*, 2022. 75(3): p. 356-368.
48. Dugum, M., K. Barco, and S. Garg, Managing irritable bowel syndrome: The low-FODMAP diet. *Cleve Clin J Med*, 2016. 83(9): p. 655-62.
49. Hill, P., J.G. Muir, and P.R. Gibson, Controversies and Recent Developments of the Low-FODMAP Diet. *Gastroenterol Hepatol (N Y)*, 2017. 13(1): p. 36-45.
50. Kim, H., What is the FODMAP? *The Korean Journal of Medicine*, 2015. 89: p. 179-185.

Kaynaklar

- ALEKSANDROWICZ L, HAINES A, GREEN R (2015). Sustainable diet studies show co-benefits for greenhouse gas emissions and public health. *Advances in nutrition (Bethesda, Md.)*, **6**(3): 282–283. <https://doi.org/10.3945/an.115.008466>
- ALHOTHALI GT, ALMORAIE NM, SHATWAN IM, ALJEFREE NM (2021). Sociodemographic Characteristics and Dietary Choices as Determinants of Climate Change Understanding and Concern in Saudi Arabia. *International journal of environmental research and public health*, **18**(20):10605. <https://doi.org/10.3390/ijerph182010605>
- ARA BEGUM R, LEMPERT R, ALI E, BENJAMINSEN TA, BERNAUER T, CRAMER W, CUI X, MACH K, NAGY G, STENSETH NC, SUKUMAR R, WESTER P (2022): Point of Departure and Key Concepts. In: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (eds.)]. Cambridge University Press. Cambridge, UK and New York, NY, USA, pp:121-196, doi:10.1017/9781009325844.003.
- BERNERS-LEE M, HOOLOHAN C, CAMMACK H, HEWITT CN (2012). The relative greenhouse gas impacts of realistic dietary choices. *Energy policy*, **43**:184-190.
- CARLSSON-KANYAMA A, GONZÁLEZ AD (2009). Potential contributions of food consumption patterns to climate change. *The American journal of clinical nutrition*, **89**(5):1704S–1709S. <https://doi.org/10.3945/ajcn.2009.26736AA>
- CLUNE S, CROSSIN E, VERGHESE K (2017). Systematic review of greenhouse gas emissions for different fresh food categories. *Journal of Cleaner Production*, **140**:766-783.
- CONRAD Z, BLACKSTONE NT (2021). Identifying the links between consumer food waste, nutrition, and environmental sustainability: a narrative review. *Nutrition Reviews*, **79**(3):301-314.
- CONRAD Z, NILES MT, NEHER DA, ROY ED, TICHENOR NE, JAHNS L (2018). Relationship between food waste, diet quality, and environmental sustainability. *PloS one*, **13**(4):e0195405.
- FAO (1996). Declaration on world food security. World Food Summit, FAO, Rome. Rome Declaration on World Food Security. Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/3/w3613e/w3613e00.htm>]. Erişim Tarihi:11/01/2024.

- FAO (2011). Global food losses and food waste – Extent, causes and prevention. Rome. Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/3/i2697e/i2697e.pdf>]. Erişim Tarihi:17/01/2024.
- FAO (2012). Sustainable diets and biodiversity directions and solutions for policy, research and action. Rome, E-ISBN 978-92-5-107288-2 (PDF). Erişim Adresi: [https://ensser.org/wp-content/uploads/fileadmin/files/2012_FAO.pdf]. Erişim Tarihi:17/10/2022.
- FAO (2014). Building a common vision for sustainable food and agriculture Principles And Approache. E-ISBN 978-92-5-108472-4 (PDF). Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/3/i3940e/i3940e.pdf>]. Erişim Tarihi:17/01/2024.
- FAO (2015). Climate change and food security: risks and responses. Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/3/i5188e/I5188E.pdf>]. Erişim Tarihi:11/01/2024.
- FAO (2020). Türkiye'nin Gıda Kayıpları ve İsrafının Önlenmesi Azaltılması ve Yönetimine İlişkin Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı. Erişim Adresi: [<https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/Uluslararası%C4%B1%20Kurulu%C5%9Flar/G%C4%B1dan%C4%B1%20Koru%20Strateji%20Belgesi%20ve%20Eylem%20Plan%C4%B1.pdf>]. Erişim Tarihi:17/01/2024.
- FAO (2022). Hunger and food insecurity. Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/hunger/en/>]. Erişim Tarihi:12/01/2024.
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP, WHO (2022). The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome, FAO. Erişim Adresi: [<https://doi.org/10.4060/cc0639en>] Erişim Tarihi: 12/01/2024.
- FAO, WHO (2019). Sustainable healthy diets – Guiding principles. Rome. Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/3/ca6640en/ca6640en.pdf>] Erişim Tarihi: 12/01/2024.
- FİSCHER CG, GARNETT T (2016). Plates, pyramids, and planets: developments in national healthy and sustainable dietary guidelines: a state of play assessment. Erişim Adresi: [<http://www.fao.org/3/a-i5640e.pdf>] Erişim Tarihi: 17.10.2022.
- GONZÁLEZ AD, FROSTELL B, CARLSSON-KANYAMA A (2011). Protein efficiency per unit energy and per unit greenhouse gas emissions: potential contribution of diet choices to climate change mitigation. *Food policy*, **36**(5):562-570.
- HYLAND JJ, HENCHION M, MCCARTHY M, MCCARTHY SN (2017). The role of meat in strategies to achieve a sustainable diet lower in greenhouse gas emissions: A review. *Meat science*, **132**:189-195.

- KARWACKA M, CIURZYŃSKA A, LENART A, JANOWICZ M (2020). Sustainable development in the agri-food sector in terms of the carbon footprint: a review. *Sustainability*, **12**(16):6463.
- KOEHN JZ, ALLISON EH, GOLDEN CD, HILBORN R (2022). The role of seafood in sustainable diets. *Environmental Research Letters*, **17**(3):035003.
- KONESWARAN G, NIERENBERG D (2008). Global farm animal production and global warming: impacting and mitigating climate change. *Environ Health Perspect*. May; **116**(5):578-82. doi: 10.1289/ehp.11034. PMID: 18470284; PMCID: PMC2367646.
- MACDIARMID JI, KYLE J, HORGAN GW, LOE J, FYFE C, JOHNSTONE A, MCNEILL G (2012). Sustainable diets for the future: Can we contribute to reducing greenhouse gas emissions by eating a healthy diet?. *The American journal of clinical nutrition*, **96**(3), 632–639. <https://doi.org/10.3945/ajcn.112.038729>
- NGUYEN H (2018). Sustainable food systems: concept and framework. Food and Agriculture Organization of the United Nations: Rome, Italy. Erişim Adresi: [<https://www.fao.org/3/ca2079en/CA2079EN.pdf>] Erişim Tarihi: 17/10/2022.
- RIDOUTT BG, BAIRD D, HENDRIE GA (2021). The role of dairy foods in lower greenhouse gas emission and higher diet quality dietary patterns. *Eur J Nutr* **60**:275–285. <https://doi.org/10.1007/s00394-020-02245-w>
- SCHERHAUFER S, MOATES G, HARTIKAINEN H, WALDRON K, OBERSTEINER G (2018). Environmental impacts of food waste in Europe. *Waste management*, **77**:98-113.
- SLOTNICK MJ, FALBE J, COHEN JE, GEARHARDT AN, WOLFSON JA, LEUNG CW (2022). Environmental and Climate Impact Perceptions in University Students: Sustainability Motivations and Perceptions Correspond with Lower Red Meat Intake. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, S2212-2672(22)01020-6. Advance online publication. <https://doi.org/10.1016/j.jand.2022.09.015>
- TÜRKİYE İSRAF RAPORU (2018). Erişim Adresi: [https://tuketici.ticaret.gov.tr/data/5e6b33e913b876e4200a0101/Turkiye_Israf_Raporu_2018.pdf] Erişim Tarihi: 17/10/2022.
- UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME (2021). Food Waste Index Report 2021. Nairobi. Erişim Adresi: [<https://www.unep.org/resources/report/unep-food-waste-index-report-2021>] Erişim Tarihi: 17/10/2022.
- WERNER LB, FLYSJÖ A, THOLSTRUP T (2014). Greenhouse gas emissions of realistic dietary choices in Denmark: the carbon footprint and nut-

ritional value of dairy products. *Food & nutrition research*, **58**:10.3402/fnr.v58.20687. <https://doi.org/10.3402/fnr.v58.20687>

WILLETT W, ROCKSTRÖM J, LOKEN B, SPRINGMANN M, LANG T, VERMEULEN S, GARNETT T, TILMAN D, DECLERCK F, WOOD A (2019). Food in the anthropocene: The EAT—Lancet commission on healthy diets from sustainable food systems. *Lancet*, **393**:447–492. Erişim Adresi: [<https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2818%2931788-4>]. Erişim Tarihi: 17.10.2022.

References

- Adam-Perrot, A., Clifton, P., and Brouns, F. (2006). Low-carbohydrate diets: nutritional and physiological aspects. *Obesity reviews: an official journal of the International Association for the Study of Obesity*, 7(1), 49–58.
- Alexander, J. W., and Supp, D. M. (2014). Role of Arginine and Omega-3 Fatty Acids in Wound Healing and Infection. *Advances in Wound Care*, 3(11), 682–690.
- Al-Ghadban S, Herbst KL, Bunnell BA. (2019b). Lipedema: a painful adipose tissue disorder. Editor L. Szablewski, *Adipose Tissue-An Update*. London, UK: IntechOpen.
- Al-Ghadban, S., Cromer, W., Allen, M., Ussery, C., Badowski, M., Harris, D., and Herbst, K. L. (2019a). Dilated Blood and Lymphatic Microvessels, Angiogenesis, Increased Macrophages, and Adipocyte Hypertrophy in Lipedema Thigh Skin and Fat Tissue. *Journal of Obesity*, 2019, 8747461.
- Bai, A., Abdullah, F., Kumar, J., Lal, A., Abbas, M., Sandesh, R., Naz, S., Shahid, S., Anees, F., and Memon, S. (2021). The Role of Vitamin C in Reducing Pain Associated with Diabetic Neuropathy. *Cureus*, 13(6), e15895.
- Bertsch, T., Erbacher, G., Corda, D., Damstra, R. J., Van Duinen, K., Elwell, R., ... and Zähringer, T. (2020). Lipoedema—myths and facts, Part 5. *Phlebologie*, 49(01), 31-50.
- Buso, G., Depairon, M., Tomson, D., Raffoul, W., Vettor, R., and Mazzolai, L. (2019). Lipedema: A Call to Action!. *Obesity (Silver Spring, Md.)*, 27(10), 1567–1576.
- Cannataro, R. and Cione, E. (2022). Nutritional Supplements and Lipedema: Scientific and Rational Use. *Nutraceuticals*, 2(4), 270–277.
- Cannataro, R., Michelini, S., Ricolfi, L., Caroleo, M. C., Gallelli, L., De Sarro, G., Onorato, A., and Cione, E. (2021). Management of Lipedema with Ketogenic Diet: 22-Month Follow-Up. *Life (Basel, Switzerland)*, 11(12), 1402.
- Castro-Quezada, I., Román-Viñas, B., and Serra-Majem, L. (2014). The Mediterranean diet and nutritional adequacy: a review. *Nutrients*, 6(1), 231–248.
- Churuangasuk, C., Griffiths, D., Lean, M. E. J., and Combet, E. (2019). Impacts of carbohydrate-restricted diets on micronutrient intakes and status: A systematic review. *Obesity reviews: an official journal of the International Association for the Study of Obesity*, 20(8), 1132–1147.
- Crescenzi, R., Marton, A., Donahue, P. M. C., Mahany, H. B., Lants, S. K., Wang, P., Beckman, J. A., Donahue, M. J., and Titze, J. (2018). Tissue Sodium Content is Elevated in the Skin and Subcutaneous Adipo-

- se Tissue in Women with Lipedema. *Obesity (Silver Spring, Md.)*, 26(2), 310–317.
- Di Renzo, L., Cinelli, G., Romano, L., Zomparelli, S., Lou De Santis, G., Nocerino, P., Bigioni, G., Arsini, L., Cennamo, G., Pujia, A., Chiricolo, G., and De Lorenzo, A. (2021). Potential Effects of a Modified Mediterranean Diet on Body Composition in Lipoedema. *Nutrients*, 13(2), 358.
- Drożdżał, S., Rosik, J., Lechowicz, K., Machaj, E., Szostak, B., Przybyciński, J., Lorzadeh, S., Kotfis, K., Ghavami, S., and Łos, M. J. (2021). An update on drugs with therapeutic potential for SARS-CoV-2 (COVID-19) treatment. *Drug Resistance Updates: Reviews and Commentaries in Antimicrobial and Anticancer Chemotherapy*, 59, 100794.
- Dupuis, N., Curatolo, N., Benoist, J. F., and Auvin, S. (2015). Ketogenic diet exhibits anti-inflammatory properties. *Epilepsia*, 56(7), e95–e98.
- Dyńska, D., Kowalce, K., and Paziewska, A. (2022). The Role of Ketogenic Diet in the Treatment of Neurological Diseases. *Nutrients*, 14(23), 5003.
- El-Sharkawy, A., and Malki, A. (2020). Vitamin D Signaling in Inflammation and Cancer: Molecular Mechanisms and Therapeutic Implications. *Molecules (Basel, Switzerland)*, 25(14), 3219.
- Estruch R. (2010). Anti-inflammatory effects of the Mediterranean diet: the experience of the PREDIMED study. *The Proceedings of the Nutrition Society*, 69(3), 333–340.
- Faerber G. (2018). Obesity and Chronic Inflammation in Phlebological and Lymphatic Diseases. *Phlebologie*, 47, 55–65.
- Forner-Cordero, I., Szolnoky, G., Forner-Cordero, A., and Kemény, L. (2012). Lipedema: an overview of its clinical manifestations, diagnosis and treatment of the disproportional fatty deposition syndrome - systematic review. *Clinical Obesity*, 2(3-4), 86–95.
- Goss, A. M., Gower, B., Soleymani, T., Stewart, M., Pendergrass, M., Lockhart, M., Krantz, O., Dowla, S., Bush, N., Garr Barry, V., and Fontaine, K. R. (2020). Effects of weight loss during a very low carbohydrate diet on specific adipose tissue depots and insulin sensitivity in older adults with obesity: a randomized clinical trial. *Nutrition and Metabolism*, 17, 64.
- Gould, D. J., El-Sabawi, B., Goel, P., Badash, I., Colletti, P., and Patel, K. M. (2020). Uncovering Lymphatic Transport Abnormalities in Patients with Primary Lipedema. *Journal of Reconstructive Microsurgery*, 36(2), 136–141.
- Granado-Serrano, A. B., Martín, M. A., Bravo, L., Goya, L., and Ramos, S. (2012). Quercetin modulates Nrf2 and glutathione-related defenses in HepG2 cells: Involvement of p38. *Chemico-Biological Interactions*, 195(2), 154–164.

- Gregersen, S., Samocha-Bonet, D., Heilbronn, L. K., and Campbell, L. V. (2012). Inflammatory and oxidative stress responses to high-carbohydrate and high-fat meals in healthy humans. *Journal of Nutrition and Metabolism*, 2012, 238056.
- Gustafson, B., Hedjazifar, S., Gogg, S., Hammarstedt, A., and Smith, U. (2015). Insulin resistance and impaired adipogenesis. *Trends in Endocrinology and Metabolism: TEM*, 26(4), 193–200.
- Haghighatdoost, F., and Hariri, M. (2019). Can resveratrol supplement change inflammatory mediators? A systematic review and meta-analysis on randomized clinical trials. *European Journal of Clinical Nutrition*, 73(3), 345–355.
- Herbst K. L. (2012). Rare adipose disorders (RADs) masquerading as obesity. *Acta Pharmacologica Sinica*, 33(2), 155–172.
- Herbst, K. L., Kahn, L. A., Iker, E., Ehrlich, C., Wright, T., McHutchison, L., Schwartz, J., Sleigh, M., Donahue, P. M., Lisson, K. H., Faris, T., Miller, J., Lontok, E., Schwartz, M. S., Dean, S. M., Bartholomew, J. R., Armour, P., Correa-Perez, M., Pennings, N., Wallace, E. L., ... Larson, E. (2021). Standard of care for lipedema in the United States. *Phlebology*, 36(10), 779–796.
- Holt, E. M., Steffen, L. M., Moran, A., Basu, S., Steinberger, J., Ross, J. A., Hong, C. P., and Sinaiko, A. R. (2009). Fruit and vegetable consumption and its relation to markers of inflammation and oxidative stress in adolescents. *Journal of the American Dietetic Association*, 109(3), 414–421.
- Hong, M. Y., Groven, S., Marx, A., Rasmussen, C., and Beidler, J. (2018). Anti-Inflammatory, Antioxidant, and Hypolipidemic Effects of Mixed Nuts in Atherogenic Diet-Fed Rats. *Molecules (Basel, Switzerland)*, 23(12), 3126.
- Hussain, T. A., Mathew, T. C., Dashti, A. A., Asfar, S., Al-Zaid, N., and Dashiti, H. M. (2012). Effect of low-calorie versus low-carbohydrate ketogenic diet in type 2 diabetes. *Nutrition (Burbank, Los Angeles County, Calif.)*, 28(10), 1016–1021.
- Jeziorek, M., Szuba, A., Kujawa, K., and Regulska-Ilow, B. (2022). The Effect of a Low-Carbohydrate, High-Fat Diet versus Moderate-Carbohydrate and Fat Diet on Body Composition in Patients with Lipedema. *Diabetes, Metabolic Syndrome and Obesity: Targets and Therapy*, 15, 2545–2561.
- Jeziorek, M., Szuba, A., Sowicz, M., Adaszyńska, A., Kujawa, K., and Chachaj, A. (2023). The Effect of a Low-Carbohydrate High-Fat Diet on Laboratory Parameters in Women with Lipedema in Comparison to Overweight/Obese Women. *Nutrients*, 15(11), 2619.

- Katzer, K., Hill, J. L., McIver, K. B., and Foster, M. T. (2021). Lipedema and the Potential Role of Estrogen in Excessive Adipose Tissue Accumulation. *International Journal of Molecular Sciences*, 22(21), 11720.
- Keith, L., Seo, C. A., Rowsemitt, C., Pfeffer, M., Wahi, M., Staggs, M., Dudek, J., Gower, B., and Carmody, M. (2021). Ketogenic diet as a potential intervention for lipedema. *Medical Hypotheses*, 146, 110435.
- Kossoff, E. H., Zupec-Kania, B. A., Auvin, S., Ballaban-Gil, K. R., Christina Bergqvist, A. G., Blackford, R., Buchhalter, J. R., Caraballo, R. H., Cross, J. H., Dahlin, M. G., Donner, E. J., Guzel, O., Jehle, R. S., Klepper, J., Kang, H. C., Lambrechts, D. A., Liu, Y. M. C., Nathan, J. K., Nordli, D. R., Jr, Pfeifer, H. H., ... Practice Committee of the Child Neurology Society (2018). Optimal clinical management of children receiving dietary therapies for epilepsy: Updated recommendations of the International Ketogenic Diet Study Group. *Epilepsia Open*, 3(2), 175–192.
- Krotkiewski, M., Björntorp, P., Sjöström, L., and Smith, U. (1983). Impact of obesity on metabolism in men and women. Importance of regional adipose tissue distribution. *The Journal of Clinical Investigation*, 72(3), 1150–1162.
- Kruppa, P., Georgiou, I., Biermann, N., Prantl, L., Klein-Weigel, P., and Ghods, M. (2020). Lipedema-Pathogenesis, Diagnosis, and Treatment Options. *Deutsches Arzteblatt International*, 117(22-23), 396–403.
- Lorenzo, I., Serra-Prat, M., and Yébenes, J. C. (2019). The Role of Water Homeostasis in Muscle Function and Frailty: A Review. *Nutrients*, 11(8), 1857.
- Lusardi, T. A., Akula, K. K., Coffman, S. Q., Ruskin, D. N., Masino, S. A., and Boison, D. (2015). Ketogenic diet prevents epileptogenesis and disease progression in adult mice and rats. *Neuropharmacology*, 99, 500–509.
- Martín-Peláez, S., Fito, M., and Castaner, O. (2020). Mediterranean Diet Effects on Type 2 Diabetes Prevention, Disease Progression, and Related Mechanisms. A Review. *Nutrients*, 12(8), 2236.
- Masino, S. A., and Ruskin, D. N. (2013). Ketogenic diets and pain. *Journal of Child Neurology*, 28(8), 993–1001.
- McDaniel, J. C., Belury, M., Ahijevych, K., and Blakely, W. (2008). Omega-3 fatty acids effect on wound healing. *Wound repair and regeneration: official publication of the Wound Healing Society [and] the European Tissue Repair Society*, 16(3), 337–345.
- McKenzie, A. L., Hallberg, S. J., Creighton, B. C., Volk, B. M., Link, T. M., Abner, M. K., Glon, R. M., McCarter, J. P., Volek, J. S., and Phinney, S. D. (2017). A Novel Intervention Including Individualized Nutritional Recommendations Reduces Hemoglobin A1c Level, Medication Use, and Weight in Type 2 Diabetes. *JMIR Diabetes*, 2(1), e5.

- Mehdi, Y., Hornick, J. L., Istasse, L., and Dufrasne, I. (2013). Selenium in the environment, metabolism and involvement in body functions. *Molecules (Basel, Switzerland)*, 18(3), 3292–3311.
- Michalczyk, M. M., Klonek, G., Maszczyk, A., and Zajac, A. (2020). The Effects of a Low Calorie Ketogenic Diet on Glycaemic Control Variables in Hyperinsulinemic Overweight/Obese Females. *Nutrients*, 12(6), 1854.
- Mikirova, N., Casciari, J., Rogers, A., and Taylor, P. (2012). Effect of high-dose intravenous vitamin C on inflammation in cancer patients. *Journal of Translational Medicine*, 10, 189.
- Nankam, P. A. N., Cornely, M., Klötting, N., and Blüher, M. (2022). Is subcutaneous adipose tissue expansion in people living with lipedema healthier and reflected by circulating parameters?. *Frontiers in Endocrinology*, 13, 1000094.
- Okhovat, J. P., and Alavi, A. (2015). Lipedema: A Review of the Literature. *The International Journal of Lower Extremity Wounds*, 14(3), 262–267.
- Ortolá, R., García-Esquinas, E., Sotos-Prieto, M., Struijk, E. A., Caballero, F. E., Lopez-Garcia, E., and Rodríguez-Artalejo, F. (2022). Mediterranean Diet and Changes in Frequency, Severity, and Localization of Pain in Older Adults: The Seniors-ENRICA Cohorts. *The journals of gerontology. Series A, Biological Sciences and Medical Sciences*, 77(1), 122–130.
- Paoli A. (2014). Ketogenic diet for obesity: friend or foe?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 11(2), 2092–2107.
- Prasad, J., Baitharu, I., Sharma, A. K., Dutta, R., Prasad, D., and Singh, S. B. (2013). Quercetin reverses hypobaric hypoxia-induced hippocampal neurodegeneration and improves memory function in the rat. *High Altitude Medicine and Biology*, 14(4), 383–394.
- Puchalska, P., and Crawford, P. A. (2017). Multi-dimensional Roles of Ketone Bodies in Fuel Metabolism, Signaling, and Therapeutics. *Cell Metabolism*, 25(2), 262–284.
- Rasmussen, L., Christensen, M. L., Poulsen, C. W., Rud, C., Christensen, A. S., Andersen, J. R., Kampmann, U., and Ovesen, P. G. (2020). Effect of High Versus Low Carbohydrate Intake in the Morning on Glycemic Variability and Glycemic Control Measured by Continuous Blood Glucose Monitoring in Women with Gestational Diabetes Mellitus-A Randomized Crossover Study. *Nutrients*, 12(2), 475.
- Reddy, S. T., Wang, C. Y., Sakhaee, K., Brinkley, L., and Pak, C. Y. (2002). Effect of low-carbohydrate high-protein diets on acid-base balance, stone-forming propensity, and calcium metabolism. *American Journal of Kidney Diseases: The Official Journal of the National Kidney Foundation*, 40(2), 265–274.

- Reich-Schupke, S., Schmeller, W., Brauer, W. J., Cornely, M. E., Faerber, G., Ludwig, M., Lulay, G., Miller, A., Rapprich, S., Richter, D. F., Schacht, V., Schrader, K., Stücker, M., and Ure, C. (2017). SI guidelines: Lipedema. *Journal der Deutschen Dermatologischen Gesellschaft = Journal of the German Society of Dermatology: JDDG*, 15(7), 758–767.
- Roberto, C., and Cione, E. (2020). Lipedema and Nutrition: What's the Link?. *Acta Scientific Nutritional Health*, 4(11), 86–89.
- Schwingshackl, L., and Hoffmann, G. (2014). Mediterranean dietary pattern, inflammation and endothelial function: a systematic review and meta-analysis of intervention trials. *Nutrition, Metabolism, and Cardiovascular Diseases: NMCD*, 24(9), 929–939.
- Schwingshackl, L., Morze, J., and Hoffmann, G. (2020). Mediterranean diet and health status: Active ingredients and pharmacological mechanisms. *British Journal of Pharmacology*, 177(6), 1241–1257.
- Shai, I., Schwarzfuchs, D., Henkin, Y., Shahar, D. R., Witkow, S., Greenberg, I., Golan, R., Fraser, D., Bolotin, A., Vardi, H., Tangi-Rozental, O., Zuk-Ramot, R., Sarusi, B., Brickner, D., Schwartz, Z., Sheiner, E., Marko, R., Katorza, E., Thiery, J., Fiedler, G. M., ... Dietary Intervention Randomized Controlled Trial (DIRECT) Group (2008). Weight loss with a low-carbohydrate, Mediterranean, or low-fat diet. *The New England Journal of Medicine*, 359(3), 229–241.
- Shen, J., Wilmot, K. A., Ghasemzadeh, N., Molloy, D. L., Burkman, G., Mekonnen, G., Gongora, M. C., Quyyumi, A. A., and Sperling, L. S. (2015). Mediterranean Dietary Patterns and Cardiovascular Health. *Annual Review of Nutrition*, 35, 425–449.
- Sørli, V., De Soysa, A. K., Hyldmo, Å. A., Retterstøl, K., Martins, C., and Nymo, S. (2022). Effect of a ketogenic diet on pain and quality of life in patients with lipedema: The LIPODIET pilot study. *Obesity Science and Practice*, 8(4), 483–493.
- Strath, L. J., Jones, C. D., Philip George, A., Lukens, S. L., Morrison, S. A., Soleymani, T., Locher, J. L., Gower, B. A., and Sorge, R. E. (2020). The Effect of Low-Carbohydrate and Low-Fat Diets on Pain in Individuals with Knee Osteoarthritis. *Pain medicine (Malden, Mass.)*, 21(1), 150–160.
- Suga, H., Araki, J., Aoi, N., Kato, H., Higashino, T., and Yoshimura, K. (2009). Adipose tissue remodeling in lipedema: adipocyte death and concurrent regeneration. *Journal of Cutaneous Pathology*, 36(12), 1293–1298.
- Taylor, M. K., Swerdlow, R. H., Burns, J. M., and Sullivan, D. K. (2019). An Experimental Ketogenic Diet for Alzheimer Disease Was Nutritionally Dense and Rich in Vegetables and Avocado. *Current Developments in Nutrition*, 3(4), nzz003.

- Ułamek-Kozioł, M., Czuczwar, S. J., Januszewski, S., and Pluta, R. (2019). Ketogenic Diet and Epilepsy. *Nutrients*, *11*(10), 2510.
- Valenzuela, P. L., Castillo-García, A., Lucia, A., and Naclerio, F. (2021). Effects of Combining a Ketogenic Diet with Resistance Training on Body Composition, Strength, and Mechanical Power in Trained Individuals: A Narrative Review. *Nutrients*, *13*(9), 3083.
- van la Parra, R. F. D., Deconinck, C., Pirson, G., Servaes, M., and Fosseprez, P. (2023). Lipedema: What we don't know. *Journal of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery: JPRAS*, *84*, 302–312.
- Venter, C., Meyer, R. W., Greenhawt, M., Pali-Schöll, I., Nwaru, B., Roduit, C., Untersmayr, E., Adel-Patient, K., Agache, I., Agostoni, C., Akdis, C. A., Feeney, M., Hoffmann-Sommergruber, K., Lunjani, N., Grimshaw, K., Reese, I., Smith, P. K., Sokolowska, M., Vassilopoulou, E., Vlieg-Boerstra, B., ... O'Mahony, L. (2022). Role of dietary fiber in promoting immune health—An EAACI position paper. *Allergy*, *77*(11), 3185–3198.
- Westman, E. C., Yancy, W. S., Jr, Mavropoulos, J. C., Marquart, M., and McDuffie, J. R. (2008). The effect of a low-carbohydrate, ketogenic diet versus a low-glycemic index diet on glycemic control in type 2 diabetes mellitus. *Nutrition and Metabolism*, *5*, 36.
- Wold, L.E., Hines, E.A., and Allen, E.V. (1951). Lipedema of the legs; a syndrome characterized by fat legs and edema. *Annals of Internal Medicine*, *34* 5, 1243-50.
- Yu, Z., Malik, V. S., Keum, N., Hu, F. B., Giovannucci, E. L., Stampfer, M. J., Willett, W. C., Fuchs, C. S., and Bao, Y. (2016). Associations between nut consumption and inflammatory biomarkers. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *104*(3), 722–728.
- Zhu, X., Wu, C., Qiu, S., Yuan, X., and Li, L. (2017). Effects of resveratrol on glucose control and insulin sensitivity in subjects with type 2 diabetes: systematic review and meta-analysis. *Nutrition and Metabolism*, *14*, 60.

KAYNAKLAR

1. Lijinsky, W. (1999). N-Nitroso compounds in the diet. *Mutation Research/Genetic Toxicology and Environmental Mutagenesis*, 443(1-2), 129-138.
2. Lijinsky, W. (1974). Reaction of drugs with nitrous acid as a source of carcinogenic nitrosamines. *Cancer research*, 34(1), 255-258.
3. Eichholzer, M., & Gutzwiller, F. (1998). Dietary nitrates, nitrites, and N-nitroso compounds and cancer risk: a review of the epidemiologic evidence. *Nutrition reviews*, 56(4), 95-105.
4. Swann, P. F. (1975). The toxicology of nitrate, nitrite and n-nitroso compounds. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 26(11), 1761-1770.
5. Fridman, A. B. L., Mukhametshin, F. M., & Novikov, S. S. (1971). Advances in the chemistry of aliphatic N-nitrosamines. *Russian Chemical Reviews*, 40(1), 34.
6. Huber, K. W., & Lutz, W. K. (1984). Methylation of DNA in stomach and small intestine of rats after oral administration of methylamine and nitrite. *Carcinogenesis*, 5(12), 1729-1732.
7. Gangolli, S. D., Van Den Brandt, P. A., Feron, V. J., Janzowsky, C., Koceman, J. H., Speijers, G. J., ... & Wishnok, J. S. (1994). Nitrate, nitrite and N-nitroso compounds. *European Journal of Pharmacology: Environmental Toxicology and Pharmacology*, 292(1), 1-38.
8. Kuhnle, G. G., Story, G. W., Reda, T., Mani, A. R., Moore, K. P., Lunn, J. C., & Bingham, S. A. (2007). Diet-induced endogenous formation of nitroso compounds in the GI tract. *Free Radical Biology and Medicine*, 43(7), 1040-1047.
9. Bartsch, H., Ohshima, H., Pignatelli, B., & Calmels, S. (1992). Endogenously formed N-nitroso compounds and nitrosating agents in human cancer etiology. *Pharmacogenetics and Genomics*, 2(6), 272-277.
10. Loepky, R. N. (1994). Nitrosamine and N-nitroso compound chemistry and biochemistry: advances and perspectives.
11. Anselme, J. P. (1979). The organic chemistry of N-nitrosamines: A brief review.
12. Rainey, W. T., Christie, W. H., & Lijinsky, W. (1978). Mass spectrometry of N-nitrosamines. *Biomedical Mass Spectrometry*, 5(6), 395-408.
13. Lijinsky, W. (1992). *Chemistry and biology of N-nitroso compounds*. Cambridge University Press.
14. Lee, J., Chen, L., West, A. H., & Richter-Addo, G. B. (2002). Interactions of organic nitroso compounds with metals. *Chemical Reviews*, 102(4), 1019-1066.
15. Çevik, B. A., Pirinçci, E. Beslenme ve Kanser. *Fırat Tıp Derg.* 2017;22(1): 1-7.

16. Horsch, A. M. (2013). *The effect of pH and nitrite concentration on the antimicrobial impact of celery juice compared with sodium nitrite on Listeria monocytogenes* (Doctoral dissertation, Iowa State University).
17. Mirvish, S. S. (1986). Effects of vitamins C and E on N-nitroso compound formation, carcinogenesis, and cancer. *Cancer*, 58(S8), 1842-1850.
18. IARC. (1987). Overall evaluation of carcinogenicity: an updating of IARC monographs. Vols. 1-42, Suppl. 7, Monographs on the Evaluation of the Carcinogenic Risk of Chemicals to Humans. International Agency for Research on Cancer, Lyon.
19. Jakszyn, P., & González, C. A. (2006). Nitrosamine and related food intake and gastric and oesophageal cancer risk: a systematic review of the epidemiological evidence. *World journal of gastroenterology: WJG*, 12(27), 4296.
20. Gankhuyag, N., Lee, K. H., & Cho, J. Y. (2017). The role of nitrosamine (NNK) in breast cancer carcinogenesis. *Journal of mammary gland biology and neoplasia*, 22, 159-170.
21. Hidajat, M., McElvenny, D. M., Ritchie, P., Darnton, A., Mueller, W., Van Tongeren, M., ... & De Vocht, F. (2019). Lifetime exposure to rubber dusts, fumes and N-nitrosamines and cancer mortality in a cohort of British rubber workers with 49 years follow-up. *Occupational and Environmental Medicine*, 76(4), 250-258.
22. Hecht, S. S., Stepanov, I., & Carmella, S. G. (2016). Exposure and metabolic activation biomarkers of carcinogenic tobacco-specific nitrosamines. *Accounts of chemical research*, 49(1), 106-114.
23. Song, P., Wu, L., & Guan, W. (2015). Dietary nitrates, nitrites, and nitrosamines intake and the risk of gastric cancer: a meta-analysis. *Nutrients*, 7(12), 9872-9895.
24. Deveci, G., & Tek, N. A. (2023). N-Nitrosamines: a potential hazard in processed meat products. *Journal of the Science of Food and Agriculture*.
25. Said Abasse, K., Essien, E. E., Abbas, M., Yu, X., Xie, W., Sun, J., ... & Cote, A. (2022). Association between dietary nitrate, nitrite intake, and site-specific cancer risk: a systematic review and meta-analysis. *Nutrients*, 14(3), 666.
26. Cui, J., Guo, X. M., Bao, H. L., & Tan, J. B. (2016). Relationship between N-nitrosodimethylamine and risk of digestive tract cancers: a meta analysis based on cohort studies. *Zhonghua liu xing bing xue za zhi= Zhonghua liuxingbingxue zazhi*, 37(5), 725-729.
27. Magee, P. N. (1969). In vivo reactions of nitroso compounds. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 163(2), 717-729.

KAYNAKLAR

- Fried LP, Ferrucci L, Darer J, et al. Untangling the concepts of disability, frailty, and comorbidity: implications for improved targeting and care. *J Gerontol A Biol Sci Med Sci* 2004; 59:255
- Bean JF, Orkaby AR, Driver JA. Geriatric Rehabilitation Should Not Be an Oxymoron: A Path Forward. *Arch Phys Med Rehabil*. 2019 May;100(5):995-1000. doi: 10.1016/j.apmr.2018.12.038. Epub 2019 Feb 5. PMID: 30735624.
- Hughes MA, Myers BS, Schenkman ML. The role of strength in rising from a chair in the functionally impaired elderly. *J Biomech* 1996; 29:1509.
- Holliday AM, Hawley CE, Schwartz AW. Geriatrics 5Ms Pocket Card for Medical and Dental Students. *J Am Geriatr Soc* 2019; 67:E7.
- Verbrugge LM, Rennert C, Madans JH. The great efficacy of personal and equipment assistance in reducing disability. *Am J Public Health* 1997; 87:384.
- Freedman VA, Agree EM, Martin LG, Cornman JC. Trends in the use of assistive technology and personal care for late-life disability, 1992-2001. *Gerontologist* 2006; 46:124
- Verbrugge LM, Rennert C, Madans JH. The great efficacy of personal and equipment assistance in reducing disability. *Am J Public Health* 1997; 87:384.
- Mann WC, Ottenbacher KJ, Fraas L, et al. Effectiveness of assistive technology and environmental interventions in maintaining independence and reducing home care costs for the frail elderly. A randomized controlled trial. *Arch Fam Med* 1999; 8:210.
- Assistive Technology Industry Association. What is AT? Available at: <https://www.atia.org/home/at-resources/what-is-at/> (Accessed on August 11, 2021).
- Cooper RA. A perspective on the ultralight wheelchair revolution. *Technol Disabil* 1996; 5:383.
- Assistive Technology Industry Association. What is AT? Available at: <https://www.atia.org/home/at-resources/what-is-at/> (Accessed on August 11, 2021).
- The Global Assistive Technology Information Network. Search assistive products. Available at: <http://www.eastin.eu/en/searches/Products/Index> (Accessed on August 11, 2021).
- The Global Assistive Technology Information Network. Search assistive products. Available at: <http://www.eastin.eu/en/searches/Products/Index> (Accessed on August 11, 2021).

- The Global Assistive Technology Information Network. Search assistive products. Available at: <http://www.eastin.eu/en/searches/Products/Index> (Accessed on August 11, 2021).
- Okoro CA, Hollis ND, Cyrus AC, Griffin-Blake S. Prevalence of Disabilities and Health Care Access by Disability Status and Type Among Adults - United States, 2016. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep* 2018; 67:882.
- Danemayer J, Boggs D, Polack S, et al. Measuring assistive technology supply and demand: A scoping review. *Assist Technol* 2021; 33:35.
- Danemayer J, Boggs D, Polack S, et al. Measuring assistive technology supply and demand: A scoping review. *Assist Technol* 2021; 33:35.
- Winkler SL, Vogel B, Hoening H, et al. Cost, utilization, and policy of provision of assistive technology devices to veterans poststroke by Medicare and VA. *Med Care* 2010; 48:558.
- Allet L, Leemann B, Guyen E, et al. Effect of different walking aids on walking capacity of patients with poststroke hemiparesis. *Arch Phys Med Rehabil* 2009; 90:1408.
- Holder CG, Haskvitz EM, Weltman A. The effects of assistive devices on the oxygen cost, cardiovascular stress, and perception of nonweight-bearing ambulation. *J Orthop Sports Phys Ther* 1993; 18:537.
- Allet L, Leemann B, Guyen E, et al. Effect of different walking aids on walking capacity of patients with poststroke hemiparesis. *Arch Phys Med Rehabil* 2009; 90:1408.
- Allet L, Leemann B, Guyen E, et al. Effect of different walking aids on walking capacity of patients with poststroke hemiparesis. *Arch Phys Med Rehabil* 2009; 90:1408.
- Bradley SM, Hernandez CR. Geriatric assistive devices. *Am Fam Physician* 2011; 84:4.
- Holder CG, Haskvitz EM, Weltman A. The effects of assistive devices on the oxygen cost, cardiovascular stress, and perception of nonweight-bearing ambulation. *J Orthop Sports Phys Ther* 1993; 18:537.
- Mahoney J, Euhardy R, Carnes M. A comparison of a two-wheeled walker and a three-wheeled walker in a geriatric population. *J Am Geriatr Soc* 1992; 40:208.
- Mahoney J, Euhardy R, Carnes M. A comparison of a two-wheeled walker and a three-wheeled walker in a geriatric population. *J Am Geriatr Soc* 1992; 40:208.
- Mahoney J, Euhardy R, Carnes M. A comparison of a two-wheeled walker and a three-wheeled walker in a geriatric population. *J Am Geriatr Soc* 1992; 40:208.

- Nolan KJ, Savalia KK, Lequerica AH, Elovic EP. Objective assessment of functional ambulation in adults with hemiplegia using ankle foot orthotics after stroke. *PM R* 2009; 1:524.
- Nolan KJ, Savalia KK, Lequerica AH, Elovic EP. Objective assessment of functional ambulation in adults with hemiplegia using ankle foot orthotics after stroke. *PM R* 2009; 1:524.
- Burke DT, Burke MM, Stewart GW, Cambré A. Splinting for carpal tunnel syndrome: in search of the optimal angle. *Arch Phys Med Rehabil* 1994; 75:1241.
- Ebenbichler GR, Erdogmus CB, Resch KL, et al. Ultrasound therapy for calcific tendinitis of the shoulder. *N Engl J Med* 1999; 340:1533.
- Johnson MI, Paley CA, Howe TE, Sluka KA. Transcutaneous electrical nerve stimulation for acute pain. *Cochrane Database Syst Rev* 2015; :CD006142.
- Gibson W, Wand BM, Meads C, et al. Transcutaneous electrical nerve stimulation (TENS) for chronic pain - an overview of Cochrane Reviews. *Cochrane Database Syst Rev* 2019; 4:CD011890.
- Fuentes JP, Armijo Olivo S, Magee DJ, Gross DP. Effectiveness of interferential current therapy in the management of musculoskeletal pain: a systematic review and meta-analysis. *Phys Ther* 2010; 90:1219.
- Li S, Yu B, Zhou D, et al. Electromagnetic fields for treating osteoarthritis. *Cochrane Database Syst Rev* 2013; :CD003523.
- Burns F, Calder A, Devan H. Experiences of individuals with multiple sclerosis and stroke using transcutaneous foot drop electrical stimulators: a systematic review and meta-synthesis of qualitative studies. *Disabil Rehabil* 2023; 45:1923.
- Moisset X, Pereira B, Ciampi de Andrade D, et al. Neuromodulation techniques for acute and preventive migraine treatment: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *J Headache Pain* 2020; 21:142.
- Booth J, Connelly L, Dickson S, et al. The effectiveness of transcutaneous tibial nerve stimulation (TTNS) for adults with overactive bladder syndrome: A systematic review. *Neurourol Urodyn* 2018; 37:528.
- Andres BM, Murrell GA. Treatment of tendinopathy: what works, what does not, and what is on the horizon. *Clin Orthop Relat Res* 2008; 466:1539.
- Kroeling P, Gross A, Goldsmith CH, et al. Electrotherapy for neck pain. *Cochrane Database Syst Rev* 2009; :CD004251.
- Srinivasan SS, Herr HM, Clites TR, et al. Agonist-antagonist Myoneural Interfaces in Above-knee Amputation Preserve Distal Joint Function and Perception. *Ann Surg* 2021; 273:e115.

- Herr H, Carty MJ. The Agonist-antagonist Myoneural Interface. *Tech Orthop* 2021; 36:337.
- Robbins J, Gensler G, Hind J, et al. Comparison of 2 interventions for liquid aspiration on pneumonia incidence: a randomized trial. *Ann Intern Med* 2008; 148:509

Sağlık Bilimlerinde Kadın Sağlığı, Gebelik ve Yenidoğan Bakımı

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz ALTUNER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Sağlık Bilimlerinde Kadın Sağlığı, Gebelik ve Yenidoğan Bakımı

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz ALTUNER

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-998-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub588>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Altuner, Y. (ed) (2024). *Sağlık Bilimlerinde Kadın Sağlığı, Gebelik ve Yenidoğan Bakımı*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub588>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

1. Avcı, E. (2013) Annelerin Anne Sütü İle İlgili Sağlık Okuryazarlık Düzeylerini Değerlendirme Aracı Geliştirme, Sağlık Okuryazarlık Düzeylerini ve Etkileyen Faktörleri Saptama, Gazi Üniversitesi Halk Sağlığı ABD, Doktora Tezi.
2. Duran, S. (2008) Ebe ve Hemşirelerin Anne Sütü ve Emzirme Konusundaki Bilgi ve Tutumlarının, Danışmanlık Verdikleri Annelerin Bebekleri Anne Sütü İle Besleme Davranışlarına Etkisi, Trakya Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği, ABD, Uzmanlık Tezi
3. Zimmerman, D. R. And Guttman N. (2001), Breast is best: knowledge among low-income mothers is not enough. J. Hum. Lact 17: 14-19.
4. Nadem, A., Nadem., J. (2017) Making the Decision to Breastfeeding the Baby and Its Advantages for the Woman's Health, American Journal Of Food science and Health, 3(5): 88-94
5. Yılmaz C, Taşpınar, A. Doğum sonrası erken dönemde ebeveynlere verilen emzirme eğitiminin bebeklerin ilk altı ay anne sütü alma durumuna etkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2017;6(3):25-34.
6. Yılmaz M., Ongan D, Yıldız Kaya N, Çiçek B, Şahin H, İnanç N, ve ark. Gebelik döneminde verilen emzirme eğitiminin anne sütüyle beslenme ve emzirmeye ilişkin davranışlara etkisi. Beslenme ve Diyet Dergisi. 2012;40(1):2-11.
7. Renfrew MJ, McCormick FM, Wade A, Quinn B, Dowswell T. Support for healthy breastfeeding mothers with healthy term babies. Cochrane Database Syst Rev. 2012;5:CD001141
8. Ekşioğlu A. Emzirmeye ilişkin bilinen doğrular ve yanlışlar. Editör: Çeber Turfan E, Akçiçek E, Ekşioğlu A. Anne Sütü ve Emzirme, 3. baskı, Vize Basın Yayın, Ankara 2020 s: 225-38
9. UNICEF. The state of the world's children. children, food and nutrition: Growing well in a changing world 2019. Erişim Linki: <https://www.unicef.org/reports/state-of-worlds-children-2019> Erişim Tarihi: 20.06.2022.
10. TNSA. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK 2019. Ankara, Türkiye. Erişim Linki: http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tr/2018_turkiye_nufus_ve_saglik_arastirmasi-55 Erişim Tarihi: 12.02.2022.
11. Çaylan N, Yalçın SS. Türkiye'de ve Dünya'da emzirmenin durumu: Emzirmenin desteklenmesi için öneriler. Editör: Başkan S. Çocuk Beslenmesi, 1. Baskı, Türkiye Klinikleri, Ankara 2020 s:4-11.
12. Genç R. Anne sütünün çocuk sağlığı açısından önemi. Editör: Çeber Turfan E, Akçiçek E, Ekşioğlu A. Anne Sütü ve Emzirme, 3. Baskı, Vize Basın Yayın, Ankara 2020 s:81-96

13. Güleşen A, Yıldız D. Erken postpartum dönemde anne bebek bağlanması-
nın kanıta dayalı uygulamalar ile incelenmesi. TAF Preventive Medicine
Bulletin. 2013;12(2):177- 82.
14. Gür E. Anne sütü ile beslenme. Türk Pediatri Arşivi 2007; 42 Özel Sayı:
11- 5
15. Neyzi O. Pediatri (3. Baskı). Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul 2002
16. Köksal G., Gökmen H.. Anne Sütü ve Emzirme. Çocuk Hastalıklarında Bes-
lenme Tedavisi. Hatipoğlu Yayınları, Ankara 2000
17. Mermer G, Bilge A, Yücel U, Çeber E. Gebelik ve doğum sonrası dönemde
sosyal destek algısı düzeylerinin incelenmesi. Psikiyatri Hemşireliği Der-
gisi. 2010; 1(2), 71-76.
18. Cohen K, Capponi S, Nyamukapa M, Baxter JC, Worly B. Partner Involvement
During Pregnancy and Maternal Health Behaviors. Matern Child Health.
2016; 20:2291-2298.
19. Çağ P, Yıldırım İ. Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişken-
ler. Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal. 2016; 4(39),
13- 23.
20. Şahin NH, Dişsiz M, Dinç H, Soypak F. Erken Lohusalık Sürecinde Ka-
dınların Algıladıkları Eş Desteği: Ölçek Geliştirme Çalışması. [Perceive-
d spousal support among women in early postpartum period: 47 Scale deve-
lopment study]. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2014;
17(2), 73-77

Kaynaklar

- 1-Yıldırım SG. Gebelik postpartum dönem ve ruhsal bozukluklar. Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi 2004;12(4):3-6
- 2-Kara B, Çakmaklı P, Nacak E (2001). Doğum sonrası <http://www.ttb.org.tr/STED/> 2004).
- 3-. Yıldırım GS, Kısa C, Aydemir Ç. Postpartum Depresyon. 3P Dergisi .2004;(ek 4):12-20.
- 4- O'Hara MW, McCabe JE. Postpartum Depression: Current Status and Future Directions. *Annu Rev Clin Psychol.* 2013 ;9(1):379–407.
- 5- Norhayati MN, Nik Hazlina NH, Asrenee AR, Wan Emilin WMA. Magnitude and risk factors for postpartum symptoms: A literature review. *J Affect Disord.* 2015 Apr;175:34–52.
- 6- Erdem O, Celepkolu T. Risk Factors and Causes of Postpartum Depression. *Türk J Fam Med Prim Care.* 2014;8(3):101.
- 7-Llewellyn AM, Stowe ZN, Nemeroff CB. Depression during pregnancy and the puerperium. *J Clin Psychiatry* 1997; 58:26-32.
- 8- Meltzer-Brody S., Howard L.M., Bergink, V., Vigod, S., Jones I., Munk-Olsen T. (2022) Postpartum psychiatric disorders. *Nature Reviews Disease Primers*, 10(4), 1–18.
- 9-Çevik, A. (2020). Kadınların Gebelik ve Postpartum Oksitosin Düzeyleri ile Depresyon Semptomları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana
- 10.Deveci, A., 2003. Postpartum psikiyatrik bozukluklar. *Birinci Basamak İçin Psikiyatri* (2) 3, 42-46.
- 11.Özgür, G., 1993. Sosyal destek ve sağlök. *Türk Hemşireler Dergisi* 4(2), 25-26. Patterson, B.J. 1995. The process of social support: adjusting to life in a nursing home
- 12.Sorias, O. 1992. Hasta ve sağlök öğrencilerde yaşam stresi, sosyal destek ve ruhsal hastalök ilişkisinin incelenmesi. *Seminer Psikoloji Dergisi Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınō* 9, 33-49.
- 13.Patterson, B.J. 1995. The process of social support: adjusting to life in a nursing home. *Journal of Advanced Nursing*, 21, 682-689.
- 14.Teissedre, E., Chabrol, H., 2004. A study of the Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS) on 859 mother: detection of mothers at risk for postpartum depression. *Encephale* 30(4), 376-381
- 15.Tamaki, A., 2008. Effectiveness of home visits by mental health nurses for Japanese women with post-partum depression. *Internatioanl Journal of Mental Health Nursing* 17, 419- 427.
- 16- Karaçam Z, Kitiş Y. Doğum Sonrası Depresyon Tarama Ölçeği: Türkçede Geçerlik ve Güvenirligi, *Türk Psikiyatri Dergisi* 2007;(18):3-9.

- 17- Engindeniz AN, Küey L, Kültür S. Edinburg Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği Türkçe Formu geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, Bahar Sempozyumları 1997;1(1):51-2.
- 18- Öner N, Lecompte A. Durumluluk-Süreklilik Kaygı Envanteri El Kitabı. 2. baskı İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, 1998;2-10.
- 19-Zubaran C, Foresti K. The Correlation Between Breastfeeding Self-Efficacy and Maternal Postpartum Depression in Southern Brazil. Sex Reprod Health 2013;4(1):9-15.

Kaynaklar:

- 1- Croke L. Gestational hypertension and preeclampsia: a practice bulletin from ACOG. *American family physician*. 2019; 100(10):649-50. <https://www.aafp.org/pubs/afp/issues/2019/1115/p649.html>
- 2- Yoder SR, Thornburg LL, Bisognano JD. Hypertension in pregnancy and women of childbearing age. *Am J Med*. 2009; 122(10): 890-5. DOI: 10.1016/j.amjmed.2009.03.036
- 3- Hauth JC, Ewell MG, Levine RJ, Esterlitz JR, Sibai B, Curet LB, et al. Pregnancy outcomes in healthy nulliparas who developed hypertension. *Obstet Gynecol*. 2000; 95(1): 24-8. DOI: 10.1016/s0029-7844(99)00462-7
- 4- Ford ND, Cox S, Ko JY, Ouyang L, Romero L, Colarusso T, et al. Hypertensive disorders in pregnancy and mortality at delivery hospitalization—United States, 2017–2019. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*. 2022; 71(17): 585-19 DOI: 10.15585/mmwr.mm7117a1
- 5- MacKay AP, Berg CJ, Atrash HK. Pregnancy-related mortality from preeclampsia and eclampsia. *Obstet Gynecol*. 2001; 97(4): 533-8 DOI: 10.1016/s0029-7844(00)01223-0
- 6- Abalos E, Cuesta C, Grosso AL, Chou D, Say L. Global and regional estimates of preeclampsia and eclampsia: a systematic review. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2013; 170(1): 1-7. DOI: 10.1016/j.ejogrb.2013.05.005
- 7- Azdaki N, Maleki MH, Kazemi T, Moezi SA, Moghaddam HRM. V/Q scans and computerized tomography pulmonary angiography in pulmonary emboli in pregnancy: Superiority for fetal or mother. *Journal of Research in Medical Sciences: J Res Med Sci*. 2014; 19(7): 683-4. PMID: PMC4214031 [Persian]
- 8- MacKay AP, Berg CJ, Liu X, Duran C, Hoyert DL. Changes in pregnancy mortality ascertainment: United States, 1999–2005. *Obstet Gynecol*. 2011; 118(1): 104-10. DOI: 10.1097/AOG.0b013e31821fd49d
- 9- Azdaki N, Moezi Bady SA, Soltani M, Rahimi SM, Kazemi T, Khazaei Z. The Necessity of Preventing Venous Thromboembolism in Pregnancy: Designing an Application Software. *J Birjand Univ Med Sci*. 2019; 26(4): 372-5. [Persian] DOI: 10.32592/JBirjandUnivMedSci.2019.26.4.109 [Persian]
- 10- Aukes AM, Arion K, Bone JN, Li J, Vidler M, Bellad MB, et al. Causes and circumstances of maternal death: a secondary analysis of the Community-Level Interventions for Pre-eclampsia (CLIP) trials cohort. *Lancet Glob Health*. 2021; 9(9): e1242-e51. DOI: 10.1016/S2214-109X(21)00263-1

- 11- Beckmann CR, Herbert W, Laube D, Ling F, Smith R. *Obstetrics and gynecology*: 7th ed. Lippincott Williams & Wilkins; 2013
- 12- Sibai BM. Diagnosis and management of gestational hypertension and preeclampsia. *Obstet Gynecol.* 2003; 102(1): 181-92. DOI: 10.1016/s0029-7844(03)00475-7
- 13- Gaillard R, Steegers EA, Hofman A, Jaddoe VW. Associations of maternal obesity with blood pressure and the risks of gestational hypertensive disorders. The Generation R Study. *J Hypertens.* 2011; 29(5): 937-44. DOI: 10.1097/HJH.0b013e328345500c
- 14- Ferrazzani S, De Carolis S, Pomini F, Testa AC, Mastro-marino C, Caruso A. The duration of hypertension in the puerperium of preeclamptic women: relationship with renal impairment and week of delivery. *Am J Obstet Gynecol.* 1994; 171(2): 506-12. DOI: 10.1016/0002-9378(94)90290-9
- 15- Ying W, Catov JM, Ouyang P. Hypertensive disorders of pregnancy and future maternal cardiovascular risk. *J Am Heart Assoc.* 2018; 7(17): e009382. DOI: 10.1161/JAHA.118.009382
- 16- Villar J, Carroli G, Wojdyla D, Abalos E, Giordano D, Ba'aqeel H, et al. Preeclampsia, gestational hypertension and intrauterine growth restriction, related or independent conditions? *Am J Obstet Gynecol.* 2006; 194(4): 921-31. DOI: 10.1016/j.ajog.2005.10.813
- 17- Silver HM, Seebeck M, Carlson R. Comparison of total blood volume in normal, preeclamptic, and nonproteinuric gestational hypertensive pregnancy by simultaneous measurement of red blood cell and plasma volumes. *Am J Obstet Gynecol.* 1998; 179(1): 87-93. DOI: 10.1016/s0002-9378(98)70255-8
- 18- Hjartardottir S, Leifsson BG, Geirsson RT, Steinhorsdottir V. Recurrence of hypertensive disorder in second pregnancy. *Am J Obstet Gynecol.* 2006; 194(4): 916-20. DOI: 10.1016/j.ajog.2005.10.819
- 19- Ros HS, Cnattingius S, Lipworth L. Comparison of risk factors for preeclampsia and gestational hypertension in a population-based cohort study. *Am J Epidemiol.* 1998; 147(11): 1062-70.
DOI: 10.1093/oxfordjournals.aje.a009400
- 20- Valensise H, Vasapollo B, Novelli G, Pasqualetti P, Galante A, Arduini D. Maternal total vascular resistance and concentric geometry: a key to identify uncomplicated gestational hypertension. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology.* 2006; 113(9): 1044-52. DOI: 10.1111/j.1471-0528.2006.01013.x
- 21- Noori M, Donald AE, Angelakopoulou A, Hingorani AD, Williams DJ. Prospective study of placental angiogenic factors and maternal vascular function before and after preeclampsia and gestational hypertension. *Circulation.*

- 2010; 122(5): 478-87. DOI: 10.1161/CIRCULATIONAHA.109.895458[-Persian]
- 22- Bellomo G, Venanzi S, Saronio P, Verdura C, Narducci PL. Prognostic significance of serum uric acid in women with gestational hypertension. *Hypertension*. 2011; 58(4): 704-8. DOI: 10.1161/HYPERTENSIONAHA.111.177212
- 23- Wu Y, Xiong X, Fraser WD, Luo Z-C. Association of uric acid with progression to preeclampsia and development of adverse conditions in gestational hypertensive pregnancies. *Am J Hypertens*. 2012; 25(6): 711-7. DOI: 10.1038/ajh.2012.18
- 24- Vischer AS, Burkard T. Principles of Blood Pressure Measurement—Current Techniques, Office vs Ambulatory Blood Pressure Measurement. *Adv Exp Med Biol*. 2017; 85-96. DOI: 10.1007/5584_2016_49
- 25- Moezi Bady SA, Kazemi T, Mashreghi-Moghadam H, Azdaki N, Partovi N, Hanafi Bojd N, et al. A comprehensive overview of the diagnosis and treatment of hypertension based on the latest hypertension guidelines. *J Birjand Univ Med Sci*. 2021; 28(3): 194-221. [Persian] DOI: 10.32592/JBirjandUnivMedSci.2021.28.3.100
- 26- khaledi S, Bagheri Saveh MI, Dehvan F, karimi p, Mahmoodi P. The Effect of Self-Management Program on Adherence to Treatment Regimen in Patients with Hypertension. *Sci. J. Kurd. Univ. Med. Sci*. 2023; 28(2): 110-21. [Persian] URL: <http://sjku.muk.ac.ir/article-1-7411-en.html>[Persian]
- 27- Tita AT, Szychowski JM, Boggess K, Dugoff L, Sibai B, Lawrence K, et al. Treatment for mild chronic hypertension during pregnancy. *N Engl J Med*. 2022; 386(19): 1781-92. DOI: 10.1056/NEJMoa2201295
- 28- Gestational Hypertension and Preeclampsia: ACOG Practice Bulletin Summary, Number 222. *Obstet Gynecol*. 2020; 135(6): 1492-5. DOI: 10.1097/AOG.0000000000003892
- 29- Obstetricians ACo, Gynecologists. ACOG Practice Bulletin No. 203: chronic hypertension in pregnancy. *Obstetrics and gynecology*. 2019; 133(1): e26-e50. DOI: 10.1097/AOG.0000000000003020
- 30- Bady SAM, Kazemi T, Mashreghi-Moghadam H, Azdaki N, Partovi N, Bojd NH, et al. A comprehensive overview of the diagnosis and treatment of hypertension based on the latest hypertension guidelines. *J Birjand Univ Med Sci*. 2021; 28(3): 194-221. [Persian] DOI: 10.32592/JBirjandUnivMedSci.2021.28.3.100
- 31- Bellos I, Pergialiotis V, Papapanagiotou A, Loutradis D, Daskalakis G. Comparative efficacy and safety of oral antihypertensive agents in pregnant women with chronic hypertension: a network metaanalysis. *Am J Obstet Gynecol*. 2020; 223(4): 525-37. DOI: 10.1016/j.ajog.2020.03.016

- 32- Gillon TE, Pels A, von Dadelszen P, MacDonell K, Magee LA. Hypertensive disorders of pregnancy: a systematic review of international clinical practice guidelines. *PloS one*. 2014; 9(12): e113715. DOI: 10.1371/journal.pone.0113715
- 33- Cruz MO, Gao W, Hibbard JU. What is the optimal time for delivery in women with gestational hypertension? *Am J Obstet Gynecol*. 2012; 207(3): 214. e1-6. DOI: 10.1016/j.ajog.2012.06.009
- 34- Spong CY, Mercer BM, D'Alton M, Kilpatrick S, Blackwell S, Saade G. Timing of indicated late-preterm and early-term birth. *Obstet Gynecol*. 2011; 118(2 Pt 1): 323-33. DOI: 10.1097/AOG.0b013e3182255999
- 35- Benigni A, Gregorini G, Frusca T, Chiabrando C, Ballerini S, Valcamonica A, et al. Effect of low-dose aspirin on fetal and maternal generation of thromboxane by platelets in women at risk for pregnancy-induced hypertension. *N Engl J Med*. 1989; 321(6): 357-62. DOI: 10.1056/NEJM198908103210604
- 36- Schiff E, Peleg E, Goldenberg M, Rosenthal T, Ruppin E, Tamarkin M, et al. The Use of Aspirin to Prevent Pregnancy-Induced Hypertension and Lower the Ratio of Thromboxane A2 to Prostacyclin in Relatively High Risk Pregnancies. *N Engl J Med*. 1989; 321(6): 351-6. DOI: 10.1056/NEJM198908103210603
- 37- Wallenburg H, Makovitz J, Dekker G, Rotmans P. Low-dose aspirin prevents pregnancy-induced hypertension and pre-eclampsia in angiotensin-sensitive primigravidae. *Lancet*. 1986; 327(8471): 1-3. DOI: 10.1016/s01406736(86)91891-x

Kaynakça

- 1] Ülker, E. (2021). 18-49 Yaş Arası Suriyeli Göçmen Kadınların Aile Planlamasına Yönelik Tutumların İncelenmesi. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi
- 2] Çoban, İ. (2016). Aile Planlaması ve Evrimi. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- 3] Gümüş, A. B. ve Keskin, G. (2014). İnfertilite: Umutsuzluk Perspektifinden Bir İnceleme. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5(1), 9-16.
- 4] Salman, Z. (2014). Süleyman Demirel Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine Başvuran Kadınların Aile Planlaması Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumları. Isparta: Yüksek Lisans Tezi.
- 5] Özdemir, H. (2014). Erkeğin Kullandığı Aile Planlaması Yöntemlerinin Kadın Cinsel Yaşamına Etkisi. Aydın: Yüksek Lisans Tezi.
- 6] Harrington, E. K., McCoy, E. E., Drake, A. L., Matemo, D., Stewart, G. J., Kinuthia, J., & Unger, J. A. (2019). Engaging Men in an Mhealth Approach to Support Postpartum Family Planning Among Couples in Kenya: a Qualitative Study. *Reproductive Health*, 16(17), 1-11.
- 7] Yardımcı, Y. (2020). Aile Planlaması Yöntemlerinin Cinsel Yaşam Üzerine Etkisi. Ankara: Tıpta Uzmanlık Tezi.
- 8] İlçioğlu ve ark., 2017; Ersöz, 2017; Tunç, 2019
- 9] Sağlık Bakanlığı. (2009). Güvenli Annelik Katılımcı Kitabı.
- 10] Grant, C. (2016). Benefits of Investing in Family Planning. Institute of development Studies: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5b97f5f940f0b6789a513262/021_Benefits_of_investing_in_family_planning_K4D_template_.pdf adresinden alındı
- 11] Gürkan, Ö. C. (2019). Aile Planlaması Yöntemleri. H. A. Özkan içinde, *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları* (s. 81). Ankara: Akademisyen Kitapevi
- 12] Yaşar, Ö. (2021). Aile Planlaması Danışmanlığı. M. O. Sönmez, & Z. Turan (Dü) içinde, *Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması* (s. 261-272). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- 13] Türk, A. (2022). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Pelitköy Eğitim Aile Sağlığı Merkezi'ne Başvuran Evli Kadınların Aile Planlaması Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışları. Samsun: Tıpta Uzmanlık Tezi.]
- 14] Bahadır, A. (2015). Aile Planlaması Danışmanlığı Veren Sağlık Profesyonellerinin Nüfus Planlamasına Bakış Açıları ve Aile Planlaması Uygulamalarına ilişkin Görüşleri. Ankara: Uzmanlık Tezi.
- 15] United Nations (UN), Department of Economic and Social Affairs Population Division, *World Family Planning 2022: Meeting the changing needs for family planning: Contraceptive use by age and method*, (2022)
- 16] İnternet: World Healty Organization (WHO), Family planning, Contraception methods, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>, (2023)

- 17] Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2018, Ankara, (2019).
- 18] Aksu, H. (2022). Aile Planlaması Danışmanlığı. Nobel Tıp Kitapevi.
- 19] ACOG. (2023). Barrier Methods of Birth Control: Spermicide, Condom, Sponge, Diaphragm, and Cervical Cap. 8 20, 2023 tarihinde The American College of Obstetricians and Gynecologists: <https://www.acog.org/womens-health/faqs/barrier-methods-of-birth-control-spermicide-condom-sponge-diaphragm-and-cervical-cap> adresinden alındı
- 20] Kaşlı, F. (2014). Aile Planlaması. İstanbul: Yüksek Lisans
- 21] AÇSAP. (2010). Aile Planlaması Danışmanlığı İçin Resimli Rehber. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü:ile: ///C:/Users/PC/Downloads/_Ekutuphane_kitaplar_resimli%20rehber_2010.pdf adresinden alındı
- 22] Taşkın, L. (2014). Aile Planlaması
- 23] Kılıç, K. (2022). Aile Hekimliği Asistanlarının Aile planlaması Yöntemleri Hakkındaki Bilgi Düzeyi. İstanbul: Uzmanlık Tezi.
- 24] Balcıoğlu, H. (2010). Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Planlaması Merkezine 2009 Yılında Başvuran Hastaların Yaş,Eğitim Düzeyi ve Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Tercih Ettikleri Doğum Kontrol Yöntemi Dağılımı. İstanbul: Uzmanlı Tez
- 25] Çoşkun, A. M. (2012). Aile Planlaması ve İnfertilite. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları (s. 364-365). içinde İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- 26] Yıldırım, A. (2022). Aile Planlaması. N. Pekcan, & K. D. Beydağ (Dü) içinde, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları (s. 483-484). Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitapevleri.
- 27] Açıl, D. (2021). Aile Planlaması Danışmanlığı. A. Çal ve Z. Ölçer (Dü) içinde, Doğurganlığın Düzenlenmesi (s. 25). Ankara: Vize Basım Yayın.

Kaynaklar

- 1) T.C. Sağlık Bakanlığı (2022). Araştırma, Geliştirme Ve Sağlık Teknolojisi Değerlendirme Dairesi Başkanlığı Sezaryen Klinik Protokolü Ankara.
- 2) Çiçek, N., Mungan, T. (2007). Klinikte Obstetrik Ve Jinekoloji; Lohusalık Fizyolojisi Ve Bakımı, Güneş Tıp Kitabevleri, Ankara; 185- 195.
- 3) Leifer, G. (2005). Maternity Nursing; Postpartum Assessment And Nursing Care, 9 Th Ed, Elsevier Saunders, America; 191-211.
- 4) Eker, D. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Olceginin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktor Yapisi, Gecerlik Ve Guvenirligi. Türk Psikiyatri Dergisi, 12, 17-25.
- 5) O'hara, M. W., & Swain, A. M. (1996). Rates And Risk Of Postpartum Depression A Meta-Analysis. International Review Of Psychiatry, 8(1), 37-54.
- 6) Çetin, C., & Anuk, Ö. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Yalnızlık Ve Psikolojik Dayanıklılık: Bir Kamu Üniversitesi Öğrencileri Örnekleme. Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(5), 170-189.
- 7) Aydın A, Tedik Se, Üst-Taşgın Z, Buko G. Doğum Sonu Dönemde Annelerin Algıladıkları Sosyal Destek İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilim Derg. 2019;22(2):87-94.
- 8) Aksakal T., Bilgili N. Hemşirelik Hizmetlerinden Memnuniyetin Değerlendirilmesi; Jinekoloji Servisi Örneği. Erciyes Tıp Dergisi 2008;30 (4): 242-9.
- 9) Herbert P (1994). Support Of First-Time Mothers İn The Three Months After Birth. Nursing Times 15(24): 36-37.
- 10) Gülseren L (1999). Doğum Sonu Depresyon Bir Gözden Geçirme. Türk Psikiyatri Dergisi 10(1):58-67.
- 11) Panda, S., Das, A., Mallik, A., & Baruah, S. R. (2021). Normal Puerperium. İçinde Midwifery. Intechopen
- 12) Mortazavi, F., Mousavi, S. A., Chaman, R., & Khosravi, A. (2014). Maternal Quality Of Life During The Transition To Motherhood. Iranian Red Crescent Medical Journal, 16(5), E8443.
- 13) Buldukoğlu, K., & Terakye, G. (1990). Fiziksel Yönden Riskli Gebelerin Ruhsal Yönden Risk Durumlarının Belirlenmesi. Iı. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Kitabı. İzmir, 109.
- 14) Bobak I M, Jensen M D (1993) Maternity And Gynecologic Care, Fifth Edition, St. Louis, The Mosby-Year Book, S.672-767
- 15) Brodsky P L A (1998) Postpartum Home Follow-Up Project By Student Nurses Using Marker Model Standards, J Nursing Education, 37 (8): 373-375.

- 16) Fishbein E G, Burggraf E (1998) Early Postpartum Discharge: How Are Mothers Managing?, *Jognn*, 27 (2): 142-148.
- 17) Gorrie T M, Mckinney E S, Murray S S (1998) Foundations Of Maternal-Newborn Nursing, Second Edition, W. B. Saunders Company, Philadelphia, S.12-13, 458-459.
- 18) Egelioglu Çetişli, N., Işık, S., Kahveci, M., & Hacılar, A. (2020). Primipar Annelerde Doğum Şekline Göre Postpartum Fiziksel Semptom Şiddeti Ve Emzirme Davranışları. *Head*, 17(2), 98–103.
- 19) Song, J. E., Chae, H. J., & Kim, C. H. (2014). Changes İn Perceived Health Status, Physical Symptoms, And Sleep Satisfaction Of Postpartum Women Over Time. *Nursing And Health Sciences*, 16(3), 335–342.
- 20) Gutiérrez-Lobos, K., Scherer, M., Anderer, P. Et Al. The İnfluence Of Age On The Female/Male Ratio Of Treated İncidence Rates İn Depression. *Bmc Psychiatry* 2, 3 (2002).
- 21) Atasoy, N., Bayar, Ü., Sade, H., Konuk N, Atik L, Barut A, Tanrıverdi, A., Kaya, E., 2004. Doğum Sonrası Dönemde Depresif Belirti Düzeyini Etkileyen Klinik Ve Sosyodemografik Risk Etkenleri. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst*, 14, 252-257
- 22) Deveci, A., 2003. Postpartum Psikiyatrik Bozukluklar. Birinci Basamak İçin Psikiyatri (2)3, 42-46.
- 23) Dilbaz, N., Enez, A., 2007. Kadın Ve Depresyon: Doğum Sonrası Görülen Duygudurum Bozuklukları. *Türkiye Klinikleri J Int Med Sci*, 3(47), 32-40
- 24) Henshaw, C., Foreman, D., & Cox, J. (2004). Postnatal Blues: A Risk Factor For Postnatal Depression. *Journal Of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 25(3-4), 267-272.
- 25) Vural G, Akkuzu G. Normal Vajinal Yolla Doğum Yapan Primipar Annelerin Doğum Sonu 10.Günde Depresyon Yaygınlıklarının İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 1999;3:33-38.
- 26) Ersoy M. Loğusalık Döneminde Annenin Yaşadığı Duygusal Dalgalanmalar Ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum Ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul. 2000;11-20.
- 27) O'hara M, Segre Ls. Psychologic Disorders Of Pregnancy And The Postpartum Period. *Danforth Obstetric And Gynecology Tenth Edition*, 28. Section, 2009:504-505
- 28) American Psychiatric Association. Dsm. History Of The Manual. [İnternet]. [Erişim Tarihi:2013].Erişim Adresi: <https://Www.Psychiatry.Org/Psychiatrists/Practice/Dsm/Aboutdsm>.
- 29) Bloch M, Rotenberg N, Koren D, Klein E. Risk Factors For Early Postpartum Depressive Symptoms. *Gen Ho* 40) Robertson E, Gra-

- ce S, Wallington T, Stewart De. Antenatal Risk Factors For Postpartum Depression: A Synthesis Of Recent Literature. *Gen Hosp Psychiatry* 2004;26(2):289-95
Psychiatry 2006;28(1):3-8.
- 30) Robertson E, Grace S, Wallington T, Stewart De. Antenatal Risk Factors For Postpartum Depression: A Synthesis Of Recent Literature. *Gen Hosp Psychiatry* 2004;26(2):289-95
- 31) Gerekliloğlu, Ç., Poçan, A.G., Başhan, İ., 2007. Annelerin Doğum Sonrası Psikiyatrik Sorunları. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst* 17, 126-133
- 32) Beck, C.T., 2001. Predictors Of Postpartum Depression. *Nursing Research*, 50, 275-285.
- 33) Gotlib Ih, Whiffen Ve, Mount Jh, Milne K, Cordy N1. Prevalence Rates And Demographic Characteristics Associated With Depression İn Pregnancy And The Postpartum. *J Consult Clin Psychol* 1989;57(2):269-74.
- 34) Sit D, Rothschild Aj, Wisner Kl. A Review Of Postpartum Psychosis. *J Womens Health (Larchmt)*.2006;15:352-68.
- 35) Kendell Re, Chalmers Jc, Platz C. Epidemiology Of Puerperal Psychoses. *Br J Psychiatry*. 1987;150:662-73.
- 36) Sadock Bj, Sadock Va. Synopsis Of Psychiatry Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry, 7.Baskı, Baltimore:Lippincott Williams And Wilkins, 2003; 494-6.
- 37) Finlayson K, Crossland N, Bonet M, Downe S. What Matters To Women İn The Postnatal Period:A Meta-Synthesis Of Qualitative Studies. *Plos One*. 2020;15(4):E0231415.Doi:10.1371/Journal.Pone.0231415
- 38) Liu X, Plana-Ripoll O, Ingstrup Kg, Agerbo E, Skjærven R, Munk-Olsen T. Postpartum Psychiatric Disorders And Subsequent Live Birth: A Population-Based Cohort Study İn Denmark. *Hum Reprod*. 2020;35(4):958-967. Doi:10.1093/Humrep/Deaa016
- 39) Çoşkuner-Potur D. Annelik Rolü Yeteneği- Anne Olmak. İçinde: Ocakçı A,Alpar Şe, Ed. Hemşirelikte Kavram, Kuram Ve Model Örnekleri. İstanbul Tıp Kitapevi; 2013:67-83
- 40) Şanlı Y, Öncel S. Kadınların Doğum Sonrası Fonksiyonel Durumları Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Türk Jinekoloji Ve Obstet Dern Derg*. 2014;2:105-114. Doi:10.4274/Tjod.82574
- 41) Bakıcı A (1999). “Gebelikte Yaşanan Fiziksel Sorunların Saptanması Ve Bunları Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- 42) Woolhouse, H., Gartland, D., Perlen, S., Donath, S., & Brown, S. J. (2014). Physical Health After Childbirth And Maternal Depression İn The First 12 Months Post Partum: Results Of An Australian Nulliparous Pregnancy Cohort Study. *Midwifery*, 30(3), 378-384.

- 43) Yawn, B. P., Dietrich, A. J., Wollan, P., Bertram, S., Graham, D., Huff, J., ... & Trippd Practices. (2012). Trippd: A Practice-Based Network Effectiveness Study Of Postpartum Depression Screening And Management. *The Annals Of Family Medicine*, 10(4), 320-329.
- 44) Dennis Cl, Dowswell T. Doğum Sonrası Depresyonu Önlemek İçin Psiko-sosyal Ve Psikolojik Müdahaleler. *Cochrane Veritabanı Syst Rev*. 2013 Şub 28; (2) (2) Cd001134. Doi: 10.1002/14651858.Cd00114.Pub3. Pmid: 23450532.
- 45) Bilgin, N. Ç., & Dc, P. (2010). Doğum Sonu Dönem Kanıt Temelli Yaklaşımlar Ve Hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Ve Sanatı Dergisi*, 3(3), 80-87.
- 46)Seven B. Doğum Sonrası Hüzün Ve Doğum Sonrası Depresyon [Http://Www.Samiulus.Gov.Tr/Kadin_Sagligi_Pdf/Dogumsonrasi_Hüzün.Pdf](http://www.samiulus.gov.tr/kadin_sagligi_pdf/dogumsonrasi_huzun.pdf). Erişim Tarihi: 25.12.2015
- 47) Taşkın, L. Doğum Ve Kadın Sağlığı Hemşireliği 11. Baskı, Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık; 2017.P.36-40.
- 48) Yıldırım A, Hacılıhanoglu R, Karakurt P.The Relationship Between Postpartum Depression And Social Support And Affecting Factors. *J Hum* 2011;8:31-46.
- 49) Ladores S, Aroian, K. The Early Postpartum Experience Of Previously Infertile Mothers. *Jour Of Obst Gynec Neonat Nurs* 2015; 44:370-379
- 50) French Lr, Sharp Dj, Turner Km. Antenatal Needs Of Couples Following Fertility Treatment: A Qualitative Study In Primary Care.*Br J Gen Pract* 2015;65:570-577.
- 51) Chen Cj, Chen Yc, Sung Hc, Kuo Pc, Wang Ch. Perinatal Attachment In Naturally Pregnant And Infertility-Treated Pregnant Women In Taiwan. *J Adv Nurs*2011;67:2200-2208.
- 52) Seven M, Akyüz A. Postpartum Depresyongelişiminde Etkisi Az Bilinen Bir Faktör: İnfertilite. *Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi* 2013;10 (3): 7- 11.
- 53) Mcleish, J., & Redshaw, M. (2015). Peer Support During Pregnancy And Early Parenthood: A Qualitative Study Of Models And Perceptions. *Bmc Pregnancy And Childbirth*, 15, 1-14.
- 54) Brockington, I. (2004). Postpartum Psychiatric Disorders. *The Lancet*, 363(9405), 303-310.
- 55) Aldaz, B. E., Treharne, G. J., Knight, R. G., Conner, T. S., & Perez, D. (2017). Oncology Healthcare Professionals' Perspectives On The Psychosocial Support Needs Of Cancer Patients During Oncology Treatment. *Journal Of Health Psychology*, 22(10), 1332-1344.
- 56) Whitlatch, C. J., & Orsulic-Jeras, S. (2018). Meeting The Informational, Educational, And Psychosocial Support Needs Of Persons Living With

- Dementia And Their Family Caregivers. *The Gerontologist*, 58(Suppl_1), S58-S73.
- 57) Corines, M. J., Hamilton, J. G., Glogowski, E., Anrig, C. A., Goldberg, R., Niehaus, K., ... & Ahsraf, A. (2017). Educational And Psychosocial Support Needs İn Lynch Syndrome: Implementation And Assessment Of An Educational Workshop And Support Group. *Journal Of Genetic Counseling*, 26(2),232-243.
- 58) Kumar, N., Unnikrishnan, B., Rekha, T., Mithra, P., Kulkarni, V., Papan, M.K., Holla, R., Jain, A. (2012). Infant Feeding And Rearing Practices Adapted By Mothers İn Coastal South India. *International Journal Of Collaborative Research On Internal Medicine & Public Health*, 4(12),1988-1999.
- 59) Cox, J. L., Holden, J. M., & Sagovsky, R. (1987). Detection Of Postnatal Depression: Development Of The 10-İtem Edinburgh Postnatal Depression Scale. *The British Journal Of Psychiatry*, 150(6), 782-786.
- 60) Şen S. Anneanne-Anne-Bebek Bağlılığının İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum Ve Kadın Hatalıkları Hemşireliği. Yüksek Lisans Tezi. İzmir. 2009;55-126
- 61) Mac Arthur C, Winter Hk, Bick De, Knowles H. Effect Of Redesigned Community Postnatal Care On Womens' Health 4 Months After Birth: A Cluster Randomised Controlled Trial. *The Lancet* 2002; 359 (9304):378- 385.
- 62) Kahraman, A., Öztürk Altınayak, S., Eroğlu, V., & Alatlı, B. (2023). Reviewing The Development And Adaptation Steps Of The Scales Specifically Used For Pregnancy, Childbirth, And Postpartum İn Türkiye Between 2010 And 2020. *Journal Of Education And Research İn Nursing (Online)*, 20(2).
- 63) Çelik Sa, Türkoğlu N, Pasinlioğlu T. Annelerin Doğum Sonu Yaşam Kalitesinin Belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;17(3):151-157.

Kaynakça

1. Aşçı, Ö., & Beji, N. K. (2012). İNFERTİLİTE DANIŞMANLIĞI. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 20(2), 154-159.
2. Taşkın, L. (2000). *Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği*. Sistem Ofset. Sayfa: 559-578
3. Kırca, N., & Pasinlioğlu, T. (2013). İnfertilite tedavisinde karşılaşılan psikososyal sorunlar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(2), 162-178.
4. Salur, S. (2022). İnfertil çiftlerde evlilik uyumunun ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi.
5. Teskereci, G. (2010). İnfertilite tedavisi gören çiftlerde yaşam tarzının, yaşam kalitesine etkisi.
6. Thurston, L., Abbara, A., & Dhillo, W. S. (2019). Investigation and management of subfertility. *Journal of clinical pathology*, 72(9), 579-587.
7. Faramarzi M, Alipor A, Esmaelzadeh S, Kheirikhah F, Poladi K, Pash H. Treatment of depression and anxiety in infertile women: cognitive behavioral therapy versus fluoxetine. *J Affect Disord*. 2008 May;108(1-2):159-64. doi: 10.1016/j.jad.2007.09.002. Epub 2007 Oct 23. PMID: 17936366.
8. Yıldırım M. Klinik İnfertilite, 2. Baskı. Ankara, Eryılmaz Ofset, 2000.
9. T.C.S.B. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi. Ankara, T.C.S.B. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, 2000.
10. Johansson M, Adolffson A, Berg M, Francis J, Hogström L, Janson PO, Sogn J, Hellström AL. Gender perspective on quality of life, comparisons between groups 4-5.5 years after unsuccessful or successful IVF treatment. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2010 May;89(5):683-91. doi: 10.3109/00016341003657892. PMID: 20302532.
11. Taşkın L. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. 8. Basım. Ankara, Sistem Ofset Matbaacılık, 2007.
12. Orshan SA. Maternity, Newborn and Women's Health Nursing. Philadelphia, Lippincott Williams&Wilkins, 2008
13. Günalp S, Tuncer S. Kadın Hastalıkları ve Doğum Tanı ve Tedavi. Ankara Pelikan Yayınları, 2004.
14. Klemetti R, Raitanen J, Sihvo S, Saarni S, Koponen P. Infertility, mental disorders and well-being –a nationwide survey. *Acta Obstet Gynecol* 2010; 89:677-682.(4)
15. . Duvan C, Şatıroğlu H, Berker B, Çetinkaya E, Kahraman K. Yardımla üreme tekniklerinde implantasyon ve gebelik oranlarını etkileyen faktörler. *Türkiye Klinikleri Jinekoloj Obst* 2003; 13:466-475

16. Yanikkerem E, Kavlak O, Sevil Ü. İnfertil çiftlerin yaşadıkları sorunlar ve hemşirelik yaklaşımı. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2008; 11:112-121
17. Akın, Ö., & Şahin, E. (2020). YARDIMCI ÜREME TEKNİKLERİ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 3(1), 55-75.
18. Çetin C, Çetin MT. Düünden bugüne yardımcı üreme teknikleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 2014; 23(1): 148-155.
19. Kızılkaya Beji N. İnfertilite. Hotun Şahin N, Bilgiç D. (Ed.), *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. Genişletilmiş İkinci Baskı, İstanbul, Nobel Tıp Kitapevleri*; 2016. s. 141-145
20. . Arıcı A. Yardımcı üreme teknikleri. *Türkiye Aile Planlaması Vakfı Görünüm Dergisi*. 2012; 2-15.
21. Taşkın L. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. 16. Baskı, Ankara, Özyurt Matbaacılık; 2019. s. 569-575.
22. Boomsma CM, Heineman MJ, Cohlen BJ, Farquhar C. Semen preparation techniques for intrauterine insemination. *Cochrane Database Syst Rev*. 2007; (4):CD004507.
23. Akın, Ö., & Şahin, E. (2020). YARDIMCI ÜREME TEKNİKLERİ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 3(1), 55-75.
24. . Dikencik BK. Yardımcı üreme teknikleri. İn: Beji NK, ed. *İnfertilite Sorunu, Yardımcı Üreme Teknikleri ve Hemşirelik Yaklaşımı*. İstanbul, Emek Matbaacılık, 2001. s. 25-55.
25. Speroff L, Fritz MA. Klinik jinekolojik endokrinoloji ve infertilite. İn: Erk A, Günalp S, editors. 7. Baskı, İstanbul, Güneş Tıp Kitap Evleri; 2007.
26. Dancet EAF, VanEmpel IWH, Rober P, Nelen WLDM, Kremer JAM, D'Hooghe T.M. Patient-centred infertility care: a qualitative study to listen to the patient's voice. *Human Reproduction*. 2011; 26: 827–833.
27. Sazonova A., Källén K., ThurinKjellberg A., Wennerholm U.B., Bergh C. Neonatal and maternal outcomes comparing women undergoing two in vitro fertilization (IVF) singleton pregnancies and women undergoing one IVF twin pregnancy. *Fertil. Steril*. 2013; 99(3): 731–737.
28. Practice Committee of American Society for Reproductive Medicine; Practice Committee of Society for Assisted Reproductive Technology. Criteria for number of embryos to SAUHSD 2020;3(1):55-75 71 transfer: a committee opinion. *Fertility and Sterility*. 2013; 99: 44–6.
29. SB. Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkındaki Yönetmelik. Sağlık Bakanlığı (SB) Resmi Gazete; 2010.

30. Haydardedeoğlu B, Kılıçdağ EB. A novel approach using a minimal number of injections during the IVF/ICSI cycle: Luteal half-dose depot GnRH agonist following corifollitropin alfa versus the corifollitropin alfa with a GnRH-antagonist cycle. *Journal of the Turkish German Gynecological Association*. 2016;17(3):155–158.
31. Siristatidis C, Sergentanis TN, Kanavidis P, Trivella M, Sotiraki M, Mavromatis I, ... Petridou ET. Controlled ovarian hyperstimulation for IVF: impact on ovarian, endometrial and cervical cancer—a systematic review and meta-analysis. *Human reproduction update*. 2013; 19(2): 105-123.
32. Howie R, Kay V. Controlled ovarian stimulation for in-vitro fertilization. *British Journal of Hospital Medicine*. 2018; 79(4): 194–199
33. D'Angelo A, Panayotidis C, Amso N, Marci R, Matorras R, Onofriescu M, Turp A.B, Vandekerckhove F, Veleva Z, Vermeulen N, Vlasisavljevic V, Recommendations for good practice in ultrasound: oocyte pick up†. *Human Reproduction Open*. 2019; (4): hoz025.
34. Weiss A, Neril R, Geslevich J, Lavee M, Beck-Fruchter R, Golan J, Shalev E. Lag time from ovulation trigger to oocyte aspiration and oocyte maturity in assisted reproductive technology cycles: a retrospective study. *Fertility and Sterility*. 2014; 102: 419–423
35. Ubaldi F, Vaiarelli A, D'Anna R, Rienzi L. Management of poor responders in IVF: is there anything new? *Biomed Research International*. 2014; 2014:352098.
36. Doan HT, Quan LH, Nguyen TT. The effectiveness of transdermal testosterone gel 1% (androgel) for poor responders undergoing in vitro fertilization. *Gynecol Endocrinol*. 2017; 33(12): 977-9.
37. Bahçe M. Preimplantasyon Genetik Tanı Uygulamalarında Güncel SA-UHSD 2020;3(1):55-75 72 Yaklaşımlar. *Türkiye Klinikleri Tıbbi Genetik*. 2018; 3(1): 91-6.
38. Chen HE, Chen SU, Ma GC, Hsieh ST, Tsai HD, Yang YS. Chen M. Preimplantation genetic diagnosis and screening: Current status and future challenges. *Journal of the Formosan Medical Association*. 2018; 117 (2), 94-100.
39. Simpson JL, Kuliev A, Rechitsky S. Improving assisted reproductive technology pregnancy rates: excluding aneuploid and interrogating euploid embryos. *Fertility and Sterility*. 2015; 104(3): 557-558. DOI: 10.1016/j.fertnstert.2015.06.017.
40. Schmutzler AG, Strowitzki T. “Global state of preimplantation genetic diagnosis. Frequency of application and indications.” *Gynakologische Endokrinologie*. 2014; 3(1): 571-576.
41. Maheshwari A, Bhattacharya S, Bowler U, Brison D, Child T, Cole C., Troup S. Study protocol: E-freezefreezing of embryos in assisted concep-

- tion: a randomised controlled trial evaluating the clinical and cost effectiveness of a policy of freezing embryos followed by thawed frozen embryo transfer compared with a policy of fresh embryo transfer, in women undergoing in vitro fertilisation. *Reproductive Health*. 2019; 16(1): 2-11.
42. Berntsen S, Pinborg A. Large for gestational age and macrosomia in singletons born after frozen/thawed embryo transfer (FET) in assisted reproductive technology (ART). *Birth Defects Research*. 2018; 110(8): 630– 643.
 43. Coates A, Kung A., Mounts E, Hesla J, Bankowski B, Barbieri E, Munné S. Optimal euploid embryo transfer strategy, fresh versus frozen, after pre-implantation genetic screening with next generation sequencing: a randomized controlled trial. *Fertility and sterility*. 2017; 107(3): 723-730.
 44. Westlander G. Utility of micro-TESE in the most severe cases of nonobstructive azoospermia. *Upsala SAUHSD 2020;3(1):55-75 73 Journal of Medical Sciences*. 2020; 1– 5.
 45. Rosenwaks Z, Pereira N. The pioneering of intracytoplasmic sperm injection: historical perspectives. *Reproduction*. 2017; 154(6): F71–F77.
 46. Palermo GD, O'Neill CL, Chow S, Cheung S, Parrella A, Pereira N, Rosenwaks Z. Intracytoplasmic sperm injection: state of the art in humans. *Reproduction*. 2017; 154(6): F93– F110.
 47. Aykan S, Gönültaş S, Yılmaz M, Dinçer MM. Gecikmiş orgazm ve anorgazmi. *Androloji Bülteni*. 2017; 19(4): 131-137.
 48. Lotti F, Maggi M. Ultrasound of the male genital tract in relation to male reproductive health. *Human Reproduction Update*. 2014; 21(1): 56– 83.
 49. Turek PJ. Non-Microsurgical Testis Sperm Extraction. *Encyclopedia of Reproduction*, 2018; 385–391.
 50. Hibi H, Sumitomo M, Fukunaga N, Sonohara M, Asada Y. Superior clinical pregnancy rates after microsurgical epididymal sperm aspiration. *Reproductive Medicine and Biology*, 2018; 17: 59–63.
 51. Esteves S, Miyaoka R, Orosz J, Agarwal A. An update on sperm retrieval techniques for azoospermic males. *Clinics*. 2013; 68(S1): 99–110.
 52. Pelit ES, Çiftçi H. Non-obstrüktif azospermik hastalarda mikrocerrahi testiküler sperm ekstraksiyonu ilk sonuçlarımız: *Journal of Harran University Medical Faculty*. 2019; 16(1): 134-138.

Kaynakça

1. Cantwell, R. and J. Cox, *Psychiatric disorders in pregnancy and the puerperium*. Current Obstetrics & Gynaecology, 2006. **16**(1): p. 14-20.
2. Çiçek, N., M. Mungan, and S. Özden, *Lobusalık fizyolojisi ve bakımı. Klinikte obstetrik ve jinekoloji*. 2007, Ankara: Nobel Kitabevi.
3. Rehberi, D.Ö.B.Y., *TC Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü*. Ankara-2009. ss, 2000. **9**: p. 41.
4. TAŞKIN, L., *Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği*. 2019: Akademisyen Kitabevi.
5. Organization, W.H., *Global technical strategy for malaria 2016-2030*. 2015: World Health Organization.
6. Can, H.Ö., *Doğum sonrası bakım rehberlerinin kanıt temelli çalışmalarla gözden geçirilmesi*. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2015. **5**(2): p. 40-47.
7. Sağlığı, H. and G. Müdürlüğü, *DOĞUM SONU BAKIM YÖNETİM REHBERİ*. 2010.
8. Çevik, A. and B. Avcişay, *Ebe Liderliğinde Postpartum Bakım*. Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2018. **5**(1): p. 37-45.
9. Sevil, Ü. and G. Ertem, *Gebeliği Etkileyen Sağlık Durumları*. Perinatoloji ve Bakım, 2016: p. 265-266.
10. Yavuz, M.Y. and Ç. Bilge, *Annelik hüznünden postpartum depresyon ve psikoz*. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2022. **5**(1): p. 1-10.
11. Yüksekol, Ö.D., S.Ç. Arguvanlı, and M. Başer, *Annelik hüznü ve hemşirelik*. ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2014. **2**(1): p. 56-61.
12. Anokye, R., et al., *Prevalence of postpartum depression and interventions utilized for its management*. Annals of general psychiatry, 2018. **17**: p. 1-8.
13. Duran, E. and Ü. Sevil, *Prenatal ve postnatal dönemde kültürel yaklaşım*. İn: Kültürlerarası Hemşirelik, Seviğ Ü, Tanrıverdi G, 2012. **1**: p. 325-358.
14. Yıldız, D., *Doğum sonrası dönemde annelerin bebek bakımı konusunda danışmanlık gereksinimleri ve yaklaşımlar*. Gülhane Tıp Dergisi, 2008. **50**(4): p. 294-298.
15. Onbaşı, Ş., *Doğum öncesinde anne adaylarına verilen anne sütü ve emzirme eğitiminin emzirme oranına ve süresine etkisi*. 2009.
16. Şenyazar, G., *Annelerin ek gıdalar hakkında yaklaşımları ve tutumları*.
17. Meek, J.Y., L. Noble, and S.o. Breastfeeding, *Policy statement: breastfeeding and the use of human milk*. Pediatrics, 2022. **150**(1): p. e2022057988.
18. YUVACI, H.U. and A.S. CEVRİOĞLU, *Emzirme ve aile planlaması*. Türkiye Klinikleri Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği-Özel Konular, 2017. **3**(2): p. 104-111.

19. CETİŞLİ, N.E., et al., *Kadınların postpartum kontraseptif tercihleri ve tutumları*. JAREN, 2020. 6: p. 67-72.
20. Eryılmaz, N., *Doğum sonu dönemdeki kadınların aile planlaması konusundaki tutumları ve ilişkili faktörler*. 2014.

Kaynakça

1. American Diabetes Association (2015). Management of diabetes in pregnancy. Sec. 12. In Standards of Medical Care in Diabetes. Diabetes Care, 38 (Suppl. 1):S77-S79
2. Barbour LA. (2003). New concepts in insulin resistance of pregnancy and gestational diabetes: long-term implications for mother and offspring. J Obstet Gynaecol, 23:545.
3. Avcı Dursun, E. M., & Kızıltaş, G. (2019). Gestasyonel Diyabet ve Risk Faktörleri. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 132-146.
4. Bunt JC, Tataranni PA, Salbe AD. (2005). Intrauterine exposure to diabetes is a determinant of hemoglobin A(1)c and systolic blood pressure in pima Indian children. J Clin Endocrinol Metab. 90:3225-9.
5. American Diabetes Association, Standards of medical care (2016). Glycemic targets, Diabetes Care, 39 (Suppl. 1) S39 S46.
6. Metzger BE, Lowe LP, Dyer AR, Trimble ER, Chaovarindr U, Coustan DR. HAPO Study Cooperative Research Group, Hyperglycemia and adverse pregnancy outcomes. N Engl J Med 2008; 358:1991-2002
7. ADA Clinical Practice Recommendations. Standards of medical care. Diabetes Care 2016;32(Suppl.1):13-61.
8. Vandorsten JP, Dodson WC, Espeland MA, et al. NIH consensus development conference: diagnosing gestational diabetes mellitus. NIH Consensus State Sci Statements 2013;29:1-31.
9. ADA Clinical Practice Recommendations. Standards of medical care. Diabetes Care 2011;34 :11-61.
10. Çelik, Ö. (2019). Gestasyonel diyabet tanı ve tedavisi. *Klinik Tıp Bilimleri*, 7(3), 24-27.
11. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği, Diabetes Mellitus ve Komplikasyonlarının Tanı, Tedavi ve İzlem Kılavuzu 7. baskı, Bayt Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti. 2015; p15-25.7.
12. Dursun, E. M. A., & Kızıltan, G. (2019). Gestasyonel Diyabet ve Risk Faktörleri. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 132-146.
13. Karakaş Çelik, S., & Yamak, A. S. (2017). Gestasyonel Diyabette Genetik ve Epigenetik Değişimler. Bülent Ecevit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü, Zonguldak.
14. Bajaj K, Gross SJ. The genetics of diabetic pregnancy. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2015;29(1):102-109.
15. Langer O. (2006) The Diabetes in Pregnancy Dilemma: Leading Change with Proven Solutions. University Press of America.

16. Hatfield L, Schwoebel A, Lynyak C. (2011) Caring for the infant of a diabetic mother. *MCN Am J Matern Child Nurs.* 36:10–6.
17. Wei J, Gao J, Cheng J. (2014) Gestational diabetes mellitus and impaired glucose tolerance pregnant women. *Pak J Med Sci*, 30:1203–8.
18. Kim C, Newton KM, Knopp RH. (2000) Gestational diabetes and the incidence of type 2 diabetes: a systematic review. *Diabetes Care*, 25:1862–8.
19. HAPO Study Cooperative Research Group (2008). Hyperglycemia and adverse pregnancy outcomes. *N Eng J Med*, 35:1991e2002.
20. Landon MB, Spong CY, Thom E, et al. (2009) A multicenter, randomized trial of treatment for mild gestational diabetes. *N Engl J Med*, 361:1339e48.
21. American College of Obstetricians and Gynecologists' Committee on Practice Bulletins—Obstetrics. ACOG Practice Bulletin No. 201, Pregestational Diabetes Mellitus. *Obstet Gynecol.* 2018,, 132(6):e228-e248.
22. Diabetes in pregnancy: management from preconception to the postnatal period. London: National Institute for Health and Care Excellence (NICE), 2020 Dec 16. (NICE Guideline, No. 3.)
23. Yu L, Zeng XL, Cheng ML, Yang GZ, Wang B, Xiao ZW, et al. Quantitative assessment of the effect of pre-gestational diabetes and risk of adverse maternal, perinatal and neonatal outcomes. *Oncotarget.* 2017 ,8(37):61048- 61056.
24. Arıca, G., Buldum, D., Şahinoğlu, Z., & Taner, M. Z. (2024). Pregestastonal Diyabet. Düzenleme tarihi: 3 Eylül 2024.
25. Crowther CA, Hiller JE, Moss JR, McPhee AJ, Jeffries WS, Robinson JS, et al. Australian Carbohydrate Intolerance Study in Pregnancy Women (ACHOIS) Trial Group. Effect of treatment of gestational diabetes mellitus on pregnancy outcomes. *N Engl J Med* 2005; 352:2477-86.
- Landon MB, Spong CY, Thom E, Carpenter MW, Ramin SM, Casey B, et al. A multicenter, randomized trial of treatment for mild gestational diabetes. *N Engl J Med* 2009; 361:1339-48.
26. Hartling L, Dryden DM, Guthrie A, Muise M, Vandermeer B, Donovan L, et al. Benefits and harms of treating gestational diabetes mellitus: a systematic review and meta-analysis for the U.S. Preventive Services Task Force and the National Institutes of Health Office of Medical Applications of Research. *Ann Intern Med.* 2013; 159:123-9.
27. American Diabetes Association. Diagnosis and classification of diabetes mellitus. *Diabetes Care* 2014; 37(Suppl 1):S81-90.
28. Öztürk, F. Y., & Altuntaş, Y. (2015). Gestasyonel Diabetes Mellitus.
29. American Diabetes Association, Bantle JP, Wylie-Rosett J, Albright AL, Apovian CM, Clark NG, et al. Nutrition recommendations and interventions for diabetes: a position statement of the American Diabetes Association. *Dia-*

- betesCare 2008;31(Suppl 1):S61-78.**30.** Franz MJ, Bantle JP, Beebe CA, Brunzell JD, Chiasson JL, Gang A, et al. Nutrition principles and recommendations in diabetes. *DiabetesCare* 2004; 27(Suppl 1):S36-46.
- 31.** Ashwal E, Hod M. Gestational diabetes mellitus: Where are we now? *Clinica Chimica Acta* 2015; <http://dx.doi.org/10.1016/j.cca.2015.01.021>
- 32.** Schneider SH, Ruderman NB. Exercise and NIDDM. *DiabetesCare* 1993;16:54.
- 33.** Colberg SR, Sigal RJ, Fernhall B, Regensteiner JG, Blissmer BJ, Rubin RR, et al. Exercise and type 2 diabetes: the American College of Sports Medicine and the American Diabetes Association: joint position statement. *DiabetesCare* 2010;33:e147-67.
- 34.** Kjos SL, Schaefer-Graf UM. Modified therapy for gestational diabetes using high-risk and low-risk fetal abdominal circumference growth to select strict versus relaxed maternal glycemic targets. *DiabetesCare* 2007;30(Suppl 2):S200-5.
- 35.** Mathiesen ER, Hod M, Ivanisevic M, Duran Garcia S, Brønsted L, Jovanovic L, et al. Maternal efficacy and safety outcomes: a randomized, controlled trial comparing insulin detemir with NPH insulin in 310 pregnant women with type 1 diabetes. *DiabetesCare* 2012;35:2012-7.
- 36.** Price N, Barlett C, Gillmer M. Use of insulin glargine during pregnancy: a case-control pilot study. *BJOG* 2007;114:453-7.
- 37.** American Diabetes Association. Diagnosis and classification of diabetes mellitus. *DiabetesCare* 2014; 37(Suppl 1):S81-90.
- 38.** Blumer I, Hadar E, Hadden DR, Jovanović L, Mestman JH, Murad MH, et al. Diabetes and pregnancy: an Endocrine Society Clinical Practice Guideline. *JCEM* 2013;98:4227-49.
- 39.** Nachum Z, Ben-Shlomo I, Weiner E, Shalev E. Twice daily versus four times daily insulin dose regimens for diabetes in pregnancy: randomised controlled trial. *BMJ* 1999;319:1223-7.
- 40.** Ashwal E, Hod M. Gestational diabetes mellitus: Where are we now? *Clinica Chimica Acta* 2015; <http://dx.doi.org/10.1016/j.cca.2015.01.021>
- 41.** Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği, Diyabetes mellitus ve komplikasyonlarının Tanı, Tedavi ve İzlem kılavuzu-2013:27
- 42.** Pollex EK, Feig DS, Koren G. Oral hypoglycemic therapy: understanding the mechanisms of transplacental transfer. *J Matern Fetal Neonatal Med* 2010;23:224-8.
- 43.** Berggren EK, Boggess KA. Oral agents for the management of gestational diabetes. *Clin Obstet Gynecol* 2013;56:827-36.
- 44.** Ryu RJ, Hays KE, Hebert ME. Gestational diabetes mellitus management with oral hypoglycemic agents. *Semin Perinatol* 2014;38:508-15.

45. Conway DL, Gonzales O, Skiver D. Use of glyburide for the treatment of gestational diabetes: the San Antonio experience. *J Matern Fetal Neonatal Med.* 2004;15:51-5.
46. Rosenn BM. The glyburide report card. *J Matern Fetal Neonatal Med* 2010;23:219-23.
47. Zeng YC, Li MJ, Chen Y, Jiang L, Wang SM, Mo XL, et al. The use of glyburide in the management of gestational diabetes mellitus: a meta-analysis. *Adv Med Sci* 2014;59:95-101.
48. Gui J, Liu Q, Feng L. Metformin vs insulin in the management of gestational diabetes: a meta-analysis. *PLoS One* 2013;8:e64585.
49. Hellmuth E, Damm P, Molsted-Pedersen L. Oral hypoglycemic agents in 118 diabetic pregnancies. *Diabet Med* 2000;17:507-11.

Kaynaklar

- Akın, L., Özeydin, N., & Aslan, D. (2006). Türkiye’de Evli Erkeklerin Aile Planlaması Yöntemlerini Kullanmalarını Etkileyen Faktörler. *Gülhane Tıp Dergisi*, 48(2), 63-69.
- Altay, B., & Gönener, D. (2009). Evli Erkeklerin Aile Planlaması Yöntemlerini Bilme ve Kullanma Durumları ve Etkileyen Faktörler. *Fırat Tıp Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Amory, J. K. (2020). Development of novel male contraceptives. *Clinical and Translational Science*, 13(2), 228-237.
- Asa, S. S., Titilayo, A., & Kupoluyi, J. A. (2018). Assessment of contraceptive use by marriage type among sexually active men in Nigeria. *International quarterly of community health education*, 38(3), 181-194.
- Avcı, N., Kaydırak, M.M., Satılmış, İ.S. (2021). Özellikli Gruplarda ve Kronik Sağlık Sorunu Olan Bireylerde Kontrasepsiyon. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 173-186.
- Aydın, R., Kabukçuoğlu, K., Körükçü, Ö. (2016). I. Uluslararası ve II. Ulusal Kadın Hastalıkları ve Ana Çocuk Sağlığı Kongresi: 7-8 Ekim 2016 – İzmir P(74),ss.287-289. İzmir, Türkiye.
- Başer, D. A., Aksoy, H., Fidancı, İ., Dağcıoğlu, K., Cankurtaran, M., Arslan, T. K., & Yağlı, Z. N. (2020). Genç Erişkin Erkeklerin Kontrasepsiyon Yöntemleri Kullanım Durumları ve Etki Eden Faktörlerin Değerlendirilmesi. *The Journal of Turkish Family Physician*, 11(4), 159-170.
- Butame, S. A. (2019). The prevalence of modern contraceptive use and its associated socio-economic factors in Ghana: evidence from a demographic and health survey of Ghanaian men. *Public health*, 168, 128-136.
- Chaki, S. P., Das, H. C. ve Misro, M. M., 2003, A short-term evaluation of semen and accessory sex gland function in phase III trial subjects receiving intravasal contraceptive RISUG, *Contraception*, 67 (1), 73–78.
- Cocomazzi, L. (2021). Masculine and Feminine Norms that Affect Perceptions of Male Contraceptives. In *BSU Honors Program Theses and Projects*. Item 460. Available at: https://vc.bridgew.edu/honors_proj/460.
- Dake-Kumah, I. (2019). *Contraceptive Use and Associated Factors among Men in Awutu Senya East Municipality*, Doctoral dissertation, University of Ghana.
- Dougherty, A., Kayongo, A., Deans, S., Mundaka, J., Nassali, E., Sewanyana, J., & Kalyesubula, R. (2018). Knowledge and use of family planning among men in rural Uganda. *BMC Public Health*, 18(1), 1-5.
- Eremutha, F., & Gabriel, V. C. (2018). Reversible male contraceptives preferences in Nigeria survey. *Universal Journal of Medical Science*, 6(3), 15-21.

- Grandahl, M., Bodin, M., & Stern, J. (2019). In everybody's interest but no one's assigned responsibility: midwives' thoughts and experiences of preventive work for men's sexual and reproductive health and rights within primary care. *BMC public health*, 19(1), 1-8.
- Güllü, A., & Duran, E. T. (2020). Erkeklerin Kendilerine Yönelik Yeni Geliştirilen Kontraseptif Yöntemler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 6(2), 71-86.
- Günay, T., Kılıç, B., Kartal, M., & Şahin, A. (2007). Erkeklerin Aile Planlamasına Katılımını Artırmak İçin Bir Adım: Erklere Yönelik Aile Planlaması Eğitimi. *Journal of Clinical Obstetrics & Gynecology*, 17(4), 283-291.
- Hernandez, J. H., Babazadeh, S., Anglewicz, P. A., & Akilimali, P. Z. (2022). As long as (I think) my husband agrees...: role of perceived partner approval in contraceptive use among couples living in military camps in Kinshasa, DRC. *Reproductive health*, 19(1), 1-11.
- James-Hawkins, L., Dalessandro, C., & Sennott, C. (2019). Conflicting contraceptive norms for men: equal responsibility versus women's bodily autonomy. *Culture, Health & Sexuality*, 21(3), 263-277.
- Kaya M., & Özgülner, N. (2020). İstanbul'da Bir Aile Hekimine Kayıtlı Erkeklerin Gebelikten Korunma Durumu ve Gereksinimlerinin Araştırılması. *Turkish Journal of Public Health*, 18(1), 39-53.
- Kesgin, M.T., Tanyer, D.K., Demir, G. (2019). A determinant for family planning attitudes and practices of men: Marriage features. *Journal of Public Health*, 27(4), 443-451.
- Kesim, S.İ., Aker, M. N., & Uslu, E. (2017). Erkeklerle Yönelik Modern Kontraseptif Yöntemlerin Çiftlerin Cinsel Doyumu Üzerine Etkisi: Sistemik Derleme. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 23-36.
- Kodaz, N.D., Altuntuğ, K., Emel, E. (2018). Aile Planlaması Yöntemlerinde Güncel Gelişmeler. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 4(1):109-130.
- Koffi, T. B., Weidert, K., Bitasse, E. O., Mensah, M. A. E., Emina, J., Mensah, S., Bongiovanni, A. & Prata, N. (2018). Engaging men in family planning: Perspectives from married men in Lomé, Togo. *Global Health: Science and Practice*, 6(2), 317-329.
- Kriel, Y., Milford, C., Cordero, J., Suleman, F., Beksinska, M., Steyn, P., & Smit, J. A. (2019). Male partner influence on family planning and contraceptive use: perspectives from community members and healthcare providers in KwaZulu-Natal, South Africa. *Reproductive health*, 16(1), 1-15.
- Manortey, S. (2020). Determinants of male involvement in family planning services: a case study in the Tema Metropolis, Ghana. *Open Access Library Journal*, 7(01), 1.

- Manortey, S., & Missah, K. (2020). Determinants of male involvement in family planning services: a case study in the Tema Metropolis, Ghana. *Open Access Library Journal*, 7(01), 1.
- Mosha, I., Ruben, R., & Kakoko, D. (2013). Family planning decisions, perceptions and gender dynamics among couples in Mwanza, Tanzania: a qualitative study. *BMC public health*, 13(1), 1-13.
- Nya-Ngatchou, J. J., & Amory, J. K. (2013). New approaches to male non-hormonal contraception. *Contraception*, 87(3), 296-299.
- Peterson, L.M., Campbell, M.A., Laky, Z.E. (2019). The next frontier for men's contraceptive choice: college men's willingness to pursue male hormonal contraception. *Psychology of Men & Masculinity*, 20(2), 226-37.
- Porche, D. J. (2012). Men: the missing client in family planning. *American journal of men's health*, 6(6), 441-441.
- Reynolds-Wright, J. J., Cameron, N. J., & Anderson, R. A. (2021). Will men use novel male contraceptive methods and will women trust them? A systematic review. *The Journal of Sex Research*, 58(7), 838-849.
- Sedgh, G., & Hussain, R. (2014). Reasons for contraceptive nonuse among women having unmet need for contraception in developing countries. *Studies in family planning*, 45(2), 151-169.
- Shakya, H. B., Dasgupta, A., Ghule, M., Battala, M., Saggurti, N., Donta, B., Nair, S., Silverman J. & Raj, A. (2018). Spousal discordance on reports of contraceptive communication, contraceptive use, and ideal family size in rural India: a cross-sectional study. *BMC women's health*, 18(1), 1-14.
- Shaweno, T., & Kura, Z. (2020). Determinants of modern contraceptive use among sexually active men in Ethiopia; using EDHS 2016 national survey. *Contraception and reproductive medicine*, 5(1), 1-10.
- Shih, G., Turok, D. K., & Parker, W. J. (2011). Vasectomy: the other (better) form of sterilization. *Contraception*, 83(4), 310-315.
- Tanrıverdi, F. Ş., & Demirezen, E. (2021). Üreme Sağlığında Erkek Kontrasepsiyonu Boyutu. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 115-122.
- Thirumalai, A., & Page, S. T. (2022). Androgens in male contraception. *Best Practice & Research Clinical Endocrinology & Metabolism*, 101627.
- Thummalachetty, N., Mathur, S., Mullinax, M., DeCosta, K., Nakyanjo, N., Lutalo, T., Brahmbhatt, H. & Santelli, J. S. (2017). Contraceptive knowledge, perceptions, and concerns among men in Uganda. *BMC Public Health*, 17(1), 1-9.
- Tilahun, T., Coene, G., Luchters, S., Kassahun, W., Leye, E., Temmerman, M., & Degomme, O. (2013). Family planning knowledge, attitude and practice among married couples in Jimma Zone, Ethiopia. *PloS one*, 8(4), e61335.

- Tokur-Kesgin, M., Kocoglu-Tanyer, D., & Demir, G. (2019). A determinant for family planning attitudes and practices of men: Marriage features. *Journal of Public Health*, 27(4), 443-451.
- Ugboaja, J. O., Blanche, C. O., Oranu, E. O., & Igwegbe, A. O. (2018). Predictors of poor perception of women's use of contraceptives among Nigerian men: A national survey. *The Nigerian Journal of General Practice*, 16(2), 53.
- Wambui, T., Ek, A. C., & Alehagen, S. (2009). Perceptions of family planning among low-income men in Western Kenya. *International nursing review*, 56(3), 340-345.

Kaynakça

1. Soğum D, Dikeç G. Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Kanguru Bakımının Annelerin Stres Düzeyine Etkisi. Sağlık ve Toplum. 2020;30(2):114-22.
2. Ludington-Hoe SM. Skin-to-Skin Contact: A Comforting Place With Comfort Food. MCN Am J Matern Child Nurs. Aralık 2015;40(6):359-66; quiz E23-24.
3. Phillips R. The Sacred Hour: Uninterrupted Skin-to-Skin Contact Immediately After Birth. Newborn and Infant Nursing Reviews. 01 Haziran 2013;13:67-72.
4. Charpak N, Ruiz JG, Zupan J, Cattaneo A, Figueroa Z, Tessier R, vd. Kangaroo Mother Care: 25 years after. Acta Paediatr. Mayıs 2005;94(5):514-22.
5. Çetinkaya E, Ertem G. Ten Tene Temasin Anne-Preterm Bebek Üzerine Etkileri: Sistematik İnceleme* The Effects of Skin-to-Skin Contact on Maternal-Preterm Infants: A Systematic Review. 2017;14(2):167-75.
6. Venancio SI, de Almeida H. [Kangaroo-Mother Care: scientific evidence and impact on breastfeeding]. J Pediatr (Rio J). Kasım 2004;80(5 Suppl):S173-180.
7. World Health Organization. Maternal and Newborn Health/Safe Motherhood. Thermal protection of the newborn : a practical guide [Internet]. World Health Organization; 1997 [a.yer 20 Ekim 2022]. Report No.: WHO/RHT/MSM/97.2. Erişim adresi: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/63986>
8. Konukbay D, Arslan F. YENİDOĞAN YOĞUNBAKIM ÜNİTESİNDE YATAN YENİDOĞAN AİLELERİNİN YAŞADIKLARI GÜÇLÜKLERİN BELİRLENMESİ. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 23 Haziran 2011;14(2):16-22.
9. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Ten-Tene Temasin Önemi ve Kanguru Bakımı [İnternet]. 2024. Erişim adresi: <https://dosyahastane.saglik.gov.tr/Eklenti/264773/0/7derstenseltetaskangurubakimipdf.pdf>
10. Moore ER, Anderson GC, Bergman N, Dowswell T. Early skin-to-skin contact for mothers and their healthy newborn infants. Cochrane Database Syst Rev. 16 Mayıs 2012;(5):CD003519.
11. Moore ER, Anderson GC, Bergman N, Dowswell T. Early skin-to-skin contact for mothers and their healthy newborn infants. Cochrane Database of Systematic Reviews [Internet]. 2012 [a.yer 23 Ekim 2022];(5). Erişim adresi: <https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD003519.pub3/full>

12. Nyqvist KH, Expert Group of the International Network on Kangaroo Mother Care, Anderson GC, Bergman N, Cattaneo A, Charpak N, vd. State of the art and recommendations. Kangaroo mother care: application in a high-tech environment. *Acta Paediatr.* Haziran 2010;99(6):812-9.
13. WHO, Research WHORH and, Organization WH. Kangaroo Mother Care: A Practical Guide. World Health Organization; 2003. 55 s.
14. Davanzo R, Brovedani P, Travan L, Kennedy J, Crocetta A, Sanesi C, vd. Intermittent kangaroo mother care: a NICU protocol. *J Hum Lact.* Ağustos 2013;29(3):332-8.
15. Yerli[kaya A, Çalın Sİ. Erken Ten Tene Temasın Anne ve Yenidoğan Sağlığına Etkisi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences.* 14 Mart 2021;24(1):117-30.
16. Sharma A. Efficacy of early skin-to-skin contact on the rate of exclusive breastfeeding in term neonates: a randomized controlled trial. *Afr Health Sci.* Eylül 2016;16(3):790-7.
17. Crenshaw JT, Adams ED, Gilder RE, Nolte HG. Measuring health professionals' beliefs about skin-to-skin care during a cesarean. *Matern Child Nutr.* Ekim 2021;17(4):e13219.
18. Bozkurt G, Düzkaya DS, editörler. *Yenidoğan Protokolleri.* 1. bs. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015. 153 s.
19. Heidarzadeh M, Hosseini MB, Ershadmanesh M, Gholamitabar Tabari M, Khazae S. The Effect of Kangaroo Mother Care (KMC) on Breast Feeding at the Time of NICU Discharge. *Iran Red Crescent Med J.* Nisan 2013;15(4):302-6.

Kaynakça

1. Çalık KY, Çetin FC, editörler. Ebeler ve Ebelik Öğrencileri için Normal Doğum ve Sonrası Dönem. 1. bs. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevleri; 2018. 515 s.
2. Unicef. UNICEF DATA. 2024 [a.yer 07 Aralık 2024]. Newborn care. Erişim adresi: <https://data.unicef.org/topic/maternal-health/newborn-care/>
3. Sağlık Bakanlığı. Bebek, Çocuk, Ergen İzlem Protokolleri Rehberi [İnternet]. 2018. Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Rehberler/Bebek_Cocuk_Ergen_Izlem_Protokolleri_2018.pdf
4. Şahin E, Yazıcı S, editörler. Ebeveynliğe Hazırlık- Ebeler ve Hemşireler için. 1. bs. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2022. 402 s.
5. Yıldırım NÜ, Cömert TK, editörler. Sağlıkta Anne ve Çocuk. 1. bs. Ankara: Hipokrat Yayınevi; 2021. 462 s.
6. Özkan HA, Bilgin Z. Kanıta Dayalı Gebelik ve Doğum Yönetimi. 1. bs. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri; 2019. 406 s.
7. Raising Children Network [İnternet]. 2023. Hygiene and daily care for babies. Erişim adresi: <https://raisingchildren.net.au/babies/parenting-in-pictures/hygiene-daily-care>
8. Conk Z, Başbakkal Z, Yılmaz HB, Bolışık B, editörler. Pediatri Hemşireliği. 2. bs. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2018. 1011 s.
9. Genç RE, Özkan H, editörler. Ebeler için Yenidoğan Sağlığı ve Hastalıkları. 1. bs. Elazığ: Anadolu Nobel Tıp Kitabevleri; 2016. 679 s.
10. Raising Children Network [İnternet]. 2023. Bathing a newborn: in pictures. Erişim adresi: <https://raisingchildren.net.au/babies/parenting-in-pictures/bathing-a-newborn-pictures>
11. Giles A, Prusinski R, Wallace L. Maternal-Newborn Nursing. 1. bs. Rice University: OpenStax; 2024. 1227 s.
12. Raising Children Network [İnternet]. 2024. Reducing SUDI and SIDS risk: in pictures. Erişim adresi: <https://raisingchildren.net.au/babies/parenting-in-pictures/reducing-sudi-sids-risk>
13. Sağlık Bakanlığı. Aşı Portalı. 2024 [a.yer 07 Aralık 2024]. Aşı Portalı. Erişim adresi: <https://asi.saglik.gov.tr/>
14. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Yenidoğan Metabolik ve Endokrin Hastalık Tarama Programı (NTP) [İnternet]. 2023 [a.yer 07 Aralık 2024]. Erişim adresi: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/tarama-programlari/ntp.html>
15. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Tarama Programları [İnternet]. 2023 [a.yer 07 Aralık 2024]. Erişim adresi: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/programlar/tarama-programlari.html>

Kaynaklar

1. WHO. World report on disability [İnternet]. 2011 [a.yer 04 Aralık 2024]. Erişim adresi: https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf
2. D'Angelo DV, Cernich A, Harrison L, Kortsmid K, Thierry JM, Folger S, vd. Disability and Pregnancy: A Cross-Federal Agency Collaboration to Collect Population-Based Data About Experiences Around the Time of Pregnancy. *J Womens Health*. Mart 2020;29(3):291-6.
3. WHO. Disability [İnternet]. 2023 [a.yer 04 Aralık 2024]. Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>
4. TÜİK. TÜİK - Veri Portalı [İnternet]. 2018 [a.yer 04 Aralık 2024]. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Saglik-ve-Sosyal-Koruma-101>
5. TÜİK. TÜİK - Veri Portalı [İnternet]. 2022 [a.yer 17 Temmuz 2023]. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=engelli>
6. Litchman ML, Tran MJ, Dearden SE, Guo JW, Simonsen SE, Clark L. What Women With Disabilities Write in Personal Blogs About Pregnancy and Early Motherhood: Qualitative Analysis of Blogs. *JMIR Pediatr Parent*. 14 Mart 2019;2(1):e12355.
7. Redshaw M, Malouf R, Gao H, Gray R. Women with disability: the experience of maternity care during pregnancy, labour and birth and the postnatal period. *BMC Pregnancy Childbirth*. 13 Eylül 2013;13(1):174.
8. Poole JL, Hare KS, Turner-Montez S, Mendelson C, Skipper B. Mothers with chronic disease: a comparison of parenting in mothers with systemic sclerosis and systemic lupus erythematosus. *OTJR Occup Particip Health*. 2014;34(1):12-9.
9. Demir A, Yeşiltuna D. (PDF) AİLE İKTİDAR İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA ENGELLİ KADIN OLMAK. *ResearchGate*. 2017;10(54):534-44.
10. Byrnes L, Hickey M. Perinatal Care for Women With Disabilities: Clinical Considerations | Request PDF. *ResearchGate*. 2016;12(8):503-9.
11. World Health Organization. World report on disability. [İnternet]. 2011 [a.yer 07 Aralık 2024]. Erişim adresi: https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/en/.
12. Sevil Ü, Gürkan A. Her alanda kadın olmak. *Ankara Nobel Tıp Kitabevleri*; 2017. 153-191 s.
13. Yanikkerem E, Esmeray N. İşitme ve Konuşma Engelli Kadınların Yaşadığı Güçlükler. 2017;6(2):38-46.
14. O'Hearn A. Deaf women's experiences and satisfaction with prenatal care: a comparative study. *Fam Med*. 2006;38(10):712-6.

15. Nishat F, Lunskey Y, Tarasoff LA, Brown HK. Continuity of primary care and prenatal care adequacy among women with disabilities in Ontario: A population-based cohort study. *Disabil Health J*. 01 Temmuz 2022;15(3):101322.
16. Hall J, Hundley V, Collins B, Ireland J. Dignity and respect during pregnancy and childbirth: a survey of the experience of disabled women. *BMC Pregnancy Childbirth*. 13 Ağustos 2018;18(1):328.
17. Nguyen TV, King J, Edwards N, Pham CT, Dunne M. Maternal Health-care Experiences of and Challenges for Women with Physical Disabilities in Low and Middle-Income Countries: A Review of Qualitative Evidence. *Sex Disabil*. 01 Haziran 2019;37(2):175-201.
18. Horner-Johnson W, Biel FM, Caughey AB, Darney BG. Differences in Prenatal Care by Presence and Type of Maternal Disability. *Am J Prev Med*. 01 Mart 2019;56(3):376-82.
19. Öztürk M. Türkiye’de Engelli Gerçeği. Ajansvista Matbaacılık. İstanbul: Ankara: Nobel Tıp Kitapevi.; 2011.
20. Kaplan C. Special issues in contraception: caring for women with disabilities. *J Midwifery Womens Health*. 2006;51(6):450-6.
21. Horner-Johnson W, Biel FM, Darney BG, Caughey AB. Time trends in births and cesarean deliveries among women with disabilities. *Disabil Health J*. 01 Temmuz 2017;10(3):376-81.
22. Schildberger B, Zenzmaier C, König-Bachmann M. Experiences of Austrian mothers with mobility or sensory impairments during pregnancy, childbirth and the puerperium: a qualitative study. *BMC Pregnancy Childbirth*. 26 Haziran 2017;17(1):201.
23. Ransohoff JJ, Kumar PS, Flynn D, Rubenstein E. Reproductive and pregnancy health care for women with intellectual and developmental disabilities: A scoping review. 2022;35(3):655-74.
24. WHO. WHO recommendations on antenatal care for a positive pregnancy experience [İnternet]. 2016 [a.yer 10 Aralık 2024]. Erişim adresi: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241549912>
25. Taheri M, Takian A, Taghizadeh Z, Caferi N, Sarafraz N. Creating a positive perception of childbirth experience: systematic review and meta-analysis of prenatal and intrapartum interventions | *Reproductive Health | Full Text* [İnternet]. 2018 [a.yer 10 Aralık 2024]. Erişim adresi: <https://reproductive-health-journal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12978-018-0511-x>
26. Gleason JL, Grewal J, Chen Z, Cernich AN, Grantz KL. Risk of Adverse Maternal Outcomes in Pregnant Women With Disabilities. *JAMA Netw Open*. 15 Aralık 2021;4(12):e2138414.

27. Diamanti A, Sarantaki A, Gourounti K, Lykeridou A. Perinatal Care in Women with Vision Disorders: a Systematic Review. *Maedica*. Haziran 2021;16(2):261-7.
28. Biel F, Darney B, Caughey A, Horner-Johnson W. Medical indications for primary cesarean delivery in women with and without disabilities. *J Matern Fetal Neonatal Med*. 17 Ekim 2020;33(20):3391-8.
29. Gichane MW, Heap M, Fontes M, London L. "They must understand we are people": Pregnancy and maternity service use among signing Deaf women in Cape Town. *Disabil Health J*. 01 Temmuz 2017;10(3):434-9.
30. Frederick A. Between stigma and mother-blame: blind mothers' experiences in USA hospital postnatal care. *Sociol Health Illn*. 2015;37(8):1127-41.
31. Hankó C, Pohárnok M, Lénárd K, Bíró B. Motherhood Experiences of Visually Impaired and Normally Sighted Women. *Hum Arenas*. 2022;7(1):127-55.
32. Commodari E, La Rosa VL, Nania GS. Pregnancy, Motherhood and Partner Support in Visually Impaired Women: A Qualitative Study. *Int J Environ Res Public Health*. Ocak 2022;19(7):4308.
33. Moghadam ZB, Ghiyasvandian S, Shahbazzadegan S, Shamshiri M. Parenting Experiences of Mothers who Are Blind in Iran: A Hermeneutic Phenomenological Study. *J Vis Impair Blind*. 01 Mart 2017;111(2):113-22.
34. Dias SA, Silva TQ, Venâncio DO, Chaves AFL, Lima ACMACC, Oliveira MG do. Breastfeeding self-efficacy among blind mothers. *Rev Bras Enferm*. Aralık 2018;71:2969-73.
35. Malouf R, Redshaw M, Kurinczuk JJ, Gray R. Systematic review of health care interventions to improve outcomes for women with disability and their family during pregnancy, birth and postnatal period. *BMC Pregnancy Childbirth*. 05 Şubat 2014;14(1):58.
36. Mazurkiewicz B, Stefaniak M, Dmoch-Gajzlerska E. Perinatal care needs and expectations of women with low vision or total blindness in Warsaw, Poland. *Disabil Health J*. 01 Ekim 2018;11(4):618-23.
37. Cureton A. Some advantages to having a parent with a disability. *J Med Ethics*. 01 Ocak 2016;42(1):31-4.
38. Havermaet JV, Schauwer ED, Hove GV. (PDF) Unseen? A qualitative study on how mothers and fathers living with a visual impairment experience parenthood. ResearchGate [İnternet]. 2021 [a.yer 13 Aralık 2024];7(2). Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/349731463_Unseen_A_qualitative_study_on_how_mothers_and_fathers_living_with_a_visual_impairment_experience_parenthood

39. Taner A, Bozkurt ÖD. Görme Engelli Kadınlara Verilen Planlı Üreme Sağlığı Eğitiminin Bilgi Düzeyi ve Memnuniyet Üzerine Etkisi. *Turk Klin J Nurs Sci.* 2021;13(2):239-50.
40. Tefera Nidaw B, Engen MV, Klink JJVD, Schippers A. (PDF) The grace of motherhood: disabled women contending with societal denial of intimacy, pregnancy, and motherhood in Ethiopia. *ResearchGate.* 2017;32(3):1510-33.
41. Schiff MA, Doody DR, Crane DA, Mueller BA. Pregnancy Outcomes Among Deaf Women in Washington State, 1987-2012. *Obstet Gynecol.* Kasım 2017;130(5):953-60.
42. Andrews EE, Powell RM, Ayers KB. Experiences of Breastfeeding among Disabled Women. *Womens Health Issues Off Publ Jacobs Inst Womens Health.* 2021;31(1):82-9.

Savunma Harcamaları ve Ticari İlişkiler: Karadeniz'e Kıyısı Olan Ülkeler İçin Bir Analiz

Uzm. Aynur AYDOĞAN • Doç. Dr. Serkan KÜNÜ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Savunma Harcamaları ve Ticari İlişkiler: Karadeniz'e Kısıtlı Olan Ülkeler İçin Bir Analiz

Aynur AYDOĞAN • Serkan KÜNÜ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-915-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub475>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Aydoğan, A., Künü, S. (2024). *Savunma Harcamaları ve Ticari İlişkiler: Karadeniz'e Kısıtlı Olan Ülkeler İçin Bir Analiz*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub475>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aa Haber,13.04.2023. *Ukrayna Ekonomisi 2022'de Yüzde 29,1 Küçüldü.* Trthaber.Https://Www.Trthaber.Com/Haber/Guncel/Ukrayna-Ekonomisi-2022de-Yuzde-291-Kuculdu-760323.Html
- Acar, F. (2013). *Türkiye Ekonomisine Genel Bakış (2001-2013)*. ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi, 1(2), 15-32.
- Açıkmeşe, S. A., & Dizdaroğlu, C. (2014). *Nato-Ab İlişkilerinde İşbirliği Ve Çatışma Dinamikleri*. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 10(40), 130-163.
- Ağca, Ü., & Şahin, S. (2014). *Türkiye-Bulgaristan ilişkileri çerçevesinde Razgrat Olayı ve Türk kamuoyuna yansımaları* (Master's thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Akbulut, B. (2023). *Savunma harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi* (Master's thesis, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Akçair, Ğ. (2011). *Türkiye'de Savunma Harcamalarının Ekonomik Krizler İlişkisinin İncelenmesi (1980-2009) Dönemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akgül, B.İ (2022, Şubat 23).*Soğuk savaşın adresi: Donetsk ve Luhansk neden önemli?*. TRT Haber. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/soguk-savasin-adresi-donetsk-ve-luhansk-neden-onemli-657659.html>
- Alemdar, A. (2020,Kasım 27). *Türkiye, Gürcistan Ordusuna 5 milyon dolarlık araç hibe etti*. Defenceturk. <https://www.defenceturk.net/turkiye-gurcistan-ordusuna-5-milyon-dolarlik-arac-hibe-etti>
- Alp, E. Ç. (2006). *Ortadoğu Ülkelerinde Sosyo-Ekonomik Gelişmeler Ve Askeri Harcamalar* (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Alptekin, G. (2008). *Ruya-Gürcistan Savaşı ve Savaş Sonrası Büyük ve Bölgesel Güçlerin Politikaları, Tepkileri.s.113*
- Al-Shaghel, H. (2021).*“Türkiye’de Son Beş Yılda Yaşanan Gelişmeler Savunma Sanayi 2015-2020”*, Https://Ayam.Com.Tr/Arastirma/Turkiyede-Son-5-Yilda-Yasanan-Gelismeler-Savunma-Sanayi-2015-2020/ (19.09.2021).

- Altun, N. (1998). *Savunma Harcamaları Ve Türkiye'deki Gelişme Seyri (1973-1998 Dönemi)* (Doctoral Dissertation, Doktora Tezi).
- Altun, N. (2017). *Savunma Harcamaları Düzeyinin Belirlenmesi: Teorik Bir Tartışma*. Siyaset, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5(2), 273-285.
- Anadolu Ajansı, (2022,haziran 30). *AB'den Moldova Silahlı Kuvvetlerine 40 milyon euroluk destek*. Trthaber. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/moldova-savunma-bakanligi-transdinyester-bolgesindeki-durumu-surekli-takip-edyoruz-748552.html>
- Anadolu Ajansı,(2022, Nisan 27). *Ukrayna'daki savaş sürerken Moldova'nın Transdinyester bölgesindeki patlamalar dikkat çekiyor*. AA. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukraynadaki-savas-surerken-moldova-nin-transdinyester-bolgesindeki-patlamalar-dikkat-cekiyor/2574087>
- Apak, S. (2015). *Ukrayna Krizi'nin Türkiye ve Ukrayna Ekonomik İlişkilerine Etkileri Ukrayna Krizinin Türkiye ve Ukrayna Ekonomik İlişkilerine Etkileri*. Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı'nda . https://web.Arşiv.org/web/20200507205449id_/https://www.avekon.org/papers/1262.pdf
- Arbatov, A.G.: *Raşşireniye NATO i Natsionalnıte İnteresı Rossii, Politia*, Sayı: 2, 2006,
- Asiloğulları, M., & Ceyhan, M. S. (2019). *Oecd Ülkelerinde Savunma Harcamalarının Büyüme Üzerindeki Etkisi*. Kapadokya Akademik Bakış, 3(1), 25-49.
- Askarov, S. (2020). *Rusyanın Gürcistan, Ukrayna Ve Suriyeye Askeri Müdahalelerinin Neo-Realizm Çerçevesinde Analizi*.
- Askeroğlu, S. (2022). *Rusya'nın Transdinyester Politikası*. Bölgesel Araştırmalar Dergisi, 6(2), 440-470.
- Aslanlı, K.(2022), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi & İran Araştırmaları Merkezi. *Yaptırım Kuskacında Rusya Ekonomisi. Ukrayna-Rusya Savaşı Ve Türkiye Ekonomisi*. Ulişa12 2022|Ağustos Sayı:15. <https://Aybu.Edu.Tr/Getfile?İd=59940f5f-4463-4e92-83c2-F681a51a0033.Pdf>
- Aşık, A. (2010). *Karadeniz Bölgesi'ndeki Değişimin Analizi*. Güvenlik Stratejileri Dergisi, 6(12), 33-56.
- Ateş, Ş. (2014). *Rusya ekonomi raporu*. https://www.academia.edu/5977642/Rusya_Ekonomi_Raporu
- Avim *Avrasya İncelemeleri Merkezi Center For Eurasian Studies*, (2017, Mart 28). Avim.<https://avim.org.tr/tr/Bulten/Guam-Orgutu-Hukumet-Baskanları-Zırvesi>
- Aydemir, AF, Özdemir, D., Kabadayı, B., & Emsen, Ö. (2016). *G-20 Ülkelerinde İşsizlik Ve Askeri Harcamalar Arasındaki İlişkiler G-20 Ülkelerinde*

- Askeri Harcamalar Ve İşsizlik Arasındaki İlişkiler. OTURUM 3C: Kalkınma , 3 , 437-444.*
- Bağ, M. (2022, Şubat 24). *Rusya İle Ukrayna Ordularının Güçleri Ne Kadar?. Euronews.* <https://Tr.Euronews.Com/2022/02/24/Savas-N-Esigine-Gelen-Rusya-İle-Ukrayna-Ordular-N-N-Gucleri-Ne-Kadar>
- Bakanlar Kurulu. (2017). *Savunma harcamalarını 2024 yılına kadar Bulgaristan Cumhuriyeti'nin gayri safi yurtiçi hasulasının %2'sine çıkarmaya yönelik ulusal plan*)Council of Ministers. (2017). National plan to increase defense spending to 2% of the gross domestic product of the Republic of Bulgaria by 2024 https://www.mod.bg/bg/doc/cooperation/20181005_Natsionalen_plan_BG.pdf
- Bakırcı, F. S., Bayrak, R., & Önal, S. (2016). *Toplam Faktör Verimliliği: Savunma Sanayi Örneği.* Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30(4).
- Balaban, L. (2008). *Uluslararası Turizm Pazarındaki Gelişmeler Açısından Moldova'nın Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi.* Evaluation of Moldova's tourism potential in terms of Developments in International Tourism Market], İstanbul University, Institute of Social Sciences, Department of Tourism Management (Unpublished Master's Thesis), İstanbul.
- Baltagi, B. H. (2005). *Econometric analysis of panel data (3rd ed.)*. John Wiley & Sons.
- Baltagi, B. H. (2008). *Econometric analysis of panel data (4th ed.)*. John Wiley & Sons.
- Bangura, S., Kitabire, D. Ve R. Powell (2000), "External Debt Management İn Lowincome Countries", IMF Working Papers, No: 00/196, Washington, 1-35.
- Baran, T. (2018), *Türkiye'de Savunma Sanayi Sektörünün İncelenmesi Ve Savunma Harcamalarının Ekonomi Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi.* Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(2), 58-81.
- Bardakçı, H. (2019). *Barış Ve Savunma Harcamalarının Dış Borçlanma Üzerindeki Etkisi: Seçilmiş Ülkeler Üzerine Ampirik Bir Uygulama* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Barlas Yurtsever, "Bulgaristan'da Ekonomik Deprem", Milliyet, 15 Nisan 1990, <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1990/04/15>
- Başar, S., & Serkan, K. (2012). *Savunma Harcamalarının İktisadi Büyümeye Etkisi.* Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, 1(10), 1-30.
- Bayraklı, Enes (2014). "NATO'nun Galler Zirvesi: Yeni bir Soğuk Savaş mı, Rusya ile İşbirliği mi?". SETA Perspektif, 70.

- Bayraktutan, Y., & Demirtaş, İ. (2011). *Gelişmekte olan ülkelerde cari açığın belirleyicileri: Panel veri analizi*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(2), 1-28.
- BBC Türkçe. (2019, Kasım 8). *Fransa Cumhurbaşkanı Macron: NATO'nun Beyin Ölümü Gerçekleşti*. BBC News Türkçe. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50342428>
- Bekmez, S., & Akif Destek, M. (2015). *Savunma Harcamalarında Dışlama Etkisinin İncelenmesi: Panel Veri Analizi*. Siyaset, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 3(2), 91-110.
- Benoit, E. (1978). *Growth and Defence in Developing Countries. Economic Development and Cultural Change*, 26(2): 271-280.
- Bilişli, K. (2011). *Askeri Keynesçilik*. Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi, 3 (2), 7- 22.
- Binici, Ş. (2011). *Savunma Harcamalarında Sayıştay Denetimi*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Biröl, Y. E. (2010). *Kamusal Bir Mal Olarak Savunma Ve Türkiyede Savunma Harcamaları Ekonomik Büyüme İlişkisinin Analizi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bojcum, M. (2001). *Ukraine and Europe: a difficult reunion*. Kogan Page.
- Brauch, H. G. (2008). *Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma Ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü*. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 5(18), 1-47.
- Brzoska, M. (1995). *World Military Expenditures. Handbook Of Defense Economics*, 1, 45-67.
- Budak, H. (2018). *Savunma Sanayi, Savunma Harcamaları Ve İstihdam İlişkisi: Türkiye Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Budak, H. (2018). *Savunma Sanayi, Savunma Harcamaları Ve İstihdam İlişkisi: Türkiye Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bugaian, L., Gheorghita, M. Ve Nistor, D. (2010). *Moldova Cumhuriyeti'ndeki Sanayi Potansiyelinin Analizi*
- Bulut, A. P. D. R. (2015). *Türkiye Ve Moldova Cumhuriyetleri Arasındaki Ekonomik İlişkiler*. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), 211-223.
- Bulut, R. (2015). *Economic Relations Between Turkey And The Republic Of Moldova*. Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 20(2).
- Bulutoğlu, K. (2008). *Kamu Ekonomisine Giriş: Demokraside Devletin Ekonomik bir Kuramı*. Maliye ve Hukuk Yayınları.

- By Euronews,(2022, Eylül 9). *Ukrayna Ekonomisi Yılım İlk Dokuz Ayında Yüzde 30 Daraldı*. Euronews <https://Tr.Euronews.Com/2022/10/09/Ukrayna-Ekonomisi-Yilin-İlk-Dokuz-Ayında-Yuzde-30-Daraldi>
- C. Onuoha, F., & Agbede, MO (2019). *Ayrıştırılmış Kamu Harcamalarının Seçilmiş Afrika Ülkelerinin İşsizlik Oranı Üzerindeki Etkisi: Bir Panel Dinamik Analizi*. Ekonomi, Yönetim Ve Ticaret Dergisi , 24 (5), 1-14.
- Can, A. (2022).*Türkiye-Romanya İlişkileri. Geçmişten Günümüze Türkiye-Balkan Ülkeleri İlişkileri*.
- Canbay, Ş. (2010). *Savunma Harcamalarının Ve Savunma Sanayiinin Makro Ekonomik Etkileri Ve Türkiye Örneği* (Doctoral Dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).
- Canbay, Ş., & Mercan, D. (2017). *Savunma Harcamalarının Ekonomik Büyüme Ve Cari İşlemler Dengesine Etkisi: Türkiye Örneği*. JOEEP: Journal Of Emerging Economies And Policy, 2(2), 86-104.
- Cansız, B. (2021). *Bulgaristan'da Yaşayan Türklerin Toplumsal, Siyasal Ve Ekonomik Durum Analizi*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Chan, S. (1985).*The Impact Of Defense Spending On Economic Performance: A Survey Of Evidence And Problems*, Orbis , 29(2)
- Chicky, John E.(2009).” *The Russo-Georgian War: Political And Military Consequences For Us Policy*.”
- Collier, P., & Hoeffler, A. (2007). *Unintended Consequences: Does Aid Promote Arms Races?*. Oxford Bulletin Of Economics And Statistics, 69(1), 1-27.
- Conspecta Com,(2018, Aralık 7) *Orta Avrupa'da sosyalist ekonomiden piyasa ekonomisine*. “Conspecta Com”. <https://conspecte.com/Geoconomia/de-la-economia-socialista-la-cea-de-piata-in-europa-centrala.html>
- Coşkun, Ö. (2019). *Türkiye-Bulgaristan Ticari ilişkileri (1969-2016)* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Coşkun, Ö. (2019). *Türkiye-Bulgaristan ticari ilişkileri (1969-2016)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dünyası Coğrafyası Anabilim Dalı, İstanbul.
- CountryReports. (2023). *Is Moldova a poor country?* Retrieved from <https://www.countryreports.org/country/Moldova/economy.htm7>
- Çelik, T., 1999. “*Askeri Harcamalar Ve Ekonomik Etkileri Türkiye Üzerine Bir İnceleme 1980-1995*”, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Kayseri.
- Çelikpala, M. (2015). *Rekabet ve işbirliği ikileminde yönünü arayan Türk-Rus ilişkileri*. Bilig, (72), 117-144.

- Çıkinlar, Servet (2006), “*Savunma Harcamaları Ve Türkiye'nin Durumu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, Isparta.
- Çolak, M. (2012). *Kayıtdışı Ekonomi ile Mücadelede Hukuki Düzenleme Politikası*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk ABD, İstanbul.
- Dabağır, C. (2005). *Savunma Sanayinin Durumu ve Dışa Bağımlılığın Azaltılması Yönünde Uygulanması Gereken Stratejiler ve Özel Sektörün Bu Konudaki Katkılarının İncelenmesi*. Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Savunma Kaynakları Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Daldal, Ş. (2009). *Kapitalizmin Bütünsel Bir Analizi: John Maynard Keynes*. Toplum Ve Demokrasi Dergisi, 3(6), 41-66.
- Davutoğlu, A. (2007). *Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu*. İstanbul: Küre Yayınları.s.39
- Değer, S. And Sen, S. (1995), “*Military Expenditure And Developing Countries*”, Handbook Of Defense Economics I, (Ed: Keith Hartley And Todd Sandler), Amsterdam: Elsevier Science B.V., 275-307.
- DEİK. (2022). *Ukrayna bilgi notu*. *DEİK*. https://www.deik.org.tr/uploads/ukrayna-bilgi-notu_-nisan-22.pdf
- DEİK. (2022, Mart). *Romanya bilgi notu*. *DEİK*. https://deik.org.tr/uploads/romanya-bilgi-notu-mart_2022.pdf
- Demir, A. (2022) *Türkiye'de Savunma Harcamaları Ve Makroekonomik Değişkenlerle İlişkisi* : Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.s.58
- Demir, A. F. (2003). *Türk dış politikası perspektifinden Güney Kafkasya*. Bağlam Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. (2003). *Bulgaristan Ülke Etüdü ve Türk Yatırımları*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yay.s.19
- Dempsey, J. (2022, Şubat 25). *The end of the German delusion*. *Carnegie Europe*. <https://carnegieeurope.eu/strategieurope/86525>
- Derman, G. S., & Ongarova, Y. (2014). *Ukrayna'da Siyasi Kriz*. Karadeniz Arastirmalari, (42), 11.s.16
- Destek, M. A. (2014). *Savunma harcamalarının ekonomik etkilerinin farklı gelir düzeyindeki ülkeler için karşılaştırılması: Panel veri analizi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).s.19
- Deveci, M. (2022, Şubat 27). *Dünyada En Fazla Nükleer Silaha Sahip Ülke : Rusya*. Anadolu Ajansı 2021. <https://www.aa.com.tr/Tr/Dunya/Dunyada-En-Fazla-Nukleer-Silaha-Sahip-Ulke-Rusya/2517308>

- Dışışleri Bakanlığı. (2001, Şubat). *Dışışleri Güncesi*. *T.C. Dışışleri Bakanlığı*. <https://www.mfa.gov.tr/gurcistanekonomisi.tr.mfa>
- Dışışleri Bakanlığı. (2019). *Gürcistan ekonomisi*. *T.C. Dışışleri Bakanlığı*. <https://www.mfa.gov.tr/gurcistanekonomisi.tr.mfa>
- Dilek, C.A. (2013, Kasım 25) *ABD-Romanya Stratejik Ortaklığı; ABD Artık Sürekli Karadeniz’de*. 21yyte. <https://www.21yyte.org/tr/merkezler/bolgesel-arastirma-merkezleri/amerika-arastirmalari-merkezi/abd-romanya-stratejik-ortakligi-abd-artik-surekli-karadenizde>
- Dmitri C. (2022, Kasım 20). *Rusya: Ukrayna’da “Motor Sich” Fabrikasında Uçak Motorlarının Yapıldığı Tesisi Yok Ettik*. Anadolu Ajansı 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rusya-ukraynada-motor-sich-fabrikasinda-ucak-motorlarinin-yapildigi-tesisi-yok-ettik/2743456>
- Doğdu, H., 2018. “*Savunma Sanayii ARGE Harcamalarının Makroekonomik Performansa Etkisi: Türkiye Örneği*”, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma İktisadı Anabilim Dalı, Tekirdağ.s.120
- Dönmez Erkahraman, B. (2018). *Türkiye Dış Ticareti Belirleyicilerinin Çekim Modeli Çerçevesinde Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.s.38
- Dunne, J.Paul, Smith, Ron P., Willenbockel Dirk.; “*Models Of Military Expenditure And Growth: A Critical Review*”, Defence And Peace Economics, Cilt 16, Sayı 6, December, 2005, S. 449–461.s.450
- Dunne, P., Nikolaidou, E., & Vougas, D. (2001). *Defence Spending And Economic Growth: A Causal Analysis For Greece And Turkey*. Defence And Peace Economics, 12(1), 5-26. S.5
- Dünya Gazetesi. (2023, Nisan 14). *Ukrayna ekonomisi 2022’de yüzde 29.1 küçüldü*. *Dünya Gazetesi*. <https://www.dunya.com/ekonomi/ukrayna-ekonomisi-2022de-yuzde-291-kuculdu-haberi-691418>
- Eceral, T. Ö. (2017). *Türk Savunma Ve Havacılık Sanayisinin Küresel, Ulusal Ve Yerel Dinamikleri: Ankara Örneği*. Gazi Akademik Bakış, 11(21), 87-106.s.90.
- Eğilmez, M. (2014, Mayıs 1). *Enflasyon ile faiz ilişkisi*. *Mahfi Eğilmez*. <https://www.mahfigilmez.com/2014/05/enflasyon-ile-faiz-iliskisi.html>
- Emerging Europe. (2019, Ocak 10). *Bulgaria to buy eight new F-16s from US*. *Emerging Europe*. <https://emerging-europe.com/news/bulgaria-to-buy-eight-new-f-16s-from-us/>
- Erasa, İ. (2019). *Çeşitli Makroekonomik Değişkenlerin Bütçe Açıklarına Olan Etkisinin Çoklu Yapısal Kırılmalı Eşbütünleşme Testi İle Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği (1973-2016)*.s.9-10
- Erbaykal, E. (2007). *Türkiye’de Savunma Harcamaları Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi* (Master’s Thesis, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).s.12

- Erdem, F., 1997."Türkiye'de Olağanüstü Dönemlerde Savunma Harcamaları",Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursas.151
- Erdoğan, R. E. (2021).*Türkiye'nin Askeri Alanda Devrim (Rma) Hipotezine Katkısı: Sürü Siba Tarruzları Üzerine Bir Analiz*. Kamu Yönetimi Ve Teknoloji Dergisi, 2(2), 47-56.s.50
- Eren, H., & KILIÇ, A. (2013). *Örgütlerde Yenilikçilik Ortamı: Özellikli Bir Sektör Olarak Savunma Sanayiinde Durum*. Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 27(3), 221-244.s.222
- Eren, O., & Gürbüz, A. O. (2020). *Türkiye'nin Seçilmiş Ülkeler İle Olan Dış Ticaretinin Belirleyicileri Ve Reel Döviz Kuru İle İlişkisi: Ekonometrik Bir Analiz*. Maliye Finans Yazıları, (114)., s.322.
- Erkan, A. Ç. (2013). *Enerji Arzı Güvenliği Bakımından Avrupa'nın Rusya Federasyonu'na Bağımlılığı* (Master's Thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).s.24
- Erkan, S. (2015). *Güney Osetya Sorunu Ve 2008 Rusya-Gürcistan Savaşı*. Electronic Turkish Studies, 10(13).s.75
- Ertan, F. (2005). *Ukrayna: Yeni Jeopolitik Gerçek. Karadeniz Araştırmaları, (5), 108-115.s.114*
- Ertek, R. (1978). *Title of the book*. Publisher.
- Ertekin, M. S., & Kutlu, E. (2000).*1980 Sonrası Dönemde Türkiye Dış Ticaretinin Genel Bir Analizi*. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1), 223-254.s.224
- Ertuğrul, A. ve Selçuk, F. (2001). *Türkiye Ekonomisinin Kısa Bir Değerlendirmesi, 1980-2000. Rusya Ve Doğu Avrupa Finans Ve Ticareti* , 37 (6), 6-30.s.8
- Ertuna, Ö. (2004). *1923'ten Bugüne Türkiye Ekonomisi ve 2023'e Doğru Hedefler*. Muhasebe ve Finansman Dergisi (. e-Muhasebe ve Finansman Dergisi), (21), 6-17.s.6-7
- Eryürek, G. (2020). *Rusya Federasyonu Kanunlarında Haksız Rekabet*. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, (43), 97-114.s.98
- Esgin, Y. (2010). *Savunma Harcamaları Ve Ekonomik Gelişme Arasındaki İlişki: Silah İhracatçısı Ve İthalatçısı Ülkeler İçin Panel Veri Yöntemi İle Bir Analiz* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Fallows, J. (1981). " *Defense, Taxes, and the Budget*. The Atlantic Monthly, s.7-8.
- Fırat, M. M. (2004). *Helsinki Zirvesinden Günümüze Ab-Türkiye İlişkileri Çerçevesinde Kıbrıs Gelişmeleri*. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 4(1), 47-79.s.54-55

- Flanagan, S. J., Binnendijk, A., Chindea, I. A., Costello, K., Kirkwood, G., Massicot, D., & Reach, C. (2020) *Russia, NATO, and Black Sea Security*. RAND Corporation.s.11
- Giray, F. (2004). *Savunma harcamalari ve ekonomik büyüme*. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 5(1), 181-199.
- Global Firepower. (2023, Mayıs 1). *2023 Bulgaristan askeri gücü*. *Global Firepower*. https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.php?country_id=bulgaria
- Global Firepower. (2023, Temmuz 10). *World military strength 2023*. *Global Firepower*. <https://www.globalfirepower.com>
- Göcen, S. (2017). *Türkiye'nin 1990-2015 Dönemindeki Ekonomik Performansı Üzerine Bir Değerlendirme*. Marmara İktisat Dergisi, 1(1), 61-76.s.62
- Göçer, İ., & Bulut, Ş. (2015). *Petrol Fiyatlarındaki Değişimlerin Rusya Ekonomisine Etkileri: Çoklu Yapısal Kırılmalı Eşbütünleşme Ve Simetrik Nedensellik Analizi*. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 721-748.s.729
- Göker, M. (2023). *Ukrayna-Rusya krizi ve DTÖ hukuku: Güvenlik istisnalarının yükselişi mi?*. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 381-406.s.382
- Gökmen, K. (2022). *Karadeniz bölgesi kapsamında askeri savunma alanında Türkiye-Ukrayna yakınlaşması* (Yükseklisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi).s.80-83
- Götz, E. (2015). *This Is Geopolitics, It's Stupid: Explaining Russia's Ukraine Policy*. Global Affairs, 1 (1), 3-10.s.10
- Gözenç, (1979). *Avrupa ülkeler coğrafyası: Akdeniz Avrupası ve Balkan ülkeleri (Vol. 1)*. Edebiyat Fakültesi Basımevi.s.204
- Greene, W. H. (2012). *Econometric analysis (7th ed.)*. Pearson.
- Gujarati, D. N. (2004). *Basic econometrics (4th ed.)*. McGraw-Hill. Retrieved from <https://archive.org/details/basic-econometric-by-damodar-n.-gujarati-and-dawn-c.-porter>
- Gujarati, D. N. (2004). *Basic econometrics (4th ed.)*. McGraw-Hill.
- Gülveren, Hasan. (Haz.) *Yeni Pazarlar Yeni Umutlar Ukrayna Ve Rusya*, İstanbul: Ezgi Ajans Yayınları, 1998.s.11
- Günay, A. C. (2010). *Gürcistan Sorunları Bağlamında Türkiye ve Rusya Federasyonu'Nun Politikaları* (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).s.27
- Güneş, B., 2004."Savunma Sanayii Ve Ekonomik Etkileri: Türkiye Ve Karşılaştırmalı Ülke Analizleri",Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Teorisi Anabilim Dalı, Ankara.s.89

- Güngör, B. (2013, Aralık). *Kafkasya Bölgesinde Aktörlerin Değişmeyen Mücadele Alanı: Gürcistan*. KTÜ Sosyal Bilimler Dergisi(6), 37-54.s.43
- Günlük-Şenesen, G. G., (2002). *Türkiye'de Savunma Harcamaları Ve Ekonomik Etkileri*, 1980-2001, İstanbul: Tesev.
- Güran, M. V. (2021). *1998 Rusya Finansal Krizinin Gelişimi ve Etkileri*. *Journal of Academic Value Studies*, (4).
- Gürüş, S. (2015). *Panel veri ve panel veri modelleri*. DER Yayınevi.
- H. Fazla (2001). *Türkiye'nin bölgesel güvenliğinde Gürcistan'ın yeri* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü.s.113-114
- Hakan, E. & Kılıç, A. (2013). *Örgütlerde Yenilikçilik Ortamı: Özellikli Bir Sektör Olarak Savunma Sanayinde Durum*. Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 27(3), 221-244.s.228
- Halit, S. Z. (2019). *Türkiye-Bulgaristan Ekonomik İlişkisinin Analizi: (Bulgaristan'ın Ab Tam Üyeliği öncesi ve Sonrası)* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).s.33
- Han, E. ve Kaya, A. (2002). *Kalkınma ekonomisi*. Eskişehir: Etam Yayıncılık.s.234
- Henningsen, A., & Henningsen, G. (2019). *Analysis of panel data using R. In Panel Data Econometrics (pp. 345-396)*. Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-814367-4.00012-5>
- Hernandez Cata, E. (1995). *Rusya ve IMF: Makro istikrarın ekonomi politikası*. *Komünizm Sonrası Sorunlar*, 42(3), 19-26.
- Hız, H. (2020, Ekim 9). *Savunma sanayinde Türkiye-Ukrayna ortaklığı: İki ülke kritik projeleri hayata geçirebilir*. *Yeni Şafak*. <https://www.yenisafak.com/ekonomi/savunma-sanayinde-turkiye-ukrayna-ortakligi-iki-ulke-kritik-projeleri-hayata-gecirebilir-3570251>
- Hill, F., & Taspınar, O. (2006). *Turkey and Russia: axis of the excluded?*. *Survival*, 48(1), 81-92.s.86
- Hsiao, C. (2014). *Analysis of panel data (3rd ed.)*. Cambridge University Press.
- Ianucenco, A. (2019). *Moldova'nın Seçmiş Olduğu Hukuk Devleti Kurma Yolunun Gerçekleşmesinde Anayasa Mahkemesi'nin Rolü*. The Role of the Constitutional Court in Moldova's founding A State of Law.
- Ilko Kucheriv, (2017, July 5). *Public Opinion Of The Population Of Ukraine On NATO*. «Democratic Initiatives» Foundation. <https://Dif.Org.Ua/En/Article/Public-Opinion-Of-The-Population-Of-Ukraine-On-Nato>
- Rebegea,
- IndexMundi. (2023). *Moldova religions-demographics*. *IndexMundi*. <https://www.indexmundi.com/moldova/religions.html>

- Interfax-Ukrayna Haber Ajansı. (2011, Şubat 4). *Hükümet, Ukrspecexport'un askeri olmayan ateşli silahlar üretmesine izin verdi.* *Kyivpost: Ukraine's Global Voice - Kadorr Group*. <https://archive.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/government-permits-ukrspecexport-to-produce-non-mi-96364.html>
- International Monetary Fund. (2001). *IMF Approves US\$ 141 Million PRGF Loan for Georgia.* Retrieved from <https://www.elibrary.imf.org/view/IMF003/14626-9781451814439/14626-9781451814439/14626-9781451814439.xml>
- International Trade Centre. (2022). *Trade statistics for international business development.* TradeMap. Retrieved from <https://www.trademap.org/>
- Ivan, L. (2020). *Evaluation of the Romanian Defense Industry.* Business and Management Studies, 6(4), 59-71.s.64-65
- İktisadi Kalkınma Vakfı. (2023, Temmuz 23). *Bulgaristan'ın AB Konseyi dönem başkanlığı.* *İKV*. <https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?id=2062>
- İlhan Uzgel, *Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, C. II, Baskın Oran (Drl.) İletişim Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, 2003, s.519-522
- İnsamer. (2023, Ekim 10). *Romanya.* *İnsamer*. <https://www.insamer.com/tr/ulke-profil-romanya/>
- İsmailov, R. (2011). *Rusya'nın Dış Ticareti ve Rusya Dış Ticaretinde Türkiye'nin Yeri* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).s.6
- İstikbal, D. (2022, Mart 1). *Türkiye'nin Savunma Harcamaları.* Kriter Aylık Siyaset Toplum Ve Ekonomi Dergisi. <https://kriterdergi.com/Dosya-Savunma-Ve-Guvenlik/Turkiyenin-Savunma-Harcamaları>
- Johnston, R. (2018, Aralık 13). *Russia ramps up cyber warfare as it loses economic footing in Ukraine.* *The Hill*. <https://thehill.com/opinion/cybersecurity/421252-russia-ramps-up-cyber-warfare-as-it-loses-economic-footing-in-ukraine/>
- Joja, I. S. (2018 August 15). *Dealing With The Russian Lake Next Door: Romania And Black Sea Security.* Warontherocks. <https://Warontherocks.Com/2018/08/Dealing-With-The-Russian-Lake-Next-Door-Romania-And-Black-Sea-Security/>
- Jones, V. C. (2017). *Generalized System Of Preferences (Gsp): Overview And Issues For Congress.* Congressional Research Service.s.22
- Jubilec. (2003, Nisan 17). AEROSTAR – *Devenire prin traditie.* *Univers-Ingineresc*. https://www.agir.ro/univers-ingineresc/numar-11-2002/jubilecul_238.html
- Kafaoğlu, A. B. (1982). *Silah, Rüşvet ve Sömürü* (Vol. 4). Alan.s.12

- Karabulut, B. (2007). *Karadeniz'den Ortadoğu'ya Uzanan Bir Dış Politika: Geçmişten Günümüze Suriye-Rusya İlişkileri*. *Karadeniz Araştırmaları*, (15), 67-88.s.72-75
- Karagöl*, E., & Palaz, S. (2004). *Does Defence Expenditure Deter Economic Growth In Turkey? A Cointegration Analysis*. *Defence And Peace Economics*, 15(3), 289-298.-s.289
- Karagöl, E. (2005). *Defence Expenditures And External Debt In Turkey*. *Defence And Peace Economics*, 16(2), 117-125.s.117
- Karahan, Y. (2014). *Türkiye'de Savunma Harcamalarının Denetimi* (Doctoral Dissertation, Adnan Menderes Üniversitesi).s.48
- Karakuş, A. (2006). *Türk Savunma Sanayinin Gelişimi, Türkiye'nin Savunma Harcamalarının Boyutları Ve Bazı Nato Ülkeleri İle Karşılaştırılmalı Ekonometrik Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Harekat Araştırması Anabilim Dalı.
- Karasoy, H. A. (2022). *Hibrit, Asimetrik Ve Vekalet Savaşları: 2022 Rusya-Ukrayna Savaşını Üçlü Sacayağı Üzerinde Bir İnceleme*. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 7(2),s.44-56.
- Karastoyanov, (1988). *Rumunya. v: ikonomičeska i sotsialna geografiya na sotsialističeskite strani vw Evropa, İzdatelstvo* Su.ulaşlamayan makale-Reyhan Rafet CAN makelesinden alınan atıf.s.240
- Kartal, B. (2013, September). *Dünya Ticaret Örgütüne Girişi Sonrasında Rusya ile Türkiye Arasındaki Ticari İlişkilerinin İncelenmesi* Examining the Turkish-Russian Trade Relations after Russia's World Trade Organization Accession. In *International Conference on Eurasian Economies, Beykent Üniversitesi, Ankara* (pp. 17-18).s.445
- Kazaz, İ. (2019). *Avrupa Birliği üyeliği sürecinde Kosova ekonomisi ve finansal entegrasyonu* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).s.53
- Kazgan, Gülten. *Küreselleşme ve Ulus Devlet: Yeni Ekonomik Düzen*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2005. S.41
- Keleş, Y. (2020, Eylül 19). *ABD ilk PAC-3 MSE Patriot hava savunma sistemini Romanya'ya teslim etti*. *Defenceturk*. <https://www.defenceturk.net/abd-ilk-pac-3-mse-patriot-hava-savunma-sistemini-romanyaya-teslimetti#:~:text=Fuar%20Haberleri-,ABD%20ilk%20PAC%2D3%20MSE%20Patriot%20hava,sistemini%20Romanya'ya%20teslim%20etti&text=Lockheed%20Martin%20taraf%C4%B1ndan%20aktar%C4%B1ld%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20%C3%BCzere,sistemini%20alan%20ilk%20%C3%BClke%20oldu>.
- Kılınç, Y.M. (2015). 21. *Yüzyıl Ölçütleri Bakımından Türkiye'nin Jeopolitik Özellikleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.s.31-32

- King, C. (2008). *The Five-Day War-Managing Moscow After The Georgia Crisis*. Foreign Aff., 87, 2.s.7-8
- Kiniklioğlu, S., & Morkva, V. (2007). *An anatomy of Turkish-Russian relations*. Southeast European and Black Sea Studies, 7(4), 533-553.s.540
- Koca, F. (2010). *Kırım'ın Ekonomik özellikleri Ve Karadeniz Ekonomik işbirliğindeki önemi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).s.46
- Kolayihracat.(2021). *Ukrayna genel görünümü*. *Kolayihracat*. <https://www.kolayihracat.gov.tr/ulkeler/ukrayna>
- Kolev, Y. (2015, Ağustos 15). 1995-1997 yılları – “Hoşnutsuzluğumuzun kışları” – 2. bölüm. *BNR.bg*. <https://bnr.bg/tr/post/100591285/1995-1997-yillari-hosnutsuzlugumuzun-kislari-2-bolum>
- Korkmaz, D. (2007). *Rusya Federasyonu-Avrupa Birliği İlişkilerinin Üç Temel Belge Çerçevesinde İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.s.81-83
- Korkmaz, G., & Topçu, M. K. (2019). *Savunma Alımlarının Ülke Kalkınmasına Etkisi Ve Rolü*. Güvenlik Bilimleri Dergisi, 8(2), 309-327.s.319
- Köylü, M. K. *Türkiye Ve Romanya Karşılaştırmalı Dış Ticareti: 1923-2017*.S.2
- KTO. (2020, Temmuz). *Rusya Federasyonu pazarına giriş*. *KTO*. https://www.kto.org.tr/d/file/rusya_federasyonu-pazarina-giris.pdf
- Kundak, S. (2015). *Türkiye’de İmalat Sanayinin İthalata Bağımlılığının Analizi*, Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.s.76
- Kurakcı, A. B., & dursun, R. *Ukrayna-Ab-Nato İlişkisi Bağlamında Rusya’nın Kırım Müdahalesi*. Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 9(1), 84-107.s.84
- Kuran, B. S. (2006). *Türkiye’nin Sınır Komşuları ile Ticari İlişkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi SBE, İktisat ABD İktisat Politikası Bilim Dalı, İstanbul.
- Küniü, S.(2010). *Savunma Harcamalarının Ekonomik Büyümeye Etkisi*. Atatürk Üniversitesi / İktisat Ana Bilim Dalı /Yüksek Lisans Tezi.s.18
- Kürkcü, M. (2020). *Ekonomik Entegrasyonların Ekonomik Kalkınma Üzerindeki Etkilerinin Analizi: Romanya, Bulgaristan ve Hırvatistan*. Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi, 7(1), 152-166.s.162
- Kütük, T. (2019). *Uzun Vadeli Kredi notlarının gelişmekte Olan ülkeler Ve Bu ülkelerdeki bankacılık Sistemi üzerindeki Etkilerinin Analizi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).s.40
- Looney, R. E. (1989). “*The Influence Of Arms Imports On Third World Debt*”, Journal Of Developing Areas, 23(2), 221-231 .s.224-225

- Madalin, N. (2018, Şubat 6). *Moldova, Romania boost military cooperation with joint battalion*. *Balkan Insight*. <https://balkaninsight.com/2018/02/06/romania-russia-strengthen-defence-influence-in-divided-moldova-02-06-2018/>
- Marxsen, C. (2014). *The Crimea Crisis–An International Law Perspective*. *Zeitschrift Für Ausländisches Öffentliches Recht Und Völkerrecht* (Heidelberg Journal Of International Law), 74(2), 367-391.s.369
- Mazlum N. (2020). “1980-2018 Dönemi Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticaretinin Gelişim Seyri”, *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 7 (22), Aralık, 54-71.s.55
- Mcleary, P. (2017, May 3). *Demand Drives More NATO Spending, Romania Accelerates*. The Cable, Foreign Policy. <https://Foreignpolicy.Com/2017/05/03/With-Demands-For-More-Nato-Spending-Romania-Steps-Up/>
- Mert, Okan (2004). *Türkiye'nin Kafkasya Politikası ve Gürcistan*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.s.47
- Michigan State University. (2023). *Ukraine: State Statistics Service of Ukraine. globalEDGE: Your Source for Global Business Knowledge*. Retrieved from <https://globaledge.msu.edu/global-resources/resource/5535>
- Moment expo. 28 Tem 2019. *İhracatımızın Vazgeçilmez Pazarı: RUSYA*, sayı :63 <https://www.moment-expo.com/tr/dergiler/63/ulkelerden/ihracatimizin-vazgecilmez-pazarirusya>
- Murat, Ö. (2020). *Türkiye ve BRICS ülkelerinde Savunma Harcamalarının Dış Ticaret Dengesine Etkisi*. İstanbul Üniversitesi.Doktora Tezi.s.48
- Murat, S., & Yılmaz-Eser, B. (2013). *Türkiye'de Ekonomik Büyüme Ve İstihdam İlişkisi: İstihdam Yaratmayan Büyüme Olgusunun Geçerliliği*. Hak İş Uluslararası Emek Ve Toplum Dergisi, 2(3), 92-123.
- Musacva, U. (2018). *Türkiye-Gürcistan Ticari İşbirliği Ve İlişkileri*. *Turan-Sam*, 10(40), 138-147.s.139
- NATO OTAN. (1991, Aralık 12). *Financial and economic data relating to NATO defence: Defence expenditures of NATO countries(1970-1991)*. *NATO OTAN*. https://www.nato.int/cps/en/natolive/news_23840.htm?mode=pressrelease
- NATO OTAN. (2023). *Enhanced Forward Presence (EFP)*. *NATO OTAN*. <https://lc.nato.int/operations/enhanced-forward-presence-efp>
- NATO. (n.d.). *Enhanced Forward Presence*. *NATO*. <https://lc.nato.int/operations/enhanced-forward-presence-efp>
- Necsutu, M. (2023, Şubat 13). *As Moldova Hikes Defence Spending, Rebel Region Follows Suit*. *Balkaninsight*. <https://balkaninsight.com/2023/02/13/as-moldova-hikes-defence-spending-rebel-region-follows-suit/>

- Nenkov, P. (2021, November 9). *Creation and development of Vazov machine-building plants as a leading enterprise in the Bulgarian defense industry*. Zenodo. <https://zenodo.org/record/5656859#.ZEu3VHZBzIU>
- Nihat, I., & Kılınc, E. C. (2011). *Bölgesel Kalkınma'da Ar-Ge Ve İnovasyonun Önemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 6(2), 9-54.s.17
- Nikolov, B. (2019, June 14) *Terem Will Repair Bulgarian Military Helicopters Mi-17 and Mi-24 for BGN 38.7 Million*. Bulgarianmilitary. <https://bulgarianmilitary.com/2019/06/14/terem-will-repair-bulgarian-military-helicopters-mi-17-and-mi-24-for-bgn-38-7-million/>
- Okur, H. (2017). *Türkiyede Savunma Harcamalarının Gelişimi Ve Bazı NATO Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Analizi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- OMKO. (2013, Ekim). *Ukrayna ülke raporu*. *OMKO*. <https://www.omko.org.tr/uploads/ulke-raporlari/ukrayna-raporupdf.pdf>
- Opticoelectron Group. (2023, Temmuz 23). 50 years of excellence!. *Opticoelectron*. <https://www.opticoel.com/about-us/>
- Organization of the Black Sea Economic Cooperation. (2024). *About BSEC*. Retrieved from <https://www.bsec-organization.org>
- Önal, S. (2021). *Savunma Harcamalarının Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye İçin Ampirik Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önder, H. (2022). *NATO Üyelerinin% 2'lik Savunma Harcama Hedefine Yakınsamasının Sınanması*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25(2), 694-702.s.695
- Özbek, T. (2016, Eylül 4). *Çin'e teslim edilecek Antonov An-225'in üretimi devam ediyor*. *Havayolu101*. <https://www.havayolu101.com/2016/09/04/cine-teslim-edilecek-antonov-225in-uretimi-devam-ediyor/>
- Özburak, S.(2020). *Savunma Harcamaları, Cari Denge Ve Silah İthalatı İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Analizi* (Master's Thesis, Bursa Teknik Üniversitesi).s.14
- Özçelik, M. K. *Gürcistan İle Türkiye'nin ticari ilişkisi ve Artvin'deki ticarete etkisi*. Karadeniz Araştırmaları, 2016, 13(52), 211-232.s.212
- Özdal, H., & Demydova, V. (2011). *Türkiye-Ukrayna İlişkileri: Yüksek Potansiyel, Düşük Voltaj*. International Strategic Research Organization (USAK).
- Özdemir, Ü., Yiğit, G. K., & Muhammed, O. R. A. L. (2016). *Cumhuriyetten Günümüze Ekonomi Politikaları Bağlamında Türk Dış Ticaretinin Gelişimi*-Turkish Foreign Trade Development In the Context of Economical Policies from The Foundation of Turkish Republic to Today. Doğu Coğrafya Dergisi, 21(35), 149-174.s.165

- Özel, M. (2009). *Bölgelerarası (Sınırötesi) İşbirliği Ve Avrupa'da Gelişimi*. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 70-85.
- Özer, M., & Biçerli, K. (2003). *Türkiye'de kadın işgücünün panel veri analizi*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 55-86.
- Özer, M.A.(2001). *Savunma Harcamaları Ve Ekonomiye Etkileri*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: İstanbul.s.29
- Özerdem, A. (2016).*Savunma Harcamaları Ve İktisadi Büyüme Arasındaki İlişkinin Analizi : Türkiye Örneğinde Uygulamalı Bir Çalışma* (Doctoral Dissertation, Anadolu University (Turkey).
- Özkök, Ö. (2003). *1980 Sonrası İmf Programları çerçevesinde Türkiye'De Uygulanan Döviz Kuru Politikaları* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).s.118
- Öztürk, S., ve Özyakışır, D. (2005).*Türkiye Ekonomisinde 1980 Sonrası Yaşanan Yapısal Dönüşümlerin GSMH, Dış Ticaret Ve Dış Borçlar Bağlamında Teorik Bir Değerlendirmesi* . Mevzuat Dergisi, 8(94), 1-20.s.2
- Özügürlü, Y. (2005). *Kamu Harcamalarının Bölüşüm İlişkileri Üzerindeki Etkisi: Türkiye Açısından Bir Değerlendirme*. Ekonomik Yaklaşım , 16 (55), 69-88.s.72-73
- Paker, F. (2004). *Bulgaristan'ın ekonomik göstergeleri ve Türkiye-Bulgaristan dış ticareti*. İzmir Ticaret Odası Dış Ekonomik İlişkiler Müdürlüğü. <http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/CAD210F3-8468-4DD9-98B9-7D5800BD3B62/3615/Bulgaria2004.pdf>
- Paksadze, İ., & Çelik, T. (2022). *Türkiye'nin Gürcistan İle Dış Ticaretinde Rekabet Gücü: Balassa Akü Endeksi Analizi*. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 7(3), 798-813.
- Parasız, İ. (2004). *Türkiye ekonomisi*. Ezgi Yayınevi.s.627
- Peled, D. (2001). *İsrail'de Savunma Ar-Ge Ve Ekonomik Büyüme: Bir Araştırma Gündemi* . Samuel Neaman Bilim Ve Teknolojide İleri Araştırmalar Enstitüsü.
- Peterson, M. (2019, Ocak 9). *The naval power shift in the Black Sea. *War on the Rocks**. <https://warontherocks.com/2019/01/the-naval-power-shift-in-the-black-sea/>
- Peynirci, S. (2019). *Türkiye'de 2000 Sonrası Savunma Harcamaları Ve Ekonomiye Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme* (Master's Thesis, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi).s.26-27
- Pieper, M. *Rising Power Status and the Evolution of International Order: Conceptualising Russia's Syria Policies*. Europe-Asia Studies, 71(3), 365- 387.s.374-375

- Radoykov, İ, (2019,Mart 01). *Bulgaristan Rusya'nın NATO'daki 'Truva atı' değil*. Anadolu Ajansı 2021 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bulgaristan-rusyanin-natodaki-truva-ati-degil/1406510>
- Rempfer, K. (2018, December 31). *Why Russia Is Engulfing The Black Sea And Won't Stop Tilting Ukraine*. Military Times. <https://www.armytimes.com/news/your-army/2018/12/31/why-russia-is-swallowing-the-black-sea-and-wont-stop-until-it-has-choked-out-ukraine/>
- Reuters, (2018, March 27). *Romanian Parliament Says It Will Support Reunification With Moldova*. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-romania-moldova-iduskbn1h32cs>
- Romanya Eğitim Merkezi. (2023, Ekim 10). *Romanya ekonomisi*. *Romanya Eğitim Merkezi*. <https://www.romanyaegitimmerkezi.com/romanya-ekonomisi.html>
- Romanya.org. (2005). *Romanya'nın genel ekonomik durumu*. *Romanya.org*. http://www.romanya.org/romanyanın_genel_ekonomik_durumu.html
- Saka, A. T. (2007). *Türkiye'de Savunma Harcamalarının Analizi Ve Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı.s.8
- Sakal, M. (2003). *Türkiye'de mali disiplin sorunu: kamu açıkları ve borçlanmanın sürdürülebilirliği:(1988-2000 dönem analizi)*. Gazi Kitabevi.s.105
- Sanso-Navarro, M., & Vera-Cabello, M. (2015). *The causal relationship between military spending and unemployment in the EU15*. Available at SSRN 2550136.s.2-3.
- Sarıaslan, F. (2019). *Türkiye'nin Rusya Federasyonu ile ilişkilerinde ekonominin rolü*. Avrasya İncelemeleri Dergisi, 8(2), 177-182
- SASAD. (2017). *Savunma ve havacılık performans raporu, 2017*. SASAD.
- Saunders, P. (1993). *Recent Trends In The Size And Growth Of Government In OECD Countries*. The Growth Of The Public Sector, (Ed: Norman Gemmel), England, Edward Elgar Publishing Limited, Pp. 17-33.s.2
- Sevinç, S. (2020). *Dünya'da Ve Türkiye'de Savunma Sanayii Ve Savunma Harcamalarının Makroekonomik Etkilerinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği* (Doctoral Dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Kahramanmaraş).s.28
- Seyidoğlu, H. (1993). *Uluslararası İktisat, 9. Baskı*, İstanbul, Güzem Yayınları.s.135
- Sezgin, S. (1997). *Country Survey X: Defence Spending In Turkey*. Defence And Peace Economics, 8(4), 381-409.s.8

- Sezgin, Ş. (2009). *Türkiye'de 1990-2006 Yılları Arasında Dış Ticaret-Ekonomik Büyüme İlişkisi*. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(22), 175-190.s.175-176
- Sezgin, Ş. (2010). *Politika Transferi ve Türkiye'de özelleştirme*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (27).s.188
- Sezgin, Ş., & Sezgin, S. (2018). *Dünya'da Ve Türkiye'de Savunma Sanayi: Genel Bir Bakış*. Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 5(12), 1-19.
- Sezgin, Ş., Gündüz, N., & Sezgin, S. (2008). *Güneydoğu Terör Olaylarının Ekonomik Sonuçları*. Akademik İncelemeler Dergisi, 3(1), 1-17.
- Shantadze, B. (2006). *Gürcistan'ın komşuları ile ilişkileri ve jeopolitik etkinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University (Turkey)).s.53
- SIPRI. (2020). *Military expenditure database*. <https://www.sipri.org/databases/milex>
- SIPRI. (2020). *Russia's military spending: Frequently asked questions*. <https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2020/russias-military-spendingfrequently-asked-questions>
- Sjursen, H. (1998). *Enlargement And The Common Foreign And Security Policy: Transforming The EU's External Policy?* (P. 5). ARENA s.2
- Skons, E., Perdomo, C., Perlo-Freeman, S., & Stalenheim, P. (2004). *10.Military expenditure*. Sipri Yearbook, 305-339.s.305-307
- Smith, D., & Smith, R. (1980). *Military Expenditure, Resources And Development*. University Of London, Birkbeck College. Discussion Paper, (87).s.7
- Snider, L. W. (1990). *"The Political Dimensions Of Military Spending And Debt Service In Southeast Asia"*, Contemporary Southeast Asia, 11(4), 278-305.s.282
- Sorin, M. (2018, Mayıs 3). *Romania's military spending rose 50 pct to USD 4 bln in 2017, the biggest increase in the world*. *Business Review*. <https://business-review.eu/news/romanas-military-spending-rose-50-pct-to-usd-4-bln-in-2017-the-biggest-increase-in-the-world-167662>
- Sönmez, A. S. (2010). *Yakın Çevre Doktrini Bağlamında Yeltsin Dönemi Rusya Federasyonu'nun Bağımsız Devletler Topluluğu Ülkeleriyle İlişkileri*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (27).s.8
- Starr, H., Hoole, FW, Hart, JA Ve Freeman, JR (1984). *Savunma Harcamaları Ve Enflasyon Arasındaki İlişki*. Çatışma Çözümü Dergisi , 28 (1), 103-122.
- Stekler, H. O. (1979). *The Relationship Between Inflation And Defense Expenditures (P. 0038)*. Institute For Defense Analyses.s.21

- Şahin, A. G. Ş. (2016). *Türkiye-Gürcistan ticari ilişkilerindeki sorunlar-beklentiler ve çözümler*. Prof. Dr. Kerem Karabulut, s.668.
- Şahin, E. Y., & Çelik, E. (2021). *Romanya’da Türk Soylulara Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Hatalarda Rumencenin Etkileri*. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 759-775.s.761
- Şahin, Hüseyin (2009). *Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişimi-Bugünkü Durumu*, Ezgi Kitapevi, Bursa.s.269-273
- Şahin, I. F. O. (2022). *Türkiye’nin 1980-2021 dönemi dış ticaret gelişiminin irdelenmesi*. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 9(27), 82-99.s.83
- Şen, U. B. (2022, Eylül 29). *Rusya’nın askeri stratejisinde nükleer güç ve nükleer gücün ontolojisi*. *TASAM - Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi*. https://tasam.org/tr/tr/icerik/70150/rusyanin_askeri_stratejisinde_nukleer_guc_ve_nukleer_gucun_ontolojisi
- Şimşek, İ. P. V. S., Parlaktuna, İ., & Şimşek, S. (2007). *Bütçe Finansman Kaynaklarının Belirlenmesi Ve Ekonomi Üzerindeki Etkileri: Türkiye Uygulaması (1989-2005)*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 43-67.s.45
- Şimşek, M. (1989). *Üçüncü dünya ülkelerinde ve Türkiye’de savunma sanayii*. SAGEM.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2022). *Girişimci ve insani dış politika*. *T.C. Dışişleri Bakanlığı*. <https://www.mfa.gov.tr/-turkiye-romanya-siyasi-iliskileri.tr.mfa>
- T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği. (2018, Haziran). *Ukrayna’nın 2017 yılı genel ekonomik durumu ve Türkiye ile ekonomik-ticari ilişkileri*. *T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği*. <https://docplayer.biz.tr/106288983-T-C-Kiev-Buyukelciligi-Ticaret-Musavirliği-Ukrayna-Nin-2017-Yili-Genel-Ekonomik-Durumu-Ve-Turkiye-İle-Ekonomik-Ticari-İliskileri.html>
- T.C. Sofya Ticaret Müşavirliği. (2019, Kasım). *Bulgaristan’ın genel ekonomik durumu ve Türkiye ile ekonomik-ticari ilişkileri (2018-2019)*. s.25.
- T.C. Ticaret Bakanlığı Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü. (2021). *Moldova ülke profili*. *T.C. Ticaret Bakanlığı*. <https://ticaret.gov.tr/data/5f07148213b87611d894d16a/Moldova%20%C3%9Cлке%20Profili.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü. (2022). *Moldova ülke profili*. *T.C. Ticaret Bakanlığı*. <https://ticaret.gov.tr/data/634feb6113b8765920066f15/Moldova%20%C3%9Cлке%20Profili%202022.pdf>
- Tanas, A. (2023, Nisan 13). *Moldova needs \$275 million to modernise armed forces, defence official says*. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/>

europa/moldova-needs-275-mln-modernise-armed-forces-defence-official-2023-04-13/

Taner, M. (2006). *Dokuzuncu Kalkınma Planı Savunma Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Devlet Planlama Teşkilatı.s.3

Tari, R. (2010). *Ekonometri. Umuttepe Yayınları, Kocaeli.*

Taş, S., Örnek, İ., & Aksoğan, G. (2013). *Türkiye'de Savunma Harcamaları, Büyüme Ve Gelir Eşitsizliği, 1970-2008: Ekonometrik Bir İnceleme*. Gaziantep University Journal Of Social Sciences, 12(3), 659-682.

Taylan, T. (2011). *Bulgaristan ülke raporu*. T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi.

Temiz, D.(2012), *Ekonominin Önemli Bir Parçası: Savunma Sanayi*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,s.3

Tezel, Yahya S (1994). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.s.167-174

The Economist. (2007, Ocak 4). *The new kids on the block*. *The Economist*. <https://www.economist.com/europe/2007/01/04/the-new-kids-on-the-block>

The World Bank. (2023, Nisan 6). *Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve yaşam maliyeti krizi, Avrupa ve Orta Asya bölgesinin yükselen ekonomilerinde büyüme beklentilerini sömükleştiriyor*. *The World Bank*. <https://www.worldbank.org/tr/news/press-release/2023/04/06/russian-invasion-of-ukraine-and-cost-of-living-crisis-dim-growth-prospect-in-emerging-europe-and-central-asia>

Tipayev, M. (2006). *Ukrayna-Türkiye Dış Ticaret İlişkileri Çerçevesinde Ukrayna Dış Ticaret-Gümrük Sisteminin İncelenmesi* (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2017). *Genel kurul ekonomik raporu 2016*. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yayınları.

Todor, A. A. (2019). *Willing to pay? The politics of engendering faith in the post-communist Romanian tax system* (p. 250). SSRN.

Tokatlı, S. G. (2022). *Soğuk Savaş Dönemi Güvenlik Algısında Yaşanan Değişim Ve Uluslararası Sistemin Değişen Dinamikleri*. Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, 7(1), 376-406.s.379

Tokgöz, D. E. (2011). *Düünden bugüne Türkiye-Rusya ekonomik ilişkilerinde üç büyük dönem*. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1), 6-14.s.10-15

Toma, E. (2010). *Agricultura României în procesul de integrare europeană*. Evaluări și prognoze.s.9

- Topçu, M.K. (2010). *Savunma Planlamasının Ekonomiye Etkileri Ve Savunma Bütçeleri*. Savunma Bilimleri Dergisi, 9 (1), 75-125. s.87
- Traynor, I., & Black, I. (2008). *Georgian conflict leaves West reeling and Russia walking tall*. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2008/aug/12/georgial>
- Türk H. K. (2007), “*Türk Savunma Sanayinin Ekonomik Etkileri Ve Savunma Harcamaları - Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Modellenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Türk Ulak. (2022, Mart 19). *Pridnestrovie Cumhuriyeti / M. Ünvan Atlı*. *Türkulak*. <https://turkulak.com.tr/pridnestrovie-cumhuriyeti-m-unvan-atli/>
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022). *Girişimci ve insani dış politika*. *mfa*. <https://www.mfa.gov.tr/rusya-ekonomisi.tr.mfa>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2019). *Moldova'nın ekonomisi*. *T.C. Dışişleri Bakanlığı*. <https://www.mfa.gov.tr/moldova-ekonomisi.tr.mfa>
- Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı. (2018). *2023 Türkiye ihracat stratejisi ve eylem planı*. http://geka.gov.tr/Dosyalar/o_1adq0ifbpl1c11m4nlc81rpsr178.pdf
- Türkiye Cumhuriyeti Kışnev Büyükelçiliği Ticari Danışmanlığı. (2013). *Moldova ekonomisi ve Türkiye – Moldova dış ticareti*. Kışnev, s.15-17.
- Tütünsatar, A., & Sezgin, A. (2022). *Türkiye'nin Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü Üzerinden Uluslararası Ticaret Politikasının Yapısal Kırılma ile Analiz Edilmesi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (55), 329-34özel5.
- Tüysüzöğlu, G. (2011). *Ukrayna'da Turuncu Devrim'in Sonu*. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 2(3).s.66-67
- Uçar, İ. (2003). *Savunma Harcamalarının Ekonomiye Etkileri Ve Savunma Harcamaları-Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Modellenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, KHO Savunma Bilimler Enstitüsü Harekat Araştırması Anabilim Dalı, Ankara.s.29
- Ukroboronprom. (2023, Temmuz 20). *Concern profile*. *Ukroboronprom*. <https://ukroboronprom.com.ua/en/pro-koncern>
- Ulusoy, A. (2004). *Devlet Borçlanması, Üç yol Kitabevi, Celepler Matbaacılık, Trabzon 2004.s.21-22*
- Uzgel, İlhan, “Balkanlarla İlişkiler”, *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne, Olgular, Belgeler, Yorumlar*, Ed: Baskın Oran, C.II, İletişim Yayınları, 12. Baskı, (İstanbul, 2010), s.167-181.
- Uzun, A. D. (2007). *Savunma sanayi ve yeni yapılanmalar* (Master's thesis).s.12
- Ümit, A. Ö. (2015). *Türkiye'de Bütçe Açığı İle Cari İşlemler Arasındaki İlişkilerin Zaman Serisi Analizi* (Doctoral Dissertation, Anadolu University (Turkey)).s.50-51

- Ün, A. (2015). *Econometrics for Beginners*. ABC Publishing.
- Üstün, Y. M. (2020). *Kısa Romanya coğrafyası*. *Akademik Coğrafya*. <https://www.akademikcoğrafya.com/romanya-cografyasi>
- Velev, R. (2007). *Moldova'da Ulusal Azınlıklar Ve Agit'in Rolü: Gagauz Örneği*. Role Of National Minorities And Agit In Moldova: The Case Of The Gagauz],(Unpublished Master Thesis), Tr Istanbul University.s.197
- Vorotnyuk M. Dış Politika Araştırmaları. Kiev, 2016. *Münakaşalar Ukrayna-Türkiye*. Münakaşalar. İSP. Kiev, 2016.s.11-12.
- Vusata, A. (2019). *Ukrayna ve Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin analizi* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).s.23
- Wooldridge, J. M. (2013). *Introductory econometrics: A modern approach (5th ed.)*. South-Western Cengage Learning.
- Yantur, P., & Gürson, A. P. (2019). *Savunma harcamaları ve ekonomik büyüme üzerine araştırma: ABD, Japonya ve Fransa Örneği*. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8(1), 163-182.
- Yarman, F. A. (2002). *Ulusal Savunma Sanayilerinde Bilim-Teknoloji Tabanı - Uygulama Çalışması*. Savunma Bilimleri Dergisi, 1 (2), 83-103.s.9
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2012). *Panel veri ekonometrisi: Stata uygulamalı*. Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Yeşilirmak, H. M., 2018."Savunma Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye İçin Zaman Serisi Analizi", Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı.s.21
- Yılmaz, Harun, (2006), *Rusya'da Devlet Merkezli Sistem ve Bürokrasi*, İstanbul: Versus Kitap.s.362-363
- Yılmaz, S. (2018). *Güney Kafkasya Üzerine Bir Analiz*. Iğdır University Journal Of Faculty Of Economics And Administrative Sciences, (3), 1-29.s.4
- Yığıtpe, L. (2018). *Nato Ve Rusya Arasında Türkiye'nin Güvenlik Algılaması: S-400 Krizi Örneği*. Journal Of Management And Economics Research, 16(1), 276-289.s.284
- Yildirim, J., & Sezgin, S. (2003). *Military Expenditure And Employment In Turkey*. *Defence And Peace Economics*, 14(2), 129-139.
- Yildirim, J., Sezgin, S., & Öcal, N. (2005). *Military Expenditure And Economic Growth In Middle Eastern Countries: A Dynamic Panel Data Analysis*. *Defence And Peace Economics*, 16(4), 283-295.
- Yurdakul, M. O. 2007.*Romanya'nın serbest piyasa ekonomisine geçiş performansının Türkiye ile karşılaştırılması* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).s.10-11
- Yükseler, Z., Teşkilatı, D. P., Değerlendirme, Y. P. V. K., & Müdürü, G. (1998). *Makro Ekonomik Hesaplar Ve Ödemeler Dengesi*. DPT, Haziran. s.1
- Ziylan, A. (2004).*Ulusal Teknoloji Yeteneği Ve Savunma Sanayii*.

- Ziylan, A., Batmaca, Ő., Por, R., Uysal, İ., Zaim, M., Tatar, Y., & Er, Ü. (1998).
Savunma Sanayi Ve Tedarik. Ankara: TÜBİTAK Yayınları.s.9
- Zor Kaya, M. *‘Türkiye – Moldova Ekonomisi’* [Türkiye ve Moldova Ekonomisi]
Aralık, 2010 Kişinev (mtiad.md/) (01.12.2014).s.5-7

Spor Kazalarından Korunma ve Rehabilitasyon

Dr. Fzt. Selma İşler

Editör: Prof. Dr. Tülin Akman

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Kazalarından Korunma ve Rehabilitasyon

Dr. Fzt. Selma İşler • Editör: Prof. Dr. Tülin Akman

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-16-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub644>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

İşler, S., Akman, T. (ed) (2024). *Spor Kazalarından Korunma ve Rehabilitasyon*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub644>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akandere, M., Aktaş, S., & Er, Y. (2018). Zihinsel antrenman ve spor. *Türkiye Barolar Birliği*, 60, 74.
- Almekinders, L. C., & Scott, R. W. (1997). "Tendinitis: Treatment and prevention." *The Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons*.
- Andersen, J. C., et al. (2003). "Acute management of athletic injuries: Minimizing the risk of complications." *Journal of Athletic Training*.
- Argut, S. K., & Çelik, D. (2018). Genç sporcularda spora bağlı yaralanmalara neden olan faktörler. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 122-127.
- Armstrong, L. E., & Maresh, C. M. (1991). The induction and decay of heat acclimatisation in trained athletes. *Sports Medicine*, 12(5), 302-312.
- Arvinen-Barrow, M., & Haapanen, H. (2017). *Psychological responses to sports injury: A review of the literature and clinical implications. Journal of Sport and Exercise Psychology*, 39(5), 380-394.
- Avcı, E. E., Şenocak, E., Akgün, İ., Timurtaş, E., Demirbüken, İ., & Polat, M. G. (2021). Menstrual Döngü Boyunca Tahmin Edilen Östrojen Değişikliklerinin Plantar Basınç Dağılımı ve Denge Kontrolü Üzerindeki Etkisi" *Journal of Health Sciences and Management*, 2(2), 75-81. DOI: 10.29228/johesam.2
- Aydoğan, Z., Kerkez, F. İ., Can, S., & Manav, G. (2022). Spor Yaralanmalarının Psikolojik Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 278-290.
- Bache-Mathiesen, L. K., Andersen, T. E., Dalen-Lorentsen, T., Clarsen, B., & Fagerland, M. W. (2022). Assessing the cumulative effect of long-term training load on the risk of injury in team sports. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 8(2), e001342.
- Bahr, R. (2017). "How to prevent muscle injuries in sports." *British Journal of Sports Medicine*.
- Barker, J. R., Williams, S. B., & Brukner, P. (2012). Managing sport injuries in older athletes. *British Journal of Sports Medicine*, 46(6), 366-371.

- Barry, L., Lyons, M., McCreesh, K., Myers, T., Powell, C., & Comyns, T. (2024). The Relationship Between Training Load and Injury in Competitive Swimming: A Two-Year Longitudinal Study. *Applied Sciences*, 14(22), 10411.
- Bayrakdar, A. (2020). Yüzücü çocuklarda stabil ve stabil olmayan zeminlerde yapılan kalistenik egzersizlerin dengeye etkisi. *Gazi Kitabevi, Ankara*.
- Bayrakdar, A., & Kılınç, B. H. (2020). The effect of functional movement screen and lower extremity training on hamstring/quadriceps ratio in football players. *Physical education of students*, 24(2), 80-85.
- Beaufils, P., et al. (2009). "Meniscus repair in the anterior cruciate ligament-deficient knee: a systematic review." *The American Journal of Sports Medicine*.
- Beim, G. M. (2000). Acromioclavicular joint injuries. *Journal of athletic training*, 35(3), 261.
- Benson, B. W., Meeuwisse, W. H., & Rizos, J. (2009). Head and face injuries among ice hockey players wearing full face shields vs half face shields. *JAMA*, 286(24), 3173-3179.
- Bhandari, M., et al. (2005). "Management of fractures and dislocations: A critical review." *Journal of Bone and Joint Surgery*, 87(4), 840-848.
- Bittencourt, N. F., et al. (2017). The role of rehabilitation in the prevention and treatment of overuse injuries. *Sports Medicine*.
- Bleakley, C. M., et al. (2012). "The PRICE protocol for acute soft tissue injuries." *The British Journal of Sports Medicine*.
- Bleakley, C. M., Glasgow, P., & MacAuley, D. C. (2010). "Price needs updating, should we call the POLICE?" *British Journal of Sports Medicine*.
- Bleakley, C. M., Glasgow, P., & MacAuley, D. C. (2010). "Price needs updating, should we call the POLICE?" *British Journal of Sports Medicine*.
- Bleakley, C. M., Glasgow, P., & MacAuley, D. C. (2010). "Price needs updating, should we call the POLICE?" *British Journal of Sports Medicine*.
- Bohannon, R. W. (2004). "Muscle strength and muscle endurance: a critical review." *Physical Therapy*, 84(7), 706-711.
- Brenner, J. S. (2007). Overuse injuries, overtraining, and burnout in child and adolescent athletes. *Pediatrics*, 119(6), 1242-1245.
- Brewer, B. W. (2009). Athletic identity and injuries. In *Handbook of Sport Psychology* (pp. 564-573). Wiley.
- Brophy, R. H., et al. (2009). "Rehabilitation after knee surgery." *Orthopedic Journal of Sports Medicine*.
- Brukner, P., & Khan, K. (2012). *Clinical Sports Medicine*. McGraw-Hill Education.

- Bunker, T. D., & Smee, R. I. (2015). De Quervain's tenosynovitis: A review of the literature. *Journal of Hand Surgery*.
- Caine, D. J., et al. (2003). "Gymnastics injuries." *Medicine and Sport Science*.
- Caine, D. J., Maffulli, N., & Caine, C. G. (2008). Epidemiology of injury in child and adolescent sports: injury rates, risk factors, and prevention. *Clinics in Sports Medicine*, 27(1), 19-50.
- Calis, M., vd., (2000). "Diagnostic Values Of Clinical Diagnostic Tests İn Subakromial İmpingement Syndrome", *Ann Rheum Dis.*, Cilt 59, Ss.44-7.
- Carling, C., Reilly, T., & Williams, A. (2008). Performance assessment for field sports: Physiological, psychological, and performance measurement approaches. *Routledge*.
- Casa, D. J., et al. (2012). "The importance of prompt first aid and rapid cooling in the prevention of exertional heat stroke." *Journal of Athletic Training*.
- Casa, D. J., Stearns, R. L., & Lopez, R. M. (2012). Influence of hydration on physiological function and performance during trail running in the heat. *Journal of Athletic Training*, 47(5), 523-530.
- Cebeci, İ. (2006). *Hamstring Graftli Ön Çapraz Bağı Rekonstrüksiyonlu Sporcularda Postoperatif Spora Dönüş Dönemi Takip Parametrelerinin Belirlenmesi* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Choi, T. Y., et al. (2015). *Effects of Massage Therapy on Musculoskeletal Rehabilitation*. *Journal of Pain Research*.
- Choi, Y., et al. (2017). "Sportstape'in sporcuların performansı ve yaralanmalarına etkisi." *International Journal of Sports Science*.
- Cohen, J., Grove, R., & Wiese-Bjornstal, D. (2011). *Psychological management of sport injury: A comprehensive approach to rehabilitation*. Routledge.
- Culham, E., and Peat, M. (1993). Functional anatomy of the shoulder complex. *J Orthop Sports Phys Ther*. Jul;18(1):342-50. doi: 10.2519/jospt.1993.18.1.342.PMID: 8348135
- Daniels, L. And Worthington, C. (1980). *Muscle Testing (Techniques Of Manuel Examination*, Philadelphia, Wb Saunders Co.
- Dede, E. Ç., Korkusuz, P., & Korkusuz, F. (2021). İskelet Kası Yaralanmalarının Tedavisinde Kök Hücrenin Yeri. *Türkiye Klinikleri Sports Medicine-Special Topics*, 7(2), 85-91.
- Diamond, W. (1995). Upper Extremity: Shoulder. In: Myers Rs (Ed), *Manuel Of Physical Therapy Practice*, Philadelphia, Wb Saunders Co..
- DiFiori, J. P., Benjamin, H. J., & Brenner, J. S. (2014). Overuse injuries and burnout in youth sports: a position statement from the American Medical Society for Sports Medicine. *Clinical Journal of Sports Medicine*, 24(1), 9-12.

- Dijkerman, H., & van der Linde, S. (2014). Acute compartment syndrome: Diagnosis and treatment. *European Journal of Trauma and Emergency Surgery*.
- Donatelli, R.(1991). Physical therapy of the shoulder, 2nd edn. New York: Churchill Livingstone
- Dos'Santos, T., Thomas, C., & Jones, P. A. (2023). Effects of the menstrual cycle phase on anterior cruciate ligament injury risk surrogates: A systematic review”*PLOS ONE*, 18(1), e0279910.DOI: 10.1371/journal.pone.0279910
- Dragoo, J. L., Braun, H. J., & Harris, A. H. (2012). The effect of playing surface on the incidence of ACL injuries in National Collegiate Athletic Association American Football. *The American Journal of Sports Medicine*, 40(5), 980-985.
- Drake, R. L., Vogl, W., & Mitchell, A. W. (2015). Gray’s Anatomy for Students, 3rd Edition.
- Dubois, B., & Esculier, J. F. (2019). “Soft-tissue injuries simply need PEACE and LOVE.” *British Journal of Sports Medicine*.
- Edouard, P., & Ford, K. R. (2020). Great challenges toward sports injury prevention and rehabilitation. *Frontiers in sports and active living*, 2, 80. Artificial Intelligence in Injury Prevention and Performance Optimization” (Smith et al., 2022).
- Edwards, M., et al. (2016). “Best practices in the acute management of bleeding and injuries in sports.” *Sports Medicine*.
- Ekizoğlu, Ö., & Sever, M. O. (2023). Ön çapraz bağ ameliyatı olan sporcuların spora dönüşlerindeki duyguları, performansta kendine güvenleri ve risk değerlendirmeleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 227-232.
- Ekstrand, J., et al. (2011). “Injury incidence and injury patterns in professional football: The UEFA injury study.” *British Journal of Sports Medicine*.
- Ekstrand, J., et al. (2012). “Futbolcularda rigid bantlama ve elastik bandaj kullanımı: Bir karşılaştırma çalışması.” *British Journal of Sports Medicine*.
- Emery, C. A., & Meeuwisse, W. H. (2010). Injury prevention and treatment. In: *Essentials of sports medicine* (pp. 369-381). Springer.
- Eren, H. B., & Tüncel, S. (2024). *Spor Bilimlerinde Yapay Zeka Veri Madenciliği*. Eğitim yayınevi.
- Ergun, N., vd.,(2014). Fonksiyonel Anatomi, Manuel Terapistler İçin Kas İskelet Anatomisi, Kinezyoloji Ve Palpasyon, İstanbul.
- Evers, A. W. M., Kraaimaat, F. W., van Lankveld, W., Jongen, P. J. H., & Jacobs, J. W. G. (2006). *Behavioral treatment of chronic pain: A review and*

- meta-analysis of the efficacy of cognitive-behavioral therapy for chronic pain conditions.* *The Journal of Pain*, 7(7), 379-390.
- Eys, M. A., Loughhead, T. M., & Hardy, J. (2004). *Psychological interventions in sport injury rehabilitation.* In *Handbook of sport psychology* (pp. 459-479). Wiley.
- Faigenbaum, A. D., Myer, G. D., & Kriz, K. (2009). Youth resistance training: A meta-analysis and systematic review. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 23(1), 222-227.
- Faude, O., Meyer, T., & Lieder, H. (2013). Injuries in amateur and professional football players: An overview of risk factors, epidemiology, and prevention strategies. *British Journal of Sports Medicine*, 47(10), 611-616.
- Finch, C. (2006). A review of preventive strategies for sports injuries: the role of protective equipment. *British Journal of Sports Medicine*, 40(12), 956-960.
- Fleisig, G. S., et al. (2011). Rest and recovery: The key to preventing overuse injuries. *Journal of Sports Science and Medicine*.
- Fradkin, A. J., Zazryn, T. R., & Smoliga, J. M. (2006). "Effects of warming-up on physical performance: A systematic review with meta-analysis." *Journal of Strength and Conditioning Research*.
- Frank, R. M. et al., (2013). Scapulothoracic anatomy and snapping scapula syndrome. *Anatomy research international*, 2013.
- Gaskill, T. and Millett, P.J.(2013). Snapping scapula syndrome: diagnosis and management. *J Am Acad Orthop Surg*.21(4):214-224
- Goodlin, G. T., Roos, A. K., Roos, T. R., Hawkins, C., Beache, S., Baur, S., & Kim, S. K. (2015). Applying personal genetic data to injury risk assessment in athletes. *PloS one*, 10(4), e0122676.
- Gosens, T., et al. (2013). Management of overuse injuries in sports. *British Journal of Sports Medicine*.
- Griffin, L. Y., Albohm, M. J., Arendt, E. A., Bahr, R., Beynon, B. D., DeMaio, M., ... & Yu, B. (2006). Understanding and preventing noncontact anterior cruciate ligament injuries: a review of the Hunt Valley II meeting, January 2005. *The American Journal of Sports Medicine*, 34(9), 1512-1532.
- Gustafsson, H., Kenttä, G., & Hassmén, P. (2017). Psychological responses to injury in athletes: The role of coping and social support. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 39(5), 380-394.
- Häggglund, M., Waldén, M., & Ekstrand, J. (2006). Previous injury as a risk factor for injury in elite football: a prospective study over two consecutive seasons. *British Journal of Sports Medicine*, 40(9), 767-772.

- Halder, A.M, et al.,(2000).Anatomy and biomechanics of the shoulder. *Orthop Clin North Am.* Apr;31(2):159-76. doi: 10.1016/s0030-5898(05)70138-3. PMID: 10736387
- Harmon, K. G., et al. (2013). "American Medical Society for Sports Medicine position statement: Concussion in sport." *British Journal of Sports Medicine.*
- Harpur, G. (2019). Kadın ve Erkek Sporcularda Biyomekaniksel Farklılıklar. *Türkiye Klinikleri Sports Medicine-Special Topics*, 5(1), 6-9.
- Hawkins, R. D., & Fuller, C. W. (1999). "A prospective epidemiological study of injuries in four English professional football clubs." *British Journal of Sports Medicine.*
- Herman, K., et al. (2012). "Biomechanical predictors of injury risk in sports: A systematic review." *Journal of Athletic Training.*
- Herring, S. A., et al. (2011). "The management of fractures and dislocations in sports." *Sports Medicine*, 41(5), 391-402.
- Hewett, T. E., Myer, G. D., & Ford, K. R. (2006). Anterior cruciate ligament injuries in female athletes: Part 1, mechanisms and risk factors. *The American Journal of Sports Medicine*, 34(2), 299-311.
- Hewett, T. E., Myer, G. D., & Ford, K. R. (2017). Anterior cruciate ligament injuries in female athletes: Part 1, mechanisms and risk factors. *The American Journal of Sports Medicine*, 41(6), 1524-1536.
- Hislop, H.J. and Montgomery J.(2006). Muscle Testing – Techniques of Manual Examination Çeviren: Özdiñler AR, Yeldan İ, Demirbaş FŞB. Kas Testi – Manuel Değerlendirme Teknikleri. 7. basım, Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. şti., İstanbul; 2006, s: 360-438.
- Hodges, P. W., & Richardson, C. A. (1996). "Iliopsoas muscle dysfunction in low back pain." *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy.*
- Hsu, Y. H., et al. (2017). "Rigid bantlama uygulamasının spor yaralanmalarında etkinliği: Meta-analiz." *Journal of Sports Rehabilitation.*
- Hubbard, T. J., & Denegar, C. R. (2004). "Does cryotherapy improve outcomes with soft tissue injury?" *Journal of Athletic Training.*
- Hutchinson, M. R. (2014). *Sports Rehabilitation: Practical Approaches. British Journal of Sports Medicine.*
- Hutchinson, M. R., & Ireland, M. L. (1995).Knee injuries in female athletes. *Sports Medicine*, 19(4), 288-302.10.2165/00007256-199519040-00006
- Hutchinson, M. R., et al. (2004). "Sports medicine and rehabilitation: Practical applications." *Sports Medicine.*
- Inman, V.T.,et al.,(1944).Observations on the function of the shoulder joint. *J Bone Joint Surg Am.*26:1-30.

- Ivarsson, A., & Johnson, U. (2010). Psychological factors as predictors of injuries among senior soccer players. *A prospective study. Journal of Sports Science and Medicine*, 9(1), 347-352.
- Jayanthi, N., Pinkham, C., Dugas, L. R., & Patrick, B. (2013). Sports specialization in young athletes: Evidence-based recommendations. *Sports Health: A Multidisciplinary Approach*, 5(3), 251-257.
- Jobe CM.,et al.,(2016). Rockwood and Matsen's The Shoulder. In:Rockwood CA, Matsen FA, eds. 5th ed. Philadelphia: Elsevier; p:35-95.
- Jobe, C.M., (1998). Gross Anatomy of Shoulder, ss.40-85
- Johnson, D. and Ellis, H. (2005). Gray's Anatomy.The Anatomical Basis Of Clinical Practice. 29th Ed., In: Pectoral Girdle, Shoulder Region And Axilla. Standing S, (Ed.) Elsevier Churchill Livingstone, Toronto.
- Jones, M. I., Hamilton, B., & Dakin, S. G. (2011). The impact of light conditions on injuries during football training and competition. *Sports Medicine*, 41(3), 203-210.
- Kaçoğlu, C., Atalay, E., & Türhan, B. (2018). Fiziksel temas içeren ve içermeyen sporlarda yaralanma sonrası spora dönüşte kinezyofobi ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Spor Hekimliği Dergisi*, 53(2), 067-075.
- Kadi, R.,et al.,(2017). Shoulder anatomy and normal variants. *Journal of the Belgian Society of Radiology*, 101(Suppl 2).
- Kannus, P., et al. (2000). "Tendons: A review of injury and treatment strategies." *Sports Medicine*.
- Karabulak, A., & Aslan, C. S. (2023). Futbolda farklı saha zeminlerinin kas hasarı üzerine etkisi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(2), 487-504.
- Karabulak, A., & Aslan, C. S. (2023). Futbolda farklı saha zeminlerinin kas hasarı üzerine etkisi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(2), 487-504.
- Kase, K., et al. (2003). "Kinesiology tape'in kas gücü, esneklik ve ağrı üzerindeki etkileri." *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*.
- Keller, M. A., et al. (2017). *Musculoskeletal Injury Prevention in Athletes. Journal of Sports Science*.
- Khan, K. M., et al. (2002). "Physical therapy in sports injuries." *Medicine and Science in Sports and Exercise*.
- Khan, K., & Scott, A. (2016). Exercise-induced injury prevention strategies in athletes. *The Lancet*.
- Khan, K., et al. (2006). "The role of surgery in meniscus tears." *Sports Medicine and Arthroscopy Review*.
- Kılınc, H., Günay, M., Kaplan, Ş., & Bayrakdar, A. (2018). 7-12 yaş arası çocuklarda yüzme egzersizi ve thera-band çalışmalarının dinamik ve statik dengeye etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(3), 1443-1452.

- Knee, A. M., et al. (2011). "Psychosocial interventions in sports injuries." *Journal of Sports Medicine*.
- Koca, T. T. (2015). Platelet-zengin plazma terapisinde güncel gelişmeler.
- Krosshaug, T., et al. (2014). "Spor yaralanmalarında elastik bandaj kullanımının etkinliği: Bir meta-analiz." *Sports Health: A Multidisciplinary Approach*.
- Kumar, D., Flemming, S., & Patel, S. (2013). Musculoskeletal injuries in older athletes. *Sports Medicine*, 43(8), 1227-1237.
- Kumar, S., et al. (2019). Role of physical therapy in preventing overuse injuries. *Journal of Sports Rehabilitation*.
- LaPrade, R. F., Burnett, Q. M., Veenstra, M. A., & Hodgman, C. G. (1994). The anatomy of the anterior cruciate ligament and its relevance to anterior cruciate ligament reconstruction. *The American Journal of Sports Medicine*, 22(5), 609-617. [10.1177/036354659402200506](https://doi.org/10.1177/036354659402200506)
- Lephart, S. M., et al. (2000). "Proprioception and neuromuscular control in joint stability." *Journal of Sports Rehabilitation*.
- Lippitt, S, and Matsen, F (1993). Mechanisms Of Glenohumeral Joint Stability. *Clinical Orthopaedics And Related Research®*, 291, 20-28.
- Liu-Ambrose, T, Donaldson, M. G., & Ahamed, Y. (2016). Exercise and physical function in older adults. *Journal of Aging and Physical Activity*, 24(4), 457-465.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). *Building a practically useful theory of goal setting and task motivation*. *American Psychologist*, 57(9), 705-717.
- Lopes, L., et al. (2015). "Fascial kinesiology tape'in ağrı ve kas gücü üzerindeki etkisi: Bir kontrolsüz deneysel çalışma." *Journal of Bodywork and Movement Therapies*.
- Lorrain, C., et al. (2013). "The management of ligamentous injuries in athletes." *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*.
- Löhr, S. (2006). "Management of muscle injuries in sports." *Journal of Sports Medicine*.
- Ludewig, P.M., et al., (2004) Three-dimensional clavicular motion during arm elevation: reliability and descriptive data. *J Orthop Sports Phys Ther.* 34(3):140-9.
- Ludewig, P.M., et al., (2009). Motion of the shoulder complex during multiplanar humeral elevation. *J Bone Joint Surg (Am)*. 2009;91A:378-89.
- Maffulli, N., et al. (2003). "The management of acute and chronic muscle injuries." *Sports Medicine*.
- Maffulli, N., et al. (2008). "Management of tendon injuries: conservative and surgical approaches." *Journal of Orthopaedic Surgery and Research*.
- Maffulli, N., Longo, U. G., & Maffulli, G. (2009). Sports-related muscle injuries: A review of the literature. *Clinical Journal of Sports Medicine*.

- Mandelbaum, B. R., et al. (2009). "Prevention of anterior cruciate ligament injuries." *American Journal of Sports Medicine*.
- Mather, R. C., et al. (2015). "Incidence and outcomes of meniscus injuries." *Sports Health: A Multidisciplinary Approach*.
- McCarty, D. M., Meehan, W. P., & Comstock, R. D. (2014). Concussion in high school sports: An examination of a national sample of high school athletes. *The American Journal of Sports Medicine*, 42(3), 694-701.
- McCrory, P., et al. (2017). "Consensus statement on concussion in sport: The 5th international conference on concussion in sport held in Berlin, October 2016." *British Journal of Sports Medicine*.
- McGuine, T. A., et al. (2000). *Injury Prevention in Sports: The Role of Rest and Recovery*. *Journal of Athletic Training*.
- McHugh, M. P., et al. (2016). Prevention of overuse injuries in athletes. *Clinical Journal of Sports Medicine*.
- McIntosh, A. S., & McCrory, P. (2005). Preventing head and neck injury in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 39(6), 314-318.
- McKay, G. D., et al. (2001). "Ankle injuries in basketball: injury rate and risk factors." *British Journal of Sports Medicine*.
- McPoil, T. G., et al. (2013). "Management of musculoskeletal conditions." *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*.
- Meeusen, R., et al. (2013). "Prevention, diagnosis and treatment of the overtraining syndrome: Joint consensus statement of the European College of Sport Science (ECSS) and the American College of Sports Medicine (ACSM)." *European Journal of Sport Science*.
- Meeuwisse, W. H., Tyreman, H., Hagel, B., & Emery, C. (2003). A dynamic model of etiology in sport injury: The recursive nature of risk and causation. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 13(4), 209-216.
- Meyers, M. C., & Barnhill, B. S. (2004). Incidence, causes, and severity of high school football injuries on FieldTurf versus natural grass. *The American Journal of Sports Medicine*, 32(7), 1626-1638.
- Micheli, L. J., & Fehling, P. C. (2007). Overuse injuries in young athletes. *Sports Medicine*, 37(10), 759-769.
- Milewski, M. D., Skaggs, D. L., Bishop, G. A., Pace, J. L., Ibrahim, D. A., Wren, T. A., & Barzdukas, A. (2014). Chronic lack of sleep is associated with increased sports injuries in adolescent athletes. *Journal of Pediatric Orthopaedics*, 34(2), 129-133.
- Moore, K. L., & Dalley, A. F. (2010). *Clinically Oriented Anatomy*, 6th Edition.
- Moser, R., et al. (2016). "Sports-related ligament injuries: Diagnosis, treatment, and rehabilitation." *Sports Medicine*.

- Myer, G. D., Ford, K. R., & Hewett, T. E. (2004). Rationale and clinical techniques for anterior cruciate ligament injury prevention among female athletes. *Journal of Athletic Training*, 39(4), 352-364.
- Myers, S. H., et al. (2006). *Surgical Management of Tendon and Ligament Injuries. American Journal of Sports Medicine*
- Nepple, J. J., et al. (2012). "Meniscus tears in children and adolescents." *Journal of Bone and Joint Surgery*.
- Neuman, D. A. (2002). *Kinesiology Of The Musculoskeletal System, Foundations For Physical Rehabilitation*, C.V.Mosby Co.
- Neumann, D. A. (2017). *Kinesiology of the Musculoskeletal System: Foundations for Rehabilitation*. Elsevier Health Sciences.
- Nicholas, J. J., et al. (2005). "Psychological aspects of injury rehabilitation." *Sports Psychology Review*.
- Nicholls, A. R., Polman, R. C., & Levy, A. R. (2013). *Cognitive-behavioral interventions in sport injury rehabilitation: A review of effectiveness*. *Journal of Sport Rehabilitation*, 22(3), 164-176.
- Orchard, J. (2001). Intrinsic and extrinsic risk factors for muscle strains in Australian football. *The American Journal of Sports Medicine*, 29(3), 300-303.
- Page, P., et al. (2012). "Neuromuscular bandajlama ve kinesiology tape'in sinir fonksiyonu üzerindeki etkileri." *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*.
- Page, P., et al. (2014). *Strengthening Exercises in Rehabilitation. Sports Medicine*.
- Paine, D., et al. (2014). "Sportstape'in sporcular üzerindeki etkisi: Ağrı ve fonksiyonel performans." *Journal of Sports Medicine*.
- Pakeloğlu, A. C., & Bayar, B. (2024) Spor Yaralanmaları Tedavi Yaklaşımlarından İmmobilizasyonunun Dokular Üzerine Etkisi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-13.
- Parreira, P. D., et al. (2015). "Kinesiology tape'in fiziksel performans üzerindeki etkileri: Sistematik bir inceleme." *Physical Therapy in Sport*.
- Patel, H., Reddy, S., & Law, J. (2017). Aging and musculoskeletal health: The role of exercise. *Journal of the American Geriatrics Society*, 65(3), 566-574.
- Perry, J. (2001). *Biomechanics and functional anatomy of the shoulder. Chapman's orthopaedic surgery*. 3rd ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2063-2077.
- Petrass, L. A., & Twomey, D. M. (2013). The relationship between ground conditions and injury: What level of evidence do we have? *Journal of Science and Medicine in Sport*, 16(2), 105-112.
- Plum, B. M., et al. (2006). "Injuries in tennis: A review of the literature." *Sports Medicine*.

- Podlog, L., & Eklund, R. C. (2006). *The role of injury in the rehabilitation of athletes: The impact of injury on psychological functioning. Journal of Sport Rehabilitation*, 15(1), 18-39.
- Polat, M., Gönç, H. U., Tandoğan, N. R., & Kayaalp, A. Ön çapraz bağ yaralanması sonrası cerrahi tedavide greft seçenekleri.
- Powers, C. M. (2010). The influence of abnormal hip mechanics on knee injury: a biomechanical perspective. *The Journal of Orthopaedic and Sports Physical Therapy*, 40(2), 42-51. DOI: 10.2519/jospt.2010.3337
- Prentice, W. E. (2015). *Therapeutic Modalities in Sports Medicine*. McGraw-Hill Education.
- Reid, D. A., et al. (2009). "Early rehabilitation after sports injury: Early mobilization and functional exercises." *Physical Therapy in Sport*.
- Resnick, D., et al., (2007). Shoulder. In: Resnick D, Kang H, Pretterklieber ML, editors. *Internal Derangements of Joints*. 2nd ed. Pennsylvania: Saunders Elsevier; p.713-1122.
- Richardson, A. B. (1986). "Overuse syndromes in swimming." *Clinics in Sports Medicine*.
- Roos, E. M., et al. (2009). "A randomized trial of meniscus surgery for degenerative medial meniscus tears." *The New England Journal of Medicine*.
- Rudez, J. and Zanetti, M., (2008). Normal anatomy, variants and pitfalls on shoulder MRI. *Eur J Radiol* 68: 25- 35.
- Rumbold, J. M., Stokes, K. A., & Tierney, G. (2020). Psychological impact of sport injury and rehabilitation: A review. *Journal of Sports Science & Medicine*, 19(2), 355-363.
- Saha, A.K.(1983):Mechanism of the shoulder movements and a plea fort the recognition of zero position of the glenohumeral joint. *Clin Orthop* 173:3-10.
- Sahrmann, S. (2011). *Diagnosis and Treatment of Movement Impairment Syndromes. Mosby Elsevier*.
- Sahrmann, S. A. (2002). *Diagnosis and Treatment of Movement Impairment Syndromes. Elsevier Health Sciences*. ISBN: 978-0-323-01470-0
- Sarrafian, S.K., (1983). *Gross and functional anatomy of the shoulder. Clinical orthopaedics and related research*, (173), pp.11-9
- Scuderi, G. R., Nasra, M. H., Silver, J., Sarrel, K. L., & Tria Jr, A. J. (2023). Rehabilitation of Knee Disorders. *Orthopedic Rehabilitation: Principles and Practice*, 341-378.
- Shealy, J. E., et al. (2005). "Trends in skiing and snowboarding injuries by equipment type." *Clinical Orthopaedics and Related Research*.
- Sjöberg, C., Johansson, M., & Kristiansson, P. (2015). Fall risk and prevention in older adults. *Journal of Geriatric Physical Therapy*, 38(1), 26-34.

- Smith, A. M., & Smoll, F. L. (2006). *Psychological approaches to injury rehabilitation*. In *Handbook of sports medicine and science: Sport psychology* (pp. 47-67). Wiley.
- Snell, R. S. (2012). *Clinical Anatomy by Regions*, 9th Edition.
- Snyder, S. J., et al. (2015). Surgical management of overuse injuries. *Sports Medicine and Arthroscopy Review*.
- Standring, S. (2008). *Gray's Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice*, 40th Edition.
- Standring, S. (2008). *Gray's Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice*, 40th Edition.
- Taunton, J. E., et al. (2002). "A retrospective case-control analysis of 2002 running injuries." *British Journal of Sports Medicine*.
- Terry, G. C., and Chopp, T. M. (2000). Functional anatomy of the shoulder. *Journal of athletic training*, 35(3), 248.
- Terry, G. C., and Chopp, T. M. (2000). Functional anatomy of the shoulder. *Journal of athletic training*, 35(3), 248.
- Vargas, P., Schmidt, M., & Santos, J. (2012). *The effect of relaxation techniques on sports anxiety and performance*. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 7(3), 463-474.
- Varillas-Delgado, D., Gutierrez-Hellín, J., & Maestro, A. (2023). Genetic profile in genes associated with sports injuries in elite endurance athletes. *International journal of sports medicine*, 44(01), 64-71.
- Vercelli, S., et al. (2013). "Elastik bandajların sporcular üzerindeki etkisi: Burkulmalar ve ödem tedavisinde etkili kullanım." *Journal of Sports Medicine*.
- Verhagen, E., & van Mechelen, W. (2009). "The effect of a proprioceptive balance board training program for the prevention of ankle sprains." *The American Journal of Sports Medicine*.
- Waddington, G., et al. (2012). The importance of technique in the prevention of overuse injuries. *International Journal of Sports Science and Coaching*.
- Wickham, J., et al., (2010). Quantifying 'normal' shoulder muscle activity during abduction. *J Electromyography Kinesiol*. 2010;20:212-222
- Wiese-Bjornstal, D. M., Smith, A. M., & LaMothe, M. (1998). *Psychological approaches to sport injury rehabilitation: A review of the literature and clinical implications*. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10(2), 169-182.
- Wiese-Bjornstal, D. M., Smith, A. M., & Shaffer, S. M. (1998). An integrative model for understanding and applying the psychology of sport injury rehabilitation. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10(1), 33-55.

- Williams, J. M., & Andersen, M. B. (1998). Psychosocial antecedents of sport injury: Review and critique of the stress and injury model. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10(1), 5-25.
- Williams, P. L., Warwick, R., & Dyson, M. (1995). *Gray's Anatomy*, 38th Edition.
- Williams, S., et al. (2012). "Fascial kinesiology tape'in sporcu iyileşmesi üzerindeki etkileri." *Journal of Sports Science & Medicine*.
- Willy, R. W., & Davis, I. S. (2011). The effect of a hip-strengthening program on mechanics during running and during a single-leg squat. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*, 41(9), 625-632. DOI: 10.2519/jospt.2011.3470
- Wojtys, E. M., Huston, L. J., Boynton, M. D., Spindler, K. P., & Lindenfeld, T. N. (2002). The effect of the menstrual cycle on anterior cruciate ligament injuries in women as determined by hormone levels" *The American Journal of Sports Medicine*, 30(2), 182-188 10.1177/03635465020300020601
- Wojtys, E. M., Huston, L., Boynton, M. D., Spindler, K. P., & Lindenfeld, T. N. (2002). The effect of the menstrual cycle on anterior cruciate ligament injuries in women as determined by hormone levels. *The American Journal of Sports Medicine*, 30(2), 182-188.
- Wolfe, F., et al. (2014). *The Role of NSAIDs in Overuse Injuries. Clinical Journal of Sports Medicine*.
- Wright, C. L., & Clark, M. A. (2005). "Therapeutic exercise in the rehabilitation of sports injuries." *Sports Health Journal*.
- Wright, P., et al. (2008). "Management of ligament injuries in sports." *The American Journal of Sports Medicine*.
- Yard, E. E., et al. (2007). "Wrestling injuries in US high schools." *The American Journal of Sports Medicine*.

Dijital ağda Muhasebe: Dijitalleşme, Enflasyon ve Sürdürülebilirlik Üzerine Çalışmalar

Editörler:

Prof. Dr. Rahmi YÜCEL

Prof. Dr. Yaşar AYYILDIZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Dijital Çağda Muhasebe: Dijitalleşme, Enflasyon ve Sürdürülebilirlik Üzerine Çalışmalar

Editörler: Prof. Dr. Rahmi YÜCEL • Prof. Dr. Yaşar AYYILDIZ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-4-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub597>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yücel, R. (ed), Ayyıldız, Y. (ed) (2024). *Dijital Çağda Muhasebe: Dijitalleşme, Enflasyon ve Sürdürülebilirlik Üzerine Çalışmalar*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub597>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Alexander, L., Das, S. R., Ives, Z., Jagadish, H., & Monteleoni, C. (2017, September 1). Research challenges in financial data modeling and analysis. *Big Data*, 1(1), 1-15.
- Begenau, J., Farboodi, M., & Veldkamp, L. L. (2018). *Big data in finance and the growth of large firms*. S&P Global Market Intelligence Research Paper Series. <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/research-insights>
- Bou-Hamad, I., & Jamali, I. (2020). Forecasting financial time series using data mining models: A simulation study. *International Business and Finance Research*, 51, 101072. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2019.101072>
- Bousbaa, Z., Sanchez-Medina, J., & Bencharef, O. (2023). Financial time series forecasting: A data stream mining-based system. *Electronics*, 12(9), 2039. <https://doi.org/10.3390/electronics12092039>
- Bulut, B. (2010). Forecasting the prices of non-ferrous metals with GARCH models & volatility spillover from world oil market to non-ferrous metal markets Kapsamlı ARCH modelleri aracılığıyla demir içermeyen metal fiyatlarında finansal tahmin değerlendirmesi & dünya petrol piyasasından demir içermeyen metal piyasalarına volatilité yayılması. Yüksek lisans tezi Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İşletme Bölümü / İşletme Ana Bilim Dalı / İşletme Bilim Dalı.
- Canatan, G. (2023). Stock price prediction with recurrent neural networks approach in deep learning. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstatistik Ana Bilim Dalı.
- Cheng, J. (2022). *Enterprise financial risk prediction and prevention based on big data analysis*. *Security and Communication Networks*, 2022, Article ID 123456.
- Chinthalapati, V., Mitra, S., & Serguieva, A. (2019). Big data and probably approximately correct learning in the presence of noise: Implications for financial risk management. *International Journal of Artificial Intelligence*.
- Coşkun, C. (2010). Veri Madenciliği Algoritmaları Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çetin, I. (2011). *Konjonktürel modeller ile finansal kriz tahmini: Türkiye uygulaması* [Financial crisis forecasting with cyclical models: Analysis of Turkey] (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Ana Bilim Dalı, Ekonometri Bilim Dalı.
- Çetin, M. (2009). Bir Üretim İşletmesinde Veri Madenciliği Uygulaması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Erdoğan, O., & Göksu, A. (2014). Forecasting Euro and Turkish Lira exchange rates with artificial neural networks (ANN). *International Journal of*

Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences, 4(2), 1-15.

- Goh, B. W., Li, N., & Ranasinghe, T. (2023, August 23). *Big data analytics and management forecasting behavior*. *Muhasebe Ufukları*.
- Gürtekin, N. M. (2024). *Blok zincir ve büyük veri teknolojilerinin bankacılık sektörüne etkisi: Üst segment müşteri analizi* (Yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Bilgi Teknolojileri Bilim Dalı).
- Hassani, H., & Silva, E. (2015). Forecasting with big data: A review. *Annals of Data Science*, 2(1), 5-25. <https://doi.org/10.1007/s40745-015-0011-4>
- Huang, Y., Gao, Y., Gan, Y., & Ye, M. (2020). A new financial data prediction model using genetic algorithm and long short-term memory network. *Neurocomputing*, 425, 207-218. <https://doi.org/10.1016/j.neucom.2020.04.086>
- Jean-Baptiste, H., Qiu, M., Gai, K., & [Other Author]. (2015). Meta Meta-Analytics for risk forecast using big data meta-regression in the financial industry. *Proceedings of the 2015 IEEE 2nd International Conference on Cyber Security and Cloud Computing* (pp. [page numbers if available]). IEEE. [https://doi.org/\[DOI if available\]](https://doi.org/[DOI if available])
- Kotchoni, R., Leroux, M., & Stevanovic, D. (2019). Macroeconomic forecast accuracy in a data-rich environment. *Journal of Applied Econometrics*, 34(6), 975–996. <https://doi.org/10.1002/jae.2705>
- Kovalerchuk, B., & Vityaev, E. (2010). Data mining for financial applications. In *Handbook of computational finance* (pp. 1153-1169). Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-387-09823-4_60
- Li, A. W., & Bastos, G. (2020). Stock market forecasting using deep learning and technical analysis: A Systematic Review. *IEEE Access Open Access Journal*.
- Liang, Q. (2023). *Financial risk prediction and prevention based on big data technology*. *Financial Engineering and Risk Management*.
- Lin, J., Jia, S., & Deng, J. (2017). Smart risk management with financial big data. *2017 IEEE/SICE International Symposium on System Integration (SII)*.
- Liu, H., Huang, S., Wang, P., & Li, Z. (2021). A survey on data mining methods in financial markets. *Data Science and Financial Economics*, 1(2), 1-20. <https://doi.org/10.3934/dsfe.2021020>
- Paquet, E., Viktor, H., & Guo, H. (2016). Data mining in finance: Current advances and future challenges. *Big Data Analysis: New Algorithms for a New Society*.
- Pérez-Torregrosa, A., & Vaca, M. (2018). Big data techniques to measure credit banking risk in home equity loans. *Journal of Business Research*, 1(August), 1–10.

- Pham, M. H. (2023, May 1). Overview of big data application in economic forecast. *The Taste of Khoa and the New Year*
- Raguseo, E., & Vitari, C. (2018). Investments in big data analytics and firm performance: An empirical investigation of direct and mediating effects. *International Journal of Production Research*, 56(5), 1741-1756. <https://doi.org/10.1080/00207543.2017.1419389>
- Reddy, S., & Reddy, B. (2023). Large scale data influences based on financial landscape using big data. *Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology*.
- Ren, S. (2022, January 20). Optimization of enterprise financial management and decision-making systems based on big data. *Journal of Mathematics*.
- Serin, S. (2024). Derin sinir ağları ile çok değişkenli hisse fiyatı tahmini (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstatistik Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Seth, T., & Chaudhary, V. (2015). *Big data in finance* (1st ed.). Chapman and Hall/CRC. <https://doi.org/10.1201/b18771>
- Škare, M., & Porada-Rochoń, M. (2020). Forecasting financial cycles: Can big data help? *Technological and Economic Development of Economy*, 26(3), 615–636. <https://doi.org/10.3846/tede.2020.12506>
- Sumathi, S., Sivanandam S.N. (2006). *Data Mining Tasks, Techniques and Applications, Studies in Computational Intelligence (SCI)*. Berlin: Springer-Verlag.
- Sun, H., Rabbani, M., Sial, M. S., Yu, S., Filipe, J., & Cherian, J. (2020). Identifying big data's opportunities, challenges, and implications in finance. *Mathematics*, 8(10), 1681. <https://doi.org/10.3390/math8101681>
- Sun, Y., Shi, Y., & Zhang, Z. (2019). Finance big data: Management, analysis, and applications. *International Journal of Electronic Commerce*, 23(1).
- Şişmanoglu, G., Onde, M. A., Koçer, F., & Şahingöz, O. K. (2019). Deep learning based forecasting in stock market with big data analytics. *2019 Scientific Meeting on Electrical-Electronics & Biomedical Engineering and Computer Science (EBBT)*, 1-5. <https://doi.org/10.1109/EBBT.2019.8906549>
- Timmermann, A. (2018, February 1). *Forecasting methods in finance*. Econometric Modeling: Capital Markets - Forecasting eJournal. <https://doi.org/10.1146/Annurev-Financial-110217-022713>
- Tissot, B. (2019). Making the most of big data for financial stability purposes. In *Big data governance and perspectives in knowledge management* (pp. 1-20).
- Venkateswarlu, Y., Baskar, K., Wongchai, A., Shankar, V. G., Paolo, C., Caranza, M., Arias González, J. L., & Dharan, A. R. M. (2022). An efficient outlier detection with deep learning-based financial crisis prediction model in big data environment. *Computational Intelligence and Neuroscience*. <https://doi.org/10.1155/2022/8369392>

- Wang, B., Huang, H., & Wang, X. (2012). A novel text mining approach for financial time series forecasting. *Neurocomputing*, 83, 136–145. <https://doi.org/10.1016/j.neucom.2011.12.013>
- Wang, S. (2021). *Shouyang Wang ile röportaj: Büyük veri odaklı ekonomik ve finansal tahmin araştırmalarının sınırı* [Interview with Shouyang Wang: The frontier of big data-based economic and financial forecasting research].
- Warren, D. R., Moffitt, K. C., & Byrnes, P. (2015). How Big Data will change accounting. *Accounting Horizons*, 29(2), 397-413. <https://doi.org/10.2308/acch-51094>
- Xu, H., Ge, J., & Tong, L. (2023). Application of cloud accounting in enterprise financial forecasting and decision making in the era of big data. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*. <https://doi.org/10.3934/amns.2023.1.23>
- Xu, X. (2017). *Proceedings of the 9th International Conference on Financial Risk and Corporate Finance Management* (pp. 145–150).
- Yücel, D. (2022). Teknolojik Gelişmelerin Yönetime Getirdiği Etik Sorunlar, Akkoyun, B. (Edt.) *Stratejik İşletme Yönetiminde Teknolojinin Endüstriyel Süreci İçinde* (ss. 581 -599). ISBN:978-625-8223-40-8. Ankara: Eğitim Yayınları
- Zhong, X., & Enke, D. (2017). Predicting daily stock returns using dimensionality reduction. *Expert Systems with Applications*, 67, 126-139. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2016.09.027>

Kaynaklar

- Ahmetoğulları, K. & Arabacı, N. (2022). Pandemi Sonrası Finansal Yeteneklerin Teknoloji Kabul Modeli Ekseninde İrdelenmesi: Katılım Finans Sektöründe Dijital Bankacılık Üzerine Bir Uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 2270-2289.
- Ahmetoğulları, K. (2023). Katılım Bankacılığı Sektörünün Finansal Performansında Dijitalleşmenin Rolü (Ed. Yücel, R, Ayyıldız, Y. ve Er, H., Dijitalleşmenin Finans Sektörüne Getirdiği Yenilikler). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Ahmetoğulları, K. (2024). Finansal Teknolojilerin Dönüşümü: Pandemi Sonrası Küresel Fintech Yatırımları ve Türkiye'nin Yükselen Rolü. II. Uluslararası Maliye ve Vergi Kongresi, Konya, 261.
- Ahmetoğulları, K. & Arabacı, N. (2021). Pandemi Döneminde Algılanan Finansal Refahın Dijital Bankacılık Kullanımına Yönelik Tutuma Etkisinin Değerlendirilmesi (Ed. Atalay, M., Dijital Çağda İşletmeler ve Veriye Dayalı Uygulamalar). Ankara: İKSAD Yayınevi.
- Auta, E. M. (2010). E-banking in developing economy: Empirical evidence from Nigeria. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 5(2), 212-222.
- Chung, W., & Known, M. (2009). Mobile banking services: The customer experience revolution. *Journal of Digital Services*, 12(4), 101-115.
- Er, H. (2023). İslami Finans ve Finansal Teknolojinin Gelecekteki Rolü (Ed. Yücel, R, Ayyıldız, Y. ve Er, H., Dijitalleşmenin Finans Sektörüne Getirdiği Yenilikler). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Kahveci, S., & Wolfs, M. (2018). The impact of digitalization on the profitability of Turkish deposit banks. *Turkish Journal of Banking Studies*, 23(5), 89-103.
- Meena, S., & Parimalarini, V. (2020). Digital transformation in banking sector: Its impact on employment and human resources. *Global Business Review*, 21(1), 87-102.
- Ojeka, S., & Ikpefan, O. A. (2011). Electronic banking and challenges of the Nigerian business environment. *Journal of Internet Banking and Commerce*, 16(2), 1-14.
- Valsamidis, S., Kontogiannis, S., Florou, G., & Kazanidis, I. (2020). Digital transformation in banking: Customer needs and technological advancements. *International Journal of Banking Studies*, 8(2), 45-56.
- Yücel, D. & Yücel, R. (2023). Finansal İnovasyon: Bankacılık Sektöründe Bir İnceleme, R. Yücel, Y. Ayyıldız ve H. Er (Edt.). Dijitalleşmenin Finans Sektörüne Getirdiği Yenilikler içinde (ss.1 -12). Gaziantep: Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
- Yücel, D. (2023). Dijital Dönüşümde Yetenek Yönetimi. Presented at the V. International Cappadocia Scientific Research Congress, 5-7 11 2023 Nevşehir.

Kaynakça

- Abdioğlu, H. (2007). Hilelerin önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik proaktif yaklaşımlar. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 22, 119-138.
- Açık, S. (2012). Muhasebede hata ve hilelerin vergi hukuku açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 351-366.
- Altındağ, M. (2001). *Vergi ve revizyon rehberi*. İstanbul: Yaklaşım Yayınları.
- Ardıç, O. ve Ersol, E. (2007). *Borçlar hukuku*. Ankara: Agon Bilgi Akademisi.
- Ata, H.A., Uğurlu, M. ve Altun, M. Ö. (2009). Finansal tablo hilelerinin önlenmesinde denetçi algılamaları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 215-230.
- Aytekin, S., Sezgin, H. ve Yalçın, M. (2015). Uygulamacıların muhasebede hata ve hileler ile hile belirteçlerine yönelik yaklaşımları: Balıkesir ili örneği. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 44, 69-89.
- Aytekin, İ. (2017). *SMMM ve YMM mesleklerinde etik algısı ve bunun muhasebe hata ve hilelerine etkisi: TRC 1 bölgesi analizi*. (Doktora tezi). İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Baskan, D. (2013). *Muhasebe hata ve hilelerin önlenmesinde bağımsız denetimin rolü ve etkinliği: bir uygulama* (Doktora Tezi). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.
- Bayraklı, H. E. (2012). *Muhasebe ve vergi denetiminde muhasebe hata ve hileleri*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Bektöre, S., Çömlekçi, F. ve Sözbilir, H. (1993). *Mali tablolar analizi*. Eskişehir: Birlik Yayıncılık.
- Bozkurt, N. (2009). *İşletmelerin kara deliği hile, çalışan hileleri*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Canbulut G. (2008). *Finansal bilgi manipülasyonu ve örnek bir uygulama* (Yüksek lisans tezi) İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Celayir, D. (2017). *Bağımsız denetçilerin hileye ilişkin sorumlulukları kapsamında denetimde beklenti farklılığı: Bir saba çalışması* (Doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Çelik, T. (2010). *Muhasebede hata ve hileler ile ilgili muhasebe meslek mensupları üzerinde bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Dönmez, A. ve Karausta, T. (2011). Çalışanların mesleki hile algısı ve ihbar hattı kullanarak rapor etme eğilimleri üzerine Akdeniz üniversitesi iktisadi idari bilimler fakültesinde yapılan bir araştırma. *Mali Çözüm Dergisi*, 104, 17-41.
- Erdoğan, M. (2018). *Denetim*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. E-ISBN 978-975-06-2499-5.
- Gökay, Y. (1994). *İşletmelerde vergi denetimi*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.

- Golden, T. S. (2006). *A guide to forensic accounting investigation*. New Jersey: John Wiley and Sons.
- Güçlü, F. (2005). *Muhasebe denetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Haftacı, V. (2014). *Muhasebe denetimi*: İstanbul: Umuttepe Yayınları.
- Jafarlı, R. ve Gahramanlı, G. (2018). Hata, yaratıcı muhasebe ve hile ayırımı, muhasebe hilelerine karşı çözüm önerisi: Enron skandalı örneği. *Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Karakoç Y. (1997). *Türk vergi yargulaması hukukunda delil*. İzmir: Denge YMM AŞ Yayınları.
- Kaval H. (2005). *Muhasebe denetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaya, N. ve Yanık, R. (2011). Muhasebe meslek ahlakı, etik ve müşteri tatmini ilişkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, 15(49), 293-306.
- Kaya, H. P. ve Suzay, Ş. (2018). Hileli finansal raporlama ve bağımsız denetçinin sorumluluğu. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 721-740.
- Kepekçi, C. (1994). *İç kontrol sistemi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kıymık, H., Bekci, İ. ve Acar, D. (2015). Örgütsel kültür ve örgütsel muhasebe kültürü ile hileli finansal raporlama arasındaki ilişki: Borsa İstanbul (BİST) hizmetler endeksinde bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17(4), 759-784.
- Küçüksavaş N. (2006). *Genel muhasebe ilke ve uygulamaları*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Özçelik, H., Karataş Aracı, Ö. N. ve Keskin, S. (2017). Muhasebe hata ve hileleri: Meslek mensupları üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (29), 197-214.
- Pehlivanlı, D. (2011). *Hile denetimi metodoloji ve raporlama, vaka incelemeleri*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Rezaee, Z. (2002). *Financial statement fraud – prevention and detection*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Sarı kale, H. ve İltar, B. (2018). Finansal Analiz Sürecindeki Temel Mali Tablo Düzeltmelerinin Oran Analizine Etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 165-184.
- Tayman, M., ve Tekşen, Ö. (2019). Muhasebe denetiminde karşılaşılan hata ve hileler: Meslek mensupları üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 455-477.
- Terzi, S. (2012). *Hileli finansal raporlama önleme ve tespit*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Toroslu, N. (2001). *Ceza hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Turgut, C. ve Yücel, R. (2023). Finansal tablolara olan güvenin tesisinde bağımsız denetim ihtiyacı ve denetimin geleceği. Presented At The Silk

- Road www.silkroadcongress.co.uk 2nd International Scientific Research Conference, İğdır.
- Türedi, H. ve Celayir, D. (2021). Hilenin tespiti ve önlenmesinde iç kontrol yapısının etkinliği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 1-20.
- Uğur, H. (2012). Türkiye'nin yolsuzlukla mücadele enstrümanları. *TBB Dergisi*, 98, 301-344.
- Varıcı, İ. (2012). Hileli finansal raporlama açısından denetçinin sorumluluğu: İMKB'de faaliyet gösteren işletmelerin denetim raporlarının incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 3(5), 123-144.
- Yaman, T. (2008). *Finansal tablolar aracılığı ile kullanıcılara yanıltıcı bilgi sunulması ve sonuçları* (Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yardımcıoğlu, M., Koca, N., Günay, Y. ve Kocamaz, H. (2014). Yolsuzluk, muhasebe hileleri ve örnekleri. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 171-188.
- Yıldız, E. ve Başkan, T. D. (2014). Muhasebe hilelerinin önlenmesinde kullanılan araçlar: BİST şirketleri üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 62, 1-18.
- Yücel, D., ve Yücel, R. (2020). Denetçi girişimciliğinin denetim sorumluluğu kayırmacılık ve denetçi bağımsızlığı üzerindeki etkileri. *Akademik Matbuat- Journal Of Social Research*, 4(2), 81-100.

Kaynaklar

- Abdou, H. A., Kuzmic, A., Pointon, J., and Lister, R. J. (2012). Determinants of Capital Structure in the UK Retail Industry: A Comparison of Multiple Regression and Generalized Regression Neural Network. *Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management*, 19(3), 151-169.
- Akın, E. ve Şahin, M. E. (2024). Derin Öğrenme ve Yapay Sinir Ağı Modelleri Üzerine Bir İnceleme. *EMO Bilimsel Dergi*, 14(1), 27-38.
- Aktan, E. (2018). Büyük Veri: Uygulama Alanları, Analitiği ve Güvenlik Boyutu. *Bilgi Yönetimi*, 1(1), 1-22.
- Bozkurt, C. (2010). Risk, kurumsal risk yönetimi ve iç denetim. *Denetişim*, (4), 17-30.
- Cengiz, S., Dinç, Y., and Tosunoğlu, B. (2017). Impact Of Financial Reporting Quality On Investment Efficiency: An Application in İstanbul Stock Exchange. In *International Congress Of Eurasian Social Sciences (ICOESS) Özel Sayısı*, 8(8), 421-439.
- Chowdhury, G. G. (2003). Natural Language Processing. *Annual Review of Information Science and Technology*, 37, 51-89.
- Copeland, B. J. (2024). Dendral, Britannica, <https://www.britannica.com/technology/DENDRAL>
- Coşlu, E. (2013). Veri Madenciliği. *Akademik Bilişim - XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 615-619.
- Cox, M. and Ellsworth, D. (1997). Application-Controlled Demand Paging for Out-of-Core Visualization. In *Proceedings of the 8th Conference on Visualization'97*, 235-244.
- Craja, P., Kim, A., and Lessmann, S. (2020). Deep Learning for Detecting Financial Statement Fraud. *Decision Support Systems*, 139, 113421, 1-13.
- Çelik, K. (2021). Bulut Bilişim Teknolojileri. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(24), 436-450.
- Çelik, K. (2021). Bulut Bilişimde Temel Konular. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 5(2), 236-250.
- DDO. (2024). Yapay Zekâ. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, <https://cbddo.gov.tr/sss/yapay-zeka/> erişim tarihi: 29.01.2024.
- De Fortuny, E. J., De Smedt, T., Martens, D., and Daelemans, W. (2014). Evaluating and Understanding Text-based Stock Price Prediction Models. *Information Processing & Management*, 50(2), 426-441.
- Delipetrev, B., Tsinaraki, C., & Kostić, U. (2020). AI Watch, Historical Evolution of Artificial Intelligence: Analysis of the Three Main Paradigm Shifts in AI. European Commission, Joint Research Centre.

- Demirtaş, B. ve Argan, M. (2015). Büyük Veri ve Pazarlamadaki Dönüşüm: Kuramsal Bir Yaklaşım. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1-22.
- Dhall, D., Kaur, R., and Juneja, M. (2020). Machine Learning: A Review of the Algorithms and Its Applications. *Proceedings of ICRIC 2019: Recent innovations in computing*, 47-63.
- Doğan, B. ve Yıldız, A. (2021). Mali Suçlar ve Mali Suçlarla Mücadele: Türkiye Örneği. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJ-TEBS)* E-ISSN: 2602-4411, 5(2), 129-150.
- Doğan, K. ve Arslantekin, S. (2016). Büyük Veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 56(1), 15-36.
- Elitaş, C. ve Özdemir, S. (2014). Bulut Bilişim ve Muhasebede Kullanımı. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 16(2), 93-108.
- Ersoy, E. ve Karal, Ö. (2012). Yapay Sınır Ağları ve İnsan Beyni. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 188-205.
- Erturan, İ. E., & Ergin, E. (2024). Muhasebe mesleğinde dijitalleşme: Endüstri 4.0 etkisi. *The Journal of Academic Social Science*, 72(72), 153-165.
- Erturan, İ. E. ve Ergin, E. (2024). Muhasebe Mesleğinde Dijitalleşme: Endüstri 4.0 Etkisi. *The Journal of Academic Social Science*, 72(72), 153-165.
- Gahi, Y., Guennoun, M., and Mouftah, H. T. (2016). Big Data Analytics: Security and Privacy Challenges. In *2016 IEEE Symposium on Computers and Communication (ISCC)*, 952-957.
- Gedik, T., Akyüz, K. C. ve Akyüz, İ. (2005). Yatırım Projelerinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi (İç Karlılık Oranı ve Net Bugünkü Değer Yöntemlerinin İncelenmesi). *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 7(7), 51-61.
- Gençtürk, M. (2008). İşletmelerin Finansal Raporları Kullanım Amacı ve Düzeyini Belirlemeye Yönelik Muhasebe Mensuplarının Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 56-72.
- Gerçek, M. ve Özveren, C. G. (2023). Yapay Zeka Araçları İky İçin Nasıl Değer Yaratabilir? Çalışan Duygu Analizinin Uygulama Alanlarının İncelenmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 21(50), 1048-1076.
- Göktaş, P. ve Baysal, H. (2018), Türkiye’de Dijital İnsan Kaynakları Yönetiminde Bulut Bilişim, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(4), 1409-1424.
- Güvel, A. (2005), Ekonomik Suçlar, Tanım, Türleri ve Ölçüleri, Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu, 30 Nisan – 1 Mayıs, Ankara: TOBB Yayın No: 25, 28-34.

- Hagenau, M., Liebmann, M., and Neumann, D. (2013). Automated News Reading: Stock Price Prediction Based on Financial News Using Context-Capturing Features. *Decision support systems*, 55(3), 685-697.
- Hernández, A. B., and Hidalgo, D. B. (2020). Fuzzy Logic in Business, Management and Accounting. *Open Journal of Business and Management*, 8(6), 2524-2544.
- Hinton, G. E., Osindero, S., and Teh, Y. W. (2006). A Fast Learning Algorithm for Deep Belief Nets. *Neural computation*, 18(7), 1527-1554.
- Hirschberg, J. and Manning, C. D. (2015). Advances in Natural Language Processing. *Science*, 349(6245), 261-266.
- Huang, X. (2007). Optimal Project Selection with Random Fuzzy Parameters. *International journal of production economics*, 106(2), 513-522.
- İçen, D. ve Günay, S. (2014). Uzman Sistemler ve İstatistik. *İstatistikçiler Dergisi: İstatistik ve Aktüerya*, 7(2), 37-45.
- İnik, Ö. ve Ülker, E. (2017). Derin Öğrenme ve Görüntü Analizinde Kullanılan Derin Öğrenme Modelleri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 6(3), 85-104.
- Jain, A., Kulkarni, G., and Shah, V. (2018). Natural Language Processing. *International Journal of Computer Sciences and Engineering*, 6(1), 161-167.
- Jordan, M. I. and Mitchell, T. M. (2015). Machine Learning: Trends, Perspectives, and Prospects. *Science*, 349(6245), 255-260.
- Kablan, A. (2018). Endüstri 4.0, "Nesnelerin İnterneti" -Akıllı İşletmeler ve Muhasebe Denetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23 (Endüstri 4.0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı), 1561-1579.
- Kalaç, M. Ö. ve Zorlu, D. Sürdürebilir İşletmeler için Bulut Teknolojilerin Önemi Üzerine Bir İnceleme. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 9(2), 1-14.
- Karan, T. (2023). Yapay Zeka: Doğuşu ve Gelişimi, *Medium*, <https://medium.com/t%C3%BCrkiye/bu-zeka-yapay-2-yapay-zekan%C4%B1n-i%C-C%87lk-d%C3%B6nemi-4f654459b7ce>
- Karacioğlu, R., Yalçın, S. ve Gültekin, Ö. F. (2020). Sezgisel Bulanık Mantık ve Entropi Tabanlı Çok Kriterli Karar Verme Yöntemiyle Finansal Performans Analizi: BİST’de İşlem Gören Enerji Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 360-372.
- Kaya, İ., Gözen, Ş. ve Engin, O. (2004). Kalite Kontrol Problemlerinin Çözümünde Uzman Sistemlerin Kullanımı. *Journal of Aeronautics and Space Technologies*, 1(4), 87-101.
- Keskenler, M. F. ve Keskenler, E. F. (2017). Geçmişten Günümüze Yapay Sınır Ağları ve Tarihçesi. *Takvim-i Vekayi*, 5(2), 8-18.

- Koyuncugil, A. ve Özgülbaş, N. (2009). Veri Madenciliği: Tıp ve Sağlık Hizmetlerinde Kullanımı ve Uygulamaları. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 2(2), 21-32.
- Krahel, J. P. and Titera, W. R. (2015). Consequences of Big Data and Formalization on Accounting And Auditing Standards. *Accounting Horizons*, 29(2), 409-422.
- Kütük, Y. ve Zor, Ü. (2020). Muhasebe Alanında Geliştirilen Uzman Sistemler. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 20(61), 193-208.
- LeCun, Y., Bengio, Y., and Hinton, G. (2015). Deep Learning. *nature*, 521(7553), 436-444.
- Lin, J. W., Hwang, M. I., and Becker, J. D. (2003). A Fuzzy Neural Network for Assessing The Risk of Fraudulent Financial Reporting. *Managerial Auditing Journal*, 18(8), 657-665.
- Mahesh, B. (2020). Machine Learning Algorithms-A Review. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 9(1), 381-386.
- Milana, C. and Ashta, A. (2021). Artificial Intelligence Techniques in Finance and Financial Markets: A Survey Of The Literature. *Strategic Change*, 30(3), 189-209.
- Nadkarni, P. M., Ohno-Machado, L., and Chapman, W. W. (2011). Natural Language Processing: an Introduction. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 18(5), 544-551.
- Oracle. (2024). Makine Öğrenimi Nedir? <https://www.oracle.com/tr/artificial-intelligence/machine-learning/what-is-machine-learning/> erişim tarihi: 29.01.2024.
- Örerler, E. O. (2005). Finansal Değerlendirme Açısından Finansal Tabloların Şeffaflığı. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (15), 1-8.
- Özdemir, Ö. ve Öncü, E. (2018). Muhasebe Verilerinin Firma Değerine Etkisi: Borsa İstanbul Metal Sektörü Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (78), 125-138.
- Özer, G., Çam, İ. ve Kocaman, M. Yönetim Kurulu Yapısının Yatırım Etkinliği ve Firma Değeri Üzerindeki Moderatör Etkisi: BİST Örneği. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 7(2), 242-261.
- Özkan, S. ve Acar, E. E. (2010). Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Analizi Üzerindeki Etkilerine Genel Bakış. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 97, 49-85.
- Sanca, M., Artun, H. ve Okur, M. (2022). Fen Eğitiminde Bulanık Mantık Uygulamaları Neden Kullanılmalıdır? *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 6(1), 130-144.

- Savaş, S., Topaloğlu, N. ve Yılmaz, M. (2012). Veri madenciliği ve Türkiye'deki uygulama örnekleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 11(21), 1-23.
- Shademanpoor, F., (2025), Kara Para Aklamanın Önlenmesinde ve Mücadelede Dijital Teknolojinin Rolü, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 17(1), 89-125.
- Jones, K. S. (1994). Natural Language Processing: A Historical Review. Current issues in computational linguistics: in honour of Don Walker, 9-10, 3-16.
- Spathis, C. T. (2002). Detecting False Financial Statements Using Published Data: Some Evidence From Greece. *Managerial Auditing Journal*, 17(4), 179-191.
- Stearns, P. N. (2013). *The Industrial Revolution in World History* (4th ed.). Westview Press.
- Şaban, M. ve Atalay, B. (2005). Yönetim Muhasebecileri Açısından Etik ve Etik Davranışın Önemi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 16, 49-60.
- Şeker, A., Diri, B. ve Balık, H. H. (2017). Derin Öğrenme Yöntemleri ve Uygulamaları Hakkında Bir İnceleme. *Gazi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 3(3), 47-64.
- Taskin, A. and Guneri, A. F. (2006). Economic Analysis of Risky Projects by ANNs. *Applied Mathematics and Computation*, 175(1), 171-181.
- Taşar, B., Üneş, F., Demirci, M. ve Kaya, Y. Z. (2018). Yapay Sinir Ağları Yöntemi Kullanılarak Buharlaştırma Miktarı Tahmini. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 9(1), 543-551.
- Tayaksı, C., Ada, E. ve Kazançoğlu, Y. (2016). Bulut Üretim: İşlemler Yönetiminde Yeni Bir Bulut Bilişim Modeli. *Ege Academic Review, Özel Sayı*, 16, 71-84.
- Toraman, C. ve Körpi, M. (2015). Firma Değerinin Piyasa Çarpanları ile Tahmin Edilmesi: BIST Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sanayii Sektöründe Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 41-56.
- Turing, A. M. (1950). Computing Machinery and Intelligence. *Mind a Quarterly Review of Psychology and Philosophy*, 433-460.
- Turkel, S. ve Yeşilkuş, F. (2020). Dijital Dönüşüm Paradigması: Endüstri 4.0. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 332-346.
- Vickery, A. and Brooks, H. (1987). Expert Systems and Their Applications in LIS. *Online Review*, 11(3), 149-165.
- Wang, J. S. and Ning, C. X. (2015). ANFIS Based Time Series Prediction Method of Bank Cash Flow Optimized by Adaptive Population Activity PSO Algorithm. *Information*, 6(3), 300-313.
- Warren, J. D., Moffitt, K. C., and Byrnes, P. (2015). How Big Data Will Change Accounting. *Accounting Horizons*, 29(2), 397-407.

- Wu, Y. C. and Feng, J. W. (2018). Development and Application of Artificial Neural Network. *Wireless Personal Communications*, 102, 1645-1656.
- Xu, J., Zhang, R., Wang, Y., Yan, H., Liu, Q., Guo, Y. and Ren, Y. (2022). Assessing China's Investment Risk of the Maritime Silk Road: A Model Based on Multiple Machine Learning Methods. *Energies*, 15(16), 5780.
- Yıldız Tonga, M. ve Tonga, M. (2022). Endüstri 4.0'a Genel Bir Bakış: Sana-yinin Geleceği. *G. Ü. İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 6(6), 40-60.
- Yıldız, A. (2017). Endüstri 4.0 ve Akıllı Fabrikalar. *Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 546-556.
- Yi, Z., Cao, X., Chen, Z., and Li, S. (2023). Artificial Intelligence in Accounting and Finance: Challenges and Opportunities. *IEEE Access*, 11, 129100-129123.
- Zadeh, L. A. (1965). Fuzzy Sets. *Information and Control*, 8(3), 338-353.
- Zhu, L., Yan, M., and Bai, L. (2022). Prediction of Enterprise Free Cash Flow Based on a Backpropagation Neural Network Model of the Improved Genetic Algorithm. *Information*, 13(4), 172.
- Zor, Ü. ve Ala, T. (2021). Teknoloji Odaklı Muhasebe Çalışmalarına Genel Bir Bakış: DergiPark Akademik Veri Tabanı ve Journal of Emerging Technologies Temelinde Sistemik Bir Literatür Taraması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (91), 81-102.
- Zou, J., Han, Y., and So, S. S. (2009). Overview of Artificial Neural Networks. *Artificial neural networks: methods and applications*, 14-22.

Kaynakça

- Ahmad, A. Y. A. B. (2024). Cybersecurity challenges in creating AI-integrated accounting systems. *Proceedings of the 4th International Conference on Advance Computing and Innovative Technologies in Engineering*, 1515-1526. <https://doi.org/10.1109/icacite60783.2024.10617153>
- Ajiga, D., Okeleke, P. A., Folorunsho, S. O., & Ezeigwene, C. (2024). Designing cybersecurity measures for enterprise software applications to protect data integrity. *Computer Science & IT Research Journal*, 5(8), 1920-1941. <https://doi.org/10.51594/csitrj.v5i8.1451>
- Akbeý, K. C., & Çil Koçyiğit, S. (2022). Bağımsız olarak faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının etik algılarına ilişkin bir araştırma: Ankara ili örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 20(46), 915-944.
- Akkoyun, B. (2021). Bilgi ve teknoloji becerileri ile sistem kullanılabilirliklerinin, işletmelerin yeni teknolojiyi kabul düzeyi üzerinden verimliliklerine etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 739-759. <https://doi.org/10.20491/isarder.2021.1163>
- Aldboush, H. H., & Ferdous, M. (2023). Building Trust in Fintech: An Analysis of Ethical and Privacy Considerations in the Intersection of Big Data, AI, and Customer Trust. In H. H. Aldboush & M. Ferdous, *International Journal of Financial Studies* (Vol. 11, Issue 3, p. 90). Multidisciplinary Digital Publishing Institute. <https://doi.org/10.3390/ijfs11030090>
- Altunal, I., & Özbek, A. (2024). Muhasebe meslek mensuplarının dijital dönüşümde e-dönüşüm uygulamalarına bakış açılarının değerlendirilmesi: Defter-beyan sistemi üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 72, 125-144. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1375572>
- Antwi, B. O., Adelakun, B. O., & Eziefule, A. O. (2024). Transforming Financial Reporting with AI: Enhancing Accuracy and Timeliness. *International Journal of Advanced Economics*, 6(6), 205-223. <https://doi.org/10.51594/ijae.v6i6.1229>
- Anyanwu, A., Olorunsogo, T., Abrahams, T. O., Akindote, O. J., & Reis, O. (2024). Data confidentiality and integrity: A review of accounting and cybersecurity controls in superannuation organizations. *Computer Science & IT Research Journal*, 5(1), 237-253. <https://doi.org/10.51594/csitrj.v5i1.735>
- Barot, P., Vartak, M., & Bare, A. (2022). Data security & security breaches: Impact analysis and prevention measures. *International Journal of Scientific Research in Engineering and Management*, 6(10), 1-9.
- Baysal Artık, M., & Arslan, E. (2024). Muhasebe bürolarında çalışan muhasebe meslek mensuplarının dijitalleşmeye bakışı. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 72, 105-124.

- Büyükarıkan, U. (2021). Muhasebe Bilgi Sisteminde Kullanılan Yeni Bilgi Teknolojileri ve Bu Teknolojilerin Rolü. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 15-25. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.868264>
- Çanakçioğlu, M., & Yıldız, D. (2023). Muhasebede etik ve serbest muhasebeci mali müşavirlerin konu ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi: İstanbul ili örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(4), 2678-2697.
- Daoud, I. B. (2023). Ethical considerations in the era of digitalization: A closer look at the accounting profession. *Iris Journal of Economics & Business Management*, 1(4). Erişim adresi: <https://irispublishers.com/ijebm/index.php>. <https://doi.org/10.33552/ijebm.2023.01.000517>
- Deniz, F., & Güngör Tanç, Ş. (2020). Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe uygulamalarındaki e-dönüşüm sürecine ilişkin görüş ve beklentileri: Hatay ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 622-636.
- Dirican, C. (2015). The impacts of robotics, artificial intelligence on business and economics. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 564-573. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.134>
- Doğan, Ş., & Doğan, D. (2024). Bulut muhasebe sistemine adaptasyonda etkili olan faktörlerin belirlenmesi: Çok kriterli karar verme yöntemleri uygulaması. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 71, 59-74.
- Emer, M. A. (2022). Teknoloji kullanım düzeyinin iş tatmini üzerine etkisi: Muhasebe meslek mensupları üzerinde bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 66, 219-238.
- Erdoğan, M. (2019). Denetim 4.0 ve ötesi. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 12(3), 809-834.
- Erkan, M., & Yılmazcan, O. (2023). Muhasebede yapay zekânın etkisi. *Eklektik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 267-286. <https://doi.org/10.61150/eklektik.2023010202>
- Eroğlu, F. (2019). *Muhasebe meslek mensuplarının kullandıkları e-uygulamalara ilişkin tutumlarının teknoloji kabul modeli kapsamında incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Eroğlu, Ş. (2018). Dijital yaşamda mahremiyet (gizlilik) kavramı ve kişisel veriler: Hacettepe Üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencilerinin mahremiyet ve kişisel veri algılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 35(2), 130-153. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/627740>
- Esen, F. S. (2020). Dijital bankacılık kullanımına teknoloji kabulü temelli bir yaklaşım. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(4), 401-415. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.664854>

- Eskin, İ., & Sarısoy, Ö. (2023). Muhasebe eğitiminde dijital yetkinlikler: Türk muhasebe müfredatı üzerine bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 58, 169-192.
- Farayola, O. A., Olorunfemi, O. L., & Shoetan, P. O. (2024). Data privacy and security in IT: A review of techniques and challenges. *Computer Science & IT Research Journal*, 5(3), 606-615.
- Farnell, C., Huff, P., & Cox, W. (2024). Privacy in the Digital Age: Navigating the Risks and Benefits of Cybersecurity Measures. In *Human Privacy in Virtual and Physical Worlds: Multidisciplinary Perspectives* (pp. 71-85). Cham: Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-51063-2_4
- Gunturu, N. M. (2022). A framework for successful corporate cloud transformation. *International Journal of Computer Trends and Technology*, 70(3), 9-15. <https://doi.org/10.14445/22312803/ijctt-v70i3p102>
- Günaydın, A., & Uzunoğlu, H. (2022). Teknolojik Yenilikler Işığında Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Mesleğine İlişkin Yazınsal Bakış. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 2(2), 92-102.
- Halis, M. & Yücel, D. (2022). Çevresel Değişimin İnsan Kaynakları Yönetimine Etkisi. Demirel, Y. (Edt.). İnsan Kaynakları Yönetimi ve Güncel Tartışmalar İçinde (ss.587 -614). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- İsseveroğlu, G. (2022). The Future Of The Accounting Profession: Industry 4.0 Content Analysis Of Academic Studies Published. *Trends in Business and Economics*, 36(1), 10-21.
- Jamal, H., Ahmed Algeelani, N., & Al-Sammaraie, N. (2024). Safeguarding data privacy: Strategies to counteract internal and external hacking threats. *Computer Science and Information Technologies*, 5(1), 46-54. <https://doi.org/10.11591/csit.v5i1.p40-48>
- Jonas, H. (2014). Technology and responsibility: Reflections on the new tasks of ethics. In *Ethics and emerging technologies* (pp. 37-47). London: Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9781137349088_3
- Karaca, H., & Meriç, A. (2023). Muhasebe dersi alan öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin muhasebe eğitimi üzerine etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 282-313.
- Karacan, S., & Bayram, G. (2019). Kurumsal kaynak planlaması (ERP) sistemleri ve muhasebe bilgi sistemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 1119-1129. <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3521>
- Karahan, Ç., & Tüfekçi, A. (2020). Blokzincir teknolojisinin dijital kimlik yönetiminde kullanımı: bir sistematik haritalama çalışması. *Politeknik Dergisi*, 23(2), 483-496. <https://doi.org/10.2339/politeknik.654503>
- Karacioğlu, R., & Binici, F. Ö. (2023). Hesap Verebilirlik, Muhasebe ve Güvencede Blokzincir Teknolojisi Ve Yapay Zeka'nın Gelişim Fırsatı Ve Kulla-

- nımı. *Denetimde Yeni Trendler: Teori ve Uygulamalar*, 2, 67-79. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub88.c349>
- Kaya, A., Koca, N., & Hatunoğlu, Z. (2022). Geleceğin muhasebecilerinin teknoloji kabullerinin tespitine ilişkin bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(25. Yıl Özel Sayısı), 369-381. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.1141389>
- Kaya, Ç., Yıldız, O., & Ay, S. (2016, May). Performance analysis of machine learning techniques in intrusion detection. In *2016 24th Signal Processing and Communication Application Conference (SIU)* (pp. 1473-1476). IEEE. <https://doi.org/10.1109/siu.2016.7496029>
- Kazim, E., Barnett, J., & Koshiyama, A. (2020). Automation and fairness. [Working paper]. University College London. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=3698404>.
- Khan, A. K., Al Aboud, O. A., & Faisal, S. M. (2018). An empirical study of technological innovations in the field of accounting: Boon or bane. *Business and Management Studies*, 4(1), 51-58. <https://doi.org/10.11114/bms.v4i1.3057>
- Khudaier, S. M., & Mahmood, B. A. (2023). A review of assured data deletion security techniques in cloud storage. *Iraqi Journal of Science*, 64(5), 2492-2511. <https://doi.org/10.24996/ij.s.2023.64.5.33>
- Kleinman, G., & Anandarajan, A. (2011). Inattentional blindness and its relevance to teaching forensic accounting and auditing. *Journal of Accounting Education*, 29(1), 37-49. <https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2011.08.002>
- Kurt, A. S. (2020). Dijital Dönüşümün Ekonomiye Etkileri: Türkiye Ekonomisi'ne Yansımaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(30), 3083-3109. <https://doi.org/10.26466/opus.714393>
- Lakhani, A. (2023). *The ultimate guide to cybersecurity*. Self-published. <https://doi.org/10.31219/osf.io/nupye>
- Li, C., Haohao, S., & Ming, F. (2020, April). Research on the impact of artificial intelligence technology on accounting. In *Journal of physics: conference series* (Vol. 1486, No. 3, p. 032042). IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1486/3/032042>
- Minovski, Z., Malchev, B., & Tocev, T. (2024). New paradigm in accounting information systems: The role of the latest information technology trends. *Journal of Modern Business Applications*, 8(3), 245-268. <https://doi.org/10.47063/ebsf.2020.0004>
- Olweny, F. (2024). Navigating the nexus of security and privacy in modern financial technologies. *GSC Advanced Research and Reviews*, 18(2), 167-197. <https://doi.org/10.30574/gscarr.2024.18.2.0043>

- Ömürbek, V., Akçakanat, Ö., & Kılınc, Z. (2023). Muhasebe mesleğinde e-dönüşümün muhasebe meslek mensuplarının mutluluk ve iş tatmini seviyeleri üzerine etkisi. *MAKÜ-Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 7(1), 1-23.
- Öz, M., & Kamacı, K. (2022). İşletmelerde teknolojik yeniliklerin kabulüne etki eden yenilik özelliklerinin DEMATEL yöntemiyle değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 432-454. <https://doi.org/10.30798/makuiibf.912749>
- Öz, M., Kazak, G., & Kazak, M. (2023). Sağlık Kurumlarında Muhasebe Departmanlarının Etik Anlayışlarının İç Müşterilere Sundukları Hizmetin Kalitesi Üzerindeki Etkisi. *Journal of Academic Perspective on Social Studies*, (1), 13-37. <https://doi.org/10.35344/japss.1126535>.
- Özdemir, S., & Elitaş, C. (2015). The risks of cloud computing in accounting field and the solution offers: The case of Turkey. *İşletme Araştırmaları Dergisi*. <https://doi.org/10.20491/isader.2015115751>
- Pehlivan, A., & Koç, T. (2020). Muhasebe meslek mensuplarının etik yaklaşımları ile hileye yönelme eğilimleri arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırma: Ankara örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 1067-1088. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.777761>
- Qing, M., Ma, Z., & Hu, Y. (2020, February). Application Analysis of Data Mining Technology in Administration. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 750, No. 1, p. 012042). IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1757-899x/750/1/012042>
- Riswandi, B. A., & Gultom, A. M. (2023). Protecting our most valuable personal data: A comparison of transborder data flow laws in the European Union, United Kingdom, and Indonesia. *Prophetic Law Review*, 5(2), 179-202.
- Rkein, H., Issa, Z. A., Awada, F. J., & Hejase, H. J. (2020). Does automation of the accounting profession affect employability? An exploratory research from Lebanon. *Open Journal of Business and Management*, 8(1), 175-193. <https://doi.org/10.4236/ojbm.2020.81011>
- Sevim, H., & Yılmaz, Y. Yapay Zekâ ve Benzeri Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Mesleği Üzerindeki Etkisi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(28), 856-881.
- Sherif, K., & Mohsin, H. (2021). The effect of emergent technologies on accountant's ethical blindness. *The International Journal of Digital Accounting Research*, 21, 61-94. https://doi.org/10.4192/1577-8517-v21_3
- Singh, N., & Bishnoi, S. (2024). Navigating GDPR compliance: The intersection of data governance, accountability, and organizational culture. *International Journal of Innovative Research in Management and Public Sciences*, 12(4), 1-12. <https://doi.org/10.37082/ijirms.v12.i4.230875>

- Şafak, E., Arslan, Ç., & Gözütok, M. (2020, October). Blok Zinciri ile Yeni Nesil Dağıtık Defter Teknolojilerinin Karşılaştırılması. In *2020 4th International Symposium on Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies (ISMSIT)* (pp. 1-6). IEEE. <https://doi.org/10.1109/ismsit50672.2020.9254391>
- Şahin, Ş., & Akın, O. (2018). Muhasebe meslek mensuplarının ve muhasebe dersi alan öğrencilerin ahlaki gelişim ve etik ile ilgili tutumlarının karşılaştırılması olarak incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(25), 397-420.
- Tatar, B., & Kıymık, H. (2021). Finansal tablolarda hile riskinin tespit edilmesinde veri madenciliği yöntemlerinin kullanılması. *Journal of Yasar University*, 16(64), 1700–1719. <https://doi.org/10.19168/jyasar.956623>
- Temelli, F. (2019). Öğrencilerin muhasebe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının derse odaklanma ve ilgileri üzerine etkisinin faktör analizi ve yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3651-3667.
- Topcu, E. (2021). Teknolojik gelişmenin istihdam üzerindeki etkisi: Türkiye ekonomisi üzerine sektörel bir analiz. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 481-491.
- Unal, M. A., & Bolukbas, O. (2021, March). The Acquirements of Digitalization with RPA (Robotic Process Automation) Technology in the Vakif Participation Bank. In *Proceedings of the 4th International Conference on Information Science and Systems* (pp. 68-73). <https://doi.org/10.1145/3459955.3460602>
- Ural Uslan, Y., & Değirmenci, S. (2023). Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ışığında Türkiye’de Kişisel Verileri Koruma Kurumu. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 23-38.
- Wang, S., & Wang, W. (2022, March). The Impact of Artificial Intelligence on the Labor Force in the Primary and Secondary Industries. In *2022 7th International Conference on Financial Innovation and Economic Development (ICFIED 2022)* (pp. 869-875). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.220307.140>
- Yenisu, E., & Tanç, A. (2021). Muhasebe mesleğinde etik ilkelerin incelenmesi: Etik davranış üzerine bir model önerisi. *Erciyes Akademi*, 35(3), 1303-1323.
- Yılmaz, B., Bülbül, S., & Atık, M. (2017). Büyük Verinin (Big Data) Muhasebe Üzerindeki Etkisi ve Muhasebeye Sağladığı Katkıların İncelenmesi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 27(1), 79-112.

- Yoon, S. (2020). A study on the transformation of accounting based on new technologies: Evidence from Korea. *Sustainability*, 12 (20), 8669. <https://doi.org/10.3390/su12208669>
- Yücel, D. (2022). Teknolojik Gelişmelerin Yönetime Getirdiği Etik Sorunlar. Akkoyun, B., (Edt.) Stratejik İşletme Yönetiminde Teknolojinin Endüstriyel Süreci içinde (ss. 581 -599). ISBN:978-625-8223-40-8. Ankara: Eğitim Yayınları.
- Yücel, D. (2023). Dijital Dönüşümde Yetenek Yönetimi. Presented at the V. International Cappadocia Scientific Research Congress, 5-7 11 2023 Nevşehir.
- Yücenurşen, M., Duman, H., & Polat, Y. (2017). Muhasebe eğitimi alan meslek yüksekokulu öğrencilerinin etik davranışlarının tespiti üzerine bir araştırma: Ortaköy MYO örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 20(2), 96-110. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.308603>
- Zhang, Q., Jia, S., Chang, B., & Chen, B. (2018). Ensuring data confidentiality via plausibly deniable encryption and secure deletion: A survey. *Cybersecurity*, 1(1), 1-20. <https://doi.org/10.1186/s42400-018-0005-8>
- Zor, Ü., & Ala, T. (2021). Teknoloji odaklı muhasebe çalışmalarına genel bir bakış: DergiPark Akademik Veri Tabanı ve Journal of Emerging Technologies temelinde sistematik bir literatür taraması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (91), 81-102. <https://doi.org/10.25095/mufad.875237>

Kaynaklar

- Akdoğan, N. (2004). *Enflasyon Muhasebesi Kuramsal Yaklaşımlar ve Türkiye Uygulaması*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Arzova S.B. ve Şahin, B.Ş. (2022). Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Süreçleri ve Enflasyon Muhasebesinin Finansal Tablolara Etkisi. *Mali Çözüm*, 32 (170).
- Bişit, S. (2023). *Enflasyon Muhasebesi ve Enflasyonun Finansal Tablolara Etkisinin TMS-29 Kapsamında Değerlendirilmesi: Örnek Bir Uygulama*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Ana Bilim Dalı Maliye Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Diñç, Y. ve Akkaya, Y. (2023). *Enflasyon Muhasebesi VUK TMS Uygulamaları ve Karşılaştırması*. Ankara: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Erten, H. (2004). *Sermaye Piyasası Kurulu'nun Enflasyon Muhasebesi Tebliği'nin Finansal Açıdan Analizi ve Bir örnek Uygulama*, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Sermaye Piyasaları ve Borsa Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gül, E., Ekinci, A. ve Gürbüz, A. (2006). *Enflasyonla Mücadelede Enflasyon Hedeflemesi Kavramları, İşleyiş ve Türkiye Örneği*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Gülcemal, T. (2006). *5024 Sayılı Yasa Çerçevesinde Enflasyon Muhasebesi Uygulaması*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- <https://kpmg.com/tr/tr/>
- https://www.kgg.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BC-rkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_29_2018.pdf (Türkiye Muhasebe Standartları 29)
- <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf> (213 Vergi Usul Kanunu)
- <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6102.pdf> (6102 TTK)
- Kaygusuz, S. ve Dokur, Ş. (2004). *Enflasyon Düzeltmesi ve Uygulamaları 328 Sıra Nolu VUK Genel Tebliği ile Uyumlu*. Bursa: Alfa Kitabevi.
- Koçak, H., Kısakürek, M.M. ve Babacan, A. (2023). *Enflasyon Düzeltme İşlemlerinin İşletme Performansına Etkisi BİST'te Bir Uygulama*, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 58(2).
- Örten, R. ve Karapınar, A. (2003). *Enflasyon Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özulucan, A. (2002). Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkisinin Giderilmesinde Kullanılan Otofianisman Yöntemleri ve Enflasyon Muhasebesi Üzerine Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 57, (04).
- Parasız, İ. (2001). *Enflasyon Kriz ve Ayarlamalar*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Yenisu, E. (2022). *Enflasyonun Finansal Tablolara Etkisi ve Enflasyon Muhasebesi*, Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi. 14 (27).
- Yükçü, S. ve Özkan, S. (2004). *Vergi Mevzuatı ve SPK Mevzuatına Göre Enflasyon Düzeltmesi*. Ankara: Yaklaşım Yayınları.
- Yüksel, A. (2004). *Enflasyon Muhasebesi*. İstanbul: Literatür Yayınları.

Kaynakça

- Arsoy, A. P., & Guçenme, U. (2009). The development of inflation accounting in Turkey. *Critical Perspectives on Accounting*, 20(5), 568-590.
- Cappella Zielinski, R. (2016). *How States Pay for Wars*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Dhaliwal, D. S., Gaertner, F. B., Seung, H., & Trezevant, R. (2015). Historical cost, inflation, and the US corporate tax burden. *Journal of Accounting and Public Policy*, 34(5), 467-489.
- Ebriel, Laim P. ve Pessen, Uri M. (1989). "Taxation, Inflation and Terms of Trade", *Journal of Public Economics*, 22: 375.
- IRS, "ax Cuts and Jobs Act: A comparison for businesses", (Erişim tarihi: 08.12.2024), <https://www.irs.gov/newsroom/tax-cuts-and-jobs-act-a-comparison-for-businesses>.
- KPMG, *Enflasyon Muhasebesinin Uygulandığı Dönemlerde Yatırımları Nasıl Yapmalı?*, (Erişim tarihi: 08.12.2024) (<https://kpmgvergi.com/blog/enflasyon-muhasebesinin-uygulandigi-donemlerde-yatirimlari-nasil-yapmalı/1324>).
- Mansfield, C. (1980). Tax-base erosion and inflation: the case of Ghana. *Finance and Development*, 17(3), 31.
- OECD (1976). *The adjustment of personal income tax systems for inflation: A Report*.
- Sabaté Domingo, O., & Torregrosa Hetland: (2024). War inflation and taxation. *UB Economics–Working Papers*, 2024, E24/463.
- Tanzi, V. (1977). Inflation, Lags in Collection, and the Real Value of Tax Revenue. *Staff Papers-International Monetary Fund*, 154-167.
- Tanzi, V. (1978). Inflation, Real Tax Revenue, and the Case for Inflationary Finance: Theory with an Application to Argentina. *Staff Papers-International Monetary Fund*, 417-451.
- Wali, K., Darwish, B. K., ve Velasco, R. (2024). Inflation adjustments of financial statements: Implication to price index and performance. *International Journal of Academe and Industry Research*, 5(1), 22-42.
- Modigliani, F., ve Miller, M. H. (1963). Corporate income taxes and the cost of capital: a correction. *The American economic review*, 53(3), 433-443.
- Kraus, A., & Litzenberger, R. H. (1973). A state-preference model of optimal financial leverage. *The journal of finance*, 28(4), 911-922.
- Myers: C. (1984). Corporate Financing and Investment Decisions When Firms have Information that Investors do not have.
- Suzulia, M. T., ve Saluy, A. B. (2020). The effect of capital structure, company growth, and inflation on firm value with profitability as intervening variable (study on manufacturing companies listed on bej period

2014-2018). *Dinasti International Journal of Economics, Finance & Accounting*, 1(1), 95-109.

Kanun ve Tebliğler

7352 sayılı Vergi Usul Kanunu İle Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. 29.01.2022 tarih ve 31734 sayılı Resmî Gazete

213 sayılı VUK'a eklenen geçici 33. Madde (Ocak 2022).

213 sayılı VUK'a eklenen mükerrer 298 /Ç.

213 sayılı VUK'a eklenen geçici 32.madde.

VUK Mükerrer 298. Madde (A) 500 Sıra Nolu Tebliğ.

Kaynakça

- Akçakanat Ö., Aksoy E. (2023). G-20 ülkelerinin yeşil merkez bankacılığı kararlarına göre değerlendirilmesi, *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 7 (1),1-15.
- Alessi L., Cojoianu T., Hoepner A.G.F., and Michelon G. (2024). Accounting for the eu green taxonomy: exploring its concept, data and analytics, *Accounting Forum*, Vol.48 No: 3, 365-373
- Başoğlu B. (2024). Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinden Yeşil Finans. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezi. *Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi*. Erişim Adresi: <https://www.proquest.com/docview/3110358693?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Baumüller, J., and Sopp, K. (2021). Double materiality and the shift from non-financial to European sustainability reporting: review, outlook and implications. *Journal of Applied Accounting Research* (Vol.23, Issue1, p.8). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/jaar-04-2021-0114>
- Bedenik, N. O., and Barisic, P. (2019). Nonfinancial reporting: theoretical and empirical evidence. *IntechOpen eBooks*. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.5772/intechopen.87159>
- Brooks, C., and Schopohl, L. (2020). Green accounting and finance: Advancing research on environmental disclosure, value impacts and management control systems. *The British Accounting Review* Vol. 53, Issue 1, p. 100973). Elsevier BV. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2020.100973>
- Brühl, V. (2021). Green finance in europe strategy, regulation and instruments. *Springer Science Business Media*. (Vol. 56, Issue 6). 323-340. <https://doi.org/10.1007/s10272-021-1011-8>
- Canikli S. (2022). Sürdürülebilir finans mekanizmaları, araçları ve sürdürülebilir kalkınma ilişkisi. *Akdeniz İİBF Dergisi*,22(1) 26-39
- Climate Bonds Initiative. (2021). China Green Bond Market Report. Erişim adresi: https://www.climatebonds.net/files/reports/cbi_china_sotm_2021_0.pdf
- Climate Bonds Initiative. (2022). Green bonds and eu taxonomy: opportunities and challenges for sustainable finance. Retrieved from Climate Bonds Initiative. Erişim adresi: <https://www.climatebonds.net/standard/taxonomy>
- Dariah A.R., A. M., and Srisusilawati P. (2023). Green taxonomy for sustainable production across countries. *5 th Sores Social and Humaniora Research Symposium (SoRes)*. Erişim adresi: <file:///C:/Users/USER/Downloads/14257-Article%20Text-71095-1-10-20231027.pdf>
- Ecim, D., and Maroun, W. (2022). A review of integrated thinking research in developed and developing economies. *Journal of Accounting in Emerging*

- Economies*, 13(3), 589. Emerald Publishing Limited. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1108/jaee-02-2022-0046>
- EU Technical Expert Group on Sustainable Finance (TEG). (2020). Taxonomy: final report of the technical expert group on sustainable finance. Erişim Adresi: https://finance.ec.europa.eu/system/files/2020-03/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf
- European Commission. (2020). “Eu taxonomy for sustainable activities.” Erişim adresi: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en
- European Union. (2020). Taxonomy regulation: establishing the framework for a sustainable investment. Erişim Adresi: <https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities>
- Institute for Climate Economics (I4CE). (2021). Understanding the european union’s green taxonomy: a guide for policymakers and businesses. Paris: I4CE. Available from I4CE Website.
- International Platform on Sustainable Finance (IPSF). (2021). Common ground taxonomy, climate change mitigation. Available at IPSF Report.
- Kolsi, M. C., Al-Hiyari, A., and Hussainey, K. (2022). Does environmental, social, and governance performance mitigate earnings management practices? *Evidence From US Commercial Banks*. Vol. 30, Issue 8, p. 20386-20401. Springer Science Business Media. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-23616-2>
- Kuzmin E., Mirzaev B., and Alimov U., (2024). Green taxonomy for sustainable development, E3S Web Of Conferences 574, (CONGREEN-TAX-2024) Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202457400001>
- Maama, H., and Appiah, K. O. (2019). Green accounting practices: lesson from an emerging economy. *Qualitative Research in Financial Markets*. Vol. 11, Issue 4, p. 456. Emerald Publishing Limited. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1108/qrfm-02-2017-0013>
- Myklebust T.(2022). Climate-related financial risks: considering an emerging framework for assessment and disclosure in a regulatory perspective. *European Business Law Review* 33, no. 3 (2022): 443-462.
- Nedopil, C., Dordi, T., and Weber, O. (2021). The nature of global green finance standards evolution, differences, and three models. *Sustainability*. 13, 3723. Erişim Adresi :<https://doi.org/10.3390/su13073723>
- O’Reilly S., Gorman L., Mac A. B. C.,M. and Brennan N. (2024). Implementing the european union green taxonomy: Implications for small-and medium-sized enterprises. *Accounting Forum*, 48: 3, Erişim Adresi: 401-426, DOI: 10.1080/01559982.2023.2272394
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] (2020). Developing sustainable finance definitions and taxonomies, gre-

- en finance and investment, *OECD Publishing*, Paris, Erişim Adresi :<https://doi.org/10.1787/134a2dbe-en>.
- Partiti, E. (2023). Green asset ratio and taxonomy disclosures for credit institutions. in e. partiti, *SSRN Electronic Journal*. RELX Group (Netherlands). Erişim Adresi: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4383133>
- Şimşek, O., and Tunalı H. (2022). Yeşil finansman uygulamalarının sürdürülebilir kalkınma üzerindeki rolü: Türkiye projeksiyonu. *Journal of Economics and Financial Researches*,4(1): 16-45
- TCTB, (2024). Taksonomi. Erişim adresi: <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/surdurulebilir-finansman/taksonomi>
- Tettamanzi P, Tedeschi R.G., and Murgolo M. (2024). The european union (eu) green taxonomy: codifying sustainability to provide certainty to the markets. *Environment, Development and Sustainability*. 26: 27111–27136 Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1007/s10668-023-03798-6>
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2021). The role of sustainable finance taxonomies in environmentally sustainable investments. Erişim Adresi: <https://www.unep.org/resources/annual-report-2021>
- Yeşil Büyüme. (2024). Türkiye Yeşil Taksonomi Rehberi. Erişim adresi: <https://yesilbuyume.org/turkiye-yesil-taksonomi-rehberi/>
- Zetsche, D. A., Anker-S., L. (2022). *Regulating sustainable finance in the dark.*, *European Business Organization Law Review*. Vol. 23, Issue 1, p. 47. Springer Science Business Media. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1007/s40804-021-00237-9>

Kaynakça

- Abela, M., & Mora, A. (2012). Understanding the consequences of accounting standards in Europe: The role of EFRAG. *Accounting in Europe*, 9(2), 147-170.
- Abeysekera, I. (2022). A framework for sustainability reporting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 13(6), 1386-1409.
- Abeysekera, I. (2022). A framework for sustainability reporting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 13(6), 1386-1409.
- Adams, C. (2002), "Internal organisational factors influencing corporate social and ethical reporting: beyond current theorising", *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 15 No. 2, pp. 223-250.
- Adams, C. A., & Whelan, G. (2009). Conceptualising future change in corporate sustainability reporting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22(1), 118-143.
- Ahn, M., Jung, D., Kim, J. T., Lee, W. J., & Sunwoo, H. Y. (2023). Do more readable sustainability reports provide more value-relevant information to shareholders?. *Finance Research Letters*, 57, 104154.
- Anantharaman, D., Rozario, A., & Zhang, C. A. (2023). Artificial Intelligence and Financial Reporting Quality. Available at SSRN 4625279.
- Arnold, M., Bassen, A. and Frank, R. (2012), "Integrating sustainability reports into financial statements: an experimental Study", Working Paper, available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id2030891 (accessed 23 April 2015).
- Atkinson, G. 2000. "Measuring Corporate Sustainability." *Journal of Environmental Planning and Management*, 43(2), 235-252.
- Bakos, J., Siu, M., Orenco, A., & Kasiri, N. (2020). An analysis of environmental sustainability in small & medium sized enterprises: Patterns and trends. *Business Strategy and the Environment*, 29, 1285-1296.
- Barangă, L. P., & Țanea, E. I. (2022). Introducing the ESG reporting—benefits and challenges. *Journal of Financial Studies*, 7(13), 174-181.
- Barkemeyer, R., Preuss, L., & Lee, L. (2015). On the effectiveness of private transnational governance regimes—Evaluating corporate sustainability reporting according to the Global Reporting Initiative. *Journal of World Business*, 50(2), 312-325.
- Baumgartner, R. J., Ebner, D. 2010. "Corporate Sustainability Strategies: Sustainability Profiles And Maturity Levels". *Sustainable Development*, 18(2), 76-89.
- Becker, H. A., & Vanclay, F. (Eds.). (2003). *The international handbook of social impact assessment: Conceptual and methodological advances*. Edward Elgar Publishing.

- Beyne, J., Visser, W. and Allam, I. (2021), “Sustainability reporting in the Antwerp Port ecosystem”, Understanding the Relationship between Reporting on the Sustainable Development Goals and Integrated Thinking, *Frontiers in Sustainability*, Belgium Article 689739, Vol. 2, doi: 10.3389/frsus.2021.689739.
- Bigeni, C. (2013). International Integrated Reporting Council (IIRC) prototype@ theiirc.org.
- Bititci, U. S., Mendibil, K., Martinez, V., & Albores, P. (2005). Measuring and managing performance in extended enterprises. *International Journal of Operations & Production Management*.
- Boran, T. (2023). Çevre Dostu Mesajlar: Yeşil pazarlama mı yoksa yeşil yıkama mı? Bir Literatür Taraması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(2), 323-339.
- Branco, M.C. and Delgado, C. (2011), “Research on corporate social responsibility and disclosure in Portugal”, *Social Responsibility Journal*, Vol. 7 No. 2, pp. 202-217
- Brief, S. (2022). Task Force on Climate Related Financial Disclosures (TCFD).
- Broadstock, D. C., Chan, K., Cheng, L. T., & Wang, X. (2021). The role of ESG performance during times of financial crisis: Evidence from COVID-19 in China. *Finance research letters*, 38, 101716.
- Buallay, A., & Al-Ajmi, J. (2020). The role of audit committee attributes in corporate sustainability reporting: Evidence from banks in the Gulf Cooperation Council. *Journal of Applied Accounting Research*, 21(2), 249-264.
- Burritt, R.L. and Schaltegger, S. (2010), “Sustainability accounting and reporting: fad or trend?”, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 23 No. 7, pp. 829-846
- Cavlak, H., Kurt, E. S., & Kalafat, M. (2024). Yapay Zekâ Ve Kurumsal Raporlama: Scopus Veritabanındaki Yayınların Bibliyometrik Analizi. *Finansal Analysis/Mali Cozum Dergisi*, 34(158).
- CDP Climate Change Report 2016 (<https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/reports/documents/000/001/233/original/CEE-edition-climate-change-report-2016.PDF>)
- Chua, W. F., James, R., King, A., Lee, E., & Soderstrom, N. (2022). Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) Implementation: An Overview and Insights from the Australian Accounting Standards Board Dialogue Series. *Australian Accounting Review*, 32(3), 396-405.
- Chvatalová, Z., Kocmanová, A., and Dočekalová, M. 2011. “Corporate Sustainability Reporting and Measuring Corporate Performance”, *In International Symposium on Environmental Software Systems*, Springer, Berlin, Heidelberg. 245-254.

- Clark, G. L., Feiner, A., & Viehs, M. (2015). From the stockholder to the stakeholder: How sustainability can drive financial outperformance. *Available at SSRN 2508281*.
- Çalışkan, A. Ö. (2012). Sürdürülebilirlik Raporlaması. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 5(1), 41-68.
- Çoban Kumbalı, H., İncekara, M. & Sarıkaya, M. (2022). KOBİ'lerde çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik: Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye karşılaştırması. *KAÜİİBFD*, 13(26), 789-823
- Daub, C. H. 2007. "Assessing The Quality Of Sustainability Reporting: An Alternative Methodological Approach". *Journal of Cleaner Production*, 15(1), 75-85.
- de Araújo Sarmiento, A. (2024). Strategies for Implementing Corporate Social Responsibility in Supporting Environmental Sustainability: a Theoretical Study. *International Journal of Financial Economics*, 1(5), 1060-1068.
- de Freitas Netto, S. V., Sobral, M. F. F., Ribeiro, A. R. B., & Soares, G. R. D. L. (2020). Concepts and forms of greenwashing: A systematic review. *Environmental Sciences Europe*, 32, 1-12.
- de Villiers, C., Dimes, R., La Torre, M., & Molinari, M. (2024). The International Sustainability Standards Board's (ISSB) past, present, and future: critical reflections and a research agenda. *Pacific Accounting Review*, 36(2), 255-273.
- De Villiers, C., La Torre, M., & Molinari, M. (2022). The Global Reporting Initiative's (GRI) past, present and future: critical reflections and a research agenda on sustainability reporting (standard-setting). *Pacific accounting review*, 34(5), 728-747.
- Delmas, M. A., & Burbano, V. C. (2011). The drivers of greenwashing. *California management review*, 54(1), 64-87.
- Delmas, M., and Blass, V. D. 2010."Measuring Corporate Environmental Performance: The Trade-Offs Of Sustainability Ratings". *Business Strategy and the Environment*, 19(4), 245-260
- Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. *Business strategy and the environment*, 11(2), 130-141.
- Efimova, O., Rozhnova, O., & Gorodetskaya, O. (2019, October). Xbrl as a tool for integrating financial and non-financial reporting. In *The 2018 International Conference on Digital Science* (pp. 135-147). Cham: Springer International Publishing.
- Elidrissy, A. (2024). Comparative Review of ESG Reporting Standards: ESRS European Sustainability Reporting Standards" versus ISSB "International Sustainability Standards Board. *International Multilingual Journal of Science and Technology*, 3, 7191-7198.

- Eliot Metzger et al., 2009 Sharpening the Cutting Edge: Corporate Action for a Strong, Low-Carbon Economy
- Elkington, J. 1997. "The Triple Bottom Line. Environmental Management: Readings and cases", 2. Environmental sciences, 18(5).
- Epstein, M. J., and Roy, M. J. 2001. "Sustainability in Action: Identifying And Measuring The Key Performance Drivers". Long range planning, 34(5), 585-604.
- Erol, M, Ayboğa, H.. (2021). İktisadi Açından Kurumsal Sürdürülebilirlik Süreci ve Raporlaması, Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi, 5(2), 115-124.
- Estep, C., Griffith, E. E., & MacKenzie, N. L. (2024). How do financial executives respond to the use of artificial intelligence in financial reporting and auditing?. *Review of Accounting Studies*, 29(3), 2798-2831.
- European Commission (2021) (https://commission.europa.eu/document/download/563392ba-ae18-4ff5-827c-6bc94435f03c_en?filename=com_2021_566_1_en_act_part1_v8.pdf)
- Figge, F. and Hahn, T. (2004). "Sustainable Value Added—Measuring Corporate Contributions To Sustainability Beyond Eco-Efficiency". *Ecological Economics*, 48(2), 173-187.
- Fonseca, A., McAllister, M. L., & Fitzpatrick, P. (2014). Sustainability reporting among mining corporations: a constructive critique of the GRI approach. *Journal of cleaner production*, 84, 70-83.
- Fortune Türkiye, (2023), Fortune 500 Türkiye Şirketlerinin Sürdürülebilirlik Barometresi (<https://www.fortuneturkey.com/fortune-500-turkiye-sirketleri-surdurulebilirlik-yolun-basinda>)
- Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of sustainable finance & investment*, 5(4), 210-233.
- Gao, S., Heravi, S. ve Xiao, J. (2005). Determinants of Corporate Social and Environmental Reporting in Hong Kong: A Research Note, *Accounting Forum*, 29, 233-242.
- García Torea, N. (2022). Sustainability Accounting Standards Board (SASB). In *Encyclopedia of Sustainable Management* (pp. 1-3). Cham: Springer International Publishing.
- García-Sánchez, I. M., & Martínez-Ferrero, J. (2018). How do independent directors behave with respect to sustainability disclosure?. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(4), 609-627.
- Gençoğlu, Ü. G., & Aytaç, A. (2016). Türkiye'de kurumsal sürdürülebilirlik alanındaki çalışmalar ve yasal düzenlemeler. *Is, Güc: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 18(4).

- Graymore, M. L. (2014). Sustainability reporting: An approach to get the right mix of theory and practicality for local actors. *Sustainability*, 6(6), 3145-3170.
- Guan, J. and Noronha, C. (2013), “Corporate social responsibility reporting research in the Chinese academia: a critical review”, *Social Responsibility Journal*, Vol. 9 No. 1, pp. 33-55.
- Guthrie, J., & Farneti, F. (2008). GRI sustainability reporting by Australian public sector organizations. *Public Money and management*, 28(6), 361-366.
- Hąbek, P. (2014). Evaluation of sustainability reporting practices in Poland. *Quality & Quantity*, 48(3), 1739-1752.
- Hahn, R. and Kühnen, M. (2013), “Determinants of sustainability reporting: a review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research”, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 59, pp. 5-21.
- Hales, J. (2021). Sustainability accounting standards board (SASB). In *World Scientific Encyclopedia of Climate Change: Case Studies of Climate Risk, Action, and Opportunity Volume 3* (pp. 37-41).
- Han, H., Shiwakoti, R. K., Jarvis, R., Mordi, C., & Botchie, D. (2023). Accounting and auditing with blockchain technology and artificial Intelligence: A literature review. *International Journal of Accounting Information Systems*, 48, 100598.
- Hassan, A., Wright, A., & Struthers, J. (2013). Carbon Disclosure Project (CDP) scores and the level of disclosure on climate change related activities: an empirical investigation of the FTSE 100 companies. *International Journal of Sustainable Economy*, 5(1), 36-52.
- https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/financial-services-legislation/implementing-and-delegated-acts/corporate-sustainability-reporting-directive_en
- <https://integratedreporting.ifrs.org/news/iirc-and-sasb-form-the-value-reporting-foundation-providing-comprehensive-suite-of-tools-to-assess-manage-and-communicate-value>
- <https://www.efrag.org/en/sustainability-reporting/about-sustainability-reporting>
- <https://www.globalreporting.org/>
- <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2022/03/ifrs-foundation-signs-agreement-with-gri>
- <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/07/foundation-welcomes-tcdf-responsibilities-from-2024/>
- <https://yesilbuyume.org/ilk-zorunlu-kurumsal-surdurulebilirlik-raporlama-cerçevesi-avrupa-surdurulebilirlik-raporlamasi-standartlari>

- Huang, T. ve Wang, A. (2010). Sustainability Reports in China: Content Analysis, 2010 International Conference on Future Information Technology and Management Engineering, 154-158.
- IFAC, The State of Play: Sustainability Disclosure & Assurance, 2023 (<https://www.ifac.org/knowledge-gateway/discussion/state-play-sustainability-assurance>)
- Ikpor, I.M.; Bracci, E.; Kanu, C.I.; Ievoli, R.; Okezie, B.; Mlanga, S.; Ogbaekirigwe, C. (2022). Drivers of Sustainability Accounting and Reporting in Emerging Economies: Evidence from Nigeria. *Sustainability*, 14, 3780.
- International Integrated Reporting Council (IIRC), 2013. "International Integrated Reporting Framework", December 2013, <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>
- Kagwaini, D. M. (2019). The Role of IASB on Corporate Reporting Disclosures: Use of Artificial Intelligence.
- Kaspereit, T. and Lopatta, K. 2016. "The Value Relevance Of Sam's Corporate Sustainability Ranking and GRI Sustainability Reporting in the European Stock Markets". *Business Ethics: A european review*, 25(1), 1-24.
- KGK (2023), Soru ve Cevaplarla Sürdürülebilirlik Raporlaması, Ankara
- Kloviene, L. and Speziale, M.-T. (2014), "Sustainability reporting as a challenge for performance measurement: literature review", *Economics and Business*, Vol. 26, pp. 44-53.
- Kolk, A. (2003), "Trends in sustainability reporting by the fortune global 250", *Business Strategy and the Environment*, Vol. 12 No. 5, pp. 279-291.
- Kolk, A. (2005). Sustainability reporting. *VBA journal*, 21(3), 34-42.
- Kostyuchenko, V., Tertychna, A., Shavlova, K., & Shykuta, V. (2024). ESG REPORTING AS A TOOL FOR CREATING VALUE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABILITY. *Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»*, (April 26, 2024; Bologna, Italy), 66-75.
- KPMG (2022) Big Shifts Small Steps, Survey of Sustainability Reporting 2022 <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/se/pdf/komm/2022/Global-Survey-of-Sustainability-Reporting-2022.pdf>
- Kucukvar, M., and Tatari, O. 2013. "Towards A Triple Bottom-Line Sustainability Assessment Of the US Construction Industry". *The International Journal of Life Cycle Assessment*, 18(5), 958-972.
- Lehner, O. M., Leitner-Hanetseder, S., Eisl, C., & Knoll, C. (2022). Artificial Intelligence-driven Accounting (AIDA): Future Insights and Organisational Implications. In *Artificial Intelligence in Accounting* (pp. 6-34). Routledge.

- Lindgreen, A., and Swaen, V. 2010. "Corporate social responsibility". *International journal of management reviews*, 12(1), 1-7.
- Maystadt, P. (2017). Why and how EFRAG was reformed. *Accounting, Economics, and Law: A Convivium*, 7(2), 31-34.
- McBrien, M., Zimonyi, M., & Astley, D. (2021). Climate disclosure standards board (CDSB). In *World Scientific Encyclopedia of Climate Change: Case Studies of Climate Risk, Action, and Opportunity Volume 3* (pp. 29-36).
- Morelli, J. (2011). Environmental sustainability: A definition for environmental professionals. *Journal of environmental sustainability*, 1(1), 2.
- Nielsen, C. (2023). ESG Reporting and Metrics: From Double Materiality to Key Performance Indicators. *Sustainability*, 15(24), 16844.
- Nikolaou, I. E., and Matrakoukas, S. I. 2016. "A Framework To Measure Eco-Efficiency Performance Of Firms Through EMAS Reports". *Sustainable Production and Consumption*, 8, 32-44.
- Nikolaou, I. E., Tsalis, T. A., and Evangelinos, K. I. 2019. "A Framework To Measure Corporate Sustainability Performance: A Strong Sustainability-based View Of Firm". *Sustainable Production and Consumption*, 18, 1-18
- OECD (2024), Global Corporate Sustainability Report 2024 (https://www.oecd.org/en/publications/global-corporate-sustainability-report-2024_8416b635-en.html)
- Our Common Future, 1987 (<https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html>)
- Özer, O. (2010). Kurumsal Sürdürülebilirlik Ölçümü: Avrupa ve ABD Şirketlerinin Sektörel Bazda Karşılaştırmalı Analizi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özevin, O. (2022a) Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümünde Alternatif Yaklaşımlar. *Research in Social Sciences, Volume III*, 15
- Özevin, O. (2022b). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının entropi ve TOPSİS yöntemleriyle ölçülmesi: BIST şirketleri üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (95), 75-98.
- Palit, S. (2018). Emerging Significance of Sustainability Accounting and Reporting In India-A Conceptual Study. *International Journal of Accounting and Financial Management Research*, 8(4), 1-6.
- Pérez, A. (2015), "Corporate reputation and CSR reporting to stakeholders", *Corporate Communications: An International Journal*, Vol. 20 No. 1, pp. 11-29.
- Saban, M., Küçüker, H., & Küçüker, M. (2017). Kurumsal Sürdürülebilirlik İle İlgili Raporlama Çerçeveleri Ve Sürdürülebilirlik Raporlamasında Muhasebenin Rolü. *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(1), 101-115.

- Salzmann, O., Ionescu-Somers, A., and Steger, U. 2005. "The Business Case For Corporate Sustainability: Literature Review and Research"
- Schaltegger, S., Burritt R. L. (2010). Sustainability Accounting for Companies: Catch Phrase or Decision Support for Business Leaders?. *Journal of World Business*, 45, 375-384.
- Searcy, C. 2011. "Updating corporate sustainability performance measurement systems", *Measuring Business Excellence*, Vol. 15 No. 2, pp. 44-56.
- Siew, R. Y. (2015). A review of corporate sustainability reporting tools (SRTs). *Journal of environmental management*, 164, 180-195.
- Siew, R. Y., Sepasgozar, S. M., & Akbarnezhad, A. (2015). Barriers in implementing sustainable construction. *Proceedings of International Structural Engineering and Construction*, 2(1), 769-794.
- Slater, A., & Gilbert, S. (2004). The evolution of business reporting: Make room for sustainability disclosure. *Environmental Quality Management*, 14(1), 41-48.
- Şahin, Z., & Çankaya, F. (2018). KOBİ'lerde Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 117-132.
- Şeker, Y., & Şengür, E. (2022). ÇEVRESEL, SOSYAL VE KURUMSAL YÖNETİM (ESG) PERFORMANSI: ULUSLARARASI BİR ARAŞTIRMA. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 15(2), 349-387.
- Throsby, D. (2017), "Culturally sustainable development: theoretical concept or practical policy instrument?", *International Journal of Cultural Policy*, Vol. 23 No. 2, pp. 133-147, doi: 10.1080/10286632.2017.1280788.
- Tokgöz, N., & Önce, S. (2009). Şirket sürdürülebilirliği: Geleneksel yönetim anlayışına alternatif. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 249-275.
- Turhan, G. D., Özen, T., & Albayrak, R. S. (2018). Kurumsal sürdürülebilirlik kavramı, stratejik önemi ve sürdürülebilirlik performansı ölçümü. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 17-37.
- Tüm, K. (2014). Kurumsal sürdürülebilirlik ve muhasebeye yansımaları: Sürdürülebilirlik muhasebesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1).
- Tyteca, D., Carlens, J., Berkhout, F., Hertin, J., Wehrmeyer, W., and Wagner, M. 2002. "Corporate environmental performance evaluation: evidence from the MEPI project." *Business Strategy and the Environment*, 11(1), 1-13.
- UN Global Compact Bulletin - September 2015 (<https://unglobalcompact.org/library/3051>)
- UNESCO (2021) (<https://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/5839>)

- Waas, B. (2021). The “S” in ESG and international labour standards. *International journal of disclosure and governance*, 18(4), 403-410.
- Wiedmann, T., & Minx, J. (2008). A definition of ‘carbon footprint’. *Ecological economics research trends*, 1(2008), 1-11.
- Wood, D. J. (2010). Measuring corporate social performance: A review. *International journal of management reviews*, 12(1), 50-84.
- Woods, M. (2003). The global reporting initiative. *The CPA journal*, 73(6), 60.
- World Economic Forum (2020) Measuring Stakeholder Capitalism: Towards Common Metrics and Consistent Reporting of Sustainable Value Creation
- Yeni, O. (2014). Sürdürülebilirlik Ve Sürdürülebilir Kalkınma: Bir Yazın Taraması1. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 181-208.
- Yüksel, F. (2024). Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Raporu ve Raporlamayı Etkileyen Faktörler: BİST İmalat Sektöründe Bir İnceleme. *Hirit Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(Sp. Issue), 24-41.

Kaynakça

- Abbas, J., Balsalobre-Lorente, D., Amjid, M. A., Al-Sulaiti, K., Al-Sulaiti, I., & Aldereai, O. (2024). Financial innovation and digitalization promote business growth: The interplay of green technology innovation, product market competition and firm performance. *Innovation and Green Development*, 3(1), 100111. <https://doi.org/10.1016/j.igd.2023.100111>
- Acemoglu, D., Aghion, P., & Zilibotti, F. (2006). Distance to Frontier, Selection and Economic Growth. *Journal of the European Economic Association*, 4(1), 37–74. <http://scholar.google.com/scholar?hl=en%7B&%7DbtnG=Search%7B&%7Dq=intitle:Distance+to+Frontier,+Selection+and%7B#%7D3>
- Ahmetoğulları, K. (2023). Katılım Bankacılığı Sektörünün Finansal Performansında Dijitalleşmenin Rolü. In H. (eds.) In: Yücel, R. & Ayyıldız, Y. & Er (Ed.), *Dijitalleşmenin Finans Sektörüne Getirdiği Yenilikler*. Özgür Yayınları. <https://doi.org/DOI>: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub298.c1469>
- Ahmetoğulları, K. (2024). Dijital Finansal Okuryazarlık ve Finansal Teknolojilerin İlişkisinde Rol Alan Faktörler: Yabancı Turistler Üzerinde Bir Uygulama. *EKEV Akademi Dergisi*, 99, 211–233.
- Andrea Murad, Faye Kilburn, (2023). 20 Kasım 2024 tarihinde <https://gfmag.com/award/best-financial-innovations-2023/> adresinden erişildi.
- Beck, T., Chen, T., Lin, C., & Song, F. M. (2016). Financial innovation: The bright and the dark sides. *Journal of Banking and Finance*, 72, 28–51. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2016.06.012>
- Bernier, M., & Plouffe, M. (2019). Financial innovation, economic growth, and the consequences of macroprudential policies. *Research in Economics*, 73(2), 162–173. <https://doi.org/10.1016/j.rie.2019.04.003>
- Bilan, Y., Rubanov, P., Vasylieva, T., & Lyeonov, S. (2019). The influence of industry 4.0 on financial services: Determinants of alternative finance development. *Polish Journal of Management Studies*, 19(1), 70–93. <https://doi.org/10.17512/pjms.2019.19.1.06>
- Bisht, D., Singh, R., Gehlot, A., Akram, S. V., Singh, A., Montero, E. C., Priyadarshi, N., & Twala, B. (2022). Imperative Role of Integrating Digitalization in the Firms Finance: A Technological Perspective. *Electronics*, 11(3252), 1–16. <https://doi.org/10.3390/electronics11193252>
- Büyüközkan, G., Feyzioğlu, O., & Havle, C. A. (2020). *Analysis of success factors in aviation 4.0 using integrated intuitionistic fuzzy MCDM methods*. Springer International Publishing.
- Chen, H., Chiang, R. H., & Storey, V. C. (2012). Business intelligence and analytics: From big data to big impact. *MIS Quarterly*, 1165–1188.

- Chou, Y. K. (2007). Modeling Financial Innovation and Economic Growth: Why the Financial Sector Matters to the Real Economy. *Journal of Economic Education*, 38(1), 78–90. <https://doi.org/10.3200/JECE.38.1.78-91>
- Del Giudice, M., Chierici, R., Mazzucchelli, A., & Fiano, F. (2021). Supply chain management in the era of circular economy: the moderating effect of big data. *International Journal of Logistics Management*, 32(2), 337–356. <https://doi.org/10.1108/IJLM-03-2020-0119>
- Er, H., & Yücel, R. (2023). Finans Sektöründe Metaverse Teknolojisinin Bugünü ve Geleceği. In H. Özer, G. & Yücel, R. & Er (Ed.), *Finans Sektöründe Dijital Dönüşüm* (pp. 97–123). Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub245.c1068>
- Feng, S., Chong, Y., Li, G., & Zhang, S. (2022). Digital finance and innovation inequality: evidence from green technological innovation in China. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(58), 87884–87900. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-21826-2>
- Freel, M. S. (2005). Patterns of innovation and skills in small firms. *Technovation*, 25(2), 123–134. [https://doi.org/10.1016/S0166-4972\(03\)00082-8](https://doi.org/10.1016/S0166-4972(03)00082-8)
- Feyen, E., Natarajan, H., & Saal, M. (2023). *Fintech and the future of finance: Market and policy implications*. World Bank Publications. <http://documents.worldbank.org/curated/en/099450005162250110/P17300600228b70070914b0b5edf26e2f9f>
- Goel, R. K., Mazhar, U., & Ram, R. (2022). Informal competition and firm performance: Impacts on input- versus output performance. *Managerial and Decision Economics*, 43(2), 418–430. <https://doi.org/10.1002/mde.3390>
- Hussain, M., & Papastathopoulos, A. (2022). Organizational readiness for digital financial innovation and financial resilience. *International Journal of Production Economics*, 243(108326), 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2021.108326>
- Jung, S. U., & Shegai, V. (2023). The Impact of Digital Marketing Innovation on Firm Performance: Mediation by Marketing Capability and Moderation by Firm Size. *Sustainability*, 15(5711), 1–16. <https://doi.org/10.3390/su15075711>
- Kapidani, M., & Luci, E. (2019). The Effects on Innovation from Financial Sector Development: Evidence from Developing Countries. *Journal of Competitiveness*, 11(2), 84–94. <https://doi.org/10.7441/joc.2019.02.06>
- Karabulut, A. T. (2015). Effects of Innovation Strategy on Firm Performance: A Study Conducted on Manufacturing Firms in Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 1338–1347. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.314>

- Karaçoban, A., & Değirmen, S. (2021). Bankacılık Sektöründe Finansal İnovasyonun Bölgelerin Büyümesine Etkileri. *Sosyoekonomi*, 29(47), 201–228. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2021.01.10>
- Khin, S., & Ho, T. C. F. (2019). Digital technology, digital capability and organizational performance: A mediating role of digital innovation. *International Journal of Innovation Science*, 11(2), 177–195. <https://doi.org/10.1108/IJIS-08-2018-0083>
- Laeven, L., Levine, R., & Michalopoulos, S. (2015). Financial innovation and endogenous growth. *Journal of Financial Intermediation*, 24(1), 1–24. <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2014.04.001>
- Lerner, J., & Tufano, P. (2011). The Consequences of Financial Innovation: A Counterfactual Research Agenda. In *Annual Review of Financial Economics: Vol. In The Rat* (Issue University of Chicago Press). <https://doi.org/10.1146/annurev.financial.050808.114326>
- Mhlanga, D. (2020). Industry 4.0 in Finance: The Impact of Artificial Intelligence (AI) on Digital Financial Inclusion. *Int. J. Financ. Stud.*, 8(3), 45. <https://doi.org/https://doi.org/10.3390/ijfs8030045>
- Montani, F., Staglianò, R., Sommovigo, V., Setti, I., & Giorgi, G. (2023). Managers' compassionate goals, innovation, and firm performance: an examination of mediating processes, and boundary conditions in small- and medium-sized enterprises. *R and D Management*, 53(1), 97–114. <https://doi.org/10.1111/radm.12549>
- Mordor Intelligence, (2024). 22 Kasım 2024 tarihinde <https://www.mordorintelligence.com> adresinden erişildi.
- Rahayu, R., Ali, S., Aulia, A., & Hidayah, R. (2022). The Current Digital Financial Literacy and Financial Behavior in Indonesian Millennial Generation. *Journal of Accounting and Investment*, 23(1), 78–94. <https://doi.org/10.18196/jai.v23i1.13205>
- Ramadani, V., & Gerguri, S. (2011). Innovations: Principles and Strategies. *Strategic Change*, 20(3–4), 101–110. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/jsc.888>
- Ramadani, V., Hisrich, R. D., Abazi-Alili, H., Dana, L. P., Panthi, L., & Abazi-Bexheti, L. (2019). Product innovation and firm performance in transition economies: A multi-stage estimation approach. *Technological Forecasting and Social Change*, 140, 271–280. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.12.010>
- Renko, M., Carsrud, A., & Brännback, M. (2009). The effect of a market orientation, entrepreneurial orientation, and technological capability on innovativeness: A study of young biotechnology ventures in the United States and in Scandinavia. *Journal Of Small Busi-*

- ness Management*, 47(3), 331–369. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-627X.2009.00274.x/full>
- Romānova, I., Grima, S., Spiteri, J., & Gonzi, R. D. (2019). A Study of Alternative and FinTech Payment Solutions for Airlines. *International Journal of Finance, Insurance and Risk Management*, IX(3–4), 132–149. <https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/73410>
- Schumpeter, J. A. (1942). *The Theory of Economic Development*. Harvard University Press.
- Statista, (2024a). FinTech – Worldwide. 21 Kasım 2024 tarihinde <https://www.statista.com/outlook/dmo/fintech/worldwide> adresinden erişildi.
- Statista, (2024b). Number of internet and social media users worldwide as of October 2024. 21 Kasım 2024 tarihinde <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/> adresinden erişildi.
- Yinusa, O. G., Olowofela, O. E., Yunusa, L. A., & Folami, R. A. (2021). Effect of financial innovation on economic growth: Evidence from African countries. *International Journal of Commerce and Finance*, 7(1), 130–140. <https://www.researchgate.net/publication/351441382>
- Yuan, G., Ye, Q., & Sun, Y. (2021). Financial innovation, information screening and industries' green innovation — Industry-level evidence from the OECD. *Technological Forecasting and Social Change*, 171(120998), 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120998>
- Yücel, D. (2022). Teknolojik Gelişmelerin Yönetime Getirdiği Etik Sorunlar. Akkoyun, Bülent (Edt.) *Stratejik İşletme Yönetiminde Teknolojinin Endüstriyel Süreci* (ss. 581 -599). ISBN:978-625-8223-40-8. Ankara: Eğitim Yayınları
- Yücel, D., & Yücel, R. (2023a). Finansal İnovasyon: Bankacılık Sektöründe Bir İnceleme. In H. Yücel, R. & Ayyıldız, Y. & Er (Ed.), *Dijitalleşmenin Finans Sektörüne Getirdiği Yenilikler* (pp. 1–10). Özgür Yayınları. <https://doi.org/https://doi.org/10.58830/ozgur.pub298.c1465>
- Yücel, D., & Yücel, R. (2023b). The Effects of Competition Intensity and Technological Collaboration in Implementation of innovation Strategy. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 136-163.
- Yücel, R., & Ahmetoğulları, K. (2015). Ar-Ge Harcamalarının Firmaların Net Kâr Değişimi Ve Hisse Başına Kârlılığına İnovatif Etkisi: Bist Teknoloji Yazılım Ve Bilişim Sektöründe Bir Uygulama. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(4), 87–104.
- Zaharia, S. E., & Pietreanu, C. V. (2018). Challenges in airport digital transformation. *Transportation Research Procedia*, 35, 90–99. <https://doi.org/10.1016/j.trpro.2018.12.016>

Kaynakça

- Abu Asabeh, S., Alzboon, R., Alkhalileh, R., Alshurafat, H., & Al Amosh, H. (2023). Soft skills and knowledge required for a professional accountant: Evidence from Jordan. *Cogent Education*, 10(2), 2254157.
- AICPA & CIMA. (2021, February). ESG reporting and attestation: A roadmap for audit practitioners. AICPA.
- Akdoğan, N., & Akdoğan, M. U. (2018). Büyük Veri-Bilişim Teknolojisiñdeki Gelişmelerin Muhasebe Uygulamalarına Ve Muhasebe Mesleğiñne Etkisi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 18(55), 1-14.
- Akpınar, A., & Baskan, T. D. (2024). İşletmelerde Yapay Zekâ Uygulamalarının Muhasebe Sürecine Ve Sürdürülebilirlik Amaçlarına Katkılarının İncelenmesi: Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelerde Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (68), 107-115.
- Alajmi, A., & Rodrigs, M. (2023). Soft skills needed by accountants in the post-pandemic future: Impact of emerging technologies in GCC countries. *Corporate Ownership and Control*. 20. 44-56. 10.22495/cocv20i4art3.
- Albu, N., & Albu, C. N. (2012). International Financial Reporting Standards in an emerging economy: lessons from Romania. *Australian accounting review*, 22(4), 341-352.
- Alırıza, A. Ğ. (2024). Stratejik Maliyet Yönetimi Açısından Hedef Maliyetleme İle Kaizen Maliyetleme Yöntemlerinin Karşılaştırması. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 4(14), 1191-1200.
- Allahverdi, M., Alagöz, M., & Alagöz, A. (2021). Muhasebe Mesleğinin Değişen Doğasında Yetkinlik Kavramı. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 21(63), 139-158.
- Alpaslan, H. (2015). Tms/Tfrs Kapsamında Gayrimenkul Değerleme Ve Gerçeğe Uygun Değerin Tespitinde Emsal Karşılaştırma Ve Gelir İndirgeme Yöntemleri Üzerine Bir Uygulama. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 4(2).
- Büyükarıkan, U. (2022). Muhasebe bilgi sisteminde robotik süreç otomasyonu. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 25-32.
- Carvalho, C., & Almeida, A. C. (2022). The adequacy of accounting education in the development of transversal skills needed to meet market demands. *Sustainability*, 14 (10), 5755.
- CGMA (2019). CGMA Competency Framework. <https://www.cgma.org/resources/tools/cgma-competencyframework.html>, Erişim Tarihi: 14.12.2024

- Cunha, T., Martins, H., Carvalho, A., & Carmo, C. (2022). Not practicing what you preach: how is accounting higher education preparing the future of accounting. *Education Sciences*, 12(7), 432.
- Day, G. S., & Schoemaker, P. J. (2016). Adapting to fast-changing markets and technologies. *California Management Review*, 58(4), 59-77.
- Diala, L. U. (2023). Integrating ESG in a Managerial Accounting Class. *Journal of Accounting and Finance*, 23(6), 1-12.
- Doğan, Ş., & Doğan, D. (2024). Bulut Muhasebe Sistemine Adaptasyonda Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi; Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri Uygulaması. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 23(71), 59-74.
- Ekinler, F., & Tañç, Ş. G. (2022). Çevre Ve Muhasebe Arasındaki İlişki: Literatüre Dayalı Bir Araştırma. *International Review of Economics and Management*, 10(2), 50-68.
- Elitaş, C., & Özdemir, S. (2014). Bulut bilişim ve muhasebede kullanımı.
- EPA. (2024). Overview of GHG Protocol scopes and emissions across the value chain. <https://www.epa.gov/climateleadership/scope-1-and-scope-2-inventory-guidance>
- Ferri, S., Tron, A., Colantoni, E., & Savio, R. (2023). Sustainability Disclosure and IPO Performance: Exploring the Impact of ESG Reporting. *Sustainability* 2023, 15, 5144.
- Gonçalves, M. J. A., da Silva, A. C. F., & Ferreira, C. G. (2022, February). The future of accounting: how will digital transformation impact the sector?. In *Informatics* (Vol. 9, No. 1, p. 19). MDPI.
- Gündüz, V. (2022). Çevre Muhasebesi. *Çağdaş Maliyet Yönetimi Teknikleri Ve Uygulamaları*, 143.
- Hinings, B., Gegenhuber, T., Greenwood, R., (2018). Digital Innovation and Transformation: An institutional perspective. *Inf. Organ.* 28 (1), 52–61.
- Hornngren, C. T., Bhimani, A., Datar, S. M., & Foster, G. (2002). *Management and cost accounting*. Harlow: Financial Times/Prentice Hall.
- Huang, D. Z. (2021). Environmental, social and governance (ESG) activity and firm performance: A review and consolidation. *Accounting & finance*, 61(1), 335-360.
- IMARC. (2022, June 9). GCC soft skills training market research report 2022–2027: Size, growth, share and forecast. *Newswires*. https://www.einnews.com/pr_news/576012142/gcc-soft-skills-training-market-research-report-2022-2027-size-growth-share-and-forecast
- Islam, M. A. (2017). Future of accounting profession: Three major changes and implications for teaching and research. *Business Reporting*, International Federation of Accountants (IFAC).

- Jackling, B., & De Lange, P. (2009). Do accounting graduates' skills meet the expectations of employers? A matter of convergence or divergence. *Accounting Education: an international journal*, 18(4-5), 369-385.
- Joshi, P. L. (2024). Top Skills Honing for Today's Accountants: a Literature Review. *The Indonesian Journal of Accounting Research*, 27(2), 265-306.
- Kaggwa, S., Eleogu, T.F., Okonkwo, E., Farayola, O.A., Uwaoma, P.U., & Akinoso, A. (2024). AI in decision making: transforming business strategies. *International Journal of Research and Scientific Innovation*, 10(12), 423-444.
- Kavut, F. L., & Adiloğlu, B., (2016). Türkiye'de Bağımsız Denetimin Gelişimi: Dünden Bugüne. *Seçmeler 2016* (pp.35-62), İstanbul: İ. Ü. Muhasebe Enstitüsü Yayın No. 75.
- Kaya, N. (2024). Blok Zinciri Teknolojisi ve Yapay Zekâ Yöntemleriyle Muhasebe ve Denetim: Literatür Taraması. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 7(2), 80-99.
- Kazak, G., ve Erdemir, N. K. (2020). Muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin artırılmasında blok zinciri teknolojisinin rolü.
- Kgapola, M. P., & Fouché, J. P. (2016). Professionnal accountants' sperspective of Skills Required to Progress to management positions. *Africa North-West University*.
- Kılıç, Ö. Ü. B. İ. (2019, November). Muhasebe, Finans ve Denetim Alanlarında Ön Plana Çıkan Büyük Veri Analiz Teknikleri ve Teknolojileri. In *International Congress Of Management Economy And Policy 2019 Autumn Proceedings Book* (p. 498).
- Koyuncu, M. (2011). Bilişimde yeni trend: Bulut Bilişim. <http://www.acikarsiv.atilim.edu.tr/browse/503/17.pdf>
- KPMG. (2022). Big shifts, small steps: Survey of sustainability reporting. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/dk/pdf/dk-2022/dk-SSR-Report_FINAL_web.pdf
- Kurnia, I., Purwanti, A., Judijanto, L., Samiun, A. A., & Saripujiana, D. (2024). Integrating Esg Metrics Into Traditional Accounting Systems: A Framework for Future Practice. *Journal Of Economic, Bussines And Accounting (Costing)*, 7(5), 4651-4657.
- Lehner, O. M., Ittonen, K., Silvola, H., Ström, E., & Wührleitner, A. (2022). Artificial intelligence based decision-making in accounting and auditing: ethical challenges and normative thinking. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 35(9), 109-135.
- McKinsey & Company. (2021). Data analytics and decision-making in the accounting profession.

- McWaters, R. J., Galaski, R., & Chatterjee, S. (2016). The future of financial infrastructure: An ambitious look at how blockchain can reshape financial services. In *World Economic Forum* (Vol. 49, pp. 368-376).
- Melnyk, N., Trachova, D. Y., Kolesnikova, O., Demchuk, O., & Golub, N. (2020). Accounting trends in the modern world. *Independent Journal of Management & Production*, 11(9), 2403-2416.
- Mohamed, E. K., & Lashine, S. H. (2003). Accounting knowledge and skills and the challenges of a global business environment. *Managerial finance*, 29(7), 3-16.
- Öztürk, S., & Akarsu, O. N. (2022). Yapay Zekânın Muhasebe Alanına Etkileri. *İktisadi ve İdari Bilimler: Araştırma, Metodoloji ve Değerlendirme*, Livre de Lyon, Unvan, YA, 263-285.
- Raghavan, K. (2022). ESG reporting impact on accounting, finance. *Journal of Global Awareness*, 3(1), 9, 1-15.
- Romanek, B. (2023). An infographic of the ESG reporting landscape. <https://www.esgprofessionalsnetwork.com/an-infographic-of-the-esg-reporting-landscape/>
- Sarıççek, R. (2019). Muhasebe Alanındaki Dönüşüm ve Yapay Zeka. 2. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, 1092-1099.
- Sayar, A. Z., & Karataş, M. (2017). Muhasebe Denetim Alanında Yasanan Son Gelişmeler İle Muhasebe Mesleğinde Yeni Trendler. *Mali Çözüm Dergisi*, 27, 13.
- Schmidt, P. J., Riley, J., & Swanson Church, K. (2020). Investigating accountants' resistance to move beyond Excel and adopt new data analytics technology. *Accounting Horizons*, 34(4), 165-180.
- Siegrist, M., Bowman, G., Mervine, E., & Southam, C. (2020). Embedding environment and sustainability into corporate financial decision-making. *Accounting & Finance*, 60(1), 129-147.
- Slezák, J. (2024). The importance of soft skills in accounting: student's and employer's expectations. *Acta Universitatis Bohemiae Meridionales*, 27(1).
- Sun, Q., Li, Y., & Hong, A. (2024). Integrating ESG into Corporate Strategy: Unveiling the Moderating Effect of Digital Transformation on Green Innovation through Employee Insights. *Systems*, 12(5), 148.
- Tan, B. S., & Low, K. Y. (2019). Blockchain as the database engine in the accounting system. *Australian Accounting Review*, 29(2), 312-318.
- Tettamanzi, P., Venturini, G., & Murgolo, M. (2022). Sustainability and financial accounting: A critical review on the ESG dynamics. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(11), 16758-16761.

- Türker, M. (2018). Dijitalleşme Sürecinde Küresel Muhasebe Mesleğinin Yeniden Şekillenmesine Bakış. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(1), 202-235.
- Winston,A.,Favaloro,G.&Healy, T.(2017, January/February)Energy Strategy for the C-Suite.Harvard Business Review. <https://hbr.org/2017/01/energy-strategy-for-the-c-suite>
- World Economic Forum. (2020, September). Measuring stakeholder capitalism towards common metrics and consistent reporting of sustainable value creation. World Economic Forum.
- Yaşar, R. Ş. (2019). Kalıpların dışına çıkmak: Yetkinlik odaklı muhasebe eğitimi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (81), 85-100.
- Yermack, D., (2017). Corporate Governance and Blockchains. *Eur. Finan. Rev.* 21 (1), 7–31.
- Yıldız, Ş., ve Akyel, N. (2018). Yeni muhasebe uzmanlık alanlarının muhasebe eğitimindeki yeri ve Türkiye örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (79), 47-66.
- Yılmaz, B., Bülbül. Ö. G. S., & Atik, M., (2017). Büyük Verinin (Big Data) Muhasebe Üzerindeki Etkisi ve Muhasebeye Sağladığı Katkıların İncelenmesi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, Haziran / June 2017, Cilt/Volume 27, Sayı/Issue 1, 79-112.
- Yi, Z., Cao, X., Chen, Z., & Li, S. (2023). Artificial intelligence in accounting and finance: Challenges and opportunities. *IEEE Access*, 11, 129100-129123.
- Yücel, G., ve Adiloğlu, B. (2019). Dijitalleşme-yapay zeka ve muhasebe beklentiler. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (17), 47-60.
- Yücel, D. (2023). Dijital Dönüşümde Yetenek Yönetimi. Presented At The V. International Cappadocia Scientific Research Congress Proceedings Book, (522-527), November 5-7, 2023, Cappadocia-Nevşehir/Türkiye.
- Yücel, R., ve Yücel, D. (2022). Yeşil Yönetimde Değişen Bilgi İhtiyacı Ve Yeşil Muhasebenin Rolü. İrge, N. T. (Edt.). *Yönetmel Kavramlara Güncel Bakış içinde* (321-336). Ankara: Nobel Kitap.
- Yücenurşen, M. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının büyük veri analitiği teknolojisi direncine yönelik bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(3), 1088-1103.

Power of Social Media Influencers in Shaping Omani Tourists Decisions

Raja Tumati
Mustafa Daskin
Engin Yavuz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Power of Social Media Influencers in Shaping Omani Tourists Decisions

Raja Tumatı / Mustafa Daskın / Engin Yavuz

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-946-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub507>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Tumatı, R., Daskın, M., Yavuz, E. (2024). *Power of Social Media Influencers in Shaping Omani Tourists Decisions*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub507>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Al-Badi, A. H., Al Hinai, Y. S., Sharma, S. K., & Williams, S. (2013). Usage of social networking tools in research and collaboration. *Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences*, 4(6), 515-523. <https://www.scholarlinkinstitute.org/jetems/articles/Usage%20of%20Social%20Networking.pdf>
- Albayrak, T., Karasakal, S., Kocabulut, Ö., & Dursun, A. (2020). Customer loyalty towards travel agency websites: the role of trust and hedonic value. *Journal of Quality Assurance in Hospitality and Tourism*, 21(1), 50–77. doi:10.1080/1528008X.2019.1619497.
- AlFarraj, O., Alalwan, A. A., Obeidat, Z. M., Baabdullah, A., Aldmour, R., & Al-Haddad, S. (2021). Examining the impact of influencers' credibility dimensions: attractiveness, trustworthiness and expertise on the purchase intention in the aesthetic dermatology industry. *Review of International Business and Strategy*, 31(3), 355-374. <https://doi.org/10.1108/RIBS-07-2020-0089>
- Al-Harrasi, A. S., & Al-Badi, A. H. (2014). The Impact of Social Networking: A Case Study of the Influence of Smartphones on College Students. *Contemporary Issues in Education Research*, 7(2) 129-136. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1073271.pdf>
- Alişarlı, Ö. & Eken, İ. (2018). *Product placement in new media: The campaign process through phenomena sharing*

on *YouTube*, 2nd International Conference on New Directions in Communication: Entertainment and Product Placement

- Alkan, Z., & Ulaş, S. (2022). Practices of social media and influencer: A research based on influencers' followers. *MEDIAJ*, 5(2), 187–205. DOI: 10.33464/mediaj.1081498.
- Alsawafi, A. M. (2018). The influence of social media on destination choice of Omani pleasure travellers. *International Journal of Qualitative Research in Services*, 3(1), 77-91. DOI:10.1504 /ijqrs.2018.10012623
- Agostino, D., Arnaboldi, M., & Calissano, A. (2019). How to quantify social media influencers: An empirical application at the Teatro alla Scala. *Heliyon*, 5(5). DOI:10.1016/j.heliyon. 2019.e01677
- Appel, G., Grewal, L., Hadi, R., & Stephen, A. T. (2020). The future of social media in marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48(1), 79–95. doi:10.1007/s11747-019-00695-1.
- Aydın, S. & Uzturk, E. (2018). The relationship between Instagram and phenomena from social media tools and advertising. *Atlas National Journal of Social Sciences*, 2(3), 180-192.
- Bansal, P., & Corley, K. (2011). The coming of age for qualitative research: Embracing the diversity of qualitative methods. *Academy of Management Journal*, 54(2), 233-237. <https://doi.org/10.5465/amj.2011.60262792>
- Barbe, D., & Neuburger, L. (2021). Generation Z and Digital Influencers in the Tourism Industry. In: Stylos, N., Rahimi, R., Okumus, B., Williams, S. (eds) Generation Z Marketing and Management in Tourism and Hospitality. *Palgrave Macmillan, Cham*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-70695-1_7

- Bonnet, D., & Westerman, G. (2021). The new elements of digital transformation. *MIT Sloan Management Review*, 62, 82–89. https://maaw.info/ArticleSummaries/artsumbonnetwesterman2021.htm#google_vignette
- Brown, D. & Fiorella, S. (2013). Influence marketing: How the create, manage, and measure brand influencers in social media marketing. New York, NY: *Que Publishing*.
- Bu, Y., Parkinson, J., Thaichon, P. (2022). Influencer marketing: homophily, customer value co-creation behaviour and purchase intention. *J. Retailing Consum. Serv.* 66, 102904 <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102904>.
- Caraka, R. E., Noh, M., Lee, Y., Toharudin, T., Yusra, Tyasti, A. E., Royanow, A. F., Dewata, D. P., Gio, P. U., Basyuni, M., & Pardamean, B. (2022). The Impact of Social Media Influencers Raffi Ahmad and Nagita Slavina on Tourism Visit Intentions across Millennials and Zoomers Using a Hierarchical Likelihood Structural Equation Model. *Sustainability*, 14(1), 524. <https://doi.org/10.3390/su14010524>.
- Carter, D. (2016). Hustle and brand: the sociotechnical shaping of influencer. *Social Media Society*, 2(3): 1-12.
- Choudhary, P., & Walia, S. (2021). Role of Gender Difference in Travel Decision-Making Style of Millennial. *International Journal of Hospitality & Tourism Systems*, 14(1), 79-89. <https://www.i-scholar.in/index.php/ijhts/article/view/206956>
- Cholprasertsuk, A., Lawanwisut, C., & Thongrin, S. (2020). Social Media Influencers and Thai Tourism Industry: Tourists' Behavior, Travel Motivation, and Influencing Factors. *Journal of Liberal Arts, Thammasat University*, 20(2), 234-263. <https://doi.org/10.14456/lartstu.2020.21>
- Chu, S. C., & Kamal, S. (2013). The effect of perceived blogger credibility and argument quality on message elaboration

- and brand attitudes: An exploratory study. *Journal of Interactive Advertising*, 8(2), 26-37. <https://doi.org/10.1080/15252019.2008.10722140>
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approach* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publication
- Daskin, M., & Tumati, R. (2024). Factors influencing Omani Gen Z tourists' destination choices. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 19(73), 62-81. <https://doi.org/10.19168/jyasar.1253696>
- Kemp, S. (2023). Digital 2023: Oman, Datareportal. <https://datareportal.com/reports/digital-2023-oman>. Accessed on 15 May 2024.
- Duh, H. I., & Thabethe, T. (2021). Attributes of Instagram influencers impacting consumer brand engagement. *International Journal of Internet Marketing and Advertising*, 15(5), 477-497. <https://doi.org/10.1504/IJIMA.2021.118261>
- Freberg, K., Graham, K., McCaughey, K., & Freberg, L. (2011). Who are the social media influencers? A study of public perceptions of personality. *Public Relations Review*, 37(1), 90-92. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2010.11.001>
- Erol G., & Ülkü A. (2019). Social Media and Tourism. Chapter 10 in *Current issues in Tourism and Hospitality Management*, Strategic Researches Academy (SRA), ISBN: 978-605-69709-1-7
- Gan, C., Li, H. & Liu, Y. (2023). Understanding social media discontinuance behavior in China: a perspective of social cognitive theory. *Information Technology & People*, 37(3), 1185-1207. <https://doi.org/10.1108/ITP-05-2022-0403>
- Haobin Ye, B., Fong, L. H. N., & Luo, J. M. (2021). Parasocial interaction on tourism companies' social media sites: antecedents and consequences. *Current Issues in Tourism*,

- 24(8), 1093–1108. <https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1764915>
- Hudson, S., & Thal, K. (2013). The impact of social media on the consumer decision process: Implications for tourism marketing. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 30(1), 156–160. <https://doi.org/10.1080/10548408.2013.751276>
- Hughes, C., Swaminathan, V., & Brooks. G. (2019). Driving Brand Engagement Through Online Social Influencers: An Empirical Investigation of Sponsored Blogging Campaigns. *Journal of Marketing*, 83(5), 78-96. <https://doi.org/10.1177/002224291985437>
- Jaya, I. P. G. I. T., & Prianthara, I. B. T. (2020). Role of Social Media Influencers in Tourism Destination Image: How Does Digital Marketing Affect Purchase Intention? *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 426 (Icvhe 2018), 9–20. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200331.114>
- Jin, S. V., Muqaddam, A., & Ryu, E. (2019). Instafamous and social media influencer marketing. *Marketing Intelligence & Planning* 37(5), 567-579. <https://doi.org/10.1108/MIP-09-2018-0375>
- Johnstone, L. & Lindh, C. (2022). Sustainably sustaining (online) fashion consumption: using influencers to promote sustainable (un)planned behaviour in Europe’s millennials. *J. Retailing Consum. Serv.* 64 <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102775>.
- Kılıç, İ., & Seçilmiş, C. (2022). Which One Do I Trust: Social Media Influencers or Travel Agencies? Stimulus-Organism-Response Theory. *Alanya Academic Overview*, 6(3), 2929-2941.
- Ki, W., & Kim. Y. K. (2019). The mechanism by which social media influencers persuade consumers: The role of consumers’ desire to mimic. *Psychology & Marketing*, 36(10), 905-922. <https://doi.org/10.1002/mar.21244>

- Kim, W., Jeong, O.-R., & Lee, S.-W. (2010). On social Web sites. *Information systems*, 35(2), 215-236.
- Kim, J., & Song, H. (2016). Celebrity's self-disclosure on Twitter and parasocial relationships: A mediating role of social presence. *Computers in Human Behavior*, 62, 570–577. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.083>
- Kim, D. Y., & Kim, H. Y. (2021). Trust me, trust me not: A nuanced view of influencer marketing on social media. *Journal of Business Research*, 134, 223-232.
- Konstantopoulou, A., Rizomyliotis, I., Konstantoulaki, K., & Badahdah, R. (2019). Improving SMEs' competitiveness with the use of Instagram influencer advertising and eWOM. *International Journal of Organizational Analysis*, 27(2), 308–321. <https://doi.org/10.1108/IJOA-04-2018-1406>.
- Koslow, K. (2017), Fake Influencers are Grabbing Headlines: How to Hire Trustworthy Influencers. *Promotional Marketing: Business Source Complete on EBSCOhost*, 2.
- Krishen, A.S., Dwivedi, Y.K., Bindu, N., & Kumar, K.S. (2021). A broad overview of interactive digital marketing: a bibliometric network analysis. *Journal of Business Research*, 131, 183-195.
- Lee, S. S., & Kim, E. (2020). Influencer marketing on Instagram: How sponsorship disclosure, influencer credibility, and brand credibility impact the effectiveness of Instagram promotional post. *Journal of Global Fashion Marketing*, 11(3), 232-249. <https://doi.org/10.1080/20932685.2020.1752766>
- Ilyas, G. B., Widiawati, K., Suhaimi, S., Rismawati, R., Budiyantri, S., & Azizurrohman, M. (2023). Exploring a New Destination Image: A Case Study of Suranadi Village. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 14(6), 2659-2672. [https://doi.org/10.14505/jemt.v14.6\(70\).14](https://doi.org/10.14505/jemt.v14.6(70).14)

- Liu, S., Jiang, C., Lin, Z., Ding, Y., Duan, R., & Xu, Z. (2015). Identifying effective influencers based on trust for electronic word-of-mouth marketing: A domain aware approach. *Information sciences*, 306, 34-52. <https://doi.org/10.1016/j.ins.2015.01.034>
- Lokithasan, K., Simon, S., Jasmin, N. Z. B., & Othman, N. A. B. (2019). Male and female social media influencers: The impact of gender on emerging adults. *International Journal of Modern Trends in Social Sciences*, 2(9), 21-30. DOI: 10.35631/IJMTSS.29003
- Lou, C., & Yuan, S. (2019). Influencer marketing: How message value and credibility affect consumer trust of branded content on social media. *Journal of Interactive Advertising*, 19(1), 1-45. <https://doi.org/10.1080/15252019.2018.1533501>.
- Malhotra, N., Nunan, D., & Birks, D. (2017). *Marketing Research: An Applied Approach*. (5 ed.) Pearson. <http://www.pearsoned.co.uk/bookshop/detail.asp?item=100000000589380>
- Marjerison, R.K., & Gan, S. (2022). Social Media Influencers' Effect on Chinese Gen Z Consumers: Management and Use of Video Content Platforms. *Journal of Media Management and Entrepreneurship*, 2(2), 18. DOI: 10.4018/JMME.2020070101
- Martínez-López, F. J., Anaya-Sánchez, R., Esteban-Millat, I., Torrez-Meruvia, H., D'Alessandro, S., & Miles, M. (2020). Influencer marketing: brand control, commercial orientation, and post credibility. *Journal of Marketing Management*, 36(17-18), 1805-1831. <https://doi.org/10.1080/0267257X.2020.1806906>
- Masuda, H., Han, S.H., & Lee, J. (2022). Impacts of influencer attributes on purchase intentions in social media influencer marketing: Mediating roles of characterizations. *Technological Forecasting and Social Change*, 174. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.121246>

- Magno, F., & Cassia, E. (2018). The impact of social media influencers in tourism. *Anatolia*, 29(2), 288–290. <https://doi.org/10.1080/13032917.2018.1476981>
- McNair, J. C., (2021). An Analysis of the Impact of an Influencer's Perceived Trustworthiness and Content Quality on Their Follower's Travel Intent. Doctor of Business Administration (DBA). 41. <https://digitalcommons.georgefox.edu/dbadmin/41>
- Memon, I., Chen, L., Majid, A., Lv, M., Hussain, I. & Chen, G. (2015). Travel Recommendation Using Geo-Tagged Photos in Social Media for Tourist. *Wireless Personal Communications*, 80 (4), 1347–1362. <https://doi.org/10.1007/s11277-014-2082-7>
- Munar, A.M.; Jacobsen, J.K.S. (2014). Motivations for sharing tourism experiences through social media. *Tourism Management*. 43(3), 46–54. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.01.012>
- Naderer, B., Matthes, J., Schäfer, S. (2021). Effects of disclosing ads on Instagram: The moderating impact of similarity to the influencer. *International Journal of Advertising: The Review of Marketing Communications*, 40(5), 686–707. <https://doi.org/10.1080/02650487.2021.1930939>
- Nikjoo A.H., & Ketabi M. (2015). The role of push and pull factors in the way tourists choose their destination. *An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 4(26), 588-597 <https://doi.org/10.1080/13032917.2015.1041145>
- Nizami, M. (2024, January 15). 13 Popular Social Media Sites in 2023. Small business trends newsletter. https://smallbiztrends.com/popular-social-media-sites/?utm_content=cmp-true. Accessed on 15 March 2024
- Pop, R. A., Săplăcan, Z., Dabija, D. C., & Alt, M. A. (2021). The impact of social media influencers on travel decisions: the role of trust in consumer decision journey.

- Current Issues in Tourism*, 25(5), 823-843. <https://doi.org/10.1080/13683500.2021.1895729>
- Pradhan, S. (2022). Social network fatigue: revisiting the antecedents and consequences, *Online Information Review*, 46(6), 1115-1131. <https://doi.org/10.1108/OIR-10-2020-0474>
- Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (2012). *Qualitative interviewing: The art of hearing data* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2019). *Research methods for business students* (8th ed.). Harlow, Essex: Pearson Education.
- Saima., & Khan, M.A. (2020). Effect of social media influencer marketing on consumers' purchase intention and the mediating role of credibility. *Journal of Promotion Management*, 27(4), 503–523. <https://doi.org/10.1080/10496491.2020.1851847>
- Schouten, A. P., Janssen, L., & Verspaget. M. (2019). Celebrity vs. Influencer endorsements in advertising: the role of identification, credibility, and Product-Endorser fit. *International Journal of Advertising*, 39(2). <https://doi.org/10.1080/02650487.2019.1634898>
- Silverman, D. (2016). *Qualitative Research* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE
- Singh, S., & Diamo, S. (2017). *Social media marketing* (Translated by A.V. Başdaş, 1st edition). Nobel Yaşam Publishing House.
- Singh, J., Crisafulli, B., Quamina, L. T., & Xue, M. T. (2020). To trust or not to trust: The impact of social media influencers on the reputation of corporate brands in crisis. *Journal of Business Research*, 119, 464–480. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.03.039>
- Tham, A.; Mair, J.; & Croy, G. (2020). Social media influence on tourists' destination choice: Importance of

- context. *Tourism Recreation Research*. 45(2), 161–175. <https://doi.org/10.1080/02508281.2019.1700655>
- Tsen, W.S. and Cheng, B.K.L., (2021), Who to find to endorse? evaluation of online influencers among young consumers and its implications for effective influencer marketing, *Young Consumers*, 22(2):237-253.
- Xu, X., & Pratt, S. (2018). Social media influencers as endorsers to promote travel destinations: an application of self-congruence theory to the Chinese Generation Y. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 35(7), 958-972. <https://doi.org/10.1080/10548408.2018.1468851>
- Xiao, M., Wang, R., & Chan-Olmsted, S. (2018). Factors affecting YouTube influencer marketing credibility: A heuristic-systematic model. *Journal of Media Business Studies*, 15(3), 188–213. <https://doi.org/10.1080/16522354.2018.1501146>
- Ye, G., Hudders, L., De Jans, S., & De Veirman, M. (2021). The value of influencer Marketing for business: A bibliometric analysis and managerial implications. *Journal of Advertising*, 50(2), 1–19. <https://doi.org/10.1080/00913367.2020.1857888>
- We Are Social and Meltwater (2024). *Digital 2024: Oman*, <https://datareportal.com/reports/digital-2024-oman>
- Weismueller, J., Harrigan, P., Wang, S., & Soutar, G. N. (2020). Influencer Endorsements: How Advertising Disclosure and Source Credibility Affect Consumer Purchase Intention on social media. *Australasian Marketing Journal*, 28(4), 160–170. <https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2020.03.002>
- Wellman, M. L., Stoldt, R., Tully, M., & Ekdale, B. (2020). Ethics of Authenticity: Social Media Influencers and the Production of Sponsored Content. *Journal of Media Ethics*, 35(2), 68–82. <https://doi.org/10.1080/23736992.2020.1736078>

- Wikipedia (2024). <https://en.wikipedia.org/wiki/Oman>, Erişim Tarihi: 30 Eylül 2024
- Wong, J. W. C., Lai, I. K. W., & Tao, Z. (2020). Sharing memorable tourism experiences on mobile social media and how it influences further travel decisions. *Current Issues in Tourism*, 23(14), 1773–1787. <https://doi.org/10.1080/13683500>.
- Zeng, B., & Gerritsen, R. (2014). What do we know about social media in tourism? A review. *Tourism Management Perspectives*, 10, 27-36. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2014.01.001>
- Zhang, G., Ma, L., Zhang, X., Ding, X., & Yang, Y. (2019). Understanding Social Media Users' Unfollow Intentions: Take WeChat Subscriptions as An Example. *Online Information Review*, 43(7), 1081-1097. <https://doi.org/10.1108/OIR-10-2018-0293>

Sokrat Semineri Tekniği

İslam Deviren

İhsan Aslan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şhitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sokrat Semineri Tekniği

İslam Deviren • İhsan Aslan

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakar

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-412-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub510>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Deviren, İ., Aslan, İ., (2024). *Sokrat Semineri Tekniği*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub510>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abelman, R., & Atkin, D. J. (2011). *The television gaudience: The art and science of watching TV*. New York, NY: Peter Lang Publishing.
- Acim, R. (2018). The Socratic method of instruction: An experience with a reading comprehension course. *Journal of Educational Research and Practice*, 8(1), 4.
- Akben, N. (2011). *Öğretmen adayları için bilimsel sorgulama destekli laboratuvar dersi geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balch, R. (2020.). *Socratic Seminar: A Teacher Resource Packet*
- Bassham, G., Irwin, W., Nardone, H., & Wallace, J. M. (2011). *Critical Thinking A Student's Introduction (fourth edition)*. New York: McGraw-Hill.
- Billings, L., & Roberts, T. (2006). Planning, practice, and assessment in the seminar classroom. *The High School Journal*, 90(1), 1–8.
- Boghossian, P. (2012). Socratic Pedagogy: Perplexity, humiliation, shame and a broken egg. *Educational Philosophy and Theory*, 44:7, 710-720
- Brookfield, S., D., (1987). *Developing critical thinkers*. Jossey-Bass Publishers, San Francisco, London

- Chowning, J. T. (2009). Socratic Seminars in Science Class. *Science Teacher*, 76(7), 36–41.
- Copeland, M. (2005). Socratic circles: Fostering critical and creative thinking in middle and high school. Portland, ME: Sternhouse.
- Darginavičienė, I. (2007). The Socratic Method in a foreign language classroom. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 18.
- Douglas R. O. *The Fact of Ignorance: Revisiting the Socratic Method as a Tool for Teaching Critical Thinking* American Journal of Pharmaceutical Education, Am J Pharm Educ. 2014;78(7)
- Facione, P., & Facione, N. (1994). Holistic Critical Thinking Scoring Rubric. Milbrae, CA: The California Academic Press.
- Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2001). Critical thinking, cognitive presence, and computer conferencing in distance education. *American Journal of Distance Education*, 15(1), 7–23.
- Griswold, A. J., Shaw, L., & Munn, M. (2017). Socratic seminar with data: A strategy to support student discourse and understanding. *The American Biology Teacher*, 79(6), 492–495.
- Hajhosseiny, M. (2012) The effect of dialogic teaching on students' critical thinking disposition. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 69, 1358- 1368.
- Hattie, J. A. C., & Donoghue, G. M. (2016). Learning strategies: A synthesis and conceptual model. *Npj Science of Learning*, 1(1).
- Hayhosseiny, M. (2012). The Effect of Dialogic Teaching on Student's Critical Thinking Disposition. *Procedia- Social and Behavioral Sciences* 69, 1358-1368

- Jensen, R. (2015). The effectiveness of the Socratic Method in developing critical thinking skills in English language learners. Grace University.
- Kessels, J., Boers, E., & Mostert, P. (2009). *Freespace. Fieldguide to conversations*. Amsterdam: Boom.
- Khandaghi, M., A., Pakmehr, H., & Amiri E. (2011). The Status of College Students' Critical Thinking Disposition in Humanities. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 15, 1866-1869
- Kirschner, P. A., Sweller, J., & Clark, R. E. (2010). Educational psychology why minimal guidance during instruction does not work: An analysis of the failure of constructivist, discovery, problem-based, experiential, and inquiry-based teaching. *Educational Psychologist*, 41(2), 75-86.
- Knezic, D., Wubbels, T., Elbers, E. & Hajer, M. (2010). The Socratic Dialogue and teacher education. *Teaching and teacher education*, 26 1104-1111
- Knox, D., K., (1998). Socrates: The First Professor“, *Innovative Higher Education*, 23:2, 115-126
- Krathwohl, D. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory in Practice*, 41(4), 212-219.
- Lam, F., (2011). *The Socratic Method as an Approach to Learning and Its Benefits*. Dietrich College of Humanities and Social Sciences
- Lambright, L. L. (1995). Creating a dialogue: Socratic seminars and educational reform. *Community College Journal*, 65(4), 30-34.
- NGSS Lead States. (2013). *Next Generation Science Standards: For States, By States*. Washington, DC: The National Academies Press.

- Offor, F. (2012). Socrates, Science and Technology. *Canadian Social Science*, 8:4, 102-108
- Oyler, D. R., & Romanelli, F. (2014). The fact of ignorance: revisiting the Socratic method as a tool for teaching critical thinking. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 78(7), 1-10.
- Paideia. (2015). Active Learning. Asheville: National Paideia Center
- Parkinson, M. G., & Ekachai, D. (2002). The Socratic method in their introductory PR course: An alternative pedagogy. *Public Relations Review*, 28(2), 167-174.
- Pirić, A. (2014). Motivating students to participate in classroom discussion through the Socratic circle approach. *Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics*, 1:1, 17-31
- Purdy, E. (2018). An overduerant on "Pimping toxic quizzing". International Clinician Educators Blog.
- Rapanta, C. (2018). Potentially argumentative teaching strategies - And how to empower them. *Journal of Philosophy of Education*, 52(3).
- Redhana, I. W. (2014). Pengaruh model pembelajaran seminar sokrates terhadap hasil belajarsiswa. *Jurnal Cakrawala Pendidikan*, 33(1).
- Reich, R. (2003, Fall). The Socratic method: What it is and how to use it in the classroom. *Speaking of Teaching*, 13, 1-4.
- Saran, R., & Neisser, B. (Eds.). (2004). *Enquiring minds. Socratic dialogue in education*. Stoke on Trent: Trentham Books

- Sarigoz, O., (2012).Assessment of the High School Students' Critical Thinking Skills. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 46, 5315-5319
- Schiller, N. (2008) „Finding a Socratic Method for Information Literacy Instruction“, *College & Undergraduate Libraries*, 15:1-2, 39-56
- Schjelderup, A., (2009). Learning science through philosophical dialogues. *Farhang Journal, L, the Scholarly Journal of Iran Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS), Special Issue on Philosophy for Children*, 22(69), 1–14.
- Schmoker, M. (2012). *The problem with English language arts standards*. Phi Delta Kappan, (February), 68–70. Retrieved from
- Schneider, J. (2013). Remembrance of things past: A history of the socratic method in the United States. *Curriculum Inquiry*, 43(5), 613–640.
- Shirkhani, S., Fahim, M., (2011).Enhancing Critical Thinking in Foreign Language Learners. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 29, 111-115
- Sinanovic, J., Becirovic, S., *The Determinants of Lifelong Learning*, European Researcher. Series A, 2016, Vol. (103), Is. 2
- Smith, M. K., Wood, W. B., Adams, W. K., Wieman, C., Knight, J. K., Guild, N., & Su, T. T. (2009). Why peerdis cussionim proves student performance on in-class concept questions. *Science*, 323(January),
- Soccio, D. J. (2015). *Archetypes of wisdom: An introduction to philosophy*. Boston, MA: Cengage Learning.
- Spencer, S.,& Millson-Martula, C. (2009). *Critical thinking with the library program*. New York, NY: Routledge.

- Stoddard, H. A., & O'Dell, D. V. (2016). Would Socrates have actually used the "Socratic Method" for clinical teaching? *Journal of General Internal Medicine*, 31(9), 1092–1096.
- Strong, M. (1996). *The habit of thought: From Socratic seminars to Socratic practice*. Chapel Hill, NC: New View.
- Tofade, T., Elsner, J., & Haines, S. T. (2013). Best practice strategies for effective use of questions as a teaching tool. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 77(7).
- Tule, E. (2013). *Mentalni parkour*. Sarajevo
- Veenstra, J. (2019). Humane letters department. Tempe Preparatory Academy.
- Wear, D., Kokinova, M., Keck-McNulty, C., & Aultman, J. (2005). Pimping: Perspectives of 4th year medical students. *Research Basic to Medical Education*, 17(2), 184–191.

Son Mevzuat Değişiklikleri
Çerçevesinde
Şirketler Muhasebesi ve
Uygulamaları

Dr. Öğr. Üyesi Tevhit Kahraman

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Son Mevzuat Değişiklikleri Çerçevesinde Şirketler Muhasebesi ve Uygulamaları

Dr. Öğr. Üyesi Tevhit Kahraman

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-911-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub480>

OPEN ACCESS

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kahraman, T. (2024). *Son Mevzuat Değişiklikleri Çerçevesinde Şirketler Muhasebesi ve Uygulamaları*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub480>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- Kishalı, YUNUS., Şirketler Muhasebesi, Beta yayınları, İstanbul, 2010.
- Kishalı, YUNUS., Tekdüzen Hesap Sistemi ve Çözümlü Muhasebe Problemleri, Beta yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2011.
- Kishalı, YUNUS., şirketler Muhasebesi, Beta Basım A.Ş., 16. Baskı, İstanbul. 2015.
- Kishalı, YUNUS., şirketler Muhasebesi, Beta Basım A.Ş., 17. Baskı, İstanbul. 2017.
- Küçüksavaş, NİHAT., Finansal Muhasebe (Genel Muhasebe), Beta Yayınları, 11. Baskı, İstanbul, 2010.
- Çiyiltepe. HAMDİ., Ticaret Hukuku, Murathan Yayınevi, Güncelleştirilmiş 3. Baskı, Trabzon, 2011.
- Sağlam, NECDET-Şengel. SALİM., Şirketler Muhasebesi, Nisan Kitabevi, 7. Baskı, Eskişehir, 2018.
- Benligiray, y., Erdoğan n., Bektöre, S., Kaya, E., Sağlam, N., Muhasebe Uygulamaları, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No: 867, 4. Baskı, Eskişehir, 2009
- Kishalı Yunus, Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Şirketler Muhasebesi.

DERGİLER VE GAZETELER

- Vergi Dünyası Dergileri, İstanbul.
- Vergi Sorunları Dergileri, İstanbul.
- Yaklaşım Dergileri, İstanbul.
- Resmi gazeteler
- 22.04.2021 Tarih ve 31462 sayılı Resmi Gazete.
- 15.07.2023 Tarih ve 32249 Sayılı Resmi Gazete.
- 21/6/2006 Tarih ve 26205 Sayılı Resmi Gazete.

KANUNLAR VE TEBLİĞLER

- Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun
- Borçlar Kanunu
- Damga Vergisi Kanunu
- Kooperatifler Kanunu
- Gelir Vergisi Kanunu ve Çıkarılan Tebliğler
- İcra İflas Kanunu
- Katma Değer Vergisi Kanunu ve Çıkarılan Tebliğler
- Kurumlar Vergisi Kanunu ve Çıkarılan Tebliğler
- Sermaye Piyasası Kanunu ve Çıkarılan Tebliğler
- Sosyal Sigortalar Kanunu
- 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- Vergi Usul Kanunu ve Çıkarılan Tebliğler

İNTERNET ADRESLERİ

www.basbakanlik.gov.tr

www.gelirler.gov.tr

www.maliye.gov.tr

<https://www.muhasabedersleri.com/ekonomi/isletme.html>

www.basbakanlik.gov.tr

www.gelirler.gov.tr

www.maliye.gov.tr

www.spk.gov.tr

<https://www.vergiburosusu.com/pratik-bilgiler/tekduzen-hesap-plani>

<https://www.garantibbva.com.tr/content/dam/public-website/pdf/diger/2022-yili-menkul-kiymet-gelirlerinin-vergilendirmesi.pdf>

Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler

Editörler:

Prof. Dr. İbrahim Arslan & Doç. Dr. Yusuf Bozgeyik

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler

Academic Research and Evaluations in The Field of Social Sciences

Editörler: Prof. Dr. İbrahim Arslan & Doç. Dr. Yusuf Bozgeyik

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-885-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub427>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Arslan, İ. (ed), Bozgeyik, Y. (ed) (2024). *Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub427>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, H. (2019). *İşletmelerde öz sermaye karşılaştırılması yoluyla ticari karın hesaplanması*. https://www.researchgate.net/publication/332513277_ISLETMELERDE_OZ_SERMAYE_KARSILASTIRILMASI_YOLUYLA_TICARI_KARIN_HESAPLANMASI.
- Aksoy, E. (2005). *Türk bankacılık sisteminde bireysel krediler ve bankacılık altyapısının paylaşımı (Ortak atm ve pos kullanımı)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aras, G. (1996). *Ticari bankalarda kredi portföyünün yönetimi*. Ankara: SPK Yayınları.
- Ayboğa, H. (1991). *Anonim şirketlerin iştirak ilişkilerinde yeniden değerlendirme değer artış fonu ile gayrimenkul satış karının esas sermayeye eklenmesinde muhasebe ilişkileri*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bakanoğlu, D. (2005). *Bankalarda kredi ve kredi riski yönetimi*. Doktora Tezi. İstanbul: Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Berger, A. ve Udell, G. (2001). Small business credit availability and relationship lending: The importance of bank organizational structure. *SSRN Electronic Journal*.
- Deveci, M. (2019). *Türk bankacılık sektöründe mobil bankacılığın bireysel krediler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Diamond, D. (1984). Financial intermediation and delegated monitoring. *The Review of Economic Studies*, 3(51), 393.
- Dülger, M. V. (2004). *Türk ceza hukuku'nda bilişim suçları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Edwards, B. (2004). *Credit management handbook*. Gower Publishing, Ltd..
- Golin, J. ve Delhaise, P. (2013). *The bank credit analysis handbook: A guide for analysts, bankers and investors (2nd Edition)*. Singapur: John Wiley and Sons Singapore Pte. Ltd.
- Hamid, F. ve Yunus, N. (2019). Bank-lending channel of monetary policy transmission: Evidence from asean. *Global Business Review*, 4(21), 892-905.
- Kaban, İ. (2017). Kullanımı yaygın olan teminat türleri çerçevesinde bankalarda nakdi krediler için ayrılacak özel karşılıkların muhasebeleştirilmesi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 39(1), 195-211.
- Katırcıoğlu, H. (2006). *Basel-II standartlarına göre ticari bankalarda kredi taleplerinin değerlendirilmesi ve bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kavcıoğlu, Ş. (2003). *Ticari bankalarda sorunlu kredilerin yönetimi, çözüm yolları ve takibi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

- Kıran, S. (2013). *Finansal oran analizi ile kredi risk yönetimi: Bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- NACM (2016). *How Credit Works*.http://web.nacm.org/pdfs/educ_presentations/Principles_Ch1_v3.pdf
- Özdemir, B. (2019). Türk bankacılık sektöründe sermaye yapısının performans üzerine etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(1), 65-76.
- Rajan, R. ve Zingales, L. (1996). *Financial dependence and growth*.
- Sayıcı, S.C. (2017). *İhtiyaç kredilerinde yapay sinir ağları uygulaması*. Doktora Tezi. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sipahi, B. (2011). *Bankacılık işlemleri ve muhasebesi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- T.C. Resmî Gazete (2005). Bankacılık kanunu. 19 Ekim 2005 tarihli karar. [https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7306/Bankacilik_Kanunu_\(Turkce\).pdf](https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7306/Bankacilik_Kanunu_(Turkce).pdf).
- Togay, S. (2013). *Nakdi krediler: Ticari krediler, bankalarda kredi yönetimi*. 2. Baskı, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Usta, M. (1994). *Kredi taleplerinin değerlendirilmesi ve tahsisi*. İstanbul: Pamuk Bank T.A.Ş. Eğitim Bölümü Yayınları.
- Usuğ, C. (2016). *Temel kredi bilgileri*. İstanbul: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Vergi Usul Kanunu (1961). Bilanço esasına göre defter tutma. 04 Ocak 1961 Sayılı kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=9&MevzuatNo=24733&MevzuatTertip=5>.

Kaynakça

- Adebayo, T. S., Onifade, S. T., Alola, A. A., & Muoneke, O. B. (2022). Does it take international integration of natural resources to ascend the ladder of environmental quality in the newly industrialized countries?. *Resources Policy*, 76, 102616.
- Ahmad, M., & Zhao, Z. Y. (2018). Empirics on linkages among industrialization, urbanization, energy consumption, CO₂ emissions and economic growth: a heterogeneous panel study of China. *Environmental Science and Pollution Research*, 25, 30617-30632.
- Appiah-Konadu, P. A. U. L. (2013). The effect of trade liberalization on the environment: A case study of Ghana. *Univ. Ghana*, 1-107.
- Baloch, M. A., & Wang, B. (2019). Analyzing the role of governance in CO₂ emissions mitigation: the BRICS experience. *Structural Change and Economic Dynamics*, 51, 119-125.
- Chang, S. C. (2015). The effects of trade liberalization on environmental degradation. *Quality & Quantity*, 49(1), 235-253.
- Chebbi, H. E., Olarreaga, M., & Zitouna, H. (2011). Trade openness and CO₂ emissions in Tunisia. *Middle East Development Journal*, 3(01), 29-53.
- Dauda, L., Long, X., Mensah, C. N., Salman, M., Boamah, K. B., Ampon-Wireko, S., & Dogbe, C. S. K. (2021). Innovation, trade openness and CO₂ emissions in selected countries in Africa. *Journal of Cleaner Production*, 281, 125143.
- Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1991). Environmental impacts of a North American free trade agreement.
- He, P., Ya, Q., Chengfeng, L., Yuan, Y., & Xiao, C. (2021). Nexus between environmental tax, economic growth, energy consumption, and carbon dioxide emissions: evidence from china, Finland, and Malaysia based on a Panel-ARDL approach. *Emerging Markets Finance and Trade*, 57(3), 698-712..
- Kozul-Wright, R., & Fortunato, P. (2012). International trade and carbon emissions. *The European Journal of Development Research*, 24, 509-529.
- Li, K., & Lin, B. (2015). Impacts of urbanization and industrialization on energy consumption/CO₂ emissions: does the level of development matter?. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 52, 1107-1122.
- Mahmood, H., Alkhateeb, T. T. Y., & Furqan, M. (2020). Industrialization, urbanization and CO₂ emissions in Saudi Arabia: Asymmetry analysis. *Energy Reports*, 6, 1553-1560.
- Naranpanawa, A. (2011). Does trade openness promote carbon emissions? Empirical evidence from Sri Lanka. *The Empirical Economics Letters*, 10(10), 973-986.

- Owusu, P. A., & Asumadu-Sarkodie, S. (2016). A review of renewable energy sources, sustainability issues and climate change mitigation. *Cogent Engineering*, 3(1), 1167990.
- Shahbaz, M., Gozgor, G., Adom, P. K., & Hammoudeh, S. (2019). The technical decomposition of carbon emissions and the concerns about FDI and trade openness effects in the United States. *International Economics*, 159, 56-73.
- Shahbaz, M., Uddin, G. S., Rehman, I. U., & Imran, K. (2014). Industrialization, electricity consumption and CO2 emissions in Bangladesh. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 31, 575-586.
- Ullah, S., Ozturk, I., Usman, A., Majeed, M. T., & Akhtar, P. (2020). On the asymmetric effects of premature deindustrialization on CO2 emissions: evidence from Pakistan. *Environmental Science and Pollution Research*, 27, 13692-13702.
- Wang, S., Liu, C., & Wilson, B. (2007). Is China in a later stage of a U-shaped forest resource curve? A re-examination of empirical evidence. *Forest Policy and Economics*, 10(1-2), 1-6.
- Zhang, S., Liu, X., & Bae, J. (2017). Does trade openness affect CO 2 emissions: evidence from ten newly industrialized countries?. *Environmental Science and Pollution Research*, 24, 17616-17625.

KAYNAKÇA

- Banerjee, P., Arčabić, V., & Lee, H. (2017). Fourier ADL cointegration test to approximate smooth breaks with new evidence from Crude Oil Market. *Economic Modelling*, 67, 114-124. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.11.004>
- Bayraç, H. N., & Çildir, M. (2017). AB Yenilenebilir Enerji politikalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17*, 201-212.
- Erdil, A., & Erbiyık, H. (2015). Renewable Energy Sources of Turkey and Assessment of Sustainability. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 207, 669-679. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.10.137>
- Hassan, M., Kouzez, M., Lee, J.-Y., Msolli, B., & Rjiba, H. (2024). Does increasing environmental policy stringency enhance renewable energy consumption in OECD countries? *Energy Economics*, 129, 107198. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2023.107198>
- Im, K. S., & Schmidt, P. (2008). More efficient estimation under non-normality when higher moments do not depend on the regressors, using residual augmented least squares. *Journal of Econometrics*, 144(1), 219-233. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2008.01.003>
- Işık, C., Ongan, S., Ozdemir, D., Jabeen, G., Sharif, A., Alvarado, R., Amin, A., & Rehman, A. (2023). Renewable energy, climate policy uncertainty, industrial production, domestic exports/re-exports, and CO2 emissions in the USA: A SVAR approach. *Gondwana Research*, S1342937X23002502. <https://doi.org/10.1016/j.gr.2023.08.019>
- Kaypak, Ş. (2013). ÇEVRE SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE KÜRESEL ÇEVRE POLİTİKALARI. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, Article 31.
- Lee, C.-C., & Li, Y.-Y. (2024). Does environmental policy matter for renewable energy production and economic activity? Evidence from Granger causality in quantiles. *Economic Analysis and Policy*, 81, 225-237. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2023.11.024>
- Marata, G., Ferrer, O. S., Dorrill, J. W., & Watkins, E. L. (2010). Renewable Energy Incentives in the United States and Spain: Different Paths – Same Destination? *Journal of Energy & Natural Resources Law*. <https://doi.org/10.1080/02646811.2010.11435251>
- Robinson, D. J. (2015). *The Energy Economy*. Palgrave Macmillan.
- Samadi, S., Fischer, A., & Lechtenböhrer, S. (2023). The renewables pull effect: How regional differences in renewable energy costs could influence where industrial production is located in the future. *Energy Research & Social Science*, 104, 103257. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2023.103257>
- World Energy Outlook 2013*. (2013). International Energy Agency.
- Yılandı, V., Aydın, M., & Aydın, M. (2019). *Residual Augmented Fourier ADF Unit Root Test*.

REFERENCES

- Akgüngör, A.P., & Demirel, A. (2011). Türkiye'deki Ulaştırma Sistemlerinin Analizi ve Ulaştırma Politikaları. Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 10(3), 423-430.
- Bozyiğit, S. (2016). Türkiye'deki lojistikle ilgili lisans bölümlerinin ders programları üzerine bir inceleme. Journal of Yasar University, 11(42), 133-149.
- Corbett, J.J. & Winebrake, J. (2008). The Impacts of Globalization on International Maritime Transport Activity. OECD Global Forum on Transport and Environment in a Globalizing World 2008, Guadalajara Mexico, pp.6.
- Cuturela, S. C., & Manole, A. (2013). A Short Historical Perspective on the Evolution of Logistics and its Implications for Globalization. Romanian Statistical Review.
- Çekerol, G.S. (2013). Lojistik Yönetimi. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Erdal, M. & Metin Ç. (2009). Uluslararası Taşımacılık Yönetimi. (3.Baskı). İstanbul, Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği Yayını.
- Kaplan, B. (2019). Türkiye'de Lojistik Sektörünün Dış Ticaret Üzerinde Etkileri (Otomotiv Endüstrisi Örneği). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.
- Karabıçak, Ç., Avcı, S., Akman, G. & Aladağ, Z. (2018). Determination of Demand Estimation Methods by Values and Variability Measures for Stock Items in a Cleaning Paper Company. Journal of Current Researches on Engineering, Science and Technology, 4 (1), 47-68.
- Keskin, M.H. (2015). Tedarik Zinciri Yönetimi. Ankara, Nobel Yayınları.
- Manavgat, G., & Demirci, A. (2021). Lojistik performans endeksi tutarlılığının sıralı lojistik regresyon modeliyle incelenmesi. Yaşar Üniversitesi e-dergisi, 16(64), 1856-1871.
- Saraçlı, S. (2010). "Zaman Serileri Analizi ve Kestirim", İstatistik, (Ed. Seda Şengül, Gülsen Kral), İstanbul: Lisans Yayıncılık, 327-346.
- T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ulaşan ve Erişen Türkiye 2022, S. 31.
- The World Bank, (2024). Logistics Performance Index (LPI), <https://lpi.worldbank.org/international/global>, Erişim tarihi: 10.03.2024
- UTIKAD, (2022). Lojistik Sektörü Raporu, <https://www.utikad.org.tr/images/HizmetRapor/utikadlojistiksektoruraporu2022-857.pdf>, Erişim tarihi: 01.03.2024.
- Voortman, C. (2004). Global Logistics Management. Johannesburg: Juta and Company Ltd.

Waters, D. (2003). *Logistics an Introduction to Supply Chain Management*, London, Palgrave Macmillan.

Yue, W. L., & Taylor, M. (2005). The Role Of Transportation In Logistics Chain. *Proceedings of the Eastern Asia Society for Transportation Studies*, Vol:5, 1657- 1672.

<https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104>

KAYNAKLAR

- Adaloğlu, H. Hüseyin (1996). *Büyük Selçuklu Devleti ile Abbâsî Halifeliği Mü-nasebetleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, M.Ü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Agacanov, S. G. (2006). *Selçuklular* çev. Ekber N. Necef, Ahmet Annaberdiyev, Ötügen Neşriyat, İstanbul.
- Ahmed b. Mahmûd (1977). *Selçuk-Nâme I-II*, Yay. Erdoğan Merçil, İstanbul.
- Akyol, Y. (2013). *Büyük Selçuklu Devleti'nin Doğu Politikası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Alptekin, C. (1978). *The Reign of Zangi (521-541/1127-1146)*, Erzurum, Atatürk University Press.
- Alptekin, C. (1988). "Büyük Selçuklu Devleti" *Doğustan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, (Editör: H. Dursun Yıldız), C. 7 Çağ yay., İstanbul, ss. 177-178.
- Alıyarlı, S. (1996). *Azerbaycan Tarihi Uzak Geçmişten 1870-ci İllere Geder*, Bakı Azerbaycan Neşriyatı.
- Anonim (1318 hş). *Mücmelü't-tevârih ve'l-kısas*, Yay. Meliküşşuarâ Bahar, Tahran.
- Araslı, H. (1981). *Nizami Gencavi, Sırlar Hazinesi* Bakı.
- Ata Melik Cüveyni (1332hş). *Tarih-i Cihan-güşa*, Mirza Muhammed Kazvini, Tahran.
- Ayan, E. (2008). "Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun Yıkılış Süreci", *Kuruluş ve Çöküş Süreçlerinde Türk Devletleri Sempozyumu Bildirileri* (5-6 Kasım 2007), Sakarya.
- Ayan, E. (2013). *Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nda Oğuz İsyanı*, Kitabevi, İstanbul.
- Azimi (1988). *Azîmî Tarihi: Selçuklular Dönemiyle İlgili Bölümler: H.430-538* (nşr. ve trc. Ali Sevim), Ankara.
- Barthold, V. V. (1981). *Moğol İstilasına Kadar Türkistan* (haz. Hakkı Dursun Yıldız), İstanbul. Togan, Zeki V. (1980). *Umumî Türk Tarihine Giriş*, İstanbul.
- Barthold, V. V. (2001). "Kara-Hıtaylar", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt VI, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Eskişehir, ss.273-276.
- Barthold, V. V. (2019). *Moğol İstilasına Kadar Türkistan*, Yayınlayan, Hakkı Dursun Yıldız, TTK. Ankara.
- Bayındır, A. (2017). "Sultan Sencer (Sancar) Dönemi Selçuklularda Taht Mücadeleleri", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 16 Sayı: 1, ss.115 – 127.
- Baytur, Enver (1999). *Şincang'deki Milletlerin Tarihi*, Beijing, Milletler Neşriyatı.

- Biçer, Bekir (2013). "Ortaçağda Kürtler ve Türkler.", *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, Volume 6, Issue 6, p.231-261, June.
- Buniyatov, Z. (2003). *Haremşahlığı Ve Enüstekinler Devleti*, Derin Yayınları, İstanbul.
- Buniyatov, Z. (2007). *Azerbaycan Atabeyleri Dövləti*, Şarg-Garb, Bakı.
- Carpini, Johann De Plano (2001). *Moğol Tarih-i ve Seyahatname*, çev. Ergin Ayan, Derya Kitapevi, Trabzon.
- Çakmak, M. A. (2012). "Haremşahlar Devleti", *Selçuklu Tarihi El Kitabı*, (Editör: Refik Turan), Grafiker yay., Ankara, s. 251-268.
- Dames, M. L. (1978). "Guriler", *İA.*, IV, İstanbul, ss.826-830.
- Demir, M. (2011). *Büyük Selçuklular Tarihi*, Sakarya.
- Deniz, A. (2016). *Habîbü's-Siyer Adlı Eserin Selçuklularla İlgili Kısmının Çeviri ve Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mercil, E. (2007). *Selçuklularda Hükümdarlık Alâmetleri*, TTK. Yayınevi, Ankara.
- Ebü'l-Fazl b. Ebî'l-Hayr Reşidüddin Fazlullah-i Hemedanî (1960). *Camiü't-tevarih*, yayınlayan Ahmed Ateş. TTK. Ankara.
- El-Bündârî, Ebu İbrahim Kıvamuddin Fethb. Ali b. Muhammed (1993). *Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi*, (Çev.). Kıvameddin Burslan, TTK. Yay. Ankara.
- El-Cüzcani, Minhac - ı Sirac El-Cüzcani (2022). *Tabakat - ı Nasvî Moğol İstilasına Dair Kayıtlar*, çev. M. Uyar, Ötügen Neşriyat, İstanbul.
- Əliyev, R. (1981). *Nizami Gəncəvi və onun "Sirlər xəzinəsi" poeması* (ön söz) / N. Gəncəvi. *Sirlər xəzinəsi*. Fars dilindən tərcümə edənlər Süleyman Rüstəm və Abbasəli Sarovlu. – Bakı: Yazıçı, ss.5-18.
- el-Yezdî, Muhammed el-Hüseynî el-Yezdî (2020). *Selçukluların Hikayesi "el Urâza fi'l Hikâyeti's Selcûkiyye"*, çev. M. Çalışkan, Selenge Yayınları, İstanbul.
- Günaltay, Ş. (1943). "Selçukluların Horasana İndikleri Zaman İslam Dünyasının Siyasal, Sosyal, Ekonomik ve Dini Durunu", *Bellekten*, C. VII, Sayı 25, TTK, Ankara, ss.65-66.
- Hâce İmâm Zahîru'd-dîn Nîşâbûrî (2018). *Selcuknâme : kitâb-ı Selcuknâme-i zahîrî-yi Nisâbûrî*, Çev. Ayşe Gül Fidan, Kopernik Ktb. İstanbul.
- Hamdullah Kazvini (1332). *Nüzbetü'l-Külub*, Tahran.
- Hamdullâh Kazvînî (2015). *Târîh-i Güzîde* (Zikr-i Pâdişâhân-i Selçukiyân), ed. Erkan Göksu, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- Hamdullah Müstevfî-yi Kazvînî (2018). *Târîh-i Güzîde*, çev. M. Öztürk, Ankara.
- Hasan Pîrniya Müşîr ed-devle ve Abbas İkbâl Aştîyanî (1347). *Devre-i Tarih-i İrân, Az Agoz ta inkiraz-ı Kaçariye* (İrân Tarihi Devresi), Tahran.

- Hasan Yezdî (2014). *Hasan Yezdî'nin Câmi'u't-Tevârîh-i Hasenî İsimli Eserinin Selçuklular Kısmı* (Giriş-Farsça Metin-Türkçe Tercüme), haz. Bülent Özkuzugüdenli, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Hasan, Hasan İbrahim (2011). *İslam Tarihi*, I-XVII, Çevr. İsmail Yiğit, Sadredin Gümüş, Kayhan Yayınları, İstanbul.
- Hasan-ı Rumlu (2006). *Absenü't Tevârîh*, çev. Mürsel Öztürk, TTK, Ankara.
- Hasan-ı Yezdî (1987). *Câmi'u't-tevârîh-i Hasenî*, Bahş-i Tîmûriyân pes ez-Tîmûr, neşr. Huseyn Muderrisî-yi Tabâtabâ'î - İrec Afşâr, Karachi.
- Hindûşah es-Sâhibî (1357 hş.). *Tecâribü's-selef* (nşr. Abbas İkbâl), Tahran.
- İbn İsfendiyar (1386). *Tarih-i Taberistan*, tsh. Abbas İkbâl, 1-2. cilt Tahran.
- İbnü'l-Cevzî (1992-1995). *el-Muntazam fî târihi'l-mülûk ve'l-ümem*, XVII, Yay. Muhammed b. Atâ-Mustafa A. Atâ, Beyrut.
- İbnü'l-Esir, Ebü'l-Hasan İzzeddin Ali b. Muhammed b. Abdülkerim (1963). *et-Tarihü'l-Bahir fi'd-Devleti'l-Atabekiyye*, Kahire.
- İbnü'l-Kalânîsî (1983). *Zeylû Târihu Dimaşk*, nşr. Süheyl Zekkar, Dimaşk.
- İbnü'l-Verdî (2017). *Bir Ortaçağ Şairinin Kaleminden Selçuklular*, trc. ve notlar Mustafa Alican, Kronik Yayınları, İstanbul.
- İbnü'l-İbrî, Ebü'l-Ferec Barhebracus Yuhanna (1999). *Abû'l-Farac Târihi*, II, (Çev.) Ömer Rıza Doğrul, TTK Yay., Ankara.
- Kafesoğlu, İ. (2000). *Harezmsahlar Devleti Tarihi* (485-618/1092-1221), TTK, Ankara.
- Kayhan, H. (1994). *Sultan Mesud Devri Irak Selçukluları Tarihi* (529 - 547 / 1134 - 1152), Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kayhan, H. (2001). *Irak Selçukluları*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- M. Fuad Köprülü, "Harezmsahlar Tarihine Ait Notlar ve Vesikalar", *TM*, I (1925), s. 251-254.
- Klausner, C. L. (1973). *The Seljuq Vezirate*, A Study of Civil Administration (1055-1194), Cambridge.
- Köymen, M. A. (1947). "Büyük Selçuklular İmparatorluğunda Oğuz İsyanı (1153)", *A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.5, S.2, Ankara, s. 171.
- Köymen, M. A. (1951). "Selçuklu Devri Kaynaklarına Dair Araştırmalar, I. Büyük Selçuklu İmparatorluğu Devrine Âit Münşeat Mecmuaları", *DT-CFD*, VII/4, s. 564.
- Köymen, M. A. (2011). *Büyük Selçuklu İmparatorluğu II*, Ankara.
- Köymen, M. A. (2011). *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi II- İkinci İmparatorluk Devri*, TTK. Ankara.

- Köymen, M. A. "Sencer", *İA*, X, ss, 486-493.
- Menges, Karl Heinrich (1955). *Glossar zu den volkskundlichen Texten aus Ost-Türkistan II*. Wiesbaden.
- Merçil, E. - Yıldız, H. D. - Sevim, A. (1999). *Müslüman Türk Devletleri Tarihi* (Osmanlılar Hariç), İstanbul.
- Merçil, E. (1974). "Fars Meliki Selçuk-şah'ın Hayatı ve Paralan", *TED*, Sayı 4-5'den ayrı basım, İstanbul, ss.23-34.
- Merçil, E. (1990). *Fars Atabegleri Salgurlular*, TTK Yayınları, Ankara.
- Merçil, E. (1991). *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, TTK, Ankara.
- Merçil, E. (1991). *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, TTK. Yayınevi, Ankara.
- Merçil, E. (2005). *Büyük Selçuklu Devleti* (Siyasi Tarih), Ankara.
- Merçil, E. (2007). *Gazneliler Devleti Tarihi*, TTK. Yayınevi, Ankara.
- Mîrhând (2015). *Ravzatu's-Safâ fî Sîreti'l-Enbiyâ ve'l-Mülûk ve'l-Hulefâ* (Tabaka-i Selçûkiyye), trc. ve notlar Erkan Göksu, Ankara.
- Mîrhând (2015). *Ravzatu's-safa fî sîreti'l-enbiya ve'müluk ve'l-hulefa* (tabaka-i Selçukiyye) (Göksu, E. Terc.). Türk Tarih Kurumu Yay. Ankara.
- Muḥaddîs, Tahran.
- Muhammed B. Ali B. Muhammed-i Şebankarei (1376). *Mecma'u'l-Ensâb*, Nşr. Mîr Hâşîm
- Muhammed b. Muhammed b. Yahyâ b. Tâhir b. Osman (1914). *Lübâbü'l-Elbâb*, şrh. Said-i Nefîsî, Kitab furuşı-i İbn Sina, Tahran.
- Mücmelü't-tevârih ve'l-kusas*, Neşr. M. Ramazani, Çaphane-i Haver, Tahran 1318hş.
- Müneccimbaşı Ahmed b. Lütfullah (2017). *Câmiu'd-Düvel*, haz. Ali Öngül, *Selçuklular Tarihi*, I, İstanbul.
- Naşır İbn Ali El-Hüseyni (1999). *Abbarü'd-Devleti's-Selçukiyye*, çev. N. Lugal, TTK. Basımevi, Ankara.
- Naşır İbn Ali El-Hüseyni (1999). *Abbarü'd-Devleti's-Selçukiyye*, çev.Necati Lugal, TTK. Yayınevi, Ankara.
- Necef, Ekber N. (2005). *Karahanlılar*, Selenge Yayınları, İstanbul.
- Oruç, Z. (2020). "Sultan Sencer'in Esareti", *USAD*, Bahar, (12): 237- 260.
- Öngül, A. (2014). *Selçuklular Tarihi I Büyük Selçuklular; Irak, Kırman ve Suriye Selçukluları*, Çamlıca Yayınları, İstanbul.
- Örs, Derya (2012). "Reşîdüddîn Vatvât", *DİA*, C.XLII, TDV Yayınları, İstanbul, s.573.
- Özcan, A. (1991). "Ayyâr", *DİA*. İstanbul, C. 4, s.296.
- Özcan, A. "Ayyâr", (1991). *DİA*., C. 4, İstanbul, s.296.

- Özgüdenli, O. G. (1994). *Sultan Sencer ve Kara-Hutaylar, Katavân Savaşı*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özgüdenli, O. G. (2013). *Selçuklular*, I, İsam Yayınevi, İstanbul.
- Özgüdenli, O. Gazi ((2006). “Müsterşid-Billâh”, *DİA*, C. 32, ss.145-147.
- Özgüdenli, O. Gazi (2006). “Müsterşid-Billâh”, *DİA*, İstanbul, C. 32, ss.145-147.
- Özkuzugüdenli, B. (2014). *Hasan-ı Yezdi'nin Câmî'ü't-Tevârih-i Hasenî İsimli Eserinin Selçuklular Kısmı*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Pırlanta, İ. (2020). *Ortaçağ İslam Dünyasında Şehir Eşkıyaları Ayyarlar*, Hikmet yayınları, İstanbul.
- Piyadoğlu, C. (2012). *Güneş Ülkesi Horasan Büyük Selçuklular Dönemi*, Bilge Kültür Sanat yay., İstanbul 2012.
- Ravendî, Ebu Bekr Necmeddin Muhammed b. Ali b. Süleyman (1957). *Raba-tü's-Sudûr ve Ayetü's-Sürûr*, (Çev.). Ahmet Ateş, TTK. Yay. Ankara 1957.
- Reşîdü'd-dîn Fazlullah (2010). *Cami'ü't-tevârih Selçuklu Devleti*, çev. Erkan Göksu, H. Hüseyin Güneş), TTK yay., İstanbul.
- Saraç, S. (2019). *Gürlular Devleti'nin Kuruluşu ve Gazneliler Devletiyle Münasebetleri*, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saraç, S. (2019). *Gürlular Devleti'nin Kuruluşu ve Gazneliler Devletiyle Münasebetleri*, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saraç, S. (2022). “Büyük Selçuklu Devleti'nin Gürlular Devleti İle Siyasi Münasebetleri”, *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt/Volume 4, Sayı/ Issue 7, Ocak/January, ss. 57-68.
- Semerhandi, Nizami Aruzi (2016). *Çehar Makale*, çev. Esin Eren Soysal, Demavend Yayınları, İstanbul.
- Sevim, A. - Merçil, E. (2014). *Selçuklu Devletleri Tarihi Siyaset, Teşkilat ve Kültür*, TTK, Ankara. Bayındır, Abdullah (2017). “Sultan Sencer (Sancar) Dönemi (1119-1157) Selçuklularda Taht Mücadeleleri”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 16 Sayı: 1, ss. 115 – 127.
- Sıbt İbnü'l-Cevzî (2013). *Mir'âtü'z-Zamân Fi Târîhi'l-A yân*, C. XX, tahkik İbrahim Zeybek, Risâletü'l-Alemiyye, Beyrut.
- Sıbt İbnü'l-Cevzî (2013). *Mir'âtü'z-Zamân Fi Târîhi'l-A yân*, C. XX, tahkik İbrahim Zeybek, Risâletü'l-Alemiyye, Beyrut.
- Sıddıki, İqtidar H. (2002). “Gurlular”, *DİA*., XIV., ss.207-211.
- Sümer, F. (2004). “Mes'ûd b. Muhammed Tapar”, *DİA*, C. 29, ss. 349-351.
- Şahin, M. (2013). “Ortaçağda İslam Dünyasında Ayyârlar”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, XIII/2 (Kış), ss.303-311.

- Şeref Han (2006). *Şerefnâme*, (Çev. M. Emin Bozarıslan), İstanbul.
- Taeschner, F. (1977). “Ayyār”, *EI2* (Fr.), I, 817-818.
- Taşağıl, A. (2001). “Karahitaylar”, *DİA*. İstanbul, C. 24, ss.514-515.
- Turan, O. (2014). *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Umanç, F. (2017). *Atsız Dönemi Harezmsahlılar Tarihi* (1128-1156), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Vurgun, N. (2021). *Harezmsahlılar Devleti'nin Dış Politikası*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmeddin Erbakan üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Winfogel, K. A. - Feng, C. S. (1949). *History of Chinese Society Liao* (907-1125), American Philosophical Society.
- Xalisbəyli, T. (1991). *Nizami Gəncəvi və Azərbaycan qaynaqları* / T. Xalisbəyli. – Bakı: Azərnaşr.
- Yakupoglu, C. (2012). “Sultan Sancar Devri”, *Selçuklu Tarihi El Kitabı*, (Editör: Refik Turan), Grafiker yay., Ankara.
- Yasin, Y. (2013). Kitan Devletinde Uygurlar ve Uygur Kültürü . Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi , (34) , ss.315-327 .
- Yazıcı, N. (2014). *İlk Türk-İslam Devletleri Tarihi*, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Yazıcızâde Ali (2017). *Tevârih-i Âl-i Selçuk*, haz. Abdullah Bakır, İstanbul.
- Yeşildurak, E. (2015). “Sultan Sencer Devri Selçuklularda İlimi Hayat (İlim Adamları, Akli İlimlerde Yapılan Çalışmalar Ve Türk İslam Medeniyetine Katkıları)”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 8 Sayı: 36, ss.441-452.
- Yeşildurak, E. (2022). Büyük Selçuklular Devrinde Horasan'da İlmî Hayat (1038-1157), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Zeki, Mahmud Amir (1945). *Tarih ed-düvel ve'l-imeran ve'd-Kürdiyye*, Kahire.

KAYNAKÇA

- Ağır O. I. A. (2019), “Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Orta Asya’da Dini Radikalizmin Nedenleri Üzerine”, *Journal of Turkish Studies*, 14(3), 1023-1044.
- Beyrut, S. (2019), “Kazakistan’da Din-Devlet İlişkilerini Etkileyen Faktörler”, *Avrasya Etüdleri Dergisi*, 56 (2), 99-133.
- Botakarayev, B. (2018), *Orta Asya’da Sovyet Dönemi Sonrası İslami Hareketler*, Erciyes: Basılmamış Doktora Tezi.
- Çağlar, A. (2018), “Kazakistan’da Devlet, Dini Yaşam ve Sivil Toplum”, *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 71-85.
- Efegil, E. (2003), *Rusya’nın Kültürel Emperyalizm Siyaseti ve Günümüz Orta Asya’sında İslâm, Orta Asya’nın Kültürel Sorunları: Kimlik, İslâm, Milliyet, Etnisite*, İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Hizmet, S. (2011), “Kazak Ulusu Ve Kazak Tarihi Üzerine: Dünü ve Bugünü”, *İstem Dergisi* (17), 23-43.
- Hudaynazarov, B. (2003), *Sovyetler Birliğin’in Dağılma Süreci (N. Kruşçev ve M. S. Gorbaçev Dönemleri)*, İstanbul: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Khavdoldoy, A. (2019), *Kazakistan’da Bağımsızlık Sonrası Dinler Ve Protestan Misyonerliği*, Bursa: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kudaıbergenov, B. (2019), *Bolşevik İhtilali Öncesi Kazakistan’da Dini Durum (1850-1917)*, Konya: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Musahan, A. Y. (2015), “Sovyet Rejiminin Müslümanlar Üzerindeki İnanç, Ahlak ve Aile Politikası”, *İlted Dergisi*(2), 227-246.
- Musahan, A. Y. (2015). Sovyet Rejiminin Müslümanlar Üzerindeki İnanç, Ahlak ve Aile Politikası. *İlted*, 227-246.
- Shauyenov, D. (2010), “Kazakistan’da Din ve Dinî Hayat”, *Türk Yurdu Dergisi*.
- Taştan, B. *Sccb’nin Çöküşü ve Gorbaçov*, Bilkent Üniversitesi.
- Temir, E. (2020), “Orta Asya’da Rusya’nın Kültürel İletişim ve Kültürel Diplomasi Faaliyetleri”, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(24), 167-177.
- Yaman, A. (2008), “Sovyet Sonrası Dönemde Orta Asya’da Din Ve Siyaset Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Dergisi*(48), 55-68.
- Yaman, A. (2012), *Türk Dünyasında İslam Sovyet Ateizmi ve Kültürel Süreklilik*, Ankara: Elips Yayınları.
- Yıldırım, A. (2009), “Kazakistan’da Modernite ve Din”, *İslam Medeniyeti ve Kazakistan’da Dini Meseleler Konulu Uluslararası Konferans*, (s. 149-156).
- Yrysbayev, Z. (2021), *Kazakistan’da Yaygın İslâm Din Eğitimi (Kazakistan’ın Güney Bölgesi Cami Kur’an Kursları ve Yaz Kur’an Kursları Örneği)*, Konya: Basılmamış Doktora Tezi.

Kaynakça

- AKİPEK, Jale/Akıntürk, Turgut, Türk Medeni Hukuku, Şahsın Hukuku, Ankara 1996.
- AYBAY, Rona, “Avukatlığın “Kamu Hizmeti” ve “Serbest Meslek” Niteliği Üzerine” Yıldırım Uler’e Armağan, YDÜ Yayınları, Lefkoşa – 2014
- ÇELİK, Lamih, Avukatlık Meslek Kuralları, Güncellenmiş 3. Bası, Ankara, 2016.
- EREM, Faruk, Avukatlık Sırrı, ABD, Y. 1965.
- EREM, Faruk, Meslek Kuralları, Ankara Barosu Yayınları 4, Ankara, 1995.
- GÜNER, Semih, Avukatlık Hukuku, Genişletilmiş 6. Bası, Ankara, 2015.
- GÜNERGÖK, Özcan, Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü, AÜ Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Erzincan, 2003, C. VII, S. 1-2.
- GÜNERGÖK, Özcan, Avukatlık Sözleşmesi, Ankara, 2003.
- İNANCI, Haluk, 21.YY’da Avukatlık ve BARO, İstanbul – 2008
- KORKUSUZ, Refik, - KORKUSUZ, Halit, Avukatlık Hukukuna Giriş 4. Bası, Bursa, 2016.
- MISIR, Haşim, Avukatlık Disiplin Hukuku, Ankara – 2008.
- SAYMAN, Yücel, Avukatlık Zamanı, İstanbul – 2006.
- SUNGURTEKİN, ÖZKAN, Meral, En Son Değişikliklerle Avukatlık Hukuku, İzmir – 2006.
- SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral, Meslek Sırrı, Hukuk Kurultayı, 2000, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2000, C. 4.

İnternet Kaynakları

21. Yüzyılda Avukatlık Meslek Kurallarına Dair Turin İlkeleri 27 Ekim 2002 tarihinde Sydney’de toplanan Uluslararası Avukatlar Birliği (UIA) Genel Kurulu’na kabul edilmiştir. http://www.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata_ozel/meslek_kurallari/turin_ilkeleri.pdf.

“Avukatların sır saklama yükümlülüğünün kapsamı, yükümlülüğün ihlalinin hukuki ve cezai yaptırımı nedir?”, <http://www.hukukihaber.net/pratik-bilgiler/avukatlarin-sir-saklama-yukumlulugunun-kapsami-yukumlulugun-ihlalinin-hukuki-ve-cezai-yaptirimi-nedir-h51431.html>, E.T. 23.05.2017.

Kaynakça

- Armağan, R. (2009). “Vergi Uyuşmazlıklarının Yargı Sürecinde Çözümü: Isparta İli Özelinde Bir Değerlendirme”, *Maliye Dergisi*, 156, 199-218.
- Atalı, M. (2015). *Medeni Hukuk*, 5. Baskı, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ayaydın, D. (2022). “Yargı Kararları Işığında Vergi Yargısında Davadan Feragat Kurumu”, *Vergi Raporu*, 269, 77-90.
- Candan, T. (2006). *İdari Yargulama Usulü Kanunu*, 2. Baskı, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.
- Candan, T. (2011). *Açıklamalı İdari Yargulama Usulü Kanunu*, Mevzuat ve İçtihat Bakımından Güncelleştirilmiş 4. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Canbazoglu, K., Altay, A.E. (2011). “Vergi davası: kuramsal niteliği ve bunun yansımaları üzerine bir inceleme”. Günday vd. (Ed.) Zabunoğlu Armağanı (177-220). *Ankara Üniversitesi Yayınları*, No: 316.
- Çağlayan, R. (2014). *İdari Yargulama Hukuku*, 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Çakmak, M. (2004). “İdari Yargıda Davadan Feragat”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(1), 185-194.
- Dere, Ş.S., Dere, A. (2010). “Genel Olarak Feragat ve İdari Yargıda Feragatin Hüküm ve Sonuçları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1(3), 195-234.
- Dursun, H. (2009). *Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Feragat ve Kabul*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Düğer, S., Deliduman, S. (2012). “Medeni ve İdari Yargıda Davadan Feragat”, *Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 11-46.
- Göçgün, F. (2016). “İptal Davasında Feragatin Uygulanabilirliği”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(3), 237-256.
- Günday, M. (2003). “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin İdari Yargıda Uygulama Alanı” Danıştay Başkanlığı İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargulama Usulü Sempozyumu, 133. Yıl Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları, 63, 79-86.
- Günday, M. (2005). *İdari Yargı Temel Kanunları*, 7. Baskı, Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Karavelioğlu, C. (2009). *Açıklama ve En Son İçtihatlarla İdari Yargulama Usulü Kanunu*, 6. Baskı, Ankara: Adalet Yayınları
- Karlı, A. (2012). *Medeni Muhakeme Hukuku*, 6100 sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3.baskı, İstanbul: Alternatif Yayıncılık.
- Kuru, B. (2022). *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 7. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.

- Pekcanitez, H., Atalay, O., Özcekes, M. (2023). *Medeni Usul Hukuku Temel Bilgiler*, 17. Bası, Ankara: Onikilevha Yayınları.
- Sümer, N. (2018). “Şartlı Feragate İlişkin Danıştay Kararının Düşündürdükleri”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2, 267-284.
- Şener, E. (2001). *Hukuk Sözlüğü*, 1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şenyüz, D. (2020). “Uyuşmazlık Çözüm Yolu Olarak “Kanunu Yolundan Vazgeçme” ve Benzer Müesseseler ile Karşılaştırılması”, *Mali Hukuk Dergisi*, 16(185), 1165-1198.
- Tanrıver, S. (1996). *İtamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Yasin, M. (2004). “İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davayı Kabul”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, VIII(3-4), 149-184.
- Yüce, M. (2019). *Vergi Yargılama Hukuku*, 7. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Yücel, A. (2023). “Vergi Hukukunda Feragat Ön Koşullu Uyuşmazlık Çözüm Yolları Açısından Mükellef İradesinin Değerlendirilmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, 81(2), 173-209.
- 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu, (1932, 19 Haziran), Resmi Gazete (Sayı 2128).
- 4353 Sayılı Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün Vazifelerine ve Devlet Davalarının Takibat Usullerine ve Merkez ve Vilâyetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun, (1943, 08 Ocak), Resmi Gazete (Sayı 5307).
- 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, (1982, 06 Ocak), Resmi Gazete (Sayı 17580).
- 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982, 18 Ekim), Resmi Gazete (Sayı 17863).
- 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, (2011, 12 Ocak), Resmi Gazete (Sayı 27836).
- 7251 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, (2020, 28 Temmuz), Resmi Gazete (Sayı 31199).
- Yargıtay, HGK. (31.03.1993) E.1992/16-759, K.1993/132.
- Danıştay, 5.D. (08.02.2006) E.2005/5598, K.2006/404.
- Danıştay, İ.D.D.K. (14.10.2020) E.2020/1094, K.2020/1856.
- Danıştay, 11.D. (16.02.2005) E.2002/259, K.2005/680.
- Danıştay, 9.D. (13.03.1986) E.1983/5404, K.1986/978.
- Danıştay, 10.D. (30.10.1996) E.1995/5846, K.1996/6434.

Danıştay, D.D.K. (06.10.1972) E.1972/479, K.1972/820.

Danıştay, 7.D. (09.04.1991) E.1988/1265, K.1991/1394.

Danıştay, 9.D. (30.06.2005) E.2003/2872, K.2005/1696.

Danıştay, 4.D. (14.12.1994) E.1993/2676, K.1993/5759.

Danıştay, 7.D. (11.12.2002) E.2000/5833, K.2002/3516.

Danıştay, 4.D. (23.02.2005) E.2004/2323, K.2005/259.

Danıştay, İ.D.D.K. (14.10.2020) E:2020/1094, K:2020/1856.

Danıştay, 9.D. (28.09.1993) E.1993/1583, K.1993/3242.

Kaynakça

- Akkuş, M. (2021). Geleneksel Türk Tiyatrosunda Toplumsal Cinsiyet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altenburger, R. (2005). Is It Clothes that Maket he Man? Cross-Dressing, Gender, and Sex in Pre-Twentieth Century Zhu Yintai Lore. *Asian Studies*, 64(1), 165-205.
- Bullough, V. L. (1974). Transvestites in the Middle Ages. *American Journal of Sociology*, 79(6), 1381-1394.
- Duman, O. Ö. (2015). Darülbedayi'den Tiyatro'ya Atipik Modernist Bir Kadın: Afife Jale ve Dönemi. *Tarih Okulu Dergisi*, 23, 63-83.
- Duyar, İ. (2023). Giyinmiş Dünya: Giyim, Giysi, Süs(lenme) ve Moda Antropolojisi. *Benim Bedenim Benim Giysim* içinde. (Edt. V. Kalıncara ve D. Tatman), Nobel Yayınları, 321-351.
- Efeoğlu, S. (2023). Köy Seyirlik Oyunlarında Oynanma Zamanı ve Performansı Etkileyen Bir Unsur: Bilinmezlik. *Adnan Menderes Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(1), 139-151.
- Eğribel, E. (2015). Cumhuriyet Dönemi İstanbul Halk Merasimleri ve Eğlence Yaşamı. *Büyük İstanbul Tarihi*, 4, 314-321.
- Eicker, J. B. (2000). The Anthropology of Dress. *Dress-The Journal of the Costume Society of America*, 27(1), 59-70.
- Elder, S. K. (2015). Cross-dressing in Greek Drama: Ancient Perspectives on Gender Performance, *Chancellor's Honors Program Projects*.
https://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/1868
- Emirhan, K. (2014). Etek ve Erkek. *Ethos: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 7(2), 62-73.
- Erkan, S. (2011). Köçek Tipinin Uluslararası Kökeni Üzerine Bir Deneme. *Ankara Üniversitesi DTCF Türkoloji Dergisi*, 18(1), 223-240.
- Ersoy Çak, Ş. (2010). Osmanlı Eğlence Hayatında Dans Unsurları Olarak Köçekler, Çengiler. *Motif Akademi Halkbilim Dergisi*, 3(5), 82-95.
- Gültekin, M. (2014). Yerelleşme, Performans ve Beden Folkloru Bağlamında Balıkesirli Masal Anlatıcısı Kezban Karakoç. *Milli Folklor Dergisi*, 104, 46-59.
- Güzel, B. (2017). Antik Yunan Mitolojisinde Theseus. Adnan Menderes Üniversitesi, SBE Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hansen, K. T (2004). The World in Dress: Anthropological Perspectives on Clothing, Fashion, and Culture. *Annual Review Anthropology*, 33, 369-392.
- Karadağ, N. (1978). *Köy Seyirlik Oyunları*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Karadoğan, U. ve H. Erbay (2022). Osmanlı Devleti'nin Son Yüzyılı ve Cumhuriyet Türkiye'si'nin İlk On Yılında Sahne Sanatlarında Gayrimüslimler. *DTCF Dergisi*, 62(2), 908-941.
- Kartal, A. ve A. Özeren (2022). Yöresel Bir Düğün Eğlencesi Olarak "Maşalama"nın İşlevsel Halkbilimi Yöntemi Bağlamında Analizi. *Dr. Mehmet Özçelik Armağanı*, (Edt. H. A. Göde, S. Atlı, H. Acar ve N. Tatlıcan), Palet Yayınları, 345-357.
- Kılıç, Ç. (2004). Geleneksel Türk Tiyatrosu'nda Zenne Tiipi ve Ortaoyunu'ndaki Uygulamaları. Dokuz Eylül Üniversitesi GSE Sahne Sanatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kılınçarslan, Y. (2017). Geleneksel Japon Kabuki Dans Tiyatrosunun Aykırı Bedenleri "Onnagatalar". *İnsan&İnsan*, 14, 314-334.
- Kızıloğlu, M. (2018). Erzurum Köy Seyirlik Oyunlarında Mizahi Unsurlar. *Anasay Dergisi*, 4, 99-114.
- Klawitter, G. (1981). Dramatic Elements in Early Monastic Induction Ceremonies. *Comparative Drama*, 15(3), 213-230.
- Koca, E ve C. Öz (2020). Karşı Cinsle Özdeşleşmiş Giysileri Giyinme: Cross-Dressing Üzerine Bir Analiz. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 106, 299-317.
- Mertz, M. (2023). Bender-Bender Manga: Performance, Perception&Narratives of Subversion. <https://maifeminism.com/gender-bender-manga-performance-perception-narratives-of-subversion/>
- Nutku, Ö. (2010). Kadın ve Sanat. Dokuz Eylül Üniversitesi GSF Dergisi-Yedi, 4, 137-142.
- Özarlan, O. (2021). *Hovarda Alemi-Taşrada Eğlence ve Erkeklik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özdemir, E. (2016). Performans Teori, Aşık Fasılları ve Doğaçlama. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 1357-1366.
- Pascaul, S. M. (2018). Strategies of Cross-dressing and Gender-b(1)ending in U.S. Speculative Young Adult Fiction: Conformity or Transgression. (Doktoral Dissertation).
- Upson-Sania, K. (2011). *Early Christian Dress-Gender, Virtue, and Authority*. Newyork: Routledge.
- Yaren, Ö. (2010). Kılık Değiştirmenin Üç Hali: Dikenli Yol, Örtüsüz, Ofsayt Filmlerinde Cross-Dressing. *Medyadan Söylemler*. (Ed) Tezcan Durna, İstanbul: Libra, 351-388.
- Yuxin, M. (2002). Cross-Dressing and Culture in Modern Japan. *Japan Studies Review*. 6, 21-44.

Kaynakça

- Akıncı, M. A. ve Uzun, N. (2022). Çocuk ve ergen psikiyatri polikliniğinde selektif mutizm tanısı alan çocukların sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 29(3), 167-173. <http://doi.org/10.4274/tjcamh.galenos.2021.02886>
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th Edition). American Psychiatric Association.
- Anstendig, K. (1998). Selective mutism: A review of the treatment literature by modality from 1980-1996. *Psychotherapy: Theory, research, practice, and training*, 35(3), 381-391. <https://doi.org/10.1037/h0087851>
- Anstendig, K. D. (1999). Is selective mutism an anxiety disorder? Rethinking its DSM-IV classification. *Journal of Anxiety Disorders*, 13(4), 417-434. [http://doi.org/10.1016/s0887-6185\(99\)00012-2](http://doi.org/10.1016/s0887-6185(99)00012-2)
- Arigliani, E., Giordo, L., Vigliante, M., & Romani, M. (2020). Two cases of selective mutism: To speak does not mean to recover. *Clinical Pediatrics*, 59(13), 1137-1140. <https://doi.org/10.1177/0009922820941628>
- Axline, V. M. (1948). Some observations on play therapy. *Journal of Consulting Psychology*, 12(4), 209-216. <http://doi.org/10.1037/h0056746>
- Axline, V. M. (2022). Oyun terapisi (M. Baydoğan, Çev., 7. Baskı). Panama. (Orijinal yayın tarihi 1969).
- Barlow, K., Strother, J., & Landreth, G. (1986). Sibling group play therapy: An effective alternative with an elective mute child. *The School Counselor*, 34(1), 44-50.
- Bergman, R. L. (2013). *Treatment for children with selective mutism: An integrative behavioral approach*. Oxford University Press.
- Bergman, R. L., Piacentini, J., & Mccracken, J. T. (2002). Prevalence and description of selective mutism in a school-based sample. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 41(8), 938-946. <http://doi.org/10.1097/00004583-200208000-00012>
- Bıçakçı, M. Y., Özer Kocamanoğlu, D., Ölmez, Ş., Sever Yılmaz, B., & Aral, N. (2017). Okul öncesi dönemde görülebilecek seçici konuşmazlık üzerine transdisiplinlerarası bir çalışma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8(61), 289-300. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS6976>
- Black, B., & Uhde, T. W. (1995). *Psychiatric characteristics of children with selective mutism: A pilot study*. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 34(7), 847-856. <http://doi.org/10.1097/00004583-199507000-00007>
- Chavira, D. A., Shipon-Blum, E., Hitchcock, C., Cohan, S., & Stein, M. B. (2007). Selective mutism and social anxiety disorder: All in the fa-

- mily? *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 46(11), 1464-1472. <https://doi.org/10.1097/chi.0b013e318149366a>
- Cohan, S., Chavira, D.A., & Stein, M.B. (2006). Practitioner review: Psychological interventions for children with selective mutism: A critical evaluation of the literature from 1990-2005. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47(11), 1085-1097. <http://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2006.01662.x>
- Cohan, S. L., Chavira, D. A., Shipon-Blum, E., Hitchcock, C., Roesch, S. C., & Stein, M. B. (2008). Refining the classification of children with selective mutism: a latent profile analysis. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 37(4), 770-784. <http://doi.org/10.1080/15374410802359759>
- Cook, J. A. L. (1997). Play therapy for selective mutism. H. G. Kaduson, D. Cangelosi ve C. E. Schaefer (Eds.), *The playing cure: Individualized play therapy for specific childhood problems* içinde (s. 83-118). Jason Aronson, Incorporated.
- Dow, S. P., Sonies, B. C., Scheib, D., Moss, S. E., & Leonard, H. L. (1995). Practical guidelines for the assessment and treatment of selective mutism. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 34(7), 836-846. <http://doi.org/10.1097/00004583-199507000-00006>
- Dummit III, E. S., Klein, R. G., Asche, B., Martin, J., & Tancer, N. K. (1996). Fluoxetine treatment of children with selective mutism: An open trial. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 35(5), 615-621. <http://doi.org/10.1097/00004583-199605000-00016>
- Elizur, Y., & Perednik, R. (2003). Prevalence and description of selective mutism in immigrant and native families: A controlled study. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(12), 1451-1459. <http://doi.org/10.1097/00004583-200312000-00012>
- Elson, A. (1965). Follow-Up Study of Childhood Elective Mutism. *Archives of General Psychiatry*, 13(2), 182-187. <http://doi.org/10.1001/archpsyc.1965.0173002>
- Fisak, B. J., Oliveros, A., & Ehrenreich, J. T. (2006). Assessment and behavioral treatment of selective mutism. *Clinical Case Studies, Studies*, 5(5), 382-402. <http://doi.org/10.1177/1534650104269029>
- İşçen, B. (2023). *Selektif mutizmlı çocukların depresif semptomları ve annelerinin kapsayıcı işlevleri, bağlanma biçimleri ve mizaç özelliklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karakoç Demirkaya, S. (2015). Çocuk ve ergenlerde sosyal anksiyete bozukluğunun psikofarmakolojik ve psikoterapötik tedavisi. *Türkiye Klinikleri Psikiyatri-Özel Konular*, 8(3), 52-60.
- Karaman, Ö. (2018). Selektif Mutizm Olgusu. *Klinik Tıp Aile Hekimliği*, 10(2), 38-41.

- Knell, S. M. (2021). *Bilişsel-davranışçı oyun terapisi* (Z. Traş, Çev.). Yenikapı. (Orijinal yayın tarihi 2010).
- Kotrba, A. (2015). *Selective mutism: An assessment and intervention guide for therapists, educators & parents*. PESI.
- Kristensen, H. (2000). Selective mutism and comorbidity with developmental disorder/delay, anxiety disorder, and elimination disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 39(2), 249-256. <http://doi.org/10.1097/00004583-200002000-00026>
- Kumpulainen, K., Räsänen, E., Raaska, H., & Somppi, V. (1998). Selective mutism among second-graders in elementary school. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 7(1), 24-29. <http://doi.org/10.1007/s007870050041>
- Labbe, E. E., & Williamson, D. A. (1984). Behavioral treatment of elective mutism: A review of the literature. *Clinical Psychology Review*, 4(3), 273-292. [https://doi.org/10.1016/0272-7358\(84\)90004-7](https://doi.org/10.1016/0272-7358(84)90004-7)
- Lesser-Katz, M. (1986). Stranger reaction and elective mutism in young children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 56(3), 458-469. <http://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1986.tb03477.x>
- Norton, C. C. ve Norton, B. E. (2022). *Deneyimsel oyun terapisi ile çocuklara ulaşmak* (G. Aysan, Çev.). Görünmez Adam. (Orijinal yayın tarihi 1997).
- Om, P. P. (2010). Playing with Gladys: A case study integrating drama therapy with behavioural interventions for the treatment of selective mutism. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 15(2), 215-230. <http://doi.org/10.1177/1359104509352892>
- Perçinel, İ., & Yazıcı, K. U. (2014). Okul öncesi dönem selektif mutizm vakalarında fluoksetin tedavisi: İki olgu eşliğinde tartışma. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 21(2), 123-130.
- Porjes, M. D. (1992). Intervention with the selectively mute child. *Psychology in the Schools*, 29(4), 367-376. [http://doi.org/10.1002/1520-6807\(199210\)29:4<367::aid-pits2310290410>3.0.co;2-0](http://doi.org/10.1002/1520-6807(199210)29:4<367::aid-pits2310290410>3.0.co;2-0)
- Richburg, M. L., & Cobia, D. C. (1994). Using behavioral techniques to treat elective mutism: A case study. *Elementary School Guidance & Counseling*, 28(3), 214-220.
- Rutter, M. (1977). Delayed speech. M. Rutter ve L. Hersov (Eds.), *Child psychiatry: Modern approaches* içinde (s. 698-716). Blackwell Scientific.
- Schaefer, C. E. (Ed.). (2017). *Oyun terapisinin temelleri* (B. Tortamış Özkaya, Çev.; 2. Baskı.). Nobel.
- Steinhausen, H. C., & Juzi, C. (1996). Elective mutism: An analysis of 100 cases. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 35(5), 606-614. <http://doi.org/10.1097/00004583-199605000-00015>

- Şimşek, A., & Şener, Ş. (1995). Selective mutism. *Erciyes Tıp Dergisi*, 17(2), 201-205.
- Tatem, D. W., & DelCampo, R. L. (1995). Selective mutism in children: A structural family therapy approach to treatment. *Contemporary Family Therapy*, 17(2), 177-194. <http://doi.org/10.1007/bf02252357>
- Toppelberg, C. O., Tabors, P., Coggins, A., Lum, K., Burger, C., & Jellinek, M. S. (2005). Differential diagnosis of selective mutism in bilingual children. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 44(6), 592-595. <http://doi.org/10.1097/01.chi.0000157549.87078.f8>
- Valner, J., & Nemiroff, M. (1995). Silent eulogy: Elective mutism in a six-year-old Hispanic girl. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 50(1), 327-340. <https://doi.org/10.1080/00797308.1995.11822408>
- Yanıt, E. (2019). Selektif mutizm vakasının yönlendirilmemiş oyun terapisi teknikleri ile sağaltımı (Olgu sunumu). *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2(3), 68-76.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, S. (2022). Afet Durumlarında Yapay Zekâ Teknolojisi ile Lojistik Yönetimi Örnekleri. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 7(1): 47-70.
- AFAD. (2018). Türkiye’de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/turkiye_de_afetler.pdf. (22.02.2024).
- AFAD. Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi (AYDES). <https://www.afad.gov.tr/afet-yonetim-ve-karar-destek-sistemi-projesi-aydes21>. (15.02.2024).
- AFAD. İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP). <https://www.afad.gov.tr/il-planlari>. (01.02.2024).
- AFAD. TABB (Türkiye Afet Bilgi Bankası). <https://www.afad.gov.tr/tabb-turkiye-afet-bilgi-bankasi>. (15.02.2024).
- AFAD. TAMP (TÜRKİYE AFET MÜDAHALE PLANI). https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/TAMP.pdf. (15.02.2024).
- AFAD. Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP). https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/28032022-TARAP-kitap_V6.pdf. (17.02.2024).
- AFAD. Ulusal Radyasyon Acil Durum Planı (URAP). https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/ULUSAL_RADYASYON_ACIL_DURUM_PLANI__URAP__2019-_2_.pdf. (01.02.2024).
- Afet Yönetimi. https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/afet_yonetimi. (15.01.2024).
- Düzce Üniversitesi. Deprem Uygulama ve Araştırma Merkezi. <https://duzce.edu.tr/akademik/merkez/deprem/231a/17-agustos-1999-marmara-depremi-ve-duzce>. (17.02.2024).
- Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2009). Türkiye’de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt 14, Sayı 22, s.147-164.
- Günaydın, G., Şahinöz, S. ve Günaydın, M. (2021). Sığınak Farkındalığı: Trabzon İli Örneği. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(85): 275-287.
- https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/AFAD_2019_2023_STRATEJIK_PLAN.pdf. (17.02.2024).
- Macit, İ. (2018). Bütünleşik Afet Yönetim Sistemleri İçin Karar Destek Sistemi Geliştirilmesi: Mobil Uygulama Örneği. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 2018, 2(1):23-41.
- Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). “Afet Yönetimi ve Teknoloji”, iç. *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi*. Ankara: Nobel, s. 163-178.
- Oktay, F. Afet Yönetimi. https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/afet_yonetimi. (17.02.2024). Rapor-1 Afet Yönetimi Bilgi Kitapçığı, htt-

ps://imop.imo.org.tr/resimler/dosya_ekler/76bb2697ef75e44_ek.pdf.
(13.01.2024).

Şahin, Ş. (2019). Türkiye’de Afet Yönetimi ve 2023 Hedefleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 1(2), 180-196. <https://doi.org/10.46464/tdad.600455>.

Şahin, Ş. (2019). *Türkiye’de Bütünleşik Afet Yönetiminin Geliştirilmesi*. International Science and Engineering Applications Symposium on Hazards. https://indexive.com/uploads/papers/pap_indexive15942082572147483647.pdf.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>. (15.01.2024).

Yazılıtaş, A. (2015). Türk Afet Yönetim Sisteminde Risk Odaklı Yönetimin Önemi. *Türk İdare Dergisi*, 0(481), 559 - 577.

Yu, M., Yang, C. ve Li, Y. (2018). Big Data in Natural Disaster Management: A Review. *Geosciences*, 8(5). Doi:10.3390/geosciences8050165.

Kaynakça

- Ali, Noble Drew. 1928. *Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*.
- Berg, Herbert. 2005. "Mythmaking in the African American Muslim Context: The Moorish Science Temple, the Nation of Islam, and the American Society of Muslims." *Journal of the American Academy of Religion* 73 (3): 685-703.
- Berg, Herbert. 2006. "Early African American Muslim Movements and the Qur'an." *Journal of Qur'anic Studies* 8 (1): 22-37.
- Fauset, Arthur Huff. 1944. *Black Gods of the Metropolis: Negro Religious Cults of the Urban North*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- "Moor." Encyclopædia Britannica. Encyclopædia Britannica Online Academic Edition. Encyclopædia Britannica Inc., 2011. Web. 04 Dec. 2011. <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/391449/Moor>>.
- Mubashshir, Debra Washington. 2001. "Forgotten Fruit of the City: Chicago and the Moorish Science Temple of America." *Cross Currents* 51 (1): 6-20.
- Nance, Susan. 2002. "Respectability and Representation: The Moorish Science Temple, Morocco, and Black Public Culture in 1920s Chicago." *American Quarterly* 54 (4): 623-659.
- Whyte, Abbie. 1964. "Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs." *Phylon* 25 (4): 382-388.
- Wilson, Peter Lamborn. 1993. *Sacred Drift: Essays on the Margins of Islam*. San Francisco, CA: City Lights Books.
- www.msta1928.com

Kaynakça

- Aydın, M. *Bilgi Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitabevi, 2004.
- Baykara, T. *Osmanlılarda Medeniyet Kavramı ve On dokuzuncu Yüzyıla Dair Araştırmalar*. İzmir: Akademi Kitabevi Yayınları, 1992.
- Bouthoul, Gaston. *Zihniyetler: Kişi ve Toplum Açısından Zihniyet Yapılarına Dair Psiko-Sosyal Bir İnceleme*. çev: S. Evrim. İstanbul: Varlık Yayınları, 1975.
- Çelikel, M. N. "Türkiye'deki Tartışmalar Bağlamında Teoman Duralı'nın Medeniyet Anlayışının Yeri" Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne, 2021.
- Duralı, Ş. Teoman. *Çağdaş Küresel Medeniyet Anlamı-Gelişimi-Konumu*. İstanbul: Dergâh Yay, 2016.
- Duralı, Ş. Teoman. *Kutadgubilig Türkçenin Felsefe-Bilim Sözlüğü*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013.
- Duralı, Ş. Teoman. *Sorun Nedir? Felsefe Bilimin Düşünce Biçimi*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2017.
- Erkal, Mustafa. *Sosyal Meselelerimiz ve Sosyal Değişme*. Ankara: Mayaş Yayınları, 1984.
- Eröz, M. *İktisat Sosyolojisine Başlangıç*. İstanbul: Ötügen Yayıncılık, 2014.
- Gökarp, Z. *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Meb Yayınları, 1990.
- Güngör, Erol. *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*. İstanbul: Ötügen Yayınları, 1995.
- Kafesoğlu, İ. *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1989.
- Küçük, H. *Mukayeseli İslam ve Batı Felsefesinde Sistemantik Problemler*. İstanbul: Fatih Yayınevi, 1974.
- Ülgener, S. F. *Zihniyet Aydınlar ve İzem'ler- Denemeler ve Araştırmalar*. İstanbul: Mayaş Yayınları, 1983.
- Üregen, Abdülkerim. "Medeniyet Kavramı Etrafında Yeni Tartışmalar: 'Medeniyetler Çatışması mı?'" *Istanbul Journal of Sociological Studies* 25 (Eylül 2011), 39-57. Erişim 2 Ocak 2024.
- Yıldırım, Zeynep. "Şaban Teoman Duralı'nın Medeniyet Tasavvuru." Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2021.

KAYNAKÇA

- AB Bakanlığı, 2019. Avrupa Birliği'ne Katılım İçin Ulusal Eylem Planı, https://www.ab.gov.tr/files/ceb/Ulusal_Eylem_Planlari/ulusal_eylem_plani_2016_2019_tr.pdf (Erişim Tarihi: 24.02.2024).
- Akalın, Güneri (1986), KİT'ler ve Özelleştirilmeleri, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/38339>,
- Altunbağ D.D., Türkoğlu İ. (2015). Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Ekonomisindeki Yeri, Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Journal of Economics and Social Research, ISSN: 2148-1407, Cilt 2, Sayı 3, Yıl 2015
- Arslantürk, Yalçın. "KİT'lere Yapılan Sermaye Transferleri ve Görev Zararı Ödemelerinin Analizi ve Bütçeye Etkileri". Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 6/4 (October 2018), 1-11.
- Ayyıldız Sayın, E. (2005). Konsolide Bütçeden Kamu İktisadi Teşebbüslerine Yapılan Transferler 1995-2004. Sayıştay Dergisi(59), 89-118.
- Brochier H., Tabatoni P. (1959). Economie Financière, Thémis, Paris, Presses universitaires de France, XV p. 693 p., 2.400 FF
- Buhur, S. (2011). Türkiye'de Tarım Sektörüne Yönelik Özelleştirme Uygulamalarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ceylan, B. (2020). Türkiye'de Transfer Harcamalarının Gelir Dağılımında Adalet Üzerindeki Etkisi. Maliye Araştırmaları Dergisi, 6(2), 67-76.
- Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf>, (Erişim Tarihi: 29.02.2024).
- Çapan, G. (2006). Türkiye'de Transfer Harcamaları ve KİT'lere Bütçeden Yapılan Transferler, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çaşkurlu, E., (2002). Görev Zararı Kavramı ve Türkiye'de 1980 Sonrası Görev Zararı Doğurucu Faaliyetlerin İncelenmesi ve Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelebi, A. Kemal (2013), Teoride ve Uygulamada KİT'ler ve Özelleştirme, Nadir Kitap, Emek Matbaası, Manisa.
- Çetinkaya, Ö., (2021). Türkiye'de Kamu İşletmeciliği ve Özelleştirme, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Ersen, N. (1997). Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Reorganizasyon Sonuçlarının Tekel Boyutunda İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Hazine ve Maliye Bakanlığı, (2024). Bütçe Finansmanı İstatistikleri, <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri> (Erişim Tarihi: 11.03.2024).
- Hazine ve Maliye Bakanlığı, (2024). Kamu İşletmeleri Raporu, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/10/KIR_2022.Web_-1.pdf (Erişim Tarihi: 12.02.2024).
- Korkut S. (2007). Parlamenter Denetim Kapsamında Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetlenmesi, *Yasama Dergisi*, Sayı 6.
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, (2024), Türkiye’de Özelleştirme, <https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozellestirme>, (Erişim Tarihi: 07.03.2024)
- Sayıştay, (2024) Kamu İşletmeleri Genel Raporu, <https://www.sayistay.gov.tr/reports/WmQm6zLYAV-2022-yili-kamu-isletmeleri-genel-raporu> (Erişim Tarihi: 17.02.2024)

Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II

Editör:

Prof. Dr. Mustafa Yağbasan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II

Editor: Prof. Dr. Mustafa Yağbasan

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-919-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub493>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yağbasan, M. (ed) (2024). *Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub493>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Aktürk E. (2023).** Wittgenstein'in Dünyasının Sınırlarına Çağdaş Dilbilim Penceresinden Bakış. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(34), 228-252. <https://doi.org/10.15182/diclesosbed.1273902>
- Artemiz B. (2009).** Ergenlerin Farklı Müzik Türlerine İlişkin İlgileri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktor Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojisi Anabilim Dalı Klinik Psikoloji.*
- Aydar D. (2014).** Popüler Kültür ve Müzik Üzerine. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 33(7), 800-807.
- Birekul M. (2015).** Popüler Kültür ve Müzikte Anlamın Kaybı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 10(1), 155-180.
- Coşgun M. (2012).** Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 837-850.
- Dönmez Y. E. (2022).** 1990-2000 Yılları Arası Üretilen Türkçe Pop Müziklerin Yapısal Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Erdal B. ve Kındap T. Y. (2021).** Bireylerin Duygu Durum, İçedönük-Dışadönük Kişilik Özelliği ve Müzik Tercihleri Arasındaki İlişkiler. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 2(41), 550-580.
- Güneş A. & Fırat M. (2016).** Açık ve Uzaktan Öğrenmede Metafor Analizi Araştırmaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 3(2), 115-129.
- İmik Ü. & Haşhaş S. (2020)** Müzik Nedir ve Hayatımızın Neresindedir. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2(6), 196-202.
- Sav B. (2003).** Anlam Değişimleri Üzerine Artzamanlı Bir İnceleme. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23(1), 148-149.
- Seber A. (2013).** Semantik-Delâlet Kavramlarının Mukayesesi ve Anlambilim Kavramının Muhtevasının Tespiti. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Der.*, 17(2), 97-130.
- Şenel O. (2014)** Müzik Tercihinin Karmaşık Arka Planı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 30(7), 214-227.

İNTERNET KAYNAKLARI

Tdk Türkçe Sözlük: <https://sozluk.gov.tr/>(Erişim Tarihi: 23.04.2024)

ŞARKI KAYNAKLARI

URL 1: <https://www.youtube.com/watch?v=cpp69ghR1IM> (Erişim Tarihi: 28.06.2024)

- URL 2: <https://www.youtube.com/watch?v=RsnjAxL2jSo> (Erişim Tarihi: 30.06.2024)
- URL 3: <https://www.youtube.com/watch?v=NCKvjJJP0IE> (Erişim Tarihi: 28.06.2024)
- URL 4: <https://www.youtube.com/watch?v=KRUCJcmoQ2g> (Erişim Tarihi: 30.06.2024)
- URL 5: <https://www.youtube.com/watch?v=6zzHRUqB5O4> (Erişim Tarihi: 28.06.2024)
- URL 6: <https://www.youtube.com/watch?v=oL7nN4gUnTc> (Erişim Tarihi: 30.06.2024)
- URL 7: <https://www.youtube.com/watch?v=SV9-9RvHsjY> (Erişim Tarihi: 28.06.2024)
- URL 8: <https://www.youtube.com/watch?v=FPFIY0hi3ak> (Erişim Tarihi: 30.06.2024)

Kaynakça

- Akinbami A.O. ve Adegbulugbe J. F. K., (1998) Exploitation of energy resources and environmental degradation in nigeria. In A paper presentation at the two-day national seminar on the management of Nigerian Resources for National Development under the auspices of NIIA and sons Inc., New York, 25(6), 1-21.
- Aluchna, M., (2010). Corporate social responsibility of the top ten: examples taken from the Warsaw Stock Exchange, *Social Responsibility Journal*, 6(4), 611-626.
- Ambec, S. ve Lanoie, P. (2008). Does it pay to be green? A systematic overview. *Academy of Management Perspectives*, 22(4), 45-62. <https://doi.org/10.5465/amp.2008.35590353>
- Bansal, P. ve Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of Management Journal*, 43(4), 717-736. <https://doi.org/10.2307/1556363>
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48. [https://doi.org/10.1016/0007-6813\(91\)90005-G](https://doi.org/10.1016/0007-6813(91)90005-G)
- Clarkson, P. M., Li, Y., Richardson, G. D. ve Vasvari, F. P. (2011). Does it really pay to be green? Determinants and consequences of proactive environmental strategies. *Journal of Accounting and Public Policy*, 30(2), 122-144. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2010.09.013>
- Crowther, D. ve Jatana, R. (2005), *International Dimensions of Corporate Social Responsibility*, Vol. 1, ICAFI University Press, Hyderabad.
- Dhillon, R., White A., Cooper, D., Franklin, M. ve Graybeal, P., (2022). *Accounting Business and Society*, University of Tecnology Sydney, 463-471.
- Eccles, R. G., Ioannou, I. ve Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management Science*, 60(11), 2835-2857. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1984>
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business*. Capstone.
- Enahoro, J.A. (2009). *Design And Bases Of Environmental Accounting In Oil And Gas Manufacturing Sectors In Nigeria* Ph.D Accounting Thesis, Covenant University Ota, Nigeria
- Freeman, R.E. (2005), "A stakeholder theory of the modern corporation", in Allhof, F. and Vaidya, A. (Eds), *Business Ethics*, Vol. 1, Sage Publications, Beverly Hills, CA, pp. 253-64.
- Hansen DR, Mowen MM (2000) *Cost management accounting and control*. Environmental Cost Management.

- Hawkins, D.E. (2006), *Balancing Tomorrow's Sustainability and Today's Profitability*, Palgrave Macmillan, London.
- Henri, J. F. ve Journeault, M. (2010). Eco-control: The influence of management control systems on environmental and economic performance. *Accounting, Organizations and Society*, 35(1), 63-80. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2009.02.001>
- Henri, J. F., Boiral, O. ve Roy, M. J., (2013). The Tracking of Environmental Costs: Motivations and Impacts, *European Accounting Review*, 23(4). 647-669.
- Heyes, A., Kapur, S., (2011). Regulatory attitudes and environmental innovation in a model combining internal and external R&D. *Journal of Environmental Economics and Management* 61, 327-340.
- Hollender, J. ve Fenichell, S. (2004), *What Matters Most: Business, Social Responsibility and the End of the Era of Greed*, Random House Business Books, London.
- Jasch, C., (2001). The use of Environmental Management Accounting (EMA) for identifying environmental costs, *Journal of Cleaner Production*, 11, 667-676.
- Jasch, C., (2003). The use of Environmental Management Accounting (EMA) for identifying environmental costs, *Journal of Cleaner Production*, (11), 667-676.
- King, A. A. ve Lenox, M. J. (2001). Does it really pay to be green? An empirical study of firm environmental and financial performance. *Journal of Industrial Ecology*, 5(1), 105-116. <https://doi.org/10.1162/108819801753358526>
- Lioui, A. ve Sharma, Z., (2012). Environmental corporate social responsibility and financial performance: Disentangling direct and indirect effects, *Ecological Economics*, (78), 100-111.
- Margolis, J. D. ve Walsh, J. P. (2003). Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business. *Administrative Science Quarterly*, 48(2), 268-305. <https://doi.org/10.2307/3556659>
- Orlitzky, M., Schmidt, F. L. ve Rynes, S. L. (2003). Corporate social and financial performance: A meta-analysis. *Organization Studies*, 24(3), 403-441. <https://doi.org/10.1177/0170840603024003910>
- Palmer K, Oates W. ve Portney, P., (1995). Tightening environmental standards: the benefit-cost or the no-cost paradigm? *J Econ Perspect* 9(4):119-132
- Porter, M. E. ve Kramer, M. R. (2006). Strategy and society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility. *Harvard Business Review*, 84(12), 78-92.

- Porter, M. E. ve Van der Linde, C. (1995). Toward a new conception of the environment-competitiveness relationship. *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 97-118. <https://doi.org/10.1257/jep.9.4.97>
- Rita, I. I., Mary , O. I., Chined, N. L. ve Gloria, N. C., (2023). Impact of Environmental Cost on Corporate Performance: Focus on Selected Oil Firms in Nigeria, *IOSR Journal of Business and Management*, 25(12), 01-11.
- Schaltegger, S. ve Burritt, R. L. (2010). Sustainability accounting for companies: Catchphrase or decision support for business leaders? *Journal of World Business*, 45(4), 375-384. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2009.08.002>
- Shabbir, M. S. ve Wisdom, O., (2020). The relationship between corporate social responsibility, environmental investments and financial performance: evidence from manufacturing companies, *Environmental Science and Pollution Research*, 39946–39957.
- Shabbir, M. S., Saleem, H., ve Khan, M. B. (2019). Impact of Internet Adoption and Mobile Phone Penetration on Corruption: Evidence from Selected Asia-Pacific Countries. *Global Business Review*, 22(4), 906-920. <https://doi.org/10.1177/0972150919832107>
- Stojanović, A., Mihajlović, I. ve Schulte, P., (2016). Corporate Social Responsibility: Environmental Aspects, International May Conference on Strategic Management, 28-30 May 2016.
- Wagner, M. (2005). How to reconcile environmental and economic performance to improve corporate sustainability: Corporate environmental strategies in the European paper industry. *Journal of Environmental Management*, 76(2), 105-118. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2004.10.024>

Referanslar

- Alpar, G. (2021). Küreselleşme Kavramının Kökenleri, *Al-Farabi International Journal on Social Sciences*, 6(3), 41-53.
- Aslan, K. (2004). Küreselleşmenin eğitim boyutu. *Ege Eğitim Dergisi*, 5(1).
- Balkar, Betül ve Özgan, Habib (2010). Küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 1-22.
- Cantekin, Ö. F. (2015). Küreselleşme ve eğitim: “homo economicus” eğitim anlayışının dönüşümü/globalization and education: transformation of the “homo economicus” model in education. *Akademik Hassasiyetler*, 2(4), 43-72.
- Çakmakkaya, E. (2018). A Look on the Issue of Justice: On the Violence of Law in the Context of Walter Benjamin and Jacques Derrida. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (33), 537-556.
- Çetin, Oya Uslu (2015). Küreselleşmenin eğitimin farklı boyutları üzerindeki etkileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 1-19.
- Dikkaya, Mehmet ve Özyakışır, Deniz (2006). Küreselleşme ve bilgi toplumu: eğitimin küreselleşmesi ve neo-liberal politikaların etkileri. *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 3, Sayı 9, 151-172.
- Doğan, Hıfzı (1997). Eğitimde program ve öğretim tasarımı, Ankara: Önder Matbaacılık.
- Giddens, A. (2014). *Modernliğin Sonuçları*. (Çev.: E. Kuşdil). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Göngen, M. A. (2013). Küreselleşmenin ekonomik boyutu küreselleşmeyi yöneten üç ana kurum: IMF, dünya bankası, dünya ticaret örgütü. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 117-134.
- Griffiths, T., & Imre, R. (2013). *Mass education, global capital, and the world: The theoretical lenses of István Mészáros and Immanuel Wallerstein*. Springer.
- Gündüz, Z., ve Kurt, G. (2023). Bilişsel Gelişim Basamakları Açısından Felsefe Eğitimi. *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS)*, 9(69), 3667-3681.
- Hall, S.(1998). Yerel ve Küresel Küreselleşme ve Etniklik, (Der.: A. D. King), *Kültür, Küreselleşme ve Dünya Sistemi (iç.)*, (Çev.: G. Seçkin ve Ü. H. Yolsal), ss.41-61. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Huntington, S. P. (2014). *The Clash of Civilizations?. In Geopolitics* (pp. 181-190). Routledge.
- Karadeli, C. (2005). “Küreselleşme ve dünya düzenleri”, *Küreselleşme ve Alternatif Küreselleşme (iç.)*, (Der.: C. Karadeli), Ankara: Phoneix Yayınevi.

- Konak, N. (2011). Ekonomik küreselleşme ve ulus-devlet: kuramsal yaklaşımlar. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 28(1).
- Kurt, Gökhan (2022). Küreselleşmeyi anlamak. Küreselleşme ve spor, (edt. Ayhan Dever ve Ercüment Erdoğan), Ankara: Nobel Yayınları, 1-18.
- Kürkçü-Dumanlı, D. (2013). Küreselleşme kavramı ve küreselleşmeye yönelik yaklaşımlar.
- McLuhan, M. (2001). Global Köy, İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Robertson, R. (2007). globalization, culture and. The Blackwell encyclopedia of sociology, 4, 1964-1970.
- Sayılan, Fevziye (2007). Küresel aktörler DB ve GATS ve eğitimde neoliberal dönüşüm. JMO Haber Bülteni, 44-51.
- Spring, Joel (2008). Research on globalization and education. Review of Educational Research, 78 (2), 330-363.
- Şen, B. (2008). Küreselleşme: Anlamlar ve söylemler. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 147-162.
- Turan, F. (2016). Theory and methods in turkish sociology: in the case of sociology of family. Istanbul Journal of Sociological Studies, (53), 83-100.
- Turner, B. S. (1993). Talcott Parsons, universalism and the educational revolution: Democracy versus professionalism. British Journal of Sociology, 1-24.
- Wallerstein, I. (2002). Tarihsel Kapitalizm, (Çev.: N. Alpay), İstanbul: Metis Yayınları.
- Yıldız, N. (2008). Neoliberal küreselleşme ve eğitim. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (11), 13-32.
- Zenginönül, O. (2004). Yoksulluk gelişmişlik ve işgücü piyasaları ekseninde küreselleşme, Ankara: Adres Yayınları.

Kaynakça

- Ahmed, L. (1992). *Women and Gender in Islam*, New Haven and London.
- Amer, S. (2014). *What is veiling?*. UNC Press Books.
- Ayaz, H. (2022). Toplumsal cinsiyet eşitliği idealinde müslüman kadın olmak: islâmî feminist kadınların dinî geleneğe yabancılaşma sorunu. Yayınlanmamış doktora tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Barlas, A. (2019). *Believing women in Islam: Unreading patriarchal interpretations of the Qur'an*. University of Texas Press.
- Braude, A. (1997). Women's history is American religious history. *Retelling US religious history*, 87-107.
- Butler, J. (1997). *Excitable Speech: A Politics of the Performative*, New York: Routledge
- Butler, J. (2017). *Cinsiyet Belası* (B. Ertür, Çev.). Metis Yayıncılık (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1999).
- Çetinkaya, B. (2020). Toplumsal cinsiyet bağlamında islam'da kadın algısı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Davarcı, Y. (2021). Din Dersi Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Üzerine Bir Analiz (1929-2018). Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demir, Ş. (2023). Semitik dinlerin kutsal metinlerinde toplumsal cinsiyet ve roller üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Demiralay, A. (2021). Toplumsal cinsiyet bağlamında erillik algısı ve din ilişkisi: ankaralı örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Foucault, M. (2019). *The history of sexuality: I: the will to knowledge*. Penguin UK.
- Gross, R. M. (1996). *Feminism and religion: An introduction*. Beacon Press.
- Gürkan, S. (2021). Türkiye'de İslam ilmiyelerine toplumsal cinsiyet algısındaki değişim çerçevesinde sosyolojik yaklaşım. Yayınlanmamış doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Kalyoncuo, A. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında modern dönem dindarlığının kadın algısına kelami bir bakış. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Karakaya, H. (2018). Toplumsal cinsiyet algısı, din ve kadın. *Journal of Analytic Divinity*, 2(2), 36-62.

- Kes, Ö. (2022). Toplumsal cinsiyet algısı ve dindarlık ilişkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kiraz, N. K. (2021). Din görevlilerinin toplumsal cinsiyet rolleri karşısındaki tutumları: Çorum örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çorum.
- Mahmood, S. (2015). *Religious difference in a secular age: A minority report*. Princeton University Press.
- Peşkersoy, K. (2021). Diyanet işleri başkanlığı 4-6 yaş kur'an kursları etkinlik kitapları ve milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim kurumları etkinlik kitapları içeriğinin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Oakley, A. (2016). *Sex, Gender and Society*. Routledge.
- Seven, B., Polat, E. A., Yavaş, A. ve Çakmak, T. F. (2022). Turizm Yazınında Toplumsal Cinsiyet: Türkiye'de Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 969-987.
- Stoller, R. J. (1994). *Sex and gender: The development of masculinity and femininity*. Routledge, London. <https://doi.org/10.4324/9780429479915>.
- Tunç, H. (2021). *Sekülerleşme Toplumsal Cinsiyet ve Beden* (1. Baskı). Akademisyen Kitabevi.
- Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1457-1490.
- Yılmaz, K. (2022). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin islâm hukuku açısından incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.

Kaynakça

- Akay, B. (2020). Examining The Rural Tourism Experiences of Tourists in Emerging Rural Tourism Destination: Burdur Province, Turkey. *Geo-Journal of Tourism and Geosites*, 29(2), 534-544.
- Akça, H. (2004). Dünyada ve Türkiye’de Kırsal Turizm, Ekonomik ve Teknik Dergi Standard, 43(513), 61-70.
- Arslan Özkan, A., Yıldız, E., ve Esen, O. (2023). Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizm Tutumlarının İncelenmesi: Kuşadası Örneği. *Journal of Yasar University*, 18(72), 425-448.
- Aybar, D., H. ve İçigen, E. (2020). Yeni Bir Destinasyon Olan Salda Gölü İle İlgili İnternet Haberleri Üzerine Bir İçerik Analizi. *Mediterranean Journal of Humanities*, X (2020), 49-59.
- Bahar, M., Yüzbaşıoğlu, N., ve Topsakal, Y. (2019). Kırsal Kalkınma Kapsamında Coğrafi İşaretleli Ürünlerin Önemi: Yeşilova (Salda) Bölgesine Özgü Ürünler Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 9(1), 01-07.
- Cesur, E., Özer, Ç., ve Çeken, H. (2021). Alternatif turizm kapsamında aromatik turizm ve gelişimi. *ASBİ Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1055-107
- Ceylan, S., ve Bulut, İ. (2020). Kırsal Yerel Halkın Turizmden Ekonomik Olarak Yararlanma Durumu: Salda Gölü Örneği, *Mediterranean Journal of Humanities*, X (2020), 61-78.
- Ceylan, S., ve Bulut, İ. (2019). Salda Gölü özel çevre koruma bölgesinde turizm baskısı, koruma ve sürdürülebilirlik. *Türk Coğrafya Dergisi*, (73),79-89.
- Çalışkan, G., Tanrıseven, C. ve Mısırlı, İ. (2021). Ilgaz dağı milli parkı’nda yer alan köylerin kırsal turizm algısı, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 313-332.
- Çaprak, D., Çeken, H., Yalçınkaya Akdemir, P. ve Akıncı Ekiztepe, B., (2023). Kırsal turizm kapsamında aromatik turizm potansiyelinin değerlendirilmesi: Fethiye İncirköy örneği, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 20(3), 443-458.
- Çeken, H., Dalgın, T. ve Çakır, N. (2012). Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 11-16.
- Çetin, B. (2010). Türkiye’de Geleneksel Kır Konut Yapısının 20. Yüzyıldaki Değişimine Yeşilova (Burdur) Örneği. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 204-230.
- Dalgın, T. Atak, O. ve Çeken, H. (2016). Festivallerin bir kırsal turizm çecikiliği olarak önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 1179-1184.

- Damayani, N.A., Saepudin, E., ve Komariah, N. (2020). The Early Education of Enviromental of Health Literation as The Effort of Developing Rural Tourism. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 33(4), 1579-1584.
- Elibol, A. (2020). Yeşilova yerel halkının ilçe turizmüne bakış açılarının belirlenmesi, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 171-190.
- Esengün, K., Akça, H., ve Sayılı, M., (2002). *Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma*, (97-102), I. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyumu, 22-23 Mart, Kastamonu.
- European Commission, (1986). Community action in the field of tourism. Commission communication to the Council. Bulletin of the European Communities, *Supplement*, 4(86), 1-23.
- Gao, J., ve Wu, B. (2017). Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of yuanjia village, shaanxi province, China. *Tourism Management*, 63, 223-233.
- Ghaderi, Z., ve Henderson, J. C. (2012). Sustainable rural tourism in Iran: A perspective from hawraman village. *Tourism Management Perspectives*, 2, 47-54
- Gökburun, İ. (2021). Salda gölü literatürü üzerine bir değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(77), 290-305.
- Guan, J., Gao, J., & Zhang, C. (2019). Food heritagization and sustainable rural tourism destination: The case of China's yuanjia village. *Sustainability*, 11(10), 2858.
- Güçlü, H. (2024). Burdur İli Genel Kültür ve Turizm İstatistikleri, (Burdur İl Kültür ve Turizm Müdür V.), (Güncelleme Tarihi: 06.09.2024).
<https://www.turizmguncel.com/haber/salda-golune-ziyaretci-kisitlamasi>. (Erişim tarihi: 13.10.2024).
- İnanır, A., ve Ongun, U. (2021). Yeşilova Salda'yı Ziyaret Eden Turistlerin Dencyimlerinin İncelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1028-1041.
- Kanığır, S., Demiralp, M., ve Hassan, A. (2023). Kıtık Algısının Salda Gölü Ziyaretçileri Üzerinde İncelenmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(1), 1-19.
- Kapan, K. (2016). Development and sustainability of the tourism in lake Salda and its environs. C. Avcıkurt, M.S. Dinu, N. Hacıoğlu, R. Efe, A. Soykan ve N. Tetik (Ed.), *Global Issues and Trends in Tourism* (s. 700-707). Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Kapan, K. (2023). Yeşilova Ve Yeşilova'nın Markası Salda Gölü. (Ss.1-8), *İçinde Doğal ve Beşeri Özellikleriyle Yeşilova*, (Ed. Kapan, K.), Pegem Akademi, 1. Baskı, Ankara.

- Kapluhan, E., Krastev, V., Kassymova, A.M., Taskaliyeva, G.B., ve Okudan, B. (2022). From Tourism Geography Perspective Salda Lake (Turkey) and Near Surrounding. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 44(4), 1233-1245.
- Kara, V., M., Celep, M., ve Kanıgür, S. (2020). Aşırı turizm kapsamında Salda gölü'nün fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, Special Issue (4), 79-92.
- Kasaroğlu, K. (2021). Ulusal Yazılı Medyada Salda Gölü'nün Son Şans Turizmi Destinasyonu Olarak Değerlendirilmesi, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5, (Özel Sayı), 19-37.
- Kastenholz, E., Carneiro, M. J., Peixeira Marques, C., ve Lima, J. (2012). Understanding and managing the rural tourism experience - the case of a historical village in Portugal. *Tourism Management Perspectives*, 4, 207-214.
- Kazancı, N., Girgin, S., ve Dügel, M. (2004). On the limnology of Salda Lake, a large and deep soda lake in southwestern Turkey: future management proposals. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*, 14(2), 151-162.
- Kesici Güler, H., Dönmez, İ. E., ve Alay Aksoy, S. (2015). Tıbbi ve aromatik bitkilerin antibakteriyel aktivitesi ve tekstil sektöründe kullanımı. *SDU Journal of Science (E-Journal)*, 10(2), 27-34.
- Kesici, E., Kesici, K. ve Kesici, C. (2018). Salda Gölü Korunan Alanın Sürdürülebilirliği. *Doğanın Sesi*, 1(1), 3-11.
- Kılıç, B., ve Yozukmaz, N. (2020). A conceptual review of last chance tourism: The case of Turkey. *Tourism*, 68(3), 322-335.
- Kırkayak, Y. (2021). Salda Gölü Mars Gezegenini Keşfetme ve Anlama Görevinde İlham Kaynağı Oldu, *TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yayınları*, 1-21.
- Kilinç, U., ve Kilinç, O. (2021). Halk mutfağı. Türkan, K. ve Kökten, H. (Ed.), *Burdur Halk Kültürü Araştırmaları*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Kiper, T., (2006), *Safranbolu Yörükköyü Perzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kortoci, Y., ve Kortoci, M. (2017). The assessment of the rural tourism development in the Valbona Valley National Park. *Tourism Economics*, 23(8), 1662-1672.
- Küçükergin, K., G. ve Gürlek, M. (2020). What if this is my last chance?: Developing a last-chance tourism motivation model. *Journal of Destination Marketing ve Management*, 18, 1-10.

- Lane, B., ve Kastenholz, E. (2015). Rural tourism: The evolution of practice and research approaches towards a new generation concept? *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8-9), 1133-1156.
- Mesci, M. ve Öztürk, E. (2017). Akçakoca'nın kırsal turizm eğilimleri ve geleceğe yönelik öneriler. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 73-82.
- Nilsson, P., A. (2002). Staying on Farms-An Ideological Background. *Annual of Tourism Research*, 17 (8): 7-24.
- OECD, (1994). *Tourism strategies and rural development*, Paris. <https://www.oecd.org/-/industry/tourism/2755218.pdf>. (erişim tarihi: 29/06/2024).
- Ongun, U. (2015). Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi: Şirince örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta.
- Ongun, U. (2017). Değişen Turistik Eğilimlere Bir Cevap: Kırsal Turizm ve Türkiye Uygulamaları, *Kesit Akademi Dergisi*, 3(9), 131-143.
- Ongun, U. (2022). Salda Gölü'nün Turizm Açısından Değerlendirilmesine Eleştirel Bir Yaklaşım, (ss. 562-577). 22. Ulusal Turizm Kongresi, "Spor Turizmi", Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ongun, U. (2023). Ağlasun İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve İleriye Yönelik Öneriler, (ss. 95-120). (Ed. Kalemci Tüzün, İ. ve Öksüz, M.), İçinde Turizm Alanında Çok Yönlü Araştırmalar II, Özgür Yayınları, Gaziantep.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Durgun Kaygısız, A. (2015). Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 99-116.
- Ongun, U., Gövdere, B., ve Çiçek, U. (2016). Yeşilova'nın kırsal turizm potansiyelinin swot analizi ile değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(16), 75-88.
- Oppermann, M. (1996). Rural tourism in southern Germany. *Annals of Tourism Research*, 23(1), 86-102.
- Önder, Ü., ve Akay, B. (2022). Burdur İlinin Spor Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. (ss. 244-252). 22. Ulusal Turizm Kongresi, "Spor Turizmi", Detay Yayıncılık, Ankara.
- Özkan, T., ve Alan, B. (2021). Salda Gölü Destinasyonu Marka Değeri, Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 18(2), 437-449.
- Özkazanç, N., K., ve Özyay, E. (2019). Göçmen Kuşları Tehdit Eden Faktörler. *Bartın University International Journal of Natural and Applied Sciences*, 2 (1), 77-89.
- Özmekik, İ., M., ve Göktuğ, T., H. (2023). Salda Gölü Tabiat Parkı'nın Rekreasyonel Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, *ADÜ Ziraat Dergisi*, 20(1), 83-90.

- Özmiş, M., Türkoğlu, T., Özen, M., ve Tolunay, A. (2018). Salda Gölü Rekreasyonel Hizmetlerinin Fiziksel Koşullarının Ziyaretçi Perspektifinde Geliştirilmesi, III. INES Education and Social Science Congress, 2018, Nisan 28-1, Antalya, 1415-1422.
- Quaranta, G., Citro, E., ve Salvia, R. (2016). Economic and social sustainable synergies to promote innovations in rural tourism and local development. *Sustainability*, 8(7). 668.
- Solak, C., N., Wojtal., A., Z., Peszek., Ł., Rybak., M., Yılmaz., E., Gastineau., R., ve Blanco, S. (2022). Three new *Achnanthidium* (Bacillariophyceae) species from Lake Salda (Anatolia, Turkey), a deep soda lake. *Plant Ecology and Evolution*, 155(2), 221-235.
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10, 67-75.
- Soykan, F., (2003), Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, 1-11.
- Soykan, F., (2004). Bir Turizm Coğrafyası Araştırması: Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Şirince Köyüne (İzmir) Uygulaması. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Temurçin, K., Atayeter, Y., ve Tozkoparan, U. (2019). Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Potansiyeli ve Yeşilova İlçesi'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkisi, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47(2), 40-63.
- Temurçin, K., Tozkoparan, U. (2020). Yerli Turistlerin Salda Gölü'ne Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 01, 97-115.
- Tozkoparan, U. (2024). Burdur İlinde Kültür Turizmi: Çekici Faktörler Ve Engeller, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Isparta.
- Tuncer, K., ve Deniz, K. (2022). Salda Gölü (Yeşilova, Burdur) kıyı alanlarının jeomorfolojik özellikleri ve kullanımı. *Türk Coğrafya Dergisi*, (81), 83-102.
- Yayla, Ö., Çınbilgel, İ., ve Dağdelen, Ö. (2021). Local People's Perception of Ecotourism: The Case of Salda Lake. *Revista Anais Brasileiros de Estudos Turísticos*, 11, 1-11.
- Yazıcıoğlu, İ. Alphan, E. ve Onur, M. (2020). Aşırı turizm kapsamında tripadvisor yorumları üzerine nitel bir inceleme: Salda Gölü örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, Special Issue (4), 505-522.
- Yıldız, Ş. (2021). Macera Turizmi: Salda Gölünün Rüzgâr Sörfü Potansiyelinin Analizi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 8(3), 593-610.

Kaynakça

- Aghaei Chadegani, A., Salehi, H., Md Yunus, M., Farhadi, H., Fooladi, M., Farhadi, M. ve Alebrahim, N. (2013). A comparison between two main academic literature collections: web of science and scopus databases, *Asian Social Science*, 9(5): 18-26.
- Al, U., ve Coştur, R. (2007). Türk psikoloji dergisi'nin bibliyometrik profili, *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2): 142-163.
- Al, U., ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar, *Bilgi Dünyası*, 5(1): 19-47.
- Al, U., Soydal, İ. ve Yalçın, H. (2010). Bibliyometrik özellikleri açısından Bilig'in değerlendirilmesi, *Bilig*, 55, 1-20.
- Alkan, G. (2014). Türkiye'de muhasebe alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları üzerine bir araştırma (1984- 2012), *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 14, 41-52.
- Andres, A. (2009). *Measuring academic research: how to undertake a bibliometric study*, Elsevier: Amsterdam, The Netherlands.
- Arellano, M., del P., C., Aguila, C., I., G., Núñez, J., M., O., Castro, M., del P., Q., Mondragón, E., M., B. ve Castro, G., A. Q. (2024). Scientific research production on sex tourism: a bibliometric analysis (1988-2023), *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*. 13(3): 424-432.
- Ateş, A. (2019a). Seks turizmi, N. Kozak (Ed), *Online Türkiye turizm ansiklopedisi*, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/seks-turizmi> (Erişim Tarihi: 12.08.2024).
- Ateş, A. (2019b). *Turizmin karanlık yüzü seks turizmi*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Bar-Johnson, M., D. ve Weiss, P. (2015). A comparison of male sex workers in prague: internet escorts versus men who work in specialized bars and clubs, *The Journal of Sex Research*, 52(3): 338-346.
- Baytok, A., Boyraz, M. ve Pelit, E. (2019). Turizm işletmeciliği alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin değerlendirilmesi: afyon kocatepe üniversitesi örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1): 287-305.
- Brooks, A., ve Heaslip, V. (2019). Sex trafficking and sex tourism in a globalised world. *Tourism, Review*, 74(5): 1104-1115.
- Cabezas A., L. (2004), Between love and money: sex, tourism, and citizenship in Cuba and the Dominican Republic signs, *Journal of Women in Culture and Society*, 29(4): 987-1015.
- Cansel, A., Ekiz, E., H., ve Bavik, A. (2009). Sex tourism in Northern Cyprus: investigating the current situation, *Tourism Analysis*, 14(5): 677-689.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö., ve Çetin, A. (2016). Girişimcilik ve kalkınma dergisi'nin bibliyometrik analizi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(2): 229-263.

- Çuhadar, M., Ongun, U., ve Topsakal, Y. (2022). Kültürel miras ve dijitalleşme konusunda yayınlanmış çalışmaların bibliyometrik analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(4): 3418-3443.
- Çuhadar, Y. (2024a). Yoksul yanlısı turizm bağlamında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi: web of science örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 12(1): 204-226.
- Çuhadar, Y. (2024b). Gıda neofobisi ile ilgili akademik yayınların vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 21(1): 116-132.
- Davis, J., D., Glotfelty, E., ve Miles, G. (2017). No other choice: a baseline study on the vulnerabilities of males in the sex trade in Chiang Mai, Thailand, *Dignity: A Journal on Sexual Exploitation and Violence*, 2(4): Article 10.
- De Bellis, N. (2009). *Bibliometrics and citation analysis from the science citation index to cybermetrics*, UK: The Scarecrow Press.
- Dombert, B., Schmidt, A., F., Banse, R., Briken, P., Hoyer, J., Neutze, J., ve Osterheider, M. (2016). How common is men's self-reported sexual interest in prepubescent children?, *Journal of Sex Research*, 53(2): 214-223.
- Duyar, M., ve Bayram, M. (2019). Overtourism and tourismphobia: evolution of host and tourism relationship, *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40, 347-362.
- Ellegaard, O., ve Wallin, J., A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: how great is the impact?, *Scientometrics*, 105(3): 1809-1831.
- Fang, Y., Yin, J., ve Wu, B. (2018). Climate change and tourism: a scientometric analysis using citespace, *Journal of Sustainable Tourism*, 26(1): 108-126.
- Goodman, D., ve Deis, L. (2005). Web of Science (2004 version) and scopus, the charleston, *Advisor*, 6(3): 5-21.
- Güney, İ., ve Somuncu, M. (2020). Turizm coğrafyasında yeni eğilimler: bibliyometrik göstergeler üzerinden bir ağ analizi, *Ege Coğrafya Dergisi*, 29(2): 297-319.
- Herold, E., Garcia, R., ve Demoya, T. (2001). Female tourists and beach boys: romance or sex tourism?, *Annals of Tourism Research*, 28, 978-997.
- Hillis, A., Leavey, C., Kewley, S., ve Van Hout, M., C. (2022). Sex tourism in an era of globalisation, harm reduction and disease migration: a new conceptual model, *Tourism Review*, 77(2): 592-606.
- Jordan, F., ve Aitchison. C. (2008). Tourism and the sexualisation of the gaze: solo female tourist' experinces of gendered power, surveillance and embodiment, *Leisure Studies*, 27(3): 329-349.
- Karagöz, D., ve Kozak, N. (2014). Anatolia turizm araştırmaları dergisi'nin bibliyometrik analizi: araştırma konuları ve kurumlar arası iş birliğinin sosyal ağ analizi ile incelenmesi, *Türk Kütüphaneciliği*, 28(1): 47-61.

- Khalil, G., M., ve Crawford, C., A., G. (2015). A bibliometric analysis of us-based research on the behavioral risk factor surveillance system, *American Journal of Preventive Medicine*, 48(1): 50-57.
- Köseoğlu, M., A., Okumuş, F., Putra, E., D., Yıldız, M., ve Doğan, I., C. (2019). Conceptual structure of lodging context studies: 1990-2016, *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 43(4): 573-594.
- Mao, J., Tang, W., Liu, C., Wong, N., S., Tang, S., Wei, C., ve Tucker, J., D. (2018). Sex tourism among chinese men who have sex with men: a cross-sectional observational study, *BMC Public Health*, 18(1): 306.
- Merigo, J., M., ve Yang, J., B. (2017). Accounting research: a bibliometric analysis, *Australian Accounting Review*, 27(1): 71-100.
- Moral Munoz, J., A., Herrera Viedma, E., Santisteban Espejo, A., ve Cobo, M., J. (2020). Software tools for conducting bibliometric analysis in science: an up to date review, *El Profesional De La Informacion*, 29(1): 1-20.
- Ongun, U. (2023). Kırsal turizm ve kırsal kalkınma yayınlarının vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(2): 79-97.
- Oppermann, M. (1999). Sex tourism, *Annals of Tourism Research*, 26(2): 251-266,
- Osareh, F. (1996). Bibliometrics, citation analysis and co-citation analysis: a review of literature I, *Libri*, 46(3): 149-158.
- Page, M., J., Mckenzie, J., E., Bossuyt, P., M., vd., (23 Yazar). (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews, *Journal of Clinical Epidemiology*, 1-12.
- Patterson, T. L., Semple, S. J., Fraga, M., Bucardo, J., Torre, A., D., L., Salazar, J., Orozovich, P., Staines, H., Amaro, H., Magis-Rodríguez, C., Ve Strathdee, S. A. (2006). Comparison of sexual and drug use behaviors between female sex workers in Tijuana and Ciudad Juarez, Mexico, *Substance Use & Misuse*, 41(10-12): 1535-1549.
- Perianes-Rodriguez, A., Waltman, L., ve Van Eck, N., J. (2016). Constructing bibliometric networks: a comparison between full and fractional counting, *Journal of Informetrics*, 10(4): 1178-1195.
- Pritchard A., ve Morgan N., J. (2000). Privileging the male gaze: gendered tourism landscapes, *Annals of Tourism Research*, 27(4): 884-905.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics?, *Journal of Documentation*, 25: 348-349.
- Rehn, C., ve Kronman, U. (2008). Bibliometric handbook for Karolinska institutet, *Karolinska Institutet University Library*, 15: 1-37.
- Robertson, A., M., Syvertsen, J., L., Amaro, H., Martinez, G., Rangel, M., G., Patterson, T., L., ve Strathdee, S., A. (2014). Can't buy my love: a typo-

- logy of female sex workers' commercial relationships in the Mexico-U.S. border region, *Journal of Sex Research*, 51(6): 711-720.
- Ryan, C., ve Kinder, R. (1996). Sex, tourism and sex tourism: fulfilling similar needs?, *Tourism Management*, 17(7): 507-518.
- Singhania, O., Kumar Swain, S., ve George, B. (2022). Interdependence and complementarity between rural development and rural tourism: a bibliometric analysis, *Rural Society*, 31(1): 15-32.
- Sinkovics, N. (2016). Enhancing the foundations for theorising through bibliometric mapping, *International Marketing Review*, 33(3): 327-350.
- Şakar, G., D., ve Cerit, A., G. (2013). Uluslararası alan indekslerinde Türkiye pazarlama yazını: bibliyometrik analizler ve nitel bir araştırma, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(4): 37-62.
- Şeker, H. K. ve Şeker, S. (2018). Çocuklara yönelik cinsel amaçlı turizm, *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2: 35-49.
- Taylor, J., S. (2001). Dollars are a girl's best friend? female tourists' sexual behavior in the Caribbean, *Sociology*, 35(3): 749-764.
- Taylor, J., S. (2006). Female sex tourism: a contradiction in terms?, *Feminist Review*, 83: 42-59.
- Ulu, S., ve Akdağ, M. (2015), Dergilerde yayınlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili: Selçuk iletişim örneği, *Selçuk İletişim*, 9(1): 5-21.
- Umut Zan, B. (2012). Türkiye'de bilim dallarında karşılaştırmalı bibliyometrik analiz çalışması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Uyar, A., Kılıç, M., ve Köseoğlu, M., A. (2020). Exploring the conceptual structure of the auditing discipline through co-word analysis: an international perspective, *International Journal of Auditing*, 24(1): 53-72.
- Ülker, P., Ülker, M., ve Karamustafa, K. (2023). Bibliometric analysis of bibliometric studies in the field of tourism and hospitality, *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(2): 797-818.
- Valcuende Del Rio, J., M., ve Feria, R., C. (2014). Bricheros: sexo, raza y etnicidad en contextos turísticos, *Revista de Estudios Sociales*, 49: 72-86.
- van Eck, N., J., ve Waltman, L. (2014). *Visualizing bibliometric networks*, Y. Ding, R. Rousseau ve D. Wolfram (Ed.), *Measuring scholarly impact*, (285-320), Cham: Springer.
- Wonders, N., ve Michalowski, R. (2001). Bodies, borders, and sex tourism in a globalized world: a tale of two cities-Amsterdam and Havana, *Socials Problems*, 48: 545-571.
- Yalçın, H. (2010). Milli folklor dergisinin bibliyometrik profili, *Milli Folklor Dergisi*, 22(85): 205-211.

- Yang, C., ve Xiu, Q. (2023). A bibliometric review of education for sustainable development, 1992-2022, *Sustainability*, 15: 10823.
- Yılmaz, G., ve Şahin Yılmaz, A. (2023). Şarap turizmi araştırmalarına bütüncül bir bakış: ağ analizi ile haritalandırma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(2): 1621-1640.
- Yücel, H., ve Ögel, K. (2008). Çocuklara yönelik cinsel sömürü ve biçimleri, *Türkiye Klinikleri Pediatrik Bilimler Dergisi*, 4(6): 6-11.
- Zupic, I., ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization, *Organizational Research Methods*, 18(3): 429-472.
- <https://www.webofscience.com/wos/woscc/basic-search> (Erişim Tarihi: 08 Ağustos 2024).

Kaynaklar

- Akkaya Aslan, Ő.T., Küçük, M. 2020. Yeni miras kanununun arazi toplulaştırmasına olası etkilerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*, 15(1),1-12.
- Alemu, G.T., Ayele, Z.B., Berhanu, A.A. 2017. Effects of land fragmentation on productivity in Northwestern Ethiopia. *Advances in Agriculture*, 1-9, <https://doi.org/10.1155/2017/4509605>
- Ali, Y., Nasrina, M., Salmana, M., Banub. B. 2023. Economic consequences of land fragmentation on farm production: Empirical evidences from Bangladesh. *J. Innov. Agric. Soc. Dev.* 2(1), 22-33.
- Austin, O.C., Ulunma, A.C., Sulaiman, J.. 2012. Exploring the link between land fragmentation and agricultural productivity. *International Journal of Agriculture and Forestry*, 2(1), 30-34.
- Bollari, N. 2013. Does land fragmentation affect land productivity? Empirical evidence from Bulgaria. *Review of Agricultural and Environmental Studies*, 94(3), 273-302.
- Çiçek, A., 1996. Arazi toplulaştırmasının sosyo-ekonomik yararları ve bitkisel üretim değeri üzerine etkisinin fonksiyonel analizi. Türkiye II. Tarım Ekonomisi Kongresi, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü-Tarım Ekonomisi Derneği, 4-6 Eylül, Adana.
- Demirtaş, E., Sarı, M. 2003. Arazi toplulaştırması, BATEM, Derim, 20(1), 48-58.
- DİE, 1980. 1980 Genel Tarım Sayımı Hanchalkı Anketi Sonuçları. Yayın no: 1028, Ankara.
- DİE, 1994. 1991 Genel Tarım Sayımı Tarımsal İşletmeler Araştırma Sonuçları. DİE Yayın no: 1691, Ankara.
- Ekinci, K., Sayılı, M. 2010. Tarım arazilerinin parçalanmasını önlemeye yönelik mevzuat üzerine bir inceleme, GOÜ Ziraat Fakültesi Dergisi, 27(2), 121-129.
- Frankfurt School, 2022. Türkiye Tarım Sektörünün Rekabet Gücünün Geliştirilmesi İçin Desteklemelerin Haritalanması Projesi-Faz III Proje Sonuç Raporu. Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası, Tarım ve Orman Bakanlığı Ankara.
- Hristov, J. 2009. Assessment of the Impact of High Fragmented Land upon the Productivity and Profitability of the Farms: The case of the Macedonian Vegetable Growers. SLU Department of Economics, Degree Thesis in Business Administration, Uppsala.
- Kanunlar Dergisi, 1339, s. 943-944

- Kılıç, M. 2010. Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde Türk tarım hukuku: mevcut durum, son gelişmeler ve yaklaşımlar. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 67-92.
- King, R., Burton, S. 1982. Land Fragmentation: notes on a fragmental rural spatial problem. *Prog. Hum. Geogr.* 6(4), 475-494.
- Kousar, R., M.S.A. Makhdom, Razaullah, A. Saghir, S. Usman and T. Sadaf. 2020. Empirical investigation of impact of land fragmentation on crop productivity in Punjab, Pakistan. *Sarhad Journal of Agriculture*, 36(1): 217-223.
- Latruffe, L. Piet, L. 2014. Does land fragmentation affect farm performance? A case study from Brittany, France. *Agricultural Systems* 129, 68–80.
- Loogaa, J., Jürgensonb, E., Sikkd, K., Matveevc, E., Maasikamäeb, S. 2018. Land fragmentation and other determinants of agricultural farm productivity: The case of Estonia. *Land Use Policy* 79, 285–292.
- Lua, H., Xica, H., Hea, Y., Wua, Z., Zhangc, X. 2018. Assessing the impacts of land fragmentation and plot size on yields and costs: A translog production model and cost function approach. *Agricultural Systems*, 161, 81-88.
- Lerman, Z. 2005. Farm fragmentation and productivity: Evidence from Georgia. No 7137, Discussion Papers, Hebrew University of Jerusalem, Department of Agricultural Economics and Management.
- Manjunathaa, A.V., Anikc, A.R., Speelmand, S., Nuppenaua, E.A. 2013. Impact of land fragmentation, farm size, land ownership and crop diversity on profit and efficiency of irrigated farms in India. *Land Use Policy*, 31, 397– 405.
- Niroula, G.S., Thapa, D.J. /2005. Impacts and causes of land fragmentation and lessons learned from land consolidation in Asia *Land Use Policy*, 22(4), 358-372.
- Obayelu, A.E., Ogunmola, O.O., Oyewole, K.J. 2019. Land fragmentation and its determinants in Nigeria: A case study of smallholder farmers in Ikenne agricultural zone, Ogun State, Nigeria. *Journal of Agribusiness and Rural Development*, 2(52), 147–155.
- Özçelik, A. 2014. Tarım Tarihi ve Deontolojisi. Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri, <https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=2380>
- Popov, A. 2017. Assessment of land fragmentation of agricultural enterprises in Ukraine.V. V. Dokuchaev Kharkiv National Agrarian University UDC 332.2.
- Resmi Gazete, 1945. Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu. Tarih: 15.06.1945, Sayı: 6032, Ankara.
- Remi Gazete, 1973. Toprak ve Tarım Reformu Yasası. Tarih: 25.06.1973, Sayı: 14599, Ankara.

- Resmi Gazete, 1982. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Tarih: 9/11/1982, Sayı: 17863. Ankara.
- Resmi Gazete, 1984. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, Tarih: 01.12.1984, Sayı: 18592, Ankara.
- Resmi Gazete, 2003. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, Tarih: 26.01.2003, Sayı: 25005, Ankara.
- Resmi Gazete (2005a) Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Tarih: 19.07.2005, Sayı: 25880, Ankara.
- Resmi Gazete (2005b) Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Yönetmeliği, Tarih: 15.12.2005.
- Resmi Gazete (2007) Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişlik Yapılması Hakkında Kanun, No: 5578 – 2007. 9.02.2007-5578/2 madde.
- Resmi Gazete (2014a) Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişlik Yapılması Hakkında Kanun, No: 6537 –201430/04/2014-6537/1 madde.
- Resmi Gazete (2014b). Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin Yönetmelik. Tarih: 31.12.2014, Sayı: 29222.
- Sayın, C., Altunkaya, M., Taşçıoğlu, Y., Sav, O., Kavasoyđlu, İ. 2017. Türkiye’de toprak parçalanması ve miras hukuku. Mediterranean Agricultural Sciences, 30(3): 213-218.
- TOB, 2024. <https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/5616/Toplulastirilan-Arazi-Buyuklugunun-2023te-85-Milyon-Hektara-Ulasmasi-He-defleniyor#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20arazi%20toplula%C5%9Ft%C4%B1rma%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmas%C4%B1,5%20milyon%20hektara%20ula%C5%9Ft%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1%20planlan%C4%B1yor>
- TÜİK, 2009. Tarım Sayımları. Türkiye İstatistik Kurumu Web Sitesi. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=44&cust_id=13.
- TÜİK, 2016. Tarımsal İşletme Yapı Araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1>,
- Türker, M. 2017. 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu Ge-reği Gayrimenkul Değerleme Sistemi İhtiyacı, Pilot Projeler ve Sistem Önerileri. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Gayrimenkul Değerleme Çalıştay, 27 Şubat-3 Mart, İzmir.
- Türker, M. 2020. Tarım Arazileri Yönetimi: Arazi Yönetimi, Miras ve Arazi Bankacılığı Uygulamaları. Tarım reformu Genel Müdürlüğü, Arazi Bankacılığı Çalıştay, Şubat, Nevşehir.

- Yıldız, O., Uzun, B., Çoruhlu, Y.E. 2018. Tarım arazilerinin miras yoluyla intikali ve sağlar arası işlemlerle devrine ilişkin kısıtlamalar. *TAAD*, 9(33), 95-121.
- Zhou, C.; Zhao, Y.; Long, M.; Li, X. 2024. How does land fragmentation affect agricultural technical efficiency? Based on mediation effects analysis. *Land*, 13, 284. <https://doi.org/10.3390/land13030284>.

Kaynakça

- Acemoğlu, D. (2021, March). The Post-Covid Word. Finance & Development.
- Amaglobeli, D., & Thevenot, C. (2022, March). Tracking inequality on all fronts. Finance & Development.
- Atkinson, A. B. (1970). On the measurement of inequality. *Journal of Economic Theory*.
- Becker, G. S. (1994). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education* (2 b.). The University of Chicago Press.
- Bourguignon, F. (2016, Ocak/Şubat). Inequality and globalization: How the rich get richer as the poor catch up. *Foreign Affairs*, 95(1).
- Buchanan, J. (2000). *The limits of liberty: Between anarchy and leviathan*. Liberty Fund.
- Chancel, L., & Piketty, T. (2021). Global income inequality, 1820–2020: The persistence and mutation of extreme inequality. *Journal of the European Economic Association*, 19(6).
- Chancel, L., Thomas, P., Saez, E., & Zucman, G. (2022). *World Inequality Report 2022*. World Inequality Lab.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2001). *Gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksullukla mücadele özel ihtisas komisyonu raporu*. Ankara.
- Dollar, D. (2005). Globalization, Poverty, and Inequality since 1980. *Oxford Journals*, 20(2).
- International Labour Organization. (2019). *Women in Business and Management: Understanding*. Genevo: ILO Bureau for Employers' Activities.
- Kanbur, R. (2020). Sustainable development goals and the study of economic inequality. *The Journal of Economic Inequality*.
- Musgrave, R. A. (1959). *The Theory of Public Finance*. New York.
- Nozick, R. (1974). *Anarchy, state and utopia*. Oxford: Blackwell Publisher.
- OPHI & UNDP. (2023). *Unstacking global poverty: Data for high impact action*. United Nations Development Programme and Oxford Poverty and Human Development Initiative.
- Osakwe, P. N., & Solleder, O. (2023, January). Understanding the driver of income inequality within and across countries: Some new evidence. *UNCTAD Working Paper*(2).
- Osakwe, P. N., & Solleder, O. (2023, April). Wealth distribution, income inequality and financial inclusion: A Panel data analysis. *UNCTAD Working Paper*(4).
- Piketty, T. (2014). *Yirmibirinci yüzyılda kapital*. (H. Koçak, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Qureshi, Z. (2023, May 16). February 01, 2024 tarihinde Brookings: <https://www.brookings.edu/articles/rising-inequality-a-major-issue-of-our-time/> adresinden alındı
- Santos-Paulino, A. U. (2012, July). Trade, income distribution and poverty in developing countries: A survey. UNCTAD Discussion Papers(207).
- Sarıdaş, G., & Çelik, K. (2022). Türkiye’de eğitimin gelir dağılımı üzerine etkisinin incelenmesi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(3).
- Sen, A. (1973). On economic inequality. New York: Oxford University Press.
- Solleder, O., & Osakwe, P. N. (2023, January). Understanding the drivers of income inequality within and across countries: Some new evidence. Working Paper(2).
- Spence, M. (2011, July/August). The Impact of globalization on income and employment: The downside of integrating markets. 90(4). Council on Foreign Relations.
- Stiglitz, E. J. (2002). Globalization and its discontents. W.W. Norton & Company.
- Stiglitz, J. (2012). The Price of Inequality: How Today’s Divided Society Endangers Our Future. W.W. Norton & Company.
- UNCTAD. (2013). Growth and poverty eradication : Why addressing inequality matters. Post 2015 Policy Brief Series.
- Uşen, Ş. (2007). Avrupa Birliği ve Türkiye’de aktif emek piyasası politikaları. Çalışma ve Toplum Dergisi(2).
- Wade, R. H. (2001, Aralık). The rising inequality of world income distribution. Finance and Development, 38(4).

Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III

Editör:

Doç. Dr. Emrah Sıtkı YILMAZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III

Editör: Doç. Dr. Emrah Sıtkı YILMAZ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-4-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub604>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yılmaz, E. S. (ed) (2024). *Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub604>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Acet, G. S. ve Doğan, F. (2017). 11 Eylül Olayları Sonrası ABD-Afganistan İlişkileri: İstiladan İşbirliğine, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C.17. S.33, 59-76.
- Alkış, M. (2024). Amerika Birleşik Devletleri'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi ve Orta Doğu: Trump ve Biden Dönemleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.63, 153-161.
- Atatorun, M. (2024). Küresel İlişkilerde Ahlaki Gerilim: Tikellik ve Evrensellik, Ed. Tarık Oğuzlu ve Öner Akgül, Değişen Dünyada Uluslararası İlişkileri Okumak, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 319-346.
- Bloomberg, (2013). İyimser Obama'dan eser Kalmadı, <https://www.bloomberght.com/iyimser-obamadan-eser-kalmadi-1287415>, (30.11.2024).
- Akkaya, S. (2022). Çatışma sonrası Uluslararası Güvenlik ve Barış Gücü Faaliyetleri, Ed. Ali Çağlar ve Mustafa Uluçakar, Uluslararası Çatışma Çözümü ve Barışın Tesisi, 335-367.
- Aktel, M. ve Gürkaynak, M. (2011). Küreselleşen Terörizm: Bir Etkileşim Çalışması. 38. ICANAS(Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi), 10-15 Eylül 2007- Ankara/Türkiye, Bildiriler: Uluslararası İlişkiler, C.1, S.80.
- Al-Bishr, M. S. (2005). Saudis and Terror Cross-Cultural Views, Ed. Abdul Rahman Al-Zunaidi vd. Riyadh: Ghainaa Publications.
- Aparı, S. E. (2021). 20 Yıllık ABD İşgali hem Afganistan'a hem dünyaya pahalıya mal oldu, Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/20-yillik-abd-igali-hem-afganistana-hem-dunyaya-pahaliya-mal-oldu/2350276#>, (23.11.2024).
- Arı, T. (2017). Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika, Bursa: Alfa.
- Arı, T. (2004). Irak, İran, ABD ve Petrol. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ataöv, T. (2004). 11 Eylül: Terörle Savaş mı bahane mi, İstanbul: Alkın.
- Batır, K. (2006). Pax Ameicana yada Tek Kutuplu Dünyada Amerikan Müdahaleciliği, Derleyen Yonca Özer, Tek Kutuplu Dünyada Yaşamak, İstanbul: Agora Kitaplığı, 149-170.
- Bal, M. A. (2003). Savaş Stratejilerinde Terör, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Bilir, H. (2009). Terör Medya ve Devlet. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Brown, C ve Ainley, K. (2007). Uluslararası İlişkileri Anlamak. Çeviren: Arzu Oyacıoğlu, İstanbul: Yayın Odası.
- Boz, Ü. (2024). ABD'nin 2003 Irak Müdahalesinin Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.16, S.1, 51-64.

- Bulus, O. (2022). Teorik Bakış Açısından 2003'te Irak'ın ABD Tarafından İşgali ve Yeni Muhafazakarların Etkisi, C.11, S.2, 827-844.
- Canikoğlu, E. (2015). Uluslararası Politika ve Birleşmiş Milletler Sisteminde Onalıcı Kuvvet Kullanma, Güvenlik Bilimleri Dergisi, C.4, S.2, 123-148.
- Çaşın, M. H. (2008). Uluslararası Terörizm, Ankara: Nobel.
- Cox, M. (2014). Soğuk Savaşın Sonundan Yeni Bir Küresel Çağa mı?, Ed. John Baylis, Steve Smith ve Patricia Owens, Küreselleşen Dünya Siyaseti Uluslararası İlişkilere Giriş, İstanbul: Küre Yayınları, 131-151.
- Çalkıvık, A. (2014). Soğuk Savaş ve Sonrası Güvenlik Siyaseti, Ed. Evren Balta, Küresel Siyasete Giriş Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler, İstanbul: İletişim Yayınları, 281-301.
- Çelik, K.E. ve Erol, M.S. (2018). Aralık 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi Bağlamında ABD'nin Karadeniz Politikası ve Türkiye, Karadeniz Araştırmaları, XV/60, 100-123.
- Çelik, K.E. (2022). "ABD Ulusal Güvenlik Anlayışı ve Türkiye", Astana Yayınları: Ankara.
- Çelik, A.H. (2022). "Libya'nın Filistin Politikası" Bölgesel Aktörlerin Filistin Politikaları, Aktif Yayınevi, İstanbul, 133-151.
- Çetinsaya, G. (2009). Irak'ta Yeni Dönem, Ortadoğu ve Türkiye, Ed. Gökhan Çetinsaya ve Taha Özkan, İşgalin 6. Yılında Irak, Ankara: SETA Yayınları IV, 19-83.
- Çoban, A. (2022). ABD'nin Barack Obama Dönemi Suriye Politikası: Neoklasik Realist Bir Analiz, Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi, C.2,S.1, 36-57.
- Çiçekli, B. (2004). Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Göç: 11 Eylül Sonrası Terör Tehdidi ve Göç Kontrol Politikalarının Terörizmle Mücadelede Kullanımı. Derleyen: Kamer Kasım ve Zerrin A. Bakan, Uluslararası Güvenlik Sorunları, 189-217.
- Çopur, H. (2023). ABD Temsilciler Meclisi, 886 Milyar dolarlık 2024 savunma bütçesini onaylayarak Biden'a gönderdi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-temsilciler-meclisi-886-milyar-dolarlik-2024-savunma-butcesini-onaylayarak-bidena-gonderdi/3082908>, (18.11.2024).
- Dündar, H. U. (2018). Yeni Hegemonya Anlayışı Çerçevesinde Bush Doktrini Üzerine Bir İnceleme, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmalar Dergisi, C.9, s.2, 52-71.
- Ferguson, N. (2004). 11 Eylül Neyi Değiştirdi ki?, Ed. Tarık Ali-John Berger vd. 11 Eylül'den Afganistan'a ABD İmparatorluğu, Ankara: Ütopya.
- Erdem, E. İ. (2014). 11 Eylül Terör Eylemleri ve Küresel Düzen, Ed. Şaban Kardaş ve Ali Balcı, Uluslararası İlişkilere Giriş, İstanbul: Küre Yayınları, 692-693.

- Erol, M. S. (2021). Afganistan Merkezli Gelişmelerin Türkiye ve Türk Dünyası Jeopolitiğine Etkileri, C.10, S.35, 1-35.
- Ertürk, D. (2010). Bir Egemenlik Aracı Olarak Küresel Terör, E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi, www.e-sarkiyat.com, S.IV, 81-103.
- Goldstein, J.S. ve Pevehouse, J.C. (2017). Uluslararası İlişkiler, Ankara: BB101.
- Gözen, R. (2004). Uluslararası İlişkiler Sonrası Çoğulculuk, Küreselleşme ve 11 Eylül, İstanbul: Alfa.
- Gündüz, O. ve Göçoğlu, v. (2020). Ulusal Güvenlik Politikası Çerçevesinde ABD'nin Güvenlik Anlayışına Kronolojik Bir Bakış, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, C.15, S.21, 725-755.
- Gürbüz, B. (1998). Küreselleşme ve Kalkınma Krizi: Gelişmekte olan Ülkeler Açısından Bir Değerlendirmesi. Derleyen Faruk Sönmezoğlu, Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar, İstanbul: Der Yayınları, 475-488.
- Güzel, C. (2002). Korkunun Korkusu: Terörizm, Hazırlayan: Cemal Güzel vd. Silinen yüzler karşısında Terör, Ankara: Ayraç Yayınevi, 7-20.
- Jensen, R. (2002). 11 Eylül, Ed. 21. Yüzyılla Gelenler Söyleneceler ve Gerçek, Derleyenler: Özgür Orhangazi ve Cahide Sarı, Ankara: Ütopya Yayınevi, 296-298.
- Kaynak, M. (2003). Amerika, 11 Eylül, Afganistan, Irak. Röportaj: Faruk Bilgin, İstanbul: İlk Yayınları.
- Karabacak, K. E. (2022). Terör Örgütlerinin Siber Uzay Kullanımı: DEAŞ Örneği, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.4 s.1, 51-64.
- Karakaya, İ. (2020). Küresel Terörizmle Mücadele: Yerel, Bölgesel ve Küresel Güçlerin IŞİD İle Mücadele Politikaları, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.9, S.1, 92-108.
- Karaosmanoğlu, A. L. (2014). NATO'nun Dönüşümü, Uluslararası İlişkiler, C.10, S.40, 3-38.
- Kaya, F. (2014). Obama Doktrini, Uluslararası Politika Ekonomisi, <https://politikaakademisi.org/2014/12/11/obama-doktrini/>, (01.12.2024).
- Kegley, C. W. ve Blanton, S. L. (2015). Dünya Siyaseti. Çeviren: Helin Alagöz Gessler, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları-10.
- Keyman, E. F. (2014). Küreselleşme, Ed. Şaban Kardeş ve Ali Balcı, Uluslararası İlişkilere Giriş, İstanbul: Küre Yayınları, 497-510.
- Kimball, J. (2021). Cost of the 20-year war on terror: \$8 trillion and 900,000 deaths, News From Brown, https://www-brown-edu.translate.google/news/2021-09-01/costsofwar?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc, (23.11.2024).

- McGrew, A. (2014). Küreselleşme ve Küresel Siyaset. Ed. John Baylis, Steve Smith ve Patricia Owens, Küreselleşen Dünya Siyaseti Uluslararası İlişkilere Giriş, İstanbul: Küre Yayınları, 61-84.
- Özdemir, Ç. (2018). Amerikan Grand Stratejisi Obama'nın Ortadoğu Mirası, Strateji Araştırmaları Serisi, İstanbul: SETA.
- Öztürk, S. (2019). Küresel Terör Örgütü el-Kaide'nin Gelişimi ve Ön Plana Çıkan Liderleri Bağlamında "Cihad" Anlayışının Geçirdiği Değişimler, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, C.6, s2, 167-196.
- Özkaya, M. (2023). DEAŞ'ın Ortaya Çıkışı ve Güçlenmesinde Obama'nın Rolü, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C.VIII, S.2, 59-84.
- Örgün, F. (2001). Küresel Terör, İstanbul: Okumuş Adam.
- Polat, Ş. (2018). NATO'nun Geleceği ve ABD'nin Etkisi, Derleyenler: Tolga Sakman, Ayşenur Yılmaz ve Ufuk Çiçek, Yeni Güvenlik Sistemi ve Çok Taraflı Bedeli, İstanbul: Tasam Yayınları, 333-347.
- Primakov, Y. (2004). 11 Eylül ve Irak'a Müdahale Sonrası Dünya, İstanbul: Doğan Ofset.
- Rayburn, J.D. ve Sobchak, F.K. (2020). The U.S. Army In The Iraq War, Çeviren: Cenker Korhan Demir, Serdar Kavaklı ve Arman Sert, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Yayınları, Ankara: Emsal Matbaa.
- Ritzer, G. (2011). Küresel Dünya, Çeviren Melih Pakdemir, İstanbul: Ayrıntı yayınları.
- Tamer, V. (2005). İlegal Paralel Güç Terör, İstanbul: Erciyaş Yayınları.
- Taslaman, C. (2007). 'Terör'ün ve 'Cihad'ın Retoriği: Felsefi ve Teolojik bir değerlendirme, Ed. Caner Taslaman ve Tomis Kapitan, 'Terör'ün ve 'Cihad'ın Retoriği, İstanbul Yayınevi, 9-59.
- Üstün, Ç, Balamir, B. ve Coşkun. (2021). Uluslararası Güvenlik: Kavramlar ve Teorik Yaklaşımlar, Ed. Ayça Emiroğlu ve Murat Ülgül, Uluslararası Güvenliğe Giriş, Ankara: Nobel, 11-38.
- Yalçın, H. B. (2018). Terörle Mücadeleye Stratejik Yaklaşım, Ed. Fahrettin Altun ve Hasan Basri Yalçın, Terörün Kökenleri ve Terörle Mücadele Stratejisi, SETA, 2.Baskı, 19-52.
- Sandıklı, A. (2011). Bilge Adamlar Kurulu Raporu Terörle Mücadele Stratejisi, İstanbul: Bilgesam Yayınları, Ecem Basım Yayın.
- Sevinç, İ. ve Babahanoğlu, V. (2019). Küresel Güvenliğin Değişken Yapısı ve Terör Örgütleri Üzerine Etkisi: DEAŞ Terör Örgütü Örneği, C.24, S.4. 969-987.
- Şarkul Avsat, (2019), ABD'nin dünya genelinde 800 üssü var: Hangi ülkede ne kadar üs var?, <https://turkish.aawsat.com/home/article/2053271/abd%E2%80%99nin-d%C3%BCnnya-genelinde-800-%C3%BCss%C3%BC-var-hangi-%C3%BClkede-ne-kadar-%C3%BCs-var>, (18.11.2024).

- Tarakçı, N. (2012). Küresel Sistemde Dış Politika Stratejileri, Klasik Diplomasiden Jeopolitik Diplomasıye, İstanbul: Tasam.
- Tuncer, H. (2006). Küresel Diploması, Ufuk Dizisi:193, Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, Amerika Birleşik Devletlerinin Ekonomisi, <https://www.mfa.gov.tr/amerika-birlesik-devletleri-ekonomisi.tr.mfa>, (18.11.2024).
- Türköz, Ş. (2016). Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.9, s.2. 153-162.
- Yamakolu, C. (2001). Derin düşünce düşüşte Anarşi ve Terör Yükselişte, Eser 9, Ankara: Takav Matbacılık.
- Yetim, H. T. (2020). Kahire Konuşmasından Obama Doktrinine: Tek Lider Üç Farklı Ortadoğu Politikası, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.38, 113-133.
- Yıldızolu, E. (2002). Dinozorun Kuyruğu... 11 Eylül ve İstanbul: Yeni Roma, Remzi Kitabevi.
- Yurtsever, S. (2023). Ülkelerin Uluslararası/Bölgesel Örgütlerin Terörizmle Mücadele Siyasaları. Ed. Murat Aslan, Türkiye'nin Terörizm İle Mücadelesi Kavram, Süreç ve Yöntem, 11-72.

Kaynakça

- Aydın M. (2018). *Ana Hatlarıyla Dinler Tarihi Tarih İnanç Vê İbadet*. İstanbul: Ensar Yayınları.
- Aydın, M. (2021). *Dinler Tarihi Tarih, İnanç. Vê İbadet*. İstanbul: Ensar Yayınları.
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital, J. Richardson içinde, *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (1990). *In Other Words: Essay toward a Reflexive Sociology*. Stanford: Stanford University Press.
- Bourdieu, P. (2000). *Pascalın Meditations*. (R. Nice, Çev.) Stanford: Stanford University Press.
- Bourdieu, P. (2003). *Düşünümsel bir Antropoloji için Cevaplar*. (N. Ökten, Çev.) İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P. (2008). *Sanatın Kuralları: Yazınsal Alanın Oluşumu ve Yapısı*. (N.K. Sevil, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bourdieu, P. (2016). *Ocak ve Zanaat*. (Ü. Tatlıcan, & A. Arlı, & E. Göker, & G. Çeğin, Der.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Certeau, M. D. (2009). *Gündelik Hayatın Keşfi 1 Eylem Uygulama, Üretim Sanatları*. (L. A. Özcan, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Ertit, V. (2016). *Endişeli Muhafazakârlar Çağı*. Ankara: Orient Yayınları.
- Durkheim, E. (2020). *Dinsel Yaşamın İlk Biçimleri*. (Ö. Ozankaya, Çev.) İstanbul: Cem Yayınevi.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (C. Güzel, Çev.) İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Giddens, A., & Sutton, P. (2019). *Sosyoloji*. (E. Kayhan, Çev.) İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- <https://www.ipieta.com/>
- Kahraman A. (2019). *Mukayeseli Dinler Tarihi*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- <https://kuran.diyaret.gov.tr/>
- Lefebvre, H. (2007). *Modern Dünyada Gündelik Hayat*, (I. Gürbüz, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Lefebvre, H. (2017). *Gündelik Hayatın Eleştirisi 3*. (I. Ergüden, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2019). *Gündelik Hayatın Eleştirisi II*. (I. Ergüden, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2020). *Gündelik Hayatın Eleştirisi I*. (I. Ergüden, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.

- Mayol, P. (2015). Konut. M. Certeau, L. Giard, & P. Mayol içinde, *Gündelik Hayatın Keşfi 2* (Ç. Eroğlu, & E. Ataçay, Çev., s. 35). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Neuman, W. L. (2022). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nicel Ve Nitel Yaklaşımlar* (Cilt 1). (Ö. Akkaya, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M. Büttün, S. B. Demir, Dü, S. Çelik, & Ö. F. Karataş, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Rey, T. (2007). *Bourdieu on Religion: Imposing Faith and Legitimacy*, London: Equinox
- Susen, S., & Turner, B. (2019). *Pierre Bourdieu'nün Mirası Eleştirel Söylemler*. (A. Gülen, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınevi.

Kaynakça:

- AFAD Terimler Sözlüğü, <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> (Erişim tarihi: 05.12.2024).
- Ağdaş, M., Bali, Ö., Ballı, H. (2014). Afet lojistiği kapsamında dağıtım merkezi için yer seçimi: SMAA-2 tekniği ile bir uygulama. *Beykoz Akademi Dergisi*, 2(1), 75-95.
- Akdağ, S.E. (2001). Afet Yönetimi (Marmara ve Düzce Depremleri ışığında). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Altay, N., Prasad, S., Sounderpandian, J., (2009). Strategic planning for disaster relief logistics: lessons from supply chain management. *International Journal of Services Sciences*, 2(2), 142-161.
- Börühan, G., Ersoy, P., Tek, Ö.B. (2012). Afet yönetiminde lojistik planlama ve kontrol listesi yönetiminin önemi. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi, Konya.
- Charles, A., Lauras, M., Van Wassenhove, L. N. & Dupont, L. (2016). Designing an efficient humanitarian supply network. *Journal of Operations Management*, 47-48(1), 58-70.
- Cottam, H.-R., Roe, M., & Challacombe, J., (2004), Outsourcing of trucking activities by relief organizations. Published by the Journal of Humanitarian Assistance.
- Cozzolino, A., (2012), Humanitarian logistics: cross-sector cooperation in disaster relief management, Springer-Verlag.
- CRED. '2022 Disasters in numbers', Brussels: CRED, 2023. The full report is available at https://cred.be/sites/default/files/2022_EMDAT_report.pdf (Erişim tarihi: 05.12.2024).
- Çatak, İ., (2019). Türkiye'de Afetlere Etkin Müdahalede Deniz Alternatifi Önerisi: Afet Gemileri. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çınar, S., Mutlu, H. M. (2020). Afet Lojistik Sorunları ve Temel Başarı Etkenleri: Bir Literatür Analizi. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 50-69.
- Demir, V. (2008). Lojistik yönetim sisteminde maliyet hesaplaması. Nobel Yayıncılık: İstanbul.
- Ersoy, P., Börühan, G., (2013). Lojistik süreçler açısından afet lojistiğinin önemi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*. 50(578): 75-85.
- Fulzele, V., Gupta, R., & Shankar, R., (2016), Identification and modelling of critical success factors of a humanitarian supply chain, *Managing Humanitarian Logistics*'ın İçinde, (B. S. Sahay, S. Gupta, & V. C. Menon, Ed.), Springer, India, ss. 33-50.

- Genç, E., (2023) Uşak Üniversitesi Lojistik Yönetimi Bölümü Öğrencisi, Lojistikçilerin Sesi Proje Koordinatörü, <https://www.lojistikcilerinsesi.biz/2023/03/02/afet-lojistigi/> Erişim tarihi: 22.11.2024).
- Genç, N.G., (2018). Afet Lojistiği Kapsamında Bayrampaşa İlçesi Analizi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gökçe, O., Tetik, Ç., (2012). Teoride ve Pratikte Afet sonrası İyileştirme Çalışmaları. AFAD Yayınları. Ankara. s.28-41.
- Gülner, B., (2016). Afet Lojistiği Yönetim Sürecinde Lojistik Merkezlerin Teşkilî ve Yer Seçimi İçin Örnek Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kahraman, S., Polat, E. ve Korkmazıyürek, B. (2021). Afet Yönetim Döngüsündeki Ana Terimler. *Avrasya Terim Dergisi*, 9 (3): 7-14
- Karaman, Z., Oğuz, K., Ekşi, A., Ersoy, P., Börühan, P., Esmer, S., Eren, A., Altay, A., Arıkan, Z., Özer, Y.E., Özkaya, Y., Toker, H., Yontar, İ.G., Özdemir, E., Karabulut, Ş., (2017). Bütünleşik Afet Yönetimi. Birleşik Matbaacılık. İzmir. s.116.
- Karatop, B., (2015). Afetlerde Lojistik Yönetimi. İstanbul Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- Kılavuz, E. (2019). Spor Salonlarının Afet Lojistiği Uygulamalarına Uygunluğu Araştırması: Yalova İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Korucak, S. ve Tatlı Y. (2016). BJSS, *Balkan Journal of Social Sciences / Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, (10), 75-84.
- Kovács, G., & Spens, K., (2009), Identifying challenges in humanitarian logistics. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 39(6), 506-528.
- Lyles, A., (2005). Public-private arrangements in disaster relief and recovery, *Clinical Therapeutics*, 27(9), 1464-1466.
- Nikbakhsh, E., Farahani, R.Z. (2011). *Logistics Operations and Management*. London: Elsevier
- Ofluoğlu A, Birdoğan B, Ar İM. Multi-Criteria Decision Analysis Model For Warehouse Location In Disaster Logistics, *Journal Of Management, Marketing And Logistics*. 2017; 4 [2]: 89-100.
- Önsüz, M.F., Atalay, B.I., (2015). Afet Lojistiği. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 37(3), 1-6
- Özçelik, E. ve Özçelik, M. (2023). Afet Lojistiği Üzerine Kavramsal Bir İnceleme, *ieSBAD*, 3 (1), 11-27.
- Özel, M., (2015). Afet yönetiminin iyileştirme aşaması bağlamında 2011 Van depremi sonrasında “Konteyner Kent” uygulaması. *Türk İdare Dergisi*, (477): 11-35.

- Öztürkel, M. (2021). Afet Yönetimi, Afet Lojistiği ve İnsani Yardım Lojistiği Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Tarsus Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mersin.
- Pektaş, T., (2012). İlçe Bazında Afet Lojistiği: Başakşehir Uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Salam, M.A. & Khan, S.A. (2020). Lessons from the humanitarian disaster logistics management: A case study of the earthquake in Haiti. *Benchmarking An International Journal*, 27(4), 1455– 1473.
- Sebatli, A., Cavdur, F. & Kose-Kucuk, M. (2017). Determination of relief supplies demands and allocation of temporary disaster response facilities. *Transportation Research Procedia*, 22(0), 245–254.,
- Sheu, B. J., Chen, Y. H., Lan, L. W., (2005). A novel model for quick response to disaster relief distribution. *Proceedings of the Eastern Asia Society for Transportation Studies*, 5(1): 2454 - 2462
- Silva, F. N., (2001). Providing spatial decision support for evacuation planning: A challenge in integrating technologies. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 10(1):11-20.
- Sphere Association. *The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response*, fourth edition, Geneva, Switzerland, 2018.
- Şipal, Y.Z. (2023). 6 Şubat 2023 Depreminin Afet Yönetimi ve Deprem Lojistiği Açısından Değerlendirilmesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi; 8(2): 821-825.
- Tanyaş, M., Günalay, Y., Aksoy, L., Küçük, B., (2013). İstanbul İli Afet Lojistik Plan Klavuzu. Lojistik Derneği Yayınları. İstanbul. s. 20.
- URL 1: Özdaş, S. Lojistik Bilimi, <https://lojistikbilimi.com/turkiyede-afet-lojistiği/> (Erişim tarihi: 22.11.2024).
- URL 2: Köseoğlu, M. Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-deprem-sonrasi-afet-lojistikinde-nelere-dikkat-edilmeli/2822752#> (Erişim tarihi: 22.11.2024).
- URL 3: <https://www.medak.org.tr/faydali-bilgiler/faydali-bilgiler/> (Erişim tarihi: 22.11.2024).
- Yaman Yüce, M., Bostan S., (2019). Afetlerde Lojistik Yönetimi: Çanakkale Deprem Örneği, *Yönetim Bilimleri Dergisi /Journal of Administrative Sciences*, Cilt/Volume 18, Sayı/No: 37 ss.pp.:499-519
- Yılmaz, İ., (2010). Afetlerde İyileştirme Çalışmaları. İstanbul Üniversitesi Yayınları. İstanbul. s. 14-101.
- Yılmaz, M, Akbulut, R. K., (2018). Doğal Afetler ve Afet Yönetimi. Atatürk Üniversitesi Yayınları. Erzurum.

Kaynakça

- Acar, O. K., & Soydemir, B. (2019). Banka sektöründe çalışanların psikolojik sermaye düzeylerinin incelenmesi: Isparta ili örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 301-310.
- Acaray, A. (2019). Pozitif psikolojik sermaye, duygusal emek, görev performansı ve bağlamsal performans arasındaki ilişkinin incelenmesi: Bankacılık ve sigortacılık sektöründe bir çalışma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 73-99.
- Ağ, C., & BALCI, O. (2019). Yaşamda anlam varlığının örgütsel psikolojik sermaye ile ilişkisi. *Social Sciences*, 14(4), 1601-1614.
- Ağar, M., & Yıldırım, İ. (2019). Psikolojik sermaye ve iş tatmini arasındaki ilişki: Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi'nde bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 292-323.
- Ain, Q. T., Baig, M. A., & Afaq, A. (2023). Impact of Inclusive Leadership on Employees' Adaptive Performance: The Mediating role of psychological Capital in Education Sector. *Journal of Development and Social Sciences*, 4(4), 94-103.
- Akçay, V. H. (2011). Pozitif psikolojik sermaye kavramı ve işletmelerde sürdürülebilir rekabet üstünlüğünü sağlamadaki rolü. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 73-98.
- Akçay, V. H. (2014). Psikolojik sermaye ölçeği uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 49(2), 72-84.
- Akçay, V. H. (2018). Örgütlerde prososyal davranışlar, sinizm ve psikolojik sermaye ilişkisi: Örgütle özdeşleşmenin moderatör etkisi. *Business and Economics Research Journal*, 9(2), 381-393.
- Akçay, V. H. (2018). Kişisel değerlerin psikolojik sermaye ve iş tatmini ilişkisinde moderatör etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 257-276.
- Akduru, H. E., & Semerciöz, F. (2020). Farklılık ikliminin psikolojik sermaye üzerindeki etkisinde etik liderlik ve psikolojik güvenliğin rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2260-2275.
- Akın, K. (2022). Psikolojik sermaye ve örgütsel adalet algısının akış deneyimi üzerindeki etkisinde işe tutulmanın aracılık rolü: Türk savunma sanayinde bir araştırma. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 335-374.
- Akkaya, R., & Çetin, M. (2024). Girişimci liderlik, öğretmen girişimciliği ve pozitif psikolojik sermaye: Bir yapısal eşitlik modeli sınaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (60), 337-366.
- Akyazı, T. E. (2022). Maslow 2.0 dijital ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında dijital okuryazarlık ve pozitif psikolojik sermaye ilişkisi: İmalat sektörün-

- de bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49), 345-363.
- Akyürek, M. İ. (2021). Okul yöneticilerinin psikolojik sermaye düzeyinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 149-170.
- Albayatı, E. A., & Tuzlukaya, Ş. E. (2021). An Investigation of employee performance differences between native and immigrant employees. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 3392-3401.
- Altan, S., & Özpehlivan, M. (2018). Örgüt kültürü, psikolojik sermaye ve örgütsel bağlılık kavramları arasındaki etkileşim: Bilişim sektöründe uygulama. *Turkish Studies (Elektronik)*, 13(18), 159-178.
- Anık, S., & Tösten, R. (2019). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 332-342.
- Annakkaya, E. E., & Baskan, G. (2021). Lise öğretmenlerinin görüşlerine göre algılanan örgütsel destek, psikolojik sermaye ve iş doyumunu arasındaki ilişki. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1835-1853.
- Arlı, H., & Yolcu, İ. U. (2022). Psikolojik sermaye ile iş tatmini arasındaki ilişkide işe gönülden adanmanın aracılık rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 1781-1794.
- Atila, F. (2023). A qualitative study on undergraduates' psychological capital class connectedness and school alienation. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED)*, 13(25), 399-416.
- Atila, F., & Dönmez, B. (2022). Psikolojik sermaye algıları ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 515-538.
- Atila, F., & Dönmez, B. (2023). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sermaye, sınıf bağlılığı ve okula yabancılaşmaları arasındaki ilişkinin analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(237), 279-318.
- Avcı, A., & Bozgeyikli, H. (2017). Okul yöneticilerinin yönetici kaygı düzeylerinin yordayıcısı olarak psikolojik sermaye. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45(45), 43-57.
- Ay, G., & Bozdoğan, C. (2020). Yöneticilerin liderlik davranışlarının çalışanların pozitif psikolojik sermaye seviyelerine etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 435-453.
- Aydın, İ., & Gümüşboğa, İ. (2023). The Relationship between psychological capital, job satisfaction and subjective happiness in recreational businesses. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 354-370.
- Aydoğan, E., & Kara, A. U. (2015). Pozitif psikolojik sermaye ile bireysel performans ilişkisi: Türkiye Tarım Kredi Kooperatifi Merkez Birliği örneği. *Third Sector Social Economic Review*, 50(1), 68-91.

- Bahadır, E. (2020). Öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri ile okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 858-879.
- Bandura, Albert (1994). "Self-Efficacy". *Encyclopedia of Human Behavior* 4: 71-81.
- Baran, H., & Karavelioğlu, C. (2022). İşyeri nezaketsizliğinin işe adanmaya etkisinde psikolojik sermaye bileşenlerinin rolü. *Alanya Akademik Bakış*, 6(2), 2235-2259.
- Başçı, A. Z., & Geçikli, F. (2022). İletişim iklimi ile psikolojik sermaye arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 1920-1936.
- Bayır, Ö. Ö., & Aydın, A. (2019). Otantik liderliğin psikolojik sermaye, işe kapılma ve okul başarısıyla ilişkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1232-1254.
- Bekmezci, M., Orçanlı, K., & Fırat, Z. M. (2020). Psikolojik sermaye ile öznel kariyer başarısı arasındaki ilişkide örgütsel destek algısının aracılık rolü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(3), 853-876.
- Bonanno, G. A. (2008). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, Vol. 5, No. 1, 101-113.
- Bozgeyikli, H., Avcı, A., & Navruz, B. (2017). Öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(6), 103 - 122.
- Bunston, T., Mings, D., Mackie, A., & Jones, D. (1996). Facilitating Hopefulness. *Journal of Psychosocial Oncology*, 13(4), 79-103.
- Büyükbeşe, T. (2018). Üniversite çalışanlarının psikolojik sermaye düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Bingöl üniversitesi örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 1-17.
- Büyükbeşe, T., & Aslan, H. (2019). Psikolojik sermaye ve duygusal emeğin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 949-963.
- Büyükgöze, H., & Kavak, Y. (2017). Algılanan örgütsel destek ve pozitif psikolojik sermaye ilişkisi: Lise öğretmenleri örnekleminde bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 23(1), 1-32.
- Cantrell, M. A., & Lupinacci, P. (2004). A predictive model of hopefulness for adolescents. *Journal of adolescent health*, 35(6), 478-485.
- Cengiz, S., & Karadeniz, Ö. (2020). Öğretmenlerin minnettarlık, psikolojik sermaye ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(2), 717-730.

- Ceyhan, S., & Okun, O. (2021). Psikolojik sermaye ile çalışan sosliliği arasındaki ilişkide algılanan stresin aracılık rolü: Hizmet sektöründe bir araştırma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 255-276.
- Choi, E. J., Lee, E. N., & Kim, M. J. (2019). The impact of organizational commitment and positive psychological capital on job embeddedness of nurses in trauma centers. *Journal of Korean Academy of Nursing Administration*, 25(4), 292-301.
- Cooper, C. L., Flint-Taylor, J., & Pearn, M. (2013). Building resilience for success: *A resource for managers and organizations (Vol. 8)*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Çakmak, M. S., & Arabacı, İ. B. (2017). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının iş doyumları ve örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 890-909.
- Çankaya, M., & Öztürk, N. (2021). Psikolojik sermayenin örgütsel bağlılığa etkisinde dönüştürücü liderliğin aracılık rolü. *Journal of Business Research - Turk*, 13(2), 1082-1092.
- Çavmak, D., & Acar, F. (2020). Pozitif psikolojik sermaye ile performans algısı arasındaki ilişki: Sağlık çalışanları üzerine bir araştırma. *İş ve İnsan Dergisi*, 7(2), 203-212.
- Çelik, M., Turunç, Ö., & Bilgin, N. (2014). Çalışanların örgütsel adalet algılarının psikolojik sermaye üzerine etkisi: çalışanların iyilik halinin düzenleyici rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(4), 559-585.
- Çetin, F., Hazır, K., & Basım, H. N. (2013). Destekleyici örgüt kültürü ile örgütsel psikolojik sermaye etkileşimi: kontrol odağının aracılık rolü. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(1), 31-52.
- Çetin, F., ve Basım, H. N. (2012). Örgütsel psikolojik sermaye: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(1), 121-137.
- Çetin, Y. (2021). İşyeri nezaketsizliğinin psikolojik sermaye düzeyine etkisi: Hemşireler üzerine bir araştırma. *Karya Journal of Health Science*, 2(3), 66-70.
- Çetinkaya, F. E., & Ünsever, M. O. (2020). Psikolojik sermaye düzeylerinin iş tatmini üzerine etkisi: Üniversite çalışanları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 137-158.
- Çetinkaya, U., & Koçyiğit, M. (2021). Öğretmenlerin psikolojik sermaye, örgütsel sessizlik ve örgütsel yabancılaşma düzeylerinin incelenmesi. *Sciences (IJOESS)*, 12(46), 1011-1040.
- Demir, S. (2019). Psikolojik sermaye ve iş-aile yaşam çatışması ilişkilerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 13(19), 557-576.

- Demiray, S., & İrge, N. T. (2022). Psikolojik sermaye ve lider üye etkileşiminin iş becerikliliği ve örgütsel sinerjiye etkisi: Kamu hastanesi örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 10(1), 261-279.
- Demirel, H., & Ekmekci, Ö. T. (2022). Mavi yakalı çalışanların işten ayrılma eğilimleri ve psikolojik sermaye ilişkisinde çalışan iyi olma halinin aracı rolü: Mobilya sektörü üzerine bir alan araştırması. *Sosyoekonomi*, 30(54), 421-441.
- Dilekçi, Ü., & Nartgün, Ş. S. (2020). İş performansının bir boyutu olarak uyumsal performans: kuramsal bir çerçeve. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(1), 301-328.
- Dilekçi, Ü., & Nartgün, Ş. S. (2020). Öğretmenlerin algıladıkları uyumsal performans ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik-güvenirlilik ve betimsel analiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 448-465.
- Dinç, M., Akçakanat, T., & Uzunbacak, H. H. (2019). Kültürlerarası psikolojik sermaye ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *EKEV Akademi Dergisi*, (ICOAEF), 263-282.
- Doğru, Ç. (2019). Destekleyici örgüt iklimi, işe bağlılık ve bireysel uyum performansı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2696-2713.
- Dursun, P. (2021). Optimism, hope and subjective well-being: a literature overview. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 61-74.
- Erdem, H., Kalkın, G., & Deniz, M. (2016). Kişilik özelliklerinin ve kontrol odağının psikolojik sermaye üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(16), 26 - 43. 10.17823/gusb.273
- Ergül, H. F. (2020). Pozitif psikolojik sermaye ile öğretmen liderliği ilişkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, (84), 325-336.
- Erkmen, T., & Esen, E. (2013). Psikolojik sermaye ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Öneri Dergisi*, 10(39), 23-30.
- Erkmen, T., ve Esen, E. (2012). Psikolojik sermaye konusunda 2003-2011 yıllarında yapılan çalışmaların kategorik olarak incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 89-103.
- Erol, C., ve Dalkılıç, O.S. (2022). X ve Y kuşağı çalışanlarının pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Yönetim ve Organizasyon Araştırmaları Dergisi (Online)*, 7(1), 1-22.
- Ertosun, Ö. G., Erdil, O., & Alpkan, L. (2018). Pozitif psikolojik sermaye ve çalışan adanmışlığı ilişkisi–Deneyisel bir çalışma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(4), 1033-1052.
- Esengin, B. O., & Şantaş, G. (2023). Sağlık çalışanlarında pozitif psikolojik sermaye, iş performansı ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkilerin incelenme-

- sine yönelik bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 26(1), 62-82.
- Gerçek, M. (2023). The impact of organizational empowerment on contextual and adaptive performance: the mediating role of innovative work behavior. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 19(2), 243-259.
- Göçen, A. (2019). Öğretmenlerin yaşam anlamı, psikolojik sermaye ve cinsiyetinin psikolojik iyi oluşlarına etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(1), 135-153.
- Göv, S. A., & Gün, S. (2022). Psychological capital level of airport employees and the relationship between workplace happiness. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (36), 193-208.
- Gülây, S. S. (2019). Ortaöğretim öğretmenlerin kayırmacılık algıları ile psikolojik sermaye düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (50), 167-197.
- Güneş, A. C., Kurtça, H., & Barak, A. (2022). Pozitif psikolojik sermaye, Allah merkezlilik ve yaşam doyumu arasındaki ilişki: İstanbul ilinde görev yapmakta olan öğretmenler örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 445-489.
- Haroon, M., & Haider, M. H. (2022). Job embeddedness and organizational performance: The mediating roles of social capital and innovative work behaviour. *Journal of Workplace Behavior*, 3(2), 1-20.
- Harunavamwe, M., & Pillay, D. (2018). The effect of psychological resources on job embeddedness among employees working in the banking sector of the Free State. In *30th Annual Conference of the Southern African Institute of Management Scientists (SAIMS)* (p. 676).
- İşıklı, İ. E. (2018). Üniversite öğrencilerinde psikolojik sermaye: Düzce ilinde bir alan araştırması. *Ekev Akademi Dergisi*, 0(73), 333 - 344.
- İhtiyaroğlu, N., Yıldız, B. K., & Yılmaz, F. (2022). Okullarda pozitif psikolojik sermaye ve örgütsel öğrenme ilişkisinin incelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 315-353.
- Jaleel, A., & Sarmad, M. (2022). Impact of job embeddedness on employee well-being: The mediating roles of career adaptability. *Journal of Positive School Psychology*, 6(10), 507-522.
- Jundt, D. K., Shoss, M. K., & Huang, J. L. (2015). Individual adaptive performance in organizations: A review. *Journal of organizational behavior*, 36(S1), S53-S71.
- Kahraman, O. C. (2023). Kişilik özellikleri, psikolojik sermaye ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki: turizm lisans öğrencileri üzerine bir araştırma. *Journal of gastronomy, hospitality and travel (Online)*, 6(1), 444-458.

- Kalemci, İ. T., Çetin, F., Basım, H. N. (2014). The role of psychological capital and supportive organizational practices in the turnover process. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 41(2), 85 - 103.
- Kalkın, G., Erdem, H., & Erdurmazlı, E. (2020). Psikolojik sermaye ve algılanan istihdam edilebilirlik ilişkisi üzerine ampirik bir çalışma. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 1189 - 1211.
- Kaplan, M., & Demirağ, B. (2024). Görev odaklı liderlik tarzı, psikolojik sermaye, iş tatmini ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kobî'lere yönelik bir uygulama. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 23(2), 699-719.
- Kaplan, M., ve Biçkes, D. M. (2013). The relationship between psychological capital and job satisfaction: a study of hotel businesses in Nevşehir. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 233 - 242.
- Kapu, H., Yildiz, S., & Buknİ, T. M. (2020). Pozitif psikoloji bağlamında psikolojik sermaye, duygusal emek ve iş performansı arasındaki ilişkiler. *Kafkas University. Faculty of Economics and Administrative Sciences. Journal*, 11(22), 788-815.
- Kara, A. U., & Aydoğan, E. (2017). Ahilikte psikolojik sermaye davranışı. *Bilig*, (80), 217-237.
- Karabay, A., Korumaz, M., & Kocabaş, İ. (2021). The Relationship between the effectiveness of school principals in the communication process and the psychological capital levels of teachers during the COVID-19. *Kastamonu Education Journal*, 29(3), 756-768.
- Karadeniz, G., Kılınç, G., Akçakanat, T., & Uzunbacak, H. H. (2020). Psikolojik sermaye ile iş tatmini arasındaki ilişkide işte kendini yetiştirmenin rolü. *Journal of Management and Economics Research*, 18(4), 227-248.
- Kaya, A., Balay, R., & Demirci, Z. (2014). Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerinin incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(48), 47-68.
- Kayabaşı, A., Özcan, B. M., & Demirağ, F. (2022). Pazarlama sermayesi, psikolojik sermaye, iş çekiciliği algısı ve iş performansı ilişkisi: pazarlama profesyonel meslek gruplarında bir uygulama. *Öneri Dergisi*, 17(58), 737-759.
- Keçeci, Ş., & Uğur, O. (2021). Psikolojik sermaye ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 2009-2018.
- Keser, S., & Kocabaş, İ. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin otantik liderlik ve psikolojik sermaye özelliklerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 1-22.

- Kılınc, S. (2020). Duygusal olaylar kuramı çerçevesinde personel güçlendirme ve psikolojik sermaye ilişkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 785-820.
- Kırca, B., & Basım, H. N. (2024). Lider üye etkileşiminin iş tatminine etkisinde psikolojik sermaye ve kontrol odağının rolü. *İş ve İnsan Dergisi*, 11(1), 11-26.
- Kızanlıkl, M., & Çöp, S. (2017). Otel işletmesi çalışanlarında pozitif psikolojik sermaye ile iş performansı algısı. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(3), 268-287.
- Koç, A. D., & Keklik, B. (2019). Kamu sağlık çalışanlarının pozitif psikolojik sermaye düzeyleri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(25), 570-583.
- Koçak, R. D. (2019). Öncülleri ve ardılları ile psikolojik sermaye: Sivil havacılık çalışanları üzerine bir araştırma. *Third Sector Social Economic Review*, 54(4), 1621-1642.
- Koçak, R. D., & Boyalı, G. A. E. (2020). Sağlık çalışanlarında psikolojik sermaye, iş tatmini ve örgütsel sinizm ilişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(26), 136-153.
- Kodaş, B., & Sarı, Y. (2021). Psikolojik sermaye, iş stresi ve hizmet odaklı örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(1), 79-90.
- Korkmaz, E. V., & Çelik, A. (2021). Pozitif psikolojik sermaye çalışmaları üzerine bir içerik analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(3), 1189-1204.
- Kurt, N., & Ottekin, A. D. (2022). Öğretmenlerin olumlu psikoloji göstergelerine genel bir bakış: Psikolojik sermaye, iş doyumunu ve psikolojik iyi oluşun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Karşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 2631-2657.
- Luo, C. Y., Tsai, C. H. K., Su, C. H. J., Kim, H. J., Gao, J. L., & Chen, M. H. (2022). How does hotel employees' psychological capital promote adaptive performance? The role of change readiness. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 51, 491-501.
- Luthans, F., and Youssef-Morgan, C.M. (2017). "Psychological capital: An evidence-based positive approach." *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav* 4:339-66.
- Macit, M., Karaman, M., & Ceren, M. A. (2020). Psikolojik sermaye ile iş tatmini arasındaki ilişki: Sağlık çalışanlarında bir uygulama. *Kabramanmaraş Sütcü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 380-404.
- Macit, M., Karaman, M., & Ekim, H. (2020). Sağlık çalışanlarında psikolojik sermaye ve örgütsel sessizlik. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(2), 423-444.

- Mamacı, M. (2021). Ruh sağlığı çalışanlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırması: Duygusal emek, psikolojik sermaye ve iyi oluş. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(35), 2030-2051.
- Marques, S. C., & Lopez, S. J. (2017). The development of hope. *Development of Self-Determination Through The Life-Course*, 271-281.
- Marques, S. C., Lopez, S. J., & Pais-Ribeiro, J. L. (2011). "Building hope for the future": A program to foster strengths in middle-school students. *Journal of happiness studies*, 12, 139-152.
- Mehdad, A., & Mehdizadegan, I. (2015). Organizational support and psychological capital as predictors of adaptive performance. *Industrial and Organizational Psychology Studies*, 2(1), 83-94.
- Mert, İ. S., & Cem, Ş. E. N. (2019). Örgütsel destek, örgütsel adalet ve öz kendilik değerlendirmesinin psikolojik sermaye üzerindeki etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 213-231.
- Nguyen, Q., Kuntz, J. R., Näswall, K., & Malinen, S. (2016). Employee resilience and leadership styles: The moderating role of proactive personality and optimism. *New Zealand Journal of Psychology (Online)*, 45(2), 13-21.
- Ocak, M., & Arıkan, Ö. U. (2021). Psychological capital and burnout relationship of employees in Turkey: A Meta-Analysis within the scope of sub-dimensions. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1085-1119.
- Odacı, H., Topal, N., & Özer, Ş. (2021). Okul danışmanlarının psikolojik iyi oluşları üzerinde psikolojik sermaye ve başa çıkma tarzlarının rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 536-556.
- Oğuzhan, T., Beğenirbaş, M., & Topcu, M. K. (2017). İş tatmininin belirleyicileri olarak psikolojik sermaye ve duygusal emek: banka çalışanları üzerine bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 5(2), 330-344.
- Okan, T., Demir, H., & Bostan, S. (2017). Prosedür adaleti algısı ve örgütsel vatandaşlık davranışı-birey ilişkisine durumsal bir bakış: yüksek ve düşük psikolojik sermaye etkisi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (18), 237-262.
- Okun, O., & Büyükbeşe, T. (2019). The association between employee voice, psychological capital and well-being among NATO workers: A multinational study from the perspective of positive organizational behavior. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 19(2), 391-414.
- Oruç, E. (2018). Psikolojik sermaye ölçeği kısa formunun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 13(14), 141-151.

- Öğdem, Z., Karakaş, A., & Bektaş, F. (2021). Öğretmenlerin örgütsel psikolojik sermaye ve örgütsel güvenlerine ilişkin bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 1121-1144.
- Örgün, E., & Perçin, N. Ş. (2021). Otel işletmelerinde sosyal sermaye ve psikolojik sermaye ilişkisinde örgütsel sosyalleşmenin rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 605-621.
- Örücü, E., Uzuner, M., & Hasırcı, I. (2022). Pozitif psikolojik sermaye ve lider-üye etkileşiminin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi: Bir araştırma. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 318-341.
- Özdemir, M., & Gören, S. Ç. (2016). Politik beceri ve psikolojik sermaye arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 333-345.
- Özkan, O. S., & Tosun, B. (2020). Psikolojik sermaye-iç girişimcilik ilişkisinde kişi-örgüt uyumunun aracı rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(2), 326-345.
- Özkan, O. S., Omay, T., & Akyüz, G. A. (2019). Psikolojik sermaye, bireysel performans ve birey-örgüt uyumu: Bir literatür taraması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 113-126.
- Özkan, V. G. (2024). Kapsayıcı liderlik ile çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyinin ilişkisi. *İş'te Davranış Dergisi*, 9(1), 26-41. <https://doi.org/10.25203/idd.1491325>
- Özsoylar, Ö., & Türker, M. V. (2021). Çalışanların minnettarlık algısı ile psikolojik sermaye algısı arasındaki ilişki üzerine görgül bir araştırma. *Öneri Dergisi*, 16(56), 769-791.
- Öztürk, M. (2020). Psikolojik sermaye ve geri çekilme davranışı ilişkisi: Psikolojik sahiplenmenin aracılık rolü. *Third Sector Social Economic Review*, 55(3), 1997-2011.
- Park, S., & Park, S. (2019). Employee adaptive performance and its antecedents: Review and synthesis. *Human Resource Development Review*, 18(3), 294-324.
- Pillay, D., Nel, P., & Harunavamwe, M. (2020). The influence of psychological capital and self-leadership strategies on job embeddedness in the banking industry. *SA Journal of Human Resource Management*, 18(1), 1-11.
- Polat, Ş., Yıldırım, N., & İşsever, H. (2021). Hemşirelerde psikolojik sermaye ile iş performansı ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 8(3), 355-385.
- Rahimnia, F., Nosrati, S., & Eslami, G. (2022). Antecedents and outcomes of job embeddedness among nurses. *The Journal of Social Psychology*, 162(4), 455-470.

- Reichard, R. J., Avey, J. B., Lopez, S., & Dollwet, M. (2013). Having the will and finding the way: A review and meta-analysis of hope at work. *The Journal of Positive Psychology*, 8(4), 292-304.
- Richard, E. M. (2020). Developing employee resilience: The role of leader-facilitated emotion management. *Advances in Developing Human Resources*, 22(4), 387-403.
- Sağır, M., & Aydın, A. U. (2019). Otantik liderlik, örgütsel bağlılık ve psikolojik sermaye arasındaki ilişki: Tekstil sektöründe bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 800-812.
- Segerstrom, S. C., Carver, C. S., & Scheier, M. F. (2017). Optimism. *The Happy Mind: Cognitive Contributions To Well-Being*, 195-212.
- Sertel, G., & Karadağ, E. (2022). Okullardaki örgüt iklimi ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55(55), 315-347.
- Seyhan, M., Uğurlu, Ö. Y., Kızıldağ, D., & Polat, G. İ. (2024). Psikolojik sermaye ve akademik performans ilişkisinde Covid-19 korkusunun düzenleyici rolü: Akademisyenler üzerine bir araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 14(1), 27-40.
- Snyder C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249-275.
- Soybalı, H. H., & Akerik, M. (2022). Psikolojik sermaye ve iş yaşam kalitesinin örgütsel özdeşleşmeye etkisi: Afyonkarahisar'daki otel işletmeleri örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(3), 1199-1221.
- Steinberg, G., & Gano-Overway, L. A. (2003). Developing optimism skills to help youths overcome adversity. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 74(5), 40-44.
- Sun, T., Zhao, X. W., Yang, L. B., & Fan, L. H. (2012). The impact of psychological capital on job embeddedness and job performance among nurses: a structural equation approach. *Journal of advanced nursing*, 68(1), 69-79.
- Suna, B., & Okun, O. (2019). Otel Çalışanlarının psikolojik sermaye düzeylerinin yenilikçi düşünce yapısına etkisi: Van ili örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (19), 491-518.
- Süral Özer, P., Topaloğlu, T., & Timurcanday Özmen, Ö. N. (2013). Destekleyici Örgüt İkliminin, Psikolojik Sermaye ile İş Doyumu İlişkisinde Düzenleyici Etkisi. *Ege Academic Review*, 13(4), 437 - 447.
- Şen, C., Mert, İ. S., & Eroğluer, K. (2019). Çalışanların psikolojik sermaye alt boyutlarının demografik özellikler bağlamında değişkenliği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1171-1192.
- Şener, M., Yıldırım, C., & Fidan, Y. (2022). Pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 1711-1729.

- Taş, M. A., & Alparslan, A. M. (2020). Kültürel değerler, psikolojik sermaye ve kariyer uyum yeteneği ilişkisine dair bir saha araştırması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(Özel Sayı), 417-440.
- Taşlıyan, M., Güler, B., & İmer, S. (2023). İşyeri nezaketsizliğinin psikolojik sermaye üzerine etkisine ilişkin bir araştırma. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 8(20), 198-216.
- Tetik, H. T., Ataç, L. O., & Köse, S. (2018). Psikolojik sermaye ile iş doyum ve performans ilişkisi: Türkiye’de yapılan araştırmalar üzerinden bir meta analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(2), 289-314.
- Turgut, N.A., ve Cihangir E. (2020). Psikolojik sermaye ve iş tatmini arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Hakkâri üniversitesi örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 625-637. 10.5961/jhes.2020.422
- Ulutaş, M. (2021). Örgütsel psikolojik sermaye ve iş tatmini ilişkisi: Bişkek’teki yiyecek içecek işletmeleri üzerine bir uygulama. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 578-590.
- Urgan, S., Atar, A., & Erdoğan, P. (2020). The relationship between working anxiety, stress and depression with positive psychological capital at 2020 Covid-19 World pandemic. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (EK SAYI (2020)), 441-472.
- Uysal, B., Özçelik, G., & Uyargil, C. B. (2018). Bireysel iş yapılandırmanın sonuçları: Bireysel iş yapılandırmanın psikolojik sermaye ve işe adanmışlık üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(32), 651-666.
- Ülker, S., & Gizir, S. (2023). Teachers’ emotional labor behaviors: The Role of positive psychological capital and organizational commitment. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 203-226.
- Üstün, F., & Büyükbaş, Ş. M. (2020). Uyum Performansı Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 637-656.
- Yalçın, S., Akan, D., & Yıldırım, İ. (2018). Öğretmenlerin algılarına göre okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18), 157-174.
- Yaman, Ü. T., & Aytaç, S. (2022). Çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ve iş yükü algılarının rol ötesi davranışlar üzerindeki etkisinin incelenmesi. *International Journal of Social Inquiry*, 15(2), 575-592.
- Yarbağ, P. Ş. (2020). Kadın çalışanların iş gören sesliliği, psikolojik sermaye ve aidiyet algısı üzerine bir araştırma: Antalya ve Muğla illeri örneği. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 359-385.

- Yazkan, Ö., & Ordu, A. (2021). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye ve örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişki. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 274-288.
- Yetgin, M. A. (2016). Örgütsel psikolojik sermaye ve destekleyici örgüt kültürünün otantik liderlikte rolü: Görgül bir araştırma. *Third Sector Social Economic Review*, 51(2), 128-156.
- Yetgin, M. A. (2017). Çalışanların cinsiyet ve eğitim düzeyinin psikolojik sermaye algıları üzerine yönelik görgül bir araştırma. *Third Sector Social Economic Review*, 52(2), 120-139.
- Yıldırım, M. (2023). *Çalışanlarda psikolojik dayanıklılık oluşturma yolları*. Sosyal Bilimlerde Aktüel Araştırmalar(4). Edt. Yusuf Arslan. Kalan Yayınları, İstanbul
- Yıldız, H., & Örücü, E. (2016). Sağlık sektörü çalışanlarının pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Journal of Management and Economics Research*, 14(1), 269-285.
- Yılmaz, Y., ve Yıldırım, A. (2021). Öğretmenlerin algılarına göre örgütsel sinizm ile psikolojik sermaye arası ilişki. *Milli Eğitim*, 50(229), 607-636.

References

- Ali, A., & Ben Bouabdallah, M. (2022). Boundaries of Cooperation between the International Criminal Court and Hybrid Criminal Courts. *Journal of Law and Human Sciences*, 15(3), pp. 23-47.
- Alvarez-Jiménez, A. (2011). Methods For The Identification Of Customary International Law In The International Court Of Justice's Jurisprudence: 2000-2009. *The International and Comparative Law Quarterly*, 60(3), pp. 681-712. <https://doi.org/10.1017/S0020589311000273>
- Bassiouni, M. C. (1996). International Crimes: "Jus Cogens" and "Obligatio Erga Omnes". *Law and Contemporary Problems*, 59(4), pp. 63-74. <https://doi.org/10.2307/1192190>
- Bayles, M. D. (1992). *Hart's Legal Philosophy : An Examination*. Kluwer Academic Publishers.
- Bix, B. H. (2018). Kelsen, Hart, and Legal Normativity. *Revus*, 34. <https://doi.org/10.4000/revus.3984>
- Binder, C. (2013). Summary The Limits of Pacta Sunt Servanda in International Law. In *Die Grenzen der Vertragstreue Im Völkerrecht*, Vol. 245. Springer Berlin / Heidelberg.
- Brett, P. (1962). HART, H. L. A.: "The Concept of Law" (Book Review) [Review of HART, H. L. A.: "The Concept of Law" (Book Review)]. *Australasian Journal of Philosophy*, 40, p.107. Australasian Association of Philosophy.
- Broiles, D. R. (1966). Hart, H. L. A., "The Concept of Law" (Book Review) [Review of Hart, H. L. A., "The Concept of Law" (Book Review)]. *The Southern Journal of Philosophy*, 4(1), p. 41. Dept. of Philosophy, Memphis State University.
- Campos, A. S. (2022). The Political Conception of Human Rights and Its Rule(s) of Recognition. *The Canadian Journal of Law and Jurisprudence*, 35(1), pp. 95-116. <https://doi.org/10.1017/cjlj.2021.23>
- Carlson, K. B. (2022). Punishment, Legality, and Other Challenges of International Criminal Law. *International Criminal Law Review*, 23(1), pp. 123-144. <https://doi.org/10.1163/15718123-bja10130>
- Cohen, L. J. (1962). HART, H. L. A. - "The Concept of Law" (Book Review) [Review of HART, H. L. A. - "The Concept of Law" (Book Review)]. *Mind : a Quarterly Review of Psychology and Philosophy*, 71, p. 395. Basil Blackwell Ltd., etc.
- Congleton, R. D. (2020). The Institutions of International Treaty Organizations as Evidence For Social Contract Theory. *European Journal Of Political Economy*, 63, p. 101891. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2020.101891>

- Comerford, C. V. (2019). Rome Statute of the International Criminal Court. In *The Encyclopedia of Women and Crime*, pp. 1-4. John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118929803.ewac0441>
- Costaguta, L. (2012). Social Norms And Legal Rules: A Comparison Of The Theories Of H.L.A. Hart, J. Rawls And F. Hayek. *Annali Della Fondazione Luigi Einaudi*, 46, pp. 361-386.
- Dakyns, A. L. (1935). Bentham's Influence in Municipal and Poor Law Reform. *Public Administration (London)*, 13(1), pp. 44-50. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.1935.tb01911.x>
- De Than, C., & Shorts, E. (2003). *International Criminal Law and Human Rights* (1st ed.). Sweet & Maxwell.
- Doliwa, K. (2016). Philosophical and Linguistic Sources of Herbert L. A. Hart's Theory of Law. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric : the Journal of University of Bialystok*, 46(1), pp. 231-254. <https://doi.org/10.1515/slgr-2016-0042>
- Drakopoulou, M. (2013). Ambiguities: law, morality, and legal subjectivity in H. L. A. Hart's The Concept of Law. In *Feminist Encounters with Legal Philosophy*, pp. 195-214. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203797112-17>
- Duxbury, N. (2005). English Jurisprudence between Austin and Hart. *Virginia Law Review*, 91(1), pp. 1-91.
- Dworkin, R. (2017). Hart's Posthumous Reply. *Harvard Law Review*, 130(8), pp. 2096-2130.
- Dyevre, A. (2014). Law and the Evolutionary Turn: The Relevance of Evolutionary Psychology for Legal Positivism. *Ratio Juris*, 27(3), pp. 364-386. <https://doi.org/10.1111/raju.12049>
- Endicott, T. (2007). Adjudication and the Law. *Oxford Journal of Legal Studies*, 27(2), pp. 311-326. <https://doi.org/10.1093/ojls/gqm007>
- F, G. L. (1979). The Distinction between the Normative and Formal Functions of Law in H. L. A. Hart's The Concept of Law. *Virginia Law Review*, 65(7), pp. 1359-1381. <https://doi.org/10.2307/1072670>
- Glasius, M. (2009). What Is Global Justice and Who Decides? Civil Society and Victim Responses to the International Criminal Court's First Investigations. *Human Rights Quarterly*, 31(2), pp. 496-520. <https://doi.org/10.1353/hrq.0.0075>
- Green, A. (2021). The Precarious Rationality of International Law: Critiquing the International Rule of Recognition. *German Law Journal*, 22(8), pp. 1613-1634. <https://doi.org/10.1017/glj.2021.80>
- Gomez, J. V. (2014). The Hart-Fuller Debate. *Philosophy Compass*, 9(1), pp. 45-53. <https://doi.org/10.1111/phc3.12096>

- Hart, H. L. A. (2012). *The Concept of Law* (Third edition.). Oxford University Press. <https://discoversocialsciences.com/wp-content/uploads/2018/08/The-Concept-of-Law-Second-Edition.-H.L.A.-Hart.pdf>
- Helmholz, R. H. (2015). *Natural Law In Court : A History of Legal Theory In Practice*. Harvard University Press.
- Heijer, M. den, & van der Wilt, H. (2016). Understanding the Jus Cogens Debate: The Pervasive Influence of Legal Positivism and Legal Idealism. In *Netherlands Yearbook of International Law, Vol. 46*, pp. 51–84. T.M.C. Asser Press. https://doi.org/10.1007/978-94-6265-114-2_3
- Hola, B., & Nyseth Brehm, H. (2016). Punishing Genocide: A Comparative Empirical Analysis of Sentencing Laws and Practices at the International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR), Rwandan Domestic Courts, and Gacaca Courts. *Genocide Studies and Prevention, 10*(3), pp. 59–80. <https://doi.org/10.5038/1911-9933.10.3.1428>
- Howarth, D., & Stark, S. W. (2018). H.L.A. Hart's Secondary Rules: What Do 'Officials' Really Think? *International Journal of Law in Context, 14*(1), pp. 61–86. <https://doi.org/10.1017/S1744552317000192>
- Hund, J. (1998). "Customary Law is What the People Say it is" — H.L.A. Hart's Contribution to Legal Anthropology. *Archiv Für Rechts- Und Sozialphilosophie, 84*(3), pp. 420–433.
- Kaczorowska-Ireland, A. (2024). International Law And Municipal Law. In *Public International Law*, 6th ed., pp. 124–160. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003186977-4>
- Kramer, M. H. (2016). H. L. A. Hart, The Concept of Law. In *The Oxford Handbook of Classics in Contemporary Political Theory*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198717133.013.33>
- Kramer, M. H. (2023). Hart on Legal Powers as Legal Competences. *The Canadian Journal of Law and Jurisprudence, 36*(2), pp. 387–405. <https://doi.org/10.1017/cjlj.2022.32>
- Kramer, M., Grant, C., Colburn, B., & Hatzistavrou, A. (2008). *The Legacy of H.L.A. Hart: Legal, Political and Moral Philosophy*, pp. xviii–xviii. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199542895.001.0001>
- Kropanev, V. (2021). The Definition of Sovereign: Comparative Analysis of J. Austin's and C. Schmitt's Concepts. *Advances in Law Studies, 9*(4), pp. 6–10. <https://doi.org/10.29039/2409-5087-2021-9-4-6-10>
- Kyla Reid (2011). 50 years on: a normative defense of Hart's 'The Concept of Law' *Pandora's Box, 2011*, pp. 63–75.
- Lacey, N. (2004). *A life of H.L.A. Hart : The Nightmare and The Noble Dream*. Oxford University Press.
- Lacey, N. (2008). Philosophy, Political Morality, And History: Explaining The Enduring Resonance Of The Hart-Fuller Debate. *New York University Law Review (1950), 83*(4), p.1059.

- Lacey, N. (2013). The path not taken: H.L.A. Hart's Harvard essay on discretion. *Harvard Law Review*, 127(2), pp. 636-651.
- Lee, M. (2022). The Importance Of The Legislature: International Law, Foreign Policy, And Article One Powers. *Harvard Journal of Law and Public Policy*, 45(1), pp. 1-16.
- Lefkowitz, D. (2020). H.L.A. Hart: Social Rules, Officials, and International Law. In *Philosophy and International Law* (pp. 20-39). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316481653.003>
- Leith, P., Ingram, P., & Queen's University of Belfast. (1988). *The Jurisprudence of Orthodoxy : Queen's University essays on H.L.A. Hart*. Routledge.
- Linderfalk, U. (2007). *On The Interpretation of Treaties: The Modern International Law as Expressed in the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties, Vol. 83*, pp. xxiii-xxiii. Springer Netherlands. <https://doi.org/10.1007/978-1-4020-6362-6>
- Longobardo, M. (2018). The Contribution of International Humanitarian Law to the Development of the Law of International Responsibility Regarding Obligations Erga Omnes and Erga Omnes Partes. *Journal of Conflict & Security Law*, 23(3), pp. 383-404. <https://doi.org/10.1093/jcsl/kry026>
- Matulović, M. (2018). Thought Experiments in the Theory of Law: The Imaginary Scenarios in Hart's The Concept of Law. *Croatian Journal of Philosophy*, XVIII(52), pp. 101-116.
- McGonigle Leyh, B. (2014). Human Rights in Accountability Processes: A Look at Ad Hoc Hybrid Criminal Courts. In *The SAGE Handbook of Human Rights*, Vol. 2, pp. 785-785).
- Michael, M. A. (1992). Utilitarianism and Retributivism: What's the Difference? *American Philosophical Quarterly (Oxford)*, 29(2), pp. 173-182.
- Murphy, J. G. (2013). A Failed Refutation and an Insufficiently Developed Insight in Hart's Law, Liberty, and Morality. *Criminal Law and Philosophy*, 7(3), pp. 419-434. <https://doi.org/10.1007/s11572-013-9228-7>
- Moles, R. N. (1985). Definition and Rule in Jurisprudence : A Critique of H.L.A. Hart's response to John Austin. University of Edinburgh.
- Morrison, W. (1995). The High Point of Legal Positivism: HLA Hart and The Theory of Law as A Self-referring System of Rules. In *Jurisprudence*, pp. 371-402. Routledge-Cavendish. <https://doi.org/10.4324/9781843141556-19>
- Muncie, J. (2005). The Globalization of Crime Control-The Case of Youth and Juvenile Justice: Neo-Liberalism, Policy Convergence and International Conventions. *Theoretical Criminology*, 9(1), pp. 35-64. <https://doi.org/10.1177/136248060504894>
- Oguno, P. P. E. O., & Okafor, C. C. (2019). The Powers Of International Criminal Court In Prosecuting Crimes; War Crimes, Crimes Against Huma-

- nity And Genocide. *American Journal of Law*, 1(1), pp. 19-29. <https://doi.org/10.47672/ajl.407>
- Orrego, C. (2004). H.L.A. Hart's Understanding of Classical Natural Law Theory. *Oxford Journal of Legal Studies*, 24(2), pp. 287-302. <https://doi.org/10.1093/ojls/24.2.287>
- Owen Cox (1999). The meaning of Law in 'The Concept of Law'. *Australian Journal of Legal Philosophy*, 24(1999), pp. 145-166.
- Pastor Muñoz, N. (2023). Why International Criminal Law Can and Should be Conceived With Supra-Positive Law: The Non-Positivistic Nature of International Criminal Legality. *Criminal Law and Philosophy*, 17(2), pp. 381-406. <https://doi.org/10.1007/s11572-022-09628-6>
- Payandeh, M. (2010). The Concept of International Law In The Jurisprudence Of H.L.A. Hart. *European Journal of International Law*, 21(4), pp. 967-995. <https://doi.org/10.1093/ejil/chq065>
- Pettit, P. (2019). Social Norms and the Internal Point of View: An Elaboration of Hart's Genealogy of Law. *Oxford Journal of Legal Studies*, 39(2), pp. 229-258. <https://doi.org/10.1093/ojls/gqy039>
- Pokol, B. (2011). The Origin of H.L.A. Hart's Separability Thesis or Rather After Him. *Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie*, 97(4), pp. 546-555.
- Priel, D. (2008). Sanction and Obligation in Hart's Theory of Law. *Ratio Juris*, 21(3), pp. 404-411. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9337.2008.00397.x>
- Romano, C. P. R. (2020). Legitimacy, Authority, and Performance: Contemporary Anxieties of International Courts and Tribunals. *American Journal of International Law*, 114(1), pp. 149-163. <https://doi.org/10.1017/ajil.2019.87>
- Sadat, L. (2009). Transjudicial Dialogue and the Rwandan Genocide: Aspects of Antagonism and Complementarity. *Leiden Journal of International Law*, 22(3), pp. 543-562. <https://doi.org/10.1017/S0922156509990082>
- Sánchez Brígido, R. E. (2010). Accounts Based on the Idea of a Social Rule (I): Hart's Account and the Coordinative-Convention Approach. In *Groups, Rules and Legal Practice*, pp. 25-44. Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-90-481-8770-6_2
- Schwöbel-Patel, C., & Taylor & Francis. (2014). Critical approaches to international criminal law : an introduction. RoutledgeStahn, C. (2019). A critical introduction to international criminal law. Cambridge University Press, https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/EFEDBED0B84359DFA281A9079047846F/9781108423205AR.pdf/A_Critical_Introduction_to_International_Criminal_Law.pdf?event-type=FTLA
- Schomburg, W. (2009). Truth-Finding in the International Courtroom. The Ad Hoc Tribunals for the Former Yugoslavia and Rwanda. *Vereinte Nationen*, 57(1), pp. 3-9.

- Staubach, P. G. (2018). *The Rule of Unwritten International Law : Customary Law, General Principles, And World Order*. Routledge.
- Summers, R. S. (1995). H. L. A. Hart's "The Concept of Law": Estimations, Reflections, and a Personal Memorial. *Journal of Legal Education*, 45(4), pp. 587-596.
- Tallgren, I., & Skouteris, T. (2019). *The New Histories of International Criminal Law : Retrials* (First edition.). Oxford University Press.
- Taylor, E. H. (1972). H. L. A. Hart's Concept Of Law In The Perspective of American Legal Realism. *Modern Law Review*, 35(6), pp. 606-620. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2230.1972.tb01343.x>
- URL1: "Hart, Herbert Lionel Adolphus (1907-1992)". Encyclopedia of Philosophy. Retrieved April 16, 2024 from Encyclopedia.com: <https://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/hart-herbert-lionel-adolphus-1907-1992>
- Van den Herik, L., & Letnar Cernic, J. (2010). Regulating corporations under international law : from human rights to international criminal law and back again. *Journal of International Criminal Justice*, 8(3), 725-743. <https://doi.org/10.1093/jicj/mqq031>
- Vidigal, G. (2013). From bilateral to multilateral law-making: Legislation, practice, evolution and the future of inter se agreements in the WTO. *European Journal of International Law*, 24(4), pp. 1027-1053. <https://doi.org/10.1093/ejil/cht064>
- Wetlaufer, Gerald B. (1997). Gunmen, Straw Men, and Indeterminacy H.L.A. Hart, John Austin, and the Concept of Law.
- Wolenski, J. (1971). Validity of Law in H. L. A. Hart's Conception. *Prace Prawnicze*, 51, p. 289.
- Zanetti, G., Sellers, M., & Kirste, S. (2023). Hart, Herbert Lionel Adolphus. In *Handbook of the History of the Philosophy of Law and Social Philosophy, Vol. 24*, pp. 123-133. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19550-1_15
- Zakerhossein, M. H. (2021). Situation-Oriented Designation of the International Criminal Court's Jurisdiction by Non-Member States. *International Criminal Law Review*, 21(3), pp. 476-504. <https://doi.org/10.1163/15718123-bja10054>
- Zeifert, M. (2022). Rethinking Hart: From Open Texture to Prototype Theory-Analytic Philosophy Meets Cognitive Linguistics. *International Journal for the Semiotics of Law = Revue Internationale de Sémiotique Juridique*, 35(2), pp. 409-430. <https://doi.org/10.1007/s11196-020-09722-9>
- Zemach, A. (2007). *The Relationship Between International Law And Morality : The Claims Of Offenders*.

Kaynakça

- Bommer, J., Spence, R., Erdik, M., Tabuchi, S., Aydinoglu, N., Booth, E., del Re, D., and Peterken, O. (2002). Development of an earthquake loss model for Turkish catastrophe insurance, *J. Seismol.* 6, 431–446.
- Doğan, B. (2015). “Türkiye’de Afet Yönetim Politikalarının Analizi: Paydaşlar, Etkinlik ve Sorunlar”. *V I. Kamu Politikaları Çalıştayı.* s.7-45.
- https://dask.gov.tr/upload/Dask/FAAL%C4%B0YET%20RAPORLARI/DASK_2022_Faaliyet%20Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- https://dask.gov.tr/upload/DASK_2023_Faaliyet%20Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- <https://www.afad.gov.tr/afet-istatistikleri> (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Istatistikler/2023yilidogakaynakliolayistatistikleri-1_.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Istatistikler/2020yilidogakaynakliolayistatistikleri.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Istatistikler/2022-Yili-Doga-Kaynakli-Olay-Istatistikleri.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi> (Erişim Tarihi: 01.12.2024)
- Kadioğlu, M. (2008). “Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri”. Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) Türkiye Ofisi. 1. Baskı. İSMAT Matbaacılık. Yayın No 2. Ankara.
- Kalkan, A. (2019). Mevcut betonarme binalarda sismik hasar riskinin ve deprem sigortası risk primlerinin olasılıksal yöntemler ile tahmini (Yayımlanmamış doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı.
- Marulanda Fraume, M. C., Cardona, O. D., Ordaz Schroder, M. G., & Barbat Barbat, H. A. (2008). La gestión financiera del riesgo desde la perspectiva de los desastres: evaluación de la exposición fiscal del estado y alternativas de instrumentos financieros de retención y transferencia del riesgo. Centro Internacional de Métodos Numéricos en Ingeniería (CIMNE).
- Nguyen, C. N., & Noy, I. (2020). Comparing earthquake insurance programmes: How would Japan and California have fared after the 2010–11 earthquakes in New Zealand?. *Disasters*, 44(2), 367-389.
- Taylan, A. (2007). “Zorunlu Deprem Sigortası ve Kentsel Risk Yönetimi”. *Planlama Dergisi.* 2. 23-34.

Yazici, S. (2006). The Turkish catastrophe insurance pool TCIP and compulsory earthquake insurance scheme. Catastrophic Risks and insurance – ISBN 92-64-00994-9, 349-363

Kaynakça

- Abdullah, A. (2020). Rusya Federasyonunda Gençlerin İşgücü Piyasasındaki İşsizlik ve İstihdam Sorunları. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*. <https://doi.org/10.33712/mana.833586>.
- Akgün, L., & Aliyev, P. (2018). Rusya'da Personel Ücret Ödemelerinin Hesaplanması ve Denetimi: Düzenleyici Çerçeve Ve Gerçekleştirme Metodolojisi. *Journal of International Social Research*, 11(55), 747-754.
- Alexashin, Y./ Blenkinsopp, J. (2005) Changes in Russian managerial values: a test of the convergence hypothesis? In: *International Journal of Human Resource Management* vol. 16.3, 427-444.
- Blanchard-Cattarossi, K. & Pshenichnikova, I. (2008). World View: Training's Focus on Russia. In: *Training*, 45.6, 13.
- Bobina, M., & Grachev, M. (2024). Digitalization of Human Resource Management in Russia. *JEEMS Journal of East European Management Studies*, 29(3), 540-564.
- Clarke, S. & Metalina, T. (2000). Training in the new private sector in Russia. In: *International Journal of Human Resource Management* vol. 11.1, 19-36.
- Denisova-Schmidt, E. (2008). The Transfer of Western Human Resource Practices to Russian Subsidiaries, in: *WU Online Papers in International Business Communication / Series One: Intercultural Communication and Language Learning*, Paper 2, <http://epub.wu-wien.ac.at/>.
- Denisova-Schmidt, E. (2011). Human Resource Management in Russia: Some Unwritten Rules. *WU Online Papers in International Business Communication / Series One: Intercultural Communication and Language Learning*; No. 8, WU Vienna University of Economics and Business, 1(8), 1-13.
- Fey, C., Engström, P., Björkman, I. (1999). Doing Business in Russia: Effective Human Resource Management Practices for Foreign Firms in Russia. In: *Organizational Dynamics* vol. 28.2, 69-79.
- Gurkov, I., & Zelenova, O. (2011). Human resource management in Russian companies. *International Studies of Management and Organization*, 41(4), 65-78.
- Horie, N. (2014). A note on human resources management in Russia: Path dependency in job design. *The journal of comparative economic studies*, 9, 135-141.
- Kuznetsov, A., & Kuznetsova, O. (2003). Institutions, business and the state in Russia. *Europe-Asia Studies*, 55(6), 907-922.

- May, R., Young, C. B., & Ledgerwood, D. (1998). Lessons from Russian human resource management experience. *European Management Journal*, 16(4), 447-459.
- Negiz, M. , & Kalkan, N. (2023). Rusya Federasyonu'ndaki Kısmi Seferberlik Kararı: İş Dünyası ve İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Bir Değerlendirme.
- Němeček, Petr; Kocmanová, Alena; Šimberová, Iveta, (2008), “Cultural Aspects Of Management In Conditions Of Eastern Europe Countries And Russia”, *Intellectual Economics*, Volume 2/4, s.73-80.
- Plakhotnik, M. S. (2005). Human Resource Development Practices in Russia: A Structured Literature Review. *Online Submission*.
- Rogerson, M. (2024). Business and human rights in Russia: Emerging or merging? *Business and Human Rights Journal*, 9(1), 103-128.
- Suutari, V. (1998). Leadership behaviour in Eastern Europe: Finnish expatriates' experiences in Russia and Estonia. In: *International Journal of Human Resource Management* vol. 9.2, 235-258.
- Zaytseva, T. (2016). Human Resource Management in Russia. In *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance* (pp. 1-9). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-31816-5_2944-1

Kaynakça

- Acar, E. (2017). Neoliberalizm ve Sosyal Refah Devleti Ekseninde Üçüncü Yol Yaklaşımı. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 248-263.
- Ahmedi, E. Ş., & Kılıç Ahmedi, B. (2024). Dinin Bireyselleşmesi Üzerine Niceliksel Bir Araştırma. *Bilimname* (51), 457-484. <https://doi.org/10.28949/bilimname.1394681>
- Alp, A. (2024). Toplumsal Değişimin Kıskaçında “Aile”. *Bitig Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4(7), 43-60.
- Ateş, H. (2024). Türkiye’de tarikatların siyasi ve ekonomik alanlardaki se-küler yükselişi ve yoksullar / yoksulluk. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(47), 807-823. <https://dx.doi.org/10.21550/sosbilder.1421338>
- Batur, B. (2020). Toplumsaldan Bireysele: Modern Toplumda Dinin Görünü-mü. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(3), 97-106.
- Berk, S., & Nadir Çetin, B. (2023). Dijital Çağda Dini Ritüel Algı-sının Dönüşümü. *Sosyolojik Bağlam Dergisi* 4(3), 248-272. [doi:10.52108/2757-5942.4.3.3](https://doi.org/10.52108/2757-5942.4.3.3)
- Cafri, R., & Özdemir Çukadar, P. (2018). BOŞANMANIN SOSYO-EKO-NOMİK NEDENLERİ ÜZERİNE MEKÂNSAL EKONOMET-RİK BİR İNCELEME. *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*407-424. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.445600>
- Castells, M. (2013). *Communication Power*. Oxford University Press.
- Campbell, H. A., & Tsuria, R. (2021). *Digital Religion: Understanding re-ligious practice in digital media*. Routledge.
- Çakmak, F. (2023). Dijital Çağın İnanç Problemi: İnanç Göçebeligi. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (30), 6-31.
- Çiçek, F. (2022). Din sosyolojisinde dijitalleşme teorileri ve yaklaşımlar. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 455-480.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press.
- Haberli, M. (2023). Dijital Çağda Aile: Ebeveynleriyle İlişkisi Çerçeve-sinde Gençlik ve Din. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 374-389.F
- Hocaoğlu, N. (2023). *Dijital Dünyada Değişen Din Anlayışı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

- Işık, M. (2023). Küreselleşme, Yeni Sağ ve Neoliberalizmin Muhafazakâr Düşünceye Etkisi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(4), 310-332. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1276849>
- Kandemir, S., & Toprak, H. K. (2023). Gençlerin Dini Referans Dünyası ve Dijital Medya. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 64(2), 557-590.
- Kasapoğlu, A. (2021). Tüketim Toplumu ve Din: Dinin Metalaştırılması. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(16), 923-937.
- Mirza, G. A. (2018) Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Okumuş, S. (2023). Dijitalleşme ve Dini Pratikler: Bir Literatür Taraması. *TAM Akademi Dergisi*, 2(1), 101-122.
- Şencal, H. (2021). Toplumsal İlişkilerin Kurumsallaşmasının İslam Ekonomisi Açısından Analizi. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 25(2), 661-677.
- Şimşek, M. E. (2024). Dijital Din Eğitimi. *İlahiyat Akademi*, (19), 249-283.
- Talas, M. (2011). Sivil toplum kuruluşları ve Türkiye perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 387-401.
- TÜİK (2021). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021. Türkiye İstatistik Kurumu. (Erişim Tarihi: 12.09.2024).
- TÜİK. (2021). *Evllenme ve boşanma istatistikleri*. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://tuik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 16.09.2024).
- TÜİK. (2021). *İnternet kullanım istatistikleri*. Türkiye İstatistik Kurumu. (Erişim Tarihi: 06.09.2024).
- Vatandaş, S. (2021). Tarihsel ve Sosyolojik Gerçeklikten, Dijital Çağın Sanallığına: Cemaatin Sanallaşması. *Cumhuriyet University Journal of Economics & Administrative Sciences/Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2).

Kaynakça

- Alganer, Y. & Çetin, M. (2014). Avrupa'da birlik ve bütünleşme hareketleri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2), 285-309.
- Almond, A. G. & Verba, S. (1989). *The civic culture*. Sage Publications.
- Artar, T. & Baysoy, E. (2020). Bismarck döneminden 2. Dünya Savaşına alman jeopolitik düşüncesi: Hausofer ve Hitler karşılaştırması. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 30(1), 1-24.
- Atay, E. E. (2017). *Hukuk başlangıcı*. Gazi Kitabevi.
- Aykaç, B. vd. (2015). *Çağdaş siyasal sistemler*. Alter Yayıncılık.
- Bayraktarlı, İ. Y. (2017). Federal Almanya Cumhuriyeti seçim sistemi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 143-170.
- Bundesrat. (2024). Rules of procedure of the Bundesrat. <https://www.bundesrat.de/EN/funktionen-en/go-en/go-en-node.html>
- Bundestag. (2018). Olgular: Federal meclise bir bakış. DruckhausWaiblingen, Almanya. <https://www.bundestag.de/resource/blob/595388/ed51263794b4b413dba9ecfea0c688c4/olgular.pdf>
- Bundestag. (2024a). Parlamentonun oluşumu ve görevleri. <https://www.bundestag.de/tr/parlamento/aufgaben-inhalt-595418>
- Bundestag. (2024b). *Federal cumhurbaşkanının seçimi*. <https://www.bundestag.de/tr/parlamento/wahl-bundespraesident-inhalt-595428>
- Can, İ. (2004). Almanya'da devletin yapısı ve vergi sisteminin anayasal temelleri. *Maliye Dergisi*, 145, 37-96.
- Central Intelligence Agency (CIA). (2023a). *United Kingdom*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/united-kingdom/>
- CIA. (2023b). *Germany*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/germany/>
- Çağlı, O. (1958). Garp hukuk tarihinde Cermen devri. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 23(1-2), 47-67.
- Çuhadar, S. (2020). Sivil toplum kuruluşlarına genel bakış ve ANKOS. *İbn-i Haldun Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 137-151. <https://doi.org/10.36657/ihtcd.2020.70>
- Derya, H. (2015). Almanya ve Japonya'nın sanayileşme sürecinde korumacı politikaların önemi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 97-117.
- Duits, S. (2021). Kutsal Roma İmparatorluğu. Y. Yanardağ (Çev.), *World History Encyclopedia Türkçe*. <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-17433/kutsal-roma-imparatorlugu/>
- Dummett, A. (2006). United Kingdom. In R. Bauböck, E. Ersbøll, K. Groenendijk, & H. Waldrauch (Eds.), *Acquisition and Loss of Nationalit-*

- y|Volume 2: Country Analyses: Policies and Trends in 15 European Countries (pp. 551–586). Amsterdam University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt46n00f.19>
- Erkul, İ. Ç. (2015). İngiliz Parlamentosunun mutlak monarşiye karşı güç kazanma sürecinin analizi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34(2), 131-151.
- Ertaş, A.(2020). Parlamentoların anası Westminster Parlamentosu: Tarihsel-kurumsal kökenler, kurumsal yapı ve kanun yapım süreci. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (YÜHFD)*, 17(2), 447-499.
- Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası. <https://www.bundestag.de/resource/blob/595396/6f9cc381bf6770954d6905c87f12b57d/gg.pdf>
- Gov.UK. (2023a). *Ministerial role prime minister*. <https://www.gov.uk/government/ministers/primeminister#:~:text=The%20Prime%20Minister%20is%20the,Civil%20Service%20and%20government%20agencies>
- Gov.UK. (2023b). *Elections*, <https://www.gov.uk/elections-in-the-uk/general-election>
- Hanar, M. (2018). Fatih William ve İngiltere’de feodal sistemin kurulması. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 43-51.
- Hilton, M. vd. (2010). The big society: Civic participation and the state in modern Britain. <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/the-big-society-civic-participation-and-the-state-in-modern-britain>
- <https://members.parliament.uk/parties/lords/by-peerage>
- İlal, E. (2011). Magna Carta. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 34(1-4), 210-242.
- Jenkins, S. (2012) Short history of England. Profile Books Ltd.
- Kama, S. (2016). Parlamenter hükümet sistemi olarak “Westminster modeli” Britanya örneği üzerine bir deneme. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 161-201.
- Kara, F. (2012). Birleşik Krallık Avam Kamarası çalışma usul ve esasları üzerine. *Yasama Dergisi*, 21, 7-50.
- Karadağ, C. (2015). Alman federalizminin tarihsel süreçteki gelişimi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 121-136. <https://doi.org/10.18026/cbusos.32235>
- Kürkçüer, O. (1957). Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası ve bu anayasayı meydana getiren amiller. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 22(1-4), 88-111.
- McCormick, J. (2020). *Karşılaştırmalı siyaset ve yönetim sistemleri*. M. Ceylan (Çev.), Felix Kitap.

- Muratoğlu, T. (2014). Almanya Federal Cumhuriyeti'nde devlet yapılanması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(2), 291-366.
- Özbudun, E. (1968). İngiltere'de parlamento egemenliği teorisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(1), 59-79. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001334
- Özdemir, H. (2017). Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığında ulus devletin oluşumu ve sorunları üzerine bir değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 16-41.
- Özmen, S. (2018). Frank krallığında Yahudiler. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 52-66.
- Öztürk, M. (2023). Alman siyasi birliğine giden süreçte Prusya'nın, Zollverein'in ve Bismarck'ın rolü. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 18 (2), 400-419. <https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.1313540>
- Parlak, B. & Caner, C. (2009). *Karşılaştırmalı siyasal ve yönetsel yapılar*. Alfa Aktüel Yayınları.
- Parliament.uk. (2023a). The story of parliament. <https://www.parliament.uk/globalassets/documents/commons-information-office/Publications-2015/THE-STORY-OF-PARLIAMENT-web.pdf>
- Parliament.uk. (2023b) *Question time*. <https://www.parliament.uk/about/how/business/questions/>
- Parliament.uk. (2023c). *MPs and Lords*. <https://members.parliament.uk/>
- Roskin, M. (2016). *Çağdaş devlet sistemleri*. Adres Yayınları.
- Sander, O. (2003). *Siyasi tarih ilkçağlardan 1918'e*. İmge Kitabevi.
- Searles, P. J. (1953). Bouvines: Battle of Rogues and Scoundrels. *The Military Engineer*. 45 (303). 37-39.
- Statista.com (2024), Birleşik Krallık GSYİH ve kişi başı GSYİH, <https://www.statista.com/statistics/263600/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-the-united-kingdom/>
- Stollberg-Rilinger, B. (2006). *Kutsal Roma İmparatorluğu*. Vakıfbank Yayınları.
- Şahin, M. (2004). Anglikanizm öncesi İngiltere ve Anglikanizmin doğuşu. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(18), 137-154.
- Şahingöz, A. (2022). Avrupa'da insan haklarının tarihsel gelişimi. *EURO Politika*, (17), 90-98.
- Tauscher, S. (2014). Cumhuriyet Halk Partisi ve Alman Sosyal Demokrat Partisi'ne yön veren parti programlarının karşılaştırmalı analizi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 84-112.
- Taylor, E. (1979). *House of Commons at work*. Macmillan Press.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2019a). *İngiltere Avam Kamarasında yasama, denetim ve bütçe süreçleri*. TBMM Araştırma Merkezi.

- TBMM. (2019b). *Almanya Parlamentosunda yasama, denetim ve bütçe süreçleri*. TBMM Araştırma Merkezi, Ankara.
- The Constitution Society. (2023a). *The monarchy*. <https://consoc.org.uk/the-constitution-explained/the-monarchy/>
- The Constitution Society. (2023b). *The executive*. <https://consoc.org.uk/the-constitution-explained/the-executive/#executive>
- The Electoral Commission. (2024). UK Parliament. <https://www.electoralcommission.org.uk/voting-and-elections/how-elections-work/types-elections/uk-parliament>
- World Bank Group. (2024). *Germany*. <https://data.worldbank.org/country/DE>
- Yılmaz, B. (2010). İngiltere’de siyaset: Seçimler ve siyasi partiler. *Politika Dergisi*, https://www.politikadergisi.com/sites/default/files/kutuphane/ingilterede_siyaset_secimer_ve_siyasal_partiler.pdf
- Yılmaz, N. (2013). Weimar dönemi ve öncesinde meydana gelen siyasi çekişmeler ve ekonomik krizlerin Alman Sosyal Demokrat Partisi bağlamında bir değerlendirmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 73-87.

Kaynakça

- Acar, B. Ç ve Acar, M. B. (2022). “Kimyasal Yöntemlerle Atık Sulardan Ağır Metal Giderimi”. *GÜFFD*, 3(1): 1-13.
- Adelana, S. M. (2014). *Groundwater: Hydrogeochemistry Environmental Impacts and Management Practices*. Nova Science Publishers, Inc.
- Ahmadi, A.; Foroutan, R.; Esmacili, H. & Tamjidi, S. (2020). “The Role of Bentonite Clay and Bentonite Clay at MnFe₂O₄ Composite and Their Physico-Chemical Properties on the Removal of Cr(III) and Cr(VI) from Aqueous Media”. *Environmental Science and Pollution Research*, 27, 14044-14057.
- Alecci, S. (2021). “As a poisoned town sought justice, top chemical giant executive moved millions to tax havens”. *International Consortium of Investigative Journalists*, October 5, 2021, <https://www.icij.org/investigations/pandora-papers/solvay-italy-new-jerey-chemical-plants-offshore/>
- Allday, E. & Li, R. (2019). “PG&E faced new scrutiny: Role in wildfires: Many workers spotted Butte County blaze early”. *San Francisco Chronicle*, January 1, 2019, p. A1.
- Aydoğdu, Y. (2024). “Film Değerlendirmesi: Çevreci Halk Kahramanı Erin Brockovich”. *Düşünce Dergisi*, 2024(20): 160-166.
- Banks, S. (2003). “The Erin Brockovitch Effect: How Media Shapes Toxics Policy”. *Environmental Law and Policy Journal*, 26(2): 219-251.
- Brokovich, E. (2020). “Erin Brokovich’ten mesaj var”. *Altyazı*, 18 Mart 2020, <https://altyazi.net/haberler/erin-brockovichten-mesaj-var/>
- Brokovich, E. (2024). “About the Brokovich Report”. *Brokovich Report*, <https://www.thebrokovichreport.com/about>
- Brown, A. (2014). *Güncel Sanat ve Ekoloji*. İstanbul: Akbank Sanat Yayınları.
- Colten, C. E. & Skinner, P. N. (1996). *The Road to Love Canal: Managing Industrial Waste Before EPA*. Austin, TX: University of Texas Press.
- Demirkan, T. (2010). “Kızıl Nehir Tuna yolunda”. *BBC*, 5 Ekim 2010, https://www.bbc.com/turkce/haberler/2010/10/101005_hungary_poisoning
- Denchak, M. (2019). “Fracking 101”. *NRDC*, April 19, 2019, <https://www.nrdc.org/stories/fracking-101#what-is>
- Denchak, M. (2023). “Water pollution: Everything yo need to know”. *NRDC*, January 11, 2023, <https://www.nrdc.org/stories/water-pollution-everything-you-need-know#whatis>
- Eckenfelder, W. W. (2000). *Kirk-Othmer Encyclopedia of Chemical Technology*. John Wiley & Sons.
- Eryılmaz, Ç. (2017). “Çevre Söylemlerine Göre Çevre Konulu Filmlerin Analizi”. *Bilgi* (34): 117-147.

- Fuller, R.; Landrigan, P. J.; Balakrishnan, K. et al. (2022). "Pollution and Health: A Progress Update". *The Lancet Planetary Health*, 6(6): 535-547.
- Glaberson, W. (1990). "Love CanalÇ Suit focuses on records from 1940's". *The New York Times*, October 22, 1990, <https://www.nytimes.com/1990/10/22/nyregion/love-canal-suit-focuses-on-records-from-1940-s.html>
- Glausiusz, J. (2007). "Better Planet: Can a Maligned Pesticide Save Lives?". *Discover Magazine*, p.34.
- Gore, A. (2008). *Tükenen Dünya* (Çev. Üstüntaş, N.). İstanbul: Siren Yayınları.
- Hamdy, M. K. & Noyes, O. R. (1975). "Formation of Methyl Mercury by Bacteri". *Appl. Microbiol.* 30(3): 424-432.
- Hawkesworth, M. E. (2006). *Globalization & Feminist Activism* (Second Edition). Rowman & Littlefield.
- Heath, D. (2013). "How industry scientists stalled action on carcinogen". *Center for Public Integrity*, March 13, 2013, <https://publicintegrity.org/environment/how-industry-scientists-stalled-action-on-carcinogen/>
- Heath, D. (2013). "How industry scientists stalled action on carcinogen". *The Center for Public Integrity*, March 13, 2013, <https://publicintegrity.org/environment/how-industry-scientists-stalled-action-on-carcinogen/>
- Jacobs, M. (2020). "How Erin Brockovich became one of the most rewatchable movies ever made". *Huffpost*, March 15, 2020, https://www.huffpost.com/entry/erin-brockovich-julia-roberts-susannah-grant_n_5e6ba01ec5b6bd8156f6467c
- Kennedy, M. (2016). "Lead-laced water in Flint: A step by step look at the makings of a crisis". *NPR*, April, 20, 2016, <https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2016/04/20/465545378/lead-laced-water-in-flint-a-step-by-step-look-at-the-makings-of-a-crisis>
- Lim, J.T.; Tan, Y.Q.; Valeri, L. et al. (2019). "Association Between Serum Heavy Metals and Prostate Cancer Risk – A Multiple Metal Analysis". *Environment International*, 132, 105-109.
- Mann, M. E. (2022). *Yeni İklim Savaşı, Gezeganimizi Geri Alma Mücadelesi*. İstanbul: Şıra Yayınları.
- Mazzer, D. (2014). "State Adoption of a Hexavalent Chromium MCL". *California Department of Public Health Memorandum*, June 20, 2014, p. 1-3.
- Meiners, J. (2020). "Ten yeras later, BP oil spill continues to harm wildlife-especially dolphins". *National Geographic*, April 17, 2020, <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/how-is-wildlife-doing-now--ten-years-after-the-deepwater-horizon>
- Mendus, S. (2005). "Feminism" in *The Oxford Companion to Philosophy* (Ed. Honderich, T.). Oxford University Press.

- Newman, R. S. (2016). *Love Canal: A Toxic History from Colonial Times to the Present*. New York, NY: Oxford University Press.
- Schaffner, M.; Bader, H. & Scheidegger, R. (2009). "Modeling the Contribution of Point Sources and Non-point Sources to Thachin River Water Pollution". *Science of the Total Environment*. 407(17): 4902-4915.
- Subaşı, S. (2021). "İnsan elinden çıkan büyük felaketler". *Lacivert*, 30 Eylül 2021, <https://www.lacivertdergi.com/gundem/2021/09/30/insan-elinden-cikan-buyuk-felaketler>
- Tokdil, E. (2022). "İlişkisel Estetik Bağlamında Ekolojik Sorunlar ve Çağdaş Sanatın Çözüm Arayışları". III. *Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Çerçevesinde "Dağ ve Ekoloji" Kongresi*, Tam Metin Bildiri Kitabı.
- UHİM (2017). "Çevre" (s. 50) *Dünya Hak İhlalleri Raporu 2016* içinde. İstanbul: Uluslararası Hak İhlalleri İzleme Merkezi.
- Verhovek, S. H. (1988). "After 10 years, the trauma of Love Canal continues". *The New York Times*, August 5, 1988, <https://www.nytimes.com/1988/08/05/nyregion/after-10-years-the-trauma-of-love-canal-continues.html>
- Von Sperling, M. (2007). "Wastewater Characteristics, Treatment and Disposal". *Water Intelligent Online. Biological Wastewater Treatment Series*. Volume 6, IWA Publishing.
- Welkos, R. W. (2000). "Digging fort he truth". *Los Angeles Times*, March 12, 2000, <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2000-mar-12-ca-7856-story.html>

Kaynakça

- I-Arşiv Kaynakları: T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi (BOA)
- BOA. Bâbali Evrak Odası (BEO.): 120 / 8982; 240 / 17927.
- BOA. Dahiliye Nezâreti Mektûbi Kalemî (DH. MKT.): 6 / 57; 1329 / 46; 1344 / 65; 1345 / 74; 1355 / 90; 1462 / 108; 1587 / 61; 1901 / 103.
- BOA. Dahiliye Nezâreti Sicil-i Ahval Defterleri (DH. SAİDd.): 1 / 408.
- BOA. Dahiliye Nezâreti Şifre Kalemî (DH. ŞFR.): 117 / 54; 119 / 6.
- BOA. Hariciye Nezâreti Tercüme Odası (HR. TO.): 389 / 139; 389 / 142.
- BOA. İrade Dahiliye (İ. DH.): 647 / 44953; 684 / 47686; 784 / 63732; 836 / 67255; 880 / 70194; 929 / 73660; 990 / 78213; 1002 / 79179; 1050 / 82476; 1079 / 84656; 1160 / 90660; 1252 / 98206; 1269 / 99762.
- BOA. İrade Hariciye (İ. HR.): 190 / 10660.
- BOA. İrade Şura-yı Devlet (İ. ŞD.): 71 / 4205; 2471 / 4.
- BOA. Mabeyn-i Hümayun Evrakı, İradeleri (MB. İ.): 46 / 216.
- BOA. Maliye Nezâreti Emlak-ı Emiriyye Müdüriyeti (ML. EMM.): 66 / 3; 66 / 26.
- BOA. Meclis-i Vala (MVL.): 539 / 75; 778 / 21
- BOA. Plan-Proje-Kroki, Plan-Projeler (PLK.p.): 3901
- BOA. Sadaret Mektûbi Mühimme Kalemî (A.MKT. MHM.): 457 / 11.
- BOA. Şura-yı Devlet (ŞD.): 1830 / 7; 2274 / 34; 2274 / 40; 2275 / 10; 2456 / 51; 2489 / 23; 2853 / 27; 924 / 89.
- BOA. Yıldız Hususi Maruzat (Y. A. HUS.): 272 / 80.
- BOA. Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal ve Journaller (Y. PRK. AZJ.): 27 / 39.
- BOA. Yıldız Perakende Evrakı Umumi (Y. PRK. UM.): 15 / 92.

2-Resmî Yayınlar

- Aydın Vilayet Sâlnamesi*, (H. 1302 / R. 1300), Defa:7
- Aydın Vilayet Sâlnamesi, (H. 1304), Defa: 10
- Aydın Vilayet Sâlnamesi*, (R. 1306), Defa: 12.
- Aydın Vilayet Sâlnamesi*, (R. 1307 / H. 1308), TTK, Ankara 2010.
- Salname-i Vilayet-i Beyrut*, (H. 1311-1312 / R. 1310), Def'a-i Evveli, Vilayet Matbaası, Beyrut 1310.
- Düstür, Birinci Tertib*, Cilt: 5, Ankara 1937.

3-Kitap, Makale, Tez ve Kaynak Eserler

- Acar, İrfan C., *Lübnan Bunalımı ve Filistin Sorunu*, TTK, Ankara 1989.

- Akyıldız, Ali, *Osmanlıda Ulaşımın Modernleşmesi*, Timaş yayınları, İstanbul 2019.
- Ali Fuat, *Ricâl-i Mühimme-i Siyasiye*, İstanbul 1928.
- Altundağ, Şinasi, *Kavalalı Mehmet Ali Paşa İsyanı Mısır Meselesi (1831-1841)*, I. Kısım, TTK, Ankara 1988.
- Artzy, Michal, “Akka Şehrinin İsmi Tarihsel Süreçteki Değişimi: Akko, Ptolemais, ‘Akka, Acre’”, (Çeviren: Mustafa Yıldırım), *Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt:39, Sayı: 67, s.715-726.
- Atlıoğlu, Yasin, *Savaşta ve Barışta Lübnan Marunîleri Aziz Marun’dan İç Savaş’a Maruni Kimliği ve Çatışma*, Kaknüs yayınları, İstanbul 2014.
- Aydın, Ali İhsan, *Osmanlı Filistininde Bir Sancak Akka*, Taşmektap yayınları, İstanbul 2016.
- Aydın, Mahir, “Doksanüç Harbi, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı”, *DİA*, Cilt:9, İstanbul 1994, s.183-192.
- Aydın, Merve, *Osmanlı Devleti’nin Son Döneminde Aydın Vilayeti’nde Çekirge İstilaları*, MSKÜ, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla 2018.
- Ayverdi, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı, İstanbul 2011.
- Binbaşı M. Nasrullah, Kolağası M. Rüşdü, Mülazım M. Eşref, *Osmanlı Atlası, XX. Yüzyıl Başları*, (Haz. Rahmi Tekin-Yaşar Baş), İstanbul 2003.
- Cuinet, Vital, *Syrie Liban et Palestine: Géographie Administrative, Statistique, Descriptive et Raisonnée*, Paris 1896.
- Çadırcı, Musa, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Askere Almada Kura Usulüne Geçilmesi (1846 Tarihli Askerlik Kanunu)”, *Tanzimat Sürecinde Askerlik*, İmge Kitabevi, Ankara 2008, s.65-87.
- Çadırcı, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Durumu*, TTK, Ankara 1997.
- Çetinsaya, Gökhan-Ş. Tufan Buzpınar, “Midhat Paşa (1822-1884)”, *DİA*, Cilt:30, Ankara 2020, s.7-11.
- Dağ, Mustafa-İbrahim Halil Tanık, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Bir Kurumun İşleyişi: Reji İdaresi Şartnameleri (1883-1914)”, *Kafkas Üniversitesi SBE Dergisi*, Sayı: 31, Bahar 2023, s.371-392.
- Demirkent, Işın, “Kudüs-Haçlılar Dönemi”, *DİA*, Cilt: 26, Ankara 2002, s.329-342.
- Dinç, Güven, “Mehmet Ali Paşa İsyanı’nın Antalya’ya Etkileri (1831-1833)”, *Bulleten*, Cilt:80, Sayı: 289, Aralık 2016, s.857-884.
- Doğan, Esmâ Gül Yetiş, 1860-61 Suriye Olayları, *Tanzimat ve Şam Sergileri*, *Bulleten*, Cilt:87, Sayı: 310, (Aralık 2023), s.959-983.
- Emecen, Feridun, “Akka”, *DİA*, Cilt: 2, İstanbul 1989, s.265-267.
- Emecen, Feridun, “Biga”, *DİA*, Cilt:6, İstanbul 1992, s.136-137.
- Emecen, Feridun, “Fahreddin, Ma’noğlu”, *DİA*, Cilt: 12, İstanbul 1995, s.80-82.

- Emecen, Feridun, “Zâhir el-Ömer”, *DİA, Cilt: 44*, İstanbul 2013, s.90-91.
- Erler, Mehmet Yavuz, *Osmanlı Devleti'nde Kuraklık ve Katlık Olayları (1800-1880)*, Libra, İstanbul 2010.
- Gencer, Fatih, “İsyana Giden Yol, Anadolu'ya Açılan Kapı: Mehmet Ali Paşa'nın Akka'yı Ele Geçirmesi”, *Historystudies, Vol. 7 / Issue. 1, (March 2015)*, s.65-80.
- Gülsoy, Ergin, “Safed”, *DİA, Cilt: 35*, İstanbul 2008, s.445-447.
- Gülsoy, Ufuk, *Kutsal Proje Ortadoğu'da Osmanlı Demiryolları*, Timaş yayımları, İstanbul 2010.
- Karal, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi V. Cilt*, TTK, Ankara 1983
- Karlangıç, Osman, “Bir Osmanlı Nahiyesinde Ermeni, Misyoner (Lazarist) ve Müslüman İlişkileri: Akbez Örneği (1876-1914)”, *Ermeni Araştırmaları, Sayı: 71, (2022)*, s.55-88.
- Karpat, Kemal H., *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2003.
- Keleş, Erdoğan, “Aydın Vilayetinde Aşiretlerin İskânı ve Sorunlar (19. Yüzyılın İkinci Yarısı)”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SUTAD), Yıl:26, Sayı:48 (Nisan 2020)*, s.211-242.
- Keleş, Erdoğan, “Cebel-i Lübnan'da İki Kaymakamlı İdari Düzenin Uygulanması ve 1850 Tarihli Nizamnâme”, *Tarih Araştırmaları Dergisi, Cilt:27, Sayı: 43, (Yıl 2008)*, s.131-158.
- Köprülü, Orhan F., “Fuad Paşa, Keçecizâde”, *DİA, Cilt:13*, İstanbul 1996, s.202-205.
- Kuneralp, Sinan, *Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricali (1839-1922) Prosopografik Rehber*, İSİS, İstanbul 1999.
- Kutluoğlu, Muhammed Hanefi, “İbrâhim Paşa, Kavalalı”, *DİA, Cilt: 21*, İstanbul 2000, s.330-333.
- Osmanlı Belgelerinde Filistin*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 2009.
- Osmanlı Filistini Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası (1516-1917)*, (Hazırlayanlar: Z. Kurşun-A. Steih-A. İ. Aydın), İstanbul Ticaret Odası Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul 2020.
- Özaydın, Abdülkerim, “Halîl b. Kalavun”, *DİA, Cilt: 15*, İstanbul 1997, s.319-320.
- Öztuna, Yılmaz, *Tanzîmât Paşaları Âlî ve Fuâd Paşalar*, Ötüken, İstanbul 2006.
- Pala, Ayhan, “Osmanlı İdaresinde Vilâyet Mektupçuluğu,” *Belleten, Cilt: 84, Sayı: 299, (Nisan 2020)*, s.297-314.
- Sertoğlu, Midhat, *Osmanlı Tarih Lûgatı*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.

Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimiz Adları, Türkiye Cumhuriyeti Dahiliye Vekaleti, Hilal Matbaası, İstanbul 1928.

Şemseddin Sami, *Kamusu'l-A'lâm*, Cilt: IV, İstanbul 1311.

Şener, Abdüllatif, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi*, Ankara 1990

Şeşen, Ramazan, "Selâhaddîn-i Eyyûbî", *DİA*, Cilt: 36, İstanbul 2009, s.337-340.

Tekindağ, M. C. Şahâbeddin, "Cezzâr Ahmed Paşa", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 3, MEB, Eskişehir 1997, s.156-158.

Tellioglu, Ömer, *Filistin'e Musevi Göçü ve Siyonizm (1880-1914)*, Kitabevi, İstanbul 2018.

Tomar, Cengiz, "Taberiye", *DİA*, Cilt:39, (2010), s.323-324.

Tütüncü, Mehmet, "Filistin'de Tur Dağı'nın Kaybı", *Yediküta Dergisi*, Sayı: 116, (Nisan 2018).

Ülman, A. Halûk, *1860-1861 Suriye Buhramı*, Ankara 1966.

Ünal, Mehmet Ali, *Osmanlı Tarih sözlüğü*, Paradigma yayınları, İstanbul 2011.

Yiğit, İsmail, "Memlükler", *DİA*, Cilt: 29, Ankara 2004, s.90-97.

Ze'evi, Dror, *Kudüs, 17. Yüzyılda Bir Osmanlı Sancağında Toplum ve Ekonomi*, Tarih Vakfı Yurt yayınları, İstanbul 2000,

4-İnternet Kaynakları

(<https://kadirsehir.kudus.com/madde.asp?liste=3&cat=36&item=462>), (erişim tarihi: 02.06.2024).

5-Kütüphane Dijital Arşivi

İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Nadir Eserler Kütüphanesi II. Abdülhamid Han Fotoğraf Albümleri.

Kaynakça

- BOASE, Frederic, “Carlyle, Thomas”, *Modern English Biography: Containing Many Thousand Concise Memoirs of Persons who have died since the year 1850*, Vol. I., A-H, Truro: Netherton and Worth, 1892, s. 550.
- BOASE, George Clement, “Carlyle, Thomas (1803-1855)”, *Dictionary of National Biography*, Ed. Leslie Stephen, Vol. IX, New York: Macmillan And Co. London: Smith, Elder&Co., 1887, s. 110-111.
- CARLYLE, Thomas (of the Scottish Bar), *The Moral Phenomena of Germany*, Second Edition-Enlarged, London: William Edward Painter, 1845.
- CARLYLE, Thomas [A Layman], *An Essay to Illustrate the Foundation, the Necessity, the Nature, and the Evidences of Christianity; and to Connect True Philosophy with the Bible*. Edinburgh: Waugh and Innes; M. Ogle, Glasgow; James Duncan, London, 1827.
- CARLYLE, Thomas [by the author of “The Word Made Flesh”], *Letter to the Editor of the Christian Instructor*, Edinburgh: John Lindsay&Co., 1830.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *A Short History of The Apostolic Work: Translated from the German*, London: George Barclay, Castle Street, Leicester Square, 1851.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *Apostles Given, Lost and Restored*, London: C. Goodall&Son, 1853.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *Collected Writings of the late Thomas Carlyle*, London: T. Bosworth, 1878.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *Extracts from Divines, on the Humanity of Christ*, Edinburgh: John Lindsay&Co., 1830.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *On Our Present Position in Spiritual Christianity*, London: C. Goodall&Son, 1853.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *On Symbols in Worship*, London: C. Goodall&Son, 1853.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *On the Epistles to the Seven Churches*, London: C. Goodall&Son, 1854.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *On the Office of the Paraclete in the Prayers of the Church*, London: C. Goodall&Son, 1853.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *The Church of Christ, in her Offices, Gifts and Privileges, taken solely from the Word of God*, Edinburgh: W. Oliphant&Son, 1834.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *The Door of Hope for Britain*, London: T. Bosworth, 1853.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *The Door of Hope for Christendom*, London: T. Bosworth, 1853.

- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *The One Catholic Supremacy, the Divine Salvation of the Church*, London: John Ollivier, 1851.
- CARLYLE, Thomas [of the Scottish Bar], *Warning for the Unwary Against Spiritual Evil*, London: C. Goodall&Son, 1854.
- CARLYLE, Thomas, *Blicke eines Engländers in die kirchlichen und socialen Zustände Deutschlands*, Breslau: J. Max, 1870.
- CARLYLE, Thomas, Heinrich Wilhelm Josias Thiersch, *The History of the Christian Church. Translated from the German. (Vol. 1. The Church in the Apostolic Age)*, 1852.
- CARLYLE, Thomas, *Kabramanlar*, Çev. Behzat Tañç, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2004.
- CARLYLE, Thomas, *Kabramanlar, Kabramanlara Tapınmak ve Tarihte Kabramanlar Üzerine*, Çev. Zeynep Ünalın, İstanbul: Saltokur, 2021.
- CARLYLE, Thomas, *On the Sacrament of Baptism*, London: T. Bosworth, 1850.
- CARLYLE, Thomas, *Pleadings with my Mother: The Church in Scotland, The Substance of four Lectures Delivered*, Edinburgh: T. C. Jack, 1854.
- CARLYLE, Thomas, *Shall Turkey Live or Die?*, London: Thomas Bosworth, 1854.
- CARLYLE, Thomas, *The First Resurrection and Second Death or the Kingdom to Come*, Edinburgh: J. Lindsay&Co., 1830.
- CARLYLE, Thomas, *The Word Made Flesh: or the True Humanity of God in Christ Demonstrated From the Scriptures*, Edinburgh: John Lindsay&Co., 1829.
- DORRIES, David W., *Edward Irving's Incarnational Christology*, Fairfax, VA: Xulan Press: 2002.
- FLEGG, Columba Graham, *The Catholic Apostolic Church: its history, ecclesiology, liturgy and eschatology*, PhD thesis. The Open University, (United Kingdom), 1990.
- GRAHAM, H. G., "The Two Carlyles", *The Athenaeum*, No. 2794, 14 May 1881, s. 654.
- GRASS, Tim, *The Lord's Work: A History of the Catholic Apostolic Church*, Eugene, Oregon: Picwick Publications, 2017.
- HENKE, Manfred, *Unterwegs zur Neuapostolischen Kirche: 150 Jahre Kirchengeschichte*. Neuapostolische Kirche, 2014.
- KRÄMER, Franz, *Thomas Carlyle of the Scottish Bar (1803-1855)*, (SEGES: textes et études philologiques et littéraires), Universitätsverlag, Freiburg, 1966.
- SCHUSTER, Dirk, "Das Königreich Sachsen und seine neuen Apostel: Die Neuapostolische Gemeinde in Leipzig", I. Edenheiser (Ed.), *Von Aposteln bis Zionisten: Religiöse Kultur im Leipzig des Kaiserreichs*, Marburg: diagonal-Verlag: 2010.

- SHANKS, Douglas A., *The Life and Thought of John McLeod Campbell*, University of Glasgow for the Degree of Ph. D. in the Faculty of Divinity, United Kingdom, 1958.
- STUNT, Timothy C. F., “Carlyle, Thomas (1803-1855): Apostle of the Catholic Apostolic Church and German Scholar”, *Oxford Dictionary of National Biography: in association with the British Academy From the Earliest times to the year 2000*, Ed. H. C. G. Matthew, Brian Harrison, Vol. 10, (Cape-Chancellor), Oxford: Oxford University Press, 2004, s. 163-164.

Dipnotlar

https://inserco.org/en/types_of_silk 8.12.2024

https://www.inserco.org/en/types_of_silk (Erişim Tarihi: 01.08.2024)

İpek böceği yumurtası bazı kaynaklarda ve yerel üreticiler arasında “tohum” olarak da geçmektedir.

Types of silk | International Sericultural Commission (inserco.org) (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

Unlocking the value Potential of Tasar Sericulture | Sampark.Net – The Rural Connect (pradan.net) (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

<https://www.tujerodne-vrste.info/vrste/japanese-oak-silkmoth/> (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

Antheraea pernyi — “Chinese Oak Silkmoth” | Welcome, visitor! (breedingbutterflies.com) (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

Wild Silks Collection – McGuire Center (ufl.edu) (Erişim Tarihi: 14.08.2024)

<https://missisippientomologicalmuseum.org.msstate.edu/AnthroEnt/Textiles/Silks-List.html> (Erişim Tarihi: 14.08.2024)

Wild Silks Collection – McGuire Center (ufl.edu) (Erişim Tarihi: 18.08.2024)

Types of silk | International Sericultural Commission (inserco.org) (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

Types of silk | INTERNATIONAL SERICULTURAL COMMISSION (inserco.org) (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

Types of silk | INTERNATIONAL SERICULTURAL COMMISSION (inserco.org) (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

Sericulture:Silkworm Typs (tnau.ac.in) (Erişim Tarihi: 08.08.2024)

Görsel: Courtesy - Julina Kashyap, Boko, Assam, 2016, Muga Silk: The Golden Silk of Assam | IIAD (Erişim Tarihi: 08.08.2024)

<https://thesilkchamber.com/blogs/journal/thinking-about-getting-muga-silk> (Erişim Tarihi: 08.08.2024)

<https://www.floridamuseum.ufl.edu/mcguire/collection/featured-collections/wild-silks/> (Erişim Tarihi: 17.08.2024)

https://missisippientomologicalmuseum.org.msstate.edu/AnthroEnt/Textiles/Species/Antheraea_assamensis.html (Erişim Tarihi: 17.08.2024)

Kaynakça

- Adanır Özkavruk, E. (2015). Tekstil Lifleri, İzmir Mungan Kavram Yayınları
- Das, T., Kalita, D. & Das, M. (2023). Effect of castor, *Ricinus communis* L. and banyan, *Ficus benghalensis* L. plants on economic traits of eri silkworm, *Samia ricini* Donovan (Lepidoptera: Saturniidae). *Int J Trop Insect Sci* 43, 217–224
- Dewangan S.K. (2017). Employment Generation and Socio-Economic Change through Sericulture in Raigarh District, Chhattisgarh, India. *Annals of Natural Sciences*, Vol. 3[2]: June, 2017: 32-42.
- Gürel, F. (2023). İpekböceği (*Bombyx mori* L.) Yetiştiriciliğinde Yapay Yem Karışımlarının Kullanımı, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* Sayı 51, S. 173-180, Ağustos 2023
- Panda, S.K., IAS (2014). Mulberry Sericulture in New Areas-Empowering Tribal Women, India: Concept Publishing Company Pvt. Ltd.
- Peigler Richard S. and Luikham, R. (2013). *Saturnia canningi* Hutton, 1859 (currently *Samia canningi*; Insecta, Lepidoptera, Saturniidae): proposed conservation. *Bulletin of Zoological Nomenclature* 70(4) December 2013
- Peigler Richard S.,(1993). Wild Silks of the World, *American Entomologist*, Volume 39, Issue 3, Fall 1993, Pages 151–162, Published: 01 July 1993.
- Priyadarshini, P. and Maria Joncy, A. (2016), Sericigenous Insects, *Journal of International Academic Research For Multidisciplinary Impact Factor* 3.114, Issn: 2320-5083, Volume 4, Issue 11, December 2016
- Şahan, Ü. (2021). İpek böcekçiliği, Dora Yayıncılık
- Ulaşlı, B., İleri, B., ve Can, F. (2021) Hatay yellow strain (*Bombyx mori* L.) under the threat of extinction: Determination of morphological and biological features with some reviews. *MKU. Tar. Bil. Derg.* 26(2) : 266-271.
- Yang, Y. J., Choi Y.S., Jung, D., and Cha H. J., Expression of redesigned mussel silk-like protein in *Escherichia coli*, *Korean J. Chem. Eng.*, 28(8), 1744-1748 (2011) DOI: 10.1007/s11814-011-0140-3
- Zanier, C. (2020). The Silk Cycle in China and its Migration, Max Planck Research Library for the History and Development of Knowledge, Studies 13

Kaynaklar

- Ak, B. (2021). Kadın istihdamının ekonomik büyüme etkisi: Seçilmiş OECD ülkeleri ve Türkiye arasında karşılaştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(4), 475-487.
- Amber, Hasan. (2023). Impact of female labor force participation in economic development of pakistan. Review of Managerial Science, 5(1):78-91. doi: 10.53909/rms.05.01.0213
- Arıcıoğlu ve Kutlutürk (2023). Kadınların İşgücüne Katılım Oranının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği. Premium Sosyal Bilimler E-Dergisi, 7(29), 1-9.
- Baltagi, B. H.(2008). Econometric Analysis of Panel Data. John Wiley&Sons.
- Breusch, T. S. & Pagan, A. R. (1980). TheLagrangeMultiplier Test Andİts Applications to Model Specification in Econometrics. TheReview of EconomicStudies, 47(1), 239-253.
- Bozkaya, G. (2013). Kadınların İşgücüne Katılımını Belirleyen Faktörler: Türkiye Üzerine Bir Analiz. Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (5): 69-89.
- Buterin., V, Fajdetic, B., & Funarić, B., (2023). Understanding the Macroeconomic Effects of Female Participation in the Labour Market. Economies, doi: 10.3390/economies11110280
- Dücan, E., & Atay Polat, M. (2017). Kadın İstihdamının Ekonomik Büyüme Etkisi: OECD Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26(1), 155-170.
- Eren, M. V. (2020). Cinsiyet Eşit(siz)liğinde Genç Kadın İşsizliği İle Kalkınma Arasındaki İlişki: Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 15(59), 598-614. <https://doi.org/10.19168/jyasar.702505>
- Ertürkmen, G. (2023). Türkiye’de Dezavantajlı Gruplar ve İstihdam. R&S - Research Studies Anatolia Journal, 6(4), 388-411. <https://doi.org/10.33723/rs.1341447>
- Göcen, S. (2020). Ekonomik Gelişme Ve Kadın İş Gücü İstihdamı: Türkiye İçin Nedensellik İlişkisi İncelenmesi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi(29), 45-60. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.687690>
- Konuk, T., & Engin, C. (2023). Mültecilerin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Seçili Göç Alan Ülkelere Dayalı Panel Veri Analizi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(1), 185-196. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1209557>
- Kutluay Şahin, D. (2022). Kadın İstihdamının Ekonomik Büyüme Etkisi: Ampirik Bir Analiz. Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 8(2), 277-288. <https://doi.org/10.20979/ueyd.1135131>

- Luci, A. (2009). Female labor market participation and economic growth. *International Journal of Innovation and Sustainable Development*, 4(2).
- Mccoskey, S. &Kao, C. (1998). A Residual-Based Test Of The Null Of Cointegration In Panel Data. *Econometric Reviews*, 17(1),57-84.
- Nazlıoğlu, S. &Karul, C.(2017). Panel LM Unit Root Test With Gradua Structural Shifts, 40th International Panel Data Conference, July 7-8, 2017, Thessaloniki-Greece, ss. 1-26.
- Özduran ve Atik (2021), Kadın İşgücünün Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi: AB Üyesi ve Aday Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(77). 992-1004.
- Richard, J., Cebula., Amber, Montgomery, Williams. (2006). Determinants of Female Labor Force Participation: Preliminary Evidence. *The Business Renaissance Quarterly*, 1(2):141-.
- Sevinç, H., Bozkurt, E., & Eroğlu Sevinç, D. (2016). Ekonomik Büyümede Kadın İstihdamının Rolü? Yakınsama Temelli Kanıtlar. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), 57-69.
- Türlüoğlu, E. (2018). Kadın İstihdam Ve Büyüme İlişkisi: Var Modeli Analizi. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 59-68.
- Tütüncü, A., & Zengin, H. (2020). E7 Ülkelerinde Kadın İstihdamı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki. *Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi*, 16(1), 1-16. <https://doi.org/10.17130/ijmeb.700752>
- Yerdelen, T. F. (2020). Panel Veri Ekonometrisi, Beta Yayınları, 5. Baskı, 413s.
- Westerlund, J. (2006). Testingfor Panel Cointegration with Multiple Structural Breaks. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 68, 101-132.

References

- Agoramoorthy, G., & Dayananda Swamy, H. (2022). Evolution of yoga: From spiritual uplift to business outburst. *Yoga Mimamsa*, 54(1), 36. https://doi.org/10.4103/ym.ym_36_22
- Alana K. D., Alecia C. D., & Carey A. (2018). Yoga tourism - a catalyst for transformation, *Annals of Leisure Research*, 22(1), 22-41. <https://doi.org/10.1080/11745398.2018.1459195>
- Ambili, K. (2016). A Study on the Impact of Yoga Tourism on Tourists Visiting Kerala. *Atna - Journal of Tourism Studies*, 11(1), 59-69. <https://doi.org/10.12727/ajts.15.5>
- Askegaard, S., & Eckhardt, G. M. (2012). Glocal yoga: Re-appropriation in the Indian consumption scape. *Marketing Theory*, 12(1), 45-60. <https://doi.org/10.1177/1470593111424180>
- Atsiz, O., Ramkissoon, H., & Ogretmenoglu, M. (2023). Yoga travellers' experiences in guided tours: a multiple case study approach. *Current Issues in Tourism*, 26(2), 177-183. <https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2032616>
- Bhaumik, M. S. (2022). Present Scenario of Indian Medical Tourism: Some Prospects & Problems. In *Recent Trends in Tourism and Hospitality*, eds. Patawari S. & Bairwa, M. K., Eureka Publications, 1st publication, p. 179.
- Bhagwat, S. A. (2008). Yoga and sustainability. *Journal of Yoga*, 7(1), 1-14.
- Booma, T. (2021). Stress Management-Recognition, Regimentation and Restoration of Organizational Distress Ailment. In *Hospitality and Tourism Emerging Practices in Human Resource Management*, eds. Singh M. et al., Bharti Publications, 1st publication, p. 152.
- Chhabra, D., & Kim, E. G. (2024). Sustaining inner transformation through spiritual tourism. *International Journal of Spa and Wellness*, 7(1), 43-64. <https://doi.org/10.1080/24721735.2023.2295156>
- Chakravarty, S. (2024). E-Tourism's Trends and Their Effects on Indian Tourism Industry. In *Future Tourism Trends Volume 2: Technology Advancement, Trends and Innovations for the Future in Tourism* (pp. 97-111). Emerald Publishing Limited.
- Chakrabarty, P., & Das, S. (2023). Yoga Tourism as an Emerging Branch of Eco-tourism for the Restoration of Sustainable Human Environment. In: Sahu, A.S., Das Chatterjee, N. (eds) *Environmental Management and Sustainability in India*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-31399-8_28
- Dhiraj, A., & Kumar, S. (2021). Opportunities and challenges of yoga tourism in India. *hospitality and tourism emerging practices in human resource management*. In Singh, M. et al. *India: Bharti publications*.

- Deshkukh, B., & Waghmare, S. (2021). Medical tourism in India: Challenges and opportunities. *Academica: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(3), 2288-2299. <https://doi.org/10.5958/2249-7137.2021.01003.x>
- Dillette, A. K., Douglas, A. C., & Andrzejewski, C. (2020). Dimensions of holistic wellness as a result of international wellness tourism experiences. *Current Issues on Tourism*, 24(6) 1-17. <https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1746247>
- Ghosh, D. M. (2020). A Study on Challenges and Opportunities of Health Tourism in India with Reference to Public Health. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(5), 6792-6798. [https://www.bsssiias.ac.in/uploads/faculty-publications/MG%20\(11\).pdf](https://www.bsssiias.ac.in/uploads/faculty-publications/MG%20(11).pdf)
- Ince, F. F., & Keskin, C. (2023). Comparison Of Travel Motivations in Yoga Tourism and Mass Tourism. *Journal of Management and Economic Studies*, 5(1), 35-45. <http://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1262>
- Kainthola, S., Chowdhary, N., Kaurav, R. P. S., & Tiwari, P. (2024). Motivations of urban millennials for spiritual travel in India. *Tourism Recreation Research*, 49(2), 410-425. <https://doi.org/10.1080/02508281.2021.2008210>
- Kamthe, P., Lahoti, R., & Inamdar, R. (2022). Tourism and Yoga: A Phenomenological Analysis with Reference to Select Places in India. *Journal of School Psychology*, 6(2), 820-829. <https://journalppw.com/index.php/jjpsp/article/view/1576/851>
- Kaurav, R. P. S., Kainthola, S., Baber, R., & Tiwari, P. (2024). Assessing global perceptions of India: Policy implications drawn from foreign tourism narratives. *Tourism*, 34(1), 57-66. <https://doi.org/10.18778/0867-5856.34.1.05>
- Kumari, R., & Gwala, M. K. (2022). Scope, prospectus, and challenges of yoga tourism in Rajasthan: A conceptual framework. recent trends in tourism and hospitality. In *Recent trends in tourism and hospitality*, eds. Patawari S. & Bairwa, M. K. (1st ed.) Eureka publications, India.
- Kumari, R., & Mathur, K. (2022). Empowering local communities through responsible tourism: A Conceptual overview on Rajasthan state. In *Recent Trends in Tourism and Hospitality*, eds. Patawari S. & Bairwa, M. K. (1st ed.) Eureka publications, India.
- Kumar, V. (2017). Prospects and Challenges of Yoga Tourism in India and Abroad. *International Journal of Research in Tourism and Hospitality*, 3(2), 1-4. <https://doi.org/10.20431/2455-0043.0302001>
- Lehto, X. Y., Brown, S., Chen, Y., & Morrison, A. M. (2006). Yoga tourism as a niche within the wellness tourism market. *Tourism Recreation Research*, 31(1), 25-35. <https://doi.org/10.1080/02508281.2006.11081244>

- Leou, E. C., & Wang, H. (2023). A holistic perspective to predict yoga tourists' revisit intention: An integration of the TPB and ECM model. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1090579>
- Lieberman, K. (2004). Yoga tourism in India. *Yoga life*, 7(35), 23-32.
- Maddox, C. B. (2014). Studying at the source: Ashtanga yoga tourism and the search for authenticity in Mysore, India. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 13(4), 330-343. <https://doi.org/10.1080/14766825.2014.972410>
- Manju, T. K., & Chandran, S. B. P. (2017). Health tourism in India: Potential and prospects. *International Journal of Research Economics and Social Sciences*, 373-84.
- McCartney, P. (2020). Yoga-scapes, Embodiment and Imagined Spiritual Tourism. In *Tourism and Embodiment*. (Eds.) Palmer, C. & Andrews, H. pp. 86-106. New York: Routledge.
- Mishra, R. R., Singh, M., & Kumar, S. (2021). Human Resource Development Practices in Indian Tourism Industry. *Hospitality and Tourism Emerging Practices in Human Resource Management*, 186. Bharti Publications, India.
- Mutlu, E. & Nazli, M. (2023). Postmodern Tourism in a Mythological Destination: Exploring the Image of Olympos/Turkey. In: Bayram, A. T. (ed.), *Researches on Tourism*. Ozgur Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub257.c1288>
- Mylan, J. A. (2024). Yoga Philosophy as a Framework for Ethical Yoga Tourism: Avoiding Harm and Traveling Responsibly in the Era of the Anthropocene. Master's thesis.
- Nair, B. B., & Solanki, S. (2022). Celebrity-Induced yoga tourism: The case of amritapuri ashram, India. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 70(3), 354-368. <https://doi.org/10.37741/t.70.3.2>
- Patwardhan, A. (2016). Disparities in the Use of Yoga: An Opportunity for Yoga Tourism Industry to Make a Triple Impact. *Journal of Tourism Hospitality*, 5, 235. DOI: 10.4172/2167-0269.1000235
- Pande, K. (2024). Nepal: Exploring the Synergy Between Wellness and Tourism. In *Special Interest Trends for Sustainable Tourism* (pp. 55-93). IGI Global.
- Pandey, U., Islam, M. T., & Hossain, M. I. (2023). Servicescape, E-WoM, and satisfaction on tourists' revisit intention to yoga tourist destination: Evidence from Patanjali Yogpeeth, India. *Revista Turismo & Desenvolvimento*, 44, 313-333. DOI: 10.34624/rt.d.v44i0.31978
- Puzari, A., & Bhattacharjee, S. (2022). Resilience in Tourism & Hospitality Industry Post COVID-19: Challenges, Opportunities and Digital Innovations in India with Reference from other Nations. In *Recent trends in*

tourism and hospitality, eds. Patawari S. & Bairwa, M. K. (1st ed.) Eureka publications, India.

- Ranjan, R., Sujay, V. S., Himanshu, S., & Vaibhav, K. C. (2022). Factors Influencing Yoga Tourism in Uttarakhand: A Case Study of Patanjali Yogpeet. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 6(2), 292-298.
- Rao, D., Rebello, A., Shalini, N., & Mamatha, H. K. (2024). Marketing and Economics of Medical Tourism. In *Medical Tourism in Developing Countries: A contemporary approach* (pp. 271-301). Singapore: Springer Nature Singapore.
- Santhumayor, J., D'costa, J., & Dsouza, G. (2021). Yoga tourism - A perspective study on yoga destination, challenges and scope. <https://aarondsouzamangalorean.wordpress.com/2021/05/19/yoga-tourism-a-perspective-study-on-yoga-destination-challenges-and-scope/>
- Swamy, H. D., & Agoramoorthy, G. (2021). The coronavirus pandemic impact on India's Yoga tourism business. *Yoga Mimamsa*, 53(2), 145-148. https://doi.org/10.4103/ym.ym_116_21
- Telej, E., & Gamble, J. R. (2019). Yoga wellness tourism: a study of marketing strategies in India. *Journal of Consumer Marketing*, 36(6), 794-805. <https://doi.org/10.1108/JCM-07-2018-2788>
- ThePrint (2022). Rajasthan tops list of domestic holiday destinations in survey by travel curator Thrillophilia. <https://theprint.in/theprint-valuead-initiative/rajasthan-tops-list-ofdomestic-holiday-destinations-in-thrillophilia-com-survey>.
- Tripathi, S., & Said, F. B. (2023). Significant Trends in Asia's Wellness Tourism and Research Agenda: A Systematic Literature Review Analysis. *Journal of Tourismology*, 9(2), 97-112. <https://doi.org/10.26650/jot.2023.9.2.1328064>

6. References

- Ajayi, S. A., Olaniyi, O. O., Oladoyinbo, T. O., Ajayi, N. D., & Olaniyi, F. G. (2024). *Sustainable Sourcing of Organic Skincare Ingredients: A Critical Analysis of Ethical Concerns and Environmental Implications* (SSRN Scholarly Paper 4691856). Social Science Research Network. <https://papers.ssrn.com/abstract=4691856>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Andrés, E., & Martínez, E. (2006). Ecological consumer behavior: An empirical analysis. *International Journal of Consumer Studies*, 31, 26–33.
- Bamberg, S. (2003). How does environmental concern influence specific environmentally related behaviors? A new answer to an old question. *Journal of Environmental Psychology*, 23(1), 21–32. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(02\)00078-6](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(02)00078-6)
- Benedek, A., & Katalin, T.-G. (2013). *A STUDY OF THE FACTORS INFLUENCING THE ENVIRONMENTAL CONSCIOUSNESS OF CONSUMERS*.
- Bhaskaran, S., Polonsky, M., Cary, J., & Fernandez, S. (2006). Environmentally sustainable food production and marketing: Opportunity or hype? *British Food Journal*, 108. <https://doi.org/10.1108/00070700610682355>
- Cheung, M. F. Y., & To, W. M. (2021). The Effect of Consumer Perceptions of the Ethics of Retailers on Purchase Behavior and Word-of-Mouth: The Moderating Role of Ethical Beliefs. *Journal of Business Ethics*, 171(4), 771–788. <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04431-6>
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. SAGE.
- D'Souza, C., Taghian, M., & Lamb, P. (2006). An empirical study on the influence of environmental labels on consumers. *Corporate Communications: An International Journal*, 11, 162–173. <https://doi.org/10.1108/13563280610661697>
- Ettinger, A., Grabner-Kräuter, S., Okazaki, S., & Terlutter, R. (2020). The Desirability of CSR Communication versus Greenhushing in the Hospitality Industry: The Customers' Perspective. *Journal of Travel Research*, 60, 004728752093008. <https://doi.org/10.1177/0047287520930087>
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. (2011). How to Design and Evaluate Research in Education. In *Journal of American Optometric Association* (Vol. 60).
- Ghazali, E., Soon, P., Mutum, D., & Nguyen, B. (2017). Health and Cosmetics: Investigating Consumers' Values for Buying Organic Personal Care

- Products. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 39, 154–163. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2017.08.002>
- Gök, İ., & Ulu, E. (2018). Functional foods in Turkey: Marketing, consumer awareness and regulatory aspects. *Nutrition & Food Science*. <https://doi.org/10.1108/NFS-07-2018-0198>
- Golob, U., & Kronegger, L. (2019). Environmental consciousness of European consumers: A segmentation-based study. *Journal of Cleaner Production*. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.02.197>
- Gracia, A., & de Magistris, T. (2008). The demand for organic foods in the South of Italy: A discrete choice model. *Food Policy*, 33(5), 386–396. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2007.12.002>
- Groza, M. D., Locander, D. A., & Howlett, C. H. (2016). Linking thinking styles to sales performance: The importance of creativity and subjective knowledge. *Journal of Business Research*, 69(10), 4185–4193. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.03.006>
- Gundala, R. R., & Singh, A. (2021). What motivates consumers to buy organic foods? Results of an empirical study in the United States. *PLOS ONE*, 16(9), e0257288. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257288>
- Hagger, M. S. (2019). *The Reasoned Action Approach and the Theories of Reasoned Action and Planned Behavior*. Obo. <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199828340/obo-9780199828340-0240.xml>
- Hall, M., Gough, B., & Seymour-Smith, S. (2013). Stake Management in Men's Online Cosmetics Testimonials. *Psychology and Marketing*, 30, 227–235. <https://doi.org/10.1002/mar.20600>
- Heller, L. J., Skinner, C. S., Tomiyama, A. J., Epel, E. S., Hall, P. A., Allan, J., LaCaille, L., Randall, A. K., Bodenmann, G., Li-Tsang, C. W. P., Sinclair, K., Creek, J., Baumann, L. C., Karel, A., Andersson, G., Hanewinkel, R., Morgenstern, M., Puska, P., Bucks, R. S., ... Denollet, J. (2013). Theory of Reasoned Action. In M. D. Gellman & J. R. Turner (Eds.), *Encyclopedia of Behavioral Medicine* (pp. 1964–1967). Springer New York. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1005-9_1619
- Jones, G. (2017). *Profits and Sustainability. A History of Green Entrepreneurship*.
- Kim, H., & Chung, J. (2011). Consumer purchase intention for organic personal care products. *Journal of Consumer Marketing*, 28(1), 40–47. <https://doi.org/10.1108/07363761111101930>
- Limbu, Y. B., & Ahamed, A. F. M. J. (2023). What Influences Green Cosmetics Purchase Intention and Behavior? A Systematic Review and Future Research Agenda. *Sustainability*, 15(15), Article 15. <https://doi.org/10.3390/su151511881>

- Ma, G., Rau, P.-L. P., & Guo, Z. (2018). The Effects of Environmental Awareness and Consumption Value on Green Makeup Product Purchase Intentions. *Psychology*, *09*(07), 1898–1916. <https://doi.org/10.4236/psych.2018.97110>
- Manful, M. E., Ahmed, L., & Barry-Ryan, C. (2024). Cosmetic Formulations from Natural Sources: Safety Considerations and Legislative Frameworks in the European Union. *Cosmetics*, *11*(3), 72. <https://doi.org/10.3390/cosmetics11030072>
- Mari, A., Mandelli, A., & Algesheimer, R. (2020). The Evolution of Marketing in the Context of Voice Commerce: A Managerial Perspective. In F. F.-H. Nah & K. Siau (Eds.), *HCI in Business, Government and Organizations* (Vol. 12204, pp. 405–425). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-50341-3_32
- Martinus, H., & Anggraini, L. (2018). The Effect of Sales Promotion in Social Media on the Students: Purchase Intention of Face Cleaner Water Product. *Humaniora*, *9*(1), 15. <https://doi.org/10.21512/humaniora.v9i1.4101>
- Mazurek-Łopacińska, K., Sobocińska, M., & Krupowicz, J. (2022). Purchase Motives and Factors Shaping Consumer Behaviour on the Ecological Product Market (Poland Case Study). *Sustainability*, *14*(22), 15274. <https://doi.org/10.3390/su142215274>
- Moorman, C., Diehl, K., Brinberg, D., & Kidwell, B. (2004). Subjective Knowledge, Search Locations, and Consumer Choice. *Journal of Consumer Research*, *31*(3), 673–680. <https://doi.org/10.1086/425102>
- Neuman, W. L. (2013). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Pearson Education.
- Nisson, C., & Earl, A. (2020). The Theories of Reasoned Action and Planned Behavior. In K. Sweeny, M. L. Robbins, & L. M. Cohen (Eds.), *The Wiley Encyclopedia of Health Psychology* (1st ed., pp. 755–761). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119057840.ch129>
- Park, D.-H., & Kim, S. (2008). The effects of consumer knowledge on message processing of electronic word-of-mouth via online consumer reviews. *Electronic Commerce Research and Applications*, *7*(4), 399–410. <https://doi.org/10.1016/j.elerap.2007.12.001>
- Pudaruth, S., Juwaheer, T. D., & Seewoo, Y. D. (2015). Gender-based differences in understanding the purchasing patterns of eco-friendly cosmetics and beauty care products in Mauritius: A study of female customers. *Social Responsibility Journal*, *11*(1), 179–198. <https://doi.org/10.1108/SRJ-04-2013-0049>
- Sasounian, R., Martinez, R. M., Lopes, A. M., Giarolla, J., Rosado, C., Magalhães, W. V., Velasco, M. V. R., & Baby, A. R. (2024). Innovative Ap-

- proaches to an Eco-Friendly Cosmetic Industry: A Review of Sustainable Ingredients. *Clean Technologies*, 6(1), 176–198. <https://doi.org/10.3390/cleantechnol6010011>
- Seedee, R. (2018). CONSUMERS' PURCHASE INTENSION FOR ORGANIC FOODS IN THAILAND. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 12(3), Article 3.
- Su, Y., Khaskheli, A., Raza, S. A., & Yousufi, S. Q. (2022). How health consciousness and social consciousness affect young consumers purchase intention towards organic foods. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 33(5), 1249–1270. <https://doi.org/10.1108/MEQ-12-2021-0279>
- Sutisna, F., & Handra, T. (2022). Theory of Planned Behavior Influences Online Shopping Behavior. *APTISI Transactions on Management (ATM)*, 6(1), 52–61. <https://doi.org/10.33050/atm.v6i1.1691>
- Taherparvar, N., Esmailpour, R., & Dostar, M. (2014). Customer knowledge management, innovation capability and business performance: A case study of the banking industry. *Journal of Knowledge Management*, 18(3), 591–610. <https://doi.org/10.1108/JKM-11-2013-0446>
- Wojciechowska-Solis, J., & Barska, A. (2021). Exploring the Preferences of Consumers' Organic Products in Aspects of Sustainable Consumption: The Case of the Polish Consumer. *Agriculture*, 11, 138. <https://doi.org/10.3390/agriculture11020138>

Kaynakça

- Adam, N., & Jacob, N. (2022). The impact of global economic policy uncertainty, geopolitical risk and oil price on stock market: Evidence from ASEAN countries. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 12(1), 28-46. <https://doi.org/10.6007/ijarafms/v12-i1/11674>
- Aloui, C., & Hamida, H. B. (2019). Oil-stock nexus in an oil-rich country: Does geopolitical risk matter in terms of investment horizons? *Defence and Peace Economics*, 32(4), 468-488. <https://doi.org/10.1080/10242694.2019.1696094>
- Apergis, E., & Apergis, N. (2016). The 11/13 Paris terrorist attacks and stock prices: The case of the international defense industry. *Finance Research Letters*, 17, 186-192. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2016.03.002>
- Apergis, N., Bonato, M., Gupta, R., & Kyei, C. (2018). Does geopolitical risks predict stock returns and volatility of leading defense companies? Evidence from a Nonparametric approach. *Defence and Peace Economics*, 29(6), 684-696. <https://doi.org/10.1080/10242694.2017.1292097>
- Behrendt, S. & Khanna, P. (2003). Risky business: Geopolitics and the global corporation. *Strategy+business*, 32, 2-8. <https://www.strategy-business.com/article/03308>
- Berrebi, C., & Kolar, E. F. (2010). The impact of terrorism on the defence industry. *Economica*, 77(307), 518-543. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0335.2008.00766.x>
- Bouri, E., Quinn, B., Sheenan, L., & Tang, Y. (2024). Investigating extreme linkage topology in the aerospace and defence industry. *International Review of Financial Analysis*, 93, 103166. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2024.103166>
- Caldara, D., & Iacoviello, M. (2022). Measuring Geopolitical Risk. *The American Economic Review*, 112(4), 1194-1225. <https://doi.org/10.1257/aer.20191823>
- Cappella Zielinski, R., Fordham, B. O., & Schilde, K. E. (2017). What goes up, must come down? The asymmetric effects of economic growth and international threat on military spending. *Journal of Peace Research*, 54(6), 791-805. <https://doi.org/10.1177/0022343317715301>
- Capelle-Blancard, G., & Couderc, N. (2008). What drives the market value of firms in the defense industry? *Review of Financial Economics*, 17(1), 14-32. <https://doi.org/10.1016/j.rfe.2007.02.001>
- Christopoulos, D. K., & Leon-Ledesma, M. A. (2011). International output convergence, breaks, and asymmetric adjustment. *Studies in Nonlinear Dynamics & Econometrics*, 15(3). <https://doi.org/10.2202/1558-3708.1823>

- Erdoğan, L., Ceylan, R., & Abdul-Rahman, M. (2022). The impact of domestic and global risk factors on Turkish stock market: Evidence from the NARDL approach. *Emerging Markets Finance and Trade*, 58(7), 1961-1974. <https://doi.org/10.1080/1540496x.2021.1949282>
- Fraser, J., & Carbonnier, G. (2020). Valuation responses to random changes in perceived risk: The impact of terrorism on the defence sector. *Defence and Peace Economics*, 33(1), 77-92. <https://doi.org/10.1080/10242694.2020.1794530>
- Gheorghe, C., & Panazan, O. (2024). Investigating the effect of geopolitical risk on defense companies' stock returns. *Heliyon*, 10(24), e40974. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e40974>
- Hasan, M. B., Hassan, M. K., & Alhomaidi, A. (2023). How do sectoral Islamic equity markets react to geopolitical risk, economic policy uncertainty, and oil price shocks? *The Journal of Economic Asymmetries*, 28, e00333. <https://doi.org/10.1016/j.jeca.2023.e00333>
- Kazak, H., Saiti, B., Kılıç, C., Akcan, A. T., & Karataş, A. R. (2024). Impact of global risk factors on the Islamic stock market: New evidence from wavelet analysis. *Computational Economics*. <https://doi.org/10.1007/s10614-024-10665-7>
- Khan, K., Chi-Wei, S., & Rizvi, S. K. (2020). Guns and blood: A review of geopolitical risk and defence expenditures. *Defence and Peace Economics*, 33(1), 42-58. <https://doi.org/10.1080/10242694.2020.1802836>
- Klomp, J. (2020). The Arab Spring and the international defense market. *Business and Politics*, 23(2), 202-220. <https://doi.org/10.1017/bap.2020.11>
- Lamine, A., & Zribi, S. (2024). Do geopolitical risks affect stock market returns and volatilities: An analysis based on the TVP-VAR model. *European Journal of Government and Economics*, 13(2), 240-261. <https://doi.org/10.17979/ejge.2024.13.2.10168>
- Martins, A. M. (2024). Stock market effects of military conflicts on defence industry. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 17(5), 1014-1026. <https://doi.org/10.1108/imefm-01-2024-0019>
- Nazlioglu, S., Gormus, N. A., & Soytas, U. (2016). Oil prices and real estate investment trusts (REITs): Gradual-shift causality and volatility transmission analysis. *Energy Economics*, 60, 168-175. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2016.09.009>
- Ndako, U. B., Salisu, A. A., & Ogunsiji, M. O. (2021). Geopolitical risk and the return volatility of Islamic stocks in Indonesia and Malaysia: A GARCH-MIDAS approach. *Asian Economics Letters*, 2(3), 1-5. <https://doi.org/10.46557/001c.24843>

- Panazan, O., & Gheorghe, C. (2024). Impact of geopolitical risk on G7 financial markets: A comparative wavelet analysis between 2014 and 2022. *Mathematics*, 12(3), 370. <https://doi.org/10.3390/math12030370>
- Pata, U. K., & Yilanci, V. (2020). Financial development, globalization and ecological footprint in G7: Further evidence from threshold cointegration and fractional frequency causality tests. *Environmental and Ecological Statistics*, 27(4), 803-825. <https://doi.org/10.1007/s10651-020-00467-z>
- Rajput, S. K., Memon, A. A., Siyal, T. A., & Bajaj, N. K. (2023). Volatility spillovers among Islamic countries and geopolitical risk. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 15(5), 729-745. <https://doi.org/10.1108/jiabr-07-2022-0173>
- Rajput, S. K., Siyal, T. A., & Bajaj, N. K. (2019). Islamic stock markets and geopolitical risk. *SSRN Electronic Journal*, 1-25. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3484057>
- Rawat, A. S., & Arif, I. (2018). Does geopolitical risk drive equity price returns of BRIC economies? Evidence from Quantile on Quantile estimations. *Journal of Finance & Economics Research*, 3(2), 24-36. <https://doi.org/10.20547/jfer1803202>
- Sadeghzadeh, E. (2022). Effects of geopolitical risks and political uncertainties on stock markets: Country specific new generation panel data analysis for developing Asian countries. *Journal of Process Management and New Technologies*, 10(1-2), 82-101. <https://doi.org/10.5937/joupproman2201082s>
- Salisu, A. A., Lasisi, L., & Tchankam, J. P. (2022). Historical geopolitical risk and the behaviour of stock returns in advanced economies. *The European Journal of Finance*, 28(9), 889-906. <https://doi.org/10.1080/1351847x.2021.1968467>
- Sánchez Gabarre, M. E. (2020). Stock prices, uncertainty and risks: Evidence from developing and advanced economies. *European Journal of Government and Economics*, 9(3), 265-279. <https://doi.org/10.17979/ejge.2020.9.3.6999>
- Shaik, M., Jamil, S. A., Hawaldar, I. T., Sahabuddin, M., Rabbani, M. R., & Atif, M. (2023). Impact of geo-political risk on stocks, oil, and gold returns during GFC, COVID-19, and Russian – Ukraine war. *Cogent Economics & Finance*, 11(1), 2190213. <https://doi.org/10.1080/23322039.2023.2190213>
- Tran, M. P., & Vo, D. H. (2023). Market return spillover from the US to the Asia-Pacific countries: The role of geopolitical risk and the information & Communication technologies. *PLOS ONE*, 18(12), e0290680. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0290680>

- Wang, Y., & Liu, Y. (2023). Does geopolitical risk influence China's defence sector returns?. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy*, 29(3), 279-287. <https://doi.org/10.1515/peps-2023-0027>
- Yang, M., Zhang, Q., Yi, A., & Peng, P. (2021). Geopolitical risk and stock market volatility in emerging economies: Evidence from GARCH-MIDAS model. *Discrete Dynamics in Nature and Society*, 2021(1), 1-17. <https://doi.org/10.1155/2021/1159358>
- Yu, M., & Wang, N. (2023). The influence of geopolitical risk on international direct investment and its countermeasures. *Sustainability*, 15(3), 2522. <https://doi.org/10.3390/su15032522>

Kaynakça

- Bee, C. & Kaya, A. (2017). Youth and active citizenship in Turkey: Engagement, participation and emancipation. *Southeast European and Black Sea Studies*, 17(1), 129-143.
- Bee, C. (2021). The civic and political participation of young people in a context of heightened authoritarianism: The case of Turkey. *Journal of Youth Studies*, 24(1), 40-61.
- Cankurtaran Ontas, O.; Buz, S. & Hatiboglu, B. (2013). Youth and political participation: case in Turkey. *European Journal of Social Work*, 16(2), 249-262.
- Çarkoğlu, A. (2001). Türk gençliği ve siyasal katılım. *Türk Gençliği ve Katılım*, (Ed.) Ekim B., 1. Baskı, İstanbul: Form Yayıncılık, 37-65.
- Feio, C. & Oliveira, L. (2024-access early). News consumption and political participation of young people in new media – a narrative literature review. *The Communication Review*, 1-30.
- Gökçe-Kızılkaya, S. & Onursal-Beşgöl, Ö. (2017). Youth participation in local politics: city councils and youth assemblies in Turkey. *Southeast European and Black Sea Studies*, 17(1), 97-112.
- Kayaoglu, A. (2017). Voting Behavior of the Youth in Turkey: What Drives Involvement in or Causes Alienation from Conventional Political Participation?. *Turkish Studies*, 18(1), 32-55.
- Tezcan, M. (2000). Sosyo-kültürel değişim sürecinde Türkiye'deki gençlik. *Türkiye ve Avrupa'da Gençlik*, Ankara: Konrad Adenauer Vakfı ve Türk Demokrasi Vakfı, 94-103.

Kaynakça

1. Anonim 1. 2024. <https://www.e-ticaret sitesi.com/wp-content/uploads/2022/07/hedef-kitle-nasil-belirlenir.jpg> Erişim Tarihi: 15.10.2024
2. Anonim 2. 2024. https://media.licdn.com/dms/image/v2/D4D12AQHMWjnUXPYwdg/article-cover_image-shrink_720_1280/article-cover_image-shrink_720_1280/0/1663942777141?e=1741219200&cv=beta&t=Cg5bdIQvp-xUJ2MjHUPi7lyujKHxbtPkDdJZZMsZ_-0 Erişim Tarihi: 14.11.2024
3. Anonim 3. 2024. <https://www.datocms-assets.com/64859/1656157139-rekabet-analizi-nedir-nasil-yapilir.png?q=70&auto=format&w=1280&fit=max&iptc=allow> Erişim Tarihi: 19.10.2024.
4. Anonim 4. 2024. https://i.dunya.com/storage/files/images/2023/07/31/manset-haber-icc-Pf3n_cover.jpg Erişim Tarihi: 19.09.2023.
5. Anonim 5. 2024. <https://pazarlamaitisimi.com/wp-content/uploads/2017/03/musteri-sadakati-yaratma.png> Erişim Tarihi: 19.10.2024.
6. Anonim 6. 2024. https://media.licdn.com/dms/image/v2/D4E12AQEyESmQSinXHw/article-cover_image-shrink_720_1280/article-cover_image-shrink_720_1280/0/1661958957503?e=1741219200&cv=beta&t=jY2G42Z8_wJJdRkbWMU8QsHQeIhxdYfIDNE4dNKfU0Q Erişim Tarihi: 19.11.2024
7. Anonim 7. 2024. <https://framerusercontent.com/images/22B-0KIWQWzyILo894nWWB1SREg.webp?scale-down-to=512&lossless=1> Erişim Tarihi: 19.10.2024.
8. Anonim 8, 2024. <https://cdn.mobilyahaber.com.tr/img/20/24540-b-surdurulebilirlik-24540.webp> Erişim Tarihi: 11.12.2024.
9. Anonim 9. 2024. https://pbs.twimg.com/media/Gb7bj8tWMAA_GrC?format=jpg&name=large Erişim Tarihi: 11.12.2024.
10. Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). Pearson.
11. Sarier Öztürk, E., & Kiliç, Y. (2018). "Mobilya Sektöründe Küçük ve Orta Büyüklükte İşletmelerin Pazarlama Sorunları ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri: Ankara Siteler Bölgesi Örneği." Hacettepe Üniversitesi.
12. İnal, M. E., & Toksarı, M. (2020). "Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nde Mobilya Sektöründe Karşılaşılan Pazarlama Sorunları ve Bu Sorunlara Çözüm Önerileri." Niğde Üniversitesi.
13. Ulay, G. (2020). "Mobilya Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri (Van İli Örneği)." Journal of Anatolian Environmental and Animal Sciences.

14. Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital Marketing: Strategy, Implementation, and Practice* (7th ed.). Pearson.
15. Solomon, M. R. (2018). *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being* (12th ed.). Pearson.
16. Jobber, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Principles and Practice of Marketing* (9th ed.). McGraw-Hill Education.

Kaynakça

- Adana Ticaret Odası. (2023). Adana Mobilya Sektörü Raporu. Adana Ticaret Odası Yayınları.
- Ankara Ticaret Odası. (2023). Ankara Mobilya Sanayi ve İstihdam Verileri. Ankara Ticaret Odası Yayınları.
- İnegöl Organize Sanayi Bölgesi. (2016). Hakkımızda.
- İnegöl Ticaret ve Sanayi Odası. (2018). Yenice-OSB.
- Yaşar H. (2020). Kesit Akademi Dergisi.
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2021). Mobilya Sektör Raporu. Maden, Metal ve Orman Ürünleri Dairesi
- İnegöl Mobilya Sanayi Bölgesi. (2023). İnegöl Mobilya Sektörü Değerlendirme Raporu. İnegöl Mobilya Sanayi Bölgesi Yayınları.
- İstanbul Mobilya Sanayi Derneği. (2023). İstanbul Mobilya Sektörü Yıllık Raporu. İstanbul Mobilya Sanayi Derneği Yayınları.
- İzmir Mobilya Endüstrisi Raporu. (2023). İzmir Mobilya Sektörü ve Üretim Kapasitesi. İzmir Mobilya Endüstrisi Yayınları.
- Kayseri Sanayi Odası. (2023). Kayseri Mobilya Üretim ve İhracat Raporu. Kayseri Sanayi Odası Yayınları.
- Çilek Mobilya. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. Çilek Mobilya Yayınları.
- Saloni Mobilya. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. Saloni Mobilya Yayınları.
- Weltew Home. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. Weltew Home Yayınları.
- Türkiye Mobilya Dernekleri Federasyonu (MOSFED). (2023). Türkiye Mobilya Sektörü Raporu. MOSFED Yayınları.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM). (2023). Mobilya Sektörü İhracat Verileri. TİM Yayınları.
- ByKepi Mobilya. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. ByKepi Mobilya Yayınları.
- İstikbal Mobilya. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. İstikbal Mobilya Yayınları.
- Bellona Mobilya. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. Bellona Mobilya Yayınları.
- Ergül Mobilya. (2023). Kurumsal Bilgiler ve Ürün Kataloğu. Ergül Mobilya Yayınları.
- Anonim 1, 2024. Fotoğraf 1: <https://hemelektrik.com.tr/tr-TR/inegol-mobilya-ve-agac-isleri-ihtisas-organize-sanayi-bolgesi/3/14/112/109> Erişim Tarihi: 10.11.2024

Anonim 2, 2024. Fotoğraf 2: <https://sp.sanayigazetesi.com.tr/listing/yeni-ce-osb-2/> Erişim Tarihi: 14.11.2024

Anonim 3, 2024. Fotoğraf 3: <http://www.osbder.org/uye-detay/6/ankara-bas-kent-organize-sanayi-bolgesi> Erişim Tarihi: 10.11.2024

Anonim 4, 2024. Fotoğraf 4: <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/kayseri-ye-4-organize-sanayi-mujdesi-6455651> Erişim Tarihi: 18.11.2024

Kaynakça

- Baker, M., & Wurgler, J. (2007). Investor sentiment in the stock market. *Journal of Economic Perspectives*, 21(2). <https://doi.org/10.3386/w13189>
- Bolaman, Ö., & Evrim Mandacı, P. (2014). Effect of investor sentiment on stock markets. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6(11). doi:10.14784/jfrs.2014117327
- Cavalheiro, E. A., Vieira, K. M., & Thue, P. S. (2024). The impact of investor greed and fear on cryptocurrency returns: A Granger causality analysis of bitcoin and Ethereum. *Review of Behavioral Finance*, 16(5), 819-835. <https://doi.org/10.1108/rbf-08-2023-0224>
- Chau, F., Deesomsak, R., & Koutmos, D. (2016). Does investor sentiment really matter? *International Review of Financial Analysis*, 48, 221-232. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2016.10.003>
- Chen, S. T., & Haga, K. Y. (2021). Using E-GARCH to analyze the impact of investor sentiment on stock returns near stock market crashes. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.664849>
- Filip, A., Pochea, M., & Pece, A. (2015). The herding behaviour of investors in the CEE stocks markets. *Procedia Economics and Finance*, 32, 307-315. [https://doi.org/10.1016/s2212-5671\(15\)01397-0](https://doi.org/10.1016/s2212-5671(15)01397-0)
- Finter, P., Niessen-Ruenzi, A., & Ruenzi, S. (2012). The impact of investor sentiment on the German stock market. *Zeitschrift für Betriebswirtschaft*, 82(2), 133-163. <https://doi.org/10.1007/s11573-011-0536-x>
- Georgiana, C & Roxana E. (2024). *Consumer Behavior in the World of Cryptocurrencies*. 18th International Conference on Business Excellence, 303-310.
- Gong, X., Liu, J., Xiong, X., & Zhang, W. (2022). Research on stock volatility risk and investor sentiment contagion from the perspective of multi-layer dynamic network. *International Review of Financial Analysis*, 84, 102359. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2022.102359>
- Guégan, D., & Renault, T. (2021). Does investor sentiment on social media provide robust information for bitcoin returns predictability? *Finance Research Letters*, 38, 101494. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101494>
- Ha, J., Tan, P., & Goh, K. (2018). Linear and nonlinear causal relationship between energy consumption and economic growth in China: New evidence based on wavelet analysis. *Plos One*, 13(5), e0197785. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0197785>
- Hacker, R. S., & Hatemi-J, A. (2006). Tests for causality between integrated variables using asymptotic and bootstrap distributions: Theory and application. *Applied Economics*, 38(13), 1489-1500. <https://doi.org/10.1080/00036840500405763>

- Huang, Y., Xu, T., Xue, C., & Zhang, J. (2024). How does the bitcoin sentiment index of fear & Greed affect bitcoin returns? *Corporate Ownership and Control*, 21(2), 121-131. <https://doi.org/10.22495/cocv21i2art10>
- Kim, Y., & Lee, K. Y. (2022). Impact of Investor Sentiment on Stock Returns*. *Asia-Pacific Journal of Financial Studies*, 51(1), 132-162. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/ajfs.12362>
- Li, J. (2020). The momentum and reversal effects of investor sentiment on stock prices. *The North American Journal of Economics and Finance*, 54, 101263. <https://doi.org/10.1016/j.najef.2020.101263>
- Marbun, L., Haryetti, D., & Fathoni, A. F. (2020). Is herding behaviour really exist? An empirical study on the LQ-45 and Jakarta Islamic Index. *South East Asia Journal of Contemporary Business, Economics and Law*, 21(5), 264-272. https://seajbel.com/wp-content/uploads/2020/07/SEAJ-BEL21_271.pdf
- Paudel, S., Silveri, S., & Wu, M. (2022). Investor sentiment and asset prices: Evidence from the ex-day. *Journal of Banking & Finance*, 139, 106492. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2022.106492>
- Prasad, S., Mohapatra, S., Rahman, M. R., & Puniyani, A. (2023). Investor sentiment index: A systematic review. *International Journal of Financial Studies*, 11(6), 1-27. <https://doi.org/10.3390/ijfs11010006>
- Silva, P. V. J., Klotzle, M. C., Pinto, A. C. F. & Gomes, L. L. (2019). Herding behavior and contagion in the cryptocurrency market, *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 22, p. 41-50. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2019.01.006>
- Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66(1-2), 225-250. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01616-8](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01616-8)
- Tunçel, M. B., Yaman, S., & Zeren, F. (2024). Kripto Korku ve Açgözlülük Endeksi ile Finansal Piyasalar İlişkisinin fourier Tabanlı Yaklaşımlarla İncelenmesi: G7 Ülkelerinden Kanıtlar. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 37-52. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1370746>
- Wang, J., Liu, H., & Hsu, Y. (2024). A U-shaped relationship between the crypto fear-greed index and the price synchronicity of cryptocurrencies. *Finance Research Letters*, 59, 104763. doi:10.1016/j.frl.2023.104763
- Yang, C., & Zhou, L. (2015). Investor trading behavior, investor sentiment and asset prices. *The North American Journal of Economics and Finance*, 34, 42-62. <https://doi.org/10.1016/j.najef.2015.08.003>
- Zhou, G. (2018). Measuring investor sentiment. *Annual Review of Financial Economics*, 10, 239-259. Retrieved from <https://doi.org/10.1146/annurev-financial-110217-022725>

Zhu, P., Zhang, X., Wu, Y., Zheng, H., & Zhang, Y. (2021). Investor attention and cryptocurrency: Evidence from the bitcoin market. *PLOS ONE*, *16*(2), e0246331. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0246331>

Kaynakça

- Alper, F. O. (2018). Türkiye’de bütçe açığı, para arzı ve enflasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi: 1971-2016. *Business and Economics Research Journal*, 9(4), 799–810.
- Bağcı, B. (2021). Türkiye’de para arzı ve enflasyon oranı ilişkisine yeni bir bakış: Kantil-Kantil regresyon analizi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 13(25), 309–322.
- Balcılar, M., Özdemir, Z. & Arslantürk, Y. (2010). Economic growth and energy consumption causal nexus viewed through a bootstrap rolling window. *Energy Economics*, 32(6), 1398–1410.
- Bayat, T., Özcan, B. & Taş, Ş. (2015). Türkiye’de döviz kuru geçiş etkisinin asimetrik nedensellik testleri ile analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(2), 7–30.
- Cesur, F. (2006). Para arzı ile enflasyon ilişkisi ve Türkiye uygulaması (1994-2004). *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 85–104.
- Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimator for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association*, 74, 427–431.
- Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica*, 49, 1057–1072.
- Dinç, M. (2023). Enflasyon, döviz kuru, faiz oranı ve para arzı arasındaki ilişki: Türkiye’den kanıtlar. *ODÜSOBİAD*, 13(1), 969–994. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1229709>
- Efron, B. (1979). Bootstrap methods: Another look at the jackknife. *Annals of Statistics*, 7(1), 1–26.
- Emeç, A. S. (2023). Para arzı ve enflasyon ilişkisine farklı bir bakış: Kavramsal tutar endeksi. *Turkish Studies - Economy*, 18(3), 759-774.
- Emek, Ö. F. & Bayar, İ. (2023), An Analysis of The Relationship Between Public Sector Borrowing Requirement (PSBR), Money Supply and Inflation Rate in Türkiye. *Paradigma: İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, 12(Özel Sayı), 160-174.
- Friedman, M., (1975) Unemployment versus Inflation? An Evolution of Phillips Curve, IEA Lecture, No: 2.
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*, 37(3), 424–438.
- Hacker, R. S. & Hatemi-J, A. (2005). A test for multivariate ARCH effects. *Applied Economics Letters*, 12(7), 411–417.
- Hacker, R. S. & Hatemi-J, A. (2006). Tests for causality between integrated variables based on asymptotic and bootstrap distributions: Theory and application. *Applied Economics*, 38(13), 1489–1500.

- İstılance, H. (2017). Para arzı ve enflasyon ilişkisi: Türkiye için nedensellik analizi (1988-2016). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 43-56.
- Kara, M. & Sağır, M. (2021). Türkiye’de para arzı ile enflasyon arasındaki eş-bütünleşme ilişkisinin analizi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 8(19), 23-33.
- Karpat Çatalbaş, G. (2007). Türkiye’de para arzı ile enflasyon arasındaki ilişkinin parametrik olmayan regresyon analizi ile incelenmesi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 197-212.
- Kaya, M. G. & Öz, E. (2016). Enflasyon, bütçe açığı ve para arzı ilişkisinin Türkiye ekonomisi açısından değerlendirilmesi: 1980-2014 dönemi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(3), 639-651.
- Kılavuz, E. & Altınöz, B. (2020). Türkiye’de para arzı ile enflasyon arasındaki ilişki: ARDL sınır testi yaklaşımı. *Journal of Research in Economics Politics and Finance*, 5(2), 242-260.
- Kolcu, F. (2023). Türkiye’de enflasyonun belirleyicileri. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 31-56. doi: 10.17218/hititsbd.1207652
- Korap, L. (2011). Parasal büyüme ve tüketici enflasyonu değişim oranı arasındaki nedensellik ilişkisi üzerine bir deneme: Türkiye örneği. *Istanbul University Econometrics and Statistics E-Journal*(9), 56-74.
- Önder, H. (2022). Para arzının (M2) enflasyon ile ilişkisi. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 8(45), 646-653.
- Özmen, A. (2000). Para arzı ile enflasyon arasındaki nedensel ilişkinin araştırılmasında çapraz korelasyon çözümlemesi ve Türkiye örneği. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 539-559.
- Özmen, M. & Koçak, F. İ. (2012). Enflasyon, bütçe açığı ve para arzı ilişkisinin ARDL yaklaşımı ile tahmini: Türkiye örneği. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 16(1), 1-19.
- Phillips, P. & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika*, 75, 335-346.
- Toda, H. Y. & Yamamoto, T. (1995). Statistical inferences in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66, 225-250.
- Şen, A. (2005). Washington Konsensüs ve Gelişmekte Olan Ülkeler Sorunları: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 181-200.
- Şen, A. (2010a). Uluslararası politik ekonomi (UPE) nedir? *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1-2).

- Şen, A. (2010b). İktisadi Kalkınmada Devlet-Piyasa Nispi Rollerine İlişkin Tartışmalara “Washington Sonrası Konsensüs” Son Noktayı Koydu Mu?” *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 325-341.
- Ülengin, B. (1995). Bütçe açığı, parasal büyüme, enflasyon, döviz kuru ve üretim arasındaki nedensellik ilişkileri: Türkiye üzerine bir uygulama. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 22(1), 101–116. <https://hdl.handle.net/11511/108442>

Kaynakça

- Bala, A. P. (2009). Urban concentration and economic growth: Checking for specific regional effects. *CORE Discussion Paper*, 38, 1–43.
- Balcılar, M., Özdemir, Z. A., & Arslantürk, Y. (2010). Economic growth and energy consumption causal nexus viewed through a bootstrap rolling window. *Energy Economics*, 32(6), 1398–1410.
- Bayraktutan, Y., & Alancıoğlu, E. (2019). Kentleşme-büyüme ilişkisi: BRICS-T için bir analiz. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1841–1848.
- Bertinelli, L., & Strobl, E. (2003). Urbanization, urban concentration and economic growth in developing countries. *Core Discussion Paper*, C76, 1–24.
- Biao, Z. (2012). On the relationship between urbanization and urban public expenditure. *Commercial Research*.
- Castells, D., & Royuela, V. (2013). Malthus living in a slum: Urban concentration, infrastructures and economic growth. *Smart Regions for a Smarter Growth Strategy*, 21(22), 2–22.
- Chen, M., Zhang, H., Liu, W., & Zhang, W. (2014). The global pattern of urbanization and economic growth: Evidence from the last three decades. *PLoS ONE*, 9(8), 3–34.
- Chuan-gu, W. (2014). Public spending and urbanization: A theory and empirical research on the nonlinear mechanisms. *Journal of Zhejiang Wanli University*.
- Çetin, S. (2012). Kalkınmada kentleşme ve konut politikalarının önemi. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 293–304.
- Davis, J., & Henderson, J. (2003). Evidence on the political economy of the urbanization process. *Journal of Urban Economics*, 53, 98–125. [https://doi.org/10.1016/S0094-1190\(02\)00504-1](https://doi.org/10.1016/S0094-1190(02)00504-1)
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association*, 74, 427–431.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica*, 49, 1057–1072.
- Dökmen, G. (2012). Kamu harcamaları ve kamu gelirleri arasındaki ilişki: Panel nedensellik analizi. 27(2), 115–143.
- Efron, B. (1979). Bootstrap methods: Another look at the jackknife. *Annals of Statistics*, 7(1), 1–26.
- Farahmand, S., Sameti, M., & Sasan, S. S. (2010). Does the development level influence the relationship between economic growth and urban concentration? (Evidences from Mediterranean countries and EU). *Journal of Social and Economic Development*, 12(2), 101–114.

- Gökmen, Ş., Koçak, D., & Atan, M. (2023). Türkiye’de sürdürülebilir kentleşme: Bir yapısal eşitlik modeli uyarlaması. *Kent Akademisi Dergisi*, 16(1), 462–476.
- Granger, C. W. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*, 37, 424–438.
- Hacker, R. S., & Hatemi-J, A. (2006). Tests for causality between integrated variables based on asymptotic and bootstrap distributions: Theory and application. *Applied Economics*, 38(13), 1489–1500.
- Işık, Ş. (2006). Türkiye’de kentleşme ve kentleşme modelleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14, 57–71.
- Jetter, M., & Parmeter, C. (2013). Does urbanization mean bigger governments? *ERN: Other Macroeconomics: National Income & Product Accounts (Topic)*. <https://doi.org/10.1111/sjoe.12256>
- Kahraman Usta, H. (2021). Planlı kentleşme ve rant ilişkisi: Şanlıurfa örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(48), 1–22.
- Karadağ, H. (2020). Planlı alanlar imar yönetmeliği, kentleşme ve erişilebilirlik. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, “Erişilebilirlik” Özel Sayısı, 1, 11–30. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.817936>
- Karasu, M. A. (2008). Türkiye’de kentleşme dinamiklerinin suçta etkisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 57(4), 255–281.
- Kayan, A. (2017). The reflections of urbanization policies before the planning period. *International Journal of Social Science Research*, 6(2), 158–183.
- Kayan, A., & Mardinli, İ. (2020). Kentleşme-sosyal değişme ve ekonomik gelişme ilişkisinin değerlendirilmesi. *İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 4(4), 256–271.
- Kaypak, Ş. (2013). Modernizmden postmodernizme değişen kentleşme. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 80–95.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim terimleri sözlüğü* (2. baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Keleş, R. (2010). Türkiye’de kentleşme kime ne kazandırıyor? *idealkent*, 1, 28–31.
- Keleş, R. (2016). *Kentleşme politikası* (15. baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Lee, J., & Strazicich, M. C. (2003). Minimum lagrange multiplier unit root test with two structural breaks. *The Review of Economics and Statistics*, 85(4), 1082–1089.
- Lee, J., & Strazicich, M. C. (2004). Minimum LM unit root test with one structural break. *Appalachian State University Working Papers*, 04(17), 1–15.
- Linn, J. F. (1980). The Cost Of Urbanization. The World Bank, Development Economics Department, Urban and Regional Economics Division. Urban and Regional Report No. 79-16. <https://documents1.worldbank.org>

org/curated/en/180221468914728701/ pdf/The-costs-of-urbanization.pdf

- Mera, K. (1973). On the urban agglomeration and economic efficiency. *Economic Development and Cultural Change*, 21(2), 309–324.
- Moomaw, R. L., & Shatter, A. M. (1996). Urbanization and economic development: A bias toward large cities? *Journal of Urban Economics*, 40, 13–37.
- Özel, M. (2005). Kentsel gelişme ve kentleşme sürecinde Niğde. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(5), 120–144.
- Phillips, P. C. B., & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika*, 75(2), 335–346.
- Pınar, A. (1992). Türkiye’de kamu gelirleri yapısındaki değişmeler ve vergi yükü (1980–1990). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 47(03), 287–298. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001606
- Sağlam, S. (2016). 1923–1950 yılları arasında Türkiye’de kent ve kentleşme olgusu. *Sosyoloji Konferansı*, 53, 257–274.
- Sancar, C., & Sancar, C. (2017). The econometrical analysis of the relationship between urbanisation and economic growth (The case of EU countries and Turkey). *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (19), 1–24. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.287053>
- Shabu, T. (2010). The relationship between urbanization and economic development in developing countries. *International Journal of Economic Development Research and Investment*, 1, 30–36.
- Shao, Q., Tao, R., & Luca, M. (2022). The effect of urbanization on health care expenditure: Evidence from China. *Frontiers in Public Health*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.850872>
- Taşar, M. O. (2006). Siyasi yozlaşma kavramı ve kamu ekonomisi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(2), 347–368.
- Tekeli, İ. (2011). *Kentsel arsa, altyapı ve kentsel hizmetler*. İlhan Tekeli Toplu Eserler. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66(1), 225–250.
- Wan, X. (2018). An empirical analysis of the relationship between urbanization and fiscal policy: Taking Jiangxi Province of China as an example. *Journal of Mathematics Research*, 10, 140. <https://doi.org/10.5539/JMR.V10N2P140>
- Yıldırım, M. (2016). Türkiye’de kentleşme sorunlarının zihni arka planı ve din. *dergiabant (AİBU İlahiyat Fakültesi Dergisi)*, 4(7), 51–75.
- Yılmaz, E., & Çitçi, S. (2011). Kentlerin ortaya çıkışı ve sosyo-politik açıdan Türkiye’de kentleşme dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 252–267.

8. Kaynakça

- Addis, M. & Holbrook, M. B., (2001); “On The Conceptual Link Between Mass Customisation and Experiential Consumption: An Explosion of Subjectivity”, *Journal of Consumer Behavior*, Vol: 1, No: 1, pp. 50-66.
- Bayruk, M., & Küçük, E.(2014). Müşteri Tatmini ve Müşteri Sadakati İlişkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 285-292
- Çağlar, I. & Kılıç, S. (2005). *Pazarlama*. 3. Baskı . Nobel Yayıncılık. Ankara
- Chanavat, N. and Bodet, G. (2014) “Experiential marketing in sport spectatorship services: a customer perspective”, *European Sport Management Quarterly*, 1-22.
- Grewal, D. & Levy, M. (2010). *Marketing*. (Second Edition). New York: McGraw-Hill/Irwin.
- İslamoğlu, A. H. (2010). *Turizm Pazarlaması*. 1. Baskı. Beta Basım. Ankara
- Keller, K.N. *Strategic Brand Management Building, Measuring, and Managing Brand Equity*, Fourth Edition, Pearson Education Limited, England.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69–96.
- Luo, M. M., Chen, J., Ching, R. K.H. and Liu, C. (2011) “An examination of the effects of virtual experiential marketing on online customer intentions and loyalty”, *The Service Industries Journal*, 31:13, 2163-2191.
- Pine, B. J. & Gilmore, J. 1998. *Welcome to the Experience Economy*, *Harvard Business Review* July/August: 97–105
- Pullman, M. E. & Gross, M. A. (2004). Ability of Experience Design Elements to Elicit Emotions and Loyalty Behaviors. *Decision Sciences* 35, 551- 578.
- Schmitt, B.H. (1999b). “Experiential marketing”, *Journal of Marketing Management*, 15, 53-67.
- Schmitt, B.H. (1999c). “Experiential Marketing: A New Framework for Design and Communications”, *Design Management Journal*, Vol.10, No.2, 10-16.
- Schmitt, B. and Zarantonello, L. (2013). Customer experience and experiential marketing: a critical review, *Review of Marketing Research*, Vol. 10, (Ed: Naresh K. Malhotra), Emerald Group Publishing Limited, UK.
- Solomon, M. (1999). *Consumer Behaviour, Buying, Having and Being*, Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey, USA.
- Smilansky, S. (2009). *Experiential Marketing: A Practical Guide to Interactive Brand Experiences*. Kogan Page, London, UK.

- Siiri S., & Larimo J.(2012), Marketing Theory: Experience Marketing and Experiential Marketing, International Scientific Conference “Business and Management 2012”, May 10-11, 2012, Vilnius, Lithuania.
- Sanders, E. (2005). Information, inspiration and make together. Paper Presented at the 6th International in Conference at the European Design Academy, University of the Arts.
- Schmitt, B. H. (1999). Experiential marketing: How to get customers to sense, feel, think, act, relate to your company and brands.The Free.
- Shaw, C. & Ivens, J. (2002). Building Great Customer Experiences, Palgrave MacMilanede, New York.
- Tsai, S. (2005). “Integrated Marketing as Management of Holistic Consumer Experience”. Business Horizons, 48(5), 431–441
- Uyar, A. (2019). Müşteri Memnuniyeti İle Müşteri Sadakati Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi: Otomobil Kullanıcıları Üzerine Bir Uygulama. Elektronik Journal of Social Science, Vol 18, Issue 69, p.41
- Zolkiewski, J., Story, V., Burton, J., Chan, P., Gomes, A., Hunter-Jones, P., ... & Robinson, W. (2017). Strategic B2B customer experience management: the importance of outcomes-based measures. Journal of Services Marketing, 31(2), 172–184.

Kaynakça

- Altıntaş, M., H. (2000). Tüketici Davranışları. 1. Basım, Bursa: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Baker, D. A. & Crompton, J. L. (2000). Quality, Satisfaction and Behavioral Intentions, *Annals of Tourism Research*, 27(3), 785-804.
- Baytekin, E. P. (2005). Toplam kalite hedefinde müşteri memnuniyetinden müşteri sadakatine. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler E-Dergisi*(1), 41-52.
- Bayuk, M. N. & Küçük, F. (2007). Müşteri tatmini ve müşteri sadakati ilişkisi. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 22(1), 285-292.
- Bitner, M.C. (1995). Building Service Relationships, *Journal of The Academy of Marketing Science*, Vol.23, No.4, 246-251.
- Çatı, K. & Koçoğlu, C. M. (2008). Müşteri Sadakati ile Müşteri Tatmini Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 19(1), 167-188.
- Davis, A.J. (2011). Rekabetçi Başarı, Markalaşma Nasıl Değer Katar?. İstanbul: Brandage Yayınları.
- Dick, A. S. & Basu, K. (1994). Customer Loyalty: Toward an Integrated Conceptual Framework. *Journal of the Academy of Marketing Science* 22(2), 99-113.
- Çatı, K., & Koçoğlu, C. M. (2008). Müşteri Sadakati İle Müşteri Tatmini Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(19), 167-188.
- Eggert, A. & Ulaga, W. (2002). Customer Perceived Value; A Substitute For Satisfaction In Business Markets, *Journal of Business&Industrial Marketing*, 17 (2-3), 107-118.
- Engel, J.F., Blackwell, R.D. & Miniard, P.W. (1993). *Consumer Behavior* (7th ed.). Fort Worth, TX: Dryden Press
- Eroğlu, E. (2005). Müşteri Memnuniyeti Ölçüm Modeli. *İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme Dergisi Nisan 2005 C:34 Sayı:1 Sayfa 7-25*
- Gelb, J.M. (2004). *Dehanızı Keşfedin*, (Çev. H. Balkara), İstanbul: Boyner Yayınları
- Gümüüşoğlu, Ş. & Pınar, İ., (2007). *Hizmet Kalitesi: Kavramlar, Yaklaşımlar ve Uygulamalar*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Grönroos, C., (2000). Relationship Marketing: Strategic and Tactical Implications, *Management Decision*, 34(3), 5-14
- İlter, B. (2009). E-perakendecilikte e-hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakati ilişkisi: işletme fakültesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dergisi*, 10(1), 97-117.

- Karaca, G., (2006). Hizmet Pazarlaması Açısından Mali Müşavirlik Hizmetlerinde Pazarlama Yönetim Süreci ve Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kandampully,J.(1998). Service Quality to Service Loyalty. Total Quality Management. Vol.9, No:6, 431-443
- Kırkibir, F. (2007). Türkiye’de termal turizm pazarlamasında müşteri sadakatine yönelik yapısal bir model önerisi. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Knox, S. D. (1998). Loyalty-Based Segmentation and the Customer Development Process. European Management Journal 16(6), 729-737.
- Kotler, P. (1999). Dönüşüm Çabaları Neden Başarısız Kalıyor?. İstanbul: Mess Yayınları.
- Leblanc, G. (1992). Factor Effecting Customers Evaluation Service Quality of Travel Agencies: An Investigation of Customer Perceptions. Journal of Travel Research, 30(4), 10-16
- Liao, J-F, (2009). The Effects of Internal Marketing on Customer Orientation in the Banking Industry, Doctor of Business Administration Program, Golden Gate University, PHD.
- Madran, C. & Canbolat,C. (2006). Müşteri İlişkileri Yönetimi İle Müşteri Sadakati Arasındaki İlişki, XI. Pazarlama Kongresi, Bildiriler, 1-3 Kasım 2006, İzmir, 143
- Narver, JC & Slater, SE, (1990). “The Effect Of A Market Orientation On Business Profitability”. Journal of Marketing, 54, October, 20-35
- Odabaşı, Y. ve Gülfidan, B. (2003); Tüketici Davranışı, Mediacat Akademi, İstanbul
- Oliver, R.L. (1999). Whence Consumer Loyalty? Journal of Marketing, 63(4), 33-44.
- Parasuraman, A., Valarie, A. ,Zeithaml, & Berry,L. (1990). Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations, The Free Press, New York.
- Pullman, M. E. & Gross, M. A. (2004). Ability of Experience Design Elements to Elicit Emotions and Loyalty Behaviors. Decision Sciences 35, 551- 578.
- Selvi, M. (2007); Müşteri Sadakati, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Tuğrul, M., S. (2009). Müşteri Sadakati Sağlamada Bir Pazarlama İletişimi Aracı Olarak Müşteri İlişkileri Yönetimi ve Algılanışı Üzerine Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi)
- Uncles, M. D., Dowling, G. R. & Hammond, K. (2003). Customer Loyalty and Customer Loyalty Programs. Journal of Consumer Marketing 20(4), 294-316.

Kaynakça

- Allen, D. G., Shore, L. M. ve Griffeth, R. W. (2003). The role of perceived organizational support and supportive human resource practices in the turnover process. *Journal of management*, 29(1).
- Bryman, A., ve Cramer, D. (1999). *Quantitative data analysis with SPSS release 8 for Windows. A guide for social scientists*. London: Routledge.
- Chang, S. H., Shu, Y., Lin, Y. H. & Wang, C. L. (2019). “I Believe”, “I Think”, Then “I Will”? Investigating The Mediator Role Of Ethical Judgment Between Internet Ethical Self-Efficacy And Ethical Behavioral Intention. *Computers In Human Behavior*, 101, s.387-393.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research methods in education* (5th ed.). Routledge Falmer, London.
- Çınar, Ö. (2013). Yapısal eşitlik modellemesi ile iş tatmini, örgütsel bağlılık, örgütsel destek ve örgütsel adaletin örgütsel çıktılar üzerindeki etkisinde örgütsel vatandaşlık davranışının aracılık rolü: Kahramanmaraş bankacılık sektöründe bir alan araştırması. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Eisenberger, Robert., Fasolo, Peter. Ve Valerie Davis-Lamastro (1990), “Perceived Organizational Support and Employee Diligence, Commitment and Innovation”, *Journal of Applied Psychology*, 75:51- 59.
- Foley, S., Deborah L. K., ve Gary N. P., (2002). “The Perceived Glass Ceiling and Justice Perceptions: An Investigation of Hispanic Law Associates”, *Journal of Management*, 28 (4),. 471-496.
- Folger, R. & Konovsky, M.A. (1989). Effect of Procedural And Distributive Justice On Reactions To Pay Raise Decision. *Academy of Management Journal*, 32(1), 115- 130.
- Gürbüz, S., Mert, I. S. (2009). “Validity and Reliability Testing of Organizational Justice Scale: An Empirical Study in A Public Organization”, *Review of Public Administration*, 42(3), 117-139.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri-Felsefe-yöntem-analiz* (5. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Hellman, C. M., Fuqua D.R. and Worley, J. (2006). A Reliability Generalization Study On The Survey Of Perceived Organizational Support: The Effects Of Mean Age And Number Of Items On Score Reliability, Educational and Psychological Measurement, 66(4), 631-642.
- Jasso, guillermine; (1980), “A New Theory of Distributive Justice”, *American Sociological Review*, Vol.45, No.1, ss.3-32.
- Kitapçı, H., Kaynak, R., & Ökten, S. (2013). Güçlendirmenin İş Tatmini ve İşten Ayrılma Niyetine. *International Review Of Economics And Management*, 1(1), 49-73.

- Klarner, P., Sarstedt, M., Hoeck, M. & Ringle, C. M. (2013). Disentangling The Effects Of Team Competences, Team Adaptability, And Client Communication On The Performance Of Management Consulting Teams. *Long Range Planning*, 46(3), s. 258-286.
- Kumar, K., Bakhshi, A., Rani, E. (2009). "Organizational Justice Perceptions as Predictor of Job Satisfaction and Organizational Commitment". *IUP Journal of Management Research*, 8(10), 24-37.
- Loi, Raymond - Hang-Yue, Ngo - Foley, Sharon. "Linking Employees' Justice Perceptions to Organizational Commitment and Intention to Leave: The Mediating Role of Perceived Organizational Support". *Journal of Occupational and Organizational Psychology* 79 (2006):101-120.
- Niehoff, B.P., Moorman, R.H. (1993). "Justice as a Mediator of the Relationship Between Methods of Monitoring and Organizational Citizenship Behavior", *Academy of Management Journal*, 36 (3), 527-556.
- Noruzi, A., K. Shatery, A. Rezazadeh, L.H. Shirkouhi (2011), "Investigation on the Relationship between Organizational Justice, and Organizational Citizenship Behavior: The Mediating Role of Perceived Organizational Support", *Indian Journal of Science and Technology*, 4(7), 842-847.
- Poon, J. M., Mohd Salleh, A. H., & Senik, Z. C. (2007). Propensity to trust as a moderator of the relationship between perceived organizational support and job satisfaction. *International Journal of Organization Theory & Behavior*, 10(3), 350-366.
- Rhoades, L., Eisenberger, R., & Armeli, S. (2001). Affective commitment to the organization: The contribution of perceived organizational support. *Journal of applied psychology*, 86(5), 825-836.
- Sarstedt, M., Hair Jr, J. F., Hopkins, L. & Kuppelwieser, V. G. (2014). Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM): An Emerging Tool In Business Research. *European Business Review*.
- Sekaran, U. (2000). *Research methods for business: A skill business approach*. John Wiley & Sons, New York.
- Schwepker Jr, C. H. (2001). Ethical Climate's Relationship To Job Satisfaction, Organizational Commitment, And Turnover İntention İn The Salesforce. *Journal Of Business Research*, 54(1), 39-52.
- Ural, A. ve Kılıç, G. (2006). *Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi* (2. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Wagner, J.A., Hollenbeck, J.R. (2010) *Organizational Behavior: Securing Competitive Advantage*, Routledge, New York.
- Yang, Z., Tian, Y., Fan, Y., Liu, L., Luo, Y., Zhou, L., & Yu, H. (2019). The mediating roles of caregiver social support and self-efficacy on caregiver burden in parkinson's disease. *Journal of Affective Disorders*, 256, 302-308.

Sosyal Bilimler Üzerine
Çalışmalar:
*Yönetim Bilişim Sistemleri,
İşletme, Ekonomi & Tarih*

Editörler

Dr. Erhan TAŞ & Doç. Dr. Ethem KILIÇ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sosyal Bilimler Üzerine Çalışmalar:

Yönetim Bilişim Sistemleri, İşletme, Ekonomi & Tarih

Studies on Social Sciences: Management Information Systems, Business, Economics & History

Editörler: Dr. Erhan TAŞ & Doç. Dr. Ethem KILIÇ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-867-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub416>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Taş, E. (ed.), Kılıç, E. (ed) (2024). *Sosyal Bilimler Üzerine Çalışmalar: Yönetim Bilişim Sistemleri, İşletme, Ekonomi & Tarih*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub416>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Abedin, B., Jafarzadeh, H., & Olszak, C. M. (2021). Thirty Six Years of Information Systems Management: A Bibliometric and Thematic Analysis. *Information Systems Management*, 38(2), 151-164.
- Anameriç, H. (2005). Yönetim Bilgi Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları Üzerine Etkisi. *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 45(2), 25-43.
- Aras, İ. A. (2023). Sağlıkta İnfomal Ödemelerin Tematik Harita Analizi. *İşletme Akademisi Dergisi*, 4(2), 189-202.
- Baz, F. Ç., & Koşar, M. (2023). Türkiye’de Yönetim Bilişim Sistemleri Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Journal of Politics Economy and Management*, 6(1), 1-10.
- Bensghir, T. K. (2002). Türkiye’de Yönetim Bilişim Sistemleri Disiplininin Gelişimi Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(1), 77-103.
- Beydoun, G., Abedin, B., Merigó, J. M., & Vera, M. (2019). Twenty Years Of Information Systems Frontiers. *Information Systems Frontiers*, 21(2), 485-494.
- Bocchino, W. A. (1972). Management Information Systems: Tools and Techniques. London; Sydney; Toronto: Prentice Hall.
- Caut, J., & Vecco, M. (2017). Is UNESCO World Heritage Recognition a Blessing or Burden? Evidence from Developing Asian Countries. *Journal of Cultural Heritage*, 27, 1-9.
- Culnan, M. J. (1986). The Intellectual Development of Management Information Systems, 1972-1982: A Co-Citation Analysis. *Management science*, 32(2), 156-172.
- Culnan, M. J. (1987). Mapping the Intellectual Structure of MIS, 1980-1985: A Co-Citation Analysis. *MIS Quarterly*, 11(3), 341-353.
- Culnan, M. J., & Swanson, E. B. (1986). Research in Management Information Systems, 1980-1984: Points of Work and Reference. *MIS Quarterly*, 10(3), 289-302.
- Çelebi, F., & Bulut, Y. (2016). Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) ve ERP Yazılımı Kullanan Bir İşletmenin İncelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 166-177.
- Çil Koçyiğit, S., Temelli, F., & Derya Baskan, T. (2023). Sürdürülebilirlik Muhasebesi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi: Web Of Science Örneği. *Omer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1).
- Damar, M., & Aydın, Ö. (2021). Türkiye’nin 2010 Sonrası Yönetim Bilişim Sistemleri Alanında Uluslararası Q1 Dergilerinde Durumu. *İzmir İktisat Dergisi*, 36(4), 811-842. <https://doi.org/10.24988/ije.1007551>

- Damar, M., & Özdağoğlu, G., (2022). Forty Years of Management Information Systems From The Window of MIS Quarterly. *Acta Infologica*, 6(1), 99-125.
- Donthu, N., Badhotiya, G. K., Kumar, S., Soni, G., & Pandey, N. (2021). A Retrospective Overview Of Journal Of Enterprise Information Management Using Bibliometric Analysis. *Journal of Enterprise Information Management*, DOI:10.1108/JEIM-09-20200375
- Farhoomand, A. F. (1987). Scientific Progress of Management Information Systems. *ACM SIGMIS Database: the DATABASE for Advances in Information Systems*, 18(4), 48-56.
- Gümüştekin Eren, G. (2004). İşletmelerde Yönetim Bilişim Sistemleri. *Yönetim ve Ekonomi*, 11(1), 125-141.
- Holsapple, C. W. (2008). The Pulse of Multiparticipant Systems. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 18(4), 333-343.
<https://vahaptecim.com.tr/yonetim-bilisim-sistemleri/>
- Keen, P. G. W. (1980). Mis Research: Reference Disciplines and a Cumulative Tradition. 9-18.
- Koçyiğit, S. Ç., Temelli, F., & Baskan, T. D. (2023). Sürdürülebilirlik Muhasebesi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi: Web Of Science Örneği.
- Law, R., & Cheung, P. (2008). An Analysis of Publications in Leading Tourism Journals and its Implications. *Journal of China Tourism Research*, 4(1), 78-97.
- Nag, R., Hambrick, D. C. and Chen, M-J. (2007). What is Strategic Management, Really? Inductive Derivation of a Consensus Definition of The Field. *Strategic Management Journal*, 28(9), 935-955.
- Parra, X., Martorell, X. T., Gomez, F. A. & Vinals, C. (2023). Chronological Evolution of the Information-Driven Decision-Making Process (1950-2020). *Journal of the Knowledge Economy*, 14, 2363-2394.
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics?, *Journal of Documentation*, 25, 348-349.
- Shotton, J., Winn, J., Rother, C., & Criminisi, A. (2009). Texonboost for Image Understanding: Multi-class Object Recognition and Segmentation by Jointly Modeling Texture, Layout, and Context. *International journal of computer vision*, 81, 2-23.
- Zhang, X. (2013). The Evolution of Management Information Systems: A Literature Review. *Journal of Integrated Design and Process Science*, 17(2):59-88.

KAYNAKÇA

- Ahmad, H., Muslim, M., & Syahrah, N. (2022). Several Factors Affecting Firm Value Manufacturing In Indonesia. *Jurnal Akuntansi*, 26(1), 127-143.
- Akgun, A. I., Samiloglu, F., & Oztop, A. O. (2018). The Impact of Profitability on Market Value Added: Evidence from Turkish Informatics and Technology Firms. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 8(4), 105-112.
- Akyatan, A. (2016). Bist 100 Endeksine Kote Olan Hisse Senetlerinin Getiri Başarılarının Tahmini Üzerine Bir Çalışma. *istanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 45(2), 120-130.
- Alexakis, C., Patra, T., & Poshakwale, S. (2010). Predictability of Stock Returns using Financial Statement Information: Evidence on Semi-strong Efficiency of Emerging Greek Stock Market. *Applied Financial Economics*, 20(16), 1321-1326.
- Allozi, N. M., & Obeidat, G. S. (2016). The Relationship between the Stock Return and Financial Indicators (Profitability, Leverage): An Empirical Study on Manufacturing Companies Listed in Amman Stock Exchange. *Journal of Social Sciences*, 5(3), 408-424.
- Altıntaş, H., & Mercan, M. (2015). AR-GE Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Panel Eşbütünleşme Analizi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 70(2), 345-376.
- Antoro, W., Sanusi, A., & Asih, P. (2020). The Effect of Profitability, Company Size, Company Growth on Firm Value Through Capital Structure in Food and Beverage Companies on the Indonesia Stock Exchange 2014-2018 Period. *International Journal of Advances in Scientific Research and Engineering*, 6(9), 36-43.
- Aydemir, O., Ögel, S., & Demirtaş, G. (2012). Hisse Senetleri Fiyatlarının Belirlenmesinde Finansal Oranların Rolü. *Celal Bayar Üni. İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 19(2), 277-288.
- Ayrıçay, Y., & Türk, V. E. (2014). Finansal Oranlar Ve Firma Değeri İlişkisi: BIST’de Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(64), 53-70.
- Bai, J., & Ng, S. (2004). A PANIC Attack on Unit Roots and Cointegration. *Econometrica*, 72(4), 1127-1177.
- Biçen, Ö. F., & Sezgin, H. (2017). Finansal Oranların Firma Değeri Üzerindeki Etkileri: Borsa İstanbul Bilişim Sektörüne Yönelik Bir Panel Veri Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 25-41.
- Birgili, E., & Düzer, M. (2010). Finansal Analizde Kullanılan Oranlar ve Firma Değeri İlişkisi: İMKB’de Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(46), 74-83.

- Bozkurt, E., Sevinç, H., & Çakmak, E. (2016). Orta Gelir Tuzağı: Üst Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizi. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 16(2), 379-394.
- Breusch, T., & Pagan, A. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Application to Model Specifications in Econometrics. *Reviews of Economics Studies*, 47, 239-253.
- Büyüksalvarcı, A. (2011). Finansal Analizde Kullanılan Oranlar Ve Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişki: Ekonomik Kriz Dönemleri İçin İMKB İmalat Sanayi Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(1), 225-240.
- Demirgüneş, K. (2016). Firma Değerinin Finansal Belirleyicileri: Ampirik bir Analiz. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 159-179.
- Emirmahmutoglu, F., & Kose, N. (2011). Testing for Granger causality in heterogeneous mixed panels. *Economic Modelling*, 28, 870-876.
- Erataş Sönmez, F., & Sağlam, Y. (2017). Finansal Gelişme ve Ticari Açıklığın Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Avrupa Dönüşüm Ekonomileri Örneği. *V. Anadolu International Conference in Economics May 11-13*. Eskişehir: Econ Anadolu.
- Fazlzade, A., & Sabbaghi, M. (2010). The Study of Relationship Between Market Share and Profitability in Tehran Stock Exchange. doi:10.2139/ssrn.1671842
- Kalaycı, Ş., & Karataş, A. (2005). Hisse Senedi Getirileri ve Finansal Oranlar İlişkisi: İMKB'de Bir Temel Analiz Araştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(27), 146-158.
- Karabiyik, C., & Dilber, İ. (2016). Gelir Eşitsizliği ve Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları İlişkisi: Panel Veri Analizi. *Journal of Yasar University*, 11(44), 316-325.
- Kaya, A., & Öztürk, M. (2015). Muhasebe Kârları İle Hisse Senedi Fiyatları Arasındaki İlişki: BİST Firmaları Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(67), 37-54.
- Kurtaran, A., Uran Kurtaran, A., Kurtaran Çelik, M., & Temizer, Z. (2015). Finansal Oranlar ile Firma Değeri İlişkisi: BİST'teki Bir Uygulama. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 4(8), 35-45.
- Lestari, S. A., & Armayah, M. (2016). Profitability and Company Value: Empirical Study of Manufacture Companies in Indonesia Period 2009 - 2014. *Information Management and Business Review*, 8(3), 6-10.
- Oruç, E. (2010). İMKB'de İşlem Gören İşletmelerin Hissi Senedi Getirileri İle Çeşitli Finansal Göstergeleri Arasındaki İlişki. *Hittit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1-2), 33-43.

- Pesaran, M. H. (2004). *General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels*. Cambridge: University of Cambridge Working Paper.
- Pesaran, M. H. (2006). Estimation and Inference in Large Heterogeneous Panels with a Multifactor Error Structure. *Econometrica*, 74(4), 967-1012.
- Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A Bias-adjusted LM Test of Error Cross-section Independence. *Econometrics Journal*, 11, 105-127.
- Pesarana, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. *Journal of Econometrics*, 142, 50-93.
- Sevim, U. (2016). İşletme Finansal Oranlarının Hisse Senedi Getirileri Üzerine Etkisi: BİST 100 İmalat İşletmeleri Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11(2), 221-235.
- Şak, N. (2015). Panel Birim Kök Testleri. S. Giriş içinde, *Stata ile Panel Veri Modelleri* (s. 203-267). İstanbul: Der Yayınları.
- Topallı, N. (2016). G20 Ülkelerinde İhracat, Beşeri Sermaye Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Nedensellik. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(29), 193-206.
- Tsay, T.-Y., & Goo, Y.-J. (2006). The Relationship of Profitability and Growth with Stock Market Returns in the Electronics Industry. *International Journal of Management*, 23(4).
- Turanlı, M., & Güneren, E. (2003). Turizm Sektöründe Talep Tahmin Modellemesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2(3), 1-13.
- Uluyol, O., & Türk, V. E. (2013). Finansal Rasyoların Firma Değerine Etkisi: Borsa İstanbul (BIST)'da Bir Uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, XV(II), 365-384.
- Wahyudi, S. M. (2020). Effect of Leverage, Profitability, Sales Growth Toward Company Values. *International Journal of Management Studies and Social Science Research*, 2(4), 161-169.
- Westerlund, J. (2008). Panel Cointegration Tests of the Fisher Effect. *Journal of Applied Econometrics*, 23, 193-233.
- Yao, T., Yu, T., Zhang, T., & Chen, S. (2011). Asset Growth and Stock Returns: Evidence from Asian Financial Markets. *Pacific-Basin Finance Journal*, 19(1), 115-139.
- Yücel, E. (2015). Hisse Senedi Getirisi ve Borç Finansmanı İlişkisi: Yapısal Eşitlik Modeli. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 52(605), 61-74.
- Zeren, F., & Ergün, S. (2013). Ticari Açıklık ve Kamu Büyüklüğü İlişkisi: Panel Nedensellik Testi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(4), 229-240.

KAYNAKÇA

- Ahamad, S., Nair, M., & Varghese, B. (2013). A Survey On Crypto Currencies. In 4th International Conference on Advances in Computer Science, AE-TACS (pp. 42-48). Citeseer.
- Aksoy, E., Teker, t., Mazak, M., & Kocabıyık, T. (2020). Kripto Paralar Ve Fiyat İlişkileri Üzerine Bir Analiz: Toda-Yamamoto Nedensellik Analizi İle Bir İnceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 110-129.
- Ateş, B. A. (2016). Kripto Para Birimleri, Bitcoin Ve Muhasebesi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 349-366.
- Avunduk, H., & Aşan, H. (2018). Blok Zinciri (Blockchain) Teknolojisi Ve İşletme Uygulamaları: Genel Bir Değerlendirme. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 33(1), 369-384.
- Campbell-Verduyn, M. (2018). Bitcoin, Crypto-Coins, And Global Anti-Money Laundering Governance. Crime, Law and Social Change, 69(2), 283–305.
- Ciaian, P., & Rajcaniova, M. (2016). The Digital Agenda Of Virtual Currencies: Can BitCoin Become a Global Currency?. Information Systems and e-Business Management, 14(4), 883-919.
- Chohan, U. W. (2017). A History Of Bitcoin. Available at SSRN 3047875.
- Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-Para Bitcoin. Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi Araştırma Raporu.
- Davidson, L., & Block, W. E. (2015). Bitcoin, the Regression Theorem, And The Emergence Of A New Medium Of Exchange. Quarterly Journal of Austrian Economics, 18(3), 311.
- Di Pierro, M. (2017). What Is The Blockchain?. Computing in Science & Engineering, 19(5), 92-95.
- Dizkırıcı, A. S., & Gökgöz, A. (2018). Kripto Para Birimleri ve Türkiye’de Bitcoin Muhasebesi. Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies, 4(2), 92-105.
- Dupuis, D., & Gleason, K. (2020). Money Laundering With Cryptocurrency: open Doors And The Regulatory Dialectic. Journal of Financial Crime.
- Foley, S., Karlsen, J. R., & Putniņš, T. J. (2019). Sex, Drugs, and Bitcoin: How Much Illegal Activity Is Financed Through Cryptocurrencies? The Review of Financial Studies, 32(5), 1798–1853.
- Güller, A. (2019). “Bitcoin: Bir Dünya Parası Projesi Mi? Paranın Tarihi, Özellikleri Ve İşlevleri Çerçevesinde Bir İnceleme”, International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, (ISSN:2587-2168) Vol:5, Issue: 12; pp:211-227

- Hendrickson, J. R., & Luther, W. J. (2017). Banning bitcoin. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 141, 188-195.
- <https://tr.investing.com/crypto/currencies> Erişim Tarihi : 06.01.2021
- <https://tr.tradingview.com/markets/cryptocurrencies/global-charts/> Erişim Tarihi : 06.01.2021
- Kaushal, P. K., Bagga, A., & Sobti, R. (2017). Evolution Of Bitcoin And Security Risk In Bitcoin Wallets. In 2017 International Conference on Computer, Communications and Electronics (Comptelix) (pp. 172-177). IEEE.
- Kılıç, E., Gürsoy, S., & Ergüney, E. B. (2021). Bitcoin Elektrik Tüketimi ile Enerji Piyasaları Arasında Volatilite Yayılımı: Seçili Ülkelerden Kanıtlar. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16(64), 1592-1604. <https://doi.org/10.19168/jyasar.945644>
- Kılıç, E. (2022). “Kripto Paralar Arasındaki Dinamik Stokastik Volatilite Yayılımı”, (Ed. M. Fatih Buğan), FİNANSAL PİYASALARIN EVRİMİ Davranışsal Finans, İslami Finans, FinTech, Orion yayınevi, 1. Baskı, Ankara.
- Lo, S., & Wang, J. C. (2014). Bitcoin As Money?.
- Nofer, M., Gomber, P., Hinz, O., & Schiereck, D. (2017). Blockchain. *Business & Information Systems Engineering*, 59(3), 183-187.
- O'Dwyer, K. J., & Malone, D. (2014). *Bitcoin Mining and its Energy Footprint. 25th IET Irish Signals & Systems Conference 2014 and 2014 China-Ireland International Conference on Information and Communities Technologies (ISSC 2014/CICT 2014)*.
- Rahman, A., & Dawood, A. K. (2019). Bitcoin and Future of Cryptocurrency. *Ushus Journal of Business Management*, 18(1), 61-66.
- Seetharaman, A., Saravanan, A. S., Patwa, N., & Mehta, J. (2017). Impact of Bitcoin as a World Currency. *Accounting and Finance Research*, 6(2), 230-246.
- Sharma, G. D., Jain, M., Mahendru, M., Bansal, S., & Kumar, G. (2019). Emergence of Bitcoin as an Investment Alternative: A Systematic Review and Research Agenda. *International Journal of Business & Information*, 14(1).
- Swartz, L. (2018). What Was Bitcoin, What Will It Be? The Techno-Economic Imaginaries Of A New Money Technology. *Cultural Studies*, 32(4), 623-650.
- Tanrıverdi, M., Uysal, M., & Üstündağ, M. T. (2019). Blokzinciri Teknolojisi Nedir? Ne Değildir?: Alanyazın İncelemesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 12(3), 203-217.
- Vujicic, D., Jagodic, D., & Randic, S. (2018). Blockchain technology, bitcoin, and Ethereum: A brief overview. 2018 17th International Symposium INFOTEH-JAHORINA (INFOTEH).

- Vlasov, A. V. (2017). The Evolution of E-Money. *European Research Studies* Volume XX, Issue 1, 2017 pp. 215-224
- Wüst, K., & Gervais, A. (2018, June). Do You Need a Blockchain?. In *2018 Crypto Valley Conference on Blockchain Technology (CVCBT)* (pp. 45-54). IEEE.
- Zohar, A. (2015). Bitcoin: Under The Hood. *Communications of the ACM*, 58(9), 104-113.

KAYNAKÇA

- Ab Talib, M. S., Pang, L. L., ve Ngah, A. H. (2020). The role of government in promoting Halal logistics: a systematic literature review. *Journal of Islamic Marketing*, 12(9), 1682-1708.
- Ahmad, N. ve Shariff, S. M. (2016). Challanges on sertu cleansing in halal logistics. *Journal of Applied Enviromental and Biological Sciences*, 6(11), 31-69.
- Basir, M. B. (2018). Drivers of consumers willingness to pay for halal logistics: The case of muslim community in Seri Manjung. Universiti Teknologi Mara, Institutional Repository. Student Project
- Boran, M. (2015). Hanefi Mezhebinde Hayvan Kesimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/(41), 1328- 1340
- Bruil, R.R. (2010). *Halal Logistics and the Impact of Consumer Perceptions*, School of Management and Governance, Business Administration Master Thesis. The Netherlands.
- CSCMP (2023). Tedarik Zinciri Yönetimi Uzmanları Konseyi. <https://cscmp.org/> (Erişim Tarihi:17.10.2023)
- Diyanet Yeni Meal (2023). <https://www.kuranmeali.com/AyetKarsilastirma.php?sure=23&ayet=51> (Erişim Tarihi: 01/01/2024)
- Doğaner, B. ve Fidan, Y. (2021a). Helal ve Sağlıklı Gıdanın Stratejik Halkası Olarak Helal lojistik. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 2515-2541.
- Doğaner, B. ve Fidan, Y. (2021b). Helal Lojistik Açısından Türkiye ve Malezya Karşılaştırması ve Ekonomiye Katkı Potansiyeli. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1467-1480.
- Doğaner, B. ve Fidan, Y. (2023). Helal ve Sağlıklı Gıdanın Temeli Olarak Helal Lojistik ve Ekonomiye Potansiyel Katkısı. *Yükselen Ekonomiler ve İslami Araştırmalar Dergisi*, 11 (1), 1-14.
- Duman, A., Batman, O. ve Boğan, E. (2023). Helal Konseptli Otel İşletmelerinin Lojistik ve Tedarik Fırsatları. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 11 (1), 21-41.
- Fathi, E., Zailani, S., Iranmanesh, M. ve Kanapathy, K. (2016). Drivers of consumers' willingness to pay for halal logistics. *British Food Journal*, 118(2), 464-479.
- Fernando, Y., Wahyuni-Td, I. S., Zainul Abideen, A. ve Mergeresa, F. (2023). Traceability Technology, Halal Logistics Brand and Logistics Performance: Religious Beliefs and Beyond. *Journal of Islamic Marketing*, 14(4), 1007-1031.
- Feyzü'l-Furkan /2023). <http://feyzulfurkan.com/sureler/bakara-suresi/> (Erişim tarihi: 06.04.2023).

- Gimdes Helal Gıda ve Sertifikalama Araştırma Derneği (2005). http://www.gimdes.com/KategoriListe/lojistik-ve-hizmet-sekt-r---logistics__20 (Erişim Tarihi: 26.09.2023)
- Haleem, A. ve Khan, M. I. (2017). Towards Successful Adoption of Halal Logistics and Its Implications For The Stakeholders. *British Food Journal*, 119(7), 1592-1605.
- Hidayat, S. E. ve Musari, K. (2022). ASEAN Towards a Global Halal Logistics Through the Digitally Enabled Community. *International Journal of Asian Business and Information Management (IJABIM)*, 13(2), 1-15.
- İİENSTİTÜ (2023). <https://www.iienstiti.com/blog/lojistik-nedir> (Erişim Tarihi: 18.10.2023)
- İran Ekonomi Medyası (2024). <https://tarabaran.com/?p=924> (Erişim Tarihi:01/01/2024)
- Jaafar, H. S., Endut, I. R., Faisol, N. ve Omar, E. N. (2011). Innovation in Logistics Services–Halal Logistics. *Proceedings of the 16th International Symposium on Logistics (ISL), Berlin, Germany, 10-13 July, pp 844-851. ISBN:978-085358-279-3*
- Karia, N. (2022). Halal Logistics: Practices, İntegration and Performance of Logistics Service Providers. *Journal of Islamic Marketing*, 13(1), 100-118.
- Khan, S. , Haleem, A. , Ngah, AH ve Khan, MI (2023), “Halal lojistikle risklerin araştırılması: gelişmekte olan bir ekonomi örneği”, *Journal of Global Operations and Strategic Sourcing* , Cilt. 16 Sayı 3, s. 745-772.
- Küçük, O. (2017). Halal Lojistik: Kavramsal Bir Değerlendirme. Kastamonu Üniversitesi İslam Ekonomisi Uygulama ve Araştırma Merkezi Bülteni, Kasım-Aralık. <https://www.kastamonu.com/helal-lojistik-kavramsal-bir-degerlendirme/> (Erişim Tarihi: 17.10.2023).
- Küçük, O., Yeşilyurt, E. ve Nurov, G. (2017). Halal Lojistik: Kavramsal Bir Değerlendirme. Uluslararası Kafkasya-Orta Asya Dış Ticaret Ve Lojistik Kongresi, 19-21 Ekim, Kastamonu.
- Mücevher, M. H. (2021). Uluslararası Pazarlar İçin Yeni Bir Strateji: Halal Lojistik. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 198-209.
- Ok Kosher (2023). <https://www.ok.org/our-legacy/> (Erişim Tarihi: 17.10.2023).
- Özışpa, N. ve Sürücü, E. (2017). Türkiye’de Halal Lojistik Uygulamaları: Bir Vaka Analizi. *The International New Issues In Social Sciences*, 5(5), 159-174.
- Rizki, D., Hamzah, M., Fakhroh, Z. ve Hendri, D. (2023). Best Practice Halal Integrity Management in The Logistic Chain Scheme: Analysis of Opportunities and Challenges. *Journal of Islamic Economic Laws*, 6(1), 14-30.
- Selim, N. I. I. B., Zailani, S., Aziz, A. A. ve Rahman, M. K. (2022). Halal logistic services, trust and satisfaction amongst Malaysian 3PL service providers. *Journal of Islamic Marketing*, 13(1), 81-99.

- Suastrini, F. (2023). Manajemen Logistik Halal. *Nusantara Hasana Journal*, 2(9), 260-268.
- Suhairi, S., Prameswari, A., Octavia, D. R., & Bayani, L. N. (2023). Kunci Pelaksanaan Kegiatan Logistik Halal di Indonesia Dalam Praktik Logistik Global. *Widya Balina*, 8(1), 568-576.
- Susanty, A., Puspitasari, N. B., Silviannisa, S. ve Jati, S. (2023). Measuring Halal Logistics Implementation. *Journal of Islamic Marketing*, 14(7), 1669-1695.
- Syazwan Ab Talib, M. ve Bakar Abdul Hamid, A. (2014). Halal Logistics in Malaysia: a SWOT Analysis. *Journal of Islamic Marketing*, 5(3), 322-343.
- Talib, M., Hamid, A. B., Zulfakar, M. ve Jeeva, A. (2014). Halal Logistics PEST Analysis: the Malaysia Perspectives. *Asian Social Science*, 10(14), 119-131.
- Tan, M. I. I., Razali, R. N., & Desa, M. I. (2012). Factors influencing ICT adoption in halal transportations: A case study of Malaysian halal logistics service providers. *International Journal of Computer Science Issues (IJ-CSI)*, 9(1), 62.
- Tatlıbadem, A. İ., Orhan, M. A., & Mutlu, H. M. (2022). Helal Tedarik Zinciri Yönetimi Ve Türkiye De Helal Belgelendirme Süreci. Presented at the IV. International Scientific Conference Of Economics And Management Researchers, BAKÜ.
- TDK (2023). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 17.10.2023)
- Tieman, M. (2013). Establishing The Principles in Halal Logistics. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research*, 1(1), 19-31.
- Torlak, Ö. (2012). İslam ülkeleri arasında helal ürün pazarlama potansiyeli, problemleri ve çözüm önerileri. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-10.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (1998). <https://islamansiklopedisi.org.tr/helal#1> (Erişim tarihi: 06.04.2023).
- Uluskan, M. (2023). <https://slideplayer.biz.tr/slide/10181369/> (Erişim Tarihi: 19.10.2023)
- Yener, D. (2015). Factors that affect the attitudes of consumers toward halal-certified products in Turkey. *Journal of Food Products Marketing*, 21(2), 160-178.
- Zailani, S., Iranmanesh, M., Aziz, A. A. ve Kanapathy, K. (2017). Halal Logistics Opportunities and Challenges. *Journal of Islamic Marketing*, 8(1), 127-139.
- Ziegler, Y., Uli, V. ve Tatari, M. (2022). Implementing Halal Logistics in A Non-Muslim-Dominant Environment: A Proposal For Reengineering The Business Processes in Two Stages. *Business Process Management Journal*, 28(8), 48-65.

KAYNAKÇA

- Aksu, C. (2011). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre. Güney Ege Kalkınma Ajansı.
- Akyol, M. ve Mete, E. (2021). Teknoloji Yoğunluklarına Göre Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Maliye Dergisi*, 180, 208-232.
- Canbay, Ş. (2020). Investigation of the Effect of Turkey's High-Tech Exports on the Economic Growth Using the Structural Break ARDL Bounds Testing. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 865-878.
- Çalışkan, A. (2023). Türkiye'de 1960 Sonrası Uygulanan Sanayileşme Stratejilerinin Dış Ticaret Üzerine Etkileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 7(1), 67-83.
- Demirel, T. ve İşcan, İ. H. (2021). Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Güney Kore ve Türkiye Örneğiyle Bir Eşbütünleşme Analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(1), 1-27.
- Erkekoğlu, H. ve Demir, A. (2023). 1990-2019 Dönemi Türkiye-Almanya Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *İzmir İktisat Dergisi*, 38(4), 1052-1070.
- Erkişi, K. ve Boğa, S. (2019). High-Technology Products Export and Economic Growth: A Panel Data Analysis for EU-15 Countries. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 669-683.
- Farag, F. S., Ab-Rahim, R. ve Mohd-Kamal, K.-A. (2021). Foreign Trade and Economic Growth Relationship: Empirical Evidence from Libya. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(4), 181-190.
- Karahan, Ö. ve Akçaçakır, K. (2021) Türkiye'de Cari Açık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 6(2), 119-127.
- Kendirkıran, G. ve Emirmahmutoglu, F. (2022). Türkiye'de Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret Arasındaki Nedensellik İlişkisi Zamanla Değişiyor mu?. *EKOIST Journal of Econometrics and Statistics*, (36), 43-62.
- Koçar Uzan, H. (2023). Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde İklim Değişikliğinin Kırsal Kalkınmaya Etkisi. *Fiscaoeconomia*, 7(3), 2250-2272.
- Konak, A. (2018). Türkiye'de Cari İşlemler Açığının Nedenleri ve Cari İşlemler Açığı-Dış Ticaret Açığı İlişkisi. *International Academic Journal*, 2(2), 163-178.
- Korkmaz, S. ve Aydın, A. (2015). Türkiye'de Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Nedensellik Analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(3), 47-76.

- Mengi, A. ve Algan, N. (2003). Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme: AB ve Türkiye Örneği. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Narman, Z. (2023). Akdeniz Ülkelerinde Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 19-36.
- Oğul, B. (2022). İklim Değişikliği Tarım Sektörünü Nasıl Etkiliyor? Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama. *Turkish Journal of Agricultural Economics*, 28(2), 151-162.
- Sağlam, Y. ve Egeci, H. A. (2015). İhracata Dayalı Büyüme Hipotezi: Türkiye Örneği. *Dokuz Eylül University Journal of Graduate School of Social Sciences*, 17(4), 517-530.
- Saleem, A. ve Sial, N. H. (2015). Exports-Growth Nexus in Pakistan Cointegration and Causality Analysis. *Pakistan Economic and Social Review*, 53(1), 17-46.
- Shahbaz, M., Azeem P. ve Ahmad, K. (2011). Exports-led Growth Hypothesis in Pakistan: Further Evidence. *Asian Economic and Financial Review*, 1(3), 182-197.
- Turna, Y. ve Ceylan, R. (2022). Türkiye'de Ekonomik Büyüme ile Fiziki Sermaye, Beşeri Sermaye ve Enerji Tüketimi Arasındaki İlişki: NARDL Yaklaşımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 223-242.
- TÜİK (2023). 100 Yılın Göstergeleri. biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitor-Pages/english/publicationView.zul;jsessionid=W9Nd7xXRdjYnE4XF-pi3E3mZh?yayin_no=618 (Erişim Tarihi: 23.12.2023).
- Yeni, O. (2014). Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma: Bir Yazın Taraması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 181-208.
- Yıldır, M., Karahan, Ö. ve Öndes, H. (2021). Türkiye'de İhracat ile Ekonomik Büyüme Arasındaki Etkileşimin Analizi. *İzmir İktisat Dergisi*, 36(3), 555-565.
- Yılmaz Ö. ve Albayrak M. (2023). Türkiye'de Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisinin Ampirik Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 38, 89-107.
- Yılmaz, F. (2022). Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret Bağıntısı: Türkiye Örneği. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 21-32.

KAYNAKÇA

- Abdou, D. S. ve Yasser, M. (2023). Contribution of Education to Digitalization and Health: Evidence From GCC & MENA Countries. *Scientific Journal for Economic & Commerce*, 393-416.
- Aidrous, I. A., Asmyatullin, R. R. ve Glavina, S. G. (2021). The Development of The Digital Economy: GCC Countries Experience. *In Industry Competitiveness: Digitalization, Management, and Integration*, 2, 163-169, Springer International Publishing.
- Alam, S. (2020). Digital Readiness and Acceptance of Mobile Advertising Among Generation Y and Z in Pakistan. Iqra Universitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karachi.
- Alraja, M. N., Hussein, M. A. ve Ahmed, H. M. S. (2021). What Affects Digitalization Process in Developing Economies? An evidence from SMEs sector in Oman. *Bulletin of Electrical Engineering and Informatics*, 10(1), 441-448.
- Alkhowaiter, W. A. (2020). Digital Payment and Banking Adoption Research in Gulf countries: A Systematic Literature Review. *International Journal of Information Management*, 53, 102102.
- Altıntaş, F. F. (2021). G20 Ülkelerinin Dijital Hazırlık Performanslarının Analizi: Entropi Tabanlı Vikor Yöntemi İle Bir Uygulama. *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 8(17), 401-427.
- Arıkan Kargı, V.S. (2022). Determining Digital Readiness Levels of The OECD Countries With Critic-Based Aras method. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 13 (2), 363-376.
- Assefa, S., Rorissa, A. ve Alemneh, D. (2021). Digital Readiness Assessment of Countries in Africa: A Case Study Research. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 58(1), 400-404.
- Bousrih, J., Elhaj, M. ve Hassan, F. (2022). The Labor Market in The Digital Era: What Matters For The Gulf Cooperation Council Countries?. *Frontiers in sociology*, 7, 959091.
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N.B., Liman Kaban, A., Taşçı, G. ve Aykul, M. (2021). Dijital Bilgi Çağı: Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim Ve Dijital Yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63.
- Cahyadi, A. ve Magda, R. (2021). Digital Leadership in The Economies of The G20 Countries: A secondary Research. *Economies*, 9 (1), 32.
- CISCO (2024). Cisco Digital Readiness Index, www.cisco.com , Erişim Tarihi: 01.01.2024.

- CISCO (2020). Cisco Digital Readiness Index, https://www.cisco.com/c/dam/en_us/about/csr/reports/global-digital-readiness-index.pdf , Erişim Tarihi: 02.01.2024.
- Çelen, A. İ. (2020). Cisco Dijital Hazırlık Endeksinde Türkiye İçin Perspektifler. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 3(5), 68-10.
- Debrenti, A. S. (2020). Measuring Digital Readiness in Food Industry. *Journal of EcoAgri Tourism*, 16(1), 11-20.
- Erboğa, A. (2023). Körfez Ülkelerinin Savunma Politikaları. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 10(2), 15-47
- Florin, Martin, Cristescu Marian Pompiliu, ve Vasilciuc Bogdan. 2012. E-Readiness of Romania. Conference: Knowledge-Based Organization. Project: Software Reliability Analysis Based on Binary Diagrams Decision, <https://www.researchgate.net/publication/235878858> (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2024).
- Gallardo, R. ve Wiltse, M. (2018). Gauging Household Digital Readiness. Purdue University, Indiana.
- Göll, E., ve Zwiers, J. (2018). Technological Trends in the MENA Region: The Cases of Digitalization and Information and Communications Technology (ICT). *MENARA Working Papers* No. 23.
- Guzansky, Y. (2020, Mart 26). Saudi Arabia: Not Your Father's Kingdom. Research report. The Institute for National Security Studies. <https://www.inss.org.il/publication/saudi-arabia-challenges/> , Erişim Tarihi: 03.01.2024.
- Hoekman, B. (2021), Digitalization, International Trade, And Arab Economies: External Policy Implications. Working Papers, <https://ideas.repec.org/p/erg/wpaper/1484.html>
- Khan, M. A. I., Ali, M. M. ve Khan, S. S. (2023). Corporate Finance Practices and Digitalization In The Gulf Cooperation Council Countries: Challenges, Opportunities, And Future Directions. *Current Topics on Business, Economics and Finance*, 6, 52-65.
- Kıran, A. (2023). Türkiye, Körfez Bölgesindeki Güç Dengesi ve İran. https://tasam.org/Files/Icerik/File/Abdullah_KIRAN_pdf_5ce3ab18-3301-4958-af59-a7ccee6c92c6.pdf Erişim Tarihi: 02.01.2023.
- Klein, M. (2020). İşletmelerin Dijital Dönüşüm Senaryoları Kavramsal Bir Model Önerisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), ss. 997-1019.
- Lee, Sungjoo, Hakyeon Lee ve Changyong Lee. 2020. Open Innovation At The National Level: Towards A Global Innovation System. *Technological Forecasting & Social Change* 151, 119842.
- Naimoğlu, M. ve Özbek, S. (2022). Doğrudan Yabancı Yatırımların Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: Yükselen Piyasa Ekonomilerinden Ampirik Kanıtlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(83), 1080-1097.

- Naimoğlu, M., Sahabi, A. M. ve Özbek, S. (2022). Macaristan Ekonomisinde Enerji Verimliliğini Etkileyen Faktörlerin Fourier ADL Eşbütünleşme Yaklaşımıyla Belirlenmesi. *Sosyoekonomi*, 30(53), 487-507.
- Nalbantoğlu, C. B. (2021). Covid 19 Sürecinin Dijital Dönüşüme Etkileri. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 13-18.
- Özbek, S. ve Oğul, B. (2022). Çevresel İnovasyon Yenilenebilir Enerji Tüketimini Artırıyor mu? Türkiye Ekonomisi Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(3), 1007-1024.
- Özbec, İ. B. (2022). Dijitalleşme, Sosyal Medya Ve Risk Toplumu. *İmgelem*, 6(10), 141-158.
- Özoral, B. (2020). Ortadoğu'da Koronavirüs Mücadelesinin Politik Ve Ekonomik Yansımalarının İran Ve Körfez Ülkeleri Üzerinden Değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 1-13.
- Plutova, M. I., Lagutina, E. E. ve Sadkova, I. V. (2019). Competency readiness of Labor Resources to Digital Economy. Paper presented at the 1st International Scientific and Practical Conference on Digital Economy (ISC-DE 2019), Advances in Economics, Business and Management Research, Chelyabinsk, Russia, November 7–8.
- Shuaib, H. A. (2023). Digital Transformation from Employees' Perspective: The Case of Qatar. Doctoral dissertation, Hamad Bin Khalifa University, Qatar.
- Turan, M. (2023). Körfez Ülkelerinde Finansal Teknoloji Ekonomi Politđiđi ve İslami Finans: Birleşik Arap Emirlikleri Örneği. *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 9(1), 104-125
- Yankın, F. B. (2019). Dijital Dönüşüm Sürecinde Çalışma Yaşamı, *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 7(2), 1-38
- Yoo, T., de Wysocki, M. ve Cumberland, A. (2018). Country Digital Readiness: Research to Determine a Country's Digital Readiness and Key Interventions. Cisco Corporate Affairs, <https://www.cisco.com/c/dam/assets/csr/pdf/Country-Digital-Readiness-White-Paper-US.pdf> (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2024).
- Zhang, D., Lei L., Ji, Q., ve Kutan, A. M. (2019). Economic Policy Uncertainty in the US and China and Their Impact on the Global Markets. *Economic Modelling*, 79,47–56.

KAYNAKÇA

- Ásgeirsdóttir, T. L., ve Ragnarsdóttir, D. Ó. (2014). Health-income inequality: The effects of the Icelandic economic collapse. *International Journal for Equity in Health*, 13(50).
- Bénabou, R. (2000). Unequal Societies: Income Distribution and the Social Contract. *American Economic Review*, 90, 96–129.
- Bulutay, T., Ersel H. ve Timur, S. (1971). Türkiye’de Gelir Dağılımı-1968. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No.325, Ankara.
- Çavuşoğlu, T. ve Hamurdan, Y. (1966). Gelir Dağılımı Araştırması 1963. DPT, Ankara.
- Celasun, M. (1986). Income Distribution and Domestic Terms of Trade in Turkey 1978-1983: Estimated Measures of Inequality and Poverty. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 13(1-2), 193-216.
- DİE (1990). Gelir Dağılımı 1987. DİE, Ankara.
- DPT (1976). 1973 Gelir Dağılımı. DPT, Ankara
- Drabo, A. (2011). Impact of income inequality on health: does environment quality matter? *Environment and Planning A: Economy and Space*, 43(1), 146-165.
- Dünya Bankası (t.y). Dünya Kalkınma Göstergeleri. <https://data.worldbank.org/> adresinden erişilmiştir.
- Elgar, F. J., ve Aitken, N. (2011). Income inequality, trust and homicide in 33 countries. *European Journal of Public Health*, 21(2), 241-246.
- Esener, S. Ç. ve Biber, A. E. (2022). Kamusal Birer Mal ve Hizmet Olarak Savunma ve Sağlık Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri: Seçilmiş Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerine Bir Analiz. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 402-438.
- Kawachi I. Income inequality and health. In: Berkman LE, Kawachi I, eds. Social epidemiology. New York, NY: Oxford University Press, 2000:76–94.
- Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality, *The American Economic Review*, 45(1), 1-28.
- Özdemir D., ve Tosun, B. (2021). “Gelir Dağılımındaki Eşitlik ve Yoksulluk”, (Ed. Noyan Yalman), Gelişen Dünya Düzeninde Türkiye Ekonomisinin Yeri ve Yapısı, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Özmucur, S. (1996). Türkiye’de Gelir Dağılımı, Vergi Yükü ve Makro Ekonomik Göstergeler. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul.
- Rodgers, G. B. (1979). Income and inequality as determinants of mortality: an international cross-section analysis. *Popul Stud (Camb)*, 33, 343–51.
- Sánchez, A., ve Pérez-Corral, A. L. (2018). *Government Social Expenditure and Income Inequalities in the European Union*. Revista Hacienda Pública, Española.

- Sánchez, A., ve Pérez-Corral, A. L. (2018). Government Social Expenditure and Income Inequalities in the European Union. *Revista Hacienda Pública Española*.
- Stiglitz, J. E. (2012). Eşitsizliğin Bedeli. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Subramanian, S. V., ve Kawachi, I. (2004). Income inequality and health: what have we learned so far? *Epidemiologic Reviews*, 26(1), 78-91.
- Torul, O. (2020). On Health Expenditure and Income Inequality. In *Global Perspectives on Health Geography: Geospatial Technologies, Environmental Factors, and Disease Mapping* (pp. 117-151). IGI Global.
- Torul, O. (2020). On Health Expenditure and Income Inequality. In *Global Perspectives on Health Geography: Geospatial Technologies, Environmental Factors, and Disease Mapping* (pp. 117-151).
- TÜİK (2020a). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Bölgesel Sonuçları. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Income-and-Living-Conditions-Survey-Regional-Results-2020-37405> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (2020b). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Income-and-Living-Conditions-Survey-2020-37404> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (2022). Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2022 Haber Bülteni. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-Dagilimi-Istatistikleri-2022-49745> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (t.y). Türkiye İstatistik Veri Portalı. <https://data.tuik.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Wang, K., ve Nguyen Thi, T. B. (2021). Quantile panel-type analysis for income inequality and healthcare expenditure. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 35(1), 873-893.
- Wang, K., ve Nguyen Thi, T. B. (2021). Quantile panel-type analysis for income inequality and healthcare expenditure. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 35(1), 873-893.
- Wilkinson, R., ve Pickett, K. (2006). Income inequality and population health: A review and explanation of the evidence. *Social Science & Medicine*, 62(7), 1768-1784.

KAYNAKÇA

- Akyüz Y. (2013). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000- M.S. 2013*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aşçı, E. (2020). II. Meşrutiyet dönemi eğitim politikalarına bakış. *Turkish History Education Journal*, 9(2), 492-509. <https://doi.org/10.17497/tuhed.676873>
- Başkutlu, S. (2020). İttihat Terakki Cemiyeti'nin genç nesil algısı ve yönetimi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(4), 4-21.
- Berkes, N. (2010). *Türkiye'de çağdaşlaşma*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çam, İ. D. (2014). Dr. Abdullah Cevdet'in eğitim fikirleri ve Osmanlı Türkiye'sinde eğitim kurumlarına ilişkin gözlemleri. *Türk Tarih Kurumu, İttihatçular ve İttihatçılık Sempozyumu Bildiriler Cilt II*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 225-252.
- Çora, E. (2018). 1895-1921 yılları arasında Burdur Sancağı'nda modern temel eğitim kurumları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 271-286.
- Demircioğlu, İ. H. (2012). Osmanlı Devletinde tarih yazımının tarih öğretimi üzerine etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(193), 115-125.
- Elban, M. (2015). Tarih eğitimi ve vatanseverlik üzerine bazı düşünceler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3) 1302-1319.
- Gürkan, H. (2017). Türkiye'de ilkokullarda tarih öğretimi: ders kitapları örneği (1869-1920). *Tarih'in Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18, 197-229.
- İşıksalan, N. (1998). II. Meşrutiyet dönemi Sultanilerinde Türkçe ve edebiyat öğretimi. *OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi)*, 9(09), 177 - 223.
- İleri, İ. (2005). Batı gözüyle Meşrutiyet döneminde Osmanlı hükümetlerinin dil ve eğitim politikalarına karşı tepkiler. *OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi)*, 18(18), 213-220. https://doi.org/10.1501/OTAM_0000000399
- Karal, E. Z. *Büyük Osmanlı tarihi, cilt V*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Karpat, K. H. (2002). *Osmanlı modernleşmesi* (Çevirenler: A. Z. Durukan, & K. Durukan). Ankara: İmge Kitabevi.
- Kaya, A. İ. (2014). Meşrutiyet dönemi tarih eğitiminin amaçları ve yöntemler, kullanılan araç-gereçler hakkında bir inceleme-Tedrisât Mecmûası örneği. *The Journal of Academic Social Science*, 8, 583-592.
- Keklik, E. (2020). İkinci Meşrutiyet döneminde eğitim sorunu ve Osmanlı aydınları. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 6(4), 1487-1517.
- Kodaman, B. (1999). *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Özçakır S. (2014). Beden Eğitimi öğretimine Tedrisat Mecmuası'ndan bakmak: Feridun Bey'in Terbiye-i Bedeniye isimli makaleleri. *Türk Tarih Kurumu, İttihatçılar ve İttihatçılık Sempozyumu Bildiriler Cilt II*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 273-286.
- Şahin, M. ve Tokdemir, M. A. (2011). II. Meşrutiyet döneminde eğitimde yaşanan gelişmeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 851-876.
- Şimşek, U. (2006). II. Meşrutiyet dönemi eğitimde Türkçülük akımının Türk kimliği oluşturmadaki rolü. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 287-300.
- Taş, K. Z., Özdemir, A. R. (2014): İttihat ve Terakki'den dünün küçüklerine coğrafya, bu günün büyüklerine tarih dersleri. *Türk Tarih Kurumu, İttihatçılar ve İttihatçılık Sempozyumu Bildiriler Cilt II*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 209-224.
- Tekeli, İ. ve İlkin, S. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitim ve bilgi üretim sisteminin oluşumu ve dönüşümü*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Türkmen, M. (2015). Kuruluş döneminde Cumhuriyetin milli eğitim ve beden eğitimi politikaları. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 1, 1-25.
- Üstel, F. (1997). *İmparatorluktan ulus-devlete Türk milliyetçiliği: Türk Ocakları (1912-1931)*. İstanbul: İletişim Yayınları.

KAYNAKÇA

- Abuo-El-Haj, R. A. (2011). *1703 İsyamı Osmanlı Siyasetinin Yapısı*, Çev. Çağdaş Sümer, Tan Kitabevi, Ankara.
- Afyoncu, E. (2010). *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- Akdağ, M. (1966). “Genel Çizgileriyle XVII. Yüzyıl Türkiye Tarihi”, Ankara Üniversitesi, *DTCFTD*, VI/6-7, 201-247.
- Akdağ, M. (1999). *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası “Celâli İsyamları”*, Barış Yayınevi, Ankara.
- Akdeniz, S, Üzümcü, A. (2013). “Suç ve Sosyoekonomik Değişkenler Arasındaki Bağımlılık İlişkisi: Kars Cezaevi Üzerine Bir İnceleme”, *KAU İİBF Dergisi*, IV/6, 115-138.
- Akkuş, Y. (2003). *Suçun Ekonomik Analizi: Türkiye Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Akyıldız, A, (1996). *Osmanlı Finans Sisteminde Dönüm Noktası: Kâğıt Para ve Sosyo-Ekonomik Etkileri*, Eren Yayıncılık, İstanbul 1996.
- Arslantürk, Z. (1997). *Naima'ya Göre, XVII. Yüzyıl Osmanlı Toplum Yapısı*, Ayışığı Kitapları, İstanbul.
- Barkan, Ö, L. (1941). “İslam-Türk Mülkiyet Hukuku Tatbikatının Osmanlı İmparatorluğunda Aldığı Şekiller: İmparatorluk Devrinde Toprak Mülk ve Vakıfların Hususiyeti”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* VII/4, 906-942.
- Barkan, Ö, L. (1944). “Avârız”, *İA*, X, 13-19.
- Barkan, Ö, L. (1979). “Tımar”, *İA*, XII, 283-333
- Barkan, Ö, L. (1980). *Türkiye’de Toprak Meselesi 1*, Gözlem Yayınları, İstanbul.
- Barkey, K. (2011). *Eşkıyalar ve Devlet Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi*, çev. Zeynep Altıok, 2. Baskı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Beydilli, K. (2013). *Yeniçeriler ve Bir Yeniçerinin Hatıratı*, Yitik Hazine Yayınları, İstanbul.
- Braudel, F (1989). *Akdeniz ve Akdeniz Dünyası C.1.*, çev. M. Ali Kılıçbay, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- Cin, H. (1992). *Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması*, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya.
- Cohen, S. (2014). “Kriminolojinin Başarısızlıkları”, çev. Tuba Topçuoğlu, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, II/2, 269-280.
- Çakmak, İ. (2015). *İktisadi Yapı, Suç Ekonomisi Teorileri Ve Suç: Türkiye Üzerine Bir Ampirik Analiz*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Çakır, B. (2003). *Osmanlı Mukataa Sistemini (XVI-XVIII. Yüzyıl)*, Kitabevi, İstanbul.
- Çopuroğlu, C, Kızmaz, Z. (2002). “Doğu Anadolu Bölgesi Cezaevlerindeki Adli Hükümlüler Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma”, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, Fırat Üniversitesi Yayınları, I/1, 15-31.
- Durak, N. (2015). “Aristoteles’in Ahlak Anlayışı”, *Doğudan Batıya Düşüncenin Serüveni*, C.2, ed. Celal Türer, Hakan Olgun, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Emecen, F. (1994). “Kuruluştan Küçük Kaynarca’ya”, *Osmanlı Toplumunu ve Medeniyeti Tarihi I*, Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, IRCICA, İstanbul.
- Emecen, F. (2011). *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan, Devlet ve Toplum*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Emecen, F. (2015). *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Ergenç, Ö. (2012). *Osmanlı Tarihi Yazıları Şehir Toplum Devlet*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Ergin, S. (2007). *İslam Hukukunda Ta’zir Cezaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Genç, M. (2000). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Genç, M. (2003). “Mâlikâne-Divânî”, *TDVİA*, XXVII, 518-519.
- Genç, M. (2020). “Mukataa”, *TDVİA*, XXXI, 129-132.
- Goodvin, G. (2008). *Yeniçeriler*, Çev. Derin Türkömer, Doğan Kitap, İstanbul.
- Gökbunar, A. R. (2007). “Celâlî Ayaklanmalarının Maliye Tarihi Açısından Değerlendirilmesi”, *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi*, XIV/1, 1-24.
- Griswold, W. J. (2002). *Anadolu’da Büyük İsyân 1591-1611*. çev. Ülkün Tansel, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Güçlü, İ, Akbaş, H. (2009). *Suç Sosyolojisi Kavram, Teori, Uygulama*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Gümüşçü, O, Demir, A, Özünlü, E. E. (2020). *Türkiye’nin Kayıp Köyleri*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- Gündüz, F. (2019). “Sosyal Yapı ve Suç”, *Suç Sosyolojisi*, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Erzurum.
- Gündüz, T. (2015). *Anadolu’da Türkmen Aşiretleri*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- Hülâgu, O. (1999). *Farabi ve İbn-i Haldun’da Devlet Düşüncesi*, Kırkambar Yayınları, İstanbul.
- İlgüler, M. (2002). “Köprülü Mehmed Paşa”, *TDİVA*, XXVI,
- İnalçık, H. (2000). *Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, C.1*. Eren Yayıncılık, İstanbul.

- İnalcık, H. (2003). *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, Çev. Ruşen Sezer, YKY, İstanbul.
- İnalcık, H. (2010). *Osmanlılar Fütübat, İmparatorluk, Avrupa İle İlişkiler*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- İnalcık, H. (2016). *Devleti Aliye, Osmanlı Araştırmaları Üzerine Araştırmalar IV, Ayanlar, Tanzimat, Meşrutiyet*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- İnalcık, H. (2018). *Osmanlı İmparatorluğu 1 Toplum ve Ekonomi*, Kronik Kitap, İstanbul.
- İslamoğlu, H. (2010). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Köylü*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- İşbilir, Ö. (2007). "Nüzul", *TDVİA*, XXXIII, 311-312.
- Karaman, K, Pamuk, Ş. (2009). "Avrupa Devletleriyle Bir Karşılaştırma: Osmanlı Bütçeleri ve Mali Yapının Evrimi" *Toplumsal Tarih*, 191, 26-33.
- Kargın, V. (2016). "Anomi ve Gerilim Teorileri" *Kriminoloji: Suç Teorileri ve Uygulamalar*, Ed. Ekrem Muş, Karınca Yayınevi, Ankara.
- Karpat, K. H. (2019). *Osmanlı Devleti'nin Kısa Sosyal Tarihi, Ayanlar Bürokrasi, Demografi ve Modernleşme*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Kısa, Y. (2020). *İkinci Viyana Kuşatması'ndan Pasarofça Antlaşması'na Anadolu'nun Sosyal Ve Ekonomik Durumu: Ayntab, Manisa, Kayseri Ve Trabzon Örneği (1683-1718)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Koç, Y. (2005). "Osmanlıda Toplumsal Dinamizmden Celâli İsyanlarına Giden Yol ya da İki Belgeye Tek Yorum", *Bilgi*, 35, s. 229-245.
- Kunt, M. (1978). *Sancaktan Eyalete, 1550-1560 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Küçükkalay, A. M. (2015). *İktisadi Düşünce Tarihi*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Kütükoğlu, M. (2006). "Narh". *TDVİA*, XXXII, 290-291.
- Lindner, R. P. (2000). *Ortaçağ Anadolu'sunda Göçebeler ve Osmanlılar*, Çev. Müfit Günay, İmge Kitabevi, İstanbul.
- Marsahall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. çev. Osman Akınhay-Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Murphey, R. (2007). *Osmanlı'da Ordu ve Savaş*, çev. M. Tanju Akad, Homer Kitabevi, İstanbul.
- Ocakaçan, L. K. (2016). *Geç 16 ve erken 17.yy'da Osmanlı Devleti'ndeki Patronaj İlişkilerinin Gazanfer Ağa Örneği Üzerinden Venedik Belgelerine Göre İncelenmesi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (2008). *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, 3. Baskı, Ankara.

- Öz, M. (2015). *Kanun-ı Kadim Peşinde Osmanlıda Çözülme ve Gelenekçi Yorumlar*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Özcan, R. (2005). “Osmanlı Devleti’nde 17. Yüzyılda Yapılan Sikke Tashihleri”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya, 237-266.
- Öztürk, M. (2002). “Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi”, *Türkler*, X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 802-822.
- Özvar, E. (2003). *Osmanlı Maliyesinde Malikâne Uygulaması*, Kitabevi, İstanbul.
- Pamuk, Ş. (1999). *100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914*, K Kitaplığı, İstanbul.
- Pamuk, Ş. (2000). *Osmanlı İmparatorluğu’nda Paranın Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Pamuk, Ş. (2007). *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, Seçme Eserler I*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Sahillioğlu, H. (1991). “Avârız”, *TDVİA*, IV, 108-109.
- Tabakoğlu, A. (2000). *Türk İktisat Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Tabakoğlu, A. (1985). *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Turan, Ş. (1992). “Şehzade Bayezid”. *TDVİA*, V, 230-231.
- Uzunçarşılı, İ. H. (2011). *Osmanlı Tarihi (II. Selim’in Tahta Çıkışından Karlofça Antlaşmasına Kadar)*, *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, C.3 (1. Kısım), Ankara.
- Ünver, M, Bakırtaş, İ. (2008). “Suçun Ekonomik Analizi: Genel Bir Değerlendirme”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 35-56.
- Uluçay, M. Ç. (1944). *XVII. Asırda Saruhan’da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri*, CHP Manisa Halkevleri Yayını, İstanbul.
- White, S. (2013). *Osmanlı’da İsyân İklimi Erken Modern Dönemde Celâli İsyânları*, çev. Nurettin Elhüseyini, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Yediyıldız, B. (1994). “Osmanlı Toplumunu”, *Osmanlı Toplumunu ve Medeniyeti Tarihi*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, C.1, IRCICA, İstanbul, 441-480.
- Yüksel, M. (2019). “Klasik Suç Kuramları”, *Suç Sosyolojisi*, Ed. Fuat Güllüpinar, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir..

KAYNAKLAR

- Adams, J. S. (1965) "Inequity in social Exchange", *Advances in experimental social psychology*, 2(267-299).
- Akyüz, N. E. (2014). *Psikolojik Sözleşme İle Örgütsel Özdeşleme Arasındaki İlişki: Ankara PTT Başmüdürlüğü Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Anderson, N. ve Schalk, R. (1998). "The Psychological Contract in Retrospect and Prospect, Goldsmiths College", *University of London, Journal of Organizational Behavior*, 19, 637-647.
- Anderson, N., Ones, D. S., Sinangil, H. K., & Viswesvaran, C. (Eds.). (2009). *Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisi: El Kitabı*. Literatür Yayınları.
- Armstrong, M., & Taylor, S. (2020). *Armstrong's handbook of human resource management practice*. Kogan Page Publishers.
- Arthur, M. B., Khapova, S. N., & Wilderom, C. P. (2005). Career success in a boundaryless career world. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 26(2), 177-202.
- Aselage, J. ve Eisenberger, R. (2003) "Perceived Organizational Support and Psychological Contracts: A Theoretical Integration", *Journal of Organizational Behavior*, 24, 491-509.
- Aytaç, M., Aytaç, S., Fırat, Z., Bayram, N., & Keser, A. (2001). *Akademisyenlerin çalışma yaşamı ve kariyer sorunları*. Uludağ Üniversitesi Araştırma Fonu İşletme Müdürlüğü, Proje, (99/29).
- Aytaç, S., Keser, A., (2017), *Çalışma Yaşamında Kariyer*, 3. Baskı, Umuttepe Yayınları, İzmit.
- Bakan, İ., Soysal, A., Yeşil, S., Pınar, A. H., Bal, C. G., Ada, S., ... & Doğan, İ. E. (2014). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, Gazi Kitabevi.
- Bakewell, L. J. (2012). *The impact of the psychological contract on intention to leave in the royal new zealand navy*. A Master of Business Studies Thesis Massey University, Albany.
- Baruch, Y. (1999). *Integrated career systems for the 2000s*. *International Journal of Manpower*, 20(7), 432-457.
- Barutçugil, İ., (2004), *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*, 1. Baskı, Kariyer Yayınevi, İstanbul.
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim*. Umut Yayım Dağıtım, Ankara.
- Bayraktar, A. S. (2004). *İşletmelerde Kariyer Planlamasının Personelin Motivasyonu Üzerindeki Etkileri ve Bir Uygulama*, Marmara Üniversitesi (Doktora Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

- Bekaroğlu, M. A. (2011). Kurum içi Adaletin Őarhı Değişken Olarak Psikolojik Sözleşme İhlaline Verilen Tepkiler Üzerine Etkisi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bingöl, D. (2014). İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Basım.
- Blau, P.M. Exchange and Power in Social Life. New York, Wiley, 1964.
- Bolton, R., & Gold, J. (1994). Career Management: Matching the Needs of Individuals with the Needs of Organizations. *Personnel Review*, 23(1), 6-24.
- Can, H., Kavuncubaşı, Ő., & Yıldırım, S. (2016). Kamu ve özel kesimde insan kaynakları yönetimi. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Christeen, G. (2009). E-KİTAP: Psikolojik Sözleşme: Profesyonel Grupları Yönetmek ve Geliştirmek. McGraw-Hill Education (Birleşik Krallık).
- Cihangiroğlu, N. ve Şahin, B. (2010). Organizasyonlarda Önemli Bir Fenomen: Psikolojik Sözleşme. *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 1-16.
- akıral, D. (2009). Kamu Personeli Eğitimi ve Gelişimi Marmara Üniversitesi Personeli Üzerine Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- akmak, K. Ö. (2011). Çalışma yaşamındaki güncel gelişmeler doğrultusunda değişen kariyer yaklaşımları ve örgüte bağlılığa etkisine ilişkin bir araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- alık, T., & Ereş, F. (2006). Kariyer Yönetimi Tanımlar Kavramlar İlkeler. Gazi Kitabevi.
- etin, C., & Din, E. (2014). İnsan Kaynakları Yönetimi. Beta Basım Yayım Dağıtım Yayınları.
- etin, C., Elmaltı, E., & Arslan, M. L. (2018). İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Yayıncılık.
- Dabos, G. E., & Rousseau, D. M. (2004). Mutuality and reciprocity in the psychological contracts of employees and employers. *Journal of Applied Psychology*, 89 (1), 52-72.
- De Vos, A., Buyens, D. ve Schalk, R. (2003). Psychological contract development during organizational socialization: adaption to reality and the role of reciprocity. *Journal of Organizational Behavior*, 24(5), 537-559.
- DeCenzo, D. A., Robbins, S. P., & Verhulst, S. L. (2017). İnsan kaynakları yönetiminin temelleri. *Fundamentals of Human Resource Management*, Hoboken, NJ, John Wiley & Sons, Inc.
- Demiral, Ö., (2008), "Örgütsel Bağlılığın Sağlanması da Personel Güçlendirme ve Psikolojik Sözleşmenin Etkisine İlişkin Bir Araştırma", Niğe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğe.

- Demirbilek T., (1994), Örgütlerde Kariyer Danışmanlığı Hizmetleri, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Cilt:9, Sayı:2, ss. 71-85.
- Eren, E. (2017) Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. Beta Basım Yayım Dağıtım (13. Baskı), İstanbul.
- Eroğlu, L. B. (1995). Kariyer planlaması ve uygulamadan örnekler, Marmara Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Esmer, Y., & Özdaşlı, K. (2018). Akademik yönetimde psikolojik sözleşme ihlali, etik liderlik ve prososyal davranışlar. Ankara: Çizgi Kitapevi Yayınları.
- Ferris, G. R., Russ, G. S., Albanese, R., & Martocchio, J. J. (1990). Personnel/ Human Resources Management, Unionization, and Strategy Determinants of Organizational Performance. *Human Resource Planning*, 13(3).
- Fındıkçı, İ. (1999). İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Freese, C., & Schalk, R. (2008). How to measure the psychological contract? A critical criteria-based review of measures. *South African Journal of Psychology*, 38, 269-286.
- Gouldner, A. W. (1960). The norm of reciprocity: A preliminary statement. *American Sociological Review*, 25, 161-178.
- Greenhaus, J. H., & Kossek, E. E. (2014). The contemporary career: A work-home perspective. *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav.*, 1(1), 361-388.
- Griffin (1995), *Organizational Behavior Managing People and Organizations*, s.25.
- Guan, Y., Zhou, W., Ye, L., Jiang, P., & Zhou, Y. (2015). Perceived organizational career management and career adaptability as predictors of success and turnover intention among Chinese employees. *Journal of Vocational Behavior*, 88, 230-237.
- Harrison, R., (1997). *Employee Development*. Great Britain: The Cromwell Press.
- Hess, N. ve Jepsen, D.M. (2009), "Career stage and generational differences in psychological contracts", *Career Development International*, 14(3): pp. 261-83.
- Hui, C., Lee, C. ve Rousseau, D. M. (2004). "Psychological Contract and Organizational Citizenship Behavior in China: Investigating Generalizability and Instrumentality", *Journal of Applied Psychology*, 89/2, 311-321.
- İspir, İ., & Yeşil, S. (2020). İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarının Çalışanların İş Tatminine, Yenilikçiliğine ve Performansına Etkisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 15(58), 190-209.

- İşçi, E. (2010). Psikolojik Sözleşme İhlalinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisinde Güvenin Rolü, Marmara Üniversitesi (Doktora Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim Organizasyon Bilim Dalı İstanbul
- Jackson, T. (2000). Career development. CIPD Publishing.
- Johnson, J. L., & O’Leary-Kelly, A. M. (2003), “The Effects of Psychological Contract Breach and Organizational Cynicism: Not all Social Exchange Violations are Created Equal”, *Journal of Organizational Behavior*, 24(5), pp. 627-647.
- Kaldırımçı, N. (1987), “Motivasyon için anahtar bir kavram: psikolojik sözleşme”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 113-128.
- Kaygın, E., & Zengin, Y. (2019). Kariyer Temel Kavramlar, Yönetimi, Güncel Konular. Eğitim Yayınevi.
- Keser, A. (2002). Çalışma Yaşamında Farklı Bir Yaklaşım: Psikolojik Akit. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi*, 5(17): 9-13.
- Korsakiene, R., & Smaliukiene, R. (2014). The implications of contemporary approaches toward career development. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 109, 422-426.
- Kwon, I., Lee, J., Wang, R. ve Kim, S-J. (2018). The role of confucianism in the formation of psychological contracts: evidence from china, *Social Behavior And Personality*, 2018, 46(9), 1499–1512.
- Lunenburg, F. C. (2011). Self-Efficacy In The Workplace: Implication For Motivation And Performance. *International Journal Of Management*, 14, 1.
- Macneil, I. (1985). Relational Contract What We Do and Do Not Know. *Wis. L. Rev.*, 4, 483-525.
- McLean Parks J. ve Kidder DL. (1994). ‘Till Death Us Do Part . . .’: Changing Work Relationships In The 1990s. İçinde *Trends In Organizational Behavior*, Cooper CL, Rousseau DM (Eds). Wiley: New York; 112-133.
- Milkovich, T. G., & Anderson, C. J. (1997). Career Planning and Management. Gerald RF vd (der.), *Human Resource Management içinde*, Toronto, 63-65.
- Mimaroglu, H., (2008). Psikolojik Sözleşmenin Personelin Tutum ve Davranışlarına Etkileri: Tıbbi Satış Temsilcileri Üzerinde Bir Araştırma, Çukurova Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, Adana.
- Morrison, E. W. ve S. Robinson. (1997). When Employees Feel Betrayed: A Model of How Psychological Contract Violation Develops. *Academy of Management Review*, 22 (1), 226-256.
- Nicholson, N.. (1997). “Organizational Behavior”. *The Blackwell Encyclopedia of Management*. Vol. VI. USA: Blackwell Publishers Ltd.

- Noe, R. A. (1996). Is career management related to employee development and performance?. *Journal of organizational behavior*, 17(2), 119-133.
- Noe, R. A. (2009). İnsan kaynaklarının eğitimi ve geliştirilmesi. Propedia Yayıncılık.
- Onaran, O. (1981). Çalışma Yaşamında Güdülenme Kuramları. Sevinç Matbaası, Ankara.
- Organ, D. W.; Podsakoff, P. M. ve Mackenzie, S. B. (2006). Organizational citizenship behavior its nature, antecedents, and consequence. London: Sage Publications.
- Ölçer, F. (1997). İşletmelerde kariyer yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 30(4), 87-103.
- Özgen, H., & Yalçın, A. (2015). İnsan kaynakları yönetimi stratejik bir yaklaşım. Akademisyen Kitabevi.
- Özkalp, E (2005). Örgütsel Davranış, Eskişehir: Açık Öğretim Yayınları.
- Patrick, Harold Andrew (2008). Psychological contract and employment relationship. *The Icfai University Journal of Organizational Behavior*, 7 (4), 7-24.
- Raja, U., G. Johns., F Ntalianis. (2004). The impact of personality on psychological contract. *Academy of Management Journal*, 47(3), 350-367.
- Robinson S.L. (1996). Trust And Breach Of The Psychological Contract. *Administrative Science Quarterly* 41: 574-599.
- Robinson, Sandra L., ve Denise M. Rousseau, (1994) “Violating The Psychological Contract: Not The Exception But The Norm”, *Journal Of Organizational Behavior*, Vol. 15, 245-259.
- Rousseau, D. M. (1989). Psychological and implied contracts in organizations. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 2(2), 121-139.
- Rousseau, D. M. (1995). *Psychological Contracts in Organizations: Understanding Written and Unwritten Agreements*. California: Sage Publications, Inc.
- Rousseau, D. M., (2000). *Psychological Contract Inventory Technical Report*. Pennsylvania: Carnegie Bosch Institute.
- Rousseau, D. M. (2001). Schema, promise and mutuality: The building blocks of the psychological contract. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 74, 511-541.
- Rousseau, D. M. (2004). Psychological Contracts in the Workplace: Understanding the Ties That Motivate. *The Academy of Management Executive*, 18(1), 120-127.
- Rousseau, D. M. ve Parks, J. M. (1993). The contracts of individuals and organizations. In B. M. Staw and L. L. Cummings (Eds.), *Research in organizational behavior*, 15, 1-43).

- Rousseau, D. M. ve Tijoriwala, S. A. (1998). "Assessing Psychological Contracts: Issues, Alternatives, and Types of Measures", *Journal of Organizational Behavior*, 19, 679-695.
- Sabuncuoğlu, Z. (2016). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, Alfa Aktüel Yayınları.
- Sadullah, Ö., Uyargil, C., Acar, A. C., Özçelik, A. O., DüNDAR, G., Ataay, İ. D., ... & Tüzüner, L. (2013), *İnsan Kaynakları Yönetimi*, Beta Yayıncılık.
- Schalk, R. ve Soeters, J. (2008). Psychological contracts around the globe: Cultural agreements and disagreements. In P. B. Smith, M. F. Peterson, D. C. Thomas (Eds.), *Handbook of cross-cultural management research* (pp. 117-135).
- Shore, L. M. ve Tetrick, L. E. (1994). The psychological contract as an explanatory framework in the employment relationship. In C. Cooper & D. Rousseau (Eds.), *Trends in Organizational Behavior*, (Vol 1, pp. 91-109). Wiley: New York.
- Spindler, G. S. (1994), "Psychological contracts in the workplace- a lawyer's view," *Human Resource Management*, 33(3), ss. 325- 333.
- Stredwick, J. (2005). *An introduction to human resource management*. Elsevier Butterworth-Heinemann, Second Edition, Oxford.
- Suazo, M. M., Martínez, P. G., ve Sandoval, R. (2009). Creating psychological and legal contracts through human resource practices: A signaling theory perspective. *Human Resource Management Review*, 19(2), 154-166.
- Super, D. E., & Hall, D. T. (1978). Career development: Exploration and planning. *Annual review of psychology*, 29(1), 333-372.
- Super, D. E., & Minor, F. (1987). Career development and planning in organizations. *Advances in organizational psychology: An international review*. Newbury Park, CA, Sage Publ.
- Şimşek, M. Ş. (2001). *Yönetim ve organizasyon*. Eğitim Yayınevi.
- Şimşek, M. Ş., Çelik, A., & Akatay, A. (2016). *İnsan kaynakları yönetimi ve kariyer uygulamaları*, 3. Baskı, Eğitim yayınları.
- Tallman, R. (2001). *Needful Employees, Expectant Employers And The Development And Impact Of Psychological Contract In New Employment*. (Doktora tezi), Manitoba Üniversitesi, Kanada.
- Tallman, R. R. J., Bruning, N. S. (2008). Relating Employee's Psychological Contract To Their Personality. *Journal Of Managerial Psychology*, 23(6), 688-712.
- Taşlıyan, M., Arı, N. Ü., & Duzman, B. (2011). İnsan kaynakları yönetiminde kariyer planlama ve kariyer yönetimi: İİBF öğrencileri üzerinde bir alan araştırması. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 231-241.
- TDK, Güncel Türkçe Sözlük. www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 11.07.2023)

- Topaloğlu, H. ve Arastaman, G. (2016). Örgütlerde Psikolojik Sözleşme Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 25-36.
- Tunçer, P. (2013). Örgütlerde performans değerlendirme ve motivasyon. *Sayıştay dergisi*, (88), 87-108.
- Tutar, H. (2020). Kariyer planlaması ve yönetimi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tüz, M. V. (2003). Kariyer planlamasında yeni yaklaşımlar. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(4), 169-176.
- Ünsal, P. (2014). Kariyer Gelişim Kuramları ve Kariyer Danışmanlığı (1. bs). Nobel Yayıncılık.
- Ünsar, S. A. (2015). İnsan Kaynakları Yönetimi ve Çağdaş Güncel Konular. Paradigma.
- Wang, M., & Wanberg, C. R. (2017). 100 years of applied psychology research on individual careers: From career management to retirement. *Journal of Applied Psychology*, 102(3), 546.
- Westwood, R., Sparrow, P., ve Leung, A. (2001). Challenges to the psychological contract in Hong Kong. *International Journal of Human Resource Management*, 12(4), 621-651.
- Yalçın, S. (1999). *Personel Yönetimi*, Beta Yayınları, 6. Baskı, İstanbul.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler IX

Editörler:

Doç. Dr. Olcay Mülazımoğlu

Doç. Dr. Taner Yılmaz

Doç. Dr. Ender Ali Uluç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler IX

Editörler: Doç. Dr. Olcay Mülazımoğlu • Doç. Dr. Taner Yılmaz • Doç. Dr. Ender Ali Uluç

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-15-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub636>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Mülazımoğlu, O. (ed), Yılmaz, T. (ed), Uluç, E. A. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler IX*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub636>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Alcock, A. M. (2010). Analysis of direct shots at goal from free kicks in elite women's football. *Southern Cross University PhD Thesis*.
- Armatas, V., & Yiannakos, A. (2010). Analysis and evaluation of goals scored in the 2006 World Cup. *Journal of Sport Health Research*, 2(2), 119-128
- Augste, C., & Prestel, C. (2021). Tactical actions during opponent throw-ins in soccer in the German Bundesliga. *Journal of Physical Education and Sport*, 21(4), 1846-1852. <https://doi.org/10.7752/jpes.2021.04233>
- Casal, A. C., Maneiro, R., Ardá, T., Losada, J. L., & Rial, A. (2014). Effectiveness of indirect free kicks in elite soccer. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 14(3), 744-760. <https://doi.org/10.1080/24748668.2014.11868755>
- Casal, C. A., Armatas, V., Losada, J. L., Mitrotasios, M. (2023). Effects of tactical dimension and situational variables in throw-ins on the offensive performance in football. *PLOS ONE*, 18(11), e0294317. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294317>.
- Cihan, H. (2015). The effect of defensive strategies on the physiological responses and time-motion characteristics in small-sided games. *Kinesiology*, 47(2.), 179-187.
- Epasinghege Dona, N., & Swartz, T. B. (2023). A causal investigation of pace of play in soccer. *Statistica Applicata - Italian Journal of Applied Statistics*. (Forthcoming).
- Fernández-Hermógenes, D., Camerino, O., García-de-Alcaraz, A. (2017). Set-piece offensive plays in soccer. *Apunts. Educació Física i Esports*, 129(3), 78-94. [https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.cat.\(2017/3\).129.06](https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.cat.(2017/3).129.06).
- Furley, P., Noël, B., & Memmert, D. (2017). Attention towards the goalkeeper and distraction during penalty shootouts in association football. *Journal of Sports Sciences*, 35, 873-879. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1195912>
- Gouveia, V., Duarte, J. P., Sarmiento, H., Freitas, J., Rebelo-Gonçalves, R., Amaro, N., Matos, R., Antunes, R., Field, A., & Monteiro, D. (2022). Systematic Observation of Corner Kick Strategies in Portuguese Football Players. *Sustainability*, 14(896). <https://doi.org/10.3390/su14020896>
- Hughes, M., & Franks, I. (2005). Analysis of passing sequences, shots and goals in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 23(5), 509-514. DOI: 10.1080/02640410410001716779
- Kubayi, A., & Toriola, A. (2019). Trends of goal scoring patterns in soccer: a retrospective analysis of five successive FIFA World Cup tournaments. *Journal of Human Kinetics*, 69, 231-238. <https://doi.org/10.2478/hukin-2019-0015>

- Leite, W. (2013). Analysis of goals in soccer world cups and the determination of the critical phase of the game. *Facta Universitatis: Series Physical Education and Sport*, 11(2), 247-253.
- Mićović, B., Leontijević, B., Dopsaj, M., Janković, A., Milanović, Z., & Garcia Ramos, A. (2023). The Qatar 2022 World Cup warm-up: Football goal-scoring evolution in the last 14 FIFA World Cups (1966–2018). *Frontiers in Psychology*, 13, 954876. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.954876>.
- Mülazımoğlu, O., & Zengin, Y. E. (2020). Is a goal scored really valuable for a team in soccer? The effect of scoreline on team success in the UEFA Champions League. *Ambient Science*, 7(Sp1), 194-197. <https://doi.org/10.21276/ambi.2020.07.sp1.0a26>
- Noël, B., Furley, P., van der Kamp, J., Dicks, M., & Memmert, D. (2015). The development of a method for identifying penalty kick strategies in association football. *Journal of Sports Sciences*, 33(1), 1-10. <https://doi.org/10.1080/02640414.2014.926383>
- Pinheiro, G. S., Nascimento, V. B., Dicks, M., Costa, V. T., & Lames, M. (2021). Design and validation of an observational system for penalty kick analysis in football. *Frontiers in Psychology*, 12, 661179. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.661179>
- Pulling, C. (2015). Long corner kicks in the English Premier League: Delivers into the goal area and critical area. *Kinesiology*, 47(193–201).
- Pulling, C., & Newton, J. (2017). Defending corner kicks in the English Premier League: Near-post guard systems. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 17(3), 283–292. <https://doi.org/10.1080/24748668.2017.1331577>
- Pulling, C., Robins, M., & Rixon, T. (2013). Defending corner kicks: analysis from the English Premier League. *International Journal of Performance Analysis*, 13, 135–148. <https://doi.org/10.1080/24748668.2013.11868637>
- Sarmiento, H., Marcelino, R., Anguera, M. T., Campaniço, J., Matos, N., & Leitão, J. C. (2014). Match analysis in football: A systematic review. *Journal of Sports Sciences*, 32(20), 1831-1843.
- Stone, J. A., et al. (2021). The undervalued set piece: Analysis of soccer throw-ins during the English Premier League 2018–2019 season. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16(3), 830-839.
- Tokul, E., & Mülazımoğlu, O. (2018). Analyzing the process from the initiation of attack to goal scoring touch in the EURO 2016. *Universal Journal of Educational Research*, 6(12), 2738-2742. DOI: 10.13189/ujer.2018.061206

- Valkanidis, T. C., Craig, C. M., Cummins, A., & Dessing, J. C. (2020). A goalkeeper's performance in stopping free kicks reduces when the defensive wall blocks their initial view of the ball. *PLOS ONE*, *15*(12), e0243287. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0243287>
- Van der Kamp, J. (2006). A field simulation study of the effectiveness of penalty kick strategies in soccer: Late alterations of kick direction increase errors and reduce accuracy. *Journal of Sports Sciences*, *24*(5), 467-477. <https://doi.org/10.1080/02640410500190841>
- Vergonis, A., Michailidis, Y., & Semaltianou, E. (2019). Technical and tactical goal scoring patterns in the 2018 FIFA World Cup. *Facta Universitatis: Series Physical Education and Sport*, *17*, 181-193
- Wang, Z., Veličković, P., Hennes, D., Tomašev, N., & diğerleri (2024). TacticAI: An AI assistant for football tactics. *Nature Communications*, *15*(1906). <https://doi.org/10.1038/s41467-024-45965-x>.

Kaynakça

- Adaş, T. (2008). *İzokinetik dinamometre ile yapılan ölçümlerde farklı eklemlere ait yük aralığının tespiti* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoloji Anabilim Dalı, Adana.
- Ağır, M. (2020). *Pediatrik RAST testi ile Wingate anaerobik bisiklet testi ve tek bacak basamak testinin karşılaştırılarak incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Akkaya, M. Ş. (2024). *Elit kadın voleybolculara sezon sonrası uygulanan düzeltici egzersizlerin Fonksiyonel Hareket Analizi (FMS) skoruna etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Andersen, L. L. ve Andersen, J. L. ve Magnusson, S. P. ve Suetta, C. ve Madsen, J. L. ve Christensen, L. R. ve Aagaard, P. (2006). Changes in the human muscle force-velocity relationship in response to resistance training and subsequent detraining. *Journal of Applied Physiology*, 99(1), 87-94.
- Andreoli, A., Melchiorri, G., De Lorenzo, A., Caruso, I., Sinibaldi Salimei, P. ve Guerrisi, M. (2002). Bioelectrical impedance measures in different positions and vs dual-energy X-ray absorptiometry (DXA). *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 42(2), 186-189.
- Aydın, H. (2020). *Farklı liglerde oynayan futbolcuların izokinetik güç, aerobik güç ve anaerobik gücü arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). T.C. Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Baechele, T. R. ve Earle, R. W. (2008). *Essentials of strength training and conditioning*. Human Kinetics.
- Bartlett, R. (2007). *Introduction to sports biomechanics: Analysing human movement patterns* (2nd ed.). Londra: Routledge, 125-127.
- Bassett, D. R. ve Howley, E. T. (2000). Limiting factors for maximum oxygen uptake and determinants of endurance performance. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 32(1), 70-84.
- Bazyler, C. D. ve Abbott, H. A. ve Bellon, C. R. ve Taber, C. B. ve Stone, M. H. (2015). Strength, muscle size, and neuromuscular adaptations following 20 weeks of eccentric overload training in a regular and eccentric-only training group. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29(12), 3258-3268.
- Beyaz, N. (2024). *14-16 yaş futbolculara uygulanan aletli solunum kası egzersizlerinin aerobik kapasite, anaerobik güç ve bazı solunum parametreleri üzerine olan etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

- Bosco, C., Luhtanen, P. ve Komi, P. V. (1983). A simple method for measurement of mechanical power in jumping. *European Journal of Applied Physiology and Occupational Physiology*, 50(2), 273-282.
- Böhm, A. ve Heitmann, B. L. (2013). The use of bioelectrical impedance analysis for body composition in epidemiological studies. *European Journal of Clinical Nutrition*, 67(Suppl 1), S79-85.
- Chamari, K., Chaouachi, A., Hambli, M., Kaouech, F., Wisløff, U. ve Castagna, C. (2008). The five-jump test for distance as a field test to assess lower limb explosive power in soccer players. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 22(3), 944-950.
- Chorba, R. S., Chorba, D. J., Bouillon, L. E., Overmyer, C. A. ve Landis, J. A. (2010). Use of a functional movement screening tool to determine injury risk in female collegiate athletes. *North American Journal of Sports Physical Therapy*, 5(2), 47-54.
- Cinaklı, M. A. (2024). *Futsalda kombine egzersizlerin izokinetik kas kuvvetine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Cook, G., Burton, L., Kiesel, K., Rose, G. ve Braynt, M. F. (2010). *Movement: functional movement systems: screening, assessment, and corrective strategies* (1st ed.). Aptos: On Target Publications.
- Crow, H. C. ve Ship, J. A. (1996). Tongue strength and endurance in different aged individuals. *Journals Gerontol. - Ser. A Biol. Sci. Med. Sci.*, 51(5), 247-250.
- Çabuk, R. (2022). 1 Tekrar Maksimum Kuvvet Ölçümü. <https://www.egzersizm.com/1-tekrar-maksimum-kuvvet-olcumu/> adresinden alınmıştır.
- Demirsöz, K. (2022). *Alt ekstremite kadın lenfödem ve lipödem hastalarında biyo-elektrik empedans ölçümleri ve ultrasonografik bulguların klinik değişkenler, yaşam kalitesi ve fonksiyonel durumla ilişkisi* (Yayımlanmamış tıpta uzmanlık tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Şehir Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara.
- Eklblom, B. (1986). Factors determining maximal aerobic power. *Acta Physiologica Scandinavica*, 128(556), 15-19.
- Enoka, R. M. (1996). Eccentric contractions require unique activation strategies by the nervous system. *Journal of Applied Physiology*, 81(6), 2339-2346.
- Findley, B. W., Brown, L. E., Whitehurst, M., Keating, T., Murray, D. P. ve Gardner, L. M. (2006). The influence of body position on load range during isokinetic knee extension/flexion. *Journal of Sports Science and Medicine*, 5, 400-406.
- Gagnon, D., Nadeau, S., Gravel, D., Robert, J., Bélanger, D. ve Hilsenrath, M. (2005). Reliability and validity of static knee strength measurements

- obtained with a chair-fixed dynamometer in subjects with hip or knee arthroplasty. *Arch. Phys. Med. Rehabil.*, 86(10), 1998–2008.
- García-Ramos, A., Haff, G. G., Pestana, F. L., Pérez-Castilla, A., Rojas, F. J., Balsalobre-Fernández, C. ve Jaric, S. (2018). Feasibility of the 2-point method for determining the 1-repetition maximum in the bench press exercise. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 13(4), 474-481.
- Girard, O., Mendez-Villanueva, A. ve Bishop, D. (2011). Repeated-sprint ability-part I: factors contributing to fatigue. *Sports Medicine*, 41(6), 673-694.
- Grabowski, P., Narveson, M. ve Siegle, S. (2017). Reliability, responsiveness, and criterion validity of the Kiiro Sensor, a new tool for assessment of muscle function. *Mil. Med.*, 182(26), 26–31.
- Gül, F. E. (2024). *Genç yüzücülerde pliometrik antrenman programının anaerobik güç ve izokinetik kas kuvvetine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Gür, M. (2024). *Farklı formlarda kalve kullanan sporcularda; kortizol, testosteron, laktik asit ve anaerobik performans seviyelerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.
- Inbar, O., Bar-Or, O. ve Skinner, J. S. (1986). *The Wingate anaerobic test*. Human Kinetics Books, Champaign, IL.
- Jones, A. M. ve Carter, H. (2000). The effect of endurance training on parameters of aerobic fitness. *Sports Medicine*, 29(6), 373-386.
- Kahraman, Y. ve Varol, İ. (2023). Acute Investigation of Maximal Strength, Power and Rapid Strength Production on Lower Compartment Circuit Resistance Training of International Female Wrestling Athletes. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 12(3), 40-47.
- Kahraman, Y. ve Varol, İ., (2024). The Effect of Short-Set High-Load and Long-Set Low-Load Isometric Exercises Based on Stress-Strain Isometric Time-Dependent Strength Trial on Weightlifters Performing Resistance Training Periodization. *Muscles, Ligaments and Tendons Journal* , vol.14, no.2, 313-318.
- Kahraman, Y., Hocalar, A., Şahan, A., Varol, İ. ve Taştan, S. (2024). Drop Set Continuum Zone Repetition Strategies on the Recovery Week Periodization. *International Journal of Sport Studies for Health*, 7(4).
- Kalva-Filho, C. A., Loures, J. P., Franco, V. H., Kaminagakura, E. I., Zagatto, A. M. ve Papoti, M. (2013). Comparison of the anaerobic power measured by the RAST test at different footwear and surfaces conditions. *Rev Bras Med Esporte*, 19(2), 139-142.

- Karlı, U. (2006). *Elit düzey güreşçilerde vücut kompozisyonunun incelenmesi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı, Ankara.
- Kiesel, K., Plisky, P. J. ve Voight, M. L. (2007). Can serious injury in professional football be predicted by a preseason functional movement screen?. *North American Journal of Sports Physical Therapy*, 2(3), 147-158.
- Komi, P. V. ve Bosco, C. (1978). Utilization of stored elastic energy in leg extensor muscles by men and women. *Medicine and Science in Sports*, 10(4), 261-265.
- Kraemer, W. J. ve Fry, A. C. (1995). Strength testing: Development and evaluation of methodology. In *Physiological assessment of human fitness* (pp. 115-138). Human Kinetics.
- Kyle, U. G., Bosaeus, I., De Lorenzo, A. D., Deurenberg, P., Elia, M., Gómez, J. M., ... ve Pichard, C. (2004). Bioelectrical impedance analysis—part I: review of principles and methods. *Clinical Nutrition*, 23(5), 1226-1243.
- Leger, L. ve Boucher, R. (1980). An indirect continuous running multistage field test: The Université de Montréal track test. *Canadian Journal of Applied Sport Sciences*, 5(2), 77-84.
- Leger, L. ve Gadoury, C. (1989). Validity of the 20 m shuttle run test with 1 min stages to predict VO₂max in adults. *Canadian Journal of Sport Sciences*, 14(1), 21-26.
- Leger, L. ve Lambert, J. ve Goulet, A. ve Rowan, C. ve Dinelle, Y. (1984). Aerobic capacity of 6 to 17-year-old Quebecois--20 meter shuttle run test with 1 minute stages. *Canadian Journal of Applied Sport Sciences*, 9(2), 64-69.
- LeSuer, D. A., McCormick, J. H., Mayhew, J. L., Wasserstein, R. L. ve Arnold, M. D. (1997). The accuracy of prediction equations for estimating 1-RM performance in the bench press, squat, and deadlift. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 11(4), 211-213.
- Makaruk, H., Starzak, M., Suchecki, B., Czaplicki, M. ve Stojilković, N. (2020). The effects of assisted and resisted plyometric training programs on vertical jump performance in adults: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Sports Science & Medicine*, 19(2), 347.
- Mayhew, J. L., Ware, J. R. ve Prinster, J. L. (1993). Test & Measurement: Using lift repetitions to predict muscular strength in adolescent males. *Strength & Conditioning Journal*, 15(6), 35-38.
- McArdle, W. D. ve Katch, F. I. ve Katch, V. L. (2000). *Essentials of exercise physiology* (2nd ed.). Johnson, E. ve Gulliver, K. (Eds.). Williams and Wilkins, Lippincott.

- Metter, E. J., Conwit, R., Tobin, J. ve Fozard, J. L. (1997). Age-associated loss of power and strength in the upper extremities in women and men. *Journals Gerontol. - Ser. A Biol. Sci. Med. Sci.*, 52(5), 267-276.
- Minick, K. I., Kiesel, K. B., Burton, L., Taylor, A., Plisky, P. ve Butler, R. J. (2010). Interrater reliability of the functional movement screen. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 24(2), 479-486.
- Moon, J. R., Tobkin, S. E., Smith, A. E., Dalbo, V. J., Stout, J. R. ve Kendall, K. L. (2008). Anthropometric estimations of body composition in collegiate wrestlers. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 40(5), 1071-1079.
- Myers, J. ve Prakash, M. ve Froelicher, V. ve Do, D. ve Partington, S. ve Atwood, J. E. (2002). Exercise capacity and mortality among men referred for exercise testing. *New England Journal of Medicine*, 346(11), 793-801.
- Nalçakan, R. (2001). *Voleybolcuların izokinetik kas kuvvetleri ile dikey sıçrama yükseklikleri arasındaki ilişki düzeyi* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Nalçakan, R. G. (2011). *Voleybolcuların izokinetik kas kuvvetleri ile dikey sıçrama yükseklikleri arasındaki ilişki düzeyi* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Onat, T. (2023). *Aerobik ve anaerobik egzersizin sitokinler, kas hasarı ve toparlanmaya etkisi* (Tez No: 803737). [Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Özer, M. K. (2013). *Egzersiz fizyolojisi laboratuvar el kitabı*.
- Özkaya, V. (2010). *Vücut yağının saptanmasında çeşitli antropometrik ölçümlerle biyoelektrik empedans ve çift foton absorpsiyometri yöntemlerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Kayseri.
- Ploutz-Snyder, L. L. ve Giamis, E. L. (2001). Orientation and familiarization to IRM strength testing in old and young women. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 15(4), 519-523.
- Rampinini, E., Coutts, A. J., Castagna, C., Sassi, R. ve Impellizzeri, F. (2007). Variation in top level soccer match performance. *International Journal of Sports Medicine*, 28(8), 728-732.
- Ramsbottom, R., Brewer, J. ve Williams, C. (1988). A progressive shuttle run test to estimate maximal oxygen uptake. *Br J Sports Med*, 22(4), 141-144.
- Reiser, R. E., Maines, J. M., Eisenmann, J. C. ve Wilkinson, J. G. (2002). Standing and seated Wingate protocols in human cycling: A comparison of standard parameters. *European Journal of Applied Physiology*, 88(1), 152-157.

- Rodríguez-Rosell, D., Mora-Custodio, R., Franco-Márquez, F., Yáñez-García, J. M. ve González-Badillo, J. J. (2017). Traditional vs. sport-specific vertical jump tests: Reliability, validity, and relationship with legs strength and sprint performance in adult and teen soccer and basketball players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 31(1), 196-206.
- Sınırkavak, G. ve Dal, U. ve Çetinkaya, Ö. (2004). Elit sporcularda vücut kompozisyonu ile maksimal oksijen kapasitesi arasındaki ilişki. *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 26(4), 171-176.
- Simao, R., Spinetti, J., de Salles, B. F., Matta, T., Fernandes, L., Fleck, S. J., ve Rhea, M. R. (2005). Influence of exercise order on maximum strength and muscle volume in nonlinear periodized resistance training. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 19(1), 53-57.
- Skelton, D. A., Greig, C. A., Davies, J. M. ve Young, A. (1994). Strength, power and related functional ability of healthy people aged 65-89 years. *Age Ageing*, 23(5), 371-377.
- Süral, A. (2024). *Yüzücülerde farklı kuvvet antrenmanlarının izokinetik kas kuvveti üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Şahin, Ö. (2010). Rehabilitasyonda izokinetik değerlendirmeler. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 32, 386-396.
- Tahiroğlu, F. (2024). *Elit sprinterlerde 30 saniyelik Wingate testi performansına kas kütlelerinin etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tatlıbal, P. ve Zencir, B. (2022). The effect of regular exercises on aerobic and anaerobic capacity development. *Pakistan Journal of Medical and Health Sciences*, 16(1), 993-997.
- Thelen, D. G., Schultz, A. B., Alexander, N. B. ve Ashton-Miller, J. A. (1996). Effects of age on rapid ankle torque development. *Journals Gerontol. - Ser. A Biol. Sci. Med. Sci.*, 51(5), 226-232.
- Wasserman, K. ve Hansen, J. E. ve Sue, D. Y. ve et al. (2012). *Principles of exercise testing and interpretation: Including pathophysiology and clinical applications* (4th ed.). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.
- Wilson, G. J. ve Murphy, A. J. (1996). The use of isometric tests of muscular function in athletic assessment. *Sport. Med.*, 22(1), 19-37.
- Wood, R. (2008). Variations of the beep test. <http://www.topendsports.com/testing/beep-variations.htm> adresinden alınmıştır.
- Yavaş, M. F. (2024). *Genç erkek hentbol sporcularında ayak bileği dorsifleksiyon hareket açıklığı ve dikey sıçrama mesafesi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Ya-

yımlanmamış yüksek lisans tezi). Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.

Zacharogiannis, E., Paradisis, G. ve Tziortzis, S. (2004). An evaluation of tests of anaerobic power and capacity. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 36(Supplement), S116.

4. Kaynakça

- Abbott, C., Watson, M., & Birch, P. (2022). Perceptions of effective training practices in league of legends: a qualitative exploration. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1).
- Ahmed, G. K., Abdalla, A. A., Mohamed, A. M., Mohamed, L. A., & Shamaa, H. A. (2022). Relationship between time spent playing internet gaming apps and behavioral problems, sleep problems, alexithymia, and emotion dysregulations in children: a multicentre study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 16(1), 67.
- Ahn, H., & Kim, I. (2024, May). An Exploratory Study on the Conceptualization of Burnout among the Professional Esports Athletes: Focused on League of Legends Champions Korea League. *In Healthcare*, 12(11).
- Akçay, D., & Akçay, B. D. (2018). The influence of media on the sleep quality in adolescents. *The Turkish Journal of Pediatrics*, 60(3), 255-263.
- Akçay, D., & Akçay, B. D. (2020). The effect of computer game playing habits of university students on their sleep states. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56(4).
- Alhowimel, A. S., Alenazi, A. M., Alshehri, M. M., Alqahtani, B. A., Al-Jamaan, A., Alodaibi, F., Charest, J. (2023). Translation and Validation of the Arabic Version of the Athlete Sleep Screening Questionnaire. *In Healthcare*, 11(10).
- Alshammari, T., Alseraye, S., Rogowska, A., Alrasheed, N., & Alshammari, M. (2022). Examining the Indirect Effect of Online Gaming on Depression via Sleep Inequality and Anxiety—A Serial and Parallel Mediation Analysis. *Journal of clinical Medicine*, 11(24).
- Ballesio, A., Vacca, M., Bacaro, V., Benazzi, A., De Bartolo, P., Alivernini, F., ... & Baglioni, C. (2022). Psychological correlates of insomnia in professional soccer players: an exploratory study. *European Journal of Sport Science*, 22(6), 897-905.
- Birch, P. D., Smith, M. J., Arumuham, A., de Gortari, A. O., & Sharpe, B. T. (2024). The prevalence of mental ill health in elite Counter-Strike athletes. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 2(1).
- Bonnar, D., Gradisar, M., Kahn, M., & Richardson, C. (2024). The Sleep, Anxiety, Mood, and Cognitive Performance of Oceanic Rocket League Esports Athletes Competing in a Multiday Regional Event. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 2(1).
- Bonnar, D., Hwu, M., Lee, S., Gradisar, M., Suh, S., & Kahn, M. (2023). The influence of coaches and support staff on the sleep habits of esports athletes competing at professional and semiprofessional level. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1).

- Bonnar, D., Lee, S., Gradisar, M., & Suh, S. (2019). Risk factors and sleep intervention considerations in esports: A review and practical guide. *Sleep Medicine Research, 10*(2), 59-66.
- Bonnar, D., Lee, S., Roane, B. M., Blum, D. J., Kahn, M., Jang, E., ... & Suh, S. (2022). Evaluation of a brief sleep intervention designed to improve the sleep, mood, and cognitive performance of esports athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 19*(7), 4146.
- Chou, C. C., Wang, F. T., Wu, H. H., Tsai, S. C., Chen, C. Y., Bernard, J. R., Liao, Y. H. (2021). "the competitive season and off-season": preliminary research concerning the sport-specific performance, stress, and sleep in elite male adolescent basketball. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 18*(24).
- Cyma-Wejchenig, M., Maciaszek, J., Ciężyńska, J., & Stemplewski, R. (2024). The Level of Physical Activity, E-Game-Specific Reaction Time, and Self-Evaluated Health and Injuries' Occurrence in Non-Professional Esports Players. *Electronics, 13*(12), 2328.
- Exelmans, L., & Van den Bulck, J. (2015). Sleep quality is negatively related to video gaming volume in adults. *Journal of Sleep Research, 24*(2), 189-196.
- Franks, R. R., King, D., Bodine, W., Chisari, E., Heller, A., Jamal IV, F., ... & Solomon, M. (2022). AOASM position statement on esports, active video gaming, and the role of the sports medicine physician. *Clinical Journal of Sport Medicine, 32*(3), e221-e229.
- Fullagar, H., Skorski, S., Duffield, R., & Meyer, T. (2016). The effect of an acute sleep hygiene strategy following a late-night soccer match on recovery of players. *Chronobiology International, 33*(5), 490-505.
- Gaasedal, J., Thøgersen, M. R., Straszek, C. L., & Guldager, J. D. (2024). Young Danish Esports Players Physical Health, and Their Opportunities and Wishes for Physical Activity From Their Esports Club: A Cross-Sectional Study. *Journal of Electronic Gaming and Esports, 2*(1).
- Goulart, J. B., Aitken, L. S., Siddiqui, S., Cuevas, M., Cardenas, J., Beathard, K. M., & Riechman, S. E. (2023). Nutrition, lifestyle, and cognitive performance in esport athletes. *Frontiers in Nutrition, 10*.
- Hong, H. J., & Hong, S. H. (2023). Transitioning Out of Esports: Exploring the Experiences of Professional Esports Players in South Korea. *Journal of Electronic Gaming and Esports, 1*(1).
- Kegelaers, J., Trotter, M. G., Watson, M., Pedraza-Ramirez, I., Bonilla, I., Wylleman, P., ... & Van Heel, M. (2024). Promoting mental health in esports. *Frontiers in Psychology, 15*, 1342220.
- Kemp, C., Pienaar, P. R., Rosslee, D. T., Lipinska, G., Roden, L. C., & Rae, D. E. (2021). Sleep in habitual adult video gamers: a systematic review. *Frontiers in Neuroscience, 15*, 781351.

- Ketelhut, S., Bodman, A., Ries, T., & Nigg, C. R. (2023). Challenging the Portrait of the Unhealthy Gamer—The Fitness and Health Status of Esports Players and Their Peers: Comparative Cross-Sectional Study. *Journal of Medical Internet Research*, 25.
- Ketelhut, S., Martin-Niedecken, A. L., Zimmermann, P., & Nigg, C. R. (2021). Physical activity and health promotion in esports and gaming—discussing unique opportunities for an unprecedented cultural phenomenon. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3.
- King, D. L., Gradisar, M., Drummond, A., Lovato, N., Wessel, J., Micic, G., ... & Delfabbro, P. (2013). The impact of prolonged violent video-gaming on adolescent sleep: an experimental study. *Journal of Sleep Research*, 22(2), 137-143.
- Lam, W. K., Liu, R. T., Chen, B., Huang, X. Z., Yi, J., & Wong, D. W. C. (2022). Health risks and musculoskeletal problems of elite mobile esports players: a cross-sectional descriptive study. *Sports Medicine-Open*, 8(1), 65.
- Lee, S., Bonnar, D., Kim, Y., Lee, Y., Lee, S., Gradisar, M., & Suh, S. (2020). Sleep characteristics and risk factors of Korean esports athletes: An exploratory study. *Sleep Medicine Research*, 11(2), 77-87.
- Lee, S., Bonnar, D., Roane, B., Gradisar, M., Dunican, I. C., Lastella, M., ... & Suh, S. (2021). Sleep characteristics and mood of professional esports athletes: A multi-national study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(2), 664.
- Limbeng, D. H., Wuysang, A. D., Gunawan, D., Hamid, F., Basir, H., & Amran, M. Y. (2024). Sleep Quality and Attentional Function in Adolescent Gamers Aged 13-14 Years in Makassar. *Jurnal Ilmiah Kesehatan (JIKA)*, 6(1), 55-65.
- Marmet, S., Wicki, M., Dupuis, M., Baggio, S., Dufour, M., Gatineau, C., ... & Studer, J. (2023). Associations of binge gaming (5 or more consecutive hours played) with gaming disorder and mental health in young men. *Journal of Behavioral Addictions*, 12(1), 295-301.
- McNulty, C., Jenny, S. E., Leis, O., Poulus, D., Sondergeld, P., & Nicholson, M. (2023). Physical exercise and performance in esports players: An initial systematic review. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1).
- Moën, F., Vatn, M., Olsen, M., Haugan, J. A., & Skalicka, V. (2022). Sleep characteristics in sport players and associations with game performance: Residual dynamic structural equation modeling. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 697535.
- Mondal, R., & Nithish, G. S. (2024). Integrated analysis of health dynamics in esports: injury profiles, intervention strategies, and health optimization protocols. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 11(6), 2484.

- Monteiro Pereira, A., Bolling, C., Birch, P., Figueiredo, P., Verhagen, E., & Brito, J. (2023). Perspectives of eFootball Players and Staff Members Regarding the Effects of Esports on Health: A Qualitative Study. *Sports Medicine-open*, 9(1), 62.
- Nadhirah, N. A., Hidayat, A. A., Suryana, D., Saripah, I., & Suryahadikusumah, A. R. (2022). Factors Affecting Psychological Dynamics of Esports Athletes. *Journal of Education and Counseling (JECO)*, 8-19.
- Narciso, F. V., Silva, A., Rodrigues, D. E., Rosa, J. P. P., Viegas, F., Silva, S. C., ... & Mello, M. T. (2020). Sleep-Wake Cycle of Elite Athletes Prior to the Rio 2016 Olympic Games. *Revista Andaluza de Medicina Del Deporte*, 13(2), 76-80.
- Peracchia, S., & Curcio, G. (2018). Exposure to video games: effects on sleep and on post-sleep cognitive abilities. A systematic review of experimental evidences. *Sleep Science*, 11(04), 302-314.
- Poulus, D., Coulter, T. J., Trotter, M. G., & Polman, R. (2020). Stress and coping in esports and the influence of mental toughness. *Frontiers in Psychology*, 11, 628.
- Power, C. J., Fox, J. L., Teramoto, M., & Scanlan, A. T. (2023). Sleep patterns fluctuate following training and games across the season in a semi-professional, female basketball team. *Brain Sciences*, 13(2), 238.
- Pucci, S., Almeida, A. C., & Pereira, M. G. (2024). Los comportamientos relativos a la salud y la calidad del sueño en los adolescentes portugueses: el efecto moderador de la edad y del sexo. *Clínica y Salud*, 35(1), 5-12.
- Putra, G. A., Wibawa, A., Antari, N. K. A. J., & Winaya, I. M. N. (2023). The relationship between mobile online gameplay duration and sleep quality in the latest adolescents. *Physical Therapy Journal of Indonesia*, 4(2), 173-176.
- Reut, G., & Lana, B. (2013). Lifestyle factors that affect youth's sleep and strategies for guiding patients and families toward healthy sleeping. *Journal of Sleep Disorders & Therapy*, 2(05), 2167-0277.
- Rightmire, Z. B., Agostinelli, P. J., Murrell, W. M., Roper, J. A., Roberts, M. D., & Sefton, J. M. (2024). Acute High-Intensity Interval Training Improves Esport Performance in Super Smash Brothers Ultimate Competitors. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 2(1).
- Romano, V., & Etim-Andy, M. (2023). An Examination of WHOOP Fitness Band Usage in College Athletics. *Journal of Coaching and Sports Science*, 2(2), 46-52.
- Seaver, C., Bowers, C., Beidel, D., Holt, L., & Ramakrishnan, S. (2024). A game-based learning approach to sleep hygiene education: a pilot investigation. *Frontiers in Digital Health*, 6, 1334840.

- Shan, D., Dai, Z., Ge, F., Zhang, Y., Zheng, Y., Gao, X., & Han, J. (2023). The Mediating Role of Positive Attitudes on the Relationship Between Esports Gaming Hours and Psychological Well-Being During the COVID-19 Pandemic. *Cureus, 15*(3).
- Sirohi, P., Khan, M. H., Sharma, S., Nuhmani, S., Al Muslem, W. H., & Abualait, T. (2022). A systematic review of effects of daytime napping strategies on sports performance in physically active individuals with and without partial-sleep deprivation. *PeerJ, 10*, e14460.
- Smith, M., Sharpe, B., Arumuham, A., & Birch, P. (2022, March). Examining the predictors of mental ill health in esport competitors. In *Healthcare, 10*(4), 626.
- Smithies, T. D., Toth, A. J., Conroy, E., Ramsbottom, N., Kowal, M., & Campbell, M. J. (2020). Life after esports: a grand field challenge. *Frontiers in Psychology, 11*, 883.
- Soares, A. K. S., Goedert, M. C. F., & Vargas, A. F. (2022). Mental health and social connectedness during the COVID-19 pandemic: An analysis of sports and E-sports players. *Frontiers in Psychology, 13*, 802653.
- Tang, D., Sum, K. W. R., Ma, R., & Ho, W. K. (2023). Beyond the screen: do esports participants really have more physical health problems?. *Sustainability, 15*(23), 16391.
- Tholl, C., Soffner, M., & Froböse, I. (2024). How strenuous is esports? Perceived physical exertion and physical state during competitive video gaming. *Frontiers in Sports and Active Living, 6*, 1370485.
- Wong, H. Y., Mo, H. Y., Potenza, M. N., Chan, M. N. M., Lau, W. M., Chui, T. K., ... & Lin, C. Y. (2020). Relationships between severity of internet gaming disorder, severity of problematic social media use, sleep quality and psychological distress. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 17*(6), 1879.
- Xu, L., Song, T., Peng, Z., Dai, C., Wang, L., Shao, Y., ... & Han, M. (2022). Acute sleep deprivation impairs motor inhibition in table tennis athletes: an ERP study. *Brain Sciences, 12*(6), 746.
- Zhang, W., Jiang, L., Yu, M., Ma, R., Wang, T., Liang, X., ... & Xiang, B. (2024). Different Characteristics of Psychological and Sleep Symptoms Across Social Media Addiction and Internet Gaming Disorder in Chinese Adolescents-A Network Analysis. *Psychiatry Investigation, 21*(7), 782.
- Zwibel, H., DiFrancisco-Donoghue, J., DeFeo, A., & Yao, S. (2019). An osteopathic physician's approach to the Esports athlete. *Journal of Osteopathic Medicine, 119*(11), 756-762.

Kaynaklar

- Amato-Henderson, S. S. D., & Kempainen, A. (2014). Measuring sisu: Development of a tool to measure mental toughness in academia. *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society 58th Annual Meeting*. <https://doi.org/10.1177/1541931214581299>
- Andersen, M. (2011). *Mental toughness and its relationship to psychological and cultural variables in athletes*. Unpublished dissertation.
- Block, J. H., & Block, J. (1980). The role of ego-control and ego-resiliency in the organisation of behaviour. In W. A. Collins (Ed.), *Development of Cognition, Affect, and Social Relations: Minnesota Symposia on Child Psychology* (Vol. 13, pp. 39-101). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Butt, J., Weinberg, R., & Culp, B. (2010). Coaches' views of mental toughness and how it is built. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 9(2), 156-172.
- Clough, P. I., Earle, K., & Sewell, D. (2002). Mental toughness: The concept and its measurement. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in Sport Psychology* (pp. 32-43). London: Thomson Publishing.
- Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The development and maintenance of mental toughness: Perceptions of elite performers. *Journal of Sports Sciences*, 26, 83-95.
- Cook, C., Crust, L., Littlewood, M., Nesti, M., & Collinson, P. (2014). Mental toughness in English Premier League football academies: Examining the role of coaches and support staff. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 3(2), 194-214. <https://doi.org/10.1037/a0027190>
- Crust, L. (2007). Mental toughness in sport: A review. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 5(3), 270-290.
- Crust, L., & Azadi, K. (2010). Mental toughness and athletes' use of psychological strategies. *European Journal of Sport Science*, 10, 43-51.
- Crust, L., & Clough, P. J. (2005). Relationship between mental toughness and physical endurance. *Perceptual and Motor Skills*, 100(1), 192-194. <https://doi.org/10.2466/pms.100.1.192-194>
- Diment, G. M. (2014). Mental toughness in soccer: A behavioral analysis. *Journal of Sport Behavior*, 57(4), 317-332.
- Drees, M. J., & Mack, M. G. (2012). An examination of mental toughness over the course of a competitive season. *Journal of Sport Behavior*, 35(4), 377-386.
- Golby, J., & Sheard, M. (2004). Mental toughness and hardiness at different levels of rugby league. *Personality and Individual Differences*, 37, 933-942.
- Gucciardi, D. F. (2011). Measuring mental toughness in sport: A psychometric examination of the Psychological Performance Inventory-A and its pre-

- decessor. *Journal of Personality Assessment*, 94(4), 393-403. <https://doi.org/10.1080/00223891.2012.660292>
- Gucciardi, D. F., Hanton, S., Gordon, S., Mallett, C. J., & Temby, P. (2015). The concept of mental toughness: Tests of dimensionality, nomological network, and traitness. *Journal of Personality*, 83(1), 26-44.
- Gucciardi, D. F., Hanton, S., & Mallett, C. J. (2012). Progressing measurement in mental toughness: A case example of the Mental Toughness Questionnaire 48. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 3, 194-214. <https://doi.org/10.1037/a0027190>
- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 205-218.
- Mack, M. G., & Ragan, B. G. (2008). Development of the mental, emotional, and bodily toughness inventory in collegiate athletes and nonathletes. *Journal of Athletic Training*, 43(2), 125-132.
- Masten, A. S., Best, K. M., & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2, 425-444.
- Marchant, D., Polman, R., Clough, P. J., Jackson, J. G., Levy, A., & Nicholls, A. R. (2009). Mental toughness: Managerial and age differences. *Journal of Managerial Psychology*, 24(5), 428-437.
- Mostafa, M. (2015). The effect of mental toughness training on elite athlete self-concept and record level of 50m crawl swimming for swimmers. *Series Physical Education and Sport, Science, Movement and Health*, 15(2), 468-473.
- Nicholls, A. R., Polman, C. J., Levy, A. R., & Backhouse, S. H. (2008). Mental toughness, optimism, and coping among athletes. *Personality and Individual Differences*, 44, 1182-1192.
- Ragab, M. (2015). The effects of mental toughness training on athletic coping skills and shooting effectiveness for national handball players. *Ovidius University Annals, Series Physical Education & Sport/Sci; Supplement*, 15(2), 431.
- Sheard, M. (2013). Mental toughness and its relation to athletic performance. *Sport and Exercise Psychology Review*, 9(2), 100-109.
- Sheard, M., & Golby, J. (2006). Effect of psychological skills training program on swimming performance and positive psychological development. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2, 7-24.
- Thelwell, R., Weston, N., & Greenlees, I. (2005). Defining and understanding mental toughness within soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 326-332.

- Weinberg, R., Butt, J., & Culp, B. (2011). Coaches' views of mental toughness and how it is built. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 9(2), 156-172.
- Zizzi, S. (2003). The role of mental toughness in achieving team goals. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15(1), 45-53.

Kaynaklar

- Adams, J.B., Romdalvik J.ve Sadagopa Ramanujam V.M.(2007). Mercury, lead, and zinc in baby teeth of children with autism versus controls. *Journal of Toxicology and Environmental Health* 70(12): 1046-1051.
- Adams J.B., Romdalvik J. ve Levine, K.E. (2008). Mercury in first-cut baby hair of children with autism versus typically-developing children. *Toxicological & Environmental Chemistry* 90(4): 739-753.
- Adams J.B., Audhya T. ve McDonough-Means, S. (2011). Nutritional and metabolic status of children with autism vs. neurotypical children, and the association with autism severity. *Nutrition & Metabolism* 8 (1): 34.
- Adams J.B.(2019). Summary of Dietary, Nutritional, and Medical Treatments for Autism based on over 150 published research studies, ARI publication.
- Akitiz, S., Yalçın, E. Ve Gökteş, Z. (2019). Otizm spektrum bozuklukları tedavisinde beslenme yaklaşımları. *Sağlık Akademisi Kastamonu*.4(2),127-143. <https://doi.org/10.25279/sak.435435>
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)*. American Psychiatric Press, Washington DC.
- A Parent's Handbook: Your Guide to Autism Programs. (2013). British Columbia.
- Autism Research Program, Kaiser Permanente Division of Research (2010). *Autism parent handbook: Answers to common questions*.
- Barnhill, K., Gutierrez, A., Ghossainy, M., Mareliya, Z., Marti, C. N. ve Hewitson, L. (2017). Growth status of children with autism spectrum disorder: a case-control study. *J Hum Nutr Diet*, 30(1), 59-65. doi:10.1111/jhn.12396
- Bilgiç, A., & Cöngöloğlu, A. (2009). Otizm spektrum bozukluklarında biyolojik temelli tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamaları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16, 153-164.
- Bilgic, A., Cöngöloğlu, A., Hergüner, S., Türkoğlu, S., Bahali K. ve Gürkan K. (2013). Use of complementary and alternative medicine in children with autism spectrum disorders: a multicenter study. *Noro Psikiyatri Ars*, 50:237- 243.
- Bodur, Ş. Ve Soysal, A.Ş. (2004). Otizmin erken tanısı ve önemi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*.13(10),394-398.
- Cavkaytar, A. (Ed.). (2016). *Otizm spektrum bozukluğu*. T.C.Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Christison, G.W. ve Ivany, K. (2006). Elimination diets in autism spectrum disorders: any wheat amidst the chaff. *J Dev Behav Pediatr*, 27(2): 162-171.

- Çekici, H. ve Şanlıer, N. (2017). Current nutritional approaches in managing autism spectrum disorder: a review. *Nutr Neurosci*, 1-11.
- Çiftçi, Ç. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların beslenme durumunun ve gastrointestinal problemlerinin değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisan Tezi, Uludağ Üniversitesi].Bursa Uludağ Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <http://hdl.handle.net/11452/15403>
- Dınure, M. (2022). Otizm Spektrum Bozukluğu ve Beslenme. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 66-71. <https://doi.org/10.47769/izufbed.1100761>
- Geller, L. (2008). The changing face of autism. V. Starsia ve R. Day Gore (Eds.), Edited by The Healing Project.
- Gupta, S.K., Venkatesan, S., Goswami, S.P., Kumar, R. (2019). Emerging Trends in the Diagnosis and Intervention of Neurodevelopmental Di.
- Gökçe, Ü. ve Özenoğlu, A. (2016). Nörogelişimsel bozukluklarda beslenme. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 6(2), 80-85.
- Hangül Z, Tufan AE.(2022). Otizm spektrum bozukluğunda tamamlayıcı ve alternatif tedavilerin kullanımı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*:14(2):165-173. doi:10.18863/pgy.935207
- Heflin, L. J., & Alaimo, D. F. (2007). Students with autism spectrum disorders: Effective instructional practices. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Hyman, S. L., Stewart, P. A., Schmidt, B., Cain, U., Lemcke, N., Foley, J. T. Molloy, C. (2012). Nutrient intake from food in children with autism. *Pediatrics*, 130(Suppl 2), 145-153. doi:10.1542/peds.2012-0900L
- Işık, F. (2016). *Sporun otizm spektrum bozukluğu tanılı çocuklara ve ailelerine etkisi konusunda ebeveynlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <https://hdl.handle.net/11363/233>
- Kanner, L. (1943). "Autistic Disturbances of Affective Contact", *Nervous Child* 2, 217-250.
- Kırcaali-İftar, G. (2012). Otizm spektrum bozukluğuna genel bakış. E. Tekin-İftar (Ed.). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar ve eğitimleri* (ss. 17-46). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Leblanc, L., Richardson, W., ve Burns, K. A. (2009). *Autism spectrum disorder and the inclusive classroom: Effective training to enhance knowledge of ASD and evidence-based practices*. *Teacher Education and Special Education*, 32, 166-179.
- Lord, C. ve Ward, M. J. (1993). *Autism and pervasive developmental disorders*. *Comprehensive Handbook of Psychopathology*
- Matthews, J. (2013). *Autism Diets: The First Step to Biomedical Intervention and Autism Recovery* .

- Mc Ardle, W., Katch, F.I., Katch L.V. (2007). *Exercise Physiology, Energy, Nutrition and Human Performance*.
- National Autism Center-NAC. (2009). *National standards project findings and conclusions*. Randolph, MA: Author
- Nichus, R., Lord, C. (2006). *Early medical history of children with autism spectrum disorders*. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics* 27 (2): 120-127.
- Önal, S., ve Uçar, A. (2017). Otizm Spektrum Bozukluğu Tedavisinde Beslenme Yaklaşımları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 179-194. https://doi.org/10.1501/Asbd_0000000070
- Öztürk, M., Sayar, K., ve Tüzün, Ü. (2000). Asperger bozukluğu olan çocuklarda risperidon kullanımı: Olgu sunumu. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 10, 51-55.
- Pehlivanlı, B., Bakkaloğlu, B., & Ünal, F. (2003). Otistik bozukluk etyolojisi: Genetik etkenler. *Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi*, 10, 88-96.
- Simpson, R. L., de Boer-Ott, S., Griswold, D., Myles, B., Byrd, S., Ganz, J., . . . Adams, L. G. (2005). *Autism spectrum disorders: Interventions and treatments for children and youth*.
- Strickland, E. ve McCloskey, S. (2009). *Eating for autism: The revolutionary 10step nutrition plan to help treat your child's autism, Asperger's, or ADHD*. Da Capo Lifelong Books.
- Strickland, E., McCloskey, S., Ryberg, R. (2009) *Eating for Autism: The 10 Step Nutrition Plan*. Philadelphia: De Capo Press.
- Suhrheinrich, J. (2011). Training teachers to use pivotal response training with children with autism: Coaching as a critical component. *Teacher Education and Special Education*, 34, 339-349.
- Tohum Otizm Vakfı. *Türkiye'de Otizm Spektrum Bozukluğu ve Özel Eğitim* (2017).
- Uğur Ç. (2014). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda vitamin D düzeyleri*. [Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi]. Ankara Üniversitesi Açık Arşiv Sistemi.
<http://hdl.handle.net/20.500.12575/72301>
- Ünsal, A. (2019). Beslenmenin önemi ve temel besin öğeleri. *Kırşehir Abi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 1-10.
- Volkmar, F. R., & Lord, C. (2007) . *Diagnosis and definition of autism and other pervasive developmental disorders*. F. R. Volkmar (Ed.) *Autism and pervasive developmental disorders*. Second Edition. (Ss. 1-31). Cambridge, New York: Cambridge University Press.
- Volkmar, F. R., Klin, A., & Cohen, D. J. (1997). *Diagnosis and classification of autism and related conditions: Consensus and issues*. D. J. Cohen ve F. R. Volkmar (Eds.). *Handbook of autism and pervasive developmental*

disorders. Second Edition. Volume I. (ss. 5-40). New York: John Wiley & Sons, Inc.

Yüksel, A. (2014). Otizm genetiği. *Cerrahpaşa Tıp Dergisi*, 36(1), 35-41.

Yıldırım, G. (2019). *Otistik çocuklarda otizm ve beslenme düzeyinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.

Zengin, S., ve Şentürk, İ. (2022). Paralimpik oyunların tarihsel gelişimi. *Çanak-kale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 53-64.

Webber, J., & Scheuermann, B. (2008). Educating students with autism: A quick start manual. Texas: PRO-ED, Inc.

Williams, B. F., & Williams, R. L. (2011). Effective programs for treating autism spectrum disorder: Applied behavior analysis models. NY and London: Routledge Taylor & Francis Group.

Kaynakça

- Akti, C. G. (2024). *Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim, Bilişsel Esneklik ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik danışmanlık Anabilim Dalı, Mersin.
- Beck, A. T. (1979). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. Penguin.
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *American Psychologist*, 59(1), 20-28.
- Budak, S. (2009). *Psikoloji sözlüğü*, (Dördüncü basım). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Cowan, N. (2010). The magical mystery four: How is working memory capacity limited, and why?. *Current Directions in Psychological Science*, 19(1), 51-57.
- Çobanoğlu, A. A. (2013). *Harmanlanmış Öğrenmenin Öğrencilerin Erişilerine, Algıladıkları Bilişsel Esneklik Düzeylerine ve Öz Düzenleyici Öğrenme Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Çuhadaroğlu, A. (2011). *Bilişsel esnekliğin yordayıcıları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dennis J. ve Vander Wal, J.S. (2010). The Cognitive Flexibility Inventory: Instrument Development and Estimates of Reliability and Validity. *Cognitive Therapy & Research*, 34(3), 241-253.
- Dennis J. ve Vander Wal, J.S. (2010). The Cognitive Flexibility Inventory: Instrument Development and Estimates of Reliability and Validity. *Cognitive Therapy & Research*, 34(3), 241-253.
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135-168.
- Dinçer, E. (2024). *Beliren Yetişkinlerin Kariyer Streslerinde Belirsizliğe Karşı Tahammülsüzlük, Bilişsel Esneklik ve Algılanan Sosyal Desteğin Rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Facione, P. A. (2011). *Critical thinking: What it is and why it counts*. Insight Assessment
- Gündüz, B. (2013). Bağlanma stilleri, akılcı olmayan inançlar ve psikolojik belirtilerin bilişsel esnekliği yordamadaki katkıları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, *Educational Sciences: Theory and Practise*, 13(4), 2071-2085.
- Kara, M. (2020). *Karate branşındaki sporcuların karar verme stilleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Li-

- sans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.
- Karadağ, C. C. (2023). *Bireysel ve takım sporcularında bilişsel esneklik, sportif öz güven ve spora özgü başarı motivasyonunun incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray.
- Kashdan, T. B. ve Rottenberg, J. (2010). Psychological flexibility as a fundamental aspect of health. *Clinical Psychology Review*, 30(7), 865-878.
- Kaya, G. E. (2021). *Kadınlarda öz şefkat ve bilişsel esneklik ile sağlığı geliştirme arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Kaya, H. (2022). *Bireysel ve takım elit sporcularda zihinsel antrenman düzeyleri ve bilişsel esneklik durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Kotan, R. (2023). *Öğretmenlerin Mesleki Kişilik Tiplerine Göre Stresli Durumlarda Bilişsel Kontrol ve Bilişsel Esneklik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Martin, M. M. ve Andersen, C. M. (1998). The cognitive flexibility scale: *Three validity studies*. *Communication Reports*, 11(1), 1-9.
- Martin, M. M., Rubin, R. B. ve Cheung, H. S. (2010). *Differences in cognitive flexibility among college students with high and low communication apprehension*. *Perceptual and Motor Skills*, 110(2), 547-552.
- Monsell, S. (2003). Task switching. *Trends in Cognitive Sciences*, 7(3), 134-140.
- Özbey, M. (2019). *Antrenör davranışları ile bilişsel esneklik arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıktı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Muğla.
- Özcan, N. (2022). *Algılanan Stres ile Bilişsel Esnekliğin Yürütücü İşlevler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Özen, O. (2024). *Sporcuların Empatik ve Bilişsel Esnekliklerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sakarya.
- Özkal, E. (2024). *Boksörlerin sporda kaygı, bilişsel esneklik ve mental iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.

- Runco, M. A. ve Acar, S. (2012). Divergent thinking and creative potential. *Creativity Research Journal*, 24(1), 66-75.
- Sacharin, V. (2009). *The influence of emotions on cognitive flexibility*. (Doctoral Thesis). University of Michigan, Department of Psychology, Michigan.
- Santrock, J. W. (2012). *Yaşam boyu gelişim*. On üçüncü basım. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (Türkçe Çeviri:, Ed.: Galip Yüksel, s. 8). Ankara.
- Sapmaz E, Doğan, T. (2013). Assessment of cognitive flexibility: Reliability and validity studies of Turkish version of the Cognitive Flexibility Inventory. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 46(1), 143-162.
- Scott, W. (2013). *The psychology of flexible and rigid thinking*. In Handbook of Psychological and Educational Assessment of Children.
- Sternberg, R. J. (1985). Beyond IQ: A triarchic theory of human intelligence. *Cambridge University Press*.
- Tugade, M. M. ve Fredrickson, B. L. (2004). Resilient individuals use positive emotions to bounce back from negative emotional experiences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(2), 320-333.
- Yarayan, Y., Turhan, M. Ö. ve Tekkurşun Demir, G. (2023). "Bilişsel Esneklik Envanterinin Sporcular İçin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 221-240.
- Yılmaz, O. (2024). *Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının yaşam doyumuna etkisinde bilişsel esneklik ve sosyal karşılaştırmanın aracı rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Kaynakça

- Alisinanoğlu, F., Ulutaş, İ. (2000). Çocuklarda Kaygı ve Bunu Etkileyen Etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 145, s. 15-19.
- Antony, M. M. ve Swinson, R. P. (2000). *The Shyness and Social Anxiety Workbook*. Oakland, New Harbinger.
- Atkinson, J. W. (1957). Motivational determinants of risk-taking behavior. *Psychological review*, 64(6p1), 359.
- Atkinson, J. W. (1987). Michigan studies of fear of failure. In *Motivation, intention, and volition* (pp. 47-59). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg.
- Ayberk, A, (2011). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Başaran, M. H., Taşgın, Ö., Sanioğlu, A. ve Taşkın, A. K. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 533-542.
- Birrer, D., Röthlin, P. ve Morgan, G. (2012). Mindfulness to Enhance Athletic Performance: Theoretical Considerations and Possible Impact Mechanisms. *Mindfulness*, 3(3), 235-246.
- Bolat, C. (2023). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Spora Bağlılıklarının Gelecek Kaygısı Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya.
- Cankurtaran, Z. (2021). *İmgelemenin Yetişkin Sporcuların Başarısızlık Korkusu, Mücadele ve Tehdit Algularını Yordama Gücü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Conroy, D. E. (2001). Fear of failure: An exemplar for social development research in sport. *Quest*, 53(2), 165-183.
- Conroy, D. E. (2001). Progress in the Development of a Multidimensional Measure of Fear of Failure: The Performance Failure Appraisal Inventory (PFAI). *Anxiety, Stress & Coping*, 14(4), 431-452.
- Conroy, D. E. ve Coatsworth, J. D. (2007). Coaching behaviors associated with changes in fear of failure: Changes in self-talk and need satisfaction as potential mechanisms. *Journal of Personality*, 75, 383-419.
- Conroy, D. E., Poczwadowski, A ve Henschen, K. P. (2001). Evaluative Criteria and Consequences Associated with Failure and Success for Elite Athletes and Performing Artists. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13(3), 300-322.

- Conroy, D. E., Willow, J. P. ve Metzler, J. N. (2002). Multidimensional fear of failure measurement: The performance failure appraisal inventory. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 76-90.
- Coreia, M. E., Rosado, A., Serpa, S., ve Ferreira, V. (2017). Fear of failure in athletes: Gender, age and type of sport differences. *Revista Iberoamericana de Psicología del Ejercicio y el Deporte*, 12(2), 185-193
- Correia, M. E., ve Rosado, A. (2018). Fear of failure and anxiety in sport. *Análise Psicológica*, 36(1), 75-86.
- Cüceloğlu D, (2004). *İnsan ve davranışı* (13. Basım). İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (1992). *Dayanışma Biliminin Temeli*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (2003). *Evrenle uyumlaşma sürecinde varolmak, gelişmek, uzlaşmak*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Elliot, A. J., ve Sheldon, K. M. (1997). Avoidance achievement motivation: a personal goals analysis. *Journal of personality and social psychology*, 73(1), 171.
- Engür, M. (2002). *Elit Sporcularda Başarı Motivasyonunun, Durumluk Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, İzmir
- Gullone, E. (2000). The development of normal fear: A century of research. *Clinical psychology review*, 20(4), 429-451.
- Gümüş, M. (2002) . *Profesyonel futbol takımlarında puan sıralamasına göre durumluluk kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.
- Kahraman, C. (2024). *Futbolcularda Bilinçli Farkındalık Eğitiminin Kaygıya Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Kapıkıran, Ş. (1999). *Başarı korkusu ve başarısızlık korkusunun bazı psikososyal değişkenler açısından incelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Martens, R., Vealey, R. S. ve Burton, D. (1990). *Competitive Anxiety in Sport*. Human Kinetics.
- Mascolo, M. ve Fischer, K. (1995). *Developmental transformations in appraisals for pride, shame, and guilt*. (In J. P. Tangney & K. Fischer Eds.), *Self-conscious emotions: The psychology of shame, guilt, embarrassment, and pride* (pp. 64- 113). New York: Guilford.
- McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A. ve Lowell, E. L. (1953). *The achievement motive* . New York. AppletonCentury-Crofts.

- McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A. ve Lowell, E. L. (1953). *The achievement motive*. New York. AppletonCentury-Crofts
- Özoğlu, E. (2022). *Ortaokul Öğrencilerinde İnceleme Çalışmalarının Motor Beceri Empati ve Kaygı Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ordu.
- Rachman, S. (2004). *Anxiety*. Psychology Press. New York.:Taylor and Francis Group.
- Sagar, S. S., Lavalley, D., ve Spray, C. M. (2007). Why young elite athletes fear failure: Consequences of failure. *Journal of sports sciences*, 25(11), 1171- 1184.
- Sagar, S. S., ve Jowett, S. (2012). The Effects of Age, Gender, Sport Type and Sport Level on Athletes' Fear of Failure: Implications and Recommendations for Sport Coaches. *International Journal of Coaching Science*, 6(2).
- Singh, S., Corner, P. D. ve Pavlovich, K. (2007). Coping with entrepreneurial failure. *Journal of Management & Organization*, 13(4), 331–344.
- Spielberger CD. (1989). *Stress and anxiety in sports*. Anxiety in Sports: An International Perspective, 3-17.
- Şeker, R. (2017). *Elit Sporcularda Hedef Yöneliminin, Temel Psikolojik İhtiyaçlar ile Başarısızlık Korkusu Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim, Çorum.
- Tsopani, D., Dallas, G., & Skordilis, E. K. (2011). Competitive state anxiety and performance in young female rhythmic gymnasts. *Perceptual and motor skills*, 112(2), 549-560.
- Ümmet D. (2007). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygının Cinsiyet Rollerine Ve Aile Ortamı Bağlamında İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Anabilim Dalı, İstanbul.
- Vealey, R. S. (2008). Fear of failure in the context of competitive sport: a commentary. *International journal of sports science & coaching*, 3(2), 195- 197.
- Yıldırım, G. (2022). *Üniversitede Öğrenim Gören Kadın ve Erkek Futbolcularda Başarısızlık Korkusu ve Öğrenilmiş Çaresizliğin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler VIII

Editörler:

Prof. Dr. T. Osman Mutlu

Doç. Dr. Erdi Kaya

Öğr. Gör. Dr. Erkan Bingöl

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler VIII

Editörler: Prof. Dr. T. Osman Mutlu • Doç. Dr. Erdi Kaya • Öğr. Gör. Dr. Erkan Bingöl

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-14-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub635>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Mutlu, T. O. (ed), Kaya, E. (ed), Bingöl, E. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler VIII*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub635>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

5. Kaynakça

- Abbott, C., Watson, M., Birch, P. D. J. (2023). Perceptions of effective training practices in league of legends: a qualitative exploration. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1). <https://doi.org/10.1123/jege.2022-0011>
- Acar, M., Saygın, Ö., & Salman, K. (2021). Farklı düzeylerdeki elit basketbolcuların beslenme alışkanlıkları ve beslenme bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 6(2), 160-169.
- Afanasieva, N. E., Ilina, Y. Y., Svitlychna, N. O. (2021). Viability and socio-psychological adaptation of athletes of different qualifications in fire and applied sports. *Health, sport, rehabilitation*, 7(4), 46-57.
- Afiq, M., Soegiyanto, S., Setyawati, H. (2020). Tingkat Stres Pada Pemain Persatuan Sepak Bola UNNES Sebelum Menghadapi Pertandingan. *Journal of Sport Science and Fitness*, 6(1), 35-40.
- Arbi, D. K. A., Ambarini, T. K. (2018). Terapi Brief Mindfulness-Based Body Scan untuk menurunkan stres atlet bola basket wanita profesional. *INSAN Jurnal Psikologi Dan Kesehatan Mental*, 3(1), 1.
- Azale, T., Fekadu, A., Medhin, G., Hanlon, C. (2018). Coping strategies of women with postpartum depression symptoms in rural Ethiopia: a cross-sectional community study. *Bmc Psychiatry*, 18, 1-13.
- Bagheri Sheykhangafshe, F., Abolghasemi, A., Kafi Masouleh, S. M. (2021). Predicting Resilience based on Dark Triad personality and psychological wellbeing in athletes students. *Journal of Arak University of Medical Sciences*, 24(2), 230-245.
- Bicalho, C. C. F., Melo, G. F. d., Noce, F. (2022). Evidence of validity and perspectives for resilience scales in sport. *Psicologia: Teoria E Pesquisa*, 38. <https://doi.org/10.1590/0102.3772e38214.en>
- Bihari, I., Pattanaik, D. (2024). Professional gaming and pro-gamers: what do we know so far? A systematic review. *Games and Culture*, 19(1), 116-135.
- Birrer, D., Morgan, G. (2010). Psychological skills training as a way to enhance an athlete's performance in high-intensity sports. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 20, 78-87.
- Breslin, G., Shannon, S., Haughey, T., Donnelly, P., Leavey, G. (2017). A systematic review of interventions to increase awareness of mental health and well-being in athletes, coaches and officials. *Systematic Reviews*, 6(1). <https://doi.org/10.1186/s13643-017-0568-6>
- Brière, F. N., Yale-Soulière, G., Gonzalez-Sicilia, D., Harbec, M. J., Morizot, J., Janosz, M., & Pagani, L. S. (2018). Prospective associations between sport participation and psychological adjustment in adolescents. *J Epidemiol Community Health*, 72(7), 575-581.

- Britton, D. M., Kavanagh, E. J., Polman, R. C. (2019). A path analysis of adolescent athletes' perceived stress reactivity, competition appraisals, emotions, coping, and performance satisfaction. *Frontiers in psychology, 10*, 1151.
- Cerea, S., Ghisi, M., Pitteri, M., Guandalini, M., Strober, L. B., Scozzari, S., Calabrese, M. (2021). Coping strategies and their impact on quality of life and physical disability of people with multiple sclerosis. *Journal of clinical medicine, 10*(23), 5607.
- Chesney, M. A., Neilands, T. B., Chambers, D. B., Taylor, J. M., Folkman, S. (2006). A validity and reliability study of the coping self-efficacy scale. *British Journal of Health Psychology, 11*(3), 421-437.
- Codohato, R., Vissoci, J. R. N., Nascimento Junior, J. R. A. D., Mizoguchi, M. V., Fiorese, L. (2018). Impact of resilience on stress and recovery in athletes. *Revista Brasileira de Medicina do Esporte, 24*, 352-356.
- Correia, M. E. and Rosado, A. (2019). Anxiety in athletes: gender and type of sport differences. *International Journal of Psychological Research, 12*(1), 9-17. <https://doi.org/10.21500/20112084.3552>
- Cosma, G. A., Chiracu, A., Stepan, A. R., Cosma, M. A., Nanu, M. C., Voinea, F., Haddad, M. (2021). COVID-19 pandemic and quality of life among Romanian athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 18*(8), 4065.
- Cowden, R. G., Meyer-Weitz, A., & Oppong Asante, K. (2016). Mental toughness in competitive tennis: relationships with resilience and stress. *Frontiers in Psychology, 7*, 320.
- Cresswell, S., & Hodge, K. (2004). Coping skills: Role of trait sport confidence and trait anxiety. *Perceptual and Motor Skills, 98*(2), 433-438.
- Crocker, P. R., Tamminen, K. A., & Gaudreau, P. (2015). Coping in sport. S. Mellalieu, S. Hanton (Ed.), *In Contemporary Advances in Sport Psychology* (pp. 28-67). Routledge.
- Dali, M. S. B., & Parnabas, V. A. (2018). The effects of self-talk on free throw performance and the level of anxiety among male novice basketball players. *Malaysian Journal of Movement, Health & Exercise, 7*(1), 73-87.
- Davis, P., Halvarsson, A., Lundström, W., & Lundqvist, C. (2019). Alpine ski coaches' and athletes' perceptions of factors influencing adaptation to stress in the classroom and on the slopes. *Frontiers in psychology, 10*, 1641.
- Dawson, M. A., Hamson-Utley, J. J., Hansen, R., & Olpin, M. (2014). Examining the effectiveness of psychological strategies on physiologic markers: evidence-based suggestions for holistic care of the athlete. *Journal of Athletic Training, 49*(3), 331-337.

- de Melo, G. F., & Noce, F. (2020). Resilience of athletes: a systematic review based on a citation network analysis. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 20(3), 26-40.
- Den Hartigh, R. J., Meerhoff, L. R. A., Van Yperen, N. W., Neumann, N. D., Brauers, J. J., Frencken, W. G. & Brink, M. S. (2024). Resilience in sports: a multidisciplinary, dynamic, and personalized perspective. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 17(1), 564-586.
- Desie, Y., Habtamu, K., Asnake, M., Gina, E., & Mequanint, T. (2021). Coping strategies among Ethiopian migrant returnees who were in quarantine in the time of COVID-19: a center-based cross-sectional study. *BMC psychology*, 9, 1-17.
- Fronso, S., Robazza, C., Bondár, R. Z., & Bertollo, M. (2022). The effects of mindfulness-based strategies on perceived stress and psychobiosocial states in athletes and recreationally active people. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(12), 7152.
- Dimunová, L., Béréšová, A., Raková, J., Rónyová, I., & Fertaľová, T. (2020). The relationship between self-esteem of nurses and their choice of strategies to cope with workload burden. *Central European Journal of Nursing and Midwifery*, 11(3), 130.
- Doğan, E. (2019). Examination of the Psychological Resilience of Athletes Dealing With Different Team Sports. *Journal of Education and Training Studies*, 7(8).
- Dohme, L. C., Piggott, D., Backhouse, S., & Morgan, G. (2019). Psychological skills and characteristics facilitative of youth athletes' development: A systematic review. *The Sport Psychologist*, 33(4), 261-275.
- Dolenc, P. (2015). Anxiety, self-esteem and coping with stress in secondary school students in relation to involvement in organized sports/Anksioznost, samospoštovanje in spoprijemanje s stresom pri srednješolcih v povezavi z vključenostjo v organizirano športno aktivnost. *Slovenian Journal of Public Health*, 54(3), 222-229.
- Dupee, M., & Werthner, P. (2011). Managing the stress response: The use of biofeedback and neurofeedback with Olympic athletes. *Biofeedback*, 39(3), 92-94.
- Edwards, S. D. (2019). Clinical sport psychological, heartmath training intervention for twelve year old boy. *Journal of Human Sport and Exercise*, 15(3). <https://doi.org/10.14198/jhse.2020.153.04>
- Elzas, E. N., Hasmarita, S., Syamsudar, B., & Karisman, V. A. (2021). Tingkat Stres Siswa Saat Pembelajaran Olahraga Secara Daring Di Masa Pandemi. *Journal of Physical and Outdoor Education*, 3(2), 205-216.
- Feltz, D. L., Short, S. E., & Sullivan, P. J. (2008). *Self-efficacy in sport*. Human Kinetics.

- Ford, J. L., Ildefonso, K., Jones, M. L., & Arvinen-Barrow, M. (2017). Sport-related anxiety: current insights. *Open access journal of sports medicine*, 205-212.
- French, N. J., Eberle, J. W., & Teachman, B. A. (2022). Anxiety sensitivity, distress intolerance, and negative interpretation bias strengthen the relationship between trait anxiety and depersonalization. *Anxiety, Stress, & Coping*, 35(4), 395-408.
- García-Ceberino, J. M., Fuentes-García, J. P., & Villafaina, S. (2022). Impact of basketball match on the pre-competitive anxiety and HRV of youth female players. *International Journal of Environmental research and public health*, 19(13), 7894.
- García-González, S., López-Plaza, D., & Abellán-Aynés, O. (2022, November). Influence of competition on anxiety and heart rate variability in young tennis players. In *Healthcare* 10(11), 2237.
- Gunasekaran, N., Bagchi, A., Agrawal, R., & Inbarani, M. (2020). Psychological skills training to adolescence footballers – today's perspective, guide to plan and conduct. *Annals of Tropical Medicine and Public Health*, 23(17). <https://doi.org/10.36295/asro.2020.231764>
- Görgülü, R., Şenel, E., Akgül, A., Oruç, H., Menteş, G., & Salman, K. (2024). Genç Sporcularda Ebeveyn Desteği Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 35(2), 72-89.
- Gupta, S., & McCarthy, P. J. (2022). The sporting resilience model: A systematic review of resilience in sport performers. *Frontiers in Psychology*, 13, 1003053.
- Hagan, J. E., Pollmann, D., & Schack, T. (2017). Exploring temporal patterning of psychological skills usage during the week leading up to competition: Lessons for developing intervention programmes. *Plos One*, 12(8).
- Hamlin, M. J., Wilkes, D., Elliot, C. A., Lizamore, C. A., & Kathiravel, Y. (2019). Monitoring training loads and perceived stress in young elite university athletes. *Frontiers in Physiology*, 10, 34.
- Haney, C. J., & Long, B. C. (1995). Coping Effectiveness: A Path Analysis of Self-Efficacy, Control, Coping, and Performance in Sport Competitions I. *Journal of Applied Social Psychology*, 25(19), 1726-1746.
- Hanrahan, S. J. (2015). Psychological skills training for athletes with disabilities. *Australian Psychologist*, 50(2), 102-105.
- Harrison, T. J., Ginsburg, G. S., Smith, I. C., & Orlando, C. M. (2023). Youth stress generation: an examination of the role of anxiety, anxiety symptoms and cognitive distortions. *Anxiety, Stress, & Coping*, 36(3), 304-319.
- Hasanah, U., & Refanthira, N. (2020, January). *Human problems: competitive anxiety in sport performer and various treatments to reduce it*. In 5th ASE-

- AN Conference on Psychology, Counselling, and Humanities (ACPCH 2019) (pp. 144-148). Atlantis Press.
- Hashim, J. M., & Noor, M. A. M. (2020). Knowledge Assessment And Application Psychological Skills Training (PST) In the Co-Curricular Trainer of the Malaysian Teacher Education Institute. *Jurnal MensSana*, 5(1), 53-62.
- Hendriana, D., Komarudin, K., & Mulyana, R. B. (2021). The application of neuro linguistic programming (NLP) on cognitive function and stress reduction. *Competitor*, 13(2), 247-261.
- Hill, Y., Den Hartigh, R. J., Meijer, R. R., De Jonge, P., & Van Yperen, N. W. (2018). Resilience in sports from a dynamical perspective. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 7(4), 333.
- Jain, N., Sharma, S., & Mishra, P. (2023). Enhancing Performance and Well-being: Innovative Stress Management Strategies for Athletes. *International Journal of Multidisciplinary Research in Arts, Science and Technology*, 1(4), 33-37.
- Jones, B. J., Kaur, S., Miller, M., & Spencer, R. M. (2020). Mindfulness-based stress reduction benefits psychological well-being, sleep quality, and athletic performance in female collegiate rowers. *Frontiers in Psychology*, 11, 572980.
- Julvanichpong, T., Pattanamontri, C., Charoenwattana, S., & Singnoy, C. (2022). The Effect of a Psychological Skill Training Package on the Mental Readiness of Taekwondo Athletes. *Psychology*, 13(12), 1670-1684.
- Kaplánová, A. (2019). Self-esteem, anxiety and coping strategies to manage stress in ice hockey. *Acta Gymnica*, 49(1), 10-15.
- Kersten, R., & Greitemeyer, T. (2022). Why do habitual violent video game players believe in the cathartic effects of violent video games? A misinterpretation of mood improvement as a reduction in aggressive feelings. *Aggressive Behavior*, 48(2), 219-231.
- Khalid, N. H. M., Rasyid, N. M., & Ahmad, Y. (2021). Resilience in Sports: A Qualitative Discussion on Risk Factors and Protective Factors among Performance Development (PD) Athletes. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(12), 125-138.
- Kim, E. J., Kang, H. W., & Park, S. M. (2021). The effects of psychological skills training for archery players in Korea: Research synthesis using meta-analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2272.
- Korobeynikov, G., Korobeinikova, L., Korobeinikova, I., & Kokhanevich, A. (2023). Stress Management Mechanisms in Younger Athletes. *Int. J. Pediatr. Child Health*, 11, 18-21.

- Kristiansen, E., & Roberts, G. C. (2010). Young elite athletes and social support: Coping with competitive and organizational stress in “Olympic” competition. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(4), 686-695.
- Kuan, G. (2023). The Effect of Music Listening on Athletes’ Anxiety, Depression, and Pain: A Mini Review. *The Asian Journal of Kinesiology*, 25(2), 19-25.
- Kuşuk Kiliç, S. (2020). Relationship between psychological resilience and stress coping strategies in karate athletes. *Revista de Artes Marciales Asiáticas*, 15(2), 59-68.
- Kurimay, D., Pope-Rhodium, A., & Kondric, M. (2017). The relationship between stress and coping in table tennis. *Journal of Human Kinetics*, 55(1), 75-81.
- Lazarus, R. S. and Launier, R. (1978). *Stress-related transactions between person and environment*. Perspectives in Interactional Psychology, 287-327. https://doi.org/10.1007/978-1-4613-3997-7_12
- Léonard, C., Desaulniers-Simon, J. M., Tat, D., De Beaumont, L., & Gosselin, N. (2021). Effects of Music Intervention on Stress in Concussed and Non-Concussed Athletes. *Brain Sciences*, 11(11), 1501.
- Levine, O., Terry, M., & Tjong, V. (2022). The collegiate athlete perspective on return to sport amidst the COVID-19 pandemic: a qualitative assessment of confidence, stress, and coping strategies. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(11), 6885.
- Leznicka, K., Starkowska, A., Lulinska, A., & Kowalczyk, M. (2017). Sensitivity to pain and strategies of coping with stress in combat athletes. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 9(4), 14.
- Lim, I. S. (2018). Comparative analysis of the correlation between anxiety, salivary alpha amylase, cortisol levels, and athletes’ performance in archery competitions. *Journal Of Exercise Nutrition Biochemistry*, 22(4), 69.
- Lim, T. and O’Sullivan, D. (2016). Case study of mental skills training for a taekwondo olympian. *Journal of Human Kinetics*, 50(1), 235-245. <https://doi.org/10.1515/hukin-2015-0161>
- Lu, C., & Xu, J. (2023). Influences of physical, environment, task, timing, learning, emotion, perspective (PETTLEP) intervention on psychological resilience, psychological skills, anxiety and depression of athletes. *Iranian Journal of Public Health*, 52(1), 87.
- MacIntyre, T. E., Walkin, A. M., Beckmann, J., Calogiuri, G., Gritzka, S., Oliver, G., Warrington, G. (2019). An exploratory study of extreme sport athletes’ nature interactions: From well-being to pro-environmental behavior. *Frontiers in Psychology*, 10, 1233.

- Makarowski, R., Predoiu, R., Piotrowski, A., Görner, K., Predoiu, A., Oliveira, R. & Ahuja, G. (2022, September). Coping Strategies and Perceiving Stress among Athletes during Different Waves of the COVID-19 Pandemic—Data from Poland, Romania, and Slovakia. *In Healthcare* 10(9)
- Marín-González, F. H., Portela-Pino, I., Fuentes-García, J. P., & Martínez-Patiño, M. J. (2022). Relationship between sports and personal variables and the competitive anxiety of Colombian elite athletes of Olympic and Paralympic sports. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(13), 7791.
- Martínez-Gallego, R., Villafaina, S., Crespo, M., & Fuentes-García, J. P. (2022). Gender and age influence in pre-competitive and post-competitive anxiety in young tennis players. *Sustainability*, 14(9), 4966.
- Marwat, N., Islam, S., Luqman, M., Manzoor, M., & Irfanullah, A. (2021). Effect of competition anxiety on athletes sports performance: implication for coach. *Humanities and Social Sciences Reviews*. 1460-1464.
- McCormack, H. M., MacIntyre, T. E., O’Shea, D., Herring, M. P., & Campbell, M. J. (2018). The prevalence and cause (s) of burnout among applied psychologists: A systematic review. *Frontiers in Psychology*, 9, 1897.
- McManama O’Brien, K. H., Rowan, M., Willoughby, K., Griffith, K., & Christino, M. A. (2021). Psychological resilience in young female athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(16), 8668.
- Meggs, J., Golby, J., Mallett, C. J., Gucciardi, D. F., & Polman, R. C. (2016). The cortisol awakening response and resilience in elite swimmers. *International Journal of Sports Medicine*, 37(02), 169-174.
- Méndez-Alonso, D., Prieto-Saborit, J. A., Bahamonde, J. R., & Jiménez-Arberás, E. (2021). Influence of psychological factors on the success of the ultra-trail runner. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2704.
- Metan, H., & Küçük, V. (2022). The Effect of Psychological Skill Training Program and Positive Feedback on Handball Player’s Self-Efficacy Beliefs and their Shot. *Annals of Applied Sport Science*, 10(3).
- Miçoogullari, B. O. (2016). Psychological Skills Development and Maintenance in Professional Soccer Players: An Experimental Design with Follow Up Measures. *Educational Research and Reviews*, 11(12), 1138-1148.
- Morales-Rodríguez, F. M., & Pérez-Mármol, J. M. (2019). The role of anxiety, coping strategies, and emotional intelligence on general perceived self-efficacy in university students. *Frontiers in Psychology*, 10, 1689.
- Morgan, P. B., Fletcher, D., & Sarkar, M. (2017). Recent developments in team resilience research in elite sport. *Current Opinion in Psychology*, 16, 159-164.

- Moritz, S. E., Feltz, D. L., Fabbro, K. R., & Mack, D. E. (2000). The relation of self-efficacy measures to sport performance: A meta-analytic review. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(3), 280-294.
- Natsir, U. D., Dipotmodjo, T. S., Arjang, A., Hidayat, M., & Mustafa, M. Y. (2021). Eight days a week: Eustress and distress among the athletes. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 9(5), 912-920.
- Ndakotsu, A. M., Victor, O., Ben, A. B. K., & Oiza, A. R. (2023). Psychological skill training to enhance sports performance among undergraduate athletes in Kogi State. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 10(5): 59-65
- Nugroho, A. S., Utomo, G. P., Purwanto, B., & Sulistiawati, S. (2022). Tekanan Kompetisi pada Atlet Remaja Pencak Silat Kategori Tanding: Sebuah Ulasan tentang Pentingnya Peran Orang Tua dan Pelatih. *Gelombang Olahraga: Jurnal Pendidikan Jasmani Dan Olahraga*, 5(2), 164-175.
- Olmedilla, A., Ruiz-Barquín, R., Ponseti, F. J., Robles-Palazón, F. J., & García-Mas, A. (2019). Competitive psychological disposition and perception of performance in young female soccer players. *Frontiers in Psychology*, 10, 1168.
- Owokuhaisa, J., Kamoga, R., Musunguzi, P., Muwanguzi, M., Natukunda, S., Mubangizi, V. & Rukundo, G. Z. (2023). Burden of care and coping strategies among informal caregivers of people with behavioral and psychological symptoms of dementia in rural south-western Uganda. *BMC Geriatrics*, 23(1), 475.
- Ozan, M., & Secer, I. (2022). *Investigation of The Relationship Between Athletes' Psychological Resilience, Emotional Reactivity, Psychological Maladjustment and Trait Anger Control*. Retos: Nuevas Tendencias en Educación Física, Deporte Y Recreación, (46), 143-151.
- Özdemir, N. (2019). The investigation of elite athletes' psychological resilience. *Journal of Education and Training Studies*, 7(10), 47-57.
- Park, S. H., Park, I. H., Lim, S. T., & Lee, E. (2020). Changes in psychological anxiety and physiological stress hormones in Korea national shooters. *Brain Sciences*, 10(12), 926.
- Patrícia, B. M., Verardi, C. E. L., Pessôa Filho, D. M., & Merussi, N. C. (2019). Analysis of mood states, nail anxiety, and state anxiety: a study with athletes before artistic gymnastics competitions. *Journal of Physical Education and Sport*, 19, 2234-2240.
- Pereira, A., Bolling, C., Birch, P., Figueiredo, P., Verhagen, E., & Brito, J. (2023). Perspectives of Elite Esports Players and Staff Members Regarding the Effects of Esports on Health—a Qualitative Study.

- Permadi, D., & Nurwianti, F. (2018). Mindfulness and coping skills as predictors of competitive anxiety amongst athletes in Indonesia. *ANIMA Indonesian Psychological Journal*, 33(4).
- Petrovska, T. V., Arnautova, L. V., Palamar, B. I., Khmelniiska, I. V., Fedorchuk, S. V., Bulhakova, T. M. & Kohut, I. O. (2023). Influence of emotional intelligence of elite women's handball players on the choice of stress coping strategies. *Clinical and Preventive Medicine*, (7), 50-58. <https://doi.org/10.31612/2616-4868.7.2023.07>
- Putri, W., & Stephani, M. R. (2019, September). *Physical Education Students' Psychological Skills in Facing Sport Competition*. In 3rd International Conference on Sport Science, Health, and Physical Education (ICSSHPE 2018) (pp. 113-116). Atlantis Press.
- Rice, S. M., Purcell, R., De Silva, S., Mawren, D., McGorry, P. D., & Parker, A. G. (2016). The mental health of elite athletes: A narrative systematic review. *Sports Medicine*, 46, 1333-1353.
- Robertson, I. T., Cooper, C. L., Sarkar, M., & Curran, T. (2015). Resilience training in the workplace from 2003 to 2014: A systematic review. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 88(3), 533-562.
- Sakallı, D. (2023). Sporda stresle başa çıkma stratejileri. E. Şenel (Ed.), Spor ve Egzersiz Psikolojisinde Güncel Yaklaşımları içinde (s. 37-58). Özgür yayınları
- Saputra, M. Y., Subarjah, H., Komarudin, K., Hidayat, Y., & Nurcahya, Y. (2022). Psychological skill training implementation to improve football referee decision-making skills. *Jurnal Pendidikan Jasmani dan Olahraga*, 7(1), 81-89.
- Sarkar, M., & Fletcher, D. (2014). Psychological resilience in sport performers: a review of stressors and protective factors. *Journal of sports sciences*, 32(15), 1419-1434.
- Schaal, K., Tafflet, M., Nassif, H., Thibault, V., Pichard, C., Alcotte, M., ... & Toussaint, J. F. (2011). Psychological balance in high level athletes: gender-based differences and sport-specific patterns. *Plos One*, 6(5).
- Schreuder, J. A., Roelen, C. A., Groothoff, J. W., van der Klink, J. J., Magerøy, N., Pallesen, S., ... & Moen, B. E. (2012). Coping styles relate to health and work environment of Norwegian and Dutch hospital nurses: A comparative study. *Nursing Outlook*, 60(1), 37-43.
- Sekeroglu, M. Ö. (2017). Examining the Pre-and Post-Competition State Anxiety Levels of Sportswomen of the Dutch Women's Volleyball National Team. *Journal of Education and Training Studies*, 5(13), 37-43.
- Sepdanius, E., Sidi, M. A. B. M., Sanuddin, N. D. B., Afriani, R., Orhan, B. E., & Mario, D. T. (2024). Investigating various factors that influence perceived mental health in physical activity participation in West Suma-

- tera, Indonesia: An approach using SEM-PLS. *Retos: Nuevas Tendencias en Educación Física, Deporte Y Recreación*, (56), 1075-1085.
- Shivanand, I., Dewan, N., Kathuria, H., & Verma, S. (2022). Online Yoga Instruction Improves Resilience in Athletes During the COVID-19 Pandemic. *Orthopedics and Sports Medicine*. DOI:10.20944/preprints202208.0549.v1
- Slimani, M., Miarka, B., Briki, W., & Cheour, F. (2016). Comparison of mental toughness and power test performances in high-level kickboxers by competitive success. *Asian Journal of Sports Medicine*, 7(2).
- Smith, M. J., Birch, P. D., & Bright, D. (2021). *Identifying stressors and coping strategies of elite esports competitors*. In Research Anthology on Business Strategies, Health Factors, and Ethical Implications in Sports and eSports (pp. 895-914). IGI Global.
- Sobirov, O., Skrypchenko, I., Ahmedov, F., Norboyev, K., Badayev, R., & Utaev, Z. (2022). Competitive anxiety level of international and national kurash athletes before and during competition. *Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 10(6), 1173-1177.
- Souza, R. A., Beltran, O. A., Zapata, D. M., Silva, E., Freitas, W. Z., Junior, R. V., ... & Higinio, W. P. (2019). Heart rate variability, salivary cortisol and competitive state anxiety responses during pre-competition and pre-training moments. *Biology of Sport*, 36(1), 39-46.
- Steyn, B. J., Steyn, M. H., Maree, D. J., & Panebianco-Warrens, C. (2016). Psychological skills and mindfulness training effects on the psychological wellbeing of undergraduate music students: An exploratory study. *Journal of Psychology in Africa*, 26(2), 167-171.
- Sukmana, M. E., Kristiyanto, A., & Likustyawati, H. (2020). Hubungan antara emotional intelligence dan hardiness terhadap daya tahan stres atlet totally blind (buta menyeluruh) di Pelatnas NPCI tahun 2019. *In Prosiding Seminar Nasional Fakultas Ilmu Kesehatan dan Sains 1*(1).
- Sultanov, M., & İsmailova, K. (2019). EEG rhythms in prefrontal cortex as predictors of anxiety among youth soccer players. *Translational Sports Medicine*, 2(4), 203-208.
- Şenel, E., & Yıldız, M. (2016). Hedef bağlılığı ölçeği: Türkçe uyarlaması, beden eğitimi ve spor alanında öğrenim gören öğrencilerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 58-65.
- Şenel, E., & Ulaş, M. (2022). Decreasing Vulnerabilities Being Revealed During Stressors and Increasing Resilient Characteristics: The Role of Goal Commitment in Team Sports. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(1), 33-56.
- Tesfaw, G., Amare, T., Shumet, S., Mirkina, Y., Kassew, T., Abebaw, D., & Salelew, E. (2022). Coping strategies and associated factors among physically disabled people for psychological distress in Ethiopia.

- Tomé-Lourido, D., Ponte, D., Sampedro, M. J., & Arce, C. (2023). Pandemic Impacts on Athlete Competitive Anxiety and Its Relationship with Sex, Competitive Level and Emotional Self-Control: A Cohort Study before and after COVID-19. *Sustainability*, 15(12), 9315.
- Trigueros, R., Aguilar-Parra, J. M., Álvarez, J. E., González-Bernal, J. J., & López-Liria, R. (2019). Emotion, psychological well-being and their influence on resilience. A study with semi-professional athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(21), 4192.
- Turner, M. J. (2016). Rational emotive behavior therapy (REBT), irrational and rational beliefs, and the mental health of athletes. *Frontiers in Psychology*, 7, 1423.
- Vecenane, H., & Vazne, Ž. (2022). Intervention of Autogenous Training Techniques for Psychological Preparedness of Sports School Students. *Education. Innovation. Diversity*, 1(4), 57-63.
- Wagstaff, C., Hings, R., Larner, R., & Fletcher, D. (2018). Psychological resilience's moderation of the relationship between the frequency of organizational stressors and burnout in athletes and coaches. *The Sport Psychologist*, 32(3), 178-188.
- White, R. L., & Bennie, A. (2015). Resilience in youth sport: A qualitative investigation of gymnastics coach and athlete perceptions. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 10(2-3), 379-393.
- Yamada, K., Kawata, Y., Kamimura, A., & Hirosawa, M. (2017). The effect of unity in sport teams on athletes' mental health: Investigating the mediating role of resilience. *International Journal of Sport and Health Science*, 15, 55-64.
- Yamaguchi, S., Kawata, Y., Nakamura, M., Hirosawa, M., & Shibata, N. (2019). Development of the athletic vulnerability scale: an examination of vulnerability among university athletes and related factors. *Juntendo Medical Journal*, 65(2), 136-148.
- Yamaguchi, S., Kawata, Y., Murofushi, Y., Shibata, N., & Ota, T. (2022). Psychological vulnerability associated with stress coping strategies in Japanese university athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 17(4), 449-463.
- Yusup, N. F., Fauzi, F., Tomoliyus, T., Alim, A., Budiarti, R., Prabowo, T. A., & Alfredatama, I. (2024). ANALYSIS OF STRESS MANAGEMENT IN KARATE ATHLETES: SURVEY IN WEST NUSA TENGGARA PROVINCE, INDONESIA. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 11(1).
- Zhang, L. (2023). INFLUENCE OF ATHLETES' ANXIETY ON COMPETITION RESULTS. *Revista Brasileira de Medicina Do Esporte*, 29.

Kaynakça

- Pekel, A. Ö., ve Aydos, L. (2022). Erken ergenlikte spor eğitiminin adım uzunluğuna etkisi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 74-85.
- Dişçeken, O., ve Polat, Y. (2017). *Tenisçilere uygulanan çeviklik antrenmanlarının atletik performansları üzerine etkilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). T.C. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Hareket ve Antrenman Bilimleri, Kayseri.
- Kovacs, M. S. (2006). Applied physiology of tennis performance. *British Journal of Sports Medicine*, 40(5), 381-386.
- Little, T., ve Williams, A. G. (2005). Specificity of acceleration, maximum speed, and agility in professional soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 19(1), 76-78
- Baysal, S. (2024). *Judocularlarda bacak sertliğinin reaktif kuvvet ve çeviklik ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yalova Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yalova.
- Şahin, İ., Demir, R., Karahan, M., Salman, M. N., Süel, E., Aktepe, K., ve Korkmaz, C. (2007). 10 haftalık antrenman programlarının eğitilebilir zihinsel engelli erkek adolesanların bazı motor özellikler üzerine etkisi. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 3-5 Kasım 2006. Muğla.
- Sekulic, D., Spasic, M., Mirkov, D., Cavar, M., ve Sattler, T. (2013). Gender-specific influences of balance, speed, and power on agility performance. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 27(3), 802-811.
- Günay, M., Şıktar, E.[Erdinç], ve Şıktar, E.[Elif]. (2017). *Antrenman Bilimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şen, E. (2017). Egzersiz fizyolojisi ve egzersiz testleri. *Bulletin of Thoracic Surgery/Toraks Cerrahisi Bülteni*, 10(1).
- Bompa, T. O., ve Haff, G. G. (2017). *Dönemleme: Antrenman kuramı ve yönetimi* (T. Bağırhan, Çev.). Ankara: Spor Yayınevi.
- Chelladurai, P. (1976). Manifestations of agility. *Journal of the Canadian Association of Health, Physical Education and Recreation*, 42(3), 36-41.
- Özdemir, İ. (2014). *Genç erkek futbolcularda hazırlık döneminde yapılan alt ekstremité kuvvet antrenmanlarının bazı fizyolojik motorik ve teknik parametrelere etkisi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Young, W. B., ve Behm, D. G. (2002). Should static stretching be used during a warm-up for strength and power activities? *Strength and Conditioning Journal*, 24(6), 33-37.
- Bompa, T. O. (1990). *Theory and methodology of training*. Kendall/Wolfe Medical Publ.

- Durna, M. (2017). *8 haftalık core egzersiz programının güreşçilerde denge, esneklik ve çeviklik düzeyleri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Smith, C. A. (1994). The warm-up procedure: To stretch or not to stretch. A brief review. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*, 19(1), 12-17.
- Acar, N. (2016). *Basketbolda esnekliğin motorik özelliklere etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dündar, U. (2012). *Antrenman Teorisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özlük, M. S. (2024). *Tekrarlı sprint ve pliometrik antrenmanların aerobik ve anaerobik performans etkilerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Muratlı, S. (1997). *Çocuk ve Spor*. Ankara: Bağrgan Yayınevi.
- Günay, M., Şıktar, E., ve Şıktar, E. (2019). *Antrenman Bilimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Temoçin, S. ve Tekin, T. A. (2004). Futbolcularda sürat ve dayanıklılığın solunumsal kapasite üzerine etkisi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 31-35.
- Çakıroğlu, M. İ. (1997). *Antrenman bilgisi, antrenman teorisi ve sistematigi*. İstanbul: Şeker Matbaacılık.
- Bompa, T. O., ve Buzzichelli, C. (2019). *Periodization: Theory and methodology of training*. Human Kinetics.
- Akgün, N. (1994). *Egzersiz fizyolojisi* (5. baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Sevim, Y. (2007). *Antrenman bilgisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; ss. 35-107.
- Taşkıran, . (2007). *Antrenman bilgisi*. İstanbul: Akademi.
- Dizlek, E. (2024). *U-12 yaş kategorisindeki futbolculara uygulanan core antrenmanların temel motorik özelliklere etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum
- Mengütay, S. ve Saygın, Ö. (2006). Çocuklarda fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk arasındaki ilişkinin araştırılması. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 3-5 Kasım, Muğla.
- Gök, İ. (2024). *16-18 yaş grubu erkek futbolcularda Tabata antrenmanının bazı temel motorik özelliklere etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Muratlı, S., Şahin, G., ve Kalyoncu, O. (2007). *Antrenman ve müsabaka*. İstanbul: Ladin Matbaası

- Sevim, Y. (2002). *Antrenman bilgisi* (ss. 37-43, 60-65). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gür, O. (2024). *Artistik cimmastik sporcularında pliometrik antrenmanın seçilmiş bazı motorik özellikler üzerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Niğde.
- Aydın, U. (2023). *Çanakkale’de bulunan spor okullarındaki 10 yaş grubu kız ve erkek sporcuların seçilmiş bazı biyomotorik özelliklerin bağlı yaş durumlarına göre karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Weineck, J. (2011). *Futbolda kondisyon antrenmanı* (T. Bağırhan, Çev.). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Sayın, M. (1996). Cimmastik antrenmanının organizmaya etkisi. *Cimmastik Federasyonu Dergisi*, sayı: 10, 32-33, Ankara.
- Bompa, T. O. (2013). *Antrenman kuramı ve yöntemi, dönemleme* (ss. 321-390). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Karatosun, H. (2010). *Antrenmanın fizyolojik temelleri*. Isparta: Altıntuğ Matbaası.
- Taşer, H. (2022). *4-7 yaş arası çocuk cimmastikçilerde eğitsel oyunların motorik özelliklere etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Koçak, Ö. (2019). *Artistik cimmastik antrenmanlarının 7-9 yaş kız çocuklarının bazı fiziksel uygunluk parametrelerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Şişli, T. (2021). *8-10 yaş cimmastikçi çocuklarda kuvvet antrenmanlarının performans parametrelerine etkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Hatay.
- Tilki, A. (2018). *10-14 yaş tenisçilerde sürat antrenmanlarının ivmelenme ve çeviklik üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Oran, A. (2023). *11-13 yaş arası bireylerde beden eğitimi dersinde uygulanan geleneksel oyunların bazı temel motorik özelliklere etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi, Lisansüstü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çorum.
- Gedik, C. (2023). *Pliometrik antrenman uygulamalarının 10-12 yaş grubu erkek futbolcularda temel motorik özellikler üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek

Lisans Tezi). Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Amasya.

Çalışkan, İ. V. (2014). *12-14 yaş tenisçi çocuklarda teknik ve kuvvet antrenmanlarının performansları üzerine etkisinin araştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.

Kaynakça

- ACSM's Guidelines for Exercise Testing and Prescription 8. Edition. (2007). American College of Sports Medicine; ADA: Standart of medical care in diabetes-. *Diabetes Care*, 2007;30:54-41.
- American Diabetes Association (ADA). (2020). Classification and diagnosis of diabetes: Standards of medical care in diabetes. *Diabetes Care*, 43(Supplement 1), S14-S31.
- American Diabetes Association (ADA). (2011). *Diabetes Care*, Vol 34, Supplement 1, January, pp:24-25.
- Artal, R., 1990. Exercise and diabetes mellitus in pregnancy: A brief review. *Sports. Med.* 9, 261–265.
- Bahadır, Ç. T., Atmaca, M. H. (2012). Diyabet ve egzersiz. *Journal of Experimental and Clinical Medicine*, 29(1s), 16-22 doi: 10.5835/jecm.omu.29.s1.005.
- Borggreve, S. E., De Vries, R., Dullaart, R. P. F. (2003). Alterations in high density lipoprotein metabolism and reverse cholesterol transport in insulin resistance and type 2 diabetes mellitus: role of lipolytic enzymes, lecithin: cholesterol acyltransferase and lipid transfer proteins. *European journal of clinical investigation*, 33(12), 1051-1069. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2362.2003.01263.x>
- Boşnak-Güçlü, M., Sağlam, M., İnal İnce, D., Savcı, S., Arıkan, H. (2008). Şeker Hastalığı ve Egzersiz Hacettepe Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü Ankara. Şubat.
- Boulé, N. G., Haddad, E., Kenny, G. P., Wells, G. A., Sigal, R. J. (2001). Effects of exercise on glycemic control and body mass in type 2 diabetes mellitus: a meta-analysis of controlled clinical trials. *Jama*, 286(10), 1218-1227. doi:10.1001/jama.286.10.1218.
- Boulé, N. G., Kenny, G.P., Haddad, E., Wells, G.A., Sigal, R.J. (2003). Meta-analysis of the effect of structured exercise training on cardiorespiratory fitness in Type 2 diabetes mellitus. *Diabetologia*, August, Volume 46, Issue 8, pp 1071-1081. DOI: 10.1007/s00125-003-1160-2
- Castaneda, C., Layne, J.E., Munoz-Orians, L., Gordon, P.L., Walsmith, J., Foldvari, M., Roubenoff, R., Tucker, K.L., Nelson, M.E., (2002). A randomized controlled trial of resistance exercise training to improve glycemic control in older adults with type 2 diabetes. *Diabetes Care*. 25, 2335–2341. <https://doi.org/10.2337/diacare.25.12.2335>
- Catherine, A., Mullooly, M.S., Karen, L., Kemmis, P.T. (2005). Diabetes Educators and the Exercise Prescription. *Diabetes Spectrum*. 18, 108 113. <https://doi.org/10.2337/diaspect.18.2.108>
- Colberg SR, Sigal RJ, Yardley JE, Riddell MC, Dunstan DW, Dempsey PC, Horton ES, Castorino K, Tate DE. (2016). Physical Activity/Exerci-

- se and Diabetes: A Position Statement of the American Diabetes Association. *Diabetes Care*. Nov;39(11):2065-2079. <https://doi.org/10.2337/dc16-1728>
- Dinçer, Ş. (2013). Düzenli Aerobik Egzersiz Programının Tip 2 Diyabetes Mellitus Hastalarında Fiziksel Kapasite ve Biyokimyasal Parametreler ve Üzerine Etkisi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Spor Hekimliği Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İstanbul.
- Erdoğan G, Coşansu G. (2021). Diyabet Risk Farkındalığı: Bir Metropol Örneği. *STED*. 30(5):307-16. <https://doi.org/10.17942/sted.876596>
- Faulkner, M.S. (2003). Quality of life for adolescents with type 1 diabetes: parental and youth perspectives. *Pediatr Nurs*. 29(5): 362-8.
- Garber, C.E., Blissmer, B., Deschenes, M.R., Franklin, B.A, et al. (2011). Quantity and quality of exercise for developing and maintaining cardiorespiratory, musculoskeletal, and neuromotor fitness in apparently healthy adults: Guidance for prescribing exercise. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 43 (7), 1334-1349. DOI: 10.1249/MSS.0b013e318213fefb
- Gökhan İ., Aktaş Y. (2020). Üniversite Takımında Yer Alan Kadın Voleybolcularda 6 Haftalık Antrenmansızlığın Vücut Kompozisyonu Üzerine Etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 225-232.
- Gökhan, İ. (2013), Analysis of Differences in Respiratory and Circulatory Parameters of Adult Sedentary Individuals after Stopping Swimming Exercise, *Middle-East J. Sci. Res.*, 15 (8): 1076-1081
- Gulve, E.A. (2008). Exercise and glycemic control in diabetes: Benefits, challenges, and adjustments to pharmacotherapy. *Phys. Ther*. 88, 1297-1321. <https://doi.org/10.2522/ptj.20080114>
- Haskell, W. L., Lee, I. M., Pate, R. R., Powell, K. E., Blair, S. N., Franklin, B. A., Bauman, A. (2007). Physical activity and public health: updated recommendation for adults from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *Circulation*, 116(9), 1081. <https://doi.org/10.1161/Circulationaha.107.185649>
- International Diabetes Federation (IDF) (2021). *Diabetes Atlas 10th Edition*.
- Kenger, E. B., Ergün, C. (2019). Tip 1 Diyabet, Egzersiz ve Beslenme. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 11(3). 10.5336/sportsci.2019-70286. doi: 10.5336/sportsci.2019-70286
- Kumar, A. S., Maiya, A. G., Shastry, B. A., Vaishali, K., Ravishankar, N., Hazari, A., Jadhav, R. (2019). Exercise and insulin resistance in type 2 diabetes mellitus: A systematic review and meta-analysis. *Annals of physical and rehabilitation medicine*, 62(2), 98-103. <https://doi.org/10.1016/j.rehab.2018.11.001>

- Kutlu, R., Sayın, S., Kocak, A. (2016). Tanı Almamış Tip 2 Diyabet İçin Bir Tarama Metodu Olarak Fin Diyabet Risk Anketi (FINDRISK) Uygulanabilir mi? *Konuralp Tıp Dergisi*, 8, 3, 158-166.
- Lodovici, M., Bigagli, E., Bardini, G., Rotella, C. M. (2009). Lipoperoxidation and antioxidant capacity in patients with poorly controlled type 2 diabetes. *Toxicology and industrial Health*, 25(4-5), 337-341 <https://doi.org/10.1177/0748233709106>
- Nelson, M.E., Rejeski, W.J., Blair, S.N., Duncan, P.W., Judge, J.O., King, A.C., Macera, C.A., Castaneda-Sceppa, C., (2007). Physical activity and public health in older adults: Recommendation from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *Med. Sci. Sports. Exerc.* 39, 1435– 1445. DOI: 10.1249/mss.0b013e3180616aa2
- Özbayer, C., Yağcı, E., Kurt, H. (2018). Obezite, Tip 2 Diyabet ve İnsülin Direnci Arasındaki Bağlantı: İnflamasyon. *Tıp Fakültesi Klinikleri Dergisi*, 1(2), 27-36.
- Özer, K. (2020). Fiziksel uygunluk, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. **E-ISBN:** 978-605-133-451-6.
- Sigal, R. J., Kenny, G. P., Boulé, N. G., Wells, G. A., Prud'homme, D., Fortier, M., Jaffey, J. (2007). Effects of aerobic training, resistance training, or both on glycemic control in type 2 diabetes: a randomized trial. *Annals of internal medicine*, 147(6), 357-369. DOI: 10.7326/0003-4819-147-6-200709180-00005
- Snowling, N.J., Hopkins, W.G., (2006). Effects of different modes of exercise training on glucose control and risk factors for complications in type 2 diabetic patients: a meta- analysis. *Diabetes Care*. 29, 2518–2527. <https://doi.org/10.2337/dc06-1317>
- Şekir, U. (2011). Diyabet ve Egzersiz 13.spor hekimliği kongresi 16-18 Aralık. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Spor Hekimliği AD, Bursa.
- Tanasescu, M., Leitzmann, M. F., Rimm, E. B., Hu, F. B. (2003). Physical activity in relation to cardiovascular disease and total mortality among men with type 2 diabetes. *Circulation*, 107(19),2435-2439. <https://doi.org/10.1161/01.CIR.0000066906.11109.1F>
- The Diabetes Prevention Program (DPP). (2000). Study Group: baseline characteristics of the randomized cohort. *Diabetes Care*. 23(11):1619-29. <https://doi.org/10.2337/diacare.23.11.1619>
- Thomas, D., Elliott, E. J., Naughton, G. A. (2006). Exercise for type 2 diabetes mellitus. *Cochrane database of systematic reviews*, (3) <https://doi.org/10.1002/14651858.CD002968>
- Tuomilehto, J., Lindstrom, J., Eriksson, J.G., Valle. T.T., Hamalainen, H., Illanne-Parikka, P., Keinanen-Kiukaaniemi, S., Laakso, M., Louheranta, A., Rastas, M., Salminen, V., Uusitupa, M., (2001). Prevention

of type 2 diabetes mellitus by changes in lifestyle among subjects with impaired glucose tolerance. *N. Engl. J. Med.* 344, 1343–1350.
DOI: 10.1056/NEJM200105033441801

Türkiye Diyabet Programı (TDP). (2023). T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Yayın No: 1289, Ankara, SBN: 978-975-590-908-0

Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (TEMED) (2024). *Diabetes Mellitus ve Komplikasyonlarının Tanı, Tedavi ve İzlem Kılavuzu*, 16. Baskı, Kasım. Ankara. ISBN: 978-625-99759-2-4

Väätäinen S, Cederberg H, Roine R, et al. (2016). Does Future Diabetes Risk Impair Current Quality of Life? A Cross-Sectional Study of Health-Related Quality of Life in Relation to the Finnish Diabetes Risk Score (FINDRISC). *PLoS One.*;11(2):e0147898. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0147898>

Viitasalo K, Lindström J, Hemiö K et al. (2012). Occupational health care identifies risk for type 2 diabetes and cardiovascular disease. *Prim Care Diabetes.*;6(2):95-102. DOI: 10.1016/j.pcd.2012.01.003

Zimmet, P., Alberti, K. G. M. M., Shaw, J. (2001). Global and societal implications of the diabetes epidemic. *Nature.* 414: 782–787. DOI: 10.1038/414782a

Zinman, B, Ruderman, N., Campaigne, B.N., Devlin, J.T., Schneider, S.H. (2004). Physical activity/exercise and diabetes. *Diabetes Care.* 27 Suppl 1, 58-62. <https://doi.org/10.2337/diacare.26.2007.S73>

Kaynaklar

- Atmaca T. (2020). Öğretmenlerin kişilik tipleri ile mesleğe yabancılaşma arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1): 491-506. DOI.org/10.17240/aibuefd.2020.20.52925-613930.
- Kalp G ve Haşit G. (2022). Hollanda mesleki kişilik tipi özelliklerinin çalışanların örgütsel vatandaşlık davranışı ve örgütsel bağlılığına etkileri üzerine bir araştırma. In 8th Global Business Research Congress. *Pressacademia Procedia*. 15(1): 10-20. DOI.org/10.17261/Pressacademia.2022.1571.
- Kamaşak R ve Bulutlar F. (2010). Kişilik, mesleki tercih ve performans ilişkisi: akademik personel üzerine bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2): 119-126. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/150956>
- Koca E. (2016). *Okul yöneticilerinin kişilik tipleri ile mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul. Türkiye.
- Mavibaş M. (2024). Spor bilimleri fakültelerindeki akademisyenlerin kişilik tipleri ile profesyonellik davranışlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1): 217-232. DOI.org/10.38021/asbid.1426201.
- Sargın A. (2016). *Öğretmenlerin kişilik özellikleri, örgütsel sinizm, iş doyumunu arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon. Türkiye.
- Barrick MR, Mount MK ve Gupta R. (2003). Meta-analysis of the relationship between the five-factor model of personality and Holland's occupational types. *Personnel Psychology*, 56(1): 45-74. DOI.org/10.1111/j.1744-6570.2003.tb00143.x.
- Callanan GA, Perri DF ve Tomkowicz SM (2017). Career management in uncertain times: challenges and opportunities. *The Career Development Quarterly*, 65(4): 353-365. DOI.org/10.1002/cdq.12113.
- Floyd ND. (2012). Validity evidence for the use of Holland's vocational personality types in college student populations. *University of South Carolina*.
- Holland JL. (1996). Exploring careers with a typology: What we have learned and some new directions. *American Psychologist*, 51(4): 397-406. DOI.org/10.1037/0003-066X.51.4.397.
- Miraz L. (2022). Impact of faith on vocation choice: an exploration of faith, Holland personality types, and choice of vocation among christian college and graduate school Students (Doctoral Dissertation, Hartford Seminary).
- Atli A ve Keldal G. (2017). Mesleki kişilik tipleri envanterinin geliştirilmesi. *Journal of Social Sciences Eskisehir Osmangazi University/Eskisehir. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1). DOI: 10.17494/ogusbd.330743

- Kuzgun Y. (2009). Meslek gelişimi ve danışmanlığı, (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özyürek R. (2016). Kariyer psikolojik danışmanlığı kuramları-çocuklar ve ergenler için kariyer rehberliği uygulamaları (S. 89).
- Ünsal P. (2014). Kariyer gelişim kuramları ve kariyer danışmanlığı. Nobel Akademik Yayıncılık. Erişim Adresi: <https://www.nobelyayin.com/kariyer-gelisim-kuramlari-ve-kariyer-danismanligi-4099.html>
- Adib Y, Fathiazar E ve Arefnadjad S. (2017). Professional identity of teachers from the perspective of student teachers of Farhangian University of East Azerbaijan Province. *Research in Teacher Education (RTE)*, 1(1); 147-162. Erişim Adresi: https://te-research.cfu.ac.ir/article_394_df13aa06724453977bfa41427eaf50d3.pdf?lang=en
- Andabai PW. (2013). The impact of teaching practice on trainee teachers in the nigerian tertiary institutions: The Niger Delta University Experience. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 2. DOI: 10.5901/ajis.2013.v2n5p109
- Benekos PJ. (2016). How to be a good teacher: Passion, person, and pedagogy. *Journal of Criminal Justice Education*, 27(2): 225-237. DOI.org/10.1080/10511253.2015.1128703.
- Çelikten M, Şanal M ve Yeni Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(19): 207-237. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/231612>
- Kalafat S. (2012). Lise öğretmenleri kişilik özelliklerinin öğretmen yeterliliklerine etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(3): 193-200. DOI: 10.5961/jhes.2012.050
- Kuzgun Y. (2000). Meslek danışmanlığı: Kuramlar ve Uygulamalar. *Nobel*.
- Nauta MM. (2010). The development, evolution, and status of Holland's theory of vocational personalities: Reflections and future directions for counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 57(1): 11-22. DOI.org/10.1037/a0018213.
- Sudak M ve Zehir C. (2013). Kişilik tipleri, duygusal zekâ, iş tatmini ilişkisi üzerine yapılan bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22): 141-165. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/705533>
- Sürücü A ve Ünal A. (2018). Öğrenci motivasyonunu artıran ve azaltan öğretmen davranışlarının incelenmesi. *Opus: Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14): 253-295. DOI: 10.26466/Opus.404122
- Yüksel F ve Hotaman D. (2009). Vocational guidanceaid in the orientation to teachin profession and teacher education. *European Journal of Social Sciences*, 10(1): 25- 35. Erişim Adresi: <file:///Users/sinemheb/Downloads/vocationalguidance.pdf>

Kaynaklar

- Alemdaroğlu, U. (2012). The relationship between muscle strength, anaerobic performance, agility, sprint ability and vertical jump performance in professional basketball players. *Journal of Human Kinetics*, 31(1), 149–158.
- Bradshaw, R. J., Young, W. B., Russell, A., & Burge, P. (2011). Comparison of offensive agility techniques in Australian Rules football. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 14(1), 65–69.
- Brughelli, M., Cronin, J., Levin, G., & Chaouachi, A. (2008). Understanding change of direction ability in sport: A review of resistance training studies. *Sports Medicine*, 38, 1045–1063.
- Chelladurai, P., & Yuhasz, M. S. (1977). Agility performance and consistency. *Canadian Journal of Applied Sport Sciences*, 2, 37–41.
- Cohen, D. B., Mont, M. A., Campbell, K. R., Vogelstein, B. N., & Loewy, J. W. (1994). Upper extremity physical factors affecting tennis serve velocity. *The American Journal of Sports Medicine*, 22(6), 746–750.
- Drake, D., Kennedy, R., Godfrey, M., MacLeod, S., Davis, A., & Maguire, M. (2017). A step towards a field-based agility test in team sports: A perspective on return to play criteria. *Physical Therapy in Sport*, 28, e20.
- Farrow, D., Young, W., & Bruce, L. (2005). The development of a test of reactive agility for netball: A new methodology. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 8(1), 52–60.
- Gabbett, T. J., Kelly, J. N., & Sheppard, J. M. (2008). Speed, change of direction speed, and reactive agility of rugby league players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 22(1), 174–181.
- Hazır, T., Mahir, Ö. F., & Açıkada, C. (2010). Genç futbolcularda çeviklik ile vücut kompozisyonu ve anaerobik güç arasındaki ilişki. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 146–153.
- Homberg, P. M. (2009). Agility training for experienced athletes: A dynamical systems approach. *Strength and Conditioning Journal*, 31, 73–78.
- Hornikova, H., Jeleň, M., & Zemková, E. (2021). Determinants of reactive agility in tests with different demands on sensory and motor components in handball players. *Applied Sciences*, 11(14), 6531.
- Little, T., & Williams, A. G. (2005). Specificity of acceleration, maximum speed, and agility in professional soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 19(1), 76–78.
- Mackenzie, B. (2005). Performance evaluation tests. London: Electric World plc.
- Mann, J. B., Ivey, P. A., Mayhew, J. L., Schumacher, R. M., & Brechue, W. F. (2016). Relationship between agility tests and short sprints: Reliability and smallest worthwhile difference in National Collegiate Athletic Association

- ciation Division-I football players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 30(4), 893–900.
- Morral-Yepes, M., Moras, G., Bishop, C., & Gonzalo-Skok, O. (2022). Assessing the reliability and validity of agility testing in team sports: A systematic review. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(7), 2035–2049.
- Özbay, S., Ulupınar, S., & Özkara, A. B. (2018). Sporda çeviklik performansı. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 97–112.
- Paul, D. J., Gabbett, T. J., & Nassis, G. P. (2016). Agility in team sports: Testing, training and factors affecting performance. *Sports Medicine*, 46(3), 421–442.
- Seminck, D. (1990). The T-test. *National Strength and Conditioning Association Journal*, 12(36), 36–37.
- Serpell, B. G., Ford, M., & Young, W. B. (2010). The development of a new test of agility for rugby league. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(12), 3270–3277.
- Sheppard, J. M., & Young, W. B. (2006). Agility literature review: Classifications, training and testing. *Journal of Sports Sciences*, 24(9), 919–932.
- Sheppard, J. M., Young, W. B., Doyle, T. L. A., Sheppard, T. A., & Newton, R. U. (2006). An evaluation of a new test of reactive agility and its relationship to sprint speed and change of direction speed. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 9(4), 342–349.
- Sierer, S. P., Battaglini, C. L., Mihalik, J. P., Shields, E. W., & Tomasini, N. T. (2008). The National Football League Combine: Performance differences between drafted and nondrafted players entering the 2004 and 2005 drafts. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 22(1), 6–12.
- Tilki, A. (2018). 10-14 yaş tenisçilerde sürat antrenmanlarının ivmelenme ve çeviklik üzerine etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Veršič, S., Foretić, N., Spasić, M., & Uljević, O. (2020). Predictors of agility in youth soccer players: Contextualizing the influence of biological maturity. *Kinesiology Slovenica*, 26(3).
- Young, W., & Farrow, D. (2006). A review of agility: Practical applications for strength and conditioning. *Strength and Conditioning Journal*, 28, 24–29.
- Young, W. B., James, R., & Montgomery, I. (2002). Is muscle power related to running speed with changes of direction? *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 42(3), 282–288.

Kaynakça

- Baltaş, Z., Baltaş, A. (2006). *Stresle Başa Çıkma Yolları* (Cilt 23.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi AŞ,
- Bozgüney, F. (2022). *Spor Bilimleri ve Diğer Fakülte Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana.
- Buyuruk, M. (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Tutumları ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muş Alparaslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muş.
- Cairney, J., Kiez, T., Roetert, E. P. ve Kriellars, D. (2019). A 20th-century narrative on the origins of the physical literacy construct. *Journal of Teaching in Physical Education*, 38(2), 79–83.
- Chen, A. (2015). *Approaches to Physical Education in Schools*. UNESCO Publishing.
- Çakmak, A. B. (2023). *Spor Merkezlerine Giden Bireylerin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Çelik, A. Ö. , Fettahlioğlu, O. ve Fettahlioğlu, H. S. (1999). İşletmelerde veya Kuruluşlarda Stres Yönetimi. Kahramanmaraş Özel İşletme ve Kamu Kuruluşlarında Yapılan Bir Uygulama. *Standart Dergisi*. Mart s. 447.
- Çuhadar, Y. (2021). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlık alguları ile fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Demir, E. (2015). *Spor bilimlerine giriş*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dudley, D. A. (2015). A conceptual model of observed physical literacy. *The Physical Educator*; 72(5), 236-260.
- Elik, B. (2020). *Hemşirelik Öğrencilerinin Akıllı Telefon ve İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Erdoğan, S., Nahcivan, N., Esin, N. ve İbrikçi, S. (1994). Sağlığı sürdürme, sağlığı geliştirme ve hemşirelik. *Hemşirelik Bülteni*, 3(8), 28-36.
- Esin, M.N. (1997) *Endüstriyel Alanda Çalışan İşçilerin Sağlık Davranışlarının Saptanması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Graham, G. ve LaFollette, H. (Eds.). (1989). *Person to person*. Philadelphia: Temple University Press

- Grossman, M. (2017). *On the concept of health capital and the demand for health. In Determinants of health: an economic perspective* (pp. 6-41). Columbia University Press.
- İlhan, E. ve Aydoğdu, E. (2015). Medya okuryazarlığı dersi ve yeni medya algısına etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 4(1), 52-68.
- Kefeli, B. (2019). *Samsun İl Merkezindeki Lise Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kibar, G. (2024). *Okul Dışı Sportif Etkinliklere Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ile Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Kirk, D. (2013). *Educational Value and Models of Physical Education*. Routledge.
- Lehmann, J., Bossio, D. A., Kögel-Knabner, I. ve Rillig, M. C. (2020). The concept and future prospects of soil health. *Nature Reviews Earth & Environment*, 1(10), 544- 553.
- Mancuso, J. M. (2008). Health literacy: a concept/dimensional analysis. *Nursing & health sciences*, 10(3), 248-255.
- Mandigo, J., Francis, N., Lodewyk, K. ve Lopez, R. (2009). Physical literacy for educators. *Physical and Health Education Journal*, 75(3), 27-30.
- Mustafa, M. A.A. (2023). *Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Yaşam Doyumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Ocakçı, A. (2003). Sağlıkın korunma ve geliştirilmesinde hemşirelik hizmetlerinin rolü. *Sağlık ve Toplum Dergisi*. 10(2), 20-27.
- Özcan, A. (2006). *Hasta Hemşire İlişkisi ve İletişim*. Ankara: Sistem Ofset.
- Pender, N. J., Murdaugh, C. ve Parsons, M. A. (2006). *Health Promotion in Nursing Practice*. Upper Saddle River NJ: Prentice-Hall Health Inc
- Peterson, A.(2007). Get moving! Physical Activity Counseling In Primary Care. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*. 19, 349–357.
- Safran, J. D. (1990). Towards a refinement of cognitive and therapy in light of interpersonal theory: I. *Theory Clinical Psychology Review*, 10, 87-105.
- Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2014). *Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi*. Ankara: THSK Yayınları.
- Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2016). *Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite Öğretmen El Kitabı*. Ankara: THSK Yayınları.

- Söyleyici, Z. S. (2018). *Üniversite öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının fiziksel aktivite düzeylerine göre irdelenmesi* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taş, H. ve Altınsöz, İ. H. (2021). Bedensel okuryazarlık kavramı ve önemi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(3), 109-122.
- Uygun, S. (2023). *Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Motor Yeterliliğin Belirlenmesinde Fiziksel Okuryazarlığın Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psikososyal Alanlar Anabilim Dalı, Denizli.
- Vural, N. D. (2021). *Temel Eğitim Bölümü Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ağrı.
- Wardle, J. ve Steptoe, A. (2003). Socioeconomic differences in attitudes and beliefs about healthy lifestyles. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 57(6), 440-443.
- Whitehead M. (2013), Definition of physical literacy and clarification of related. *İCSSPE Bull J Sport Sci Phys Educ*. 65:28-33.
- Whitehead, M.E. (2010). *Fiziksel okuryazarlık* (U. D. Başoğlu, Çev.). Ankara: Palme
- Yılmaz, B. (1989). Okuryazarlık ve okuma alışkanlığı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 48-53.
- Zaybak, A., Fadıoğlu, Ç. (2004). Üniversite öğrencilerinin sağlığı geliştirme davranışı ve bu davranışı etkileyen etmenlerin belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 20(1), 77-95.

Kaynaklar

- Altıntaş A, Akalan C (2008). Zihinsel Antrenman ve Yüksek Performans. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VI(1), 39-43. DOI.org/10.1501/Sporm_0000000131
- Baikoğlu S (2016). Elit Sporcularda Bağlı Yaş Etkisi. *Sport Sciences*, 11(3), 39-45. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaspor/issue/24582/260222>
- Bandura A (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Bulletin*, 84, 191-215. DOI.org/10.1037/0033-295X.84.2.191
- Barnsley RH, Thompson AH, Legault P (1992). Family planning: Football style. The relative age effect in football. *International Review for the Sociology of Sport*, 78-87. DOI.org/10.1177/101269029202700105
- Başer B (2019). *Voleybolcularda zihinsel dayanıklılık ve sportif kendine güven*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Batmaz S, Kılınçoğlu Ş (2017). Ortaöğretim spor lisesi bireysel sporlar boks ders kitabı. Ankara: MEB Yayınları.
- Bayraktar I (2013). Elit Boksörlerin Çeviklik, Sürat, Reaksiyon ve Dikey Sıçrama Yetileri Arasındaki İlişkiler. *Akademik Bakış Dergisi*, 35. Erişim Adresi: <https://akademikbakis.org/file/35.pdf>
- Beardslee WR, Podorefsky D (1988). Resilient adolescents whose parents have serious affective and other psychiatric disorders: importance of self-understanding and relationships. *The American Journal of Psychiatry*, 145(1), 63-69. DOI.org/10.1176/ajp.145.1.63
- Britannica (2018, April 24). Marquess of Queensberry rules. Retrieved from Erişim Adresi: <https://britannica.com/sports/Marquess-of-Queensberry-rules>
- Campo M, Laborde S, Mosley E (2016). Emotional intelligence training in team sports. *Journal of Individual Differences*, 37(3), 152-158. DOI.org/10.1027/1614-0001/a000201
- Clough P, Earle K, Sewell D (2002). *Mental toughness: The concept and its measurement*. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in Sport Psychology* (pp. 32-45). London: Thomson.
- Cowden RG (2016). Competitive performance correlates of mental toughness in tennis: A preliminary analysis. *Perceptual and Motor Skills*, 123(1), 341-360. DOI.org/10.1177/0031512516659902
- Cowden RG, Meyer-Weitz A, Asante OK (2016). Mental toughness in competitive tennis: Relationships with resilience and stress. *Frontiers in Psychology*, 7(1), 320-325. DOI.org/10.3389/fpsyg.2016.00320

- Crust L (2008). A review and conceptual re-examination of mental toughness: Implications for future researchers. *Personality and Individual Differences*, 45(7), 576-583. DOI.org/10.1016/j.paid.2008.07.005
- Crust L, Clough PJ (2011). Developing Mental Toughness: From Research to Practice. *Journal of Sport Psychology in Action*, 2(1), 21-32. DOI.org/10.1080/21520704.2011.563436
- Crust L, Swann C, Allen-Collinson J, Breckon J, Weinberg R (2014). A phenomenological exploration of exercise mental toughness: Perceptions of Exercise Leaders and Regular Exercisers. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 6(4), 441-461. DOI.org/10.1080/2159676X.2014.901986
- Çakmak E (2019). *Oryantiring sporcularının zihinsel dayanıklılık düzeyleri ve başarı hedefleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Dede YE (2019). *Elit güreşçilerin zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi*. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Türkiye.
- Delorme N, Raspaud M. (2009). The relative age effect in young French basketball players: A study on the whole population. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 19(2), 235-242. DOI.org/10.1111/j.1600-0838.2008.00781.x
- Delorme N, Raspaud M, Boiche J (2010). Relative age and dropout in French male soccer. *Journal of Sports Sciences*, 28(7), 717-722. DOI.org/10.1080/02640411003663276
- Dewar AJ, Kavussanu M (2011). Achievement goals and emotions in golf: The mediating and moderating role of perceived performance. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(5), 525-532. DOI.org/10.1016/j.psychsport.2011.05.005
- Durgun D (2007). *Türkiye’de sporun gelişimi ve değişen kullanıcı gereksinimlerini karşılayıcı yönde modern stadyum yapılarının temel planlama özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne, Türkiye.
- Ekmekçi R, Miçoogullari BO (2018). Examination and comparison of psychological characteristics of American football players and handball players. *Universal Journal of Educational Research*, 6(11), 2420-2425. DOI.org/10.13189/ujer.2018.061104
- Eroğlu O, Ünveren A, Ayna Ç, Müftüoğlu NE (2020). Spor Bilimleri Fakültesindeki öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ve sporda ahlaktan uzaklaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 100-110. DOI.org/10.32706/tusbid.829164

- Fisher S, Hood B (1987). The stress of the transition to university: A longitudinal study of psychological disturbance, absent-mindedness and vulnerability to homesickness. *British Journal of Psychology*, 78(4), 425-441. DOI.org/10.1111/j.2044-8295.1987.tb02260.x
- Friesen A, Stanley D, Devonpor T, Lane AM (2019). Regulating own and teammates' emotions prior to competition. *Movement Sport Sciences-Science & Motricité*. DOI: 10.1051/sm/2019014.
- Ganguli KM (2003). *The Mahabharata, Book 4: Virata Parva: Samayapalana Parva*.
- Garmezy N (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430. DOI.org/10.1177/0002764291034004003
- Gems GR (2014). *Boxing: A concise history of the sweet science*. Retrieved December 12.
- Gezmiş H (2018). *Futbol kulüplerinin yönetim yapısının motivasyon ve algılanan performans üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gil SM, Badiola A, Bidaurreza-Letona I, Zabala LJ, Gravina L, Santos CJ, Granados C (2014). Relationship between the relative age effect and anthropometry, maturity and performance in young soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 32(5), 479-486. DOI.org/10.1080/02640414.2013.832355
- Gould D, Dieffenbach K, Moffett A (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 172-204. DOI.org/10.1080/10413200290103482
- Grondin S, Deshaies P, Nault LP (1984). Trimestre de naissance et participation au hockey et au volleyball. *La Revue Québécoise de l'Activité Physique*, 2, 97-103. Erişim Adresi: <https://corpus.ulaval.ca/entities/publication/4d72ec44-c3e7-2b71-e053-2528090a90b1>
- Gucciardi DF, Hanton S, Mallett S, Temby P (2015). The concept of mental toughness: Tests of dimensionality, nomological network and traitness. *Journal of Personality*, 83(1), 26-44. DOI.org/10.1111/jopy.12079
- Gürer B, Kılınc Z (2019). Doğa sporları yapanların temel psikolojik ihtiyaçlarının zihinsel dayanıklılığa etkisi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 222-235. DOI.org/10.33459/cbubesbd.576242
- Güvendi B, Türksoy A, Güçlü M, Konter E (2018). Profesyonel güreşçilerin cesaret düzeyleri ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 4(2), 70-78. DOI.org/10.18826/useabd.424017
- Helsen WF, Baker J, Schorer J, Steingröver C, Wattie N, Starkes JL (2016). Relative age effects in a cognitive task: A case study of youth chess. *High*

- Ability Studies*, 27(2), 211-221. DOI.org/10.1080/13598139.2016.1242063
- Holland MJ, Woodcock C, Cumming J, Duda JL (2010). Mental qualities and employed mental techniques of young elite team sport athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 4, 19-38. DOI.org/10.1123/jcsp.4.1.19
- Hunter AJ (2001). A cross-cultural comparison of resilience in adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 16(3), 172-179. DOI.org/10.1053/jpdn.2001.24180
- İlhan A (2020). Tenis oyuncularının zihinsel dayanıklılık düzeyleri. *Journal of Global Sport and Education Research*, 3(2), 28-35. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/jogser/issue/59284/877989>
- Jacelon CS (1997). The trait and process of resilience. *Journal of Advanced Nursing*, 25(1), 123-129. DOI.org/10.1046/j.1365-2648.1997.1997025123.x
- Jones G (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 205-218. DOI.org/10.1080/10413200290103509
- Jones G, Hanton S, Connaughton D (2007). A framework of mental toughness in the world's best performers. *The Sport Psychologist*, 21(2), 243-264. DOI.org/10.1123/tsp.21.2.243
- Jones MI, Parker JK (2013). What is the size of the relationship between global mental toughness and youth experiences? *Personality and Individual Differences*, 54(4), 519-523. DOI.org/10.1016/j.paid.2012.10.024
- Karasar N (2014). Bilimsel araştırma yöntemi "kavramlar ilkeler teknikler (26. Basım). Ankara: Nobel Akademik.
- Kayhan RE, Hacıcaferoğlu S, Aydoğan H, Erdemir İ (2018). Takım ve bireysel sporlar ile ilgilenen sporcuların zihinsel dayanıklılık durumlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 55-64. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbsebd/issue/39998/408289>
- Khan IA, Ahmad J, Shamim A, Latif A (2018). Mental toughness and athletic performance: A gender analysis of corporate cricket players in Pakistan. *The Spark A Hec Recognized Journal*, 2(1), 90-102. Erişim adresi: <https://journal.suit.edu.pk/index.php/spark/article/view/191>
- Klag S, Bradley G (2004). The role of hardiness in stress and illness: An exploration of the effect of negative affectivity and gender. *British Journal of Health Psychology*, 9(2), 137-161. DOI.org/10.1348/135910704773891014
- Klapper RG (2011). George Kelly's repertory grids in social constructionist research in the French context. *Management Avenir*, 3(3), 354-371. DOI.org/10.3917/mav.043.0354
- Konter E (2006). *Sporla Karşılaşma Psikolojisi*. Birinci Basım. Ankara, Nobel Yayınları.

- Koruç Z, Bayar P (1990). Kitle sporu ve spor psikolojisi. In *Spor ahlaki ve spor felsefesine yeni yaklaşımlar sempozyumu* (pp. 115-118). İstanbul Üniversitesi.
- Lane AM, Wilson MG, Whyte GP, Shave R (2011). Physiological correlates of emotion-regulation during prolonged cycling performance. *Applied Psychophysiology and Biofeedback*, 36(3), 181-184. DOI.org/10.1007/s10484-011-9156-z
- Luthans F (2002). Positive organizational behavior: Developing and managing psychological strengths. *Academy of Management Perspectives*, 16(1), 57-72. DOI.org/10.5465/ame.2002.6640181
- Luthar SS (1991). Vulnerability and resilience: A study of high-risk adolescents. *Child Development*, 62(3), 600-616. DOI.org/10.1111/j.1467-8624.1991.tb01555.x
- Luthar SS, Cicchetti D, Becker B (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543-562. DOI.org/10.1111/1467-8624.00164
- Maddi SR, Khoshaba DM (1994). Hardiness and mental health. *Journal of Personality Assessment*, 63(2), 265-274. DOI.org/10.1207/s15327752jpa6302_6
- Madigan DJ, Nicholls AR (2017). Mental toughness and burnout in junior athletes: A longitudinal investigation. *Psychology of Sport and Exercise*, 32, 138-142. DOI.org/10.1016/j.psychsport.2017.07.002
- Malina RM (1994). Physical growth and biological maturation of young athletes. *Exercise & Sport Science Reviews*, 22, 389-434. Erişim adresi: https://journals.lww.com/acsm-essr/citation/1994/01000/Physical_Growth_and_Biological_Maturation_of_Young.12.aspx
- Marchant DC, Polman RC, Clough PJ, Jackson JG, Levy AR, Nicholls AR (2009). Mental toughness: Managerial and age differences. *Journal of Managerial Psychology*, 24(5), 428-437. Erişim adresi: https://www.westernsydney.edu.au/_data/assets/pdf_file/0010/529354/Mental_Toughness_-_managerial_and_age_differences.pdf
- Masten AS (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227. Erişim adresi: <https://psycnet.apa.org/buy/2001-00465-004>
- Masten AS, Best KM, Garmezy N (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2(4), 425-444. DOI.org/10.1017/S0954579400005812
- Meggs J, Chen MA, Koehn S (2019). Relationships between flow, mental toughness, and subjective performance perception in various triathletes. *Perceptual and Motor Skills*, 126(2), 241-252. DOI.org/10.1177/0031512518803203

- Middleton SC, Marsh HW, Martin AJ, Richards GE, Perry C (2004). Developing the mental toughness inventory (MTI). In *Self-Concept, Motivation and Identity, Where To From Here?: Proceedings of the Third International Biennial SELF Research Conference*.
- Moran A (2013). *Sport and exercise psychology: A critical introduction*. Routledge.
- Moritz SE, Feltz DL, Fahrbach KR, Mack DE (2000). The relation of self-efficacy measures to sport performance: A meta-analytic review. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(3), 280-294. DOI.org/10.1080/02701367.2000.10608908
- Murray SR (2010). Boxing gloves of the ancient world. *Journal of Combative Sport*, 1. Retrieved February 14, 2022, from https://ejmas.com/jcs/2010jcs/jcsart_murray_1007.html
- Musch J, Grondin S (2001). Unequal competition as an impediment to personal development: A review of the relative age effect in sport. *Developmental Review*, 21(2), 147-167. DOI.org/10.1016/j.psychsport.2016.03.004
- Mülazımoğlu O, Cihan H, Erdoğdu M, Şirin EF (2013). Türkiye'deki bazı futbol kulüplerinin profesyonel ve altyapı takımlarında bağıllı yaş etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 105-111. DOI.org/10.1501/Sporm_0000000244
- Nicholls AR, Levy AR, Polman RC, Crust L (2011). Mental toughness, coping self-efficacy, and coping effectiveness among athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 42(6), 513-524. Erişim adresi: <https://psycnet.apa.org/record/2012-03633-001>
- Peke K (2020). *Oryantiring katılımcılarının spora bağıllılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Spor Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Savaş İ (1998). Spor genel kültürü. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Seippel O (2006). The meanings of sport: Fun, health, beauty or community? *European Journal of Sport and Society*, 3(1), 51-70. DOI.org/10.1080/17430430500355790
- Sevim Y (1997). Antrenman bilgisi. Ankara: Tutibay Ltd. Şirketi.
- Sheard M (2013). Mental toughness: The mindset behind sporting achievement (2nd ed.). Hove, East Sussex: Routledge.
- Sheard M, Golby J, Van Wersch A. (2009). Progress towards construct validation of the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ). *European Journal of Psychological Assessment*, 25, 186-193. DOI.org/10.1027/1015-5759.25.3.186
- Slimani M, Miarka B, Briki W, Cheour F (2016). Comparison of mental toughness and power test performances in high-level kickboxers by competitive

- success. *Asian Journal of Sports Medicine*, 7(2), e30840. DOI:10.5812/asjasm.30840
- Sorensen S, Jarden A, Schofield G (2016). Lay perceptions of mental toughness: Understanding conceptual similarities and differences between lay and sporting contexts. *International Journal of Wellbeing*, 6(3), 71-95. DOI.org/10.5502/ijw.v6i3.551
- Swann C, Crust L, Allen-Collinson J (2016). Surviving the 2015 Mount Everest disaster: A phenomenological exploration into lived experience and the role of mental toughness. *Psychology of Sport and Exercise*, 27, 157-167. DOI.org/10.1016/j.psychsport.2016.08.012
- Şahin L (2017). *Futbol milli takım seçmelerinde bağıl yaş etkisi ve fiziksel performans* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahinler Y, Ersoy A (2019). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 168-177. DOI.org/10.24289/ijsser.558658
- Thelwell R, Weston N, Greenlees I (2005). Defining and understanding mental toughness within soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(4), 326-332. DOI.org/10.1080/10413200500313636
- Uysal Ş (2015). Performans yönetimi sisteminin tanımı, tarihçesi, amaç ve temel unsurlarına genel bir bakış. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 5(2), 32-39. DOI.org/10.17339/ejovoc.51537
- Vincent J, Glamser FD (2006). Gender differences in the relative age effect among US Olympic Development Program youth soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 24(4), 405-413. DOI.org/10.1080/02640410500244655
- Viviani F, Baldin F (1993). The somatotype of amateur Italian female volleyball players. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 33(4). Erişim adresi: <https://europepmc.org/article/med/8035589>
- Watkins E (2008). Constructive and unconstructive repetitive thought. *Psychological Bulletin*, 134, 163-206. DOI.org/10.1037/0033-2909.134.2.163
- Werner EE (1995). Resilience in development. *Current Directions in Psychological Science*, 4(3), 81-84. DOI.org/10.1111/1467-8721.ep10772327
- Wiiium N, Lie SA, Ommundsen Y, Enksen HR (2010). Does relative age effect exist among Norwegian professional soccer players? *International Journal of Applied Sports Sciences*, 22(2), 66-76. Erişim adresi: <https://kiss.kstudy.com/Detail/Ar?key=2883592>
- Winter DA (2015). What does the future hold for personal construct psychology? In J. D. Raskin, S. K. Bridges, & J. S. Kahn (Eds.), *Studies in meaning 5: Perturbing the status quo in constructivist psychology* (pp. 28-63). Pace University Press.

- Wozniak EH, Kosmol A, Glaz A, Kusior A (2006). *The evaluation of upper limb muscles anaerobic performance of elite wrestlers and boxers*. Medsportpress, 12(2), 218-221.
- Yalçın Y (2009). *Spor tatmininin sporcuların stres ve saldırganlık düzeyleri üzerindeki etkisi: Antrenör cinsiyetinin rolünü belirlemeye yönelik Antalya ilinde bir uygulama* (Yüksek Lisans Tezi) Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye.
- Yarayan YE, Yıldız AB Gülşen DB (2018). Elit düzeyde bireysel ve takım sporu yapan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57). DOI. org/10.17719/jisr.2018.2509
- Yıldıran İ (2014). Antikiteden moderniteye olimpiyat oyunları: İdealler ve gerçekler. *Hece*, 18(210-212), 555-570. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Ibrahim-Yildiran/publication/329075989_Antikiteden_Moderniteye_Olimpiyat_Oyunlari_Idealler_ve_Gercekler_Hece_Bati_medeniyeti_Ozel_Sayisi/links/5bf495da299bf1124fe2103e/Antikiteden-Moderniteye-Olimpiyat-Oyunlari-Idealler-ve-Gercekler-Hece-Bati-medeniyeti-Ozel-Sayisi.pdf
- Yıldız AB, Yılmaz B (2017). Sporcularda zihinsel dayanıklılık ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. 15. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler X

Editörler:

Doç. Dr. Ender Ali Uluç

Doç. Dr. Taner Yılmaz

Öğr. Gör. Serkan Aksoy

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler X

Editörler: Doç. Dr. Ender Ali Uluç • Doç. Dr. Taner Yılmaz • Öğr. Gör. Serkan Aksoy

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-20-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub645>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uluç, E. A. (ed), Yılmaz, T. (ed), Aksoy, S. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler X*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub645>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Ackson, N. A. P. J., Ickey, M. A. S. H., & Ii, R. A. F. R. E. (2007). H Igh R Esistance / L Ow R Epetition Vs . L Ow on P Erformance of T Rained C Yclists. *Online*, 21(1), 289–295.
- Baumgartner, S., Victor Sousa, C., Nikolaidis, P. T., & Knechtle, B. (2020a). Can the performance gap between women and men be reduced in ultra-cycling? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7). <https://doi.org/10.3390/ijerph17072521>
- Baumgartner, S., Victor Sousa, C., Nikolaidis, P. T., & Knechtle, B. (2020b). Can the performance gap between women and men be reduced in ultra-cycling? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7). <https://doi.org/10.3390/ijerph17072521>
- Berridge, G. (2012). The Promotion of Cycling in London: The Impact of the 2007 Tour de France Grand Depart on the Image and Provision of Cycling in the Capital. *Journal of Sport and Tourism*, 17(1), 43–61. <https://doi.org/10.1080/14775085.2011.635018>
- Berridge, G. (2014a). The gran fondo and sportive experience: An exploratory look at cyclists' experiences and professional event staging. *Event Management*, 18(1), 75–88. <https://doi.org/10.3727/152599514X13883555341977>
- Berridge, G. (2014b). The Gran Fondo and Sportive Experience: An Exploratory Look at Cyclists' Experiences and Professional Event Staging. *Event Management*, 18(1), 75–88. <https://doi.org/10.3727/152599514X13883555341977>
- Boyras, Ö. C. (2018). *Pliometrik antrenmanın elit dağ bisikletçilerinde anaerobik performans ve maksimal kuvvete etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Sağlık bilimleri enstitüsü.
- Demir, A., & Çetin, A. (2020). Rekreasyonel spor etkinliğine katılan ve profesyonel olmayan sporcuların motivasyon boyutları: Tarihi yarımada bisiklet turu üzerine bir araştırma. *Herkes İçin Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(January), 1–10.
- Dionigi, R. (2006). Competitive sport as leisure in later life: Negotiations, discourse, and aging. *Leisure Sciences*, 28(2), 181–196. <https://doi.org/10.1080/01490400500484081>
- Dionigi, R., & O'Flynn, G. (2007). Performance discourses and old age: What does it mean to be an older athlete? *Sociology of Sport Journal*, 24(4), 359–377. <https://doi.org/10.1123/ssj.24.4.359>
- Fisher, T. S., Healthcare, P., Malppan, G. J., & Sunny, T. (2015). A Review on design developments in bicycle. *International Research Journal of Engineering and Technology*. www.irjet.net

- Holden, M., Shipway, R., & Lamont, M. (2019). Bridging the divide: Framing an industry-academia collaborative research agenda for cycling sport tourism events. *International Journal of Event and Festival Management*, *10*(3), 284–303. <https://doi.org/10.1108/IJEFM-04-2019-0026>
- Horton, D., Rosen, P., & Cox, P. (2007). *Cycling and Society* (1st ed., Vol. 1). <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315575735-8/fear-cycling-dave-horton?context=ubx>
- Lucia, A., Hoyos, J. ve Chicharro, J. L. (2001). Physiology of professional road cycling. *Sports Medicine*, *31*(5), 325– 337. doi:10.2165/00007256-200131050-00004
- Lamont, M., & Buultjens, J. (2011). Putting the brakes on: Impediments to the development of independent cycle tourism in Australia. *Current Issues in Tourism*, *14*(1), 57–78. <https://doi.org/10.1080/13683500903250799>
- Malchrowicz-Moško, E., Młodzik, M., León-Guereño, P., & Adamczewska, K. (2019a). Male and Female Motivations for Participating in a Mass Cycling Race for Amateurs. The Skoda Bike Challenge Case Study. *Sustainability (Switzerland)*, *11*(23), 1–13. <https://doi.org/10.3390/su11236635>
- Malchrowicz-Moško, E., Młodzik, M., León-Guereño, P., & Adamczewska, K. (2019b). Male and female motivations for participating in a mass cycling race for amateurs. The Skoda Bike Challenge case study. *Sustainability (Switzerland)*, *11*(23). <https://doi.org/10.3390/su11236635>
- Minahan, C., & Wood, C. (2008). Strength training improves supramaximal cycling but not anaerobic capacity. *European Journal of Applied Physiology*, *102*(6), 659–666. <https://doi.org/10.1007/s00421-007-0641-2>
- Mujika, I., & Padilla, S. (2001). Physiological and performance characteristics of male professional road cyclists. *Sports Med*, *31*, 479–509. <http://www.uci.ch>].
- Ogles, B. M., Masters, K. S., & Richardson, S. A. (1995). Obligatory Running and Gender: An Analysis of Participative Motives and Training Habits. *Int. J. Sport Psychol*, *26*(November), 233–248.
- Ogles Benjamin M, Masters Kevin S., R. S. A. (1995). Obligatory Running and Gender: An Analysis of Participative Motives and Training Habits. *Int. J. Sport Psychol*, *26*(November), 233–248.
- Özyazıcı, G. (2018). *Bisiklet Festivallerinin Turizm Sektörüne Olan Ekonomik Katkıları: Türkiye'deki Bisiklet Festivalleri Üzerine Bir Çalışma* [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Raynor, H. A., Bond, D. S., Freedson, P. S., & Sisson, S. B. (2012). Sedentary Behaviors, Weight, and Health and Disease Risks. *Journal of Obesity*, *2012*(November), 22–25. <https://doi.org/10.1155/2012/852743>
- Rødal, L. (2015). *Dependency between pedal quality and power output in cycling* [Bachelorgradsoppgave].

- Rossi, P., Buonocore, D., Altobelli, E., Brandalise, F., Cesaroni, V., Iozzi, D., Savino, E., & Marzatico, F. (2014). Improving training condition assessment in endurance cyclists: Effects of ganoderma lucidum and ophiocordyceps sinensis dietary supplementation. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*, 2014. <https://doi.org/10.1155/2014/979613>
- Şenel, Ö., Atalay, N. A., & Colakoglu, F. F. (1997). Türk milli bisikletçilerinin fiziksel ve fizyolojik profilleri. *Spot Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 1(8), 43–49.
- Sezer, F., Satılmış, N., Akan, B., & Işık, B. (2023). Does participation of elite cyclists in Gran Fondo events affect the distribution in age categories? In *3RD International "Artemis" congress on healthy and sport sciences* (Vol. 3, pp. 366–375). <https://www.artemiscongress.com/>
- Sezer, F., Satılmış, N., Bayraktar, A., & Bayraktar, I. (2023). Gran Fondo yarışlarına elit bisikletçilerin katılımı yaş kategorilerindeki dağılımı değiştirir mi? In Prof. Arlinda Haxhiu Zajmi & Assoc. Prof. Çetin Tan (Eds.), 3. *Uluslararası ARTEMİS Sağlık ve Spor Bilimleri Kongresi* (Vol. 1, pp. 327–333). <https://www.artemiscongress.com/>
- Sidwells, C. (2011). Cyclosporives: Preparing and Taking Part in Long Distance Challenge Rides. In *Cyclosporives: Preparing and Taking Part in Long Distance Challenge Rides* (Rebecca Se). A&C Black.
- Sitko, S., Cirer-Sastre, R., Corbi, F., & López-Laval, I. (2020). Power assessment in road cycling: A narrative review. *Sustainability (Switzerland)*, 12(12). <https://doi.org/10.3390/su12125216>
- TürkiyeBisikletFederasyonu. (2022). *Türkiye Bisiklet Federasyonu "Uci Cycling For All" Kategorisi Amatör Yol Bisikleti Yarışları Organizasyonlarının Uyması Gereken Düzenlemeler*. <https://bisiklet.gov.tr/>
- Yamamoto, L. M., Klau, J. F., Casa, D. J., Kraemer, W. J., Armstrong, L. E., & Maresh, C. M. (2010). The Effects of Resistance Training on Road Cycling Performance Among Highly Trained Cyclists: A Systematic Review. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 2(11), 560–566. <https://doi.org/10.1519/JSC.0b013e3181c86583>
- Yıldız, Y. (2019). *Boş zaman faaliyeti olarak bisiklet sporu yapan bireylerin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

3. Kaynakça

- Aayush S Dutta., Garvita Jakhar. (2024) A Comparative Study on Aggression and Performance Anxiety in Physical and Non-physical Sports in India. *International Journal For Multidisciplinary Research*, 6(3), DOI 10.36948/ijfmr.2024.v06i03.21168
- Behnke, M., Stefanczyk, M. M., Żurek, G., & Sorokowski, P. (2023). Esports players are less extroverted and conscientious than athletes. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 26(1), 50-56.
- Behnke, M., Stefanczyk, M. M., Żurek, G., & Sorokowski, P. (2023). Esports players are less extroverted and conscientious than athletes. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 26(1), 50-56.
- Birch, P. D., Smith, M. J., Arumuham, A., de Gortari, A. O., & Sharpe, B. T. (2024). The prevalence of mental ill health in elite Counter-Strike athletes. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 2(1).
- Bonnar, D., Hwu, M., Lee, S., Gradisar, M., Suh, S., & Kahn, M. (2023). The influence of coaches and support staff on the sleep habits of esports athletes competing at professional and semiprofessional level. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1).
- Bonnar, D., Lee, S., Gradisar, M., & Suh, S. (2019). Risk factors and sleep intervention considerations in esports: A review and practical guide. *Sleep Medicine Research*, 10(2), 59-66.
- Caino, P. C. G. (2022). Prediction of mental strength from the satisfaction of basic needs in CABA and GBA esports players. *Interacciones*, e261-e261.
- Carrani, L. M., Riera, A. B., Altarriba-Bartés, A., Gil-Puga, B., Gonzalez, A. P., Piniés-Penadés, G., ... & Peña, J. (2022). Are eSports players comparable to traditional athletes? A cross-sectional study. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 40(2), 83-92.
- Chaiwiang, N., & Koo-Akarakul, J. (2024). Digital Challenges: Investigating Computer Vision Syndrome in Thai Esports Through a Case-Control Approach. *Clinical Optometry*, 201-210.
- Chang, K., Uhm, J. P., Kim, S., & Lee, H. W. (2023). Paradoxical relationship between esports toxicity and toxicity tolerance: moderated mediation by gender and positive reappraisal coping. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 24(4), 737-752.
- Clements, A. J., Paul, R. W., Lencer, A. J., Seigerman, D. A., Erickson, B. J., & Bishop, M. E. (2022). Analysis of musculoskeletal injuries among collegiate varsity electronic sports athletes. *Cureus*, 14(11).
- Cregan, S. C., Toth, A. J., & Campbell, M. J. (2024). Playing for keeps or just playing with emotion? Studying tilt and emotion regulation in video games. *Frontiers in Psychology*, 15, 1385242.

- Dowdell, B., Lepp, A., Yim, B. H., & Barkley, J. E. (2024). Esports Athletes on a Team or Club Are More Physically Active and Less Sedentary Than Equally Experienced, Casual Video Gamers. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 2(1).
- Glass, J., & McGregor, C. (2020). *Towards player health analytics in overwatch*. 8th International Conference on Serious Games and Applications for Health (SeGAH) (pp. 1-5).
- Görgülü, R., Şenel, E., Akgül, A., Oruç, H., Menteş, G., & Salman, K. (2024). Genç Sporcularda Ebeveyn Desteği Ölçeği: Geçerlik Güvenirlilik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 35(2), 72-89.
- Hong, H. J., & Hong, S. H. (2023). Transitioning Out of Esports: Exploring the Experiences of Professional Esports Players in South Korea. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1).
- Kang, J. O., Kang, K. D., Lee, J. W., Nam, J. J., & Han, D. H. (2020). Comparison of psychological and cognitive characteristics between professional internet game players and professional baseball players. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 17(13), 4797.
- Kari, T., & Karhulahti, V. M. (2016). Do e-athletes move?: a study on training and physical exercise in elite e-sports. *International Journal of Gaming and Computer-Mediated Simulations*, 8(4), 53-66.
- Kegelaers, J., Trotter, M. G., Watson, M., Pedraza-Ramirez, I., Bonilla, I., Wylleman, P., ... & Van Heel, M. (2024). Promoting mental health in esports. *Frontiers in Psychology*, 15, 1342220.
- Kelly, S., & Leung, J. (2021). The new frontier of esports and gaming: a scoping meta-review of health impacts and research agenda. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 640362.
- Kemp, C., Pienaar, P. R., Rosslee, D. T., Lipinska, G., Roden, L. C., & Rae, D. E. (2021). Sleep in habitual adult video gamers: a systematic review. *Frontiers in Neuroscience*, 15, 781351.
- Law, A., Ho, G., & Moore, M. (2023). Care of the Esports Athlete. *Current Sports Medicine Reports*, 22(6), 224-229.
- Lee, S., Bonnar, D., Kim, Y., Lee, Y., Lee, S., Gradisar, M., & Suh, S. (2020). Sleep characteristics and risk factors of Korean esports athletes: An exploratory study. *Sleep Medicine Research*, 11(2), 77-87.
- Leis, O., Watson, M., Swettenham, L., Pedraza-Ramirez, I., & Lautenbach, F. (2023). Stress management strategies in esports: An exploratory online survey on applied practice. *Journal of Electronic Gaming and Esports*, 1(1)..
- Lopes Angelo, D., Villas Boas Junior, M., Freitas Corrêa, M. D., Hernandez Souza, V., Paula Moura, L. D., Oliveira, R. D., ... & Ferreira Brandao, M. R. (2022). Basic Psychological-Need Satisfaction and Thwarting: A

- Study with Brazilian Professional Players of League of Legends. *Sustainability*, 14(3), 1701.
- Mancı, E., Bekir, S., Makas, S., Kilci, A. K., Çakır, Y. N., & Demetrovics, Z. (2023). Investigation of Life Satisfaction in Esports Athletes in Terms of Mindfulness and Gaming Motivation. *Journal of Basic and Clinical Health Sciences*, 7(3), 164-173.
- Mateo-Orcajada, A., Vaquero-Cristóbal, R., Gallardo-Guerrero, A. M., & Abenza-Cano, L. (2023). The impact of videogames on the mood of amateur youth players during consecutive games. *Frontiers in Sports and Active Living*, 5, 1309918.
- Mendoza Torrico, G., Clemente-Suárez, V. J., Alvero-Cruz, J. R., Rivilla, I., García-Romero, J., Fernández-Navas, M., & Jimenez Lopez, M. (2021). The Role of Experience, Perceived Match Importance, and Anxiety on Cortisol Response in an Official Esports Competition. *Environmental Research and Public Health*, 18(6), 2893.
- Mondal, R., & Nithish, G. S. (2024). Integrated analysis of health dynamics in esports: injury profiles, intervention strategies, and health optimization protocols. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 11(6), 2484.
- Monteiro Pereira, A., Bolling, C., Birch, P., Figueiredo, P., Verhagen, E., & Brito, J. (2023). Perspectives of eFootball Players and Staff Members Regarding the Effects of Esports on Health: A Qualitative Study. *Sports Medicine-Open*, 9(1), 62.
- Pereira, A. M., Verhagen, E., Figueiredo, P., Seabra, A., Martins, A., & Brito, J. (2021). Physical activity levels of adult virtual football players. *Frontiers in Psychology*, 12, 596434.
- Poulus, D., Coulter, T. J., Trotter, M. G., & Polman, R. (2020). Stress and coping in esports and the influence of mental toughness. *Frontiers in Psychology*, 11, 628.
- Sanz-Matesanz, M., Martínez-Aranda, L. M., & Gea-García, G. M. (2024). Effects of a Physical Training Program on Cognitive and Physical Performance and Health-Related Variables in Professional esports Players: A Pilot Study. *Applied Sciences*, 14(7), 2845.,
- Shynkaruk, O., Lut, I., Pinchuk, V., & Vasylyev, M. (2024). Impact of objective and subjective factors on team performance in esports. *Sport Science and Human Health*, 13(2), 186-200. <https://doi.org/10.28925/2664-2069.2024.214>
- Smith, M., Sharpe, B., Arumuham, A., & Birch, P. (2022). Examining the predictors of mental ill health in esport competitors. In *Healthcare*. 10(4), 626.

- Soffner, M., Bickmann, P., Tholl, C., & Froböse, I. (2023). Dietary behavior of video game players and esports players in Germany: a cross-sectional study. *Journal of Health, Population and Nutrition*, 42(1), 29
- Szot, M., Karpecka-Galka, E., Drózdź, R., & Frączek, B. (2022, January). Can nutrients and dietary supplements potentially improve cognitive performance also in esports?. In *Healthcare*, 10(2)186.
- Tholl, C., Soffner, M., & Froböse, I. (2024). How strenuous is esports? Perceived physical exertion and physical state during competitive video gaming. *Frontiers in Sports and Active Living*, 6, 1370485.
- Trotter, M. G., Coulter, T. J., Davis, P. A., Poulus, D. R., & Polman, R. (2020). The association between esports participation, health and physical activity behaviour. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), 7329.
- Trotter, M. G., Coulter, T. J., Davis, P. A., Poulus, D. R., & Polman, R. (2021). Social support, self-regulation, and psychological skill use in e-athletes. *Frontiers in Psychology*, 12, 722030.
- Velichkovsky, B. B., Титова, М. А., & Kuznetsova, A. (2020). Psychological analysis of cyber-athletes' activities and the special role of emotional resilience in esports. *Cognition and Experience*, 1(1), 72-86. https://doi.org/10.51217/cogexp_2020_01_01_05
- Weinzimmer, L., & Hippler, S. (2024). New insights into physician burnout and turnover intent: a validated measure of physician fortitude. *BMC Health Services Research*, 24(1), 748.
- Yakovenko, O., Shynkaruk, O., Kulykov, A., Byshevets, G., & Boykov, A. (2024). Efficiency of athletes' performances in esports. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Cu*, (11(184)), 235-239. [https://doi.org/10.31392/udu-nc.series15.2024.11\(184\).48](https://doi.org/10.31392/udu-nc.series15.2024.11(184).48)
- Zhao, Y., & Zhu, Y. (2021). Identity transformation, stigma power, and mental wellbeing of Chinese eSports professional players. *International Journal of Cultural Studies*, 24(3), 485-503.

Kaynakça

- Aktan, C. C. (1999). 2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri 2 (Stratejik Yönetim). Simge Ofis Matbaacılık.
- Al-Araki, M. (2013). SWOT analysis revisited through PEAK-framework. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 25(3), 615-625.
- Arslan, C. (2023). SWOT Analizi Bağlamında Serhat Kalkınma Ajansı ve Fırat Kalkınma Ajansı Karşılaştırması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(3), 990-1004.
- Aslan, Ö., Gültekin, T., & Irmak, H. S. (2023). Gümüş ekonomi üzerine swot analizi. *Sosyal Güvençe* (23), 951-968. <https://doi.org/10.21441/sosyalguvence.1326321>
- Balcı, V., Erdeveciler, Ö., Alp Gülşen, D. B., & Altunay, B. R. (2019). Ankara ilindeki küçük ölçekli spor merkezlerinin sürdürülebilirliklerinin swot yaklaşımıyla ilişkilendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 14(6). <https://doi.org/10.29228/Turkishstudies.36931>
- Çoban, B., & Karakaya, Y. E. (2010). Cumhuriyet'in 100. yılında elazığ ilindeki spor kulüplerinin stratejik hedefleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 12-30.
- Demir, A., & Sertbaş, K. (2020). E-Spor: spor endüstrisinde yeni bir ekonomi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (3), 73-88.
- Diñer, Ö. (2004). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Dori, Tal & Heyd-Metzuyanim (2018). SWOT Analysis of STEM Education in Academia: The Disciplinary versus Cross Disciplinary Conflict. In Application of Management Theories for STEM Education The Case of SWOT Analysis, Ed. Hazzan vd. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-68950-0>
- Dursun, G. D., & Güneş, R. (2019). İç kontrol sistemi etkinliğinin incelenmesinde swot analizi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(18), 296-305.
- Erçetin, F. B. (2019). Özel Okullarda Stratejik Yönetim Sürecinde Swot Analizinin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi İle Entegrasyonu Ve Bir Uygulama (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eren, E. (1997). İşletmelerde Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Der Yayınları.
- Eriş, H. (2019). Şanlıurfa sağlık turizmi swot analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1278-1298. <https://doi.org/10.17755/esosder.511959>

- Gül, S., Erman, K., Pakalın, B., & Pakalın, S. (2023, April). Kurumlarda Swot Analizi Swot Analysis In Institutions. In *Eurasia International Congress Of Language, History And Culture* (P. 35).
- Gürel, E. & Tat, M. (2017). Swot analysis: A theoretical review. *The Journal of International Social Research*, 10(51), 994-1006.
- Hashemi, S. M., Samani, F. S., & Shahbazi, V. (2017). Strengths, weaknesses, opportunities and threats (SWOT) analysis and strategic planning for Iranian language institutions development. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 4(2), 139-149.
- Ifediora, C. O., Idoko, O. R., & Nzekwe, J. (2014). Organization's stability and productivity: the role of SWOT analysis an acronym for strength, weakness, opportunities and threat. *International Journal Of Innovative And Applied Research*. 2(9),23- 32.
- Kamilçelebi, H. (2011). Türkiye'de sigorta sektörünün swot analizi ve bir araştırma. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 4(1), 45-54.
- Karademir, N. (2024). 6 Şubat Depremleri Sonrasında Kahramanmaraş'ta Spor Turizmi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 783-798.
- Koçak, F., Tuncel, S. D., & Tuncel, F. (2011). Beden eğitimi ve spor yükseköğretiminde stratejik yönetim uygulaması (Swot Analizi). *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 85-92.
- Kurtipek, S., Güngör, N. B., Esentürk, O. K., İlhan, L., & Yenel, F. (2020). Öğrencilerin bakış açısı ile spor yöneticiliği bölümü: Bir swot analizi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 187-194.
- Özbeci, Ö., Doğan, D., & Akoğlu, H. E. (2020). Gençlik ve Spor Bakanlığı elit sporcu yetiştirme birimlerinin SWOT analizi yöntemi ile durum değerlendirmesi. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 87-106.
- Özer, U., & Atasoy, B. (2021). Kamu kurumlarında yönetim bilgi sistemlerinin etkinliği: spor bilgi sisteminin swot analizi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(1), 183-201.
- Quincy, R., Lu, S., & Huang, C. C. (2012). SWOT Analysis. *Rutgers University. Luettu*.
- Sammuto-Bonnicci, T., & Galea, D. (2015). SWOT analysis. *Wiley Encyclopedia of management*, 1-8.
- Sammuto-Bonnicci, T., & Galea, D. (2015). SWOT analysis. *Wiley Encyclopedia of management*, 1-8.
- Songur, C., Top, M., & Tekingündüz, S. (2013). Sağlık Sektöründe GZFT (Güçlü-Zayıf Yönler-Fırsatlar-Tehditler) Analizi. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 5(1), 69-99.

- Ülgen, H., & Mirze, K. (2004). İşletmelerde Stratejik Yönetim. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Üstünoğlu, N. (2019). *SWOT analizinin bulanık analitik hiyerarşi süreci ile sayısallaştırılması üzerine bir uygulama* (Master's thesis, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi).
- Üstünoğlu, N. Y., & Yavuz, V. A. (2023). Sayısallaştırılmış SWOT Analizi: Bulanık analitik hiyerarşi prosesi uygulaması I. Sosyal Bilimler Üzerine Araştırmalar – VI. 135-170. Özgür Press
- Vlados, C. (2019). On a correlative and evolutionary SWOT analysis. *Journal of Strategy and Management*, 12(3), 347-363.
- Yapar Üstünoğlu, N. & Yavuz, V. A. (2023). Quantitative SWOT Analysis: Application of Fuzzy Analytic Hierarchy Process. In: Arslan, İ. & Bozgeyik, Y. (eds.), *Research on Social Sciences- VI*. Özgür Publications. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub169.c770>
- Yıldız, Y. (2020). Yağlı Güreş Sporcularının Serbest Zaman Doyumları İle Mutluluk Düzeyleri İlişkisinin İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 3(2), 346-355. <https://doi.org/10.38021/asbid.834089>

Kaynaklar

- Altun, B. (2010). *Bedensel engellilerin sportif aktivitelere katılımının yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirilmesi*[Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı.
- Avrupa Komisyonu. (2012). *EU guidelines on dual careers of athletes*. Erişim 09 Şubat 2024, http://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents/dual-career-guidelines-final_en.pdf
- Bailey, S. (2008). *Athlete first: A history of the paralympic movement*. John Wiley and Sons.
- Bilge, B. (2017). Görme engelli kişiler için konut tasarımında ulaşılabilirlik. *Proceedings of INTCESS 2017 4th International Conference on Education and Social Sciences*, 6–8.
- Burcu, E. (2015). *Engellilik sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Cheri, B., Stuart, E., & Willick, M. D. (2012). The paralympic movement: Using sports to promote health, disability rights, and social integration for athletes with disabilities. *American Academy of Physical Medicine and Rehabilitation*, 4(10), 851–856. Erişim 18 Şubat 2017, <http://www.sciencedirect.com/sci-hub.io/science/article/pii/S1934148212004224>
- Cumhurbaşkanlığı. (2018). *Yüz günlük icraat programı*. Ankara.
- Cumhurbaşkanlığı. (2019). *2019 yılı Cumhurbaşkanlığı yıllık programı*. Strateji ve Bütçe Başkanlığı.
- Çınarlı, S., & Ersöz, G. (2010). Engellilere yönelik spor hizmetlerinin gelişimi açısından sponsorluk ve vergisel düzenlemelere ilişkin öneriler. *SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(12), 141–156.
- Devlet Denetleme Kurulu (DDK). (2009). Türkiye’de sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler alanındaki yasal ve kurumsal yapının incelenmesi, aile, çocuk, özürlü, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlerin ve sosyal yardımların genel olarak değerlendirilmesi, bu hizmetlerin düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması raporu. Ankara.
- Demirbilek, M. (2013). Zihinsel engelli bireylerin ve ailelerinin gereksinimleri. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 7(3), 58–64.
- Deniz, B. (2020). *Engelli hakları ve ayrımcılık yasağı*. Seçkin Yayınları.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1963). *Kalkınma planı (Birinci Beş Yıl): 1963-1967*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1968). *İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1968-1972*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1973). *Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1973-1977*. T.C. Başbakanlık.

- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1979). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1979-1983*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1985). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1985-1989*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1990). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1990-1994*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1996). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1996-2000*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: 2001-2005*. T.C. Başbakanlık.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2007). *Dokuzuncu kalkınma planı: 2007-2013*. T.C. Başbakanlık.
- Engelliler Hakkında Kanun. (2005).
- Gold, J. R., & Gold, M. M. (2007). Access for all: The rise of the Paralympic Games. *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 127(3), 133-141.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB). (2015). *Gençlik ve spor belgesi*. Erişim: 20 Eylül 2016, http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf
- Güzel, N. A., & Kafa, N. (2016). *Engellilerde spor ve sınıflandırma*. Gazi Kitabevi.
- World Health Organization (WHO). (n.d.). Fact sheets. Erişim: 10 Aralık 2023, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs352/en>
- International Paralympic Committee (IPC). (2015). *2015-2018 Raporu*. Erişim: 12 Aralık 2024, https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/150619133600866_2015_06+IPC+Strategic+Plan+2015-2018_Digital.pdf
- International Paralympic Committee (IPC). (2016). Ülke katılımcı ve madalya sayıları. Erişim: 20 Eylül 2024, <https://www.paralympic.org/results/historical>
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315-324.
- İsbir, E. G. (2018). Engellilerin anayasal haklarını kullanmalarını zorlaştıran sebepler. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-30.
- Kalaycı, S., & Akın, A. (2019). Engellilere yönelik yerel sosyal hizmetlerde belediyelerin yeri: Malatya Büyükşehir Belediyesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 663-674.
- Kalyon, T. A. (1992). *Özürlülerde sportif etkinlikler* (s. 250-284). Ankara.
- Karacan Doğan, P. (2018). Halkla İlişkiler-Public Relations "PR". Ankara: Gazi Kitabevi.

- Karacan Doğan, P., Doğan, İ., & Çetinkayalı, G. (2023). Examination of the Attitudes of Sports Science Students Towards Autism Spectrum Disorder in Terms of Various Variables. *International Journal of Sport Culture and Science*, 11(4), 232-246.
- Konar, N., & Pepe, K. (2009). Rehabilitasyon, engelliler sporu ve paralimpikler. *Yeni Dünya Düzeninde Olimpizm Sempozyumu*. Hacettepe Üniversitesi. Erişim: 12 Ocak 2024, http://sporbilimleri.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2014/06/33.-Makale_Layout-1.pdf
- Konar, N., & Yıldırım, İ. (2012). Engelliler için beden eğitimi ve spor öğretmenliği: Gerekçesiz ve bir program modeli. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 208–216.
- Levermore, R., & Beacom, A. (2009). Opportunities, limitations, questions. In *Sport and international development*(pp. 246–268). London: Palgrave Macmillan UK.
- Mumcu, H. E. (2018). *Engelli spor politikaları (Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye karşılaştırması)*. Akademisyen Yayıncılık.
- Nalbant, S., & Izgar, N. (2018). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi kurumlarının beden eğitimi öğretmeni istihdamına bakış açısı. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 68–83.
- Odabaşı, F. K. (2019). Anayasa Mahkemesi kararları ışığında engelli hakları ve engellilerin korunması. İ. Sağlam & Ö. K. Coşgun (Eds.), *Ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde engelli hakları, yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri sempozyumu* (s. 121–140). Seçkin Yayınları.
- Özgökçeler, S., & Alper, Y. (2010). Özürlüler Kanunu'nun sosyal model açısından değerlendirilmesi. *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 33–54.
- Özhan, E. T. (2017). Engelli bireylerin turizm faaliyetlerine yönelik motivasyon ve beklentilerinin analizi: Muğla örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 706–725.
- Öztürk, M. (2012). *Türkiye'de engellilik gerçeği raporu*. Canda Özür Olmaz Derneği. İstanbul: MÜSİAD Cep Kitapları Dizisi.
- Savucu, Y., Sirmen, B., İnal, S., Karahan, M., & Erdemir, İ. (2006). Zihinsel engelli bireylerde basketbol antrenmanının fiziksel uygunluk üzerine etkilerinin belirlenmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(2), 105.
- Seyyar, A. (2015). *Dünyada ve Türkiye'de engelli dostu sosyal politikalar*. Rağbet Yayınları.
- Sonuç, A. (2012). *Zihinsel engellilerde sporun öfke düzeyine etkisi* [Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı.

- Şaşmaz Kuşhan, N. (2022). *Türkiye’de engelliler üzerine spor politikalarındaki yeri* [Yüksek lisans tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şen, M. (2018). Türkiye’de engellilere yönelik istihdam politikaları: Sorunlar ve öneriler. *SGD - Sosyal Güvenlik Dergisi*, 8(2), 129–152.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 11 Ocak 1999 - 29 Ağustos 2014* (Cilt 10). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 12 Kasım 1979 - 9 Kasım 1989* (Cilt 7). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 17 Kasım 1974 - 12 Kasım 1979* (Cilt 6). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 30 Ekim 1995 - 11 Ocak 1999* (Cilt 9). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 9 Kasım 1989 - 30 Ekim 1995* (Cilt 8). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 26 Mart 1971 - 17 Kasım 1974* (Cilt 5). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 20 Kasım 1961 - 27 Ekim 1965* (Cilt 3). TBMM Basım Evi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2013). *Hükümetler - Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri: 27 Ekim 1965 - 26 Mart 1971* (Cilt 4). TBMM Basım Evi.
- Tekkurşun, D. G., İlhan, E. L., Esentürk, O. K., & Kan, A. (2018). Engelli bireylerde spora katılım motivasyon ölçeği (ESKMÖ): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 95–106.
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (TMPK). (2021). *Ana Sayfa*. <http://www.tmpk.org.tr/> adresinden alınmıştır (Erişim Tarihi: 11 Şubat 2024).
- Tweedy, S., & Howe, D. (2011). Introduction to the Paralympic Movement. In Vanlandewijck, J. K., & Thompson, W. (Eds.), *The Paralympic Athlete* (pp. 3–29). Wiley Blackwell.
- World Health Organization (WHO). (2016). Disability. Erişim: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs352/en>

- Yıldırım Ogan, H. (2024). *Kamu ve özel sektöre ait spor tesislerinin engelli bireylerin kullanımına uygunluğunun araştırılması* [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, S. H., İlhan, E. L., & Yarayan, Y. E. (2021). Engelli bireylerde spora katılımın önündeki zorlanmalar ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 315–332.

Kaynakça

- Ayres, AJ (1972). *Duyusal bütünleşme ve öğrenme bozuklukları*. Batılı Bu Duyusal bütünleşme: Teori ve uygulama . FA Da Değirmenci, *Gelişimsel ve Davranışsal Pediatri Dergisi* , 21(4), 271-281.
- Ayres, A. J. (2005). *Sensory Integration and the Child: Understanding Hidden Sensory Challenges*. 25th Anniversary Edition. Western Psychological Services.
- Baranek, G. T. (2013). Autism and Sensory Processing Disorders: The Power of a Sensory Integration Perspective. In K. J. Blakemore & M. C. Leach (Eds.), *Autism Spectrum Disorder: Theories, Diagnosis, and Treatments* (pp. 37-54). Nova Science Publishers.
- Bertenthal, B. I., & Campos, J. J. (2016). The role of the vestibular system in postural control and balance. In A. R. J. H. van der Kooij & P. G. de Lussanet (Eds.), *Sensorimotor control of posture and movement* (pp. 75-96). Springer.
- Case-Smith, J., & Arbesman, M. (2008). Occupational Therapy for Children with Autism Spectrum Disorder: A Review of the Literature. *American Journal of Occupational Therapy*, 62(6), 622-632.
- Gazzaniga, M. S., Ivry, R., & Mangun, G. R. (2018). *Cognitive neuroscience: The biology of the mind* (5th ed.). W. W. Norton & Company.
- Karakoç, B. (2020) Engellilerde Sporun Sosyal Etkileri, Spor Bilimleri Alanında Güncel Araştırmalar. Duvar Yayınevi.
- Karakoç, B. (2021) 9 Engellilerde Sporun Psikolojik Etkileri, Güncel Spor Bilimleri Araştırmaları, Akademisyen Yayınevi.
- Karakoç, B. Ersoy, A. (2021) Sporda Ergonomi, Spor Bilimleri Alanında Akademik Çalışmalar, Duvar Yayınları.
- Kılıç, İ., & Yılmaz, S. (2021). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerde Duyu Bütünleme ve Eğitim Yöntemleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 30(1), 88-101.
- Miller, L. J., Ayres, A. J., & Kinnealey, M. (2014). The Sensory Processing Disorder and Sensory Integration Theory. In M. S. Dunn (Ed.), *Sensory Processing and Child Development* (pp. 1-13). Routledge.
- Miller, L. J., & Lane, S. J. (2016). Sensory Processing and the Role of Sensory Integration Therapy in Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 46(2), 400-415.
- Miller, L. J., & Schoen, S. A. (2017). Sensory processing and self-regulation in children with autism spectrum disorders. In S. L. O'Neill & M. D. P. Orlich (Eds.), *Therapies for children with autism* (pp. 221-242). Springer.

- Miller, L. J., Schoen, S. A., & May-Benson, T. A. (2015). Duyusal işleme bozukluğu: Tanı ve müdahale için çıkarımlar. *Amerikan Mesleki Terapi Dergisi*. <https://doi.org/10.5014/ajot.2015.018>
- Morris, M. (2016). The vestibular system and balance disorders. *Journal of Vestibular Research*, 26(4), 1-9.
- Pfeiffer, B., Kinnealey, M., & Reed, C. (2015). Vestibular Processing in Children with Autism Spectrum Disorder: A Review of Current Literature and Treatment Approaches. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(6), 1611-1622.
- Schaff, R. C., & Miller, L. J. (2009). Difficulties with Sensory Processing and its Implications for Autism Spectrum Disorders. In S. M. Tager-Flusberg (Ed.), *Autism Spectrum Disorders*.
- Shumway-Cook, A., & Woollacott, M. H. (2017). *Motor control: Translating research into clinical practice* (5th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
- Sahinler, Y. Ersoy, A. (2019) Sporcuların Zihinsel Dayanıklılıklarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *International Journal of Social Sciences and Education Research*.
- Tomchek, S. D., & Dunn, W. (2007). Sensory Processing in Children with Autism Spectrum Disorders: A Review of Current Research. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 37(5), 1047-1061.

Kaynaklar

- Apaydın, B. (2024). İdare hukuku cephesinden spor güvenlik kurulu ve kararları üzerine bir değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(3), 371-406.
- Çağlar, M. (2019). *Türkiye futbol federasyonunun yeni yabancı kuralına ilişkin akademisyen görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi; Ankara.
- Devecioğlu, S. (2023). 'Yabancı Oyuncu Kuralı Aceleye Getirilmemelidir'. Harput sancak haber. <https://www.harputsancakhaber.com/yabanci-oyuncu-kurali-aceleye-getirilmemelidir/14776/>
- Doğan, M., Doğan, A., & Serbest, M. (2004). Profesyonel Türk futbolcuların Türkiye 1. süper liginde oynayan yabancı uyruklu futbolcularla ilgili düşünceleri üzerine bir çalışma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 30-39.
- Gündüz, B., Shamatava, K., & Sayan, İ. (2019). Yabancı futbolcu sınırlamasının takımların ekonomilerine etkisi. *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 1(1), 58-68.
- Forker, J. (2005). Discussion of accounting, valuation and duration of football player contracts. *Journal of Business Finance & Accounting*, 32(3-4), 587-598
- Franceschi, M., Brocard, J. F., Follert, F., & Gouguet, J. J. (2024). Determinants of football players' valuation: A systematic review. *Journal of Economic Surveys*, 38(3), 577-600.
- Horak, H., Štulec, I., Naletina, D., & Čizmić, I. (2024). The legal and economic aspects of transfers of football players in the European Union. *Zbornik Veleučilišta u Rijeci*, 12(1), 261-277.
- Kuyucu, M. (2024). Futbol endüstrisinde sosyal medya pazarlama uygulamaları. *The Journal of Academic Social Science*, 7(7), 161-175.
- Morrow, S. (1996). Football players as human assets. measurement as the critical factor in asset recognition: A casestudy investigation. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 1, 75-97.
- Öntürk, Y., Karacabey, K., & Özbar, N. (2019). Günümüzde spor denilince ilk akla neden futbol gelir? sorusu üzerine bir araştırma. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1-12.
- Özer, U. (2022). Türkiye futbol süper liginde yabancı futbolcu düzenlemesinin değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 439-457.
- Parrish, R. (2003). Towards a theory of EU sports law and policy. In *Sports law and policy in the European Union* (pp.23-60). Manchester University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt155jc4s.6>

- Scelles, N., Helleu, B., Durand, C., & Bonnal, L. (2016). Professional sports firm values: Bringing new determinantsto the foreground? A study of European soccer, 2005–2013. *Journal of Sports Economics*, 17(7), 688–715.
- Singh, P., & Lamba, P. S. (2019). Influence of crowdsourcing, popularity and previous year statistics in market value estimation of football players. *Journal of Discrete Mathematical Sciences and Cryptography*, 22(2), 113-126.
- TFE (2024). <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=43115>. Süper lig futbolcu uygunluğu.
- Van der Burg, T. (2024). Why transfer fee systems improve market competition, and why the Bosman ruling was flawed. *The International Sports Law Journal*, 24, 1-11.
- Yüce, A. (2015). *Türk spor kamuoyu ve yabancı futbolcular: Türk spor kamuoyunun yabancı futbolcu sayısına ilişkin görüşleri*. Düsseldorf: Türkiye Alim Kitapları.
- Yüce, A., Katırcı, H., & Kuzu, C. (2017). Türk futbolunda yabancı futbolcu sınırlaması ve Türk futbolcuların görüşleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 24-39.
- Deutsche Fußball Liga (DFL). (2023). *Bundesliga squad regulations*: <https://www.dfl.de>
- Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC). (2023). *Serie A foreign player policy*: <https://www.figc.it>
- Major League Soccer (MLS). (2023). *Player registration rules*: <https://www.mlssoccer.com>
- Premier League. (2023). *Player registration and squad rules*: <https://www.premier-league.com>
- Real Federación Española de Fútbol (RFEF). (2023). *Regulations for foreign players in La Liga*: <https://www.rfef.es>

Kaynakça

- Acet, M. (2005), *Sporda saldırganlık ve şiddet*. İstanbul: Morpa Yay.
- Açak, M. (2011). *İşitme engelli ve işitme engelli olmayan futbolcuların benlik saygıları ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. [Doktora Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Afacan, E., & Tokmakçı, H. H. (2022). Sporda öfkenin kaynağı problemi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (Özel Sayı 1), 391-403.
- Araz, G. Y. (2017). *Spor yapan bireylerin kaygı düzeyleri, saldırganlık eğilimleri ve yaklaşma- uzaklaşma tepkilerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Arslan, L. (2018). *12-14 yaş aralığında spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin karşılaştırılması* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Düzce Üniversitesi.
- Aşçı, H, F & Urfa, O. (2018). Spor yapan ve yapmayan ergenlerin akıldışı inançlarının karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(2), 41-52.
- Ay, M. (2021). *Bireysel spor yapan sporcuların saldırganlık düzeyleri ile benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenler altında incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Balcıoğlu, Y. H., İldırım, E., & Balcıoğlu, İ. (2016). Spor bilimleri alanında öfke duygusu ve saldırganlığın farklı açılardan değerlendirilmesi. *Bir Derleme. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-9.
- Baykan, E. (2018). *Y ve Z nesil taekwondocuların sürekli öfke düzeylerinin saptanması ve ilişkili faktörlerin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Yozgat Bozok Üniversitesi.
- Beşkat, M. (2016). *Futbol seyircilerinin empatik eğilimleri ile sporda saldırganlık ve şiddet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Şanlıurfa örneği)* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Beyazaslan, T. (2012). *Öfke kontrol eğitiminin hipertansiyon tanısı alan hastaların öfke ve duygu kontrol durumlarına etkisi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Bilir, N. (2018). *Bireysel ve takım sporcularının çeşitli değişkenlere göre öfke ve saldırganlık düzeylerinin araştırılması* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Birinci, R. (2019). *Spor yapan ve yapmayan bireylerin benlik saygısı ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Çavdar, S. (2018). *Lise öğrencilerinin öfke kontrolleri, saldırganlık eğilimleri ve tolerans düzeylerinin spora katılım açısından değerlendirilmesi* [Yayınlanmış Doktora tezi]. Trabzon Üniversitesi.

- Çelik, H. (2006). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişilerarası şemalarının incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Çetinkaya, M. (2016). *Ergenlerin başa çıkma stratejileri ile sürekli öfke, öfke ifade tarzları ve şiddete yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Mevlana Üniversitesi.
- Çetinoğlu, G. (2016). *Bursa birinci amatör ligindeki futbolcuların özyeterlik ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Çiloğlu, E. (2019). *İzmir ilindeki profesyonel liglerde mücadele eden futbol, basketbol, voleybol ve hentbol branşlarındaki erkek sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Çobanoğlu Güner, B. (2006). *Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Çolakoğlu, F. F. & Solak, N. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet ve okul türüne göre saldırganlık düzeyleri ile empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi (Çorum İli Örneği). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26, 57-66.
- Demir, H., Sezan, T., Demirel, H., Yalçın, Y. G., & Altın, M. (2017). Sporcuların Öfke İfade Tarzları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 408- 414.
- Demir, Ş. (2020). *Elit düzey boksörlerin sporda güdülenme, saldırganlık ve öfke düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Demirel, Y. (2022). İlk ve acil yardım programı öğrencilerinin sürekli öfke ve öfke ifade tarzlarının incelenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 31(3), 94-101.
- Dervent, F. (2007). *Lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve sportif aktivitelere katılımı ilişkisi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- DiGiuseppe, R. A., & David, O. A. (2015). Rational Emotive Behavior Therapy. 155-216. In: HT Prout, AL Fedewa (Ed), *Counseling and Psychotherapy with Children and Adolescents: Theory and Practice for School and Clinical Settings*. John Wiley and Sons.
- Doğan, S. (2017). *Sporcularda sürekli öfke düzeyi ve öfke ifade tarzlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Dryden, W., & Branch, R., (2008). Fundamentals of rational emotive behaviour therapy: a training handbook. *John Wiley & Sons*.
- Elkin, N., & Karadağlı, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin öfke ifade tarzı ve ilişkili faktörler. *Anadolu Kliniği*, 21(1), 64-71.

- Ellis, A., (1995). Changing Rational-Emotive Therapy (RET) to Rational Emotive Behavior Therapy (REBT). *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 13(2), 85- 89
- Ellis, A., David, D., & Lynn, S. J., (2009). Rational and irrational beliefs: a historical and conceptual perspective. 3-22. In: D David, SJ Lynn, A Ellis (Ed), Rational and irrational beliefs: *Research, Theory, and Clinical Practice*. Oxford University Press.
- Er, T., Elmas, A., & Hızlı Sayar, G. (2018). Suç ve medya. *Etkileşim*, 1(2), 56-69.
- Erden, N. K. (2007). *Abant İzzet Baysal üniversitesi öğretmenlik bölümleri birinci öğretim son sınıf öğrencilerinin saldırganlık türleri* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Eryılmaz, A. (2022). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Gedik, M. R., & Güvendi, B. (2023). Dövüş sporcularının saldırganlık ve öfke düzeylerinin belirlenmesi: Yalova ili örneği. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 29- 35.
- Gözen, İ. (2017). *Özel yetenek sınavı ile öğrenci alan fakültelerdeki öğrencilerin öfke ifade tarzları* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Gülaştı, C. (2022). *Amatör sporcular ile spor yapmayan erkek bireylerin liderlik ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi (Ordu il örneği)* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Iğdır Üniversitesi.
- Gürbüz, B., Kural, S., & Özbek, O. (2019). Sporda saldırganlık ve öfke ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 206-217.
- Havadar, T., & Kalkavan, A. (2022). Amatör futbolcular, kayakçılar ve salon sporlarına katılan sporcuların saldırganlık düzeylerinin araştırılması (Kars İli Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 24-38.
- İlhan, A., & Uçar, T. C. (2021). Mücadele Sporcularının Öfke Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 217-223.
- İmamoğlu Kaya, M., Çiçek, G., & İmamoğlu, M. (2020). Kadın futbolcularda algılanan stres, sporda güdülenme, sürekli öfke ve öfke tarzı düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(74), 590-600.
- Kalafatoğlu, A. (2022). *2. lig ve 3. ligde profesyonel olarak futbol oynayan sporcuların öfke düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Kalkavan, A., Karaca, B., & Işık, U. (2022). Amatör ve profesyonel futbolcuların öfke düzeylerinin incelenmesi. *Sportive*, 5(2), 55-68.

- Karaman, G., Bahadır, E., & Yumuşak, F. (2020). Mükemmeliyetçilik ile öfke arasındaki ilişkide akıldışı inançların aracı rolü. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 3(2), 436-446.
- Kesen, N. F., Deniz, M. E., & Durmuşoğlu, N. (2007). Ergenlerde saldırganlık ve öfke düzeyleri arasındaki ilişki: yetiştirme yurtları üzerinde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 353-364.
- Korkmaz, C., Toy, A. B., & Bozkurt, H. (2022). Amatör Genç Sporcuların Akıldışı Performans İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *Scientific Educational Studies*, 6(2), 346-362.
- Maxwell, J. P. & Visek, A.J. (2009). "Unsanctioned Aggression in Rugby Union: Relationships among Aggressiveness, Anger, Athletic Identity, and Professionalization". *Aggressive Behavior*, 35(3), 237-243.
- Mil, H. İ., & Şanlı, S. (2015). Sporda Şiddet ve Medya Etkisi: Bir Maçın Analizi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 14(55), 231-247.
- Nas, K. (2017). *Futbolcuların saldırganlık düzeyleri ile öfke tarzlarının belirlenmesi* [Yayınlanmış Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Orhan, S., & Ünlü, H. (2022). Futbolcularda zihinsel dayanıklılık ve hedef yöneliminin akıl dışı performans inançları ile ilişkisi: kesitsel çalışma. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 11-21.
- Özdevecioğlu, M., & Yalçın, Y. (2010). Spor tatmininin sporcuların stres ve saldırganlık düzeyleri üzerindeki etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 63-76.
- Özkamalı, E., & Buğa, A. (2010). Bir öfke denetimi eğitimi programı'nın üniversite öğrencilerinin sürekli öfke düzeylerine etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 50-59.
- Öztürk, N. (2008). *Orta öğretim 9. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Öztürk, Y. M. (2019). *Aktif spor yapan ve yapmayan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda şiddet eğilimi ve saldırganlık davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Sonkaya, İ. Z., Göçer, Ş., Günay, O., & Ulutabanca, R. Ö. (2017). Meslek yüksekokulu öğrencilerinde öfke düzeyi, ifade tarzı ve ilişkili faktörler. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 61-86.
- Sülen, Ö. (2013). *Futbol hakemlerinin öfke ve kızgınlık düzeyleri ile empatik eğilim düzeylerinin karşılaştırılması* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.
- Şahin, H. (2005). Öfke ve öfke denetiminin kuramsal temelleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 1-22.

- Taşmektepligil, M., Küçük, V., Karakuş, S., & Kalkavan, A. (2017). Bireysel şiddet açısından spor medyasının etkileri. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 30-42.
- Tatlıhoğlu, K., & Karaca, M. (2013). Öfke olgusu hakkında sosyal psikolojik bir değerlendirme. *International Journal of Social Science*, 6(6), 1-23.
- Topuz, R. (2008). *Amatör Futbol Oyuncularının Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Toy, A. B. (2023) Milli Takım Güreşçilerinin Akıldışı Performans İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 14-22.
- Toy, A. B., Güney, G., & Coşgun, B. (2022). Genç sporcuların akıldışı performans inançlarının incelenmesi. *Journal of Advanced Education Studies*, 4(1), 47-60.
- Toy, A. B., Şimşek, A., & Önal, Y. (2023) Anadolu yıldızlar ligi (Analg) voleybol sporcularının yarışma kaygısı ile akıldışı performans inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 258-268.
- Toy, A.B., & Korkmaz, C. (2023). Akılcı olmayan performans inançları ile spor kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 20(4), 611-621.
- Toy, A.B., & Aygün, M. (2023). Elit genç sporcuların hedef yönelimi ile akıldışı performans inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi, Özel Sayı, (1)*, 501-513
- Türkaya, M. S. (2023). Milli takım deneyimi bulunan güreşçilerin akıldışı performans inançları ve ilişkili faktörler. [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, S. A., & Soslu, R. (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23-29.
- Türker, S. (2010). *Öğretmenlerin çatışma yönetim stratejileri ile sürekli öfke ve öfke ifade düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Uluç, E. A. (2022). Karate sporcularında spor karakterinin saldırganlık ve öfke üzerinde etkisinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(4), 1559-1568.
- Uluşık, V. (2015). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin stres ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi: Burdur ili örneği* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Üzüüm, H., Orhan, M., Karlı, Ü., Duş, M., Yerlikaya, G., & Gökgöz, H. (2016). Spor yapan ve yapmayan bireylerin öfke kontrol tarzlarının incelenmesi.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(1), 453-469.

- Yıldız, M. (2008). *Farklı liglerde yer alan futbolcuların kişilik tipleri ile sürekli öfke-öfke ifade tarzlarının incelenmesi* [Yayınlanmış Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yıldız, M. E. (2021). *Taekwondo sporcularının özgüven seviyelerinin algılanan stres ve saldırganlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Yoka, K. (2023). *Farklı branşlarda spor yapan sporcuların saldırganlık, öfke düzeylerinin fairplay davranışları üzerine etkisi, sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi kanununa yaklaşımlarının incelenmesi* [Yayınlanmış Doktora tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

Kaynakça

- Abbas, H. A. A. (2020). Futsal Oyuncularının Psikolojik Dayanıklılık Ve Stres Algılarının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Açıkkada, C. ve Ergen, E. (1990). Bilim ve Spor. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Adıgüzel, S., Karataş, B., Soylu, Y., Taş, M., & Serin, E. (2022). Examination of Psychological Hardiness Levels of Individual and Team Sportsmen. *Journal of International Social Research*, 15(91).
- Aracı, H. (2001). Eğitimde Beden Eğitimi ve Çağdaş Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.
- Arıkan AN, Göktaş Z, Yıldırım İ. (2004). Farklı Branşlardaki Spor Seyircilerinin Spor Ortamına İlişkin Görüşleri, *Kefdergi*, 12(2): 551-60.
- Aydemir, İ. (2014). Spor Genel Müdürlüğünün Yürüttüğü Okul Sporları Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi Bolu Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Basım, H.N., F. Çetin. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 22 (2). 104-114.
- Başıyigit, İ. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına bakış açısı ve karşılaştığı sorunlar. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Bilge, M. (2000). Spor Psikolojisi. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Blumenstein, B. (2001). Sport psychology practice in two cultures: Similarities and differences. *The practice of sport psychology*, 231-240.
- Chan, M.(2018). Mental Health Action plan 2018. <http://apps.who.int>. (Erişim tarihi: 13.09.2019.)
- Çaha, Ö. (2000). Spora Yaslanarak Bir Nefes Alma. Ankara, Beta Yayınevi.
- Çakmak, G., & Tapşın, F. O. (2020). Belediyelerin Sunduğu Spor Hizmetlerine Yönelik Halkın Algı ve Beklentileri-Adapazarı İlçesi Örneği. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 263-275.
- Çakmak, G., Başaran, Z., & Karatut, A. (2022). Futbol taraftarlarının takıma psikolojik bağlılık, fanatizm ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Spor-tif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 95-110.
- Çelik, O.B. (2018). Elit sporcuların ve sedanter bireylerin psikolojik dayanıklılık profilleri. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çoruh, E. (2020). Algılanan sosyal desteğin mücadele sporcularının özgüvenleri ve psikolojik dayanıklılıkları üzerindeki rolünün incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Spor Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.

- Dede, Y.E. (2019). Elit güreşçilerin zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye.
- Dever, A. (2008). Sosyolojik Boyutlarıyla Spor. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Doğan, O. (2005). Spor psikolojisi. 2. baskı, Adana: Nobel Kitabevi. s.55-149.
- Doğan, O. (2005). Spor Psikolojisi. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Doğan, S. (2015). Karar verme stilleri araştırmaları: 2009-2013 yılları arasındaki yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. International Journal of Social Science. S. 34. 321-331.
- Domaniç, N. (2023). Kırsal Alan ve Kentte Yaşayan Yaşlılar ve Boş Zaman Değerlendirme. Ankara Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Erim V, Küçük H. (2017). Farklı Kategorideki Kadın Milli Boksörlerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Karşılaştırılması, Kastamonu Eğitim Dergisi; 25 (1): 147- 154.
- Erkal, M. E.(1992). Sosyolojik Açından Spor. 2. baskı, İstanbul, Kutsun Matbaa. 9- 98.
- Eser, F. D. (2015). Üniversite Spor Tesisleri Kullanıcıları Memnuniyet Düzeyi: Pamukkale Üniversitesi Spor Merkezi Örneği, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Fişek, K. (1980). Spor Yönetimi, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Galli, N., & Gonzalez, S. P. (2015). Psychological Resilience in Sport: A Review of the Literature and Implications for Research and Practice. International Journal of Sport and Exercise Psychology, 13(3), 243-257.
- Genç, A. (2014). Psikolojik dayanıklılığın örgütsel bağlılık ve işten ayrılma niyetinde etkisi: Görgül bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 6-8, Ankara.
- Gezer, E.D. (2010). Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Gürkan, U. (2006). Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeylerine etkisi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hanton, S., Evans, L. and Neil, R. (2003). Hardiness and The Competitive Trait Anxiety Response. Anxiety, Stress, and Coping, 16(2), 167-184.
- İmamoğlu, O. (1992). Spor-sağlık ilişkisi. Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty, 7(1), 67-70.

- İnal, R. (2008). Küreselleşme ve Spor. Evrensel Basım Yayım, 1. Baskı, İstanbul, 99.
- İşler, H. (2001). Beden Eğitimi ve Spor El Bilgileri Kitabı. 1. Baskı, Niğde, Lazer Ofset Matbaa,29.
- İşler, H. (2013).Türk Spor Tarihi Geleneksel Aba-şalvar Güreşlerimiz, İstanbul, Turna Yayınları, 19.
- Kale, R. ve Erşen E. (2003). Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş, İstanbul, Nobel Yayınevi, 180-270.
- Kara, D. (2007). Niğde İlinde Sporun Topluma Yaygınlaştırılmasında Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Araştırılması. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2007; 12–20.
- Karademir, T. & Açak, M. (2019). Üniversiteli Sporcuların Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), 803-816.
- Karasüleymanoğlu, A. (1995). Yeni Boyutlarıyla Spor. Ozan Dağıtım. Ankara.
- Kawachi, I., & Berkman, L. F. (2001). Social ties and mental health. Journal of Urban health, 78, 458-467.
- Kılıç, Ş. D. (2014). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kinder, R. A. (2005). Psychological hardiness in women with paraplegia. Rehabilitation Nursing, 30(2), 68-72.
- Kobasa, S. (1982). Commitment and coping in stress resistance among lawyers. Journal of Personality and Social Psychology, 42(4), 707-717.
- Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality, and health: An inquiry into hardiness. Journal of Personality and Social Psychology, 37(1), 1-11.
- Kozak, M., Zorba, E., & Bayrakdar, A. (2021). Sporcularda zihinsel antrenman becerileri ile bilinçli farkındalık. Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi, 3(2), 89-97.
- Kuru, E. (2000). Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Küçük V, Acet M. (2002). Bir Kişilik Özelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişkisi. Dumlupınar Üniv Sos Bil Derg, 7: 369-75.
- Küçük V, Koç H. (2003). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. Dumlupınar Üniv Sos Bil Derg, 9: 436-47.
- Merdan, H. E., & Aşçı, F. H. (2021). Optimal performans duygu durumu, zihinsel dayanıklılık

- Metan, H. (2022). Hentbolculara Uygulanan Psikolojik Beceri Antrenman Programı ve Geri Bildirimin Özyeterlik İnancına ve İsbetli Atışa Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiye.
- Özdenk, S. (2011). Düzenli Egzersizin Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Paşa, M. (2007). Stresin Bireysel Performans Üzerindeki Etkileri ve Bir Uygulama, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Bursa-2007.
- Pehlivan, H. (2014). Sporda Mental Dayanıklılık Ölçeği Uyarlama: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Sarı, İ., Sağ, S., & Demir, A. P. (2020). Sporda zihinsel dayanıklılık: Taekwondo sporcularında bir inceleme. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4), 131-147.
- Sarkar, M., & Fletcher, D. (2014). Psychological Resilience in Sport Performers: A Review of Stressors and Protective Factors. *Journal of Sports Sciences*, 32(15), 1419-1434.
- Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 20 (2). 489-502.
- Small, E. (2006). Çocuk ve Spor. Pınar, H. (çev.), İstanbul, Optimist Yayınları, 279.
- Şahin, H.M. (2002). *Beden Eğitimi Ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Şahin, T. & Güçlü, M. (2020). *Sporda psikolojik dayanıklılık (2. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tapşın, F. O., & Özdemir, E. (2024). Bireylerin Spor Yapma Durumlarına ve Bireysel Değişkenlere Göre E-Spor Tutumlarının İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 187-198.
- Tekin, E.(2016). Askeri hastanelerde çalışan hemşirelerin psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 6, Ankara.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8 (35). 297-306.
- Turan, M., Mavibaş, M., & Savaş, B. Ç. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda mental dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 52-70.

- Tümlü, GÜ. (2012). Psikolojik dayanıklılık düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin temas engellerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünver, D. (2021). Profesyonel futbolcularda aerobik dayanıklılık ve zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi (Doktora Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Westerhof, G. Keyes, C. (2010). Mental Illness and Mental Health: The Two Continua Model Across the Lifespan. *J Adult Dev.*17.110–119.
- Yalçın, K. (2006). Yerleşik ve Taşımali Eğitim Yapan İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Toplumsallaşmasında Beden Eğitimi ve Sporun Önemi (Kütahya İli Örneği). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Yalçın, Y. (2009). Spor Tatmininin Sporcuların Stres Ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi: Antrenör Cinsiyetinin Rolünü Belirlemeye Yönelik Antalya İlinde Bir Uygulama, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Yetim, A. (2005). Spor sosyolojisi. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yılmaz, A. (2021). Sporda Zihinsel Dayanıklılık. *International Journal of Mountaineering and Climbing*, 4(2), 23-42.
- Yorulmazlar, M. (2012). Tarihi ve genel anlamıyla spor. *Din ve Hayat*, 17, 4-10.
- Yörükoğlu, A. (1998). Çocuk ruh sağlığı. 22.baskı. İstanbul: Özgür Yayınları, s.13.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-IV

Editörler:

Doç. Dr. Ender Ali Uluç

Dr. Sinem Uluç

Dr. Doğukan Hakan Atçeken

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-IV

Editörler: Doç. Dr. Ender Ali Uluç • Dr. Sinem Uluç • Dr. Doğukan Hakan Atçeken

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-942-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub499>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uluç, E. A. (ed), Uluç, S. (ed), Atçeken, D. H. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-IV*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub499>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Akkaya, C. (2022a). *Küreselleşme Sürecinde Spor ve İletişim*. Uluç, E.A. (Ed). Sporda Güncel Yaklaşımlar İçinde. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akkaya, C. (2022b). *Spor Ekonomisi*. Yalçın, S. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Akkaya, C. (2023). *Nostaljik Spor Pazarlaması*. Uluç, E.A. ve Karademir, M. B. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar-IV. İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023). *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Uluç, E.A. ve Karademir, M. B. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar-IV. İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aktaş, F. (2023a). *Spor Sosyolojisi, Sosyalleşme ve Sosyal Bütünleşme* Uluç, E.A. ve Türkmen, M. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aktaş, F. (2023b). *Spor ve Rekreasyon Arasındaki İlişkinin Sportif Rekreasyon Açısından Ele Alınması*. Uluç, E.A. ve Türkmen, M. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aktaş, F. (2022). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Spora İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Spor Yalçın, S. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Arslan, S. (1996). *Yükseköğretim kredi ve yurtlar kurumuna bağlı yurtlarda kalan bayan öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme sorunları üzerine bir araştırma, Ankara ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Barkın, E. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Fiziksel Aktivitelere Katılım Engellerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Baştürk, Z., Yılmaz, S., Saçıkara, A., Çam, M. ve Atçeken, D. H. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Kuvvet Kavramı ile İlgili Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 493-508.
- Broadhurst, R. (2001). *Monoging environments for leisure and recreation*. New York: Routledge.
- Bulut, Ç. ve Duman, S. (2022). *Turizm Rekreasyonu Kapsamında Golf Ve Beach Golf Turizimi*. Yalçın, S. (Edt). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Caspersen, J. C., Pereira, M. A. ve Curran, K. M. (2000). Cbges in physical activity patterns in the United States, By sex and cross-sectional age. *Medicine ve Science in Sports ve Exercise*, 32(9), 1601-1609.

- Ceviz, E., ve Genç, H, (2021). Çocuklarda obezite ve fiziksel aktivite. İçinde Doç. Dr. İdris Kayantaş (Ed) ve Doç. Dr. Mehmet Ilkım (Ed), Spor Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler-I 2021/ Aralık (1. Basım., ss. 177-205), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Ceviz E, Gözaydın, G. (2023). E-spor ve omurga sağlığı. Farklı Boyutlarıyla Spor Araştırmaları 2 Editör:Prof. Dr. Mehmet Güçlü, Prof. Dr. Fatih Çatıkkaş, Dr. Öğr. Üyesi Zekai Çakır, 2023/Aralık, Duvar Yayınları, 2. Basım, 22-40.
- Çakır, T. F. (2023). *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Fiziksel Aktiviteleri İle Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi (Bilecik İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Çetinkaya, G. (2015). *Şirket çalışanlarını sportif rekreasyonel faaliyetlere katılmaya motive eden unsurların incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, M. ve Demir, S. S. (2014). İşgörenlerin Serbest Zaman Gereksinimi ve Serbest Zaman Doyumunu Etkileyen Faktörler. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2(3), 74-84.
- Demir, M. ve Demir, S. S. (2014). İşgörenlerin Serbest Zaman Gereksinimi ve Serbest Zaman Doyumunu Etkileyen Faktörler. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2(3), 74-84.
- Demir, M. ve Filiz, K. (2004). Spor egzersizlerinin insan organizması üzerindeki etkileri. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 109-114.
- Ekici, S. (1997). *Yükseköğretim gençliğinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve turizme katkıları üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ellis, G. D. ve Witt, P. A. (1991). *Conceptualization and Measurement of Leisure: Making the Abstract Concrete*. In T.Goodale & P. Witt (Eds.), *Recreation and leisure: Issues in an era of change* (3rd Ed., 377-396). State College, Pennsylvania: Venture Publishing.
- Erdaş, F. N. (2019). *Bireylerin Besin Etiketini İncelemesi Konusunda Tutum ve Davranışları ile Etiket Bilgisinin Besin Seçimine Etkisinin Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Beslenme ve Diyetetik Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Funk, D. C., Jordan, J., Ridinger, L., ve Kaplanidou, K. (2011). Capacity of mass participant sport events for the development of activity commitment and future exercise intention. *Leisure Sciences*, 33, 250–268.
- Gökçe, B. (1983). *Cumhuriyet döneminde çocuk ve gençlere ait yasal düzenlemeler ve yayınlar*. Ankara.

- Göktepe, M. ve Aksoy, S. (2023). *Spor Ahlakı ve Etik*. Türkmen, M. ve Uluç, E. A. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Gülbahçe, Ö. (1996). *Boş zamanları değerlendirme alışkanlıkları (Türkiye örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Gülcemal, M. F. (2024). *Beyaz Ve Mavi Yakalı Çalışan Grupların Serbest Zaman Engelleri Ve İlgilenimlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Konya.
- Güler, H., Altınışik, Ü. ve Bulut, Ç. (2022). *Meta Evrende Spor ve Rekreasyon (Metaverse Spor ve Rekreasyon İlişkisi)* Özmutlu, İ. ve Arı, Y. (Edt). Spor Bilimlerinde Betimsel Metinler İçinde. Efe Akademi Yayıncılık: İstanbul.
- Harmon, J. ve Kyle, G. T. (2016). Positive emotions and passionate leisure involvement. *Annals of Leisure Research*, 19(1), 62-79.
- Henderson, K.A. (2008). Expanding the meanings of leisure in a both/and world. *Loisir et société/Society and leisure*, 31(1), 15-30.
- Karaca, A.A, (2015). *Serbest zaman katılımı, psikolojik iyi olma ve serbest zaman engelleri ile baş etme stratejilerinin üniversite öğrencileri üzerinde incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon – Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon, boş zamanları değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaya, S. (2003). *Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin boş zaman değerlendirme eğilimi ve etkinliklerin sosyalleşmeye etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kızıl, R. (2024). *Sosyal Yaşam Merkezinden Hizmet Alan Bireylerin Sportif Rekreasyonel Aktivitelere İlişkin Sağlık İnançları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Karaman.
- Kyle, G. ve Chick, G. (2002). The social nature of leisure involvement. *Journal of Leisure Research*, 34(4), 426- 448.
- Mengütaş, S. (1997). *Morpa spor ansiklopedisi*. Cilt, 2, 156-249.
- Ökmen, M. (2022). *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Doyum Düzeylerinin Araştırılması (Şırnak Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Önen M. (2022). Orta ergenlik dönemi lise öğrencilerinin sportif rekreasyon aktivitelerine ilişkin sağlık İnançlarının İncelenmesi. *Sportive 5* (1), 10-21.

- Özmaden, M. (1997). *Yükseköğretim kredi ve yurtlar kurumunda ikamet eden öğrencilerin boş zaman faaliyetlerini değerlendirme sorunları üzerine bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans Ttezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özsaydı, Ş., Görücü, A., Güngör, H. Atçeken, H. G. (2022). *İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi ve Spor Deslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri*. İlkim, M. Yurtseven, C .N. (Edt). Spor Bilimleri Günsel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.
- Parr, M.G. ve Lashua, B.D. (2004). What is leisure? The perceptions of recreation practitioners and others. *Leisure Sciences*, 26(1), 1-17.
- Püsküllüoğlu, A. (2005). *Türk Dil Kurumu*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara .
- Sandıkçı, M.B. (2022). *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları*. Kızılkaya Namlı, A ve Bingölbali, A. (Editörler), *Sportif Rekreasyonel Faaliyetler ile Sağlık Açısından Metaverse ve Sanal Gerçeklik Teknolojisi*, Efe Akademi Yayınları, İstanbul.
- Saygın, Ö. (2012). *Çocukların fiziksel aktivite düzeyleri ve vücut kompozisyonlarının belirlenmesi*, Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, A. (2023a). *Sporun Karakter Gelişimine ve Sporcu Kimliğinin Oluşumuna Etkisi*. Uluç, E.A. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023b). *Sporunda Özgüven*. Uluç, E.A. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023c). *Sporun Öznel İyi Oluşa Etkisi*. Uluç, E.A. ve Gülşen, D.B.A (Edt). Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023d). *Kaygının Sportif Performansa Etkisi*. Uluç, E.A. ve Gülşen, D.B.A (Edt). Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A., Kılıç, T., Gülşen, D. B. A. ve Karademir, M. B. (2021). Sportsmanship behaviors related to gender and family attitude of secondary school students. *Education Quarterly Reviews*, 4.
- Kara, R. ve Şahin, A. (2021). Sporcularda sosyal desteğin zihinsel dayanıklılığı belirlemedeki rolü. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 1(1), 1-14.
- Tekin, G., Amman, M.T. ve Tekin, A (2009). Serbest zamanlarda yapılan fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeylerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6, 148-159.
- Tiryaki, A. İ. (2024). *Serbest Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları Bağlamında Dijital Bağımlılık Ve Asosyallik İlişkisi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyall Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Konya.

- Trenberth, L. (2005). The role, nature and purpose of leisure and its contribution to individual development and well-being. *British Journal of Guidance & Counselling*, 33(1), 1-6.
- Tunay, B.V. (2008). *Yetişkinlerde fiziksel aktivite*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi fizik tedavi ve rehabilitasyon bölümü. Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Tunçkol, H. M. (2001). *Selçuk Üniversitesindeki akademik personelin rekreasyon faaliyetlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Uluç, E. (2023) *Rekreasyonel Turizm Kapsamında Kitesurfing'in Ele Alınması*. Kaçay, Z. (Edt). Spor Bilimleri Alanında Çok Yönlü Araştırmalar İçinde. Efe Akademi Yayınları: İstanbul.
- Uluç, E. A., Duman, S. ve Acar, H. (2020). Üniversitede okuyan uluslararası öğrencilerin serbest zaman doyum düzeylerinin yaşam doyumuna olan etkisinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 407-419.
- Uluç, S. (2023). Sporda sirkadyen ritim: bir derleme çalışması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 149-164.
- Ünal, Ö. (2024). *Rekreatif Bir Faaliyet Olarak Stadyumda Futbol Müsabakası İzleyen Bireylerin Serbest Zaman Motivasyonu Ve Serbest Zaman Tatmininin Tekrar Katılım Niyetine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Mersin.
- Walker, G. J. (2008). The effects of ethnicity and gender on facilitating intrinsic motivation during leisure with a close friend. *Journal of Leisure Research*, 40(2), 290-311.
- WHO. 2010. Global recommendations on physical activity for health. Switzerland: WHO
- Zorba, E. (2010). Fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk ders notları. http://www.erdalzorba.com/categories_news.php?kat_id=9vekat=Fiziksel Uygunluk. Adresinden alınmıştır.

Kaynakça

- Akgül, B. (2024). *Dijital Dikkat Oyunlarının Özgül Öğrenme Bozukluğu Tanısı Almış Çocukların Dikkat Ve Konsantrasyon Düzeylerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Konya.
- Aksoy, S. (2022). *Spor da Odaklanmış Dikkatin Önemi*. Uluç, E. A. (Edt). Spor da Güncel Yaklaşımlar İçinde. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aksoy, S. ve Özdayı, N. (2023). An Investigation of Focused Attention Skills in Karate Athletes. *Journal of Theory and Practice in Sport*, 2(1), 34-45.
- Anderson, L. W. (1989). *The effective teacher: Study guide and readings*. New York: McGraw-Hill Humanities, Social Sciences & World Languages.
- Ataçoğlu, M. (2018). *Brain Fit Egzersizlerinin 4-18 Yaş Arasındaki Çocuklarda Dikkat-Odaklanma Gelişimi, Görsel Gelişim, İşitsel Gelişim, Sosyal-Duygusal Gelişim, Psiko-Motor Gelişimi Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Muğla.
- Bastem, M. (2024). *Klasik Ve Geleneksel Türk Okçuluğu Temel Eğitiminin 9-15 Yaş Arasındaki Bireylerin Dikkat Seviyeleri Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Baştürk, Z., Yılmaz, S., Saçıkara, A., Çam, M. ve Atçeken, D. H. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Kuvvet Kavramı ile İlgili Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 493-508.
- Baysallı, A. (2024). *Okülo-Motor Egzersizlerinin Tenis Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bayburt.
- Elliott, B. (2006). Biomechanics and tennis. *British journal of sports medicine*. 2006; 40 (5): 392- 396.
- Erbay, F. (2013). *Dikkat Toplama ve Okuma Olgunluğu Değişkenlerinin Altı Yaş Çocuklarının İşitsel Muhakeme ve İşlem Becerilerini Yordama Gücü, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), ss, 413-429.
- Ferrauti, A., Maier, P. ve Weber, K. (2016). *Handbuch für Tennistraining: LeistungAthletik-Gesundheit*. Meyer & Meyer Verlag.
- Gaddes, W.H. ve Edgell, D. (1994). *Learning disabilities and brain function: A neuropsychological approach*. New York: Springer -Verla.
- Giles, B., Peeling, P., Dawson, B. ve Reid, M. (2019). How do professional tennis players move? The perceptions of coaches and strength and conditioning experts. *Journal of Sports Sciences*. 2019; 37 (7): 726-734

- Gözalın, E. (2013). *Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının dikkat ve dil becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Günay, K. (2023). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Düzeyleri İle Dikkat Ve Bilişsel Esneklik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
- Jhonson, J. D. ve Xanthos, P. J. (1981). *Tennis activities series, physics*. U.S.A. Fourth edition.
- Jimenez Morgan, S., & Molina Mora, J. A. (2017). Effect of heart rate variability biofeedback on sport performance, a systematic review. *Applied psychophysiology and biofeedback*, 42, 235-245.
- Kermen, O. (1998). *Tenis Teknik Ve Taktikleri*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Koçak, K. (2022). *Atıcılık çalışmalarının dikkat düzeyleri üzerine etkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Koçyiğit, B., Kumartaşlı, M., Orhan, H., ve Yılmaz, E. (2020). Badminton antrenmanlarının dikkat düzeyi ve reaksiyon zamanı üzerine etkisinin incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 40-54.
- Korkusuz, S. (2019). *Fiziksel etkinlik ve dikkat eğitimi uygulamalarının zihinsel engelli öğrencilerin motor beceri, görsel bellek, algı ve dikkat düzeylerine etkisi* Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Uşak.
- Kula, E. (2018). *Dikkat becerisi geliştirmeye dayalı programın dikkat eksikliği olan ilkökul öğrencileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Mamassis, G. ve Doganis, G. (2004). The effects of a mental training program on juniors precompetitive anxiety, self-confidence, and tennis performance. *Journal of applied sport psychology*. 2004; 16 (2): 118-137.
- Njiokiktjen, C. (1988). *Pediatric behavioural neurology*, Vol. 1: Clinical principles. Suyi Publicaties.
- Oruç, A. (2023). *Yüksek Potansiyelli Bireyler İle Normal Gelişim Gösteren Bireylerin Reaksiyon Zamanları Ve Dikkat Sürelerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Özdemir, T. (2010). *Tenis Becerilerinin Öğreniminde Seçici Dikkat Antrenmanlarının Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.

- Parasuraman R, (2000). *Issues and Prospects*. Parasuraman R (edt).. The Attentive Brain, Cambridge: MA:MIT Press.
- Pişkin, N. E. (2018). *8 haftalık kort tenis antrenmanının 10-12 yaş aralığındaki çocuklarda bazı motorik özellikler ile dikkat gelişimleri üzerine etkisi* Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Pişkin, N. E. ve Alpay, C. B. (2019). Çocuklarda 8 haftalık kort tenis antrenmanının dikkat düzeyi üzerine etkisinin incelenmesi. *Journal of Physical Education & Sports Science*, 13(1), 11-17.
- Şahin, M. (2005). *Physical Education and Sports Dictionary (4th Edition)*. Istanbul: Morpa Cultural Publications.
- Tapan, T. (2023). *Dikakti İçe ve Dışa Odaklanmanın Tenise Özgü Becerilerinin Edinimi Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı, Antalya.
- Tennis-History (2023). Online Tennis Instruction. <https://www.onlinetennisinstruction.com/tennishistory> adresinden alınmıştır.
- Uluç, E. A. ve Akçakoyun, F. (2021). Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolü: Çanakkale ili örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 424-437.
- Uluç, E. A. ve Akçakoyun, F. (2022). Investigation of focused attention skills of elite level bocce and darts athletes. *International Turkish Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2(1), 55-72.
- Uluç, E. A. ve Akçakoyun, F. (2023). *Elit Düzeydeki Sporcuların Odaklanmış Dikkat Becerilerinin İncelenmesi (Bocce ve Dart Sporları Örneği)*. Özgür Yayınevi: Gaziantep.
- Ünver, D. (2022). *Futbolda Psikolojik Beceri*. Yalçın, S. (Edt). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Yılmaz, A. (2024). *Veteran Tenişçileri Rekreatyone Tenise Başlamaya Motive Eden Faktörlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rekreatyon Anabilim Dalı, Konya.
- Zomeran, A. H. ve Brouwer, W. H. (1994). *Clinical neuropsychology of attention*. USA: Oxford University Press.

Kaynakça

- Akimkanova, G. (2021). *Uluslararası Bir Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Sürecinde Etnospor Kullanımı: "Dünya Etnospor Konfederasyonu"* Vaka Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Antalya.
- Aksoy, S. (2023). *Spor Organizasyonlarının Etkileri: 2022 FIFA Dünya Kupası Örneği*. Uluç, E. A. ve Yıldız M. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar -III İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023). *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Uluç, E. A. ve Karademir, M. B. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar -IV İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aktaş, F. (2023). *Spor Sosyolojisi, Sosyalleşme ve Sosyal Bütünleşme*. Uluç, E.A. ve Türkmen, M. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Anadolu Ajansı, (2019). 4. Etnospor Kültür Festivali'ne Yoğun İlgi. <https://www.aa.com.tr/tr/spor/4-etnospor-kultur-festivaline-yogunilgi/1604425> adresinden alınmıştır.
- Aral, A. E. (2014) "Kültür Propagandasından Kültürel Diplomasiye: British Council'in Türkiye'deki Faaliyetlerinin 1940-1950 ve 2005-2014 Dönemlerinde Karşılaştırmalı İncelemesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arı, T. (1999). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Asa, R. (2024). *Zirve Diplomasisi Bağlamında Türkiye-Afrika İlişkiler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Ayhan, V. (2014). *Uluslararası ilişkiler: Giriş, Kavramlar ve Teoriler*. İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Bağış, E. ve Abdurahmanlı, E. (2021). "Diplomasi tanımı ve uluslararası konjoktürde mevcut olan diplomasi türleri". *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 40- 160.
- Baştürk, Z., Yılmaz, S., Saçıkara, A., Çam, M. ve Atçeken, D. H. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Kuvvet Kavramı ile İlgili Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 493-508.
- Bozkurt, C. (2014). Nazilerin gölgesinde 1936 Berlin olimpiyatları ve Türk sporcuların müsabakaları. *Tarih Çalışmaları*, 6(6), 17-41.
- Buckle, A. E. (2012). The New Diplomacy: Devising a Relational Model of Public Diplomacy. Pursuit – *The Journal of Undergraduate Research at the University of Tennessee*, s. 6-15.

- Chapple-Sokol, S. (2013). Culinary diplomacy: Breaking bread to win hearts and minds. *The Hague Journal of Diplomacy*, 8(2), 161-183.
- Civelek, S. (2022). *Spor Diplomasisi Aracı Olarak Sosyal Medyanın Kullanımı: Formula 1 Türkiye Grand Prix Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Halkla İlişkiler Ve Reklamcılık Anabilim Dalı, Trabzon
- Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lesson From the Past*. : Los Angeles: Figuer Roa Press
- Dalkılıç, B. (2024). *Türkiye’de Kamu Diplomasisi: Sert Güç yumuşak Güç Kavramları ve Uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Manisa.
- Diñer, K., Ceviz, E., Genç, H., Türkmen, M. (2022). Okçuluk, (Ed.: Özdemir ATAR, Mustafa Deniz DİNDAR), Olimpik branşlar: yaz ve kış oyunları, Aralık/2022, s, 258-304. Efe Akademik Yayıncılık.
- Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları: İstanbul.
- Dünya Etnospor Federasyonu (t.y). What İs Ethnosports. <https://worldethnosport.org/what-is-ethnosport> adresinden alınmıştır.
- Eksi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Siyasal Kitabevi.
- Erdem, Y. (2024). *Kamu Diplomasisinde Kültürel Miras Alanlarının Önemi: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Etnospor Konfederasyonu (t.y). Ethnosports. <https://worldethnosport.org/ethnosports> adresinden alınmıştır.
- Eyüpoğlu, H. (2018) *Kamu Diplomasisi: Aktörler, Türler, Araçlar ve Teknikler Bakımından Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı, Kocaeli.
- Festivall.com.tr. Bayburt Dede Korkut Kültür ve Sanat Şölenleri. <https://festivall.com.tr/festival/10881/bayburt-dede-korkut-kultur-ve-sanat-solenleri/> adresinden alınmıştır.
- Gözen, İ. (2022). *Uluslararası Diplomaside Sporun Yumuşak Gücü ve Stratejik Önemi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Güven, Ö. (1999). *Türklerde Spor Kültürü*. (Geliştirilmiş 2. Basım). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 1-357.

- Hacıbektaşoğlu, A. (2023). *Yumuşak Güç ve Türkiye: Bosna-Hersek Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Avrupa Birliği Çalışmaları Anabilim Dalı, Isparta.
- Hernández, E. L. T. (2018). Public Diplomacy, Soft Power and Language: The Case of the Korean Language in Mexico City”, *Journal of Contemporary Eastern Asia*, Vol:17, No:1, 2018, ss. 27-49.
- Hurn, B. J. (2016). The role of cultural diplomacy in nation branding. *Industrial and commercial training*, 48(2), 80-85.
- Karaçetin, S. (2023). *Türk Dünyasında Spor Oyunları ve Müسابakalarının Gelişen İş Birliği Açısından Önemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bölge Çalışmaları (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı, Karabük.
- Kaya, S.N. (2023). *Harşit Vadisi Gümüşhane ve Şalpazarı Üçgeninde Eski Türk İnanışları ve Bu İnanışlara Dair Metaforlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Nevşehir.
- Kılıç, H. (2023). *Türkiye'nin İnanç Diplomasisi Bağlamında Bosna Hersek'te Yürüttüğü Kamu Diplomasisi Faaliyetleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Gümüşhane.
- Korkut, Y. (2022). Kamu diplomasisi bağlamında sportif etkinliklerin sunumu: 4. Dünya Göçebe Oyunları Tanıtım Filmi analizi. *Kesit Akademi Dergisi*, 8 (30), 570-590.
- Kylasov, A. (2015). *Ethnosport Theend of Decline*. LIT Verlag, Zurich: Googlebook
- Lee, G. (2009). *A theory of soft power and korea's soft power strategy*. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270902913962#preview> adresinden alınmıştır.
- Lenczowski, J. (2007). *Cultural Diplomacy, Political Influence and Integrated Strategy*. Washington: The Institute of World Politics. <https://tinyurl.com/ymx3a3ha> adresinden alınmıştır.
- Leonard, M. (2002). *Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Center
- Leonard, M., Stead, C. ve Smewing, C. (2002). *Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Centre.
- Mert, Y. E. (2024) *Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri ve Diaspora ile İlişkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara.
- Murray, S. (2012). The two halves of sports-diplomacy. *Diplomacy & Statecraft*, 23(3), 576- 592.

- Nair, B. B. (2021). Gastrodiplomacy in Tourism: 'Capturing Hearts and Minds through Stomachs'. *International Journal of Hospitality & Tourism Systems*, 14(1). 30- 40.
- Negiz, M. (28-30 Mayıs 2014). Kültür Diplomasisinde Yeni Araçlar, Modeller ve İnsan Kaynakları, 3. Dünya Türk Forumu, Edirne. file:///C:/Users/Asus/Downloads/K%C3%BClt%C3%BCr%20Diplomasisinde%20Yeni%20Ara%C3%A7lar,%20Modeller%20ve%20%C4%B0nsan%20Kaynaklar%C4 %B1%20-%20Muhammet%20Negiz%20(4). Adresinden alınmıştır.
- Nirwandy, N. ve Awang, A. A. (2014). Conceptualizing public diplomacy social convention culinary: Engaging gastro diplomacy warfare for economic branding. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 130(3), 325-332.
- Nye Jr, J. (2008). *The powers to lead*. Oxford University Press.
- Nye, J. (2005, January). Soft power and higher education. In *Forum for the future of higher education (Archives)* (pp. 11-14).
- Nye, J. S. (2003). *Amerikan Gücünün Paradoksu*. (Çev. Gürol Koca). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Nye, J. S. (2005) *Dünya Siyasetinde Başarının Yolu: Yumuşak Güç*, Ankara: Elips Kitap Yayınları.
- Nye, J. S. (2017). *Yumuşak Güç: Dünya Siyasetinde Başarının Araçları*. (2. Baskı). (Çev. Rayhan İnan Aydın). Ankara: BB101 Yayınları.
- Öcal, C. (2024). 6. Etnospor Kültür Festivali'nin Basın Toplantısı Yapıldı. <https://www.aa.com.tr/tr/spor/6-etnospor-kultur-festivalinin-basin-toplantisi-yapildi/3234041> adresinden alınmıştır.
- Önal, B. (2018). *Türkiye'nin Orta Asya'da Uyguladığı Kamu ve Kültür Diplomasisi Politikaları*. (Editörler: Ayhan Nuri Yılmaz ve Gökmen Kılıçoğlu) İçinde Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler Türkiye ve Dünyadan Örnekler, 41-96. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özkan, B. İ., ve Boylu, Y. (2020 4(5)). Turizmin Yumuşak Güç Olarak Kullanımı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Yönetim, Ekonomi Ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*: 343-363.
- Özsaydı, Ş., Görücü, A., Güngör, H. Atçeken, H. G. (2022). *İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi ve Spor Deslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri*. İlkim, M. Yurtseven, C .N. (Edt). Spor Bilimleri Günsel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.
- Pujayanti, A. (2017). Gastrodiplomasi–Upaya Memperkuat Diplomasia Indonesia. *Jurnal Politika Dinamika Masalah Politik Dalam Negeri dan Hubungan Internasional*, 8(1).38-56.
- Purtaş, F. (2013). Türk dış politikasının yükselen değeri: Kültürel diplomasi. *Gazi Akademik Bakış*, 7 (13), 1-14.

- Rana, K. S. (2011). *21st-Century Diplomacy: A Practitioner's Guide*. Bloomsbury Publishing USA.
- Rockower, P. S. (2011). Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach. *Issues & Studies*, 47(1), 107-152.
- Román, A. L. de S. ve Schunz, S. (2018). "Understanding European Union Science Diplomacy", *Journal of Common Market Studies*, Vol:56, No:2, 2018, ss. 247- 266.
- Sağım, O. (2015). *Türk kültüründe kuşak geçişi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Sarı, Ö. (2024). *Yumuşak Güç Unsuru Olarak Turizm Diplomasisi ile Ulus Markalamasına Yönelik Model Önerisi: Türkiye Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim dalı, Ankara.
- Şahin, M ve Çevik, B. S. (2015). *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi* (No. 1305). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Tezkan, M. (2005). *Jeopolitikten Milli Güvenliğe*, İstanbul: Ülke Kitapları.
- Tok, A. (2024). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Politikaları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara.
- Tokmak, M. C. (2020) *Kültürel Diplomasi Perspektifinden Uluslararası İletişim Stratejilerinin Değerlendirilmesi: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Yabancı Temsilcilikler Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İstanbul.
- Trunkos, J. ve Heere, B. (2017). *Sport diplomacy: A review of how sports can be used to improve international relationship*. In C. Esheric, & R. Baker (Eds.), *Case studies in sport diplomacy* (pp. 1-19). Morgantown: Fit.
- Tuch, H. N. (1990). *Communicating with the world: US public diplomacy overseas. (No Title)*.
- Tünel, C. (2024). *Kamu Diplomasisi Bağlamında Sağlık Diplomasisi: Covid-19 Pandemi Sürecinde Türkiye'nin Sağlık Diplomasisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Stratejik İletişim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu (2019). Rahvan Binicilik Türkiye Şampiyonası, İzmir'de yapıldı. <https://gsdf.gov.tr/tr/haber/rahvan-binicilik-turkiye-sampiyonasi-izmirde-yapildi>
- Uluç, E. A. (2023). Mücadele Sporcularının Psikolojik Dayanıklılıkları ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 210-222.

- Uluç, S. (2023). Kadın futbolcuların futbol yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 83-97.
- Ünal Erzen, M. (2012) *Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Ünal Erzen, M. (2014). *Kamu diplomasisi*. 2. Basım. İstanbul: Derin Yayınları.
- Vuving, A. (2022). *How Soft Power Works*. The American Political Science: <https://apcss.org/Publications/Vuving%20How%20soft%20power%20work> adresinden alınmıştır.
- Yatağan, A. G. (2018, Aralık). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2), 69-94.
- Yıldırım, G. (2015). Türkiye Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün faaliyetlerinin kültürel diplomasi bağlamında incelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 2-24.
- Yılmaz, A. N. (2018). *Kültür ve Sanatın Ulusal Tanınırlığının Pozitifleştirilmesinde Bir Araç Olarak Kullanılması: Türkiye'nin Kültürel Yumuşak Güç Potansiyeli*. Ayhan Nuri Yılmaz and Gökmen Kılıçoğlu (Edts.), *Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Кыласов, А. (2011а). Методология и Терминология Этноспорта. Массовая физическая культура и оздоровление населения
- Gölcük, R. (2020). *Kültürel Diplomasi Çerçevesinde Europlia Türkiye Sanat Festivallerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Kocaeli.
- Güven, M. E., Acar, A ve Gençay, Y. (2024). Terörle Mücadelenin Yumuşak Yönü: Kamu Diplomasisi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 76-94.

3.Kaynakça

1. Ayyildiz, E., Besler, H. K. (2022). Examination of social media addiction and sleep behavior of athletes: a study on athletes in universities. *Journal of Educational Issues*, 124-134.
2. Ayyildiz, E., Kayabeşler, H., Güllü, M., Yagin, F. H., Aldhahi, M. I., García-Grimau, E., & Al-Mhanna, S. B. (2023). Examining mindfulness and moral disengagement in doping: Perspective of Turkish wrestlers. *Frontiers in Psychology*, 14, 1142343.
3. Essex, S., Chalkley, B. (2010). *Urban transformation from hosting the Olympic Games*. Centre d'Estudis Olímpics (UAB).
4. Goldmann, K. (2020). Analysis of selected aspects of accounting in polish sports clubs with a public benefit organization status. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(6), 3478-3484.
5. Geeraert, A., Alm, J., & Groll, M. (2014). Good governance in international sport organizations: an analysis of the 35 Olympic sport governing bodies. *International journal of sport policy and politics*, 6(3), 281-306.
6. Collins, A., Flynn, A. (2005). A new perspective on the environmental impacts of planning: A case study of Cardiff's International Sports Village. *Journal of Environmental Policy and Planning*, 7(4), 277-302.
7. Kay, T., & Spaaij, R. (2012). The mediating effects of family on sport in international development contexts. *International review for the sociology of sport*, 47(1), 77-94.
8. Müller, M., Wolfe, S. D., Gaffney, C., Gogishvili, D., Hug, M., & Leick, A. (2021). An evaluation of the sustainability of the Olympic Games. *Nature sustainability*, 4(4), 340-348.
9. Toohy, K., & Beaton, A. (2017). International cross-sector social partnerships between sport and governments: The World Anti-Doping Agency. *Sport management review*, 20(5), 483-496.
10. Zimbalist, A. (2020). *Circus maximus: The economic gamble behind hosting the Olympics and the World Cup*. Brookings Institution Press.
11. Trendafilova, S., McCullough, B., Pfahl, M., Nguyen, S. N., Casper, J., Picariello, M. (2014). Environmental sustainability in sport: Current state and future trends. *Global Journal on Advances Pure and Applied Sciences*, 3(1), 9-14.
12. Li, L. (2011). Theoretical exploration on the development path of sports industrial clusters in the western cities of China. In *Advances in Applied Economics, Business and Development: International Symposium, ISAEED 2011, Dalian, China, August 6-7, 2011, Proceedings, Part II* (pp. 362-369). Springer Berlin Heidelberg.

Kaynakça

- Alberti KG ve Zimmet PZ. (1998). Definition, diagnosis and classification of diabetes mellitus and its complications. Part 1: diagnosis and classification of diabetes mellitus provisional report of a WHO consultation. *Diabet Med*, 15(7): 539-53 DOI: 10.1002/(SICI)1096-9136(199807)15:7<539:AID-DIA668>3.0.CO;2-S.
- Asahara, S.I.; Miura, H.; Ogawa, W.; Tamori, Y. Sex difference in the association of obesity with personal or social background among urban residents in Japan. *PLoS ONE* 2020, 15, e0242105. [Google Scholar] [CrossRef]
- Bacchi E, Negri C, Targher G, Faccioli N, Lanza M, Zoppini G. ... Moghetti P. (2013). Both resistance training and aerobic training reduce hepatic fat content in type 2 diabetic subjects with nonalcoholic fatty liver disease (the RAED2 Randomized Trial). *Hepatology*, 58(4): 1287-1295 DOI: 10.1002/hep.26393
- Bennett B ve Sothorn MS. (2009). Diet, exercise, behavior: the promise and limits of lifestyle change. In *Seminars in Pediatric Surgery WB Saunders*, 18(3): 152-158 DOI: 10.1053/j.sempedsurg.2009.04.005.
- Codella R, Ialacqua M, Terruzzi I ve Luzi L. (2018). May the force be with you: why resistance training is essential for subjects with type 2 diabetes mellitus without complications. *Endocrine*, 62: 14-25 DOI: 10.1007/s12020-018-1603-7
- DiRaimondo VC ve Earll JM. (1968). Remarkable sensitivity to insulin in a patient with hypopituitarism and diabetic acidosis. *Diabetes*, 17(3): 147-151 DOI: 10.2337/diab.17.3.147
- Einhorn D. (2003). American College of Endocrinology position statement on the insulin resistance syndrome. *Endocrine Practice*, 9: 5-21 Erişim Adresi: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12924350/>
- Gabriel BM ve Zierath JR. (2017). The limits of exercise physiology: from performance to health. *Cell Metabolism*, 25(5): 1000-1011 DOI: 10.1016/j.cmet.2017.04.018.
- Guzik TJ, Skiba DS, Touyz RM ve Harrison DG. (2017). The role of infiltrating immune cells in dysfunctional adipose tissue. *Cardiovasc. Res.*, 113: 1009–1020 DOI: 10.1093/cvr/cvx108
- Hales, C.M.; Fryar, C.D.; Carroll, M.D.; Freedman, D.S.; Aoki, Y.; Ogden, C.L. Differences in World Health Organization. World Obesity Day 2022—Accelerating Action to Stop Obesity. 2022. Available online: <https://www.who.int/news/item/04-03-2022-world-obesity-day-2022-accelerating-action-to-stop-obesity> (accessed on 8 August 2022).
- Harrison M, Moyna NM, Zderic TW, O’Gorman DJ, McCaffrey N, Carson BP. ... Hamilton MT. (2012). Lipoprotein particle distribution and skeletal

- muscle lipoprotein lipase activity after acute exercise. *Lipids in Health and Disease*, 11: 1-8 DOI: 10.1186/1476-511X-11-64.
- International Diabetes Federation. (2021). *IDF Diabetes Atlas*, 10th ed. International Diabetes Federation: Brussels, Belgium Erişim Adresi: <https://diabetesatlas.org/atlas/tenth-edition/>
- Kawai T, Autieri MV ve Scalia R. (2021). Adipose tissue inflammation and metabolic dysfunction in obesity. *Am. J. Physiol. Cell Physiol.*, 320: C375–C391 DOI: 10.1152/ajpcell.00379.2020
- Krankel vd. syndrome and type 2 diabetes mellitus: How does it work? *European Journal of Preventive Cardiology* (2019).
- MacDougald OA, Hwang CS, Fan H, Lane MD, Klemm DJ ve Johnson PF. (1995). Transcriptional regulation of gene expression during adipocyte differentiation. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 758(1): 191-203 DOI: 10.1016/j.cmet.2006.07.001
- Muscella A, Stefano E, Lunetti P, Capobianco L ve Marsigliante S. (2020). The regulation of fat metabolism during aerobic exercise. *Biomolecules*, 10(12): 1699 DOI: 10.3390/biom10121699
- McMurray RG ve Bo Andersen L. (2010). The influence of exercise on metabolic syndrome in youth: a review. *American Journal of Lifestyle Medicine*, 4(2): 176-186 DOI.org/10.1177/155982760935123
- Moore JB ve Fielding BA. (2012). Sugar and metabolic health: is there still a debate? *Current Opinion in Clinical Nutrition and Metabolic Care*, 15(4): 433-439 DOI: 10.1097/MCO.0000000000000289
- Obesity Prevalence by Demographic Characteristics and Urbanization Level Among Adults in the United States, 2013–2016. *JAMA* 2018, 319, 2419–2429.
- Polat MG. (2016). “Tip II Diyabette Fiziksel Aktivite/Egzersiz.” *Türkiye Klinikleri J Physiother Rehabil-Special Topics*, 2(1): 57–62 Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/309187899_Tip_II_Diyabette_Fiziksel_AktiviteEgzersiz
- Saltiel AR ve Olefsky JM. (2017). Inflammatory mechanisms linking obesity and metabolic disease. *J. Clin. Investig.* 127: 1–4 DOI: 10.1172/JCI92035
- Scuteri A, Laurent S, Cucca F, Cockcroft J, Cunha PG, Mañas LR. ... Rietzschel E. (2015). Metabolic syndrome across Europe: Different clusters of risk factors. *Eur. J. Prev. Cardiol.*, 22: 486–491 DOI: 10.1177/2047487314525529
- Sperling LS, Mechanick JI, Neeland IJ, Herrick CJ, Despres JP, Ndumele CE. ... Grundy SM. (2015). The cardiometabolic health alliance: working toward a new care model for the metabolic syndrome. *Journal of the American College of Cardiology*, 66(9): 1050-1067 DOI: 10.1016/j.jacc.2015.06.1328

- Suliga E, Ciela E, Rebak D, Koziel D ve Głuszek S. (2018). Relationship between sitting time, physical activity and metabolic syndrome among adults depending on body mass index (BMI). *Medical Science Monitor: International Medical Journal Of Experimental And Clinical Research*, 24: 7633 DOI: 10.12659/MSM.907582
- Thomas D, Elliott EJ ve Naughton GA. (2006). Exercise for type 2 diabetes mellitus. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (3) DOI: 10.1002/14651858.CD002968.pub2
- Virani SS, Alonso A, Benjamin EJ, Bittencourt MS, Callaway CW, Carson AP. ... Delling FN. (2020). On behalf of the American Heart Association Council on Epidemiology and Prevention statistics committee and stroke statistics subcommittee. Heart disease and stroke statistics-2020 update: A report from the American Heart Association. *Circulation*, 141: e139-e596 DOI: 10.1161/CIR.0000000000000757
- Wang HH, Lee DK, Liu M, Portincasa P ve Wang DQH. (2020). Novel insights into the pathogenesis and management of the metabolic syndrome. *Pediatric gastroenterology, hepatology and nutrition*, 23(3): 189 DOI: 10.5223/pghn.2020.23.3.189
- Wannamethee SG, Shaper AG, Walker M ve Ebrahim S. (1998). Lifestyle and 15-year survival free of heart attack, stroke, and diabetes in middle-aged British men. *Archives of Internal Medicine*, 158(22): 2433-2440 DOI: 10.1001/archinte.158.22.2433
- Zilliox LA ve Russell JW. (2019). Physical activity and dietary interventions in diabetic neuropathy: a systematic review. *Clinical Autonomic Research*, 29: 443-455 DOI: 10.1007/s10286-019-00607-x
- Zhao S, Zhong J, Sun C ve Zhang J. (2021). Effects of aerobic exercise on TC, HDL-C, LDL-C and TG in patients with hyperlipidemia: A protocol of systematic review and meta-analysis. *Medicine*, 100(10): e25103 DOI: 10.1097/MD.00000000000025103

Kaynakça

- Aktaş, Z., Çobanoğlu, G., Yazıcılar, İ. ve Er, N. (2006). Profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyon düzeyinin cinsiyetler açısından karşılaştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 55-59.
- Aslan, M. ve Doğan, S. (2020). Dışsal Motivasyon, İçsel Motivasyon ve Performans Etkileşimine Kuramsal Bir Bakış. Süleyman Demirel Üniversitesi *Vizyoner Dergisi*, 11(26), 291-301.
- Ateş, N. (2022). *Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu ile Okul İklimi Algısı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Avcı, O. (2019). *Tekerlekli sandalye basketbol sporcuları ile ampute futbol sporcularının üst ekstremite fiziksel uygunluklarının değerlendirilmesi ve 44 karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye.
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Ankara: Sporsal Kuram Dizisi, Bağırhan Yayınevi.
- Baumeister, R. F. ve Vohs, K. D. (2007). Self Regulation, ego depletion, and motivation. *Social and Personality Psychology Compass*, 1(1), 115-128.
- Bedir, K. (2024). *Sağlık Çalışanlarında Egzersiz Motivasyonu ve İş Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Bulut, Ç. ve Duman, S. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde gençlik ve spor il müdürlükleri çalışanlarının iş motivasyonları ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 178-195.
- Can, Y., Güven, H., Soyer, F., Demirel, M., Bayansalduz, M. ve Şahin, K. (2009). Elit Taekwondo Sporcularında Aile-Antrenör-Kulüp Desteği ve Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 240-252.
- Çakıroğlu T. (1987). *Antrenör-sporcu ilişkileri ve başarıda spor psikolojisinin önemi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara
- Çeviker, A. (2017). *Bedensel engelli spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin, antrenörlük mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.
- Dağdeviren, İ. (2018). İkinci dil ediniminde bireylerin motivasyonunun öğrenme üzerindeki etkisi. *Journal of Turkish Studies*, 13(15), 131-145.

- Danışlı, M. (2020). *Spor yapan ve yapmayan işitme engelliler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması: (Van ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Van, Türkiye.
- Deimann, M., ve Bastiaens, T. (2010). Competency-based education in an electronicsupported environment: an example from a distance teaching university. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*, 20(3-5), 278- 289.
- Demir, G. T., İlhan, E. L., Cicioğlu, H. I. ve Kabak, S. (2017). Headmaster and Teacher Opinions for Special Olympics Young Athletes Program. *Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport/Science, Movement and Health*, 17(2), 302-311
- Doğanel, E.D. (2023). *Paralimpik Sporcuların İlişkisel Rezilyans Kapasiteleri ile Yaşam Becerilerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Dönmezi K.H., Kiremitci, O. ve Kangalgil, M. (2022). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ekhsan, M. ve Parashakti, R. D. (2020). The effect of discipline and motivation on employee performance in pt samsung elektronik indonesia. *Journal of Research in Business, Economics and Education*, 2(3).
- Ekinci, N. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler. *İlköğretim Online*, 16(2), 394-405.
- Er, N., Çobanoğlu, G., Er, G., Zekioğlu, A. ve Yazıcılar, İ. (2003). Sporda başarı motivasyonunun cinsiyetler açısından analizi. *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresinde sunulan Poster Bildiri*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erdem, O. (2024). *Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaçları ile Spor Başarı Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Ergin, M. (2021). Paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 189-202.
- Eyigün, E. (2015). *Örgütlerde motivasyon-verimlilik ilişkisi ve sağlık çalışanları* Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi-İstanbul.
- Girişmen, G. (2017). Türkiye'nin paralimpik oyunlar karnesi. *Limitsiz Spor Dergisi*, 12-15.
- Gold, J. R. ve Gold, M. M. (2005). *Cities of culture: Staging international festivals and the urban agenda, 1851–2000*. Ashgate Press.
- Günel, İ. (2019). *Algılanan Hizmet Kalitesinin Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu Üzerine Etkisi: Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde Eği-*

- tim Alan Sporcular Üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi, Muğla.
- Hazar, Z., Tekkurşun-Demir, G., ve Can, B. (2018). Lise öğrencilerinin spora katılım güdülerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 225-235
- International Paralympic Committee.(2020). *IPC Handbook Paralympic Games Section 1 Chapter 3*, 2020.
- Jaarsma, E. A., Geertzen, J. H., Jong, R., Dijkstra, P. U. ve Dekker, R. (2014). Barriers and facilitators of sports in Dutch Paralympic athletes: An explorative study. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 24(5), 830-836
- Kahvecioğlu, T. (2021). Paralimpik sporcuların vücut bileşimi, beslenme ve hidrasyon profili, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi
- Kantar, H. (2013). *İşletmede motivasyon*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Karataş, A. (2024). *Covid 19 Pandemisi Sonrası Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonunun Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Van.
- Kılıç, S. (2024). *18-35 Yaş Bedensel Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kömür, V. S. (2023). *Paralimpik Oyunlar Hazırlık Merkezinin Fiziksel Özellikleri Vê İşletmecilik Anlayışının Sporcu Vê Antrenörlerin Beklentileri Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Mollaoğulları, H. ve Uluç, S. (2019). Spor yapan ve spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin sınav kaygı durumlarının incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(3), 78-87.
- Mumcu, H. E. (2018). *Engelli spor politikaları (Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye karşılaştırması)*. Akademisyen Kitabevi.
- Oran, S. (2021). *Spor Bilimleri Mezunlarının Motivasyon Düzeyi ile Örgüt İklimi İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Öğülmüş, S. (2002). Güdüleme (Motivasyon) Kuramları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, *Eğitim Araştırma Uygulama Merkezi Yayınları*, 5, 92-
- Polat, G. (2015). *Bedensel engelli sporcularda oluşan spor sakatlıkları ve rehabilitasyon sürecinin incelenmesi*,(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.

- Roberts, G.C. (1992). *Motivation in Sport and Exercise, Conceptual Constraints and Convergence*, Human Kinetics Books. Boston: Allynand Bacon.
- Ryan, R. M. (1995). Psychological Needs and the Facilitation of Integrative Processes. *Journal of Personality*, 63(3), 397-427.
- Sinclair, C. (2008). Initial and changing student teacher motivation and commitment to teaching. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 36(2), 79-104.
- Şahin, Y., ve Kaya, E. (2021). Türkiye ve Portekiz Kadın Futbol Liglerinde Mücadele Eden Sporcuların İçsel ve Dışsal Motivasyon Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 145-154
- Tamer, K., ve Pular, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Tweedy, S.M. ve Howe, P.D. (2011). Training and coaching the paralympic athlete. Y.C. Vanlandewijck ve W.R. Thompson (Ed.). Introduction to the paralympic movement. The Paralympic athlete içinde (s. 3–30). UK: Wiley-Blackwell Publishing
- Uluç, S. (2023). Sporda sirkadyen ritim: bir derleme çalışması. *Uluslararası Buzok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 149-164.
- Uluç, S. (2023a). Kadın futbolcuların futbol yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 83-97.
- Ürkmez, G. (2019). *Türkiye milli paralimpik komitesinin (TMPK) işleyişi ve engelli sporlarına yaklaşımı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi.
- Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R, Brière, N. M., Senécal, C. and Vallières, E. F. (1992). The Academic Motivation Scale: A Measure of Intrinsic, Extrinsic, and Amotivation in Education. *Educational and Psychological Measurement*, 52, 1003-1017.
- Yalçın, İ., Turgut, M., Gacar, A., ve Çalık, F. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu'nda öğrenim gören kadın sporcuların spora katılım motivasyonlarının bazı değişkenlere göre araştırılması. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(2), 201-210
- Yardımcı, F.B. (2022). *Paralimpik oyunlara hazırlanan engelli sporcuların fiziksel aktivite düzeyleri ile anksiyete, depresyon ve stres arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Yaşar-Sönmez, B. (2018). *Bedensel Engelli Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı
- Yılmaz, G. (2021). *Paralimpik sporcuların spora katılım motivasyonlarının, engellerinin, kolaylaştırıcılarının ve sportif sorunlarla başa çıkma becerilerinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Mersin Üniversitesi.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-V

Editörler:

Prof. Dr. Mutlu Türkmen & Doç Dr. Ender Ali Uluç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-V

Editörler: Prof. Dr. Mutlu Türkmen • Doç Dr. Ender Ali Uluç

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-943-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub500>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Türkmen, M. (ed), Uluç, E. A. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-V*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub500>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abak, E. (2019). Ruminatif düşünme stili, beden algısı ve sosyal görünüş kaygısının romantik ilişki ve partner odaklı obsesif kompulsif semptomlarla ilişkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Adler, A. (2000). Yaşamın anlam ve amacı (Çev: K. Şipal). İstanbul: Say Yayınları.
- Adler, A. ve Şipal, K. (2017). Yaşamın anlam ve amacı. Say. 15: Ankara: Say yayınları.
- Akkuş, Y., Türk, R., ve Akkuş-Aydemir, A. (2019). Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 6(1), 120-126.
- Aksoy, H. F. (2020). Sporcularda optimal performans duygu durumu: ruminatif düşünce ve akıldışı inançların rolü üzerine bir çalışma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Alemdağ S. (2013). Öğretmen adaylarında fiziksel aktiviteye katılım, sosyal görünüş kaygısı ve sosyal öz-yeterlik ilişkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.
- Alemdağ, S. ve Öncü, E. (2015). Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım ve sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS), 3(3), 287-300.
- Aygör, N. (2010). 12-14 yaş grubu ergenlerde beden bölgelerinden ve özelliklerinden hoşnut olma durumu ve beden imajının değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bahçıvan, O. (2020). Fitness merkezlerinde egzersiz yapan bireylerin egzersiz bağımlılıkları, yaşam doyumları ve zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Anabilim Dalı, Sakarya.
- Baker, Ö. E., & Bugay, A. (2011). Mediator and moderator role of loneliness in the relationship between peer victimization and depressive symptoms. Journal of Psychologists and Counsellors in Schools, 21(2), 175-185.
- Bektaş, M. (2015). İstanbulda zincir fitness merkezlerinde sunulan hizmetlerin üye memnuniyeti açısından değerlendirilmesi. Yüksek lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı. İstanbul.

- Brinker, J. K. & Dozois, D. J. (2009). Ruminative thought style and depressed mood. *Journal of Clinical Psychology*, 65(1), 1-19. <https://doi.org/10.1002/jclp.20542>
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.E. Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Calmes, C. A. & Roberts, J. E. (2007). Repetitive thought and emotional distress: Rumination and worry as prospective predictors of depressive and anxious symptomatology. *Cognitive Therapy and Research*, 31(3), 343-356.
- Clark DA, Rhyno S. (2005). Unwanted intrusive thoughts in nonclinical individuals: Implications for clinical disorders: In Clark DA. (ed.) *Intrusive thoughts in clinical disorders : theory, research, and treatment*. New York: Guilford Publications Inc, 1-30.
- Çepikkurt, F. ve Coşkun, F. (2010). Social physique anxiety and body image satisfaction levels of collegian dancers. *Pamukkale Journal Of Sportsciences*, 1(2), 17-24.
- Çınar, H. ve Keskin, N. (2015). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının öğrenim yeri tercihlerine etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*. 14, 457-464.
- Demir, R. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşamın anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), T.C. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Deniz, M. E., Amanvermez, Y. ve Buyruk Genç, A. (2017). Ruminasyon ve yaşamda anlamın farklı öz-anlayış düzeylerine göre incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 353-372.
- Dogra, A.K., Basu,S. ve Das,S. (2011). Impact of Meaning in Life and Reasons for Living to Hope and Suicidal Ideation: A Study among College Students. *SIS J. Proj. Psy. & Ment Health*, 18, 89-102.
- Doğan, T. (2009). Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya.
- Doğan, T. (2010). Sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 39.39.
- Dursun, N. (2019). Evli ve bekâr bireylerin yaşamın anlamı ve maneviyat düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erman, M. S. (2017). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin benlik saygı ve sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi*

- tesisi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Düzce Ersöz, F., & Ersöz, T. (2020). İstatistik-I. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Frankl, V. E. (2010). İnsanın anlam arayışı. S. Budak, Çev. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Frankl, V. E. ve Atayman, V. (2019). Hayatın anlamı ve psikoterapi. Say.139: Ankara. say yayınları.
- Gracia-Marco, L., Vicente-Rodríguez, G., Casajús, J. A., Molnar, D., Castillo, M. J., & Moreno, L. A. (2011). Effect of fitness and physical activity on bone mass in adolescents: The Helena Study. *European Journal of Applied Physiology*, 111, 2671-2680.f
- Göksel, A.G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö.F ve Zorba, E. (2018). Spor hizmeti alan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluklarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3): 88-101.
- Grogan, S. (1999). *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children* (1st ed.). New York: Routledge.
- Gümüş, A. E. (2006). Sosyal kaygı ile başa çıkma. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hart, E. A., Leary, M. R. & Rejeski, W. J. (1989). The measurement of social physique anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11, 94-104.
- Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C. and Heimberg, R. C. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment Academic Journal*, 15(1), 48-59.
- Jose, P. E. & Brown, I. (2008). When does the gender difference in rumination begin? Gender and age differences in the use of rumination by adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 37(2), 180-192.
- Josefsson, T., Ivarsson, A., Lindwall, M., Gustafsson, H., Stenling, A., Böröy, J., Mattsson, E., Carnebratt, J., Sevholt, S., ve Falkevik, E. (2017). Mindfulness Mechanisms in Sports: Mediating Effects of Rumination and Emotion Regulation on Sport-Specific Coping. *Mindfulness*, 8(5), 1354–1363. <https://doi.org/10.1007/s12671-017-0711-4>
- Kara, A. (2016). Sosyal Görünüş Kaygısı İle Utangaçlık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Birey ve Toplum*. 6(11), 95-106.
- Kan, B., & Xie, Y. (2024). Impact of sports participation on life satisfaction among internal migrants in China: The chain mediating effect of social interaction and self-efficacy. *Acta Psychologica*, 243,104139. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104139>
- Kara, N. Ş. (2020). Spor yapan ve yapmayan bireylerde yaşamın anlamı, affetme esnekliği bilişsel bilişsel esneklik ile psikolojik belirtilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya

- Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Sakarya.
- Kara, N. Ş., Çetin, M. Ç., Dönmez, A., ve Çağın, M. (2020). The relationship between cognitive flexibility and the meaning of life: a research on the students of the faculty of sport sciences. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 22 (1) , 142- 149
- Kara, M., Özsarı, A., Kara, N. Ş., & Çetin, M. Ç. (2023). Sportmenlik ve Affetme Esnekliği: Genç Karate Sporcuları Araştırması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 11(29), 56-68. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1210491>
- Kara, M., Kara, N. Ş., & Özsarı, A. (2022). Spor bilimleri öğrencilerinin üst biliş ve ruminatif düşünce stillerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(32), 175-191.
- Karasar, N. (2019). Bilimsel araştırma yöntemi. 34. Baskı. Ankara, Nobel, s.111.
- Kılıç, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Kılıç, M. ve Karakuş, Ö. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3837-3852. doi:10.14687/jhs.v13i3.4054
- Kaya, E. (2019). Fitness salonuna giden sedanter bireylerin fitnessa yönelme nedenleri ve fiziksel durumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Koç, V. (2017). Üstbilişsel perspektiften depresyon ve tedavisi üzerine bir derleme: Üstbilişsel Perspektiften Depresyon. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 1(1), 34-43.
- Korkmaz, M. ve Uslu, T. (2020). Fitness yapan bireylerin benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(3), 1-18.
- Leary, M. R., & Kowalski, R. M. (1995). *Social anxiety*. New York: Guilford Press.
- Makinen, M., Puukko-Viertomies, L. R., Lindberg, N., Siimes, M. A., & Aalberg, V. (2012). Body dissatisfaction and body mass in girls and boys transitioning from early to midadolescence: additional role of self-esteem and eating habits. *BMC psychiatry*, 12(1), 1-8.
- Manyanga, T., Makaza, D., Munambah, N. E., Mahachi, C., Mavingire, C., Mlalazi, T.F., & Matsungu, T. M. (2023). Indicators of physical acti-

- vity and nutritional status among children and adolescents in Zimbabwe: Findings from three global matrix initiatives. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 21(2), 202-209. <https://doi.org/10.1016/j.jesf.2023.02.001>
- Maxwell JP. (2004). Anger rumination: an antecedent of athlete aggression?. *Psychology of Sport and Exercise*. 5:279-289.
- Meral, B. S. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Musa, M. (2020). Fitness merkezlerinde spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve özgüven düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of Physical Education & Sports Science/Bedensel Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3).
- Nolen-Hoeksema, S. & Aldao, A. (2011). Gender and age differences in emotion regulation strategies and their relationship to depressive symptoms. *Personality and Individual Differences*, 51(6), 704-708.
- Nolen-Hoeksema, S., Parker, L. E., & Larson, J. (1994). Ruminative coping with depressed mood following loss. *Journal of personality and social psychology*, 67(1), 92.
- Nolen-Hoeksema, S., Wisco, B. E. & Lyubomirsky, S. (2008). Rethinking rumination. *Perspectives on Psychological Science*, 3(5), 400-424.
- Nolen-Hoeksema, S. (1987). Sex differences in unipolar depression: Evidence and theory. *Psychological Bulletin*, 259-282.
- Öksüz, Y. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Özerklik Düzeyleri İle Vücut Algıları Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:28, s.69-77
- Öner, N., & Comte, A. L. (1983). Durumluk Kaygı Envanteri El Kitabı. Bogaçiği Üniversitesi Yayınları, (333), 6.
- Özgüven, İ. E. (1994). Psikolojik Testler. Yeni Doğu Matbaası, Ankara. Rys, G. S., & Bear, G.G. (1997). Relational aggression and peer relations. *MerrillPalmer Quarterly*, 43(1): 87-106.
- Özsarı, A., & Fişekçioğlu, İ. B. (2023). Spora yönelik tutum, sosyal güvende hissetme ve memnuniyet ilişkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 658-669. <https://doi.org/10.38021/asbid.1282306>
- Özsarı, A., Kara, M., Çetin, M. Ç., & Kara, N. Ş. (2023). The relationship between sportsmanship and happiness: A research on martial arts athletes. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 6(1), 248-258. <https://doi.org/10.53353/atrss.1134462>

- Ricarte, J., Ros, L., Serrano, J. P., Martínez-Lorca, M., & Latorre, J. M. (2016). Age differences in rumination and autobiographical retrieval. *Aging & Mental Health*, 20(10), 1063-1069.
- Rippere V. (1977). What's the thing to do when you're feeling depressed?: A pilot study. *Behavior Research and Therapy* 15, 185-191. (ruminatif düşünce ölçeği)
- Ritvanen, T. I. I. N. A., Louhevaara, V., Helin, P., Halonen, T., ve Hanninen, O. S. M. O. (2007). Effect of aerobic fitness on the physiological stress responses at work. *International journal of occupational medicine and environmental health*, 20(1), 1-8.
- Roy MM, Memmert M, Frees A, Radzevick J, Pretz J, Noel B. (2016). Rumination and performance in dynamic, team sport. *Frontiers in Psychology*. 6:1-7
- Röthig P, Prohl R, 2003. Sportwissenschaftliches Lexikon (Vol. 49). Hofmann GmbH & Company KG.
- Ryff, C. D., ve Singer, B. (1998). The contours of positive human health. *Psychological Inquiry*, 9,1-28.
- Schnell, T. (2009).The Sources of Meaning in Life Questionnaire (SoMe): Relations to Demographics and Well-Being. *The Journal of Positive Psychology*, 4 (6), 483-499.
- Smith, J. M. & Alloy, L. B. (2009). A roadmap to rumination: A review of the definition, assessment, and conceptualization of this multifaceted construct. *Clinical psychology review* 29(2): 116- 128.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S. & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of counseling psychology*, 53(1), 80.
- Steger, M.F., Kashdan, T.B., Sullivan, B.A. ve Lorentz, D. (2008). Understanding the Search for Meaning in Life: Personality, Cognitive Style, and the Dynamic Between Seeking and Experiencing Meaning. *Journal of Personality*, 76, 2.
- Sütterlin, S., Paap, M., Babic, S., Kübler, A. ve Vögele, C. (2016). Rumination and age: Some things get better. *Journal of aging research*.
- Şahin E, (2012). Bazı değişkenlere göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin benlik saygıları ve sosyal görünüş kaygıları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Şentürk, H. ve Yakut, S. (2014). Hayatın anlamı ve din. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2(33): 45-60.
- Taş, İ. (2011). Öğretmenlerde yaşamın anlamı yaşam doyumu sosyal karşılaştırma ve içdiş kontrol odağının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bi-

limleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Sakarya.

Taşdemir, B. (2015). Fitness Merkezlerinde Üye Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yönetimi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Tatlısu, T., Turan, M., ve Tatlısu, B. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşam anlamı düzeylerinin spor ve farklı değişkenlere göre incelenmesi (Bayburt üniversitesi örneği)/analysis of the life significance levels of university students according to sports and different variables (sample of bayburt university). *Anatolia Sport Research*, 1(1), 37-48.

Tingaz, E. ve Çakmak, S. (2020). Zihinsel geniş getiren (Ruminasyon) üniversiteli sporcular için bir yol: Bilinçli farkındalık. V.Uluslararası Egzersiz Spor Psikolojisi Kongresi,25 -27 Eylül 2020.

Toprak, N., ve Saraç, L. (2018). Sporcuların sosyal görünüş kaygısı ve kilofobı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 111-118.

Uz, İ. (2015). Fitness Merkezine Düzenli Katılan Bireylerde Egzersiz Bağımlılığının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Çanakkale.

Ümmet, D. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygının Cinsiyet Rollerine ve Aile Ortamı Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara

Vural M. (2021). Sporda ruminatif düşünme ve karar verme. *Spor Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler-I*. Gece kitaplığı. Ankara. Ed. İlkin M.

Wilkosz, M. E., Chen, J. L., Kennedy, C., & Rankin, S. (2011). Body dissatisfaction in California adolescents. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 23(2), 101-109.

Yağan, K. (2019). Fitness merkezine giden bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öz güven düzeylerinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Yağan, K. ve Akpınar, S. (2019). Fitness merkezlerine giden bireylerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(68).

Yalçın, Y., & Kurnaz, H. K. (2021). Spor merkezlerine üye olan bireylerin duygusal yeme ve sosyal fizik kaygı düzeylerinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 3818-3833.

Yalom, I. (2001). Varoluşçu psikoterapi. (Çev: Z. İyidoğan-Babayiğit). İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.

- Yaman, Ç., Koşu, S. ve Tel, M. (2008). Elit seviyedeki değişik spor branşlarının fiziksel benlik algısı üzerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. Cilt 5 sayı 2. 2-17.
- Yazıcı, E. C. (2020). Üniversite öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ile ruminatif düşünme biçimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sivas.
- Yetim, A. (2000). *Sosyoloji ve spor/Sociology and sports*. Ankara: Topkar Yayınları

Kaynakça

- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023) *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV İçinde. Uluç, E. A. ve Karademir, M.B. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aksoy, S. (2024). *Düzenli Olarak Yapılan Fiziksel Aktivite ve Egzersizin Spor Psikolojisi Bağlamında Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi*. Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III İçinde. Uluç, S. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- American College of Sports Medicine. (2014). *ACSM's guidelines for exercise testing and prescription*. Baltimore: Williams&Wilkins.
- Beyter, M. (2023). *14-16 Yaş Erkek Vē Kadın Yüzücülerde Uygulanan Kalistenik Egzersizlerin Fiziksel Vē Fizyolojik Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Van.
- Caspersen, C.J., Powell, K.E. ve Christenson, G.M. (1985). Physical activity, exercise, and physical fitness: definitions and distinctions for health-related research. *Public Health Rep*; 100: 126–31.
- Castillo-Garzón, M.J., Ruiz, J.R., Ortega, F.B. ve Gutiérrez, A. (2006). Anti-aging therapy through fitness enhancement. *Clin. Interv. Aging* 1, 213–220.
- Ceviz, E., ve Genç, H, (2021). Çocuklarda obezite ve fiziksel aktivite. İçinde Doç. Dr. İdris Kayantaş (Ed) ve Doç. Dr. Mehmet İlkan (Ed), Spor Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler-I 2021/ Aralık (1. Basım., ss. 177-205), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Dündar, U. (2003). *Antrenman Teorisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erbaş, Ü. (2018). *Sedanter Kadınlarda Kalistenik Vē Pilates Egzersizlerinin Fiziksel ve Fizyolojik Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Ervin, R. B., Fryar, C. D., Wang, C. Y., Miller, I. M. ve Ogden, C. L. (2014). Strength and body weight in US children and adolescents. *Pediatrics*, 134(3), e782-e789.
- Genç, H., Ceviz, E. (2022). Sporcularda antrenman ve müsabaka. (Ed.: Filiz Fatma ÇOLAKOĞLU, Dicle ARAS, Gülşah ÜNVER), Sporcu Sağlığı Kitabı içinde (s. 79-99). İstanbul, EFE Akademi Yayınları.
- Göktebe, Ö. (2022). *Fiziksel Uygunluğunu Oluşturan Faktörlerin İncelenmesi, Bu Faktörleri Geliştiren Uygun Antrenman Protokolünün Geliştirilip Test Edilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.

- Güler, D., Günay, M., Tamer, K., Baltacı, G. ve Gökdemir, K. (2004). 8-10 Yaş grubu türk erkek çocukların sağlıkla ilişkili fiziksel uygunluk normları. *Abi Evran Üniversitesi Karşelbir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 157-164.
- Hoeger, W.W., ve Hoeger, S.A. (2015). *Principles and labs for fitness and wellness*. Boston: Cengage Learning.
- Huxham, F. E., Goldie, P. A. ve Patla, A. E. (2001). Theoretical considerations in balance assessment. *Australian Journal of Physiotherapy*, 47(2), 89-100.
- İşleyen, Ç. (1988). 12-14 Yaş ve 15-17 Yaş futbol takımlarının bazı fonksiyonel parametrelerinin kontrol grubu ile karşılaştırılması. Ankara: Spor Hekimleri Dergisi 23(1).
- Janeira, M. A. ve Maia, J. (1998). Game intensity in basketball. An interactionist view linking time-motion analysis, lactate concentration and heart rate. *Coaching and Sport Science Journal*, 3, 26-30.
- Karvonen, M. J. (1996). Physical activity for a healthy life. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67(2), 213.
- Kaya, D. O., Duzgun, I., Baltacı, G., Karacan, S. ve Colakoglu, F. (2012). Effects of calisthenics and pilates exercises on coordination and proprioception in adult women: a randomized controlled trial. *Journal of sport rehabilitation*, 21(3), 235-243
- Muratlı, S., Şahin, G. ve Kalyoncu, O. (Der.). (2005). Antrenman ve müsabaka. İstanbul: Yaylım yayıncılık.
- Okuyucu, C. (2006). *Subay ve astsubaylarda spor yapma alışkanlıklarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.
- Ortega, F.B., Ruiz, J.R. ve Castillo, M.J. (2008). Sjöström, M. Physical fitness in child hood and adolescence: A powerful marker of health. *Int. J. Obes.* 32, 1-11.
- Özer K. (2020). *Fiziksel Uygunluk*. 7.Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Roy, T. C., Springer, B. A., McNulty, V., & Butler, N. L. (2010). Physical fitness. *Military medicine*, 175(suppl_8), 14-20.
- Salman, U. ve S. İhsan (2020). Beden eğitimi öğretmenleri, öğrenciler ve ailelerin bakış açısı ile Sifuk: yeni bir uygulama. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 18(2), 77-103.
- Seyidoğlu, S. B. (2023). *Sözel Gerbildirimli ile Görsel Egzersiz Programlarının fiziksel Uygunluk Parametreleri ve Katılma Olan Etkilerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Sönmez, E. (2006). *Adölesan dönemi voleybolcu çocukların antropometrik ölçümlerinin belirlenmesi ve sedanter çocuklarla karşılaştırılması*. Yayımlanmamış

- Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.
- Srivastava, R. (2016). Effect of Pilates, calisthenics and combined exercises on selected physical motor fitness. *Department of Physical Education and Sports, Pondicherry University*.
- Suzuki, M., Fujisawa, H., Suzuki, H., Kawakami, S., Fukuda, M. ve Murakami, K. (2018). Motor coordination during body rotation while standing in healthy participants. *Journal of Physical Therapy Science*, 30(8), 997-1002.
- Swain, D. P., ve Franklin, B. A. (2006). Comparison of cardioprotective benefits of vigorous versus moderate intensity aerobic exercise. *The American Journal of Cardiology*, 97(1), 141-147
- Şan, A. (2024). *Kronik Bel Ağrılı Bireyler İle Sağlıklı Bireylerin Solunum Kas Kuşvetleri Ve Sağlıkla İlgili Fiziksel Uygunluklarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Şeker, B. (2009). *Geriatrik bireylerde fiziksel uygunluğu belirlemede SF-36 ve EUROFIT erişkin test bataryası ilişkisinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tatari, M. Y. (2024). *Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Kullanılan Kıyafetlerin Fiziksel Uygunluk Parametrelerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Uçar, Ş. G. (2024). *Serebral Palsili Çocuklarda Yoga Egzersizlerinin Fiziksel Uygunluğa Ve Günlük Yaşam Aktivitelerindeki Fonksiyonel Bağımsızlığa Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Uzun, Z. S. (2024). *5-6 Yaş Cimnastik Dersi Alan Çocuklarda Bosu Topu Kullanımının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametreleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Afyon.
- Weineck J. (2011) *Futbolda kondisyon antrenmanı*. Ankara: Bağırğan Spor Kitapevi
- Zorba E ve Saygın Ö. (2009). *Fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk*. İstanbul: İnceler Ofset Matbaa.

Kaynakça

- Ada, G. (2021). *Beş faktörlü kişilik özelliklerinin yaşam doymumuna etkisi ve bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi.
- Altıntaş, E. (2014). *Stres yönetimi* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydın, B. ve İmamoğlu, S. (2001). Stresle başa çıkma becerisi geliştirmeye yönelik grup çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(14), 41-52.
- Aytaç, S. (2009). *İş stresi yönetimi el kitabı: İş stresi, oluşumu, nedenleri, başa çıkma yolları, yönetimi*. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
- Balci, A. (2014). *Çalışanlarda stres kaynakları, stresle başa çıkma yöntemleri ve sağlık sektörü* (Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Brown, D. W., Balluz, L. S., Heath, G. W., Moriarty, D. G., Ford, E. S., Giles, W. H. ve Mokdad, A. H. (2003). Associations between recommended levels of physical activity and health-related quality of life: Findings from the 2001 Behavioral Risk Factor Surveillance System (BRFSS) survey. *Preventive Medicine*, 37(5), 520-528.
- Christopher, J. C. (1999). Situating psychological well-being: Exploring the cultural roots of its theory and research. *Journal of Counseling & Development*, 77(2), 141-152.
- De Moor, M. H., Beem, A. L., Stubbe, J. H., Boomsma, D. I. ve De Geus, E. J. (2006). Regular exercise, anxiety, depression and personality: A population-based study. *Preventive Medicine*, 42(4), 273-279.
- Dikmen, A. A. (1995). İş doymumu ve yaşam doymumu ilişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 50(1), 116-121.
- Dockery, A. M. (2004). *Happiness, life satisfaction and the role of work: Evidence from two Australian surveys*. Unpublished mimeo.
- Ekinci, M., Altun, Ş. Ö. ve Can, G. (2013). Hemşirelik öğrencilerinin stresle başa çıkma tarzları ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 4(2), 67-74.
- Eskin, M., Harlak, H., Demirkıran, F. ve Dereboy, Ç. (2013). Algılanan stres ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Güvenirlilik ve geçerlik analizi. *Yeni Symposium*, 51(3), 132-140.
- Karabulut, Ö. Ö. ve Özer, M. (2003). Life satisfaction in the elderly. *Geriatrics*, 6(2), 72-74.
- Koçak, Ö. F. (2016). Kişiler arası çatışmalar ve yaşam doymumu ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J. ve Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16, 134-143.

- Oktiler, N. (2004). *Huzurevinde yaşam ve yaşam kalitesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Özdevecioğlu, M. (2008). *Örgütsel davranışta seçme konular*. Ankara: İlke Yayınevi.
- Özgür, G., Gümüş, A. B. ve Durdu, B. (2010). Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.
- Özkaya, M. O., Yakın, V. ve Ekinci, T. (2008). Stres düzeylerinin çalışanların iş doyumu üzerine etkisi: Celal Bayar Üniversitesi çalışanları üzerine ampirik bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi*, 15(2), 72-89.
- Özmen, M. ve Önen, B. (2005). Stresle başa çıkma yolları. In İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, *Medikal açıdan stres ve çareleri sempozyum dizisi* (pp. 1-12).
- Pektekin, Ç. (1994). Hemşirelik Bülteni, *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Yayın Organı*, 31, 15-18.
- Sapmaz, E., & Doğan, T. (2012). Mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak iyimserlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 63-69.
- Savcı, B. A. (2006). *Kanserli hastalarda yaşam kalitesini ve sosyal destek düzeyini etkileyen faktörler*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Selye, H. (2013). *Stress in health and disease*. Butterworth-Heinemann.
- Shahsavarani, A. M., Azad Marz Abadi, E. ve Hakimi Kalkhoran, M. (2015). Stress: Facts and theories through literature review. *International Journal of Medical Reviews*, 2(2), 230-241.
- Soyer, F., Yıldız, N., Demirel, D., Serdar, E., Demirel, M., Ayhan, C. ve Demirkan, O. (2017). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel teşkil eden faktörler ile katılımcıların yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Physical Education and Sport Sciences*, 14(2), 2035-2046.
- Vara, Ş. (1999). *Yoğun bakım hemşirelerinde iş doyumu ve genel yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Veenhoven, R. (1996). Developments in satisfaction research. *Social Indicators Research*, 37(1), 1-46.
- Wang, C. C. (2008). *Leisure participation, leisure motivation and life satisfaction for elders in public senior resident homes in Taiwan* (Doctoral dissertation, The University of the Incarnate Word, School of Graduate Studies).
- Yaşar, G. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin okulla ilgili sorunları ve stresle başa çıkma tarzlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.

- Yetim, Ü. (2003). The impacts of individualism/collectivism, self-esteem and feeling of mastery on life satisfaction among Turkish university students and academicians. *Social Indicators Research*, 61(3), 297-317.
- Yıldırım, Y. ve Taşmektepligil, M. Y. (2011). Beden eğitimi ve spor yükseköğretimindeki görevli akademisyen personelin örgütsel stres ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 131-140.
- Yıldız, M., Güç, K. ve Erdem, S. (2015). Stresle başa çıkma tutumlarının insani değerler açısından incelenmesi: Kamu kurumu çalışanları üzerine bir çalışma. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 25(1), 41-62.
- Zorba, E. (2007). Türkiye’de rekreasyona bakış açısı ve gelişimi. *Gazi Haber Dergisi*, 52-55.

Kaynakça

- Abanoz, H. (2020). *Sporcu ve Sedanterlerde Masajın Yaşam ve Uyku Kalitesi Üzerine Etkisi*. Ramazanoğlu, F. (Edt). İstanbul: Efe Akademi.
- Abanoz, H. (2022b). *Spor Yaralanmalarında Masaj*. Spor & Bilim İçinde. Özen, G. ve Havadar, T. (Edt). İstanbul: Efe Akademi.
- Abanoz, H., Beyleroğlu, M., Şahin, G. ve Çelik, M. N. (2018). Isınma öncesi yapılan lokal spor masajının futbolcularda bazı performans değerlerine etkisinin incelenmesi. *Sciences Studies Journal*, 4(18), 1774-1779.
- Akkaya, C. (2022). *Küreselleşme Sürecinde Spor ve İletişim*. Sporda Güncel Yaklaşımlar İçinde. Uluç, E.A. (edt). Ankara: Gazi Yayınevi.
- Akkaya, C. (2022a). *Küreselleşme Sürecinde Spor ve İletişim*. Uluç, E.A. (Ed). Sporda Güncel Yaklaşımlar İçinde. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akkaya, C. (2022b). *Spor Ekonomisi*. Yalçın, S. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Akkaya, C. (2023). *Nostaljik Spor Pazarlaması*. Uluç, E.A. ve Karademir, M. B. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar-IV. İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aksaray, D. N. (2023). *Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Prematüre Bebeği Olan Emziremeyen Annelerde Aromaterapi Masajının Laktasyona Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-Cerrahpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kadın Sağlığı ve Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aksoy, S. (2022). *Sporda Odaklanmış Dikkatin Önemi*. Sporda Güncel Yaklaşımlar İçinde. Uluç, E.A. (edt). Ankara: Gazi Yayınevi.
- Aktürk, O. (2024). *Voleybolcularda Antrenman Öncesi Yapılan Alt Ekstremitte Masajının Esneklik Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
- Aktürk, O. ve Yüksek, S. (2023). Masajın Sporcu Performansı Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 65-73.
- Arnheim, D. (1989). *Modern Frinciples of Athletic Training*. St. Louis: Mosby.
- Arslan, F. N., Arslan, Y. ve Yıldırım, İ. (2010). Müsabaka Öncesi Yapılan Masajın Futbolcuların Durumluk Kaygı Düzeylerine Etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 11-23.
- Ata, E. E. (2008). *Hemşirelik eğitim programının öğrencilerde sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının gelişimine ve yaşam kalitesine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Ataseven, M. (2024). *Mastektomi Sonrası Kola Aromaterapi Yağıyla Yapılan Masajın Akut Kol Ağrısı ve Anksiyete Üzerine Etkisi: Randomize Kontrollü Ça-*

- lışma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Barret, S. (1999). *Massage therapy: Enhancing Your Health With Therapeutic Massage*. American Massage Therapy Association,
- Boguszewski, D., Adamczyk, J. G., Hanc, A., Szymanska, A., Chelchowska, S., ve Bialoszewski, D. (2021). Classic Sports Masage vs. Chinese Self-massage Which One Is More Effective In Warm-up ? *Biomedical Human Kinetics*, 99-100
- Bostan, İ. (2024). *11-18 Yaş Adölesan Sağlıklı Sporcu Bireylerde Konsantrik ve Ek-santirik Egzersizler Sonucu Oluşan Geçikmiş Kas Ağrısının Değerlendirilmesi ve Masajın Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoloji Anabilim Dalı, Isparta.
- Budak, H. (2023). *Egzersiz Sonrası Geleneksel ve Spor Masajı Toparlanma Yöntemlerine Hormonal Tepkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray.
- Cafarelli, E. ve Flint, F. (1992). The role of massage in preparation for and recovery from exercise: an overview. *Sports medicine*, 14, 1-9.
- Cambron, J. A., Dexheimer, J., Coe, P. ve Swenson, R. (2007). Side-effects of massage therapy: a cross-sectional study of 100 clients. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 13(8), 793-796.
- Cates, N.D. (1998). In Touch With The Healing Powers of Massage, *Better Nutrition*, 60(2), 72-73.
- Ceviz E, Genç H, Özfidan D. (2022). Postür Bozuklukları ve Egzersiz. Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar (Ed: Demir, A). İstanbul: Eğitim Yayınevi 1. Basım, 135-169.
- Çağlayan, M. (2022). *Atıcılık Branşında Akut Spor Masajının Atış İsbet Oranlarına Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yozgat.
- Çakmak, S.E. (2024). *Manuel Spor Masajının ve Masaj Tabancasının Farklı Branşlardaki Erkek Milli Sporcularda Esnekliğe Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzcce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, Düzcce.
- Çavdar, A.U. (2016). *Katarakt Ameliyatı Öncesi Yapılan El Masajının Hasta Anksiyetesi ve Konforuna Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Manisa.
- Çelik, ř. (2023). Kardiyovasküler Cerrahi Geçiren Bebeklerde Annenin Uyguladığı Masaj ve Güvenli Sarmalamanın Bağlanması, Öz Etkililik ve Yaşam

- Bulgularına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kadın Hastalıklar ve Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Değirmen, N., Özerdoğan, N., Sayiner, D., Köşgeroğlu, N. ve Ayrancı, U. (2010). Effectiveness of Foot and Hand Massage in Postcesarean Pain Control in A Group of Turkish Pregnant Women. *Applied Nursing Research*, 23(3),153-158.
- Demir, H. (2024). *Sağlık Çalışanlarının Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Konya.
- Dubrovsky, V. (1983). Changes in muscle and venous blood flow after massage. *Soviet Sports Review*, 18(3), 134-5.
- Duran, E. (2024). *Spor Okuryazarlığı Algısının Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Konya.
- Dünya Sağlık Örgütü (2019). *Data Collections*. <https://www.who.int/data/collections> adresinden alınmıştır.
- Ergen, E. (1986). *Spor Hekimliği Sporda Sağlık Sorunları ve Sakatlıklar*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, B. T. G. M. Yay. No: 29.
- Ernst, E. (1998). Does post-exercise massage treatment reduce delayed onset muscle soreness? A systematic review. *Br J Sports Med*. 32(3):212-4.
- Ertem, O. Kalyon, T. A. (1979). Sporda Masaj ve Egzersizin Yeri, *Spor Hekimliği Dergisi*, 14(4), 57-60.
- Farrar, A. J. ve Farrar, F. C. (2020). Clinical aromatherapy. *Nursing Clinics*, 55(4), 489-504.
- Fenick, M.A. ve Nelson, P.L. (2013). *Ağız sağlığı kontrolü*. In: Rudolph DC, Rudolph MA, Lister GE, First RW, Gershon AA (eds). Yurdakök M (Çev ed). Rudolph Pediatri. Cilt 1, 22 th ed. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri.
- Field, T., Ironson, G., Scafidi, F., Nawrocki, T., Goncalves, A., Burman, I., ... ve Kuhn, C. (1996). Massage therapy reduces anxiety and enhances EEG pattern of alertness and math computations. *International journal of neuroscience*, 86(3-4), 197-205.
- Gburi, N. H. M. (2024). *Basketbol Maçında Yarış Öncesi ve Sonrası Gevşemenin Kaygı ve Performans Etkinliğine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kırşehir.
- Genç, H., Ceviz, E., Türkmen, M., Çiftçi, B. (2022). *Bel ağrısı rehabilitasyon uygulamalarında egzersizin önemi* (Ed.: Aydın Şükrü Bengü ve Ebubekir

- İzol). Sağlık bilimlerinde inovatif yöntemler, teoriler ve uygulamalar, s. 119-167. İksad Yayınevi.
- Göktuna, G. (2023). *Diyaliz Hastalarına İki Farklı Yöntemle Uygulanan Ayak Masajının Yaşam Kalitesi ve Semptom Kontrolü Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İzmir.
- Günay, M. ve Yüce, İ. A. (2008). Futbol antrenmanın bilimsel temelleri. Ankara: Gazi Kitap Evi
- Gürkan, A. C., Dalbudak, İ., Bakır, B., Dinç, A. ve Ali, G. K. (2018). Spor masajı. *İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 1(1), 24-28.
- Güven, A. (1982). *Masaj, Ansiklopedik Spor Dünyası*. İstanbul: Serhat Kitap Yayın ve Dağıtım
- Haman, A., Haschke, W., Krug, H., Leutert, G., Lindeman, M. ve Zett, L. (1983). *Massage in Bild Und Wort*. New York.
- Hemmings, B. J. (2001). Physiological, psychological and performance effects of massage therapy in sport: a review of the literature. *Physical therapy in sport*, 2(4), 165-170.
- İnitiumspa (t.y.). Masajın Tarihçesi. <https://www.initiumspa.com/single-post/2017/03/20/masajintarihcesi> adresinden alınmıştır.
- Kanbir, M.O. (2019). *Klasik masaj; dinlendirme, tedavi, spor masajı*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kanbir, O. (1998). *Klasik Masaj*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Kanbir, O. (2005). *Klasik Masaj*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Kanbir, O. (2008). *Klasik Masaj Dinlendirme, Tedavi, Spor Masajı*, Bursa:Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Kanca, C. (2019). *Diz Osteoartriti Olan Hastalarda, Isırgan-Zencefil Esansiyel Yağlarıyla Yapılan Masajın ve Buz Uygulamasının Ağrı Üzerine Etkinliğinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Düzce.
- Kargarfard, M. Lam, E. T., Shariat, A., Shaw,I. (2016). Efficacy of massage on muscle soreness, perceived recovery, physiological restoration and physical performance in male bodybuilders. *J Sports Sci*, 34(10):959-65.
- Madenci, E. (2007). Klasik masaj. *Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*, 53, 58-61.
- Moghimi-Hanjani, S., Mehdizadeh-Tourzani, Z., & Shoghi, M. (2015). The effect of foot reflexology on anxiety, pain, and outcomes of the labor in primigravida women. *Acta Medica Iranica*, 507-511.
- Moraska, A. (2005). *Sports massage: a comprehensive review*. *J. Sports Med Phys Fitness*, 45(3), 370-380.

- Myers, C.D., Walton, T., Bratsman, L., Wilson, J. ve Small, B. (2008). Massage modalities and symptoms reported by cancer patients: narrative review. *Journal of the Society for Integrative Oncology*, 6(1), 19-28.
- Olmuş, L., Sanioğlu, A., Budak, H. ve Büyükipekçi, S. (2019). Masajın judocularda güdülenmeye etkisi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 16-21.
- Ovayolu, N., Ege, E., Ovayolu, Ö., Zincir, H., Çevik, S. A., Altuntuğ, K., ... ve Yüksekol, Ö. D. (2015). *Kanıtla dayalı rehberleriyle tamamlayıcı ve destekleyici uygulamalar*. Akademisyen Tıp Kitabevi.
- Ovayolu, O. (2011). *Kemoterapi Alan Meme Kanserli Kadınlara Uygulanan Aromaterapinin Semptomlara ve Yaşam Kalitesi Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kayseri.
- Ölçer, Z. ve Özkay, U. (2015). Yüksek riskli gebelerin yaşadığı stresörler ve stresle baş etme yöntemleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, S. 12, s. 85-92
- Özsaydı, Ş., Görücü, A., Güngör, H. Atçeken, H. G. (2022). *İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi ve Spor Deslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri*. İlkin, M. Yurtseven, C .N. (Edt). Spor Bilimleri Günsel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.
- Polat, E. (2023). *Ayak Masajının Spinal Cerrahi Geçiren Hastalarda Ağrı, Uyku Kalitesi ve Erken Taburculuğa Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Randall, D. (2000). *The Relationship Between Stress, Coping Resources, and Quality of Life*. Unpublished doctoral dissertation. Adler School of Professional Psychology, Chicago. IL
- Samples, P. (1987). *Does "Sports Massage" Have a Role in Sports Medicine?*, *The Physician and Sportsmedicine*, 15(3), 177-183.
- Sanioğlu, A., Kul, N. ve Yavuz, H. (1999). Masajın sporcular üzerindeki psikolojik etkilerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 1(1), 22-27.
- Sheppard, R.J. (1987). Respiratory Factors Limiting Prolonged Effort, *Can.J.Spt.Sci.*, 12 (1), 45-52.
- So, P. S., Jiang, J. Y. ve Qin, Y. (2008). Touch therapies for pain relief in adults. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (4).
- Sürme, Y. (2019). Stres, Stresle İlişkili Hastalıklar ve Stres Yönetimi. *Journal of International Social Research*, 12(64).
- Şahin, A. (2022). *Hemodiyaliz Hastalarına Yapılan Ayak Masajının Uyku Kalitesi ve Yorgunluk Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Malatya.

- Şahin, S. (2012). *Tüm Yönleriyle Masaj Teknikleri*. Unvan Meslek Eğitim Kursları. Ankara: Ankara Basım Yayın.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (dd2011). *Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri. Klasik Masaj Teknikleri*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Tanushree, P. (2009). Masaj her yaş için masaj etkileri-teknikleri. *Çev. S. Yavuz*. (Eserin orijinali 2005 yılında yayınlandı), *Ege Matbaası, İstanbul*.
- Tanushree, P. (2009). Masaj her yaş için masaj etkileri-teknikleri. *Çev. S. Yavuz*. (Eserin orijinali 2005 yılında yayınlandı), *Ege Matbaası, İstanbul*.
- Taşpınar, F. (2010). *Sağlıklı Genç Yetişkin Bayanlarda Triceps Surae Kasına Matris Ritim Uygulanmasının Kastaki Kan Dolaşımına Akut Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Tiidus, P. M. ve Shoemakerü J. K. (1995). Effleurage massage, muscle blood flow and longterm post-exercise strength recovery. *Int J Sports Med*. 16(7):478-83.
- Topal, G. (2024). *Kemoterapi Alan Hastalarda Venöz Port Katater İğne Girişi Öncesi El Masajı Uygulamasının Anksiyete ve Yaşamsal Bulgular Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Mersin.
- Tuğay, N. (2007). Doğulu ve melez kültürlere ait masaj teknikleri. *İ. Yüksel (Editör), Bölüm III., Birinci Baskı, Alp Yayınları, Ankara*.
- Tuna, N. (2011). *Klasik Masaj-Spor Masajı-Spor Yaralanmaları* (3. Baskı), İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Turgut, AH. (1977). *Resim ve Yazı ile Kendi Kendine Masaj*, Ankara: Fon Matbaası: 11– 43.
- Turgut, M. (2024). *Sezaryen Sonrası Ayak Masajının Ağrı ve Konfora Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Manisa.
- Uluç, E. A. (2022). Raket Sporlarında Yarışma Kaygısı Düzeyinin Kendini Engelleme Eğilimi Bakımından İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 6(3), 261-270.
- Uluç, E. A. ve Duman, S. (2020). Gençlik ve spor il müdürlüğü çalışanlarının covid-19 sürecinde kaygı durumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 289-302.
- Uluç, S. (2023). Kadın futbolcuların futbol yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 83-97.
- Weerapong, P, Hume, P. A.ve Kolt, G. S. (2005). The mechanisms of massage and effects on performance, muscle recovery and injury prevention. *Sports medicine*, 35, 235-256.

- WHO (2016). *Regional office for Europe, DSÖ Avrupa bölgesi için fiziksel aktivite stratejisi 2016-2025*. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi UN City, Marmorvej 51 DK-2100 Copenhagen Ø, Denmark
- Wood, E.C. ve Becker, P. D.(1981). *Beard's Massage*. Philadelphia: W.B.Saunders Comp.
- Yenigün, M. (2020). *Spa, Masaj ve Yöneticilik Rehberi*. Astana Yayınları, s:98-100.
- Yüce, E . (2020). *Prematüre Bebeklere Yapılan Karın Masajının Beslenme Toleransına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yüksel, İ. (2007). *Klasik Masaj Teknikleri*. İ. Yüksel (Editör), Masaj Teknikleri (Bölüm I., Birinci Baskı, ss.15-71). Ankara: Alp Yayınları.
- Yüksel, İ. ve Baltacıoğlu, S. (2016). *Klasik Masaj Teknikleri. Masaj Teknikleri*. In: Yüksel, İ., (ed.), Ankara: Hipokrat Kitapevi.
- Yüzer, S. (2014). *Solumun Sıkıntısı Olan Çocuklarda Uygulanan Akupresör ve Masajın Solunumu Rahatlatmaya Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kayseri.

Kaynakça

- Alp, R. (2023). *Pandemi Döneminde Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyleri ile Beslenme Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Arıkan, Z.Y. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Aslan, A. (2024). *Sporcuların Sağlıklı Beslenme Tutumları ile Benlik Algısı Durumlarının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adıyaman.
- Bandura, A. (1963). The role of imitation in personality development. *Dimensions of Psychology*, 16-23
- Barrington, W. E. ve Beresford, S. A. (2019). Eating occasions, obesity and related behaviors in working adults: does it matter when you snack?. *Nutrients*, 11(10), 2320.
- Bayram, S., Göz, B. ve Aktaş, N. (2018). *Ağırlık Yönetiminde Yeni Bir Diyet Eğitimi: Aralıklı Oruç*. 576–583.
- Baysal, A. (1996). *Beslenme*. (6. Baskı) Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Bektaş, D. Y. (2004). Ergenlerde beden imgesi üzerine bir çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(22), 67-75
- Bucchianeri, M.M., Arikian, A.J., Hannan, P.J., Eisenberg, M.E., ve Neumark-Sztainer, D. (2013). Body dissatisfaction from adolescence to young adulthood: Findings from a 10-year longitudinal study. *Body image*, 10(1), 1-7.
- Bulduk, S. (2013). *Beslenme İlkeleri ve Menü Planlama*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Canatan, K. (2015). Beden sosyolojisi: Toplumsal Bedenden Kurgulanan Bedene. N. K. Senanur Avcı içinde, *Bedenin Anlamı ve Sınırları* (s. 1-24). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Cash, T. F., Phillips, K. A., Santos, M. T ve Hrabosky, J. I. (2004). Measuring “negative body image”: validation of the Body Image Disturbance Questionnaire in a nonclinical population. *Body Image*, 1(4), 363–372.
- Çekal, N. (2008). Orta yaşlı ve yaşlı bireylerin beslenme bilgi düzeyleri. *Yaşlı sorunları araştırma dergisi*, 1(1), 14-28.
- Delaun, S. C. ve Ladner, P. K. (1998). *Fundamental of nursing standard and practice*. New York: Delmar Thomson Learning.
- Dohnt, H.K., ve Tiggemann, M. (2006). Peer influences on body dissatisfaction and dieting awareness in young girls. *British Journal of Developmental Psychology*, 23(1), 103-116.

- Fang, S., Ding, D., Ji, P., Huang, M. ve Hu, K. (2022). Cognitive defusion and psychological flexibility predict negative body image in the chinese college students: evidence from Acceptance and Commitment Therapy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(24).
- Giddens, A. (2000), *Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori*, (Çev.) T. Birkan, İstanbul: Metis Yayınları.
- Guasch-Ferré, M. ve Willett WC. (2021). The Mediterranean diet and health: a comprehensive overview. *J Intern Med*. 2021 Sep 1;290(3):549–66.
- Gündoğdu, S. (2009) *Adana İlinde Görev Yapan Okulöncesi Öğretmenlerinin Beslenme Bilgi Düzeyleri ve Alışkanlıklarının Araştırılması*. Uzmanlık Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- İzgi, b. (2024). *Klasik Aralıklı Oruç Diyeti ile Yüksek Yağ İçeriğine Sahip Aralıklı Oruç Diyetinin Vücut Kompozisyonuna ve Duygu Durumuna Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Jones, D.C. (2011). Interpersonal and familial influences on the development of body image. *Body image: A handbook of science, practice, and prevention*, 2, 110-118.
- Joshi, S. (2007). Obesity Diets-Fact or Fiction. *Medicine Update*, 913-917.
- Kalli B. (2021). *Sosyoekonomik Düzeyleri Farklı Adölesanların Omega Yağ Asitleri Tüketiminin Duygu Durumları ve Okul Başarıları ile İlişkinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kang, J., Shi, X., Fu, J., Li, H., Ma, E. ve Chen, W. (2022). Effects of an intermittent fasting 5: 2 plus program on body weight in Chinese adults with overweight or obesity: a pilot study. *Nutrients*, 14(22), 4734.
- Karaca, E. (2014). Yeme Alışkanlıkları Eating Habits. *Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics*, 5(6), 1-11.
- Kat, B. (2023). *Covid-19' Un Bireylerin Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Etkisi Yalova İli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kuzu, D. (2018). *Adölesan idiyopatik skolyoz hastalarında ebeveyn tutumlarının yeme tutumları üzerindeki etkisinde öz-şefkat, depresyon ve beden imgesi bozukluğunun aracılık etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Lokmanhekim, D. (2024). *18 Yaş Üstü Müsabık Judocularında Beslenme Bilgi Düzeyinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, İstanbul.

- MEB. (2018). *Yiyecek ve içecek hizmetleri, besin öğeleri*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Murnen, S.K.(2011). *Gender and body images*. T. F. Cash, L. Smolak (Ed.). In *Body image: a handbook of science, practice, and prevention* (ss. 173-180). USA: Guilford Press
- Neumark-Sztainer, D., French, S. A., Hannan, P. J., Story, M., & Fulkerson, J. A. (2005). School lunch and snacking patterns among high school students: associations with school food environment and policies. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 2(14).
- Özçelik, G. (2024). *Dirençli Epilepsi Hastalarına Uygulanan Ketojenik Diyetlerin Protein Kalite İndeksinin Hesaplanması ve Sürdürülebilirlik Bakımından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özteke, H. İ. (2015). *Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliği yordaması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya
- Rawsome Team (2023). *Bitki bazlı beslenme nedir?* <https://www.rawsome.com.tr/blogs/wellness/bitki-bazli-beslenme-nedir?srsId=AfmBOoooIBfVAUknWfEaGSUEn0IWm71VvGpFY08pMED7mhBtWajODThP>. Adresinden alınmıştır.
- Roehl, K., & Sewak, S. L. (2017a). Practice Paper of the Academy of Nutrition and Dietetics: Classic and Modified Ketogenic Diets for Treatment of Epilepsy. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 117(8), 1279- 1292.
- Sağlık Bakanlığı. (2022). *“Türkiye beslenme rehberi.”* Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.
- Selçuk, T. (2024). *Metabolik Sendromlu Bireylerin Akdeniz Diyeti Uyumu ve Beslenme Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Atlas Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Programı, İstanbul.
- Slade, P. D. (1994). *What is body image?. Behaviour research and therapy*. doi. org/10.1016/0005-7967(94)90136-8
- Smolak, L. (2002). Body image development in children. *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice*, 65-73.
- Sönmezbaş, E. (2024). *Gastronomi Öğrencilerinin Beslenme Bilgi Düzeyi, Beslenme Alışkanlıkları ve Sağlıklı Beslenme Durumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Şeker, E. G. (2016). *Yaşlılık, Hastalıkları ve Beslenme*. 1. Baskı, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara.

- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2015). *2015 Türkiye Beslenme Rehberi (TÜBER)*. Ankara, Kayhan Ajans.
- Thomas, D.T., Erdman, K.A. ve Burke, L.M. (2016). Position of the Academy of Nutrition and Dietetics, Dietitians of Canada, and the American College of Sports Medicine, Nutrition and Athletic Performance. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 116(3), 501-528.
- Timurkan, M. G. (2008). Felsefi Bedenden Sosyolojik Bedene. *Ethos Felsefe ve Toplumsal bilimlerde Dialoglar*, s. 1-12.
- Uluç, S. (2023). Sporda sirkadyen ritim: bir derleme çalışması. *Uluslararası Buzok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 149-164.
- Uluç, S. ve Durukan, E. (2021). Spor yönetimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 438-446.
- Varady, K. A., Cienfuegos, S., Ezpeleta, M. ve Gabel, K. (2022). Clinical application of intermittent fasting for weight loss: progress and future directions. *Nature Reviews Endocrinology*, 18(5), 309-321.
- Wang, D., Hu, B., Hu, C., Zhu, F., Liu, X., Zhang, J. (2020). Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus-infected pneumonia in Wuhan, China. *Jama*, 323(11), 1061-1069
- Williams EF, Cash TF ve Santos MT (2004) *Positive and negative body image: Precursors, correlates, and consequences*. 38th Annual Meeting of the Association for the Advancement of Behavior Therapy.
- Williamson, D. A., Gleaves, D. H., Watkins, P. C. ve Schlundt, D. G. (1993). Validation of self-ideal body size discrepancy as a measure of body dissatisfaction. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 15(1), 57-68.
- Yıldız, K. (2023). *Türk Güreş Milli Takım Sporcularının Beslenme Alışkanlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzincan.
- Yücel, B. (2015). *Sağlık Çalışanlarının Beslenme Alışkanlıkları ve Beslenme Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.

Kaynakça

1. Mazzeo, R. S., & Tanaka, H. (2001). Exercise prescription for the elderly: current recommendations. *Sports medicine*, 31, 809-818.
2. Gibala, M. J., Little, J. P., MacDonald, M. J., & Hawley, J. A. (2012). Physiological adaptations to low-volume, high-intensity interval training in health and disease. *The Journal of physiology*, 590(5), 1077-1084.
3. Dünya Sağlık Örgütü. Fiziksel aktivite üzerine küresel eylem planı 2018–2030: daha sağlıklı bir dünya için daha aktif insanlar. Dünya Sağlık Örgütü; 2018.
4. Pagano, A. P., Montenegro, J., Oliveira, C. L., Desai, N., Gonzalez, M. C., Cawthon, P. M., ... & Prado, C. M. (2024). Estimating muscle mass using D3-creatine dilution: a narrative review of clinical implications and comparison with other methods. *The Journals of Gerontology, Series A: Biological Sciences and Medical Sciences*, 79(4), glad280.
5. Stenholm, S., Harris, T. B., Rantanen, T., Visser, M., Kritchevsky, S. B., & Ferrucci, L. (2008). Sarcopenic obesity: definition, cause and consequences. *Current Opinion in Clinical Nutrition & Metabolic Care*, 11(6), 693-700.
6. Erlich, A. T., Tryon, L. D., Crilly, M. J., Memme, J. M., Moosavi, Z. S. M., Oliveira, A. N., ... & Hood, D. A. (2016). Function of specialized regulatory proteins and signaling pathways in exercise-induced muscle mitochondrial biogenesis. *Integrative medicine research*, 5(3), 187-197.
7. Konopka, A. R., & Harber, M. P. (2014). Skeletal muscle hypertrophy after aerobic exercise training. *Exercise and sport sciences reviews*, 42(2), 53-61.
8. Manini, T. M., & Clark, B. C. (2012). Dynapenia and aging: an update. *Journals of Gerontology Series A: Biomedical Sciences and Medical Sciences*, 67(1), 28-40.
9. Cruz-Jentoft AJ, Baeyens JP, Bauer JM, et al. Sarcopenia: European consensus on definition and diagnosis: Report of the European Working Group on Sarcopenia in Older People. *Age Ageing*. 2010. 39:412–423
10. Cruz-Jentoft AJ , Bahat G , Bauer J , Boirie Y , Bruyère O , Cederholm T , ve diğerleri. Sarkopeni: tanım ve teşhis konusunda revize edilmiş Avrupa fikir birliği . *Yaşlanma* 2019 ; 48 : 16-31 .
11. Cooper, C., Fielding, R., Visser, M. V., Van Loon, L. J., Rolland, Y., Orwoll, E., ... & Kanis, J. A. (2013). Tools in the assessment of sarcopenia. *Calcified tissue international*, 93, 201-210.
12. Lee, S. Y., & Gallagher, D. (2008). Assessment methods in human body composition. *Current Opinion in Clinical Nutrition & Metabolic Care*, 11(5), 566-572.
13. Rosenberg, IH Sarkopeni: Kökenler ve Klinik Önemi. *J. Nutr.* 1997 , 127 , 990S–991S. [[Google Akademik](#)] [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)] [[Yeşil Sürüm](#)]

14. Rosenberg, I. H. (2011). Sarcopenia: origins and clinical relevance. *Clinics in geriatric medicine*, 27(3), 337-339.
15. Marcell, T. J. (2003). Sarcopenia: causes, consequences, and preventions. *The Journals of Gerontology Series A: Biological Sciences and Medical Sciences*, 58(10), M911-M916.
16. Narici, M. V., & Maffulli, N. (2010). Sarcopenia: characteristics, mechanisms and functional significance. *British medical bulletin*, 95(1), 139-159.
17. Silva Neto, L. S., Karnikowski, M. G., Tavares, A. B., & Lima, R. M. (2012). Association between sarcopenia, sarcopenic obesity, muscle strength and quality of life variables in elderly women. *Brazilian Journal of Physical Therapy*, 16, 360-367.
18. Scott, D., Sanders, K. M., Aitken, D., Hayes, A., Ebeling, P. R., & Jones, G. (2014). Sarcopenic obesity and dynapenic obesity: 5-year associations with falls risk in middle-aged and older adults. *Obesity*, 22(6), 1568-1574.
19. Mayhew, A. J., Amog, K., Phillips, S., Parise, G., McNicholas, P. D., De Souza, R. J., ... & Raina, P. (2019). The prevalence of sarcopenia in community-dwelling older adults, an exploration of differences between studies and within definitions: a systematic review and meta-analyses. *Age and ageing*, 48(1), 48-56.
20. Shafiee, G., Keshtkar, A., Soltani, A., Ahadi, Z., Larijani, B., & Heshmat, R. (2017). Prevalence of sarcopenia in the world: a systematic review and meta-analysis of general population studies. *Journal of Diabetes & Metabolic Disorders*, 16, 1-10.
21. Goodpaster, B. H., Park, S. W., Harris, T. B., Kritchevsky, S. B., Nevitt, M., Schwartz, A. V., ... & Newman, A. B. (2006). The loss of skeletal muscle strength, mass, and quality in older adults: the health, aging and body composition study. *The Journals of Gerontology Series A: Biological Sciences and Medical Sciences*, 61(10), 1059-1064.
22. Malafarina, V., Úriz-Otano, F., Iniesta, R., & Gil-Guerrero, L. (2012). Sarcopenia in the elderly: diagnosis, physiopathology and treatment. *Maturnitas*, 71(2), 109-114.
23. Janssen, I. (2010). Evolution of sarcopenia research. *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 35(5), 707-712.
24. Sowers, J. R. (1997). Insulin and insulin-like growth factor in normal and pathological cardiovascular physiology. *Hypertension*, 29(3), 691-699.
25. Reijnierse, E. M., Buljan, A., Tuttle, C. S., van Ancum, J., Verlaan, S., Meskers, C. G., & Maier, A. B. (2019). Prevalence of sarcopenia in inpatients 70 years and older using different diagnostic criteria. *Nursing open*, 6(2), 377-383.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-VI

Editörler:

Dr. Deniz Ünver

Doç. Dr. Ender Ali Uluç

Dr. Büşra Çetin

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-VI

Editörler: Dr. Deniz Ünver • Doç. Dr. Ender Ali Uluç • Dr. Büşra Çetin

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-944-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub501>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ünver, D. (ed), Uluç, E. A. (ed), Çetin, B. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-VI*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub501>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Anderson, P. (2002). Assessment and development of executive function during childhood. *Child Neuropsychology*, 8(2), 71-82.
- Asıcı, E. ve İkiz, F. (2015). Mutluluğa giden bir yol: Bilişsel esneklik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 191-211.
- Aslan, A. ve Kuru, E. (2002). Profesyonel ve amatör futbolcuların başarı motivasyonu farklılıkları ve sportif tecrübe ile ilişkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2, 23-30.
- Aslan, İ. (2023). Okul sporlarına katılan sporcuların stres düzeyleri ve problem çözüme becerilerinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Başaran, M. H., Taşgın, Ö., Sanioglu, A. ve Taşkın, A. K. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 533-542.
- Baştürk, Z., Yılmaz, S., Saçıkara, A., Çam, M. ve Atçeken, D. H. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Kuvvet Kavramı ile İlgili Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 493-508.
- Bayer, E. (2023). *Bireysel ve takım sporcularının zihinsel dayanıklılık ve bilişsel esneklik durumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mardin Artuklu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mardin.
- Belzer, K. D., D'Zurilla, T. J. ve Maydeu-Olivares, A. (2002). Social problem solving and trait anxiety as predictors of worry in a college student population. *Personality and Individual Differences*, 33(4), 573-585.
- Canas, J. J., Quesada, J. F., Antoli, A. ve Fajardo, I. (2003). Cognitive flexibility and adaptability to environmental changes in dynamic complex problem-solving tasks. *Ergonomics*, 46(5), 482-501.
- Cox, K. S. (1980). The effects of second-language study on the cognitive flexibility of freshman university students (Yayımlanmamış doktora tezi). The Ohio State University.
- Dennis, J. P. ve Wal, V. J. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive Therapy and Research*, 34(3), 241-253.
- Diril, A. (2011). *Lise öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeylerinin sosyo-demografik değişkenler ve öfke düzeyi ile öfke ifade tarzları arasındaki ilişki açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Elen, J., Stahl, E., Bromme, R. ve Clarebout, G. (2011). *Links between beliefs and cognitive flexibility: Lessons learned*. New York: Springer.
- Garcia-Garcia, M., Barceló, F., Clemente, I. C. ve Escera, C. (2010). The role of the dopamine transporter DAT1 genotype on the neural correlates of cognitive flexibility. *European Journal of Neuroscience*, 31(4), 754-760.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2010). Öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 135-147.
- Gök, T. ve Sılay, İ. (2009). İş birlikli problem çözme stratejileri öğretiminin öğrencilerin başarısı ve başarı güdüsü üzerindeki etkileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 13-27.
- Gülüm, İ. V. ve Dağ, İ. (2013). Tekrarlayıcı düşünme ölçeği ve bilişsel esneklik envanterinin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13, 216-223.
- Güner, P. (2000). Sorunlarla etkili baş etme yolu: Problem çözme. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(1), 62-67.
- Heppner, P. ve Krauskopf, K. (1987). An information processing approach to personal problem solving. *The Counseling Psychologist*, 15, 34-37.
- Hunley, S. ve McNamara, K. (Eds.). (2009). *Tier 3 of the RTI model: Problem solving through a case study approach*. Corwin Press.
- Ionescu, T. (2012). Exploring the nature of cognitive flexibility. *New Ideas in Psychology*, 30(2), 190-200.
- Irak, M. (2012). Serotoninin bilişsel işlevlerdeki rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(29), 13-22.
- Kara, M. (2020). *Karate branşındaki sporcuların karar verme stilleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Konter, E. (2004). *Antrenörlük ve takım psikolojisi*. Ankara: Palme Yayıncılık.
- Küçükler, D. (2016). *Affetme, affetmeme, bilişsel esneklik, duygu düzenleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Küçüködük, C. (2015). *3-5 yaş arasında ve anaokuluna giden çocuk annelerinin ayrılma kaygısı ve başlanma biçimleri ile çocuğun davranışları ve ayrılma kaygısı arasındaki ilişki: Bilişsel esnekliğin aracı rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Martin, M. M. ve Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological Reports*, 76, 623-626.
- Morgan, T. C. (2015). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Eğitim.
- Öğülmüş, S. (2001). *Kişiler arası problem çözme becerileri ve eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Özsaydı, Ş., Görücü, A., Güngör, H. Atçeken, H. G. (2022). *İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi ve Spor Deslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri*. İlkin, M. Yurtseven, C. N. (Edt). Spor Bilimleri Günsel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.
- Pretz, J. E., Naples, A. J. ve Sternberg, R. J. (2003). Recognizing, defining, and representing problems. In *The psychology of problem solving* (pp. 30–3). Cambridge: Cambridge University Press.
- Solso, R. L., MacLin, M. K. ve MacLin, O. H. (2013). *Bilişsel psikoloji* (Çev. Ayşe Ayçiçeği DiNN). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Stevens, A. D. (2009). Social problem-solving and cognitive flexibility: Relations to social skills and problem behavior of at-risk young children (Yayımlanmamış doktora tezi). ProQuest Dissertations and Theses Database (UMI No. 3359050).
- Yelpaze, İ. ve Yakar, L. (2019). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu ve bilişsel esnekliklerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54).
- Yerli, S. (2009). *İlk ve orta öğretim okullarındaki yöneticilerin duygusal zekâ ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki: İstanbul Anadolu yakası örneği* (Doktora tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, Z. (2018). *Sosyal zekânın problem çözme becerisine etkisi: Ankara ilinde görev yapan siyasetçiler üzerinde bir uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çankaya Üniversitesi, Ankara.

Kaynakça

- Adele-Kentel, J. ve Dobson, T. M. (2007). Beyond myopic visions of education: Revisiting movement literacy. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 12(2), 145-162.
- Balyi, I., Way, R. ve Higgs, C. (2013). *Long-term athlete development*. ABD: Human Kinetics.
- Cairney, J., Kiez, T., Roetert, E. P.ve Kriellars, D. (2019). A 20th-century narrative on the origins of the physical literacy construct. *Journal of Teaching in Physical Education*, 38(2), 79-83.
- Cale, L. ve Harris, J. (2018).Fiziksel okuryazarlığın geliştirilmesinde bilgi ve anlayışın rolü. *Beden Eğitimi ve Öğretim Dergisi* , 37 (3), 280-287.
- Castelli, D. M., Centeio, E. E., Beighle, A. E., Carson, R. L. ve Nicksic, H. M. (2014). Physical literacy and comprehensive school physical activity programs. *Preventive medicine*, 66, 95-100.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Paradigma.
- Conlin, G, (2013), Teacher Pupil Relationships, *Bulletin Of The International Council Of Sport Science And Physical Education Icsspe*, 2013;65,
- Çuhadar, Y. (2021). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Fiziksel Okuryazarlık Algıları İle Fiziksel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sakarya.
- Erdem, H.B. (2024). *Beden Eğitimi Öğretmenleri Ve Beden Eğitimi Örencileri Arasındaki Fiziksel Okuryazarlığa Dair Farklılıklar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gerger, G. (2022). *Ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ile fiziksel okuryazarlık ve e-sağlık okuryazarlığının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Gökçe, E, (2003), İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlikleri, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 299, 36- 48,
- Kavcar, C. (1999). *75 Yılda Türk Şiiri*. 2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi (haz. Bekir Onur). 6-8 Kasım 1998. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. 229-236.
- Kıbar, G. (2024). *Okul Dışı Sportif Etkinliklere Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları İle Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

- Kuvvetli, F. (2023). *Fiziksel Aktivite Yapan Ve Yapmayan Kadınlarda Fiziksel Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Longmuir, P. E. ve Tremblay, M. S. (2016). Top 10 research questions related to physical literacy. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 87(1), 28- 35.
- Lynch, T. ve Soukup, G. J. (2016). “Physical education”, “health and physical education”, “physical literacy” and “health literacy”: Global naming confusion. *Cogent Education*, 3(1), 1217820.
- Physical Health Education Canada. What is the relationship between Physical education and Physical literacy? (2010). https://phecana.ca/sites/default/files/content/docs/resources/Physical_Literacy_Brochure_2010.pdf adresinden alınmıştır.
- Pot, N., Whitehead, M. ve Durden-Myers, E. J. (2018). Physical literacy from philosophy to practice. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(3), 246- 251.
- Stoddart, A. L. ve Humbert, M. L. (2017). Physical literacy is? What teachers really know. *Revue phénEPS/PHEnex Journal*, 8(3).
- Sum, R. K., Cheng, C. F., Wallhead, T., Kuo, C. C., Wang, F. J. ve Choi, S. M. (2018). Perceived physical literacy instrument for adolescents: A further validation of PPLI. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 16(1), 26-31.
- Şentürk, H. E. (2019). *Fiziksel Okuryazarlık*. Düğ, S., Kurak, K.ve Kızar, O. (Edt). Spor Bilimleri Alanında Yeni Ufuklar İçinde. Ankara: Gece Akademi.
- Tamer, K. ve Pulur, A, (2001), *Beden Eğitimi Vê Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Taş, H. ve Altınsöz, İ. H. (2021). Bedensel Okuryazarlık Kavramı ve Önemi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(3), 109-122.
- Tremblay, M. ve Lloyd, M. (2010). Physical literacy measurement: The missing piece. *Physical and Health Education Journal*, 76(1), 26-30.
- Uygun, S. (2023). *Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Motor Yeterliliğinin Belirlenmesinde Fiziksel Okuryazarlığın Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psikososyal Alanlar Anabilim Dalı, Denizli.
- Whitehead M. (2014). The International Physical Literacy Association. <https://physicalliteracy.ca/physical-literacy/> adresinden alınmıştır.
- Whitehead, M. (2001). The concept of physical literacy. *European Journal of Physical Education*. Vol 6 pp127-138. Oxford, Routledge.

- Whitehead, M. (2007). Physical literacy: Philosophical considerations in relation to developing a sense of self, universality and propositional knowledge. *Sport, Ethics and Philosophy*, 1(3), 281-298.
- Whitehead, M. (2010). Physical literacy. *Throughout the life course*. London, UK: Routledge.
- Whitehead, M. (2013). Stages in Physical Literacy Journey. *ICSSPE Journal of Sport Science and Physical Education*, 65, 51-55.
- Whitehead, M. ve Murdoch, E. (2006). Physical literacy and physical education: Conceptual mapping. *Physical Education Matters*, 1(1), 6-9.
- Whitehead, M.E., Durden-Myers, E.J. ve Pot, N. (2018). The value of fostering physical literacy. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(3), 252-261.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C, ve Soran , H, (2004), Öğretmen Öz Yeterlik İnancı, *Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58,
- Pehlivan, Z. (1998). Beden Eğitimi Dersi İçin Tutum Ölçeği Geliştirme. *5.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*.

Kaynakça

- Ackland, T. R., Elliott, B. ve Bloomfield, J. (2009). *Applied anatomy and biomechanics in sport*. Human Kinetics.
- Akkaya, C. (2022a). *Küreselleşme Sürecinde Spor ve İletişim*. Uluç, E.A. (Ed). Sporda Güncel Yaklaşımlar İçinde. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akkaya, C. (2022b). *Spor Ekonomisi*. Yalçın, S. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Akkaya, C. (2023). *Nostaljik Spor Pazarlaması*. Uluç, E.A. ve Karademir, M. B. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar-IV. İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aktaş, F. (2023). *Spor Sosyolojisi, Sosyalleşme ve Toplumsal Entegrasyon*. Uluç, E.A. ve Türkmen, M. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aktaş, F. (2022). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Spora İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Spor Yalçın, S. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Alğan, Y. (2024). *Amatör Futbolcuların Yaralanma Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sinop Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Sinop.
- Ankadem (2008). *Bölüm 2: Bir Boyutta Hareket*. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/275/mod_resource/content/2/bir%20boyutta%20hareket.pdf.
- Arı, Ş. (2023). *Performans Grubu Tenisçilere Uygulanan Yüksek Şiddetli İnterval Antrenmanların Tenis Mobilite Performansına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hareket Ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Aslan, U. B., Çelik, E., Cavlak, U. ve Akdag, B. (2006). Evaluation of interrater and intrarater reliability of Beighton and Horan joint mobility index. *Fizyoterapi Rehabilitasyon*, 17(3), 113.
- Barnes, M. F. (1997). The basic science of myofascial release: morphologic change in connective tissue. *Journal of bodywork and movement therapies*, 1(4), 231-238.
- Baştürk, Z., Yılmaz, S., Saçıkara, A., Çam, M. ve Atçeken, D. H. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Kuvvet Kavramı ile İlgili Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 493-508.
- Bavlı, Ö. ve Kozanoğlu, E. (2008). Adolesan basketbolcularda mevkilere göre yaralanma türleri ve nedenleri. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 22(2), 77-80.

- Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri.* İlkin, M. ve Yurtseven, C.N. (Edt). Spor Bilimlerinde Güncel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.
- Bhat, R. ve Moiz, J. A. (2013). Comparison of dynamic balance in collegiate field hockey and football players using star excursion balance test. *Asian journal of sports medicine*, 4(3), 221.
- Bini, R. R., Hume, P. A. ve Croft, J. (2014). Cyclists and triathletes have different body positions on the bicycle. *European Journal of Sport Science*, 14, S109-S115.
- Boccolini, G., Brazziti, A., Bonfanti, L. ve Alberti, G. (2013). Using balance training to improve the performance of youth basketball players. *Sport sciences for health*, 9, 37-42.
- Bora, C. (2023). *Sedanter Kişilerin Bel – Kalça Oranı Ve Mobilizasyon Eksikliğinin Aerobik Kapasite İle Olan İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bradley, P. S. ve Portas, M. D. (2007). The relationship between preseason range of motion and muscle strain injury in elite soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 21(4), 1155-1159.
- Ceviz E, Genc H., Özfıdan D, 2022. Postür bozuklukları ve egzersiz. Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar, II 2022/ Nisan, Eğitim Yayınevi, 1. Basım, 135-169.
- Ceviz E, Gözaydın, G. (2023). E-spor ve omurga sağlığı. Farklı Boyutlarıyla Spor Araştırmaları 2 Editör:Prof. Dr. Mehmet Güçlü, Prof. Dr. Fatih Çatıkkaş, Dr. Öğr. Üyesi Zekai Çakır, 2023/Aralık, Duvar Yayınları, 2. Basım, 22-40.
- Çakır, E. (2022). *Sporcuların Tepki Sürelerini Ölçmeye Yönelik Tasarlanan Dijital Biyomekanik Test Ve Eğitim Platformu Cihazının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Düzce.
- Danacı, Ç. (2024). *9-11 Yaş Çocuklarda Oyunlaştırılmış Fiziksel Aktivitelerin Statik Ve Dinamik Denge Performansına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bingöl.
- Denton, A. L. (2017). *The effectiveness of self-myofascial release with foam rollers or roller massagers on range of motion: a systematic review*.
- Erdem, A. (2023). *Elit Voleybolcularda Yaralanma Geçmişi, Fonksiyonel Kuvvet, Hareketlilik Ve Dengenin Yön Değiştirme Hızına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.

- Erol, B. ve Karahan, M. (2006). Çocuklarda spor yaralanmaları. *Türkiye Klinikleri J Pediatr Sci*, 2(4), 89-97.
- Fedorov, D. S., Ivoilov, A. Y., Zhmud, V. A. ve Trubin, V. G. (2015). Using of measuring system MPU6050 for the determination of the angular velocities and linear accelerations. *Automatics & Software Engineering*, 11(1), 75-80.
- Genç, H., Ceviz, E., Türkmen, M. & Çiftçi, B. (2022). Bel ağrısı rehabilitasyon uygulamalarında egzersizin önemi (Ed.: Aydın Şükrü Bengü ve Ebubekir İzol). Sağlık bilimlerinde inovatif yöntemler, teoriler ve uygulamalar, s. 119-166. İksad Yayınevi.
- Güngör, C. (2024). *Bireysel Ve Takım Sporlarında Yıldız Ve Gençler Kategorisinde Spor Sakatlığı Geçmişine Sahip Aktif Bireylerin Sakatlanma Sonrasında Stres Ve Kaygı Durumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Haddad, J. M., Rietdyk, S., Claxton, L. J. ve Huber, J. (2013). Task-dependent postural control throughout the lifespan. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 41 (2), 123.
- Hall, M. C., Mockett, S. P. ve Doherty, M. (2006). Relative impact of radiographic osteoarthritis and pain on quadriceps strength, proprioception, static postural sway and lower limb function. *Annals of the Rheumatic Diseases*, 65 (7), 865-870.
- Hazar F ve Taşmektepligil Y. (2008). Puberte öncesi dönemde denge ve esnekliğin çeviklik üzerine etkilerinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 9-12.
- Hibbs, A. E., Thompson, K. G., French, D., Wrigley, A. ve Spears, I. (2008). Optimizing performance by improving core stability and core strength. *Sports medicine*, 38, 995-1008.
- İmamoğlu, H. (2024). *Spor Toto Süper Liginde Şampiyon Olmuş Takımların, U14, U15 Ve U16 Yaş Kategorilerinde Oynayan Oyuncuların Bağıl Yaş Etkisinin Takım Performansı İle İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bitlis.
- İnan, S. (2021). *Kadın Güreşçilerde Core Antrenman Programının Çabukluk Çeviklik Ve İvmelenme Performansı Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Kilis.
- Kanbir, O. (2000). *Sporda sağlık bilinci ve ilkyardım*. Bursa: Ekin Kitapevi.
- Karaduman, M. (2022). *Adölesan Sprinterlerde Akuatik Kuvvet Antrenmanlarının İvmelenme Ve Sürat Performansına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Li-

- sans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.
- Kılıç, B., Yücel, A. S., Gümüşdağ, H., Kartal, A. ve Korkmaz, M. (2014). Spor yaralanmaları üst ekstremité yaralanmaları kapsamında omuz yaralanmaları ve tedavi yöntemleri. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 12(4).
- Korkusuz, E. (2023). *Futbolcularda Foam Roller İle Miyofasyal Gevşetmenin Diz Eklem Pozisyon Hissi Ve Postural Salınma Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlü Eğitim Anabilim Dalı, Konya.
- Kural, D. (2018). *Gülle Atıcılarında Kalça Hareket Açıklığı ve Gövde Rotasyonunun Atış Biyomekanikine Etkisinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ünivresitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Larsson, L. G., Baum, J., Mudholkar, G. S. ve Srivastava, D. K. (1993). Hypermobility: prevalence and features in a Swedish population. *Rheumatology*, 32(2), 116-119.
- Lin, Y.H., Chen, T.R., Tang, Y.W. ve Wang, C.Y. (2012). A reliability study for standing funtional reach test using modified and traditional rulers. *Perceptual and Motor Skills*, 115(2), 512-20.
- Marek, M. S, Cramer, T. J., Fincher, L. A., Massey, L. L., Dangelmaier, M. S., Purkayastha, S., Fitz, K. A. ve Culbertson, J. Y., (2005) Acute effects of static and proprioceptive neuromuscular facilitation stretching on muscle strength and power output. *J Athlet Train*, 40(2),94-103.
- Markovic, G. (2015). Acute effects of instrument assisted soft tissue mobilization vs. foam rolling on knee and hip range of motion in soccer players. *Journal of bodywork and movement therapies*, 19(4), 690-696.
- Michell, T. B., Ross, S. E., Blackburn, J. T., Hirth, C. J.ve Guskiewicz, K. M. (2006). Functional balance training, with or without exercise sandals, for subjects with stable or unstable ankles. *Journal of Athletic Training*, 41(4), 393.
- Morin, J.B., Edoudard, P. ve Samozino, P. (2011). Technical ability of force application as a determinant factor in sprint performance. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 43(9), 1680-1688.
- Murath, S. (2003). *Çocuk ve spor antrenman bilimi yaklaşımıyla*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Muratlı, S., Şahin, G. ve Kalyoncu, O. (2005) *Antrenman ve müsabaka*. İstanbul: Yaylım Yayıncılık.
- Nichols DS, Glenn TM ve Hutchinson KJ. (1995). Changes in the mean center of balance during balance testing in young adults. *Physical Therapy*, 75 (8), 699-706.

- Oflu, E. (2024). *İlköğretim Çağındaki Öğrenciler Üzerinde Yapılan Unilateral Plyometrik Antrenmanın Dinamik Denge Ve Diz Propriozeptionu Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Van.
- Otman A.S. Ve Köse, N. (2015). *Tedavi Hareketlerinde Temel Değerlendirme Prensipleri*. Ankara: Pelikan Kitabevi.
- Öner, H. (2023). *Stres ve Stresle Başa Çıkamada Sporun Önemi*. Uluç, E.A ve Yıldız, M. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-III. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Örgün, E. (2019). *Statik ve Dinamik Core Egzersizlerinin Mobilite, Denge Ve Spinal Stabilitate Açısından Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Fizyolojisi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özder, R. (2010). *Dünya askeri pentatlon şampiyonasına katılan erkek sporcuların yaşadıkları sakatlıklar ve sakatlığa bağlı kaygı düzeylerinin incelenmesi* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özsaydı, Ş., Görücü, A., Güngör, H. Atçeken, H. G. (2022). *İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi ve Spor Deslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri*. İlkin, M. Yurtseven, C. N. (Edt). Spor Bilimleri Günsel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.
- Özşahin A, (2002). *Spor yaralanmalarında acil yardım organizasyonu*. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongre Kitabı, Antalya
- Swart, J. ve Holliday, W. (2019). Cycling biomechanics optimization—the (R) evolution of bicycle fitting. *Current sports medicine reports*, 18(12), 490-496.
- Şahin, A. (2023a). *Sporun Karakter Gelişimine ve Sporcu Kimliğinin Oluşumuna Etkisi*. Uluç, E.A. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023b). *Sporda Özgüven*. Uluç, E.A. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023c). *Sporun Öznel İyi Oluşa Etkisi*. Uluç, E.A. ve Gülşen, D.B.A (Edt). Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023d). *Kaygının Sportif Performansa Etkisi*. Uluç, E.A. ve Gülşen, D.B.A (Edt). Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023e). Future Vision in Faculties of Sports Sciences: An Analysis on Strategic Management. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 779-789.

- Şahin, A., Kılıç, T., Gülşen, D. B. A. ve Karademir, M. B. (2021). Sportsmanship behaviors related to gender and family attitude of secondary school students. *Education Quarterly Reviews*, 4.
- Taşçı, A. (2021). *Farklı Süre ve Setlerde Uygulanan Foam Roller Egzersizlerinin Kas Esnekliği Ve Anaerobik Performansa Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Bolu.
- Tozkoparan, E. (2022). *Bisikletçilerin Hareket Yakalama Teknolojisiyle Elde Edilen Gerçek Zamanlı Verilerinin Antropometrik Ölçümler İle Kinematik Analizi Ve Biyomekanik Modellemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yazılım Mühendisliği Anabilim Dalı, Elazığ.
- Ünver, G. (2021). *Mat Pilatesi İle Kadınlarda Bazı Fiziksel Uygunluk Parametreleri, Postür, Eklem, Mobilitesi ve Fonskiyonel Hareket Analizine Etkilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Van-Dillen, L. R., Bloom, N. J., Gombatto, S. P. ve Susco, T. M. (2008). Hip rotation range of motion in people with and without low back pain who participate in rotation-related sports. *Physical Therapy in Sport*, 9(2), 72-81.
- Veerbeek, B. E., Lamberts, R. P., Fiegggen, A. G., Verkoeijen, P. P. ve Langerak, N. G. (2021). Daily activities, participation, satisfaction, and functional mobility of adults with cerebral palsy more than 25 years after selective dorsal rhizotomy: a long-term follow-up during adulthood. *Disability and Rehabilitation*, 43(15), 2191-2199.
- Wade L, Needham L, McGuigan P, Bilzon J. (2022). Applications and limitations of current markerless motion capture methods for clinical gait biomechanics. *Sports Medicine and Rehabilitation PeerJ* 10:e12995
- Wagner, J. S. (2010). Convergent validity between field tests of isometric core strength, functional core strength, and sport performance variables in female soccer players.
- Williams, G. N. ve Allen, E. J. (2010). Rehabilitation of syndesmotic (high) ankle sprains. *Sports health*, 2(6), 460-470.
- Witzke, K. A., ve Snow, C. M. (2000). Effects of polymetric jump training on bone mass in adolescent girls. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 32 (6), 1051-1057.

Kaynaklar

- Arjol-Serrano, J.L., Lampre, M., Díez, A. (2021). The Influence of Playing Formation on Physical Demands and Technical-Tactical Actions According to Playing Positions in an Elite Soccer Team. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 18-21
- Bairner, R. (2023). <https://www.goal.com/en/news/what-is-tiki-taka-barcelona-spain-tactics/5f3qumd4uank198jwik1ww8mr> erişim tarihi: 27.06.2024
- Bergman, M. (2020). <https://totalfootballanalysis.com/article/klopp-his-tactical-evolution-from-dortmund-to-liverpool-tactical-analysis-tactics> erişim tarihi: 2.7.2024
- Bindesen, Z.V., Bindesen, M.A. (2020). İnsan, Spor ve Felsefe. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4): 1-12.
- Bradley, P.S., Carling, C., Archer, D.T. (2011). The effect of playing formation on high-intensity running and technical profiles in English FA Premier League soccer matches. *Journal of Sports Sciences*, 29: 821–830.
- Cox, M. (2024). <https://www.nytimes.com/athletic/5339395/2024/03/17/how-france-won-euro-2000/> erişim tarihi: 23.06.2024
- Foer, F. (2004). Futbol Dünyayı Nasıl Açıklar?. İthaki, İstanbul. 9-237.
- Forcher, L., Forcher, L., Wasche, H., Jekauc, D., Woll, A., Altmann, S. (2022). The Influence of Tactical Formation on Physical and Technical Match Performance in Male Soccer: A Systematic Review. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 2-53.
- Gönül, G.E. (2019). Johan Huizinga'nın Homo Ludens'i. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(2): 582-585.
- Honigstein, R. (2017). Bring the Noise: The Jurgen Klopp Story. Nation Books. 11-110.
- <https://www.lfchistory.net/Transfers/ByManager/28/1> erişim tarihi: 3.7.2024
- <https://www.skysports.com/football/news/11669/10022903/read-jurgen-klopps-first-interview-as-liverpool-manager> erişim tarihi: 3.7.2024
- Kale, M.A. (2024). <https://www.milliyet.com.tr/skorer/yenilmez-armada-bayer-leverkusende-tarih-yazan-turk-devin-ozek-7116023> erişim tarihi: 10.7.2024.
- Kurak, K., Açak, M. (2018). 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında en Başarılı Dört Takımın Oyun Sistemleri ile Hücum Varyasyonlarının İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3): 1-10.
- Momont, J., Kuchly, C., Cosmidis, R. (2023). Futbolun Devrimci Antrenörleri. Profil Kitap. İstanbul. 7-142.
- Neveling, E. (2022). Jürgen. Profil Kitap. İstanbul. 433-461.
- Öztürk, A. (2021). Futbolun Felsefesi. Amadeo Yayınları. İstanbul. 1-3.

- Paton, E. (2024). <https://www.thenational.scot/sport/23749506.ange-postecoglou-issues-copying-pep-spurs-style-quip/> erişim tarihi: 10.6.2024
- Pilavoğlu, A.A. (2021). <https://socratesdergi.com/yazi/mourinhonun-done-mi-gecti-mi> erişim tarihi: 26.06.2024
- Platt, O. (2023). <https://www.goal.com/en/news/arsenal-invincibles-how-wengers-2003-04-gunners-went-a-season-without-defeat/1xkm3tgyvsbjj1wzrewhqz0liu>
- Singh, S (2023). <https://medium.com/@palashsingh998/how-arsene-wenger-changed-english-football-3dfa745fc8b5> erişim tarihi: 26.06.2024
- Şahin, Y. (2024). <https://www.ntvspor.net/futbol/travmalarini-yenen-takim-bayer-leverkusen-in-tatsiz-lakaplarinin-hikayesi-661e987f0117e9005f015fd7> erişim tarihi: 10.7.2024.
- Türkmen M, Genç H, Ceviz E. (2021). Oyun ve Çocuk Gelişimi, Editör Zeynep Filiz DİNÇ, Spor Bilimleri II Kitabı-2021/ Eylül, Akademisyen Yayınevi, 1. Basım, 45-61.
- Ünver, D. (2022). Futbolun Fizyolojik Talepleri. Yalçın, S. (Edt). *Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V*. İçinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Watson, P. (2014). Ayağa Oyna Ponpei. Domingo. İstanbul. 13-251.
- Williams, T. (2013). <https://www.theguardian.com/football/when-saturday-comes-blog/2013/dec/05/borussia-dortmund-germany-team-jurgen-klopp> erişim tarihi: 2.7.2024

Kaynakça

- Alexander, J. K., Hillier, A., Smith, R. M., Tivarus, M. E., & Beversdorf, D. Q. (2007). Beta-adrenergic modulation of cognitive flexibility during stress. *Journal of cognitive neuroscience*, 19(3), 468-478.
- Arıkan, A. N., & Göktaş, Z. (2004). Farklı branşlardaki spor seyircilerinin sporculuk durumlarına ilişkin özellikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 1-15.
- Arıkan, A. N., Göktaş, Z., & Yıldırım, İ. (2004). Farklı branşlardaki spor seyircilerinin spor ortamına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 551-560.
- Asıcı, E., & İkiz, F. E. (2015). Mutluluğa giden bir yol: Bilişsel esneklik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 191-211
- Aslan, Ş. (2018). Examination of cognitive flexibility levels of young individual and team sport athletes. *Journal of Education and Training Studies*, 6(8), 149-154.
- Atlı, M. (2008). *Beden eğitimi ve spor*. Ankara: Göktuğ Yayıncılık.
- Baltacı, G., & Tedavi, F. (2008). *Çocuk ve spor*. Klasmat Matbaacılık, Ankara.
- Baumann, S. (1994). *Uygulamalı spor psikolojisi*. (Trans: H. Can İkizler). İstanbul: Alfa yayınları.
- Clarke, H. F., Dalley, J. W., Crofts, H. S., Robbins, T. W. & Roberts, A. C. (2004). Cognitive inflexibility after prefrontal serotonin depletion. *Science*, 304(5672), 878-880.
- Deák, G. O. (2003). The Development of Cognitive Flexibility and Language Abilities. *Advances in Child Development and Behavior*, 31(C), 271-327. [https://doi.org/10.1016/S0065-2407\(03\)31007-9](https://doi.org/10.1016/S0065-2407(03)31007-9)
- Demirtaş, A. S. (2019). Stresli durumlarda bilişsel kontrol ve bilişsel esneklik: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Psikoloji Çalışmaları*, 39(2), 2-3.
- Doğan Laçın, B. G., & Yalçın, İ. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Öz-yeterlilik ve Stresle Başa Çıkma. *Hacettepe University Journal of Education*, 34(2), 358-371. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018037424>
- Elen, J., Stahl, E., Bromme, R. & Clarebout, G. (2011). *Links between beliefs and cognitive flexibility: Lessons learned*. New York: Springer.
- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 156-173.
- Guilford, J. P. (1962). Potentiality for Creativity. *Gifted Child Quarterly*, 6(3), 87-90. <https://doi.org/10.1177/001698626200600307>
- Gümüşbaş, B. (2008). *Stresle başa çıkma yolları eğitim programının ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri ve yaşam doyumu üzerine*

- deki etkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gündüz, B. (2013). Bağlanma stilleri, akılcı olmayan inançlar ve psikolojik belirtilerin bilişsel esnekliği yordamadaki katkıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2071-2085.
- Hazar, M. (1996). *Beden eğitimi ve sporda oyunla eğitim*. Ankara: Tübitay Yayınları
- Irak, M. (2012). Serotoninin bilişsel işlevlerdeki rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(29), 13-22.
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Jordan, P. L., & Morton, J. B. (2008). Flankers Facilitate 3-Year-Olds' Performance in a Card-Sorting Task. *Developmental Psychology*, 44(1), 265–274. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.44.1.265>
- Kara, M. (2020). *Karate branşındaki sporcuların karar verme stilleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Karadeniz, Ş. (2008). Bilişsel Esnekliğe Dayalı Hiper Metin Uygulaması: Sanal Bilgisayar Hastanesi. *The Journal of Turkish Educational Sciences*, 6(1), 135–152. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/275119>
- Kaya, H. (2022). *Bireysel ve takım elit sporcularda zihinsel antrenman düzeyleri ve bilişsel esneklik durumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kilci, Z. (2022). Gıda ve sporcu beslenmesi alanında güncel eğilimler. (Editör: Doç. Dr. Ahmet GÜZELÇİÇEK). *Temel Tıp Bilimlerinde Multidisipliner Bakış* (165-183 s.s.). Ankara: İKSAD Yayınevi
- Kloo, D., Perner, J., Aichhorn, M. & Schmidhuber, N. (2010). Perspective taking and cognitive flexibility in the Dimensional Change Card Sorting (DCCS) task. *Cognitive Development*, 25(3), 208-217.
- Kuter, F.Ö. ve Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 6, 75-94.
- Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). A New Measure of Cognitive Flexibility. *Psychological Reports*, 76, 623–626.
- Menteş, G. ve Saygın, Ö. (2019). E-spor ve geleneksel spor ile uğraşan sporcuların zihinsel dayanıklılık ve bilişsel esneklik durumlarının incelenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 5(4), 238-250.
- Odacı, H., Çıkrıkçı, Ö., Çıkrıkçı, N., ve Aydın, F. (2019). An exploration of the associations among cognitive flexibility, attachment styles and life satisfaction. *International Journal of Happiness and Development*, 5(3), 242-256.

- Özavci, R. (2023). Rekreasyonel perspektiften algılanan stresin boş zaman tatminine etkisi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 264-278.
- Özavci, R., & Özdayı, N. (2023b). *Bir boş zaman sorunsalı olarak gençlerde sıkılma dürtüsü* (Efecan Tezcan ve Osman Kusan). Rekreasyonda Güncel Konular ve Yeni Trendler, Efe Akademi.
- Özavci, R., & Özdayı, N. (2023a). Boş zamanda sıkılma algısının yaşam doyumuna etkisinde mutluluğun aracılık rolü. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(2), 469-486.
- Özavci, R., Korkutata, A., Gözaydın, G., & Çakır, Z. (2023). Üniversite öğrencilerinde algılanan stresin yaşam doyumunu ve rekreasyonel sağlık algısına etkisi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3), 454-461.
- Özdayı, N. & Özavci, R. (2020). Yardımcı Sağlık Personellerinde Yalnızlık Düzeyinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Journal of History School*, 47, 2836-2852.
- Plessow, F, Fischer, R., Kirschbaum, C., & Goschke, T. (2011). Inflexibly focused under stress: acute psychosocial stress increases shielding of action goals at the expense of reduced cognitive flexibility with increasing time lag to the stressor. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 23(11), 3218-3227.
- Turan, N., Durgun, H., Kaya, H., Ertuş, G., ve Kuvan, D. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin stres durumları ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişki. *Jaren*, 5(1), 59-66.
- Türkel, Ç. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin sportif etkinliklere katılım düzeyi ile sosyal uyum ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiyit, S. (2017). Spor etkinliklerine katılımın psikolojik faydaları üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 17-22.

2. Kaynakça

1. Ayyıldız, E., Besler, H. K. (2022). Examination of social media addiction and sleep behavior of athletes: a study on athletes in universities. *Journal of Educational Issues*, 124-134.
2. Ayyıldız, E., Kayabeşler, H., Güllü, M., Yagin, F. H., Aldhahi, M. I., García-Grimau, E., & Al-Mhanna, S. B. (2023). Examining mindfulness and moral disengagement in doping: Perspective of Turkish wrestlers. *Frontiers in Psychology*, 14, 1142343.
3. Cashmore, E. (2003). *Sports culture: an AZ guide*. Routledge.
4. Consejo Superior de Deportes. Los Hábitos Deportivos de la Población Escolar en España. Available online: <https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/66767/00820122017247.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Ulaşıldı: 10 Ekim 2024).
5. Dadelo, S. (2022). Sports culture in the creative industry.
6. Dilnoza, Y. (2023). Sports, culture and society. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 152-163.
7. Malina, R. M. (2009). Children and adolescents in the sport culture: the overwhelming majority to the select few. *Journal of exercise science & fitness*, 7(2), S1-S10.
8. Maugeri, G., Castrogiovanni, P., Battaglia, G., Pippi, R., D'Agata, V., Palma, A., ... & Musumeci, G. (2020). The impact of physical activity on psychological health during Covid-19 pandemic in Italy. *Heliyon*, 6(6).
9. Rock, C. L., Thomson, C. A., Sullivan, K. R., Howe, C. L., Kushi, L. H., Caan, B. J., McCullough, M. L. (2022). American Cancer Society nutrition and physical activity guideline for cancer survivors. *CA: a cancer journal for clinicians*, 72(3), 230-262.
10. Schoemaker, J. (2023). A review of well-being valuation for sports, culture and leisure activities. *Sustainability*, 15(6), 4997.
11. Tukhtanazarov, I. (2022). IMPORTANT ASPECTS OF FOCUSING ON PHYSICAL ACTIVITY IN SPORTS. *Research Focus*, 1(4), 308-311.
12. Violant-Holz, V., Gallego-Jiménez, M. G., González-González, C. S., Muñoz-Violant, S., Rodríguez, M. J., Sansano-Nadal, O., & Guerra-Balic, M. (2020). Psychological health and physical activity levels during the COVID-19 pandemic: a systematic review. *International journal of environmental research and public health*, 17(24), 9419.
13. Yılmaz, A., Pala, S. (2019). Sports in Children's Picture Books. *Universal Journal of Edu*

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-VII

Editörler:

Doç. Dr. Ender Ali Uluç

Dr. Sinem Uluç

Dr. Büşra Çetin

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-VII

Editörler: Doç. Dr. Ender Ali Uluç • Dr. Sinem Uluç • Dr. Büşra Çetin

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-945-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub502>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uluç, E. A. (ed), Uluç, S. (ed), Çetin, B. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-VII*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub502>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

4. Kaynakça

1. Carrington, B., & Fletcher, T. (2015). Sport and Society. Google Books.
2. Shilbury, D., Rowe, K. (2020). *Sport management in Australia: An organisational overview*. Routledge.
3. Ayyildiz, E., Besler, H. K. (2022). Examination of social media addiction and sleep behavior of athletes: a study on athletes in universities. *Journal of Educational Issues*, 124-134.
4. Ayyildiz, E., Kayabeşler, H., Güllü, M., Yagin, F. H., Aldhahi, M. I., García-Grimau, E., & Al-Mhanna, S. B. (2023). Examining mindfulness and moral disengagement in doping: Perspective of Turkish wrestlers. *Frontiers in Psychology*, 14, 1142343.
5. Hughes, D., Saw, R., Perera, N. K. P., Mooney, M., Wallett, A., Cooke, J., ... & Broderick, C. (2020). The Australian Institute of Sport framework for rebooting sport in a COVID-19 environment. *Journal of science and medicine in sport*, 23(7), 639-663.
6. Sunay, H. (2024). KİTALARARASI EKSENDE SPOR YÖNETİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (ABD-ALMANYA-ÇİN-AVUSTRALYA-KANADA-TÜRKİYE). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 177-193.
7. Symons, K., Breitbarth, T., Zubcevic-Basic, N., Wilson, K., Sherry, E., & Karg, A. (2022). The (un) level playing field: Sport media during COVID-19. *European sport management quarterly*, 22(1), 55-71.
8. Houlihan, B., & Lindsey, I. (2012). *Sport Policy in Britain*. Taylor & Francis.
9. Kelly, J. (2023). A critical discourse analysis of military-related remembrance rhetoric in UK sport: Communicating consent for British militarism. *Communication & Sport*, 11(1), 192-212.
10. Kelly, J. (2023). A critical discourse analysis of military-related remembrance rhetoric in UK sport: Communicating consent for British militarism. *Communication & Sport*, 11(1), 192-212.
11. Liston, K., & Maguire, J. (2023). The 'Great Game'and Sport: Identity, Contestation and Irish-British Relations in the Olympic Movement 1. In *Sport and the Pursuit of War and Peace from the Nineteenth Century to the Present* (pp. 207-229). Routledge.
12. Liston, K., Gregg, R., & Lowther, J. (2013). *International Journal of Sport Policy and Politics*.
13. López-Carril, S., Villamón, M., and Sanz, V. A. (2019). Conceptualisation of Social Media: opportunities for Sport Management. *Retos* 36, 468-473.

Kaynaklar

- Abbott-Chapman, J., & Robertson, M. (2001). Youth, leisure and home: Space, place and identity. *Loisir et Société*, 24, 485–506. <http://dx.doi.org/10.7202/ls>
- Allen, M. (2010). The experience of connectivity. *Information, Communication & Society*, 13, 350–374. doi:10.1080/13691180903456553
- Anderson, B., Gale, C., Gower, A. P., France, E. F., Jones, M. L. R., Lachee, H. V., ... Trimby, M. (2002). Digital living—people-centred innovation and strategy. *BT Technology Journal*, 20, 11–29. doi:10.1023/A:1015632120289
- Arıkan, A. N., & Gökaş, Z. (2004). Farklı branşlardaki spor seyircilerinin sporculuk durumlarına ilişkin özellikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 1-15.
- Arıkan, A. N., Gökaş, Z., & Yıldırım, İ. (2004). Farklı branşlardaki spor seyircilerinin spor ortamına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 551-560.
- Banyai, E., Griffiths, M.D., Kiraly, O. and Demetrovics, Z. (2019), “The psychology of esports: a systematic literature review”, *Journal of Gambling Studies*, Vol. 35 No. 2, pp. 351-365, doi: 10. 1007/s10899-018-9763-1.
- Beck, M. E., & Arnold, J. E. (2009). Gendered time use at home: An ethnographic examination of leisure time in middle-class families. *Leisure Studies*, 28, 121–142. doi:10.1080/02614360902773888
- Beliviani, B. (2013). Leisure activities in Hersonissos municipality after the end of the tourist season. Thesis. School of Management and Economics. Department of Tourism. Higher Technological Educational Institute of Crete, Heraklion.
- Bulut, Ç, Duman, S., Şahin, H. M., Duman G., & Uluç EA. (2021). Spor Turizminde İnovasyonel Yaklaşımlar: E-Spor. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 396-412.
- Buswell, L., Zabriskie, R., Lundberg, N., & Hawkins, A. (2012). The relationship between father involvement in family leisure and family functioning: The importance of daily family leisure. *Leisure Sciences*, 34, 172–190. doi:10.1080/01490400.2012.652510
- Carr, D., Schott, G., Burn, A., & Buckingham, D. (2004). Doing game studies: A multi-method approach to the study of textuality, interactivity, and narrative space. *Media International Australia Incorporating Culture and Policy*, 110, 19–30.
- Chan, G., Huo, Y., Kelly, S., Leung, J., Tisdale, C., & Gullo, M. (2022). The impact of eSports and online video gaming on lifestyle behaviours in youth: A systematic review. *Computers in Human Behavior*, 126, 106974. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106974>

- Churchill, S. L., Clark, V. L. P., Prochaska-Cue, K., Creswell, J. W., & Ontai-Grzebik, L. (2007). How rural low-income families have fun: A grounded theory study. *Journal of Leisure*, 39, 271–294.
- Cordes, K. (2013). *Application in recreation and leisure: For today and the future*. 4th Ed. Urbana, IL: Saga more Publishing LLC.
- Cumming, D. (2018). Understanding the experience of Australian esports spectatorship. In proceedings of the 2018 Digital Games Research Association, Turin, Italy. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106671>
- Deffer, A. (2013). *Design for leisure time in the city*. Teaching Notes. University of Thessaly.
- DeSmet, A., Van Ryckeghem, D., Compernelle, S., Baranowski, T., Thompson, D., Crombez, G., ... Vandebosch, H. (2014). A meta-analysis of serious digital games for healthy lifestyle promotion. *Preventive Medicine*, 69, 95–107. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ypmed.2014.08.026>
- Gallistl, V., & Nimrod, G. (2020). Media-based leisure and wellbeing: A study of older Internet users. *Leisure Studies*, 39(2), 251–265. <https://doi.org/10.1080/02614367.2019.1694568>
- Goodin, R., Rice, J.M., Bittman, M., & Saunders, P. (2005). The time-pressure illusion: Discretionary vs. free time. *Social Indicators Research*, 73, 43-70.
- Granic, I., Lobel, A., & Engels, R. C. M. E. (2014). The benefits of playing video games. *American Psychologist*, 69(1), 66–78. <https://doi.org/10.1037/a0034857>
- Güven, E. Ö., Çay, A., Özavcı, R. ve Korkutata, A. (2021). Pandemi Döneminde Boş Zamanı Değerlendirme Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 2017-2035.
- Hamari, J., & Sjoblom, M. (2016). What is esports and why do people watch it? *Internet Research*, 27(2), 211–232. <https://doi.org/10.1108/IntR-04-2016-0085>
- Himmelstein, D., Liu, Y.T. and Shapiro, J.L. (2017), “An exploration of mental skills among competitive league of legend players”, *International Journal of Gaming and Computer-Mediated Simulations*, Vol. 9 No. 2, pp. 1-21, doi: 10.4018/ijgcms.2017040101.
- Jupp, B., & Bentley, T. (2001). Surfing alone? E commerce and social capital. In J. Wilsdon (Ed.), *Digital futures: Living in a dot-com world* (pp. 97–118). London: Earthscan.
- Karagianni, K. (2015). *The creation of new leisure facilities and their contribution to the quality of life: the case of Kozani*. Bachelor’s thesis. University of Thessaly. Polytechnic School. Department of Physical Planning, Urban Planning and Regional Development. Volos.

- Kennedy, T., & Wellman, B. (2007). The networked household. *Information, Communication & Society*, 10, 645–670. doi:10.1080/13691180701658012
- Kennedy, T., & Wellman, B. (2007). The networked household. *Information, Communication & Society*, 10, 645–670. doi:10.1080/13691180701658012
- Kilci, Z. (2022). Gıda ve sporcu beslenmesi alanında güncel eğilimler. (Editör: Doç. Dr. Ahmet GÜZELÇİÇEK). *Temel Tıp Bilimlerinde Multidisipliner Bakış* (165-183 s.s.). Ankara: İKSAD Yayınevi.
- Korkutata, A. & Özavci, R. (2024). Rekreasyon ve Sağlık Turizmi İlişkisi (Ed.: Ebru Özlem Korkutata, Hakkı Çilgınoğlu ve Aslı Kaya). Sağlıkta Yolculuk: Sağlık Turizmi. Efe Akademi.
- Korkutata, A., Sengel, U., & Korkutata, E. O. (2023). The effect of stay home intention in the imperative stay at home periods on physical activity at home: Mediating role of social media addiction. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(2), 774-798.
- Kourkouta L., Koukourikos K., Iliadis C., Ouzounakis P., Tsaloglidou A. (2018). Leisure Time and Health. *International Journal of Health Administration and Education (Sanitas Magisterium)*, 4(2), 17-22
- Larson, R. W., Gillman, S. A., & Richards, M. H. (1997). Divergent experiences of family leisure: Fathers, mothers, and young adolescents. *Journal of Leisure Research*, 29, 78–97.
- Lee, C. (2016), “A content analysis of sports analytics resistance” , AMCIS 2016 Proceedings.
- López Sintas, J., Rojas de Francisco, L., & García Álvarez, E. (2015). The nature of leisure revisited: an interpretation of digital leisure. *Journal of Leisure Research*, 47, 79–101.
- López-Cabarcos, M. Á., Ribeiro-Soriano, D., & Piñeiro-Chousa, J. (2020). All that glitters is not gold. The rise of gaming in the COVID-19 pandemic. *Journal of Innovation & Knowledge*, 5(4), 289–296.
- Lopez, C., Pizzo, A. D., Gupta, K., Kennedy, H., & Funk, D. C. (2021). Corporate growth strategies in an era of digitalization: A network analysis of the National Basketball Association’s 2K League sponsors. *Journal of Business Research*, 133(2021), 208–217. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.068>
- Meng-Lewis, Y., Lewis, G., Lin, Z., & Zhao, Y. (2022). Examination of esports fans’ live streaming experiences using an extended expectation-confirmation model: A case study of the King Pro League. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2141008>
- Nale, Z. (2021). Çocukların ve gençlerin yeterli ve dengeli beslenme alışkanlıklarının değerlendirilmesi: Covid-19 pandemisi örneği (Editörler: Doç.

- Dr. Nebiye YENTUR DONİ, Dr. Öğretim Üyesi Şerif KURTULUŞ). *COVID-19'a Akademik Bakış* (105-129 s.s.) Ankara: İKSAD Yayınevi.
- Newzoo (2022), "Global esports & live streaming market report".
- Özavci, R. (2023). Rekreasyonel perspektiften algılanan stresin boş zaman tatminine etkisi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi, Özel Sayı*(1), 264-278.
- Özavci, R., & Özdayı, N. (2023). Boş zamanda sıkılma algısının yaşam doyumuna etkisinde mutluluğun aracılık rolü. *Journal of ROL Sport Sciences, 4*(2), 469-486.
- Özavci, R., & Ünver, O. (2023). Sportif rekreasyonel aktivitelere katılımda hissedilen yalnızlığın egzersiz bağımlılığına etkisi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2*(3), 298-311.
- Özdayı, N. (2019). Bireysel ve Takım Sporü ile İlgilenen Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşüncelerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(1), 42-54.
- Özdayı, N. & Özavci, R. (2020). Yardımcı Sağlık Personellerinde Yalnızlık Düzeyinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Journal of History School, 47*, 2836-2852.
- Özdayı, N., & Uğurlu, F. M. (2015). Futbol hakemlerinin duygusal zekâ ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Sport, Exercise and Training Sciences, 1*(1), 31-39.
- Perkins, M. (2020). How has COVID-19 impacted esports and its technology needs? LiveDesign. <https://www.livedesignonline.com/esports/how-has-covid-19-impacted-esports-and-its-technology-needs>
- Pizzo, A. D., Baker, B. J., Na, S., Lee, M., Kim, K., & Funk, D. C. (2018). eSport vs. sport: A comparison of spectator motives. *Sport Marketing Quarterly, 27*(2), 45-60. <https://fitpublishing.com/articles/esport-vs-sport-comparison-spectator-motives>
- Pizzo, A. D., Jones, G. J., Baker, B. J., Funk, D. C., & Kunkel, T. (2022). Sensemaking of novelty: The dynamic nature of integrating esports within a traditional sport organization. *Sport Management Review, 25*(3), 383-405. <https://doi.org/10.1080/14413523.2021.1935609>
- Pizzo, A.D., Baker, B.J., Na, S., Lee, M.A., Kim, D. and Funk, D. (2018), "eSport vs sport: a comparison of spectator motives", *Sport Marketing Quarterly, Vol. 27 No. 2*, pp. 108-123, doi: 10.32731/smq.272.062018.04.
- Psatha, E., & Defner, A. (2012). Urban planning in the light of the quality of urban life. *Proceedings of the 3rd Panhellenic Conference on Urban Planning, Regional Planning and Regional Development*. University Press of Thessaly, Volos.
- Reitman, J. G., Anderson-Coto, M. J., Wu, M., Lee, J. S., & Steinkuehler, C. (2020). Esports research: A literature review. *Games and Culture, 15*(1), 32-50. <https://doi.org/10.1177/1555412019840892>

- Rojas de Francisco, L., López-Sintas, J., & García-Álvarez, E. (2016). Social leisure in the digital age. *Loisir et Société / Society and Leisure*, 39, 258–273. doi:10.1080/07053436.2016.1198598
- Schroeder, R. (2006). Being there together and the future of connected presence. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*, 15, 438–454. doi:10.1162/pres.15.4.438
- Schubert, M., Drachen, A. and Mahlmann, T. (2016), “Esports analytics through encounter detection”, Proceedings of the MIT Sloan Sports Analytics Conference, MA, MIT Sloan Boston, 2016.
- Semenov, A.M., Romov, P., Neklyudov, K., Yashkov, D. and Kireev, D. (2016), “Applications of machine learning in Dota 2: literature review and practical knowledge sharing”, *MLSA@ PKDD/ECML*.
- Shaw, S. M., & Dawson, D. (2001). Purposive leisure: Examining parental discourses on family activities. *Leisure Sciences*, 23, 217–231. doi:10.1080/01490400152809098
- Tjønnndal, A., & Skauge, M. (2021). Youth sport 2.0? The development of eSports in Norway from 2016 to 2019. *Qualitative Research in Sport, Exercise & Health*, 13(1), 166–183. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2020.1836509>
- Uluç, E. A. (2023). *Rekreasyonel Turizm Kapsamında Kitesurfing’in Ele Alınması*. Kaçay, Z. (Edt). *Spor Bilimleri Alanında Çok Yönlü Araştırmalar İçinde*. İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Uluç, E. A., Duman, S., & Acar, H. (2020). Üniversitede okuyan uluslararası öğrencilerin serbest zaman doyum düzeylerinin yaşam doyumuna olan etkisinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 407-419.
- Vanegas, J.C., Ochoa, G.V. and Gutierrez, J.C. (2018), “Scientometric analysis of research on eSports from 2007 to 2017”, *Contemporary Engineering Sciences*, Vol. 70 No. 11, pp. 3463-3471, doi: 10.12988/ces.2018.87352.
- Venkatraman, M. (2012). Consuming digital technologies and making home. *Journal of Business Research*, 66, 1–8.
- Viñals-Blanco, A. (2015). The transformation of leisure in the digital age. In B. Çoban (Ed.), *Social media and social movements: The transformation of communication patterns* (pp. 165–180). Lanhan, MD: Lexington Books.
- Vogel, H. (2001). *Entertainment Industry Economics, A Guide for Financial Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Ward, M.R. and Harmon, A.D. (2019), “ESport superstars”, *Journal of Sports Economics*, Vol. 20 No. 8, pp. 987-1013, doi: 10.1177/1527002519859417.

- Wood, L., Hoerber, O., Snelgrove, R., & Hoerber, L. (2019). Computer science meets digital leisure: Multiple perspectives on social media and eSport collaborations. *Journal of Leisure Research*, 50(5), 425–437. <https://doi.org/10.1080/00222216.2019.1594466>
- Zabriskie, R. B., & McCormick, B. P. (2001). The influences of family leisure patterns on perceptions of family functioning. *Family Relations*, 50, 281–289. doi:10.1111/j.1741-3729.2001.00281.x
- Zhong, Y., Guo, K., Su, J., & Chu, S. K. W. (2022). The impact of esports participation on the development of 21st century skills in youth: A systematic review. *Computers & Education*, 191, 104640. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2022.104640>

Kaynakça

- Akkaya, C. (2022a). *Küreselleşme Sürecinde Spor ve İletişim*. Uluç, E. A. (Edt). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akkaya, C. (2022b). *Sporla İnsan Kaynakları*. Uluç, E. A. (Edt). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akkaya, C. (2024). *Sporun Kamu Diplomasisi Açısından İncelenmesi*. Uluç, E. A. ve Uluç, S. (Edt). Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aksoy, S. (2023). *Spor Organizasyonlarının Etkileri: 2022 FİFA Dünya Kupası Örneği*. Uluç, E. A. ve Yıldız M. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar -III İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023). *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Uluç, E. A. ve Karademir, M. B. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar -IV İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aktaş, F. (2023). *Spor Sosyolojisi, Sosyalleşme ve Sosyal Bütünleşme*. Uluç, E.A. ve Türkmen, M. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Ataçocuğu Ş. M. (2008). *Olimpiyat Oyunlarının Ev Sahibi Ülke Ve Kente Ekonomik Etkilerinin Araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Atala, N. (2024). Olimpiyatlarda İlk Kez Yer Alan Break Dans Hakkında Tüm Bildiklerimiz. <https://vogue.com.tr/paris-2024/olimpiyatlarda-ilk-kez-yer-alan-break-dans-hakkinda-tum-bildiklerimiz> adresinden alınmıştır.
- Baştürk, Z., Yılmaz, S., Saçıkara, A., Çam, M. ve Atçeken, D. H. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Kuvvet Kavramı ile İlgili Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 493-508.
- Comité Olímpico Internacional (2024). *Breaking*. <https://olympics.com/es/deportes/breaking/> adresinden alınmıştır.
- Dumlu, Y. (2019a). Dalga Sörfü. <https://sporubenimletani.org/dalga-sorfu/>. Adresinden alınmıştır.
- Dumlu, Y. (2019b). Kaykay <https://sporubenimletani.org/kaykay/> Adresinden alınmıştır.
- Eurosport, (2021). Olimpiyat Sembolleri. https://www.eurosport.com.tr/olimpiyatoyunlari/olimpiyat-sembol-bayrak_sto3363077/story.shtml adresinden alınmıştır.
- Federación Española de Baile Deportivo (2024). *Historia del Baile Deportivo ve Evolución* <https://www.febd.es/federacion/historia/> adresinden alınmıştır.

- Gharib, A. (2024). What are new sports at the 2024 Paris Olympic Games? https://www.espn.co.uk/olympics/story/_/id/40537496/2024-paris-olympic-games-new-sports-breaking-climbing-skateboarding adresinden alınmıştır.
- Göktepe, M. ve Aksoy, S. (2023). *Spor Ahlakı ve Sporda Etik*. Uluç, E.A. ve Türkmen, M. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- GSB, Gençlik ve Spor Bakanlığı, (2021). Olimpiyat Sembolleri. <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/127/163/OlimpiyatSembolleri>. Adresinden alınmıştır.
- Karaküçük, S. (1986). *Milletlerarası politikada ki önemi açısından Olimpiyat Oyunları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kılıç, H. (2007). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Olimpiyatlar Hakkındaki Farkındalığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara.
- Kuraner, O. (1979). *Spor Oyunları Ansiklopedisi*. Ankara: Ajans Türk Matbaası.
- Lowe, L., ve Ellis, M. (2024). What new sports are coming to the Paris 2024 Olympics — and which sports have been dropped? <https://www.today.com/news/paris-olympics/paris-olympics-new-sports-rcna135885> adresinden alınmıştır.
- Medyascope (2024). 2024 Paris Olimpiyatları Sörf rehberi: Sporseverleri neler bekliyor. <https://medyascope.tv/2024/07/26/2024-paris-olimpiyatları-sorf-rehberi-sporseverleri-neler-bekliyor/> adresinden alınmıştır.
- Montalbán-Méndez C, Giménez-Blasi N, García-Rodríguez IA, Latorre JA, Conde-Pipo J, López-Moro A, Mariscal-Arcas M, Gil-Antuñano NP. Body Composition and Nutritional Status of the Spanish National Breaking Team Aspiring to the Paris 2024 Olympic Games. *Nutrients*. 2023; 15(5):1218.
- Nakit, S. (2019). *Türkiye Olimpiyatlara Hazırlık Merkezlerine Devam Eden Sporcuların Antrenörlerinin Davranışlarını Değerlendirme Algularının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kayseri.
- Özdilek, Ç., Şentürk, A. ve Döşyılmaz, E. (2003). Modern Olimpiyat Oyunlarının tarihi gelişimi ve Olimpiyatların gezici olma ilkesinin günümüze kadar düzenlenen oyunlar açısından değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-15.
- Özsaydı, Ş., Görücü, A., Güngör, H. Atçeken, H. G. (2022). *İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi ve Spor Deslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri*. İlkin, M. Yurtseven, C .N. (Edt). Spor Bilimleri Günsel Tartışmalar İçinde. İzmir: Duvar Yayınları.

- Sezer, C. (2014). *İstanbul İli Beykoz İlçesi Devlet Lisesi Ve Özel Lise Öğrencilerinin Demografik Yapı İle Olimpiyat Algularının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sortiraparis.com. (2024). Paris 2024 Olimpiyatları: Fransa'dan Oriane Bertone bouldering ve kaya tırmanışı zorluk derecesinde 8. Sırada. <https://www.sortiraparis.com/tr/haberler/paris-2024-olimpiyat-oyunlari/articles/318439-paris-2024-olimpiyatları-fransa-dan-oriane-bertone-bouldering-ve-kaya-tirmanisi-zorluk-derecesinde-8-sirada> adresinden alınmıştır.
- SortiraParis.com. (2024). Paris 2024: program, kurallar, tarihçe, sporcular, Olimpiyat Oyunlarında kaykay. <https://www.sortiraparis.com/tr/haberler/paris-2024-olimpiyat-oyunlari/articles/308691-paris-2024-program-kurallar-tarihce-sporcular-olimpiyat-oyunlarında-kaykay> adresinden alınmıştır.
- Şahin, A. (2023a). *Sporun Karakter Gelişimine ve Sporcu Kimliğinin Oluşumuna Etkisi*. Uluç, E.A. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023b). *Spor da Özgüven*. Uluç, E.A. (Edt). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A. (2023c). *Sporun Öznel İyi Oluşa Etkisi*. Uluç, E.A. ve Gülşen, D.B.A (Edt). Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar İçinde. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Şahin, A., Kılıç, T., Gülşen, D. B. A. ve Karademir, M. B. (2021). Sportsmanship behaviors related to gender and family attitude of secondary school students. *Education Quarterly Reviews*, 4.
- TMOK, (2022). *Yaz Olimpiyat Oyunları*. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-OyunlariDetay/32/1>. Adresinden alınmıştır.
- TMOK. (2021). *Olimpiyat Oyunları*. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/>.
- Today (2024). What new sports are coming to the Paris 2024 Olympics — and which sports have been dropped?. <https://www.today.com/news/paris-olympics/paris-olympics-new-sports-rcna135885>. adresinden alınmıştır.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2024). Paris 2024 Yaz Olimpiyat Oyunları. <https://olimpiyat.org.tr/Oyun-Detay/paris-2024-yaz-olimpiyat-oyunlar/140> adresinden alınmıştır.
- Uluç, E. A. (2023). Mücadele Sporcularının Psikolojik Dayanıklılıkları ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 210-222.
- Uluç, S. (2023). Kadın futbolcuların futbol yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 83-97.

- Yıldız, F. (2019). *Spor Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Modern Olimpiyatlar Hakkındaki Farkındalıklarının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Zorba, E. (2018). *İstanbul'un olimpiyat süreci*. Akademisyen Kitabevi.

Kaynaklar

- (1). Mazzeo RS, Cavanach P, Evans WJ. (1998). ACSM position stand on exercise and physical activity older adults. *Medicine Science Sports Exercise* .30 pp: 992-1008
- (2). Norman KAV. Exercise programming for older adults. Champaign, Human Kinetics, 1995, p:1-21.
- (3). Soyuer, F., & Soyuer, A. (2008). Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite. *Journal of Turgut Ozal Medical Center*, 15(3), 219-224.
- (4). Ergün, M. (2013). Yaşlılık ve Egzersiz. *Spor Hekimliği Dergisi*, 48(4), 131-138.
- (5). Sarkisian, C.A., Hays, R.D., & Mangione, C.M. (2002). Do older adults expect to age successfully? The association between expectations regarding aging and beliefs regarding healthcare seeking among older adults. *Journal of the American Geriatrics Society*, 50(11), 1837-1843.
- (6). Tereci, D., Turan, G., Kasa, N., Öncel, T., & Arslansoyu, N. (2016). Yaşlılık kavramına bir bakış. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 16(1), 84-116.
- (7). Hakman A.V., Balatska L.V.&Liasota T.I. (2016). Effects of recreational and health-enhancing activity on the slowing of the body's aging. *Visnyk of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University. Physical education, sport, and human health*. 9; pp. 91-98
- (8). Lisitskaya T. S., Kuvshinnikova S.I. (2004). Sociological analysis of the dominant motivations of fitness clubs clients. *Theory and practice of physical culture*. No2. P. 37-38.
- (9). Kalkan, M. (2008). Yaşlılık: Tanımı, Sınıflandırması ve Genel Bilgiler. *Psikolojik, Sosyal ve Bedensel Açından Yaşlılık*. Pegem Akademi, ISBN: 9786055885274
- (10). Durgun, B. & Tümerdem, Y. (1999) Kentleşme ve yaşlılara sunulan hizmetler. *Turkish Journal of Geriatrics. Geriatri*,2(3):115-120.
- (11). Dölek, B. Ö. (2011). Türkiye’de Üniversite Hastanelerindeki Geriatri Bilim Dallarına Bağlı Geriatri Ünitelerinde Verilen Hizmetin Sosyal Hizmet Temelinde Değerlendirilmesi. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi/İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara.
- (12). Dias, G., Mendes, R., Serra e Silva, P., & Banquinho, M.A. (2015). Gerontomotricidade: Atividades lúdicas e pedagógicas para o corpo envelhecido. In G. Dias, R. Mendes, P. Serra e Silva, M. A. Banquinho (Eds.). Coimbra: Escola Superior de Educação de Coimbra.
- (13). Lee, F, Mackenzie, L., & James, C. (2008). Perceptions of older people living in the community about their fear of falling. *Disability and Rehabilitation*, 30(23), 1803–11

- (14). Castro, M. A. (2015). Importância da actividade física no processo de reabilitação. In G. Dias, R. Mendes, P. Serra e Silva, & M. A. Banquinho (Eds.), *Envelhecimento activo e actividade física* (pp. 101–119). Coimbra: Escola Superior de Educação de Coimbra
- (15). King, A. C., & Guralnik, J. M. (2010). Maximizing the potential of an aging population. *JAMA*, 304, 1944–1945
- (16). Cuoco, A., et al. (2004). Impact of muscle power and force on gait speed in disabled older men and women. *Journal of Gerontology Series A: Biological Sciences and Medical Sciences*, 59.
- (17). WHO: *Active Ageing: a Policy Framework*. Geneva, WHO, 2002.
- (18). Çiğçili, S. (2012). Aktif yaşlanma: fiziksel boyut. *The Journal of Turkish Family Physician*, 3(1), 6-12.
- (19). Picorelli, A. M. A., Pereira, L. S. M., Pereira, D. S., Felício, D., & Sherrington, C. (2014). Adherence to exercise programs for older people is influenced by program characteristics and personal factors: a systematic review. *Journal of physiotherapy*, 60(3), 151-156. <https://doi.org/10.1016/j.jphys.2014.06.012>
- (20). Claude, B., II. Steven, B., William L.H. (2012). *Physical activity and health 2. Edition*; Human Kinetic, 978-0-7360-9541-9
- (21). Bouchard, C., and R.J. Shephard. 1994. Physical activity, fitness, and health: The model and key concepts. In *Physical activity, fitness, and health*, ed. C. Bouchard, R.J. Shephard, and T. Stephens (pp. 77-88). Champaign, IL: Human Kinetics.
- (22). Paterson, D. H., Jones, G. R., & Rice, C. L. (2007). Le vieillissement et l'activité physique: Données sur lesquelles fonder des recommandations relatives à l'exercice à l'intention des adultes âgés. *Applied Physiology, Nutrition and Metabolism*, 32, 75–121.
- (23). Paterson, D., & Warburton, D. (2010). Physical activity and functional limitations in older adults: A systematic review related to Canada's Physical Activity Guidelines. *International Journal of Behavioural Nutrition and Physical Activity*, 7, 1–22.
- (24). Mendes, P.C., M., Almeida, & Dias, G. (2015). Benefícios da actividade física no processo de envelhecimento individual. In: *Envelhecimento Activo e Actividade Física* (pp. 25–42). In G. Dias, R. Mendes, P. Serra e Silva, M. A. Banquinho (Eds.). Coimbra: Escola Superior de Educação de Coimbra.
- (25). McArdle, W.D., Katch, F.I., & Katch, V.L. (2015). Skeletal muscle: Structure and function. In *Exercise physiology: Nutrition, energy, and human performance*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.

- (26). Amaral, J.F., Alvim, F.C., Castro, E.A., Doimo, L.A., Silva, M.V., & Novo, J.M., Jr. (2014). Influence of aging on isometric muscle strength, fat-free mass and electromyographic signal power of the upper and lower limbs in women. *Brazilian Journal of Physical Therapy*, 18(2), 183-190.
- (27). Powers, S.K., & Howley, E.T. (2009). *Exercise physiology: Theory and application to fitness and performance* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- (28). Sénéchal, M., Rioux, B. (2021). *Musculoskeletal Change. Exercises and Physical Activity for older adults*. ISBN: 978-1-4925-7290-9 Human Kinetic Editor: Danielle R. B
- (29). Hakkinen, K., Kraemer, W.J., Newton, R.U., & Alen, M. (2001). Changes in electromyographic activity, muscle fibre and force production characteristics during heavy resistance/power strength training in middle-aged and older men and women. *Acta Physiologica Scandinavica*, 171(1), 51-62.
- (30). Willoughby, D.S. (2015). Resistance training and the older adult ACSM current comment. American College of Sports Medicine concerning topics of interest to the public at large. Indianapolis, IN: American College of Sports Medicine.
- (31). Resnick, B., & Boltz, M. (2016). Resistance exercise to prevent and manage sarcopenia and dynapenia. In *Annual review of Gerontology and Geriatrics: Optimizing physical activity and function across settings*. New York: Springer Publishing Company.
- (32). Clark, J., & Cotton, R. T. (1998). *American council on exercise, exercise for older adults ace's guide for fitness professionals*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- (33). Bryant, C.X., Newton-Merrill, S and Green., DJ (2014) *ACE Personal Trainer Manual*. San Diego, CA: American Council on Exercise.
- (34). Liu, C.K., and Fielding, R.A. (2011). "Exercise as an Intervention for Frailty." *Clinics in Geriatric Medicine* 27(1).
- (35). <https://www.topendsports.com/testing/aahperd-functional-test.htm>. 03.11.2024
- (36). Rikli R.E., Jones C. J. (2013). *Senior Fitness Test Manual*, Human Kinetic. ISBN 978-1-4504-3204-7
- (37). Wachner, P. (2020). *Strength Training for Seniors*. Skyhorse Publishing

Kaynaklar

- Aksoy, S. (2024). *Düzenli Olarak Yapılan Fiziksel Aktivite ve Egzersizin Spor Psikolojisi Bağlamında Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi*. Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III İçinde. Uluç, S. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları
- Akyüz, Ö., Turna, B., Çiçek, G., Yıldırım, S., Bayazıt, B., & Akyüz, M. (2022). Elit futbolcuların maç öncesi dehidrasyon düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 1), 474-482.
- Aslan, T.V. & Kahraman, M.Z. (2023). The effect of core exercise program on vertical jump, speed, agility and strength parameters in junior male soccer players. *Journal of Education and Recreation Patterns (JERP)*, 4 (2), 610-627.
- Babur, M., Yazar, H., İşlek, H., Şubathoğlu, V., & Temelli, G. (2020). Farklı Dayanıklılık Antrenmanlarında Oluşan Sıvı Kaybının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 220-229.
- Baysal, A. (2011). *Beslenme*. (13. Baskı). Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Bergeron, M. F. (2014). Hydration and thermal strain during tennis in the heat. *British journal of sports medicine*, 48(Suppl 1), i12-i17.
- Casa, D. J., Armstrong, L. E., Hillman, S. K., Montain, S. J., Reiff, R. V., Rich, B. S., ... & Stone, J. A. (2000). National athletic trainers' association position statement: fluid replacement for athletes. *Journal of athletic training*, 35(2), 212-224.
- Clark, N. Nancy Clark's Sports Nutrition Guidebook. USA: Human Kinetics, 2014.
- Çetin, C., Besler, H.T. (2014). Su sağlık ve beslenme, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, İstanbul.
- Çırak, O., & Çakıroğlu, F. Ç. (2017). Sporcularda sıvı dengesi ve performansa etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 139-150.
- Demirkan, E., Koz, M., & Kutlu, M. (2010). Sporcularda dehidrasyonun performans üzerine etkileri ve vücut hidrasyon düzeyinin izlenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 81-92.
- Demirkan, E., Mitat, K.O.Z., & Kutlu, M. (2010). Sporcularda dehidrasyonun performans üzerine etkileri ve vücut hidrasyon düzeyinin izlenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 81-92.
- European Food Safety Authority (EFSA). Scientific opinion on dietary reference values for water. *EFSA Journal* 2010; 8(3):1459-1497.
- Gropper, S. S., & Smith, J.L. (2012). *Advanced nutrition and human metabolism*. Boston, Massachusetts, ABD: Cengage Learning.
- Güneş, Z. (2005). *Antrenör ve Sporcu El Kitabı Spor ve Beslenme*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- İnan, M. (2019). Kick boks sporcularında dehidrasyonun fizyolojik ve biyokimyasal değerlere etkisinin araştırılması (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Judelson, D. A., Maresh, C. M., Anderson, J. M., Armstrong, L. E., Casa, D. J., Kraemer, W. J., & Volek, J. S. (2007). Hydration and muscular performance: does fluid balance affect strength, power and high-intensity endurance?. *Sports medicine*, 37, 907-921.
- Kaplan, D. Ö., & Öcal, D. (2018). Yüzücülerde Antrenman Sonucu Oluşan Dehidrasyonun Kan Parametreleri Üzerine Etkisinin Araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 136-150.
- Keskin, İ. S., & Serin, E. (2024). Sporcularda Aerobik Güç ve Dehidrasyon Düzeyinin Toparlanmaya Etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 71-90.
- Köksal, O. (2001). Gıda ve Beslenme. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Matbaası.
- Maughan, R. J. (2001). Physiological responses to fluid intake during exercise. *Sports drinks: Basic science and practical aspects*, 129-151.
- Morehouse L.E ve Miller A.T. (1973). Egzersiz Fizyolojisi. (Çev. N. Akgün). (6. Baskı). Bornova: Ege Üniversitesi Matbaası.
- Naghii M. R. (2000). The significance of water in sport and weight control. *Nutr and Health*, 14, 127-32.
- Pehlivan A, (2017). Sporda beslenme. 4. Baskı, İzmir, Ergün Yayıncılık, s. 162-3.
- Pehlivan, A. (2006). Sporda Beslenme. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Pettersson, S., & Berg, C. M. (2014). Hydration status in elite wrestlers, judokas, boxers, and taekwondo athletes on competition day. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 24(3), 267-275.
- Pettersson, S., & Berg, C. M. (2014). Hydration status in elite wrestlers, judokas, boxers, and taekwondo athletes on competition day. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 24(3), 267-275.
- Reale, L., Bartoli, B., Cartabia, M., Zanetti, M., Costantino, M. A., Canevini, M. P., ... & Bonati, M. (2017). Comorbidity prevalence and treatment outcome in children and adolescents with ADHD. *European child & adolescent psychiatry*, 26, 1443-1457.
- Sawka M.N., Montain S.J., Latzka W.A. (2001). Hydration effects on thermoregulation and performance in the heat. *Comp Biochem Physiol*. 128, 679-690.
- Shirreffs, S. M. (2000). Markers of hydration status. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 40 (1), 80-84.

- Shirreffs, S. M., Armstrong, L. E., & Cheuvront, S. N. (2004). Fluid and electrolyte needs for preparation and recovery from training and competition. *Food, Nutrition and Sports Performance II*, 92-103.
- Sitti, S. & K roğlu, Y. (2023). The effect of plyometric training on speed, agility and balance performance of adolescent volleyball players. *Journal of Education and Recreation Patterns (JERP)*, Vol 4 (2), 667-679.
- Thomas, D. R., Cote, T. R., Lawhorne, L., Levenson, S. A., Rubenstein, L. Z., Smith, D. A., & Council, D. (2008). Understanding clinical dehydration and its treatment. *Journal of the American Medical Directors Association*, 9(5), 292-301.
- Trangmar, S. J., Chiesa, S. T., Llodio, I., Garcia, B., Kalsi, K. K., Secher, N. H., & Gonz lez-Alonso, J. (2015). Dehydration accelerates reductions in cerebral blood flow during prolonged exercise in the heat without compromising brain metabolism. *American Journal of Physiology-Heart and Circulatory Physiology*, 309(9), H1598-H1607.
- Uluğ, S. ve Durukan, E. (2023). 12 Haftalık Core Kuvvet Antrenmanlarının Seçili Bazı Motor Performans Parametreleri ile Futbol Teknik ve Becerileri  zerine Etkisinin İncelenmesi: Kadın Futbolcular  rneği. *G mm şhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 567-580.
- Uluğınar, S.,  zbay, S., and Gençoğlu, C. (2020). Siklet Sporlarında Dehidrasyon ve Hiponatremi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 103-115.
- Ulusoy, Y. (2020). Hidrasyonun egzersiz performansı üzerindeki etkisi ve sıvı alım stratejileri. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 386-394.
-  nver, D. (2022). Tabata antrenmanlarının erkek ve kadın futbolcularda fiziksel uygunluk değişkenleri üzerine etkisi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 87-97.
-  nver, R., İlkım, M., Koç, M., eviker, A &  nl , . (2024). Determination of anaerobic power, agility and some physical characteristics of turkish elite greco-roman style young wrestlers. *Journal of Education and Recreation Patterns (JERP)*, 5 (1), 23-36.
- Williams, T., Moon, A. ve Williams, M. (1993). Besin, evre ve Sağlık. (ev. M. K. Yurdako, M. K.  nl  E.) Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Basımevi.
- Wilmore, J. H., Costill, D. L., & Kenney, W. L. (2004). *Physiology of sport and exercise* (Vol. 20). Champaign, IL: Human kinetics.
- Zubac, D., Karnincic, H., & Zaja, M. (2016). Hydration status assessment among elite youth amateur boxers. *J Sports Med Phys Fitness*, 56(6), 731-736.

Spor Bilimleri Alanında Farklı Paradigmalar-I

Editör:

Prof. Dr. Ekrem Levent İlhan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Farklı Paradigmalar-I

Editör: Prof. Dr. Ekrem Levent İlhan

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-935-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub491>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

İlhan, E. L. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Farklı Paradigmalar-I*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub491>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Amerikan Horticultural Therapy Association “Advancing The Practice Of Horticultural As Therapy. <https://www.ahta.org/>
- Amoly E. Dadvand P. Fornis J. López-Vicente M. Basagaña X. Julvez J. Alvarez-Pedrerol M. Nieuwenhuijsen M. J. Sunyer J. (2014). Green and blue spaces and behavioral development in Barcelona schoolchildren: The BREATHE project. *Environmental Health Perspectives*, 122(12), 1351–1358. 10.1289/ehp.1408215
- Barbiero B. Berto R. (2021). Biophilia as evolutionary adaptation: An onto-and phylogenetic framework for biophilic design. *Frontiers in Psychology*, 12, 1–13. 10.3389/fpsyg.2021.700709
- Barton, J., & Pretty, J. (2010). What is the best dose of nature and green exercise for improving mental health? A multi-study analysis. *Environmental science & technology*, 44(10), 3947-3955.
- Barlow, P., Reeves, A., McKee, M., & Stuckler, D. (2015). Austerity, precariousness, and the health status of Greek labour market participants: Retrospective cohort analysis of employed and unemployed persons in 2008–2009 and 2010–2011. *Journal of public health policy*, 36(4), 452-468.
- Barton, J., & Pretty, J. (2010). What is the best dose of nature and green exercise for improving mental health? A multi-study analysis. *Environmental science & technology*, 44(10), 3947-3955.
- Berger, B. G., Pargman, D., & Weinberg, R. S. (2002). Foundations of exercise psychology. Fitness Information Technology, Inc..
- Berman M. G. Kross E. Krpan K. M. Askren M. K. Burson A. Deldin P. J. Kaplan S. Sherdell L. Gotlib I. H. Jonides J. (2012). Interacting with nature improves cognition and affect for individuals with depression. *Journal of Affective Disorders*, 140(3), 300–305. 10.1016/j.jad.2012.03.012
- Bernard, L. C., Hutchison, S., Lavin, A., & Pennington, P. (1996). Ego-strength, hardiness, self-esteem, self-efficacy, optimism, and maladjustment: health-related personality constructs and the “Big Five” model of personality. *Assessment*, 3(2), 115-131.
- Blascovich, J., Tomaka, J., Robinson, J. P., Shaver, P. R., & Wrightsman, L. S. (1991). Measures of self-esteem. *Measures of personality and social psychological attitudes*, 1, 115-160.
- Bockstael, N. E., Freeman, A. M., Kopp, R. J., Portney, P. R., & Smith, V. K. (2000). On measuring economic values for nature.
- Bowler D. E. Buyung-Ali L. M. Knight T. M. Pullin A. S. (2010). A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments. *BMC Public Health*, 10(1), 1–10. 10.1186/1471-2458-10-456

- Bratman, G. N., Hamilton, J. P., & Daily, G. C. (2012). The impacts of nature experience on human cognitive function and mental health. *Annals of the New York academy of sciences*, 1249(1), 118-136.
- Catalano, R. (1991). The health effects of economic insecurity. *American Journal of Public Health*, 81(9), 1148-1152.
- Christie, M. A., & Cole, F. (2017). The Impact of Green Exercise on Volunteers' Mental Health and Wellbeing—Findings from a Community Project in a Woodland Setting. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 27(1), 16-33.
- Davis, A., Valsecchi, C., & Fergusson, M. (2007). Unfit for purpose: how car use fuels climate change and obesity.
- Dong, E., Du, H., & Gardner, L. (2020). An interactive web-based dashboard to track COVID-19 in real time. *The Lancet infectious diseases*, 20(5), 533-534.
- Faber Taylor A. Kuo F. E. (2011). Could exposure to everyday green spaces help treat ADHD? Evidence from children's play settings. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 3(3), 281-303. 10.1111/j.1758-0854.2011.01052.x
- Flory, J. D., Manuck, S. B., Matthews, K. A., & Muldoon, M. F. (2004). Serotonergic function in the central nervous system is associated with daily ratings of positive mood. *Psychiatry research*, 129(1), 11-19.
- Goldman-Mellor, S. J., Saxton, K. B., & Catalano, R. C. (2010). Economic contraction and mental health: A review of the evidence, 1990-2009. *International Journal of Mental Health*, 39(2), 6-31.
- Hamidi, S., & Zandiatashbar, A. (2021). Compact development and adherence to stay-at-home order during the COVID-19 pandemic: A longitudinal investigation in the United States. *Landscape and urban planning*, 205, 103952.
- Han, K. T. (2014). Influences of green exercise on school adaptation of autistic children in Taiwan. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 24(1), 5-24.
- Hartig, T., Evans, G. W., Jamner, L. D., Davis, D. S., & Gärling, T. (2003). Tracking restoration in natural and urban field settings. *Journal of environmental psychology*, 23(2), 109-123.
- Hartig, T., & Evans, G. W. (1993). Psychological foundations of nature experience. In *Advances in psychology* (Vol. 96, pp. 427-457). North-Holland.
- Harvey, M. L., Bowman, K., & Karr, A. (2021). The Gardening Spirit: Evidence That Frequency of Gardening Precisely Predicts Ecospirituality. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 31(1).
- Hensher, M. (2020). Covid-19, unemployment, and health: time for deeper solutions?. *Bmj*, 371.

- Hull IV, R. B. (1990). Mood as a product of leisure: Causes and consequences. *Journal of Leisure research*, 22(2), 99-111.
- Iacobucci, G. (2020). Covid-19: new restrictions to curb rising infection rate are set throughout UK.
- Jenkins, R., Meltzer, H., Jones, P., Brugha, T., Bebbington, P., Farrell, M., ... & Knapp, M. (2008). Mental health: future challenges.
- Jin, R. L., Shah, C. P., & Svoboda, T. J. (1995). The impact of unemployment on health: a review of the evidence. *CMAJ: Canadian Medical Association Journal*, 153(5), 529.
- Kellert S. R. (1993). The biological basis for human values of nature. In S. R. Kellert & Wilson E. O. (Eds.), *The biophilia hypothesis* (pp. 42–66). Island Press.
- Kellert, S. R., & Wilson, E. O. (Eds.). (1993). *The biophilia hypothesis*. Island press.
- Leather P. Pyrgas M. Beale D. Lawrence C. (1998). Windows in the workplace, sunlight, view, and occupational stress. *Journal of Environment and Behavior*, 30(6), 739–762. 10.1177/001391659803000601
- Manandhar S. Suksaraj T. T. Rattanapan C. (2019). The association between green space and the prevalence of overweight/obesity among primary school children. *The International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 10(1), 1–10. 10.15171/ijjoem.2019.1425
- Matthews, H. S., & Lave, L. B. (2000). Applications of environmental valuation for determining externality costs.
- Mayer, F. S., & Frantz, C. M. (2004). The connectedness to nature scale: A measure of individuals' feeling in community with nature. *Journal of environmental psychology*, 24(4), 503-515.
- Maller C. Townsend M. Pryor A. Brown P. St. Leger L. (2006). Healthy nature healthy people: 'Contact with nature' as an upstream health promotion intervention for populations. *Health Promotion International*, 21(1), 45–54. 10.1093/heapro/dai032
- Mukerji, C. (1994). The political mobilization of nature in seventeenth-century French formal gardens. *Theory and society*, 651-677.
- Murphy, G. C., & Athanasou, J. A. (1999). The effect of unemployment on mental health. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 72(1), 83-99.
- Noelke, C., & Beckfield, J. (2014). Recessions, job loss, and mortality among older US adults. *American journal of public health*, 104(11), e126-e134.
- Paul, K. I., & Moser, K. (2009). Unemployment impairs mental health: Meta-analyses. *Journal of Vocational behavior*, 74(3), 264-282.

- Rappe, E., & Linden, L. (2002, August). Plants in health care environments: Experiences of the nursing personnel in homes for people with dementia. In XXVI International Horticultural Congress: Expanding Roles for Horticulture in Improving Human Well-Being and Life Quality 639 (pp. 75-81).
- Sainsbury Centre for Mental Health. (2003). The economic and social costs of mental illness. Sainsbury Centre for Mental Health.
- Softas-Nall S. Woody W. D. (2017). The loss of human connection to nature: Revitalizing selfhood and meaning in life through the ideas of Rollo May. *Ecopsychology*, 9(4), 241–252. 10.1089/ecco.2017.0020
- Step toe, A. (2006) Depression and the development of coronary heart disease. In A. Steptoe (Ed.), *Depression and physical illness* (pp. 53–86). Cambridge: Cambridge University Press
- Torres, R., & Fernández, F. (1995). Self-esteem and value of health as determinants of adolescent health behavior. *Journal of adolescent health*, 16(1), 60-63.
- TÜİK (2012), *Ekonomik Göstergeler 1923-2011*, TÜİK Matbaası, Ankara.
- Weber, J. L. (2007). Implementation of land and ecosystem accounts at the European Environment Agency. *Ecological Economics*, 61(4), 695-707.
- World Health Organization. (2004). *Promoting mental health: Concepts, emerging evidence, practice: Summary report*. World Health Organization.
- World Health Organization, & Global Buruli Ulcer Initiative. (2004). *Report of the 7th WHO Advisory Group Meeting on Buruli Ulcer: 8-11 March 2004*, WHO headquarters, Geneva, Switzerland (No. WHO/CDS/CPE/GBUI/2004.9). World Health Organization.
- World Health Organization. (2020). WHO statement regarding cluster of pneumonia cases in Wuhan, China. 9 January 2020. URL: <https://www.who.int/china/news/detail/09-01-2020-who-statement-regarding-cluster-of-pneumonia-cases-in-wuhan-china> (02.04. 2020).
- Wilson E. O. (1993). Biophilia and the conservation ethic. In Kellert S. R.E. O. Wilson (Eds.), *The biophilia hypothesis* (pp. 31–41). Island Press.
- İnternet kaynakları
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Nisan-2022>
Resim 1. <https://inhabitat.com/rikers-island-to-expand-its-gardening-therapy-program/the-horticultural-society-of-new-york-the-department-of-corrections/>

Kaynakça

- Aydoğan, D. (2008). Akademik erteleme davranışlarının benlik saygısı, durum-luluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği. Yayınlanmamış Yüksek Li-sans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balkıs, M. (2006). Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğilimi-nin, Düşünme ve Karar Verme Tarzları İle İlişkisi. Yayınlanmamış Dok-tora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Binder, K. (2000). The Effect of an Academic Procrastination Treatment on Student Procrastination and Subjective Well-being. Unpublished MA, Carleton University, Canada.
- Blunt, A. & Pychyl, T. A. (2000). *Task Aversiveness and Procrastination: a Mul-tidimensional Approach to Task Aversiveness Across Stages of Personel Projects*. Personality and Individual Differences, 28, 153-167.
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (2008). Procrastination: Why you do it, what to do about it. Cambridge, MA: Da Capo Press.
- Chu, A. H. C., & Choi, J. N. (2005). Rethinking Procrastination: Positive Effects of “Active” Procrastination Behavior on Attitudes and Perform-ance. *The Journal of Social Psychology*, 145(3), 245–264. <https://doi.org/10.3200/SOCP.145.3.245-264>
- Çakıcı, D. C. (2003). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme ve Aka-demik Erteleme Davranışının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 122.
- Ellis, A. & Knaus, W. J. (1977). Overcoming Procrastination. New York: Sig-net Books.
- Ferrari, J. R. (1991). *A Preference for a Favorable Public İmpression By Procrasti-nators: Selecting Among Cognitive and Socail Tasks*. Personality and Indi-vidual Differences, 12, 1233-1237.
- Ferrari, J. R., Johnson, J. L. & McCown, W. G. (1995). Procrastination and Task Avoidance: Theory, Research, and Treatment. New York : Plenum Press.
- Ferrari, J. R. & Beck, B. L. (1998). *Affective Responses Before and After Fraudu-lent Excuses by Academic Procrastinators*. Education 118 (4), 529- 537.
- Ferrari, J. R. & Scher, S. J. (2000). *Toward an Understanding of Academic And Nonacademic Tasks Procrastinated by Students: Use of Daily Logs*. Psycho-logy in the Schools, 37(4), 359 366.
- Ferrari, J. R., O’Callaghan, J. & Newbegin, I. (2005). *Prevalence of Procrasti-nation in the United States, United Kingdom, and Australia: Arousal and Avoidance Delays amaoon Adults*. North American Journal of Psychology, 7 (1), 1-6.

- Ferrari, J. R., & Pychyl, T. A. (2012). "If I wait, my partner will do it:" The role of conscientiousness as a mediator in the relation of academic procrastination and perceived social loafing. *North American Journal of Psychology*, 14(1), 13–24.
- Gagnon, J., Dionne, F., & Pychyl, T. A. (2016). Committed action: An initial study on its association to procrastination in academic settings. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 5 (2), 97–102.
- Hall, P. A., & Fong, G. T. (2007). Temporal self-regulation theory: A model for individual health behavior. *Health Psychology Review*, 1(1), 6–52. <https://doi.org/10.1080/17437190701492437>
- Haycock, L. A. (1993). The Cognitive Mediation of Procrastination. An Investigation of The Relationship Between Procrastination and Self-efficacy Beliefs. Unpublished doctoral dissertation, University of Minnesota at Twin Cities.
- Haycock, L. A., McCarthy, P. & Skay, C. L. (1998). *Procrastination in College Students: The Role of Self-efficacy and Anxiety*. *Journal of Counseling and Development*, 76, 317–324.
- Kandemir, M. (2010). Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Klingsieck, K. B. (2013). Procrastination when good things don't come to those who wait. *European Psychologist*, 18 (1), 24–34.
- Knaus, W. J. (1998). Do it now! Break procrastination habit (second edition). New York: John Wiley ve Sons .
- Lay, C. H. (1986). At Last, My Research Article on Procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20, 474-495 (December 1986).
- Lay, C. H., & Brokenshire, R. (1997). Conscientiousness, procrastination, and person-task characteristics in job searching by unemployed adults. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 16(1), 83–96. <https://doi.org/10.1007/s12144-997-1017-9>
- McCown, W. G., Johnson, J. L., & Petzel, T. (1989). Procrastination, a principal components analysis. *Personality and Individual Differences*, 10(2), 197–202. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(89\)90204-3](https://doi.org/10.1016/0191-8869(89)90204-3)
- Milgram, N. A., Sroloff, B. & Rosenbaum, M. (1988). *The Procrastination of Everyday Life*. *Journal of Research in Personality*, 22, 197-212.
- Milgram, N. A. (1991). *Procrastination*. *Encyclopedia of human biology* . Vol. 6, (New York, Academic Pres).
- Milgram, N, Mey-Tal, G. & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality and Individual Differences*, 25, 297-316.

- Rawson, H. & Miner, M. (1986). *The New Dictionary of Quotations*. New York: New American Library.
- Roberts, M.S. (1997). *Yaşamı Ertelemeyin*. (Çev. Levent Kartal). İstanbul: Mavi Okyanus Yayıncılık.
- Sapadin L., & Maguire J. (1999). *Beat procrastination and make the grade: The six styles of procrastination and how students can overcome them*. New York: Penguin.
- Sarioğlu, A. F. (2011). Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi ile Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Schouwenburg, H. C. (1995). Academic procrastination: Theoretical notions, measurement, and research. In J. R. Ferrari, J. L. Johnson, & W. G. McCown, *Procrastination and task avoidance: Theory, research, and treatment* (pp. 71–96). Plenum Press. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-0227-6_4
- Senecal, C., Koestner, R., & Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology*, 135(5), 607-619.
- Senecal, C., Lavoie, K., & Koestner, R. (1997). Trait and situational factors in procrastination: An interactional model. *Journal of Social Behavior & Personality*. 12(4), 889-903.
- Sigall, H., Kruglanski, A. ve Fyock, J. (2000). Wishful thinking and procrastination. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 283-296.
- Solomon, L. J. & Rothblum, E. D. (1984). Academic Procrastination: Frequency and Cognitive-Behavioral Correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.
- Steel, P. (2002). *The measurement and nature of procrastination*. Unpublished doctoral thesis, University of Minnesota.
- Steel, P. (2007). *The Nature Of Procrastination: A Meta- Analytic And Theoretical Review Of Quintessential Self-Regulatory Failure*. *Psychological Bulletin*, 133 (1), 65-94.
- Sweitzer, N.G. (1999). “Fiddle-Dee-Dee, I’ll Think About It Tomorrow” : Overcoming Academic Procrastination in Higher Education. M.A.Thesis, Biola University: The Faculty of The Department of Education.
- Van Eerde, W. (2000). Procrastination: Self-regulation in initiating aversive goals. *Applied Psychology: An International Review*, 49(3), 372–389. <https://doi.org/10.1111/1464-0597.00021>
- van Eerde, W. (2003). A meta-analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and Individual Differences*, 35(6), 1410–1418. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00358-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00358-6)
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the Five-Factor Model: A Facet Level Analysis. *Personality and Individual Differences* 30 (1) 149-158.

Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı Drama Kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1, 17-31.
- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, Ö. (2017). *Eğitimde yaratıcı drama*. Pegem Atıf İndeksi, 1-438.
- Adıgüzel, H. Ö., & Timuçin, E. (2010). The effect of creative drama on student achievement in the instruction of some development and learning theories. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1741-1746.
- Alkistis (2012). *Dramatic Art in Education*. Athens: Pedio.
- Beauchamp, M. R., Maclachlan, A., & Lothian, A. M. (2005). Communication within sport teams: Jungian preferences and group dynamics. *The Sport Psychologist*, 19(2), 203-220.
- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & Education, B. P. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research papers in education*, 24(1), 1-27.
- Baldwin, Patrice and Fleming Kate. (2002). *Teaching Literacy Through Drama: Creative Approaches*. London: Gbr: Falmer Press.
- Belman, J., & Flanagan, M. (2010). Designing games to foster empathy. *International Journal of Cognitive Technology*, 15(1), 11.
- Betti, M. J. (2015). *An Introduction to Drama*. Diwaniya: Dar Nippur.
- Bowell, P., & Heap, B. S. (2017). *Putting process drama into action: The dynamics of practice*. Routledge.
- Cremin, T. (2015). Creative teachers and creative teaching. In *Creativity in Primary Education* (Third Edition ed., pp. 33-44). SAGE Publications, Inc., <https://doi.org/10.4135/9781473909403>
- Crocker, P. R., Hoar, S. D., McDonough, M. H., Kowalski, K. C., & Niefer, C. B. (2004). Emotional experience in youth sport. *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*, 197-221.
- Çerkez, Y., Altınay, Z., Altınay, F., & Bashirova, E. (2012). Drama and Role Playing in Teaching Practice: The Role of Group Works. *Journal of Education and Learning*, 1(2), 109-120.
- Even, S. (2011). Drama grammar: Towards a performative postmethod pedagogy. *The Language Learning Journal*, 39(3), 299-312.
- Henry, Mallika (2000). *Drama's Ways Of Learning*. *Research In Drama Education*. Vol: 5 (1), 45-62.
- Hornbrook, David (2002). *Crafting Dramas*. (Ed. D. Hornbrook). *On The Subject Of Drama*. London: Taylor And Francis Pub. 51-67.

- Ismaila, M., & Akakpo, S. B. (2024). Teaching Through Creative Process: Drama in Education Practice in Ghana. *NJ: Drama Australia Journal*, 47(1).
- Jones, P. (1996). *Drama as therapy: Theatre as living*. Psychology Press, 71.
- Kalina, I., Golubev, A., & Aidarov, R. (2018). The role of physical education in developing students' social and psychological qualities of a personality. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 50, p. 01075). EDP Sciences.
- Kavak, N., & Köseoğlu, F. (2007). Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Rol Oynama Öğretim Yönteminin Avantaj ve Dezavantajları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 309-325.
- Kent, S., Devonport, T. J., Lane, A. M., Nicholls, W., & Friesen, A. P. (2018). The effects of coping interventions on ability to perform under pressure. *Journal of sports science & medicine*, 17(1), 40.
- Lazarus, R. S. (2000). How emotions influence performance in competitive sports. *The sport psychologist*, 14(3), 229-252.
- Márquez Segura, E., Turmo Vidal, L., Waern, A., Duval, J., Parrilla Bel, L., & Altarriba Bertran, F. (2021). Physical Warm-up Games: Exploring the Potential of Play and Technology Design. In *Proceedings of the 2021 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1-14).
- Mavroudis, N. (2021). The Effect Of Drama In Education Towards The Subject Of Physical Education In Elementary Schools. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 7(1).
- Mccaslin, N. (2006). *Creative Drama In The Classroom And Beyond*. Usa: Pearson Education. measurement. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in Sport Psychology* (pp. 32-43), London.
- McGrath, C., Hendricks, K. S., & Smith, T. D. (2016). *Performance anxiety strategies: A musician's guide to managing stage fright*. Rowman & Littlefield.
- Mitchell, S. A., Oslin, J. L., & Griffin, L. L. (2020). *Teaching sport concepts and skills: A tactical games approach*. Human Kinetics.
- Nicholson, H. (2014). *Applied drama: The gift of theatre*. Bloomsbury Publishing.
- Omasta, M., Murray, B., McAvoy, M., & Chappell, D. (2021). Assessment in elementary-level drama education: Teachers' conceptualizations and practices. *Arts Education Policy Review*, 122(4), 265-279.
- O'Toole, J. (2003). *The process of drama: Negotiating art and meaning*. Routledge.
- Richard, V., Holder, D., & Cairney, J. (2021). Creativity in motion: Examining the creative potential system and enriched movement activities as a way to ignite it. *Frontiers in Psychology*, 12, 690710.

- Roussou, M. (2004). Learning by doing and learning through play: an exploration of interactivity in virtual environments for children. *Computers in Entertainment (CIE)*, 2(1), 10-10.
- Toivanen, T., Komulainen, K., & Ruismäki, H. (2011). Drama education and improvisation as a resource of teacher student's creativity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 12, 60-69.
- Van de Water, M. (2021). Drama in education: why drama is necessary. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 98, p. 02009). EDP Sciences.
- Uzunçayır, D., & Yılmaz, S. H. (2023). Otizm spektrum bozukluğu tanılı çocuklarda yoga temelli müdahale programının etkilerinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 20(4), 682-693. doi:10.14687/jhs.v20i4.6438
- Wann, D. L. (2006). Understanding the positive social psychological benefits of sport team identification: The team identification-social psychological health model. *Group dynamics: theory, research, and practice*, 10(4), 272.
- Yılmaz, S. H., Yılmaz, B.H. & Erer H. (2024). Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Tutum Ve Farkındalık; Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 33 (1), 160-173.
- Yim, J., & Graham, T. N. (2007). Using games to increase exercise motivation. In *Proceedings of the 2007 conference on Future Play* (pp. 166-173).

İnternet Kaynakları

UVIC, Universitat De VIC, <https://www.uvic.cat/en/assignatura/1910>, Erişim Tarihi: 09.09.2024

Resim Kaynakları

Resim 2: <https://sanatakademi.com.tr/cocuk-drama/drama-egitimi-kac-yasinda-baslar>. Erişim Tarihi: 05.09.2024.

Kaynakça

- Acar, H. (2012). Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı X. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Ön Raporu.
- Acar, Y. B., Acar, H., Berghan, S. (2018). Türkiye’de Çocuk Koruma Sistemi: Sorunlar Ve Savunu Alanları Bilkent Üniversitesi, Merkez Kampüs, Kütüphane Binası, 06800 Bilkent / Ankara, S: 40
- Büker, H., Gültekin, S. (2013). Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Eğitimi Katılımcı El Kitabı. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Balcı, A. (2010). Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü (2. Baskı). Ankara: Pegem-A Yayıncılık
- Diken, İ., Güre, Ş.S. (2011). Sanatsal ve Kültürel Aktivitelere Çalışan Çocuklar Pilot Araştırma Projesi Raporu / Uluslararası Çalışma Örgütü , Ankara: ILO,
- Domhnall, M. (1996). Child Abuse İn Sport Sports Medicine. 30:275-276
- Jackson, E., Wernham, M. (2005). Child Protection Policies And Procedures Toolkit: Stage 1. s. 21 London: Consortium for Street Children.
- Parasız, Ö., Şahin, M.Y., Akın, Ç. (2015). “Sporda çocuk koruma programı uygulamaları: İngiltere örneği”, International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS): Special Issue 3: 641-653.
- Pash, F. (2009). Örselenme Kuşkusuyla Gazi Üniversitesi Çocuk Koruma Merkezi Tarafından Bildirimleri Yapılan Çocukların Adli ve Sosyal Süreçlerinin İncelenmesi. Ankara : A.Ü Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Polat, O. (2017). Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı. 2. Baskı. Ankara, Seçkin Yayıncılık: 60-267. ISBN 9789750243998
- Polat, O. (2007). Tüm Boyutlarıyla Çocuk istismarı, Tanımlar 1. Ankara: Seçkin 2. Cilt sayı 1 sayfa 65 ISBN: 9789750203916 / 9789750203930
- Karadağ, F., Özdemir, D.F., Evinç, G., Var, E.Ç., Özbesler, C. (2020). İhmal Edilen Çocukların Annelerinin Özellikleri: Ev Gözlemi İle Annelerin Bakım Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Toplum ve Sosyal Hizmet, 31(3), 1080-1101.
- World Health Organization. (1999). Child Protection İn Sport Policy. Sport And Child & Youth Development Thematic Working Group Definition Of Child Abuse.
- Yüksel, T, K. (2024). Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Değerlendirme Cilt: 2 Sayı: 1, 69 - 110, <https://doi.org/10.62124/kluhfd.1360506>
- Yolcuoğlu, İ.T. (2009). Türkiye’de Çocuk Koruma Sisteminin Genel Olarak Değerlendirilmesi Aile ve Toplum Cilt: 5 Sayı: 18 Temmuz-Ağustos-Eylül ISSN: 1303-0256
- Unicef Türkiye’de Çocuk ve Genç Nüfusun Durumunun Analizi (2012)
<https://haberdecocuk.org/mevzuat/uluslararasi-mevzuat/geriye-donuk-2/>
<https://www.unicef.org/turkiye/çocuk-haklarına-dair-sözleşme>

Kaynakça

- Aagaard, P., Bojsen-Møller, J., & Lundbye-Jensen, J. (2020). Assessment of neuroplasticity with strength training. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 48(4), 151-162. <https://doi.org/10.1249/jes.0000000000000229>
- Abdel-aziem, A., Soliman, E., & Abdelraouf, O. (2018). Isokinetic peak torque and flexibility changes of the hamstring muscles after eccentric training: trained versus untrained subjects. *Acta Orthopaedica Et Traumatologica Turcica*, 52(4), 308-314. <https://doi.org/10.1016/j.aott.2018.05.003>
- Almenning, I., Rieber-Mohn, A., Lundgren, K., Løvvik, T., Garnæs, K., & Moholdt, T. (2015). Effects of high intensity interval training and strength training on metabolic, cardiovascular and hormonal outcomes in women with polycystic ovary syndrome: a pilot study. *Plos One*, 10(9), e0138793. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0138793>
- Aube, D., Wadhi, T., Rauch, J., Anand, A., Barakat, C., Pearson, J., ... & Souza, E. (2020). Progressive resistance training volume: effects on muscle thickness, mass, and strength adaptations in resistance-trained individuals. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(3), 600-607. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000003524>
- Barrett, T. (2024). Force plate assessments in reconnaissance marine training company. *BMC Sports Science Medicine and Rehabilitation*, 16(1). <https://doi.org/10.1186/s13102-023-00796-z>
- Beato, M., Maroto-Izquierdo, S., Turner, A., & Bishop, C. (2021). Implementing strength training strategies for injury prevention in soccer: scientific rationale and methodological recommendations. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 16(3), 456-461. <https://doi.org/10.1123/ijspp.2020-0862>
- Behm, D., Young, J., Whitten, J., Reid, J., Quigley, P., Low, J., ... & Granacher, U. (2017). Effectiveness of traditional strength vs. power training on muscle strength, power and speed with youth: a systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Physiology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fphys.2017.00423>
- Bengtsson, V., Berglund, L., & Aasa, U. (2018). Narrative review of injuries in powerlifting with special reference to their association to the squat, bench press and deadlift. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 4(1), e000382. <https://doi.org/10.1136/bmjsem-2018-000382>
- Cadore, E. (2014). Strength and endurance training prescription in healthy and frail elderly. *Aging and Disease*. <https://doi.org/10.14336/ad.2014.0500183>
- Cadore, E., Pinto, R., Lhullier, F., Corrêa, C., Alberton, C., Pinto, S., ... & Krueel, L. (2010). Physiological effects of concurrent training in elderly

- men. *International Journal of Sports Medicine*, 31(10), 689-697. <https://doi.org/10.1055/s-0030-1261895>
- Chaves, T. (2024). Effects of resistance training overload progression protocols on strength and muscle mass. *International Journal of Sports Medicine*, 45(07), 504-510. <https://doi.org/10.1055/a-2256-5857>
- Claudino, J., Gabbett, T., Bourgeois, F., Souza, H., Miranda, R., Mezêncio, B., ... & Serrão, J. (2018). Crossfit overview: systematic review and meta-analysis. *Sports Medicine - Open*, 4(1). <https://doi.org/10.1186/s40798-018-0124-5>
- Costa, B., Kassiano, W., Nunes, J., Kunevaliki, G., Castro-E-Souza, P., Sugihara, P., ... & Fortes, L. (2022). Does varying resistance exercises for the same muscle group promote greater strength gains?. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(11), 3032-3039. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000004042>
- DeWeese, B., Hornsby, W., Stone, M., & Stone, M. (2015). The training process: planning for strength–power training in track and field. part 2: practical and applied aspects. *Journal of Sport and Health Science*, 4(4), 318-324. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2015.07.002>
- Fleck, S. (2011). Non-linear periodization for general fitness & athletes. *Journal of Human Kinetics*, 29A(Special-Issue), 41-45. <https://doi.org/10.2478/v10078-011-0057-2>
- Fortin, J. and Billaut, F. (2019). Blood-flow restricted warm-up alters muscle hemodynamics and oxygenation during repeated sprints in american football players. *Sports*, 7(5), 121. <https://doi.org/10.3390/sports7050121>
- Gherghel, A., Bădău, D., Bădău, A., Moraru, L., Manolache, G., Oancea, B., ... & Costache, R. (2021). Optimizing the explosive force of the elite level football-tennis players through plyometric and specific exercises. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(15), 8228. <https://doi.org/10.3390/ijerph18158228>
- Guerriero, A., Varalda, C., & Piacentini, M. (2018). The role of velocity based training in the strength periodization for modern athletes. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 3(4), 55. <https://doi.org/10.3390/jfmk3040055>
- Harris, J. and Eng, J. (2010). Strength training improves upper-limb function in individuals with stroke. *Stroke*, 41(1), 136-140. <https://doi.org/10.1161/strokeaha.109.567438>
- Hasan, S., Alyahya, D., Alonazi, A., Jamal, A., Unnikrishnan, R., Muthusamy, H., ... & Iqbal, A. (2021). Effect of resisted sprint and plyometric training on lower limb functional performance in collegiate male football players: a randomised control trial. *International Journal of Environmen-*

- tal Research and Public Health, 18(13), 6702. <https://doi.org/10.3390/ijerph18136702>
- Izquierdo-Gabarron, M., R, G., García-Pallarés, J., Sánchez-Medina, L., Es, D., & Izquierdo, M. (2010). Concurrent endurance and strength training not to failure optimizes performance gains. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 42(6), 1191-1199. <https://doi.org/10.1249/mss.0b013e3181c67ecc>
- Jakobsen, M., Andersen, C., Zebis, M., Mortensen, P., & Andersen, L. (2012). Evaluation of muscle activity during a standardized shoulder resistance training bout in novice individuals. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 26(9), 2515-2522. <https://doi.org/10.1519/jsc.0b013e31823f29d9>
- Jenkins, N., Miramonti, A., Hill, E., Smith, C., Cochrane-Snyman, K., Housh, T., ... & Cramer, J. (2017). Greater neural adaptations following high- vs. low-load resistance training. *Frontiers in Physiology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fphys.2017.00331>
- Jensen, L., Djurtoft, J., Bech, R., Nielsen, J., Jørgensen, L., Aagaard, P., ... & Hvid, L. (2017). Influence of resistance training on neuromuscular function and physical capacity in als patients. *Journal of Neurodegenerative Diseases*, 2017, 1-8. <https://doi.org/10.1155/2017/1436519>
- Kakavas, G., Forelli, F., Malliaropoulos, N., Hewett, T., & Tsaklis, P. (2023). Periodization in anterior cruciate ligament rehabilitation: new framework versus old model? a clinical commentary. *International Journal of Sports Physical Therapy*, 18(2). <https://doi.org/10.26603/001c.73035>
- Karavirta, L., Häkkinen, A., Sillanpää, E., García-López, D., Kauhanen, A., Haapasaaari, A., ... & Häkkinen, K. (2011). Effects of combined endurance and strength training on muscle strength, power and hypertrophy in 40–67-year-old men. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 21(3), 402-411. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2009.01059.x>
- Kompf, J. and Arandjelović, O. (2016). Understanding and overcoming the sticking point in resistance exercise. *Sports Medicine*, 46(6), 751-762. <https://doi.org/10.1007/s40279-015-0460-2>
- Kraemer, W., Ratamess, N., Flanagan, S., Shurley, J., Todd, J., & Todd, T. (2017). Understanding the science of resistance training: an evolutionary perspective. *Sports Medicine*, 47(12), 2415-2435. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0779-y>
- Kumar, N., Oliver, J., Lloyd, R., Pedley, J., & Radnor, J. (2021). The influence of growth, maturation and resistance training on muscle-tendon and neuromuscular adaptations: a narrative review. *Sports*, 9(5), 59. <https://doi.org/10.3390/sports9050059>

- Kyröläinen, H., Hackney, A., Salminen, R., Repola, J., Häkkinen, K., & Haimi, J. (2018). Effects of combined strength and endurance training on physical performance and biomarkers of healthy young women. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 32(6), 1554-1561. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000002034>
- Lacio, M., Vicira, J., Trybulski, R., Campos, Y., Santana, D., Filho, J., ... & Wilk, M. (2021). Effects of resistance training performed with different loads in untrained and trained male adult individuals on maximal strength and muscle hypertrophy: a systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(21), 11237. <https://doi.org/10.3390/ijerph182111237>
- Lasevicius, T., Schöenfeld, B., Silva-Batista, C., Barros, T., Aihara, A., Brendon, H., ... & Teixeira, E. (2019). Muscle failure promotes greater muscle hypertrophy in low-load but not in high-load resistance training. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(2), 346-351. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000003454>
- Latella, C., Hoek, D., & Teo, W. (2019). Differences in strength performance between novice and elite athletes: evidence from powerlifters. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 33(1), S103-S112. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000002823>
- Latella, C., Kidgell, D., & Pearce, A. (2011). Reduction in corticospinal inhibition in the trained and untrained limb following unilateral leg strength training. *European Journal of Applied Physiology*, 112(8), 3097-3107. <https://doi.org/10.1007/s00421-011-2289-1>
- Lauber, B., Gollhofer, A., & Taube, W. (2021). What to train first: balance or explosive strength? impact on performance and intracortical inhibition. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 31(6), 1301-1312. <https://doi.org/10.1111/sms.13939>
- Lcsinski, M., Prieske, O., & Granacher, U. (2016). Effects and dose–response relationships of resistance training on physical performance in youth athletes: a systematic review and meta-analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 50(13), 781-795. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2015-095497>
- Li, F., Nassis, G., Shi, Y., Guangqiang, H., Zhang, X., Gao, B., ... & Ding, H. (2020). Concurrent complex and endurance training for recreational marathon runners: effects on neuromuscular and running performance. *European Journal of Sport Science*, 21(9), 1243-1253. <https://doi.org/10.1080/17461391.2020.1829080>
- Marshall, P., McEwen, M., & Robbins, D. (2011). Strength and neuromuscular adaptation following one, four, and eight sets of high intensity resistance exercise in trained males. *European Journal of Applied Physiology*, 111(12), 3007-3016. <https://doi.org/10.1007/s00421-011-1944-x>

- Martínez-Cava, A., Hernández-Belmonte, A., Courel-Ibáñez, J., Morán-Navarro, R., González-Badillo, J., & Pallarés, J. (2022). Bench press at full range of motion produces greater neuromuscular adaptations than partial executions after prolonged resistance training. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(1), 10-15. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000003391>
- Merrigan, J., Stone, J., Thompson, A., Hornsby, W., & Hagen, J. (2020). Monitoring neuromuscular performance in military personnel. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(23), 9147. <https://doi.org/10.3390/ijerph17239147>
- Miller, R., Bembem, D., & Bembem, M. (2021). Skeletal muscle adaptations following 80 weeks of resistance exercise in older adults. *Journal of Geriatric Physical Therapy*, 45(3), 117-124. <https://doi.org/10.1519/jpt.0000000000000302>
- Miranda, F., Simão, R., Rhea, M., Bunker, D., Prestes, J., Leite, R., ... & Novaes, J. (2011). Effects of linear vs. daily undulatory periodized resistance training on maximal and submaximal strength gains. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 25(7), 1824-1830. <https://doi.org/10.1519/jsc.0b013e3181e7ff75>
- Mirt, P., Strojnik, V., Kavčič, G., & Trebše, R. (2021). Effects of early home-based strength and sensory-motor training after total hip arthroplasty: study protocol for a randomized controlled trial. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-572172/v1>
- Mirt, P., Strojnik, V., Kavčič, G., & Trebše, R. (2022). Effects of early home-based strength and sensory-motor training after total hip arthroplasty: study protocol for a multicenter randomized controlled trial. *Trials*, 23(1). <https://doi.org/10.1186/s13063-022-06779-8>
- Mølsted, S., Andersen, J., Eidemak, I., & Harrison, A. (2013). Increased rate of force development and neuromuscular activity after high-load resistance training in patients undergoing dialysis. *Nephrology*, 18(12), 770-776. <https://doi.org/10.1111/nep.12145>
- Nazaruk, D., Sh, T., Ml, A., & Lr, V. (2016). The determinants of strength training in rural women, ages 20-44 years: a qualitative study. *Journal of Women S Health Care*, 05(02). <https://doi.org/10.4172/2167-0420.1000312>
- Nuzzo, J. (2021). Content analysis of patent applications for strength training equipment filed in the united states before 1980. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 35(10), 2952-2962. <https://doi.org/10.1519/jsc.00000000000004116>
- Nuzzo, J. (2021). History of strength training research in man: an inventory and quantitative overview of studies published in english between 1894 and 1979. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 35(5), 1425-1448. <https://doi.org/10.1519/jsc.00000000000003959>

- Nuzzo, J., Pinto, M., & Nosaka, K. (2023). Connective adaptive resistance exercise (care) machines for accentuated eccentric and eccentric-only exercise: introduction to an emerging concept. *Sports Medicine*, 53(7), 1287-1300. <https://doi.org/10.1007/s40279-023-01842-z>
- Orssatto, L., Cadore, E., Andersen, L., & Diefenthaler, F. (2019). Why fast velocity resistance training should be prioritized for elderly people. *Strength and Conditioning*, 41(1), 105-114. <https://doi.org/10.1519/ssc.0000000000000407>
- Pareja-Blanco, F., Rodríguez-Rosell, D., Sánchez-Medina, L., Sanchís-Moysi, J., Dorado, C., Mora-Custodio, R., ... & González-Badillo, J. (2016). Effects of velocity loss during resistance training on athletic performance, strength gains and muscle adaptations. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 27(7), 724-735. <https://doi.org/10.1111/sms.12678>
- Paulsen, G., Eidsheim, H., Helland, C., Seynnes, O., Solberg, P., & Rønnestad, B. (2019). Eccentric cycling does not improve cycling performance in amateur cyclists. *Plos One*, 14(1), e0208452. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0208452>
- Plotkin, D., Coleman, M., Every, D., Maldonado, J., Oberlin, D., Israetel, M., ... & Schöenfeld, B. (2022). Progressive overload without progressing load? the effects of load or repetition progression on muscular adaptations. *Peerj*, 10, e14142. <https://doi.org/10.7717/peerj.14142>
- Quidel-Catrilebún, M. (2024). Acute effect of different velocity-based training protocols on 2000-meter rowing ergometer performance. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 38(1), e8-e15. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000004595>
- Rodríguez-Rosell, D., Pareja-Blanco, F., Aagaard, P., & González-Badillo, J. (2017). Physiological and methodological aspects of rate of force development assessment in human skeletal muscle. *Clinical Physiology and Functional Imaging*, 38(5), 743-762. <https://doi.org/10.1111/cpf.12495>
- Savarirajan, R. (2013). Influence of different intensity resistance training on selected speed parameters. *International Journal of Physical Education Fitness and Sports*, 2(1), 30-37. <https://doi.org/10.26524/1316>
- Serafim, T., Oliveira, E., Maffulli, N., Migliorini, F., & Okubo, R. (2023). Which resistance training is safest to practice? a systematic review. *Journal of Orthopaedic Surgery and Research*, 18(1). <https://doi.org/10.1186/s13018-023-03781-x>
- Shurley, J., Todd, J., & Todd, T. (2017). The science of strength: reflections on the national strength and conditioning association and the emergence of research-based strength and conditioning. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 31(2), 517-530. <https://doi.org/10.1519/jsc.0000000000001676>

- Silva, V., Cholewa, J., Jäger, R., Zanchi, N., Freitas, M., Moura, R., ... & Rossi, F. (2021). Chronic capsiate supplementation increases fat-free mass and upper body strength but not the inflammatory response to resistance exercise in young untrained men: a randomized, placebo-controlled and double-blind study. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 18(1). <https://doi.org/10.1186/s12970-021-00446-0>
- Simão, R., Spinetti, J., Salles, B., Matta, T., Fernandes, L., Fleck, S., ... & Strom-Olsen, H. (2012). Comparison between nonlinear and linear periodized resistance training. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 26(5), 1389-1395. <https://doi.org/10.1519/jsc.0b013e318231a659>
- Sparkes, W., Turner, A., Weston, M., Russell, M., Johnston, M., & Kilduff, L. (2020). The effect of training order on neuromuscular, endocrine and mood response to small-sided games and resistance training sessions over a 24-h period. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 23(9), 866-871. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2020.01.017>
- Spencer, K. and Croiss, M. (2015). The effect of increasing loading on powerlifting movement form during the squat and deadlift. *Journal of Human Sport and Exercise*, 10(3). <https://doi.org/10.14198/jhsc.2015.103.02>
- Storey, A., Birch, N., Fan, V., & Smith, H. (2015). Stress responses to short-term intensified and reduced training in competitive weightlifters. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 26(1), 29-40. <https://doi.org/10.1111/sms.12400>
- Suchomel, T., Nimphius, S., & Stone, M. (2016). The importance of muscular strength in athletic performance. *Sports Medicine*, 46(10), 1419-1449. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0486-0>
- Suchomel, T., Nimphius, S., & Stone, M. (2016). The importance of muscular strength in athletic performance. *Sports Medicine*, 46(10), 1419-1449. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0486-0>
- Suchomel, T., Nimphius, S., Bellon, C., & Stone, M. (2018). The importance of muscular strength: training considerations. *Sports Medicine*, 48(4), 765-785. <https://doi.org/10.1007/s40279-018-0862-z>
- Suchomel, T., Nimphius, S., Bellon, C., & Stone, M. (2018). The importance of muscular strength: training considerations. *Sports Medicine*, 48(4), 765-785. <https://doi.org/10.1007/s40279-018-0862-z>
- Szafraniec, R., Stefaniak, T., Harmaciński, D., & Kuczyński, M. (2021). Inter-limb asymmetry in force accuracy and steadiness changes after a 12-week strength training program in young healthy men. *Symmetry*, 13(11), 2226. <https://doi.org/10.3390/sym13112226>
- Tillin, N. and Folland, J. (2013). Maximal and explosive strength training elicit distinct neuromuscular adaptations, specific to the training stimulus.

- European Journal of Applied Physiology, 114(2), 365-374. <https://doi.org/10.1007/s00421-013-2781-x>
- Tillin, N., Pain, M., & Folland, J. (2012). Short-term training for explosive strength causes neural and mechanical adaptations. *Experimental Physiology*, no-no. <https://doi.org/10.1111/j.1469-445x.2012.01065.x>
- Travis, S., Mujika, I., Gentles, J., Stone, M., & Bazyler, C. (2020). Tapering and peaking maximal strength for powerlifting performance: a review. *Sports*, 8(9), 125. <https://doi.org/10.3390/sports8090125>
- Tseng, W., Nosaka, K., Tseng, K., Chou, T., & Chen, T. (2019). Contralateral effects by unilateral eccentric versus concentric resistance training. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 52(2), 474-483. <https://doi.org/10.1249/mss.0000000000002155>
- Vecchio, A., Casolo, A., Dideriksen, J., Aagaard, P., Felici, F., Falla, D., ... & Farina, D. (2022). Lack of increased rate of force development after strength training is explained by specific neural, not muscular, motor unit adaptations. *Journal of Applied Physiology*, 132(1), 84-94. <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.00218.2021>
- Vecchio, A., Casolo, A., Negro, F., Scorcelletti, M., Bazzucchi, I., Enoka, R., ... & Farina, D. (2019). The increase in muscle force after 4 weeks of strength training is mediated by adaptations in motor unit recruitment and rate coding. *The Journal of Physiology*, 597(7), 1873-1887. <https://doi.org/10.1113/jp277250>
- Weakley, J., Ramírez-López, C., McLaren, S., Dalton-Barron, N., Weaving, D., Jones, B., ... & Banyard, H. (2020). The effects of 10%, 20%, and 30% velocity loss thresholds on kinetic, kinematic, and repetition characteristics during the barbell back squat. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 15(2), 180-188. <https://doi.org/10.1123/ijsp.2018-1008>
- Weldon, A., Duncan, M., Turner, A., Sampaio, J., Noon, M., Wong, D., ... & Lai, V. (2021). Contemporary practices of strength and conditioning coaches in professional soccer. *Biology of Sport*, 38(3), 377-390. <https://doi.org/10.5114/biolSport.2021.99328>
- Williams, T., Toluoso, D., Fedewa, M., & Esco, M. (2017). Comparison of periodized and non-periodized resistance training on maximal strength: a meta-analysis. *Sports Medicine*, 47(10), 2083-2100. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0734-y>
- Włodarczyk, M., Adamus, P., Zieliński, J., & Kantanista, A. (2021). Effects of velocity-based training on strength and power in elite athletes—a systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(10), 5257. <https://doi.org/10.3390/ijerph18105257>

- Yasuda, T., Fukumura, K., Fukuda, T., Uchida, Y., Iida, H., Meguro, M., ... & Nakajima, T. (2013). Muscle size and arterial stiffness after blood flow-restricted low-intensity resistance training in older adults. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 24(5), 799-806. <https://doi.org/10.1111/sms.12087>
- Zanuso, S., Sacchetti, M., Sundberg, C., Orlando, G., Benvenuti, P., & Balducci, S. (2017). Exercise in type 2 diabetes: genetic, metabolic and neuromuscular adaptations. a review of the evidence. *British Journal of Sports Medicine*, 51(21), 1533-1538. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096724>

Kaynakça

- Backer, L. C. (2012). Transparency and Business in International Law—Governance between Norm and Technique. Available at SSRN 2025503.
- Bass, B. L. (2019). What is leadership?. *Leadership in surgery*, 1-10.
- Boatright, J.R. (2000), *Ethics and the Conduct of Business*, 3rd ed., Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Durmaz, E. E. (2023). Spor Basınında Etik1. *Sporla Meslek Etiği*, 167.
- Fabozzi, F. J., & Peterson, P. P. (2003). *Financial management and analysis* (Vol. 132). John Wiley & Sons.
- Fried, G., & Kastel, M. (2020). Managing sport facilities. *Human Kinetics*. 3-5.
- Guenzi, P., & Troilo, G. (2007). The joint contribution of marketing and sales to the creation of superior customer value. *Journal of Business Research*, 60(2), 98-107.
- Hohnen, P., & Potts, J. (2007). *Corporate social responsibility. An implementation guide for business*.
- Hoye, R., Smith, A. C., Nicholson, M., & Stewart, B. (2015). *Sport management: principles and applications*. Routledge.
- Jeseviciute-Ufartiene, L. (2014). Importance of planning in management developing organization. *Journal of Advanced Management Science* Vol, 2(3), 176-180.
- Karakuş, O. (2023). *Spor Endüstrisinde Yönetim*. Efe Akademi Yayınları.
- Keinert, C. (2008). *Corporate social responsibility as an international strategy*. Springer Science & Business Media.
- Kerwin, S., Li, M., & Burton, L. J. (2019). Managing and leading in sport organizations. *Contemporary Sport Management* 6th Edition, 95.
- Kihl, L. (2007). Moral codes, moral tensions and hiding behind the rules: A snapshot of athletic administrators' practical morality. *Sport Management Review*, 10(3), 279-305.
- Král, P., & Cuskelly, G. (2017). A model of transparency: determinants and implications of transparency for national sport organizations. *European Sport Management Quarterly*, 18(2), 237–262. <https://doi.org/10.1080/16184742.2017.1376340>
- Loland, S. (2007). Justice in sport: An ideal and its interpretations. *Sport, Ethics and Philosophy*, 1(1), 78–95. <https://doi.org/10.1080/17511320601143017>
- Maesschalck, J., & Auweele, Y. V. (2012). Managing ethics in youth sport: an application of the integrity management framework. In *Ethics in Youth Sport* (pp. 9-24). Routledge.
- Magretta, J. (2002). *What management is*. Simon and Schuster.

- Molina, P., Úbeda-Colomer, J., & Valenciano, J. (2014). Justicia social y fair play. In R. Llopis (Ed.), *Crisis, cambio social y deporte* (pp. 617–623). Nau Llibres.
- Mountjoy, M., Moran, J., Ahmed, H., Bermon, S., Bigard, X., Doerr, D., ... & Zideman, D. (2021). Athlete health and safety at large sporting events: the development of consensus-driven guidelines. *British journal of sports medicine*, 55(4), 191-197.
- Pike Masteralexis, L., Barr, C.A. and Hums, M.A. (1998), *Principles and Practice of Sport Management*, Aspen Publishers, Gaithersburg, MD.
- Rouziès, D., Anderson, E., Kohli, A. K., Michaels, R. E., Weitz, B. A., & Zoltners, A. A. (2005). Sales and marketing integration: A proposed framework. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 25(2), 113-122.
- Sen, L. (2007). *Communication skills*. PHI Learning Pvt. Ltd.
- Serrano-Durá, J., Molina, P., & Martínez-Baena, A. (2020). Systematic review of research on fair play and sporting competition. *Sport, Education and Society*, 26(6), 648–662. <https://doi.org/10.1080/13573322.2020.1786364>
- Smith, A. & Stewart, B. (2010). The special features of sport revisited. *Sport Management Review*, 10(1):1–11.
- Snyder, K., McKelvey, S., & Sutton, W. (2016). All together now? Exploring sales and marketing integration. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 6(1), 2-18.
- Valeri, M., & Valeri, M. (2019). Corporate social responsibility in sports organizations. *Corporate Social Responsibility and Reporting in Sports Organizations*, 149-208.
- West, S. W., Clubb, J., Torres-Ronda, L., Howells, D., Leng, E., Vescovi, J. D., ... & Windt, J. (2021). More than a metric: how training load is used in elite sport for athlete management. *International journal of sports medicine*, 42(04), 300-306.
- Weziak-Bialowolska, D., Bialowolski, P., & Niemiec, R. M. (2021). Being good, doing good: The role of honesty and integrity for health. *Social Science & Medicine*, 291, 114494.

Resim kaynakları

- Resim 1: <https://www.ohio.edu/business/academics/graduate/professional-master-sports-administration/resources/ethical-issues-sports>, erişim tarihi: 6.09.2024.

8. Kaynakça

- Anshel, M. H. (2003). *Sport Psychology: From Theory to Practice*. San Francisco: Benjamin Cummings.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press.
- Beswick, B. (2010). *Focus: The Power of Targeted Thinking*. London: A & C Black.
- Blackett, A. D., Evans, A., & Piggott, D. (2015). Why 'the best way of learning to coach the game is playing the game': Conceptualising 'fast-tracked' high-performance coaching pathways. *Sport Education and Society*, 22(6), 744-758. <https://doi.org/10.1080/13573322.2015.1075494>
- Boysen-Rotelli, S. (2018). Coaching effectiveness: Coach and coachee characteristics that lead to success. *Philosophy of Coaching: An International Journal*, 3(2), 6-26. <https://doi.org/10.22316/poc/03.2.02>
- Bruner, M., Hall, J., & Côté, J. (2011). Influence of sport type and interdependence on the developmental experiences of youth male athletes. *European Journal of Sport Science*, 11(2), 131-142. <https://doi.org/10.1080/17461391.2010.499969>
- Caron, J. G. (2015). Developing technical teaching competencies in coaches. *Journal of Coaching Development*, 3(1), 45-58.
- Charman, A. K., et al. (2001). *Coaching the Mental Game*. New York: New Media Publishing.
- Darmayasa, I., Gozali, W., & Sudiana, I. (2022). A study of evaluation model of coaching and mapping program of sports clubs of Indonesian athletics union (PASI) Karangasem Bali. 14-21. https://doi.org/10.2991/978-2-494069-79-4_3
- Darmayasa, I., Juliani, M., Adi, I., Setyaningrum, R., & Liskustyawati, H. (2022). Evaluation of the KONI sports coaching program in Karangasem Bali Regency. *Mimbar Ilmu*, 27(3), 409-416. <https://doi.org/10.23887/mi.v27i3.55351>
- Egerland, E., Salles, W., & Baldi, M. (2014). Percepção de competência profissional de treinadores universitários brasileiros. *Brazilian Journal of Kinanthropometry and Human Performance*, 16(4), 437. <https://doi.org/10.5007/1980-0037.2014v16n4p437>
- Feltz, D. L., Short, S. E., & Sullivan, P. J. (1999). *Self-efficacy in Sport*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Hackshaw, K., et al. (2016). A pilot study of health and wellness coaching for fibromyalgia. *BMC Musculoskeletal Disorders*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12891-016-1316-0>

- Healy, R., Kenny, I., & Harrison, A. (2021). Resistance training practices of sprint coaches. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 35(7), 1939-1948. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000002992>
- Inguglia, C. (2023). Psychological antecedents of Italian sport coaches' coaching behaviors: The role of basic psychological needs, motivation, and subjective vitality. *Healthcare*, 11(20), 2797. <https://doi.org/10.3390/healthcare11202797>
- Islam, S., Khan, S., Khan, A., & Khan, S. (2019). Coaching and training as influential factor affecting sport at universities level. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 23(3), 145-149. <https://doi.org/10.15561/18189172.2019.0306>
- Kassim, A., & Boardley, I. (2018). Athlete perceptions of coaching effectiveness and athlete-level outcomes in team and individual sports: A cross-cultural investigation. *The Sport Psychologist*, 32(3), 189-198. <https://doi.org/10.1123/tsp.2016-0159>
- Kelly, C., & Pennington, C. (2021). Lower-limb amputees in Olympic weightlifting. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 64-68. <https://doi.org/10.34256/ijpefs2127>
- Knights, S., & Ruddock-Hudson, M. (2016). Experiences of occupational stress and social support in Australian Football League senior coaches. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 11(2), 162-171. <https://doi.org/10.1177/1747954116636711>
- Konter, E. (1996). *Spor Psikolojisi*. İzmir: Saray Matbaacılık.
- Kılıç, K., & İnce, M. L. (2021). Concurrent validity and reliability of coaches' use of teaching methods scale: Coach version (CUTEMS - Coach). *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(2), 64-74. <https://doi.org/10.17644/sbd.887547>
- Lyons, M., Rynne, S., & Mallett, C. (2012). Reflection and the art of coaching: Fostering high-performance in Olympic ski cross. *Reflective Practice*, 13(3), 359-372. <https://doi.org/10.1080/14623943.2012.670629>
- Mesquita, I., Borges, M., Rosado, A., & Batista, P. (2011). Self-efficacy, perceived training needs, and coaching competences: The case of Portuguese handball. *European Journal of Sport Science*, 12(2), 168-178. <https://doi.org/10.1080/17461391.2010.551413>
- Mukherjee, S., et al. (2016). Perceptions, awareness, and knowledge of the female athlete triad amongst coaches – Are we meeting the expectations for athlete safety? *International Journal of Sports Science & Coaching*, 11(4), 545-551. <https://doi.org/10.1177/1747954116654781>
- Nelson, L., Cushion, C., & Potrac, P. (2012). Enhancing the provision of coach education: The recommendations of UK coaching practitioners. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 18(2), 204-218. <https://doi.org/10.1080/17408989.2011.649725>

- Olusoga, P., Maynard, I., Hays, K., & Butt, J. (2012). Coaching under pressure: A study of Olympic coaches. *Journal of Sports Sciences*, 30(3), 229-239. <https://doi.org/10.1080/02640414.2011.639384>
- Ölçücü, B. (2023). Sporda Kaygı ve Sportif Performans. *Özgür Yayınları*. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub394.c1793>
- Stoszkowski, J., & Collins, D. (2015). Using shared online blogs to structure and support informal coach learning—Part 1: A tool to promote reflection and communities of practice. *Sport Education and Society*, 22(2), 247-270. <https://doi.org/10.1080/13573322.2015.1019447>
- Srem-Sai, M., Hagan, J., Ogum, P., & Schack, T. (2022). Assessing the prevalence, sources, and selective antecedents of organizational stressors among elite football players and coaches in the Ghana Premier League: Empirical evidence for applied practice. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.938619>
- Wolever, R., Jordan, M., Lawson, K., & Moore, M. (2016). Advancing a new evidence-based professional in health care: Job task analysis for health and wellness coaches. *BMC Health Services Research*, 16(1). <https://doi.org/10.1186/s12913-016-1465-8>
- Yukhymenko–Lescroart, M., & Sharma, G. (2022). The role of coaching identity and life purpose orientations in holistic athlete development. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17(3), 477-489. <https://doi.org/10.1177/174795412111073546>

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-I

Editörler:

Dr. Sinem Uluç & Dr. Ender Ali Uluç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-I

Academic Research and Evaluations in the Field of Sports Sciences I

Editörler: Dr. Sinem Uluç & Dr. Ender Ali Uluç

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-897-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub451>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uluç, S. (ed), Uluç, E. A. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-I*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub451>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Akarsu, B. (1984). Felsefe Terimleri Sözlüğü. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Asunakutlu, T., & Safran, B. (2004). Kültürel farklılıklardan kaynaklanan çatışmalara yönelik bir araştırma (Marmaris turizm sektörü örneği). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi, 6(1).
- Baudot, B. (2002). Candles in the Dark: A New Spirit for a Plural World. Washington: University of Washington Press.
- Bozkurt, V. (2000). Küreselleşme Kavramı, Gelişim ve Yaklaşımlar: Küreselleşmenin İnsani Yüzü. İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Cem Arabeyoğlu ve TMOK Bilgi Birikim Merkezi (1997). TMOK Belgesel Yayınlar No:1.
- Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Öğretmenlik Meslek Etiği Üzerine Bir İnceleme. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 15(21), 686-710.
- Çımat, A., & Bahar, O. (2003). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi içindeki yeri ve önemi üzerine bir değerlendirme. Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(6).
- Çıtak, F., & Derya-Baskan, T. (2020). Muhasebe Uygulamalarındaki Elektronik Gelişmelerin Muhasebe Meslek Etiğine Etkisi: Kırıkkale İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüş Açısı Üzerine Bir Araştırma. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 22, 249-270.
- Çon, M., Yetim, A., Ağaoğlu, S., & Taşmektepligil, Y. (1997). Elit düzeyde spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve orta öğretim kurumlarının etkisi üzerine bir araştırma. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(1).
- Gellner E. (2008). Uluslar ve Ulusçuluk. İstanbul: Hil Yayınları.
- Hekimler O. (2013). 1936 Berlin Olimpiyatları: Bir Barış Aracı Mı, Yoksa Meşruiyet Arayan Bir Rejimin Propaganda Aracı Mı?
- Kaçay, Z., & Soyer, F. (2020). Coubertin'i Olimpizm'e Götüren Nedenler Üzerine Bir İnceleme. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(2), 89-97.
- Karaküçük, S. (1989). Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları. Ankara: GSGM Yayınları.
- Kasman, S., & Kasman, A. (2004). Turizm gelirleri ve ekonomik büyüme arasındaki eş bütünleşme ve nedensellik ilişkisi. İktisat İşletme ve Finans Dergisi, 19(220).

- Kayabaşı, O., & Tekiner M. A. (2017). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Halkının Polis Meslek Etiği Kapsamında Polis Algısının Ölçülmesi. *Türk İdare Dergisi*, 485, 661-693.
- Kirel, Ç. (2000). Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1211.
- Koryürek, C. (1996). Atina- Atlanta 28 Asırlık Olimpiyatlar Tarihi. İstanbul: Arçelik Yayınları, Delta Yayın Evi.
- Koryürek, C. E. (2003). Olimpiyadlar. İstanbul: Stil Matbaacılık.
- Mocan, M. R. (2002). Etik ve meslek etikleri. *YDK Yüksek Denetim Dergisi*, 1(1), Mühendisliği Kongresi Ve Sergisi, MMO Yayın No: 203/3, İzmir.
- Nalçakan, M. (2009). Uluslararası Spor Organizasyonlarında Sağlık Hizmetleri: Universiade 2005 İzmir Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Nıkfitrat, F. (2020). Modern Olimpiyat Oyunlarının Gelişim Sürecinin Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Nuttall, J. (1997). Ahlak üzerine tartışmalar (A. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Özbaydar, S. (1983). İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Özbey, S., & Güzel, P. (2011). Olimpik hareket ve kadın. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 1-18.
- Pisarenko, V., & Pisarenko, İ. (1973). Педагогическая Этика. [Pedagoji Etiği.] Minsk: Narodnaia Asveta Yayınları.
- Ren, X. (2009). Olympic Beijing: Reflections on Urban Space and Global Connectivity. *The International Journal of the History of Sport*.
- Robbins, S. P., & DeCenzo, D. A. (2007). *Supervision Today!* Pearson Prentice Hall. Upper Saddle River, New Jersey.
- Seçilmiş, K. (2004). Antik Zamandan Günümüze Olimpiyat Oyunları. İstanbul: İl Press Yayınevi.
- Sunay, H., & Saracaloğlu, A. S. (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 43-48.
- Şahin, M. (2015). *Spor Ahlakı ve Sorunları*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Şentürk, A., & Özdilek, Ç. (2007). Antik ve Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşinin Yakılma Sebepleri ve Bugüne Kadar Düzenlenen Oyunlarda Meşaleyi Taşıma Seremonileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 19.
- Tuncel, S. D., & Büyüköztürk, Ş. (2009). Antrenörlerin Mesleki Etik İlkeleri Nelerdir? Nasıl Ölçülür? Ölçek Geliştirme: Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirliliği. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(4), 159-168.

- Türk Dil Kurumu. (2015). Türkçe Sözlük (genişletilmiş baskı). Ankara: TDK.
- Uzun, R. (2004). Türkiye’de Spor Basınının Etik Anlayışı.
- Ward, C. D. (2013). Atlanta and other olympic losers. *Contexts*, 12(3), 466-51, Summer 2013.
- Yıldıran, İ. (2014). “Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları: İdealler ve Gerçekler.” *Hece (Batı Medeniyeti Özel Sayısı)*, Cilt: 18, Sayfa: 555-570.
- Yüce, A. (2007). Yöneticiler Açısından Ahlak Olgusu: Kavramsal Bir İrdeleme. *Bilim Eğitim ve Düşünce Dergisi*.

İTERNET KAYNAKLARI

- URL1:AGGUSTO(2023) Olimpiyat Oyunlarının Tarih Yazısı 2023 (25.12.2023 Tarihinde <https://www.oggusto.com/spor/olimpiyat-oyunlarinin-tarihi> adresinden ulaşılmıştır).
- URL-2:SPOR BİLİM(2019) Modern Olimpiyatlar Yazısı 2019 (26.12.2023 Tarihinde <https://www.sporbilim.com/sayfa.asp?mdl=haber¶m=23> adresinden ulaşılmıştır).
- URL-3:GÜLERÇİN KOLEJİ(2020) 1968 Meksika Olimpiyatlarının Önemi Yazısı (28.12.2023 Tarihinde http://www.gulercinkoleji.com/8025/ogretmen_makaleleri/1968-meksika-olimpiyatlarinin-onemi adresinden ulaşılmıştır).
- URL-4:EURONEWS(2022) 1972 Münih Olimpiyat Oyunları Katliamı Yazısı (30.12.2023 Tarihinde <https://tr.euronews.com/2022/09/04/1972-munih-olimpiyat-oyunlari-katliami> adresinden ulaşılmıştır).
- URL-5:HOLOCAUST ENCYCLOPEDIA(2021) Holokost’a Giriş Yazısı (15.01.2024 Tarihinde <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/introduction-to-the-holocaust> adresinden ulaşılmıştır).

Kaynakça

- Aksoy, S. (2023). *Serbest Zamanın Kendini Gerçekleştirme Açısından Ele Alınması*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI. İçinde. Uluç, A. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023). *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV. İçinde. Uluç, A. ve Karademir, M.B. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Altınışık, Ü. (2019). *Spor Yöneticisi Adaylarının Çatışma Yönetimi Stilleri İle İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İstanbul: Efe Akademi Yayınevi
- Altınışık, Ü., Turhal, S.N., Çelik, A. & Yetim, A.A. (2020). Employability Perceptions Of Sports Manager Candidates. *Ambient Science*. 07(Sp1), 275-279.
- Baransel, A., (1979). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*, Cilt: I, İstanbul.
- Biber, M. (2019). Lider yöneticilik. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 183-197.
- Canikli, N., Akyol, G., & Kartal, A. (2023). Anksiyete Düzeyi ve Öfke-Öfke İfade Tarzı: Profesyonel Futbolcular Üzerine Bir Araştırma. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 401-418.
- Çakıcı, H.A. (2023). *Spor Yönetiminde Değişim Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*. (Doktora Tezi). T.C. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı. Samsun.
- Dereceli, Ç., Dereceli, E., Kıvanç, Y., ve Parlak, R. (2024). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Innovatiosports Journal*, 2(1), 16-25.
- Dereceli, E., Dereceli, Ç., Yıldız, T., (2023). International Journal Of Mountaineering And Climbing, 6(2), 38-51
- Doğan, H. (2002). İşgörenlerin adalet algılamalarında örgüt içi iletişim ve prosedürel bilgilendirmenin rolü. *Ege Academic Review*, 2(2), 71-78.
- Ermış, S.A., & Dereceli, E. (2023). Farklı Liglerde Oynayan Basketbolcuların Liderlik Yönelimleri (Ege Bölgesi Örneği). *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 11-20.
- Eskicioğlu Y., Mirzeoğlu N., Çelebi M.(2004), Gençlik Ve Spor İl Müdürlerinin Verimliliklerini Etkileyen Faktörlerin Analizi, 10.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Özet Kitabı, Syf 96, Antalya
- Fişek, K. (1998). Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından spor yönetimi: Türkiye’de ve Dünya’da. *Ankara: Bağırgan Yayınevi*.
- Gordon, G. L., (2013). Strategic planning for local government. *ICMA Publishing*, e-kitap.

- Güçlü, N. (2003). Stratejik yönetim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2).
- Güler, H. (2022). Benlik Saygısının Sürekli Öfke Tarzları Üzerindeki Yordayıcılığının İncelenmesi: *Mücadele Sporcuları Örneği*. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (Özel Sayı 1), 503-515.
- Kartal, A. ve Yıldız, Y. (2023). Futbolda Gol Beklentisi (xG) Nedir: Şutlar ve Goller. İçinde: Uluç, EA & Yıldız, M. (eds.), *Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar II. Özgür Yayınları*.
- Kartal, A., & Cirit, Ö. (2023). Geçmişten Günümüze Sportswashing Tarihi. *Spor Bilimlerinde Yenilikçi Çalışmalar*, 403-434.
- Katz, D. & Kahn, R. L. (1978). *The social psychology of organizations* (Vol. 2). New York: Wiley, 528.
- Kavrakoğlu, İ. (2001). Yaratıcı ve geliştirici liderlik. M. Arat (Editör). *Değişimin Liderleri*. İstanbul: Mavi Kitaplar, 137.
- Ölçücü, B., Erdil, G., Bostancı, Ö., Canikli, A., & Aybek, A. (2012). Üniversiteler Arası Tenis Müsabakalarına Katılan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 5-12
- Rachman D., Mescon M., Bovee C.L., & Thill J.V. (1993). *Business Today*. New York: McGraw-Hill Inc,
- Sunay, H. (2017). Spor yönetimi. *Ankara: Gazi Kitabevi*.
- Şişman, M. (2002), Öğretim Liderliği, *Pegem A Yayıncılık, Ankara*,
- Thompson, P. & McHugh, D. (1995). *Work Organisations: A Critical Introduction*, (Second Edition), Macmillan Press: London.
- Tortop N., İsbir E., G. Aykaç B. Tosun, Kemal. (1993). İşletme Yönetimi. (1. Cilt) *İstanbul: Fakülteler Matbaası*
- Uğur, S.S., & Uğur, U. (2014). Yöneticilik ve Liderlik Ayırımında Kişisel Farklılıkların Rolü. *Organizasyon ve yönetim bilimleri dergisi*, 6(1), 122-136.
- Winston, B. E., ve Patterson, K. (2006). An Integrative Definition of Leadership. *International Journal of Leadership Studies*, 1(2), 6-66.
- Yakup, B. ve Bakan, İ. (2005). “Yönetici Ve Yöneticilik Üzerine Kahramanmaraş Kentinde Bir Araştırma”, *SÜ İİBF. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 5:9, 63-89.
- Yetim, A.A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi I* (3), 85- 94.
- Yetim, A.A. (2019). “Yönetim Bilimi: Tarihi Gelişim Süreci ve Alt Dalları”. A. A. Yetim (ed.). *Yönetim ve spor*. (s.3-32). *Ankara: Gazi Kitabevi*.

KAYNAKÇA

- Aktan , C.C. (2008). Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama. ÇEİŞ Çimento Endüstrisi işverenleri sendikası yayını, 4-21.
- Altınışık, Ü., & Akyel, Y. (2022). Spor yönetiminde örgüt kültürü. SPOR-EĞİTİM-SAĞLIK , Efe Akademi Yayınları
- Altungül, O. (2012) Türkiye’deki Spor Federasyonlarının İnovasyon Yönetiminde Performans Analizi. Fırat Üniversitesi: Yayınlanmış doktora tezi.
- Aslan, Y. (2018). İnovasyonun kavramsal çerçevesi. Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(6), 122-150.
- Azad, SK ve Azad, SK (2023). Yapısal optimizasyon algoritmaları için standart bir kıyaslama paketi: ISCSO 2016–2022. Yapılarda (*Cilt* 58, s. 105409). Elsevier.
- Barış, A. (2020). Uluslararası Ekonomik Kuruluşların Yönetişim Yaklaşımı. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 415-438.
- Barker, R. (2004). BTEC National Sport Studies: Tutor Resource File. Birleşik Krallık: Pearson Education.
- Bilir, P. ve Uyar, Ü. (2007). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün örgüt iklimi ve çalışanların katılımı ile ilgili algılamaları. Spor Metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 5(1), 43-50
- Bulut, Ç. (2022). Algılanan Güç kaynağı Kavramının Spor Yöneticileri Açısından Ele Alınması. Yalçın, S. (edt). Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Büyükkakgül, Ü. C., & Argan, M. (2019). Spor örgütlerinde örgütsel öğrenme yeteneği, entelektüel sermaye ve iş tatmini ilişkisi. GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences, 2(1), 34-53.
- Çetin, C. Ve Arslan, L. (2020). Toplam Kalite Yönetimi, İstanbul, Beta Yayınları.
- Çiftçi, M., Tozlu, E., & Akçay, A. (2014). Drucker perspektifinde inovasyonun işletmelerin gelişimi üzerine etkisi: Girişimci işletme. Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi, 5(10).
- Çimen, Z. ve Gürbüz, B. (2007). Spor hizmetlerinde toplam kalite yönetimi. Ankara: Alp Yayınevi.
- Dhouha G. E. A. (2023). Discovering and Evaluating Organizational Knowledge from Textual Data: Application to Crisis Management. Data & Knowledge Engineering,.
- Diñçer, Ö. (2013). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Alfa Yayınları, İstanbul
- Geraert, A., Alm, J., Groll, M. (2014). Good governance in international sport organizations: an analysis of the 35 Olympic sport governing bodies. International Journal of Sport Policy and Politics, 6 (3), 281–306.

- Gemlik, N., Önal, G., & Taşdemir, M. (2011). Örgütsel küçülme yaşayan bireylerin statüleri ile işten çıkarılma korkuları arasındaki ilişkinin analizi ve medikal cihaz üreten işletmeler üzerine uygulama. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 43-62
- Hancıoğlu, Y., & Yeşilyıldırım, G. (2016). Stratejik Yönetimde Yeni Bir Rekabet Yaklaşımı: Stratejik İnovasyon. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(29), 105-124.
- Hums, M.A., & MacLean, J.C. (2018). Governance and policy in sport organizations. Fourth edition, Routledge, Abingdon.
- Hunger, D., & Wheelen, T. (2018). Strategic Management. (2nd Edition). USA: Pearson
- İlkin, M. K. (2019). Sporda Yeni akademik Çalışmalar. Akademisyen Kitabevi .
- Karademir, T., Devciioğlu, S., & Özmaden, M. (2010). Sektör Kavramları İçerisinde Bulunan Spor Sponsorluguna Bir Bakış. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 77-87.
- Karakaş, A. (2019). İşletmelerde Kapasite, Büyüme ve Birleşme.
- Karakılıç, Y. (2020). Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler (5.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları
- Lynch, R. (2018). Strategic management. (8th Edition). Pearson UK.
- Mitra, A. (2016). Fundamentals Of Quality Control and Improvement, NJ,Wiley.
- OECD. (2015). G20/OECD Principles of Corporate Governance. OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264236882-en>
- Özülke, F. (2015). Yönetim'den 'Yönetişim'e Kavramsal Bir Değişim Yolculuğu'. *Erişim Tarihi (21.09. 2018)*.
- Pilbeam, C.,Davidson, R., Doherty, N. and Denyer, D. (2016). "What learning happens? Using audio diaries to capture learning in response to safety-related events within retail and logistics organizations".
- Pullu, S. A. (2017). "İşletmelerde Toplam Kalite Yönetimi Ve ISO 9001 Uygulamalarında Çalışanların İş Tatmini", (Yayınlanmış yüksek lisans tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nişantaşı Üniversitesi.
- Sarı, C. (2019). Kamu kurumlarında küçülme yaklaşımı: türkiye ve fransa adalet bakanlıkları örneği. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(17), 340-351.
- Senge, P. M. (1990). Senge, P. (1990). Peter Senge and the learning organization. *dimension*, 14.
- Sport New Zealand. (2019). Nine steps to effective governance: Building high performing organisations. Third Edition, Wellington.
- Şirin, T. E. (2020). Kriz Zamanlarında Spor Örgüt Yönetimi: Covid-19 Örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi* .

- Tataroğlu, M. (2017). *Bilgi Çağında Kamu Yönetiminin Denetimi*. İzmir : Kitapana Yayınevi
- Tekin, Z. & Karakuş, K. (2018). Gelenekselden akıllı üretime spor endüstrisi 4.0, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 2103-2117.
- Tosun-Tunç, G., & Sevilmiş, A. (2019). Sporda inovasyon: Bir derleme çalışması. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 39-46.
- Tosun, K. (1990), *Yönetim ve İşletme Politikası*, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Töremen, F. (2001). *Öğrenen Okul*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Uçan, Y. (2019). *Spor sektöründe hizmet kalitesi*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Ülgen, H. ve Mirze, K. (2020). *İşletmelerde stratejik yönetim*. (10. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Winand, M., & Hoerber, L. (2017). Innovation capability of non-profit sport organizations. *Sport entrepreneurship and innovation*, 3(2), 13-30.
- Zehir, Y. D. (2017). *Kalitenin Tarihçesi ve Temel Tanımları*. Retrieved from Maxihaber: https://web.archive.org/web/20110827205254/http://www.maxihaber.net/yazarlar/konukyazar/ky_czehir_temmuz2004.html

Kaynakça

- Akyıldız M., Marangoz, M. (2008). “Sporda Sponsorluğun Tüketicilerin Satınalma Niyetine Yansımaları”, *Ege Akademik Bakış*, 8(1).
- Büyük Larousse söz. ve ans. Milliyet Interpress Bas.Yay. A.ş. İstanbul, 1986; 21:10762- 10806
- Brooks, C.M. (1994). *Sports Marketing, Competitive Business Strategies for Sports*. New Jersey, Prentice-Hall.
- Cornwell, T. Bettina, (2020). *Sponsorship in Marketing*, New York: Routledge.
- Çelik, C. (2016). *Spor Sponsorluğu Kapsamında Yapılan Sponsorluk Faaliyetlerinin Hedef Kitlede Marka Algısı Oluşumuna Katkısı: Tor-ku'nun Konyaspor Örneği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya
- Fill, C. (1995). *Marketing communications: frameworks, theories, and applications*. New York: Prentice-Hall.
- Gilbert, D. (1988) *Sponsorship strategy is adrift*, *The Quarterly Review of Marketing*
- Harris, T.L., Whalen, P.T. (2009) *21. Yüzyılda Pazarlama Profesyonelinin Halkla İlişkiler El Kitabı*, Rota Yayınları
- Head, V. (1981). *Sponsorship: The Newest Marketing Skill*. Cambridge: WoodheadFaulkner.
- İlk Ç. (2014), *Sporda Sponsorlukların Önemi Ve Sponsorluğun İşletmelere Katkısı; Özel Sektörden Acıbadem Sağlık Grubu Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Lucas, Christian, (2015). *Sponsor and Country-Related Predictors of Sponsorship Effectiveness*, Braunschweig: Springer Fachmedien Wiesbaden.
- MEB, (2011). *Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri: Sponsorluk*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Öztürk SA (1992). *Pazarlama İletişiminde Gelişen Bir Kavram: Destekleme Faaliyetleri (Sponsorluk)*. *Pazarlama Dünyası Dergisi*
- Öztürk, Sevgi Ayşe, (2013). “Spor Sponsorluğu: Kavram ve Özellikler”, *Metin Argan (der.)*, *Sporda Sponsorluk*, Eskişehir: Aandolu Üniversitesi Yayınları, s.2-25.
- Peltekoglu, Filiz B. (2014), *Halkla İlişkiler Nedir?* Beta Yayınları, İstanbul.
- Shank MD. *Sports Marketing, A Strategic Perspective*, Prentice Hall, New Jersey, 1999. p.2.
- Simonson, C. J. ve Becker-Olsen K. L. (2006). “Achieving Marketing Objectives Through Social Sponsorships”, *Journal of Marketing*, 70(4): 154–169.
- Soyer, F. (2003). *Sporda Sponsorluk Kavramı, Kapsam ve Bir Araştırma*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Sporda Sponsorluğun Tüketicilerin Satın alma Niyetine Yansıması(Akyıldız ve Marangoz, 2008 s.155).

Stotlar, D. K. (2004) “Sponsorship Evaluation: Moving From Theory To Practice”. Sport Marketing Quarterly, 13, 61-64.

Türegün E, (2013). Sportif Organizasyonlar Sponsorluğu Beko Basketbol Ligi Örneği , Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul

URL 1: (<http://www.ligtv.com.tr/haber/claziga-yeni-sponsor> Erişim.10.06.2014).

Yıldız, N. O., Özsoy, A., & Kaçay, Z. (2023). Seyirci Merkezli Spor Takım İtibarının İncelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 211-223.

Kaynakça

- ABD Ankara Büyükelçiliği ve Türkiye'deki Konsolosluklar. (t.y.). Fulbright Bursları. <https://tr.usembassy.gov/tr/education-culture-tr/fulbright-program-tr/> adresinden alınmıştır.
- Akıncı, B. ve Bat, M. (2018). *Teoriden pratiğe kurumsal iletişim* (3. bs.). İstanbul: İletişim.
- Akoğlu, H. E. ve Mutlu, T. O. (2018). Sporun kamu diplomasisi açısından Türkiye'nin imajına etkisi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 277-295.
- Alili, T. (2004). *Bir Bilim olan sporun anası: olimpiyatlar*. Bilim ve Ütopya.
- Allison, L. (1986). *Sport and politics*. Manchester: Manchester University Press
- Aydın, İ. (2020). Geleneksel ve yeni mecralar. A. M. Üzümlü, (Ed.), *Tüm Yönleriyle Bütünleşik Pazarlama İletişimi içinde*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bekçi, B. (2021). *Kamu Diplomasisi Bağlamında Türk Dış Politikasında Kosova*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Edirne.
- Burak, O. (2021). *Türkiye'de Spor ve Siyaset İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Küresel Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Programı, İstanbul.
- Brown, J. (2009). The neglected aspect of cultural diplomacy. In N. Snow and P. M. Taylor, (Ed.). *Routledge handbook of public diplomacy*. (pp. 57-59). New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Chebabi, W. D. L. (2001). A mídia no terceiro milênio e seus vínculos com a prática psicanalítica. *Pulsional: Revista de Psicanálise*, 5-12.
- Civelek, S. (2022). *Spor Diplomasisi Aracı Olarak Sosyal Medyanın Kullanımı: Formula 1 Türkiye Grand Prix Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı, Trabzon.
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past* (Vol. 22). Los Angeles, CA: Figueroa Press.
- Çelik, M. (2023). *Uluslararası Halkla İlişkiler Bağlamında Kamu Diplomasisi: Covid-19 Salgınında Türkiye'nin İnsani Yardımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C İstanbul Ticaret Üniversitesi, İletişim Bilimi ve İnternet Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çevik, B. S. (2015). Kültürel diplomaside devlet dışı aktörler: Türk sineması ve dizileri. M. Şahin ve B. Senem Çevik, (Ed.), *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (s. 393-437). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Dalkılıç, B. (2024). *Türkiye'de Kamu Diplomasisi: Sert Güç yumuşak Güç Kavramları ve Uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa

- Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Manisa.
- Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları.
- Erdem, Y. (2024). *Kamu Diplomasisinde Kültürel Miras Alanlarının Önemi: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Halaşlı, A. F. (2023). *Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye'nin Balkanlardaki Faaliyetleri: Arnavutluk Örneği Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Balkan Araştırma Enstitüsü, Balkan Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Trakya.
- IIENSTITU (2020). *Diplomasi Nedir? Diplomasi Türleri Nelerdir?* <https://www.iienstitu.com/blog/diplomasi-nedir> adresinden alınmıştır.
- Kışlalı, A.T. (1997). *Siyaset Bilimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kocabay-Şener, N. (2016). *İletişimin Tekno-Sosyolojisi*. İzmit: Volga Yayıncılık.
- Lenzowski, J. (2007). *Cultural diplomacy, political influence, and integrated strategy*.
- Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy: Soft power in international relations*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Mueller, S.L (2015). *Citizen Diplomacy: A Distinctive Element of Public Diplomacy*. Routledge, In Routledge Handbook of Public Diplomacy,
- Nye, J. ve Welch, D. A. (2018). *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 470-475.
- Odabaş, H. (2023). *Eğitim Diplomasisi Bağlamında Üniversitelerin Dış İlişkiler Ofislerinin Dijital Hesaplarının Diyalojik İletişim Açısından Analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Erzurum.
- Özkan, A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Medya*. https://tasam.org/tr-TR/Iccerik/4881/kamu_diplomasisi_ve_medya adresinden alınmıştır.
- Özkan, A. (2015). 21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkânları, *TASAM, Stratejik Rapor No:70*, 4-29.
- Sağlık, E. C. (2013). *Kamu Diplomasisinde Kitle İletişim Araçları ve Küresel Medyanın Rolü*. Kamu diplomasisi (ss. 161-178). Editörler Ahmet Yalçınkaya ve Yeşim Özgen. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Sancak, K. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı ve Yumuşak Güç*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. Beta Basım Yayım: İstanbul.

- Sönmezoğlu, F., Arıboğan, D. Ü., Ayman, S. G. ve Dedecoğlu, B. (2000). *Uluslararası ilişkiler sözlüğü*. Der.
- Şentürk, F. (2018). *Uluslararası ilişkilerde sporun etkisi 1936 Berlin Olimpiyatları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşçı, E. H. (2023). *Bir Kültürel Diplomasi Örneği Olarak Trt Avaz*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, İstanbul.
- TDK (2022). sozluk.gov.tr Adresinden alınmıştır.
- Times Higher Education (2023). *The universities with the highest percentage of international students 2023*. <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/universities-highest-percentage-international-students> adresinden alınmıştır.
- Tuncer, H. (2009). *Diplomasın İnkırazı: gizli diplomasiden küresel diplomasiye*. Kaynak Yayınları.
- Vardarlier P. ve Onarman B. (2020). İletişim ve sosyal medya. B. A. Arıkan, (Ed.), *Yeni Medya Trendleri: Yeni Medya, İletişim, Teknoloji, Toplum ve İş Dünyası için Perspektifler* içinde (20- 41). İstanbul: Hiperyayın.
- Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi bakımından spor diplomasisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(4), 1367-1380.
- Yılmaz, S. (2012). *Kamu diplomasisi: Başka halklara angaje olmak, ayaklandırmak*. 21. *Yüzyılda Sosyal Bilimler*, <https://docplayer.biz.tr/1058659-Kamu-diplomasisi-baska-halklara-angaje-olmak-ayaklandirmak-doc-dr-sait-yilmaz.htm> adresinden alınmıştır.

Kaynakça

- Akın, B. (2023). *Akademisyenlerin Örgütsel Bağlılık, Özdeşleşme, İş Tatmini ve İşten Ayrılma Eğilimlerinin İncelenmesi: Spor Bilimleri Alanında Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Muğla.
- Allen, N. J. ve Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of occupational psychology*, 63(1), 1-18.
- Allen, N. J. ve Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance, and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63,1-18.
- Angle, H. L., ve Perry, J. L. (1981). An empirical assessment of organizational commitment and organizational effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 26 (1), 1- 14.
- Arız, M. (2023). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algularının Örgütsel Bağlılıklarına Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bayburt.
- Aydemir, U. (2022). *Spor federasyonlarında çalışan personellerin örgütsel bağlılıkları, iş performansı ve duygu durumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bayburt.
- Aymaz, H. (2023). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygıları ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bakan, A. Uslu ve A.M. Eyitmiş. (2012). Daimî ve Geçici İşçilerin Örgütsel Bağlılık Algularına İlişkin Bir Araştırma: Muş Şeker Fabrikasında Bir Alan Çalışması. (II. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu 01-02 Ekim 2012, Kahramanmaraş Türkiye), *Bildiriler Kitabı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Basımevi*.
- Bakan, İ. (2011). *Örgütsel bağlılık: Kavram, kuram, sebep sonuçlar*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Balay, R. (2000). *Yönetici ve Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bayar, S. (2020). *Gençlik ve spor bakanlığı merkez teşkilatı çalışanlarının paylaşılan liderlik algısı ile örgütsel bağlılık alguları arasındaki ilişkinin analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Blau, G. ve Lunz, M. (1998). Testing the incremental effect of professional commitment on intent to leave one's profession beyond the effects of

- external, personal, and work-related variables. *Journal of vocational behavior*, 52(2), 260-269.
- Cengiz, A. A. (2001). *Kişisel Özelliklerin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkileri ve Eskişehir’de Sağlık Personeli Üzerinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Cohen, A. (1999). The relation between commitment forms and work outcomes in jewish and arab culture. *Journal of Vocational Behavior*, (54), 371-392.
- Çankır, B. (2019). Örgütlerde duygusal bağlılık ve performans ilişkisi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 155-177.
- Çırpan, H. (1999). *Örgütsel öğrenme iklimi ve örgüte bağlılık ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ve Personel Yönetim Organizasyon Doktora Programı. İstanbul.
- Demirçelik, E. (2017). *Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleriyle Öğretmenlerin Örgütsel Sinizm ve Örgütsel Bağlılık Alguları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dolapoğlu, N. (2018). *Toplam Kalite Yönetimi ile Çalışan Memnuniyeti ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Devlet ve Özel Hastane Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, K. (2023). *Belediye Spor Tesisi Çalışanlarının İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılığı Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Göçer, A. (2022). *Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri Çalışanlarının Örgütsel Bağlılık ve İş Performansı İlişkininin X ve Y Kısıtlarına Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Gül, F. (2023). *Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Bireysel Yaratıcılık ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Balıkesir.
- Güven, M., İ. Bakan ve S. Yeşil (2005). Çalışanların İş ve Ücret Tatmini Boyutlarıyla Demografik Özellikler Arasındaki İlişkiler, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 12(1), 127- 151.
- Halbiş, G. (2023). *Basketbol Hakemlerinin Örgüt Kültürü, Örgütsel Bağlılık ve Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Sakarya.

- Hrebiniak, L.G. ve Alutto, J.A. (1972), "Personal and Role-Related Factors in the Development of Organizational Commitment", *Administrative Science Quarterly*, 72(17), ss.555-572
- Jalonen, P., Virtanen, M., Vahtera, J., Elovainio, M. ve Kivimäki, M. (2006). Predictors of sustained organizational commitment among nurses with temporary job contracts. *Journal of Nursing Administration*, 36(5):268-276.
- Koç, H. ve Yavuz, E. (2007). Öğretmenlerin örgütsel bağlılığına demografik faktörlerin etkisi üzerine bir araştırma. *Kamu-İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 9(4).
- Koçak, A. (2023). *Gençlik Merkezlerinde Çalışan Gençlik Liderlerinin Örgütsel Destek Algularının Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Kayseri.
- Küçükkatçeken, V. (2023). *İç Anadolu Bölgesindeki Spor Kurumlarında Görev Yapan Personelin Mantar Yönetim Algısının Örgütsel Bağlılığa Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Mathieu, J. E. ve Zajac, D. M. (1990). A review and meta-analysis of the antecedents, correlates, and consequences of organizational commitment. *Psychological bulletin*, 108(2), 171.
- Meyer, J. P. ve Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human resource management review*, 1(1), 61-89.
- Meyer, J. P., Stanley, D. J., Herscovitch, L. ve Topolnytsky, L. (2002). Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization: A Meta-Analysis of Antecedents, Correlates, and Consequences. *Journal of Vocational Behaviour*, 61, 20-52.
- Mowday, R. T., Porter, L. M. ve Steers, R. M. (1982). *Employee-organization linkages: The psychology of commitment, absenteeism and turnover*. New York: Academic Press.
- Nehmeh, R. (2009). What is organizational commitment, why should managers want it in their workforce and is there any cost effective way to secure it. *Swiss management center*, 5, 45-46.
- O'Reilly, C. A. ve Chatman, J. (1986). Organizational commitment and psychological attachment: The effects of compliance, identification, and internalization on prosocial behavior. *Journal of applied psychology*, 71(3), 492.
- Örenç, A. (2023). *Spor Örgütlerinde Çalışan Antrenörlerin Örgütsel Bağlılık Durumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.

- Özkaya O., Deveci Kocakoç, İ. ve Karaa, E. (2006). Yöneticilerin Örgütsel Bağlılıkları ve Demografik Özellikleri Arasındaki ilişkileri incelemeye Yönelik Bir Alan Çalışması, *Yönetim ve Ekonomi Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2):76-96.
- Porter, L. W., Steers, R. M. ve Boulian, P. V. (1974). Organizational commitment, job satisfaction, and turnover among psychiatric technicians. *Journal of Applied Psychology*, 59, 603-609.
- Samadov, S. (2006). *İş Doyumu ve Örgütsel Bağlılık: Özel Sektörde Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sayan, İ. (2018). *Kurumsal liderlik tarzlarını algılayanın örgütsel bağlılık ve vatandaşlığa etkisinde çalışanların motivasyon seviyelerinin rolü ve bir araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Terlemmez, M. (2023). *Örgütsel Sinizm, Örgütsel Adalet ve Örgütsel Muhalefetin Örgütsel Bağlılığa Etkisi: Spor Örgütleri Araştırması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Altınbaş Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Terzi, A. R. ve Kurt, T. (2005). İlköğretim okulu müdürlerinin yöneticilik davranışlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 166, 98-113.
- Ulu, T. (2021). *Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde Çalışan Personelin Örgütsel Vatandaşlık, İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: (Manisa Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Manisa.
- Usufllu, O. (2020). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel destek alguları ile örgütsel bağlılık ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kayseri ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Yalçın A. ve İplik F. (2005). Beş yıldızlı otellerde çalışanların demografik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma: Adana ili örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1): 395-412.
- Yavuz, E. (2008). *Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik Davranışının Örgütsel Bağlılığa Etkisinin Analizi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Yılmaz-Altıparmak S. (2019). *Örgütsel Stres ile Örgütsel Bağlılık İlişkisinde Algılanan Antrenör Desteğinin Moderatör Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II

Editörler:

Dr. Ender Ali Uluç & Dr. Sinem Uluç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II

Academic Research and Evaluations in the Field of Sports Sciences II

Editörler: Dr. Ender Ali Uluç & Dr. Sinem Uluç

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-898-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub452>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uluç, E. A. (ed), Uluç, S. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub452>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Ahmed, S., & Parsons, D. (2013). Abductive science inquiry using mobile devices in the classroom. *Computers & Education*, 63, 62-72.
- Ally, M., Grimus, M., & Ebner, M. (2014). Preparing teachers for a mobile world, to improve access to education. *Prospects*, 44(1), 43-59.
- Anderson, J., Boyle, C., Farrell, R., & Reiser, B. (1987). Cognitive principles in the design of computer tutors. In P. Morris (Ed.), *Modeling cognition*. NY: John Wiley.
- Arnau-González, Pablo; Arevalillo-Herráez, Miguel; Luise, Romina Albornoz-De; Arnau, David (2023-06-01). "A methodological approach to enable natural language interaction in an Intelligent Tutoring System". *Computer Speech & Language*. 81:101516. doi:10.1016/j.csl.2023.101516. ISSN 0885-2308.
- Azar, A. S., & Nasiri, H. (2014). Learners' attitudes toward the effectiveness of mobile assisted language learning (MALL) in l2 listening comprehension. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 98, 1836-1843.
- Banerjee, M., Lee, J., & Choo, K.-K. R. (2018). A blockchain future for internet of things security: A position paper. *Digital Communications and Networks*, 4(3), 149-160.
- Baran, E. (2014). A review of research on mobile learning in teacher education. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(4), 17-32.
- Barhoumi, C. (2015). The effectiveness of whatsapp mobile learning activities guided by activity theory on students' knowledge management. *Contemporary Educational Technology*, 6(3), 221-238.
- Beranuy, M., Oberst, U., Carbonell, X., & Chamarro, A. (2009). Problematic Internet and mobile phone use and clinical symptoms in college students: The role of emotional intelligence. *Computers in human behavior*, 25(5), 1182-1187.
- Bogdanovic, Z., Barac, D., Jovanic, B., Popovic, S., & Radenkovic, B. (2014). Evaluation of mobile assessment in a learning management system. *British Journal of Educational Technology*, 45(2), 231-244.
- Boticki, I., Baksa, J., Scow, P., & Looi, C. K. (2015). Usage of a mobile social learning platform with virtual badges in a primary school. *Computers & Education*, 86, 120-136.
- Boticki, I., Baksa, J., Scow, P., & Looi, C.-K. (2015). Usage of a mobile social learning platform with virtual badges in a primary school. *Computers & Education*, 86, 120-136.
- Chen, C. M., & Chung, C.-J. (2008). Personalized mobile English vocabulary learning system based on item response theory and learning memory cycle. *Computers & Education*, 51(2), 624-645.

- Claro, M., Nussbaum, M., xf, pez, X., & Contardo, V. (2017). Differences in views of school principals and teachers regarding technology integration. *Journal of Educational Technology & Society*, 20(3), 42-53.
- Corbett A. T., Koedinger, K. R., & Anderson, J. R. (1997). Intelligent tutoring systems. In M. G. Helander, T. K. Landauer, & P. V. Prabhu (Eds.), *Handbook of human-computer interaction* (pp. 849–874). Amsterdam: Elsevier.
- Coulby, C., Hennessey, S., Davies, N., & Fuller, R. (2011). The use of mobile technology for work-based assessment: The student experience. *British Journal of Educational Technology*, 42(2), 251-265.
- Cross, J. (2004). An informal history of eLearning. *On the Horizon*, 12(3), 103-110.
- Daniel, D. B., & Woody, W. D. (2013). E-textbooks at what cost? Performance and use of electronic v. print texts. *Computers & Education*, 62, 18-23.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.
- de-Marcos, L., Hilerá, J. R., Barchino, R., Jiménez, L., Martínez, J. J., Gutiérrez, J. A., Gutiérrez, J. M., & Otón, S. (2010). An experiment for improving students performance in secondary and tertiary education by means of m-learning auto-assessment. *Computers & Education*, 55(3), 1069-1079.
- Diziol, D., Walker, E., Rummel, N., & Koedinger, K. R. (2010). Using intelligent tutor technology to implement adaptive support for student collaboration. *Educational Psychology Review*, 22(1), 89-102.
- Domingo, M. G., & Garganté, A. B. (2016). Exploring the use of educational technology in primary education: Teachers' perception of mobile technology learning impacts and applications' use in the classroom. *Computers in Human Behavior*, 56, 21-28.
- Dunn, P. K., Richardson, A., Oprescu, F., & McDonald, C. (2013). Mobile-phone-based classroom response systems: Students' perceptions of engagement and learning in a large undergraduate course. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 44(8), 1160-1174.
- El-Hussein, M. O. M., & Cronje, J. C. (2010). Defining mobile learning in the higher education landscape. *Journal of Educational Technology & Society*, 13(3), 12-21.
- Franklin, T., & Peng, L.-W. (2008). Mobile math: Math educators and students engage in mobile learning. *Journal of Computing in Higher Education*, 20(2), 69-80.

- Fu, Q.-K., & Hwang, G.-J. (2018). Trends in mobile technology-supported collaborative learning: A systematic review of journal publications from 2007 to 2016. *Computers & Education, 119*, 129-143.
- Fuller, R., & Joynes, V. (2015). Should mobile learning be compulsory for preparing students for learning in the workplace? *British Journal of Educational Technology, 46*(1), 153-158.
- Gan, B., Menkhoff, T., & Smith, R. (2015). Enhancing students' learning process through interactive digital media: New opportunities for collaborative learning. *Computers in Human Behavior, 51*, 652-663.
- Georgiev, T., Georgieva, E., & Smrikarov, A. (2004, June). M-learning-a New Stage of E-Learning. In *International conference on computer systems and technologies-CompSysTech* (Vol. 4, No. 28, pp. 1-4).
- Hadlington, L. J. (2015). Cognitive failures in daily life: Exploring the link with Internet addiction and problematic mobile phone use. *Computers in Human Behavior, 51*, 75-81.
- Han, I., & Shin, W. S. (2016). The use of a mobile learning management system and academic achievement of online students. *Computers & Education, 102*, 79-89.
- Hong, F. Y., Chiu, S. I., & Huang, D. H. (2012). A model of the relationship between psychological characteristics, mobile phone addiction and use of mobile phones by Taiwanese university female students. *Computers in Human Behavior, 28*(6), 2152-2159.
- Huang, J. H., Lin, Y. R., & Chuang, S. T. (2007). Elucidating user behavior of mobile learning: A perspective of the extended technology acceptance model. *The Electronic Library, 25*(5), 585-598.
- Huang, Y. M., Liang, T. H., Su, Y. N., & Chen, N. S. (2012). Empowering personalized learning with an interactive e-book learning system for elementary school students. *Educational Technology Research and Development, 60*(4), 703-722.
- Hwang, G. J., Wu, P. H., & Ke, H. R. (2011). An interactive concept map approach to supporting mobile learning activities for natural science courses. *Computers & Education, 57*(4), 2272-2280.
- Ifenthaler, D., & Schweinbenz, V. (2013). The acceptance of Tablet-PCs in classroom instruction: The teachers' perspectives. *Computers in Human Behavior, 29*(3), 525-534.
- Jou, M., Tennyson, R. D., Wang, J., & Huang, S.Y. (2016). A study on the usability of E books and APP in engineering courses: A case study on mechanical drawing. *Computers & Education, 92*, 181-193.
- Kamibeppu, K., & Sugiura, H. (2005). Impact of the mobile phone on junior high-school students' friendships in the Tokyo metropolitan area. *Cyberpsychology & Behavior, 8*(2), 121-130.

- Kang, Y. Y., Wang, M. J. J., & Lin, R. (2009). Usability evaluation of e-books. *Displays*, 30(2), 49-52.
- Keegan, D. (2002). The Future of Learning: From eLearning to mLearning.
- Kim, D., Rueckert, D., Kim, D.-J., & Seo, D. (2013). Students' perceptions and experiences of mobile learning. *Language Learning & Technology*, 17(3), 52-73.
- Kirriemuir, J. (2002). Video gaming, education and digital learning technologies. *D-lib Magazine*, 8(2), 7.
- Korucu, A. T., & Alkan, A. (2011). Differences between m-learning (mobile learning) and elearning, basic terminology and usage of m-learning in education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1925-1930.
- Kozak, G. L., & Keolelan, G. A. (2003, May). Printed scholarly books and e-book reading devices: a comparative life cycle assessment of two book options. In *Electronics and the Environment, 2003. IEEE International Symposium on* (pp. 291-296). IEEE.
- Laouris, Y., & Eteokleous, N. (2005, October). We need an educationally relevant definition of mobile learning. In *Proceedings of mLearn* (Vol. 2005).
- Li, Y., & Li, J. (2011, 3-5 Aug). *Learning on the move: A case study of mobile learning assisted english reading instruction in Chinese tertiary education*. IEEE: Proceedings of the 2011 6th International Conference on Computer Science & Education (ICCSE). Helsinki, Finland.
- Lin, C. C. (2014). Learning English reading in a mobile-assisted extensive reading program. *Computers & Education*, 78, 48-59.
- Liu, Y., Holden, D., & Zheng, D. (2016). Analyzing students' language learning experience in an augmented reality mobile game: An exploration of an emergent learning environment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 228, 369-374.
- Looi, C.K., Sun, D., Wu, L., Scow, P., Chia, G., Wong, L.H., . . . Norris, C. (2014). Implementing mobile learning curricula in a grade level: Empirical study of learning effectiveness at scale. *Computers & Education*, 77, 101-115.
- Martin, F., & Ertzberger, J. (2013). Here and now mobile learning: An experimental study on the use of mobile technology. *Computers & Education*, 68, 76-85.
- Martin, F., & Ertzberger, J. (2013). Here and now mobile learning: An experimental study on the use of mobile technology. *Computers & Education*, 68, 76-85.
- McClarty, K. L., Orr, A., Frey, P. M., Dolan, R. P., Vassileva, V., & McVay, A. (2012). A literature review of gaming in education. *Gaming in education*, 1-35.

- Miller, W. L., Baker, R. S., Labrum, M. J., Petsche, K., Liu, Y. H., & Wagner, A. Z. (2015). Automated detection of proactive remediation by teachers in Reasoning Mind classrooms. In *Proceedings of the Fifth International Conference on Learning Analytics And Knowledge* (pp. 290-294). ACM
- Morris, N. P., Lambe, J., Ciccone, J., & Swinnerton, B. (2016). Mobile technology: students perceived benefits of apps for learning neuroanatomy. *Journal of Computer Assisted Learning*, 32(5), 430-442.
- Mouza, C., & Barrett-Greenly, T. (2015). Bridging the app gap: An examination of a professional development initiative on mobile learning in urban schools. *Computers & Education*, 88, 1-14.
- Norris, P. (2001). *Digital divide: Civic engagement, information poverty, and the Internet worldwide*. Cambridge University Press.
- O'Bannon, B. W., & Thomas, K. (2014). Teacher perceptions of using mobile phones in the classroom: Age matters! *Computers & Education*, 74, 15-25.
- Olmstead, K., & Atkinson, M. (2015). *Apps Permissions in the Google Play Store*. Pew Research Center.
- Ozkan, M., & Solmaz, B. (2015). Mobile Addiction of Generation Z and its Effects on their Social Lives: (An Application among University Students in the 18-23 Age Group). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 205, 92-98.
- Ozuorcun, N. C., & Tabak, F. (2012). Is m-learning versus e-learning or are they supporting each other?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 299-305.
- Pérez-Sanagustín, M., Ramirez-Gonzalez, G., Hernández-Leo, D., Muñoz-Organero, M., Santos, P., Blat, J., & Delgado Kloos, C. (2012). Discovering the campus together: A mobile and computer-based learning experience. *Journal of Network and Computer Applications*, 35(1), 176-188.
- PocketGamer.biz. (2017, July). Most popular Apple App Store categories in July 2017, by share of available apps. Retrieved August 22, 2017 from <https://www.statista.com/statistics/270291/popular-categories-in-the-app-store/>
- Pratama, A. M. R. I. (2019). *Mobile Devices and Mobile Learning Among Secondary School Students in Indonesia* (Doctoral dissertation, State University of New York at Stony Brook).
- Reychav, I., & McHaney, R. (2017). The relationship between gender and mobile technology use in collaborative learning settings: An empirical investigation. *Computers & Education*, 113(Supplement C), 61-74.
- Reyt, J. N., & Wiesenfeld, B. M. (2015). Seeing the forest for the trees: Exploratory learning, mobile technology, and knowledge workers' role integration behaviors. *Academy of Management Journal*, 58(3), 739-762.

- Rossing, J. P., Miller, W. M., Cecil, A. K., & Stamper, S. E. (2012). iLearning: The future of higher education? student perceptions on learning with mobile tablets. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 12(2), 1-26.
- Shohel, M. M. C., & Power, T. (2010). Introducing mobile technology for enhancing teaching and learning in Bangladesh: Teacher perspectives. *Open Learning*, 25(3), 201-215.
- Shute, V. J., & Psotka, J. (1994). Intelligent Tutoring Systems: Past, Present, and Future. Human resources directorate manpower and personnel research division. pp. 2-52
- Sidorenko, A., & Findlay, C. (2001). The digital divide in East Asia. *Asian_Pacific Economic Literature*, 15(2), 18-30.
- Sung, Eunmo, and Richard E. Mayer. "Online multimedia learning with mobile devices and desktop computers: An experimental test of Clark's methods-not-media hypothesis." *Computers in Human Behavior* 29, no. 3 (2013): 639-647.
- Tabuenca, B., Kalz, M., Drachler, H., & Specht, M. (2015). Time will tell: The role of mobile learning analytics in self-regulated learning. *Computers & Education*, 89, 53-74.
- Taleb, Z., & Sohrabi, A. (2012). Learning on the Move: The use of mobile technology to support learning for university students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 69, 1102-1109.
- Thomas, K. M., O'Bannon, B. W., & Bolton, N. (2013). Cell phones in the classroom: Teachers'perspectives of inclusion, benefits, and barriers. *Computers in the Schools*, 30(4), 295-308.
- VanLehn, K. (2011). "Therelativeeffectivenessofhumantutoring, intelligent tutoring systems, and other tutoring systems". *Educational Psychologist*. 46 (4): 197-221. doi:10.1080/00461520.2011.611369. S2CID 16188384.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS quarterly*, 425-478.
- Walsh, S. P., White, K. M., & Young, R. M. (2008). Over-connected? A qualitative exploration of the relationship between Australian youth and their mobile phones. *Journal of adolescence*, 31(1), 77-92.
- Wang, Y. S., Wu, M. C., & Wang, H. Y. (2009). Investigating the determinants and age and sex differences in the acceptance of mobile learning. *British journal of educational technology*, 40(1), 92-118.
- Zickuhr, K., & Smith, A. (2012). Digital differences. *Pew Internet and American Life Project*, April 13, 2012.

Kaynakça

- Ahunbay, Z. (2007). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: Yem Yayın.
- Akay, A. S. (2006). “Somut olmayan kültürel mirasın tarih araştırmalarında kaynak olma özelliği”. *Milli Folklor Dergisi*, 18 (70), 38-58.
- Aslan, Z. ve Ardemagni, M. (2006) *Introducing young people to the protection of heritage sites and historic cites*, <https://www.iccrom.org/> adresinden alınmıştır.
- Aşıloğlu, F. ve Memlük, Y. (2010). Frig vadisi kültür mirası alanlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2(2), 185-197.
- Bilgimöz, S. ve Gülcan, B. (2021). Yaşayan İnsan Hazinesi Deneyimsel Turizmde Nasıl Bir Rol Üstlenebilir? *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(12), 1141-1160.
- Damster, G. ve Tassiopoulos, D. (2005). *Event management: A professional and developmental approach*. Juta and Company ltd.
- Eğinli, A. T., ve Nazlı, A. K. (2018). Kültürün Koruyucu Gücü: Kültürel Semboller. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi*, (2), 56-74.
- Ersoy, F. N. (2002). *Pamukkale arkeolojik ve doğal sit alanında toplum katılım projesi*. II. Turizm Ulusal Bildirileri, T.C. Turizm Bakanlığı, III: Cilt, Ankara.
- Gümüşçü, O. (2018). Tarihi Coğrafya ve Kültürel Miras. *Erdem*, (75), 99-120.
- Güngörmüş, H. ve Yenel, İ. (2020). *Bireyleri rekreasyonel eğzersize güdüleyen faktörler*. LAP LAMBERT Academic Publishing, Basım sayısı:1, ISBN:978- 620-0-53083-7.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve animasyon*. Detay Yayıncılık.
- Hurd, A.R. ve Anderson, D.M. (2010). *The park and recreation professional's handbook*. Human Kinetics.
- Jekilehto, J. (2005). *Defination of cultural heritage references to documents in history*. ICCROM Working Group ‘Heritage and Society
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon Boş Zaman Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon (boş zaman değerlendirme)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kızıl, R. (2024). *Sosyal Yaşam Merkezinden Hizmet Alan Bireylerin Sportif Rekreasyonel Aktivitelere İlişkin Sağlık İnançları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Karaman.
- Leitner, M. J. ve Leitner, S. F. (2004). *Leisure enhancement*. Haworth Press.

- Mckercher, B. (2002). Towards Classification of Cultural Tourists, *International Journal Of Tourism Research*, 4: 29-38.
- Metin TC, Kesici M, Kodaş D, 2013. Rekreasyon Olgusuna Akaemisyenlerin Yaklaşımları. *Journal of Yasar University*, 5021-5048.
- Metin, C. T., Kesici, M. ve Kodaş, D. (2013). Rekreasyon olgusuna akademisyenlerin yaklaşımları. *Journal of Yasar University*, 5021-5048.
- Mokaya, S. ve Gitari, J.W. (2012). Effects of workplace recreation on employee performance: The case of Kenya Utalii College. *International journal of humanities and social science*, 2(3), 176-183.
- Özbeç, V. (2020). Maraş Savunması Taşınmaz Kültürel Mirası. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(Özel Sayı), 202-218.
- Pelit, O. (2024). *Somut Olmayan Kültürel Miras Değer Algısı ile Turizm Algısının Mesleki Bağlılık ve İşe Adanmışlık Üzerine Etkisi: Geleneksel Çini Sanatı Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Afyon.
- Richards, G. (2001). European cultural attractions: trends and prospects. *Cultural attractions and European tourism*, 241-254.
- Silberberg, T. (1995). Cultural tourism and business opportunities for museums and heritage sites. *Tourism management*, 16(5), 361-365.
- Smith, M. (2003). Holistic holidays: Tourism and the reconciliation of body, mind and spirit. *Tourism recreation research*, 28(1), 103-108.
- Sotiriadis, M. (2017). Pairing İntangible Cultural Heritage With Tourism: The Case Of Mediterranean Diet. *Euromed Journal of Business*, 12(3), 269-284.
- Stormann, W.F. (1991). The ideology of the American urban parks and recreation movement: Past and future. *Leisure Sciences*, 13(2), 137-151.
- Tayfun, A., ve Arslan, E. (2013). Festival Turizmi Kapsamında Yerli Turistlerin Ankara Alışveriş Festivali'nden Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 191-206.
- Torkildsen, G. (2005). *Torkildsen's sport and leisure management*. Routledge.
- Tosun, Y. (2008). *Kültürel Mirasın Korunmasında Üst Ölçekli Projelerin Rolü 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul ve Fatih Suriçi'ne Etkiler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Uslu, S. (2023). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımındaki Fayda, Serbest Zaman Doyumu Düzeyleri ile Bilişsel Esneklikleri Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Uygur, S.M. ve Baykan, E. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 30-49.

- Yazıcı, M. (2016). Değerler ve Toplumsal Yapıda Sosyal Değerlerin Yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 209-223.
- Yeldoğan, R. (2023). *Rekreasyon bölüm başkanlarının Bologna süreci kapsamında lisansüstü rekreasyon öğrenimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.
- Yılmaz, N. (2021). *Hipokineziye Etiyolojik Yaklaşım ve Egzersiz Reçetesinin Gerekliliği*. *Spor Bilimleri Araştırmaları Farklı Yaklaşımlar ve Pratikler*. Özgür Eken (Eds.). 115-139. Efe Akademi, İstanbul.

Kaynakça

- Aşık, B. (2017). Didimde Tales Buluşması. <https://www.arkeolojikhaber.com/haber-didimde-tales-bulusmasi-3602/> adresinden alınmıştır.
- Ateş, S. (2023). *Turizm Sosyolojisi ve Bu Alanda Yapılan Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Literatür İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KütaHYa Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, KütaHYa.
- Bayer, M. Z. (1992). *Turizme Giriş*. İstanbul: Küre Ajans.
- Çalkıuşu, S. ve Güzel, P. (2020). Turizmin çeşitliliğinde “Rekreasyon turizmi”: İzmir - çeşme örneği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 103-125.
- Evliyaoğlu, S. (1989). *Genel Turizm Bilgileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Basın Yayın.
- Haberler.com (2023). *Didim Halk Dansları Festivali'nin Gala Gecesi Akbuk'te Gerçekleştirildi*. <https://www.haberler.com/kultur-sanat/didim-halk-danslari-festivali-nin-gala-gecesi-akbuk-te-gercekleştirildi-16291216-haberi/> adresinden alınmıştır.
- Hacıoğlu, N. , Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*. A. Gökdeniz (Ed.). *Boş Zaman ve Rekreasyon Kavramlarının Analizi* içinde. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. (İkinci Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hasanhüseyinyapı. Didimde Her Yıl Düzenlenen *Festivaller*. [https://www.hasanhuseyinyapi.com/blog-didimde-her-yil-duzenlenen-festivaller.html#:~:text=Alt%C4%B1nkum%20Yazarlar%20Festivali%20\(1%20%E2%80%93%2015,festival%20Didim%20i%C3%A7in%20olduk%C3%A7a%20C3%B6nemlidir.](https://www.hasanhuseyinyapi.com/blog-didimde-her-yil-duzenlenen-festivaller.html#:~:text=Alt%C4%B1nkum%20Yazarlar%20Festivali%20(1%20%E2%80%93%2015,festival%20Didim%20i%C3%A7in%20olduk%C3%A7a%20C3%B6nemlidir.) Adresinden alınmıştır.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- İpek, M. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımını Etkileyen Unsurların Yaşam Doyum Düzeyine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Jansen-Verbeke, M. ve Dietvorst, A. (1987). Leisure, recreation, tourism: a geographic view on integration. *Annals of Tourism Research*, 14(3): 361-375.
- Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon Bilimi*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Kurt, S. (2023). *İş Yeri Rekreasyon Aktivitelerinin İş Gören Verimliliğine Etkisi: Turizm Sektörü Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

- Meeras, L. (2010). Leisure and recreation. University of Tartu, *College Department of Tourism, Pärnu*, 50.
- Nomatto.com Didim Rüzgâr Sörfü <https://nomatto.com/didim-ruzgr-sorfu> adresinden alınmıştır.
- Özkavak, A.(2023). *Turizmin Çeşitlendirilmesi Kapsamında Sörf Okulları: Çeşme-Alaçatı Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Manisa.
- Pash, M. M. ve Paslı, N. Ç. (2019) Rekreasyon ve Turizm. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 6-14.
- Shivers, J. S. ve Delisle, L. J. (1997). *The Story of Leisure: Context, Concepts And Current Controversy*. Human Kinetics.
- Tuncer, A. (2021). *Didim İlçesinin Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Karabük.
- Türk, F. N. (2023). *Van Gölü Çevresinin Turizm ve Rekreasyonel Kullanım Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Konya.
- Tütüncü, Ö. (2012). Rekreasyon ve Rekreasyon Terapisinin Yaşam Kalitesindeki Rolü. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2): 248-252.
- Ünüvar, Ş. ve Şimşek, S. (2012). Kültür ve Turizm Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım Filmlerinde Kültürel İmge Kullanımı. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(24), 305-330.
- Visitaydin.com. *Gün Aydınlar Başlar*. <https://visitaydin.com/> adresinden alınmıştır.
- Yapıcı, M. ve Koldemir, B. (2020). Didim’de Deniz Turizmi Faaliyetlerinin Mevcut Durumu ve Fırsatlar Üzerine Bir Çalışma. 5. *Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu Dijital Dönüşüm*. 28-29 Şubat 2020-İzmir.
- Çalışkan, H. (2019). Didim Zeytin Festivali’nin programı belli oldu. <https://www.sesgazetesi.com.tr/yasam/3186037/didim-zeytin-festivalinin-programi-belli-oldu> adresinden alınmıştır.
- Gazete Aydın (2023). Didim’de Vegfest heyecanı başladı. <https://gazeteaydin.com/haber/14814221/didimde-vegfest-heyecani-basladi> adresinden alınmıştır.
- İHA (2023). Didim Belediyesi’nin katkılarıyla düzenlenen 19. Altinkum Yazlar Festivali. <https://www.sondakika.com/kultur-sanat/haber-didim-belediyesi-nin-katkilariyla-duzenlenen-19-al-16202822/> adresinden alınmıştır.

Referanslar

- Adhikari, A., & McNeely, E. (2015). Anthropometric characteristic, somatotype and body composition of Canadian female rowers. *Am J Sports Sci*, 3(3), 61.
- Beretic, I., Romanov, R., Stupar, D., BERETIC, I., ROMANOV, R., & STUPAR, D. (2023). The Relationship Between Anthropometric Variables and Swimming Efficiency in Early Pubescent Female Front Crawl Swimmers. *Int. J. Morphol*, 41(1), 303-307.
- Carter, J. (2002). Part 1: The Heath-Carter anthropometric somatotype-instruction manual. *Department of Exercise and Nutritional Sciences San Diego State University*.
- Carter, J. L., Carter, J. L., & Heath, B. H. (1990). *Somatotyping: development and applications* (Vol. 5): Cambridge university press.
- Carter, J. L., & Heath, B. H. (1990). *Somatotyping: development and applications* (Vol. 5): Cambridge university press.
- Drinkwater, D., Martin, A., Ross, W., & Clarys-Robion, J. P. (1986). Validation by cadaver dissection of Matiegka's equations for the anthropometric estimation of anatomical body composition. In *Perspectives in kinanthropometry*. (pp. 21-227): Human Kinetics Publishers, Champaign, IL.
- Gabbett, T., Kelly, J., Ralph, S., & Driscoll, D. (2009). Physiological and anthropometric characteristics of junior elite and sub-elite rugby league players, with special reference to starters and non-starters. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 12(1), 215-222.
- Hirose, N. (2009). Relationships among birth-month distribution, skeletal age and anthropometric characteristics in adolescent elite soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 27(11), 1159-1166.
- Kinanthropometry, I. S. f. t. A. o. (2001). International standards for anthropometric assessment. *International Society for the Advancement of Kinanthropometry* © 2001.
- Norton, K., & Olds, T. (1996). *Anthropometrica: a textbook of body measurement for sports and health courses*: UNSW press.
- Redón Jordán, B., Hernández Camacho, J., Sospedra, I., Ferriz Valero, A., Soriano, J. M., Martínez Sanz, J. M., & Jiménez Alfageme, R. (2022). Anthropometric profile in young swimmers. *Cultura_Ciencia_Deporte [CCD]*, 17(52).
- Sánchez-Muñoz, C., Sanz, D., & Zabala, M. (2007). Anthropometric characteristics, body composition and somatotype of elite junior tennis players. *British Journal of Sports Medicine*, 41(11), 793-799. doi:10.1136/bjism.2007.037119

- Shahidi, S. H. (2023). Body Composition and Anthropometric Measurements. In *Özgür Publications*.
- Shahidi, S. H., Al-Gburı, A. H., Karakas, S., & Taşkiran, M. Y. (2023). Anthropometric and Physical Performance Characteristics of Swimmers. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(1), 1-9.
- Shahidi, S. H., Coşkun, G., & Holway, F. E. (2023). Investigation of Oxygen Uptake Kinetics and Anthropometric Profiles in Elite Kickboxing Athletes. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(2), 1-8.
- Shahidi, S. H., Kingsley, J. D., & TAŞKIRAN, M. Y. (2022). Talent Identification Pathway "Coaches, Family, and Environment Eyes". *Journal of Health and Sport Sciences*, 5(1), 17-20.
- Shahidi, S. H., Yalçın, M., & Holway, F. E. (2023). Anthropometric and Somatotype Characteristics of Top Elite Turkish National Jumpers. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(2), 45-55.
- Shahidi, S. H., Yılmaz, L., & Esformes, J. (2023). Effect of Maturity Status and Relative Age Effect on Anthropometrics and Physical Performance of Soccer Players Aged 12 to 15 Years. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(1), 58-72.

Kaynaklar

- Bailey, S. J., Winyard, P., Vanhatalo, A., Blackwell, J. R., DiMenna, F. J., Wilkerson, D. P., . . . Jones, A. M. (2009). Dietary nitrate supplementation reduces the O₂ cost of low-intensity exercise and enhances tolerance to high-intensity exercise in humans. *Journal of Applied Physiology*.
- Burnley, M., & Jones, A. M. (2007). Oxygen uptake kinetics as a determinant of sports performance. *European journal of sport science*, 7(2), 63-79.
- Burnley, M., Jones, A. M., Carter, H., & Doust, J. H. (2000). Effects of prior heavy exercise on phase II pulmonary oxygen uptake kinetics during heavy exercise. *Journal of Applied Physiology*, 89(4), 1387-1396.
- Carter, H., Jones, A. M., Barstow, T. J., Burnley, M., Williams, C. A., & Doust, J. H. (2000). Oxygen uptake kinetics in treadmill running and cycle ergometry: a comparison. *Journal of Applied Physiology*, 89(3), 899-907.
- Jones, A. M. (1998). A five year physiological case study of an Olympic runner. *British Journal of Sports Medicine*, 32(1), 39-43.
- Jones, A. M. (2006). The physiology of the world record holder for the women's marathon. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 1(2), 101-116.
- Jones, A. M., & Carter, H. (2000). The effect of endurance training on parameters of aerobic fitness. *Sports Medicine*, 29, 373-386.
- Jones, A. M., Carter, H., & Doust, J. H. (1999). A disproportionate increase in VO₂ coincident with lactate threshold during treadmill exercise. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 31(9), 1299-1306.
- Jones, A. M., & Doust, J. H. (1996). A 1% treadmill grade most accurately reflects the energetic cost of outdoor running. *Journal of Sports Sciences*, 14(4), 321-327.
- Jones, A. M., & Doust, J. H. (1998). The validity of the lactate minimum test for determination of the maximal lactate steady state. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 30(8), 1304-1313.
- Jones, A. M., & Poole, D. C. (2013). *Oxygen uptake kinetics in sport, exercise and medicine*: Routledge.
- Keir, D. A., Murias, J. M., Paterson, D. H., & Kowalchuk, J. M. (2014). Breath-by-breath pulmonary O₂ uptake kinetics: effect of data processing on confidence in estimating model parameters. *Experimental Physiology*, 99(11), 1511-1522.
- Keir, D. A., Paterson, D. H., Kowalchuk, J. M., & Murias, J. M. (2018). Using ramp-incremental V̇O₂ responses for constant-intensity exercise selection. *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 43(9), 882-892.
- Mezzani, A., Hamm, L. F., Jones, A. M., McBride, P. E., Moholdt, T., Stone, J. A., . . . Williams, M. A. (2013). Aerobic exercise intensity assessment and prescription in cardiac rehabilitation: a joint position statement of the European Association for Cardiovascular Prevention and Rehabilitation,

- the American Association of Cardiovascular and Pulmonary Rehabilitation and the Canadian Association of Cardiac Rehabilitation. *European journal of preventive cardiology*, 20(3), 442-467.
- Midgley, A. W., McNaughton, L. R., & Jones, A. M. (2007). Training to enhance the physiological determinants of long-distance running performance: can valid recommendations be given to runners and coaches based on current scientific knowledge? *Sports Medicine*, 37, 857-880.
- Murias, J. M., Kowalchuk, J. M., & Paterson, D. H. (2010). Speeding of VO₂ kinetics with endurance training in old and young men is associated with improved matching of local O₂ delivery to muscle O₂ utilization. *Journal of Applied Physiology*, 108(4), 913-922.
- Poole, D. C., & Jones, A. M. (2012). Oxygen uptake kinetics. *Compr Physiol*, 2(2), 933-996.
- Poole, D. C., Wilkerson, D. P., & Jones, A. M. (2008). Validity of criteria for establishing maximal O₂ uptake during ramp exercise tests. *European Journal of Applied Physiology*, 102(4), 403-410.
- Pringle, J. S., Doust, J. H., Carter, H., Tolfrey, K., Campbell, I. T., & Jones, A. M. (2003). Oxygen uptake kinetics during moderate, heavy and severe intensity submaximal exercise in humans: the influence of muscle fibre type and capillarisation. *European Journal of Applied Physiology*, 89, 289-300.
- Shahidi, S. H., Al-Gburi, A. H., Karakas, S., & Taşkıran, M. Y. (2023). Anthropometric and Physical Performance Characteristics of Swimmers. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(1), 1-9.
- Shahidi, S. H., Coşkun, G., & Holway, F. E. (2023). Investigation of Oxygen Uptake Kinetics and Anthropometric Profiles in Elite Kickboxing Athletes. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(2), 1-8.
- Spencer, M. D., Murias, J. M., & Paterson, D. H. (2012). Characterizing the profile of muscle deoxygenation during ramp incremental exercise in young men. *European Journal of Applied Physiology*, 112, 3349-3360.
- Tan, R., Black, M., Home, J., Blackwell, J., Clark, I., Wylie, L., . . . Jones, A. M. (2023). Physiological and performance effects of dietary nitrate and N-acetylcysteine supplementation during prolonged heavy-intensity cycling. *Journal of Sports Sciences*, 1-10.
- Vanhatalo, A., Bailey, S. J., Blackwell, J. R., DiMenna, F. J., Pavey, T. G., Wilkerson, D. P., . . . Jones, A. M. (2010). Acute and chronic effects of dietary nitrate supplementation on blood pressure and the physiological responses to moderate-intensity and incremental exercise. *American Journal of Physiology-Regulatory, Integrative and Comparative Physiology*.
- Winkert, K., Kirsten, J., Kamnig, R., Steinacker, J. M., & Treff, G. (2021). Differences in V O₂max measurements between breath-by-breath and mixing-chamber mode in the COSMED K5. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 16(9), 1335-1340.

Kaynaklar

- Çakar, A. (2020). Bağlılık mı bağımlılık mı? İlişkilerde bağlılıkların düzeyi üzerine düşünme. Erişim adresi: [http://yedikulepsikiyatrimerkezim.com/bagl%C4%B1%C4%B1kbag%C4%](http://yedikulepsikiyatrimerkezim.com/bagl%C4%B1%C4%B1kbag%C4%BA)
- Can, E., & Kızılet, A. (2021). Düzenli olarak antrenman yapan bireylerin spor salonlarına yönelik hizmet kalitesi algılarının spora bağlılığa etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(3), 87-97.
- Guillen F. & Martinez Alvarado, J.R. (2014). The Sport Engagement Scale: An Adaptation of the Utrecht Work Engagement Scale (UWES) for the Sports Environment. *Universitas Psychologica*, 13(3), 975-984.
- Güney, L. G., Uzun, M., & İmamoğlu, O. (2021). Spora bağlılığın değişik faktörlere göre araştırılması. VI. International European Conference on Social Sciences Proceedings Book.
- Johnson, W.H. (2017). Sport specialization status and athlete burnout, engagement and motivation. The Masters of Sciences in Kinesiology, Sport and Exercise Psychology Option. East Carolina University.
- Kangotan, S. (2020). *Dövüş sporcularının mükenmelietçilik ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi* (Master's thesis, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Kara, M., Özarsı, A., Kara, N. Ş., & Çetin, M. Ç. (2023). Sportmenlik ve affetme esnekliği: Genç karate sporcuları araştırması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 11(29), 56-68. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1210491>
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 20. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kayhan, R. F., Bardakçı, S., & Caz, Ç. (2020). Spora bağlılık ölçeğini Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2905-2922.
- Kelecek, S., & Göktürk, E. (2017). Kadın futbolcularda sporcu bağlılığının, sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü, *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 162-173.
- Lonsdale, C., Hodge, K., & Jackson, S.A. (2007). Athlete engagement: II. development and initial validation of the athlete engagement questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*, 38, 471-492.
- Madak, E., Kumartaşlı, M., Gülen, Ö., & Sönmez, H. O. (2021). Taekwondo sporcularının spora bağlılık düzeylerinin milli sporculuk durumları ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Online Journal Of Recreation And Sports*, 10(3), 1-17.
- Özarsı, A., Kara, M., Çetin, M.Ç. & Kara, N.Ş (2023). The relationship between sportsmanship and happiness (A research on martial arts athletes). *GSI*

- Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS)*, 6(1): 248-258. <https://doi.org/10.53353/atrss.1134462>
- Özsarı, A., & Fişekçioğlu, İ. B. (2023). Spora yönelik tutum, sosyal güvende hissetme ve memnuniyet ilişkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 658-669. <https://doi.org/10.38021/asbid.1155801>
- Peke, K. (2020). *Oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Sivrikaya, M.H., & Bircik, Y.S. (2019). Milli takım düzeyindeki elit kayakçıların sporcu bağlılık düzeylerinin incelenmesi. 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi 26.
- Siyahtaş, A., Tükenmez, A. G. A., Avcı, Ö. G. S., Yalçınkaya, Ö. G. B., & Çavuşoğlu, S. B. (2020). Bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spor bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal* 6(34), 1310-1317.
- Somoğlu, M. B., Albayrak, A. Y., Öztaş, M., Taşkın, S., & Taşkın, S. (2023). Sporcuların yaralanma kaygılarının spora bağlılıklarına etkisi. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 148-162.
- Şentürk, H.E. (2016). Avrupa Birliği spor eğitimi temelinde Türkiye spor liselerinin işlevsellik açısından durum analizi. Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Uzgun, K., Pekel, H., & Aydos, L. (2021). Rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(1).
- Yamaner, F., & Baskın, S. (2019). 11. Uluslararası Spor Camiası Sempozyumu Tam Metinleri. Elektronik Kitap.
- Yerlikaya, G. (2019). Bisikletçilerin sporcu bağlılıklarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Zahariadis, P., Tzorbatzoudis, H., & Alexandris, K. (2006). Self-determination in sport commitment. *Percept Mot Skills*. 102(2):405-20. doi: 10.2466/pms.102.2.405-420.

Kaynakça

- Appelbaum, S. H. ve Roy-Girard, D. (2007). Toxins in the workplace: Affect on organizations and employees. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 7(1), 17-28
- Aras-Yiğiter, E. (2024). *Bireysel Farklılıkların Çatışma Yönetim Tarzları ile İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Sakarya.
- Aydoğan, E., Serbest, S. (2016). İş Yerinde Karanlık Üçlü: Bir Kamu Kuruluşunun İç Denetim Biriminde Araştırma. *Sayıştay Dergisi*, (101), 97-121.
- Bennis, W. ve Nanus, B. (1985). *The Strategies For Taking Charge Leaders (41. Baskı)*, New York: Harper. Row
- Biçer, T. (2023). *Toksik liderlik algısı ile işten ayrılma niyeti ve genel sağlık durumunu ilişkisinde kişilik özelliklerinin rolü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Campbell, W. K., Goodie, A. S. ve Foster, J. D. (2004). Narcissism, confidence, and risk attitude. *Journal of Behavioral Decision Making*, 17(4), 297-311.
- Campbell, W. K., Rudich, E. A. ve Sedikides, C. (2002). Narcissism, self-esteem, and the positivity of self-views: Two portraits of self-love. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(3), 358-368.
- Chu, L. C. (2014). "Mediating Toxic Emotions in The Workplace - The Impact of Abusive Supervision" *Journal of Nursing Management*, 22: 953-963.
- Cleckley, H. (1976). *The mask of sanity 5th edn.* St. Louis, MO: Mosby, 346.
- Corry, N., Merritt, R. D., Mrug, S. ve Pamp, B. (2008). The factor structure of the narcissistic personality inventory. *Journal of Personality Assessment*, 90(6), 593-600.
- Çankaya, M. ve Çiftçi, G. E. (2020). Hastane çalışanlarının toksik liderlik ve örgütsel sinizm algılarının örgütsel bağlılıklarına etkisi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 23(2), 273-298
- Çelebi, N., Güner, A. G. H. ve Yıldız, V. (2015). Toksik liderlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4(1), 249-268.
- Demir, F. (2019). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Fiziksel Aktivite ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bursa.
- Demirel, N. (2015). *Öğretmen Algularına Göre Okul Müdürlerinin Toksik Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin Örgütsel Sinizm Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Eğinli, A. ve Bitirim, S. (2008). Kurumsal Başarının Önündeki Engel: Zehirli (Toksik) İletişim. *Selçuk İletişim*, 5 (3), 124-140.

- Eker, E. (2024). Toksik Liderlik ile İşten Ayrılma Niyeti İlişkisinde Tükenmişliğin Aracı Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Geleşim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Fidanboylu, K., Üreyil, S., Gümrükçüoğlu, N., ve Çörüş, G. (2012). Suçlu zihinler nasıl düşünür: Psikopati ve suç arasındaki ilişki. *Psikopati ve Suç*, 1-25.
- Furnham, A., Richards, S. C. ve Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199–216.
- Güley- Arslan, S. (2023). *Spor Yapan ve Yapmayan Öğretmenlerin Duygu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Gümüş, Ö. (2009). *Kültür, değerler, kişilik ve siyasal ideoloji arasındaki ilişkiler kültürlerarası bir karşılaştırma (Türkiye-ABD)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, R. (2024). *Genç Yetişkinlerin Ahlaki Yargularında Karanlık Üçlünün Yordayıcı Etkisi: Empatinin Aracı Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Hare, R. D. (1999). *Without conscience: The disturbing world of the psychopaths among us*. Guilford Press.
- Holtzman, N. S. ve Strube, M. J. (2010). Narcissism and attractiveness. *Journal of Research in Personality*, 44(1), 133–136.
- Jakobwitz, S. ve Egan, V. (2006). The Dark Triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331–339.
- Jonason, P. K., Okan, C., ve Özsoy, E. (2019). The dark triad traits in Australia and Turkey. *Personality and Individual Differences*, 149, 123-127.
- Jones, D. N. ve Paulhus, D. L. (2011). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 51(5), 679-682.
- Kanten, P., Yeşiltaş, M. ve Arslan, R. (2015). Kişiliğin Karanlık Yönünün Üretkenlik Karşıtı İş Davramışlarına Etkisinde Psikolojik Sözleşmenin Düzenleyici Rolü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2):365-391.
- Karaarslan, Ü. (2018). Max Weber'e göre liderliğin dönüşümü çeşitleri ve geleneksel liderliğin dönüşümü. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 334- 347.
- Kasalak, G. ve Aksu, M. B. (2016). Örgütler Nasıl Zehirlenir? Öğretim Elemanlarının Örgütsel Toksite Algıları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4): 676-694.

- Kırmaz, B. (2010). Bilgi çağı lideri. *Ankara Barosu Dergisi*, 1(3), 207-222.
- Kowalski, R. M. (2001). *Behaving badly: Aversive behaviors in interpersonal relationships*. American Psychological Association.
- Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan mutluluğa kişilik (17. Basım)*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Lee, K. ve Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, Machiavellianism, and narcissism in the FiveFactor Model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 38(7), 1571–1582.
- Lipman-Blumen, J. (2005). *The Allure of Toxic Leaders: Why We Follow Destructive Bosses and Corrupt Politicians and How We Can Survive Them*. New York, Oxford University Press.
- Lubit, R. (2004) Thetyranny of toxic Managers: An emotional intelligence approach to dealing with difficult personalities, *Ivey Business Journal*, 14-34.
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J. ve Keith Campbell, W. (2017). Grandiose and vulnerable narcissism: A nomological network analysis. *Journal of Personality*, 79, 1013- 1042.
- Neuman, J.H. ve Baron, R.A. (2005). *Aggression in the workplace: A social-psychological perspective*. In S. Fox & P. Spector (Eds.), Counterproductive work behaviors (13- 40). Washington, DC: American Psychological Association.
- O'Connor, P. J. ve Athota, V. S. (2013). The intervening role of agreeableness in the relationship between trait emotional intelligence and Machiavellianism: Reassessing the potential dark side of EI. *Personality and Individual Differences*, 55(7), 750-754.
- Özsoy, E. (2019). Yöneticilerin karanlık kişilik özelliklerinin çalışanların tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(1), 194-203.
- Paulhus, D. L., ve Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563.
- Pelletier, K. L. (2010). Leader Toxicity: An Empirical Investigation of Toxic Behavior and Rhetoric, *Leadership*, 6(4): 373-389.
- Pinto, A. ve Kanekar, S. (1990). Social perception as a function of *machiavellianism*. *The Journal of Social Psychology*, 130(6), 755-762.
- Raskin, R., Novacek, J. ve Hogan, R. (1991). Narcissistic self-esteem management. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 911–918.
- Rauthmann, J. F. ve Denissen, J. (2014). Mate attraction in the Dark Triad: Narcissists are hot, Machiavellians and psychopaths not. *Personality and Individual Differences*, 60(2014), S16.

- Scott, D., Bayly, A., Abell, C. ve Skidmore, J. (2016). Small molecules, big targets: drug discovery faces the protein-protein interaction challenge. *Nat Rev Drug Discov* 15, 533-550.
- Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Tavanti, M. (2011). Managing Toxic Leaders: Dysfunctional Patterns in Organizational Leadership and How to Deal With Them, *Human Resource Management*, (6): 127-136.
- Ünsal, M. (2023). *Okul Yöneticilerinin Toksik Liderlik Davranışları ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bayburt.
- Vangelisti, A.L., Daly, J.A. ve Rudnick, J. R. (1991). Making people feel guilty in conversations. *Human Communication Research*, 18, 3-39.
- Vazire, S., Naumann, L. P., Rentfrow, P. J. ve Gosling, S. D. (2008). Portrait of a narcissist: Manifestations of narcissism in physical appearance. *Journal of Research in Personality*, 42(6), 1439-1(447).
- Walton, M. (2007). Leadership Toxicity an Inevitable Affliction of Organisations, Organisations and People, 14(1): 19-27.
- Williams, D. F. (2005). *Toxic leadership in the US Army* (pp. 1-27). Carlisle: US Army War College
- Wilson-Starks, K. Y. (2003). Toxic leadership. *President and Ceo Transleadership* 7(19), 534-949
- Yavuz, İ. (2023). *Spor Örgütlerinde Karanlık Dörtlü Davranışlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yalova.
- Yetkin-Albayrak, Z. (2023). *Evlilik Uyumunun Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Bağışlayıcılık Tarafından Yordanması*. İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yukl, G. A. ve Van Fleet, D.D. (1990). *Theory and research on Leadership in organization*. In M.D. Dunnette & L.M. Hough (Eds.), *Handbook of industrial & organization Psychology*, Second Edition, Volume 3, Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, P. 149.
- Zhang, H., Luo, Y., Zhao, Y., Zhang, R. ve Wang, Z. (2017). Differential relations of grandiose narcissism and vulnerable narcissism to emotion dysregulation: Self-esteem matters. *Asian Journal of Social Psychology*, 20(3-4), 232-237.

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III

Editör:

Dr. Sinem Uluç

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III

Academic Research and Evaluations in the Field of Sports Sciences III

Editor: Dr. Sinem Uluç

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-899-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub453>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uluç, S. (ed) (2024). *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-III*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub453>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKLAR

- Agrali Ermis S. & Akyol G. (2022). Profesyonel Sporcular Gözünden Satranç: Nitel Veri Analizi. 2022, *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 104- 117, 10.32706/tusbid.1206305
- Akandere, M., Aktaş, S., & Er, Y. (2018). *Zihinsel antrenman ve spor*. Türkiye Barolar Birliği, 5, 60-74.
- Akkaya, C. (2023). *Nostaljik Spor Pazarlaması*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV. İçinde. Uluç, A. ve Karademir, M.B. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023). *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV. İçinde. Uluç, A. ve Karademir, M.B. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aktop, A. (2008). *Biyolojik Geribildirimle Zihinsel Antrenman Yönteminin Dart Performansına Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Antalya; 28–30.
- Akyıldız, B., (2021). *Zihinsel Antrenman Yöntemlerinin 15-18 Yaş Basketbolcularda Teknik Beceri Performansı Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı. Rize.
- Altınışik, Ü. (2019). Spor yöneticisi adaylarının çatışma yönetimi stilleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul: Efe Akademi Yayınevi*
- Altınışik, Ü., Turhal, S.N., Çelik, A., & Yetim. A.A. (2020). Employability Perceptions Of Sports Manager Candidates. *Ambient Science*. 07(Sp1), 275-279
- Altıntaş, A. & Akalan, C. (2008). Zihinsel antrenman ve yüksek performans. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 39-43.
- Ateş, E., (2022). *Bireysel Ve Takım Sporunu Yapan Bireylerde Zihinsel Antrenmanın Zihinsel Dayanıklılığa Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Siirt.
- Dereceli, Ç. (2019). An Examination of Concentration and Mental Toughness in Professional Basketball Players. *Journal of Education and Training Studies*, 7(1), 17-22.
- Dereceli, Ç., & Eraslan, M. (2022). Sporda Zihinsel Dayanıklılık. *Spor-Eğitim-Sağlık 2022*, 171.
- Driskell, J.E., Copper, C., & Moran, A. (1994). Does Mental Practice Enhance Performance?. *Journal of Applied Psychology*, 79(4), 481.
- Ekmekçi, R. (2017). Sporda Zihinsel Atnrenman (Bir Adım Önde) (2. b.). *Ankara: Detay Yayıncılık*.
- Ekmekçi, R. (2022). Sporda Zihinsel Antrenman (Bir Adım Önde), 3.Baskı. *Ankara: Detay Yayıncılık*.

- Ergen, E., Gambuli, N., & Leonardi, L.M. (1983). Relationships between body composition, leg strength and maximal alactacid anaerobic power in trained subjects. *Journal of sports pascal-francis.inist.fr*.
- Güler, H. (2022). Benlik Saygısının Sürekli Öfke Tartzları Üzerindeki Yordayıcılığının İncelenmesi: *Mücadele Sporcuları Örneği*. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (Özel Sayı 1), 503-515.
- İkizler, C., & Karagözoğlu, C. (1997), Sporda Başarının Psikolojisi, *İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım*.
- Kartal, A., & Cirit, Ö. (2023). Geçmişten Günümüze Sportswashing Tarihi. *Spor Bilimlerinde Yenilikçi Çalışmalar*, 403-434.
- Kat, H. (2009). *Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Ölçücü, B., Erdil, G., Bostancı, Ö., Canikli, A., & Aybek, A. (2012). Üniversiteler Arası Tenis Müsabakalarına Katılan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 5-12
- Öner, H. (2023). *Narsisizm ve Spor*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV. İçinde .Uluç, A. ve Karademir, M.B. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Parlak, N. (2023). Amatör futbolcularda zihinsel antrenmanın zihinsel dayanıklılığa etkisinin incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 83-100.
- Sunn, R.M. (1996). Zihinsel Antrenman Kılavuzu çev. Bağırhan Tanju, *Bağırhan Yayınevi, Ankara*
- Şinforoğlu, O.T. (2006). *İstanbul İlinde Elit Düzeyde Takım Sporları ile Uğraşan Sporcuların Zihinsel Antrenman ve Zihinsel Becerilerini Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara,
- Uluç, E. A. (2022a). Psikolojik iyi oluş ve psikolojik kırılabilirlik arasındaki ilişki: Üniversiteler arası müsabakalarda mücadele eden sporcular örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1035-1047.
- Uluç, E. A. (2022b). Badmintoncuların müsabaka öncesi motivasyon kaynakları ve kaygı durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(1), 39-54.
- Vealey, R.S. (2007). Sporda zihinsel beceri eğitimi. İçinde: Editörler (ed.) *Spor Psikolojisi El Kitabı*, Üçüncü Baskı, s. 285-309.
- Weinberg, R.S. & Gould, D. (2003). Foundations of sport and exercise psychology. *Champaign, Ill, Human Kinetics*.
- Weinberg, R.S., & Gould, D. (2015). Foundations of sport and exercise psychology (7 ed.). *Human kinetics*
- Yıldız, M.E. & Erhan, S.E. (2019). Kış sporu ile uğraşan sporcuların psikolojik becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 1(2), 24-32.

Kaynakça

- Akkaya, C. (2022). *Spor Ekonomisi*. Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Yalçın, S. (Edt). Konya: Gazi Eğitim Yayınevi.
- Çerez, M. H., Yerlisu-Lapa, T., Tercan-Kaas, E. ve Gülşen, D. B. A. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Serbest Zaman Yönetimi, Serbest Zaman Egzersiz Katılımı ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Niğde University Journal of Physical Education & Sport Sciences/Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1).
- Başar, S. ve Sarı, İ. (2018). Düzenli egzersizin depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 25-34.
- Kusan, O. (2017). *13-15 Yaş Obez Erkek Çocukların 12 Haftalık Fiziksel Aktivite Sonrası Beden İmajı Algısı ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Onalgi, S. (2012). *55 Yaş ve Üzeri Bireylerde Fiziksel Aktivitenin, Algılanan Sosyal Destek ve İyi Olma Durumu Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gerontoloji Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Taşkın, M. E. (2022). *Fiziksel Aktiviteye Katılımın Psikolojik İyi Oluş ve Etik Değerlere Yatkınlıkla İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
- Gürbüz, B. (2023). *Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Mental İyi Oluşları ve Fiziksel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kars.
- Kolsallayan, A. (2017). *Egzersiz Katılımcılarının Fiziksel Görünüş Mükemmeliyetçiliği ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Egzersiz Katılım Güdümesine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, İzmir.
- Akkaya, C. (2023). *Nostaljik Spor Pazarlaması*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV İçinde. Uluç, E.A. ve Karademir, M.B. (edt). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Terzioğlu, Z. A. (2022). *Farkındalık Temelli Egzersiz Programının Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Doyumunu Üzerindeki Etkililiğinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Antalya.
- Aktaş, F. (2022). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Spora İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yalçın, S. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. İçinde. Konya: Gazi Eğitim Yayınevi.

- Aktaş, F. (2023a). *Spor ve Rekreasyon Arasındaki İlişkinin Sportif Rekreasyon Açısından Ele Alınması*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde. Türkmen, M. ve Uluç, E. A. (edt.), Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aktaş, F. (2023b). *Spor Sosyoloji, Sosyalleşme ve Sosyal Bütünleşme Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar İçinde*. Türkmen, M. ve Uluç, E. A. (edt.), Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Aktaş, F. (2023c). *Teniste Aerobik Kapasitenin Önemi*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-III İçinde. Uluç, E. A. ve Yıldız, M. (edt.). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Ardıç, F. (2014). Egzersizin Sağlık Yararları. *Türk Fiz Tıp Rehab Dergisi*, (Özel Sayı 2), 9-14.
- Bacanlı, H. (2011). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bailey, A. P., Hetrick, S. E., Rosenbaum, S., Purcell, R. ve Parker, A. G. (2018). Treating depression with physical activity in adolescents and young adults: a systematic review and meta-analysis of randomised controlled trials. *Psychological medicine*, 48(7), 1068-1083.
- Bekar A (2011). *Mesleki Eğitim Merkezinde Kalfalık Ustalık Eğitimine Devam Eden İşçilerin Beslenme Durumları ve Çalışma Koşullarının Performanslarına İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Biddle, S. J. ve Asare, M. (2011). Physical activity and mental health in children and adolescents: a review of reviews. *British journal of sports medicine*, 45(11), 886-895.
- Booth, F. W., Roberts, C. K. ve Laye, M. J. (2012). Lack of exercise is a major cause of chronic diseases. *Comprehensive physiology*, 2(2), 1143.
- British Columbia Centre of Excellence for Women's Health. (1995). Physical activity, health and well-being: An International Scientific Consensus conference. *Research Quarterly for Exercise and Sport, Consensus statement*, 66:5-8.
- Bull, F. C., Al-Ansari, S. S., Biddle, S., Borodulin, K., Buman, M. P., Cardon, G., ... ve Willumsen, J. F. (2020). World Health Organization 2020 guidelines on physical activity and sedentary behaviour. *British journal of sports medicine*, 54(24), 1451-1462.
- Carneiro, L. F., Mota, M. P., Schuch, F., Deslandes, A. ve Vasconcelos-Raposo, J. (2017). Portuguese and Brazilian guidelines for the treatment of depression: exercise as medicine. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 40, 210-211.
- Carter, T., Morres, I. D., Meade, O. ve Callaghan, P. (2016). The effect of exercise on depressive symptoms in adolescents: a systematic review and meta-analysis. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 55(7), 580-590.

- Caspersen, C. J., Powell, K. E. ve Christenson, G. M. (1985). Physical activity, exercise, and physical fitness: definitions and distinctions for health-related research. *Public health reports*, 100(2), 126.
- Çolak, İ. C. (2024). *Ebeveyn Kaybı Yaşama, Psikolojik İyi Oluş ve Kader Algısı İlişkisi Üzerine Bir Nicel Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Demirci, İ. ve Şar, A. H. (2017). Kendini bilme ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2710-2728
- Dünya Sağlık Örgütü-World Health Organization.(1948). *Constitution*. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/64546/9789755903613_tur.pdf;jsessionid=EBC7BBC970A7D156F84FDE25A318362C?sequence=3 adresinden alınmıştır.
- Er, F., Zorba, E., Günay, M., Koz, M., Yılmaz, C., Paşaoğlu, Ö. T., & Türközkan, N. (2022). Effect of exercise and quercetin in rats with metabolic syndrome induced with fructose. *Metabolic Syndrome and Related Disorders*, 20(1), 57-66.
- Erdem, M. (2021). *Psikoloji Nedir?* <https://www.erdempsikiyatri.com/psikoloji-nedir> adresinden alınmıştır.
- Erkal, M. (1996). *Sosyoloji*. İstanbul: Der Yayınları.
- Göksu, Ö. C. (2003). Sedanter Kişilere Uygulanan 10 Haftalık Egzersiz Programının Fiziksel Uygunluk ve Kan Parametrelerine Etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 18-23.
- Gültekin, S. (2023). Pandemi Süreci İçerisinde Düzenli Egzersiz ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Nevşehir.
- Hallgren, M., Stubbs, B., Vancampfort, D., Lundin, A., Jääkallio, P., & Forsell, Y. J. E. P. (2017). Treatment guidelines for depression: greater emphasis on physical activity is needed. *European Psychiatry*, 40, 1-3.
- Hillman, C. H., Erickson, K. I., & Kramer, A. F. (2008). Be smart, exercise your heart: exercise effects on brain and cognition. *Nature reviews neuroscience*, 9(1), 58-65.
- Jahoda, M. (1958). Current concepts of positive mental health. New York, Basic Books.
- Kararımak, Ö. (2004). Tinsel anlayışın psikolojik danışmadaki rolü. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 3(22), 45-55.
- Kartal, A., Ergin, E. ve Kanmış, H. D. (2020). COVID-19 pandemik salgın döneminde yaşam kalitesini arttırmaya yönelik sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite önerileri. *Arrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 149-155.

- Keyes, C. L., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: the empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6): 1007.
- King, A. C., Whitt-Glover, M. C., Marquez, D. X., Buman, M. P., Napolitano, M. A., Jakicic, J., ... & Tennant, B. L. (2019). Physical activity promotion: highlights from the 2018 physical activity guidelines advisory committee systematic review. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 51(6), 1340-1353.
- Kocakarın, E. (2024). *Koronavirüs Hastalığı Geçiren Kişilerde Uygulanan Modifiye Egzersizlerin; Kuşvet, Denge ve Solumum Parametreleri Üzerine Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Muğla Sıktı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muğla.
- Koruç, Z. (2014). Egzersiz ve Psikolojisi. *Türk ve Hekim*, 29(5), 344-350.
- Koski, P., Matarma, T., Pedisic, Z., Kokko, S., Lane, A., Hartmann, H., ... ve Savola, J. (2017). Sports Club for Health (SCforH): updated guidelines for healthenhancing sports activities in a club setting
- Latocha, K. (2014). *Verbesserung der psychischen Gesundheit am Arbeitsplatz: Evaluation eines arbeitspsychologischen Gesundheitsförderungsprogramms*. Wiesbaden: Springer-Verlag.
- Lee, I. M., Shiroma, E. J., Lobelo, F., Puska, P., Blair, S. N. ve Katzmarzyk, P. T. (2012). Effect of physical inactivity on major non-communicable diseases worldwide: an analysis of burden of disease and life expectancy. *The lancet*, 380(9838), 219-229.
- Lee, P. G., Jackson, E. A. ve Richardson, C. R. (2017). Exercise prescriptions in older adults. *American family physician*, 95(7), 425-432.
- Nazlıcan, M. Ç. (2023). *Türkiye’de Spor Psikolojisi Alanında Sporcuları İnceleyen Lisansüstü Tezlerin Nitel ve Nicel Analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tez, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana.
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Öner, H. (2023a). *Narsisizm ve Spor*. Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar IV. İçinde. Konya: Gazi Eğitim Yayınevi.
- Özen, Y. (2011). Kişisel sorumluluk bağlamında kariyer seçimini etkileyen sosyal psikolojik faktörler. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (3), 81-96.
- Özer, D. ve Baltacı, G. (2008). *Çocuk ve Spor*. Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Piercy, K. L., Troiano, R. P., Ballard, R. M., Carlson, S. A., Fulton, J. E., Galuska, D. A., ... ve Olson, R. D. (2018). The physical activity guidelines for Americans. *Jama*, 320(19), 2020-2028.

- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069- 1081.
- Sallis, J. F., Bull, F., Guthold, R., Heath, G. W., Inoue, S., Kelly, P., ... ve Hallal, P. C. (2016). Progress in physical activity over the Olympic quadrennium. *The lancet*, 388(10051), 1325-1336.
- Sandıkçı, D. B. (2024). *Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Yeme Farkındalıkları ve Spor Besin Takviyeleri İnançlarının Psikolojik İyi Oluş Durumları ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Munzur Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Tunceli.
- Schuch, F. B., Vancampfort, D., Firth, J., Rosenbaum, S., Ward, P. B., Silva, E. S., ... ve Stubbs, B. (2018). Physical activity and incident depression: a meta-analysis of prospective cohort studies. *American Journal of Psychiatry*, 175(7), 631-648.
- Stavarakakis, N., de Jonge, P., Ormel, J. ve Oldchinkel, A. J. (2012). Bidirectional prospective associations between physical activity and depressive symptoms. The TRAILS Study. *Journal of adolescent health*, 50(5), 503-508.
- Stubbs, B., Firth, J., Berry, A., Schuch, F. B., Rosenbaum, S., Gaughran, F., ... ve Vancampfort, D. (2016). How much physical activity do people with schizophrenia engage in? A systematic review, comparative meta-analysis and meta-regression. *Schizophrenia research*, 176(2-3), 431-440.
- Stubbs, B., Vancampfort, D., Hallgren, M., Firth, J., Veronese, N., Solmi, M., ... & Kahl, K. G. (2018). EPA guidance on physical activity as a treatment for severe mental illness: a meta-review of the evidence and Position Statement from the European Psychiatric Association (EPA), supported by the International Organization of Physical Therapists in Mental Health (IOPTMH). *European Psychiatry*, 54, 124-144.
- Telef, B.B., Uzman, E. ve Ergün, E. 2013. Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş ve değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(12). 1298-1307.
- Tunay, V. B. ve Tedavi, F. (2008). *Yetişkinlerde Fiziksel Aktivite*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayını.
- Tunay, V.B. (2008). *Yetişkinlerde fiziksel aktivite*. Ankara: Klasmat Yayıncılık.
- Uluç, E. A. (2022a). Badmintoncuların müsabaka öncesi motivasyon kaynakları ve kaygı durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(1), 39-54.
- Uluç, E. A. (2022b). *Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ile Kronotip Arasındaki Bağlantısal İlişkinin Spor Açısından İncelenmesi*. Sporda Psikolojik Performans Değerlendirmeleri İçinde. İlhan, E. L ve Yarayan, Y.E. (Edt). Ankara: iksat Yayınevi.

- Uluç, E. A. (2023). Mücadele Sporcularının Psikolojik Dayanıklılıkları ve Öz-güven Düzeylerinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 210-222.
- Ünver, D. (2022). Futbolda Psikolojik Beceri. Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V içinde. Yalçın, S. (Edt). Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Ünver, D. (2023a). *Spor Psikolojisinde Kişilik ve Performans*. Uluç, E. A. ve Yıldız, M. (edt), Spor Bilimleri Alanında Güncel Yaklaşımlar-II. Gaziantep: Özgür Yayınevi.
- Ünver, D. (2023b). *Futbolun Fizyolojik Talepleri*. Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V içinde. Yalçın, S. (Edt). Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Yan Y, (2007). *10-13 Yaş Çocuklarda, Sosyo-Ekonomik Yapının Fiziksel Aktivite ve Fiziksel Uygunluk Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yeşil, P. ve Altıok, M. (2012). Kardiyovasküler hastalıkların önlenmesi ve kontrolünde fiziksel aktivitenin önemi. *Türk Kardiyoloji Derneği Kardiyovasküler Hemşirelik Dergisi*, 39- 48.
- Yetim,A. (2005). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Yılmaz, M. (2022). *Egzersiz Bağımlılığı ve Kas Görünüm Memnuniyet İlişkisi: Sağlıklı Yaşam ve Spor Merkezleri Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Anabilim Dalı, Konya.
- Yılmaz, M. (2022). *Egzersiz Bağımlılığı ve Kas Görünüm Memnuniyet İlişkisi: Sağlıklı Yaşam ve Spor Merkezleri Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.
- Yılmaz, R. (2016). *Yöneticilerin Dönüştürücü Liderlik Düzeylerinin Psikolojik İyi Oluş Ve Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Zorba, E. ve Saygın Ö. (2017). *Fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk*. Ankara.

KAYNAKLAR

- Bozdemir, V. A., Kilci, A. K., & Özdayı, N. (2021). Bilim şenlikleri kapsamında spor ve teknoloji ilişkisinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJ-SETS*, 7(2), 40-50.
- Can, S., Özdağ, S., Duman, S., Ulucan, H., Dereceli, Ç. ve Fişekçioğlu, B. (2010). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Eğitim-Öğretim Döneminde Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 144-149.
- Consalvo, M., & Ess, C. (2011). *The Handbook of Internet Studies*. Wiley-Blackwell.
- Côté, J., & Hay, J. (2002). Children's involvement in sport: A developmental perspective. *Psychological Foundations of Sport*, 3, 484-502.
- Côté, J., & Hay, J. (2002). Children's involvement in sport: A developmental perspective. *Psychological Foundations of Sport*, 3, 484-502.
- Çelebi, M. A. (Ed.). (Ankara: Spor Yayınevi ve Kiabevi). *Rekreasyon*. N. Mirzeoğlu, Spor Bilimine Giriş içinde (s. 266-294).
- Çevik, A., Özmaden, M., Tezcan, E., & Dokuzoğlu, G. (2021). Öğretmenlerin serbest zaman ilgilenimlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 784-790.
- Deimling, G. T., Bass, D. M., & Noelker, L. S. (1990). The impact of family members on the adjustment of older adults to residential care. *Journal of Gerontology*, 45(2), S115-S122.
- Dereceli, Ç. (2021). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin serbest zaman temel psikolojik ihtiyaçlarının mutluluk düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(2), 82-87.
- Devecioğlu, S., & Altıngül, O. (2011). Spor Teknolojilerinde İnovasyon. 6th International Advanced Technologies Symposium, 46-49.
- Diemer, J., Alpers, G. W., Peperkorn, H. M., Shiban, Y., & Mühlberger, A. (2015). The impact of perception and presence on emotional reactions: A review of research in virtual reality. *Frontiers in Psychology*, 6, 26.
- Duman, S., Şahin, H.M., Bulut, C. ve Duman, G. (2020). E-sports education and development in a global world. *Ambient Science*, 237-242.
- Ekinci, E. (2023). Açık Alan Rekreasyon Aktivitelerinde Dijital Teknolojilerin Kullanımı. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 108-124.
- Erkan, N. (1998). *Yaşam Boyu Spor*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Ertemel, A. V., & Aydın, G. (2018). Dijital Ekonomide Teknoloji Bağımlılığı ve Çözüm Önerileri. *The Turkish Journal on Addictions*, 5(4), 665-690.

- Fenton, S. A., Duda, J. L., & Barrett, T. (1997). An examination of the social roles process in recreational sport. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 275-289.
- Fenton, S. A., Duda, J. L., & Barrett, T. (1997). An examination of the social roles process in recreational sport. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 275-289.
- Godbey, G. (2005). Outdoor recreation, health, and wellness: Understanding and promoting active lifestyles. *Human Kinetics*.
- Güler, H., Altınışık, Ü. ve Bulut, Ç. (2022). *Meta Evrende Spor ve Rekreasyon (Metaverse, Spor ve Rekreasyon İlişkisi)*. Spor Bilimlerinde Betimsel Metinler İçinde. İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., & Yakup, D. (2017). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Henderson, K. A. (2006). Outdoor recreation, health, and wellness: Understanding and promoting active lifestyles. *Human Kinetics*.
- Holt, N. L., Tamminen, K. A., Black, D. E., Mandigo, J. L., & Fox, K. R. (2008). Youth sport parenting styles and practices. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30(4), 395-427.
- Holt, N. L., Tamminen, K. A., Black, D. E., Mandigo, J. L., & Fox, K. R. (2008). Youth sport parenting styles and practices. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30(4), 395-427.
- Huta, V., & Ryan, R. M. (2010). Pursuing pleasure or virtue: The differential and overlapping well-being benefits of hedonic and eudaimonic motives. *Journal of Happiness Studies*, 11(6), 735-762.
- Karaküçük, S. (1995). Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme Amaç, Kapsam ve Bir Araştırma). Ankara: Seren matbaacılık.
- Karaküçük, S. (1999). Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kılbaş, Ş. (2004). Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kilci, A. K., & Yalçın, S. (2020). Dijital Spor Oyunları Oynama Motivasyonu'nun Ahlâki Karar Alma Tutumlarına Etkisi: Espor Oyuncuları Üzerine Bir Araştırma. *International Social Sciences Studies Journal*, 6, 3641-3649.
- Kim, K., & Biocca, F. (1997). Telepresence via television: Two dimensions of telepresence may have different connections to memory and persuasion. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 3(2), 1-17.
- Lam, L. T., Peng, Z. W., Mai, J. C., & Jing, J. (2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(5), 551-555.

- Medeni, M. B., & Goktas, Z. (2023). Psikososyal Gelişimin Egzersize Dayalı Etkilerini Değerlendirme; Gençlik Ve Spor Etkinlik Ölçeği (Gseö) Türk Kültürüne Uyarlanması. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 81-90. <https://doi.org/10.47257/busad.1326171>
- Okuyucu, Ç., Ramazanoğlu, F., & Tel, M. (2006). Teknolojik gelişim ile serbest zaman faaliyetleri ilişkisi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 58-60.
- Özmaden, M. (2019). The investigation of the relationship between university students' leisure and life satisfaction levels. *International Journal of Progressive Education*, 15(2), 91-103.
- Özmaden, M., Ölçücü, B., Dokuzoğlu, G., Çevik, A., Eren, M. Ö., & Yaylı, H. (2022). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman temel psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 19(2), 274-284.
- Papastergiou, M. (2009). Digital game-based learning in high school computer science education: Impact on educational effectiveness and student motivation. *Computers & Education*, 52(1), 1-12.
- Rosen, L. D., & Davidson, M. M. (2018). The role of technology in healthy living and psychosocial well-being. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 39(9), 731-735.
- Rosen, L. D., & Davidson, M. M. (2018). The role of technology in healthy living and psychosocial well-being. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 39(9), 731-735.
- Sanchez-Carbonell, X., Beranuy, M., Castellana, M., & Chamarro, A. (2008). Internet and cell phone addiction: passing fad or disorder? *Adicciones*, 20(2), 149-159.
- Sánchez-Carbonell, X., Beranuy, M., Castellana, M., & Chamarro, A. (2008). Internet and cell phone addiction: passing fad or disorder? *Adicciones*, 20(2), 149-159.
- Sánchez-Miguel, P. A., Leo, F. M., Sánchez-Oliva, D., Amado, D., & García-Calvo, T. (2013). Emotional intelligence, motivational climate, satisfaction, and athletic performance in team sports. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 53(4), 419-425.
- Shores, K. A., & Scott, D. (2007). *Leisure and wellness: A holistic approach*. Venture Publishing.
- Tekin, A. (2009). *Rekreasyon*. Ankara: Ata Ofset Matbaacılık.
- Tekin, Z., & Karakuş, K. (2018). Gelenekselden akıllı üretime spor endüstrisi 4.0. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 2103-2117.
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi*. Ankara: Eğitim Fakültesi Yayınları.

- Turgut, A., & ÖZER, M. K. (2020). Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Kuvvet Egzersizinde Maksimum Tekrara Etkisinin Bench Press Egzersizi Üzerinden İncelenmesi. *Journal of Health and Sport Sciences*, 3(2), 32-38.
- Uluç, S. (2023a). Kadın futbolcuların futbol yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 83-97.
- Uluç, S. (2023b). Sporda sirkadyen ritim: bir derleme çalışması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 149-164.
- Weiss, M. R., & Smith, A. L. (2002). The relationship between motivational climate, perceived ability, and sources of distress among elite adolescent swimmers. *Sport Psychologist*, 16(3), 162-178.

Kaynakça

- Aksoy, S. (2022). *Sporda Odaklanmış Dikkatin Önemi*. Sporda Güncel Yaklaşımlar İçinde. Uluç, E.A. (Edt). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aksoy, S. ve Durukan, E. (2023). *Kadınlarda Fiziksel Aktivite ve Spor*. Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-IV. İçinde. Uluç, E.A. ve Karademir, M.B. (Edt). Gaziantep: Özgür Yayınevi.
- Back, J. ve Chong, S. C. (2020). Ensemble perception and focused attention: Two different modes of visual processing to cope with limited capacity. *Psychonomic bulletin & review*, 27, 602-606.
- Baymur, F. (1984). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Blair, S. N. (2003). Physical activity, epideniology, Public Health and the American Collage of Sport Medicine. *Medicine and Science in Sports and Exercise*. 35(9), 1463-65.
- Çağlar, E., Bilge, M. ve Söğüt, M. (2011). D2 Dikkat Testinin Çocuk Sporcularında Ölçüt Geçerliğinin Test Edilmesi: Pilot Çalışma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 19-29.
- Elitok, F. (2023). *Fiziksel aktivitenin ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin dikkat ve bilişsel süreçlerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Karaman.
- Güler, D. (2018). *Çocuklarda Sağlıkla İlişkili Fiziksel Uygunluk*. İstanbul: Bedray Yayıncılık
- Korkmaz, B. (2000). Pediatrik davranış nörolojisi. *Türk Pediatri Arşivi*, 29(2).
- Pashler, H. (1998). *Attention*. London: Psychology Press.
- Srinivasan, N. (2009). *Attention*. NY: Elsevier.
- Sürtücü, A. ve Kula, E. (2016). *Dikkat becerisinin geliştirilmesi*. İçinde, N. Sargın, S. Avşaroğlu & A. Ünal (Ed.), Eğitimden Psikolojik Yansımalar, (ss.135-150). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Temel, Z. F., Kurtulmuş, Z. ve Kaynak, K. B. (2016). Bilişsel Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Dikkat Algı ve Bellek Gelişimlerine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1).
- Uluç, E.A. (2023). *Elit Düzeydeki Sporcuların Odaklanmış Dikkat Becerilerinin İncelenmesi*. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Ulukan, M. (2018). *Okçuların Dikkat ve Performans Düzeylerinin Zekâ Türleri ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Aydın.
- Ulusoy B. (2015). *Dikkat Dağınıklığı Üzerine Bir Beyin Bilgisayar Ara yüzü Tasarımı ve Uygulaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniver-

sitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mekatronik Mühendisliği Anabilim Dalı, Sakarya.

Yönel, M. (2019). *Dart Sporunun Dikkat Düzeyine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Zachry, T., Wulf, G., Mercer, J. ve Bezodis, N. (2005). Increased movement accuracy and reduced EMG activity as the result of adopting an external focus of attention. *Brain research bulletin*, 67(4), 30.

Kaynaklar

- Altınok, M. (2021). Lise öğrencilerinin dijital bağımlılık ve yaşam doyumunun incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 262-291.
- Arıkan, G., & Öztürk, A. (2020). Beden Eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi (Güneydoğu Anadolu Örneği). *Spor Eğitim Dergisi*, 4(3), 157-168.
- Arslan, A. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Sivas ili örneği. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 63-80.
- Arslan, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies*, 4(7), 27-41.
- Arslan, A., Kırık, A. M., Karaman, M., & Çetinkaya, A. (2015). Lise ve üniversite öğrencilerinde dijital bağımlılık. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 8, 34-58.
- Bilge, F. (2012). Bir grup ilköğretim öğrencisinde bilgisayara yönelik bağımlılık eğilimi değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 96-105.
- Can, H. C., Tekkurşun Demir, G. (2020). Sporcuların ve e-spor oyuncularının dijital oyun bağımlılığı ve dijital oyun bağımlılığına ilişkin farkındalık düzeyleri. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 364-384. doi: 10.31680/gaunjss.770600
- Çakır Ö, Ayas T, Horzum MB (2011) Üniversite öğrencilerinin internet ve oyun bağımlılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 44. 95-117.
- Denktaş, M., Temur, E., Aydın, R., Balinan, Ş., & Karadağ, Y. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin boş zaman yönetimi ve dijital bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 83-90.
- Erdamar, G. & Kurupınar, A. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinde görülen madde bağımlılığı alışkanlığı ve yaygınlığı: Bartın ili örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 65-84.
- Eryılmaz, S., & Çukurluoğ, Ö. (2018). Lise öğrencilerinin dijital bağımlılıklarının incelenmesi: Ankara ili, Çankaya ilçesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 889-912.
- Gökçearslan, Ş., & Durakoğlu, A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(14), 419-435.
- Gönüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi.

- Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Griffiths, M. D. (1995). *Adolescent gambling*. London: Routledge.
- Hawi NS, Samaha M, Griffiths MD. (2019). The digital addiction scale for children: Development and validation. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*. 22(12),771-778.
- Horzum, M. B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Kaçmaz, C., Cumurcu, B., & Çelik, O. T. (2023). Çocuklar için dijital bağımlılık ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Güvenirlilik ve geçerlilik analizi. *Bağımlılık Dergisi*, 24(4), 495-506.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*, 20. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kayhan, O., & Sabah, S. (2022). Sedarer ve spor yapan öğrencilerin dijital oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 111-120.
- Madran, H. A. D., & Çakılcı, E. F. (2014). The relationship between aggression and online video game addiction: A study on massively multiplayer online video game players. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 15(2), 99- 107.
- Orak, M. E., Üzüüm, H., & Yılmaz, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 279-293.
- Ögel, K. (2001). İnsan, yaşam ve bağımlılık. Tartışmalar ve gerçekler. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Özsarı, A., Deli, Ş.C. (2023). Dijital okuryazarlık ve dijital bağımlılık ilişkisi: Hokey sporcuları araştırması. *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12 (4), 491- 501. <https://doi.org/10.22282/tojras.1283899>
- Özsarı, A. & Görücü, A. (2023). Digital literacy, digital addiction and *life satisfaction*: Study of judo athletes. *Journal of Education and Recreation Patterns (JERP)*, 4(1), 169-180. doi: <https://doi.org/10.53016/jerp.v4i1.100>
- Sivertsen, B., Harvey, A.G., Pallesen, S., & Hysing, M. (2015). Mental health problems in adolescents with delayed sleep phase: results from a large population-based study in Norway. *Journal of Sleep Research*, 24(1), 11-18. <https://doi.org/10.1111/jsr.12254>
- Siyez, D. M. (2015). Üniversite öğrencilerinin onay bağımlılığı ve empatinin sosyal fayda aracılığıyla aşırı internet kullanımına etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1), 30-36
- Talan, T., & Kalıncara, Y. (2020). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun oyna- ma eğilimlerinin ve bilgisayar oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi: Malatya ili örneği. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 9(1), 1-13.

- Turaç, G., & Güler, C. (2023). Spor Bilimleri fakültesi öğrencilerinin dijital bağımlılık ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 13-26.
- Uzunoglu, A. (2021). Dijital oyun ve bağımlılık. *Yeni Medya*, 2021(11), 116-131.
- Yellowlees, P. M., & Marks, S. (2007). Problematic internet use or internet addiction? *Computers in Human Behavior*, 23(3), 1447-1453.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Ziyalar, A. (1999). Sosyal psikiyatri. İstanbul: Yüce Yayınları.

Kaynakça

- Akın, A. (2006). *Başarı Amaç Oryantasyonları ile Bilgi Ötesi Farkındalık, Ebeveyn Tutumları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Arseven, A. (2016). Öz Yeterlilik: Bir Kavram Analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19).
- Aslan, M., & Doğan, S. (2020). Dışsal motivasyon, içsel motivasyon ve performans etkileşimine kuramsal bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(26), 291-301.
- Atkinson, J. W. (1964). *Introduction to motivation*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- Bagøien, T. E., & Halvari, H. (2005). Autonomous motivation: involvement in physical activity, and perceived sport competence: structural and mediator models. *Perceptual and motor skills*, 100(1), 3-21.
- Baikoglu, S., & Yesilkaya, B. (2020). Analyzing Sports Participation Motivations of Students with Hearing Impairment--Istanbul City Example. *International Education Studies*, 13(4), 113-118.
- Bandura, A. (1977) Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change- Psychological Review. 34 (2): 191-215. <http://www.uky.edu/Chapter2>: <http://samples.jbpub.com/9781449689742/Chapter2.pdf>
- Beckmann, J. (2020). Achievement motivation and motivational and volitional processes in sports. *Motivation Science*, 6(3), 192.
- Bowman-Smart, H., Savulescu, J. (2020), The Ethics of Motivational Neuro-Doping in Sport: Praiseworthiness and Prizeworthiness, *Journal: Neuroethics*, (S2), ss. 205-215.
- Brom, L., Hopmans, W., Pasma, H. R. W., Timmermans, D. R., Widdershoven, G. A., & Onwuteaka-Philipsen, B. D. (2014). Congruence between patients' preferred and perceived participation in medical decision-making: a review of the literature. *BMC medical informatics and decision making*, 14, 1-16.
- Browne, C. J., & Fletcher, P. J. (2016). Decreased incentive motivation following knockout or acute blockade of the serotonin transporter: role of the 5-HT2C receptor. *Neuropsychopharmacology*, 41(10), 2566-2576.
- Buenaventura, M. D., Fajatin, J. M., Samaniego, A. M., Villagracia, C. J., & Reyes, R. C. D. (2022). Elements of Realistic Goal-Setting Model.
- Chatoupis, C., & Emmanuel, C. (2003). The effects of two disparate instructional approaches on student self-perceptions in elementary physical education. *European Journal of Sport Science*, 3(1), 1-16.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1985), *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York. A.B.D..

- Deci, E. L., Vansteenkiste, M. (2004). Self-determination theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology. *Ricerche di Psicologia*, 27, 17-34.
- Doğan, S., & Aslan, M. (2018). Psikolojik sermaye, içsel motivasyon ve iş tatmini ilişkisi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 112-125.
- Dweck, C. S. (1986). Motivational Processes Affecting Learning. *American Psychologist*, 41(10), 1040-1048.
- Filipović, J., & Popović, A. (2019). How to recognize potential school leaders among primary school teachers: Framework based on financial literacy level and type of motivation. *Management: Journal of Contemporary Management Issues*, 24(Special Issue), 107-121.
- Fishbach, A., Woolley, K., (2022), The Structure of Intrinsic Motivation. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 9, ss. 339-363.
- France, C. R., France, J. L., Carlson, B. W., Frye, V., Duffy, L., Kessler, D. A., ... & Shaz, B. H. (2017). Applying self-determination theory to the blood donation context: The blood donor competence, autonomy, and relatedness enhancement (Blood Donor CARE) trial. *Contemporary clinical trials*, 53, 44-51.
- Fransen, K., Boen, F., Vansteenkiste, M., Mertens, N., & Vande Broek, G. (2018). The power of competence support: The impact of coaches and athlete leaders on intrinsic motivation and performance. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 28(2), 725-745.
- García-Carrión, R., Molina-Luque, F., & Roldán, S. M. (2018). How do vulnerable youth complete secondary education? The key role of families and the community. *Journal of Youth Studies*, 21(5), 701-716.
- Gazes, R. P., Billas, A. R., & Schmitt, V. (2018). Impact of stimulus format and reward value on quantity discrimination in capuchin and squirrel monkeys. *Learning & behavior*, 46, 89-100.
- Güney, S. (2013). Davranış bilimleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Jones, D., Feigenbaum, P., & Jones, D. F. (2021). Motivation (constructs) made simpler: Adapting self-determination theory for community-based youth development programs. *Journal of Youth Development*, 16(1), 7-28.
- Kalaja, S., Jaakkola, T., Watt, A., Liukkonen, J., & Ommundsen, Y. (2009). The associations between seventh grade Finnish students' motivational climate, perceived competence, self-determined motivation, and fundamental movement skills. *European Physical education review*, 15(3), 315-335.

- Kelley, C., Heneman III, H., & Milanowski, A. (2002). Teacher motivation and school-based performance awards. *Educational Administration Quarterly*, 38(3), 372-401.
- Kilpatrick, M., Hebert, E., & Bartholomew, J. (2005). College students' motivation for physical activity: differentiating men's and women's motives for sport participation and exercise. *Journal of American college health*, 54(2), 87-94.
- Koçel, T. (2005), İşletme Yöneticiliği, Beta Yayınları, Yay. No: 1382, 9. Baskı, İstanbul.
- Luthans, F. (2008), Organizational Behaviour, McGraw Hill, U.S.A..
- Maslen, H., Savulescu, J., & Hunt, C. (2019), Praiseworthiness and Motivational Enhancement: 'No Pain, No Praise?'. *Australasian Journal of Philosophy*.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.
- McClelland, C. A. (1960). The function of theory in international relations. *Journal of Conflict resolution*, 4(3), 303-336.
- Muis, K. R., Bendixen, L. D., & Haerle, F. C. (2006). Domain-generality and domain-specificity in personal epistemology research: Philosophical and empirical reflections in the development of a theoretical framework. *Educational Psychology Review*, 18, 3-54.
- Oksay, A. (2005), Çalışanlarda İş Tatmini: Sağlık Sektörü Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Öncü, H. (2004) Hüseyin. Motivasyon. Sınıf Yönetimi. (Edit: Leyla Küçükahmet). Ankara, Nobel Yayınevi.
- Pritchard, Alan (1969). "Statistical bibliography or bibliometrics?" *Journal of Documentation* 25: 348-349.
- Raymundo, T. M., & Castro, C. D. S. S. (2020). Analysis of a training program for older workers in the use of technology: difficulties and satisfaction. *Revista Brasileira de Geriatria e Gerontologia*, 22, e190039.
- Riemer, S., Ellis, S. L., Thompson, H., & Burman, O. H. (2018). Reinforcer effectiveness in dogs—The influence of quantity and quality. *Applied Animal Behaviour Science*, 206, 87-93.
- Ryan, R. M., ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Schüler, J., Sheldon, K. M., & Fröhlich, S. M. (2010). Implicit need for achievement moderates the relationship between competence need satisfaction and subsequent motivation. *Journal of Research in Personality*, 44(1), 1-12.

- Sheldon, K. M. (2011). Integrating behavioral-motive and experiential-requirement perspectives on psychological needs: a two process model. *Psychological review*, 118(4), 552.
- Udeani, N., & Kayode, F. (2018). Evaluation of the Goals of Art Education Programme in the Northeast, Nigeria. *International Journal of Education and Practice*, 6(2), 76-83.
- Wann, D. L., & Ensor, C. L. (2001). Family motivation and a more accurate classification of preferences for aggressive sports. *Perceptual and Motor Skills*, 92(2), 603-605.
- Yildirim, M. (2021). Investigation of Sports Participation Motivations of Physical Education and Sports School Students. *International Education Studies*, 14(8), 43-50.
- Yüksel, G. (2004). Öğrenme için Motivasyon. Sınıf Yönetimi. (Edit: Şule ERÇETİN; Çagatay Özdemir). Ankara, Asil Yayınevi.
- Zhang, L., Xie, J., & Zhang, H. (2021). Influence of Sport Motivation on Sport Mental Fatigue: Mediating Effect of Coping Style. *Forest Chemicals Review*, 304-317.

Spor Bilimlerinde İçerik Analizi

Editör:

Doç. Dr. Yunus Sinan BİRİCİK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Spor Bilimlerinde İçerik Analizi

Editör: Doç. Dr. Yunus Sinan BİRİCİK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-973-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub550>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Biricik, Y. S., (ed) (2024). *Spor Bilimlerinde İçerik Analizi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub550>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Akman, Z., & Çetinkaya, G. (2021). Türkiye’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-42.
- Alhas, A. (2006). Lisansüstü eğitim yapmakta olan milli eğitim bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara İli Örneği) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ayar, H., & Koç, M. C. (2018). 1980-2018 yılları arası Türkiye’de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 96-107.
- Aydıner, A. (2020). 1985-2018 yılları arası Türkiye’de basketbol branşında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Sport Science Student Studies*, 2(1), 60-71.
- Aygün, M. (2023). An investigation of sport management: A bibliometric analysis (1979-2022). *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 10(4), 2201-2216.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin içerik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 523-538.
- Büyükbakkal GN (2004). Geçmişten günümüze Türkiye’deki yazılı spor basınında futbolun yeri ve önemi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Büyükerğün, A. (2020). 1990-2018 yılları arası Türkiye’de tenis branşında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 20-29.
- Cragg, C. E., & Andrusyszyn, M. (2004). Outcomes of master’s education in nursing. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 1(1), 1-18.
- Coşkuntürk OS. Atletizm Branşı İle İlgili Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi. *TOJRAS*. 2023;12(3):467-7.
- Çetinkaya, G. (2022). Voleybol branşında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik açıdan analizi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-15. <https://doi.org/10.52272/srad.1180179>.
- Diñer, S. (2018). Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: meta-analiz, metasentez, betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190. <https://doi.org/10.14686/buefad.363159> .
- Kanlı, U., Gülçiçek, Ç., Göksu, V., Önder, N., Oktay, Ö., Eraslan, F., Eryılmaz, A. ve Güneş, B. (2014). Ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongrelerindeki fizik eğitimi çalışmalarının içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 127-153.

- Köksalan, B., İltar, İ., & Görmez, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 277-299.
- Krippendorff, K. (1984). *Content analysis: an introduction to its methodology*. Sage Publications, Beverly Hills.
- Kuter, F. Ö., & Öztürk, Y. (2012). Türkiye’de raket sporları alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sport Sciences*, 7(2), 46-58.
- Mihalıs KUYUCU.(2014).*FUTBOL ENDÜSTRİSİNDE SOSYAL MEDYA PAZARLAMA UYGULAMALARI*.The Journal of Academic Social Science
- Orta, L. (2020). FUTBOLUN DEĞİŞİMİ VE DÖNÜŞÜMÜ (1863 – 2020). *The Journal of Social Science*, 4(8), 497-510. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.735912>.
- Saçaklı, H., Kale, R., Özdemir, Y., & Gökçe, E. (1995). Futbolun tarihçesi ve gelişimi (Cilt 1). İstanbul, Türkiye/Marmara: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Selçuk, Z., Kandemir, M., Palancı, M., ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- Suri, H. & Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 79(1), 395-430.
- Stemmler, Theo (2000). Futbolun kısa tarihi. Ankara: Dost.
- Şavran, T.G. (2012). Nicel ve nitel araştırmalarda kullanılan araştırma teknikleri. T.G. Şavran. (Editör). *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını. s. 64- 104
- Talimciler, A. (2008).Futbol Değil İş: Endüstriyel Futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26,89-114.
- Tosun, İ. (2001). Açılış konuşması, bilim adamı yetiştirme-lisansüstü eğitim. Ankara: TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri.

Kaynakça

- Ağduman, F., & Bedir, D. (2023). From past to present the most mysterious olympic sport: A review of curling sport. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3), 314-325.
- Antony, J., Lauterbach, L., Viles, E., Tanco, M., Furterer, S., & Snee, R. D. (2023). Applying design of experiments to optimize the performance level of a curling sport team. *The TQM Journal*, 36(2), 478-498.
- Aygün, M. (2023a). An investigation of sport management: A bibliometric analysis (1979-2022). *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 10(4), 2201-2216.
- Aygün, M. (2023b). Sport organizations in world literature: Status and systematic determinants. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 184-196. <https://doi.org/10.47778/ejsse.1332447>
- Başoğlu Ö.E. (2024). *Curling sporcularının karar verme sürecinde duygusal zekâ ve aleksitiminin rolü*. (Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi. Tez No: 872129.
- Bradley, J. L. (2009). The sports science of curling: a practical review. *Journal of Sports Science & Medicine*, 8(4), 495.
- Dzikowski, B., Weremczuk, J., & Pachwicewicz, M. (2022). Acceleration-based method of ice quality assessment in the sport of curling. *Sensors*, 22(3), 1074.
- Faggiano, M. P. (2023). *Content analysis in social research: study contexts, avenues of research, and data communication strategies*. Brill.
- Federation. W. C. (2023). Sheet Measurements. Retrieved 9.11.2024 from https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/media.worldcurling.org/media.worldcurling.org/wcf_worldcurling/2020/10/01165359/Sheet-measurements.pdf.
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Shegelski, M. R., Niebergall, R., & Walton, M. A. (1996). The motion of a curling rock. *Canadian Journal of Physics*, 74(9-10), 663-670.
- Shi, X., Wang, Q., Wang, C., Wang, R., Zheng, L., Qian, C., & Tang, W. (2022). An AI-based curling game system for winter olympics. Research.
- Şebin, K. (2020). *Karda başbar bir organizasyonun anatomisi*. Gazi Kitabevi.
- Şebin, K., Mızrak, O., Şam C.T., & Şebin, H. (2022). *Spor ve turizm ilişkisi*. Nobel Yayıncılık.
- Tamminen, K. A., & Crocker, P. R. E. (2013). "I control my own emotions for the sake of the team": Emotional self-regulation and interpersonal emotion regulation among female high-performance curlers. *Psychology Of Sport And Exercise*, 14(5), 737-747.

- Weeks, B. (2020). *Curling for dummies*. John Wiley & Sons.
- Wieting, S. G., & Lamoureux, D. (2019). Curling in Canada. *In Sport and Memory in North America* (pp. 140-153). Routledge.
- Willoughby, K. A., & Kostuk, K. J. (2004). Preferred scenarios in the sport of curling. *Interfaces*, 34(2), 117-122.

Kaynakça

- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Alma Savaş, D. (2022). Sürdürülebilir tüketim ve çevre araştırmalarına yönelik bir analiz. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 7(2), 81-100.
- Aygün, M., & Öztaşyonar, Y. (2019). Buz hokeyi sporcularının sportif sürekliliğine kendine güven özelliklerinin incelenmesi. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 202-212. <https://doi.org/10.33689/spormetre.508266>
- Aygün, M., & Murathan, T. (2020). Buz hokeyinin tarihsel süreç içerisindeki görünümü. *Journal of History School (JOHS)*, 44, 600-612. <https://doi.org/10.29228/Joh39678>
- Aygün, M. (2023a). An investigation of sport management: A bibliometric analysis (1979-2022). *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 10(4), 2201-2216.
- Aygün, M. (2023b). Sport organizations in world literature: Status and systematic determinants. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 184-196. <https://doi.org/10.47778/ejsse.1332447>
- Ball, R. (2018). An introduction to bibliometrics: New development and trends. Chandos Publishing.
- Bakhos, L. L., Lockhart, G. R., Myers, R., & Linakis, J. G. (2010). Emergency department visits for concussion in young child athletes. *Pediatrics*, 126(3), e550-e556. <https://doi.org/10.1542/peds.2009-3101>
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin içerik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 523-538.
- Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of “bibliometrics”. *Scientometrics*, 12, 373-379. <https://doi.org/10.1007/BF02016680>
- Côté, J., Macdonald, D. J., Baker, J., & Abernethy, B. (2006). When “where” is more important than “when”: Birthplace and birthdate effects on the achievement of sporting expertise. *Journal of Sports Sciences*, 24(10), 1065-1073. <https://doi.org/10.1001/jamaneurol.2014.367>
- Daneshvar, D. H., Nowinski, C. J., McKee, A. C., & Cantu, R. C. (2011). The epidemiology of sport-related concussion. *Clinics in Sports Medicine*, 30(1), 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.csm.2010.08.006>
- Danesh, F., & Mardani-Nejad, A. (2021). A historical overview of bibliometrics. *Handbook Bibliometrics*. Berlin, Boston: De Gruyter Saur, 7-18.
- Diodato, V.P., & Gellatly, P. (1994). Dictionary of bibliometrics, Routledge, London.

- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Kujala, U. M., Taimela, S., Antti-Poika, I., Orava, S., Tuominen, R., & Myllynen, P. (1995). Acute injuries in soccer, ice hockey, volleyball, basketball, judo, and karate: Analysis of national registry data. *Bmj*, 311(7018), 1465-1468. <https://doi.org/10.1136/bmj.311.7018.1465>
- Lian, Ø. B., Engebretsen, L., & Bahr, R. (2005). Prevalence of jumper's knee among elite athletes from different sports: A cross-sectional study. *The American Journal of Sports Medicine*, 33(4), 561-567. <https://doi.org/10.1177/0363546504270454>
- Majewski, M., Susanne, H., & Klaus, S. (2006). Epidemiology of athletic knee injuries: A 10-year study. *The Knee*, 13(3), 184-188. <https://doi.org/10.1016/j.knee.2006.01.005>
- Millet, G. P., Brocherie, F., & Burtscher, J. (2021). Olympic sports science-bibliometric analysis of all summer and winter olympic sports research. *Frontiers in sports and active living*, 3, 772140. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.772140>
- Montenegro, P. H., Baugh, C. M., Daneshvar, D. H., Mez, J., Budson, A. E., Au, R., ... & Stern, R. A. (2014). Clinical subtypes of chronic traumatic encephalopathy: Literature review and proposed research diagnostic criteria for traumatic encephalopathy syndrome. *Alzheimer's Research & Therapy*, 6, 1-17. <https://doi.org/10.1186/s13195-014-0068-z>
- McKee, A. C., Daneshvar, D. H., Alvarez, V. E., & Stein, T. D. (2014). The neuropathology of sport. *Acta Neuropathologica*, 127, 29-51. <https://doi.org/10.1007/s00401-013-1230-6>
- Öner, B. & Murathan, T. (2023). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar üzerine yapılan lisans üstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(38), 578-600. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1212511>
- Öner, B., & Murathan, T. (2024). Web of science veri tabanında yayımlanan beden eğitimi ve oyunlaştırma içerikli araştırmaların bibliyometrik analizi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 12(33), 73-91. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1396917>
- Savaş, Y. (2022). A bibliometric analysis of sustainable development. İçinde: H. Kaya, D. Alma Savaş & Y. Savaş (Eds.) *Sürdürülebilirlik güncel multidisipliner değerlendirmeler* (s. 59-77) Orion Publishing.
- Shahim, P., Tegner, Y., Wilson, D. H., Randall, J., Skillbäck, T., Pazooki, D., ... & Zetterberg, H. (2014). Blood biomarkers for brain injury in concus-

sed professional ice hockey players. *JAMA Neurology*, 71(6), 684-692. <https://doi.org/10.1001/jamaneurol.2014.367>

Thelwall, M. (2008). Bibliometrics to webometrics. *Journal of Information Science*, 34(4), 605-621. <https://doi.org/10.1177/0165551507087238>

Tyler, T. F., Nicholas, S. J., Campbell, R. J., & McHugh, M. P. (2001). The association of hip strength and flexibility with the incidence of adductor muscle strains in professional ice hockey players. *The American Journal of Sports Medicine*, 29(2), 124-128. <https://doi.org/10.1177/03635465010290020301>

Kaynakça

- Aktütün, İ. (2010). Futbolun Siyasi Tarihine Kenar Notları. *Cogito*(63), 8-26.
- Arık, B. (2003). Bir Televizyon Ürünü Olarak Futbolun Televizyonda Temsili. *İletişim Fakültesi Dergisi*(16), 599-617.
- Arık, B. (2008). Futbol ve Televizyon Bağr:Simbiyoz Beslenme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*(26), 197-222.
- Balcı, M., & Turan, S. (2022). Futbolda Opsiyon Hakkı. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*(159), 475-503.
- Bars, M. E. (2021). Folklorizm, Fakelore, İcat Edilmiş Gelenek ve Reklam. *bingö Araştırmaları Dergisi*(Güz), 27-50.
- Bayraktar, G., & Tozoğlu, E. (2015). Güreş Sporuna Küreselleşme Sürecinin Etkileri. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 71-92.
- Berger, J. (2013). *Görme Biçimleri*. (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Büyükbaykal, G., & Kaya, M. (2009). Tüketim Toplumu Bağlamında Futbolun Endüstrileşmesi: 3 Büyük Takım Taraftarları Üzerinden İnceleme. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 5(2), 683-703.
- Collins, T. (2019). *How Football Began*. London and New York: Routledge.
- Crowther, N. B. (2007). *Sport in Ancient Times*. London: Preager.
- Çakar Mengü, S. (2005). Reklamın toplumsal değer yapılanmasına etkisi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 113-132.
- Çakmak, M., İşlek, M., & Keskin, U. (2017). Türk Futbol Kültürünün Küreselleşme Kavram ve Süreçleri Bağlamında Değerlendirilmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 125-133.
- Deloitte Sports Business Group Report. (20024). *Football Division*. Manchester: Deloitte Sports Business Group.
- Dündar, F. N. (2020). Using Flag in Advertising. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(3), 591-600.
- Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve Futbolu İnceleme Üzerine. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*(26), 1-58.
- FIFA. (2004). <http://www.fifa.com>. FIFA. adresinden alındı
- FIFA. (2024, 09 30). <http://www.fifa.com>. <http://www.fifa.com>: <https://www.fifa.com/> adresinden alındı
- Fişek, K. (1985). *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Goldblatt, D. (2006). *The Ball is Round*. New York: Penguin Group.
- Goldblatt, D., & Acton, J. (2018). *The Soccer Book*. Great Britain: Dorling Kindersley.
- Goldman, R. (1992). *Reading Ads Socially*. London: Routledge.

- Goulstone, J. (2014). The Working-Class Origins. *The International Journal of the History of Sport*, 135-143.
- Grohs, R., Wagner, U., & Vsetecka, S. (2004). Assessing The Effectiveness of Sport Sponsorships. *Schmalenbach Business Review*(56), 119-138.
- Harrison, B. (1994). *Drink and the Victorians*. London: Keele University Press .
- Harvey, A. (2005). *Football: The First Hundred Years*. London and New York: Routledge.
- Karpavicius, T., & Jucevicius, G. (2009). The Application of the Business System Concept to the Analysis of Football Business. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*(3), 86-95.
- Kitching, G. (2015). Modern Sport: Society and Competition. *History Workshop Journal*, 1-27.
- Koller, C., & Brändle, F. (2002). *A Cultural and Social History of Modern Football*. Washington, D.C.: The Catholic University of American Press.
- Macit, K., & Öztekin, H. (2022). Futbol Endüstrisi Ve Reklam İlişkisi: Euro 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Türkiye'de Yayınlanan Televizyon Reklam Filmleri Üzerine Bir Araştırma. *İNİF E-DERGi*, 7(1), 321-338.
- Masterman, G. (2007). *Sponsorship for A Return on Investment*. Great Britain: Butterworth-Heinemann.
- Mengü, M. M. (2006). Reklam Sloganları ve Tüketici Zihni. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(25), 109-121.
- Naidenova, I., Parshakov, P., & Chmykh, A. (2016). Does Football Sponsorship Improve Company Performance? *European Sport Management Quarterly*, 16(2), 129-147.
- Öztürk, E., Şener, G., & Bilsel, H. (2022). Global Markaların Türkiye Sevdası: Glokalizasyondan “Yerellik Yıkaması”na Uzanan Stratejik Yollar. *Kültür ve İletişim*, 25(49), 210-237.
- Sase, A., & Abdelaal, N. M. (2014). Advertisement analysis: A comparative critical study. *Advances in Language and Literary Studies*, 254-259.
- Sia Academy. (2024, 08 28). Origin Of Football Is Chinese; The Cuju: <https://soccerinteraction.com/origin-football-is-chinese-the-cuju> adresinden alındı
- Sia Academy. (2024, 08 25). *The Origins of Modern Football*. <https://soccerinteraction.com/the-origins-of-modern-football> adresinden alındı
- Sucu, İ. (2020). Reklam Uygulamalarında Kltürlerarası İletişimin ve Kıyafet Kullanmalarının Etkisi. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 392-404.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Spor*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- T.C. MEB, M. (2011). *Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri/Sponsorluk*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.

- Talimciler, A. (2008). Futbol değil İş:Endüstriyel Futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*(26), 89-114.
- TDK, T. (2019, Ekim 17). *Türk Dil Kurumu*; Türk Dil Kurumu; <https://tdk.gov.tr/divanu-lugatit-turk/soz-varligindan-kultur-dunyamiza/> adresinden alındı
- TFE, T. (2009). *Futbol Pazarlaması*. İstanbul: Elma Basım.
- Toker, A., & Sulak, H. (2020). Reklam Filmlerinde Kullanılan Çekicilik Türleri ve Tüketiciler Üzerindeki Etkilerine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11, 117-133.
- TRE, T. (2024, Kasım 12). www.trf.gov.tr. www.trf.gov.tr: www.trf.gov.tr adresinden alındı
- www.dk.com. (2000). *Soccer*. New York: Dorling Kindersley. file:///C:/Users/B%4%B0LG%C4%B0NER/Downloads/(DK%20Eyewitness%20Books)%20Hugh%20Hornby%20-%20Soccer-DK%20CHILDREN%20(2005).pdf adresinden alındı
- Yavuz, Ş. (2006). Reklam ve Popüler Kültür. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(27), 149-161.

Kaynaklar

- Baltacı, G. (2019). İçerik Analizi. İletişim Yayınları.
- Belli, E., Bedir, F., & Turan, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 89-103.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de spor yönetimi disiplini yapılmış olan tezlere içerik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 523-538.
- Buzdaglı, Y., Ozan, M., Baygutalp, N., Oget, F., Karayigit, R., Yuce, N., ... & Buzdaglı, Y. (2024). The effect of high-intensity intermittent and moderate-intensity continuous exercises on neurobiological markers and cognitive performance. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 16(1), 39.
- Noh, J. W., Park, B. S., Kim, M. Y., Lee, L. K., Yang, S. M., Lee, W. D., ... et al. (2015). Analysis of combat sports players’ injuries according to playing style for sports physiotherapy research. *Journal of Physical Therapy Science*, 27(8), 2425-2430.
- Tanrıverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies. Publication of Association Esprit, Société et Rencontre Strasbourg/FRANCE*, 5(8), 1071-1093.
- Tekin, A. (2009). Rekreasyon. Ata Ofset Matbaacılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Zetaruk, M. N., Violan, M. A., Zurakowski, D., & Micheli, L. J. (2000). Karate injuries in children and adolescents. *Accident Analysis & Prevention*, 32(3), 421-425.
- Zorba, E. (2015). Herkes için yaşam boyu spor. Fırat Matbaacılık.

Kaynakça

- Altuğ, H. (2021). Olimpiyatların Ülkelere Kazandırdıkları, Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2022 - Volume: 2- Issue: 2- Pages: 67-79.
- Frey, J. H., & Eitzen, D. S. (1991). Sport and society. Annual review of sociology, 17(1), 503-522.
- Gökçe, O. (2006). İçerik analizi kurumsal ve pratik bilgiler. Ankara: Siyasal Kitabevi
- Huizinga, J. (2017). Homo Ludens: Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme, (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- İnce, H. Olimpiyat Oyunlarının Tarihi, <https://www.oggusto.com/spor/olimpiyat-oyunlarinin-tarihi>. Erişim Tarihi: 10/10/2024.
- Şahin, Y. (2010). “Olimpiyat Kenti” nden “Olimpiyat Devleti” ne. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2010(1), 73-80.
- Şentürk, A., & Özdilek, Ç. Antik Ve Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşinin Yakılma Sebepleri Ve Bugüne Kadar Düzenlenen Oyunlarda Meşaleyi Yakma Seremonileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (19).
- <https://kriterdergi.com/siyaset/paris-2024-yaz-olimpiyat-oyunlari-lgbt-propagandasi-dini-ayrimcilik-ve-politik-tartismalarin-golgesinde-spor> Erişim Tarihi: 15/10/2024.
- <https://www.ahaber.com.tr/dunya/2024/07/29/paris-2024te-son-aksam-yemegi-krizi-sanat-yonetmeninden-sok-savunma-hz-isa-degil-bir-pagan-senligi-canlandirildi> Erişim Tarihi: 12/10/2024.
- <https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilikhatti/ayrimcilik/fransanın-2024-paris-olimpiyatları-fiyaskosu/1821162> Erişim Tarihi: 10/10/2024.
- <https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/paris-olimpiyatlarında-sorunlar-bitmedi-lgbt-propagandasi-tepki-cekmisti-skandal-ustune-skandal>. Erişim Tarihi: 20/10/2024.
- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/basortusu-takmasına-izini-verilmeyen-fransız-atlet-acilis-torenine-sapkaıyla-katildi-870462.html> Erişim Tarihi: 22/10/2024.
- <https://www.yenisafak.com/dunya/skandallarla-dolu-olimpiyat-4638460> Erişim Tarihi: 20/10/2024.

Kaynakça

- Ağbaba, K. (2023). *Kayaklı Koşucularda Baskın Olmayan Bacağa Uygulanan Tabata Antrenmanının Paten Atma Salınım Uzunluğuna Etkisi* (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi).
- Ağgön, E. (2012). *Genç kayakla atlamacılarda gevşeme egzersizlerinin bazı stres hormonları ve proteinleri üzerine etkileri*. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi Spor ve Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.
- Aktaş, B. S., Kıyıcı, F., Atasever, G., Seren, K., & Aktaş, S. (2023). Kar Sporlarında Denge Performansı ile Reaksiyon Zamanlarının Karşılaştırılması: Deneysel Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 15(3), 371-379.
- Aktaş, S. (2009). *Elit düzeydeki alp disiplini kayakçılarda dengenin performans üzerine etkisi* (Master's thesis, Niğde Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Alaeddinoğlu, V. (2020). *5 Büyük Kayak Merkezinin Coğrafi Şekillerinin Kayak Sporuna ve Sporcusuna Olan Etkisinin İncelenmesi*, Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırmalar, 83-117, Duvar Yayınları, Ankara
- Alaeddinoğlu V. (2012). *Türkiye Kayak Milli Takımları Alp Disiplini ve Kuzey Disiplini Sporcularının Antropometrik ve Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye kayak milli takımları alp disiplini ve kuzey disiplini sporcularının antropometrik ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123.
- Albayrak, B. (2020). *Kış olimpiyatlarında kayakla atlamada başarılı olan ülkelerin analizi ve eğitim sistemlerinin incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans, Erzurum.
- Aldrin, M. (2015). Fair compensation for gate and wind conditions in ski jumping – stimated from competition data using a mixed model. *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, 11(4). <https://doi.org/10.1515/jqas-2015-0022>
- Atasever, G. (2019). *Elit biathlon sporcularında nabız aralıklarına göre hedef atış isabet yüzdelerinin karşılaştırılması*. Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans, Erzurum.
- Atasever, G., Sevindik Aktaş, B., Kıyıcı, F., Seren, K., & Aktaş, S. (2023). Kar Sporlarında Dikey Sıçrama Performansı ile Anaerobik Güç Parametrelerinin Karşılaştırılması: Tanımlayıcı Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 15(3).
- Ateş B. (2014). *Kayaklı Koşucularda Altı Haftalık Tekerlekli Kayakla Yapılan İnterval Turmanış (Uphill) Antrenmanlarının Bazı Seçilmiş Fizyolojik Özellik-*

- ler Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Ateş, B. (2017). Türk milli biatlon takımı sporcularının somatotip, vücut kompozisyonu ve motorik özelliklerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 108-116.
- Aygün, M. (2023). *Sport Organizations in World Literature: Status and Systematic Determinants*. Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi, 5 (2), 184-196
- Aygün, M., Yetim, A.A., (2015). *Ankara İlindeki 16-20 Yaş Arası Buz Hokeycilerin Branşa Katılım Nedenleri*, Journal of Research In Education And Society, 2 (1), 1-11
- Başıyigit FE. (2018). *Ulusal ve Uluslararası Yüksek İrtifa Kayak Merkezlerinin Yapısal ve Organizasyon (Antrenman-Yarış) Özelliklerinin İncelenmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi,
- Budak, D. (2022). Rekreasyonel fiziksel aktivite olarak kayak ve snowboard yapan bireylerde serbest zaman ilgilenim ve serbest zaman engelleri ilişkisi. *3. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*, Antalya, Türkiye, 16 - 19 Mayıs 2022, ss.36-37.
- Can, Y., & Polat, M. (2004). Kayseri İli İlköğretim Öğrencilerinde Kayak Sporuna Yönelik Fiziksel Uygunluk Normlarının Araştırılması. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 48-54.
- Çetin E. (2002). *Sekiz Haftalık Tekerlekli Kayak ve Koşu Dayanıklılık Antrenmanlarının 13-16 Yaş Grubu Kayaklı Koşu Sporcularındaki MaxVO2 ve Diğer Bazı Parametrelere Etkilerinin Karşılaştırılması*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Çetin, E., Çolak, M., & Ateşoğlu, U. (2008). Kayaklı-Koşucularda Dayanıklılık Egzersizlerinin Normoksi ve Hipoksi Koşullarında Maksimum Oksijen Tüketimi (MaxVO2) ve Bazı Solunum Parametreleri Üzerine Etkisi. *iFirat Tıp Dergisi*, 13(1): 18-23
- Çongar S. (2018). *Kayaklı Koşucularda Direnç Bantları ile Yapılan Kuvvet Çalışmalarının Bazı Motorik ve Fizyolojik Özelliklere Etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Deseni, A. Ç., Toplanması, B. V., Hazırlanması, D. M., & Sağlanması, E. M. İ. (2017). Farklı Yüksekliklerde Yaşayan Genç Biatlon Sporcularının 2000m'de Maksimal Aerobik Egzersize Akut Tepkilerinin Analizi. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 69-77
- Downing JJ. The Effects of Training on Upper Body Power in Female Cross-Country Skiers. *Philosophy in Human Performance, Doctoral Dissertation*. Oregon: Oregon State University, 2003: 30-31.

- Federation International De Ski. *The International Ski Competition Rules (ICR) Book II Cross-Country*, Approved By The 51st International Ski Congress. Costa Navarino (GRE), 2018
- Federation International De Ski. The International Snowboard Competition Rules (Icr) Book V1 Joint Regulations For Snowboarding Slalom / Giant Slalom Triple-S Parallel Events Snowboard Cross Snowboard Halfpipe Snowboard Big Air Snowboard Slopestyle Approved By The 50th International Ski Congress, Cancun (MEX) Incl. Changes And Precisions 2016 And 2017
- Genc, A., & fatih Bilici, M. (2019). Dayanıklılık Antrenmanının Kadın Kayaklı Koşu Sporcularının Bazı Serum Lipit Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 69-74.
- Güneş, S., Koca, F., & İmamoğlu, O. (2019). 8 Haftalık Alp Disiplini Temel Kayak Eğitiminin 8-10 Yaş Grubu Çocuklarda Denge, Esneklik, Çabukluk Ve Dayanıklılık Üzerine Etkisi. *Turkish Studies*, 14(1), 381-393.
- Higdon, H. (1991). Snow Country.
- <http://www.skisprungschanzen.com/EN/Articles/0046The+history+of+s-ki+jumping+in+summer>. (2021, November 24). Skisprung Schanzen. Skisprung Schanzen.
- <https://ladies-skijumping.com/history-of-the-ladies-ski-jumping/>. (2021, August 30). Ladies Ski Jumping. <https://ladies-skijumping.com/history-of-the-ladies-ski-jumping/>
- International Biathlon Union Event And Competition Rules Adopted By The 1998 IBU Congress With Amendments By The 2000, 2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2019, 2020 And 2022 Congresses.
- İpicioğlu, F. (2023). *Kayakla atlamacılarda yapılan farklı tür simülasyon çalışmalarının atlama mesafesine etkisinin karşılaştırılması*. Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans, Erzurum.
- Johnson, W. (2008). White Heat: The Extreme Skiing Life
- Karabağ, S., Hazar, S., & Gezer, E. (2019). Biathlonda atış isabetini etkileyen bazı fizyolojik faktörlerin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 2), 1066-1079.
- Kıyıcı, F. (2006). *Sürat Egzersizleri Sonrası Serum Süper Oksid Dismutaz Kataloz ve Malleoldehit Düzeylerinin İncelenmesi*. Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, Erzurum.
- Kıyıcı, F. (2007). *Alp disiplini kayakçılarda sürat egzersizleri sonrası serum süper oksid, dismutaz katalaz ve meloaldehit düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Kurt, M. (2004). Kayaklı Koşu, Uluslararası Kayaklı Koşu Kayak Yarışı Kuralları (ICR) ve Kayaklı Koşu İçin FIS Puanlaması.
- Kurt, M. (2008). Alp disiplini kayak yarışma kuralları ve FIS puan kuralları.
- MacArthur, P. (2011). Skiing Heritage. *Journal of the International Skiing History Association*, 23(2), 20–25.
- Musabaşoğlu, S., & Kışal, N. F. (2008). *Elit Düzeydeki Alp Disiplini Kayakçıların Reaksiyon Zamanlarının Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, Erzurum.
- Ökmen, M. Ş., & Şimşek, E. (2023). Kayak ve Snowboard Eğitiminin Denge Performansına Etkisinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 871-881.
- Robert, A. H., Gene, R., & Hagerman, R. (2000). Physiology of Alpine Skiing, exercise and sport science.
- Sevim, Y. (2007). Antrenman bilgisi. Nobel yayın dağıtım.
- Sundstörn D, Carlsson P, Stahl F, Timsten M. Numerical optimization of pacing strategy in cross-country skiing. *Struct Multidisc Optim*, 2012, 47: 943-950.
- Tanyeri, L. (2013). *18-20 yaş erkek snowboardcularda pliometrik antrenmanların slalom iniş hızına etkisi* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Taş, M., Kıyıcı, F., & Kışal, N. F. (2008). Alp Disiplini Kayakçılarda Dört Haftalık Sürat Egzersizlerinin Nitrik Osit (No) Seviyesine Kronik Etkisi/ The Chronic Effect Of Four Weekly Speed Exercise For Alpine Skiers To The Level Of Nitric Oxide. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4).
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. Kayaklı Koşu. <http://olimpiyatkomitesi.org.tr/Haber-Detay/Kayakli-Kosu/2754> .10 Mayıs 2019
- Urartu Ü. (1986). Kayak Teknik Taktik Kondisyon, 1. Baskı. İstanbul, İnkılab Kitabevi, 1986:15
- Ülker İ. Dağlarımız: Dağ Sporları ve Dağ Turizmi; Yüksek Dağlarımız ve Kayak Merkezleri, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2006:75
- Virmavirta, M., & Kivekäs, J. (2012). The effect of wind on jumping distance in ski jumping –fairness assessed. *Sports Biomechanics*, 11(3), 358–369.
- Yarım İ. (2010). *Sekiz Haftalık Tekerli Kayak Sprint Antrenmanlarının Kayaklı Koşucuların Anaerobik Güç, Kıvvet ve Diğer Bazı Parametreler Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yarım, İ., Aydos, L., & Cicioğlu, İ. (1998) Alp ve Kuzey Disiplini Kayakçılarının Bazı Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. III (1998), 4:1-8

Kaynakça

- Arthur, D. (2019). Foundation Narratives in Rowing, Cricket and Australian Rules Football: Sport in Footscray 1859-1886 (*Doctoral dissertation, Victoria University*).
- Aygün, M. (2023). An investigation of sport management: A bibliometric analysis (1979-2022). *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 10(4), 2201-2216.
- Batdı, V., & Candan, F. (2022). Yabancı Dil Öğretiminde E-Öğrenme Uygulamalarının Kullanılmasına İlişkin Bir Karma-Meta Yöntemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitimi (TEKE) Dergisi*, 11(2), 889-904.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin içerik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 523-538.
- Chu, D. P., Zhang, B. M., & Mau, K. (2016). Tenpin bowling technique on elite players. In ISBS-Conference Proceedings Archive.
- Göksu, Ö. (2013). Türkiye’de Elit Düzeyde Bowling Sporunu Yapan Erkek ve Bayanların Bazı Fiziksel Fizyolojik Parametrelerinin Belirlenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
- Neuman, L. W. (2017). Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar. (S. Özge, Çev.). Ankara: Yayınodası.
- Rabah, J. (2015). Benefits and Challenges of Information and Communication Technologies (ICT) Integration in Québec English Schools. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 14(2), 24-31.
- Taylan, H. H. (2011). Sosyal bilimlerde kullanılan içerik analizi ve söylem analizinin karşılaştırılması. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, <http://busbed.bingol.edu.tr/tr/pub/issue/29514/400435>.

Kaynakça

- Bahar, O., ve Kozak, M. (2005). Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bergsland, E. (1946). På ski, Oslo, Aschehoug.
- D, Budak. (2022). *Kayak Tarihi ve Güvenlik Uygulamaları*. Ankara: Nobel Bilimsel Yayınevi. 1.Baskı.
- Kurt, M. (2008). *Alp Disiplini Uluslararası Kayak Yarışı Kuralları (Icr) Ve Fıs Puan Kuralları*. Ata Ofset. Ankara.
- Tanyeri, Y. (2000). *Kayak Alp Disiplini*. Bakanlar Medya. Erzurum.
- Tanyeri, Y. (2018). *Kayak*. Gazi Kitapevi. Ankara.
- Vanat, L. (2012). International Report On Mountaintourism, Overview Of The Key Industryfigures For Ski Resorts, <http://www.vanat.ch/RM-world-report-2012.pdf>. erişim.

Kaynakça

- Andranovich, G., Burbank, M. J., & Heying, C. H. (2001). Olympic cities: Lessons learned from mega-event politics. *Journal of Urban Affairs*, 23(2), 113-131.
- Architectural Digest. (2024). Step Inside the Brand New 2024 Olympics Aquatics Center. <https://www.architecturaldigest.com/gallery/step-inside-the-brand-new-2024-olympics-aquatics-center>
- Beriatos, E., & Gospodini, A. (2004). “Glocalizing” urban landscapes: Athens and the 2004 Olympics. *Cities*, 21(3), 187-202.
- Bina, O., & Barrow, C. J. (2010). Beijing 2008 Olympics: A model of urban sustainability? *Environment and Urbanization*, 22(1), 163-182.
- Broudehoux, A.-M. (2017). Mega-events and urban image construction: Rio de Janeiro and the 2016 Olympics. *Cities*, 60(1), 1-8.
- Cashman, R. (2006). *The bitter-sweet awakening: The legacy of the Sydney 2000 Olympic Games*. Walla Walla Press.
- Cashman, R., & Hughes, A. (1999). *Staging the Olympics: The event and its impact*. UNSW Press.
- Chappelet, J. L. (2008). Olympic Environmental Concerns as a Legacy of the Winter Games.
- Collins, A., Jones, C., & Munday, M. (2009). Assessing the environmental impacts of mega sporting events: Two options? *Tourism Management*, 30(6), 828-837.
- Dixon, T., Colantonio, A., & Shiers, D. (2012). Sustainable urban development to 2050: Complex transitions in the built environment. *Urban Design International*, 17(1), 1-20.
- Essex, S., & Chalkley, B. (1998). Olympic Games: Catalyst of urban change. *Leisure Studies*, 17(3), 187-206.
- Essex, S., & Chalkley, B. (2004). Mega-sporting events in urban and regional policy: A history of the Winter Olympics. *Planning Perspectives*, 19(2), 201-232.
- Gifford, J. L. (2007). Environmental management and sustainability at the Sydney 2000 Olympic Games. *Journal of Environmental Planning and Management*, 50(3), 429-446.
- Girginov, V., & Hills, L. (2012). A sustainable sports legacy: Creating a link between the London Olympics and youth sport participation. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 4(3), 381-400.
- Gold, J. R., & Gold, M. M. (2008). *Olympic cities: City agendas, planning, and the world's games, 1896–2012*. Routledge.
- Gold, J. R., & Gold, M. M. (2013). *Olympic cities: City agendas, planning, and the world's games, 1896–2020*. Routledge.

- Gospodini, A. (2006). Urban development, redevelopment and regeneration encouraged by transport infrastructure projects: The case of the 2004 Athens Olympic Games. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 33(1), 35-52.
- Hede, A.-M. (2008). The Sydney 2000 Olympic Games: A green legacy? *Event Management*, 11(4), 191-200.
- Hiller, H. H. (1998). Assessing the impact of mega-events: A linkage model. *Current Issues in Tourism*, 1(1), 47-57.
- Holden, M., MacKenzie, J., & VanWynsberghe, R. (2008). Vancouver's promise of the world's first sustainable Olympic Games. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 26(5), 882-905.
- Horne, J., & Whitson, D. (2006). *Understanding the Olympics*. Routledge.
- Horne, J., & Whitson, D. (2006). *Understanding the Olympics*. Routledge.
- Horne, J., & Whitson, D. (2012). *Understanding the Olympics: Myths and Realities*. Routledge.
- International Olympic Committee (IOC). (2016). *Rio 2016: Sustainability Report*. IOC Publishing.
- International Olympic Committee (IOC). (2017). *IOC Olympic Games Guide on Sustainability*.
- International Olympic Committee (IOC). (2020). *Sustainability essentials: Olympic Games and the environment*. IOC Publishing.
- International Olympic Committee (IOC). (2021). *IOC Sustainability Strategy*. Retrieved from <https://olympics.com/ioc/sustainability>
- International Olympic Committee (IOC). (2021). *Tokyo 2020 Sustainability Pre-Games Report*. IOC Publishing.
- International Olympic Committee. (2024). *All you need to know about Paris 2024 sustainability*. <https://olympics.com/ioc/news/all-you-need-to-know-about-paris-2024-sustainability>
- Lenskyj, H. J. (2000). *Inside the Olympic industry: Power, politics, and activism*. SUNY Press.
- Lenskyj, H. J. (2000). *Inside the Olympic industry: Power, politics, and activism*. SUNY Press.
- Lenskyj, H. J. (2002). *The best Olympics ever? Social impacts of Sydney 2000*. SUNY Press.
- Lenskyj, H. J. (2008). *Olympic industry resistance: Challenging Olympic power and propaganda*. SUNY Press.
- LOCOG. (2012). *London 2012 sustainability report: A blueprint for change*. London Organising Committee of the Olympic Games and Paralympic Games.

- London 2012 Organizing Committee. (2012). London 2012 Sustainability Report: Towards a One Planet Olympics.
- Mendes, J. A., Ribeiro, C., & Smith, A. (2017). Rio 2016 and the sustainability of mega-events in developing countries. *Journal of Urban Planning and Development*, 143(3), 1-9.
- Poynter, G. (2006). From Beijing to Bow Bells: Measuring the Olympics effect. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 24(6), 853-860.
- Roche, M. (2000). *Mega-events and modernity: Olympics and expos in the growth of global culture*. Routledge.
- Sakai, M., & Oda, H. (2021). Tokyo 2020 and the circular economy: Lessons from an environmentally conscious mega-event. *Journal of Environmental Management*, 295, 113036.
- Smith, A., Fox, T., & Kemp, S. (2013). London 2012 Olympic Games: The greenest games ever? *Geography*, 98(1), 26-32.
- Swyngedouw, E. (1996). The Barcelona model: An original formula? *Urban Studies*, 33(8), 1431-1436.
- Sydney 2000 Organizing Committee. (2001). *Official Report of the XXVII Olympiad*.
- The Sun. (2024). Olympics is 'stupid' for pushing athletes into poop-filled River Seine - world champs will fall ill, workers fume. <https://www.thesun.ie/sport/13443235/2024-france-olympics-seine-river-athletes-ceremony-health/>
- Tokyo 2020 Organizing Committee. (2021). *Sustainability Pre-Games Report*.
- Tokyo Organising Committee. (2021). *Towards the realization of a hydrogen society: Tokyo 2020 Olympic Games Sustainability Plan*. Tokyo Organising Committee of the Olympic Games.
- Toohey, K., & Veal, A. J. (2007). *The Olympic Games: A social science perspective*. CABI Publishing.
- United Nations Environment Programme (UNEP). (1987). *Our Common Future (Brundtland Report)*.
- Voices.Earth. (2024). How the Paris 2024 Olympics Fared in Terms of Sustainability. <https://voices.earth/insights/how-the-paris-2024-olympics-fared-in-terms-of-sustainability>
- Wang, X., Zhang, W., & Yang, C. (2009). Sustainable development and the Beijing Olympics: A case study of urban transportation. *Journal of Urban Planning and Development*, 135(3), 102-110.
- World Economic Forum. (2024). How Paris Olympics 2024 could be the 'greenest-ever' games. <https://www.weforum.org/stories/2024/03/paris-most-sustainable-olympics-2024/>

- Xing, Y., Horner, R. M., El-Haram, M. A., & Bebbington, J. (2008). A framework model for assessing sustainability impacts of urban development. *Journal of Environmental Management*, 86(3), 481-496.
- Zhang, L., & Zhao, Z. (2016). Assessing the legacy of mega-events: Environmental sustainability at London 2012. *Urban Studies*, 53(5), 950-970.
- Zhang, L., Li, D., & Liu, X. (2011). Towards green Olympics: Environmental management and sustainability at the Beijing 2008 Olympic Games. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 18(3), 216-227.
- Zimbalist, A. (2017). *Rio 2016: Olympic myths, hard realities*. Brookings Institution Press.

Kaynakça

- (2024). Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/1960_Yaz_Paralimpik_Oyunlar%C4%B1 adresinden alındı
- (2024). Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Wilma-Rudolph> adresinden alındı
- (2024). International Paralympics Committee-IPC: https://www.paralympic.org/tokyo-1964?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw16-3BhBWE-iwApN6_kk0_Pk5gWUPtGNvoGhYxH0OV7tyFnttpkiQZOnt4Qx-LUFqU2x2H7HRoCk88QAvD_BwE adresinden alındı
- (2024). IPC: <https://db.ipc-services.org/hira/paralympics/medal-standings/code/PG1964> adresinden alındı
- (2024). wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/1996_Summer_Paralympics adresinden alındı
- (2024). paralympic.org: https://www.paralympic.org/athens-2004?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw0t63BhAUEiwA5xP54cgN37XKM1liDkZN-ZBRf6Ihlyuxk0o_C5mzBd1m04ANu9dBF31qAhoCtqgQAvD_BwE adresinden alındı
- (2024). Türkiye Milli Paralimpik Komitesi: <https://www.tmpk.org.tr/musabakalar/2008-pekinyaz-paralimpik-oyunlari/> adresinden alındı
- (2024). Türkiye Milli Paralimpik Komitesi: <https://www.tmpk.org.tr/musabakalar/2016-rio-yaz-paralimpik-oyunlari/> adresinden alındı
- (2024). Tübitak: <https://e-dergi.tubitak.gov.tr/edergi/yazi.pdf?dergiKodu=4&cilt=41&sayi=618&sayfa=66&yaziid=26386> adresinden alındı
- (2024). Paralympic.org: <https://www.paralympic.org/paris-2024/news/refugee-paralympic-team-leaves-historic-medals-and-legacy> adresinden alındı
- (2024). wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/2024_Yaz_Paralimpik_Oyunlar%C4%B1%27nda_T%C3%BCrkiye adresinden alındı
- Alaeddinoğlu, V., & Kishalı, N. F. (2022). 19. Vahran-Cezayir Akdeniz Oyunları ve Türkiye'nin Sporda Başarısı Üzerine Bir Değerlendirme. M. Altunkök, & A. H. Sivrikaya içinde, *Sporda Araştırma ve Değerlendirmeler* (Cilt 978-625-430-434-7, s. 1-37). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Gold, J. R. (2007). Access for all: the rise of the Paralympic Games. *The Journal of The Royal Society for the Promotion of Health JRSHP*, 127(3), 133-141.
- Kalkavan, A., & Alaeddinoğlu, V. (2017). The research of winter Olympics: Example of Erzurum. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 7(2), 271-286.
- Sevindik, B., & Kıyıcı, F. (2021). Kayak alp disiplini türkiye şampiyonası sonuçlarının bazı iller açısından incelenmesi (2005-2013 Yılları). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2).

Spor Paradigmaları- V

Editörler

Doç. Dr. Ercan ZORBA

Dr. Öğr. Üyesi Ali AĞILÖNÜ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Paradigmaları- V

Editörler: Doç. Dr. Ercan ZORBA • Dr. Öğr. Üyesi Ali AĞILÖNÜ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-4-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub616>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Zorba, E. (ed), Ağılönü, A. (ed) (2024). *Spor Paradigmaları- V*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub616>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Adiloğulları, G.A., Ulucan, H., Beltekin, E. Ve Kuyulu, İ. Yaz Okuluna Katılan 11-19 Yaş Arası Çocukların Şiddet Eğilim Düzeyleri İle Sporda Fair Play'e Yönelik Davranışları Arasındaki İlişki. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, Cilt 3, Sayı 12.
- Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2002). Human aggression. *Annual review of psychology*, 53(1), 27-51.
- Bandura, A. (1976). Social learning analysis of aggression.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1998). Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet, Ankara Başbakanlık Basımevi.
- Coakley J. (2007). *Sport in Society*. McGraw Hill Higher Education. 9.Edition. Violence in Sports.
- Karademir T, Karademir M, Pakyardım C. Sporcularda şiddet eğilimi: Taekwondo sporcuları üzerinde bir araştırma. 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 13-16 Kasım 2019.
- Kavussanu, M. (1997). *Moral functioning in sport: An achievement goal perspective*. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Kavussanu, M., & Boardley, I. D. (2009). The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of sport and exercise psychology*, 31(1), 97-117.
- Kayaoğlu AG. Futbol fanatizmi, sosyal kimlik ve şiddet: bir futbol takımının taraftarlarıyla yapılan çalışma. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal) Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2000.
- Kimmel, M. S. (2013). Masculinity as homophobia: Fear, shame, and silence in the construction of gender identity. In *Toward a new psychology of gender* (pp. 223-242). Routledge.
- O'Neil, J. M. (2008). Summarizing 25 years of research on men's gender role conflict using the Gender Role Conflict Scale: New research paradigms and clinical implications. *The counseling psychologist*, 36(3), 358-445.
- Ögel K, Tarı I, Yılmazçetin Eke, C. Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme. Yeniden Yayınları. İstanbul, 2006.
- Peralta, R. L., & Tuttle, L. A. (2013). Male perpetrators of heterosexual-partner-violence: The role of threats to masculinity. *The journal of men's studies*, 21(3), 255-276.
- Taşkesen, O. (2011). "Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Resim Bölümleri ile Genel Liselerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilerin Şiddete Yönelik Davranışlarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma." Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Ünver, Ş., Ağaoğlu, S.A., & Arslan, H. (2021). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin incelenmesi (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği). Enes Beltekin & Mine Turgut, Sporda Bilim 3 (ss.125-137). İzmir: Serüven Yayınevi.

Kaynakça

- Aamodt, M. G., Alexander, C. J. & Kimbrough, W. W. (1982). Personality characteristics of college non-athletes and baseball, football, and track team members. *Perceptual and Motor Skills*, 55, 327-330.
- Akbar, K.I., Soegiyanto, S., And Pramono, H. (2019). Multimedia Development Based On Android In The Prevention And Handling Of Injuries To Sports Players. *Journal of Physical Education And Sports*, 8(4), 8-43.
- Allen, M. S., Greenlees, I., & Jones, M. V. (2011). An investigation of the five-factor model of personality and coping behavior in sport. *Journal of Sport Sciences*, 29(8), 841-850.
- Allen, M. S., Greenlees, I., & Jones, M. V. (2013). Personality in sport: A comprehensive review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 6, 1-47.
- Bandura, A. (1976). *Social learning theory*. Prentice-Hall.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The Big Five personality dimensions and job performance: A meta-analysis. *Personnel Psychology*, 44, 1-26.
- Booth, E. G. Jr. (1958). Personality traits of athletes as measured by the MMPI. *Research Quarterly: American Association for Health, Physical Education and Recreation*, 29(2), 127-138.
- Bowers, K. S. (1973). Situationism in psychology: An analysis and a critique. *Psychological Review*, 80, 307-336.
- Cloninger, C. R. (1994). The genetic structure of personality and learning: a phylogenetic model. *Clinical Genetics*, 46, 124-137. <https://doi.org/10.1111/j.1399-0004.1994.tb04214.x>
- Cloninger, C. R., Svrakic, D. M., & Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of General Psychiatry*, 50(12), 975-990. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1993.01820240059008>
- Connor-Smith, J. K., & Flachsbart, C. (2007). Relations between personality and coping: A meta-analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(6), 1080-1107.
- Cox, R.H. (2012). *Sport psychology: Concepts and applications (7th Edition)*. WCB/McGraw-Hill.
- Dobersek, U. & Bartling, C. (2008). Connection between personality type and sports. *American Journal of Psychological Research*, 4, 21-28.
- Dokuzoğlu, G., & Zorba, E. (2024). Üniversitelerde Okul ve Kulüp Takımlarında Oynayan Sporcuların Kişilik Özellikleri ile Fair Play Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *The Journal of International Educational Sciences*, 10(36), 365-384.

- Egan, S. J., Piek, J. P., & Dyck, M. J. (2015). Positive and negative perfectionism and the Big Five personality factors. *Behaviour Change*, 32(2), 104-113.
- Egloff, B., & Gruhn, A. J. (1996). Personality and endurance sports. *Personality and Individual Differences*, 21(2), 223-229.
- Evans, V., & Quaterman, J. (1983). Personality characteristics of successful and unsuccessful black female basketball players. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 105-115.
- Ewen, R. B. (2009). *An introduction to theories of personality* (7th Edition). Psychology Press.
- Eysenck, H. J., Nias, D. K. B., & Cox, D. N. (1982). Sport and personality. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 4(1), 1-56
- Favor, J. K. (2011). The relationship between personality traits and coachability in NCAA division I and II female softball athletes. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 6(2), 301-314.
- Feist, G. J., Roberts, T.A., & Feist, J. (2021). *Theories of personality* (10th Edition). McGraw-Hill.
- Feist, J., & Feist, G. J. (2006). *Theories of personality* (6th Edition). McGraw-Hill.
- Garland, D. J., & Barry, J. R. (1990). Personality and leader behaviors in collegiate football: A multidimensional approach to performance. *Journal of Research in Personality*, 24(3), 355-370.
- Gat, I., & McWhirter, B. T. (1998). Personality characteristics of competitive and recreational cyclists. *Journal of Sport Behavior*, 21(4), 408-420.
- Guiney, H., Machado, L. (2013). Benefits Of Regular Aerobic Exercise For Executive Functioning In Healthy Populations. *Psychonomic Bulletin & Review*, 20(1),73-86.
- Gutierrez-Zotes, A., Labad, J., Martorell, L., Gaviria, A., Bayón, C., Vilella, E., & Cloninger, C. R. (2015). The revised Temperament and Character Inventory: normative data by sex and age from a Spanish normal randomized sample. *PeerJ*, 3, e1481. <https://doi.org/10.7717/peerj.1481>
- Hoffman, S. J. (2013). *Introduction to Kinesiology*, Fourth Edition. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Kajtina, T., Tusak, M., Baric, R., & Burnik, S. (2004). Personality in high-risk sports athletes. *Kinesiology*, 36, 24-34.
- Laurin, R. (2009). The influence of the “Big Five” factors on the demands-abilities fit in soccer academics. *Perceptual & Motor Skills*, 109, 239-251.
- Mallett, C.J., & Coulter, T. (2016). The anatomy of a successful Olympic coach: Actor, agent, and author. *International Sport Coaching Journal*, 3(2), 113-127 <https://doi.org/10.1123/iscj.2015-0069>

- Martens, R. (1975). *Social psychology of sport*. Harper & Row.
- McAdams, D.P., & Pals, J.L. (2006). A new big five: Fundamental principles for an integrative science of personality. *American Psychologist*, 61(3), 204–217.
- McCloskey, K., & Johnson, B. T. (2021). You are what you repeatedly do: Links between personality and habit. *Personality and Individual Differences*, 181, 111000. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111000>
- Musl, T.F. (2017). *Peran Pelatih Dalam Pembinaan Prestasi Atlet Pada Organisasi Taekwondo Profesional*. Indonesia, Yogyakarta, Universitas Gadjah Mada.
- Mutlu, T. O., Akoğlu, H. E., Şentürk, H. E., Ağılönü, A., & Özbey, Ö. (2019). Antrenör Adaylarının İletişim ve Liderlik Becerilerinin İncelenmesi. *Spor-metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 167-177.
- Mutlu, T. O., Şentürk, H. E., Akoğlu, H. E., Çetinkaya, A., & Ağılönü, A. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik davranışlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 25-38.
- Peterson, S. L., Weber, J. C., & Trousdale, W. W. (1967). Personality traits of women in team sports vs. women in individual sports. *Research Quarterly: American Association for Health, Physical Education and Recreation*, 38(4), 686-690.
- Piedmont, R. L. (1997). Test review: The NEO PI-R. *Newsnotes*, 32(4), 3-4.
- Polatcan, İ. (2021). Spor Ekonomisi. A. Tekin & Y. Aygün (Ed.), *Multisportif Araştırmalar – 3: Spor Bilimleri Alanında Farklı Yaklaşımlar* (s. 142-190). Gazi Kitabevi.
- Poropat, A. E. (2009). A meta-analysis of the five-factor model of personality and academic performance. *Psychological Bulletin*, 135(2), 322-338.
- Rhodes, R. E., & Smith, N. E. I. (2006). Personality correlates of physical activity: A review and meta-analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 40(12), 958-965.
- Saale-Prasad, A. (2014). Personality traits of college athletes as predictors of athletic performance. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 75.
- Sarikaya, M., Polat, M., Seydel, G. Ş., & Eryılmaz, S. G. K. (2018). Yaşlı Bireylerde Fiziksel Aktivite Düzeyinin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 81-89.
- Sarikaya, M., Ökmen, M. Ş., & Bağcı, E. (2023). Spor bilimleri öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyi ile uyku kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 5(1), 9-16.
- Schmitt, D. P., Realo, A., Voracek, M., & Allik, J. (2008). Why can't a man be more like a woman? Sex differences in Big Five personality traits across

- 55 cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(1), 168-182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.1.168>.
- Schurr, K. T., Ashley, M. A., & Joy, K. L. (1977). A multivariate analysis of male athlete personality characteristics: Sport type and success. *Multivariate Experimental Clinical Research*, 3(2), 53-68.
- Sindik, J. (2010). Relationship between big five personality markers with situationrelated performance at top Croatian basketball players. *Sport Science*, 3, 34-38.
- Terracciano, A., McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2010). Intra-individual change in personality stability and age. *Journal of Research in Personality*, 44(1), 31-37. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.09.006>
- Tran, X. (2012). Football scores on the Big Five personality factors across 50 states in the U.S. *Journal of Sports Medicine and Doping Studies*, 2(6), 1-5.
- Van Den Akker, A. L., Deković, M., Asscher, J., & Prinzie, P. (2014). Mean-level personality development across childhood and adolescence: A temporary defiance of the maturity principle and bidirectional associations with parenting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 107(4), 736-750. <https://doi.org/10.1037/a0037248>.
- Vealey, R.S. (2002). Personality and sport behavior. T.S. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology* (pp. 43-82). Human Kinetics.
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2018). *Foundations of Sport and Exercise Psychology* (7th Ed.). Human Kinetics.
- Woodman, T., Davis, P. A., Hardy, L., Callow, N., Glasscock, I., & Yuill-Proctor, J. (2009). Emotions and sport performance: An exploration of happiness, hope, and anger. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31, 169-188.
- Woodman, T., Zourbanos, N., Hardy, L., Beattie, S., & McQuillan, A. (2010). Do performance strategies moderate the relationship between personality and training behaviors? An exploratory study. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(2), 183-197.
- Yazgan İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2022). *Kişilik Kuramları* (18. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Yıldız, Y., & Ekici, S. (2017). Sporun üniversite öğrencileri üzerinde mutluluk ve sosyalleşme düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 181-187.

Kaynakça

- Bere, T., Flørenes, T. W., Krosshaug, T., & Bahr, R. (2015). Injury risk on the slopes of elite alpine skiing. *British Journal of Sports Medicine*, *49*(16), 1054-1059. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2014-094502>
- Bolling, C., Barboza, S. D., Van Mechelen, W., & Pasma, H. R. (2020). Letting the cat out of the bag: athletes, coaches and physiotherapists share their perspectives on injury prevention in elite sports. *British journal of sports medicine*, *54*(14), 871-877.
- Brucker, P. U., Katzmaier, P., Olvermann, M., Huber, A., Waibel, K., Imhoff, A. B., & Spitzenpfel, P. (2014). Recreational and competitive alpine skiing: typical injury patterns and possibilities for prevention. *Der Unfallchirurg*, *117*, 24-32.
- Çobanoğlu, H. O., & Sevil, G. (2013). Sporda Risk Yönetimi: Üst Düzey Futbolcuların Risk Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi Və Spor Bilimleri Dergisi*, *8*(2), 1-15.
- Ettlinger, C. F., Johnson, R. J., & Shealy, J. E. (1995). Functional and gender differences in ACL injuries in alpine skiing. *American Journal of Sports Medicine*, *23*(5), 531-536. <https://doi.org/10.1177/036354659502300506>
- Flørenes, T. W., Nordsletten, L., Heir, S., & Bahr, R. (2012). Injuries among world cup alpine skiers. *British Journal of Sports Medicine*, *46*(7), 522-527. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2011-090439>
- Fu, X. L., Du, L., Song, Y. P., Chen, H. L., & Shen, W. Q. (2022). Incidence of injuries in professional snow sports: a systematic review and meta-analysis. *Journal of sport and health science*, *11*(1), 6-13.
- Gilgien, M., Spörri, J., Crivelli, P., Kröll, J., & Müller, E. (2013). Mechanics of turning and jumping in world cup alpine skiing. *Sports Biomechanics*, *12*(2), 164-181. <https://doi.org/10.1080/14763141.2013.784350>
- Jordan, M. J., Doyle-Baker, P., Heard, M., Aagaard, P., & Herzog, W. (2017). A retrospective analysis of concurrent pathology in ACL-reconstructed knees of elite alpine ski racers. *Orthopaedic journal of sports medicine*, *5*(7), 2325967117714756. <https://doi.org/10.1177/2325967117714756>
- Hébert-Losier, K., & Holmberg, H. C. (2013). What are the exercise-based injury prevention recommendations for recreational alpine skiing and snowboarding? A systematic review. *Sports medicine*, *43*, 355-366.
- Hewett, T. E., Myer, G. D., & Ford, K. R. (2006). Anterior cruciate ligament injuries in female athletes: Part 1, mechanisms and risk factors. *American Journal of Sports Medicine*, *34*(2), 299-311. <https://doi.org/10.1177/0363546505284183>
- Hildebrandt, C., Mildner, E., Hotter, B., Kirschner, W., Höbenreich, C., & Raschner, C. (2011). Accident prevention on ski slopes—Perceptions

of safety and knowledge of existing rules. *Accident Analysis & Prevention*, 43(4), 1421-1426.

McBeth PB, Ball CG, Mulloy RH et al (2009) Alpine ski and snowboarding traumatic injuries: incidence, injury patterns, and risk factors for 10 years. *Am J Surg* 197:560-564

Mückley T, Kruis C, Schütz T et al (2004) Die Unterschenkelfraktur im professionellen Skisport. *Sportverletz Sportschaden* 18:22-27

Ogawa H, Sumi H, Sumi Y et al (2011) Glenohumeral dislocations in snowboarding and skiing. *Injury* 42:1241-1247.

Schneiker, K. T., Möller, M., & Schäfer, M. (2016). Protective equipment in alpine skiing: A review of the literature. *Sports Medicine*, 46(8), 1101-1109. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0547-5>

Spörri, J., Kröll, J., Haid, C., Fasel, B., & Müller, E. (2017). Potential mechanisms of anterior cruciate ligament injury in alpine ski racing. *British Journal of Sports Medicine*, 51(4), 297-303. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096132>

Kaynaklar

- Addimando, F. (2024). Beyond the booth: Post-event analysis. In *Trade show psychology* (pp. 123-143). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Herberger, T.A., & Litke, C. (2021). The Impact of Big Data and Sports Analytics on Professional Football: A Systematic Literature Review. In: Herberger, T.A., Dötsch, J.J. (eds) *Digitalization, Digital Transformation and Sustainability in the Global Economy*. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-77340-3_12
- Silva, L. (2024). Wearable technology in sports monitoring performance and health metrics. *Revista De Psicologia Del Deporte*, 33(2), 250-258.
- Yang, L., Amin, O., & Shihada, B. (2024). Intelligent wearable systems: Opportunities and challenges in health and sports. *ACM Computing Surveys*, 56(7), 1-42. <https://doi.org/10.1145/3648469>
- Fernandes, A. L. P. (2024). Data science in Sports: A Game-Changer for Performance. *ProQuest Dissertations & Theses*. Universidade Do Porto.
- Al-Ali, A. R., Gupta, R., Zualkernan, I., & Das, S. K. (2024). Role of IoT technologies in big data management systems: A review and smart grid case study. *Pervasive and Mobile Computing*, 101905.
- Al-Buenain, A., Haouari, M., & Jacob, J. R. (2024). Predicting fan attendance at mega sports events—A machine learning approach: A case study of the FIFA World Cup Qatar 2022. *Mathematics*, 12(6), 926. <https://doi.org/10.3390/math12060926>
- Bunker, R., & Susnjak, T. (2022). The application of machine learning techniques for predicting match results in team sport: A review. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 73, 1285–1322.
- Çelik, S. (2019). Understanding data science. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 9(3), 235–256.
- Çobanoğlu, H. O., Akdağ, E., & Kurtuluş, M. A. (2023). A Bibliometric Analysis on Machine Learning in Sports Studies From 1999 to 2021. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 15(1), 142-52.
- Goel, A. (2024). Is technology a complement or substitute to refereeing in sports? A review. *International Journal of Sports Technology and Science*, 2(1), 13–23.
- Hadi, H. J., Shnain, A. H., Hadishaheed, S., & Ahmad, A. H. (2015). Big data and five V's characteristics. *International Journal of Advances in Electronics and Computer Science*, 2(1), 16–23.
- Han, J., Kamber, M., & Pei, J. (2011). *Data mining: Concepts and techniques* (3rd ed.). Elsevier.

- Herold, M., Goes, F., Nopp, S., Bauer, P., Thompson, C., & Meyer, T. (2019). Machine learning in men's professional football: Current applications and future directions for improving attacking play. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 14(6), 798–817.
- Kaya, H. G., & Sağbaşı, A. (2024). Müşteri ilişkileri yönetiminde büyük veri ve robotik süreç otomasyonu ile süreç iyileştirme. *European Journal of Engineering and Applied Sciences*, 7(1), 44–53.
- Löklüoğlu, B. (2024). Sporcu performans analizi ve takibinde yeni nesil teknolojiler. *Spor & Bilim*, 1, 93.
- Mahmoud, A. B. (2024). Digital marketing analytics in sports. In *Sports analytics: Data-driven sports and decision intelligence* (pp. 55–74). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Nasteski, V. (2017). An overview of the supervised machine learning methods. *Horizons*. 4(51–62), 56.
- Sachdeva, S., & Vasava, J. (2024, July). Plugging and playing with variety of data using multi-model database and polyglot persistence. In *2024 Third International Conference on Electrical, Electronics, Information and Communication Technologies (ICEEICT)* (pp. 1–8). IEEE.
- Salama, M. (2021). *Event project management: Principles, technology and innovation*. Goodfellow Publishers. <https://doi.org/10.23912/9781911635734-4390>
- Sarker, I. H. (2021). Machine learning: Algorithms, real-world applications and research directions. *SN Computer Science*, 2(3), 160.
- Semwal, R., Tyagi, P. K., Tripathi, N., & Pandey, U. K. (2024). Navigating the data-driven future of virtual and hybrid events. In *New technologies in virtual and hybrid events* (pp. 368–390). IGI Global.
- Talaei Khoei, T., & Kaabouch, N. (2023). Machine learning: Models, challenges, and research directions. *Future Internet*, 15(10), 332. <https://doi.org/10.3390/fi15100332>
- Zafari, Z., & Golzary, A. (2023). From spectacle to sustainability: Navigating waste management challenges in mega-sporting events of the modern era.
- Zhang, W. (2024). The application of big data in modern sports training: Technologies, challenges, and prospects. *Studies in Sports Science and Physical Education*, 2(2), 49–53.

Kaynakça

- Amendola, C., Iannilli, I., Restuccia, D., Santini, I., & Vinci, G. (2004). Multivariate statistical analysis comparing sport and energy drinks. *Innovative Food Science and Emerging Technologies*, 5(2), 263–267. <https://doi.org/10.1016/j.ifset.2004.01.006>
- Başkan, A. H., Zorba, E., & Bayrakdar, A. (2017). Impact of the population density on quality of life. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 506–518. Retrieved from <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4416>
- Bayrakdar, A., & Zorba, E. (2020). Egzersiz ve beslenme. Akademisyen Kitabevi.
- Bilgiç, P., Osman Hamamcılar, D., Uzm, -J, & Cem Bilgiç, S. (2011). Sporcu beslenme bilgi ve uygulamaları. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 39(1–2), 37–45.
- Bowtell, J. L., Gelly, K., Jackman, M. L., Patel, A., Simeoni, M., & Rennie, M. J. (2000). Effect of different carbohydrate drinks on whole body carbohydrate storage after exhaustive exercise. *Journal of Applied Physiology*, 88(5), 1529–1536. <https://doi.org/10.1152/jappl.2000.88.5.1529>
- Brink-Elfegoun, T., Ratel, S., Leprêtre, P. M., Metz, L., Ennequin, G., Doré, E., Martin, V., Bishop, D., Aubineau, N., Lescuyer, J. F., Duclos, M., Sirvent, P., & Peltier, S. L. (2014). Effects of sports drinks on the maintenance of physical performance during 3 tennis matches: a randomized controlled study. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 11(1). <https://doi.org/10.1186/s12970-014-0046-7>
- Burke, L. M., Hawley, J. A., Wong, S. H. S., & Jeukendrup, A. E. (2011). Carbohydrates for training and competition. *Journal of Sports Sciences*, 29(SUPPL. 1), 17–27. <https://doi.org/10.1080/02640414.2011.585473>
- Campbell, B., Wilborn, C., La Bounty, P., Taylor, L., Nelson, M. T., Greenwood, M., Ziegenfuss, T. N., Lopez, H. L., Hoffman, J. R., Stout, J. R., Schmitz, S., Collins, R., Kalman, D. S., Antonio, J., & Kreider, R. B. (2013). International Society of Sports Nutrition position stand: Energy drinks. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 10. <https://doi.org/10.1186/1550-2783-10-1>
- Carvalho, P., Oliveira, B., Barros, R., Padrão, P., Moreira, P., & Teixeira, V. H. (2011). Impact of fluid restriction and ad libitum water intake or an 8% carbohydrate-electrolyte beverage on skill performance of elite adolescent basketball players. *International Journal of Sport Nutrition and Exercise Metabolism*, 21(3), 214–221.
- Chen, L., Appel, L. J., Loria, C., Lin, P. H., Champagne, C. M., Elmer, P. J., Ard, J. D., Mitchell, D., Batch, B. C., Svetkey, L. P., & Caballero,

- B. (2009). Reduction in consumption of sugar-sweetened beverages is associated with weight loss: The PREMIER trial. *American Journal of Clinical Nutrition*, 89(5), 1299–1306. <https://doi.org/10.3945/ajcn.2008.27240>
- Çevik, A., Dokuzoğlu, G., & Zorba, E. (2023). Fitness Egzersizi Yapan Bireylerin Beslenmeye Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 1375-1383. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1321804>
- Colakoglu, F. F., Cayci, B., Yaman, M., Karacan, S., Gonulateş, S., Ipekoglu, G., & Er, F. (2016). The effects of the intake of an isotonic sports drink before orienteering competitions on skeletal muscle damage. *Journal of Physical Therapy Science*, 28(11), 3200–3204. <https://doi.org/10.1589/jpts.28.3200>
- Coombes, J. S., & Hamilton, K. L. (2000). The effectiveness of commercially available sports drinks. *Sports Med*, 29(3), 181–209.
- Coyle, E. F., & Montain, S. J. (1992). Benefits of fluid replacement with carbohydrate during exercise. *Med Sci Sports Exerc*, 24, 324–330.
- Cui, P., Li, M., Yu, M., Liu, Y., Ding, Y., Liu, W., & Liu, J. (2022). Advances in sports food: Sports nutrition, food manufacture, opportunities and challenges. *Food Research International*, 157. <https://doi.org/10.1016/j.foodres.2022.111258>
- Dikme, T. G. (2022). Meyve ve sebze bazlı sağlıklı sporcu içeceği (onur Karaman, Ed.). Efeakademi Yayınları. <https://www.researchgate.net/publication/359509360>
- Dziedzic, C. E. (2011). Fluid balance and sweat sodium losses rugby sevens players. *Football Science*, 8(S1), 162.
- Dziedzic, C. E., & Higham, D. G. (2014). Performance nutrition guidelines for international rugby sevens tournaments. *International Journal of Sport Nutrition and Exercise Metabolism*, 24(3), 305–314. <https://doi.org/10.1123/ijsnem.2013-0172>
- Field, A. E., Sonnevile, K. R., Falbe, J., Flint, A., Haines, J., Rosner, B., & Camargo, C. A. (2014). Association of sports drinks with weight gain among adolescents and young adults. *Obesity*, 22(10), 2238–2243. <https://doi.org/10.1002/oby.20845>
- Frary, C. D., Johnson, R. K., & Wang, M. Q. (2004). Children and adolescents' choices of foods and beverages high in added sugars are associated with intakes of key nutrients and food groups. *Journal of Adolescent Health*, 34(1), 56–63. [https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(03\)00248-9](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(03)00248-9)
- Galaz, G. A. (2018). An Overview on the History of Sports Nutrition Beverages. In *Nutrition and Enhanced Sports Performance: Muscle Build-*

- ding, Endurance, and Strength (pp. 231–237). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-813922-6.00019-9>
- Gujar, V. V., & Gala, B. V. (2014). Product development, biochemical and organoleptic analysis of a sports drink. *IOSR Journal of Sports and Physical Education (IOSR-JSPE)*, 1(4), 1–05. www.iosrjournals.org
- Holland, J. J., Skinner, T. L., Irwin, C. G., Leveritt, M. D., & Goulet, E. D. B. (2017). The influence of drinking fluid on endurance cycling performance: a meta-analysis. *Sports Medicine*, 47(11), 2269–2284. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0739-6>
- Hu, F. B., & Malik, V. S. (2010). Sugar-sweetened beverages and risk of obesity and type 2 diabetes: Epidemiologic evidence. *Physiology and Behavior*, 100(1), 47–54. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2010.01.036>
- Jeukendrup, A., & Wallis, G. (2005). Measurement of substrate oxidation during exercise by means of gas exchange measurements. *Int J Sports Med*, 28–37.
- Johnson, R. K., & Yon, B. A. (2010). Weighing in on added sugars and health. *Journal of the American Dietetic Association*, 110(9), 1296–1299. <https://doi.org/10.1016/j.jada.2010.06.013>
- Kalman, D. S., Feldman, S., Krieger, D. R., & Bloomer, R. J. (2012). Comparison of coconut water and a carbohydrate-electrolyte sport drink on measures of hydration and physical performance in exercise-trained men. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 9. <https://doi.org/10.1186/1550-2783-9-1>
- Keller, K. L., Kirzner, J., Pietrobelli, A., St-Onge, M. P., & Faith, M. S. (2009). Increased Sweetened Beverage Intake Is Associated with Reduced Milk and Calcium Intake in 3- to 7-Year-Old Children at Multi-Item Laboratory Lunches. *Journal of the American Dietetic Association*, 109(3), 497–501. <https://doi.org/10.1016/j.jada.2008.11.030>
- Khanna, G., & Manna, I. (2005). Supplementary effect of carbohydrate-electrolyte drink on sports performance, lactate removal & cardiovascular response of athletes. Article in *The Indian Journal of Medical Research*, 665–669. <https://www.researchgate.net/publication/7805670>
- Kaya, C., Yıldız, S. M., & Ekici, S. (2022). Rekreasyonel Aktivitelere Katılımin Akademisyenlerin Yaşam Doyumuna Etkisinin İncelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 23(51), 249–264.
- Lee, J. K. W., Nio, A. Q. X., Ang, W. H., Law, L. Y. L., & Lim, C. L. (2011). Effects of ingesting a sports drink during exercise and recovery on subsequent endurance capacity. *European Journal of Sport Science*, 11(2), 77–86. <https://doi.org/10.1080/17461391.2010.487115>

- Mattes, R. D. (2006). Fluid energy-where's the problem? *Journal of the American Dietetic Association*, 106(12), 1956–1961. <https://doi.org/10.1016/j.jada.2006.10.026>
- Maughan, R. J., & Murray, R. (2000). *Sports drinks: basic science and practical aspects*. CRC Press.
- Montain, S. J. (2008). Hydration Recommendations for Sport 2008. *Current Sports Medicine Reports*, 7(4), 187–192. www.acsm-csmr.org
- Navarro-Pascual-Ahuir, M., Lerma-García, M. J., Simó-Alfonso, E. F., & Herrero-Martínez, J. M. (2016). Determination of water-soluble vitamins in energy and sport drinks by micellar electrokinetic capillary chromatography. *Food Control*, 63, 110–116. <https://doi.org/10.1016/j.foodcont.2015.11.033>
- Noble, W. H., Donovan, T. E., & Geissberger, M. (2011). Sports drinks and dental erosion. *Journal of the California Dental Association*, 39(4), 233–238. <https://doi.org/10.1080/19424396.2011.12221890>
- Ortenblad, N., Westerblad, H., & Nielsen, J. (2013). Muscle glycogen stores and fatigue. *Journal of Physiology*, 591(18), 4405–4413. <https://doi.org/10.1113/jphysiol.2013.251629>
- Petrie, H. J., Stover, E. A., & Horswill, C. A. (2004). Nutritional concerns for the child and adolescent competitor. In *Nutrition* (Vol. 20, Issues 7–8, pp. 620–631). <https://doi.org/10.1016/j.nut.2004.04.002>
- Sawka, M. N., Burke, L. M., Eichner, E. R., Maughan, R. J., Montain, S. J., & Stachenfeld, N. S. (2007). Exercise and fluid replacement. In *Medicine and Science in Sports and Exercise* (Vol. 39, Issue 2, pp. 377–390). <https://doi.org/10.1249/mss.0b013e31802ca597>
- Sawka, M. N., Chevront, S. N., & Kenefick, R. W. (2015). Hypohydration and human performance: impact of environment and physiological Mechanisms. *Sports Medicine*, 45, 51–60. <https://doi.org/10.1007/s40279-015-0395-7>
- Schneider, M. B., Benjamin, H. J., Bhatia, J. J. S., Abrams, S. A., De Ferranti, S. D., Silverstein, J., Stettler, N., Thomas, D. W., Daniels, S. R., Greer, F. R., McCambridge, T. M., Brenner, J., Cappetta, C. T., Demorest, R. A., Halstead, M. E., Koutures, C. G., LaBella, C. R., LaBotz, M., Loud, K. J., ... Rice, S. G. (2011). Sports drinks and energy drinks for children and adolescents: Are they appropriate? In *Pediatrics* (Vol. 127, Issue 6, pp. 1182–1189). <https://doi.org/10.1542/peds.2011-0965>
- Shirreffs, S. M. (2003). The optimal sports drink. *Sportmedizin Und Sporttraumatologie*, 51(1), 25–29.
- Şahin, M. A., & Karayığıt, R. (2020). Sporcu ve enerji içeceklerinin spor performansına etkileri ve sporcu beslenmesindeki yeri. *Türkiye Klinikle-*

- ri Spor Bilimleri Dergisi, 12(3), 406–412. <https://doi.org/10.5336/sportsci.2020-74320>
- Tsintzas, O. K., Williams, C., Singh, R., Wilson, W., Burrin, J., Williams, C., Wilson, W., & Singh, R. (1995). Influence of carbohydrate-electrolyte drinks on marathon running performance. *Eur J Appl Physiol*, 70, 154–160.
- Ünver, G. (2022). Sporcu Sağlığı (F. F. Çolakoğlu, D. Aras, & G. Ünver, Eds.; pp. 153–163). Efe Akademik Yayıncılık. <https://www.researchgate.net/publication/367523783>
- Vera, S. (2013). Developing a sports nutrition formulary for the academy of developing a sports nutrition formulary for the academy of nutrition and dietetics sports nutrition care manual® nutrition and dietetics sports nutrition care manual®. Atlanta, Georgia: Georgia State University, 1–38. <https://doi.org/10.57709/4295930>
- Welsh, R. S., Davis, J. M., Burke, J. R., & Williams, H. G. (2002). Carbohydrates and physical/mental performance during intermittent exercise to fatigue. *Med Sci Sports Exerc*, 34(4), 723–731. <http://www.acsm-msse.org>
- Yarar, H., Gökdemir, K., Eroğlu, H., Özdemir, G., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, B., Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, B., Üniversitesi, G., Üniversitesi, A., & Bilimleri Enstitüsü, S. (2011). Elit seviyedeki sporcuların beslenme bilgi ve alışkanlıklarının değerlendirilmesi evaluation of knowledge for diet and dietary habits of elite athletes. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi*, 13(3), 368–371.

Kaynaklar

- Adá Lameiras, A. & Rodríguez-Castro, Y. (2021). The *presence of female athletes and non-athletes on sports media Twitter*. *Feminist Media Studies*, 21(6), 941-958.
- Akin, A. (2010). Self-compassion and Loneliness. *International online journal of educational sciences*, 2(3).
- Akkaya, A., Yilmaz, H. B., Chae, C. B., & Tugcu, T. (2014). Effect of receptor density and size on signal reception in molecular communication via diffusion with an absorbing receiver. *IEEE Communications Letters*, 19(2), 155-158.
- Akkaya, C., & Kaplan, Y. (2014). Toplumsal cinsiyet bağlamında spor medyasında kadın. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 177-182.
- Anamur, D. D., & Topsakal, T. (2019). Herkesin herkesi gözetlediği toplum: siber uzamda alttan gözetimin farklı inşası olarak siber zorbalık. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 4(2), 37-58.
- Arslan, B., & Koca, C. (2006). Kadın sporcuların yer aldığı günlük gazete haberlerinin sunum biçimine dair bir inceleme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-10.
- Ayhan, B. & Demir, Y. (2022). *Systematic sexism: Women's sports news in a circle of gatekeepers and users on Twitter*. *Communication & Sport*, 0(0), doi: 10.1177/21674795221147644.
- Bauman, S. & Bellmore, A. (2015). New directions in cyberbullying research. *Journal of School Violence*, 14(1), 1-10.
- Belsey, B. (2006). *Cyberbullying: An emerging threat to the always on generation*. <http://www.cyberbullying.ca>.
- Betts, L. R. & Betts, L. R. (2016). *What can be done about cyberbullying*. *Cyberbullying: Approaches, Consequences and Interventions*, 103-131.
- Burnett, C. (2001). *Whose game is it anyway? Power, play and sport*. *Agenda*, 16(49), 71-78.
- Connell, R. (1987). *Gender and power*. Sydney: Allen and Unwin.
- Cooky, C., Council, L. D., Mears, M. A. & Messner, M. A. (2021). *One and done: The long eclipse of women's televised sports, 1989– 2019*. *Communication & Sport*, 9(3), 347-371.
- Creedon, P. (2014). Women, social media, and sport: Global digital communication weaves a web. *Television & New Media*, 15(8), 711-716.
- Çalışır, G. & Okur Çakıcı, F. (2015). Toplumsal cinsiyet bağlamında sosyal medyada kurulan benlik inşasının temsili. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(10), 267-290.

- Çalışkan, K., & Ekici, S. (2017). Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının örgütsel sinizm algıları ile örgütsel bağlılıklarının araştırılması. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1674–1689.
- Çavuş, S. & Ayhan, B. (2017). *Cyberbullying and victimization experiences of university Students*. Hasan Arslan, Mehmet Ali İçbay ve Christian Ruggiero (Ed.), *Communication & Media Researches* (s. 159-168).
- Delal, Ö. & Abanoz, E. (2022). Toplumsal cinsiyet rollerinin sosyal medyada yansımaları: Sokağa çıkma yasağı örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (37), 80-95.
- Demir, Y. & Öztürk, M. (2023). Hegemonik erkeklik ve medya: Bibliyometrik bir analiz. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10, 49-67.
- Ekici, S. (2011). The effect of positive and negative mood on motivation to succeed of elite athletes. *Journal of Human Sciences*, 8(2), 946–962.
- Englander, E. K. (2020). *25 myths about bullying and cyberbullying*. New Jersey: John Wiley & Sons
- Ergeç, N. E., & Zateri, İ. (2020). Toplumsal cinsiyet ve sosyal ağların şiddeti çoğaltan etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29(1), 102-117.
- Hardin, M. & Whiteside, E. (2012). *How do women talk sports?: Women sports fans in a blog community*. In *Sport and its female fans* (pp. 152-168). New York: Routledge.
- Hargreaves, J. (1986). *Sport, power and culture. A social and historical analysis of popular sports in Britain*. Cambridge: Polity Press.
- Kejanlıoğlu, D.B., Çelenk, S., ve Adaklı, G. (Ed.), Talimciler, A. (2001). *Futbol Maçlarının Yayımı ve Kulüpler- Federasyon- Medya İlişkileri: Futbol Televizyon Evliliğinde Yeni Dönem. Medya Politikaları*. (s. 269) Ankara: İmge Kitabevi
- Koca C, Bulgu N (2005). "Spor ve Toplumsal Cinsiyet: Genel bir bakış" *Toplum ve Bilim*, 103, s.163-184.
- Lenhart, A., Madden, M., Smith, A. & Macgill, A. R. (2007). *Teens and social media*. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/internet/2007/12/19/teens-and-social-media/>.
- Messerschmidt, J. W. (2019). *The salience of "hegemonic masculinity."* *Men and Masculinities*, 22(1), 85-91.
- Perreault, G. & Bell, T. R. (2022). *Towards a "digital" sports journalism: Field theory, changing boundaries and evolving technologies*. *Communication & Sport*, 10(3), 398-416.
- Shifflett, B., Murphy, D., Ghiasvand, F., Carlton, M. & Cuevas, M. (2016). Gender bias in sports-media analytics. *Journal of Sports Media*, 11(2), 111-128.

- Uluç, S. (2023). Kadın futbolcuların futbol yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 83-97.
- Uzun, B. (2023). *Spor, Siber Zorbalık ve Toplumsal Cinsiyet*. Medya ve Kadın İnceleme. Tablet Kitapevi
- Vincent, J., Imwold, C., Johnson, J. T. & Massey, D. (2003). *Newspaper coverage of female athletes competing in selected sports in the 1996 centennial Olympic Games: The more things change the more they stay the same*. Women in Sport and Physical Activity Journal, 12(1), 1-21.
- Viter, G. (2022). *Türkiye’de Kadın Sporcuların Antrenörlük Deneyimleri: Hentbol Sporunda Kadın Antrenörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yang, E. C. L., Hayes, M., Chen, J., Riot, C. & Khoo-Lattimore, C. (2020). *A social media analysis of the gendered representations of female and male athletes during the 2018 Commonwealth Games*.
- Yücutürk, C., & Ağin, B. (2022). Sporcuların perspektifinden sosyal medyada siber zorbalık. *Tırt Akademi*, 7(14), 154-181.
- Mutlu, T. O., Zorba, E., Bayrakdar, A., Yıldız, M., & Albayrak, A. Y. (2014). Investigation of Sports Media Expectations of the People Living In Mugla. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 1.

Kaynakça

1. Astorino, T.A., White, A.C. (2012). Caffeine and Exercise Performance, In: *Caffeine: chemistry, analysis, function and effects*, Preedy, V. R. (Ed.), Royal Society of Chemistry. p.326
2. Bayraktar, F., & Taşkıran, A. (2019). Kafein Tüketimi ve Atletik Performans. *Journal of Health and Sport Sciences*, 2(2), 24-33.
3. Bosch, A., & Smit, K. M. (2011). Nutrition for Endurance and Ultra-Endurance Training. *Stear S (editor), Shirreffs S (editor), Collins A (editor). Sport and Exercise Nutrition. Chichester, UK: John Wiley & Sons Ltd*, 158-172.
4. Braun, H., Currell, K., & Stear, S. J. (2011). Supplements and ergogenic aids. Susan A: Lanham-New SS, Shirreffs S, Collins A (eds): Sport and Exercise Nutrition. Chichester, Wiley-Blackwell, 9, 89-120.
5. Bucci, L. R. (1993). *Nutrients as ergogenic aids for sports and exercise* (Vol. 2). Crc Press. p.90
6. Burke, L. M. (2008). Caffeine and sports performance. *Applied physiology, nutrition, and metabolism*, 33(6), 1319-1334.
7. Burke, L.M., Spriet, L.L. (2015). Caffeine, In *Nutritional supplements in sport, exercise and health: An AZ guide*. Castell, L. M., Stear, S. J., & Burke, L. M. (Eds.). Routledge. p.67
8. Clarke, N. D., Kirwan, N. A., & Richardson, D. L. (2019). Coffee Ingestion Improves 5 km Cycling Performance in Men and Women by a Similar Magnitude. *Nutrients*, 11(11), 2575.
9. Çelik, F. (2006). Tea (*camellia sinensis*); composition, the preventive effects on health and consumption: review. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 26(6), 642-648.
10. Doherty, M., & Smith, P. M. (2004). Effects of caffeine ingestion on exercise testing: a meta-analysis. *International journal of sport nutrition and exercise metabolism*, 14(6), 626-646.
11. Ferreira, T. T., da Silva, J. V. F., & Bueno, N. B. (2020). Effects of caffeine supplementation on muscle endurance, maximum strength, and perceived exertion in adults submitted to strength training: a systematic review and meta-analyses. *Critical reviews in food science and nutrition*, 1-14.
12. Fink, H. H., & Mikesky, A. E. (2017). *Practical applications in sports nutrition*. Jones & Bartlett Learning. pp.219, 256
13. Fredholm, B. B., Bättig, K., Holmén, J., Nehlig, A., & Zvartau, E. E. (1999). Actions of caffeine in the brain with special reference to factors that contribute to its widespread use. *Pharmacological Reviews*, 51(1), 83-133.

14. Graham, T. E. (2001). Caffeine and exercise. *Sports medicine*, 31(11), 785-807.
15. Grgic, J., & Mikulic, P. (2020). Acute effects of caffeine supplementation on resistance exercise, jumping, and Wingate performance: No influence of habitual caffeine intake. *European Journal of Sport Science*, 1-11.
16. Han, W., & He Y. (2012). Caffeine and apoptosis. In V. R. Preedy (Ed.), *Caffeine: Chemistry, Analysis, Function and Effects (No. 2)* (pp.394). Royal Society of Chemistry.
17. Jeukendrup, A. (2007). The role of fats as an energy source. *Nutrition and Sport*, 73. p.89
18. Kang, J. (2018). Nutrition and metabolism in sports, exercise and health. Routledge.p.259-261
19. Lamarine, R. J. (1998). *Caffeine as an ergogenic aid. In: Caffeine*. Spiller, G. A. (Ed.). CRC Press. (pp. 233-250).
20. Lara, D. R. (2010). Caffeine, mental health, and psychiatric disorders. *Journal of Alzheimer's disease*, 20(s1), S239-S248.
21. Leveritt, M. (2020). Sports supplements. In: *Nutrition for Sport, Exercise and Performance: A practical guide for students, sports enthusiasts and professionals*, Belski, R., Forsyth, A., & Mantzioris, E. (Eds.). Routledge. Allen & Unwin, Australia, p.164.
22. Magkos, F., & Kavouras, S. A. (2004). Caffeine. In: *Nutritional ergogenic aids*, Ira, W., & Judy A.D. (Eds). CRC Press, FL, 275-323.
23. Maughan, R. J. (1999). Nutritional ergogenic aids and exercise performance. *Nutrition research reviews*, 12(2), 255-280.
24. Maughan, R. J. (2007). Dietary supplements and nutritional ergogenic aids. In: *Nutrition and Sport, Advances in Sport and Exercise Science Series*, N. Spurway, D. MacLaren (Eds.), Elsevier, Philadelphia, p.182
25. Meltzer, S., & Hopkins, N. (2011). Nutrition for Technical and Skill-Based Training. *Susan A: Lanham-New SS, Shirreffs S, Collins A (eds): Sport and Exercise Nutrition. Chichester; Wiley-Blackwell*, 173-187.
26. Nawrot, P., Jordan, S., Eastwood, J., Rotstein, J., Hugenholtz, A., & Feeley, M. (2003). Effects of caffeine on human health. *Food Additives & Contaminants*, 20(1), 1-30.
27. Nehlig, A. (2010). Is caffeine a cognitive enhancer? *Journal of Alzheimer's Disease*, 20(s1), S85-S94
28. O'brien, C. P. (2018). Drug use disorders and addiction. In L. L. Brunton, R. Hilal-Dandan, & B. C. Knollmann (Eds.), *Goodman and Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics* (13th ed.) (pp. 440). McGraw Hill Education, New York, USA.

29. Ogawa, N., & Ueki, H. (2007). Clinical importance of caffeine dependence and abuse. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 61(3), 263-268.
30. Salinero, J. J., Lara, B., Jiménez-Ormeño, E., Romero-Moraleda, B., Giráldez-Costas, V., Baltazar-Martins, G., & Del Coso, J. (2019). More research is necessary to establish the ergogenic effect of caffeine in female athletes.
31. Silver, M. D. (2001). Use of ergogenic aids by athletes. *JAAOS-Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons*, 9(1), 61-70.
32. Smith, A. (2002). Effects of caffeine on human behavior. *Food and chemical toxicology*, 40(9), 1243-1255.
33. Seifert, S. M., Schaechter, J. L., Hershorin, E. R., & Lipshultz, S. E. (2011). Health effects of energy drinks on children, adolescents, and young adults. *Pediatrics*, 127, 511-28.
34. Spriet, L. L. (1995). Caffeine and performance. *International Journal of Sport Nutrition and Exercise Metabolism*, 5(s1), S84-S99.
35. Spriet, L. L., & Howlett, R. A. (2000). Caffeine. In: *Nutrition in sport* (Vol. 7). Maughan, R. J. (Ed.). John Wiley & Sons. (pp. 379-392).
36. Stear, S. J., Castell, L. M., Burke, L. M., & Spriet, L. L. (2010). BJSM reviews: A-Z of nutritional supplements: dietary supplements, sports nutrition foods and ergogenic aids for health and performance Part 6. *British journal of sports medicine*, 44(4), 297-298.
37. Temple, J. L., Bernard, C., Lipshultz, S. E., Czachor, J. D., Westphal, J. A., & Mestre, M.A. (2017). The safety of ingested caffeine: A comprehensive review. *Frontiers in Psychiatry*, 8(80), 1-19.
38. Williams, M. H. (1995). Nutritional ergogenics in athletics. *Journal of sports sciences*, 13(S1), p.63-74.
39. Williams, M. H. (1996). Ergogenic Aids: A Means to Citius, Altius, Fortius, and Olympic Gold?. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67(sup3), S-58.

Spor Paradigmaları- VI

Editörler

Prof. Dr. Sümmani EKİCİ

Doç. Dr. Akan BAYRAKDAR

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Paradigmaları- VI

Editörler: Prof. Dr. Sümmani EKİCİ • Doç. Dr. Akan BAYRAKDAR

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-5-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub617>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Ekcici, S. (ed), Bayraktar, A. (ed) (2024). *Spor Paradigmaları- VI*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub617>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Adak, B., Önen, M. Ş., Tekeoğlu, İ., & Arslan, A. (1999). Van ili merkez ilköğretim okullarında skolyoz taraması. *Türkiye Fiz Tıp Reh Derg*, 2, 45-9.
- Adams, M. A., & Hutton, W. C. (1985). The effect of posture on the lumbar spine. *The Journal of bone and joint surgery. British volume*, 67(4), 625-629.
- Akkurt, M., Ökmen, M.Ş., Polat, M. (2023). Effects of eight-week aerobic exercises combined with resistance training on cardiovascular risk factors in women, *Biomedical Human Kinetics*, (15): 1-8. DOI: 10.2478/bhk-2023-0001
- Andrade, C. (2023). Physical exercise and health, 4: The health care professional and patient's guide to understanding what to do, how, and why—Part 2. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 84(6), 50670.
- Barker, A. L., Bird, M. L., & Talevski, J. (2015). Effect of pilates exercise for improving balance in older adults: a systematic review with meta-analysis. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 96(4), 715-723.
- Başkan, A. H., & Kefal, K. B. (2023). Nordic Hamstring Cihazıyla (Nord-Bord) Değerlendirilen Eksantrik Diz Fleksör Kas Kuvvetinin Dinamik Denge ile İlişkinin İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 808-820. <https://doi.org/10.38021/asbid.1373112>
- Bayraktar, A., Kılınç, H., Kayantaş, İ., & Günay, M. (2020). 12 haftalık düzenli zumba egzersizlerinin antropometrik özellikler üzerine etkisi. *International Journal of Human Sciences*, 17(1).
- Beyazova M, Gökçe KY (Ed): Fiziksel Tıp Rehabilitasyon, Güneş Kitapevi, Ankara, (2000): 156-177.
- Beyazova M, Gökçe KY (Ed): Fiziksel Tıp Rehabilitasyon, Güneş Kitapevi, Ankara, (2000): 156-177-11. Ünlü Z, Yorgancıoğlu R. Sırt-Boyun-Omuz Bölgelerinde Ağrı Olan
- Bruno P. (2014). The Use of “Stabilization Exercises” To Affect Neuromuscular Control in The Lumbopelvic Region: A Narrative Review. *J Can Chiropr Assoc*. 58(2): 119-30.
- Çakal, T., Şahiner, S., İpek, A., Çağlın, E. T., & Çobanoğlu, H. O. (2022). Tenisçilerde 8 haftalık bosu ball antrenmanlarının denge yetisi üzerine etkisi. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 4(1), 10-15.
- Choi, S. H., Sung, Y. H., Kim, D. Y., Joo, M. I., Cho, M. R., Sim, J. S., & Kim, H. C. (2018). Design of a Posture Evaluation Program Based on Musculoskeletal System. *Advanced Science Letters*, 24(3), 2050- 2053.

- Cools AM, Struyf F, De Mey, K, Maenhout, A, Castelein, B, Cagnie, B. (2013). Rehabilitation of Scapular Dyskinesis: From The Office Worker To The Elite Overhead Athlete. *British Journal of Sports Medicine* 21-48.
- Çakırgil GS, Dinçer MD, Turan S, Ocaklılar MG, Barlas HS. Omurganın Biyomekaniği. *Acta Orthop. Traum. Turc.* 1986;20:1-18.
- Çoban, O. (2021). Denge Yetisinin İncelenmesi. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(3) , 58-80 .
- Dere, F. (1990). Anatomî (İkinci baskı). Okullar Pazarı Kitapevi.
- Gaskell, G., Allum, N., Wagner, W., Kronberger, N., Torgersen, H., Hampel, J., & Bardes, J. (2004). GM Foods And The Misperception of Risk Perception. *Risk Analysis: An International Journal*, 24(1), 185-194.
- Gonçaves DFF, Ricci NA, Coimbra AMV. (2009). Functional Balance Among Older Adults From The Community. *Rev Bras Fisioter.* 13(4):316-23.
- Griegel-Morris, P., Larson, K., Mueller-Klaus, K., & Oatis, C. A. (1992). Incidence of common postural abnormalities in the cervical, shoulder, and thoracic regions and their association with pain in two age groups of healthy subjects. *Physical therapy*, 72(6), 425-431.
- Houglum P.A., Therapeutic Exercise For Musculoskeletal System. (2002). Foundations For Physical Rehabilitation. First Edition USA,, Mosby Section 3, Axial Skeleton. 249-381.
- Jobe, C. M., Phipatanakul, W. P., & Coen, M. J. (2009). Gross Anatomy of the Shoulder in: the Shoulder. Eds: Charles A, Frederick AM, Rockwood JR, Michael AW, Steven BL. Fourth Edition. Volume 1. Saunders Elsevier, s; 213, 233.
- Kim, N. J., & Koo, J. P. (2018). Influence of Evjenth-Hamberg Stretching on the Lung Function of Adults with Forward Head Posture. *Journal of International Academy of Physical Therapy Research*, 9(4), 1663-1668.
- Kişilerde Postür Analizi. *Romatoloji Tıbbi Rehabilitasyon Dergisi.* (1993). 4:166-169.
- Kleinsmith, A., De Silva, P. R., & Bianchi-Berthouze, N. (2006). Cross-cultural differences in recognizing affect from body posture. *Interacting with computers*, 18(6), 1371-1389.
- Korhonen T; Ketola R; Toivonen R; Luukkonen R ve Ark. (2003). Work Related And Individual Predictors For Incident Neck Pain Among Office Employees Working With Video Display Units *Occup Environ Med.* 60:475-482.
- Lephart SM, Princivero DM, Giraldo JL, Fu Fh. (1997). The Role of Proprioception in The Management And Rehabilitation of Athletic Injuries. *Am J Sports Med.* 25: 130-7.

- Lin YH, Chen TR, Tang YW, Wang CY.(2012). A Reliability Study For Standing Functional Reach Test Using Modified And Traditional Rulers. *Percept Mot Skills*. 115(2): 512-20.
- Mc Rae R. *Clinical Orthopedic Examination*. Edinburgh. Churchill Livingstone. 3rd Ed. (1989). 182.
- Michener, L. A., McClure, P. W., & Karduna, A. R. (2003). Anatomical And Biomechanical Mechanisms of Subacromial Impingement Syndrome. *Clinical Biomechanics*, 18(5), 369-379.
- Musálek, M., Sedlak, P., Dvořáková, H., Vážná, A., Novák, J., Kokštejn, J., ... & Pařízková, J. (2021). Insufficient physical fitness and deficits in basic eating habits in normal-weight obese children are apparent from pre-school age or sooner. *Nutrients*, 13(10), 3464.
- Nelson, M. E., Rejeski, W. J., Blair, S. N., Duncan, P. W., Judge, J. O., King, A. C., and Castaneda-Sceppa, C. (2007). Physical activity and public health in older adults: recommendation from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *Circulation*, 116(9), 1094.
- Otman, S., & Köse, N. (2018). *Tedavi Hareketlerinde Temel Değerlendirme Prensipleri* (11. Baskı). Hipokrat.
- Ökmen M.Ş., Bayer R. (2023). Spor ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Değerlendirmeler-3 Bölüm 6: Spor Performansını Etkileyen Faktörler: İdeal Postür Duruşu, Editörler Mehdi Duyan & Servet Reyhan, Duvar Yayınları. Ankara. SS: 59- 75. ISBN: 978-625-6507-03-6**
- Ökmen, M. Ş., & Şimşek, E. (2023). Kayak ve Snowboard Eğitiminin Denge Performansına Etkisinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 871-881.
- Ökmen, M. Ş., & Şimşek, E. The Effects of Acute Vibration with Exercises Applied to the Lower Extremities on Balance Performance. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 170-183.
- Özkan, T., Tunçer, S., Öztürk, K., Aydın, A., & Özkan, S. (2007). Düşük ayak deformitesinin posterior tibial tendon transferi ile düzeltilmesi. *Acta Orthop Traumatol Turc*, 41(4), 259a265.
- Piercy, K. L., Troiano, R. P., Ballard, R. M., Carlson, S. A., Fulton, J. E., Galuska, D. A., and Olson, R. D. (2018). The physical activity guidelines for Americans. *Journal of the American Medical Association*, 320(19), 2020-2028.
- Pope, M. H. (1989). Biomechanics of the lumbar spine. *Annals of medicine*, 21(5), 347-351.
- Polatcan, İ. Tiroid Hormonları Fonksiyon Bozukluklarının Egzersiz Yanıtları. M. Türkmen & M. Ş. Ökmen (Ed.), *Spor Bilimleri Alanında Özgün Araştırmalar* (s 111-124) İçinde. Eğitim Yayınevi

- Roller M, Kachingwe A, Beling J, Ickes DM, Cabot A, Shrier G. (2018). Pilates Reformer Exercises For Fall Risk Reduction in Older Adults: A Randomized Controlled Trial. *J Bodyw Mov Ther.* 22(4):983-998.
- Sarıkaya, M. (2022). 12-14 Yaş Kadın Taekwondocularıda Bosu Egzersizlerinin Biyomotor Özelliklere Etkisi. *Efe Akademi Yayınları*.
- Sarıkaya, M., Kılınçarslan, G., Kayantaş, İ., Avcı, P., & Bayrakdar, A. (2023). Basketbolcularıda Statik Isınma Egzersizlerinin Dikey Sıçrama ve Denge Performansına Akut Etkisinin İncelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3), 378-385.
- Uzun, M. (2017). Omuz-Boyun Postür Problemi Olan Yetişkin Hastalarda Klinik Pilates Egzersizlerinin Postüre Etkisinin Belirlenmesi [masterThesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi].
- Ünlü Z, Yorgancıoğlu R. (1993). Sırt-Boyun-Omuz Bölgelerinde Ağrı Olan Kişilerde Postür Analizi. *Romatoloji Tıbbi Rehabilitasyon Dergisi*. 4:166-169.
- Vieira, F. T. D., Faria, L. M., Wittmann, J. I., Teixeira, W., & Nogueira, L. A. C. (2013). The influence of Pilates method in quality of life of practitioners. *Journal of Bodywork and Movement Therapies*, 17(4), 483-487.
- Yaşın, T., & Usgu, S. (2021). Kifotik postürlü adölesan kızlarda omuz retraksiyon ortezi ile postür egzersizlerinin kifoza, servikal tilte ve skapular protaksiyona etkileri. *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation*, 8(3), Article 3.
- Zhao Y, Chung PK, Tong TK. (2017). Effectiveness of A Balance-Focused Exercise Program For Enhancing Functional Fitness of Older Adults At Risk of Falling: A Randomised Controlled Trial. *Geriatr Nurs.* 01(17): 4572-97.

Kaynakça

1. Ağılönü, A., & Kıratlı, G. (2015). 8 haftalık pliometrik antrenmanın 12-16 yaş kadın hentbolcuların bazı fiziksel uygunluk parametrelerine etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 1216–1228.
2. Agilonu, A., Bastug, G., Mutlu, T. O., & Pala, A. (2017). Examining Risk-Taking Behavior and Sensation Seeking Requirement in Extreme Athletes. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 330-336.
3. Bayrakdar, A. (2020). Yüzücü çocuklarda stabil ve stabil olmayan zeminlerde yapılan kalistenik egzersizlerin dengeye etkisi. Gazi Kitabevi, Ankara.
4. Bere T, Florenes TW, Nordsletten L, Bahr R. Sex differences in the risk of injury in World cup alpine skiers: a 6-year cohort study. *Br J Sports Med*. 2014;48:36–40.
5. Carter, L. (2019). *Injury Patterns in Male Alpine Skiers: A Multi-Year Analysis*. *Journal of Trauma and Orthopedics*, 33(1), 87-96.
6. Çobanoğlu, H. O., & Sevil, G. (2013). Sporda risk yönetimi: Üst düzey futbolcuların risk değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 1-15.
7. Ekeland A, Sulheim S, Rodven A. (2005). Injury rates and injury types in alpine skiing, telemarking, and snowboarding. *J ASTM Int*;2:1–9.
8. Florenes TW, Bere T, Nordsletten L, Heir S, Bahr R. (2009). Injuries among male and female World cup alpine skiers. *Br J Sports Med*; 43:973–8.
9. Foster, G., & Smith, J. (2017). *Psychological Effects of Sports Injuries in Athletes*. *Sports Psychology Review*, 12(2), 145-160.
10. Griffin, L. Y., Agel, J., Albohm, M. J., Arendt, E. A., Dick, R. W., Garrett, W. E., ... & Wojtyls, E. M. (2000). Noncontact anterior cruciate ligament injuries: risk factors and prevention strategies. *The Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons*, 8(3), 141-150.
11. Gustafsson, H., & Ekstrand, J. (2003). *Injury Epidemiology in Alpine Skiing*. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 13(4), 243-250.
12. Hewett, T. E., Myer, G. D., Ford, K. R., Heidt Jr, R. S., Colosimo, A. J., McLean, S. G., ... & Paterno, M. V. (2006). Biomechanical measures of neuromuscular control and valgus loading of the knee predict anterior cruciate ligament injury risk in female athletes: a prospective study. *The American Journal of Sports Medicine*, 33(4), 492-501.
13. Louw, Q. A., Manilall, J., & Grimmer, K. A. (2012). Epidemiology of knee injuries among adolescents: a systematic review. *British Journal of Sports Medicine*, 46(1), 16-21.

14. Martin, E., & Colleagues. (2022). *Ekipman Uyarlamaları ve Yaralanma Önleme Stratejileri*. Kış Sporları ve Güvenlik, 14(2), 120-135.
15. Miller, S., & Others. (2020). *Kas Gücü ve Yaralanma Önleme Stratejileri*. Spor Bilimleri Dergisi, 28(7), 310-325.
16. Renström, P., Ljungqvist, A., Arendt, E., Beynnon, B., Fukubayashi, T., Kaeding, C. C., ... & Quatman-Yates, C. (2008). ACL injuries in female athletes: Part 2, a meta-analysis of neuromuscular interventions aimed at injury prevention. *The American Journal of Sports Medicine*, 36(7), 1476-1484.
17. Sever, O., Gonulates, S., Bayraktar, A., Zorb, E. A., et al. (2016). The effect of 8-week hemsball training on balance, reactive agility and lower extremity strength. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 18(3), 78-83.
18. Shealy, K., Pidcoe, P. (2005). *High-Speed Alpine Skiing and Injury Mechanisms in Males: A Statistical Approach*. Sports Injury Research, 41(3), 157-173.
19. Shi, H., Jiang, Y., Ren, S., Hu, X., Huang, H., & Ao, Y. (2020). Sex differences in the knee orthopaedic injury patterns among recreational alpine skiers. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 12, 1-7.
20. Smith, R., & Jones, D. (2014). *Muscle Mass and Injury Prevention in Male Skiers*. Journal of Athletic Development, 30(2), 88-102.
21. Shultz, S., Kates, N., & Harm, R. (2004). *Hormonal Influences on Ligamentous Stability: Implications for Injury Prevention*. Journal of Sports Medicine, 23(4), 205-213.
22. Wojtys, E. M., Fu, F. H., & Huston, L. J. (2002). *Sex-related Differences in Ligamentous Structures of the Knee*. Journal of Athletic Training, 37(3), 263-267.
23. Zebis, M. K., Andersen, L. L., Nielsen, J. S., Jensen, J., & Kristensen, M. B. (2009). *Neuromuscular Training to Prevent Knee Injury in Athletes*. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 19(2), 117-124.

Kaynakça

- A.J. Wiggins, R.K. Grandhi, D.K. Schneider, D. Stanfield, K.E. Webster, G.D. Myer. Risk of secondary injury in younger athletes after anterior cruciate ligament reconstruction: A systematic review and meta-analysis. *The American Journal of Sports Medicine*, 44 (7) (2016), pp. 1861-1876, 10.1177/0363546515621554
- Ağlönü, A., & Kıratlı, G. (2015). 8 haftalık pliometrik antrenmanın 12-16 yaş kadın hentbolcuların bazı fiziksel uygunluk parametrelerine etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 1216–1228.
- Ardern CL, Webster KE, Taylor NE, Feller JA. Return to sport following anterior cruciate ligament reconstruction surgery: a systematic review and meta-analysis of the state of play. *Br J Sports Med*. 2011;45(7):596-606.
- Başkan, A. H., & Kefal, K. B. (2023). Nordic Hamstring Cihazıyla (Nord-Bord) Değerlendirilen Eksantrik Diz Fleksör Kas Kuvvetinin Dinamik Denge ile İlişkisinin İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 808-820. <https://doi.org/10.38021/asbid.1373112>
- Bayrakdar, A., & Boz, H. K. (2020). Examination of Physiological and Performance Responses of Repeated Sprint Tests in Football Players. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9(3), 204-212.
- Beischer S, Gustavsson L, Senorski EH, et al. Young athletes who return to sport before 9 months after anterior cruciate ligament reconstruction have a rate of new injury 7 times that of those who delay return. *J Orthop Sports Phys Ther*. 2020;50(2):83-90.
- Bloomfield J, Polman R, O'Donoghue P. Physical demands of different positions in FA premier league soccer. *J Sports Sci Med*. 2007;6(1):63.
- Brown CN, Mynark R. Balance deficits in recreational athletes with chronic ankle instability. *J Athl Train*. 2007;42:367-373.
- Burgi CR, Peters S, Ardern CL, et al. Which criteria are used to clear patients to return to sport after primary ACL reconstruction? A scoping review. *Br J Sports Med*. 2019;53(18):1154-1161.
- C.L. Ardern, N.F. Taylor, J.A. Feller, K.E. Webster. Fifty-five per cent return to competitive sport following anterior cruciate ligament reconstruction surgery: An updated systematic review and meta-analysis including aspects of physical functioning and contextual factors. *British Journal of Sports Medicine*, 48 (21) (2014), pp. 1543-1552, 10.1136/BJSPORTS-2013-093398
- Caine D, Maffulli N, Caine C. Epidemiology of injury in child and adolescent sports: injury rates, risk factors, and prevention. *Clin Sports Med*. 2008;27(1):19–50, vii.

- Caine, D. · Caine, C. · Maffulli, N. Incidence and distribution of pediatric sport-related injuries. *Clin J Sport Med.* 2006; 16:500-513.
- Centers for Disease Control and Prevention. The burden of obesity in the United States: a problem of massive proportions. *Chronic Dis Notes Rep.* 2005;17:4-9.
- Chmielewski TL, Hurd WJ, Rudolph KS, Axe MJ, Snyder-Mackler L. Perturbation training improves knee kinematics and reduces muscle co-contraction after complete unilateral anterior cruciate ligament rupture. *Phys Ther.* 2005;85:740-749.
- Clinical diagnosis of partial or complete anterior cruciate ligament tears using patients' history elements and physical examination tests. Décarry S, Fallaha M, Belzile S, et al. *PLoS One.* 2018;13:0. doi: 10.1371/journal.pone.0198797.
- Çobanoğlu, H. O., & Sevil, G. (2013). Sporda Risk Yönetimi: Üst Düzey Futbolcuların Risk Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 1-15.
- D'Ambrosi, R. · Meena, A. · Raj, A. Good results after treatment of RAMP lesions in association with ACL reconstruction: a systematic review. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc.* 2023; 31:358-371.
- Eric Golberg, Mark Sommerfeldt, Adam Pinkoski, Liz Dennett, Lauren Beaupre. 2023. Anterior Cruciate Ligament Reconstruction Return-to-Sport Decision-Making: A Scoping Review. *Sports Health*, 2023 Jan 27;16(1):115–123. doi: 10.1177/19417381221147524
- Evans J, Mabrouk A, Nielson JI. *Orthoinfo*. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023. Anterior Cruciate Ligament Knee Injury.
- F AM, Schneider DK, Yut L, et al. "What's my risk of sustaining an ACL injury while playing sports?" A systematic review with meta-analysis. *Br J Sports Med.* 2019;53:1003-1012.
- Feagin, J.A. · Curl, W.W. Isolated tear of the anterior cruciate ligament: 5-year follow-up study. *Am J Sports Med.* 1976; 4:95-100.
- Fredericson M, Cookingham CL, Chaudhari AM, Dowdell BC, Oestreicher N, Sahrman SA. Hip abductor weakness in distance runners with iliotibial band syndrome. *Clin J Sport Med.* 2000;10:169-175.
- Friel K, McLean N, Myers C, Caceres M. Ipsilateral hip abductor weakness after inversion ankle sprain. *J Athl Train.* 2006;41:74-78.
- Frobell RB, Roos EM, Roos HP, Ranstam J, Lohmander LS. A randomized trial of treatment for acute anterior cruciate ligament tears. *N Engl J Med.* 2010;363:331–342. doi: 10.1056/NEJMoa0907797.
- Fulkerson JP. Diagnosis and treatment of patients with patellofemoral pain. *Am J Sports Med.* 2002;30 447-456.

- Gage BE, et al. Epidemiology of 6.6 million knee injuries presenting to United States emergency departments from 1999 through 2008. *Acad Emerg Med.* 2012;19(4):378–85.
- Ghez C. The Control of Movement. In: Kandel E, Schwartz J, Jessel T, eds. *Principles of Neuroscience*. New York, NY: Elsevier Science; 1991: 653-673.
- Glasbrenner, J. · Raschke, M.J. · Kittl, C. Comparable instrumented knee joint laxity and patient-reported outcomes after ACL repair with dynamic intraligamentary stabilization or ACL reconstruction: 5-year results of a randomized controlled trial. *Am J Sports Med.* 2022; 50:3256-3264
- Granero-Gil P, Gómez-Carmona CD, Bastida-Castillo A, Rojas-Valverde D, de la Cruz E, Pino-Ortega J. Influence of playing position and laterality in centripetal force and changes of direction in elite soccer players. *PLoS ONE.* 2020;15(4):e0232123. doi: 10.1371/journal.pone.0232123.
- Gray AM, Buford WL. Incidence of patients with knee strain and sprain occurring at sports or recreation venues and presenting to United States emergency departments. *J Athl Train.* 2015;50(11):1190–1198. doi: 10.4085/1062-6050-50.11.06.
- Grevnerts HT. Linköping University Medical Dissertations. Sweden: Linköping University; 2019. Treatment decision after anterior cruciate ligament injury, and evaluation of measurement properties of a patient reported outcome measure; p. 93.
- Griffin LY, Agel J, Albohm MJ, et al. Noncontact anterior cruciate ligament injuries: risk factors and prevention strategies. *J Am Acad Orthop Surg.* 2000;8:141-150.
- Grindem H, Snyder-Mackler L, Moksnes H, Engebretsen L, Risberg MA. Simple decision rules can reduce re-injury risk by 84% after ACL reconstruction: the Delaware-Oslo ACL cohort study. *Br J Sports Med.* 2016;50(13):804-808.
- Hewett TE, Lindenfeld TN, Riccobene JV, Noyes FR. The effect of neuromuscular training on the incidence of knee injury in female athletes. A prospective study. *Am J Sports Med.* 1999;27:699-706.
- Higgins, R.W., Steadman, J.R. Anterior cruciate ligament repairs in world class skiers from the Mississippi sports medicine and orthopaedic center, Jackson, Mississippi, and the Tahoe fracture and orthopaedic medical clinic, South lake Tahoe, California. *Am J Sports Med.* 1987; 15:439-447
- Hill CL, Seo GS, Gale D, Totterman S, Gale ME, Felson DT. Cruciate ligament integrity in osteoarthritis of the knee. *Arthritis Rheum.* 2005;52:3:794-799.

- Hollman JH, Kolbeck KE, Hitchcock JL, Koverman JW, Krause DA. Correlations between hip strength and static foot and knee posture. *J Sport Rehabil.* 2006;15:12-23.
- Hoogeslag, R.A.G. · Huis In 't Veld, R. · Brouwer, R.W. Acute anterior cruciate ligament rupture: repair or reconstruction? Five-year results of a randomized controlled clinical trial. *Am J Sports Med.* 2022; 50:1779-1787.
- Incidence of anterior cruciate ligament injury and other knee ligament injuries: A national population-based study. Gianotti SM, Marshall SW, Hume PA, Bunt L. *J Sci Med Sport.* 2009;12:622–627. doi: 10.1016/j.jsams.2008.07.005.
- Ireland ML, Wall C. Epidemiology and comparison of knee injuries in elite male and female United States basketball athletes. *Med Sci Sports Exerc.* 1990;22:S82.
- Ireland ML, Willson JD, Ballantyne BT, Davis IM. Hip strength in females with and without patellofemoral pain. *J Orthop Sports Phys Ther.* 2003;33:671-676.
- Irving DB, Cook JL, Young MA, Menz HB. Obesity and pronated foot type may increase the risk of chronic plantar heel pain: a matched case-control study. *BMC Musculoskelet Disord.* 2007;8:41.
- Johnston JT, Mandelbaum BR, Schub D, Rodeo SA, Matava MJ, Silvers-Grannelli HJ, et al. Video analysis of anterior cruciate ligament tears in professional american football athletes. *Am J Sports Med.* 2018;46(4):862–868. doi: 10.1177/0363546518756328.
- Kopf, S. · Beaufils, P. · Hirschmann, M.T. Management of traumatic meniscus tears: the 2019 ESSKA meniscus consensus. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc.* 2020; 28:1177-1194
- Lephart SM, Fu FH. *Proprioception and Neuromuscular Control in Joint Stability.* Champaign, IL: Human Kinetics; 2000.
- Lopes TJA, Simic M, Pappas E. Epidemiology of anterior cruciate ligament reconstruction in Brazil's public health system. *Revista Brasileira de Medicina do Esporte.* 2016;22:297–301. doi: 10.1590/1517-869220162204159074.
- Lutz, C. · Dalmay, F. · Ehkirch, F.P. Meniscectomy versus meniscal repair: 10 years radiological and clinical results in vertical lesions in stable knee. *Orthop Traumatol Surg Res.* 2015; 101:S327-S331
- MacKinnon CD, Winter DA. Control of whole body balance in the frontal plane during human walking. *J Biomech.* 1993;26:633-644.
- Mandelbaum BR, Silvers HJ, Watanabe DS, et al. Effectiveness of a neuromuscular and proprioceptive training program in preventing anterior cruciate ligament injuries in female athletes: 2 year follow-up. *Am J Sports Med.* 2005; 33:1003-1010.

- Martínez-Hernández D, Quinn M, Jones P. Linear advancing actions followed by deceleration and turn are the most common movements preceding goals in male professional soccer. *Sci Med Footb.* 2022;7:25–33. doi: 10.1080/24733938.2022.2030064.
- Michael AC, Scott CL, Brian GS., 2014. *NASM Essentials of Corrective Exercise Training.* National Academy of Sports Medicine.an Ascent Learning Campany.
- Mihelic R, Jurdana H, Jotanovic Z, Madjarevic T, Tudor A. Long-term results of anterior cruciate ligament reconstruction: A comparison with non-operative treatment with a follow-up of 17-20 years. *Int Orthop.* 2011;35:1093–1097. doi: 10.1007/s00264-011-1206-x.
- Montgomery C, Blackburn J, Withers D, Tierney G, Moran C, Simms C. Mechanisms of ACL injury in professional rugby union: a systematic video analysis of 36 cases. *Br J Sports Med.* 2018;52(15):994–1001. doi: 10.1136/bjsports-2016-096425.
- Morgan OJ, Drust B, Ade JD, Robinson MA. Change of direction frequency off the ball: New perspectives in elite youth soccer. *Sci Med Footb.* 2022;6(4):473–482. doi: 10.1080/24733938.2021.1986635.
- Mountcastle SB, Posner M, Kragh JF, Taylor DC. Gender differences in anterior cruciate ligament injury vary with activity: epidemiology of anterior cruciate ligament injuries in a young, athletic population. *Am J Sports Med.* 2007;35:1635-1642.
- Murray, M.M., Fleming, B.C., Badger, G.J. Bridge-enhanced anterior cruciate ligament repair is not inferior to autograft anterior cruciate ligament reconstruction at 2 Years: results of a prospective randomized clinical trial. *Am J Sports Med.* 2020; 48:1305-1315
- Newton RA. Neural Systems Underlying Motor Control. In: Montgomery PC, Connolly BH, eds. *Motor Control and Physical Therapy: Theoretical Framework and Practical Applications.* Hixson, TN: Chattanooga Group; 1991.
- Olsen O-E, Myklegust G, Engebretsen L, Bahr R. Injury mechanisms for anterior cruciate ligament injuries in team handball: a systematic video analysis. *Am J Sports Med.* 2004;32(4):1002–1012. doi: 10.1177/0363546503261724.
- Pang, L. · Li, P. · Li, T. Arthroscopic anterior cruciate ligament repair versus autograft anterior cruciate ligament reconstruction: a meta-analysis of comparative studies. *Front Surg.* 2022; 9
- Paterno MV, Myer GD, Ford KR, Hewett TE. Neuromuscular training improves single-limb stability in young female athletes. *J Orthop Sports Phys Ther.* 2004;34:305-316.

- Poulsen, E. · Goncalves, G.H. · Bricca, A. ...Knee osteoarthritis risk is increased 4-6 fold after knee injury - a systematic review and meta-analysis. *Br J Sports Med.* 2019; 53:1454-1463
- Powers CM. Rehabilitation of patellofemoral joint disorders: a critical review. *J Orthop Sports Phys Ther.* 1998;28:345-354.
- Powers CM. The influence of altered lower-extremity kinematics on patellofemoral joint dysfunction: a theoretical perspective. *J Orthop Sports Phys Ther.* 2003;33:639-646.
- Prospective trial of a treatment algorithm for the management of the anterior cruciate ligament-injured knee. Fithian DC, Paxton EW, Stone ML, Luetzow WF, Csintalan RP, Phelan D, Daniel DM. *Am J Sports Med.* 2005;33:335-346. doi: 10.1177/0363546504269590.
- R.G. Marx, E.C. Jones, M. Angel, T.L. Wickiewicz, R.F. Warren. Beliefs and attitudes of members of the American Academy of Orthopaedic Surgeons regarding the treatment of anterior cruciate ligament injury. *Arthroscopy: The Journal of Arthroscopic & Related Surgery*, 19 (7) (2003), pp. 762-770, 10.1016/S0749-8063(03)00398-0
- Riddle DL, Pulisic M, Pidcoke P, Johnson RE. Risk factors for plantar fasciitis: a matched case-control study. *J Bone Joint Surg Am.* 2003;85-A:872-877.
- Risberg MA, Grindem H, Oiestad BE. We need to implement current evidence in early rehabilitation programs to improve long-term outcome after anterior cruciate ligament injury. *J Orthop Sports Phys Ther.* 2016;46(9):710-713.
- Schmidt RA, Wrisberg CA. *Motor Learning and Performance*. 2nd ed. Champaign, IL: Human Kinetics; 2000.
- Sherman, M.F., Lieber, L., Bonamo, J.R. The long-term followup of primary anterior cruciate ligament repair Defining a rationale for augmentation. *Am J Sports Med.* 1991; 19:243-255
- Smith, 3rd, J.P. · Barrett, G.R. Medial and lateral meniscal tear patterns in anterior cruciate ligament-deficient knees. A prospective analysis of 575 tears. *Am J Sports Med.* 2001; 29:415-419
- Spencer M, Lawrence S, Rechichi C, Bishop D, Dawson B, Goodman C. Time-motion analysis of elite field hockey, with special reference to repeated-sprint activity. *J Sports Sci.* 2004;22(9):843-850. doi: 10.1080/02640410410001716715.
- Steadman, J., Cameron-Donaldson, M., Briggs, K. A minimally invasive technique ("Healing response") to treat proximal ACL injuries in skeletally immature athletes *J Knee Surg.* 2006; 19:8-13.
- Steadman, J., Matheny, L., Briggs, K. Outcomes following healing response in older, active patients: a primary anterior cruciate ligament repair technique *J Knee Surg.* 2012; 25:255-260.

- Stølen T, Chamari K, Castagna C, Wisløff U. Physiology of soccer: an update. *Sports Med.* 2005;35:501–536. doi: 10.2165/00007256-200535060-00004.
- Swenson DM, Collins CL, Best TM, Flanigan DC, Fields SK, Comstock DR. Epidemiology of knee injuries among us high school athletes, 2005/2006-2010/2011. *Med Sci Sports Exerc.* 2013;45(3):462-469.
- Taylor, D.C., Posner, M., Curl, W.W. Isolated tears of the anterior cruciate ligament: over 30-year follow-up of patients treated with arthroscopy and primary repair. *Am J Sports Med.* 2009; 37:65-71
- Tuna, G., Yalçinkaya, A. E. (2023). Investigating The Acute Effects Of Different Warm-Up Protocols On Sprint Performance in Female Volleyball Players, *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12 (4), 797-804.
- Uremović M, Cvijetić S, Pasić MB, Serić V, Vidrih B, Demarin V. Impairment of proprioception after whiplash injury. *Coll Antropol.* 2007;31:823-827.
- Van Melick N, van Cingel REH, Brooijmans E, et al. Evidence-based clinical practice update: practice guidelines for anterior cruciate ligament rehabilitation based on a systematic review and multidisciplinary consensus. *Br J Sports Med.* 2016;50(24):1506-1515.
- Wilder R P, Sethi S. Overuse injuries: tendinopathies, stress fracture, compartment syndrome, and shin splints. *Clin Sports. Med.* 2004; 23 55-81. (k.57 sayfa 88).
- Wolfe MW, Uhl TL, Mattacola CG, McCluskey LC. Management of ankle sprains. *Am Fam Physician.* 2001;63:93-104.

Kaynakça

- Adams, T., & Thomas, R. (2021). Injury risks in high-performance snowboarding: A review of recent trends and prevention strategies. *Journal of Sports Medicine*, 45(6), 1123-1135.
- Agilonu, A., Bastug, G., Mutlu, T. O., & Pala, A. (2017). Examining Risk-Taking Behavior and Sensation Seeking Requirement in Extreme Athletes. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 330-336.
- Burkhart, T. A., & Schärer, M. (2023). Injury patterns in recreational snowboarding: Upper extremity focus. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 63(2), 209-218.
- Çobanoğlu, H. O., & Sevil, G. (2013). Sporda Risk Yönetimi: Üst Düzey Futbolcuların Risk Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 1-15.
- Eckert, M. J., Snodgrass, S. J., & Stiller, K. (2020). Cervical spine injuries in extreme sports: Risk factors and prevention. *Spine Journal*, 20(4), 475-487.
- Finch, C. F. (2021). Preventing sports injuries: Contemporary strategies and evidence-based practices. *British Journal of Sports Medicine*, 55(1), 5-12.
- Gerrard, B., Martin, J., & Hume, P. A. (2021). Biomechanics and injury prevention in snow sports: A systematic review. *Sports Biomechanics*, 20(3), 290-310.
- Harrison, L. (2021). Core stability exercises in injury prevention for snowboarding. *Journal of Athletic Training*, 55(7), 832-840.
- Hoshizaki, T. B., Post, A., & Oeur, R. A. (2019). The effectiveness of helmets in snow sports: A biomechanical perspective. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 22(8), 915-922.
- Kocher, M. S., & Feagin, J. A. (2022). Shoulder injuries in snowboarding: Mechanisms and treatment outcomes. *American Journal of Sports Medicine*, 50(6), 1345-1353.
- Jackson, A., & Green, P. (2020). Protective gear in snowboarding: Analysis of its effectiveness in injury reduction. *Journal of Sports Safety*, 16(5), 101-107.
- Mauro, C. S., Canham-Chervak, M., & Jones, B. H. (2022). Knee injuries in winter sports: An epidemiological review. *Sports Health*, 14(3), 230-240.
- McIntosh, A. S., & McCrory, P. (2021). Head injuries in snow sports: Concussions and beyond. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 31(4), 298-305.
- Meeuwisse, W. H., Bahr, R., & Dvorak, J. (2022). Risk factors in extreme sports injuries: Insights from longitudinal studies. *British Journal of Sports Medicine*, 56(3), 202-209.
- Park, S. M., Kim, D. H., & Lee, H. J. (2018). Spinal injuries in snowboarding: Patterns, prevention, and management. *Spine*, 43(5), 320-329.

- Pino, M. S., & Navia, J. A. (2019). Evolution of snowboarding: From leisure to competitive sport. *International Journal of Sport History*, 36(5), 45-57.
- Shrier, I. (2019). Strength and conditioning programs for injury prevention in snow sports. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 33(12), 3405-3412.
- Smith, J. (2020). Snowboarding injuries: Trends and management strategies. *Journal of Sports Rehabilitation*, 22(4), 152-160.
- Stenroos, A., & Handolin, L. (2019). Lower limb injuries in snowboarding: An analysis of mechanisms and protective equipment. *Orthopaedic Journal of Sports Medicine*, 7(2), 2325967119827536.
- van Mechelen, W., Hlobil, H., & Kemper, H. C. (2020). Incidence, severity, and prevention of sports injuries in extreme sports: A literature review. *American Journal of Sports Medicine*, 48(7), 1666-1673.
- Wilson, R. (2018). Wrist injuries in snowboarding: Etiology, prevention, and treatment. *Journal of Sports Medicine*, 32(2), 112-118.

Kaynaklar

- Arslan, H., & İnaç, Y. (2023). Elit Yüzücülerin Beslenme Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 165-176. <https://doi.org/10.17155/omuspd.1217955>
- Astarlı Ö. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. ve 5. sınıf öğrencilerinde beslenme bilgi düzeylerinin ve beslenme alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul, 2008.
- Azizi M, Aghaee N, Ebrahimi M, Ranjbar K. (2011). Nutrition knowledge, the attitude and practices of college students. *FU Phys Ed Sport*, 9(3):349-357.
- Başkan, A. H., Zorba, E., & Bayrakdar, A. (2017). Impact of the population density on quality of life. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 506-518. Retrieved from <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4416>
- Bayrakdar, A., & Zorba, E. (2020). *Egzersiz ve Beslenme*. Akademisyen Kitabevi.
- Çelik F & Toksöz P. (1999). Dicle Üniversitesi beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğrencilerin besin tüketim düzeyleri ve beslenme alışkanlıkları. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 28(1), 4-9.
- Demircioğlu Y, Yabancı N. (2003). Beslenmenin bilişsel gelişim ve fonksiyonları ile ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24.24, 170-179.
- Dündar, U. (1996). *Antrenman Teorisi*. Ankara. Sporsal Kuram Dizisi. 3.Basım.
- Ermiş E., Doğan E, Erilli N, & Satıcı A. (2015). Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarının incelenmesi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 30-40.
- Güneş, Z. (2005). *Spor ve Beslenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 4.Baskı.
- Kundur F, Yılmaz E, Kumartaşlı M, & Koçyiğit B. (2020). Elit boksörlerin beslenme alışkanlıkları ve bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 269-279.
- Okuş, V., Türkteviz, H. & Çobanoğlu, H. O. (2021). Amatör futbolcuların sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının incelenmesi. İ. Kayantaş ve M. Ilkım (Edt.), *Spor Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler – I* (ss.233-246). Gece Kitaplığı.
- Özçelik A (2000). Sağlık personelinin beslenme alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Gıda*, 25(2), 93-99.
- Sabbağ Ç. (2003). Nutrition habits and nutritional knowledge levels of primary school teachers, Ankara University Institute of Science and Technology, Master Thesis, 13- 15.

- Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2004). Türkiye'ye özgü beslenme rehberi. Ankara.Yıldırım İ, Yıldırım Y, Tortop Y, & Poyraz A. (2011). Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları ve bunları etkileyen faktörler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1375-1391.
- Uzlu G, Akgöz HF, Yalçın S, Çöl BG. (2021). Sporcu üniversite öğrencilerinin beslenme bilgi düzeylerinin ölçülmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (14), 227-240.
- Yılmaz G, Seker R. (2020). The effect of nutrition course on the nutrition knowledge level. *Prog Nutr*, 22:175-181.

Kaynakça

- Atabeyoğlu C. (1993). Türk Yüzme Tarihi. Türk Spor Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Akgül, M. (2010). Tekvando Sporcularında Koruyucu Ağzılık Kullanımının Solunum Fonksiyonlarına Etkisi, Master's Thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2010.
- Alemdar, Ö. (2007). Üst Düzey Türk Paletli Yüzme ile Yüzme Sporcularının Fiziki ve Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alpar, R. (1988). Yüzme ve Su Topu Antrenmanlarının Temeli. BTSGM Yayınları.
- Aspenes, S. T., & Karlsen, T. (2012). Exercise-training intervention studies in competitive swimming. *Sports medicine*, 42, 527-543.
- Atan, T., Akyol, P., & Çebi, M. (2013). Bireysel sporlarla uğrasan yıldızlar kategorisindeki sporcuların solunum fonksiyonlarının karşılaştırılması/Comparison of respiratory functions of athletes engaged in different individual sports branches. *Dicle Tıp Dergisi*, 40(2), 192.
- Barth, K., & Dietze, J. (2015). Yüzme Öğreniyorum. (Coşkun, H. çev.): Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Bayrakdar, A. (2020). Yüzcü çocuklarda stabil ve stabil olmayan zeminlerde yapılan kalistenik egzersizlerin dengeye etkisi. *Gazi Kitabevi, Ankara*.
- Bozdoğan, A., & Özüak, A. (2003). *Stilleriyle temel yüzme*. İpress Basım ve Yayın.
- Bozdoğan, A. (1986). Yüzme teknik analizleri ve yöntemi. *Yüzmede biomekanik-kurallar, Görsel Sanatlar, İstanbul*.
- Bozdoğan, A. (2006). Yüzme, Morpa Yayınları.
- Bozdoğan, A. (2000). Yüzmede fizyoloji, mekanik ve metod. İpress Basın ve Yayın Evi
- Bozdoğan, A. (2001). Teknikleriyle Temel Yüzme. Morpa Kültür Yayınları.
- Braman, S.S. (1995). "The regulation of normal lung function", *Allergy and Asthma Proceedings*, 16 (5), 223-6.
- Çimen, K. (2017). Uluslararası açık su yüzme yarışları katılımcı profili ve rekreasyonel turizm potansiyelinin incelenmesi (Bodrum Örneği). *Spor Eğitim Dergisi*, 1(1), 42-50.
- Dere, F., & Yücel, B. D. (1994). Spor eğitimi için fonksiyonel anatomi. *Okullar Pazarı Kitabevi s*, 16-20.
- FBSK. (2007). Yüzme Sporuna ve Tarihçe . <http://www.fbsk.org/yuzme/> detay.asp?ContentID=9862, Erişim Tarihi: 05.12.2024

- Federation Internationale de Natation (FINA), (2017), "Açık Su Yüzme Tarihi" Erişim Link: <https://fina-budapest2017.com/en/sports/open-water-swimming>.
- Fox, E., Bowers, R. W. and Foss M. L. (2011). The Physiological basis of physical education, Çeviri Editörü: Cerit, M. Beden eğitimi ve sporun fizyolojik temelleri, 1st. ed., Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Garrido, N., Marinho, DA., Barbosa, TM., Costa, AM., Silva, AJ., Pe´rezTurpin, JA., and Marques, MC. (2010). "Relationships between dry land strength, power variables and short sprint performance in young competitive swimmers". Official Journal of the Area of Physical Education and Sport; 5(2): 240–249.
- Hall, J. E. (2013). Guyton ve Hall Tıbbi Fizyoloji. 12. bs.(Çev. Ed. Berrak Çağlayan Yeğen).
- Günay, E. (2008). *Düzenli yapılan yüzme antrenmanlarının çocukların fiziksel ve fizyolojik parametreleri üzerine etkisi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Günay, M. (1998). Egzersiz Fizyolojisi, Bağırğan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, Türkiye.
- Günay, M., Tamer, K., & Cicioğlu, H. (2013). Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü.
- Hannula ve Thornton (2001). Rekabetçi yüzme performansına-1 tahmin etmek için regresyon ve nöral modellerin uygulaması.
- Hanula D, Narth T. (2001). The Swim Coaching Bible. Human Kinetics, America.
- Horrobin, D. F. (2012). An introduction to human physiology. Springer Science & Business Media
- International Olympic Committee (IOC). (2022). Athletes. Erişim tarihi: 18 Nisan 2022. <https://olympics.com/en/athletes/>
- Kılınç, H., Günay, M., Kaplan, Ş., & Bayrakdar, A. (2018). 7-12 yaş arası çocuklarda yüzme egzersizi ve thera-band çalışmalarının dinamik ve statik dengeye etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(3), 1443-1452.
- Koca, B. (2014). *Cimnastik, yüzme ve atletizm branşlarında yarışmalara katılan 12 yaş çocukların motor özelliklerinin karşılaştırılması* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Morpa Spor Ansiklopedisi. (2005). İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- Odabaş, B. (2003). *12 haftalık yüzme temel eğitim çalışmalarının 7-12 yaş grubu kız ve erkek yüzücülerin fiziksel ve motorsal özellikleri üzerine etkisi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Ortuğ, G. (1991). Anatomi, 1st. ed., Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

- Özaltaş, H. N. (2015). *Farklı branşlarda amatör sporcuların antrenman sonrası solunum ve dolaşım sistemlerinde oluşan adaptasyonların karşılaştırılması* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Özçöven, M. (12). *12 haftalık yüzme egzersizinin deniz harp okulu (DHO) hazırlık sınıfı öğrencilerinin fiziksel performansları üzerine etkisi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Özdal M. (2015). Solunum Kaslarına Yönelik Isınma Egzersizlerinin Aerobik ve Anaerobik Güce Etkisi, Doktora Tezi, On dokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Panjabi, M. M. (1992). The stabilizing system of the spine. Part I. Function, dysfunction, adaptation, and enhancement. *Journal of spinal disorders*, 5, 383-383.
- Solomon, E. P. (2000). Introduction to human anatomy and physiology, Çeviren: Süzen, L. B., İnsan anatomisi ve fizyolojisine giriş, 1st. ed., Birol Basın Yayın Dağıtım.
- Tamer, K. (2000). *Sporda fiziksel-fizyolojik performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Bağırğan Yayınevi.
- Underechts, B. (1983). A comparison of the movements of rear parts of butterfly swimmers biomechanics and medicine and swimming.
- Urartu, Ü. (1994). *Yüzme: teknik, taktik, kondisyon*. Inkilap Kitabevi.
- Vagas, E., & Akgül, A. G. (2012). Solunum sistemi fizyolojisi ve çocuklardaki farklar. *Toraks Cerrahi Bülteni*, 77-83.
- Yapıcı, A., & Cengiz, C. (2015). The relationship between lower extremity Wingate anaerobic test (watt) and 50m freestyle swimming performance. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(Special Issue 3), 44-54.
- Yılmaz, A., Şentürk, U., & Ramazanoğlu, F. (2014). Bedensel Engellilerde Spor Konulu Araştırmaların İçerik Analizi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 9(1-2), 28-43.
- Yiğit, M. (2011). *Düzenli yüzme antrenmanı yapan çocukların antropometrik gelişimlerinin incelenmesi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Kaynakça

- Castillo-Rodriguez, A., Hernández-Mendo, A., Alvero-Cruz, J. R., Onetti-Onetti, W., & Fernández-García, J. C. (2022). Level of precompetitive anxiety and self-confidence in high level padel players. *Frontiers in Psychology*, 13, 890828. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.890828>
- Courel-Ibáñez, J., & Sánchez-Alcaraz, B. J. (2018). The role of hand dominance in padel: Performance profiles of professional players. *Motricidade*, 14(4), 33-41.
- Courel-Ibáñez, J., Martínez, B. J. S. A., & Cañas, J. (2017). Game performance and length of rally in professional padel players. *Journal of Human Kinetics*, 55(1), 161-169.
- Díaz-García, J., González-Ponce, I., López-Gajardo, M. Á., Van Cutsem, J., Rodelands, B., & García-Calvo, T. (2023). How mentally fatiguing are consecutive world padel tour matches?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(17), 9059. <https://doi.org/10.3390/ijerph17179059>
- Escudero-Tena, A., Courel-Ibáñez, J., García-Rubio, J., & Ibáñez, S. J. (2021). Sex differences in professional padel players: analysis across four seasons. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 21(5), 651-662.
- García-Benítez, S., Courel-Ibáñez, J., Pérez-Bilbao, T., & Felipe, J. L. (2018). Game responses during young padel match play: Age and sex comparisons. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 32(4), 1144-1149.
- Mellado-Arbelo, O., & Baiget, E. (2022). Activity profile and physiological demand of padel match play: A systematic review. *Kinesiology*, 54(1), 51-61.
- Priego, J. I., Melis, J. O., Belloch, S. L., Soriano, P. P., García, J. C. G., & Almenara, M. S. (2013). Padel: A Quantitative study of the shots and movements in the high-performance. *Journal of Human Sport and Exercise*, 8(4), 925-931. <https://doi.org/10.4100/jhse.2013.84.13>
- Ramón-Llin, J., Guzmán, J., Martínez-Gallego, R., Muñoz, D., Sánchez-Pay, A., & Sánchez-Alcaraz, B. J. (2020). Stroke analysis in padel according to match outcome and game side on court. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), 7838. <https://doi.org/10.3390/ijerph17217838>
- Sánchez-Alcaraz, B. J., Pérez-Puche, D. T., Pradas, E., Ramón-Llín, J., Sánchez-Pay, A., & Muñoz, D. (2020). Analysis of performance parameters of the smash in male and female professional padel. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), 7027.
- Sánchez-Muñoz, C., Muros, J. J., Cañas, J., Courel-Ibáñez, J., Sánchez-Alcaraz, B. J., & Zabala, M. (2020). Anthropometric and physical fitness profiles of world-class male padel players. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(2), 508. <https://doi.org/10.3390/ijerph17020508>

Spor Paradigmaları- VII

Editörler

Öğr. Gör. Ramazan ARSLANBOĞA

Doç. Dr. Şaban ÜNVER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Paradigmaları- VII

Editörler: Öğr. Gör. Ramazan ARSLANBOĞA • Doç. Dr. Şaban ÜNVER

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95537-6-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub618>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Arslanboğa, R. (ed), Ünver, Ş. (ed) (2024). *Spor Paradigmaları- VII*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub618>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abadie, B. R., & Brown, S. P. (2010). The dangers of using predetermined weights in creating composite scores. *Journal of Applied Psychology*, 95(4), 810-818.
- Ağlönü, A., Mutlu, T. O., Taze, B., Çetinkaya, A. (2023). Halkın Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi: Muğla İli Örneği. *CBÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 250-264. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.1241238>
- Akyol, G., Başkan, A. H., & Başkan, A. H. (2020). Yeni tip koronavirus (covid-19) döneminde spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin karantina zamanlarında yaptıkları etkinlikler ve sedanter bireylere önerileri. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 190-203.
- Alper, Y. (1998). *Voleybolda Antrenör- Sporcu İlişkisi ve Voleybolcuların Müsabaka Öncesi Kaygı Düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Aydın, İ., & Yaşartürk, F. (2016). Rekreasyonel etkinliklere yönelik fitness katılımcılarının ilgilenim düzeyleri: Demografik özelliklere göre durumu. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(3), 704-711.
- Aydın, M., & Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Başar, S. (2018). Düzenli egzersizin depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 25-34.
- Başkan, A. H., & Başkan, A. H. (2022). Z Kuşağında Yer Alan Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumları Ve Buna Etki Eden Faktörler. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 365-386.
- Bayrakdar, A., Kılınç, H., Kayantaş, İ., & Günay, M. (2020). 12 haftalık düzenli zumba egzersizlerinin antropometrik özellikler üzerine etkisi. *International Journal of Human Sciences*, 17(1).
- Cenkseven F, Akbaş T (2007).. Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (27), 43-65.
- Çolakoğlu, F. F. (2003). 8 Haftalık Koş Yürü Egzersizinin Sedanter Orta Yaşlı Obez Bayanlarda Fizyolojik, Motorik ve Somatotip Değerleri Üzerine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (3), 275-290.
- Delextrat, A. A., Warner, S., Graham, S., & Neupert, E. (2016). An 8-week exercise intervention based on Zumba improves aerobic fitness and psychological well-being in healthy women. *Journal of Physical Activity and Health*, 13(2), 131-139.

- Demir, K., & Duman, S. (2019). Bireylerin spor yapma durumlarıyla, benlik saygıları ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 437-449.
- Diener E.D. (2009). The Science of Well-Being. *The Collected Works of Social Indicators Research Series*, 37, 11-58.
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being? A literature review and guide to needed research. *Social Indicators Research*, 57(2), 119-169.
- Diener, E., & Chan, M. Y. (2011). Happy people live longer: Subjective well-being contributes to health and longevity. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 3(1), 1-43.
- Doğan, T., & Çötök, A. N. (2011). Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formunun Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 165-170.
- Doğan, E., Yılmaz, A. K., Kabadayı, M., & Mayda, M. H. (2018). Spor bilimleri öğrencileri ile farklı fakültelerde okuyan öğrencilerin sosyalleşme ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (22), 403-411.
- Gizir, C. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 3(28), 113-128.
- Harvey, S. B., Øverland, S., Hatch, S. L., Wessely, S., Mykletun, A., & Hotopf, M. (2017). Exercise and the prevention of depression: results of the HUNT Cohort Study. *American Journal of Psychiatry*, 175(1), 28-36.
- Hills, P. ve Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences* 33, 1073-1082.
- Kaviani, S., Rahimi, E., Ahmadi, S. A., Zarei, E., & Salehi, M. (2018). Relationship between happiness and being an elite athlete. *Journal of Research in Medical and Dental Science*, 6(4), 118-122.
- Kayacı, Ü. (2014). Akademik Ortamlarda Psikolojik Şiddet (Mobbing) ve Yılmazlık. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 67-78.
- Lök, N., Bademli, K. (2017). Yetişkin Bireylerde Fiziksel Aktivite ve Depresyon Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 101-110.
- Lubans, D., Richards, J., Hillman, C., Faulkner, G., Beauchamp, M., Nilsson, M., & Biddle, S. (2016). Physical activity for cognitive and Mental health in youth: a systematic review of mechanisms. *Pediatrics*, 138(3), e20161642.
- Makaracı, M., Makaracı, Y., Zorba, E., & Lautenbach, F. (2024). Effects of Ten Biofeedback Sessions on Athletes' Physiological, Psychological, and Cog-

- nitive Functioning: A Randomized Controlled Trial with International Tennis Players. *Perceptual and Motor Skills*, 131(5), 1664-1686. <https://doi.org/10.1177/00315125241274834>
- Norton, M. I., & Dunn, E. W. (2013). From wealth to well-being? Money matters, but less than people think. *Journal of Positive Psychology*, 8(6), 523-527.
- Ntoumanis, N., Edmunds, J., & Duda, J. L. (2014). Understanding the coping process from a self-determination theory perspective. *British Journal of Health Psychology*, 19(2), 249-260.
- Özgül, A., Yaşartürk, F., Ayhan, B., & Bozkuş, T. (2017). Hentbolcuların spora özgü başarı motivasyonu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(2), 83-94.
- Park, C. L., & Adler, N. E. (2003). Coping style as a predictor of health and well-being across the first year of medical school. *Health psychology*, 22(6), 627-631.
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi (Dicle Üniversitesi örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Stults-Kolehmainen, M. A., & Sinha, R. (2014). The effects of stress on physical activity and exercise. *Sports Medicine*, 44(1), 81-121.
- Şahin, H. ve Karabeyoğlu Akman, Y. (2010). Yurt dışında yaşamış üniversite öğrencilerinin iyilik hali: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Avrasya Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 40 (1), 171-187.
- Telef, B. B. (2011). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *11. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, 3-5 Ekim, Selçuk- İzmir.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 374-384.
- Toçoğlu, S. (2020). *Spor bilimleri öğrencilerinin öz yeterlik ve psikolojik sağlamlıklarının yaşam doyumları üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Sakarya.
- Toprak, H. (2014). Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık. *Psikoloji Dergisi*, 21(3), 45-60.
- Uğurlu, M.F., Şakar, M., Bingöl, E. (2015). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve Mutluluk Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(17), 461-469.
- Ulukan, M. (2020). Öğretmenlerin mutluluk ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(73), 620-631.

- Us, G. (2023). *Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Durumuna Göre Psikolojik Sağlık ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi (Tokat İli Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Giresun.
- Weinberg, S. R., & Gould, D. (2023). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Human Kinetics.
- Yıldız, Y., & Ekici, S. (2017). Sporun üniversite öğrencileri üzerinde mutluluk ve sosyalleşme düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 181-187.

Kaynakça

- Anonim. (2013, Nisan 14). *Türkiye’de Enerji İçecekleri Pazarı ve Markaları Ne Durumda?* <https://brandtalks.org/2013/04/turkiyede-enerji-icecekleri-pazari-ve-markalari-ne-durumda/>
- Arpacı, N., & Ersoy, G. (2011). Enerji içeceklerinin gücü nedir. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 809-822.
- Babu, K. M., Church, R. J., & Lewander, W. (2008). Energy drinks: the new eye-opener for adolescents. *Clinical Pediatric Emergency Medicine*, 9(1), 35-42.
- Başkan, A. H., & Sezen, B. (2023). Knowledge levels, opinions and attitudes of individuals going to the gym about supplements. *Revista De Gestão E Secretariado*, 14(10), 17845–17857. <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i10.3003>
- Bayrakdar, A., & Zorba, E. (2020). *Egzersiz ve Beslenme*. Akademisyen Kitabevi, Ankara.
- Curry, K., & Stasio, M. J. (2009). The effects of energy drinks alone and with alcohol on neuropsychological functioning. *Human psychopharmacology: Clinical and experimental*, 24(6), 473-481.
- Çelik Kayapınar, F., & Özdemir, İ. (2016). Öğrencilerin enerji içeceği tüketim bilincinin ve alışkanlıklarının araştırılmasında bir meslek yüksekokulu örneği. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 15(1), 1-12. https://doi.org/10.1501/Ashd_0000000110
- Çevik, A., Dokuzoğlu, G., & Zorba, E. (2023). Fitness Egzersizi Yapan Bireylerin Beslenmeye Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 1375-1383. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1321804>
- Davis, J.-K., Green, M., Laurent, M., Bacon, N., & Thomas, W. (2008). The effects of a nutritionally enriched coffee drink on repeated flying 40-yd sprint performance. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 5(sup1). <https://doi.org/10.1186/1550-2783-5-S1-P1>
- Dikici, S., Aydın, L. Y., Kutlucan, A., & Ercan, N. (2012). Enerji içecekleri hakkında neler biliyoruz? *Dicle Tıp Dergisi*, 39(4), 609-613.
- Görgülü, Y., Taşdelen, Ö., Sönmez, M. B., & Köse Çınar, R. (2014). Enerji içeceği tüketimi sonrası gelişen bir akut psikoz olgusu. *Noropsikiyatri Arsivi*, 51(1), 79-81. <https://doi.org/10.4274/npa.y6772>
- Heneman, K., & Zidenberg-Cherr, S. (2007). *Some facts about energy drinks*.
- Hidiroglu, S., Tanriover, O., Unaldi, S., Sulun, S., & Karavus, M. (2013). A survey of energy-drink consumption among medical students. *JPMA. The Journal of the Pakistan Medical Association*, 63(7), 842-845.

- Hoffman, J. R., Kang, J., Ratamess, N. A., Hoffman, M. W., Tranchina, C. P., & Faigenbaum, A. D. (2009). Examination of a pre-exercise, high energy supplement on exercise performance. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 6, 2. <https://doi.org/10.1186/1550-2783-6-2>
- Hong, B., Ji, Y. H., Hong, J. H., Nam, K. Y., & Ahn, T. Y. (2002). A double-blind crossover study evaluating the efficacy of korean red ginseng in patients with erectile dysfunction: a preliminary report. *The Journal of urology*, 168(5), 2070-2073.
- Hoyte, C. O., Albert, D., & Heard, K. J. (2013). The use of energy drinks, dietary supplements, and prescription medications by United States college students to enhance athletic performance. *Journal of community health*, 38(3), 575-580. <https://doi.org/10.1007/s10900-013-9653-5>
- Ishak, W. W., Ugochukwu, C., Bagot, K., Khalili, D., & Zaky, C. (2012). Energy drinks: psychological effects and impact on well-being and quality of life—a literature review. *Innovations in clinical neuroscience*, 9(1), 25.
- İşçioğlu, F., Ova, G., Duyar, Y., & Köksal, M. (2010). Üniversite Öğrencileri Arasındaki Enerji İçeceği Tüketimi ve Bilinci Araştırması. *Akademik Gıda*, 8(5), 6-11. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademik-gida/issue/55830/764763>
- Malinauskas, B. M., Aeby, V. G., Overton, R. F., Carpenter-Aeby, T., & Barber-Heidal, K. (2007). A survey of energy drink consumption patterns among college students. *Nutrition Journal*, 6. <https://doi.org/10.1186/1475-2891-6-35>
- Miller, K. E. (2008). Energy drinks, race, and problem behaviors among college students. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 43(5), 490-497. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2008.03.003>
- Pennay, A. E., & Lubman, D. I. (2012). Energy drinks: health risks and toxicity. *The Medical Journal of Australia*, 196(7), 442.
- Quinlivan, A., Irwin, C., Grant, G. D., Anoopkumar-Dukie, S., Skinner, T., Leveritt, M., & Desbrow, B. (2015). The Effects of Red Bull Energy Drink Compared With Caffeine on Cycling Time-Trial Performance. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 10(7), 897-901. <https://doi.org/10.1123/ijsp.2014-0481>
- Reissig, C. J., Strain, E. C., & Griffiths, R. R. (2009). Caffeinated energy drinks—A growing problem. *Drug and Alcohol Dependence*, 99(1-3), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2008.08.001>
- Schneider, M. B., Benjamin, H. J., & Fitness, C. on N. and the C. on S. M. and. (2011). Sports drinks and energy drinks for children and adolescents: are they appropriate? *Pediatrics*, 127(6), 1182-1189.

- Seidl, R., Peyrl, A., Nicham, R., & Hauser, E. (2000). A taurine and caffeine-containing drink stimulates cognitive performance and well-being. *Amino acids*, 19, 635-642.
- ŞAHİN, M. A., & KARAYİĞİT, R. (2020). Assessment of Effects of Sports and Energy Drinks on Sports Performance and Its Role in Sports Nutrition. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 12(3), 406-412. <https://doi.org/10.5336/sportsci.2020-74320>
- Türkiye Gıda Kodeksi. (2006). *Türk Gıda Kodeksi, Enerji İçecekleri Tebliği, Tebliğ no: 2006/47*. Resmi Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061004-15.htm>
- Whirley, B. K., & Einat, H. (2008). Taurine trials in animal models offer no support for anxiolytic, antidepressant or stimulant effects. *Israel Journal of Psychiatry and Related Sciences*, 45(1), 11.
- Wolk, B. J., Ganetsky, M., & Babu, K. M. (2012). Toxicity of energy drinks. *Current opinion in pediatrics*, 24(2), 243-251.

Kaynakça

- Akyol, G., Başkan, A. H., & Başkan, A. H. (2020). Yeni Tip Koronavirüs (Covid-19) Döneminde Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Karantina Zamanlarında Yaptıkları Etkinlikler Ve Sedanter Bireylere Önerileri. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 190-203.
- Aslan, M., Doğan, S. (2020). Dışsal Motivasyon, İçsel Motivasyon ve Performans Etkileşimine Kuramsal Bir Bakış, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11 (26), 291-301.
- Bahar, E., & Özbozkurt, O. B. (2020). Akademisyenlerin mesleki motivasyon düzeyinin demografik değişkenler bağlamında incelenmesi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 575-598.
- Bilgili, Ö. (2019). *Akademik personellerin serbest zaman faaliyetlerindeki kolaylaştırıcıları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Demir, S. (2016). *Akademisyenlerin mesleki motivasyonları ile iş tatmini arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Demir, S., & Akbaba, A. (2018). Akademisyenlerin mesleki motivasyonları ile iş tatmini arasındaki ilişki. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1256-1286.
- Durak G., Çankaya S., İzmirli S., (2020). Examining the Turkish Universities' Distance Education Systems During the COVID-19 Pandemic. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14 (1), 787-809.
- Güler, M., Kozak, M., Certel, Z., & Yanar, N. (2021). Inactivity and stress brought about by the covid-19 pandemic: What is the situation with university students?.
- Gürkan, G. Ç. (2006). *Örgütsel bağlılık: Örgütsel iklimin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi ve Trakya Üniversitesi'nde örgüt iklimi ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin araştırılması* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karakaya, A. ve Ay, F. A. (2007). Çalışanların motivasyonunu etkileyen faktörler: sağlık çalışanlarına yönelik bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi/ Journal of Social Sciences*, 31(1).
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Sarı T., Nayır F. (2020). Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar. *Turkish Studies*, 15 (4), 1308-2140
- Selvitopu, A., & Taş, A. (2020). Lise öğretmenlerinin iş doyumu ve mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(29), 23-42.
- Zeynel, E., (2014). Akademisyenlere yönelik mesleki motivasyon, iş tatmini ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Kaynakça

- Adame, D. D., Radell, S. A., Johnson, T. C. and Cole, S. P. (1991). Physical Fitness, Body Image, and Locus of Control In College Women Dancers and Nondancers. *Perceptual and Motor Skills*, 72, 91-95.
- Akgül, A., & Mutlu, T. O. (2021). Basketbol Klasman Hakemlerinin İletişim Becerilerinin Problem Çözme Süreçleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 81-95. <https://doi.org/10.33689/spormetre.866843>
- Aldemir, G.Y. (2010). “Drama ve Dans Eğitiminin 10-14 Yaş Çocuklarda Motor Özelliklerin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, İstanbul.
- Balkaya, F. ve Şahin, N. H. (2003). Çok Boyutlu Öfke Ölçeği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 14 (3) 192-202.
- Beyazaslan, T. (2012). Öfke Kontrol Eğitiminin Hipertansiyon Tanısı Alan Hastaların Öfke ve Duygu Kontrol Durumlarına Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.*
- Bingham, A. (1971). Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi. (Çev. A. Ferhan Oğuzhan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Board of Studies (2003). Dance Years 7-10 Syllabus, Board of Studies, Sydney, Australia.
- Bruning R.H., Schraw G.J. ve Norby M. M. (2014). Bilişsel Psikoloji ve Öğretim (Çev. Zehra Nur Ersözlü ve Rıza Ülker). Ankara: Nobel Yayınları.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Ceylan, G., & Kozak, M. (2021). Aktif zumbaya katılan üyelerin “zumba” kavramına ilişkin algıları: Bir metafor analizi çalışması. *Journal of Human Sciences*, 18(2), 233-242. doi:10.14687/jhs.v18i2.6149
- Çam, S. ve Tümkaya, S. (2007). Developing The İnterpersonal Problem Solving İnventory (IPSI): The Validity and Reliability Process. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 28 (3), 95-111.
- Çam, S. ve Tümkaya, S. (2008). Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Lise Öğrencileri Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-17.
- Daşdan, G. (2013). “*Fiziksel Benlik Algısının Beden Dili ve Dansa Karşı Öz-Yeterlilik Algısı Üzerine Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, Mersin.
- Deffenbacher, J.L., Oetting, E.R., Thwaites, G.A., Lynch, R.S., Baker, D.A., Stark, R.S., & Eiswerth-Cox, L. (1996). State-Trait Anger Theory and

- The Utility of The Trait Anger Scale. *Journal of Counseling Psychology*, 43 (2), 131-148.
- Dinçer, Ç. (1995). Anaokuluna Devam Eden 5 Yaş Grubu Çocuklarına Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılmasında Eğitim Etkisinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- D’Zurilla, T. J. ve Goldfried, M. R. (1971). Problem Solving and Behavior Modification. *Journal of Abnormal Psychology*, 78, 107-126.
- Esen, A. (2012). “Dans Eğitiminin Eklem Pozisyonu Algılama Düzeylerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Sağlık Bilimleri ABD
- Geçtan, E. (1999). İnsan Olmak, 20. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Gentry, W.D. (2000). Anger Free. Ten Basic Steps to Maneging Your Anger. New York: Harper Collins Publisher inc.
- Güçlü, N. (2003). Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri. *Milli Eğitim* 80.Yıl Özel Sayısı. Sayı: 160, 272-300.
- Güleç, Y. (2002). Ergenlerin Öfke Yaşantıları, Benlik Algıları ve Akademik Başarı İlişkileri. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.
- Hui, E., Chui, B. T. and Woo, J. (2009). Effects of Dance on Physical and Psychological Well-Being In Older Persons. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, (49) 45-50.
- Lin, C.M. (2005). Perception of Dance Instructors Regarding General Dance-Education Curricula in Taiwan, The University of South Dakota, USA. UMI No: 3188198.
- McCutchen, B.P. (2006). *“Teaching Dance As Art In Education”*, Human Kinetics.
- Ödemiş, M., & Çobanoğlu, H. O. (2023). Dans Çalışmalarında Covid 19 Üzerine Bibliometrik Bir Analiz. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 6(1-Cumhuriyet’in 100. Yılı Özel Sayısı), 125-137. <https://doi.org/10.38021/asbid.1345273>
- Özer, K. (1994). Sürekli Öfke (SL -Öfke) ve Öfke İfade Tarzı (Öfke -Tarz) Ölçekleri Ön Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (31), 26-35.
- Özmen, A. (2006). “Öfke: Kuramsal Yaklaşımlar ve Bireylerde Öfkenin Ortaya Çıkmasına Neden Olan Etmenler” Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39 (1): 39-56.
- Özmen, A. (2004). Seçim Kuramına ve Gerçeklik Terapisine Dayalı Öfkeyle Başa Çıkma Eğitim Programının ve Etkileşim Grubu Uygulamasının Üniversite Öğrencilerinin Öfkeyle Başa Çıkma Becerileri Üzerindeki Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Pehlivan, Z., Konukman, F. (2004). Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Diğer Branş Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerisi Açısından Karşılaştırılması. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, II (2), 55-60.
- Strassel, J. K., Cherkin, D. C., Steuten, L., Sherman, K. J. and Vrijhoef, H. J. M. (2011). A Systematic Review of the Evidence for the Effectiveness of Dance Therapy. *Alternative Therapies*, 17 (3): 50-59.
- Tekeli Ş. G. (2010). Lise Son Sınıf Öğrencileri İle Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Karşılaştırma: Akademik Benlik Yeterliği, Denetim Odağı, Stresle Başa Çıkma ve Problem Çözme Becerisi. (Doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Temel, S.D. and Temel, T. (2016). The Contribution of Dance Education to Physical-Mental Development, Movement Ability and Learning Processes. *Fine Arts (NWSAFA)*, 11 (4), 171-180.
- Yıldız M. (2008). Farklı Liglerde Yer Alan Futbolcuların Kişilik Tipleri İle Sürekli Öfke, Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kaynakça

- Acar, M. F., Yapicioglu, B., Arikan, N., Yalcin, S., Ates, N., & Ergun, M. (2008). Analysis of goals scored in the 2006 World Cup. In *Science and football VI* (pp. 261-268), Routledge.
- Ağyol, M. A. A. & Tanyeri, L. (2022). Euro 2020 Avrupa Futbol Şampiyonasında Atılan Gollerin Teknik Analizi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 23-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/comusbd/issue/74982/1192911>
- Carling, C., Williams, A. M., & Reilly, T. (2005). *Handbook of soccer match analysis: A systematic approach to improving performance*. Psychology Press.
- Çobanoğlu, H. O. (2019). Analysis of Goal Scored on Russia World Cup 2018. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2), 184-191.
- Çobanoğlu, H. O., & Terekli, M. S. (2018). EURO 2016: Analysis of Goals Scored. *Türkiye Klinikleri J. Sports Sci.*, 10(3), 123-9. <https://doi.org/10.5336/sportsci.2018-61913>
- Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve futbolu inceleme üzerine. *İletişim kuram ve araştırma dergisi*, 26(2), 1-58.
- Göksel, A. G., Yıldız, M., Şenel, E., & Ekici, S. (2019). Futbol Taraftarlarının Kulüp İmajı Algısı. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 6(46), 4032-4037.
- Göksel, A. G., Zorba, E., Yıldız, M., Caz, Ç. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Taraftarı Oldukları Futbol Takımına Karşı Psikolojik Bağlılıklarının İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(25), 3800-3818. <https://doi.org/10.26466/opus.623549>
- Gürkan, O., & Bayrakdar A. (2023). Rakip Karşılama Mesafesi Ve Takım Yerleşim Mesafesinin Maç Konumu, Maç Sonucu Ve Lig Sıralamasına Göre İncelenmesi (Türkiye Futbol Süper Ligi Örneği). *Tojras*. 12(4):658-67.
- Leite, W. A. A. (2013). Euro 2012: Analysis and Evaluation of Goals Scored. *International Journal of Sports Science*, 3(4), 102-106. <https://doi.org/10.5923/j.sports.20130304.02>.
- McGarry, T., & Franks, I. M. (2003). The science of match analysis. In *Science and soccer* (pp. 273-283). Routledge.
- Mitrotasios, M., & Armatas, V. (2014). Analysis of Goal Scoring Patterns in the 2012 European Football Championship. *The Sport Journal*, January 16: 1-11.
- Njororai, W. (2014). Timing of goals scored in selected European and South American soccer leagues, FIFA and UEFA tournaments and the critical phases of a match, *International Journal of Sports Science*, 4(6A): 56-64.
- Sönmeymakas, A. (2008). UEFA şampiyonlar liginde atılan gollerin analizi (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü).

Kaynakça

- Açıkada C. Ergen E. (1990). *Bilim ve Spor*. Ankara: Büro Tek Ofset Matbacılık.
- Adams, D.L. (1971). Correlates of Satisfaction Among The Elderly. *Gerontologist*, 11, 64–68.
- Akça, N.Ş., (2012) Özel Spor Merkezlerine Üye Olan Bireylerin Spora Yönelme Nedenleri ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, s. 8-17.
- Akgün, N. (1981). Kadın ve Spor, *Spor Hekimliği Dergisi*, 16 (2), 17-23.
- Alesi, M., Bianco, A., Padulo J, vd. (2014). Motor and Cognitive Development: The Role of Karate. *Muscles Ligaments Tendons J.*, 4 (2), 114–120.
- Alpman, C. (1972). *Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, s10, s 127.
- Ardahan, F., Genç, S., & Uludağ, A. H. (2015). The effect of regular physical exercise on life satisfaction and hopes of the breast cancer women in remission period. *Türkiye Klinikleri J Sports Sci*, 7(2).
- Atabeyoğlu, C. (2000) *Olimpiyat Oyunlarında Türk Kızları*. İstanbul: Ok yayınları.
- Baloğlu, B., Davutoğlu, A. (2009). *Sporun Değişen Yüzü*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Battaglia, G., Bellafiore, M., Alesi, M., Paoli, A., Bianco, A., Palma, A. (2016). Effects of An Adapted Physical Activity Program on Psychophysical Health in Elderly Women. *Clinical Interventions in Aging*, 11, 1009–1015.
- Başkan, A. H., Zorba, E., & Bayrakdar, A. (2017). Impact of the population density on quality of life. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 506–518. Retrieved from <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4416>
- Baxter, J., Hewitt, B., Hayne, s M. (2008). Life Course Transitions and Housework: Marriage, Parenthood, and Time on Housework. *J Marriage Fam.* 70 (2), 259–272.
- Bilge, N. (1989). *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayın No: 1095.
- Broman-Fulks, J.J., Berman, M.E., Rabian, B.A., Webster, M.J. (2004). Effects of Aerobic Exercise on Anxiety Sensitivity. *Behavior Research and Therapy*, 42 (2), 125-136.
- Brown, H., Roberts, J. (2011). Exercising Choice: The Economic Determinants of Physical Activity Behaviour of An Employed Population. *Soc Sci Med.*, 73, 383–390.

- Burleson Jr, M.A., vd. (1998). Effect of Weight Training Exercise and Treadmill Exercise on Post-Exercise Oxygen Consumption. *Medicine and science in sports and exercise*, 30 (4),518-522.
- Burroughs, P., Laurence, E. (1990).The Effect of Enforced Exercise on The Healing of Ligament Injuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 18 (4), 376- 378.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2011). Physical Activity and Health. Cherrington, D.J., Condie, S.J., England, J.L. (1979). Age Work Values, *Academy of Management Journal*, 22, 3.
- Coakley, J.J. (1994). *Sport in Society*. St. Louis, MO: Times Mirror/Mosby College Publishing.
- Colberg, S.R., Hernandez, M.J., Shahzad, F. (2013). Blood Glucose Responses to Type, Intensity, Duration, and Timing of Exercise. *Diabetes Care*, 36 (10), e177.
- Çakmakçı, S. (2001). Okullarda Beden Eğitimi Dersi Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkiler. Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya.
- Dağlı, A., Baysal, N. (2016). “Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (59), 1250.
- Diem, C. (1971). *Weltgeschichte des Sports*. Stuttgart: Cotta Verlag. s.145-146.
- Diener, E. Subjective well-being. (1984). *Psychological Bulletin*, 95 (3),542–575.
- Diener, E., Suh, E.M., Lucas, R.E., Smith, H.L. (1999). Subjective Well-Being: Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*. 123 (2),276–303.
- D.P.T. (1985). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Spor Özel İlgi Esas Komisyon Raporu*. Ankara: DPT. Yayını.
- Dunn, A.L., Trivedi, M.H., Kampert, J.B., Clark, C.G., Chambliss, H.O. (2005). Chambliss Exercise Treatment for Depression: Efficacy and Dose Response. *American Journal of Preventive Medicine*, 28 (1), 1- 8.
- Eitzen, D., Sage, G. (1997). *Sociology of North American Sport*. Sixth Edition, Boston: McGraw-Hill.
- Elmagd, M., Abubakr, M., Sami, M., Elmarsafawy, T.S., Aljadaan, O. (2015). The Impact of Physical Activity Participation on the Self-Esteem of the Students. A Cross Sectional Study from RAKMHSU – RAK –UAE. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 2 (1), 87-91.
- Eren, M. Ö., Dokuzoğlu, G., & Zorba, E. (2023). Investigation of the Effect of Physiotherapists' Basic Psychological Needs in Leisure on Life Satisfaction with Structural Equation Model. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 25(3), 462-471. <https://doi.org/10.15314/tsed.1338946>

- Erickson, K.I., Voss, M.W., Prakash, R.S., Basak, C., Szabo, A., Chaddock, L. vd. (2011). Exercise Training Increases Size of Hippocampus and Improves Memory. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 15,108 (7), 3017-3022.
- Esfahani, N. (2002). The Impact of Sport on Physical, Anxiety, Sleep Disorder, Social Function and Depression Components of Mental Health in Az-zahra University Students. *Harakat*, 12, 75-86.
- Fernandes, R.A., Freitas Júnior, I.F., Cardoso, J.R., Vaz Ronque, E.R., Loch, M.R., Oliveira, A.R., (2008). Association Between Regular Participation in Sports and Leisure Time Behaviors in Brazilian Adolescents: A Cross-Sectional Study. *BMC Public Health*, 8 (32), 1-6.
- Fletcher, G.F. vd. (1996). Statement on Exercise: Benefits and Recommendations for Physical Activity Programs for All Americans a Statement for Health Professionals by The Committee on Exercise and Cardiac Rehabilitation of The Council on Clinical Cardiology, American Heart Association. *Circulation*, 94 (4), 857-862.
- Güler, M., Kozak, M., Certel, Z., & Yanar, N. (2021). Inactividad y estrés provocados por la pandemia COVID-19: ¿Cuál es la situación de los estudiantes universitarios?
- Griffin, E.W., Mullally, S., Foley, C., Warmington, S.A., O'Mara, S.M., Kelly, A.M. (2011). Aerobic Exercise Improves Hippocampal Function and Increases BDNF in The Serum of Young Adult Males. *Physiology & Behavior*, 24,104 (5), 934-941.
- Gronau, R. (1977) Leisure, Home Production, and Work—The Theory of Allocation of Time Revisited. *J Political Econ.*, 85, 1099–1124.
- Hanbay, E., Keskin, B., Kahrıman, M. (2017). Spor Yapan Bireylerin Yaşam Doyumlarının Araştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (51), 1306-1308.
- He, X.Z., Baker, D.W. (2005). Differences in Leisure-Time, Household, and Work-Related Physical Activity by Race, Ethnicity, and Education. *Journal of General Internal Medicine*, 20, 259-266.
- Humphreys, B.R., Ruseski, J.E. (2007). Participation in Physical Activity and Government Spending on Parks and Recreation. *Contemporary Economic Policy*. 25, 538–552.
- Humphreys, B.R., Ruseski, J.E. (2011). An Economic Analysis of Participation and Time Spent in Physical Activity. *B E Journal of Economic Analysis & Policy: Contributions to Economic Analysis & Policy.*, 11, 1–36.
- Jagdish, B., Singh, G.J., Singh, B.A. (2007). *Essentials of Physical Education*. Yeni Delhi: Kalyani Yayınları.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Bağırhan.

- Kari, J.T., Pehkonen, J., Hirvensalo, M., Yang, X., Hutri-Kähönen, N., Raitakari, O.T., vd. (2015). Income and Physical Activity Among Adults: Evidence from Self-Reported and Pedometer-Based Physical Activity Measurements. *PLoS ONE*, 10 (8), 1-15.
- Kaya, C., Yıldız, S. M., & Ekici, S. (2022). Rekreatif Aktivitelere Katılımın Akademisyenlerin Yaşam Doyumuna Etkisinin İncelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 23(51), 249-264.
- Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği. *Kahra Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 307-328.
- King, A.C., Kiernan, M., Ahn, D.K., Wilcox, S. (1998). The Effects of Marital Transitions on Changes in Physical Activity: Results From A 10-Year Community Study. *Ann Behav Med*, 20 (2), 64-69.
- Kirkpatrick-Johnson, M. (2005). Family Roles and Work Values: Processes of Selection and Change. *Journal of Marriage and Family*, 67 (2), 352-369.
- Lemanne, D., Cassileth, B., Gubili, J. (2013). The Role of Physical Activity in Cancer Prevention, Treatment, Recovery, and Survivorship. *Oncology (Williston Park)*, 27 (6), 580-585.
- Meltzer, D.O, Jena, A.B. (2010). The Economics of Intense Exercise. *J Health Econ.* 29, 347-352.
- Merck Manual, (2018). Egzersizin Faydaları.
- Mirowsky, J., & Ross, C. E. (2003). *Education, Social Status, and Health*. New York: Aldine.
- Mustroph, M.L., Chen, S., Desai, S.C., Cay, E.B., DeYoung, E.K., Rhodes, J.S. (2012). Aerobic Exercise is The Critical Variable in an Enriched Environment That Increases Hippocampal Neurogenesis and Water Maze Learning in Male C57BL/6J mice. *Neuroscience*, 6 (219), 62-71.
- Peluso, M.A., Guerra de Andrade, L.H. (2005). Physical Activity and Mental Health: The Association Between Exercise and Mood. *Clinics (Sao Paulo)*, 60 (1), 61-70.
- Pergola, G.D., Silvestris, F. (2013). Obesity as a Major Risk Factor for Cancer. *J Obes.*, 1-11.
- Pettee, K.K., Brache, J.S., Kriska, A.M., Boudreau, R., Ricardson, C.R., Colberd, L.H., Satterfield, S., Visser, M., Harris, T.B., Ayonayon, H.N., Newman, A.B. (2006). Influence of Marital Status on Physical Activity Levels among Older Adults. *Medicine & Science in Sports & Exercise*. 38 (3), 541-546
- Richman, E.L., Kenfield, S.A., Stampfer, M.J., Pacionek, A., Carroll, P.R., Chan, J.M. (2012). Physical Activity After Diagnosis and Risk of Prostate Cancer Progression: Data From The Cancer of the Prostate Strategic Urologic Research Endeavor. *Cancer Res.*, 71 (11), 3889-3895.

- Sage, G.H. (1997). *Sociocultural Aspects of Human Movement: The Heritage of Modernism, the Need for a Postmodernism*. In: Critical Postmodernism in Human Movement, Physical Education, and Sport (Ed.: JM Fernandez-Balboa). Albany: State University of New York Press.
- Satariano, W. A., Haight, T.J., Tager, I.B. (2002). Living Arrangements and Participation in Leisure-Time Physical Activities in an Older Population. *Journal of Aging and Health*, 14, 427-451.
- Shaw, B.A., Spokane, L.S. (2008). Examining the Association Between Education Level and Physical Activity Changes During Early Old Age, *Journal of Aging and Health*, 20 (7), 767-787.
- Slingerland, A. S., van Lenthe, F. J., Jukema, J. W., Kamphius, C. B. M., Looman, C., Giskes, K., vd. (2007). Aging, Retirement, and Changes in Physical Activity: Prospective Cohort Findings From The GLOBE Study. *American Journal of Epidemiology*, 165, 1356-1363.
- Tel, M., Köksalan, B. (2008). Öğretim Üyelerinin Spor Etkinliklerinin Sosyolojik Olarak İncelenmesi (Doğu Anadolu Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 261-278.
- Telama, R., Yang, X, Viikari, J, Valimaki, I, Wanne, O, Raitakari, O. (2005). Physical Activity From Childhood to Adulthood: A 21-Year Tracking Study. *Am J Prev Med.*, 28 (3), 267-273.
- Theberge, N. (1993). The Construction of Gender İn Sport: Woman Coaching and The Naturalization of Difference. *Social Problems*, 40, 301-313.
- Ulukan, H. (2012). İletişim Becerilerinin Takım ve Bireysel Sporculara Olan Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *K.M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, s. 19.
- U.S. Department of Health and Human Services. (1996). *Physical Activity and Health: A Report of the Surgeon*. General Atlanta, Georgia: U.S. Department of Health and Human Services.
- Veenhoven, R. (1996). *The Study of Life Satisfaction*. In: W. E. Saris, R. Veenhoven, A. C.
- Wasserman, D.H., Halseth, A.E. (1998). An Overview of Muscle Glucose Uptake During Exercise. Sites of Regulation. *Adv Exp Med Biol.*, 441, 1-16.
- Winter, B., Breitenstein, C., Mooren, F.C., Voelker, K., Fobker, M., Lechtermann, A. vd. (2007). High Impact Running Improves Learning. *Neurobiology of Learning and Memory*, 87 (4), 597-609.
- World Health Organization Quality of Life Assessment Group. (1998). Development and psychometric properties. *Social Science and Medicine*, 46, 17.
- Wray, L.A., Herzog, A.R., Willis, R.J., Wallace, R.B. (1998). The Impact of Education and Heart Attack on Smoking Cessation Among Middle-Aged Adults. *Journal of Health and Social Behavior*, 39, 271-294.

- Yeniçeri, M., Coşkun, B. Özkan, H. (2002). Muğla Merkezindeki Memurların Boş Zaman değerlendirme Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerinde Bir Araştırma. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 7, 1-20.
- Yetim, Ü. (2001). The Impacts of Individualism/Collectivism, Self Esteem and Feelings of Mastery on Life Satisfaction Among the Turkish University Students and Academicians. *Journal of Happiness Studies*, 123-156.
- Yıldız, Y., & Ekici, S. (2017). Sporun üniversite öğrencileri üzerinde mutluluk ve sosyalleşme düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 181-187.
- Zorba, E. (2011). *Yaşam Boyu Spor*. İstanbul: Bedray Basın Yayıncılık, s.3.

Sürdürülebilir Spor ve Niteliksel Araştırmalar Serisi 1

Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar

Editörler

Serhat ÖZBAY

Murat TURAN

İnci Seçkin AĞIRBAŞ

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar

Sustainability and Qualitative Research in Sport Management

Editörler: Serhat ÖZBAY • Murat TURAN • İnci Seçkin AĞIRBAŞ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-926-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub485>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Özbay, S. (ed), Turan, M. (ed), Ağırbaş, İ. S. (ed) (2024). *Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub485>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- (2024). Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü: <https://shgm.gsb.gov.tr/federasyonlar/?p=0> adresinden alındı
- (2024). GSB/2024-2028 Stratejik Planı: <https://sgb.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGB/012014/GSB%202024-2028%20Stratejik%20Plan%C4%B1.pdf> adresinden alındı
- (2024). Gençlik ve Spor Bakanlığı: <https://gsb.gov.tr/teskilat-semasi.html> adresinden alındı
- (2024). Spor Eğitimi ve Araştırmaları Daire Başkanlığı: <https://sporegitim.gsb.gov.tr/Sayfalar/2873/2859/Yonetmelikler.aspx> adresinden alındı
- (2024). Türkiye Tenis Federasyonu: <https://www.ttf.org.tr/images/talimatlar/2014/32984T%C3%BCrkiye%20Tenis%20Federasyonu-Ana%20Statu.pdf> adresinden alındı
- (2024). Türkiye Tenis Federasyonu: <https://www.ttf.org.tr/component/content/article/17-haberler/18781-3-uluslararası-cudi-cup-tenis-tur-nuvas-baslad> adresinden alındı
- (2024). I-kort: <https://www.ikort.com.tr/turnuvalar> adresinden alındı
- Alaeddinoğlu, V. (2024). Amatör Sporun Gelişmesinde Belediyeler Spor Liginin Önemi. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 5, 25-33.
- Atıcı, A. R., & Şahin, İ. (2023). FİFA 2018 Dünya Kupası'nın Müsabaka Analizlerinin İncelenmesi: Fransa Milli Takımı Örneği. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 286-297.
- Avcı, M. (2013). Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği, İdari Teşkilat İçindeki Konumu ve Bağımsızlığı Sorunu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 70, 3-19.
- Aydın, G. (2023). Is it possible to evaluate rebranding and debranding strategies applied in sports club logos with eye tracking? *Revista de Gestão e Secretariado*, 14(11), 20662-20677.
- Aydın, G. (2023). Modern Yaz Olimpiyat Oyunlarında Türkiye: Sidney'den Tokyo'ya. *Journal of Athletic Performance Researches*, 1(1), 37-47.
- Aygün, M. (2023). An Investigation of Sport Management: A Bibliometric Analysis (1979-2022). *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 10(4), 2201-2216.
- Aygün, M. (2023). Sport Organizations in World Literature: Status and Systematic Determinants. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 184-196.
- Başkaya, G., & Akkoyunlu, Y. (2023). Kadın Futbolcuların Bazı Performans Testleri ile Maç Performans Parametreleri Arasındaki İlişki. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 521-539.

- Biricik, Y. S. (2020). Spor Yöneticisi Adaylarının Sosyal Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(3), 109-119.
- Biricik, Y. S., Sivrikaya, M. H., & Karababa, B. (2023). The Relationship between Covid-19 Anxiety, Burnout, Mental Well-Being, and Resilience in Student-Athletes and Non-Student-Athletes. *E-International Journal of Educational Research*, 14(3), 149-164.
- Cağlayan, M. N., & Cetiner, H. (2022). Sportif Rekreasyon Politikalarında Spor Federasyonlarının Rolü. *Future Trends in Leisure&Recreation CongressAt*, (s. 9-11).
- Cho, W.-C., Tan, T.-C., & Bairner, A. (2024). Managing the Compliance of National Federations: An Examination of the Strategies of International Olympic Sports Federations. *European Sport Management Quarterly*, 24(2), 303-322.
- Colakoğlu, T., Özbey, Ö., & Doğan, D. (2022). 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanununun Kamu Politikası Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 4(1), 80-95.
- Devcioglu, S., Çoban, B., & Karakaya, Y. E. (2011). Spor Kulüplerinin Yönetim Modellerinin Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 51-68.
- Doğan, P. K., & Colak, M. (2023). Spor Federasyonlarının Mali Yapısının Olimpik Federasyonlar Özelinde İncelenmesi ve Gelir Gider Tabloları Üzerinden Değerlendirilmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 190-206.
- Erkin, E. (204). 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun Getirdiği Sistem Hakkında Bazı Düşünceler. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 241-288.
- Ersöz, G., & Alagöz, B. (2019). Türkiye'de 2007-2017 Yılları Arasında Spor Branşları ve Cinsiyete Göre Sporcu Sayılarının Dağılımı. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 42-65.
- Erten, R. (2006). Türk Sporunun Yapısal Düzeni. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, X(1), 117-136.
- Güler, M. Ş., & Arıkan, N. G. (2023). Sarıkamış'taki Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora Karşı İlgileri. *Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları Enstitüsü, Y. Lisans Tezi*, 1, 1-62.
- Gençoğlu, C., & Namlı, S. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık ve Empati Düzeyleri/Erzurum Teknik Üniversitesi Örneği. *Sport Sciences*, 15(3), 33-43.
- Gençoğlu, C., Demir, S. N., & Demircan, F. (2021). Sporda Beslenme ve Ergojenik Destek Ürünleri: Bir Geleneksel Derleme. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 56-99.

- Imamoğlu, A. (2011). Türkiye’de Sporun Yönetsel Yapısı İçinde Spor Federasyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 3-10.
- Küden, S. (2024). DHA: <https://www.dha.com.tr/spor/sirnakta-9-ulke-den-63-teniscinin-katildigi-3uncu-uluslararası-cudi-cup-turnuvasi-basladı-2446339> adresinden alındı
- Kıyıcı, F., & Alaeddinoğlu, V. (2022). Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı İçin Yetenek Seçimi zerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(1), 14-32.
- Kishalı, N. F., Alaeddinoğlu, V., & Dal, A. (2021). Amatör Sporun Gelişmesinde Yerel Yönetimlerin Rolü (Erzurum Büyükşehir Belediyesi rneği). *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 143-154.
- Kuvvetli, . (2023). Avrupa Futbol Şampiyonasında Başarı Faktörleri. *Fenerbahçe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 40-53.
- Szen, T., & Sunay, H. (2010). Spor Federasyonları Yöneticilerinin Stratejik Planlama Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 119-129.
- Schulz, L., Parnsen, A., & Schlesinger, T. (2023). Expectation-Based Types of Voluntary Sports Clubs in Regional Sports Federations. *Sports Management, Marketing, and Economics*, 5.
- Sivrikaya, M. H., & Biricik, Y. S. (2019). Milli Takım Düzeyindeki Elit Kayakçıların Sporcu Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi* (s. 14). Muğla: Rekreasyon alışmaları ve Araştırmaları Derneği.
- Songn, Y., Katkat, D., & Budak, D. (2015). Türkiye’deki Ulusal Spor Federasyonlarının Doping Kontrol Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 93-102.
- Sunay, H. (2003). Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 39-42.
- Taş, Z., & imen, Z. (2017). Spor Federasyonları İl Temsilcilerinin Yönetsel Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 3(Spc.), 1-15.
- Turan, M. (2021). Giresun Gençlik Spor İl Müdürlüğü Personellerinin Spor Etkinliklerine Yönelim Tutumlarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 29-41.
- Turan, M., & Tathısu, B. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ğrencilerinin Zihinsel Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi (Bayburt niversitesi rneği). M. Ilkım içinde, *Spor Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler* (s. 187-202). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Uyar, Y., & Sunay, H. (2019). Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye’de Uygulanan Antrenör Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 234-245.

- Veltri, F. R., Miller, J. J., & Harris, A. (2006). Club Sport National Tournament: Economic Impact of a Small Event on a Mid-Size Community. *Journal of Travel Research*, 45, 17-25.
- Yavuz, M., Metin, S. C., & Bayarslan, B. (2023). Futbolda Müsabaka Analizi ve Önemi. N. Yılmaz içinde, *Spor Bilimlerinde Öncü ve Çağdaş Çalışmalar* (Cilt 1, s. 169-182). İzmir: Duvar Yayınları.
- Yiğit, A. (2019). Bir Bağımsız Spor Federasyonu Olarak Türkiye E-Spor Federasyonunun Hukuki Statüsü. *II. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS' 19)*, (s. 619-646). Bandırma-Balıkesir.

Kaynakça

- Özer, D. S., & Özer, K. (2012). *Çocuklarda Motor Gelişim* (7 b.). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., & Yavuz, N. (2015). Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Spor. *International Journal of Science Culture and Sport*, s. 479-488. doi:https://doi.org/10.14486/IJSCS314
- Akandere, M. (2006). *Eğitici Okul Oyunları* (3 b.). Ankara: Nobel Yayın Dğitim.
- Alaeddinoğlu, V. (2020). The Attitudes of University Students' Regarding Physical Education and Sports Lesson. *Ambient Science Physical Education & Sports*, 7(Esp. 1), 165-169.
- Alaeddinoğlu, V., & Kishalı, N. F. (2022). Trt Kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde spor öğesinin değlendirilmesi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, 5(41), 4157-4173.
- Alaeddinoğlu, V., şebin, K., & Çakır, B. Ö. (2022). Investigating curling athletes' effective communication skills. *Revista online de Política e Gestão Educacional*, 26(sp.1).
- Altın , A., & Akalın, C. (2008). Zihinsel Antrenman ve Yüksek Performans. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 6(1), s. 39-43. doi:https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000131
- Arıcı, H. (2000). *Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi* (2 b.). İstanbul: Bağırğan Yayınevi.
- Aracı, H. (2006). *Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Aydın, A. (2016). *Eğitim Psikolojisi* (14 b.). Pegam Akademi.
- Aydın, B. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. İstanbul: Atlas Yayınları.
- Bak, M. (2011). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: Cinis Yayınları.
- Bayhan, P. D., & Artan, İ. (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Bayhan, P. S., & Artan, İ. (2007). *Çocuk Gelişim ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Sti.
- Bayram, E. (2023). Okul Öncesi Eğitim Programlarında Çocuk Oyunları Üzerine Çalışmalar. N. Kishalı, F. Kıyıcı, E. Tozoğlu, & V. Alaeddinoğlu (Dü) içinde, *Sporla Bilimsel Yaklaşımlar ve Lisans Üstü Öğrenci Araştırmaları* (15-26, Çev.). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Begum Karaman, E. S. (2020). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Oynatılan Fiziksel Etkinliğe Dayalı Oyunların Psikomotor Gelişim Üzerine Etkisi. *Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Beden eğitimi ve SporBilimleri Dergisi*, 14(3), s. 529-539.
- Dündar, U. (2017). *Antrenman Teorisi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlığı Tic. Ltd. Sti.

- Ergin, H., & Yıldız, S. (2010). *Gelişim Psikolojisi* (1 b.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Gülay, H. (2009, Haziran). 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Konumlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi.*, 6(1), s. 104-121.
- Gülay, H. (2009). Okul Öncesi Akran İlişkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), s. 82-93.
- Güler, İ. (2023, Mart). TR83 İlleri (Amasya, Samsun, Çorum, Tokat) Devlet İlkokullarındaki Anasınıflarının Beden Eğitimi ve Oyun Etkinliklerine Yönelik İmkânlarının Değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1). doi:10.31680/gaunjss.1148647
- Güler, M. Ş., & Yıldırım, G. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Eğitim Gören Sporcularda Reaksiyon Zamanı, Vücut Yağ Yüzdesi ve Denge, Parametreleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 348-358.
- Gümüşdağ, H., & Yıldırım, M. (2018). *Spor Bilimlerinde Çocuklarda Motor Gelişim* (1 b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Günsel, A. M. (2011). *Okul Öncesinde Beden Eğitimi ve Uygulamaları* (2 b.). Ankara: Anı Yayınları.
- Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2017). *Understanding Motor Development* (7 b.). (D. S. Özer, A. Aktop, Dü, D. S. Özer, A. Aktop, Y. Fazıloğlu, M. A. Öztürk, C. E. Ağlamış, B. A. Tuğrul, . . . Y. Özdöl, Çev.) Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Hodges, E. V., Malone, M. J., & Perry, D. G. (1997). Individual risk and social risk as interacting determinants of victimization in the peer group. *Developmental Psychology*, 33(6), s. 1032-1039.
- İnanç, B. Y., Bilgin, M., & Atıcı, M. K. (2005). *Çocuk ve Ergen Gelişimi* (2 b.). Ankara: Nobel Kitap Evi.
- Kıyıcı, F., & Aladdinoglu, V. (2022). Kayak Alp Disiplini İçin Yetenek Seçimi Üzerine Bir Derleme. *Uluslararası Gelişim Akademisi*, 1(1), s. 14-32.
- Kızılet, T. (2011). *Genç Bayan Futbolcularda Koordinasyon ve Pliometrik Çalışmaların Koşu Ekonomisi ve Diğer Biomotor Özellikler Üzerine Etkisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Kale, R. (2003). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi* (1 b.). Ankara.
- Karaca, N. H., Aral, N., & Gündüz, A. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Davranışının İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitimbilim*, 6(2), s. 65-76. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akukeg/issue/29343/314004> adresinden alındı
- MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*.
- Murath, S. (2003). *Antrenman Bilimi Yaklaşımıyla Çocuk ve Spor*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Naci Kara, M. B. (2023, Nisan). Okul Öncesi Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği Üzerine Bir Değerlendirme. *Internationa Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(70).
- Orhan, R., & Aydın, S. (2018, Temmuz). Psiko-motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), s. 523-540.
- Santrock, J. W. (2011). *Yaşam Boyu Gelişim Psikolojisi*. (P. G. Yüksel, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Savaş, B. Ç., & Turan, M. (2023). Exploring Perceived Learning Among Students of Sports Sciences in Distance Education. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 98(1), 13-26.
- Sevim, D. Y. (1997). *Antrenman Bilimi*. Ankara: Tutubay Ltd. şti.
- Sevimli, D. (2015). Sporda Yetenek Geliştirme Sürecinin Yönetimi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), s. 1-9.
- Smith, E. E., Hoeksema, S. N., Fredrickson, B., & Loftus, G. R. (2020). *Psikolojiye Giriş* (14 b.). (Ö. Öncül, & D. Ferhatoğlu, Çev.) Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Sunay, H. (1998). Spor Eğitim Alt Yapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi. *Beden eğitimi Spor Bilim Dergisi*, 3(2), s. 43-50.
- Tümkkaya, S., & Gülaçtı, F. (2010). *Erken Çocukluk Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türker, Ü. (2023). Motor Gelişim. S. B. İbrahim Can (Dü.) içinde, *Kuramdan Uygulamaya Sportif Performans* (s. 31-45). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Tepeli, K. (2021). Motor (Haraket) Gelişimi. M. E. Deniz (Dü.) içinde, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. Ankara: Pegam Akademi.
- Toprakkaya, İ. (2004). *Oyun, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Turan, M., Tatlısu, B., Tatlısu, T., & Uçan, İ. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sıkıntıya Dayanma Düzeylerinin Spor ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği)*. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 63-75.
- Yıkılğan, A. (2016). *Kış parlarına Başlayan 8-14 Yaş Erkek Öğrencilerde Biyomotorik Özelliklerin İncelenmesi*. Ağrı: İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Yılmaz, K. B., & Erkalıç, A. O. (2023). Okul Öncesi ve İlköğretim Döneminde Psiko-Motor Gelişimin Fiziksel Aktivite Üzerindeki Önemi. *Journal of Curriculum and Educational Studies*, 1(2), s. 292-305. doi:10.5281/zenodo.10429678
- Yalçın, H. (2010). *Çocuk Gelişimi* (1 b.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Tic. Ltd.şti.

- Yarumkaya, E., & Ulucan, H. (2015). Çocuklarda Hareket Eğitimi Programının Motor Gelişim Üzerine Etkisi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 4(1).
- Yavuz, N. F., & Özyürek, A. (2018). Effects of Physical Education and Sport Activities on Motor Skills of. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 6(1), s. 40-50.
- Yetim, A. A. (2006). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Kaynakça

- Ahman, H. (2013). Social sustainability – society at the intersection of development and maintenance. *Local Environ*:1153–66.
- Alaeddinoğlu, V., Kishalı, N. F., (2020). Amatör Spor Dallarının Sorunlarının Çözümünde Takviye Edici İlaç Olmayan Katkı Maddelerinin (OTC) Sponsor Olarak Katkısının İncelenmesi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 22(4), 11-36
- Alola, A.A., & Adebayo, T.S. (2023). Analyzing the waste management, industrial and agriculture greenhouse gas emissions of biomass, fossil fuel, and metallic ores utilization in Iceland. *Sci. Total Environ*. 887, 164115.
- Baade, R. A., & Matheson, V. A. (2016). Going for the Gold: The Economics of the Olympics. *Journal of Economic Perspectives*, 30(2), 201-218.
- Babiak, K., & Trendafilova, S. (2011). CSR and environmental responsibility: Motives and pressures to adopt green management practices. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 18(1), 11-24.
- Babiak, K., & Wolfe, R. (2009). Determinants of corporate social responsibility in professional sport: Internal and external factors. *Journal of Sport Management*, 23(6), 717-742.
- Baillie, R., Scott, A., & Lomas, L. (2016). Sport and the Environment: Globalising Sport in an Era of Environmental Crisis. Sage Publications.
- Bajayo, R. (2015). Benefits of LEED Certification in Reducing Water Consumption in Residential Buildings. *Procedia Engineering*, 118, 1282-1289.
- Brundtland, G. H. (1987). Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. Oxford University Press.
- Chard, C., & Mallen C. (2013). Renewable energy initiatives at Canadian sport stadiums: a content analysis of web-site communications. *Sustainability*,5(12):5119–34.
- Chard, C., & Mallen, C. (2012). Examining the linkages between automobile use and carbon impacts of community-based ice hockey. *Sport Manag. Rev.*, 15, 476–484.
- Chen, K.C., Gursoy, D. & Lau, K.L.K. (2018). “Longitudinal impacts of a recurring sport event on local residents with different level of event involvement”. *Tourism Management Perspectives*, Vol. 28, pp. 228-238.
- Chen, W., Yang, J., & Zhang, M. (2016). Current Status and Development Trend of Water Treatment Technologies. *Applied Water Science*, 6(4), 333-351.
- Clarkson, M. B., Li, Y., Richardson, G. D., & Vasvari, F. P. (2011). Does it really pay to be green? Determinants and consequences of proactive environmental strategies. *Journal of Accounting and Public Policy*, 30(2), 122-144.

- Coates, D., & Tschirhart, M. (2017). *The Business of Sports: A Primer for Journalists*. Routledge.
- Collins, A., & Flynn, A. (2007). Engaging with the ecological footprint as a decision-making tool: Process and responses. *Local Environ.* 12, 295–312.
- Collins, A., & Flynn, A. (2008). Measuring the Environmental Sustainability of a Major Sporting Event: A Case Study of the FA Cup Final. *Urban Studies*, 45(3), 515-532.
- Collins, A., Flynn, A., Munday, M., & Roberts, A. (2007). Assessing the Environmental Consequences of Major Sporting Events: The 2003/04 FA Cup Final. *Urban Studies*, 44(3), 457-476.
- Collins, A., Flynn, A., Munday, M., & Roberts, A. (2009). Assessing the environmental consequences of major sporting events: The 2003/04 FA Cup Final. *Urban Studies*, 44(3), 457-476.
- Collins, A., Jones, C., & Munday, M. (2009) Assessing the environmental impacts of mega sporting events: two options? *Tourism Management* 30(6): 828–837.
- Collins, A., Munday, M., & Roberts, A. (2012): Environmental consequences of tourism consumption at major events: An analysis of the UK stages of the 2007 Tour de France. *J. Travel Res.* 51, 577–590.
- Del Bello, R. The NBA Takes Action to Reduce Its Carbon Footprint (2024).
- Delmas, M. A., & Pekovic, S. (2013). Environmental standards and labor productivity: Understanding the mechanisms that sustain sustainability. *Journal of Organizational Behavior*, 34(2), 230-252.
- Deloitte. (2012). The Business of Sports- Where Performance Meets Profitability. Deloitte Touche Tohmatsu Limited.
- Department of Energy. (2012). Energy Efficiency & Renewable Energy. Retrieved from <https://www.energy.gov/ccere>
- Ding, J., & Somani, A.A. (2010). long-term investment planning model for mixed energy infrastructure integrated with renewable energy. In: 2010 IEEE green technologies conference. IEEE; 2010.
- Dingle, G., & Mallen, C. (2011). The 2010 Vancouver Winter Olympics: ‘Sustainability’ legacy and sporting event tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 16(4), 279-298.
- Dolf, M., & Teehan, P. (2015). Reducing the carbon footprint of spectator and team travel at the University of British Columbia’s varsity sports events. *Sport Manag. Rev.* 18, 244–255.
- Dünyanın en sürdürülebilir 6 spor mekanı. <https://www.climateaction.org/news/the-5-most-sustainable-sports-venues-in-the-world> [erişim 15.07.2024].

- Edwards, L., Knight, J., Handler, R., Abraham, J., & Blowers, P. (2016). The methodology and results of using life cycle assessment to measure and reduce the greenhouse gas emissions footprint of “Major Events” at the University of Arizona. In *J. Life Cycle Assess.* 21, 536–554.
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Capstone.
- EPA. (2012). *Water Use in Sports Fields and Golf Courses*. U.S. Environmental Protection Agency. Retrieved from <https://www.epa.gov/watersense/water-use-sports-fields-and-golf-courses>
- European Commission. (2020). *Environment and sport*. Retrieved from https://ec.europa.eu/environment/topics/sports_en
- FIFA (Fédération Internationale de Football Association). (2021). *Sustainability*. Retrieved from <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/sustainability>
- FIFA. (2020). *FIFA’s Approach to Sustainability*. FIFA. Retrieved from <https://www.fifa.com/sustainability>
- Gandola, D.M., & Asdrubali, F. A (2024). Methodology to Evaluate GHG Emissions for Large Sports Events. *Sustainability*, 16, 1504. [https:// doi.org/10.3390/su16041504](https://doi.org/10.3390/su16041504)
- Gibson, H., Willming, C., & Holdnak, A. (2012). Sustainability at sport venues: An analysis of professional sport managers’ views and concerns. *International Journal of Sport Management*, 13(1), 1-20.
- Glebova, E., Gerke, A., & Book, R. (2022) The transformational role of technology in sports events. In Basu, Desbordes, Sarkar (eds.), *Sports Management in an Uncertain Environment*. Springer.
- Green Finance and Investment: Mapping Channels to Mobilise Institutional Investment in Sustainable Energy (IEA, 2019).
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). *Smart tourism: Foundations and developments*. Elsevier.
- Hoorweg, D., & Bhada-Tata, P. (2012). *What a Waste: A Global Review of Solid Waste Management*. World Bank.
- Hopwood, B., Mellor, M., & O’Brien, G. (2005). Sustainable Development: Mapping Different Approaches. *Sustainable Development*, 13(1), 38-52.
- Horne, J., & Manzenreiter, W. (Eds.). (2006). *Sports mega-events: Social scientific analyses of a global phenomenon*. Wiley-Blackwell.
- Hu, G, et al. (2023). Design, analysis and optimization of a hybrid fluid flow magnetorheological damper based on multiphysics coupling model. *Mech Syst Signal Process* 2023;205:110877.
- Huybrechts, B., Mertens, S., & Beuselinck, C. (2014). The relationship between long-term orientation and environmental performance in business. *Journal of Business Ethics*, 124(3), 1-19.

International Energy Agency (IEA)

IOC (International Olympic Committee). (2021). Sustainability. Retrieved from <https://olympics.com/ioc/sustainability>

Karadakis, K., & Kaplanidou, K. (2012). Legacy perceptions among host and non-host Olympic Games residents: A longitudinal study of the 2010 Vancouver Olympic Games. *Eur. Sport Manage. Q.* 12, 243–264.

Kassinis, G. I., & Soteriou, A. C. (2003). Greening the service profit chain: The impact of environmental management practices. *Production and Operations Management*, 12(3), 386-403.

Kishalı, N. F., Alaeddinoğlu, V., & Dal, A. (2021). The role of local governments in the development of amateur sports (Erzurum Metropolitan Municipality example). *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 143-154

Larson, B. A., & Langer, L. (2015). The economics of sustainable development: Understanding public attitudes. *Economic Development Quarterly*, 29(1), 67-79.

Li, H., Zhang, Q., & Yin, X. (2018). The Development of Smart Building Technologies. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 82, 1489-1499.

London 2012 Sustainability Report. (2013). Delivering Change. Retrieved from <http://www.cslondon.org/publications/delivering-change-london-2012-sustainability-report>

Mallen, C., & Adams, L. J. (2013). Event Management in Sport, Recreation and Tourism: Theoretical and Practical Dimensions. Routledge.

Mallen, C., & Chard, C. (2011). “What Could be” in Canadian sport facility environmental sustainability. *Management Research Review*, 34(11), 1302-1327.

Mallin, D., & Melnick, M. J. (2017). Sports Facility and Event Management. Jones & Bartlett Learning.

McCullough, B. P., & Kellison, T. B. (2016). Go Green for the Home Team: Sense of Place and Environmental Sustainability in Sport. *Journal of Sport Management*, 30(4), 383-398.

McMichael, A. (2006). Population health as the “bottom line” of sustainability: a contemporary challenge for public health researchers. *Eur J Public Health*, 16:579–82.

Morelli, J. (2011). Environmental sustainability: A definition for environmental professionals. *J Environ Sustain* ;1.2.

Pedersen, K.B., Land, B., Kjaergard, B. (2015). Duality of health promotion and sustainable development perspectives on food waste reduction strategies. *J Transdiscip Environ Stud*; 14:6–18.

- Pfister, G., & Kempf, H. (Eds.). (2006). *Nachhaltigkeit im Sport: Möglichkeiten und Grenzen*. Hofmann Verlag.
- Preuss, H. (2007). The conceptualisation and measurement of mega sport event legacies. *Journal of Sport & Tourism*, 12(3-4), 207-228.
- Preuss, H. (2013). The Contribution of the FIFA World Cup and the Olympic Games to Green Economy. *Sustainability*, 5(8), 3581-3600.
- Schein, E. H. (2010). *Organizational culture and leadership* (Vol. 2). John Wiley & Sons.
- Shen, L., Haufe, J., & Patel, M. K. (2020). Product overview and market projection of emerging bio-based plastics. PRO-BIP 2009, *Final Report*. Utrecht University.
- Smith, A. C. T., & Westerbeck, H. M. (2007). Sport as a Vehicle for Deploying Corporate Social Responsibility. *Journal of Corporate Citizenship*, 25, 43-54.
- Smith, A., & Perks, R. (2010). Sustainable and responsible business: A new approach to corporate management. *Journal of Environmental Management*, 91(10), 2033-2041.
- Steiner, A. (2006) Quoted in London 2012's One Planet Olympics policy approval. *United Nations Environmental Programme, News Centre*.
- Subic, A. (2010). Sürdürülebilirlik ve spor endüstrisi. *Spor Teknolojisi*, 3(4), 221. <https://doi.org/10.1080/19346182.2010.693249>.
- Sydney Olympic Park Authority. (2011). Sustainable Water Management at Sydney Olympic Park. Retrieved from http://www.sopa.nsw.gov.au/resource_centre/publications
- Taks, M., Chalip, L. & Green, B.C. (2015). "Impacts and strategic outcomes from nonmega sport events for local communities". *European Sport Management Quarterly*, Vol. 15 No. 1, pp. 1-6.
- UNEP. (2009). Sustainability and Sport. United Nations Environment Programme. Retrieved from <https://www.unep.org/resources/report/sustainability-and-sport>
- UNEP, G. M. A. (2002). United Nations environment programme. *Chemicals, Geneva, Switzerland*.
- United Nations. (2015). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development.
- United Nations. (2015). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development.
- USGBC (U.S. Green Building Council). (2021). LEED. Retrieved from <https://www.usgbc.org/leed>
- Vallance, S., Perkins, H.C., & Dixon, J.E. (2011). What is social sustainability? A clarification of concepts. *Geoforum* 2011;42:342-8.

- Wilby, R.L., Orr, M., Depledge, D., Giulianotti, R., Havenith, G., Kenyon, J.A., & Taylor, L. (2023). The impacts of sport emissions on climate: Measurement, mitigation, and making a difference. *Ann. N. Y. Acad. Sci.* 1519, 20–33.
- Yıldırım, N. (2019). The impact of social media on sports marketing. *Journal of Sports Media*, 14(2), 109-136.
- Yudelson, J. (2008). *The Green Building Revolution*. Island Press.

Kaynakça

- Akdağ, M., & Türkmen, M. (2023). Kilis ve Gaziantep İllerinde Bocce ve Dart Sporunu ile Uğraşan Sporcuların Katılım Güdüsü ve Başarı Algılarının İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 66-78. <https://doi.org/10.46442/intjcss.1395155> adresinden alındı
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye Kayak Milli Takımları alp disiplini ve kuzey disiplini sporcularının antropometrik ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbsebd/issue/31662/347135> adresinden alındı
- Chiu, W., Fan, T. C., Nam, S. B., & Sun, P. H. (2021). Knowledge mapping and sustainable development of esports research: A bibliometric and visualized analysis. *Sustainability*, 13(18), 10354.
- Dertli, Ş., & Esmer, Y. (2023). Sporda inovasyon uygulamaları: Güncel örnekler. *International Conference on Innovative Academic Studies*, (s. 81-86). Konya: All Sciences Academy.
- Esin, İ., & Bayköse, N. (2024). Sporda sürdürülebilirlik: Çevresel sürdürülebilirlik hakkında bir derleme. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 4(1), 30-45.
- Koçak, F., Tuncel, F., & Tuncel, S. (2013). Sporda sürdürülebilirliğin boyutlarının belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 113-129.
- Liu, Z., An, Z., & Osmani, M. (2023). Integration of building information modeling with sport and facility: current status and future directions. *Buildings*, 13(7), 1829.
- Trendafilova, S., McCullough, B., Pfahl, M., Nguyen, S. N., Casper, J., & Picariello, M. (2014). Environmental sustainability in sport: Current state and future trends. *Global Journal on Advances Pure and Applied Sciences*, 3(1), 9-14.

Kaynakça

- 1000logos. (2024a). Liverpool Logo. Erişim adresi: <https://1000logos.net/liverpool-logo/> Erişim tarihi: 15.09.2024
- 1000logos. (2024b). Roma Logo. Erişim adresi: <https://1000logos.net/roma-logo/> Erişim tarihi: 18.09.2024
- 1000logos. (2024c). PSG Logo. Erişim adresi: <https://1000logos.net/psg-logo/> Erişim tarihi: 12.09.2024
- 1000logos. (2024d). Chelsea Logo. Erişim adresi: <https://1000logos.net/chelsea-logo/> Erişim tarihi: 17.09.2024
- Agha, N., Goldman, M. M., & Dixon, J. C. (2016). Rebranding: The effect of team name changes on club revenue. *European Sport Management Quarterly*, 16(5), 675-695.
- Ahn, T., Suh, Y. I., Lee, J. K., & Pedersen, P. M. (2013). Sport fans and their teams' redesigned logos: An examination of the moderating effect of team identification on attitude and purchase intention of team-logoed merchandise. *Journal of Sport Management*, 27(1), 11-23.
- Airey, D. (2014). *Logo design love: A guide to creating iconic brand identities*. Peachpit Press.
- Altinkok, M., Seran, B., Kurnaz, M., & Demir, B. (2021). Investigation of static and dynamic balance capacity of 5-9 year-old children in gymnastics education. *About This Special Issue*, 12(11), 129.
- Barnes, A. (2023). Kissing the badge: Club crests or corporate logos?. *Soccer & Society*, 24(5), 607-621.
- Bokhua, G. (2022). *Principles of Logo Design: a practical guide to creating effective signs, symbols, and icons*. Rockport Publishers.
- Britannica. (2024). Liverpool FC. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/topic/Liverpool-FC> Erişim tarihi: 22.09.2024
- Budakov, P. V. (2016). Development of a logo assessment matrix for designing football club corporate identity. *International Journal of Design*, 10(2), 1-39.
- Bulovic, N., & Seric, N. (2021). Creating a brand on the identity of a sports club: Preliminary report creating a brand on the identity of a sports club. *Sport Mont*, 19(2), 65-68.
- Danciu, V. (2010). The Brand Identity: A Strategic Shift for Success. *Romanian Economic Journal*, 13(36), 3-14.
- Danker, S. H. (2014). Brand: Identity, image, and relationships. *Art Education*, 67(1), 41-51.
- Dorve. (2021). Inter Milan's 2021 new logo is on the wild!. Erişim adresi <https://dorve.com/blog/inter-milans-2021-new-logo-is-on-the-wild/> Erişim tarihi: 17.09.2024

- Duffett, M. (2013). *Understanding fandom: An introduction to the study of media fan culture*. Bloomsbury Publishing USA.
- Erdal, G. (2017). Logolar, dil ve semiyotik. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(11), 683-699.
- FootballHistory. (2024). Liverpool FC. Erişim adresi <https://www.footballhistory.org/club/liverpool.html> Erişim tarihi: 17.09.2024
- Funk, D. C., Alexandris, K., & McDonald, H. (2022). *Sport consumer brand management*. In *Sport Consumer Behaviour*. Routledge.
- Kaczmarska, E., & Kaczmarska, M. (2018). New developments in the Liverpool Waterfront. *Technical Transactions*, 115(3), 21-39.
- Kara, S., Gunasti, K., & Ross, W. T. (2020). My brand identity lies in the brand name: Personified suggestive brand names. *Journal of Brand Management*, 27, 607-621.
- Kassimeris, C. (2024). Symbolic identities in football: A view from political science. *Soccer & Society*, 25(4-6), 573-584.
- Kohli, C. S., Harich, K. R., & Leuthesser, L. (2005). Creating brand identity: a study of evaluation of new brand names. *Journal of Business Research*, 58(11), 1506-1515.
- Mohiuddin, K. G. B. (2022). *Cool brands* (Doctoral dissertation, Macquarie University).
- Muzellec, L., & Lambkin, M. (2006). Corporate rebranding: destroying, transferring or creating brand equity?. *European Journal of Marketing*, 40(7/8), 803-824.
- Olins, W. (2017). *The new guide to identity: How to create and sustain change through managing identity*. Routledge.
- Özer, A. (2015). *Logo tasarımında marka algısı* (Master's thesis, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Phillips, B. J., McQuarrie, E. F., & Griffin, W. G. (2014). How visual brand identity shapes consumer response. *Psychology & Marketing*, 31(3), 225-236.
- Ravichandra, A. (2024). The effect of the UEFA Champions League on commercialization and nationalization in building football club identity in 1990s Europe, and its effects on the future of competition. *Journal of High School Science*, 8(2), 47-74.
- Slade-Brooking, C. (2016). *Creating a brand identity: A guide for designers*. Hachette UK.
- Trendafilova, S., Babiak, K., & Heinze, K. (2013). Corporate social responsibility and environmental sustainability: Why professional sport is greening the playing field. *Sport Management Review*, 16(3), 298-313.

- Turan, M., Dönmez, E., & Alaeddinoğlu, V. (2022). Winter sports awareness levels of students taking ski lessons. *Conhecimento & Diversidade*, 14(35), 64-76.
- Ward, E., Yang, S., Romaniuk, J., & Beal, V. (2020). Building a unique brand identity: Measuring the relative ownership potential of brand identity element types. *Journal of Brand Management*, 27, 393-407.
- Wheeler, A. (2012). *Designing brand identity: an essential guide for the whole branding team*. John Wiley & Sons.
- Wheeler, A., & Meyerson, R. (2024). *Designing brand identity: A comprehensive guide to the world of brands and branding*. John Wiley & Sons.
- Williams, A. S., & Son, S. (2022). Sport rebranding: the effect of different degrees of sport logo redesign on brand attitude and purchase intention. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 23(1), 155-172.
- Williams, A. S., Son, S., Walsh, P., & Park, J. (2021). The influence of logo change on brand loyalty and the role of attitude toward rebranding and logo evaluation. *Sport Marketing Quarterly*, 30(1), 69-81.
- Yaylagül, Ö. (2015). *Göstergebilim ve dilbilim*. Hece Yayınları ve Dergileri.
- Yılmaz, H. H., Seren, K., & Atasever, G. (2023). The relationship between isokinetic strength and anaerobic performance in elite youth football players. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(2), 457-468.

Kaynaklar

- Akbaş, M. G., & Okutan, E. (2020). Lise öğrencilerinin kariyer kaygısına yönelik alan araştırması: Antalya ili örneği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 158-187.
- Akkoç, F. F. (2009). Lise Öğrencilerinin Kariyer Düşüncelerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Eğitim Bilimleri Bölümü, İzmir.
- Alpar, R. (2001). Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Aşık, G. & Akgül, H. (2022). Üniversite öğrencilerinin kariyer stresleri, kariyer kararında ailenin etkisi ve kariyer kararı verme yetkinlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 192-212.
- Aytaç, S. (2005). Çalışma Yaşamında Kariyer, 4 Nokta Matbaacılık. İstanbul
- Bulut, B., & Bacanlı, F. (2022). Mesleki Olgunluğun Yordayıcıları Olarak Aile Etkisi, Yaşam Yönelimi ve Kariyer Kararı Verme Durumu. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 239-256.
- Büyükgöze-Kavas, A. (2012). Kariyer Karar Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(38).
- Creswell, J. W. (2013). Araştırma Deseni. (Çeviren: Demir, SB.). Eğiten Kitap. Ankara.
- Crites, J. O. (1969). Vocational psychology the study of vocational behavior and dev. McGraw-Hill.
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 1-14.
- Dinç, M. (2015). Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 31-65.
- Ertemel, A.V. & Aydın, G. (2018). Dijital Ekonomide Teknoloji Bağımlılığı ve Çözüm Önerileri. *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 5 (4), 665-690.
- Gati, I., Krausz, M., & Osipow, S. H. (1996). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of Counseling Psychology*, 43(4), 510.
- Griffiths, M. (2000). Does Internet and Computer "Addiction" Exist? Some Case Study Evidence. *Cyberpsychology & Behavior*, 3(2), 211-218.
- Güçlü, G. (2015). Yaşam boyu öğrenme argümanı olarak teknoloji bağımlılığı ve yaşama yansımaları, Yüksek lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eği-

tim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Sivas. (Ulusal Tez Merkezinden alınmıştır. Tez No: 407639).

- İlkin, A., & Korkmaz, Ö. (2019). Muhtaç Aile Çocuklarının Teknoloji Kullanımı, İnternet Bağımlılığı ve Medya-Televizyon Okuryazarlığının İncelenmesi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education*, 38(2).
- Jackson, L. A., von Eye, A., Fitzgerald, H. E., Witt, E. A.& Zhao Y. (2011). Internet Use, Videogame Playing and Cell Phone Use as Predictors of Children's Body Mass Index (BMI), Body Weight, Academic Performance, and Social And Overall Self- Esteem, *Computers in Human Behavior*, 27(1), 599-604.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık, 1754- 1755.
- Luzzo, D. A. (1999). Identifying the career decision-making needs of nontraditional college students. *Journal of Counseling & Development*, 77(2), 135-140.
- Oğuz, E., Ulutaş, A., Nisan, F., Görgen, A. N., & Cumurcu, H. B. (2019). Üniversite öğrencilerinde teknoloji ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 9(2), 167-182.
- Owen, F., Kepir, D. D., Özdemir, S., Ulaş, Ö., & Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151.
- Tatlısu, B. & Ağırbaş, İ. S. (2022). Üniversite öğrencilerinde spor ve farklı değişkenlerin başarı yönelimleri ve kariyer kararlarına etkisi. *Multidisipliner Yaklaşımla Spor Bilimlerinde Bilimsel Araştırmalar*. (ed: Türker,Ü. Temur,H.B.) Akademisyen Kitabevi. Ankara
- Tel Aydın, H., & İşci, N. (2020). Sağlık Bilimleri Bölümlerinde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kariyer Kararı Verme Yetkinliğinin Belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 12(2).
- Toto, G. A. & Strazzeri, İ. (2019). Ort and physical education as prevention against Yusupu, R. (2015). *Üniversite öğrencilerinde kariyer kararları ile mükemmeliyetçilik, öğrenme motivasyonu ve akademik başarı arasındaki ilişkiler*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İzmir. (Ulusal Tez Merkezinden alınmıştır. Tez No: 395245).

Kaynaklar

- Abeza, G., & Sanderson, J. (2022). Theory and social media in sport studies. *International Journal of Sport Communication*, 15(4), 284-292.
- Bai, Z., & Bai, X. (2021). Sports big data: management, analysis, applications, and challenges. *Complexity*, 2021(1), 6676297.
- Billings, A. C., & Angelini, J. R. (2007). Packaging the games for viewer consumption: Gender, ethnicity, and nationality in NBC's coverage of the 2004 Summer Olympics. *Communication Quarterly*, 55(1), 95-111.
- Boyd, D., & Crawford, K. (2012). Critical questions for big data: Provocations for a cultural, technological, and scholarly phenomenon. *Information, communication & society*, 15(5), 662-679.
- Boyle, R. (2020). *Changing sports journalism practice in the age of digital media*: Routledge.
- Boyle, R. (2024). FC Barcelona and Media Representations: Scottish Perspectives. In *FC Barcelona* (pp. 113-125): Routledge.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Brown, S. M., & Brison, N. T. (2020). Big data, big problems: Analysis of professional sports leagues' CBAs and their handling of athlete biometric data. *J. Legal Aspects Sport*, 30, 63.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*: Oxford university press.
- Caldwell, D. (2020). Sounds of the game: An interpersonal discourse analysis of 'on field' language in sports media. *Discourse, Context & Media*, 33, 100363.
- Coakley, J., & Pike, E. (2014). *Sports in society: Issues and controversies*.
- Coche, R., & Tuggle, C. (2018). Men or women, only five Olympic sports matter: A quantitative analysis of NBC's prime-time coverage of the Rio Olympics. *Electronic News*, 12(4), 199-217.
- Cooky, C., Messner, M. A., & Musto, M. (2015). "It's dude time!" A quarter century of excluding women's sports in televised news and highlight shows. *Communication & Sport*, 3(3), 261-287.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2017). *Designing and conducting mixed methods research*: Sage publications.
- Çiftçi, M. C., Çabuk, S., & Yılmaz, B. (2023). The Effect of 12-Week Strength Training Intervention with Mastery Motivational Climate on Some Performance Parameters. *Mediterranean Journal of Sport Science (MJSS)*, 6(4).
- Dart, J. (2014). Sports review: A content analysis of the International Review for the Sociology of Sport, the Journal of Sport and Social Issues and the Sociology of Sport Journal across 25 years. *International Review for the Sociology of Sport*, 49(6), 645-668.

- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The Sage handbook of qualitative research: sage*.
- Dhakal, K. (2022). NVivo. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 110(2), 270.
- Dichl, K., Thielmann, I., Thiel, A., Mayer, J., Zipfel, S., & Schneider, S. (2014). Possibilities to support elite adolescent athletes in improving performance: Results from a qualitative content analysis. *Science & sports*, 29(6), e115-e125.
- Erikoğlu Örer, G., Çelik, S., Ünsal, B., Yılmaz, B., Akıncı, İ., & Çabuk, S. (2023). Evaluation of fms, dynamic balance and jump performance in faculty of sports sciences students. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4).
- Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis. In *The Routledge handbook of discourse analysis* (pp. 9-20): Routledge.
- Fenton, A., Gillooly, L., & Vasilica, C. M. (2023). Female fans and social media: Micro-communities and the formation of social capital. *European Sport Management Quarterly*, 23(2), 370-390.
- Fenton, A., Keegan, B. J., & Parry, K. D. (2023). Understanding sporting social media brand communities, place and social capital: A netnography of football fans. *Communication & Sport*, 11(2), 313-333.
- Field, A. (2018). *Discovering Statistic Using IBM SPSS Statistic*, 5th Edn. ed J. Seaman (Los Angeles, CA).
- Filo, K., Lock, D., & Karg, A. (2015). Sport and social media research: A review. *Sport management review*, 18(2), 166-181.
- Foster, S. J. (2024). You gotta be there: A thematic content analysis of the historically Black college and university sporting experience. *Communication & Sport*, 12(4), 657-683.
- Friese, S. (2019). *Qualitative Data Analysis with ATLAS. ti*: Sage Publication Ltd.
- Friese, S. (2019). *Qualitative data analysis with ATLAS. ti*.
- Gee, J. P. (2014). *An introduction to discourse analysis: Theory and method*: routledge.
- Gonzalez, L.-M., Devis-Devis, J., Pellicer-Chenoll, M., Pans, M., Pardo-Ibanez, A., Garcia-Masso, X., . . . Perez-Samaniego, V. (2021). The impact of COVID-19 on sport in twitter: A quantitative and qualitative content analysis. *International journal of environmental research and public health*, 18(9), 4554.
- Guest, G. (2012). *Applied thematic analysis*: Sage.
- Hayes, A. F., & Krippendorff, K. (2007). Answering the call for a standard reliability measure for coding data. *Communication methods and measures*, 1(1), 77-89.

- Huck, S. W. (2012). Reading statistics and research. *Boston, USA*, 4, 103-112.
- Huggins, M. (2018). The visual in sport history: approaches, methodologies and sources. In *Methodology in Sports History* (pp. 99-116): Routledge.
- Hutchins, B., & Boyle, R. (2020). A community of practice: Sport journalism, mobile media and institutional change. In *Changing Sports Journalism Practice in the Age of Digital Media* (pp. 4-20): Routledge.
- Jackson, K., & Bazeley, P. (2019). Qualitative data analysis with NVivo.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of mixed methods research*, 1(2), 112-133.
- Kamphoff, C. S., Gill, D. L., Araki, K., & Hammond, C. C. (2010). A content analysis of cultural diversity in the Association for Applied Sport Psychology's conference programs. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(2), 231-245.
- Kashkin, V., & Haladay, D. J. (2024). *Automated text analysis methods to identify the individual structure of motivation for sports and a healthy lifestyle*. Paper presented at the BIO Web of Conferences.
- Kaur, A., Kaur, R., & Jagdev, G. (2021). Analyzing and exploring the impact of big data analytics in sports sector. *SN Computer Science*, 2(3), 184.
- Killick, E. A., & Griffiths, M. D. (2023). Sports betting advertising: A systematic review of content analysis studies. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 21(5), 3076-3102.
- Kitchin, R. (2014). *The Data Revolution: Big Data, Open Data, Data Infrastructures and Their Consequences*: Sage.
- Krippendorff, K. (1989). Content analysis. *International encyclopedia of communication*, 1(1), 403-407.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*: Sage publications.
- Kurniawan, A., & Lubis, D. S. (2022). Perancangan Corporate Identity Sebagai Media Promosi Pada UMKM Fajar Mebel Berbasis Adobe Photoshop Adobe Premiere Pro Dan Coreldraw. *CIVITAS: Jurnal Studi Manajemen*, 4(1), 28-40.
- Lee, H., & Lim, J. (2013). Statistical package for the social sciences. *JypHyunJae Publication*.
- Lee, J.-H. (2021). Effect of sports psychology on enhancing consumer purchase intention for retailers of sports shops: Literature content analysis. *Journal of Distribution Science*, 19(4), 5-13.
- Liu, S., Liu, X., Huang, G., Feng, L., Hu, L., Jiang, D., . . . Qiao, H. (2020). FSD-10: a dataset for competitive sports content analysis. *arXiv preprint arXiv:2002.03312*.

- Luo, W., & He, Y. (2021). Influence of sports applications on college students' exercise behaviors and habits: A thematic analysis. *Alexandria Engineering Journal*, 60(6), 5095-5104.
- MacPherson, E., & Kerr, G. (2021). Sport fans' responses on social media to professional athletes' norm violations. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 19(1), 102-119.
- Manovich, L. (2002). *The language of new media*: MIT press.
- McCray, K. L., Toffoletti, K., & Mewett, P. (2016). Sport and its Female Fans. In: Taylor & Francis.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*: John Wiley & Sons.
- Morgan, D. L. (2007). Paradigms lost and pragmatism regained: Methodological implications of combining qualitative and quantitative methods. *Journal of mixed methods research*, 1(1), 48-76.
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook*: sage.
- Ohji, S., Aizawa, J., Hirohata, K., Ohmi, T., Mitomo, S., Koga, H., & Yagishita, K. (2021). Injury-related fear in athletes returning to sports after anterior cruciate ligament reconstruction-a quantitative content analysis of an open-ended questionnaire. *Asia-Pacific journal of sports medicine, arthroscopy, rehabilitation and technology*, 25, 1-7.
- Pallant, J. (2020). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS*: Routledge.
- Park, Y. J., Kim, H. S., Kim, D., Lee, H., Kim, S. B., & Kang, P. (2017). A deep learning-based sports player evaluation model based on game statistics and news articles. *Knowledge-Based Systems*, 138, 15-26.
- Pedersen, P. M., Whisenant, W. A., & Schneider, R. G. (2003). Using a content analysis to examine the gendering of sports newspaper personnel and their coverage. *Journal of Sport Management*, 17(4), 376-393.
- Péladeau, N. (2021). Mixing beyond mixed methods: QDA Miner, SimStat, and WordStat. In *The Routledge reviewer's guide to mixed methods analysis* (pp. 291-304): Routledge.
- Pollach, I. (2011). Software review: Wordstat 5.0. *Organizational research methods*, 14(4), 741-744.
- Popping, R. (2015). Analyzing open-ended questions by means of text analysis procedures. *Bulletin of Sociological Methodology/Bulletin de Méthodologie Sociologique*, 128(1), 23-39.
- Rädiker, S., & Kuckartz, U. (2020). Focused analysis of qualitative interviews with MAXQDA. *MAXQDA Press*.
- Rein, R., & Memmert, D. (2016). Big data and tactical analysis in elite soccer: future challenges and opportunities for sports science. *SpringerPlus*, 5, 1-13.

- Riffe, D., Lacy, S., Watson, B. R., & Lovejoy, J. (2023). *Analyzing media messages: Using quantitative content analysis in research*: Routledge.
- Sanderson, J. Social Media in Sport.
- Smit, B. (2021). Introduction to ATLAS.ti for Mixed Analysis. In *The Routledge Reviewer's Guide to Mixed Methods Analysis* (pp. 331-342): Routledge.
- Smith, B., & Sparkes, A. C. (2009). Narrative analysis and sport and exercise psychology: Understanding lives in diverse ways. *Psychology of sport and exercise*, 10(2), 279-288.
- Stake, R. E. (2005). Qualitative case studies. *Handbook of qualitative research (3rd edition)*/Sage Publications.
- Staley, S. C. (1937). The history of sport: A new course in the professional training curriculum. *The Journal of Health and Physical Education*, 8(9), 522-525.
- Tashakkori, A. (2010). *Sage handbook of mixed methods in social & behavioral research*: Sage Publications.
- Tofler, I. R., Hyatt, B. M., & Tofler, D. S. (2018). Psychiatric aspects of extreme sports: Three case studies. *Original Research & Contributions*, 22(1), 64.
- Tracy, S. J. (2024). *Qualitative research methods: Collecting evidence, crafting analysis, communicating impact*: John Wiley & Sons.
- Trivedi, J., Soni, S., & Kishore, A. (2020). Exploring the role of social media communications in the success of professional sports leagues: An emerging market perspective. *Journal of Promotion Management*, 27(2), 306-331.
- Van Sterkenburg, J., Knoppers, A., & De Leeuw, S. (2010). Race, ethnicity, and content analysis of the sports media: A critical reflection. *Media, Culture & Society*, 32(5), 819-839.
- Wang, Y., & Zhou, S. (2015). How do sports organizations use social media to build relationships? A content analysis of NBA clubs' Twitter use. *International Journal of Sport Communication*, 8(2), 133-148.
- Wenner, L. A. (2021). Media, sports, and society. In *Research Handbook on Sports and Society* (pp. 111-126): Edward Elgar Publishing.
- Wimmer, R. D., & Dominick, J. R. (2011). Mass media research: An introduction, international edition. *United Kingdom: Wadsworth Cengage Learning*.
- Woolf, N. H., & Silver, C. (2017). *Qualitative analysis using NVivo: The five-level QDA® method*: Routledge.
- Yin, R. K. (2018). Case study research and applications. In: Sage Thousand Oaks, CA.

Kaynaklar

- Acero, I., Serrano, R., & Dimitropoulos, P. (2017). Ownership structure and financial performance in European football. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 17(3), 511-523.
- Agha, N., & Taks, M. (2019). Economic impact of minor sporting events and minor league teams. In P. Downward, B. Frick, B. Humphreys, T. Pawlowski, J. Ruseski, & B. Soebbing (Eds.), *Handbook of Sports Economic* (pp. 395-404). London, United Kingdom: SAGE Publications Ltd.
- Andreff, W. (2015). *Disequilibrium Sports Economics: Competitive Imbalance and Budget Constraints*; Edward Elgar Publishing: Camberley, UK.
- Andreff, W. (2022). Hardening the Soft Budget Constraint in Professional Team Sports: Why Is It so Hard? In *Professional Team Sports and the Soft Budget Constraint*; Edward Elgar Publishing: Camberley, UK, pp. 33-76.
- Andreff, W., & Staudohar, P. D. (2000). The evolving European model of Professional Sports Finance. *Journal of Sports Economics*, 1(3), 257-276. <https://doi.org/10.1177/152700250000100304>
- Antelli, M. (2024). The Influence of Financing Structure on Professional Sport Clubs' Performance in Italian "Lnp Serie A2" League. (Master Thesis), Vytautas Magnus University, Faculty of Economics and Management, Kaunas.
- Asan S. & Çingöz, Y.E. & Paktaş, Y. (2021). Takım ve Bireysel Spor Yapan Bireylerin Bilişsel Davranışçı Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Karşılaştırılması, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 23(2).
- Aydın, G., & Belli, E. (2022). Spor pazarlamasında rebranding ve debranding uygulamaları. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 1), 548-561.
- Barringer, B. R., & Ireland, R. D. (2022). *Entrepreneurship: Successfully launching New Ventures*. Pearson.
- Baumann, R., Engelhardt, B., & Matheson, V. A. (2012). Labor Market Effects of the World Cup: A Sectoral Analysis. In W. Maennig & A. Zimbalist (Eds.), *International Handbook on the Economics of Mega Sporting Events* (pp. 377-391). Edward Elgar Publishing.
- Belli, E., & Saraçoğlu, Y. Y. (2021). The relationship between the economic development levels of the countries and their sporting achievements in the 2020 Tokyo Olympics. *J. Educ. Issues*, 7, 33-42.
- Belli, E., Bedir, F., & Turan, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 89-103.
- Bertheussen, B.A., & Solberg, H.A. (2022). Soft Budget Constraints and Institutional Logics in European Football. In *Professional Team Sports and*

- the Soft Budget Constraint; Edward Elgar Publishing: Camberley, UK, pp. 12–32.
- Besson, E. (2008). *Accroître la Compétitivité des Clubs de Football Professionnel Français*. Available online: <https://www.viepublique.fr/sites/default/files/rapport/pdf/084000693.pdf> (accessed on 15 October 2022).
- Blemings, B., & Humphreys, B. (2024). Public Financing of Professional Sports Facilities and Drug Asset Forfeiture. *Public Finance Review*, 52(4), 439-465.
- Bradbury, J. C., Coates, D., & Humphreys, B. R. (2023). The impact of professional sports franchises and venues on local economies: A comprehensive survey. *Journal of Economic Surveys*, 37(4), 1389-1431.
- Braillard, T. (2016). *Grande Conférence Sur Le Sport Professionnel Français*. Available online: https://institut-isbl.fr/wpcontent/uploads/sites/3/2016/05/ConfSportPro_2016_Rapport_exc.indd-confsport-pro_2016_rapport_hd4.pdf (accessed on 15 October 2022).
- Breuer, C., Hallmann, K., Wicker, P., & Feiler, S. (2011). Financing of Sport Facilities in Germany. *Gd. Stades*, 135–149.
- Buckle, M., & Huang, C. (2018). The efficiency of sport betting markets: An analysis using arbitrage trading within Super Rugby. *International Journal of Sport Finance*, 13, 279–294.
- Carvache-Franco, M., Hassan, T., Orden-Mejía, M., Carvache-Franco, O., & Carvache-Franco, W. (2024). Motivations and satisfaction of sports tourists during the FIFA world cup in Qatar 2022. *Heliyon*, 10(5).
- Çeyiz, S., & Özbek, O. (2014). Küreselleşme Ve Spor Etkileşimi. *International Journal Of Sport Culture And Science*. 2(Special Issue 1). 487-495.
- Çingöz, Y. E., Altuğ, T., Şensoy, C., Turan, M., Yönel, M., & Akın, H. (2022). Bireylerin sportif rekreasyonel aktivitelere ilişkin sağlık inancı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının incelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 11(1), 1-18.
- DAZN. (2024). FIFA World Cup hosts: List of every country that has ever staged the famous tournament. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2024, <https://www.dazn.com/en-US/news/soccer/fifa-world-cup-hosts-list-of-every-country-that-has-ever-staged-the-famous-tournament/1o5lmkizmhejlh2v-b30u3kx09>
- Deloitte, (2020). *Annual Review of Football Finance 2020*, 1-36.
- Deloitte, (2021). *Annual Review of Football Finance 2021*, 1-64.
- Demir, E., Ersan, O., & Popesko, B. (2022). Are Fan Tokens Fan Tokens? *Finance Research Letters*, 102736. doi:10.1016/j.frl.2022.102736
- Dermit-Richard, N., & François, A. (2022). Budget Constraints in French Professional Football: Contrasting Situations. In *Professional Team Sports*

- and the Soft Budget Constraint; Edward Elgar Publishing: Camberley, UK, pp. 77–102.
- Deutscher, C., Frick, B., & O’ tting, M. (2018). Betting market inefficiencies are short-lived in German professional football. *Applied Economics*, 50, 3240–3246.
- Di Simone, L., & Zanardi, D. (2021). On the relationship between sport and financial performances: an empirical investigation. *Managerial Finance*, 47(6), 812-824.
- Dockorea. (2024). 2002 FIFA World Cup: South Korea’s Miracle on the Pitch. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2024, <https://dockorea.com/2002-2/>
- Dubinsky, Y. (2024). Clashes of cultures at the FIFA World Cup: Reflections on soft power, nation building, and sportswashing in Qatar 2022. *Place Branding and Public Diplomacy*, 20(2), 218-231.
- Ekmekçi, A., Ekmekçi, R., & İrmış, A. (2013). Küreselleşme Ve Spor Endüstrisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*. 4(1). 91-117.
- Franck, E. (2015). Regulation in Leagues with Clubs’ Soft Budget Constraints: The Effect of the New UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations on Managerial Incentives and Suspense. In *Disequilibrium Sports Economics*; Edward Elgar Publishing: Camberley, UK.
- Franck, E. (2018). European Club Football after “Five Treatments” with Financial Fair Play—Time for an Assessment. *International Journal of Financial Studies*, 6, 97. doi:10.3390/ijfs6040097
- Gallagher, D., Gilmore, A., & Stolz, A. (2012). The strategic marketing of small sports clubs: From fundraising to Social Entrepreneurship. *Journal of Strategic Marketing*, 20(3), 231–247. <https://doi.org/10.1080/0965254x.2012.657225>
- Graham, S. R., & Makowsky, M. D. (2021). Local government dependence on criminal justice revenue and emerging constraints. *Annual Review of Criminology*, 4(1), 311-330.
- Gratton, C., & Taylor, P. (2000). *Economics of sport & recreation*. London: E & FN Spon.
- Groothuis, P. A., & Rotthoff, K. W. (2016). The Economic Impact and Civic Pride Effects of Sports Teams and Mega-Events: Do The Public and the Professionals Agree? *Economic Affairs*, 36(1), 21-32.
- GSIC. (2021). The sports industry and the digital transformation: 5 years ahead [Report]. Available at: <https://sport-gsic.com/>
- Hagn, F., & Maennig, W. (2007). Labour Market Effects of the 2006 Soccer World Cup in Germany. *Chair for Economic Policy, University of Hamburg*.
- Haldarov, Z., Asteriou, D., & Trachanas, E. (2020). The impact of bank ownership on lending behavior: Evidence from the 20082009 financial cri-

- sis. *International Journal of Finance & Economics*, (in press). <http://doi.org/10.1002/ijfc.2256>.
- Humphreys, B. R. (2023). Professional Sports Subsidies and Urban Congestion Externalities: Assessing 50 Years of Failed Urban Economic Development Policies. *Eastern Economic Journal*, 49(4), 457-474.
- Jacobsen, Å., Kringstad, M., & Olsen, T.-E. (2021). Extraordinary Funding and a Financially Viable Football Industry—Friends or Foes? A Norwegian Football League Perspective. *Sustainability*, 13, 2788. doi:10.3390/su13052788
- John, G., Sheard, R., & Vickery, B. (2016). *Stadia: The Populous Design and Development Guide*; Routledge: London, UK.
- Karataş, E. Ö., Savaş, B. Ç., & Karataş, Ö. (2021). Beden eğitimi, spor ve oyunun sosyalleşme üzerine etkisi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Kılıç M, Arslan A. (2018). Parçalanmış aileye mensup lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde sporun etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 17(66), 505-517.
- Kobierecki, M. M., & Pierzgałski, M. (2022). Sports Mega-Events and Economic Growth: A Synthetic Control Approach. *Journal of Sports Economics*, 23(5), 567-597.
- Kornai, J. (1979). Resource-Constrained versus Demand-Constrained Systems. *Econometrica*, 47, 801–819. doi:10.2307/1914132
- Kornai, J. (1986). The Soft Budget Constraint. *Kyklos*, 39, 3–30. doi:10.1111/j.1467-6435.1986.tb01252.x
- Kornai, J., Maskin, E., & Roland, G. (2003). Understanding the Soft Budget Constraint. *Journal of Economic Literature*, 41, 1095–1136. doi:10.1257/jel.41.4.1095
- Lang, M., Rathke, A., & Runkel, M. (2010). Comparative Analysis of Costs and Economic Effects of the FIFA World Cups (1998-2018). *Region et Developpement*, 31, 47-64.
- Lee, C. K., & Taylor, T. (2005). Critical reflections on the economic impact assessment of a mega-event: The case of 2002 FIFA World Cup. *Tourism Management*, 26(4), 595-603.
- Leeds, M. A., Allmen, P. V., & Matheson, V. A. (2018). *The economics of sports*. New York: Routledge.
- Li, D., Wu, Z., & Wu, Q. (2024). How Does Digital Finance Affect Sports Enterprise Innovation? Evidence from Chinese Sports Listed Enterprises. *Sustainability*, 16(14), 5847.
- Maskin, E., & Xu, C. (2001). Soft Budget Constraint Theories: From Centralization to the Market. *Economics of Transition*, 9, 1–27. doi:10.1111/1468-0351.00037

- Miragaia, D., Ferreira, J., Carvalho, A., & Ratten, V. (2019). Interactions between financial efficiency and sports performance: Data for a sustainable entrepreneurial approach of European professional football clubs. *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*, 8(1), 84-102.
- Moulard, J. (2018). Nouvelle Ressource et Évolution Du Business Model: Une Équation à Plusieurs Inconnues: Le Cas Des Nouveaux Stades Du Football Français; Normandie Université: Rouen, France.
- New World Encyclopedia. (2024). World Cup. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2024, https://www.newworldencyclopedia.org/entry/World_Cup
- Nikkinen, J., Piljak, V., & Rothovius, T. (2020). Impact of the 2008–2009 financial crisis on the external and internal linkages of European frontier stock markets. *Global Finance Journal*, 46, 100481. <http://doi.org/10.1016/j.gfj.2019.100481>
- Noll, R. G. (2014). The organization of sports leagues. *Oxford Review of Economic Policy*, 19(4), 530–551. <https://doi.org/10.1093/oxrep/19.4.530>
- Ongan, T. H., & Demiröz, D. M. (2010). Akademik futbol. İstanbul: Hiperlink Yayınları, s.28.
- Parks Janet, B., & Zanger Beverly, R. K. Quarterman Jerome (1998). *Contemporary sport manajement*.
- Route, D., Lorenzon, L., & Sironi, E. (2020). The relationship between governance structure and football club performance in Italy and England. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 10(1), 17-37.
- Savaş, B. Ç. (2022). Investigation of the Competitive Balance in the Europe's Big Five Leagues and the Turkish Super League: The Ten Seasons Between 2011/2012-2020/2021. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(2), 91-104.
- Scharnowski, M., Scharnowski, S., & Zimmermann, L. (2023). Fan Tokens: Sports and Speculation on the Blockchain, *Journal of International Financial Markets, Institutions & Money*, 89, 1-27. doi:10.1016/j.intfin.2023.101880
- Schwienbacher, A., & Larralde, B. (2010). Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1699183>
- Seguin, P. (2008). Grands Stades—Rapport de La Commission Euro 2016. Available online: <https://investisseur.olympiquelyonnais.com/images/PDF/Rapport-de-la-Comission-Grands-Stades-EURO-2016.pdf> (accessed on 15 October 2022).
- Setälä, H. (2015). Possibilities and ways of funding sports clubs in Finland. *University of Applied Sciences*.

- Sharman, S., Piper, T., McGrane, E., & Newall, P. W. (2024). Gambling adverts in live TV coverage of the Qatar 2022 FIFA Men's World Cup. *Addiction Research & Theory*, 32(4), 237-244.
- SportingNews. (2024). WorldCuphosts: All-time countries, cities, tournament history. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2024, <https://www.sportingnews.com/us/soccer/news/world-cup-hosts-all-time-countries-cities-tournament-history/exuii1eppyhc1mxzo9v0lua1>
- Storm, R.K., & Nielsen, K. (2012). Soft Budget Constraints in Professional Football. *European Sport Management Quarterly*, 12, 183–201. doi:10.1080/16184742.2012.669389
- Sun, Y.-Y., Rodriguez, A., Wu, J.-H., & Chuang, S.-T. (2013). Why hotel rooms were not full during a hallmark sporting event: The 2009 World Games experience. *Tourism Management*, 36(C), 469-479.
- Turan, M., Mavibaş, M., & Savaş, B. Ç. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda mental dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 52-70.
- Vidal-Tomás, D. (2022). Blockchain, sport and fan tokens. Munich Personal RePEc Archive. MPRA Paper No. 111350. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/111350/>
- Wikipedia. (2024). Economics of the FIFA World Cup. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2024, https://en.wikipedia.org/wiki/Economics_of_the_FIFA_World_Cup
- Wilson, R. (2006). The economic impact of local sport events: Significant, limited or otherwise? A case study of four swimming events. *Managing Leisure*, 11, 57–70.
- Wilson, R., Plumley, D., & Ramchandani, G. (2013). The relationship between ownership structure and club performance in the English Premier League. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 3(1), 19-36.
- Ertek, T. (2015). *Temel Ekonomi*, Genişletilmiş 4. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Rehber, E. (2012). *Temel ekonomi*. Ekin Yayınevi.
- Stanford, J. (2015). *Economics for everyone*. London: Pluto Press.
- Türk, A. (2014) *Ekonomi, Hiperlink*.
- Laine, A., & Vehmas, H. (2017). Getting a grip on the private sport sector in Europe. *The private sport sector in Europe: A cross-national comparative perspective*, 1-16.
- Legg, D., Foster, G., Greyser, S. A., & Walsh, B. (2009). *The Business of Sports: Text and Cases on Strategy and Management*.

Sinemada Hareketli Görüntü Teknikleri: Steadicam Örneği

Süleyman Deniz Arslan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sinemada Hareketli Görüntü Teknikleri: Steadicam Örneği

Sülcyman Deniz Arslan

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-960-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub535>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Arslan, S. D., (2024). *Sinemada Hareketli Görüntü Teknikleri: Steadicam Örneği*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub535>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

KİTAPLAR

- Wineyard, J, (2010), “*Sinemada Çekim Teknikleri*”, İstanbul Organizasyon, s.15, 49, 50, 150.
- Mercado, G, (2011), “*Sinemacının Gözü*”, Hill Yayınları, s.178, 179, 180, 181.
- Arijon, D, (2005), “*Film Dilinin Grameri*”, Es Yayınları, s.32.
- Küçükcan, U, (2013), “*Hareketli Görüntünün Tarihi*”, Anadolu Üniversitesi, s.6,7,8,9,10,54,56,58.
- Duca, L, (1993), “*Sinema Tarihi*”, Remzi Kitapevi, s.9.
- Acar, A, (2017), “*Sessiz Sinema Tarihi*”, Doruk Yayıncılık, s.17,18,19.
- İdrisoğlu, A, (2017), “*Yeşilçam Sinemasının Bir Mucize Olduğunu Keşfeden Adam Prof. Sami Şekeroğlu*”, 24. Uluslararası Adana Film Festivali, Adana, s.82,83,84.
- Kellner, D, Ryan, M, (2010), “*Politik Kamera*” Ayrıntı Yayınları, s.12,16.
- Pezzella, M, (2006), “*Sinemada Estetik*”, Dost Kitapevi, s.17.
- Thomson, D, (2015), “*Filmler Hayatımızı Nasıl Etkiler*”, Alfa Basım Yayın, s.15,16,17,19,21.
- Rotha, P, Griffith, R, (2001), “*Sinema Yazıları*”, İzdüşüm Yayınları, s.2.

MAKALELER

- Brown, G, (1988), “*Ancient History*”, Steadicam Letter, USA, s.1, 7-9.
- Brown, G, (1989), “*The Iron Age*”, Steadicam Letter, USA, s.1-4, 4-6.
- Brown, G, (1989), “*The Contraption Wars*”, Steadicam Letter, USA, s.2-1, 1-10.
- Tırpan, M, (2017), “*Görüntü Yönetmeni Özgür Eken İle Röportaj*”, Sinefilozofi Dergisi, s.2-4, 148.
- Demoglu, E, (2014), “*Sinemada Yakın-Plan Körleştirir mi Netleştirir mi: ‘Rosetta’ ve ‘Mavi En Sıcak Renktir’ Filmlerinde Yüz’ün Farklı Etkileri*”, E-journal of Intermedia, 2014, s.1, 19.

Delikanlı, K, Öztürk, Y, (2014), “Kamera Stabilizasyon Sisteminin Çalışma Prensipleri ve Alman Görüntüye Etkisi” , Süleyman Demirel Üniversitesi, YEKARIM e-Dergi, s.2,3, 28-31.

Çevirir, N, Yakışan, S, (1994), “Sinemanın Tarihsel Gelişimi ve İzleyici Profili Üzerine Bir Değerlendirme” Marmara İletişim Dergisi, s.6, 132-133.

TEZLER

Lucas, R.C, (2011), “*Crafting Digital Cinema: Cinematographers in Contemporary Hollywood*”, PhD Thesis, The University of Texas at Austin, USA, s.116.

İNTERNET ADRESLERİ

<http://www.nytimes.com/2004/06/09/arts/edmund-m-digiulio-76-leader-in-motion-picture-technology.html>, 15/03/2018.

<http://www.jvc.com>, 15/03/2018.

<https://www.garrettcam.com/steadicam-jr-and-merlin-history>, 15/03/2018.

<https://tiffen.com/steadicam/history-of-steadicam/>, 15/03/2018.

<https://www.cbsnews.com/news/steadicam-inventor-garrett-brown//>, 25/03/2018.

<https://nofilmschool.com/2016/12/garrett-brown-steadicam-inventor-interview>, 25/03/2018.

<https://britishcinematographer.co.uk/garrett-brown/>, 25/03/2018.

<https://flysteadicam.tiffen.com/instructors/garrett-brown/>, 25/03/2018.

<https://www.twovoices.com/see/>, 25/03/2018.

<https://www.garrettcam.com/steadicam-tango/>, 25/03/2018.

[http://www.tiffen.com/userimages/Steadicam%20Tango%20Rack%20Broch-d\(1\).pdf](http://www.tiffen.com/userimages/Steadicam%20Tango%20Rack%20Broch-d(1).pdf), 25/03/2018.

<https://www.garrettcam.com/steadicam-volt/>, 27/03/2018.

<https://www.kickstarter.com/projects/tiffencompany/steadicam-volt-smartphone-stabilizer-shake-free-vi>, 28/03/2018.

<https://www.sinemia.com/sosyal/sinema-galeriler/8-temel-kamera-hareketi>, 28/05/2018.

<http://www.techofilm.com/kamera-hareketleri-ve-anlamlari/>, 28/05/2018.

<http://www.film yapim.net/?pnum=8&pt=Kamera+>, 28/05/2018.

<http://www.webtekno.com/sinema-asigi-herkesin-bilmesi-gereken-15-kamera-cekim-acisi-l794.html#image1>, 28/05/2018.

<https://www.aksam.com.tr/yasam/fotograf-makinesinin-c2kasifi-ibnulheysem-c2/haber-225233,01/06/2018>

<https://standartsinema.wordpress.com/tag/kinetografkinetoskop/>, 01/06/2018.

- <http://sinepedi.blogspot.com/2012/03/hareketli-goruntunun-dogusu-ve-sinemann.html>, 01/06/2018.
- http://www.kameraarkasi.org/kamera/hareket/kamerahareketleri/pan_egitimi.html, 02/06/2018.
- <https://blog.fotografium.com/kisa-film-cekkenlerin-mutlaka-bilmesi-gereken-8-temel-kamera-hareketi/>, 02/06/2018.
- <http://www.flickr.com/photos/scartist/3431531435/in/photostream/>, 02/06/2018.
- <http://planetinfocus.org/wp-content/uploads/2015/08/CAMERA-MOVEMENTS.pdf>, 02/06/2018.
- <https://www.futurelearn.com/courses/filmmaking-animation-classroom/0/steps/23225>, 03/06/2018.
- <http://alicewesternsmedia.blogspot.com/2015/10/types-of-camera-shots-and-angles.html>, 03/06/2018.
- <http://web.itu.edu.tr/kimence/muk203-9.pdf>, 03/06/2018.
- <http://www.dvinfo.net/forum/jibs-cranes-booms/482129-now-what-i-call-camera-crane.html>, 20/06/2018.
- <https://nofilmschool.com/2015/02/roving-camera-cart-crane-capture-super-bowl-sidelines>, 20/06/2018.
- <https://www.haguecamerasupports.com/jibs-cranes-booms/hague-mini-camera-jib-traveller>, 20/06/2018.
- www.kameraarkasi.org, 20/06/2018.
- <http://eaglecss.com/jimmy-jib/>, 27/06/2018.
- <https://www.proaim.com/flycam-nano-camera-stabilizer-system-with-quick-release-plate.html>, 27/06/2018.
- <http://www.extremelightingandgrip.com/camera-dolly-rental/>, 27/06/2018.
- <https://www.youtube.com/watch?v=Cqg0ZlOggVc>, 27/06/2018.
- <https://flyfilms.in/flycam-buddy-2-axis-gimbal-camera-stabilizer.html#.Wz8uimAzYdU>, 27/06/2018.
- <https://marcocrupifoto.blogspot.com/2012/03/la-lanterna-magica-dal-1646-al-1940.html>, 27/06/2018.
- <http://siteplusyasam.com/index.php/2017/03/15/hareketli-goruntunun-kaydedilmesi-ve-sinema-tarihinin-ilk-filmi/>, 27/06/2018.
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130226-2.htm>, 13/07/2018.
- <http://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/sinema-televizyon/302/Page.aspx>, 13/07/2018.

Sürdürülebilir Gelecek İçin İklim Perspektifleri

Editörler:

Berkan GÜNGÖR

Ömer KÜÇÜK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sürdürülebilir Gelecek İçin İklim Perspektifleri

Editörler: Berkan GÜNGÖR • Ömer KÜÇÜK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-995-9

ISBN (Paperback): 978-975-447-996-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub564>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Güngör, B. (ed), Küçük, Ö. (ed) (2024). *Sürdürülebilir Gelecek İçin İklim Perspektifleri*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub564>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Adler-Bell, S. (2019). The Story Behind the Green New Deal's Meteoric Rise. *The New Republic*. <https://newrepublic.com/article/153037/story-behind-green-new-deals-meteoric-rise> (E.T.: 07.11.2024).
- Andrews, K. T. (2002). "Creating Social Change: Lessons from the Civil Rights Movement". *Social Movements: Identity, Culture, and the State* içinde D. S. Meyer, N. Whitter ve B. Robert (Ed.). New York: Oxford University Press, ss. 105-119.
- Athanasiou, T. ve Baer, P. (2006). *Ölümcül Sıcak – Küresel Adalet ve Küresel Isınma*, A. K. Saysel (Çev.). İstanbul: Bgst Yayınları.
- Bektaş Durmuş, S. (2024). İklim Aktivizmi Üzerine Nitel Bir Araştırma: "Fridays For Future Hareketi". *Beykoz Akademi Dergisi*, Özel Sayı: "Sınırsız: Dünya Yapmak & Ötesi", 105-118.
- Bergmann, Z., ve Ossewaarde, R. (2020). Youth climate activists meet environmental governance: ageist depictions of the FFF movement and Greta Thunberg in German newspaper coverage. *Journal of Multicultural Discourses*, 15(3), 267-290.
- Birleşmiş Milletler (2002). İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi. <https://iklim.gov.tr/bm-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesi-i-33> (E.T.: 22.10.2024).
- Birleşmiş Milletler (2024). United Nations Conference on the Human Environment, 5-16 June 1972, Stockholm. <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> (E.T.: 22.10.2024).
- Bookchin, M. (2013). *Toplumsal Ekoloji ve Komünalizm*, F. D. Elhüseyni (Çev.). İstanbul: Sümer Yayıncılık.
- Cheung, H. (2020). What does Trump actually believe on climate change?. *BBC*, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-51213003> (E.T.: 06.11.2024).
- Çırakman, A. ve Ertuğrul, K. (2019). "Toplumsal Hareketler Sosyolojisi". *Si-yaset Sosyolojisi* içinde F. Acar ve H. F. Uslu (Haz.). Ankara: Dipnot Yayınları, ss. 233-253.
- Diamond, L. (1994), Rethinking Civil Society: Toward Democratic Consolidation, *Journal of Democracy*, 5(3), 4-17.
- Duwe, M. (2001), The Climate Action Network: A Glance behind the Curtains of a Transnational NGO Network. *Review of European Community & International Environmental Law*, 10, 177-189.
- Erdem, T. (2020). *Sosyoloji Notları* (5. Baskı). İstanbul: Otorite Yayınları.
- Extinction Rebellion (2024). About Us. *Rebellion Global*. <https://rebellion.global/about-us/> (E.T.: 08.11.2024).
- Faulks, K. (2000). *Political Sociology*. New York: New York University Press.

- Fisher, D. R., ve Nasrin, S. (2021). Shifting coalitions within the youth climate movement in the US. *Politics and Governance*, 9(2), 112-123.
- Fridays for Future (2024). Who We Are?. <https://fridaysforfuture.org/what-we-do/who-we-are/> (E.T.: 08.11.2024).
- Giddens, A. (1994). Modernliğin Sonuçları. E. Kuşdil (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, A. (2013). *İklim Değişikliği Siyaseti*. E. Baltacı (Çev.). Ankara: Phoenix Kitap.
- Goodman, J. (2009). From Global Justice to Climate Justice? Justice Ecologism in an Era of Global Warming. *New Political Science*, 31(4), 499-514.
- Green Party (2024). *Green New Deal*. https://www.gp.org/green_new_deal (E.T.: 22.10.2024).
- Hansen, J. E. (2009). *Küresel Isınmanın Kırılma Noktası*, A. Yılmaz (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hayes, G., Doherty, B. ve Saunders, C. (2020). A New Climate Movement? Extinction Rebellion's Activists in Profile. *Cusp Working Paper*, 25, 1-39.
- Heywood, A. (2012). *Siyaset* (6. Baskı). İstanbul: Liberte Yayınları.
- Jameson, F. (2022). *Postmodernizm ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantiği* (Çev.: Cem Gönenç). İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (2004). *Çevrebilim* (4. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Koukouvelis, K. (2017). Climate change social movements and cosmopolitanism. *Globalizations*, 14(5), 746-761.
- Kumar, K. (1999). *Sanayi Sonrası Toplumdan Post-Modern Topluma – Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları*, M. Küçük (Çev.). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Mavi, İ., (2021). Küresel İklim Değişikliği Bağlamında Yeni Toplumsal Hareket Örneği Olarak Küresel Çevreci Hareketler. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(9) 116-126.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2015). *Yeni Senaryolar ile Türkiye İklim Projeksiyonları ve İklim Değişikliği*. Ankara: Meteoroloji Genel Müdürlüğü Matbaası.
- Neale, J. (2009). *Küresel Isınmayı Durduralım, Dünyayı Değiştirelim*, D. Tarkan (Çev.). İstanbul: Yordam Kitap.
- Nieuwenhuijsen, M. J. (2024). Climate crisis, cities, and health. *The Lancet*. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(24\)01934-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(24)01934-2).
- Olgun, M. E. (2023). “OECD Ülke Grubu İçin Ekolojik Ayak İzi Yakınsaması: Kesirli Fourier Birim Kök Testinden Bulgular”. *İklimin Geleceği* içinde B. Güngör ve Ö. Küçük (Ed.). Konya: Palet Yayınları, ss. 188-198.
- Önder, T. (2003). *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*. Ankara: Odak Yayınevi.

- Pavenstädt, C. N., ve Rödder, S. (2024). Between evidence first and political fight – understanding dynamics of (de-)politicization in US climate movements' future narratives. *Environmental Politics*, 33(6), 1065–1086.
- Reitan, R., ve Gibson, S. (2012). Climate change or social change? Environmental and leftist praxis and participatory action research. *Globalizations*, 9(3), 395-410.
- Schwarz, M. A. (2002). “Factions and the Continuity of Political Challengers”, *Social Movements: Identity, Culture, and the State* içinde D. S. Meyer, N. Whitter ve B. Robert (Ed.). New York: Oxford University Press, ss. 157-169.
- Shiva, V. (2014). *Petrol Değil Toprak – İklim Krizi Döneminde Çevresel Adalet* (2. Baskı), Ö. Olcay (Çev.). İstanbul: Sinek Sekiz Yayınevi.
- Sunrise Movement (2023). Our Story. <https://www.sunrisemovement.org/theory-of-change/our-story/> (E.T.: 07.11.2024).
- Sunrise Movement (2024). About Sunrise. <https://www.sunrisemovement.org/about/> (E.T.: 07.11.2024).
- Şahin, Ü. (2019). Küresel iklim hareketinde yeni dalga. *Yeşil Gazete*. <https://yesilgazete.org/kuresel-iklim-hareketinde-yeni-dalga/> (E.T.: 06.11.2024).
- Şahin, Ü. (2020). Geleceği kurmak: Küresel iklim hareketinde yeni dalga aktivizm. *T24*. <https://t24.com.tr/k24/yazi/gelecegi-kurmak-kuresel-iklim-hareketinde-yeni-dalga-aktivizm,2548> (E.T.: 06.11.2024).
- Uncu, B. A. (2020). Hem İklimi Hem Adaleti Savunan Bir Hareket: İklim Adaleti Hareketi. *TESEV Değerlendirme Notları*, 10, 1-9.

Kaynakça

- Abbass, K., Qasim, M.Z., Song, H., Murshed, M., Mahmood, H. & Younis, I. (2022). “A review of the global climate change impacts, adaptation, and sustainable mitigation measures”, *Environmental Science and Pollution Research*, 29:42539–42559. Doi:10.1007/s11356-022-19718-6.
- Aksay, C.S., Ketenoglu, O. & Kurt, L. (2005). Küresel Isınma ve İklim Değişikliği, Selçuk Üniversitesi Fen Fakültesi Fen Dergisi, C:1, S:25, s.29-42
- Aksel, T. (2011). Kritik Eşik, Cinius Yayınları, İstanbul
- Aydoğdu, M.H. (2024). İklim Değişikliği: Sorunlar ve Bunlar Yönetilebilir mi?, *Social Science Development*, Vol:9, Issue:46, pp:79-91. Doi Number : 10.5281/zenodo.13765428.
- Başalma, D. & Demir, İ. (2006). Küresel İklim Değişikliği, *Bitkisel Araştırma Dergisi*, 2: 22-26.
- Başol, K., Durman, M. & Önder, H. (2007). Doğal Kaynakların ve Çevrenin Ekonomik Analizi, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.
- Batı, O. (2014). “Küresel Isınma Konusunda “Karbon Vergisi Etkisi’nin Değerlendirilmesi”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1):267-278.
- Baysal, B. & Karakaş, U. (2017). “Climate Change and Security: Different Perceptions, Different Approaches”, *Uluslararası İlişkiler*, 14(54):21-44.
- Cartwright, M. (2014). İnka İmparatorluğu [Inca Civilization]. (M. Hatipoğlu, Çevirmen). *World History Encyclopedia*. <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-12495/inka-impatorlugu/>
- Çapar, G. (2019). Su Kaynakları Yönetimi ve İklim Değişikliği. İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi (iklimİN), İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi 8, Ankara.
- Demir, A. (2009). Küresel İklim Değişikliğinin Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Kaynakları Üzerine Etkisi, *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, C:1, S:2, https://doi.org/10.1501/Csaum_0000000013
- Doğan, S., Doğan, E. & Tüzer, M. (2020). Küresel Isınma ve İklim Değişikliği: Bilimsel Uzlaşmadan Politik Ayrışmaya, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:39 Güz:2020/3 s.1453-1484 DOI: <https://doi.org/10.46928/iticusbe.759056>
- Ernst, F.B. & Yenigün, İ. (2023). Geodesign Perspektifinden Dirençli Şehirler: Şanlıurfa İli Örneği. *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*, Yıl:2. Sayı:4. s.146-167
- Gönençgil, B. & Vural, G. (2016). Çevre Tarihi Açısından Küçük Buzul Çağı ve Sosyal etkileri, TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 13-14 Ekim 2016, Ankara
- Günay, N. & Hacıyakupoğlu, S. (2023). İklim Değişikliğinin Kronolojik Analizi ve Nükleer Enerjiye Bir Bakış, *Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler*

- ve Araştırma Merkezi, Doğal Afetler ve Çevre Dergisi, 9(2): 365-384, DOI: 10.21324/dacd.1205329
- Gürbüz, A. & Şenkaya, M. (2023). PERMAFROST İklim değişiminde zaman ayarlı bir tehdit, Mavi Gezegen, Sayı:31
- Herrera Anchustegui, I. & Glapiak, A. (2023). Wind of change: A Scandinavian perspective on energy transition and the 'greenification' of the oil and gas sector. In *Regional Approaches to the Energy Transition: A Multidisciplinary Perspective* (pp.49-74). Cham: Springer International Publishing
- Hosseini, S.E. (2022). "Fossil fuel crisis and global warming", (Ed: Seyed Ehsan Hosseini), *Fundamentals of Low Emission Flameless Combustion and Its Applications*, p. 1-11, Academic Press, Doi: 10.1016/B978-0-323-85244-9.00001-0.
- IPCC. (2018). IPCC Special Report on Global Warming of 1.5°C. [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P.R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J.B.R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor & T. Waterfield (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, doi:10.1017/9781009157940.001.
- Karakuş, N. (2022). Mısır Medeniyetinin Kilometre Taşı: Nilometre, Şarkiyat Dergisi, C:14, S:2, 656-669 <https://doi.org/10.26791/sarkiat.1116650>
- Keller, E. (2006). Çevre Jeolojisine Giriş, Gazi Kitabevi, Ankara, 549s.
- Köse, İ. (2018). İklim Değişikliği Müzakereleri: Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı İmza Süreci, Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, 55-81 <http://dx.doi.org/10.18354/esam.329348>
- Özkerim Güner, N. (2021). "İklim Değişikliği ve Dünya Mirasının Korunması", Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 2, 2021, s. 263-288.
- Özüşen, B. (2023). İklim Değişikliğinin Davranışsal İktisadı, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, C:14, S:40, 1433-1450
- Şahin, Ü. & Kurnaz, L. (2014). İklim Değişikliği ve Kuraklık, İstanbul Politikalar Merkezi, Sabancı Üniversitesi, İstanbul, ISBN: 978-605-4348-89-3
- Uslu, H. (2021). "İklim Değişikliğinin Tarımsal Faaliyetler Üzerindeki Etkisi: Bahçecilik Sektörü Üzerine Ampirik Bir Çalışma", Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (38):458-485. Doi:10.14520/adyusbd.923253.
- Uyamık, S. & Yenigün, İ. (2016). Anadolu Medeniyetlerinde Ekolojik İzler, Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi, 1(19-24)
- Uygur, İ. (2015). Peyzaj ve Küresel İklim Değişikliği Etkileşiminin Görsel Anlatım Biçimleri Üzerinden Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

- Uz, A. (2013). Paskalya Adasının Gizemi, Çevre ve Şehir Dergisi, Sayı:19
- Yamanoglu, G.Ç. (2006). Türkiye’de Küresel Isınmaya Yol Açan Sera Gazı Emisyonlarındaki Artış ile Mücadelede İktisadi Araçların Rolü (Y. Lisans Tezi). A.Ü., SBE, Ankara, 139s.
- Yangka, D., Rauland, V. & Newman, P. (2023). Carbon neutral Bhutan: sustaining carbon neutral status under growth pressures. Sustainable Earth Reviews, 6(1), 4
- Yenigun, I., Balci, V., Yenigun, A. & Uyanik, S. (2023). Yesterday, today, tomorrow; environmental refugees, Defense and Security Studies, Vol.4, p.65-74
- Yenigün, İ. & Tuğalan, E. (2021). Geçmişten Geleceğe “Çevre Tarihi”, Sürdürülebilir Çevre Dergisi, C:1, s.31-36
- Yenigün, İ., Ok, G., Gülerce, H., Teker, E. & Koçakoğlu, H. (2024). Göçmen ve yerel çocuk resimlerinde metaforik çevre algısının analizi, Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi (UGSEAD), 7(1), 1-20
- Yönten, A. (2007). Küresel Isınmanın Azaltılması Politikaları ve Stratejileri-Türkiye için bir Yaklaşım (Y. Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniv. SBE, Kamu Yönetimi ABD, İzmir, 170s.
- Zecca, A. & Chiari, L. (2010). “Fossil-fuel constraints on global warming”, Energy Policy, 38 (1):1-3, Doi:10.1016/j.enpol.2009.06.068.

Kaynakça

- Aykut, A. ve Pala, S. (2022). "Postmodern Stratejiler Işığında Çağdaş Türk Sanatçıların Pratiklerinde Feminist Eğilimler", *Erciyes Akademisi*, 36(4), 1841-1860.
- Akkuş, A. (2021). "Küresel Güney bağlamında iklim etiği ve iklim adaleti uygulamaları". *Cappadocia Journal of Area Studies*.
- Arkan, Z. ve İrez, S. (2021). "Türkiye'de ve Dünyada Dezavantajlılık: Sosyal İçerme Eğitim Programı", T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.
- Beretta, I. (2012). "Some Highlights on the Concept of Environmental Justice and Its Use". *e-cadernos CES*, 17, 136-162.
- Dryzek, J. S., Norgaard, R. B. ve Schlosberg, D., (2011). "Climate Change and Society: Approaches and Responses", *The Oxford Handbook of Climate Change and Society*, Oxford Handbooks Online,
- Egemen, E. E. (2023). Marksist Feminist Teorinin İncelenmesi. Sakarya Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi, 2(2), 117-133.
- Elmas, A. (2018). "1923-2016 Yılları Arası Hükümet Programlarında Dezavantajlı Gruplar". *Social Science Studies Journal*, 4 (15), 945-953.
- Geyik, O. (2020). "Türkiye'de Dezavantajlı Gruplara Yönelik Yapılan Mali Yardımlar Üzerine Bir İnceleme". *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 52-66.
- Güler, İ. ve Turan, A. (2020). "Kentsel Çevresel Adalet ve Kent Planlaması", *Van Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 7-20.
- Güneş, S. (2014). "Kentsel Dönüşümde Kentsel Haklar ve Soylulaştırma: İstanbul Şerifali Çiftliği Bölgesi İmar İskân Evlerinde Yapılan Niteliksel Bir Araştırma", Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Harvey, D. (1994). "Social Justice and the "Green" City", İstanbul: Metis Yayınları.
- Harvey, D. (2009 [1997]). Sosyal Adalet ve Şehir, İstanbul: Metis Yayınları.
- Mirioglu, G. (2018). "Kentlere Feminist Coğrafya Perspektifinden Bakmak", *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2), 183-194.
- Parlak Börü, Ş., (2017). "Kadının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Türkiye'nin Konumu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2017, 30(133), 43-63.
- Schlosberg, D., (2013). "Theorising Environmental Justice: The Expanding Sphere Of A Discourse", *Environmental Politics*, 22(1), 37-55.
- Talu, N. (2016). "İklim Değişikliği ve Toplumsal Cinsiyet Politika Belirleme Süreçleri", *Yasama Dergisi* (33), 68-87.
- Tatgın, E. (2019). "İklim Adaleti Kapsamında Toplumsal Cinsiyet Tartışması", *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 104-118.
- Walker, G. (2012). "Environmental Justice: Concepts, Evidence And Politics". London: Routledge.

Yiğitbaş, Ç. (2020). “Hem Dezavantajlı Hem de Kadın Olmak” *Van Tıp Dergisi* 27(3) 367-370.

İnternet Kaynakları

Birleşmiş Milletler (BM). (2003). <https://unfccc.int/cop9/> (Erişim Tarihi: 15.11.2024).

Birleşmiş Milletler (BM). (2007). <https://unfccc.int/event/cop-13> (Erişim Tarihi: 15.11.2024).

Birleşmiş Milletler, (BM) (2024).

https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violenceagainstwomen/unite/theme?gad_source (Erişim Tarihi: 18.11.2024).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, (UNESCO), (2020)

<https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/promotion-cultures-disadvantaged> (Erişim Tarihi: 26.10.2024).

CEDAW 37 No’lu Tasviye Kararı (2014).

<https://kadinininsanhaklari.org/savunuculuk/uluslararası-sozlesmeler-ve-mekanizmalar/cedaw/> (Erişim Tarihi: 11.11.2024).

Corp Watch (1999).

<https://www.corpwatch.org/sites/default/files/Greenhouse%20Gangsters.pdf>

Çevre Koruma Ajansı (EPA), (2019).

<https://www.epa.gov/environmentaljustice> (Erişim Tarihi: 20.11.2021).

Doğa Derneği, (2015). <https://dogaderneği.org/iklim-adaleti/> (Erişim Tarihi: 15.10.2024).

Etimoloji Sözlük, (2015). <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/feminist> (Erişim Tarihi: 22.10.2024).

EuroNews Haber, (2015).

<https://tr.euronews.com/2015/08/25/katrina-kasirgasi-nin-uzerinden-10-yil-gecti> (Erişim Tarihi: 29.10.2024).

EuroNews (2022). <https://tr.euronews.com/green/2022/11/06/iklim-degisikligi-nedir-etkileri-> (Erişim Tarihi: 22.10.2024).

Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri, (2015).

<https://www.gaib.org.tr/tr/yesil-mutabakat/yesil-sozluk/iklim-adaleti-131.html> (Erişim Tarihi: 25.10.2024).

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), (2015).

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf (Erişim Tarihi: 22.11.2024).

İklim Haber, (2023). <https://www.iklimhaber.org/iklim-cyleminde-kadin-iklim-adaletiolmadan> (Erişim Tarihi: 12.11.2024).

Time Dergisi, (2019). <https://time.com/5626806/eunice-foote-women-climate-science/> (Erişim Tarihi: 12.11.2024).

Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.11.2021).

Uluslararası Çevre ve Kalkınma Enstitüsü (IIED), (2013).

<https://pubs.iied.org/pdfs/17170IIED.pdf> (Erişim Tarihi: 23.11.2024).

Kaynakça

- Abbass, K., Qasim, M.Z., Song, H., Murshed, M., Mahmood, H., Younis, I. (2022). A review of the global climate change impacts, adaptation, and sustainable mitigation measures, *Environmental Science and Pollution Research*, 29, 42539–42559. Doi:10.1007/s11356-022-19718-6
- Aydoğdu, M. H., & Yenigün, K. (2016). Farmers' Risk Perception towards Climate Change: A Case of the GAP-Sanlıurfa Region, Turkey, *Sustainability*, 8, 806. doi:10.3390/su8080806
- Aydoğdu, M. H., Cançelik, M., Sevinç, M. R., Çullu, M. A., Yenigün, K., Küçük, N., Karlı, B., Ökten, Ş., Beyazgül, U., Doğan, H. P., Sevinç, G., Şahin, Z., Mutlu, N., Kaya, C., Yenikale, A., Yenikale, A. (2021c). Are You Happy to Be a Farmer? Understanding Indicators Related to Agricultural Production and Influencing Factors: GAP-Şanlıurfa, Turkey. *Sustainability*, 13, 12663. <https://doi.org/10.3390/su132212663>
- Aydoğdu, M. H., Cançelik, M., Sevinç, M. R., Çullu, M. A., Yenigün, K., Küçük, N., Karlı, B., Ökten, Ş., Beyazgül, U., Parlakçı Doğan, H. Şahin, Z., Mutlu, N., Kaya, C., Yenikale, A., & Yenikale, A. (2021b). Is Drought Caused by Fate? Analysis of Farmers' Perception and Its Influencing Factors in the Irrigation Areas of GAP- Şanlıurfa, Turkey. *Water*, 13, 2519. <https://doi.org/10.3390/w13182519>.
- Aydoğdu, M. H., Sevinç, M. R., & Cançelik, M. (2021a). Determination of farmers' willingness to pay for drought adaptation policies in Şanlıurfa, Turkey. *Weather, Climate, and Society*. 13(3), 677-686. DOI: 10.1175/WCAS-D-20-0163.1
- Clements, R., Haggard, J., Quezada, A., & Torres, J. (2011). Technologies for climate change adaptation: agricultural sector. TNA Guidebook Series. UNEP Risø Centre on Energy, Climate and Sustainable Development / Practical Action, Roskilde, Denmark.
- EIA. (2023). International Energy Agency, World Energy Outlook 2023 – Analysis – IEA, <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2023> (E.T.: 19.09.2024).
- EU. (2024). Avrupa Birliği, Causes of climate change, https://climate.ec.europa.eu/climate-change/causes-climate-change_en (E. T. : 23.08.2024)
- FAO. (2022). Food and Agriculture Organization, World Food and Agriculture-Statistical Yearbook 2022, <https://doi.org/10.4060/cc2211en>
- FAO. (2023). Employment indicators 2000–2021 (July 2023 update), https://www.fao.org/statistics/resources/2/en?indexCatalogue=search-index-statistics&words=Mode=AllWords&fallbacklang=en&topics=-489947fa-ac7e-48d1-b7c7-9a2e073a992b&searchMode=all&contentType=FAOResources.FaoResourcesPublications&searchQuery=%3A*&tabInx=0 (E.T.: 25.09.2024).

- GCF. (2024). Green Climate Fund, <https://www.greenclimate.fund/> (E. T.: 22.09.2024).
- ILO. (2020). Child Labour, <https://www.ilo.org/projects-and-partnerships/projects/child-labour> (E. T.: 25.09.2024).
- IOM. (2020). International Organization for Migration, Migration Data Portal, <https://www.iom.int/data-and-research> (E. T.: 17.09.2024).
- IPCC. (2013). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli Raporları. Stocker, T. F., Qin, D., Plattner, G.-K., Tignor, M., Allen, S. K., Boschung, J., Nauels, A., Xia, Y., Bex, V., Midgley, P. M. (Edl.). *Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA: Cambridge University Press. ISBN 978-1-107-05799-9.
- IPCC. (2018). IPCC Special Report on Global Warming of 1.5°C. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, doi:10.1017/9781009157940.001.
- IPCC. (2024a). Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli, Special Report on Climate Change and Cities, <https://www.ipcc.ch/report/special-report-on-climate-change-and-cities/> (E. T.: 22.08.2024)
- IPCC. (2024b). Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli, AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023, <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/> (E. T.: 22.08.2024)
- İBB. (2021). İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı, https://cevre.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2022/01/ist_iklim_degisikligi_eylem_plani.pdf (E. T.: 23.09.2024).
- Kaddo, J. R. (2016). *Climate Change: Causes, Effects, and Solutions, A with Honors Projects*. 164. <http://spark.parkland.edu/ah/164> (E. T.: 25.09.2024).
- Küçük, N., Parlakçı Doğan, H., & Aydoğdu, M. H. (2022). Sektörler Arası Su Rekabeti ve Harran Ovası Tarım İşletmelerinin Sulama Algısı Üzerine Bir Araştırma, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(83), 1343-1357. <https://doi.org/10.17755/esosder.1073491>
- Nasa Science. (2024). Nasa Bilimler, “The Causes of Climate Change” <https://science.nasa.gov/climate-change/causes/> (E. T.: 23.08.2024)
- Oxford Economics. (2021). Economic Impact, <https://www.oxfordeconomics.com/service-category/economic-impact/> (E. T.: 22.09.2024).
- Parlakçı Doğan, H., Aydogdu, M. H., Sevinç, M. R., & Cançelik, M. (2020). Farmers’ Willingness to Pay for Services to Ensure Sustainable Agricultural Income in the GAP-Harran Plain, Sanlıurfa, Turkey. *Agriculture*, 10, 152; doi:10.3390/agriculture10050152

- Sevinç, G., Aydoğdu, M.H., Cançelik, M., & Sevinç, M.R. (2019). Farmers' Attitudes toward Public Support Policy for Sustainable Agriculture in GAP-Şanlıurfa, Turkey, *Sustainability*, 11(23), 6617, doi:10.3390/su11236617
- Şen, Ö. L., Bozkurt, D., Gökürk, O. M., Berna DüNDAR, B., & Altürk, B. (2017). Türkiye'de İklim Değişikliği ve Olası Etkileri. 3. Taşkın Sempozyumu. https://www.researchgate.net/publication/322099836_Turkiye'de_Iklim_Degisikligi_ve_Olasi_Etkileri (E. T.: 18.07.2022)
- TEMA. (2024). TEMA Vakfı, Su Çalıştayı Raporu, <https://www.tema.org.tr/cevre-kutuphanesi/su-calistayi-raporu> (E. T.: 20.09.2024).
- TOB. (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı, İklim Değişikliği ve Tarım, <https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/%25C4%25B0klim%-2520De%25C4%259Fi%25C5%259Fikli%25C4%259Fi%2520ve%-2520Tar%25C4%25B1m.pdf> (E. T.: 27.08.2024)
- TÜİK. (2021). Türkiye İstatistik Kurumu, Bitkisel Üretim İstatistikleri, <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=tarim> (E. T.: 21.09.2024).
- TÜİK. (2022). İstatistiklerle Çocuk, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2022-49674#:~:text=Hanehalk%25C4%B1%20%25C4%B0%25C5%259Fg%25C3%25BCc%25C3%25BC%20Ara%25C5%259Ft%25C4%B1rmas%25C4%B1%202022%20y%25C4%B1%25C4%B1,%20%20oldu%25C4%259Fu%20g%25C3%25B6r%25C3%25BCld%25C3%25BC>. (E. T.: 25.09.2024).
- Türkeş, M. (2023). Küresel İklim Değişikliği: Nedenleri, Sonuçları ve İklim Diplomasisi, İmge Kitapevi, Ankara.
- UN (2024). Birleşmiş Milletler, "Causes and Effects of Climate Change", <https://www.un.org/en/climatechange/science/causes-effects-climate-change> (E. T.: 24.08.2024)
- UNDP (2024). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, "Five Climate Action Gaps" <https://www.undp.org/acceleratorlabs/untapped/five-climate-action-gaps> (E. T.: 24.08.2024)
- UNEP (2024). Birleşmiş Milletler Çevre programı, "Facts about the climate emergency", https://www.unep.org/facts-about-climate-emergency?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwiaa2BhAiEiwAQBgyHtzxlQA-13O7fqdQXPHaWQcX3lGNMskuEhyXawU0ZqaosQ2aTAIS7QxoCy4AAQAvD_BwE (E. T.: 25.08.2024)
- UNESCO, UN-Water. (2020). United Nations World Water Development Report 2020: Water and Climate Change, Paris, UNESCO.
- UNFCCC. (2024). UN Framework Convention on Climate Change, The Paris Agreement, https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw6c63BhAiEiwAF0EH1ER-

rP4Lb18b3f2G_bkT2wvVnGbjeE5_Iq-s2JI_ gfM6Unoj_YkXWJ ho-
CJx4QAvD_BwE (E.T.: 22.09.2024).

WHO. (2024). Climate change, https://www.who.int/health-topics/climate-change#tab=tab_1 (E.T.: 25.09.2024).

World Bank (2024). Dünya Bankası, “Climate Change” <https://www.worldbank.org/en/topic/climatechange> (E. T.: 25.08.2024)

World Bank. (2021). Water, <https://www.worldbank.org/en/topic/water> (E.T.: 22.09.2024).

World Bank. (2023). Pollution, <https://www.worldbank.org/en/topic/pollution> (E.T.: 25.09.2024).

WRI. (2024). World Resources Institute, Water Security, <https://www.wri.org/freshwater/water-security> (E.T.: 15.09.2024).

WWE. (2024). Effects of Climate Change, <https://www.worldwildlife.org/threats/effects-of-climate-change> (E.T.: 25.09.2024).

Kaynakça

- ACA, (2024). Angel Capital Association. Melek Yatırımcılar Derneği. Alıntılanma adresi: https://angelcapitalassociation.org/faqs/#What_is_the_difference (11.10.2024).
- Allen, J. C. ve Malin, S. (2008). Green entrepreneurship: a method for managing natural resources? *Society And Natural Resources*, 21(9), 828-844.
- Anadolu Ajansı, (2024). İklim değişikliğine çözüm oluşturan girişimler finansmana daha kolay erişiyor. Alıntılanma adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/iklim-degisikligine-cozum-olusturan-girisimler-finansmana-daha-kolay-erisiyor/3158013> (10.10.2024).
- Aykan, E. (2012). Girişimciliğin değişen yüzü: Ekogirişimcilik. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 195-212.
- Aytaç, D. (2015). Yeniliğin finansmanı: girişim sermayesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16(1), 59-80.
- Ay Türkmen, M. (2016). Çevre odaklı üretim ve tarımsal girişimcilik bağlamında: vermikültür. *Journal of Life Economics*, 3(2), 1-18.
- Bajdor, P., Pawełozsek, I. ve Fidlerova, H. (2021). Analysis and assessment of sustainable entrepreneurship practices in Polish small and medium enterprises. *Sustainability*, 13(7), 3595.
- Ballı, A. (2019). Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir girişimcilik ve Türkiye’de sürdürülebilir girişimcilik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(29), 464-483.
- Boyle, A. (2018). Climate change, the Paris Agreement and human rights. *International & Comparative Law Quarterly*, 67(4), 759-777.
- BTM, (2022). Bilgiyi Ticarileştirme Merkezi. Alıntılanma adresi: <https://btm.istanbul/blog/turkiye-melek-yatirimcileri-ve-yatirim-almak-2022> (10.09.2024).
- Çelik, A. A. (2023). Sosyal girişimcilik kavramı ve Türkiye girişimcilik ekosisteminde bir sosyal girişim örneği: fazla gıda aş. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 1026-1058.
- Crals, E. ve Vereeck, L. (2005). The affordability of sustainable entrepreneurship certification for SMEs. *The International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 12(2), 173-183.
- Dean, T. J. ve McMullen, J. S. (2007). Toward a theory of sustainable entrepreneurship: Reducing environmental degradation through entrepreneurial action. *Journal of business venturing*, 22(1), 50-76.
- Demirel, Y. ve Özbezek, B. D. (2015). İşletmelerde iç girişimcilik ve yenilik ilişkisine yönelik kavramsal bir inceleme. *TİSK Akademi*, 10(19), 112-135.

- Dong, W., Li, Y., Lv, X. ve Yu, C. (2021). How does venture capital spur the innovation of environmentally friendly firms? Evidence from China. *Energy Economics*, 103, 1-11.
- Dönmez, Ö. D., ve Türkmen, D. İ. (2023). Girişimcilerin sürdürülebilirlik ile ilgili bilgi düzeylerinin KOBİ'lerin sürdürülebilir girişimcilik uygulamalarına etkisi. *XX. IBANESS İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongreler Serisi*, Ohrid, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti. 312-320.
- Ertürk, H., ve Sayılğan, G. (2014). Girişim sermayesi fonları ve bu fonların geliştirilmesinde kamunun rolü. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 43(2), 293-318.
- European Commission. (2019). Press remarks by President Von der Leyen on the occasion of the adoption of the European Green Deal communication. Alıntılanma adresi: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_19_6749 (01.08.2024).
- Faria, A. P. ve Barbosa, N. (2014). Does venture capital really foster innovation? *Economics Letters*, 122(2), 129-131.
- Ghisetti, C. ve Quatraro, F. (2013). Beyond inducement in climate change: Does environmental performance spur environmental technologies? A regional analysis of cross-sectoral differences. *Ecological Economics*, 96, 99-113.
- Gökçen Kapusuz, A. ve Çavuş, M. F. (2017). Geçmişten yeni bir kavram: Yeşil (eko) girişimcilik. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 52, 104-119.
- Güneysu, Y. ve Ergun, T. (2022). Girişim sermayesi yatırımları ile çevresel teknolojik gelişme arasındaki ilişki: OECD ülkeleri üzerinden kanıtlar. *PressAcademia Procedia*, 16(1), 79-84.
- İnbusiness (2024). Kadın girişimci ekosisteminde yeşil dönüşüm ne anlama geliyor? <https://www.inbusiness.com.tr/yazarlar/prof-dr-esra-yuksel-aci/2024/04/07/kadin-girisimci-ekosisteminde-yesil-donusum-ne-anlama-geliyor> (10.10.2024).
- İnce, F. (2011). Girişimciliğe ekolojik yaklaşım: eko-girişimcilik teorik çerçeve. *Neşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 187-206
- Jones, K. (2007), "Entrepreneurs in the global economy", entrepreneurship: the engine of growth, ed. Maria Minniti, *Greenwood Publishing, Westport*, 135-156.
- Karabayır, M. E., Gülşen, A. Z., Çıfci, S., ve Muzaffar, H. (2012). Melek yatırımcıların yatırım kararlarında girişimci odaklılığın rolü: Türkiye'deki melek yatırımcılar üzerine bir çalışma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(02), 69-93.
- Keogh, P. D. ve Polonsky, M. J. (1998). Environmental commitment: a basis for environmental entrepreneurship? *Journal of organizational change management*, 11(1), 38-49.

- Keskin, S. (2016). Yeşil girişimcilik. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 285-294.
- Keskin, S. (2018). Girişimcilik ve inovasyon arasındaki ilişki. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 186-193.
- Keiretsuforum, (2024). Melek Yatırımcılar. Alıntılanma adresi: <https://keiretsuforum.com.tr/melek-yatirimcilar> (25.09.2024).
- Kızmaz, Z. (2021). İklim değişikliğinin kırsal alandaki etkisi ve alternatif arayışlar: sosyolojik bir yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 431-453.
- Koçer, T. (2020). İşletme yöneticiliği. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- KRR, (2024). Küresel Risk Raporu. Alıntılanma adresi: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/> (11.10.2024).
- Kuzgun, Ş. (2024). Yeşil Girişimcilik Literatürünün Bibliyometrik Analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 692-712.
- Mason, C. (1999). Editorial. Venture capital: rationale, *Aims And Scope*, 1(1), 1-46,
- McIlhenney, K., & Hayter, R. (2014). Sustaining jobs and environment? The value-added wood industry in Metro Vancouver, British Columbia. *Local environment*, 19(6), 605-625.
- Mete, M. H. (2024). Yeşil ekonominin dinamiği eko-inovasyon ve eko-girişimcilik. *T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Anahtar Dergisi*. 36(426), 24-26.
- Mollick, E. (2014). The dynamics of crowdfunding: An exploratory study. *Journal of business venturing*, 29(1), 1-16.
- Muo, I., ve Azeez, A. A. (2019). Green entrepreneurship: Literature review and agenda for future research. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, 7(2), 17-28.
- NVCA, (2024). National Venture Capital Assosiation. Alıntılanma adresi: <https://nvca.org/nvca-yearbook/> (05.09.2024).
- Ulusoy, T. ve Saeed, M. (2022). İklim girişimciliği nedir? Yeşil girişimcilik ile benzerlikler ve farklılıklar açısından teorik bir değerlendirme. *International Social Sciences Studies Journal*, 8 (98), 1840-1846.
- Özbey, K. Y. (2024). Tekno-Girişim Destek Mekanizmaları: TÜBİTAK. *Tekno-Girişimcilik* İçinde, E. Tekin (Ed.). ss. 223-233. İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Pastakia, A. (1998). Grassroots ecopreneurs: change agents for a sustainable society. *Journal of Organizational Change Management*, 11(2), 157-173.
- Sakarya, Ş., ve Bezirgan, E. (2018). Kitlesele Fonlama Platformları: Türkiye Ve Yurtdışı Karşılaştırması. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 18-33.

- Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). Sustainable entrepreneurship and sustainability innovation: categories and interactions. *Business strategy and the environment*, 20(4), 222-237.
- Schaper, M. (2002). The essence of ecopreneurship. *Greener Management International*, (38). 26-30.
- Schumpeter, J. A. (1934). The theory of economic development. Cambridge MA: Harvard.
- Şekerli, E. B., Yıldız, A. (2022), Başlangıç sermayesi girişimlerinin öğrenmesinde girişim sermayesi fonlarının rolü, *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24/2, 197-211.
- TÜBİTAK (2024). 1812 - Yatırım Tabanlı Girişimcilik Destek Programı (BiGG Yatırım). Alıntılanma adresi: <https://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/icerik-1812-yatirim-tabanli-girisimcilik-destek-programi-big-g-yatirim> (21.10.2024).
- Yıldız, B., ve Çavdar, E. (2020). Yeşil Üretimin Çevresel ve Ekonomik Performans Üzerindeki Etkisinde Ters Lojistiğin Aracı Rolü. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2326-2349.
- URL-1, (2024). Hagelson. Alıntılanma adresi: <https://www.hagelson.com/hakkimizda/> (01.10.2024).
- URL-2, (2024). Impossible. Alıntılanma adresi: <https://impossiblefoods.com/company> (10.10.2024).
- URL-3, (2024). Evreka. Alıntılanma adresi: <https://evreka.co/tr/haberler/evreka-aldigi-2-2-milyon-dolar-yatirimla-atik-problemini-kokten-cozme-ye-geliyor/> (10.10.2024).
- URL-4, (2024). Bluedot. Alıntılanma adresi: <https://www.bluedot.co/> (08.10.2024).
- URL-5, (2024). Rebricks. Alıntılanma adresi: <https://rebricks.id/about> (10.10.2024).
- URL-6, (2024). Wastespresso. Alıntılanma adresi: <https://www.wastespresso.com/> (10.10.2024).
- URL-7, (2024). Carboncentrum. Alıntılanma adresi: <https://carboncentrum.com/> (09.10.2024).
- URL-8, (2024). Nanoterial. Alıntılanma adresi: <https://www.nanoterial.com/biz-kimiz> (10.10.2024).
- URL-9, (2024). Rumitech. Alıntılanma adresi: <https://rumitech.co/> (07.10.2024).
- URL-10, (2024). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi. Finansal Yatırımlar ve Startuflar. Alıntılanma adresi: <https://www.invest.gov.tr/tr/sectors/sayfalar/financial-investments-startups.aspx> (06.10.2024).

- URL-11, (2024). Startups Watch. Alıntılanma adresi: <https://startupcenterum.com/report/2024-q1-turkish-startup-ecosystem-funding-report> (10.10.2024.)
- URL-12, (2024). 1514 Girişim Sermayesi Destekleme Programı (Tech-InvesTR). Alıntılanma adresi: <https://tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/1514-girisim-sermayesi-destekleme-programi-tech-investr> (10.10.2024).
- URL-13, (2024). Tech-InvesTR. <https://tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/1514-girisim-sermayesi-destekleme-programi-tech-investr> (10.10.2024).

Kaynakça

- Akyol, İ. T., & Özkan, N. A. Ş. (2023). “Yapay Zekâ Uygulamalarının Yerel Hizmet Sunumuna Etkisi”. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 120-134. <https://doi.org/10.48145/gopsbad.1287364>
- AMP Robotics. (2020). AI-Powered Recycling Robots in the U.S. Market. AMP Robotics Report,
- Assan Alüminyum. (2020). Geri Dönüşümde Yapay Zekâ Destekli Çözümler. Assan Alüminyum Raporu.
- Balcı, İ. (2023). 1830-1840 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nin Küresel Ekonomiye Entegrasyonu. *SDE Akademi Dergisi*, 3(1), 103-130. DOI: 10.58375/sde.1200472.
- Chui, M., Henke, N., Miremadi, M. (2019). Most of AI's business uses will be in two areas. McKinsey Analytics,
- Cihan, P. (2023). “Artificial Intelligence and Sustainability.” *ICCAR All Sciences Proceedings. 1st International Conference on Contemporary Academic Research*. Erişim adresi: <https://as-proceeding.com/index.php/iccar/article/view/734/692>
- Demirkaya, Y. (29 Eylül 2023). “Yapay Zekâ ve Sürdürülebilirlik: Dijital Dönüşümün Çevre Dostu Yüzü”. *TRAI*. <https://turkiye.ai/yapay-zeka-ve-surdurulebilirlik-dijital-donumun-cevre-dostu-yuzu/>
- Durai, S., Manoharan, G., & Ashtikar, S. P. (2024). “Harnessing artificial intelligence: Pioneering sustainable solutions for a greener future”. *In AI in Finance for Sustainability*. IGI Global.s. 89-117.
- Environmental Protection Agency (EPA). (2024). *WARM management practices version 16*. U.S. Environmental Protection Agency.
- Environmental Paper Network. (2018). The state of the global paper industry: 2018. *Environmental Paper Network*. https://environmentalpaper.org/wp-content/uploads/2018/04/StateOfTheGlobalPaperIndustry2018_FullReport-Final-1.pdf
- European Environment Agency (EEA). (2021). “Plastics, the circular economy and Europe's environment”. *EEA Report No 18/2020*. Publications Office of the European Union.
- Erdem, T. (2020). *Sosyoloji Notları*, Lotus Yayın Grubu: Ankara.
- Fujitsu. (12 Temmuz 2022). Teijin and Fujitsu launch blockchain-based commercial platform to promote environmentally friendly use of recycled materials. Fujitsu Newsroom. <https://www.fujitsu.com/global/about/resources/news/press-releases/2022/0712-01.html>
- GEKADER. (2023). “Yapay Zeka ve Geri Dönüşüm: Çevresel Sürdürülebilirlik İçin Yenilikçi Yaklaşımlar.” *Türkiye Geri Kazanımcular Derneği*. Erişim adresi: <https://gekader.org.tr/yapay-zeka-ve-geri-donum/>.

- International Energy Agency (IEA). (2017). Digitalization and Energy. IEA Report, <https://www.iea.org/reports/digitalisation-and-energy>
- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report*.
- International Energy Agency (IEA). (2021). *The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions*. Paris <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions>,
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2021). *2030 İstanbul Akıllı Şehir Stratejik Planı*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ). (2024). Atık Yönetimi Ölçümü ve Karakterizasyonu. <https://sustainability.itu.edu.tr/tr/surdurulebilir-kampus/atik-yonetimi/atik-yonetimi-olcumu-ve-karakterizasyonu>
- İTÜ. (2024). Atık Yönetim Birimi. <https://atikyonetimi.itu.edu.tr/>
- Linder, J. (2024). "AI in the Recycling Industry Statistics: 60% of Facilities Implement Technology". <https://wifitalents.com/statistic/ai-in-the-recycling-industry/>
- McKinsey & Company. (2021). Succeeding in the AI supply-chain revolution, <https://www.mckinsey.com/industries/metals-and-mining/our-insights/succeeding-in-the-ai-supply-chain-revolution>
- McKinsey & Company. (22 Şubat 2024). Beyond the hype: Capturing the potential of AI and gen AI in tech, media, and telecom. *McKinsey & Company*. <https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insights/beyond-the-hype-capturing-the-potential-of-ai-and-gen-ai-in-tmt>
- Moshkal, Madina, Yerlan Akhapov, and Atsushi Ogihara. (2024). "Sustainable Waste Management in Japan: Challenges, Achievements, and Future Prospects: A Review" *Sustainability*. 16:17. 7347.
- Nowakowski, P., Szwarc, K., Boryczka, U. (2020). "Combining an artificial intelligence algorithm and a novel vehicle for sustainable e-waste collection," *Science of The Total Environment*, 730. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.138726>.
- OECD (2022), *Global Plastics Outlook: Policy Scenarios to 2060*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/aa1edf33-en>.
- Olawade, D. B., Fapohunda, O., Wada, O. Z., Usman, S. O., Ige, A. O., Ajisafe, O., & Oladapo, B. I. (2024). Smart waste management: A paradigm shift enabled by artificial intelligence. *Waste Management Bulletin*, 2(2024), 244-263. <https://doi.org/10.1016/j.wmb.2024.05.001>
- Önder, M.; Saygılı, H. (2018), "Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları", *Türk İdare Dergisi*, 90:487, 629-668.

- Önder, M. ve Balcı, İ. (2022). “United States of America”. *The Palgrave Handbook of Comparative Public Administration*. Palgrave Macmillan: Singapore.
- Sinop Üniversitesi. (26 Ağustos 2022). Yapay Zekâ Tabanlı Akıllı Geri Dönüşüm Otomati Projesi TÜBİTAK tarafından desteklenecek. <https://sinop.edu.tr/yapay-zeka-tabanlı-akilli-geri-donusum-otomati-projesi-tubitak-tarafından-desteklenecek/>
- SmartSort Technologies. (2024). “The Future of Waste Management: How AI Recycling Bins are Revolutionizing Sustainability” <https://www.smart-sortai.com/the-future-of-waste-management-how-ai-recycling-bins-are-revolutionizing-sustainability/>
- TOMRA Sorting Solutions. (2020). Intelligent Sorting Solutions in Germany. TOMRA, <https://www.tomra.com/tr-tr/waste-metal-recycling/media-center/customer-stories/koppitz>
- TÜBİTAK. (2023, Eylül 28). Türkiye’nin yapay zekâ uygulamaları Cenevre’de konuşuldu. TÜBİTAK. <https://tubitak.gov.tr/tr/haber/turkiyenin-yapay-zeka-uygulamaları-cenevrede-konusuldu>
- TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi. (2023). Yapay Zeka Ekosistem Çağrısı: TÜBİTAK MAM’ın Liderliğindeki Projeler Tanıtıldı. <https://mam.tubitak.gov.tr/tr/haber/yapay-zeka-ekosistem-cagrisi-tubitak-mamin-liderligindeki-projeler-tanitildi>
- Wallace, J., Quinn, M. ve Rosengren, C. (2023). “By the numbers: Key 2023 waste and recycling trends”. . *WasteDive*. 22 Aralık 2023. <https://www.wastedive.com/news/2023-waste-recycling-news-by-the-numbers/703275/>
- Waste360. (10 Mayıs 2021). Japan uses artificial intelligence to fight food waste. *Waste360*. <https://www.waste360.com/food-waste/japan-uses-artificial-intelligence-to-fight-food-waste>
- World Bank. (2018). *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. Washington, DC: World Bank. Erişim adresi: <https://datatopics.worldbank.org/what-a-waste/>
- World Bank. (2019). *The Changing Nature Of Work*. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank
- World Economic Forum. (2021). How AI can solve manufacturing’s waste problem. <https://www.weforum.org/stories/2021/04/how-ai-can-cut-waste-in-manufacturing/>
- Joshy, C. (18 Ocak 2024). “How to Contribute in Germany’s Recycling Practices and System?” *Urban Ground*. <https://blog.urbanground.de/germanys-recycling-practices-and-system/>

Kaynakça

- Aanuoluwapo, O.O., Ohisb A.C. (2016). Biomimetic strategies for climate change mitigation in the built environment. *The 8th International Conference on Applied Energy – ICAE2016*.
- Almpani, L.D., Pfeiffer, S., Schmidts, C., Seo, S. I. (2021). A review on architecture with fungal biomaterials: The desired and the feasible. *Fungal Biology and Biotechnology*, 8(1), 1-9.
- Benyus, J.M., (1997). Biomimicry: Innovation Inspired by Nature. *New York, USA: William Morrow & Company*. ISBN 978-0-688-16099-9.
- Ediboğlu, E. (2022). İklim Değişikliğiyle Mücadelede Teknoloji, Türkiye İçin Öneriler, Bölüm I: Çevreye Duyarlı Teknolojilerin Transferi. *Stiftung Mercator Girişimi, İstanbul Politikalar Merkezi & Sabancı Üniversitesi*.
- Eurostat, Forests, forestry and logging statistics. Statistics Explained, Accessed May (2019).
- Gamage, A., Hyde, R., (2012). A model based on Biomimicry to enhance ecologically sustainable design. *Architectural Science Review*, 55(3), pp. 224-235.
- Global Carbon Project (2018), Carbon budget and trends 2018. [www.global-carbonproject.org/ carbonbudget] published on 5 December 2018.
- Kibert, C. (2016). Sustainable Construction: Green Building Design and Delivery. *New Jersey: John Wiley & Sons*.
- Lippiatt, B. C., & Cialone, C. (2011). Life-cycle assessment of buildings: A review, *Sustainable development and planning V* (pp. 85-96). WITT Press. doi: 10.2495/SDP110081.
- Nabuurs, G-J., Verkerk, P. J., Schelhaas, M-J., Olabarria, J. R. G., Trasobares, A., Cienciala, E. (2018). Climate-Smart Forestry: mitigation impacts in three European regions. *From Science to Policy 6. European Forest Institute*.
- Reed, P.A. (2003). “A paradigm shift: biomimicry: biomimicry is a new way of linking the human-made world to the natural world”, *The Technology Teacher*, vol. 63, no. 4, pp. 23-28
- UNEP, (2021). United Nations Environment Programme. Mainstreaming sustainable solutions to cut emissions from the buildings sector. ISBN: 978-92-807-4131-5 Job number: CLI/2621/NA
- URL1. <https://www.semanticscholar.org/paper/Biomimicry-in-Furniture-Design-Tav%C5%9Fan-S%C3%B6nmez/99fb071aadfc9e8497e469f687ee132aed339>
- Vincent, J.F., (2009). Biomimetics: a review. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers. Part H, Journal of engineering in medicine*, 223(8), pp. 919-939.
- Xu, W., Zhang, Y. (2022). Evaluation of Sustainable Environment-Friendly Interior Decoration Design from the Perspective of Low-Carbon Econom. *Mathematical Problems in Engineering*.

Kaynakça

- Allen, C. D., Breshears, D. D., & McDowell, N. G. (2015). On underestimation of global vulnerability to tree mortality and forest die-off from hotter drought in the Anthropocene. *Ecosphere*, 6(8), 1–55. <https://doi.org/10.1890/ES15-00203.1>
- Altieri, M. A., & Nicholls, C. I. (2017). The adaptation and mitigation potential of traditional agriculture in a changing climate. *Climatic Change*, 140(1), 33–45. <https://doi.org/10.1007/s10584-013-0909-y>
- Bebber, D. P., Holmes, T., & Gurr, S. J. (2013). The global spread of crop pests and pathogens. *Global Ecology and Biogeography*, 23(12), 1398–1407. <https://doi.org/10.1111/geb.12214>
- Berg, G., Köberl, M., Rybakova, D., Müller, H., Grosch, R., & Smalla, K. (2013). Plant microbial diversity is suggested as the key to future biocontrol and health trends. *FEMS Microbiology Ecology*, 84(3), 228–237. <https://doi.org/10.1111/1574-6941.12187>
- Carvalho, F. P. (2017). Pesticides, environment, and food safety. *Food and Energy Security*, 6(2), 48–60. <https://doi.org/10.1002/fes3.108>
- Chakraborty, S., & Newton, A. C. (2011). Climate change, plant diseases, and food security: An overview. *Plant Pathology*, 60(1), 2–14. <https://doi.org/10.1111/j.1365-3059.2010.02411.x>
- Cheng, J., Sun, Y., Niu, Y., Fu, X., & Wu, Y. (2021). Advances in molecular and genomic research on arbuscular mycorrhizal fungi. *Frontiers in Plant Science*, 12, 617824. <https://doi.org/10.3389/fpls.2021.617824>
- Çevik, R., Demir, S., Türkölmez, Ş., & Boyno, G. (2022). The effect of *Clonostachys rosea* (sch.) schroers and samuels against verticillium wilt (*Verticillium dahliae* Kleb.) and early blight [*Alternaria solani* (Ell. and G. Martin) Sor.] diseases in tomato plants. *Yuzuncu Yil University Journal of Agricultural Sciences*, 32(2), 372-382.
- Demir, S., ŞENSOY, S., Ocak, E., TÜFENKÇİ, Ş., Durak, E. D., Erdinc, C., & ÜNSAL, H. (2015). Effects of arbuscular mycorrhizal fungus, humic acid, and whey on wilt disease caused by *Verticillium dahliae* Kleb. in three solanaceous crops. *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, 39(2), 300-309.
- Deutsch, C. A., Tewksbury, J. J., Tigchelaar, M., Battisti, D. S., Merrill, S. C., Huey, R. B., & Naylor, R. L. (2018). Increase in crop losses to insect pests in a warming climate. *Science*, 361(6405), 916–919. <https://doi.org/10.1126/science.aat3466>
- Foley, J. A., DeFries, R., Asner, G. P., Barford, C., Bonan, G., Carpenter, S. R., & Snyder, P. K. (2011). Solutions for a cultivated planet. *Nature*, 478(7369), 337–342. <https://doi.org/10.1038/nature10452>

- Henry, R. J., Nevo, E., & Fahima, T. (2014). Adaptation of wild barley to climate change: The potential use of untapped genetic diversity. *Plant Breeding*, 133(6), 703–710. <https://doi.org/10.1111/pbr.12195>
- IPCC. (2021). Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>
- Jensen, B., Knudsen, I. M. B., Madsen, M., & Jensen, D. F. (2016). Biocontrol of seedling diseases of barley and wheat caused by *Fusarium culmorum* and *Bipolaris sorokiniana* using *Clonostachys rosea* under field conditions. *BioControl*, 61(4), 453–466. <https://doi.org/10.1007/s10526-016-9731-y>
- Kumar, P., Raghavendra, V. B., & Dubey, S. (2020). Role of nanotechnology in sustainable agriculture. *Materials Today: Proceedings*, 39, 163–171. <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2020.08.441>
- Palta, Ş., Demir, S., Şengönül, K., Kara, Ö., & Şensoy, H. (2010). ARBÜS-KÜLER MİKORİZAL FUNGUSLAR (AMF), BİTKİ VE TOPRAKLA İLİŞKİLERİ, MERA ISLAHINDAKİ ÖNEMLERİ. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 12(18), 87-98.
- Pautasso, M., Döring, T. F., Garbelotto, M., Pellis, L., & Jeger, M. J. (2012). Impacts of climate change on plant diseases: Opinions and trends. *European Journal of Plant Pathology*, 133(1), 295–313. <https://doi.org/10.1007/s10658-012-9936-1>
- Pretty, J., & Bharucha, Z. P. (2015). Integrated pest management for sustainable intensification of agriculture in Asia and Africa. *Insects*, 6(1), 152–182. <https://doi.org/10.3390/insects6010152>
- Ramegowda, V., & Senthil-Kumar, M. (2015). The interactive effects of simultaneous biotic and abiotic stresses on plants: Mechanistic understanding from drought and pathogen combination. *Journal of Plant Physiology*, 176, 47–54. <https://doi.org/10.1016/j.jplph.2014.11.008>
- Rillig, M. C., Aguilar-Trigueros, C. A., Camenzind, T., & Richter, A. (2019). Why farmers should manage the arbuscular mycorrhizal symbiosis. *New Phytologist*, 222(3), 1171–1175. <https://doi.org/10.1111/nph.15602>
- Smith, S. E., & Read, D. J. (2008). *Mycorrhizal symbiosis* (3rd ed.). Academic Press.
- Tilman, D., Balzer, C., Hill, J., & Befort, B. L. (2011). Global food demand and the sustainable intensification of agriculture. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 108(50), 20260–20264. <https://doi.org/10.1073/pnas.1116437108>
- Zhang, Y., Wang, Y., & Wei, G. (2020). Smart farming technologies for sustainable agriculture. *Frontiers in Plant Science*, 11, 570733. <https://doi.org/10.3389/fpls.2020.570733>

Kaynakça

- Celik, S. (2020). The effects of climate change on human behaviors. *Environment, climate, plant and vegetation growth*, 577-589.
- Nunes, L. J. (2023). The rising threat of atmospheric CO₂: a review on the causes, impacts, and mitigation strategies. *Environments*, 10(4), 66.
- Wang, X., & Liu, L. (2023). The Impacts of climate change on the hydrological cycle and water resource management. *Water*, 15(13), 2342.
- Yetik, A. K., Arslan, B., & Şen, B. (2024). Trends and variability in precipitation across Turkey: a multimethod statistical analysis. *Theoretical and Applied Climatology*, 155(1), 473-488.
- Morales, J. A. (2022). Climate: Climate Variability and Climate Change. In *Coastal Geology* (pp. 375-388). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Rupngam, T., & Messiga, A. J. (2024). Unraveling the Interactions between Flooding Dynamics and Agricultural Productivity in a Changing Climate. *Sustainability*, 16(14), 6141.
- Aksu, H., Cetin, M., Aksoy, H., Yaldiz, S. G., Yildirim, I., & Keklik, G. (2022). Spatial and temporal characterization of standard duration-maximum precipitation over Black Sea Region in Turkey. *Natural Hazards*, 1-27.
- Koç, G., & Thielen, A. H. (2018). The relevance of flood hazards and impacts in Turkey: What can be learned from different disaster loss databases?. *Natural hazards*, 91, 375-408.
- Šakić Trogrlić, R., van den Homberg, M., Budimir, M., McQuistan, C., Sneddon, A., & Golding, B. (2022). Early warning systems and their role in disaster risk reduction. In *Towards the "perfect" weather warning: bridging disciplinary gaps through partnership and communication* (pp. 11-46). Cham: Springer International Publishing.
- Peker, İ. B., Gülbaz, S., Demir, V., Orhan, O., & Beden, N. (2024). Integration of HEC-RAS and HEC-HMS with GIS in flood modeling and flood hazard mapping. *Sustainability*, 16(3), 1226.
- Corapci, F., & Ozdemir, H. (2024). A new approach to flood susceptibility analysis of urbanised alluvial fans: the case of Bursa City (Türkiye). *Natural Hazards*, 1-24.
- Rehman, A., Farooq, M., Lee, D. J., & Siddique, K. H. (2022). Sustainable agricultural practices for food security and ecosystem services. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(56), 84076-84095.
- Aksu, H., Cetin, M., Aksoy, H., Yaldiz, S. G., Yildirim, I., & Keklik, G. (2022). Spatial and temporal characterization of standard duration-maximum precipitation over Black Sea Region in Turkey. *Natural Hazards*, 1-27.

- Uzun, A., Erciyas-Yavuz, K., Karaer, F., Polat, N., Bakan, G., & Gürgöze, S. (2024). Ecogeomorphological Investigation of Anthropogenic Changes in the Kızılırmak River Mouth, Türkiye. *Wetlands*, 44(7), 83.
- Kale, M. M., Ataol, M., & Tekkanat, I. S. (2019). Assessment of shoreline alterations using a Digital Shoreline Analysis System: a case study of changes in the Yeşilirmak Delta in northern Turkey from 1953 to 2017. *Environmental Monitoring and Assessment*, 191, 1-13.
- Xiong, J., & Yang, Y. (2024). Climate Change and Hydrological Extremes. *Current Climate Change Reports*, 11(1), 1.
- Turkes, M., Turp, M. T., An, N., Ozturk, T., & Kurnaz, M. L. (2020). Impacts of climate change on precipitation climatology and variability in Turkey. *Water resources of Turkey*, 467-491.
- Bayram, H., & Öztürk, A. B. (2021). Global climate change, desertification, and its consequences in Turkey and the Middle East. *Climate change and global public health*, 445-458.
- Turkes, M., Turp, M. T., An, N., Ozturk, T., & Kurnaz, M. L. (2020). Impacts of climate change on precipitation climatology and variability in Turkey. *Water resources of Turkey*, 467-491.
- Arnell, N. W., Lowe, J. A., Challinor, A. J., & Osborn, T. J. (2019). Global and regional impacts of climate change at different levels of global temperature increase. *Climatic Change*, 155, 377-391.
- Bilgiç, E., & Baba, A. (2023). Effect of Urbanization on Water Resources: Challenges and Prospects. *Groundwater in Arid and Semi-Arid Areas: Monitoring, Assessment, Modelling, and Management*, 81-108.
- Sundas, A., Contreras, I., Mujahid, O., Beneyto, A., & Vehi, J. (2024). The Effects of Environmental Factors on General Human Health: A Scoping Review. In *Healthcare* (Vol. 12, No. 21, p. 2123). MDPI.
- Ataç, Ü., İkiel, C., & Ustaoglu, B. (2024). Spatiotemporal variations in land surface temperature within an urban ecosystem: A comprehensive assessment of land cover change in Düzce, Türkiye. *GeoJournal*, 89(6), 239.
- Zou, J., Ding, J., Huang, S., & Liu, B. (2023). Ecosystem Resistance and Resilience after Dry and Wet Events across Central Asia Based on Remote Sensing Data. *Remote Sensing*, 15(12), 3165.
- Wen, J., Wan, C., Ye, Q., Yan, J., & Li, W. (2023). Disaster risk reduction, climate change adaptation and their linkages with sustainable development over the past 30 years: A review. *International Journal of Disaster Risk Science*, 14(1), 1-13.
- Keskiner, A. D., & Simsek, O. (2024). Evaluation of the sensitivity of meteorological drought in the Mediterranean region to different data record lengths. *Environmental Monitoring and Assessment*, 196(7), 1-29.

Değermenci, A. S. (2023). Spatio-temporal change analysis and prediction of land use and land cover changes using CA-ANN model. *Environmental Monitoring and Assessment*, 195(10), 1229.

Kaynakça

- Arıkan, H. (2021). İnsan Ve Doğa Ekseninde Ekolojik Sanat. *İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi*, 7(1), 76-87. <https://doi.org/10.22252/ijca.878968> (E.T.: 12.10.2024).
- Özer, Y. (2023). Ekolojik Dengenin Korunmasında Sanatın Rolü. *Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Heykel Anasanat Dalı, Erzurum*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi.
- Saygı, S. (2016). Çağdaş Sanatta Doğa Algısı Ve Ekolojik Farkındalık. *Sanat-Tasarım Dergisi*, (7), 7-13
- Şengülalp, C. (2019). Ekolojik Sanat Bağlamında Agnes Denes'in Onarıcı Çevresel Heykelleri. *Al-Farabi*, 4. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, ISBN – 978-605-7875-66-2, 101- 108.
- Zümrüt, Y. (2012). “1960 Sonrası Süreçte Ortaya Çıkan Ekolojik Sanatın Kavramlar ve Amaçlar Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, Seramik Tasarımı Programı*, Sanatta Yeterlik Tezi.
- URL 1- <https://dersbelgeligi.wordpress.com/hakkinda/yazilar/joseph-beuys-ve-7000-mese/> (E.T.: 12.11.2024).
- URL 2- <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).
- URL 3- <https://www.sakipsabancimuzesi.org/sayfa/agnes-denes-hayati-ve-sanati> (E.T.: 12.11.2024).
- URL 4- <https://jackiebrookner.com/project/> (E.T.: 12.11.2024).
- URL 5- <https://metropolismag.com/profiles/remembering-the-life-and-work-of-jackie-brookner-creator-of-living-sculptures/> (E.T.: 12.11.2024).
- URL 6 - <https://www.ecodisciple.com/blog/trees-in-the-city/> (E.T.: 12.11.2024).
- Görsel 1- <https://www.ecodisciple.com/blog/trees-in-the-city/> (E.T.: 10.11.2024).
- Görsel 2- <https://www.ecodisciple.com/blog/trees-in-the-city/> (E.T.: 10.11.2024).
- Görsel 3- <https://www.ecodisciple.com/blog/trees-in-the-city/> (E.T.: 10.11.2024).
- Görsel 4- <https://www.ecodisciple.com/blog/trees-in-the-city/> (E.T.: 08.11.2024).
- Görsel 5- <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).
- Görsel 6- <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).
- Görsel 7- <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).
- Görsel 8- <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).

- Görsel 9-** <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).
- Görsel 10-** <http://agnesdenesstudio.com/works7.html> (E.T.: 30.09.2024).
- Görsel 11-** Zümrüt, Y. (2012). “1960 Sonrası Süreçte Ortaya Çıkan Ekolojik Sanatın Kavramlar ve Amaçlar Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, Seramik Tasarımı Programı, Sanatta Yeterlik Tezi*. S. 108
- Görsel 12-** Zümrüt, Y. (2012). “1960 Sonrası Süreçte Ortaya Çıkan Ekolojik Sanatın Kavramlar ve Amaçlar Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, Seramik Tasarımı Programı, Sanatta Yeterlik Tezi*. S. 108
- Görsel 13-** <https://metropolismag.com/profiles/remembering-the-life-and-work-of-jackie-brookner-creator-of-living-sculptures/> (E.T.: 12.10.2024).
- Görsel 14-** <https://metropolismag.com/profiles/remembering-the-life-and-work-of-jackie-brookner-creator-of-living-sculptures/> (E.T.: 12.10.2024).

Kaynakça

- Bayram, D. ve Polat, B. (2024). İklim Değişikliği ve Sanat, Kesit Akademi Dergisi, Sayı 39, 521-544, Doi: 10.29228/kesit.76683
- Gabrys, J. ve Yussoff, K. (2011). Climate Change and The İmagination, Wires Climate Change, 2 (4), 516-534. <http://dx.doi.org/10.1002/wcc.117>
- Gecikmez, E. (2023). İklim Krizi Çağında Güncel Sanat Eğilimleri, Tıyhe Sanat ve Tasarım Dergisi Cilt: 8 Sayı: 15, 248 - 262, <https://doi.org/10.55004/tykhe.1343532>
- Hannah, D. (2013). Art and climate change references. İçinde, *Climate Change: An Encyclopedia of Science and History*, 92-96, ABC-CLIO.
- Knebusch, J. (2008). Art and climate change perception outline of a phenomenology of climate. İçinde S. Kagan, ve V. Kirchberg (Ed.), *Sustainability: A New Frontier for the Arts and Culture* 242-261, Akademische Schriften.
- Macaulaylibrary (2017). https://www.macaulaylibrary.org/2017/02/27/what-is-missing/?doing_wp_cron=1730891852.0099389553070068359375
- Sezgin, E. (2022). Sanat ve Ekoloji; Sanat, Yaşam, Üretim, (Derl: S. Eda, Çev: Tokmakçioğlu M.), İletişim Yayınları.

Kaynakça

- Aall, C., Groven, K., & Lindseth, G. (2007). The scope of action for local climate policy: The case of Norway. *Global Environmental Politics*, 7(2), 83–101. <https://doi.org/10.1162/glep.2007.7.2.83>
- Aksöz, F., & Çelik, A. (2023). Küresel iklim değişikliğine karşı dirençli kent yönetişimi. *Uluslararası Sosyal Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 75–85.
- Aktepe, E. (2021). *Yerel ekonomik kalkınma için yeni kentsel gündem*. İçinde E. E. Dinçsoy (Ed.), *Yerel ekonomik kalkınma ve güncel yaklaşımlar* (ss. 41–66). İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- Aktepe, E. (2022). *Kamu hizmetlerinin sunumu ve kentsel dirençlilik*. İçinde E. Aktepe (Ed.), *Kentsel kamusal hizmetler* (ss. 349–366). İstanbul: Efe Akademi.
- Alford, J. ve O'flynn, J. (2012). *Rethinking public service delivery: managing with external providers*. New York: Palgrave Macmillan.
- Betsill, M. M. (2000). *Localizing Global Climate Change Greenhouse Gas Emissions in US Cities*, Paper. Harvard: Belfer Center for Science & International Affairs.
- Betsill, M. M. (2001). *Acting Locally, Does it Matter Globally? The Contributions of US Cities to Global Climate Change Mitigation*, Paper prepared for the Open Meeting of the Human Dimensions of Global Environmental Change Research Community, 6-8 October 2001, Rio De Janeiro, Brazil
- Broto, V. C., & Bulkeley, H. (2013). A survey of urban climate change experiments in 100 cities. *Global Environmental Change*, 23(1), 92–102.
- Bulkeley, H., & Betsill, M. M. (2003). *Cities and climate change: Urban sustainability and global environmental governance*. London: Routledge.
- C40 Cities Climate Leadership Group. (2024). About C40. <https://www.c40.org/about-c40/>. Erişim Tarihi: Ağustos 24, 2024.
- Castells, M. (2008). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür, ağ toplumunun yükselişi* (E. Kılıç, Çev., 2. bs.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cheng, Y. (2013). Research Spotlight: R20: taking action on climate change globally by regional collaboration with technology and finance, *Carbon Management*, 4:3,249-252, DOI: 10.4155/cmt.13.26.
- Cities Alliance. (2024). Cities Alliance: Partnership for sustainable urban development. <https://www.citiesalliance.org>. Erişim Tarihi: Ağustos 24, 2024.
- Cittaslow International. (2024). Cittaslow International official website. <https://www.cittaslow.org>. Erişim Tarihi: Ağustos 24, 2024.

- Cittaslow Türkiye. (2024). Üyelik süreci ve kriterler. Cittaslow Türkiye. <https://cittaslowturkiye.org/tr/uyelik-sureci-ve-kriterler/>. Erişim Tarihi: Ağustos 24, 2024.
- Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR). (2009). Technical paper from the CPMR General Secretariat: Climate change “The action of the regions”. CPMR General Secretariat.
- Çukurçayır, M. A. (2011). *Yerel yönetimler*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Demirci, M. (2015). Kentsel iklim değişikliği yönetişimi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 46, 75–100.
- Emrealp, S. (2005). *YG 21 uygulamalarına yönelik kolaylaştırıcı bilgiler el kitabı* (2. bs.). Ankara: Birmot Matbaası.
- Eurocities. (2024). Climate change and energy transition. Retrieved November 26, 2024, from <https://eurocities.eu/focusarea/climate-change-and-energy-transition/>
- European Commission. (2024). Covenant of Mayors- Europe. <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>. Erişim Tarihi: Ağustos 24, 2024.
- Goldsmith, S., & Eggers, W. D. (2004). *Government by network*. Washington D.C.: Brookings Institution Press.
- Gouldson, A., Colenbrander, S., Sudmant, A., Papargyropoulou, E., Kerr, N., McAnulla, F., & Hall, S. (2016). Cities and climate change mitigation: Economic opportunities and governance challenges in Asia. *Cities*, 54, 11–19.
- Gouldson, A., Colenbrander, S., Sudmant, A., Papargyropoulou, E., Kerr, N., McAnulla, F. & Hall, S. (2016). Cities and climate change mitigation: Economic opportunities and governance challenges in Asia. *Cities*, 54, 11- 19.
- Grafakos, S., Viero, G., Reckien, D., Trigg, K., Viguie, V., Sudmant, A., Graves, C., ... ve diğerleri. (2020). Integration of mitigation and adaptation in urban climate change action plans in Europe: A systematic assessment. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 121, 109623.
- Güler, M. ve Turan, A. (2021). Türkiye’de sürdürülebilir kentsel gelişme stratejileri: KENTGES Eylem Planı (2010-2023) Örneği, *International Conference on Eurasian Economies*, SESSION 1B: Büyüme ve Gelişme, ss. 255-260. <https://www.avekon.org/papers/602.pdf>.
- Huidobro, M. F. (2016). Climate change and energy policies in Shanghai: A multilevel governance perspective. *Applied Energy*, 164, 45–56.
- ICLEI- Local Governments for Sustainability. (2024). <https://iclei.org>. Erişim Tarihi: Eylül 10, 2024.
- IPCC. (2014). Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability, IPCC Working Group II Contribution to the IPCC Fifth Assessment

- Report, Volume I: Global and Sectoral Aspects, http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg2/WGIIAR5-Chap8_FINAL.pdf. Erişim Tarihi: Eylül 11, 2024.
- Karacan, G., ve Gökce, D. (2023). İklim Değişikliği ile Yerel Mücadele: İklim Eylem Planları ile Mekânsal Planların Bütünleştirilmesi. *PLANARCH-Design and Planning Research*, 7(2), 181-190.
- Keyman, F., Lorasdağı, B. K. (2010). *Kentler, Anadolu'nun dönüşümü, Türkiye'nin geleceği*, Birinci Baskı, İstanbul: Doğan Kitap.
- Klijn, E.-H., & Koppenjan, J. F. M. (2000). *Public management and policy networks foundations of a network approach to governance*. *Public Management: An International Journal of Research and Theory*, 2(2), 135–158.
- Lafferty, W. M., & Coenen, F. (2001). Conclusions and perspectives. İçinde W. M. Lafferty (Ed.), *Sustainable communities in Europe* (ss. 266–304). London: Earthscan.
- Lafferty, W. M., & Eckerberg, K. (Eds.). (1998). *From Earth Summit to Local Forum: Studies of Local Agenda in Europe*. London: Earthscan.
- Leichenko, R. (2011). Climate change and urban resilience. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 3, 164–168.
- McGranahan, G., & Satterthwaite, D. (2001). Striving for good governance in urban areas: The role of Local Agenda 21s in Africa, Asia and Latin America. International Institute for Environment and Development (IIED), in collaboration with the Regional and International Networking Group (RING).
- Metropolis. (2024). Metropolis- The global network of major cities and metropolitan areas. <https://www.metropolis.org/> Erişim Tarihi: Ekim 26, 2024.
- Öztaş, C., & Zengin, E. (2011). Yerel yönetimler ve çevre. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* (54), 181-200.
- Peker, E., & Aydın, C. İ. (2019). Değişen iklimde kentler: Yerel yönetimler için azaltım ve uyum politikaları. *İstanbul Politikalar Merkezi Mercator Politika Notu*.
- Popp, J.K., Milward, H. B., Mackean, G., Casebeer, A., Lindstrom, R. (2014). *Inter-organizational networks: A review of the literature to inform practice*. IBM Center for Business of Government, Collaborating Across Boundaries Series
- Sweeting, D. (2002). *Leadership in urban governance: The Mayor of London*. *Local Government Studies*, 28(1), 3–20.
- Talı, N. (2019). Yerel iklim eylem planlaması ve Türkiye pratikleri. *İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi*, 10.

- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2021). *Sürdürülebilir kalkınma*. <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa> Erişim Tarihi: Ekim 20, 2024.
- UN (United Nations), 1993, Report of the United Nations Conference on Environment and Development. Rio de Janeiro, 3-14 June 1992. Vol 1. Resolutions Adopted by the Conference (United Nations, New York)
- UN Habitat (2020). Strategic Plan 2020-2023. UN Habitat.
- UNFCCC. (2024). The Local Government Climate Roadmap. Retrieved November 28, 2024, from <https://seors.unfccc.int/applications/seors>
- Union of International Associations (UIA). (2024). World Mayors Council on Climate Change (WMCCC). <https://uia.org/s/or/en/1100042818>. Erişim Tarihi: Ekim 14, 2024.
- Üstüner, Y. (2003). Siyasa Oluşturma Sürecinde Ağ Yönetişimi Kuramı. *Amme İdaresi Dergisi*, 36(3), 49-65.
- Üstüner, Y. (2008). Kamu yönetimi ve ağ yaklaşımları. İç. Bekir Parlak (Ed.), *Kamu yönetiminde yeni vizyonlar* (61-90), Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.
- Van Staden, M. (2010). Communities, Mitigation and Adaptation, in Maryke Van Staden and Francesco MUSCO (Ed.), *Local Governments and Climate Change*, Dordrecht, Heidelberg, London and New York: Springer, pp.17-29.
- Wamsler, C. (2016). From risk governance to city–citizen collaboration: Capitalizing on individual adaptation to climate change. *Environmental Policy and Governance*, 26, 184–204.
- World Urban Campaign. (2024). Home. <https://www.worldurbancampaign.org>. Erişim Tarihi: Eylül 26, 2024.

Kaynakça

- Abid, M. (2016). Impact of economic, financial, and institutional factors on CO2 emissions: evidence from sub-Saharan Africa economies. *Utilities Policy*, 41, 85-94.
- Benlemlih, M. ve Vural Yavaş, Ç. (2024). Economic policy uncertainty and climate change: Evidence from CO2 emission. *Journal of Business Ethics*, 191(3), 415-441.
- Block, S., Emerson, J. W., Esty, D. C., de Sherbinin, A., Wendling, Z. A., et al. (2024). 2024 Environmental Performance Index. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy. epi.yale.edu
- Breusch, T.S. ve Pagan, A.R., 1980. The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *Rev. Econom. Stud.*, 47, 239-253.
- Dumitrescu, E. I. ve Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels. *Economic Modelling*, 29(4), 1450-1460.
- Giddens, A. (2013). İklim Değişikliği Siyaseti. (Çev.) Erhan Baltacı. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Güney, T. ve Sağdıç, E. N. (2024). Government Effectiveness, Solar Energy, and CO2 Emissions in OECD Countries: A Panel Quantile Regression Approach. *Journal of the Knowledge Economy*, 1-20.
- Hassan, S. U., Basumatary, J. ve Goyari, P. (2024). Impact of governance and effectiveness of expenditure on CO2 emission (air pollution): lessons from four BRIC countries. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 35(8), 1721-1743.
- Kangal, N. (2023). Empirical Analysis of the Impact of Institutional Quality on Ecological Footprint: Example of E7 Countries. *Cumhuriyet Üniversitesi Journal of Economics & Administrative Sciences (JEAS)*, 24(4), 636-645.
- Lau, L. S., Choong, C. K. ve Eng, Y. K. (2014). Carbon dioxide emission, institutional quality, and economic growth: empirical evidence in Malaysia. *Renewable Energy*, 68, 276-281.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M. H. ve Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93.
- Pesaran, M.H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. *CESifo Working Paper*, Series No. 1229, IZA Discussion Paper No. 1240, 1-39. <http://ssrn.com/abstract=572504>.
- Pişkin, A. ve Gönültaş, S. (2023). Kurumsal Kalitenin Artması Yenilenebilir Enerji Tüketimini Teşvik Eder mi? Geçiş Ekonomilerinden Kanıtlar. *Social Sciences Research Journal*, 12 (10), 1182-1195.

- Sabir, S., Qayyum, U. ve Majeed, T. (2020). FDI and environmental degradation: the role of political institutions in South Asian countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 27, 32544-32553.
- Su, Z. W., Umar, M., Kirikkaleli, D. ve Adebayo, T. S. (2021). Role of political risk to achieve carbon neutrality: evidence from Brazil. *Journal of Environmental Management*, 298, 113463.
- Swamy, P. A. (1970). Efficient inference in a random coefficient regression model. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 38(2), 311-323.
- Ünal, H. ve Polat, S. (2019). Çevresel kalite ve ekonomik büyüme ilişkisi: OECD ülkeleri için statik panel veri analizi. *Maliye Dergisi*, 177, 87-103.
- Wawrzyniak, D. ve Doryń, W. (2020). Does the quality of institutions modify the economic growth-carbon dioxide emissions nexus? Evidence from a group of emerging and developing countries. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 33(1), 124-144.
- Wen, J., Hao, Y., Feng, G. F. ve Chang, C. P. (2016). Does government ideology influence environmental performance? Evidence based on a new dataset. *Economic Systems*, 40(2), 232-246.
- Westerlund, J. (2007). Testing for error correction in panel data. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 69(6), 709-748.
- World Bank (2024). Worldwide Governance Indicators, 2024 Update, (www.govindicators.org).
- Yao, X., Yasmeen, R., Hussain, J. ve Shah, W. U. H. (2021). The repercussions of financial development and corruption on energy efficiency and ecological footprint: evidence from BRICS and next 11 countries. *Energy*, 223, 120063.

Sürdürülebilir Yönetim

Editörler:

Öğr. Gör. Esra Akay

Dr. Öğr. Üyesi Nida Palabıyık

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şhitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🖱 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sürdürülebilir Yönetim

Editörler: Öğr. Gör. Esra Akay • Dr. Öğr. Üyesi Nida Palabıyık

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-972-0

ISBN (Paperback): 978-975-447-971-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub541>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Akay, E., (ed), Palabıyık, N., (ed) (2024). *Sürdürülebilir Yönetim*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub541>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akgül, U. (2010). Sürdürülebilir kalkınma: Uygulamalı antropolojinin eylem alanı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 24, 135-159.
- Alp, A., & Kılıç, S. (2014). *Kurumsal yönetim nasıl yönetilmeli*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Ariwa, E., & Okeke, O. J. P. (2011). Green Technology and Corporate Sustainability in Developing Economies. In 2011 *Sixth International Symposium on Parallel Computing in Electrical Engineering* (pp. 153-160). IEEE.
- Artiach, T., Lee, D., Nelson, D., & Walker, J. (2010). The determinants of corporate sustainability performance. *Journal of Accounting and Finance*, 50(1), 31-51.
- Bansal, P. (2005). Evolving sustainably: A longitudinal study of corporate sustainable development. *Strategic Management Journal*, 26(3), 197-218.
- Benn, S., & Dunphy, D. C. (2007). *Corporate governance and sustainability: Challenges for theory and practice*. U.K.: Routledge.
- Bonda, P., & Sosnowchik, K. (2006). *Sustainable commercial interiors*. John Wiley & Sons.
- Bozlağan, R. (2005). Sürdürülebilir gelişme düşüncesinin tarihsel arka planı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 1011-1028.
- Bramley, G., & Power, S. (2009). Urban form and social sustainability: The role of density and housing type. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 36(1), 30-48.
- Cantele, S., & Zardini, A. (2018). Is sustainability a competitive advantage for small businesses? An empirical analysis of possible mediators in the sustainability–financial performance relationship. *Journal of Cleaner Production*, 182, 166-176.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, July-August, 39-49.
- Carroll, A. B., & Shabana, K. M. (2010). The business case for corporate social responsibility: A review of concepts, research and practice. *International Journal of Management Reviews*, 12(1), 85-105.
- Cavaleri, S., & Shabana, K. (2018). Rethinking sustainability strategies. *Journal of Strategy and Management*, 11(3), 242-261.
- Chen, Y. S., Lai, S. B., & Wen, C. T. (2006). The influence of green innovation performance on corporate advantage in Taiwan. *Journal of business ethics*, 67, 331-339.
- Chen, X., & Wang, J. (2011). Analysis on intrafirm organizational adaptation to sustainable knowledge transfer. In *Proceedings of the International Conference on Computer Science and Service Systems (CSSS)*, 27-29 June 2011. IEEE.

- Choi, S., & Ng, A. (2011). Environmental and economic dimensions of sustainability and price effects on consumer responses. *Journal of Business Ethics*, 104(2), 269-282.
- Conding, J., Habidin, N. F., Zubir, A. F. M., Hashim, S., & Jaya, N. A. S. L. (2012). The structural analysis of green innovation (GI) and green performance (GP) in Malaysian automotive industry. *Research Journal of Finance and Accounting*, 3(6), 172-178.
- Demirbağ, K. Ş., & Yıldırım, N. (2023a). Getting the measure of the fourth industrial revolution: advantages and challenges of Industry 4.0 in the Turkish white goods industry. *Central European Management Journal*, 31(1), 82-101.
- Demirbağ, K. Ş., & Yıldırım, N. (2023b). The elephant in the room: New skills and work dimensions of Turkish White Goods Industry engineers in industry 4.0 era. *IEEE Transactions on Engineering Management*.
- Doğan, N. (2007). *İş etiğinin kurumsal sosyal sorumluktaki rolü ve bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Drucker, P. F. (2002). The discipline of innovation. *Harvard business review*, 80(8), 95-102.
- Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. *Business Strategy and the Environment*, 11(2), 130-141.
- Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management science*, 60(11), 2835-2857.
- Ehnert, I. (2006). Sustainability issues in human resource management: Linkages, theoretical approaches, and outlines for an emerging field. Paper prepared for the 21st EIASM SHRM Workshop, Aston, Birmingham.
- Erdem, D., Yanmaz, M., Ertem, M. E., & Karakaya, G. B. (2004). Sürdürülebilir kalkınma ve demir çelik sektörü. Retrieved from <http://emre.ertem.googlepages.com/ertemsk.pdf>
- Eş, A. (2008). Sürdürülebilirlik ve firma düzeyinde sürdürülebilirlik performans ölçümü. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Gladwin, T., Kennely, J., & Krause, S. T. (1995). Shifting paradigms for sustainable development: Implications for management theory and research. *Academy of Management Review*, 20(4), 874-907.
- Gomez-Trujillo, A. M., Velez-Ocampo, J., & Gonzalez-Perez, M. A. (2020). A literature review on the causality between sustainability and corporate reputation: What goes first? *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 31(2), 406-430.
- Goodland, R. (1995). The concept of environmental sustainability. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 26(1), 1-24.
- Handy, C. (2002). What is a business for? *Harvard Business Review*, 80(12), 49-55.

- Holmberg, J., & Sandbrook, R. (1992). Sustainable development: What is to be done? In *Making development sustainable: Redefining institutions, policy and economics*. London: Earthscan.
- Jamali, D. (2008). A stakeholder approach to corporate social responsibility: A fresh perspective into theory and practice. *Journal of Business Ethics*, 82(1), 213-231.
- Mathews, J. (2018). Implementing green management in business organizations. *The IUP Journal of Business Strategy*, 15(2), 46-62.
- Kemp, R., & Arundel, A. (1998). Survey indicators for environmental innovation. *IDEA (Indicators and Data for European Analysis) Paper Series*, 8, 1-30.
- Koç, U. (2013). *İş etiği programlarının yönetimi ve iş etiğinin kurumsallaşması*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Kula, E. (1998). *History of environmental economic thought*. London: Routledge.
- Kuşat, N. (2012). Sürdürülebilir işletmeler için kurumsal sürdürülebilirlik ve içsel unsurları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(2), 227-242.
- Kumar, D., & Rahman, Z. (2015). Sustainability adoption through buyer-supplier relationship across supply chain: A literature review and conceptual framework. *International Strategic Management Review*, 3(1-2), 14-24.
- Lacy, P., Cooper, T., Hayward, R., & Neuberger, L. (2010). *A new era of sustainability*. UN Global Compact, Accenture.
- Landert, J., Schader, C., Moschitz, H., & Stolze, M. (2017). Holistic sustainability assessment method for urban food system governance. *Sustainability*, 9(490), 1-21.
- Lamm, E., & Tosti-Kharas, J. (2015). Empowering employee sustainability: Perceived organizational support toward the environment. *Journal of Business Ethics*, 128(1), 207-220.
- Langwell, C. (2013). *Using human resource activities to implement sustainability in small and medium-sized organizations* (Yayımlanmış doktora tezi). Maharishi University.
- Leaniz, P. M. G., & Bosque, I. R. (2013). Intellectual capital and relational capital: The role of sustainability in developing corporate reputation. *Intangible Capital*, 9(1), 262-280.
- Lozano, R. (2011). The state of sustainability reporting in universities. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 7(2), 1-19.
- Lozano, R. (2015). A holistic perspective on corporate sustainability drivers. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 22(1), 32-44.
- Gomez-Trujillo, A. M., Velez-Ocampo, J., & Gonzalez-Perez, M. A. (2020). A literature review on the causality between sustainability and corporate reputation: What goes first? *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 31(2), 406-430.

- Mandip, G. (2012). Green HRM: People management commitment to environmental sustainability. *Research Journal of Recent Sciences*, 1 (ISC-2011), 244-252.
- McCann, J., & Sweet, M. (2014). The perception of ethical and sustainable leadership. *Journal of Business Ethics*, 121(3), 375-376.
- McKenzie, S. (2004). *Social sustainability: Towards some definitions*. (Hawke Research Institute Working Paper Series No: 27). University of South Australia.
- Meadows, D. H., Meadows, D. L., Randers, J., & Behrens, W. W. (1972). *The limits to growth: A report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind*. New York: Universe Books.
- Mutlu, M. D. (2020). Human resource management in knowledge intensive firms. In M. A. Türkmenoğlu & B. Çiçek (Eds.), *Contemporary global issues in human resource management* (s. 107-127). Emerald Publishing Limited.
- Noyan, E. (2022). İşletmelerde sürdürülebilirlik uygulamaları. *Eurasia Journal of Social Sciences & Humanities*, 27(9), 19-28.
- Ojo, E., Mbohwa, C., & Akinlabi, E. (2015). Sustainability-competitive advantage. In *Proceedings of the 2015 International Conference on Operations Excellence and Service Engineering, Florida* (ss. 592-600).
- OpenAI. (2024). ScholarGPT ile yapılan kişisel iletişim [Chatbot ile görüşme]. OpenAI'nin ChatGPT modeli kullanılarak gerçekleştirildi.
- Önel, B. (2021). İşletmelerin yeşil yönetim algısı ve sürdürülebilirlik bilinci. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 21-33.
- Özdemir, F., & Ar, İ. M. (2015). Sosyal yenilik üzerine bir alan araştırması. *Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 4(1), 17-43.
- Roberts, E. D. (1988). What we have learned-managing invention and innovation. *Research Technology Management*, 31(1), 11-29.
- Sarıkaya, M., & Kara, F. Z. (2007). Sürdürülebilir kalkınmada işletmenin rolü: Kurumsal vatandaşlık. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), 221-233
- Schaper, M. (2002). Small firms and environmental management: Predictors of green purchasing in Western Australian pharmacies. *International Small Business Journal*, 20(3), 235-251.
- Sciarelli, M., Cosimato, S., Landi, G., & Iandolo, F. (2021). Socially responsible investment strategies for the transition towards sustainable development: The importance of integrating and communicating ESG. *The TQM Journal*, 33(7), 39-56.
- Sheth, J. N., Sethia, N. K., & Srinivas, S. (2011). Mindful consumption: A customer-centric approach to sustainability. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 21-39.
- Shrivastava, P. (1995). Ecocentric management for a risk society. *Academy of management review*, 20(1), 118-137.

- Shoaib, M., Abbas, Z., Yousaf, M., & Zámečník, R. (2021). The role of GHRM practices towards organizational commitment: A mediation analysis of green human capital. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1-14.
- Scholtens, B. (2006). Finance as a driver of corporate social responsibility. *Journal of business ethics*, 68(1), 19-33.
- Soyk, C., Ringbeck, J., & Spinler, S. (2017). Long-haul low-cost airlines: Characteristics of the business model and sustainability of its cost advantages. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 106, 215-234.
- Starik, M., & Rands, G. P. (1995). Weaving an integrated web: Multilevel and multisystem perspectives of ecologically sustainable organizations. *Academy of Management Review*, 20(4), 908-935.
- Suchman, M. C. (1995). Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *Academy of Management Review*, 20(3), 571-610.
- Taştan, S. (2021). Kurumsal sürdürülebilirlik. *Strateji yönetsel bağlam çerçevesinde güncel okumalar* (ss. 48-78) içinde. Eğitim Yayınevi.
- Tatar, Ş. B., & Arslan, F. M. (2019). Sosyal İnovasyon Kavramı. *Journal of Academic Value Studies*, 3(12), 321-338.
- Thao-Minh, H. (2011). The moderating effect of organizational culture on green innovation and environmental performance: A case study. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Lunghwa University of Science and Technology, Taoyuan County, Taiwan).
- Tokgöz, N., & Önce, S. (2009). Şirket sürdürülebilirliği: Geleneksel yönetim anlayışına alternatif. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 11(1), 249-275.
- Tuna, Ö. (2014). Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşım ve uygulamaları: KO-Bİ'lere yönelik bir araştırma (Doktora tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Turban, D. B., & Greening, D. W. (1997). Corporate social performance and organizational attractiveness to prospective employees. *Academy of Management Journal*, 40(3), 658-672.
- Turhan, G. D., Özen, T., & Albayrak, R. S. (2018). Kurumsal sürdürülebilirlik kavramı, stratejik önemi ve sürdürülebilirlik performansı ölçümü. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 17-33.
- Tüyen, Z. (2020). İşletmelerde sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilirliği etkileyen etmenler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37(1), 91-117.
- Uzkurt, C. (2017). *Yenilik (İnovasyon) yönetimi ve yenilikçi örgüt kültürü: Kültürel, yönetsel ve makro yaklaşım*. İstanbul: Beta Basım Yayını.
- Yangil, F. M. (2016). Bilgi toplumunda liderlik: Sürdürülebilir liderlik. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 128-143.
- Yıkılmaz, R. F. (2011). *Sürdürülebilir kalkınmanın ölçülmesi ve Türkiye için yöntem geliştirilmesi* (Uzmanlık tezi). T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü (Yayın No: 2820).

Kaynakça

- Ajmal, M. M., Khan, M., Hussain, M., & Helo, P. (2018). Conceptualizing and incorporating social sustainability in the business world. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 25(4), 327-339.
- Akandere, G. (2020). Sosyal sürdürülebilirlik açısından tedarik zinciri yönetiminde iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi SBE Dergisi*, 44, 63-72.
- Akbay, F.A. (2023). Gerekli durum analizi ile kurumsal sosyal sürdürülebilirlik kavramının ontolojik incelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Danışman Refika Bakoğlu, *Marmara Üniversitesi SBE*, İstanbul.
- Akporiaye, A. (2023). Evaluating the effectiveness of oil companies' Corporate Social Responsibility (CSR). *The Extractive Industries and Society*, 13(101221), 1-9.
- Alsayegh, M. F., Rahman, R. A., & Homayoun, S. (2020). Corporate economic, environmental, and social sustainability performance transformation through ESG disclosure. *Sustainability*, 12,(3910), 1-20.
- Andersen, R., Amodeo, M., & Hartzfeld J. (2010). İş kültürlerini içeriden değiştirmek, D. Körpe (Çev.). *Dünyanın Durumu 2010 Kültürleri Dönüştürmek* (s. 161-172) içinde. Worldwatch Institute, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aracı, H., & Yüksel, F. (2016). Sürdürülebilirlik performansının ölçülmesi: BİST sürdürülebilirlik endeksindeki işletmelerin sürdürülebilir katma değerinin hesaplanması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(Özel Sayı), 786-801.
- Assadourian, E. (2010). İş dünyası ve ekonomi: yönetim öncelikleri, D. Körpe (Çev.) *Dünyanın Durumu 2010 Kültürleri Dönüştürmek* (s. 139-141) içinde. Worldwatch Institute, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Atasel, O. Y. (2023). GRI 400 sosyal standartlar serisi kapsamında BİST sürdürülebilirlik endeksi'nde bir araştırma. *Mali Çözüm*, 33(179), 1425-1456.
- Bektaş, O., & Yücel, E. (2022). Entegre raporlamada sosyal sürdürülebilirlik: Türkiye'de yayınlanan entegre raporların içerik analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 96, 59-84.
- Brotons, J. M., & Sansalvador, M. E. (2020). The relation between corporate social responsibility certification and financial performance: An empirical study in Spain. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27,1465-1477.
- Bubicz, M. E., Dias Barbosa-Povoa, A. P. F., & Carvalho, A. (2021). Social sustainability management in the apparel supply chains. *Journal of Cleaner Production*, 280(124214), 1-18.

- Can, H., Tuncer, D., & Ayhan, D. Y. (2003). *Genel İşletmecilik Bilgileri*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Chen, H., Guo, Y., & Wen, Q. (2021). For goodwill or resources? The rationale behind firms' corporate philanthropy in an environment with high economic policy uncertainty. *China Economic Review*, 65(101580), 1-13.
- Cehimi, M., & Naro, G. (2024). Balanced scorecards and sustainability balanced scorecards for corporate social responsibility strategic alignment: A systematic literature review. *Journal of Environmental Management*, 367(122000), 1-13.
- Çekmecelioğlu, H., Balkaş, J., & Açıkgöz, H. (2024). Kurumsal sosyal sorumluluğun kurumsal itibar üzerindeki etkisinin incelenmesi. UIK 2024, May 9-11, 23 *International Business Congress Proceedings Book* (s. 53-59) içinde, Kocaeli.
- Çoban-Kumbalı, H., İncekara, M., & Sarıkaya, M. (2022). KOBİ'lerde çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik: Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye karşılaştırması. *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 13(26), 789-823.
- Costanza, R., Farley, J., & Kubiszewski, I. (2010). Dolu bir dünyada kuruluşları yaşama uydurmak, D. Küpe (Çev). *Dünyanın Durumu 2010 Kültürleri Dönüştürmek* (s. 143-152) içinde. Worldwatch Institute, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Dalgıç-Turhan, G., Özen, T., & Albayrak, R. S. (2018). Kurumsal sürdürülebilirlik kavramı, stratejik önemi ve sürdürülebilirlik performansı ölçümü: literatür çalışması. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 17-37.
- Davis, K. (1971). The case for and against business assumption of social responsibilities. *Academy of Management Journal*, 16(2), 312-322.
- Diñçer, M. Z., Bayram, A. T., & Erkol-Bayram, G. (2019). ISO 26000 Standardı kapsamında Türk dünyası ülkeleri konaklama endüstrisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 234-248.
- Doğan, G., & Tokman, L.Y. (2019). Sürdürülebilir kalkınmada sosyal sürdürülebilirlik ve işlevsel kalitenin önemi. L. Y. Tokman, R. Yamaçlı (Ed.), *Sürdürülebilir Kalkınma Rolüyle Mimarlık* (s. 11-30) içinde, Eskişehir Teknik Üniversitesi Yayınları, No:3, Eskişehir.
- Dönmez-Maç, S., & Çalış, Ş. (2012). Etik ve insan kaynakları yönetimi tartışmalarında sosyal sorumluluğun yeri: Küresel ilkeler sözleşmesi ve SA8000 sosyal sorumluluk standardı üzerine bir değerlendirme. *İş Ahlakı Dergisi*, 5(10), 21-53.
- Durmaz-Kaş, Ö. (2018). OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi'nin Türk işletmelerinde uygulanabilirliği üzerine bir araştırma: Aynı sektörde faaliyet gösteren Türkiye kökenli bir işletme ile Türkiye' de faaliyet gösteren uluslararası bir işletmenin incelenmesi ve karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, *Altınbaş Üniversitesi SBE*, İstanbul.

- Eneş, E. (2022). İşletmelerin sürdürülebilirlik stratejileri ile sürdürülebilir tedarik zinciri ve lojistik performansı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bir alan araştırması. Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi SBE*, İstanbul.
- Erten, Ş. (2022). Sürdürülebilir kamu yönetimi: Sosyal sorumluluk bağlamında ISO 26000:2010 standartının incelenmesi. *IITH International Conference On Social Sciences Bildiri Kitabı* (s. 571-579) içinde, Erzurum.
- Evans, W. R., Pane-Haden, S. S., Clayton, R. W., & Novicevic, M. M. (2013). History-of-management-thought about social responsibility. *Journal of Management History*, 19(1), 8-32.
- Farcane, N., & Bureana, E. (2015). History of “corporate social responsibility” concept. *Annales Universitatis Apulensis Series Economica*, 17(2), 31-48.
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 3(3), 196-215.
- Göbbels, M., & Jonker, J. (2003). AA1000 and SA8000 compared: a systematic comparison of contemporary accountability standards. *Managerial Auditing Journal*, 18(1), 54-58.
- Haseli, G., Nazarian-Jashnabadi, J., Shirazi, B., Hajiaghaci-Keshteli, M., & Moslem, S. (2024). Sustainable strategies based on the social responsibility of the beverage industry companies for the circular supply chain. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 133(108253), 1-24.
- Hermundsdottir, F., & Aspelund, A. (2022). Competitive sustainable manufacturing- Sustainability strategies, environmental and social innovations, and their effects on firm performance. *Journal of Cleaner Production*, 370(133474), 1-11.
- Hsu, B-X., & Chen, Y-M. (2024). Does corporate social responsibility influence performance persistence? A signal extraction approach with evidence from Fortune 500 companies. *Technological Forecasting and Social Change*, 200(123154), 1-10.
- Kaya, Ç. (2019). Kurumsal sosyal sorumluluk ve kurumsal sürdürülebilirlik ilişkisi. E. Ayrancı (Ed.), *21. Yüzyıl'da Sürdürülebilirlik: Sosyal Bilimlere Dayalı Perspektifler* içinde, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Keyvan, S. (2022). Sosyal sürdürülebilirlik perspektifinden toplumsal cinsiyet eşitliği ve kurumsal sosyal sorumluluk. Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi SBE*, İstanbul.
- Korga, S., & Aslanoğlu, S. (2024). Sürdürülebilirlik raporlamasında sürdürülebilirlik göstergelerinin önem düzeylerinin belirlenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 102, 1-18.

- Longoni, A., Golini, R., & Cagliano, R., (2014). the role of new forms of work organization in developing sustainability strategies in operations. *Int. J. Production Economics*, 147, 147-160.
- Mucan, B., Kayabaşı, A., & Madran, C. (2016). Yöneticilerde sürdürülebilirlik algısı ve firma uygulamalarına yönelik değerlendirme. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 57-72.
- Mucuk, İ. (2005). *Modern İşletmecilik*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Öçal, B. (2021). Tersine lojistik uygulamalarının çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğe etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(4), 521-532.
- Schönborn, G., Berlin, C., Pinzone, M., Hanisch, C., Georgoulas, K., & Kanz, M. (2019). Why social sustainability counts: The impact of corporate social sustainability culture on financial success. *Sustainable Production and Consumption*, 17, 1-10.
- Silsüprü, Ö. (2022). Uluslararası kurumsal sosyal sorumluluk standartları ve sürdürülebilirlik endeksleri. Ö. Topkaya, & M. E. Kenanoğlu (Ed.), *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Uluslararası Sosyal Bilimler Konferansı, 4-5 Temmuz 2022, Yeşil Kalkınma, Konferans Tam Metin E-Kitabı* (s. 183-203) içinde. Çanakkale.
- Şardan, H. S. (2005). İş sağlığı ve güvenliğinde yeni oluşumlar; risk değerlendirmesi ve OHSAS 18001. Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi SBE*, Ankara.
- Tamer, G. (2020) Sağlık örgütlerinde kurumsal sürdürülebilirlik. *International Academic Studies on Natural and Health Sciences* (s. 183-203) içinde. Gece Akademi.
- The Institute of Social and Ethical AccountAbility. (1999). *AccountAbility 1000 (AA1000) framework Standards, guidelines and professional qualification*. United Kingdom, <https://www.dima.univr.it/documenti/OccorrenzaIns/matdid/matdid728652.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2024).
- Tokat, B., & Kara, H. (2016). *Genel İşletme*. Merdiven Yayın, Ankara.
- Torum, O., & Küçük-Yılmaz, A. (2009). Havacılıkta sürdürülebilirlik yönetimi: Türkiye'deki hava limanları için sürdürülebilirlik uygulamaları araştırması. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 47-58.
- Tuncer, D., Ayhan, D. Y., & Varoğlu, D. (2017). *Genel İşletmecilik Bilgileri*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Tütüncü, Ö. (2008). SA 8000 Sosyal sorumluluk standardı ile iş yaşamı kalitesi arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 169-199.
- Yıldırım, G., Uzun-Kocamış, T., & Tuncer-Tokur, Ö. (2018). Sürdürülebilirlik ve firma performansı: BİST sürdürülebilirlik endeksi şirketleri üzerine bir uygulama. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 90-96.

- Yıldırım-Söylemez, E., & Dil-Şahin, M. (2022). *Fonksiyonel Perspektifle Sürdürülebilir İşletme Yönetimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Yıldız-Kaya, P., & Öztel, A. (2018). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının gri ilişkisel analiz yöntemi ile değerlendirilmesi: otokar örneği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 2(2), 98-130.
- Zhang, K., & Li, W. (2024). Understanding the puzzle of polluting companies' social responsibility. *China Economic Review*, 84(102128), 1-21.
- Zozik, A., & Doğan, Z. (2022). Kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasına genel bir bakış. Y. Akay-Unvan (Ed.), *İşletme ve İktisadî Bilimler Metodoloji, Araştırma ve Uygulama* (s. 1-28) içinde. Livre De Lyon.
- <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/> (erişim tarihi: 06.11.2024)
- <https://www.iqnet-ltd.com/en/about-iqnet-ltd> (erişim tarihi: 05.11.2024)
- <https://www.iqnet-ltd.com/en/certification/sr10> (erişim tarihi: 05.11.2024)
- <https://www.iqnet-ltd.com/en/audit---certification/sr10/principles> (erişim tarihi: 05.11.2024)
- <https://www.tse.org.tr/iqnet-sr-10-sosyal-sorumluluk-yonetim-sistemi/>(erişim tarihi: 05.11.2024)
- <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/duyurular/turkiye-surdurulebilirlik-raporlama-standartlari-ve-uygulama-kapsamina-iliskin-kurul-kararlari-resmi-gazetede-yayimlanmis-ve-belli-sartlari-saglayan-isletmeler-icin-surdurulebilirlik-raporlamasi-zorunlu-hale-getirilmistir> (erişim tarihi: 04.11.2024)

Kaynakça

- Alhaddi, H. (2015). Triple bottom line and sustainability: A literature review. *Business and Management studies*, 1(2), 6-10. <https://doi.org/10.11114/bms.v1i2.752>.
- Antolín-López, R., Delgado-Ceballos, J., & Montiel, I. (2016). Deconstructing corporate sustainability: a comparison of different stakeholder metrics. *Journal of Cleaner Production*, 136, 5-17. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.01.111>.
- Aras, G. & Crowther, D. (2008). Governance and sustainability. *Management Decision*, 46(3): 433-448. <https://doi.org/10.1108/00251740810863870>.
- Atkinson, G. (2000). Measuring Corporate Sustainability. *Journal of Environmental Planning and Management*, 43(2), 235-252. <https://doi.org/10.1080/09640560010694>.
- Bansal, P., & Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of Management Journal*, 43(4), 717-736. <https://doi.org/10.5465/1556363>.
- Baumgartner, R.J. (2008). Corporate sustainability performance: Methods and illustrative examples, *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 3(1), 117-131. <https://doi.org/10.2495/SDP-V3-N2-117-131>.
- Baumgartner, R. J., & Ebner, D. (2010). Corporate sustainability strategies: Sustainability Profiles and Maturity Levels. *Sustainable Development*, 18(2), 76-89. <https://doi.org/10.1002/sd.447>.
- Baumgartner R.J., & Rauter R. (2016). Strategic perspectives of corporate sustainability management to develop a sustainable organization. *Journal of Cleaner Production*. 1-28. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.04.146>.
- Besler, S. (2009). *Kurumsal Sürdürülebilirlik*. S. Besler (Ed.). Kurumsal Sürdürülebilirlik içinde (s. 1-18). Beta Basım.
- Correia, M. S. (2019). Sustainability: An overview of the triple bottom line and sustainability implementation. *International Journal of Strategic Engineering (IJoSE)*, 2(1), 29-38. <https://doi.org/10.4018/IJoSE.2019010103>.
- Crews, D. E. (2010). Strategies for implementing sustainability: five leadership challenges. *SAM Advanced Management Journal*, 75(2), 15-21.
- Dyllick, T., & Hockerts, K., (2002). Beyond the business case for corporate responsibility. *Business Strategy and the Environment*, 11(2), 130-141. <https://doi.org/10.1002/bse.323>.
- Ecording (Ocak, 2023). *Kurumsal sürdürülebilirlik nedir: Kurumsal sürdürülebilirliğin iyi 5 örneği*. (Erişim Tarihi: 1 Ekim,2024). <https://ecording.org/kurumsal-surdurulebilirlik-nedir/#kurumsal-s%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik-%C3%B6rneklere>.

- Elkington, J. (1997). *Cannibals with forks: the triple bottom line of twenty-first century business*. Capstone.
- Epstein, M. J., Buhovac, A. R., & Yuthas, K. (2010). Implementing sustainability: The role of leadership and organizational culture. *Strategic finance*, 91(10): 41-47.
- Giddings, B., Hopwood, B., & O'Brien, G. (2002). Environment, economy and society: Fitting them together into sustainable development. *Sustainable Development*, 10(4), 187-196. <https://doi.org/10.1002/sd.199>.
- Indeed. (Ağustos, 2024). *14 sustainable business examples*. (1 Ekim,2024). <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/sustainable-businesses-examples>.
- Meuer, J., Koelbel, J., & Hoffmann, V. H. (2019). On the nature of corporate sustainability. *Organization & Environment*, 33(3), 1-23. <https://doi.org/10.1177/1086026619850180>.
- Montiel, I., & Delgado-Ceballos, J. (2014). Defining and measuring corporate sustainability: Are we there yet? *Organization & Environment*, 27(2), 1-27. <https://doi.org/10.1177/1086026614526413>.
- Nicolăescu, E., Alpopi, C., & Zaharia, C. (2015). Measuring corporate sustainability performance. *Sustainability*, 7(1), 851-865 <https://doi.org/10.3390/su7010851>.
- Paraschiv, D. M., Nemoianu, E. L., Langă, C. A., & Szabó, T. (2012). Eco-innovation, responsible leadership and organizational change for corporate sustainability. *Amfiteatru Economic Journal*, 14(32), 404-419.
- Searcy, C. (2012). Corporate sustainability performance measurement systems: A review and research agenda. *Journal of business ethics*, 107, 239-253. <https://doi.org/10.1007/s10551-011-1038-z>.
- Schaltegger, S., Hansen, E. G., & Lüdeke-Freund, F. (2016). Business models for sustainability: Origins, present research, and future avenues. *Organization & environment*, 29(1), 3-10. <https://doi.org/10.1177/1086026615599806>.
- Schaltegger, S., Hörisch, J., & Freeman, R. E. (2017). Business cases for sustainability: A stakeholder theory perspective. *Organization & Environment*. 1-22. <https://doi.org/10.1177/1086026617722882>.
- Strand, R. (2014). Strategic leadership of corporate sustainability. *Journal of Business Ethics*, 123, 687-706. <https://doi.org/10.1007/s10551-013-2017-3>.
- Van Marrewijk, M. (2003). Concepts and definitions of CSR and corporate sustainability: Between agency and communion. *Journal of business ethics*, 44(2), 95-105.
- Wilson, M. (2003). Corporate sustainability: What is it and where does it come from. *Ivey business journal*, 67(6), 1-5.

- Wu, S., & Li. Y. (2023). A Study on the impact of digital transformation on corporate ESG performance: The mediating role of green innovation. *Sustainability*, 15(8), 1-17. <https://doi.org/10.3390/su15086568>.
- Yangil, F. M. (2015). Kurumsal sürdürülebilirlik kapsamında sürdürülebilirlik raporlarına yönelik içerik analizi: Türkiye'deki en büyük 100 sanayi işletmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 356-376.
- Žak, A. (2015). Triple bottom line concept in theory and practice. *Social Responsibility of Organizations Directions of Changes*, 387(1), 251-264. <https://doi.org/10.15611/pn.2015.387.21>.
- Zimek, M., & Baumgartner, R. (2017). Corporate sustainability activities and sustainability performance of first and second order. In *18th European Roundtable on Sustainable Consumption and Production Conference (ERS-CP 2017)*, Skiathos Island, Greece. 10.1-18.

Kaynakça

- Açıkalın, N. (2020). Sürdürülebilir pazarlama bakış açısı ile döngüsel ekonomi incelemesi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 9(3), 238-257.
- Akbulut, F., & Çölgeçen, B. (2023). Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin ulusal kamu politikalarına dönüştürülmesi çerçevesinde bölgesel kalkınma planlarının rolü. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 11(1), 200-220.
- Altuntaş, C., & Türker, D. (2012). Sürdürülebilir tedarik zincirleri: Sürdürülebilirlik raporlarının içerik analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(3), 39-64.
- Atar, B., & Şener, E. (2021). Çalışma hayatında ahlak ve etik üzerine bibliyometrik bir çözümleme. *Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 29-42.
- Aytar, O. (2022). Kamusal yönetim sistemi ve ilkelerinin kamu kesiminde iç denetim perspektifi ile değerlendirilmesi. *Denetçim*, 13(24), 5-21.
- Balkan, B. (2018). İtibar riski ve etik. *Denetçim*, 18, 23-34.
- Bayram, V., & Öztırak, M. (2023). Yeşil iş etiği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 8(2), 124-135.
- Bayramoğlu, G., Palabıyık, N., & Uysal, E. (2023). İş yerinde etik körlük kavramına ilişkin ölçek uyarlama çalışması: Geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 14(40), 1156-1175.
- Bektaş, Ç., & Köseoğlu, M. A. (2008). İş etiği ve iş etiğinin yayılım süreci. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 145-158.
- Bilginioğlu, E. (2020). Türkiye'de ve dünyada etiğin kurumsallaştırılması. *Çalışma ve Toplum*, 1, 301-320.
- Camilleri, M. A. (2023). Artificial intelligence governance: Ethical considerations and implications for social responsibility. *Journal of Electrical and Computer Engineering*, 41(7), 1-15.
- Cezlan, E. Ç. (2024). Sağlık sektöründe iş etiği dinamiklerinin değerlendirilmesi: Bir DEMATEL uygulaması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 260-275.
- Çiftçioğlu, A. (2016). How ethical codes form among BIST sustainability indexed firms. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 9(2), 89-110.
- Demiral, Ö. (2018). İş örgütlerinin etik davranışları ve liyakate dayalı profesyonel yönetim sistemleri: Türkiye-Avrupa Birliği karşılaştırması. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 77-91.
- Demirboğa, D. A. (2018). Dürüstlük kuralının iş etiğine etkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 25, 25-33.

- Dilek, G. Ö. (2019). Yapay zekânın etik gerçekliği. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 47-59.
- Doğan, N. (2009). İş etiği ve işletmelerde etik çöküş. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8(16), 179-200.
- Doğan, Y. (2023). Sanal kaytarma, mobbing, örgütsel vatandaşlık ve iş etiği kavramlarının konaklama işletmeleri açısından değerlendirilmesi. *Journal of tourism research institute*, 4(1), 17-27.
- Ercan, C. (2019). Robotların fiillerinden doğan hukuki sorumluluk sözleşme dışı sorumluluk hallerinde çözüm önerileri. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 40, 19-52.
- Ethical Consideration in International Business. (2022, September). Ekim 19, 2024 tarihinde <https://online.uttyler.edu/degrees/business/mba/general/ethical-considerations-in-international-business/> adresinden alındı
- Eyo-Udo, N. L., Odimarha, A. C., & Kolade, O. O. (2024). Ethical supply chain management: Balancing profit, social responsibility, and environmental stewardship. *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 6(4), 1069-1077.
- Gençoğlu, Ü. G., & Aytaç, A. (2016). Kurumsal sürdürülebilirlik açısından entegre raporlamanın önemi ve BIST uygulamaları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 72, 51-66.
- Gültekin, S. (2015). Etik yönetim yolsuzluk ve yoksulluk ilişkisi üzerine bir inceleme. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 7(14), 399-422.
- Güney, S. (2018). Küreselleşmenin finansal raporlama standartlarına etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(78), 61-72.
- Güngör, N. (2023). Sürdürülebilirlik raporlarında döngüsel ekonomi: Borsa İstanbul'da bir araştırma. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(1), 36-47.
- Güzel, Y. (2021). İşletmelerin etik dışı davranışlarının tüketiciler tarafından değerlendirilmesine yönelik bir alan araştırması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(35), 2082-2101.
- Himmetoğlu, A. (2023). Kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk: Bir bibliyometrik analiz çalışması. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10(2), 1308-3198.
- Hoivik, H. V., & Shankar, D. (2011). How can SMEs in a cluster respond to global demands for corporate responsibility? *Journal of Business Ethics*, 101, 175-195.
- <https://finance.ec.europa.eu>. (tarih yok). Kasım 9, 2024 tarihinde The Corporate Sustainability Reporting Directive: <https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-audi->

- ting/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en adresinden alındı
- <https://www.etik.gov.tr/>. (tarih yok). *Etik Mevzuatı*. <https://www.etik.gov.tr/> Kasım 9, 2024 tarihinde <https://www.etik.gov.tr/mevzuat/etik-mevzuati/> adresinden alındı
- Jemmy, J. (2024). Integration of business ethics in managerial decisions implications for companies' long-term growth. *International Journal of Social and Education*, 1(6), 1689-1702.
- Kazancı, O. (2023). Omniptikon döneminde iş etiğinin işletme stratejilerine entegrasyonunun önemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 381-399.
- Kısakürek, M. M., Demir, M., & Arslan, Ö. (2024). An assessment on the role of accounting science in ensuring of social justice. *Journal of Economics and Administrative Sciences*, 25(1), 39-50.
- Koçyiğit, Y., Duran, C., & Çetindere, A. (2015). Yöneticilerin etik davranışlarının örgütsel performansa etkisi: İzmir ilindeki bankalarda bir uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43, 60-67.
- Korkmaz, O., Deran, A., & Alıcı, O. V. (2022). Kamu iç denetçilerinin karşılaştıkları etik ikilemler. *Denetim*, 25, 131-147.
- Köseoğlu, N. A., & Çetin, B. (2024). Avrupa'da dijital etik, insan hakları bağlamında yapay zekâ ve algoritmik ayrımcılık. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 69-83.
- Köşker, Z., & Gürer, A. (2020). Sürdürülebilirlik çerçevesinde yeşil örgüt kültürü. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6(1), 88-109.
- Kumar, T. A. (2024). Ethical dilemmas in state and local tax planning: Balancing profit maximization and social responsibility. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(3), 667-678.
- Kutlu, H. A. (2020). *Meslek etiği* (6. Baskı b.). Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti.,
- Küçüköğlü, M. T. (2012). Etik değerler ve etiğin kurumsallaşması. *Hukuk İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 177-185.
- Laine, J., Minkinen, M., & Mäntymäki, M. (2024). Ethics-based AI auditing: A systematic literature review on conceptualizations of ethical principles and knowledge contributions to stakeholders. *Information & Management*, 61(5), 1-22.
- Lee, P. K., Lau, A. K., & Cheng, T. (2013). Employee rights protection and financial performance. *Journal of Business Research*, 66(10), 1861-1869.
- Mehari, A. T., Birbira, Z. A., & Dinber, G. N. (2024). The effect of workforce diversity on organizational performance with the mediation role of

- workplace ethics: Empirical evidence from food and beverage industry. *Plos One*, 19(7), 1-28.
- Mertz, B. A., Locander, J. A., Brown, B. W., & Locander, W. B. (2024). Dignity in the workplace: a frontline service employee perspective. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 32(4), 506-521.
- Mitchell, J. R., Mitchell, R. K., Hunt, R. A., Townsend, D. M., & Lee, J. H. (2022). Stakeholder Engagement, Knowledge Problems and Ethical Challenges. *J Bus Ethics*, 175, 75-94.
- Nilsen, H. R. (2024). Code red for humanity: The role of business ethics as we transgress planetary thresholds. *J. Bus. Ethics*, 189, 1-7.
- Özbirecikli, M. (2006). Çevresel etik ve sosyal denetim: Küresel girişimler ve Türkiye'deki uygulamalar üzerine mukayeseli bir inceleme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 31, 62-77.
- Pembi, S., & Ali, B. K. (2024). Ethical business decision making in organizations: A theoretical perspective. *Advanced Qualitative Research*, 2(1), 19-30.
- Savcı, M., & Yıldırım, K. (2024). İklim değişikliği ve çevresel maliyetler: Kirleten öder ilkesi çerçevesinde bir değerlendirme. *Fiscaoeconomia*, 8(2), 862-886.
- Say, C. (2018). *50 soruda yapay zekâ, İstanbul 2018*. Bilim ve Gelecek Kitaplığı.
- Şahin, S. (2024). Türkiye'de sürdürülebilir ekonomiye geçişte uygulanabilecek para ve kredi politikaları. *Maliye ve Finans Yazıları*, 122, 157-186.
- Tüyen, Z. (2020). İşletmelerde sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilirliği etkileyen etmenler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 91-117.
- United Nation Global Compact. (tarih yok). *The ten principles of the un global compact*. Kasım 9, 2024 tarihinde <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> adresinden alındı
- Yalçın, B. (2024). İşletmelerin başarı dinamikleri: Sürdürülebilirlik, etik ve kurumsal sosyal sorumluluk. M. E. Akpınar, & E. Şenol (Ed.), *Sürdürülebilirlik Odaklı İş Modelleri İşletmeler İçin Çevresel ve Ekonomik Stratejiler* (s. 41-60) içinde. Eğitim Yayınevi.
- Yazıcı, R. (2022). Sürdürülebilir ekonomiye geçiş sürecinde uluslararası standartların rolü: Sosyal uygunluk kriterleri. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 25-32.
- Yeşil, S. (2011). Küresel iş etiği üzerine alternatif stratejiler, eleştiriler ve değerlendirmeler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 180-201.
- Yeşil, S., & Dereli, S. F. (2013). İş yaşamında çalışanların etik olmayan iş uygulamalarına yönelik tutum ve davranışları üzerine bir alan araştırması. *Selçuk*

Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13(6), 249-282.

- Yüksel, A. E. (2017). Robot hukuku. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 85-112.
- 25785 sayılı Resmî Gazete. (2005, Nisan 13). *Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr>. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/04/20050413-6.htm> adresinden alındı
- 26675 Sayılı Resmî Gazete. (2007, Ekim 19). *Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr>. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/10/20071019.htm> adresinden alındı
- 27699 Sayılı Resmî Gazete. (2010, Eylül 14). *Denetim Görevlülerinin Uyacakları Mesleki Etik Davranış İlkeleri Hakkında Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr>. Kasım 9, 2024 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/09/20100914.htm> adresinden alındı
- 28145 Sayılı Resmî Gazete. (2011, Aralık 17). *Sayıştay Denetçilerinin Mesleki Etik Kurallarına İlişkin Usul ve Esaslar*. <https://www.resmigazete.gov.tr>. Kasım 9, 2024 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-22.htm> adresinden alındı
- 80 şirketten dikkat çeken KSS projeleri- 1. Bölüm. (2023, Mayıs 8). Kasım 7, 2024 tarihinde <https://www.paradergi.com.tr>:[https://www.paradergi.com.tr:https://www.paradergi.com.tr/is-dunyasi-kulis/2023/05/09/80-sirketten-dikkat-ceken-kss-projeleri-1-bolum](https://www.paradergi.com.tr/is-dunyasi-kulis/2023/05/09/80-sirketten-dikkat-ceken-kss-projeleri-1-bolum) adresinden alındı

Kaynakça

- Andeobu, L., Wibowo, S., & Grandhi, S. (2021). An assessment of e-waste generation and environmental management of selected countries in Africa, Europe and North America: A systematic review. *Science of The Total Environment*, 792(148078), 1-15.
- Asha, S., Vyshnavi, A., Shlok, T., Patnala, A. (2023). A study on environmental sustainability- growth, trends and concerns. *International Journal For Multidisciplinary Research*, 5 (2), 1-6.
- Atstaja, D., Koval, V., Grasis, J., Kalina, I., Kryshstal, H., & Mikhno, I. (2022). Sharing model in circular economy towards rational use in sustainable production. *Energies*, 15(3), 939, 1-26.
- Bajpai, M., & Srivastava, V. (2023). Scholastic study of achieving women empowerment through digital revolution by ICT. *ICT as a Driver of Women's Social and Economic Empowerment* (s. 161-174) içinde. IGI Global.
- Boar, A., Bastida, R., & Marimon, F. (2020). A systematic literature review. Relationships between the sharing economy, sustainability and sustainable development goals. *Sustainability*, 12(17), 6744, 1-14.
- Boas, T., Dunning, T., & Bussell, J. (2005). Will the digital revolution revolutionize development? Drawing together the debate. *Studies in Comparative International Development*, 40, 95-110.
- Bojanova, I. (2014). The digital revolution: what's on the horizon? *It Professional*, 16(1), 8-12.
- Boyer, R. H., Peterson, N. D., Arora, P., & Caldwell, K. (2016). Five approaches to social sustainability and an integrated way forward. *Sustainability*, 8(9), 878, 1-18.
- Bradley, K. (2007). Defining digital sustainability. *Library trends*, 56(1), 148-163.
- Burinskienė, A., & Seržantė, M. (2022). Digitalisation as the Indicator of the Evidence of Sustainability in the European Union. *Sustainability*, 14(14), 8371, 1-20.
- Cabezas, H., Pawlowski, C. W., Mayer, A. L., & Hoagland, N. T. (2004). Sustainability: ecological, social, economic, technological, and systems perspectives. *Technological choices for sustainability*, 37-64.
- Chatterjee, A., & Abraham, J. (2017). Efficient management of e-wastes. *International Journal of Environmental Science and Technology*, 14, 211-222.
- Costa, I., Riccotta, R., Montini, P., Stefani, E., de Souza Goes, R., Gaspar, M. A., ... & Larciera, C. L. C. (2022). The degree of contribution of digital transformation technology on company sustainability areas. *Sustainability*, 14(1), 462, 1-27.

- Cricelli, L., & Strazzullo, S. (2021). The economic aspect of digital sustainability: A systematic review. *Sustainability*, 13(15), 8241. 1-15.
- Dapp, M. (2013). Open government data and free software – cornerstones of a digital sustainability agenda. The 2013 Open Reader Stories and articles inspired by OKCon 2013: Open Data, Broad, Deep, ConnectedPublisher: buch & netz, 1-6.
- Eizenberg, E., & Jabareen, Y. (2017). Social sustainability: A new conceptual framework. *Sustainability*, 9(1), 68, 1-16.
- Elleuch, B., Bouhamed, F., Elloussaief, M., & Jaghbir, M. (2018). Environmental sustainability and pollution prevention. *Environmental Science and Pollution Research*, 25, 18223-18225.
- Elsawy, M., & Youssef, M. (2023). Economic sustainability: Meeting needs without compromising future generations. *International Journal of Economics and Finance*, 15(10), 23-31.
- Fuerst, S., Sanchez-Dominguez, O., & Rodriguez-Montes, M. (2023). The role of digital technology within the business model of sustainable entrepreneurship. *Sustainability*. 15, 10923, 1-17.
- Gebayew, C., Hardini, I. R., Panjaitan, G. H. A., & Kurniawan, N. B. (2018, October). A systematic literature review on digital transformation. *2018 International Conference on Information Technology Systems and Innovation (ICITSI)* (s. 260-265) içinde. IEEE.
- George, G., Merrill, R. K., & Schillebeeckx, S. J. (2021). Digital sustainability and entrepreneurship: How digital innovations are helping tackle climate change and sustainable development. *Entrepreneurship theory and practice*, 45(5), 999-1027.
- Gomez-Trujillo, A. M., & Gonzalez-Perez, M. A. (2021). Digital transformation as a strategy to reach sustainability. *Smart and Sustainable Built Environment*, 11(4), 1137-1162.
- Gong, C., & Ribiere, V. (2021). Developing a unified definition of digital transformation. *Technovation*, 102, 102217, 1-17.
- Goyal, S., Esposito, M., & Kapoor, A. (2018). Circular economy business models in developing economies: lessons from India on reduce, recycle, and reuse paradigms. *Thunderbird International Business Review*, 60(5), 729-740.
- Gray, J., & Rumpe, B. (2017). Models for the digital transformation. *Software & Systems Modeling*, 16, 307-308.
- Gregori, P., & Holzmann, P. (2020). Digital sustainable entrepreneurship: A business model perspective on embedding digital technologies for social and environmental value creation. *Journal of Cleaner Production*, 272, 122817, 1-9.

- Gul, M. (2020). Digital business strategies and competitive superiority. *International Journal of Business Ecosystem & Strategy* (2687-2293), 2(1), 17-31.
- Haller, A. P. (2011). Alvin Toffler and the economico-social evolution. *Lucrări științifice* - vol. 54, Nr. 1/2011, seria Agronomie, 222-226.
- Hanelt, A., Bohnsack, R., Marz, D., & Antunes Marante, C. (2021). A systematic review of the literature on digital transformation: Insights and implications for strategy and organizational change. *Journal of Management Studies*, 58(5), 1159-1197.
- Helbing, D., & Hausladen, C. I. (2022). Socio-economic implications of the digital revolution. P. Chen, W. Elsner, & A. Pyka (ed.), *Handbook of Complexity Economics* (pp. 1-15) içinde, *Routledge, London, New York*.
- Hidroğlu, D. (2022). Digital Sustainability in Businesses. *Conflict Management in Digital Business* (s. 241-257) içinde. Emerald Publishing Limited.
- Ikhlaiel, M. (2018). An integrated approach to establish e-waste management systems for developing countries. *Journal of Cleaner Production*, 170, 119-130.
- Ilankoon, I. M. S. K., Ghorbani, Y., Chong, M. N., Herath, G., Moyo, T., & Petersen, J. (2018). E-waste in the international context—A review of trade flows, regulations, hazards, waste management strategies and technologies for value recovery. *Waste management*, 82, 258-275.
- Knell, M. (2021). The digital revolution and digitalized network society. *Review of Evolutionary Political Economy*, 2(1), 9-25.
- Koçoğlu-Sazkaya, M. (2019). Dijital Sürdürülebilirlik. I. Mendes-Pekdemir (Ed.) *Dijital Dönüşüm* (s. 261-288) içinde. Beta Yayıncılık.
- Lee, K., & Jung, H. (2019). Dynamic semantic network analysis for identifying the concept and scope of social sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 233, 1510-1524.
- Martínez-Peláez, R., Ochoa-Brust, A., Rivera, S., Félix, V. G., Ostos, R., Brito, H., ... & Mena, L. J. (2023). Role of digital transformation for achieving sustainability: mediated role of stakeholders, key capabilities, and technology. *Sustainability*, 15(14), 11221, 1-27.
- Mondejar, M. E., Avtar, R., Diaz, H. L. B., Dubey, R. K., Esteban, J., Gómez-Morales, A., ... & Garcia-Segura, S. (2021). Digitalization to achieve sustainable development goals: Steps towards a Smart Green Planet. *Science of The Total Environment*, 794, 148539, 1-20.
- Nadkarni, S., & Prügl, R. (2021). Digital transformation: a review, synthesis and opportunities for future research. *Management Review Quarterly*, 71, 233-341.
- Parise, S., Guinan, P. J., & Kafka, R. (2016). Solving the crisis of immediacy: How digital technology can transform the customer experience. *Business Horizons*, 59(4), 411-420.

- Patnaik, A. (2018). Sustainable digitalization. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR)*, 5 (7), 1418-1422.
- Rindfleisch, A. (2020). The second digital revolution. *Marketing Letters*, 31, 13-17.
- Robinson, B. H. (2009). E-waste: an assessment of global production and environmental impacts. *Science of the total environment*, 408(2), 183-191.
- Rodriguez-Anton, J. M., Rubio-Andrada, L., Celemín-Pedroche, M. S., & Alonso-Almeida, M. D. M. (2019). Analysis of the relations between circular economy and sustainable development goals. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 26(8), 708-720.
- Rosário, A. T., & Dias, J. C. (2022). Sustainability and the digital transition: A literature review. *Sustainability*, 14(7), 4072, 1-18.
- Rosário, A. T., & Dias, J. C. (2023). The new digital economy and sustainability: challenges and opportunities. *Sustainability*, 15(14), 10902, 1-23.
- Rozanova, N.M. (2021). Contemporary competition: Process or result? *World Economy and International Relations*, 65(8), 5-13.
- Saracel, N., & Aksoy, I. (2021). Dijital sürdürülebilirlik, boyutları ve koşulları. *Social Sciences Research Journal*, 10(2), 347-356.
- Schroeder, P., Anggraeni, K., & Weber, U. (2019). The relevance of circular economy practices to the sustainable development goals. *Journal of Industrial Ecology*, 23(1), 77-95.
- Seele, P., & Lock, I. (2017). The game-changing potential of digitalization for sustainability: possibilities, perils, and pathways. *Sustainability Science*, 12, 183-185.
- Sharma, A. K., & Shanmugaboopathi, P. S. (2022). Digital revolution and its nature and extent in the contemporary world. *Technoarete Transactions on Advances in Social Sciences and Humanities*, 2(4), 27-32.
- Shiva, A., & Khatri, P. (2023). Digital revolution. *Journal of Content, Community & Communication*, 17, 1-3.
- Singh, R., Akram, S. V., Gehlot, A., Buddhi, D., Priyadarshi, N., & Twala, B. (2022). Energy System 4.0: Digitalization of the energy sector with inclination towards sustainability. *Sensors*, 22(17), 6619, 1-34.
- Stuermer, M. (2014). Characteristics of digital sustainability. *Proceedings of the 8th international conference on theory and practice of electronic governance* (s. 494-495) içinde.
- Szwajca, D. (2019). Digital customer as a creator of the reputation of modern companies. *Foundations of Management*, 11(1), 255-266.
- Toffler, A., Johnson, T., & Bennis, L. (1999). Riding the third wave: A conversation with Alvin Toffler, Tom Johnson and Lawrence Bennis. *Strategy & Leadership*, 27(4/5), 4-10.

- Van Veldhoven, Z., & Vanthienen, J. (2022). Digital transformation as an interaction-driven perspective between business, society, and technology. *Electronic markets*, 32(2), 629-644.
- Verhoef, P. C., Broekhuizen, T., Bart, Y., Bhattacharya, A., Dong, J. Q., Fabian, N., & Haenlein, M. (2021). Digital transformation: A multidisciplinary reflection and research agenda. *Journal of Business Research*, 122, 889-901.
- Vial, G. (2021). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *Managing Digital Transformation*, 13-66.
- Warner, K. S., & Wäger, M. (2019). Building dynamic capabilities for digital transformation: An ongoing process of strategic renewal. *Long Range Planning*, 52(3), 326-349.
- Yapraklı, Ş., & Kavalcı, K. (2023). İç Müşteri İlişkileri Yönetiminin Kurumsal Bağlılık Üzerine Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 14(38), 392-411.
- Zakaria, W., & Alyati, W. F. (2012). Alvin Toffler: Knowledge Technology and Change in Future Society. *International Journal of Islamic Thought*, 1, 54-61.
- Zhuge, K., Lin, W., Yuan, Y., He, H., & Zhang, Y. (2023). Does digital capability promote sustainable development of new ventures? The dual impact of green knowledge creation and green pressure. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2274, 1-18.

Kaynakça

- Anderson, D. R., & Anderson, K. E. (2009). Sustainability risk management. *Risk Management and Insurance Review*, 12(1), 25–38.
- AON. (2023, 22 Ekim). *Global Risk Management Survey Ninth Edition*. <https://www.aon.com/en/insights/reports/global-risk-management-survey>
- Bolak, M. (2016). *Risk ve yönetimi* (2. baskı). Birsen Yayınevi.
- Ceylan, Ö. (2010). *Tüketicilerin çevresel sürdürülebilirlik ve ekolojik moda konusunda bilgi düzeyi, tutum ve davranışlarının belirlenmesine yönelik bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Choi, S., & Ng, A. (2011). Environmental and economic dimensions of sustainability and price effects on consumer responses. *Journal of Business Ethics*, 104(2), 269-282.
- Daft, R. L. (1991). *Management*. Dryden Press.
- De Kruijf, H. A. M., & Van Vuuren, D. P. (1998). Following sustainable development in relation to the north-south dialogue: ecosystem health and sustainability indicators. *Ecotoxicology and Environmental Safety*, 40(1), 4–14. <https://doi.org/10.1006/eesa.1998.1635>
- Duran, E. (2013). *Kamu idarelerinde kurumsal risk yönetimi uygulamaları*. Mali Hizmetler Uzmanlığı Araştırma Raporu.
- Emhan, A. (2009). Risk yönetim süreci ve risk yönetmekte kullanılan teknikler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 209-220.
- Eş, A. (2008). *Sürdürülebilirlik ve firma düzeyinde sürdürülebilirlik performans ölçümü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Gehandler, J. (2015). Road tunnel fire safety and risk: A review. *Fire Science Reviews*, 4(2), 1-27.
- Gladwin, T. N., Kennelly, J. J., & Krause, T.-S. (1995). Shifting paradigms for sustainable development: implications for management theory and research. *Academy of Management Review*, 20(4), 874-907.
- GRI. (2013, 23 Ekim). *Sürdürülebilirlik raporlaması ilkeleri*. <https://www.globalreporting.org/languages/Turkish/Pages/default.aspx>
- Kazan, G., & Uzun-Kocamış, T. (2024). Tedarik zincirlerinde sürdürülebilir risk yönetimi: Çevresel, sosyal ve jeopolitik riskleri azaltma stratejileri. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 19(1), 75-92. <https://doi.org/10.54860/beyder.1482356>
- Koçel, T. (2020). *İşletme yöneticiliği* (18. Baskı). Beta Yayıncılık.
- Kucuk-Yilmaz, A., & Flouris, T. (2010). Managing corporate sustainability: Risk management process based perspective. *African Journal of Business Management*, 4(2), 162–171. <http://www.academicjournals.org/AJBM>

- Kwak, Y. H., & Stoddard, J. (2004). Project risk management: Lessons learned from software development environment. *Technovation*, 24(11), 915–920.
- Moldan, B., Janoušková, S., & Hák, T. (2012). How to understand and measure environmental sustainability: indicators and targets. *Ecological Indicators*, 17, 4–13. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2011.04.033>
- Oduoza, C. F. (2020). Framework for sustainable risk management in the manufacturing sector. *Procedia Manufacturing*, 51, 1290–1297. <https://doi.org/10.1016/j.promfg.2020.10.180>
- OECD. (2001, 23 Ekim). *OECD Environmental strategy for the first decade of the 21st century*. <http://www.oecd.org/environment/indicators-modelling-outlooks/1863539.pdf>
- Özer, M. A., & Erdem, E. (2022). Kurumsal risk yönetimi: Sorumlular ve başarı kriterleri üzerinden bir değerlendirme. *Denetim*, 25, 58–75.
- Pwc. (2023, 24 Ekim). *Pwc global risk survey*. <https://www.pwc.com/gx/en/issues/risk-regulation/2023-global-risk-survey.pdf>
- Spedding, L., & Rose, A. (2008). *Business risk management handbook*. CIMA Publishing.
- Stead, J. G., & Stead, E. (2000). Eco-Enterprise strategy: Standing for sustainability. *Journal of Business Ethics*, 24(4).
- Tepe-Küçükkoğlu, M. (2023). Foundations of risk management in businesses. B. Parlak, & K. C. Doğan (Ed.), *Management of special areas in public administration* (1. baskı, ss. 333-348) içinde. Livre de Lyon.
- TİSK. (2024, 25 Ekim). *Dünya Ekonomik Forumu küresel riskler raporu bilgi notu*. <https://www.tisk.org.tr/dokuman/dunya-ekonomik-forumu-kuresel-riskler-raporu-2024-bilgi-notu.pdf>
- Uysal, M. C. (2020). Stratejik risklerin yönetilmesi ve örgütlerde sürekli risk yönetimi entegrasyonu. *Denetim*, 21, 39–52.
- Wijethilake, C., & Lama, T. (2018). Sustainability core values and sustainability risk management: moderating effects of top management commitment and stakeholder pressure. *Business Strategy and the Environment*, 23(1), 143–154.
- Yazıcı, M. (2018). *İşletmelerde risk yönetimi ve karar verme* (1. baskı). Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Kaynakça

- Ahmed, U., Alzgoool, M. D. H. & Shah, S. M. M. (2019). The impact of green human resource practices on environmental sustainability. *Polish Journal of Management Studies*, 20(1), 9-18.
- Ali, M. A., Hussin, N., Haddad, H., Alkhodary, D. & Marei, A. (2021). Dynamic capabilities and their impact on intellectual capital and innovation performance. *Sustainability*, 13, 10028.
- Ali, H., Li, M. & Qiu, X. (2022) Employee engagement and innovative work behavior among Chinese millennials: Mediating and moderating role of work-life balance and psychological empowerment. *Frontiers in Psychology*, 13, 942580.
- Alt, E. & Spitzack, H. (2016). Improving environmental performance through unit-level organizational citizenship behaviors for the environment: A capability perspective. *Journal of Environmental Management*, 182, 48-58.
- Anitha, J. (2014). Determinants of employee engagement and their impact on employee performance. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 63(3), 308-323.
- Avery, G. & Bergsteiner, H. (2011). Sustainable leadership practices for enhancing business resilience and performance. *Strategy & Leadership*, 39, 5-15.
- Ayuso, S., Rodríguez, M. A., García-Castro, R. & Ariño, M. A. (2011). Does stakeholder engagement promote sustainable innovation orientation? *Industrial Management and Data Systems*, 111(9), 1399-1417.
- Bakker, A. B. & Demerouti, E. (2008). Towards a model of work engagement. *Career Development International*, 13(3), 209-223.
- Bakker, A.B., Albrecht, S.L. & Leiter, M.P. (2011). Key questions regarding work engagement. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 20(1), 4-28.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. (Anonymous, Ed.). *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Bates, S. (2004). Getting engaged. *HR Magazine*, 49(2), 44-51.
- Baumruk, R. (2004). The missing link: The role of employee engagement in business success. *Workspan*, 47(11), 48-52.
- Bendickson, J. S., Muldoon, J., Liguori, E.W. & Midgett, C. (2017). High performance work systems: A necessity for startups. *Journal of Small Business Strategy*, 27(2), 1-12.
- Berger, R. (2011). Validity of the human system audit transformational leadership short scale (HASTFL) in four European countries. *Universitas Psychologica*, 10, 657-668.

- Blackburn, J. B. (2000). Stakeholders and sustainable development. In J. Schmandt & C. H. Ward (Eds.), *Sustainable development: The challenge of transition* (pp. 175–220). Cambridge: Cambridge University Press.
- Boudreau, J. & Ramstad, P. (2005). Talentship, talent segmentation, and sustainability: A new HR decision science paradigm for a new strategy definition. *Human Resource Management*, 44(2), 129-136.
- Brandt, S. & Arbex, N. (2015). Sustainability and reporting trends in 2025: Preparing for the future. *Global Reporting Initiative*, (Report No. 1), 4-15. <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Sustainability-and-Reporting-Trends-in-2025-1.pdf>. (Erişim Tarihi: 13.10.2024).
- Bratianu, C. (2017). Strategic thinking in turbulent times. *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*, 11(1), 248-254.
- Brundtland, G. H. (1987). *Our common future: The world commission on environment and development*. Oxford University Press.
- Carrie, R. (2011). *How to teach environmental sustainability in healthcare management education*. Allendale, MI: Grand Valley State University.
- Chakraborty, T. & Ganguly, M. (2019). Crafting engaged employees through positive work environment: Perspectives of employee engagement. N. Sharma, N. Chaudhary, & V. Singh (Eds.). *In Management Techniques for Employee Engagement in Contemporary Organizations* (pp, 180-198). IGI Global: Hershey.
- Chartered Institution of Personnel and Development. (2012). *Responsible and sustainable business: HR leading the way—A collection of “thought pieces”*. London: CIPD.
- Chawla, P. (2020). Impact of employer branding on employee engagement in business process outsourcing (BPO) sector in India: Mediating effect of person–organization fit. *Industrial and Commercial Training*, 52(1), 35-49.
- Cheung, A.W. K. (2011). Do stock investors value corporate sustainability? Evidence from an event study. *Journal of Business Ethics*, 99(2), 145-165.
- Choi, S. & Ng, A. (2011). Environmental and economic dimensions of sustainability and price effects on consumer responses. *Journal of Business Ethics*, 104(2), 269-282.
- Christian, M. S., Garza, A. S. & Slaughter, J. E. (2011). Work engagement: A quantitative review and test of its relations with and contextual performance. *Personnel Psychology*, 64, 89-136.
- Colbert, A.E., Mount, M.K., Harter, J.K., Witt, L. & Barrick, M.R. (2004). Interactive effects of personality and perceptions of the work situation on workplace deviance. *Journal of Applied Psychology*, 89, 599-609.

- Colbert, B. & Kurucz, E. (2007). Three conceptions of triple bottom line business sustainability and the role for HRM. *Human Resource Planning*, 30(2), 21-29.
- Collins, E., Roper, J. & Lawrence, S. (2010). Sustainability practices: Trends in New Zealand businesses. *Business Strategy and the Environment*, 19(8), 479-494.
- Csikszentmihaly, M. (2003). *Good business: Leadership, flow and the making of meaning*. New York, NY: Penguin Group.
- Devi, R. & Jyothsna, M. (2014). Impact of technology on employee engagement-Detrimental or beneficial?, *Pacific Business Review International*, 7(4), 10-12.
- Dvir, T., Eden, D., Bruce, A.J. & Shamir, B. (2002). Impact of transformational leadership on followers development and performance: A field experiment. *Academy of Management Journal*, 45, 1-27.
- Edmans, A. (2011). Does the stock market fully value intangibles? Employee satisfaction and equity prices. *Journal of Financial Economics*, 101(3), 621-640.
- Edmonstone, J. D. (2018). Organisational learning. *Leadership in Health Services*, 31, 434-440.
- Eswarlal, V. & Vallesi, M. (2014). Different stages of business sustainability: A visual metaphor. *Management Research: The Journal of the Iberoamerican Academy of Management*, 12(3), 308-325.
- Exter, N. (2013). *Employee engagement with sustainable business: How to change the world whilst keeping your day job*. 1st ed.; Routledge: London, UK.
- Fan, Y., Wang, L., Du, Y. & Wang, Y. (2021). The impact of corporate sustainability on financial performance: Empirical evidence from China. *Journal of Cleaner Production*, 279, 123682.
- Farrukh, M., Sajid, M., Lee, J. W. C. & Shahzad, I. A. (2020). The perception of corporate social responsibility and employee engagement: Examining the underlying mechanism. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(2), 760-768.
- Freudenreich, B., Lüdeke-Freund, F. & Schaltegger, S. (2020). A stakeholder theory perspective on business models: Value creation for sustainability. *Journal of Business Ethics*, 166, 3-18.
- Gallup. (2015). *Engage your employees to see high performance and innovations*. www.gallup.com/services/169328/q12-employee-engagement.aspx (Erişim Tarihi: 11.10.2024).
- Gallup. (2020). *Employee engagement and performance: Latest insights from the world's largest study*. Washington D.C.: Gallup.

- Garcia, P. & Vredenburg, H. (2002). Collaboration between corporations, non-governmental organizations, and indigenous communities: The bridge strategy to pursue sustainable development in the oil and gas industry in Latin America. *SPE International Conference on Health, Safety and Environment*, 74412.
- Gebauer, J., Lowman, D. & Gordon, J. (2008). *Closing the engagement gap: How great companies unlock employee potential for superior results*. Penguin.
- Gerards, R., de Grip, A. & Baudewijns, C. (2018). Do new ways of working increase work engagement?. *Personnel Review*, 47(2), 517-534.
- Glavas, A. & Piderit, S. K. (2009). How does doing good matter? Effect of corporate citizenship on employees. *Journal of Corporate Citizenship*, 36, 51-70.
- Glavas, A. (2016). Corporate social responsibility and employee engagement: Enabling employees to employ more of their whole selves at work. *Frontier in Psychology*, 7(796), 1-10.
- Gonring, M. (2008). Customer loyalty and employee engagement: An alignment for value. *Journal of Business Strategy*, 29(4), 29-40.
- Goodland, R. (1995). The concept of environmental sustainability. *Review of Ecology Systems*, 26, 1-24.
- Harmon, J., Fairfield, K. D. & Wirttemberg, J. (2010). Missing an opportunity: HR leadership and sustainability. *People and Strategy*, 33(1), 16-21.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L. & Hayes, T. L. (2002). Business-unit-level relationships between employee satisfaction, employee engagement, and business outcomes: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 87(2), 268-279.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L. & Keyes, C. L. (2002). Well-being in the workplace and its relationship to business outcomes: A review of the Gallup studies. C. L. Keyes, & J. Haidt (Eds.), In *Flourishing: The positive person and the good life* (pp. 205–224). American Psychological Association.
- Hewitt Associates. (2009). Hewitt point of view: What makes a organization a best employer? Hewitt Associates report highlights. Retrieved from www.aon.com/attachments/human-capitalconsulting/2009Hewitt_point_of_view_What_makes_a_organization_a_best_employer_Highlights.pdf. (Erişim Tarihi: 17.10.2024).
- Hewitt, Associates. (2013). Trends in global employee engagement highlights. *AONHewitt report highlights*, 1-8. https://www.aon.com/attachments/human-capitalconsulting/2013_Trends_in_Global_Employee_Engagement_Highlights.pdf. (Erişim Tarihi: 13.10.2024).
- Hidayah-Ibrahim, S. N., Suan, C. L. & Karatepe, O. M. (2019). The effects of supervisor support and self-efficacy on call center employees' work engagement and quitting intentions. *International Journal of Manpower*.

- Hillenbrand, C. & Money, K. (2007). Corporate social responsibility and corporate reputation: Two separate concepts or two sides of the same coin? *Corporate Reputation Review*, 10(4), 261-277.
- Hong, P., Kwon, H. B. & Roh, J. J. (2009). Implementation of strategic green orientation in supply chain: An empirical study of manufacturing firms. *European Journal of Innovation Management*, 12(4), 512-532.
- Hutchins, M. J. & Sutherland, J. W. (2008). An exploration of measures of social sustainability and their application to supply chain decisions. *Journal of Cleaner Production*, 16(15), 1688-1698.
- Iskandar, Y., Pahrijal, R. & Kurniawan, K. (2023). Sustainable HR practices in Indonesian MSMEs from a social entrepreneurship perspective: Training, recruitment, employee engagement, social impact of local communities. *International Journal of Business, Law, and Education*, 4(2), 904-925.
- Jones, P., Hillier, D., Comfort, D. & Estwood, I. (2005). Sustainable retailing and consumerism. *Management Research News*, 28(1), 34-44.
- Kahn, W. A. (1990). Psychological conditions of personal engagement and disengagement at work. *Academy of Management Journal*, 33(4), 692-724.
- Kroeger, A. & Weber, C. (2014). Developing a conceptual framework for comparing social value creation. *Academy of Management Review*, 39(4), 513-540.
- Laszlo, C. & Zhexembayeva, N. (2011). *Embedded sustainability: The next big competitive advantage*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Lehrer, D., & Vasudev, J. (2011). *Evaluating a social media application for sustainability in the workplace*. UC Berkeley: Center for the Built Environment.
- Leung, X. Y., Chan, H. K. & Cheung, W. (2020). How social sustainability can contribute to organizational resilience: Lessons from the COVID-19 pandemic. *Sustainability*, 12(18), 7034.
- Lowe, G. (2012). How employee engagement matters for hospital performance. *Healthcare quarterly (Toronto, Ont.)*, 15(2), 29-39.
- Macey, W. H. & Schneider, B. (2008). The meaning of employee engagement. *Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice*, 1, 3-30.
- Martínez, P. & Bosque, I. (2014). Sustainability dimensions: A source to enhance corporate reputation. *Corporate Reputation Review*, 17(4), 239-253.
- Maslach, C., Schaufeli, W. B. & Leiter, M. P. (2001). Job burnout. *Annual Review of Psychology*, 52, 397-422.
- May, D. R., Gilson, R. L. & Harter, L. M. (2004). The psychological conditions of meaningfulness, safety, and availability and the engagement of the human spirit at work. *Journal of Occupational Psychology*, 77, 11-37.

- Mees, A. & Bonham, J. (2004). Corporate social responsibility belongs with HR. *Canadian HR Reporter*, 17(7), 11-13.
- Milhem, M., Muda, H. & Ahmed, K. (2019). The effect of perceived transformational leadership style on employee engagement: The mediating effect of leader's emotional intelligence. *Foundations of Management*, 11(1), 33-42.
- Mostepaniuk, A., Akalin, T. & Parish, M. R. (2023). Practices pursuing the sustainability of a healthcare organization: A systematic review. *Sustainability*, 15, 2353.
- Mutha, P. & Srivastava, M. (2023). Decoding leadership to leverage employee engagement in virtual teams. *International Journal of Organizational Analysis*, 31(3), 737-758.
- Poudel, S., Aryal, K. P. & Maraseni, T. N. (2021). Investigating the relationship between corporate sustainability and financial performance: Evidence from Australia. *Journal of Cleaner Production*, 280, 124324.
- Pukkeeree, P., Na-Nan, K. & Wongsuwan, N. (2020). Effect of attainment value and positive thinking as moderators of employee engagement and innovative work behaviour. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(3), 1-15.
- Reichheld, F. (2006). *The ultimate question. driving good profits and true growth*. Harvard Business School Press.
- Remmen, A. & Lorentzen, B. (2000). Employee participation and cleaner technology: Learning processes in environmental teams. *Journal of Cleaner Production*, 8(5), 365-373.
- Revell, A., Stokes, D. & Chen, H. (2010). Small businesses and the environment: Turning over a new leaf? *Business Strategy and the Environment*, 19(5), 273-288.
- Rich, B. L., & LePine, J. A. & Crawford, E. R. (2010). Job engagement: Antecedents and effects on job performance. *Academy of Management Journal*, 53, 617-635.
- Richman, A. (2006). Everyone wants an engaged workforce how can you create it? *Workspan*, 49(1), 36-39.
- Robinson, D., Hooker, H. & Hayday, S. (2007). *Engagement: The continuing story*. London: Institute for Employment Studies.
- Saks, A. M. (2006). Antecedents and consequences of employee engagement. *Journal of Managerial Psychology*, 21, 600-619.
- Salem, N. H., Ishaq, M. I., Yaqoob, S., Raza, A., & Zia, H. (2023). Employee engagement, innovative work behaviour, and employee wellbeing: Do workplace spirituality and individual spirituality matter? *Business Ethics, the Environment and Responsibility*, 32(2), 657-669.

- Schaufeli, W.B., Salanova, M., González-Romá, V., & Bakker, A.B. (2002). The measurement of engagement and burnout: a two-sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, 3, 71-92.
- Scott, W. (1998). Organizations: Rational, natural and open systems. *Canadian Journal of Sociology*, 29(1), 363-402.
- Sheth, J. N., Sethia, N. K. & Srinivas, S. (2011). Mindful consumption: A customer-centric approach to sustainability. *Journal of the Academy Marketing Science*, 39(1), 21-39.
- Shuck, B., Reio, T., & Rocco, T. (2011). Employee engagement: An antecedent and outcome approach to model development. *Human Resource Development International*, 14, 427-445.
- Siero, F. W., Bakker, A. B., Dekker, G. B. & Van Den Burg, M. T. C. (1996). Changing organizational energy consumption behavior through comparative feedback. *Journal of Environmental Psychology*, 16(3), 235-246.
- Slack, R. E., Corlett, S. & Morris, R. (2014). Exploring employee engagement with (corporate) social responsibility: A social exchange perspective on organisational participation. *Journal of Business Ethics*, 127(3), 537-548.
- Steinberg, P. F. (2009). Institutional resilience amid political change: The case of biodiversity conservation. *Global Environmental Politics*, 9(3), 61-81.
- Stofberg, L., Strasheim, A., & Koekemoer, E. (2021). *Digitalisation in the workplace: The role of technology on employee engagement and creativity teams*. N. Ferreira, I. L. Potgieter, M. Coetzee (Eds). In *Agile Coping in the Digital Workplace* (pp. 231-258) içinde. Springer.
- Sugandini, D., El Qadri, Z. M., Kustiyadi, G. & Muafi. (2018). Employee engagement in entrepreneurship management: SMEs cases. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 24(2), 1-8.
- Symposium on Sustainability: Profiles in Leadership. (2001). *Innovative ICT Solutions for the Societal Challenges*, New York, NY.
- Tai, F. M., & Chuang, S. H. (2014). Corporate social responsibility. *iBusiness*, 6, 117-130.
- Taneja, S., Sewell, S. S., & Odom, R. (2015). A culture of employee engagement: A strategic perspective for global managers. *Journal of Business Strategy*, 36(3), 46-56.
- Teece, D. J., Pisano, G. & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509-533.
- Teng, Z., He, Y. & Qiao, Z. (2023). Exploring the synergistic effects of digitalization and economic uncertainty on environmental sustainability: An investigation from China. *Sustainability*, 15(15), 11997.
- Turner, P. (2020). *Employee engagement in contemporary organizations*. Palgrave Macmillan: Cham, Switzerland.

- Valeri, M., Matondang, A. & Siahaan, E. (2020). The influence of employee participation and employee readiness to employee commitments against corporate strategy (spin off) through organizational support as a moderating variable on BPD banks. *International Journal of Contemporary Research and Review*, 7, 56.
- Walker, K. & Laplume, A. (2014). Sustainability fellowships: The potential for Collective stakeholder influence. *European Business Review*, 26(2), 149-168.
- Wefald, A. J. & Downey, R. G. (2009). The construct dimensionality of engagement and its relationship with satisfaction. *Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 143, 91-112.
- Welch, M. (2011). The evolution of the employee engagement concept: Communication implications. *Corporate Communications: An International Journal*, 16(4), 328-346.
- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our common future*. Oxford University Press.
- Xanthopoulou, D., Bakker, A., Demerouti, E. & Schaufeli, W. (2009). Work engagement and financial returns: A diary study on the role of job and personal resources. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 82(1), 183-200.
- Zahra, S. A., Gedajlovic, E., Neubaum, D. O. & Shulman, J. M. (2009). A typology of social entrepreneurs: Motives, search processes and ethical challenges. *Journal of Business Venturing*, 24(5), 519-532.
- Zsolnai, L. (2011). Environmental ethics for business sustainability. *International Journal of Social Economics*, 38(11), 892-899.

Kaynaklar

- Becker, W. (2011). Are you leading a socially responsible and sustainable human resource function? *People Strateg.* 34, 18-23.
- Bombiak, E. (2020). Advances in the implementation of the model of sustainable human resource management: polish companies' experiences. *Entrepreneurship and Sustainability Issues.* 7(3), 1667- 1687.
- Carvalho, A., & Cabral-Cardoso, C. (2008). Flexibility through HRM in management consulting firms. *Pers. Rev.* 37, 332-349.
- Demirbağ, K. Ş., & Yıldırım, N. (2022). Is COVID-19 friend or foe to Industry 4.0: Experiences of Turkish white goods suppliers. In 2022 IEEE Technology and Engineering Management Conference (Temscon Europe) (pp. 67-72). IEEE.
- Demirbağ, K. Ş., & Yıldırım, N. (2023a). Getting the measure of the fourth industrial revolution: advantages and challenges of Industry 4.0 in the Turkish white goods industry. *Central European Management Journal,* 31(1), 82-101.
- Demirbağ, K. Ş., & Yıldırım, N. (2023b). The Elephant in the Room: New Skills and Work Dimensions of Turkish White Goods Industry Engineers in Industry 4.0 Era. *IEEE Transactions on Engineering Management.*
- De Prins, P. (2011). *Duurzaam HRM: Synthetische academische introductie, cited by: Rompa I., Explorative research on sustainable human resource management.* http://www.innovatiefinwerk.nl/sites/.../sustainable_hrm.pdf
- Ehnert, I. (2009). Sustainable human resource management: A conceptual and exploratory analysis from a paradox perspective. *Contributions to Management Science.* Physica-Verlag HD.
- Ehnert, I., Parsa, S., Roper, I., Wagner, M., & Muller-Camen, M. (2016). Reporting on sustainability and HRM: A comparative study of sustainability reporting practices by the world's largest companies. *Int. J. Hum. Resour. Manag.* 27, 88-108.
- Gollan, P. J. (2005). High involvement management and human resource sustainability: The challenges and opportunities. *Asia Pacific Journal of Human Resources.* 43(1), 18-33.
- Guerci, M., Shani, A.B.R., & Solari, L. (2014). A stakeholder perspective for sustainable HRM. Ehnert, I., Harry, W., Zink, K. J. (Ed.) içinde. *Sustainability and human resource management: Developing sustainable business organizations* (s. 205-223). Springer: Berlin/Heidelberg, Germany.
- Guest, D.E. (2017). Human resource management and employee well-being: Towards a new analytic framework. *Hum. Resour. Manag. J.* 27, 22-38.
- Hansson, B. (2007). Company-based determinants of training and the impact of training on company performance: Results from an international HRM survey. *Pers. Rev.* 36, 311-331.

- Harrison, D.A., Price, K.H., & Bell, M.P. (1998). Beyond relational demography: Time and the effects of surface-and deep-level diversity on work group cohesion. *Acad. Manag. J.* 41, 96-107.
- Henkel Sustainability Report. (2017). <https://www.henkel.com/sustainability-report-2017.pdf> Erişim Tarihi: 25.10.2024.
- Hirsig, N., Rogovsky, N., & Elkin, M. (2014). Enterprise Sustainability and HRM in Small and Medium Size Enterprises: A decent work Perspective. I. Ehnert, W. Harry, & K. J. Zink (Ed.) içinde. *Sustainability and Human Resource Management* (s. 127-152). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Järilström M. vd. (2016). Sustainable human resource management with salience of stakeholders: A top management perspective. *Journal. Business Ethics*, 6(152), 703-724.
- Jerome, N. (2013). Impact of sustainable human resources management and organizational performance. *International Journal of Asian Social Science*, 3(6), 1287-1292.
- Joensson, T. (2008). A multidimensional approach to employee participation and the association with social identification in organizations. *Employment. Relation*, 30, 594-607.
- Kiron, D., Kruschwitz, N., Haanaes, K., & Von Streng Velken, I. (2012). Sustainability nears a tipping point. *MIT Sloan Management. Rev.*, 53, 69-74.
- Mazur, B. (2017). Sustainable human resources management and its models. *International Journal of Contemporary Management.*, 16(3), 211-223.
- Müller-Christ, G. (2011). *Sustainable management: Coping with the dilemmas of resource-oriented management*, Springer: Berlin/Heidelberg, Germany.
- Pipoli, G., Fuchs, R.M., & Priale, M.A. (2014). Sustainable HRM in Peruvian companies. An exploratory study. I. Ehnert, W. Harry, & K. Zink (ed.) içinde, *Sustainability and human resource management developing sustainable business organizations*. London: Springer.
- Pocztowski, A. (2016). Sustainable human resources management in theory and practice. *Management and Finance*, 2(1), 303-314.
- Prins, P., Beirendonck, L., Vos, A., & Segers, J. (2014). Sustainable HRM: Bridging theory and practice through the respect openness continuity (ROC) model. *Management Revue*. 25(4), 263-284.
- Renwick D. W., Redman, T., & Maguire, S. (2013). Green human resource management: A review and research agenda. *International Journal Management Rev.*, 15, 1-14.
- Renwick, D. W. (2008). *Green HRM: A review, process model, and research agenda*. Discussion Paper No.2008.1. The University of Sheffield.
- Rompa, I. (2011). *Explorative research on sustainable human resource management* (Master's Thesis). University of Amsterdam.

- Rowan, J. R. (2000). The moral foundation of employee rights. *Journal of Business Ethics*, 24: 355-361.
- Stankeviciute, Z., & Savaneviciene, A. (2018). Raising the curtain in people management by exploring how sustainable HRM translates to practise: The case of lithuanian organizations. *Sustainability Journal*, 10(12), 1-31.
- Ulrich, D., & Dulebohn, J.H. (2015). Are we there yet? What's next for HR? *Hum. Resour. Manag. Rev.*, 25, 191.
- Zaugg, R. J. (2009). *Sustainable human resource management: New perspectives and empirical explanations*. Wiesbaden: Gabler
- Zaugg, R. J., Blum, A., & Thom, N. (2001). *Sustainability in human resource management. Evaluation report*. Survey in European Companies and Institutions. Bern, Wiesbaden: Gabler.

Şanlıurfa

GAP Havalimanı & Ekonomi ve Turizm

Yazarlar

Abdülaziz Azizoglu

Harun Yılmaz

Nihat Demirtaş

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Şanlıurfa GAP Havalimanı & Ekonomi ve Turizm

Abdulaziz Azizoglu • Harun Yılmaz • Nihat Demirtaş

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-920-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub482>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Azizoglu, A., Yılmaz, H., Demirtaş, N. (2024). *Şanlıurfa GAP Havalimanı & Ekonomi ve Turizm*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub482>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abdullahi, M. A., Adesogan, A. A. ve Alhaji, A. G. (2018). The Economic And Social Benefits Of Air Transportation To Tourism In Nigeria, Araştırma Makalesi, *International Journal of Social Sciences*, 4(1), 78.
- Açanal, S. ve Bilge, G. (2015). Geleneksel Urfa Konutunun Konukevine Dönüşümü: Hacı Abo Evi, Araştırma Makalesi, *Beykent Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, 8(1), 27.
- Akkoyunlu, Z. (1998). Geleneksel Urfa Evlerinin Mimari Özellikleri, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). *Gazi Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara*, 17-19.
- Akpınarlı, F. (1996). Şanlıurfa Culha Dokumacılığı, *Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat Ve Araştırma Vakfı Yayınları*, Kültür Dizisi: 9, 20.
- Altuntaş, M. ve Kılıç, E. (2021). Havayolu Taşımacılığı ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Örneği, Araştırma Makalesi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 187-202.
- Arıkan, İ. (1998). Havayolu Ulaşımı İle Turizm İlişkisi ve Havaalanları, *Anatolia Turizm Araştırmaları Eylül-Aralık Dergisi*, 46-54.
- Arıkan, İ. ve Ahıpaşaoğlu, S. (2005). *Ulaştırma İşletmeleri*, Ankara: Gazi Kitabevi, (2), 10.
- Arıkan İ. (2015). *Turizm Ulaştırması*, Ankara: Detay Yayıncılık, (1), 10.
- Atasoy, F. ve Türkoğlu, H. (2010). Şanlıurfa'da Üretilen ve Satışa Sunulan Sadeyağların (Urfa Yağı) Serbest Yağ Asitleri Bileşiminin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Bilimsel Araştırma Makalesi, *HR.Ü.Z.F. Dergisi*, 14(2), 9.
- Aylin İlhan, F. (1999) Avrupa Birliği ve Türkiye'de Ulaştırma Politikalarının Turizme Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Anabilim Dalı*, 4.
- Bieger, T ve Wittmer, A (2006). *Journal Of Air Transport Management (Hava Taşımacılığı Yönetimi Dergisi)* Ocak Sayısı, 40-46.

- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, (12.basım). Ankara: Pegem Akademi, 135.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar Ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü* 32(32), 470-483.
- Brida, J. G., ve Zapata, S. (2010). Economic impacts of tourism: A comprehensive review of literature. *Almatourism, Journal of Tourism, Culture and Territorial Development*, 1(5), 1-10.
- Brown, A., ve Miller, R. (2020). "Economic Contributions of Travel and Tourism." *Journal of Economic Development*, 45(3), 45-62.
- Boniface, B., ve Cooper, C. (2001). *Worldwide destinations: The geography of travel and Tourism*, Butterworth-Heinemann.
- Creswell, J. W., ve Creswell, J. D. (2017). *Research Design: Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches*. Kaliforniya: Sage Yayınları, 13(4).
- Civelek, A. (2010). Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2), 331-350.
- Çetiner, M. (2012). Şanlıurfa ve İlçelerinde Bulunan Tarihi Konaklar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 17.
- Çelik, B. (2008). *Arkeolojide Urfa*, (50. Basım). Şanlıurfa: Şanlıurfa Valiliği İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, 3- 21.
- Deniz, T. (2016). Türkiye’de Ulaşım Sektöründe Yaşanan Değişimler ve Mevcut Durum, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36),135-156.
- Doğaner, S. (2012). Türkiye Ulaşım Sistemleri Turizm ve Çevre İlişkileri, *Coğrafya Dergisi*, (6), 20.
- Deniz, T. (2016). Türkiye’de Ulaşım Sektöründe Yaşanan Değişimler ve Mevcut Durum, *Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Doğu Coğrafya Dergisi*, (36), 135.
- Ekinci, A. ve Paydaş, K. (2008). Taş Devrinden Osmanlıyla Urfa Tarihi, *Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları*, (46), 53.
- Erçetin, S. (2020). Geleneksel Urfa Evlerinde Çıkma, Araştırma Makalesi, *Akdeniz Sanat Dergisi*, (26), 151.
- Eren, A. S., Eryer, A. ve Eryer, S. (2020). Havayolu Taşımacılığı ve Ekonomik Büyüme İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Örneği, Ampirik Bir Analiz, Araştırma Makalesi, *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 2(3), 236-257.
- Gerede, E. (2015). Havayolu Taşımacılığı ve Ekonomik Düzenlemeler Teori ve Türkiye Uygulaması, Ankara: *Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Yayınları*, 2-4.

- Gillham, B. (2005). Research Interviewing: The Range of Techniques. *Open University Press*, 112.
- Göçer, A., ve Tanrıoğen, A. (2021). "Sustainable Tourism Practices: A Global Perspective." *Journal of Sustainable Tourism*, 38(1), 78-92.
- Gössling, S., ve Hall, C. M. (2006). *Tourism and global environmental change: Ecological, social, economic and political interrelationships*. London: Routledge Publisher, 42-79
- Güler, S. E. (2002). Eskiçağdan Kurtuluş Savaşı'na (1920) Kadar Urfa Tarihi, *Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi*, Şanlıurfa: Şurkav Yayınları, (32), 12.
- Güler, S.E. (2004). *Urfa Tarihi*, (1. Baskı). Şanlıurfa: Şanlıurfa Dersanesi Kültür Yayınları.
- Gümüş, H. ve Alay Özgül, S. (2017). Rekreasyon Alanı Kullanımına İlişkin Katılım Engelleri ve Tercih Etkenleri Ölçeklerinin Geliştirilmesi, *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882.
- Güngör, H. (2019). Havaalanlarının Yöre Turizmine Katkılarına Yönelik Nitel Bir Araştırma: Balıkesir Edremit Kocaseyit Havalimanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı*,
- Gürdal, M. (1990). *Turizm Ulaştırması*, (1. Baskı). Ankara: Adım Yayınları.
- İlgar, M. Z. ve İlgar, S. C. (2013). Nitel bir araştırma deseni olarak gömülü teori: Temellendirilmiş kuram. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 199.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods (3rd ed.) Sage Publications*. 78.
- Jones, A. (2020). "The Impact of Air Travel on Tourist Preferences: A Global Perspective." *Journal of Tourism Research*, 45(2), 215-230.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, (1. Basım) Ankara: Asil Yayıncılık, 321.
- Karlıklık, Ş. (1998). *Suyla Yeniden Doğan Kent Şanlıurfa*, (1. Basım). İstanbul: Creative Yayıncılık, 136.
- Karul, N. (2021). Buried Buildings at Pre-Pottery Neolithic Karahantepe, *Türk Arkeoloji ve Etnografya Dergisi*, (82), 21-31.
- Karlık, R. (1998). *Uluslararası Ekonomik Mali ve Siyasi Kuruluşlar*, (1. Basım). Ankara: Turhan Kitabevi, 90.
- Kıracı, K. ve Asker, V. (2021). Havada Kriz: Kovid-19 Pandemisinin Havayolları Performansı Üzerindeki Etkisinin Çok Boyutlu Analizi, Araştırma Makalesi, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Yayını*, 58(657), 33.
- Korul, V. ve Küçükönel, H. (2003). Türk Sivil Havacılık Sisteminin Yapısal Analizi, Araştırma Makalesi, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 3(1), 24-38.

- Közcü, H. (2016). *Urfa Mimarisinde Kabaltılar*, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi.
- Kürkçüoğlu, A. C. (2002). Şanlıurfa Mimari Eserlerine Genel Bir Bakış, *Şanlıurfa: Şurkav Yayınları*, 77- 87.
- Kürkçüoğlu, A. C. (2013). Şanlıurfa İli Camileri, *Şanlıurfa Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Yayınları*, 62-126.
- Kvale, S. (1996). *InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*, Sage Publications, 45.
- Lohmann, G. ve Duval, D.T. (2015). Destination Morphology: A New Framework To Understand Tourism, *Transport Issues Journal Of Destination Marketing and Management*, 3(3), 133-136.
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. Jossey-Bass.
- Nwaogbe Obioma, R., Wokili. H., Omoke V. ve Asiegbu, B. (2015). An Analysis Of the Impact Of Air Transport Sector To Economic Development İn Nigeria, *IOSR Journal of Business and Management*, 14(5) 41-48.
- Sarsın Kaya, D. (2017), Turizm Sektörü, İktisadi Araştırmalar Bölümü, *Türkiye İş Bankası Yayınları Mart 2017*.
- Semiz Çelik, D. (2017). Havayolu Taşımacılığı Endüstrisi ve Ekonomik Etkileri, *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 83-86.
- Scher Uçkun, (2004). *İşletme ve işletme Türleri: Turizm işletmeleri*, İstanbul: Değişim Yayınları, 28.
- Sert, H., Ölçer Demirkıran, S., Arslan Göz, P. & Beler, H. (2023). “Bir Nitel Araştırma Yöntemi: Görüşme”, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(71):4071- 4075.
- Smith, E., ve Johnson, M. (2018). “Airline Competition and its Effects on Tourism: A Comprehensive Analysis.” *International Journal of Aviation Management*, 7(3), 123-140.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, Sage Publications.
- Şanlıurfa Kent Müzesi (2024). Şanlıurfa Tarihi Kronolojisi, Beykapısı Mevkii – Şanlıurfa.
- Şanlıurfa Valiliği Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, (2015). Kültür ve İnançlar Diyarı Şanlıurfa, *Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları*, Şehir Kitaplığı Dizisi:26, 123-145.
- Şanlıurfa Kültür ve Turizm Rehberi, (2017). *Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları*, (5), 23, 21.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Ankara: *Ekinoks Yayınları*. 55.

- Tan, Ö. (2012). Kırsal Kalkınmada Turizmin Rolü ve İğneada'nın Turizm Potansiyeli, *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1) 141 – 147.
- T.C Devlet Planlama Teşkilatı, (1990). Havayolu Ulaştırması Özel İhtisas Komisyonu Raporu: Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1.
- T.C. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Faaliyet Raporu, (2022). 5- 28.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, (2011). Ulaştırma Hizmetleri Alanı: Havayolu Taşımacılığı, Ankara, 3-4.
- T.C. Şanlıurfa Valiliği, (1997). Her Yönüyle Şanlıurfa 97 İl Yıllığı, *Şurkav Yayınları 1. Baskı*, 69-88.
- Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Eskişehir: Kaan Kitabevi, 633.
- Yardımcı, N. (2007). *Mezopotamya'ya Açılan Kapı Harran*, İstanbul: Ege Yayınları, 9.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Ankara: *Seçkin Yayıncılık*, 39.
- Yıldız, Z. (2011). Turizmin Sektörünün Gelişimi Ve İstihdam Üzerindeki Etkisi *Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- Air Transport Action Group, (2022), The Economic & Social Benefits Of Air Transport <https://www.atag.org/our-activities/social-and-economic-benefits-of-aviation.html#:~:Text=Air%20transport%20provides%20significant%20economic,Rapid%20response%20when%20disasters%20occur>. Son Erişim Tarihi: 06.06.2022.
- AIA, (2017), Aviation: Benefits Beyond Borders, <https://aviationbenefits.org/>. Son Erişim Tarihi: 13.10.2023.
- EUROCONTROL 2023, EUROCONTROL Forecast 2023-2029 <https://www.eurocontrol.int/publication/eurocontrol-forecast-update-2023-2029-autumn-2023>. Son Erişim Tarihi 07.09.2024
- Harran Kaymakamlığı, Hayat El Harrani. Erişim Adresi: <http://www.harran.gov.tr/scyh-hayat-i-harrani-camii>. Son Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- Harran Kaymakamlığı, Hayat Er Harrani Türbesi. Erişim Adresi: <https://www.sanlıurfa.bel.tr/iccrik/232/625/hayat-el-harrani>. Son Erişim Tarihi: 19.12.2023.
- Havacılık Tarihi, <https://www.havauzay.org/havacilik-tarihi.html>. Son Erişim Tarihi: 29.12.2022.
- Havayolu Taşımacılığı Tarihçesi, <https://www.glojistik.com/haber-detay/havayolu-tasimaciligi-tarihcesi/31>. Son Erişim Tarihi: 06.10.2022.

- Haliliye Belediyesi, (2023). Tarihin Sıfır Noktası Göbeklitepe, <http://www.haliliye.gov.tr/gobeklitepe-tarihin-sifir-noktasi>. Son Erişim Tarihi: 10.01.2024.
- IATA 2023, Air Passenger Market Analysis <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/air-passenger-market-analysis-december-2023/> Son Erişim Tarihi 07.09.2024
- ICAO, Ekonomik Kalkınma ve Havacılığın Faydaları, <https://Unitingaviation.Com/News/Economic-Development/Aviation-Benefits-For-A-Better-Future/>. Son Erişim Tarihi: 06.06.2022.
- ICAO, 2022, The World of Air Transport in 2022 <https://www.icao.int/sustainability/WorldofAirTransport/Pages/the-world-of-air-transport-in-2022.aspx> Son Erişim Tarihi 07.09.2024
- Türkiye'de Karayolu Taşımacılığı, https://Www.Mfa.Gov.Tr/Turkiye_De-Karayolu-Tasimaciligi-.Tr.Mfa. Son Erişim Tarihi: 10.06.2022.
- Kültür Portalı, Halil Ür Rahman Medresesi, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sanliurfa/gezilecekyer/halil-ur-rahman-medresesi>. Son Erişim Tarihi: 20.09.2023.
- Kültür Portalı, Hızmalı Köprü, <https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/7985/hizmali-kopru>. Son Erişim Tarihi: 15.11.2023.
- Kültür Portalı, (2023). Göbeklitepe, <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/gobeklitepe>. Son Erişim Tarihi: 20.12.2023.
- NTV, Göbeklitepe 2022 Yılı Ziyaretçi Sayısı, https://www.ntv.com.tr/n-life/gezi/gobeklitepe-2022-yilinda-ziyaretci-rekoru-kirdir,rZmLqGzsRUmtZlRBU_fXHg. Son Erişim Tarihi: 12.12.2023.
- Şanlıurfa Belediyesi, (2022), Kara Musa Sokak Kabaltısı, https://www.sanliurfa.bel.tr/files/1/bsb_sonra/4_urfa_mimarisinde_kabaltilar.pdf. Son Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- Şanlıurfa Belediyesi, Hayat El Harrani, <https://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/232/625/hayat-el-harrani>. Son Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- Şanlıurfa Belediyesi, Gümrük Hanı, <https://www.sanliurfa.bel.tr/galeri/47/gumruk-hani>. Son Erişim Tarihi: 19.12.2023.
- Şanlıurfa Belediyesi, Jüstiyen Su Kemeri, <https://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/424/21/justinyen-su-kemeri-geceleri-bir-baska-guzel>, Son Erişim Tarihi: 18.12.2023.
- Şanlıurfa Belediyesi, Mozaik Müzesi, <https://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/73/623/mozaik-muzesi#images-1>. Son Erişim Tarihi: 20.12.2023.
- Şanlıurfa Belediyesi, Han El Babur, <https://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/235/625/han-el-barur#images-2>. Son Erişim Tarihi: 20.12.2023.

- Şanlıurfa Valiliği, Şanlıurfa Demografik Özellikleri, <http://www.sanliurfa.gov.tr/genel-bilgiler>. Son Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- Şanlıurfa İli, Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı, ŞURKAV'ın Kuruluş Amacı, Erişim Adresi: <https://Surkav.Org.Tr/Amaci/>. Son Erişim Tarihi: 30.09.2022.
- Şanlıurfa Belediyesi, (2023). Sakıbın Köşkü, <https://www.sanliurfa.bel.tr/icerik/9858/21/sakibin-kosku-yeni-konseptine-kavusuyor#images-8>. Son Erişim Tarihi: 19.12.2023.
- The Geography Of Travel And Tourism. 5.Th Ed. Butterworth Heinemann, Oxford, Uk, Erişim Adresi: <https://www.cumed.net/rev/cccss/29/casebook.html>. Son Erişim Tarihi: 06.10.2022.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2022). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2021 TÜİK verileri, <https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Adrese-Dayal%C4%B1-N%C3%Bcfus-Kay%C4%B1t-Sistemi-Sonu%C3%A7lar%C4%B1-2021-45500&Dil=1>. Son Erişim Tarihi: 08.09.2022.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap, Şanlıurfa El Sanatları: Keçecilik, <https://Ekitap.Ktb.Gov.Tr/Tr-80838/Keccilik.Html>. Son Erişim Tarihi 05.10.2022.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Çeşitleri, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96269/turizm-ccsitleri.html>. Son Erişim Tarihi: 05.10.2022.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı, Harran Kümbet Evleri, <https://Www.Kulturportali.Gov.Tr/Turkiye/Sanliurfa/Gezilecekyer/Harran-Kumbet-Evleri>. Son Erişim Tarihi: 05.10.2022.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap, Turizm Çeşitleri, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96269/turizm-ccsitleri.html>. Son Erişim Tarihi: 10.06.2022.
- T.C. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, (2022). GAP Uluslararası Havaalanı, <https://web.shgm.gov.tr/tr/haberler/642-gap-uluslararası-havaalani-ucuslara-acildi#:~:text=GAP%20Projesinin%20%C3%B6nemli%20bir%20baca%C4%9F%C4%B1n%C4%B1,nedeniyle%20kargo%-20trafi%C4%9Fine%20hizmet%20verecek>, Son Erişim Tarihi 07.11/2022.
- T.C. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Hava Ulaştırma İşletmeleri, <https://web.shgm.gov.tr/tr/havacilik-isletmeleri/2063-hava-tasima-isletmeleri>. Son Erişim Tarihi: 06.06.2022.
- T.C. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, (2022). Ülkemizde Sivil Havacılık Tarihçesi, <https://web.shgm.gov.tr/tr/kurumsal/1--tarihce>. Son Erişim Tarihi: 09.11.2022.
- TÜİK, (2022). Türkiye'nin 1960 Yılından İtibaren Yolcu Trafığı, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=ulastirma-ve-haberlesme-112>. Son Erişim Tarihi: 19.02.2022.

TÜİK, Türkiye'deki Uçak Sayısı (2001 – 2021 arası Kargo + Yolcu), <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=ulastirma-ve-haberlesme-112>), Son Erişim Tarihi: 19.02.2022.

UNWTO, Turizmin Öne Çıkan Noktaları, <https://www.unwto.org/2021-a-year-in-review>, Son Erişim Tarihi: 01.10.2023.

UNWTO, Uluslararası Turizm, Erişim Adresi: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>, Son Erişim Tarihi: 01.10.2023.

Aktif Spor Yapan Ortaöğretim
Öğrencilerinin Sosyal Dışlanma
ve Sosyal Medya Bağımlılığı
Düzeyleri Arasındaki İlişkinin
İncelenmesi (Manisa İli Örneği)

Şenay ŞEN

Doç. Dr. Ebru Olcay KARABULUT

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Aktif Spor Yapan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Dışlanma ve Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Manisa İli Örneği)

Investigation of The Relationship between Social Exclusion and Social Media Addiction Levels of High School Students Actively Engaged in Sports (Manisa Province Example)

Şenay ŞEN • Doç. Dr. Ebru Olcay KARABULUT

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-894-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub440>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şen, Ş., Karabulut, E. O. (2024). *Aktif Spor Yapan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Dışlanma ve Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Manisa İli Örneği)*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub440>. License: CC-BY-NC 4.0

“Bu kitap Doç.Dr. Ebru Olcay KARABULUT’un danışmanlığında yürütülen Şenay ŞEN’in yüksek lisans tezinden üretilmiştir”

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akbulut, S. (2018). *Erişkinlerde sosyal medya bağımlılığı, beden imajı, sosyal anksiyete ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akbulut, Z. (2022). *14-18 yaş lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Bilecik ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akgün, M. (2021). *Lise öğrencilerinde siber zorbalık ve siber mağduriyet durumlarının sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akın, A., Uysal, R. & Akın, Ü. (2015). Ergenler için Ostrasizm (Sosyal Dışlanma) ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 895-904. <https://toad.halileksi.net/olcek/ergenler-icin-ostraszizm-sosyal-dislanma-olcegi/> sayfasından erişilmiştir.
- Akıncı-Vural, Z., & Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 5(20). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jyasar/issue/19132/203023> sayfasından erişilmiştir.
- Aktaş, E. (2020). *Ergenlerin ebeveyne bağlanma stilleri ile sosyal görünüş kaygısı ve sosyal dışlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Alan-Ödemiş, T. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin ebeveyn tutumları, akademik başarıları ve okulda dışlanmışlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- AMATEM (t.y.). *Bağımlılık döngüsü* [Resim]. <http://www.amatem.org/bagimlilik/bagimlilik-dongusu/> sayfasından erişilmiştir.
- Amerikan Psikiyatri Birliği: *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Dördüncü Baskı Yeniden Gözden Geçirilmiş Tam Metin (DSM-IV-TR)*, Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC, 2000, Köroğlu E (çeviri ed.), Hekim Yayınları Birliği, Ankara, 2007

- American Psychiatric Association: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition. Arlington, VA, American Psychiatric Association, 2013.
- American Society of Addiction Medicine (ASAM) (2019). *What is the definition of addiction?* <https://www.asam.org> sayfasından erişilmiştir.
- Andreassen, C. S. (2015). Online Social Network Site Addiction: A Comprehensive Review.
- Current Addiction Reports*, 2(2), 175-184. Doi: 10.1007/s40429-015-0056-9
- Arslan, Y. (2018). Beden eğitimi ve sporun temelleri. M. Günay (Ed.), *ÖABT Beden eğitimi öğretmenliği konu anlatımlı soru bankası* içinde (s. 1-28). Ankara: Gazi.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 1(1), 55-67. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115179> sayfasından erişilmiştir.
- Aşçı, H. N. (2021). *Ergenlerde çevrimiçi oyun ve sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin öz yeterlik ve riskli davranışlar bakımından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bal, F., & Çalık, M. (2021). Ergenlerde okul reddi ve sosyal dışlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1368-1384. Doi: <https://doi.org/10.47525/ulasbid.948511>
- Ballı, S., Sağbaşı, E. A., & Şen, F. (2016). *Sosyal medya ve gençler üzerindeki etkileri*. Uluslararası Gençlik Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla. <https://www.researchgate.net> sayfasından erişilmiştir.
- Baumeister, R. F., DeWall, C. N., Ciarocco, N. J., & Twenge, J. M. (2005). Social exclusion impairs self-regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(4), 589-604. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.4.589>
- Baumeister, R.F., & Leary, M.R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 491-529. Doi: 10.1037/0033-2909.117.3.497
- Baumeister, R. F., Twenge, J. M., & Nuss, C. K. (2002). Effects of social exclusion on cognitive processes: Anticipated aloneness reduces intelligent thought. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(4), 817-827. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.4.817>
- Bayram-Saptır, A. (2020). *Sosyal medya bağımlılığı ve kendini sansürleme: bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bolat, D., & Korkmaz, Ö. (2021). Ortaokullarda ergenlik çağındaki öğrencilerin siber zorbalık davranışları, sosyal medya bağımlılıkları ve sosyal medya bozuklukları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(1), 253-268. <https://trdizin.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Borak, N., & Beki, A. (2021). Sosyal medya bağımlılığının lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi. *Toplumsal Politika Dergisi*, 2(1), 61-76. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpd/issue/63038/963920> sayfasından erişilmiştir.
- Bornstein, M.H., Jager, J., & Steinberg, L.D. (2013). Adolescents, parents, friends/peers: A relationship model. In R.M. Lerner, M.A. Easterbrooks, J. Mistry, & I.B. Weiner (Eds.), *Handbook of psychology* (2nd ed., vol. 6). Hoboken, NJ: Wiley.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social Network sites: definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210- 230. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Brennan, T. (1982). *Loneliness At Adolescence*. In L. A. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 269–290). New York: Wiley.
- Bulut, M. (2015). Sporun Adolesan Gelişimine Etkisi. F. Aktar & İ. Yolbaş & Y. K. Haspolat (Ed.), *Adolesanda Kemik Sağlığı ve Spor* içinde (s. 229-244). Ankara: Cinius.
- Büyükcıbececi, A. (2017). *Ergenlerde sosyal dışlanma, yalnızlık ve okul özneli oluş arasındaki ilişki: empatik eğilimin aracı rolü*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Büyükköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Demirel, F., & Kılıç, E. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem
- Cam, E., & İşbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: Social networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19. https://www.researchgate.net/publication/267556427_A_new_addiction_for_teachers_candidates_Social_networks sayfasından erişilmiştir.
- Can, H. C., & Tozoğlu, E. (2019). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(3), 102-118. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seder/issue/48470/631101> sayfasından erişilmiştir.
- Can, S. Y. (2020). *Adölesanlarda sosyal medya kullanımının depresyon ve yalnızlığa etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Case, T. I., & Williams, K. D. (2004). Ostracism: A metaphor for death. In J. Greenberg, S.
- L. Koole, & T. Pyszczynski (Eds.), *Handbook of Experimental Existential Psychology* (pp. 336-351). NY: Guilford Press. <https://www.researchgate.net> sayfasından erişilmiştir.
- Çavga, Z. (2019). Lise öğrencilerinde aile yaşam doyumu ile psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu arasındaki ilişkinin

- incelenmesi, (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A., & Gürcan, A. (2007). Problemlerli internet kullanımı ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 387-416. <https://toad.halileksi.net/olcek/problemlerli-internet-kullanimi-olcegi/sayfasından> erişilmiştir.
- Cuma, Y. (2020). *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, ruhsal sorunlar ve sosyal beceri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çankaya, C. (2001). Spor tesisleri işletmeciliği ve planlamacılık ders notları.
- Çaycı Ü. G. (2023). *Ergenlerde COVID 19 anksiyetesi, gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO) ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çiçek, N. (2019). *Ön ergenlik döneminde psikolojik dışlanma, bağlanma ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demirci, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde *madde bağımlılığı ve intihar ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demirdil, G., & Harmancı, P. (2021). Davranışsal Bağımlılık. Ankara: İksad.
- Deniz, L., & Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 355-367. Doi:10.24106/kefdergi.389780
- Deveci, A. (2023). Davranışsal bağımlılıklara giriş (2. baskı). *Davranışsal Bağımlılıklar Temel Başvuru Kitabı* içinde (s. 1). Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları
- Dinç M. (2014). *Teknolojiyi bilinçli kullanıyorum*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. <https://dinhizmetleri.diyancet.gov.tr/Documents/Teknolojiyi%20Bilinçli%20Kullanı%20yorum.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Doğrusever, C. (2021). Ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin bazı sosyo- demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 23-42. <https://trdizin.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dolgin, K. G. (2014). *Ergenlik Psikolojisi Gelişim, İlişkiler ve Kültür* (D. Özen, Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Ekşi, A. (1999a). Adolesans döneminde uyum ve davranış sorunları: Adolesan ruh sağlığı ve gelişimi. A. Ekşi (Ed.), *Ben Hasta Değilim: Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü* içinde (s. 125-148). İstanbul: Nobel Tıp
- Ekşi, A. (1999b). Adolesans döneminde uyum ve davranış sorunları: Alkol, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımı. A. Ekşi (Ed.), *Ben Hasta Değilim:*

- Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü içinde (s. 187-194). İstanbul: Nobel Tıp.
- Erdemir, N. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı, yalnızlık ve iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ergen Ebeveyn Çatışması (t.y.) <https://psikoterapiatolyesi.com.tr/konular/ergen-ebeveyn-catismasi-348> adresinden erişilmiştir.
- Ergün, G., & Alkan, A. (2020). The social media disorder and ostracism in adolescents: (OSTRACA- SM Study), *Eurasian J Med*, 52(2), 139-144. Doi: 10.5152/eurasianjmed.2020.19076
- Erikson, E.H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton. https://www.academia.edu/37327712/Erik_H_Erikson_Identity_Youth_and_Crisis_1_1968_W_W_Norton_and_Company_1_1 sayfasından erişilmiştir.
- Erkal, E. M. (1986). *Sosyolojik Açıdan Spor*. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı.
- Ertuğrul, B. (2021). *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile annelerinin bağlanma kapasitesi ve ebeveyn kapsayıcı işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi)* (<https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir).
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gander, M. J., & Gardiner, H. W. (2015). *Child and adolescent development* (8. baskı), (A. Dönmez & H. N. Çelen, Çev.), B. Onur (Ed.). Ankara: İmge.
- Geçtan, E. (2020). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar* (24. baskı). İstanbul: Metis.
- Goldberg, I. (1996). Internet addiction disorder.
- Grant, J. E., Potenza, M. N., Weinstein, A., & Gorelick, D. A. (2010). Introduction to Behavioral Addictions. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5), 233- 241. DOI: 10.3109/00952990.2010.491884
- Griffiths, M. D. (1996a). Internet addiction: An issue for clinical psychology?. *Clinical Psychology Forum*, 97, 32-36.
- Griffiths, M. D. (1996b). Nicotine, tobacco and addiction. *Nature*, 384, 18. Doi: 10.1038/384018a0
- Griffiths, M. D. (2013). Social networking addiction: Emerging themes and issues. *Journal of Addiction Research and Therapy*, 4(5), 118-119. DOI: 10.4172/2155- 6105.1000e118
- Gusinac, M., & Aral, N. (2022). Madde kullanan ergenlerde sosyal dışlanma ve sosyal ihtiyaçlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 15(91), 77-90. Doi: <http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.62097>

- Gül, E. (2016). *Ergenlerde sosyal görünüş kaygısı ve sosyal karşılaştırmanın fonksiyonel olmayan tutum ve bilişsel çarpıtmalarla ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gülçay, H. (2016). *Sosyal Medyanın İletişim Alanlarındaki Etkileri*. Umut Vakfı Araştırma Merkezi 7. Hukukun Gençleri Sempozyumları Dizisi “Sosyal Medya ve Gündelik Hayata Etkisi” 1(7), 1-10. <https://www.umut.org.tr/hukukun-gencleri-sempozyumlari-dizisi-7-sosyal-medya-ve-gundelik-hayata-ctkisi/> sayfasından erişilmiştir.
- Gültekin, E. S. (2022). *Lise öğrencilerinde sosyal dışlanma düzeyleri ile gelecek beklentileri ve affetme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Güney, S. (2015). *Sosyal medyada yer alan pazarlama faaliyetlerinin toplum üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Günüç, S., & Şahin, C. (Eds.) (2020). *Teknoloji Bağımlılıkları*. Ankara: Nobel Akademik.
- Gürler, A., & Demirli, C. (2017). Ergenlerde sosyal dışlanma ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi (SOBİDER)*, 4(11), 941-951. https://sobider.com/files/sobider_makaleler/81617431_3453%20Abdullah%20GÜR%20LER.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Gürmen, M. S. (2016). Bağlanmak ya da bağlanmamak: Teknoloji bağımlılığının aile ilişkileri üzerindeki etkisi. 3. Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi'nde sunulmuş bildiri, İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul. https://technologyaddiction.org/wp-content/uploads/2017/05/teknoloji_sempozyum_bildiriler_kitabi_2016.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Gürtepe, A. (2022). *Ergenlerde bağlanma sosyal dışlanma ve riskli davranışların incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Haenlein, M., & Kaplan, A. M. (2010). Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media. *Business Horizons* (53), 59-68.
- Harmandar, İ. H. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel
- Hazar, M. (2011). Sosyal medya bağımlılığı-Bir alan çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (32), 151-175. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/120011/sosyal-medya-bagimliliği-bir-alan-calismasi> sayfasından erişilmiştir.
- Hudaynazarova, A. (2022). *Olumlu ve olumsuz yaşantı geçirmiş ergenlerin ostrasizm (sosyal dışlanma) ve affetme düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Işık, Y. (2019). *Ergenlerde psikolojik sağlamlığın sosyal dışlanma, sosyal kaygı, cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- İliş, A. (2018). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kalivas, P.W. & O'Brien, C. (2008). Drug addiction as a pathology of staged neuroplasticity. *Neuropsychopharmacology*, 33(1), 166-180. Doi: 10.1038/sj.npp.1301564
- Karagöz, M. (2022). *Spor yapan ve yapmayan ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile mental iyi oluş arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karaman, M. K., & Kurtoglu, M. (2009). Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri. Akademik Bilişim 2009 Konferansı'nda sunulmuş bildiri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa. https://ab.org.tr/ab09/kitap/karaman_kurtoglu_AB09.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, A. G. (2012). *Sosyal dışlanmaya verilen tepkilerin sosyal karşılaştırma süreçleri açısından incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaygas, Y., Yalçın, C., Eker-Durmuş, E., Sonkur, A., Şam, M., & Doğan, Y. B. (2023). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığının yordayıcıları olarak sosyal kaygı ve öz yeterlik, *Bağımlılık Dergisi*, 24(4), 461-474. Doi: 10.51982/bagimli.1230295
- Kılınç, B., & Uz-Baş, A. (2023). Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin sosyal ilişkiler, okula aidiyet ve öz yeterlik açısından incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 1530-1554. Doi: <https://doi.org/10.53444/dcubefd.1271996>
- Kılınç, D. (2021). *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, aile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- King, L. A. (2021). Psikoloji Bilimi (4. baskıdan çeviri). A. Öztürk & M. Kurt & M. İnözü (Ed.), İnsan Gelişimi (E. Kaşdarma, Çev.) içinde (s. 286-323). Ankara: Palme. <https://www.turcademy.com/tr/kitap/psikoloji-bilimi-9786052826201> sayfasından erişilmiştir.
- Koçak, Ç. V., & Şimşek, S. (2023). Sporcularda sosyal medya bağımlılığı ve uyku kalitesi ilişkisi. *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12(4), 759-765. Doi: <https://doi.org/10.22282/tojras.1318963>
- Kulaksızoğlu, A. (2022). *Ergenlik psikolojisi* (Geliştirilmiş 22. baskı). İstanbul: Remzi.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction: A review of the psychological literature. *International Journal*

of Environmental Research and Public Health 8(9), 3528-3552. Doi: 10.3390/ijerph8093528

- Leary, M. R. (2005). Varieties of interpersonal rejection. In K. D. Williams, J. P. Forgas & W. V. Hippel (Eds.), *The social outcast: Ostracism, social exclusion, rejection, and bullying* (pp. 35-51). New York: Psychology.
- Leary, M. R., Tambor, E. S., Terdal, S. K., & Downs, D. L. (1995). Self-esteem as an interpersonal monitor: The sociometer hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(3), 518-530. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.3.518>
- Lerner, R. M., & Steinberg, L. (2004). The scientific study of adolescence: Past, present and future. In R. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology* (pp. 1-12). New York: Wiley. <https://www.al-edu.com/wp-content/uploads/2014/05/LernerSteinberg-eds-Handbook-of-Adolescent-Psychology.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MacDonald, G., & Leary, M. R. (2005). Why does social exclusion hurt? the relationship between social and physical pain. *Psychological Bulletin*, 131(2), 202-223. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.2.202>
- Macit, S. (2023). *Eğitim çağındaki çocuk ve ergenlerde sosyal dışlanma ve aidiyetin başarı odaklı motivasyon üzerindeki yordayıcı etkisi.* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Maslow, A. H. (1968). *Toward a psychology of being*. New York: D. Van Nostrand.
- Morkan-Şahin, M., & Aral, N. (2023). Ergenlerin akran zorbalığı algıları ile öğretmenlerin akran zorbalığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1106-1122. Doi: <https://doi.org/10.33206/mjss.1159316>
- Orbatu, D., Alaygut, D., Demirçelik, Y., Eliaçık, K., Helvacı, M., Tortu, H., Bolat, N., & Elmalı, F. (2020). Ergenlerde sosyal medya bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 21(1), 56-61. Doi: 10.5455/apd.77273
- Öztosun, A. (2018). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ve sosyal dışlanma deneyimlerinin internet bağımlılığını yordayıcılığı.* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, D. (2011). *Spor Organizasyonları Düzenleyen İl Temsilcilerinin Karşılaştıkları Problemlerin Araştırılması (Ege Bölgesi Örneği).* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Panck, T. Z., & Czapsinsky, J. (2015). 'Social Diagnosis 2015 Objective And Subjective Quality Of Life In Poland. *Contemporary Economics*. 9(4). 390-425. <https://ideas.repec.org/a/wyz/journal/id476.html> sayfasından erişilmiştir.

- Pickett, C. L., & Gardner, W. L. (2005). The Social Monitoring System: Enhanced Sensitivity to Social Cues as an Adaptive Response to Social Exclusion. In K. D. Williams, J. P. Forgas, & W. von Hippel (Eds.), *The social outcast: Ostracism, social exclusion, rejection, and bullying* (pp. 213–226). Psychology Press.
- Sanrock, J. W. (2020). *Ergenlik-Adolescence* (14. baskıdan çeviri), (D. M. Siycz, Çev.). Ankara: Nobel.
- Sanrock, J. W. (2021). *Yaşam Boyu Gelişim & Gelişim Psikolojisi* (13. Baskıdan çeviri), (G. Yüksel, Çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim, öğrenme ve öğretim-kuramdan uygulamaya* (26. baskı). Ankara: Anı.
- Sivrikaya, T. (2023). *Ortaöğretim öğrencilerinin saldırganlık ve cesaret düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Steinberg, L. (2017). *Ergenlik* (3. baskı), (F. Çok, Çev.). Ankara: İmge.
- Stout, J. G. (2009). *When he doesn't mean you: Gender-exclusive language as a form of subtle ostracism*. (Master's thesis). Doi: 10.1177/0146167211406434
- Şahin, H. M. (2006). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Şener-Kılınç, T. (t.y). Kişilik gelişimi [PowerPoint Slayt]. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/48253/mod_resource/content/0/kisilikgelisimi.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Tarhan, N. & Nurmedov, S. (2021). *Bağımlılık, Sanal veya Gerçek* (9. baskı). İstanbul: Timaş.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 7, 851-870. <https://doi.org/10.14225/Joh474>
- Toker-Uğurlu, T., Balcı-Şengül, C., & Şengül, C. (2012). Bağımlılık Psikofarmakolojisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 37-50. <http://www.psikuguncel.org> sayfasından erişilmiştir.
- Tunçalp, Ö. (2011). *Seçilmiş ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin rolü ve önemi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tutgun, A. (2009). *Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tutgun-Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Twenge, J. M., Catanese, K. R., & Baumeister, R. F. (2003). Social Exclusion and the Deconstructed State: Time Perception, Meaninglessness, Lethargy, Lack of Emotion, and Self-Awareness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(3), 409–

423. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.3.409>

Uluğ, B. (2007). Alkol kullanımı ile ilişkili bozukluklar. C. Güleç & E. Koroğlu (Eds.),

Psikiyatri Temel Kitabı içinde (s. 161-172). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Uslu, M. (2021). Türkiye’de sosyal medya bağımlılığı ve kullanımı araştırması. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 370-396. <https://doi.org/10.30622/tarr.933479>

Usta, İ. A. (2023). *Erişkinlerde sosyal medya bağımlılığı, öz bilinç ve sürekli kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Uzbay, İ. T. (2009). Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler ve Bağımlılık Yapan Maddeler. *Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, 5-15.

http://www.eczaakademi.org/images/upld2/ecza_akademi/makale/20110325100354_madde_bagimliliği_tarihcesi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Ülgen, V. (2014). *12-18 yaş arası ergenlerde internet bağımlılığında sosyal karşılıklılık ve yordayıcı faktörlerin değerlendirilmesi*. (Tıpta uzmanlık tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

WHO (t.y.) World Health Organization. https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1 sayfasından erişilmiştir.

WHO (2005) World Health Organization. *Nutrition in adolescence-issues and challenges for the health sector: issues in adolescent health and development*. Geneva:WHO. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43342> sayfasından erişilmiştir.

Williams, K. D. (2007). Ostracism. *Annual Review of Psychology*, 58. 425-52. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.58.110405.085641>

Williams, K. D. (2009). Ostracism: A temporal need-threat model. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, 41, (pp. 275–314). Elsevier Academic Press. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)00406-1](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)00406-1)

Wölfer, R., & Scheithauer, H. (2013). Ostracism in childhood and adolescence: Emotional, cognitive, and behavioral effects of social exclusion. *Social Influence*, 8(4), 217-236. Retrieved from

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/15534510.2012.706233?needAccess=true&role=button>

- Yelkenci-Özenir, Y. (2023). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı, davranışsal ve duygusal sorunlar ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yegül, S. (2020). *Lise öğrencilerinin bağımlılık yapan maddelere karşı tutumları ile sosyal dışlanma durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yetim, A. A. (2006). *Sosyoloji ve spor*. İstanbul: Morpa.
- Yılmaz-Anatca, V. (2010). *Sosyal dışlanmanın saldırgan davranışlar üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder, *Cyber Psychology and Behavior*, 1(3), 237-244. <https://www.netaddiction.com/articles/newdisorder.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Young, K. S. (1999). Internet addiction: Symptoms, Evaluation, and Treatment. L. VandeCreek and T. Jackson (Eds.). *Innovations in Clinical Practice: A Source Book*, 17, 351-352. <https://www.netaddiction.com/articles/symptoms.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Yüçetürk, O. K. (2018). *Lise öğrencilerinde sosyal dışlanmanın akran ilişkileri ve mükemmeliyetçilik ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yüksel, T. (2016). Adolesanlarda psikososyal gelişim. Y. K. Haspolat, T. Yüksel & İ. Yolbaş (Eds.), *Adolesanda psikososyal sorunlar* içinde (s. 11-14). İstanbul: Cinius.

Akademik Bakış: Turizm Sektörü

Editörler:

Öğr. Gör. Dr. Onur ATAK

Öğr. Gör. Dr. Şeyhmus DEMİRCAN

Doç. Dr. Taner DALGIN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Akademik Bakış: Turizm Sektörü

Editörler: Öğr. Gör. Dr. Onur ATAK • Öğr. Gör. Dr. Şeyhmus DEMİRCAN
Doç. Dr. Taner DALGIN

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-961-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub533>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Atak, O. (ed), Demircan, Ş. (ed), Dalgın, T. (ed) (2024). *Akademik Bakış: Turizm Sektörü*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub533>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Agamuthu, P., Khidzir, K. M. & Hamid, F. S. (2009). Drivers of Sustainable Waste Management in Asia. *Waste Management & Research*, 27(7), 625-633.
- Akdoğan, A. & Güleç, S. (2007). Sürdürülebilir Katı Atık Yönetimi ve Belediyelerde Yöneticilerin Katı Atık Yönetimiyle İlgili Tutum ve Düşüncelerinin Analizine Yönelik Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 39-69.
- Akın, G. (2009). *Ekoloji-çevre bilimi ve çevre sorunları*. Ankara: Tiydem Yayıncılık.
- Amasuomo, E. & Baird, J. (2016). The Concept of Waste and Waste Management. *Journal of Management and Sustainability*, 6(4), 88-96.
- Anishchenko, V., Marhasova, V., Fedorenko, A., Puzyrov, M. & Ivankov, O. (2019). Ensuring Environmental Safety Via Waste Management. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 8(3), 507-519.
- Arduin, R, H., Grimaud, G., Leal, J.M., Pompidou, S., Charbuillet, C., Laratte, B., Alix, T. & Perry, N. (2019). Influence of Scope Definition in Recycling Rate Calculation for European E-Waste Extended Producer Responsibility. *Waste Management*, 84, 256-268.
- Asmatulu, R. & Asmatulu, E. (2011). Importance of Recycling Education: A Curriculum Development at WSU. *Journal of Material Cycles and Waste Management*, 13(2), 131-138.
- Basu, R. (2009). Solid Waste Management-A Model Study. *Sies Journal of Management*, 6 (2), 20-24.
- Barber, N. A., Kim, Y. H. & Barth, S. (2014). The Importance of Recycling to U.S. Festival Visitors: A Preliminary Study. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 23(6), 601-625.
- Behera, D. (2023). Promoting Sustainable Development Through Environmental Policy, Green Technologies, and Effective Waste Management: A Comprehensive Review. *Journal of Multidisciplinary Science: Mikailsys*, 1(2), 179-198.
- Berkes, F., & Kışlalioğlu, M. (2010). *Çevre ve Ekoloji*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Boca, G. D. & Saraçlı, S. (2019). Environmental Education and Student's Perception, For Sustainability. *Sustainability*, 11(6), 1553-1571.
- Bradley, J. C., Waliczek, T. M. & Zajicek, J. M. (1999). Relationship Between Environmental Knowledge and Environmental Attitude of High School Students. *The Journal of Environmental Education*, 30(3), 17-21.
- Çepel, N. (2006). *Ekoloji, doğal yaşam dünyaları ve insan*. Palme Yayıncılık,

- Elsaid, S., & Aghezzaf, E. H. (2015). A framework for Sustainable Waste Management: Challenges and Opportunities. *Management Research Review*, 38(10), 1086-1097.
- Gakungu, N. K., Gitau, A. N., Njoroge, B. N. K. & Kimani, M. W. (2012). Solid Waste Management in Kenya: A Case Study of Public Technical Training Institutions. *ICASTOR Journal of Engineering*, 5(3), 127-138.
- Giusti, L. (2009). A review of Waste Management Practices and Their Impact on Human Health. *Waste Management*, 29(8), 2227-2239.
- Guo, B. & Liu, Y. X. (2014). Towards Integrated Municipal Solid Waste Management: A Case of Urumqi, China. In *Advanced Materials Research*, Trans Tech Publications Ltd., 878, 3-14.
- Janmaimool, P. (2017). Application of Protection Motivation Theory to Investigate Sustainable Waste Management Behaviors. *Sustainability*, 9 (7), 1-16.
- Jouhara, H., Czajczyńska, D., Ghazal, H., Krzyżyńska, R., Anguilano, L., Reynolds, A. J. & Spencer, N. (2017). Municipal Waste Management Systems for Domestic Use. *Energy*, 139(15), 485-506.
- Karatekin, K. & Merey, Z. (2015). Attitudes of Preservice Social Studies Teachers Towards Solid Wastes and Recycle. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 297-314.
- Kim, T. (2023). A Review of Recycling and Waste Management Systems Through the Lens of the COVID-19 Pandemic. *Journal of Student Research*, 12(1), 1-13.
- Mehta, D., Paliwal, D., Tege, S. & Sankhla, V.S. (2018). Sustainable Waste Management: An Approach Towards Sustainability. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 5(9), 101-104.
- Messineo, A. & Panno, D. (2008). Municipal Waste Management in Sicily: Practices and Challenges. *Waste Management*, 28(7), 1201-1209.
- Oke, A. & Kruijssen, J. (2016). The Importance of Specific Recycling Information in Designing a Waste Management Scheme. *Recycling*, 1, 271-285.
- Owojori, O. M., Mulaudzi, R. & Edokpayi, J. N. (2022). Student's Knowledge, Attitude, and Perception (KAP) to Solid Waste Management: A Survey towards a More Circular Economy from a Rural-Based Tertiary Institution in South Africa. *Sustainability*, 14 (3), 1310-1333.
- Piekarski, W., Dudziak, A., Stoma, M., Andrejko, D. & Ślaska-Grzywna, B. (2016). Model Assumptions and Analysis of Ecological Awareness and Behaviour: an Empirical Study. *Polish Journal of Environmental Studies*, (23), 1187-1195.
- Reyes, P. B. & Furto, M. V. (2013). Greening of the Solid Waste Management in Batangas City. *Journal of Energy Technologies and Policy*, 3(11), 187-194.

- Seadon, J. K. (2010). Sustainable Waste Management Systems. *Journal of Cleaner Production*, 18, 1639-1651.
- Svensson, J. P. (2010). The importance of recycling. *Nature Structural Biology*, 3, 813-814.
- Ngoc, U. N. & Schnitzer, H. (2009). Sustainable Solutions for Solid Waste Management in Southeast Asian Countries. *Waste Management*, 29(6), 1982-1995.

Kaynaklar

- Abdel-Hamid, T. A., Ahmed, M. A. E. A. S., Zohry, M. A. F., Elshabrawy, G. A., & Elgohary, E. M. (2022). The role of digital transformation in improving customer satisfaction: An empirical study on Egyptian hotels. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*, 88(6), e12234.
- Atak, O. (2023). Şehir Pazarlaması Kavramı. In A. Ünal (Ed.), E. Çilesiz (Ed.). *Turizm ve Şehir Pazarlaması* (pp. 1-19). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Bilgili, B., & Koc, E. (2021). Digital transformation in tourism. In *Emerging transformations in tourism and hospitality* (pp. 53-65). Routledge.
- Boes, K., Buhalis, D., & Inversini, A. (2016). Smart tourism destinations: ecosystems for tourism destination competitiveness. *International Journal of Tourism Cities*, 2(2), 1-21.
- Buhalis, D., & Amaranggana, A. (2015). Smart tourism destinations enhancing tourism experience through personalisation of services. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2015* (pp. 377-389). Springer, Cham.
- Buhalis, D., & Leung, R. (2018). Smart hospitality—interconnectivity and interoperability towards an ecosystem. *International Journal of Hospitality Management*, 71, 41-50.
- Chung, N., Han, H., & Joun, Y. (2021). Tourists' intention to visit a destination: The role of augmented reality (AR) application for a heritage site. *Computers in Human Behavior*, 50, 50-58.
- Deloitte. (2019). AI adoption in travel, hospitality, and leisure. Deloitte Insights. <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/consulting/articles/state-of-generative-ai-in-enterprise.html>.
- Demircan, Ş. (2016). Sürdürülebilirliğin Boyutları. In H. Çeken (Ed.), *Sürdürülebilir turizm* (pp. 11-23). Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ercan, F. (2020). Turizm pazarlamasında yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı ve uygulama örnekleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 23(2), 394-410.
- Esen, M. F., & Türkay, B. (2017). Turizm endüstrilerinde büyük veri kullanımı. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 5(4), 92-115.
- Gartner. (2023). AI in tourism: Emerging trends and technologies. Gartner Research. <https://www.gartner.com/en/insights> (Erişim tarihi: 24 Eylül 2024)
- Gössling, S. (2017). Tourism, information technologies and sustainability: An exploratory review. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(7), 1024-1041.
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic Markets*, 25(3), 179-188.

- Gündüz, C. (2016). Sürdürülebilir turizmin ilke, amaç ve hedefleri. In H. Çeken (Ed.), *Sürdürülebilir turizm* (pp. 104-115). Detay Yayıncılık, Ankara.
- Gündüz, C. (2022). *Alternatif Turizmde Yeni Temalar ve Destinasyonlar*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Gündüz, C. (2023). Dijital turizmin kanatları: Havayolu endüstrisinde yeni nesil uygulamalar ve inovasyonlar. In C. Gündüz (Ed.), *Turizmde dijital gelecek: Seyahat, konaklama, rehberlik ve gastronomide teknolojik trendler ve yenilikçi uygulamalar* (pp. 147-156). Detay Yayıncılık, Ankara.
- Gündüz, C. (2024). Determining the geotourism potential of Tokat Gökçeli Dilim Kayalar through SOAR analysis and formulating regional development strategies. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 14(2), 311-332.
- Gündüz, C., & Atak, O. (2023). Environmental effects of tourism activities in Niksar Çamiçi Plateau in the context of sustainable tourism: a qualitative research. *International Journal of Agriculture Environment and Food Sciences*, 7(3), 621-632.
- Han, H., & Yoon, H. J. (2015). Hotel customers' environmentally responsible behavioral intention: Impact of key constructs on decision in green consumerism. *International Journal of Hospitality Management*, 45, 22-33.
- Islam, M. E., Zhang, J., & Hasan, N. (2020). Assessing the adoption of sustainability practices in tourism industry: Insights from a developing country. *The Bottom Line*, 33(1), 94-115.
- İsayeva, S., & Kasalak, M. A. (2016). Sürdürülebilir turizm yönetimi kapsamında yer alan örnek ekoturizm uygulamaları. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (1), 183-200.
- Jones, P., Hillier, D., & Comfort, D. (2017). The sustainable development goals and the tourism and hospitality industry. *Athens Journal of Tourism*, 4(1), 7-18.
- Jung, T., & Han, D. (2014). Augmented reality (AR) in urban heritage tourism. *Current Issues in Tourism*, 23(2), 88-92.
- Jung, T., tom Dieck, M. C., Lee, H., & Chung, N. (2016). Effects of virtual reality and augmented reality on visitor experiences in museum. In *Information and communication technologies in tourism 2016: Proceedings of the international conference in Bilbao, Spain, February 2-5, 2016* (pp. 621-635).
- Kara, E., Atak, O., & Çeken, H. (2023). Sosyal medyanın kış turizmi destinasyonlarının tanıtımında yeri ve önemi: Çambaşı Kayak Merkezi örneği. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 11(3), 2349-2362.
- Kim, M. J., & Hall, C. M. (2019). A hedonic motivation model in virtual reality tourism: Comparing visitors and non-visitors. *International Journal of Information Management*, 46, 236-249.

- Koo, C., Shin, S., Gretzel, U., Hunter, W. C., & Chung, N. (2016). Conceptualization of smart tourism destination competitiveness. *Asia Pacific Journal of Information Systems*, 26(4), 561-576.
- Kurt, G. & Dlużewska, A. (2018). Gastro tourism potential and perspectives for Turkey—A theoretical approach. *Czasopismo Geograficzne*, 89(1-2): 121-137.
- Li, Y., Hu, C., Huang, C., & Duan, L. (2017). The concept of smart tourism in the context of tourism information services. *Tourism Management*, 58, 293-300.
- Luo, J. M., & Fan, Y. (2019). The impact of green certification to hotel green practices: A case study on the green hotel award in Macau. *Journal of Hospitality*, 1(3-4), 121-135.
- McKinsey Global Institute. (2018). The promise of travel in the age of AI. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/industries/travel-logistics-and-infrastructure/our-insights/the-promise-of-travel-in-the-age-of-ai>
- Mensah, I., & Blankson, E. J. (2014). Commitment to environmental management in hotels in Accra. *International Journal of Hospitality Management*, 37, 68-76.
- Pantano, E., & Servidio, R. (2012). Modeling innovative points of sales through virtual and immersive technologies. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 19(3), 279-286.
- Rezaei, M., Gündüz, C., Ghamgui, N., Pironti, M., & Kliestik, T. (2024). Navigating change: examining the influence of COVID-19 on knowledge-sharing dynamics in family firms within the restaurant and fast-food industry. *Journal of Knowledge Management*.
- Shafiee, S., Ghatari, A. R., Hasanzadeh, A., & Jahanyan, S. (2019). Developing a model for sustainable smart tourism destinations: A systematic review. *Tourism Management Perspectives*, 31, 79-89.
- Sigala, M. (2022). Sharing and Platform Economy in Tourism: An Ecosystem Review of Actors and Future Research Agenda. In *Handbook of e-Tourism* (pp. 1521-1543). Cham: Springer International Publishing.
- Statista Research Department. (2021). AI in travel and tourism industry: Global adoption rate. Statista. <https://www.statista.com/topics/10887/artificial-intelligence-ai-use-in-travel-and-tourism/>
- Surugiu, M. R., & Surugiu, C. (2015). Heritage tourism entrepreneurship and social media: opportunities and challenges. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 188, 74-81.
- Tussyadiah, I. P., & Wang, D. (2016). Tourists' attitudes toward proactive smartphone systems. *Journal of Travel Research*, 55(4), 493-508.

- Tussyadiah, I., Wang, D., & Jia, C. H. (2016). Exploring the persuasive power of virtual reality imagery for destination marketing.
- Türker, G. Ö. (2020). Turizmin Etkileri Olumlu mu, Olumsuz mu? Türkiye’de Yapılmış Çalışmalara Yönelik Bir İnceleme. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1477-1492.
- UNWTO. (2022). Technology and innovation in tourism. United Nations World Tourism Organization. <https://www.unwto.org/> (Erişim tarihi: 24 Eylül 2024)
- UNWTO. (2023). UNWTO Tourism Highlights, 2023 Edition. Retrieved from UNWTO.
- Wang, D., & Fesenmaier, D. R. (2013). Transforming the travel experience: The use of smartphones for travel research. *Journal of Travel Research*, 52(4), 425-436.
- Weaver, A. (2021). Tourism, big data, and a crisis of analysis. *Annals of Tourism Research*, 88, 103158.
- Werthner, H., & Klein, S. (1999). *Information Technology and Tourism—A Challenging Relationship*. Springer, Vienna.
- World Economic Forum. (2020). The future of AI in travel: Transforming customer experiences through technology.
- WWF Türkiye. (2023). Yeşil Anahtar Programı’nın çevresel etkileri. Retrieved from WWF Türkiye.
- Xiang, Z., Tussyadiah, I., & Buhalis, D. (2015). Smart destinations: foundations, analytics, and applications. *Journal of Destination Marketing & Management*, 4(3), 243-244.

Kaynakça

- Alp, B., ve Yazıcı-Ayyıldız, A. (2020). Turizm pazarında yeni bir fırsat: Bleisure. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(1), 336-354. https://www.researchgate.net/publication/340325797_Turizm_Pazarinda_Yeni_Bir_Firsat_Bleisure_A_New_Opportunity_in_Tourism_Market_Bleisure.
- Barten, M. (2024). 7 tips for hotels to attract more bleisure travelers. *Revfine*. <https://www.revfine.com/bleisure/> (Erişim tarihi: 02.09.2024).
- Batala, B., & Slevitch, L. (2024). Keeping two balls in the air: The bleisure travel experience. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 5, 100115. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2023.100115>.
- Bridge Street Global Hospitality. (2014). The bleisure report 2014. https://assets.simpleviewinc.com/simpleview/image/upload/v1/clients/indy/BGH_Bleisure_Report_2014_32db2b40-a376-4eb9-8e9d-103e296998fb.pdf.
- Caicedo-Barreth, A., Santos Pavón, E., & Lima Santos, L. (2020). Competitiveness of Guayaquil towards bleisure tourism. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 10(2), 118-133. (Erişim tarihi: 01.09.2024). <https://doi.org/10.2478/ejthr-2020-00010>.
- Çetinöz, C. B., & Hazarhun, E. (2020). Turizm endüstrisinde yeni bir trend: Bleisure seyahatler ve motivasyon unsurları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7(4), 500-527. (Erişim tarihi: 01.09.2024). <https://jrtr.org/index.php/jrtr/article/view/78/80>.
- Davidson, R., & Cope, B. (2003). Business travel: Conferences, incentive travel, exhibitions, corporate hospitality and corporate travel. *FT Prentice Hall*. https://books.google.com.tr/books/about/Business_Travel.html?id=PYl6UqbJx1wC&redir_esc=y.
- Ezeuduji, I. O. (2024). Bleisure travel reimagined: Implications for research. Department of Recreation and Tourism, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zululand.
- Expedia Group. (2018). Research: Bleisure traveler. <https://go2.advertising.expedia.com/rs/185-EIA-216/images/Bleisure%20Select%20Meeting.pdf>.
- Global Business Travel Association. (2023). Global business travel industry sees rebound in 2023 with shifting challenges and opportunities for 2024. <https://www.gbta.org/global-business-travel-industry-sees-rebound-in-2023-with-shifting-challenges-and-opportunities-for-2024/> (Erişim tarihi: 01.09.2024).
- Karaküçük, S. (2014). Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme (Geliştirilmiş 7. Baskı). https://books.google.com.tr/books?hl=tr&dlr=&id=3C2jBA-AAQBAJ&oi=fnd&pg=PA9&dq=karak%C3%BC%C3%A7%C3%B-Ck+%&ots=oJX_v6vt29&sig=Z-akXntqV9PfaK_vEA6CzZL2X3Q&redir_esc=y#v=onepage&q=karak%C3%BC%C3%A7%C3%BCK. (Erişim tarihi: 01.09.2024).

- Kasalak, M. A., Bozca, S., & Bahar, M. (2019). Turist rehberleri için yeni bir turizm türü: Bleisure. *Journal of Travel and Tourism Research*, 15(15), 27-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ttr/issue/57880/829540>.
- Lichy, J., & McLeay, F. (2018). Bleisure: Motivations and typologies. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 35(7), 517-530. https://www.researchgate.net/publication/318878088_Bleisure_Motivations_and_Typologies. (Erişim tarihi: 01.09.2024).
- Pinho, M., & Marques, J. (2021). The bleisure tourism trend and the potential for this business-leisure symbiosis in Porto. *Journal of Convention & Event Tourism*, 22(4), 346-362. <https://doi.org/10.1080/15470148.2021.1905575>.
- Sardest, Z. F., & Ivanauskas, V. O. (2019). Bleisure tourism's impacts on employees' motivation and quality of life. Aalborg Universitet. https://projekter.aau.dk/projekter/files/306180061/bleisure_Tourism_Impacts_on_EmployeesMotivation_and_Quality_of_Life.pdf (Erişim tarihi: 08.06.2024).
- The 2019 Bleisure Barometer: Asia's best cities for work and recreation. (2019). Expedia Group. <https://media.insidethegames.biz/media/file/135299/ECO056-JP-ANA-Bleisure-Business-and-Leisure-5-ver20190212.pdf>.
- Ünal, A., & Özgürel, G. (2021). A research on determining the destination quality perceptions and intentions to revisit of bleisure tourists: İstanbul case. *Tourism and Recreation*, 3(1), 1-10. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tourismandrecreation/issue/63274/811765>.
- Viking Turizm. (2017). Bleisure "iş ve tatili bir araya getiren seyahat". <https://www.vikingturizm.com.tr/blog/kurumsal-seyahatin-yeni-trendi-bleisure-nedir>. (Erişim tarihi: 03 Ekim 2024).

Kaynakça

- Akgöz, E. & Gürsoy, Y. (2014). Turizm Eğitiminde Yabancı Dil Öğrenme, İstek Ve Kararlılıkları: Selçuk Üniversitesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 21, 29.
- Alam, A. (2021). Should Robots Replace Teachers? Mobilisation of AI and Learning Analytics in Education, 2021 International Conference On Advances in Computing, Communication, and Control (ICAC3), Mumbai, India, pp. 1-12, doi: 10.1109/ICAC353642.2021.9697300.
- Aldosari, S. A. M. (2020). The Future of Higher Education in The Light of Artificial Intelligence Transformations, *International Journal of Higher Education*, 9(3), 145-151.
- Aslan, E. (2018). Otomatik Çeviri Araçlarının Yabancı Dil Öğretiminde Kullanımı: Google Çeviri Örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*(39), 87-104. <https://doi.org/10.21497/sefad.443355>
- Aykaç, N. (2018). Öğretim İlke ve Yöntemleri. (4.baskı), Ankara: Pegem Akademi, doi:10.14527/9786053646945
- Barashok, I. V., Rudenko, L. L., Shumakova, E. V., & Orlovskaya, I. V. (2021). Digitization: New possibilities for the Tourism industry. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 666, No. 6, p. 062059). IOP Publishing, doi:10.1088/1755-1315/666/6/062059
- Bargavi, M. (2023). Ai-Powered Recommendation Systems for Trip Planning. Zenodo (CERN European Organization for Nuclear Research) doi:10.21474/IJAR01/16480
- Baviskar, D., Ahirrao, S., Potdar, V., & Kotecha, K. (2021). Efficient Automated Processing of the Unstructured Documents Using Artificial Intelligence: A systematic literature review and future directions. *IEEE Access*, 9, 72894-72936.
- Bowen, J & Giannini, T. (2014). Digitalism: The New Realism? 10.14236/ewic/eva2014.38. Bruce, B.C. & Levin, J.A. (2003). Roles for New Technologies in Language Arts: Inquiry, Communication, Construction, and Expression. Corpus ID: 60587088
- Buhalis, D., Harwood, T., Bogicevic, V., Viglia, G., Beldona, S., & Hofacker, C. (2019). Technological Disruptions in Services: Lessons from Tourism and Hospitality. *Journal of service management*, 30(4), 484-506. <https://doi.org/10.1108/JOSM-12-2018-0398>
- Buluk, B., & Özkök, F. (2016). Küreselleşme Hareketlerinin Turizm Endüstrisine Etkileri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*(54), 37-53.
- Calvaresi, D., Ibrahim, A., Calbimonte, JP, Schegg, R., Fragniere, E. & Schumacher, M. (2021). The Evolution of Chatbots in Tourism: A Systematic Literature Review. In: Wörndl, W., Koo, C., Stienmetz, J.L. (eds) In

- formation and Communication Technologies in Tourism 2021. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-65785-7_1
- Chen, C. & Wei, Z. (2024). Role of Artificial Intelligence in Travel Decision Making and Tourism Product Selling. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 29(3), 239–253. <https://doi.org/10.1080/10941665.2024.2317390>
- Chistyakova, G., Bondareva, E., & Demidenko, K. & Rolgayzer, A. (2021). Advantages and Disadvantages of Using Information Communication Technologies in the Process of Forming Language Competence in Global Mining Education. *E3S Web of Conferences*. 278. 03026. DOI: 10.1051/e3sconf/202127803026
- Coşkun, F. & Gülleroğlu, H. D. (2021). Yapay Zekânın Tarih İçindeki Gelişimi ve Eğitimde Kullanılması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(3), 947-966. <https://doi.org/10.30964/auebfd.916220>
- Culot, G., Fattori, F., Podrecca, M. & Sartor, M. (2019). Addressing Industry 4.0 Cybersecurity Challenges. *IEEE Engineering Management Review*, 47(3), 79–86
- Çallı, D. S. (2015). Uluslararası Seyahatlerin Tarihi Gelişimi Ve Son Seyahat Trendleri Doğrultusunda Türkiye'nin Konumu. *Turar Turizm Ve Araştırma Dergisi*, 4(1), 4-28.
- Çapcıoğlu, İ. & Anık, H. (2021). Sanayi Devrimi'nden endüstri 4,0'a: Dijitalleşme ve Dijital Dünyada Dinin Statüsü. *Tevilat*, 2(1), 27-43.
- ÇEKEN, Hüseyin (2003), *Küreselleşme Yabancı Sermaye ve Turizm, Değişim* Yayınevi, İstanbul.
- De Castro, A. P., da Hora Macedo, S., & Pinto Bastos, H. P. (2016). Duolingo: An Experience in English Teaching. *Journal of Educational & Instructional Studies in the World*, 6(4).
- Demir, Ç. (2023). Konaklama İşletmelerinin İş Süreçlerinde Yapay Zekâ Teknolojileri ve Akıllı Otel Uygulamaları: Avantajlar ve Dezavantajlar *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 9(1), 203–219. <https://doi.org/10.21325/jotags.2021.785>
- Dobrev, D. (2005). Formal Definition of Artificial Intelligence. *International Journal of Information Theories & Applications*, 12(3), 277-285.
- Doğu Yıldırım, Y. & Erdem, Ş. (2024). Yapay Zekâ Tabanlı Chatbot Hizmetinin Kullanıcı Alışkanlık Ve Davranışları Üzerine Etkileri Ve Bir Uygulama. *Marmara Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 46(1). <https://doi.org/10.14780/muiibd.1381666>
- Doruköz, K. D., & Uslu, B. (2023). Yapay Zekânın İş Hayatındaki Yeri: Avantajlar, Dezavantajlar Ve Politikalar. *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi*

- Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 6(CEEİK 2023 Özel Sayısı), 45-62. <https://doi.org/10.38120/banusad.1376452>
- Frey, C. B. & Osborne, M. A. (2017). The Future of Employment: How Susceptible Are Jobs to Computerization? *Technological Forecasting and Social Change*, 114, 254-280. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019>
- Gajdošík, T. & Marciš, M. (2019). Artificial Intelligence Tools for Smart Tourism Development. In: Silhavy, R. (eds) *Artificial Intelligence Methods in Intelligent Algorithms. CSOC 2019. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 985. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-19810-7_39
- Gencer, T. E. & Aktan, M. C. (2021). Dijitalleşen Çağda ve Toplumda Değişen İhtiyaçlar ve Sorunlar: E-Sosyal Hizmet (Sosyal Hizmet 2,0) Gereksinimi. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1143-1175. <https://doi.org/10.33417/tsh.875908>
- Gillani, N. & Eynon, R. (2014). Communication Patterns in Massively Open Online Courses. *The Internet and Higher Education*, 23, 18-26 <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2014.05.004>
- Gkountara, D. N. & Prasad, R. (2022) A review of Artificial Intelligence in Foreign Language Learning, 25th International Symposium on Wireless Personal Multimedia Communications (WPMC), Herning, Denmark, 2022, pp. 134-139, doi: 10.1109/WPMC55625.2022.10014767.
- González-Rodríguez, M. R., Díaz-Fernández, M. C. & Gómez, C. P. (2020). Facial-expression recognition: An Emergent Approach to The Measurement of Tourist Satisfaction Through Emotions. *Telematics and Informatics*. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2020.101404>
- Goralski, M. A. & Tan, T. K. (2020). Artificial Intelligence and Sustainable Development. *The International Journal of Management Education*, 18(1), 100330.
- Gupta, S., Modgil, S., Lee, CK. Et al. The Future is Yesterday: Use of AI-Driven Facial Recognition to Enhance Value in The Travel and Tourism Industry. *Inf Syst Front* 25, 1179–1195 (2023). <https://doi.org/10.1007/s10796-022-10271-8>
- Hein, R. M., Wienrich, C. & Latoschik, M. E. (2021). A Systematic Review of Foreign Language Learning with Immersive Technologies (2001-2020). *AIMS Electronics and Electrical Engineering*, 5(2). doi: 10.3934/electreng.2021007
- Houmane, J., Zaher, A., Brigui, H. & Omari, A. (2024). Digital Citizenship and Language Learning: Attitudes Toward Rosetta Stone in Moroccan Higher Education. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSRJRME)*. Volume 14. 52-60. doi: 10.9790/7388-1404025260.

- Ibragimova, N. A. Language in The System of Artificial Intelligence (2019) International Conference on Information Science and Communications Technologies (ICISCT), Tashkent, Uzbekistan, 2019, pp. 1-5, doi: 10.1109/ICISCT47635.2019.9011949.
- Ivanov, S. & Webster, C. (2019). Conceptual Framework of the Use of Robots, Artificial Intelligence and Service Automation in Travel, Tourism, and Hospitality Companies. 10.1108/978-1-78756-687-320191001.
- İşler, B. & Kılıç, M. (2021). Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı ve Gelişimi. Yeni Medya Elektronik Dergisi, 5(1), 1-11. doi: 10.17932/IAU.EJNM.25480200.2021/ejnm_v5i1001
- Jarek, K. & Mazurek, G. (2019). Marketing and Artificial Intelligence. Central European Business Review, 8(2). doi: 10.18267/j.cebr.213
- Jenkins, H. (2007). Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century (Part One). Nordic Journal of Digital Literacy, 2(1), 23-33. doi: 10.18261/ISSN1891-943X-2007-01-03.
- Joshi, S., Sharma, M., Das, R. P., Rosak-Szyrocka, J., Żywiołek, J., Muduli, K., & Prasad, M. (2022). Modelling Conceptual Framework for Implementing Barriers of AI in Public Healthcare for Improving Operational Excellence: Experiences from Developing Countries Sustainability 14(18), 11698. <https://doi.org/10.3390/su141811698>
- Kaur, S., Singla, J., Nkenyereye, L., Jha, S., Prashar, D., Joshi, G. P., El-Sappagh, S Islam, Md. & Islam, S. R. (2020). Medical Diagnostic Systems Using Artificial Intelligence (Ai) Algorithms: Principles and Perspectives. IEEE Access, 8, 228049-228069. doi: 10.1109/ACCESS.2020.3042273
- Kapan, K., & Üncel, R. (2020). Gelişen Web Teknolojilerinin (Web 1.0- Web 2.0- Web 3.0) Türkiye Turizmine Etkisi. Safran Kültür Ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(3), 276-289.
- Kazak, A N., Chetyrbok, P V. & Oleinikov, N N. et al 2020 IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 421 042020, doi: 10.1088/1755-1315/421/4/042020
- Khemani, D. (2013). A First Course in Artificial Intelligence, India McGraw Hill Education India Private Limited.
- Kotler, P. & Armstrong, G (2012) Principles of Marketing, 14. Basım, Pearson Int.Edt, New Jersey
- Kökçü, Y. (2023). Dil Öğretiminde Kullanılan Dijital Yardımcılar: Web 2.0 Araçları. Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (36), 48-66. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1369057>
- Kushwaha, A.K., Kar, A.K. & Dwivedi, Y.K. (2021), Applications of Big Data in Emerging Management Disciplines: A Literature Review Using Text Mining, Int. J. Informat.Manage. Data Insights 1 (2), 100017, 1-17, DOI: 10.1016/j.jjime.2021.100017

- Küçükali, R. & Coşkun, H. C. (2021). Eğitimde Dijitalleşme ve Yapay Zekânın Okul Yöneticiliğindeki Yeri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram Ve Uygulama*, 4(2), 124-135. <https://doi.org/10.52848/ijls.852119>
- Martinez, M. (2013). Adapting for a Personalized Learning Experience. In: Huang, R., Kinshuk, Spector, J.M. (eds) *Reshaping Learning*. New Frontiers of Educational Research. Springer, Berlin, Heidelberg. <https://doi.org/10.1007/978-3-642-32301-06>
- Martínez, P., & Del Bosque, I. R. (2013). CSR and customer loyalty: The Roles of Trust, Customer Identification with The Company and Satisfaction. *International Journal of Hospitality Management*, 35, 89–99, <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2013.05.009>
- Martyushev, N., Shutaleva, A., Malushko, E., Nikonova, Z., & Savchenko, I. (2021). Online Communication Tools in Teaching Foreign Languages for Education Sustainability. *Sustainability*, 13(19), 11127. <https://doi.org/10.3390/su131911127>
- McCarthy, J. (2007). *What Is Artificial Intelligence*.
- McNeil, I. (Ed.). (2002). *An Encyclopaedia of the History of Technology*. Routledge, USA and Canada, Routledge
- Medina-Muñoz, D. & Garcia-Falcón, J M. (2000) Successful Relationships Between Hotels and Agencies, *Annals of Tourism Research*, volume 27, Issue 3, Pages 737-762, [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(99\)00104-8](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(99)00104-8)
- Meikle, G. (2016). *Social Media: Communication, Sharing and Visibility*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315884172>
- Menaka, R. (2023). Role of Artificial Intelligence (AI) in Human Resource Management (HRM) in Recent Era. *Shanlax International Journal of Management*, 11(2), 32-38. DOI: 10.34293/management.v11i2.6664
- Mike, D. G. (1996). Internet in the Schools: A Literacy Perspective. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 40(1), 4–13. <http://www.jstor.org/stable/40012106>
- Morgan, M., Elbe, J., & de Esteban Curiel, J. (2009). Has The Experience Economy Arrived? The Views of Destination Managers in Three Visitor-Dependent Areas. *International Journal of Tourism Research*, 11(2), 201-216. <https://doi.org/10.1002/jtr.719>
- Mugan Ertuğrul, S., Kuran, İ., & Tekeli, H. (2022). Dijitalleşmenin Turizm Sektörüne Yansımaları ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 14-25. <https://doi.org/10.37847/tdtd.1192165>

- Neo, HF, Teo, CC. (2022). Biometrics in Tourism: Issues and Challenges. In: Xiang, Z., Fuchs, M., Gretzel, U., Höpken, W. (eds) Handbook of e-Tourism. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48652-5_137
- Neuhofner, B., Buhalis, D., & Ladkin, A. (2012). Conceptualising Technology Enhanced Destination Experiences. *Journal of Destination Marketing & Management*, 1(1-2), 36-46. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2020.100511>
- Nurmalia Sari, M. (2024). Students' Ability and Difficulties in Constructing Conditional Sentence Type Ii at Sman 10 Kerinci Jambi. *Dharmas Education Journal (DE_Journal)*, 4(1), 23–32. <https://doi.org/10.56667/dejournal.v4i1.898>
- Ortega, C M C. (2015). Quality Translation in Tourism Webpages: Google Translate and its Limits
- Ördek, E. & Bolat, H. (2016). Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinin Turizm için Mesleki Almanca Öğretimindeki Yeterliliği. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 4(2), 104-115.
- Parasuraman, A., Berry, L.L. & Zeithaml, V.A. (1991), Understanding Customer Expectations of Service, *Sloan Manag. Rev.* 32(3), 39–48.
- Pillai, R. & Sivathanu, B. (2020). “Adoption Of AI-Based Chatbots For Hospitality And Tourism”, *International Journal Of Contemporary Hospitality Management*, Vol. 32 No. 10, Pp. 3199-3226. <https://Doi.Org/10.1108/IJCHM-04-2020-0259>
- Pine, J. B. & Gilmore, J. H. (1999). *The Experience Economy: Work is a Theatre and Every Business a Stage*. Cambridge: Harvard Business School.
- Popenici, S. A. D. & Kerr, S. (2017). Exploring The Impact of Artificial Intelligence On Teaching and Learning in Higher Education, *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 12(22), 1-13. DOI 10,1186/s41039-017-0062-8
- Rapanyane, M. B. & Sethole, F. R. (2020) The Rise Of Artificial Intelligence And Robots In The 4th Industrial Revolution: Implications For Future South African Job Creation, *Contemporary Social Science*, 15,4, 489-501, DOI: 10.1080/21582041.2020.1806346
- Schorck, N.J. (2019). Artificial Intelligence and Personalized Medicine. In: Von Hoff, D., Han, H. (eds) *Precision Medicine in Cancer Therapy. Cancer Treatment and Research*, vol 178. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-16391-4_11
- Shadiev, R., & Wang, X. (2022). A Review of Research On Technology-Supported Language Learning and 21st Century Skills. *Frontiers in Psychology*, 13, 897689. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.897689>
- Shchitova, A. A. (2020). Definition of Artificial Intelligence for Legal Regulation. In *2nd International Scientific and Practical Conference on Digital*

- Economy (ISCDE 2020) (pp. 616-620). Atlantis Press. doi: 10.2991/aebmr.k.201205.104
- Sheikhi, M. (2022). Yapay Zekâ Kullanımının İş Piyasasına Etkisi, *Journal of Economics and Political Sciences*, 2(1), 102-111.
- Shukla, S. S. & Jaiswal, V. (2013). Applicability of Artificial Intelligence in Different Fields of Life, *International Journal of Scientific Engineering and Research (IJSER)*, (1)1,2835.
- Soydaş, M. E. & Demirbaş, Ş. (2022). Konaklama Sektöründe Gelir Yönetimi Uygulamaları Ve Hizmet Kalitesi: Denizli Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm, Ekonomi Ve Kültürel Miras Sempozyumu*; 23-24 Haziran 2022; Denizli, <https://hdl.handle.net/11499/45829>.
- Sri Mariya, Sufyarma, & Jamaris. (2021). Futurism and Digitalism in the World of Education. *Central Asian Journal of Social Sciences and History*, 2(12), 78-84, <https://cajssh.centralasianstudies.org/index.php/CAJSSH/article/view/213>
- Styrnik, N. (2019) Using Information and Communication Technology in Foreign Language Teaching: Advantages and Disadvantages. *E-Learning: Unlocking The Gate to Education Around the Globe*, 65.
- Şenel, A. & Gençoğlu, S. (2003). Küreselleşen Dünyada Teknoloji Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(12), 45-65.
- Tamer, H. Y. & Övgün, B. (2020). Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75 (2), 775-803, <https://doi.org/10.33630/ausbf.691119>.
- Taş, S. & Uğurlu, M. (2019). Dil Eğitiminde Teknoloji ve Sosyal Medya Etkisi. *Gece Akademi*, 2, 1-13.
- Taylor, R. P. (1980). Introduction. In R. P. Taylor (Ed.), *The computer in school: Tutor, tool, tutee* (pp. 1-10). New York: Teachers College Press
- Topal, I. H. (2024). Tandem Language Exchange Application: A Telecollaborative Experience of Linguistic and Cultural Exchange. *Journal of Digital Educational Technology*, 4(1), ep2408. <https://doi.org/10.30935/jdet/14298>
- Tussyadiah, I. (2020). "A review of research into automation in tourism: Launching the Annals of Tourism Research Curated Collection on Artificial Intelligence and Robotics in Tourism," *Annals of Tourism Research*, Elsevier, vol. 81(C). <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102883>
- Tussyadiah, I., & Miller, G. (2019). Perceived Impacts of Artificial Intelligence and Responses to Positive Behaviour Change Intervention. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2019: Proceedings of the International Conference in Nicosia, Cyprus, January 30-*

- February 1, 2019 (pp. 359-370). Springer International Publishing, doi: 10.1007/978-3-030-05940-8_28.
- Ulucan, E. & Kızılırmak, İ. (2018). Konaklama İşletmelerinde Talep Tahmin Yöntemleri: Yapay Sinir Ağları İle İlgili Bir Araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(1), 89-101. DOI: 10.24010/soid.415343
- Walls, A R. (2013) A Cross-Sectional Examination of Hotel Consumer Experience and Relative Effects On Consumer Values, *International Journal of Hospitality Management*, doi.org/10.1016/j.ijhm.2012.04.009.
- Xiong, J., Hsiang, EL., He, Z. et al. Augmented Reality and Virtual Reality Displays: Emerging Technologies and Future Perspectives. *Light Sci Appl* 10, 216 (2021). <https://doi.org/10.1038/s41377-021-00658-8>
- Yallop, A.C., Gică, O.A., Moisescu, O.I., Coroş, M.M. and Séraphin, H. (2023), The Digital Traveller: Implications For Data Ethics and Data Governance In Tourism And Hospitality, *Journal of Consumer Marketing*, Vol. 40 No. 2, pp. 155-170. <https://doi.org/10.1108/JCM-12-2020-42>
- Yaman, G. (2023). The Future of Artificial Intelligence in Arabic as A Foreign Language Teaching: The Example of ChatGPT. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, no.33, 1057-1070, <https://doi.org/10.29000/rumelide.1285940>.

İNTERNET KAYNAKLARI

- URL1:** Google Translate (2021). https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Google_Translate_logo.svg#/media/File:Google_Translate_logo.svg, E.T: 16.10.2024
- URL2:** Microsoft Translator, <https://apitracker.io/a/microsoft-translator> (E. T: 16.10.2024).
- URL3:** SayHi Translate Review. (2012). SayHi Translate Review, <https://www.laptopmag.com/reviews/apps/sayhi-translate> E. T: 22.05.2024.
- URL4:** Memu Play (2023). SayHi Translate, <https://www.memuplay.com/how-to-use-com.sayhi.android.sayhitranslate-on-pc.html> E.T: 16.10.2024
- URL5:** Translate IT (2016). Translate IT, <http://www.translateit.co/en/> E. T: 22.05.2024
- URL6:** Translate IT (2020). Translate IT, https://play.google.com/store/apps/details?id=translator.talkingtranslator.freevoice.translation&hl=en_US, E.T: 16.10.2024
- URL7:** icerden (2014), icerden <https://www.icerden.com/word-lens-nedir/> E. T: 22.05.2024
- URL8:** Wikipedia (2012). https://en.wikipedia.org/wiki/Word_Lens#/media/File:WordLensLogo5Feb2012.png E.T: 16.10.2024

Kaynakça

- Arnberger, A., & Haider, W. (2005). Social Effects on Crowding Preferences of Urban Forest Visitors. *Urban Forestry & Urban Greening*, 3(3-4), 125-136.
- Atak, O. (2016). Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel İlkeleri. (Edt.: Hüseyin Çeken), *Sürdürülebilir Turizm (Temel Kavramlar ve İlkeler)*, ss. 55-68. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ballantyne, R., & Packer, J. (2011). Using Tourism Free-Choice Learning Experiences to Promote Environmentally Sustainable Behaviour: The Role of Post-Visit 'Action Resources'. *Environmental Education Research*, 17(2), 201-215.
- Briassoulis, H. (2002). Sustainable Tourism and the Question of the Commons. *Annals of Tourism Research*, 29(4), 1065-1085.
- Çiftlikçi, E. S. (2020). Visitor Management for Sustainable Tourism: The Case of Istanbul's Princesislands. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Demircan, Ş. (2016). Sürdürülebilirliğin Boyutları (Çevresel, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Boyutları). (Edt.: Hüseyin Çeken), *Sürdürülebilir Turizm (Temel Kavramlar ve İlkeler)*, ss. 11-23. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Eagles, P. F., Mccool, S. F., & Haynes, C. D. (2002). Sustainable Tourism in Protected Areas. *Guidelines for Planning and Management*, 8, 25-30.
- Gladwin, T. N., Kennelly, J. J., & Krause, T. S. (1995). Shifting Paradigms for Sustainable Development: Implications for Management Theory and Research. *Academy of Management Review*, 20(4), 874-907.
- Göktaş, T., & Kurkut, G. (2016). Korunan Alanlarda Sürdürülebilir Ziyaretçi Yönetimi: Stratejiler ve Araçların İncelenmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 18(1), 118-131.
- Gündüz, C. (2016). Sürdürülebilir Turizmin İlke, Amaç ve Hedefleri. (Edt.: Hüseyin Çeken), *Sürdürülebilir Turizm (Temel Kavramlar ve İlkeler)*, ss. 11-23. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kahraman, N. & Türkay, O. (2006). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kebete, Y., & Wondirad, A. (2019). Visitor Management and Sustainable Destination Management Nexus in Zegie Peninsula, Northern Ethiopia. *Journal of Destination Marketing & Management*, 13, 83-98.
- Kuo, I. L. (2003). The Use of Visitor Management Techniques to Protect a Fragile Environment: A Case Study of Practices in the New Forest.
- Manning, R. E., & Lime, D. W. (2000). Defining and Managing the Quality of Wilderness Recreation Experiences. In *Wilderness Science in a Time of Change Conference*, 4, 13-522.

- Mason, P. (2005). Visitor Management in Protected Areas: From 'Hard' to 'Soft' Approaches, *Current Issues in Tourism*, 8(2-3), 181-194.
- Mckercher, B., & Du Cros, H. (2002). *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*. Haworth Hospitality Press.
- Newsome, D., Moore, S. A., & Dowling, R. K. (2012). *Natural Area Tourism: Ecology, Impacts and Management*. Channel View Publications.
- OEDC (2001). *Strategies for Sustainable Development*. https://www.oecd-ilibrary.org/strategies-for-sustainable-development_5lmqcr2kgvg8.pdf?Itemid=%2Fcontent%2Fpublication%2F9789264194762-En&Mimetype=Pdf, Erişim Tarihi: 18.11.2024
- Orams, M. B. (1996). A Conceptual Model of Tourist-Wildlife Interaction: The Case for Education as a Management Strategy. *The Australian Geographer*, 27(1), 39-51.
- O'Reilly, A. M. (1986). Tourism Carrying Capacity: Concept and Issues. *Tourism Management*, 7(4), 254-258.
- Özgürel, G., Bozkurt, M., & Baysal, K. (2021). Sosyal Taşıma Kapasitesi: İçmeler-Marmaris Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(45), 665-695.

Kaynakça

- Akın A. (2012). Hizmetler Sektörü Açısından Turizm. (Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.
- Atık, H. (2000). Hizmet ekonomisi göstergeleri ve Türkiye. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14(1).
- Aktaş, (2018). <https://www.dunya.com/ekonomi/istihdamda-tarim-ve-sanayi-den-hizmetlere-kayis-suruyor-haberi-407177> erişim 18.08.2024
- Bahar O. & Kozak M. (2008). Turizm Ekonomisi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bozgeyik Y. & Yoloğlu Y. (2015). Türkiye’de Turizm Gelirleri ile GSYH Arasındaki İlişki: 2002-2014 Dönemi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 8(40), s: 627-640.
- Çeken, H. (2014). Turizm Ekonomisi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ekonomik Rapor, (2011). <http://haber.tobb.org.tr/ekonomikrapor2011/er/2,4,1.pdf> (Erişim Tarihi: 04.09.2024)
- Güler, Ş. (2016). Çalışma İlişkilerinde Dönüşüm ve Küreselleşmenin İşçi Sendikacılığına Etkisi ve Türkiye’deki Durum (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi.
- Gündoğan, N. (2002). Hizmetler Sektöründe İstihdam. Kamu-İş Dergisi, 7(1). <http://www.kamu-is.org.tr/pdf/718.pdf> (Erişim Tarihi: 15.11.2015)
- İşkur (2011). Türkiye İşgücü Piyasası Analizi. Ankara: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.
- Kotler, P., Hayes, T. & Bloom, P. N. (2002). Marketing Professional Services. Prentice Hall.
- Oktayer N., Susam N. & Çak M., (2007). Türkiye’de Turizm Sektörü, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yay.
- Öztaş K. (2002). Turizm Ekonomisi, Genel Turizm Bilgileri. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Öztürk, S.A. (1998). Hizmet Pazarlaması. İşletme Fakültesi Yayın No:3. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, A. (1996). Hizmet İşletmelerinde Kalite Boyutları ve Kalitenin Artırılması. Verimlilik Dergisi, 2(66), s: 56-59.
- Sey N. (2022). Analiz Yazıları: Hizmetler Sektörü. <https://ilke.org.tr/hizmetler-sektoru> (Erişim tarihi: 14.09.2023)
- Seyran, C.D. (2004). Hizmet Kalitesi, Modeller ve Hizmet Kalitesine Yeni Bir Bakış Açısı. İstanbul: Kalder Yayınları, No:36.
- Uyguç N. (1998). Hizmet Sektöründe Kalite Yönetimi. İzmir: Eylül Yayınları.
- Ünkaracalar, T. (2014). Hizmet Kalitesi Yönetimi: Devlet Lisesi ve Özel Lise- de Eğitim Kalitesinin Ölçümü ve Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı.

- Uzundumlu A., (2012). Tarım Sektörünün Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Önemi: Alinteri Journal of Agriculture Sciences. 22(1), s:34-44.
- Ünlüöner, K., Tayfun, A., & Kılıçlar, A. (2023). Turizm ekonomisi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yakut, H. (2010). Küreselleşme ve Küreselleşmenin Dünya Ticareti Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış. (Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- http://www.musiad.org.tr/F/Root/burcu2014/Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%20Yay%C4%B1n/Pdf/Sekt%C3%B6r%20Kurullar%C4%B1/Hizmet_Sektor_Raporu_2009.pdf (Erişim Tarihi: 13.09.2024)
- <http://www.maliye.gov.tr/Documents/Y%C4%B1ll%C4%B1k%20Ekonomik%20Rapor%202014.pdf> (Erişim Tarihi: 12.09.2024)
- <http://www.iav.org.tr/yonetim/dosya/makale/2012-YILINDA-DUNYA-VE-TURKIYE-EKONOMISI.doc> (Erişim Tarihi: 12.09.2024)
- <https://www.sbb.gov.tr/temel-ekonomik-gostergeler/#1723022954271-df-5bafb9-0a6a> (Erişim Tarihi: 17.08.2024)
- https://www.musiad.org.tr/uploads/yayinlar/arastirma-raporlari/pdf/hizmet_sektor_raporu_2009.pdf (Erişim tarihi: 14.09.2024)
- <http://tuikapp.tuik.gov.tr/iscucuapp/iscucu.zul>. (Erişim Tarihi: 13.09.2024).
- https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/05/Ekonomik-Gelisimler-2023_4-Ceyrek.pdf (Erişim Tarihi: 13.09.2024).

Kaynakça

- Abadi, R., Nursyamsi, I. & Syamsuddin, A. (2020). Effect of Customer Value and Experiential Marketing to Customer Loyalty with Customer Satisfaction as Intervening Variable (Case Study On Gojek Makassar Consumers), *The Asian Journal of Technology Management*, 13(1), 82-97.
- Adam & Eve Hotel. (2023). Adam & Eve Hotel, <https://www.adamevehotel.com/>, E.T.:25.06.2024
- Akçi, Y. (2018). Değişen Pazarlama Anlayışı Yeni Pazarlama Yaklaşımları. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Andersson, T. (2007). The Tourist in the Experience Economy. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*. 7(1), 46-58.
- Ar, A. A. & Elmağaçlı, F. (2012). Deneyimsel Pazarlama ve Marka Sadakati Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 41(1), 87-106.
- Blumberg, R. & Kreiman, G. (2001). Pediatric Patient and Family Centered Care: Providing a Child Friendly Hospital Environment. *Journal of Pediatric Nursing*, 16(2), 125-130.
- Brakus, J. J. & Schmitt, B. H., & Zarantonello, L. (2009). Brand Experience: What Is It? How Is It Measured? Does It Affect Loyalty? *Journal of Marketing*, 73(3), 52-68.
- Carù, A. & Cova, B. (2003). Revisiting Consumption Experience: A More Humble but Complete View Of The Concept. *Marketing Theory*, 3(2), 267-286.
- Gentile, C. Spiller, N., & Noci, G. (2007). How to Sustain the Customer Experience: An Overview of Experience Components that Co-Create Value with the Customer. *European Management Journal*, 25(5), 395-410.
- Grewal, D. Levy, M. & Kumar, V. (2009). Customer Experience Management in Retailing: An Organizing Framework. *Journal of Retailing* 85(1), 1-14.
- Güney, M. (2015). The Impact of Experiential Marketing Dimensions on Customer Loyalty: A Study in Turkey. *Journal of Marketing Research*, 22(4), 78-92.
- Güzel, M. & Demir, S. (2022). Deneyimsel Pazarlama ve Tüketici Davranışları. İstanbul: Pazarlama Yayınları.
- Hardman, S. Shiu, E. & Steinberger Wilckens, R. (2016). Comparing High-End and Low-End Early Adopters of Battery Electric Vehicles. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 88, 40-57.
- Hoffman, D. L. & Novak, T. P. (2012). Marketing in Hypermedia Computer-Mediated Environments: Conceptual Foundations. *Journal of Marketing*, 60(3), 50-68.

- Homburg, C. Jozić, D. & Kuehnl, C. (2017). Customer Experience Management: Toward Implementing an Evolving Marketing Concept. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45(3), 377-401.
- Ishara, W. & Gayathree, P. (2020). The Role of Experiential Marketing in Retaining the Customers of the Hospitality Industry in Sri Lanka. *International Journal of Business and Management Invention (IJBMI)*,9(6), 10-19.
- Jay, M. (2012). *Deneyim Şarkıları; Evrensel Bir Tema Üzerine Modern Çeşitlemeler*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Jurowski, C. (2009). An Examination of the Four Realms of Tourism Experience Theory. *International CHRIE Conference-Refereed Track*,1-8.
- Kim, W. & Huh, E. (2007). A Study of The Core Characteristics And Contribution of Consumer Experiential Marketing. *Korean Journal of Human Ecology*, 16(1), 89-101.
- Kotler, P. (2000). *Marketing Management*. Prentice Hall.
- Kotler, P. (1967). *Marketing Management: Analysis, Planning, and Control*. Prentice Hall.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2006). *Marketing Management*. Pearson Prentice Hall.
- Lemon, K. N. & Verhoef, P. C. (2016). Understanding Customer Experience throughout the Customer Journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96.
- Morgan, M. (2007). We're not the Barmy Army: Reflections on the Sports Tourist Experience. *International Journal of Tourism Research*, 9, 361-372.
- Oh, H. Fiore, M. & Jeoung, M. (2007). Measuring Experience Economy Concepts: Tourism Applications. *Journal of Travel Research*, (46), 119-132.
- Öztürk, H. (2023). Tüketici Davranışları ve Pazarlama Stratejileri. *İstanbul İşletme ve Pazarlama Dergisi*, 15(2), 110-130.
- Pine, B. J. & Gilmore, J. H. (1999). *The Experience Economy: Work is Theatre & Every Business Stage*. Harvard Business School Press.
- Ramaswamy, V. & Ozcan, K. (2014). *The Co-Creation Paradigm*. Stanford University Press, 29.
- Schmitt, B. H. (2010). Experiential Marketing. *Journal of Marketing Management*, 17(1-2), 53-67.
- Schmitt, B. H. (1999a). *Experiential Marketing, How to Get Customers to Sense – Feel – Think - Act – Relate to Your Company and Brands*. New York: The Free Press.
- Schmitt, B. H. (1999b). Experiential Marketing. *Journal of Marketing Management*, 15(1-3), 53-68.
- Schmitt, B. (2003). *Customer Experience Management*. USA: John Wiley and Sons Inc.

- Smilansky, S. (2017). *Experiential Marketing: A Practical Guide to Interactive Brand*. Kogan Page Publishers.
- Smith, A. (2020). The Future of Experiential Marketing. *Journal of Digital Marketing*, 12(3), 45-60.
- Smith, P. R. & Zook, Z. (2023). *Marketing Communications: Integrating Off-line and Online with Social Media*. Kogan Page Publishers.
- Tıgılı, M. & Gülmez, M. (2010). Deneyimsel Pazarlama ve Tüketici Deneyimi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 65-82.
- TUI Group, (2022). Experience More. <https://www.tuigroup.com/en-enHazaran, E.T.: 25.06.2024>
- Verhoef, P. C., Lemon, K. N., Parasuraman, A., Roggeveen, A., Tsiros, M. & Schlesinger, L. A. (2009). Customer Experience Creation: Determinants, Dynamics and Management Strategies. *Journal of Retailing*, 85(1), 31-41.
- Wahyono, W. & Nurjanah, U. (2020). Building Customer Loyalty through Strategy Experiential Marketing, Service Quality, and Customer Satisfaction. *Management Analysis Journal*, 9(2).
- Wahyuningtyas, F, Achmad, F & Zainul, A. (2017). The Effect of Experiential Marketing on Satisfaction and Its Impact on Customer Loyalty. *Russian Journal of Agricultural and Socio-Economic Sciences*, 61(1), 105-111.
- Yavuzylmaz, O., Yaman, Z. & Zerenler, M. (2018). *Postmodernizmin Etkileşim Odaklı Yansımaları: Deneyimsel Pazarlama*. İstanbul: Gazi Kitabevi.
- Yılmaz, A. (2023). *Deneyimsel Pazarlama ve Müşteri Deneyimi Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Yeh, T.-M., Chen, S. H. & Chen, T.-F. (2019). The Relationships among Experiential Marketing, Service Innovation, and Customer Satisfaction A Case Study of Tourism Factories in Taiwan. *Sustainability*, 11, 1041, 1-12.
- Yuan, Y. E. & Wu, C. K. (2008). Relationships Among Experiential Marketing, Experiential Value, and Customer Satisfaction. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 32(3), 387-410.

Kaynakça

- Acar, İ., Erdoğan, S., Gedikli, A., Ulusoy, T., Gümüş, N., Arslan, F. P., Namli, Y. M., Sezer, O., Ateş, E., Türk, T., Gebeş, N. N., Kalaycı, M. ve Emekli, E. (2015). Kastamonu Şehir Kimliği Çalıştayı Sonuç Raporu; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Kastamonu Belediyesi, Kastamonu, s. 154.
- Akkuş, Ç., & Yordam, S. (2020). Kastamonu Yemek Kültürünün UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Kriterleri Kapsamında İncelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2020, 8 (2), 915-936
- Akman, E. (2009). Kastamonu'da Yemek Kültürü, (Edt.: Lütfü Seymen), Üsküdar'a Kadar Kastamonu. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Akturfan, M., & Şen, A. (2019). Karaman Mutfak Kültürüne Ait Etliemek Üzerine Nitel Bir Araştırma. (Edt.: Hüseyin Muşmal, Erol Yüksel, Mehmet Ali Kapan). Karaman Araştırmaları -II. Konya: Palet Yayınları.
- Avcı, M. ve Şahin, İ. (2014). Geleneksel Kastamonu Mutfağı ve Yemek Kültürü; *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 31-55.
- Aydoğdu, A., & Mızrak, M. (2017). Gastronomi Turizmi Ve Bir Çekim Gücü Olarak Taşköprü'nün Simgesi Sarımsağın Kullanıldığı Yemekler Üzerine Bir Araştırma, Uluslararası Taşköprü Pompeipolis Bilim Kültür Sanat Araştırmaları Sempozyumu Tam Metin Kitabı, Kastamonu.
- Aydoğdu, A., Yaşarsoy, E. & Mızrak, M. (2019). Gözdele. (Edt: İrfan Mısırlı). Kastamonu Yemekleri. Ankara: Detay Yayıncılık
- Badem, A., & Kurt, E. (2021). Zonguldak'ın Meşhur Bir Unlu Mamulü: Ereğli Pidesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(25), 701-721.
- Baysal, K., Kurnaz, A., & İşlek, E. (2018). Yöresel Yemeklerin Gastronomik Ürün Olarak Kullanılması: Bozdoğan Pidelere Örneği. *International Journal Of Social And Humanities Sciences Research (Jshsr)*, 5(26), 2505-2514.
- Bilim, Y. (2015). Görüşme Tekniği. (Edt.: Yüksel, A., Yanık, A. & Ayazlar R.A.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çamırdaş, N., Çapkinoğlu, K. B., Baysal, K. (2023). Kültürel Bir Miras Ögesi; Harire Tatlısı ve Süleyman Paşa Kasrı Harire Geleneği. Teorik Yaklaşımlarla Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları. (45) 39-64. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Can, İ. İ., & Ağcakaya, H. (2019). Somut Olmayan Kültürel Miras Kapsamında Mutfak Kültürünün Sürdürülebilirliği: Türkiye'deki Gastronomi Müzeleri Örneği. *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research*, 3(4), 788-804.
- Canbolat, E., Keleş, Y. ve Akbaş, Y.Z., (2016). Gastronomi Turizmi Kapsamında Samsun Mutfağına Özgü Turistik Bir Ürün: Bafra Pidesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(4), 75-87.

- Coşkun, R., Altunışık, R. & Yıldırım, E. (2017). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. (9.Basım). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çam, O., & Çılğınoğlu, H. (2021). Yöresel Mutfakların Gastronomi Turizmindeki Önemi: Kastamonu Mutfağı Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 176-192.
- Çelik, M., & Aksoy, M. (2017). Şanlıurfa'da Özel Günlerde Yapılan Yemeklere Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4(Special Issue 1), 136-144.
- Çevik, S. (2019). Gastronomik Kimlik. (Edt.: Melahat Yıldırım Saçılık, Samet Çevik). Bir Yerin Tabaktaki Kimliği: Detay Yayıncılık.
- Demircan, Ş., Kurt, G., Çeken, H., & Özer, Ç. (2022). Yöresel Ürünlerin Kültür Turizminin Gelişimindeki Rolü: Mardin İli Örneği. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(2), 144-155.
- Dikme, S., & Sarper, F. (2024). Mübadil Mutfağından Geleneksel Bir Lezzet: Yaprak Pidesi. *Aydın Gastronomy*, 8(2), 365-381.
- Doğancılı, O. S. (2020). GAP Turlarında Coğrafi İşaretli Ürünlerin Kullanıma İlişkin İçerik Analizi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 246-258.
- Duyan, K. & Yarış, A. (2022). Mardin'in Yemek Ritüelleri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2022, 10 (3), 2749-2770
- Engin, S. (2015). Mardin Mutfağı – Mezopotamya'nın Yeryüzündeki Mirası Mardin Mutfağı ve Mardin Gastronomi Dünyası. Mardin: Mardin Halk Eğitim Müdürlüğü.
- Gökoğlu, A. (1966). Kastamonu Ekmekleri. *Türk Etnografya Dergisi* (59), 101-108.
- Güler, S. (2010). Türk Mutfak Kültürü ve Yeme İçme Alışkanlıkları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(26), 24-30
- Halıcı, N. (2014). Geçmişin İzleriyle Sille Mutfağı, Selçuklu Belediyesi Yayınları, Konya.
- İflazoğlu, N., & Yaman, M. (2020). Yöresel Mutfakların Gastronomi Turizminde Yer Alma Durumu: Mardin. *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 8(3), 1943-1957.
- Kara, Ç. (2015). Türkiye'de Mutfak ve Yeme İçme Kültürü, Parla C. (Ed.), *Türkiye'nin Kültürel Mirası II*, Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 209-238.
- Kılınç Şahin, S., & Baysal, K. (2022). Gastronomi Şehri Gaziantep'in Sokak Lezzetlerinden Örnekler. *Premium E-Journal Of Social Sciences (Pejoss)*, 6(24), 422-431.
- Kızılgöçü, Ç. (2019). Gastronomi Turizminin Alternatif Turizm Ürünü Olarak Değerlendirilmesi: Mardin İlinde Bulunan İşletmelere Yönelik Bir Uy-

- gulama. [Doktora Tezi], Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kurt, G., & Dłużewska, A. (2018). Gastro tourism potential and perspectives for Turkey—a theoretical approach. *Czasopismo Geograficzne*, 89 (1-2), 121-137.
- Odabaşı, A.S. (1998). 20. Yüzyıl Başlarında Konya'nın Görünümü, İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Konya.
- Özdemir, M. (2020). Coğrafi İşaretler Ve Türk Mutfak Kültüründe Bir İmge: Espiye Pidesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(25), 92-104.
- Robson, C. (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemleri Gerçek Dünya Araştırması, (Şakir Çınkır, Nihan Demirkasımoğlu), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sandıkçı, M., Aydoğdu, A., & Pamukçu, H. (2015). Yöresel Yemeklerin Menülerde Yer Alma Düzeyi: Kastamonu Konakları Örneği. 1. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 19-21 Kasım, 773-785.
- Sarbağ, Ç. (2015). Mardin Yeme İçme Kültürü. Fırat'tan Volga'ya Medeniyetler Köprüsü. Adıyaman Üniversitesi Yayınları.
- Seçim, Y. (2018). Yöresel Bir Ürün Olan Konya Etlikmeği ve Genel Özellikleri Hakkında Nitel Bir Çalışma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 197-209.
- Seçim, Y., & Esen, F.M. (2019). Konya Mutfağında Yer Alan Yöresel Yemeklerin İşletme Menülerinde Yer Alma Düzeylerinin Tespit Edilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 279-294.
- Sormaz, Ü., Madenci, B. A. & Yılmaz, M. (2020). Konya İli Gastronomi Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 6(28): 115-129.
- Sormaz, Ü., (2018). Konya Mutfak Kültürü, Necmettin Erbakan Üniversitesi Kültür Yayınları, 34, Konya.
- Şeker, İ.T. Hastaoğlu, E. (2020). Gastronomi Turizmi Kapsamında Sivas Yöresel Yemeklerinin Mikro ve Makro Besin Öğelerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (4), 1879-1894.
- Şanlıer, N., Cömert, M., & Özkaya, F. D. (2012). Gençlerin Türk Mutfağına Bakış Açısı. *Milli Folklor Dergisi*, 24(94), 152-161.
- Türker, T. (2008). Büyülü Kent Mardin. Ankara: MAREV.
- Toprak, L. (2015). Mardin ve Yemek Kültürü. N. Erdoğan (Ed.). Mardin: Mardin Müze Müdürlüğü Yayınları.
- Üçer, M. ve Peşken, F. (2001). Divriği'de Mutfak Kültürü-Yemekler, Gelenekler, İnançlar, Atasözleri. Sivas Hizmet Vakfı Yayınları.

- URL-1 Güngör, Mehtap Yücel. (2020). Antep Lahmacunu, İçinde, Kozak, N. (Editör), Online Türkiye Turizm Ansiklopedisi, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/antep-lahmacunu> (Erişim tarihi: 19.09.2024).
- URL-2 Avcu, İ. (2020). Etli Ekmek, İçinde, Kozak, N. (Editör), Online Turizm Ansiklopedisi, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/etli-ekmek>, (Erişim tarihi: 10.09.2024).
- URL-3 Yalçınkaya, H. (2019). Sivas Etli Ekmeği İftar Sofralarını Süslüyor. <https://www.aa.com.tr/tr/ramazan-2019/sivas-etli-ekmegi-iftar-sofralari-ni-susluyor/1492865>, (Erişim tarihi: 02.09.2024).
- URL-4 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2024). Kastamonu Mutfağı. <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-340330/kastamonu-mutfagi.html>, (Erişim tarihi: 06.08.2024).
- URL-5 Türk Patent ve Marka Kurumu (2024). Coğrafi İşaretler Portalı. <https://www.turkpatent.gov.tr/>, (Erişim tarihi: 12.09.2024).
- URL-6 Mardin Valiliği / Basın (2022). Mardin Yöresel Yemekleri. <http://www.mardin.gov.tr/yeni-mardin-mutfagi>, (Erişim tarihi: 09.08.2024).
- URL-7 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2024). Sivas Mutfağı Ana Yemekler. <https://m.sivas.bel.tr/icerik/356/5437/yemek.aspx>, (Erişim tarihi: 16.09.2024).
- URL-8 Sivas Belediyesi (2022). Sultan Şehir Sivas. <https://m.sivas.bel.tr/icerik/356/5437/yemek.aspx>, (Erişim tarihi: 20.09.2024).

KAYNAK KİŞİLER

Hayriye MARAZ- 46

Mehmet SARICI- 38

Ayşe Gül DEMİR-32

Mehmet KARAMERCAN-56

Süphiye MİRZOOĞLU-88

Murat GÖZAL-43

Nezaket KURT-44

Aydın DÖNMEZ-63

Kaynakça

- Abutalibov, N. & Türkay, O. (2021). Motosikletle seyahat eden turistler için kritik motivasyon unsurlarının önem düzeyleri, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(46), 1169-1184.
- Achmad Habibie, M. H. (2021). Sustainability Evaluation of Internal Combustion Engine Motorcycle to Electric Motorcycle Conversion. *Transdisciplinary Research and Education*, 469-476.
- Airstream (2024). The History of Caravan Tourism in Turkey. <https://www.airstream-turkiye.com/en/the-history-of-caravan-tourism-in-turkey/> adresinde 14.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Cadavid, L. & Salazar-Serna, K. (2021). “Mapping the Research Landscape for the Motorcycle Market Policies: Sustainability as a Trend—A Systematic Literature Review” *Sustainability* 13(19), 10813.
- Campra (2021). Strategy for Sustainable Motorcaravan Tourism in the UK. https://campra.org.uk/wp-content/uploads/business_hub/Motorcaravan%20Strategy%20Document%202021.pdf adresinde 08.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Carson, D. & Schmallegger, D. (2011). Drive tourism: a view from the road. In: Prideaux B and Carson D (eds) *Drive Tourism: Trends and Emerging Markets* (358–368). Oxon: Routledge.
- Cater, C. I. (2017). Tourism on Two Wheels: Patterns of Motorcycle Leisure in Wales. *Tourism Management*, 61, 180-189.
- Clymont, H. M. & Prideaux, B. (2016). Drive Tourist: Who are they, what do they do and how do we attract them? *ASEAN Journal on Hospitality and Tourism*, 6(2), 115-129.
- Cruz, S. P., Almeida, C. R D., Pintassilgo, P. & Raimundo, R. (2022). “Sustainable Drive Tourism Routes: A Systematic Literature Review” *Social Sciences* 11(11), 510.
- Erdoğan, N. (2003). “Kitle Turizmi, Alternatif Turizm ve Ekoturizmde Sürdürülebilirlik Üzerine Bir Değerlendirme”. *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı*, 3-4 Mayıs 2003, Çankırı.
- Frash Jr, R. E. & Blose, J. E. (2019). Serious leisure as a predictor of travel intentions and flow in motorcycle tourism. *Tourism Recreation Research*, 44(4), 516-531.
- Gronau, W. & Große H. J. (2022). Motorcycle Tourism: The long ride towards an academic field of research – a literature review. *Zeitschrift für Tourismuswissenschaft*, 14(3), 248-262.
- Hacıoğlu, N. V. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Hardy, A. (2006). Drive Tourism: A Methodological Discussion with a View to Further Understanding the Drive Tourism Market in British Columbia, Canada. Community Development Institute, UNBC, CANADA.
- Hattingh, L. (2022). Going Out-There: A Literature Review on Drive Tourism Within the South African Context. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 11(SE1):595-616.
- Heerden, N. V. (2011). Self-drive Tourism in South Africa with Specific Emphasis on Caravanning. In Prideaux B, Carson D, (eds.) Drive tourism: Trends and Emerging Markets, (pp.85-97). New York: Routledge.
- Kenar, G. (2023). Karavan Turistlerinin Motivasyonuna Etki Eden Unsurların Belirlenmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 445-466.
- Kozak, M. A. & Bahçe, A. S. (2012). Özel İlgi Turizmi, Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Long, P. (1997). *Researching tourism partnership organizations: from practice to theory to methodology*. In *Quality of Management in Urban Tourism*. Chichester: Wiley.
- Malheiro, A., Sousa, B. B., Liderato, D. & Liberato, P. (2020). Sustainability In Tourism And Hospitality: Trends And Challenges., *Education Excellence and Innovation Management: A 2025 Vision to Sustain Economic Development During Global Challenges* (ss 15545-15555), 35th IBIMA konferansı 1-2 Nisan 2020, Sevilla, İspanya.
- McBee, R. D. (2006). Born to be wild: a post-world war II history of motorcyclists in the United States. *International Journal of Motorcycle Studies* 2(2). http://ijms.nova.edu/July2006/IJMS_Syllabus.McBee.html adresinden 08.082024 tarihin de erişilmiştir.
- McIntyre, G. (1993). *Sustainable tourism development: guide for local planners*. Madrid: World Tourism Organization (WTO).
- Meng, F & Hudson, S. (2012). “Drive Tourism in Rural Destination Development: Dual Perspectives from Industry Stakeholders and Potential Visitors”, 2012 TTRA International Conference.
- Olsen, M. (2002). Keeping track of the self drive market. In D. Carson, I. Waller, & N. Scott (Eds.), Drive tourism: Up the wall and around the bend (pp. 11–24). Melbourne: Common Ground Publishing.
- Prideaux, B. (2020). Drive and Car Tourism: A Perspective Article. *Tourism Review* 75(1), 109–12.
- Prideaux, B. & Carson. D. (2011). The structure and role of drive tourism. In: Prideaux B and Carson D (eds) Drive Tourism: Trends and Emerging Markets (3-13). Oxon: Routledge,
- Prideaux, B. & Coghlan, A. (2011). Driving the desert Profiling four-wheel-drive visitors. In B. Prideaux, & D. Carson (Eds.), Drive Tourism: Trends and Emerging Markets (pp. 399-419). Oxon: Routledge.

- Ramoá, C. E. A., Pires, P. S. & Añaña, E. S. (2021). Motorcycle Tourism and Nature: an analysis of motorcyclists' motivations to travel, *Leisure Studies*, 40 (3), 407-423.
- Scherhag, K. (2024). Motorcycle tourism—differentiation and classification. *Transportation Research Procedia*, 80,145-153.
- Scott, N. (2002). Product market perspective of self-drive tourism. In D. Carson, I. Waller, & N. Scott (Eds.), *Drive tourism: Up the wall and around the bend* (pp. 81–90). Melbourne: Common Ground Publishing.
- Shih, H.Y. (2006). Network characteristics of drive tourism destinations: an application of network analysis in tourism. *Tourism Management*, 27, 1029–1039.
- Shijin, S., George, D. P., Anitha, S. & Prakash, P. (2024). Caravan Tourism and its Linkage to Sustainable Tourism in Kerala. <https://ssrn.com/abstract=4848412> adresinden 12.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Sykes, D.M. & Kelly, K.G. (2016). Motorcycle drive tourism leading to rural tourism opportunities. *Tourism Economics*, 22(3), 543-557.
- Taylor, A., & Prideaux, B. (2008). Profiling Four-wheel Drive Tourism Markets for Desert Australia. *Journal of Vacation Marketing*, 14(1), 71-86.
- Timothy, D. (2011a) Highways and byways: car-based tourism in the U.S. In: Prideaux B and Carson D (eds) *Drive Tourism: Trends and Emerging Markets* (pp 172-193). Oxon: Routledge.
- Timothy, D. (2011b). Highways and byways: Car-based tourism in the U.S. In B. Prideaux, & D. Carson (Eds.), *Drive Tourism: Trends and Emerging Markets* (pp. 172-193). Oxon: Routledge.
- Timur, S. & Getz, D. (2009). Sustainable tourism development: how do destination stakeholders perceive sustainable urban tourism? *Sustainable Development*, 17(4), 220-232.
- Uçkun, G. & Türkay, O. (2003). “Alternatif turizm Türlerinin Sürdürülebilirliği”, Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, Ankara Üniversitesi, Çankırı Meslek Yüksek Okulu, 3-4 Mayıs 2003, Çankırı.
- Vanhove, N. (2002). “Tourism policy — between competitiveness and sustainability: The case of Bruges”, *Tourism Review*, 57(3), 34-40.
- Vaukins, S. (2014). *The Isle of Man TT Races: Motorcycling, Society and Identity*. Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Wagner, L. M. (1995). *The Sustainable Development Imperative and The Travel and Tourism Industry*. UN Vision Project on Global Public Policy Networks.

- Walker, L. (2011) Tourism and leisure motorcycle riding. In: Prideaux B and Carson D (eds) *Drive Tourism: Trends and Emerging Markets* (pp. 146-158). Oxon: Routledge.
- Weaver, D. B. (1999). Magnitude of Ecotourism in Costa Rica. *Annals of Tourism Research*. 26(4), 792-816.

Kaynakça

- Atak, O., Tatar, S., Tunaseli, A., (2017). Kültürel Miras Oluşumunda Festival-lerin Yeri ve Önemi: Fethiye Müzik Köyü Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 10 Sayı: 52 Volume: 10 Issue: 52, Issn: 1307-9581.
- Aydoğdu Atasoy, Özlem., (2014). Geçmişten Geleceğe Yaşayan Kültür Mirasımız (Türkiye Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanteri), Ankara: Özyurt Matbaacılık.
- Baysal, K., & Yıldırım Saçılık, M. (2022). Yöresel Yemek Kültüründen Bir Miras; Milas Tepsi Böreği. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 9(90), 2578–2586.
- Boller, F., Hunziker, M., Conedra, M., Elsasser, H., & Krebs, P. (2010, Nov). Fascinating Remoteness: The Dilemma of Hiking Tourism Development in Peripheral Mountain Areas. Mountain Research and Development, 30(4), 320-331. doi:10.1659/MRDJOURNAL-D-10-00018.1
- Çillioğlu Karademir, A. ve Dağ, A., (2021). Sürdürülebilirlik Uygulaması Olarak Yeşil Bina ve LEED Sertifikasyonu Üzerine Türkiye İnşaat Sektöründe Bir Çalışma. Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi, Derleme makalesi, 7(1), 2021: 63-83, e-ISSN: 2717-8528.
- Cinnioğlu, H., (2006). Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Kapsamında Ekoturizmin Çevre Üzerindeki Etkilerinin Eleştirel Bir Bakış Açısıyla İncelenmesi. Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Metinleri, ISSN 1308–4453 (Print) ISSN 1308–4895 (Internet).
- Costa, G. ve Glinia, E. (2004). Sport Tourism in Greece. Journal of Sport and Tourism, 9 (3), p. 283-286.
- Çavuşoğlu, F., Kolbakır.E. S., (2022), “Doğa Temelli Turizme Katılan Turistlerin Seyahat Motivasyonlarını Ve Yaşam Doyumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 1, Yıl: 2023 Sayfa: 358-377, E-ISSN: 1308-0911.
- Çınar, K. ve Aydın, D., (2000). “The Sustainability of Cultural Heritage: Two Sample Houses in Konya, Earthquake Safe Lessons to be Learned from Traditional Construction?” On The Seismic Performance of Traditional Buildings International Conference, UNESCO, ICOMOS, İstanbul.
- Dalkılıç, G. ve Mil, B. (2017). Rekreasyon-Animasyon Hizmetlerinin Sınıflandırılması Ve Otel İşletmelerindeki Öneminin Değerlendirilmesi. Beykoz Akademi Dergisi, 2017; 5(2), 40-72.
- Demircan, Ş. (2016). Sürdürülebilirliğin Boyutları (Çevresel, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Boyutları). (Edt.: Hüseyin Çeken), Sürdürülebilir Turizm (Temel Kavramlar ve İlkeler), ss. 11-23. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Demircan, Ş., Kurt, G., Çeken, H., & Özer, Ç. (2022). Yöresel Ürünlerin Kültür Turizminin Gelişimindeki Rolü: Mardin İli Örneği. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(2), 144-155.
- Etimonline, (2023). <https://www.etymonline.com>, Erişim Tarihi: 06.09.2024
- İnceöz, S., (2018). Konaklama İşletmelerinde Çocuk Bakıcılığı Hizmeti ve Çocuk Kulübü. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Turizm Fakültesi, Sita Yayınları, ISSN: 2651-2742 Sayı: 2.
- Kaya, A. (2020). Macera Rekreasyonu ve Rekreasyonel Aktiviteler. Editörler: İ. Kayantaş ve M. Söyler, *Sporda Akademik Yaklaşımlar 6* (55-70). Ankara: Gece Kitaplığı
- Kızıllırmak, İ. (2011). Dünya da ve Türkiye'deki Turizm İşletmelerinde Çevre Korumaya Yönelik Uygulamalar: Amacı ve Önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 1-12.
- Kolaç, E., (2009). "Somut Olmayan Kültürel Mirası Koruma, Bilinç Ve Duyarlılık Oluşturmada Türkçe Eğitiminin Önemi", *Millî Folklor*, (21)82, s. 19- 31.
- Mikulic, J. ve Prebezac, D. (2011). Evaluating Hotel Animation Programs at Mediterranean Sun and Sea Resorts: An Impact-Asymmetry Analysis. *Tourism Management*. 32(3), p. 688-696.
- Pompl, W. (1983). The Concept of Animation: Aspects of Tourism Services. *Tourism Management*. 4(1), p. 3-11.
- The International Ecotourism Society (TIES), (1990). <https://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism> (Erişim Tarihi: 06.12.2014).
- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma Ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.
- Uğurlar, A., (2017). Turizmde Sürdürülebilirlik: Bir Ölçülebilirlik Aracı Olarak Göstergelerin Önemi. *İdeal Kent Araştırmaları Dergisi (Journal of Urban Studies)* ISSN: 1307-9905 Sayı Issue 21, Cilt Volume 8, 2017-1, 118-140.
- UNEP. (2005). United Nations Environment Programme; World Tourism Organization. Making Tourism More Sustainable, A Guide for Policy Makers, <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf> (Erişim Tarihi: 10.09.2024)
- Uslu, T., (2023). *Özgün Zaman Etkinliklerine Rekreatif Katılım ve Kampüs Rekreasyonu*. Duvar Yayınları, ISBN: 978-625-6643-33-8, www.duvar-yayinlari.com

Kaynakça

- Baysal, K., Özgürel, G., & Çeken, H. (2016). Aydın yöresindeki yerel etkinliklerin kırsal turizm açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 6 (1), 100-108.
- Blanchard, O., & Johnson, D. (2017). *Macroeconomics*. Pearson Education.
- Çeken, H. (2014). *Turizm Ekonomisi*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Çeken, H. (2016). *Turizm Ekonomisi*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Dinler, Z. (2004). *İktisada Giriş*. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Dinler, Z. (2017). *İktisada Giriş*. Ekin Kitabevi.
- Dinler, Z. (2018). *Mali İstikrar ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Örneği*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dinler, Z. (2020). *Ekonomi Teorileri ve Politika Analizi*. İstanbul: Ekinoks Yayınları.
- Erdoğan, H. (1995). *Ekonomik sosyal Kültürel Çevresel Yönleriyle Uluslararası Turizm*, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa.
- Friedman, M. (1968). "The Role of Monetary Policy." *American Economic Review*, 58(1), 1-17.
- Gündüz, C., & Gündüz, S. (2017). Mesleki Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi ve Verimlilik: Niksar Mesleki Eğitim Merkezi Üzerine Bir Uygulama. *Sosyal Bilimler Dergisi/The Journal of Social Science*, 4(11), 925-940.
- Gündüz, S. (2023). Kariyer yönetimi: Turizm sektöründe gönüllü deneyimler, stajlar ve iş fırsatları. In C. Gündüz (Ed.), *Deneyimsel turizmde yenilikçi uygulamalar* (s. 197-209). Eğitim Yayınevi.
- Gündüz, S. (2024). A Comparative Research on Artificial Intelligence-Driven Transformations in Business Management: Strategic Applications in Finance, Tourism, Healthcare, Retail, and Manufacturing Sectors. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 7(4).
- Gürkan, Ö. (2000). *İktisada Giriş*. Atilla Kitabevi, Ankara.
- İçöz, O. (2005). *Turizm Ekonomisi*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest, and Money*. Macmillan.
- Krugman, P., & Wells, R. (2018). *Economics*. Worth Publishers.
- Mankiw, N. G. (2020). *Principles of Economics*. Cengage Learning.
- Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. Macmillan, s. 78-80.
- Olalı, H. & Timur, A. (1988). *Turizm Ekonomisi*, Ofis Ticaret Matbaacılık Sti, İzmir.
- Özateşler, M. (2000). *Ekonomi Bilimi I*. İlkem Ofset, İzmir.
- Parasız, İ., M. (1996). *İktisadın A B C'si*. Ezgi Kitabevi 2. Baskı, Bursa.

- Parasız, İ., M. (2007). İktisadın A B C'si. Ezgi Kitabevi 10. Baskı, Bursa.
- Parasız, İ. (2012). *Para Teorisi ve Politikası*. Ezgi Kitabevi.
- Samuelson, P. A. (1947). *Foundations of Economic Analysis*. Harvard University Press, s. 94-98.
- Türsab. (2020). Turizm gelirleri. Ankara: Türsab. (E.T: 03.09.2024). <https://www.tursab.org.tr/istatistikler/icerik/turizm-geliri> Adresinden Faydalanılmıştır.
- World Travel & Tourism Council (WTTC). (2022). *Economic Impact Reports*.
- Yağcı, Ö. (2003). Turizm Ekonomisi. Detay yayıncılık, Ankara.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2022). Turizm İstatistikleri, 2022.

Unveiling Sociocultural Dynamics & Vygotskian Insights on EFL Learners' Anxiety in Turkey

Dr. Taner Hosseini
ELT Dept Senior Lecturer

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Unveiling Sociocultural Dynamics & Vygotskian Insights on EFL Learners' Anxiety in Turkey

Taner Hosseini

Language: English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-875-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub434>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Hosseini, T. (2024). *Unveiling Sociocultural Dynamics & Vygotskian Insights on EFL Learners' Anxiety in Turkey*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub434>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Aimin, L.** (2013). The Study of Second Language Acquisition under Socio-Cultural Theory. *American Journal of Educational Research*, 1(5), pp.162-167.
- Al-Buainain, H. and Al-Emadi, D.** (n.d.). *The relationship between attitudes and achievement in SL (a case study of students at the University of Qatar)*. [online] Core.ac.uk. Available at: <https://core.ac.uk/display/10997130> [Accessed 5 Sep. 2017].
- Alharbi, H.** (2015). Improving Students' English Speaking Proficiency in Saudi Public Schools. *International Journal of Instruction*, 8(1), pp.106 & 109.
- Allen, H. and Herron, C.** (2003). A Mixed-Methodology Investigation of the Linguistic and Affective Outcomes of Summer Study Abroad. *Foreign Language Annals*, 36(3), pp.370-371.
- Alpert, R. and Haber, R.** (1960). Anxiety in academic achievement situations. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 61(2), pp.207-215.
- Angela M. O'Donnell, Alison King** (1999) *Cognitive Perspectives on Peer Learning*, p.154.
- Apriliana, F.** (2018). *The Falsity of Cultural Stereotypes of Asian Students in TESOL*. [online] Eltgallery.com. Available at: <http://www.eltgallery.com/papers/files/short146332006.htm> [Accessed 4 Jun. 2018].
- Arabski, J. and Wojtaszek, A.** (2013). *Aspects of Culture in Second Language Acquisition and Foreign Language Learning*. Berlin: Springer Berlin, pp.239-240.
- Argaman, O., & Abu-Rabia, S.** (2002). The Influence of Language Anxiety on English Reading and Writing Task among Native Hebrew Speakers. *Language, Culture and Curriculum*, vol. 15, 143-160. <http://dx.doi.org/10.1080/07908310208666640>
- Arias-Sais, G.** (2014). *Addressing attitudes of anxiety and inferiority among english language learners in Mexico*. [online] Core.ac.uk. Available at: <https://core.ac.uk/display/47247794> [Accessed 15 Feb. 2017].

- Arnold, E.** (2005). *Affect in language learning*. 4th ed. Cambridge: Cambridge University Press, pp.7-8.
- Arnold, J.** (2005). *Affect in language learning*. 4th ed. Cambridge: Cambridge University Press, p.22.
- Arnold, J.** (2011). *Attention to Affect in Language Learning..* [ebook] Sevilla: International Journal of English Studies, 22/1,11-22., p.14. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED532410.pdf> [Accessed 8 Jun. 2017].
- Atay, D.** (2009). *The Role of Intercultural Competence in Foreign Language Teaching*. 1st ed. [ebook] Istanbul: Inonu university journal of faculty of education, pp.125-126. Available at <http://dergipark.gov.tr/>
- Atkins, A.** (2000). *The Effects of Uncertainty Avoidance on Interaction in the Classroom*. [ebook] Birmingham, p.201. Available at: <https://scholar.google.com.tr/citations?> [Accessed 31 May 2018].
- Bandura, A.** (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), pp.248-287.
- Bhabha, H.** (2004). *The location of culture*. London: Routledge.
- Block, D.** (2010). *Second language identities*. 2nd ed. London: Continuum, pp.59-60.
- Blogs.ntu.edu.sg.** (2018). *Chapter 14- The Interaction Hypothesis: Why You Shouldn't Learn Languages Alone | Second Language Acquisition*. [online] Available at: <https://blogs.ntu.edu.sg/hss-second-language-acquisition/wiki/chapter-14/> [Accessed 30 May 2018].
- Borg, S. and Al-Busaidi, S.** (2011). Learner Autonomy: English Language Teachers' Beliefs and Practices. *ELT Journal*, [online] 66(3), pp.20-22. Available at: <https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/> [Accessed 4 Nov. 2016].
- Brooks, F. and Donato, R.** (1994). Vygotskian Approaches to Understanding Foreign Language Learner Discourse during Communicative Tasks. *Hispania*, 77(2), p.262.
- Brown, H.** (1980). The Optimal Distance Model of Second Language Acquisition. *TESOL Quarterly*, 14(2), pp.160-161.
- Brown, H.** (2000). *Principles of language learning and teaching*. White Plains, NY: Pearson Education. P.150
- Brown, H.** (2007). *Principles of language learning and teaching*. 5th ed. White Plains, NY: Pearson Education.
- Brownell, W.W. & Katula, R.A.** (1984) *The communication anxiety graph: A classroom tool for managing speech anxiety*, *Communication Quarterly*, 32:3, 243-249, DOI: 10.1080/01463378409369557

- Busto, A.S., Malolos, N.I., Ramirez, A.E., Ramos, E.C. and Orosa, M.A.B. (1999) *Introduction to Psychology*, 3rd edition, Katha Publishing co. Inc., p.237
- Bygate, M., Swain, M. and Skehan, P. (2013). *Researching Pedagogic Tasks: Second Language Learning, Teaching, and Testing. Applied Linguistics and Language Study*. 2nd ed. New York and Oxfordshire: Pearson Education Limited, pp.99-100.
- Campbell, C., & Ortiz, J. (1991) „Helping students overcome foreign language anxiety: a foreign language anxiety workshop“, in Horwitz, E. K., & Young, D.J. (Eds.) *Language Anxiety: From Theory and Research to Classroom Implications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, pp. 159. Print.
- Cao, Y. (2011). *Comparison of Two Models of Foreign Language Classroom Anxiety Scale*. P.73. [online] Available at: <https://www.philippine-esl-journal.com/pesl-journals/68/2011-articles/> [Accessed 29 Jan. 2018].
- Cavanagh, R. and Waugh, R. (2011). *Applications of Rasch Measurement in Learning Environments Research*. Rotterdam: SensePublishers, pp.263-264.
- Chapelle, C. and Mahn, H. (2013). *The encyclopedia of applied linguistics*. Blackwell Publishing Ltd, pp.1-2.
- Cheng, Yuh-show (2001) *Learners' Beliefs and Second Language Anxiety*, National Taiwan Normal University, p. 77.
- Cheng, Y., Horwitz, E. and Schallert, D. (1999). Language Anxiety: Differentiating Writing and Speaking Components. *Language Learning*, 49(3), p.417.
- Chiasson, P. (2002). *Internet TESL Journal (For ESL/EFL Teachers)*. [online] Iteslj.org. Available at: <http://iteslj.org/Techniques/Chiasson-Humour.html> [Accessed 7 Jul. 2017].
- Christmas, D., Kudzai, C. and Josiah, M. (2013). *Vygotsky's Zone of Proximal Development Theory*. [online] Gjournals.org. Available at: <http://www.gjournals.org/GJSC/home.html> [Accessed 27 Apr. 2018].
- Cline, W. (1986). *Humanistic Techniques in Language Teaching*. [ebook] pp.51-52. Available at: <http://ir-lib.wilmina.ac.jp/dspace/bitstream/> [Accessed 12 Jan. 2017].
- Coiro, J. (2009). *Handbook of research on new literacies*. New York: Routledge, p.422.
- Concentric: *Studies in English Literature and Linguistics* 27.2 (June 2001): 75-90
- Conway, J. (2007). *Anxiety in Second Language Learning - Superb Essay Writers*. [online] Superb Essay Writers. Available at: <https://www.superbessaywriters.com/anxiety-second-language-learning/> [Accessed 1 Sep. 2017].

- Cook, V.** (2016). *Second language learning and language teaching*. New York: Routledge.
- Corr, B.** (1991). Stevick, Earl. Humanism in Language Teaching. Oxford and New York: Oxford University Press, 1990. Stevick, Earl. Humanism in Language Teaching. Oxford and New York: Oxford University Press, 1990. *Canadian Modern Language Review*, 47(4), pp.796-799.
- Coşkun, G. ve Taşgın, A.** (2018) *An investigation of anxiety and attitudes of university students towards English courses*, Vol 14, No 2
- Creed, A. and Funder, D.** (1998). Social anxiety: from the inside and outside. *Personality and Individual Differences*, 25(1), pp.19 (19-33).
- DeCapua, A., & Wintergerst, A. C.** (2016). *Crossing cultures in the language classroom*. Ann Arbor (Mich.): University of Michigan Press. P.132
- Dewaele, J.** (2002). Psychological and sociodemographic correlates of communicative anxiety in L2 and L3 production. *International Journal of Bilingualism*, 6(1), pp.23-38 (23).
- DiCamilla, F. and Anton, M.** (2004). Private speech: a study of language for thought in the collaborative interaction of language learners. *International Journal of Applied Linguistics*, [online] 14(1), pp.36-69. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/> [Accessed 3 Dec. 2017].
- Donahue, M. and Parsons, A.** (1982). The Use of Roleplay to Overcome Cultural Fatigue. *TESOL Quarterly*, 16(3), p.359.
- Doughty, C. and Williams, J.** (2006). *Focus on form in classroom second language acquisition*. 7th ed. NY: Cambridge University Press, p.23.
- Duff, P. and Uchida, Y.** (1997). The Negotiation of Teachers' Sociocultural Identities and Practices in Postsecondary EFL Classrooms. *TESOL Quarterly*, 31(3), pp.452-453-456.
- Effiong, M., Effiong, M., Mitchell, R. and Huettner, J.** (2013). *Factors influencing foreign language classroom anxiety: an investigation of English learners in four Japanese universities - ePrints Soton*.
- Ellis, R.** (1991). *The Interaction Hypothesis: A Critical Evaluation*. 1st ed. ERIC, pp.3-4.
- Er, S.** (2015). Foreign language anxiety of Turkish children at different ages [online] Academia.edu. Available at: <http://www.academia.edu/11882277/> foreign language anxiety of Turkish children at different ages [Accessed 21 Jun. 2017].
- Eysenck, H.** (1957). *The dynamics of anxiety and hysteria*. London: Routledge & Paul.
- Forman, E., Minick, N. and Stone, C.** (1996). *Contexts for Learning Sociocultural Dynamics in Children Development*. New York: Oxford University Press, p.337-339.

- Foss, K. and Reitzel, A. (1988). A Relational Model for Managing Second Language Anxiety. *TESOL Quarterly*, 22(3), p.440- 441.
- Gandara Rauen, M. (2010). Drama in The Language Classroom. *Revista Letras*, 39.
- Gaona M., A. (2017). *Impact of Pbl on Self-Confidence and Anxiety in a L2 Class 3 Study about the impact of PBL on students' self-confidence and anxiety towards speaking in an English class*. Master of Arts. Universidad de La Sabana.
- Gonen, S. (2007). L2 reading anxiety: Exploring the phenomenon. In: *JALT2006: Community, Identity and Motivation*. Tokyo: JALT2006, p.1030.
- Guiora, A., Beit-Hallahmi, B., Brannon, R., Dull, C. and Scovel, T. (1972). The effects of experimentally induced changes in ego states on pronunciation ability in a second language: An exploratory study. *Comprehensive Psychiatry*, [online] 13(5), pp.422-423. Available at: <https://pdfs.semanticscholar.org/> [Accessed 14 Feb. 2018].
- Gunderson, L., D'Silva, R. and Odo, D. (2014). *ESL (ELL) literacy instruction*. 3rd ed. New York: Routledge, pp.93-94.
- Hall, J., Vitanova, G. and Marchenkova, L. (2005). *Dialogue with Bakhtin on second and foreign language learning*. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum, p.2-3.
- Hornberger, N. and McKay, S. (2010). *Sociolinguistics and language education*. Bristol: Multilingual Matters, p.504.
- Horwitz, E. (2001). Language anxiety and achievement. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21.
- Horwitz, E. (2008). *Becoming a language teacher*. 2nd ed. Boston [etc.]: Pearson Education.
- Horwitz, E., Horwitz, M. and Cope, J. (1986). Foreign Language Classroom Anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), p.125.
- Horwitz, E.K., and Young, D. J. (1991) *Language Anxiety: From Theory and Research to Classroom Implications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. Print.
- Hurd, S. (2016). Learner difference in independent language learning contexts. [online] Independent.academia.edu. Available at: <http://independent.academia.edu/HurdStella> [Accessed 21 Jun. 2016].
- Hyland, K. and Hyland, F. (2006). *Feedback in second language writing*. 1st ed. New York: Cambridge University Press, p.24.
- Isler, C. and Yildirim, Ö. (2017) 'Sources of Turkish EFL learners' foreign language reading anxiety', *ournal of English Education and Linguistics Studies*, 4(1), pp. 1 [Online]. Available at: https://www.academia.edu/37325038/Sources_of_Turkish_EFL_learners'_foreign_language_reading_anxiety (Accessed: 2nd August 2018).

- John-Steiner, V. and Mahn, H.** (1996). Sociocultural approaches to learning and development: A Vygotskian framework. *Educational Psychologist*, 31(3), pp.191-206.
- Jones, A.** (n.d.). Two Samples. [online] People.reed.edu. Available at: <http://people.reed.edu/~jones/141/twosample.html> [Accessed 7 Sep. 2018].
- Kao, P. E. I.-L. U. N.** (2010). *Examining second language learning: Taking a Sociocultural stance* [online]. Core. University of California.
- Kaplan, R.** (2002). *The Oxford handbook of applied linguistics*. New York, N.Y.: Oxford University Press.
- Karabiyik, C. and Özkan, N.** (2017) 'Foreign language anxiety: A study at Ufuk University Preparatory School. ', *Journal of Language and Linguistic Studies*, 13(2), pp. 68 [Online]. Available at: 667- 680 (Accessed: 2nd August 2018).
- Kim, B.** (2006). *Social+Constructivism | Constructivism (Philosophy Of Education) Applied Psychology*. [online] Scribd. Available at: <https://www.scribd.com/document/68982426/Social-Constructivism> [Accessed 31 May 2018].
- Kramsch, C.** (2000). *Language and culture*. Oxford: Oxford University Press. p. 65-66.
- Kumaravadivelu, B.** (2003). Problematizing Cultural Stereotypes in TESOL. *TESOL Quarterly*, [online] 37(4), p.710 - 712. Available at: <http://online.library.wiley.com/> [Accessed 6 Oct. 2017].
- Kumaravadivelu, B.** (2008). *Cultural globalization and language education*. 1st ed. Estados Unidos: Yale University Press, p.53-55.
- Lado, R.** (1964). *Language testing*. New York: McGraw-Hill.
- Laine, E.** (1988). *The Affective Filter in Foreign Language Learning and Teaching..* Report 2: A Validation Study of Filtering Factors with a Focus on the Learner's FL Self-Concept. [online] Jyvaskyla, Finland: ERIC, pp.9-10. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED303992.pdf> [Accessed 10 Sep. 2017].
- Lantolf, J.** (1994). Sociocultural Theory and Second Language Learning: Introduction to the Special Issue. *The Modern Language Journal*, 78(4), p.418-420.
- Lantolf, J.** (2017). *Sociocultural theory and second language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Lantolf, J. and Appel, G.** (1994). *Vygotskian approaches to second language research*. 2nd ed. New Jersey: Ablex Publishing corporation, p.33-35. (Donato, Collective scaffolding)
- Lantolf, J. and Beckett, T.** (2009). *Sociocultural Theory and Second Language Acquisition*. P459. [online] Available at: <http://journals.cambridge.org> [Accessed 25 Jan. 2017].

- Lantolf, J. and Thorne, S.** (2006). Sociocultural theory and second language learning: The Pennsylvania State University, p. 198 & 199.
- Lantolf, J. and Thorne, S.** (2009). *Sociocultural theory and the genesis of second language development*. Oxford [u.a.]: Oxford Univ. Press.
- Lantolf, J., Poehner, M. and Swain, M.** (2018). *The Routledge handbook of sociocultural theory and second language development*. 1st ed. New York: Routledge, pp.66-67.
- Larsen-Freeman, D. and Long, M.** (1994). *An introduction to second language acquisition research*. London [etc.]: Longman.
- Lasky, S.** (2005). A sociocultural approach to understanding teacher identity, agency and professional vulnerability in a context of secondary school reform. *Teaching and Teacher Education*, [online] 21(8), pp.899-916.
- Levine, G.** (2003). Student and Instructor Beliefs and Attitudes about Target Language Use, First Language Use, and Anxiety: Report of a Questionnaire Study. *The Modern Language Journal*, 87(3), pp.343-364(345).
- Lier, L.** (2013). *Interaction in the Language Curriculum*. 2nd ed. New York: Routledge, pp.42 &51.
- Liu, M. and Jackson, J.** (2009). Reticence in Chinese EFL Students at Varied Proficiency Levels. *TESL Canada Journal*, 26(2), p.65.
- Liu, M., Lu, W. and Lu, Z.** (2011). Reticence and anxiety in Chinese university ESP poetry class: A case study. *Journal of Language and Culture*, 2(8), pp.26-27-28 (20-33).
- Logan, J.** (2005). Transculturation and affect in the L2 classroom: Teaching English and Ethnography in the Yucatan. [online] Osea-cite.org. Available at: http://www.oseacite.org/class/readings/SELT_Joy_Logan_Transcultural_L2-classroom.pdf [Accessed 24 Feb. 2018].
- Lybeck, K.** (2002). *The role of acculturation and social networks in the acquisition of second language pronunciation*. Minnesota: University of Minnesota, pp.2,37,69.
- MacIntyre, P.** (1995). How Does Anxiety Affect Second Language Learning? A Reply to Sparks and Ganschow. *The Modern Language Journal*, [online] 79(1), p.90. Available at: <https://www.jstor.org/stable/pdf/> [Accessed 8 Jul. 2016].
- MacIntyre, P. and Gardner, R.** (1991). Language Anxiety: Its Relationship to Other Anxieties and to Processing in Native and Second Languages*. *Language Learning*, 41(4), pp.513-534.
- MacIntyre, P. and Gardner, R.** (1991). Methods and Results in the Study of Anxiety and Language Learning: A Review of the Literature*. *Language Learning*, 41(1), pp.85-117.

- MacIntyre, P. and Gardner, R.** (1994). The Subtle Effects of Language Anxiety on Cognitive Processing in the Second Language. *Language Learning*, 44(2), pp.283-305 (287).
- MacIntyre, P., Dornyei, Z., Clement, R. and Noels, K.** (1998). Conceptualizing Willingness to Communicate in a L2: A Situational Model of L2 Confidence and Affiliation. *The Modern Language Journal*, [online] 82(4), pp.546,547,458.
- Mahn, H.** (2018). *Vygotsky and Second Language Acquisition*. Blackwell Publishing Ltd.
- Mallik, S.** (2014). Cultural Heritage's Impact on Learners of English as a Second or Foreign Language and the Possible Negotiations: A Theoretical Analysis from Empirical Viewpoints. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, 4(9), p.106.
- Marcos-Llinás, M. and Garau, M.** (2009). Effects of Language Anxiety on Three Proficiency-Level Courses of Spanish as a Foreign Language. *Foreign Language Annals*, [online] 42(1), pp.94-111. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1944-9720.2009.01010.x> [Accessed 11 Dec. 2017].
- Marx and Engels** (1970), p.54, *cited in Sayer*, 2011, p.15
- Matsumoto, M.** (2012). *Motivational changes and their affecting factors among students from different cultural backgrounds*. [ebook] Queensland: epublications, Bond University, pp.1 & 11. Available at: https://epublications.bond.edu.au/cgi/hss_pubs [Accessed 26 Jan. 2016].
- Matthews, D. and Odom, B.** (1989). *Anxiety: a component of self-esteem*. [online] Elementary School Guidance & Counseling, Vol. 24, No. 2 (December 1989), pp. 153- 159 (p.153). Available at: <https://www.jstor.org/stable/42868906> [Accessed 2 Aug. 2017].
- McConachy, T.** (2008). Raising sociocultural awareness through contextual analysis: some tools for teachers. *ELT Journal*, [online] 63(2), pp.119-120.
- McCroskey, J. and Baer, J.** (1985). Willingness to Communicate: The Construct and Its Measurement. In: *Annual Meeting of the Speech Communication Association*. [online] Denver: ERIC, pp.3 -4. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED265604.pdf> [Accessed 6 Dec. 2017].
- Menezes, V.** (2013). Second Language Acquisition: Reconciling Theories. *Open Journal of Applied Sciences*, 03(07), pp.404-412 (p.406).
- Mitsi, P. and Papaspyrou, G.** (2017). Implementation of “Activity Theory” in the framework of differentiated teaching: A case study. *International Journal of Teaching & Education*, V(2), p.62.
- Morris, L.** (2011). *United spectrum*. Washington DC: Trafford On Demand Pub, p.76.

- Mousapour Negari, G. and Nabavizadeh, Z.** (2012). An Investigation into Reticence and Vocabulary Knowledge of Iranian EFL Learners. P.71. [online] Ijals.usb.ac.ir. Available at: http://ijals.usb.ac.ir/article_1349.html [Accessed 1 Jul. 2017].
- Nostrand, H. and Valdes, J.** (1988). Culture Bound: Bridging the Cultural Gap in Language Teaching. *The Modern Language Journal*, 72(1), p.77.
- Oller, J.** (1977). Gardner on Affect: A Reply to Gardner I. *Language Learning*, 32(1), pp.183-189.
- Pajares, F.** (2006). *Self-efficacy Beliefs of Adolescents*. [online] Infoagepub.com. Available at: <http://www.infoagepub.com/self-efficacy-sample.html> [Accessed 21 Jun. 2017].
- Peters, T.** (1994). Sin: Radical Evil in Soul and Society. *Wm. B. Eerdmans Publishing Co.*, [online] 1(2), pp.57-58. Available at: <https://books.google.com.tr/books?> [Accessed 2018].
- Philp, J., Adams, R. and Iwashita, N.** (2014). *Peer interaction and second language learning*. 2nd ed. Oxfordshire: Taylor and Francis, p.202.
- Pica, T. and Mayo, M.** (2000). *Working Papers in Educational Linguistics; v16 n1 Spr 2000 MF01/PC04 Plus Postage.*. [online] Wpel.gse.upenn.edu. Available at: <https://wpel.gse.upenn.edu/archive/s2000> [Accessed 20 Jun. 2017].
- Pilaro, D.F.** (2005) *Back to the Rough Grounds of Praxis: Exploring Theological Method with ...* , Leuven University Press, P.112.
- Pishghadam, R., Noghani, M. and Zabihi, R.** (2011). An Application of a Questionnaire of Social and Cultural Capital to English Language Learning. *English Language Teaching*, 4(3), p.154.
- Polat, N.** (2007). *Linking Social Networks and Attainment in an L2 Accent: Kurds Acquiring Turkish*. [online] Citeseerx.ist.psu.edu. Available at: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.474.396> [Accessed 31 May 2018].
- Purin, C.** (1920). The importance of foreign language study in the general scheme of American education. *The Modern Language Journal*, [online] 4(7), pp.325-326-327.
- Rachman, S.** (n.d.). *Anxiety*. 2nd ed. British Colombia: Psychology Press, pp.3- 4.
- Ratner, C.** (2011). *Encyclopedia of the History of Psychological Theories: Cultural Psychology*. 1st ed. California: Springer, pp.2,3,50,52.
- Rezvani Kalajahi, S.** (2018). *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. [online] Scimagojr.com. Available at: <https://www.scimagojr.com/journalsearch.php?q=21100422125&tip=sid> [Accessed 22 Jun. 2017].

- Robinson, J.P., Shaver, P.R. and Wrightsman, L.S.** (1991) *Measures of Personality and Social Psychological Attitudes*, p.163.
- Robinson, P.** (2002). Individual differences and instructed language learning. Amsterdam: J. Benjamins Pub., pp.47,48.
- Rod, E.** (2009). *Corrective Feedback and Teacher Development*. 1st ed. [ebook] Auckland: L2 Journal, p.12. Available at: <https://escholarship.org/uc/item/2504d6w3> [Accessed 16 Sep. 2017].
- Rodney, R.** (1993). The Development and meaning of psychological distance. *Choice Reviews Online*, 31(02), pp.31-1211-31-1211.
- Sadeghi, K., Mohammadi, F. and Sedaghatgoftar, N.** (2013). From EFL Classroom into the Mainstream: A Socio-Cultural Investigation of Speaking Anxiety among Female EFL Learners. P.117
- Said, E.** (1978). *Orientalism*. New York: Vintage Books.
- Sanders, D., Hallam, R. and Wills, E.** (2003). *Counselling for anxiety problems*. 2nd ed. London: Sage Pub., pp.3-5.
- Sarason, I.** (1982). *Stress, Anxiety, and Cognitive Interference: Reactions to Tests*. [online] Arlington, Virginia 22217: Organizational Effectiveness Research Program, Office of Naval Research, pp.1 & 2. Available at: <http://www.dtic.mil/> [Accessed 8 Apr. 2017].
- Sayers, S.** (2011) *Alienation as a Critical Concept*, University of Kent, (aynı yazarın ünit 6 kitabından alınmış) Chapter 6 of Sean Sayers, Marx and Alienation: Essays on Hegelian Themes, Yayınevi: Palgrave Macmillan.
- Schumann, J.** (1976). Research on the acculturation model for second language acquisition. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 7(5), pp.379-392.
- Schunk, D.** (2016). *Learning theories*. 6th ed. Boston: Pearson Education, Inc., publishing, p.24.
- Schwarzer, R.** (1986). *Self-related cognitions in anxiety and motivation*. 1st ed. Hillsdale, N.J.: Erlbaum, pp.36 & 37.
- Schwarzer, R.** (2015). *Self-efficacy*. 2nd ed. New York: Routledge, p.ix (preface).
- Scovel, T.** (1978). The effect of affect on foreign language learning: A review of the foreign language anxiety. *Language Learning*, 28(1), pp.129-142-134.
- Senior, R.** (2007). *The experience of language teaching*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, pp.110-111.
- Sheen, Y.** (2007). The Effect of Focused Written Corrective Feedback and Language Aptitude on ESL Learners' Acquisition of Articles. *TESOL Quarterly*, 41(2), pp.255-283.
- Slocumb, B.** (2009). *Causes, effects, and solutions to performance-related anxiety*. [Greensboro, N.C.]: [University of North Carolina at Greensboro], p.20.

- Spolsky, B. and Hult, F.** (2010). *The handbook of educational linguistics*. 2nd ed. Malden, Mass.: Blackwell Pub., p.564.
- Stetsenko, A. and Arieievitch, I.** (1997). Constructing and Deconstructing the Self: Comparing Post-Vygotskian and Discourse-Based Versions of Social Constructivism. *Mind, Culture, and Activity*, 4(3), pp.159-172.
- Stevick, E.** (1990). *Humanism in language teaching*. 1st ed. Oxford: Oxford University Press, p.68.
- Strongman, K.** (1995). *Theories of Anxiety*. [online] Psychology.org.nz. Available at: <http://psychology.org.nz/wp-content/uploads/NZJP-Vol242-1995-1-Strongman.pdf> [Accessed 24 Feb. 1995].
- Subasi, G.** (2010). *What are the Main Sources of Turkish EFL Students' Anxiety in Oral Practice?*. Online Submission, Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry v1. Turkey: <https://eric.ed.gov/?id=ED537842>, p.29.
- Taie, M. and Afshari, A.** (2015). A Critical Review on the Socio-educational Model of SLA. [online] *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 5, No. 3, pp. 605-612.
- Tanaka, K. and Ellis, R.** (2003). *Study-abroad, Language Proficiency and Learner Beliefs about Language Learning | JALT Publications*. [online] jalt-publications.org. Available at: <http://jalt-publications.org/>. P.63-64.
- Thi Thu Trang, T.** (2011). A Review of Horwitz, Horwitz and Cope's Theory of Foreign Language Anxiety and the Challenges to the Theory. *English Language Teaching*, 5(1). P.70-71.
- Thorne, S. and P. Lantolf, J.** (2006). *Lantolf, J. & Thorne, S. L. (2007). Sociocultural Theory and Second Language Learning. In. B. van Patten & J. Williams (eds.), Theories in Second Language Acquisition (pp. 201-224).*
- Tobia, S. and Schwarzer, S.** (1990). *in preprocess ing, during processing, and after processing, but just before output..* [online] New York: City College, pp.1 & 2. Available at: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a225099.pdf> [Accessed 29 Feb. 2017].
- Tóth, Z.** (2010) *Foreign Language Anxiety and the Advanced Language Learner: A Study of ...* Cambridge Scholars Publishing, p.21.
- Toth, Z.** (2010). *Foreign language anxiety and the advanced language learner*. 1st ed. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars, pp.33-34.
- Tovilovic, S., Novovic, Z., Mihic, L. and Jovanovic, V.** (2009). The role of trait anxiety in induction of state anxiety. *Psihologija*, 42(4), p.492.
- Turuk, M.** (2008). The relevance and implications of Vygotsky's sociocultural theory. *ARECLS*, 5, pp.251 & 252.
- Tyson, L.** (2006). *Critical theory today*. Nueva York (Estados Unidos): Routledge.

- UNSW.** (2018). *Associate Professor Pauline Gibbons - School of Education – Arts & Social Sciences - UNSW Australia*. [online] Available at: <https://education.arts.unsw.edu.au/about-us/people/pauline-gibbons/> [Accessed 31 May 2018].
- Valdes, J.** (2001). *Culture bound*. 11th ed. Cambridge [u.a.]: Cambridge Univ. Press, pp.39-40.
- Vitasari, P., Wahab, M., Othman, A., Herawan, T. and Sinnadurai, S.** (2010). *The Relationship between Study Anxiety and Academic Performance*. www.sciencedirect.com. P.491
- Vygotsky, L., Cole, M., John-Steiner, V. and Souberman, E.** (1978.). *Mind in Society*. 1ed. Harvard college.
- Vygotsky, L., Hanfmann, E. and Vakar, G.** (1962). *Thought and language*. Cambridge, Mass.: MIT Press. P.107,108, 133, 140 & 256
- Vygotsky, L., Rieber, R. and Carton, A.** (1997). *The collected works of L.S. Vygotsky*. 1st ed. NY: Plenum Press, pp.253-9.
- Watson, D., and Friend, R.** (1969). Measurement of social-evaluative anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33(4), 448-457.
- Wei, X.** (2012). An Introduction to Conversational Interaction and Second Language Acquisition. *English Linguistics Research*, 1(1).
- Weinstein, L.** (1987). *Actual Minds, Possible Worlds—Jerome Bruner*; Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1986, 210 pages, \$15. *Psychiatric Services*, 38(6), pp.676-676.
- Wilson, K.** (2014). *Scaffolding theory: High challenge, high support in Academic Language and Learning (ALL) contexts*. [online] [Journal.aall.org.au](http://journal.aall.org.au). Available at: <http://journal.aall.org.au/index.php/jall/article/download/353/210> [Accessed 10 Sep. 2017].
- Wolman, B. and Stricker, G.** (1994). *Anxiety and related disorders*. 1st ed. New York: Wiley, p.244.
- Young, D.** (1991). Creating a Low-Anxiety Classroom Environment: What Does Language Anxiety Research Suggest?. *The Modern Language Journal*, 75(4), pp.427-428.
- Zhang, L.** (2000). *Uncovering Chinese ESL students' reading anxiety in a study-abroad context*. [online] [Bing.com](https://www.bing.com/). Available at: <https://www.bing.com/> [Accessed 17 Aug. 2016]. P.31
- Zimmerman, B. and Schunk, D.** (2011). *Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance*. [online] [Amazon.com](https://www.amazon.com). Available at: <https://www.amazon.com/Handbook-Self-Regulation-Performance-Educational-Psychology/dp/0415871123> [Accessed 26 Jun. 2017].

Tarih Alanında Seçme Yazılar - VII

Editör:

Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Tarih Alanında Seçme Yazılar - VII

Editör: Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-9-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub611>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Tansü, Y. E. (ed) (2024). *Tarih Alanında Seçme Yazılar - VII*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub611>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- ALLWORTH, Edward, *The Modern Uzbeks*, Stanford, 1990.
- BIALER, Severyn, *Stalins's Successors: Stalin's Successors: Leadership, Stability and Change in the Soviet Union*, Cambridge University Press, Cambridge, 1982
- CAGNAT, Rene - JAN, Michel, *İmparatorluklar Beşiği, Sscb, Çin ve İslamın Arasında Orta Asya'nın Yazgısı*, İstanbul, 1992, DADABAEV, Timur, *Identity And Memory In Post -Soviet Central Asia , Uzbekistans Soviet Past*, London and Newyork routledge, 2016.
- EDELE, Mark, *Stalinist Society 1928-1953*, Oxford University Press, Oxford, 2011.
- FITZPATRICK, Shelia, *Stalins Team the Years of Living Dangerously in Soviet Politics*, Princeton, 2015.
- FITZPATRICK, Shelia, Kısa SSCB Tarihi, çev Samet Öksüz, Say yayınları, İstanbul, 2022.
- FITZPATRICK, Shelia, *The Russian Revolution* , 4th edition, Oxford University Pres , Oxford, 2017.
- GETTY, Naumov vd., *The Rise of Stalins "Iron Fist"* , Yale University pres: New Heaven and London, 2008.
- GULYAMOVA Nazira, *The Geography of Uzbekistan. At the Crossroads of the Silk Road , World -Regional Geography*, Book Series , Springer, Switzerland, 2022.
- HAYIT, Baymirza, *Soviet Russian Colonialism and Imperialismın Turkestan*, Cologne, 1965.
- IRZAYEV B., *Katta girinin kelib chiqishi arafasida i sharoit*, Taşkent Uzbekistan respublikası fonlar akademiyası, fon neşriyatı", 2014.
- KARA Füsün, "Moskova'nın Özbek Türklerini Sovyetleştirme Çabaları", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi* , İstanbul, 2000, ss. 151-157.
- KARA, Füsün, *Rusya'nın Orta Asyaya (Türkistan) Politikasının Dönemlere Göre Değişimi*, İksad Yayınevi, Ankara, 2021.
- KARA, Füsün, *Özbekistan Tarihi, (1917-1991)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1996.
- KELLER, Shoshana, *Russia And Central Asia: Coexistence, Conquest Convergence*, Toronto: University of Toronto Press, 2020.
- KHAİRMUKHANMEDOV, Nurbek, "Stalin Dönemindeki Siyasi Muhalifleri Tasfiye Uygulamaları ve Çalışma Kampları", *Bilig*, Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi , 1, ss. 55-174.
- KHALİD Adeeb, *Making, Uzbekistan, Nation, Empire and Revolution in the Early USSR*, London. Cornell University Press, London, 2015.

KOCAOĞLU, Timur, “Çağdaş Özbek Şiiri”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 1996 1 3-53.

KOLLARZ, Walter, *Russia and Her Colonies*, London George Philip and Son Limited, 1953.

SABOL, Steven, *Russian Colonization and Genesis Kazak Consciousness*, Palrave, Macmillian; Calotte ABD, 2003.

TEMİROV , Rustam, “Uzbekistan Exonerater Over 200 of Stalins Victims”, *Central Asia News*, 5.11.2023, Central Asia news.com.

XENIA j. Eudin and NORTH Robert , *Soviet Russia And the East 1920-1927*, Stanford University Press, Stanford ,California, 1957.

Kaynakça

- BUDAK Ali, XIX. Yüzyılda Osmanlı Ermeni Basımı ve Devletin Rejimi Üzerine Çarpıcı Bir Polemik, *MSGSÜ Sosyal Bilimler (1)*, 2010, s. 41-50.
- CANKARA Murat, Ermeni Harfleriyle İlk Türkçe Romanlar Üzerine, *Tanzimat ve Edebiyat Osmanlı İstanbulu'nda Modern Edebi Kültür*, İstanbul, 2014, s. 115-137.
- CANKARA Murat, Mecmua-i Havadis'ten Agos'a: Ermenice Bilmeyen Ermeniler ve Basın, *Toplumsal Tarih*, Sayı 301, Tarih Vakfı Yayını, 2019, s. 8-11.
- KOLOĞLU Orhan, "Osmanlı Basımı: İçeriği ve Rejimi", *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 1, 1985, İstanbul, s. 68-93.
- KOZ, M. Sabri, "Ermeni Harfleriye Türkçe Nasreddin Hoca", *Müteferrika*, Sayı 2, Bahar 1994, s. 103-133.
- MİLDANOĞLU Zakarya, *Ermenice Süreli Yayınlar: 1794-2000*, İstanbul, 2014.
- PAMUKÇIYAN Kevork, Bibliyografileriyle Ermeniler, Aras Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- PAMUKÇIYAN Kevork, *Ermeni Harfli Türkçe Metinler*, İstanbul, 2002.
- PAŞA Vartan, *Akabi Hikayesi*, Yayına Hazırlayan Andreas Tietze, İstanbul, 1991, s. IX-X.
- STEPANYAN Hasmik A., *Ermeni Harfli Türkçe Kitaplar ve Süreli Yayınlar Bibliyografyası (1727-1968)*, İstanbul, 2005.
- TANIKYAN Armen, Türkiye'den Göç Etmiş Azınlıklar Diasporasında Kültürel Miras Olarak Türk Dili, *Contemporary Research in Economics and Social Sciences* Vol.:2 Issue:2 Year: 2018, pp. 299-315.
- <https://arar.sci.am/dlibra/show-content/publication/3067/edition/2583/?-Ulaşım Tarihi 06.12.2022>.

Kaynakça

- A.T Salimova, “Khranitel’nitsa Ochaga Umay I Kul’t Zemnogo Ognya”, *Azerbaydzhanskiy Arkhitekturno-Stroitel’nyy Universitet*, Baku. 410-423.
- ABRUZZI William, Mithraism and Christianity, 10.13140/RG.2.2.36486.52804.2018.
- AFANAS’YEV N.V. (Yakutsk), “Obraz dukha ognya v traditsionnykh verovaniyakh narodov Sibiri”, *Sbornik nauchnykh statey «Vserossiyskiy kongress fol’kloristov»* 2020, 320-325.
- BAYAT Fuzuli, *Türk Kültüründe Kadın Şaman*, Ötüken, İstanbul, 2015.
- BAYAT Fuzuli, *Türk Mitolojik Sistemi (Kutsal Dişi - Mitolojik Ana, Umay Paradigmasında İlkel Mitolojik Kategoriler -İyeler ve Demonoloji)*, Ötüken, Cilt: II, İstanbul, 2021.
- BOUCHARLAT Rémy, Fire Altars And Fire Temples In The First Millennia Bc/Adn The Iranian World: Some Remarks, *Proceedings of the 8th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East -University of Warsaw*, Harrassowitz Verlag . Wiesbaden, 30 April – 4 May 2012.7-26.
- BULAK Şahap, “Azerbaycan” İsminin Kökeni ve Anlamı” *The Journal of International Social Research*, C.9, S.43, 2016.
- CONTRERAS Daniel A, Not Just a Pyramid Scheme? Diversity in Ritual Architecture at Chavín de Huántar, *Rituals of the Past Prehispanic and Colonial Case Studies in Andean Archaeology* (Ed: Silvana A . Rosenfeld and S tefanie L .Bautista), *University Press of Colorado*, 51-77
- ÇIBLAK Nilgün, “Tahtacılar da Ateş ve Ocak Kültü”, 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik Ve Bektaşilik Bilgi Şöleni Bildiri Kitabı, C.1, Ankara, 2007.
- DAMPİLOVA L.S, Nayeve A.I, “Simvolika Ognya V Tyurko-Mongol’skoy Fol’kloristik, *Mır Nauki, Kul’tury*”, *Obrazovaniya*, 4 (23), 2010.
- DİLEK İbrahim, “Kült Kavramı ve Söz Kültü”, *Biliğ, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* , 95, 2020.
- EBERHARD SAUER, “Mithras and Mithraism”, *Edinburgh Research Explorer University of Edinburgh*, 2024.
- ERGUN Pervin, *Sibirya Türklerinin Destanlarında İyeler*, Kömen Yayınları, Konya, 2019.
- ERGUN Pervin, *Türk Kültüründe Ağaç Kültü*, “Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları”, Ankara, 2004.
- ESİN Emel, *İslamiyet’ten Önce Türk Kültür Tarihli ve İslam’a Giriş*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul, 1978.
- ESİN Emel, *Türk Kozmolojisine Giriş*, Kabalcı Yayınevi, 1979

- GÖMEÇ Saadettin, Eski Türk İnanç Üzerine Bir Özet, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2003, cilt: XXI, sayı: 33, 79-104.
- HALKİAS Georgios T, Fire Rituals by the Queen of Siddhas: The Aparimitayur-homa-vidhi-nama in the Tengyur, Homa Variations, The Study of Ritual Change Across The Longue Dure, (Ed; Richard K. Payne and Michael Witzel) *Oxford Universty Press*, 2016. 225-245.
- https://en.unesco.org/silkroad/sites/default/files/knowledge-bank-article/vol_VI%20silk%20road_literature%20in%20turkic%20and%20mongolian.pdf
25.04.2024.
- İNAN Abdulkadir, *Eski Türk Dini Tarihi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1976.
- İNAN Abdulkadir, *Tarihte ve Bugün Şamanizm Materyaller ve Araştırmalar*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2015.
- KALAFAT Yaşar ,Türk Halk İnanmalarından Hayvan Üslubu'nda Mitolojik Devridayım I, Berikan yayımları, Ankara, 2013.
- KALAFAT Yaşar, Anadolu Türk Mitolojisinden Yapraklar I, Berikan yayınevi, Ankara,2016.
- KALAFAT Yaşar, *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Berikan yayınevi, Ankara, 2010.
- KALAFAT yaşar, Gregoryen Türklerde Halk İnançları, Berikan yayınevi, Ankara, 2012.
- Kalafat Yaşar, Halk İnançlarından Mitolojiye I, Berikan Yayınları, Ankara,2009.
- KALAFAT Yaşar, Türk Kültürlü Halklarda Orta Asya'dan Ortadoğu'ya İnanç Göçü, Berikan Yayınları, Ankara, 2011.
- KAMOLIDDIN Shamsıtdın, "Kul't ognya u tyurkov Sredney Azii", *Sledy imperiy, Sredneaziatskaya kul'tura ot Aleksandra Makedonskogo do Timuridov, Suvenirnaya kolleksiya Galiny Anatol'yevny Pugachenkovoy*, Bishkek: Frantsuzskaya arkhelogicheskaya missiya v Afganistane / Frantsuzskiy institut tsentral'noaziatskikh issledovaniy, (Ed.G.A. Pugachenkova: Ruslan G. Muradov), 2018.
- KAYA Muharrem, "Eski Türk İnanışlarının Türkiye'deki Halk Hekimliğinde İzleri", *Folklor Edebiyat Dergisi*, C.7, S.25. Ankara, 2001.
- KOVALEVSKIY S. A, "Kuzbasskiy Gosudarstvennyy Tekhnicheskiiy Universitet Ognennyye Ritualy V Epokhu Pozdney Bronzy U Naseleniya Irmenskoy Kul'tury", Problem Y Istoriko-Kul'turnogo Razvıtiya Drevnikh traditsionnykh Obshchestv Zapadnoy Sibiri I Sopredel'nykh Territoriy, *M At Yerialy XIII Zapadno-Sibirskoy Arkheologo-Et Nograficheskoy Konferentsii K 100-Letnyu So Dnya Rozhdeniya V.N. Chernetsova Izdatel'stvo Tomskogo Universiteta*, 2005, 306-308

- KUMARTAŞLIOĞLU Satı, *Türk Kültüründe Ateş ve Ocak Kültü*, Kömen Yayınları, Konya, 2016.
- LACHKOVO M.K, “K voprosu o noyavleniikulta ogryyo u Andronovskikh Plennen” *Tuğan Jer, İstoria Kostanayskoy oblasti v kraevedicheskiĥ İsledovaniakh u Publiĥistike*, Lisakov 2018, Kostanay, KTU K Lisakovskiy Muzei İstori i Kultury Verkhnoĥo Pritoboliya, 26-29
- MANZHİGEYEV Yi. A, *Buryatsky Shamanisticheskiye İ Doshamanisticheskie Termini*, Izdatelstvo “Nauka”, Moskva, 1978.
- MOEİN Azimi, “Mithrain Light of Buddhism and Manichæan: Savior Figure”, 10.22541/essoar.169603512.25282051/v1. 2023.
- OYUNTUNGALAG Ayushiyin, *Buryaty Mongolii*, Nachionalnaya Biblioteka RB, Ulan-Ude, 2016.
- ÖGEL Bahaeddin, *Türk Mitolojisi*, Cilt I, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014
- ÖGEL Bahaeddin, *Türk Mitolojisi*, Cilt.II, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.
- PEREIR Gregory, Transforming the Body Fire Rituals Involving the Body in Ancient Michoacán, Mexico, en Vera Tiesler y Andrew K. Scherer (eds), *Smoke, Flames, and the Human Body in Mesoamerican Ritual Practice*, *Dumbarton Oaks Research Library & Collection*, Washington D.C, 321-45.
- ROGER Beck, “Ritual, Myth, Doctrine, and Initiation in the Mysteries of Mithras: New Evidence from a Cult Vessel”. *Journal of Roman Studies*, 90, 145–180.
- ROUX Jean Paul, *Eski Türk Mitolojisi*, BilgeSu Yayınları, Ankara, 2011.
- SALBIYEV T. K, “Skifo-Sarmatskoye Yadro Osetinskoy Religiozno-Mifologicheskoy Sistemy (kul’t ognya)”, *Vladikavkazskiy Nauchnyy Tsentri Rossiyskoy Akademii Nauk Tsentri Skifo-Alanskikh Issledovani İm*, V. I. Abayeva, Nartamongæ, Cilt. XIV, Paris, 2019. 237-289.
- STAVROS D. Kiotsekoglou, Manolis G. Varvouni, Sun Worship, Fire Worship And Fertility Ceremonies In Thrace, Megalithic Monuments And Cult Practices, *Proceedings of the Third International Symposium*, Blagoevgrad, 8-9 September 2020.454-464.
- TADYSHEVA N, “Sacred Triad Of Fire-Milk-Tree: Religious And Mythological Representations Of The Altai-Sayan Turks”, *Journal Of History*. №2 (93). 2019.
- TANYU Hikmet, “Türkler de Ateşle ilgili inançlar”, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, *DSİ Basım ve Foto-Film İletme müdürlüğü Matbaası*, IV. Cilt, Ankara, 1976.
- WINDER Belinda, Positive aspects of fire: Fire in ritual and religion, *The Irish Journal of Psychology*, Vol. 30 No. 1, November 2012, 5-19.

Kaynakça

- Abazov, R. (2022). *Orta Asya'nın Muhtasar Tarih Atlası*. Selenge Yayınları, İstanbul.
- Aka, İ., (2012). "Timurlular", TDV İslam Ansiklopedisi, 41, 177-180.
- Alpargu M. Ve Çelik M.B. (2021). Özbek Hanlıkları. S. Yılmaz (Ed.). *Özbekistan* (s. 27-78). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı.
- Anonim. (1999). *Hudûdü'l-Âlem*. (tahkik: Yusuf el-Hâdî). Kahire.
- Barthold, V.V., (1978). "Maveraünnehir", MEB İslam Ansiklopedisi, 7, 408-409.
- Barthold, V.V., (1990). *Moğol İstilasına Kadar Türkistan* (Haz. Hakkı Dursun Yıldız), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Barthold, V.V., (2004). *Orta Asya Türk Tarihi -Dersleri-* (Haz. Hüseyin Dağ), Çağlar Yayınları, Ankara.
- Barthold, W. (1978). "Aral", MEB İslam Ansiklopedisi, 1, 551-552.
- Çınar, G.K Atay, Ş., "Buhara Özbek Hanlığı'nda Soyurgal ve Tanha Tipi Toprak Mülkiyeti (Şeybanîler ve Astrahanîler Devri). Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi, 4 (8), 577-588.
- Duman, Ş., (2023). *Buhara Hanlığı'nda İmamkulu Han Dönemi (1611-1641)*, (Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Dumlupınar, İ.Y., (2023). "Astrahanîler ve Mangıtlar Devri Buhara Hanlığı (1599-1920): Genel Hatlarıyla Kaynakları ve Siyasi Tarihi", Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi, 5(9), 199-220.
- Dündar, P. (2017). Küçük Buzul Çağı, Büyük Sorunlar. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, 48-55.
- Esin, E. (1978). *İslâmiyetten Önceki Türk Kültür Târîhi ve İslâma Giriş*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.
- Esin, E. (1991). "Amuderya", TDV İslam Ansiklopedisi, 3, 98-99.
- Ferah, K. (2020). *16-19. Yüzyıllar Arasında Türkistan'a Gelen Yabancı Seyyahlar* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Gönençgil, B., Vural, G. (2016). Çevre Tarihi Açısından Küçük Buzul Çağı ve Sosyal Etkileri, TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 10-25.
- İbn Batuta. *İbn Batuta Seyahatnamesi* (A. Sait Aykut). Yeni Şafak Baskısı.
- Marozzi, J. (2004). *Timurlenk* (çev. Hülya Kocaoluk). Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Mesudî, (2004). *Murûc ez-Zehab (Altın Bozkırlar)* (çev. Ahsen Batur). Selenge Yayınları, İstanbul.
- Muhammedcanov, A. (2009). "Siriderya", TDV İslam Ansiklopedisi, 37, 272.
- Önal, R., (2018). Mâturîdî Düşüncenin Teşekkülünde Sosyo-Jeo-Politik Bağlam: Mâverâünnehir (Semerkand ve Buhara) Üzerine Analizler, *Bandırma Onyedî Eylül Üniversitesi 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 40-86.

- Özaydın, A., (1993). “Canoğulları”, TDV İslam Ansiklopedisi, 7, 154-155.
- Özgülüdenli, O.G., (2003), “Maverâünnehir”, TDV İslam Ansiklopedisi, 28, 177-180.
- Roux, J.P. (1994). *Aksak Timur İslamın Kutsal Savaşçısı* (çev. Ali Rıza Yalt), Milliyet Yayınları, İstanbul.
- Taneri, A. (1996). “Gürgenç”, TDV İslam Ansiklopedisi, 14, 321-323.
- Togan, A.Z.V. (1978). “Amuderya”, MEB İslam Ansiklopedisi, 1, 419-426.
- Türkoğlu, İ (2010). “Şeybanîler”, TDV İslam Ansiklopedisi, 39, 45-47.
- Ükten, S.S., (2015). *Buhara Hanlığı'nın Askeri Teşkilatı (1500-1868)*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Ükten, S.S., (2017). “16-18. Asırlarda Buhara Hanlığı'na Gelen Batılı Seyyahlar ve Seyahatnameleri. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(2), 137-164.
- Vural, G. (2016). *Fiziki Özellikleri ve Beşeri Etkileriyle; Küçük Buzul Çağı (1300-1850)*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Yezdî, Ş.A. (2013). *Emîr Timur (Zafernâme)* (çev. Ahsen Batur). Selenge Yayınları, İstanbul.

Kaynakça

- Agibalova, Y., G. Donskoy; *Ortaçağ Tarihi*, Yordam Kitap, İstanbul 2017.
- Bahar, Hasan; *Roma ve Bizans Tarihi*, Kömen Yayınları, Konya 2012.
- Başta, Şerif; *Bizans Tarihi*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2021.
- Çapan, Fatma; “Bizans İmparatoru Justinianus’un (527-565) Evrensel İmparatorluk Çabaları ve Sonuçları”, *Akademik Sosyal Çalışmalar Dergisi*, S. 33, 2016, s. 212-222.
- Davis, C.H.; *Ortaçağ Avrupa Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2020.
- Dikici, Radi; *Bizans’ı Anlamak*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2016.
- Gregory, Timothy E.; *Bizans Tarihi*, Çev. Esra Ermert, YKY, İstanbul 2011.
- Gülem, Mustafa; Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu’nun Dış Politikası (Erken Bizans Dönemi (330-718)), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2015.
- İnce, Fatma; *Büyük Selçuklu Devleti ve Bizans Devleti’nde Hanedan Kadınları*, Onur Kitap, İstanbul 2020.
- Kul, Durmuş; *I. Justinianus Dönemi’nde Devlet İdaresi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2024.
- Mitchell, Stephen; *Geç Roma İmparatorluğu Tarihi*, TTK, Ankara 2016.
- Oman, Charles William Chadwick; *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Çev. Ekin Duru, Say Yayınları, İstanbul 2019.
- Orhun, Murat; “Justinianus’un Hukuk Reformasyonu”, *Turkish Studies*, Vol. 10/5, 2015, s.267-284.
- Ostrogosky, Georg; *Bizans Devleti Tarihi*, Çev. Fikret Işıltan, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Ankara 2011.
- Pirene, Henri; *Hz. Muhammed ve Charlamange*, Birey ve Toplum Yayıncılık, Ankara 1984.
- Prokopios, *Bizans’ın Gizli Tarihi*, Çev. Orhan Duru, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2011.
- Refik, Ahmet; *Bizans İmparatoriçeleri*, Çev. Muammer Yılmaz, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2012.
- Refik, Ahmet; *Bizans ve Osmanlı Saraylarında İhtirash Kadınlar*, Haz. Nükhet Erkoç, Karakutu Yayınları, İstanbul 2009.
- Umar, Bilge; *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi*, İnkılâp Yayınları, İstanbul 1998.
- Vasiliev, A. A.; *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Alfa Kitap, İstanbul 2017.

Örgütsel Çeviklik Ve
Kurumsal Sosyal Medyanın,
Örgüt Yanlısı Etik Olmayan
Davranışlar Üzerindeki
Etkisi; Gelenekselliğin
Düzenleyici Rolü

Tarık Karamolla

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Örgütsel Çeviklik Ve Kurumsal Sosyal Medyanın, Örgüt Yanlısı Etik Olmayan Davranışlar Üzerindeki Etkisi; Gelenekselliğin Düzenleyici Rolü

Tarık Karamolla

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-409-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub509>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Karamolla, T., (2024). *Örgütsel Çeviklik Ve Kurumsal Sosyal Medyanın, Örgüt Yanlısı Etik Olmayan Davranışlar Üzerindeki Etkisi; Gelenekselliğin Düzenleyici Rolü*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub509>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Doç. Dr. Metin Kaplan danışmanlığında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Doktora programı, Örgütsel Çeviklik ve Kurumsal Sosyal Medyanın, Örgüt Yanlısı Etik Olmayan Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Gelenekselliğin Düzenleyici Rolü adlı tezden üretilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Agger, B., (2011). Sanal Benlik, çev. Hacıoğlu, V., Babil Yayınları, İstanbul: 90.
- Adnan, A., (2010). Bilgi Çağı İşletmelerinde Yeni Örgütsel Yapılanma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(3-4).
- Aichner, T., ve Jacob, F., (2015). Measuring the Degree of Corporate Social Media Use. *International Journal of Market Research*. 57. 257-275. 10.2501/IJMR-2015-018, ss. 259.
- Akın, M., (2017). A Research on the Impacts of the Young People's Internet Addiction Levels and their Social Media Preferences. *International Review of Management and Marketing*, 7(2), 256–262. Retrieved from <https://econjournals.com/index.php/irmm/article/view/4380>.
- Akıncı, S., Aksoy Ş., ve Atılğan, E., (2004). Adoption of Internet Banking Among Sophisticated Consumer Segment in an Advanced Developing Country, *The International Journal of Bank Marketing*, 22(3), ss. 212–232.
- Aksoy, S., Erdil, O., ve Ertürk, A. (2017). Etik İklim: Kavramsal Gelişimi, Bireysel ve Örgütsel Etkileri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 18(2), 133-151.
- Aktan, CC., Börü, D., (2007). https://www.researchgate.net/profile/Coskun-Can-Aktan/publication/318682140_Kurumsal_Sosyal_Sorumluluk/links/5bb9f9cd299bf1049b70fd38/Kurumsal-Sosyal-Sorumluluk.pdf Erişim tarihi: (23 Haziran 2024)
- Akyüz B., Kesen M., Oğrak, A., (2016). Örgütsel Güven Ve Akademik Özyeterlik Algısının Genel Sinizm Ve Etik Dışı Davranışlara Etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7(1): 85-106.
- Alikılıç Ö.A., Onat, F., (2007). İnternet çağında kurumsal iletişim. 1. Basım. İstanbul: Say Yayınları.
- Alioğulları, Z., D., (2023). Başarının Kilidini Açmak: Örgütsel Çevikliğin Kişi-İş Uyumunu Yükseltmesinde İş Şekillendirmenin Aracılık Rolü. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(3), 297-319. doi: 10.54733/smar.1318708

- Almahamid, S., Awwad, A., ve McAdams, A. C. (2010). Effects of organizational agility and knowledge sharing on competitive advantage: An empirical study in Jordan. *International Journal of Management*, 27(3), 387.
- Altınöz, M., Parıldar, C., Çakıroğlu, D., Barlas, M., Çalışkan, G., Özdil, G., (2010). İşyeri eğitimi esnasında karşılaşılan yıldırma: İşyeri yöneticisi kadın ve erkek olan stajyer 98 öğrencilerin algıladıkları yıldırma düzeyinin karşılaştırılması (Hacettepe Üniversitesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (24): 63-74.
- Ambe, I. M. (2010). Agile supply chain: strategy for competitive advantage. *Journal of Global Strategic Management*, 7(7), 5-17.
- Aoun, C. ve Vatanasakdakul, S. (2012). Social Media in the Workplace: Key Drivers for Inclusive Innovation. *Proceedings of the Eighteenth Americas Conference on Information Systems (AMCIS)*. Seattle. WA. 2012.
- Atasever, m. (2017). Sanal Örgütlerde, Örgüt Kültürünü Etkileyen Unsurların, Geleneksel Örgüt Yapısından Farklılıkları Ve Sanal Örgütlerde Bir Uygulama. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 1(1), 63-75.
- Attafar, A., Barzoki, A. S., ve Radmehr, R. (2013). Determine the Level of Maturity of Organization and Organizational Agility in Industrial Companies (Case of Study: Fakour Industrial Company). *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3(2), ss.240-257.
- Aytan, C., ve Telci, E. E., (2014). Markaların Sosyal Medya Kullanımının Tüketici Davranışı Üzerindeki Etkileri. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(4), 1-15.
- Azizi B, Amini E, Alipour O (2015) The relationship between organizational justices with ethical behavior of teachers of high schools in ity ofSanandaj. *Indian Journal of fundamental and Applied Life Sciences* 5(1): 5561-5564.
- Bağcı, Z., (2014). Duygusal Zeka Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7 (2), 259-279.
- Bahrami, H. (1992). The Emerging Flexible Organization: Perspectives From Silicon Valley, *California management review*, 34(4), ss. 33-52.
- Barnes, N.G., 2010. How do the most successful companies use social media. *Marketing research*. 22 (1). ss. 8-13.
- Barreto, I., (2010). Dynamic capabilities: A review of past research and an agenda for the future. *Journal of Management*, 36(1), ss.256-280.
- Başoda, A., (2017). İşe tutkunluk: kavramsal açıdan bir inceleme. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* (17): 72-98.

- Bat, M., ve Yurtseven, Ç. (2014). Sosyal Medyada Kurumsal Kriz Yönetimi: Onur Air Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 2(3), 197-223. <https://doi.org/10.19145/guifd.74720>
- Bayram, S., (2010). İşletme etiği ve çalışanların şirketlerinde mevcut olan etik uygulamalara ilişkin algılarının ölçümüne yönelik bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Yönetim Organizasyon Bilim Dalı, Bursa. ss. 17-25.
- Becker, M. C.ve Knudsen, T. (2005). The role of routines in reducing pervasive uncertainty. Journal of Business Research, 58(6), ss. 746-757.
- Boehm, B. and Turner, R. (2004). Balancing Agility and Discipline: Evaluating and Integrating Agile and Plan-Driven Methods. In Proceedings of 26th International Conference on Software Engineering, 718-719.
- Boisot, M. H., (1995). Information Space: A Framework for Learning in Organizations, Institutions and Culture, Routledge, London.
- Book, B., (2004). "Moving Beyond The Game: Social Virtual Worlds", In: Proceedings of State of Play 2 Conference, New York, Law School, s. 1-13.
- Boyd, D., (2014). It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens. Yale University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt5vm5gk>
- Burns, T. E.ve Stalker, G. M. (1961). The management of innovation.
- Büte, M., (2011). Algılanan örgüt ikliminin etik olmayan davranışlar üzerindeki etkilerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 25(2): 103-122.
- Brenner, S. N., ve Molander, E. A. (1989). Is the ethics of business changing? In Ethics in practice: Managing the moral corporation (ss. 119-143).
- Breu, K., C. J. Hemingway, M. Strathern ve D. Bridger (2001). Workforce Agility: The New Employee Strategy For The Knowledge Economy, Journal Of Information Technology, 17, ss. 21-31.
- Brown, S. L., & Eisenhardt, K. M. (1997). The art of continuous change: Linking complexity theory and time-paced evolution in relentlessly shifting organizations. *Administrative Science Quarterly*, 42(1), 1-34.
- Casile, M.ve Davis-Blake, A. (2002) When accreditation standards change: factors affecting differential responsiveness of public and private organizations. *Academy of Management Journal*, 45(1), ss.180-195.
- Ceylan, A., ve Doğanılmaz, H., (2007). Yöneticiye Sadakat ve İş Gören Performansı Arasındaki İlişkilere Yönelik Bir Araştırma, Yönetim Dergisi, 18(56), ss. 31-39.
- Cai, Z., Huang, Q., Liu, H., Wang, X., (2018). Improving the agility of employees through enterprise social media: The mediating role of psychological

- conditions. *International Journal of Information Management* Volume 38, Issue 1, February 2018, ss. 52-63.
- Chaney, P. (2009). *The Digital Handshake: Seven Proven Strategies To Grow Your Business Using Social Media*. New Jersey: WileyveSons. ss. 4.
- Charbonnier-Voirin, A. (2011). The Development And Partial Testing Of The Psychometric Properties Of A Measurement Scale Of Organizational Agility. *M@N@Gement*, 14(2), ss. 120-156.
- Chen, X., ve Siau, K., (2012). Effect Of Business Intelligence And It Infrastructure Flexibility On Organizational Agility. *International Conference on Information Systems, ICIS 2012*. 4. 3361-3379.
- Cheng, G., Bai, Y., Yang, X., ve Li, L. (2022). The Dark Side Of Organizational Justice: Why And When Does Organizational Justice Lead To Unethical Pro-Organizational Behavior? *Journal of Business Ethics*, 170(1), 100-112.
- Cheng, G. H. L., ve Chan, D. K. S., (2008). Who suffers more from job insecurity? A meta-analytic review. *Human Resource Management*, 47(3), 541-565.
- Chou, P. (2014). Does Transformational Leadership matter during Organizational Change? *European Journal of Sustainable Development*, 3(3), ss. 49-62.
- Christopher, M. (2000). The Agile Supply Chain, *Industrial Marketing Management*, Vol. 29, No.1, ss. 37-44.
- Christie, Richard ve Geis, Florence L., (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.
- Coombs, W. T. *Applied Crisis Communication and Crisis Management: Cases and Exercises*. CA, Sage, Thousand Oaks, 2014. ss. 3-7.
- Crocitto, M.ve Youssef, M. (2003). The Human Side of Organizational Agility. *Industrial Management ve Data Systems*, 103(6), ss.388-397.
- Curran, P. J., West, S. G, ve Finch, J. F (1996). The robustness of test statistics to nonnormality and specification error in confirmatory factor analysis. *Psychological Methods*, 1, 16–29.
- Çakır, DÖ., (2007). İşini kaybetme kaygısı: İş güvencesizliği. *Çalışma ve Toplum* 1 (12), ss. 117-140.
- Çakır, H.Ö., 2015. *Sosyal medyada kurumsal itibar yönetimi*. İstanbul: Kriter Yayınevi. ss. 55.
- Çelebi, E., (2020). Sosyal Medya İletişiminin Kurumsal İtibar Algısı Üzerindeki Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ss. 108-118.

- Çılgın, C., (2018), Eğitim Yönetimi İçin Bilgi Sistemi Tabanlı Çevrimiçi İş Birliği Aracı Ve Kurumsal Sosyal Medya Tasarımı, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Çoban, O., (1999). Bir siyasal yozlaşma türü olarak rüşvet ve ekonomik etkileri. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 13(1). ss. 173-195.
- Damar, A. (2021). Kobi'lerde Örgütsel Maharet ve Çeviklik: Kültürlerarası Karşılaştırma, Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- De Clercq, D., ve Belausteguigoitia, I., (2017). Job Insecurity And Employee Outcomes: The Moderating Role Of Organizational Support. Journal of Business Ethics, 143(3), 401-416.
- De Hoogh AHB, Hartog DND (2008), Ethical And Despotic Leadership, Relationships With Leader's Socialresponsibility, Top Management Team Effectiveness Andsubordinates' Optimism: A Multi-Method Study, The Leadership Quarterly 19 (2008) ss. 297-311)
- Demir, E., Tarhan, A., ve Görkemli, H. N. (2019). Sivil Toplum Kuruluşlarında Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya: Türk Kızılayı ve LÖSEV Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(42), ss. 125-141.
- Demir, Ş., ve Kozak, M., (2013), Tüketici Davranışları, Ankara: Detay Yayıncılık. ss. 127.
- Demirtaş, Ö., Biçkes, DM., (2014). Makyavelizm'in Olumsuz Durumları İfşa Etme Niyeti Üzerindeki Etkisi: Bir Alan Çalışması. "İŞ, GÜÇ" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi 16(2). ss. 98-112
- Demirtaş, Ö., (2013). Etik Liderlik Davranışının Algılanan Etik İklim Üzerindeki Etkisi: Örgütsel Politik Algılamaların Aracı Rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Entitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Kayseri. ss. 140.
- Demirutku, K., ve Sümer, N., (2010). Temel Değerlerin Ölçümü: Portre Değerler Anketinin Türkçe Uyarlaması [The Measurement of Basic Values: Turkish Adaptation of Portrait Values Questionnaire]. Türk Psikoloji Yazıları. Ss. 13. 17-25.
- Denison, D. R., & Mishra, A. K. (1995). Toward a theory of organizational culture and effectiveness. *Organization Science*, 6(2), 204-223.
- Dereli, B., (2012). İş Güvencesizliği Kavramı Ve Banka Çalışanlarının İş Güvencesizliğine Yönelik Algılarının Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 11 (21). ss. 237-256.
- Dijk, V., J. A. G. M. (2012). Digital Democracy: Vision and reality. Public administration in the information age: Revisited, ss. 19, 49
- Dilmen, N.E. ve Öğüt, S., (2010), Sosyalleşmenin Yeni Yüzü. Sosyal Paylaşım Ağları. İstanbul: Yeni iletişim ortamları ve etkileşim uluslararası konferansı. Marmara Üniversitesi.

- Doğan, S., Karataş, A., (2011). Örgütsel Etiğin Çalışan Memnuniyetine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (37) ss. 1-40.
- Dou, K., Chen, Y., Lu, J., Li, J., ve Wang, Y. (2019). Why And When Does Job Satisfaction Promote Unethical Pro-Organizational Behaviours? Testing A Moderated Mediation Model. International Journal of Psychology, 54(6), 766-774.
- Dove, R. (2001). *Response ability: The language, structure, and culture of the agile enterprise*. John Wiley & Sons.
- Dove, R. (1999). Knowledge Management, Response Ability, And The Agile Enterprise. Journal of Knowledge Management, 3(1): ss.18-35.
- Dubey, R.ve Gunasekaran, A. (2014). Agile Manufacturing: Framework And Its Empirical Validation. International Journal Of Advanced Manufacturing Technology. 76(9), ss. 2147-2157. <http://dx.doi.org/10.1007/s00170-014-6455-6>.
- Duğan, Ö., (2018). Sosyal Medya Kaynaklı Krizlerin ‘İmaj Restorasyon Teorisi’ Açısından Örnek Olaylar Üzerinden İncelenmesi. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (AKİL) Haziran (29) ss. 293-313.
- Dursun, Y., ve Bayram, P. (2013). İş Güvencesizliği Algısının Çalışanların Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi: Bir Uygulama. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 15(3). ss. 20-27.
- Dust SB, Resick CJ, Margolis JA, Mawritz MB, Greenbaum RL (2018) Ethical leadership and employee success: Examining the roles of psychological empowerment and emotional exhaustion. The Leadership Quarterly 29(5): 570-583.
- Eisenhardt, K. M. (1989). Making Fast Strategic Decisions In High-Velocity Environments. Academy of Management Journal, 32(3), ss. 543-576.
- Erbaş, YD., ve Şahin Perçin N., (2016). Kişi-Çevre Uyumu Ve Takım Çalışması İşlevsizliği İlişkisinde Ahlaki Çözülme'nin Aracı Rolü. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi 14 (2), 77-91.
- Erbir, M., 2023. Teknoloji Şirketlerinde Örgütsel Çeviklik. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 24-35.
- Ergün, N., (2009). Örgütlerde Etik Dışı Davranışların Nedenleri Ve Çalışanlara Yönelik Etik Dışı Davranışların Hava Yolu Taşımacılığı Sektörü Açısından İncelenmesi. “İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi 11(3): 149-168.
- Erkutlu, H., V. ve Yaralı, M., C. (2022). Etik teoriler. H. Vahit Erkutlu, H. Uçak (Ed), Örgütsel etik(s. 29-46) Hipokrat Yayınevi.
- Esrock S., L., ve Leichty G., B., (2000) Organization of Corporate Web Pages: Publics and Functions, Public Relations Review, 26 (3), 327-344.

- Ewick, P., ve Silbey, S. (2003). Narrating Social Structure: Stories of Resistance to Legal Authority. *American Journal of Sociology*, 108(6), 1328–1372. <https://doi.org/10.1086/378035>
- Fornell, C., ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39–50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- Fuchs, C., (2017). *Social Media: A Critical Introduction*. London: Sage. 2nd edition. Paperback ISBN 9781473966833, Hardcover ISBN 9781473966826
- Ganguly, A., Nilchiani, R. ve Farr, J. V. (2009). Evaluating agility in corporate enterprises. *International Journal of Production Economics*, 118(2), 410-423.
- Gao, F., Wang, Y., ve Zhang, J., (2023). When Do Supervisors Punish Subordinates' Unethical Pro-Organizational Behavior: Roles of moral identity and goal congruence with the group. *Front. Psychol.* 14:1121317. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1121317
- Gedik, Y., (2023). Viral pazarlama: Avantajları, zorlukları ve stratejileri üzerine kavramsal bir çerçeve. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 5(8), 93-124. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>
- Geeta M, Pooja J, PN M (2016) Ethical behavior in organizations: literature review. *Journal of Research in Business and Management*4(1): 1-6.
- Goldman, S.L., Nagel, R.N. ve Preiss, K. (1995). *Agile Competitors and Virtual Organizations: Strategies for enriching the customer*, Van no strand rein hold, New York.
- Goldman, S. L., & Nagel, R. N. (1993). Management, technology and agility: The emergence of a new era in manufacturing. *International Journal of Technology Management*, 8(1-2), 18-38.
- Gonzalez, E., S., Riemenschneider, C., Leidner, D., E., ve Koch, H., (2013). The Impact Of Internal Social Media Usage On Organizational Socialization And Commitment. Milan: Thirty Fourth International Conference on Information Systems.
- Gökçe, H., (2000). *Örgütsel Girişimcilik Ekseninde Etik Dışı Davranışların Ussallaştırılması: Özel Bir Hastane İşletmesinde Uygulama Kitabı Önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Isparta. ss. 79.
- Gökçe, E., ve Pelit E., (2023). Örgütsel DNA'nın Örgütsel Çevikliğe Etkisi: Otel İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, 2023 ss. 467-485.
- Greenhalgh, L., ve Rosenblatt, Z., (1984). Job Insecurity: Toward Conceptual Clarity. *Academy of Management Review*, 9 (3), 438-448.

- Gunasekaran, A. (1999). Agile Manufacturing: A Framework For Research And Development. *International journal of production economics*, 62(1), ss. 87-105.
- Gunasekaran, A. ve Yusuf, Y.Y. (2002). Agile Manufacturing: A Taxonomy of Strategic and Technological Imperatives, *International Journal of Production Research*, 40(6), 357-1385.
- Gül H., (2006). Etik Dışı Davranışlar Ve Ussallaştırılması: Devlet Hastanelerinde Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi* 9(10): 65-79.
- Güleş, H., K., ve Bülbül, H., (2003). İşletmelerde Proaktif Bir Strateji Olarak Yenilikçilik: 500 Büyük Sanayi İşletmesi Üzerine Bir Uygulama. *Journal of Faculty of Business*, 4(1), ss. 40-63.
- Gülmez Ç., (2016). Ahlaki Çözülmenin Çevresel Davranışlar Üzerindeki Etkisi. 3rd International Symposium on Environment and Morality, Alanya.
- Gündoğan, AO., (2000). Dogmatizm Ve Dogmatik Tutumlar, Felsefe Tartışmaları: Vehbi Hacıkadıroğlu Armağanı, Yayına Hazırlayanlar: Doğan Özlem-Hayrettin Ökçesiz, İstanbul, ss. 224-234.
- Hage, J.ve Dewar, R. (1973). Elite Values Versus Organizational Structure in Predicting Innovation. *Administrative Science Quarterly*, ss. 279-290.
- Hair, J. F., Matthews, L. M., Matthews, R. L. ve Sarstedt, M. (2017c). PLS-SEM or CB-SEM: updated guidelines on which method to use. *International Journal of Multivariate Data Analysis*, 1(2), ss. 107- 123. <https://doi.org/10.1504/IJMDSA.2017.087624>
- Hair, J., Tomas, G., Hult, M., Ringle, C.M. ve Sarstedt., M. (2017b). *A Primer On Partial Least Squares Structural Equation Modeling*. Los Angeles:Sage.
- Harrison, L. G. (1996). Code Of Business Ethics: Do You Have Your Own Corporate Code Of Business Ethics To Ensure That All Ethical Considerations Are Met. <http://www.altika.com/leadership/ethics.htm>.
- Hayes, R. H.ve Pisano, G. P. (1994). Beyond World-Class: The New Manufacturing Strategy. (Cover Story). *Harvard Business Review*, 72(1), ss. 77-87.
- Heisterberg, R.ve Verma, A. (2014). Creating Business Agility: How Convergence Of Cloud, Social, Mobile, Video, And Big Data Enables Competitive Advantage (<http://www.ebilib.com>).
- Henseler, J., Ringle, C., Sarstedt, M. (2015). A New Criterion for Assessing Discriminant Validity in Variance-based Structural Equation Modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*. 43. 115-135. 10.1007/s11747-014-0403-8.
- Hofstede, G., (1980), Motivation, Leadership, and Organization: Do American Theories Apply Broad?, *Organizational Dynamics*, Surfimer, AMACOM,

- a division of American Management Associations. All rights reserved. 0090-2616/80/0014-0042/\$02.00/0.
- Hormozi, A. M. (2001). Agile Manufacturing: The Next Logical Step, Benchmarking: An International Journal, Vol.8 No.2, ss. 132-143.
- House, R. J., Hanges, P. J. Javidan, M. Dorfman, P., ve Gupta, V. (2004). Culture, leadership, and organizations: The GLOBE study of 62 societies. Sage Publications. ss. 495-498
- Hoyt, J., Huq, F. ve Kreiser, P. (2007). Measuring Organizational Responsiveness: The Development Of A Validated Survey instrument. Management Decision, 45(10), ss. 1573-1594.
- Huang, C. C. (1999). An Agile Approach To Logical Network Analysis In Decision Support Systems. Decision Support Systems, 25(1), ss. 53-70. [http://dx.doi.org/10.1016/S0167-9236\(98\)00091-8](http://dx.doi.org/10.1016/S0167-9236(98)00091-8).
- Hunsinger, J., Senft, T., (2014). The Social Media Handbook. Routledge.
- Hüseynov, V. (2010). İnsan Kaynaklarının Stratejik Yönetiminde Örgütsel Atıklığın Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Inglehart, R., ve Welzel, C., (2005). Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence. ss. 15-18.
- Inkeles, A. (1969). Making men modern: On the causes and consequences of individual change in six developing countries. American Journal of Sociology, 75(2): 208- 225.
- İçerli, L., (2010). Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım. Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi, 5(1). ss. 69.
- İleri, Y.Y. ve Soylu Y. (2010). Bir Rekabet Üstünlüğü Aracı Olarak Çeviklik Kavramı Ve Örgüt Yapısına Olası Etkileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi Cilt 13, Sayı 1-2, ss. 13-28.
- İnanır, A. (2020). Modern İşletmecilikte Yönetmel Konular (5. Bölüm). M. Sağır (Ed.), Örgütsel Çeviklik (s. 71- 80). Eğitim Yayınevi.
- İnce, AR., (2016). Algılanan Örgütsel Desteğin İşe Adanmışlık Üzerindeki Etkisinde Yönetici Desteğinin Aracılık Rolü. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 15(57): 649-660.
- İşcan, Ö.E ve Karabey, C.N.(2006). Bilgi Teknolojilerinin Benimsenmesi İle Örgütsel Atıklık Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 26, ss.1-17.
- İyigün, N.,Ö., (2012). Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 11 (21): 49-64.
- Jacobson, D., Klandermans, B., Tinka V., V., and Greenhalgh, L., Sutton, R., (1991). Job insecurity: Coping with jobs at risk, Sage Publications,

1991. J. Organiz. Behav., 14: 297-298. <https://doi.org/10.1002/job.4030140310>
- Jeanneney, Jean (2006); Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi, (Çev. Esra Atuk) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı
- Joiner, B. ve Josephs, S. (2007). Leadership Agility: Five Levels Of Mastery For Anticipating And Initiating Change. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Judge, W. Q. ve Miller, A. (1991). Antecedents And Outcomes Of Decision Speed in Different Environmental Context. Academy Of Management Journal, 34(2), ss. 449- 463.
- Kağıtçıbaşı, Ç., (1973). Sosyal Değişmenin Psikolojik Boyutları: İzmir Lise Öğrencileri Üzerinde Bir İnceleme. Türk Sosyal Bilimler Derneği.
- Kahn, W., (1990). Psychological Conditions of Personel Enggement and Disengagement at Work, Academy of Management Journal, 33, 692-724.
- Kaner, A., (2020). The Implications Of Perceived Injustice Climate On Organizational Trustworthiness And Job Outcomes. Sabancı Üniversitesi, Doktora Tezi.
- Kanten, P., Kanten, S., ve Dündar, G., (2016). Ücret Tatmininin Ve İşin Özelliklerinin İşe Gömülmüşlük Üzerindeki Etkisinde Mutluluğun Rolü. İşletme Araştırmaları Dergisi 8 (3), 64-88.
- Kaplan, A.M. ve Haenlein M., 2010. Users of the world unite! The challenges and opportunities of social media. Business horizons, ss. 53.
- Kara, A. S., ve Kaya, S., (2023). Yayın Çağından Sosyal Yayın Çağına: Risk Yönetiminde Bir Yapay Zekâ Modeli Önerisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(46), 159-186. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.1286246>.
- Karabey, CN., İşcan, ÖF., (2007). Örgütsel Özdeşleşme, Örgütsel İmaj Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi: Bir Uygulama. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 21 (2), 231-241.
- Karabulut, A. T., ve Bilen, A. (2021). Sosyal Medya Platformlarının Ve Kitle İletişim Araçlarının Tüketicilerin Satın Alma Davranışlarına Etkisi. Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 8(3), 898-920.
- Karadal, H., Akyazı, TE., (2015). Psikolojik Sahiplenme İle Örgüt Yanlısı Etik Olmayan Davranışlar Arasındaki İlişkinin Analizi Üzerine Aksaray İlinde Bir Araştırma III. (Örgütsel Davranış Kongresi Bildiriler Kitabı. Tokat) 113-119.
- Karimi, O., Daraei, M. ve Sepehr, M. (2016). The Effect of Transformational Leadership Style on Components of Organizational Agility in Isfahan University of Technology. International Research Journal of Management Sciences. Vol. 4 (2), ss. 149-155.

- Kassim, N. M. ve Zain, M. (2004). Assessing the measurement of organizational agility. *Journal of American Academy of Business, Cambridge*, 4(1/2), 174-177.
- Keçecioglu, T. ve Oktay, S. (2010). İnsan Sermayesinin Sayısallaştırılmasının Dayanılmaz Çekim Gücü, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 3, ss. 67-86.
- Kettunen, P. (2009). Adopting key lessons from agile manufacturing to agile software product development—A comparative study. *Technovation*, 29(6), ss. 408-422.
- Khang, H., Ki, E.-J., ve Ye, L. (2012). Social Media Research in Advertising, Communication, Marketing, and Public Relations, 1997–2010. *Journalism ve Mass Communication Quarterly*, 89(2), 279-298. <https://doi.org/10.1177/1077699012439853>
- Kılıçcıoğlu, Ö. 2012. Online İtibar Yönetimi, *SosyalMedyacci*, e-kitap. ss.8-10.
- Kıral, E., 2015. Yönetimde Karar ve Etik Karar Verme Sorunsalı, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Aralık 2015, 6(2), ss. 73-89.
- Koçak, A., A., Kabadayı, E., ve Erişke, T., (2018). İletişimin Yeni Yüzü: Dijital Pazarlama Ve Sosyal Medya Pazarlaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 17. 123-134. 10.17755/esosder.334699.
- Koçel, T., (2015). İşletme yöneticiliği, Genişletilmiş 16. Baskı (Beta Yayıncılık, İstanbul).
- Koçel, T. (2014). İşletme Yöneticiliği, Beta Yayınları, 15. Baskı, İstanbul.
- Kolukisa, Ş., ve Calçalı, T., (2021). Examination of Nutritional Knowledge Levels and Eating Habits of Team Sports and Weight Athletes. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 11 (3), 311-330.
- Kong, DT., (2016). The pathway to unethical pro-organizational behavior: Organizational identification as a joint function of work passion and trait mindfulness, *Personality and Individual Differences*(93): 86-91.
- Kundi, M. ve Sharma, S. (2015). Efficiency Analysis and Flexibility: A Case Study of Cement Firms in India. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 16(3), ss.221- 234.
- Kundi, G. M., & Sharma, S. (2015). Evaluating the flexibility of small and medium enterprises (SMEs) in response to environmental change. *International Journal of Business and Management*, 10(12), 223-233.
- Kuşdil, E. M., ve Kağıtçıbaşı, Ç., (2000). Türk Öğretmenlerin Değer Yönelimleri Ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 45, 59-76.
- Laad, G. ve Lewis, G., 2012. Role of social media in crisis communication. Clark University, <https://www.scribd.com/document/190252433/Role-of-Social-Media-Erişim-Tarihi>; [21 Haziran 2024].

- Leblebici, DN., Yıldız, HH., Karasoy, A., (2009). Örgütsel yaşamda dedikodunun algılanışı ve araçsallığı. Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 12(18): 562-574.
- Lee, E., Kim, Y. J., ve Ahn, J. (2014). How do people use Facebook features to manage social capital?. Computers in Human Behavior, 36, 440-445.
- Lin, C. T., Chiu, H. ve Chu, P. Y. (2006), Agility Index in the Supply Chain, International Journal of Production Economics, 100(2), ss. 285-299.
- Liua S., Chan F., Yangd J., Niu B., (2018), Understanding the effect of cloud computing on organizational agility: An empirical examination, International Journal of Information Management Volume 43, December 2018, ss. 98-111.
- Lomborg, S. (2017). A state of flux: Histories of social media research. European Journal of Communication, 32(1), ss. 6-15. <https://doi.org/10.1177/0267323116682807>
- Liu, Brooke ve Fraustino, Julia. (2014). Beyond image repair: Suggestions for crisis communication theory development. Public Relations Review. 40. 10.1016/j.pubrev.2014.04.004. ss. 545.
- Liu, Y., Qui, C., (2015). Unethical pro-organizational behavior: Concept, measurement and empirical research. Journal of Human Resource and Sustainability Studies (3): 150-155.
- Lu, Y., ve Ramamurthy, K., (2011). Understanding The Link Between Information Technology Capability And Organizational Agility: An Empirical Examination. MIS Quarterly, 35(4), 931-954.
- Machiavelli, N., (1998). Prince, Chicago, The University of Chicago Press. ss. 167-168.
- Mainwaring, V., (2011). We First: How Brands and Consumers Use Social Media to Build a Better World. St. Martin's Publishing Group, ISBN: 0230120539, 9780230120532. ss. 154.
- Mammadova N., (2022). Otantik Liderlik Ve Örgüt Yanlısı Etik Olmayan Davranışların Grup Çıktılarına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. ss. 34-40.
- Mangold, W.G. and Faulds, D.J. (2009) Social Media: The New Hybrid Element of the Promotion Mix. Journal of Business Horizons, 52, ss. 48. <http://dx.doi.org/10.1016/j.bushor.2009.03.002>
- Marcus, J., Ceylan, S., and Ergin, C., (2017). Not So “Traditional” Anymore? Generational Shifts on Schwartz Values in Turkey. Journal of Cross-Cultural Psychology, 48(1), 58– 74
- Maskell, B. (2001). The Age of Agile Manufacturing, Supply Chain Management. An International Journal, Vol. 6, No.1, ss. 5-11.

- Mäntymäki, M. ve Riemer, K. (2016). "Enterprise social networking: A knowledge management perspective". *International Journal of Information Management*. 36, ss. 1042–1052.
- Marx, K., (2003). *Kapital I*. İstanbul: Eriş Yayınları. ss. 461.
- Matherne C., Litchfield S., (2012) "Investigating the relationship between affective commitment and unethical pro-organizational behaviors: The Role of moral identity," *Journal of Leadership, Accountability and Ethics* 9(5), ss. 35-46.
- Matusik, S. F ve Hill, C. W. (1998). *The Utilization Of Contingent Work, Knowledge Creation, And Competitive Advantage*. *Academy Of Management Review*, 23(4), ss.680-697.
- Mavnacıoğlu, K., (2015). *Kurumsal İletişimde Sosyal Medya Yönetimi: Kurumsal Blog Odaklı Bir Yaklaşım*. İstanbul: Beta Yayınları.
- McAfee, A., Brynjolfsson, E., Davenport, T. H., Patil, D. J., ve Barton, D. (2012). *Big data: the management revolution*. *Harvard business review*, 90(10), 60-68.
- Miller, M., (1981). *The Bon Marche: Bourgeois Culture and the Department Store*, Londra, Allen ve Unwin. ss. 583-585.
- Mische, M. A. (2001). *Strategic Renewal: Becoming A High Performance Organization*, Prentice Hall, New Jersey.
- Mohammadi, M., Nikpour, A. ve Chamanifard, R. (2015). *The Relationship between Organizational Agility and Employee's Productivity (Case Study: Ministry of Youth Affairs and Sports, Iran)*, ss.66-70.
- Nadkarni, S. ve Narayanan, V.K. (2007). *Strategic Schemas, Strategic Flexibility, And Firm Performance: The Moderating Role Of Industry Clockspeed*. *Strategic Management Journal*, 28(3), ss. 243-270.
- Nagel, R. N. ve Bhargava, P. (1994). *Agility: the ultimate requirement for world-class manufacturing performance*. *Global Business and Organizational Excellence*, 13(3), 331-340.
- Nasomboon, B. (2014). *The Relationship Among Leadership Commitment, Organizational Performance, And Employee Engagement* *International Business Research*; Vol. 7, No. 9; ss.77-90.
- Naswall, K., ve De Witte, H., (2003). *Who Feels Insecure in Europe? Predicting Job Insecurity from Background Variables*. *Economic and Industrial Democracy - ECON IND DEMOCRACY*. 24. 189-215. 10.1177/0143831X03024002003.
- Nath, A. K., Saha, P. ve Salehi-Sangari, E. (2008). *Transforming Supply Chains in Digital Content Delivery: A Case Study in Apple*. In *Research and Practical Issues of Enterprise Information Systems II*, 1079-1089. Boston, MA: Springer.

- Nejatian, M. ve Zarei, H. M. (2013). Moving Towards Organizational Agility: Are We Improving in the Right Direction?. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 14(4), 241–253. DOI 10.1007/s40171-013-0048-3
- Thanissaro, P, N., (2018). How Traditional Are Your Values? A New Empirical Scale And A Case Study In Buddhist Teens. Conference: International Seminar on Religious Education and Values. Session XXI At: Nürnberg, Germany.
- Oh, S., ve Syn, Sue Y., (2015). Motivations for Sharing Information and Social Support in Social Media: A Comparative Analysis of Facebook, Twitter, Delicious, YouTube, and Flickr, *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(10), 2045-2060.
- Oliver, C. (1991). Strategic Responses To Institutional Processes. *Academy of Management Review*, 16(1), ss. 145-179.
- Orhan, R., (2017). Aışkanlık.Kırkkale Üniversitesi SBE Dergisi, 7 (2): 301-316.
- O'Connor, Peter J., ve Athota, Vidya S., (2013). The Intervening Role of Agreeableness in The Relationship Between Trait Emotional Intelligence and Machiavellianism: Reassessing The Potential Dark Side Of EI. *Personality and Individual Differences*, 55, s.750-754.
- Ötken, A. B., (2015). Algılanan Örgütsel Destek ve Psikolojik Sahiplenme Arasındaki İlişki ve Bu İlişkide Örgütsel Adaletin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(2): 113-140.
- Özgener, Ş., (2004). İş ahlakının Temelleri: Yöneltil Bir Yaklaşım. (Nobel Yayın Dağıtım, Ankara).
- Özgener, Ş., (2008). İş Ahlakının Kurumsallaştılmasında Üst Yönetim Kademesinin Rolü, *İş Ahlakı Dergisi*, İGİAD.
- Özgener, Ş., (2015). Davranış Bilimleri Ders Notları, Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü.
- Özgener, Ş., (2016). İş Ahlakının Temelleri: Yöneltil Bir Yaklaşım (Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara).
- Özkalp, E., Kirel Ç., (2016). Örgütsel Davranış. (Ekin Yayın Basım Dağıtım, Bursa).
- Özkan, H., (2023). Örgütsel Çevikliğin Sürdürülebilir Kalite Algısı Üzerine Etkisinde Yenilik Odaklılığının Aracı Rolü, Yüksek Lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Öztürk, A., (2018). Geleneksellik-Modernlik Ve Profesyonellik Düzeyi İlişkinde Kurumsal Mantıkların, Sosyal Becerilerin Ve Sosyal Öğrenmenin Yöneltilirici Rolü. Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi SBE, İşletme Ana Bilim Dalı, Ankara.

- Papatya, G., (1997). İşletmelerin Örgütsel Verimliliğe Ulaşmada Yetki Devri Sorunu Ve Yönetici Engeli. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (2): 127-146.
- Peters, K., Chen, Y., Kaplan, A. M., Ognibeni, B. ve Pauwels, K. (2013). Social Media Metrics – A Framework and Guidelines for Managing Social Media. *Journal of Interactive Marketing*, 27, 281-298.
- Pierce, J. L., Kostova, T., ve Dirks, K. T., (2003). “The State of Psychological Ownership: Integrating and Extending A Century of Research”, *Review of general psychology*, 7(1): 84.
- Poyraz, K., ve Kara, H. (2009). Örgütsel Adalet Algılamalarının Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etkisine Yönelik Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(9), 71-91.
- Prentice, S. ve Huffman, E. (2008). “Social Media’s New Role in Emergency Management Emergency Management and Robotics for Hazardous Environments”, *Emergency Management and Robotics for Hazardous Environments*, New Mexico. ss.21.
- Putnik, G.D. (2001) BM-Virtual Enterprise Architecture Reference Model, *Agile Manufacturing: The 21st Century Competitive Strategy*, Elsevier Science, ss. 73-94.
- Robbins, S., P., (1998). *Organizational Behavior: Concepts, Controversies, Applications*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Robert Scoble, Shel Israel, Çıplak Sohbetler, Çev. Nurşan Üstüntaş, İstanbul, MediaCat Kitapları, 2006, s. 45.
- Rokeach, M., (1973). *Nature of Human Values*, The Free Press, New York.
- Sambamurthy, V., Bharadwaj, A. ve Grover, V. (2003) Shaping Agility Through Digital Options: Reconceptualizing The Role Of Information Technology in Contemporary Firms. *Mis Quarterly*, 27(2): ss. 237-263.
- Sanchez, R. (1993). Strategic Flexibility, Firm Organization, and Managerial Work in Dynamic Markets: A Strategic Options Perspective. In *Advances in Strategic Management*, ed. P. Shrivastava, A. Huff and J. Dutton, ss. 251-291.
- Sanchez, R., & Mahoney, J. T. (1996). Modularity, Flexibility, And Knowledge Management In Product And Organization Design. *Strategic Management Journal*, 17(S2), 63-76.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. M. P. Zanna, (Der.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 25). NY: Academic Press. ss. 1-65
- Sevinç, S. S., (2015). Pazarlama İletişiminde Sosyal Medya. No: 312. İstanbul: Optimist Yayın. ss. 23.

- Schnaiberg, A., 1970. Measuring Modernism: Theoretical And Empirical Explorations. *American Journal Of Sociology*, 76(3): 399-425.
- Schwepker, C. H., (2013). Ethical Leadership And Reducing Job Insecurity. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 86(3), 481-499.
- Scoble, R., Israel, S., Çıplak Sohbetler, Çev. Nurşan Üstüntaş, İstanbul, MediaCat Kitapları, 2006.
- Setili, A. (2014). The Agility Advantage: How To Identify And Act On Opportunities in A Fastchanging World (<http://www.ebib.com>).
- Shafer, R. A. (1997). Creating Organizational Agility: The Human Resource Dimension (Doktora Tezi, <http://www.proquest.com>. No:304345905).
- Shafer, R. A., Dyer, L., Kilty, J., Amos, J. ve Ericksen, J. (2001). Crafting A Human Resource Strategy To Foster Organizational Agility: A case study. *Human Resource Management*, 40(3), ss. 197–211, (<http://dx.doi.org/10.1109/EMR.2003.1207061>).
- Shahaei, B. (2008). Paradigm Of Agility, Definitions, Features And Concepts. Tadbir Publication, 194th Issue, ss.14-18.
- Sharifi, H.ve Zhang, Z. (1999). A Methodology For Achieving Agility In Manufacturing Organisations: An Introduction. *International Journal of production economics*, 62(1), ss. 7-22.
- Sharifi, H. ve Zhang, Z. (2001). Agile Manufacturing in Practice—Application of a Methodology. *International Journal of Operations and Production Management* 21 (5– 6), ss.772–794.
- Sharifi, H., Colquhoun, G., Barclay, I. ve Dann, Z. (2001). Agile Manufacturing: A Management And Operational Framework. *Proceedings of The Institution of Mechanical Engineers-Part B. Engineering Manufacture (Professional Engineering Publishing)*, 215(6), 857-869.
- Sherehiy, B., Karwowski, W. ve Layer, J. K. (2007). A Review of Enterprise Agility: Concepts, Frameworks and Attributes. *International Journal of Industrial Ergonomics*, 37(5), ss. 445-460.
- Shipside, S., (2006). They Want Control Of Your Media. ss. 4.
- Silla, I., Gracia, F, ve Peiró, J. M. (2010). Job Insecurity And Performance: The Mediating Role Of Organizational Justice. *Journal of Organizational Behavior*, 31(6), 751-765.
- Silverman, G. (2007). Ağızdan Ağıza Pazarlama. Dünyanın En Güçlü Pazarlama Yönteminin 28 Sırrı. (2.Baskı). E.Orfanlı (Çev). İstanbul: MediaCat Yayınları.
- Smith, A., and Anderson M., (2018). Social Media Use in 2018, Pew Research Center.
- Standage, T. (2013). *Writing On The Wall: Social Media-The First 2,000 Years*. Bloomsbury Publishing USA.

- Sukati, I., Hamid, A. B., Baharun, R., Yusoff, R. M. ve Anuar, M. A. (2012). The Effect Of Organizational Practices On Supply Chain Agility: An Empirical Investigation On Malaysia Manufacturing Industry. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 40, 274- 281.
- Süar, A. (2017). Sosyal Medyanın Geleneksel Reklam Araçlarına Göre Hedef Kitle Belirlemedeki Avantajları. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 8(28), 21-44. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2017.3.002.x>
- Sverke, M., ve Hellgren, J. (2002). The Nature Of Job Insecurity: Understanding Employment Uncertainty On The Brink Of A New Millennium. *Applied Psychology: An International Review*, 51(1), 23-42. <https://doi.org/10.1111/1464-0597.0077z>
- Sztompka, P., (1993). *The Sociology Of Change*. Cambridge: Oxford: Blackwell Publishers. ss. 64-65.
- Şahin, NH., Karacaoğlan, B., (2016). Bilgece Farkındalık Ve Duygu Düzenleme Becerisinin İş Tatminine Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi* 8 (4), 421-444.
- Şantaş, G., Akbolat, M., ve Sağlam, H. (2019). Sağlık Çalışanlarında Örgütsel Affetme, Örgütsel Dedikodu ve İntikam Niyeti Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(36), 131-148. <https://doi.org/10.30794/pausbed.527068>
- Talip M., (2019), Etik Liderlik Ve Makyavelizmin Ekip Etkililiği Üzerine Etkileri: Örgüt Temelli Özsaygının Düzenleyici Rolü, Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Doktora Tezi.
- Tan, B. (1998). Agile Manufacturing And Management Of Variability. *International Transactions in Operational Research*,5(5),ss.375-388. (<http://dx.doi.org/10.1111/j.1475.3995.1998.tb00121>).
- Tang, M., Wang, D., ve Guerrien, A. (2020). A Systematic Review And Meta-Analysis On Basic Psychological Need Satisfaction, Motivation, And Well-Being In Later Life: Contributions Of Self Determination Theory. *PsyCh journal*, 9(1), 5-33.
- Tarakcı, Z., ve Özgenel, M. (2023). Örgütsel Çeviklik İle İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkide Örgütsel Bağlılığın Aracılık Rolü: Belediye Çalışanları Üzerine Bir Alan Araştırması. *Business, Economics and Management Research Journal*, 6(1), 83-99. <https://doi.org/10.58308/bemarej.1233753>
- Teece, D. J., Pisano, G. ve Shuen, A. (1997). Dynamic Capabilities And Strategic Management. *Strategic Management Journal* 18: ss. 509-533.
- Teven, J., J., (2007). Teacher Machiavellianism and Social Influence in the College Classroom: Implications for Measurement, Communication Research Reports, 24:4, ss. 341-352.

- Thomas, T. ve Johnson, J. (2017). The Impact Of Celebrity Expertise On Advertising Effectiveness: The Mediating Role Of Celebrity Brand Fit. *Vision*, 21(4), 367-374.
- Thornton, A., ve Fricke, T., (1987). Social Change And The Family: Comparative Perspectives From The West, China, And South Asia. *Sociological Forum*. 2. 746-779. 10.1007/BF01124383.
- Tiyek R, Peker K (2006). Örgütsel Etik Davranışlar: Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6(1): 113-136.
- Tonus, HZ, Oruç, İ., (2012). İnsan Kaynakları Yönetiminde Etik Dışı Davranışlar Ve Yönetimi: Bir İşletmenin Personel Yönetmeliği İçerik Analizi. *İş Ahlakı Dergisi* 5(10): 149-181.
- Tosun, N., Söyük, S., (2019). Şikâyet Yönetimi Perspektifinden Müşteri Memnuniyeti ve Davranışsal Niyet Üzerine Kavramsal Bir Model Önerisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (Özel Sayı) , 1873-1887.
- Tutar, I., (2010). Etik Liderlik Ve Yöneticilerin Etik Sorumluluklarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İzmir. ss. 17.
- Treadaway, C., and Smith, M., (2010). "Facebook Marketing An Hour a Day", Canada: John Wiley-Sons Inc. Ss. 34-37.
- Umphress, EE., Bingham, JB., ve Mitchell, MS., (2010). Unethical Behavior In The Name Of The Company: The Moderating Effect Of Organizational Identification And Positive Reciprocity Beliefs On Unethical Pro-Organizational Behavior. *Journal of Applied Psychology* 95 (4), 769-780.
- Ural, A., Kılıç, İ., (2011). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Uygur A, Koç H (2010). Örgütsel Sadakat Ve Örgütsel Bağlılık: Siyasi Partiler Açısından Bir Analiz. *İşletme Araştırmaları Dergisi* 2(4): 79-94.
- Ülken, H., Z., (1969). *Sosyoloji Sözlüğü*, M.E.B. Yay., İstanbul. ss. 115.
- Van Assen, M.F, Hans, E.W ve Van De Velde (2001). An Agile Planning and Control Framework for Customer-Order Driven Discrete Parts Manufacturing Environments, *International Journal of Agile Management Systems*, Vol. 2, No. 1, ss. 16-23.
- Vardi, Y., (2001). The Effects Of Organizational And Ethical Climates On Misconduct At Work. *Journal of Business Ethics* 29, 325-337.
- Yang, K.-S., (2003). Methodological and theoretical issues on psychological traditionality and modernity research in an Asian society: In response to Kwang-Kuo Hwang and beyond. *Asian Journal of Social Psychology*, 6: 263-285. <https://doi.org/10.1046/j.1467-839X.2003.00126.x>

- Yeniçeri Ö, Demirel Y, Seçkin Z (2009) Örgütsel adalet ile duygusal tükenmişlik arasındaki ilişki: İmalat sanayi çalışanları üzerine bir çalışma. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi İİBF Dergisi 11(16): 83-99.
- Yılmaz , K. M., (2020). Kriz İletişimi Ve Sosyal Medya: Markaların Kriz İletişim Stratejilerinde Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Doktora Tezi.
- Young-Ybarra, C., ve Wiersema, M., (1999). Strategic Flexibility in Information Technology Alliances: The Influence of Transaction Cost Economics and Social Exchange Theory. *Organization Science*, 10(4), ss. 439-459
- Young, A. G. (2013). Identifying the Impact of Leadership Practices on Organizational Agility, Pepperdine University.
- Yusuf, Y. Y., Sarhadi, M. ve Gunasekaran, A. (1999). Agile Manufacturing: The Drivers, Concepts and Attributes. *International Journal of Production Economics*, 62(1), ss. 33-43. [http://dx.doi.org/10.1016/S0925-5273\(98\)00219-9](http://dx.doi.org/10.1016/S0925-5273(98)00219-9).
- Yu, E., ve Lee, S., (2021). Job Insecurity And Psychological Well-Being: The Role Of Social Support. *Psychology Research and Behavior Management*, 14, 105-115.
- Wagner, S., H., Parker, C. P., ve Christiansen, N. D., (2003). “Employees That Think and Act Like Owners: Effects of Ownership Beliefs and Behaviors on Organizational Effectiveness” *Personnel Psychology*, 56(4): 847-871.
- Wang, T., Zheng, Q., ve Zhao, L., (2022). Ethical Leadership And Unethical Pro-Organizational Behavior: A Moderated Mediation Model. *Journal of Business Ethics*, 177(4), 1195-1211.
- Wasserman, S., ve Faust, K. (1994). *Social Network Analysis: Methods And Applications*.
- Worley, C. G. ve Lawler, E. E. (2010). Agility And Organization Design: A Diagnostic Framework. *Organizational Dynamics*, 39(2), ss.194-204.
- Worren, N., Moore, K. ve Cardona, P. (2002). Modularity, Strategic Flexibility, And Firm Performance: A Study Of The Home Appliance Industry. *Strategic Management Journal*, 23(12), ss.1123-1140.
- Zaheer, A. ve Zaheer, S. (1997). Catching the Wave: Alertness, Responsiveness, and the Market Influence in Global Electronic Networks. *Management Science*, 43(11), ss.1493-1509.
- Zarella, D. (2010). *The Social Media Marketing Book*. O'Reilly Media. Ss. 75.
- Zhang, C. H., ve Xiao, X., (2020). Review of the Influencing Factors of Unethical Pro-Organizational Behavior. *Journal of Human Resource and Sustainability Studies*, 8, 35-47. <https://doi.org/10.4236/jhrss.2020.81003>

- Zhang, Y., ve Yao, X., (2019). Job Insecurity And Unethical Pro-Organizational Behavior: The Mediating Role Of Organizational Justice. *Journal of Business Ethics*, 158(2), 319-331.
- Zhang, Y., He, B., ve Sun, X., (2018). The Contagion Of Unethical Pro-Organizational Behavior: From Leaders To Followers. *Front. Psychol.* 9:1102. doi: 10.3389/fpsyg.2018.01102
- Zhang, Z. ve Sharifi, H. (2000). A Methodology for Achieving Agility in Manufacturing Organisations, *International Journal of Operations and Production Management*, Vol. 20, No. 4, ss.496-513.
- Zhang, D. Z. (2011). Towards Theory Building in Agile Manufacturing Strategies-Case Studies of An Agility Taxonomy. *International Journal of Production Economics*, 131(1), ss. 303-312.
- Zijderveld, A. C., (1985). *Soyut Toplum, C. Cerit (Çev.)*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Xiang, C., Li, Y., Chen, Y., ve Li, S., (2021). The Relationship Between Organizational Identification And Unethical Pro-Organizational Behavior: The Role Of Ethical Awareness. *Journal of Business Ethics*, 170(4), 749-765.

Tehlikeler ve Afet Dirençli Kentler - 1

Editör:

Muammer TÜN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Tehlikeler ve Afet Dirençli Kentler

Hazards and Disaster Resilient Cities

Editor: Muammer Tün

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-906-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub455>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Tün, M. (ed) (2024). *Tehlikeler ve Afet Dirençli Kentler*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub455>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- [1] D.S. Gade, Disruptive Technologies for Efficient and Sustainable Smart Cities, *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences* (2021). <https://doi.org/10.47992/ijmts.2581.6012.0152>.
- [2] V. Gurbaxani, D. Dunkle, Gearing up for successful digital transformation, *MIS Quarterly Executive* 18 (2019). <https://doi.org/10.17705/2msqe.00017>.
- [3] W. Alawad, N. Ben Halima, L. Aziz, An Unmanned Aerial Vehicle (UAV) System for Disaster and Crisis Management in Smart Cities, *Electronics (Switzerland)* 12 (2023). <https://doi.org/10.3390/electronics12041051>.
- [4] J. Rajan, S. Shriwastav, A. Kashyap, A. Ratnoo, D. Ghose, Disaster management using unmanned aerial vehicles, in: *Unmanned Aerial Systems: Theoretical Foundation and Applications: A Volume in Advances in Nonlinear Dynamics and Chaos (ANDC)*, 2021. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-820276-0.00013-3>.
- [5] A. Haghghattalab, A. Mohammadzadeh, M.J. Valadan Zoej, M. Taleai, Post-earthquake road damage assessment using region-based algorithms from high-resolution satellite images, in: *Image and Signal Processing for Remote Sensing XVI*, 2010: p. 78301E. <https://doi.org/10.1117/12.864538>.
- [6] A. Albert, J. Kaur, M.C. Gonzalez, Using convolutional networks and satellite imagery to identify patterns in urban environments at a large scale, in: *Proceedings of the ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining*, 2017. <https://doi.org/10.1145/3097983.3098070>.
- [7] F. Yamazaki, K. Kouchi, M. Matsuoka, Tsunami damage detection using moderate-resolution satellite imagery, in: *8th US National Conference on Earthquake Engineering 2006*, 2006: pp. 7532–7541.
- [8] T. Yigitcanlar, M. Regona, N. Kankanamge, R. Mehmood, J. D'costa, S. Lindsay, S. Nelson, A. Brhane, Detecting Natural Hazard-Related Disaster Impacts with Social Media Analytics: The Case of Australian States and Territories, *Sustainability (Switzerland)* 14 (2022). <https://doi.org/10.3390/su14020810>.
- [9] Z. Wang, X. Ye, Social media analytics for natural disaster management, *International Journal of Geographical Information Science* 32 (2018). <https://doi.org/10.1080/13658816.2017.1367003>.
- [10] C. Scheele, M. Yu, Q. Huang, Geographic context-aware text mining: enhance social media message classification for situational awareness by integrating spatial and temporal features, *Int J Digit Earth* 14 (2021). <https://doi.org/10.1080/17538947.2021.1968048>.

- [11] Z. Van Veldhoven, J. Vanthienen, Digital transformation as an interaction-driven perspective between business, society, and technology, *Electronic Markets* 32 (2022). <https://doi.org/10.1007/s12525-021-00464-5>.
- [12] D. Velev, P. Zlateva, A Feasibility Analysis of Emergency Management with Cloud Computing Integration, *International Journal of Innovation, Management and Technology* 3 (2012).
- [13] Z. Allam, Z.A. Dhunny, On big data, artificial intelligence and smart cities, *Cities* 89 (2019). <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.01.032>.
- [14] S. Genovese, Artificial Intelligence: A Guide for Thinking Humans, *ORDO* 71 (2020). <https://doi.org/10.1515/ordo-2021-0028>.
- [15] D. Özkiziltan, Melanie Mitchell: Artificial intelligence—a guide for thinking humans, *Genet Program Evolvable Mach* 23 (2022). <https://doi.org/10.1007/s10710-022-09439-7>.
- [16] Amit.A.P.A.P. Sheth, F. Lamy, R. Daniualaityte, Amit.A.P.A.P. Sheth, R.W. Transforming Big Data into Smart Data: Deriving Value via Harnessing Volume, Variety & Velocity Using Semantics and Semantic Web, in: *IEEE Internet Comput*, 2007.
- [17] M. Niyazi, J. Behnamian, Application of cloud computing and big data in three-stage dynamic modeling of disaster relief logistics and wounded transportation: a case study, *Environmental Science and Pollution Research* 30 (2023). <https://doi.org/10.1007/s11356-022-24770-3>.
- [18] J. Garrity, Harnessing the Internet of Things for Global Development, *SSRN Electronic Journal* (2016). <https://doi.org/10.2139/ssrn.2588129>.
- [19] B.M. Ayyub, Systems resilience for multihazard environments: Definition, metrics, and valuation for decision making, *Risk Analysis* 34 (2014). <https://doi.org/10.1111/risa.12093>.
- [20] X. Lu, Q. Cheng, Z. Xu, Y. Xu, C. Sun, Real-time city-scale time-history analysis and its application in resilience-oriented earthquake emergency responses, *Applied Sciences (Switzerland)* 9 (2019). <https://doi.org/10.3390/app9173497>.
- [21] K. Vahdat, N.J. Smith, G. Amiri, Seismic risk management: A system-based perspective, *Risk Management* 16 (2014) 294–318. <https://doi.org/10.1057/rm.2015.3>.
- [22] L. Giuliani, A. Revez, J. Sparf, S. Jayasena, M. Havbro Faber, Social and technological aspects of disaster resilience, *International Journal of Strategic Property Management* 20 (2016). <https://doi.org/10.3846/1648715X.2016.1185477>.
- [23] G.P. Cimellaro, A.M. Reinhorn, M. Bruneau, Framework for analytical quantification of disaster resilience, *Eng Struct* 32 (2010). <https://doi.org/10.1016/j.engstruct.2010.08.008>.

- [24] M. Schoon, A Short Historical Overview of the Concepts of Resilience, Vulnerability, and Adaptation, Workshop in Political Theory and Policy Analysis, ... (2005).
- [25] M. Bruneau, A. Reinhorn, Overview of the resilience concept, in: 8th US National Conference on Earthquake Engineering 2006, 2006.
- [26] V.A. Dokuchaev, Digital transformation: New drivers and new risks, in: 2020 International Conference on Engineering Management of Communication and Technology, EMCTECH 2020 - Proceedings, 2020. <https://doi.org/10.1109/EMCTECH49634.2020.9261544>.
- [27] G. Vial, Understanding digital transformation: A review and a research agenda, *Journal of Strategic Information Systems* 28 (2019). <https://doi.org/10.1016/j.jsis.2019.01.003>.
- [28] F.X. Ollerros, M. Zhegu, Research handbook on digital transformations, 2016. <https://doi.org/10.4337/9781784717766>.
- [29] J. Savirimuthu, Research Handbook on Digital Transformations, *Scripted* 14 (2017). <https://doi.org/10.2966/scrip.140117.145>.
- [30] J. Vrana, R. Singh, Digitization, Digitalization, and Digital Transformation, in: *Handbook of Nondestructive Evaluation 4.0*, 2021. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48200-8_39-1.
- [31] V. Lang, Digitalization and Digital Transformation, in: *Digital Fluency*, 2021. https://doi.org/10.1007/978-1-4842-6774-5_1.
- [32] Y.A.M. Qasem, R. Abdullah, Y. Yaha, R. Atana, Continuance use of cloud computing in higher education institutions: A conceptual model, *Applied Sciences (Switzerland)* 10 (2020). <https://doi.org/10.3390/APP10196628>.
- [33] Q. Duan, Cloud service performance evaluation: status, challenges, and opportunities – a survey from the system modeling perspective, *Digital Communications and Networks* 3 (2017). <https://doi.org/10.1016/j.dcan.2016.12.002>.
- [34] S. Zhang, H. Yan, X. Chen, Research on Key Technologies of Cloud Computing, *Phys Procedia* 33 (2012). <https://doi.org/10.1016/j.phpro.2012.05.286>.
- [35] G. Wease, K. Boateng, C.J. Yu, L. Chan, H. Barham, Technology Assessment: Cloud Service Adoption Decision, in: *Innovation, Technology and Knowledge Management*, 2018. https://doi.org/10.1007/978-3-319-68987-6_16.
- [36] R. Boire, Predictive analytics: The power to predict who will click, buy, lie, or die, *Journal of Marketing Analytics* 1 (2013). <https://doi.org/10.1057/jma.2013.14>.

- [37] M.M. de Medeiros, N. Hoppen, A.C.G. Maçada, Data science for business: benefits, challenges and opportunities, *Bottom Line* 33 (2020). <https://doi.org/10.1108/BL-12-2019-0132>.
- [38] G. Vicario, S. Coleman, A review of data science in business and industry and a future view, *Appl Stoch Models Bus Ind* 36 (2020). <https://doi.org/10.1002/asmb.2488>.
- [39] Bharadwaj, K.B. Prakash, G.R. Kanagachidambaresan, Pattern Recognition and Machine Learning, in: *EAI/Springer Innovations in Communication and Computing*, 2021. https://doi.org/10.1007/978-3-030-57077-4_11.
- [40] Pattern Recognition and Machine Learning, *J Electron Imaging* 16 (2007). <https://doi.org/10.1117/1.2819119>.
- [41] J. Trujillo, The intelligence of machines, *Filosofija, Sociologija* 32 (2021). <https://doi.org/10.6001/fil-soc.v32i1.4383>.
- [42] J. Gubbi, R. Buyya, S. Marusic, M. Palaniswami, Internet of Things (IoT): A vision, architectural elements, and future directions, *Future Generation Computer Systems* 29 (2013). <https://doi.org/10.1016/j.future.2013.01.010>.
- [43] D. B. Rawat, V. Chaudhary, R. Doku, Blockchain Technology: Emerging Applications and Use Cases for Secure and Trustworthy Smart Systems, *Journal of Cybersecurity and Privacy* 1 (2021). <https://doi.org/10.3390/jcp1010002>.
- [44] P. Hofmann, C. Samp, N. Urbach, Robotic process automation, *Electronic Markets* 30 (2020). <https://doi.org/10.1007/s12525-019-00365-8>.
- [45] D. Farinha, R. Pereira, R. Almeida, A framework to support Robotic process automation, *Journal of Information Technology* (2023). <https://doi.org/10.1177/02683962231165066>.
- [46] D.A. da Silva Costa, H.S. Mamede, M.M. da Silva, Robotic Process Automation (RPA) adoption: a systematic literature review, *Engineering Management in Production and Services* 14 (2022). <https://doi.org/10.2478/emj-2022-0012>.
- [47] F. Tao, B. Xiao, Q. Qi, J. Cheng, P. Ji, Digital twin modeling, *J Manuf Syst* 64 (2022) 372–389. <https://doi.org/10.1016/j.jmsy.2022.06.015>.
- [48] F. Tao, M. Zhang, A.Y.C. Nee, *Digital Twin Driven Smart Manufacturing*, Elsevier, 2019. <https://doi.org/10.1016/C2018-0-02206-9>.
- [49] L.-T. Reiche, C.S. Gundlach, G.F. Mewes, A. Fay, The Digital Twin of a System: A Structure for Networks of Digital Twins, in: *2021 26th IEEE International Conference on Emerging Technologies and Factory Automation (ETFA)*, IEEE, 2021: pp. 1–8. <https://doi.org/10.1109/ETFA45728.2021.9613594>.

- [50] W. Jia, W. Wang, Z. Zhang, From simple digital twin to complex digital twin Part I: A novel modeling method for multi-scale and multi-scenario digital twin, *Advanced Engineering Informatics* 53 (2022) 101706. <https://doi.org/10.1016/j.aei.2022.101706>.
- [51] P. Kuna, A. Hašková, Borza, Creation of Virtual Reality for Education Purposes, *Sustainability (Switzerland)* 15 (2023). <https://doi.org/10.3390/su15097153>.
- [52] L. Muñoz-Saavedra, L. Miró-Amarante, M. Domínguez-Morales, Augmented and virtual reality evolution and future tendency, *Applied Sciences (Switzerland)* 10 (2020). <https://doi.org/10.3390/app10010322>.
- [53] E. Ashgan, N. Moubarki, M. Saif, A.M. El-Shorbagy, Virtual Reality in Architecture, *Civil Engineering and Architecture* 11 (2023). <https://doi.org/10.13189/cea.2023.110138>.
- [54] R. Villarroel, E. Fernández-Medina, M. Piattini, Secure information systems development - A survey and comparison, *Comput Secur* 24 (2005). <https://doi.org/10.1016/j.cose.2004.09.011>.
- [55] W. Huang, Design of Computer Network Security Defense System Based on Big Data, in: *J Phys Conf Ser*, 2021. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1881/2/022049>.
- [56] Y. Usuda, T. Matsui, H. Deguchi, T. Hori, S. Suzuki, The shared information platform for disaster management –the research and development regarding technologies for utilization of disaster information, *Journal of Disaster Research* 14 (2019). <https://doi.org/10.20965/jdr.2019.p0279>.

Kaynaklar

1. Toplam ve Kentsel Nüfus. Handbook of Statistics 2023, UNCTAD. 21.04.2024 tarihinde <https://hbs.unctad.org/total-and-urban-population/> adresinden alındı.
2. 2000 yılı Dünya Nüfusu. 21.04.2024 tarihinde <https://www.worldometers.info/world-population/world-population-by-year/> adresinden alındı.
3. United Nations, World Economic and Social Survey 1996, pp 215-243, Publication Date: February 1996. How much do we know about urban growth in the late 20th century? 21.04.2024 tarihinde <https://www.un-ilibRARY.org/content/books/9789210452045s007-c001> adresinden alınmıştır.
4. Kentin yoksul bölgeleri. Sustainable Developments Goals 11. 21.04.2024 tarihinde <https://sdgs.un.org/goals/goal11> adresinden alınmıştır.
5. Land in Numbers 2019, Risk and Opportunities, United Nations Convention to Combat Desertification. 21.04.2024 tarihinde https://catalogue.unced.int/1202-Land%20in%20numbers_2%20new-web.pdf adresinden indirilmiştir.
6. The Sustainable Development Goals Report Special edition, 2023 page 34. 21.04.2024 tarihinde <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2023.pdf> adresinden alınmıştır.
7. The Limits To Growth (LTG) (1972) <https://www.donellameadows.org/wp-content/userfiles/Limits-to-Growth-digital-scan-version.pdf> syf: 183 adresinden 10.03.2022 tarihinde indirilmiştir.
8. Ortak Geleceğimiz Raporu (Our Common Future) (1987) <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> adresinden 10.03.2022 tarihinde indirilmiştir.
9. Ergün Konukcu, B. (2020). Akut Şok ve Kronik Stresler Karşısında Kent- sel Dayanıklılık & Sürdürülebilir Dayanıklılık Yaklaşımı. Resilience, 4(2), 323-345. <https://doi.org/10.32569/resilience.796942>.
10. Global Risk Report 2023 (World Economic Forum). 18th Edition, Insight Report. Published January 2023. 28.04.2024 tarihinde https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf adresinden indirilmiştir.
11. Global Risk Report 2024 (World Economic Forum). 19th Edition, Insight Report. Published January 2024. 28.04.2024 tarihinde https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf adresinden indirilmiştir.
12. Ergün Konukcu, Betül. Sürdürülebilir Kentsel Dayanıklılık Kitabı. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 4314 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 3076
13. <https://www.oecd.org/cfc/resilient-cities.htm> adresinden 10.03.2022 tarihinden alınmıştır.

1.4. Kaynaklar

- Alves, R., Lopes, T., & Precioso, J. (2021). Teachers' well-being in times of Covid-19 pandemic: Factors that explain professional well-being. *International Journal of Educational Research and Innovation*, 15, 203-217.
- Andrabi, T., Daniels, B., & Das, J. (2021). Human capital accumulation and disasters: Evidence from the Pakistan earthquake of 2005. *Journal of Human Resources*, 0520-10887R1.Bastidas, 2011;
- Baytiyeh, H. (2017). Why school resilience should be critical for the post-earthquake recovery of communities in divided societies. *Education and Urban Society*, 51(5), 693-711.
- Bhuwance, T. (2010), Welcome to UNESCO Haiti. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000188343?posInSet=1&queryId=cea-b2c87-b2a2-4ecf-a4e9-6cb5d853d30a> (accessed July 6, 2023).
- Burić, I., & Kim, L. E. (2020). Teacher self-efficacy, instructional quality, and student motivational beliefs: An analysis using multilevel structural equation modeling. *Learning and Instruction*, 66, 101302.
- Cannon, S. R., Davis, C. R., & Fuller, S. C. (2020). Preparing for the next natural disaster: Understanding how hurricanes affect educators and schooling. *AASA Journal of Scholarship & Practice*, 17(2), 6-16.
- Chaabane, S., Doraiswamy, S., Chaabna, K., Mamtani, R., & Cheema, S. (2021). The impact of COVID-19 school closure on child and adolescent health: a rapid systematic review. *Children*, 8(5), 415.
- Cone, L., Brøgger, K., Berghmans, M., Decuyper, M., Förtscher, A., Grimaldi, E., ... & Vanermen, L. (2022). Pandemic acceleration: Covid-19 and the emergency digitalization of European education. *European Educational Research Journal*, 21(5), 845-868.
- Cucco, B., Gavosto, A., & Romano, B. (2021). How to fight against drop out and demotivation in crisis context: some insights and examples from Italy. *Radical Solutions for Education in a Crisis Context: COVID-19 as an Opportunity for Global Learning*, 23-36.
- Cullinane, C., & Montacute, R. (2020). COVID-19 and social mobility impact brief #1: School shutdown. Available at: <https://www.suttontrust.com/wp-content/uploads/2021/01/School-Shutdown-Covid-19.pdf> (accessed 18 February 2024).
- Dohancy, J., de Róiste, M., Salmon, R. A., & Sutherland, K. (2020). Benefits, barriers, and incentives for improved resilience to disruption in university teaching. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 50, 101691.
- Engzell, P., Frey, A., & Verhagen, M. D. (2021). Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(17), e2022376118.

- Gillett-Swan, J. (2017). The challenges of online learning: Supporting and engaging the isolated learner. *Journal of Learning Design*, 10(1), 20-30.
- Hermida, P. (2011). *The long-term effect of natural disasters: Health and education in Guatemala after the 1976 earthquake*. SSRN.
- Hewitt, K. (2007). Preventable disasters. Addressing social vulnerability, institutional risk and civil ethics. *Geographische Rundschau International Edition*, 3(1), 43-52.
- Howell, J., & Elliott, J. R. (2019). Damages done: The longitudinal impacts of natural hazards on wealth inequality in the United States. *Social problems*, 66(3), 448-467.
- Kaden, U. (2020). COVID-19 school closure-related changes to the professional life of a K–12 teacher. *Education Sciences*, 10(6), 165.
- Kostelny, K., Lamin, D., Manyeh, M., Ondoro, K., Stark, L., Lilley, S., & Wesells, M. (2016). Worse than the war: An ethnographic study of the impact of the Ebola crisis on life, sex, teenage pregnancy, and a community-driven intervention in rural Sierra Leone. London: Save the Children.
- Kousky, C. (2016). Impacts of Natural Disasters on Children. *The Future of Children*, 26(1), 73-92.
- Kunii, Y., Usukura, H., Otsuka, K., Maeda, M., Yabe, H., Takahashi, S., ... & Tomita, H. (2022). Lessons learned from psychosocial support and mental health surveys during the 10 years since the Great East Japan Earthquake: Establishing evidence-based disaster psychiatry. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 76(6), 212-221.
- Küçükakın, P. M., Demir, C. G., & Gökmenoğlu, T. (2022). Turkish teachers' response to the COVID-19 crisis: Challenges and opportunities. *Education and Science*, 47(212), 83-101.
- Küçükakın, P. M., Taştı, Ö. Y., Çobanoğlu, R., & Gökmenoğlu, T. (2024). The post-disaster response of a higher education institution in Türkiye: Insights from students and instructors. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 104293.
- Le Brocque, R., De Young, A., Montague, G., Pocock, S., March, S., Triggell, N., ... & Kenardy, J. (2017). Schools and natural disaster recovery: The unique and vital role that teachers and education professionals play in ensuring the mental health of students following natural disasters. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 27(1), 1-23.
- Lee, J., & Lubienski, C. (2017). The impact of school closures on equity of access in Chicago. *Education and Urban Society*, 49(1), 53-80.
- Maldonado, J. E., & De Witte, K. (2022). The effect of school closures on standardised student test outcomes. *British Educational Research Journal*, 48(1), 49-94.

- Mudavanhu, C. (2014). The impact of flood disasters on child education in Muzarabani District, Zimbabwe. *Jambá: Journal of Disaster Risk Studies* 6(1), 1-8.
- Paci-Green, R., Varchetta, A., McFarlane, K., Iyer, P., & Goyeneche, M. (2020). Comprehensive school safety policy: A global baseline survey. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 44, 101399.
- Peek, L. (2008). Children and disasters: Understanding vulnerability, developing capacities, and promoting resilience – An introduction. *Children, Youth and Environments* 18(1), 1-29.
- Platt, S., & Drinkwater, B. D. (2016). Post-earthquake decision making in Turkey: Studies of Van and Izmir. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 17, 220-237.
- Poujaud, C. A. (2019). *The impact of natural disasters on school closure* (Doctoral dissertation, Purdue University Graduate School).
- Save the Children (2017). 1.8 Million children out of school as South Asia floods put education at risk. Save the Children, Victoria. Available at: www.savethechildren.org.uk/news/media-centre/pressreleases/children-out-of-school-as-south-asia-floods-put-education-at-risk (accessed 6 July 2023).
- SchWeber, C. (2008). Determined to learn: Accessing education despite life-threatening disasters. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 12(1), 37-43.
- Setiadi, A. (2014). Socio-economic impacts of natural disasters on the education sector: a case study of Indonesia. *Jurnal Dialog dan Penanggulangan Bencana*, 5(2), 78-86.
- Sitzmann, T., Ely, K., Bell, B. S., & Bauer, K. N. (2010). The effects of technical difficulties on learning and attrition during online training. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 16(3), 281-292.
- Ticken, M. C., & Auldridge-Reveles, T. R. (2019). Rethinking the school closure research: School closure as spatial injustice. *Review of Educational Research*, 89(6), 917-953.
- UNICEF. (2023). Depremden Etkilenen Çocuklar İçin. Available at: <https://www.unicefturk.org/yazi/depremden-etkilenen-cocuklar-icin> (accessed 18 February 2023).
- UNICEF. (2010). West Sumatra Earthquake One Year on Fact Sheet. Available at: http://www.unicef.org/indonesia/id/West_Sumatra_earthquake_one_year_on_Fact_Sheet.pdf (accessed 18 February 2023).
- Valverde-Berrocoso, J., Fernández-Sánchez, M. R., Revuelta Dominguez, F. I., & Sosa-Díaz, M. J. (2021). The educational integration of digital technologies preCovid-19: Lessons for teacher education. *PLoS one*, 16(8), e0256283.

- Van Lancker, W., & Parolin, Z. (2020). COVID-19, school closures, and child poverty: a social crisis in the making. *The Lancet Public Health*, 5(5), e243-e244.
- Walker, C., Gleaves, A., & Grey, J. (2006). Can students within higher education learn to be resilient and, educationally speaking, does it matter?. *Educational Studies*, 32(3), 251-264.
- Wisner, B., Kelman, I., Monk, T., Bothara, J. K., Alexander, D., Dixit, A. M., ... & Petal, M. (2004). School seismic safety: Falling between the cracks. *Earthquakes. London*, 1-56.
- World Bank (2016a). Republic of Guinea Socioeconomic Impact of Ebola Using Mobile Phone Survey, Report No: ACS18659. Available at: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/978361468032399061/pdf/ACS18659-WP-PUBLIC-Ebola-report-Guinea-has-been-approved-P146532.pdf>. (accessed 18 February 2023).
- World Bank (2016b). The Socio-economic Impacts of Ebola in Liberia. Results From a High-frequency Cell Phone Survey. Report No: 96196. Available at: [https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Poverty%20documents/Socio-Economic%20Impacts%20of%20Ebola%20in%20Liberia%20C%20April%2015%20\(final\).pdf](https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Poverty%20documents/Socio-Economic%20Impacts%20of%20Ebola%20in%20Liberia%20C%20April%2015%20(final).pdf). (accessed 18 February 2023).
- World Bank (2016c). The Socio-economic Impacts of Ebola in Sierra Leone. Results From a High Frequency Cell Phone Survey, Report No: 97392. Available at: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/597411493657060331/pdf/114701-WP-P151624-PUBLIC-ROUNND-1-Socio-Economic-Impacts-of-Ebola-in-Sierra-Leone-Jan-12-final.pdf>. (accessed 18 February 2023).
- Yao, H., Memon, A. S., Amaro, D., Rigole, A., & Abdou, Y. D. (2021). Public health emergencies and school attendance: What the Ebola crisis can teach us about the coming post-COVID education landscape. *International Journal of Educational Development*, 85, 102457.

Kaynaklar

- Accra Metropolitan Assembly. (2015-2030). *Accra Resilience Strategy*. Ghand. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Accra-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Addis Ababa City Administration. (2020). *Addis Ababa Resilient Strategy*. Ethiopia. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Addis-Ababa-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Adger, W. (2000, Eylül). Social and Ecological Resilience: Are They Related? *Progress in Human Geography*.
- Amman Municipality. (2017). *Amman Resilience Strategy*. Ürdün. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Amman-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (tarih yok). *Antalya Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planlar*. <https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/stratejik-plan> adresinden alındı
- Athens Municipality. (tarih yok). *Athens Resilience Strategy for 2030*. Athens: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Athens-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Atlanta Municipality. (tarih yok). *Atlanta Resilience Strategy*. Atlanta: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Atlanta-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. (tarih yok). *Çevre Koruma ve Atık Yönetimi*. <https://www.balikesir.bel.tr/cevre-koruma-ve-atik-yonetimi> adresinden alındı
- Bangkok Municipality. (tarih yok). *Resilient Bangkok*. Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Bangkok-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Beck, U. (1992). *Risk Toplumu – Başka Bir Modernliğe Doğru* (2014 b.). İTHAKİ YAYINLARI.
- Belfast Municipality. (2020). *Belfast Ambitions Document : A Climate Plan For Belfast*. Belfast: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Belfast-A-Climate-Plan-for-Belfast.pdf adresinden alındı
- Berkeley Municipality. (tarih yok). *Berkeley Resilience Strategy*. Berkeley: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Berkeley-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Boulder Municipality. (tarih yok). *City of Boulder Resilience Strategy*. Boulder: Resilient Cities Network. <https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable>

le_resources/Network/Boulder-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Bristol Municipality. (tarih yok). *Bristol Resilience Strategy*. Bristol: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Bristol-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Buenos Aires Municipality. (2018). *Resilient Buenos Aires*. Buenos Aires: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Buenos-Aires-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (tarih yok). *İlçe Yatırımları*. Bursa Büyükşehir Belediyesi Kurumsal Yayınlar: <https://www.bursa.bel.tr/yayinlar?tur=kurumsal#tab-15> adresinden alındı

Byblos Municipality. (tarih yok). *Resilient Byblos*. Byblos: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Byblos-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Calgary Municipality. (tarih yok). *Resilient Calgary*. Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Calgary-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Cali Municipality. (tarih yok). *Resilient Cali*. Cali. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Cali-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Can Tho Municipality. (tarih yok). *Can Tho Resilience Strategy*. Can Tho. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Can-Tho-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Cape Town Municipality. (2019). *Cape Town Resilience Strategy*. Cape Town: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Cape-Town-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Chennai Municipality. (tarih yok). *Chennai Resilience Strategy*. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Chennai-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Chennai Municipality. (tarih yok). *Resilient Chennai Strategy*. Chennai: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Chennai-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

Chicago Municipality. (tarih yok). *Resilient Chicago*. Chicago. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Chicago-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı

De Urbanisten . (2017). Climate Proof Zomerhofkwartier: <https://www.urbanisten.nl/work/climate-proof-zomerhofkwartier> adresinden alındı

- Duğan, Ö. (2021). Ulrich Beck'in Risk Toplumu Teorisi Çerçevesinden Covid-19 Pandemi Sürecinin Değerlendirilmesi. Uşak. doi:10.17829/turcom.933146
- Folke, C. (2010). Resilience Thinking: Integrating Resilience, Adaptability and Transformability. <https://www.ecologyandsociety.org/vol15/iss4/art20/> adresinden alındı
- Galderisi, A. (2014, Ocak). Urban resilience: A framework for empowering cities in face of heterogeneous.
- Global Covenant of Mayors for Climate&Energy*. (2024). <https://www.globalcovenantofmayors.org/our-regions/> adresinden alındı
- Holling, C. S. (1973, Eylül). Resilience And Stability Of Ecological Systems. <https://pure.iiasa.ac.at/id/eprint/26/1/RP-73-003.pdf> adresinden alındı
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (tarih yok). *İstanbul Yatırımları*. İcraat İstanbul: <https://icraat.ibb.istanbul/> adresinden alındı
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2024). *İzmir Büyükşehir Belediyesi: Projeler*. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/4> adresinden alındı
- Kırklareli Belediyesi. (2024). *Duyurular:Kırklareli Belediyesi*. Mart 2024 tarihinde Kırklareli Belediyesi Web Sitesi: <https://www.kirklareli.bel.tr/> adresinden alındı
- Lagos Municipality. (tarih yok). *Lagos Resilience Strategy*. Lagos: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Lagos-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- London Municipality. (2020). *London City Resilience Strategy*. London: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/London-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Los Angeles Municipality. (2018). *Resilient Los Angeles*. Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Los-Angeles-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Mexico Municipality. (2016). *Mexico City Resilience Strategy*. Mexico: Resilient Cities Network. https://resilientcitiesnetwork.org/downloadable_resources/Network/Mexico-City-Resilience-Strategy-English.pdf adresinden alındı
- Petersson, L. (2019). Community mapping for flood modelling: A case study of the Ramani Huria community mapping project in Dar es Salaam. *Environmental Science Geography*, s. 68. <http://repository.tudelft.nl/> adresinden alındı
- Resilient Cities Network*. (2024). <https://resilientcitiesnetwork.org/member-cities/> adresinden alındı

- Timur, K. (2017). Ulrich Beck: Risk Toplumu – Başka Bir Modernliğe Doğru Kitap İncelemesi. Bolu. doi:10.21645/intermedia.2017.31
- Tuğaç, Ç. (2019). Kentsel Dirençlilik Perspektifinden Yerel Yönetimlerin Görevleri ve Sorumlulukları. doi:10.31198/idealkent.634144

6. Kaynaklar

- [1] Smith, Gavin. "Planning for Sustainable and Disaster Resilient Communities." *Natural Hazards Analysis*, Taylor & Francis, 2008, www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.1201/9781420070408-12/planning-sustainable-disaster-resilient-communities-gavin-smith.
- [2] Stevens, M. R., Berke, P. R., and Song, Y. "Creating Disaster-Resilient Communities: Evaluating the Promise and Performance of New Urbanism." *Landscape and Urban Planning*, vol. 94, no. 2, 2010, pp. 105-115, www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204609001704.
- [3] Smart, L. N., Haigh, R., and Amaratunga, D. "Role of Disaster Risk Resilient Cities in Facilitating the Achievement of Sustainable Development." *Multi-Hazard Early Warning and Disaster Risks*, Springer, 2021, link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-73003-1_9.
- [4] Bansal, N., Mukherjee, M., and Gairola, A. "Smart Cities and Disaster Resilience." *National Conference on Sustainable Built Environment 2017*, Springer, 2017, www.researchgate.net/publication/312335316_Smart_Cities_and_Disaster_Resilience.
- [5] Holling, C. S. "Resilience and Stability of Ecological Systems." *Annual Review of Ecology and Systematics*, vol. 4, 1973, pp. 1-23.
- [6] Godshalk, D. R. "Urban Hazard Mitigation: Creating Resilient Cities." *Natural Hazards Review*, vol. 4, no. 3, 2003, pp. 136-143.
- [7] Pickett, S. T. A., Cadenasso, M. L., and Grove, J. M. "Resilient Cities: Meaning, Models, and Metaphor for Integrating the Ecological, Socio-economic, and Planning Realms." *Landscape and Urban Planning*, vol. 69, no. 4, 2004, pp. 369-384, doi:10.1016/j.landurbplan.2003.10.035.
- [8] Campanella, T. J. "Urban Resilience and the Recovery of New Orleans." *Journal of the American Planning Association*, vol. 72, no. 2, 2006, pp. 141-146, doi: 10.1080/01944360608976734.
- [9] Ahern, J. "From Fail-safe to Safe-to-fail: Sustainability and Resilience in the New Urban World." *Landscape and Urban Planning*, vol. 100, 2011, pp. 341-343, doi: 10.1016/j.landurbplan.2011.02.021.
- [10] Ernstson, H., et al. "Urban Transitions: On Urban Resilience and Human-dominated Ecosystems." *Ambio*, vol. 39, no. 8, 2010, pp. 531-545.
- [11] Timmerman, P. "Vulnerability, Resilience and the Collapse of Society: A Review of Models and Possible Climatic Applications." *Institute for Environmental Studies, University of Toronto*, 1981, Toronto, Canada.
- [12] Ouyang, M., Dueñas-Osorio, L., and Min, X. "A Three-stage Resilience Analysis Framework for Urban Infrastructure Systems." *Structural Safety*, vol. 36-37, 2012, pp. 23-31, doi: 10.1016/j.strusafe.2011.12.004.

- [13] Şener, B., and Tanrıöver, A. Akın. "Depreme Dirençli Kentler: Bursa İli Yıldırım İlçesi Örneği." *Ağaç ve Orman*, vol. 4, no. 2, 2023, pp. 47-57, doi: 10.59751/agacorman.1310296.
- [14] Mumford, L. *Tarih Boyunca Kent: Kökenleri, Geçirdiği Değişimler ve Geleceği*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2019.
- [15] Desouza, K. C., and Flanery, T. H. "Designing, Planning, and Managing Resilient Cities: A Conceptual Framework." *Cities*, vol. 35, 2013, pp. 89-99.
- [16] Coaffee, J. "Towards Next-generation Urban Resilience in Planning Practice: From Securitization to Integrated Place Making." *Planning Practice & Research*, vol. 28, no. 3, 2013, pp. 323-339.
- [17] Akbaş, İ. "Direncillik ve Dirençli Kent Yaklaşımında Yeni Eğilimler: Bibliyometrik Bir Analiz." *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, vol. 13, no. 3, 2023, pp. 1866-1889, doi: 10.30783/nevsosbilen.1302930.
- [18] Chelleri, L. "From the 'Resilient City' to Urban Resilience: A Review Essay on Understanding and Integrating the Resilience Perspective for Urban Systems." *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, vol. 58, no. 2, 2012, pp. 287-306.
- [19] Alberti, M., et al. "Integrating Humans into Ecology: Opportunities and Challenges for Studying Urban Ecosystems." *BioScience*, vol. 53, no. 12, 2003, pp. 1169-1179, doi: 10.1641/0006-3568(2003)053[1169]2.0.CO;2.
- [20] Alberti, M., and Marzluff, J. M. "Ecological Resilience in Urban Ecosystems: Linking Urban Patterns to Human and Ecological Functions." *Urban Ecosystems*, vol. 7, no. 3, 2004, pp. 241-265, doi: 10.1023/B.0000044038.90173.c6.
- [21] Elmqvist, T., Barnett, G., and Wilkinson, C. "Exploring Urban Sustainability and Resilience." In Pearson, L., Newton, P., and Roberts, P., editors, *Resilient Sustainable Cities: A Future*, Routledge, Abingdon, 2014, pp. 19-29.
- [22] Gardner, J. "The Inclusive Healthy Places Framework: A New Tool for Social Resilience and Public Infrastructure." *Biophilic Cities Journal*, vol. 2, no. 2, 2019, pp. 10-15.
- [23] Paşa, N. H., Tosun, E. H., and Zengin, E. "Dirençli Kentler Oluşturulmasında Kentsel Kırılabilirlik ve Ekolojik Restorasyon." 2023, doi: 10.58225/tim.2023-3-15-32.
- [24] Ersavaş Kavanoz, S. "Kentsel Direnç Kavramı Üzerine." *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, vol. 2, no. 1, Haziran 2020.
- [25] Tang, B., Qiu, J., Huang, J., Zhang, Y., and Qiu, F. "Spatial and Temporal Patterns of Urban Vulnerability in Guangzhou." *Journal of Risk*

- Analysis and Crisis Response, vol. 9, no. 2, 2019, pp. 101-110, doi: 10.2991/jracr.k.190703.006.
- [26] Meerow, S., Newell, J. P., and Stults, M. "Defining Urban Resilience: A Review." *Landscape and Urban Planning*, vol. 147, 2016, pp. 38-49.
- [27] UNISDR. *Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters*. Extract from the final report of the World Conference on Disaster Reduction, 2005, www.unisdr.org/we/inform/publications/1037.
- [28] Parizi, S. M., Taleai, M., and Sharifi, A. "A GIS-based Multi-criteria Analysis Framework to Evaluate Urban Physical Resilience Against Earthquakes." *Sustainability*, vol. 14, no. 5034, 2022, DOI: 10.3390/su14095034.
- [29] Kayar, İ., and Kutlu, S. Z. "Kentsel Dirençlilik ve Çevresel Sürdürülebilirlik İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme." *Troyacademy*, vol. 7, no. 2, 2022, DOI: 10.31454/troyacademy.1088372.
- [30] Erdem, N. "Dirençli Kent ve Kompakt Kent Modellerinin Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Değerlendirmesi." *Eurasian Journal of Forest Science*, vol. 10, no. 3, 2023, DOI: 10.31195/ejefjs.1191672.
- [31] WCED. "Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future." 1987, sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf, accessed August 1, 2022.
- [32] Tuğaç, Ç. "Avrupa Kentsel Şartı'ndan Avrupa Yeşil Sözleşmesi'ne: Avrupa'da Kentsel Politikaların Gelişim Süreci ve Geleceği." *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, vol. 19, no. 1, 2020, pp. 225-267, DOI: 10.32450/aacd.771077.
- [33] Watson, V. "Locating Planning in the New Urban Agenda of the Urban Sustainable Development Goal." *Planning Theory*, vol. 15, 2016, pp. 435-448, doi: 10.1177/1473095216660786.
- [34] Caughman, L. "Characterization of Partnerships and Collaborations in US Cities' Urban Resilience Plans." *RAUSP Management Journal*, 2022, doi: 10.1108/rausp-09-2021-0180.
- [35] Koch, F., and Ahmad, S. "How to Measure Progress Towards an Inclusive, Safe, Resilient and Sustainable City? Reflections on Applying the Indicators of Sustainable Development Goal 11 in Germany and India." 2018, pp. 77-90, doi: 10.1007/978-3-319-59324-1_5.
- [36] Xu, X., Gao, J., Zhang, Z., and Fu, J. "An Assessment of Chinese Pathways to Implement the UN Sustainable Development Goal-11 (SDG-11)—A Case Study of the Yangtze River Delta Urban Agglomeration." *International Journal of Environmental Research and Public Health*, vol. 16, 2019, doi: 10.3390/ijerph16132288.

- [37] McPhearson, T., Andersson, E., Elmqvist, T., and Frantzeskaki, N. "Resilience of and through Urban Ecosystem Services." *Ecosystem Services*, vol. 12, 2015, pp. 152-156, doi: 10.1016/J.ECOSER.2014.07.012.
- [38] Croese, S., Green, C., and Morgan, G. "Localizing the Sustainable Development Goals Through the Lens of Urban Resilience: Lessons and Learnings from 100 Resilient Cities and Cape Town." *Sustainability*, vol. 12, 550, 2020, doi: 10.3390/su12020550.
- [39] Porfiriev, B., Dmitriev, A., Vladimirova, I., and Tsygankova, A. "Sustainable Development Planning and Green Construction for Building Resilient Cities: Russian Experiences within the International Context." *Environmental Hazards*, vol. 16, 2017, pp. 165-179, doi: 10.1080/17477891.2017.1280000.
- [40] Elmqvist, T., Andersson, E., Frantzeskaki, N., McPhearson, T., Olsson, P., Gaffney, O., Takeuchi, K., and Folke, C. "Sustainability and Resilience for Transformation in the Urban Century." *Nature Sustainability*, vol. 2, 2019, pp. 267-273, doi: 10.1038/s41893-019-0250-1.
- [41] Fitzgibbons, J., and Mitchell, C. "Just Urban Futures? Exploring Equity in '100 Resilient Cities'." *World Development*, 2019, doi: 10.1016/J.WORLDDEV.2019.06.021.
- [42] Duman, Y., and Bilgili, A. "Kentlerin İklim Değişikliği Üzerine Etkisi: İklim Değişikliği İle Mücadelede Kentlerin Önemi Ve Başarılı Uygulama Örnekleri." *Kartepe Zirvesi 2022 Dirençli Şehirler ve Şehrin Dönüşümü Dirençli Şehirler İçin Vizyoner Yönetim, Bölüm: 8, S.119-136, ISBN No: 978-605-72931-2-1, 2022.*
- [43] Becerra-Fernandez, I., Madey, G., Prietula, M., Rodriguez, D., Valerdi, R., and Wright, T. "Design and Development of a Virtual Emergency Operations Center for Disaster Management, Research Training, and Discovery." *Proceedings of the 41st Annual Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS 2008)*, Waikoloa, HI, USA, 2008, pp. 27-27, doi: 10.1109/HICSS.2008.115.
- [44] Troxler, T., et al. "A System for Resilience Learning: Developing a Community-Driven Multi-Sector Research Approach for Greater Preparedness and Resilience to Long-Term Climate Stressors and Extreme Events in the Miami Metropolitan Region." *Journal of Extreme Events*, 2021, doi: 10.1142/s2345737621500196.
- [45] Keith, E., and Rose, J. D. "Hurricane Andrew—Structural Performance of Buildings in South Florida." *Journal of Performance of Constructed Facilities*, 1994.
- [46] Saffir, H., and Asce, F. "Florida's Approach to Hurricane-Resistant Design and Construction." *Journal of Wind Engineering and Industrial Aerodynamics*, vol. 32, 1989, pp. 221-230, doi: 10.1016/0167-6105(89)90032-9.

- [47] Peacock, W., Zandt, S., Zhang, Y., and Highfield, W. "Inequities in Long-Term Housing Recovery After Disasters." *Journal of the American Planning Association*, vol. 80, 2014, pp. 356-371, doi: 10.1080/01944363.2014.980440.
- [48] Prasad, S., Woldt, J., Tata, J., and Altay, N. "Application of Project Management to Disaster Resilience." *Annals of Operations Research*, vol. 283, 2019, pp. 561-590, doi: 10.1007/S10479-017-2679-9.
- [49] Conyers, Z., Grant, R., and Roy, S. "Sea Level Rise in Miami Beach: Vulnerability and Real Estate Exposure." *The Professional Geographer*, vol. 71, 2019, pp. 278-291, doi: 10.1080/00330124.2018.1531037.
- [50] Yazdi, J. "Rehabilitation of Urban Drainage Systems Using a Resilience-Based Approach." *Water Resources Management*, vol. 32, 2017, pp. 721-734, doi: 10.1007/s11269-017-1835-y.
- [51] Çolakoğlu, E. "Bloomberg Döneminde New York'ta İklim Değişikliği Ve Kentleşme: Etkiler ve Uygulamalar." *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, vol. 36, no. 2, 2018, pp. 1-20.
- [52] Hamel, P., et al. "Blending Ecosystem Service and Resilience Perspectives in Planning of Natural Infrastructure: Lessons from the San Francisco Bay Area." *Frontiers in Environmental Science*, vol. 9, 2021, doi: 10.3389/fenvs.2021.601136.
- [53] Ganin, A., et al. "Resilience and Efficiency in Transportation Networks." *Science Advances*, vol. 3, 2017, doi: 10.1126/sciadv.1701079.
- [54] Wagner, T., et al. "Actor Roles and Networks in Implementing Urban Water Innovation: A Study of Onsite Water Reuse in the San Francisco Bay Area." *Environmental Science & Technology*, 2023, doi: 10.1021/acs.est.2c05231.
- [55] Xu, H., Liu, L., and Ding, P. "Building Climate Resilient City through Multiple Scale Cooperative Planning: Experiences from Copenhagen." *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, vol. 1203, 2021, doi: 10.1088/1757-899X/1203/3/032063.
- [56] Monsson, C. "Resilience in the City-core and Its Hinterland: The Case of Copenhagen." *Local Economy: The Journal of the Local Economy Policy Unit*, vol. 30, 2015, pp. 191-214, doi: 10.1177/0269094215573415.
- [57] Montreal's Resilient City Strategy. 2018, resilient.montreal.ca/assets/doc/strategie-montreal-ville-resiliente-en.pdf, accessed March 4, 2024.
- [58] Öztürk, N. K., and Demirel, Ö. "Çok Paydaşlı İş Birliği ve Dirençli Kent Açısından Montreal Şehri." *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, vol. 10, no. 2, Aralık 2021.
- [59] Therrien, M., Normandin, J., Paterson, S., and Pelling, M. "Mapping and Weaving for Urban Resilience Implementation: A Tale of Two Cities." *Cities*, vol. 108, 2021, 102931, doi: 10.1016/j.cities.2020.102931.

- [60] Bissonnette, J., Dupras, J., Messier, C., Lechowicz, M., Dagenais, D., Paquette, A., Jaeger, J., and Gonzalez, A. "Moving Forward in Implementing Green Infrastructures: Stakeholder Perceptions of Opportunities and Obstacles in a Major North American Metropolitan Area." *Cities*, 2018, doi: 10.1016/J.CITIES.2018.03.014.
- [61] Spaans, M., and Waterhout, B. "Building up Resilience in Cities Worldwide – Rotterdam as Participant in the 100 Resilient Cities Programme." *Cities*, vol. 61, 2017, pp. 109-116, doi: 10.1016/J.CITIES.2016.05.011.
- [62] Ilgen, S., Sengers, F., and Wardekker, A. "City-To-City Learning for Urban Resilience: The Case of Water Squares in Rotterdam and Mexico City." *Water*, 2019, doi: 10.3390/W11050983.
- [63] "Resilient Cities Network." Accessed May 30, 2024, resilientcities-network.org.
- [64] "Temalar - Dünya Su Atlası." Accessed from www.worldwateratlas.org.
- [65] "Rotterdam Resilience Strategy 2016." Accessed March 5, 2024, resilientcitiesnetwork.org/rotterdam/.
- [66] Bouwman, Y. "Flood Resilience in Amsterdam." University of Groningen, Faculty of Spatial Sciences, 2017, frw.studenttheses.uu.nl/1344/2/yme_bouwman_s2615924_bac_assign_7.pdf.
- [67] Dai, L., Wörner, R., and Rijswick, H. "Rainproof Cities in the Netherlands: Approaches in Dutch Water Governance to Climate-adaptive Urban Planning." *International Journal of Water Resources Development*, vol. 34, 2018, pp. 652-674, doi: 10.1080/07900627.2017.1372273.
- [68] Jong, P., and Brink, M. "Between Tradition and Innovation: Developing Flood Risk Management Plans in the Netherlands." *Journal of Flood Risk Management*, 2013, doi: 10.1111/jfr3.12070.
- [69] Al, S. "Multi-functional Urban Design Approaches to Manage Floods: Examples from Dutch Cities." *Journal of Urban Design*, vol. 27, 2021, pp. 270-278, doi: 10.1080/13574809.2021.1977112.
- [70] Petersen, A., and Bloemen, P. "Planned Adaptation in Design and Testing of Critical Infrastructure: The Case of Flood Safety in The Netherlands." 2015, doi: 10.14324/000.cp.1469402.
- [71] Klijn, F., Kreibich, H., Moel, H., and Penning-Rowsell, E. "Adaptive Flood Risk Management Planning Based on a Comprehensive Flood Risk Conceptualisation." *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, vol. 20, 2015, pp. 845-864, doi: 10.1007/s11027-015-9638-z.
- [72] "A Resilient Singapore." CLC Publications, 2018, ISBN 978-981-11-7810-8 (print), ISBN 978-981-11-7811-5 (electronic).
- [73] "Singapur Ulusal Su Ajansı PUB." Accessed March 19, 2024, pub.gov.sg/Resources/Publications.

- [74] “Resilient Seoul | A Strategy for Urban Resilience.” 2019, resilientcities-network.org/downloadable_resources/Network/Seoul-Resilience-Strategy-English.pdf.
- [75] Cho, M. “Urban Resilience Through Progressive Governance: The Case of the ‘One Less Nuclear Power Plant’ Policy in Seoul, Korea.” *Urban Studies*, vol. 57, 2020, pp. 1434-1451, doi: 10.1177/0042098019838965.
- [76] Hwang, K., Schuetze, T., and Amoroso, F. “Flood Resilient and Sustainable Urban Regeneration Using the Example of an Industrial Compound Conversion in Seoul, South Korea.” *Sustainability*, vol. 12, 2020, 918, doi: 10.3390/su12030918.
- [77] Laeni, N., Brink, M., and Arts, J. “Is Bangkok Becoming More Resilient to Flooding? A Framing Analysis of Bangkok’s Flood Resilience Policy Combining Insights from Both Insiders and Outsiders.” *Cities*, 2019, doi: 10.1016/J.CITIES.2019.02.002.
- [78] Saito, N. “Challenges for Adapting Bangkok’s Flood Management Systems to Climate Change.” *Urban Climate*, vol. 9, 2014, pp. 89-100, doi: 10.1016/J.UCLIM.2014.07.006.
- [79] Inthasuwana, S. “The 2011 Bangkok Floods: ‘Live Peacefully’ (Yoo Hai Yen) ‘Live Harmoniously’ (Yoo Hai Pen Suk).” 2018, doi: 10.26686/wgtn.17131961.
- [80] Vojinovic, Z., et al. “Effectiveness of Small- and Large-scale Nature-Based Solutions for Flood Mitigation: The Case of Ayutthaya, Thailand.” *The Science of the Total Environment*, vol. 789, 2021, 147725, doi: 10.1016/j.scitotenv.2021.147725.
- [81] Munpa, P., et al. “Climatic and Hydrological Factors Affecting the Assessment of Flood Hazards and Resilience Using Modified UNDRR Indicators: Ayutthaya, Thailand.” *Water*, vol. 14, no. 10, 2022, doi: 10.3390/w14101603.
- [82] Fujinawa, Y., and Noda, Y. “Japan’s Earthquake Early Warning System on 11 March 2011: Performance, Shortcomings, and Changes.” *Earthquake Spectra*, vol. 29, 2013, pp. 341-368, doi: 10.1193/1.4000127.
- [83] Ishiwatari, M. “Tsunami and Earthquake Warning Systems.” 2012, doi: 10.1596/978-1-4648-0153-2_ch10.
- [84] Diego, M., et al. “Local Tsunami Warnings and the Role of High-rate GNSS in Earthquake Early Warning.” *Japan Geoscience Union*, 2016.
- [85] Yamazaki, F. “Early Warning Systems for Mitigation of Earthquake-Related Technological Risks.” 2003, pp. 675-691, doi: 10.1007/978-3-642-55903-7_91.
- [86] Koizumi, T., et al. “Japanese Tsunami Early Warning System and the Information Delivery.” *Japan Geoscience Union*, 2015.

- [87] Kamaya, N., et al. "Continuity of Earthquake and Tsunami Monitoring by Japan Meteorological Agency under Critical Conditions." *Seismological Research Letters*, 2020, doi: 10.1785/0220200259.
- [88] Tokyo Metropolitan Government. "Tokyo Resilience Project (TMG) 20240419ver.4." 2024, [publicadministration.desa.un.org/sites/default/files/Tokyo%20Resilience%20Project%20\(TM%20G\)%2020240419ver.4.pdf](https://publicadministration.desa.un.org/sites/default/files/Tokyo%20Resilience%20Project%20(TM%20G)%2020240419ver.4.pdf).
- [89] Bai, Y., et al. "Sustainable Campus Initiative at Keio University after the Great East Japan Earthquake Disaster." *International Journal of Disaster Risk Science*, vol. 3, 2012, pp. 123-130, doi: 10.1007/s13753-012-0012-4.
- [90] Kumagai, Y., et al. "Evaluating Long-term Urban Resilience through an Examination of the History of Green Spaces in Tokyo." *Local Environment*, vol. 20, 2015, pp. 1018-1039, doi: 10.1080/13549839.2014.887060.
- [91] Furuya, T., and Hirata, N. "Interdisciplinary and Industry-Academia Collaboration Research for Enhancing Social Resilience to Natural Disasters in the Tokyo Metropolitan Area – DEKATSU Activity –." *Journal of Disaster Research*, 2021, doi: 10.20965/JDR.2021.P0676.
- [92] Wada, A., et al. "Moving toward Cities where Earthquakes Will Not Cause a Grievous Disaster." *Japan Architectural Review*, 2018, doi: 10.1002/2475-8876.12061.
- [93] Shi, Z., et al. "Tokyo's Sewer Reconstruction and Resilience Enhancement Measures." 2018, pp. 143-192, doi: 10.1016/B978-0-12-811552-7.00005-5.
- [94] Sioen, G., et al. "Resilience with Mixed Agricultural and Urban Land Uses in Tokyo, Japan." *Sustainability*, vol. 10, 2018, 1-27, doi: 10.3390/SU10020435.
- [95] Jele-ski, T. "Practices of Built Heritage Post-Disaster Reconstruction for Resilient Cities." *Buildings*, vol. 8, no. 53, 2018, doi: 10.3390/buildings8050053.
- [96] Bugalski, Ł., and Lorens, P. "Post-Second World War Reconstruction of Polish Cities: The Interplay Between Politics and Paradigms." *Urban Planning*, 2023.
- [97] Chory-ski, A., et al. "The Emergence of Different Local Resilience Arrangements Regarding Extreme Weather Events in Small Municipalities—A Case Study from the Wielkopolska Region, Poland." *Sustainability*, 2022, doi: 10.3390/su14053026.
- [98] ARUP. "City Resilience Framework." London: ARUP Group Ltd., 2014.

- [99] Bilska, A. "Embedding Resilience of Urban Areas to Climate Change: A Case Study of Rotterdam." *Urban Development Issues*, vol. 56, 2018, pp. 59-68, doi: 10.2478/udi-2018-0007.
- [100] "Resilient Melbourne 2016." *Resilience Strategy for Greater Melbourne*, City of Melbourne, 2016.

Kaynaklar

- AFAD (T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), Gökçe, O. & Tetik, Ç. (2012), Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları.
- AFAD. (2020). İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) Hazırlama Kılavuzu.
- AFAD. (2023). Türkiye Afet Sonrası İyileştirme Planı (TASİP) / Taslak.
- AFAD. (2014). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü.
- Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi/UNDRR. (2009, 2017). Afet Risk Azaltma Terminolojisi (Disaster Risk Reduction Terminology). <https://www.undrr.org/drr-glossary/terminology>
- Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi/UNDRR. (2015). Afet Risk Azaltma Azaltma için Sendai Çerçevesi (SFDRR/2015-2030). <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı/UNDP. (2015). Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemi. <https://www.undrr.org/disaster-risk-and-2030-agenda-sustainable-development>
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı/UNDP. (2017). İklim Değişikliği ve Afet Risk Azaltma Programlamasına Yönelik Sosyal Zarar Görebilirlik Değerlendirmesi Araçları (Social Vulnerability Assessment Tools For Climate Change and DRR Programming). https://www.adaptation-undp.org/sites/default/files/resources/social_vulnerability05102017_0.pdf
- Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi/UNOCHA. (2016). Dünya İnsani Yardım Zirvesi (World Humanitarian Summit). <https://agendaforhumanity.org/summit.html>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). 12. Kalkınma Planı (2024-2028).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu. (2020). Belediyeler İçin Hizmet Rehberleri Serisi/Afetlere Dirençli Kentler Rehberi. <https://belediyehizmetrehberleri.org/rehberler/afetlere-direncli-kentler-rehberi>
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı. (2023). İklim ve Afetlere Dirençli Şehirler Projesi. <https://kentseldirenclilik.csb.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).(2024). Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2023.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).(2023) Kent-Kır Nüfus İstatistikleri, 2022.
- Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu/IFRC. (2020). Hukuk ve Afet Sonrası İyileştirme ve Yeniden Yapılanma Literatür Taraması (Literature Review On Law and Disaster Recovery&Reconstruction) <https://disasterlaw.ifrc.org/media/1684>

Uluslararası Kızıllaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu/IFRC. (2023). Afet Sonrası İyileştirmeye İlişkin Kanunlar, Politikalar ve Planlar: Çok Ülkelili Sentez Raporu (Laws, Policies, Plans for Disaster Recovery: Multi-Country Synthesis Report). <https://disasterlaw.ifrc.org/media/4230>

Kaynaklar

- [1] The Great 1906 San Francisco Earthquake, n.d.
- [2] Pino, N.A., Piatanesi, A., Valensise, G., Boschi, E., The 28 December 1908 Messina Straits Earthquake (MW 7.1): A Great Earthquake throughout a Century of Seismology, *Seismological Research Letters*, 80, 243–259 2009.
- [3] TUNA, P., TÜRK KAMUOYUNDA BÜYÜK KANTO DEPREMİ (1923), *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 22, 595–621 2023.
- [4] Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S., Ziya Keskin, Y., DEPREMZEDELERİN ANLATILARIYLA 1939 ERZİNCAN DEPREMİ VE SONRASINDAKİ GELİŞMELER, *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 44, 163–178 2020.
- [5] HAÇİN, İ., 1939 Erzincan Büyük Depremi, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30, 37–70 2014.
- [6] Chen, Y., Liu, M., Wang, H., Aftershocks and Background Seismicity in Tangshan and the Rest of North China, *J Geophys Res Solid Earth*, 126 2021.
- [7] Ghobarah, A., Saatcioglu, M., Nistor, I., The impact of the 26 December 2004 earthquake and tsunami on structures and infrastructure, *Eng Struct*, 28, 312–326 2006.
- [8] Koketsu, K., Yokota, Y., Nishimura, N., Yagi, Y., et al., A unified source model for the 2011 Tohoku earthquake, *Earth Planet Sci Lett*, 310, 480–487 2011.
- [9] AFAD - TADAS, n.d.
- [10] Cornell, C.A., Engineering seismic risk analysis, *Bulletin of the Seismological Society of America*, 58, 1583–1606 1968.
- [11] Lang, H.D., Earthquake Damage and Loss Assessment – Predicting the Unpredictable, University of Bergen, .
- [12] National Oceanic and Atmospheric Administration, n.d.
- [13] Algermissen, S.T., Rinehart, W., Dewey, J.W., Earth Sciences Laboratories (U.S.), A study of earthquake losses in the San Francisco Bay area : data and analysis : a report .
- [14] Whitman, R. V., Anagnos, T., Kircher, C.A., Lagorio, H.J., et al., Development of a National Earthquake Loss Estimation Methodology, *Earthquake Spectra*, 13, 643–661 1997.
- [15] Freeman, J.R., Earthquake damage and earthquake insurance : studies of a rational basis for earthquake insurance, also studies of engineering data for earthquake-resisting construction, McGraw-Hill Book Co., New York.

- [16] Kircher, C.A., Reitherman, R.K., Whitman, R. V., Arnold, C., Estimation of earthquake losses to buildings, *Earthquake Spectra*, 13, 703–720 1997.
- [17] ShakeMap Scientific Background, n.d.
- [18] redact-project – Rapid Earthquake Damage Assessment Consortium, n.d.
- [19] Wald, D.J., Alerting the Globe of Consequential Earthquakes, *Perspectives of Earth and Space Scientists*, 4, e2022CN000200 2023.
- [20] Allen, T.I., Wald, D.J., Topographic Slope as a Proxy for Seismic Site-Conditions (VS 30) and Amplification Around the Globe, Virginia.
- [21] Allen, T.I., Wald, D.J., On the use of high-resolution topographic data as a proxy for seismic site conditions (V_{s30}), *Bulletin of the Seismological Society of America*, 99, 935–943 2009.
- [22] Thompson, E.M., Worden, C.B., Estimating Rupture Distances without a Rupture, *Bulletin of the Seismological Society of America*, 108, 371–379 2018.
- [23] Porter, K., Scawthorn, C., U.S. Geological Survey, Open-Source Risk Estimation Software , Pasadena CA n.d.
- [24] USGS Open-File Report 2009-1136: Estimating Casualties for Large Earthquakes Worldwide Using an Empirical Approach, n.d.
- [25] Jaiswal, K., Wald, D., An empirical model for global earthquake fatality estimation, *Earthquake Spectra*, 26, 1017–1037 2010.
- [26] Development of a semi-empirical loss model within the USGS Prompt Assessment of Global Earthquakes for Response (PAGER) System | Request PDF, n.d.
- [27] Porter, K.A., Jaiswal, K.S., Wald, D.J., Greene, M., et al., WHE-PAGER Project: A new initiative in estimating global building inventory and its seismic vulnerability, 2008.
- [28] HAZTURK, n.d.
- [29] Wald, D.J., Seligson, H.A., Rozelle, J., Burns, J., et al., A domestic earthquake impact alert protocol based on the combined USGS PAGER and FEMA Hazus loss estimation systems, *Earthquake Spectra*, 36, 164–182 2020.
- [30] <https://docs.openquake.org/oq-engine/manual/latest/underlying-science/overview.html>, n.d.
- [31] Kaklamanos, J., Baise, L.G., Boore, D.M., Estimating unknown input parameters when implementing the NGA ground-motion prediction equations in engineering practice, *Earthquake Spectra*, 27, 1219–1235 2011.

- [32] PEER NGA-West2 research program releases Excel file of five horizontal Ground Motion Prediction Equations | Pacific Earthquake Engineering Research Center, n.d.
- [33] Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü Deprem Dairesi Başkanlığı, AFAD, 2023. 06 Şubat 2023 Pazarcık-Elbistan (Kahramanmaraş) Mw: 7.7 – Mw: 7.6 Depremleri Raporu. 140 s. .
- [34] <https://usgs.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=8ac19bc334f747e486550f32837578c1>, USGS, *Vs30 Map Viewer*, n.d.
- [35] Karaaslan, A., Zor, E., Alaybey, S., Tarancioglu, A., et al., Gaziantep ili Sismik Tehlike ve Risk Değerlendirme Projesi, 5207A01, TÜBİTAK Dış Destekli Proje Sonuç Raporu, 2023., Gebze/Kocaeli.
- [36] Abrahamson, N.A., Silva, W.J., Kamai, R., Summary of the ASK14 ground motion relation for active crustal regions, *Earthquake Spectra*, 30, 1025–1055 2014.
- [37] Boore, D.M., Stewart, J.P., Seyhan, E., Atkinson, G.M., NGA-West2 Equations for Predicting PGA, PGV, and 5% Damped PSA for Shallow Crustal Earthquakes, <https://doi.org/10.1193/070113EQS184M>, 30, 1057–1085 2014.
- [38] Campbell, K.W., Bozorgnia, Y., NGA-West2 Ground Motion Model for the Average Horizontal Components of PGA, PGV, and 5% Damped Linear Acceleration Response Spectra, <https://doi.org/10.1193/062913EQS175M>, 30, 1087–1114 2014.
- [39] Chiou, B.S.J., Youngs, R.R., Update of the Chiou and Youngs NGA Model for the Average Horizontal Component of Peak Ground Motion and Response Spectra, <https://doi.org/10.1193/072813EQS219M>, 30, 1117–1153 2014.
- [40] Yerbilimleri Harita Görüntüleyici, n.d.
- [41] Emre, Ö., D.T.Y., Ö.S., E.H., O.Ş. ve Ş.F., Açıklamalı Türkiye Diri Fay Haritası. Ölçek 1:1.250.000, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Özel Yayın Serisi-30, Ankara-Türkiye.

Kaynaklar

1. Mehmet Eryılmaz. Sığınak Cerrahisi. Konferans Konuşma. 14. Ulusal Travma ve Acil Cerrahi Kongresi. 15-19 Kasım 2023 Antalya.
2. <https://www.aksam.com.tr/dunya/rus-ordusu-donetsk-bolgesindeki-hastaneyi-vurdu/haber-1264007> Erişim Tarihi: 29 Kasım 2023.
3. <https://haberglobal.com.tr/dunya/rus-ordusu-harkovda-hastaneye-saldir-di-70-hasta-ve-hastane-personeli-tahliye-bekliyor-169314> Erişim Tarihi: 29 Kasım 2023
4. www.gazeteduvar.com.tr Erişim Tarihi: 11 Şubat 2024
5. L Taylor. Russian forces are increasingly targeting Ukrainian healthcare facilities, says WHO. *BMJ* 2022;376:0801
6. Anadolu Ajansı, www.aa.com.tr, Erişim Tarihi: 22 Şubat 2023
7. TRT Haber, www.trt.com.tr Erişim Tarihi: 13.10.2023
8. Gazzeli Hekimlerin Çılgınlığını Türk Doktor Böyle Duyurdu (bogazgazetesi.com.tr) Erişim Tarihi: 24 Nisan 2023
9. Now TV Haberler Ekran Görüntüsü, Erişim Tarihi 12 Ekim 2023
10. Anadolu Ajansı, www.aa.com.tr Erişim Tarihi: 10 Kasım 2023
11. Türkiye'nin dibinde 30 yılda 15 savaş! Coğrafya kaderdir www.haberet.com İnfografik Erişim Tarihi: 14 Ocak 2024
12. Yavuz Karamanoğlu A., Yavuz van Giersbergen M. Sığınak Hemşireliği: Afet Bakım Sanatı, Öztekin SD, editör. Afet Hemşireliği. Ankara: Türkiye Klinikleri, 2018.p.86-91
13. Dağdaş, R. Afetler Sırasında Hasta ve Yaralılara Müdahalede Sığınak Görevi Yapan Yer Altı Hastanelerine Genel Bir Bakış. *Resilience Journal* 4(1), 2020, (55-63).
14. Türk Dil Kurumu Sözlükleri www.sozluk.gov.tr Erişim Tarihi: 21 Mart 2024.
15. Sivil Savunma Dairesi Başkanlığı Sivil Savunma Uzmanları ve Amirleri Hizmet İçi Eğitimi Materyali: Ülkemizde Sığınak, Antalya. Erişim Tarihi: <http://imid.beun.edu.tr/dosyalar/egitim/ulkemizdesiginak.pdf>
16. Resmi Gazete'nin 29 Eylül 2010 tarihli ve 27714 sayılı Sığınak Yönetmeliği
17. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/nevsehir/gezilecekyer/derinkuyu-yeralti-sehri> Erişim Tarihi: 29 Kasım 2023
18. <https://www.cappadocia-transfers.com/tr/kapadokya-rehberi/derinkuyu-yeralti-sehri-hakkinda/> Erişim Tarihi: 29 Kasım 2023.
19. OSHA. Occupational Safety and Health Act. <https://www.osha.gov/> Erişim Tarihi: 29 Kasım 2023.

Kaynaklar

- Abeygunawardena, P., Vyas, Y., Knill, P., Foy, T., Harrold, M., Steele, P., Tanner, T., Hirsch, D., Oosterman, M., Rooimans, J., Debois, M., Lamin, M., Liptow, H., Mausolf, E., Verheyen, R., Agrawala, S., Caspary, G., Paris, R., Kashyap, A., Sharma, A., Mathur, A., Sharma, M. and Sperling, F. (2009). *Poverty and Climate Change: Reducing the Vulnerability of the Poor Through Adaptation*. Washington, D.C.: World Bank Group.
- Allam, Z., Nieuwenhuysen, M., Chabaud, D. ve Moreno, C. (2022). The 15-Minute City Offers a New Framework for Sustainability, Liveability, and Health. *The Lancet Planetary Health*, 6(3), 181-183.
- Bambrick, H. J., Capon, A. G., Beaty, R. M. ve Burton, A. J. (2011). Climate Change and Health in the Urban Environment: Adaptation Opportunities in Australian Cities. *Asia-Pacific Journal of Public Health Supplement*, 23(2), 67-79.
- Barata, M., E. Ligeti, G. De Simone, T. Dickinson, D. Jack, J. Penney, M. Rahman, R. Zimmerman, (2011). Climate change and human health in cities. C. Rosenzweig, W. D. Solecki, S. A. Hammer, S. Mehrotra, (Eds.), In: *Climate Change and Cities: First Assessment Report of the Urban Climate Change Research Network* (pp. 179-213). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Boland B, Charchenko E, Knupfer S, Shadev S, Farhad N, Garg S, Huxley R. (2021). *Focused Adaptation: A Strategic Approach to Climate Adaptation in Cities*. New York: McKinsey Sustainability & C40.
- Bowen K.J. ve Friel S. (2012). *Climate Change Adaptation: Where Does Global Health Fit in the Agenda? Globalization and Health*, 8(10), 1-7.
- COP28. (2023). *Local Climate Action Summit*. <https://www.cop28.com/en/lcas> (Erişim Tarihi: 10.01.2024).
- CRED, UCLouvain and USAID. (2023). *2022 Disasters in Numbers*. Brussels: CRED.
- Dickson, E., Baker, J. L., Hoornweg, D., & Tiwari, A. (2012). *Urban Risk Assessment Understanding Disaster and Climate Risk in Cities*. Washington: The World Bank.
- Dixit, M. (2022). *Climate Crisis: Health, Cities, Biodiversity—Key Takeaways From IPCC's Report on Impact, Adaptation and Vulnerability*. <https://weather.com/en-IN/india/climate-change/news/2022-03-02-key-takeaways-from-ipcc-latest-report> (Erişim Tarihi: 10.01.2024).
- Euronews. (2023a). *Araştırma: Avrupa'da 2022 yazında 61 bin kişi aşırı sıcaklar nedeniyle hayatını kaybetti*. <https://tr.euronews.com/2023/07/10/arastirma-avrupada-2022-yazinda-61-bin-kisi-asiri-sicaklar-nedeniyle-hayati-ni-kaybetti> (Erişim Tarihi: 23.02.2024).

- Euronews. (2023b). *Hindistan'da aşırı yağışların yol açtığı sel ve heyelanlarda en az 48 kişi hayatını kaybetti*. <https://tr.euronews.com/2023/08/14/hindistan-da-asiri-yagislarin-yol-actigi-sel-ve-heyelanlarda-en-az-48-kisi-hayati-ni-kaybett> (Erişim Tarihi: 20.01.2024).
- Girard, L. F. ve Nocca, F. (2020). Climate Change and Health Impacts in Urban Areas: Towards Hybrid Evaluation Tools For New Governance. *Atmosphere*, 11(12), 1344.
- Harlan, S. L. ve Ruddell, D. M. (2011). Climate Change and Health in Cities: Impacts of Heat and Air Pollution and Potential Cco-benefits from Mitigation and Adaptation. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 3, 126-134.
- IPCC. (2012). *Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation. A Special Report of Working Groups I and II of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- IPCC. (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. R.K. Pachauri, and L.A. Meyer (Eds.). Geneva, Switzerland: IPCC.
- IPCC. (2021). *IPCC, 2021: Summary for policymakers. in: climate change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to The Sixth Assessment Report (AR6 Wg I) of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. V. Masson-Delmotte, P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, and B. Zhou (Eds.). New York, NY & Cambridge: Cambridge University Press.
- IPCC. (2022a). *Climate change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group ii to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (Eds.). Cambridge University Press. In Press.
- IPCC. (2022b). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (Eds.). Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA: Cambridge University Press.
- IPCC. (2023a). *IPCC Calls for Nomination of Experts to Draft an Outline of the Special Report on Climate Change and Cities*. <https://www.ipcc>.

- ch/2023/10/27/nomination-experts-climate-change-and-cities-scoping-meeting/ (Erişim tarihi: 09. 02.2024).
- IPCC. (2023b). *Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. H. Lee and J. Romero (Eds.). Geneva, Switzerland: IPCC.
- Levin, K., Boehm, S. ve Carter, R. (2022). *6 Big Findings from the IPCC 2022 Report on Climate Impacts, Adaptation and Vulnerability*. <https://www.wri.org/insights/ipcc-report-2022-climate-impacts-adaptation-vulnerability> (Erişim Tarihi: 08.01.2024)
- Meersens. (2022). *IPCC 2022 Report: What Are the Health Consequences of Global Warming?* <https://meersens.com/health-and-global-warming-ipcc-2022-report/?lang=en> (Erişim Tarihi: 08.01.2024).
- Ramirez-Rubio O, Daher C, Fanjul G, Gascon M, Mueller N, Pajín L, Plasencia A, Rojas-Rueda D, Thondoo M, Nicuwenhuijsen M. (2019). Urban Health: An Example of a “Health in All Policies” Approach in the Context of SDGs Implementation. *Globalization and Health*, 15(87), 1-21.
- REC. (2023). *A'dan Z'ye İklim Değişikliği Başucu Rehberi*. R. Ü. Sayman (Edt.). Ankara: REC.
- Sheelbeck, P. F. D., Dangour, A.D., Jarmul, S., Turner, G...Berrangford, L. (2021). The Effects on Public Health of Climate Change Adaptation Responses: A Systematic Review of Evidence from Low- And Middle-Income Countries. *Environmental Research Letters*, 16(7), 073001.
- Speizer, S., Raymond, C., Ivanovich, C. ve Horton, R.M. (2022). Concentrated and intensifying Humid Heat Extremes in the IPCC AR6 Regions. *Geophysical Research Letters*, 49, e2021GL097261.
- Titado, M. C., Vivero-Pol, J. L., Kerr, B. ve Krishnamurthy, K. (2022). Feasibility and effectiveness assessment of multi-sectoral climate change adaptation for food security and nutrition. *Current Climate Change Reports*, 8, 35-52. DOI: 10.1007/s40641-022-00181-x
- Tuğaç, Ç. (2021a). Kentsel Sürdürülebilirlik, Dirençlilik ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Bağlamında Yerel Yönetimler Üzerine Bir Değerlendirme. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 30(2), 21-69.
- UNDP. (2024). *Küresel Amaçlar*. <https://www.kureselamaclar.org/> (Erişim tarihi: 07. 02.2024).
- UNDRR. (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030*. <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030> (Erişim Tarihi: 13.02.2024).
- UNDRR. (2022). *Comprehensive Disaster and Climate Risk Management*. <https://www.undrr.org/climate-action-and-disaster-risk-reduction/com>

- prehensive-disaster-and-climate-risk-management (Erişim tarihi: 09.02.2024).
- UNDRR. (2024). *Early Warnings for All (EW4All)*. <https://www.undrr.org/early-warnings-for-all> (Erişim tarihi: 07.02.2024).
- UN Habitat. (2016). *New Urban Agenda*. <https://unhabitat.org/about-us/new-urban-agenda> (Erişim Tarihi: 13.02.2024).
- UN Habitat. (2022). *Envisaging the Future of Cities*. Kenya: UN Habitat.
- UN Habitat. (2023). *SDG 11: Sustainable Cities and Make Cities and Human Settlements Inclusive, Safe, Resilient and Sustainable Communities 2023*. https://unhabitat.org/sites/default/files/2023/07/2023_hlpf_factsheet_sdg_11_1.pdf (Erişim Tarihi: 23.02.2024).
- UN Habitat. (2024). *Climate Change*. <https://unhabitat.org/topic/climate-change> (Erişim Tarihi: 13.02.2024).
- UNFCCC. (2015). *Paris Agreement*. UNFCCC.
- Voegelé, J. (2022). *The IPCC report hits home: How Our Work in Sustainable Development Is Helping Countries Tackle the Climate Crisis*. <https://blogs.worldbank.org/climatechange/ipcc-report-hits-home-how-our-work-sustainable-development-helping-countries-tackle> (Erişim Tarihi: 03.02.2024).
- WEF. (2022). *Biodivercities by 2030: Transforming Cities' Relationship with Nature Report*. Geneva: WEF.
- WHO. (2014). *WHO Guidance to Protect Health From Climate Change Through Health Adaptation Planning*. Geneva: WHO.
- WHO. (2017). *Protecting Health in Europe From Climate Change: 2017 Update*. Copenhagen: World Health Organization.
- WHO. (2021). *Climate Change and Health*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health> (Erişim tarihi: 19.01.2024).
- Willems, E. ve Campbell-Lendrum, D. (2022). *Review of IPCC Evidence 2022 Climate Change, Health, and Well-being*. World Health Organization.
- WMO. (2021). *COP26 Special Report On Climate Change and Health: The Health Argument for Climate Action*. Geneva: World Health Organization.
- WMO. (2022). *Early Warnings for All*. <https://public.wmo.int/en/earlywarningsforall> (Erişim Tarihi: 07.01.2024).
- Wyns, A., Burgess, M., Shergill, R. ve Armstrong, F. (2022). *Climate Change is a Health Crisis: Health Messages from the IPCC Sixth Assessment Report on Climate Impacts, Adaptation and Vulnerability*. Climate and Health Alliance.
- Ying, S., Liu, H., Zhamg, X., & Ma, W. (2022). *Future Cities Advisory Outlook 2022: Building New Urban Resilience*. Beijing: UN Habitat.

Kaynaklar

- AFAD (2019). Açıklamalı Afet Terimleri Sözlüğü, <http://www.afad.gov.tr>
- AVANER, Tekin, FEDAİ, Recep (2020), “Türkiye’de Afet yönetiminde Kurumsal Yapılanma”, (Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır), Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi, Nobel Yayınları, ss.24-43.
- BÜYÜKKARACIĞAN, Naci (2016). Türkiye’de yerel yönetimlerde kriz ve afet çalışmalarının mevzuat açısından değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi sosyal ve teknik araştırmalar dergisi, sayı. 12, ss.195-219.
- CEREN, Adem (2022). Afet Yönetişimi, (Ed. Mehmet Akif Özer), Gazi Kitabevi, ss.1-33.
- CİGLER, Beverly.A. (1987). “Emergency management and public administration”, in Charles, M.T. and Kim, J.C.K. (Eds), Crisis, Management: A Case Book, Thomas, Springfield, MO
- DOĞAN, Kadir Caner (2022). “Afet Yönetimi”, (Ed. Kadir Caner Doğan, Ömer Uğur), Kamu Yönetimi, Nobel Yayınları, ss.137-146.
- ERKAN, E. Ayşe (2010). Afet Yönetiminde Risk Azaltma ve Türkiye’de Yaşanan Sorunlar, DPT Uzmanlık Tezleri, Ankara.
- GENÇ, F.N (2013). “Türkiye’de Afet Politikalarının Dönüşümü”, (Ed. Mete Yıldız, Mehmet Zahit Sobacı), Kamu Politikası Kuram ve Uygulama, Adres yayınları, Ankara.
- GÜVEN, Ahmet ve KIZILKAYA Satık Buğra (2023). Afetlerde Yerel Yönetimlerin Etkinliği Üzerine Bir Değerlendirme, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt. 1, Sayı. 2, ss.1-20.
- HERMANSSON, H. (2018). “Challenges to Decentralization of Disaster Management in Turkey: The Role of Political-Administrative Context”. International Journal of Public Administration, 1–15. doi:10.1080/01900692.2018.1466898
- KAİKİNİ, S. (2020). The Necessity of Understanding Disasters in the Language of Suffering. Voices in Bioethics, 6. <https://doi.org/10.7916/vib.v6i.6667>.
- KELEŞ, Ruşen (2006). Yerinden Yönetim ve Siyaset, 5. Baskı, Ankara: Cem Yayınları.
- KELEŞ, Ruşen (2021). Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi.
- KUSUMASARİ, Bevaola., ALAM, Quamrul., & SİDDİQUİ, Kamal. (2010). Resource capability for local government in managing disaster. Disaster Prevention & Management, 19(4), 438- 451. <https://doi.org/10.1108/09653561011070367>
- KÜÇÜKŞEN, Murat, YETKİN, Ozan (2020). “Afet Yönetimi ve Yerel Yönetimler”, (Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır), Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi, Nobel Yayınları, ss.143-162.

- LEBLEBİCİ, Özkan (2014). “Afetlerde Kamu Yönetiminin Rolü ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru”, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 7, Sayı 2, ss.457-477.
- LEBLEBİCİ, Doğan Nadi, ÇELİK, Dilek (2021). “Dünya’da Yerel Yönetimlere Dair Gelişmelerin Değerlendirilmesi”, (Ed. Özgür Önder, Esra Banu Sipahi, Murat Yaman), Yerel Yönetimler (Yönetim, Siyaset, Kent ve Güncel Tartışmalar), Gazi Kitabevi, ss.439-455.
- LEE, D. W. (2019). Local government’s disaster management capacity and disaster resilience. *Local Government Studies*, 45(6), 803–826. doi:10.1080/03003930.2019.1653284
- MALALGODA, C., AMARATUNGA, D., & PATHIRAGE, C. (2010). Role of the local governments in disaster risk reduction. In COBRA 2010: Construction, Building and Real Estate Research Conference of the Royal Institution of Chartered Surveyors. https://eprints.hud.ac.uk/id/eprint/28382/1/Role_of_the_local_governments_in_disaster_risk_reduction.pdf
- MALALGODA, Chamindi & AMARATUNGA, Dilanthi & HAİGH, Richard. (2013). Creating a disaster resilient built environment in urban cities: The role of local governments in Sri Lanka. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*. 4. 10.1108/17595901311299017.
- MALALGODA, C., AMARATUNGA, D., & HAİGH, R. (2018). Empowering local governments in making cities resilient to disasters: Research methodological perspectives. *Procedia Engineering*, 212(2017), 902–909. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2018.01.116>
- ÖNDER, Özgür (2023). “Türk Kamu Yönetiminde Afet Yönetiminin Kurumsal Yapısı ve İdari Dönüşümü”, (Ed.Hayriye Şengün, Özgür Önder, Murat Yaman), Afet Yönetimi ve Politikaları, Ekin Yayınevi, ss.139-185.
- ÖNER, Şerif (2023). Gelenekselden Moderne Yerel Yönetimler, Nobel Yayınları.
- ÖZER, Yunus Emre (2017). Afet Konusunda Algı ve Yerel Aktörlerin Sorumlulukları, *Sayıştay Dergisi*, Sayı. 106, ss.1-34.
- ÖZMEN, Alper (2023). “Afet Yönetiminde Kuram Arayışları ve Yaklaşımlar”, (Ed.Hayriye Şengün, Özgür Önder, Murat Yaman), Afet Yönetimi ve Politikaları, Ekin Yayınları, ss.89-115.
- SUNAR, Sinan (2023). “Afet Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü”, (Ed. Hayriye Şengün, Özgür Önder, Murat Yaman), Afet Yönetimi ve Politikaları, Ekin Yayınevi, ss.139-185.
- ŞEN, Gülhan. (2016). Yerel Yönetimlerde Afetlere Hazırlık ve Zarar Azaltma Sorumlulukları: İzmir Büyükşehir Belediyesi Örneği, Karaman, T. Z., Özer, Y. E., Yontar, İ. G. ve Tenikler, G. (Ed.) *Büyükşehir Yönetimi ve İl Yönetiminin Yeni Yüzü*, (s.935-966). İzmir: KAYSEM 10.

- ŞENGÜN, Hayriye (2020). “Afet Yönetiminin Hukuksal Boyutları”, (Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır), Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi, Nobel Yayınları, ss.45-61.
- TAŞTEKİN, Abdullah (2019). “Kentsel Dönüşüm ve Yerel Yönetimler”, (Ed. Murat Demir, Abdullah Çelik, Osman Geyik), Çizgi Yayınları, ss.123-142.
- TÜN, M., PEKKAN, E., & MUTLU, S. (2018). “Depremlerde Gözlenen Etkilerin Gönüllü Katılımıyla Hızlı Bir Şekilde Toplanması”, **Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim Ve Teknoloji Dergisi B- Teorik Bilimler**, 6(-), ss. 73-86.
- YAMAN, Murat (2021). “Türk Kamu Yönetiminde Afet Yönetimi”, (Ed. Hasan Yaylı), Türk Kamu Yönetimi, Orion Yayınları, ss.449-479.
- YAMAN, Murat, ÇAKIR, Erkan (2023). “Afet Yönetiminin Kavramsal Çerçevesi”, (Ed. Hayriye Şengün, Özgür Önder, Murat Yaman), Afet Yönetimi ve Politikaları, Ekin Yayınları, ss.3-29.
- YEŞİLDAL, Ali (2020). Doğal Afetlerle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü ve Kapasite Sorunları: Esnek Şehir Uygulaması, Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt. 4, sayı.1, ss.87-116.

Tehlikeler ve Afet Dirençli Kentler - 2

Editör:

Muammer TÜN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Tehlikeler ve Afet Dirençli Kentler - 2

Hazards and Disaster Resilient Cities

Editor: Muammer Tün

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-907-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub456>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Tün, M. (ed) (2024). *Tehlikeler ve Afet Dirençli Kentler -2*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub456>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- URL 1. Avrupa Yasam boyu Öğrenim Yeterlilikler Çerçevesi (European Qualifications Framework for Lifelong Learning - EQF/LLL), <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11>, 18.03.2024 tarihinde erişildi.
- URL 2. Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (The Overarching Framework for Qualifications of EHEA - QF-EHEA), <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11>, 18.03.2024 tarihinde erişildi.
- URL 3. <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=37>, 18.03.2024 tarihinde erişildi.
- URL 4. Temel İlk Yardım Bilgisi Dersi Konuları <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/ders/icerik/220990/48>.
- URL 5. Temel İlk Yardım Bilgisi Dersi Öğrenme Çıktıları <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/ders/ogrenimCikti/220990/49>.
- URL 6. Temel İlk Yardım Bilgisi Dersi Öğretim Yöntem ve Teknikleri <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/ders/ogretimYontemTeknik/220990/50>.
- URL 7. Temel İlk Yardım Bilgisi Dersi Program Çıktılarına Katkısı <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/ders/programCikti/220990/51>.
- URL 8. Temel İlk Yardım Bilgisi Dersi Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/ders/degerlendirme/220990/52>
- URL 9. Acil Durum ve Afet Yönetimi Önlisans Program Eğitim Amaçları <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/turkiye-programlari/acikogretim-fakultesi-onlisans-programlari-2-yillik/acil-durum-ve-afet-yonetimi>
- URL 10. AFAD Resmi İnternet Sayfası. <https://www.afad.gov.tr/>
- URL 11. AFAD Organizasyon Şeması. <https://www.afad.gov.tr/teskilat-semasi#>
- URL 12. Akademik ve Mesleki Ağırıklı Yeterlilikler, <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48>
- URL 13. Dersler ve AKTS kredileri. <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/program/dersler/2008/13>

Kaynaklar

1. ÇOŞKUN, Aslan Mehmet. Kahramanmaraş İli Özelinde Hazırlanan İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) Üzerine Bir Çalışma. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2022, 15.2: 276-295.
2. BOZKURT, Önder; ÇİÇEKDAĞI, Halil İbrahim. İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP) Sonrası Yapılacak Risk Azaltma Yatırımlarında Best-Worst Metodu (BWM) ile Kriter Önceliklendirme. Afet ve Risk Dergisi, 2022, 5.1: 109-121.
3. AFAD, İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP), 2022, <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-risk-azaltma-planı-tarap>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
4. BENLİ, H., et al. Türkiye’de Afet Yönetimi Ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara, 2018.
5. AFAD, İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP), 2022, <https://www.afad.gov.tr/il-planları>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
6. AFAD, İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Türkiye Deprem Tehlike Haritası, 2019, <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
7. MTA, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Türkiye Diri Fay Haritası, 2023, <https://www.mta.gov.tr/v3.0/hizmetler/yenilenmis-diri-fay-haritalari>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
8. AFAD, İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, 2022, <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonctimi-terimleri-sozlugu>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
9. 100. Yıl Türkiye Planı, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, On Birinci Kalkınma Planı, 2019, <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planları/>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
10. Komisyon Araştırma Raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması Ve KentSEL Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2023, Sıra Sayı: 449.
11. HAÇIN, İlhan. 1939 Erzincan Büyük Depremi. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2014, 30.88: 37-70.
12. ARSLAN, Recep. 1943 Ladik Depremi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 2020, 10.1: 143-160.

13. ÖZÇELİK, Fatih. 1944 Bolu-Gerede Depremi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2017, 12.2: 91-113.
14. ERGÜNAY, O. Ağustos 1966 Varto deprem raporu. *Ankara: İmar İskân Bakanlığı Deprem Bölgeleri İcra Heyeti Başkanlığı*, 19.
15. VAROL, KOÇ. Depreme maruz kalmış yığma ve kırsal yapı davranışlarının incelenerek yığma yapı yapımında dikkat edilmesi gereken kuralların derlenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2016, 2.1: 36-57.
16. ARPAT, Esen; ŞAROĞLU, F.; IZ, H. B. Çaldıran depremi. *Yeryuvarı ve İnsan*, 1976, 2.1: 29-41.
17. AKTÜRK, İsmail; ALBENİ, Mesut. Doğal afetlerin ekonomik performans üzerine etkisi: 1999 yılında Türkiye’de meydana gelen depremler ve etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2002, 7.1.
18. “Şahin H., Alyamaç K.E., Durucan A.R., Demirel B., Ulaş Açıkgenç M., Bildik A.T., Durucan C., Demir T., Ulucan M., ve Demirbaş N., 2020. 24 Ocak 2020 Mw 6.8 Sivrice/Elazığ Depremi Elazığ Bölgesi Yapısal Hasarlar İnceleme ve Analiz Raporu, Yapı ve Beton Uygulama ve Araştırma Merkezi, Fırat Üniversitesi, Rapor No:2020/D001, Elazığ, Türkiye.
19. AFAD. 06 Şubat 2023 Pazarcık (Kahramanmaraş) MW 7.7, Elbistan (Kahramanmaraş) MW 7.6, Depremlerine İlişkin Ön Değerlendirme Raporu. 2023.
20. AFAD. 20 Şubat 2023 Yayladağı (Hatay) Mw 6.4 Depremine İlişkin Ön Değerlendirme Raporu. 2023.
21. AFAD, İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Duyurular, 2023, <https://www.afad.gov.tr/duyurular>, (Son Erişim Tarihi: 14.03.2024)
22. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Kahramanmaraş Ve Hatay Depremleri Raporu. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023.
23. DÖLEK, İskender. Afetler ve afet yönetimi. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2020.
24. ALYAMAÇ, KE., ŞAHİN H., DURUCAN A., DURUCAN C. (2023). Elazığ İli Merkez Mahalleleri İçin Deprem Risk Haritalarının Ve Kent-sel Dönüşüme Yön Verecek Bilgi Bankası Altyapısının Oluşturulması, AFAD-UDAP Çalışması, Proje No: UDAP-Ç-21-62.
25. T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Riskli Yapıların Tes-pit Edilmesine İlişkin Esaslar, 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetme-liği. Ankara, Türkiye, 2013, 28695.

References

- Adger, W. N., Dessai, S., Goulden, M., Hulme, M., Lorenzoni, I., Nelson, D. R., ... & Wreford, A. (2009). Are there social limits to adaptation to climate change?. *Climatic change*, 93(3), 335-354.
- Ahrens, D.C. and Henson, R., 1994. *Meteorology Today, An Introduction to Weather, Climate and the Environment*, Edition 13, West Publishing Company, USA.
- Akbulut, M., & Kaya, A. A. (2020). Bir afet olarak küresel iklim değişikliği ve ilkököl öğretmenlerinin iklim değişikliği farkındalığının incelenmesi: Gümüşhane İli örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 112-124
- Beatley T. (2000) *Green Urbanism*, Washington DC, Island Press
- Bongardt D., Breithaupt M., Creutzig F. (2002) "Beyond the Fossil City: Towards low Carbon Transport and Green Growth", German Technical Cooperation (GTZ), 44. Bölüm
- Brown, D., Boano, C., Johnson, C., Vivekananda, J. & Walker, J. (2015). Urban crisis and humanitarian responses: A literature review. The Bartlett Development Planning Unit, UCL (University of London).
- Brown, D., Boano, C., Johnson, C., Vivekananda, J. & Walker, J. (2015). Urban crisis and humanitarian responses: A literature review. The Bartlett Development Planning Unit, UCL (University of London).
- Burgess, R. (2000). The compact city debate: A global perspective. In *Compact Cities: Sustainable Urban Forms for Developing Countries*. (Jenks, M., Burgess, R. ed.). Spon Press, London and New York, ss.9-24.
- Burgess, R. (2000). The compact city debate: A global perspective. In *Compact Cities: Sustainable Urban Forms for Developing Countries*. (Jenks, M., Burgess, R. ed.). Spon Press, London and New York, ss.9-24.
- Çelenk Kaya E. & Irmak, İ. (2023) Crisis Management Process In Workplaces Emergencies And Disaster. *Management of Special Areas in Public Administration*, Parlak Bekir, Doğan Kadir Caner, Editör, Livre de Lyon, Lyon, ss.128-151
- Çetinkaya, Ç. (2013). Eko-kentler: kent ve doğa ilişkisinde yeni bir sistem tasarımı. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, (1), 12-16.
- Dieleman, F. ve Wegener, M. (2004), "Compact City and Urban Sprawl", *Built Environment*, 30(4), ss.308-323.
- European Green Cities (EGC) (2001) *Final Technical Report: European Green Cities - European Global Renewable Energy and environmentally responsible neighbourhoods and cities*, Denmark, Cenergia Energy Consultants.

- Günerhan, S. A., Erdem, Ü., & Günerhan, H. (2010). Çevre ve enerji açısından yavaş şehir hareketinin gelişimi. *Tesisat Mühendisliği*, 118(4), 32-37.
<http://www.cittaslow.org/network/jingyang-jingde-county>.
<http://www.cityhealthj.org/index.php/cityhealthj/article/download/43/34>
<http://www.italyaonline.net/Italia/hakkinda/makaleler/Sakin%20Sehirler.htm>
<https://www.ecobuild.com.tr/post/kopenhag-2025-de-s%C4%B1f%C4%B1r-karbon-%C5%9Fehir-olma-hedefine-ko%C5%9Fuyor>
<https://www.ekoik.com/viyana-dunyanin-en-yasanabilir-kenti/>
IFRC .(2022). Chrome extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://www.ifrc.org/sites/default/files/2023-03/2022_IFRC-WDR_EN.0.pdf.pdf.
- Intergovernmental Panel on Climate Change, (2014a). Climate Change 2014: Synthesis report. contribution of working groups I, II and III to the fifth assessment report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, R.K. Pachauri and L.A. Meyer (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, 151 pp.
- IPCC (2007b), “Climate Change 2007: Synthesis Report”, http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/syr/ar4_syr.pdf
- IPCC. (2021). IPCC, 2021: Summary for policymakers. in: climate change 2021: The physical science basis. contribution of working group i to the sixth assessment report (ar6 wg i) of the intergovernmental panel on climate change. V. Masson-Delmotte, P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, and B. Zhou (Eds.). New York, NY & Cambridge: Cambridge University Press
- Irmak, İ. & Çelenk Kaya E. (2023) Risk Management Processes In Occupational Safety Studies. Management of Special Areas in Public Administration, Parlak Bekir, Doğan Kadir Caner, Editör, Livre de Lyon, Lyon, ss.152-173.
- Jia L. (2009) “Spatial Planning in Shenzhen to Built a Low Carbon City”, 45th ISOCARP Congress, Shenzhen, Urban Planning and Development Research Center. S.1-7.
- Kaya, A. A., & Akbulut, M. (2021). A Very Real Environmental Problem: Global Climate Change. *Public Administration And Public Finance Research*, 240.
- Kayapınar, Y. E. (2017). Akıllı şehirler ve uygulama örnekleri. *İTÜ Vakfı Dergisi*, 77, 19.
- Lee, H., & Romero, J. (2023). Climate change 2023: Synthesis report. A Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Contribution

- of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change.
- Leroy G. (2002) "Smart Growth for Cities: It's a Union Thing", Working USA, Cilt 6, Sayı 1, s.56-76.
- Marshall, N. A., Park, S., Howden, S. M., Dowd, A. B., & Jakku, E. S. (2013). Climate change awareness is associated with enhanced adaptive capacity. *Agricultural Systems*, 117, 30-34.
- Mikaeili, M., & Memlük, Y. (2013). Ekoloji ve çevre açısından kompakt kent kavramı ve uygulama örnekleri. *Anadolu Doğa Bilimleri Dergisi*, 4(2), 37-50.
- Najafnezhad Asl, S., Mohammadi Moghadam, Y. & Poormoosavi, S. (2019). The role of passive defense in urban crisis management from urban managers' perspective. *International Journal of Human Capital in Urban Management*, 4 (3), 205-212. <https://doi.org/10.22034/IJHCUM.2019.03.05>
- Neuman, M. 2005. The Compact City Fallacy, *Journal of Planning Education and Research* 25:11-26, DOI: 10.1177/0739456X04270466, © 2005 Association of Collegiate Schools of Planning.
- ÖZTÜRK, N. K., & DEMİREL, Ö. (2021). Çok paydaşlı iş birliği ve dirençli kent açısından Montreal şehri. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 24-44.
- Peker, E. ve Aydın, C. İ. (2019). Değişen İklim de Kentler: Yerel Yönetimler İçin Azaltım ve Uyum Politikaları. İstanbul Politikalar Merkezi Bilgi Notu
- Pınarcıoğlu, N. Ş., & Kanbak, A. (2020). *Sürdürülebilir Kent Modelleri*. IJO-PEC PUBLICATION.
- Satterthwaite, D., Huq, S., Pelling, M., Rejo, H., Lankao, P., R. (2007), Adapting to Climate Change in Urban Areas: The Possibilities and Constraints in Low and Middle Income Nations, IIED Publications.
- Sınmaz, S. (2013). Yeni gelişen planlama yaklaşımları çerçevesinde akıllı yerleşme kavramı ve temel ilkeleri. *Megaron*, 8(2), 76.
- Suzuki H. vd. (2010) *Eco2 Cities: Ecological Cities as Economic Cities*, Washington DC., The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank
- Swim, J. K., Clayton, S., & Howard, G. S. (2011). Human behavioral contributions to climate change psychological and contextual drivers. *American Psychologist*, 66(4), 251-264
- Tekin, Ö. F. (2023). Kentsel Kriz ve Krizler Çağının Kent Modelleri. *Kent ve Kriz*, 1.
- Torabi, E. (2017). To Be Beside the Seaside: Urban Resilience to Climate-Related Disasters in Coastal Cities. Thesis (PhD Doctorate). Grif-

- fith University School Of Environment Cities Research Institute Gold Coast Campus. <https://experts.griffith.edu.au/publication/n2c1110fa6fb4e00928a4d743348b9d9b>.
- TUĞAÇ, D. Ç. (2018). Türkiye İçin İklim Değişikliğine Dayanıklı Kentsel Planlama Modeli Önerisi: Eko-Kompakt Kentler. Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 32(4), 1047-1068.
- Türkeş, M. (2008). Küresel iklim değişikliği nedir? Temel kavramlar, nedenleri, gözlenen ve öngörülen değişiklikler. İklim Değişikliği ve Çevre, 1(1), 26-37
- Türkiye İklim Değişikliği 6. Bildirimi*, Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yayınları, 2016, Ankara. S, 22, 161
- UN-Habitat, World Cities Report 2016, wcr.unhabitat.org.
- Uttara, S., Bhuvandas, N. and Aggarwal, V. (2012) Impacts of Urbanization on Environment. International Journal of Research in Engineering and Applied Sciences, 2, 1637-1645
- Varol, N. & Buluş Kırıkkaya, E. (2017). Afetler Karşısında Toplum Dirençliliği . Resilience , 1 (1) , 1-9 . DOI: 10.32569/resilience.344784
- World Meteorology Organization .(2022). <https://public.wmo.int/en/our-mandate/climate/wmo-statement-state-of-global-climate>.
- Yu, H., Wang, B., Zhang, Y. J., Wang, S., & Wei, Y. M. (2013). Public perception of climate change in China: results from the questionnaire survey. *Natural hazards*, 69(1), 459-472.

Kaynaklar

- Açıkalın, O. (2018). Türkiye'ye ilişkin sosyal boyutlu deprem yazınına eleştirel bir bakış. *Dirençlilik Dergisi*, 2(2), 85-104.
- Adaman, F. (2021). İnsan'dan doğa'ya afetlerin ekonomi-politik topoğrafyası. *Afetlerle Yoksullaşma, Salgınlar, Göçler ve Eşitsizlikler* içinde. (Ed. Murad Tiryakioğlu). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- The Sphere (2011). *Afete Müdahalede Asgari Standartlar ve İnsani Yardım Sözleşmesi (AMASIYS)*.
- Akarçay, E. (2023). Anadolu mutfağı güncesi: 6 Şubat depremleri sonrası Hatay-Belen'de kurulan sahra mutfağına ilişkin otoetnografik değerlendirme. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 26: 2, 45-63. DOI: 10.18490/sosars.1382502
- Akpolat, Y. vd. (2021). İzmir deprem afetinden etkilenenler üzerine sosyolojik bir araştırma: depremle ilgili toplumsal bilincin analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 723-753.
- Akşit, B. ve Karancı, N. (1999). A case study from Dinar and Bursa (Turkey). *The Australian Journal of Emergency Management*, 13 (4): 35-39.
- Ayer vd. (2023). Afet sonrası görülebilecek klinik semptomlara yönelik beslenme önerileri. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 669-674.
- Balta, E. ve Parker, M. (1999). Afet: doğal mı, toplumsal mı?. *Birikim*, 125-126. Erişim: <https://birikimdergisi.com/dergiler/birikim/1/sayi-125-126-eylul-ekim-1999/2319/afet-dogal-mi-toplumsal-mi/5416>
- Beck, U. (2011). *Risk Toplumu*. (Çev. Kazım Özdoğan ve Bülent Doğan). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Can, İ. (2022). Afet çağında sosyolojiyi yardıma çağırmak ya da afeti yeniden tanımlamanın gerekliliği üzerine. *Tezkire*, 80, 9-29.
- Çingü, T. G. ve Yazgan, Ç. Ü. (2022). Examination of risk perception, fear, and preparedness of individuals experiencing earthquakes. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(2), 656-668.
- Eryılmaz, M. (2007). Afete giriş. *Afet Tıbbı* içinde. (Ed. Mehmet Eryılmaz ve Ufuk Dizer). Ankara: Ünsal Yayınları.
- FAO (2003). *Trade Reforms and Food Security*, Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- FAO Policy Brief (2006). Food Security. Issue 2. <https://www.fao.org/agrifood-economics/en/>
- Gökalp Yılmaz, G. (2021a). Afetlere sosyolojik bakış ve Türkiye'de afet yazınına kuramsal bir yaklaşım. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 194-204.

- Gökalp Yılmaz, G. (2021b). Doğal afetler, toplumsal değişme ve dirençlilik ilişkisi: toplumsalın yeniden inşası. *Sosyolojik Bağlam*, 2(2), 119-132
- Kalaycıoğlu, S. (2021). Afetler sonrasında yoksulluk, sosyal kırılmalık, sosyal politikalar ve yeniden yapılanma. *Afetlerle Yoksullaşma, Salgınlar, Göçler ve Eşitsizlikler* içinde. (Ed. Murad Tiryakioğlu). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kasapoğlu, A. ve Ecevit, M. (2001). *Deprem'in Sosyolojik Araştırması*. Ankara: Sosyoloji Derneği Yayınları.
- Kasapoğlu, A., Ecevit, M. (2007). Afet Sosyolojisi. *Afet Tıbbı* içinde. (Ed. Mehmet Eryılmaz ve Ufuk Dizer). Ankara: Ünsal Yayınları.
- Kızılay (2017). Türk Kızılayı Afetlerde Beslenme Hizmetleri Kılavuzu. Ed. İlhan Öztürk ve Çiğdem Koçak.
- Kızılay (2023). February 6th Earthquake Current Situation Analysis and Needs Research Report. Erişim adresi: <https://kizilayakademi.org.tr/arastirma-ve-saha-raporlari/>
- Koç, Mustafa (2013) *Küresel Gıda Düzeni*, Ankara: Notabene.
- Kümbetoğlu, B. (2006). "Depremden Beş Yıl Sonra Düzce" araştırması: giriş. *Toplumbilim: Deprem Özel Sayısı*, 21.
- Kümbetoğlu, B. vd. (2007). *Depremden 5 Yıl Sonra Düzce İlinde Değişen Toplumsal, Ekonomik ve Kişisel Yaşam*. Tübitak SOBAG Proje Raporu, Proje No: 106K114.
- Öney, B. ve Akman, K. (2022). Afet durumlarında beslenme hizmetleri. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(1), 239-246.
- Özügürlü, M. (2000). 17 Ağustos körfez depremi: yıkıntıların içinden notlar. *Mülkiye*, XXIV (220): 323-38.
- Özügürlü, A. (2012). Afetler ve kentleşmenin neoliberal dönüşümü. *Mülkiye*, XXXVI (274): 149-158.
- Perry, R. W. (2018). Defining disaster: an evolving concept. *Handbook of Disaster Research* içinde, (Eds. Havidan Rodriguez, William Donner, Joseph E. Trainor), 2nd Edition, Cham: Springer.
- Sommario, E., Spagnuolo, F. and Alabrese, M. (2020). Feeding the hungry, quenching the thirsty: shaping the rights to food and water in disaster settings through humanitarian standards. *Global Jurist*, 20(1) 2020: 1-18. <https://doi.org/10.1515/gj-2019-0007>
- Sunata, U. (2024). Deprem sosyolojisine giriş. *Afetin Sosyal İnşası: Türkiye'nin Deprem Sosyolojisi* içinde, Der. Ulaş Sunata, Ankara: Nika Yayınevi.
- Türkkan, C. (2023). *İstanbul'u Doyurmak: Gıda İlaşesinin Politik Ekonomisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Varol, N. ve Buluş Kırıkkaya, E. (2017). Afetler karşısında toplum dirençliliği. *Dirençlilik Dergisi*, 1(1): 1-9.

- World Food Summit. (1996). *Report of the World Food Summit*. 13-17 November 1996, Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://www.fao.org/3/w3548c/w3548c00.htm>
- Yüksel, B. (2007). Afet durumlarında beslenme, beslenmenin önemi ve gıda yardımı. *Afet Tıbbı* içinde. (Ed. Mehmet Eryılmaz ve Ufuk Dizer). Ankara: Ünsal Yayınları.

Kaynaklar

- AFAD (2024a) T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Kataloğu. [http:// www.deprem.gov.tr](http://www.deprem.gov.tr). Ankara, Erişim Tarihi: Ocak 2024.
- AFAD (2024b) T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Türkiye Deprem Tehlike Haritası. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi>. Ankara, Erişim Tarihi: Ocak 2024.
- Altunel, E. (1998). Evidence for damaging historical earthquakes at Priene, Western Turkey. *Turkish Journal of Earth Sciences*, 25-35.
- Amani, A., Sağıroğlu, S., & Doğangün, A. (2020). Örnek bir yığma bina üzerinde 1998, 2007 ve 2019 Türk deprem yönetmeliklerinin karşılaştırmalı olarak irdelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 25(1), 13-25.
- Cansız, S. (2022). Türkiye’de Kullanılan Deprem Yönetmeliklerinin Özellikleri ve Deprem Hesabının Değişimi. *International Journal of Engineering Research and Development*, 14(1), 58-71.
- Childe, G. (1994). Toplumsal evrim. (C. Balcı, Çev.) İstanbul: Alan Yayıncılık.
- ÇDP (2014). 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Raporu. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Ankara.
- DY (1940). *Zelzele Mıntıklarında Yapılacak İnşaata Ait İtalyan Yapı Talimatnamesi (ZMYİAİYT-1940)*. T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1944). *Zelzele Mıntıkları Muvakkat Yapı Talimatnamesi (ZMMYT-1944)*. T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1949). *Türkiye Yersarsıntısı Bölgeleri Yapı Yönetmeliği. (TYBY-1949)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1953). *Yersarsıntısı Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (YBYHY-1953)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1962). *Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (ABYHY-1962)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1968). *Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (ABYHY-1968)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1975). *Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (ABYHY-1975)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (1998). *Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (ABYHY-1998)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (2007). *Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik (DBYBHY-2007)*, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- DY (2018). *Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği (TBDY-2018)*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara.

- Emre, Ö., Duman, T.Y., Özalp, S., Elmacı, H., Olgun, Ş. ve Şaroğlu, F. (2013). Açıklamalı Türkiye Diri Fay Haritası. Ölçek 1:1.250.000, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Özel Yayın Serisi-30, Ankara-Türkiye. ISBN: 978-605-5310-56-1
- Emre O, Duman T Y, Ozalp S, Saroglu F, Olgun S, Elmaci H, Can T (2018) Active fault database of Türkiye. Bulletin of Earthquake Engineering, 16, 3229-3275
- Eyidoğan, H. Güçlü, U. (1993). Türkiye deprem bölgeleri haritasının evrimi ve yeni bir harita için öneri. Jeofizik Dergisi, 7(2), 95-108.
- Güner, B. (2020). Türkiye'deki deprem hasarlarına dönemsel bir yaklaşım; 3 dönem 3 deprem. Doğu Coğrafya Dergisi, 25(43), 139-152.
- İPEJJEÇ (1987). 17.08.1987 tarih ve 1634 sayılı karar, İmar Planına Esas Jeolojik ve Jeoteknik Etütlere İlişkin Genelge, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- İPEJJEÇ (1999). 15.10.1999 tarih ve 12297 sayılı karar, İmar Planına Esas Jeolojik ve Jeoteknik Etütlere İlişkin 10 Sayılı Genelge, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- İPEJJEÇ (2006). 19.07.2006 tarih ve 5075 sayılı Genelge, Yapı Yüksekliği ve Kat Adeti Genelgesi, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- İPEJJEÇ (2008). 11.11.2008 tarih ve 10337 sayılı Genelge, Planlamaya Esas Jeolojik Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Genelgesi, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- İPEJJEÇ (2011). 28.09.2011 tarih ve 2011/9 sayılı Genelge, Planlamaya Esas Jeolojik Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Raporlarının Onaylanmasına ilişkin genelge, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.
- Karaca, H. (2021). 2007 ve 2018 Deprem Yönetmelikleri Kullanılarak Farklı Zeminlere Göre ve Farklı Kentler İçin Elde Edilen Tasarım İvmelerinin Karşılaştırılması, Kapadokya Örneği. Afet ve Risk Dergisi, 4(1), 42-52.
- Kılıç, İ. E., Kutlu, Z. N. T., & Özcan, O. E. (2020). 2018 Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Uyarınca Bir İnceleme Alanının Zemin Etüdü Açısından İncelenmesi. Karaelmas Science & Engineering Journal/Karaelmas Fen ve Mühendislik Dergisi, 10(1).
- Mumford, L. (2007). Tarih boyunca kent: kökenleri, geçirdiği dönüşümler ve geleceği. (G. Koca, & T. Tosun, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Özmen, B. (2012). Türkiye deprem bölgeleri haritalarının tarihsel gelişimi. Türkiye Jeoloji Bülteni, 55(1).
- Özmen, B. (2023). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritalarının Tarihsel Gelişimi ve Ankara'ya Etkileri. Afet ve Risk Dergisi, 6(3), 710-722.
- RF (1993). 28.06.1993 tarih ve B09.0.YFK.0.00.00.00-6-5/373 sayılı genelge, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.

- RF (2005a). 18.08.2005 tarih ve B09.0.YİG.0.13.00.09/847 sayılı zemin ve temel etüdü raporu genel formatı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara.
- RF (2005b). 20.06.2006 tarih ve 632 sayılı genelge, zemin ve temel etüt raporu genel formatı, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara.
- RF (2019). 09.03.2019 tarih ve 30709 sayılı zemin ve temel etüdü uygulama esasları ve rapor formatı, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara.
- RF (2021). 17.02.2021 tarih ve 31398 sayılı tebliğ. Zemin ve temel etüdü uygulama esasları ve rapor formatına dair tebliğde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara.
- Sakaltaş, M. (2010). Zemin etüt ve geoteknik raporların inşaat mühendisliği açısından irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Sucuoğlu, H. (2019). 2019 Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinde Başlıca Yenilikler. Türk Deprem Araştırma Dergisi, 1(1), 63-75.
- URL-1. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19788&mevzuatTur=KurumVeKuruluyonetmeligi&mevzuatTertip=5>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-2. <https://mpgm.csb.gov.tr/1-100.000-olcekli-i-82132>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-3. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3194&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-4. 19.08.2008 gün ve 10337 sayılı Genelge. <https://www.afad.gov.tr/genelge>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-5. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=11445&mevzuatTur=KurumVeKuruluyonetmeligi&mevzuatTertip=5>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-6. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/03/20070306-3.htm>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-7. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180318M1-2.htm>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-8. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/03/20190309-5.htm>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-9. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210217-4.htm>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-10. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.3458.pdf>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.
- URL-11. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=4896&mevzuatTur=KurumVeKuruluyonetmeligi&mevzuatTertip=5>. Erişim Tarihi: Ocak, 2024.

URL-12. U.S. Geological Survey, GTOPO30. <https://www.usgs.gov/centers/cros>. Erişim Tarihi: Ocak, 2018.

YD (2019). 01.01.2019 tarihli “Yapı Sahipleri İle Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmesi İmzalayacak Yapı Denetim Kuruluşlarının Elektronik Ortamda Belirlenmesine İlişkin Usul Ve Esaslara Dair Tebliğ”, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Ankara. <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=9&MevzuatNo=31091&MevzuatTertip=5>.

Wessel P, Smith W H F, Scharroo R, Luis J F, Wobbe F (2013) Generic Mapping Tools: Improved version released. EOS Transactions American Geophysical Union 94, 409-410.

Wycherley, R. E. (2011). Antik Çağda kentler nasıl kuruldu?. (N. Nirven, & N. Başgelen, Çev.) İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Kaynaklar

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2020) “Erişilebilirlik Kılavuzu” https://www.aile.gov.tr/media/65613/crisilebilirlik_kilavuzu_2021.pdf (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- Birleşmiş Milletler (2005) World Conference on Disaster Reduction, <https://www.unisdr.org/2005/wcdr/intergov/official-doc/L-docs/Hyogo-framework-for-action-english.pdf> (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- Birleşmiş Milletler (2006) “Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme” <https://www.aile.gov.tr/cyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanunlar/engellilerin-haklarina-iliskin-sozlesmenin-onaylanmasinin-uygun-bulunduguna-dair-kanun-ve-engellilerin-haklarina-iliskin-sozlesme/> (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- Çağlayan Gümüş, D. (2013) “Erişilebilirlik Herkes İçin Bir Gereklik”. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile Dergisi. Sayı:4, Nisan-Mayıs-Haziran 2013, 46-48.
- Davis-Wray, H (2024) “Natural Disaster, Accessibility and Access to Basic Services” https://www.un.org/disabilities/documents/desa/df_2_henrietta_davis_wray.doc (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- Engelliler Hakkında Kanun (2005) <https://www.aile.gov.tr/cyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanunlar/engelliler-hakkinda-kanun/> (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- Resilient Cities Network (2023) What is Urban Resilience?, <https://resilientcitiesnetwork.org/what-is-urban-resilience/> (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- TSE (2023) “TS 9111: Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere”.
- UNDDR (2015) “Sendai Framework for Disaster Risk Reduction” 2015-2030, https://www.preventionweb.net/files/43291_sendaiframeworkfordrrren.pdf (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- UNDDR (2021) “Strategic Framework 2022-2025” <https://www.undrr.org/publication/undrr-strategic-framework-2022-2025> (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- UNDDR (2024) Inclusion, <https://www.undrr.org/inclusion> (Erişim tarihi: 20.3.2024).
- UNECE (2020) Policy Brief, Older Persons in Emergency Situations https://unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Policy_briefs/ECE_WG1_36_PB25.pdf (Erişim tarihi: 20.3.2024).

6. Kaynaklar

- AFAD, 2014, Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 216 sayfa, Ankara.
- AFAD, 2019, Türkiye Deprem Tehlike Haritası
- Ergünay, O., 2002, Afete Hazırlık ve Afet Yönetimi, Türk Kızılayı.
- Ergünay, O., 2014, Afet Yönetimi: Genel İlkeler, Tanımlar, Kavramlar, Acil Afet Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, sayfa 29-92.
- İRAP, 2020, İl Afet Risk Azaltma Planı Hazırlama Kılavuzu, 9. Versiyonu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- Özmen, B., Nurlu, M., Güler, H., 1997, Coğrafi Bilgi Sistemi ile Deprem Bölgelerinin İncelenmesi, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Sayfa Sayısı 88.
- Özmen, B., 2017, Tehlike ve Risk Değerlendirmesi (Bölüm 3), Afet Senaryosu ve Tatbikatlar Kitabı (Editörler: Recep Bayar ve Muammer Tün), Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Acil Durum ve Afet Yönetimi Ön Lisans Programı Ders Kitabı, sayfa 46 - 72, ISBN: 978-975-06-2251-9 (1. Baskı).
- Pampal, S., Özmen, B., 2007, Türkiye'nin Deprem Gerçeği Deprem Bölgeleri Haritaları ve Deprem Yönetmeliklerinin Tarihsel Gelişimi, Sayfa Sayısı 1028, ISBN:978-97592358-6-4.
- UNISDR, 2017, How To Make Cities More Resilient A Handbook For Local Government Leaders, A contribution to the Global Campaign 2010-2020 Making Cities Resilient – “My City is Getting Ready”, 122 pages, Geneva
- World Disaster Report, 2020, The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, 366 pages.

Kaynaklar

- Abdullah, N. M., Sulaiman, N., Nazir, U., Ismail, M., Latib, S. K. K. A., & Mahmud, N. P. N. (2022). Geographical Information System (GIS) and Remote Sensing (RS) Applications in Disaster Risk Reduction (DRR) in Malaysia. *International Journal of Integrated Engineering*, 14(5), 25-37.
- Alberg, A. J., Park, J. W., Hager, B. W., Brock, M. V., & Dicner-West, M. (2004). The use of “overall accuracy” to evaluate the validity of screening or diagnostic tests. *Journal of general internal medicine*, 19(5p1), 460-465.
- Avetisyan, D., Velizarova, E., & Filchev, L. (2022). Post-fire forest vegetation state monitoring through satellite remote sensing and in situ data. *Remote Sensing*, 14(24), 6266.
- Bin, W., Ming, L., Dan, J., Suju, L., Qiang, C., Chao, W., . . . Jun, Z. (2019). A method of automatically extracting forest fire burned areas using Gf-1 remote sensing images. IGARSS 2019-2019 IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium,
- Boldyreff, A. S., Bespalov, D. A., & Adzhiev, A. K. (2017). Automated information-analytical system for thunderstorm monitoring and early warning alarms using modern physical sensors and information technologies with elements of artificial intelligence. Autonomous Air and Ground Sensing Systems for Agricultural Optimization and Phenotyping II,
- Casagli, N., Tofani, V., Morelli, S., Frodella, W., Ciampalini, A., Raspini, F., & Intrieri, E. (2017). Remote sensing techniques in landslide mapping and monitoring, keynote lecture. In workshop on world landslide forum. In: Springer, Cham.
- Charou, E., Stefouli, M., Dimitrakopoulos, D., Vasiliou, E., & Mavrantza, O. (2010). Using remote sensing to assess impact of mining activities on land and water resources. *Mine Water and the Environment*, 29, 45-52.
- Chen, W., Jiang, H., Moriya, K., Sakai, T., & Cao, C. (2018). Monitoring of post-fire forest regeneration under different restoration treatments based on ALOS/PALSAR data. *New forests*, 49, 105-121.
- Chen, W., Moriya, K., Sakai, T., Koyama, L., & Cao, C. (2016). Mapping a burned forest area from Landsat TM data by multiple methods. *Geomatics, Natural Hazards and Risk*, 7(1), 384-402.
- Chuvieco, E., Martin, M. P., & Palacios, A. (2002). Assessment of different spectral indices in the red-near-infrared spectral domain for burned land discrimination. *International Journal of Remote Sensing*, 23(23), 5103-5110. <Go to ISI>://WOS:000179940500011
- Çömert, R., Matci Küçük, D., & Avdan, U. (2019). Object Based Burned Area Mapping With Random Forest Algorithm. *International Journal of Engineering and Geosciences*, 4(2), 78-87.
- Coppola, D. (2006). *Introduction to international disaster management*. Elsevier.

- Day, P. P. (1955). Electromagnetic spectrum of Am 241. *Physical Review*, 97(3), 689.
- De Luca, G., Silva, J. M., & Modica, G. (2021). A workflow based on Sentinel-1 SAR data and open-source algorithms for unsupervised burned area detection in Mediterranean ecosystems. *GIScience & remote sensing*, 58(4), 516-541.
- De Luca, G., Silva, J. M., & Modica, G. (2022). Regional-scale burned area mapping in Mediterranean regions based on the multitemporal composite integration of Sentinel-1 and Sentinel-2 data. *GIScience & remote sensing*, 59(1), 1678-1705.
- Dong, J., Ota, K., & Dong, M. (2021). UAV-based real-time survivor detection system in post-disaster search and rescue operations. *IEEE Journal on Miniaturization for Air and Space Systems*, 2(4), 209-219.
- Eguchi, R. T., Huyck, C. K., Ghosh, S., & Adams, B. J. (2008). The application of remote sensing technologies for disaster management. The 14th World Conference on Earthquake Engineering,
- Erdem F., O. N. M. D., Comert R. , Kaplan G., Avdan U. (2022). *UZAKTAN ALGILAMA GÖRÜNTÜLERİNDE DERİN SİNİR AĞLARI KULLANARAK OTOMATİK DEĞİŞİM TESPİTİ UZALCBS 2022 Sempozyumu*,
- ESA. (2018). *SENTINEL-2*. Retrieved 31.12.2018 from <https://sentinel.esa.int/web/sentinel/missions/sentinel-2>
- Harb, M. M., & Dell'Acqua, F. (2017). Remote sensing in multirisk assessment: Improving disaster preparedness. *IEEE Geoscience and remote sensing magazine*, 5(1), 53-65.
- Hawbaker, T. J., Vanderhoof, M. K., Beal, Y.-J., Takacs, J. D., Schmidt, G. L., Falgout, J. T., . . . Picotte, J. J. (2017). Mapping burned areas using dense time-series of Landsat data. *Remote Sensing of Environment*, 198, 504-522.
- Hernandez-Leal, P., Arbelo, M., & Gonzalez-Calvo, A. (2006). Fire risk assessment using satellite data. *Advances in Space research*, 37(4), 741-746.
- Huang, J., & Klemas*, V. (2012). Using remote sensing of land cover change in coastal watersheds to predict downstream water quality. *Journal of Coastal Research*, 28(4), 930-944.
- Jones, S., & Sanii, J. (2019). Using deep learning and satellite imagery to assess the damage to civil structures after natural disasters. 2019 IEEE International Conference on Electro Information Technology (EIT),
- Joyce, K. E., Wright, K. C., Samsonov, S. V., & Ambrosia, V. G. (2009). Remote sensing and the disaster management cycle. *Advances in geoscience and remote sensing*, 48(7), 317-346.

- Kaku, K. (2019). Satellite remote sensing for disaster management support: A holistic and staged approach based on case studies in Sentinel Asia. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 33, 417-432.
- Klemas, V. V. (2009). The role of remote sensing in predicting and determining coastal storm impacts. *Journal of Coastal Research*, 25(6), 1264-1275.
- König, T., Kux, H. J., & Mendes, R. M. (2019). Shalstab mathematical model and WorldView-2 satellite images to identification of landslide-susceptible areas. *Natural Hazards*, 97(3), 1127-1149.
- Küçük Matcı, D., & Avdan, U. (2020). Comparative analysis of unsupervised classification methods for mapping burned forest areas. *Arabian Journal of Geosciences*, 13, 1-13.
- Lee, S., Har, D., & Kum, D. (2016). Drone-assisted disaster management: Finding victims via infrared camera and lidar sensor fusion. 2016 3rd Asia-Pacific World Congress on Computer Science and Engineering (APWC on CSE),
- Lillesand, T., Kiefer, R. W., & Chipman, J. (2015). *Remote sensing and image interpretation*. John Wiley & Sons.
- Lopez Ornelas, M. F. (2016). The Mexican Water Forest: benefits of using remote sensing techniques to assess changes in land use and land cover.
- Matcı, D. K., Comert, R., & Avdan, U. (2020). Comparison of Tree-Based Classification Algorithms in Mapping Burned Forest Areas. *Geodetski Vestnik*, 64(3).
- MCTek. (2013). *Uzaktan Algılama*. <https://www.mctek.com.tr/uzaktan-algilama/>
- Nivedita Priyadarshini, K., Kumar, M., Rahaman, S. A., & Nitheshnirmal, S. (2018). A comparative study of advanced land use/land cover classification algorithms using Sentinel-2 data. *The international archives of the photogrammetry, remote sensing and spatial information sciences*, 42, 665-670.
- Norgard, J., & Best, G. L. (2017). The electromagnetic spectrum. In *National Association of Broadcasters Engineering Handbook* (pp. 3-10). Routledge.
- Novikov, G., Trekin, A., Potapov, G., Ignatiev, V., & Burnaev, E. (2018). Satellite imagery analysis for operational damage assessment in emergency situations. Business Information Systems: 21st International Conference, BIS 2018, Berlin, Germany, July 18-20, 2018, Proceedings 21,
- Ohring, G., Lord, S., Derber, J., Mitchell, K., & Ji, M. (2002). Applications of satellite remote sensing in numerical weather and climate prediction. *Advances in Space research*, 30(11), 2433-2439.
- Pepe, M., Fregonese, L., & Scaioni, M. (2018). Planning airborne photogrammetry and remote-sensing missions with modern platforms and sensors. *European Journal of Remote Sensing*, 51(1), 412-436.

- Phiri, D., Simwanda, M., Salekin, S., Nyirenda, V. R., Murayama, Y., & Ranagalage, M. (2020). Sentinel-2 data for land cover/use mapping: A review. *Remote Sensing*, 12(14), 2291.
- Plank, S. (2014). Rapid damage assessment by means of multi-temporal SAR—A comprehensive review and outlook to Sentinel-1. *Remote Sensing*, 6(6), 4870-4906.
- Pourtaghi, Z. S., Pourghasemi, H. R., & Rossi, M. (2015). Forest fire susceptibility mapping in the Minudasht forests, Golestan province, Iran. *Environmental Earth Sciences*, 73(4), 1515-1533.
- Reif, M. K., & Theel, H. J. (2017). Remote sensing for restoration ecology: Application for restoring degraded, damaged, transformed, or destroyed ecosystems. *Integrated environmental assessment and management*, 13(4), 614-630.
- Rohman, B. P., Andra, M. B., Putra, H. F., Fandiantoro, D. H., & Nishimoto, M. (2019). Multisensory surveillance drone for survivor detection and geolocalization in complex post-disaster environment. IGARSS 2019-2019 IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium, SeyitgaziBelediyesi. (2021). *Coğrafi Özellikler*. <https://www.seyitgazi.bel.tr/>
- Shah, A. A., Ullah, A., Khan, N. A., Shah, M. H., Ahmed, R., Hassan, S. T., . . . Xu, C. (2023). Identifying obstacles encountered at different stages of the disaster management cycle (DMC) and its implications for rural flooding in Pakistan. *Frontiers in Environmental Science*, 11, 1088126.
- Shakhtrah, H., Sawalmeh, A. H., Al-Fuqaha, A., Dou, Z., Almaita, E., Khalil, I., . . . Guizani, M. (2019). Unmanned aerial vehicles (UAVs): A survey on civil applications and key research challenges. *Ieee Access*, 7, 48572-48634.
- Shi, H., Yu, Y., & Wang, Y. (2018). Early warning method for sea typhoons using remote-sensing imagery based on improved support vector machines (SVMs). *Journal of Coastal Research*(82), 180-185.
- Stavrakoudis, D., Katagis, T., Minakou, C., & Gitas, I. Z. (2019). Towards a fully automatic processing chain for operationally mapping burned areas countrywide exploiting Sentinel-2 imagery. Seventh International Conference on Remote Sensing and Geoinformation of the Environment (RSCy2019),
- Thiery, W., Gudmundsson, L., Bedka, K., Semazzi, F. H., Lhermitte, S., Willems, P., . . . Seneviratne, S. I. (2017). Early warnings of hazardous thunderstorms over Lake Victoria. *Environmental Research Letters*, 12(7), 074012.
- Toth, C., & Jóźków, G. (2016). Remote sensing platforms and sensors: A survey. *ISPRS Journal of Photogrammetry and Remote Sensing*, 115, 22-36.

- Van Westen, C. (2000). Remote sensing for natural disaster management. *International archives of photogrammetry and remote sensing*, 33(B7/4; PART 7), 1609-1617.
- Zhang, B., Wu, Y., Zhao, B., Chanussot, J., Hong, D., Yao, J., & Gao, L. (2022). Progress and challenges in intelligent remote sensing satellite systems. *IEEE Journal of Selected Topics in Applied Earth Observations and Remote Sensing*, 15, 1814-1822.
- Zhao, Y., Ban, Y., & Sullivan, J. (2023). Tokenized Time-Series in Satellite Image Segmentation with Transformer Network for Active Fire Detection. *IEEE Transactions on Geoscience and Remote Sensing*.

Kaynaklar

- Adger, W. N. (2003). Social aspects of adaptive capacity. In *Climate change, adaptive capacity and development*, 29-49.
- Alexander, L. V. (2016). Global observed long-term changes in temperature and precipitation extremes: A review of progress and limitations in IPCC assessments and beyond. *Weather and Climate Extremes*, 11, 4-16.
- Auerbach, L. W., Goodbred Jr, S. L., Mondal, D. R., Wilson, C. A., Ahmed, K. R., Roy, K., ... and Ackerly, B. A. (2015). Flood risk of natural and embanked landscapes on the Ganges–Brahmaputra tidal delta plain. *Nature Climate Change*, 5(2), 153-157.
- Cuny, F. C. (1994). *Disasters and Development*. Intertect Press.
- Godschalk, D. R. (2003). Urban hazard mitigation: Creating resilient cities. *Natural hazards review*, 4(3), 136-143.
- Harrison, C. G., Williams, P. R. (2016). A systems approach to natural disaster resilience. *Simulation Modelling Practice and Theory*, 65, 11-31.
- Hossain, S., Spurway, K., Zwi, A. B., Huq, N. L., Mamun, R., Islam, R., ... and Adams, A. M. (2017). What is the impact of urbanisation on risk of, and vulnerability to, natural disasters? What are the effective approaches for reducing exposure of urban population to disaster risks, EPPI-Centre. Social Science Research Unit, UCL Institute of Education, University College London.
- IPCC, 2012. Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation. <https://www.ipcc.ch/report/managing-the-risks-of-extreme-events-and-disasters-to-advance-climate-change-adaptation/> Son Erişim: 24.02.2024
- Lee, C. H., Lin, S. H., Kao, C. L., Hong, M. Y., Mr, P. C. H., Shih, C. L., Chuang, C. C. (2020). Impact of climate change on disaster events in metropolitan cities-trend of disasters reported by Taiwan national medical response and preparedness system. *Environmental research*, 183, 109186.
- Mulyani Sunarharum, T., Sloan, M., Susilawati, C. (2014). Re-framing planning decision-making: Increasing flood resilience in Jakarta. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*, 5(3), 230-242.
- Orhan, E., Keskinok, Ç. (2019). Afet Sonrası Hanehalklarının Yer Seçim Kararları ve Kentsel Dirençlilik: Değirmendere Örneği. *Resilience*, 3(2), 359-367.
- Özdemir, H., Akbaş, A. (2023). Is there a consistency in basin morphometry and hydrodynamic modelling results in terms of the flood generation potential of basins? A case study from the Ulus River Basin (Türkiye). *Journal of Hydrology*, 625, 129926.

- Rumbach, A. (2014). Do new towns increase disaster risk? Evidence from Kolkata, India. *Habitat International*, 43, 117-124.
- Rus, K., Kilar, V., and Koren, D. (2018). Resilience assessment of complex urban systems to natural disasters: A new literature review. *International journal of disaster risk reduction*, 31, 311-330.
- UNISDR (2009) Global assessment report on disaster risk reduction. Technical report. Geneva, Switzerland: United Nations international strategy for disaster reduction. 2
- UNISDR (2019). Terminology on Disaster Risk Reduction. <https://www.undrr.org/publication/2009-unisdr-terminology-disaster-risk-reduction>
- URL-1, <https://www.mimarist.org/afet-risklerine-karsi-merkezi-ve-yerel-yonetimleri-ivedilikle-onlem-almaya-cagiriyoruz/>
- URL-2, <https://impact.economist.com/projects/resilient-cities/en/whitepaper/the-resilient-cities-index/>
- URL-3, <https://direnclikent2019.izmir.bel.tr/tr/Kapsam/2/7?AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- URL-4, <https://resilientcitiesnetwork.org/singapore/>
- URL-5, <https://www.imagineh2o.org/singapores-next-water-story-accelerating-urban-water-solutions-across-southeast-asia/>
- Varol, N., ve Kırıkkaya, E. B. (2017). Afetler karşısında toplum dirençliliği. *Resilience*, 1(1), 1-9.
- Watson, G. B. (2016). Designing resilient cities and neighborhoods. In *Urban Disaster Resilience* (pp. 21-34). Routledge.
- Wijekoon, M. H. K. A. S., and Alwis, A. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*. *Environment*, 5(1), 79-89.

8. Kaynaklar

- [1] M. Sathurshan, A. Saja, J. Thambo, M. Haraguchi, & S. Navaratnam, Resilience of critical infrastructure systems: a systematic literature review of measurement frameworks. *Infrastructures*, 7(5), 67, (2022). <https://doi.org/10.3390/infrastructures7050067>
- [2] D. Brunson, Critical infrastructure and earthquakes: Understanding the essential elements of disaster management. Wellington, New Zealand: National Lifelines Coordinator 28 (2003): 1-7.
- [3] M. Septimius, V. Serban-Nicolae, Global climatic changes, a possible cause of the recent increasing trend of earthquakes since the 90's and subsequent lessons learnt." *Earthquake Research and Analysis: New Advances in Seismology* 21 (2013).
- [4] S. L. Cutter, The landscape of disaster resilience indicators in the USA. *Natural hazards* 80.2 741-758. (2016).
- [5] S.L. Cutter, L. Barnes, M. Berry, C.E. Burton, E. Tate, J. Webb, A place-based model for understanding community resilience to natural disasters." *Global environmental change* 18.4 598-606. (2008).
- [6] R. Schotten, B. Daniel, Integrating critical infrastructure networks into flood risk management. *Sustainability* 15.6, 5475. (2023).
- [7] R. Osci-Kyei, V. Tam, M. Ma, F. Mashiri, Critical review of the threats affecting the building of critical infrastructure resilience. *International Journal of Disaster Risk Reduction* 60 (2021): 102316.
- [8] L. Save, M. Branlat, W. Hynes, E. Bellini, P. Ferreira, J. P. Lauteritz, J. J. Gonzalez, The development of resilience management guidelines to protect critical infrastructures in Europe. Congress of the International Ergonomics Association. Cham: Springer International Publishing, (2018).
- [9] J.M. Valeric, G. Karagiannis, S.M. Heemstra de Groot, Support for resilient communications in future disaster management. *Computer and Information Sciences II: 26th International Symposium on Computer and Information Sciences*. Springer London, (2012). https://doi.org/10.1007/978-1-4471-2155-8_45.
- [10] J. R. Martí, Multisystem simulation: analysis of critical infrastructures for disaster response. *Networks of networks: the last frontier of complexity* (2014): 255-277.
- [11] K. Miranda, A. Molinaro, T. Razafindralambo. A survey on rapidly deployable solutions for post-disaster networks. *IEEE Communications Magazine* 54.4 (2016): 117-123. <https://doi.org/10.1109/MCOM.2016.7452275>.
- [12] P. Trucco, C. Enrico, M. De Ambroggi, Dynamic functional modelling of vulnerability and interoperability of Critical Infrastructures. *Reliability*

- lity Engineering & System Safety 105 (2012): 51-63. <https://doi.org/10.1016/j.res.s.2011.12.003>.
- [13] S. Niar, A. Yurdakul, O. Unsal, T. Tuğcu, & A. Yüçetürk, , A dynamically reconfigurable architecture for emergency and disaster management in ITS. 2014 International Conference on Connected Vehicles and Expo (IC-CVE). IEEE, (2014). <https://doi.org/10.1109/ICCVE.2014.7297593>.
- [14] M. Cello, C. Degano, M. Marchese, & F. Podda, Smart transportation systems (STs) in critical conditions. Smart Cities and Homes. Morgan Kaufmann, (2016). 291-322. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-803454-5.00014-6>.
- [15] B. Petrenj, P. Trucco, Simulation-based characterisation of critical infrastructure system resilience. International Journal of Critical Infrastructures 10.3-4 (2014): 347-374. <https://doi.org/10.1504/IJCIS.2014.066366>.
- [16] A. Peters, Cities that are starting to go car-free. Volume 18, No. 2, (2018). April 2018.
- [17] A. M. Abdulwahab, M. H. Shaimaa, Transformation strategies towards sustainable cities sustainable transport strategy in karbala city. Journal of Duhok University (2017): 42-63. <https://dx.doi.org/10.26682/SJUOD.2017.20.1.5>
- [18] M. Ghafouri-Azar, S. Diamond, J. Bowes, & E. Gholamalizadch, The sustainable transport planning index: A tool for the sustainable implementation of public transportation. Sustainable Development 31.4 (2023): 2656-2677. <https://dx.doi.org/10.1002/sd.2537>
- [19] R. Baldauf, G. McPherson, L. Wheaton, M. Zhang, T. Cahill, C. Bailey, C. H. Fuller, E. Withycombe, & K. Titus, Integrating vegetation and green infrastructure into sustainable transportation planning. (2013).
- [20] D. Berkoune, J. Renaud, M. Rekik, & A. Ruiz, Transportation in disaster response operations. Socio-Economic Planning Sciences 46.1 (2012): 23-32. <https://doi.org/10.1016/J.SEPS.2011.05.002>.
- [21] A. Nainwal, Sustainable Transportation Infrastructure for Cities. Mathematical Statistician and Engineering Applications 70.1 (2021): 676-682. <https://dx.doi.org/10.17762/msea.v70i1.2523>
- [22] <https://www.urbantransportgroup.org/system/files/general-docs/Michael%20Darchambeau.pdf>. 26.03.2024.
- [23] F. Gschösser, T. Cordes, D. Lumetzberger, A. Tautschnig, & K. Bergmeister, Railway transport systems' contribution to sustainable development. Iop conference series: Earth and environmental science. Vol. 588. No. 5. IOP Publishing, (2020). <https://dx.doi.org/10.1088/1755-1315/588/5/052024>
- [24] M. Hamer, French transport steps ahead. New Scientist 106.1455 (1985).

- [25] Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü ,Akıllı Şehirler Beyaz Bülteni, Akıllı Şehirler (csb.gov.tr) , (2024), 26.03.2024.
- [26] P. E. Dossou, M. Cailleau, & R. Coueraud, Building a sustainable transportation model in cities: the example of “Grand Paris-Sud” conurbation. (2020). <https://dx.doi.org/10.26226/morressier.5e4fe9c06bc493207536f817>
- [27] J. P. Allen, C. A. Blace, Sustainable transportation: Strategy for security, prosperity, and peace. Peacekeeping and Stability Operations Institute, US Army War College, (2014). <https://dx.doi.org/10.21236/ada612253>
- [28] J. Castells, A. Mesones, & A. Vallejo, Deploying Pan-European cellular-based C-ITS services in Barcelona. FISITA World Congress 2021 - Technical Programme. (2021). <https://doi.org/10.46720/f2020-acm-075>
- [29] V. Cuevas, M. Estrada, J. M. Salanova, Management of on-demand transport services in urban contexts. Barcelona case study. Transportation Research Procedia 13, (2016): 155-165.
- [30] S. Eggimann, The potential of implementing superblocks for multifunctional street use in cities. *Nature sustainability* 5.5 (2022): 406-414.
- [31] Barcelona Green Infrastructure and Biodiversity Plan 2020. <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/metadata/case-studies/barcelona-trees-tempering-the-mediterranean-city-climate/11302639.pdf/@@download/file>.
- [32] S. Rueda, Superblocks for the design of new cities and renovation of existing ones: Barcelona’s case. Integrating human health into urban and transport planning: A framework (2019): 135-153.
- [33] P. Martinez Bauluz, Viability study of new transport modes in Barcelona. RUTAS 47 (1995).
- [34] F. Gschösser, T. Cordes, D. Lumetzberger, A. Tautschnig, & K. Bergmeister, Railway transport systems’ contribution to sustainable development. Iop conference series: Earth and environmental science. Vol. 588. No. 5. IOP Publishing, 2020. <https://dx.doi.org/10.1088/1755-1315/588/5/052024>
- [35] M. Okamura, Urban railways as sustainable transportation. *Japanese railway engineering* 45.2 (2005). <https://ascelibrary.org/doi/book/10.1061/9780784479278>.
- [36] S. Mathavanayakam, A. Saja, J. Thamboo, M. Haraguchi, S. Navaratnam, Resilience of critical infrastructure systems: a systematic literature review of measurement frameworks. *Infrastructures* 7.5 (2022): 67. <https://doi.org/10.3390/infrastructures7050067>.

- [37] https://www.oecd.org/governance/toolkit-on-risk_governance/good-practices/page/nationalstrategyforcriticalinfrastructureprotectioningermany.htm.
- [38] Dünya kentlerinden ilham veren proje uygulamaları, https://www.sodensen.org.tr/yuklenen_dosyalar/dokumanlar/dunyadanornekler_kitap_baskiya_rev2.pdf, 26.03.2024
- [39] P. Späth, J. Knieling, How EU-funded Smart City experiments influence modes of planning for mobility: observations from Hamburg. *Urban Transformations* 2.1 (2020): 2. DOI: 10.1186/s42854-020-0006-2.
- [40] K. Tatum, K. Parnell, T.Cekic, & J. Knieling, Driving factors of sustainable transportation: Satisfaction with mode choices and mobility challenges in Oxfordshire and Hamburg. (2019). DOI: 10.2495/TDI-V3-N1-55-66.
- [41] S. Schatzinger, R.L. Chyi Yng, B. Steffen, Rethinking the taxi: Case study of Hamburg on the prospects of urban fleets for enhancing sustainable mobility. *Smart and Sustainable Planning for Cities and Regions: Results of SSPCR 2017 2*. Springer International Publishing, (2018). Doi:10.1007/978-3-319-75774-2_45.
- [42] F. Pardo-Bosch, P. Pujadas, C. Morton, & C. Cervera, Sustainable deployment of an electric vehicle public charging infrastructure network from a city business model perspective. *Sustainable Cities and Society* 71 (2021): 102957. DOI: 10.1016/J.SCS.2021.102957.
- [43] G.Searle, C.Legacy. Locating the public interest in mega infrastructure planning: The case of Sydney's WestConnex. *Urban Studies* 58.4 (2021): 826-844. <https://doi.org/10.1177/0042098020927835>
- [44] P. Harris, E.Riley, P.Sainsbury, J.Kent, & F. Baum, Including health in environmental impact assessments of three mega transport projects in Sydney, Australia: A critical, institutional, analysis. *Environmental Impact Assessment Review* 68 (2018): 109-116. <https://doi.org/10.1016/J.EIAR.2017.09.002>.
- [45] Y. Chang-Richards, R. Rapp, S. Wilkinson, J. Meding, & R. Haigh, Disaster recovery project management: A critical service. *International Journal of Project Management* 35.5 (2017): 783-787. <https://doi.org/10.1016/J.IJPROMAN.2017.03.003>.
- [46] <https://www.scats.nsw.gov.au/organisation/about-us>, 28.03.2024
- [47] A. G., Sims, W. D. Kenneth, The Sydney coordinated adaptive traffic (SCAT) system philosophy and benefits. *IEEE Transactions on vehicular technology* 29.2 (1980): 130-137.
- [48] D. Zabrieszach, P. Petridis, Deployment of SCATS 2 in Melbourne, Australia. 25th Australian Research Forum, Incorporating the BTRE Transport Policy Colloquium. Canberra, Australia. (2002).

- [49] K. Gharchbaghi, K. Mcmanus, N.Hurst, K.Robson, F.Pagliara, & C. Eves, Advanced rail transportation infrastructure as the basis of improved urban mobility: research into Sydney as a smart city. *Australian Planner* 59.2 (2023): 101-116. DOI: 10.1080/07293682.2023.2202867.
- [50] G. Haughton, P. McManus “Neoliberal experiments with urban infrastructure: the Cross City Tunnel, Sydney.” *International Journal of Urban and Regional Research* 36.1 (2012): 90-105. DOI: 10.1111/J.1468-2427.2011.01019.X.
- [51] G. Glazebrook, Generating Solutions for Sustainable Urban Transport-the Sydney Experience. *Road & Transport Research: A Journal of Australian and New Zealand Research and Practice* 20.1 (2011): 58-64.
- [52] E. Bellini, E.Gaitanidou, E.Bekiaris, & P. Ferreira, The RESOLUTE project’s European Resilience Management Guidelines for Critical Infrastructure: development, operationalisation and testing for the urban transport system. *Environment systems and decisions* 40.3 (2020): 321-341. <https://doi.org/10.1007/s10669-020-09765-0>.
- [53] M. Barfod, S. Leleur, H. Gudmundsson, C.Sørensen, & C. Greve, Promoting sustainability through national transport planning. *European journal of transport and infrastructure research* 18.3 (2018): 250-261. <https://doi.org/10.18757/ejtir.2018.18.3.3236>.
- [54] A.N. Ali, A. D. Alizada, *The Sustainable Smart City – Copenhagen* (2015).
- [55] V. N. Heggade, Sustainability, challenges & opportunities in bridge building. *Indian Highways* 41.5 (2013).
- [56] F. Beainy, S. Wikander, A.Podolak, L. Li, T. Carrhagiwara, Defining and measuring sustainable transport Solutions. *ICSI 2014: Creating Infrastructure for a Sustainable World*. (2014). 1018-1028.
- [57] Akıllı ve Yeşil Yaşam Döngüsü Çözümleri Bilgi Notu, 2023
- [58] R. Conway, J. Morrow, R. Brennan, C. Mulvey, C. ÓhAiscadha, The current state of cycling infrastructure in Dublin and Copenhagen; a comparison of cycling infrastructure in 8 radial routes into the city centre of Dublin and Copenhagen. (2019). <https://hdl.handle.net/10779/rcsi.10784342.v2>
- [59] J.W. Davies, Kansas City, MO Overflow Control Program: Line Creek/Rock Creek Sanitary Sewer Study. *World Environmental and Water Resources Congress* (2009): Great Rivers. [https://doi.org/10.1061/41036\(342\)451](https://doi.org/10.1061/41036(342)451).
- [60] B. Rast, Nexus Projects in Kansas City’s Suburban Watersheds. *World Environmental and Water Resources Congress* 2009: Great Rivers. (2009). [https://doi.org/10.1061/41036\(342\)139](https://doi.org/10.1061/41036(342)139).

- [61] R. Pitt, V. John, C. Shirley, Integrating green infrastructure into a combined sewer service area model. *World Environmental and Water Resources Congress 2010: Challenges of Change*. (2010). [https://doi.org/10.1061/41114\(371\)304](https://doi.org/10.1061/41114(371)304).
- [62] <https://www.cdp.net/en/articles/cities/us-cities-undertaking-sustainable-infrastructure-projects-for-water-management>, 28.03.2024.
- [63] <https://www.kcsmartsewer.us/about>, 28.03.2024.
- [64] M. Sophocleous, The evolution of groundwater management paradigms in Kansas and possible new steps towards water sustainability. *Journal of Hydrology* 414 (2012): 550-559. DOI: 10.1016/J.JHYDROL.2011.11.002.
- [65] A.A.M. Almas, M. Scholz, Agriculture and water resources crisis in Yemen: Need for sustainable agriculture. *Journal of Sustainable Agriculture* 28.3 (2006): 55-75. DOI: 10.1300/J064v28n03_06.
- [66] J. W. A. Foppen, M. Naaman, J. F. Schijven, Managing urban water under stress: the case of Sana'a, Yemen. *WIT Transactions on Ecology and the Environment* 80 (2005). <https://doi.org/10.2495/WRM050111>.
- [67] World Bank, Rainwater Harvesting in Yemen: A Durable Solution for Water Scarcity (2022). <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/08/23/rainwater-harvesting-in-yemen-a-durable-solution-for-water-scarcity>, 28.03.2024.
- [68] S. Moore, Parchedness, politics, and power: the state hydraulic in Yemen. *Journal of Political Ecology* 18.1 (2011): 38-50. DOI: 10.2458/V18I1.21705.
- [69] J. Junaidi, N. Hardyanti, W. Oktiawan, A. Rohmah, & R. Wulansari, Detail Engineering Design (DED) Domestic Wastewater Distribution and Treatment System in Sampangan, Bendan Ngisor, Petompon, Gajahmungkur District. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. Vol. 448. No. 1. IOP Publishing, (2020). <https://doi.org/10.1088/1755-1315/448/1/012059>.
- [70] A. Nurmiyanto, P. Ragawidya, N. Wantoputri, J. Fajri, & W. Brontowiyono, Sustainability assessment of community-based wastewater treatment plant: case study of Semarang District, Indonesia. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 1263. (2023). <https://doi.org/10.1088/1755-1315/1263/1/012054>.
- [71] UNFCCC, UN Global Climate Action Awards, Rainwater Harvesting as an Alternative Sources of Clean Water in Semarang City – Indonesia, (2023). https://unfccc.int/climate-action/momentum-for-change/activity-database/momentum-for-change-rain-water-harvesting-as-an-alternative-sources-of-clean-water-in-semarang-city?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwk6SwBhDPAIsAJ59GweAmPZf1hSZd-IOW-

pwY7VAzjt2bEUXIeK3l_ fYYtoQ17hJR2_K3gh4aAmg6EALw_wcB. (2023).

- [72] N.P. Adiyanti, R. Fathurrahman, Assessing critical success factors for PPP water project in Indonesia: Lessons from West Semarang. *Policy & Governance Review* 5.2 (2021): 164-181. <https://doi.org/10.30589/PGR.V5I2.372>.
- [73] J. U.D. Hatmoko, R. Susanti, Risk management of West Semarang water supply PPP project: Public sector perspective. *IPTEK Journal of Proceedings Series* 3.1 (2017): 48-54. <https://doi.org/10.12962/J23546026.Y2017I1.2191>.
- [74] B. Budiyono, P. Ginandjar, L. Saraswati, D. Pangestuti, M. Martini, & S. Jati, Implementation of water safety plans (wsps): a case study in the coastal area in Semarang City, Indonesia. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 116. (2018). <https://doi.org/10.1088/1755-1315/116/1/012029>.
- [75] B. Budiyono, P. Ginandjar, L. Saraswati, D. Pangestuti, M. Martini, & S. Jati, Improvement of water quality after implementation of water safety plans (WSPs) in Semarang City, Indonesia. *Indian Journal of Public Health Research & Development*. (2019). <https://doi.org/10.5958/0976-5506.2019.00588.6>.
- [76] D. R. Abadi, K. Kismartini, S. Sundarso, Evaluasi program pemanenan air hujan (rain water harvesting) badan lingkungan hidup kota Semarang. *Gema Publica* 3.1 (2018): 1-13. <https://doi.org/10.14710/gp.3.1.2018.1-13>.
- [77] W. Lo, S. Purnomo, D. Sarah, S. Aghnia, & P. Hardini, Groundwater modelling in urban development to achieve sustainability of groundwater resources: a case study of Semarang City, Indonesia. *Water*, 13, 1395. (2021). <https://doi.org/10.3390/W13101395>.
- [78] N. Laeni, M. Brink, T. Busscher, H. Ovink, & J. Arts, Building local institutional capacities for urban flood adaptation: Lessons from the water as leverage program in Semarang, Indonesia. *Sustainability* 12.23 (2020): 10104. <https://doi.org/10.3390/su122310104>.
- [79] J. Arnal, B. García-Fayos, M. Sancho, G. Verdú, & J. Lora, Design and installation of a decentralized drinking water system based on ultrafiltration in Mozambique. *Desalination* 250.2 (2010): 613-617. <https://doi.org/10.1016/J.DESAL.2009.09.035>.
- [80] A. Monteiro, J. Matos, F.Mégre, A. Silva, A. Nunes, R. Germano, O. Sousa, P. Silva, C.Laisse, & V. Matavela, Financial sustainability of urban water cycle services in developing countries: A case study in Mozambique. *Water Science and Technology: Water Supply* 16.4 (2016): 1068-1076. <https://doi.org/10.2166/WS.2016.008>.

- [81] S. J. Hugman, Objectives of a Water Quality Monitoring Programme for the International River Basins in a Developing Country in Southern Africa–Mozambique. *Water Science and Technology* 16.5-7 (1984): 33-39. <https://doi.org/10.2166/WST.1984.0120>.
- [82] The World Bank, Cities and Climate Change Project (3CP). <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/01/31/building-resilience-through-green-gray-infrastructure-lessons-from-beira>, 02.04.2024. (2020).
- [83] International Trade Administration. <https://www.trade.gov/>
- [84] K., Zuurbier, P., Smets, K., Roest, & W. Vierssen, Use of wastewater in managed aquifer recharge for agricultural and drinking purposes: the dutch experience. *Safe Use of Wastewater in Agriculture: From Concept to Implementation* (2018): 159-175. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74268-7_8.
- [85] R. de Graaf, N. van de Giesen, F. van de Ven, Alternative water management options to reduce vulnerability for climate change in the Netherlands. *Natural hazards* 51 (2009): 407-422. <https://doi.org/10.1007/S11069-007-9184-4>.
- [86] Van der Hoek, J. Peter, H. de Fooij, A. Strucker Wastewater as a resource: Strategies to recover resources from Amsterdam’s wastewater, *Resources, Conservation and Recycling* 113 (2016): 53-64. <https://doi.org/10.1016/J.RESCONREC.2016.05.012>.
- [87] S., Peters, M., Ouboter, K., Lugt, S., Koop, & K. Leeuwen, Retrospective analysis of water management in Amsterdam, The Netherlands. *Water* 13.8 (2021): 1099. <https://doi.org/10.3390/W13081099>.
- [88] C. J. Van Leeuwen, R. M. A. Sjerps. The City Blueprint of Amsterdam: an assessment of integrated water resources management in the capital of the Netherlands. *Water Science and Technology: Water Supply* 15.2 (2015): 404-410. <https://doi.org/10.2166/WS.2014.127>.
- [89] A. F. Van Nieuwenhuijzen, M. Havekes, B. Reitsma & P. Jong, Wastewater treatment plant Amsterdam West: new, large, high-tech and sustainable. *Water Practice and Technology* 4.1 (2009): wpt2009006. <https://doi.org/10.2166/WPT.2009.006>
- [90] G. Baron, J. Brinkman & I. Wenzler, Supporting sustainability through smart infrastructures: the case for the city of Amsterdam. *Int. J. Crit. Infrastructures*, 8, 169-177. (2012). <https://doi.org/10.1504/IJCIS.2012.049036>.
- [91] G. Montini, Le risorse rinnovabili e le Smart Cities: sostenibilità, creatività e partecipazione. Il quadro di riferimento e l’analisi del caso di Amsterdam (2016).

- [92] C. Gürsan, V. de Gooyert, M. de Bruijne, & E. Rouwette, Socio-technical infrastructure interdependencies and their implications for urban sustainability; recent insights from the Netherlands. *Cities* 140 (2023): 104397. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104397>
- [93] E. Longo, Studies for the new phases of urbanization of Ijburg Amsterdam. (2012). <https://dx.doi.org/10.5751/ES-11725-260309>
- [94] D., Adshead, S., Thacker, L., Fuldauer, & J. Hall, Delivering on the Sustainable Development Goals through long-term infrastructure planning. *Global Environmental Change* 59 (2019): 101975. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2019.101975>.
- [95] S. Karthiga, Sustainable Infrastructure with smart technology for energy and environmental management. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 1125(1), 011001. (2022). <https://dx.doi.org/10.1088/1755-1315/1125/1/011001>
- [96] M., Goede, & O. Meulens, sustainable development of small island developing states: the case of curaçao. *Proceedings of the International Association for Computer and Information Science*. (2009). <https://dx.doi.org/10.1109/IACSIT-SC.2009.90>
- [97] Miyamoto International, Inc. Overview of Engineering Options for Increasing Infrastructure Resilience in the Caribbean. *World Bank Publications*. (2021). <https://dx.doi.org/10.1596/36407>
- [98] A. J. Roque, E. Paleologos, B. O'Kelly, A. Tang, K. Reddy, C. Vitone, A. Mohamed, E. Koda, V. S. N. S. Goli, C. Vieira, X. Fei, F. Sollecito, M. Vaverková, M. Plötze, R. Petti, A. Podlasek, A. Puzrin, Cotecchia, F., Osiński, P., Mohammad, A., Singh, P., El Gamal, M., Farouk, S., Al Nahyan, M., & S. Mickovski, Sustainable environmental geotechnics practices for a green economy. *Journal of Environmental Geotechnics*, 8(8). (2021). <https://dx.doi.org/10.1680/jenge.21.00091>
- [99] G., Shaw, J., Kenny, A., Kumar, & D. Hood, Sustainable infrastructure operations: A review of assessment schemes and decision support. *Scholarly article*. (2012).
- [100] V., Bonnelyc, M., Sanz, L., Francisci, F., Beltrán, G., Cremer, R., Colcuera, & J. Laraudogoitia, Curacao, Netherlands Antilles: A successful example of boron removal on a seawater desalination plant. *Desalination*, 205, 200-205. (2007). <https://doi.org/10.1016/J.DESAL.2006.04.045>.
- [101] A. Ophir, & S. Manor, The Curacao KAE-LT-MED and auxiliary steam turbine project: A model for dual purpose MSF plants replacement. *Desalination*, 66, 33-42. (1987). [https://doi.org/10.1016/0011-9164\(87\)90192-5](https://doi.org/10.1016/0011-9164(87)90192-5).
- [102] D. Phreaner, I. Jacoby, S. Dreier & N. McCoy, Disaster preparedness of home health care agencies in San Diego County.. *The*

- Journal of emergency medicine, 12 6, 811-8. (1994). [https://doi.org/10.1016/0736-4679\(94\)90489-8](https://doi.org/10.1016/0736-4679(94)90489-8).
- [103] S., Blake, D., Howard, H., Eiring, & S. Tarde, San Diego's area coordinator system: a disaster preparedness model for us nursing homes. *disaster medicine and public health preparedness*, 6, 424 - 427. (2012). <https://doi.org/10.1001/dmp.2012.65>.
- [104] Live Well San Diego | Home (livewellsd.org), 28.03.2024.
- [105] M. Kang, S. Horman, R. Taplitz, B. Clay, M. Millen, A. Sitapati, F. Myers, E. McDonald, S. Abeles, D. S. S. Wallace & F. Torriani, Public Health Role of Academic Medical Center in Community Outbreak of Hepatitis A, San Diego County, California, USA, 2016–2018. *Emerging Infectious Diseases*, 26, 1374 - 1381. (2020). <https://doi.org/10.3201/cid2607.191352>.
- [106] O. Cope & M. Tarshes, Consolidation of city-county health functions in San Diego. *Public Administration Review*, 14, 170. . (1954). <https://doi.org/10.2307/972592>.
- [107] Taras, H., Nader, P., Swiger, H., & Fontanesi, J. The school health innovative programs: integrating school health and managed care in San Diego.. *The Journal of school health*, 68 1, 22-5 . (1998). <https://doi.org/10.1111/J.1746-1561.1998.TB03482.X>.
- [108] M. Lystad, United States programs in disaster mental health. *International Journal of Mental Health*, 19, 80-88. (1990). <https://doi.org/10.1080/00207411.1990.11449155>.
- [109] Lipp, M., Paschen, H., Daubländer, M., Bickel-Pettrup, R., & Dick, W. Disaster management in hospitals. *Current Anaesthesia & Critical Care*, 9, 78-85. (1998). [https://doi.org/10.1016/S0953-7112\(98\)80033-1](https://doi.org/10.1016/S0953-7112(98)80033-1).
- [110] Urban Health Council, <https://www.urbanhealthcouncil.com/inspiration-mobility/walk-your-city>, 29.03.2024
- [111] A. Targowski, Architecture of health information infrastructure: the case of the United States of America. 282-288. (2011). https://doi.org/10.1007/978-3-642-24352-3_30.
- [112] M. Aanestad & T. Jensen, Building nation-wide information infrastructures in healthcare through modular implementation strategies. *J. Strateg. Inf. Syst.*, 20, 161-176. (2011). <https://doi.org/10.1016/j.jsis.2011.03.006>.
- [113] D. Classen, M. Kanhouwa, D. Will, J. Casper, J. Lewin, & J. Walker, The patient safety institute demonstration project: a model for implementing a local health information infrastructure.. *Journal of healthcare information management : JHIM*, 19 4, 75-86 . (2005).
- [114] S. Labkoff, W. Yasnoff, A framework for systematic evaluation of health information infrastructure progress in communities. *Journal of bio-*

- medical informatics, 40 2, 100-5. (2007). <https://doi.org/10.1016/J.JBI.2006.01.002>.
- [115] E. Coiera, Research paper: building a national health it system from the middle out. *Journal of the American Medical Informatics Association: JAMIA*, 16 3, 271-3. (2009). <https://doi.org/10.1197/jamia.M3183>.
- [116] E. Smith, & R. MacDonald, Managing health information during disasters. *Health Information Management Journal*, 35, 13 - 8. (2006). <https://doi.org/10.1177/183335830603500204>.
- [117] J. Zarocostas, Global initiative is launched to boost protection of hospitals in disasters. *BMJ : British Medical Journal*, 339. (2009). <https://doi.org/10.1136/BMJ.B4222>.
- [118] N. Curry, M.Harris, L.Gunn, Y. Pappas, I. Blunt, M. Soljak, N. Mastellos, H. Holder, J. Smith, A. Majeed, A.Ignatowicz, F. Greaves, A. Belsi, N. Costin-Davis, J. Nielsen, G. Greenfield, E. Cecil, S. Patterson, J. Car, & M. Bardsley, Integrated care pilot in north-west London: a mixed methods evaluation. *International Journal of Integrated Care*, 13. (2013). <https://doi.org/10.5334/IJIC.1149>.
- [119] London's Recovery Programme, <https://www.london.gov.uk/programmes-strategies/health-and-wellbeing>, 02.04.2024.
- [120] M. Quin, L. Carmichael, & C. Hopper, Implementing health impact assessment policy on infrastructure development in the London Borough of Tower Hamlets. *Cities & Health*, 7, 303 - 311. (2022). <https://doi.org/10.1080/23748834.2022.2148843>
- [121] J. Robson, I. Dostal, V. Madurasinghe, A. Sheikh, S. Hull, K. Boomla, H. Page, C. Griffiths & S. Eldridge, The NHS Health Check programme: implementation in east London 2009–2011. *BMJ Open*, 5. (2015).
- [122] L. Luxon, Infrastructure – the key to healthcare improvement. *Future Hospital Journal*, 2, 4 - 7. (2015). <https://doi.org/10.7861/futurehosp.2-1-4>.
- [123] A. Tapuria, M. Kordowicz, M. Ashworth, E. Ferlie, V. Curcin, R. Koleva-Kolarova, J. Fox-Rushby, S. Edwards, T. Crilly & C. Wolfe, IT evaluation of foundation healthcare group vanguard project. *studies in health technology and informatics*, 281, 625-629. (2021). <https://doi.org/10.3233/SHTI210246>.
- [124] M. Tully, Changing the face of London's healthcare.. *Health estate*, 66 5, 38-44. (2012).
- [125] T. Case, C. Morrison & A. Vuylsteke, The clinical application of mobile technology to disaster medicine. *Prehospital and Disaster Medicine*, 27, 473 - 480. (2012). <https://doi.org/10.1017/S1049023X12001173>.

- [126] J. Kalkman, E. Waard, Inter-organizational disaster management projects: Finding the middle way between trust and control. *International Journal of Project Management*, 35, 889-899. (2017). <https://doi.org/10.1016/J.IJPROMAN.2016.09.013>.
- [127] <https://amsterdamsmartcity.com/updates/project/playful-data-driven-active-urban-living>, 28.03.2024.
- [128] M. Wensing, R. Bal & R. Friele, Knowledge implementation in health-care practice: a view from The Netherlands. *BMJ Quality & Safety*, 21, 439 - 442. (2011). <https://doi.org/10.1136/bmjqs-2011-000540>.
- [129] R. Cornet, Infrastructure and capacity building for semantic interoperability in healthcare in the Netherlands. *Studies in health technology and informatics*, 234, 70-74. (2017). <https://doi.org/10.3233/978-1-61499-742-9-70>.
- [130] V. Bos, N. Klazinga, & D. Kringos, Improving performance intelligence for governing an integrated health and social care delivery network: a case study on the Amsterdam Noord district. *BMC Health Services Research*, 21. (2021). <https://doi.org/10.1186/s12913-021-06558-2>.
- [131] H. Kort & J. Hoof, Overview of e-Health projects in The Netherlands: Barriers to implementation. *Gerontechnology*, 11, 133-134. (2012). <https://doi.org/10.4017/GT.2012.11.02.270.00>.
- [132] J. Ujčić-Voortman, J. Hall, M. Johannes, J., Seidell, & A. Verhoeff, Sarphati Amsterdam: a dynamic research infrastructure. *European Journal of Public Health*. (2020).
- [133] K. Gomez, K. Sithampanathan, M. Vidal, V.Boussemart, R.Ramos, R. Hermenier, T. Rasheed, L. Goratti, L. Reynaud, D. Grace, Q. Zhao, Y.Han, S. Rehan, N. Morozs, T. Jiang, I. Bucaille, T. Wirth, R. Campo, & T. Javornik, Aerial base stations with opportunistic links for next generation emergency communications. *IEEE Communications Magazine*, 54, 31-39. (2016). <https://doi.org/10.1109/MCOM.2016.7452263>.
- [134] W. H. Read, & J. L. Youtie, Telecommunications strategy for economic development, (1996).
- [135] R. Dossani, Telecommunications reform in India. *India Review*, 1(2), 61-90. (2002).
- [136] I. Banerjee & S. Logan, Asian communication handbook 2008. AMIC. (2008).
- [137] K. Chua, K. Ravi, B. Bensaou, & T. Pek, Wireless broadband communications: some research activities in Singapore. *IEEE Commun. Mag.*, 37, 84-90. (1999). <https://doi.org/10.1109/35.803656>.
- [138] P. Lui & T. Tan, Building integrated large-scale urban infrastructures: Singapore's experience. *Journal of Urban Technology*, 8, 49 - 68. (2001). <https://doi.org/10.1080/10630730120052172>.

- [139] L. Ngoh, F.Yeoh, M.Singh, C.Tham, A. Ananda, T. Cheng, & B. Lee, SingAREN: The Singapore advanced research and education network. *IEEE Commun. Mag.*, 36, 74-82. (1998). <https://doi.org/10.1109/35.733478>.
- [140] D. Sng, & M. Yap, Building public concurrent engineering frameworks on a national information infrastructure. *Proceedings Second Workshop on Enabling Technologies@m_Infrastructure for Collaborative Enterprises*, 24-32. (1993). <https://doi.org/10.1109/ENABL.1993.263066>.
- [141] S. Quah, K. Lye, & Y.Lim, Singapore Telecom's optical fibre network master plan. [Proceedings] *Singapore ICCS/ISITA '92*, 1268-1272 vol.3. (1992). <https://doi.org/10.1109/ICCS.1992.255056>.
- [142] M. Talas, Modernizing the ITS Infrastructure in the City of New York. *Ite Journal-institute of Transportation Engineers*, 81. (2011).
- [143] M.Tsai, L. Liu, & F. Peña-Mora, A building blackbox for urban disaster response and relief,809-816. (2007). [https://doi.org/10.1061/40937\(261\)96](https://doi.org/10.1061/40937(261)96).
- [144] D. Mendonça, & W. Wallace, Impacts of the 2001 world trade center attack on New York City critical infrastructures. *Journal of Infrastructure Systems*. Retrieved from *Impacts of the 2001 World Trade Center Attack on NYC Critical Infrastructures*. (2006).
- [145] PlaNYC Report. *A Stronger, More Resilient New York*, (2013). https://s-media.nyc.gov/agencies/sirr/SIRR_singles_Lo_res.pdf.
- [146] A. Rumsey, New York City transit's pilot project for communications-based train control.50, 53-61. (2000). <https://doi.org/10.2495/CR000051>
- [147] H. Sinky, B.Khalfi, B.Hamdaoui & A. Rayes, Responsive content-centric delivery in large urban communication networks: A LinkNYC Use-Case. *IEEE Transactions on Wireless Communications*, 17, 1688-1699. (2018). <https://doi.org/10.1109/TWC.2017.2784433>.
- [148] M. Mello, S. Senecal, Y. Kuznetsov, & J. Cohn, Implementing hospital-based communication-and-resolution programs: lessons learned in New York City. *Health affairs*, 33 1, 30-8. (2014). <https://doi.org/10.1377/hlthaff.2013.0849>.
- [149] C. Fajardo, Emergency communications network for disaster management. *Natural Hazards - Risk, Exposure, Response, and Resilience*. (2019). <https://doi.org/10.5772/intechopen.85872>.
- [150] Danish Quantum Communication Infrastructure, (2024). <https://qci.dk/>, 26.03.2024.
- [151] N. Horst, S.Bjerre, M.Lind, & L. Hvingel, The basic data programme - A Danish infrastructure model for public data, 13. (2014). <https://doi.org/10.5278/OJS.PERSK..V13I24.637>.

- [152] P. Kierkegaard, Interoperability after deployment: persistent challenges and regional strategies in Denmark.. *International journal for quality in health care : Journal of the International Society for Quality in Health Care*, 27 2, 147-53 . (2015). <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzv009>.
- [153] E. Smith, R. MacDonald, Managing health information during disasters. *Health Information Management Journal*, 35, 13 - 8. (2006). <https://doi.org/10.1177/183335830603500204>.
- [154] K. Nielsen, & M. Heymann, Winds of change: communication and wind power technology development in Denmark and Germany from 1973 to ca. 1985. *Engineering Studies*, 4, 11 - 31. (2012). <https://doi.org/10.1080/19378629.2011.649921>.
- [155] L. Maharjan, M. Ditsworth, M. Niraula, C. Narvaez, & B. Fahimi, Machine learning based energy management system for grid disaster mitigation. *IET Smart Grid*. (2019). <https://doi.org/10.1049/IET-STG.2018.0043>.
- [156] D. Kuiken, H. Más, M. Ghasemi, N. Blaauwbroek, T. Vo, T. Klauw, & P. Nguyen, Energy flexibility from large prosumers to support distribution system operation: A technical and legal case study on the Amsterdam ArenA stadium. *Energies*, 11, 122. (2018). <https://doi.org/10.3390/EN11010122>.
- [157] A. A. J. F. Van den Dobbelsteen, N. M. J. D. Tillie, Energetic urban planning: A novel approach to carbon-neutral cities. *Proceedings of the world sustainable building conference, SB11, Helsinki, Finland, 18-21 October, 2011*. (2011).
- [158] J. Byrne, J. Taminiu K. Kim, J. Seo & J. Lee, A solar city strategy applied to six municipalities: integrating market, finance, and policy factors for infrastructure-scale photovoltaic development in Amsterdam, London, Munich, New York, Seoul, and Tokyo. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Energy and Environment*, 5. (2016). <https://doi.org/10.1002/wene.182>.
- [159] V. Oikonomou & W. Gaast, Integrating joint implementation projects for energy efficiency on the built environment with white certificates in the Netherlands. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, 13, 61-85. (2008). <https://doi.org/10.1007/S11027-007-9081-X>.
- [160] R. Wolbertus, R. Hoed & S. Maase, Benchmarking charging infrastructure utilization. *World Electric Vehicle Journal*, 8, 754-771. (2016). <https://doi.org/10.3390/WEVJ8040754>
- [161] G. Cimellaro, V. Arcidiacono & A. Reinhorn, Disaster resilience assessment of building and transportation system. *Journal of Earthquake Engineering*, 25, 703 - 729. (2018). <https://doi.org/10.1080/13632469.2018.1531090>.

- [162] P. O'Donnell, Update '05: ocean wave and tidal power generation projects in San Francisco. IEEE Power Engineering Society General Meeting, (2005), 1990-2003 Vol. 2. <https://doi.org/10.1109/PES.2005.1489761>.
- [163] P. Kalehbasti & M. Lepech, Integrated optimization of urban energy system and ev charging infrastructure for maximum sustainability. (2022). <https://doi.org/10.31224/2143>.
- [164] C. Perry, E. Fierro, H. Sedarat, & R. Scholl, Seismic upgrade in San Francisco using energy dissipation devices. *Earthquake Spectra*, 9, 559 - 579. (1993). <https://doi.org/10.1193/1.1585730>.
- [165] L. Costa, & G. Silva, Save water and energy: A techno-economic analysis of a floating solar photovoltaic system to power a water integration project in the Brazilian semiarid. *International Journal of Energy Research*, 45, 17924 - 17941. (2021). <https://doi.org/10.1002/er.6932>.
- [166] K. Voss, A. Goetzberger, G. Bopp, A. Häberle, A. Heinzl & H. Lehmberg, The self-sufficient solar house in Freiburg—Results of 3 years of operation. *Solar Energy*, 58, 17-23. (1996). [https://doi.org/10.1016/0038-092X\(96\)00046-1](https://doi.org/10.1016/0038-092X(96)00046-1).
- [167] R. Buschmann, & C. Prettnner, Solar Info Center Freiburg (Germany) An energy efficient name card for clean energy development. *International Journal of Sustainable Building Technology and Urban Development*, 2, 191-194. (2011). <https://doi.org/10.5390/SUSB.2011.2.3.191>.
- [168] S. Fastenrath, B. Preller, Freiburg: The emblematic green city.69-98. (2018). https://doi.org/10.1007/978-3-319-77709-2_5.

Kaynaklar

- Bayraktar, 2014. “CBS ve Sokak Taraması Yöntemleri Kullanılarak Düzce Kaynaşlı İlçesinin Afet Riski Yönünden Yerleşim Durumunun Belirlenmesi ve Yerel Afet Risk Yönetimi”, Gazi Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi.
- Erdem, N. (2022). “Dirençli kent ve kompakt kent modellerinin sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirilmesi”, *Eurasian Journal of Forest Science* 10(3): 183-206.
- Erdoğan, G., Simsar, S., Sakal, D.S., Kor, Ö., Kardoğan, G., Parıltı, C., Kaya, D.Y., Gündoğdu, B. (2022). “Dirençli Şehirler Tasarlamak: Uygulama Kılavuzu Arayışı İzmir-Torbalı Örneği”, *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi, İklim Değişikliği*, Sayı: 2.
- İrdem, İ & Mert, E. (2023). Deprem, dirençli kent ve acil afet yönetimi: Türkiye örneği. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 241-276. <http://doi.org/10.58658/kaypod.1319821>.
- Kavanoz, E.S. (2020). “Kentsel Direnç” Kavramı Üzerine”, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi* Cilt:2, Sayı:1.
- Özkök, M. K. (2021). “Algılanan Kent ve Kuramsal Kent Nitelikleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme”, *İstanbul Rumeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1): 15-30.
- Sezik, M. & Akıncı, B. (2024). Deprem dirençli kentler için belediyelerde yeniden yapılanma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1)-Deprem Özel Sayısı-, 192-214.
- Şahin, G. (2016). “Yerel Yönetimlerde Afetlere Hazırlık Ve Zarar Azaltma Sorumlulukları: İzmir Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *KAYSEM 10 Kamu Yönetimi Sempozyumu*, İzmir.

Kaynakça

- Ay, Hatice ve Berat, Akıncı (2020), “Türkiye’de İklim Siyaseti”, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(64), 4046-4072.
- Baş, Esin ve Nur Sinem Partigöç (2023), “İklim Değişikliğine Karşı Dirençli Kentler: Kentsel Isı Adası Etkisi Bağlamında Bir İnceleme”, *Resilience*, 183-198.
- Birleşmiş Milletler-Habitat, Local Governments’ Pocket Guide to Resilience, (2015), United Nations Human Settlements Programme, <https://unhabitat.org/local-government-pocket-guide-to-resilience>, Erişim: 10.07.2024.
- Cartails, Constantinos (2014), “Toward Resilient Cities- A Review of Definitions, Challenges and Prospects” , *Advances in Building Energy Research*, 8(2): 259-266.
- Ceylan, Mehmet Emin ve Hayriye Şengün (2023), “Afet, Mevzuat ve Hukuksal Boyut”, *Afet Yönetimi ve Politikaları*, Ed. Hayriye Şengün, Özgür Önder ve Murat Yaman, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Coaffee, Jon (2013), “Rescaling and Responsibilising The Politics of Urban Resilience: From National Security to Local Place Making”, *Politics*, 33.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023), 2023 Kahramanmaraş Ve Hatay Depremleri Raporu, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaraş-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>, Erişim: 29.04.2024.
- Desouza, Kevin C. ve Trevor H. Flanery (2013), “Designing, Planning and Managing Resilient Cities: A Conceptual Framework”, *Cities*, 35: 89-99.
- Dursun, Defne ve Canan Bozuk (2024), “Depreme Dirençli Kentlerin Oluşturulmasında Belediyelerin Rolü: Erzin Örneği”, *Kent Akademisi Dergisi*, 17(2), 369-392.
- Erdem, Nurgül (2022), “Dirençli Kent ve Kompakt Kent Modellerinin Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Değerlendirmesi”, *Eurasian Journal of Forest Science*, 10/3, 183-206.
- Erdoğan Oğuzhan ve Cenay Babaoğlu (2024), “Türkiye’de Afet Yönetiminde Dirençlilik ve Dirençli Şehirler”, Ankara: Seta Yayınları.
- Ersavaş, Suna (2020), “Kentsel Direnç Kavramı Üzerine”, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2/1, 5-24.
- Esen, Adem (2023), “Dirençli Şehirler Oluşturma ve Afet Zararlarını Azaltmada Kamu Yönetiminin Yeri”, *Avrasya Dosyası Dergisi*, 14/1, 8-88.
- Folke, Carl (2006), “Resilience: The Emergence of A Perspective for Social-Ecological Systems Analyses”, *Global Environmental Change*, 16: 253-267.
- Geoff DeVerteul, Oleg Golubchikov, Zoe Sheridan (2021), “Disaster And The Lived Politics Of The Resilient City”, *Geoforum* 125, 78-86.

- Godschalk, David R. (2003), “Urban Hazard Mitigation: Creating Resilient Cities”, *Natural Hazard Review*, 4(3): 136-143.
- Hayrullahoğlu, Gizem, Aliefendioğlu, Yeşim ve Harun, Tanrıvermiş (2018), “Deprem Sonrası Kentte Oluşacak Sorunlara Dirençli Kent Yaklaşımı İle Çözüm Aranması: Marmara Depremi Örneği”, *Uluslararası Kentsel Politikalar Konferansı* (International Conference on Urban Politics), Gazimagusa, Kıbrıs (KKTC), 18 - 19 Eylül 2017.
- Holling, C.S. (1973), “Resilience and Stability of Ecological Systems”, *Annual Review of Ecology and Systematics*, 4: 1-23.
- İrdem İbrahim ve Efe Mert (2023), “Deprem, Dirençli Kent ve Acil Afet Yönetimi: Türkiye Örneği”, *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4/2, 241-276.
- Karaman, Zerrin Toprak (2017). “Afet Yönetimi ve Türkiye’de Kamuda Örgütlenme”, *Temel Afet Bilgisi*, Ed. Muammer Tün, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Melika Amirzadeh, Saideh Sobhaninia, Stephen T. Buckman, Ayyoob Sharifi (2023), “Towards Building Resilient Cities To Pandemics: A Review Of COVID-19 Literature”, *Sustainable Cities and Society*, 89, 1-12.
- Müderrişoğlu, Okan (2023), “Coğrafya Kaderdir ama Keder Olmamalıdır”, *Kriter*, 7/77.
- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf, Erişim: 29.04.2024
- On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028), https://onikinciplan.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/11/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028.pdf, Erişim: 29.04.2024.
- Önder, Özgür (2023), “Türk Kamu Yönetiminde Afet Yönetiminin Kurumsal Yapısı ve İdari Dönüşümü”, *Afet Yönetimi ve Politikaları*, Ed. Hayriye Şengün, Özgür Önder ve Murat Yaman, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Özbilgin Mustafa, Cihat Erbil, Kübra Şimşek Demirbağ, Orkun Demirbağ, Veysi Tanrıverdi (2023), “Afet Yönetiminde Sorumluluğun Yeniden İnşası: Deprem, Sosyal Dramalar, Sosyal Politikalar”, *Sosyal Mucit Academic Review*, 4/1, 71-112.
- Öztürk, Namık Kemal ve Özge Demirel (2021), “Çok Paydaşlı İş Birliği ve Dirençli Kent Açısından Montreal Şehri”, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 10/2, 24-44.
- Özyetgin Altun, Ayşe (2023), “Dirençli Toplum Yaklaşımında “Bilinç” Olgusu ve Kent Planlama ile İlişkisi”, *Resilience*, 93-110.
- Parlak, Ceyhan ve Nur Sinem Partigöç (2022), “İklim Değişikliği ile Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Yetki ve Sorumluluklar Üzerinden bir İnceleme”, *Resilience*, 321-334.

- Sezik Murat ve Akıncı Berat (2024), “Deprem Dirençli Kentler İçin Belediyelerde Yeniden Yapılanma”, *Akademik Yaklaşım lar Dergisi*, 15/1, 192-214.
- Sharifi, Ayyoob ve Yoshiki Yamagata (2014), “Resilient Urban Planning: Major Principles and Criteria”, *Energy Procedia*, 61:1491-1495.
- Sunar, Sinan (2023), “Afet Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü”, *Afet Yönetimi ve Politikaları*, Ed. Hayriye Şengün, Özgür Önder ve Murat Yaman, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Şolt, Burçin Henden (2021), “Dirençli Kent Yaklaşımında Yerel Yönetimlerin Rolü”, *1st International Architectural Sciences and Application Symposium*, 27-29 October 2021.
- Yaman, Murat ve Yunus Düğ er (2020), “Afet Yönetimi ve Sivil Toplum Kuruluşları”, *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi*, Ed. Murat Yaman ve Erkan Ç akır, Nobel Yayınevi, Ankara.

Teknolojik Cihaz Kullanımının Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Beden Kompozisyonu Üzerine Etkisi

Ceylan ŞAHİN

Doç. Dr. Hilal KILINÇ

Doç. Dr. Akan BAYRAKDAR

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Teknolojik Cihaz Kullanımının Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Beden Kompozisyonu Üzerine Etkisi

The Effect of Technological Device Usage on Physical Activity Levels and Body Composition

Ceylan ŞAHİN • Doç. Dr. Hilal KILINÇ • Doç. Dr. Akan BAYRAKDAR

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-931-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub490>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Şahin, C. (ed), Kılınç, H. (ed), Bayrakdar, A. (ed) (2024). *Teknolojik Cihaz Kullanımının Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Beden Kompozisyonu Üzerine Etkisi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub490>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Doç. Dr. Hilal KILINÇ ve Doç. Dr. Akan BAYRAKDAR danışmanlığında “*Üniversite Öğrencilerinde Teknolojik Cihaz Kullanımının Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Vücut Kompozisyonuna Etkisinin İncelenmesi*” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akçay,D. ve Özcebe, H. (2012), Okul öncesi eğitim alan çocukların ve ailelerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi*,12(2), 66-71
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Akademik Arşiv Sitemi
- Alricsson, M. (2013). Physical Activity Why and How? *Biosafety Health Education*, 2013, 1:4
- American College of Sports Medicine (ACSM). (2014) *Fiziksel aktivite*, <https://www.acsm.org/> Erişim tarihi: 04.01.2020.
- American Psychological Association (APA). (2011) <https://www.apa.org/monitor/2011/03/internet> Erişim tarihi: 07.01.2020. Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 1:55-67
- Aydoğdu-Karaaslan, İ. (2015). Dijital oyunlar ve dijital şiddet farkındalığı: ebeveyn ve çocuklar üzerinde yapılan karşılaştırılmalı bir analiz, *Journal of International Social Research*,8(36).
- Ayhan, Y. F. (2014). *Çocukluk ve ergenlik dönemindeki fiziksel aktivite deneyimleri ile yetişkinlikteki fiziksel aktivite düzeyleri ve beden kompozisyonlarının incelenmesi*. Muğla Sıtkı Koçan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Baltacı, G. (2016). *Fiziksel uygunluk. Fizyoterapi rehabilitasyon*. Ankara: Pelikan Yayınevi.
- Baltacı, G. ve Düzgün, İ. (2008). *Adolesan ve egzersiz*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü. Sağlık Bakanlığı yayını No: 730.
- Barber, H., Sukhi, H. & White, S. A. (1999). The Influence of Parent-Coaches on Participant Motivation and Competitive Anxiety in Youth Sport Participants. *Journal of Sport Behavior*, 22(2), 162-181.

- Bar-Or, O. (1994). *Childhood and adolescent physical activity and fitness and adult risk profile. physical activity, fitness, and health: international proceedings and consensus statement* (Ed. Bouchard C, Shephard RJ, Stephens T,) Champaign, IL: Human Kinetic Publishers.
- Baungardner, T., Jackson, A., Mahar, M. & Rowe, D. (2007). *Measurement for evaluation in physical education and exercise science. 8th ed*, Boston: McGraw-Hill Company,
- Bek, N. (2008). *Fiziksel aktivite ve sağlığımız*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bakanlığı Yayını, s.6.
- Berg, K. (1989). *Balance and its measure in the elderly: a review*. Physiother: Can.
- Berksoy, D. (2011). *İzmir ve Ankara illerinde yaşayan kadınların fiziksel aktivite düzeylerini ve beslenme alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin karşılaştırılması*. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden eğitimi ve Spor Anabilim Dalı: Yüksek lisans tezi
- Bilim, S. A. (2013). *12-17 yaş arası spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin fiziksel uygunluklarının incelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Blair, S. N., Cheng, Y. & Holder, J.S. (2001). Is physical activity or physical fitness more important in defining health benefits? *Med Sci Sports Exerc*, 33, 379-99
- Bouchard, C., Blair, S.N. & Haskell, W.L. (2012). *Physical activity and health* (Second Edition) Champaign, IL: Human Kinetics.
- Brandes, w. (2012): Federal sağlık gazetesi - sağlık araştırmaları - *sağlığın korunması*, 55. Sayfa; 96-101
- Burnley, M. & Jones, A.M. (2007). Oxygen uptake kinetics as a determinant of sports performance. *Eur J Sport Sci*.7(2):63-79.
- Cale, L. A. & Almond, L. (1992). Children's activity levels: a review of studies conducted on British children. *Physical Education Review*, 15(2), 111- 118.
- Can, S., Arslan, E. ve Ersöz, G. (2014). Güncel bakış açısı ile fiziksel aktivite. *Ankara Üniversitesi Spor Bil Fakültesi*. 2014, 12 (1), 1-10
- Caspersen, C.J, Powell, K.E. & Christenson, G.M. (1985). Physical activity, exercise, and physical fitness: definitions and distinctions for health-related research. *Public Health Rep* 100: 126-131
- Castillon, G. P., Bayan-Bravo. A., Leon-Munoz, L.M., Balboa-Castillo, T., Lopez-Garcia, E., Gutierrez-Fisac, J.L. (2014). The association of major patterns of physical activity, sedentary behavior and sleep with health-related quality of life: a cohort study. *Preventive medicine*, 67, 248-254
- Cengiz, C. (2007). Physical activity and exercise stages of change levels of Middle East Technical University students (Master's thesis).

- Christakis, D.A., Moreno, M.M., Jelenchick, L., Myaing, M.T. & Zhou, C. (2011). ABD üniversite öğrencilerinde sorunlu internet kullanımı: pilot çalışma', *BMC Medicine* vol. 9, 77.
- Corbin, C. B., Le Masurier, G. C., & McConnell, K. E. (2014). *Fitness for life*. (Sixth Edition). Champaign: Human Kinetics, 93-153
- Çakır, E. (2019). Lise öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları ile vücut kitle indeksi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1-A), 30-39.
- Çakır, H. (2005). Bir iletişim dili olarak internet, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı: 1 Sayfa 71-96
- Çamlığıneç, A. F. (2010). *8-10 Yaş grubu kız çocukların fiziksel aktivite düzeyleri ile fiziksel uygunluklarının belirlenmesi ve beslenme profili ile ilişkisinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Doktora tezi.
- Demir, G. T. ve Cicioğlu, H. İ. (2019). Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ile dijital oyun oynama motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Erhman JK, J. Kerrigan D, J. Keteyian S (editörler). (2017) İleri Egzersiz Fizyolojisi: Temel Kavramlar ve Uygulamalar. Human Kinetics.
- Eu Public Health Information & Knowledge System (EUPHIX). (2008). www.euphix.org Erişim tarihi: 05.01.2020.
- Fıncı, T. (2012). Ergenlik Çağındaki Gençlerde Sağlıklı Yaşam Biçimi Araştırması, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, s1-s14.
- Fişne, M.(2009). *Fiziksel aktivitelere katılım düzeyinin, üniversite öğrencilerinin akademik başarıları, iletişim becerileri ve yaşam tatminleri üzerine etkilerinin incelenmesi*. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı: Yüksek lisans tezi.
- Gastelu, D. ve Hatfield-Frederick, C. (2006). Performans Beslenmesi Uzmanı: Komple Kılavuz. *Carpenteria, CA: ISSA, 17*.
- Gortmaker, S.L., Must, A., Sobol, A. M., Peterson, K., Colditz. G. A., & Dietz, W. H. (1996). Television viewing as a cause of increasing obesity among children in the United States, 1986-1990, *Archives of pediatrics & Adolescent Medicine*, 150(4), 356-362.
- Günay M.(1998). *Egzersiz fizyolojisi*. Ankara: Kültür Ofset.
- Hancox, R. J., & Poulton, R. (2006). Watching television is associated with childhood obesity: but is it clinically important?. *International journal of obesity*, 30(1), 171-175.

- Hastings, E. C., Karas, T. L., Winsler, A., Way, E., Madigan, A. & Tyler, S. (2009). Young children's video/computer game use: relations with school performance and behavior. *Issues in mental health nursing*, 30(10), 638-648.
- Hoeger, W. W. & Hoeger, S. A. (2015). *Principles and labs for fitness and wellness*. Cengage Learning.
- Horak-Fay, B. (2006). Postural orientation and equilibrium: what do we need to know about neural control of balance to prevent falls? Oxford: Published by Oxford University Press on behalf of the British Geriatrics Society; 35- s2; 7.
- İlgar, M. Z. ve Öztürk, H. B. (2018). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinde televizyon ve çizgi film izleme tutumları ile saldırganlık arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, 13(19).
- Jerald, J. & Block, M.D. (2008). Issues for DSM-V: Internet Addiction. *The American Journal Of Psychiatry*. March 2008 Volume 165 Number 3
- Joseph, J., Knapik-Bruce, H., Jones-Connie, L., Bauman, J. & McA. H. (1992). Strength, flexibility and athletic injuries, *Sports Medicine* 14 (5), 277-288, 1992
- Karagöl, A. (2014). Beden kitle indeksinin depresyon ve aleksitimi ile ilişkisi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 15: (3) s207-s213.
- Kıyğı, E. (2018). *Üsküdar Üniversitesi öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öfke arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Kraidy-Marwan, M. (2010). The Internet as a Mass Communication Medium. *Journalism And Mass Communication*. Vol. II.
- Kruk, J. (2009). Physical Activity And Health, *Asian Pasific Journal Of Cancer Prevetion*; sayı 10, haziran, 721-728
- Kudaş, S. Ü., Erdoğan, B. A. Ve Çırçı, E. (2005). Physical activity and some nutritional habits of 11-12 year-old children in Ankara. *Journal of Sport Sciences*, 16(1), 19-29.
- Laporte, R.E., Montoye, H.J. & Caspersen, C.J. (1985). Assessment of physical activity in epidemiologic research: problems and prospects. *Public Health Rep*, 100, 2, 131-146.
- Livingstone, M.B., Prentice, A.M. & Coward, W.A. (1990). Simultaneous measurement of free-living energy expenditure by the double labeled water method and heart rate monitoring. *Am J. Clin. Nutr.*, 52, 1, 59-65
- Malina, R.M., Bouchard, C. & Bar-Or, O. (2004). *Growth, maturation and physical activity*, (Second edition). USA: Human Kinetics.
- Martin, B.W., Kahlmeier, S., Racioppi, F., Bergman, F. & Meitinen, M. (2006) Evidence-based physical activity promotion – HEPA Europe, the

- European Network for the promotion of Health – Enhancing Physical Activity. *Public Health*,14. 53-57.
- McGowan, C. J., Pyne, D. B., Thompson, K. G., & Rattray, B. (2015). Warm-up strategies for sport and exercise: mechanisms and applications. *Sports medicine*, 45(11), 1523-1546.
- Memiş, U.A. ve Yıldırım, i. (2007). Öğretim elemanlarının fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Gazi BESBD*, 12(3): 11-24, 2007.
- Michigan State University (MSU). (2019). *Fitness & wellness* <https://olin.msu.edu/healthpromo/exercisefitness/activebenefits.htm> Erişim tarihi: 14.12.2019
- Montoye, H.J., Kemper, H.C.G., Saris, W.H.M. & Washburn, R.A. (1996). Measuring physical activity and energy expenditure. *Champaign, Human Kinetics*, p:3-4.
- Morris, J.N., Heady, J.A., Raffle, P.A., Roberts, C.G. & Parks, J.W. (1950). Coronary heart-disease and physical activity of work. *Lancet*, 262, 1111-1120.
- Muratlı S., Kalyoncu O., Şahin G. (2007). Antrenman ve Müsabaka. İkinci baskı, Ankara, sayfa;578-79-635-63
- Mustafaoglu, R. ve Yasacı, Z. (2018). Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Bağımlılık Dergisi*, 19(3), 51- 58.
- Odabaşı, H.F., Kabakçı, I. ve Çoklar, A.N. (2007). *İnternet, çocuk ve aile*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ). (2019). Türkiye’de internet. <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/10yil.php> Erişim tarihi: 19.12.2020
- Ortega, F., Ruiz, J. & Castillo, M. (2008). *Physical fitness in childhood and adolescence: a powerful marker of health*. *Int J Obes* 32, 1–11. <https://doi.org/10.1038/sj.ijo.0803774>. Erişim tarihi: 01 Nisan 2021.
- Özbaşaran, F. (2004). Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin sağlık davranışları, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7: (3) s43-s55.
- Özdemir, G. (2016). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyon arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi: Uzmanlık tezi
- Özer, K. (2003). Fiziksel etkinliğin ölçümü ve değerlendirilmesi (Fiziksel uygunluk paneli). 9. *Ulusal Spor Hekimliği Kongresi, özet kitabı*, S.244-54,24-26 Ekim, Nevşehir, Türkiye
- Özhan, E., Hizmetli, S., Özhan, F. ve Bakır, S. (2000). Erkek Sporcularda Egzersizin Kan Lipoproteinlerine Etkisi, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 22 (2): 88 – 92.

- Öztürk, M. (2005). *Üniversiterde eğitim-öğretim gören öğrencilerde uluslararası fiziksel aktivite anketinin geçerliliği ve güvenilirliği ve fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Programı: Yüksek lisans tezi.
- Pennathur, A., Magham, R., Contreras, L.R. & Dowling, W. (2003). Daily living activities in older adults: part I-a review of physical activity and dietary intake assessment methods, *Int, J. Ind. Erg.*, 32, 389-404.
- Pollock, S. A., Durward, B. R., Rowe, P.J. & Paul, J.P. (2000). What is balance?. *Clinical Rehabilitation*; Volume: 14 issue: 4, page(s): 402-406.
- Popp, JK., Bellar, DM., Hoover, DL., Craig, BW., Leitzelar BN. & Wanless EA. (2017). Pre- and post-activity stretching practices of collegiate athletic trainers in the United states. *J Strength Cond Res.* 31(9):2347-54.
- Sağlık Bakanlığı. (2014). Türkiye fiziksel aktivite rehberi. İkinci Baskı. Ankara: Bakanlık Yayınları
- Samuels, TY, Raedeke, TD, Mahar, MT, Karvinen, KH, DuBose, KD. (2011) A randomized controlled trial of continuous activity, short bouts, and a 10,000 step guideline in inactive adults. *Prev Med* 52(2), 120-125.
- Savcı, S., Öztürk, M., Arıkan, H., İnce, D.İ. ve Tokgözoğlu, L. (2006) Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyleri, *Türk Kardiyoloji Derneği Arş.*, 34: 166-172, 2006
- Saygın, Ö. ve Bayrakdar, A. (2012). Erkek çocukların günlük adım sayıları, bazal metabolizma oranları ve beden kitle indekslerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9 (1), 372, 384.
- Science Node (2017) *A brief history of the internet*. <https://sciencenode.org/feature/a-brief-history-of-the-internet-.php> Erişim tarihi: 12.10.2020
- Seefeldt, V., Ewing, M. & Walk, S. E. (1992). *An Overview of Youth Sports*. Washington: DC.
- Selvin, E. (2020, February). Epidemiologic Evidence Linking Diabetes To Cognitive Decline And Dementia. In *Diabetes Technology & Therapeutics* (Vol. 22, Pp. A1-A1). 140 Huguenot Street, 3rd Fl, New Rochelle, Ny 10801 Usa: Mary Ann Liebert, Inc.
- Shephard, R. J. (2003). Limits to the measurement of habitual physical activity by questionnaires. *British journal of sports medicine*, 37(3), 197-206.
- Snow C. & Ottensmayer, E. (1990). *Managing Strategies And Technologies, Strategic Management in High Technology Firms*. (Edition: Michael W. Lawless, Luis, R. Gomez- Mejia, Greenwich Jai) Praeger, Connecticut, 63.
- Srinivasan, V. (2014). *Internet Addiction: Real or Virtual Reality?* <https://blogs.scientificamerican.com/mind-guest-blog/internet-addiction-real-or-virtual-reality/> Erişim tarihi: 04.01.2020

- Stokes, E., Schultz, J. & Rothstein, M. (1995). *In pursuit of fitness*. North Carolina: Hunter Textbooks.
- Strath, S. J., Swartz, A.M., Bassett, D.R., O'Brien, W.L., King, G.A. & Ainsworth, B.E., (2000). Evaluation of heart rate as a method for assessing moderate intensity physical activity. *Medicine and Science in Sport and Exercise*, 32, 9, 465-470
- Sylvia, L. G., Bernstein, E. E., Hubbard, J. L., Keating, L., & Anderson, E. J. (2014). Practical guide to measuring physical activity. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 114(2), 199-208.
- Şahin, G. (2010). Yaşlılarda fiziksel aktivite düzeyi değerlendirme yöntemleri. *Turkish Journal of Geriatrics*, 14(2), 172-178.
- Şanlı, E. (2008). Öğretmenlerde fiziksel aktivite düzeyi-yaş, cinsiyet ve beden kitle indeksi ilişkisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Şanlı, E. ve Güzel, N. A. (2009). Öğretmenlerde fiziksel aktivite düzeyi-yaş, cinsiyet ve beden kitle indeksi ilişkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 23-32.
- Taşçı, F. (2010). Yaşlılara yönelik sosyal politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya örnekleri. *Çalışma ve Toplum*, 1, 175-202.
- Tekkurşun, D. G. ve Cicioğlu, H. İ. (2018). Motivation Scale for Participation in Physical Activity (MSPPA): A study of validity and reliability Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği (FAKMÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2479-2492.
- Toivo, J., & Jaak, J. (2000). Growth, physical activity, and motor development in prepubertal children. *CRC Pres*, 51-55.
- Trost, S.G. (2001). Objective measurement of physical activity in youth. Current issues, future directions, *Exerc Sport. Sci. Rev.*, 29, 1, 32-36
- Tudor-Locke, C., Leonardi, C., Johnson, W.D., Katzmarzyk, P.T., Church, T.S. (2011). Accelerometer steps/day translation of moderate-to-vigorous activity. *Prev Med* 53: 31-33.
- Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Türkiye’de ve Dünyada Yüksek Öğretim Bilim ve Teknoloji, İstanbul: TÜSİAD 6-167.
- Türkeli, A. ve Namlı, S. (2019). *Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Motivasyonlarının İncelenmesi*. Final Proceedings, 12.
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (THSK). (2014). *Türkiye fiziksel aktivite rehberi*.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2016). Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması,
- <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Girisimlerde-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi> Erişim tarihi: 19.11.2020

- Udo, T. (2014). Gender Differences in The İmpact of Stressful Life Events on Changes in Body Mass İndex, *Preventive Medicine*, 69, s49-s53.
- Vaizoğlu, S.A., Akça, O., Akdağ, A., Akpınar, A., Omar, H.A., Coşkun, D. ve Güler, Ç. (2004). Genç erişkinlerde fiziksel aktivite düzeyinin belirlenmesi, *Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 3(4): 63-71, 2004.
- Vanhes, L., Lefevre, J., Philippaerts, R.; Martens, M., Huygens, W. & Troosres, T., Beunen, G. (2005). How to assess physical activity? How to assess physical fitness?. *European Journal of Cardiovascular Prevertion and Rehabilitation*, 12, 102-104.
- We Are Social (WAS). (2020). *The global state of digital in october 2019* <https://wearesocial.com/blog/2019/10/the-global-state-of-digital-in-october-2019>_Erişim Tarihi: 20.12.2019
- Wen, L. M., Baur, L. A., Rissel, C., Xu, H., & Simpson, J. M. (2014). Correlates of body mass index and overweight and obesity of children aged 2 years: Findings from the healthy beginnings trail. *Obesity a Research Journal*, 22(7), 1723-1730.
- World Health Organization (WHO). (2010). Control of the leishmaniasis: report of a meeting of the WHO Expert Committee on the Control of Leishmaniasis, Geneva, 22-26 March 2010. World Health Organization.
- World Health Organization
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity> Erişim tarihi: 05.01.2020
- Yalçın, İ., Turđut, M., Gacar, A., ve Çalık, F. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu'nda öğrenim gören kadın sporcuların spora katılım motivasyonlarının bazı değişkenlere göre araştırılması. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* (UKSAD), 3(Special Issue 2), 201-210.
- Yetkin, A. ve Uzun Ö. (2000). Eğitimi sağlıkla ilgili olan ve olmayan yüksekokul öğrencilerinin sağlık davranışlarının karşılaştırılması, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3: (2) s1-s10.
- Yıldız, Y. (2019). *10-14 yaş arası kız ve erkek çocuklarda uyku, tv izleme, bilgisayar ve akıllı telefon kullanımının süresinin fiziksel aktivite düzeyi ve beden kompozisyonuna etkisinin incelenmesi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Yüksek lisans tezi.
- Yılmaz, A. (2015). *Elit futbol ve hentbolcuların fiziksel uygunluk düzeylerinin incelenmesi*. Niğe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Yılmaz, M., Kundakçı, G. A., Dereli, F., Oztornacı, B. O., ve Cetişli, N. E. (2019). *İlköğretim öğrencilerinde yaş ve cinsiyete göre obezite ve ilişkili özellikler obezite ve ilişkili faktörler*.

- Yucel, U. A. ve Gulbahar, Y. (2013). Technology acceptance model: A review of the prior predictors. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 89-109.
- Zorba, E. ve Saygın, Ö. (2009). Fiziksel aktivite ve uygunluk. Ankara: İnceler Ofset.

Turizm Araştırmaları III

Editörler:

Doç. Dr. Ali Turan Bayram

Dr. Öğr. Üyesi Aysun Gargacı Kınay

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Turizm Araştırmaları III

Researches on Tourism III

Editörler: Doç. Dr. Ali Turan Bayram & Dr. Öğr. Üyesi Aysun Gargacı Kinay

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-884-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub428>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bayram, A. T. (ed), Gargacı Kinay, A. (ed) (2024). *Turizm Araştırmaları III*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub428>. License: CC-BY-NC 4.0

“Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu ile ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk yazarlara aittir.”

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

References

- Al-Hinai, A. M. Z., Ejohwomu, O., & Abadi, M. (2024). Developing a social value model for Oman's national infrastructure planning: a hermeneutical approach. *Sustainable and Resilient Infrastructure*, 9(2), 192-206. <https://doi.org/10.1080/23789689.2023.2280741>
- Amsterdam & Partners (2019). *Sustainable Visitor Economy Action Program*. <https://www.iamsterdam.com/en/amsterdam-and-partners/sustainable-visitor-economy>
- Buckley, R. (2012). Sustainable Tourism: Research and Reality. *Annals of Tourism Research*, 39(2), 528-546. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.02.00>
- Dent, E., Ansted, R., & Aasen, C. (2018). Profit and social value: An analysis of strategies and sustainability at the base of the pyramid. *Available at SSRN 3328196*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3328196>
- Enquist, B., Petros S., S., & Johnson, M. (2015). Transcendence for business logics in value networks for sustainable service business. *Journal of Service Theory and Practice*, 25(2), 181-197. <https://doi.org/10.1108/JSTP-09-2013-0189>
- Gkarane, S., Gianni, M., & Vassiliadis, C. (2024). Running toward Sustainability: Exploring Off-Peak Destination Resilience through a Mixed-Methods Approach- The Case of Sporting Events. *Sustainability*, 16(2), 576. <https://doi.org/10.3390/su16020576>
- Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. (2013). *Tourism and water: Interactions, impacts, and challenges*. Channel View Publications.
- Han-Jen N. & Mei-Jen C. (2022). Exploring the Co-creation Value of Residents to Tourists From the Perspective of Place Attachment and Economic Benefits, Pubmed Central.
- Kang, Y. S., & Perdue, R. R. (2015). *The tourism system*. Kendall Hunt Publishing.
- Luekveerawattana, R. (2024). Enhancing innovation in cultural heritage tourism: navigating external factors. *Cogent Social Sciences*, 10(1), 2301813. <https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2301813>
- Altinay, L., Sigala, M., & Waligo, V. (2016). Social value creation through tourism enterprise. *Tourism Management*, 54, 404-417. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.12.011>
- Milne, J. (2024). Value Creation Through Digital Content: Social Value. In *Digital Content Marketing* (pp. 82-104). Routledge.
- Mtapuri, O., Camilleri, M. A., & Dłużewska, A. (2022). Advancing community-based tourism approaches for the sustainable development of destinations. *Sustainable Development*, 30(3), 423-432. <https://doi.org/10.1002/sd.2257>

- Ninerola, A., Sánchez-Rebull, M. V., & Hernández-Lara, A. B. (2019). Tourism research on sustainability: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 11(5), 1377. <https://doi.org/10.3390/su11051377>
- Papatheodorou, A., & Pappas, N. (2017). Economic Recession, Job Vulnerability, and Tourism Decision Making: A Qualitative Comparative Analysis. *Journal of Travel Research*, 56(5), 663-677. <https://doi.org/10.1177/0047287516651334>
- Partanen, M., Kettunen, M., & Saarinen, J. (2023). Community inclusion in tourism development: young people's social innovation propositions for advancing sustainable tourism. *Tourism Recreation Research*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/02508281.2023.2226040>
- Pencarelli, T. (2020). The digital revolution in the travel and tourism industry. *Information Technology and Tourism*, 22, 455-476. <https://doi.org/10.1007/s40558-019-00160-3>
- Sa, E. (2019). Local development through rural entrepreneurship, from the Triple Helix perspective: The case of a peripheral region in northern Portugal. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 25(4), 698-716. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-03-2018-0172>
- San-Jose, L., Garcia-Merino, J. D., & Retolaza, J. L. (2023). Social value in the orange economy: social accounting applied to museums. *Museum Management and Curatorship*, 38(3), 231-253. <https://doi.org/10.1080/09647775.2021.2023901>
- Silva, R., Rodrigues, M., Franco, M., Oliveira, C., & Sousa, N. (2023). How do social responsibility and social entrepreneurship generate value creation in pandemics? *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 17(2), 305-333. <https://doi.org/10.1108/JEC-07-2021-0108>
- Torres-Pruñonosa J., Raya J. M., Crespo-Sogas P., Mur-Gimeno E. (2022). The economic and social value of spa tourism: The case of balneotherapy in Maresme, Spain. *PLoS One*, 17(1), e0262428. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0262428>
- Trisic, I., Nechita, F., Ristić, V., Štetić, S., Maksin, M., & Atudorei, I. A. (2023). Sustainable Tourism in Protected Areas-The Case of the Vršac Mountains Outstanding Natural Landscape, Vojvodina Province (Northern Serbia). *Sustainability*, 15(10), 7760. <https://doi.org/10.3390/su15107760>
- Wang, X., Huang, Y., & Huang, K. (2024). How does social entrepreneurship achieve sustainable development goals in rural tourism destinations? The role of legitimacy and social capital. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/09669582.2024.2309546>
- Zhang, Y., Xu, H., & Yang, H. (2024). An integrated path framework of tourism and hospitality social entrepreneurship: a systematic literature review. *In-*

International Journal of Contemporary Hospitality Management, 36(3), 661-690. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-09-2022-1057>

KAYNAKÇA

- Akğün, A.(2020),Seyahat ve ulaştırma işletmelerinde bilgi teknolojilerinin kullanımı, Ç.H.Özel, (Ed.),*Turizm Bilgi Teknolojileri içinde*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Aktaş, E. (2019), Büyük veri ve karma gerçeklik, H.Kurgun, O.Kurgun,(Ed.) *Turizm 4.0 Kavramlar ve Uygulamalar içinde*. Detay Yayıncılık.
- Aydın, M. Şahbaz, R.P, Turizmde bilgi iletişimteknolojilerinin kullanımı, E. Çilesiz, E.Arıkan (Ed.),*Turizm Alanında Güncel Konular 2* içinde, Çizgi kitapevi.
- Barutcugil,İ. (2002). *Bilgi Yönetimi*, Kariyer Yayıncılık
- Bayraktaroğlu, E.(2020), Konaklama yönetim sistemleri, C.Işık,(Ed.), *Turizmde Otomasyon Sistemleri içinde*.Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bontis,N. (1998) .IC.:An Exploratory Study That Develops Measures And Models, *Management Decision*, :2,(36),63-76.
- Buzlukçu, C. Köroğlu, A.(2022), Konaklama sektöründe endüstri 4.0, D. Bozok,(Ed.) *Teknoloji ve Turizm içinde*. Detay Yayıncılık.
- Çobanoğlu, C. Doğan, S. (2020), Turizmde bilgi teknolojilerinin rolü ve önemi, Ç.H.Özel, (Ed.), *Turizm Bilgi Teknolojileri içinde*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Davenport,T. Prusak,L.,(2001). *İş Dünyasında Bilgi Yönetimi*, Rota Yayınları
- Dzinkowski, R.(2000) The Measurement and Management of Intellectual Capital, *Management Accounting* ,78(2),32-36
- İçöz, O.(2021). *Turizm ve Teknoloji*. Detay Yayıncılık.
- İpek, A.R.(2020),Artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve karma gerçeklik kavramlarında isimlendirme ve tanımlandırma sorunları, *İdil*, 71,1061-1072.
- Kınay, H.(2020), Konaklama işletmelerinde bilgi teknolojilerinin kullanımı, Ç.H.Özel,(Ed.),*Turizm Bilgi Teknolojileri içinde*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Nonaka, I.(1999). *Bilgi Yaratan Şirket*, MESS Yayınları.
- Önçel, S.(2020),Yiyecek içecek işletmelerinde bilgi teknolojilerinin kullanımı, Ç.H.Özel,(Ed.),*Turizm Bilgi Teknolojileri içinde*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Özdemir,A.(2019),Turizm 4.0 ve Yapay Zeka Uygulamaları ,M.Sezgin,(Ed.), *Turizm 4.0 Dijital Dönüşüm içinde*. Detay Yayıncılık.
- Sezgin,E.(2020), Sanal Seyahat İşletmeciliği, C.Işık,(Ed.), *Turizmde Otomasyon Sistemleri içinde*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- <https://www.oracle.com/tr/cx/service/knowledge-management/what-is-knowledge-management/> (15 Mayıs 2023)
- <https://www.oracle.com/tr/internet-of-things/what-is-iot/> (15 Mayıs 2023)

<https://www.otonomfabrika.com/tag/eklemeli-imalat/> (15 Mayıs 2023)
Endüstri 4.0 – Prof.Dr. Vahap TECİM (vahaptecim.com.tr) (15.Mayıs 2023)
https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%BCy%C3%BCk_veri (15 Mayıs 2023)
<https://www.endustri40.com/bulut-bilisim-cloud-computing-nedir/> (15 Mayıs 2023)
www.sozluk.com (15 Mayıs 2023)
www.amadeus.com sitesinden 15.Mayıs 2023 tarihinde derlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Akça, H. (2004). Dünyada ve Türkiye’de Kırsal Turizm. *Ekonomik ve Teknik Dergi Standard* , 43 (513), 62-63.
- Alaeddinoğlu, F. (2013). *Van İlinde Turizmin Arz Kaynakları “Çekicilikler”*. Van: Yüziüncü Yıl Üniversitesi.
- Arınç, K. (1995). Geçmişteki Önemi Azalmış Kent Yerleşmelerine Bir Örnek: BİTLİS. *Doğu Coğrafya Dergisi* , 1 (1), 67-95.
- Aslan, A. (2008). Türkiye’de Ekonomik Büyüme ve Turizm İlişkisi Üzerine Ekonometrik Analiz.
- Avcı, M. (2005). Çeşitlilik ve Endemizm Açısından Türkiye’nin Bitki Örtüsü. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat fakültesi Corafya Bölümü Coğrafya Dergisi* (13), 27-55.
- Ayaş, N. (2007). Çevresel Sürdürülebilir Turizm Gelişmesi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 9 (1), 59-69.
- Aydın, B. (2016). Van ve Bitlis İllerinde Kış Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Planlamasına Yönelik Öneriler. Van.
- Aydın, O. (2012). AB’de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye’de Kırsal Turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* , 14 (23), 39-46.
- Bahar, O. (2007). Bölgesel Kalkınmada Turizm Sektörünün Ekonomik Yeri ve Önemi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)* (19).
- Bahar, O. (2006). Turizm Sektörünün Türkiye’nin Ekonomik Büyümesi Üzerindeki Etkisi: VAR Analizi Yaklaşımı. *Yönetim ve ekonomi* , 13 (2), 137-150.
- Bahar, O., & Bozkurt, K. (2010). Gelişmekte olan ülkelerde turizm-ekonomik büyüme ilişkisi: dinamik panel veri analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi* , 21 (2), 255-265.
- Barut, C., & Yıldız, Z. (2013). Sosyo-Ekonomik Kalkınma Açısından Bitlis İli Turizm Arz Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *BEU SBE Dergisi* , 2 (1), 25-50.
- Baykal, F. (2021). Avrupa’nın Uzak Dağlık Alanlarında Kırsal Turizm ve Kazanımlar Deneyimleri. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi (IR-TAD)* E-ISSN: 2602-4462, 5(1).
- Bitlis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. (2017). *Bitlis İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu*.
- Bitlis İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*. (2018). Nisan 28, 2018 tarihinde <http://www.bitliskulturturizm.gov.tr/TR,56204/tarihce.html> adresinden alındı
- Bozgeyik, Y., & Yoloğlu, Y. (2015). Türkiye’de Turizm İle GSYH Arasındaki İlişki: 2002-2014 Dönemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 8 (40), 627-640.
- Bull, A. (1995). *The Economics of Travel and Tourism*. Pitman, Avustralya.

- Coğrafya Dünyası. (2014). 05 22, 2018 tarihinde Coğrafya Dünyası: <http://www.cografya.gen.tr/tr/bitlis/ekonomi.html> adresinden alındı
- Collectif2015. (2018). Mayıs 08, 2018 tarihinde Ardzge Isgançelakordz Manastırı: <https://www.collectif2015.org/tr/100Monuments/Le-Couvent-des-Miracles-d-Ardzgue/> adresinden alındı
- Çeken, H., Karadağ, L., & Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* , 8 (1), 1-14.
- Çoban, O., & Özcan, C. C. (2013). Türkiye'de Turizm Gelirleri-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Nedensellik Analizi (1963-2010). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi* , 8 (1), 243-261.
- Deniz, O. (2008). Van Gölü Güney Kıyılarının Ekoturizm (Mavi Tur) Amaçlı Değerlendirme Olanakları. *Doğu Coğrafya Dergisi* , 13 (20), 183-194.
- Dinler, Z. (1998). *Bölgesel İktisat*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Doğu, A. F., & Deniz, O. (2015). Aygır Gölü'nün Morfolojik Özellikleri ve Turizm Olanakları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 8 (41), 692-702.
- Elmastaş, N. (2008). Bitlis İli Jeotermal Su Kaynakları. *Doğu Coğrafya Dergisi* , 13 (19), 89-104.
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları ve Türkiye'de Kültürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi* , 99-107.
- Erdoğan, N., & Erdoğan, İ. (2005). Ekoturizm Betimlemeleriyle İletilenlerin Doğası. *Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi* , 20 (1), 55-82.
- Gössling, S. (1999). Ecotourism: A Means To Safeguard Biodiversity And Ecosystem? *Ecological Economics* , 29 (2), 303-320.
- Gürbüz, O. (1995). Turizm Coğrafyası Açısından Nemrut Kalderası. *Türk Coğrafya Dergisi* (30), 255-265.
- Haberler. (2006, Eylül 13). *Bitlis: Ahlat'taki Anadolu'nun İlk Budist Tapınağı*. Nisan 29, 2018 tarihinde Haberler.com: <https://www.haberler.com/bitlis-ahlat-taki-anadolu-nun-ilk-budist-tapinagi-haberi/> adresinden alındı
- Kara, O., Çömlekçi, İ., & Kaya, V. (2012). Turizm Gelirlerinin Çeşitli Makro Ekonomik Göstergeler İle İlişkisi: Türkiye Örneği (1992-2011). *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 8 (1), 75-100.
- Karamahmet, B., Aydın, G. & Özgöker, C. U. (2016). Türkiye'de Kırsal Turizm Destinasyonlarının Rekabetçi Gücünün Geliştirilmesi için Stratejik Öneriler, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10): 106-116.
- Meriç, S., & Bozkurt, Ö. (2017). Van Gölü'nün Rekreatif Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)* , 3 (1), 154-167.
- Oğuz, G. P., & Aksulu, I. B. (2016). Geleneksel Bitlis Evleri: Koruma Sorunları ve Öneriler. *Megaron* , 11 (1), 63-77.

- Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2003, Temmuz 05). *Heybeli Gölü*. Nisan 29, 2018 tarihinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı XIV. Bölge Müdürlüğü: <http://bolge14.ormansu.gov.tr/14bolge/SulakAlanlar/HEYBELL.aspx?sflang=tr> adresinden alındı
- Özdemir, K. (1999). Bölgesel Kalkınma Politikaları ve Türkiye’de Bölgesel Dengesizliği Azaltmada Teşvik Uygulamalarının Önemi. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi* , 121-130.
- Savgın, E. C., & Belli, S. (2017). Bitlis İlinin Turizm Çeşitliliğinin Belirlenmesi. *International Journal of Academic Value Studies* , 3 (17), 01-13.
- Seferbey, D., İzmirlioğlu, N., & Güzel, S. (2005). *Bitlis İli Çevre Durum Raporu: 2000–2005*. Bitlis: T.C. Bitlis İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.
- Soykan, F. (2003). Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. *Ege Coğrafya Dergisi* , 12, 1-11.
- Şerefioğlu, C. (2009). Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü 2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler. *Uzmanlık Tezi* .
- T.C. Resmi Gazete (2019), Sayı 30837.
- Tuncer, O. C. (1995). Diyarbakır-Bitlis Kervan Yolu ve Üzerindeki Hanlarımız. *Vakıflar Dergisi* , 9-34.
- TÜİK. (2018). *Yıllara Göre İl Nüfusları*. 05 22, 2018 tarihinde www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1590 adresinden alındı
- Uluer, C. (2009, Şubat). Bitlis İli Turizm Potansiyeli: Özel ve Kamu Sektör Yöneticilerinin Kanaatlerinin Araştırılması.
- Ün, E., Tutar, F., Tutar, E., & Erkan, Ç. (2012). Ekonomik Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü: Türkiye Örneği. *In International Conference On Eurasian Economies* , 345-350.
- Yamak, N., Tanrıöver, B., & Güneysu, F. (2012). Turizm-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Sektör Bazında Bir İnceleme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* , 26 (12), 205-220.

Kaynaklar

- 1) Alsafman, F.; Tulbek, M.; Nickerson, M.; Ramaswamy, H. Evaluation of factors affecting aquafaba rheological and thermal properties. *LWT* 2020, 1, 1–33.
- 2) Aquafaba, A. (2016). The official aquafaba website. Erişim tarihi 20 Şubat 2024 <http://aquafaba.com/>
- 3) Bird, L. G., Pilkington, C. L., Saputra, A., & Serventi, L. (2017). Products of chickpea processing as texture improvers in gluten-free bread. *Food Science and Technology International*, 23(8), 690–698. <https://doi.org/10.1177/1082013217717802>
- 4) Chigwedere, C.M.; Olaoye, T.F.; Kyomugasho, C.; Jamsazzadeh Kermani, Z.; Pallares Pallares, A.; Van Loey, A.M.; Grauwet, T.; Hendrickx, M.E. Mechanistic insight into softening of Canadian wonder common beans (*Phaseolus vulgaris*) during cooking. *Food Res. Int.* 2018, 106, 522–531.
- 5) Damian, J. J., Huo, S., & Serventi, L. (2018). Phytochemical content and emulsifying ability of pulses cooking water. *European Food Research and Technology*, 244(9), 1647–1655. <https://doi.org/10.1007/s00217-018-3077-5>
- 6) Dever, Z. (2016). *Aquafaba: Sweet and Savory Vegan Recipes Made Egg-Free with the Magic of Bean Water*. Andrews McMeel Publishing.
- 7) Echeverria-Jaramillo, E., & Shin, W. S. (2023). Current processing methods of aquafaba. *Trends in Food Science & Technology*.
- 8) He, Y., Meda, V., Reaney, M. J. T., & Mustafa, R. (2021). Aquafaba, a new plant-based rheological additive for food applications. *Trends in Food Science & Technology*, 111, 27–42. <https://doi.org/10.1016/j.tifs.2021.02.035>
- 9) <http://www.revolutionvegetale.com/> Erişim Tarihi 20.02.2024
- 10) <http://www.vegancooking.net/> Erişim Tarihi 20.02.2024
- 11) <https://patents.google.com/patent/WO2013022750A9> Erişim Tarihi 20.02.2024
- 12) <https://www.denverpost.com/2012/04/10/how-to-deep-fry-chick-peas/> 20.02.2024
- 13) Mustafa, R., & Reaney, M. J. (2020). Aquafaba, from food waste to a value-added product. *Food Wastes and By-products: Nutraceutical and Health Potential*, 93-126.
- 14) Rasmussen, H. (2020). Aquafaba... Nightshade Vegetables... Is Pork White Meat?. *Tufts University Health & Nutrition Letter*, 38(8), 8-8.
- 15) Serventi, L., Wang, S., Zhu, J., Liu, S., & Fei, F. (2018). Cooking water of yellow soybeans as emulsifier in gluten-free crackers. *European Food Re-*

search and Technology, 244 (12), 2141–2148. <https://doi.org/10.1007/s00217-018-3122-4>

- 16) <https://www.vegansociety.com/news/blog/what-is-aquafaba> Erişim tarihi 14.02.2024

References

- Ahmed, S., Ali, A., & D'Angola, A. (2024). A Review of Renewable Energy Communities: Concepts, Scope, Progress, Challenges, and Recommendations. *Sustainability*, 16(5), 1749. <https://doi.org/10.3390/su16051749>
- Alphan, H. (2024). Incorporating visibility information into multi-criteria decision making (MCDM) for wind turbine deployment. *Applied Energy*, 353, 122164. <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2023.122164>
- Amini, E., Golbaz, D., Amini, F., Majidi, N. M., Neshat, M., & Astiaso, G. D. A. (2020). parametric study of wave energy converter layouts in real wave models. *Energies*, 13(22), 6095. <https://doi.org/10.3390/en13226095>
- Belton, P. (2020). What Happens to All the Old Wind Turbines? BBC News: Business. <https://www.bbc.com/news/business-51325101>
- Filom, S., Radfar, S., Panahi, R., Amini, E., & Neshat, M. (2021). Exploring Wind Energy Potential as a Driver of Sustainable Development in the Southern Coasts of Iran: The Importance of Wind Speed Statistical Distribution Model. *Sustainability*, 13(14), 7702. <https://doi.org/10.3390/su13147702>
- Fazelpour, F., Markarian, E., & Soltani, N. (2017). Wind energy potential and economic assessment of four locations in Sistan and Balouchestan province in Iran. *Renewable Energy*, 109, 646-667. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2017.03.072>
- Frantal, B., & Kunc, J. (2011). Wind turbines in tourism landscapes: Czech experience. *Annals of Tourism Research*, 38(2), 499-519. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2010.10.007>
- Hanif, I. (2018). Impact of fossil fuels energy consumption, energy policies, and urban sprawl on carbon emissions in East Asia and the Pacific: A panel investigation. *Energy Strategy Reviews*, 21, 16-24. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2018.04.006>
- IRENA (2018). Global Energy Transformation: A Roadmap to 2050. International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi, United Arab Emirates.
- Jensen, P. D., Purnell, P., & Valenturf, A. P. M. (2020). Highlighting the need to embed circular economy in low carbon infrastructure decommissioning: The case of offshore wind. *Sustainable Production and Consumption*, 24, 266-280. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.07.012>
- Krauklis, A. E., Karl, C. W., Gagani, A. I., & Jørgensen, J. K. (2021). Composite Material Recycling Technology—State-of-the-Art and Sustainable Development for the 2020s. *Journal of Composite Sciences*, 5(1), 28. <https://doi.org/10.3390/jcs5010028>
- Marsh, G. (2017). What's to be done with 'spent' wind turbine blades? *Renewable Energy Focus*, 22, 20-23. <https://doi.org/10.1016/j.ref.2017.10.002>

- Mishnaevsky, L. (2021). Sustainable End-of-Life Management of Wind Turbine Blades. *Materials*, 14(5), 1124. <https://doi.org/10.3390/ma14051124>
- Pacheco, J., Pimenta, F., Guimarães, S., Castro, G., Cunha, Á., Matos, J. C., & Magalhães, F. (2024). Experimental evaluation of fatigue in wind turbine blades with wake effects. *Engineering Structures*, 300, 117140. <https://doi.org/10.1016/j.engstruct.2023.117140>
- Shukla, R. K., Trivedi, M., & Kumar, M. (2012). On the proficient use of GEV distribution: A case study of subtropical monsoon region in India. arXiv:1203.0642. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1203.0642>
- Siemens Gamesa (2019). *A Clean Energy Solution-From Cradle to Grave*. Environmental Product Declaration, Zamudio, Spain.
- Siemens Gamesa RecyclableBlade (2024). *The leader in renewable energy I Siemens Gamesa*. <https://www.siemensgamesa.com/en-int/explore/journal/recyclable-blade>
- Spini, F., & Bettini, P. (2024). End-of-Life wind turbine blades: Review on recycling strategies. *Composites Part B: Engineering*, 111290. <https://doi.org/10.1016/j.compositesb.2024.111290>
- Subramanian, K. A., & Salvi, B. L. (2023). Renewable energy systems for sustainable cities. *Frontiers in Sustainable Cities*, 5, 1210359. <https://doi.org/10.3389/frsc.2023.1210359>
- Snieckus, D. (2020). Cross-Sector Co-Op Key to Recycling Coming Wave of Used Wind Turbine Blades: Report. <https://www.rechargenews.com/wind/cross-sector-co-op-key-to-recycling-coming-wave-of-used-wind-turbine-blades-report/2-1-817442>
- Resource Recovery From Waste (2024). Ten Years Left to Prepare for Low Carbon Infrastructure Decommissioning. <https://rrfw.org.uk/2020/08/18/low-carbon-infrastructure-decommissioning/>
- Wilberforce, T., Olabi, A. G., Sayed, E. T., Mahmoud, M., Al-Alami, A. H., & Abdelkareem, M. A. (2024). The State of Renewable Energy Source Envelopes in Urban Areas. *International Journal of Thermofluids*, 100581. <https://doi.org/10.1016/j.ijft.2024.100581>

Turizm Araştırmaları IV

Editörler:

Doç. Dr. Ali Turan BAYRAM

Dr. Hasan Tahsin KAVLAK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Turizm Araştırmaları IV

Editörler: Doç. Dr. Ali Turan BAYRAM • Dr. Hasan Tahsin KAVLAK

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-9-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub573>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bayram, A. T. (ed), Kavlak, H. T. (ed) (2024). *Turizm Araştırmaları IV*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub573>. License: CC-BY-NC 4.0

“Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu ile ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk yazarlara aittir.”

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Abdul, B.A.A.; Lydia, T. and Taha, R.M. (2016). Recent Advantages of Seafood Cooking Methods based on Nutritional Quality and Health Benefits. *Seafood cooking methods in nutritional quality; Sea Food science: Advances in Chemistry, Technology and Applications*. Chapter 3, CRC Press (Taylor & Francis)
- Akay, G. ve Demir, L.S. (2020). Toplum Beslenmesinde Sürdürülebilirlik ve Çevre. *Selçuk Tıp Dergisi*, 36(3): 282-287
- Alfio, V.G.; Manzo, C. and Micillo, R. (2021). From Fish Waste to Value: An Overview of the Sustainable Recovery of Omega-3 for Food Supplements. *Molecules*, 26, 1002. <https://doi.org/10.3390/molecules26041002>
- Australian Museum (2022). Clams, mussels, pipis and oysters - Class Bivalvia. <https://australian.museum/learn/animals/molluscs/clams-mussels-pis-and-oysters-class-bivalvia/> Erişim: 19.11.2024
- Ateş, K. (2009). *Dünü ve Bugünüyle Evrim Teorisi*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın
- Avcı, T.B. ve Özdemir, Z. Ö. (2019). Deniz Yumuşakçalarından Elde Edilen Doğal Bileşiklere Dair Güncel Gelişmeler. *Bütüncü ve Anadolu Tıbbi Dergisi*, 1 (1): 42-54
- Ayvaz, Z. (2018). Geleneksel Bir Ürün Olarak “Midye Dolma” Ve Gelecek Önerileri. *Ziraat Mühendisliği*, (366), 21-27.
- Bal, Y. ve Kılıç, M. E (2022). Çevre Duyarlılığının Oluşmasında Davranışsal Yaklaşımlar. Malatya: İksad Yayınevi.
- Buchmann, A., & Fuchs, C. (2011). Sustainable Gastronomy: A New Concept for the Future. *Journal of Gastronomy and Food Science*, 2(1), 14-21.
- Bunje, P. (2003a). The Polyplacophora: Chitons, the eight-shelled molluscs. <https://ucmp.berkeley.edu/taxa/inverts/mollusca/polyplacophora.php> Erişim: 19.11.2024
- Bunje, P. (2003b). The Aplacophora The naked molluscs. Erişim: 19.11.2024 <https://ucmp.berkeley.edu/taxa/inverts/mollusca/aplacophora.php>
- Bourdian, A. (2000). *Kitchen Confidential - Adventures in the Culinary Underbelly*. Bloomsbury, USA.
- Candoğan, K. ve Özdemir, G. (2021). Sürdürülebilir Et Üretimi için Yenilikçi Yaklaşımlar. *GIDA*, 46 (2): 408-427
- Chen, Z.H.; Guo, Y.W. and Li, X.W. (2023). Recent advances on marine mollusk-derived natural products: chemistry, chemical ecology and therapeutic potential. *Natural Product Reports*, 3 (40):509-556
- Curtes, S.K. & Lehner, M. (2019). Defining the Sharing Economy for Sustainability. *Sustainability*, 11 (3): 567. <https://doi.org/10.3390/su11030567>

- Çetin, S. (2019). Gıda Taşımacılığı ve Karbon Ayak İzi: Yerel Gıdaların Avantajları. *Çevre Bilimleri Dergisi*, 15(2), 78-85.
- Das, P. (2020). Molluscs: An Alternative Protein Source For Malnourished Children And Marginal People. *Natconph 2020 Emerging Trends In Modern Health Sciences*, 28 Feb. 2020, Kolkata, India.
- Doğal Hayvanları Koruma Vakfı -WWF- (2022). Sürdürülebilir Küçük Ölçekli Balıkçılık İçin “Ortak Yönetim”. https://wwftr.awsassets.panda.org/downloads/kob_kitapck_web_24012022.pdf Erişim: 29.11.2024
- Food and Agriculture Organization (FAO) (2019). *The State of Food and Agriculture 2019: Moving Forward on Food Loss and Waste Reduction*. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/11f9288f-dc78-4171-8d02-92235b8d7dc7/content> Erişim: 26.10.2024
- Foley, J. A., DeFries, R., Asner, G. P., Barford, C., Bonan, G., Carpenter, S. R., Chapin, F.S., Coe, M.T., Daily, G.C., Gibbs, H.K., Helkowski, J.H., Hollaway, T., Howard, H.A., Kucharik, C.J., Monfreda, C., Patz, J.S., Prentice, I.C, Ramankutty, H. and Snyder, P. K. (2005). Global consequences of land use. *Science*, 309 (5734): 570-574.
- Food and Agriculture Organization-FAO-. (2021). *The State of Food Security and Nutrition in the World 2021: Transforming food systems for affordable healthy diets*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/1c38676f-f5f7-47cf-81b3-f4c9794eba8a/content> Erişim:10.10.2024
- Garipağaoğlu, M. ve Deniz M. Ş. (2024). Alternatif Gıda Kaynakları: Beslenme ve Sağlık Gereksinimleri. Şahin, K. (Ed.), *Alternatif Gıda Kaynakları* (s. 15-32), Ankara Basım Yayın
- Goulson, D. (2013). An overview of the environmental risks posed by neonicotinoid insecticides. *Journal of Applied Ecology*, 50 (4): 977-987.
- Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC-. (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the IPCC. Cambridge University Press. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/> Erişim: 05.10.2024.
- Jadhav, A.; Kumar, D.N.; Maitreya, S.; and Aravind, N. A. (2023). Snails on the plate: Edible freshwater molluscs of Northeast India. *Indian Journal of Traditional Knowledge (IJTK)*, 22(2): 409-419
- Karaman, E.E. ve Soylu, A.G. (2020). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Doktora Öğrencilerinin Çiğ Beslenme (Raw Food) Algılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 4 (2): 251-269
- Kamil, M. (2015). *Melceü't- Tabbâhîn: Aşçıların Sığınağı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 57

- Kaya, A. (2000). *Misafirperverlik Endüstrisinde Temel Mutfağ Bilgisi*. Antalya: Güneş Ofset.
- Kravec, N. (2020). More food from the sea by 2050. <https://sustainability.stanford.edu/news/more-food-sea-2050> Erişim: 19.11.2024
- Kummu, M., Gerten, D., Hanasaki, N., Heinke, J. and Rockström, J. (2012). Lost food, wasted resources: Global food waste in the context of food security. *Global Food Security*, 1(1): 16-23.
- Lindberg, D. R. (2009). Monoplacophorans and the Origin and Relationships of Mollusks. *Evolution: Education and Outreach*, Special Issue: Transitional Fossils, 2: 191-203
- Macdiarmid, J. (2014). Seasonality and dietary requirements: will eating seasonal food contribute to health and environmental sustainability?. *Proc Nutr Soc*, 73(3):368-75. doi: 10.1017/S0029665113003753.
- Malinowska, E.; Płoska, R.; Chmielewski, M. and Źledzik, K. (2024). Sustainable Gastronomy – A Model Approach. Scientific Papers Of Silesian University Of Technology Organization And Management Series No. 193. <https://managementpapers.polsl.pl/wp-content/uploads/2024/03/193-Malinowska-P%C5%82oska-Chmielewski-%C5%9A-ledzik.pdf>. Erişim: 27.10.2024
- Mintz, S. W. (1996). *Tasting Food, Tasting Freedom: Excursions into Eating, Culture, and the Past*. Boston: Beacon Press, 1996. xix. pp. 149
- Montanari, M. (2006). *Food is Culture*. New York, NY: Columbia University Press.
- Monterey Bay Aquarium (2022). Cephalopods. <https://www.montereybayaquarium.org/animals/animals-a-to-z/cephalopods> Erişim: 19.11.2024
- Nordsieck, R. (2022). The Locomotion of Gastropods. <https://www.molluscs.at/gastropoda/index.html?/gastropoda/morphology/locomotion.html> Erişim: 18.11.2024
- Özdemir Yaman, Z. (2019). Güney Avrupa Mutfağı, Türkiye Turizm Ansiklopedisi, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/guney-avrupa-mutfagi> Erişim:22.11.2024
- Özdemir, U. (2024). Asya Mutfağının Özellikleri. <https://www.umutlutarifler.com/asya-mutfaginin-ozellikleri/> Erişim:22.11.2024
- Özkan, G.; Subaşı, B.G.; Kamiloğlu, S. ve Çapanoğlu, E. (2022), Sürdürülebilir Gıda ve Tarımsal Atık Yönetimi, Çevre, *İklim ve Sürdürülebilirlik*, 23(2):145-160
- Öztürk, B. (2016). Mollusca: Kabuklular, salyangozlar, ahtapotlar... Gastronomik bir menü!, Su Omurgasızları Ders Notları, İstanbul Üniversitesi, Su Bilimleri Fakültesi, İstanbul <https://cdn.istanbul.edu.tr/statics/subilimleri.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2016/11/mollusca.pdf> Erişim: 16.11.2024

- Öztürk, B. (2011). Scaphopod species (Mollusca) of the Turkish Levantine and Aegean seas. *Turkish Journal of Zoology*, 35 (2): 199-211 doi:10.3906/zoo-0904-23
- Pekyaman, A. (2019). Sürdürülebilir Gastronomi. *Türkiye Turizm Ansiklopedisi*. <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/surdurulebilir-gastronomi> Erişim: 27.10.2024
- Pérez-Lloréns, Acosta, Y. and Brun, F.G. (2021). Seafood in Mediterranean countries: A culinary journey through history. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 26, 100437, 1-22
- Pimentel, D., Hernández, M. and Dumas, A. (1995). Environmental and economic costs of soil erosion and conservation benefits. *Science*, 267(5201): 1117-1123.
- Rinaldi, C. (2017). Food and Gastronomy for Sustainable Place Development: A Multidisciplinary Analysis of Different Theoretical Approaches. *Sustainability*, 9(10): 1748
- Sadjadi, N. (2018). Chemical Ecology of Biocompounds in Molluscs. *Biological Resources of Water*, Ed. Sajal Ray, Londra: IntechOpen Limited, <https://www.intechopen.com/chapters/58863>
- Salman, A. (2012). Kafadanbacaklılar (Mollusca: Cephalopoda) ve Türkiye'deki Durumu. *Denizel Değerlerimiz* Serisi No: 2, 1-7 [https://www.surkoopkutuphane.org/images/dosya/kafadanbacakli%20lar-\(Mollusca-Cephalopoda\)-ve-Turkiyedeki-durumu.pdf](https://www.surkoopkutuphane.org/images/dosya/kafadanbacakli%20lar-(Mollusca-Cephalopoda)-ve-Turkiyedeki-durumu.pdf)
- Selim, C., Sever Mutlu, S. ve Selim, S. (2015). Kentsel Alanlarda Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilirliği ve Koruma Yaklaşımları. *Türk Bilimsel Dergileri* 8 (1): 38-45
- Seyyar (2023). Akdeniz Mutfağı: En Güzel Yemekler ve Lokantalar. <https://bilog.org/akdeniz-mutfagi-en-guzel-yemekler-ve-lokantalar/> Erişim:22.11.2024
- Smith, V.H., Joye, S. B. and Howarth, R.B. (2006). Eutrophication of freshwater and marine ecosystems. *Limnol. Oceanogr*, 51 (1, part 2): 351-355
- Steinfeld, H., Gerber, P. J., Wassenaar, T., Castel, V., Rosales, M. and Haan, C. (2006). *Livestock's Long Shadow: Environmental Issues and Options*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://www.fao.org/4/a0701e/a0701e.pdf> Erişim: 21.10.2024.
- Şahin, K. (2024). Önsöz. Şahin, K. (Ed.), *Alternatif Gıda Kaynakları* (s. xi) içinde. Ankara Basım Yayın
- Şahin, W.P.; Naylor, R. L. and Shankar, N.D. (2022). Rethinking Global Food Demand for 2050. *Population And Development Review*, 48 (4): 921-957
- Şen, M. A. (2019). Kuzey Avrupa Mutfağı. *Türkiye Turizm Ansiklopedisi*, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/> Erişim:22.11.2024

- The Nutrition Source (2021). Aquatic Foods. <https://nutritionsource.hsph.harvard.edu/aquatic-foods/> Erişim: 20.11.2024
- Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği-TÜSİAD- (2008). Türkiye’de Su Yönetimi Sorunlar ve Öneriler. TÜSİAD Yayın No: T/2008-09/469, İstanbul.
- Turkish Seafood (2024). Türk Gastronomisinde Deniz Ürünlerinin Rolü: Bir Mutfak Yolculuğu. <https://turkishseafood.org.tr/turk-gastronomisinde-deniz-urunlerinin-rolu-bir-mutfak-yolculugu/> Erişim: 22.11.2024
- United Nations. (2019). *World Population Prospects 2019: Highlights*. New York: United Nations Department of Economic and Social Affairs. https://population.un.org/wpp/publications/files/wpp2019_highlights.pdf Erişim: 12.10.2024
- United Nations Environment Programme (UNEP) (2020). Global Environment Outlook. <https://www.un.org/unispal/document/annual-compilation-of-united-nations-reports-on-the-question-of-palestine-2020-vol-ii/> Erişim: 28.10.2024
- United Nations Development Programme (UNDP). 2020. Human Development Report 2020: The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene. New York. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr2020.pdf> Erişim: 28.10.2024
- Üner, E. H. (2023). Orta Çağ’da Avrupa Mutfak Kültürü. *Aydın Gastronomy*, 7 (2): 313-324
- Vidaček, S. and Janči, T. (2016). Safety of Fish Products. *Regulating Safety of Traditional and Ethnic Foods*, Ed. Vishweshwaraiah Prakash, Olga, Martín-Belloso, Larry Keener, Siân Astley, Susanne Braun, Helena McMahon, Huub Lelieveld, Cambridge: Academic Press
- Weber, O. and Saunders-Hogberg, G. (2018). Water management and corporate social performance in the food and beverage industry. *Journal of Cleaner Production*. 195 (2018) 963e977
- Wright, A.C., Fan, Y. and Baker, G.L. (2018). Nutritional Value and Food Safety of Bivalve Molluscan Shellfish. *Journal of Shellfish Research*, 37(4): 695-708
- Yarış, A. ve Durlu Özkaya, F. (2015). Amerikan Mutfak Kültürünün Gelişim Süreci. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3/3: 90-101
- Zhukova, N. (2019). Fatty Acids of Marine Mollusks: Impact of Diet, Bacterial Symbiosis and Biosynthetic Potential. *Biomolecules*, 9(12), 857

Mollusca Yemekleri İnternet Kaynakları

Ahtapot Yemekleri

- Ahtapot Yemekleri. <https://yemek.com/tarif/ahtapot-izgara/>, Erişim: 23.11.2024, <https://www.kalofagas.ca/2009/07/07/grilled-octopus-x%CF%84%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%B4%CE%B9-%>

CF%83%CF%87%CE%AC%CF%81%CE%B1%CF%82/, Erişim:23.11.2024 https://en.wikipedia.org/wiki/Octopus_as_food#/media/File:Octopuses_in_Tsukiji.JPG, Erişim:23.11.2024, <https://www.korezin.com/2017/02/11/sizi-ikilemde-birakacak-enteresan-14-kore-yemegi/>, Erişim: 23.11.2024

Ahtapot Atıştırmalıklar- Tako Karaage ve Görselleri, <https://japan.recipetineats.com/deep-fried-octopus-octopus-karaage/> Erişim: 23.11.2024

Ahtapot Domates Soslu- Polipo alla Luciana, <https://www.allrecipes.com/recipe/131643/octopus-in-tomato-sauce/>, Erişim: 23.11.2024 <https://www.vincenzosplate.com/polpo-alla-luciana/> Erişim: 23.11.2024

Ahtapot Köfteleri: Takoyaki, <https://www.byfood.com/blog/culture/tako-japanese-octopus-recipes>, Erişim: 23.11.2024, https://tr.wikipedia.org/wiki/Ahtapot_yemekleri, Erişim: 23.11.2024

Ahtapot Beyazlatılmış - Muneo-sukhoe, sukhoe <https://www.maangchi.com/recipe/muneo-sukhoe>; Erişim: 23.11.2024 https://tr.wikipedia.org/wiki/Ahtapot_yemekleri#/media/Dosya:Muneo-sukhoe.jpg, Erişim: 23.11.2024

Patatesli Ahtapot- Patatesli Alla tellarese ve Görselleri, Ahtapot <https://www.seturday.com/gurme/akdeniz-ulkelerinden-3-farkli-ahtapot-tarifi>, Erişim:23.11.2024, <https://contital.com/tr/mutfakta-aluminyum/italyan-koyleri-ahtapot-alla-tellarese-tarifi/> Erişim:23.11.2024

Deniz Salyangozu Yemekleri

Çatlak Deniz Kabuğu - Cracked Conch ve Görseli. <https://www.tasteatlas.com/best-rated-sea-snail-dishes-in-the-world> Erişim:27.11.2024

Deniz Salyangozu Yemekleri. <https://gokan-gochisou-kanazawa.jp/en/culture/popup/s13.html> Erişim: 28.11.2024

Deniz Salyangozu Kızartması - Conch Fritters ve Görseli. <https://www.tasteatlas.com/best-rated-sea-snail-dishes-in-the-world> Erişim: 28.11.2024

Karakol Çorbası - Sopa de caracol ve Görseli. <https://www.tasteatlas.com/best-rated-sea-snail-dishes-in-the-world> Erişim: 28.11.2024

Deniz Tarağı Yemekleri

Deniz Tarağı Ceviche - Scallop Ceviche ve Görseli. <https://www.carolinescoking.com/scallop-ceviche/> Erişim:27.11.2024

Deniz Tarağı Risottosu - Scallop risotto ve Görseli. <https://www.olivemagazine.com/recipes/fish-and-seafood/scallop-risotto/> Erişim:27.11.2024

Izgara Deniz Tarağı - Grilled Scallops ve Görseli. <https://www.allrecipes.com/recipe/37076/grilled-scallops/> Erişim:27.11.2024

İskandinav Deniz Tarağı - Scandinavian scallops ve Görseli. <https://www.olivemagazine.com/recipes/chef-recipes/scandinavian-scallops/> Erişim:27.11.2024

Kızarmış Deniz Tarağı- Pan-Seared Scallops, Yapım Aşamaları ve Görse-
li, <https://www.onceuponachef.com/recipes/pan-seared-scallops-with-lemon-butter.html> Erişim: 27.11.2024

Tai Usulü Deniz Tarağı - Thai Curry with Scallops ve Görseli. <https://coupleinthekitchen.com/thai-curry-with-scallops/> Erişim:27.11.2024

İstiridye Yemekleri

Adobong Talaba ve Görseli. <https://www.kawalingpinoy.com/adobong-talaba/> Erişim. 26.11.2024

İstiridye Yemekleri. <https://www.nefisyemektarifleri.com/blog/japonlariin-yemekleri-ve-mutfak-kulturu-uzerine/> Erişim: 26.11.2024, <https://gypsyplate.com/the-best-oyster-recipes/> Erişim: 26.11.2024

İstiridye Çiğ- Raw Oyster ve Görseli. <https://whimsyandspice.com/oyster-recipes/> Erişim: 25.11.2024, <https://www.seriousseats.com/how-to-serve-oysters-on-the-half-shell> Erişim: 25.11.2024

İstiridye Güveci - Oyster Stew ve Görseli. <https://gypsyplate.com/oyster-stew/> Erişim: 25.11.2024

Oyster: Steamed Oysters with Ginger and Shallots ve Görseli. https://www.duncanlu.com.au/recipes/steamed-oysters-with-ginger-and-shallots?srltid=AfmBOorhIXhHh-P7jLoZWJQ8tc6dLhnY7K05vJJj5_Bn4_Q4LbhtfUdK Erişim: 26.11.2024

Oysters Kilpatrick ve Görseli. <https://www.taste.com.au/recipes/oysters-kilpatrick/da07e881-4035-4444-8eda-6cfc5481addd> Erişim. 26.11.2024

Kalamar Yemekleri

Kalamar: Dünya Mutfağında Kalamar Nasıl Yapılır. <https://kalamartarifi.com/kalamar/dunya-mutfaginda-kalamar-nasil-yapilir> Erişim: 23.11.2024, <https://blog.naver.com/soooyouni/222447816716> Erişim: 24.11.2024

Kalamar Dolması- Japanese Ikameshi ve Görseli. <https://kalamartarifi.com/kalamar/dunya-mutfaginda-kalamar-nasil-yapilir>, Erişim: 24.11.2024, https://www.maff.go.jp/e/policies/market/k_ryouri/search_menu/829/index.html#:~:text=The%20%22ikameshi%2C%22%20squid%20stuffed,-purchase%20whenever%20a%20train%20arrives. Erişim:24.11.2024

Kalamar Dolması- Türk Usulü ve Görseli. <https://www.nefisyemektarifleri.com/kalamar-dolmasi/> Erişim. 24.11.2024

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kalamar_dolmas%C4%B1 Erişim. 24.11.2024

<https://www.medyafaresi.com/haber/masterchef-kalamar-dolmasi-tarifi-ve-malzemeleri-en-lezzetli-kalamar-dolmasi-nasil-yapilir/1004019> Erişim: 24.11.2024

Kalamar Ekşili- Dobong pusit ve sunumu. <https://panlasangpinoy.com/ado-bong-pusit-recipe/> Erişim: 23.11.2024

Kalamarlı Kimchi Çorbası - Kimchi Jjigae ve Görseli. <https://www.pngegg.com/tr/png-yhxqn> Erişim: 24.11.2024, <https://koreyemekleri.com/kore-deniz-urunleri-yemekleri/> Erişim: 24.11.2024

Kalamar Mürekkepli Risotto- Risotto al Nero di Seppia ve Görseli. <https://www.fattoincasadabenedetta.it/ricetta/risotto-al-nero-di-seppia/> Erişim: 24.11.2024

Kalamar Tava- Fried Calamari ve sunumu. <https://kalamartarifi.com/kalamar/dunya-mutfaginda-kalamar-nasil-yapilir> Erişim: 23.11.2024

Kore Baharatlı Kurutulmuş Kalamar - Ojingeochae Muchim ve Görseli. <https://kimchimari.com/korean-spicy-dried-squid-recipe-ojingeochae-muchim/> Erişim: 24.11.2024

Midye Yemekleri

Midyeler: Denizin Lezzetli Hediyesi. <https://www.gurmerehberi.com/yemek-kulturu/genel-bilgiler/midye> Erişim:25.11.2024

Midye Buğulama- Moules Marinières ve Görseli. <https://threefriendscook.com/2024/04/23/classic-french-mussels-moules-marinieres/> Erişim: 25.11.2024, <https://www.gurmerehberi.com/yemek-kulturu/genel-bilgiler/midye> Erişim:25.11.2024

Midye Çorbası - Mussel Soup (Honghap tang). <https://mykoreankitchen.com/mussel-soup/> Erişim. 25.11.2024

Midye Dolma- Midye Dolma- Stuffed mussel. <https://www.nefisyemektarifleri.com/liste/midye-tarifleri-10-farkli-ev-yapimi-oneri/> Erişim:25.11.2024, <https://myitalian.recipes/recipe/stuffed-mussels> Erişim: 25.11.2024, <https://www.visitvieste.com/cozze-ripiene/> Erişim: 25.11.2024

Midye Güveç- Tiella di Cozze ve Görseli. <https://www.gurmerehberi.com/yemek-kulturu/genel-bilgiler/midye> Erişim:25.11.2024, <https://www.instagram.com/rokabalikordu/p/CSEWulxqHor/> Erişim: 25.11.2024, <https://www.ciaoitalia.com/recipes/mussel-casserole-tiella-di-cozze> Erişim: 25.11.2024

Midye: Hindistan Cevizi Sütünde Tai Midyesi - Thai Mussels in Coconut Milk. <https://slowthecookdown.com/thai-mussels/> Erişim:25.11.2024

Midye Satay- Mussels Satay (Sate kerang) ve Görseli. <https://www.tasteatlas.com/sate-kerang> Erişim. 25.11.2024

Midye Tava- Fried Mussels ve Görseli. <https://www.giallozafferano.com/recipes/Fried-mussels.html> Erişim:25.11.2024

References

- Almandoz, J. (2012). Arriving at the Starting Line: The Impact of Community and Financial Logics on New Banking Ventures. *Academy of Management Journal*, 55(6), 1381–1406.
- Battilana, J., & Dorado, S. (2010). Building Sustainable Hybrid Organizations: The Case of Commercial Microfinance Organizations. *Academy of Management Journal*, 53(6), 1419–1440.
- Berggren, C., & Karabag, S. F. (2019). Scientific misconduct at an elite medical institute: The role of competing institutional logics and fragmented control. *Research Policy*, 48(2), 428–443. Elsevier. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.03.020>
- Cheng, C., Yang, X., Jiang, F., & Yang, Z. (2023). How to Synergize Different Institutional Logics of Firms in Cross-border Acquisitions: A Matching Theory Perspective. *Management International Review*, 63(3), 403–432. Springer Berlin Heidelberg. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11575-023-00502-8>
- Cook, R. A., Hsu, C. H. C., & Marqua, J. J. (2016). *Turizm: Konaklama ve Seyahat İşletmeciliği*. (M. Tuna, Ed.) (5th ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Decker, S., Üsdiken, B., Engwall, L., & Rowlinson, M. (2018). Special Issue Introduction: Historical Research on Institutional Change. *Business History*, 60(5), 613–627. Routledge. Retrieved from <http://doi.org/10.1080/00076791.2018.1427736>
- DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited : Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Association*, 48(2), 147–160.
- DPT. (2019). *Gayri Safi Milli Hasıladaki Sektörel Dağılım, 2019*. Retrieved December 18, 2020, from <https://data.tuik.gov.tr/>
- Dudka, A., Moratal, N., & Bauwens, T. (2023). A typology of community-based energy citizenship: An analysis of the ownership structure and institutional logics of 164 energy communities in France. *Energy Policy*, 178(January), 113588. Elsevier Ltd. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2023.113588>
- Dunn, M. B., & Jones, C. (2010). Institutional Logics and Institutional Pluralism : The Contestation of Care and Science Logics in Medical Education, 1967–2005. *Administrative Science Quarterly*, 55, 114–149.
- Durand, R. R., & Thornton, P. H. (2018). Categorizing Institutional Logics, Institutionalizing Categories: A Review of Two Literatures. *Academy of Management Annals*, 12(2), 631–658.
- Friedland, R., & Alford, R. R. (1991). Bringing Society Back In: Symbols, Practices and Institutional Contradictions In The New Institutionalism in

- Organizational Analysis. In W. W. Powell & P. J. DiMaggio (Eds.), *In The New Institutionalism in Organizational Analysis* (pp. 232–263). Chicago: The University of Chicago Press.
- Glynn, M. A., & Lounsbury, M. (2005). From the Critics Corner: Logic Blending, Discursive Change and Authenticity in a Cultural Production System. *Journal of Management Studies*, *42*(5), 1031–1055.
- Goodrick, E., & Reay, T. (2011). Constellations of institutional logics: Changes in the professional work of pharmacists. *Work and Occupations*, *38*(3), 372–416.
- Greenwood, R., Raynard, M., Kodeih, F., Micelotta, E. R., & Lounsbury, M. (2011). Institutional Complexity and Organizational Responses. *Academy of Management Annals*, *5*(1), 317–371.
- Greve, H. R., & Zhang, C. M. (2017). Institutional Logics and Power Sources: Merger and Acquisition Decisions. *Academy of Management Journal*, *60*(2), 671–694.
- Henningsson, M., & Geschwind, L. (2022). Recruitment of academic staff: An institutional logics perspective. *Higher Education Quarterly*, *76*(1), 48–62.
- Hoffman, A. J. (1999). Institutional Evolution And Change: Environmentalism And The U.S. Chemical Industry. *Academy of Management Journal*, *42*(4), 351–371.
- Jenkins, C. L. (1980). Tourism policies in developing countries: a critique. *International Journal of Tourism Management*, *1*(1), 22–29. Pergamon.
- Kitchener, M. (2002). Mobilizing the Logic of Managerialism in Professional Fields: The Case of Academic Health Centre Mergers. *Organization Studies*, *23*(3), 391–420. Retrieved from <http://hjb.sagepub.com.proxy.lib.umich.edu/content/9/2/183.full.pdf+html>
- Kraatz, M. S., & Block, A. S. (2008). Organizational Implications of Institutional Pluralism. In R. Greenwood, C. Oliver, T. B. Lawrence, & R. E. Meyer (Eds.), *The Handbook of Organizational Institutionalism* (2nd ed., pp. 532–558). London: Sage Publications.
- Lounsbury, M. (2002). Institutional Transformation And Status Mobility : The Professionalization Of The Field Of Finance. *Academy of Management Journal*, *45*(1), 255–266.
- Lounsbury, M. (2007). A Tale of Two Cities : in the Professionalizing of Mutual Funds. *Academy of Management Journal*, *50*(2), 289–307. Retrieved from <http://about.jstor.org/terms>
- Marquis, C., & Lounsbury, M. (2007). Vive la résistance: Competing logics and the consolidation of U.S. community banking. *Academy of Management Journal*, *50*(4), 799–820.

- Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations : Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), 340–363.
- Mountford, N., & Cai, Y. (2023). Towards a flatter ontology of institutional logics: How logics relate in situations of institutional complexity. *International Journal of Management Reviews*, 25(2), 363–383.
- Olah, H., & Korzay, M. (1993). *Otel İşletmeciliği* (2. Baskı.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Phayungphong, S. (2020). An Investigation of Eldercare Practices in Thailand through Institutional Logics Lens. *ABAC ODI Journal Vision. Action. Outcome*, 7(1), 116–131.
- Qin, Y., Gu, H., Li, B., & Fan, D. (2020). The Chinese Hospitality Industry: A Perspective Article. *Tourism Review*, 75(1), 117–121.
- Reay, T., & Hinings, C. R. (2005). The Recomposition of an Organizational Field: Health Care in Alberta. *Organization Studies*, 26(3), 351–384.
- Reay, T., & Hinings, C. R. (2009). Managing the rivalry of competing institutional logics. *Organization Studies*, 30(6), 629–652.
- Roche, M. (1992). *Mega-Events and Micro-Modernization : On the Sociology of the New Urban Tourism Author (s) : Maurice Roche Published by : Wiley on behalf of The London School of Economics and Political Science Stable URL : <https://www.jstor.org/stable/591340> REFERENCES. The British Journal of Sociology*, 43(4), 563–600.
- Seo, M.-G., & Creed, W. E. D. (2002). Institutional Contradictions, Praxis, and Institutional Change: A Dialectical Perspective. *Academy of Management Review*, 27(2), 222–247.
- Siefkes, M., Hamer, A. L., Haaland, G., & Bjørgum, Ø. (2024). Profit first, environmental impact second? Investigating hybrid institutional logics in venture capital investment approaches. *Business Strategy and the Environment*, 1–20.
- Sloot, R. N. F., Troje, D., Voordijk, J. T., & Volker, L. (2024). Change in a project-based organization: The mutual shaping of institutional logics and change programs. *International Journal of Project Management*, 42(3), 102589. Elsevier Ltd. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2024.102589>
- Smith, J. J., Buhayh, A., Kathait, A., Ragothaman, P., Mattei, N., Burke, R., & Voida, A. (2023). The Many Faces of Fairness: Exploring the Institutional Logics of Multistakeholder Microlending Recommendation. *ACM International Conference Proceeding Series*, 1652–1663.
- Tang, R. W., & Yang, J. Y. (Gracy). (2024). Diversity in foreign direct investment and environmental innovation of emerging market firms: The effect of ownership-conveyed institutional logics. *Journal of Business Rese-*

- arch*, 172(July 2023), 114405. Elsevier Inc. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.114405>
- Thornton, P. H. (2001). Personal Versus Market Logics of Control : A Historically Contingent Theory of the Risk of Acquisition. *Organizational Science*, 12(3), 294–311.
- Thornton, P. H. (2002). The Rise Of The Corporation in a Craft Industry: Conflict and Conformity in Institutional Logics. *Academy of Management Journal*, 45(1), 81–101.
- Thornton, P. H., Jones, C., & Kury, K. (2005a). Institutional Logics and Institutional Change in Organizations: Transformation in Accounting, Architecture, and Publishing. *Research in the Sociology of Organizations*, 23(05), 125–170.
- Thornton, P. H., Jones, C., & Kury, K. (2005b). Transformation in Cultural Industries Article information : *Research in the Sociology of Organizations*, 23, 124–170.
- Thornton, P. H., & Ocasio, W. (1999). Institutional Logics and the Historical Contingency of Power in Organizations: Executive Succession in the Higher Education Publishing Industry, 1958– 1990. *The American Journal of Sociology*, 105(3), 801–943.
- Thornton, P. H., & Ocasio, W. (2008). Institutional Logics. In R. Greenwood, C. Oliver, Sahlin-Andersson, & R. Suddaby (Eds.), *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism* (pp. 99–128).
- Thornton, P. H., Ocasio, W., & Lounsbury, M. (2012). *The Institutional Logics Perspective: A New Approach to Culture, Structure, and Process*. Oxford University Press.
- Tolbert, P. S., & Zucker, L. G. (1983). Institutional Sources of Change in the Formal Structure of Organizations: The Diffusion of Civil Service Reform, 1880-1935. *Administrative Science Quarterly*, 28(1), 22–39.
- Tosun, C., & Jenkins, C. L. (1996). Regional planning approaches to tourism development: The case of Turkey. *Tourism Management*, 17(7), 519–531.
- York, J. G., Hargrave, T. J., & Pacheco, D. F. (2016). Converging winds: Logic hybridization in the Colorado wind energy field. *Academy of Management Journal*, 59(2), 579–610.

Kaynaklar

- BAILEY, Catherine, Martin CLARKE, “Managing Knowledge For Personal and Organizational Benefit”, Journal of Knowledge Management, Cilt:5,Sayı:1, 2001, 58-67
- BEIJERSE, Roelof, “Questions In Knowledge Management”, Journal of Knowledge Management, Cilt:3,Sayı:2.1999,94-109.
- BONTIS, Nick, “IC.:An Exploratory Study That Develops Measures And Models”, Management Decision, Cilt:2, Sayı:36,1998,63-76
- CEYLAN, Yasemin, “Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turizmde Eko Etiketler”, Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi. Cilt1(1),2019,65-80.
- DAR, Muhamad, Megha OJHA, “Destination imaging, compatibilities with intellectual property rights-based tourism industry”, The Journal of World Intellectual Property, 2023;26, 328-335.
- DAVENPORT, Thomas, Laurence PRUSAK, İş Dünyasında Bilgi Yönetimi, Rota Yay., İst.- 2001
- DEMİROĞLU ,Mehmet. “Türkiye’de Fikri Mülkiyet Koruması, Patent ve Marka Koruması-Yabancı Sermaye İlişkisi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,13(2), 2022,116-126.
- ESEN, Şaban, “Turizmde Sürdürülebilirlik ve Coğrafi İşaretler”, 1. International Sustainable Tourism Congress ,Kastamonu 2017,528-536.
- GUTIERREZ, J.L.M.G. ANGULO., A.MOROS , M.GUTIERREZ, A.VILORIA, “Use of Intellectual Property in the Tourism Sector”, Journal of Engineering and Applied Sciences 12 (11): 2017, 2838-2841
- HENG, Michael, “ Mapping Intellectual Capital In A Small Manufacturing Enterprise”, Journal of Intellectual Capital, Cilt:2,Sayı:1, 2001,53-60.
- KAYI, Nazlı, “Yeşil Destinasyon Modeli Raporu”, Sürdürülebilir Enerji Temelli Turizm Uygulama Merkezi,2022.
- LEADBEATER, Charles, “New Measures For The New Economy”, OECD-International Symposium, Measuring and Reporting Intellectual Capital: Experience, Issues and Prospects, Amsterdam-1999
- MESO, Peter, Robert SMİTH, “A Resource –Based View of Organizational Knowledge Management Systems”, Journal of Knowledge Management, Cilt:4,Sayı:2,2000, 224-234.
- NONAKA, Ikujiro, “Bilgi Yaratan Şirket”, Harvard Business Review, Çev., Gündüz Bulut, Bilgi Yönetimi-MESS Yay., İst.-1999.
- WIPO , “What Is Intellectual Property”, WIPO Publication No. 450E/20, Geneva, 2020.
- WIPO, “Boosting Tourism Development Through Intellectual Property”, WIPO Pub. No.1054-E, Geneva, 2021

ZACK, Michael, “Developing A Knowledge Strategy”, California Management Review, Cilt:41, Sayı:3.1999, 125-145.

URL 1 , <https://www.turkpatent.gov.tr/bilgilendirme-brosurleri>

URL 2 <https://www.thetravelfoundation.org.uk/casestudy/taste-of-fethiye/>

URL 3 <https://webinar.hbrturkiye.com/storage/uploads/yesil-destinasyon-kucuk-koy-modeli-raporu-6458ac5c18231.pdf>

URL 4 <https://www.turkpatent.gov.tr/cografi-isaret>

Kaynakça

- Ahmad, M., ve Batcha, M., S. (2020). Examining the scientific productivity of authors in dyslexia research: a study using Lotka's law. *Library Philosophy and Practice*, 4(5): 4198.
- Alipour, H., Olya, H., G., Hassanzadeh, B., ve Rezapouraghdam, H. (2017). Second home tourism impact and governance: Evidence from the Caspian Sea region of Iran. *Ocean ve Coastal Management*, 136: 165-176.
- Alonsopérez, M., J., Barida, J., G., ve Rojas, M., L. (2022). Second homes: A bibliometric analysis and systematic literature review. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*, 8(1): 16-26.
- Alsmadi, A., Al-Gasaymeh, A., Alrawashdeh, N., ve Alhwamdeh, L. (2022). Financial supply chain management: a bibliometric analysis for 2006-2022. *Uncertain Supply Chain Management*, 10(3): 645-656.
- Arıcı, S., ve Pelit, E. (2021). İletişim temalı turist rehberliği çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Turist Rehberliği Dergisi*, 4(2): 80-105.
- Arslan, E. (2022). Sosyal bilim araştırmalarında VOSviewer ile bibliyometrik haritalama ve örnek bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2): 33-56.
- Asgary, A., Rezvani, M., R., ve Mehregan, N. (2011). Local residents' preferences for second home tourism development policies: a choice experiment analysis, tourism: An International Multidisciplinary, *Journal of Tourism*, 6(1): 31-51.
- Aslantürk, E., ve Baltacı, M. (2023). Turizmde yeşil pazarlama: bibliyometrik bir analiz. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1): 45-56.
- Ayaviri-Nina, V., D., Flores Ruiz, D., ve Quispe Fernandez, G., M. (2023). Bibliometric analysis of community-based tourism and its theoretical implications. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 51(4spl): 1765-1774.
- Back, A. (2020). Temporary resident evil? Managing diverse impacts of second-home tourism. *Current Issues in Tourism*, 23(11): 1328-1342.
- Back, A., ve Marjavaara, R. (2017). Mapping an invisible population: the uneven geography of second-home tourism. *Tourism Geographies*, 19(4): 595-611.
- Bahuguna, P., Srivastava, R., ve Tiwari, S. (2023). Two-decade journey of green human resource management research: a bibliometric analysis Benchmarking. *An International Journal*, 30(2): 585-602.
- Bakırcı, S. (2007). Yabancıların ikinci konut talebinin fiziksel çevreye etkisi: Dalan örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama, Ankara.

- Bieger, T., Beritelli, P., ve Weinert, R. (2007). Understanding second home owners who do not rent: insights on the proprietors of self-catered accommodation. *Hospitality Management*, 26: 263-276.
- Cengizoglu, F. P., ve Özyılmaz, H. (2016). İkincil konutların birincil konutlara uyarlanması: Mersin örneği. *Planlama*, 26(3): 219-233.
- Ceylan, S., ve Somuncu, M. (2020). İkinci konut turizmi ile kırsal alanların kentleşmesi: Pelitköy örneği. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 29(11): 484-509.
- Chen, S., Xu, Z., Wang, X., ve Škare, M. (2022). A bibliometric analysis of natural disasters and business management in tourism. *Journal of Business Economics and Management*, 23(2): 305-326.
- Clarance, M., M., ve Raja, S. (2020) Growth and Bradford's law of scattering on research publication in genetic engineering research in India. *Journal of Xidian University*, 14(3), 1587-1599.
- Czarnecki, A., Dacko, A., ve Dacko, M. (2023). Changes in mobility patterns and the switching roles of second homes as a result of the first wave of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(1): 149-167.
- Çiçek, D. ve Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili, (ss. 196-211), VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 12-15 Nisan 2012, Antalya.
- Çuhadar, M., Ongun, U., ve Topsakal, Y. (2022). Kültürel miras ve dijitalleşme konusunda yayınlanmış çalışmaların bibliyometrik analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(4): 3418-3443.
- Çuhadar, M., ve Tatık, E. (2024). Seyahat motivasyonlarına ilişkin çalışmaların bibliyometrik analizi: web of science örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 12(3), 1697-1729.
- Çuhadar, Y. (2024a). Yoksul yanlısı turizm bağlamında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi: web of science örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 12(1): 204-226.
- Çuhadar, Y. (2024b). Gıda neofobisi ile ilgili akademik yayınların vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 21(1): 116-132.
- Damar, S., ve Hacerlioğulları Koksalmış, G. (2024). A bibliometric analysis of metaverse technologies in healthcare services. *Service Business*, 18: 223-254.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133: 285-296.
- Elango, B., ve Rajendran, P. (2012). Authorship trends and collaboration pattern in the marine sciences literature: a scientometric study. *International Journal of Information Dissemination and Technology*, 2(3): 166-169.

- Emekli, G. (2014). İkinci konut kavramı açısından turizm coğrafyasının önemi ve Türkiye’de ikinci konutların gelişimi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 23(1): 25-42.
- Gall, M., Nguyen, K., H., ve Cutter, S., L. (2015). Integrated research on disaster risk: Is it really integrated?. *International journal of disaster risk reduction*, 12: 255-267.
- Gökçen, D., ve Arslan, M. (2019). Türkçe eğitimi araştırmalarına genel bir bakış: bibliyometri çalışması. *Journal of Research in Turkic Languages*, 1(1): 39-56.
- Güler, G. (2023). A bibliometric analysis of power analysis studies. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 14(3): 235-248.
- Hiltunen, M., J. (2007). Environmental impacts of rural second home tourism—case Lake District in Finland. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 7(3): 243-265.
- Hiltunen, M., J., Pitkänen, K., ve Halseth, G. (2015). Environmental Perceptions of Second Home Tourism Impact in Finland, *Local Environment*, 21(10): 1198-1214.
- Huete Nieves, R., Mantecon Teran, A., Mazon Martinez, T. (2008). What we talk about when we talk about residential tourism?. *Cuadernos de Turismo*, 22: 101-121.
- Kaltenborn, B. R. P., Andersen, O., Nellemann, C., Bjerke, T., ve Thrane, C. (2008). Resident attitudes towards mountain second-home tourism development in Norway: The effects of environmental attitudes. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(6): 664-680.
- Khanam, M., Kanak Pervez, A., K., M., Haque, Md. A., Rahman, Md., M. ve Kabir, Md., S. (2023). Bibliometric Analysis of Farmers’ Rural-Urban Migration Based on the Scopus Platform. *South Asian Journal of Social Studies and Economics*, 20(3): 93-103.
- Küçük H. (2016). Karasu ilçesi’nde (Sakarya) ikincil konutların gelişimi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik.
- Lalrempuii, S., Ngurtinkhuma, R. ve Mishra, R. (2020) Application of bibliometric laws in doctoral theses of library and information science in the universities of North East India. *Journal of Indian Library Association*, 55(4): 47-58.
- Larsson, L., ve Müller, D., K. (2019). Coping with second home tourism: Responses and strategies of private and public service providers in western Sweden. *Current Issues in Tourism*, 22(16): 1958-1974.
- Lotka, A., J. (1926). The frequency distribution of scientific productivity. *Journal of the Washington Academy of Sciences*, 16(12): 317-323.

- Mukherjee, D., Kumar, S., Mukherjee, D., ve Goyal, K. (2022). Mapping five decades of international business and management research on India: A bibliometric analysis and future directions. *Journal of Business Research*, 145: 864-891.
- Müller, D. K. (2006). The attractiveness of second home areas in Sweden: A quantitative analysis. *Current Issues in Tourism*, 9(4-5): 335-350.
- Müller, D. K., Hoogendoorn, G. (2013). Second homes: Curse or blessing? A review 36 years later. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13(4): 353-369.
- Ongun, U. (2023). Kırsal turizm ve kırsal kalkınma yayınlarının vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(2): 79-97.
- Ongun, U. (2024). Turizmin karanlık yüzü: seks turizmi bibliyometrik analiz. (ss.99-129). (Ed. Yağbasan, M.), Sosyal Bilimler Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler II, Özgür Yayınları, Gaziantep.
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: the main steps. *Encyclopedia*, 4(2), 1014-1025.
- Pitkänen, K. (2008). Second-home landscape: The meaning (s) of landscape for second-home tourism in Finnish Lakeland. *Tourism Geographies*, 10(2): 169-192.
- Pitkänen, K., Vepsäläinen, M. (2008). Foreseeing the Future of Second Home Tourism. The Case of Finnish Media and Policy Discourse. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 8: 1-24.
- Pontes, M., A., García-Marín, R., ve Moreno-Muñoz, D. (2020). Turismo, producción inmobiliaria y procesos espaciales: La difusión del modelo turístico español hacia Brasil. *EURE (Santiago)*, 46(137): 135-156.
- Qiu, J., Zhao, R., Yang S., ve Dong, K. (2017), Author distribution of literature information: Lotka's law. *Informetrics*. Springer, Singapore, 145-183.
- Rajeswari. S., Dhanasekar, N., ve Sathya, S. (2021) Scientometric analysis based on dimension of research productivity of faculty in VIT University from Web of Science. *Library Philosophy and Practice (ejournal)*, 5030: 1-20.
- Seraphin, H., ve Dosquet, F. (2020). Mountain tourism and second home tourism as post COVID-19 lockdown placebo?. *Worldwide hospitality and tourism themes*, 12(4): 485-500.
- Seyran, F. (2021). İşyeri şiddeti çalışmalarının bibliyometrik analizi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(36): 2868-2889.
- Sop, S. A., Ongun, U., ve Arıcı, H. E. (2024). How does destination natural quality influence second homeowners' life satisfaction: a mediation model and importance-performance map analysis. *Current Issues in Tourism*, 1-17.

- Souza, C. L. de, Kuniyoshi, M. S., ve Freitas, A. B. de G. (2024). Mapping The Growth of ESG Research: A Bibliometric Analysis Using Bradford's, Lotka's, and Zipf's Laws. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 18(10): e09479.
- Torun, E., ve Bozkuş, K. (2022). Sınıf yönetimi araştırmalarının bibliometrik analizi. *Studies in Educational Research and Development*, 6(1): 20-51.
- Tripathi, H., K., ve Sen, B., K. (2016). Crop science literature and Bradford Law. *Annals of Library and Information Studies*, 63, 85-90.
- Ugolini, D., Bonassi, S., Cristaudo, A., Leoncini, G., Ratto, G. B., ve Neri, M. (2015). Temporal trend, geographic distribution, and publication quality in asbestos research. *Environmental Science and Pollution Research*, 22: 6957-6967.
- Van Nunen, K., Li, J., Reniers, G., ve Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety science*, 108: 248-258.
- Verma, S., ve Gustafsson, A. (2020). Investigating the emerging COVID-19 research trends in the field of business and management: A bibliometric analysis approach. *Journal of Business Research*, 118: 253-261.
- Wang, B., Pan, S. Y., Ke, R. Y., Wang, K., ve Wei, Y. M. (2014). An overview of climate change vulnerability: a bibliometric analysis based on Web of Science database. *Natural hazards*, 74: 1649-1666.
- Wong, B. K. M., Musa, G., Taha, A. Z. (2017). Malaysia my second home: The influence of push and pull motivations on satisfaction. *Tourism Management*, 61: 394-410.
- Yağmur, Y., Ehtiyar, R., ve Aksu, A. (2020). Evaluation of halal tourism in terms of bibliometric characteristics. *Journal of Islamic Marketing*, 11(6): 1601-1617.
- Zoğal, V., Domènech, A., ve Emekli, G. (2022), Stay at (which) home: second homes during and after the COVID-19 pandemic, *Journal of Tourism Futures*, 8(1): 125-133.
- Zoğal, V., ve Emekli, G. (2020). Türkiye'de Covid-19 Salgını Sürecinde İkinci Konutların Değişen Anlamları. *International Journal of Geography and Geography Education*, (42): 168-181.

5. Kaynakça

- Akçura, M., & Karadağ, L. (2015). Yerel Halkın Bakış Açısıyla Kırsal Turizmin Uygulanabilirliği: Datça Örneği. *International Journal Of Social And Economic Sciences*, 5(1), 105-110.
- Akpur, A., & Zengin, B. (2019). İznik Gölü İle Çevresinin Kamp Ve Karavan Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi Evaluation Of Camping And Caravan Tourism Potential Of Iznik Lake And Its Environment. *Turar Turizm Ve Araştırma Dergisi*, 8(2), 4-20.
- Arı, E. (2019). *Mobil Mekan Kavramı Kapsamında Taşınabilir Mekan Organizasyonu* (Master's Thesis, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Bilim, Y., & Özer, Ö. (2021). No "Over", Yes "Minimal"! Camp And Caravan Tourism. *Anais Brasileiros De Estudos Turísticos*.
- Brochado, A., & Pereira, C. (2017). Comfortable Experiences In Nature Accommodation: Perceived Service Quality In Glamping. *Journal Of Outdoor Recreation And Tourism*, 17, 77-83.
- Brooker, E., & Joppe, M. (2013). Trends In Camping And Outdoor Hospitality—An International Review. *Journal Of Outdoor Recreation And Tourism*, 3, 1-6.
- Brooker, E., & Joppe, M. (2014). Developing A Tourism Innovation Typology: Leveraging Liminal Insights. *Journal Of Travel Research*, 53(4), 500-508.
- Cridland, S. (2008). *An Analysis Of The Winter Movement Of Grey Nomads To Northern Australia: Planning For Increase Senior Visitation* (Doctoral Dissertation, James Cook University).
- Ergüven, M. H., Yılmaz, A., & Kutlu, D. (2015). Hybrid Tourism Within The Context Of Touristic Product Diversification: Glamping.
- Foley, C., & Hayllar, B. (2007). A Tale Of Two Caravan Parks: Friendship, Community And The Freedom Thing. *Tourism Today*, 7, 7-28.
- Garst, B. A., Williams, D. R., & Roggenbuck, J. W. (2009). Exploring Early Twenty-First Century Developed Forest Camping Experiences And Meanings. *Leisure Sciences*, 32(1), 90-107.
- Gök, B., & Özhasar, Y. (2023). Glamping İşletmelerinde Asgari Standartların Belirlenmesi: Keşfedici Bir Nitel Çalışma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(2), 821-830.
- Gürer, B. (2024). Doğa Turizminde Yeni Eğilim: Modern Kampçılık. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 23(4), 1677-1696.
- Hardy, A., & Kirkpatrick, J. B. (2017). Exploring The Attitudes And Behaviours Of Recreational Vehicle Users. *Journal Of Outdoor Recreation And Tourism*, 18, 100-104.
- Hjalager, A. M. (2015). 100 Innovations That Transformed Tourism. *Journal Of Travel Research*, 54(1), 3-21.

- Holloway, D., Green, L., & Holloway, D. (2011). The Intratourist Gaze: Grey Nomads And ‘Other Tourists’. *Tourist Studies*, 11(3), 235-252.
- Kenar, G. (2023). Karavan Turistlerinin Motivasyonuna Etki Eden Unsurların Belirlenmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 445-466.
- Mundet İ Cerdan, L., Grijalvo, M., & Marín Rabiol, J. (2023). Are Camper Travel Lovers The New Wave Of Tourism? A Growing Trend For Destinations. *International Journal Of Hospitality & Tourism Administration*, 2023.
- O’Neill, M. A., Riscinto-Kozub, R. A. Ve Hyfte, M. F. (2010) “Defining Visitor Satisfaction In The Context Of Camping Oriented Nature-Based Tourism–The Driving Force Of Quality!”, *Journal Of Vacation Marketing*, 16(2) 141-156.
- Öncül, N. E., & Nemutlu, F. E. (2023). Caravan Camping Area Suggestions As A Rural Tourism Opportunity: Canakkale. *Uluslararası Turizm, Ekonomi Ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJTEBS) E-ISSN: 2602-4411*, 7(2), 96-106.
- Patterson, I., Pegg, S., & Mahadevan, R. (2015). The Benefits Of Short Stay Caravan Travel Based On The Lived Experiences Of Grey Caravanners In Australia. *Tourism Analysis*, 20(5), 539-549.
- Prideaux, B., & McClymont, H. (2006). The Changing Profile Of Caravanners In Australia. *International Journal Of Tourism Research*, 8(1), 45-58.
- Prideaux, B., & McClymont, H. (2007). Drive tourists: Who Are They, What Do They Do and How Do We Attract Them?. *ASEAN Journal on Hospitality and Tourism*, 6(2), 23-30.
- Ribeiro, J. F. B. (2024). Caravanning In The Iberian Peninsula: Data-Driven Approach To Identify Campers’key Factors For A Perfect Parking Spot.
- Rogerson, C. M., & Rogerson, J. M. (Eds.). (2021). *Urban Tourism In The Global South: South African Perspectives*. Springer Nature.
- Southerton, D., Shove, E., Warde, A., & Deem, R. (1998). Home From Home? A Research Note On Recreational Caravanning. *Department Of Sociology, Lancaster University*, 10.
- Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable Tourism Management*. CABI
- Tokmak, C. (2023). Turizm Politikalarının Sürdürülebilir Turizm İlkeleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. Yılında 41 Yıllık Turizm Politikaları). *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 22 (Cumhuriyet’in 100. Yılı), 738-752.
- Topay, M., & Koçan, N. (2009). Kamping/Çadırılı Kamp İçin Alan Seçim Kriterlerinin Belirlenmesi Ve Bartın-Uluyayla’da Örnek Bir Uygulama. *Turkish Journal Of Forestry*, 10(1), 116-128.
- Türkay, O., Dilmaç, E., & Taşarer, E. (2024). Turizmin “Özgürlük” Ve “Yolda Olmak” Hâli: Türkiye’deki Karavan Turistlerini Anlamaya Yönelik

Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 385-408.

Yılmaz, b., & Nergiz, h. g. (2023). Karavan Turistlerinin Karavan Park İşletmeleri Çevrim İçi Yorumlarının İçerik Analizi ile Değerlendirilmesi: Tripadvisor Örneği. *Uluslararası Turizm, Ekonomi Ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJTEBS) E-ISSN: 2602-4411*, 7(1), 15-27.

Zayım, M., Bayartan, M., & Kahraman, M. (2022). Değişen Turizm Algısında Kamp/Karavan Turizmi: Demre Örneği. *Coğrafya Dergisi*, 45, 215-227.

<https://www.caravansa.co.za/caravan-vs-tent-camping-picking-your-perfect-path-to-nature/> (Erişim tarihi: 01.12.2024)

https://www.manisatso.org.tr/UserFiles/dosyalar/turkiye_karavan_sektoru_durum_analizi_raporu_hakkinda_5909.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2024)

<https://tursab.org.tr/apps//Files/Content/0ba59553-43d3-4a21-a280-7efaaf-f799a3.pdf> (Erişim tarihi: 03.12.2024)

https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/20241105_karavan_imalatinda_hedef_pazar_analizi_rvz.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2024)

https://www.turofed.org.tr//panel/upload_system/pages_file/f0d8ac64de76e-795a84a98a188b926b1.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2024)

<https://kamphayati.com/en-iyi-karavan-kamp-alanlari/> (Erişim tarihi: 03.12.2024)

Kaynakça

- Ahlborn, G.J., Pike, O.A., Hendrix, S.B., Hess, W.M., Huber, C.S. 2005. Sensory, mechanical and microscopic evaluation of staling in low-protein and gluten free breads. *Cereal Chemistry*, 82(3): 328-335
- Akbulut M, Calisir S, Marakoglu T, Coklar H 2008. Chemical and Technological Properties of European Cranberrybush (*Viburnum Opulus L.*) Fruits. *Asian Journal of Chemistry*, 20(3): 1875-1885.
- Altuğ, T., 1993, Duyusal Test Teknikleri, Ege Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Ders Kitapları Yayınları No:28, İzmir. ISBN975-483-243-9, p. 56.
- Aydın, N. 2012. Keçiboynuzu unu ilavesinin bisküvinin bazı kalite kriterlerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, PAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, Denizli
- Barkat, M. S. ve Vermignon V. (2006). *Gastronomy Tourism: A Comparative Study of two French Regions: Brittany and La Martinique, Sustainable Tourism with Special Reference to Islands and Small States Conference Malta: 25-27 Mayıs 2006*
- Bennett, B. L. (2016). *Almond Flour*. Book Publishing Company
- Bissar, S. (2021). Keçiboynuzu Meyvesi ve Sorgum İlavesinin Glutensiz Makaron Bisküvisi Üretimi ve Kalitesi Üzerine Etkisi.
- Durlu-Özkaya, F., Akbulut, A. ve Tulga, D. (2017). Gastronomi Turizmi Engelleri Kapsamında Çölyak. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 213-228.
- Er F, Özcan MM 2010. Chemical Compositional Properties and Mineral Contents of Some Apple Cultivars. *South-Western Journal of Horticulture Biology and Environment*, 1(2): 121-131
- Gordon, K. Ve McBride, Ae (2011). *Les Petits Macarons: Evde Yapabileceğiniz Renkli Fransız Şekerlemeleri*. Hachette İngiltere.
- Granato, D. ve Ellendersen, L. (2009). Almond and Peanut Flours Supplemented with Iron As Potential Ingredients to Develop Gluten-Free Cookies. *Food Science and Technology (Campinas)*, 29(2), 395-400.
- Guttieri, M.J., Souza, E.J., Sneller, C. 2008. Nonstarch polysaccharides in wheat flour wire-cut cookie making. *Journal Agriculture Food Chemistry*, 56(22): 10927-10932.
- Heredia, F. J., Francia-Aricha, E. M., Rivas-Gonzalo, J. C., Vicario, I. M., & Santos-Buelga, C. (1998). Chromatic characterization of anthocyanins from red grapes—III. Anthocyanin-derived pigments during the ageing of red wines. *Food Chemistry*, 63(4), 491–498.
- Jeltema, M. A., Zabik, M. E., ve Thiel, L. W. (1983). Prediction of baking performance of various wheat flours based on farinograph and extensograph measurements. *Cereal Chemistry*, 60(6), 480–484.

- Kalyoncu IH, Ersoy N, Elidemir AY, Karali ME 2013. Some Physico-Chemical Characteristics and Mineral Contents of Gilaburu (*Viburnum opulus L.*) Fruits in Turkey. *International Scholarly and Scientific Research & Innovation*, 7(6): 424-426
- Karababa E, Coşkun Y. Physical properties of carob bean (*Ceratonia siliqua L.*): An industrial gum yielding crop. *Industrial Crops and Products*, 2013;42:440-446.
- Kaya, C., Kıvrak, A., ve Esin, Y. (2012). Ticari çilek, kayısı ve vişne reçellerinin özellikleri. *Akademik Gıda*, 10(4), 31-36.
- Labensky, S. R., Martel, P., Hause, A. M., ve Stamm-Griffin, C. (2014). *Study Guide For On Cooking*, Updated 5th Edition. Prentice Hall.
- Mamat, H., Hardan, M.O.A., Hill, S.E. 2010. Physicochemical properties of commercial semi-sweet biscuit. *Food Chemistry*, 121: 1029-1038.
- Mitchell, R. ve Hall, M. (2003). *Consuming Tourists: Food Tourism Consumer Behaviour*, İçinde M. Hall (Editör), *Food Tourism Around The World: Management Of Development And Markets* (ss. 60-62), Great Britain. Elsevier.
- Moldovan, B., David, L., Chişbora, C. ve Cimpoi, C. 2012. Degradation kinetics of anthocyanins from European cranberrybush (*Viburnum opulus L.*) fruit extracts. Effects of temperature, pH and storage solvent. *Molecules*, 17(10):11655-11666
- Palczak, J., Giboreau, A., Rogeaux, M. and Delarue, J., 2020, How do pastry and culinary chefs design sensory complexity?, *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 19, 100182.
- Pallant, J. (2020). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using IBM SPSS*. Open University Press.
- S. Ercişli ve M. Güleriyüz, Gümüşhane ve ilçelerinde Doğal Olarak Yetişen Kuşburnuların Seleksiyon Yoluyla Islahı. Kuşburnu Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ekspres Ofset Basım, 5-6 Eylül, Gümüşhane (1996) S.157-165.
- Sathe, S. K., Ahrens, S., Venkatachalam, M., Mistry, A. M. & Lapsley, K. (2005). Almond (*Prunus dulcis L.*) Protein Quality. *Plant Foods for Human Nutrition*, 60, 123-128
- See, E. F., Wan Nadiah, W. A., & Noor Aziah, A. A. (2007). Physico-chemical and sensory evaluation of breads supplemented with pumpkin flour. *ASEAN Food Journal*, 14(2), 123–130.
- Soronja-Simovic, D., Pajin, B., Subaric, D., Dokic, L., Seres, Z., Nikolic, I. 2016. Quality, sensory and nutritional characteristics of cookies fortified with chestnut flour. *Journal of Food Processing and Preservation*, 41: 1-9
- Şeker, I.T. Ertop, M.H. and Hayta, M., 2016. Physicochemical and bioactive properties of cakes incorporated with gilaburu fruit (*Viburnum opu-*

lus) pomace, *Quality Assurance and Safety of Crops and Foods*, 8, 2, 261-266.

Taşkın, O., Aşık, B. B., ve İzli, N. (2019). Gilaburu bitkisinin (*viburnum opulus* L.) meyve, sap ve yaprağının mineral içeriği. *Tarım ve Doğa Dergi*, 22(2), 178-182. doi: <https://doi.org/10.18016/ksutarimdogavi.484362>

Topaloğlu K. Glutensiz bisküvi üretimi, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Gıda Mühendisliği, Bursa, Türkiye, 2019.

Turgut, D. Y., Tokgöz, H., ve Gölükcü, M. (2021). Bütün ve Parça Meyvelerden Üretilen Kamkat Reellerinin Fizikokimyasal ve Fitokimyasal Özellikleri. *Akademik Gıda*, 19(3), 267-274.

Uysal, İ., ve Kılıç, A. (2022). Normal dağılım ikilemi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 220-248.

Wolf, E. (2006). *Culinary Tourism the Hidden Harvest*. ABDLowa: Kendall/Hunt Yayıncılık Şirketi.

Wrolstad, R.E., Durst, R.W. ve Lee, J. 2005. Tracking color and pigment changes in anthocyanin products. *Trends Food Science and Technology*, 16:423–428.

Yalçın, S. 2005. Glutensiz Erişte Üretimi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, HÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, Ankara.

Yıldız, E. (2019). Glutensiz Bisküvi Üretiminde Badem Unu ve Stevya Kullanımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Belgeler/DB_Gida_Isletmeleri/TGK_Gida_Katki_Maddeleri_Yonetmeligi_Gida_Kategorileri_Kilavuzu.pdf
erişim:30.12.2024

Kaynakça

- Bozdemir, V. A. (2021). Pandemi Döneminde Mobil Sağlık ve Fitness Uygulamaları. Uluslararası Beden Eğitimi Spor Ve Teknolojileri Dergisi, 2(1), 12-28.
- Chieh, L.L. ve Ching, Y.W. (2012). The Factors Affecting Life Satisfaction: Recreation Benefits and Quality of Life Perspectives. Sports □ Exercise Research Vol. 14, No. 4, 407-418
- Ciochetto, L. (2015). The impact of new technologies on leisure activities in developed and emerging economies. International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences, 4(2), 194-214. doi: 10.17583/rimcis.2015.1565
- Cordes, K.A. (2013). Applications in Recreation & Leisure: For Today and Future. Urbana: Sagamore Publishing.
- Cronshaw, S. (2022). Web workouts and consumer well-being: The role of digital-physical activity during the UK COVID-19 lockdown. Journal of Consumer Affairs, 56(1), 449-464.
- Cushman, G. Ve Laidler, A. (1990). Recreation, leisure and social policy. (Forth Edition). New Zealand: Occasional Paper.
- Gül, T. (2014), Rekreasyona Giriş (Ed: Ali Yaylı) içinde, Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları. Ankara: Detay Yayıncılık
- Hazar, A. (2009). Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara, 29.
- Karaküçük, S. (1999). Rekreasyon ve Boş Zamanları Değerlendirme (3. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Karavelioğlu, B. (2024). Teknolojinin Spor ve Sportif Rekreasyon Üzerine Etkisi: Bir Derleme Makalesi. Spor ve Bilim Dergisi, 2(2), 60-72.
- Katz, C. (1998). Whose Nature, Whose Culture? Private productions of space and the “preservation” of nature. In Braun B. (Ed.) Remaking Reality: Nature at the Millennium (pp.46-63). New York, NY: Routledge.
- Kocaeski, S., Sevil, T., Şimşek., K.Y., Katırcı, H., Çelik, O. ve Çeliksoy, M.A. (2012). Boş Zaman ve Rekreasyon. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Lindell, Sarah K. (2014). Reconciling technology and nature : the use of mobile technology in outdoor recreation. WWU Graduate School Collection. 346. <https://cedar.wwu.edu/wwuet/346> E.T Erişim Tarihi: 12.02.2021.
- Lunberg, D.E. (1980). The Tourist Business. IV. Edition, Boston: CBIPublishing Inc.
- NTV (2020). Kıraç'tan yerin 72 metre altında 1 Mayıs Konseri <https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/kiractan-yerin-72-metre-altinda-1-mayis-konse->

ri,KLOdRtUU5EGjZuC55junnQ/5BbKKR3xiUGXR6m-Vnl33Q, Erişim Tarihi: 22.05.2022.

- Parker K, Uddin R, Ridgers ND, Brown H, Veitch J, Salmon J, Timperio A, Sahlqvist S, Cassar S, Toffoletti K, Maddison R, Arundell L. The Use of Digital Platforms for Adults' and Adolescents' Physical Activity During the COVID-19 Pandemic (Our Life at Home): Survey Study. *J Med Internet Res.* 2021 Feb 1;23(2):e23389.
- Peterson, G., Driver, B. and Brown, P. (1990). The benefits and costs of recreation: dollars and sense. In *Economic Valuation of Natural Resources: Issues, Theories and Applications* (R. Johnson and G. Johnson, eds), pp. 7–24. Colorado: Westview Press.
- Rubio-Arias, J.Á., Verdejo-Herrero, A., Andreu-Caravaca, L. et al. Impact of immersive virtual reality games or traditional physical exercise on cardiovascular and autonomic responses, enjoyment and sleep quality: a randomized crossover study. *Virtual Reality* 28, 64 (2024)
- Şengül Gültekin, G. ve Kaçay, Z. (2024). Dijital Çağda Spor Taraftarlığı: Dijital Dönüşümün Etkileri. *ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:7 (3), 34-52.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). Covid-19 (sars-cov-2 enfeksiyonu) genel bilgiler, epidemiyoloji ve tanı, Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması, Ankara. <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerpidemiyolojivetanipdf.pdf>, Erişim Tarihi: 10.06.2022.
- TR.EURONEWS (2020). Covid-19 krizine müzikle direniş: Çevrimiçi ve balkon konserleri, <https://tr.euronews.com/2020/04/14/covid-19-krizine-muzikle-direnis-cevrimici-ve-balkon-konserleri>, Erişim Tarihi: 26.06.2022.
- Zheng, J. (2020). SARS-CoV-2: an Emerging Coronavirus that Causes a Global Threat. *International Journal of Biological Sciences*, 16(10), 1678-1685. <https://doi.org/10.7150/ijbs.45053>.

Kaynakça

- Ace Natural (2024). *The Rise of Eco-Gastronomy: A Spotlight on Plant-Based Restaurants Pioneering Sustainability*, <https://acenatural.com/the-rise-of-eco-gastronomy-a-spotlight-on-plant-based-restaurants-pioneering-sustainability/> (Erişim Tarihi: 29 Ekim 2024).
- Akbaba, M., Özel, G., & Yıldız, F. (2022). Yöresel Yemeklerin Restoran Menülerinde Yer Alma Düzeyinin Belirlenmesi: Kilis Mutfağı Örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, (11), 351-364.
- Carolan, (2024). *The Real Cost of Cheap Food*, London: Routledge.
- Csapody, B., Ásványi, K., & Jászberényi, M. (2022). Green paths for foodies after COVID-19: Sustainable practices of European high-end restaurants. In *Current issues in tourism, gastronomy, and tourist destination research* (pp. 378-385). Routledge.
- Derek, M. (2021). Nature on a Plate: Linking Food and Tourism within the Ecosystem Services Framework. *Sustainability*, 13, 1687.
- Ellis, A., Park, E., Kim, S., & Yeoman, I. (2018). What is Food Tourism?. *Tourism management*, 68, 250-263.
- Elschely, H. A. E., & Elsayed, M. A. S. (2024). Green Restaurants as a Tool to Develop Eco-gastronomy Tourism in the Egyptian Destination. *International Journal of Tourism, Archaeology and Hospitality*, 4(1), 169-190.
- European Commission (2020). *Farm to Fork Strategy For a Fair, Healthy and Environmentally Friendly Food System*, https://food.ec.europa.eu/system/files/2020-05/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf (Erişim Tarihi: 3 Aralık 2024).
- Farb, P. ve Armelagos, G. (1980). *Consuming Passions: The Anthropology of Eating*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Future Market Insights (2024). *Food Tourism Sector Market*, <https://www.futuremarketinsights.com/reports/food-tourism-sector-overview-and-forecast> (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2024).
- Green Restaurant Association (2024). *Green Restaurant Certification Standards*, <https://www.dinegreen.com/certification-standards1> (Erişim Tarihi: 3 Aralık 2024).
- Hall, C. M., & Sharples, L. (2004). The Consumption of Experiences or the Experience of Consumption? An Introduction to the Tourism of Taste. In *Food tourism Around the World* (pp. 1-24). Routledge.
- Hall, C. M., & Sharples, L. (2004). The Consumption of Experiences or the Experience of Consumption? An Introduction to the Tourism of Taste. In *Food Tourism Around the World* (pp. 1-24). Routledge.

- Hilton Trends Report: The Vacation Maximized (2024). <https://stories-editor.hilton.com/wp-content/uploads/2024/09/Hilton-2025-Trends-Report-Copy.pdf> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2024).
- J. Fountain (2022). The Future of Food Tourism in a Post-COVID-19 World: Insights From New Zealand, *Journal of Tourism Futures*, 8, 220–233
- Jones, D. (2003). Organic Agriculture, Sustainability and Policy. *Organic Agriculture: Sustainability, Markets and Policies*, 17. OECD: Cabi Publishing.
- Leer, J. (2020). Designing Sustainable Food Experiences: Rethinking Sustainable Food Tourism. *International Journal of Food Design*, 5(1-2), 65-82.
- Long, L. M. (2024). Culinary Tourism and Contradictions of Cultural Sustainability: industrial Agriculture Food Products as Tradition in the American Midwest. *Food, Culture & Society*, 27(1), 48-68.
- Malinowska, E., Płoska, R., Chmielewski, M., & Śledzik, K. (2024). Sustainable Gastronomy—a Model Approach. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie*, (193).
- Marí, J. (2019). Cierra la Boca y Abre Los Ojos. *Arizona Journal of Hispanic Cultural Studies*, 23, 197-208.
- Market Data Forecast (2024). Culinary Tourism Market <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/culinary-tourism-market> (Erişim Tarihi: 8 Aralık 2024).
- Martin-Rios, C. (2020). Sustainable Gastronomy: An Opportunity For a Green Recovery. *EHL Insights*. <https://hospitalityinsights.ehl.edu/sustainable-gastronomy-an-opportunity-for-a-green-recovery> (Erişim Tarihi: 18 Ekim 2024)
- Naderi N, Naderi N, Boo HC, Lee K-H and Chen P-J (2024). Editorial: Food Tourism: Culture, Technology, and Sustainability. *Frontiers in Nutrition*, 11:1390676.
- Okumus, B. (2024). Will the Decrease in Food Availability Affect Food Tourism? A Historical and Contemporary Perspective: Horizon 2050 Article. *Tourism Review*.
- Orea-Giner, A., & Fusté-Forné, F. (2023). The Way we Live, the Way we Travel: Generation Z and Sustainable Consumption in Food Tourism Experiences. *British Food Journal*, 125(13), 330-351.
- Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). (2020). Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2020, Innovation for Sustainable Productivity Growth. https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2024_74da57ed-en (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2024).
- Özel, G., & Yıldız, F. (2021). Covid-19 Sonrası Dışarıda Yemek Yeme Alışkanlıklarının Planlı Davranış Teorisi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Gazi-antep University Journal of Social Sciences*, 20(2), 953-972.

- Pehlivan, T. ve Yavaş, G. (2022). *Ekogastronomi ve Mutfak: Ekmeğimi Kazanıyorum!*, Ankara: Özgür Yayınları.
- Richardson, L., & Fernqvist, F. (2024). Transforming the Food System Through Sustainable Gastronomy-how Chefs Engage With Food Democracy. *Journal of Hunger & Environmental Nutrition*, 19(2), 260-276.
- Ritchie, H., Rosado, P., & Roser, M. (2022). Environmental Impacts of Food Production. *Our World in Data*.
- Robinson, R.N.S., & Getz, D. (2014). Profiling Potential Food Tourists: An Australian Study. *British Food Journal*, 116(4), 690-706.
- Scarpato, R. (2002). Sustainable Gastronomy as a Tourist Product. In *Tourism and Gastronomy*; Hjalager, A.-M., Richards, G., Eds.; Routledge: London, UK, 2002; pp. 132–152.
- Sher, A., Li, H., Hamid, Y., Nasir, B., & Zhang, J. (2024). Importance of Regenerative Agriculture: Climate, Soil Health, Biodiversity and Its Socio-ecological Impact. *Discover Sustainability*, 5(1), 1-23.
- Tasting the Future (2023). Tasting the Future: Top 12 Sustainable Food Trends for 2024, <https://tastingthefuture.com/2023/09/26/tasting-the-future-top-12-sustainable-food-trends-for-2024> (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2024).
- Thelen, T., & Kim, S. (2024). Towards Social and Environmental Sustainability at Food Tourism Festivals: Perspectives From the Local Community and Festival Organizers. *Tourism Management Perspectives*, 54, 101304.
- UNEP (2022). Kunming-montreal Global Biodiversity Framework. In *Fifteenth meeting of the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity (Part Two) Decision 15/4*.
- UNEP (2023). What's Cooking? An Assessment of Potential Impacts of Selected Novel Alternatives To Conventional Animal Products, <https://www.unep.org/resources/whats-cooking-assessment-potential-impacts-selected-novel-alternatives-conventional> (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2024).
- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) (2023). Summary of Global Climate Action at COP 28, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Summary_GCA_COP28.pdf (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2024).
- United Nations (2024). *Sustainability*, <https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2024).
- UNWTO¹ (2024). UN Tourism World Forum on Gastronomy Tourism Debuts in the Middle East Hosted by Bahrain, <https://www.unwto.org/news/un-tourism-world-forum-on-gastronomy-tourism-debuts-in-the-middle-east-hosted-by-bahrain> (Erişim Tarihi: 8 Aralık 2024).
- UNWTO² (2024). *Gastronomy* <https://www.unwto.org/gastronomy> (Erişim Tarihi: 8 Aralık 2024).

- Yang, M., Qiu, J., Ding, K., Zhang, S., & Fan, W. (2024). Visitor Preferences in Rural Gastronomic Tourism Environment and the Related Design Implications. *Heliyon*, 10(3).
- Yıldız, F., Akbaba, M., Özel, G., & Aydın, M. (2019). Geleneklerin Aktarım Sürecinde Mutfak Kültürünün Rolü: Kilis örneği, *Researcher: Social Science Studies*, 6(2), 113-122.
- Zamparini, L. (2018). The Role of Gastronomy and Typical Foods in the Tourism Experience. Food Diversity Between Rights, *Duties and Autonomies*, 191-202.

Turizm ve Dijital Pazarlama (Teori ve Uygulamalar)

Editör:

Doç. Dr. Şükran KARACA

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Turizm ve Dijital Pazarlama (Teori ve Uygulamalar)

Editör: Doç. Dr. Şükran KARACA

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95529-7-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub603>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Karaca, Ş. (ed) (2024). *Turizm ve Dijital Pazarlama (Teori ve Uygulamalar)*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub603>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Abdelmalak, F. (2024). Smart tourism destinations: Governance and resilience the use of ICTs in destination governance and its impact on resilience. *Journal of Smart Tourism*, 4(2), 35-45.
- Azuma, R. T. (1997). A Survey of Augmented Reality. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*, 6(4), 355-385.
- Borges-Tiago, T., Silva, S., Avelar, S., Couto, J. P., Mendes-Filho, L., & Tiago, F. (2021). Tourism and COVID-19: The show must go on. *Sustainability*, 13(22), 1-19.
- Bradić-Martinović, A. (2021, April) Tourism 4.0: Data-driven Covid-19 recovery. In *Book of Proceedings of IX International Scientific-Practical Conference*. Stavropol.
- Bulchand-Gidumal, J. (2022). Impact of artificial intelligence in travel, tourism, and hospitality. In Z., Xiang, M., Fuchs., U., Gretzel, W., Höpken (Eds.) *Handbook of e-Tourism* (pp. 1943-1962). Cham: Springer International Publishing.
- But, T. (2024). *Modern tourism: global and national trends*. Prague: Oktan Print.
- Carayannis, E. G., & Morawska-Jancelewicz, J. (2022). The futures of Europe: Society 5.0 and Industry 5.0 as driving forces of future universities. *Journal of the Knowledge Economy*, 13(4), 3445-3471.
- Carbone, F. (2020). Tourism destination management post COVID-19 pandemic: A new humanism for a human-centred tourism (Tourism 5.0). In L. M. Figueira, & L. Oosterbeek (Eds.), *Turismo Mundial, Crise Sanitária e Futuro: Visões Globais Partilhadas. World Tourism, Health Crisis and Future: Sharing Perspectives*, (pp. 43-55). Instituto Politécnico de Tomar.
- Cassia, F., Castellani, P., Rossato, C., & Baccarani, C. (2021). Finding a way towards high-quality, accessible tourism: the role of digital ecosystems. *The TQM Journal*, 33(1), 205-221.
- Chaudhary, M., & Islam, N. U. (2023). Tourism 4.0 and Evolving Architecture of Tourism-A Perspective. *Journal of Hospitality Application & Research*, 18(2), 95-103.
- Coelho, B., Levytska, K., & Torkington, K. (2023). Tourism 4.0 in Portuguese tourism businesses. *International Journal of Tourism Policy*, 13(6), 505-524.
- Dang, T. D., & Nguyen, M. T. (2023). Systematic review and research agenda for the tourism and hospitality sector: Co-creation of customer value in the digital age. *Future Business Journal*, 9(94), 1-14.
- Darcy, S., & Dickson, T. (2009). A whole-of-life approach to tourism: The case for accessible tourism experiences. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 16(1), 32-44.

- Espina-Romero, L., Guerrero-Alcedo, J., Goñi Avila, N., Noroño Sánchez, J. G., Gutiérrez Hurtado, H., & Quiñones Li, A. (2023). Industry 5.0: Tracking scientific activity on the most influential industries, associated topics, and future research agenda. *Sustainability*, *15*(6), 1-20.
- Fernández-Díaz, E., Jambrino-Maldonado, C., Iglesias-Sánchez, P. P., & de las Heras-Pedrosa, C. (2023). Digital accessibility of smart cities-tourism for all and reducing inequalities: tourism agenda 2030. *Tourism Review*, *78*(2), 361-380.
- Frank, A. G., Mendes, G. H., Ayala, N. F., & Ghezzi, A. (2019). Servitization and Industry 4.0 convergence in the digital transformation of product firms: A business model innovation perspective. *Technological Forecasting and Social Change*, *141*, 341-351.
- Gani, M. O., Roy, H., Faroque, A. R., Rahman, M. S., & Munawara, M. (2024). Smart tourism technologies for the psychological well-being of tourists: A Bangladesh perspective. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, *7*(3), 1371-1390.
- George, A. (2024). Navigating the digital transformation: Unveiling industry 4.0 challenges and preparing for industry 5.0. In I., Yitmen., A. Almu-saed., A., Engelbrecht (Eds.), *Industry 4.0 Transformation Towards Industry 5.0 Paradigm - Challenges, Opportunities and Practices*. (pp. 1-22). Intechopen.
- Gomes, S., Lopes, J. M., & Ferreira, L. (2024). Looking at the tourism industry through the lenses of industry 4.0: a bibliometric review of concerns and challenges. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, *7*(1), 436-457.
- Hidayat, R., Chapuzet, A. C., & Allen, D. (2023). Challenges of Industry 4.0 in Indonesia: Case Study of the TourismHospitality Sector. *Tamansiswa Accounting Journal International*, *11*(1), 77-100.
- Huang, S., Wang, B., Li, X., Zheng, P., Mourtzis, D., & Wang, L. (2022). Industry 5.0 and Society 5.0—Comparison, complementation and co-evolution. *Journal of manufacturing systems*, *64*, 424-428.
- Huang, Y. C., Backman, K. F., Backman, S. J., & Chang, L. L. (2016). Exploring the implications of virtual reality technology in tourism marketing: An integrated research framework. *International Journal of Tourism Research*, *18*(2), 116-128.
- Hur, D., Lee, S., & Kim, H. (2022). Are we ready for MICE 5.0? An investigation of technology use in the MICE industry using social media big data. *Tourism Management Perspectives*, *43*, 1-15.
- Hysa, B., Karasek, A., & Zdonek, I. (2021). Social media usage by different generations as a tool for sustainable tourism marketing in society 5.0 idea. *Sustainability*, *13*(3), 1-27.

- Ing, T. S., Lee, T. C., Chan, S. W., Alipal, J., & Hamid, N. A. (2019). An overview of the rising challenges in implementing industry 4.0. *International Journal of Supply Chain Management*, 8(6), 1181-1188.
- Inversini, A. (2024). Human centered digital transformation in travel: a horizon 2050 paper. *Tourism Review*. 1-12.
- Ionescu, A. M., & Sârbu, F. A. (2024). Exploring the Impact of Smart Technologies on the Tourism Industry. *Sustainability*, 16(8), 1-23.
- Ivanov, D. (2023). The Industry 5.0 framework: viability-based integration of the resilience, sustainability, and human-centricity perspectives. *International Journal of Production Research*, 61(5), 1683-1695.
- Kalandarovna, A. G., Tashtemirovich, A. O., Bakhodirovich, G. S., & Bakhramovna, I. A. (2022, December). Tourism 4.0: Opportunities for applying industry 4.0 technologies in tourism. *Proceedings of the 6th International Conference on Future Networks & Distributed Systems* (pp. 33-38). New York: ACM.
- Knani, M., Echchakoui, S., & Ladhari, R. (2022). Artificial intelligence in tourism and hospitality: Bibliometric analysis and research agenda. *International Journal of Hospitality Management*, 107, 1-15.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2023). *Pazarlama 5.0: İnsan için teknoloji*. İstanbul: Medicat.
- Lee, J., Bagheri, B., & Kao, H. A. (2015). A cyber-physical systems architecture for industry 4.0-based manufacturing systems. *Manufacturing letters*, 3, 18-23.
- Li, J., Xu, L., Tang, L., Wang, S., & Li, L. (2018). Big data in tourism research: A literature review. *Tourism management*, 68, 301-323.
- Lin, K. J., Ye, H., & Law, R. (2022). Conceptualizing accessible tourism with smart technologies. *Journal of Smart Tourism*. 2(2), 5-14.
- Liu, S., Liu, K., & Xia, S. (2017, December). Trip-CPS: Smart trip cyber-physical system based on data fusion and cloud computing. In *2017 International Conference on Computer Technology, Electronics and Communication (ICCTEC)* (pp. 1243-1247). IEEE.
- Liu, Y., Hou, Y., Guo, J., & Yan, C. (2024). The impact of environment on enhancement of tourism system resilience in China: The moderating role of digital technology. *Technological Forecasting and Social Change*, 206, 1-13.
- Lom, M., Pribyl, O., & Svitek, M. (2016, May). Industry 4.0 as a part of smart cities. *2016 Smart Cities Symposium Prague (SCSP)* (pp. 1-6). IEEE.
- Lu, Y. (2017). Industry 4.0: A survey on technologies, applications and open research issues. *Journal of Industrial Information Integration*, 6, 1-10.

- Marbawi, Nurfaliza, & Yahya., A. (2023). Innovative approaches to tourism risk management: Increasing resilience and adaptation to crisis. *Journal of Accounting Research, Utility Finance and Digital Assets*, 1(3), 596-613.
- Milgram, P., & Kishino, F. (1994). A taxonomy of mixed reality visual displays. *IEICE Transactions on Information and Systems*, 77(12), 1-15.
- Musa, M., Rahman, P., Kang, Z. R., & Hossain, S. F. A. (2022). Technology application in the Chinese tourism industry. In A. Hassan (Ed), *Technology Application in Tourism in Asia: Innovations, Theories and Practices* (pp. 219-239). Singapore: Springer Nature Singapore.
- Nida-Rümelin, J., & Staudacher, K. (2024). Philosophical foundations of digital humanism. In H. Werthner, C. Ghezzi, J. Kramer, J. Nida-Rümelin, B. Nuseibeh, E. Prem & A. Stanger (Eds.) *Introduction to Digital Humanism: A Textbook* (pp. 17-30). Cham: Springer.
- Octafian, R., Suyasa, I. G. W., Sugiarto, Priyanto, S. H., & Hendratono, T. (2024). Transforming hospitality with virtual reality: Technological applications for sustainable community resilience. *Journal of Resilient Economies*, 4(1), 26-35.
- Orea-Giner, A., Muñoz-Mazón, A., Villacé-Molinero, T., & Fuentes-Moraleda, L. (2022). Cultural tourist and user experience with artificial intelligence: A holistic perspective from the Industry 5.0 approach. *Journal of Tourism Futures*. 1-18.
- Oztemel, E., & Gursev, S. (2020). Literature review of Industry 4.0 and related technologies. *Journal of intelligent manufacturing*, 31(1), 127-182.
- Pappas, N., Michopoulou, E., & Farmaki, A. (2023). Tourism innovation and resilience during uncertainty. *Tourism Planning & Development*, 20(2), 135-137.
- Pasquinelli, C., Trunfio, M., Punziano, G., & Del Chiappa, G. (2023). Online tourism experiences: exploring digital and human dimensions in in-remote destination visits. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 32(3), 385-409.
- Peceny, U. S., Urbančič, J., Mokorel, S., Kuralt, V., & Ilijaš, T. (2019). Tourism 4.0: Challenges in marketing a paradigm shift. In M. Reyes (Ed.) *Consumer Behavior and Marketing*. (pp. 1-19). IntechOpen.
- Pencarelli, T. (2020). The digital revolution in the travel and tourism industry. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 455-476.
- Pinem, R., Listyorini, S., Purbawati, D., & Ainuddin, I. (2021, March). The Impact of the Covid-19 Pandemic along with the development of sustainable tourism and Tourism 4.0 in New Normal Covid-19 Pandemic in Karimunjawa. In *Proceedings of the 5th International Conference on Indonesian Social and Political Enquiries*, Semarang.

- Potočan, V., Mulej, M., & Nedelko, Z. (2020). Society 5.0: Balancing of Industry 4.0, economic advancement and social problems. *Kybernetes*, 50(3), 794-811.
- Rodrigues, V., Eusébio, C., & Breda, Z. (2023). Enhancing sustainable development through tourism digitalisation: a systematic literature review. *Information Technology & Tourism*, 25(1), 13-45.
- Sánchez, N. H., & Oskam, J. (2022). A “new tourism cycle” on the Canary Islands: scenarios for digital transformation and resilience of small and medium tourism enterprises. *Journal of Tourism Futures*. 1-17.
- Saša, Z. K., & Mateja, Š. (2022). Does Tourism 4.0 answers the needs of baby-boomers?. *International Scientific Journal “Industry 4.0”*, 7(1), 33-35.
- Sharma, G. D., Thomas, A., & Paul, J. (2021). Reviving tourism industry post-COVID-19: A resilience-based framework. *Tourism management perspectives*, 37, 1-11.
- Stankov, U., & Gretzel, U. (2020). Tourism 4.0 technologies and tourist experiences: A human-centered design perspective. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 477-488.
- Stankov, U., Vujičić, M. D., Orero, P., & Gretzel, U. (2024). Accessibility of tourism 4.0—Designing more meaningful and inclusive tourist experiences. *Universal Access in the Information Society*, 23, 1503-1506.
- Tabim, V. M., Ayala, N. F., & Frank, A. G. (2021). Implementing vertical integration in the industry 4.0 journey: which factors influence the process of information systems adoption?. *Information Systems Frontiers*, 1-18.
- Theofanous, G., Thrassou, A., & Uzunboylu, N. (2024). Digital inclusivity: Advancing accessible tourism via sustainable E-Commerce and marketing strategies. *Sustainability*, 16(4), 2-15.
- Treiblmaier, H. (2022). Blockchain and tourism. In: Xiang, Z., Fuchs, M., Gretzel, U., Höpken, W. (Eds.) *Handbook of e-Tourism*. Cham: Springer.
- Uğurlu, K. (2022). Technology in tourism marketing. In A. Hassan (Ed.). *Handbook of Technology Application in Tourism in Asia* (pp. 69-113). London: Springer.
- Urbančič, J., Vavroš, A., Kuralt, V., Mokorel, S., Ratkajec, H., Peceny, U. S., ... Ilijaš, T. (2020). Expansion of technology utilization through Tourism 4.0 in Slovenia. In E. Çeltek (Ed.) *Handbook of Research on Smart Technology Applications in the Tourism Industry*. (pp. 229-253). IGI Global.
- Van, H. T., & Hieu, V. M. (2020). Travel branding in tourism 4.0: case study Vietnam travel. *Journal of Asian and African Studies*, 55(6), 896-909.
- Vargas-Sánchez, A. (2022). Industry 4.0, circular economy, and tourism. *Journal of Information Technology Applications & Management*, 29(5), 1-12.

- Vila, T. D., Rubio-Escuderos, L., & González, E. A. (2024). Accessible tourism: using technology to increase social equality for people with disabilities. *Tourism Review*, 1-21.
- Vujičić, M. D., Stankov, U., Basarin, B., Krejtz, I., Krejtz, K., & Masliković, D. (2024). Accessibility in Tourism 5.0 approach: Enabling inclusive and meaningful tourist experiences. In A. Marcus-Quinn, K. Krejtz, & C. Duarte (Eds.), *Transforming Media Accessibility in Europe: Digital Media, Education and City Space Accessibility Contexts*, (pp. 3-20). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Werthner, H. (2022). A digital humanism view on e-tourism. *Information Technology & Tourism*, 24(3), 347-360.
- Yadav, N., Shukla, A., Khunasathitchai, K., & Kaur, R. (2024). AI adaptations: challenges and strategies for the Hotel and Tourism Industry. In . Talukder, S. Kumar, & P. Tyagi (Eds.) *Hotel and Travel Management in the AI Era* (pp. 19-38). IGI Global.
- Youssef, A. B. (2020). How can Industry 4.0 contribute to combatting climate change?. *Revue d'économie industrielle*, 169, 161-193.
- Youssef, A. B., & Zeqiri, A. (2022). Hospitality industry 4.0 and climate change. *Circular Economy and Sustainability*, 2(3), 1043-1063.
- Zeqiri, A., Mejri, I., & Youssef, A. B. (2024). The metaverse and virtual reality in tourism and hospitality 5.0: A bibliometric study and a research agenda. *GREDEG Working Papers*, 21, 1-31.
- Zhang, Y., & Li, Y. (2023). Society 5.0 versus Industry 5.0: An examination of industrialization models in driving sustainable development from a normative stakeholder theory perspective. *Sustainable Development*, 31(5), 3786-3795.
- Zhong, Z., Zhang, Y., Zhang, J., & Su, M. (2024). How information and communication technologies contribute to rural tourism resilience: evidence from China. *Electronic Commerce Research*, 1-36.

Kaynakça

- Adeniran, I. A., Efunniyi, C. P., Osundare, O. S., & Abhulimen, A. O. (2024). Transforming marketing strategies with data analytics: A study on customer behavior and personalization. *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 6(8), 41-51.
- Afren, Sumaia (2024) The role of digital marketing promoting tourism business. A study of use of the social media in prompting travel. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(01), 272-287.
- Aghazadeh, H., & Khoshnevis, M. (2024). *Digital Marketing Technologies*. Springer Verlag, Singapore.
- Anderson, W. (2012). Analysis of “all-inclusive” tourism mode in the Balearic Islands. *Tourismos*, 7(1), 309-323.
- Antczak, B. (2024). The influence of digital marketing and social media marketing on consumer buying behavior. *Journal of Modern Science*, 56(2), 310-335.
- Balasubramanian, S., Sethi, J. S., Ajayan, S., & Paris, C. M. (2022). An enabling framework for blockchain in tourism. *Information Technology & Tourism*, 24(2), 165-179.
- Barney, J. B., Della Corte, V., & Sciarelli, M. (2005). Digital economy and sustained competitive advantage in the tourism industry. In A. Capasso, G. B. Dagnino & A. Lanza (Eds.), *Strategic capabilities and knowledge transfer within and between organizations* (pp. 35-55). Northampton: Edward Elgar Publishing.
- Batish, R. (2018). *Voicebot and chatbot design: Flexible conversational interfaces with Amazon Alexa, Google Home, and Facebook Messenger*. Packt Publishing Ltd.
- Bautista, P.D. (2022), City branding and place branding in the metaverse: How real cities build their virtual image and how virtual cities do it, *Fuori Luogo. Rivista di Sociologia del Territorio, Turismo, Tecnologia*, 13(3), 15-31. DOI: 10.6093/2723- 9608/9200.
- Bender, B. (2021). The impact of integration on application success and customer satisfaction in Mobile device platforms. *Platform Coring on Digital Software Platforms*, 62(6), 515-533.
- Bhandari, U. (2024). *Roles of AI in digital transformation of tourism business*. Master’s Degree Programme in Business Administration, Thesis, UAS.
- Bilgihan, A., & Ricci, P. (2024). The new era of hotel marketing: integrating cutting-edge technologies with core marketing principles. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 15(1), 123-137.
- Bormane, S., & Blaus, E. (2024). Artificial intelligence in the context of digital marketing communication. *Frontiers in Communication*, 9, 1-13.

- Buckley, R. (2018). Tourism and natural World Heritage: A complicated relationship. *Journal of Travel Research*, 57(5), 563-578.
- Buhalis, D. (2019). Technology in tourism-from information communication technologies to eTourism and smart tourism towards ambient intelligence tourism: A perspective article. *Tourism Review*, 75(1), 267-272.
- Buhalis, D., & Amaranggana, A. (2015, February 3-6). Smart tourism destinations enhancing tourism experience through personalisation of services. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2015: Proceedings of the International Conference in Lugano* (pp. 377-389). Switzerland: Springer International Publishing.
- Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the internet. *Tourism Management*, 29(4), 609-623.
- Buhalis, D., & Moldavska, I. (2022). Voice assistants in hospitality: Using artificial intelligence for customer service. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 13(3), 386-403.
- Cannon, J. P., Perreault, W. D., & McCarthy, E. J. (2024). *Essentials of marketing: A marketing strategy planning approach*. McGraw-Hill, New York.
- Casais, B., Fernandes, J., & Sarmiento, M. (2020). Tourism innovation through relationship marketing and value co-creation: A study on peer-to-peer online platforms for sharing accommodation. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 42, 51-57.
- Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing: Strategy, implementation, and practice* (7th ed.). Pearson.
- Chaffey, D., & Smith, P. R. (2017). *Digital marketing excellence: Planning, optimizing and integrating online marketing* (5th edition). Routledge, Taylor & Francis Group, New York.
- Chamboko-Mpotaringa, M., & Tichaawa, T. M. (2021). Tourism digital marketing tools and views on future trends: A systematic review of literature. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 10(2), 712-726.
- Christodoulidou, N., Connolly, D. J., & Brewer, P. (2010). An examination of the transactional relationship between online travel agencies, travel meta sites, and suppliers. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 22(7), 1048-1062.
- Clark, L. A., & Clark, W. R. (2019). Global E-waste: unintended consequences of marketing strategies necessitates A plan for change. *Journal of Managerial Issues*, (2019), 331-347.
- Contractor, F. J., & Lorange, P. (2002). The growth of alliances in the knowledge-based economy. *International Business Review*, 11(4), 485-502.

- Curry, R. G., & Zhang, P. (2013). Website features that gave rise to social commerce: A historical analysis. *Electronic Commerce Research and Applications*, 12(4), 260-279.
- Davenport, T., Guha, A., Grewal, D., & Bressgott, T. (2020). How artificial intelligence will change the future of marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48, 24-42.
- De Keyser, F., Dens, N., & De Pelsmacker, P. (2015). Is this for me? How consumers respond to personalized advertising on social network sites. *Journal of Interactive Advertising*, 15(2), 124-134.
- De Pelsmacker, P., Van Tilburg, S., & Holthof, C. (2018). Digital marketing strategies, online reviews and hotel performance. *International Journal of Hospitality Management*, 72, 47-55.
- Desai, V., & Vidyapeeth, B. (2019). Digital marketing: A review. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 5(5), 196-200.
- Dixit, M. P. (2024). Analyzing the Impact of Emerging Digital Marketing Strategies: A Case Study on the Effectiveness of SEO, Social Media, in Small Businesses. In V. Verma; K. K. Kanoujiya & P. Chaurasiya (Eds.), *Navigating the digital landscape: A guide to management and commerce in the 21st century* (pp. 252-262), Bharti Publications, New Delhi.
- Dolnicar, S., & Otter, T. (2003). Which hotel attributes matter? A review of previous and a framework for future research. <https://ro.uow.edu.au/compapers/268>
- Elshaer, I. A., Alyahya, M., Azazz, A. M., Mansour, M. A., Mohammad, A. A., & Fayyad, S. (2024). Understanding the Nexus between Social Commerce, Green Customer Citizenship, Eco-Friendly Behavior and Staying in Green Hotels. *Sustainability*, 16(4), 1409.
- Freberg, K., Graham, K., McGaughey, K., & Freberg, L. A. (2011). Who are the social media influencers? A study of public perceptions of personality. *Public Relations Review*, 37(1), 90-92.
- Fung, A. P., & Cheung, K. W. (2010, April). SSLock: sustaining the trust on entities brought by SSL. In *Proceedings of the 5th ACM Symposium on Information, Computer and Communications Security* (pp. 204-213).
- Gholipour, H. F., Nunkoo, R., Foroughi, B., & Daronkola, H. K. (2022). Economic policy uncertainty, consumer confidence in major economies and outbound tourism to African countries. *Tourism Economics*, 28(4), 979-994.
- Gjesvik, L. (2023). Digital markets and power in international politics: Theorizing processes of mobilization and how digital markets structure the exercise of power. Doctoral thesis, University of Oslo.

- Gounaris, S., Dimitriadis, S., & Stathakopoulos, V. (2010). An examination of the effects of service quality and satisfaction on customers' behavioral intentions in e-shopping. *Journal of Services Marketing*, 24(2), 142-156.
- Gössling, S., & Hall, M. C. (2006). *Tourism and global environmental change*. Contemporary Geographies of Leisure, Tourism and Mobility Series, Taylor & Francis.
- Gregori, N., Daniele, R., & Altinay, L. (2014). Affiliate marketing in tourism: determinants of consumer trust. *Journal of Travel Research*, 53(2), 196-210.
- Gummadi, V., Ramadevi, N., Udayaraju, P., Ravulu, C., Seelam, D. R., & Swamy, S. V. (2024, September). A deep learning-based optimization model for advertisement campaign. In *2024 5th International Conference on Smart Electronics and Communication* (pp. 1783-1790). IEEE.
- Gursoy, D., Malodia, S., & Dhir, A. (2022). The metaverse in the hospitality and tourism industry: An overview of current trends and future research directions. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 31(5), 527-534.
- Hadjielias, E., Christofi, M., Christou, P., & Drotarova, M. H. (2022). Digitalization, agility, and customer value in tourism. *Technological Forecasting and Social Change*, 175(121334), 1-15.
- Hang, L. (2019). *How to enhance Search Engine Optimization in accommodation website on Google search engine*. Bachelor's Thesis, International Business Oulu University of Applied Sciences.
- Happ, É., & Ivancsó-Horváth, Z. (2018). Digital tourism is the challenge of future—a new approach to tourism. *Knowledge Horizons. Economics*, 10(2), 9-16.
- Harrison, T., & Waite, K. (2005). Critical factors affecting intermediary web site adoption: understanding how to extend e-participation. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 20(4/5), 187-199.
- Hasan, R., Koles, B., Zaman, M., & Paul, J. (2021). The potential of chatbots in travel and tourism services in the context of social distancing. *International Journal of Technology Intelligence and Planning*, 13(1), 63-83.
- Herrmann, M. (2020). Finland's Tourism Board Launches Virtual 'Rent A Finn' Campaign, Forbes. <https://www.forbes.com/sites/michelerherrmann/2020/05/14/finlands-tourism-board-launches-virtual-rent-a-finn-campaign/>
- Holliman, G., & Rowley, J. (2014). Business to business digital content marketing: Marketers' perceptions of best practice. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 8(4), 269-293.
- Hudson, S., & Hudson, L. (2023). *Marketing for Tourism, Hospitality & Events: A Global & Digital Approach*. SAGE Publications Limited.

- Huseynov, F. (2023). Chatbots in digital marketing: Enhanced customer experience and reduced customer service costs. In *Contemporary Approaches of Digital Marketing and the Role of Machine Intelligence* (pp. 46-72). IGI Global.
- Imhoff, C., Loftis, L., & Geiger, J. G. (2001). *Building the customer-centric enterprise: Data warehousing techniques for supporting customer relationship management*. Wiley, New York.
- Irwan, A., & Hendijani, R. B. (2024). Revolutionizing ease, personal, and reliable travel experience. *Eduwest-Journal of Universal Studies*, 4(8), 6665-6683.
- Jain, V., Singh, A., & Sharma, R. (2021). *Role of Personalization in Digital Marketing: A Big Data Approach*.
- Jarek, K., & Mazurek, G. (2019). Marketing and artificial intelligence. *Central European Business Review*, 8(2), 46-55.
- Järvinen, J., & Taiminen, H. (2016). Harnessing marketing automation for B2B content marketing. *Industrial Marketing Management*, 54, 164-175.
- Jiang, Q., Chan, C. S., Eichelberger, S., Ma, H., & Pikkemaat, B. (2021). Sentiment analysis of online destination image of Hong Kong held by mainland Chinese tourists. *Current Issues in Tourism*, 24(17), 2501-2522.
- Jovanovic, S. (2020). Governing the internet: The extraterritorial effects of the general data protection regulation. *Honors Projects*, 175, Bowdoin College.
- Jusuf, D. I. (2023). Optimizing SEO (Search Engine Optimizing) Strategy to Increase Visibility and Achievement of Marketing Goals. *Lead Journal of Economy and Administration*, 2(2), 98-103.
- Kaplan, A. M. (2015). Social media, the digital revolution, and the business of media. *International Journal on Media Management*, 17(4), 197-199.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.
- Katsikeas, C., Leonidou, L., & Zeriti, A. (2020). Revisiting international marketing strategy in a digital era: Opportunities, challenges, and research directions. *International Marketing Review*, 37(3), 405-424.
- Keller, K. L. (2013). Building strong brands in a modern marketing communications environment. In *The evolution of integrated marketing communications* (pp. 65-81). Routledge.
- Kim, M. J., Lee, C. K., Chung, N., & Kim, W. G. (2014). Factors affecting online tourism group buying and the moderating role of loyalty. *Journal of Travel Research*, 53(3), 380-394.
- Koç, E. (2015). *Hizmet pazarlaması ve yönetimi: Global ve yerel yaklaşım*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Koljonen, T. (2016). *Content marketing's role in company branding and business*. Lahden Ammattikorkeakoulu, Masters thesis, Lahti University of Applied Sciences.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2003). *Marketing Management* (11th ed.). Pearson Education LTD.
- Kotler, P., Bowen, J., & Makens, J. (2003). *Marketing for hospitality and tourism* (Second Edition). New Jersey: Prentice Hall, USA.
- Kulkarni, S. A. (2008). *A Text Book of Virtual Marketing*. Excel Books India.
- Lau, L. J. (2019). The China–US trade war and future economic relations. *China and the World*, 2(02), 1950012.
- Lefrere, V., Warberg, L., Cheyre, C., Marotta, V., & Acquisti, A. (2020, December). The impact of the GDPR on content providers. In *The 2020 workshop on the economics of information security*. 1-46
- Leonidou, L. C., Leonidou, C. N., Fotiadis, T. A., & Zeriti, A. (2013). Resources and capabilities as drivers of hotel environmental marketing strategy: Implications for competitive advantage and performance. *Tourism Management*, 35, 94-110.
- Ma, M., Weng, J., & Yu, L. (2015). Market size, scale economies, and tourism market structure: A case of historic water town tourism in China. *Tourism Management*, 49, 119-137.
- Mallick, S. U. (2023). Promoting Tourism Through Digital Marketing. *The American Journal of Agriculture and Biomedical Engineering*, 5(10), 62-85.
- Manthiou, A., Klaus, P., Kuppelwieser, V. G., & Reeves, W. (2021). Man vs machine: Examining the three themes of service robotics in tourism and hospitality. *Electronic Markets*, 31, 511-527.
- Mari, A., & Algesheimer, R. (2022). 7 AI-based voice assistants for digital marketing. In O. Niinen (Eds.), *Contemporary issues in digital marketing* (pp. 72-82), Routledge, Taylor & Francis Group, London and New York.
- McGuigan, L. (2019). Automating the audience commodity: The unacknowledged ancestry of programmatic advertising. *New Media & Society*, 21(11-12), 2366-2385.
- Melián-Alzola, L., Fernández-Monroy, M., & Hidalgo-Peñate, M. (2020). Information technology capability and organisational agility: A study in the Canary Islands hotel industry. *Tourism Management Perspectives*, 33, 100606.
- Mensah, I., & Afenyo-Agbe, E. (Eds.). (2021). *Prospects and challenges of community-based tourism and changing demographics*. IGI Global Publisher.
- Milošević, D., Cvetković, A., & Marić, M. (2018). Future of hotel industry: The case of technological innovation, and the competitiveness in the global tourism market. In V. Bevanda & S. Štetić (Eds.), *3rd International*

Thematic Monograph: Modern Management Tools and Economy of Tourism Sector in Present Era, (pp. 719-732), Udruženje ekonomista i menadžera Balkana.

- Mofokeng, N. E. M., & Matima, T. K. (2018). Future tourism trends: Virtual reality based tourism utilizing distributed ledger technologies. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 7(3), 1-14.
- Nadda, V., Chaudhary, H. S., & Arnott, I. (2020). Cloud computing in tourism. In *Digital marketing strategies for tourism, hospitality, and airline industries* (pp. 141-155). IGI Global.
- Nair, S. R., & Gupta, S. (2021). *Data Science in Marketing: Forecasting Customer Behavior with Analytics*.
- Nalbant, K. G., & Aydın, S. (2023). Development and transformation in digital marketing and branding with artificial intelligence and digital technologies dynamics in the Metaverse universe. *Journal of Metaverse*, 3(1), 9-18.
- Nart, S. (2015). *Hizmetlerin rolü ve önemi*. İçinde (Ed. R. Altunışık) *Hizmet pazarlaması ve stratejileri*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ndivo, R. M. (2022). Disintermediate: Digital media can disintermediate relationships in tourism at heritage destinations. In *Handbook on heritage, sustainable tourism and digital media* (pp. 286-293). Edward Elgar Publishing.
- Ordenes, F. V., Theodoulidis, B., Burton, J., Gruber, T., & Zaki, M. (2014). Analyzing customer experience feedback using text mining: A linguistics-based approach. *Journal of Service Research*, 17(3), 278-295.
- Öztürk, S. A. (2015). *Hizmet pazarlaması: Kuram, uygulama ve örnekler* (16. baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Paramesha, M., Rane, N. L., & Rane, J. (2024). Big data analytics, artificial intelligence, machine learning, internet of things, and blockchain for enhanced business intelligence. *Partners Universal Multidisciplinary Research Journal*, 1(2), 110-133.
- Peter, M. K., & Dalla Vecchia, M. (2021). The digital marketing toolkit: A literature review for the identification of digital marketing channels and platforms. In R. Dornberger (Eds), *New trends in business information systems and technology: Digital innovation and digital business transformation*, (pp. 251-265). Studies in Systems, Decision and Control, 294. Springer, Cham.
- Pookulangara, S., & Koesler, K. (2011). Cultural influence on consumers' usage of social networks and its' impact on online purchase intentions. *Journal of retailing and consumer services*, 18(4), 348-354.
- Pulizzi, J. (2012). The rise of storytelling as the new marketing. *Publishing Research Quarterly*, 28(2), 116-123.

- Purnama, Y., & Rusmini, A. (2023). The influence of technology on management and legal aspects of the tourism business. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 1(3), 128-136.
- Rane, N. (2023). Metaverse marketing strategies: Enhancing customer experience and analysing consumer behaviour through leading-edge Metaverse technologies, platforms, and models. Available at SSRN, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4624199>
- Ryan, D. (2016). *Understanding digital marketing: Marketing strategies for engaging the digital generation*. Kogan Page Publishers.
- Sachdev, R. (2024). *Digital marketing*. Mc Graw Hill, New York.
- Sanchez-Franco, M. J., & Rondan-Cataluña, F. J. (2010). Virtual travel communities and customer loyalty: Customer purchase involvement and web site design. *Electronic Commerce Research and applications*, 9(2), 171-182.
- Saura, J. R., Reyes-Menendez, A., & Palos-Sanchez, P. R. (2020). The digital tourism business: A systematic review of essential digital marketing strategies and trends. In (J. D. Santos & Ó. L. Silva Eds.), *Digital marketing strategies for tourism, hospitality, and airline industries* (pp.1-22), IGI Global, USA.
- Schimmel, R. (2010). Keyword Suggestion for Search Engine Marketing. *University of Twente*.
- Șchiopu, A. F., Pădurean, A. M., Țală, M. L., & Nica, A. M. (2016). The influence of new technologies on tourism consumption behavior of the millennials. *Amfiteatru Economic Journal*, 18(Special Issue No. 10), 829-846.
- Sen, R. (2005). Optimal search engine marketing strategy. *International Journal of Electronic Commerce*, 10(1), 9-25.
- Shankar, V., & Balasubramanian, S. (2009). Mobile marketing: A synthesis and prognosis. *Journal of Interactive Marketing*, 23(2), 118-129.
- Sharma, V. (2024). AI in Hospitality and Tourism Promotion: Opportunities and Challenges. *Impact of AI and Tech-Driven Solutions in Hospitality and Tourism*, 43-65.
- Solomon, M. R. (2020). *Consumer behavior: Buying, having, and being*. Pearson, London: Prentice Hall.
- Starcevic, S., & Konjikušić, S. (2018). Why millennials as digital travelers transformed marketing strategy in tourism industry. In *International Thematic Monograph Tourism in Function of Development of the Republic*

of Serbia, *Tourism in the Era of Digital Transformation* (pp. 221-241), University of Kragujevac: Kragujevac, Serbia.

- Statista (2024). Global mobile traffic per year from 2010 to 2020. <https://www.statista.com/statistics/219037/global-mobile-traffic-per-year-since-2010/>
- Sultan, M. T., Sharmin, F., Badulescu, A., Stiubea, E., & Xue, K. (2020). Travelers' responsible environmental behavior towards sustainable coastal tourism: An empirical investigation on social media user-generated content. *Sustainability*, 13(1), 56.
- Tsai, C. H. (2023 October 19-23). The study of e-business models in hospitality management: Comparing hotel reservation systems of Booking.com, Expedia and Agoda. In E.Y., Li et al. (Eds.), *Proceedings of The International Conference on Electronic Business*, 23 (pp. 646-658), ICEB'23, Chiayi, Taiwan.
- Tuomi, A., Tussyadiah, I. P., & Stienmetz, J. (2021). Applications and implications of service robots in hospitality. *Cornell Hospitality Quarterly*, 62(2), 232-247.
- Vesanen, J. (2007). What is personalization? A conceptual framework. *European Journal of Marketing*, 41(5/6), 409-418.
- Watson, C., McCarthy, J., & Rowley, J. (2013). Consumer attitudes towards mobile marketing in the smart phone era. *International Journal of Information Management*, 33(5), 840-849.
- Yuan, Y., & Zhang, J. J. (2003). Towards an appropriate business model for m-commerce. *International Journal of Mobile Communications*, 1(1-2), 35-56.
- Zhu, J., & Cheng, M. (2022). The rise of a new form of virtual tour: Airbnb peer-to-peer online experience. *Current Issues in Tourism*, 25(22), 3565-3570.

Kaynakça

- Aichner, T., Grünfelder, M., Maurer, O., & Jegeni, D. (2021). Twenty-five years of social media: a review of social media applications and definitions from 1994 to 2019. *Cyberpsychology, behavior, and social networking*, 24(4), 215-222.
- Alghizzawi, M., Salloum, S. A., & Habes, M. (2018). The role of social media in tourism marketing in Jordan. *International Journal of Information Technology and Language Studies*, 2(3), 59-70.
- Al-Hawary, S. I. S., & Obiadat, A. A. (2021). Does mobile marketing affect customer loyalty in Jordan?. *International Journal of Business Excellence*, 23(2), 226-250.
- Ali, S. M., Noorian, Z., Bagheri, E., Ding, C., & Al-Obeidat, F. (2020). Topic and sentiment aware microblog summarization for twitter. *Journal of Intelligent Information Systems*, 54, 129-156.
- Al-Quran, M. W. M. (2022). *Traditional media versus social media: challenges and opportunities*. *Technium: Romanian Journal of Applied Sciences and Technology*, 4 (10), 145-160.
- Armutcu, B., Tan, A., Amponsah, M., Parida, S., & Ramkissoon, H. (2023). Tourist behaviour: The role of digital marketing and social media. *Acta psychologica*, 240, 104025.
- Arora, A. S., & Sanni, S. A. (2019). Ten years of 'social media marketing' research in the Journal of Promotion Management: Research synthesis, emerging themes, and new directions. *Journal of Promotion Management*, 25(4), 476-499.
- Arsath, M. A. (2018). Social Media Marketing: Advantages and Disadvantages. *Shanlax International Journal of Management*, 6(1), 152-158.
- Asanbekova, M., & Maksudunov, A. (2018). The Marketing Power of Instagram: A Content Analysis of Top Hotel Enterprises in Kyrgyzstan. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 141-152.
- Assaad, W., & Gómez, J. M. (2011). Social network in marketing (social media marketing) opportunities and risks. *International Journal of Managing Public Sector Information and Communication Technologies (IJMPICT) Vol, 2*.
- Barger, V., Peltier, J. W., & Schultz, D. E. (2016). Social media and consumer engagement: a review and research agenda. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 10(4), 268-287.
- Baumöl, U., Hollebeck, L., & Jung, R. (2016). Dynamics of customer interaction on social media platforms. *Electronic Markets*, 26, 199-202.
- Bayer, J. B., Triñu, P., & Ellison, N. B. (2020). Social media elements, ecologies, and effects. *Annual review of psychology*, 71(1), 471-497.

- Buhalis, D. (1998). Strategic use of information technologies in the tourism industry. *Tourism management*, 19(5), 409-421.
- Cartwright, S., Liu, H., & Raddats, C. (2021). Strategic use of social media within business-to-business (B2B) marketing: A systematic literature review. *Industrial Marketing Management*, 97, 35-58.
- Castell, M. (2023). *Facebook is now Meta. Meta's corporate sociotechnical imaginary and the discursive construction of the Metaverse as the social platform of the future* (Master's thesis).
- Chen, S. C., & Lin, C. P. (2019). Understanding the effect of social media marketing activities: The mediation of social identification, perceived value, and satisfaction. *Technological forecasting and social change*, 140, 22-32.
- Drummond, C., O'Toole, T., & McGrath, H. (2020). Digital engagement strategies and tactics in social media marketing. *European Journal of Marketing*, 54(6), 1247-1280.
- Dülğaroğlu, O. (2021). Turizmde sosyal medya iletişiminin, duyusal markalama, müşteri değeri ve sadakatine etkisi: Ayvalık'ta konaklayan yerli turist algılamaları. Yayınlanmamış doktora tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dwivedi, Y. K., Ismagilova, E., Hughes, D. L., Carlson, J., Filieri, R., Jacobson, J., ... & Wang, Y. (2021). Setting the future of digital and social media marketing research: Perspectives and research propositions. *International journal of information management*, 59, 102168.
- Febriyantoro, M. T. (2020). Exploring YouTube Marketing Communication: Brand awareness, brand image and purchase intention in the millennial generation. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1787733.
- Firat, D. (2019). YouTube advertising value and its effects on purchase intention. *Journal of Global Business Insights*, 4(2), 141-155.
- Fruchter, M. (2009). What Social Media Is and What Social Media Is Not. *Mart*, 3, 2019.
- Gedik, Y. (2023a). Viral pazarlama: Avantajları, zorlukları ve stratejileri üzerine kavramsal bir çerçeve. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(8), 93-124.
- Gedik, Y. (2023b). Turizm sektöründe sosyal medya pazarlaması avantajları, zorlukları ve stratejileri üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 297-316.
- Giglio, S., Bertacchini, F., Bilotta, E., & Pantano, P. (2019). Using social media to identify tourism attractiveness in six Italian cities. *Tourism management*, 72, 306-312.
- Gilliard, D., Baalbaki-Yassine, S., & Hoffman, D. L. (2023). Instagram. *Journal of marketing development and competitiveness*, 17(4), 1-8.

- Guerreiro, C., Viegas, M., & Guerreiro, M. (2019). Social networks and digital influencers: Their role in customer decision journey in tourism. *Journal of Spatial and Organizational Dynamics*, 7(3), 240-260.
- Habes, M., Alghizzawi, M., Khalaf, R., Salloum, S. A., & Ghani, M. A. (2018). The relationship between social media and academic performance: Facebook perspective. *Int. J. Inf. Technol. Lang. Stud*, 2(1), 12-18.
- Harrigan, P., Evers, U., Miles, M., & Daly, T. (2017). Customer engagement with tourism social media brands. *Tourism management*, 59, 597-609.
- Hollebeek, L. D. (2019). Developing business customer engagement through social media engagement-platforms: An integrative SD logic/RBV-informed model. *Industrial Marketing Management*, 81, 89-98.
- Hruska, J., & Maresova, P. (2020). Use of social media platforms among adults in the United States—behavior on social media. *Societies*, 10(1), 27.
- Huang, L., Clarke, A., Heldsinger, N., & Tian, W. (2019). The communication role of social media in social marketing: a study of the community sustainability knowledge dissemination on LinkedIn and Twitter. *Journal of Marketing Analytics*, 7, 64-75.
- Huang, Y. T., & Su, S. F. (2018). Motives for Instagram use and topics of interest among young adults. *Future internet*, 10(8), 77.
- İmre, N. (2020). Turizm sektöründe sosyal medya kullanımını üzerine bir değerlendirmeye. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1655-1670.
- Jashi, C. (2013). Significance of social media marketing in tourism. In 8th Silk Road International Conference “Development of Tourism in Black and Caspian Seas Region”. Tbilisi: Black Sea University Publishing.
- Jothi, G. (2019). A Study on Advantages and Disadvantages of Traditional Marketing and Digital Marketing. *International Journal of Research and Analytical*, 1.
- Kandemir, E. (2023). Küreselleşme Sürecinde Yeni Medya ve Sosyal Medya: Güvenilir Bilgiye Ulaşmak. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (62), 84-96.
- Karakoç, E., & Taydaş, O. (2022). Sosyal Medya Türleri, Dezenformasyon Kavramı Ve Hukuki Olaylar Bağlamında Bir İnceleme. İçinde Kurumsal İletişim ve Sosyal Medya (Ed. Türk, M.S.; Işık, U.; Koz, K.A.), 107.
- Kantorová, K., & Zahálková, A. (2018). Tourism and social networking in customer communication. In *Globalization and Its Socio-Economics Consequences. 18th International Scientific Conference: proceedings*. Žilinská univerzita.
- Katamba, M. (2018). *Social media and interpersonal relations-A case of Facebook and Instagram* (Master's thesis, Anadolu University (Turkey)).

- Kaur, S. (2016). Social media marketing. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 5(4), 6-12.
- Kayumovich, K. O., & Kamalovna, S. F. (2019). Social media-marketing-a forceful tool for tourism industry. *European science*, (7 (49)), 41-43.
- Kerr, W. R., & Mandorff, M. (2023). Social networks, ethnicity, and entrepreneurship. *Journal of Human Resources*, 58(1), 183-220.
- Khatri, I. (2019). Information technology in tourism & hospitality industry: A review of ten years' publications. *Journal of Tourism and Hospitality Education*, 9, 74-87.
- Khillar, S. (2021). Difference between social media and Traditional Media. *Difference Between Similar Terms and Objects*. Retrieved May, 30, 2022.
- Kılıçarslan, Ö., & Albayrak, T. (2022). Otellerin sosyal medya durum analizi: Avrupa'daki beş destinasyon örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 33(1), 18-28.
- Kraus, S., Kanbach, D. K., Krysta, P. M., Steinhoff, M. M., & Tomini, N. (2022). Facebook and the creation of the metaverse: radical business model innovation or incremental transformation?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(9), 52-77.
- Kumar, P. (2021). Digital marketing in hospitality and tourism. *University of South Florida (USF) M3 Publishing*, 17(9781732127593), 3.
- Labanauskaitė, D., Fiore, M., & Stašys, R. (2020). Use of E-marketing tools as communication management in the tourism industry. *Tourism Management Perspectives*, 34, 100652.
- Leong, L. Y., Jaafar, N. I., & Ainin, S. (2018). The effects of Facebook browsing and usage intensity on impulse purchase in f-commerce. *Computers in Human Behavior*, 78, 160-173.
- Levy, R. E. (2021). Social media, news consumption, and polarization: Evidence from a field experiment. *American economic review*, 111(3), 831-870.
- Li, F., Larimo, J., & Leonidou, L. C. (2021). Social media marketing strategy: definition, conceptualization, taxonomy, validation, and future agenda. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 49, 51-70.
- Ly, B. (2020). Effect of social media in tourism (case in Cambodia). *J Tourism Hospit*, 9(1).
- Madriz, S., & Tejedor, S. (2020). Analysis of effective digital communication in travel blog business models. *Communication & Society*, 33(4), 75-87.
- Magano, J., & Cunha, M. N. (2020). Digital marketing impact on tourism in Portugal: A quantitative study. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 9(1), 1-19.

- Mason, A. N., Narcum, J., & Mason, K. (2021). Social media marketing gains importance after Covid-19. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1870797.
- Matikiti, R., Mpinganjira, M., & Roberts-Lombard, M. (2017). Social media in tourism: Establishing factors influencing attitudes towards the usage of social networking sites for trip organisation. *Acta Commercii*, 17(1), 1-13.
- McCabe, M. B. (2017). Social media marketing strategies for career advancement: An analysis of LinkedIn. *Journal of Business and Behavioral Sciences*, 29(1), 85.
- Milano, R., Baggio, R., & Piattelli, R. (2011). The effects of online social media on tourism websites. In *Information and communication technologies in tourism 2011* (pp. 471-483). Springer, Vienna.
- Mkwizu, K. H. (2020). Digital marketing and tourism: opportunities for Africa. *International Hospitality Review*, 34(1), 5-12.
- Moghavvemi, S., Sulaiman, A., Jaafar, N. I., & Kasem, N. (2018). Social media as a complementary learning tool for teaching and learning: The case of youtube. *The International journal of management education*, 16(1), 37-42.
- Murthy, D. (2018). *Twitter* (p. 2018). Cambridge: Polity Press.
- Nadaraja, R., & Yazdanifard, R. (2013). Social media marketing: advantages and disadvantages. *Center of Southern New Hampshire University*, 1(1), 1-10.
- Okrepilov, V. V., Kovalenko, B. B., Getmanova, G. V., & Turovskaj, M. S. (2020, April). Business process transformation: impact mobile technology and social networks on the business dynamics of the company. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1515, No. 3, p. 032049). IOP Publishing.
- Oral, S., Bayraktar, Y., Başcı, A. Z., & Çapan, O. (2022). Gösterişçi tüketim ve elektronik ağızdan ağıza iletişimin deneysel marka algısı üzerindeki etkisi: Palandöken Kayak Merkezi örneği. *Erciyes Akademisi*, 36(1), 48-68.
- Özbek, A., & Torun, T. (2021). Dijital ortamda pazarlama faaliyetlerinin düzeylerinin belirlenmesi. *Third Sector Social Economic Review*, 56(3), 1871-1893.
- Park, S., Fisher, C., & Lee, J. Y. (2020). *Local news consumers*. News Media Research Centre, University of Canberra.
- Pascalau, S. V., & Urziceanu, R. M. (2020). Traditional marketing versus digital marketing. *Agora International Journal Of Economical Sciences*, 14.
- Pektas, S. Y., & Hassan, A. (2020). The effect of digital content marketing on tourists' purchase intention. *Journal of Tourismology*, 6(1), 79-98.

- Perifanou, M., Tzafilkou, K., & Economides, A. A. (2021). The role of Instagram, Facebook, and YouTube frequency of use in university students' digital skills components. *Education Sciences*, 11(12), 766.
- Pires, F., Masanet, M. J., & Scolari, C. A. (2021). What are teens doing with YouTube? Practices, uses and metaphors of the most popular audio-visual platform. *Information, communication & society*, 24(9), 1175-1191.
- Prebensen, N., Skallerud, K., & Chen, J. S. (2010). Tourist motivation with sun and sand destinations: Satisfaction and the wom-effect. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 27(8), 858-873.
- Rajendran, L., & Thesinghraj, P. (2014). The impact of new media on traditional media. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 22(4), 609-616.
- Saçkes, E., & Doğdubay, M. (2019). Konaklama İşletmelerinin Pazarlamasında Mobil Teknolojinin Kullanımı. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 8(16), 183-195.
- Salloum, S. A., Mhamdi, C., Al Kurdi, B., & Shaalan, K. (2018). Factors affecting the adoption and meaningful use of social media: a structural equation modeling approach. *International Journal of Information Technology and Language Studies*, 2(3), 96-109.
- Saputra, R., Nasution, M. I. P., & Dharma, B. (2023). The impact of using ai chat gpt on marketing effectiveness: A case study on instagram marketing. *Indonesian Journal of Economics and Management*, 3(3), 603-617.
- Sarışık, M., & Akova, O. (2006). Seyahat acentalarında internetin rolü ve önemi üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 128-148.
- Schwemmer, C., & Ziewiecki, S. (2018). Social media sellout: The increasing role of product promotion on YouTube. *Social Media+ Society*, 4(3), 2056305118786720.
- Shareef, M. A., Mukerji, B., Dwivedi, Y. K., Rana, N. P., & Islam, R. (2019). Social media marketing: Comparative effect of advertisement sources. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 46, 58-69.
- Shareef, M. A., Mukerji, B., Dwivedi, Y. K., Rana, N. P., & Islam, R. (2019). Social media marketing: Comparative effect of advertisement sources. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 46, 58-69.
- Singh, A., Halgamuge, M. N., & Moses, B. (2019). An analysis of demographic and behavior trends using social media: Facebook, Twitter, and Instagram. *Social Network Analytics*, 87.
- Singh, M. (2020). Instagram marketing—The ultimate marketing strategy. *International Journal of Advance and Innovative Research*, 7(1), 379-382.
- Stankov, U., & Gretzel, U. (2020). Tourism 4.0 technologies and tourist experiences: a human-centered design perspective. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 477-488.

- Surahman, I. G. N., Yasa, P. N. S., & Wahyuni, N. M. (2020). The effect of service quality on customer loyalty mediated by customer satisfaction in tourism villages in Badung Regency. *Jurnal Ekonomi dan Bisnis Jagadit-ha*, 7(1), 46-52.
- Tielung, M. V., & Untu, V. N. (2021). Marketing mix effect on customer satisfaction on the tourism in Tomohon City. *Int. J. Res*, 9, 25-36.
- Tsai, F. M., & Bui, T. D. (2021). Impact of word of mouth via social media on consumer intention to purchase cruise travel products. *Maritime Policy & Management*, 48(2), 167-183.
- Uzir, M. U. H., Jerin, I., Al Halbusi, H., Hamid, A. B. A., & Latiff, A. S. A. (2020). Does quality stimulate customer satisfaction where perceived value mediates and the usage of social media moderates?. *Heliyon*, 6(12).
- Üstündağ Eralp, M. (2018). Sosyal medyada gerçek zamanlı pazarlamanın rolü: Hızlı tüketim markalarının Twitter paylaşımları üzerine inceleme. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Sanatları Anabilim Dalı.
- Vinerean, S. (2017). Importance of strategic social media marketing. *Expert journal of marketing*, 5(1), 28-35.
- Vinerean, S., & Opreana, A. (2021). Measuring customer engagement in social media marketing: A higher-order model. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(7), 2633-2654.
- Weber, M. S., Fulk, J., & Monge, P. (2016). The emergence and evolution of social networking sites as an organizational form. *Management Communication Quarterly*, 30(3), 305-332.
- Weinberg, T. (2009). *The New Community Rules: Marketing On the Social Web*. Sebastopol: O'Reilly Media
- Wibowo, A., Chen, S. C., Wiangin, U., Ma, Y., & Ruangkanjanases, A. (2020). Customer behavior as an outcome of social media marketing: The role of social media marketing activity and customer experience. *Sustainability*, 13(1), 189.
- Wong, J. W. C., Lai, I. K. W., & Tao, Z. (2020). Sharing memorable tourism experiences on mobile social media and how it influences further travel decisions. *Current Issues in Tourism*, 23(14), 1773-1787.
- Yang, M., Ren, Y., & Adomavicius, G. (2019). Understanding user-generated content and customer engagement on Facebook business pages. *Information Systems Research*, 30(3), 839-855.
- Yates, V. A., Vardaman, J. M., & Chrisman, J. J. (2023). Social network research in the family business literature: A review and integration. *Small Business Economics*, 60(4), 1323-1345.
- Yurtsever, A. E. (2019). Sosyal Medyanın Rekabet Aracı Olarak Kullanılması Ve İşletmelerin Kullandıkları Bulut Bilişim Teknolojisinin E-Hizmet

Kalitesine Sağladığı Yararlar. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-22.

Zarrella, D. (2009). *The social media marketing book*. “O’Reilly Media, Inc.”.

Zerman, S. (2022). Definition and functionality of social media. *AB Öztürk, and M. Hancer, Digital Marketing and Social Media Strategies for Tourism and Hospitality Organizations*. Wolvercote, Oxford: Good Fellow Publishers.

Zygiaris, S., Hameed, Z., Ayidh Alsubaie, M., & Ur Rehman, S. (2022). Service quality and customer satisfaction in the post pandemic world: A study of Saudi auto care industry. *Frontiers in Psychology*, 13, 842141.

Kaynakça

- Aliyah, Lukita, C., Pangilinan, G. A., Chakim, M. H. R., & Saputra, D. B. (2023). Examining the Impact of Artificial Intelligence and Internet of Things on Smart Tourism Destinations: A Comprehensive Study. *Aptisi Transactions on Technopreneurship (ATT)*, 5(2sp), 12–22. DOI: <https://doi.org/10.34306/att.v5i2sp.332>.
- Asif S., Saini, N., Singh K & Yadav, S. (2022). Impact Of The Internet Of Things (Iot) On Supply Chain Management And Its Benefits In Tourism Industry-*Journal Of Harbin Institute Of Technology*, Volume 54, Issue No. 6.
- Babu, S.R. & Subramoniam, S. (2016). Tourism Management İn Internet Of Things Era, *Journal Of IT And Economic Development* 7(1),1-14.
- Barten, M. (2024). How the Internet of Things (IoT) can Benefit the Travel Industry. Erişim Tarihi: 14.10. 2024. <https://www.revfine.com/internet-of-things-travel-industry/>
- Car, T., Pilepić Stifanich, L., & Šimunić, M. (2019). “Internet of Things (Iot) in Tourism and Hospitality: Opportunities and Challenges”, *ToSEE*, Vol.5, pp. 163–175.
- Chen, G. (2022). Tourism Management Strategies under the Intelligent Tourism IoT Service Platform *Hindawi Computational Intelligence and Neuroscience* Volume 2022, Article ID 7750098, 11 pages <https://doi.org/10.1155/2022/7750098>
- Efimova, D. (2024). 5 IoT Applications in Tourism and Success Stories of using the Internet of Things in Travel Erişim Tarihi: 9.10.2024. <https://startups.epam.com/blog/internet-of-things-in-travel-and-tourism>
- Evtodieva, T. E., Chernov, D. V., Ivanova, N. V., & Wirth, J. (2019). The internet of things: Possibilities of application in intelligent supply chain management. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, 395-403. doi:10.1007/978-3-030-11367-4_38
- Gao, H. (2020). Big Data Development of Tourism Resources Based on 5G Network and Internet of Things System. Volume 80, Issue C, DOI: 10.1016/j.micpro.2020.103567
- Gcaba, O & Dlodlo, N. (2016). The Internet of Things for South African Tourism. *IST-Africa 2016 Conference Proceedings*, Paul Cunningham and Miriam Cunningham (Eds), IIMC International Information Management Corporation.
- Huang, Z, Wen, Q & Song, Y. (2022). Wisdom Tourism Management Mode in the Background of Big Data of the Internet of Things. *Mobile Information Systems*, 2022, 3765194, 12 pages, 2022. <https://doi.org/10.1155/2022/3765194>

- Jagdale S. (2023). Technology Trends Leveraging IoT Technology for a Smarter Education System <https://iot.eetimes.com/leveraging-iot-technology-for-a-smarter-education-system/>
- JaroEducation, (2024). Top 10 real-world applications of IoT, Erişim Tarihi: 13.10.2024. <https://medium.com/@jaroeducationnew2023/top-10-real-world-applications-of-iot-34ec283016b8>
- Kumar, S. Saini A., Kumar S., & Kumar V. (2022). Bibliometric Analysis on Internet of Things (IoT) and Tourism Industry: A Study Based on Scopus Database. *South Asian Journal of Tourism and Hospitality* Volume 2 Issue 1 (2022) pp. 76-95. DOI: <http://doi.org/10.4038/sajth.v2i1.46>.
- Larisa Bunghez, C. (2016). The Importance of Tourism to a Destination's Economy, *Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics*, Vol. 2016 (2016), Article ID 143495, 9 pages DOI: 10.5171/2016.143495 DOI: 10.5171/2016.143495
- Meng, L. (2024). The Convolutional Neural Network Text Classification Algorithm in the Information Management of Smart Tourism Based on Internet of Things, *IEEE Access*, PP(99):1-1 DOI: 10.1109/ACCESS.2024.3349386
- Mingjun, W., Zhen, Y., Wei, Z., Xishang, D., Xiaofei, Y., Chenggang, S. & Jinghai, H. (2012, October), "A research on experimental system for Internet of things major and application project", in 2012 3rd International Conference on System Science, Engineering Design and Manufacturing Informatization, *IEEE*, Vol. 1, pp. 261-263.
- Niezgoda, A & Awedyk, M (2018). Internet Of Things – Conditions And Opportunities For The Development In Tourism, *European Journal of Service Management* Vol. 27/1, DOI: 10.18276/ejsm.2018.27/1-21 | 173–179
- Nikolla, I & Miko, D (2013). Importance of Tourism in Community Development, *Mediterranean Journal of Social Sciences* MCSER Publishing Rome-Italy Vol 4 No 9, Doi:10.5901/mjss.2013.v4n9p205
- Noushin Novera, C., Ahmed, Z., Kushol, R., Wanke, P & Azad A.K. (2022). Internet of Things (IoT) in smart tourism: a literature review. *Spanish Journal of Marketing - ESIC*, 2022, № 3, p. 325-344. <https://doi.org/10.1108/sjme-03-2022-0035>.
- Popova, P., Kremena, M & Veselin P. (2023). Internet of Things and Big Data Analytics for Risk Management in Digital Tourism Ecosystems. *Risks* 11: 180. <https://doi.org/10.3390/risks11100180>
- Rangaiah, M. (2020). *6 Applications of IoT in the Travel Industry* Erişim Tarihi: 9.10.2024. <https://www.analyticssteps.com/blogs/6-applications-iot-travel-industry>

- Rejeb, A., Keogh, J. G., & Treiblmaier, H. (2019). Leveraging the internet of things and blockchain technology in supply chain management. *Future Internet*, 11(7), 161. doi:10.3390/fi11070161
- Smith, A. (2023). IoT in Travel and Tourism Industry: Why It is a Game Changer? Erişim Tarihi: 29.10.2024. <https://web-and-mobile-development.medium.com/iot-in-travel-and-tourism-industry-why-it-is-a-game-changer-cf168df4753>
- Sobczak-Rosochacka, K. (2023). Smart hotel rooms. Erişim Tarihi: 12.10.2024 <https://www.teacode.io/blog/travel-impact-on-apps>
- Teltrac, (2024). Key Applications of IoT in Tourism. Erişim Tarihi: 14.10.2024 <https://teltrac.nz/enhancing-tourism-experiences-with-iot-the-future-of-travel/>
- Tiwari, S., Rosak-Szyrocka, J. & Zywiłek, J. (2022). Internet of Things as a Sustainable Energy Management Solution at Tourism Destinations in India. *Energies* 2022, 15, 2433. <https://doi.org/10.3390/en15072433>
- Tymoshchenko, D (2023). IoT Use Cases in Hospitality Erişim Tarihi: 12.10.2024. <https://acropolium.com/blog/iot-in-hospitality-enhancing-guest-experiences-and-security-in-hotels/>
- Verma, A & Shukla, V. (2019). Analyzing the Influence of IoT in Tourism Industry. *Proceedings of International Conference on Sustainable Computing in Science, Technology and Management (SUSCOM)*, Amity University Rajasthan, Jaipur - India, February 26-28, 2019, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3358168>
- Yılmaz, H. ve Arıkan, İ. (2015). Turizm ve Ulaştırma. İrfan Arıkan (Ed.), *Turizm Ulaştırması içinde* (s. 1-10). Ankara. Detay Yayıncılık.

Kaynakça

- Anup, S., Goel, A. & Padmanabhan, S. (2017). Visual positioning system for automated indoor/outdoor navigation. *TENCON 2017-2017 IEEE Region 10 Conference*, pp. 1027-1031
- Belanche, D., Casaló, L. V. & Flavián, C. (2021). Frontline robots in tourism and hospitality: service enhancement or cost reduction? *Electronic Markets*, 31(3), pp. 477–492, DOI: 10.1007/s12525-020-00432-5
- Belanche, D., Casaló, L. V., Flavián, C., & Schepers, J. (2019). Service robot implementation: A theoretical framework and research agenda. *Service Industries Journal*, 40(3-4), 1–23.
- blog/four-ways-ai-re-imagining-future-travel (Erişim Tarihi: 24.11.2024).
- Boiano, S., Borda, A. & Gaia, G. (2019). Participatory innovation and prototyping in the cultural sector: A case study. Conference: Proceedings of EVA London 2019. DOI: 10.14236/ewic/EVA2019.3
- Bowen, J. & Morosan, C (2018). Beware hospitality industry: the robots are coming. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 10 (6), pp. 726–733, 2018.
- Buhalis, D. & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the internet—The state of eTourism research. *Tourism Management*, 29(4), 609-623.
- Chang, H. L. & Yang, C. H. (2008). Do airline self-service check-in kiosks meet the needs of passengers? *Tourism Management*, 29 (5), pp. 980-993.
- Chatterjee, J. & Dethlefs, N. (2023). This new conversational AI model can be your friend, philosopher, and guide... and even your worst enemy. *Patterns*, 4(1). <https://doi.org/10.1016/j.patter.2022.100676>
- Cho, Y. H., Wang, Y. & Fesenmaier, D. R. (2002). Searching for experiences: the web-based virtual tour in tourism marketing. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 12(4), 1–17
- Choi, Y., Choi, M., Oh, M. & Kim, S. (2019). Service robots in hotels: Understanding the service quality perceptions of human-robot interaction. *Journal of Hospitality Marketing & Management* 29, 613–635. <https://doi.org/10.1080/19368623.2020.1703871>
- Choi, Y., Oh, M., Choi, M. & Kim, S. (2021). Exploring the influence of culture on tourist experiences with robots in service delivery environment. *Current Issues in Tourism*, 24 (5), 717–733, 10.1080/13683500.2020.1735318
- Chui, M., Roberts, R. & Yee, L. (2022). Generative AI is here: how tools like ChatGPT could change your business. McKinsey and Company, available at: www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/generative-ai-is-here-how-tools-like-chatgpt-could-change-your-business (Erişim Tarihi: 6.10.2024)

- Çakar, K. & Aykol, Ş. (2020). Understanding travellers' reactions to robotic services: A multiple case study approach of robotic hotels. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 12, 155–174.
- Frieder, S., Pinchetti, L., Griffiths, R.-R., Salvatori, T., Lukasiewicz, T., Petersen, P.C., Chevalier, A. & Berner, J. (2023), "Mathematical capabilities of ChatGPT", ArXiv. doi: 10.48550/arxiv.2301.13867 (accessed 9 February 2023)
- Fusté-Forné, F. (2021). Robot chefs in gastronomy tourism: What's on the menu? *Tourism Management Perspectives*, 37, 100774. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100774>
- Fusté-Forné, F. & Jamal, T. (2021). Co-creating new directions for service robots in hospitality and tourism. *Tourism and Hospitality*, 2(1), pp. 43–61, <https://doi.org/10.3390/tourhosp2010003>
- George, A. S., & George, A. H. (2023). A review of ChatGPT AI's impact on several business sectors. *Partners Universal International Innovation Journal*, 1(1), 9-23. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7644359>
- Gilbert, D. & Powell-Perry, J. (2002). Exploring developments in web based relationship marketing within the hotel industry. *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 9(3/4), 141–159.
- Huang, M. H., & Rust, R. T. (2018). Artificial intelligence in service. *Journal of Service Research*, 21(2), 155–172
- Ivanov, S & Webster, C. (2019). Perceived appropriateness and intention to use service robots in tourism. in *Information and Communication Technologies in Tourism 2019*, J. P. Cham and J. Neidhardt, Eds., pp. 237–248, Springer International Publishing, 2019.
- Ivanov, S. (2022). Automated decision-making. *Foresight*, doi: 10.1108/FS-09-2021-0183.
- Ivanov, S. & Webster, C. (2019). *Robots, Artificial Intelligence, And Service Automation In Travel, Tourism and Hospitality*. Emerald Publishing Limited.
- Ivanov, S. H., Webster, C. & Berezina, K. (2017). *Adoption of Robots and Service Automation by Tourism and Hospitality Companies*; SSRN Scholarly Paper ID 2964308; SSRN: Rochester, NY, USA, 2017.
- Ivanov, S., Webster, C. & Seyyedi, P. (2018). Consumers' attitudes towards the introduction of robots in accommodation establishments. *Tourism: Int. Interdisc*, 66(3), 302–317 .
- Ivanov, S., Webster, C. & Garenko, A. (2018). Young Russian adults' attitudes towards the potential use of robots in hotels. *Technology in Society* 55, 24–32. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2018.06.004>
- Jarrahi, M. H. (2018). Artificial intelligence and the future of work: Human-AI symbiosis in organizational decision making. *Business Horizons*, 61(4), 577–586.

- Kaplan, A. & Haenlein, M. (2019). Siri, Siri, in my hand: Who's the fairest in the land? On the interpretations, illustrations, and implications of artificial intelligence. *Business Horizons*, 62(1), 15–25
- Kılıçhan, R. & Yılmaz, M. (2020). Artificial intelligence and robotic technologies in tourism and hospitality industry. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (50), 353-380. <https://doi.org/10.48070/eruosbilder.838193>
- Koo, C., Xiang, Z., Gretzel, U. *Partners Universal International Innovation Journal* Sigala, M. (2021). Artificial intelligence (AI) and robotics in travel, hospitality and leisure. *Electronic Markets*, 31, 473-476.
- Korstanje, M.E. & Seraphin, H. (2018). Awakening: a critical discussion of the role of robots in the rite of hospitality. *Tourism and Hospitality: Perspectives, Opportunities and Challenges*, 59–77.
- Kumar, R., Li, A. & Wang, W. (2018). Learning and optimizing through dynamic pricing. *Journal of Revenue and Pricing Management*, 17 (2), pp. 63-77. 10.1057/s41272-017-0120-2
- Kumar, V. M., Keerthana, A., Madhumitha, M., Valliammai, S. & Vinithasri, V. (2016). Sanative chatbot for health seekers. *International Journal of Engineering and Computer Science*, 5(3), pp. 16022-16025. ISSN:2319-7242
- Lee, O. & Oh, J. E. (2007). The impact of virtual reality functions of a hotel website on travel anxiety. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(4), 584–586.
- Lin, H., Chi, O. H. & Gursoy, D. (2020). Antecedents of customers' acceptance of artificially intelligent robotic device use in hospitality services. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 29(5), pp. 530-549. <https://doi.org/10.1080/19368623.2020.1685053>
- Lukanova, G. & Ilieva, G. (2019). Robots, Artificial Intelligence and Service Automation in <https://dergipark.org.tr/tr/pub/stbad> Hotels. (Editörler) S. Ivanov and C. Webster: Robots, Artificial Intelligence, and Service Automation in Travel, Tourism, and Hospitality içinde (s.157-183). Bingley: Emerald
- Mesaros, P., Mandičák, T., Mesarsova, A., Hernandez, M.F., Kršák, B., Sidor, C., Strba, L., Molokáč, M., Hvizdák, L., Blistan, P. & Delina, R. (2016). Use of Augmented Reality and Gamification techniques in tourism. *e-Review of Tourism Research*, 13, 366-381.
- McKinsey Global Institute (2017). Jobs lost, jobs gained: Workforce transitions in a time of automation. <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured>
- Murphy, H. C., Gretzel, U. & Pesonen, J. (2019). Marketing robotic tourism services: The role of anthropomorphism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(7), 784-795.
- Murphy, J., Gretzel, U. & Pesonen, J. (2019). Marketing robot services in hospitality and tourism: the role of anthropomorphism. *Journal of Travel &*

- Tourism Marketing*, 36(7), pp. 784–795, <https://doi.org/10.1080/10548408.2019.1571983>
- Murphy, J., Gretzel, U. & Pesonen, J. (2019). Marketing robot services in hospitality and tourism: The role of anthropomorphism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36, 784–795. 10.1080/10548408.2019.1571983
- Nayyar, A., Mahapatra, B., Le, D. & Suseendran, G. (2018). Virtual Reality (VR) & Augmented Reality (AR) technologies for tourism and hospitality industry. *International Journal of Engineering & Technology*, 7(2.21), 156-160. 10.14419/ijet.v7i2.21.11858
- Oh, K. J., Lee, D., Ko, B. & Choi, H. J. (2017). A chatbot for psychiatric counseling in mental healthcare service based on emotional dialogue analysis and sentence generation. 18th IEEE International Conference on Mobile Data Management (MDM), IEEE
- Park, S. (2020). Multifaceted trust in tourism service robots. *Annals of Tourism Research*, 81, 102888. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102888>
- Rajan, K., & Saffiotti, A. (2017). Towards a science of integrated AI and robotics. *Artificial Intelligence*, 247, 1–9
- Riley, R. W. & Van Doren, C. S. (1992). Movies as tourism promotion: a “pull” factor in a “push” location. *Tourism Management*, 13(3), 267–274
- Samala, N., Katkam, B. S., Bellamkonda, R. S. & Rodriguez, R. V. (2020). Impact of AI and robotics in the tourism sector: A critical insight. *Journal of Tourism Futures*. <https://doi.org/10.1108/JTF-07-2019-0065>
- Saulat, A. (2018). Four ways AI is re-imagining the future of travel. available at: www.mindtree.com/
- Schuckert, M., Liu, X., & Law, R. (2015). Hospitality and tourism online reviews: Recent trends and future directions. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 32(5), 608-621.
- Sorrells, M. (2023). What will ChatGPT mean for the travel industry?”, Travel Weekly, available at: www.travelweekly.com/Travel-News/Travel-Technology/What-will-ChatGPT-mean-for-the-travelindustry (Erişim Tarihi: 6.10.2024)
- Thomas, W. & Carey, S. (2005). Actual/virtual visits: what are the links? In J. Trant, & D. Bearman (Eds.), *Museums and the web 2005: Proceedings*, Toronto: Archives & museum informatics. <http://www.archimuse.com/mw2005/papers/thomas/thomas.html>.
- Tom Dieck, M. C., Jung, T., & Han, D. I. (2016). Mapping requirements for the wearable smart glasses augmented reality museum application. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 7(3), 230–253. <https://doi.org/10.1108/JHTT-09-2015-0036>
- Tooke, N. & Baker, M. (1996). Seeing is believing: the effect of film on visitornumbers to screened locations. *Tourism Management*, 17(2), 87–94

- Traore, B. B., Kamsu-Foguem, B. & Tangara, F. (2018). Deep convolutional neural network for image recognition. *Ecological Informatics*, 48, 257–268
- Tung V. W. S. & Law, R. (2017). The potential for tourism and hospitality experience research in human-robot interactions, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(10), pp. 2498–2513. DOI 10.1108/IJCHM-09-2016-0520
- Tung, K. (2019). AI, the internet of legal things, and lawyers. *Journal of Management Analytics*, 6(1):1-14. Doi:10.1080/23270012.2019.1671242
- Tung, V. W. S. & Au, N. (2018). Exploring customer experiences with robotics in hospitality. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 30(7). DOI 10.1108/IJCHM-06-2017-0322
- Tussyadiah, I. P. & Park, S. (2018). Consumer evaluation of hotel service robots. In: Stangl, B., Pesonen, J. (eds.) *Information and Communication Technologies in Tourism 2018*, pp. 308–320. Springer, Cham (2018). https://doi.org/10.1007/978-3-319-72923-7_24
- Tussyadiah, I. P., Zach, F. J. & Wang, J. (2020). Do travelers trust intelligent service robots? *Annals of Tourism Research*, 81, 102886. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102886>
- Tussyadiah, L. (2020). A review of research into automation in tourism: launching the annals of tourism research curated collection on artificial intelligence and robotics in tourism. *Annals of Tourism Research* 81, <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102883>
- TÜROFED, (2024). <https://www.turofed.org.tr/> Erişim Tarihi: 14.09.2024.
- Ukpabi, D., Karjaluoto, H., Olaleye, S. A. & Mogaji, E. (2018). Dual Perspectives on the Role of Artificially Intelligent Robotic Virtual Agents in the Tourism, Travel and Hospitality Industries. In D. Vrontis, Y. Weber, & E. Tsoukatos (Eds.), *Proceedings of the 11th Annual Conference of the EuroMed Academy of Business (EMAB)* (pp. 1339-1351). EuroMed Press. EuroMed Academy of Business Conference Book of Proceedings. <http://www.emrbi.org/bop2018.pdf>
- Van Dis, E. A. M., Bollen, J., Zuidema, W., Van Rooij, R. & Bockting, C. L. (2023). ChatGPT: five priorities for research. *Nature*, 614 (7947), pp. 224-226, doi: 10.1038/d41586-023-00288-7.
- Van Kerrebroeck, H., Brengman, M. & Willems, K. (2017). Escaping the crowd: an experimental study on the impact of a virtual reality experience in a shopping mall. *Computers in Human Behavior*, 77, pp. 437-450. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.07.019>
- Van Krevelen D. & Poelman R, (2010). A survey of augmented reality technologies, applications and limitations. *International Journal of Virtual Reality*, 9(2). Doi: 10.20870/IJVR.2010.9.2.2767

- Walder, R. (2013). Method and device for presenting information associated to geographical data., Google Patents. <https://patents.google.com/patent/US20100076968A1/en>(Erişim Tarihi: 6.10.2024)
- Wan, C. S., Tsaur, S. H., Chiu, Y. L. & Chiou, W. B. (2007). Is the advertising effect of virtual experience always better or contingent on different travel destinations? *Information Technology & Tourism*, 9(1), 45–54
- Webster, C. & Ivanov, S. (2019). Future tourism in a robot-based economy: A perspective article. *Tourism Review*, 75(1), 329–332.
- World AI Show, (2011). <https://worldaishow.com>. Erişim Tarihi: 14.09.2024.
- World Tourism Organization. (2024). <https://www.unwto.org>. Erişim Tarihi: 14.09.2024.
- Xiao, A., Chen, R., Li, D., Chen, Y. & Wu, D. (2018). An indoor positioning system based on static objects in large indoor scenes by using smartphone cameras. *Sensors*, 18(7), p. 2229. <https://doi.org/10.3390/s18072229>
- Zeng, Z., Chen, P. J. & Lew, A. A. (2020) From high-touch to high-tech: COVID-19 drives robotics adoption. *Tourism Geographies*, 22 (3), pp. 724-734. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1762118>

Kaynakça

- Aiello, D., Basso, A., Spena, M. T., D'Agostino, G., Montedoro, U., Galizia, M., Grasso, R., & Santagati, C. (2019). The virtual bat cave: A project for the safe guard of a UNESCO WHL fragile ecosystem. *ISPRS - International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, XLII-2/W9, 17–24.
- Aluri, A. (2017). Mobile augmented reality (MAR) game as a travelguide: insights from Pokemon Go. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 8(1),55–72.
- Anpilogov, R. (2019). Russian Railway Museum introduce saccessible VR-excursions. <https://globe4all.net/en/posts/all/russian-railway-museum-introduces-accessible-vr-excursions>. Erişim: 12.10.2024.
- Arena, F., Collotta, M., Pau, G. & Termine, F. (2022). An Overview of Augmented Reality. *Computers*, 11 (2), 28.
- Azuma, R. (1997). A survey of augmented reality. *Presence*, 6(4), 355–385.
- Azuma, R., Baillot, Y., Behringer, R., Feiner, S., Julier, S. & MacIntyre, B. (2001). Recent advances in augmented reality. *IEEE Comput. Graph. Appl.* 21(6), 34–47.
- Barbosa, P., Amorim, P., Ferreira, S. B. L. & Castro, A., (2021). *Supporting Spontaneous Museum Visits by Deaf People: An Augmented Reality Application and a Case Study*. In *Augmented Reality in Tourism, Museums and Heritage: A New Technology to Informand Entertain (173–193)*. Cham: Springer International Publishing.
- Barfield, W., Zeltzer, D., Sheridan, T. & Slater, M. (1995). *Presence and performance within virtual environments*. In: Barfield W, Furness TA III (eds) *Virtual environments and advanced interface design*. Oxford University Press, New York, 473–513.
- Beck, J., Rainoldi, M. & Egger, R. (2019). Virtual reality in tourism: a state-of-the-art review. *Tourism Review*, 74(3), 586-612.
- Benassi, A., Carboni, A., Colantonio, S., Coscetti, S., Germanese, D., Jalil, B., Leone, R., Magnavacca, J., Magrini, M., Martinelli, M., vd. (2021). Augmented reality and intelligent systems in Industry 4.0. <https://hal.archive-souvtes.fr/hal-03018976>. Erişim: 20.10.2024.
- Billinghurst, M., & Kato, H. (1999). Collaborative mixed reality. *Proceedings of the first international symposium on mixed reality*, 261-284.
- Bowman, D.A. & McMahan, R.P. (2007). Virtual reality: how much immersion is enough?. *Comput*, 40(7), 36–43.
- Boyles, B. (2017). Virtual reality and augmented reality in education. *Center For Teaching Excellence, United States Military Academy, West Point*, 67, NY.

- Bretos, M.A., Ibáñez-Sánchez, S. and Orús, C. (2024). Applying virtual reality and augmented reality to the tourism experience: a comparative literature view, *Spanish Journal of Marketing - ESIC*, 28 (3), 287-309.
- Brooks, F.P. (1999). What's real about virtual reality? *IEEE Comput Graph Appl*, 19(6), 16–27.
- Carmigniani, J., Furht, B., Anisetti, M. Vd., (2011). Augmented reality technologies, systems and applications. *Multimed Tools Appl*, 51, 341–377.
- Chandler S. (2020). The Age Of Virtual Reality Tourism Is Fast Approaching. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/simonchandler/2020/01/09/the-age-of-virtual-reality-tourism-is-fast-approaching/>. Erişim: 12.10.2024.
- Chen, Y., Wang, X., Le, B., & Wang, L. (2024). Why people use augmented reality in heritage museums: A socio-technical perspective. *Heritage Science*, 12(1), 1-19.
- Cheong, R. (1995). The virtual threatto travel and tourism. *Tourism Management*, 16(6), 417-422.
- Chng, E., (2009). Experiential archaeology: Is virtual time travel possible? *Journal of Cultural Heritage*, 10(4), 458–470.
- Chuah, S.H-W. (2019). Wearable XR-technology: literature review, conceptual frame work and future research directions. *International Journal of Technology Marketing*, 13(3/4), 205-259.
- Costanza, E., Kunz, A. & Fjeld, M. (2009). *Mixed Reality: A Survey*. In: Lalanne, D., Kohlas, J. (eds) Human Machine Interaction. LectureNotes in Computer Science, 5440. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Demirezen, B. (2019). Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojisinin turizm sektöründe kullanılabilirliği üzerine bir literatür taraması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-26.
- Ding, M. (2017). Augmented reality in museums. *Museums&augmentedreality—A collection of essays from the arts management and technology laboratory*, 1-15.
- Fotis, J., Buhalis, D. & Rossides, N. (2011). Social media impact on holiday travel planning. *Int J Online Mark*, 1, 1–19.
- Ghouaiel, N., Garbaya, S., Cieutat, J.-M., & Jessel, J.-P. (2017). Mobile Augmented Reality in Museums: Towards Enhancing Visitor's Learning Experience. *International Journal of Virtual Reality*, 17(1), 21–31.
- Girvan, C. (2018). What is a virtual world? Definition and classification. *Education Tech Research Dev*, 66(5), 1087–1100.
- Guttentag, D.A. (2010). Virtual reality: applications and implications for tourism, *Tourism Management*, 31(5), 637-651.
- Güngör, F. (2023). Gerçeklik teknolojilerinin uygulama alanları ve uygulama zorlukları. *Bilgi Teknolojileri ve İletişim Dergisi*, 1, 81-116.

- Han, D.I.D., Weber, J., Bastiaansen, M., Mitas, O. & Lub, X. (2019). Virtual and Augmented Reality Technologies to Enhance the Visitor Experience in Cultural Tourism. In: tom Dieck, M., Jung, T. (eds) *Augmented Reality and Virtual Reality. Progress in IS*. Springer, Cham.
- Hobson, J.S., & Williams, A.P. (1995). Virtual reality: A new horizon for the tourism industry. *Journal of Vacation Marketing*, 1, 124 - 135.
- Hoffmann, S. & Robert M. (2022). Consumer Behavior in Augmented Shopping Reality. A Review, Synthesis, and Research Agenda, *Frontiers in Virtual Reality*, 3, 1-24.
- Hsieh, C.-K., Liao, W.-C., Yu, M.-C. & Hung, Y.-P. (2014). Interacting with the past: Creating a time perception journey experience using kinect-based breath detection and deterioration and recovery simulation technologies. *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 7(1), 1–15.
- Huang YC, Backman KE, Backman SJ, vd. (2016). Exploring the implications of virtual reality technology in tourism marketing: An integrated research framework. *Int J TourRes*, 18, 116–128.
- Julier, S., Baillet, Y., Brown, D. & Lanzagorta, M. (2002). Information filtering for mobile augmented reality. *IEEE Computer Graphics and Applications*, 22(5), 12–15.
- Kaplan, L. & Shiff, M. (2016). Mapping ararat: an augmented reality walking tour for an imaginary Jewish homeland. *Anthrovision*, 4.2., 1-24.
- Keil, J. vd. (2013). *A digital look at physical museum exhibits: Designing personalized stories with hand held Augmented Reality in museums*, 2013 Digital Heritage International Congress (Digital Heritage), Marseille, France, 685-688.
- Koo, C., Choi, K., Ham, J. & Chung, N. (2018). *Empirical Study About the pokémonGo Game and Destination Engagement*. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2018*, edited by B. Stangland J. Pesonen, 16–28. Cham: Springer.
- Kwok, A. O., & Koh, S. G. (2021). COVID-19 and extended reality (XR). *Current Issues in Tourism*, 24(14), 1935-1940.
- Le Noury, P., Polman, R., Maloney, M. vd. (2022). A Narrative Review of the Current State of Extended Reality Technology and How it can be Utilised in Sport. *Sports Med*, 52, 1473–1489.
- Le, Tran-Thien-Y, Ja-Shen Chen, & Ngoc B. Nguyen (2024). The Effects of Attributes of Non-Immersive Virtual Reality on Customers' Experience of Video Tours Under Social Distancing for COVID-19, *International Journal of Human-Computer Interaction*, 40 (3), 885–902.
- Lew, A. & McKercher, B. (2005). Modeling tourist movements: a local destination analysis. *Annals of Tourism Research*, 33(2), 403-423.

- Linaza, M. T., Gutierrez, A. & Garcia, A. (2014). *Pervasive augmented reality games to experience tourism destinations*. In: ENTER 2014 Research Track. Cham: Springer International Publishing.
- Mach, V., Valouch, J., Ada 'mek, M. & Ševčík, J. (2019). *Virtual reality – level of immersion within the crime investigation*. In: Proceedings of the 23rd international conference on circuits, systems, communications and computers, Athens.
- Madsen, J. B. & Madsen, C. B. (2015). Handheld Visual Representation of a Castle Chapel Ruin. *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 9(1), 1–18.
- Marr, B. (2024). Extended Reality In Tourism: 4 Ways VR And AR Can Enhance The Travel Experience. <https://bernardmarr.com/extended-reality-in-tourism-4-ways-vr-and-ar-can-enhance-the-travel-experience/>. Erişim: 29.10.2024.
- Mesáro, P., Mandičák, T., Hernandez, M. F., Sido, C., Molokáč, M., Hvizdák, L., vd. (2016). Use of augmented reality and gamification techniques in tourism. *E-reviewTour. Res.* 13, 366–381.
- Milgram, P. & Kishino, F. (1994). A Taxonomy of Mixed Reality Visual Displays. *IEICE Transactions on Information Systems*, 77, 1321–1329.
- Mortara, M., Catalano, C. E., Bellotti, F., Fiucci, G., Houry-Panchetti, M. & Petridis, P. (2014). Learning cultural heritage by serious games. *Journal of Cultural Heritage*, 15(3), 318–325.
- O'Donnell, D. (2018). Driving immersive experiences in virtual and augmented reality. <https://blog.westerndigital.com/driving-immersive-experience-virtual-augmentedreality/>. Erişim: 15.10.2024.
- Okura, F., Masayuki, K. & Naokazu, Y. (2015). Mixed-Reality World Exploration Using Image-Based Rendering. *J. Comput. Cult. Herit.* 8(2), 1–26.
- Oncioiu, I., & Priescu, I. (2022). The Use of Virtual Reality in Tourism Destinations as a Tool to Develop Tourist Behavior Perspective. *Sustainability*, 14(7), 4191.
- Partarakis, N., Zidianakis, E., Antona, M. & Stephanidis, C. (2016). Adaptation and content personalization in the context of multi user museum exhibits. *AVI*, 5–10.
- Petkov, M. (2023). Beyond Reality: Tourism and Hospitality in the Metaverse. <https://www.linkedin.com/pulse/beyond-reality-tourism-hospitality-metaverse-martin-petkov>. Erişim: 29.10.2024.
- Pietroni, E., & Adami, A. (2014). Interacting with Virtual Reconstructions in Museums. *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 7(2), 1–29.
- Pranz, S. (2021). Immersive Installations in Museum Spaces: Staging the Past. In: Geroimenko, V. (eds) *Augmented Reality in Tourism, Museums and Heritage*. Springer Series on Cultural Computing. Springer.

- Rainoldi, M., Driescher, V., Lisnevskaya, A., Zvereva, D., Stavinska, A., Relota, J. & Egger, R. (2018). Virtual reality: an innovative tool in destinations' marketing. *The Gaze: Journal of Tourism and Hospitality*, 9(1), 53-68.
- Rauschnabel, P. A., Rossmann, A. & Dieck, M.C. (2017). An adoption framework for mobile augmented reality games: the case of PokémonGo. *Computers in Human Behavior*, 76, 276-286.
- Ridel, B., Reuter, P., Laviolle, J., Mellado, N., Couture, N. & Granier, X. (2014). The Revealing Flashlight: Interactive Spatial Augmented Reality for Detail Exploration of Cultural Heritage Artifacts. *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 7 (2), 1-18.
- Rosenblum, L. J. & Cross, R. A. (1997). The challenge of virtual reality. *Visualization & modeling*, 325-399.
- Roussou, M., Katifori, A., Pujol, L., Vayanou, M. & Rennick-Egglestone, S. J. (2013). A life of their own: museum visitor person as a participant in the design lifecycle of a mobile experience. In CHI '13 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems (CHI EA '13). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 547-552.
- Rua, H., & Alvito, P. (2011). Living the past: 3D models, virtual reality and game engines as tools for supporting archaeology and the reconstruction of cultural heritage – the case-study of the Roman villa of Casal de Freiria. *J. Archaeol. Sci.* 38, 3296-3308.
- Sekhavat, Y. (2016). Kiosk AR: An augmented reality game as a new business model to present artworks. *Int J Comput Games Technol*, 1-12.
- Slater, M., & Sanchez-Vives, M.V. (2016). Enhancing Our Lives with Immersive Virtual Reality. *Frontiers Robotics AI*, 3 (74), 1-47.
- Snodgrass, J. G. (2014). *Ethnography of online cultures*. In H. R. Bernard & C. C. Gravlee (Eds.), *Handbook of methods in cultural anthropology* (465-495). Rowman&Littlefield.
- Stewart, N. (2014). *Active learning*. In H. Moylett (Ed.), *Characteristics of effective early learning: Helping young children become learners for life*. Maidenhead: Open University Press.
- Sussmann, S. & Vanhegan, H. (2000). *Virtual reality and the tourism product: substitution or complement?*, Proceedings of the European conference on information systems, ECIS 2000, Vienna,
- Tussyadiah, I.P., Wang, D., Jung, T.H. & Tom Dieck, M.C. (2018). Virtual reality, presence, and attitude change: empirical evidence from tourism. *Tourism Management*, (66), 140-154.
- Veronica, S. (2010). Reasons to use virtual reality in education and training courses and a model to determine when to use virtual reality. *Themes in Science and Technology Education, Special Issue*, 59-70.

- Wikipedia, (2010). Augmented Reality. http://en.wikipedia.org/wiki/Augmented_reality. Erişim: 10.10.2024.
- Wither, J. R., Allen, V. Samanta, J. Hemanus, Y.-T., vd. (2010). *The West wood experience: Connecting story to locations via mixed reality*. In IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality (ISMAR-AMH).
- Wohlgenannt, I., Simons, A. & Stieglitz, S. (2020). Virtual Reality. *Bus Inf Syst Eng*, 62, 455–461.
- Zhou, F., Duh, H. B., & Billinghamurst, M. (2008). *Trends in augmented reality tracking, interaction and display: A review of ten years of ISMAR*. Proceedings of the International Symposium on Mixed and Augmented Reality '08, 193–202.

Kaynakça

- Acropolium. (2024). <https://acropolium.com/blog/hotel-revenue-management-software-must-have-features-benefits-and-integration/>. (E.T.: 08.12.2024).
- Adlung, L., Cohen, Y., Mor, U. ve Elinav, E. (2021). Machine learning in clinical decision making. In *Med* (Vol. 2, Issue 6). <https://doi.org/10.1016/j.medj.2021.04.006>
- Alghamdi, A. (2023). A Hybrid Method for Big Data Analysis Using Fuzzy Clustering, Feature Selection and Adaptive Neuro-Fuzzy Inferences System Techniques: Case of Mecca and Medina Hotels in Saudi Arabia. *Arabian Journal for Science and Engineering*, 48(2). <https://doi.org/10.1007/s13369-022-06978-0>
- Alkan, T., Dokuz, Y., Ecemiş, A., Bozdağ, A. ve Durduran, S. S. (2023). Using machine learning algorithms for predicting real estate values in tourism centers. *Soft Computing*, 27(5). <https://doi.org/10.1007/s00500-022-07579-7>
- Amedeus. (2024). <https://amadeus.com/en/newsroom/press-releases/amadeus-ai-technology-modernize-hotel-business-intelligence>. (E.T.: 08.12.2024).
- Ansarullah, S. I., Alshmrany, S., Kirmani, M. M. ve Andrabi, A. B. (2024). Machine Learning Models for Regression and Classification. In *Handbook of Artificial Intelligence and Wearables: Applications and Case Studies* (pp. 65–81). CRC Press. <https://doi.org/10.1201/9781032686714-4>
- Arora, V., Yin-Kwee Ng, E. ve Singh, A. (2022). Machine learning and its applications. In *Smart Electrical and Mechanical Systems: An Application of Artificial Intelligence and Machine Learning* (pp. 1–37). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-90789-7.00002-6>
- Attallah, M. ve Kianfar, J. (2024). Investigating the Role of Dimension Reduction in Counteracting Machine Learning Performance Bias in TSMO Strategies. *International Conference on Transportation and Development 2024: Transportation Safety and Emerging Technologies - Selected Papers from the International Conference on Transportation and Development 2024*, 821–832. <https://doi.org/10.1061/9780784485514.072>
- Aziz, K., Zaidouni, D. ve Bellafkih, M. (2018, October). Big data processing using machine learning algorithms: Mllib and mahout use case. In *Proceedings of the 12th international conference on intelligent systems: theories and applications* (pp. 1-6). <https://doi.org/10.1145/3289402.3289525>
- Bastawrous, A. ve Cleland, C. (2022). Artificial intelligence in eye care: a cautious welcome. *Community Eye Health Journal*, 35(114).
- Bravo, J., Alarcón, R., Valdivia, C. ve Serquén, O. (2023). Application of Machine Learning Techniques to Predict Visitors to the Tourist Attractions of the Moche Route in Peru. *Sustainability (Switzerland)*, 15(11), 8967. <https://doi.org/10.3390/su15118967>

- Booking.com (2024). <https://news.booking.com/bookingcom-enhances-travel-planning-with-new-ai-powered-features--for-easier-smarter-decisions/>. (E.T.: 08.12.2024).
- Castanha, J., Indrawati, Pillai, S. K. B., Ramantoko, G. ve Widarmanti, T. (2022). A Systematic Literature Review on Natural Language Processing (NLP). *ICACNIS 2022 - 2022 International Conference on Advanced Creative Networks and Intelligent Systems: Blockchain Technology, Intelligent Systems, and the Applications for Human Life, Proceeding*. <https://doi.org/10.1109/ICACNIS57039.2022.10055568>
- Cavagnero, N., Robbiano, L., Caputo, B. ve Averta, G. (2023). FreeREA: Training-Free Evolution-based Architecture Search. *Proceedings - 2023 IEEE Winter Conference on Applications of Computer Vision, WACV 2023*, 1493–1502. <https://doi.org/10.1109/WACV56688.2023.00154>
- Chon, K. K. S. ve Hao, F. (2024). Technological evolution in tourism: a Horizon 2050 perspective. *Tourism Review*. <https://doi.org/10.1108/TR-10-2023-0753>
- Čumlievski, N., Brkić Bakarić, M. ve Matetić, M. (2022). A Smart Tourism Case Study: Classification of Accommodation Using Machine Learning Models Based on Accommodation Characteristics and Online Guest Reviews. *Electronics (Switzerland)*, 11(6). <https://doi.org/10.3390/electronics11060913>
- Dewangan, S., Kumar, S. ve Tyagi, P. K. (2024). Transforming Hospitality and Tourism With AI and Innovative Technologies. In *Impact of AI and Tech-Driven Solutions in Hospitality and Tourism* (pp. 66-83). IGI Global. <https://www.igi-global.com/chapter/transforming-hospitality-and-tourism-with-ai-and-innovative-technologies/354128>
- Dineva, K. ve Atanasova, T. (2020). Systematic look at machine learning algorithms- Advantages, disadvantages and practical applications. *International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2020(2)*, 317–324. <https://doi.org/10.5593/sgem2020/2.1/s07.041>
- Eckhardt, C. M., Madjarova, S. J., Williams, R. J., Ollivier, M., Karlsson, J., Pareek, A. ve Nwachukwu, B. U. (2023). Unsupervised machine learning methods and emerging applications in healthcare. *Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy*, 31(2), 376–381. <https://doi.org/10.1007/s00167-022-07233-7>
- Egger, R. (2022). Machine Learning in Tourism: A Brief Overview. In *Tourism on the Verge: Vol. Part F1051* (pp. 85–107). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-88389-8_6
- ExpediaGroup. (2024). <https://www.expediagroup.com/home/default.aspx>. (E.T.: 08.12.2024).

- Gong, Y., Liu, G., Xue, Y., Li, R. ve Meng, L. (2023). A survey on dataset quality in machine learning. *Information and Software Technology*, 162, 107268. <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2023.107268>
- Gössling, S. (2017). Tourism, information technologies and sustainability: an exploratory review. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(7). <https://doi.org/10.1080/09669582.2015.1122017>
- Hamdan, I. Z. P., Othman, M., Hassim, Y. M. M., Marjudi, S. ve Yusof, M. M. (2023). Customer Loyalty Prediction for Hotel Industry Using Machine Learning Approach. *International Journal on Informatics Visualization*, 7(3). <https://doi.org/10.30630/joiv.7.3.1335>
- Hiran, K. K., Khazanchi, D., Vyas, A. K. ve Padmanaban, S. (2021). Machine learning for sustainable development. In *Machine Learning for Sustainable Development*. De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110702514>
- Houborg, R. ve McCabe, M. F. (2018). A hybrid training approach for leaf area index estimation via Cubist and random forests machine-learning. *ISPRS Journal of Photogrammetry and Remote Sensing*, 135. <https://doi.org/10.1016/j.isprsjprs.2017.10.004>
- Hu, M., Li, M., Chen, Y. ve Liu, H. (2025). Tourism forecasting by mixed-frequency machine learning. *Tourism Management*, 106, 105004. <https://doi.org/10.1016/J.TOURMAN.2024.105004>
- Hügler, M., Omoumi, P., van Laar, J. M., Boedecker, J. ve Hügler, T. (2021). Applied machine learning and artificial intelligence in rheumatology. *Rheumatology Advances in Practice*, 4(1), rkaa005. <https://doi.org/10.1093/rap/rkaa005>
- Imam, T. ve Ananda, J. (2022). Machine learning for characterizing growth in tourism employment in developing economies: an assessment of tourism employment in Sri Lanka. *Current Issues in Tourism*, 25(16). <https://doi.org/10.1080/13683500.2021.1991895>
- Izonin, I., Tkachenko, R., Pidkostelnyy, R., Pavliuk, O., Khavalko, V. ve Batyuk, A. (2021). Experimental evaluation of the effectiveness of ANN-based numerical data augmentation methods for diagnostics tasks. *CEUR Workshop Proceedings*, 3038, 223–232.
- Jafari, N., Besharati, M. R. ve Hourali, M. (2021). SELM: Software engineering of machine learning models. *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, 337, 48–54. <https://doi.org/10.3233/FAIA210007>
- Jain, A., Patel, H., Nagalapatti, L., Gupta, N., Mehta, S., Guttula, S., Mujumdar, S., Afzal, S., Sharma Mittal, R. ve Munigala, V. (2020). Overview and Importance of Data Quality for Machine Learning Tasks. *Proceedings of the ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining*, 3561–3562. <https://doi.org/10.1145/3394486.3406477>

- Jayakrishnan, A., Visakh, R. ve Ratheesh, K. T. (2021). Computational Approach for Heart Disease Prediction using Machine Learning. *ICCISC 2021 - 2021 International Conference on Communication, Control and Information Sciences, Proceedings*, 2021. <https://doi.org/10.1109/ICCISC52257.2021.9485014>
- Kamogashira, T. (2022). Machine Learning in Diagnosis Support with Posturography Data. *Equilibrium Research*, 81(4), 212–221. <https://doi.org/10.3757/jser.81.212>
- Kaur, A., Goyal, S., on, N. B.-2024 I. C. ve 2024, undefined. (2024). Smart Hospitality Review: Using IoT and Machine Learning to Its Most Value in the Hotel Industry. *Ieeexplore.Ieee.Org* A Kaur, S Goyal, N Batra2024 International Conference on Automation and Computation (AUTOCOM), 2024•*ieeexplore.Ieee.Org*. https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10486158/?casa_token=hB0KT4KK-VoYAAAAA:gweRmM5bmlV3U83k6K5zE97ThzPASTegzvt-FD5WMVu65HV2fX3w7XiWB7SGRKNzeElmC3WB0yxuoHZs
- Kozlovskis, K., Liu, Y., Lace, N. ve Meng, Y. (2023). Application of machine learning algorithms to predict hotel occupancy. *Journal of Business Economics and Management*, 24(3). <https://doi.org/10.3846/jbem.2023.19775>
- Kumar, A. ve Chauhan, N. (2017). Review on application of machine vision. *International Journal of Mechanical Engineering and Technology*, 8(7), 1710–1717.
- Leelawat, N., Jariyapongpaiboon, S., Promjun, A., Boonyarak, S., Saengtabtim, K., Laosunthara, A., Yudha, A. K. ve Tang, J. (2022). Twitter data sentiment analysis of tourism in Thailand during the COVID-19 pandemic using machine learning. *Heliyon*, 8(10). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e10894>
- Li, X., Li, H., Pan, B. ve Law, R. (2021). Machine Learning in Internet Search Query Selection for Tourism Forecasting. *Journal of Travel Research*, 60(6), 1213–1231. <https://doi.org/10.1177/0047287520934871>
- Li, Z., Tam, V., Yeung, L. K. ve Li, Z. (2020). Applying An Adaptive Multi-Population Optimization Algorithm to Enhance Machine Learning Models for Computational Finance. *Proceedings - 2020 IEEE 22nd International Conference on High Performance Computing and Communications, IEEE 18th International Conference on Smart City and IEEE 6th International Conference on Data Science and Systems, HPCC-SmartCity-DSS 2020*, 1322–1329. <https://doi.org/10.1109/HPCC-SmartCity-DSS50907.2020.00170>
- Littman, M. L. (2015). Reinforcement learning improves behaviour from evaluative feedback. *Nature*, 521(7553), 445–451. <https://doi.org/10.1038/nature14540>
- Louridas, P. ve Ebert, C. (2016). Machine Learning. *IEEE Software*, 33(5), 110–115. <https://doi.org/10.1109/MS.2016.114>

- Ma, H. (2024). Development of a smart tourism service system based on the Internet of Things and machine learning. *Journal of Supercomputing*, 80(5), 6725–6745. <https://doi.org/10.1007/S11227-023-05719-W/TABLES/3>
- Mogili, U., ve Mohamed, A. (2023). Artificial intelligence and machine learning in the fields of education, medical, and smart phones. *AIP Conference Proceedings*, 2917(1), 050012. <https://doi.org/10.1063/5.0175660>
- Musa, M., Rahman, P., Kang, Z. R. ve Abid Hossain, S. F. (2022). Technology Application in the Chinese Tourism Industry. In *Technology Application in Tourism in Asia: Innovations, Theories and Practices* (pp. 219–239). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-981-16-5461-9_13
- Naeem, S., Ali, A., Anam, S. ve Ahmed, M. M. (2023). An Unsupervised Machine Learning Algorithms: Comprehensive Review. *International Journal of Computing and Digital Systems*, 13(1), 911–921. <https://doi.org/10.12785/ijcds/130172>
- Nakara, H., Mishra, P. ve Chavan, H. (2024). Machine Learning Algorithm Recommendation System. *Lecture Notes in Electrical Engineering*, 1106, 599–608. https://doi.org/10.1007/978-981-99-7954-7_54
- Nicola-Gavrila, L. (2023). Empirical Approaches Regarding Interdependency between Technology and Sustainable Tourism. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 14(4), 2140–2148. [https://doi.org/10.14505/jemt.v14.4\(68\).25](https://doi.org/10.14505/jemt.v14.4(68).25)
- Padmaja, N. ve Sudha, T. (2019). Predicting travel behaviour of international and domestic tourists using big data. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(3), 1572–1580. <https://doi.org/10.35940/ijrte.C4324.098319>
- Pathak, P. ve Choudhary, P. (2023). A Comprehensive Review of Various Machine Learning Techniques. In *Explainable Machine Learning Models and Architectures* (pp. 1–10). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781394186570.ch1>
- Pawan, A. ve Sharma, N. (2024). Evaluating the Multifaceted Relationship Between Weather Data and Tourism Dynamics in India. *2024 IEEE International Conference on Interdisciplinary Approaches in Technology and Management for Social Innovation, IATMSI 2024*, Gwalior. <https://doi.org/10.1109/IATMSI60426.2024.10503340>
- Perles-Ribes, J. F., Ramón-Rodríguez, A. B., Moreno-Izquierdo, L. ve Such-Devesa, M. J. (2020). Machine learning techniques as a tool for predicting overtourism: The case of Spain. *International Journal of Tourism Research*, 22(6), 825–838. <https://doi.org/10.1002/jtr.2383>

- Pistorius, F., Grimm, D., Erdosi, F. ve Sax, E. (2020). Evaluation Matrix for Smart Machine-Learning Algorithm Choice. *2020 1st International Conference on Big Data Analytics and Practices, IBDAP 2020*. <https://doi.org/10.1109/IBDAP50342.2020.9245610>
- Rad, D., Rad, G., Demeter, E. ve Tulceanu, V. (2023). Feature engineering for digital well-being psychological data predictive analysis. In *Designing for Digital Wellbeing* (pp. 13–23). Peter Lang AG.
- Rajpoot, N. K., Singh, P. D., Pant, B. ve Tripathi, V. (2023). The Future of Healthcare: A Machine Learning Revolution. *International Conference on Artificial Intelligence for Innovations in Healthcare Industries, ICAIHHI 2023*, Raipur. <https://doi.org/10.1109/ICAIHHI57871.2023.10489320>
- Ramos, C. M. Q., Cardoso, P. J. S., Fernandes, H. C. L. ve Rodrigues, J. M. E. (2023). A Decision-Support System to Analyse Customer Satisfaction Applied to a Tourism Transport Service. *Multimodal Technologies and Interaction*, 7(1), 5. <https://doi.org/10.3390/mti7010005>
- Rao, T. V. N., Gaddam, A., Kurni, M. ve Saritha, K. (2021). Reliance on artificial intelligence, machine learning and deep learning in the era of industry 4.0. In *Smart Healthcare System Design: Security and Privacy Aspects* (pp. 281–300). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119792253.ch12>
- Researchandmarkets.com. (2024). <https://www.researchandmarkets.com/report/hotel-property-management-software#rela1-4846026>. E.T.: 08.12.2024)
- Rohit, M., Sethi, K., Khan, M. ve Raina, A. (2023). Machine Learning Model for Prediction of the Chemicals Harmfulness on Staff and Guests in the Hospitality Industry: A Pilot Study. *Data and Metadata*, 2. <https://doi.org/10.56294/dm2023161>
- Rong, A., Jianwei, S. ve Xiaowei, X. (2025). Intelligent entertainment robots based on path navigation planning in tourism intelligent services and user entertainment experience analysis. *Entertainment Computing*, 52, 100829. <https://doi.org/10.1016/j.entcom.2024.100829>
- Sakar, C. O., Polat, S. O., Katircioglu, M. ve Kastro, Y. (2019). Real-time prediction of online shoppers' purchasing intention using multilayer perceptron and LSTM recurrent neural networks. *Neural Computing and Applications*, 31(10), 6893–6908. <https://doi.org/10.1007/S00521-018-3523-0>
- Sampaio, H. A., Correia, A. I., Melo, C., Silva, A. ve Shehada, S. (2023). Using Technology in Tourism: A Twofold Supply Perspective. *Smart Innovation, Systems and Technologies*, 320, 677–689. https://doi.org/10.1007/978-981-19-6585-2_60
- Sathya, D., Sudha, V. ve Jagadeesan, D. (2022). Application of machine learning techniques in healthcare. In *Research Anthology on Machine Learning Techniques, Methods, and Applications* (pp. 1294–1310). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-6291-1.ch067>

- Saxena, P. S. (2024). An approach through different mathematical models to enhance the utility in different areas of machine learning. In *Deep Learning Concepts in Operations Research* (pp. 124–129). CRC Press. <https://doi.org/10.1201/9781003433309-12>
- Sen, P. C., Hajra, M. ve Ghosh, M. (2020). Supervised Classification Algorithms in Machine Learning: A Survey and Review. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, 937, 99–111. https://doi.org/10.1007/978-981-13-7403-6_11
- Shah, I. A., Jhanjhi, N. Z. ve Ray, S. K. (2024). IoT devices in drones: Security issues and future challenges. In *Cybersecurity Issues and Challenges in the Drone Industry* (pp. 217–235). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-0774-8.ch009>
- Shah, S., Gandhi, D. ve Kothari, J. (2020). Machine learning based Synthetic Data Generation using Iterative Regression Analysis. *Proceedings of the 4th International Conference on Electronics, Communication and Aerospace Technology, ICECA 2020*, 1093–1100. <https://doi.org/10.1109/ICECA49313.2020.9297491>
- Singh, P. ve Sharma, D. (2023). Technological innovations in tourism businesses: A study on contemporary trends. In *Embracing Business Sustainability Through Innovation and Creativity in the Service Sector* (pp. 141–154). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-6732-9.ch009>
- Son, K., Byun, Y., on, S. L.-2018 I. C. ve 2018, undefined. (2018). Prediction of Visitors using Machine Learning. *Ieeexplore.Ieee.OrgK Son, Y Byun, S Lee2018 International Conference on Intelligent Informatics and, 2018*. <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8549960/>
- Srivastava, S., Kumar, A. ve Raheja, S. (2025). Recommendation of tourist spots in cities using deep learning. *Computational Methods in Science and Technology - Proceedings of the 4th International Conference on Computational Methods in Science and Technology, ICCMST 2024*, 2, 56–65. <https://doi.org/10.1201/9781003561651-9>
- Studer, S., Bui, T. B., Drescher, C., Hanuschkin, A., Winkler, L., Peters, S. ve Müller, K. R. (2021). Towards CRISP-ML(Q): A Machine Learning Process Model with Quality Assurance Methodology. *Machine Learning and Knowledge Extraction*, 3(2). <https://doi.org/10.3390/make3020020>
- Sun, S., Wei, Y., Tsui, K. L. ve Wang, S. (2019). Forecasting tourist arrivals with machine learning and internet search index. *Tourism Management*, 70. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.07.010>
- Thakur, U. K. (2023). The role of machine learning in customer experience. In *Handbook of Research on AI and Machine Learning Applications in Customer Support and Analytics* (pp. 80–89). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-7105-0.ch005>

- Ting, K. (2023). Research and Implementation of Fusion Machine Learning Algorithm in Tourism Recommendation. *2023 3rd International Conference on Intelligent Technologies, CONIT 2023*, Hubli. <https://doi.org/10.1109/CONIT59222.2023.10205927>
- Virutamasen, P., Ahadi, N., Wang, J., Zanzanab, A. G., Wongpreedee, K. ve Sohaee, N. (2024). Contextual Based E-tourism Application: A Personalized Attraction Recommendation System for Destination Branding and Cultivating Tourism Experiences. *5th Technology Innovation Management and Engineering Science International Conference, TIMES-ICON 2024 - Proceedings*, Bangkok. <https://doi.org/10.1109/TIMES-ICON61890.2024.10630722>
- Webb, T., Lee, M., Schwartz, Z. ve Vouk, I. (2024). Beyond accuracy: The advantages of the k-nearest neighbor algorithm for hotel revenue management forecasting. *Tourism Economics*, 30(5). <https://doi.org/10.1177/13548166231201199>
- Xie, G., Qian, Y. ve Wang, S. (2021). Forecasting Chinese cruise tourism demand with big data: An optimized machine learning approach. *Tourism Management*, 82. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104208>
- Yang, Y., Tang, J., Luo, H. ve Law, R. (2015). Hotel location evaluation: A combination of machine learning tools and web GIS. *International Journal of Hospitality Management*, 47. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2015.02.008>
- Yöndem, M. T., Özçelik, Ş. T., Caetano, I., Figueiredo, J., Alves, P., Marreiros, G., Bahtiyar, H., Yüksel, E., Perales, F. ve Suciú, G. (2023). Transforming Tourism Experience: AI-Based Smart Travel Platform. *ACM International Conference Proceeding Series*, 37–45. <https://doi.org/10.1145/3651640.3651645>
- Yu, N. ve Chen, J. (2022). Design of Machine Learning Algorithm for Tourism Demand Prediction. *Computational and Mathematical Methods in Medicine*, 2022. <https://doi.org/10.1155/2022/6352381>
- Zhang, C. ve Huang, Z. (2015). Mining tourist motive for marketing development via twice-learning. *Applied Artificial Intelligence*, 29(2), 119–133. <https://doi.org/10.1080/08839514.2015.993554>
- Zhang, K. (2021). Application of data mining based on machine learning in automobile power prediction. *ACM International Conference Proceeding Series*. <https://doi.org/10.1145/3501409.3501532>
- Zhao, Q., Xu, P., Wang, B., Wu, S., Wu, M. ve Jin, P. (2024). Does location affect the mechanism of tourism competitiveness? Evidence from machine learning analysis. *Tourism Management Perspectives*, 53, 101291. <https://doi.org/10.1016/J.TMP.2024.101291>

Kaynakça

- Akgöz, E., & Tengilimoğlu, E. (2022). Online otel yorumlarının metin madenciliği teknikleri ile incelenmesi: bakü otelleri örneği. *Selçuk Turizm ve Bilişim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-8.
- Aktan, E. (2018). Büyük veri: Uygulama alanları, analitiği ve güvenlik boyutu. *Bilgi Yönetimi*, 1(1), 1-22.
- Altunışık, R. (2015). Büyük veri: Fırsatlar kaynağı mı yoksa yeni sorunlar yumağı mı? *Yıldız Social Science Review*, 1 (1), 45-76.
- Ardito, L., Cerchione, R., Del Vecchio, P., & Raguseo, E. (2019). Big data in smart tourism: challenges, issues and opportunities. *Current Issues in Tourism*, 22(15), 1805-1809.
- Bağcı, E., & İçöz O. (2019). Z ve alfa kuşağı ile dijitalleşen turizm. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 232-256.
- Bahar, M., Yüzbaşıoğlu, N., & Topsakal, Y. (2019). Akıllı Turizm ve Süper Akıllı Turist Kavramları Işığında Geleceğin Turizm Rehberliğine Bakış. *Journal of Travel and Tourism Research*, 14(14), 72-93.
- Çallı, F. (2021). Turizm endüstrisinin dijital geleceği. *Journal of New Tourism Trends*, 2(1), 97-107.
- Çelik, P., & Topsakal, Y. (2017). Akıllı turizm destinasyonları: Antalya destinasyonunun akıllı turizm uygulamalarının incelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 149-166.
- Doğan, K., & Arslantekin, S. (2016). Büyük Veri: Önemi, Yapısı Ve Günümüzdeki Durum. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 56(1), 15-36.
- Ercan, F. (2020). *Akıllı turizmde büyük veri kullanımı: Sistematik bir derleme. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (32), 5231-5249.
- Esen, M. F., & Türkay, B. (2017). Turizm endüstrilerinde büyük veri kullanımı. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 5(4), 92-115.
- Gill, S. (2018). An analysis of Disney Theme Parksâ€™ relational approaches to developing consumer engagement and advocacy. *Journal of Promotional Communications*, 6(2).1-13
- Gössling, S. (2020). Technology, ICT and tourism: from big data to the big picture. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(5), 849-858.
- Li, A., Mou, N., Zhang, L., Yang, T., Liu, W., & Liu, F. (2020). Tourism flow between major cities during China's national day holiday: A social network analysis using Weibo Check-in data. *IEEE Access*, 8, (1-17) 225675-225691.
- Li, H., & Lu, X. (2014, November). Challenges and trends of big data analytics. In *2014 Ninth International Conference on P2P, Parallel, Grid, Cloud and Internet Computing* (pp. 566-567). IEEE.

- Li, J., Xu, L., Tang, L., Wang, S., & Li, L. (2018). Big data in tourism research: A literature review. *Tourism management*, 68, 301-323.
- Liang, H., & Zhang, Q. (2022). Do social media data indicate visits to tourist attractions? A case study of Shanghai, China. *Open House International*, 47(1), 17-35.
- Najar, B. W. (2020). The Effectiveness Management in Organizations. *Journal of Education and Culture Studies*, 4(4), 19-27.
- Ogbeide, G. C., Fu, Y. Y., & Cecil, A. K. (2021). Are hospitality/tourism curricula ready for big data?. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 12(1), 112-123.
- Okatan, D., & Yıldırım, Y. (2021). Endüstri 4.0 Teknolojilerinin Turizm Sektörüne Yansımaları: Literatür İncelemesi. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 4(2), 168-185.
- Rahmadian, E., Feitosa, D., & Virantina, Y. (2023). Digital twins, big data governance, and sustainable tourism. *Ethics and Information Technology*, 25(4), 61 (1-22).
- Samuels, M. (2023) Dreamforce 2023 - KLM consolidates customer data with Service Cloud, contemplates AI's potential. <https://diginomica.com/dreamforce-2023-klm-consolidates-customer-data-service-cloud-contemplates-ais-potential>. Acc.date. 06.12.2024.
- Serçek, S., & İlan İ. (2023). Turizmde Büyük Veri Üzerine Kavramsal Bir Araştırma (2018-2023). *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 11(2), 1462-1490.
- Siuhi, S., & Mwakalonge, J. (2016). Opportunities and challenges of smart mobile applications in transportation. *Journal of traffic and transportation engineering (english edition)*, 3(6), 582-592.
- Suryadevara, C. K. (2019). Unveiling Urban Mobility Patterns: A Comprehensive Analysis of Uber. *International Journal of Engineering, Science and Mathematics*, 8(12).112-117.
- Tekin, M., Öztürk, D., & Khiter, A. (2020). The Impact of Green Supply Chain Management on Operational Efficiency: A Case Study. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 1-17.
- Uladi, A. İ., & Arı, E. S. (2023). Büyük Veri, Büyük Veri Analizi ve Uygulama Alanları. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 9(1), 1-14.
- Weaver, A. (2021). Tourism, big data, and a crisis of analysis. *Annals of Tourism Research*, 88, (1-11), 103158.
- Xu, F., Nash, N., & Whitmarsh, L. (2020). Big data or small data? A methodological review of sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(2), 144-163.

- Yallop, A., & Seraphin, H. (2020). Big data and analytics in tourism and hospitality: opportunities and risks. *Journal of Tourism Futures*, 6(3), 257-262.,
- Zhang, C., Qiao, X., & Chen, X. (2020, December). A Big Data based Decision Framework for Public Management and Service in Tourism. In *2020 IEEE 20th International Conference on Software Quality, Reliability and Security Companion (QRS-C)* (pp. 550-555). IEEE.
- <https://gdpr-info.eu/>, Access date: 12.11.2024.2024.

Kaynakça

- Alıcı, A. (2022). *Hava taşımacılığı endüstrisinde blockchain teknolojisi*. (İçinde: Hava Taşımacılığında Güncel Araştırmalar EditörDoç. Dr. Kasım Kıracı). Ankara, Detay Yayıncılık.
- Andrei O. J. Kwok & Sharon G. M. Koh. (2019). Is blockchain technology a watershed for tourism development? *Current Issues In Tourism*, 22(20), 2447–2452.
- Antal, C., Cioara T., Anghel I., Antal M. & Salomie, I. (2021). Distributed ledger technology review and decentralized applications development. *Guidelines Future Internet*, 13(3),62.
- Apel, M. A. (2003). *Careers in information technology*. New York: The Rosen Publishing Group.
- Arslan, S. S., Jurdak, R., Jelitto, J. & Krishnamachari, B. (2020). Advancements in distributed ledger technology for internet of things. *Internet of Things*, 9, 1-5.
- Avunduk, H. & Aşan, H. (2018). Blok zinciri (blockchain) teknolojisi ve işletme uygulamaları: genel bir değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(1), 369-384.
- Aydar, M. & Çetin, S. C. (2020) Blokzincir teknolojisinin sağlık bilgi sistemlerinde kullanımı. *European Journal of Science and Technology*, 19, 533-538.
- Baydeniz, E. (2024). Blockchain technology in tourism: pioneering sustainable and collaborative travel experiences. *Journal of Tourismology*, 10(1), 1-12.
- Berryhill, J., Bourgerly, T. & Hanson, A. (2018). *Blockchains unchained: Blockchain technology and its use in the public sector*. OECD Working Papers on Public Governance No.28.
- Buhalis, D. (1998). Strategic Use of Information Technologies in the Tourism Industry. *Tourism Management*, 19 (5), 409-421.
- Buhalis, D. & Amaranggana, A. (2014). *Smart tourism destinations*. Dublin: IFITT.Chatfield.
- Burgess, K. (2015). *The promise of bitcoin and the blockchain*, Bretton Woods-Consumers Research Primary. https://www.finyear.com/The-Promise-of-Bitcoin-and-the-Blockchain-Bretton-Woods-2015_a35202.html#google_vignette (Erişim Tarihi: 11.11.2024).
- Canton, J. (2016). 2060 Forecast: 14 innovations for the hotel of Future. <https://globetrender.com/2016/12/14/hotel-of-the-future/>. (Erişim Tarihi: 11.11.2024).
- Chang Y.W., Hsu P.Y. & Lan Y.C. (2019). Cooperation and competition between online travel agencies and hotels. *Tourism Management*, 71, 187-196.

- Chang, S. E., Chen, Y. C. & Wu, T. C. (2019). Exploring blockchain technology in international trade: Business process re-engineering for letter of credit. *Industrial Management and Data Systems*, 119(8), 1712-1733.
- Cheng, J. C., Lee, N. Y., Chi, C. & Chen, Y. H. (2018). Blockchain and smart contract fordigital certificate, Proceedings of 4th IEEE International Conference onApplied System Innovation,
- Coşkun, İ.O., Yüksek, G. (2010). Turizm işletmelerinde bilgi teknolojileri, *TÜROFED* 51.
- Demirezen, B. (2019). Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojisinin turizm sektöründe kullanılabilirliği üzerine bir literatür taraması. *IJGTR (Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi)*. 3(1), 1-26.
- Dereli, Z. (2024). Uluslararası ticarete dijitalleşmenin yükselişi: blok zinciri teknolojisi ve akıllı sözleşmeler. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(3), 447-459.
- Doğru, T., Makarand M. & Christie L. (2018). Blockchain technology & its implications for the hospitality industry. *Boston University School Of Hospitality Administration*, 1-13.
- Erbaş, S. (2019). Reklamcılıkta ve pazarlamada yeni nesil teknoloji: blockchain. *e-Gifler, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 712-729.
- Erceg A., Damoska Sekuloska J. & Kelić I. (2020). Blockchain in the tourism industry-a review of the situation in croatia and macedonia. *Informatics*, 7 (5), 1-16.
- Erol, I., Neuhofer, I. O., Doğru, T., Oztel, A., Searcy, C., & Yorulmaz, A. C. (2022). Improving sustainability in the tourism industry through Blockchain technology: Challenges and opportunities. *Tourism Management*, 93, 104628.
- Esen, T. & Türkay, B. (2017). Turizm endüstrilerinde büyük veri kullanımı (big data applications in tourism industries). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4). 92-115.
- Ferrell, O. C., & Ferrell, L. (2021). New directions for marketing ethics and social responsibility research. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 29(1), 13-22.
- Franciska, A. M. & Sahayaselvi, S. (2017). An overview on digital payments. *International Journal of Research*, 4(13), 2101-2111.
- Gatteschi V., Lamberti E, Demartini C., Pranteda C. & Santamaría V. (2018). Blockchain and smart contracts for insurance: is the technology mature enough? *Future Internet*, 10 (20), 1-16.
- Iansiti, M. & Lakhani, K., (2017). “The truth about blockchain”, *Harvard Business Reveiw*, 95(1), 118-127.

- Joy, A., Zhu, Y., Peña, C. & Brouard, M. (2022). Digital future of luxury brands: Metaverse, digital fashion, and non-fungible tokens. *Strategic Change*, 31(3), 337-343.
- Kakavand, H., Kost De Sevres, N. & Chilton, B. The blockchain revolution: an analysis of regulation and technology related to distributed ledger technologies, <https://ssrn.com/abstract=2849251> (Erişim Tarihi: 11.11.2024).
- Karaarslan, E. & Konacaklı, E. (2020). Data storage in the decentralized world: blockchain and derivatives. Gulsecen S., Sharma S., Akadal E. (Eds.), *Who Runs the World: DATA içinde* (37-69). İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Kaleido- Dijital kimlikler
<https://www.kaleido.io/blockchain-blog/7-examples-of-blockchain-smart-contracts>
Erişim: 20.11.2024.
- Kowalewski, D. (2016). Will blockchain technology rewrite loyalty? <https://www.costar.com/article/1027645140/will-blockchain-technology-rewrite-loyalty> (Erişim Tarihi: 11.11.2024).
- Kowalewski, Dan , Jessica McLaughlin & Alex J. Hill (2017). Blockchain will transform customer loyalty programs. <https://hbr.org/2017/03/blockchain-will-transform-customer-loyalty-programs> (Erişim Tarihi: 11.11.2024).
- Kurgun O. A., Kurgun H. & Güripek E. (2007). Turizm pazarlamasında küresel dağıtım sisteminin (gds) stratejik rolü ve önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (1), 262-274.
- Laurence, T., (2017). *Blockchain for dummies*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc
- Li, M., Shao, S., Ye, Q., Xu, G. & Huang, G. (2020). Blockchain-enabled logistics finance executionplatform for capital-constrained E-commerce retail. *Robotics and Computer-Integrated Manufacturing*, 65, 1-14.
- Lu Y. (2018). Blockchain and the Related Issues: A review of current research topics. *Journal of Management Analytics*, 5 (4), 231-255.
- Metwaly, A. W. (2021). *Stake hodler capitalism: blockchain and defi*. Independently published.
- Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: a peer-to-peer electronic cash system. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (Erişim Tarihi: 15.11.2024).
- Özpinar, A. (2020). Dinamik tüketici talep yönetimi yapabilen blokzincir/kripto para tabanlı elektrik piyasası işletme modeli. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, EJOSAT Özel Sayı* (HORA), 434-441.
- Park, A. & Li, H. (2021). The effect of Blockchain technology on supply chain sustainability performances. *Sustainability*, 13(4), 1726.
- Rashideh, W. (2020). Blockchain technology framework: Current and future perspectives for the tourism industry. *Tourism Management*, 80, 104-125.

- Ream, J., Chu, Y. & Schatsky, D. (2016) Upgrading blockchains: smart contract use cases in industry. <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/focus/signals-for-strategists/using-blockchain-for-smart-contracts.html> (Erişim Tarihi: 15.11.2024).
- Şafak, E., Arslan, Ç., Gözütok M. & Köprülü T. (2021). Dağıtık defter teknolojileri ve uygulama alanları üzerine bir inceleme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (29), 36-45.
- Taş O. & Kiani F. (2018). Blok zinciri teknolojisine yapılan saldırılar üzerine bir inceleme. *International Journal of Informatics Technologies*, 11 (4), 369-382
- Treiblmaier, H. & Sillaber, C. (2021). The impact of blockchain on e-commerce: A framework for salient research topics. *Electronic Commerce Research and Applications*, 48, 1-14.
- Ünal, G. & Uluyol, Ç. (2020). Blok zinciri teknolojisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(2) 167-175.
- Yazıcı, S. (2021).Turizm işletmelerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden blok-zincir teknolojisine geçiş süreci ve uygulama örnekleri. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (21), 136-146.
- Yli-Huomo, J., Ko, D., Choi, S., Park, S. & Smolander, K., (2016). Where is current research on blockchain technology? A systematic review. *PloS one*,11(10).
- Yüksek, G. (2013). Seyahat işletmelerinde bilgi teknolojilerinin rolü ve küresel dağıtım sistemlerine bir örnek: amadeus. ajit-e. *Online Academic Journal of Information Technology*, 4(12) 17-28.
- Zhang, J. (2024). 10 Real-world smart contract examples. <https://www.kaleido.io/blockchain-blog/7-examples-of-blockchain-smart-contracts>
- Zyskind, G., Nathan, O. & Pentland, A. (2015). Decentralizing privacy: using blockchain to protect personal data. *2015 IEEE CS Security and Privacy Workshops*.

Kaynakça

- Aghaabbasi, M., & Sabri, S. (2025). Potentials of digital twin system for analyzing travel behavior decisions. *Travel Behaviour and Society*, 38, 100902.
- Aheleroff, S., Zhong, R. Y., Xu, X., Feng, Z., & Goyal, P. (2020a). Digital Twin enabled mass personalization: A case study of a smart wetland maintenance system. In *International Manufacturing Science and Engineering Conference (84263)*, p. V002T07A025). American Society of Mechanical Engineers.
- Aheleroff, S., Xu, X., Lu, Y., Aristizabal, M., Velásquez, J. P., Joa, B., & Valencia, Y. (2020b). IoT-enabled smart appliances under industry 4.0: A case study. *Advanced Engineering Informatics*, 43, 101043.
- Akkuş, G., & Akkuş, Ç. (2017). Artırılmış gerçekliğin akış deneyimine etkisi: Hatay Arkeoloji Müzesi örneği. In *1. Uluslararası Turizmin Geleceği İnovasyon, Girişimcilik Və Sürdürülebilirlik Kongresi (Futourism)* (ss. 1387-1394). Mersin.
- Alcácer, V., & Cruz-Machado, V. (2019). Scanning the industry 4.0: A literature review on technologies for manufacturing systems. *Engineering Science and Technology, an International Journal*, 22(3), 899-919.
- Ali, A., & J. Frew, A. (2014). ICT and sustainable tourism development: an innovative perspective. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 5(1), 2-16.
- Alrashed, S., Min-Allah, N., Ali, I., & Mehmood, R. (2022). COVID-19 outbreak and the role of digital twin. *Multimedia Tools and Applications*, 81(19), 26857-26871.
- Aynacı, İ. (2020). Dijital ikiz ve sağlık uygulamaları. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 70-79.
- Bao, J., Guo, D., Li, J. & Zhang, J. (2019). The modelling and operations for the digital twin in the context of manufacturing. *Enterprise Information Systems*, 13(4), 534-556.
- Bolton, R.N., McColl-Kennedy, J.R., Cheung, L., Gallan, A., Orsingher, C., Witell, L. and Zaki, M. (2018). Customer experience challenges: bringing together digital, physical and social realms. *Journal of Service Management*, 29(5), 776-808, doi: 10.1108/josm-04-2018-0113.
- Borseková, K., Vaňová, A., & Vitálišová, K. (2017). Smart specialization for smart spatial development: Innovative strategies for building competitive advantages in tourism in Slovakia. *Socio-Economic Planning Sciences*, 58, 39-50.
- Buhalis, D. & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 Years on and 10 years after the Internet - The state of eTourism research. *Tourism Management*, 29(4), 609-623.

- Campo, G. D., Piovano, L., Oostrom, F. P. L., Saavedra, E., Zissis, G., Santamaria, A., (2023). Digital twins for street lighting: challenges for a virtual reality solution based on internet-of-things devices and photometry rendering. 2023 IEEE Sustainable Smart Lighting World Conference & Expo (LS18) 8-10 June 2023.
- Camposano, J.C., Smolander, K. and Ruippo, T. (2021). Seven metaphors to understand digital twins of built assets. *IEEE Access*, (9), 27167-27181, doi: 10.1109/access.2021.3058009.
- Chen, C. F., & Chen, S. C. (2012). Scale development of safety management system evaluation for the airline industry. *Accident Analysis & Prevention*, 47, 177-181.
- Dalkilic, S. (2017). Improving aircraft safety and reliability by aircraft maintenance technician training. *Engineering failure analysis*, 82, 687-694.
- Dang, X., Liu, W., Hong, Q., Wang, Y., & Chen, X. (2023). Digital twin applications on cultural world heritage sites in China: A state-of-the-art overview. *Journal of Cultural Heritage*, 64, 228-243.
- Das, S., (2023). Digital twin technology: enhancing efficiency and decision-making in industry 4.0. Available at SSRN 4459204
- Deng, B., Wong, I. A., & Lian, Q. L. (2024). From metaverse experience to physical travel: the role of the digital twin in metaverse design. *Tourism Review*, 79(5), 1076-1087.
- Doğan, S., & Bayar, S. B. (2024). Hospitality and tourism marketing in an artificially intelligent world. *Karadeniz Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 51-72.
- Ellis, J. (2010). Undeclared dangerous goods—Risk implications for maritime transport. *WMU Journal of Maritime Affairs*, 9, 5-27.
- Florido-Benítez, L. (2024). Generative artificial intelligence: a proactive and creative tool to achieve hyper-segmentation and hyper-personalization in the tourism industry. *International Journal of Tourism Cities*. <https://doi.org/10.1108/IJTC-05-2024-0111>
- Friederich, J., Francis, D. P., Lazarova-Molnar, S., & Mohamed, N. (2022). A framework for data-driven digital twins of smart manufacturing systems. *Computers in Industry*, 136, 103586.
- Fuller, A., Fan, Z., Day, C. & Barlow, C. (2020). Digital twin: enabling technologies, challenges and open research. *IEEE Access*, (8), 108952-108971.
- Gabellone, F. (2022). Digital twin: A new perspective for cultural heritage management and fruition. *Acta Imeko*, 11(1), 1-7.
- Gabor, T., Belzner, L., Kiermeier, M., Beck, M.T. and Neitz, A. (2016). A simulation-based architecture for smart cyber-physical systems. *IEEE international conference on autonomic computing, ICAC*, 374-379.

- Gao, Y., Qian, S., Li, Z., Wang, P., Wang, F., & He, Q. (2021, July). Digital twin and its application in transportation infrastructure. In *2021 IEEE 1st International Conference on Digital Twins and Parallel Intelligence (DTPI)* (pp. 298-301). IEEE.
- Gallist, N., & Hagler, J. (2023, December). Tourism in the Metaverse: Digital twin of a city in the Alps. *Proceedings of the 22nd International Conference on Mobile and Ubiquitous Multimedia* (pp. 568-570). NY, United States: Association for Computing Machinery.
- Genç, R. (2018). Catastrophe of environment: The impact of natural disasters on tourism industry. *Journal of Tourism & Adventure*, 1(1), 86-94.
- Glaessgen, E., & Stargel, D. (2012). The digital twin paradigm for future NASA and US Air Force vehicles. In *53rd AIAA/ASME/ASCE/AHS/ASC structures, structural dynamics and materials conference 20th AIAA/ASME/AHS adaptive structures conference 14th AIAA* (p. 1818).
- Go, H., & Kang, M. (2023). Metaverse tourism for sustainable tourism development: Tourism agenda 2030. *Tourism Review*, 78(2), 381-394.
- Govindasamy, A., Rajeswari, D., Srinivasan, R., Arivarasi, A., (2024). Cost-Effective digital twin Design for entertainment Enterprise's through Machine learning. *Entertainment Computing* 50, 100648. <https://doi.org/10.1016/j.entcom.2024.100648>.
- Gössling, S. (2002). Global environmental consequences of tourism. *Global Environmental Change*, 12(4), 283-302.
- Gössling, S. (2017). Tourism, information technologies and sustainability: An exploratory review. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(7), 1024-1041.
- Gretzel, U., Reino, S., Kopera, S., & Koo, C. (2015). Smart tourism challenges. *Journal of Tourism*, 16(1), 41-47.
- Grieves, M., (2014). Digital Twin: Manufacturing excellence through virtual factory replication. CIMBA University, Paderno del Grappa.
- Hamid, R. A., Albahri, A. S., Alwan, J. K., Al-Qaysi, Z. T., Albahri, O. S., Zaidan, A. A., Alnoor, A., Alamoodi, A.H., & Zaidan, B. B. (2021). How smart is e-tourism? A systematic review of smart tourism recommendation system applying data management. *Computer Science Review*, 39, 100337.
- Hutson, J., Weber, J., & Russo, A. (2023). Digital twins and cultural heritage preservation: A case study of best practices and reproducibility in Chiesa dei SS Apostoli e Biagio. *Art and Design Review*, 11, 15-41.
- Javaid, M., Haleem, A., & Suman, R. (2023). Digital twin applications toward industry 4.0: A review. *Cognitive Robotics*, 3, 71-92.
- Kahraman, G., İncesu, A. C., & Küçükergin, F. N. (2024). Turizmde dijitalleşmenin olumlu-olumsuz etkileri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 12(1), 735-754.

- Karaca, Ş., & Önem, E. Ö. (2023). Dijital ikiz teknolojisinin turizm sektöründe kullanım alanları ve etkileri. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 158-168.
- Kaypak, Ş. (2010). Kültürel turizm potansiyelinde kent markalaşması: Hatay örneği. In N. Kozak & M. Kozak (Eds.), *I. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, (ss.1135-1150) .Nevşehir Ankara.
- Khajavi, S.H., Motlagh, N.H., Jaribion, A., Werner, L.C., & Holmström, J. (2019). Digital twin: vision, benefits, boundaries, and creation for buildings. *IEEE Access*, 7, 147406-147419.
- Kritzinger, W., Karner, M., Traar, G., Henjes, J. and Sihn, W. (2018). Digital twin in manufacturing: categorical literature review and classification. *IFAC-papers On Line*, 51(11), 1016-1022, doi: 10.1016/j.ifacol.2018.08.474.
- Li, Y., Hu, C., Huang, C., & Duan, L. (2017). The concept of smart tourism in the context of tourism information services. *Tourism management*, 58, 293-300.
- Li, S., Feng, Y., Chu, Q., & Chen, G. (2024). Design of smart tourism visual analysis platform based on digital twin. *Proceedings of the 2024 IEEE 3rd International Conference on Electrical Engineering, Big Data and Algorithms (EEBDA)* (pp. 1300-1303). Los Alamitos, CA: IEEE Computer Society.
- Litavniece, L., Kodors, S., Adamoniene, R., & Kijasko, J. (2023). Digital twin: An approach to enhancing tourism competitiveness. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 15(5), 538-548.
- Loureiro, S. M. C., & Nascimento, J. (2021). Shaping a view on the influence of technologies on sustainable tourism. *Sustainability*, 13(22), 12691.
- Luther, W., Baloian, N., Biella, D., & Sacher, D. (2023). Digital twins and enabling technologies in museums and cultural heritage: An overview. *Sensors*, 23(3), 1583.
- Lyotier, J. (2024). Journey to the future: How digital twins and AI are reimagining travel. Retrieved from <https://www.travelai.com/resources/journey-to-the-future-how-digital-twins-and-ai-are-reimagining-travel/>
- Meierhofer, J., West, S., Rapaccini, M., & Barbieri, C. (2020). The digital twin as a service enabler: From the service ecosystem to the simulation model. In *Exploring Service Science: 10th International Conference, IESS 2020, Porto, Portugal, February 5–7, 2020, Proceedings 10* (pp. 347-359). Springer International Publishing.
- Merino, J. A. & Kanthareuben, R. (2023). How digital twins can optimize travel and hospitality operations. Retrieved from <https://aws.amazon.com/tr/blogs/industries/how-digital-twins-can-optimize-travel-and-hospitality-operations/>

- Misra, N. (2024). AI, digital twins and museums. Retrieved from <https://sundayguardianlive.com/featured/ai-digital-twins-and-museums>
- Mutdoğan, A. S., & Öktem, M. K. (2024). Sürdürülebilir kalkınma için turizm olanaklarının geliştirilmesi: Kuşadası örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 33(2), 135-161.
- Olaf, J.M. and Hanser, E. (2019). Manufacturing in times of digital business and industry 4.0 – the industrial internet of things not only changes the world of manufacturing. *Advances in Manufacturing Engineering and Materials*, Springer, Cham, 11-17.
- Olivotti, D., Dreyer, S., Lebek, B. & Breitner, M.H. (2019). Creating the foundation for digital twins in the manufacturing industry: an integrated installed base management system. *Information Systems and E-Business Management*, 17(1), 89-116, doi: 10.1007/s10257-018-0376-0.
- Özrili, Y. (2021). Olmayan müze: Kripto sanat. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Panetta, K. (2018). Gartner top 10 strategic technology trends for 2019. Gartner, available at: <https://gtnr.it/2UFB33a> (accessed 21 July 2021).
- Papanagnou, C.I. (2020). A digital twin model for enhancing performance measurement in assembly lines. in Farsi, M., Hosseinian-Far, A., Daneshkhan, A. and Jahankhani, H. (Eds), *Digital Twin Technologies and Smart Cities*, Springer Nature Switzerland AG, 53-66.
- Papathodorou, A. (2021). A review of research into air transport and tourism: Launching the annals of tourism research curated collection on air transport and tourism. *Annals of Tourism Research*, 87, 103151.
- Puri, V. (2024). The future of sustainable hotel sales: Leveraging digital twins for revenue and environmental benefits. Retrieved from <https://hospitality.economicstimes.indiatimes.com/news/speaking-heads/the-future-of-sustainable-hotel-sales-leveraging-digital-twins-for-revenue-and-environmental-benefits/113725944>
- Rahmadian, E., Feitosa, D., & Virantina, Y. (2023). Digital twins, big data governance, and sustainable tourism. *Ethics and Information Technology*, 25(4), 61.
- Richardson, J. (2020). What digital twin technology means for museums. Retrieved from <https://www.museumnext.com/article/what-digital-twin-technology-means-for-museums/>
- Rosselló, J., Becken, S., & Santana-Gallego, M. (2020). The effects of natural disasters on international tourism: A global analysis. *Tourism Management*, 79, 104080.

- Roy, B. K., & Pagaldiviti, S. R. (2023). Advancements in arena technology: Enhancing customer experience and employee adaptation in the tourism and hospitality industry. *Smart Tourism*, 4(1), 2330.
- Sang, F., Wu, H., Liu, Z., & Fang, S. (2022, August). Digital twin platform design for Zhejiang rural cultural tourism based on unreal engine. *Proceedings of the 2022 International Conference on Culture-Oriented Science and Technology (CoST)* (pp. 274-278). Los Alamitos, CA: IEEE Computer Society.
- Semeraro, C., Lezoche, M., Panetto, H., & Dassisti, M. (2021). Digital twin paradigm: A systematic literature review. *Computers in Industry*, 130, 103469.
- Shafiee, S., Rajabzadeh Ghatari, A., Hasanzadeh, A., & Jahanyan, S. (2021). Smart tourism destinations: A systematic review. *Tourism Review*, 76(3), 505-528.
- Shafiee, S., Jahanyan, S., Ghatari, A. R., & Hasanzadeh, A. (2023). Developing sustainable tourism destinations through smart technologies: A system dynamics approach. *Journal of Simulation*, 17(4), 477-498.
- Sigala, M. (2018). New technologies in tourism: From multi-disciplinary to anti-disciplinary advances and trajectories. *Tourism Management Perspective*, 25, 151-155.
- Singh, R., Gehlot, A., Akram, S. V., Thakur, A. K., Gupta, L. R., Priyadarshi, N., & Twala, B. (2024). Integration of advanced digital technologies in the hospitality industry: A technological approach towards sustainability. *Sustainable Engineering and Innovation*, 6(1), 37-56.
- Sokolov, O., Hosovsky, A., Ciszak, O., Ivanov, V., & Pavlenko, I. (2024, 2024//). A Digital Twin of the Soft Robot with a Pneumatic Muscle Actuator. *Intelligent Systems in Production Engineering and Maintenance III*, Cham
- Ssin, S., Suh, M., Lee, J., Jung, T., & Woo, W. (2021). Science tour and business model using digital twin-based augmented reality. In M. C. tom Dieck, T. H. Jung & S. M. C. Loureiro (Eds.), *Augmented reality and virtual reality: New trends in immersive technology* (pp. 267-276). Cham: Springer International Publishing.
- Tao, F., Zhang, H., Liu, A. & Nee, A.Y. (2018). Digital twin in industry: state-of-the-art. *IEEE Transactions on Industrial Informatics*, (15)4, 2405-2415.
- Timperi, M., Kokkonen, K., Hannola, L., & Elfvengren, K. (2023). Impacts of digital twins on new business creation: insights from manufacturing industry. *Measuring Business Excellence*, 27(3), 433-448.
- Tung, D. T., Ngoc, N. T. B., & Nga, D. T. (2024). Investigating the evolution of smart tourism technology and tourism destination image: A biblio-

- metric analysis. *Hue University Journal of Science: Economics and Development*, 133(5C), 25-42.
- Oehlschläger, D., Glas, A. H., & Eßig, M. (2024). Acceptance of digital twins of customer demands for supply chain optimisation: an analysis of three hierarchical digital twin levels. *Industrial Management & Data Systems*, 124(3), 1050-1075.
- Qi, Q., & Tao, F. (2018). Digital twin and big data towards smart manufacturing and industry 4.0: 360 degree comparison. *Ieee Access*, 6, 3585-3593.
- Weyer, S., Meyer, T., Ohmer, M., Gorecky, D. & Zuhlke, D. (2016). Future modeling and simulation of CPS-based factories: an example from the automotive industry. *Ifac-Papersonline*, 49(31), 97-102.
- Varnacı Uzun, F. (2023). Tripadvisor ziyaretçi yorumları ile Hatay Arkeoloji Müzesi'nin depremler öncesi durumunun değerlendirilmesi. *Nerşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, İhtisaslaşma Özel Sayısı*, 18-41.
- Varnacı Uzun, F., & Somuncu, M. (2023). Depremler sonrası antakya kentsel kültürel mirası hakkında değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 10(1), 9-23.
- Vanderhorn, E. & Mahadevan, S. (2021). Digital twin: generalization, characterization and implementation, *Decision Support Systems*, 145, <https://doi.org/10.1016/j.dss.2021.113524>
- Wong, E. Y. C., Mo, D. Y., & So, S. (2020). Closed-loop digital twin system for air cargo load planning operations. *International Journal of Computer Integrated Manufacturing*, 34(7-8), 801-813.
- Wray, S. (2022). Three cities on the benefits and challenges of digital twins. Retrieved from <https://cities-today.com/three-cities-on-the-benefits-and-challenges-of-digital-twins/>
- Wu, S., Lin, F., Hu, C., Erbolat, A., Tang, B., & Sun, K. (2023). Metaverse tourism: An industrial structure analysis based on the digital twin. *The Frontiers of Society, Science and Technology*, 5(15), 24-29.
- Wu, W., Shen, L., Zhao, Z., Harish, A. R., Zhong, R. Y., & Huang, G. Q. (2023b). Internet of everything and digital twin enabled service platform for cold chain logistics. *Journal of Industrial Information Integration*, 33, 100443.
- Yavaş, V. (2022). Havacılıkta dijitalleşme ve verimlilik ilişkisi üzerine bir içerik analizi. *Verimlilik Dergisi, Özel Sayı*, 225-237.
- Yukcu, S., & Aydın, O. (2021). Digital twin as a cost reduction method. arXiv preprint arXiv:2107.14109
- Zaman, U., Koo, I., Abbasi, S., Raza, S. H., & Qureshi, M. G. (2022). Meet your digital twin in space? Profiling international expat's readiness for metaverse space travel, tech-savviness, COVID-19 travel anxiety, and travel fear of missing out. *Sustainability*, 14(11), 6441.

- Zhang, Y., Khan, S. A. R., Kumar, A., Golpîra, H., & Sharif, A. (2019). Is tourism really affected by logistical operations and environmental degradation? An empirical study from the perspective of Thailand. *Journal of Cleaner Production*, 227, 158-166.
- Zhang, Y. (2023). Digital twin system for tourist attractions based on 3D GIS technology. *Advances in Computer and Communications*, 4(5), 324-327.
- Zhao, H., Zhang, N., & Guan, Y. (2018). Safety assessment model for dangerous goods transport by air carrier. *Sustainability*, 10(5), 1306.
- Zhuang, C., Liu, J. and Xiong, H. (2018). Digital twin-based smart production management and control framework for the complex product assembly shop-floor. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 96(1-4), 1149-1163.

İnternet Kaynakları

- https://matterport.com/learn/digital-twin/examples?srsltid=AfmBOorPm9UMJrb-7Vox5uehEqpP-jAHI_dCtBw8fR_11KDaXbcNP04UF
- <https://www.radissonhotels.com/en-us/corporate/media/press-releases/radisson-hotel-group-enters-next-phase-of-digital-transformation>
- <https://torrevieja.es/en/noticias/2024-03-25-torrevieja-promotes-sustainable-tourism-through-the-development-of-digital-twin>
- <https://urbim.io/from-digital-twin-to-a-smart-tourist-destination/>
- <https://www.vaia.com/en-us/explanations/hospitality-and-tourism/technology-in-tourism/digital-twins-tourism/>

Kaynakça

- Akel, G., Noyan, E. (2024). Exploring the criteria for a green and smart hotel: Insights from hotel managers' perspectives. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 7(5), 2992-3012. <https://doi.org/10.1108/JHTI-08-2023-0555>
- Akıllı Şehirler Portalı (2024). Başarılı örnekler. <https://www.akillisehirler.gov.tr/basarili-ornekler-2/> (Erişim tarihi: 22.11.2024)
- Akın, M. H. (2022). Turizm sektöründe yeşil bilişim uygulamaları. *Turizm Akademik Dergisi*, 9(1), 179-192.
- Atar, A. (2020). Gelenekselden dijitale turizm sektörü. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1640-1654. DOI: 10.26677/TR1010.2020.417
- Aydınbaş, G. (2023). Akıllı turizm (turizm 4.0) teknolojileri üzerine iktisadi bir yaklaşım: Türkiye örneği. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness (JTIS)*, 6(1), 26-44. <https://doi.org/10.58636/jtis.1244836>
- Azis, N., Amin, M., Chan, S., Aprilia, C. (2020). How smart tourism technologies affect tourist destination loyalty. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 11(4), 603-625. <https://doi.org/10.1108/JHTT-01-2020-0005>
- Baggio, R., Micera, R., Del Chiappa, G. (2020). Smart tourism destinations: A critical reflection. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 11(3), 407-423. <https://doi.org/10.1108/JHTT-01-2019-0011>
- Balakrishnan, J., Dwivedi, Y. K., Malik, F. T., Baabdullah, A. B. (2023). Role of smart tourism technology in heritage tourism development. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(11), 2506-2525. DOI: 10.1080/09669582.2021.1995398
- Başer, M. Y., Olcay, A. (2022). Akıllı turizmde yapay zekâ teknolojisi. *Gaziantepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1795-1817. <https://doi.org/10.21547/jss.1084783>
- Baykal, M., Yazıcı Ayyıldız, A. (2022). Otel yöneticileri ve misafirleri perspektifinden dijitalleşme. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 5(2), 307-324. <https://doi.org/10.53353/atrss.1097060>
- Boes, K., Buhalis, D., Inversini, A. (2015). Conceptualising smart tourism destination dimensions. Tussyadiah, I., Inversini, A. (eds) *Information and Communication Technologies in Tourism* içinde (s. 391-403). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-14343-9_29
- Brennan, B. S., Koo, C., Bae, K. M. (2018). Smart Tourism: A study of mobile application use by tourists visiting South Korea. *Asia-pacific Journal of Multimedia Services Convergent with Art, Humanities, and Sociology*, 8(10), 1-9. <http://dx.doi.org/10.21742/AJMAHS.2018.10.15>
- Buhalis, D., Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet: The state of

- eTourism research. *Tourism Management*, 29(4), 609-623. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.01.005>
- Buhalis, D., Amaranggana, A. (2013). Smart tourism destinations. Xiang, Z., Tussyadiah, I. (eds) *Information and Communication Technologies in Tourism 2014* içinde (s. 553-564). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-03973-2_40
- Byun, J., Kim, B.W., Ko, C.Y., Byun, J. W. (2017). 4G LTE network access system and pricing model for IoT MVNOs: Spreading smart tourism. *Multimed Tools Appl*, 76, 19665–19688. <https://doi.org/10.1007/s11042-016-3369-3>
- Calista Luxury Resort (2024). Akıllı oda sistemleri. <https://calista.com.tr/tr/kurumsal/blog/akilli-oda-sistemleri> (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Cepeda-Pacheco, J.C., Domingo, M.C. (2022). Deep learning and Internet of Things for tourist attraction recommendations in smart cities. *Neural Computing and Applications*, 34, 7691–7709. <https://doi.org/10.1007/s00521-021-06872-0>
- Dorcic, J., Komsic, J., Markovic, S. (2019). Mobile technologies and applications towards smart tourism – state of the art. *Tourism Review*, 74(1), 82-103. <https://doi.org/10.1108/TR-07-2017-0121>
- European Commission (2024a). Smart cities. https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en (Erişim Tarihi: 20.11.2024)
- European Commission (2024b). European capital and green pioneer of smart tourism. https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/index_en (Erişim Tarihi: 20.11.2024)
- European Commission (2024c). Winners and finalists. https://smart-tourism-capital.ec.europa.eu/winners-and-finalists_en (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Gökalp, E., Eren, E. (2016). Akıllı teknolojilerin turizm ve otelcilik sektöründe uygulanması. Tecim, V., Tarhan, Ç., Aydın, C. (eds). *Smart Technology & Smart Management (Akıllı Teknoloji & Akıllı Yönetim)* içinde (s. 278-287), İzmir: Gülermat Matbaacılık.
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., Koo, C. (2015). Smart tourism: Foundations and developments. *Electron Markets*, 25, 179–188. DOI 10.1007/s12525-015-0196-8
- Haller, S., Karnouskos, S., Schroth, C. (2009). The Internet of Things in an enterprise context. Domingue, J., Fensel, D., Traverso, P. (eds) *Future Internet – FIS 2008* içinde (s. 14-28). Lecture Notes in Computer Science, vol 5468., Berlin, Heidelberg: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-00985-3_2
- Henn na Hotel (2024). What is Henn na Hotel?. <https://group.hennnahotel.com/> (Erişim Tarihi: 06.12.2024)

- Hilton (2024). Unlock your stay with the Hilton Honors app. <https://www.hilton.com/en/p/hilton-honors-mobile-app/?cid=OH,HH,HonorsAppFeatures,-MULTIPR,RotatingTiles,home,Honors> (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Jaremen, D. E., Jędrasiak, M., Rapacz, A. (2016). The concept of smart hotels as an innovation on the hospitality industry market – Case study of PURO Hotel in Wrocław. *Ekonomiczne Problemy Turystyki*, 36 (4), 65-75.
- Kim, J. J., Han, H. (2020). Hotel of the future: Exploring the attributes of a smart hotel adopting a mixed-methods approach. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(7), 804-822. DOI: 10.1080/10548408.2020.1835788
- Kramp, T., van Kranenburg, R., Lange, S. (2013). Introduction to the Internet of Things. Bassi, A., et al (eds). *Enabling Things to Talk* içinde (s. 1-10)., Berlin, Heidelberg: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-40403-0_1
- Leung, R. (2022). Development of information and communication technology: From e-tourism to smart tourism. Xiang, Z., Fuchs, M., Gretzel, U., Höpken, W. (eds) *Handbook of e-Tourism* içinde (s. 1-33). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05324-6_2-1
- Li, S., Xu, L.D., Zhao, S. (2015). The internet of things: A survey. *Inf Syst Front*, 17, 243–259. <https://doi.org/10.1007/s10796-014-9492-7>
- Liburd, J., Nielsen, T., Heape, C. (2017). Co-Designing smart tourism. *European Journal of Tourism Research*, 17, 28–42. <https://doi.org/10.54055/ejtr.v17i.292>
- Marriot International Hotels (2017). News center. <https://news.marriott.com/news/2017/11/14/marriott-international-teams-with-samsung-and-legend-to-unveil-hospitality-industrys-iot-hotel-room-of-the-future-enabling-the-company-to-deepen-personalized-guest-experience> (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Pirim, H. (2006). Yapay zeka. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 1(1), 81-93. <https://doi.org/10.19168/jyu.72783>
- Qonita, M., Giyarsih, S.R. (2023). Smart city assessment using the Boyd Cohen smart city wheel in Salatiga, Indonesia. *GeoJournal*, 88, 479–492. <https://doi.org/10.1007/s10708-022-10614-7>
- Saudia Airlines (2024). Saudia BEYOND. <https://entertainment.saudia.com/> (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Siau, K., Shen, Z. (2003). Mobile communications and mobile services. *International Journal of Mobile Communications*, 1 (1-2), 3-14. <https://doi.org/10.1504/IJMC.2003.002457>
- Smartroom Hotel Barcelona (2024). Why smart?. <https://smartroombarcelona.com/> (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Tekin, Z. (2019). Otel işletmelerindeki web/bulut tabanlı teknolojilere dayalı yönetim sistemleri ve işletme başarısı ilişkisi. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 130-137.

- Topsakal, Y. (2018). Akıllı turizm kapsamında engelli dostu mobil hizmetler: Türkiye 4.0 için öneriler. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(1), 1-13.
- Türk Hava Yolları (2024). Seyahat asistanı Boti. https://terminal.turkishairlines.com/portfolio_page/seyahat-asistani-boti/ (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- UN Tourism (2024a). Glossary of tourism terms. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (Erişim Tarihi: 04.11.2024)
- UN Tourism (2024b). Smart destinations. <https://www.unwto.org/digital-transformation> (Erişim Tarihi: 16.11.2024)
- Wang, X., Li, X., Zhen, F., Zhang, J. (2016). How smart is your tourist attraction?: Measuring tourist preferences of smart tourism attractions via a FCEM-AHP and IPA approach. *Tourism Management*, 54, 309-320. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.12.003>
- Wu, H., Cheng, C. (2018). Relationships between technology attachment, experiential relationship quality, experiential risk and experiential sharing intentions in a smart hotel. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 37, 42-58. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.09.003>
- Xu, X. (2012). From cloud computing to cloud manufacturing. *Robotics and Computer-Integrated Manufacturing*, 28(1), 75-86. <https://doi.org/10.1016/j.rcim.2011.07.002>
- Yalçınkaya, P., Atay, L., Karakaş, E. (2018). Akıllı turizm uygulamaları. *Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 2(2), 34-52. doi: 10.32958/gastoria.433831
- Yalçınkaya, P., Atay, L., Korkmaz, H. (2018). An evaluation on smart tourism. *China-USA Business Review*, 17(6), 308-315. doi: 10.17265/1537-1514/2018.06.004
- Yang, H., Song, H., Cheung, C., Guan, J. (2021). How to enhance hotel guests' acceptance and experience of smart hotel technology: An examination of visiting intentions. *International Journal of Hospitality Management*, 97, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.103000>
- Yılmaz, A., Çakmak, D. (2023). Akıllı turizm araç ve uygulamalarının konaklama işletmelerinde değerlendirilmesi: Sakarya ilinde bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 161-178. DOI: 10.26677/TR1010.2023.1202
- Yotel (2024). Our signature SmartBed. <https://helpcenter.yotel.com/hc/engb/articles/6698105994653-Our-Signature-SmartBed> (Erişim Tarihi: 22.11.2024)
- Zengin, B., Bayhan, M. (2023). Turizm endüstrisinde akıllı turizm teknolojilerinin faydasına yönelik algıların değerlendirilmesi: Sakarya örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 20(3), 427-442. <https://doi.org/10.24010/soid.1190552>

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı

Editörler:

Serhat KÜÇÜK • Fatih ZAHMACIOĞLU

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı

Editörler: Serhat KÜÇÜK • Fatih ZAHMACIOĞLU

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-869-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub512>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Küçük, S. (ed), Zahmacıoğlu, F. (ed) (2024). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub512>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Akay, C. (2019). Öğrenmeyi etkileyen temel faktörler ve genel öğrenme ve öğretme ilkeleri. Yanpar Yelken, T. (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* içinde (ss. 25-42). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aksu, G., Doğan, N. (2015). Öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci görüşlerine göre ikili karşılaştırma yöntemiyle ölçülenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 6(2). 194-206.
- Aktın, K., Dilek, D., ve Dilek, G. (2013). Etkili öğretim için yöntem ve teknikler. S. Baştürk (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* içinde (ss. 209-276). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Altun, M. (2021), Tömer ve dil merkezleri. (Erişim Tarihi: 15.05.2024) http://www.dilbilimi.net/tomer_ve_dil_merkezleri.html
- Altun, M. (2022). Türkçe yabancı dil olarak nasıl öğretilir?. *TRT Akademi*, Yunus Emre ve Türkçe özel sayısı. 198-205.
- Anthony, E. M. (1963). Approaches method and techniques. *English Language Teaching* 17, 63-67.
- Arıcı, A. F. (2006). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji- yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-307.
- Arslan, M., Gürsoy, A. (2008). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 109-127.
- Aslanargun, E., Süngü, H. (2006). Yabancı dil öğretimi ve etik. *Milli Eğitim Dergisi*, 34(170), 1-15.
- Avcı, Y., Küçük, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(35), 49-67.
- Aykaç, N. (2018). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30.
- Binbaşıoğlu, C. (1973). *Öğretim metodu ve uygulama*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Brown, H. D. (2000). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. (2nd Edition, pp. 16.). New York: Longman Pearson ESL.
- Coşkun, B., Çelikten, M. (2020). Öğretmenlik meslek etiği üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 686-710.
- Çevik, H. (2023). *Düşünen sınıflar için eğlenceli öğretim teknikleri uygulama örneklili*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çoban, A. (2020). Temel kavramlar. Ocak, G. (Ed.), (2020). *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (12. Baskı). (ss. 1-58). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*. (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2021). *Yabancı dil öğretimi dil pasaportu dil dosyası dil biyografisi* (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dirik, M. Z. (2015). *Eğitim programları ve öğretim: öğretim ilke ve yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Duman, B. (2015). Eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramlar. Duman, B. (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (ss. 2-56). Ankara: Pegem Akademi.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. (2. Baskı). Ankara: Grafiker.
- Durmuş, M. (2018). Yabancı/İkinci Dil Öğretiminde Doğal Yöntemler ve Doğal Yaklaşımlar Üzerine. *Türkbilig*, (36), 203-212.
- Durmuş, M. (2019). Yabancı dil öğretimi sınıflarında ana dilinin yeri. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 567-577.
- Ellis, R. (2005). Principles of instructed language learning. *System*, 33(2), 209-224.
- Gökalp, M. (2024). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gattegno, C. (2010). *Teaching foreign languages in schools: The silent way*. New York: Educational Solutions World.
- Gözütok, D. (2021). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gülaçtı, F. (2023). Öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili temel kavramlar. Şanal, M., Çetinkaya, B. (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (ss. 1-18). Ankara: Pegem Akademi.
- Gündoğdu, K., Ozan, C. (2020). Bilgisayar destekli öğretim modeli. Oral, B. *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* içinde (6. Baskı) (ss. 435-462). Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2016). Eğitsel oyunlar. Güneş, F. (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (2. Baskı) (ss. 366). Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2016). Öğretim yöntem ve teknikleri. Güneş, F. (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (2. Baskı) (ss. 93- 110). Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2021). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F., Hırça, N., Usta, N. (2016). Öğretim stratejileri. Güneş, F. (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (2. Baskı) (ss. 61-91). Ankara: Pegem Akademi.
- Güzel, A., Barın, E. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. (4. Basım). Ankara: Akçağ Yayınları.

- Gyi, K. K. (1994). Teaching English as a Second Language - The Silent Way. In ABAC Journal (Vol. 14, Issue 3). *Assumption University. Office of the Vice President for Advancement. Public Relations Department.*
- İnce, B. (2018). Yabancı dil öğretiminin temel ve genel ilkeleri. Durmuş, M., Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (2. Baskı) (ss. 145.). Ankara: Grafiker.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2011(4), 29-36.
- İşcan, A. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. Şahin, A. (Ed.). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler* içinde. (2. Baskı) (ss. 3-30). Ankara: Pegem Akademi.
- Karakaş Özüir, N., Şahin, S. (2017). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi. *Abi Evran Üniversitesi Kurşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 324-347.
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 39-56.
- Kaya, M. O. (2019). *PISA ve TEOG sınavları matematik sorularının öğretim ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)). ss. 26-29.
- Krashen, S.D., Terrell, T.D. (1983). *The natural approach: Language acquisition in the classroom*. London: Prentice Hall Europe
- Küçükoğlu, A. (2020). Programlı öğretim modeli. *Oral, B. Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* içinde. (6. Baskı) (ss. 417-434). Ankara: Pegem Akademi.
- Larsen-Freeman, D., Anderson, M. (2013). *Techniques and principles in language teaching* (3rd edition). New York: Oxford University Press.
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/9 297-318.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (Çev.) (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme tamamlayıcı cilt*. Avrupa Konseyi.
- Mozaffari, S., & Hamidi, H. R. (2023). Impacts of augmented reality on foreign language teaching: a case study of Persian language. *Multimedia tools and applications*, 82(3), 4735-4748.
- Nation, P. (2014). *What do you need to know to learn a foreign language*. Yeni Zelanda: School of Linguistics and Applied Language Studies Victoria University of Wellington

- Nunan, D. (2004). *Task-based language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Peker Ünal, D. (2019). Temel kavramlar. Duman, T. ve Peker Ünal, D. (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (ss. 2-24). Ankara: Pegem Akademi.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). Approaches and methods in language teaching. (2nd Edition, pp. 18-35.). Cambridge University Press.
- Slavin, R. E. (1980). Cooperative learning. *Review of educational research*, 50(2), 315-342.
- Sönmez, V. (2020). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, Y. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler. Şahin, A. (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler içinde* (ss. 110-142). Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, Y., Ulucan, P. (2023). Sınıf öğretmenlerinin çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma durumları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 995-1030.
- Şimşek (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Tabak, G., Göçer, A. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde benzetim tekniği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 77-102.
- Tahir, S. Z. B. (2012). Redefining terms of teaching and learning strategy, method, approach, technique, and model. *Public lecture on Microteaching at English Education Department of University of Iqra Buru*.
- Tok, M. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde akademik yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalı bir çalışma*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Tosun, C. (2006). Yabancı dil öğretim ve öğreniminde eski ve yeni yöntemlere yeni bir bakış. *Cankaya University Journal of Arts and Sciences*, 1(5), 79-88.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. İstanbul: Matsis Matbaa.
- Yeşilyurt, E. (2020). Öğretmenin Pusulası: Genel Öğretim İlkeleri. *Ekev Akademi Dergisi*, (83), 263-288.

- Yığın, M., Tok, M. (2013). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(8), 132-147.
- Yıldız, C. (2013). Ana dili öğretiminde kullanılan alternatif yöntemler. Yıldız, C. (Ed.), *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretim* içinde (4. Baskı) (ss. 365-384). Ankara: Pegem Akademi

Kaynakça

- Avcı, Yusuf (2002). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Kültür ve Yöntem Boyutu”, 31 Temmuz 2024 tarihinde https://www.academia.edu/20370706/T%C3%BCrk%C3%A7enin_Yabanc%C4%B1_Dil_Olarak_%C3%B6%C4%9Fretiminin_K%C3%BClt%C3%BCr_ve_Y%C3%B6ntem adresinden alınmıştır.
- Aydoğdu, İ. (2024). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi yapılarının kazandırılmasında zihin haritalama tekniğinin kullanımı*, Doktora Tezi, Bursa Uludağ üniversitesi, 2024.
- Bardakçı, M. ve Kılıç, M. (2016), Yabancı Dil Öğretimine Genel Bir Bakış, Dil Öğretim Stratejileri s.72 (Tam künye verilmeli)
- Berdiyeva, S. (2024). Exploring innovative approaches to teaching. *Modern Science And Research*, 3(1), 923-927.
- Bölükbaş, F. (2014). Jigsaw iv tekniğinin yabancı öğrencilerin Türkçedeki temel zamanları öğrenmeleri üzerindeki etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 3(3), 196-209.
- Cemiloğlu, M., Ogur, E. (2016). Okuma öğretiminde biliş ve üst biliş stratejileri. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 46-53.
- Chung, B. & Bong, H. K. (2022). A study on the intelligibility of Korean-Accented English: Possibilities of implementing AI applications in English education. *J. Asia TEFL*, 19(1), 19-27
- Demir, T. B. (2021). Ural-Altay Kuramı. *International Journal of Volga - Ural and Turkestan Studies*, 3(5), 131-136.
- Demirekin, M. (2023). Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler. *Akademik Tarih Vê Düşünce Dergisi*, 10(3), 627-641. <https://doi.org/10.46868/atdd.2023.278>
- Dündar, Ş. N. ve Temür, N. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin telafi stratejilerini destekleme durumları, *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 12, 1269-1288.
- İşcan, A. (2017).The use of eclectic method in teaching Turkish to foreign students. *Journal of Education and Praticce*, 8(7), 149-153.
- Kıraç, K. (2020). Yabancı dil öğretiminde yöntem ve sonrası: 2020'den Sonra. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 680-691.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know* Boston: Newbury House.
- Oxford, R. L. (2002). Language learning strategies in a nutshell: Update and ESL suggestions. *Methodology in language teaching: An anthology of current practice*, 4(3), 124-132.

- Oxford, R. L. (2016). Teaching and researching language learning strategies: Self-regulation in context. Routledge.
- Özbay, Murat (2002). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi, *Türk Dili*, 602, 112-120
- Richards, J. C., & Schmidt, R. W. (2013). Longman dictionary of language teaching and applied linguistics. Routledge.
- Rubin, J. (1987). Learner strategies: Theoretical assumptions, research history and typology. In A. Wenden & J. Rubin (Eds.), *Learner Strategies and Language Learning* (pp. 15-29). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Saydı, T. N. (2007). *Yabancı dil öğrenmede başarı şifreleri: Öğrenme stratejileri*. İstanbul: Bileşim Yayınları.
- Stern, H. H. (1983). Fundamental concepts of language teaching: Historical and interdisciplinary perspectives on applied linguistic research. Oxford university press.
- Taheri, A ve Davoudi, M. (2016). The Use of Compensation Strategies in the Iranian EFL Learners' Speaking and Its Relationship with Their Foreign Language Proficiency. *Journal of Education and Practice*, 7(9), 165-179.
- Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2023
- Varışoğlu, M.C. (2018). Sosyal-Duygusal Dil Öğrenme Stratejileri ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimindeki Yeri, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 7/1 2018 s. 379-396, TÜRKİYE

Kaynakça

- Çakmak, C. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihçesine Genel Bir Bakış Denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 167-182.
- Gürbüz, N.E. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çoklu Ortam Materyali Olarak Geliştirilen Zenginleştirilmiş Kitabın Öğrenme Üzerinde Etkileri*. Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Herra, A., and Kulinska, A. (2018). *The role of feedback in the process of learning English as a foreign language*. Forum Filologiczne Ateneum.
- Polat, T. (1990). Kültürlerarası bildirişimde etkin bir süreç: Yabancı dilde okuma-anlama. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, VII, S.79.
- Tangney, J.P., Baumeister, R.F. and Boone, A.L. (2004). *High self-control predict good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success*. Journal of Personality.
- Tataroğlu, S. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamalarının Konuşma Becerisine Etkisi*, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, S.37.
- Tüm, G. (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Drama Tekniğinin Rolü. *Journal of Turkish Studies*. 5/3 Summer 2010, S. 1901. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.155>

Kaynakça

- Ahmed, S. (2017). Authentic ELT Materials In The Language Classroom: An Overview. *Journal Of Applied Linguistics And Language Research*, 4(2), 181-202.
- Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın Himmet Çocuk hikâyesinin Latin Harflerine Aktarılıp B1- B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Aksan, M. ve Aksan, Y. (1991). Metin Kavramı ve Tanımları. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 2, 90-104.
- Ay, S. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" Adlı Hikâyesinin B1 Düzeyine Sadeleştirilmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Aytan, T., Saydam, M., Akkaş, N. ve Güneş, G. (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metinlerin Okuduğunu Anlamaya Etkisi: Nasrettin Hoca Fıkraları Örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(1), 230-242. <https://doi.org/10.29228/ijlet.49240>
- Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Otel*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bölükbaş, F. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi*. 1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Clavel-Arroitia, B., & Fuster-Márquez, M. (2014). The Authenticity of Real Texts in Advanced English Language Textbooks. *ELT Journal*, 68(2), 124-134.
- Crossley, S. A., Louwse, M. M., McCarthy, P. M. & McNamara, D. S. (2007). A Linguistic Analysis of Simplified and Authentic Texts. *The Modern Language Journal*, 91(1), 15-30.
- D-AOBM. (2013). *Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Metni: Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme* (Millî Eğitim Bakanlığı, Çev.). Almanya: TELC.
- D-AOBM. (2020). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme*. Tamamlayıcı cilt. MEB.04144518_CEFR_TR.pdf (meb.gov.tr)
- Demirel, İ. E. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine. *Bilgi/ Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(65), 135-150.

- Durmuş, M. (2013b). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. *Turkish Studies*, 8(1), 1291-1306.
- Durmuş, M. (2013c). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine. *JASSS*, 6(4), 391-408.
- Erişek, Ö. ve Yücel, F. (2002). Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 63-76.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hinkel, E. (2002). *Second Language Writers' Text: Linguistic and Rhetorical Features*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781410602848>
- Güdek, G. ve Göçen, G. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Hayat Güzeldir" Hikâyesi Örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (Ö10)*, 265-295. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1011415>
- Gürler, H. (2017). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Işık, D. D. (2022). *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler için Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, M. (2018). *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu ve Yalkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Düzeyine Uygun Sadeleştirme Çalışması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Kırbas, G. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edebi Metin Kullanımı: Nasreddin Hoca Fıkraları. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 7(2), 233-263.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşası ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kutlu, A. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 Düzeyine Uyarlanması. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Korkmaz, C. B. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Dinleme Metinlerinin Metin İşleme Süreleri. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 7(1), 121-146.

- Kökçü, Ş. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirimine Ömer Seyfettin'in "Rüşvet" Hikâyesi Örneği. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 22, 213-246.
- North, B. & Piccardo, E. (2016). *Developing Illustrative Descriptors of Aspects of Mediation for the CEFR*. Council of Europe.
- Ocak, Ö. (2022). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hüseyin R. Gürpınar'ın 'Ecir ve Sabır; Baltayla Doğurur Böyle Doğurur ve Papazın Eşejî' Adlı Hikâyelerinin B2 Düzeyinde Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, Balıkesir.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması*. Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Süner, R. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tiryaki, E. N. (2023). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Kullanımı. *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi: Yabancılar Türkçe Öğretimi* (Y. Yılmaz ve Ö. Çangal, Ed.). Kırklareli & Erzurum: FENOMEN & Rumeli-YA Yayıncılık Publishing.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memdub Şevket Esendal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Düzeyine Göre Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Yayan, H. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Düzeyine Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Yazok, Z. (2020). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Yılmaz, Ö. ve Dilidüzgün, Ş. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Odaklı Dilbilgisi Öğretimi Üzerine Öğrenci Görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 217-234.
- Yılmaz, Y. (2021). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Ömer Seyfettin'in Bazı Hikâyelerinin B1 Düzeyine Uyarlanması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Kaynakça

- Arslan, M., ve Ergin, A. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi* (147), 63-86.
- Bayyurt, Y. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür kavramı ve sınıf ortamına yansması. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi politika, yöntem ve beceriler* (ss.53-63). Ankara: Anı yayıncılık.
- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286.
- Durmuşkaya, Z. (2023). *Türkçe ve Türk kültürü ders kitaplarının edimbilim açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Erkılıç, T., A. ve Can, S. (2018). Eğitim yönetimi ders kitaplarının içerik ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 2(4), 295-307.
- Eş, A. T. ve Aktaş, E. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki üretici dil becerileri etkinliklerinin eylem odaklı yaklaşıma göre incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 157-197.
- Günday, R. (2022). Yabancı dil eğitiminde içerik temelli öğretim modeli ve eylem odaklı yaklaşım *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 815-832.
- Güneş, F. (2022). *Ders kitaplarının özellikleri ve incelenmesi* (ss.16). Ankara: Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği Yayınları.
- Küçük, S. ve Çelik, T. (2023). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitap İncelemelerinde Bir Tasnif Denemesi ve Kitapların Etkinlik Yaklaşımına Uygunluğu: Yeni İstanbul Örneği. F. Kana & H. Beler (Ed.), *Eğitimde güncel araştırmalar* (ss. 331- 348). İstanbul: Holistence Publications.
- Mert, O., Albayrak, F. ve Serin N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Ömeroğlu, E. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi konu alanı ders kitabı incelenmesi* (ss.100). Ankara: Nobel yayıncılık
- Öztürk, S. (2019). *Kuramdan uygulamaya Türkçe ders kitabı incelemeleri* (ss.25-121). Ankara: Anı yayıncılık.

Elektronik Kaynaklar

- <https://yayinevi.ankara.edu.tr/urun/hitit-yabancilar-icin-turkce-ogretim-seti-3-3-kitap-takim/> adresinden 17.07.2024 tarihinde resim 5 erişilmiştir.
- <https://www.kesityayinlari.com/product/search?q=t%C3%BCrk%C3%A7eye%20yolculuk&cs=7> adresinden 17.07.2024 tarihinde resim 4 erişilmiştir.

<https://www.amazon.com.tr/Yedi-%C4%B0klim-T%C3%BCrk%C3%A7e-C2-Seti/dp/6052097035> adresinden 17.07.2024 tarihinde resim 2 erişilmiştir.

<https://www.amazon.com.tr/Istanbul-Set-T%C3%BCrkisch-Lehrbuch-%C3%9Cbungsbuch/dp/6052269499> adresinden 17.07.2024 tarihinde resim 6 erişilmiştir.

<https://tomer.gazi.edu.tr/view/page/291929/yayinlar> adresinden 17.07.2024 tarihinde resim 1 erişilmiştir.

<https://www.yee.org.tr/tr/yayin-kategorisi/turkce-ogreniyorum-seti?page=21> adresinden 22.07.2024 tarihinde resim 3 erişilmiştir.

Kaynakça

- Akdağ, M. & Tok, H., (2008). Geleneksel Öğretim ile PowerPoint Sunum Destekli Öğretimin Öğrenci Erişimine Etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 147 (33), 26-33.
- Arslan, M., & Ergin, A. (2010). Yabancılar Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*(147), 63-86.
- Aslan, E. (2017). Akıllı Telefonların Ders Aracı Olarak Yabancı Dil Öğretiminde Kullanma Yeterliliklerinin İncelenmesi. *International Journal of Languages Education* 5(2), 121-128.
- Berk, S. A. (2020). Uluslararası Öğrencilerin Türk Gazetelerini Kullanımına Bir Bakış. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 40-64.
- Çangal, Ö. (2021). Dil öğretiminde YouTube'un kullanımı: Yabancılar Türkçe öğrenenlerin deneyimleri ve bakış açıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 63-80.
- Demirel, İ. F., & Yılmaz, M. Y. (2021). Yabancı/İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Gazete Kullanımı. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 99-112.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Dursun, B. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde film kullanımının öğrencilerin anlama becerisine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Fişekçioglu, A., (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Edebiyat Metinleri. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Dil Politikası-Kültür-Yöntem-Teknoloji* (pp.113-130), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Göher Vural, F. (2019). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Müziğin Önemi", 9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi: Bölüm II: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Güzel A., vd. (2019). *Türkçe Öğretimi El kitabı*. Ankara. Pegem Akademi.
- İşcan, A., & Yassıtaş, T. (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Farklı Öğretim Alanlarına Yönelik Film Etkinlikleri: Uzun Hikâye Film Örneği. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 49-60.
- Kahraman, H. (2019). *Şarkı ve müziğin yabancı dil öğretiminde yeri ve önemi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla Yabancılar Türkçe Öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 407-21.

- Kuşçu, E. (2017). Yabancı Dil Öğretimi/Öğreniminde Görsel ve İşitsel Araçları Kullanmanın Önemi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 43, 213-224.
- Özdemir, E. F. (2021). Yabancılar türkçe öğretiminde film kullanımı: konuşma becerisine yönelik etkinlik örnekleri (Hürkuş: göklerdeki kahraman film örneği). *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 10, 1-27.
- Sarıçoban, A., vd. (2015), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi (1.Baskı), Anı Yayınevi.
- Tüm, G., & Ceyhan-Bingöl, Z. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının temel işlevleri. *Turkish Studies*, 12(34), 429-444.
- Uğur, F. & Azizoğlu N. İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının sözcük öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 151-166.
- Ulutaş, M., & Kara, M. (2019). Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(4), 2198-2214.
- Yeşilyurt, E. (2006). *Öğretmenlerin öğretim araç ve gereçlerini kullanma durumlarını etkileyen faktörler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.

Elektronik Kaynaklar:

- https://tr.wikipedia.org/wiki/Projeksiyon_cihaz%C4%B1
- <https://sssjournal.com/files/sssjournal/28a85c48-6cad-407a-a698-3d00c72afd0a.pdf>
- https://adanaanadolulisesi.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/01/19/968964/dosyalar/2018_03/14230110_web_2.0_araclari.pdf
- https://aydinarge.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/03155530_Adil_Tugyan_-_Web_2.0_AraclarY.pdf

Kaynakça

- Atalay, T. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme, *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, ed. Durmuş, M. Okur, A. (Ankara: Grafiker Yayınları, 2018), 537-547.
- Atılğan, H. (2016). Test geliştirme. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (ss. 315-348). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Biol, C. ve Özbay, M. (Ed.). (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Ölçme ve Değerlendirme Soruları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Boylu, E. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme Uygulamaları ve Standart Oluşturma* (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çetinkaya, G. ve Şentürk, R. (2021). Dinleme eğitiminde ölçme ve değerlendirme. N. Bayat (Ed.). *Dinleme ve Eğitimi* (s. 313-364). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Derman, S. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme, *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, ed. Durmuş, M. Okur, A. (Ankara: Grafiker Yayınları, 2018), 523-535.
- Dönder, A., Elaldı, Ş. ve Özkaya, Ö. M. (2012). Öğretim elemanlarının üniversite düzeyindeki temel İngilizce öğretiminde kullanılabilecek tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 7(1), 953-968.
- Gedik, E. (2017) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karatay, H. (2009). Okuma Stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(19), 58-79.
- Kesici, S. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme: Öğretmen Algıları Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Filoloji Bengü*, 2(2), 45-69.
- Kilmen, S. (2019). Ölçme ve değerlendirmede temel kavramlar. R.N. Çıkrıkçı (Ed.). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 25-55). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, S. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Araştırmaların Eğilimleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 537-559.
- Turgut, M. F., Baykul, Y. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. 7. Baskı. Ankara: Pegem Akademi
- Turgut, M.F., Baykul Y. (2019). *Eğitimde Ölçme Değerlendirme* 8. Baskı. Ankara: Pegem Akademi

Kaynakça

- Acun, F. ve Şencan Gürtunca, E. (2016). “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Robert Kolejde eğitim”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXXI(1), 1-34.
- Ağıldere, S. T. (2010). “XVIII. yüzyıl Avrupa’sında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin önemi: Osmanlı İmparatorluğu’nda İstanbul Fransız dil okulları okulu (1699-1873)”, *Turkish Studies: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 693-704. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1416>
- Arslan, M. (2012). “Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi-Öğrenimi Çalışmaları”, *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Ata, S. vd. (2018). “Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Kullandıkları Dönüt Türleri: Erken Çocukluk Dönemi Yabancı Eğitiminde Bir Mikro-Analiz”, *Turkish Studies*, 13(11), 247-268.
- Ataş, O. ve Önder, S. Y. (2022). “Mirza Kazım Bey’in ‘Türk-Tatar Dilinin Umumi Grameri’ adlı eseri ve Julius Theodor Zenker’in Almancaya çevirisi”, *IX. YILDIZ Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 26-27 Aralık 2022, İstanbul: 213. https://sbe.yildiz.edu.tr/media/files/9_YSBK_Bildirir%200%CC%88zetleri%20Kitab%C4%B1%20v9.pdf
- Atay, D. vd. (2009). “The Role of Intercultural Competence in Foreign Language Teaching”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 123-136.
- Aydın, G. ve İlhan, E. (2021). “Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik yüksek lisans programlarının karşılaştırmalı incelemesi”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 65-86.
- Biçer, N. (2016). “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Motivasyona İlişkin Öğrenci Görüşleri ve Sınıf İçi Gözlemler”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 84-99.
- Çelik, M. E. (2023). “Yabancılarla Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi”, *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 2: Yabancılarla Türkçe Öğretimi*, ed. Yılmaz, Y. ve Ö. Çangal, Kırklareli ve Erzurum: Fenomen Yayıncılık ve RumeliYA Yayıncılık Publishing.
- Çetin, O. (2020), “Yabancılarla Türkçe Öğretimi Sertifika Programlarında Gözlenen Eksiklikler ve Çözüm Önerileri”, *XV. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildiri Kitabı*, Gürcistan-Tiflis.
- Danacıoğlu, E. (2000). “Osmanlı İmparatorluğunda Amerikan Board okulları ve Ermeniler”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 3(10), 131-145.
- Demir Atalay, T. (2018). “Türk Dillilere (Soylulara) Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme”, *Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı* ed. Durmuş, M. ve A. Okur. 537-579, Ankara: Grafiker Yayınları.

- Demir, T. (2021). *Yabancılar Türkiye'de Türkçe öğretiminde öğreticilerin pedagojik yeterliliklerine yönelik bir inceleme*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Demir, T. (2023). "Türkçe Öğretim Merkezi Olarak Türkoloji Bölümleri ve Öğreticilerin Taşınması Gereken Yeterlilikleri", *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 1* ed. Yılmaz, Y. ve Ö. Çangal. 185-203, Kırklareli ve Erzurum: Fenomen Yayıncılık ve RumeliYA Yayıncılık Publishing.
- Derman, S. (2018). "Yabancılar Türkiye'de Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme", *Yabancılar Türkiye'de Türkçe Öğretimi El Kitabı* ed. Durmuş, M. ve A. Okur. 523-535, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Dökmeci, V. (2018). *İstanbul'daki Venedik dragomanları ve dil oğlanları (1551-1797)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuş, M. (2018). Dil Öğretiminin Temel Kavramları Üzerine Düşünceler: Yabancılar Türkiye'de Türkçe Öğretimi Mi, Yabancı Dil veya İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretimi Mi?. *Türkbilgi*, (35), 181-190.
- Durmuş, M. (2019). *Dil öğretiminde öğretici yeterlilikleri ve pedagojik muhakeme becerisi*. Grafiker.
- Durmuş, M. ve Doğan, S. (2023). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde öğretici eğitimi ve gelişimi. içinde *Dünyada yabancı/ikinci dil politikaları ve Türkçe öğretim süreci*. (Bahadır Gülden ve Kadir Kaplan, Ed.), Nobel Akademik. ss. 95-112.
- Durmuş, M. ve Sumruk Ateşgül, H. (2021). "Yabancılar Türkiye'de Türkçe öğretiminde kültürel içeriklerin seçimi, sunumu ve öğreticilerde kültürlerarası yeterlilik geliştirme", *Yabancılar Türkiye'de Türkçe Öğretimi* ed. Özkan, E. 111-133, Konya: Eğitim Kitabevi.
- Emiroğlu, Ö. (2016). "Polonya'da Türkçe öğretiminin tarihi gelişimi", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 64(2), 203-214.
- Er, M. ve Durmuş, M. (2021). "Yabancılar Türkiye'de Türkçe öğretiminde öğreticilerin sınıf içi iletişim yaklaşımları ve mikro saldırganlık", *Turkish Studies*, 16(3), 1874-1883.
- Erdem, İ. (2009). "Yabancılar Türkiye'de Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi", *Turkish Studies*, 4(3), 888-937.
- Erdil, M. (2018). "Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kuruluna Bağlı 209 Üniversitede Yabancılar Türkiye'de Türkçe Öğretimi", *The Journal of International Social Research*, 11(60), 93-112.
- Erkan, P. (2001). Tanzimat'tan günümüze İstanbul/Kadıköy ve Üsküdar'daki yabancı okullar ve azınlık okulları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gao L.X. ve Zhang L.J. (2020). "Teacher Learning in Difficult Times: Examining Foreign Language Teachers' Cognitions About Online Teaching to

- Tide Over COVID-19”, *Frontiers in Psychology*, 11, 1-14. doi: 10.3389/fpsyg.2020.549653
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ile İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış”, *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.
- Gültekin, İ. vd. (2018). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde ‘Öğretici’ Sorunu ve Bir Lisans Programı Önerisi”, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, ed. Şahin, A. ve A. Kılınc. 683-703, Ankara: Pegem Akademi.
- Güzel, A. (2010). “Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Kurulması Gerekli Görülen Ana Bilim Dalları”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 371-383.
- İşcan, A. (2020). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Sorunlarına İlişkin Bir Değerlendirme”, *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 5(1), 119-138.
- Kapıcı, Ö. (2014). “18. yüzyıldan 19. yüzyıla Rus hariciyesinde Türkolojiya, Osmanistika ve Oryantalistika”, *Toplumsal Tarih*, (247), 74-85.
- Karababa, Z.C. ve Çalışkan, G. (2013). “Teacher competencies in teaching Turkish as a foreign Language”, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70, 1545-1551.
- Karadoğan, A. ve Uyumaz, F. (2022). “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretici yeterliklerinin belirlenmesi”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 174-196.
- Karimov, S. ve Arslan, M. (2022). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Temel Dil Becerilerinin Öğretiminde Öğrenci Motivasyonun Sağlanmasında Kullanılan Yöntemler”, *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 8(15), 250-265.
- Kaya, M. (2023). “Bezmi Nusret Kaygusuz (1890-1961)”, *Atatürk Ansiklopedisi*. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/bezmi-nusret-kaygusuz-1890-1961/?pdf=6804>
- Kaya, M. ve Aşar, A. (2024). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Sadeleştirme Üzerine Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 476-492.
- Kırkkılıç, A. ve Maden, S. (2010). “İlköğretim ve Lisans Programlarındaki Değişiklikler Sonrasında Türkçe Öğretmenliği Mesleğinin ve Türkçe Eğitimi Bölümlerinin Durumu”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 477-502.
- Koyuncu, İ. ve Kocaman Gürata, E. (2023). Yabancı/ikinci dil öğretiminde öğretici eylemliliği. içinde *Dünyada yabancı/ikinci dil politikaları ve Türkçe öğretim süreci*. (Bahadır Gülden ve Kadir Kaplan, Ed.), Nobel Akademik. ss. 113-146.
- Kutalmış, M. (2014). İlk dönem (1700-1917) Rus Türkolojisinin temel özellikleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 7, 31(7), 193-198.

- Lesiczka, A. E. (2016). "XVIII. yüzyılda İstanbul'da Polonyalılara Türkçe öğretim projesi (1766-1793)", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 64(2), 215-222.
- Leung, C. (2009). Second language teacher professionalism. In A. Burns and J. C. Richards (Eds.), *The Cambridge guide to second language teacher education* (pp. 49-58). Cambridge: Cambridge University Press.
- Maksudyan, N. (2013). "Amerikan kaynaklarında Merzifon Anadolu Kolejinin kısa tarihçesi", *Kebikeç Dergisi*, (36), 131-154.
- Memiş, M. (2021a). *Yabancılar Türkçe öğretiminin güncel sorunları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Memiş, M. (2021b). "Yabancılar Türkçe Öğretimi Yapılan Sınıflardaki Öğrenci Sayısının Türkçe Öğrenme Başarısına Etkisi", *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 57-73.
- Mete, F. (2012). *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Özel Alan Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mete, F. (2018). "Dil Öğretiminde Eğitsel Oyunlar", *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı* ed. Durmuş, M. ve A. Okur. 233-240, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*, Ankara: MEB.
- Mutlu, Ş. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu'nda yabancı okullar*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbay, M. ve Bahar, M. A. (2016). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Uzmanlık Sorunu", *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 1-29.
- Özeçoğlu, H. (2009). *Modernleşme sürecinde İzmir'de müslim ve gayrimüslimlerin eğitimine karşılaştırmalı bir yaklaşım (1856-1908)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özkan, N. ve Speelman, R. (2013). "I Dragomanni - Studi turchi e ottomani 3: Il Palazzo di Venezia a Istanbul e i suoi antichi abitanti / Dragomanlar: İstanbul'daki Venedik Sarayı ve eski yaşayanları", düz. Maria Pia Pedani, Venezia: Edizioni Ca'Foscari, 53-72.
- Pavesi, M. vd. (2001). *CLIL Guidelines for Teachers*. TIE-CLIL. Milan: M.I.U.R.
- Procházka-Eisl, G. (2010). "Viyana Üniversitesinde Türkçe öğretimi: Dünü - bugünü - yarını", 3. *Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu: Orhon Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türklük Bilimi ve 21. Yüzyıl*, Hacettepe Üniversitesi, 26-29 Mayıs 2010, Ankara. <https://orhondan-21yuzyla.hacettepe.edu.tr/bildiriozetleri.pdf>

- Rajagopalan, S. (2016). "Features of Foreign Language Teaching", *Shanlax International Journal of English*, 4(2), 1-14.
- Richards, J. (2011). Exploring teacher competence in language teaching. *Language Teacher*, 35(4), 3. Erişim: <https://jalt-publications.org/files/pdf-article/plen1.pdf>
- Richards, J. C., and Farrell, T. S. C. (2005). Professional development for language teachers. New York: Cambridge University Press.
- Rovai, A. ve Pflingsthor, J. (2022). "Good Foreign Language Teachers Pay Attention to Heterogeneity": Conceptualizations of Differentiation and Effective Teaching Practice in Inclusive EFL Classrooms by German Pre-Service Teachers", *Languages*, 7, 162. <https://doi.org/10.3390/languages7030162>
- Sarıçoban, A ve Mengü, G. (2008). "Motivational Characteristics of Foreign Language Teachers", *Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi*, (9), 65-74.
- Şanlı, C. ve Doğan, R. S. (2023). "Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde Güncel Yaklaşımlar", *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi El Kitabı (Çağdaş Öğretim Modelleri)* ed. Küçük, S. ve S. Zeyrek. 77-107, Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Tutsak, S. (1996). İzmir'de eğitim ve eğitimciler (1850-1950), Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Tüm, G. (2019). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Profili", *Schriften zur Sprache und Literatur / Dil ve Edebiyat Yazıları III*, ed. Balcı, T., Ali Osman Öztürk, Ergün Serindağ, 145-152, Londra: Ijopeç Publication.
- Türk, F. (2009). "Edirne Bulgar cemaati ve Polonya azınlık okulu Polak Mektep", *Belleten*, 73(268), 705-720.
- Türker, M. S. (2020). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin teknolojik pedagojik alan bilgilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi", *Ulusallararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(1), 271-292.
- Yağmur, K. (2006). "Batı Avrupa'da Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri", *Dil Dergisi*, 134, 26-41.
- Yalın, H. İ. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldız, Ü. ve Tepeli, Y. (2014). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterlilikleri Üzerine Bir Çalışma", *International Journal of Language Academy*, 2(4), 564-578.
- Yılmaz, M. Y. (2018). "Dil Bilgisi Oyunları", *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı* ed. Durmuş, M. ve A. Okur. 241-246, Ankara: Grafiker Yayınları.

Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2023). *Yükseköğretimde Uluslararasılaşma ve Türkiye'deki Üniversitelerin Uluslararası Görünürlüğü Çalıştay Raporu*. Ankara: YÖK.

Zahmacıoğlu, F. ve Avukatoglu, M. (2023). "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminde Öğretmenlerde Bulunması Gereken Yeterlikler ve Aday Profili", *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi El Kitabı (Çağdaş Öğretim Modelleri)* ed. Küçük, S. ve S. Zeyrek. 215-236, Gaziantep: Özgür Yayınları.

Zeyrek, S. (2020). "Dil-Kültür İlişkisi Doğrultusunda Yabancı Dil Öğretimi", *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 165-186.

Kaynakça

- Abu-Melhim, A. (2009, December). Re-evaluating the effectiveness of the audio-lingual method in teaching English to speakers of other languages. In *International Forum of Teaching and Studies* (Vol. 5, No. 2, pp. 39-45). American Scholars Press, Inc..
- Avcı, Y., & Küçük, S. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi. *Turkish Studies (Elektronik)*
- Başkan, A., & Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Anlama Becerileri (Dinleme Ve Okuma). *Rumelide Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 39-55.
- Bayram, Z. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi: Sorunlar ve Çözümler. *Anadolu Eğitim Dergisi*, 3(2), 45-63.
- Çelik, F. (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisini. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 32-41.
- Çelik, S. (2017). Yabancı Dil Eğitimi Politikaları ve Öğretmenlerin Rolü. *Dil Eğitimi ve Politikaları Üzerine Çalışmalar*, 1(1), 23-38.
- Durmuş, M. & Koyuncu, İ. S. A. (2023). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminin Temel Kavramları. *Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türkçemiz*. Paradigma Akademi. Çanakkale
- Ekmekçi, Ö. (1983). Yabancı Dil Eğitimi Kavram Ve Kapsamı. *Türk Dili/Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 379-380, 106- 115.
- Eroğlu, S. (2022). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerdeki Akademik Türkçe Söz Varlığı İle Akademik Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı= *Academic Vocabulary Of Students Who Learn Turkish As A Foreign Language And Vocabulary İn Academic Turkish Textbooks*.
- Gardner, R. C. (1968). Attitudes And Motivation: Their Role İn Second-Language Acquisition. *TESOL Quarterly*, 2(3), 141-150.
- Gardner, R. C. (2007). Motivation And Second Language Acquisition. *Porta Linguarum*, 8, 9-20
- Köksal, O. (2021). Yabancı Dil Öğretiminde Öğretmen Yeterlilikleri: Türkçe Öğretmenlerinin Durumu. *Türk Dili Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 102-118.
- Ortikov, U. (2023). Practical Uses Of Corpus Analysis İn Designing Language Teaching Materials. *Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural And Social Sciences*, 3(7), 304-309.
- Ortikov, U. (2023). Time Allocation For Vocabulary Training İn ESP Classrooms. *Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural And Social Sciences*, 3(11), 364-370.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches And Methods İn Language Teaching*. Cambridge University Press.

- Selinker, L. (1972). Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 10(3), 209-231.
- Stockwell, G. (2013). Technology and Motivation in English-language Teaching and Learning. In M. Thomas, H. Reinders, & M. Warschauer (Eds.), *Contemporary Computer-Assisted Language Learning* (pp. 156-175). Bloomsbury Academic.
- Şimşek, R., & Erdem, İ. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi Ve Kazanım İlişkisi. *Rumelide Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (22), 280-289. <https://doi.org/10.29000/Rumelide.895762>
- Uslu Üstten, A. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme Ve Değerlendirme. Ü. Şen (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçinde* (Ss. 119-138). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldız, Ü., & Tepeli, Y. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterlilikleri Üzerine Bir Çalışma. *International Journal Of Language Academy*, 2(5), 564-578.
- Warschauer, M. (1996). Computer-Assisted Language Learning: An Introduction. In S. Fotos (Ed.), *Multimedia Language Teaching* (Pp. 3-20). Logos International.

Kaynakça

- Ataseven, F. (1988). “Değişen sınıf içi öğretim ortamları ve şarkılarının yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanılması”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 189 – 198.
- Delen, M. (2016). “*Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği)*”, Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Demirci, E. Ö. (2019). “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Şarkı Kullanımı Seviye A1*”, Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Dinçer, B. K. ve Savur, H. (2019). “Yabancılarla Türkçe Deyim ve Atasözü Öğretiminde Kullanılabilecek Bir Araç: Tarkan Şarkıları”, *International Journal of Language Academy*, Sayı:27, ss. 39-55.
- Göher Vural, F. (2019). “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Müziğin Önemi*”, 9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi: Bölüm II: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Gürel, N. (2019). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Materyal Çalışması: Temalara Uygun Şarkılar Oluşturma”, *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 305-321.
- İnal, S. (2018). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Şarkıların Önemi ve Seçimi”, A. Okur, M. Durmuş (Ed.). *Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı*, ss. 417-429, Ankara: Grafiker Yayınları.
- İşcan, A. (2017). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (58), 437-452.
- İşcan, A. & Maden, M. N. (2020). “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçe Söz Varlığının Geliştirilmesinde Şarkıların Kullanımı”, *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 2(2), 630-650.
- Kaptan, Z. (2022). “Yabancı Dil Öğretiminde Türk Halk Ezgilerinin Kullanımı: Âşık Veysel Örneği”, *İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi*, 8(1), 193-207.
- Karadağ, B. F. ve Dinçer, M. (2022). “Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Telaffuz Becerisi Açısından Karaokenin Kullanılması”, *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 7(1), 91-116.
- Saraçoğlu, H. (2021). “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sessiz Filmlerle Fül Öğretimi*”, Yüksek lisans tezi, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

- Tanrıkulu, L. ve Koyuncu, A. (2020). “Erken Yaşta Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Şarkılarının Değerler Öğretiminde Kullanımı”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(2), 221-230.
- Uysal, Y. ve Karakuş, S. (2023). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Atasözleri Ve Deyimlerin Kültür Aktarımı Aracı Olarak Şarkılarla Kullanımı”, *Asya Studies*, 7 (100. Yılda Dünya Dili Türkçe Özel Sayısı 3), 109-118.

Kaynakça

- Aksu Dünya, B. (2022). Yabancı dil becerilerinin ölçülmesinde teknoloji kullanımı. E. Şimşek ve A. B. Üstün (Ed.), **Yabancı dil öğretiminde teknoloji uygulamaları** içinde (s. 181-197). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Coşkun, O. (2017). Ders araç ve gereçleri, materyal tasarımı, dil eğitiminde bilişim teknolojileri ve sosyal medya kullanımı. H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin ve D. Melanlıoğlu (Ed.), **Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı** içinde (Cilt II, s. 237-324). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). **Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hörküç, İ. (2023). Eğitimde Web 3.0 kullanımı: Potansiyel ve zorlukları. **International Journal of Social Sciences Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, 7(30), 326-335.
- Karaman, S., Yıldırım, S., ve Kaban, A. (22-23 Aralık 2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. **inet-tr'08 - XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri** içinde (s. 35-40). Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Küçük, S., ve Çakmak, F. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sanal gerçeklik gözlüğü kullanımının imkânları ve sınırlılıkları. **8. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi - Balkan Coğrafyası ve Türkoloji** içinde (s. 12-18). Üsküp (K. Makedonya): ICOTFL22.
- Özdemir, O. (2021). Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı. E. Kolaç ve S. Dal (Ed.), **Etkinliklerle Türkçe öğretimi** içinde (s. 589-627). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tatlı, Z. (2020). **Ölçme Değerlendirmede Web 2.0**. Ankara: Pegem Yayınları.
- Elektronik Kaynaklar
- Web 1: <https://kahoot.it/challenge/?quiz-id=d8730948-86af-48ed-83e5-652f9c1194bf&single-player=true> Erişim tarihi: 04.08.2024
- Web 2: <https://learnturkish.com/doys/Ogrenci> Erişim tarihi: 06.08.2024
- Web 3: <https://www.yee.org.tr/tr/yayinlar?k=1618&cyk=192> Erişim tarihi: 06.08.2024
- Web 4: <https://turkceninsesi.yee.org.tr/turkce-ogreniyorum/a1-a2> Erişim tarihi: 06.08.2024
- Web 5: <https://www.youtube.com/@3dakikadaturkce120/videos> Erişim tarihi: 06.08.2024
- Web 6: https://haber.subu.edu.tr/sites/haber.subu.edu.tr/files/2021-05/4_1.jpg Erişim tarihi: 06.08.2024
- Web 7: <https://haber.subu.edu.tr/tr/node/645> Erişim tarihi: 06.08.2024

Kaynakça

- Kara, M. (2010). OYUNLARLA YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XXVII, (s.407-411)
- YÜRÜMEZ, R.; ÖZER, M. Şirin. (2022). YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE EĞİTSEL OYUNLARIN KULLANILMASI. *Türk Dünyası Ve Türkçe Öğretimi*, 1(1), (s.34)
- Kalfa, M. (2014). YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEMEL DÜZEYDEKİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTSEL OYUNLARLA YAZMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), (s.86-90)
- Aslan, E.; Coşkun, O. (2016). YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OYUN YAZILIMLARI İLE SÖZCÜK ÖĞRETİMİ. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 11/3 (s.224-225)
- Akpınar, Ş., Harmankaya, H. & Haşimoğlu, H. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Unsurları: Günümüz Karagöz Oyunları Örneği. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), (s.747-750)
- Genç, B.E. (2021). Türkçe Öğretiminde Eğitsel Oyun Kullanımı: Bir Meta-Tematik Analiz Çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), (s.520-525)
- Gürsoy, A.; Arslan, M. (2011). Eğitsel Oyunlar ve Etkinliklerle Yabancılara Türkçe Öğretim Yöntemi. *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics* May 5-7 2011 Sarajevo. (s.184)
- Yavuz, G.; Okur, A. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde eğitsel oyunların konuşma Becerisindeki rolü. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), (s.261-263)

Kaynakça

- Aydın, G. (2015). Türk dili ve edebiyatı hizmet öncesi öğretmen eğitiminde yansıtıcı öğretim uygulamalarının akademik yazma becerilerine etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Aydın, G. (2017). Türk Dili ve Edebiyatı Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Yansıtıcı Öğretim Uygulamalarının Akademik Yazma Becerilerine Etkisi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 276-300.
- Badger, R. G. & G. White. (2000). A process genre approach to teaching writing. *ELT Journal*, 54(2), 153-160.
- Bailey, S. (2011). *Academic Writing: A handbook for International Students*. 3rd Ed. London & NY: Routledge.
- Başkan, A. (2021). Türk Dili 2: Akademik Yazma Eğitimi.
- Chamot, A. U.; J. M. O'Malley. (1986). *A Cognitive Academic Language Learning Approach: An ESL Content-Based Curriculum*. Washington DC. ERIC Number: ED338108.
- Christison, M. A., & Krahnken, K. J. (1986). Student perceptions of academic language study. *TESOL Quarterly*, 20(1), 61-81. <https://doi.org/10.2307/3586389>
- Cook, V. (1996). *Second Language Learning and Language Teaching*. London: Arnold.
- Demir, D. (2017). Uluslararası öğrencilerin akademik Türkçe ihtiyaçları. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- DEMİR N. Akademik Türkçe ve Temel Sorunları içinde *Akademik Amaçlar İçin Türkçe Öğretimi Kuram ve Uygulama*, Burak Tüfekçioğlu, Editör, Pegem Akademi, Ankara, ss.1-21, 2020
- Demirtaş Tolaman, T.; Karakaş, N. (2021). Akademik yazma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir inceleme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 447-460. DOI: 10.29000/rumelide.1012461.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2019). Akademik yazma açısından akademik türkçe ders kitapları. XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (Tam Metin Bildiri).
- Dudley-Evans, T., and M.J. St John. (1998). *Developments in English for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ekmekçi, V. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde akademik okuryazarlık öğretimine yönelik bir eylem araştırması. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

- Evans, S., & Green, C. (2007). Why EAP is necessary: a survey of hong kong tertiary students. *Journal of English for Academic Purposes*, 6, 3-17. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2006.11.005>
- Ferris, D. (1998). Students' views of academic aural/oral skills: a comparative needs analysis. *TESOL Quarterly*, 32(2), 289-318. <https://doi.org/10.2307/3587585>
- Franks, S., Spezzini, S., & Prado, J. (2018). Role of speaking in academic language. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*, 1-6. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0865>
- Göçen, G. (2020). Akademik Türkçe öğretiminde konuşma eğitimi. B. Tüfekçi-oğlu (Ed.), *Akademik Amaçlar İçin Türkçe Öğretimi -Kuram Ve Uygulama-* (ss. 225-269). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göçen, G. (2021). Uluslararası Öğrenciler için Hazırlanan Akademik Türkçe Ders Kitaplarındaki Konuşma Görevleri ve Yeterlilikleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 6(1), 43-84.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36.
- Hamarathı, E. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kelime Ağı Oluşturma Yönteminin Öğrencilerin Yazma Becerisi ve Motivasyonuna Etkisi (MISIR Örneği)-Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü- Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.
- Herrell, A. L., & Jordan, M. (2008). *Fifty Strategies for Teaching English Language Learners*, (3rd ed.) Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Hyland, K. (1997). Is EAP necessary? A survey of hong kong undergraduates. *Asian Journal of English Language Teaching*, 21(4), 385-395.
- Hyland, K. (2003). *Second Language Writing*. City University of Hong Kong: Cambridge University Press.
- Hyland, K. (2009). *Academic Discourse: English in a global context*. London: Continuum International Publishing Group.
- Hyland, K. (2009). *Academic Discourse: English in a Global Context*. Continuum.
- İşcan, A. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Kaygısı Üzerine Bir İnceleme (Ürdün Üniversitesi Örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 14, 135-152.
- Jordan, R. R., & Mackay, R. (1973). A Survey of the Spoken English Problems of Overseas Postgraduate Students at The Universities of Manchester and Newcastle upon Tyne. *Journal of the Institutes of Education of the Universities of Newcastle upon Tyne and Durham*, 25(125).

- Kahraman, F., & Kaya, F. B. Türkçe Akademik Yazma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Uygulamalar. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 7(2), 250-279.
- Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER Öğrencilerinin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz 2010, 8 (3), 661-696.
- Karababa, C. Z. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt 42 (2)*, 265-277.
- Karabayır, M. ve H. Derzinevesi. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Tartışmacı Metinlerin Kullanımı. *Avrasya İncelemeleri Dergisi (AVID)*, IV/1 (2015), 104-120.
- Karagöl, E. (2018). Akademik yazma açısından lisansüstü tezler. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Köksal, D., & Pestil, A. D. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi (ss. 295-316)', *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler* (Editör: A. Şahin). Ankara: PegemAkademi Yayınları, Ankara.
- Leki, I., & Carson, J. (1994). Students' perceptions of EAP writing instruction and writing needs across the disciplines. *TESOL Quarterly*, 28, 81-101.
- Nunan, D. (1999). *İkinci Dil*
- Richards, J. C., & Schmidt, R. (2010). *Dictionary of Language Teaching & Applied Linguistics*. Harlow: Longman.
- Scarcella, R. (2003). *Accelerating Academic English: A focus on the English Learner*. Oakland, CA: Regents of the University of California.
- Sertoğlu, G. (2021). Öz-düzenlemeli strateji geliştirme eğitiminin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma sürecinde gözden geçirme-düzeltilme becerileri üzerine etkisi (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Seyedi, G. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akademik yazma öğretimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Shih, M. (1986). Content-based Approaches to Teaching Academic Writing. *TESOL Quarterly*, 20, 617-648.
- Spack, R. (1988). Initiating ESL Students into Academic Discourse Community: How far should we go. *TESOL Quarterly*, 22, 29-51.
- Steele, V. (2004). Product and Process Writing: A Comparison. *TESL-EJ*, 8(3).
- Sukma, D. M., Nurkamto, J., & Drahati, N. (2018). Designing multimedia-based presentation in academic speaking. *International Journal of Language*

- Teaching and Education, 2(3), 227-237. <https://doi.org/10.22437/ijolte.v2i3.5753>
- Sun, C ve Feng, G (2009). Process Approach to Teaching Writing Applied In Different Teaching Models. *English Language Teaching*, 2,1,ss.29-51.
- Sun, C., & Feng, G. (2009). Process Approach to Teaching Writing Applied in Different Teaching Models. *English Language Teaching*, 2(1), 150-155.
- Swales, J. M., & Feak, C. B. (2004). *Academic Writing For Graduates Students*. Michigan: University of Michigan Press.
- Tangpermpoon, T. (2008). İngilizce anadal öğrencilerinin yazma becerilerini geliştirmek için bütünlük yaklaşım. *ABAC dergisi*, 28(2).
- Tarcan, Ö. D. (2017). Türkçe bilimsel metinlerde etkileşimli üstsöylem belirleyicileri. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 176-194.
- Tok, M. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde akademik yazma ihtiyacı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(23), 1-25.
- Tuomaité, V., & Zajankauskaité, Z. (2017). Oral communication in a foreign language competence development in academic contexts. *Research Journal Studies about Languages*, 31, 113-129. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.31.19049>
- Tüfekçioğlu, B. (2018). *Yabancı Dil Olarak Akademik Türkçe: Sosyal Bilimlerde Akademik ve Teknik Söz varlığı*. Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi.
- Ülper, H. (2019). *Okuma ve anlamlandırma becerilerinin kazandırılması*. Ankara: Nobel.
- Whitaker, A. (2009). *A step-by-step guide to writing academic papers* [E-kitap]. City University of Seattle <http://www.vsm.sk/Curriculum/academic-support/academicwritingguide.pdf>
- Yahşi C., Özlem & C. Güngör. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Türkçenin Önemine İlişkin Uygulamalı bir Araştırma: Türk dili öğretimi uygulama ve araştırma merkezi örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*. 2267-2274.
- Krahnke, K. J. ve Christison, M. A. (1986). Student perceptions of academic language study. *TESOL Quarterly*, 20 (1)
- Gillet, A. J. (1996). What is EAP? *IATEFL ESP SIG Newsletter*, 6, 16 – 22
- Richards, J. C. (1983). Listening comprehension: approach, design, procedure. *TESOL Quarterly*, 17 (2)
- Ferris, D. ve Tagg, T. (1996). Academic listening/ speaking tasks for ESL students: Problems, suggestions and implications. *TESOL Quarterly*, 30 (2)
- Ferris, D. (1998). Student's views of academic aural/oral skills: A comparative needs analysis. *TESOL Quarterly*, 32 (2)

- Johnson, K. A. ve Parrish, B. (2010). Aligning instructional practices to meet the academic needs of adult ESL students. *TESOL Quarterly Special Topics Issue: Migration and Adult Language Education*, 44 (3)
- Jordan, R. R. (1997). *English for Academic Purposes: A Guide and resource book for teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karakuş – Tayşi, E. (2017). Dil becerileri- anlama (dinleme ve okuma becerileri). *Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı* (Ed. Hayati Develi vd.) 1. Cilt. İstanbul: Kesit Yay.
- White, G. (1998). *Listening*. Oxford: Oxford University Press.
- Vandergrift, L. ve Goh, C. C. M. (2012). *Teaching and learning second language listening: Metacognition in action*. New York: Routledge.
- Pearson, (2019). *Global scale of English learning objectives for academic English*. UK: Pearson Education.
- Güven, A. E. ve Us, R. G. (2020). Akademik Türkçe öğretiminde dinleme eğitimi. (Ed. Burak Tüfekçioğlu vd.) *Akademik Amaçlar İçin Türkçe Öğretimi Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Becker, A. (2016). L2 student's performance on listening comprehension items targeting local and global information. *Journal of English for Academic Purposes*, 24.
- Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi, öğrenim, öğretim ve değerlendirme (2013). Almanya: telc.
- Littlemore, J. (2001). The use of metaphor in university lectures and the problems that it causes for overseas students. *Teaching in Higher Education* 6 (3)
- Littlemore, J., Chen, P. T., Koester, A. ve Barnde, J. (2011). Difficulties in metaphor comprehension faced by international student's whose first language is not English. *Applied Linguistics* 32 (4)
- Gruba, P. (2004). Understanding digitized second language videotext. *Computer Assisted Language Learning*, 17.
- Çelik, M. E. (2020). Akademik Türkçe Öğretiminde Okuma Eğitimi. (Ed. Burak Tüfekçioğlu vd.) *Akademik Amaçlar İçin Türkçe Öğretimi Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Hyland, K. (1989). *Purpose and Strategy: Teaching Extensive Reading Skills*.
- Ruşen, M. (2012). *Hızlı Okuma*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Dilligil, İ. R. (2004). *Yöntemleriyle Hızlı Okuma ve Anlama Teknikleri*. Ankara: Piramit Yayıncılık.
- Soysal, T. (2021). *Okuma ve Anlama Bağlamında Hızlı Okuma Teknikleri*. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*.
- Karl, T. (1995). *Selected articles from the creative English teaching forum classroom: 1989 – 1993 activities*. Washington: English Language Programs Division.

- Brown, H.D. (2001). *Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy* (2nd ed.), New York: Longman.
- Richards, J. C., Platt, J. ve Platt, H. (1992). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics* (2nd ed.). Harlow, Essex: Longman.
- Richards, J. C. ve Schmidt, R. (2002). *Dictionary of language teaching and applied linguistics* (3rd ed.). Essex: Longman.
- Lolino, A. (2014). *Reading for academic purposes: Techniques and atrategies to help Angolan ELT students at ISCED – Benguela enhance their reading skills. İngilizce Didaktik Proje Çalışması*. Lizbon: Sosyal ve İnsani Bilimler Fakültesi.
- Grabe, W. (2009). *Reading in a second language: Moving from theory to practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bazerman, C. (2010). *The informed writer : Using sources in the disciplines* (5th Ed). Boston: Houghton Mifflin Company.
- Ülper, H. (2010). *Okuma Süreci: Bilişsel İşlemler, Kıvraklık ve Okuma Stratejileri*. Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama.
- Wiener, H. S. ve Bazerman, C. (1994). *Reading skills handbook*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Ding, H. (2012). *Teacher’s Role in Students – Centered English Intensive Reading Class in China*. Canadian Social Science.
- Stone, R. J. (2013). *A teacher’s guide to academic reading: Focusing on the academic reading demands of ESL learners* (Master’s thesis). Department of Linguistics and English Language Brigham Young University.
- Shelyakina, O. K. (2010). *Learner perceptions of their ESL training in preparation for university reading tasks* (Master’s thesis). Department of Linguistics and English Language Brigham Young University.
- GSE, (2019). *Global scale of English learning objectives for academic English*. London: Pearson.

Kaynakça

- Özdemir, C. (2013). Dil-Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri ve İşlevi. *Milli Folklor*, 25(97), 157-166.
- Akkoyunlu, B. (2019). *Yedi iklim yabancı dil olarak Türkçe setindeki kültürel varlığın incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]*. Hacettepe Üniversitesi.
- Aktaş, T. (2005). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 89-100.
- Bölükbaş, & Keskin. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Journal of Turkish Studies*, 5(4), 221-235.
- Brooks, N. (1968). Teaching culture in the foreign language classroom. *Foreign Language Annals*, 1(3), 204-217.
- Byram, M., Gribkova, B., & Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching: A Practical Introduction for Teachers*. Language Policy Division, Directorate of School, Out-of-School and Higher Education, Council of Europe.
- Dağabakan, F. Ö. (2019). *Toplumdilbilim*. Ankara: Çizgi Kitabevi.
- Delanoy, W. (2020). What is culture? (G. Rings, & S. Rasinger Ed.), *The Cambridge Handbook of Intercultural Communication*, içinde (s. 17-34). Cambridge University Press .
- Demir, A., & Açıık, F. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*(30), 51-72.
- Durmuş, M., & Sumruk Ateşgül, H. (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel İçeriklerin Seçimi, Sunumu ve öğreticilerde Kültürlerarası Yeterlilik Geliştirme. E. Özkan (Ed.), *Yabancılara Türkçe Öğretimi*, içinde (s. 111-133). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Durukan, Ş. (2022). Modern Türk Edebiyatı Metinlerinin Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarına Yansıması. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 223-235.
- Eagleton, T. (2005). *Kültür Yorumları*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Eğinli, A. T. (2011). Kültürlerarası Yeterliliğin Kazandırılmasında Kültürel Farklılık Eğitimlerinin Önemi. *Öneri Dergisi*, 9(35), 215-227.
- Güngör, Ö. (2022). *Değerler ve Toplum*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güvenç, B. (2019). *Kültürün ABC'si*. İstanbul: YKY.
- House, J. (2008). What is an 'Intercultural speaking'? *Intercultural Language Use and Language Learning*, (s. 7-21). Springer, Dordrecht, Dordcht: Springer.

- Kafesoğlu, İ. (2021). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kaplan, M. (2021). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Koca, S. (2019). *Türk Kültürünün Temelleri*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Koyuncu, İ. (2022). *İkinci/yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında kültür konusuna yönelik araştırmalar: Bir meta-sentez çalışması [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]*. Hacettepe Üniversitesi.
- Lee, K. Y. (2009). Treating culture: what 11 high school EFL conservation textbooks in South Korea do? *English Teaching: Practice and Critique*, 8(1), 76-96.
- Mete, F. (2020). Türkçe Öğretiminde Görsel Kültür Ürünleri: Halk Oyunlarının Yeri. *Uluslararası Türkçe Edebiyet Kültür Eğitim Dergisi*, 9(2), 736-749.
- Peterson, B. (2004). *Cultural intelligence a guide to working with people from other cultures*. Yarmouth, Maine: Intercultural press.
- Sekitmen, R. (2021). *Kültürel aktarım bağlamında yabancılara Türkçe öğretiminde halk anlatılarından yararlanma [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]*. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Uğureli, A. (2022). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Yaşayan Kültürel Mirasın Aktarım Aracı Olarak Türk Yemek Kültürü: Yedi İklim Türkçe Ders Kitapları Örneği. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 4(1), 71-83.
- Yazıcı, N., & Kaygısız, Ç. (2020). Dil Öğretiminde Kültürel Yaklaşımlar. G. Aydın (Ed.), *Yabancı/ikinci dil öğretiminde kültür ve kültürel etkileşim*, içinde (s. 155-172). Ankara: Pegem Akademi.

Kaynakça

- Aksan, D. (2009). “Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim”, TDK Yayınları, Ankara
- Alperen, N. (2001). “Türkçe Okuma ve Yazma Eğitim Rehberi”, Ankara: Alperen Yayınları.
- Arslan, M., & Gürdal, A. (2012). “Yabancılar Görsel ve İşitsel Araçlarla Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi”, *Kastamonu Education Journal*, 20(1), 255-270.
- Arslan, M. (2017). “Ana dili olarak Türkçe öğretimi ve temel dil becerilerinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (46), 63-77.
- Avcı, Y. & Küçük, S. (2017). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi”, *Turkish Studies*, 12(35), 49-67.
- Barın, E. (2003). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*.
- Barın, E. (2004). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler”, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD) (1), 19-30.
- Batur, Z., Erkek, G., Kaplan, K., & Ercan, E. (2017). “Türkçe eğitimi ve yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisinin edinimine ilişkin öğretmen görüşleri”, *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-75.
- Çakır, İ. (2010). “Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur? ”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 28*, 165-176 s.
- Çiftçi Ö. Ve Demirci R. (2019).“Alfabe Farklılıklarının Yabancılar Türkçe Öğretimindeki Etkisi”, *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 7, (101-102)
- Demirel, Ö. (1999). “Yabancı Dil Öğretimi”, *Milli Eğitim Bakanlığı Yay.*
- Demirel, Ö. (2008). “Yabancı Dil Öğretimi”, *Pegem Akademi*.
- Göçer, A. (2015). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılması”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36.
- Gümüş Mattiussi, R., & Baş, B. (2020). “Yabancılar Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak kullanılan görsel-işitsel materyallerin etki durumu”, *International Journal of Language Academy*, 8(3).
- Günday, R. (2018). “Yabancı dil eğitiminde etken (aktif) ya da edilgen (pasif) yolla dilbilgisi öğretimi”, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(1), 436-445.
- Güneş, F. (2017). “Türkçe öğretiminde etkinlik yaklaşımı”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 48-64.

- Güneş, H. (2018). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Eğitimi”, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(3), 198-207.
- Hyland, K. (2003). *Second language writing*. Cambridge UK: Cambridge University Press
- İlgün K. ve İltar L. (2022). “Uluslararası Öğrencilere Yönelik Akademik Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becereleri”, *4. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler Eğitim Bilimleri 2*
- İşcan, A. (2016). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı”, *Journal of Turkish Studies* 11\21
- Kara Özkan, N. (2020). “Yabancı Dil Olarak Türkçede Kelime Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3(2) 130
- Kaya, S. ve Kocaman, Gürata E. (2024). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Üzerine Yapılan Bilimsel Çalışmaların Betimsel Analizi”, *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 4(1); 45-67
- Korkmaz, Z. (1992). “Gramer Terimleri Sözlüğü”, Ankara: TDK Yayınları 575.
- Kurudayıoğlu, M., & Potur, Ö. (2015). “Temel dil becerilerinin kazandırılması açısından tekerlemeler”, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (15)
- Memiş, M. (2019). “Yabancılar Türkçe Öğretenlerin Başvurdukları Kelime Öğretim Stratejilerinin Belirlenmesi”, *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 275-300.
- Oduperk T. (2018). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kelime Öğretimi Ve Kelime Öğretiminde Kullanılan Etkinlikler Yöntemlerle Uygulamalar”
- Özbay, M. (2007). “Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II,” Öncü Kitap, Ankara
- Özbay, P. D. M., & Melanhoğlu, A. G. D. (2008). “Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi”, *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.
- Pıllancı, H. ve Saltık, O. (2013). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dilbilgisi İçeriğini Etkileyen Faktörler: A1, A2 Düzeyleri”, *International Journal of Humanities and Education*
- Taşkın, Y. (2023). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kelime Hazinesi Bakımından A1 Seviyesi Üzerine Bir Durum Tespiti”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 90- 100.
- Temizkan, M. (2010). “Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları XXVII*, s.621-643.
- Tiryaki, E. (2013). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44.

- Ungan, S. (2007). “Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,
- Ünsal, G. (2008). “Yazma Öğretimi”, *Dil Dergisi*, Sayı: 142
- Yalap H. ve Ünsal M. (2019). “Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretimi Hizmeti Veren Kurumlarda/Merkezlerde Alfabe Öğretimi”, *The Journal of International Civilization Studies Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*
- Yazar, İ. (2019). “Türkçe öğretiminde ve temel dil becerilerinin kazanımında dijital teknoloji uygulamalarının yeri ve önemi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(64).

Kaynakça

- Aksoy, M. E. (1989). *Bilgisayar kursundan geçen öğretmenlerin bir eğitim aracı olarak bilgisayara ilişkin tutumları*. Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ariyanti, A. (2016). The teaching of EFL writing in Indonesia. *Dinamika Ilmu*, 16(2), 263-277.
- Arslan, M., & Gürsoy, A. (2008). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancı-lara Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 109-124.
- Aydın, S. (2005). İngilizce öğrenenlerin yazma etkinliklerinde bilgisayar kul-lanmaya yönelik tutumları ve bilgisayarın yazma becerilerindeki başarıya olan katkısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 295-310.
- Aygüneş, M. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuma becerisini geliştirme yolları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniver-sitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bağcı, H., & Başar, U. (2018). Yazma eğitimi. M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancı-lara Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 132). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Başkan, A., & Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştır-maları Dergisi*(21), 39-55.
- Büyükkikiz, K. K. (2011). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma beceri-leri ve öz yeterlilik alguları arasında ilişki üzerine araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık .
- Doğan, Y. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki dil becerisi olarak dinlemeyi geliştir-me çabaları*. . Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Emiroğlu, S. (2013). Konuşma eğitimi. M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yaban-cılara Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 277-291). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Er, A. (2005). Yabancı dil öğretiminde okuma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Ka-rabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(12), 208-218.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2000). Eğitimde iletişim. Anı
- Ergin, A., & Birol, C. (2000). *Eğitimde iletişim*. Ankara: Anı.
- Goh, C. M. (2002Singapore). *Teaching listening in the language classroom*. Sin-gapore: Regional Language Centre.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma bece-risinin kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36.

- Göçer, A., & Şentürk, R. (2019). Türkçe öğretmenlerinin metin işleme sürecinde kullandıkları geribildirim türlerine yönelik bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(31), 40-92.
- Graham, S., & Harris, K. R. (2003). Students with learning disabilities and the process of writing: A meta-analysis of SRSD studies. H. L. Swanson, K. R. Harris, & S. Graham içinde, *Handbook of learning disabilities* (s. 323-344). New York: Guilford Press.
- Güngör, A. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir izlençe önerisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Hedge, T. (1991). *Writing*. Hong Kong: Oxford University.
- Horwitz, A. K. (2010). Foreign and second language anxiety. *Language Teaching*, 43, 154-167.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum algı iletişimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- İşisığ, K. U., & Demirel, Ö. (2010). Diller için Avrupa ortak başvuru metni'nin konuşma becerisinin gelişiminde kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 156, 190-204.
- Jeon, K. (2017). *Güney Kore Üniversitelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma becerisinde karşılaştıkları sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Basım Yayın Dağıtım.
- Kara, Ö. T. (2013). Drama. M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 223-225). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kardaş, M. N. (2013). İş birlikli öğrenme yönteminin öğretmen adaylarının yazılı anlatım dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 152-163.
- Köksal, D., & Varışoğlu, B. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler. A. Şahin içinde, *Yabancı dil öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler* (s. 81-111). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Lynch, T. (2006). Studies on language acquisition, current trends in the development and teaching of the four language skills. E. U. Juan, & A. Martinez içinde, *Academic listening: Marrying top and bottom*. (s. 91-110). Berlin: Walter de Gruyter.
- Melanlıoğlu, D. (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde gizil güç: tutumlar*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Mendelson, D. J. (1994). *Learning to listen: A strategy-based approach for the second-language learner*. San Diego: Dominic Press.
- Munn, N. L., Fernald, L. D., & Fernald, P. S. (1969). *Introduction to Psychology*. Boston: Houghton.

- Özbay, M. (2005). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*, . Ankara: Akçağ.
- Özdemir, N. H., & Erdem, İ. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 101-125.
- Peyton, J. K. (1997). *Professional Development of Foreign Language Teachers*. Washington DC: Eric.
- Phinney, M., & Mathis, C. (1991). ESL student responses to writing with computers. *TESOL Newsletter*, 24(1), 30-31.
- Polat, Y. (2002). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma öğretimi ve edim sözler. *Anadili Dil Kültürü ve Eğitim Dergisi*(26), 62-75.
- Rost, M. (1994). *Introducing listening*. London: Penguin.
- Saracaloğlu, A. S. (2000). Öğretmen adaylarının yabancı dile yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 25(115), 65-72.
- Scovel, T. (1991). *The effect of affect on foreign language learning: a review of the anxiety research*. . New York: Prentice Hall.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık .
- Sunel, H. (2010). Türkçenin ana dil ve yabancı dil olarak öğretilmesinde telaffuz ve imlanın önemi. *V. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri* (s. 85-90). Ankara: Bilkent Üniversitesi Yayınları.
- Süğümlü, Ü., & Bakdemir, S. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi sürecinin değerlendirilmesi: öğretici deneyimleri ve görüşleri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 6(1), 82-100.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Triandis, H. (1971). *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Türker, M. S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Türker, S. (2010). *The effectiveness of audio books on the reading comprehension of selected texts by university EFL students at different proficiency levels*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Viau, R. (2015). *Okulda motivasyon*. (Y. Budak , Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yates, L., & Zielinski, B. (2009). *Give it a go : teaching pronunciation to adults*. Sydney: Macquarie University.

Türkiye Ekonomisinin 100 Yıllık Panoraması I

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi İsmail ÇİFÇİ

Prof. Dr. Ramazan KILIÇ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Türkiye Ekonomisinin 100 Yıllık Panoraması I

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi İsmail ÇİFÇİ • Prof. Dr. Ramazan KILIÇ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-0-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub594>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Çifçi, İ. (ed), Kılıç, R. (ed) (2024). *Türkiye Ekonomisinin 100 Yıllık Panoraması I*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub594>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin "100. Yılımda 100 Kitap" projesinde listelenmektedir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Berber, M. (2011), *İktisadi Büyüme ve Kalkınma*, Derya Kitabevi, Dördüncü Baskı, Trabzon.
- Boyes, W. J., and Melvin, M. (2014). *Fundamentals of Economics*. Sixth Edition. South Western Cengage Learning. Mason-Ohio.
- Çınar, I. T., Korkmaz, I., & Baycan, T. (2022). Regions' economic fitness and sectoral labor productivity: Evidence from Turkey. *Regional Science Policy & Practice*, 14(3), 575-599.
- Kılıç, R., & Aslan, V. (2017). Yenilenebilir ve yenilenemeyen enerjinin iktisadi büyüme üzerindeki etkisi: 28 OECD ülkesi üzerine ampirik bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 1-12.
- Kirbitçioglu, A. (1998). İktisadi Büyümenin Belirleyicileri ve Yeni Büyüme Modellerinde Beşeri Sermayenin Yeri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 53(01), ss. 207-230.
- Küçükaksoy, İ. and Çifçi, İ. (2020). *Economic Crisis and Stabilization Decisions Launched in Turkey. (In Turkish Economy)*. Edit. Güler Günsoy. University Publication, Eskişehir.
- Küçükaksoy, İ. and Çifçi, İ. (2020). *Main Economic Indicators Income Distribution and Poverty. (In Turkish Economy)*. Edit. Güler Günsoy. Anadolu University Publication, Eskişehir.
- Maddison - MPD version (2023). Bolt, J. and Zanden J. L. (2024), "Maddison style estimates of the evolution of the world economy: A new 2023 update", *Journal of Economic Surveys*, pp. 1–41. DOI: 10.1111/joes.12618
- Özbek, R. İ. (2016). *Sağlık ve Eğitim Hizmetleri ile Ekonomik Büyüme İlişkisi: OECD Ülkeleri Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Kütahya.
- Özçelik, Ö., & Babayiğit Sunay, E. (2018). Konjonktürel Dalgaların Tarihsel Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(Geybullu Ramazanoğlu Özel Sayısı), 845-865.
- Todaro, M. P. (2000). *Economic Development*, Addison-Wesley, Seventh Edition, London.
- Todaro, M. P. & Smith, S. C. (2012). *Economic development*. 11th Edition. New York: Addison-Wesley.
- Topuz, H. (2007). Cumhuriyet Dönemi Ekonomisinde Tarımsal Yapının İncelenmesi (1923-1950). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 377-390.

- TÜİK, (2024). *Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=D%C3%B6nems-el-Gayrisafi-Yurt-%C4%B0%C3%A7i-Has%C4%B1la-I.-%C3%87cyrek:-Ocak-Mart,-2024-53753&dil=1>
- Yeldan, E. (2011), *İktisadi Büyüme ve Bölüşüm Teorileri*, Efil Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.

Kaynakça

- Altıok, M., & Tuncer, İ. (2013). Türkiye imalat sanayinde yapısal değişim ve üretkenlik: 1980–2008 Dönemi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 55-70.
- Arısoy, İ. (2005). Türkiye’de Sanayileşme Ve Temel Göstergeler Açısından Sanayinin Gelişimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 45-67.
- Arpınar, C. (2022). *Endüstri 4.0 sürecinde Türkiye imalat sanayinin değerlendirilmesi* [Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi].
- Atağenç, İ. Ö. (2017). İzmir İktisat Kongresi ve 24 Ocak kararları sonrası Türkiye’nin liberal tecrübesinin karşılaştırmalı analizi. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 69-87.
- Bahar, O. (2005). Türkiye Ekonomisinde 1980 Öncesi Uygulanan Sanayileşme Politikaları. *Journal of Management and Economics Research*, 3(4), 64-90.
- Baştaş, L. (2012). Dışa açık büyüme modelinde sanayi politikalarının gelişimi: Türk imalat sanayinin yapısı ve rekabet gücü (1980-2011). *ODTÜ Gelişme Dergisi*(39), 303-322.
- Bulut, M. (2003). 1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve Türkiye’de Devletçiliğe Geçiş. *Bilgi*(26), 77-101.
- Çelik, O., & Çetiner, S. (2019). Türkiye ekonomisinde kalkınma planları ve kalkınma planlarındaki söylem değişiklikleri. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(3), 121-131.
- Çetin, M., & Kara, M. (2015). Bir Kalkınma Aracı Olarak “Organize Sanayi Bölgeleri”: Isparta Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesi Üzerine Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31, 49-68.
- Dalgıç, A. (2015). Türkiye’de Sanayileşme Süreci ve Sanayileşmenin Geleceği. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*(603), 95-101.
- Doğan, M. (2013). Türkiye Sanayileşme Sürecine Genel Bir Bakış. *Marmara Coğrafya Dergisi*(28), 211-231.
- Dülgeroğlu, E. (1983). Cumhuriyet döneminde Türkiye’nin sanayileşmesi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 93-102.
- Ercan, F., Karakaş, D., & Tanyılmaz, K. (2008). Türkiye’de Sermaye Birikimi, Sanayileşme Politikaları ve Sektörel Değişimler. In G. E. Arslan (Ed.), *Çeşitli Yönleriyle Cumhuriyetin 85.Yılında Türkiye Ekonomisi* (Vol. 4, ss. 213-254). Ankara, Gazi Üniversitesi Hasan Ali Yücel Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Erdogan, S. (1992). Türkiye’de sanayileşmenin tarihi gelişimi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(5), 375-384.

- Ertin, G. (1998). Türkiye'de sanayi. In N. Serter (Ed.), *Türkiye Coğrafyası* (ss. 163-183). Anadolu Üniversitesi.
- Ertürk, E. (2023). Türkiye Ekonomisinde Sanayileşmenin Evrimi ve Savunma Sanayii. In S. A. O. Ahmet İncekara (Ed.), *Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye Ekonomisi* (ss. 239-256). İstanbul Üniversitesi.
- Ezer, F. (2010). 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin Türkiye'ye Etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 427-442.
- Gümüş, Y. (2016). Geçmişten geleceğe Türkiye'nin sanayileşmesi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*(603), 113-118.
- Haytoğlu, E. (1997). Türkiye'de Demokratikleşme Süreci ve 1945'te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişin Nedenleri (1908-1945). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 48-56.
- İlkin, A. (2012). Türkiye'de Sanayi Politikası (1923-1973). *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 30(1), 377-423.
- İstikbal, D. (2022). *Türkiye'de Sanayinin Dönüşümü ve Yeni Teknolojik Trendler*. Seta Yayınları.
- Karlık, S. R. (2016). Türkiye Ekonomisini Dışa Açan 24 Ocak 1980 İstikrar Kararları: Öncesi ve Sonrasında Ekonomik Durum. Proceedings of International Turgut Ozal Symposium, Ankara.
- Kılavuz, N. (2022). Demokrat Parti'nin Sanayileşme Anlayışı ve Uygulamalar: Şeker Fabrikaları, Dokuma Sanayileri, Çimento Fabrikaları, Demir-Çelik Fabrikası. *Ekev Akademi Dergisi*(89), 195-210.
- Küçükaksoy, İ., & Çifçi, İ. (2020). Economic Crisis and Stabilization Decisions Launched in Turkey (In Turkish Economy). Edit: Güler Günsoy. Anadolu University Publications. Eskişehir.
- Özçelik, Ö., & Tuncer, G. (2007). Atatürk dönemi ekonomi politikaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 253-266.
- Sertel, S., & Sarıyürek, M. B. (2016). Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları ve Verdor Raporu. *Journal of International Social Research*, 9(42), 749-767.
- Sezgin, Ş., & Sezgin, S. (2018). Dünya'da Ve Türkiye'de Savunma Sanayi: Genel Bir Bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 1-19.
- Takım, A. (2011). Türkiye'de 1960-1980 yılları arasında uygulanan kalkınma planlarında maliye politikaları. *Maliye dergisi*(160), 154-176.
- Takım, A. (2012). Demokrat parti döneminde uygulanan ekonomi politikaları ve sonuçları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(02), 157-187.
- Taymaz, E., & Voyvoda, E. (2015). 2023'e Doğru Sanayi, Yapısal Dönüşüm ve Sanayi Politikaları. *İktisat İşletme ve Finans*, 30(350), 25-62.
- Terzi, H., & Oltulular, S. (2004). Türkiye'de sanayileşme ve ekonomik büyüme arasındaki nedensel ilişki. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 5(2), 219-226.

- Uzunkaya, S. Ş. (2020). Türkiye Ekonomisi'nde 1923-1977 Yılları Arasındaki Sanayi ve Kalkınma Planlarının Değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(Temmuz 2020 (Özel Ek)), 14-30.
- Yörük, A. (2011). Türkiye ekonomisinde yapı değişimleri planlı dönem (1963-1989). *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46, 95-151.
- Yücel, T. F. (2015). *Cumhuriyet Türkiye'sinin Sanayileşme Öyküsü*. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV).

Kaynakça

- Alkire, S., & Santos, M. E. (2014). Measuring Acute Poverty in the Developing World: Robustness and Scope of the Multidimensional Poverty Index. *World Development*, 59. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2014.01.026>
- Adalet Partisi (1965). Adalet Partisi seçim beyannamesi. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/>, (Erişim tarihi: 15.05.2024)
- Aran, M. A., Demir, S., Sarıca, Ö., & Yazıcı, H. (2013). Poverty and Inequality Changes in Turkey (2003-2006). *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2282455>
- Boratav, K. (2013). Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009, 18. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi
- Buğra, A. (2016). *Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye’de sosyal politika*. İletişim Yayınları
- Bulutay, T. (1975). Türkiye’nin 1923-1972 Dönemindeki İktisadî Büyümesi Üzerine Düşünceler. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (23).
- Cavallo, S., Geremek, B., & Kolakowska, A. (1996). Poverty: A History. *The American Historical Review*, 101(5). <https://doi.org/10.2307/2170191>
- Dağdemir, Ö. (2002). Türkiye ekonomisinde yoksulluk sorunu ve yoksulluğun analizi: 1987-1994. *Yoksullukla Mücadele Stratejileri, Hak-İş Konfederasyonu Yayını*, Ankara, 1-19.
- Devlet İstatistik Enstitüsü. (1994). İstatistik Göstergeler 1923-1992, Ankara: DIE, s. 412.
- Eichengreen, B. (2008). Globalizing capital: A history of the international monetary system (second edition). İçinde *Globalizing Capital: A History of the International Monetary System (Second Edition)*.
- Gölçek, A. G. (2023). Cumhuriyetten Bugüne Türkiye’de Yoksulluğun 100 Yıllık Görünümü: Kamu Maliyesi Bağlamında Bir Değerlendirme. *Akademik Hassasiyetler*, 10(Cumhuriyet Özel Sayısı). <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1353493>
- Kazgan, G. (2012). Türkiye ekonomisinde krizler (1929-2009). *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul.
- Küçükaksoy, İ. and Çifçi, İ. (2020). *Main Economic Indicators Income Distribution and Poverty. (In Turkish Economy)*. Edit. Güler Günsoy. Anadolu University Publication, Eskişehir.
- Maddison Project Database, version 2020. Bolt, Jutta and Jan Luiten van Zanden (2020), “Maddison style estimates of the evolution of the world economy. A new 2020 update ”
- Mütevellioğlu, N., & Işık, S. (2009). Türkiye emek piyasasında neoliberal dönüşüm. *Küreselleşme, kriz ve Türkiye’de neoliberal dönüşüm*, 159-204.

- Owen, R., & Pamuk, Ş. (2002). *20. Yüzyılda Ortadoğu Ekonomileri Tarihi*. Sabancı Üniversitesi.
- Pamuk, Ş. (2022). Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. *İstanbul: İsbankası Kültür Yayınları*.
- Price, L. L., & Rowntree, B. S. (1902). Poverty: A Study of Town Life. *The Economic Journal*, 12(45). <https://doi.org/10.2307/2957025>
- Sen, A. (1999). *Commodities and Capabilities: Amartya Sen*. Oxford University Press.
- Şahin, H. (2020). Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişimi-Bugünkü Durumu, 18. Baskı, Bursa, Ezgi Kitabevi.
- Şeker, S. D., & Jenkins, S. P. (2015). Poverty trends in Turkey. *The Journal of Economic Inequality*, 13, 401-424.
- Şener, Ü. (2012). Kadın Yoksulluğu. *Mülkiye Dergisi*, 36(4).
- Şentürk, M. (2012). TÜRKİYE'DE YOKSULLUK ÇALIŞMALARI. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(18), 205-233.
- TBMMD. (2001). Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, D: 21, C: 71.
- Townsend, P. (1979). Theories of Poverty. In Poverty in the United Kingdom (Townsend, P. (1979) Poverty in the United Kingdom, London, Allen Lane and Penguin Books (p. 61-92)). <http://www.poverty.ac.uk/free-resources-books/poverty-united-kingdom, c>.
- TÜİK. (2023). TÜİK Veri Portalı <https://data.tuik.gov.tr/>, (Erişim tarihi: 24.04.2023)
- UNDP (United Nations Development Programme). 1997. Human Development Report 1997: Human Development to Eradicate Poverty. New York.

Kaynakça

- Afşar, M. (2013). Makro İktisadın Temelleri. N. Berberoğlu ve L. Erdoğan (Der.), *İktisada Giriş II* içinde (ss. 3-28). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Alpdoğan, F. F. (2023). Türkiye Cumhuriyeti'nin Ekonomi Politigi Bir Döngünün İçerisinde mi? Kırılgan Türk Ekonomisinin Son Otuz Yıldaki Krizleri. *Sosyolojik Düşün Dergisi*, 8(1), 35-64.
- Arslan, M. (2016). 2. Dünya Savaşı ve Türkiye'de Savaş Ekonomisi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Aydemir, B. (2021). II. Dünya Savaşı Sonrasında (1945-1950) Türkiye'nin İktisadi Durumu ve Sosyal Hayatta Yaşanan Gelişmeler. *İçtimaiyat Dergisi*, 5(1), 73-89.
- Bağcı, E., & Tekin, Ü. (2020). Türkiye İktisat Politikalarının Tarihsel Gelişimi ve Günümüze Yansımaları. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 3(3), 175-188.
- Coşkun, Ö. A., & Eken, M. H. (2015). 2001 ve 2008 Krizlerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkilerinin Karşılaştırılması. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(104), 105-130.
- Çelebi, E. (2002). Atatürk'ün Ekonomik Reformları ve Türkiye Ekonomisine Etkileri 1923-2002. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, (5), 17-50.
- Dağdemir, Ö., & Küçükcalay, A. M. (1999). Türkiye'de 1960-1980 Müdahale Dönemi Ekonomileri: İktisat Politikaları ve Makro Ekonomik Göstergeler Açısından Bir Karşılaştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (3).
- Dolanbay, H. (2019). 1975-1984 Arası Gündem: Kıbrıs Barış Harekâtı ve Türkiye'nin Dış Politikası. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 5(3), 851-862.
- Durmuş, H. (2018). Türkiye'de Enflasyon Hedeflemesi: Örtük Enflasyon ve Açık Enflasyon Dönemleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Süirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 181-201.
- Ekinci, A. (2013). 2001 Krizi Sonrası Türkiye Ekonomisindeki Büyümenin Sırır: Daha Liberal Bir Ekonomi (?). *Liberal Düşünce Dergisi*, (72), 109-126.
- Emiroğlu, A., Koçyiğit, N., & Kesici, S. (2012). Demokrat Parti Yönetiminde Ekonomik Politikalar. *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8, 73-92.
- Erdoğan, S. (2018). Körfez Krizi'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri (1989-1991). *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 33-47.
- Eroğlu, İ., Yeter, F., & Kangal, N. (2021). Türkiye'de İktisat Politikalarının Temel Dinamikleri: Olaylar ve Olgular Üzerine Bir Değerlendirme. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 149-179.

- Fırat, E., & Demirtaş, C. (2011). Konjonktürel Teoriler Işığında Türkiye’de Yaşanan 2000-2001 Krizinin Değerlendirilmesi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 4(1), 23-32.
- Gökçek, H. A. (2023). Neoliberal İktisat Politikaları ve 1980-1989 Yılları Arasında Türk Ekonomisinin Genel Görünüşünün Altı Faktör Altında İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 147-161.
- Gökçeli, E., Fidrmuc, J., & Ghosh, S. (2022). Effect of foreign direct investment on economic growth and domestic investment: evidence from OECD countries. *European Journal of Business Science and Technology*, 8(2), 190-216.
- Güney, S., Korkmaz, M., Yiğiter, Ş. Y., Alacahan, N. D., Deniz, N., Ceylan, N., & Yahyaoglu, G. (2012). Atatürk ve Günümüz Dönemi Ekonomi Politikalarına Literatür Açısından Genel Bir Bakış. *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 3(5), 215-231.
- Güzel, S. (2009). 2008 Küresel Ekonomik Krizi ve IMF’nin Önerdiği Ekonomi Politikalarının Krizle Mücadeledeki Rolü. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (2), 55-69.
- Kalaycı, İ. (2010). Atatürk Döneminde Parasal Politikalar: Çağdaş Türkiye Ekonomisine Etkileri. *Mülkiye Dergisi*, 34(266), 109-124.
- Kanca, O. (2012). 1950-1960 Arası Türkiye’de Uygulanan Sosyo-Ekonomik Politikalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 47-63.
- Karabıyık, İ., & Uçar, M. (2010). Türkiye’de 1980 Sonrası Uygulanan IMF Destekli İstikrar Programlarının Ekonomik Açıdan Değerlendirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(2), 37-58.
- Kaya, M., & Kalaycı, İ. (2021). Türkiye’de Tarihsel Süreçte Tarım Politikası ve Planlama Deneyimi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2), 23-34.
- Kocaman, M., (2021). Türkiye’de 1923’ten Günümüze Para Politikası Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi. Ş. Karabulut (Der.) *Teorik ve Politik Yönleriyle İktisat Biliminde Yaşanan Gelişmeler* içinde (ss. 153-179). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Memiş, Ş. (2020). 20. Yüzyıl Türkiye Ekonomisi Üzerine Kısa Bir Analiz (1923-2000). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (66), 263-284.
- Meral, P. S. (2005). Enflasyon ve Enflasyonun Okuma Alışkanlığına Etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 309-324.
- Orhangazi, Ö., & Yeldan, A. E. (2023). “Türkiye Modeli”-2021 ve Sonrası: Rastgele Hedefler, Gerçekleşmeler ve Bir Bilanço. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 50(1), 171-194.

- Özçelik, Ö., & Tuncer, G. (2007). Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 253-266.
- Özçelik, Ö. (2015). *Türk iktisat tarihi*. Kütahya: Academia Yayınevi.
- Özdemir, Ü., Yiğit, G. K., & Oral, M. (2016). Cumhuriyetten Günümüze Ekonomi Politikaları Bağlamında Türk Dış Ticaretinin Gelişimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(35), 149-174.
- Öztürk, S., & Yıldırım, F. (2009). Osmanlı İmparatorluğunun İktisadi Çöküşü ve Atatürk Dönemi İktisat Politikaları. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi (JEAS)*, 10(2), 145-165.
- Öztürk, S., & Saygın, S. (2017). 1973 Petrol Krizinin Ekonomiye Etkileri ve Stagflasyon Olgusu. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 1-12.
- Özyurt, H. (1981). Atatürk Dönemi, Birinci ve İkinci Beş Yıllık Sanayileşme Planları Ve Türk Ekonomisindeki Yapı Değişikliğine Etkileri (1933-1938). *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (19), 119-148.
- Sabır, H. (2006). Atatürk'ün Ekonomi Anlayışı. *Sayıştay Dergisi*, (62), 3-19.
- Sarı, Y. (2007). Cumhuriyetten Günümüze Türkiye'de Uygulanan Para Politikaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7),
- Takım, A. (2011). Türkiye'de 1960-1980 Yılları Arasında Uygulanan Kalkınma Planlarında Maliye Politikaları. *Maliye Dergisi*, 160(1), 154-176.
- Takım, A. (2012). Demokrat Parti Döneminde Uygulanan Ekonomi Politikaları Ve Sonuçları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(02), 157-187.
- Taştemel, G. (2022). 2000-2001-2008 Krizleri ile Pandemi Sürecindeki Ekonomik Verilerin Karşılaştırılması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 17(2), 27-45.
- TCMB. Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS). Erişim adresi: <https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket> (Erişim Tarihi: 23.10.2023)
- TÜİK, (2008a). Fiyat Endeksleri ve Enflasyon - Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi - 3. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- TÜİK, (2008b) İstatistik Göstergeler 1923-2007. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- Tüzüncan, D. (2015). Türkiye'de Uygulanan Beş Yıllık Kalkınma Planlarının İstihdam Politikaları Açısından Değerlendirilmesi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 90-117.
- Ulusoy, İ. (2017). Atatürk Dönemi İktisadi Kalkınma Modeli (1923-1938). *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 111-124.
- Uluyol, O. (2019). 1980-2000 Döneminde Türkiye'de Bankacılığın Gelişimi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (17), 73-107.
- Uysal, Y. (2007). Türkiye'de Enflasyon: Sektörel Kaynakları ve İç Ticaret Hadleri. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44(508), 21-34.

- Ülken, Y. (1986). Atatürk Döneminde İktisadi Arayışlar-Eylemler-Olaylar. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 42(1-4).
- Yalman, İ. N., Koşaroğlu, Ş. M., & Işık, Ö. (2023). 2000-2020 Döneminde Türkiye Ekonomisinin Makroekonomik Performansının Mercet-Lopcow-Marcos Modeliyle Değerlendirilmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 60(664), 57-86.
- Yay, G. G. (1998). Atatürk Döneminde Para Politikası. *Erdem Dergisi*, 11(31), 289-320.
- Yeter, F., & Eroğlu, İ. (2023). Türkiye ve Akran Ülkelerde Enflasyon ve Faiz İlişkisi: Fourier Panel Granger Nedensellik Analizi. *Niğantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 50-69.
- Yılmaz, A., & Arı, A. (2015). Gevşek Parasal Göstergeler ve Enflasyon Hedefleme Stratejisi Altında, Enflasyonla Mücadele: 2001-2011 Türkiye Deneyimi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(1), 11-31.
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye’de Yatırım Teşvik Sisteminin Tarihçesi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 12(23), 431-441.
- Yurdakul, F. (2001). Türkiye’de Enflasyon Sürecinde Yapısal Kırılmalar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56(01), 149-169.
- Yurgiden, H., & Gökdemir, L. (2023). Merkez Bankası Para Politikaları Gelişimi ve Geleneksel Olmayan Para Politikaları. Ş. Karabulut (Der.) *Ekonomi ve Finans Konularına Teorik Yaklaşımlar*. İçinde (ss. 51-64). Bursa: Ekin Yayınevi.

Kaynakça

- Akyüz, Fatih (2017). Osmanlı'nın Günahlarından Kurtulmak: Cumhuriyet'in İç Borç Mahsubu, Osmanlı Hâkimiyet Sahası Çalışmaları Dergisi, Cilt 7, Şubat, Sayı 12.
- Arsan, H. Üren (1961). Türkiye'de Cumhuriyet Devrinde İç Devlet Borçları, AÜSBF Maliye Enstitüsü Yayın No:17, Ankara.
- Aşçı, Hatice, B. (2016). Lozan Barış Antlaşmasında Osmanlı Borçları Me-selesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 5, s.1649-1666.
- Bal Harun ve Pınar Özdemir (2010). Türkiye Ekonomisinde İç Borçların Yeri ve Sürdürülebilirliği, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Der-gisi, Cilt 19, Sayı 1, s.82-98.
- Bakkal Süleyman ve Temel Gürdal (2007). İç Borçlanmanın Türkiye Üzerine Etkileri, Akademik İncelemeler, Cilt 2, Sayı 2, s.147-173
- Bayraktar, Yüksel (2010). Borç Kısılacında Türkiye Ekonomisine Tarihsel Bir Bakış: Borçlanma Üzerine Çıkarılacak Dersler, Bilgi (20), Yaz, s.35-71
- Blejer, M. I. ve Cheasty, A. (1991), "The Measurement of Fiscal Deficits: Analytical and Methodological Issues", Journal of Economic Literature, 24,1644-1678.
- Çöğürçü, İclal (2012). Türkiye'nin İç Borç Genel Yapısı Üzerine Geçmişten Gü-nümüze Bir Değerlendirme, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 2 (1), s.93-104.
- Demircan, Siverekli Esra (2004). Türkiye'de Kamu Borçlarının Siyasi Analizi, Muhasebe Finansman Dergisi, Sayı 22, s.117-125.
- Demircan, Siverekli Esra (2006). Yeni Ekonomik Düzendeki Bütçe Sistemlerinde-ki Değişim Süreci ve Türk Kamu Maliyesinin Uyumu, Yönetim ve Eko-nomi, Cilt 13, Sayı 2, s.47-61.
- DPT Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950 – 2003.
- Eğilmez, A. Mahfi (1997). Hazine, Ankara: Creative Yayınları.
- Eğilmez, A. Mahfi ve Ercan Kumcu (2006). Ekonomi Politikası, Teori ve Tür-kiye Uygulaması, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eğilmez, A. Mahfi (2009). Küresel Finans Krizi, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Gürler, Ayşe Sema (1998). Devlet İç Borç Yönetimi OECD Ülkeleri ve Türkiye Uygulaması, DPT Uzmanlık Tezi, DPT Yıllık Programlar ve Konjonk-tür Değerlendirme Genel Müdürlüğü Finansman Dairesi, Ağustos, Yayın No: 2488, Ankara.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı Web Sitesi.
- Kanlıgöz, Cihan (1997). Kamu Borçlanma (İstikraz) Sözleşmeleri, Ankara Üni-versitesi SBF Dergisi, 52 (1), s.339-357.

- Kaya, Ayşe (2013). Mali Sürdürülebilirlik: Teori ve Türkiye Uygulaması, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No:292, İstanbul.
- KBYR (2023). Kamu Borç Yönetimi Raporu (2023). T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2024/01/2023-KBYR-TRK_V9.pdf (Erişim Tarihi 25.04.2024)
- Kolçak, Menşure (2014). Türkiye’de Devlet İç Borçlarının Yönetimi: 2000 Öncesi ve Sonrasının Karşılaştırılması, Sayıştay Dergisi, Sayı 93/Nisan-Haziran, s.5-30.
- Kongar, Emre (1995), Türkiye’nin Toplumsal Yapısı, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Kopar Metin ve Murat Yolun (2012). 18 ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Borçlar Tarihine Bir Bakış, International Journal of History, History Studies, Volume 4 (1). s.335-358
- Özbilen, Şevki (1999). Türkiye’de Kamu Borçlanması ve Ekonomik Etkileri. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Özcan, Süleyman Emre (2019). “Cumhuriyetten Bugüne Türkiye’nin Borç Sorunu”, Seçilmiş Göstergeler ile Geçmişten Günümüze Türkiye Ekonomisi, Editör: Yavuz Odabaşı ve Zeki Yılmaz, Ekin Basın Dağıtım, s.163-206
- Sönmez, Sinan (2008). Türkiye’de İç Devlet Borçlanması’nın İşlevi ve Gelişimi, Çeşitli Yönleriyle Cumhuriyetin 85. Yılında Türkiye Ekonomisi, Editör Gülen Elmas ERASLAN, Gazi Üniversitesi Hasan Ali Yücel Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını No 4, Ankara.
- Şen, Hüseyin, Abdullah Keskin, İsa Sağbaş (2007). Bütçe Açıkları ve Finansman Politikası Teori ve Türkiye Uygulaması, Orion Kitabevi, Ankara,
- Taş, Ramazan (1995). “Türk Mali Sisteminin Uzun Döneminin Yapısal ve Oransal Analiz Yöntemi ile Değerlendirilmesi (1923-1980)”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 50 (01), s.355-382. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001797
- TCMB (1991), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 1990 Yıllık Rapor, Ankara.
- TCMB (2002), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 2002 Yıllık Rapor, Ankara.
- Toprak, Düriye (2010). Türkiye’de Kriz Dönemlerinde Borçların Seyri, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, s.1-14
- Tunçel Ahmet K. ve Yıldırım Murat (2014). 1854- 1874 Döneminde Osmanlı Devleti’nin Dış Borçlanması: Kaç Milyar Dolar Osmanlı Devleti’nin İflasına Neden Oldu? Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 16 (1), s.1-26
- Turan, Zübeyir (2005). Türkiye Ekonomisinde Kasım 2000 – Şubat 2001 Krizleri, TÜHİS Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası Yayınları. Ağustos 2005.

- Utkugün, Ceren ve Şaban Ortak (2019). İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de İç Borçlanma Çabaları, Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 6, Sayı 11. s.1-21.
- Uygur, Ercan (2001). Krizden Krize Türkiye:2000 Kasım ve 2001 Şubat Krizleri, Türkiye Ekonomi Kurumu, Tartışma Metni 2001/1, 7 Nisan 2001.
- Ünlüöner, Kurban (1988). Cumhuriyet Dönemi Devlet Borçları, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(4), s.313-335
- Yardımcıoğlu Mahmut, Hilal Kocaman ve Necdet Sezal (2012). Türkiye’de Günümüze Kadar İzlenen Bölgesel Kalkınma Politikaları ve Kalkınma, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, II. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu, 1 – 2 Ekim 2012.
- Yavuz, Ali (2009). Başlangıcından Bugüne Türkiye’nin Borçlanma Serüveni: Durum ve Beklentiler, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 20, Aralık, s.203-226.
- Yeşilay, Rüstem Barış (2005). Devletçiliğin Türkiye Ekonomisindeki İzdüşümleri, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19 (1), s.117-132
- Yılmaz, Binhan Elif ve Azad Erdem (2022). Türkiye’de 2000 – 2020 Dönemi İç Borçlanma Politikaları ile Yurtiçi Orijinal Günah İlişkisi, Vergi Dünyası, 41, Sayı 487, Mart, s.27-42.

Kaynakça

- Acar, İ. (2015). Türkiye’de Gelir Dağılımı. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 43-59.
- Akın, F. (2015). Gelir Dağılımı ve Gelir Dağılımı Müdahale Gereği. *İş ve Hayat*, 1(1), 9-24.
- Başkanlığı, T. C. (2019). *11. Kalkınma Planı (2019-2023): 100. Yıl Türkiye Planı*. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.
- Bellù, L. G., & Liberati, P. (2005). Charting Income Inequality: The Lorenz Curve. *The EASTPol*, 1-17. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/7c681f66-90d8-4c4e-b006-8e6931bfb034/content> adresinden alındı
- Cicioğlu, Ş. (2013). Türkiye’de 1980 Sonrası Gelir Dağılımının Ekonomi Politikaları ve Krizler. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 2(2), 29-49.
- Çakır, M. (2022). Türkiye’de Gelir Dağılımını Etkileyen Faktörler: Bölgesel Analiz. *16th International Conference on Knowledge, Economy & Management Proceeding*, 566-576.
- Çakmak, A. İ., & Tosun, B. (2017). Ekonomik Büyüme-Gelir Dağılımı İlişkisi: Kuznets Hipotezinin Seçilmiş Ülkeler Üzerine Araştırılması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi KOSBED*(33), 33-44.
- Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de Gelir Eşitsiliği ve Yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları*(59), 89-132.
- Çelik, D., & Erkişi, K. (2022). Gelişmekte Olan Ülkelerde Gelir Dağılımına Etki Eden Faktörler. *Erciyes Akademi*, 36(1), 253-269.
- Çobanoğlu, F., & Yılmaz, H. İ. (2019). Türkiye’de Yıllık Hanehalkı Kullanılabilir Gelir Eşitsizliğinin Ölçümü. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 2633-2646.
- Dereli, D. (2024). *Finansal Derinleşme ve Gelir Dağılımı Arasındaki İlişki: Farklı Gelir Grubuna Ait Ülkeler için Panel Veri Analizi* (Cilt Doktora Tezi). Çanakkale: T.C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Dişbudak, C., & Süslü, B. (2007). Türkiye’de Kişisel Gelir Dağılımını Belirleyen Makroekonomik Faktörler. *Ekonomik Yaklaşım*, 18(65), 1-23.
- Durak, S., & Akalın, G. (2022). Türkiye’de Gelir Dağılımının Belirleyicileri. *Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi*, 6(2), 69-86.
- Erçakar, M. E., & Güvenoğlu, H. (2018). Türkiye’de Gelir Dağılımı ve Sosyal Koruma Harcamalarına Bir Bakış. *Sosyal Bilimler Metinleri*(1), 38-53.
- Güder, F. (2019). Yüksek Gelirli Ülkelerde Gelir Dağılımını Etkileyen Faktörler. *Fiscaoeconomia*, 3(2), 198-216.
- Işık, N. (2006). Sektörel Gelir Dağılımının Ekonomik Büyüme Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi*, 119-127.

- Karabulut, T. (2006). Türkiye’de Kişisel Gelir Dağılımı Araştırmalarının Analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1), 21-36.
- Kubar, Y. (2011). Bir İktisat Politikası Amacı Olarak Gelir Dağılımı: Türkiye Örneği (1994–2007) Analizi. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi*, 227-246.
- Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review*, XLV(1), 1-30.
- Kübra Karkuş Kılıcı, C. K. (2019). Gelir Dağılımın Ölçülmesi ve Devletin Gelir Dağılımına Müdahalesi. *ECONDER. I. Uluslararası İktisat, İşletme ve Sosyal Bilimler Kongresi* (s. 671-678). Karabük: Karabük Üniversitesi.
- Özsoy, D. (2024). Türkiye’de Gelir Dağılımı Çalışmaları ve Gelir Dağılımında Sosyal Transferlerin Etkisinin Türkiye ve Avrupa Birliği Karşılaştırması. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(27), 356-372.
- Peçe, M. A., Ceyhan, M. S., & Akpolat, A. (2016). Türkiye’de Gelir Dağılımının Ekonomik Büyümeye Etkisi Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 2(1), 135-148.
- Stewart, F. (2000). Income Distribution And Development. *QEH Working Paper Series - QEHWPS37*, 1-37. doi:http://dx.doi.org/10.4337/9781843767473.00014
- Topuz, S. G., & Dağdemir, Ö. (2016). Ekonomik Büyüme ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi: Kuznets Ters-U Hipotezi’nin Geçerliliği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11(3), 115-130.
- Topuz, S. G., & Sekmen, T. (2020). Türkiye’de Hanchalkı Gelir Eşitsizliğine Etki Eden Faktörlerin Lorenz ve Yoğunlaşma Eğrileri ile Analiz Edilmesi ve Bölgeler Arası Karşılaştırma. *Curr Res Soc Sci*, 6(2), 103-124.
- TUİK. (2024, 07 20). *Gelir Dağılımı İstatistikleri*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=gelir-yasam-tuketim-ve-yoksulluk-107&dil=1> adresinden alındı
- Ulutürk, S., & Ersezzer, D. (2005). Gelir, Gelir Dağılımı Yaklaşımları ve Devletin Rolü. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 88-105.

Kaynakça

- Akbaş, S. (2015). Aktif işgücü piyasası politikalarının etki değerlendirmesi: Denizli ili örneği, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Akca, T. (2012). Global finansal piyasaların entegrasyonu üzerine ampirik bir çalışma: Türkiye nerede? Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aktepe, İ. (2019). Küreselleşmenin gelir dağılımı ve yoksulluk üzerine etkileri: 1980 sonrası Türkiye’de izlenen vergi politikaları açısından bir değerlendirme. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Ansar, H., Suat K., Özlem O. ve Benan Z. O. (2000). *Türkiye Emek Piyasasının Yapısı ve İşsizlik*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul.
- Batmaz, N. Y., ve Erdem, Ç. (2016). Türkiye’de 1950-1960 döneminde kentleşme sürecini siyasi iktidarın yapısı ve uygulamaları açısından yorumlamak. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 12(47), 201-213.
- Bulutay, T. (1995). *Employment, Unemployment and Wages in Turkey*. International Labour Office, State Institute of Statistics, Ankara.
- Çelik, M. Y. (2012). Boyutları ve farklı algılarıyla küreselleşme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 57-73.
- Çondur, F., ve Bölükbaş, M. (2014). Türkiye’de işgücü piyasası ve genç işsizlik-büyüme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.
- Değer, S. (2021). Otomasyon teknolojisinin üretim süreçlerine yarattığı değişim ve bu değişimin istihdam üzerindeki etkileri. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 135-164.
- Doğan, S. (2005). *Türkiye ekonomisi*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi: İstanbul.
- Duruç, M., ve Kara, M. (2009). Yeni AB üyesi ülkeler ile Türkiye işgücü piyasasının karşılaştırmalı analizi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 53-76.
- Ehrenberg, R., Smith, R., ve Hallock, K. (2021). *Modern labor economics: theory and public policy*, Routledge.
- Emeç, H., Üçdoğru Birecikli, Ş., ve Acar Balaylar, N. (2021). Türkiye’de Genç İşsizliğin Profili: Panel Logit Model Tahmini. *Journal of Management & Labor/Yönetim ve Çalışma Dergisi*, 5(2).
- Erdinç, Z. (1999). Küreselleşmenin istihdama etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3), 111-120.

- Kabaş, T. (2021). *Türk Toplumunda İktisadî Hayat ve Sosyal Değişme*, Ekin Yayınevi, İstanbul. (Erişim Tarihi: 25.05.2024), <https://scholar.google.com/scholar?oi=bibs&cluster=14008936235356326294&btnI=1&hl=tr>
- Kar, M. ve Tatlısöz, F. (2008). Türkiye’de Doğrudan Yabancı Sermaye Hareketlerini Belirleyen Faktörlerin Ekonometrik Analizi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2008(1), 436-458.
- Kaya, Y. (2008). Proletarianization with polarization: Industrialization, globalization, and social class in Turkey, 1980–2005. *Research in Social Stratification and Mobility*, 26(2), 161-181.
- Kazgan, G. (2002). *Tanzimattan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi*, (3. Baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Keşen, Y. ve Nurhan Y. (2001). *Türkiye Ekonomisi* (12. Baskı). Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Kesici, M. R. (2011). Avrupa emek piyasası dinamikleri ve Avrupa istihdam stratejisi temelinde *Türkiye’nin uyumu*. *Çalışma ve Toplum*, 1(28), 75-115.
- Küçük, E. ve Gürbüz, A. (2012). Türkiye’de uygulanan dış kaynaklı eğitim projeleri nasıl bir toplumsal dönüşümü hedefliyor? *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 51-71.
- Makal, A. (2001). Türkiye’de 1950-1965 döneminde tarım kesiminde işgücü ve ücretli emeğe ilişkin gelişmeler. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56(3), 103-140.
- Özaydın, M. M. (2018). *Sosyal politikanın Türkiye’deki tarihsel gelişimi*, (Editörler: Oral A. İ. ve Şişman, Y.) içinde *Sosyal politika I*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Özel, H.A. (2011). Türkiye’de ticari serbestleşmenin tarihsel gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 73-92.
- Özen, E. N. (2017). Bilgisayarlı Otomasyon ve Türkiye’de İşgücü Piyasasının Geleceği. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Tepav Değerlendirme Notu.
- Öztürk, M. (2007) Türkiye’de iç göçe katılanların kent yaşamına ve kentsel emek piyasalarına etkisi, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 52(2007), 245-254.
- Öztürk, M. ve Altuntepe, N. (2008). Türkiye’de kentsel alanlara göç edenlerin kent ve çalışma hayatına uyum durumları: bir alan araştırması. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 3(11), 1587-1625.
- Öztürk, N. Ş., ve Akbulut, Y. (2011). Hemşirelerin iş gücü verimliliğini etkileyen örgütsel faktörler konusundaki tutumlarının belirlenmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 10(1), 19-30.
- Peker, M. (2009). Türkiye’de nüfusbilimin kurumsallaşması ve bu süreçte Prof. Dr. Nusret H. Fişek’in yeri. *Memleket Siyaset Yönetim*, 4(11), 132-162.

- Sandalcılar, A. R., ve Noyan Yalman, İ. (2012). Türkiye’de dış ticaretteki serbestleşmenin işgücü piyasaları üzerindeki etkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 49-65.
- T.C. Resmî Gazete (1936). Kanunlar. <https://www.resmigazete.gov.tr/ar-siv/3330.pdf> (Erişim tarihi: 19.05.2024).
- Tezcel, Y. S. (1994). *Cumhuriyet döneminin iktisadi tarihi (1923-1950)*. Yurt Yayınları 4, Ankara.
- The World Bank (2022). Population. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?end=2022&locations=TR&start=1960&view=chart> (Erişim Tarihi: 28.05.2024).
- Toprak, M. (1999). *Cumhuriyet dönemi Türkiye ekonomisi 75 yıl armağanı. Kara Harp Okulu Basımevi*, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT), (1994). Nüfus ve nüfusun yapısı. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023) İşgücü piyasasındaki gelişmelerin makro analizi raporları. <https://www.sbb.gov.tr/isgucu-piyasasindaki-gelismelerin-makro-analizi/> (Erişim tarihi: 30.05.2024).
- Türkiye İstatistik Kurumu (2023). İşgücü istatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2023-53521> (Erişim tarihi: 30.05.2024).
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2012). *İstatistik göstergeler (statistical indicators) 1923-2011*, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayal%C4%B1-N%C3%BCfus-Kay%C4%B1t-Sistemi-Sonu%C3%A7lar%C4%B1-2023-49684&dil=1> (Erişim Tarihi: 28.05.2024).
- Uddin, H., ve Khanam, M. J. (2017). Import, export and economic growth: The case of lower income country. *Journal of Business and Management*, 19(1), 37-42.
- Yardımcı, M. E., ve Kutlutürk, D. (2019). İkinci dünya savaşında Türkiye’nin ekonomik kısıtları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37), 47-67.
- Yavuz, Ö. S. (2016). Türkiye’de emek piyasası esnekliği. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yiğitbaş, Ç., ve Özcan, H. (2021). Çalışmayan kadınların cam tavan algıları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(53), 779-794.
- Yücel, İ. H. (1997), *Bilim-Teknoloji Politikaları ve 21 Yüzyılın Toplumunu*, DPT, Ankara, <https://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/yucel.pdf> (Erişim Tarihi: 28.05.2024).

- Zeren, F., ve Savrul, B. K. (2012). Türkiye’de şehirleşmeyi etkileyen faktörler: Mekansal ekonometri analizi. *Journal of Yasar University*, 28(7), 4749-4765.
- Zürcher, E. J. (1998). *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi* (Çev. Sencer Gönen Y.), İletişim Yayınları, İstanbul.

Kaynakça

- Adıgüzel, M. (2013). Ekonomik küreselleşmenin Türkiye'ye etkileri. *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-20.
- Akaner, Ü. (2020). *Türkiye'de çok uluslu şirketlerin doğrudan yabancı yatırımlarını etkileyen faktörlerde küreselleşme etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Aslan, V. ve Kılıç R. (2022). Ekonomik özgürlükler, yabancı doğrudan yatırımlar ve yabancı portföy yatırımları arasındaki ilişki: OECD ülkeleri üzerine ampirik bir çalışma. *Nobel Yayınları*, 1. Basım, Aralık 2022.
- Aşçı, S. A. (2016). Piyasa ekonomisi ve Türk Cumhuriyetleri: Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonraki süreç üzerine bir değerlendirme. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 1, 57-72.
- Aytekin, İ. (2013). Küreselleşme ve ekonomik küreselleşme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 123-134.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Bayar, F. (2006). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32 (4), 25-34.
- Bayar, F. (2008). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32 (4), 25-34.
- Değirmenci, G. (2011) Batı şeria duvarı ve uluslararası hukuk. *Bilge Strateji*, 3(4), 203-223.
- Demir, D. (2018). Küreselleşme, doğrudan yabancı yatırımlar ve gelir dağılımı üzerine karşılaştırmalı bir analiz (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- ETH Zürich KOF-Globalisation-Index. (2021, 4 July). Retrieved from: <https://kof.ethz.ch/en/news-and-events/media/press-releases/2018/12/kof-globalisation-index-globalisation-lull-continues.html>.
- Ekinci, İ. (2019). Küreselleşme, ülkeler arası gelir dağılımı eşitsizliği ve KOF küreselleşme endeksi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Ezcurra, R., & Del Villar, A. (2021). Globalization and spatial inequality: Does economic integration affect regional disparities, *The Annals of Regional Science*, 67(2), 335-358.
- Gökçeli, E. (2023). Institutional quality and foreign direct investment: evidence from OECD countries. *Ekonomickı časopis*, 71(03), 222-257.
- Helvacı, Ü. (2022). Tüketim kültürünün oluşumunda sosyal medyanın etkileri: Instagram ve youtube kullanan bireylerin tüketim davranışlarının incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

- IMF, (2002). Globalization: A Framework For Imf Involvement. Erişim Linki: <https://www.imf.org/external/np/cxr/ib/2002/031502.htm>.
- Kukoç, M. (2009). Liberal philosophy and globalization. *Synthesis philosophica*, 24(1), 65-78.
- Kürkçü Dumanlı, D. (2013). Küreselleşme kavramı ve küreselleşmeye yönelik yaklaşımlar. *Türk Online Tasarım Sanat ve İletişim Dergisi*, 3(2), 1-11.
- Labonte, R. & Schrecker, T. (2005). Globalization and social determinants of health: Introduction and methodological background, *Global Health* 3(5), 1-10.
- Lagos, R. & Walker, I. (2022, 12 February). *Humanising globalization*. Retrieved From: https://www.wto.org/english/news_c/sppl_c/sppl16_c.htm.
- Landau, A. (2001). *The GATT/WTO: Instrumentalizing globalization, in redrawing the global economy*, London: Palgrave Macmillan.
- Milanovic B (2005). Can we discern the effect of globalization on income distribution? Evidence from household surveys. *World Bank Econ Rev* 19, 21-44.
- Oktayer, A. (2009). Türkiye'de finansal serbestleşme ve derinleşme süreci üzerine nitel bir inceleme. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 4(1), 73-100.
- Ortiz-Ospina, E., Beltekian, D., & Roser, M. (2023). Trade and globalization. *Our World in Data*.
- Özcan, A. ve Sümer, G. Ç. (2015). Küreselleşmenin kimliksiz kentleri ve McDonald's kent kültürü. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(13), 238-256.
- Özçelik, Ö., Aslan, V., & Özbek, R. İ. (2018). Arge harcamalarıyla yüksek teknoloji ihracatı arasındaki ilişki: seçili 10 OECD ülkesi için panel veri analizi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 57-66.
- Sarıtaş, T. (2017). *Türkiye'de ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme süreci ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin analizi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Samimi, P., Lim, G. C. & Buang, A. A. (2011). Globalization Measurement: Notes On Common Globalization Indexes. *Journal Of Knowledge Management, Economics And Information Technology*, 1(7), 197-216.
- Simpson, J., & Weiner, E. (1989), *The Oxford English dictionary* (3 rd.). Oxford: Clarendon.
- Stiglitz, J.E. (2004). *Küreselleşme büyük hayal kırıklığı* (A. Taşçıoğlu, D. Vural, Çev.), (1. Basım). İstanbul: Plan B Yayınları.
- TDK Sözlüğü, Küreselleşme. (2021, 3 Mayıs). Erişim Tarihi: <https://sozluk.gov.tr/>.

- Trošić, J. S. (2016). Economic globalization–advantages and disadvantages: the place of serbia and japan in the globalized world. Institute of International Politics and Economics, Kyoto, Japan.
- Yeşil, S. (2010). Küreselleşme ve işletmelerin küreselleşme süreçleri: Karşılaşılan fırsatlar ve tehditler. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 22-72.

Kaynakça

- Ajanovic, A. (2011). Biofuels versus food production: does biofuels production increase food prices?. *Energy*, 36(4), 2070-2076.
- Ang, T. Z., Salem, M., Kamarol, M., Das, H. S., Nazari, M. A., & Prabakaran, N. (2022). A comprehensive study of renewable energy sources: Classifications, challenges and suggestions. *Energy Strategy Reviews*, 43, 100939.
- Alhuyi Nazari, M., Salem, M., Mahariq, I., Younes, K., & Maqableh, B. B. (2021). Utilization of data-driven methods in solar desalination systems: a comprehensive review. *Frontiers in Energy Research*, 9, 742615.
- Alhafadhi, L., Teh, J., Lai, C. M., & Salem, M. (2020). Predictive adaptive filter for reducing total harmonics distortion in PV systems. *Energies*, 13(12), 3286.
- Appels, L., Lauwers, J., Degreève, J., Helsen, L., Lievens, B., Willems, K., ... & Dewil, R. (2011). Anaerobic digestion in global bio-energy production: potential and research challenges. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15(9), 4295-4301.
- Asumadu-Sarkodie, S. , & Owusu, P. A.(2016). “Multivariate co-integration analysis of the Kaya factors in Ghana. *Environmental Science and Pollution Research*”, *Environmental Science and Pollution Research*, Vol. 23, pp. 9934–9943,
- Atadashi, I. M., Aroua, M. K., Aziz, A. A., & Sulaiman, N. M. N. (2012). Production of biodiesel using high free fatty acid feedstocks. *Renewable and sustainable energy reviews*, 16(5), 3275-3285.
- Badescu, V. (2007). Economic aspects of using ground thermal energy for passive house heating. *Renewable energy*, 32(6), 895-903.
- Balat, M. (2005). Usage of energy sources and environmental problems. *Energy exploration & exploitation*, 23(2), 141-167.
- Barbier, E. (2002). Geothermal energy technology and current status: an overview. *Renewable and sustainable energy reviews*, 6(1-2), 3-65.
- Bellos, E., & Tzivanidis, C. (2019). Alternative designs of parabolic trough solar collectors. *Progress in Energy and Combustion Science*, 71, 81-117.
- Bhowmik, C. S. Bhowmik, A. Ray and K. M. Pandey, “Optimal green energy planning for sustainable development: A review”, *Renew. Sustain. Energy Rev.*, vol. 71, pp. 796-813, May 2017.
- Bhuyan, G. S. (2008). Harnessing the Power of the Oceans. *An IEA Open Energy Technology Bulletin*, 7.
- BP. (2024). *Statistical Review of World Energy 2024*. BP Global. <https://www.bp.com/statisticalreview> (ET: 26.11.2024)

- Bughneda, A., Salem, M., Richelli, A., Ishak, D., & Alatai, S. (2021). Review of multilevel inverters for PV energy system applications. *Energies*, 14(6), 1585.
- Cleveland, C. J., & Morris, C. G. (Eds.). (2005). *Dictionary of energy*. Elsevier.
- Çapik, M., Yılmaz, A. O., & Çavuşoğlu, İ. (2012). Present situation and potential role of renewable energy in Turkey. *Renewable Energy*, 46, 1-13.
- Çınar, İ. T., Korkmaz, İ., & Şişman, M. Y. (2023). Green complexity, economic fitness, and environmental degradation: Evidence from US state-level data. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(16), 43013–43023.
- Demirbas, M. F. (2007). Electricity production using solar energy. *Energy Sources, Part A: Recovery, Utilization, and Environmental Effects*, 29(6), 563-569.
- Demirbas, A. (2008). Importance of biomass energy sources for Turkey. *Energy policy*, 36(2), 834-842.
- Demirbas, M. F., Balat, M., & Balat, H. (2009). Potential contribution of biomass to the sustainable energy development. *Energy Conversion and Management*, 50(7), 1746-1760.
- Edenhofer, O. , Pichs-Madruga, R. , Sokona, Y. , Seyboth, K. , Matschoss, P. , Kadner, S. , ... von Stechow, C. (2011). *Renewable Energy Sources and Climate Change Mitigation* . Cambridge : Cambridge University Press.10.1017/CBO9781139151153
- Ellabban, O., Abu-Rub, H., & Blaabjerg, F. (2014). Renewable energy resources: Current status, future prospects and their enabling technology. *Renewable and sustainable energy reviews*, 39, 748-764.
- Ember, *Global Electricity Review Report, 2024*, <https://ember-climate.org/insights/research/global-electricity-review-2024/supporting-material/> (ET: 03.05.2024).
- Enerji Atlası. (2022). *Ülkelere göre güneş enerjisi kurulu güç kapasitesi*. Enerji Atlası. <https://www.enerjiatlası.com/ulkelere-gore-gunes-enerjisi.html> (ET: 26.11.2024)
- Esteban, M., & Leary, D. (2012). Current developments and future prospects of offshore wind and ocean energy. *Applied Energy*, 90(1), 128-136.
- F. Fornara, P. Pattitoni, M. Mura and E. Strazzera, “Predicting intention to improve household energy efficiency: The role of value-belief-norm theory normative and informational influence and specific attitude”, *J. Environ. Psychol.*, vol. 45, pp. 1-10, Mar. 2016.
- Frass-Ehrfeld, C. (2009). *Renewable energy sources: A chance to combat climate change (Vol. 1)*. Kluwer Law International.
- Førsund, F. R. (2015). *Hydropower economics (Vol. 217)*. Springer.

- Friedlingstein, P., Jones, M. W., O'Sullivan, M., Andrew, R. M., Bakker, D. C. E., Hauck, J., ... & Peters, G. P. (2024). Global Carbon Budget 2024. *Earth System Science Data*, 16(11), 4653–4728. <https://doi.org/10.5194/essd-16-4653-2024> (ET: 26.11.2024).
- Global Wind Energy Council (GWEC). (2021). *Global Wind Report 2021*. GWEC. <https://gwec.net/global-wind-report-2021/> (ET: 26.11.2024)
- Gokcol, C., Dursun, B., Alboyaci, B., & Sunan, E. (2009). Importance of biomass energy as alternative to other sources in Turkey. *Energy Policy*, 37(2), 424-431.
- Gökçeli, E. (2023). Yenilenebilir ve yenilenemez enerji tüketiminin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: BRICS ülkeleri örneği. Ö. Çalışkan (Ed.), *Makro boyutlarıyla enerji ekonomisi* (ss. 191-204). Özgür Yayınları.
- Hammar, L., Ehnberg, J., Mavume, A., Cuamba, B. C., & Molander, S. (2012). Renewable ocean energy in the Western Indian Ocean. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16(7), 4938-4950.
- Hammons, T. J. (2003, June). Geothermal power generation worldwide. In 2003 IEEE Bologna Power Tech Conference Proceedings, (Vol. 1, pp. 8-pp). IEEE.
- Headey, D., & Fan, S. (2008). Anatomy of a crisis: the causes and consequences of surging food prices. *Agricultural economics*, 39, 375-391.
- International Energy Agency (IEA). (2020). *World Energy Investment 2020: RD&D and technology innovation*. IEA. <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2020/rd-and-technology-innovation> (ET: 26.11.2024)
- International Energy Agency (IEA). *Global Energy Review 2021*, International Energy Agency (IEA), Paris (2021).
- International Hydropower Association (IHA). (2021). *2021 Hydropower Status Report*. IHA. <https://www.hydropower.org/publications/2021-hydropower-status-report> (ET: 26.11.2024)
- International Renewable Energy Agency (IRENA). (2021). *Renewable Capacity Statistics 2021*. IRENA. <https://www.irena.org/publications/2021/March/Renewable-Capacity-Statistics-2021> (ET: 26.11.2024)
- Jacobson, M. Z., & Delucchi, M. A. (2011). Providing all global energy with wind, water, and solar power, Part I: Technologies, energy resources, quantities and areas of infrastructure, and materials. *Energy policy*, 39(3), 1154-1169.
- Kaldellis, J. K., Apostolou, D., Kapsali, M., & Kondili, E. (2016). Environmental and social footprint of offshore wind energy. Comparison with onshore counterpart. *Renewable Energy*, 92, 543-556.
- Kardooni, R., Yusoff, S. B., & Kari, F. B. (2016). Renewable energy technology acceptance in Peninsular Malaysia. *Energy policy*, 88, 1-10.

- Kaygusuz, K., & Kaygusuz, A. (2002). Renewable energy and sustainable development in Turkey. *Renewable energy*, 25(3), 431-453.
- Khan, J., & Bhuyan, G. S. (2009). Ocean energy: global technology development status. Report prepared by Powertech Labs for the IEA-OES, 83.
- K. M. Keramitsoglou, R. C. Mellon, M. I. Tsagkaraki and K. P. Tsagarakis, “Clean not green: The effective representation of renewable energy”, *Renew. Sustain. Energy Rev.*, vol. 59, pp. 1332-1337, Jun. 2016.
- Lansing, S., Botero, R. B., & Martin, J. F. (2008). Waste treatment and biogas quality in small-scale agricultural digesters. *Bioresource technology*, 99(13), 5881-5890.
- Letcher, T. M. (Ed.). (2020). *Future energy: improved, sustainable and clean options for our planet*. Elsevier.
- Li, K., Bian, H., Liu, C., Zhang, D., & Yang, Y. (2015). Comparison of geothermal with solar and wind power generation systems. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 42, 1464-1474.
- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA). (2023). *Türkiye Jeotermal Enerji Potansiyeli ve Arama Çalışmaları*. <https://www.mta.gov.tr/v3.0/aras-tirmalar/jeotermal-enerji-arastirmalari> (ET: 26.11.2024).
- Manwell, J. F., McGowan, J. G., & Rogers, A. L. (2010). *Wind energy explained: theory, design and application*. John Wiley & Sons.
- Mao, G., Zou, H., Chen, G., Du, H., & Zuo, J. (2015). Past, current and future of biomass energy research: A bibliometric analysis. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 52, 1823-1833.
- Momete, D. C., “Analysis of the potential of clean energy deployment in the European Union”, *IEEE Access*, vol. 6, pp. 54811-54822, 2018.
- Osman, A. I., Mehta, N., Elgarahy, A. M., Al-Hinai, A., & Rooney, D. W. (2022). Renewable energy policies and investments: Toward carbon-neutral energy systems. *Clean Technologies and Environmental Policy*, 24(5), 1303–1317.
- Panwar, N. , Kaushik, S. , & Kothari, S. (2011). Role of renewable energy sources in environmental protection: A review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* , 15 , 1513–1524.10.1016/j.rser.2010.11.037
- Pérez-Denicia, E., Fernández-Luqueño, F., Vilarriño-Ayala, D., Montaña-Zetina, L. M., & Maldonado-López, L. A. (2017). Renewable energy sources for electricity generation in Mexico: A review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 78, 597-613.
- Pizarro, A. V. L., & Park, E. Y. (2003). Lipase-catalyzed production of biodiesel fuel from vegetable oils contained in waste activated bleaching earth. *Process Biochemistry*, 38(7), 1077-1082.

- REN21, Renewables 2024 Global Status Report – Global Overview. <https://www.ren21.net> (E.T., 20.07.2024).
- Robertson, G. P., Dale, V. H., Doering, O. C., Hamburg, S. P., Melillo, J. M., Wander, M. M., ... & Wilhelm, W. W. (2008). Sustainable biofuels redux. *Science*, 322(5898), 49-50.
- Silitonga, A. S., Atabani, A. E., Mahlia, T. M. I., Masjuki, H. H., Badruddin, I. A., & Mekhilef, S. (2011). A review on prospect of *Jatropha curcas* for biodiesel in Indonesia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15(8), 3733-3756.
- Singh, S., Bhatti, T. S., & Kothari, D. P. (2004). Indian scenario of wind energy: problems and solutions. *Energy Sources*, 26(9), 811-819.
- Stoppato, A. (2008). Life cycle assessment of photovoltaic electricity generation. *Energy*, 33(2), 224-232.
- Thomas, B. G., & Urquhart, J. (1996). Wind energy for the 1990s and beyond. *Journal of Energy Conversion and Management*, 37(12), 1741.
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2022). *Biyokütle*. <https://enerji.gov.tr/eigm-yenilenebilir-enerji-kaynaklar-biyokutle> (ET: 26.11.2024)
- Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ). (2021). *Türkiye Elektrik Üretim-İletim İstatistikleri*. TEİAŞ. <https://www.teias.gov.tr/tr/turkiye-clektrik-uretim-iletim-istatistikleri> (ET: 26.11.2024)
- Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği (TÜREB). (2021). *Türkiye Rüzgar Enerjisi İstatistik Raporu*. TÜREB. <https://www.tureb.com.tr/tr/ruzgar-enerjisi/istatistikler> (ET: 26.11.2024)
- Uluslararası Enerji Ajansı (IEA). (2024). *World Energy Outlook 2024*. IEA Publications. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2024> (ET: 26.11.2024).
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2020). *Climate change mitigation: Accelerating access to renewable energy technologies in developing countries*. UNEP. <https://www.unep.org/gef/focal-areas/climate-change-mitigation> (ET: 26.11.2024)
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2023). *The Production Gap Report 2023*. UNEP. <https://productiongap.org/2023report> (ET: 26.11.2024)
- Urban, F., & Mitchell, T. (2011). Climate change, disasters and electricity generation. Strengthening climate resilience discussion paper, 8, 22-23.
- Verbruggen, A. , Fishedick, M. , Moomaw, W. , Weir, T. , Nadaï, A. , Nilsson, L. J. , ... Sathaye, J. (2010). Renewable energy costs, potentials, barriers: Conceptual issues. *Energy Policy* , 38 , 850–861.10.1016/j.enpol.2009.10.036

- Yuksel, I., & Kaygusuz, K. (2011). Renewable energy sources for clean and sustainable energy policies in Turkey. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15(8), 4132-4144.
- Yun, J., Cho, H., & Kim, D. (2024). Roly-poly inspired tribo-electromagnetic energy harvester toward sustainable ocean energy harvesting. *Nano Energy*, 125, 109484.
- Q. Xu, P. Lan, B. Zhang, Z. Ren and Y. Yan, “Energy sources part A: Recovery utilization and environmental effects”, *Energy Sources*, vol. 35, pp. 848-858, Mar. 2013.
- Verbruggen, A., Fishedick, M., Moomaw, W., Weir, T., Nadaï, A., Nilsson, L. J., ... & Sathaye, J. (2010). Renewable energy costs, potentials, barriers: Conceptual issues. *Energy policy*, 38(2), 850-861.
- Wang, Q., Guo, J., Li, R., Mikhaylov, A., & Moiseev, N. *Energy Strategy Reviews*.

Türkiye Ekonomisinin 100 Yıllık Panoraması II

Editörler:

Doç. Dr. Özer ÖZÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi Rabia İnci ÖZBEK ÇİFÇİ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Türkiye Ekonomisinin 100 Yıllık Panoraması II

Editörler: Doç. Dr. Özer Özçelik • Dr. Öğr. Üyesi Rabia İnci Özbek Çifçi

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-1-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub595>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Özçelik, Ö. (ed), Çifçi, İ. Ö. (ed) (2024). *Türkiye Ekonomisinin 100 Yıllık Panoraması II*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub595>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin "100. Yılımda 100 Kitap" projesinde listelenmektedir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aslan, V. ve Kılıç R. (2022). Ekonomik özgürlükler, yabancı doğrudan yatırımlar ve yabancı portföy yatırımları arasındaki ilişki: OECD ülkeleri üzerine ampirik bir çalışma. Nobel Yayınları, 1. Basım, Aralık 2022.
- Avrupa Birliği Araştırma ve Dokümantasyon Merkezi (ABADM), Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği (Representation of the European Commission to Turkey), <http://www.deltur.ccc.eu.int/main-t.html>
- Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/turkey/index_en.htm, 4.4.2024.
- Çifçi, İ., Uzgören, E., & Özbek, R. İ. (2018). Gümrük Birliği Anlaşması Türkiye'nin Avrupa Birliğine Yakınsamasını Sağladı mı?. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(4), 106-128. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.369975>.
- https://european-union.europa.eu/index_en, 3.3.2024.
- <https://ec.europa.eu/eurostat>, 5.5.2024.
- <http://www.foreigntrade.gov.tr/>, 2.4.2024.
- <https://hmb.gov.tr/>, 2.3.2024.
- https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en, 6.5.2024.
- https://www.ab.gov.tr/_300.html, 6.5.2024.
- <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EN&id=45>, 6.5.2024.
- İKV, Avrupa Birliği Oluşumunda Türkiye'nin Yeri ve Dayanışma İlkesi, İKV Yayınları, No: 128, İstanbul, Eylül 1994.
- KARLUK, Rıdvan, Avrupa Birliği ve Türkiye, 2.Baskı, Beta A.Ş., Eskişehir, Ekim 1994.
- KARLUK, Rıdvan, "Dünya Ekonomisinde Küreselleşme Bölgeselleşme Eğilimleri ve Gümrük Birliği Bölgesel Ekonomik Gelişmeler," Gümrük Birliği Sürecinde Türkiye, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık, 1995.
- KARLUK, Rıdvan, Uluslararası Ekonomik Kuruluşlar ve Entegrasyonlar, 2.Baskı, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, Eylül 1995.
- KARLUK, S.Rıdvan-TONUS, Özgür, Avrupa Birliği Kapısında Türkiye, Turhan Kitabevi, Ankara, 2002.
- KILIÇ, Ramazan, "Türkiye-AB İlişkileri ve Gümrük Birliği", 4.Baskı, Asmaltı Yayınevi, Kütahya, 2018. KILIÇ, Ramazan, "Ekonomik Entegrasyon Teorisi", Gümrük Birliği Sürecinde Türkiye Dergisi, Temmuz-Ağustos 1996, Sayı:24.

- Ramazan Kılıç | 13 KILIÇ, Ramazan, “Gümrük Birliği Sürecinde Türkiye”, Dünya Gazetesi, 26 Temmuz 1995.
- KILIÇ, Ramazan, “Türkiye-AB Gümrük Birliğinin Türk Sanayii Üzerinde Yaratacağı Olası Etkiler”, Dumlupınar Üniversitesi, Tavşanlı Meslek Yüksekokulu Yıllığı, Ekim 1995.
- KILIÇ, Ramazan, Türkiye-AB Gümrük Birliğinin Türk Sanayii ve Kütahya Seramik Sanayii Üzerindeki Olası Etkileri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- OĞUZ, Orhan, Avrupa Ekonomik Topluluğu, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Ankara, 1969.
- PAZARCI, Hüseyin, Uluslararası Hukuk Dersleri II. Kitap, Turhan Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 1993.
- ÖNER, Oğuz, Türkiye’yi Uluslararası Ekonomik Kuruluşlara Üye Yapan Anlaşmalar, A.Ü. SBF. Yayın No: 376, Ankara Anlaşması, Ankara, 1974. T.C. Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Ekonomisi, 28 Ekim 2013, http://www.hazine.gov.tr/default.aspx?nsw=SfnI3kAcGzn6ref8UNcCFQ=-H7dcC+LxBI8=&sk=ekonomi_sunumu.22.1.2014.
- T.C. Başbakanlık HDTM, Avrupa Topluluğu ve Türkiye, (2.Baskı), Ankara, Ocak 1993. T.C. Dış İşleri Bakanlığı, <http://www.mfa.gov.tr/>
- TOPRAK, Metin, DEMİR, Ömer, DOĞANLAR, Murat, DÖNEK, Ekrem, ACAR, Mustafa, AÇIKGÖZ, Ömer, Küreselleşen Dünyada Türkiye Ekonomisi, Siyasal Kitabevi, 2001.

Kaynakça

- Akyazı, H. ve Ekinci, A. (2010). Türkiye’de 2000 Sonrası Uygulanan Para Politikası Stratejilerinin Makroekonomik Performanslarının Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 345-362.
- Arsarı, A. N. ve Kasap, T. M. (2008). Küresel Krizin Para Politikası Bağlamında Etkileri: Türkiye Örneği. Çizgi Kitapevi Yayınları (e-Kitap).
- Aydın, C. ve Cural, M. (2022). Türkiye’de 1980 Sonrası Yaşanan Ekonomik Krizler ile İç-Dış Borçlanma İlişkisi. Maliye Çalışmaları Dergisi, (67), 25-45.
- Bahar, O. (2004). Türkiye’de Atatürk Dönemi’nde (1923-1938) Uygulanan Para Politikaları. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 11(1), 155-166.
- Bahar, O. ve Erdoğan, E. (2011). 1994 ve 2000 Krizleri Sonrasında Türkiye’de Uygulanan Finansal Regülasyon Politikaları. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (27), 26-44.
- Barışık, S. ve Çetintaş, H. (2008). Para Politikası Araçlarının Etkinliği Perspektifinden Türkiye’de Zorunlu Karşılıkların GSYİH ve Yatırımlar Üzerindeki Etkileri: 1987-2004 Dönemine İlişkin Ekonometrik Analiz. Akdeniz İİBF Dergisi, 8(16), 116-138.
- Bozkurt, C. (2010). Enflasyonun Ekonomik ve Sosyal Maliyetleri. Bütçe Dünyası Dergisi, 34(2), 168-183.
- Ceylan, E. (2010). Para Politikası Amaçları, Araçları, Türkiye’de 1980 Sonrası İzlenen Para Politikası Uygulamaları ve 2000 Yılı Sonrası Türk Dış Ticaretindeki Gelişmeler (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Türkiye)).
- Çufadar, A. (2023). Türkiye’de Yakın Dönem Merkez Bankacılığı ve Uygulanan Politikaların Sonuçları. ODTÜ Gelişme Dergisi, 50 (Aralık), 2023, 81-114.
- Çetin, M. (2016). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Uygulamalarının Gelişimi. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 8(14), 67-101.
- Delice, G. (2015). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası: 85 Yıllık Bir Geçmişin İzlerinden Tarihe Kayıt Düşmek. Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 1(2), 21-55.
- Ergeç, E. H. (2019). Para Politikası. Muharrem AFŞAR ve Bengül Gülümser KAYTANCI (ed). Para Politikasının Yürütülmesi ve Para Politikası Araçları içinde (ss. 74-103). Anadolu Üniversitesi.
- Eroğlu, N. (2015). Atatürk Dönemi Para Politikaları (1923-1938). Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 28(1), 23-36.

- Eroğlu, İ. ve Yeter, F. (2022). TCMB’nin Küresel Kriz Sonrası Deneysel Nitelikte Para Politikası Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme. Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 7(2), 18-31
- Gaytancıoğlu, S. (2010). Rasyonel Beklentiler Teorisi Çerçevesinde Türkiye’de 1994 Krizi. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 2(1), 139-146.
- Gündoğdu, S. K. (2022). Geleneksel Olmayan para Politikası Araçlarının Et-kileri: TCMB Örneği (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Türkiye)).
- <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Fiyat+Istikrari+ve+Enflasyon/Enflasyonun+Hedefleri>. Erişim tarihi: 26/10/2023
- Kara, H. (2012). Küresel Kriz Sonrası Para Politikası. TCMB Çalışma Tebliği, 12(17), 1-25.
- Keskin, N. (2018). Küresel Kriz Sonrası Türkiye’de Yeni Para Politikası Yaklaşımının Benimsenmesinde Sermaye Akımlarının Rolü ve Sermaye Kontrollerine İlişkin Bir Değerlendirme. Yönetim Bilimleri Dergisi, 16(31), 161-195.
- Küçükseraç, D. ve Özel, Ö. (2012). Rezerv Opsiyon Mekanizması ve Optimum Rezerv Opsiyonu Katsayılarının Hesaplanması. TCMB Çalışma Tebliği, No: 12/32, Kasım 2012. Kasım. Ankara.
- Nurel, A. ve Yalçınkaya, N. (2020). Türkiye’de Para Politikaları Kriz Dönemlerinde Enflasyon Döviz Kuru İlişkisi. İksad Yayınevi.
- Onaran, Z. A. (1995). Para Politikasına Yeni Bir Bakış: Merkez Bankası Bağımsızlığı. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Orhan, O. Z. ve Erdoğan, S. (2008). Para Politikası, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Özatay, F. (2015). Para ve Banka. Nilgün ÇAĞLARIRMAK USLU ve Bilge Kağan ÖZDEMİR (ed). Para Politikasının Amaçları ve Araçları içinde (s. 198-199). Anadolu Üniversitesi.
- Özdurak, T. S. (2018). Hysteresis Makro İktisat. İkinci Sayfa Yayıncılık.
- Parasız, İ. (2007). Para Teorisi ve Politikası. Ezgi Kitapevi. Bursa.
- Parasız, İ. (2009). Para Banka ve Finansal Piyasalar. 9. Baskı. Ezgi Kitapevi. Bursa.
- Parasız, İ. (2011). Merkez Bankacılığı ve Para Politikası. Ezgi Kitapevi. Bursa.
- Sarı, Y. (2007). Cumhuriyetten Günümüze Türkiye’de Uygulanan Para Politikaları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7).
- Serel, A., & Özkurt, İ. C. (2014). Geleneksel Olmayan Para Politikası Araçları ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Journal of Management and Economics Research, 12(22), 56-71.

- Şıklar, İ. (2007). Para Teorisi ve Politikası. Anadolu Üniversitesi.
- TCMB (2013). 2013 Yıllık Faaliyetleri Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2017). 2017 Yıllık Faaliyet Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2018). 2018 Yıllık Faaliyet Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2019). 2019 Yıllık Faaliyet Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2020). 2020 Yıllık Faaliyet Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2021). 2021 Yıllık Faaliyet Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2022(a)). 2022 Yıllık Faaliyet Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2022(b)). 2022 Yılı Para ve Kur Politikası Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2023). 2023 Yılı Para ve Kur Politikası Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- TCMB (2023). Dijital Türk Lirası Birinci Faz Değerlendirme Raporu. TCMB Yayınları. Ankara.
- Toprak, D. (2010). Türkiye’de Kriz Dönemlerinde Borçların Seyri: 1994 ve 2001 Krizi. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 2(2), 1-14.
- Tunalı, H. ve Y. Yalçınkaya (2016). Geleneksel Olmayan Para Politikası Uygulamasında Enflasyon ve Döviz Kuru Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Analizi. İktisat Fakültesi Mecmuası. 66(2), 61-112.
- Tunay, K. B. (2008). Türkiye’de Merkez Bankası Müdahalelerinin Döviz Kurlarının Oynaklığına Etkileri. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 2(2), 77-112.
- Tüzün, O. ve Kahyaoglu, H. (2015). Makro İhtiyati Para Politikası Amacı Olarak Finansal İstikrar: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 52(603), 25-45.
- Ural, M. (2003). Finansal Krizler ve Türkiye. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 11-29.
- Ülgen G. (2010). Para Teorisi ve Politikası. İstanbul Üniversitesi.
- Yiğit, Serkan (2002). T.C. Merkez Bankası Bankalararası Para Piyasası. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası. Araştırma Genel Müdürlüğü Çalışma Tebliği: 6. Ankara.
- Yurgiden, H. ve Gökdemir, L. (2022). Ekonomi ve Finans Konularına Teorik Yaklaşımlar. Şahin KARABULUT (ed). Merkez Bankası Para Politikaları Gelişimi ve Geleneksel Olmayan Para Politikaları içinde (s. 51-64). Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Kaynakça

- Akgül Yılmaz, G. (2009). Türkiye’de 1923-1938 Dönemi Maliye Politikası Uygulamaları. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 297-328.
- Aksoy, E. ve Kahrıman, H. (2022). Türkiye’de Kalkınma Planlarındaki Vergi Politikalarına İlişkin Hedeflerin Gerçekleşmelerinin Değerlendirilmesi (1980-2000 Dönemi). *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 29(3), 463-498.
- Aktan, O. (1998). Atatürk’ün Ekonomi Politikası: Ulusal Bağımsızlık ve Ekonomik Bağımsızlık. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 15.
- Alpagu, H. (2016). 24 Ocak Kararları ve Turgut Özal Döneminin Yansımaları. Ş. Atakan Duman (Ed.), *Uluslararası Turgut Özal Sempozyumu (3 Mart 2016) Bildirileri* içinde (ss. 129-133). Ankara: Turgut Özal Üniversitesi.
- Aslaner, M. (2022). Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Akademik Dergisi*, 2(1), 67-87.
- Coşar, N. (2005). Demokrat Parti Dönemi Maliye Politikası. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(1), 29-58.
- Çelebi, E. (2002). Atatürk’ün Ekonomik Reformları ve Türkiye Ekonomisine Etkileri (1923-2002). *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, (5), 17-50.
- Eğilmez, M. (2020). *Değişim sürecinde Türkiye - Osmanlı’dan Cumhuriyet’e sosyo-ekonomik bir değerlendirme*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eğilmez, M. (2022). *Türkiye ekonomisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eğilmez, M. ve Kumcu, E. (2016). *Ekonomi politikası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eroğlu, N. (2007). Atatürk Dönemi İktisat Politikaları (1923-1938). *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 63-73.
- Güzel, S. (2009). 2008 Küresel Ekonomik Krizi ve IMF’nin Önerdiği Ekonomi Politikalarının Krizle Mücadeledeki Rolü. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(2), 55-69.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı (2024). *Merkezi Yönetim Mali İstatistikler*. <https://muhasibat.hmb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-istatistikleri>, (19.04.2024).
- Kaya, D. G. ve Durgun, A. (2009). 1923–1938 Dönemi Atatürk’ün Maliye Politikaları: Bütçe ve Vergi Uygulamaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 233-249.
- Kesebir, M. (2018). Türkiye’de 2001 Krizi Sonrası Bankacılık Sektörünün Durumu, Yapısal Reformlar ile Son Yıllardaki Gelişmeler. *Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 3(2), 1-19.
- Koç, İ. (2015). Politik Konjonktür Teorileri Çerçevesinde 1990 Sonrası Türkiye’de Maliye Politikalarının Değerlendirilmesi (1990-2015). *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 39-57.

- Küçüköğlü, M. (2016). Kalkınma Planlarında Vergi Politikaları (Hedefler-Gerçekleşmeler, 1963-2016). *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 183-210.
- Özcan, G. (2014). Demokrat Parti Döneminde Maliye Politikası. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 261-274.
- Özçelik, Ö. ve Tuncer, G. (2007). Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 253-266.
- Öztürk, Ş., Nas, F. ve İçöz, E. (2008). 24 Ocak Kararları, Neo-Liberal Politikalar ve Türkiye Tarımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 15-32.
- Sertel, S. ve Sanyürek, B. (2016). Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları ve Verdor Raporu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 749-767.
- Şanlı, O. (2021). Türkiye’de 1994, 2001 ve 2018-2021 Kur Krizlerinin Yeni Nesil Kriz Teorileri Çerçevesinde İncelenmesi. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 6(2), 117-158.
- Takım, A. (2011). Türkiye’de 1960-1980 Yılları Arasında Uygulanan Kalkınma Planlarında Maliye Politikaları. *Maliye Dergisi*, 160, 154-176.
- Tatlısu, S. (2017). *Türkiye’de Maliye Politikasının Dönemsel Etkinliği: 24 Ocak Kararları Çerçevesinde Turgut Özal Dönemi’nin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Temel, R. (2017). İktisadi Liberalizmin Özal Dönemi Maliye Politikalarına Etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 114-124.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2024). *Ulusal Hesaplar*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Ulusal-Hesaplar-113>, (19.04.2024).
- Vural, İ. Y. (2008). Atatürk Dönemi Maliye Politikaları: Liberal İktisattan Karma Ekonomiye. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 77-114.

Kaynakça

- ARAT, Kürşat, (2003), “Türkiye’de Optimum Döviz Kuru Rejimi Seçimi Ve Döviz Kurlarından Fiyatlara Geçiş Etkisinin İncelenmesi”, Uzmanlık Tezi, **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü**, Ankara
- AYDOĞAN, Esenay, (2004), “1980 den Günümüze Türkiye’de Enflasyon Serüveni”, **Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, 11(1): 91-110.
- BAŞ, Özcan, (2006), “1958 ve 1970 İstikrar Programlarının Karşılaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Tarihi Bilim Dalı**, İstanbul.
- CANTÜRK, Bahar, (2009), “Döviz Kuru Geçiş Etkisi: Türkiye Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Para Banka Bilim Dalı**, Kütahya.
- ÇÖRTÜK, Orcan, (2006), “Türkiye-IMF İlişkileri ve İlişkilerin Hesap Bazında İşleyişi”, Uzmanlık Tezi, **Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Muhasebe Genel Müdürlüğü**, Ankara.
- HATİPOĞLU, Figen, (2007), “Döviz Kuru Aktarma Kanalı ve Para Politikası: Türkiye 1990-2006”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı**, Eskişehir.
- KARLUK, S.Rıdvan, (2002), **Türkiye Ekonomisi**, Beta Basım Yayım, 7. Baskı, İstanbul.
- KTO, (2009), **Döviz Kuru Dış Ticaret İlişkisi**, Konya Ticaret Odası, Konya
- ÖNDER, Hüseyin ve Ali, TEKİNŞEN, (2008), “Türk Dış Ticaret Politikaları Üzerine Genel Bir Değerlendirme (XIX. Yüzyıldan Günümüze)” içinde Ed. Mustafa Bıyıklı, **Türk Dış Politikası –Cumhuriyet Dönemi- 1**, Gökkuşbu Yayınları, İstanbul.
- ÖNDER, Timur, (2005), “Para Politikası: Araçları, Amaçları ve Türkiye Uygulaması”, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Piyasalar Genel Müdürlüğü**, Mayıs, Ankara.
- ÖZKALE, Lerzan ve M. Özgür, KAYALICA, (2008), “Dış Ticaretin Yapısal Gelişimi”, **Çeşitli Yönleri ile Cumhuriyetin 85. Yılında Türkiye Ekonomisi**, İçinde, Ed. Gülen Elmas ARSLAN, Gazi Üniversitesi Hasan Ali Yücel Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, No:4, Ankara, ss.355-382.
- SEZEN, Serhat, (2008), “Türkiye’de İhracat Performansını Etkileyen Makro Değişkenlerin Ekonometrik Analizi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı**, Edirne.
- ŞİMŞEK, Mevlüdiye, (2001), **Dışa Açık Ekonomilerde İktisat Politikaları**, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Kaynakça

- Aitken, B. J., & Harrison, A. E. (1999). Do domestic firms benefit from direct foreign investment? Evidence from Venezuela. *American economic review*, 89(3), 605-618.
- Alfaro, L. (2003). Foreign direct investment and growth: Does the sector matter. Harvard Business School, 2003, 1-31.
- Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., & Sayek, S. (2004). FDI and economic growth: the role of local financial markets. *Journal of international economics*, 64(1), 89-112.
- Ang, J. B. (2009). Financial development and the FDI-growth nexus: the Malaysian experience. *Applied Economics*, 41(13), 1595-1601.
- Asamoah, L. A., Mensah, E. K., & Bondzie, E. A. (2019). Trade openness, FDI and economic growth in sub-Saharan Africa: do institutions matter?. *Transnational Corporations Review*, 11(1), 65-79.
- Ashkin, D. M. (1972). Evaluation of Private Foreign Investment Climate in Turkey, with Particular Reference to American Investors. The Florida State University.
- Aslan, V., Kılıç, R. (2022). Ekonomik Özgürlükler, Yabancı Doğrudan Yatırımlar ve Yabancı Portföy Yatırımları Arasındaki İlişki: OECD Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydemir, K. D. (1983). Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımları. İstanbul Ticaret Odası, Ekonomik Yayınlar Dizisi, 13, 26.
- Ayktut, D., & Sayek, S. (2007). The role of the sectoral composition of foreign direct investment on growth. In *Do multinationals feed local development and growth?* (pp. 35-59). Elsevier.
- Azman-Saini, W. N. W., Baharumshah, A. Z., & Law, S. H. (2010). Foreign direct investment, economic freedom and economic growth: International evidence. *Economic modelling*, 27(5), 1079-1089.
- Balasubramanyam, V. N., Salisu, M., & Sapsford, D. (1999). Foreign direct investment as an engine of growth. *Journal of International Trade & Economic Development*, 8(1), 27-40.
- Bengoa, M., & Sanchez-Robles, B. (2003). Foreign direct investment, economic freedom and growth: new evidence from Latin America. *European journal of political economy*, 19(3), 529-545.
- Çifçi, İ., Özbek, R. İ., & Uzgören, E. (2018). Feldstein-Horioka bulmacasının OECD ülkeleri için panel veri analiziyle sınanması. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(2), 369-390.
- Doytch, N., & Uctum, M. (2011). Does the worldwide shift of FDI from manufacturing to services accelerate economic growth? A GMM estimation study. *Journal of International Money and Finance*, 30(3), 410-427.

- Dumludağ, D. (2003). Türkiye’de yabancı sermaye yatırımlarının tarihsel gelişimi. *Toplum ve Bilim*, 96, 241-272.
- Erdilek, A. (2006). Türkiye’nin Osmanlı’dan Günümüze Kadar Uzanan Doğrudan Yabancı Yatırım Ortamına ve Politikalarına Tarihsel Bir Bakış. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (30), 16-35.
- Gökçeli, E., Fidrmuc, J., & Ghosh, S. (2022). Effect of foreign direct investment on economic growth and domestic investment: evidence from OECD countries. *European Journal of Business Science and Technology*, 8(2), 190-216.
- Hanafy, S. A., & Marktanner, M. (2019). Sectoral FDI, absorptive capacity and economic growth—empirical evidence from Egyptian governorates. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 28(1), 57-81.
- Ingham, H., Read, R., & Elkomy, S. (2020). Aggregate and heterogeneous sectoral growth effects of foreign direct investment in Egypt. *Review of Development Economics*, 24(4), 1511-1528.
- Karluq, R. (2007). Cumhuriyet’in İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisi’nde Yapısal Dönüşüm, (Gözden geçirilmiş 11. Baskı), İstanbul: Beta.
- Khalıq, A., & Noy, I. (2007). Foreign direct investment and economic growth: Empirical evidence from sectoral data in Indonesia. *Journal of Economic Literature*, 45(1), 313-325.
- Koçtürk, O. M., & Eker, M. (2012). Dünyada Ve Türkiye’de Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Çok Uluslu Şirketlerin Gelişimi. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 18(1 ve 2), 35-42.
- Li, X., & Liu, X. (2005). Foreign direct investment and economic growth: an increasingly endogenous relationship. *World development*, 33(3), 393-407.
- Nunnenkamp, P., & Spatz, J. (2003). Foreign direct investment and economic growth in developing countries: how relevant are host-country and industry characteristics?. Kiel Working Paper No. 1176.
- OECD (2008), OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment, Fourth Edition, Paris.
- Öztürk, Ş., Nas, F., & İçöz, E. (2008). 24 Ocak Kararları, Neo-Liberal Politikalar Ve Türkiye Tarımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 15-32.
- Raza, S. A., Shah, N., & Arif, I. (2021). Relationship between FDI and economic growth in the presence of good governance system: Evidence from OECD Countries. *Global Business Review*, 22(6), 1471-1489.
- Selik, M. (1961). Türkiye’de yabancı özel sermaye: 1923-1960. Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Enstitüsü.

- Tuncer, B. (1968). Türkiye'de yabancı sermaye sorunu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Vu, T. B., & Noy, I. (2009). Sectoral analysis of foreign direct investment and growth in the developed countries. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 19(2), 402-413.
- Vu, T. B., Gangnes, B., & Noy, I. (2008). Is foreign direct investment good for growth? Evidence from sectoral analysis of China and Vietnam. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 13(4), 542-562.
- Wang, J. Y., & Blomström, M. (1992). Foreign investment and technology transfer: A simple model. *European economic review*, 36(1), 137-155.
- Yavan, N. (2006). Türkiye'de Doğrudan Yabancı Yatırımların Lokasyon Seçimi Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kaynakça

- Acar, M. (2006). *DTÖ ve AB Işığında Türk Tarımının Geleceği*. Ankara: Orion Yayınevi.
- Akyüz, L. (2015). *Fransa ve Hollanda'nın Kamu Teşkilat Yapıları ve Türkiye Karşılaştırması*, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara
- Altuntaş, M. (2008). Hayvancılıkta Ezber Bozulmalı; Hesabı Doğru Yapmak Gerek! Süt Dünyası Dergisi: Sayı 17, Kasım - Aralık 2008
- Aluftekin, N. (2007). *Yerel düzeyde ekonomik kalkınmada tarımsal ürün işleyen KOBİ'lerin rolü: Karaman ili araştırması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arı, F.A. (2006). Türkiye'de Tarımın Ekonomideki Yeri Ve Güncel Sorunları. *Çalışma ve Toplum Dergisi*. İstanbul. 9(1):61-81.
- Arıcı, İ., Şimşek, E., Yashoğlu, E., (2005). Süt Sığırcı Ahırlarının Planlanması. SÜTAŞ Süt Hayvancılığı Eğitim Merkezi Yayınları, Hayvancılık Serisi:4, <http://www.sutas.com.tr/yayinal.php?yayin=4>.
- Aşarkaya, A. (2015). *Tarım Sektörü*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları. <https://ekonomi.isbank.com.tr/ContentManagement/Documents/tarimsektoru.pdf>. Erişim tarihi: 23.09.2016
- Boz, İ. (2004). *Tarım Sektörünün İktisadi Kalkınmadaki Rolü, İçinde, Kalkınma Ekonomisi: Seçme Konular*. Ed: Sami Taban-Muhsin Kar, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Dernek, Z. (2006). Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Tarımsal Gelişmeler. *S. D. Ü. Ziraat Fak. Dergisi*. 1(1):1-12.
- Doğan, Z.. Arslan S. ve Berkman. A. N. (2015). Türkiye'de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8(1):29-41.
- Ertuğrul, C. (2004). *Tarımda Küreselleşme, Uruguay Görüşmeleri ve Sonrası*. Odak Yayınevi. Ankara
- ESK (2019), *Et ve Süt Kurumu*, <https://www.esk.gov.tr/tr/11861/Fiyatlarimiz> (12.09.2019)
- FAO, *Live Animals*, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QA> (23.10.2019)
- FAO, *Trade*, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/TA> (23.10.2019)
- FAO, *Producer Prices*, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/PP> (12.10.2019)
- FAO, *Population*, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/OA> (02.07.2019)
- FAO, *Government Expenditure*, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/IG> (05.08.2019)
- IPARD (2015), <https://ipard.tarimorman.gov.tr/IPARD>, 2015.
- Güven O., Ünal B.E., Dilek Y., (2017a), *Kars Büyükşehir Hayvancılık Sektör Raporu ve Eylem Planı*, Serhat Kalkınma Ajansı. s.10

- Güven O., Dilek Y., Ünal B.E., Borazan A., (2017b), *Ardahan Büyükbaş Hayvancılık Sektör Raporu ve Eylem Planı*, Serhat Kalkınma Ajansı.
- Güven, O. (2018). Türkiye büyükbaş hayvancılık sektörünün AB ülkeleri ile karşılaştırmalı analizi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 765-780.
- Kazgan, G. (2003). *Tarım ve Gelişme*. Bilgi Ünivesitesi Yayınları: İstanbul.
- Keyder, Ç. (1993), *Dünya Ekonomisi İçinde Türkiye (1923-1929)*. İstanbul Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Öztürk, D, Karkacier, O. (2008). Süt Sığırcılığı Yapan İşletmelerin Ekonomik Analizi, Tokat İli Yeşilyurt İlçesi Örneği. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 25 (1): 15-22.
- Sarıözkan, S. (2011). Türkiye’de Manda Yetiştiriciliği’nin Önemi. *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*. 17(1):163-166. Kars.
- Saçlı, Y. (2007). *AB’ye Uyum Sürecinde Hayvancılık Sektörünün Dönüşüm İhtiyacı*. (Planlama Uzmanlığı Tezi). Devlet Planlama Teşkilatı, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Schneider K., Gugerty M. K., (2011). Agricultural Productivity and Poverty Reduction: Linkages and Pathways, *The Evans School Review*, 1(1): 56-74.
- Şahinöz, A. (2001). *Tarım Sektörü, Türkiye Ekonomisi: Sektörel Analiz*. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- HAYGEM (2015), *Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı*, <https://www.tarimorman.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenuVeriler/HAYGEM.pdf> (23.09.2019).
- TOB, 2019. <https://www.tarimorman.gov.tr>, 2019.
- TÜİK, *Hayvansal Üretim İstatistikleri*, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=79&locale=tr> (21.09.2019)
- TÜİK, *Kırmızı Et Üretimi*, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=79&locale=tr> (24.10.2019)
- Worldbank, 2019, <https://databank.worldbank.org>, 2019.
- Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO), (2017). http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=23449&tipi=38&sube=0, (03.05.2019).

Kaynakça

- Ahmad, M., & Satrovic, E. (2023). Relating fiscal decentralization and financial inclusion to environmental sustainability: Criticality of natural resources. *Journal of Environmental Management*, 325, 116633.
- Bozkurt, B. (2011). Türkiye’de 1960-1980 Müdahale Dönemi Ekonomileri: İktisat Politikaları ve Makro Ekonomik Göstergeler Açısından bir Analiz (Master’s thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Demir, A. (1980). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Enerji Politikaları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 35(01).
- Energy Institute (2023). Statistical Review of World Energy, <https://www.energyinst.org/>, (01.05.2023).
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2024). <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-elektrik> (Erişim Tarihi: 01.05.2024).
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2023). <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-transit-boru-hatları> (Erişim Tarihi: 01.05.2024).
- EPDK (2023). Doğal Gaz Piyasası Sektör Raporu. <https://www.epdk.gov.tr/>, (01.05.2023).
- Göçoğlu, V., & Göksu, S. (2023). How do industrialization and agricultural land use affect urban population in Turkey? Policy implications in the context of SDGs. *Journal of Policy Modeling*.
- Göksu, S. (2021). Dünya Ekonomisinde Ekonomik Büyüme ve Kalkınma. Özçelik, Ö. (Editör), *Güncel Paradigmalar Işığında Dünya Ekonomisi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 65-88.
- Göksu, S. (2024). Do Increases and Decreases in Non-renewable Energy Consumption Have the Same Effect on Growth in Türkiye?. *Sosyoekonomi*, 32(60), 51-71.
- Göksu, S., & Göçoğlu, V. (2023). Effects of urbanization, forestation, internet use, energy consumption, and gross domestic product on environmental degradation in Türkiye. *International Journal of Environmental Science and Technology*, 20(10), 11373-11390.
- Haykır, Y., & Demir, Ö. (2017). 6326 Sayılı Petrol Kanunu Ve Demokrat Parti Dönemi Petrol Politikası. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (41), 251-269.
- Kepenek, Y., & Yentürk, N. (2001). *Türkiye ekonomisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Koçaslan, G. (2006). *Türkiyenin enerji kaynakları ve alternatif bir kaynak olarak rüzgâr enerjisinin değerlendirilmesi* (Master’s thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Koçaslan, G. (2023). Türkiye Enerji Sektörü Temel Kavramlar, Dönemler, Genel Görünüm İncekara, A. ve Oktar, S.A. (Editörler), *Cumhuriyetin*

100. Yılında Türkiye Ekonomisi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 271-295.

- Korkmaz, Ö., & Develi, A. (2012). Türkiye’de birincil enerji kullanımı, üretimi ve Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (Gsyih) arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 1-25.
- Meier G.M., & Stiglitz E.J. (2000). *Frontiers of economic development*. World Bank and Oxford University Press:1–590
- Meinshausen, M., Meinshausen, N., Hare, W., Raper, S. C., Frieler, K., Knutti, R., ... & Allen, M. R. (2009). Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2 C. *Nature*, 458(7242), 1158-1162.
- Mutluer, M. (1990). Gelişimi, Yapısı ve Sorunlarıyla Türkiye’de Enerji Sektörü. *Ege Coğrafya Dergisi*, 5(1), 184-214.
- Özkan, M. H. (2019). Refik Saydam Hükümetleri Döneminde İaşe Politikaları ve İaşe Müsteşarlığı. (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Erzurum.
- Rekabet Kurumu (2024). Akaryakıt Sektör İncelemesi Raporu, <https://www.rekabet.gov.tr/>, (01.05.2023).
- Şahin, G., & Belet N.H. (2023). Türkiye Cumhuriyeti’nin İkinci Yüzyılında Enerji Arz Güvenliği ile Ekonomi Güvenliği İlişkisi. *Ekonomi ve Politikada 100 Yıllık Miras ve Gelecek Perspektifi*.
- Şahin, H. (2002). *Türkiye Ekonomisi*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- TEİAŞ (2023). Türkiye Elektrik İletim A.Ş. <https://www.teias.gov.tr/>, (01.05.2023).
- TSKB (2023). Enerji Görünümü Raporu. <https://www.tskb.com.tr/>, (05.04.2024).
- Uluslararası Enerji Ajansı (2021). International Energy Agency <https://www.ica.org/> (03.04.2024).

Kaynakça

- Aslan, V. ve Kılıç, R. (2022). *Ekonomik Özgürlükler, Yabancı Doğrudan Yatırımlar ve Yabancı Portföy Yatırımları Arasındaki İlişki: OECD Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma*. Nobel Yayın, Ankara.
- Bıçer, B. (2020). Dış Borç - Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1970-2017 Dönemi Türkiye Örneği. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1): 23-45.
- Boratav, K. (2008). *Türkiye İktisat Tarihi: 1908 – 2007*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Demircan Siverekli E. ve Ener M. (2004). IMF'nin Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye'de Uygulanan İstikrar Programları Üzerinde Etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1:1-2.
- DPT Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950 – 2003.
- Eğilmez, M. (2020). www.mahfiegilmez.com/2020/12/ds-borc-raporu.html (Erişim Tarihi: 09.10.2024).
- Erdost, C. (1982). *IMF İstikrar Politikaları ve Türkiye*. Savaş Yayınları, Ankara.
- Gözen, S., Sağdıç, E.N. ve Yıldız, F. (2024). Yolsuzluğun Kamu Borçları Üzerindeki Etkisi: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler Üzerine Ampirik Bir İnceleme. *Ekev Akademi Dergisi*, Sayı: 100: 233-248.
- İnce, M. (1996). *Devlet Borçlanması*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Karagöl, E. T. (2010). *Geçmişten Günümüze Türkiye'de Dış Borçlar*, Seta Analiz, Sayı: 26, <https://file.setav.org/Files/Pdf/gecmistengunumuze-turkiye-de-dis-borclar.pdf>. (Erişim Tarihi: 10.09.2024).
- Karagöz, K. (2007). Türkiye'de Dış Borçlanmanın Nedenleri Ekonometrik Bir Değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*, 66: 99-110.
- Karlık, R. (2002). *Türkiye Ekonomisi*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Karlık, R. (2005). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm*. Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Kazgan, G. (2008). *Türkiye Ekonomisinde Krizler (1929 – 2001): Ekonomi Politik Açısından Bir İrdeleme*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Yayın No:109, İstanbul.
- Özcan, Süleyman Emre (2019). *Cumhuriyetten Bugüne Türkiye'nin Borç Sorunu*. (İçinde Editör, Y. Odabaşı ve Z. Yılmaz), Seçilmiş Göstergeler ile Geçmişten Günümüze Türkiye Ekonomisi, Ekin Basın Dağıtım, Bursa, ss.163-206
- Özsoylu, A.F. (2016). *Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişim*, 3.Baskı, Karahan Kitabevi, Adana.
- Pirimoğlu, A. (1982). *Türkiye'nin Dış Borçları ile İlgili Bir Tablül Denemesi: 1963 – 1980*. Atatürk Üniversitesi Yayınları No:600, Araştırma Serisi No:54, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum.

- Sarı, M. (2004). *Borç Yönetimi ve Türkiye Uygulamaları*. T.C.M.B. Uzmanlık Tezi, TCMB Yayınları, Ankara.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü
TOBB Cumhuriyet Dönemi Ekonomik Büyüklükleri (1923 – 2002)
- Ulusoy, A. (2012). *Türkiye’de Dış Borçlanma*, (içinde editörler; F.Tekin ve Ş.Tosunoğlu), Devlet Borçları, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Eskişehir.
- Ünlü, N. ve Armutçuoğlu Tekin, H. (2020). *Dünden Bugüne Türkiye’de Dış Borçlanma*, (içinde ed. Ş. Karabulut), Kamu Politikalarında Mali ve İktisadi Yapıdaki Dönüşüm: Yerelden Globale Teori, Beklentiler ve Uygulama. Gazi Kitabevi, Ankara, ss.165-188.
- Ünlüöner, K. (1988). *Cumhuriyet Dönemi Devlet Borçları*. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı 4.
- VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı “Borçlanma İç ve Dış Borç Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu” Yayın No: DPT 2595-ÖİK: 607 Ankara, 2001.
- Yamaçlı, D. S. (2015). Türkiye’de Dış Borçlanmanın Belirleyicileri: Bazı Kritik Makroekonomik Göstergelerin Rolü. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 605: 19-40.
- Yardımcıoğlu, M., Kocamaz, H., Sezal, N. (2012). Türkiye’de Günümüze Kadar İzlenen Bölgesel Kalkınma Politikaları ve Kalkınma. *II. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu*, 1 – 2 Ekim 2012.
- Yaşa, M. (1963). Türkiye Dış Borçlarının Takip Ettiği Gelişme. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, Sayı 9.
- Yavuz, A. (2009). Başlangıcından Bugüne Türkiye’nin Borçlanma Serüveni: Durum ve Beklentiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 20, Aralık.
- Yavuz, A., Şataf, C. ve Kır, S. G. (2013). Avrupa’da Borç Krizi ve Çözüm Arayışları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15 (2):131-154.

Kaynakça

- Baran, A., Söylemez, C., & Yurdakul, M. (2017). Algılanan yeşil kalite, algılanan yeşil risk ve yeşil marka imajinin yeşil marka değeri üzerindeki etkisinde yeşil güvenin aracılık rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(13), 1-11.
- Baum, T., & Hai, N. T. T. (2020). Hospitality, tourism, human rights and the impact of COVID-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(7), 2397–2407.
- Bianchi, R. (2002). Towards a new political economy of global tourism. In R. Sharpley & D. J. Telfer (Eds.), *Tourism and Development: Concepts and Issues* (pp. 265–299). Clevedon: Channel View Publications.
- Bianchi, R. V. (2006). Tourism and the globalization of fear: Analyzing the politics of risk and (in)security in global travel. *Tourism and Hospitality Research*, 7(1), 64-74.
- Bramwell, B., & Lane, B. (2010). Editorial: Sustainable tourism and the evolving roles of government planning. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(1), 1–5.
- Dredge, D., & Jenkins, J. (2012). Australian national tourism policy: Influences of reflexive and political modernisation. *Tourism Planning & Development*, 9(3), 231–251.
- Erbes, R. (1973). *Tourism and the Economy of Developing Countries*. Paris: OECD.
- Cater, E. (1993). Ecotourism in the Third World: Problems for sustainable development. *Tourism Management*, 14(2), 85–90.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2019). *The state of food security and nutrition in the world 2019: Safeguarding against economic slowdowns and downturns*. Rome, Italy: FAO.
- Gökçeli, E., & Altıntaş, N. (2023). Finansal gelişme, yenilenebilir enerji ve ekonomik büyümenin çevresel bozulma üzerindeki etkileri: ABD örneği. İ. Ünüvar (Ed.), *İktisadi, sosyal, finansal olaylara Türkiye ve dünya açısından farklı bir bakış açısı II* (ss. 200-221). BİDGE Yayınları.
- Gössling, S. (2002). Global environmental consequences of tourism. *Global environmental change*, 12(4), 283-302.
- Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1–20.
- Hall, C. M. (2010). Crisis events in tourism: Subjects of crisis in tourism. *Current Issues in Tourism*, 13(5), 401-417.
- Halkier, H. (2010). EU and tourism development: Bark or bite? *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(2), 92–106.

- Hawkes, S., & Williams, P. (Eds.). (1993). *The Greening of Tourism from Principles to Practice: A Casebook of Best Environmental Practice in Tourism*. Burnaby: Centre for Tourism Policy and Research, Simon Fraser University.
- Holden, A. (2003). In need of new environmental ethics for tourism? *Annals of Tourism Research*, 30(1), 94-108.
- Hoyer, K. (2000). Sustainable tourism or sustainable mobility? The Norwegian case. *Journal of Sustainable Tourism*, 8(2), 147-160.
- Ivanov, S. H., & Webster, C. (2013). Tourism's contribution to economic growth: a global analysis for the first decade of the millennium. *Tourism Economics*, 19(3), 477-508.
- Khan, N., Alam, M. S., & Mehmood, T. (2020). Factors Affecting Tourism Industry and Its Impacts on Global Economy of the World. *SSRN Electronic Journal*.
- Long, V. (1993). Communities and sustainable tourism development. Presented at the 10th World Tourism Organisation Assembly, Bali.
- Mabogunje, A. (1980). *The Development Process: A Spatial Perspective*. London: Hutchinson.
- McMichael, P. (2004). *Development and Social Change: A Global Perspective* (3rd ed.). London: Pine Forge Press.
- Pigram, J. (1991). *Outdoor Recreation and Resource Management*. London: Crom Helm.
- Reid, D. (2003). *Tourism, Globalization and Development: Responsible Tourism Planning*. London: Pluto Press.
- Robins, K. (1997). What in the world is going on? In P. du Gay (Ed.), *Production of Culture / Cultures of Production* (pp. 11-66). London: Sage.
- Scers, D. (1969). The meaning of development. *International Development Review*, 11(4), 2-6.
- Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. New York, NY: Anchor Books.
- Sigala, M. (2020). Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. *Journal of Business Research*, 117, 312-321.
- Telfer, D. J., & Sharpley, R. (2015). *Tourism and Development in the Developing World*. Routledge.
- Theobald, W. (Ed.). (1994). *Global Tourism: The Next Decade*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Tourism Canada. (1990). *Tourism Stream Conference: Action Strategy for Sustainable Tourism Development*. Ottawa: Tourism Canada.

- UNEP/WTO. (2005). *Making Tourism More Sustainable: A Guide for Policy Makers*. Paris/Madrid: United Nations Environment Programme/World Tourism Organization.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2018). *Out-of-school children and youth: Global initiative on out-of-school children*. Paris, France: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000264824>
- United Nations Children’s Fund (UNICEF). (2019). *The state of the world’s children 2019: Children, food and nutrition*. New York, NY: UNICEF. <https://www.unicef.org/reports/state-of-worlds-children-2019>
- World Commission on Environment and Development (WCED) (1987) *Our Common Future*, Oxford: Oxford University Press.
- World Health Organization (WHO) & United Nations Children’s Fund (UNICEF). (2017). *Progress on drinking water, sanitation and hygiene: 2017 update and SDG baselines*. Geneva, Switzerland: WHO. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241512893>
- Wahab, S. (1975). *Tourism Management*. London: Tourism International Press.
- Weinstein, M. (2005). Introduction. In M. Weinstein (Ed.), *Globalization What’s New?* (pp. 1–18). New York, NY: Columbia University Press.
- Williams, A. M., & Shaw, G. (1988). *Tourism and Economic Development*. London: Belhaven Press.
- World Bank. (2018). *Poverty and shared prosperity 2018: Piecing together the poverty puzzle*. Washington, DC: World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1330-6>
- World Tourism Organisation. (1995). Steady recovery in world tourism in 1994. *WTO News*, 1(1).
- World Tourism Organization. (2001). *Tourism 2020 Vision* (Vol. 7). Madrid, Spain: World Tourism Organization.
- World Tourism Organisation (UNWTO). (2021). *Impact assessment of the COVID-19 outbreak on international tourism*.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2023). *International tourism highlights: Key figures and trends*. Madrid, Spain: UNWTO.

Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Mali Etkinliği

Dr. Mehmet Öksüz

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Mali Etkinliği

Dr. Mehmet Öksüz

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-993-5

ISBN (Paperback): 978-975-447-994-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub561>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Öksüz, M. (2024). *Türkiyede Yerel Yönetimlerin Mali Etkinliği*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub561>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Akdemir, Tekin, “Yönetimlerarası Görev ve Harcama Tahsisi: Teori ve Türkiye Uygulaması”, Figen Altuğ, Özhan Çetinkaya, Selçuk İpek (ed.), içinde *Mahalli İdareler Maliyesi Üzerine Yazular*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2010.
- Akdoğan, Abdurrahman, *Kamu Maliyesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2020.
- Aktan, Coşkun Can ve İstiklal Y. Vural, “Vergi Rekabeti”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 22, 2004, ss. 1-18.
- Altuğ, Figen, *Kamu Bütçesi*, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 2019.
- Atay, Ender Ethem, “İdari Etkinliklerin Hukuki Çerçevesi”, Ş. Yıldız Akgül (ed.), içinde *İdare Hukuku* (3-34), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2019.
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, (https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2712020143139122_tur.pdf), Erişim Tarihi: 20.01.2023
- Aydın, Yakup, “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci”, *Dış Denetim*, Sayı: 12, 2011.
- Aysu, Ahmet ve Doğan Bakırtaş, “Eğitim, Sağlık ve Sosyal Koruma Harcamalarının Etkinlik Analizi: Türkiye ve Diğer OECD Ülkeleri Değerlendirmesi”, *Maliye Dergisi*, Sayı: 171, 2016, ss. 81-107.
- Aytaç, Fethi, *Açıklamalı-İçtihatlı Belediye Kanunu*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 1998.
- Bağdadioglu, Necmiddin ve Hülya Bayır, “Türkiye’de Belediyelerin Görelî Etkinliği ve Mart 2004 Yerel Seçim Sonuçlarına İlişkin Bir Değerlendirme”, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 2, 2004, ss. 223-242.
- Ballard, Charles L. and Paul L. Menchik, “Tax Exporting Through Federal Deductibility of State and Local Taxes”, *Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, Vol: 97, 2004, pp. 26-38.

- Banzhaf, H. Spencer, “The Market For Local Public Goods”, *Case Western Reserve Law Review*, Vol: 64, Issue, 4, 2014, p. 1441-1480.
- Basan, Nuri Mehmet ve Nazmi Bilir, “Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Önleme Çelişkisi ve Nedenleri”, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, Cilt: 15, Sayı: 1, 2016, ss. 44-50.
- Başol, Emel, “Gelişmekte Olan Ülkelerde Strateji: Sağlık Sisteminde Sevk Zincirleri”, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 8, 2015, ss. 128-140.
- Batirel, Ömer Faruk, *Kamu Maliyesi ve Yönetimi*, İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınları, 2007.
- Bolayır, Banu ve Ahmet Ergülen, *Çevresel Açıdan Sürdürülebilir Kalkınma*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2022.
- Buchanan, James M., “An Economic Theory of Clubs”, *Economica*, Vol: 32, Issue: 125, 1965, pp. 1-14.
- Çağdaş, Tülin, “Federal ve Üniter Devletlerin Yerinden Yönetim Birimlerinin Benzerlik ve Farklılıkları Açısından İncelenmesi”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, 2019, ss. 161-180.
- Çağlar, Atalay, “Veri Zarflama Analizi ile Belediyelerin Etkinlik Ölçümü”, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2003.
- Çağlar, Atalay, *Belediyelerin Etkinlik Ölçümü: Veri Zarflama Analizi ile Bir Uygulama*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2019.
- Çaluk Acar, Hatice ve Fatih Savaşan, “Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Verimlilik Analizi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi KO-MEK Örneği)”, *Maliye Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 2015, ss. 23-44.
- Çetinkaya, Özhan, *Mahalli İdareler Maliyesi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2017.
- Çiçek, Yeter, “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 1, 2014, ss. 53-64.
- Çiftçinar, Remzi, “Yeni İl Özel İdaresi Yasası’na Eleştirel Bir Bakış”, *Yasama Dergisi*, Sayı: 2, 2006, ss. 123-145.
- Çukurçayır, M. Akif, *Küreselleşme ve Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayınları, 2009.
- Demirci, Ayhan, *Teori ve Uygulamalarla Veri Zarflama Analizi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2018.
- Demirel, Demokaan, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma (1839-1923)”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 473, 2011, ss. 97-111.

- Dokow, Elad and Jaime Luque, “Provision of Local Public Goods in Mixed Income Communities”, *Journal of Housing Economics*, Vol: 45, 2019, pp. 1-16.
- Dollery, Brian E. and Andrew C. Worthington, “The Empirical Analysis of Fiscal Illusion”, *Journal of Economic Surveys*, Vol: 10, Issue: 3, 1996, pp. 261-297.
- Doru, Serkan, “19 Y.Y.’dan Cumhuriyet’e Türk Yerel Yönetim Sisteminin Doğuşu ve Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, Sayı: 30, 2015, ss. 65-85.
- Dönmez, Mustafa, “Cumhuriyet’in 75 inci Yılında İl Özel İdareleri”, Hasan Canpolat (ed.), içinde *Cumhuriyet’in 75. Yılında Mahalli İdarelerimiz*, Ankara: Uyar, 1998.
- Durmuş, Mustafa, *Kamu Ekonomisi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2008.
- Eğilmez, Mahfi, *Kamu Maliyesi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2015.
- Emek, Ömer Fazıl, *Alternatif Bir Finans Kuruluşu Olan Katılım Bankaları ve Etkinlik Analizi*, Ankara: İksad Yayınevi, 2020.
- Ergun, Turgay, *Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor*, Ankara: TODAİE Yayınları, Yayın No: 238, 1991.
- Eroğlu, Ergün ve Melek Candan Atasoy, “Veri Zarflama Analizi ile Etkinlik Ölçümü ve Etkin Karar Birimlerinin Duyarlılık Analizi”, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt: 35, Sayı: 2, 2006, ss. 73-89.
- Göçmen, Levent ve Nurhan Meydan Acımuş, “Dünden Günümüze Türkiye’de Sağlık Geliştirilmesi Serüveni”, *Sağlık ve Toplum Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 3, 2017, ss. 14-19.
- Hakyemez, Yusuf Şevki, “İl Özel İdarelerini İşlevi, Organları ve Rollerini”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 31, 1998, ss. 169-183.
- Işık, Serkan, “Türkiye’de Kamu Sağlık Harcamaları ile Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Ege 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 10-11 Eylül 2022, İzmir.
- İpek, Selçuk, *Kamu Maliyesi*, Ankara: Paradigma Akademi, 2017.
- İpek, Selçuk, *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı*, Ankara: Paradigma Akademi, 2017.
- İpek, Selçuk, Serkan Işık ve Alper Bilgili, “6360 Sayılı Kanunun Büyükşehir Belediyelerinin Mali Yapılarında Meydana Getirdiği Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme”, *Avrasya Bilimler Akademisi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 10, 2016, ss. 93-106.
- İpek, Selçuk ve Mehmet Öksüz, “Mahalli İdare Harcamaları ve Sosyo-Ekonomik Gelişme İlişkisi: Türkiye Örneği”, Nihat Falay, Pınar Feyzioğlu Akkoyunlu, Botan Berker, Fahri Aral (ed.), içinde *Demokrat Bir Bilim ve*

Siyaset İnsanı: Memdub Yaşa’ya Armağan (155-173), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2023.

- İşbilen Yücel, Leyla, *Veri Zarflama Analizi*, İstanbul: Der Yayınları, 2017.
- Kaplan, Muhittin, Tuncay Çelik ve Recep Tekeli, “Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Performanslarının Ampirik Analizi, 2002-2004”, 5. *Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, Cilt: 2, 3-5 Kasım 2006, ss. 680-693.
- Kaul, Inge, Isabelle Grunberg ve Marc Stern, *Global Public Goods: International Cooperation in the 21st Century*, New York: Oxford University Press, 1999.
- Kaya, H. Eylem, “Türkiye’de Halk Eğitimi Merkezleri”, *International Journal of Science Culture and Sport*, Cilt: 3, Sayı: Özel Sayı 3, 2015, ss. 268-277.
- Kaygısız Ertuğ, Zeliha ve Nuray Girginer, “Financial Efficiency Analysis of Metropolitan Municipalities with Integrated DEA and GRA: The Case of Turkey”, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, Issue: 15, 2015, pp. 411-428.
- Keleş, Ruşen, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi, 2006.
- Keskin Benli, Yasemin ve Dicle Nehir Bozdan, *Türkiye’deki Mevduat Bankalarının Veri Zarflama Analizi ile Etkinliklerinin Ölçümü*, Ankara: İksad Yayınevi, 2019.
- Kılıç, Özalp ve Selçuk İpek, “Kırsal Mahalle: Büyükşehirlerde Tekrar Köye Dönüş mü?”, *TroyAcademy*, Cilt: 7, Sayı: 1, ss. 1-16.
- Kırışık, Fatih ve Özcan Sezer, “Türk Anayasalarında Yerel Yönetimler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 2, 2006, ss. 5-30.
- Kızılboga, Rüveyda, “Köy İdaresine Yönelik Kanun Tasarısı’ndaki Düzenlemeler”, *Öneri Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 35, 2011, ss. 183-197.
- Kirmanoglu, Hülya, Binhan Elif Yılmaz ve Nazan Susam, “Maliye Teorisi’nin Çıkmazı: Küresel Kamusal Mallar (Kalkınma Yardımları İçinde Küresel Kamusal Malların Finansmanı)”, *Maliye Dergisi*, Sayı: 150, 2006, ss. 25-52.
- Kirmanoglu, Hülya, *Kamu Ekonomisi Analizi*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2011.
- Koçak, Süleyman Yaman ve Ali Ekşi, “Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 21, 2010, ss. 295-307.
- Kutlar, Aziz, Fehim Bakırcı ve Fatih Yüksel, “An Analysis on the Economic Effectiveness of Municipalities in Turkey”, *African Journal of Marketing Management*, Vol: 4, Issue: 3, 2012, pp. 80-98.

- Levrat, Nicolos, “Avrupa’da Yerel Kamu Hizmetlerinin Sağlanması Kamusal Özel Sektör Ortaklığı Deneyimleri” (Çev. Mustafa Dönmez), *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 2, ss. 31-45.
- Liu, Chuyu, “Local Public Goods Expenditure and Ethnic Conflict: Evidence from China”, *Security Studies*, Vol: 28, Issue: 4, 2019, pp. 739-772.
- Moğol, Tayfun, “Mahalli İdarelerin Varlığı İçin Nedenler”, Tufan Çakır (ed.), içinde *Mahalli İdareler Maliyesi* (2-19), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2014.
- Muhasebat Genel Müdürlüğü, *İller İtibarıyla Mahalli İdareler Bütçe İstatistikleri*, (<https://muhasebat.hmb.gov.tr/iller-itibariyle-mahalli-yonetim-butce-istatistikleri-2006-2018>), Erişim Tarihi: 10.07.2024
- Mutluer, M. Kamil, Erdoğan Öner ve Ahmet Kesik, *Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010.
- Nadaroğlu, Halil, *Mahalli İdareler Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması*, İstanbul: Beta Yayınları, 2001.
- Ortaylı, İlber, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840 – 1880)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Sayı: 178, 2000.
- Owumi, Bernard E. and Alfred Eboh, “An Assessment of the Contribution of Healthcare Expenditure to Life Expectancy at Birth in Nigeria”, *Journal of Public Health*, Vol: 30, Issue: 9, 2021, pp. 2113-2121.
- Öksüz, Mehtap, “Eğitim Harcamaları ile Cinsiyete Göre Genç İşsizlik İlişkisi: Türkiye Örneği”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 49, 2023, s. 459-481.
- Öksüz, Mehmet ve Murat Aydın, “Mali Yerelleşmenin Kentsel Rekabet Gücü Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği”, *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 2, 2021, ss. 309-321.
- Öksüz, Mehmet ve Selçuk İpek, “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Üretim ve Ticaret Üzerindeki Etkisi”, *TroyAcademy*, Cilt: 6, Sayı: 2, 2021, ss. 549-561.
- Öksüz, Mehmet and Selçuk İpek, “Measuring the Fiscal Illusion Trends of Municipalities in Turkey: An Empirical Study”, Burçin Bozdoğanoglu and Adnan Gerçek (eds.), in *Current Issues and Empirical Studies in Public Finance* (289-314), Berlin: Peter Lang, 2022.
- Öncel, S. Yenal, *Mahalli İdareler Maliyesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1998.
- Öner, Erdoğan ve M. Kâmil Mutluer, “Mahalli İdarelerin Gelir ve Giderlerinin Yapısal Durumu ve Bunların Düşündürdükleri”, *IV. Yerel Yönetimlerin Mali Forumu*, Ankara, 26-27 Kasım 2011.

- Özden, Ünal H., “Veri Zarflama Analizi (VZA) ile Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinin Etkinliğinin Ölçülmesi”, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt: 37, Sayı: 2, 2008, ss. 167-185.
- Öztaş, Cemal ve Eyüp Zengin, “Yerel Yönetimler ve Çevre”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı: 54, 2008, ss. 181-200.
- Özyardımcı, Cemal, “Cumhuriyet’in 75 inci Yılında Köyler”, Hasan Canpolat (ed.), içinde *Cumhuriyet’in 75. Yılında Mahalli İdarelerimiz*, Ankara: Uyar, 1998.
- Sağbaşı, İsa, Abdülkerim Çalışkan ve Gülsüm Gürler Hazman, “Türkiye’de Belediyelerin Mali Performansının Ölçülmesi”, 5. *Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, Cilt: 2, 3-5 Kasım 2006, ss. 666-679.
- Samuelson, Paul A., “The Pure Theory of Public Expenditure”, *The Review of Economics and Statistics*, Vol: 36, Issue: 4, 1954, pp. 387-389.
- Saraç, Özgür, *Plasebo Maliye: Maliye Teorisi ve Kamu Ekonomisi*, İzmir: Sbnct Uzaktan Eğitim ve Yayıncılık, 2019.
- Savaşan, Fatih, *Piyasa Başarısızlığından Devletin Başarısızlığına: Kamu Ekonomisi*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2016.
- Stiglitz, Joseph E., *Kamu Kesimi Ekonomisi*, (Çev. Ömer Faruk Batirel), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayını, 1994.
- Şener, Orhan, *Modern Public Finance*, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 2012.
- Tiebout, Charles M., “A Pure Theory of Local Expenditures”, *Journal of Political Economy*, Vol: 64, Issue: 5, 1956, pp. 416-424.
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, *Mali İzleme Raporu 2007 Mart Bütçe Sonuçları*, (https://www.tepav.org.tr/upload/files/1271229965r6918.Mali_Izleme_Raporu_2007_Mart_Butce_Sonuclari.pdf), Erişim Tarihi: 15.12.2020
- Türkiye İstatistik Kurumu, *Yıllara Göre İl Nüfusları*, (<https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>), Erişim Tarihi: 10.07.2024
- Türkoğlu, İrfan ve Yılmaz Demirhan, “Yerel Yönetim Gelir ve Giderleri Bağlamında Türkiye’de İdari Reformlar”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 2, 2013, ss. 315-332.
- Türkoğlu, İrfan, *Yerel Yönetimlerde Mali Reform Arayışları: Türkiye’de Belediyelerde Mali Özerklik ve Belediye Başkanlarının Mali Özerklik Algulaması*, Ankara: Ümit Ofset, 2009.
- Uluatam, Özhan, *Kamu Maliyesi*. Ankara: İmaj Yayınevi, 2014.
- Ulusoy, Ahmet ve Tekin Akdemir, *Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.

- Urhan, Vahide Feyza, “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 70, 2008, ss. 85-102.
- Ünal, Feyzullah, “Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 30, 2011, ss. 241-248.
- Varcan, Nezih, “Yerel Yönetimin Kavramsal Yapısı”, Canatay Hacıköylü (ed.), içinde *Yerel Yönetimler (2-19)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2019.
- Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, *2023 Yılı Faaliyet Raporu*, (<https://yeryonetimler.csb.gov.tr/faaliyet-raporlari-i-88463>), Erişim Tarihi: 02.07.2024
- 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu
- 167 sayılı Yer Altı Suları Kanunu
- 1982 Anayasası
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu
- 3004 sayılı İskelelerin İdaresi Kanunu
- 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu,
- 3213 sayılı Maden Kanunu
- 442 sayılı Köy Kanunu
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 7336 sayılı Devlet Orman İşletmeleri Kanunu

Uludağ'a Yönelik Sportif Açıdan Swot Analizi

Yunus Meral

Prof. Dr. Baybars Recep Eynur

Editör: Doç. Dr. Emre Şimşek

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Uludağ'a Yönelik Sportif Açıdan Swot Analizi

Yunus Meral • Prof. Dr. Baybars Recep Eynur

Editör: Doç. Dr. Emre Şimşek

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-990-4

ISBN (Paperback): 978-625-5958-23-5

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub563>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Meral, Y., Eynur, B. R., Şimşek, E. (ed) (2024). *Uludağ'a Yönelik Sportif Açıdan Swot Analizi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub563>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında tamamlanan "Uludağ'a Yönelik Sportif Açıdan Swot Analizi" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Açıksöz, S.; Çiftçioglu, G. C.; Uzun, O.; Nemutlu, F. E. ve İlke, F. (2015). Linkages Among Ecotourism, Landscape and Natural Resource Management, and Livelihood Diversification in the Region of Suğla Lake, Turkey. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 23(1): 15-27.
- Açıksöz, S., Topay, M. ve Aydın, H. (2006). Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi, *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 8(10): 80- 89.
- Ağilonu, A. ve Mengütay, S. (2009). Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri modeli. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 160-176.
- Akcan, F. (2011). *Dağcılık alt kültürü: semboller, anlamlar, kimlikler*, (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akçer, Ön, S. (2011). *Küçükçekmece lagünü, yeniçağa, uludağ buzul ve bafa gölleri'nin (batı türkiye) geç holosen'deki iklim kayıtları: Avrupa ve orta doğu iklim kayıtları ile karşılaştırılması*, (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akcsen, A. (1978). *Türkiye'de Ulusal Parkların Açık Hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları: Örnek: Uludağ Ulusal Parkı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Akgemci, T. (2008). *Stratejik Yönetim*. 2.Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akın, B. (2011). *Bursa uludağ'ın arabis drabiformis boiss., aubrieta olympica boiss. ve erodium sibthorpiatum boiss. subsp. sibthorpiatum endemik bitki türlerinin doku kültürü yöntemleri ile çoğaltılması*, (Doktora tezi). Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Akkuş, M. (2014). *Bursa halkevi ve uludağ dergisi*, (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Akman, Y. (1990). *İklim ve Biyoiklim*. Ankara: Palme Yayınları.
- Aksu, M. (2002). *Eğitimde Stratejik Planlama ve Toplam Kalite Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Aktan, C. C. (1998). *Geleceği Kazanmanın Yolu: Stratejik Yönetim*, , (13.06.2018).
- Aktan, C. C. (1999), *2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri: Stratejik Yönetim*. İstanbul: TUGIAD Yayınları.
- Aktan, C. C. (2008). Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama. *Çimento İşveren Dergisi*, 4(22): 4-21.
- Arslan, O. (1983). *Türkiye'de Kış Turizmi ve Bankamız Öncülüğünde Geliştirilmesi Olanaklarının Araştırılması*. Ankara: Turizm Bankası Yayınları.
- Atabeyoğlu, C. (1991). *Dağcılık ve Kayak Tarihi*. Ankara: Türk Spor Vakfı Yayınları.
- Azimkhani, A. (2014). *Genç ve yetişkin kayakçılarda zihinsel beceri, duygusal zeka ve yarışma kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Babazade, Ü. (2017). *Sualtı dalış turizmi paydaşları ile İzmir sualtı dalış turizmine yönelik bir swot analizi*, (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Bandy, S. J. & Vicki, B. (2011). *Sport Literature in the North*. Aarhus: Aarhus University Press.
- Bell, M. H. (1966). *Marketing: Concepts and Strategy*. Boston. Houghton Mifflin Company.
- Birel, F. K. (2008). *Çankaya ve bismil ilçe milli eğitim müdürlüklerinin güç çözümlenmesi (Swot Analizi)*, (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bitki İnceleme* (t.y). Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Resmi Web Sitesi. <http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR,70252/bitki-inceleme.html>, (01.06.2018).
- Blythe, J. (2005). *Essentials of Marketing*, Pearson Education Limited, Essex.
- Buckley, R. C.; Pickering, C. M. & Warnken, J. (2000). *Environmental Management for Alpine Tourism and Resorts in Australia. Tourism and Development in Mountain Regions*. New York: CABI Publishing.
- Budak, D. (2018). *Kayak alanlarının güvenliği: kayak ve snowboard eğitimcilerinin kayak alanlarının güvenliğine ilişkin görüşleri*, (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Bulgu, N.; Demirhan, G. ve Akcan, F. (2010). Yaşam Tarzı Sporlarında Alt Kültürel Kimliğin İnşası: Türkiye'de Dağcılık Örneği. *TÜBİTAK Proje*, (108K598), 1-45.
- Bursa Dağcılık Kulübü*. <http://bursadagcilikkulubu.com/uludag-ve-b-d-k/>. (22.05.2018).

- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E.K.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Geliştirilmiş 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- CEV Snow Volleyball Rules (2017, Aralık 13). CEV Resmi Web sitesi. , (24.05.2018).
- Chang, H. H. & Huang, W. C. (2006). Application of a Quantification SWOT Analytical Method. *Mathematical And Computer Modelling*, 43(1-2): 158-169.
- Çakıcı, A. C.; Yavuz, G. ve Çiçek, M. (2014). Dağcılık Turizmüne Katılımda Dikkate Alınan Hususlar Üzerine Bir Araştırma, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3): 75-94.
- Çepel, N. (1978). Uludağ Kütlesinin Ekolojik Özellikleri, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 28(2): 15-24.
- Daşkın, R. (2008). *Uludağ florası*, (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- DATO. (t.y). *Dağcılık ve Tırmanış Okulu* Web Sitesi. <http://www.dato.org.tr/>, (07.06.2018).
- David, F. (1993). *Concepts of Strategic Marketing*. Thirteenth Edition. New York: Maxwell Macmillan Canada.
- Demircan, M. (2015). *Erciyes dağı'nın kayak turizmi ve tesis gereksinimi bakımından kayseri kenti için önemi*, (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Demirhan, G. (1992). Dağcılıkta Spor-Turizm-Çevre İlişkisi, *Anatolia Aylık Turizm ve Kültür Sanat Dergisi*, (3): 3-26.
- Diñcer, Ö. (2007). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Doğaner, S. (2001). Türkiye Turizm Coğrafyası. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Doswell, R. (2002). *Tourism: How Effective Management Makes the Difference*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Dudley, N.; Mulongoy, K. J.; Cohen, S.; Stolton, S.; Barber, C. V. & Gidda, S. B. (2005). *Etkin Korunan Alan Sistemlerine Doğru. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Korunan Alanlar İş Programı Uygulama Kılavuzu*, S. Kalem (Çev), Teknik Seriler, (18,108).
- Ekici, S., Çolakoğlu, T., & Bayraktar, A. (2011). Dağcılık Sporuyla Uğraşan Bireylerin Bu Spora Yönelme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 110-119.
- Elsasser, H. & Bürki, R. (2002). Climate Change as a Threat to Tourism in the Alps, *Climate Research*, 20(3): 253-257.
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları ve Türkiye'de Kültürel Turizm, *Ege Coğrafya Dergisi*, (14): 99-107.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve (Eko)turizm*. Ankara: Erk Yayınları.

- Ersoy, M. (2012). *Peyzaj envanter sürecinde coğrafi bilgi sistemleri kullanımı: Uludağ milli parkı örnekleme*, (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Fındık, T. (2012). *İrtifa 8000 Yüksek Macera*. İstanbul: Karakter Color.
- Gençyürek, G. (2014). *Bursa ili uludağ yöresinde küçükbaş hayvancılık faaliyetleri*, (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Glaister, K. W. & Falshaw, J. R. (1999). Strategic Planning: Still Going Strong?, *Long Range Planning*, 32(1): 107-116.
- Graydon, D. & Hanson, K. (2005). *Dağcılık Zirvelerin Özgürlüğü*, T. Fındık (Çev). İstanbul: Homer Kitabevi.
- Gunyashev, E. (2016). *Kazakistan lojistik sektörü ve sektör paydaşlarının lojistik köy ile ilgili görüşlerinin swot analiz ile değerlendirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Güleryüz, G.; Arslan, H.; Gökçeoğlu, M. ve Rehder, H. (1999). Vegetation Mosaic Around The Second Center of Tourism Development in the Uludağ Mountain, Bursa, Turkey, *Turkish Journal of Botany*, 23(4): 233-240.
- Güneş, G. (2011). Korunan Alanların Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım: Katılımcı Yönetim Planları, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(1): 47-57.
- Gürpınar, D. (2000). Yüksek İrtifada Meydana Gelen Fizyolojik Değişiklikler. *İzmir Dağcılık ve Doğa Sporları İhtisas Kulübü, Dağcılık ve Turmanış Dergisi*, Irmak Tasarım Matbaacılık, Yıl, 3.
- Güven, Ö. (1992). *Türklerde Spor Kültürü*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Hall, A. (2006). *Herkes İçin Tek Başına Doğa Yürüyüşü*, K. Polatoğlu (Çev). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Hunger, J. D. & Wheelen, T. L. (1998). *Strategic Management and Business Policy: Entering 21st Century Global Society*. Addison-Wesley.
- Hutchison, T.; Macy, A. & Allen, P. (2010). *Record Label Marketing*. Oxford: Focal Press.
- İbragimov, M. (2001). *Ürün çeşitlendirmesi açısından kış turizmi ve almatı çimbulak – medeu örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- İncekara, A. (1998). *Doğu Anadolu'da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Kar Voleybolu Heyecanı Bursa Uludağ'a Taşındı*. (2017, Mart 3). Türkiye Voleybol Federasyonu Resmi Web Sitesi. <http://www.tvf.org.tr/plaj-voleybolu/kar-voleybolu-heyecani-bursa-uludaga-tasindi/>, (24.05.2018).
- Karaküçük, S. (1993). *Ülkü (1933-1950) Seçilmiş Spor Makaleleri*. Ankara.

- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, R. S. (2008). *Bursa uludağ yöresi ağı ören örümceklerinin (arachnida, araneae) sistematik yönden incelenmesi*, (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Keegan, W.; Moriarty, S. & Duncan, T. (1992). *Marketing*. New Jersey: PrenticeHall Inc. Publishing.
- Kepecioğlu, K. (1937). Türkler'de Spor. *Uludağ Bursa Halkevi Dergisi*, (10): 12-13.
- Kıyıcı, E. (2016). *Kız çocuklarında 12 haftalık kayak antrenmanının bazı biyomotorik özellikler üzerine etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Kliskey, A. D. (1994). A Comparative Analysis of Approaches to Wilderness Perception Mapping. *Journal of Environmental Management*, 41(3): 199-236.
- Koca, C. (2017). Spor Bilimlerinde nitel araştırma yaklaşımı. *Spor Bilimleri Dergisi*, 28(1): 30-48.
- Koşan, A. (1994). *Turizm faktörünün bölgeler arası dengesizliği gidermede etkisi ve erzurum palandöken kış sporları turizm merkezi projesi*, (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kotler, P. (2000). Pazarlama Yönetimi. N. Muallimoğlu (Çev.) İstanbul: Beta Yayın.
- Kozak, M. A. ve Bahçe, S. (2009). *Özel İlgi Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N.; Kozak, M. A. ve Kozak, M. (2008). *Genel Turizm: İlkeler-Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Köksal, A. (1994). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Köse, H. (2009). *Dağcılar ve sedenterlerde öz bilinç ile depresyon, anksiyete ve stres ilişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kural, B. (2013). *Dağcılarının strese başa çıkma tutumlarının karar vermede özsaygı ve karar verme stilleriyle ilişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurtilla, M.; Pesonen, M.; Kangas, J. & Kajanus, M. (2000). Utilizing the Analytic Hierarchy Process (AHP) in SWOT Analysis-A Hybrid Method and It's Application to a Forest-Certification Case, *Forest Policy and Economics*, (1): 41-52.
- Kuş, E. (2009). *Nitel - nitel araştırma teknikleri: Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi?* (3.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuvan, Y. (2005). The Use of Forests for the Purpose of Tourism: The Case of Belek Tourism Center in Turkey. *Journal of environmental management*, 75(3): 263-274.

- Latifli, H. (2016). *Azerbaycan Türkiye dış ticaret ilişkilerinin incelenmesi: Swot analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Mason, J. B. & Hazell, H. F. (1993). *Marketing Management*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Mızrak, O. (2011). *Kayak alanlarının yönetimi ve güvenliği: Palandöken kayak merkezi*, (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Middleton, V. T. C. & Clarke, J. (2001). *Marketing in Travel and Tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Motor, Ş. (2018). *Davraz kayak merkezinin tercih edilmesine yönelik algı ve değerlendirmelere ait bir araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mucuk, İ. (1989). *Modern İşletmecilik*. (4. Baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- Mursalov, M. (2009). *Bir turistik ürün çeşitlendirmesi olarak kış turizmi ve kış turizmi açısından Azerbaycan'ın guba - haçmaz turizm bölgesinin arz potansiyeli*, (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özen, G. (2004). *Dağcılık eğitiminin problem çözme becerisi üzerine etkisinin incelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özhatay, N.; Byfield, A. ve Atay, S. (2003). *Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları*. İstanbul: WWF Türkiye.
- Öztürk, H. (2006). *Türkiye Doğa Sporları ve Doğa Aktiviteleri Kataloğu*. Ankara: Dörtrenk Yayınları.
- Öztürk, M. Z. (2010). Uludağ (Zirve) ve Bursa Meteoroloji İstasyonlarının Karşılaştırmalı İklimi, *Türk Coğrafya Dergisi*, (55): 13-24.
- Öztürk, S. (2015). Determining Management Strategies for the Sarikum Nature Protection Area, *Environmental Monitoring and Assessment*, 187(3): 113.
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering Adventure Tourists: A Conceptual Framework for Research, *Tourism management*, 27(1): 113-123.
- Rooks, M. D.; Johnston, R. B.; Ensor, C. D.; McIntosh, B. & James, S. (1995). Injury Patterns in Recreational Rock Climbers, *The American journal of sports medicine*, 23(6): 683-685.
- Sarışenoğlu, S. (2016). *Türkiye'deki kayak tesislerinin güvenliği*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Sevindik, B. (2015). *Kayak alp disiplini Türkiye şampiyonası sonuçlarının bazı iller açısından incelenmesi (2005-2013 yılları)*, (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Shi, X. (2015). The Future of ASEAN Energy Mix: A Swot Analysis. *Homepage Journal; Renewable and Sustainable Energy Reviews*, (53): 673- 678.
- Shinno, H.; Yoshioka, H.; Marpaung, S. & Hachiga, S. (2006). Quantitative SWOT Analysis on Global Competitiveness of Machine Tool Industry. *Journal Of Engineering Design*, 17(03): 251-258.
- Somuncu, M. (2004). Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel. *Coğrafya Bilimler Dergisi*, 2(1): 1-22.
- Soykan E. (2004). *Kütahya ilinde rekreatif amaçlı trekking (doğa yürüyüşü) alanlarının belirlenmesi ve spor turizminin geliştirilmesi açısından değerlendirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Stolovitch, H. D. & Keeps, E. J. (2006). *Handbook of Human Performance Technology: Principles, Practices and Potential* San Francisco: John Wiley & Sons.
- Sucuoğlu, M. K. (2014). *Kanal İstanbul projesi'nin Türk denizciliği açısından swot analizi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, K. Z. (2010). *Doğada Yapılan Yürüyüşler Trekking & Hiking*. İstanbul: Dijital Sanat Yayıncılık.
- Toy, H. (2013). *Kayak merkezi müşterilerinin tatmin düzeylerinin bazı demografik değişkenlerle ilişkisinin karşılaştırılması*, (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Tunçer, M. (1998). *Kastamonu-Çankırı-Ilgaz Kış Sporları Turizm Merkez Planlaması Araştırma Raporu*. Ankara.
- Turistik Tesis ve İşletmeler* (t.y). Türkiye Seyahat Acentaları Birliği Web Sitesi. <https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler>, (02.06.2018).
- Türkiye Dağcılık Federasyonu Resmi Web Sitesi*. <https://www.tdf.gov.tr/>, (22.05.2018).
- Türkiye Kayak Federasyonu Resmi Web Sitesi*. <http://www.tkf.org.tr/>, (24.05.2018).
- TÜRSAB Kış Turizmi Raporu* (t.y). Türkiye Seyahat Acentaları Birliği Web Sitesi. <https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/sektorel-raporlar>, (01.06.2018).
- Uluçeçen, H. T. (2011). *Özel ilgi turizmi: Kapsamı, çeşitleri ve Türkiye'de uygulanabilirliği*, (Uzmanlık Tezi). Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Uludağ Kayak Eğitim ve Kamp Merkezi Federasyonumuza Tabsis Edildi* (2017, Kasım 27). Türkiye Kayak Federasyonu Resmi Web Sitesi. <http://www.tkf.org.tr/>, (24.05.2018).

- Uludağ Milli Parkı* (t.y). T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Resmi Web Sitesi. <http://bolge2.ormansu.gov.tr/2bolge/AnaSayfa/UludagMilliParki.aspx?sflang=tr>, (20.05.2018).
- Uludağ Ultra* (t.y). <http://www.uludagultra.com/index.php>, (28.05.2018).
- Urartu, Ü. (1986). *Kayak: Teknik, Taktik, Kondisyon*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Uzun, S. (2012). *Uludağ milli parkı'ndaki rekreasyonel kullanımların ekosistemin bazı bileşenleri üzerine etkileri*, (Doktora Tezi). Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Ülgen, H. ve Mirze, S. K. (2010). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. 5. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ülker, İ. (1992). *Dağ turizmi: Planlama Yöntemleri, Yüksek Dağlarımız, Kayak Merkezleri*. Ankara: Devran Matbaacılık.
- Weirich, H. (1982). The TOWS Matrix—A Tool for Situational Analysis. *Long Range Planning*, 15(2): 54-66.
- Yarcan, Ş. (1993). *Seyahat Yönetimi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 8. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, E. (2002). *Stratejik yönetim ve örgüt kültürü ilişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, D. (1979). *Türk Spor Tarihi*. İstanbul: Eko Matbaası.
- Yıldırım, K. (2010). Raising the quality in qualitative research. *Elementary Education Online*, 9(1): 79-92.
- Yılmaz, Z. (2009). *Uludağ (Bursa) thomisid ve philodromid (araneae; thomisidae, philodromidae) faunasının sistematik yönden incelenmesi*, (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Zorba, E., Miçooğulları, O., & Zorba, E., (2004). Determine a Sport Tourists Profile For Turkey. *Journal of Sport Tourism*, 9(4), 323-324.

Uluslararası Göç ve Siyaset
*Neoliberalizm, Popülizm,
Göçmen Karşıtlığı*

Dr. Mehmet Nazım Uygur

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Uluslararası Göç ve Siyaset Neoliberalizm, Popülizm, Göçmen Karşıtlığı

Dr. Mehmet Nazım Uygur

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-978-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub536>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Uygur, M. N., (2024). *Uluslararası Göç ve Siyaset Neoliberalizm, Popülizm, Göçmen Karşıtlığı*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub536>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Abramowitz, A., J. McCoy, "United States: Racial resentment, negative partisanship, and polarization in Trump's America", *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 2019/681(1), pp. 137-156.
- Adamson, F. B., *Crossing borders: International migration and national security*. *International security*, 2006/31(1), pp. 165-199.
- Agamben, G. (1995), *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*, Translated by Daniel Heller-Roazen, Stanford University Press, Stanford, California.
- Agamben, G. (2020), *İstisna hali*. Çev. Kemal Atakay, (2. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Agence France-Presse (2016). *Marine Le Pen: No Free Education for Children of "Illegal Immigrants."* *The Guardian*, 8 December, <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/08/marine-le-pen-says-no-free-education-for-children-of-illegal-immigrants>. Accessed: 13.05.2023.
- Agnew, J. (2009), *Globalization and sovereignty*, Rowman & Littlefield, USA.
- Akhtar, S. (2018), *Göç ve Kimlik: Kargaşa, Sağaltım ve Dönüşüm*. Çev. Sedef Ayhan, (1. Baskı), Sfenks Kitap, İstanbul.
- Akkerman, T., de Lange, S. L., & Rooduijn, M. (Eds.), (2016), *Radical right-wing populist parties in Western Europe: Into the mainstream?*, Routledge, New York.
- Akkerman, T., *Immigration policy and electoral competition in Western Europe: A fine-grained analysis of party positions over the past two decades*. *Party Politics*, 2015/21(1), pp. 54-67.
- Aksu, H. (2020), *Hâkim parti sistemi: Dünyadan örnekler ve AK Parti: Doğuşu-Gelişimi-Değişimi*, (1. Baskı), Ekin Yayınları, Bursa.
- Alesina, A. F., M. Tabellini (2020). "The Political Effects of Immigration: Culture or Economics?". *CEPR Discussion Paper* No. DP15486.
- Alesina, A., Glaeser, E., & Glaeser, E. L. (2004). *Fighting poverty in the US and Europe: A world of difference*. Oxford University Press.

- Allport, G. W. (1966), *The Nature of Prejudice*, Addison-Wesley Publishing Company.
- Almond, G. A., Comparative political systems. *The Journal of politics*, 1956/18(3), pp. 391-409.
- Alsan, M. Eriksson, K. & Nimesh, G.T. Understanding the Success of the Know-nothing Party, *Working Paper*, 2020.
- Alternative für Deutschland (AfD). (2017). Manifesto for Germany: The political programme of the alternative for Germany. https://www.afd.de/wp-content/uploads/2017/04/2017-04-12_afd-grundsatzprogramm-englisch_web.pdf. Accessed: 01.06.2023.
- Amable, B. (2005), *The Diversity of Modern Capitalism*. Oxford Academic, <https://doi.org/10.1093/019926113X.003.0006>
- Appadurai, A. (2017) "Demokrasi yorgunluğu", *Büyük Gerileme, Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma*, Ed. Heinrich Geiselberger, Çev. Merisa Şahin vd., Metis, İstanbul.
- Arditi, B. (2005), "Populism as an internal periphery of democratic politics", *Populism and the Mirror of Democracy*, Ed. F. Panizza, Verso, London.
- Arendt, H. (1973), *The origins of totalitarianism* (Vol. 244). Houghton Mifflin Harcourt.
- Argyriadis-Kervegan, C., Between conservatism and counter-revolution: Friedrich-Julius Stahl and Joseph de Maistre. *International Legal Studies V*, 2021, pp. 23-44
- Arıboğan, D.Ü. (2017), *Duvar*, (1. Baskı), İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Aslanidis, P., Is populism an ideology? A refutation and a new perspective, *Political studies*, 2016/64(1_suppl), pp. 88-104.
- Axford, B. & Browning, G.K. (2005). "Introduction", *Politics: An Introduction* Ed. Axford, B., Browning, G.K., Huggins, R., Rosamond, B. and Turner, J., Routledge.
- Bade, K. J. & Oltmer, J. (2011). "Germany". *The Encyclopedia of European Migration and Minorities in Europe*, Ed. K. J., Emmer, P. C., Lucassen, L., & Oltmer, J., pp. 65-82, Cambridge University Press.
- Baharççek, A. & İnan, C. E., Dış Politika'nın belirlenmesinde ulusal güvenlik algısının rolü. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 2013/4(1), ss. 101-120.
- Bakan, S. (2019). İktisadi Düşünceler ve Devlet: Devletin İktisadi ve Siyasal Eylemlerinin Etkileşimi, (1. Baskı), Bilsam Yayınları, Malatya.
- Bakan, S., & Tuncel, G., Küreselleşmenin ulus devlet üzerindeki etkisi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012/2(1), ss. 51-66.

- Bar-On, T. (2018). 'The Radical Right and Nationalism', *The Oxford Handbook of the Radical Right* Ed. Jens Rydgren, pp. 17-41 Oxford Handbooks. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190274559.013.2>.
- Barnshaw, J. (2008). "Race". *Encyclopedia of race, ethnicity, and society*, Ed. Schaefer R. T. (pp. 1091-1093), Thousand Oaks, CA: Sage.
- Batur, C. (2019), Mülteci ve Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi, (1. Baskı), Nobel Yayınevi, Ankara.
- Bauman, Z. (2017) "Nesnesini ve İsmi Arayan Semptomlar", *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma*, Ed. Heinrich Geiselberger, Çev. Merisa Şahin vd., Metis, İstanbul.
- Bauman, Z. (2019a), Kapımızdaki Yabancılar. Çev. Emre Barca, (2. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bauman, Z. (2020), Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları. Çev. Abdullah Yılmaz, (9. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bauman, Z. (2019b), Azınlığın Zenginliği Hepimizin Çıkarına mıdır? Çev. Hakan Keser, (4. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Baxter, A. M., & Nowrasteh, A. (2021). A brief history of US immigration policy from the colonial period to the present day. *Cato Institute Policy Analysis*, (919), <https://www.cato.org/policy-analysis/brief-history-us-immigration-policy-colonial-period-present-day>. Accessed: 11.06.2023.
- BBC News, (2018). Windrush: İngiltere'de bakanı koltuğundan eden skandal, Erişim Tarihi 04.05.2023. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43945234>
- Bell, A. (2014). Americans worry that illegal migrants threaten way of life, economy. *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/us-usa-immigration-worries-idUSKBN0G70BE20140807>, Accessed: 19.04.2023.
- Bell, D. A., Valenta, M. and Strabac, Z. A comparative analysis of changes in anti-immigrant and anti-Muslim attitudes in Europe: 1990–2017. *Comparative Migration Studies*, 2021/9, 1-24
- Bell, E., Brexit: towards a neoliberal real utopia?, *Observatoire de la société britannique*, 2019/(24), pp. 45-66.
- Benhabib, S. (2018), Ötekilerin hakları: Yabancılar, yerliler, vatandaşlar, Çev. B. Akkılçay (4. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Berenbaum, M. (2022), "Holocaust", *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/event/Holocaust>
- Bernasconi, R. (2020), Irk Kavramını Kim İcat Etti? Felsefi Düşünce de Irk ve Irkçılık. Çev. Zeynep Direk, İsmail Esiner, Tendü Meriç ve Nazlı Öktem, (6. Baskı), Metis, İstanbul.
- Bessner, D., & M. Sparke. (2017). Don't let his trade policy fool you: Trump is a neoliberal. *Washington Post*, March 22, Accessed 08.01.2023.

<https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2017/03/22/dont-let-his-trade-policy-fool-you-trump-is-a-neoliberal/>.

Betz, H. G. (1994), *Radical right-wing populism in Western Europe*, Springer.

Bhabha, H., *Migration, Rights, and Survival: The Importance of the Humanities Today. From the European South*, 2018/3, pp. 7-12.

Bhambra, G. K. (2018). Turning Citizens into Migrants. *Red Pepper*. Accessed 04.05.2023. <https://www.redpepper.org.uk/talking-about-migrants-is-a-dogwhistle-way-of-talking-about-race/>

Bhambra, G. K., Medien, K., & Tilley, L., Theory for a global age: From nativism to neoliberalism and beyond. *Current Sociology*, 2020/68(2), pp. 137-148.

Blee, K., & Latif, M. (2019). “Ku Klux Klan: Vigilantism against blacks, immigrants and other minorities”, *Vigilantism against Migrants and Minorities* (pp. 31-42). Routledge.

Blumer, H., Race prejudice as a sense of group position. *Pacific sociological review*, 1958/1(1), pp. 3-7.

Bobin, F. (2020). How Colonialism Shaped Policing in France. *Jacobin*. <https://jacobin.com/2020/07/police-racism-france-africans-colonialism>. Accessed: 16.05.2023.

Bobo, L. D., Racism in Trump’s America: reflections on culture, sociology, and the 2016 US presidential election. *The British journal of sociology*, 2017/68, pp. 85-104.

Bolter, J. (2019). Explainer: Who is an Immigrant?. *Migration Policy Institute*. <https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/Explainer-WhoIsAnImmigrant-PRINT-Final.pdf>.

Bonikowski, B. & Zhang, Y. (2018). *Populism as Dog-Whistle Politics: Anti-Elite Discourse and Sentiments toward Minorities*. Harvard University.

Borjas, G. (2016). Yes, immigration hurts American workers. *Politico*. <https://www.politico.com/magazine/story/2016/09/trump-clinton-immigration-economy-unemployment-jobs-214216/>. Accessed: 11.05.2023.

Bartram, D., Poros, M. V., & Monforte, P. (2017). *Göç meselesinde temel kavramlar*, Çev. İtr Ağabeyoğlu Tuncay, (2. Baskı), Hece Yayınları, Ankara.

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (1998). *American Protective Association. Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/American-Protective-Association>.

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2022, December 6). *Know-Nothing party. Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Know-Nothing-party>.

- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2022). Anglo-Saxon. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Anglo-Saxon>.
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2022). Ku Klux Klan. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Ku-Klux-Klan>.
- Byrne, J., National Identity and Migration in an Emerging Gateway Community. *Social sciences*, 2018/7(5), pp. 73.
- Caiani, M., & Graziano, P., Understanding varieties of populism in times of crises. *West European Politics*, 2019/42(6), pp. 1141-1158.
- Campbell, A., Converse, P. E., Miller, W. E. & Stokes, D. E. (1980). *The American Voter*, Unabridged edition, University of Chicago Press, Chicago.
- Carayannis, E. G., Pirezadeh, A., & Popescu, D. (2012), *Institutional Learning and Knowledge Transfer Across Epistemic Communities*, Springer, New York.
- Carreras, M., Irepoglu Carreras, Y. & Bowler, S., Long-term economic distress, cultural backlash, and support for Brexit. *Comparative Political Studies*, 2019/52(9), pp. 1396-1424.
- Cartwright, M. & Cardozo, A. (2022). Bartolomé de Las Casas. <https://www.worldhistory.org/trans/es/1-20878/bartolome-de-las-casas/> Accessed: 20. 12. 2022.
- Casper, S. (2018), “Anglo-Saxon Capitalism”, *The Concise Oxford Dictionary of Politics and International Relations* Ed. Garrett W. B., Iain, M. & Alistair, M., (pp. 263-265), Oxford University Press.
- Castells, M., Immigrant workers and class struggles in advanced capitalism: The Western European experience. *Politics & Society*, 1975/5(1), pp. 33-66.
- Castles, S., De Haas, H. & Miller, M. J. (2014). *The age of migration: International population movements in the modern world*. Palgrave Macmillan Publishing.
- Chabal, E., & Behrent, M. C., Between neo-liberalism and the nation: France’s political landscape in 2022. *Modern & Contemporary France*, 2022/30(4), pp. 517-533.
- Chambers, I. M. (2005). Göç, Kültür, Kimlik, Çev: İsmail Türkmen ve Mehmet Beşikçi, (1. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Chancel, L., Piketty, T., Saez, E., & Zucman, G. (Eds.), (2022). “World inequality report 2022”, Harvard University Press.
- Chassany, A. S. (2015). France’s National Front Taps into Rising Anti-Immigrant Mood. *Financial Times*, 6. <https://www.ft.com/content/62131206-5473-11e5-8642-453585f2cfd>. Accessed: 18.03.2023.
- Chatterje-Doody, P. N., & Crilley, R. (2019), “Populism and contemporary global media: Populist communication logics and the co-construction

- of transnational identities”, *Populism and World Politics*, Ed. F.A. Stengel, D.B. MacDonald and D. Nabers, Palgrave Macmillan, Cham.
- Cheregi, B. F., The media construction of anti-immigration positions: The discourse on the Romanian immigrants in the British press, *Revista Romana de sociologie*, 2015/26(3/4), pp. 279.
- Cochrane, A., & Pain, K. (2004), “A globalizing society?”, *A Globalizing World? Culture, Economics, Politics*, Ed. D. Held, Routledge, London.
- Cochrane, C., & Nevitte, N., Scapegoating: Unemployment, far-right parties and anti-immigrant sentiment. *Comparative European Politics*, 2014/12(1), pp. 1-32.
- Cocks, J., Between nativism and displacement: Citizens, strangers, and surplus status in the contemporary age. *Current Sociology*, 2020/68(2), pp. 169-186.
- Collinson, S. (2018). Trump: Immigration is ‘changing the culture’ of Europe. *CNN Politics*, <https://edition.cnn.com/2018/07/13/politics/trump-europe-immigration/index.html>. Accessed: 10.04.2023.
- Congressional Budget Office, (2019), The Distribution of Household Income, <https://www.cbo.gov/publication/58353>.
- Cooray, A., Marfouk, A., & Nazir, M. Public opinion and immigration: who favours employment discrimination against immigrants?. *International Migration*, 2018/56(6), 5-23.
- Cornelius, W. A., & Rosenblum, M. R., Immigration and politics. *Annu. Rev. Polit. Sci.*, 2005/8, pp. 99-119.
- Craig, J. (2014). ‘Ethnic Minority Poster Girl’ Quits UKIP. <https://news.sky.com/story/ethnic-minority-poster-girl-quits-ukip-10405602> Access: 31.05.2023.
- Çakır, M. (2011), “Bir Fenomen Olarak Sağ Popülizm”, *Neoliberalizmin Egemenlik Aracı Sağ Popülizm: Avrupa’daki Sağ Popülist Parti ve Hareketler* Ed. M. Çakır, Kozmopolit.com.
- Daghrir, W., Binary Discourse in US Presidential Speeches from FDR to Bush II. *IOSR Journal of Applied Physics (IOSR-JAP)*, 2013/2, pp. 25-36.
- Dancygier, R. M. (2010). Immigration and conflict in Europe. Cambridge University Press.
- Dancygier, R., & Margalit, Y., The evolution of the immigration debate: Evidence from a new dataset of party positions over the last half-century. *Comparative Political Studies*, 2020/53(5), pp. 734-774.
- Dearden, L. (2017). French elections: Marine Le Pen vows to suspend immigration to ‘protect France’. *The Independent, Sección Europe*, April, 18, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/french-elections->

- latest-marine-le-pen-immigration-suspend-protect-france-borders-front-national-fn-a7689326.html. Accessed: 09.01.2023.
- Dennison, J. & Geddes, A., A rising tide? The salience of immigration and the rise of anti-immigration political parties in Western Europe. *The political quarterly*, 2019/90(1), pp. 107-116.
- Dennison, J., & Talò, T. (2017). "Explaining attitudes to immigration in France", Robert Schuman Centre for Advanced Studies Research Paper No. RSCAS, 25.
- Di Matteo, D., & Mariotti, I., Italian discontent and right-wing populism: determinants, geographies, patterns. *Regional Science Policy & Practice*, 2021/13(2), 371-396.
- Dirksmeier, P. Resentments in the cosmopolis: Anti-immigrant attitudes in postcolonial Singapore. *Cities*, 2020/98, 102584
- Donnelly, J. (2000). Realism and international relations. Cambridge University Press
- Doty, R. L., Immigration and national identity: constructing the nation. *Review of International Studies*, 1996/22(3), pp. 235-255.
- Duguri, U. S., Hassan, I., and İbrahim, Y. K., International Relations, Realism, and Liberalism: A Theoretical Review. *International Journal of Social and Humanities Extension (IJSHE)*, 2022, pp. 1-6.
- Edo, A., & Giesing, Y. (2020). "Has immigration contributed to the rise of rightwing extremist parties in Europe?" (No. 23). EconPol Policy Report.
- Elayyadi, A. (2004). Post-colonial immigration in France: History, memory, and space. Miami University.
- Erayman, İ. O. (2022). Göç Olgusunun Felsefi Sosyolojisi: Baumancı Bir Perspektif. (1. Baskı), Dün Bugün Yarın, İstanbul.
- Espenshade, T. J., Unauthorized immigration to the United States. *Annual Review of Sociology*, 1995, pp. 195-216.
- Esposito, P., Collignon, S. and Scicchitano, S. (2022). 'They're taking our jobs'—really? *Social Europe*, <https://www.socialeurope.eu/theyre-taking-our-jobs-really>. Accessed: 11.05.2023.
- European Values Study (EVS). (various years). *EVS – European Values Study, 2017-2022*. Cologne: GESIS.
- Fanon, F. (2014), Siyah Deri Beyaz Maske, Çev. Cahit Koytak, (3. Baskı), Versus Yayınları, İstanbul.
- Fanon, F. (2021), Yeryüzünün Lanetlileri, Çev. Şen Süer, (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Fawcett, J. T., Networks, linkages, and migration systems, *International migration review*, 1989/23(3), pp. 671-680.

- Finchelstein, F. (2019). Faşizmden Popülizme, Çev. A. Karatay, (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Floyd, D. (2023). Explaining the Trump Tax Reform Plan. *Investopedia*. <https://www.investopedia.com/taxes/trumps-tax-reform-plan-explained/>. Accessed: 09.07.2023.
- Folmsbee, S. J., The origin of the first "Jim Crow" law. *The Journal of Southern History*, 1949/15(2), 235-247.
- Fraser, N. (2017), "İlerici Neoliberalizme Karşı Gerici Popülizm: Bir Hobson Seçimi", *Büyük Gerileme Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma*, Ed. Heinrich Geiselberger, Çev. Merisa Şahin vd., Metis, İstanbul.
- Freeden, M., Is nationalism a distinct ideology?. *Political studies*, 1998/46(4), pp. 748-765.
- Friedrich, S. & Kuhn, G. (2017). 'Between capital and Volk'. *Jacobin*, 29 June 2017. Accessed 08.01.2023, <https://jacobin.com/2017/06/germany-afd-cdu-immigrants-merkel-xenophobia-neoliberalism>.
- Fulcher, J., Globalisation, the nation-state and global society. *The sociological review*, 2000/48(4), pp. 522-543.
- Ganti, T., Neoliberalism. *Annual Review of Anthropology*, 2014/43, 89-104.
- Geiselberger, H. (Ed.), (2017), Büyük gerileme: zamanımızın ruh halı üstüne uluslararası bir tartışma. Çev. Merisa Şahin, Aslı Biçen, Ahmet Nüvit Bingöl ve Orhan Kılıç, (2. Baskı), Metis, İstanbul.
- Gencer, B., Sovereignty and the separation of powers in John Locke. *European Legacy*, 2010/15(3), pp. 323-339.
- George, S. (2017). Interview with Susan George. Accessed: 08.01.2023, <https://www.tni.org/my/node/23505>
- Georgi, F. (2019), "The Role of Racism in The European 'Migration Crisis': A Historical Materialist Perspective", *Racism after Apartheid: Challenges for Marxism and anti-racism*, Ed. Vishwas Satgar, Wits University Press.
- Georgiou, M. (2010). Media representations of diversity: The power of the mediated image. *Race and Ethnicity in the 21st Century*, Ed. Alice Bloch and John Solomos, 166-185, Palgrave MacMillan
- Gerbaudo, P. (2021). Büyük Geri Tepme, Çev. Kıvanç Tanrıyar, (1. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Germani, G. (2019). Authoritarianism, fascism, and national populism. Transaction Books, New Jersey.
- Ghani, N. (2008), "Racism", *Encyclopedia of race, ethnicity, and society*, Ed. Schaefer R. T., Thousand Oaks, CA: Sage.
- Gilbert, J., What kind of thing is 'neoliberalism'?, *New Formations*, 2013/80 (80), pp. 7-22.

- Giroux, H. (2019). "Neoliberalism paved the way for authoritarian right-wing populism", *Truthout*, 26.09.2019, <https://truthout.org/articles/neoliberalism-paved-the-way-for-authoritarian-right-wing-populism/> Erişim tarihi: 30.04.2023.
- Goodwin, M. J. & Heath, O., The 2016 referendum, Brexit and the left behind: An aggregate-level analysis of the result. *Political Quarterly*, 2016/87(3), pp. 323-332.
- Gorz, A., Immigrant labour. *New Left Review*, 1970/I (61).
- Goudarzi, S., Badaan, V., & Knowles, E. D., Neoliberalism and the ideological construction of equity beliefs, *Perspectives on Psychological Science*, 2022/17(5), pp. 1431-1451.
- Göktolga, O., Zeren, F., & Torun, A., Analysis of Convergence of Some Middle Eastern Countries to European Union Via Unit Root Test. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2021/(39), pp. 637-671.
- Greenwald, G. (2011). Norway Attacks Expose U.S. Media's Double Standard on 'Terrorism.' *Democracy Now*, 26 July, https://www.democracynow.org/2011/7/26/glenn_greenwald_norway_attacks_expose_us, Accessed: 17.06.2023.
- Gujarati, D. N. (2010). Temel Ekonometri. Çev. Ümit Şenesen ve Gülay Günlük Şenesen, (7. Baskı), Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- Gündoğmuş, B. (2018). Göç, Din ve Siyaset: Avrupa'da Milli Görüş, (1. Baskı), Bilsam Yayınları, İstanbul.
- Haddad, Y. Y., & Balz, M. J., The October riots in France: a failed immigration policy or The Empire Strikes Back?. *International Migration*, 2006/44(2), pp. 23-34.
- Haerpfér, C., Inglehart, R., Moreno, A., Welzel, C., Kizilova, K., Diez-Medrano J., M. Lagos, P. Norris, E. Ponarin & B. Puranen (eds.) (2022). World Values Survey: Round Seven - Country-Pooled Datafile Version 5.0. Madrid, Spain & Vienna, Austria: JD Systems Institute & WVSA Secretariat. doi:10.14281/18241.20
- Hagen & Zanker, J. (2008). Why do people migrate? A review of the theoretical literature. *Maastricht Graduate School of Governance Working Paper*.
- Hainmueller, J. & Hopkins, D. J. Public attitudes toward immigration. *Annual Review of Political Science*, 2014/17, pp. 225-249.
- Hall, M. (2010). One in 5 Britons will be ethnics. *Daily Express*, 13 July, <https://www.express.co.uk/news/uk/186563/One-in-5-Britons-will-be-ethnics>, Accessed: 16.06.2023.
- Halla, M., Wagner, A. F., & Zweimüller, J., Immigration and voting for the far right. *Journal of the European Economic Association*, 2017/15(6), pp. 1341-1385.

- Hancy-López, I. (2015). Dog whistle politics: How coded racial appeals have reinvented racism and wrecked the middle class. Oxford University Press.
- Hansen, M. A. & Olsen, J., The Alternative for Germany (AfD) as Populist Issue Entrepreneur: Explaining the Party and its Voters in the 2021 German Federal Election. *German Politics*, 2022, pp. 1-25.
- Hargreaves, A. (1995). Immigration, 'race' and ethnicity in contemporary France, Routledge.
- Harris, D.M. (2008), "Educational Stratification", *Encyclopedia of race, ethnicity, and society*, Ed. Schaefer R. T., Thousand Oaks, CA: Sage.
- Harrod, J. (2001). Global realism: unmasking power in the international political economy. *Critical Theory and World Politics*, Ed. Richard Wyn Jones, (pp. 111-125) Lynne Rienner Publishers, London.
- Harvey, D. (2015). Neoliberalizmin Kısa Tarihi. Çev. Aylin Onacak, (2. Baskı), Sel Yayınları, İstanbul.
- Hatakka, N. & Herkman, J., Hegemonic meanings of populism: Populism as a signifier in legacy dailies of six countries 2000–2018. *Media, Culture & Society*, 2022/44(8), pp. 1523-1540.
- Havertz, R., Right-wing populism and neoliberalism in Germany: The AfD's embrace of ordoliberalism. *New Political Economy*, 2019/24(3), pp. 385-403.
- Hawken, A. & Matthews, A. (2016). Nigel Farage says British women will be at risk of mass sex attacks by gangs of migrants if we vote to stay in the EU. *Daily Mail Online*, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3625475/Nigel-Farage-says-security-Britain-risk-stay-EU-ISIS-promise-flood-Continent-jihadists.html>. Accessed: 14.05.2023.
- Hawkins, K. A. & Kaltwasser, C. R., The ideational approach to populism. *Latin American Research Review*, 2017/52(4), pp. 513-528.
- Hayek, F. A., The economic conditions of interstate federalism. *New Commonwealth Quarterly*, 1939/5(2), pp. 131-149.
- Heinze, A. S., Dealing with the populist radical right in parliament: mainstream party responses toward the Alternative for Germany. *European Political Science Review*, 2022/14, pp. 333-350.
- Helmore, E. (2016). Donald Trump politicizes death of Dwyane Wade's cousin, <https://www.theguardian.com/us-news/2016/aug/27/donald-trump-dwyane-wade-cousin-shooting-reaction>. Accessed: 04.03.2023.
- Hernández, E. & Kriesi, H., The electoral consequences of the financial and economic crisis in Europe. *European Journal of Political Research*, 2016/55(2), pp. 203-224.
- Heywood, A. (2015). Siyasetin Temel Kavramları. Çev. Hayrettin Özler, (2. Baskı), Adres Yayınları, Ankara

- Higham, J. (2002). *Strangers in the land: Patterns of American nativism, 1860-1925*. Rutgers University Press.
- Hirschman, C., America's melting pot reconsidered. *Annual review of sociology*, 1983, pp. 397-423.
- Hlavac, M. (2011). Political ideology and individual-level attitudes towards immigration in the European Union: Evidence from the European Values Study, 2008/2009. Georgetown University.
- Hobsbawm, E. (2008). Küreselleşme, Demokrasi ve Terörizm, Çev. Osman Akınhay, (1. Baskı), Agora Kitaplığı, İstanbul.
- Hollifield, J. F. & Wong, T. K. (2023), "The Politics of International Migration", *Migration Theory: Talking Across Disciplines*, Ed. Caroline B. Brettell and James F. Hollifield, (4. Edition), Routledge, New York.
- Hooghe, M., & Dassonneville, R., Explaining the Trump vote: The effect of racist resentment and anti-immigrant sentiments, *PS: Political Science & Politics*, 2018/51(3), pp. 528-534.
- Hume, D. (2018). "6. Of National Characters", *David Hume on Morals, Politics, and Society* Ed. A. Coventry and A. Valls, New Haven: Yale University Press. <https://doi.org/10.12987/9780300240504-025>.
- Hursh, D. W. & Henderson, J. A., Contesting global neoliberalism and creating alternative futures. *Discourse: Studies in the cultural politics of education*, 2011/32(2), pp. 171-185.
- Immerwahr, J., Hume's revised racism. *Journal of the History of Ideas*, 1992/53(3), pp. 481-486.
- Inglehart, R. & Norris, P. (2016). Tump, Brexit, and the rise of populism: Economic have-nots and cultural backlash. *Harvard JFK School of Government Faculty Working Papers Series*, 1-52.
- Jack, V. (2022). Marine Le Pen in her own words, *Politico*, April, 15, <https://www.politico.eu/article/marine-le-pen-french-election-france-in-her-own-words-macron/>. Accessed, 11.04.2023.
- Jessop, B., Ordoliberalism and neoliberalization: Governing through order or disorder. *Critical Sociology*, 2019/45(7-8), 967-981.
- Jennissen, R. P. W. (2004). Macro-economic determinants of international migration in Europe. Rozenberg Publishers.
- Kapani, M. (2015). Politika Bilimine Giriş. (39. Baskı), BB101 Yayınları, Ankara.
- Karadağ, A. & Uygur, M. N., Globalization, Nation State and Radical Right in Western Europe: A Relational Analysis. *International Journal of Politics and Security*, 2019/1(1), pp. 1-24.
- Karapın, R., Radical-Right and Neo-Fascist Political Parties in Western Europe, *Comparative Politics*, 1998, pp. 213-34.

- Karpestam, P. & Andersson, F. N. (2013), "Economic perspectives on migration", *Routledge International Handbook of Migration Studies* Steven J. Gold and Stephanie J. Nawyn, Routledge, New York.
- Kaya, Y. & Karakoç, E. Civilizing vs destructive globalization? A multi-level analysis of anti-immigrant prejudice. *International Journal of Comparative Sociology*, 2012/53(1), 23-44.
- Kelegama, S. & Weeraratne, B. (2015), "Migration and economic remittances: Impact on development", *Routledge Handbook of Immigration and Refugee Studies*, Ed. Anna Triandafyllidou, Routledge. New York.
- Kendi, I.X. (2016). *Stamped from the Beginning: The Definitive History of Racist Ideas in America*, Nation Books, New York.
- Kencally, M. (2018). 5 times Trump was accused of making racially tinged comments about immigrants, people of color. <https://abcnews.go.com/Politics/times-trump-accused-making-racially-tinged-comments-immigrants/story?id=52306112>, Accessed: 02.12.2022.
- Kentikelenis, A. E. & Babb, S. The making of neoliberal globalization: Norm substitution and the politics of clandestine institutional change. *American Journal of Sociology*, 2019/124(6), pp. 1720-1762
- Keyder, Ç. (2012), "Anglo-Sakson Modeli Niçin İstisnadır?", *Tarihsel Sosyoloji: Stratejiler, Sorunsallar, Paradigmalar*, Ed. F. Ergut ve A. Uysal, (2. Baskı), Dipnot Yayınları, Ankara.
- Kitagawa, K., Cumulative causation in JR Commons's institutional economics from the perspective of instrumental pragmatism. *Cahiers d'économie politique/Papers in Political Economy*, 2016/(1), pp. 75-106.
- Klandermans, B. & Mayer, N. (2005), "Links with the past". *Extreme Right Activists in Europe: Through the magnifying glass*, Ed. Bert Klandermans and Nonna Mayer, Routledge. New York.
- Kocaoğlu, M., Global Yoksulluk ve Uluslararası Adalet: Siyaset Felsefesi Perspektifinden Bir Değerlendirme. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 2018/15(54), 271-291.
- Kornhauser, W. (1959). *Politics of mass society*. The Free Press of Glencoe, Illinois.
- Kotz, D. M., Globalization and neoliberalism. *Rethinking Marxism*, 2002/14(2), pp. 64-79.
- Kousser, J. M., Jim Crow Laws. *Dictionary of American History*, 2003/4, 479-480.
- Kumar, K. (2016), "Historical Sociology", *The new Blackwell companion to social theory*, Ed. Turner, B. S., John Wiley & Sons.
- Lachmann, R., Trump: authoritarian, just another neoliberal republican, or both?. *Sociologia, Problemas e Práticas*, 2019/(89), pp. 9-31.

- Laclau, E. (2007). Popülist Akıl Üzerine. Çev. Nur Betül Çelik, (3. Baskı), Epos Yayınları, Ankara.
- Larner, W., Neoliberalism? *Environment and planning D: society and space*, 2003/21(5), 509-512
- Lavau, G., “Nationalism” and the Rise of The Extreme Right in France. *French Politics and Society*, 1987, pp. 7-17
- Lazzarato, M. (2020). Borçlandırılmış İnsanın Hali: Neoliberal Durum Üzerine Deneme. Çev. Murat Erşen, (1. Baskı), Dergah Yayınları, İstanbul.
- Leiken, R. S. (2004). Bearers of Global Jihad? Immigration and National Security After 9/11. Washington, DC: Nixon Center.
- Levi-Strauss, C. (2010). Irk, Tarih ve Kültür. Çev. Haldun Bayrı, Reha Erdem, Arzu Oyacıoğlu ve Işık Ergüden, (5. Baskı), Metis Yayınevi, İstanbul.
- Lind, D. (2019). ‘Immigrants Are Coming over the Border to Kill You’Is the Only Speech Trump Knows How to Give. *News Article. Washington, DC: Vox*. <https://www.vox.com/2019/1/8/18174782/trump-speech-immigration-border>. Accessed: 16.05.2023.
- Lipset, S. M. (1960). Political man: the social bases af politics. Doubleday.
- Lucassen, L. & Lucassen, J. (2013), “European migration history”, *Routledge international handbook of migration studies*, Steven J. Gold and Stephanie J. Nawyn, Routledge.
- Lunn, K. (2011), “Great Britain”, *The Encyclopedia of European Migration and Minorities in Europe*, Ed. Bade, K. J., Emmer, P. C., Lucassen, L., & Oltmer, J., Cambridge University Press.
- Mackay, H. (2004), “The globalization of culture”, *A Globalized World? Culture, Economics, Politics*, Ed. D. Held, Routledge, London.
- Major, B., Blodorn, A. & Major Blascovich, G., The threat of increasing diversity: Why many White Americans support Trump in the 2016 presidential election, *Group Processes & Intergroup Relations*, 2018/21(6), pp. 931-940.
- Mandel, E. (1995), “Yarı-sömürge Ülkeler ve Yarı-sanayileşmiş Egemenlik Altındaki Ülkeler”, *Ekonomik Kriz ve Azgelişmiş Ülkeler*, Ed. Ernest Mandel ve Andre Gunder Frank, Çev. N. Saraçoğlu, Yazın Yayıncılık, İstanbul.
- Martell, L. (2016). The sociology of globalization. John Wiley & Sons.
- Martin, G. (2018). Far-right AfD politician quits after calling Germans of Turkish origin ‘camel drivers’ who should ‘go back to ‘their mud huts and multiple wives’, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5477657/Regional-German-AfD-leader-steps-calling-Turks-camel-drivers.html> Accessed: 14.05.2023.
- Marx, K. (1973). Grundrisse: Foundations of the critique of political economy. Penguin UK.

- Mason, P. (2017), “Özgürlük Korkusunu Aşmak”, *Büyük Gerileme, Zamanımızın Rub Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma*, Ed. Heinrich Geiselberger Çev. Merisa Şahin vd., Metis, İstanbul.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, J. E., Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and development review*, 1993, pp. 431-466.
- Massey, D., 1990: Social structure, household strategies, and the cumulative causation of migration. *Population Index* 1990/56, pp. 3-26.
- Mayda, A. M., Peri, G. & Steingress, W., The political impact of immigration: Evidence from the United States. *American Economic Journal: Applied Economics*, 2022/14(1), pp. 358-389.
- Mayda, A. M., Peri, G., & Steingress, W. (2016). *Immigration to the US: A Problem for the Republicans or the Democrats?* (No. w21941). *National Bureau of Economic Research*.
- Mayer, N. (2016). The Front National: Still Racist and Xenophobic. Books and Ideas. <https://laviedesidees.fr/The-Front-National-Still-Racist-and-Xenophobic> Accessed: 30.05.2023.
- Mazlish, B., The Conservative Revolution of Edmund Burke. *The Review of Politics*, 1958/20(1), pp. 21-33.
- Meyers, E., Theories of international immigration policy—A comparative analysis. *International migration review*, 2000/34(4), pp. 1245-1282.
- Michael, G. (2003), *Confronting right wing extremism and terrorism in the USA*, Routledge.
- Milanović, B. (2020). Trump as the ultimate triumph of neoliberalism. *Global policy journal*. Accessed 08.01.2023. <https://www.globalpolicyjournal.com/blog/14/05/2020/trump-ultimate-triumph-neoliberalism>.
- Miles, R., Migration to Britain: the significance of a historical approach. *International Migration (Geneva, Switzerland)*, 1991/29(4), pp. 527-543.
- Mills, C.W. (1959). *The Sociological Imagination*, Oxford University Press, New York.
- Misachi, J. (2022). What Is Continental Europe? World Atlas <https://www.worldatlas.com/articles/what-is-continental-europe.html> (Accessed: 07.12.2022).
- Moffitt, B. (2020). Popülizmin Küresel Yükselişi: Performan, Siyasi Üslup ve Temsil, Çev. Onur Özgür, (1. Baskı), İletişim, İstanbul.
- Moffitt, B. (2022). Popülizm. Çev. Yasin Öner, (1. Baskı), Liberus Yayınları, İstanbul.
- Mols, F. & Jetten, J. (2017). *The wealth paradox: Economic prosperity and the hardening of attitudes*. Cambridge University Press.

- Monbiot, G. “Neoliberalism—the ideology at the root of all our problems”, *The guardian*, 19.04.2016, <https://truthout.org/articles/neoliberalism-the-ideology-at-the-root-of-all-our-problems/> Erişim tarihi: 29.04.2023.
- Morawska, E. (1990). “The sociology and historiography of immigration,” *Immigration Reconsidered: History, Sociology, and Politics*, Ed. Virginia Yans-McLaughlin, Oxford University Press, New York.
- Mouffe, C. (2019). Sol Popülizm. Çev. Aybars Yanık, (1. Baskı), İletişim, İstanbul.
- Mudde, C. (2022), Günümüzde Aşırı Sağ, Çev. S. Erdem Türközü, Nika Yayınevi, İstanbul.
- Mudde, C. & Kaltwasser, C. R. (2019). Popülizm: Kısa bir giriş, Çev. Erdem Türközü, Nika Yayınevi, İstanbul.
- Mudde, C., The populist zeitgeist. *Government and opposition*, 2004/39(4), pp. 541-563
- Mutz, D. C., Status threat, not economic hardship, explains the 2016 presidential vote. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2018/115(19), pp. E4330-E4339.
- Müller, J.W. (2019), Popülizm Nedir?, Çev. Onur Yıldız, (3. Baskı), İletişim, İstanbul.
- Myrdal, G. (1957), Rich Lands and Poor. Harper and Row, New York.
- Nail, P. R., McGregor, I., Drinkwater, A. E., Steele, G. M., & Thompson, A. W., Threat causes liberals to think like conservatives. *Journal of Experimental Social Psychology*, 2009/45, pp. 901–907.
- Nail, T. (2022). Göçmen Figürü, Çev. Dılşa Ritsa Eşli (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Newbold, P. (2009), İşletme ve İktisat için İstatistik. Çev. Ümit Şenesen, (7. Baskı), Literatür Yayınları, İstanbul.
- Newell, M., Comparing American perceptions of post-Civil War Ku Klux Klan and transnational violence. *Security dialogue*, 2020/51(4), pp. 287-304.
- Nilsson, P. (2017). Unveiling the French Republic: National identity, secularism, and Islam in contemporary France. Leiden: Brill.
- Norris, P. (2019). The Global Party Survey, V1.0. www.GlobalPartySurvey.org
- Norris, P., Measuring populism worldwide. *Party politics*, 2020/26(6), pp. 697-717.
- Nortio, E., Niska, M., Renvik, T. A. & Jasinskaja-Lahti, I., The nightmare of multiculturalism: Interpreting and deploying anti-immigration rhetoric in social media. *New Media & Society*, 2021/23(3), pp. 438-456.
- Nwankwo, G. O., Political Parties and Their Role in the Electoral Process: The Nigerian Experience. *Philippine Political Science Journal*, 1982/10(15-16), pp. 48-66.

- O'Reilly, K. (2015), "Migration theories: A critical overview", *Routledge Handbook of Immigration and Refugee Studies*, Ed. Anna Triandafyllidou, Routledge. New York.
- Oakeshott, M. (1962), *Rationalism in politics and other essays*. Methuen, London.
- Okyayuz, M. (1999). *Federal Almanya'nın Yabancılar Politikası*. (1. Baskı), Doruk Yayınları, Ankara.
- Ortiz-Ospina, E., Roser, M., Ritchie, H., Spooner, F. & Gerber, M. (2022). "Migration", Published online at OurWorld InData.org. Retrieved from: 'https://ourworldindata.org/migration' [Online Resource]
- Özcan, E. D. E., Çağdaş göç teorileri üzerine bir değerlendirme. *İş ve Hayat*, 2017/2(4), ss. 183-215.
- Özdalga, E. (2011), "Bir tasavvur ve ustalık olarak tarihsel sosyoloji", *Tarihsel Sosyoloji* Ed. Elisabeth Özdalga. Doğu-Batı, Ankara.
- Özdemir, H., & Bakan, S. (2016). Ulus devletin oluşumu ve sorunları açısından Almanya ile Fransa'nın karşılaştırılması. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 19-58.
- Özdemir, H., & Kanat, C. (2020). Neo-Liberal Dönemde İngiliz Siyasal Kültüründeki Değişim Üzerine. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 15(4), 2337-2359.
- Pappi, F.U. (1996). "Political behavior: Reasoning voters and multi-party systems". *A new handbook of political science*. Eds. R. Goodin and H.-D. Klingemann. Oxford University Press, pp. 255– 275.
- Paredes-Orozco, G., The limits to cumulative causation revisited. *Demographic Research*, 2019/41, 815-846.
- Peck, J., Remaking laissez-faire. *Progress in human geography*, 2008/32(1), pp. 3-43.
- Petersen, W., A general typology of migration, *American sociological review*, 1958/23(3), pp. 256-266.
- Petras, E. M. (1981). "The global labor market in the modern world-economy", *Global Trends in Migration: Theory and Research on International Population Movements*. Ed. Mary M. Kritz, Charles B. Keely, and Silvano M. Tomasi, Staten Island, N.Y.: Center for Migration Studies.
- Phillips, A. (2017). They're rapists.'President Trump's campaign launch speech two years later, annotated. *The Washington Post*, 16(6). <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2017/06/16/theyre-rapists-presidents-trump-campaign-launch-speech-two-years-later-annotated/>. Accessed: 03.06.2023.
- Piketty, T. & Saez, E., Income inequality in the United States, 1913–1998. *The Quarterly journal of economics*, 2003/118(1), pp. 1-41.

- Piore, M. J. (1979). *Birds of passage: Migrant labor and industrial societies* (Vol. 10). Cambridge: Cambridge University Press.
- Poole, A., Migration as conflict risk-management: testing the new economics of labour migration as a framework for understanding refugee decision-making. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 2022/48(15), pp. 3725-3742.
- Portes, J. & Forte, G., The economic impact of Brexit-induced reductions in migration. *Oxford Review of Economic Policy*, 2017/33(suppl_1), S31-S44
- Powell, E. (1968). Rivers of blood. *Birmingham Post*, 22.
- Przeworski A. & Teune H. (1982). *The Logic of Comparative Social Inquiry*, Wiley-Interscience, New York.
- Quillian, L., Prejudice as a response to perceived group threat: Population composition and anti-immigrant and racial prejudice in Europe. *American sociological review*, 1995, pp. 586-611.
- Quirk, J., Has neoliberal globalisation contributed to growing levels of nationalism across Europe?. *Australian and New Zealand Journal of European Studies*, 2022/14(1).
- Qvortrup, M. (2003). *The political philosophy of Jean-Jacques Rousseau: The impossibility of reason*. Manchester University Press.
- Raby, J. (2016). Racist post about Michelle Obama causes backlash, *AP News*. Available at: <https://apnews.com/article/37b8087241214424a2cb47f5520a90d5>.
- Ravenstein, E. G., The laws of migration. *Journal of the statistical society of London*, 1885/48(2), pp. 167-235.
- Ray, M. (2016,). Euroskepticism. Britannica Ansiklopedisi. <https://www.britannica.com/topic/Euroskepticism> (Erişim Tarihi: 22.12.2022).
- Reich, M., Gordon, D. M. & Edwards, R. C., A theory of labor market segmentation. *The American Economic Review*, 1973/63(2), pp. 359-365.
- Rodrik, D. (2011). Akıllı küreselleşme. Çev: Burcu Aksu, (1. Baskı), Efil Yayınevi, Ankara.
- Rooduijn, M., De Lange, S. L. & Van Der Brug, W., A populist Zeitgeist? Programmatic contagion by populist parties in Western Europe. *Party politics*, 2014/20(4), pp. 563-575
- Ross, T. (2016). Nigel Farage: Migrants could pose sex attack threat to Britain. *The Telegraph*, 4(06), <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/06/04/nigel-farage-migrants-could-pose-sex-attack-threat-to-britain/>. Accessed: 14.05.2023.
- Ryc, J. F. & Willis, K., A long time coming: Rethinking the role of immigration in the Brexit vote. *British Journal of Politics and International Relations*, 2016/18(3), pp. 450-465.

- Savran, S. (2011). *Kod Adı Küreselleşme: 21. Yüzyılda Emperyalizm*, (2. Baskı), Yordam Yayınları, İstanbul.
- Schmitt, C. (2021). *Siyasal kavramı*, Çev. Ece Göztepe, (5. Baskı), Metis Yayınları, İstanbul.
- Scholte, J. A. (2005). *The sources of neoliberal globalization* (Vol. 10). Geneva: United Nations Research Institute for Social Development.
- Schui, H., *Açık Diktatörlük Yerine Total Piyasa*. *Toplumbilim*, 1997/(7), pp. 121-127.
- Shaw, C., *Latest estimates of ethnic minority populations*. *Population Trends*, 1998/51, pp. 5-8.
- Shortle, A. F. (2012). *Threatened American Identity and Hostile Immigration Attitudes in the United States* (Doctoral dissertation, The Ohio State University).
- Sinanovic S. (2011). *Exploring anti-immigrant attitudes and workplace discrimination from the perspective of the sociocultural minority* (Doctoral dissertation, Northcentral University).
- Sironi, A., Bauoz, C. & Emmanuel, M. (2019). *Glossary on Migration*. International Organization for Migration: Grand-Saconnex, Switzerland. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf
- Skocpol, T. (2014), "Sosyolojinin Tarihsel İmgelemi", *Tarihsel sosyoloji: Bloch'tan Wallerstein'e görüşler ve yöntemler*, Ed. T. Skocpol, Türk Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Slobodian, Q. (2018). *Neoliberalism's populist bastards: A new political divide between national economies?*, Public Seminar, 15 February. <https://publicseminar.org/2018/02/neoliberalisms-populist-bastards/>
- Sloterdijk, P. (1987). *The critique of cynical reason*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Smerbeck, J. R. (2007). *Perceived threat, in-group insularity, and anti-immigrant policy support* (Doctoral dissertation, The University of North Carolina at Chapel Hill)
- Smith, P. (2007), *Kültürel Kuram*, Çev. Selime Güzelsan ve İbrahim Gündoğdu, (2. Baskı), Babil Yayınları, İstanbul.
- Staff, P. (2016). *Full text: Donald Trump immigration speech in Arizona*. *Politico*, August, 31, <https://www.politico.com/story/2016/08/donald-trump-immigration-address-transcript-227614>. Accessed: 03.02.2023.
- Stark, O. & Bloom, D. E., *The new economics of labor migration*. *The american Economic review*, 1985/75(2), pp. 173-178.
- Stiglitz, J. E. (2018). *Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı*, Çev. Arzu Tascioglu, Deniz Vural, Alfa Yayınları, İstanbul.

- Stothard, M. (2017). Marine Le Pen promises crackdown on immigration and globalisation, *Financial Times*, <https://www.ft.com/content/9854f5e4-ebc3-11e6-930f-061b01c23655>. Accessed: 19.04.2022.
- Strabac, Z. & Listhaug, O. Anti-Muslim prejudice in Europe: A multilevel analysis of survey data from 30 countries. *Social Science Research*, 2008/37(1), 268-286
- Straubhaar, T., The causes of international labor migrations—A demand-determined approach. *International Migration Review*, 1986/20(4), pp. 835-855.
- Sutton, R. I. & Staw, B. M., What theory is not. *Administrative science quarterly*, 1995/40(3), pp. 371-384.
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (1986), “The social identity theory of inter-group behavior”, *Psychology of intergroup relations*, Ed. S. Worchel & L. W. Austin, IL: Nelson-Hall, Chicago.
- Talò, T. (2017). Public attitudes to immigration in Germany in the aftermath of the migration crisis. Policy Brief 2017/23. European University Institute. <https://doi.org/10.2870/516256>.
- Taş, M. (1999). Avrupa’da Irkçılık. (1. Baskı), Ankara, İmge Kitabevi.
- Tesler, M. (2016). Economic anxiety isn’t driving racial resentment. Racial resentment is driving economic anxiety. The Washington Post, August 22. Access Date: 09.06.2022. <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2016/08/22/economic-anxiety-isnt-driving-racial-resentment-racial-resentment-is-driving-economic-anxiety/>.
- Thränhardt, D., The political uses of xenophobia in England, France and Germany. *Party politics*, 1995/1(3), pp. 323-345.
- Trump, D. (2017). Yeniden Büyük Amerika. Çev. İrem Sağlam, (1. Baskı), Pegasus Yayınları, İstanbul.
- Tuncel, G. & Ekici, S., Göçün siyasal etkisi: Suriyeli göçmenlerin Türkiye siyasetine etkisi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019/9(2), ss. 48-72.
- Venn, C., Neoliberal political economy, biopolitics and colonialism: A transcolonial genealogy of inequality. *Theory, culture & society*, 2009/26(6), 206-233.
- Vitali, A., Hunt, K. & Thorp, F. (2018). Trump referred to Haiti and African nations as ‘shithole’ countries. *NBC News*, 3, 4-8. <https://www.nbcnews.com/politics/white-house/trump-referred-haiti-african-countries-shithole-nations-n836946>.
- Vliegthart, R., Boomgaarden, H. G., and Van Spanje, J., Anti-immigrant party support and media visibility: A cross-party, over-time perspective. *Journal of Elections, Public Opinion & Parties*, 2012/22(3), pp. 315-358.

- Wallerstein, I. (2011). The modern world-system II: Mercantilism and the consolidation of the European world-economy, 1600–1750 (Vol. 2). Univ of California Press.
- Wallerstein, I. (2011). The modern world-system III: The second era of great expansion of the capitalist world-economy, 1730s–1840s (Vol. 3). Univ of California Press.
- Wasserman, L. (2004). All of statistics: a concise course in statistical inference (Vol. 26). New York: Springer.
- Weiner, M., Security, stability, and international migration. *International security*, 1992/17(3), pp. 91-126.
- Welch, M, (2012). “Foreword”, *Global Islamophobia: Muslims and Moral Panic in the West*, Ed. George Morgan and Scott Poynting, Ashgate.
- Weyland, K., Clarifying a contested concept: Populism in the study of Latin American politics. *Comparative politics*, 2001, pp. 1-22.
- Whetten, D. A., What constitutes a theoretical contribution?. *Academy of management review*, 1989/14(4), pp. 490-495.
- Wilson, W. J. (1999), The bridge over the racial divide. University of California Press.
- Wistrich, R. (1995), “Nationalism Reborn”, *New Tribalisms: The resurgence of race and ethnicity*, Ed. Michael W. Hughey, Palgrave Macmillan, London.
- Wolff, R. D. & Resnick, S. A. (2016). Çatışan İktisadi Teoriler: Neoklasik, Keynesçi ve Marksçı. Çev. Can Evren, (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Wolin, R., Carl Schmitt: The conservative revolutionary habitus and the aesthetics of horror. *Political Theory*, 1992/20(3), pp. 424-447.
- Wood, J., & Ausserladscheider, V. (2020). Populism and the manufactured crisis of British neoliberalism: the case of Brexit. *British Politics and Policy at LSE*. Accessed 10.01.2023. <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/populism-neoliberalism-brexite/>
- World Bank, World Development Indicators (2008). *Unemployment, total (% of total labor force) (national estimate)*, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Accessed: 03.03.2023.
- World Bank, World Development Indicators (2009). *Unemployment, total (% of total labor force) (national estimate)*, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Accessed: 03.03.2023.
- Zaslave, A., Exclusion, community, and a populist political economy: The radical right as an anti-globalization movement. *Comparative European Politics*, 2008/6(2), pp. 169-189.

Uluslararası İktisada Dayalı Güncel Araştırmalar ve Uygulamalar

Editör:

Prof. Dr. Haktan SEVİNÇ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Uluslararası İktisada Dayalı Güncel Araştırmalar ve Uygulamalar

Editor: Prof. Dr. Haktan SEVİNÇ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95522-7-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub591>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Sevinç, H. (ed) (2024). *Uluslararası İktisada Dayalı Güncel Araştırmalar ve Uygulamalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub591>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Aggarwal, S., & Chakraborty, D. (2020). Labour Market Adjustment and Intra-Industry Trade: Empirical Results from Indian Manufacturing Sectors. *Journal of South Asian Development*, 15(2), 238–269. 10.1177/0973174120954623
- Aggarwal, S., & Chakraborty, D. (2022). Which Factors Influence India's Intra-Industry Trade? Empirical Findings for Select Sectors. *Global Business Review*, 23(3), 729-755. 10.1177/0972150919868343
- Aktop, V. S. (2024). Genç İstihdamı, Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme: Todo-Yamamoto Nedensellik Analizi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(18). 10.29157/etused.1307096
- Ambroziak, Ł. (2016). FDI and Intra-industry Trade in the Automotive Industry in the New EU Member States. *International Journal of Management and Economics*(52), 23-42. 10.1515/ijme-2016-0025
- Atabey, A. Ö., & Karakuş, M. (2023). Savunma Harcamaları, İşsizlik ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkilerinin Analizi: Türkiye Örneği. *Pamukkale Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(54), 39-55. 10.30794/pausbed.1130118
- Brkic, S., Kastratovic, R., & Salkica, M. A. (2021). Analysis of Intra-Industry Trade in Agri-Food Products between Bosnia and Herzegovina and the European Union. *South East European Journal of Economics and Business*, 16(2), 53-67. 10.2478/jeb-2021-0014
- Çatalbaş, N. (2022). 1980-2020 Döneminde Türkiye'de İhracat, İthalat Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Eşbütünleşme Ve Nedensellik İlişkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(73), 15-32. 10.51290/dpusbe.1034504
- Doru, Ö., & Düşünceli, F. (2021). Türkiye'de ticari dışa açıklık ve enflasyon ilişkisi: ARDL sınır testi ve nedensellik analizi. *KAÜİİBFD*, 12(23), 37-54. 10.36543/kauibfd.2021.003
- Feng, X. (2018). Effect of intra-industry trade on skill premium in manufacturing in China. *China Economic Review*(47), 206-218. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chieco.2017.08.011>
- Gallucci, T., Dimitrova, V., & Marinov, G. (2019). Interrelation between Eco-Innovation and Intra-Industry Trade—A Proposal for a Proxy Indicator of Sustainability in the EU Countries. *Sustainability*(11), 1-13. 10.3390/su11236641
- Grancay, M., Grancay, N., & Vveinhardt, J. (2016). Intra-Industry Trade in the Visegrad Countries: Does the Linder Hypothesis Hold? *Acta Oeconomica*, 66(2), 283-306. 10.1556/032.2016.66.2.5

- Grubel, H. G., & Lloyd, P. J. (1975). *Intra-Industry Trade: The Theory and Measurement of International Trade in Differentiated Products*. London: Macmillan Press.
- Hoang, V. (2019). The Dynamics of Agricultural Intra-Industry Trade: A Comprehensive Case Study in Vietnam. *Structural Change and Economic Dynamics*, 49, 74–82. <https://doi.org/10.1016/j.strueco.2019.04.004>
- Josic, H., & Zmuk, B. (2020). Intra-industry Trade in Croatia: Trends and Determinants. *Croatian Economic Survey*, 22(1), 5-39. 10.15179/ces.22.1.1
- Kashiwagi, K., Erraach, Y., Arfa, L., & Zaibet, L. (2020). Growing Olive Oil Export and Intra-Industry Trade in Mediterranean Countries: Application of Gravity Model. *Sustainability*(12), 1-16. 10.3390/su12177027
- Kim, S. J., & Cho, B. T. (2015). Determinants of South Korea's Intra-Industry Trade With Her Major Trading Countries in the Manufacturing Sector. *The Singapore Economic Review*, 60(4), 1-28. 10.1142/S0217590815500915
- Koca, A., & Yıldırım, N. (2021). Türkiye Ekonomisinde Hizmet İhracatının Temel Belirleyicileri: Zaman Serisi Analizi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 39(3), 441-458. 17065/huniibf.835921
- Kunroo, M. H., & Ahmad, I. (2023). Heckscher-Ohlin Theory or the Modern Trade Theory: How the Overall Trade Characterizes at the Global Level? *Journal of Quantitative Economics*(21), 151–174. doi:<https://doi.org/10.1007/s40953-022-00330-x>
- Leitao, N. C., & Balogh, J. M. (2020). The impact of intra-industry trade on carbon dioxide emissions: The case of the European Union. *Agricultural Economics*(5), 203-214. <https://doi.org/10.17221/312/2019-AGRICECON>
- Leitao, N. C., Koengkan, M., & Fuinhas, J. A. (2022). The Role of Intra-Industry Trade, Foreign Direct Investment, and Renewable Energy on Portuguese Carbon Dioxide Emissions. *Sustainability*(14), 1-21. <https://doi.org/10.3390/su142215131>
- Liu, D., ZhuI, X., & YuI, H. (2024). Economic policy uncertainty, intra-industry trade, and China's mechanical and electrical product exports. *PLoS ONE*, 19(1), 1-17. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0290866>
- Lyu, L., & Blandford, D. (2019). The Relationship between Intra-Industry Foreign Direct Investment and Intra-Industry Trade in China. *PANOECONOMICUS*, 66(2), 241-255. <https://doi.org/10.2298/PAN160726027L>
- Madeira, M. A. (2016). New trade, new politics: intra-industry trade and domestic political coalitions. *Review of International Political Economy*, 23(4), 677-711. 10.1080/09692290.2016.1218354
- Mendoza, J. E. (2016). Revealed comparative advantages and intra-industry trade changes between Mexico, China and the USA. *Portes, revista mexicana de estudios sobre la Cuenca del Pacifico*, 10(20), 9-41.

- Najafi, Z., Sameti, M., & Azarbaiejani, K. (2021). Iran`s Intra Industry Trade Based on a Schumpeterian Factor Endowment Model. *Iranian Journal of Management Studies (IJMS)*, 14(1), 209-243. 10.22059/ijms.2020.290967.673831
- Neumann, R., & Tabrizy, S. S. (2021). Exchange Rates and Trade Balances: Effects of Intra-Industry Trade and Vertical Specialization. *Open Economics Review*, 32, 613–647. <https://doi.org/10.1007/s11079-020-09612-4>
- Nguyen, H. M., Quan, B. Q., Le, H. V., & Tran, T. V. (2020). Determinants of Intra-Industry Trade between Vietnam and Countries in TPP. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(1), 123-129. 10.13106/jafeb.2020.vol7.no1.123
- OECD. (2024). *OECD Data Explorer*. OECD Data Explorer: <https://data-explorer.oecd.org/?lc=en&pg=0&snb=7>
- Pawlak, K., & Lukasiewicz, J. (2022). Does intra-industry specialisation enhance or limit comparative advantage? Evidence from the world citrus fruit trade. *Agricultural Economics*(9), 338–347. <https://doi.org/10.17221/163/2022-AGRICECON>
- Petrovic, V., & Mirovic, I. (2018). The Link of Intra-Industry Trade With Foreign Direct Investments. *Economic Themes*, 56(3), 357-368. 10.2478/ethemes-2018-0021
- Salim, R., Islam, A., & Bloch, H. (2015). Patterns and Determinants of Intra-Industry Trade in Southeast Asia: Evidence from the Automotive and Electrical Appliances Sectors. *The Singapore Economic Review*, 60(4), 1-19. 10.1142/S0217590815500836
- Soo, K. T. (2016). Intra-industry trade: A Krugman–Ricardo Model and Data. *Economica*(83), 338-355. 10.1111/ecca.12173
- Şentürk, C. (2023). An Analysis between Foreign Direct Investment and Intra-Industry Trade in Turkey: A VECM Approach. *OPUS– Journal of Society Research*, 20(51), 76-85. 10.26466//opusjr.1152707
- Tayyar, A. E. (2024). Is Global Climate Change Affecting Intra-Industry Trade? Econometric Evidence for the Fisheries Sector in Turkey. *PANOECOMOMICUS*, 71(3), 455-478. <https://doi.org/10.2298/PAN200830003T>
- Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66(1-2), 225-250. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01616-8](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01616-8)
- UNCTAD. (2024). *UNCTAD*. UNCTAD Statistics: <https://unctad.org/statistics> adresinden alındı
- Yay, S., & Ezanoğlu, Z. (2023). Ekonomik Özgürlükler ve Ekonomik Büyüme Birbiriyle İlişkili midir? Genel Değerlendirme ve Türkiye Üzerine Bir Analiz. *Fiscaoeconomia*, 7(2), 1334-1360. 10.25295/fsecon.1261507

Yılmaz, Ö. T. (2022). The Factors Affecting The Intra Industry Trade Between the United Kingdom and The United States: An ARDL Model Approach. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(63), 1-17. 10.18070/erciyesiibd.1057234

Kaynakça

- Aalipour, A., Hassanvand, D., Gharavi, M., & Behzadifar, M. (2023). The Effect of Foreign Direct Investment on Improving the Life Expectancy Index in Iran. *Health Tech Asmnt Act.*, 7(2). doi:10.18502/htaa.v7i2.13818
- Acemoğlu, D., & Robinson, J. (2006). *Economic origins of dictatorship and democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ağır, H., & Tıraş, H. (2018). Sağlık Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Nedensellik Analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(4), s. 1558-1573. doi:https://doi.org/10.21547/jss.444411
- Alancioğlu, E. (2020). Analysis of Environmental Kuznets Curve Hypothesis with SD Model: The Case of the G8. *Dynamic Optics in Economics: Quantitative, Experimental and Econometric Analyses*. içinde Peter Lang GmbH.
- Aytekin, İ., & Çelik, H. (2023). Sanayileşme Çocuk Sağlığını Etkiler mi? BRICS-T Ülkeleri İçin Ampirik Bir Analiz. *8th International CEO Communication, Economics, Organization & Social Sciences Congress*, (s. 836-842). Lizbon-PORTEKİZ.
- Bayraktutan, Y., & Alancioğlu, E. (2021). Sağlık Harcamaları-İktisadi Büyüme İlişkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri İçin Panel Bootstrap Granger Nedensellik Analizi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), s. 1-12.
- Bul, A. M., & Moracha, O. R. (2020). Effects of Economic Growth on Health Outcomes: A Panel Data Study of Sub-Saharan Africa. *International Journal of Science and Business*, 4(4), s. 35-60. doi:10.5281/zenodo.3736314
- Byaro, M., Nkonoki, J., & Mayaya, H. (2021). The contribution of trade openness to health outcomes in sub-Saharan African countries: A dynamic panel analysis. *Research in Globalization*, 3(2021). doi:https://doi.org/10.1016/j.resglo.2021.100067
- Cutler, D., Deaton, A., & Lleras-Muney, A. (2006). The determinants of mortality. *Journal of economic perspectives*, 20(3), 97-120.
- Çelik, H., & Ertürkmen, G. (2021). Ekonomik Büyüme ve İhracatın Co2 Salınımı Üzerindeki Etkisi: Seçili Mena Ülkeleri Örneği (1980-2016). *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), s. 1928-1947. doi:https://doi.org/10.33437/ksusbd.929324
- Çelik, H. (2021). Uluslararası ticaret ve çocuk sağlığı ilişkisi: OECD ülkeleri için heterojen panel nedensellik analizi. Ş. KARABULUT (Dü.) içinde, *Ekonomi Politika ve Uygulamalarının Ampirik Tahlili: İktisat, Finans, Maliye* (s. 55-70). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Dakshina, G. D., & Lee, S. (2017). Does the role of observer countries in the regional trade agreement matter for inter-regional trade? *Applied Economics*. doi:doi:10.1080/00036846.2017.1392005.

- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). Testing for unit roots in seasonal time series. *Journal of the American Statistical Association*, 79, 355-367.
- Dithmer, J., & Abdulai, A. (2020). Trade openness and child health: a heterogeneous panel cointegration analysis. *Applied Economics*, 52(23), 2508-2525. doi:<https://doi.org/10.1080/00036846.2019.1693018>
- Dollar, D. (2001). Is globalization good for your health? *Bulletin of the World Health Organization*, 79(9), 827-833.
- Eberhardt, M. (2012). Estimating panel time-series models with heterogeneous slopes. *The Stata Journal*, 12(1), 61-71.
- Eberhardt, M., & Bond, S. (2009). Cross-section Dependence Nonstationary Panel Models: A Novel Estimator. *Munich Personal RePEcs*(17870).
- Eberhardt, M., & Teal, F. (2010). Productivity Analysis in Global Manufacturing Production. *Discussion Paper 515*,.
- Ecevit, E., & Çetin, M. (2016). Ekonomik Büyüme ve Çevre Kirliliğinin Sağlık Üzerindeki Etkisi: Türkiye İle İlgili Ampirik Kanıt. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(48), s. 83-98.
- Eggog, J., Houeninvo, H., & Sossou, G.-A. (2015). Education, Health And Economic Growth In African Countries. 40(1), s. 93-113.
- Emirmahmutoğlu, F., & Köse, N. (2011). Testing for granger causality in heterogeneous mixed panels. *Economic Modelling*, 28, 870-876.
- Erdemli, M., & Çelik, H. (2022). Uluslararası Ticaret ve Ekonomik Büyüme ile Çocuk Sağlığı İlişkisi: Yeni Sanayileşen Ülkeler İçin Ampirik Bir Analiz. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), s. 1093-1108. doi:<https://doi.org/10.18037/ausbd.1225884>
- Eriçok, R., & Yılanıcı, V. (2013). Eğitim Harcamaları Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Sınır Testi Yaklaşımı. *Journal of Knowledge Economy and Knowledge Management*, 8(1), s. 87-101.
- Ertürkmen, G. (2023). Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Ekonomik Büyümenin Tarım Sektörü Üzerine Etkisi: MIST Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 10(2), s. 283-291. doi:<https://doi.org/10.30910/turkjans.1219267>
- Fotio, H. K., Gouenet, R. M., & Tedga, P. N. (2024). Beyond the direct effect of economic growth on child mortality in Sub-Saharan Africa: does environmental degradation matter? *Sustainable Development*, s. 588-607. doi:10.1002/sd.2694
- Frankel, A. F., & Rose, A. K. (2005). Is trade good or bad for environment? Sorting out the causality. *Review of Economics and Statistics*, 87(1), 85-91.
- Gövdeli, T. (2016). Türkiye’de Eğitim-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Yapısal Kırılmali Birim Kök Ve Eşbütünlüşme Analizi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3).

- Immurana , M., Iddrisu, A.-A., Owusu, S., & Yusif, H. (2023). Foreign Direct Investment and child health outcomes in Africa. *Cogent Economics & Finance*, 11(1). doi:<https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2164565>
- Immurana, M. (2022). An empirical analysis of the effect of foreign direct investment on population health in Ghana. *International Social Science Journal*, 72(245), s. 513-943. doi:<https://doi.org/10.1111/issj.12356>
- Kammerlander, A., & Schulze, G. G. (2023). Local economic growth and infant mortality. *Journal of Health Economics*, 87(2023). doi:<https://doi.org/10.1016/j.jhealeco.2022.102699>
- Kutluer, S., & Çalışkan, Z. (2024). The Effect of Foreign Direct Investment and Economic Growth on Health: An Empirical Investigation for Türkiye. *Fiscaoeconomia*, 8(2), s. 517-540. doi:10.25295/fsecon.1423647
- Lange, S., & Vollmer, S. (2017). The effect of economic development on population health: a review of the empirical evidence. *British Medical Bulletin*(121), s. 47-60.
- Managat, G. (2020). Is Trade Openness Impact On Health Level Rising? Evidence From Panel Data Across Upper-Middle Income Countries+. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), s. 23-33. doi:10.29131/uiibd.730047
- Novignon, J., Atakorah, Y., & Djossou, G. (2018). How Does the Health Sector Benefit from Trade Openness? Evidence from Sub-Saharan Africa. *African Development Review*, 30(2). doi:<https://doi.org/10.1111/1467-8268.12319>
- Ou, J., Zheng, Z., & Zhang, N. (2023). A Study of the Effect of Trade Openness on Population Health: Empirical Evidence from China. *Sustainability*, 15(16). doi:<https://doi.org/10.3390/su151612571>
- Özkan , G., & Erdemli, M. (2017). Ekonomik büyüme ve enerji tüketiminin çevre kirliliğine etkisi: Panel veri analizi. *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), s. 19-37. doi:<https://doi.org/10.30711/utead.342589>
- Pesaran, M. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. *Cambridge Working Papers in Economics*, No. 0435.
- Pesaran, M., & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93.
- Pesaran, M., & Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93.
- Phillips, P. B., & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika*, 75(2), 335-346.
- Runge, C., Senaur, B., Pardey, G., & Rosegrant, M. W. (2003). *Ending hunger in our lifetime: Food security and globalization*. Washington, DC: International Food Policy Research Institute.

- Said, S., & Dickey, D. (1984). Testing for unit root in autoregressive moving average model of unknown order. *Biometrika*, 71(December), 599-607.
- Santos, E. (2023). FDI and Firm Productivity: A Comprehensive Review of Macroeconomic and Microeconomic Models. *Economies*, 11. doi:<https://doi.org/10.3390/economies11060164>
- Seyidoğlu, H. (2017). *Uluslararası İktisat*. İstanbul: Güzem Yayınevi.
- Shah, M., Ullah, I., Xingjian, Haipeng, H., Rehman, A., Zeeshan, M., & Afridi, F. A. (2021). Modeling Trade Openness and Life Expectancy in China. *Risk Manag Healthc Policy*(Apr 23), s. 1689-1701. doi:<https://doi.org/10.2147/RMHP.S298381>
- Şahbaz, A., & Mızrak, Z. (2017). Turizm gelirleri ve doğrudan yabancı yatırımlar arasındaki ilişki: Türkiye örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(32), s. 107-114.
- World Bank. (2024, 09 10). World Development Indicators: <https://databank.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS/1ff4a498/Popular-Indicators#> adresinden alındı
- Yanar, R., & Oğuz, D. (2019). Doğrudan Yabancı Yatırımlar Ve Toplam Faktör Verimliliği İlişkisi: Türkiye Örneği. *Journal of International Trade and Economic Researches*, 3(2), s. 41-54. doi:<https://doi.org/10.30711/utead.663820>
- Zhang, X., Zhang, X., Yue, X.-G., & Mustafa, F. (2022). Assessing the Effect of Bilateral Trade on Health in the Asian Region: Does Digitization Matter? *Health Economics*(9). doi:<https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.802465>
- Zhao, J., & Zhou, N. (2021). Impact of human health on economic growth under the constraint of environment pollution. *Technological Forecasting and Social Change*, 169. doi:<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120828>

Kaynakça

- Abrams, B. A. (1999). "The Effect of Government Size on the Unemployment Rate". *Public Choice*, 99, 395-401.
- Afonso A., Sen, H., Kaya A. (2018). "Government Size, Unemployment, and Inflation Nexus in Eight Large Emerging Market Economies". REM Working Paper Series, REM Working Paper 038-2018.
- Altunakar, Ş. ve Buyrukoglu, S. (2020). "Türkiye'de Abrams ve Armeş Eğrilerinin Geçerliliği". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (76), 1862-1878.
- Aslan, A. ve Kula, F. (2010). "Kamu Sektör Büyüklüğü İşsizlik İlişkisi: Abrams Eğrisi'nin Türkiye Ekonomisi İçin Testi". *Maliye Dergisi*, 159, 55-166.
- Aysu, A. ve Dökmen, G. (2011). "An Investigation on the Relationship between Government Size and Unemployment Rate: Evidence from OECD Countries". *Sosyoekonomi*, 16, 179-190.
- Bai, J. ve Ng, S. (2002). "Determining the number of factors in approximate factor models". *Econometrica*, 70(1), 191-221.
- Bai, J. ve Ng, S. (2004). "A PANIC Attack on Unit Roots and Cointegration, *Econometrica*", 72, 1127-78.
- Bai, J. ve S. Ng (2005). "A New Look at Panel Testing of Stationarity and the PPP Hypothesis," In: Andrews, D.W.K., Stock, J.H. (Eds.), *Identification and Inference for Econometric Models. Essays in Honor of Thomas Rothenberg*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Bai, J. ve Ng, S. (2010). "Panel Unit Root Tests with Cross-section Dependence: A Further Investigation". *Econometric Theory*, 26 (4), 1088-1114.
- Başoğlu, A., Kaya, H., F. (2020). Government Size and Unemployment Re-Visiting Abrams Curve Hypothesis: The Evidence from Turkey. *Theory and Research in Social, Human and Administrative Sciences*, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Bayrakdar, S. (2014). Kamu Büyüklüğü ve İşsizlik Arasındaki İlişkinin Analizi: Türkiye Örneği, (Basılmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Breusch, T. ve Pagan, A. (1980). "The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics." *Review of Economic Studies*, 47 (1), 239-253.
- Christopoulos, D. K. ve Tsionas, E. G. (2002). "Unemployment and Government Size: Is there any Credible Causality?". *Applied Economics Letters*, 9(12), 797-800.
- Christopoulos, D. K., John L. ve Efthymios, G. T. (2005). "The Abrams Curve of Government Size and Unemployment: Evidence from Panel Data". *Applied Economics*, 37, 1193-1199.

- Demekas, D.G. ve Kontolemis, Z.G. (2000). "Government Employment and Wages and Labour Market Performance". *Oxf. Bull. Econ. Stat.* 62, 391-414 (2000). <https://doi.org/10.1111/1468-0084.00177>.
- Durkaya, M. ve Ceylan, S. (2016). "İşsizliğin Azaltılmasında Kamu Kesimi Büyüklüğünün Rolü", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 53, s.23-40.
- Erdoğan, A., Erdoğan S. ve Erdaş, H. (2018). "Kamu Büyüklüğünün Türkiye Ekonomisine Yönelik VAR Analizi". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, s. 119-131.
- Fedeli, S. ve Forte, F. (2012). "Public Debt and Unemployment Growth: The Need for Fiscal and Monetary Rules. Evidence from OECD Countries (1981-2009)". *Economia Politica*, 29(3), 409-438.
- Feldmann, H. (2006). "Government Size and Unemployment: Evidence from Industrial Countries". *Public Choice*, 127(3-4), 443-459.
- Feldmann, H. (2009). "Government Size and Unemployment: Evidence from Developing Countries". *The Journal of Developing Areas*, 43(1), 315-330.
- Feldmann, H. (2010). "Government Size and Unemployment in Developing Countries". *Applied Economics Letters*, 17(3), 289-292.
- Holden, S. ve Sparrman, V. (2018). "Do Government Purchases Affect Unemployment?". *The Scandinavian Journal of Economics*, 120(1), 124-158.
- Kanca, O. C. ve Bayrak, M. (2015). "Kamu Harcamaları Bileşenleri ile İşsizlik Arasındaki İlişki (Türkiye Örneği)". *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(2), s. 55-74.
- Murwirapachena, G., Choga, I, Maredza, A. ve Mavetera, N. (2013). "Fiscal Policy and Unemployment in South Africa: 1980-2010". *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4(6), 579-587.
- Nazlioglu, S., Payne, J. E., Lee, J., Rayos-Velazquez, M. ve Karul, C. (2021). "Convergence in OPEC carbon dioxide emissions: evidence from new panel stationarity tests with factors and breaks". *Economic Modelling*, 100, 105498.
- Nepram, D., Singh, S. P. ve Jaman, S. (2021). "The Effect of Government Expenditure on Unemployment in India: A State Level Analysis". *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 763-769.
- Olofsson M. (2013). *Government Spending and Unemployment: An Empirical Study on Sweden – 1994-2012*, Degree Master Project, Högskolan Dalarna.
- Özer, M. O. (2020). "Kamu Harcamaları ve İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki: Abrams Eğrisinin Türkiye İçin Sınanması". *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(20), 307-322.
- Özmen, İ., Bali, S. ve Bekun, F. V. (2024). "Is Abrams Curve a Myth or Reality? Evidence from Two Baltic Countries". *Quality & Quantity*, 58(3), 2709-2733.

- Pedroni, P. (1999). "Critical Values for Cointegration Tests in Heterogeneous Panels with Multiple Regressors". *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 61, 653–670.
- Pedroni, P. (2004). "Panel Cointegration: Asymptotic and Finite Sample Properties of Pooled Time Series Tests with an Application to the PPP Hypothesis: New Results". *Econometric Theory* 20, 597–627.
- Pesaran, H. (2004). "General diagnostic tests for cross section dependence in panels". *Cambridge Working Papers in Economics Working Paper*, 435.
- Pesaran, M. H. ve Yamagata, T. (2008). "Testing slope homogeneity in large panels". *Journal of Econometrics* 142, 50–93.
- Rahmat, M. and Saecidi, K. (2017). "The Effect of Government Development Expenditures on Unemployment Rate in the Provinces". *International Journal of Economics and Financial Issues*. 7(5): 71-77.
- Reese, S. ve Westerlund, J. (2016). "PANICCA: Panic on Cross-Section Dependence: A Further Investigation." *Econometric Theory*, 26 (4), 1088-1114.
- Sa, Y. (2011). "Government Size, Economic Growth and Unemployment: Evidence from Advanced and Developing Economy Countries (A Time Series Analysis, 1996-2006)". *International Review of Public Administration*. 16(2): 95-116.
- Şahin M. ve Özenç, Ç. (2007). "Kamu Harcamaları ile Makro Ekonomik Değişkenler Arasındaki Nedensellik İlişkileri". *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 200–225. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/4113/54142>.
- Uçal, H. (2021). "Abrams Eğrisinin Seçilmiş Avrupa Ülkeleri İçin Analizi", *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 7(52): 2887-2892.
- Yürük, B. ve Acaroğlu, H. (2021). "Türkiye’de Kamu Harcamaları ve İşsizlik Arasındaki İlişkinin Asimetrik Nedensellik Analizi". *Journal of Economy Culture and Society*, (63), 93-110.
- Wang, S. ve Abrams, B. A. (2011). "The Effect of Government Size on The Steady-State Unemployment Rate: A Dynamic Perspective". *Alfred Lerner College of Business & Economics, Working Paper Series No. 2011-12*.
- Westerlund, J. ve Edgerton, D. (2007). "A panel bootstrap cointegration test". *Economic Letters*, 97, 185-190.
- Westerlund, J. ve Larsson, R. (2009). "A Note on the Pooling of Individual PANIC Unit Root Tests". *Econometric Theory*, 25(6), 1851-1868.
- World Bank (2024). *World Development Indicators*. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Erişim Tarihi: 10.08.2024.

Kaynakça

- Akın, F. (2017). İkinci Dünya Savaşı sonrası yenedünya düzeni ve Türkiye. *İş ve Hayat*, 3(5), 119-135.
- Akdoğan, E. C. (2020). Uluslararası Para Sisteminin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği. *ÇÜHFD*, 5(1), 91-120.
- Akduru, H. E., & Polat, H. (2021). Bretton Woods sonrası dönemde küreselleşme ve neoliberalizm hareketlerinin ekonomik krizlere etkisi. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 76-82.
- Akira, Ariyoshi. (2024). IMF in the International Monetary System-Globalization and Fragmentation. *Public Policy Review*, (20),2, 1-31.
- Altınar, B. (2014). Birleşmiş milletler: amacı, gelişimi, etkinliği, uluslararası güvenliğe katkısı ve geleceği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Ataman, M. (2024). Avrupa Devletlerinin Filistin’i Tanıma Kararının Anlamı Etkisi Erişim Adresi: <https://www.setav.org/avrupa-arastirmalari/avrupa-devletlerinin-filistinini-tanima-kararinin-anlami-ve-etkisi> Erişim Tarihi: 03.06.2024.
- Aydemir, E. (2018). Birleşmiş Milletler Kamu Diplomasisi ve Üçüncü Dünya. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 583-601.
- Balkaya, İ. S. (2024). İkinci Dünya Savaşı Sonrası Kurulan Dünya Düzeni ve Türkiye. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6 Issue 2), 149-164. DOI : 10.9761/jasss_629
- Balcı, A. (2023). “Birleşmiş Milletler: Yapısı, İşlevleri ve Etkisi”, Uluslararası Örgütler: Tarih, Kuram ve Örnekler. F. Cicioğlu., H. M. Boyraz (Ed.), *Uluslararası Örgütler: Tarih, Kuramlar ve Örnekler* (ss. 81-94). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları.
- Babahanoğlu, V. (2024). İsrail’in “Yerleşimci” Politikası ve Filistin’e Yansımaları: Gazze Saldırıları. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1) 175-196.
- Cangöz, M.C. (2024). IMF’mi geliyor?. Erişim Adresi: https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7366/IMF+mi+geliyor_ Erişim tarihi: 21.04.2024.
- Canbey, M. İsrail-Filistin Savaşı’nda uluslararası kuruluşların göstermiş olduğu diplomasi performansının incelenmesi: BM örneği. *Ombudsman Akademik*, (Özel sayı 2), 132-162.
- Çörtük, O. (2006). Türkiye IMF İlişkileri ve İlişkilerin Hesap Bazında İşleyişi. (*Uzmanlık Yeterlilik Tez*). Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Muhasebe Genel Müdürlüğü
- Dalar, M. (2006). Dünya Ticaret Örgütü: Bağlantı Sorunu Açısından Bir Dönüşümün Analizi, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (25), 2, 125-157.

- Demirel, N. (2013). Birleşmiş Milletler güvenlik konseyinde reform Arayışları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 4(12).
- Demiralp, O. (2024). Filistin sorunu ve uluslararası yargı. *Uluslararası Suçlar ve Tarih*, (25), 17-26.
- Erdal, S. (2018). Çözumsuzlüğün Adı: 'Birleşmiş Milletler'e Rağmen Keşmir'. *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 38(1), 85-106.
- Gerber, J. (2017). Uluslararası iktisat. (N. Tuncer Trregrossa, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gelir İdaresi Daire Başkanlığı(2009). GATT Bilgilendirme Rehberi. Erişim Adresi: <https://www.verginet.net/Dokumanlar/2009/haber/gatt95.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2024.
- Gökcan, T.(2022). Bretton Woods Sistemi. Erişim Adresi: <https://www.maliki-lavuz.com/bretton-woods-sistemi/> Erişim Tarihi: 30.11.2022.
- Göker, M., & Goker, I. E. K. Küresel Ekonomik Yönetişimde Finans ve Ticaret: IMF-GATT/DTÖ İŞ Birliğı ve Kur Rejimi-Ticaret Bağlantısı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (60), 129-151. DOI:10.30794/pausbed.1384293
- Güdek Gölçek, Ş. (2019). Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin reform sorunları. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(4).
- Herr, H. (2024). Gold's overly long farewell as money. *Working Paper*. 237, 1-22.
- HWN (2024). Uluslararası Para Fonu (IMF) – Tarihçesi ve Çalışmaları. Erişim Adresi: <https://www.healthworldnews.net/uluslararasi-para-fonu-imf-tarihcesi-ve-calismalari/>
- IMF (2023). Geoeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism. Erişim Adresi: <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2023/01/11/Geo-Economic-Fragmentation-and-the-Future-of-Multilateralism-527266>
- IMF(2024). The Post War World. Erişim Adresi: https://www.imf.org/external/np/exr/center/mm/eng/mm_dr_01.htm
- Işık, N., & Duman, E. (2012). 1929 Ekonomik Buhramı ve 2008 Küresel Krizi'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 73-101.
- Karakaş, M., & Adak, M. (2013). Küreselleşen Dünya Ekonomisi ve IMF'nin Değişen Rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 157-180. Doi: 10.11122/ijmeh.2013.9.18.96
- Karaca, N. (2003). GATT'tan Dünya Ticaret Örgütü'ne. *Maliye Dergisi*, 144, 84-99.

- Köni, H.(2024). Yol Ayrımındaki ABD Küresel Politika ve Değişen Dengeler. İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Mordeniz, H. (2005). Uluslararası Anlaşmalar, Tarım Politikaları ve Gıda Sana-yiine Yansımaları. *Akademik Gıda*, 3(2), 44-46.
- Özgür, M. E. (2009). The crisis is back, so is the IMF. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(9), 83-96.
- Özkoç, Ö.(2009). Savaş ve Barış: Doksanlı Yıllarda Filistin- İsrail Sorunu. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(3), 167-195.
- Özlük, D. (2018). GATT ve dünya ticaret Örgütü'nün uluslararası politik ekono-mideki rolü. *Turkish Studies*, 13(7), 367-381.
- Palast, G.2014). Dört Aşamalı IMF Lanetlemesi. Trc. Ali Tartanoğlu. *Mülkiye Dergisi*, 25(228), 257-262.
- Pazan, İ. (2023). İsrail Nasıl Kuruldu? Erişim Adresi: <https://www.linkedin.com/pulse/israil-nasil-kuruldu-dr-ibrahim-pazan/> Erişim Tarihi: 21.10.2023.
- Rahimova, K. (2023). Bretton Wood Accords and Fomation of IMF and WB. *Scientific Work International scientific journal*. 17(4), 65-69.
- Santana, R.(2017). 70th anniversary of the GATT: Stalin, the Marshall plan, and The provisional application of the GATT 1947. *Trade, Law and De-velopment*, 9(2),1-20.
- Sağlam, Z. (2014). Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi için reform taleple-ri. *İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 1-13.
- Seyidoğlu, H.(2020). Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama. İstanbul: Güzem Cab Yayınları.
- Stiglitz, J.E. (2017). *Küresel kriz parasal ve mali reform önerileri*. (Eda Aksan, Çev.). Ankara: Akılçelen Kitaplar.
- Şener, D. (2017). Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşmasının Tür-kiye Ekonomisine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(31), 163-177.
- Tekin, M., Soba, M., & Akıncı, Ö. S. (2018). IMF'nin Yönetimsel Reformlarını Engellenen Etmenler ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(36), 147-171.
- Topuz, Z. Ç., & Arafat, M. (2023). Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Karar-larının Filistin-İsrail Barış Sürecine Etkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergi-si*, 78(2), 357-380.
- Üçer, P. (2016). *Dünya Ticaret Örgütü Doha görüşmeleri*. (Yayımlanmamış Yük-sek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, A. N., & Alagöz, V. (2023). Birleşmiş Milletler 'in Filistin Politika-sı. *Journal of Economics and Political Sciences*, 3(2), 113-124.
- WEF(2024). The Global Risk Report 2024. Cologny/Geneva Switzerland. Eri-şim Adresi: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf

Kaynakça

- Aastveit, K. A., Natvik, G. J., & Sola, S. (2017). Economic uncertainty and the influence of monetary policy. *Journal of International Money and Finance*, 76, 50-67. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2017.05.003>
- Baker, S. R., Bloom, N., & Davis, S. J. (2016). Measuring Economic Policy Uncertainty*. *The Quarterly Journal of Economics*, 131(4), 1593-1636. <https://doi.org/10.1093/qje/qjw024>
- Benassy-Quere, A., Coeuré, B., Jacquet, P., & Pisani-Ferry, J. (2018). *Economic Policy: Theory and Practice*. Oxford University Press.
- Caldara, D., & Kampos, C. (2008). "What are the Effects of Fiscal Policy Shocks? A VAR Analysis.
- Čižmešija, M., Lolić, I., & Sorić, P. (2017). Economic policy uncertainty index and economic activity: What causes what? *Croatian Operational Research Review*, 563-575.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root. *Journal of the American Statistical Association*, 74(366a), 427-431. <https://doi.org/10.1080/01621459.1979.10482531>
- Fatas, A., & Mihov, I. (2003). The Case for Restricting Fiscal Policy Discretion. *The Quarterly Journal of Economics*, 118(4), 1419-1447.
- Friedman, M. (1968). *The Role of Monetary Policy*. The American Economic Review.
- Gorodnichenko, Y., & Auerbach, A. J. (2013). 2. Fiscal Multipliers in Recession and Expansion. A. Alesina & F. Giavazzi (Ed.), *Fiscal Policy after the Financial Crisis* (ss. 63-102). University of Chicago Press. <https://doi.org/10.7208/9780226018584-004>
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods. *JSTOR*, 37(3), 424-238.
- Gürkaynak, R. S., & Ötoker-Robe, İ. (2006). *The Impact of Monetary Policy on Economic Uncertainty*. 30(9), 1551-1570.
- Ramey, V. A. (2011). Identifying Government Spending Shocks: It's all in the Timing*. *The Quarterly Journal of Economics*, 126(1), 1-50. <https://doi.org/10.1093/qje/qjq008>
- Romer, C. D., & Romer, D. H. (2010). The Macroeconomic Effects of Tax Changes: Estimates Based on a New Measure of Fiscal Shocks. *American Economic Review*, 100(3), 763-801. <https://doi.org/10.1257/aer.100.3.763>
- Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and reality. *Econometrica: journal of the Econometric Society*, 1-48.

Kaynaklar

- Aftab, Alam., Omair, Mujahid, Malik., Manzoor, Ahmed., Kamisan, Gaadar. (2015). Empirical Analysis of Tourism as a Tool to Increase Foreign Direct Investment in Developing Country: Evidence from Malaysia. *Mediterranean journal of social sciences*, 6(4):201-201. doi: 10.5901/MJSS.2015.V6N4S3P201
- Atamtürk, B. (2014). Gelişmekte Olan Ülkelerde Ve Türkiye’de Finansal Serbestleşmenin İç Tasarruflar Üzerine Etkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2).
- Ayaydın, H., Baltacı, N., Pala, F., Barut, A. (2019). Türkiye’de Turizm, Finansal Gelişme Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 8(15), 69-84.
- Başarı, Çağatay ve Yasin Nuri Çakır (2015), Causal Interactions Between CO2 Emissions, Financial Development, Energy and Tourism, *Asian Economic and Financial Review*, 5(11), 1227-1238.
- Burak, Atamtürk. (2007). Gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye’de finansal serbestleşmenin iç tasarruflar üzerine etkisi. 23(2) doi: 10.14780/IIBD.14384
- Farajirad, A.A.R., Aghajani, Somayeh. (2010). The relationship between tourism and environment. 1(1):37-48.
- Henry, K., Mayabi. (2013). Effect of Access to Credit on Growth of Small and Micro Enterprises in Kenya: Case of Boutiques in the Nairobi Central Business District.
- Katırcıoğlu, S., Katırcıoğlu, S. ve Altınay, M. (2017). Interactions between tourism and financial sector development: Evidence from Turkey. *The Service Industries Journal*, 38(9-10), 519-542.
- Kazi, Mezbah, Uddin, Ahamad., Noushin, Farjana, Huda, Chowdhury. (2024). Tourism and financial development: evidence from nonlinear ARDL approach. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 1-21. doi: 10.1080/19407963.2024.2377149
- Luis, Servén., Cesar, Calderon. (2004). The Effects of Infrastructure Development on Growth and income. *Research Papers in Economics*.
- Manga, M. ve Ballı, E. (2019). Turizm, Ekonomik Büyüme, Ticari Açıklık ve Finansal Gelişme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 56(647), 9-22.
- Ohlan, R. (2017). The relationship between tourism, financial development and economic growth in India. *Future Business Journal*, 3(1), 9-22.
- Önder ve Ağır (2021). Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Turizm ve Finansal Gelişme İlişkisi, Ed. Selman Bayrakçı, Zekeriye Yetiş, Selim Güleç. NEU Yayınları-Konya.

- Özcan ve Ilgaz (2018), Turizm ve Finansal gelişme İlişkisi: Akdeniz Ülkeleri Örneği, 5th International Congresson Political, Economic and Social Studies (ICPESS), 26-29 Ocetber Niğde-Turkey.
- Pardhasaradhi, Madasu. (2013). Social media marketing and promotion of tourism. *Management Insight*, 9(1).
- Ram, Upendra, Das., Meenakshi, Rishi. (2010). Are Trade Openness and Financial Development Complementary. *Social Science Research Network*, doi: 10.2139/SSRN.2431656
- Syeda, Sumaiya, Habib., Md., Shahanawaz, Sharif., Mohammad, Amzad, Hossein. (2019). 2. Nexus between Economic Growth, Tourism Revenue and Financial Development in Bangladesh: A Time Series Analysis. *Business and Economic Research*, doi: 10.5296/BER.V9I3.15068
- Tatoğlu, Y.F., (2020). Panel veri ekonometrisi, Beta Yayını.
- Usama, Al-mulali., Sakiru, Adebola, Solarin., Hassan, F., Gholipour. (2021). Relationship between financial development and inbound tourism: A revisit. *Journal of Public Affairs*, 21(3) doi: 10.1002/PA.2233
- World Data Bank 2024. <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=World-Development-Indicators>, (05.11.2024).

Diş Hekimlerine Yönelik Tüm Yönleriyle *HIV* *Enfeksiyonu ve AIDS* (Acquired Immune Deficiency Syndrome)

Hangimiz HIV Pozitif?

Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU

“Bu yayın Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Ümit TOPCUOĞLU'na aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Diş Hekimlerine Yönelik Tüm Yönleriyle

HIV Enfeksiyonu ve AIDS

Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-892-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub446>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Topcuoğlu, Ü. (2024). *Diş Hekimlerine Yönelik Tüm Yönleriyle HIV Enfeksiyonu ve AIDS*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub446>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

1. Tümer D. A. , Ünal P. D. S. HIV/AIDS Epidemiyolojisi ve Korunma. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2001; 4(4): -.
2. Link BG, Phelan JC. Stigma and its public health implications. The Lancet. 2006;367(9509):528–9.
3. Piot P. Report On The Global HIV/AIDS Epidemic. Geneva: Joint United Nations Programme on HIV/AIDS; 2000. https://data.unaids.org/pub/report/2000/2000_gr_en.pdf. Accessed July 10, 2022.
4. Earnshaw V, Smith L, Chaudoir S, Amico K, Copenhaver M. HIV Stigma Mechanisms and Well-Being Among PLWH: A Test of the HIV Stigma Framework. AIDS Behav. 2013;17(5):1785-1795. doi:10.1007/s10461-013-0437-9
5. Kasapoğlu A, Çabuk N, Turan K, Kuş E. Vulnerability assessment of people living with HIV (PLHIV) in Turkey. Journal of Sociological Research. 2022;17(2)
6. Karalar O, Yanıkoğlu N, Ceylan G, Sasany R, Çınar Tanrıverdi E. Atatürk Ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Klinik Öğrencilerinin HIV/AIDS Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması. Selcuk Dental Journal. 2020. doi:10.15311/selcukdentj.690860
7. Süsgün Yıldırım Z, Nacakgediği O, Aydın Hoş C, Bakır E, Bahşi E. Evaluation of knowledge about HIV/AIDS patients among dental students: Findings from Eastern Turkey. International Archives of Medical Research,. 2021;13(1):18-27.
8. Günbatan M, Tolonay B, Özçakır Tomruk C, Çapar G. Awareness, knowledge and attitudes of dental students in Yeditepe University Faculty of Dentistry towards individuals with HIV/AIDS. Yeditepe Dental Journal. 2016;12(1):29-39. doi:10.5505/yeditepe.2016.54264.
9. KINAY, S., & ÖZVARIŞ, Ş. B. (2023). Ağız Ve Diş Sağlığı Hizmetlerinde HIV/AIDS Stigması. *Selcuk Dental Journal*, 10(2), 486-491.

ÜniliĒ TeniŒ MüŒabakalarında
YaŒam BaĒlılıĒı ile Olumlu
DüŒünmenin Psikolojik
Dayanıklılık Üzerine Olan
Etkisinin AraŒtırılması

Sadık Dökli

Prof. Dr. Mustafa Zahit Serarslan

Editör: ArŒ. Gör. Mustafa Soner Yüce

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozgurayinlari.com
✉ info@ozgurayinlari.com

Üniliğ Tenis Müsabakalarında Yaşam Bağlılığı ile Olumlu Düşünmenin Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Olan Etkisinin Araştırılması

Research on the Effect of Life Commitment and Positive Thinking During Unilig Tennis Competitions Upon Mental Toughness

Sadık Döklü
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Prof. Dr. Mustafa Zahit Serarslan
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Editör: Arş. Gör. Mustafa Soncr Yüce
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Language: Turkish
Publication Date: 2024
Cover design by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-901-0

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub459>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Döklü, S., Serarslan, M. Z., Yüce, M. S. (ed), (2024). *Üniliğ Tenis Müsabakalarında Yaşam Bağlılığı ile Olumlu Düşünmenin Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Olan Etkisinin Araştırılması*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub459>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Doç. Dr. Mustafa Zahit Serarslan danışmanlığında 15.07.2018 tarihinde tamamlanan “Üniliğ Tenis Müsabakalarında Yaşam Bağlılığı ile Olumlu Düşünmenin Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Olan Etkisinin Araştırılması” başlıklı yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır. (Yüksek Lisans, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye).

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Adler, A. (2014). *Yaşamın anlamı*. H,Aktaş ve E,Şimşek (Çcv.), Ankara: Tutku Yayınevi.
- Akın, A., Sahrañç, Ü., Turan, M. E., Akın, Ü., Kaya, M.& Ercengiz, M. (2014). Akın, A., Uysal, R. & Akın, Ü. (2015). Olumlu Düşünme Becerileri Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliğı. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*. 51 (3) 265-270.
- Alacahan, O. (2023). Kadın Çalışanların İşyeri Sorunlarının Çözümünde Dışsal Motivasyon Faktörleri Ekseninde Yönetici Desteğinin Rolü, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(70), 3298-3318.
- Altıntaş, A., Çetinkalp, Z. & Aşçı, H. (2012). Antrenör- Sporcu İlişkisinin Değerlendirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*. 23(3), 119-128.
- Anderson, C. A. & Delisi, M. (2011). *Implications of global climate change for violence in developed and developing countries*. New York: Psychology Press.
- Antonini, P. R. & Seiler, R. (2006). Closeness, Co-orientation and Complementarity in Coach–Athlete Relationships: What Male Swimmers Say About Their Male Coaches. *Psychology of Sport and Exercise*. 7 (1), 159-171.
- Aslan, M., Doğan, S. (2020). Dışsal Motivasyon, İçsel Motivasyon ve Performans Etkileşimine Kuramsal Bir Bakış, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 11 (26), 291-301.
- Balcı, S. & Yılmaz, M. (2002). İyimserlik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *OMU Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14 (1), 54-60.
- Bekhet, A. K. & Zauszniewski, J. A. (2013). Measuring Use of Positive Thinking Skills: Psychometric Testing of A New Scale. *Western Journal of Nursing Research*. 35 (8), 1074–1093.
- Belözoğlu, E. S. (2020). Okul servislerinde çalışan motivasyonunu belirleyen faktörler ve çalışan motivasyonu ve performansı ilişkisinin incelenmesi: Bakırköy bölgesinde bir uygulama, (Yüksek Lisans Tezi), Beykent

Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı. İstanbul

- Bora, M.V. (2013). Beden Eğitimi Öğretmeni ve Sporcu Öğrenciler Arasındaki İletişimin, Sportif Başarı Motivasyonu İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Şanlıurfa.
- Brewer, B. W. (2009). *International olympic committee handbook of sports medicine and science*. UK: John Wiley & Sons Ltd.
- Bull, S., James, W. & Brooks, J. (2005). Towards an Understanding of Mental Toughness in Elite English Cricketers. *Journal of Applied Sport Psychology*. 17(2),209-227.
- Butt, J.W. & Culp, B.(2010). Exploring Mental Toughness in NCAA Athletes. *Journal of Intercollegiate Sport*. 3 (1), 316-332.
- Cicchetti, D. (2010). Resilience Under Conditions of Extreme Stress: a Multilevel Perspective. *World Psychia*. 9 (3), 145–154.
- Clough, P. & Strycharczyk, D. (2012). *Developing mental toughness: Improving performance, wellbeing and positive behaviours in others*. London: Kogan.
- Clough, P. J., Earle, K. & Sewell, D. (2002) Mental Toughness: The Concept and Its Measurement. *Solutions in Sport Psychology*. 7(12), 32-43.
- Clough, P. J., Earle, K. & Sewell, D. (2002). Mental Toughness: the Concept and its Measurement: In Kobasa sc, 1979. *Stressful Events, Personality, and Health: an Inquiry Into Hardiness*. *Journal of Personality and Social Psychology*. 7(1), 413-423.
- Connaughton, D., Hanton, S. and Jones, G. (2010). The Development and Maintenance of Mental Toughness in the World's Best Performers. *The Sport Psychologist*. 24 (1), 168-193.
- Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The Development and Maintenance of Mental Toughness: Perceptions of Elite Performers. *Journal of Sport Sciences*. 26 (1),83-95.
- Cowden, R.G. (2012). Differences Between College Athletes and Their Coaches Appraisal of the Athletes Degree of Mental Toughness in Competitive Tennis. *Unpublished Master's Thesis*, Middle Tennessee State University, Murfreesboro, USA.
- Cowden, R.G., Anshel, M.H. & Fuller, D.K. (2014). Comparing Athlete's and Their Coaches' Perceptions of Athletes' Mental Toughness Among Elite Tennis Players. *Journal of Sport Behaviour*. 37 (3), 221-235.
- Cowden, R.G., Meyer-Weitz, A. & Asante, O.K. (2016). Mental Toughness in Competitive Tennis: Relationships With Resilience and Stress. *Front Psychol*. 7 (1), 320-325.
- Cox, R. H. (2012). *Psychological skills training*. (7th ed.) Newyork: McGraw-Hill.

- Crust, L. & Azadi, K. (2010). Mental Toughness and Athletes' Use of Psychological Strategies. *European Journal of Sport Science*. 10 (1), 43–51.
- Crust, L. & Clough, P.J. (2005). Relationship Between Mental Toughness and Physical Endurance. *Perceptual and Motor Skills*. 100(1), 192-194.
- Çiçek, F. (2021). Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile psikolojik sağlık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 75.
- Erarslan, Ö. (2014). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlık ile Depresif Belirtiler ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki İlişkide Benlik Saygısı, Pozitif Dünya Görüşü ve Umudun Aracı Rolünün İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erceylan, N., Öztürk, M., Uludağ, K., Uzunbacak, H. H., Akçakanat, T. (2021). İçsel Motivasyon ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişki: İş Becerikliliği v Akış Deneyiminin Seri Aracılık Rolü, *Yönetim Bilimleri Dergisi* 19(40), 413-436
- Ericsson, A. K. (2006). The Influence of Experience and Deliberate Practice on The Development of Superior Expert Performance. *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance*. 1 (1), 683-703.
- European Federation of Sport Psychology (FEPSAC), (2016). Position statement 1. www.fepsac.com/activities/position_statements/ retrieved from (Erişim Tarihi: 4th of November 2016), 31.
- Fletcher, D. and Sarkar, M. (2012). A Grounded Theory of Psychological Resilience in Olympic Champions. *Psychol Sport Exerc*. 13 (1), 669–678.
- Fourie, S. & Potgieter, Johan. R. (2001). The Nature of Mental Toughness in Sport. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*. 23 (1), 63–72.
- Galli, N. & Vealey, R. (2008). Bouncing Back From Adversity: Athletes' Experiences of Resilience. *Sport Psychol*. 22 (1), 316–335.
- Gucciardi, D.F. & Gordon, S. (2011). *mental toughness in sport: developments in theory and research*. UK: Routledge.
- Gucciardi, D.F. (2017). Mental Toughness: Progress and Prospects. *Curr. Opin. Psychol*. 16 (1), 17–23.
- Gucciardi, D.F., Gordon, S.&Dimmock, J. A. (2008). Towards and Understanding of Mental Toughness in Australian Football. *Journal of Applied Sport Psychology*. 20 (3), 261-281.
- Gucciardi, D.F., Hanton, S., Mallett, S. & Temby, P. (2015). The Concept of Mental Toughness: Tests of Dimensionality, Nomological Network and Traitness. *Journal of Personality*. 83 (1), 26–44.
- Gucciardi, D.F., Sandy, G. & Dimmock, J.A. (2009). Evaluation of a Mental Toughness Training Program for Youth-Aged Australian Footballers:

- I. A Quantitative Analysis. *Journal of Applied Sport Psychology*. 21(3), 307-310.
- Guillén, F. & Laborde, S. (2014). Higher-order Structure of Mental Toughness and the Analysis of Latent Mean Differences Between Athletes From 34 Disciplines and Non-Athletes. *Personality and Individual Differences*. 60 (1), 30-35.
- Hardy, I., Imose, J.H. & Day, E.A. (2014). Relating Trait and Domain Mental Toughness To Complex Task Learning. *Personality and Individual Differences*. 68(1), 59-61.
- Hardy, J. (2006). Speaking Clearly: a Critical Review of the Self-Talk Literature. *Psychology of Sport and Exercise*. 7(1), 81-97.
- Hatzigeorgiadis, A., Zourbanos, N., Galanis, E. & Theodorakis, Y. (2011). Self-Talk 23 And Sport Performance. *A Meta-Analysis. Perspectives on Psychological Science*. 24 (6), 348-356.
- Hatzigeorgiadis, A., Zourbanos, N., Mpoumpaki, S. & Theodorakis, Y. (2009). Mechanisms Underlying the Selftalk-Performance Relationship: the Effects of Motivational Self-Talk on Self-Confidence and Anxiety. *Psychology of Sport and Exercise*. 10(1), 186-192.
- Jones, G. (2002). What Is This Thing Called Mental Toughness?, An Investigation of Elite Sport Performers. *Journal of Applied Sport Psychology*. 14(3), 205-218.
- Jones, G. H. S. & Connaughton, D. (2007). A Framework of Mental Toughness in the World's Best Performers. *The Sport Psychologist, Chchester*. 21 (1), 243-264.
- Kaiseler, M. & Nicholls, A. (2009). Mental Toughness, Stress, Stress Appraisal, Coping and Coping Effectiveness in Sport. *Personality and Individual Differences*. 47 (1), 728-733.
- Karageorghis, C. I. & Peter, T. C. (2000). Motivation Profiles in Sport: A Self-Determination Theory Perspective. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 71 (4), 387-397.
- Karaoğlu, R. N. (2022). Sporcuların performansla ilişkili stresi durumluk değerlendirmeleri, kullandıkları sporda stresle başa çıkma stratejileri ve duygu durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Tez No. 749282) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesiİstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya M (2021). Teniste beceri öğrenim ve öğretim yaklaşımları. Ankara Akademisyen Kitabevi:
- Keskin, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile psikolojik sağlamlık ve bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 69,72,84.

- Keskin, Ö. (2014). Çocuklarda Beden Eğitimi ve Spora Katılımın Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri. *Uluslararası Multi disiplinler Akademik Araştırmalar Dergisi*. 1 (1), 1-6.
- Kısa Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Türkçe Formu' nun geçerlik ve güvenilirliği. *III. Sakarya Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 2014, Sakarya.
- Koç, K. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile akademik motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 58-65. <https://dergipark.org.tr/pub/tsbd/issue/36534/470165>
- Koç, K. and Pepe, O. (2018), "The investigation of the relationship between happiness levels of the faculty of sports sciences and the levels of life satisfaction and optimism", *World Journal of Education*, Vol. 8 No. 6, 74, doi: 10.5430/wje.v8n6p74.
- Krane, V. & Williams, J.M. (2010). Applied Sport Psychology. Psychological Characteristics of Peak Performance. *Personal Growth to Peak Performance*. 1 (1), 176–179.
- Lakshman, K. M. and Shahin, A.(2013). Comparative study on mental toughness among male and female tennis players. *International Journal of Sports Sciences and Fitness*. 3(1-2)
- Lambert, L., Passmore, H. & Holder, M. D. (2015). Foundational Framework of Positive Psychology: Mapping Well-Being Orientations. *Canadian Psychology*. 56 (1), 311-321.
- Mack, M. & Ragan, B. (2008). Development of the Mental, Emotional, and Bodily Toughness Inventory in College Athletes And Nonathletes. *Journal of Athletic Training*. 43 (1), 125–132.
- Masten, A. S. and Obradovic, J. (2006). Competence and Resilience in Development. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 10 (4), 13-27.
- Merriam-Webster Dictionary Online (2022,Ekim).<https://www.merriamwebster.com/>
- Middleton, S., Gardner, A., Gardner, G. & Della, P. (2011). The Status of Australian Nurse Practitioners: The second national census. *Australian Health Review*. 35(4), 25-35.
- Nicholls, A.R., Polman, R.C., Levy, A. & Backhouse, S. (2009). Mental Toughness in 4 Sport: Achievement Level, Gender, Age, Experience, And Sport Type. *Personality and Individual Differences*. 47 (1), 73-75.
- Nicholls, A. R., Polman, R. C., Levy, A. & Backhouse, S. (2008). Mental Toughness, Optimism, Pessimism, and Coping Among Athletes. *Personality and Individual Differences*. 44 (5), 1182-1192.
- Pallant, J. (2016). *SPSS survival manual a step by step guide to data analysis using*. United Kingdom: IBM SPSS.

- Pepe, O., Turan, M. B., & Koç, K., (2020). Examining the effect of mental toughness and decision-making styles on the competition performances of footballer candidates receiving infrastructure training in professional football teams. *VIREF: REVISTA DE EDUCACIÓN FÍSICA* , vol.9, no.4, 48-74.
- Pidgeon, N. (2016). Positive Psychology For Peak Performance,[*online*]2018,12(1),2 <http://www.belieperform.com> [Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2018].
- Rahmati, F. and Maliheh, N. (2014). Relation Between Mental Stability With Emotional İntelligence and Comparing Them By Working on Athlete and Non-Athlete Students. *Sports Management and Physical Behavior Research*, 11(22), 141-148.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist*. 55 (1), 68-71.
- Sage, G. (1977). *Introduction to motor behavior: A neuropsychological approach* (2nd ed.). MA: Addison Wesley.
- Seligman, M. E.P. (2000). The Positive Perspective. *The Gallup Review*. 3(1), 2-7).
- Seligman, M.E.P. & Peterson, C. (2003). *A Psychology of Human Strengths: Fundamental Questions and Future Directions for a Positive Psychology*. Washington DC: American Psychological Association.
- Sheldon, J.P. & Eccles, J. S. (2005). Physical and Psychological Predictors of Perceived Ability in Adult Male and Female Tennis Players. *Journal of Applied Sport Psychology*. 17 (1). 48-63.
- Sheldon, K. M. & King, L. (2001). Why Positive Psychology is Necessary. *American Psychologist*. 56 (3), 216-217.
- Smith, J.A. & Osborn, M. (2008). Interpretative Phenomenological Analysis. *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*. 1 (1), 53- 80.
- Tod, D. & Lavallec, D. (2011). *Taming the wild west: training and supervision in applied*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Turnnidge, J., Côté, J. & Hancock, D.J. (2014). Positive Youth Development From Sport To Life: Explicit or implicit transfer? *School of Kinesiology and Health Studies*. *Quest*, 66(2), 203-217.
- Türk Dil Kurumu (2022, 7Mayıs). Genel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Uğur, E. & Akın, A. (2015). Yaşam Bağlılığı Ölçeği Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 4 (2), 424-432.
- Van Aken, C. (2000). Parental Personality, Parenting and Toddlers' Externalising Behaviours. *European Journal of Personality*. 12 (2), 44-46.

- Weinberg, R.S. & Gould, D. (2003). *Foundations of sport and exercise psychology*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Weiss, M.R. (2004). *Developmental sport and exercise psychology*. Morgantown: Fitness Information Technology.
- Wood, D. & Rogers, K.H. (2011). Regional Differences in Personality Exist, But How Do We Get to Them?. *The case of Conscientiousness, American Psychologist*. 66 (9), 917-918.
- Yıldız, M. A. (2016). Multiple Mediation of Emotion Regulation Strategies in the Relationship Between Loneliness and Positivity in Adolescents. *Education and Science*. 41 (2), 217-231.

Üniversite Öğrencilerinin METAVERSE Algıları

Prof. Dr. Zeliha SEÇKİN

Öğr. Gör. Onur DOĞAN

Arş. Gör. Fatma İŞLER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Üniversite Öğrencilerinin METAVERSE Algıları

Prof. Dr. Zeliha SEÇKİN • Öğr. Gör. Onur DOĞAN • Arş. Gör. Fatma İŞLER

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-408-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub504>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Seçkin, Z., Doğan, O., İşler, F. (2024). *Üniversite Öğrencilerinin METAVERSE Algıları*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub504>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynaklar

- Adams, D., Bah, A., Barwulor, C., Musaby, N., Pitkin, K., & Redmiles, E. M. (2018). Ethics emerging: The story of privacy and security perceptions in virtual reality. In *Fourteenth Symposium on Usable Privacy and Security (SOUPS 2018)* (pp. 427-442).
- Adams, R., Kewell, B., & Parry, G. (2018). Blockchain for good? Digital ledger technology and sustainable development goals. *Handbook of sustainability and social science research*, 127-140.
- Adebusola, J. A., Ariyo, A. A., Elisha, O. A., Olubunmi, A. M., & Julius, O. O. (2020). An overview of 5G technology. In *2020 international conference in mathematics, computer engineering and computer science (ICMCECS)* (pp. 1-4). IEEE.
- Akay, B. T., & Akgül, B. (2023). Sosyal medyanın toplumun alışveriş algısı üzerindeki etkileri. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 14(66), 161-191.
- Akgül, B. (2021). Endüstri 4.0 sürecinde dijital medyada kültürel dönüşüm. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi (İKTİSAD)*, 6(15), 206-224.
- Akkaya, S., Erkan, A., & Kapıdere, M. (2023). Spor eğitiminde Metaverse. *EGİTİMDE METAVERSE: Kuram ve Uygulamalar*, 165.
- Akleyek, S., Yıldırım, H. M., & Tok, Z. Y. (2011). Kriptoloji ve uygulama alanları: Açık anahtar altyapısı ve kayıtlı elektronik posta. *Akademik Bilişim*, 11, 2-4.
- Akpınar, B. & Akyıldız, T., Y. (2022). Yeni eğitim ekosistemi olarak metaversal öğretim. *Journal of History School*, 56, 873-895.
- Aksu, N. S., & Ercoşkun, Ö. Y. (2022). Kentlerde dijital dönüşüm ve Metaverse. *EKSEN Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 3(2), 108-122.
- Alam, A., & Mohanty, A. (2022). Metaverse and Posthuman animated avatars for teaching-learning process: interperception in virtual universe for educational transformation. In *International Conference on Innovations in Intelligent Computing and Communications* (pp. 47-61). Springer, Cham.

- Anderson, J., & Rainie, L. (2022). The Metaverse in 2040. *Pew Research Centre*, 30.
- Anıl, F., Alankuş, Z. (2022). Metaverse Evreninde Pazarlama: 7P Pazarlama Karması Üzerinden Bir Değerlendirme. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 133-167.
- Arat, T., & Baltacıoğlu, S. (2016). Sanal gerçeklik ve turizm. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 19(1), 103-118.
- Ataşen, K. (2019). Blokzinciri ve akıllı sözleşmeler: Güvenli bir dijital sertifikasyon uygulamaları geliştirilmesi.
- Avaraoglu, E. (2017). Bilgi güvenliğinin temel yapı taşı: Kriptoloji. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 53.
- Avcu, Y. E., Tilki, Z., Dereli, A., Aksoy, İ. (2023). Lise öğrencileri metaverse hakkında ne düşünüyor? Bir karma yöntem araştırması. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(9), 603-636.
- Averbek, G. S., & Türkyılmaz, C. A. (2022). Sanal evrende markaların geleceği: Yeni internet dünyası metaverse ve marka uygulamaları. *Sosyal Bilimlerde Multidisipliner Çalışmalar Teori, Uygulama ve Analizler*, 99.
- Avila, L., & Bailey, M. (2016). Augment your reality. *IEEE computer graphics and applications*, 36(1), 6-7.
- Avunduk, H., & Aşan, H. (2018). Blok zinciri (blockchain) teknolojisi ve işletme uygulamaları: Genel bir değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(1), 369-384.
- Aydın, S. & Nalbant, K. G. (2023). The Significance of Artificial Intelligence in the Realms of Marketing, Advertising, and Branding inside the Metaverse. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 8(2), 301-316.
- Aydoğan, D., Yengin, D., & Bayrak, T. (2022). Sanatın hibrit gerçeklik alanı: "Metaverse". *Yedi*, (28), 53-66.
- Azadaliyev, S., & Demirkol, S. (2023). Turizm sektöründe artırılmış gerçeklik ve dijital dönüşümün değerlendirilmesi. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 11-26.
- Bailenson, J. N., Beall, A. C., Loomis, J., Blascovich, J., & Turk, M. (2005). Transformed social interaction, augmented gaze, and social influence in immersive virtual environments. *Human Communication Research*, 31(4), 511-537.
- Bakır, Ç. (2021). Metaverse üzerine kapsamlı bir araştırma. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (45), 64-73.
- Bakan, İ., & Şekkeli, Z. H. (2019). Blok zincir teknolojisi ve tedarik zinciri yönetimindeki uygulamaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2847-2877.

- Balica, R. Ş., Majerová, J., & Cuțitoi, A. C. (2022). Metaverse applications, technologies, and infrastructure: predictive algorithms, real-time customer data analytics, and virtual navigation tools. *Linguistic and Philosophical Investigations*, 21, 219-235.
- Banerjee, A., Dalal, R., Mittal, S., & Joshi, K. P. (2017). Generating digital twin models using knowledge graphs for industrial production lines. *UMBC information systems department*.
- Barrera, K. G., & Shah, D. (2023). Marketing in the Metaverse: Conceptual understanding, framework, and research agenda. *Journal of Business Research*, 155, 113420. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.113420>.
- Barricelli, B. R., Casiraghi, E., & Fogli, D. (2019). A survey on digital twin: Definitions, characteristics, applications, and design implications. *IEEE access*, 7, 167653-167671.
- Batu, M., & Kocaömer, C. (2023). Metaverse nedir? Literatür art alanı bağlamında yeni bir tanım önerisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (51), 92-112. <https://doi.org/10.52642/susbed.1277793>
- Bayraktar, E., & Kaleli, F. (2007). Sanal gerçeklik ve uygulama alanları. *Akademik Bilişim*, 1(6).1-6.
- Bayuk, M. N. ve Tanrikulu, E. (2022). “Pazarlamada Yeni Bir Gelecek: Metaverse”, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(58):1568-1585
- Beltramini, E. (2022). The Metaverse a study on the virtual and the sacred. *European Journal of Science and Theology*, 18(6), 97-111.
- Ber, A. S. (2022). Blokzincir (Blockchain) teknolojisi kapsamında elektronik çek. *Journal of Marine and Engineering Technology*, 2(1), 1-20.
- Berber, Ş. (2023). Metaverse ve işletmeler: Mevcut uygulamalar-gelecek senaryoları. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 598-631.
- Bilberg, A., & Malik, A. A. (2019). Digital twin driven human–robot collaborative assembly. *CIRP annals*, 68(1), 499-502.
- Billinghurst, M. (2002). Augmented reality in education. *New horizons for learning*, 12(5), 1-5.
- Bitget. (2024). *Metaverse’ e Giriş: Kripto ve Metaverse arasındaki ilişki nedir?*, 20 Ocak 2024 tarihinde <https://www.bitget.com/tr/academy/what-is-the-relationship-between-the-crypto-and-metaverse> adresinden alındı.
- Boyles, B. (2017). Virtual reality and augmented reality in education. *Center For Teaching Excellence, United States Military Academy, West Point, Ny*, 67.
- Bowman, T. (2018). *Fate amenable to change: A technical and social history of Virtual Reality in the United States of America, from 1965 to 2005* (Doctoral dissertation, University of Oxford).

- Bozkurt, S. S. (2017). Özel eğitimde dijital destek: Yardımcı teknolojiler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 37-60.
- Bozkurt, A. (2018). Giyilebilir teknolojilerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik kavramsal bir değerlendirme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 87-102.
- Bozkurt, A., & Genç-Kumtepe, E. (2014). Oyunlaştırma, oyun felsefesi ve eğitim: Gamification. *Akademik Bilişim*, 14, 147-156.
- Brown Sr, R., Shin, S. I., & Kim, J. B. (2022). Will NFTs be the best digital asset for the Metaverse?. *SAIS 2022 Proceedings*. 16.
- Bulu, S. T., & İşler, V. (2011). Second life ODTÜ kampüsü. *Akademik Bilişim*, 2-4.
- Bushell, C. (2022). The Impact of Metaverse on Branding and Marketing. Available at SSRN 4144628.
- Bülbul, H., & Ersöz, B. (2022). Eğitimde yapay zekâ sanal gerçeklik ve sanal evren (Metaverse). *Yapay zekâ ve büyük veri kitap serisi (4. Baskı, s. 149-183) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *İlköğretim Online*, 7(1), 6-8.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, E. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Cai, S., Chiang, F. K., & Wang, X. (2013). Using the augmented reality 3D technique for a convex imaging experiment in a physics course. *International Journal of Engineering Education*, 29(4), 856-865.
- Can, E., & Ozan, C. (2023). Öğretmen görüşlerine göre sanal sınıflarda eğitim: Bir durum çalışması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 241-265.
- Canbek, O. N. G. (2015). Uzaktan öğretme ve öğrenme: uzaktan eğitimin temelleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 102-111.
- Canbek Goksel, N., & Kurubacak, G. (2009). Imaginary self: Virtual women personae in Second Life. In *International Interdisciplinary Women's Studies Congress*.
- Canedo, A. (2016, Ekim). Industrial IoT lifecycle via digital twins. In *Proceedings of the Eleventh IEEE/ACM/IFIP International Conference on Hardware/Software Codesign and System Synthesis* (pp. 1-1).
- Carre, A. L., Dubois, A., Partarakis, N., Zabulis, X., Patsiouras, N., Mantinaki, E., ... & Manitsaris, S. (2022). Mixed-reality demonstration and training of glassblowing. *Heritage*, 5(1), 103-128.
- Castronova, E. (2003). Theory of the Avatar. *SSRN Electronic Journal*.

- Centobelli, P., Cerchione, R., Del Vecchio, P., Oropallo, E., & Secundo, G. (2022). Blockchain technology for bridging trust, traceability and transparency in circular supply chain. *Information & Management*, 59(7), 103508.
- Ceylan, O., & Işık, A. H. (2023). Blokzincir teknolojisi ve uygulama alanları. *Uluborlu Mesleki Bilimler Dergisi*, 6(1), 129-154.
- Chen J. S. (2014). Taiwanese Graduate Student Interviews with Avatars: A Participatory Action Research Study of Teaching and Learning New Literacies on Second Life, *Exploration in Virtual Worlds: New Digital Multi-Media Literacy Investigations for Art Education*, 93-104.
- Chen, J. C. (2016). The Crossroads of English Language Learners, Task-Based Instruction, And 3d Multi-User Virtual Learning in Second Life. *Computers & Education*, 102, 152-171.
- Chen, Z., Ren, W., Ren, Y., & Choo, K. K. R. (2018). LiReK: A lightweight and real-time key establishment scheme for wearable embedded devices by gestures or motions. *Future Generation Computer Systems*, 84, 126-138.
- Chen, J., Zhan, Z., He, K., Du, R., Wang, D., & Liu, F. (2021). XAuth: Efficient privacy-preserving cross-domain authentication. *IEEE Transactions on Dependable and Secure Computing*, 19(5), 3301-3311.
- Cheng, R., Wu, N., Chen, S., & Han, B. (2022). Will metaverse be nextg internet? vision, hype, and reality. *IEEE Network*, 36(5), 197-204.
- Cheng, S. (2023). Metaverse and Digital Asset. In *Metaverse: Concept, Content and Context* (pp. 123-144). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Cheong, B. C. (2022). Avatars in the metaverse: Potential legal issues and remedies. *International Cybersecurity Law Review*, 3(2), 467-494.
- Colley, A., Thebault-Spieker, J., Lin, A. Y., Degraen, D., Fischman, B., Häkkinen, J., ... & Schöning, J. (2017, Mayıs). The geography of Pokémon GO: beneficial and problematic effects on places and movement. In *Proceedings of the 2017 CHI conference on human factors in computing systems* (pp. 1179-1192).
- Contreras, G. S., González, A. H., Fernández, M. I. S., Martínez, C. B., Cepa, J., ve Escobar, Z. (2022). The importance of the application of the metaverse in education. *Modern Applied Science*, 16(3), 1-34.
- Craig, A. B., Sherman, W. R., & Will, J. D. (2009). *Developing virtual reality applications: Foundations of effective design*. Morgan Kaufmann.
- Çavaş, B., Çavaş, P. H., & Can, B. T. (2004). Eğitimde sanal gerçeklik. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(4), 110-116.
- Çelik, R. (2022). Metaverse nedir? Kavramsal değerlendirme ve genel bakış. *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 8(1).

- Çınar, S., & Köse, Ö. (2021). Dijital Kurulumlar ve Etkileşimli Mekânlar. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(27), 223-238.
- Dahan, N. A., Al-Razgan, M., Al-Laith, A., Alsoufi, M. A., Al-Asaly, M. S., & Alfakih, T. (2022). Metaverse framework: A case study on E-learning environment (ELEM). *Electronics*, 11(10), 1616.
- Damar, M. (2021). Metaverse ve eğitim teknolojisi (Metaverse and education technology).
- David, L. E. E., & Won, L. S. (2022). Nft of nft: Is our imagination the only limitation of the metaverse?. *The Journal of The British Blockchain Association*.
- Davis, A., Murphy, J. D., Owens, D., Khazanchi, D. ve Zigurs, I., (2009). Avatars, People, and Virtual Worlds: Foundations for Research in Metaverses. *Information Systems and Quantitative Analysis Faculty Publications*. 25.
- Demir, F. (2021). *Küresel piyasalar ve ekonomi dışı etkenlerin kripto para piyasaları üzerine etkileri* (Master's thesis, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Demirbağ, İ. (2020). Üç boyutlu sanal dünyalar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 97-112.
- Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2011, Eylül). From game design elements to gamefulness: Defining “gamification”. In *Proceedings of the 15th international academic MindTrek conference: Envisioning future media environments* (pp. 9-15).
- Dionisio, J. D. N., Iii, W. G. B., & Gilbert, R. (2013). 3D virtual worlds and the metaverse: Current status and future possibilities. *ACM Computing Surveys (CSUR)*, 45(3), 1-38.
- Doğan, D., Erol, T., & Mendi, A. F. (2021). Sağlık alanında karma gerçeklik. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (29), 11-18. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1009810>
- Doko, E. (2021). Alternatif bir dünya arayışı: Metaverse. *Lacivert*.
- Dowling, M. (2022). Fertile LAND: Pricing non-fungible tokens. *Finance Research Letters*, 44, 102096.
- Dowling, M. (2022). Is non-fungible token pricing driven by cryptocurrencies?. *Finance Research Letters*, 44, 102097.
- Dubourg, E., & Baumard, N. (2022). Why imaginary worlds? The psychological foundations and cultural evolution of fictions with imaginary worlds. *Behavioral and Brain Sciences*, 45, 276.
- Duncan, I., Miller, A., & Jiang, S. (2012). A taxonomy of virtual worlds usage in education. *British Journal of Educational Technology*, 43(6), 949-964.

- Durğay, Z., & Karaarslan, E. (2018). Blokzinciri teknolojisinin e-devlet uygulamalarında kullanımı: Ön inceleme.
- Dursun, N. (2021). NFT/kripto sanat ve hareketli grafik ilişkisi. *Sciences*, 7(40), 1037-1055.
- Durukal, E. & Armağan, E. (2022). Metaverse ve pazarlamaya etkileri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1890-1909.
- Düzenli, K., & Perdahçı, Z. N. (2024). Sanatın yeni dijital çağı: NFT'ler ve kullanım alanları. *Yedi*, (Sanatta Dijitalizm [Özel Sayı]), 17-33.
- Dwivedi, Y. K., Hughes, L., Baabdullah, A. M., Ribeiro-Navarrete, S., Giannakis, M., Al-Debei, M. M., & Wamba, S. F. (2022). Metaverse beyond the hype: Multidisciplinary perspectives on emerging challenges, opportunities, and agenda for research, practice and policy. *International Journal of Information Management*, 66, 102542. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2022.102542>.
- Dwivedi, A., Chowdhury, P., Agrawal, D., Paul, S. K., & Shi, Y. (2023). Antecedents of digital supply chains for a circular economy: A sustainability perspective. *Industrial Management & Data Systems*, 123(6), 1690-1716.
- Emrem, E. (2022). Dijital teknolojilerle üretilen Metaverse [öte evren] kavramı ve etik üzerine bir tartışma. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 12(24).
- Erekmeççi, M. (2023). Metaverse'de özgürlük sorunsalı; Gerçek mi? Sahte mi?. *Premium e-Journal of Social Science (PEJOSS)*, 7(37), 1991-1997.
- Ergüney, M., & Tepe, N. (2023). Metaverse: Bir metafor çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1178-1195. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1278887>
- Erol, F. (2017). Bir etik tüketim aracı olarak adil ticaret. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 143-154.
- Erturan, İ., & Ergin, E. (2018). Dijital denetim ve dijital ikiz yöntemi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), 810-830.
- Esenogho, E., Djouani, K., & Kurien, A. M. (2022). Integrating artificial intelligence Internet of Things and 5G for next-generation smartgrid: A survey of trends, challenges and prospect. *Ieee Access*, 10, 4794-4831.
- Falchuk, B., Loeb, S., & Neff, R. (2018). The social metaverse: Battle for privacy. *IEEE technology and society magazine*, 37(2), 52-61.
- Farayola, O. A., Olorunfemi, O. L., & Shoetan, P. O. (2024). Data privacy and security in it: A review of techniques and challenges. *Computer Science & IT Research Journal*, 5(3), 606-615.
- Ferhat, S. (2016). Dijital dünyanın gerçekliği, gerçek dünyanın sanallığı bir dijital medya ürünü olarak sanal gerçeklik. *Trt Akademi*, 1(2), 724-746.
- Fernandez-Rio, J., de las Heras, E., González, T., Trillo, V., & Palomares, J. (2020). Gamification and physical education. Viability and preliminary

- views from students and teachers. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 25(5), 509-524.
- Flavián, C., Ibáñez-Sánchez, S., & Orús, C. (2019). The impact of virtual, augmented and mixed reality technologies on the customer experience. *Journal of Business Research*, 100, 547-560.
- Francia III, G., Thornton, D., Trifas, M., & Bowden, T. (2014). Gamification of information security awareness training. In *Emerging trends in ICT security* (pp. 85-97). Morgan Kaufmann.
- Gadekallu, T. R., Huynh-The, T., Wang, W., Yenduri, G., Ranaweera, P., Pham, Q. V., ... & Liyanage, M. (2022). Blockchain for the metaverse: A review. *arXiv preprint arXiv:2203.09738*.
- Galanxhi, H., & Nah, F. F. H. (2007). Deception in cyberspace: A comparison of text-only vs. avatar-supported medium. *International Journal of Human-Computer Studies*, 65(9), 770-783. doi:10.1016/j.ijhcs.2007.04.005.
- George, A. H., Fernando, M., George, A. S., Baskar, T., & Pandey, D. (2021). Metaverse: The next stage of human culture and the internet. *International Journal of Advanced Research Trends in Engineering and Technology (IJARTET)*, 8(12), 1-10.
- Glaessgen, E., & Stargel, D. (2012, Nisan). The digital twin paradigm for future NASA and US Air Force vehicles. In *53rd AIAA/ASME/ASCE/AHS/ASC structures, structural dynamics and materials conference 20th AIAA/ASME/AHS adaptive structures conference 14th AIAA* (p. 1818).
- Golden, J. (2021). Nike is quietly preparing for the metaverse. CNBC. <https://www.cnn.com/2021/11/02/nike-is-quietly-preparing-for-the-metaverse-.html> adresinden 5 Temmuz 2024 tarihinde alınmıştır.
- Göçen, A. (2022). Eğitim bağlamında Metaverse. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 6(1), 98-122.
- Göktaş, P., & Aksu, B. (2021). Endüstri 4.0 ile beraber blok zincir (blockchain) teknolojisi, bitcoin ve sanal paraların gelecekteki olası etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(3), 279-293.
- Green, J., Wyllie, A., & Jackson, D. (2014). Virtual worlds: A new frontier for nurse education?. *Collegian*, 21(2), 135-141.
- Grider, D. (2021). The Metaverse: Web 3.0 Virtual Cloud Economies. Grayscale Research.
- Gunter, C. (2014). Art education and virtual worlds: Immersive, cross-curricular learning. *Exploration in Virtual Worlds: New Digital Multi-Media Literacy Investigations for Art Education*, 15-28.
- Gursoy, D., Malodia, S., & Dhir, A. (2022). The Metaverse in the hospitality and tourism industry: An overview of current trends and future research

- directions. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 31(5), 527-534.
- Gültekin, Y., & Bulut, Y. (2016). Bitcoin ekonomisi: Bitcoin eko-sisteminden doğan yeni sektörler ve analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), 82-92.
- Güngör, M. (2015). Ulusal Bilgi Güvenliği: Strateji ve Kurumsal Yapılanma. *TC Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Daire Başkanlığı, Yayın*, (2919).
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*, 271.
- Hadi, R., Melumadb, S., & Parkc, E. S. (2023). The Metaverse: A new digital frontier for consumer behavior. *Journal of Consumer Psychology*. <https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:75c25ffe-ac98-466e-93f9-33836befb194>.
- Han, J., Liu, G., & Gao, Y. (2023). Learners in the Metaverse: A systematic review on the use of roblox in learning. *Education Sciences*, 13(3), 296.
- Heider, D. (2022). *Ethics in the Metaverse*. 01 Şubat 2024 tarihinde <https://www.scu.edu/ethics/metaverse/> adresinden alındı.
- Hennig-Thurau, T., Aliman, D. N., Herting, A. M., Cziehso, G. P., Linder, M., & Kübler, R. V. (2023). Social interactions in the metaverse: Framework, initial evidence, and research roadmap. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 51(4), 889-913.
- Huang, W. H. Y., & Soman, D. (2013). Gamification of education. *Report Series: Behavioural Economics in Action*, 29(4), 37.
- Huseynli, N. (2024). Dijital finansın temelleri: Blockzincir ve kripto paralar. *Uluslararası Finansal Ekonomi ve Bankacılık Uygulamaları Dergisi*, 5(1), 52-67.
- Huynh-The, T., Pham, Q. V., Pham, X. Q., Nguyen, T. T., Han, Z., & Kim, D. S. (2023). Artificial intelligence for the metaverse: A survey. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 117, 105581.
- Hwang, G. J., & Chien, S. Y. (2022). Definition, roles, and potential research issues of the metaverse in education: An artificial intelligence perspective, *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3, 100082.
- Imannezhad Sh, Vahedian-Shahroodi M, Shariati kh, Mansourzadeh A, Saedi M. (2023). Metaverse in Education; an Overview of Systematic Reviews. *Med Edu Bull*, 4(2), 731-43. Doi: 10.22034/MEB.2023.405301.1079
- Ioannidis, S., & Kontis, A. P. (2023). The 4 epochs of the Metaverse. *Journal of Metaverse*, 3(2), 152-165.
- Ismayilzada, L. (2017). Sanal dünyada sanal dönüşüm. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1(3), 227-236.
- Işıcık, Ş. (2021). Telekomünikasyon sektörünün dijital ekonomiye etkisi: Türkiye ekonomisi için bir uygulama.

- İçten, T., & Bal, G. (2017). Artırılmış gerçeklik üzerine son gelişmelerin ve uygulamaların incelenmesi. *Gazi University Journal of Science Part C: Design and Technology*, 5(2), 111-136.
- İmren, O. U. (2019). *Sanal gerçeklik nedir?*. 26 Ocak 2024 tarihinde <https://codemodeon.com/tr/blog/sanal-gerceklik-nedir/> adresinden alındı.
- İpek, A. R. (2023). Karma gerçeklik sorunları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 755-770.
- İslamoğlu, A. H., & Almaçık, Ü. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Javed, M. A., & Tahir, S. (2020, February). Roadmap for Security-as-a-Service CRAN in 5G Networks. In *2019 International Conference on Advances in the Emerging Computing Technologies (AECT)* (pp. 1-6). IEEE.
- Juul, J. and Klevjer, R (2016). "Avatar". In Klaus Bruhn Jensen and Craig, Robert T. (Eds.), *International Encyclopaedia of Communication Theory and Philosophy*. London: Wiley-Blackwell.
- Kahraman, M. E. (2022). Blok zincir, deepfake, avatar, kripto para, değiştirilemez belirteç (nft) ve sanal evren (metaverse) ile yaygınlaşan sanal yaşam. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 8(1), 149-162.
- Kaleci, D., Demirel, T., & Akkuş, İ. (2016). Örnek bir artırılmış gerçeklik uygulaması tasarımı. XVIII. Akademik Bilişim Konferansı, Aydın: Türkiye.
- Kang, M., Robb, C. A., Kim, S., & Stephens, A. R. (2024). Digital Technology Adoption for Building Supply Chain Resilience Amid the COVID-19 Pandemic: Evidence from South Korean Manufacturers. *Operations and Supply Chain Management: An International Journal*, 65-76.
- Karaarslan, E., & Yazıcı, S. (2022). Metaverse ve Merkeziyetsizlik (Metaverse and Decentralization). *Karaarslan, E., Yazıcı Yılmaz, S.(2022) Metaverse ve Merkeziyetsizlik (Metaverse and Decentralization), Esen, FS (Ed) Metaverse Geleceğin Dünyalarını İnşaa Edecek Teknolojiler, Fırsatlar ve Tehditler;(46-61). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.*
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (27. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kaur, N., Rutherford, C. G., Martins, S. S., & Keyes, K. M. (2020). Associations between digital technology and substance use among US adolescents: Results from the 2018 Monitoring the Future survey. *Drug and alcohol dependence*, 213, 108124.
- Kaya, E. E. (2021). *Kriptografi: Bilginin anahtarı*. 25 Ocak 2024 tarihinde <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/kriptografi-bilginin-anahtari> adresinden alındı.
- Kerdvibulvech, C. (2022, Haziran). Exploring the impacts of COVID-19 on digital and metaverse games. In *International conference on human-*

- computer interaction (pp. 561-565). Cham: Springer International Publishing.
- Kılıç, M. (2022). Meta gözetimsel iktidar aygıtı olarak metaverse-insan hakları ve tekillik ideali bağlamında bir çözümleme. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1).
- Kına, E., & Biçek, E. (2023). Metaverse–Yeni Dünyaya İlk Adım.
- Kırbaç, İ. (2018). Blokzinciri teknolojisi ve yakın gelecekteki uygulama alanları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 75-82.
- Kırık, A. M., & Memmi, M. A. (2022). İnternetin geleceği Metaverse teknolojisine Türkiye perspektifinden bakış. *Asya Studies*, 6(22), 159-166.
- Krüger, J. M., Palzer, K., & Bodemer, D. (2022). Learning with augmented reality: Impact of dimensionality and spatial abilities. *Computers and Education Open*, 3, 100065.
- Kükreker, C. (2023). Hukuksal ve vergisel boyutlarıyla Metaverse. *Maliye Çalışmaları Dergisi*, (69), 147-162.
- Künüçen, H. H., & Samur, S. (2021). Dijital Çağın Gerçeklikleri Sanal, Artırılmış, Karma ve Genişletilmiş Gerçeklikler Üzerine Bir Değerlendirme. *Yeni Medya*, 2021(11), 38-62.
- Lee, J. Y. (2021). A study on Metaverse hype for sustainable growth. *International Journal of Advanced Smart Convergence*, 10(3), 72-80.
- Lee, L. H., Braud, T., Zhou, P., Wang, L., Xu, D., Lin, Z., ... & Hui, P. (2021). All one needs to know about metaverse: A complete survey on technological singularity, virtual ecosystem, and research agenda. *arXiv preprint arXiv:2110.05352*.
- Liu, H., Yao, X., Yang, T., & Ning, H. (2018). Cooperative privacy preservation for wearable devices in hybrid computing-based smart health. *IEEE Internet of Things Journal*, 6(2), 1352-1362.
- López-Díez, J. (2021). Metaverse: Year One. Mark Zuckerberg's video keynote on Meta (October 2021) in the context of previous and prospective studies on metaverses. *Pensar Public*, 15(2), 299-303.
- Lu, S., Mintz, (2023). O. Marketing on the metaverse: Research opportunities and challenges. *AMS Review*, 13, 151–166 <https://doi.org/10.1007/s13162-023-00255-5>.
- Lu, Y., & Zheng, X. (2020). 6G: A survey on technologies, scenarios, challenges, and the related issues. *Journal of Industrial Information Integration*, 19, 100158.
- Luxton, D. D., June, J. D., Sano, A., & Bickmore, T. (2015). Intelligent mobile, wearable, and ambient technologies for behavioral health care. *Artificial Intelligence in Behavioral and Mental Health Care*, 137.

- Lv, Z. (2020). Virtual reality in the context of Internet of Things. *Neural Computing and applications*, 32(13), 9593-9602.
- Mahmood, M. R., Matin, M. A., Sarigiannidis, P., & Goudos, S. K. (2022). A comprehensive review on artificial intelligence/machine learning algorithms for empowering the future IoT toward 6G era. *IEEE Access*, 10, 87535-87562.
- Mandapuram, M. (2016). Applications of Blockchain and Distributed Ledger Technology (DLT) in commercial settings. *Asian Accounting and Auditing Advancement*, 7(1), 50-57.
- Marczewski, A. (2013). *Gamification: A simple introduction*. EPUB.
- Martens, T. (2020, December 29). How the new virtual reality “Star Wars” experience gets us closer to a theme park “metaverse.” *Los Angeles Times*. <https://www.latimes.com/entertainment-arts/story/2020-12-28/virtual-reality-showcase-ales-from-galaxys-edge-is-my-favorite-star-wars-theme-park-experience>.
- Mayani, M. G., Svendsen, M., & Oedegaard, S. I. (2018, Nisan). Drilling digital twin success stories the last 10 years. In *SPE Norway One Day Seminar*. OnePetro.
- Meriç, Ö. (2013). Avatar Son Hava Bükücü: Animasyon Serileri ve Yaratıcılık Üzerine Bir İnceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 3 (2), Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/erciyesiletisim/issue/5869/77647>.
- Miles, S. (2022). Metaverse Ad market to break open with DOOH. *Street Fight*. 29 Ekim 2024 tarihinde <https://streetfightmag.com/2022/12/23/doo-advertising-market-breaks-open-the-metaverse-in-2023/> adresinden erişildi.
- Milgram, P., & Kishino, F. (1994). A taxonomy of mixed reality visual displays. *IEICE TRANSACTIONS on Information and Systems*, 77(12), 1321-1329.
- Mistry, H. K., Mavani, C., Goswami, A., & Patel, R. (2024). Artificial intelligence for networking. *Educational Administration: Theory and Practice*, 30(7), 813-821.
- Mitra, S. (2023). Metaverse: A Potential Virtual-Physical Ecosystem for innovative blended education and training. *Journal of Metaverse*, 3(1), 66-72. <https://doi.org/10.57019/jmv.1168056>.
- Mohammed, S. A., & Ralescu, A. L. (2023). Future internet architectures on an emerging scale—A systematic review. *Future Internet*, 15(5), 166.
- Mystakidis, S. (2022). Metaverse. *Encyclopedia*, 2(1). doi:10.3390/encyclopedia2010031.
- Nagarajan, G., Moorthy, V. S., Mohamed, A. K., Mohideen, A. S., Ishaq, M. M., & Lakshmi, M. R. (2023). The Role Of The Metaverse In Digital Marketing. *JETT*, 14(5), 51-59.

- Nakamoto, S. (2008). *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*. 28 Ocak 2024 tarihinde <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> adresinden alındı.
- Nalbant, K. G., & Aydın, S. (2023). Development and transformation in digital marketing and branding with artificial intelligence and digital technologies dynamics in the metaverse universe. *Journal of Metaverse*, 3(1), 9-18.
- Namasudra, S., Deka, G. C., Johri, P., Hosseinpour, M., & Gandomi, A. H. (2021). The revolution of blockchain: State-of-the-art and research challenges. *Archives of Computational Methods in Engineering*, 28, 1497-1515.
- Narin, N. G. (2022). Metaverse tasarımında yapay zeka ve robotik çözüm teknolojilerinin rolü. Metaverse: Geleceğin dünyalarını inşa edecek teknolojiler, fırsatlar ve tehditler (2. baskı) içinde (s. 65-87). Ankara: Nobel Yayınları.
- Nazlı, A. K., Beşbudak, M., & Akşit, O. O. (2022). Metaverse evreninde yer alan bazı uygulamalar üzerine tematik bir analiz. *TRT Akademi*, 7(16), 1096-1119.
- Negri, E., Fumagalli, L., & Macchi, M. (2017). A review of the roles of digital twin in CPS-based production systems. *Procedia Manufacturing*, 11, 939-948.
- Nevelsteen, K. J. (2018). Virtual world, defined from a technological perspective and applied to video games, mixed reality, and the Metaverse. *Computer Animation and Virtual Worlds*, 29(1).
- Ning, H., Wang, H., Lin, Y., Wang, W., Dhelim, S., Farha, F., ... & Daneshmand, M. (2021). A Survey On Metaverse: The State-Of-The-Art, Technologies, Applications, And Challenges. Arxiv Preprint Arxiv:2111.09673.
- Obaid, Z., Sabonchi, A., & Akay, B. (2016). Klasik kriptoloji yöntemlerinin karşılaştırılması. *Engineering Sciences (NWSAENS)*, 11(4), 100-108.
- Okkay, İ. (2022). Metaverse evreninde satış tutundurma. Metaverse Evreninde Bütünleşik Pazarlama İletişimi (1. Baskı, s. 141-143) içinde. Hiper Yayın.
- Onifade, M., Adebisi, J. A., Shivute, A. P., & Genc, B. (2023). Challenges and applications of digital technology in the mineral industry. *Resources Policy*, 85, 103978.
- Onyesolu, M. O., & Eze, F. U. (2011). Understanding virtual reality technology: Advances and applications. *Adv. Comput. Sci. Eng.*, 53-70.
- Orman, A., Sebetci, Ö., & Atun, H. (2022). Metaverse'e akademik bakış: Sistematik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 172-201.
- Özdemir, M. (2017). Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile öğrenmeye yönelik deneysel çalışmalar: sistematik bir inceleme. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 609-632.

- Özdemir, S., & Gıynaş, A. Y. (2022). Metaverse ve din eğitimi. *Turkish Academic Research Review*, 7(4), 1080-1112.
- Özden, M. (2024). Endüstri 4.0 akıllı havalimanı yapay zeka uygulamalarının iş görenler üzerine etkilerine yönelik bir araştırma. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(25), 20-43.
- Özduman, A., Gök, B., & Gökçen, H. (2020). Mobil telefon kullanıcılarının mobil bağımlılık durumu ve 5G teknolojisi kabullenme niyeti modellerinin geliştirilmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(3), 269-288.
- Özen, A., & Gürel, F. N. (2020). Kamu denetiminde dijital dönüşüm: Dijital ikiz yöntemi. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 16-23.
- Özer, M. A., & Kartal, M. (2023). Eylem ve katılım ilişkisi açısından siyasal iletişim, dijital propaganda ve sosyal medya. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Vē İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(4), 1593-1619. <https://doi.org/10.18074/ckuiibfd.1294084>.
- Özkahveci, E., Civek, F., & Ulusoy, G. (2022). Endüstri 5.0 döneminde metaverse (kurgusal evren)'ün yeri. *Sciences (JOSHAS JOURNAL)*, 8(50), 398-409.
- Özpençe, A. İ., & Noyan, E. (2023). Metaverse, etik, gelecek ve kamusal düzenlemeler. *TRT Akademi*, 8(17), 106-121.
- Öztürk, S. A. (2022). Yeni bir dijital varlık olarak NFT: Pazarlama dünyasındaki yeri üzerine değerlendirmeler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 1151-1164.
- Öztürk, S., & Demirhan, H. (2021). Bitcoin ve Ethereum'un Türkiye'deki fiyat dinamikleri karşılaştırması. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 2110-2119.
- Papuççayan, A. (2022). *Metaverse pazarının 2030 yılında 1.5 trilyon doları geçmesi bekleniyor*. 20 Şubat 2024 tarihinde <https://webrazzi.com/2022/06/21/metaverse-pazarinin-2030-yilinda-1-5-trilyon-dolari-gecmesi-bekleniyor/#:~:text=Metaverse%20pazar%20büyüklüğünün%202025%20yılında,projelerine%20erişimin%20de%20kolaylaşması%20> hedefleniyor adresinden alındı.
- Park, S. M., & Kim, Y. G. (2022). A metaverse: Taxonomy, components, applications, and open challenges, *IEEE access*, 10, 4209-4251.
- Parlar, T. (2023). Data Privacy and Security in the Metaverse. In *Metaverse: Technologies, Opportunities and Threats* (pp. 123-133). Singapore: Springer Nature Singapore.
- Pazarlamasyon (2022, 22 Şubat). Pazarlamacılar için Metaverse evreni. <https://www.pazarlamasyon.com/pazarlamacilar-icin-metaverse-evreni> adresinden 5 Temmuz 2024 tarihinde alınmıştır.
- Pınarbaşı, G. (2022). Metaverse'nin ekosistemi ve olası riskler. *İletişim ve Medya Alanında Uluslararası Araştırmalar X*, 43.

- Politou, E., Casino, F., Alepis, E., & Patsakis, C. (2019). Blockchain mutability: Challenges and proposed solutions. *IEEE Transactions on Emerging Topics in Computing*, 9(4), 1972-1986.
- Putz, L. M., Hofbauer, F., & Treiblmaier, H. (2020). Can gamification help to improve education? Findings from a longitudinal study. *Computers in Human Behavior*, 110, 106392.
- Pwc. (2022). *Metaverse nedir?* 23 Ocak 2024 tarihinde <https://www.pwc.com.tr/tr/gundem/blog/endustri/metaverse-nedir.html> adresinden alındı.
- Pyae, A., Ravyse, W., Luimula, M., Pizarro-Lucas, E., Sanchez, P. L., Dorado-Diaz, I. P., & Thaw, A. K. (2023). Exploring user experience and usability in a metaverse learning environment for students: A usability study of the artificial intelligence, innovation, and society (AIIS). *Electronics*, 12(20), 4283.
- Radoff, J. (2021). *The Metaverse and Artificial Intelligence*, 23 Temmuz 2024 tarihinde <https://medium.com/building-the-metaverse/the-metaverse-and-artificial-intelligence-ai-577343895411> adresinden alındı.
- Ramadhan, A., Pradono Suryodiningrat, S., & Mahendra, I. (2023). The fundamentals of metaverse: A review on types, components and opportunities. *Journal of Information and Organizational Sciences*, 47(1), 153-165.
- Rane, N., Choudhary, S., & Rane, J. (2023). Enhanced product design and development using Artificial Intelligence (AI), Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), 4D/5D/6D Printing, Internet of Things (IoT), and blockchain: A review. *Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR) D*, 4.
- Rappaport, T. S., Xing, Y., Kanhere, O., Ju, S., Madanayake, A., Mandal, S., ... & Trichopoulos, G. C. (2019). Wireless communications and applications above 100 GHz: Opportunities and challenges for 6G and beyond. *IEEE access*, 7, 78729-78757.
- Rauschnabel, P. A. (2021). Augmented reality is eating the real-world! The substitution of physical products by holograms. *International Journal of Information Management*, 57, 102279.
- Richter, S., & Richter, A. (2023). What is novel about the Metaverse?. *International Journal of Information Management*, 73, 102684.
- Rigóczki, C., Damsa, A., & Györgyi-Ambró, K. (2017). Gamification on the edge of educational sciences and pedagogical methodologies. *Journal of Applied Technical and Educational Sciences*, 7(4), 79-88.
- Rosen, R., Von Wichert, G., Lo, G., & Bettenhausen, K. D. (2015). About the importance of autonomy and digital twins for the future of manufacturing. *Ifac-papersonline*, 48(3), 567-572.

- Sabharwal, N., & Bhardwaj, G. (2022). What is aiops?. In *Hands-on AIOps: Best Practices Guide to Implementing AIOps* (pp. 1-17). Berkeley, CA: Apress.
- Sabonchi A., Obaid, Z., & Akay, B. (2016). Klasik kriptoloji yöntemlerinin karşılaştırılması. *Engineering Sciences*, 11(4), 100-108.
- Sarker, I. H. (2021). CyberLearning: Effectiveness analysis of machine learning security modeling to detect cyber-anomalies and multi-attacks. *Internet of Things*, 14, 100393.
- Sarmah, S. S. (2018). Understanding blockchain technology. *Computer Science and Engineering*, 8(2), 23-29.
- Savaş, S., Güler, O., Kaya, K., Çoban, G., & Güzel, M. S. (2020). Eğitimde dijital oyunlar ve oyun ile öğrenme. *International Journal of Active Learning*, 6(2), 117-140.
- Savaş, B. Ç. (2023). *Metaverse ve Spor*. Efe Akademi Yayınları.
- Serpil, H. (2023). Yükseköğretim ve Metaverse. Eğitimde Metaverse: Kuram ve Uygulamalar (1. Baskı, s. 181-184) içinde. Efe Akademi Yayınları.
- Sezgin, S. (2019). Eğitimde giyilebilir teknolojiler: Fırsatlar ve eğilimler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 405-418.
- Shah, V. M., & Shah, D. (2023). Impact Of Digitalisation In Education-A Literature Review Analysis. *Towards Excellence*, 15(2).
- Sharma, S., Singh, J., Gupta, A., Ali, F., Khan, F., & Kwak, D. (2024). User Safety and Security in the Metaverse: A Critical Review. *IEEE Open Journal of the Communications Society*.
- Shen, M., Liu, H., Zhu, L., Xu, K., Yu, H., Du, X., & Guizani, M. (2020). Blockchain-assisted secure device authentication for cross-domain industrial IoT. *IEEE Journal on Selected Areas in Communications*, 38(5), 942-954.
- Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2016). Öğrenme ortamlarında yeni bir araç: Bir eğitilence uygulaması olarak artırılmış gerçeklik. *Eğitim Teknolojileri Okumaları*, 417-438.
- Sırkıntı, M., & Bolat, Y. (2023). Ortaokul bilişim teknolojileri öğretim programının Metaverse kavramı bağlamında değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(5), 2782-2798.
- Sigala, M. (2015). Gamification for crowdsourcing marketing practices: Applications and benefits in tourism. *Advances in Crowdsourcing*, 129-145.
- Singh, M., Fuenmayor, E., Hinchey, E. P., Qiao, Y., Murray, N., & Devine, D. (2021). Digital twin: Origin to future. *Applied System Innovation*, 4(2), 36.
- Soylu, M. S. (2019). Artırılmış gerçeklik uygulamalarına yönelik eğitim programının okul öncesi öğretmen adaylarının tutum ve görüşlerine

- etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi: Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Suhail, S., Hussain, R., Jurdak, R., Oracevic, A., Salah, K., Hong, C. S., & Matulevičius, R. (2022). Blockchain-based digital twins: Research trends, issues, and future challenges. *ACM Computing Surveys (CSUR)*, 54 (11s), 1-34.
- Sun, J., Gan, W., Chao, H. C., & Yu, P. S. (2022). Metaverse: Survey, applications, security, and opportunities. arXiv preprint arXiv:2210.07990.
- Sunny, B. (2023). An Analysis of Future Prospects of Metaverse. In *How the Metaverse Will Reshape Business and Sustainability*, 17-25.
- Süleymanoğulları, M., Özdemir, A., Bayraktar, G., & Vural, M. (2022). Metaverse ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolia Sport Research*, 3(1), 47-58.
- Sürmeli, D., Türkmen, N. C., & Fırat, E. G. (2024). Sanat ve eğitimde Metaverse kullanımının ekonomik etkileri: SWOT ve PEST analizi. *Journal of Business and Trade*, 5(1), 55-73.
- Stewart, R. (2023). H&M Dabbles in virtual fashion with its roblox experience. Ad Week. 30 Ekim 2024 tarihinde <https://www.adweek.com/brand-marketing/hms-roblox-experience-is-an-experiment-in-virtual-fashion/> adresinden erişildi.
- Swilley, E. (2016). Moving Virtual Retail into Reality: Examining Metaverse and Augmented Reality in the Online Shopping Experience. In *Looking Forward, Looking Back: Drawing on the Past to Shape the Future of Marketing*, 675-677, Springer, Cham.
- Şahin, B. (2019). *Microsoft: HoloLens 2 işlerin yapılışını değiştirecek*. 20 Ocak 2024 tarihinde <https://digitalage.com.tr/microsoft-hololens-2-islerin-yapilisini-degistirecek/> adresinden alındı.
- Şahin Kölemen, C. (2023). Use of Metaverse in Education. In: Baltacı, Ö. (ed.), *Educational Sciences Research I*. Özgür Publications. Doi: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub44.c86>
- Şenkardeş, İ. Ç. G. (2023). Merkeziyetsiz Kamusal Alan: Metaverse Bağlamında Kamusal Alanı Yeniden Düşünmek. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (76), 149-159.
- Şentöregil, M. (2024). Bölüm 9: Yapay zeka çağında dezenformasyon sorunu. *Medya ve Habercilik Alanında Yapay Zekanın Yükselişi*, 171.
- T24. (2022). *Metaverse'de sanal arsa satışları artıyor: Metrekaresi 4 bin dolar!* 25 Ocak 2024 tarihinde <https://t24.com.tr/haber/metaverse-de-sanal-arsa-satislari-artiyor-metrekaresi-4-bin-dolar,1005824> adresinden alındı.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2015). *Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı* 6. Basım (Mustafa Baloglu, Çev.Ed.). Ankara: Nobel.

- Tang, F., Chen, X., Zhao, M., & Kato, N. (2022). The Roadmap of Communication and Networking in 6G for the Metaverse. *IEEE Wireless Communications*, 30(4), 72-81.
- Taş, C. A. (2023). *Metaverse’te kişisel verilerin korunması*. 26 Ocak 2024 tarihinde <https://www.hukukvebilisimdergisi.com/metaversete-kisisel-verilerin-korunmasi/> adresinden alındı.
- Tayfun, A., Silik, C. E., Şimşek, E., & Dülger, A. S. (2022). Metaverse: Turizm için bir fırsat mı? Yoksa bir tehdit mi?. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 818-836.
- Taylor, T.L. (2003). Multiple pleasures: Women and online gaming, *Convergence*, 9(1), 21-46.
- Tepe, T., Kaleci, D., & Tüzün, H. (2016, Mayıs). Eğitim teknolojilerinde yeni eğilimler: sanal gerçeklik uygulamaları. In *10th International Computer and Instructional Technologies Symposium (ICITS)*, 16(18), 547-555.
- Tekin, M., Öztürk, D., & Bahar, İ. (2020). Akıllı lojistik faaliyetlerinde blokzincir teknolojisi. *Kent Akademisi*, 13(3), 570-583.
- Thorpe, A. S., & Roper, S. (2019). The ethics of gamification in a marketing context. *Journal of Business Ethics*, 155, 597-609.
- Tokel, S., & Cevizci, E. (2013). Üç boyutlu sanal dünyalar: Eğitimciler için yol haritası. *XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 1-6.
- Tong, X., Jiang, Z. H., Yu, C., Wu, F., Xu, X., & Hong, W. (2021). Low-profile, broadband, dual-linearly polarized, and wide-angle millimeter-wave antenna arrays for Ka-band 5G applications. *IEEE Antennas and Wireless Propagation Letters*, 20(10), 2038-2042.
- Toygar, A., Rohm Jr, C. E., & Zhu, J. (2013). A new asset type: Digital assets. *Journal of International Technology and Information Management*, 22(4), 7.
- Tuegel, E. (2012, Nisan). The airframe digital twin: Some challenges to realization. In *53rd AIAA/ASME/ASCE/AHS/ASC structures, structural dynamics and materials conference 20th AIAA/ASME/AHS adaptive structures conference 14th AIAA* (p. 1812).
- Tunca, S., & Sezen, B. (2020). Sigorta işlemlerinde blokzincir (blockchain) teknolojisi uygulamaları. *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, (14), 13-25.
- Türk, A. S. (2023). Metaverse çocuk oyunlarındaki illüstratif karakterlerin göstergebilimsel açıdan çözümlenmesi [Yayımlanmamış doktora tezi], İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi.
- Türk, G. D., Bayrakçı, S., & Akçay, E. (2022). Metaverse ve benlik sunumu. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(2), 316-333.
- Türk, G. D., & Darı, A. B. (2022). Metaverse’de bireyin toplumsallaşma süreci. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 277-297.

- Tyagi, A. K. (2023). Decentralized everything: Practical use of blockchain technology in future applications. In *Distributed Computing to Blockchain* (pp. 19-38). Academic Press.
- Upadhyay, A., Mukhuty, S., Kumar, V., & Kazancoglu, Y. (2021). Blockchain technology and the circular economy: Implications for sustainability and social responsibility. *Journal of Cleaner Production*, 293, 126130.
- Ustaoglu, E., Kiran, S., Bağcı, M., & Emre, İ. E. (2022). NFT (Non-Fungible-Talken) ve uygulama alanları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), 1801-1821.
- Uysal, T., & Kurt, G. (2018). Muhasebede ve denetimde blok zinciri teknolojisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 467-481.
- Uzun, K., & Aydın, C. H. (2012). Kullanıcı profilinin ve bireylerarası ilişkilerin gerçek yaşamla karşılaştırılması: Second Life örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 263-290.
- Uzun, Y., & Gözel, O. (2022). Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Kültürel Miras Alanlarına Etkisi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (33), 280-284. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1021825>.
- van Gaalen, A. E., Brouwer, J., Schönrock-Adema, J., Bouwkamp-Timmer, T., Jaarsma, A. D. C., & Georgiadis, J. R. (2021). Gamification of health professions education: a systematic review. *Advances in Health Sciences Education*, 26(2), 683-711.
- Van Krevelen, D. W. F., & Poelman, R. (2010). A survey of augmented reality technologies, applications and limitations. *International Journal of Virtual Reality*, 9(2), 1-20.
- Vardarlı, B. (2021). Teknolojik bir yaklaşım: Sanal gerçeklik maruz bırakma terapisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 22(1), 40-56.
- VictoryXR., (t.y.). *Where online meets hands-on learning*. 28 Ocak 2024 tarihinde <https://www.victoryxr.com/higher-education/> adresinden alındı.
- Volodin, V. S., & Tolokonkii, A. O. (2019, Kasım). Concept of instrumentation of digital twins of nuclear power plants units as observers for digital NPP I&C system. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1391, No. 1, p. 012083). IOP Publishing.
- Wang, Z., Liao, X., Zhao, X., Han, K., Tiwari, P., Barth, M. J., & Wu, G. (2020, Mayıs). A digital twin paradigm: Vehicle-to-cloud based advanced driver assistance systems. In *2020 IEEE 91st Vehicular Technology Conference (VTC2020-Spring)* (pp. 1-6). IEEE.
- Wang, Y., Su, Z., Guo, S., Dai, M., Luan, T. H., & Liu, Y. (2023). A survey on digital twins: architecture, enabling technologies, security and privacy, and future prospects. *IEEE Internet of Things Journal*.

- Wang, Y., Su, Z., Zhang, N., Xing, R., Liu, D., Luan, T. H., & Shen, X. (2022). A survey on metaverse: Fundamentals, security, and privacy. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*.
- Wang, H., Ning, H., Lin, Y., Wang, W., Dhelim, S., Farha, F., ... & Daneshmand, M. (2023). A survey on the metaverse: The state-of-the-art, technologies, applications, and challenges. *IEEE Internet of Things Journal*, 10(16), 14671-14688.
- Werbach, K. (2014). (Re) defining gamification: A process approach. In *Persuasive Technology: 9th International Conference, PERSUASIVE 2014, Padua, Italy, May 21-23, 2014. Proceedings 9* (pp. 266-272). Springer International Publishing.
- Wigham, C. R., Panichi, L., Nocchi, S., & Sadler, R. (2018). Interactions for language learning in and around virtual worlds. *ReCALL*, 30(2), 153-160.
- Xuan, T. R., & Ness, S. (2023). Integration of blockchain and AI: Exploring application in the digital business. *Journal of Engineering Research and Reports*, 25(8), 20-39.
- Yağcıoğlu, Ç. İ. (2020). Eğitim ve öğretimde artırılmış gerçeklik olgularının kullanımı. 29 Ocak 2024 tarihinde <https://educathub.com/egitim-ve-ogretimde-artirilmis-gerceklik-olgularinin-kullanimi/> adresinden alındı.
- Yasin, A. M., Darleena, Z., & Isa, M. A. M. (2012). Avatar Implementation in Virtual Reality Environment using Situated Learning for “Tawaf.” *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 67, 73–80. doi:10.1016/j.sbspro.2012.11.308.
- Yaşa, A. A. (2022). Kamu sektöründe blok zincir teknolojisi kullanımı: Türkiye’de mevcut durum analizi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 17(66), 615-633.
- Yazıcı, B. (2019). *Blokszincirin temel özellikleri nelerdir?* 30 Ocak 2024 tarihinde <https://www.burcinyazici.com/blokszincirin-temel-ozellikleri-nelerdir-4242.html/> adresinden alındı.
- Yıldırım, B., & Kavut, İ. E. (2022). Kurgusal mekânın bilimsel ve felsefi boyutları: The Animatrix–The Second Renaissance bölümüne metaverse çerçevesinden bakmak. *ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, (Dijitalleşme Özel Sayısı), 115-144.
- Yılmaz, İ. (2022). Metaverse ve NFT dünyasına tasarım açısından bir bakış. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 9(87), 1752-1763.
- Yolal, O. (2022). Roblox Studio ile mühendislik eğitimi için deneyim geliştirme. *International Journal of Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies*, 6(1), 51-57.

- Yoo, K., Welden, R., Hewett, K., & Haenlein, M. (2023). The merchants of meta: A research agenda to understand the future of retailing in the metaverse. *Journal of Retailing*. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2023.02.002>.
- Yu, J. E. (2022). Exploration of educational possibilities by four Metaverse types in physical education. *Technologies*, 10(5), 104.
- Yüksel, H. (2022). Yeni medya ve dijital dönüşümün ötesi “Metaverse”. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 237-258.
- Zhao, T., Wang, Y., Liu, J., Chen, Y., Cheng, J., & Yu, J. (2020, Temmuz). Trueheart: Continuous authentication on wrist-worn wearables using ppg-based biometrics. In *IEEE INFOCOM 2020-IEEE Conference on Computer Communications* (pp. 30-39). IEEE.
- Zhu, W., Owen, C. B., Li, H., & Lee, J. H. (2004). Personalized in-store e-commerce with the promopad: an augmented reality shopping assistant. *Electronic Journal for E-commerce Tools and Applications*, 1(3), 1-19.
- Zichermann, G., & Linder, J. (2010). *Game-based marketing: inspire customer loyalty through rewards, challenges, and contests*. John Wiley & Sons.

Ürolojiye Giriş ve Temel Kavramlar

Editörler:

Prof. Dr. Ömer Bayrak

Doç. Dr. Haluk Şen

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şhitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🖱 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Ürolojiye Giriş ve Temel Kavramlar

Editörler: Prof. Dr. Ömer Bayrak / Doç. Dr. Haluk Şen

Language: Turkish

Publication Date: 2023

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-680-4

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub187>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bayrak, Ö. (ed) Şen, H. (ed) (2023). *Ürolojiye Giriş ve Temel Kavramlar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub187>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKLAR

- Gerber, GS, Brendler, CB. Evaluation of the urologic patient: History, physical examination and urinalysis. In: Wein AJ, Kavoussi LR, Novick AC, Partin AW, Peters CA (Editors). Campbell-Walsh Urology, 10th edition, Chapter 3, Elsevier Saunders, Philadelphia, 87-88. 2012.
- Sevük M, Danişman A. Ürogenital sistem hastalıklarında semptomatoloji ve klinik muayene. Temel Üroloji, 4. Baskı, 2011; 55-69.
- Meng MV. Physical examination of the genitourinary tract. In: McAninch JW, Lue TF, (Editors). Smith & Tanagho's General Urology. 19th edition. New York: McGraw-Hill Companies. Chapter 4. 2020.

MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME

Renal görüntüleme manyetik rezonans görüntüleme (MRG) uygulamaları, konjenital anomalilerin gösterilmesini, renal ven trombozunun teşhisini ve renal hücreli karsinomun teşhis ve evrelemesini içerir. MRG ile üst üriner sistem tümörünü de gösterilebilir.

Prostat bezinin görüntülenmesinde MRG, esas olarak prostat kanserinden şüphelenen hastalarda veya tanısı konan hastalarında "Prostate Imaging-Reporting and Data System" (PIRADS) evrelemesi için kullanılır. Testisin MRG'si, diğer görüntüleme çalışmaları sonuçsuz kaldığında istenebilir ve travma, epididimo-orşit, tümörler ve inmemiş testislerin değerlendirilmesinde uygulanabilir. Penil fraktürden şüphelenildiğinde penisin MRG'si yardımcı olabilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Bhayani SB, Siegel CL: Urinary tract imaging: Basic principles. Campbell-Walsh Urology. 9th Edition. Wein AJ, Kavoussi LR, Novick AC, Partin AW, Peters CA, eds. WB Saunders Co, pp 111-143, 2007.
2. Gerst SR, Hricak H. Radiology of the urinary tract. Smith's General Urology. 17 th ed, Tanago EA, McAninch JW eds. pp 58, 2008.
3. Parvati Ramchandani: Fluoroscopic evaluation of the bladder, urethra, and urinary diversions. Practical Fluoroscopy of the GI and GU tracts. MS Levine, P Ramchandani, SE Rubesin, pp 191-210, 2012.
4. De Rooji M, HJH Ester, WJ Alfred, et al. Accuracy of magnetic resonance imaging for local staging of prostate cancer: A diagnostic meta-analysis. Eur Urol 2016; 70: 233-245.
5. Claus FG, Hricak H, Hattery RR. Pretreatment evaluation of prostate cancer: Role of MR imaging and 1H MR spectroscopy. Radiographics 2004; 24: 167-180.
6. Uder M, Gohl D, Takahashi M, et al. MRI of penile fracture: Diagnosis and therapeutic follow-up. Eur Radiol 2002; 12: 113-120.
7. Takahashi N, Kawashima A, Glockner J F, et al: MR urography for suspected upper tract urothelial carcinoma. Eur Radiol 2009; 19: 912-923.
8. Bradley AJ, Lim YY, Singh FM. Imaging features, follow-up, and management of incidentally detected renal lesions. Clinical Radiology. 2011; 66: 1129-1139.
9. Kang SK, Chandrana H. Contemporary imaging of renal mass. Urol Clin N Am. 2012; 39: 161-170.
10. Verma S, Rajesh A, Prasad SR, et al. Urinary bladder cancer: Role of MR imaging. Radiographics. 2012; 32: 371-387.

11. Lee DJ, Ahmed HU, Moore CM, et al. Multiparametric magnetic resonance imaging in the management and diagnosis of prostate cancer: Current applications and strategies. *Curr Urol Rep.* 2014; 15:390.

Kaynaklar

- 1-P Jahn I, M Preuss, A Kernig, A Seifert-Hühmer, G Langer. Types of indwelling urinary catheters for long-term bladder drainage in adults. Cochrane Database Syst Rev. 2007; 18;(3): CD004997.
- 2-Şenocak Ç, Ünsal A, “Üreteral stentler” Üreter ve Üretranın Hastalıkları ve Tedavileri 1. Baskı, Büyükalpelli R , Erdemir F , Aşçı R, Bolat MS (Editör), Bölüm 15, 189-195, İstanbul Tıp Kitabevi, İstanbul 2015 .
- 3-Carlos E. Méndez-Probst, Ravzi H, John D. Denstedt, “Enstrümantasyon ve Üriner Sistem Drenajının Temelleri” Campbell-Walsh Üroloji 10.Baskı Cilt 1, Alan J. Wein, MD (Şef Editör), Bölüm 7, 177-191, Güneş TIP Kitabevleri, İstanbul, 2014.
- 4-Zimskind PD, Kelter TR, Clinical use of long-term indwelling silicone rubber ureteral splints inserted cystoscopically. J Urol. 1967; 97: 840-4.
- 5-Chew BH, Denstedt JD. Technology insight: Novel ureteral stent materials and designs. Nat Clin Pract Urol. 2004; 1: 44-8.
- 6-Damiano R, Oliva A, Esposito C, De Sio M, Autorino R, D’Armiento M. Early and late complications of double pigtail ureteral stent. Urol Int. 2002; 69(2): 136-40.
- 7-Akay AF, Aflay U, Gedik A, Sahin H, Bircan MK. Risk factors for lower urinary tract infection and bacterial stent colonization in patients with a double J ureteral stent. Int Urol Nephrol. 2007; 39(1): 95-8.
- 8-Breau RH, Norman RW. Optimal prevention and management of proximal ureteral stent migration and remigration. J Urol. 2001; 166(3): 890-3.
- 9-Kawahara T, Ito H, Terao H, Yoshida M, Matsuzaki J. Ureteral stent encrustation, incrustation, and coloring: morbidity related to indwelling times. J Endourol. 2012; 26: 178-82.

Kaynaklar

1. Kaya S, Keskin Bh, Çalışkan E, et al. Üriner Sistem Enfeksiyonlarında Etken Bakteriler ve Antibiyotik Direnç Oranları. *Türk Mikrobiyoloji Cemiyet Derg* 2021;51(3):254–262; doi: 10.5222/TMCD.2021.82787.
2. Bonkat G, Bartoletti R, Bruyère F, et al. EAU Guidelines on Urological Infections. *Eur Assoc Urol* 2021 2021;(March):18–20.
3. Anonymous. *Campbell Walsh Wein Urology* - 9780323546423 | Elsevier Health. n.d.
4. Schaeffer EM. Infection and Inflammation of the Genitourinary Tract. *J Urol* 2021;205(2):610; doi: 10.1097/JU.0000000000001498.
5. Bent S, Nallamothu BK, Simel DL, et al. Does This Woman Have an Acute Uncomplicated Urinary Tract Infection? *JAMA* 2002;287(20):2701–2710; doi: 10.1001/JAMA.287.20.2701.
6. Lenger SM, Bradley MS, Thomas DA, et al. D-Mannose vs Other Agents for Recurrent Urinary Tract Infection Prevention in Adult Women: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Am J Obstet Gynecol* 2020;223(2):265.e1-265.e13; doi: 10.1016/J.AJOG.2020.05.048.
7. Süer E and Sancı A. Üst Üriner Sistem Enfeksiyonları. In: *Ürolojik Cerrahi Kitabı*. (Doğan HS. ed) Galenos Yayınevi: İstanbul; 2020; pp. 126–140.
8. Ubee SS, McGlynn L, Fordham M. Emphysematous Pyelonephritis. *BJU Int* 2011;107(9):1474–1478; doi: 10.1111/J.1464-410X.2010.09660.X.
9. Desai R and Batura D. A Systematic Review and Meta-Analysis of Risk Factors and Treatment Choices in Emphysematous Pyelonephritis. *Int Urol Nephrol* 2022;54(4):717–736; doi: 10.1007/S11255-022-03131-6.
10. Vernuccio F, Patti D, Cannella R, et al. CT Imaging of Acute and Chronic Pyelonephritis: A Practical Guide for Emergency Radiologists. *Emerg Radiol* 2020;27(5):561–567; doi: 10.1007/S10140-020-01788-Z.
11. Efremova OA, Kamyshnikova LA, Veysalov SE, et al. Investigation on the Association of Cardiovascular Markers with Severity of Chronic Pyelonephritis. *Arch Razi Inst* 2022;77(1):297–303; doi: 10.22092/ARI.2021.356614.1883.
12. Marinacci LX and Rosales I. Xanthogranulomatous Pyelonephritis. *N Engl J Med* 2018;378(10):940–940; doi: 10.1056/NEJM1710400.
13. Gravestock P, Moore L, Harding C, et al. Xanthogranulomatous Pyelonephritis: A Review and Meta-Analysis with a Focus on Management. *Int Urol Nephrol* 2022;54(10):2445–2456; doi: 10.1007/S11255-022-03253-X.
14. Riedmiller H, Androulakakis P, Beurton D, et al. EAU Guidelines on Paediatric Urology. *Eur Urol* 2001;40(5):589–599; doi: 10.1159/000049841.

15. Mattoo TK, Shaikh N, Nelson CP. Contemporary Management of Urinary Tract Infection in Children. *Pediatrics* 2021;147(2); doi: 10.1542/PEDS.2020-012138.
16. Okarska-Napierała M, Wasilewska A, Kuchar E. Urinary Tract Infection in Children: Diagnosis, Treatment, Imaging - Comparison of Current Guidelines. *J Pediatr Urol* 2017;13(6):567-573; doi: 10.1016/J.JPUROL.2017.07.018.
17. Larcombe J. Urinary Tract Infection in Children: Recurrent Infections. *BMJ Clin Evid* 2015;2015.
18. Hannula A, Venhola M, Renko M, et al. Vesicoureteral Reflux in Children with Suspected and Proven Urinary Tract Infection. *Pediatr Nephrol* 2010;25(8):1463-1469; doi: 10.1007/S00467-010-1542-X.
19. Chernyadyev SA, Ufimtseva MA, Vishnevskaya IE, et al. Fournier's Gangrene: Literature Review and Clinical Cases. *Urol Int* 2018;101(1):91-97; doi: 10.1159/000490108.
20. Lam JC, Lang R, Stokes W. How I Manage Bacterial Prostatitis. *Clin Microbiol Infect* 2023;29(1):32-37; doi: 10.1016/J.CMI.2022.05.035.
21. Maeda K, Shigemura K, Fujisawa M. A Review of Current Treatments for Chronic Prostatitis/Chronic Pelvic Pain Syndrome under the UPOINTS System. *Int J Urol* 2023; doi: 10.1111/IJU.15149.
22. Rupp TJ and Leslie SW. Epididymitis. *StatPearls* 2023.

Hastalar çoğunlukla seksüel aktivite sırasında kırılma sesi tariflemektedirler. Ereksiyon hızla kaybolur, penis gövdesinde kırılma tarafında şişlik, ekimoz meydana gelir (Patlıcan deformitesi). Buck fasyası yırtılmışsa ekimoz; skrotum, perine ve suprapubik bölgeye kadar yayılabilir.

Tanı

Hastanın öyküsü ve fizik muayene tanı koymak için yeterlidir. Palpasyonla fraktür hattı palpe edilebilir, USG' de fraktür hattı gösterilebilir. Şüpheli, kesin emin olunamayan olgularda MR çekilerek tunika albugenia bütünlüğü net olarak değerlendirilebilir. Üretroraji önemli bir bulgu olup fraktüre eşlik etmesi durumunda üretral yaralanma düşünülerek mutlaka üretrografi çekilmelidir.

Tedavi

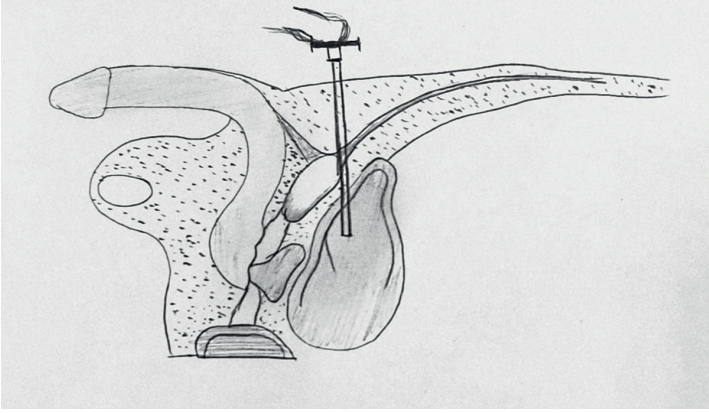
Penil fraktür mutlaka eksplore edilmeli ve tunika albuginea onarımı yapılmalıdır. Eşlik eden uretra travması varsa, uretraya yönelik cerrahim girişim uygulanmalıdır. Erken müdahaleye rağmen erektil disfonksiyon, hastaların yaklaşık %2' sinde gözlenmektedir. Cerrahi yapılmayan olgularda bu oran %60'lara çıkmaktadır.

Kaynaklar

1. Yağmur İ, Çiftçi H. Testis Torsiyonu. In: Güncel Üroloji. (Kadioğlu A, Seçkiner İ, and Demirel H. eds) Türk Üroloji Derneği: istanbul; 2022; pp. 1129–1136.
2. Cuckow PM, Frank JD. Torsion of the Testis. BJU Int 2000;86(3):349–353.
3. Shimizu S, Tsounapi P, Dimitriadis F, et al. Testicular Torsion-Detorsion and Potential Therapeutic Treatments: A Possible Role for Ischemic Post-conditioning. Int J Urol 2016;23(6):454–463.
4. Nicolay L, Gitlin J, Palmer LS. Torsion of the Appendix Testis in an Undescended Testis: A Case Report. Can J Urol 2013;20(3):6805–6807.
5. Moore SL, Chebbout R, Cumberbatch M, et al. Orchidopexy for Testicular Torsion: A Systematic Review of Surgical Technique. Eur Urol Focus 2021;7(6):1493–1503. d
6. Bandarkar AN, Blask AR. Testicular Torsion with Preserved Flow: Key Sonographic Features and Value-Added Approach to Diagnosis. Pediatr Radiol 2018;48(5):735–744.
7. Gandhi A, Hashemzahi T, Batura D. The Management of Acute Renal Colic. Br J Hosp Med (Lond) 2019;80(1):C2–C6.
8. Pathan SA, Mitra B, Cameron PA. A Systematic Review and Meta-Analysis Comparing the Efficacy of Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs,

- Opioids, and Paracetamol in the Treatment of Acute Renal Colic. *Eur Urol* 2018;73(4):583–595.
9. de la Encarnación Castellano C, Nebot ÀC, Romeu JPC, et al. Medical Treatment for Acute Renal Colic. *Arch Esp Urol* 2021;74(1):71–79.
 10. Emberton M, Anson K. Acute Urinary Retention in Men: An Age Old Problem. *BMJ* 1999;318(7188):921–925.
 11. Verhamme KMC, Sturkenboom MCJM, Stricker BHC, et al. Drug-Induced Urinary Retention: Incidence, Management and Prevention. *Drug Saf* 2008;31(5):373–388.
 12. Yoon PD, Chalasani V, Woo HH. Systematic Review and Meta-Analysis on Management of Acute Urinary Retention. *Prostate Cancer Prostatic Dis* 2015;18(4):297–302.
 13. Mavrotas J, Gandhi A, Kalogianni V, et al. Acute Urinary Retention. *Br J Hosp Med (Lond)* 2022;83(1).
 14. Ögütmen MB. Akut Böbrek Yetmezliği. *Gogus-Kalp-Damar Anestezi ve Yogun Bakim Dern Derg* 2011;17(2):25–33.
 15. Sarabu N, Rahman M. Nephrology Update: Acute Kidney Injury. *FP Essent* 2016;444:11–17.
 16. Moore PK, Hsu RK, Liu KD. Management of Acute Kidney Injury: Core Curriculum 2018. *Am J Kidney Dis* 2018;72(1):136–148.
 17. Salonia A, Bettocchi C, Carvalho J, et al. EAU Guidelines on Sexual and Reproductive Health. *Eur Assoc Urol* 2022;232.
 18. Bivalacqua TJ, Allen BK, Brock G, et al. Acute Ischemic Priapism: An AUA/SMSNA Guideline. *J Urol* 2021;206(5):1114–1121.
 19. Burnett AL. Surgical Management of Ischemic Priapism. *J Sex Med* 2012;9(1):114–120.
 20. Biebel MG, Gross MS, Munarriz R. Review of Ischemic and Non-Ischemic Priapism. *Curr Urol Rep* 2022;23(7):143–153.
 21. Ericson C, Baird B, Broderick GA. Management of Priapism: 2021 Update. *Urol Clin North Am* 2021;48(4):565–576.
 22. Kitrey ND, Campos F, Hallscheidt P, et al. EAU Guidelines on Urological Trauma. *Eur Urol* 2023;47(1):32.
 23. Altan M, Hazir B, Baltaci KE, et al. Long Term Complications of Penile Fracture Repair: Erectile Dysfunction and Penile Curvature. *Rev Int Androl* 2022;20(2):116–120.
 24. Amer T, Wilson R, Chlosta P, et al. Penile Fracture: A Meta-Analysis. *Urol Int* 2016;96(3):315–329.

3 ve sonrası üretra yaralanmalarında en önemli nokta; hastalara asla üretral kateterizasyon uygulanmamalı, suprapubik kateter (sistofix) implantasyonu yapılmalıdır (**Resim 4**). Erken dönem sonda uygulamanın kontinansa ve erektil fonksiyonlara olumlu yönde katkısı olup, bu hasta grubuna sonda takılması ameliyethane koşullarında endoskopik görüş altında yapılmalıdır. Takibinde hastalara 3 ay sonra üretroskopi yapılmakta ve yaralanan segmentin lokalizyonunu net değerlendirebilmek adına üretrografi - sistografi çekilmektedir. Yaralanan segmentin tespitinden sonra hastaya üretroplasti cerrahisi uygulanmaktadır.

Resim 4: Perkütan suprapubik kateter uygulaması.

TESTİS TRAVMALARI

Testis travmaları künt ve penetran travmalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

- Künt travmalarda hastalarda ani skrotal ağrı meydana gelmektedir. Fizik muayenede hassas ve şiş bir skrotum mevcuttur. Hastalara skrotal renkli doppler ultrasonografi yapılması ve testislerin kanlanması hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

- Penetran travmalarda skrotal renkli doppler ultrasonografiye ek olarak üretral travmayı ekarte etmek adına üretrografi ile değerlendirme yapılmalıdır. Kimi zaman mesaneyi değerlendirmek adına da sistografi gerekebilir. Penetran yaralanmalarda BT ihtiyacı olabilmektedir.

Tedavi

- Künt travmalarda konservatif tedavi uygulanabilir. Testiküler parçalanma varsa, cerrahi eksplorasyon gerekebilir.

- Penetran travmalarda cerrahi eksplorasyonun yanında, canlılığını kaybeden nekrotik dokunun konservatif debridmanı yapılmalıdır.

Kaynaklar

- 1-Koşar A, Ergün O. Böbrek ve Üreter Yaralanmaları. Güncel Üroloji. Editörler: Seçkiner İ, Bayrak Ö. İstanbul, Nobel Tıp Kitapevleri, 2017; 85-94.
- 2- Ürogenital Sistem Travmaları. Tıp Fakültesi Öğrencileri için Üroloji Ders Kitabı. Editörler: Yürük E, Germiyanoglu C, Kadıoğlu A. İstanbul, Nobel Tıp Kitapevleri, 2021; 119-126.
- 3-Summerton DJ, Djakovic N, Kitrey ND, Kuehhas F, Lumen N, Serafetinidis E. EAU Guidelines on urological trauma. 2013.
- 4-Morey AF, Dugi DD. Genital and lower urinary tract trauma. Campell-Walsh Urology, 10th edition. USA: Saunders; 2507-20; 2012.
- 5- Jordan G, Chapple C, Heyns C. Urethral strictures: An International consultation on urethral strictures. Morocco: 170-172; 2010.
- 6- Şimşek A, Akkaş F. Mesane ve Üretra Yaralanmaları. Türk Üroloji Yeterlilik Kurulu 14. Sertifikasyon Sınavlarına Hazırlık Kursu, Ders Notları Kitabı. İstanbul, 2018; 243-248.
- 7- Atan A. Böbrek Yaralanması. Türk Üroloji Yeterlilik Kurulu 14. Sertifikasyon Sınavlarına Hazırlık Kursu, Ders Notları Kitabı. İstanbul, 2018; 249-254.

oksalat, sitrat, sodyum, magnezyum, fosfat, potasyum, pH, ürik asit ve sistin parametreleri incelenmektedir.

7. Taş Oluşumunu Önleyici Yaklaşımlar (Metaflaksi)

Konservatif Medikal Tedavi

Tüm taş hastalarına uygulanması gereken yöntemlerdir. Bunun sebebi taş hastalığının tekrarlama eğiliminde olmasıdır. Yeterli (2.5-3 litre) ve 24 saate yayılmış sıvı alımı ve dengeli beslenme taş oluşmasını azaltacaktır.

Hastalara her besin grubundan yeterli ölçüde alınması özellikle lifli ve posalı gıdaların miktarının artırılması önerilmektedir. Hayvansal protein ağırlıklı beslenmenin taş oluşumunu arttırdığı bilinmektedir ve bu açıdan dikkatli olunmalıdır. Kalsiyum kısıtlaması önerilmemektedir ve önerilen günlük kalsiyum 1000-1200 mg/gün'dür. Sadece alınan kalsiyum ile taş hastalığı arasında kuvvetli ilişki saptanıyorsa kısıtlama uygulanmalıdır. Tuz alımı kısıtlanması özellikle önerilmektedir. Günlük tuz alımı 5 gr'ı geçmemelidir. Bu hastalarda oksalat alımının azaltılması kalsiyum oksalat taşı olanlarda faydalıdır. Ancak birçok besinde oksalat bulunduğundan günlük pratikte bu durum çok mümkün olamamaktadır.

Spesifik Medikal Tedaviler

Hiperkalsiüri (>200 mg/gün): Günlük kalsiyum atılımı 200-320 mg arasında ise potasyum sitrat kullanımı yeterli olup 320 mg üzerinde kalsiyum atılımı olduğunda tedaviye diüretikler eklenmelidir.

Hipositratüri (<320 mg/gün): Üriner sitrat atılımını artırmak için potasyum sitrat kullanılmalıdır.

Hiperürükozüri: Bu hastalarda asidik idrar pH'ını dengelemek için potasyum sitrat veya bikarbonatlar kullanılmaktadır. Ayrıca tedavide allopürinol de kullanılabilir.

Sistinüri (>40 mg/gün): Bu hastalarda öncelikle agresif bir hidrasyon sağlanmalıdır. Sistin atılımını azaltmak için tiyopronin kullanılmaktadır.

Hiperoksalüri (> 45mg/gün): Hiperoksalürisi olan hastalarda tedavide piridoksin (B6) önerilmektedir.

Kemoliz

Kemoliz, var olan taşların eritilmesini amaçlayan bir tedavi yöntemidir. Oral kemolizin etkili olduğu taş çeşidi sadece ürik asittir. İdrar alkalizasyonu

amaçlanır (pH 7-7.2 aralığı hedeflenerek). Sistin ve enfeksiyon taşlarında özellikle rezidü taşlar için perkütan yolla da kemoliz uygulanabilmektedir.

Kaynaklar

- 1-Stoller ML., "Urinary stone disease" Smith's General Urology (16nd.ed), Tanagho E, Mc.Aninch J. (Editor), 197-221. Prentice Hall International Inc., London, 2004.
- 2- Uri bari J, Oh MS, Carroll HJ. The first kidney stone. Ann Intern Med. 1989; 111:1006-1009.
- 3- Seçkiner İ, Baturu M., "Taş oluşum mekanizmaları" Güncel Üroloji Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 9, Seçkiner İ, Bayrak Ö. (Editör), 521-524. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2022.
- 4-Goldfarb DS, Arowojolu O. Metabolic evaluation of first-time and recurrent stone formers. Urol Clin North Am. 2013; 40:13-20.
- 5- Baturu M, Seçkiner İ., "Taş hastalığının epidemiyoloji ve etiyopatogenezi" Güncel Üroloji Genişletilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı, Kadıoğlu A, Seçkiner İ, Demirel HC, Senel S, Sandıkçı F. (Editör), 803-812. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2022.
- 6- Muslumanoglu A, Binbay M, Yuruk E, Akman T. Updated epidemiologic study of urolithiasis in Turkey. I: Changing characteristics of urolithiasis. Urol Res. 2011; 39: 309-314.
- 7- Goldfarb DS. Empiric therapy for kidney stones. Urolithiasis. 2019; 47: 107-113.
- 8- Skolarikos A, Jung H, Neisius A, et al. EAU Guidelines on Urolithiasis, 2023.

net olmaması nedeniyle yaygın kullanılmamaktadır. Daha çok multipl komorbiditesi olan ve anestezi uygulanamayacak hastalara önerilebilir.

c. Su Buharı Prostat Ablasyonu-Wave (REZUM)

Radyofrekans enerji ile su buharı şeklinde ısı üretilerek ablasyonu sağlayan bir yöntemdir. Anestezi işlemi gerektirmeksizin reyonel anestezi ile uygulanabilir .

5.Diğer Alternatifler

a. Prostatik Üretral Lift (PUL)

PUL prostatın lateral loblarında kalıcı sütür benzeri implantlarla komprese ederek, prostatik üretral boşluğun genişlemesini sağlayan bir tekniktir. Özellikle prostatı 70 cc altında olan hastalarda ve ejakulasyon fonksiyonunun korunması istendiğinde önerilir.

b. İntraprostatik Enjeksiyonlar

USG yardımıyla transrektal olarak ya da sistoskopi eşliğinde yapılabilir. Günümüze dek birçok ajan denenmiş olup belirgin başarı elde edilememiştir. Yakın zamanda “Botulinum Toksin-A” uygulanmış; plasebodan belirgin üstün olduğu kanıtlanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Demirdöğen Ş, Adanur Ş, Gönültaş S, Kadioğlu A, Açıkgöz O, Tunç L “BPH ve AÜSS” Güncel Üroloji Genişletilmiş ve Güncellenmiş 3.Baskı, Kadioğlu A, Seçkiner İ, Demirel HC, Şenel S, Sandıkcı F (Editör) Bölüm 41-43, 513-547. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2022.
2. Alkibay R, Keskin M, “BPH” Ürolojik Cerrahi Kitabı 2020 Dogan H (Editör) Bölüm 11, 863-902. Galenos Yayınevi, İstanbul, 2020.
3. Kadıhasanoğlu M, Kendirci M, Aşçı R, Yaman Ö, Gökce İ, “BPH ve AÜSS” Güncel Üroloji 2.Baskı, Yaman M, Kadioğlu A, Taşçı A (Editör) Bölüm 36-38, 463-509. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2018.
4. Abrams P, Cardozo L, Fall M, et al. The standardisation of terminology in lower urinary tract function: Report from the standardisation sub-committee of the International Continence Society. *Urology*. 2003; 61: 37-49.
5. American Urological Association Practice Guidelines Committee: AUA guideline on management of benign prostatic hyperplasia. Chapter 1: Diagnosis and treatment recommendations. *J Urol*. 2003; 170 (2 Pt 1): 530-47.
6. Bushman W. Etiology, epidemiology, and natural history of benign prostatic hyperplasia. *Urol Clin North Am*. 2009; 36: 403-15.

7. Mirone V, Rocca RL, Franco M, Venturino L. Pathologic Triggers Related to LUTS and BPH. Lower Urinary Tract Symptoms and Benign Prostatic Hyperplasia. Amsterdam: Elsevier; 2018:15-29: Chapter 2.
8. Lerner L, McVary K, Barry M, et al. Management of lower urinary tract symptoms attributed to benign prostatic hyperplasia : AUA Guideline Part 1, Initial work-up and medical management. Jour of Urol. 2021: 206: 806-17.
9. Gratzke C, Bachmann A, Descazeaud A, et al. EAU Guidelines on the Assessment of Non-neurogenic Male Lower Urinary Tract Symptoms including Benign Prostatic Obstruction. Eur Urol. 2015; 67: 1099-109.
10. Lin Y, Wu X, Xu A, et al. Transurethrale nucleation of the prostate versus transvesical open prostatectomy for large benign prostatic hyperplasia: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. World J Urol. 2016; 34: 1207-19.
11. Eredics K, Wachabauer D, Röthlin F, Madersbacher S, Schauer I. Reoperation rates and mortality after transurethral and open prostatectomy in a longterm nationwide analysis: Have we improved over a decade? Urology. 2018; 118: 152-7.
12. Aşçı R, Yaman Ö, Gökce M, Sağlam R, Tokatlı Z, “BPH ve AÜSS” Güncel Üroloji, Seçkiner İ, Bayrak Ö (Editör) Bölüm 32-34, 299-335. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2016.

Tedavi

Medikal tedavinin yeri tartışmalı olup başarı oranları %10- 50 arasında değiştiğinden, medikal tedavi genelde önerilmemektedir. Tedavide hCG veya intranazal GnRH analogları kullanılmaktadır. Bilateral inmemiş ve kaudal yerleşimli testislerde başarı oranı daha yüksektir.

Asıl tedavisi cerrahidir. Palpabl testislerde inguinal orşiyopeksi ameliyatı yapılır. Testis, spermatik kord, kremasterik kas diseke edilerek iç inguinal halkaya kadar palpe edilir. Prosesus vajinalis iç inguinal kanal hizasında bağlanarak herniyoplastisi tamamlanır. Hemiskrotumda oluşturulmuş poşa testis yerleştirilir ve fikse edilir.

Non palpabl testislerde genel anestesi sonrası testis palpe edilirse ya da USG' de testis varlığı gösterilmişse inguinal orşiyopeksi uygulanır. Skrotal RDUSG' de testis saptanmamışsa yada testis genel anestezide rağmen palpe edilemezse tanısız laparoskopi yapılır. Testis varlığı gözlenirse laparoskopik orşiyopeksi gerçekleştirilir.

İnmemiş Testisle Birlikte Gözlenen Sorunlar

-Fertilite

İnmemiş testisli olgularda ısıya maruziyet en başta sorumlu olmakla birlikte hastalarda germ hücre kaybı, maturasyon arresti, leydig hücre kaybı, testiküler fibrozis gelişebilmektedir. Tek taraflı inmemiş testis olgularında normal popülasyona göre fertilite oranı (cinsel ilişki başına düşen gebelik oranı) azalmakta, paternite (babalık oranı) oranı değişmemektedir. Bilateral olgularda her iki oranda azalmıştır. Bu nedenle erken yaşta yapılan inmemiş testis cerrahisi ile spermatogenez korunmaktadır. Fertilite ve paternite oranları yükselmektedir.

-Malignite

İnmemiş testisi olanlarda normal popülasyona göre testis kanseri görülme riski 5 kat daha fazladır. Puberte öncesi yapılan cerrahiler malignite oranını azaltsada bu hastalarda malignite riski normal popülasyona göre daha yüksektir. Normal popülasyonda testis kanseri oranı %0.2 iken inmemiş testisli hastaların %1-2'sinde malignite gözlenmektedir. Bu oran intraabdominal testiste en yüksekken distal inguinal yerleşimli olgularda en düşüktür.

-İnguinal herni

Bu olguların %90'ında gizli bir inguinal herni vardır. Bu nedenle orşiyopeksi esnasında herniyoplasti yapılması önerilmektedir.

-Testis torsiyonu

İnmemiş testisli olgularda bu oran daha yüksektir. Bu hastalar inguinal bölgede kızarıklık, şiddetli ağrı ve şişlikle polikliniklere başvururlar ve USG ile tanı konur.

-Psikolojik Etkiler

Özellikle ilerleyen yaşla beraber, boş bir skrotumun yaratacağı negatif psikolojik etkiler, penil anormallikler kadar olmasa da önemlidir.

Kaynaklar

1. Balaban M, Özkaptan O. Varikosel. In: Erkek Cinsel Sağlığı ve Fertilitesi. (Gül Ü and Türünç T. eds) Galenos Yayınevi: İstanbul; 2021; pp. 129–138.
2. Babaei A, Moradi S, Hoseinkhani Z, et al. Expression of Hypoxia-Inducible Factor1- α in Varicocele Disease: A Comprehensive Systematic Review. *Reprod Sci* 2022;29(10):2731–2743; doi: 10.1007/S43032-021-00696-Y.
3. Zhang Y, Zhang W, Wu X, et al. Effect of Varicocele on Sperm DNA Damage: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Andrologia* 2022;54(1); doi: 10.1111/AND.14275.
4. Liu Q, Zhang X, Zhou F, et al. Comparing Endovascular and Surgical Treatments for Varicocele: A Systematic Review and Meta-Analysis. *J Vasc Interv Radiol* 2022;33(7):834-840.e2; doi: 10.1016/J.JVIR.2022.03.013.
5. Cimador M, Castagnetti M and De Grazia E. Management of Hydrocele in Adolescent Patients. *Nat Rev Urol* 2010;7(7):379–385; doi: 10.1038/NRUROL.2010.80.
6. Doudt AD, Kehoe JE, Ignacio RC, et al. Abdominoscrotal Hydrocele: A Systematic Review. *J Pediatr Surg* 2016;51(9):1561–1564; doi: 10.1016/J.JPESUR.2016.06.012.
7. Patoulas I, Koutsogiannis E, Panopoulos I, et al. Hydrocele in Pediatric Population. *Acta medica (Hradec Kral* 2020;63(2):57–62; doi: 10.14712/18059694.2020.17.
8. Hoang VT, Van HAT and Hoang TH. Updated Classification System for Primary Hydrocele. *Abdom Radiol (New York)* 2023;48(1):387–389; doi: 10.1007/S00261-022-03697-W.
9. Burgu B, Akıncı A. İnmemiş Testis. In: Ürolojik Cerrahi Kitabı. (Doğan HS. ed) Galenos Yayınevi: İstanbul; 2020; pp. 1196–1208.

10. Erbin A, Sarılar Ö. Ürogenital Sistem Embriyolojisi. In: Güncel Üroloji. (Kadıoğlu A, Seçkiner İ, and Demirel H. eds) Türk Üroloji Derneği: İstanbul; 2022; pp. 19–31.
11. Hutson JM, Nation T, Balic A, et al. The Role of the Gubernaculum in the Descent and Undescent of the Testis. *Ther Adv Urol* 2009;1(2):115–21; doi: 10.1177/1756287209105266.
12. Fiala V, Jiraskova Z, Drlik M, et al. The Safety of Neoadjuvant Hormonal Treatment in Infants with Cryptorchidism. *J Pediatr Urol* 2022;18(6):846.e1-846.e6; doi: 10.1016/J.JPUROL.2022.05.010.
13. Anonymous. Cryptorchidism and Hypospadias - PubMed. n.d. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25905331/> [Last accessed: 3/25/2023].
14. Loebenstein M, Thorup J, Cortes D, et al. Cryptorchidism, Gonocyte Development, and the Risks of Germ Cell Malignancy and Infertility: A Systematic Review. *J Pediatr Surg* 2020;55(7):1201–1210; doi: 10.1016/J.JPESURG.2019.06.023.
15. Echeverría Sepúlveda MP, Yankovic Barceló F, Lopez Egaña PJ. The Undescended Testis in Children and Adolescents. Part 1: Pathophysiology, Classification, and Fertility- and Cancer-Related Controversies. *Pediatr Surg Int* 2022;38(6):781–787; doi: 10.1007/S00383-022-05110-5.

Docataxel: Son yıllarda yapılan ciddi prospektif³ çalışmada (CHAARTED, STAMPEDE ve GETUG-GU); yeni tanı alan metastatik PKa'nde, ADT ile birlikte Docataxel tedavisinin başlanmasının progresyonsuz ve genel sağkalımı artırdığı gösterilmiştir. Altı siklus şeklinde uygulanan docataxel, özellikle yaygın metastatik hastalığı bulunan, docataxel için kontrendikasyon taşımayan, fit ve istekli tüm hastalarda önerilmektedir.

Kastrasyon Dirençli Evre: Metastatik evrede yukarıda bahsedilen tedaviler başlanılan hastalarda; PSA'da dramatik bir düşme ile birlikte semptomlarda belirgin gerileme ve genel bir iyilik hali olur. ADT'nin prostatı da kısmi küçültücü etkisi olduğundan hastaların işeme semptomlarında da gerileme olur. Ancak başlangıçtaki klinik evre, gleason skoru ve metastazların yaygınlığına bağlı değişimle birlikte 12-36 ay süren bu dönemden sonra tekrar progresyon ortaya çıkmakta, PSA'da artışla birlikte klinik semptomlarda kötüleşme ortaya çıkar. Bu döneme kastrasyon dirençli evre adı verilmektedir. Tanım olarak; kastre düzeyde serum TTE (<50 ng/ml) düzeyi ile birlikte biyokimyasal (PSA artışı) veya radyolojik progresyon (metastatik odakların sayısında artış)'dan birisinin olması şeklinde tanımlanmaktadır. Başlangıçta işler iyi giderken bu evreye geçişin temel sebepleri; tümör hücre klonunda androjenden bağımsız hücre havuzundaki artış ve androjen reseptör mutasyonudur. 2010 yılına kadar bu alanda docataxel dışında bir ajan bulunmamaktaydı. Ancak sonrasında hepsi de prospektif randomize çalışmalarda genel sağkalım avantajı gösterilen; yeni jenerasyon androjen sentez inhibitörleri ve reseptör blokerleri olan abirateron ve enzalutamid, bir tümör aşısı olan sipuleucel-T, docataxele benzer taxan derivativesi olan Cabazitaxel, PARP inhibitörü olan Olaparib ve Nükleer tıp tarafından uygulanan alfa emitter olan Radium-223 veya Lutesyum-177 gibi ajanlar bu hasta grubunda kullanıma girmiştir. Bu evredeki hastalarda yapılan çalışmalarda 4-16 ay arasında değişen sağkalım süreleri bildirilmektedir. Ancak hasta bazında; yandaş hastalıkların varlığı, genel performans statüsü ve tedavilere uygulanan biyolojik cevapların farklılığı gibi nedenlerle sağkalım konusunda kestirim yapmak zordur.

KAYNAKLAR

- Culp MB, Soerjomataram I, Efstathiou JA, Bray F, Jemal A. Recent global patterns in prostate cancer incidence and mortality rates. *Eur Urol.* 2020; 77: 38.
- Hemminki K. Familial risk and familial survival in prostate cancer. *World J Urol.* 2012; 30: 143.
- Randazzo M, Müller A, Carlsson S, et al. A positive family history as a risk factor for prostate cancer in a population based study with organised prosta-

- te-specific antigen screening: results of the Swiss European Randomised Study of Screening for Prostate Cancer (ERSPC, Aarau). *BJU Int.* 2016; 117: 576.
- Bell KJ, Del Mar C, Wright G, Dickinson J, Glasziou P. Prevalence of incidental prostate cancer: A systematic review of autopsy studies. *Int J Cancer.* 2015; 137: 1749.
- Castro, E, Romero-Laorden N, Del Pozo A, et al. PROREPAIR-B: A Prospective cohort study of the impact of germline DNA repair mutations on the outcomes of patients with metastatic castration-resistant prostate cancer. *J Clin Oncol.* 2019; 37: 490.
- Müftüoğlu YZ. Ürogenital Sistem Tümörleri. *Üroloji*, 1. Baskı, 1990 (1): 331-435.
- JE Oesterling, Jacobsen SJ, Guess HA, et al. Serum prostate-specific antigen in a community-based population of healthy men. Establishment of age-specific reference ranges. *JAMA* 1993 18; 270(7): 860-4.
- Türkbeş B, Rosenkrantz AB, Haider MA, et al. Prostate Imaging Reporting and Data System Version 2.1: 2019 Update of Prostate Imaging Reporting and Data System Version 2. *Eur Urol.* 2019; 76: 340-351.
- van Leenders G, van der Kwast TH, Grignon DJ, et al. The 2019 International Society of Urological Pathology (ISUP) Consensus Conference on Grading of Prostatic Carcinoma. *Am J Surg Pathol.* 2020; 44: e87.
- PC Walsh. Anatomic radical prostatectomy: evolution of the surgical technique *J Urol.* 1998; 160(6 Pt 2): 2418-24.
- Yu, T, Zhang Q, Zheng T, et al. The effectiveness of intensity modulated radiation therapy versus three-dimensional radiation therapy in prostate cancer: A meta-analysis of the literatures. *PLoS One*, 2016; 11: e0154499.
- Gomez-Iturriaga Pina A, Crook J, Borg J, Lockwood G, Fleshner N. Median 5 year follow-up of 125iodine brachytherapy as monotherapy in men aged or <55 years with favorable prostate cancer. *Urology.* 2010; 75: 1412-16.
- Pagliarulo V, Bracarda S, Eisenberger MA, et al. Contemporary role of androgen deprivation therapy for prostate cancer. *Eur Urol.* 2012; 61: 11.
- Niraula, S, Le LW, Tannock IF. Treatment of prostate cancer with intermittent versus continuous androgen deprivation: A systematic review of randomized trials. *J Clin Oncol.* 2013; 31: 2029-36.
- Erturhan S. Kastrasyon Rezistan Prostat Kanserinde Tedavi Alternatifleri. *Güncel Üroloji*, 3. Baskı, 2022; 715-724.

KAYNAKLAR

- Burger M, Catto JW, Dalbagni G, Grossman HB, Herr H, Karakiewicz P et al. Epidemiology and risk factors of urothelial bladder cancer. *Eur Urol.* 2013 Feb;63(2):234-41. doi: 10.1016/j.eururo.2012.07.033.
- EAU Guidelines 2017, Non-muscle invasive bladder cancer. <https://uroweb.org/guideline/non-muscle-invasive-bladder-cancer/>
- Willis DL, Fernandez MI, Dickstein RJ, Parikh S, Shah JB, Pisters LL et al. Clinical outcomes of cT1 micropapillary bladder cancer. *J Urol.* 2015 Apr;193(4):1129-34.
- Sylvester RJ, Oosterlinck W, Holmang S, Sydes MR, Birtle A, Gudjonsson S et al. Systematic Review and Individual Patient Data Meta-analysis of Randomized Trials Comparing a Single Immediate Instillation of Chemotherapy After Transurethral Resection with Transurethral Resection Alone in Patients with Stage pTa-pT1 Urothelial Carcinoma of the Bladder: Which Patients Benefit from the Instillation? *Eur Urol.* 2016 Feb;69(2):231-44
- Huncharek M, McGarry R, Kupelnick B. Impact of intravesical chemotherapy on recurrence rate of recurrent superficial transitional cell carcinoma of the bladder: results of a meta-analysis. *Anticancer Res.* 2001 Jan-Feb;21(1B):765-9.
- Malmström PU, Sylvester RJ, Crawford DE, Friedrich M, Krege S, Rintala E et al. An individual patient data meta-analysis of the long-term outcome of randomised studies comparing intravesical mitomycin C versus bacillus Calmette-Guérin for non-muscle-invasive bladder cancer. *Eur Urol.* 2009 Aug;56(2):247-56.
- Prescott S, James K, Hargreave TB, Chisholm GD, Smyth JE. Intravesical Evans strain BCG therapy: quantitative immunohistochemical analysis of the immune response within the bladder wall. *J Urol.* 1992 Jun;147(6):1636-42.
- Böhle A, Bock PR. Intravesical bacille Calmette-Guérin versus mitomycin C in superficial bladder cancer: formal meta-analysis of comparative studies on tumor progression. *Urology.* 2004 Apr;63(4):682-6; discussion 686-7.
- Oddens J, Brausi M, Sylvester R, Bono A, van de Beek C, van Andel G et al. Final results of an EORTC-GU cancers group randomized study of maintenance bacillus Calmette-Guérin in intermediate- and high-risk Ta, T1 papillary carcinoma of the urinary bladder: one-third dose versus full dose and 1 year versus 3 years of maintenance. *Eur Urol.* 2013 Mar;63(3):462-72.
- Decaestecker K, Oosterlinck W. Managing the adverse events of intravesical bacillus Calmette-Guérin therapy. *Res Rep Urol.* 2015 Oct 23;7:157-63.

- Martin-Doyle W, Leow JJ, Orsola A, Chang SL, Bellmunt J. Improving selection criteria for early cystectomy in high-grade t1 bladder cancer: a meta-analysis of 15,215 patients. *J Clin Oncol.* 2015 Feb 20;33(6):643-50.
- Kamat AM, Sylvester RJ, Böhle A, Palou J, Lamm DL, Brausi M et al. Definitions, End Points, and Clinical Trial Designs for Non-Muscle-Invasive Bladder Cancer: Recommendations From the International Bladder Cancer Group. *J Clin Oncol.* 2016 Jun 1;34(16):1935-44.
- Yates DR, Brausi MA, Catto JW, Dalbagni G, Rouprêt M, Shariat SF et al. Treatment options available for bacillus Calmette-Guérin failure in non-muscle-invasive bladder cancer. *Eur Urol.* 2012 Dec;62(6):1088-96.
- Herr HW, Sogani PC. Does early cystectomy improve the survival of patients with high risk superficial bladder tumors? *J Urol.* 2001 Oct;166(4):1296-9.
- Hall MC, Chang SS, Dalbagni G, Pruthi RS, Seigne JD, Skinner EC et al. Guideline for the management of nonmuscle invasive bladder cancer (stages Ta, T1, and Tis): 2007 update. *J Urol.* 2007 Dec;178(6):2314-30.
- Nativ O, Witjes JA, Hendricksen K, Cohen M, Kedar D, Sidi A et al. Combined thermo-chemotherapy for recurrent bladder cancer after bacillus Calmette-Guerin. *J Urol.* 2009 Oct;182(4):1313-7.

Aktif izlem ise cerrahi açıdan uygun ama küçük renal kitlelerde başlangıçta radyolojik olarak takip etme prensibine dayanır. Kitlede büyüme veya kanlanmada artma (progresyon) gibi bir durumda cerrahi tedavi planlanır.

2-Fokal ablatif tedaviler:

Bu tedaviler kriyoablasyon ya da radyofrekans ablasyondur. Cerrahiye göre daha az morbiditesi vardır ancak tekrarlama oranları daha fazladır. O nedenle cerrahi riski yüksek olmayan hastalarda tercih edilmemelidir.

3-Nefron koruyucu cerrahi (parsiyel nefrektomi):

Evre 1 ve evre 2 tümörlerde hasta cerrahiye uygunsa ve kitle teknik olarak çıkarılabilecek konumdaysa standart tedavi parsiyel nefrektomidir. Cerrahin tecrübesi ve merkezin olanaklarına göre açık, laparoskopik veya robotik yöntemler uygulanabilir. Tümör boyutu büyük veya yerleşimi santral olmasına rağmen, hastanın tek böbrekli olması, karşı böbrekte fonksiyon kaybına neden olan bir durum olması veya iki taraflı tümör varsa zorunlu parsiyel nefrektomi endikasyonu vardır. Bu durumlarda hastanın anefrik veya diyaliz hastası olmaması için teknik olarak mümkünse parsiyel nefrektomi planlanmalıdır.

4-Radikal nefrektomi:

Evre 3 tümörlerde standart tedavidir. Evre 1 ve 2 tümörlerde parsiyel nefrektomi teknik olarak uygun değilse bu yöntem tercih edilir. Bu cerrahi, laparoskopik ya da açık olarak erken damar kontrolüyle, böbreğin Gerota fasyasını açmadan çıkarılması şeklindedir. Üreterin 1/3 üst kısmı da spesmen dahil edilir. Özellikle düşük evrede laparoskopik yöntem tercih edilmelidir. Lokal ileri evredeki (T3) hastalarda varsa vena kava trombüsü çıkarılması da uygulanır. Lenf nodu tutulumu olan hastalarda lenf nodu diseksiyonu da yapılır.

T4 tümör veya metastatik olgularda şiddetli ağrı, kanama, gibi semptomları kontrol etmek veya tümör hacmini azaltmak için nefrektomi planlanabilir. Bu hastalarda eş zamanlı olarak invaze organlar veya metastazlar da çıkarılabilirse küratif tedavi sağlanabilir. Çoğu olguda adjuvan sistemik tedaviler gerekli olmaktadır.

5-Sistemik Tedaviler:

RHK'larda kemoterapi etkili olmadığı için önerilmez. Metastatik hastalarda tek başına veya sitoredüktif nefrektomiyle birlikte çeşitli sistemik tedaviler uygulanmaktadır. Önceden bu hastalarda sadece immunoterapötik ajanlar (interferon ve interlökin) tedavileri uygulanmaktaydı. Son on yılda gelişen hedefe yönelik tedaviler metastatik RHK'da sağkalımı önemli ölçüde

iyileştirmiştir. Bu tedavilerden vasküler endotelial büyüme faktörü (VEGF) inhibitörleri (sunitinib, sorafenib, pazopanib, bevacizumab, axitinib) ve Rapamisin Protein Kompleksinin Memeli Hedef (mammalian target of rapamycin (mTOR)) inhibitörleri (temsirolimus ve everolimus), metastatik hastaların birinci basamak tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Son 5 yılda, immünoterapi için de yeni ajanlar ortaya çıkmıştır. İmmün kontrol noktası inhibitörleri (CPI'ler) olan nivolumab ve ipilimumab, metastatik hastalarda klinik sonuçları önemli ölçüde iyileştirmiştir.

Kaynaklar

- 1- Öztürk U, Bakırtaş H. Böbrek tümörlerinde tanı, sınıflandırma ve evreleme. Güncel Üroloji, Seçkiner İ, Bayrak Ö. (eds), Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 9. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2016: 383-390.
- 2- Güzel A, Oksay T, Soyupek S. Metastatik böbrek tümöründe tedavi yaklaşımları. Güncel Üroloji 3. Baskı, Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 25. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2022: 643-652.
- 3- Çimen Hİ, Sağlam HS, Renal tümörlerde tanı, sınıflandırma ve evreleme. Güncel Üroloji 3. Baskı, Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 25. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2022: 619-627.
- 4- Ljungberg B, Albiges L, Bedke J, et al. EAU Guidelines on Renal Cell Carcinoma, 2023.
- 5- Dreicer R, Williams RD, Renal parenchymal neoplasms. In: Tanagho EA, Mc Annich JW (eds). Smith's general urology, 15 ed. New York, Mc Graw Hill Publ, 2000: 378-98.
- 6- Soyupek S, Öztürk SA, Oksay T. Lokalize ve lokal ileri böbrek tümörlerinde tedavi yaklaşımları. Güncel Üroloji 3. Baskı, Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 25. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2022: 629-642.

Evre I Seminom: İzlem, kemoterapi ve radyoterapi seçenekleri mevcuttur. Bu grup hastalarda zaman içerisinde LN veya metastaz geliştirme potansiyeli yaklaşık %15-20'dir. Hastada yukarıda saydığımız kötü prognoz kriterleri yoksa ve takiplere düzgün şekilde gelebilecek bir hasta ise izlem seçeneği sunulur. Aksi şartlar geçerli ise, tek ajan (karboplatin) kemoterapi tek doz veya radyoterapi (paraaortik + ipsilateral iliak LN'larına) 20-25 Gy seçenekleri hastaya sunulur, ikisi de eşdeğer etkinliktedir.

Evre I NS: Bu grup hastalarda ise zaman içerisinde LN veya metastaz geliştirme potansiyeli yaklaşık %30-35'dir. Adjuvan tedavi seçenekleri; izlem, kemoterapi ve retroperitoneal LN diseksiyonu (RPLND)'dur. İzlem hastası seçerken çok titiz davranmak gerekmektedir. Kötü prognoz kriterleri olmasa bile açıkçası çok önerdiğimiz bir yöntem değildir. Kemoterapi, Bleomycin-Etaposid-Sisplatin (BEP) protokolü olup 1 kür önerilir. RPLND ise, diafragma kruslarından aortik bifurkasyona kadar tüm LN'larının cerrahi çıkarılması ameliyatıdır.

Evre IIA-IIB Seminom: Tedavi seçenekleri; 3 kür BEP kemoterapisi veya genişletilmiş radyoterapi (paraaortik, ipsilateral + kontrateral iliak LN) 30-36 Gy önerilir.

Evre IIC- III ve IV Seminom, Evre II, III ve IV NS: Seçkin tedavisi 4 kür BEP kemoterapisidir.

KAYNAKLAR

- Park JS, et al. Recent global trends in testicular cancer incidence and mortality. *Medicine (Baltimore)*, 2018. 97: e12390.
- Mostert MM, et al. Comparative genomic hybridization of germ cell tumors of the adult testis: Confirmation of karyotypic findings and identification of a 12p-amplicon. *Cancer Genet Cytogenet*, 1996. 89: 146.
- Slowikowska-Hilczler J, et al. Risk of gonadal neoplasia in patients with disorders/differences of sex development. *Cancer Epidemiol*, 2020. 69: 101800.
- Bosl GJ, et al. Testicular germ-cell cancer. *N Engl J Med*, 1997. 337: 242.
- Lutke Holzik ME, et al. Genetic predisposition to testicular germ-cell tumours. *Lancet Oncol*, 2004. 5: 363.
- Germa-Lluch JR, et al. Clinical pattern and therapeutic results achieved in 1490 patients with germ-cell tumours of the testis: The experience of the Spanish Germ-Cell Cancer Group (GG). *Eur Urol*, 2002. 42: 553.
- Shaw J. Diagnosis and treatment of testicular cancer. *Am Fam Phys*, 2008. 77: 469.

- Feldman DR, et al. Brain metastases in patients with germ cell tumors: Prognostic factors and treatment options-An analysis from the Global Germ Cell Cancer Group. *J Clin Oncol*, 2016. 34: 345.
- Zengerling F, et al. Prognostic factors for tumor recurrence in patients with clinical stage I seminoma undergoing surveillance-A systematic review. *Urol Oncol*, 2017.
- Albers P, et al. Risk factors for relapse in clinical stage I nonseminomatous testicular germ cell tumors: results of the German Testicular Cancer Study Group Trial. *J Clin Oncol*, 2003. 21: 1505.
- Blok JM, et al. Lymphovascular invasion and presence of embryonal carcinoma as risk factors for occult metastatic disease in clinical stage I nonseminomatous germ cell tumour: A systematic review and meta-analysis. *BJU Int*, 2020. 125: 355.
- Cohn-Cedermark G, et al. Surveillance vs. adjuvant therapy of clinical stage I testicular tumors - a review and the SWENOTECA experience. *Andrology*, 2015. 3: 102.
- Melchior D, et al. Long term results and morbidity of paraaortic compared with paraaortic and iliac adjuvant radiation in clinical stage I seminoma. *Anti-cancer Res*, 2001. 21: 2989.
- Nicolai N, et al. Retroperitoneal lymph node dissection with no adjuvant chemotherapy in clinical stage I nonseminomatous germ cell tumours: long-term outcome and analysis of risk factors of recurrence. *Eur Urol*, 2010. 58: 912.

tamoksifen), anti-oksidanlar(karnitin, koenzim Q-10, C,E Vitamini, çinko, folik asit, selenyum vs) kullanılabilir.

4.2. Cerrahi Tedavi

Cerrahi tedavi iki kategoride değerlendirilir;

1) *Tedavi edilebilir patolojilerin cerrahisi:*

*Varikoselektomi: Varikosel

* Vazovazostomi, epididimovazostomi: Proksimal ejakülator kanal obstrüksiyonu

* Transüretral ejakülator kanal rezeksiyonu: Distal ejakülator kanal obstrüksiyonu

2) *Tedavi edilemeyen patolojilerin cerrahisi:*

* Non-obstrüktif azospermide mikrocerrahi testiküler sperm ekstraksiyonu (mikro-TESE)

4.3. Yardımcı Üreme Teknikleri

1) **İntrauterin İnseminasyon:** Bu teknikte amaç, normal yollar ile fertilizasyon şansını arttırmak amacıyla gametlerin sayı ve kalitesinin artırılması sağlanır. Diğer yöntemlere kıyasla ucuz, non-invaziv bir yöntemdir. 5 milyon üzerinde sperm gereklidir. Hafif veya orta şiddetli infertilitede çiftlere uygulanan bir tedavidir. Bunlar; erektil disfonksiyon, ejakülasyon bozuklukları, konjenital anomali (hipospadias, kurvatür), idiyopatik infertilite, servikal uterusu ait problemler, hafif-orta sperm bozukluklarıdır.

2) **In-Vitro Fertilizasyon (IVF) ve Intrasitoplazmik Sperm İnjesiyonu (ICSI)**

IVF için kadınlara gonadotropin tedavisi verilir, oositler usg eşliğinde toplanır. Sperm yıkama işleminden geçirilir ve 2-3 gün inkübe edilerek oosit döllemesi ve embriyo gelişimi sağlanır. Sonrasında iyi kalite embriyolar seçilir ve uterusu tranfer edilir. Gebelik oranı bu yöntemle %20-30'dır. Fertilizasyon ve embriyo gelişimi olmayan/başarısız olan veya sperm sayısı ve kalitesi düşük olan olgularda ICSI kullanılır. ICSI yapılabilmesi için tek bir sperm bile yeterli olabilir. Bu yöntem ile sperm oosit içerisine enjekte edilir ve fertilizasyon sağlanır.

5. KAYNAKLAR

- Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Definitions of infertility and recurrent pregnancy loss. *Fertil Steril.* 2013; 99: 63.
- Agarwal A, Parekh N, Selvam MKP, et al. Male Oxidative Stress Infertility (MOSI): Proposed Terminology and Clinical Practice Guidelines for Management of Idiopathic Male Infertility. *World J Mens Health.* 2019; 37: 296.
- Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Diagnostic evaluation of the infertile male: a committee opinion. *Fertil Steril.* 2015; 103: 18-25.
- Bieniek, JM, Juvet T, Margolis M, Grober ED, Lo KC, Jarvi KA. Prevalence and Management of Incidental Small Testicular Masses Discovered on Ultrasonographic Evaluation of Male Infertility. *J Urol.* 2018; 199: 481.
- World Health Organization (2010) WHO laboratory manual for the examination and processing of human semen. 5th edn. WHO press, Geneva.
- Salonia A, Bettocchi C, Carvalho J, et al. European Association of Urology guidelines on Male Sexual and Reproductive Health: The 2020 update.
- Schlegel PN, Sigman M, Collura B, et al. Diagnosis and treatment of infertility in men: AUA/ASRM guideline part 2. *Fertil Steril.* 2021; 115: 62-68.
- Clementini E, Palka C, Lezzi I, Stuppia L, Franchi PG, Tiboni GM. Prevalence of chromosomal abnormalities in 2078 infertile couples referred for assisted reproductive techniques. *Hum Reprod.* 2005; 20: 437.
- Amorini AM, Listorti I, Bilotto G, et al. Antioxidant-based therapies in male infertility: Do we have sufficient evidence supporting their effectiveness? *Antioxidants.* 2021; 10: 220-251.
- Bouloux P, Warne DW, Loumaye E. Efficacy and safety of recombinant human follicle-stimulating hormone in men with isolated hypogonadotropic hypogonadism. *Fertil Steril.* 2002; 77: 270-273.
- Check ML, Check JH, Katsoff D, Summers-Chase D. ICSI as an effective therapy for male factor with antisperm antibodies. *Arch Androl.* 2000; 45: 125-30.
- Saylam B, Efesoy O, Çayan S. The effect of aromatase inhibitor letrozole on body mass index, serum hormones, and sperm parameters in infertile men. *Fertil Steril.* 2011; 95:809-11.
- Navarro-Costa P, Gonçalves J, Plancha CE. The AZFc region of the Y chromosome: at the crossroads between genetic diversity and male infertility. *Hum Reprod Update.* 2010; 16: 525.
- Corona G, Pizzocaro A, Lanfranco F, et al. Sperm recovery and ICSI outcomes in Klinefelter syndrome: a systematic review and meta-analysis. *Hum Reprod Update.* 2017; 23: 265.

- Çayan S, Yaman Ö. Administration of pharmaceutical agents prior to testicular sperm extraction procedures: A meaningful or meaningless approach? *Curr Pharm Des.* 2021; 27: 2692-96.
- Ishikawa T, Nose R, Yamaguchi K, Chiba K, Fujisawa M. Learning curves of microdissection testicular sperm extraction for nonobstructive azoospermia. *Fertil Steril.* 2010; 94: 1008-11.
- Esteves SC, Miyaoka R, Roque M, Agarwal A. Outcome of varicocele repair in men with nonobstructive azoospermia: systematic review and meta-analysis. *Asian J Androl.* 2016; 18: 246-53.

Tablo 2: Erektile disfonksiyon tedavi algoritması.

(PDE5I: fosfodiesteraz tip 5 inhibitörleri, ESWT: extracorporeal shock wave therapy)

KAYNAKLAR

- Puppo V, Puppo G. Re: K. Hatzimouratidis, I. Eardley, F. Giuliano, et al. Guidelines on Male Sexual Dysfunction: Erectile Dysfunction and Premature Ejaculation. The Netherlands: European Association of Urology; 2015 <http://uroweb.org/guideline/male-sexual-dysfunction/>. Eur Urol. 2015 Dec;68(6):e136-7.
- Gratzke C, Angulo J, Chitale K, et al. Anatomy, physiology, and pathophysiology of erectile dysfunction. J Sex Med. 2010 Jan;7(1 Pt 2):445-75.
- Skeldon SC, Detsky AS, Goldenber SL, Law MR. Erectile Dysfunction and undiagnosed diabetes, hypertension and hypercholesterolemia. Ann Fam Med. 2015;13(4):331-5.
- Steers WD: Neural pathways and central sites involved in penile erection: neuroanatomy and clinical implications, Neurosci Biobehav Rev. 2000; 24 (5): 507– 516.
- Nagpal K, Bennett N. Colorectal surgery and its impact on male sexual function. Curr Urol Rep. 2013 Aug;14(4):279-84.
- La Torre A, Giupponi G, Duffy D, Conca A, Catanzaiti D. Sexual dysfunction related to drugs: a critical review. Part IV: cardiovascular drugs. Pharmacopsychiatry. 2015 Jan;48(1):1-6.

- Maggi M, Buvat J, Corona G, Guay A, Torres LO. Hormonal causes of male sexual dysfunctions and their management (hyperprolactinemia, thyroid disorders, GH disorders, and DHEA). *J Sex Med.* 2013 Mar;10(3):661-77.
- Hatzichristou DG, Hatzimouratidis K, Apostolidis A, Ioannidis E, Yannakoyorgos K, Kalinderis A. Hemodynamic characterization of a functional erection. Arterial and corporeal veno-occlusive function in patients with a positive intracavernosal injection test. *Eur Urol.* 1999;36(1):60-7.
- Sikka SC, Hellstrom WJ, Brock G, Morales AM. Standardization of vascular assessment of erectile dysfunction: standard operating procedures for duplex ultrasound. *J Sex Med.* 2013 Jan;10(1):120-9.
- Hackett G, Cole N, Saghir A, Jones P, Strange RC, Ramachandran S. Testosterone undecanoate improves sexual function in men with type 2 diabetes and severe hypogonadism: results from a 30-week randomized placebo-controlled study. *BJU Int.* 2016 Nov;118(5):804-813.
- Haider KS, Haider A, Saad F, et al. Remission of type 2 diabetes following long-term treatment with injectable testosterone undecanoate in patients with hypogonadism and type 2 diabetes: 11-year data from a real-world registry study. *Diabetes Obes Metab.* 2020 Nov;22(11):2055-2068
- Miller WL, Auchus RJ. The molecular biology, biochemistry, and physiology of human steroidogenesis and its disorders. *Endocr Rev.* 2011 Feb;32(1):81-151.
- Morelli A, Corona G, Filippi S, et al. Which patients with sexual dysfunction are suitable for testosterone replacement therapy? *J Endocrinol Invest.* 2007 Nov;30(10):880-8.
- Oesterling JE, Epstein JI, Walsh PC. The inability of adrenal androgens to stimulate the adult human prostate: an autopsy evaluation of men with hypogonadotropic hypogonadism and panhypopituitarism. *J Urol.* 1986 Nov;136(5):1030-4.
- Young J, Couzinet B, Nahoul K, et al. Panhypopituitarism as a model to study the metabolism of dehydroepiandrosterone (DHEA) in humans. *J Clin Endocrinol Metab.* 1997 Aug;82(8):2578-85.
- Rochira V, Carani C. Aromatase deficiency in men: a clinical perspective. *Nat Rev Endocrinol.* 2009 Oct;5(10):559-68.
- Rosner W, Vesper H; Endocrine Society; American Association for Clinical Chemistry; American Association of Clinical Endocrinologists; Androgen Excess/PCOS Society; American Society for Bone and Mineral Research; American Society for Reproductive Medicine; American Urological Association; Association of Public Health Laboratories; Endocrine Society; Laboratory Corporation of America; North American Menopause Society; Pediatric Endocrine Society. Toward excellence in testos-

- terone testing: a consensus statement. *J Clin Endocrinol Metab.* 2010 Oct;95(10):4542-8.
- Stanworth RD, Kapoor D, Channer KS, Jones TH. Statin therapy is associated with lower total but not bioavailable or free testosterone in men with type 2 diabetes. *Diabetes Care.* 2009 Apr;32(4):541-6.
- Salonia A, Bettocchi C, Carvalho J, et al. EAU Guidelines on Sexual and Reproductive Health 2020. European Association of Urology Guidelines 2020 Edition. Arnhem, The Netherlands: European Association of Urology Guidelines Office; 2020.
- Salonia A, Bettocchi C, Carvalho J, et al. EAU Guidelines on Sexual and Reproductive Health. 2021.
- Burnett AL, Nehra A, Breau RH, et al. Erectile Dysfunction: AUA Guideline. *J Urol.* 2018 ;200(3):633-641.
- Gupta BP, Murad MH, Clifton MM, Prokop L, Nehra A, Kopecky SL. The effect of lifestyle modification and cardiovascular risk factor reduction on erectile dysfunction: a systematic review and meta-analysis. *Arch Intern Med.* 2011;171(20):1797-1803
- Porst H, Burnett A, Brock G, et al. ISSM Standards Committee for Sexual Medicine. SOP conservative (medical and mechanical) treatment of erectile dysfunction. *J Sex Med.* 2013 ;10(1):130-171.

Boşaltım fazında, miksiyon için uygun koşullar oluştuğunda, korteksin kontrolü altında işeme süreci başlar. Periakvaduktal gri madde (PAG) mesane dolumunu algılar. PAG mesane kaynaklı afferent bilgiyi bilinç düzeyinde üst merkezlere tasırken, üst sistemden gelen efferent uyarıyı pontin işeme merkezine (PMC) iletir. Üst merkezden gelen uyarı doğrultusunda PMC'yi baskılar veya işeme için indükleyebilir. İşeme başlangıcında guarding refleksi inhibe olur. Bu inhibisyon, eksternal üretral sfinkter ve pelvik taban kaslarının kortikal yolla gevşetilmesi, yani kortikal merkezin işeme merkezleri üzerinden sempatik aktiviteyi kaldırmasıyla gerçekleşir.

Bunun ardından pelvik sinirler vasıtasıyla hızlı bir efferent parasempatik uyarı gerçekleşir. Parasempatik liflerin ateşlenmesiyle muskarinik reseptörler üzerinden detrusör kasılması başlar. Mesane kasılması ve mesane basıncındaki artış ile işeme gerçekleşir.

Mesaneden gelen afferent impulsların azalması ve proksimal üretradaki gerilme ve sürtünme reseptörlerindeki deşarjların azalmasıyla, işeme merkezleri mesanedeki idrarın bittiğini kabul ederek yeniden dolma fazına geçer.

KAYNAKLAR

- 1-Gürbüz C., "İşeme fizyolojisi" Türk Üroloji Yeterlilik Kurulu, 10. Dönem Sertifikasyon Sınava Hazırlık Kursu Ders Notları Kitabı, 131-134, 2014.
- 2- Gürbüz C., "Miksiyon fizyolojisi" Türk Üroloji Yeterlilik Kurulu Hazırlık Kursu, Ders Notları Kitabı, 83-86, 2015.
- 3- Atan A., "Miksiyon fizyolojisi" Türk Üroloji Yeterlilik Kurulu Hazırlık Kursu, Ders Notları Kitabı, 149-154, 2017.
- 5-Ozan T, Fırdolaş F, "Üriner kontinans mekanizmaları" Üriner İnkontinans, Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), Bölüm 3, 41-52. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 6-Oğuz U, Önem K., "Kadın ve erkekte üriner inkontinans etyopatogenezi" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), Bölüm 4, 53-62. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 7- Zorba OÜ., "İşeme fizyolojisi" Güncel Üroloji 1. Baskı, Seçkiner İ, Bayrak Ö. (Editör), Bölüm 20, 171-182. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2016.
- 8-Atan A, Balcı M., "Üriner kontinans mekanizmaları" Güncel Üroloji 1. Baskı, Seçkiner İ, Bayrak Ö. (Editör), Bölüm 21, 183-186. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2016.

Üriner İnkontinansın Tanı Ve Değerlendirme 8

Ömer Bayrak¹

Özlem Başgut²

GİRİŞ

Üriner inkontinans (Üİ), Uluslararası Kontinans Derneği (International Continence Society- ICS) tarafından; sosyal ve hijyenik sorunlara yol açan, ve hastanın hayat kalitesini etkileyen, istemsiz idrar kaçırma olarak tanımlanmıştır. Her iki cinsiyette yaşla birlikte Üİ oranları artmaktadır. Kadınlarda Üİ prevalansı 60 yaş üzerinde yaklaşık %50, erkeklerde 60-64 yaş arası %11, 85 yaş üstünde ise %31 olarak bildirilmektedir.

Üriner inkontinans; enfeksiyon, sepsis, cilt lezyonları ve düşme riskinde artış gibi önemli tıbbi morbiditelerle birlikte. Aynı zamanda yaşam kalitesinde bozulma, psikolojik stres, sosyal izolasyon ve depresyonla da ilişkilidir.

İDRAR KAÇIRMADA SINIFLANDIRMA

A) Düzeltilebilir Nedenlerle Oluşan Üriner İnkontinans

Üriner inkontinansın bu tipinde; Üİ genellikle ani başlangıçlı olup, değerlendirilen an itibarıyla en az altı hafta boyunca devam edebilir. Altta yatan problem çözüldükten sonra çoğunlukla Üİ de spontan düzelmeye uğunmaktadır. En yaygın nedenleri, İngilizce baş harfleriyle tarif edilen 'DIAPPERS' kısaltmasıyla özetlenebilir (deliryum, üriner enfeksiyon, atrofik vajinit veya uretrit, farmakolojik ajanlar, psikolojik sorunlar, aşırı idrar çıkarma, kısıtlı mobilite ve kabızlık).

Farmakolojik ajanlara bağlı meydana gelen Üİ de, ilaç kesildikten sonra şikayetler sonlanmaktadır. Diüretikler ve alkol; farmakolojik etkilerinden çok,

1 Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji AD.

2 Arş. Gör. Dr., Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji AD.

idrar çıkışını arttırarak veya santral sinir sistemi fonksiyonlarını etkileyerek ÜP a yol açabilmektedir. Östrojen yetersizliğine bağlı ortaya çıkan atrofik vajinit/atrofik uretrit; ÜP'ın düzeltilbilir potansiyel nedenlerinden birisidir ve lokal östrojenli kremler ile tedavi neticesinde iyileşebilmektedir. Diabetes mellitus'a bağlı Üİ T olan hastalarda, kan glukoz seviyesi regule edildikten sonra semptomlar gerileyebilmektedir.

B) Üriner İnkontinansın Diğer Tipleri

1) **Sıkışma Tipi Üriner İnkontinans (UUI):** İdrar yapma ihtiyacı hissedildiği anda tuvalete yetişmeden idrar kaçırma olarak tanımlanmaktadır. Hasta idrar kaçırmaya başladıktan sonra, idrarın çoğunu boşaltana kadar kontrol sağlayamamaktadır. Bu kaçırma tipinde başlıca iki fizyopatolojik faktör rol oynamaktadır:

a) **duyusal:** Mesanenin inflamasyon, lokal irritasyon, taş ve enfeksiyonu sonucu gelişebilmektedir. İlaveten UUI'nin en sık görüldüğü patolojilerden birisi aşırı aktif mesane (AAM) sendromu olup, AAM hastalarının yaklaşık üçte birinde UUI gerçekleşebilmektedir.

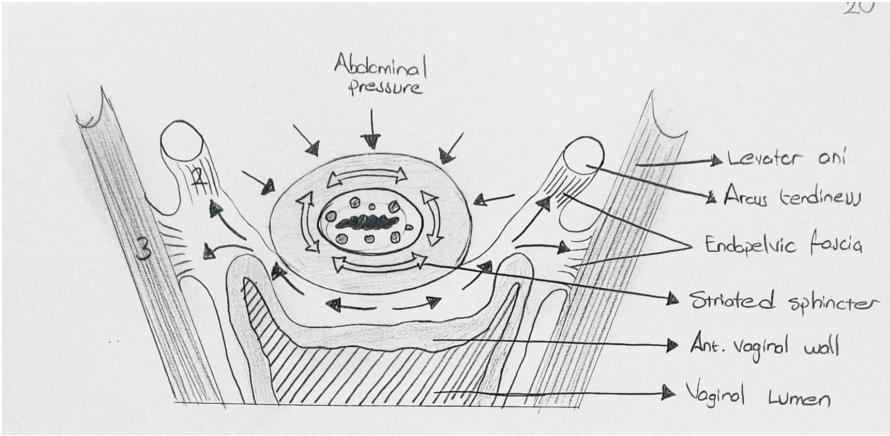
b) **nörolojik:** En sık nedeni detrusor kontraksiyonlarında serebral inhibisyonun kaybıdır (Nörolojik sebepler, nörojenik alt üriner sistem disfonksiyonları bölümünde belirtilmektedir).

Aşırı Aktif Mesane Sendromu: Kanıtlanmış bir enfeksiyon veya metabolik etyoloji olmaksızın, idrara ani sıkışma hissi ile karakterize bir sendromdur. Hastaların yaklaşık %80'inde sık idrara sık gitme (pollaküri), %50'sinde noktüri, %30-35'inde UUI eşlik edebilmektedir. Prevelansı toplumda %12-16 arasında değişmektedir. Hastalar hekime daha çok UUI gerçekleştiği zaman başvurmaktadır. Etiyolojisinde kafein-çay-alkol, stres, yaşlanma, mesane çıkım obstrüksiyonu (MÇO) ve pelvik organ prolapsusu (POP) gibi pelvik taban bozuklukları rol oynayabilmektedir. AAM sendromu olan hastalarda; aşırı sıvı alımı, üriner sistem enfeksiyonu (ÜSE), mesanenin malign ve premalign lezyonları, üriner sistem taş hastalığı, interstisyel sistit, diyabet, polidipsi, diüretik kullanımı ve jinekolojik problemler (vajinit, prolapsus,malignansi) dışlanmalıdır.

2) **Stres Tip Üriner İnkontinans (SUI);** Efor, egzersiz veya karın içi basıncını arttıran öksürme, gülme, hapsirme vb. aktiviteler esnasında, istemsiz olarak idrar kaçırma birkaç damla olabileceği gibi, çok daha fazla olabilir. SUI'da idrar kaçırma birkaç damla olabileceği gibi, çok daha fazla olabilir. SUI'da sıkışma semptomları gözlenmemekte, sıkışma ve eşlik eden idrar yapma sıklığında artış nadiren ortaya çıkmaktadır. Yine enürezis noktürna ve noktüri nadiren belirtilmektedir.

Kadınlarda SUI, üretral hipermobilité (%90) veya üretral sfinkter yetmezliğinden (%10) ya da her iki patolojinin birlikte olduğu durumlarda oluşur.

a) **Üretral hipermobilité (%90):** Endopelvik fasya, üretra ve vajen arasında yer almakta olup, üretranın vajen ön duvarına asılı kalmasını sağlar. Endopelvik fasya, yanlarda arcus tendineus fasya pelvis ve levator ani kaslarına tutunmaktadır (**Figür 1**). Endopelvik fasya bütünlüğünün devamlılığının bozulması ve levator ani kas hasarı üretral hipermobilitéye yol açmaktadır. Üretral hipermobilitéye sebep olacak faktörler arasında; ileri yaş, menapoz, doğum sayısı (4 ve üstü), obezite, vajinal doğum, diabetes ve aile öyküsü yer almaktadır.

Figür 1: Endopelvik fasyanın anatomik görünümü.

b) **Sfinkter yetmezliği (%10):** Eksternal üretral sfinkterde; travma, radyasyon ve cerrahi nedeniyle meydana gelebilecek hasarlar sfinkter yetmezliğine yol açabilir.

Erkeklerde SUI ise; cerrahi [Radikal prostatektomi, Transüretral rezeksiyon-prostat (TUR-P), transvezikal prostatektomi (TVP)] veya travma ile oluşan eksternal üretral sfinkter hasarı nedeniyle meydana gelmektedir.

3) **Karışık (Miks) Tip Üriner İnkontinans (MUI):** Yaşlanmayla SUI ve UUP'ın birlikte bulunma insidansı artmakta ve MUI meydana gelebilmektedir. Hastalarda acil işeme hissini takiben tuvalete yetişemeden idrar kaçırmaya; efor, egzersiz, öksürük veya hıçırma esnasında idrar kaçırmaya eşlik eder. Yetişkin hastaların üçte birinde MUI saptanmaktadır.

Her 3 inkontinans tipi (SUI, UUI, MUI) de mesanenin depolama fazında meydana gelen şikayetlerdir. Üİ şikayetleri olan kadınlarda; SUI, UUI ve MUI'nın sırasıyla %49.8, %15.9, ve %34.3 oranlarında görüldüğü bildirilmiştir. Erkeklerde ise ağırlıklı olarak UUI (%40-%80) gözlenmekte olup, MUI %10-30, SUI ise %10'dan azında görülür.

4) Taşma Tipi Üriner İnkontinans: Bilinçsiz idrar kaçırma olarak da adlandırılır. Miksiyon ihtiyacı olmadan meydana gelir, kronik retansiyon ile beraberdir. Hastalar sık veya sürekli sızıntı veya damlamadan yakınrlar veya uyarı olmadan fazla miktarda idrar kaçırabilirler. Özellikle 2 nedenden kaynaklanır:

a) Mesanenin kontraksiyon yeteneğinde bir bozukluk (detrusor hipokontraktilitesi / akontraktilitesi) (Bu sebep nörojenik alt üriner sistem disfonksiyonları bölümünde belirtilmektedir).

b) Mesane çıkımının veya üretranın obstrüksiyonu: sıklıkla erkeklerde görülür, tüm üriner sistemde dilatasyon ve renal fonksiyonlarda bozulma eşlik edebilir.

5) Fonksiyonel Tip Üriner İnkontinans: Hastaların mesane fonksiyonları veya nörolojik idrar kontrolü normal olmasına rağmen; bilişsel, fonksiyonel bozukluk veya hareket kısıtlılığı nedeniyle tuvalete gitme yetisini kaybetmesinden kaynaklanmaktadır.

Taşma ve fonksiyonel tip Üİ'a, mesanenin boşaltım fazında meydana gelen patolojiler neden olmaktadır.

6) Fistüle Bağlı Üriner İnkontinans: Sıklıkla iyatrojenik (histerektomi, prostat cerrahisi sonrası) olarak meydana gelmektedir. Vezikovajinal fistülü olan hastalar vajenden idrar gelmesi, rektouretral fistülü olan hastalar ise rektumdan idrar gelmesi, fekalüri ve pnömatüri şikayetiyle başvurabilmektedir.

İNKONTİNANSIN DEĞERLENDİRİLMESİ

1) ÖYKÜ

Üriner inkontinansa, Üİ'nin tipi ve şiddetinin ortaya konması açısından eksiksiz bir anamnez önemlidir. Hastadan alınan anamnez yardımıyla farklı tipteki Üİ varlığı açıkça ortaya konmalıdır. Tedaviden önce Üİ derecesi hakkında bilgi sahibi olmak, medikal veya cerrahi tedavi sonrası değerlendirme açısından yararlı olacaktır. Hastanın şikayetlerini en iyi şekilde tanımlaması için kontinans ve alt üriner sistem semptomları (AÜSS)'na yönelik bazı sorular yöneltilmelidir:

* *Semptomlar ne zaman başladı? Ne sıklıkta idrar kaçırıyor? İdrar kaçağının miktarı ne kadar? Günde kaç ped değiştiriliyor?*

* *Ani idrara çıkma hissi oluyor mu? Acil sıkışma hissi ile tuvalete yetişmeden idrar kaçırıyor mu?*

* *Egzersiz, öksürük hapsurma ve ağır kaldırma ile idrar kaçırma oluyor mu? Şikayetler, gebelik veya vajinal doğum sonrası mı başladı? Normal doğum ve/veya sezaryen ile kaç çocuk dünyaya getirdi?*

Bunların yanısıra işeme şekli, eşlik edebilen semptomlar ve patolojilere yönelik;

* *Gündüz-gece idrar yapma sıklığı nedir? İdrar yaparken zorlanma oluyor mu? İdrarı tam olarak boşaltabiliyor mu? İdrar akış gücü nasıl? İşeme sırasında damlama var mı?*

* *İdrarının geldiğini ve kaçırıldığını hissediyor mu? Mesaneyi boşaltmak için postür değişikliği, ıkmama- zorlanma oluyor mu? idrar kaçırma, düşme veya travma sonrası mı başladı? Pelvis ya da omurgasından cerrahi operasyon geçirdi mi? Eşlik eden ek bir nörolojik hasar var mı?*

* *Günlük sıvı alımı ne kadar? Hangi ilaçları kullanıyor?*

gibi sorularla anamnez aydınlatılmalıdır. AAM ve SUI ayırıcı tanısı **tablo 1**'de yer almaktadır.

Tablo 1: Aşırı aktif mesane ve stres üriner inkontinans ayırıcı tanısı.

Semptomlar	Aşırı aktif mesane	Stres üriner inkontinans
sıkışma	(+)	(-)
sıkışma ile birlikte sıklık	(+)	nadir
fiziksel aktivite sırasında kaçırma (öksürme, hapsurma, ağırlık kaldırma...)	(-)	(+)
her inkontinans atağıyla birlikte idrar kaçırma miktarı	genelde çok miktarda	genellikle az miktarda
işeme isteğini takiben tuvalete ulaşma	kılıpayı ulaşır veya ulaşamaz	(+)
enürezis nokturna	görülebilir	nadir
nokturi	genellikle	nadir

İşeme Günlüğü

Çalışmalarda, hasta değerlendirilmesinin başlangıç aşamasında, 3-7 günlük işeme günlüğünün doldurtulması önerilmektedir. Hastalardan gündüz ve gece idrara çıkma sıklıklarını, idrar volümünü, inkontinans epizotlarının sıklığını, ped kullanım sayısını, sıvı alım miktarını, sıkışma derecesini, ÜP'n derecesini ve hangi durumlarda idrar kaçırdıklarını kaydetmeleri istenir.

2) FİZİK MUAYENE

Üriner inkontinansa özel kanıtlanmış fizik muayene bulgusu olmamakla birlikte, değerlendirmede önemli bir yeri olduğu bilinmektedir:

Genel değerlendirme: Yaş, yürüyüş şekli, ayakta duruş ve şişmanlık gibi faktörleri içeren hastanın genel performans ve nörolojik durumu; ilk bakışta hasta ile ilgili önemli bilgiler sağlayabilmektedir.

Abdomen muayenesi: İleri derecede hacmi artmış mesane veya pelvik kitle fizik muayenede palpe edilebilir. Aynı zamanda perküsyonla dolu mesanede matite alınabilir.

Genital ve perineal muayene: Uterin prolapsus, sistosel, rektosel, anatomik anormallikler, vajinal atrofi veya varsa kitle görülebilir. Litotomi pozisyonunda ve ayakta ayrı ayrı yapılmalıdır.

Rektal muayene: Fekal impakt, kitle, prostat boyutu, sfinkter tonusu ve perineal duyu değerlendirilebilir. Fekal impakt, mesane boşaltımına engel olarak, üriner retansiyon sonucu taşma inkontinansını tetikleyebilir.

Nörolojik muayene: Mental durum, pelvik taban kas gücü değerlendirmesi, perineal duyu ve motor fonksiyonlar, bulbokavernöz ve anal reflekslerle sakral spinal kord 2 – 4 (S2-4) muayenesi, anal sfinkter tonusu ile pelvik pleksus, kontraksiyon gücü ile pudental sinir değerlendirilebilir.

Özel Testler

a) Stres testi: Valsalva manevrası veya öksürük ile idrar kaçırmanın görülmesini içerir ve SUI lehine bir bulgudur. Bu prosedür hastanın mesanesi dolu iken; litotomi pozisyonunda ve tercihen ayakta iken yapılmalıdır.

b) Q-Tip testi: Q tip testi, üretrovezikal bileşkenin mobilizasyonunu analiz etmek için kullanılan bir testtir. Bayan hasta litotomi pozisyonunda iken, steril pamuklu çubuk üretradan mesane içerisine itilir. İstirahat ve ıkınma sırasında çubuğun dıştaki ucu ile horizontal düzlem arasındaki açı ölçülür. Horizontal düzlemde 30 dereceden büyük açılanma mevcutsa hipermobiliteden şüphelenilir ve SUI lehine değerlendirilir.

c) **Ped testi:** ÜP'nin varlığını ve derecesini gösteren, ve hastanın semptomları ile paralel sonuçlar veren en objektif testlerden birisidir. Tekrarlanabilir bir test olup, ICS' nin standardize ettiği bir saatlik ped testi sıklıkla uygulanmaktadır. Güncel kılavuzlara göre, ped testi üriner inkontinans nedenlerini ayırt edememektedir.

3) LABORATUAR VE GÖRÜNTÜLEME

a) **Tam idrar tetkiki:** ÜP'nin düzeltilbilir nedenlerinden akut üriner sistem enfeksiyonu (ÜSE)' nu dışlamak ve hematüri, proteinüri, glukozüri varlığını değerlendirmek için tam idrar tetkiki mutlaka yapılmalıdır. Proteinüri; enfeksiyon veya böbrek hastalığını gösterebilmekte, hematüri; tümör veya enfeksiyona işaret edebilmekte, glukozüri ise diabetes mellitusun belirtici olabilmektedir.

Akut ÜSE ile ilişkili Üİ bayanlarda daha sık saptanmakta olup, akut enfeksiyonu takiben 1-2 gün içerisinde başlamaktadır. Aynı zamanda semptomatik bir ÜSE, mevcut ÜP'a ait semptomları şiddetlendirebilmektedir. Semptomatik ÜSE'nun aksine, asemptomatik ÜSE nadiren ÜP'a yol açmaktadır. Bu nedenle yaşlı hastalarda ÜP'nin düzelmesi için asemptomatik ÜSE'nu tedavi etmeye gerek bulunmamaktadır.

b) **Biyokimyasal analizler:** Serum üre-kreatinin ve glukoz değerleri hastalardan istenebilecek tetkiklerdir. Mesane çıkım obstruksiyonu ve detrusor denervasyonu olan hastalarda işeme sonrası rezidü (PVR) artışı ve üriner retansiyon gelişmesi nedeniyle üre-kreatinin değerleri, diabetes mellitusu olan hastalarda ise serum glukoz değerleri yüksek çıkabilmektedir.

c) **İşeme sonrası rezidü ölçümü:** Mesane çıkım obstruksiyonları ve detrusor yetmezliği, PVR gelişmesine neden olmaktadır. PVR, AÜSS'ın kötüleştirilebilmekte, üst üriner sistem dilatasyonuna ve renal yetersizliğe yol açabilmektedir. Güncel kılavuzlarda işeme disfonksiyonu olan ÜP' lı hastalarda ve komplike ÜP'ı olan hastalarda PVR ölçümü önerilmektedir.

İşeme sonrası rezidü ölçümü, hasta idrarını boşalttıktan hemen sonraki birkaç dakika içinde yapılmalıdır. Klasik olarak üriner kateterle yapılsa da, günümüzde ultrasonografi (USG) eşliğinde gerçekleştirilmektedir. USG eşliğinde işlemin uygulanması katetere bağlı ÜSE' nu ve üretral travma riskini önlemektedir. Bir kişide 50 ml' den az PVR normal olarak kabul edilmektedir. 50-150 ml arası PVR; bazen normal olabilir, ancak herhangi bir obstrüksiyonun veya nörojen patolojinin dışlanması için konsulte edilmelidir. 150 ml' den fazla idrar (veya mevcut mesane kapasitesinin %30'undan fazla PVR) genellikle yetersiz boşaltımı ifade etmektedir.

d) Görüntüleme: Güncel kılavuzlarda ÜP'ın değerlendirmesinde üst ve alt üriner sistemin rutin görüntülenmesine gerek olmadığı bildirilmektedir.

4) ÜRODİNAMI

Güncel kılavuzlarda rutin ürodinamik inceleme her inkontinans vakasında önerilmemektedir.

Alt üriner sistem semptomlarının değerlendirilmesinde kullanılan fonksiyonel testlerin tümüne ürodinami adı verilir. Mesane dolumu ve boşaltımı sırasında mesane, üretra ve sfinkterlerin verdiği tepkiler ölçülür. AÜSS'na neden olan patolojileri belirlemede hiçbir test tek başına altın standart değildir, ancak AÜSS'ını en iyi şekilde taklit etmek ürodinami ile mümkün olur. Ayrıca ürodinami; Üİ etyolojisi ve gerekli tedavinin seçimini belirlemede de önemli katkılar sağlar.

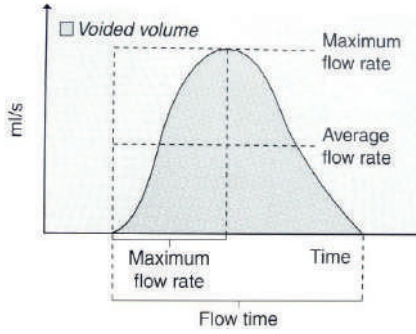
Ürodinamik tetkikler

- şikayetleri ile semptomları arasında uyumsuzluk olan,
- üriner inkontinans için ampirik tedavi başarısızlığında,
- üriner inkontinans nedeniyle cerrahi tedavi planlanan,
- dirençli aşırı aktif mesanesi olan,
- başarısız üriner inkontinans cerrahisi öyküsü olan,
- boşaltım semptomları olan ve artmış PVR'ye sahip (200-300 cc üstü),
- nörolojik hastalık hikayesi olan hastalarda başvurulması gereken bir işlemdir.

Ürodinamik Testler

Üroflowmetri:

Ölçümde işenen hacmin 150-200 mL'den az olmaması önerilir. Değerlendirmede; sadece maksimum, ortalama akım hızlarına değil, aynı zamanda akım eğrilerine de bakılmalıdır (**Figür 2**). Bu grafiplerle, mesane çıkım tıkanıklığı, üretral darlık, ya da abdominal basınçla idrar yapma hakkında önemli veriler elde edilebilir. Saniyede 15ml'den çok maksimum akış olması evrensel olarak normal kabul edilse de her yaş ve cinsiyet için farklı değerler elde edilmiştir.

Figür 2: Normal üroflowmetri eğrisi.

Sistometri:

Sistometri ile mesanenin basınç - volüm ilişkisi, özellikle de depolama fazı değerlendirilir.

Ölçülen parametreler;

**intravezikal basınç (Pves)*: mesane içinde ölçülen basınçtır.

**abdominal basınç (Pabd)*: mesaneyi çevreleyen basınçtır, rektal basınç olarak ölçülür.

**detrusor basıncı (Pdet)*: abdominal basıncın intravezikal basınçtan çıkarılmasıyla ölçülür ($P_{det} = P_{ves} - P_{abd}$).

**mesane volümü*

* *detrusor aşırı aktivitesi*

Mesane en sık 40-50 ml/sn hızla (orta akım hızı) doldurulur. Mesaneyi doldururken vücut ısısında (veya oda ısısında) serum fizyolojik kullanılır. İlk his, sıkışma hissi, idrar yapma noktası ve maksimum mesane kapasitesi sistometrinin temel ölçümleridir. Erişkinde, normal kapasitenin ortalama 450-500 mL olması beklenir. İlk idrar hissi; normalde mesane kapasitesinin % 35-40'ında, normal idrar hissi ise; mesane kapasitesinin % 60-75' inde hissedilmeye başlar (hastanın isterse idrarını yapabileceği andır). Kuvvetli (maksimum) idrar hissi; normal mesane kapasitesinin % 90' ında hissedilir. Hasta idrar kaçırmaktan korkmaz. Ani idrar hissi ise; hastada idrar hissini idrar kaçırmaya korkusu ile birlikte olma halidir.

Mesane dolumu esnasında detrusorde ortaya çıkan istemsiz, önlenemeyen kontraksiyonlara detrusor aşırı aktivitesi (DAA) denir. Detrusor basıncında ani yükselme DAA'ne yol açabilir.

Basıncı akım çalışması:

İdrar akımındaki azalmanın; detrusör kasılmasından kaynaklanan patoloji mi, yoksa mesane çıkım obstrüksiyonuna mı bağlı olduğunun ayırıcı tanısını yapar.

5) ÜRETROSİSTOSKOPI

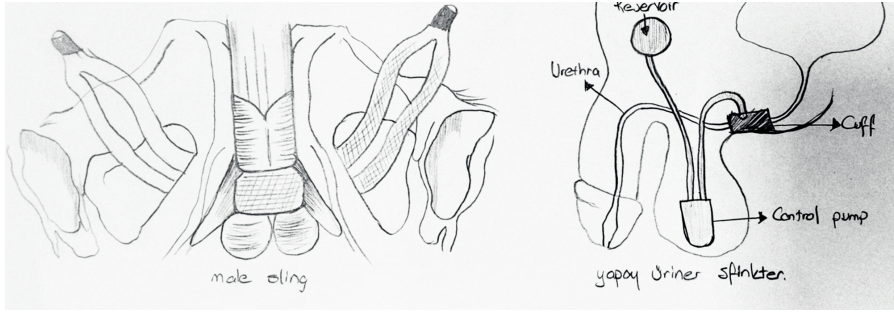
Güncel kılavuzlarda rutin mesanenin endoskopik incelemesi her Üİ vakasında önerilmemektedir. Daha önce Üİ cerrahisi ve POP onarım öyküsü olan, pelvik bölgeye radyoterapi uygulanan, obstruktif işeme semptomları olan ve hematüri saptanan hastalarda üretrosistostokopi yapılabilir.

KAYNAKLAR

- 1-Bayrak Ö, Şen H, Yağcı F, "Kadın inkontinansında tanı ve değerlendirme" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), Bölüm12, 145-152. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 2-Onur R, Kaya C., "Erkek inkontinansında tanı değerlendirme" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), Bölüm13, 153-162. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 3-Andersen JT, Blaivas JG, Cardozo L, et al. ICS 7th report on the standardisation of terminology of lower urinary tract function—Lower urinary tract rehabilitation techniques. *Neurourol Urodyn.* 1992; 11: 593–603.
- 4-Abrams P, Cardozo L, Fall M, et al. The standardization of terminology of lower urinary tract function: Report from the standardization sub-committee of the International Continence Society. *Neurourol Urodyn.* 2002; 21: 167-78.
- 5-DuBeau CE, Kuchel GA, Johnson T, et al. Fourth International Consultation on Incontinence. Incontinence in the frail elderly: Report from the 4th International Consultation on Incontinence. *Neurourol and Urodyn.* 2010; 29: 165-178.
- 6-Wein AJ, Rovner ES. Definition and epidemiology of overactive bladder. *Urology.* 2002; 60: 7-12.
- 7-Rovner ES, Walls M., "Aşırı aktif mesanenin tanısı" Aşırı Aktif Mesane Değerlendirme ve Tedavi. Eds: Kreder K, Dmochowski RR (Çeviri editör: Ergen A). 27-36. Güneş Tıp Kitabevleri, Ankara, 2010.
- 8-Kobashi KC., "Evaluation of patients with urinary incontinence and pelvic prolapse" *Campbell-Walsh Urology*, 10th Edition, Wein AJ, Kavoussi

- LR, Novick AC, et al. (Editörler), 1896-1908. Elsevier Saunders, Philadelphia, 2012.
- 10-Seçkiner İ., "İdrar kaçırma değerlendirme ve sınıflandırma" Türk Üroloji Yeterlilik Kurulları 8. Üroloji Yeterlik Sınavına Hazırlık Kursu, Ders Notları Kitabı, 167-170. Ankara, Kızılcahamam, 2012.
- 11-Yalçın ÖT., "Üriner inkontinans-genel değerlendirme, öykü ve muayene" Temel Ürojinekoloji, Yalçın Ö. (Editör), 163-176. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2009.
- 12-Burkhard FC, Lucas MG, Berghmans LC, et al. Guidelines on Urinary Incontinence in Adults. European Association of Urology (EAU). Urinary Incontinence in Adults-Limited Update March 2016.
- 13-Abrams P., Urodynamics, 3rd edition. Springer-Verlag London Limited 2006.
- 14-Blaivas J, Chancellor MB, Weiss J, Verhaaren M., Atlas of Urodynamics. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2007.
- 15-Chapple CR, MacDiarmid SA, Patel A., Urodynamics Made Easy. Elsevier, Churchill Livingstone, 2009.
- 16-Onur R., "Ürodinami, klinik endikasyonlar ve temel ürodinamik incelemeler" Türk Üroloji Yeterlilik Kurulları 8. Üroloji Yeterlik Sınavına Hazırlık Kursu Ders Notları Kitabı, 155-158. 2012.
- 17-Nitti V (Çeviri: Özyurt C). "Alt üriner sistemin ürodinamik ve videoürodinamik değerlendirilmesi" Campbell-Walsh Üroloji. 10. Baskı. Eds: Wein, Kavoussi, Novick, Partin, Peters (Çeviri editör: Yaman Ö). 1847-1870. Elsevier Saunders, Philadelphia, 2014.
- 18-Gravas S, Cornu JN, Drake MJ, Gacci M, Gratzke C, Herrmann TRW, et al. EAU Guidelines on Management of NonNeurogenic Male Lower Urinary Tract Symptoms (LUTS), incl. Benign Prostatic Obstruction (BPO). European Association of Urology (EAU) 2018.

Erkek SUI cerrahisinde ise; günde 2 ped veya 100 gr' dan az kaçırın erkeklerde male sling (erkek askıları), 2 ped veya 100 gr' dan fazla kaçırın hastalarda yapay üriner sfinkter cerrahisi uygulanmaktadır (Figür 3).

Figür 3: Male sling ve yapay üriner sfinkter cerrahileri.

C- Farmakoterapi:

Stres üriner inkontinans medikal tedavisinde; bir serotonin noradrenalin re-uptake inhibitörü olan duloksetin kullanılabilir. Duloksetin presinaptik aralıkta serotonin ve noradrenalin geri alımını inhibe eder. Onuf çekirdeğinde lokalize pudental nöronlar uyarılır ve eksternal üretral sfinkter kontraksiyonu artar.

Duloksetin, Avrupa' da kadın SUI farmakolojik tedavisinde onaylanmış tek ilaçtır. Kılavuzlarda duloksetinin; rutin olarak SUI 2. basamak tedavisinde kullanılmaması gerektiği ve belli endikasyonlarda önerilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu endikasyonlar; cerrahi tedavi istemeyen, cerrahi tedaviye alternatif olarak farmakolojik tedaviyi tercih eden, cerrahi tedaviyi kaldıramayacak, multipl komorbiditesi olan ve gebelik planlayan hastalar olarak sıralanabilir.

3- MİKS TİP ÜRİNER İNKONTİNANS TEDAVİSİ

Urge üriner inkontinans veya stres üriner inkontinanstaki hangisi baskınsa ona yönelik tedavi uygulanır.

4- TAŞMA TİPİ ÜRİNER İNKONTİNANS TEDAVİSİ

Mesane çıkım obstrüksiyonu ile ilişkili olan taşma tipi inkontinans genellikle ilaçlar ile tedavi edilmez. Çoğunlukla primer tedavi obstrüksiyonun cerrahi ortadan kaldırılmasıdır. Bazı vakalarda temiz aralıklı kateterizasyon gerekebilir.

5- FONKSİYONEL TİP ÜRİNER İNKONTİNANS TEDAVİSİ

Bu hastaların kontinansı sağlama kabiliyetleri olduğu için; tuvalet güzergahının iyileştirilmesi, aydınlatılması bu hastaların yakınmalarının iyileştirilmesi için bazen yeterli olabilmektedir. Ayrıca bazı hastalar için; prezervatif sonda, inkontinans çamaşırı ve alt bezi gerekli olabilmektedir.

Ayrıca bakımevleri veya huzurevlerinde zamanlı işeme veya teşvikle işeme programları gibi, bakıma muhtaç hastalarda pasif tuvalet yardımı verilebilmektedir. Amaç mesane fonksiyonunu düzeltmekten çok üriner inkontinans epizotlarını önlemektir.

KAYNAKLAR

- 1- Rovner ES, Walls M., "Aşırı aktif mesanenin tanısı" Aşırı Aktif Mesane Değerlendirme ve Tedavi, Kreder K, Dmochowski RR. (Editör), (Çeviri editor: Ergen A), 27-36. Güneş Tıp Kitabevleri, Ankara, 2010.
- 2- Yalçın ÖT, "Üriner inkontinans-genel değerlendirme, öykü ve muayene" Temel Ürojinekoloji, Yalçın Ö. (Editör), 163-76. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2009.
- 3-Coşkun B, Kadıhasanoğlu M., "Üriner inkontinansda konservatif tedavi seçenekleri" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), 225-236. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 4-Bayrak O, Sadioğlu E, Erturhan S., "Üriner inkontinansın farmakolojik tedavisi" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), 213-224. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 5-Demirtas A, Onur R., "İnkontinans tedavisinde botulinum toksin uygulamaları" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), 237-254. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 6-Önem K, Zorba OÜ, Oğuz U., "Sakral nöromodülasyon" Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi, Onur R, Bayrak Ö. (Editör), 261-280. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015.
- 7-Moore KN, Saltmarche B, Query A. Urinary incontinence. Non-surgical management by family physicians. *Can Fam Physician*. 2003; 49: 602-610.
- 8-Burkhard FC, Lucas MG, Berghmans LC, et al. Guidelines on Urinary Incontinence in Adults. European Association of Urology (EAU). *Urinary Incontinence in Adults-Limited Update March 2016*.

(TAK) başlanmaktadır. Boşaltım semptomları olan hastalarda cerrahi tedavi uygulamaları çoğunlukla deneysel aşamada veya kanıt düzeyleri düşüktür.

Temiz Aralıklı Kateterizasyon: TAK için uygulanan kateterler kolay takılabilen, düz uçlu (lateks veya silikon) olmalıdır. Kateter kalınlığı 12-14 F olmalı ve her 4-6 saatte bir uygulanmalıdır. İşlem öncesi eller iyice yıkanmalı ve üretra iyice lubrike edilmelidir. Özellikle tek kullanımlık hidrofilik kateterler tercih edilmelidir. Rekurren enfeksiyonu olan hastalarda ise tek kullanımlık antibiyotik kaplı kateterler denenmelidir.

Daimi Kateterizasyon: Bilişsel fonksiyon bozukluğu olan, kendi kendine TAK yapamayan veya TAK yapacak kimsesi olmayan hastalarda ise daimi kateterizasyon önerilebilir. Üretral veya suprapik yolla yerleştirilen bir kateter yardımıyla işlem gerçekleştirilir. Üretral kateterler 2-4 haftada bir, suprapubik kateterler 1-2 haftada bir değiştirilmelidir. Daimi kateterizasyon uzun dönemde mesane kapasitesinin azalmasına yol açar. Bu nedenle takılan kateterin aralıklı klempajı ve drenajı, hasta ve hasta yakınlarına öğretilmelidir.

Nörojenik Alt Üriner Sistem Disfonksiyonlarında Takip

Hastalara altı ayda bir TİT-ıdrar kültürü, üriner sistem ultrasonografisi ve PVR ölçümü yapılmalıdır. Biyokimyasal tetkikler ise yılda bir kez tekrarlanmalıdır. Ürodinamik tetkikler hastanın klinik durumuna göre yılda bir veya iki yılda bir istenmeli, ürodinamik takip aralıkları iki yılı geçmemelidir.

KAYNAKLAR

- 1-Schafer W, Abrams P, Liao L, et al. Good urodynamic practices: uroflowmetry, filling cystometry, and pressure-flow studies. *Neurourol Urodyn.* 2002; 21: 261-74.
- 2-Groen J, Pannek J, Diaz DC, et al. Summary of European Association of Urology (EAU) Guidelines on Neuro-Urology. *Eur Urol Focus* 2016; 69: 324-333.
- 3-Gajewski JB, Schurch B, Hamid R, et al. An International Continence Society (ICS) report on the terminology for adult neurogenic lower urinary tract dysfunction (ANLUTD). *Neurourol Urodyn.* 2018; 37: 1152-1161.
- 4-Drake MJ, Apostolidis A, Cocci A, et al. Neurogenic lower urinary tract dysfunction: Clinical management recommendations of the Neurologic Incontinence committee of the fifth International Consultation on Incontinence 2013. *Neurourol Urodyn.* 2016; 35: 657-665.
- 5-Stohrer M, Blok B, Diaz DC, et al. European Association of Urology (EAU) guidelines on neurogenic lower urinary tract dysfunction. *Eur Urol Focus* 2009; 56: 81-88.

- 6-Blok B, Diaz DC, Del Popolo G, et al. EAU Guidelines on Neuro-Urology. European Association of Urology (EAU) 2020.
- 7-Panicker JN, Fowler CJ, Kessler TM. Lower urinary tract dysfunction in the neurological patient: clinical assessment and management. *Lancet Neurology*. 2015; 14: 720-732.
- 8-Cetinel B, Önal B, Can G, Talat Z, Erhan B, Gündüz B. Risk factors predicting upper urinary tract deterioration in patients with spinal cord injury: A retrospective study. *Neurourol Urodyn*. 2017; 36: 653-658.
- 9-Walter M, Knüpfer SC, Cragg JJ, et al. Prediction of autonomic dysreflexia during urodynamics: A prospective cohort study. *BMC Med*, 2018; 16: 53.
- 10-Wyndaele JJ. Intermittent catheterization: Which is the optimal technique? *Spinal Cord*. 2002; 40: 432-437.
- 11-Prieto J, Murphy CL, Moore KN, Fader M. Intermittent catheterisation for long-term bladder management. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2014; CD006008.

4. RETROKAVAL ÜRETER

Nadir görülen bir anomali olan retrokaval üreter, sağda üreter orta bölümünde basıya neden olan bir vena kava anomalisidir. Bu anomalide İVP veya retrograd pyelografide “ters J” görünümü karakteristiktir (**Resim 5**).

Resim 5: Retrokaval üreter, İVP görüntüsü (Case courtesy of Mohammadtaghi Niknejad, Radiopaedia.org, rID: 82988).

KAYNAKLAR

- Soygür T, Hacıyev P. Üreteropelvik bileşke darlığı. Çocuk Ürolojisi Güncelleme. Ed: Karaman Mİ, Germiyanoglu C, Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 15. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2017: 103-106.
- Ziylan O. Antenatal hidronefroz. Çocuk Ürolojisi Güncelleme. Ed: Karaman Mİ, Germiyanoglu C, Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 15. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2017: 63-80.
- Seçkiner İ. Üreteropelvik bileşke obstrüksiyonunda tanı ve güncel tedavi yaklaşımları. Türkiye Klinikleri Urology-Special Topics. 2013; 6: 8-15.
- Koff SA, Mutabagani KH. Anomalies of the kidney. In: Gillenwater JY, Grayhack JT, Howards SS, Mitchell ME, Ed: Adult and Pediatric Urology, 4th ed. Lippincott Williams and Wilkins, Philadelphia 2002: 2129.

- Ağras K. Antenatal hidronefrozlu bebeklerde tanısal değerlendirme. *Türk Üroloji Dergisi* 2011; 37: 47-53.
- Baydilli N, Demirci D. Megaüreter ve üreterosele. *Güncel Üroloji* 3. Baskı. Ed: Kadioğlu A, Seçkiner İ, et al. *Türk Üroloji Akademisi Yayını No: 25*. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri. 2022: 1079-1098.
- Josephson S. Antenatally detected pelvi-ureteric junction obstruction: Concerns about conservative management. *BJU Int.* 2000; 85: 973.
- Seckiner İ, Seckiner SU, Bayrak O, Erturhan S. Use of Artificial neural networks in the management of antenatally diagnosed ureteropelvic junction obstruction. *Canadian Urological Association Journal.* 2011; 5: E152-E155.
- Moon DA, El-Shazly MA, Chang CM, Gianduzzo TR, Eden CG. Laparoscopic pyeloplasty: Evolution of a new gold standard. *Urology.* 2006; 67: 932-936.
- Nakada SY, Hsu THS. Management of upper urinary tract obstruction. *Campbell-Walsh Urology, Chapter 41*, 2020.

- **Symphysis pubis'in diyastazı**
- **Öne yer değiştirmiş anüs**
- **Kasık fitiği**
- **Genital anomaliler** - Genital organ kusurları hem erkeklerde hem de kadınlarda meydana gelse de, etkilenen erkeklerde kusurlar genellikle daha şiddetli ve karmaşıktır.

Etkilenen erkeklerde, klinik özellikler arasında penisin dorsal yüzeyi boyunca üretral açıklığı olan epispadias, dorsal sünnet derisinin olmadığı dorsal eğrilik ve üretrayı çevrelemeyen ancak uzanan açık bir prostat bezi bulunur. Anterior corpora cavernosa dokusunun belirgin eksikliği ve simfizis pubisin diyastazı nedeniyle penis kısadır

Etkilenen dişilerde epispadias, bifid klitoris ve küçük, yana doğru yer değiştirmiş labia minoraya sahiptir. Vajina, normal kontrollerde görülen uzunluğun yarısına kadar kısalabilir. Fallop tüpleri ve yumurtalıklar genellikle normaldir. Kadın hastalar, düzeltici cerrahi gerektirebilen uterus prolapsusu gelişimine yatkın olabilir.

Bildirilen mesane ekstrofisi insidansı, 100.000 canlı doğumda 3 ila 5 arasında değişmektedir (yani, 20.000 ila 33.000 canlı doğumda 1). Erkeklerde kızlardan daha sık görülür.

Tanı

Sıklıkla mesane ekstrofisi tanısı doğum öncesi ultrasonla konur ve bazı durumlarda manyetik rezonans görüntüleme (MRI) ile doğrulanabilir.

Prenatal ultrason gebelikte yapılan prenatal US incelemesinin gözden geçirilmesinde, aşağıdaki bulgular mesane ekstrofisini düşündürür;

- Mesane dolumunun olmaması
- Düşük aralıklı göbek
- Kasık kemiği diyastazı
- Küçük cinsel organ
- Hamilelik ilerledikçe ve karın içi iç organların boyutu arttıkça büyüyen alt karın kitlesi.

Tedavi

Osteotomi gerektirmeden (ilk 48 içinde veya 3-4 ay içinde yapılmasını öneren ekoller vardır) primer kapatma operasyonu yapılır. Başarısız

kapatmalar, reoperasyon, uzun süre tedavi edilemeyen çocuğu ve ailesini sosyal sıkıntılara sokan inatçı inkontinans nedeniyle; primer sistektomi ve Mainz pouch operasyonu seçenek olarak günümüzde uygulayan klinikler vardır.

1. Primer kapatmaya ilaveten epispadias onarımı ve kontinans sağlayıcı rekonstrüksiyon

2. Yenidoğan dönemde primer kapatma, 6-12 ayda epispadias onarımı ve 3 yaşında mesane boynu rekonstrüksiyonu yapılır.

KAYNAKLAR

- Jeffrey S. Palmer. Erkek Çocuklarda Eksternal Genitalyanın Anomalileri. Campbell-Walsh Urology, 10th Edition, Wein AJ, Kavoussi LR, Novick AC, et al. (Editörler), 3537-3556. Elsevier Saunders, Philadelphia, 2012.
- Borer JG, Retik AB. Hyposadias. In: Campbell-Walsh Urology. 3703-3710, 9th ed. Philadelphia: Saunders; 2007.
- Kraft KH, Shukla AR, Canning DA. Hyposadias. Urol Clin North Am 2010; 37: 167-181.
- Hinman F Jr, Baskin LS. Hyposadias. In: Hinman's Atlas of Pediatric Urologic Surgery. 653-661, 2nd Edition. Philadelphia: Saunders Elsevier; 2008.
- Baskin LS, Ebberts MB. Hyposadias: anatomy, etiology, and technique. J Pediatr Surg 2006; 41: 463-472.
- Hayashi Y, Kojima Y. Current concepts in hyposadias surgery. Int J Urol 2008;15: 651-664.
- Subramaniam R, Spinoit AF, Hoebeke P. Hyposadias repair: An overview of the actual techniques. Semin Plast Surg. 2011; 25: 206-12.
- Şen H, Yücel S. Hiposadias Cerrahisi. Türk Üroloji Derneği - Çocuk Ürolojisi Güncelleme. Nobel Tıp Kitap Evleri 2017. pp. 135-148.
- Yılmaz Aksoy. Posterior Üretral Valfler. Türk Üroloji Derneği-Çocuk Ürolojisi Güncelleme. Nobel Tıp Kitap Evleri 2018. pp. 107-132.
- Şen H. Posterior Üretral Valfler. Türk Üroloji Derneği-Güncel Üroloji 2. Baskı. Nobel Tıp Kitap Evleri 2017. pp. 943-952.
- uptodate.com Online erişim Mart 2023.
- Gearhart JP, Mathews RI Ekstrofi-Epispadiyas Kompleksi. Campbell-Walsh Urology, 10th Edition, Wein AJ, Kavoussi LR, Novick AC, et al. (Editörler), 3325-378. Elsevier Saunders, Philadelphia, 2012.

Vezikoüreteral Reflü 3

Haluk Şen¹

Vezikoüreteral reflü (VUR) idrarın mesaneden üst üriner sisteme doğru fizyolojik olmayan retrograd akımıdır. Spontan rezolüsyona uğrayarak hiçbir belirti vermeden kaybolabildiği gibi, hipertansiyon (HT) ve son dönem böbrek yetmezliği ile sonuçlanabilecek kadar geniş bir yelpazede seyir gösterebilir.

Ana yönetim hedefi, piyelonefrit riskini en aza indirerek böbrek fonksiyonunun korunmasıdır. Her hasta için risk faktörlerini; yaş, cinsiyet, reflü derecesi, alt üriner sistem disfonksiyonu, anatomik anormallikler ve böbrek durumu tanımlayarak ve analiz ederek, potansiyel idrar yolu enfeksiyonu (İYE) ve renal skar riski olan hastaları belirlemek mümkün olabilmektedir.

VUR'un kesin prevalansı bilinmemektedir. Bununla birlikte, semptomatik olmayan çocuklarda VUR prevalansı %0.4-1.8 olarak tahmin edilmiştir.

- Prenatal olarak hidronefroz ile tanımlanan ve VUR için taranan bebekler arasında prevalans %16 (%7-35).
- VUR'lu çocukların kardeşlerinin de VUR olma riski %27 (%3-51).
- VUR'lu ebeveynlerin çocuklarında VUR görülme sıklığı %35.7. (%21.2-61.4)
- VUR insidansı İYE olan çocuklarda çok daha yüksektir (yaşa bağlı olarak %30-50).

Anatomik farklılıklar nedeniyle idrar yolu enfeksiyonları kızlarda erkeklere göre daha sık görülmektedir. Bununla birlikte, İYE'si olan tüm çocuklar arasında, erkeklerin VUR'a sahip olma olasılığı kızlara göre daha yüksektir (%29'a karşı %14). Erkek çocuklarda ayrıca, VUR'larının kendi

1 Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üroloji AD.

kendine çözülme olasılığı daha yüksek olmasına rağmen, daha genç yaşlarda teşhis edilen daha yüksek VUR derecelerine sahip olma eğilimindedir.

Alt üriner sistem disfonksiyonu, mesanenin depolama ve/veya boşaltım disfonksiyonunu yansıtan ve barsak problemleriyle birlikte olabilen, urge, urge inkontinans, zayıf akım, hesitancy, frequency gibi alt üriner sistem semptomları (AÜSS)'nin varlığıyla seyreder. Alt üriner sistem semptomları (urge inkontinans, duraksama, zayıf idrar akımı, sık idrara çıkma, barsak disfonksiyonu) ile VUR arasında çok yakın bir ilişki gösterilmiştir. Bazı çalışmalarda bu yakınlık %40-60'a kadar yükselmektedir. Bu hastalarda VUR tedavisine başlanmadan önce AÜSS düzeltilmelidir. Bu amaçla tuvalet eğitimi ve alışkanlıkları düzenlenmelidir. Bu hastalarda AÜSS'nin düzeltilmesiyle VUR'un kaybolduğu gösterilmiştir. Son yapılan bir çalışmada VUR'lu hastaların %34'ünde AÜSS saptandığı ve bunun da %24'ünde işeme fazı disfonksiyonu ve % 9'unda aşırı aktif mesane bulunduğu gösterilmiştir. Ayrıca AÜSS'li çocukların üçte birinde tekrarlayan İYE saptanmıştır.

VUR oluşmamasını sağlayan özel bir sfinkter veya kapak yoktur. Reflüyü önleyen üreterin mesaneye girişindeki flap-valv mekanizması ve mesane – üreterdeki basınç dinamikleridir.

VUR'un spontan rezolüsyonu yaşa, cinsiyete, grade, lateralite, anatomik ve klinik duruma bağlıdır. VUR'un hızlı çözülmesi 1 yaş altında, düşük dereceli reflüde (I-III), asemptomatik olgularda, prenatal hidronefroz tanılı veya kardeşlerde tarama ile elde edilen reflü olgularında daha belirgindir. Aksine mesane disfonksiyonu, renal kortikal anormalilik, geçirilmiş İYE atakları öyküsü spontan rezolüsyonun negatif prediktif faktörüdür. Reflü grade ile nefropati insidansı arasında direkt bir ilişki vardır: Grade I -- %5, grade II -- %6, grade III -- %17, grade IV —%25, grade V -- %50.

Dilate reflülerde akut pyelonefrit ve renal skar riski artar. Tedavi edilmeyen VUR çocuğun somatik büyümesini ve genel sağlık durumunu da bozar. Semptomatik VUR'da konjenital displazi ve renal skar bulgusu önemli derecede belirgindir. Ayrıca reflü nefropatisi çocukluk çağı hipertansiyonunun yaygın bir nedenidir.

Sekonder veziküüreteral reflüde, üreterovezikal anatomi normaldir. Bu gruptaki VUR'lar mesanenin fizyolojik boşalmasını engelleyen ve mesane içi basıncının yükselmesine neden olan nörojenik mesane, disfonksiyonel işeme, mesane boynu obstrüksiyonları, posterior üretral valv, üreterosele, divertikül gibi yapısal veya nörojenik patolojilere bağlıdır. Reflü bu olayların bir sonucu olarak gelişir. Bu çocuklar mesanelerini tam olarak boşaltamazlar.

Primer Reflü: Üreterovezikal bileşkenin yapısındaki ve dolayısıyla fonksiyonundaki bir konjenital defektten dolayı oluşmaktadır. En sık nedeni üreterovezikal yetmezliktir.

Sekonder Reflü: Mesane obstrüksiyonu yapan bir patoloji sonucunda yüksek dolum ve boşaltım basınçları oluşmaktadır. Bu yüksek basınçlar zamanla reflüyü önleyen flep-valf mekanizmalarının bozulması ile sonuçlanarak sekonder reflüye sebep olacaktır. Bu duruma PUV, NMH, disfonksiyonel işeme, enfeksiyon sebebiyet verebilir.

Tanısal Çalışmalar:

Görüntüleme de böbrek ve mesane ultrasonografisi, VCUG ve renal nükleer taramalar kullanılır. Tanıdaki altın standart VCUG'dir. Bu testten elde edilen görüntülere göre 1985'de reflü gradelemesi yenilenmiştir. Bu sınıflama opak maddenin mesaneden üreteral, renal pelvis ve kalisiyel alanlara dolgunluğa göre yapılmıştır (**Tablo 1**). Son zamanlarda VCUG sırasında maruz kalınan nispeten yüksek doz radyasyon endişesi nedeniyle radyonüklid sistografi çalışmaları yapılmıştır. Bu girişimsel görüntüleme radyasyon dozu düşük olsa da mesane ve üretranın anatomik konfigürasyonu ve detaylandırılması yeterince sağlanamadığı için sınırlı kullanıma sahiptir.

Dimerkaptosüksinik asit (DMSA); her iki böbrek arasındaki kortikal doku ve diferansiyel fonksiyonu göstermek için en iyi nükleer ajandır. DMSA proksimal renal tübüler hücreler tarafından absorbe edilir. İnflamasyon veya skar alanlarında DMSA maddesi tutulumu zayıf görülür. Takip sürecinde gelişecek yeni durumlar karşısında tedavinin çok değişkenlik gösterebilmesi nedeniyle tanı anında DMSA yapılması mutlaka önerilmektedir. Ardışık olarak çekilen DMSA'larla yeni gelişen skar alanları ortaya konulabilir. Ancak İYE'nin akut enfeksiyon döneminde DMSA'nın prediktif özelliği azalmaktadır.

Reflü takibinde ürodinamik çalışmalar; AÜSS'nin baskın olduğu veya PUV/ spina bifida gibi patolojilerde tercih edilmektedir, bunun dışında sınırlı olarak kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalarda bu hastalarda en yaygın ürodinamik abnormalitenin uninhibe mesane kontraksiyonları olduğu gösterilmiştir.

Sistokopi ise çok daha sınırlı bilgi verebilir.

Manyetik Rezonans (MR) Ürografi: VUR'da sınırlı kullanım alanına sahiptir. Üreterin ektopik olmasından şüphe edildiği durumlarda anatomik bilgi için faydalıdır.

Üriner USG bulguları, reflülü hastaların %75'inde normaldir. Normal üriner USG, VUR'u asla ekarte ettirmez. Ateşli İYE geçiren 2 yaş altı her çocuk VCUG ile değerlendirilmelidir. Reflü saptanmışsa DMSA planlanır. Bu konuda diğer bir yaklaşım da top-down yaklaşımdır. Buna göre ateşli İYE sonrası ilk başlangıçta VCUG yerine DMSA çekilmesi önerilmektedir. Bu görüşteki otörler DMSA'da skar izlenmesi durumunda VCUG uygulanmasını savunmaktadırlar. Bu yaklaşımın sonuçlarına göre; normal DMSA olmasına rağmen vakaların % 5-27'sinde VUR atlanabilirken reflü olmayan % 50 olguda gereksiz VCUG önlenmiş olur.

Prenatal hidronefroz tanısı almış infantlarda mesane ve böbrek ultrasonu ilk seçenek olarak kullanılmalıdır. Prenatal dönemde hidronefroz tanısı almış bebeklerde % 16.2 VUR saptanma olasılığı vardır. Bunların %80'i erkek bebektir ve bu reflüler bilateral ve yüksek dereceli olma eğilimindedir. Yenidoğanın erken oligohidroamniyoz riskine karşı USG işlemi 1. hafta sonuna kadar ertelenmelidir. Dikkatli bir USG programı ile gereksiz invaziv ve radyasyon içeren tetkik önlenmiş olabilir. Hidronefroz derecesi VUR için çok kuvvetli bir bulgu olmasa da dolaylı olarak VUR tanısını düşündürmektedir. İki ardışık normal USG'si olan bebeklerde VUR çok nadirdir veya düşük derecelidir. Buna karşılık bilateral yüksek dereceli hidronefroz, renal kortikal anomali varlığı, ekobenite artışı üreterik dilatasyon, üreterosel, anormal mesane bulguları VCUG endikasyonudur.

Tablo 1: VCUG'de reflü sınıflaması.

Grade 1	Sadece üreterde reflü mevcuttur.
Grade 2	Üreter, pelvis ve kalikslere reflü olur fakat dilatasyon yoktur.
Grade 3	Pelvis ve kalikslere reflü olmakta, üreter ve pelviste hafif-orta dereceli dilatasyon mevcuttur. Kaliksler hafif küntleşmiştir.
Grade 4	Pelvis ve kalikslere reflü vardır. Üreter ve pelvis orta derecede dilatedir. Kaliksler orta derecede küntleşmiştir.
Grade 5	Pelvis ve kalikslere reflü vardır. Pelvis ileri derecede dilatedir. Üreter tortiyozedir. Kaliksler ileri derecede küntleşmiştir. Üreterlerde kıvrımlaşma vardır.

TEDAVİ

Bu konuda iki ana yaklaşım vardır: Konservatif (non-cerrahi) ve Cerrahi yaklaşım. EAU klavuzlarına göre tedavi planı **Tablo 2'**de verilmiştir.

Konservatif Tedavi: Konservatif tedavini amacı çocuğu febril İYE'den korumaktır.

Bunun temelinde şu temel gerçekler vardır:

- VUR genellikle düşük dereceli ise spontan rezolüze olur.
 - VUR bilateral ve yüksek grade ise bu oran çok düşüktür.
 - Normal üriner sistem anatomili çocuklarda İYE gelişmezse reflü renal hasar oluşturmaz.
 - AÜSS olan hastalarda; mesane rehabilitasyonu, yakın takip ve gerektiğinde profilaksi uygulanabilir.
 - Sünnet; normal çocuklarda İYE riskini azalttığı için VUR'lu çocuklarda erken bebeklik döneminde konservatif yaklaşımların bir parçası olabilir.
- Özellikle bir yaş altındaki her derece reflüde renal skar eğilimi fazla olduğu için profilaksi verilmesi önerilir.

Devamlı Antibiyotik Profilaksisi (DAP):

VUR'lu hastalarda takip sürecinde DAP kullanılması da diğer tartışmalı bir konudur. Her ne kadar literatürdeki son çalışmalara göre profilaksi kullanılması konusunda kanıt düzeyi yüksek önerilerde bulunmasa da VUR'lu hastalarda çoğu kez profilaksi gerekli olabilir. DAP özellikle düşük dereceli reflülerde yararlı/gerekli olmasa da evre III ve IV reflülerde ileri böbrek hasarını önlemede etkin olduğu düşünülmektedir. Genç yaş, kadın cinsiyet, yüksek grade VUR, AÜSS varlığı, sünnetsizlik başlıca hasta grupları sayılabilir. Pratik olarak tuvalet alışkanlığı kazanıncaya ve AÜSS kaybolana kadar DAP faydalı olabilir. DAP kesilince yakın İYE takibi gereklidir. En önemlisi DAP gerekmeyen hastayı seçmenin zor ve riskli olduğu da unutulmamalıdır.

Proflakside;

- Nitrofurantoin 1-2 mg/kg/gün
- Trimethoprim 2 mg/kg/gün
- Sefalekssin 2-5 mg/kg/gün
- Amoksisilin 5-10 mg/kg/gün.

Fakat hayatın ilk 8 haftasında nitrofurantoin ve trimetoprim kullanılmamalıdır. İzlem altında antibiyotik profilaksisi ile beklenen hastalarda sıvı alımında artış, sık ve düzenli idrar yapma, genital hijyene dikkat, konstipasyonun önlenmesi gibi tedbirlerin önemi ailelere anlatılmalıdır.

Cerrahi Tedavi: Cerrahi tedavinin amacı, yeterli uzunlukta bir submukozal tünel oluşturmaktır.

Endikasyonları:

- *Yüksek grade VUR (Bilateral IV ve V)
- *Proflaksiyle önlenemeyen pyelonefritler
- *Antibiyotik proflaksisine rağmen gelişen İYE
- *Divertikül içine açılan üreter veya diğer anatomik bozukluklar
- *VUR ile birlikte üreteral obstrüksiyon
- *Proflakside uyumsuzluk veya takip zorluğu
- *Golf çukuru orifis varlığı

Subüreteral bulking madde enjeksiyonu: Biyo-uyumlu maddelerin elde edilmesiyle beraber minimal invaziv ve ayaktan tedavi şeklinde subüreteral alana dolgu olarak enjekte edilmesi prensibine dayanır. Enjeksiyon için; Dextranomer/ hyaluronic asit FDA onayı olan tek üründür. Sistoskopik olarak -bulking- maddesi üreterin intramural kısmındaki submukozal alana enjekte edilir. Üreter orifisi ve distal üreter yükselir ve neticesinde koaptasyon artar. Lümen daralır ve geri akım engellenir. Böylece bu yöntem uzun süreli antibiyotik proflaksisi veya cerrahi yöntemlerin alternatifi olarak yerini almıştır. Bu tedavilerden sonra 2 yıl içinde %20 gibi yüksek rekürrens gösterir. Etkinlik ve başarısı grade I and II reflüde 78.5%, grade III'de 72%, grade IV'de 63%, ve grade V reflüde % 51'dir. İlk enjeksiyon başarısız ise 2.tedavide başarı oranı %68, üçüncü enjeksiyonda başarı % 34'dür. Toplam başarı (tek+çoklu seans) %85'dir. Son yayınlarda double hidrodistansiyon yöntemiyle başarının daha da arttığı gösterilmiştir.

Açık Cerrahi: Çeşitli intra ve ekstrevezikal yöntemler tarif edilmiştir. Bunların ortak amacı, üreterin submukozal gömülmesi ve üreterin intramural kısmının uzatılmasıdır. Bu prosedürlerin (üreteral re-implantasyon) az-çok farklı avantaj veya dezavantajları vardır. Ancak hepsinin de %92-98 arasında değişen oranlarda başarılı oldukları gösterilmiştir. Reflüde ister konvansiyonel yaklaşımlar isterse de popüler yaklaşımlar uygulansın yakın takip kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle VCUG, DMSA veya nükleer sistografi bu takip protokolünün çoğu zaman bir parçasıdır. İzlemede proflaksi altında olan veya olmayan hastalarda İYE gelişmesi tedavinin devamını şekillendirmede önemli bir kriterdir.

Tablo 2: EAU kılavuzu tedavi planlaması.

Hasta yaşı	Reflü dercesi/ cinsiyet	Önerilen tedavi
1 yaş altı	Grade1-5	Konservatif
1-5 yaş	Grade 1-3 Grade 4-5	Konservatif Cerrahi düzeltme
5 yaş üstü	Erkek çocuk Kız çocuk	Cerrahi önerilmez Cerrahi düzeltme

Sonuç olarak VUR tanısı, tedavi ve takipte çok alternatifleri ve doğruları olan bir patolojidir. Bu gerçekten yola çıkarak VUR ile ilgili literatürdeki bilgileri gerçek hasta verileri ile karşılaştırarak için çok dikkatli bir davranmalı ve atılacak adımları aileyle paylaşarak atmalıdır.

KAYNAKLAR

Khoury AE, Bagli DJ. Veziköireteral Reflü. Campbell-Walsh Urology, 10th Edition, Wein AJ, Kavoussi LR, Novick AC, et al. (Editörler), 3265-3309. Elsevier Saunders, Philadelphia, 2012.

<https://www.uptodate.com> 01 Mart 2023.

Radmayr C, Bogaert G, Burgu B, Castagnetti MS, Dogan HS, O'Kelly F, et al. EAU Guidelines on Paediatric Urology. European Association of Urology 2023.

Alarm tedavileri çok etkili olmalarına rağmen, etki mekanizması tam olarak bilinmemektedir. Başarı oranları başlangıç ve uzun dönemde sırasıyla %70-90 ve % 50-70 olarak bildirilmektedir.

Desmopressin: Vasopressin analogudur. ADH'tan farklı olarak vazopressör etki göstermeksizin, antidiüretik etkiyi artırır. Yarı ömrü 1.5-3.5 saattir ve günlük dozu 0.2-0.6 mgr oral ve 10-40 µg intranazaldir. İlaç kullanımı sırasında sıvı alımı kısıtlanmalıdır. Desmopressin ile yapılan bir çok çalışmada pozitif yanıt (% 50'nin üzerinde düzelme) %60-70 hastada alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Yeung CK., Jennifer DYS. Çocuklarda Nonnörojenik İşeme Bozuklukları. Campbell-Walsh Urology, 10th Edition, Wein AJ, Kavoussi LR, Novick AC, et al. (Editörler), 3411-3430. Elsevier Saunders, Philadelphia, 2012.
- Haluk Şen. Pediatrik Disfonksiyonel İşeme Sendromlarının Tedavisi. Kontinans ve Nöroüroloji Bülteni 2015;2(2):103-108.

Beden Eğitimi ve Sporda Akademik Araştırmalar'24 Serisi 1

Sporda Antrenman ve Egzersiz Üzerine Araştırmalar

Editörler:

Doç. Dr. Vahdet ALAEDDİNOĞLU

Prof. Dr. Necip Fazıl KİŞHALI

Öğr. Gör. Muhammet Emin DERTLİ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Sporda Antrenman ve Egzersiz Üzerine Araştırmalar

Editörler: Doç. Dr. Vahdet ALAEDDİNOĞLU • Prof. Dr. Necip Fazıl KİSHALI
Öğr. Gör. Muhammet Emin DERTLİ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-13-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub640>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Alaeddinoğlu, V. (ed), Kishali, N. F. (ed), Dertli, M. E. (ed) (2024). *Sporda Antrenman ve Egzersiz Üzerine Araştırmalar*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub640>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Afyon, Y. A. (2014). Core antrenmanının 16 yaşındaki futbolcular üzerindeki etkisi. *Eğitim Araştırmaları ve İncelemeleri*, 9 (23), 1275-1279.
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye kayak milli takımları alp disiplini ve kuzey disiplini sporcularının antropometrik ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123.
- Alpşahin, İ. (2018). *Futbolculara uygulanan sekiz haftalık core antrenmanın denge ve futbol becerilerine etkileri*. (Tez No. 510361) [Yüksek lisans tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arthur, M. J., & Bailey, B. L. (1998). *Complete conditioning for football*. Human Kinetics.
- Atesoğlu, U., & Meray, J. (2007). Kendi vücut ağırlığı ve ek ağırlıkla yapılan pilometrik antrenmanın hamstring / quadriceps kuvvet oranlarına etkisi. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, *Poster Sunumlar* s, 373.
- Balkaya, Ö. G. A., & Ceyhan, E. (2007). Lise Öğrencilerinin Suç Davranış Düzeylerinin Bazı Kişisel ve Ailesel Nitelikler Bakımından İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 11(11), 13-27.
- Bangsbo, J. (1996). Futbolda Fizik Kondisyon Antrenmanı Bilimsel Bir Yaklaşım. *Çeviri: Hindal Gün-düz*, TFF Eğitim Yayınları.
- Biçer, Y., Savucu, Y., Kutlu, M., Kaldırımçı, M., & Ragıp, P. (2004). Güç ve kuvvet egzersizlerinin zihinsel engelli çocukların hareket beceri ve yeteneklerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 173-179.
- Bompa, T. O. (1998). *Antrenman kuramı ve yöntemi*. Çev. İlknur Keskin, A. Burcu Tuner. Bağırhan Yayınevi, Kültür Ofset, Ankara, s.12.
- Boyacı, A., & Afyon, Y. A. (2017). Çocuklarda Core antrenmanın fiziksel performansa etkisi. *Eğitim ve Uygulama Dergisi*, 8 (33), 81-88.
- Brungardt, K., Brungardt, B., & Brungardt, M. (2006). *The complete of book core training*. Harper Colins Special markets department Newyork, Ankara.
- Chelladurai, P. (1976). Manifestations of agility. *Journal of the Canadian Association of Health, Physical Education and Recreation*, 42 (3), 36-41.
- de Araújo, C. G. S. (2004). *Flexitest: an innovative flexibility assessment method*. Human Kinetics.
- Delavier, F., & Gundill, M. (2011). *The strength training anatomy workout* (p. 256). Human Kinetics.
- Dilber, A. O., Lağap, B., Akyüz, Ö., Çoban, C., Akyüz, M., Murat, T. A. Ş., ... & Özkan, A. (2016). Erkek futbolcularda 8 haftalık kor antrenmanının

- performansla ilgili fiziksel uygunluk değişkenleri üzerine etkisi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 77-82.
- Doğan, G., Mendes, B., Akcan, F., & Tepe, A. (2016). Futbolculara uygulanan sekiz haftalık core antrenmanın bazı fiziksel ve fizyolojik parametreler üzerine etkisi. *Beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*, 10(1), 1-12.
- Draper, J. A., & Lancaster, M. G. (1985). The 505 test: A test for agility in the horizontal plane performance. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 31, 8-12
- Dündar, U. (1998). *Antrenman teorisi*. Ankara: Bağırgan Yayınevi.
- Egesoy, H., Alptekin, A., & Yapıcı, A. (2018). Sporda kor egzersizler. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 10-21.
- Faries, M. D., & Greenwood, M. (2007). Core training: stabilizing the confusion. *Strength & Conditioning Journal*, 29(2), 10-25.
- Fatouros, I. G., Kambas, A., Katrabasas, I., Leontsini, D., Chatzinikolaou, A., Jamurtas, A. Z., & Taxildaris, K. (2006). Resistance training and detraining effects on flexibility performance in the elderly are intensity-dependent. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 20(3), 634-642.
- Gönener, A., Demirci, D., Gönener, U., Beyza, Ö., & Yılmaz, O. (2017). 13-15 Yaş Grubu Erkek Yüzücülerde 8 Haftalık Core Antrenmanının Sirt Üstü Stili 100 M Performansına Etkisi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29-37.
- Günaydın, E. E., & Eliöz, M. (2020). Sporcu ve Sedanterlerde Core Stabilizasyon Kuvvetinin Denge Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. *Journal Of International Social Research*, 13(69).
- Hakan, T., & Çolak, S. (2021). 8-10 yaş çocuklarda core egzersizlerinin denge performanslarına etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 92-97.
- Hazar, F., & Taşmektepligil, Y. (2008). Puberte öncesi dönemde denge ve esnekliğin çeviklik üzerine etkilerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 9-12.
- Hwang, H., & Koo, J. (2019). Effects of stretching exercises and core muscle exercises on flexibility and balance ability. *Journal of International Academy of Physical Therapy Research*, 10(1), 1717-1724.
- Kahramanoğlu, Ç. (2007). *Halter ve pliometrik çalışmaların hızlanmaya etkisi* (Tez No. 196059) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (Vol. 5, p. 359). Ankara, Turkey: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.

- Kim, K. J. (2010). Effects of Core Muscle Strengthening Training on Flexibility, Muscular Strength and Driver Shot Performance in Female Professional Golfers. *International Journal of Applied sports sciences*, 22(1).
- Koç, S., & Şahin, H. M. (2005). *Beden eğitimi ve sporda beceri gelişimi*. Morpa Kültür Yayınları.
- Kıyıcı, F., & Alaeddinoğlu, V. (2022). *Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı İçin Yetenek Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme*. Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi, 1(1), 14-32.
- McGill, S. M., Grenier, S., Kavcic, N., & Cholewicki, J. (2003). Coordination of muscle activity to assure stability of the lumbar spine. *Journal of electromyography and kinesiology*, 13(4), 353-359.
- Meckel, Y., Machnai, O., & Eliakim, A. (2009). Relationship among repeated sprint tests, aerobic fitness, and anaerobic fitness in elite adolescent soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 23(1), 163-169.
- Mengütay, S., & Saygın, Ö. (2006). Çocuklarda fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk arasındaki ilişkinin araştırılması, 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 3-5.
- Meylan, C., & Malatesta, D. (2009). Effects of in-season plyometric training within soccer practice on explosive actions of young players. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 23(9), 2605-2613.
- Monteiro, W. D., Simão, R., Polito, M. D., Santana, C. A., Chaves, R. B., Bezerra, E., & Fleck, S. J. (2008). Influence of strength training on adult women's flexibility. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 22(3), 672-677.
- Murath, S. (1997). *Antrenman Bilimi Işığında Çocuk ve Spor*. Ankara: Bağırgan Yayın Evi.
- Murath, S. (2007). *Çocuk ve spor*. 2. Baskı. İstanbul, Nobel Yayınevi.
- Müniroğlu, S., Şen, P., & Tanılkan, K. (2000). Ankara'daki 12-14 yaş grubu kız erkek uzun ve kısa mesafe yüzücülerin dikey sıçrama derecelerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 21-32.
- Nesser, T. W., Huxel, K. C., Tincher, J. L., & Okada, T. (2008). Bölüm I futbolcularında core stabilitesi ile performans arasındaki ilişki. *Güç ve Kondisyon Araştırmaları Dergisi*, 22 (6), 1750-1754.
- Paasuke, M., Ereline, J., & Gapeyeva, H. (2001). Knee extension strength and vertical jumping performance in nordic combined athletes. *Journal of sports medicine and physical fitness*, 41(3), 354.
- Panjabi, M. M. (1992). The stabilizing system of the spine. Part I. Function, dysfunction, adaptation, and enhancement. *Journal of spinal disorders*, 5, 383-383.

- Putnam, C. A. (1993). Sequential motions of body segments in striking and throwing skills: descriptions and explanations. *Journal of biomechanics*, 26, 125-135.
- Santos, E., Rhea, M. R., Simão, R., Dias, I., De Salles, B. F., Novaes, J., ... & Bunker, D. J. (2010). Influence of moderately intense strength training on flexibility in sedentary young women. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(11), 3144-3149.
- Sevim, Y. (1997). *Antrenman bilgisi*. Tutibay Ltd.; ss. 29-109, Ankara.
- Sevim, Y. (2002). *Antrenman bilgisi*. Nobel Yayın Dağıtım, ss. 21- 233.
- Sevim, Y. (2006). *Antrenman Bilgisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sevinç, Y. (2021). Core Egzersizlerinin Sporsal Performansa Etkisi: Tekvando Örneği Mini Derleme. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 13(1).
- Sharma, A., & Geovinson, S. G. (2012). Effects of a nine-week core strengthening exercise program on vertical jump performances and static balance in volleyball players with trunk instability. *The Journal of sports medicine and physical fitness*, 52(6), 606-615.
- Tamer, K. (2000). *Sporla fiziksel-fizyolojik performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Bağırğan Yayınevi.
- Tozoğlu, E., & Dursun, M. (2020). *Spor Bilimlerinde Bilimsel Araştırma Süreci*, Spor & Bilim, Editör; Gökmen Ö., Efe Akademi Yayınları, 1. Baskı, s. 13.
- Vigneshwaran, G. (2017). Impact of core training on speed among soccer players. *IJARIE- ISSN(O)*. 3 (3), 4192- 4194.
- Weineck, J. (2011). Futbolda kondisyon antrenmanı.T., Bağırğan (Çev.), Ankara: Spor Yayınevi.
- Yakut, H., & Talu, B. (2021). The effect of core strength training on flexibility and balance in sedentary healthy young individuals. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 13(4), 9.
- Ziyagil, M., & Zorba, E. (1994). Sıkletlerinde birinci ve ikinci olan güreşçilerin yapısal ve fonksiyonel özelliklerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 36-46.
- Zorba, E. (1999). *Herkes için spor ve fiziksel uygunluk*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kaynakça

1. American College of Sports Medicine. (2013). *ACSM's guidelines for exercise testing and prescription*. Lippincott Williams & Wilkins
2. Arıkan, H., Ergun, N., Özdiñer A., Tuğay B.U. (2018). *Klinik Egzersiz Fizyolojisi*. İstanbul Medikal Yayıncılık, İstanbul,113-137.
3. Chintanadilok, J. & Lowenthal, D.T. (2002). Exercise in treating hypertension (tailoring therapies for active patients). *The Physician and Sports-medicine*, 30, 11-23.
4. Gabb, G. M., Mangoni, A. A., Anderson, C.S., Cowley, D., Dowden, J. S., Gollidge, J.,& Arnolda, L. (2016). Guideline for the diagnosis and management of hypertension in adults. *Medical Journal of Australia*, 205(2), 85-89.
5. Günay, M., Cicioğlu, H.İ., Şıktar, E., & Şıktar, E. (2017). *Çocuk, kadın, yaşlı ve özel gruplarda egzersiz*, Gazi Kitapevi, Ankara s: 446.
6. Hagberg, J.M., Park, J.J. & Brown, M.D. (2000). The role of exercise training in the treatment of hypertension. *Sports Medicine*, 30, 193-206.
7. Kayıhan, G. & Ersöz G. (2009). Hipertansiyon ve egzersiz. *Sportmetre beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*, 7(3), 93-101.
8. Kelley, G.A., Kelley, K.S. & Tran, Z.V. (2005). Aerobic exercise, lipids and lipoproteins in iverweight and obese adults: a meta-analysis of randomized controlled trials. *International journal of obesity*, 29, 881-893.
9. Manfredini, F., Malagoni, A. M., Mandini, S., Boari, B., Felisatti, M., Zamboni, P., & Manfredini, R. (2009). Sport therapy for hypertension: why, how, and how much? *Angiology*, 60(2), 207-216
10. Perez A.C., Cancela Carral, J. M., & Varela Martinez, S. (2010) *Aerobic exercise in special populations*, Nova Science, s.32-36
11. Pescatello, L. S. (2015). *Effects of exercise on hypertension: from cells to physiological systems*. Springer, 3-25
12. Ünal M., (2021). *Kronik Hastalıklarda Rehabilitasyon ve Egzersiz Uygulamaları*. İstanbul Medikal Sağlık, İstanbul,s: 141-145.
13. Wallace, J. P. (2003). Exercise in hypertension: a clinical review. *Sports medicine*, 33, 585-598
14. Williams, B., Mancia, G., Spiering, W., Agabiti Rosei, E., Azizi, M., Burnier, M., & Desormais, I.(2018). Practice Guidelines for the management of arterial hypertension of the European Society of Cardiology and the European Society of Hypertension. *Blood pressure*, 27(6), 314-340.
15. Zungur, M., & Yıldız, A. (2004). Hipertansif hastaya yaklaşım. *Sürekli tıp eğitimi dergisi*, 13(8), 297-303.

Kaynaklar

- Abati, E., Manini, A., Comi, G. P., & Corti, S. (2022). Inhibition of myostatin and related signaling pathways for the treatment of muscle atrophy in motor neuron diseases. *Cellular and Molecular Life Sciences*, 79(7), 374.
- Akçınar, F., & Yiğiter, N. (2023). Egzersizde Protein Metabolizması ve Fonksiyonları. *Spor ve Egzersiz Metabolizmasına Güncel Bakış*, 7.
- Allen, D. L., & Unterman, T. G. (2007). Regulation of myostatin expression and myoblast differentiation by FoxO and SMAD transcription factors. *American Journal of Physiology-Cell Physiology*, 292(1), C188-C199.
- Allen, D. L., Hittel, D. S., & McPherron, A. C. (2011). Expression and function of myostatin in obesity, diabetes, and exercise adaptation. *Medicine and science in sports and exercise*, 43(10), 1828.
- Areta, J. L., Burke, L. M., Camera, D. M., West, D. W., Crawshay, S., Moore, D. R., ... & Coffey, V. G. (2014). Reduced resting skeletal muscle protein synthesis is rescued by resistance exercise and protein ingestion following short-term energy deficit. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism*.
- Bagheri, R., Robinson, I., Moradi, S., Purcell, J., Schwab, E., Silva, T., ... & Camera, D. M. (2022). Muscle protein synthesis responses following aerobic-based exercise or high-intensity interval training with or without protein ingestion: a systematic review. *Sports Medicine*, 52(11), 2713-2732.
- Bagheri, R., Robinson, I., Moradi, S., Purcell, J., Schwab, E., Silva, T., ... & Camera, D. M. (2022). Muscle protein synthesis responses following aerobic-based exercise or high-intensity interval training with or without protein ingestion: a systematic review. *Sports Medicine*, 52(11), 2713-2732.
- Bakanlığı, T. S. (2016). Türkiye beslenme rehberi TÜBER 2015. *T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın*, 1031, 172-217.
- Barkoukis, H. (2016). Muscle building and maintenance in the elderly: the use of protein. *Current Nutrition Reports*, 5, 77-83).
- Barkoukis, H. (2016). Nutrition recommendations in elderly and aging. *Medical*
- Baskin, K. K., Winders, B. R., & Olson, E. N. (2015). Muscle as a “mediator” of systemic metabolism. *Cell metabolism*, 21(2), 237-248.
- Benardot, D. (2021). *Advanced sports nutrition*. Human Kinetics Publishers.
- Bentsen, M. A., et al. (2020). “Aerobic exercise and mitochondrial adaptation: the role of PGC-1 α in mitochondrial biogenesis.” *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 48(1), 12-20.
- Bhasin S, Woodhouse L, Casaburi R, Singh AB, Mac RP, Lee M, et al. Older men are as responsive as young men to the anabolic effects of graded doses of testosterone on the skeletal muscle. *J Clin Endocrinol Metab*. 2005;90(2):678-88

- Bodine SC, Stitt TN, Gonzalez M, et al. Akt/mTOR pathway is a crucial regulator of skeletal muscle hypertrophy and can prevent muscle atrophy in vivo. *Nat Cell Biol.* 2001;3(11):1014-9.
- Brunelli, D. T., Chacon-Mikahil, M. P., Gaspari, A. F., Lopes, W. A., Bonganha, V., Bonfante, I. L., ... & Cavaglieri, C. R. (2015). Combined training reduces subclinical inflammation in obese middle-age men. *Med Sci Sports Exerc*, 47(10), 2207-15.
- Carbone, J. W., McClung, J. P., & Pasiakos, S. M. (2019). Recent advances in the characterization of skeletal muscle and whole-body protein responses to dietary protein and exercise during negative energy balance. *Advances in Nutrition*, 10(1), 70-79.
- Civan, A., Özdemir, İ., Gencer, Y. G., & Durmaz, M. (2018). Egzersiz ve stres hormonları. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-14.
- Clemmons, D. R. (2009). Role of IGF-I in skeletal muscle mass maintenance. *Trends in Endocrinology & Metabolism*, 20(7), 349-356. *Clinics*, 100(6), 1237-1250.
- Conboy, I. M., Conboy, M. J., Wagers, A. J., Girma, E. R., Weissman, I. L., & Rando, T. A. (2005). Rejuvenation of aged progenitor cells by exposure to a young systemic environment. *Nature*, 433(7027), 760-764.
- Denne, S. C., Liechty, E. A., Liu, Y. M., Brechtel, G. I. N. G. E. R., & Baron, A. D. (1991). Proteolysis in skeletal muscle and whole body in response to euglycemic hyperinsulinemia in normal adults. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism*, 261(6), E809-E814.
- Devkota, A., Gautam, M., Dhakal, U., Devkota, S., Gupta, G. K., Nepal, U., ... & Singh, A. K. (2024). The Interplay Between Physical Activity, Protein Consumption, and Sleep Quality in Muscle Protein Synthesis. *arXiv preprint arXiv:2410.16169*.
- Di Donato, D. M., West, D. W., Churchward-Venne, T. A., Breen, L., Baker, S. K., & Phillips, S. M. (2014). Influence of aerobic exercise intensity on myofibrillar and mitochondrial protein synthesis in young men during early and late postexercise recovery. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism*, 306(9), E1025-E1032.
- Dun, S. L., Lyu, R. M., Chen, Y. H., Chang, J. K., Luo, J. J., & Dun, N. J. (2013). Irisin-immunoreactivity in neural and non-neural cells of the rodent. *Neuroscience*, 240, 155-162.
- Duzova, H., & DUZOVA, H. (2012). Skeletal muscle, myokines and health. *Medicine science*, 1(3), 211-231.
- El Shafey, N., Guesnon, M., Simon, F., Deprez, E., Cosette, J., Stockholm, D., ... & Kichler, A. (2016). Inhibition of the myostatin/Smad signaling pathway by short decorin-derived peptides. *Experimental cell research*, 341(2), 187-195.

- Eskici, G. (2020). Protein ve egzersiz-yeni yaklaşımlar. *Sportmetre beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*, 18(3), 1-13.
- Francaux, M., & Deldicque, L. (2019). Exercise and the control of muscle mass in human. *Pflügers Archiv-European Journal of Physiology*, 471, 397-411.
- Gallagher, D., Visser, M., De Meersman, R. E., Sepúlveda, D., Baumgartner, R. N., Pierson, R. N., ... & Heymsfield, S. B. (1997). Appendicular skeletal muscle mass: effects of age, gender, and ethnicity. *Journal of applied physiology*, 83(1), 229-239.
- Han, D. S., Hsiao, M. Y., Wang, T. G., Chen, S. Y., and Yang, W. S. (2016). Association of serum myokines and aerobic exercise training in patients with spinal cord injury: an observational study. *BMC Neurol.* 16:142. doi: 10.1186/s12883-016-0661-9
- Hoffmann, C., & Weigert, C. (2017). Skeletal muscle as an endocrine organ: the role of myokines in exercise adaptations. *Cold Spring Harbor perspectives in medicine*, 7(11), a029793.
- Huh, J. Y. (2018). The role of exercise-induced myokines in regulating metabolism. *Archives of pharmacological research*, 41(1), 14-29.
- İlhan, O., & Şekir, U. (2016). Sporcuların Protein Tüketimi Nasıl Olmalı? *Türkiye Klinikleri Sports Medicine-Special Topics*, 2(3), 8-15.
- Jäger, R., Kerksick, C. M., Campbell, B. I., Cribb, P. J., Wells, S. D., Skwiat, T. M., ... & Antonio, J. (2017). International society of sports nutrition position stand: protein and exercise. *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 14, 1-25.
- Jorgensen, L. H., Petersson, S. J., Sellathurai, J., Andersen, D. C., Thyssen, S., Sant, D. J., et al. (2009). Secreted protein acidic and rich in cysteine (SPARC) in human skeletal muscle. *J. Histochem. Cytochem.* 57, 29-39. doi: 10.1369/jhc. 2008.951954
- Kafkas, M. E., & Kurt, C. (2019). Hipertrofi: Rasyonel Hücresel Mekanizmalar. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 11(1).
- Kerksick, C., Harvey, T., Stout, J., Campbell, B., Wilborn, C., Kreider, R., et al. (2008). International Society of Sports Nutrition position stand: nutrient timing. *Int J Soc Sports Nutr*, 5, 17.
- Kim, J. (2020). Pre-sleep casein protein ingestion: new paradigm in post-exercise recovery nutrition. *Physical activity and nutrition*, 24(2), 6.
- Krolopp, J. E., Thornton, S. M., & Abbott, M. J. (2016). IL-15 activates the Jak3/STAT3 signaling pathway to mediate glucose uptake in skeletal muscle cells. *Frontiers in physiology*, 7, 626.
- Lai KM, Gonzalez M, Poueymiro WT, et al. Conditional activation of akt in adult skeletal muscle induces rapid hypertrophy. *Mol Cell Biol.* 2004; 24(21):9295-304.

- Lee, J. H., & Jun, H. S. (2019). Role of myokines in regulating skeletal muscle mass and function. *Frontiers in physiology*, *10*, 42.
- Lee, S. J., & McPherron, A. C. (2001). Regulation of myostatin activity and muscle growth. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *98*(16), 9306-9311.
- Long, C. L., & Lowry, S. F. (1990). Hormonal regulation of protein metabolism. *JPEN*, *14*(6), 555.
- Longland, T. M., Oikawa, S. Y., Mitchell, C. J., Devries, M. C., & Phillips, S. M. (2016). Higher compared with lower dietary protein during an energy deficit combined with intense exercise promotes greater lean mass gain and fat mass loss: a randomized trial. *The American journal of clinical nutrition*, *103*(3), 738-746.
- MacDougall, J. D., Gibala, M. J., Tarnopolsky, M. A., MacDonald, J. R., Interisano, S. A., & Yarasheski, K. E. (1995). The time course for elevated muscle protein synthesis following heavy resistance exercise. *Canadian Journal of applied physiology*, *20*(4), 480-486. 2732.
- Madzima, T. A., Panton, L. B., Fretti, S. K., Kinsey, A. W., & Ormsbee, M. J. (2014). Night-time consumption of protein or carbohydrate results in increased morning resting energy expenditure in active college-aged men. *British journal of nutrition*, *111*(1), 71-77.
- Mamerow, M. M., Mettler, J. A., English, K. L., Casperson, S. L., Arentson-Lantz, E., Sheffield-Moore, M., ... & Paddon-Jones, D. (2014). Dietary protein distribution positively influences 24-h muscle protein synthesis in healthy adults. *The Journal of nutrition*, *144*(6), 876-880.
- Murphy, C. H., Churchward-Venne, T. A., Mitchell, C. J., Kolar, N. M., Kassis, A., Karagounis, L. G., ... & Phillips, S. M. (2015). Hypoenergetic diet-induced reductions in myofibrillar protein synthesis are restored with resistance training and balanced daily protein ingestion in older men. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism*, *308*(9), E734-E743.
- Musarò, A., McCullagh, K., Paul, A., Houghton, L., Dobrowolny, G., Molinaro, M., ... & Rosenthal, N. (2001). Localized Igf-1 transgene expression sustains hypertrophy and regeneration in senescent skeletal muscle. *Nature genetics*, *27*(2), 195-200.
- Omura, T., Sano, M., Omura, K., Hasegawa, T., Doi, M., Sawada, T., & Nagan, A. (2005). Different expressions of BDNF, NT3, and NT4 in muscle and nerve after various types of peripheral nerve injuries. *Journal of the Peripheral Nervous System*, *10*(3), 293-300.
- Öneş, E., & Sağlam, D. (2020). Sporcularda Protein Gereksinimi. *Türkiye Klinikleri Nutrition and Dietetics-Special Topics*, *6*(3), 53-59.

- Pasiakos, S. M., Cao, J. J., Margolis, L. M., Sauter, E. R., Whigham, L. D., McClung, J. P., ... & Young, A. J. (2013). Effects of high-protein diets on fat-free mass and muscle protein synthesis following weight loss: a randomized controlled trial. *The EASEB Journal*, 27(9), 3837-3847.
- Pedersen, B. K., & Febbraio, M. A. (2008). Muscle as an endocrine organ: focus on muscle-derived interleukin-6. *Physiological reviews*.
- Pereira, E. S., Krause Neto, W., Calefi, A. S., Georgetti, M., Guerreiro, L., Zocoler, C. A., & Gama, E. F. (2018). Significant acute response of brain-derived neurotrophic factor following a session of extreme conditioning program is correlated with volume of specific exercise training in trained men. *Frontiers in Physiology*, 9, 823.
- Phillips, S. M., & Van Loon, L. J. (2013). Dietary protein for athletes: from requirements to optimum adaptation. *Food, Nutrition and Sports Performance III*, 29-38. T.C. Sağlık Bakanlığı. (2016). *Türkiye Beslenme Rehberi*.
- Rao RR, Long JZ, White JP, Svensson KJ, Lou J, Lokurkar I, Jedrychowski MP, Ruas JL, Wrann CD, Lo JC, Camera DM, Lachey J, Gygi S, Seehra J, Hawley JA, Spiegelman BM (2014) Meteorin-like is a hormone that regulates immune-adipose interactions to increase beige fat thermogenesis. *Cell* 157:1279–1291
- Rommel, C., Bodine, S. C., Clarke, B. A., Rossman, R., Nunez, L., Stitt, T. N., ... & Glass, D. J. (2001). Mediation of IGF-1-induced skeletal myotube hypertrophy by PI (3) K/Akt/mTOR and PI (3) K/Akt/GSK3 pathways. *Nature cell biology*, 3(11), 1009-1013.
- Russell, G., & Lightman, S. (2019). The human stress response. *Nature reviews endocrinology*, 15(9), 525-534.
- Schiaffino, S., & Mammucari, C. (2011). Regulation of skeletal muscle growth by the IGF1-Akt/PKB pathway: insights from genetic models. *Skeletal muscle*, 1, 1-14.
- Sekhon, R. S. (2019). Required strategies of muscles growth.
- Seldin, M. M., Lei, X., Tan, S. Y., Stanson, K. P., Wei, Z., & Wong, G. W. (2013). Skeletal muscle-derived myonectin activates the mammalian target of rapamycin (mTOR) pathway to suppress autophagy in liver. *Journal of biological chemistry*, 288(50), 36073-36082.
- Shapiro, C., & Girdwood, P. (1981). Protein synthesis in rat brain during sleep. *Neuropharmacology*, 20(5), 457-460.
- Sharma, M., Langley, B., Bass, J., & Kambadur, R. (2001). Myostatin in muscle growth and repair. *Exercise and sport sciences reviews*, 29(4), 155-158.
- Spangenburg, E. E., Le Roith, D., Ward, C. W., & Bodine, S. C. (2008). A functional insulin-like growth factor receptor is not necessary for load-induced skeletal muscle hypertrophy. *The Journal of physiology*, 586(1), 283-291.

- Steensberg, A., van Hall, G., Osada, T., Sacchetti, M., Saltin, B., and Klarlund Pedersen, B. (2000). Production of interleukin-6 in contracting human skeletal muscles can account for the exercise-induced increase in plasma interleukin-6. *J. Physiol.* 529(Pt 1), 237–242. doi: 10.1111/j.1469-7793.2000.00237.x
- Steinbacher, P., & Eckl, P. (2015). Impact of oxidative stress on exercising skeletal muscle. *Biomolecules*, 5(2), 356-377.
- Thomas, D. T., Erdman, K. A., & Burke, L. M. (2016). Nutrition and athletic performance. *Med. Sci. Sports Exerc*, 48(3), 543-568.
- Thomas, D. T., Erdman, K. A., & Burke, L. M. (2016). Position of the Academy of Nutrition and Dietetics, Dietitians of Canada, and the American College of Sports Medicine: nutrition and athletic performance. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 116(3), 501-528.
- Trommelen, J., & Van Loon, L. J. (2016). Pre-sleep protein ingestion to improve the skeletal muscle adaptive response to exercise training. *Nutrients*, 8(12), 763.
- van Vliet, S., Burd, N. A., & van Loon, L. J. (2015). The skeletal muscle anabolic response to plant-versus animal-based protein consumption. *The Journal of nutrition*, 145(9), 1981-1991.
- Wilkinson, S. B., Phillips, S. M., Atherton, P. J., Patel, R., Yarasheski, K. E., Tarnopolsky, M. A., & Rennie, M. J. (2008). Differential effects of resistance and endurance exercise in the fed state on signalling molecule phosphorylation and protein synthesis in human muscle. *The journal of physiology*, 586(15), 3701-3717.
- Zhao, W., Pan, J., Zhao, Z., Wu, Y., Bauman, W. A., & Cardozo, C. P. (2008). Testosterone protects against dexamethasone-induced muscle atrophy, protein degradation and MAFbx upregulation. *The Journal of steroid biochemistry and molecular biology*, 110(1-2), 125-129.

Kaynakça

- Ağduman, F., & Bedir, D. (2023). The Impact of Free Guard Zone Rule Modification on the Game of Curling. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 1194-1204.
- Aktaş, B. S. (2023). A Study on the Association between Skiers' Body Fat Percentage and Their Jump and Sprint Performance. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 669-682.
- Aktaş, B. S. Kayak Branşı Sporcularında Bacak Sertliği ve Reaktif Kuvvet İndeksi Farklılıklarının İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 391-400.
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye kayak milli takımları alp disiplini ve kuzey disiplini sporcularının antropometrik ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123.
- Atasever, G., Kıyıcı, F., Bedir, D., & Ağduman, F. (2021). Biathlon Performance: Heart Rate, Hit Rate, Speed and Physiological Variables. *Pakistan Journal of Medical and Health Sciences*, 15(11).
- Başkaya, G., & Akkoyunlu, Y. (2023). Kadın futbolcuların bazı performans testleri ile maç performans parametreleri arasındaki ilişki. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 521-539.
- Buchheit, M., & Brown, M. (2020). Pre-season fitness testing in elite soccer: integrating the 30-15 Intermittent Fitness Test into the weekly microcycle. *Sport Performance and Science Reports*, 1, 111.
- Demirel, N., Bayram, M., Zepak, M., & Şam, C. T. (2023). Kadın Atlet ve Kayak Sporcularının Bazı Motorik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(3), 56-60.
- Demirel, N., Özbay, S., & Kaya, F. (2018). The Effects of Aerobic and Anaerobic Training Programs Applied to Elite Wrestlers on Body Mass Index (BMI) and Blood Lipids. *Journal of Education and Training Studies*, 6(4), 58-62.
- Erdoğan, C. S., Er, F., İpekoğlu, G., Çolakoğlu, T., Zorba, E., & Çolakoğlu, F. F. (2017). Farklı denge egzersizlerinin voleybolcularda statik ve dinamik denge performansı üzerine etkileri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 11-18.
- Imamoglu, O., Atan, T., Kishali, N. F., Burmaoğlu, G., Akyol, P., & Yildirim, K. (2005). Comparison of lipid and lipoprotein values in men and women differing in training status. *Biology of Sport*, 22(3), 261.
- İpekoğlu, G., Erdogan, C. S., Er, F., Colakoglu, F. F., & Baltaci, G. (2018). Effect of 12 week neuromuscular weighted rope jump training on lower extremity reaction time. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 20(2), 111-115.

- İrfan, K. M., & Alparslan, K. M. (2022). Burnout Status of U18 Women's National Ice Hockey Team Players in Turkey. *Education Quarterly Reviews*, 5(1).
- Kıyıcı, F., & Alaeddinoğlu, V. (2022). Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı İçin Yetenek Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(1), 14-32.
- Kıyıcı, F., Eroğlu, H., Kishali, N. F., & Burmaoglu, G. (2017). The effect of citrulline/malate on blood lactate levels in intensive exercise. *Biochemical genetics*, 55, 387-394.
- Konopka, A. R., & Harber, M. P. (2014). Skeletal muscle hypertrophy after aerobic exercise training. *Exercise and sport sciences reviews*, 42(2), 53-61.
- Kurudirek, M. İ., & Kurudirek, M. A. (2021). Measures and applications of the Turkish Ice Hockey Federation during the COVID-19 pandemic. *African Educational Research Journal*, 9(4), 956-962.
- Pang, M. Y., Eng, J. J., Dawson, A. S., & Gylfadóttir, S. (2006). The use of aerobic exercise training in improving aerobic capacity in individuals with stroke: a meta-analysis. *Clinical rehabilitation*, 20(2), 97-111.
- Ogan M., Öztürk, D., Öztürk, M., Buzdağlı, Y., Sajedi, H., Spor Bilimleri Öğrencilerinin Fiziksel ve Fizyolojik Parametrelerinin Değerlendirilmesi, *İsveç Bilimsel Araştırma Dergisi*, 2(8), 73-82).

Kaynakça

- Adaş, R. T. (2008). İzokinetik dinamometre ile yapılan ölçümlerde farklı eklemlere ait yük aralığının tespiti (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Aktaş, B. S. (2023). A Study on the Association between Skiers' Body Fat Percentage and Their Jump and Sprint Performance. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 669-682.
- Aktaş, B. S. The analysis of the relationship between respiratory functions and body compositions of alpine discipline and cross-country skiing athletes. *Turkish Journal of Kinesiology*, 10(1), 34-40.
- American College of Sports Medicine. (2012). ACSM's resource manual for guidelines for exercise testing and prescription. Lippincott Williams & Wilkins.
- American College of Sports Medicine. (2013). ACSM's guidelines for exercise testing and prescription. Lippincott williams & wilkins.
- Atalay, N., Ersöz, M., Eser, F., Kumbara, F., & Akyüz, M. (2008). Serebrovasküler olaya bağlı hemipleji gelişen hastalarda el bilek eklem pozisyon duyusunun bilgisayarlı izokinetik sistemlerle incelenmesi. *Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*.
- Baltzopoulos, V. (2007). Isokinetic dynamometry. *Biomechanical Evaluation of Movement in Sport and Exercise*, 117-142.
- Baltzopoulos, V. (2017). Isokinetic dynamometry. In *Biomechanical evaluation of movement in sport and exercise* (pp. 140-167). Routledge.
- Biodex (2024). <https://biodexrehab.com/wp-content/uploads/2024/08/20-001-CLR-System-4-IFU-Rev-E.pdf>. Erişim tarihi:10.12.2024.
- Bompa, T., & Buzzichelli, C. (2015). *Periodization training for sports*, 3e. Human kinetics.
- Caruso, J. F., Brown, L. E., & Tufano, J. J. (2012). The reproducibility of isokinetic dynamometry data. *Isokinetics and Exercise Science*, 20(4), 239-253.
- Clark, M., & Lucett, S. (Eds.). (2010). *NASM essentials of corrective exercise training*. Lippincott Williams & Wilkins.
- de Carvalho Froufe, A. C. P., Caserotti, P., de Carvalho, C. M. P., de Azevedo Abade, E. A., & da Eira Sampaio, A. J. (2013). Reliability of concentric, eccentric and isometric knee extension and flexion when using the REV9000 isokinetic dynamometer. *Journal of human kinetics*, 37, 47.
- Demirel, N., Özbay, S., Kaya, F., & Bayram, M. (2017). The effects of aerobic and anaerobic training programs applied to elite wrestlers on body composition. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(2), 675-682.

- Demirel, N. (2018). The Impact of Therapeutic Recreational Gymnastic Exercise on Basic Motor Skills of Hearing-Impaired Children Aged between 6 and 9 Years. *Journal of education and training studies*, 6(3), 147-151.
- Drouin, J. M., Valovich-mcLeod, T. C., Shultz, S. J., Gansneder, B. M., & Perrin, D. H. (2004). Reliability and validity of the Biodex system 3 pro isokinetic dynamometer velocity, torque and position measurements. *European journal of applied physiology*, 91, 22-29.
- Dvir, Z., & Müller, S. (2020). Multiple-joint isokinetic dynamometry: a critical review. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 34(2), 587-601.
- Estrázulas, J. A., Estrázulas, J. A., de Jesus, K., de Jesus, K., da Silva, R. A., & Dos Santos, J. O. L. (2020). Evaluation isometric and isokinetic of trunk flexor and extensor muscles with isokinetic dynamometer: A systematic review. *Physical Therapy in Sport*, 45, 93-102.
- Gaines, J. M., & Talbot, L. A. (1999). Isokinetic strength testing in research and practice. *Biological research for nursing*, 1(1), 57-64.
- Gleeson, N. P., & Mercer, T. H. (1996). The utility of isokinetic dynamometry in the assessment of human muscle function. *Sports medicine*, 21, 18-34.
- Groeber, M., Stafilidis, S., & Baca, A. (2021). The effect of stretch-shortening magnitude and muscle-tendon unit length on performance enhancement in a stretch-shortening cycle. *Scientific Reports*, 11(1), 1-14.
- Günay, M., Tamer, K., Cicioğlu, H., & Şıktar, E. (2019). Spor fizyolojisi ve performans ölçüm testleri.
- Impellizzeri, F. M., Bizzini, M., Rampinini, E., Cereda, F., & Maffiuletti, N. A. (2008). Reliability of isokinetic strength imbalance ratios measured using the Cybex NORM dynamometer. *Clinical physiology and functional imaging*, 28(2), 113-119.
- İrfan, K. M., & Alparslan, K. M. (2022). Burnout Status of U18 Women's National Ice Hockey Team Players in Turkey. *Education Quarterly Reviews*, 5(1).
- Jones, P. A., & Bampouras, T. M. (2010). A comparison of isokinetic and functional methods of assessing bilateral strength imbalance. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(6), 1553-1558.
- Katoh, M., Hiiragi, Y., & Uchida, M. (2011). Validity of isometric muscle strength measurements of the lower limbs using a hand-held dynamometer and belt: a comparison with an isokinetic dynamometer. *Journal of Physical Therapy Science*, 23(4), 553-557.
- Kural, D., & Arslan, Y. Z. (2024). İzokinetik Testlerde Mekanik Terimlerin Atletik Performansla İlişkilendirilmesi: Spor Bilimciler İçin Bir Rehber. *Spor Eğitim Dergisi*, 8(2), 49-61.

- Kurudirek, M. İ., & Kurudirek, M. A. (2021). Measures and applications of the Turkish Ice Hockey Federation during the COVID-19 pandemic. *African Educational Research Journal*, 9(4), 956-962.
- Li, R. C., Wu, Y., Maffulli, N., Chan, K. M., & Chan, J. L. (1996). Eccentric and concentric isokinetic knee flexion and extension: a reliability study using the Cybex 6000 dynamometer. *British journal of sports medicine*, 30(2), 156-160.
- Ordahan, B. (2009). Ön çapraz bağ operasyonundan önce ve sonra kalça, diz, ayak bileği kas güçleri ve propriosepsiyonun değerlendirilmesi.
- Osternig, L. R. (1986). 2 isokinetic dynamometry: implications for muscle testing and rehabilitation. *Exercise and sport sciences reviews*, 14(1), 45-80.
- Porcari, J., Bryant, C., & Comana, F. (2015). *Exercise physiology*. FA Davis.
- Powers, S. K., Howley, E. T., & Quindry, J. (2018). *Exercise physiology: Theory and application to fitness and performance*. McGraw-Hill New York, NY.
- Pua, Y. H., Bryant, A. L., Steele, J. R., Newton, R. U., & Wrigley, T. V. (2008). Isokinetic dynamometry in anterior cruciate ligament injury and reconstruction. *Annals Academy of Medicine Singapore*, 37(4), 330.
- Seven, B., Cobanoğlu, G., Oskay, D., & Atalay-Guzel, N. (2019). Test-retest reliability of isokinetic wrist strength and proprioception measurements. *Journal of sport rehabilitation*, 28(7).
- Solomon, E. P. (2015). *Introduction to human anatomy and physiology*. Elsevier Health Sciences.
- Stark, T., Walker, B., Phillips, J. K., Fejer, R., & Beck, R. (2011). Hand-held dynamometry correlation with the gold standard isokinetic dynamometry: a systematic review. *PM&R*, 3(5), 472-479.
- Şahin, Ö. (2010). Rehabilitasyonda izokinetik değerlendirmeler. *Cumhuriyet Medical Journal*, 32(4), 386-396.
- Vassão, P. G., Toma, R. L., Antunes, H. K. M., Tucci, H. T., & Renno, A. C. M. (2016). Effects of photobiomodulation on the fatigue level in elderly women: An isokinetic dynamometry evaluation. *Lasers in Medical Science*, 31(2), 275-282.
- Zoladz, J. A. (2018). *Muscle and exercise physiology*. Academic press.

Kaynakça

- Alaeddinoğlu, V. (2024a). Amatör Sporun Gelişmesinde Belediyeler Spor Liginin Önemi. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(5), 25-33.
- Alaeddinoğlu, V. (2024b). Türk Spor Altyapısının Gelişimde Turnuvaların Önemi: Türkiye Tenis Federasyonu Örneği. S. Özbay, M. Turan, & İ. S. Ağırbaş içinde, *Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar* (s. 1-24). Özgür Yayınları.
- Belli, E., & Başoğlu, Ö. E. (2024). Spor ve Duygusal Zekâ İlişkili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Anatolia Sport Research*, 5(1), 1-10.
- Çalışkan, E. B., & Koç AYTEKİN, Ç. (2023). Spor için alternatif mekanlar: Deneysel bir tasarım stüdyosu. *YDÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 5(2), 42-62. doi:10.32955/neujfa202352788
- Ghriretti, R. (2020). The Social Role of Sport; Historical Evolution of Sport Installations Between Marketing and Communication. I. E. (Ed.) içinde, *Sport Architecture; Design Construction Management of Sport Infrastructure* (s. 135–152). Lettera Ventidue.
- Gök, A. G., & Öztürk, M. S. (2024). Türkiye’de Kadın Kooperatifleri Üzerine Çalışılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 8(1), 56-75.
- Güzel, S., Yel, K., Kurcan, K., & Erklıç, A. O. (2024). An evaluation of postgraduate theses on the pilates exercise discipline. *Dede Korkut Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 32-46.
- Selo, K., & Erdönmez, E. (2018). Spor mekanı olarak stadyum’un gelişimi. *Kent Akademisi*, 11(4), 559-574.
- Türkmen, M., & Varol, S. (2015). Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Sportmenlik Davranışı Oluşturma Etkisinin Belirlenmesi: (Bartın İl Örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-64.
- Vertinsky, P. (2004). Locating a ‘Sense of Place’: Space, Place and Gender in the Gymnasium. I. P. (Eds.) içinde, *Sites of Sport; Space, Place, Experience* (s. 8–24). Routledge.
- Yıldız, E., & Aydın, S. A. (2013). Olimpiyat Oyunlarının Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(4), 269-282.
- Yılmaz, H. H. (2023a). Spor dallarına göre izokinetik yorgunluk indeksi farklılıklarının karşılaştırılması. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(2), 45-50.
- Yılmaz, H. H. (2023b). Antrenman ve Müsabaka Sırasında Performans Takibi: GPS ve Kalp Atım Sayısı Monitörü. N. F. Kışalı, S. Özbay, & S. (. Ulupınar içinde, *Dijital Çağda Spor Araştırmaları I* (s. 75-90). Özgür Yayınları.

Kaynakça

- Agran, P.F., Anderson, C., Winn, D., et al., Rates of pediatric injuries by 3-month intervals for children 0 to 3 years of age, *Pediatrics*, 111, e683, 2003.
- Al-Nakeeb, Y., Duncan, M.J., Lyons, M., et al., Body fatness and physical activity levels of young children, *Ann. Hum. Biol.*, 34, 1, 2007.
- Alpert, B., Field, T., Goldstein, S., et al., Aerobics enhances cardiovascular fitness and agility in preschoolers, *Health Psychol.*, 9, 48, 1990
- Beets, M.W. and Foley, J.T., Association of father involvement and neighborhood quality with kindergartners' physical activity: A multilevel structural equation model, *Am. J. Health Promot.*, 22, 195, 2008.
- Bénéfice, E., Fourée, T., and Malina, R.M., Early nutritional history and motor performance of Senegalese children, 4–6 years of age, *Ann. Hum. Biol.*, 26, 443, 1999.
- Bénéfice, E., Foyere, T., Malina, R.M., et al., Anthropometric and motor characteristics of Senegalese children with different nutritional histories, *Child Care Health. Dev.*, 22, 151, 1996.
- Berdychová, J., *Mother, Father Exercise with Me*, Olympia, Prague, 1969 (in Czech; then also in German Südwest Verlag, München, 1975).
- Boere-Boonekamp, M.M., L'Hoir, M.P., Beltman, M., et al., Overweight and obesity in preschool children (0–4 years): Behavior and views of parents, *Ned. Tijdschr. Geneeskd.* 152, 324, 2008 (in Dutch).
- Bower, J.K., Hales, D.P., Tate, D.F., et al., The childcare environment and children's physical activity, *Am. J. Prev. Med.*, 34, 23, 2008
- Case-Smith, J., Fine motor outcomes in preschool children who receive occupational therapy, *Am. J. Occup. Ther.* 50, 52, 1996.
- Cooper, K.H., *Kid Fitness. The Complete Shape-up Program from Birth through High School*, Bantam Books, New York, 1991.
- Crouchman, M., The effect of babywalkers on early locomotor development, *Dev. Med. Child. Neurol.*, 28, 757, 1986
- Daly, R.M., The effect of exercise on bone mass and structural geometry during growth, *Med Sport Sci.*, 51, 33, 2007.
- Dennison, B.A., Erb, T.A., and Jenkins, P.L., Television viewing and television in bedroom associated with overweight risk among low-income preschool children, *Pediatrics*, 109, 1028, 2002.
- Epstein, L.H., Roemmich, J.N., Robinson, J.L., et al., A randomized trial of the effects of reducing television viewing and computer use on body mass index in young children, *Arch. Pediatr. Adolesc. Med.*, 162, 239, 2008.
- Erikson, E.H., *Childhood and Society*, W.W. Norton, New York, p. 117, 1950.
- Finn, K., Johansen, N., and Specker, R., Factors associated with physical activity in preschool children, *J. Pediatr.*, 140, 81, 2002

- Giannini, C., Mohn, A., and Chiarelli, F., Physical exercise and diabetes during childhood, *Acta Biomed.*, 77 (Suppl. 1), 18, 2006.
- Goshi, F., Kasuga, K., Demura, S., Sato, S., & Minami, M. (2000). Küçük çocukların motor beceri testlerinde öznel tahmin kullanımı: günlük yaşamdaki davranışların gözlemlenmesine dayalı yargı. *Algısal ve Motor Becerileri*, 90 (1), 215-226.
- Gould, J.H. and DeJong, A.R., Injuries to children involving home exercise equipment, *Arch. Pediatr. Adolesc. Med.*, 148, 110, 1994.
- Grund, A., Dilba, B., Forberger, K., et al., Relationship between physical activity, physical fitness, muscle strength and nutritional state in 5- to 11-year-old children, *Eur. J. Appl. Physiol.*, 82, 425, 2000.
- Grund, A., Krause, H., Siewers, M., et al., Is TV viewing an index of physical activity and fitness in overweight and normal weight children? *Public Health Nutr.*, 4, 1245, 2001.
- Hancox, R.J., Milne, B.J., and Poulton, R., Association between child and adolescent television viewing and adult health: A longitudinal birth cohort study, *Lancet*, 17, 364, 2004.
- Hands, B., Changes in motor skill and fitness measures among children with high and low motor competence: A five-year longitudinal study, *J. Sci. Med. Sport*, 11, 155, 2008.
- Hussey, J., Bell, C., Bennett, K., et al., Relationship between the intensity of physical activity, inactivity, cardiorespiratory fitness and body composition in 7- to 10-year-old Dublin children, *Br. J. Sport Med.*, 41, 311, 2007.
- Jago, R., Baranowski, T., Baranowski, J.C., et al., BMI from 3 to 6 y of age is predicted by TV viewing and physical activity, not diet, *Int. J. Obes. (Lond.)*, 29, 557, 2005
- Kahl, H., Dortsch, R., and Ellsasser, G., Injuries among children and adolescents (1-17 years) and implementation of safety measures. Results of the nationwide German health Interview and Examination Survey for Children and Adolescents (KiGGS), *Bundesgesundheitsblatt Gesundheitsforschung Gesundheitsschutz*, 50, 718, 2007.
- Kammerer, S., Couch potato already at 5 years of age. Every 8th preschooler as motor symptoms, *MMW Fortschr. Med.*, 148, 12, 2006.
- Kirk, S., Zeller, M., Claytor, R., et al., The relationship of health outcomes to improvement in BMI in children and adolescents, *Obes. Res.*, 13, 876, 2005.
- Koch, J., *The Education of the Infant in the Family*, Avicenum, Prague, 1977 (in Czech).
- Koch, J., *Total Baby Development*, Wallaby Pocket Books, New York, 1978.

- Kučera, M., Berdychová, J., Javůrek, J., Parížková, J., & Zíka, K. (1975). Somatic development of children in early years of life. Report on the state plane of research. Charles University, Prague.
- Kvapilík, J. and Cerná, M., Physical Activity of Mentally Retarded, National Center of Health Promotion, Prague, 1992 (in Czech).
- Lampert, T., Mensink, G.B., Romahn, N., et al., Physical activity among children and adolescents in Germany, Results of the German health Interview and Examination Survey for Children and Adolescents (KIGGS), *Bundesgesundheitsblatt Gesundheitsforschung Gesundheitsschutz*, 50, 634, 2007 (in German).
- Lotan, M., Isakov, E., Kessel, S., et al. Physical fitness and functional ability of children with intellectual disability: Effects of a short-term daily treadmill intervention. *Scientific World Journal*, 4, 449, 2004.
- Molnar, B.F., Gortmaker, S.L., Bull, F.C., et al., Unsafe to play? Neighborhood disorder and lack of safety predict reduced physical activity among urban children and adolescent, *Am. J. Health Promot.*, 18, 378, 2004.
- Berdychová, J., *Mother, Father Exercise with Me*, Olympia, Prague, 1969 (in Czech; then also in German—Südwest Verlag, München, 1975; Polish—Warszawa, 1972; Serbian—Beograd, 1973; Russian—Moscow, 1975; Spanish—Havana, 1976; Japanese—1979; Bulgarian—Sofia, 1974; Slovak—Bratislava, 1970 and 1985).
- Moore, L.L., Nguyen, U.S., Rothman, K.J., et al., Preschool physical activity level and change in body fatness in young children, The Framingham Children's study, *Am. J. Epidemiol.* 142, 982, 1995.
- Opper, E., Worth, A., Wagner, M., et al., The module "Motorik" in the German Health Interview and Examination Survey for Children and Adolescents (KIGGS). Motor fitness and physical activity of children and young people, *Bundesgesundheitsblatt Gesundheitsforschung Gesundheitsschutz*, 50, 879, 2007 (in German).
- Papousek, H. and Papousek, M., Cognitive aspects of preverbal social interaction between human infants and adults, in *Parental-Infant Interaction*, M. O'Connor, Ed., Elsevier, Amsterdam, p. 241, 1975.
- Papousek, H. and Papousek, M., Early ontogeny of human social interaction: Its biological roots and social dimensions, in *Human Ethology*, M. Van Grahach, K. Poppa, W. Lепенies, and D. Ploog, Eds, Cambridge University Press, Cambridge, p. 456, 1979.
- Papousek, H., Conditioned head rotation reflexes in the first months of life, *Acta Paediatr.* 50, 565, 1961
- Parížková, J. and Hainer, V., Exercise in growing and adult obese individuals, in *Current Therapy in Sports Medicine-2*, J.S. Torg, R.P. Welsh, and R.J. Shephard, Eds, H.B.C. Decker, Inc, Toronto, p. 22, 1990.

- Pellegrini, A.D. and Smith, P.K., Physical activity play: The nature and function of a neglected aspect of play, *Child. Dev.*, 69, 604, 1998
- Pellett, TL ve Ignico, AA (1993). Çocukların ve ebeveynlerin fiziksel aktivitelere ilişkin stereotiplerleri arasındaki ilişki. *Algısal ve Motor Becerileri*, 77 (3_ek), 1283-1289.
- Proctor, M.H., Moore, L.L., Gao, D., et al., Television viewing and change in body fat from preschool to early adolescence: The Framingham Children's Study, *Int. J. Obes. Relat. Metab. Disord.*, 27, 827, 2003.
- Rachmiel, M., Buccino, J., and Daneman, D., Exercise and type 1 diabetes mellitus in youth: Review and recommendations, *Pediatr. Endocrinol.*, 5, 656, 2007.
- Rowland, T.W., *Exercise and Children's Health*, Human Kinetics Books, Champaign, IL, p. 47, 1990.
- Schefer, C., Ketelhut, K., and Mohasseb, I., Does physical education modify the body composition? Results of a longitudinal study of pre-school children, *Anthropol. Anz.* 65, 193, 2007 (in German).
- Shea, S., Basch, C.E., Gutin, B., Stein, A.D., Contento, I.R., Irigoyen, M., and Zybert, P., The rate of increase in blood pressure in children 5 years of age is related to changes in aerobic fitness and body mass index, *Pediatrics*, 94, 465, 1994 a.
- Sigmund, E., Miklanková, L., Sigmundová, D., et al., The commencement of children to first grade elementary school from viewpoint of physical activity. *Med. Sport Boh. Slov.*, 17, 65, 2008.
- Smith, W.G., Burghardt, M., Gowanlock, W., et al., Community-based exercise assessment in children with high risk for type 2 diabetes, *Clin. J. Sport Med.*, 12, 379, 2002.
- Stewart, K.J., Brown, C.S., Hickey, C.M., et al., Physical fitness, physical activity, and fatness in relation to blood pressure and lipids in preadolescent children. Results from the FRESH Study, *J. Cardiopulmonal. Rehabil.*, 15, 122, 1995.
- Toriola, A.L. and Igbokwe, N.U., Age and sex differences in motor performance of preschool Nigerian children, *J. Sport Sci.*, 4, 219, 1986.
- Wafer-Kammermann, N., Lacorcchia, R.S., Wettstein, M., et al., A new standardized treadmill walking test requiring low motor skills in children aged 4–10 years, *Pediatr. Pulmonol.* 43, 187, 2008.
- Weymans, M. and Reybrouck, T., Habitual level of physical activity and cardio-respiratory endurance capacity in children, *Eur. J. Appl. Physiol. Occup. Physiol.*, 58, 803, 1989.
- Wolanski, N. and Parížková, J., *Physical Fitness and the Development of Man*, Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1976 (in Polish).

- Wolanski, N. and Siniarska, A., et al., The effect of culture and genotype on motor development of parents and their children, *Stud. Hum. Ecol.*, 10, 243, 1992 (in Polish).
- Yamanaka, T., Furuya, T., and Shibagaki, M., Use of running exercise for preschoolers with mental retardation as a means of improving play or school activity, *Percept. Mot. Skills*, 78, 571, 1994.

1. Hatalı dönüş açıları ve vücut pozisyonları tespit edilir.
2. Dönüş teknikleri optimize edilerek sporcunun bu bölgedeki zamanı kısaltılır.
3. Bir sonraki antrenmanda bu değişiklikler test edilip, performans gelişimi tekrar analiz edilir.

Bu süreç, video analiz yönteminin performans üzerindeki etkinliğini somut olarak ortaya koymaktadır.

Teknik Gelişim Üzerindeki Katkıları

Video analiz yöntemleri, sporcuların teknik gelişimlerini hızlandırarak daha etkili ve verimli bir şekilde ilerlemelerini sağlar.

1. Teknik Hataların Düzeltimi

Sporcuların yaptığı teknik hatalar, video görüntüleri sayesinde detaylı bir şekilde analiz edilebilir. Örneğin:

- **Diz ve Kalça Pozisyonları:** Sporcuların dönüşlerde diz ve kalça açılarını yanlış kullanması, denge kaybına neden olabilir. Video analizi, bu hatayı görsel olarak belirleyerek düzeltmeye yardımcı olur.
- **Üst Vücut Pozisyonu:** Kayak yaparken üst vücut duruşunun yanlış olması, dönüşlerde ağırlık merkezini olumsuz şekilde etkileyebilir.
- **2. Teknik Becerilerin Güçlendirilmesi**
- Sporcuların teknik becerileri, doğru pozisyon ve hareketlerin sürekli olarak tekrarlanmasıyla güçlendirilir.
- Görsel öğrenme araçları, sporcuların ideal hareket tekniklerini zihinlerinde canlandırmalarını daha da kolaylaştırır.

3. Bireysel Antrenman Planlaması

Her sporcunun güçlü ve zayıf yönleri birbirinden farklıdır. Kişiselleştirilmiş antrenman programları her sporcu için en uygun ve en etkili antrenman rutinlerinin tasarlanmasına yardımcı olur¹⁶. Video analizinden elde edilen veriler, kişisel eksikliklere yönelik özel antrenman programlarının hazırlanmasına olanak tanır.

Video analizinin performans ve teknik gelişim üzerindeki etkisi, bu yöntemin sadece bir antrenman aracı olmanın ötesinde, sporcunun tüm kariyer yolculuğuna rehberlik eden önemli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Literatürdeki mevcut çalışmalar incelendiğinde, video analiz yönteminin sporcu gelişimine olan etkisinin, benzer araştırmalarla tutarlı olduğu gözlemlenmiştir. Kros kayakçıları üzerinde yapılan bir çalışmada, video ve sensör tabanlı geri bildirimle birleştirilen hedef odaklı eğitimin, pist zamanlarına olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.¹⁷ Başka bir çalışmada, motor öğreniminin genel hedefleri için, temel harici geri bildirim ve ek teknolojilerin, basit video kayıtlardan karmaşık simülasyonlara kadar olan etkilerinin büyük önem taşıdığı ve normal uygulama şemasında ciddi şekilde göz önünde bulundurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.¹⁸ Ayrıca video analizi kesinlikle psikolojik bir araç olarak kullanılabilir. Antrenörlere olumlu bir destek sunar ve sporcuların performanslarını geliştirmelerine yardımcı olur.¹⁹ Başka bir çalışmada video destekli zihinsel antrenmanın futbolda şut becerisinin öğrenimine etkisi olduğu belirtilmiştir.²⁰ Araştırmalar, video analizinin yalnızca teknik gelişimi değil, aynı zamanda sporcunun yarışma stratejilerinde de iyileşmeler sağladığı düşünülmektedir. Ancak, bu yöntemin etkili olabilmesi için bazı unsurların doğru uygulanması gerektiği de vurgulanmalıdır:

- **Teknolojik Altyapı:** Video analiz sistemlerinin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için yüksek çözünürlüklü kamera ve gelişmiş yazılımların temin edilmesi önemlidir.
- **Antrenör Yetkinliği:** Video analiz verilerini doğru bir şekilde değerlendirebilen antrenörler, bu yöntemin başarılı bir şekilde uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Sonuç olarak, video analiz yöntemi, alp disiplini kayakçılarının performans ve teknik gelişimini optimize etmek için güçlü bir araçtır. Bu yöntem, sporcuların teknik becerilerini detaylı bir şekilde değerlendirmelerine, hatalarını görsel olarak fark etmelerine ve hedeflerine yönelik stratejik iyileştirmeler yapmalarına olanak tanır. Ayrıca, antrenörlerin doğru geri bildirim vermelerini sağlayarak, antrenman süreçlerinin daha verimli ve odaklı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlar. Aynı zamanda bu yöntemin antrenman süreçlerine dahil edilmesi, sadece bireysel gelişimi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda spor dalının genel rekabet seviyesini de yükseltmektedir. Böylece, video analizin spor bilimlerindeki önemini vurgulayarak, gelecekteki araştırmalar ve uygulamalar için sağlam bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu yöntem, teknik gelişim ve performans iyileştirmesinin yanı sıra, sporcuların stratejik kararlar alabilme yeteneklerini de destekleyerek, spor bilimleri alanındaki ilerlemeye önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

1. Aktaş BS. Performans Sporunda Zihinsel Antrenman ve Alp Disiplini Kayağı.
2. Aktaş BS, Kıyıcı F, Atasever G, Seren K, Aktaş S. Kar Sporlarında Denge Performansı ile Reaksiyon Zamanlarının Karşılaştırılması: Deneysel Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*. 2023; 15:371-9.
3. Ropret R. Limiting factors for the success in alpine skiing. *Facta universitatis, Series: Physical Education and Sport*. 2016:167-76.
4. Dunnhofer M, Sordi L, Micheloni C, editors. Visualizing Skiers' Trajectories in Monocular Videos. *Proceedings of the IEEE/CVF Conference on Computer Vision and Pattern Recognition*; 2023.
5. Karabudak B. Sporda Performans Artırma Teknolojileri. *Spora Çok Yönlü Yaklaşım*. 2023:39.
6. archinisis. Alpine Skiing Performance Analysis. 2020; Available from: https://archinisis.ch/sports/alpine_skiing.html.
7. Kıyıcı F, Alaeddinoğlu V. Kayak Alp Disiplini Alt Yapısı için Yetenek Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*. 2022; 1:14-32.
8. protern. Enhance your video analysis. 2022; Available from: <https://protern.io/video-analysis/>.
9. Mısırlıgil H, Bayansaldız M. Teknolojinin Spor Performans Alanına Etkisi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2023; 10:30-6.
10. Kirby R. Development of a real-time performance measurement and feedback system for alpine skiers. *Sports Technology*. 2009; 2:43-52.
11. Ruiz-García I, Navarro-Marchal I, Ocaña-Wilhelmi J, Palma AJ, Gómez-López PJ, Carvajal MA. Development and evaluation of a low-drift inertial sensor-based system for analysis of alpine skiing performance. *Sensors*. 2021; 21:2480.
12. Mester J. Movement regulation in alpine skiing. *Science and skiing: Taylor & Francis*; 2003. p. 333-48.
13. Loland S. Alpine skiing technique—practical knowledge and scientific analysis: na; 2009.
14. Hoppeler H, Vogt M. Eccentric exercise in alpine skiing: na; 2009.
15. Wilson BD. Development in video technology for coaching. *Sports Technology*. 2008; 1:34-40.
16. Alaeddinoğlu ME, Sivrikaya H, Alaeddinoğlu V. Dijital Teknoloji ve Spor Eğitim Programları. *Dijital Çağda Spor Araştırmaları I*. 2023:13.
17. Seeberg TM, Kocbach J, Talsnes RK, Meyer F, Losnegard T, Tjønnås J, et al. Performance effects of video-and sensor-based feedback for im-

- plementing a terrain-specific micropacing strategy in cross-country skiing. *International Journal of Sports Physiology and Performance*. 2022; 17:1672-82.
18. Liebermann DG, Katz L, Hughes MD, Bartlett RM, McClements J, Franks IM. Advances in the application of information technology to sport performance. *Journal of sports sciences*. 2002; 20:755-69.
 19. Munoz D. Video Analysis as a Psychological Tool. 2023; Available from: <https://www.nacsport.com/blog/en-gb/Tips/video-analysis-psychological-tool>.
 20. Özdal M, Akcan F, Abakay U, Dağlıoğlu Ö. Video destekli zihinsel antrenman programının futbolda şut becerisi üzerine etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*. 2013; 4:40-6.

Beden Eğitimi ve Sporda Akademik Araştırmalar'24 Serisi 2

Beden Eğitimi ve Sporda Akademik Araştırmalar

Editörler:

Doç. Dr. Vahdet ALAEDDİNOĞLU

Dr. Öğrt. Buket Sevindik AKTAŞ

Öğr. Gör. Elanur SİNER

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Bedens Eğitimi ve Sporda Akademik Araştırmalar

Editörler: Doç. Dr. Vahdet ALAEDDİNOĞLU • Dr. Öğrt. Buket Sevindik AKTAŞ

Öğr. Gör. Elanur SİNER

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-12-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub641>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Alaeddinoğlu, V. (ed), Aktaş, B. S. (ed), Siner, E. (ed) (2024). *Bedens Eğitimi ve Sporda Akademik Araştırmalar*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub641>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Alaeddinoglu, V., & Kishali, N. F. (2021). Evaluation of the Awareness of University Students about the Olympic Games. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 11(3), 343-364.
- Anggraini, L. (2018). Understanding brand evangelism and the dimensions involved in a consumer becoming brand evangelist. *Sriwijaya International Journal of Dynamic Economics and Business*, 2(1), 63-84.
- Apsar, M. (2014). Dijital medyada fanatizm: Futbola ilişkin sosyal ağlarda nefret söylemi (Tez No. 375047) [Yüksek lisans tezi, Galatasaray Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Armstrong, C. G., Delia, E. B., & Giardina, M. D. (2016). Embracing the social in social media: An analysis of the social media marketing strategies of the Los Angeles Kings. *Communication & Sport*, 4, 145-165.
- Banister, E. N., & Cocker, H. L. (2014). A cultural exploration of consumers' interactions and relationships with celebrities. *Journal of Marketing Management*, 30, 1-29.
- Boda, J., Virányi, G., & Beregnyei, J. (2019). Rendészettudományi szaklexikon. A Ludovika Egyetemi Kiadó a Nemzeti Közszołgálati Egyetem könyvkiadója.
- Bremmers, B., & Ferwerda, H. (2011). Ultras. Sfeermakers of Vechtjassen? Arnhem: Bureau Beke. Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV).
- Clotfelter, C. T. (2015). Die-Hard fans and the ivory tower's ties that bind. *Social Science Quarterly*, 96, 381-399.
- Crawford, A. (2003). The Career of the sports supporter: The case of the Manchester storm. *Sociology*, 37, 219-237.
- Dertli, Ş., & Dertli, M. E. (2024). Metaverse'ün Disiplinlerarası Görünümü: Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Profili. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 14(2), 493-521.
- Dertli, Ş., & Dertli, M. E. (2024). Sporun Sürdürülebilirlik ve Dijital Teknoloji Üzerindeki Rolü: Bibliyometrik Bir Analiz. *Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar*, 83.
- Doss, S. K. (2014). Spreading the good word: Toward an understanding of brand evangelism. In Dato-on, M. C. ed., *The Sustainable Global Marketplace, Developments in Marketing Science: Proceedings of the Academy of Marketing Science*, Cham.: Springer.
- Dunning, E. (2000). Towards a sociological understanding of football hooliganism as a world phenomenon. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8, 141-162.

- Dwyer, B., Greenhalgh, G. P., & LeCrom, C. W. (2015). Exploring fan behavior: Developing a scale to measure sport eFANgelism. *Journal of Sport Management, 29*, 642-656.
- Dwyer, B., LeCrom, C., & Greenhalgh, G. P. (2018). Exploring and measuring spectator sport fanaticism. *Communication & Sport, 6*(1), 58-85.
- Eastman, S. T., & Riggs, K. E. (1994). Televised sports and ritual: Fan experiences. *Sociology of Sport Journal, 11*, 249-274.
- Fuschillo, G. (2020). Fans, fandoms, or fanaticism? *Journal of Consumer Culture, 20*(3), 347-365.
- Green, M., (1984). What is evangelism? *The Asbury Journal, 39*(2), 34-42.
- Hutter, K., Hautz, J., Dennhardt, S., & Füller, J. (2013). The impact of user interactions in social media on brand awareness and purchase intention: The case of MINI on Facebook. *Journal of Product & Brand Management, 22*(5/6), 342-351.
- Kang, J., Kwun, D. J., Hahm, J. J. (2020). Turning your customers into brand evangelists: Evidence from cruise travelers. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism, 21*(6), 617-643.
- McDonald, H., & Karg, A. J. (2014). Managing co-creation in professional sports: The antecedents and consequences of ritualized spectator behavior. *Sport Management Review, 17*, 292-309.
- Roversi, A. (1990). Football violence in Italy. *International Review for the Sociology of Sport, 4*, 311-331.
- Sandvoss, C. (2003). *A game of two halves: Football, television and globalization*. London: Routledge.
- Serazio, M. (2013). The elementary forms of sports fandom: A Durkheimian exploration of team myths, kinship, and totemic rituals. *Communication & Sport, 1*, 303-325.
- Sharma, P. et al. (2021) "Investigating Brand Community Engagement and Evangelistic Tendencies on Social Media", *Journal of Product & Brand Management, 31*(1), 16-28.
- Spaaij, R. (2005). The prevention of football hooliganism: A transnational perspective. In J. Aquesolo (Ed.), *Actas del X Congreso Internacional de Historia del Deporte* (pp. 1-10). Seville: CESH
- Spaaij, R. (2007). Football hooliganism as a transnational phenomenon: Past and present analysis: a critique – more specificity and less generality. *The International Journal of the History of Sport, 24*(4), 411-431.
- Spaaij, R. (2007). Football hooliganism in the Netherlands: patterns in continuity and change. *Soccer & Society, 8*(2/3), 316-334.

- Stevens, S., & Rosenberger, P.J. (2012). The influence of fan involvement, following sport and fan identification on fan loyalty: An Australian perspective. *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship*, 13, 220–234.
- Talimciler, A. (2014). *Türkiye’de futbol fanatizmi ve medya ilişkisi*. Bağlam Yayınları.
- Thorne, S., & Bruner, G. C. (2006). An exploratory investigation of the characteristics of consumer fanaticism. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 9, 51–72.
- Wann, D. L., & Zaichkowsky, L. (2009). Sport team identification and belief in team curses: The case of the Boston Red Sox and the Curse of the Bambino. *Journal of Sport Behavior*, 32, 489–502.
- Wilson, S. M., Grieve, F. G., Ostrowski, S., Mienaltowski, A., & Cyr, C. (2013). Roles of team identification and game outcome in sport fan superstitious behavior. *Journal of Sport Behavior*, 34, 417–429.
- Yıkılmaz, A., & Öçalan, M. (2021). *Süper lig futbol taraftarlarının takımlarına yönelik psikolojik bağlılık düzeyleri ile fanatizm düzeyleri ilişkisi*. Efe Akademi Yayınları.
- Yüçetürk, C., & Ağın, B. (2022). Sporcuların perspektifinden sosyal medyada siber zorbalık. *Tırt Akademi*, 7(14), 154-181.

Kaynakça

- Akkaya, S., Erkan, A., & Kapıdere, M. (tarih yok). Spor Eğitiminde Metaverse. *Eğitimde metaverse: Kuram ve Uygulamalar* (s. 165-180). içinde
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye Kayak Milli Takımları alp disiplini ve kuzey disiplini sporcularının antropometrik ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbsebd/issue/31662/347135> adresinden alındı
- Arık, M. A., Kayakuş, M., Güdekli, A., & Çizmeli, D. (2024). Yeni Medyanın Sürdürülebilirlik Bakış Açısına Göre İncelenmesi: Bibliyometrik Analiz. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 208-232. doi:10.11616/asbi.1392917
- Başoğlu, U. D. (2011). *İstanbul İli, Bahçelievler Belediyesi Sorumluluğundaki Spor Salonlarının Rekreasyon Sporları ve Rekreasyon Liderleri Açısından Geliştirilmesi ve Faydalılık Durumu*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Butcher, A. C. (1987). *Management of Physical Education and Athletic Programs*. Times Mirror/Mosby College Publishing, St. Louis.
- Çakır, Z., Ceyhan, M. A., Gönen, M., & Erbaş, Ü. (2023). Yapay Zeka Teknolojilerindeki Gelişmeler ile Eğitim ve Spor Bilimlerinde Paradigma Değişimi. *Dede Korkut Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 56-71.
- Çakır, Z., Gönen, M., & Ceyhan, M. A. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin metaverse farkındalıklarının incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 406-418.
- Çizmeçioğlu, S., & Akman, A. Z. (2021). Blok zincir ve kripto para konularının bibliyometrik bir analizi: 2015-2020 dönemi. *Business, Economics and Management Research Journal*, 4(1), 1-16.
- Demir, M. (2024). İmgeden Gerçeğe, Sinemada Metaverse. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(2), 993-1003.
- Dertli, Ş., & Dertli, M. E. (2024). Yapay zekâ ve sürdürülebilirlik ilişkisi üzerine doktora tezlerinin bibliyometrik profili. *Uluslararası Davranış, Sürdürülebilirlik Ve Yönetim Dergisi*, 10(19), 151-174. doi:10.54709/jobesam.1352374
- Dertli, Ş., & Dertli, M. E. (2024a). Metaverse'ün Disiplinlerarası Görünümü: Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Profili. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 14(2), 493-521. <https://doi.org/10.31466/kfbd.1375461> adresinden alındı
- Dertli, Ş., & Dertli, M. E. (2024b). Sporun Sürdürülebilirlik ve Dijital Teknoloji Üzerindeki Rolü: Bibliyometrik Bir Analiz. S. & Özbay içinde, *Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırma*. Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub485> adresinden alındı

- Erkal, M. (1992). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Kutsun Matbaa ve Reklamcılık Merkezi.
- Gökdeniz, A. (1994). Turistik Ürün Geliştirme Stratejisi ve Türkiye’de Üçüncü Yaş Turizminin Yapısal Analizi ve Geliştirilmesi. Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Jensen, C. R., & Naylor, J. H. (1983). *Opportunities in Recreation and Leisure Careers, USA*.
- Kalkan, N. (2021). Metaverse evreninde sporun bugünü ve geleceğine yönelik bir derleme. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 163-174.
- Özcan, G. (2024). İşletmeler Bağlamında Metaverse: Swot Analizi İle Durum Değerlendirmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 23(4), 1587-1612.
- Öztürk, N., & Kurutkan, M. N. (2020). Kalite Yönetiminin Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. *Journal of Innovative Healthcare Practices (JOINIHP)*, 1(1), 1-13.
- Sandıkçı, M. B. (2017). *Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Katılımın Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Genel Öz Yeterlilik İnançları ile İlişkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Suiçmez, H. (2000). *Türkiye ve İngiltere’deki Sportif Rekreasyon Yöneticilerinin Karakteristik Özellikleri*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Ünal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Yılmaz, H. H. (2022). *Elit Sporcularda İzokinetik ve Elektromiyografik Değerlendirmeler*. Akademisyen Kitabevi.
- Yılmaz, H. H. (2023). Antrenman ve Müsabaka Sırasında Performans Takibi: GPS ve Kalp Atım Sayısı Monitörü. N. F. Kışal, S. Özbay, & S. (. Ulupınar içinde, *Dijital Çağda Spor Araştırmaları I* (s. 75-90). Özgür Yayınları.
- Zan, B. U. (2019). Doğrudan atıf, ortak atıf ve bibliyografik eşleşme yaklaşımlarına dayalı olarak araştırma alanlarının değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.

Kaynakça

- Akın, E. (2008). Elektronik spor: Türkiye'deki elektronik sporcular üzerine bir araştırma, (Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Alaeddinoglu, V., & Kaya, İ. (2016) Türkiye Kayak Milli Takımları Alp Disiplini ve Kuzey Disiplini Sporcularının Antropometrik ve Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması, Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(2), 116-123
- Alioğlu, M., & Algül, A. (2021). Türkiye'de Dijital Oyun Durumu: E-Spor Oyuncularının Değerlendirmeleriyle League of Legends Örneği. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 121-154.
- Alpar, R. (2013). Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler. Detay Yayıncılık.
- Ayhan, A. (2002). Düünden bugüne Türkiye'de bilim-teknoloji ve geleceğin teknolojileri. Gürış Holding.
- Bulut, Ç., Duman, S., Şahin, H. M., Duman, G., & Uluç, E. A. (2021). Spor turizminde inovasyonel yaklaşımlar: E-spor. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 6(4), 396-412.
- Byrne, B. M. (2010). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications and programming. 2nd Ed. New York: Routledge Taylor & Francis Group. 396 p.
- Chung, P. K., Ou, K. L., Wong, M. Y. C., Lau, K. L., & Leung, K. M. (2022). Investigation of Hong Kong students' Esports participation intentions using the theory of planned behavior approach: A structural equation model. Human Behavior and Emerging Technologies, 2022(1), 6405085.
- Cuesta-Valiño, P., Gutiérrez-Rodríguez, P., & Loranca-Valle, C. (2022). Sponsorship image and value creation in E-sports. *Journal of Business Research*, 145, 198-209.
- Durak, E. (2020). Türkiye'de Espor Takımları Erişim Adresi <https://technotoday.com.tr/turkiyede-espor-takimlari> Erişim Tarihi: 08.07.2021.
- Durak, E. (2020). Türkiye'de Espor Takımları. Technotoday.
- Ersoy, A. (2002). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları, (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Garson, D. (2012). Partial least squares: Regression and path modeling. Ashboro, NC: Statistical Publishing Associates.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). Multivariate Data Analysis: A Global Perspective: Pearson Education International. New Jersey.

- Hamari, J., & Sjöblom, M. (2017). What is eSports and why do people watch it? *Internet Research*, 27(2), 211-232.
- Huettermann, M., Trail, G. T., Pizzo, A. D., & Stallone, V. (2023). Esports sponsorship: An empirical examination of esports consumers' perceptions of non-endemic sponsors. *Journal of Global Sport Management*, 8(2), 524-549.
- Jenny, S. E., Manning, R. D., Keiper, M. C., & Olrich, T. W. (2017). Virtual (ly) athletes: where eSports fit within the definition of "Sport". *Quest*, 69(1), 1-18.
- Jo, H., & Shin, S. A. (2024). Investigating viewer engagement in esports through motivation and attitudes toward metaverse and NFTs. *Scientific Reports*, 14(1), 19934.
- Kane, D., & Spradley, B. D. (2017). Recognizing ESports as a sport. *The Sport Journal*, 19(05), 1-9.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kim, Y., & Kim, S. (2009). The relationships between team attributes, team identification and sponsor image. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 10(3), 215-229.
- Qian, T. Y., Wang, J. J., Zhang, J. J., & Lu, L. Z. (2020). It is in the game: Dimensions of esports online spectator motivation and development of a scale. *European sport management quarterly*, 20(4), 458-479.
- Savaş, B. Ç., & Turan, M. (2023). E-Sports Attitude Scale: A Study Of Validity And Reliability. *International Journal of Education Technology & Scientific Researches*, 8(23).
- Schaepferkoetter, C. C., Mays, J., Hyland, S. T., Wilkerson, Z., Oja, B., Krueger, K., ... & Bass, J. R. (2017). The "new" student-athlete: An exploratory examination of scholarship eSports players. *Journal of Intercollegiate Sport*, 10(1), 1-21.
- Seo, Y. (2013). Electronic sports: A new marketing landscape of the experience economy. *Journal of Marketing Management*, 29(13-14), 1542-1560.
- Seo, Y., & Jung, S.-U. (2016). Beyond solitary play in computer games: The social practices of eSports. *Journal of Consumer Culture*, 16(3), 635-655.
- Shan, D., Xu, J., Liu, T., Zhang, Y., Dai, Z., Zheng, Y., ... & Dai, Z. (2023). Subjective attitudes moderate the social connectedness in esports gaming during COVID-19 pandemic: a cross-sectional study. *Frontiers in public health*, 10, 1020114.
- Shi, M., & Ren, R. (2023). Do Chinese viewers watch e-sports games for a different reason? Motivations, attitude, and team identification in predicting e-sports online spectatorship. *Frontiers in Psychology*, 14, 1234305.

- Soares, A. K. S., Goedert, M. C. F., & Vargas, A. F. (2022). Mental health and social connectedness during the COVID-19 pandemic: An analysis of sports and e-sports players. *Frontiers in Psychology*, 13, Article 802653.
- Soares, A. K. S., Goedert, M. C. F., & Vargas, A. F. (2022). Mental health and social connectedness during the COVID-19 pandemic: An analysis of sports and E-sports players. *Frontiers in psychology*, 13, 802653.
- Suh, M. S., Ahn, J. W., Kim, E. Y., & Um, S. W. (2008). A study on the various attributes of e-sport influencing flow and identification. *Journal of Global Scholars of Marketing Science*, 18(1), 59-80.
- Şakar, S. B. (2021). Dijital Oyunlarda Toplumsal Cinsiyet Kodlarının Yeniden Üretimi: League Of Legends Oyunun Dijital Etnografik Analizi. (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı.
- Şakar, S. B. (2021). Dijital oyunlarda toplumsal cinsiyet kodlarının yeniden üretimi: League of Legends oyunun dijital etnografik analizi. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- Tang, W. Y., & Fox, J. (2016). Men's harassment behavior in online video games: Personality traits and game factors. *Aggressive Behavior*, 42(6), 513-521.
- Turan, M., Dönmez, E., & Alaeddinoglu, V. (2022). Winter sports awareness levels of students taking ski lessons. *Knowledge & Diversity*, 14 (35), 64-76.
- Wagner, G. M. (2006). On The Scientific Relevance Of E Sports, International Conference on Internet Computing. Amerika: LasVegas.
- Yükçü, S., & Kaplanoğlu, E. (2018). UİK e-Spor endüstrisi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 533-550.

Kaynakça

- Ahmet, E., & Ebru, G. (2008). Duygusal Zekanın Dönüşümcü Liderlik Üzerine Etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 9(2), s. 187-209.
- Alaeddinoğlu, V. (2024). Türk Spor Altyapısının Gelişimde Turnuvaların Önemi: Türkiye Tenis Federasyonu Örneği. S. Özbay, M. Turan, & İ. S. Ağırbaş içinde, *Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar* (Cilt 1, s. 1-24). Gaziantep: Özgür Yayınevi.
- Azime, N., & Özdemir. (2020). *Okul Yöneticilerinin Çevik Liderlik Özelliklerinin Örgütsel Bağlılığa Etkisi: İngiltere ve Türkiye Okullarında Karşılaştırmalı Bir Analiz*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.
- Bakan, İ. (2008, Haziran 14). “Örgüt Kültürü” ve “Liderlik” Türlerine İlişkin Algılamalar İle Yöneticilerin Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki: Bir Alan Araştırması. *KMU İİBF Dergisi*(10), s. 13-40.
- Baltaş, A. (2005). *Ekip Çalışması ve Liderlik* (6 b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bass, B. M. (1990). From Transactional to Transformational Leadership Learning to Share to Vision. *Organizational Dynamics*, 18(3), s. 19-31.
- Batmunkh, M. (2011). *Liderlik Tarzları ile Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Sessizlik Arasındaki İlişki ve Bir Araştırma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı.
- Burwash, P. (1998). *Liderliğin Anahtarları*. (A. Hüseyin, Çev.) Timaş Yayınları.
- Cınar, O., & Sıçrır, H. (2019). Sanal Kaytarma ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki: Erzurum İlinde Bir Kamu Kurumu Örneği. *İş ve Hayat*, 5(10), 119-135.
- Celaleddin, S. (2012). *Liderlik ve Motivasyon -Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar-* (3 b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Celik, C., & Sünbül, Ö. (2008). “Liderlik Algılamalarında Eğitim ve Cinsiyet Faktörü: Mersin İlinde Bir Alan Araştırması”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), s. 49-66.
- Cengiz, D., Yılmaz, M. K., & Çevirgen, A. (2010). Liderlik Yaklaşımları ve Liderlik Tarzlarına İlişkin Bir Araştırma. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), s. 129-152.
- Cetin, N. G., & Beceren, E. (2007). Lider Kişilik: Gandhi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), s. 110-132.
- Cevahiroğlu, B., & Çakıcı, A. H. (2022). Sporcuların Karakter Özelliklerine Göre Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi . *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, s. 688-701.

- Coşkun, C. A. (2011). Organizasyonlarda İnsan Yönetimi: İnsan Mühendisliği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), s. 386-416.
- Demir, C., Yılmaz, M. K., & Çevirgen, A. (2010). Liderlik Yaklaşımları ve Liderlik Tarzlarına İlişkin Bir Araştırma. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), s. 129-152.
- Dindar, A. M. (2001). *Liderlik, Liderlik Tarzları ve Bir Uygulama*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ekici, K. M. (2006). *Vizyoner Lider* (1 b.). Ankara: Turhan.
- Emmanuel, O., & Lloyd, H. C. (2011). Leadership style, organizational culture and performance: empirical evidence from UK companies. *The International Journal of Human Resource Management*, 11(4), s. 766-788. doi:https://doi.org/10.1080/09585190050075114
- Eren, E. (2012). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi* (16 b.). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Ergun, Özler, N. D. (2013). K. Celil, & Ö. İnan (Dü) içinde, *Yönetim ve Organizasyon* (s. 94-123). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Erol, E. (2000). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi* (6 b.). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Fındıkçı, İ. (2009). *Hizmetkar Liderlik*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Favzal, R., Altun, B. T., Azbay, A., & Reşitoğlu, S. (2023). Liderlik Kavramına ve Liderlik Kuramlarına Genel Bir Bakış. *Academic Social Resources Journal*, 8(46), s. 2139-2145. doi:10.29228/ASRJOU
- Ferhat, G. (2014). *Spor Yöneticilerinin Liderlik Stilleri İle Sporun Yaygınlaştırılması Araşındaki İlişki*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Göksel, A. (2009). *İşletme Yönetimi* (3 b.). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Gülhanım, K. (2024). Spor Yönetiminde Lider ve Yönetici. D. Pero, & Dumangöz (Dü) içinde, *Spor Yönetimi ve Liderlik* (s. 17-30). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Hicks, H. G. (1979). *Örgütlerin Yönetimi: Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından*. içinde Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.
- Hakan, G. (2019). *Spor Merkezi Yöneticilerinin Liderlik Tarzlarının Çalışan Performansı İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Hicks, H. G. (1979). *Örgütlerin yönetimi : sistemler ve Beşeri kaynaklar açısından*. Turhan Kitabevi.
- Hodgetts, R. M. (1997). *Yönetim: Teori, Süreç ve Uygulama* (5 b.). (E. C. Canan Çetin, Çev.) İstanbul: Der Yayınları.

- House, R. J., & Javidan, M. (2006). Culture, Leadership, and Organizations: The GLOBE Study of 62. *Journal of Applied Christian Leadership, 1*(1), s. 55-71.
- İbrahim, G., & Özgür, A. (2018). Liderlik Kuramları ve Sağlık İşletmelerinde Liderlik. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 5*(3), s. 217-226. doi:10.5222/SHYD.2018.217
- İnan, Ö. I., & Serinkan, C. (2020). Liderlik Yaklaşımları ve Spor Yönetiminde Liderlik. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi, 7*(2), s. 308-332.
- Ismail, B., & Bulut, Y. (2004, Ekim). Yöneticilerin Uyguladıkları Liderlik Yaklaşımlarına Yönelik Algılamaları: Likert'in Yönetim Sistemleri Yaklaşımına Dayalı Bir ASlan Çalışması. *İstanbul Üniversitesi Siyasi Bilimler Fakültesi Dergisi*(31), s. 151-176.
- Jerald, G., & Baron, R. A. (2000). *Behavior in Organizations* (Seventh b.). USA: Prentice Hall.
- Jung, D. I., & Avolio, B. J. (2000). Opening The Black Box: An Experimental Investigation of the Mediating Effects of Trust and Value Congruence on Transformational and Transactional Leadership. *Journal of Organizational Behavior, 21*(8), s. 949-964.
- Karcioğlu, F., & Sıçrır, H. (2019). Stratejik Bilinç ve Yetenek Yönetimi Arasındaki İlişki: Erzurum Örneği. *Is, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 21*(3), 107-124.
- Kırel, C. (2004). *Örgütsel Davranış* (2 b.). (E. Özkalp, Dü.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Kırmaz, B. (2010). Bilgi Çağı Lideri. *Ankara Barosu Dergisi, 3*(68).
- Karataş, E. Ö., Savaş, B. Ç., & Karataş, Ö. (2021). Beden Eğitimi, Spor ve Oyunun Sosyalleşme Üzerine Etkisi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1*(1), s. 1-16.
- Kousez, J., & Posner, B. (2018). *Learning Leadership*. (Esen, & Güray, Çev.) İstanbul: Pasifik Ofset.
- Kurudirek, M. A., & Kurudirek, M. İ. (2022). Elektronik Spor. *ASAD-2021* (s. 161). İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- M. Şerif, Ş., Tahir, A., & Adnan, Ç. (2011). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış* (7 b.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Münevver, Ç., & Nehir, Ö. (2020). *VUCA Dünyası Sarmalında Çevik Liderlik Paradigması ve Bağıllık*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Muhsin, H., Mehmet, Ç., & Battal, Ş. (2007). *Stratejik Liderlik*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Murat, T. (2019). Sporda Liderlik Tipleri, Yaklaşımları ve Fonksiyonları. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, s. 138-151*.

- Northouse, G. P. (2007). *Leadership Theory and Practice* (7 b.). California: CA.: Sage Publication.
- Onen, M., & Kanayran, H. G. (2015). Liderlik ve Motivasyon: Kuramsal Bir Değerlendirme. *Birey ve Toplum*, 5(10), s. 43-63.
- Orhan, E., & Dikici, M. (2009). Liderlik ve Kurum Kültürü Etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), s. 198-213.
- Ozkan, A. (2023). *Vizyoner Liderlik* (Cilt 5). Ankara: Pegem Akademi.
- Rafferty, A., & Griffin, M. (2004). Dimensions of Transformational Leadership: Conceptual and Empirical Extensions. *The Leadership Quarterly*, 15, s. 329-354. doi:<https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2004.02.009>
- Rajnandini, P., Chester A, S., & Eric S, W. (1999). Fairness Perceptions and Trust as Mediators for Transformational and Transactional Leadership: A Two Simple Study. *Journal of Management*, 25(6), s. 897-933.
- S., M. Ö., Hasibe, G., & Kanayran. (2015). Liderlik ve Motivasyon: Kuramsal Bir Değerlendirme. *Birey ve Toplum*, 5(10), s. 43-63.
- Saruhan, S. C., & Yıldız, M. L. (2009). *Çağdaş Yönetim Bilimi*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Selen, D. (2007). *Vizyona Dayalı Liderlik* (2 b.). İstanbul: KareYayımları.
- Serhat, Ö. (2015). *Bireysel ve Takım Sporuyla Uğraşan Sporcular İle Spor Yapmayan Bireylerin Duygusal Zeka ve Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sunay, H. (1997). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Uyguladığı Antrenör Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4, s. 44-60.
- Tahir, A. (2002). Liderlik. Z. Bildirici (Dü.) içinde, *Kamu Yönetimi* (Cilt 7, s. 227-239). Eşkischir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Tamer, K. (2003). *İşletme Yöneticiliği* (9 b.). İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Watt, D. (2004). *Sports Management and Administration* (2 b.). London: London: E&Fn Spon.
- Werner, I. (1993). *Liderlik ve Yönetim* (1 b.). (V. Üner, Çev.) İstanbul: Rota Yayınları.
- Yıkılğan, A. (2016). *Kış Sporlarına Başlayan 8-14 Yaş Erkek Öğrencilerde Biyomotorik Özelliklerin İncelenmesi*. Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı.
- Yıkılğan, A., & Sivrikaya, H. M. (2024). Spor Alt Yapısının Oluşturulmasında Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenin Rolü. S. Özbay, M. Turhan, & İ. S. Ağırbaş (Dü) içinde, *Spor Yönetiminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırma* (s. 25-42). Özgür Yayınları. doi:<https://doi.org/10.58830/ozgur.pub485.c2006>

- Yaldız, İ. (2023). *Spor Yöneticilerinin Çevik Liderlik ve Kriz Yönetimi Davranışı*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisans üstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Yasemin, K. (2015). Liderlik ve Motivasyon Teorileri: Kuramsal Bir Çerçeve. *Uluslararası Akademik ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), s. 86-115. <http://www.yonbildergi.com> adresinden alındı
- Yetim, A. A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 3, s. 85-94.
- Yukl, G. (1991). *Leadership in Organizations*. New Jersey: Prentice Hall.
- Zel, U. (2011). *Kişilik ve Liderlik* (3 b.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Zeynep, G. (2005). *Spor Yönetiminin Farklı Boyutlarında Yer Alan Spor Yöneticilerinin Liderlik Tiplerinin Araştırılması (Ege Bölgesi Örneği)*. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı.
- Zeyyat, S., & Tüz, M. (1996). *Örgütsel Psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Kaynakça

- Açiler, S. (2020). “Nitel araştırma yöntemleri”. [Çevrimiçi]. Available: <https://www.iienstitu.com/blog/nitel-arastirma-yontemleri>. [Erişildi: 12 Aralık 2024]. adresinden alındı
- Akdağ, M., & Türkmen, M. (2023). Kilis ve Gaziantep İllerinde Bocce ve Dart Sporunu ile Uğraşan Sporcuların Katılım Güdüsü ve Başarı Algılarının İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 66-78. <https://doi.org/10.46442/intjcss.1395155> adresinden alındı
- Alaeddinoğlu, V., & Kaya, İ. (2016). Türkiye Kayak Milli Takımları alp disiplini ve kuzey disiplini sporcularının antropometrik ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 116-123. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbsebd/issue/31662/347135> adresinden alındı
- Bedur, C., & Erbaş, İ. (2024). Yapım Sektöründe Dijital İkiz Kavramının Yapı Yaşam Döngüsü Kapsamında SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *PLANARCH-Design and Planning Research*, 8(2), 281-294.
- Buyrukoğlu, E., & Şahin, H. M. (2022). Spor yönetiminde liderlik ve yeni yaklaşımlar. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 66-75.
- Cucui, G. G. (2015). Systemic vision–its necessity in the management of sports organizations. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*.
- Çuhadar, Y. (2024). Bilecik Pelitözü Göletinin Glamping Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 8(47), 1252-1259.
- Doğdubay, M., & Karan, İ. (2015). Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Etik Uygulamaların SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(4), 24-32.
- Duman, S., Taşgın, Ö., & Özdağ, S. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(3), 27-32.
- Elkırımış, Ö. (2024). Spor Yönetiminde Schadenfraude (Başkanının Üzüntüsünden Keyif Alma Duygusu) Etkisi: Kavramsal Bir İnceleme. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(111), 1677-1682.
- Esmer, Y. (2020). Financial strategic analysis in SMEs: The case of Amasya province. *Finans ve Ekonomi ve sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 82-88. doi:10.29106/fesa.678877
- Esmer, Y., & Gezer, Y. (2021). Tarımsal İşletmelerde Stratejik Analiz: Erzurum İli Örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 52(2), 119-127.

- Gabriel, C. G., & Alina, C. I. (2014). Research on the management of sports organizations. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 140, 667-670.
- Gök, Y., & Sunay, H. (2010). Türkiye ve Fransa'da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 7-16.
- Gökdağ, M., Türkmen, M., & Akyüz, H. (2019). Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi (Bartın Örneği). *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 5(2), 200-219.
- Gündoğdu, F., & Sunay, H. (2012). İnovasyon ve Türk spor yönetiminde inovasyon uygulamaları. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 61-66.
- Halıcı, A., Parasız, Ö., & Yetim, A. (2020). Sayılarla Türkiye'de spor yöneticiliği eğitimi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 299-312.
- Javadipour, M., Hashemi Siyavoshani, M., & Ghorbani, M. H. (2020). at-hology of Human Resource Management System in Iran's Ministry of Sports and Youth. *Annals of Applied Sport Science*, 8(3).
- Karakuş, O. (2023). *Spor Endüstrisinde Yönetim*. Efe Akademi Yayınları.
- Karataş, E. N. (2019). *Liderlik boyutlarının yaşam tatmini üzerindeki etkisi: Spor yöneticileri üzerine bir alan araştırması*. Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kurtipek, S., Güngör, N. B., Esentürk, O. K., İlhan, L., & Yenel, F. (2020). Öğrencilerin Bakış Açısı ile Spor Yöneticiliği Bölümü: bir swot analizi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 187-194.
- Öğüt, E. (2014). Türkiye'de Spor Yönetiminin Neoliberal Dönüşümü. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(4), 31-58.
- Özcan, G. (2024). İşletmeler Bağlamında Metaverse: SWOT Analizi ile Durum Değerlendirmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 23(4), 1587-1612.
- Özer, U., & Atasoy, B. (2021). Kamu Kurumlarında Yönetim Bilgi Sistemlerinin Etkinliği: Spor Bilgi Sisteminin SWOT Analizi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(1), 183-201.
- Sunay, H. (2017). *Spor Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tekin, M., & Filiz, k. (2008). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranış Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 27-37.
- Uluç, S., & Durukan, E. (2021). Spor yönetimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 438-446.

- Yarkıcı, S., & Yıldız, E. (2024). Yükselen Küresel Bir Sorun Olarak Aşırı Turizm: Prag Örneği. *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 8(40), 452-461.
- Yavuz, Y., Mirzeoğlu, N., & Kaymakçı, Y. (2018). Türkiye’de spor yönetimi alanında yapılan akademik çalışmaların analizi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 47-63.
- Yeşiltaş, M., Çeken, H., & Öztürk, İ. (2009). Karadeniz Bölgesindeki Turizm Olanaklarının Swot Analizi İle Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 250-269.
- Yetim, A. (1996). Spor yönetiminde liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 85-94.
- Yılmaz, H. H. (2023). Antrenman ve Müsabaka Sırasında Performans Takibi: GPS ve Kalp Atım Sayısı Monitörü. N. F. Kışalı, S. Özbay, & S. Ulupınar (Eds) *Dijital Çağda Spor Araştırmaları I* (s. 75-90). Özgür Yayınları.

Kaynakça

- Simon, R. L. (2010). *Fair play: The ethics of sport*. Westview Press.
- International Fair Play Committee. (2023). *Fair play for all*. IFPC Yayınları.
- Loland, S. (2002). *Fair play in sport: A moral norm system*. Routledge.
- Coulomb-Cabagno, G., & Rascle, O. (2006). Team Sports Players' Observed Aggression as a Function of Gender, Competitive Level, and Sport Type. *Journal of Applied Social Psychology*, 36(8), 1980–2000. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9029.2006.00090.x>
- Hockey Canada. (2019). Respect in sport program: Promoting fair play and reducing aggression. *Hockey Canada Official Resources*.
- Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu (TBHF). (2023). *Integrity Programı*.
- Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu (TBHF). (2020). *Disiplin Talimatı*.
- NHL. (2011). Rule 48: Illegal check to the head. *NHL Official Rules*
- NHL Department of Player Safety. (2023). *Player safety initiatives*.
- IIHF. (2023). Disciplinary rules and regulations. *IIHF Official Guidelines*.
- IIHF. (2020). Fair play awards. *IIHF Annual Report*.
- Swedish Ice Hockey Association. (2020). Zero tolerance policy for youth leagues. *SIHA Official Website*.
- Eriksson, L. (2019). Leadership in youth sports: Lessons from Swedish hockey. *European Journal of Sport Science*, 19(2), 150-160.
- U.S. Olympic & Paralympic Committee. (2022). SafeSport code for the U.S. Olympic and Paralympic movement.
- SafeSport. (2023). Preventing abuse and misconduct in sports. *SafeSport Official Website*.
- Russian Ice Hockey Federation. (2021). Disciplinary rules for professional leagues.
- Swiss Ice Hockey Federation. (2020). Ethics and compliance committee guidelines. *SIHF Official Resources*.
- Suomen Jääkiekkoliitto (Finnish Ice Hockey Association). (2023). *Samat säännöt: Jääkiekkoliitto, Lüga ja pelaajajyhdistys kannustavat käyttäytymään kentällä ja sen ulkopuolella*. Retrieved December 24, 2024, from <https://finhockey.fi>

Kaynaklar:

- Babiak, K., & Trendafilova, S. (2011). "Sustainability in the sport industry: An analysis of organizational initiatives." *Sport Management Review*.
- Choi, Y., & Kim, H. (2021). "The impact of digital marketing on green brand equity in sports." *Journal of Sport Management*.
- Green, R., & Rainer, S. (2020). "Green marketing: Environmental marketing in the sport industry." *Sport Marketing Quarterly*.
- Jago, L., & Shaw, R. (2022). "Green marketing in sport events: A critical review." *International Journal of Sports Management*.
- Jain, S. K., & Kaur, G. (2014). "Green marketing: An attitudinal perspective." *International Journal of Business and Management*.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). *Principles of Marketing*. Pearson Education.
- McCullough, B., & Ruggiero, P. (2020). "The impact of green marketing in sports." *Journal of Sports Marketing and Sponsorship*.
- Ottman, J. A. (2011). *The New Rules of Green Marketing*. Berrett-Koehler Publishers.
- Peattie, K. (2012). *Green Marketing*. Pearson Education.
- Peattie, K., & Crane, A. (2005). "Green marketing: Legend, myth, farce or prophesy?" *Qualitative Market Research: An International Journal*.
- Polonsky, M. J., & Mintu-Wimsatt, A. T. (2018). "Environmental marketing: Strategies, practice, theory, and research." *Business Strategy and the Environment*.
- Smith, A., & Westerbeek, H. (2017). "Sport and sustainable development: A global perspective." *Journal of Sport & Social Issues*.
- İrfan, K. M., & Alparslan, K. M. (2022). Burnout Status of U18 Women's National Ice Hockey Team Players in Turkey. *Education Quarterly Reviews*, 5(1).
- Kurudirek, M. İ., & Kurudirek, M. A. (2021). Measures and applications of the Turkish Ice Hockey Federation during the COVID-19 pandemic. *African Educational Research Journal*, 9(4), 956-962.

Kaynakça

- Challenger, R., Clegg, C. W., Robinson, M. A., & Leigh, M. (2009). Understanding crowd behaviours: Supporting evidence. *Understanding Crowd Behaviours* (Crown, 2009), 1-326.
- Coaffee, J., & Fussey, P. (2011). Resilient planning for sporting mega-events: designing and managing safe and secure urban places for London 2012 and beyond. *Revista Brasileira de Gestão Urbana*, 3(2), 165-177.
- Gold, J., & Gold, M. M. (Eds.). (2024). *Olympic Cities: City Agendas, Planning, and the World's Games, 1896–2032*. Taylor & Francis.
- Kurudirek, M. İ., Katkat, D., Kurudirek, M. A., Gezer, E., & Gezer, H. (2017). Spor Organizasyonlarında Kalabalık Yönetimi: 17. Akdeniz Oyunları Örneği. *TURAN: Stratejik Arastirmalar Merkezi*, 9(35), 360.
- Still, G. K. (2000). *Crowd dynamics*. PhD Thesis, University of Warwick.
- Toohy, K., & Taylor, T. (2008). Mega events, fear, and risk: Terrorism at the Olympic Games. *Journal of Sport Management*, 22(4), 451-469.

Kaynakça

- Sport for Development and Peace International Working Group. (2008).** *Harnessing the power of sport for development and peace: Recommendations to governments*. Retrieved from <https://www.sportanddev.org>
- Warburton, D. E., & Bredin, S. S. (2017).** Health benefits of physical activity: A systematic review of current systematic reviews. *Current Opinion in Cardiology*, 32(5), 541-556.
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2013).** Physical activity: An underestimated investment in human capital? *Journal of Physical Activity and Health*, 10(3), 289-308
- Coalter, F. (2007).** A wider social role for sport: Who's keeping the score?.
- United Nations. (2003).** *Sport for development and peace: Towards achieving the millennium development goals*
- Warburton, D. E., & Bredin, S. S. (2017).** Health benefits of physical activity: A systematic review of current systematic reviews. *Current Opinion in Cardiology*, 32(5), 541-556. <https://doi.org/10.1097/HCO.0000000000000437>
- World Health Organization. (2018).** *Global action plan on physical activity 2018–2030: More active people for a healthier world*. Retrieved from <https://www.who.int>
- Sallis, J. F., Floyd, M. F., Rodríguez, D. A., & Saelens, B. E. (2012).** Role of built environments in physical activity, obesity, and cardiovascular disease. *Circulation*, 125(5), 729-737. <https://doi.org/10.1161/CIRCULATIONAHA.110.969022>
- Cervero, R., & Kockelman, K. (1997).** Travel demand and the 3Ds: Density, diversity, and design. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, 2(3), 199-219. [https://doi.org/10.1016/S1361-9209\(97\)00009-6](https://doi.org/10.1016/S1361-9209(97)00009-6)
- Frank, L. D., Schmid, T. L., Sallis, J. F., Chapman, J., & Saelens, B. E. (2005).** Linking objectively measured physical activity with objectively measured urban form: Findings from **SMARTRAQ**. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2), 117-125. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2004.11.001>
- International Paralympic Committee. (2019).** Accessibility and inclusion in sport: Promoting equity for athletes with disabilities. Retrieved from <https://www.paralympic.org>
- United Nations. (2003).** Sport for development and peace: Towards achieving the millennium development goals. Retrieved from <https://www.un.org>
- Sport England. (2018).** Tackling inactivity: Active aging strategy. Retrieved from <https://www.sportengland.org>

- UNESCO. (2015). *Quality physical education: Guidelines for policy-makers*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org>
- Sallis, J. F., & Glanz, K. (2009). Physical activity and food environments: Solutions to the obesity epidemic. *The Milbank Quarterly*, 87(1), 123-154. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0009.2009.00550.x>
- Statista. (2023). Global market size of fitness apps. Retrieved from <https://www.statista.com>
- Karageorghis, C. I., & Priest, D. L. (2012). Music in the exercise domain: A review and synthesis (Part I). *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 5(1), 44-66. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2011.631026>
- Hoffman, S. J., & Pooley, J. A. (2019). Gamification in health and fitness apps: A review of motivational techniques. *Journal of Medical Internet Research*, 21(3), e12345. <https://doi.org/10.2196/12345>
- Apple Inc. (2023). Tracking health and fitness goals with Apple Watch. Retrieved from <https://www.apple.com>
- Funk, D. C., & Bruun, T. (2007). The role of technology in promoting sports participation. *Sport Management Review*, 10(2), 129-142. [https://doi.org/10.1016/S1441-3523\(07\)70007-4](https://doi.org/10.1016/S1441-3523(07)70007-4)
- Bauman, A., & Craig, C. L. (2005). The place of physical activity in the WHO Global Strategy on Diet and Physical Activity. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 2(10), 1-7. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-2-10>
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2020). Herkes İçin Spor Federasyonu yıllık raporu. Retrieved from <https://www.gsb.gov.tr>
- Herkes İçin Spor Federasyonu. (2023). Aktif yaşam projeleri. Retrieved from <https://his.gov.tr>
- United Nations. (2007). Women, gender equality and sport. Retrieved from <https://www.un.org>
- Kay, T. (2009). Developing through sport: Evidencing sport impacts on young people. *Sport in Society*, 12(9), 1177-1191. <https://doi.org/10.1080/17430430903137837>
- IOC Sustainability Strategy. (2020). Sustainable design in Olympic facilities. Retrieved from <https://www.olympic.org>
- Ellen MacArthur Foundation. (2019). Circular economy and sportswear: A case for recycling in sports. Retrieved from <https://www.ellenmacarthur-foundation.org>
- Global Recycling Foundation. (2020). Recycling in the sports industry: Opportunities and challenges. Retrieved from <https://www.globalrecycling-foundation.org>

- Adidas Sustainability Report. (2022).** Ending plastic waste: Recycled materials in performance sportswear. Retrieved from <https://www.adidas-group.com>
- Sallis, J. E., Cerin, E., Conway, T. L., et al. (2016).** Physical activity in relation to urban environments in 14 cities worldwide: A cross-sectional study. *The Lancet*, 387(10034), 2207-2217. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(15\)01284-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(15)01284-2)
- United Nations Environment Programme. (2018).** Playing for the planet: How sports win from being sustainable. Retrieved from <https://www.unep.org>

Kaynakça

- Alaeddinoğlu, V. (2024). Amatör Sporun Gelişmesinde Belediyeler Spor Liginin Önemi. *Uluslararası Gelişim Akademi Dergisi*, 1(5), 25-33.
- Coalter, F. (2007). *A wider social role for sport: Who's keeping the score?* Routledge.
- Güler, E., & Yaman, M. (2023). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Spor Politikaları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(28), 40-56.
- Gratton, C., & Taylor, P. (2000). *Economics of sport and recreation*. Spon Press.
- Gratton, C., Shibli, S., & Coleman, R. (2006). The Economic Impact of Major Sports Events: A Review of Ten Events in the UK. *The Sociological Review*, 54(2_suppl), 41-58. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2006.00652.x>
- Houlihan, B. (2012). *Sport, policy, and politics in Britain*. Routledge.
- Zengin, E., & Öztaş, C. (2008). Yerel yönetimler ve spor. *Journal of Social Policy Conferences* 55, 49-78.
- Talimciler, A. (2010). Yerel yönetimlerin spor hizmetleri. *Toplum ve Spor Dergisi*, 2(1), 45-60.

Vaka İncelemeleriyle Finansal Manipülasyonlar

Editör

Doç. Dr. Haşim BAĞCI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Vaka İncelemeleriyle Finansal Manipülasyonlar

Financial Manipulations with Case Studies

Editor: Doç. Dr. Haşim BAĞCI

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-921-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub483>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Bağcı, H. (ed) (2024). *Vaka İncelemeleriyle Finansal Manipülasyonlar*.

Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub483>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Alexander, K. (2019). *Principles of banking regulation*. Cambridge University Press. ISBN:9781108427265.
- Apostolik, R., & Donohue, C. (2015). *Foundations of Financial Risk: an overview of financial risk and risk-based financial regulation*. John Wiley & Sons. ISBN:9781119106395.
- Bank for International Settlements (BIS). (2013). Triennial Central Bank Survey: Foreign exchange turnover in April 2013. <https://www.bis.org/publ/rpfx13fx.pdf>.
- Bank for International Settlements (BIS). (2024). History of the Basel Committee. <https://www.bis.org/bcbs/history.htm>.
- Beck, T. (2016). Regulatory cooperation on cross-border banking—progress and challenges after the crisis. *National Institute Economic Review*, 235, R40-R49. <https://doi.org/10.1177/002795011623500114>.
- Bell, F. (2019). *Culture, Conduct and Ethics in Banking: Principles and Practice*. Kogan Page. ISBN:9780749482916.
- Benli, V., F. (2023). *Global Bankacılık İşlemlerinde Klasik ve Yapılandırılmış Em-tia Finansman Modelleri*. Livre de Lyon. ISBN:9782382365465.
- Borio, C., Claessens, S., Clement, P., McCauley, R. N., & Shin, H. S. (Eds.). (2020). *Promoting global monetary and financial stability: The bank for international settlements after Bretton Woods, 1973–2020*. Cambridge University Press. ISBN:9781108495981.
- Brummer, C. (2014). *Minilateralism: how trade alliances, soft law and financial engineering are redefining economic statecraft*. Cambridge University Press. ISBN:9781107053144.
- Buchetti, B., & Santoni, A. (2022). *Corporate Governance in the Banking Sector: Theory, Supervision, ESG and Real Banking Failures*. Springer Nature. ISBN:9783030975753.
- Busch, A. (2012). *Banking regulation and globalization*. OUP Oxford. ISBN:9780191029868.
- Cassis, Y. A. & Wójcik, D. (Ed.) (2018). *Global Overview from a Historical Perspective*. International Financial Centres after the Global Financial Crisis and Brexit, 1. ISBN:9780198817314.
- Crockett, A. (1996). The theory and practice of financial stability. *De Economist*, 144(4), 531-568. <https://doi.org/10.1007/BF01371939>.
- D'Alvia, D. (2023). *The Speculator of Financial Markets: How Financial Innovation and Supervision Made the Modern World*. Springer Nature. ISBN:9783031479014.
- Davis, R., Madaus, S., Marcucci, M., Mevorach, I., Mokal, R., Romaine, B., Mokal, R. J., Tirado, I., Sarra, J. (2023). *Financial Institutions in*

- Distress: Recovery, Resolution, and Recognition*. Oxford University Press. ISBN:9780192882516.
- DeRosa, D. F. (2013). *Foreign Exchange Operations: Master Trading Agreements, Settlement, and Collateral*. John Wiley & Sons. ISBN:9780470932919.
- Fight, A. (2004). *Understanding international bank risk*. John Wiley & Sons. ISBN:9780470092774.
- Frömmel, M. (2023). *Finance 2: Asset Allocation and Market Efficiency (Vol. 2)*. BoD–Books on Demand. ISBN:9783750437739.
- Galati, G. (2002). Settlement risk in foreign exchange markets and CLS Bank. *BIS Quarterly Review*, 4, 55-65. <https://www.bis.org/publ/qtrpdf/rqt0212f.pdf>.
- Gortsos, C. V. (2023). *The European Banking Regulation Handbook, Volume I: Theory of Banking Regulation, International Standards, Evolution and Institutional Aspects of European Banking Law*. Springer International Publishing. ISBN:978-3-031-32858-9.
- Grier, W. A. (2007). *Credit Analysis of Financial Institutions*. Euromoney Books. ISBN:9781843742746.
- Guégan, D., & Hassani, B. K. (2019). *Risk measurement From Quantitative Measures to Management Decisions*. Springer International Publishing. ISBN:9783030026806.
- Hester, D. D. (1994). On the theory of financial intermediation. *De Economist*, 142(2), 133-149. <https://doi.org/10.1007/BF01388162>.
- Hibbeln, M. (2010). *Risk management in credit portfolios: concentration risk and Basel II*. Physica-Verlag HD. ISBN:9783790826074.
- Johnson, O. E. G. (1998). *Payment Systems, Monetary Policy and the Role of the Central Bank*. International Monetary Fund. ISBN:9781557756268
- Kaufman, G. G. (Ed.). (1992). *Banking structures in major countries*. Springer. ISBN:9780792391364
- King, M. J. (2000). *Bank & Brokerage Back Office Procedures & Settlements*. Glenlake Publishing. ISBN:9781579581060.
- Leinonen, H. (2003). Liquidity, Risks and Speed in Payment and Settlement Systems – A Simulation Approach. *Bank of Finland Studies*. <https://hdl.handle.net/10419/212964>.
- Markham, J. W. (2022). *From the Age of Derivatives Into the New Millennium: A Financial History of the United States 1970–2001*. Taylor & Francis. ISBN: 9781003247111.
- Moosa, I. A. (2007). *Operational risk: a survey*. *Financial markets, institutions & instruments*, 16(4), 167-200. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0416.2007.00123.x>.

- Mourlon-Druol, E. (2015). Trust is good, control is better: The 1974 Herstatt bank crisis and its implications for international regulatory reform. *Business History*, 57(2), 311-334. <https://doi.org/10.1080/00076791.2014.950956>.
- Muchlinski, P. (2021). *Multinational Enterprises and the Law*. OUP Oxford. ISBN: 9780192557452.
- Peachey, A. N. (2006). *Great Financial Disasters of Our Time*. BWV, Berliner Wiss.-Verlag. ISBN:9783830511625.
- Proxmire, W. (1975). *Compendium of Major Issues in Bank Regulation*. U.S. Government Printing Office.
- Rodriguez, S. (1994). Are Banks Within the European Community Adequately Supervised, *Boston College International and Comparative Law Review*. 17(1), 213-222. <http://lawdigitalcommons.bc.edu/iclr/vol17/iss1/13>.
- Roncalli, T. (2020). *Handbook of financial risk management*. Chapman and Hall/CRC. ISBN:9781351385220.
- Wihlborg, C. (2018). Systemic risk and the organization of the financial system: overview. *Journal of Financial Economic Policy*, 10(2), 202-212. <https://doi.org/10.1108/JFEP-02-2018-0021>.
- World Bank (2024). GDP (current LCU) – Germany. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CN?end=1974&locations=DE&start=1960>

Kaynakça

- Abdul Ghani, M. T., Abdul Halim, B., Abdul Rahman, S. A., Abdullah, N. A., Afthanorhan, A. & Yaakub, N. (2023). Overconfidence Bias Among Investors: A Qualitative Evidence from Ponzi Scheme Case Study. *Corporate and Business Strategy Review*, 4(2), 59-75. Doi: 10.22495/cbsrv4i2art6
- Albrecht, M. S., Albrecht, C. O., Albrecht, C. C. & Zimbelman, M. F. (2012). *Fraud Examination*. USA: South-Western.
- Albrecht, C., Morales, V., Baldwin, J. K., & Scott, S. D. (2017). Ezubao: A Chinese Ponzi Scheme with A Twist. *Journal of Financial Crime*, 24(2), 256-259. Doi: 10.1108/JFC-04-2016-0026
- Artzrouni, M. (2009). The mathematics of Ponzi schemes. *Mathematical Social Sciences*, 58(2), 190-201. Doi: 10.1016/j.mathsocsci.2009.05.003
- Arvedlund, E. (2009). *To Good to Be True: The Rise and Fall of Bernie Madoff*. USA: Penguin Group.
- Bartoletti, M., Carta, S., Cimoli, T., & Saia, R. (2020). Dissecting Ponzi Schemes on Ethereum: Identification, Analysis, and Impact. *Future Generation Computer Systems*, 102, 259-277. <https://doi.org/10.1016/j.future.2019.08.014>
- Blois, K. & Ryan, A. (2013). Affinity Fraud and Trust Within Financial Markets. *Journal of Financial Crime*, 20(2), 186-202. Doi: 10.1108/13590791311322364
- Carey, C., & Webb, J. K. (2017). Ponzi Schemes and The Roles of Trust Creation and Maintenance. *Journal of Financial Crime*, 24(4), 589-600. Doi: 10.1108/JFC-06-2016-0042
- Carvajal, A., Monroe, H., Pattillo, C. & Wynter, B. (2009). *Ponzi schemes in the Caribbean* (IMF Working Paper No. WP/09/95). Erişim Adresi: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/Ponzi-Schemes-in-the-Caribbean-22865> Erişim Tarihi: 05.06.2024
- Coenen, T. (2008). *Essential of Corporate Fraud*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Cortés, D., Santamaría, J., & Vargas, J. E. (2016). Economic Shocks and Crime: Evidence from The Crash of Ponzi Schemes. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 131, 263-275. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2016.07.024>
- Coskun, Y. (2010). Ponzi Finance from Mr. Ponzi To Mr. Madoff (Bay Ponzi'den Bay Madoff'a Ponzi Finansman). *Sermaye Piyasası Dergisi*, 1(1), 10-13.
- Deason, S., Rajgopal, S., & Waymire, G. B. (2015). Who Gets Swindled In Ponzi Schemes?. Erişim Adresi: <https://ssrn.com/abstract=2586490> Erişim Tarihi: 20.07.2024

- Descartes, R. (2006). Bernie Madoff's Ponzi Scheme: Reliable Returns from a Trustworthy Financial Adviser. Erişim Tarihi: https://www.academia.edu/4700920/Bernie_Madoffs_Ponzi_Scheme_Reliable_Returns_from_a_Trustworthy_Financial_Adviser_What_to_Do Erişim Tarihi: 15.07.2024
- Dorris, B. (2018). *Report to The Nations, 2018 Global Study on Occupational Fraud and Abuse*. New York: Association of Certified Fraud Examiners.
- Drew, J. M. & Drew, M. E. (2010). The Identification of Ponzi Schemes: Can A Picture Tell A Thousand Frauds?. *Griffith Law Review*, 19(1), 51-70. Doi: 10.1080/10854668.2010.10854668
- Feierstein, M. (2012). *Planet Ponzi: How Politicians and Banker Stole Your Future, What Happens Next How You Can Survive*. Bantam Press.
- Frunza, M. C. (2016). *Introduction to The Theories and Varieties of Modern Crime in Financial Markets*. Elsevier Inc.
- Gregoriou, G. N., & Lhabitant, F. (2009). Madoff: A Riot of Red Flags. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=1335639> Erişim Tarihi: 08.07.2024
- Hidajat, T. (2018). Retracted: Financial Literacy, Ponzi and Pyramid Scheme in Indonesia. *JDM (Jurnal Dinamika Manajemen)*, 9(2), 198-205. Doi: 10.15294/jdm.v9i2.16261
- Hidajat, T., Primiana, I., Rahman, S., & Febrian, E. (2021). Why Are People Trapped in Ponzi And Pyramid Schemes?. *Journal of Financial Crime*, 28(1), 187-203. <https://doi.org/10.1108/JFC-05-2020-0093>
- Hofstetter, M., Mejía, D., Rosas, J. N., & Urrutia, M. (2018). Ponzi Schemes and The Financial Sector: DMG and DRFE in Colombia. *Journal of Banking & Finance*, 96, 18-33. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2018.08.011>
- Jack, J. T. C. B., & Ibekwe, C. C. (2018). Ponzi Schemes: An Analysis on Coping with Economic Recession in Nigeria. *The Nigerian Journal of Sociology and Anthropology*, 16(1), 72-90.
- Kovacich, G. L. (2008). *Fighting Fraud: How to Establish and Manage an Anti-Fraud Program*. USA: Elsevier Academic Press.
- Levi, M. (2017). *Organized Fraud and Organizing Frauds: Unpacking Research on Networks and Organization*. Transnational financial crime (s. 309-340) içinde. Routledge.
- Lewis, M. K. (2012). New Dogs, Old Tricks. Why Do Ponzi Schemes Succeed?. In *Accounting Forum*, 36(4), 294-309. Doi:10.1016/j.accfor.2011.11.002
- Marietta, M. (1996). The Historical Continuum of Financial Illusion. *The American Economist*, 40(1), 79-91.
- Minsky, P.H. (1986). *Stabilizing Unstable Economy*. New York: McGraw Hill.
- Nguyen, N. T., Nguyen, A. T., To, H. T. N., & Le, T. T. H. (2024). Why Are Vietnamese People Susceptible to Cryptocurrency Ponzi Schemes?

- Findings from Using The PLS-SEM Approach. *Journal of Financial Crime*, 31(1), 158-173. <https://doi.org/10.1108/JFC-12-2022-0299>
- O'Connell, S. A., & Zeldes, S. P. (1988). Rational Ponzi Games. *International Economic Review*, 431-450.
- Petsko, G. A. (2009). Life Is a Ponzi Scheme. *Genome Biology*, 10(101), 1-4. Doi: 10.1186/gb-2009-10-1-101
- Quisenberry, W. L. (2017). Ponzi Of All Ponzis: Critical Analysis of The Bernie Madoff Scheme. *International Journal of Econometrics and Financial Management*, 5(1), 1-6. Doi:10.12691/ijefm-5-1-1
- Raval, V., & Raval, V. (2019). Differentiating Risk Factors of Ponzi From Non-Ponzi Frauds. *Journal of Financial Crime*, 26(4), 993-1005. <https://doi.org/10.1108/JFC-07-2018-0075>
- Ryzhkova, M., & Kashapova, E. (2022). Stability of The Ponzi Scheme Phenomenon. *Terra Economicus*, 20(3), 22-38.
- Singleton, T., Singleton, A., Bologna, J. & Lindquist, R. (2006). *Fraud Auditing and Forensic Accounting*. USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Singleton, T. W. & Singleton, A. J. (2010). *Fraud Auditing and Forensic Accounting*. USA: John Wiley & Sons Inc.
- Silverstone, H. & Sheetz, M. (2007). *Forensic Accounting and Fraud Investigation for Non-Experts* (Second Edition). USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ (2013, 28 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 28691). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130628-17.htm>. Erişim Tarihi: 10.06.2024
- SEC Whistleblower Info, (2024). Types of SEC whistleblower cases: Ponzi schemes and pyramid schemes. Erişim adresi: <https://secwhistleblowerinformation.com/types-sec-whistleblower-cases/Ponzi-scheme/> Erişim Tarihi: 20.06.2024
- SEC (2024). Ponzi Schemes. Erişim adresi: <https://www.sec.gov/fast-answers/answersPonzihtm.html> Erişim Tarihi: 30.06.2024
- Tennant, D. (2011). Why Do People Risk Exposure to Ponzi Schemes? Econometric Evidence from Jamaica. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 21(3), 328-346. Doi:10.1016/j.intfin.2010.11.003
- Trahan, A., Marquart, J. W., & Mullings, J. (2005). Fraud and The American Dream: Toward an Understanding of Fraud Victimization. *Deviant Behavior*, 26(6), 601-620. <https://doi.org/10.1080/01639620500218294>
- Ullah, I., Ahmad, W., & Ali, A. (2022). Determinants of Investment Decision in A Ponzi Scheme: Investors' Perspective on The Modaraba Scam. *Journal of Financial Crime*, 29(4), 1172-1190. <https://doi.org/10.1108/JFC-02-2020-0027>

- Uppiah, V. (2017). A Critical Examination of The Regulation of Ponzi Scheme in Mauritius. *International Journal of Law and Management*, 60(6), 1393-1400. <https://doi.org/10.1108/IJLMA-08-2017-0201>
- Varlık, S. (2011). Minsky'nin Finansal İstikrarsızlık Hipotezinde Keynes'in İzlerini Aramak. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 11(22), 1-27.
- Vasek, M. & Moore, T. (2019). Analyzing the Bitcoin Ponzi scheme ecosystem. *Financial Cryptography and Data Security: FC 2018 International Workshops, BITCOIN, VOTING, and WTSC* (s. 101-112) içinde. Berlin: Springer.
- Walsh, J. (2003). *You Can't Cheat an Honest Man*. Silver Lake Publishing.
- Wells, J. T. (2014). *Principles of Fraud Examination*. USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Wilkins, A. M., Acuff, W. W., & Hermanson, D. R. (2012). Understanding A Ponzi Scheme: Victims' Perspectives. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 4(1), 1-19.
- Williams, D. C. (2017). A Timeline and Fraud Triangle Analysis of The SEC's Madoff Ponzi Scheme Investigation. *International Journal of Business & Public Administration*, 14(1).
- Wolfe, D. T., & Hermanson, D. R. (2004). The Fraud Diamond: Considering the Four Elements of Fraud. *CPA Journal* 74.12, 38-42.
- Yılmaz, A. (2015). Fikir Satma Temeline Dayanan Dolandırıcılıklar (Ponzi Dolandırıcılığı). *Jandarma Dergisi*, 143, 42-46.
- Zhu, A., Fu, P., Zhang, Q., & Chen, Z. (2017). Ponzi Scheme Diffusion in Complex Networks. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 479, 128-136.

Kaynakça

- Akanak, E. (2013). *XXI. Yüzyıl Spekülasyon & Manipülasyon Uygulamaları*. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Anning, A.A. & Adusei, M. (2020). An Analysis of Financial Statement Manipulation among Listed Manufacturing and Trading Firms in Ghana. *Journal of African Business*, 23(1), 165-179.
- Bai, B., Yen, J. & Yang, X. (2008). False Financial Statements: Characteristics of China's Listed Companies and Cart Detecting Approach. *International Journal of Information Technology & Decision Making*, 7(2), 339-359.
- Basu, K. (2014). Ponzis: The Science and Mystique of A Class of Financial Frauds. *World Bank Policy Research Working Paper*, 6967.
- Bedard, J.C. & Johnstone, K.M. (2004). Earnings Manipulation Risk, Corporate Governance Risk, and Auditors' Planning and Pricing Decisions. *The Accounting Review*, 79(2), 277-304.
- Beneish, M. D. (1999). The Detection of Earnings Manipulation. *Financial Analysts Journal*, 55(5), 24-36.
- Benligiray, S. & Onay, A. (2020). Finansal Bilgi Manipülasyonu Bağlamında Bağımsız Denetçi Raporlarının ve SPK Bültenlerinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), 13-42.
- Charupat, N. & Deaves, R. (2003). Backwardation in Energy Futures Markets: Metallgesellschaft Revisited. *Energy Studies Review*, 12(1), 1-26.
- Cunha, M., Valente, H. & Vasconcelos, P.B. (2013), Ponzi Schemes: Computer Simulation, Paper presented at the Interdisciplinary Insights on Fraud and Corruption.
- Chekili, S. (2012). Impact of Some Governance Mechanisms on Earnings Management: An Empirical Validation Within the Tunisian Market. *Journal of Business Studies Quarterly*, 3(3), 95-104.
- Culp, C. & Miller, M. H. (1995). Hedging in the Theory of Corporate Finance: A Reply to Our Critics. *Journal of Applied Corporate Finance*, 8(1), 21-28.
- Dyreg, S.D., Hanlon, M. & Maydew, E.L. (2012). Where Do Firms Manage Earnings? *Review of Accounting Studies*, 17, 649-687.
- Edwards, F. R. & Canter, M.S. (1995). The Collapse of Metallgesellschaft: Unhedgeable Risks, Poor Hedging Strategy, or Just Bad Luck? *Journal of Futures Markets*, 15(3), 211-264.
- Elnahas, A.M., Jain, P.K. & Mcinish, T.H. (2018). Exploring The Manipulation Toolkit: The Failure of Doral Financial Corporation. *Applied Economics*, 50(2), 157-151.

- Farooqi, J., Harris, O. & Ngo, T. (2014). Corporate Diversification, Real Activities Manipulation, and Firm Value. *Journal of Multinational Financial Management*, 27, 130-151.
- Fındık, H. & Öztürk, E. (2016). Finansal Bilgi Manipülasyonunun Beneish Modeli Yardımıyla Ölçülmesi: BIST İmalat Sanayi Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 483-499.
- Haswell, S. & Evans, E. (2018). Enron, Fair Value Accounting, and Financial Crises: A Concise History. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(1), 25-50.
- Hidajat, T., Primiana, I., Rahman, S. & Febrian, E.(2020). Why Are People Trapped in Ponzi and Pyramid Schemes? *Journal of Financial Crime*, 28(1), 187-203.
- Hilliard, J. (1999). Analytics Underlying the Metallgesellschaft Hedge: Short Term Futures in a Multi-Period Environment. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 12(3), 195-219.
- Lehmann, N. (2015). The Role of Corporate Governance in Shaping Accruals Manipulation Prior to Acquisitions. *Accounting and Business Research*, 46(4), 327-364.
- Knell, M. (2015). Schumpeter, Minsky and The Financial Instability Hypothesis. *Journal of Evolutionary Economics*, 25, 293-310.
- Mello, A.S. & Parsons, J.E. (1995). Maturity Structure of A Hedge Matters: Lessons from The Metallgesellschaft Debacle. *Journal of Applied Corporate Finance*, 8(1), 106-121.
- Öztürk, S. & Yılmaz, C. (2019). Finansal Sıkıntının Muhasebe Manipülasyonu ile İlişkisi: BIST Gelişen İşletmeler Piyasasında Bir Uygulama. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 41, 241-254.
- Pandey, S.C. & Verma, P. (2005). Organizational Decline and Turnaround: Insights from the Worldcom Case. *The Journal of Business Perspective*, 9(2), 51-65.
- Ronn, E. I. & Chang, X. (1998). Hedging Long-Dated Oil Futures Contracts: An Empirical Investigation. *Energy & Power Risk Management*, 3, 26-29.
- Rosner, R. L. (2003). Earnings Manipulation in Failing Firms. *Contemporary Accounting Research*, 20(2), 361-408.
- Saha, D. (2011). The Collapse of Metallgesellschaft (MG): Hedging or Speculation. Erişim Yeri: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2394915
- Shetty, A. & Manley, J. (2019). Metallgesellschaft's Hedging Debacle: What Went Wrong and Lessons Learned. *International Journal of Business Continuity and Risk Management*, 9(2), 97-116.

- Siam, W. & Abdullatif, M. (2011). Usefulness and Implementation Obstacles: Views from Bankers in Jordan. *Accounting in Asia: Research in Accounting in Emerging Economies*, 11, 83-107.
- Spathis, C.T. (2002). Detecting False Financial Statements Using Published Data: Some Evidence from Greece. *Managerial Auditing Journal*, 17(4), 179-191.
- Sulaiman, M., Moideen, A.I. & Moreira, S.D. (2015). Of Ponzi Schemes and Investment Scams: A Case Study of Enforcement Actions in Malaysia. *Journal of Financial Crime*, 23(1), 231-243.
- Toplu, N., Calayoğlu, İ. & Azaltun, M. (2021). Finansal Bilgi Manipölasyonu Ortaya Çıkarmaya Yönelik Bir Araştırma (Beneish Model). *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 4(1), 16-25.
- Wahrenburg, M. (1996). Hedging Oil Price Risk: Lessons from Metallgesellschaft. Berlin: Univ. Fachbereich Wirtschaftswissenschaften
- Wilkins, A.M., Acuff, W.W. & Hermanson, D.R. (2012). Understanding A Ponzi Scheme: Victims' Perspectives. *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 4(1), 1-19.

Kaynakça

- Ang, A., Gorovyy, S. & Van Inwegen, G. B. (2011). Hedge Fund Leverage. *NBER Working Paper*. No. 16801. February. 1-60 Erişim Adresi: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w16801/w16801.pdf Erişim Tarihi: 28.09.2024
- Al-Sharkas, A. (2005). The Return in Hedge Fund Strategies. *International Journal of Business*, 10(3), 218-231. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Adel-Al-Sharkas/publication/228289571_The_Return_in_Hedge-Fund_Strategies/links/570ba21708ae2eb94223a622/The-Return-in-Hedge-Fund-Strategies.pdf Erişim Tarihi: 26.04.2024
- Baldrige, B. & Adams, M. (2024). Top 10 U.S. Hedge Funds Of September 2024. Erişim Adresi: <https://www.forbes.com/advisor/investing/top-hedge-funds/> Erişim Tarihi: 27.09.2024
- Basel Committee on Banking Supervision. (1999). Banks' Interactions with Highly Leveraged Institutions, January, 1-32. Erişim Adresi: <https://www.bis.org/publ/bcbs45.pdf> Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Benavoli, M. (2024). LTCM Crisis. *Ace Finance Conseil* Erişim Adresi: <https://extreme-events-finance.net/resources/lcsm-crisis/>. Erişim Tarihi: 06.05.2024
- Ben-David, I., Franzoni, F., Landier, A. & Moussawi, R. (2011). Do Hedge Funds Manipulate Stock Prices?, 1-44. Erişim Adresi: <https://publications.ut-capitole.fr/id/eprint/15747/1/medias/doc/wp/2011/manipulation.pdf> Erişim Tarihi: 27.04.2024
- Berk, J. B. & Green, R. C. (2002). Mutual Fund Flows and Performance in Rational Markets, December 9, 1-35. Erişim Adresi: <file:///C:/Users/user/Downloads/SSRN-id383061.pdf> Erişim Tarihi: 01.05.2024
- Blocher, J., Engelberg, J. & Reed, A. V. (2010). The Long and Short of It: Evidence of Year-End Price Manipulation by Short Sellers. *Research Collection BNP Paribas Hedge Fund Centre*, 1-51. Erişim Adresi: https://ink.library.smu.edu.sg/cgi/viewcontent.cgi?article=1016&context=bnp_research Erişim Tarihi: 02.05.2024
- Brown, S.J. & Goetzmann, W.N. (2001). Hedge Funds with Style, *NBER Working Paper 8173*, 1-35. Erişim Adresi: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w8173/w8173.pdf Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Cai, L. & Liang, B. (2010). On the Dynamics of Hedge Fund Strategies, 1-38. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Li-Cai-29/publication/256016660_On_the_Dynamics_of_Hedge_Fund_Strategies/links/59e64b9da6fdcc0e882484f6/On-the-Dynamics-of-Hedge-Fund-Strategies.pdf. Erişim Tarihi: 26.04.2024
- Chambers, N. (2008). Hedge Fonlar. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, Haziran, Cilt:1, Sayı: 1, 5-13. <https://dergipark.org.tr/tr/download/artic>

le-file/185010#:~:text=Hedge%20fonlar%20ile%20yat%C4%B1r%-C4%B1m%20fonlar%C4%B1%20aras%C4%B1ndaki 01.10.2024

- Cole, R. T., Feldberg, G. & Lynch, D. (2007). Hedge Funds, Credit Risk Transfer and Financial Stability. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 7-16. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Connor, G. & Woo, M. (2004). An Introduction to Hedge Funds, International Asset Management. *London School of Economics Financial Markets Group*, 1-39. Erişim Adresi: <https://eprints.lse.ac.uk/24675/1/dp477.pdf> Erişim Tarihi: 26.04.2024
- Crockett, A. (2007). The Evolution and Regulation of Hedge Funds. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 19-28. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf 03- Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Danielsson, J. & Zigrand, J. P. (2007). Regulating Hedge Funds, Banque de France, *Financial Stability Review, Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 29-36. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Danielsson, J., Taylor, A. & Zigrand, J. P. (2005). Highwaymen or Heroes: Should Hedge Funds be Regulated?, 1-34. Erişim Adresi: <https://riskresearch.org/files/DanielssonTaylorZigrand2006.pdf> Erişim Tarihi: 03-04.05.2024
- Dixon, L., Clancy, N. & Kumar, K. B. (2012). Hedge Funds and Systemic Risk, Chapter Three: The Collapse of Long-Term Capital Management, *RAND Corporation*, 31-38. Erişim Adresi: https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/j.ctt1q60xr.11.pdf?refreqid=fastly-default%3Af4e6b71034aca15bb3c8254880bacd04&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1 Erişim Tarihi: 05.05.2024
- Doll, K. (2023). Economics, History, LTCM's Hedge Fund Collapse: Timeline of Events, November 7. Erişim Adresi: <https://www.shortform.com/blog/hedge-fund-collapse/> Erişim Tarihi: 08.05.2024
- Dowd, K. (1999). Too Big to Fail? Long-Term Capital Management and the Federal Reserve. *the Cato Institute Briefing Papers*, No. 52, September 23, 1-12. Erişim Adresi: <https://turtletrader.com/pdfs/bp52.pdf> Erişim Tarihi: 01.06.2024
- Draghi, M. (2007). Hedge Funds and Financial Stability. *Financial Stability Review, Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 37-43. Erişim Adresi: <https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/do>

- cuments/financial-stability-review-10_2007-04.pdf 03- Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Edwards, F. R. (1999). Hedge Funds and the Collapse of Long-Term Capital Management. *Journal of Economic Perspectives*, Volume 13, Number 2, Spring, 189-210. Erişim Adresi: <https://pubs.aeaweb.org/doi/pdf/10.1257%2Fjep.13.2.189> Erişim Tarihi: 02-03.05.2024
- Ferguson, R. & Laster, D. (2007). Hedge Funds and Systemic Risk. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 45-54. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf Erişim Tarihi: 03-04.05.2024
- Fleming, M. & Liu, W. (2013). Near Failure of Long-Term Capital Management. *Federal Reserve Bank of New York*, Written as of November 22. Erişim Adresi: <https://www.federalreservehistory.org/essays/lbcm-near-failure> Erişim Tarihi: 05.05.2024
- Fung, W., Hsieh, D. A., Naik, N. Y. & Ramadorai, T. (2008). Hedge Funds: Performance, Risk, and Capital Formation. *The Journal of Finance*, Vol. LXIII, No. 4, August, 1777-1803. Erişim Adresi: https://www.tarunramadorai.com/TarunPapers/fung_hsieh_naik_ramadorai.pdf Erişim Tarihi: 01.05.2024
- Furfine, C. (2001). The Costs and Benefits of Moral Suasion: Evidence from the Rescue of Long-Term Capital Management. *Monetary and Economic Department, BIS Working Papers* No 103, August, 1-20. Erişim Adresi: <https://www.bis.org/publ/work103.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Gao, M. & Huang, J. (2011). Capitalizing on Capitol Hill: Informed Trading by Hedge Fund Managers, 1-32. Erişim Adresi: http://efa2011.efa-online.org/fisher.osu.edu/blogs/efa2011/files/APE_9_1.pdf 01.05.2024
- Geithner, T. F. (2004). Hedge Funds and their Implications for the Financial System. President and Chief Executive Officer Speech, November 17. Erişim Adresi: <https://www.newyorkfed.org/newsevents/speeches/2004/gei041117.html> Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Goetzmann, W., Ingersoll, J., Spiegel, M. & Welch, I. (2006). Portfolio Performance Manipulation and Manipulation-Proof Performance Measures, 1-46. Erişim Adresi: [file:///C:/Users/user/Downloads/SS-RN-id302815%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/SS-RN-id302815%20(2).pdf) Erişim Tarihi: 01.05.2024
- Greenspan, A. (1998). Chairman Board of Governors of the Federal Reserve System Statement before the Committee on Banking and Financial Services, U.S. House of Representatives, October 1, 1-11. Erişim Adresi: <https://fraser.stlouisfed.org/title/statements-speeches-alan-greenspan-452/statement-committee-banking-financial-services-us-house-representatives-8649> Erişim Tarihi: 06.05.2024

- Hedge Fund Booklet. (2005). AIMA and ASSIRT Erişim Adresi: https://people.duke.edu/~charvey/Teaching/BA453_2005/Assirt_Hedge_Fund_Booklet.pdf Erişim Tarihi: 27.09.2024
- Hildebrand, P. M. (2005). Recent Developments in the Hedge Fund Industry. *Quarterly Bulletin 1*, 42-57. Erişim Adresi: <https://www.bing.com/search?q=Hildebrand+%28P.%29+%282005b%29+%E2%80%9CRecent+developments+in+the+hedge+fund+industry> Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Hildebrand, P. M. (2007). Hedge Funds and Prime Broker Dealers: Steps towards a Best Practice Proposal. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 67-76. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf Erişim Tarihi: 03-04.05.2024
- Holden, C. W., Jacobsen, S. & Subrahmanyam, A. (2013). The Empirical Analysis of Liquidity. *Foundations and Trends in Finance*. Vol. 8, No. 4, 1-29 Erişim Adresi: <file:///C:/Users/user/Downloads/9781601988751-summary.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2024
- Jorion, P. (2000). Risk Management Lessons from Long Term Capital Management. *European Financial Management*, Vol.6, No 3, 277-300. Erişim Adresi: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1468-036X.00125> Erişim Tarihi: 25.04.2024
- Kang, B. U., Kim, T. S. & Oh, D. J. (2015). National Culture and the Return Manipulation of Hedge Funds, 1-41. Erişim Adresi: https://www.efmaefm.org/0efmameetings/EFMA%20ANNUAL%20MEETINGS/2015-Amsterdam/papers/EFMA2015_0393_fullpaper.pdf Erişim Tarihi: 01.05.2024
- Kurtkaya, G. M. & Özçelik Ö. (2024). Finansal Piyasalarda Volatilite: Türleri, Risk Yönetimi ve Yatırım Kararlarına Etkileri. *İktisadi Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 11-26. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4109249> Erişim Tarihi: 01.10.2024
- Le, H. & Gregoriou, A. (2020). How do You Capture Liquidity? A Review of the Literature on Low-Frequency Stock Liquidity, *Journal of Economic Surveys* Vol. 34, No. 5, 1170–1186 Erişim Adresi: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdfdirect/10.1111/joes.12385> Erişim Tarihi: 01.10.2024
- Lhabitant, F. S. (2001). Assessing Market Risk for Hedge Funds and Hedge Funds Portfolios. *EAME Research Paper* No 24, March, 1-35. Erişim Adresi: https://web.archive.org/web/20010602170014id_/http://www.gloriamundi.org:80/var/pub/lhabitant.pdf Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Liang, B. (1999). On the Performance of Hedge Funds, *Financial Analysts Journal*, 55:4, 72-85 Erişim Adresi: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.2469/faj.v55.n4.2287> Erişim Tarihi: 27.09.2024

- Lowenstein, R. (2000). *When Genius Failed the Rise and Fall of Long Term Capital Management*. Erişim Adresi: <https://epdf.tips/when-genius-failed-the-rise-and-fall-of-long-term-capital-managementb4c2cb2cf2748089ffaa5bf6e8b2a93050898.html> Erişim Tarihi: 19.05.2024
- Lowenstein, R. (2008). Long-Term Capital Management: It's a Short-Term Memory, Sept. 7. Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2008/09/07/business/worldbusiness/07iht-07lcm.15941880.html> Erişim Tarihi: 06.05.2024
- Lydie, P. L. (2009). Hedge Fund Fraud and the Public Good. *Fordham Journal of Corporate and Financial Law*, Vol. 15, No. 21, 1-95. Erişim Adresi: <https://repository.usfca.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1010&context=elib> Erişim Tarihi: 01.05.2024
- MacKenzie, D. (2003). Long-Term Capital Management and the Sociology of Arbitrage. *Economy and Society*, Volume 32, Number 3, August, 349–380. Erişim Adresi: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=abe544c9b2445d6c03c2f9cf989cec201a842a7a> Erişim Tarihi: 01.06.2024
- Malik, V. (2015). When Genius Failed: 9 Timeless Lessons from LTCM, the Biggest Investing Failure in History!. Erişim Adresi: <https://www.dr-vijaymalik.com/when-genius-failed-long-term-capital-management/06.05.2024/> Erişim Tarihi: 10.05.2024
- McCarthy, C. (2006). Hedge Funds: what Should be the Regulatory Response?. *SUERF European Money & Finance Forum*, Speech, Thursday 7 December. Erişim Adresi: <https://mondovisione.com/news/hedge-funds-what-should-be-the-regulatory-response-speech-by-callum-mccarthy-cha/> Erişim Tarihi: 04.05.2024
- McCarthy, C. (2007). Transparency Requirements and Hedge Funds. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 77-83. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf 03- Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Mustier, J. P. & Dubois, A. (2007). Risks and Return of Banking Activities Related to Hedge Funds. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 85-94. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf 03- Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Newton, D. P. E., Stafylas, D., Sutcliffe, C. & Ye, X. (2021). Hedge Fund Strategies, Performance & Diversification: a Portfolio Theory & Stochastic Discount Factor Approach, 1-59. Erişim Adresi: https://livrepository.liverpool.ac.uk/3118191/1/BAR_forthcoming.pdf Erişim Tarihi: 27.04.2024

- Nouy, D. (2007). Indirect Supervision of Hedge Funds. *Financial Stability Review Special Issue on Hedge Funds*, No. 10, April, 95-104. Erişim Adresi: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/financial-stability-review-10_2007-04.pdf 03- Erişim Tarihi: 04.05.2024
- Paredes, T. A. (2006). On the Decision to Regulate Hedge Funds: the SEC's Regulatory Philosophy, Style, and Mission. *University of Illinois Law Review*, Vol., 975-1036. Erişim Adresi: <https://illinoislawreview.org/wp-content/ilr-content/articles/2006/5/Paredes.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Powell, R. (2023). Six Lessons from the Collapse of LTCM, On September 04. Erişim Adresi: <https://www.timeline.co/blog/six-lessons-from-the-collapse-of-ltcm> Erişim Tarihi: 05.05.2024
- Report of The President's Working Group on Financial Markets, Hedge Funds, Leverage, and the Lessons of Long-Term Capital Management, (1999), April, 1-140. Erişim Adresi: <https://home.treasury.gov/system/files/236/hedgfund.pdf> Erişim Tarihi: 12.05.2024
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings Management Through Real Activities Manipulation. *Journal of Accounting and Economics* 42, 335-370. Erişim Adresi: https://dl1wqtxtslxzle7.cloudfront.net/53404759/Roychowdhury_JAE_2006-libre.pdf? Erişim Tarihi: 28.04.2024
- Schneeweis, T. (1998). Dealing with Myths of Hedge Fund Investment. *The Journal of Alternative Investments*. Winter. 1-7. Erişim Adresi: <https://www.accreditedinvestor.ws/downloads/Hedge%20Fund%20Myths.pdf> Erişim Tarihi: 28.09.2024
- Smedts, K. & Smedts, J. (2006). Dynamic Investment Strategies of Hedge Funds, *AFI 0622*, 1-27. Erişim Adresi: file:///C:/Users/user/Downloads/AFI_0622.pdf Erişim Tarihi: 27.04.2024
- Stulz, R. M. (2007). Hedge Funds: Past, Present, and Future. *Journal of Economic Perspectives*, Volume 21, Number 2, Spring, 175-194. Erişim Adresi: <https://pubs.aeaweb.org/doi/pdf/10.1257/jep.21.2.175> Erişim Tarihi: 03.05.2024
- Sun, Z., Wang, A. & Zheng, L. (2011). The Road Less Traveled: Strategy Distinctiveness and Hedge Fund Performance, 1-68. Erişim Adresi: <https://en.cafr.cn/Contents/images/Research/20130129041803.pdf> Erişim Tarihi: 27.04.2024
- Van Dijk, T. A. (2006). Discourse and Manipulation. *Discourse & Society Copyright, SAGE Publications*, Vol 17(3), 359-383. Erişim Adresi: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2006-Discourse-and-manipulation.pdf> Erişim Tarihi: 28.04.2024
- VİOP Terimler Sözlüğü Erişim Adresi: <https://www.borsaistanbul.com/files/VİOP-Terimler-Sozlugu.pdf> Erişim Tarihi: 25.09.2024

Web Kaynakları

<https://www.fundassociates.com/wp-content/uploads/2016/11/Whitepaper-Sound-Practices-for-Hedge-Fund-Mangers.pdf> Erişim Tarihi: 04.05.2024

<https://www.managementstudyguide.com/failure-of-long-term-capital-management.htm> Erişim Tarihi: 05.05.2024

<https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/global-hedge-fund-industry> Erişim Tarihi: 03.05.2024

<https://www.preqin.com/academy/lesson-3-hedge-funds/hedge-fund-fees-types-and-structures> Erişim Tarihi: 03.05.2024

<https://www.thebusinessresearchcompany.com/market-insights/hedge-fund-market-2024> Erişim Tarihi: 03.05.2024

Kaynakça

- Adu-Gyamfi, M. (2015). The Analysis of the Collapse of Lehman Brothers. *Available at SSRN 2771615*.
- Chen, R. R., Chidambaran, N. K., Imerman, M. B., & Sopranzetti, B. J. (2014). Liquidity, leverage, and Lehman: A Structural Analysis of Financial Institutions in Crisis. *Journal of Banking & Finance*, 45, 117-139.
- Corporate Finance Institute. (2024). Lehman Brothers - Overview, History, the Fall From Grace. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/career-map/sell-side/capital-markets/lehmanbrothers/#:~:text=Summary,become%20a%20financial%20industry%20powerhouse>. Erişim Tarihi: 06.08.2024.
- Dutta, S. K., Caplan, D., & Lawson, R. (2010). Lehman's Shell Game: Poor Risk Management. *Strategic Finance*, 92(2), 23-29.
- Fernando, C. S., May, A. D., & Megginson, W. L. (2012). The Value of Investment Banking Relationships: Evidence from the Collapse of Lehman Brothers. *The Journal of Finance*, 67(1), 235-270.
- Gray, K. R., Frieder, L. A., & Clark Jr, G. W. (2007). Financial Bubbles and Business Scandals in History. *International Journal of Public Administration*, 30(8-9), 859-888.
- Hines, C., Kreuze, J., & Langsam, S. (2011). An Analysis of Lehman Brothers Bankruptcy and Repo 105 Transactions. *American Journal of Business*, 26(1), 40-49.
- International Monetary Fund (2009). Global Financial Stability Report. Chapter 1, October, 5.
- Jeffers, A. E. (2011). How Lehman Brothers Used Repo 105 to Manipulate Their Financial Statements. *Journal of Leadership, Accountability & Ethics*, 8(5), 44-55.
- Johnson, M. A., & Mamun, A. (2012). The Failure of Lehman Brothers and Its Impact on Other Financial Institutions. *Applied Financial Economics*, 22(5), 375-385.
- Kocaman Bade, E. (2020). Lehman Brothers skandalı. A. Hazar ve Ş. Babuşcu (Ed.), *Finansal Skandallar* (pp. 156-170). Akademi Consulting Training.
- Maux, J.L., & Morin, D. (2011). Black and White and Red All Over: Lehman Brothers' Inevitable Bankruptcy Splashed Across Its Financial Statements. *International Journal of Business and Social Science*, 2 (20), 1-10.
- Mawutor, J. K. M. (2014). The Failure of Lehman Brothers: Causes, Preventive Measures and Recommendations. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(4), 85-91.

- Mawutor, J. K. M. (2014). The Failure of Lehman Brothers: Causes, Preventive Measures and Recommendations. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(4).
- McDonald, O. (2016). *Lehman Brothers*. Manchester University Press.
- Mieszala, R. (2019). Impact of the Collapse of the Lehman Brothers Bank and the 2008 Financial Crisis on Global Economic Security. *Scientific Journal of the Military University of Land Forces*, 51(1 (191), 146-154.
- Oh, J. (2015). The Leverage Cycle: A Case Study of Lehman Brother's Bankruptcy (Master's thesis). KDI School of Public Policy and Management.
- Ohoukoh, K. (2012). What Caused the Failure of Lehman Brothers? Could It Have Been Prevented? How?. *Could It Have Been Prevented*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2277574> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2277574>.
- Sarno, P. M., & Montani, N. (2018). *Derivatives, Financial Fragility and Systemic Risk: Lessons from Barings Bank, Long-Term Capital Management, Lehman Brothers and AIG* (No. PKWP1812).
- Sieczka, P., Sornette, D., & Holyst, J. A. (2011). The Lehman Brothers Effect and Bankruptcy Cascades. *The European Physical Journal B*, 82, 257-269.
- Sorkin, A. R. (2010). *Too Big to Fail: The Inside Story of how Wall Street and Washington Fought to Save the Financial System--and Themselves*. Penguin Books.
- Summe, K. (2011). Misconceptions about Lehman Brothers' Bankruptcy and the Role Derivatives Played. *Stanford Law Review Online*, 64, 16.
- Tebogo, B. (2012). The Failure and Collapse of Lehman Brothers. <https://ssrn.com/abstract=2060758>.
- Toms, S. (2019). Financial Scandals: a Historical Overview. *Accounting and Business Research*, 49(5), 477-499.
- Tözüm, H. (2016). Lehman Brothers'in Repo Oyunu: REPO 105. *Bankacılar Dergisi*, 96, 5-31.
- Valukas, A. R. (2010). Lehman Brothers Holdings Inc. Chapter 11 Proceedings Examiner Report (Case No. 08-13555). Vol.3 of 9, Sec.3.A 4: Repo 105. United States Bankruptcy Court Southern District of New York.
- White, L. J. (2010). Credit-rating Agencies and the Financial Crisis: Less Regulation of CRAs is a Better Response. *Journal of International Banking Law*, 25(4), 170.
- Wiggins, R. Z., Piontek, T., & Metrick, A. (2014). The Lehman Brothers Bankruptcy A: Overview (Yale Program on Financial Stability Case Study 2014-3a-v1). Yale School of Management. Retrieved October 1, 2014, Revised July 10, 2015.

- Wiggins, R., Piontek, T., & Metrick, A. (2014). The Lehman Brothers Bankruptcy a: Overview. *Yale Program on Financial Stability Case Study*. 2014-3a-v1.
- Yıldırım, M. (2017). Banka Muhasebesi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 258, İstanbul.

Kaynakça

- Adiloğlu, B., & Yücel, G. (2017). Dünya'nın En Büyük Karşılıkları: Bp Plc ve Vw Ag. *Mali Çözüm Dergisi*, 27, 13.
- Akdeniz, P. C., & Koçer, L. L. (2024). Greenwashing: A Systematic Literature Review. *Turkish Journal of Marketing*, 9(1), 1-19. <https://doi.org/10.30685/tujom.v9i1.194>
- Akhtar, M., & Hilton, R. S. (1984). Effects Of Exchange Rate Uncertainty On German And US Trade. *Federal Reserve Bank of New York Quarterly Review*, 9(1), 7-16.
- Altuk, V. E., & Çekiç, A. İ. (2019). Dizel Skandalı ve Türk Yatırımcılarının Tepkileri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1388-1400.
- Bachmann, R., Ehrlich, G., Fan, Y., Ruzic, D., & Leard, B. (2023). Firms and Collective Reputation: A Study of the Volkswagen Emissions Scandal. *Journal of the European Economic Association*, 21(2), 484-525.
- Bachmann, R., Ehrlich, G., Fan, Y., Ruzic, D., Leard, B. (2021). Firms and Collective Reputation: A Study of the Volkswagen Emissions Scandal. *Unpublished Working Paper. University of Notre Dame, Notre Dame, USA.*
- Barth, F., Eckert, C., Gatzert, N., & Scholz, H. (2022). Spillover Effects From The Volkswagen Emissions Scandal: An Analysis of Stock and Corporate Bond Markets. Schmalenbach. *Journal of Business Research*, 74(1), 37-76.
- Bayındır, B. (2017). Halkla İlişkilerde İmaj Bağlamında Tüketicinin Algısı: Volkswagen Emisyon Haberinin İncelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1(1), 15-31.
- BBC News, (2015). 5 soruda Volkswagen soruşturması, Erişim Adresi: https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2015/09/150922_volkswagen_emisyon Erişim Tarihi: 09.07.2024.
- Carroll, B.A. (1991). The Pyramid Of Corporate Social Responsibility: Toward The Moral. *Management Of Organizational Stakeholders. Business Horizons*, 34(4), 39-48.
- Carson, R. (1962). *Silent Spring III*. New Yorker, USA.
- Castille, C.M., & Fultz, A. (2018). How Does Collaborative Cheating Emerge? A Case Study of The Volkswagen Emissions Scandal. Proceedings of The 51st Hawaii International Conference on System Sciences, 94-103.
- Che, X., Katayama, H., & Lee, P. (2023). Product-Harm Crises and Spillover Effects: A Case Study Of The Volkswagen Diesel Emissions Scandal in Ebay Used Car Auction Markets. *Journal of Marketing Research*, 60(2), 409-424.

- Clairmont, N. (2017). The End of Diesel. The Atlantic, Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com/business/archive/2017/06/diesel-smog-pollution-europe/528990/> Erişim tarihi: 10.07.2024.
- Çakır, V. (2014). *Kriz İletişimi Teorileri. Kriz Yönetimi İletişimsel Temelde Çözüm Odaklı Stratejik Yaklaşımlar*. Konya, Literatürk Yayınları.
- Çetin, M., & Toprak, Y. E. (2016). Kriz İletişimi ve Sosyal Medya: Emisyon Krizinde Volkswagen'in Facebook Kullanımı. *Selçuk İletişim*, 9(3), 54-68. <https://doi.org/10.18094/si.51665>
- Deegan, C. (2002) The legitimizing effect of Social And.07 Environmental Disclosures: A Theoretical Foundation, *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 15(3), 282–311.
- Ding, J., Xu, M., Tse, Y. K., Lin, K. Y., & Zhang, M. (2023). Customer Opinions Mining Through Social Media: Insights From Sustainability Fraud Crisis-Volkswagen Emissions Scandal. *Enterprise Information Systems*, 17(8), 2130012.
- EPA, (2015a). VW Notice of Violation, Clean Air Act. Environmental Protection Agency, Erişim Adresi: <https://www.epa.gov/sites/production/files/2015-10/documents/vw-nov-caa-09-18-15.pdf> (Erişim tarihi: 10.07.2024)
- EPA, (2015b). Notice of violation, Washington, D.C., United States. Erişim Adresi: <http://www.epa.gov/sites/production/files/2015-10/documents/vw-nov-caa-09-18-15.pdf>. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- EPA, (2015c). Notice of Violation, Washington, D.C., United States. Erişim Adresi: <http://www.epa.gov/sites/production/files/2015-11/documents/vw-nov-2015-11-02.pdf>. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- EPA, (2016). California Air Resources Board rejects VW 2-liter diesel recall plan and issues Notice of Violation, Washington, D.C., United States. Erişim Adresi: <https://www.epa.gov/vw/california-air-resources-board-rejects-vw-2-liter-diesel-recall-plan-and-issues-notice-violation>. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- Ewing, J. (2017). Engineering a Deception: What Led to Volkswagen's Diesel Scandal. Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/interactive/2017/business/volkswagen-diesel-emissions-timeline.html> Erişim tarihi: 20.07.2024
- Fombrun, J. C. & Riel, B.M.C. (2004). *Frame and Fortune: How Successful Companies Build Winning Reputation*, Prentice-Hall Financial Times, New York.
- Hagg, I. & Hedlund, G. (1979) Case Studies in Accounting Research. *Accounting, Organizations and Society*, 4(1/2), 135-143.

- Hertzel, M.G., Z. Li, M.S. Officer & K.J. Rodgers. 2008. Inter-Firm Linkages and The Wealth Effects Of Financial Distress Along The Supply Chain. *Journal of Financial Economics*, 87(2), 374-387.
- Jacobs, B. W., & Singhal, V. R. (2020). Shareholder Value Effects Of The Volkswagen Emissions Scandal On The Automotive Ecosystem. *Production and Operations Management*, 29(10), 2230-2251.
- Jung, J.C., & Park, S.B. (2017). Case Study: Volkswagen's Diesel Emissions Scandal. *Thunderbird International Business Review*, 59(1), 127-137.
- Kelemci, G., Yıldız, E. & Gusan, G. (2017). Volkswagen Emissions Scandal: An Empirical Study About Customers Reaction. *Journal Of Management Marketing And Logistics*, 4(4), 423-437.
- Keskin, M. (2022). İklim Dönüşümü ve Yeşil Finansmanı. *Euroasia Journal of Social Sciences & Humanities*. 9(2), 54-69. Doi <http://dx.doi.org/10.38064/eurssh.339>.
- Keskin, M. (2023). Çevre Dostu Yeşil Bankacılık Ürünleri ve Türkiye Uygulamaları. In: Kırıcı Altınkeski, B. & Buğan, M. F. (eds.), *Finansal Piyasaların Evrimi: Bankacılık, Risk Yönetimi, Piyasa ve Kurumlar*. Özgür Yayınları. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub67.c172>
- Kilby, P. (2022). Fraudsters, Fakes and Flaws: The Psychological Insights of Alex Gibney's Films. Retrieved from Erişim Adresi: <https://www.fraud-magazine.com/article.aspx?id=4295017580> Erişim tarihi: 20.07.2024
- Krippendorff, K. (1980) *Content Analysis: An Introduction to its Methodology*. London: Sage Publications.
- Levis, J. (2005). Adoption of Corporate Social Responsibility Codes By Multi-national Companies. *Journal of Asian Economics*, 17(1), 50-55.
- Nemes, N., Scanlan, S. J., Smith, P., Smith, T., Aronczyk, M., Hill, S. & Stabinsky, D. (2022). Anintegrated Framework to Assess Greenwashing. *Sustainability*, 14(8), 1-13. <http://dx.doi.org/10.3390/su14084431>
- Özcüre, T.O., (2018). Volkswagen Emission Crisis and The Role of Public Relations and Ethical Values During Crisis Management, *Kent Akademisi*, 11(3), 374-389.
- Özdemir, E. K., Topsümer, F., & Göztaş, A. (2016). Yeşil Aklama Kampanyaları ve Medya Gündemine Yansımaları: Volkswagen Emisyon Krizinin Amerikan Basınında Sunumu. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 2(2), 357-370.
- Parloff, R. (2018). How VW paid \$25 Billion for 'Dieselgate and got off easy. Fortune 6 Feb 2018. Erişim Adresi: <https://www.propublica.org/article/how-vw-paid-25-billion-for-dieselgate-and-got-off-easy> Erişim tarihi: 20.07.2024

- Pinar, H. (2016). Emission Manipulation Of Volkswagen (Vw) Group's Diesel Cars And Its Legal Results. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 74(2), 843-877.
- Siano, A., Vollero, A., Conte, F., & Amabile, S. (2017). "More than words": Expanding the taxonomy of greenwashing after the Volkswagen scandal. *Journal of Business Research*, 71, 27-37. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.11.002>
- Thompson, G.J., Carder, D.K., Besch, M.C., Thiruvengadam, A. & Kappanna, H.K. (2014). In-use emissions testing of light-duty diesel vehicles in the United States. Final Report, *Center for Alternative Fuels, Engines & Emissions (CAFEE)*. Morgantown: West Virginia University. Erişim Adresi: https://theicct.org/sites/default/files/publications/WVU_LDDV_in-use_ICCT_Report_Final_may2014.pdf Erişim tarihi: 20.07.2024
- Uysal, M. (2023). 04.08. 2022 Tarihli Alman Yüksek Mahkemesi (BGH) Kararı, Temyizde Dava Değişikliği–Dizel Skandalı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2023, 29.1.
- Vaccarino, E. (2015). The Impact of Volkswagen on the Automobile Stock Market, Erişim Adresi: <http://bruegel.org/2015/09/chart-of-the-week-the-impact-of-volkswagen-on-the-automobile-stockmarket/> Erişim tarihi: 20.07.2024
- VW. (2015a.) Statement of Prof. Dr. Martin Winterkorn, CIO of Volkswagen AG, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: http://www.volkswagenag.com/en/news/2015/9/statement_CIO_of_volkswagen_ag.html. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- VW. (2015b.) Ad hoc: Volkswagen AG has issued the following information, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: http://www.volkswagenag.com/en/news/2015/9/Ad_hoc_US.html. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- VW. (2015c.) Statement by Prof. Dr. Winterkorn, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: <https://www.volkswagenag.com/en/news/2015/9/Statement.html>. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- VW. (2015d.) Statement by the supervisory board of Volkswagen AG, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: <https://www.volkswagenag.com/en/news/2015/9/Erklaerung.html>. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- VW. (2015e.) Volkswagen AG announces action plan to update diesel vehicles with EA 189 EU5 Engines, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: http://www.volkswagenag.com/en/news/2015/9/VW_Aktionsplan.html. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- VW. (2015f.) Statement from the supervisory board of Volkswagen AG, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: http://www.volkswagenag.com/en/news/2015/10/Erklaerung_AR.html. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.

- VW. (2015g). Volkswagen brand board of management takes strategic decisions. Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: http://www.volkswagenag.com/en/news/2015/10/VW_Effizienz.html. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- VW. (2015h). Technical Measures for the EA 189 Diesel Engines Affected Presented to The German Federal Motor Transport Authority, Wolfsburg, Germany. Erişim Adresi: http://www.volkswagenag.com/en/news/2015/11/t_KBA.html. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2024.
- Weber, R.P. (1990) *Basic Content Analysis*. Thousand Oaks, California, SAGE Publications Inc.
- Whyte, D. (2016). Whyte, D. (2016). It's common sense, stupid! Corporate crime and techniques of neutralization in the automobile industry. *Crime, Law and Social Change*, 66, 165-181. doi.org/10.1007/s10611-016-9616-8
- Yanık, O. K., & Becan, C. (2019). Yeni İletişim Ortamlarında Kriz İletişimi: Volkswagen ve Burger King Krizleri Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 59-74.
- Yavuz, Ş. (2009), Yeşil Halkla İlişkiler ve İkna. *İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, 37, 128-143.

Kaynakça

- aa.com.tr, Anadolu Ajansı İnternet Arşivi (2021). <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/hayali-kripto-para-ureterek-dolandiricilik-yaptiklari-belirlenen-37-kisiye-dava-acildi-/2225726> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- Almassi, B. (2018). What's wrong with ponzi schemes? Trust and its exploitation in financial investment. *International Journal of Applied Philosophy*, 32(1), 111-126.
- Amoah, B. (2018). Mr Ponzi with fraud scheme is knocking: investors who may open. *Global Business Review*, 19(5), 1115-1128.
- Artzrouni, M. (2009). The mathematics of Ponzi schemes. *Mathematical Social Sciences*, 58(2), 190-201.
- Babuşcu, Ş. (2023). @senolbabuscu (Prof.Dr.) X Platformu. <http://x.com/senolbabuscu/status/1730501037608346105> Erişim Tarihi: 25.07.2024.
- Bartoletti, M., Carta, S., Cimoli, T., & Saia, R. (2020). Dissecting Ponzi schemes on Ethereum: Identification, analysis, and impact. *Future Generation Computer Systems*, 102, 259-277.
- biography.com (2021). Charles Ponzi. The Biography.com Websitesi. A&E; Television Networks. <https://www.biography.com/crime/charles-ponzi> Erişim Tarihi: 10.08.2024.
- birgun.net, İnternet Gazete Arşivi (2022). <https://www.birgun.net/haber/hik-online-saadet-zincirinde-100-milyonluk-vurgun-371678> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- Constantino, T. D. S. T., Da Silva, A. C. M., & Constantino, M. A. M. D. O. (2024). Ponzi schemes in Brazil: what leads people to still invest in this fraud?. *Journal of Financial Crime*. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JFC-10-2023-0262/full/pdf?title=ponzi-schemes-in-brazil-what-leads-people-to-still-invest-in-this-fraud> Erişim Tarihi: 18.06.2024
- Coşkun, Y. (2010). Bay Ponzi'den Bay Madoff'a Ponzi Finansmanı. *Sermaye Piyasası Dergisi*, 1 (1): 10-13.
- Fei, L., Shi, H., Sun, X., Liu, J., Shi, H., & Zhu, Y. (2021). The profile of Ponzi scheme victims in China and the characteristics of their decision-making process. *Deviant Behavior*, 42(12), 1596-1609.
- Ghani, M. T. A., Halim, B. A., Rahman, S. A. A., Abdullah, N. A., Afthanorhan, A., & Yaakub, N. (2023). Overconfidence bias among investors: A qualitative evidence from ponzi scheme case study. *Corporate and Business Strategy Review*, 4(2), 59-75.
- haberler.com, İnternet Gazete Arşivi (2016). <https://www.haberler.com/ekonomi/40-bin-kisiyi-dolandirdilar-iki-yil-sonra-yine-8567945-haberi/> Erişim Tarihi: 20.09.2024

- haberturk.com, İnternet Gazete Arşivi (2018). <https://www.haberturk.com/detay-maxinet-e-ne-oldu-saadet-zinciri-oldugu-iddia-edilen-detay-maxinet-kapandi-mi-1907040> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- Hidajat, T., Primiana, I., Rahman, S., & Febrian, E. (2020). Why are people trapped in Ponzi and pyramid schemes?. *Journal of Financial Crime*, 28(1), 187-203.
- Huang, L., Li, O. Z., Lin, Y., Xu, C., & Xu, H. (2021). Gender and age-based investor affinities in a Ponzi scheme. *Humanities and Social Sciences Communications*, 8(1), 1-12.
- hurriyet.com (a), İnternet Gazete Arşivi (2015). <https://web.archive.org/web/20140903071107/http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=25506601&tarih=2014-01-06> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- hurriyet.com (b), İnternet Gazete Arşivi (2016). <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/londrada-kairos-adi-ile-firma-kurdular-turkiyede-50-bin-ki-siden-25-milyon-dolar-topladilar-40140574> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- internationalbanker.com. (2021). History of Financial Crises: Charles Ponzi. <https://internationalbanker.com/history-of-financial-crises/charles-ponzi-1920/> Erişim Tarihi: 03.08.2024.
- investor.gov (a). US Securities and Exchange Comission (SEC) Resmi Web Sitesi. <https://www.investor.gov/protect-your-investments/fraud/types-fraud/pyramid-schemes> Erişim tarihi: 05.08.2024.
- investor.gov (b). US Securities and Exchange Comission (SEC) Resmi Web Sitesi. <https://www.investor.gov/introduction-investing/investing-basics/glossary/pyramid-schemes> Erişim Tarihi: 25.07.2024.
- Jacobs, P. & Schain, L. (2011). The never ending attraction of the Ponzi scheme. *Journal of Comprehensive Research*, 9, 40-46.
- Jory, S. R., & Perry, M. J. (2011). Ponzi schemes: A critical analysis. *Journal of Financial Planning*. Online, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1894206> Erişim Tarihi: 29.07.2024.
- milliyet.com.tr, İnternet Gazete Arşivi (2020). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/30-bin-kisiyi-dolandirmisti-komsuda-yakalandi-6143943> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- ntv.com.tr, İnternet Gazete Arşivi (2023). <https://www.ntv.com.tr/turkiye/sas-holding-vurgunu-sorusturmasinda-71-supheli-hakkinda-operasyon,VvPj-g-IDUm48fK-IBM2dQ> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- ntvmsnbc.com, İnternet Gazete Arşivi (2008). <https://web.archive.org/web/20160509114039/http://archive.is/171yp> Erişim Tarihi: 20.09.2024

Kaynakça

- ACFE. (2022). *Association of Certified Fraud Examiners, Occupational fraud 2022: A report to the nations*. ACFE Austin.
- AICPA. (2002). Consideration of Fraud in a Financial Statement Audit:(supercedes Statement on Auditing Standards. *American Institute of Certified Public Accountants. Auditing Standards Board, 1(333)*, 1719 -1770.
- Akinyera, B. (2008). *Too big to fail: A Description and Analysis of the Causes, Responses and Effects of the 1890 Baring Bank's Crisis and its Comparison with the 2008 Lehman Brothers Banking Crisis*. Summative Assessment for Legal Aspect of International Finance Module, University of West London .
- Banerjee, A. (2017). *The First Modern Bailout: The Barings Crisis of 1890 and the Bank of England*. Undergraduate Thesis: Yale University.
- Barbhuiya, A., Das, A., & Dey, S. (2024). Predicting Financial Manipulation Using an Ensemble-based Approach. *Vision*, 1-14. doi:10.1177/09722629241255833
- Bowdidge, J., & Chaloupecky, K. (1997). Nicholas Leeson and Barings Bank Have Vividly Taught Some Internal Control Lessons. *American Business Review, 15(1)*, 71-77.
- Beasley, M., Carcello, J., & Hermanson, D. (1999). Fraudulent financial reporting 1987-1997: Trends in US public companies. *Role of the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)*.
- Bordo, M., & Meissner, C. (2015). Financial globalisation, financial development and financial crises in the golden age, 1870-1914. (s. C. M.). *Financial Systems and Economic Growth: Conference in Honor of Richard Sylla*.
- Bordo, M., & Murshid, A. (1999). The international transmission of financial crises before world war II: was there contagion? (s. 19-20). UNU / WIDER conference on Financial Contagion Helsinki.
- Chrimes, M. (2006). British and Irish Civil Engineers in the Development of Argentina in the Nineteenth Century. *In Proceedings of the Second International Congress on Construction History, 1*, 675-694.
- Della Paolera, G., & Taylor, A. (2007). *Straining at the anchor: The Argentine Currency Board and the search for macroeconomic stability, 1880-1935*. Chicago: University of Chicago Press.
- Drummond, H. (2002). Living in a fool's paradise: The collapse of Barings' Bank. *Management Decision, 40(3)*, 232-238.
- Drummond, H. (2003). Did Nick Leeson have an accomplice? The role of information technology in the collapse of Barings Bank. *Journal of Information Technology, 18(2)*, 93-101.

- Eichengreen, B. (1999). *Toward a New International Financial Architecture*. Washington: DC: Institute for International Economics.
- Gapper, J., & Denton, N. (1996). *All that Glitters: the fall of Barings*. Harmondsworth: Penguin.
- Hogan, W. (2006). *The Barings collapse: explanations and implications*. Australia: Department of Economics.
- Jacque, L. (2010). *Global derivative debacles: From theory to malpractice*. World Scientific.
- Jamesmitchener, K., & Weidenmier, M. (2011). The Baring Crisis and the Great Latin American Meltdown of the 1890s. *Sovereign Debt: From Safety to Default*, 267-277. doi: <https://doi.org/10.1002/9781118267073.ch29>
- Kane, E., & DeTrask, K. (1999). Breakdown of accounting controls at Barings and Daiwa: benefits of using opportunity-cost measures for trading activity. *Pacific-Basin Finance Journal*, 7, 203 /228.
- Körnert, J. (2003). The Barings crises of 1890 and 1995: causes, courses, consequences and the danger of domino effects. *Journal of International financial markets, institutions and money*, 13(3), 187-209.
- Larcker, D., & Tayan, B. (2010). Financial manipulation: Words don't lie. Rock Center for Corporate Governance at Stanford University Closer Look Series: Topics, *Issues and Controversies in Corporate Governance, CGRP-07*, 1-5.
- Marichal, C. (1989). *A Century of Debt Crises in Latin America*. Princeton. PRINCETON, NEW JERSEY: NJ: Princeton University Press.
- McEnroe, J., & Martens, S. (2001). Auditors' and investors' perceptions of the "expectation gap. *Accounting Horizons*, 15(4), 345-358.
- Mitchener, K., & Weidenmier, M. (2008). The Baring crisis and the great Latin American meltdown of the 1890s. *The Journal of Economic History*, 68(2), 462-500.
- Norton, J., & Olive, C. (1996). Globalization of financial risks and international supervision of banks and securities firms: Lessons from the Barings debacle. In Int'l L. (Vol. 30, p. 301). *International Lawyer International Lawyer*, 30, 301-344.
- O'Brien, P., & Bhushan, R. (1990). Analyst following and institutional ownership. *Journal of Accounting Research*, 28, 55-76.
- Özevin , O. (2020). A Model Recommendation On Determination Of Manipulation Risk In Financial Statements: BIST Application. *Journal of Accounting & Finance/Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 281-300.
- Presti, V. (1997). Barings Bar None: The Financial Service Agreement of the GATS and Its Potential Impact on Derivatives Trading. 21, 145. *Md. J. Int'l L. & Trade*, 21(2), 146-172.

- Rezaee, Z. (2005). Causes, consequences, and deterrence of financial statement fraud. *Critical perspectives on Accounting*, 16(3), 277-298.
- Rudin, J. (2002). The Collapse of Barings Bank: An Archival Case for International Management Education. *Journal of Teaching in International Business*, 13(2), 99-110.
- San, M., & Kuang, N. (1995). *Baring Futures (Singapore) Pte Ltd.* . Singapore: The Report of the Inspectors appointed by the Minister for Finance.
- Taylor, A. (2003). Capital Accumulation,” In A New Economic History of Argentina, edited by in Gerardo della Paolera and Alan M. Taylor. *Cambridge: Cambridge University Press*, 170–196.
- Tickell, A. (1999). *Success and failure in the UK financial sector: the Barings crisis*. United Kingdom: Department of Geography University of Southampton.
- Yurtsever, G. (2008). *Bankacılığımızda iç kontrol*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.

Kaynakça

- Aktan, Ç. C. (2013). Kurumsal Şirket Yönetimi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi* 5(1), 150-191.
- Altunal, I., & Kurnaz, N. (2019). Örgütsel Etik İklim ve Muhasebe Manipülasyonu. Önder, Ş., Sezici, E., (Ed.), *Güncel Konular Işığında Etik Seçme Yazıları*; (ss.237-251) içinde. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Atmaca, M. ve Terzi, S. (2012). *Adli Muhasebe*. İstanbul: Yayılım Yayıncılık.
- Aygün, D. (2013). Yaratıcı Muhasebe Stratejileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(2), 49-69.
- Bayırlı, R. (2006). *Yaratıcı Muhasebe, Etik, Firma Değeri ve Örnek Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BBC, (2010). 15.08.2024 tarihinde <https://www.bbc.com/news/uk-10807761> adresinden erişilmiştir.
- BBC, (2012a). 15.08.2024 tarihinde <https://www.bbc.com/news/uk-16686197> adresinden erişilmiştir.
- BBC, (2012b). 15.08.2024 tarihinde <https://www.bbc.com/news/uk-19161940> adresinden erişilmiştir.
- BBC, (2012c). 15.08.2024 tarihinde <https://www.bbc.com/news/uk-19352531> adresinden erişilmiştir.
- Blay's Office, (2024). 24.07.2024 tarihinde <https://www.blaysoffice.com/tr/beyaz-yaka-suclari/>
- Bologna, J. (1993). *Handbook on Corporate Fraud*. USA: ButterworthHeinemann Publishing Inc. (1-5)
- Çipil, M. (2013). *Yeni Sigortacılık Mevzuatı ve Türk Ticaret Kanunu İle Uyumlu Risk Yönetimi ve Sigortacılık*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dechow, P. Sloan, R. & Sweeney, A. (1996). Causes and Consequences of Earnings Manipulation: An Analysis of Firms Subject to Enforcement Actions by The SEC. *Contemporary Accounting Research*, 13(1), 1-36.
- Ecovadis, (2024). 24.07.2024 tarihinde <https://support.ecovadis.com/hc/tr> adresinden erişilmiştir.
- Erbuğa, G. S. (2020). Durumsal Suç Önleme Yaklaşımı Çerçevesinde Beyaz Yakalı Suçların Önlenmesi. *İzmir İktisat Dergisi*, 35(3), 593-609.
- Gwilliam, D., & Jackson, R. H. (2011). Creative Accounting - The UK Experience. Jones, M., (Ed.) *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals*, (pp.379-406) in. Chichester: John Wiley & Sons.
- FTSE Russel, (2024). FTSE 100 – Historic Additions and Deletions. 15.08.2024 tarihinde https://www.lseg.com/content/dam/ftse-russell/en_us/documents/policy-documents/ftse-100-constituent-history.pdf adresinden erişilmiştir.

- GOV.UK, (2024). 24.07.2024 tarihinde adresinden erişilmiştir.
- Hürriyet Gazetesi, (2016). 15.08.2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/asil-nadir-turkiyeye-iade-cdildi-40092607> adresinden erişilmiştir.
- Hürriyet Gazetesi, (2021). 15.08.2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/magazin/asil-nadir-kimdir> adresinden erişilmiştir.
- Liztregenza, (2015). The Polly Peck Touch. 20.08.2024 tarihinde adresinden erişilmiştir.
- MBT, (2024). 24.07.2024 tarihinde <https://muhasebabilenler.com/muhasebe-manipulasyonu/> adresinden erişilmiştir.
- Milliyet Gazetesi, (2024). 15.08.2024 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/haberleri/asil-nadir> adresinden erişilmiştir.
- OECD, 2024. 18.07.2024 tarihinde <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/corporate-governance.html> adresinden erişilmiştir.
- Resmi Gazete, (2014). 03.01.2014 tarih, 28871 sayılı Resmi Gazete. 20.07.2024 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/01/20140103.htm> adresinden erişilmiştir.
- Rezaee, Z. (2004). Corporate Governance Role in Financial Reporting, Research in Accounting Regulation, 17, 107-149.
- Sarıkaya, O. (2021). Örgütlerde “Beyaz Yaka Suçları”: Mevcut Alanyazın Kapsamında Bir Değerlendirme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1468-1476.
- SFO, (2012). 24.07.2024 tarihinde <https://www.sfo.gov.uk/2012/08/22/asil-nadir-found-guilty/> adresinden erişilmiştir.
- Sözcü Gazetesi, (2016). 15.08.2024 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/asil-nadir-serbest-birakildi-wp1197694> adresinden erişilmiştir.
- Stolowy, H., & Breton, G. (2004). Accounts Manipulation: A Literature Review and Proposed Conceptual Framework. *Review of Accounting and Finance*, 3(1), 5-92.
- Sun S. & Xiao, X. (2024). Delegation of Management Authority and The Level of Corporate Risk Disclosure. *Finance Research Letters*, 63, 105284.
- Sutherland, E. H. (1949). *White Collar Crime*. New York: The Dryden Press.
- Şeker, S. E. (2024). 03.08.2024 tarihinde <https://mis.sadievrenseker.com/2015/04/vekalet-teorisi-ve-temsil-maliyeti-agency-theory-and-agent-cost/> adresinden erişilmiştir.
- The Guardian, (2010a). 15.08.2024 tarihinde <https://www.theguardian.com/business/2010/aug/26/asil-nadir-return-to-uk> adresinden erişilmiştir.
- The Guardian, (2010b). 15.08.2024 tarihinde <https://www.theguardian.com/business/2010/aug/26/asil-nadir-arrives-fraud-charges> adresinden erişilmiştir.

- The Guardian, (2010c). 15.08.2024 tarihinde <https://www.theguardian.com/business/2010/aug/26/asil-nadir-background> adresinden erişilmiştir.
- The Guardian, (2012).15.08.2024 tarihinde <https://www.theguardian.com/business/2012/aug/22/polly-peck-asil-nadir-analysis> adresinden erişilmiştir.
- Toms, S. (2017). Fraud and Financial Scandals. Wilson, J.F, Toms, S., de Jong, A., and Buchnea E., (Ed.) *The Routledge Companion to Business History*, (pp.358-370) in. New York: Routledge.
- Toms, S. (2019). Financial Scandals: A Historical Overview. *Accounting and Business Research*, 49(5), 477-499.
- Türk, M. & Coşkun Arslan, M. (2017). Yöneticileri Yaratıcı Muhasebe Uygulamalarına İten Nedenler ve Bir Şirket Örneği. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(3), 91-108.
- Ünal, S. & Çelikkol, H. (2019). Finans ve Etik. Önder, Ş., Sezici, E., (Ed.), *Güncel Konular Işığında Etik Seçme Yazılar*,(ss.21-44) içinde. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Varıcı, İ. & Er, B. (2013). Muhasebe Manipülasyonu ve Firma Performansı İlişkisi: İMKB Uygulaması. *Ege Akademik Bakış*, 13(1), 43-52.
- Wearing, R., & Wearing, B. (2005). *Cases in Corporate Governance*. ABD: SAGE Publications.
- Yalçın, H. (2023). Hile Üçgeni: Baskı, Fırsat ve Rasyonalizasyonun Beyaz Yalkalı Hilelerindeki Rolü ve Analizi. *Journal of Business Administration and Social Studies*, 7(2), 133-138.
- Yaşam Öyküsü, (2024). 16.08.2024 tarihinde <https://yasamoykusu.com/biyografi/aysegultecimer> adresinden erişilmiştir.
- Zhou, M., Li, K., & Chen, Z., (2021). Corporate Governance Quality and Financial Leverage: Evidence From China. *International Review of Financial Analysis*, 73, 101652.

Kaynakça

- Alderman, L., ve Schuetze, C. F. (2020). In a German tech giant's fall, charges of lies, spies and missing billions. *International New York Times*.
- Aven, T. (2013). On the meaning of a black swan in a risk context. *Safety science*, 57, 44-51. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2013.01.016>
- Azim, M., ve Sharif, M. J. (2021). Impacts of Earnings Management on Corporate Failure: A case study of Wirecard. *International Journal of Accounting & Finance Review*, 8(1), 37-49.
- Bajgorić, A., Elsaman, H., ve Gernal, L. (2021). Contribution of the supervisory board as corporate governance body in the development of the company strategy of state-owned enterprises in Bosnia and Herzegovina. *Journal of Positive Psychology and Wellbeing*, 5(3), 345-357.
- Bartelt, N. ve Hommel, U. (2021). Did Wirecard ever matter? Reflections on the structure of the German e-commerce payment service provider market, *Journal of Payments Strategy and Systems*, 15(1). 67-78.
- Beerbaum, D.O. (2021), The future of audit after the Wirecard accounting scandal – proposal for a change in the payment model, available at: SSRN3836806
- Betz, F. ve Kim, M. (2021) Economic Regulation and Corporate Governance: The Case of Wirecard. *Modern Economy*, 12, 1386-1423. Doi:10.4236/me.2021.129072.
- Boyer, B.N., Pannese, D.A., ve Iannone, P.N. (2023). Wirecard and potential U.S. audit issues. *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 15(3).
- Callao, S., ve Jarne, J. I. (2011). El impacto de la crisis en la manipulación contable: The impact of the crisis on earnings management. *Revista de Contabilidad-Spanish Accounting Review*, 14(2), 59-85. [https://doi.org/10.1016/S1138-4891\(11\)70028-0](https://doi.org/10.1016/S1138-4891(11)70028-0)
- Cavlak, H. (2020). Parlayan yıldızdan ulusal utanca: Wirecard AG vak'ası. *Vak'alar 2020.*: Kavut, F.L.,(ed.). İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü.
- Dierks, Leef H. ve Tiggelbeck, Sonja (2021) "Emotional Finance: The Impact of Emotions on Investment Decisions," *Journal of New Finance:2(2)*, 3. DOI: 10.46671/2521-2486.1019 Available at: <https://jnf.ufm.edu/journal/vol2/iss2/3>
- Elçiboğa, İ.K., (2021). *Dijital Dolandırıcılığın Önlenemez Yükselişi*, Erişim Adresi: <https://fintechtime.com/2021/09/dijital-dolandiriciligin-onlenemez-yukselisi/>. Erişim Tarihi: 17.08.2024.
- Emser, A. K., Heintzen, S., Beeser, C., Stoberock, B., ve Marquardt, N. (2021). Higher, Faster, Further: Occupational Ethical Decision-Making under

- Time Pressure in Type A versus Type B Personalities. *Psychology*, 12(10), 1678-1710. <https://doi.org/10.4236/psych.2021.1210102>
- Engelen, K. C. (2021). Germany's Wirecard Scandal. *The International Economy*, 35(1), 9-12.
- Euronews (2020). *Almanya'nın en büyük finans skandalı: Wirecard iflası başvuruyor*, Erişim Adresi: <https://tr.euronews.com/2020/06/25/almanya-n-n-en-buyuk-finans-skandal-wirecard-iflasa-basvuruyor> Erişim Tarihi: 23.08.2024
- Fatima, H., Haque, A., ve Usman, M. (2020). Is there any association between real earnings management and crash risk of stock price during uncertainty? An evidence from family-owned firms in an emerging economy. *Future Business Journal*, 6(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s43093-020-00038-5>
- Heese, J., Pérez-Cavazos, G., ve Peter, C. D. (2022). When the local newspaper leaves town: The effects of local newspaper closures on corporate misconduct. *Journal of Financial Economics*, 145(2), 445-463.
- Hippeli, M. (2021). Das Finanzmarktintegritätsstärkungsgesetz (FISG) als Folge des Wirecard-Skandals: Gesetz zur Stärkung der Finanzmarktintegrität vom. *Deutsche Zeitschrift für Wirtschafts- und Insolvenzrecht*, 31(10), 549-557.
- Jakubeit, R. (2021). The Wirecard scandal and the role of BaFin. Online, Working Paper 5/2021, *Luis SEP*, 5(3), 14-19.
- Jensen, M.C., ve Meckling, W.H., (1976) Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and capital structure, *Journal of Financial Economics*(3), 305-360.
- Jo, H., Hsu, A., Llanos-Popolizio, R., ve Vergara-Vega, J. (2021). Corporate governance and financial fraud of wirecard. *European Journal of Business and Management Research*, 6(2), 96-106.
- Jourdan, J., (2023), Scandal as moral interaction: Towards a new perspective on the publicization of organizational misconduct. Gabbioneta, C., Clemente, M. & Greenwood, R. (Ed.) *Organizational Wrongdoing as the "Foundational" Grand Challenge: Definitions and Antecedents (Research in the Sociology of Organizations, Vol. 84)*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 73-93. <https://doi.org/10.1108/S0733-558X20230000084004>
- KPMG, (t.y). Tarihçe, Erişim Adresi: <https://kpmg.com/tr/tr/home/hakkimizda/organizasyon/history.html> . Erişim Tarihi: 30.08.2024
- Krahnén, J. P., ve Langenbucher, K. (2020). *The Wirecard lessons: A reform proposal for the supervision of securities markets in Europe*. SAFE Policy Letter, No. 88, Leibniz Institute for Financial Research SAFE, Frankfurt a. M.
- Langenbucher, K., Leuz, C., Krahnén, J., ve Pelizzon, L., (2020) : What are the wider supervisory implications of the Wirecard case?, SAFE White Paper,

- No. 74, ISBN 978-92-846-7442-8, Leibniz Institute for Financial Research SAFE, Frankfurt a. M., <https://doi.org/10.2861/936827>
- Lehrbass, F., Toksoy, F., ve Wörndl, F. (2022). Der Fall Wirecard: Ein Drama mit mehr als drei Akten. In: Karami, B. (eds) *Skandalfall Wirecard: Eine wissenschaftlich-fundierte interdisziplinäre Analyse*. Springer Gabler, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-35609-5_2
- Meitner, V. M. (2020). *Wirecard's Thrilla in Manila: the story so far (1)*, Erişim Adresi: <https://valuesque.com/2020/06/20/wirecards-thrilla-in-manila-the-story-so-far-1/> Erişim Tarihi: 11.08.2024.
- Mellal, M. A. (2020). Obsolescence—A review of the literature. *Technology in Society*, 63, 101347. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101347>
- Millan, P. L., ve Serrat, N. A. (2023). Relationship among economic crisis, stock market crashes and accounting scandals. *Intangible Capital*, 19(3), 359-378.
- Möllers, T. M. (2021). The Wirecard accounting scandal in Germany, and how the financial industry failed to spot it. *Int'l Law.*, 54(3), 325-360.
- Münih Mahkeme Kararı, (2022). *Judgment of the Munich I Regional Court I dated 05.05.2022 (File no.: 5 HK O 15710/20) in English translation*, Erişim Adresi: https://www.wirecard.com/wp-content/uploads/2023/08/Judgment-of-the-Munich-Regional-Court-I-dated-05.05.2022-5-HK-O-15710_20.pdf Erişim Tarihi: 12.07.2024
- Naik, S; ve Prasad,. (2021). Benefits of Enterprise Risk Management: A Systematic Review of Literature, *Journal of Finance and Banking Review*, 5 (4): 28 – 35. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3816365>
- Navaretti, G. B., Calzolari, G., ve Pozzolo, A. F. (2020). What are the wider supervisory implications of the Wirecard case? *Economic Governance Support Unit European Parliament: Brussels, Belgium*.
- Oelrich, S., ve Siebold, N. (2024). Media framing in Wirecard's fraud scandal: Facts, failures, and spying fraudster fantasies. *Critical Perspectives on Accounting*, 100, 102755.
- Palma, E. B. (2021). Las múltiples dimensiones de la protección a los denunciantes (whistleblowers): Lecciones del caso Wirecard. *Revista española de la transparencia*, (13), 47-57.
- Papadaki, A., ve Tzovas, C. (2017). Financial crisis and accrual and real earnings management in Europe. *Corporate Ownership & Control*, 14(3),8-19. <https://doi.org/10.22495/cocv14i3art1>
- Pelizzon, L., Langenbucher, K., ve Leuz, C. (2020). The Wirecard scandal: what needs to change, Erişim Adresi: <https://cepr.org/voxeu/columns/wirecard-scandal-what-needs-change> Erişim Tarihi: 29.07.2024
- Rajgopal, S., ve White, R. (2019). Cheating when in the hole: The case of New York City taxis. *Accounting, Organizations and Society*, 79, 101070.

- Subburayan, B., Ajekwe, C., ve Nakitende, M., (2023). Accounting Fraud and Bankruptcy: The Case of Wirecard AG: *Theory and Practice of Illegitimate Finance* (222-244). IGI Global.
- Teichmann, F. M. J., Boticiu, S. R., & Sergi, B. S. (2023). Wirecard scandal. A commentary on the biggest accounting fraud in Germany's post-war history. *Journal of Financial Crime*. DOI: 10.1108/JFC-12-2022-0301
- Veron, N. (2020). The Wirecard debacle calls for a rethink of EU, not just German, financial reporting supervision. *Bruegel-Blogs*.
- YahooFinance (2024), *Wirecard AG (WRCDF) Stock Historical Prices & Data*, Erişim Adresi: <https://finance.yahoo.com/quote/WDI.HM/history/> Erişim Tarihi: 30.08.2024.
- Yetgin, M. A. (2021). Pandeminin Almanya'daki Bilgi Teknolojileri Şirketlerine Etkisine Yönelik Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 754-774.

Kaynakça

- Ailon, G. (2011). Mapping the Cultural Grammar of Reflexivity: The case of the Enron Scandal. *Economy and Society*, 40(1), 141-166.1
- Altınbay, A., ve Ünal, O. (2022). Muhasebe Manipülasyonu Yöntemi Olarak Yaratıcı Muhasebe. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 5(1), 217-232.
- Aslan, Y. (2018). İç Kontrol ve İç Denetim Mekanizmasının Gerekliliği: Enron Vakası. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(2), 168-177.
- Ayboğa, H. (2021). 20. Yılında Enron Olayının Değerlendirilmesi, Muhasebe-Hukuk İlişkilerine Etkisi ve Yapılan Düzenlemeler. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 5(2), 169-179.
- Azibi, J., Tondeur, H., and Rajhi, M. T. (2011). Auditor Choice and Institutional Investor Characteristics After the Enron Scandal in The French Context. *International Journal of Economics and Accounting*, 2(1), 32-52.
- Beaver, W. H. (1966), Financial Ratios as Predictors of Failure, *Journal of Accounting Research*, 4, Empirical Research in Accounting: Selected Studies, 71-102.
- Boje, D. M., Rosile, G. A., Durant, R. A., and Luhman, J. T. (2004). Enron spectacles: A critical dramaturgical analysis. *Organization Studies*, 25(5), 751-774.
- Ceruşca, L. (2011). Ethics in Accounting: the Consequences of the Enron Scandal. *Agricultural Management / Lucrari Stiintifice Seria I, Management*, 13(3), 35-43.
- Coenen, T. L. (2008). *Essentials of corporate fraud*. John Wiley & Sons.
- Da Silveira, A. D. M. (2013). The Enron Scandal A Decade Later: Lessons Learned.
- Deb, S. S., & Deb, S. (2023). The Rise and Fall of Enron: A Cautionary Tale Of Corporate Greed And Betrayal. *International Journal of Multidisciplinary Research and Growth Evaluation*, 4(5), 94-100.
- Dinç, E. (2019). Denetimde Risk Planlaması ve Önemlilik. *Atatürk Üniversitesi-AOE, Ed. Dursun, A. ISBN: 978-605-7894-87-8*, 110-133.
- Dinç, Y., ve Cengiz, S. (2014). Muhasebe Denetiminde Hata ve Hilenin Denetçi Etiği Açısından İncelenmesi: Enron Skandalı Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 221-236.
- Hatunoğlu, Z., Koca, N., ve Kılılı, M. (2012). İç Kontrolün Muhasebe Sistemindeki Hata ve Hilelerin Önlenmesindeki Rolü Üzerine Bir Alan Çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 169-189.
- Healy, P. M., and Palepu, K. G. (2003). The fall of Enron. *Journal of economic perspectives*, 17(2), 3-26.

- Huang, S. Y., Lin, C. C., Chiu, A. A., and Yen, D. C. (2017). Fraud detection using fraud triangle risk factors. *Information Systems Frontiers*, 19, 1343-1356.
- Karabınar, S. ve Akyel, N. (2009). Hileler ve Muhasebe Denetimindeki Yeri, 1.Uluslararası Balkanlar Tarih ve Kültür Kongresi, 10-16 Mayıs, Priştine-Kosova.
- Karavardar, A. (2016). Hile Riskinin Tayini İçin Kanıtsal Ağ Kullanımı: Enron Vakası Uygulaması-Use of Evidential Framework For Fraud Risk: An Application of Enron Case. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 243-265.
- Khan, M. A., Khan, U. N., Jamali, A. K., & Jamshed, J. (2022). The Factors Contributing to a Corporation's Demise: An Analysis of Enron. *Journal of Management Practices, Humanities and Social Sciences*, 6(2), 15-21.
- Koban, A. O., ve Karakaya, G. (2022). Enron Vakası'nın Denetim, Risk Yönetimi ve İç Kontrol İlkeleri Çerçevesinde İncelenmesi. *Denetişim*, (24), 91-106.
- Küçükkocaoğlu, G., ve Küçüksözen, C. (2005). Gerçeğe Aykırı Finansal Tabloların Ortaya Çıkarılması: IMKB Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (28), 160-171.
- Li, Y. (2010). The Case Analysis of the Scandal of Enron. *International Journal of business and management*, 5(10), 37-41.
- Liu, S., Lu, L., & Wu, Y. (2021). The Role of SPEs in the Enron Scandal and Its Implications for China. In *2021 International Conference on Financial Management and Economic Transition (FMET 2021)*, Atlantis Press, 1-6.
- Minsky Ph D, H. P. (1977). A Theory of Systemic Fragility. https://digitalcommons.bard.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1230&context=hm_archive
Erişim Tarihi: 26.07.2024
- Minsky, H. (2016). *Can It Happen Again?: Essays on Instability and Finance*. Routledge.
- Mohandas, A. A. (2024). Unravelling the Enron Scandal: Analysing Failures, Regulatory Responses, and Ongoing Lessons in 2023. *VOLUME 2 IS-SUE XIII*, 36.
- Nelson, K. K., Price, R. A., and Rountree, B. R. (2008). The Market Reaction to Arthur Andersen's Role in The Enron Scandal: Loss of Reputation or Confounding Effects?. *Journal of Accounting and Economics*, 46(2-3), 279-293.
- Petrick, J. A., and Scherer, R. F. (2003). The Enron Scandal and The Neglect of Management Integrity Capacity. *American Journal of Business*, 18(1), 37-50.
- Rezaee, Z. (2005). Causes, Consequences, and Deterrence of Financial Statement Fraud. *Critical Perspectives on Accounting*, 16(3), 277-298.

- Sağlar, J., & Kandemir, C. (2007). Enron Olayı: Muhasebe Hilesi mi, Sistem Hatası mı?. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 20-39.
- Sayılğan, G. (2019). Soru ve Cevaplarıyla İşletme Finansmanı. *Siyasal Kitabevi, 8. Baskı, Ankara*.
- Schilit, H. M., & Perler, J. (2010). *Financial Shenanigans Third Edition*. McGraw-Hill.
- Schuchter, A., and Levi, M. (2016). The fraud triangle revisited. *Security Journal, 29*, 107-121.
- Sendyona, C. C. (2020). Enron Scandal: Evidence of A Missed Opportunity to Detect and Halt Fraud and Bankruptcy. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research, 8(5)*, 54-65.
- Stiglitz, J. E. (2004). *The roaring nineties: a new history of the world's most prosperous decade*. WW Norton & Company.
- Şensoy, A. D. (2013). Manipülasyon; Piyasa Dolandırıcılığı Suçu, Uygulanacak Tedbirler ve Yaptırımlar. *Ankara Barosu Dergisi, (3)*, 371-399.
- Tarjo and Herawati, N. (2015). *Application of Beneish M-Score Models and Data Mining to Detect Financial Fraud*, *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 211*, 924-930.
- Thomas, C. W. (2002). The Rise and Fall of Enron. *Journal of Accountancy-New York-, 193(4)*, 41-52.
- Turunen, E. (2024). Enron Crisis: Corporate Deception, Regulatory Failures, and Lessons Learned. Lappeenranta–Lahti University of Technology LUT Bachelor's Programme in Strategic Finance, Bachelor's thesis.
- Wells, J. T. (2017). *Corporate fraud handbook: Prevention and detection*. John Wiley & Sons.
- Yazıcı, R. (2019). Türkiye'deki İşletme Faaliyetlerinde Riskleri Zamanında Öngörebilmek ve Önlem Alabilmek İçin Getirilen Düzenlemelere Bakış ve Öneriler. *XI. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series, Tekirdağ / Turkey, (9-10 Mart)*, 706-720.
- Zhou, W., and Kapoor, G. (2011). Detecting evolutionary financial statement fraud. *Decision Support Systems, 50(3)*, 570-575.

Kaynakça

- Akhigbe, A., Martin, A. D., & Whyte, A. M. (2005). Contagion effects of the world's largest bankruptcy: the case of WorldCom. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 45(1), 48-64.
- Albrecht, C., Holland, D., Malagueño, R., Dolan, S., & Tzafirir, S. (2015). The role of power in financial statement fraud schemes. *Journal of Business Ethics*, 131, 803-813.
- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). (2002). Consideration of fraud in a financial statement audit. In AICPA (Eds.), *Statement on Auditing Standards*, No.99, New York:Author.
- Ashraf, J. (2011). The accounting fraud at WorldCom the causes, the characteristics, the consequences, and the lessons learned. <https://stars.library.ucf.edu/honorstheses1990-2015/1107/>
- Beresford, D. R., Katzenbach, N., & Rogers, C. (2003). Report of investigation by the special investigative committee of the board of directors of WorldCom, Inc. *Clinton, Miss.: Worldcom Incorporated*.
- Bhattacharyya, S., Jha, S., Tharakunnel, K., & Westland, J. C. (2011). Data mining for credit card fraud: A comparative study. *Decision Support Systems*, 50(3), 602-613.
- Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Raghunandan, K. (2005). Changes in internal auditing during the time of the major US accounting scandals. *International Journal of Auditing*, 9(2), 117-127.
- Carswell, A. T., & Bachtel, D. C. (2009). Mortgage fraud: A risk factor analysis of affected communities. *Crime, Law and Social Change*, 52, 347-364.
- Cheng, J. Z., Tsyu, J. Z., & Hsiao-Cheng, D. Y. (2003). Boom and gloom in the global telecommunications industry. *Technology in Society*, 25(1), 65-81.
- Coates IV, J. C. (2007). The goals and promise of the Sarbanes–Oxley Act. *Journal of Economic Perspectives*, 21(1), 91-116.
- Çabuk, A., & Yücel, E. (2012). Adli muhasebecilik mesleği ve Türkiye’de uygulanabilirliğine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (54), 27-50.
- Çakalı, K. R. (2022). Agency problem in corporate governance: worldcom case. *İşletme*, 3(1), 15-31.
- D’Antonio, R. (2021). The WorldCom fraud under the COSO framework analysis. <http://dspace.unive.it/handle/10579/19791>
- Dornadula, V. N., & Geetha, S. (2019). Credit card fraud detection using machine learning algorithms. *Procedia Computer Science*, 165, 631-641.
- Ebbers, B. (2012). Ebbers, B. (2012). The Fall of WorldCom and the Rise of Corporate Whistleblowing. *Business Government and Society*.

- FBI (2007), Federal Bureau of Investigation, Financial Crimes Report to the Public Fiscal Year, Department of Justice, United States, https://www.fbi.gov/stats-services/publications/fcs_report2007
- Ganschow, K., Kulemann, L., Ripp, F., & Zastrow, L. (2020). What do we know about the financial consequences of the WorldCom accounting scandal?. *Management Studies*, 10(2), 39-49.
- Gershon, R. A., & Alhassan, A. D. (2004, May). AOL Time Warner & World-Com Inc. Corporate Governance and Diffusion of Authority. In *Ponencia presentada en la 6th World Media Economics Conference, Montreal, Canada*.
- Gill, K. M., Woolley, A., & Gill, M. (2005). Insurance fraud: the business as a victim?. In *Crime At Work: Studies in Security and Crime Prevention*, London: Palgrave Macmillan UK.
- Giroux, G. (2008). What Went Wrong?: Accounting Fraud and Lessons from the Recent Scandals. *Social Research: An International Quarterly*, 75(4), 1205-1238.
- Gornik-Tomaszewski, S., & Mccarthy, I. N. (2005). Response to corporate fraud in the United States and Europe. *Review of Business*, 26(2), 15.
- Harmantzis, F. (2004). Inside the Telecom Crash: Bankruptcies, Fallacies and Scandals-a Closer Look at the Worldcom Case. (March 30, 2004).
- Hastuti, T. D. (2015). Manipulation detection in financial statements. *International Journal of Humanities and Management Sciences (IJHMS)*, 3(2), 222-229.
- He, P. (2010). A typological study on money laundering. *Journal of Money Laundering Control*, 13(1), 15-32.
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365-383.
- Henry, S. (2002). *The Dinner Club: How the Masters of the Internet Universe Rode the Rise and Fall of the Greatest Boom in History*. Simon and Schuster.
- Heracleous, L., & Werres, K. (2016). On the road to disaster: Strategic misalignments and corporate failure. *Long Range Planning*, 49(4), 491-506.
- Herath, S. K., & Freeman, S. E. (2012). Corporate governance: a research analysis. *African Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 1(1), 87-100.
- Kaplan, R. S., & Kiron, D. (2004). *Accounting fraud at WorldCom (9-104)*. MA: Harvard Business School.
- Kecskés, A. (2016). The Sarbanes-Oxley act from a legislative viewpoint. *The Theory and Practice of Legislation*, 4(1), 27-43.
- Korejo, M. S., Rajamanickam, R., & Md. Said, M. H. (2021). The concept of money laundering: a quest for legal definition. *Journal of Money Laundering Control*, 24(4), 725-736.

- Kuhn, J. R., & Sutton, S. G. (2006). Learning from WorldCom: Implications for fraud detection through continuous assurance. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 3(1), 61-80.
- Lenain, P., & Paltridge, S. (2003). After the telecommunications bubble. <https://www.oecd-ilibrary.org/content/paper/311813664474>
- Lyke, B., & Jickling, M. (2002). WorldCom: The accounting scandal. In Congressional Research Service Report for Congress, August, 29, 1-6.
- Moeller, R. R. (2004). Sarbanes-Oxley and the New Internal Auditing Rules. John Wiley&Sons
- Ndekugri, A., & Twum-Danso, E. (2019). Curbing corporate scandals for global business success. *Journal of Finance, Accounting and Management*, 10(1), 1-8.
- Ngai, E. W., Hu, Y., Wong, Y. H., Chen, Y., & Sun, X. (2011). The application of data mining techniques in financial fraud detection: A classification framework and an academic review of literature. *Decision Support Systems*, 50(3), 559-569.
- Okura, M. (2013). The relationship between moral hazard and insurance fraud. *The Journal of Risk Finance*, 14(2), 120-128.
- Ögüt, H., Aktaş, R., Alp, A., & Doğanay, M. M. (2009). Prediction of financial information manipulation by using support vector machine and probabilistic neural network. *Expert Systems with Applications*, 36(3), 5419-5423.
- Özbirecikli, M. (2006). Bağımsız denetçinin müşteri firmanın yolsuzluk eylemi karşısındaki tutumu: Şirket yolsuzluk vakaları ve yasal düzenlemeler çerçevesinde bir inceleme. *Muhasebe ve Denetim Bakışı*, (18), 1-18.
- Pandey, S. C., & Verma, P. (2005). Organizational decline and turnaround: insights from the Worldcom case. *Vision*, 9(2), 51-65.
- Pelcovits, M. D. (2004). The Long Distance Industry: One Merger Too Many? MCI WorldCom and Sprint (2000). *The Antitrust Resolution: Economics, Competition, and Policy*, 101-127.
- Ravisankar, P., Ravi, V., Rao, G. R., & Bose, I. (2011). Detection of financial statement fraud and feature selection using data mining techniques. *Decision Support Systems*, 50(2), 491-500.
- Reber, B. H., & Gower, K. K. (2006). Avow or Avoid? The Public Communication Strategies of Enron and WorldCom. *Journal of Promotion Management*, 12(3-4), 215-239.
- Rezaee, Z. (2005). Causes, consequences, and deterrence of financial statement fraud. *Critical Perspectives on Accounting*, 16(3), 277-298.
- Romar, E. J., & Calkins, M. (2006). Worldcom case study update. University of Massachusetts-Boston, 9, 2016.

- Sadka, G. (2006). The economic consequences of accounting fraud in product markets: Theory and a case from the US telecommunications industry (WorldCom). *American Law and Economics Review*, 8(3), 439-475.
- Santos, J. P. F. D., Pires, A. M. M., & Fernandes, P. O. (2018). The importance to financial information in the decision-making process in company's family structure. *Contaduría y administración*, 63(SPE2), 1091-1113.
- Soltani, B. (2014). The anatomy of corporate fraud: A comparative analysis of high profile American and European corporate scandals. *Journal of Business Ethics*, 120, 251-274.
- Stonham, P. (1998). Takeover frenzy in telecoms: the case of MCI WorldCom.: Part one: competitive strategies. *European Management Journal*, 16(3), 318-326.
- Trussel, J. (2003). Assessing Potential Accounting Manipulation: the Financial Characteristics of Charitable Organizations with Higher than Expected Program-Spending Ratios. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 32(4), 616-634.
- Unerman, J., & O'Dwyer, B. (2004). Enron, WorldCom, Andersen et al.: a challenge to modernity. *Critical Perspectives on Accounting*, 15(6-7), 971-993.
- Viaene, S., & Dedene, G. (2004). Insurance fraud: Issues and challenges. *The Geneva Papers on Risk and Insurance-Issues and Practice*, 29, 313-333.
- Von Lampe, K. (2008). Mortgage fraud and organized crime in Canada: strategic intelligence brief. *Trends Organ Crim II*, 301-308. <https://doi.org/10.1007/s12117-008-9040-2>
- Wang, B., & Zheng, S. (2023). Public information manipulation in the financial market. *Finance Research Letters*, 51, 103463.
- West, J., & Bhattacharya, M. (2016). Intelligent financial fraud detection: a comprehensive review. *Computers & Security*, 57, 47-66.
- Yardımcıoğlu, M., Koca, N., Günay, Y., & Kocamaz, H. (2015). Yolsuzluk, muhasebe hileleri ve örnekleri. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 171-188.
- Zekany, K. E., Braun, L. W., & Warder, Z. T. (2004). Behind closed doors at WorldCom: 2001. *Issues in Accounting Education*, 19(1), 101-117.
- Zhou, W., & Kapoor, G. (2011). Detecting evolutionary financial statement fraud. *Decision Support Systems*, 50(3), 570-575.

Güncel Kent Araştırmaları

Editör:

Doç. Dr. Vedat YILMAZ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Güncel Kent Araştırmaları

Editör: Doç. Dr. Vedat YILMAZ

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-5958-24-2

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub647>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yılmaz, V. (ed) (2024). *Güncel Kent Araştırmaları*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub647>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Adeoluwa Akande, Pedro Cabral, Paulo Gomes, Sven Casteleyn, The Lisbon ranking for smart sustainable cities in Europe, *Sustainable Cities and Society*, Volume 44, 2019, Pages 475-487.
- Akduman, G., ve Hatipoğlu, Z. (2021). Kim Bu Z Kuşağı?. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 5(9), 203-226.
- Ankara'nın Hava Kirliliği Sorununu Değerlendirme Raporu (Kilim ve Uysal, 2005)
- Ankara'nın Hava Kirliliği Sorununu Değerlendirme Raporu (Erişim tarihi: 08.10.2024).
- Brundlant Raporu: Ortak Geleceğimiz (1987). <https://g.co/kgs/3XvbHc6>
- Ceylan, M. (2012). Şehir, Modern Kentin Doğuşu. Yarıncılık.
- Csobanka, Z. E. (2016). The Z Generation, *Acta Technologica Dubnicae*, 6(2), 63-76.
- Çevik, E. G., Develi, A. (2022). İstihdam Teşviklerinin İstihdam Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi: Ankara Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (3), 1139-1179.
- David L.A. Gordon (2006) "Capital Cities in the Twentieth Century", Ed. David L.A. Gordon, *Planning Twentieth Century Capital Cities*, Routledge: 1-7.
- Demirel, Z. H. (2021). Çalışma hayatında geleceğin insan kaynağı: Alfa kuşağı. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1796-1827.
- Edward Watt, "Student Travel to Intellectual Centers: What was the Attraction", (Chapter 2), *Travel, Communication and Geography in Late Antiquity: Sacred and Profane* (Ed.: Linda Ellis, Frank L. Kidner), Routledge, 2017.
- Genç T., E. (2022). Linking public sector innovation with learning in the inter-organisational context. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 40 (3), 675-691.
- Hayta, Y. (2016). Kent Kültürü ve Değişen Kent Kavramı. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2).
- Kocakaya, E., ve Dönmez, Y. (2022). Z Kuşağının Kültürel Miras Algısı: Saffranbolu Örneği. *Anasay*, (21), 119-140.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (Erişim tarihi 09.10.2024).
- Lebel, L., J. M. Anderies, B. Campbell, C. Folke, S. Hatfield-Dodds, T. P. Hughes. and J. Wilson. 2006. Governance and the capacity to manage resilience in regional social-ecological systems. *Ecology and Society* 11(1): 19. [online] URL:<http://www.ecologyandsociety.org/vol11/iss1/art19/> .

- Lee, C., & Gordon, M. (Eds.). (2006). *Topic and focus: Cross-linguistic perspectives on meaning and intonation* (Vol. 82). Springer Science & Business Media.
- M. K. Öktem, U. Sadioğlu, E. Yeter “Kültürel Mirasın Geleceğe Taşınmasında Kent Vizyonunun Önemi”, *Kültür Varlıklarının Geleceğe Taşınmasında Kent Vizyonu: Kent Yönetişiminde Bilim Sanat Teknoloji Paneli*”, Konya: 29.11.2019. (https://www.researchgate.net/publication/358768122_Kultur_Varliklarinin_Gelecege_Tasinmasinda_Kent_Vizyonu_Kent_Yonetisiminde_Bilim_Sanat_ve_Teknoloji_Konya_Paneli#fullTextFileContent).
- Markku Sotarauta and Andrew Beer, *Handbook on City and Regional Leadership*, Research Handbooks in Urban Studies series, Edward Elgar Publishing, 2021: 8’de Sotarauta and Beer (2017); Beer et al. (2019).
- Mısıroğlu, D. (2023). *Türkiye’de Z Kuşağının Siyasal Katılım Süreçlerinin Değerlendirilmesi*. *Pearson Journal*, 8(26), 748–760.
- Mısıroğlu, D. (2024). *Z Kuşağının Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Algısının Değerlendirilmesi*. TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı Projesi, (2022/2).
- Mutdoğan, S. Öktem, K. (2024) *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt 33, Sayı 2, Nisan 2024, s. 135-162.
- Özbek, S., Oğul, B. (2022). *Çevresel İnovasyon Yenilenebilir Enerji Tüketimini Artırıyor Mu? Türkiye ekonomisi üzerine ampirik bir uygulama*. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (3), 1007-1024.
- Özel Teraman Hepdinçler (2022) “Yönetici Kültürünün Antik Yakın Doğu ve Yunan Uygarlıklarındaki Gelişimi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22, 3: Sayfa: 761-784.
- Peter Hall, “Seven Types of Capital City”, *Planning Twentieth Century Capital Cities*, 1st Edition, 2006, Routledge, eBook ISBN9780203481561.
- Prieto Curiel R, Pappalardo L, Gabrielli L, Bishop SR (2018) Gravity and scaling laws of city to city migration. *PLoS ONE* 13(7): e0199892. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0199892>
- Robert C. Szaro, William T. Sexton, Charles R. Malone, *The emergence of ecosystem management as a tool for meeting people’s needs and sustaining ecosystems*, *Landscape and Urban Planning*, Volume 40, Issues 1–3, 1998, Pages 1-7, ISSN 0169-2046, [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(97\)00093-5](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(97)00093-5).
- Savut, E. (2023). *Türkiye’de Kültürel İktidar Kodlarının Değişimi: Merkez-Çevre Dikotomisini Yeniden Düşünmek*. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 246-275.

Szaro, R. C., Sexton, W. T., & Malone, C. R. (1998). The emergence of ecosystem management as a tool for meeting people's needs and sustaining ecosystems. *Landscape and urban planning*, 40(1-3), 1-7.

Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim tarihi: 08.10.2024)

Yin, K., Wang, R., An, Q., Yao, L., & Liang, J. (2014). Using eco-efficiency as an indicator for sustainable urban development: A case study of Chinese provincial capital cities. *Ecological Indicators*, 36, 665-671.

Yönten Balaban, A. & Akman, K. (2022). Climate Change Adaptation Policies of Metropolitan Municipalities in Turkey. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13 (36), 1132-1149. DOI: 10.21076/vizyoner.1103978.

Kaynakça

- Akana, T. and Ke, W. (2020). Contactless Payment Cards: Trends and Barriers to Consumer Adoption in the U.S. *Federal Reserve Bank of Philadelphia Discussion Paper*, DP 20-03.
- Arifoğlu, G. & Çay, R. (2023). QR Kod Teknolojisine Göre Düzenlenen Grafik Tasarım Sergisinin İzleyici Gözüyle Değerlendirilmesi [Evaluation of the graphic design exhibition organized according to QR code technology]. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi* (BEST Dergi) [Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal)], 7(1), 29-46.
- Başak, M ve Bıyıkoğlu, F. (2008). Bilgi Güvenliği Ve Akıllı Kartlar, 2. *Ağ ve Bilgi Güvenliği Ulusal Sempozyumu Bildirileri* (ABG), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 16-18 Mayıs.
- Bulut, Y. ve Aslan, M. M. (2022). İklim Değişikliğiyle Mücadelede Akıllı Kent Uygulamalarının Rolü. Yakup Bulut ve M. Miraç Aslan (Ed.), *İklim Değişikliği, Sürdürülebilirlik ve Dirençli Kentler- Uygulamalar, sorunlar ve çözümler içinde* (ss. 11-24). Çizgi Kitabevi, Konya.
- Caragliu, A., Del Bo, C., Nijkamp, P. (2009). Smart Cities in Europe. *3rd Central European Conference in Regional Science – CERS, 2009*, 45–59.
- Chirico, U. (2014). *Smart Card Programming*. Londra: <https://124.im/UYG-gBZ> (Erişim Tarihi: 19.10.2024)
- Cocchia, A. (2014). Smart and Digital City: A Systematic Literature Review. in: Dameri, R.P. and Rosenthal-Sabroux, C., Eds., *Smart City: How to Create Public and Economic Value with High Technology in Urban Space*, Springer, 13-43.
- Cohen, B. (2012). What Exactly is a Smart City? <https://www.fastcompany.com/3038818/the-smartest-cities-in-the-world-2015-methodology> (Erişim Tarihi: 18.10.2024)
- Elvan, L. (2017). Akıllı Şehirler Lüks Değil İhtiyaç, *İstanbul Teknik Üniversitesi Vakfı Yayını*, Sayı 77, 6-10.
- Engin, Y. ve Furuncu D. (2017). Ulaşımında QR Kod Kullanımı: Yolcular Üzerinde Niteliksel Bir Araştırma. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Ankara, 190-193.
- Ercoşkun, Ö. Y. ve Karaaslan, Ş. (2009). Geleceğin Ekolojik ve Teknolojik Kentleri. *Megarom*, 3(3), 283-296.
- Garanti BBVA. (2006). <https://www.garantibbva.com.tr/tarihce> (Erişim Tarihi: 03.11.2024)
- Giffinger, R., Fertner, C., Kramar, H., Kalasek, R., Pichler-Milanovic, N., Meijers, E. J. (2007). *Smart cities. Ranking of European medium-sized cities. Final report*.

- Göl, B., ve Ediz, Ç. (2019). Toplu Ulaşımında Akıllı Kart Kullanımının Değerlendirilmesi ve Seul Örneği. *Akıllı Ulaşım Sistemleri ve Uygulamaları Dergisi*, 2(1), 22-31.
- Haberleşme Genel Müdürlüğü. (2022). Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi ve 2020-2023 Eylem Planı.
- International Business Machines. (2009). IBM Offers Smarter City Assessment Tool to Help Cities Prepare for Challenges and Opportunities of Unprecedented Urbanization,
- Lin, Y., Wang, P., & Ma, M. (2017). Intelligent Transportation System (ITS): Concept, challenge and opportunity. Proceedings of the IEEE 3rd International Conference On Big Data Security On Cloud (Bigdatasecurity), IEEE International Conference On High Performance And Smart Computing (Hpsc), And IEEE International Conference On Intelligent Data And Security. *Beijing*, China, 167-172.
- Maccubbin, R. P., Staples, B. L., & Mercer, M. R. (2003). *Intelligent Transporationsystems Benefits and Costs: 2003 update* (No. FHWA-OP-03-075).
- Madlmayr, G. Langer, J. Kantner, C. and Scharinger, J. (2008), 'NFC Devices: Security and Privacy,' Proceedings of the 3rd International Conference on Availability, Reliability and Security, ISBN: 978-0-7695-3102-1, 4-7 March 2008, Barcelona, Spain, 642-647.
- Neiorotti, P., Alberto, D., Anna Corinna, Cagliano., Giulio, M., Francesco, S. (2014). "Current Trends in Smart City Initiatives: Some Stylised Facts", *Cities*, Iss. 38, 25-36.
- Özbeý, R.S. (2006). "Akıllı Kart Teknolojileri". *Ulusal Elektronik İmza Sempozyumu*, Posterli Bildiri, 7-8 Aralık, Ankara.
- PTT A.Ş. Hizmet Kataloğu (2024). [https://pttwebdosya.ptt.gov.tr/api/file/get-File?FileName=Ptt_Hizmet_Katalogu_\(1\)_compressed.pdf](https://pttwebdosya.ptt.gov.tr/api/file/get-File?FileName=Ptt_Hizmet_Katalogu_(1)_compressed.pdf) (Erişim Tarihi: 11.10.2024)
- Şengün, H. ve Koşhan, A. (2019). Akıllı Kentler ve Dijital (Siber) Güvenlik. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 376-388.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2014). Türkiye HABITAT III Ulusal Raporu.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2019). Akıllı Şehirler Beyaz Bülteni.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2019). Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2020). Yeni Kentsel Gündem ve Akıllı Şehirler Rehberi.
- T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. (2014). *Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi (2014-2023) ve Eki Eylem Planı (2014-2016)*.

- Varol, Ç. (2017). “Sürdürülebilir Gelişmede Akıllı Kent Yaklaşımı: Ankara’daki Belediyelerin Uygulamaları”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 43-58.
- Williams, B. (2008). *Intelligent Transport Systems Standards*. Norwood, MA: ARTECH HOUSE, INC.
- World Bank. (2015). *Smart Cities*. https://documents1.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/310436360_201602630200228/additional/World-development-report-2016-digital-dividends.pdf (Erişim Tarihi: 01.11.2024)
- Yan, Xiping., Zhang, Hui., Wu, Chaozhong. (2012). Research and Development of Intelligent Transportation Systems. 11th International Symposium on Distributed and Applications to Business, *Engineering & Science*, (19-22 October 2012), 321-327.
- Yardımcı, M. S. ve Akyıldız, G. (2005). Akıllı Ulaştırma Sistemleri ve Türkiye’deki Uygulamalar, *Ulaştırma Kongresi Bildiriler Kitabı*, ss. 405-414.
- Yüksel, M. E. ve Odabaşı, Ş.D. (2009). Nesnelere İzlenebilir ve Yönetilebilir mi? Çözüm RFID, *Akademik Bilişim - Harran Üniversitesi*, (Şanlıurfa 11- 13 Şubat 2009).

İnternet Kaynakları

- URL1: <https://www.slideshare.net/slideshow/smart-card-technology-50091166/50091166#14>
(Erişim Tarihi: 27.10.2024)
- URL 2: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ptt.trkart.app&hl=tr>
(Erişim Tarihi: 05.11.2024)
- URL 3: <https://x.com/PTTKurumsal/status/978004977032495104/photo/1>
(Erişim Tarihi: 27.10.2024)
- URL 4: <https://www.yenisafak.com/ekonomi/turkiye-kart-geliyor-2916659>
(Erişim Tarihi: 19.10.2024)
- URL 5: <https://www.bloomberght.com/basbakan-yildirim-turkiye-kart-in-tarihini-acikladi-2089881> (Erişim Tarihi: 14.10.2024)
- URL 6: <https://www.akittv.com.tr/gundem/haber/95253-bakan-karaismailoglu-duyurdu-artik-tek-kart-ile-yolculuk-yapilacak>
(Erişim Tarihi: 26.10.2024)
- URL 7: <https://www.uab.gov.tr/haberler/turkiye-kart-la-47-bin-265-kullanici-118-bin-273-kez-seyahat>
(Erişim Tarihi: 01.11.2024)
- URL 8: <https://www.turkiyekart.gov.tr/tr/>
(Erişim Tarihi: 22.10.2024)

URL 9: <https://apps.apple.com/in/app/turkiyekart/id1670903465>

(Erişim Tarihi: 14.10.2024)

<https://www-03.ibm.com/press/us/en/pressrelease/27791.wss>, (Erişim Tarihi:
11.09.2021)

<https://www.uab.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 15.10.2024).

Kaynakça

- Ablain, M., Cazenave, A., Valladeau, G., & Guinehut, S. (2009). A New Assessment of the Error Budget of Global Mean Sea Level Rate Estimated by Satellite Altimetry Over 1993–2008. *Ocean Science*, 5(2), 193-201.
- Arachchige, U.S., Amakm, A., Balasuriya, B.M.C.M., Chathumini, K.K.G.L., Dassanayake, N.P., & Devasurendra, J.W. (2019). Environmental Pollution by Cement Industry. *International Journal Reserarch* 6, 631–635.
- Arroyo M, F. R., & Miguel, L. J. (2019). The Trends of the Energy Intensity and CO2 Emissions Related to Final Energy Consumption in Ecuador: Scenarios of National and Worldwide Strategies. *Sustainability*, 12(1), 20.
- Bowen, A. (2012). Green Growth, Green Jobs and Labor Markets. *World Bank Policy Research Working Paper 5990*.
- Brander, M., & Davis, G. (2012). Greenhouse Gases, Co2, Co2e, and Carbon: What Do All These Terms Mean. *Econometrica, White Papers*.
- Butchart, S. H., Stattersfield, A. J., Baillie, J., Bennun, L. A., Stuart, S. N., Akçakaya, H. R., ... & Mace, G. M. (2005). Using Red List Indices to Measure Progress Towards the 2010 Target and Beyond. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 360(1454), 255-268.
- Casey, K. D., Bicudo, J. R., Schmidt, D. R., Singh, A., Gay, S. W., Gates, R. S., ... & Hoff, S. J. (2006). Air Quality and Emissions from Livestock and Poultry Production/Waste Management Systems.
- Chapin, L. F. S., Zavaleta, E. S., Eviner, V. T., Naylor, R. L., Vitousek, P. M., Reynolds, H. L., ... & Diaz, S. (2000). Consequences of Changing Biodiversity. *Nature*, 405(6783), 234-242.
- Church, J. A., White, N. J. (2011). Sea-Level Rise From The Late 19th to the Early 21st Century. *Surveys in Geophysics*, 32(4-5), 585–602. <http://doi.org/10.1007/S10712-011-9119-1> Erişim Tarihi: 06.06.2023.
- Climate Change 2023. (2023). <https://climatechange.lta.org/climate-impacts/coral-reef-degradation/> Erişim Tarihi: 06.06.2023.
- Curry, J. (2014). Uncertain Temperature Trend. *Nature Geoscience*, 7(2), 83-84.
- Desta, H., Lemma, B., & Fetene, A. (2012). Aspects of Climate Change and Its Associated Impacts on Wetland Ecosystem Functions: A Review. *Journal of American Science*, 8(10), 582-596.
- Efstathiou, M. N., Tzanis, C., Cracknell, A. P., & Varotsos, C. A. (2011). New Features of Land and Sea Surface Temperature Anomalies. *International Journal of Remote Sensing*, 32(11), 3231-3238.
- Eliasson, J., & Proost, S. (2015). Is Sustainable Transport Policy Sustainable?. *Transport Policy*, 37, 92-100.
- EURONEWS. (21.06.2021). “Kanada’da Sıcaklık 49,5 Santigrat Derece İle Rekor Kırdı”, <https://tr.euronews.com/2021/06/30/kanada-da-as-r-s-cak->

lar-nedeniyle-63-kisi-yasam-n-yitirdi#:~:text=kanada'n%c4%b1n%20bat%c4%b1%20eyaletlerinde%20etkili,63%20ki%c5%9finin%20hayat%c4%b1n%c4%b1%20kaybetti%c4%9fi%20a%c3%a7%c4%b1k-land%c4%b1 Erişim Tarihi: 08.02.2023.

- Eyraud, L., Clements, B., & Wane, A. (2013). Green Investment: Trends and Determinants. *Energy Policy*, 60, 852-865.
- FAO. (2020). Global Forest Resources Assessment 2020 – Key Findings. Rome. <https://doi.org/10.4060/Ca8753en>.
- Fischer, E. M., Sippel, S., & Knutti, R. (2021). Increasing Probability of Record-Shattering Climate Extremes. *Nature Climate Change*, 11(8), 689-695.
- Frame, D.J., Rosier, S. M., Noy, I. *Et Al.* (2020). Climate Change Attribution and The Economic Costs of Extreme Weather Events: A Study on Damages from Extreme Rainfall and Drought. *Climatic Change*, 162, 781–797. <https://doi.org/10.1007/S10584-020-02729-Y>.
- Fridley, J. D. (2001). The Influence of Species Diversity on Ecosystem Productivity: How, Where, and Why?. *Oikos*, 93(3), 514-526.
- Gaston, K. J., Blackburn, T. M., & Goldewijk, K. K. (2003). Habitat Conversion and Global Avian Biodiversity Loss. *Proceedings of The Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 270(1521), 1293-1300.
- Geng, Y., Sarkis, J., & Bleischwitz, R. (2019). How to Globalize The Circular Economy. *Nature*, 565(7738), 153-155.
- Ginot, P., Kull, C., Schotterer, U., Schwikowski, M., & Gäggeler, H. W. (2006). Glacier Mass Balance Reconstruction by Sublimation Induced Enrichment of Chemical Species on Cerro Tapado (Chilean Andes). *Climate of The Past*, 2(1), 21-30.
- Guinotte, J. M., & Fabry, V. J. (2008). Ocean Acidification and Its Potential Effects on Marine Ecosystems. *Annals of The New York Academy of Sciences*, 1134(1), 320-342.
- Hanna, E., Navarro, F. J., Pattyn, F., Domingues, C. M., Fettweis, X., Ivins, E. R., ... & Zwally, H. J. (2013). Ice-Sheet Mass Balance and Climate Change. *Nature*, 498(7452), 51-59.
- Hansen, J., Kharecha, P., Sato, M., Masson-Delmotte, V., Ackerman, F., Beerling, D. J., ... & Zachos, J. C. (2013). Assessing Dangerous Climate Change: Required Reduction of Carbon Emissions to Protect Young People, Future Generations and Nature. *Plos One*, 8(12).
- Hellmann, J. J., Prior, K. M., & Pardini, S. L. (2012). The Influence of Species Interactions on Geographic Range Change Under Climate Change. *Annals of The New York Academy of Sciences*, 1249(1), 18-28.

- Hu, Y., & Man, Y. (2023). Energy Consumption and Carbon Emissions Forecasting for Industrial Processes: Status, Challenges and Perspectives. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 182, 113405.
- HYSING, E., Frändberg, L., & Vilhelmson, B. (2015). Compromising Sustainable Mobility? The Case of the Gothenburg Congestion Tax. *Journal of Environmental Planning and Management*, 58(6), 1058-1075.
- IPPC. (2014). Climate Change 2014. <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg3/> Erişim Tarihi: 21.05.2023.
- IUCN. (2022). <https://www.iucnredlist.org/> Erişim Tarihi: 21.05.2023.
- Jorgenson, A. K. (2006). Global Warming and the Neglected Greenhouse Gas: A Cross-National Study of the Social Causes of Methane Emissions Intensity. *Social Forces*, 84(3), 1779-1798.
- Kemp, R., Arundel, A., Rammer, C., Miedzinski, M., Tapia, C., Barbieri, N., ... & McDowall, W. (2019). Measuring Eco-Innovation for a Green Economy. *Wirtsch Blätter, Special Issue on Nachhaltigkeit/Sustainability*, 66(4), 391-404.
- Klerkx, L., & Rose, D. (2020). Dealing with the Game-Changing Technologies of Agriculture 4.0: How Do We Manage Diversity and Responsibility in Food System Transition Pathways?. *Global Food Security*, 24, 100347.
- Knuth, S. (2018). “Breakthroughs” for a Green Economy? Financialization and Clean Energy Transition. *Energy Research & Social Science*, 41, 220-229.
- Kumar, P. (2017). Innovative Tools and New Metrics for Inclusive Green Economy. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 24, 47-51.
- Kunkel, K. (2022). Updated version of Figure 2.3 in: CCSP (U.S. Climate Change Science Program). 2008. Synthesis and Assessment Product 3.3: Weather and climate extremes in a changing climate. www.globalchange.gov/browse/reports/sap-33-weather-and-climate-extremes-changing-climate Erişim Tarihi: 21.06.2023.
- Kwok, R. (2018). Arctic Sea Ice Thickness, Volume, and Multiyear Ice Coverage: Losses and Coupled Variability (1958–2018). *Environmental Research Letters*, 13(10), 105005.
- Łabuz, T. A. (2015). Environmental Impacts—Coastal Erosion and Coastline Changes. *Second Assessment of Climate Change for the Baltic Sea Basin*, 381-396.
- Lekshmi, S. (2018). Green Infrastructure as an Important Catalyst for Sustainable Development. *Asian Journal of Multidimensional Research (Ajmr)*, 7(1), 158-166.
- Letcher, T. (Ed.). (2021). *Climate Change: Observed Impacts on Planet Earth*. New York: Elsevier.

- Li, J., Chen, L., Chen, Y., & He, J. (2022). Digital Economy, Technological Innovation, and Green Economic Efficiency—Empirical Evidence From 277 Cities in China. *Managerial and Decision Economics*, 43(3), 616-629.
- Lincoln, S. F. (2005). Fossil Fuels in The 21st Century. *Ambio*, 621-627.
- Loiseau, E., Saikku, L., Antikainen, R., Droste, N., Hansjürgens, B., Pitkänen, K., ... & Thomsen, M. (2016). Green Economy and Related Concepts: An Overview. *Journal of Cleaner Production*, 139, 361-371.
- Mccarty, J. P. (2001). Ecological Consequences of Recent Climate Change. *Conservation Biology*, 15(2), 320-331.
- Meier, M. F., Dyurgerov, M. B., Rick, U. K., O'neel, S., Pfeffer, W. T., Anderson, R. S., ... & Glazovsky, A. F. (2007). Glaciers Dominate Eustatic Sea-Level Rise in The 21st Century. *Science*, 317(5841), 1064-1067.
- Mendonça, M. (2009). *Feed-In Tariffs: Accelerating The Deployment of Renewable Energy*. Routledge.
- Mills, L. (2015). Global Trends in Clean Energy Investment. *Bloomberg New Energy Finance*, 5.
- Mimura, N. (2013). Sea-Level Rise Caused by Climate Change and Its Implications for Society. *Proceedings of The Japan Academy, Series B*, 89(7), 281-301.
- Narassimhan, E., Gallagher, K. S., Koester, S., & Alejo, J. R. (2018). Carbon Pricing in Practice: A Review of Existing Emissions Trading Systems. *Climate Policy*, 18(8), 967-991.
- NASA. (2023). <https://climate.nasa.gov/vital-signs/arctic-sea-ice/> Erişim Tarihi: 22.06.2023.
- National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA). (2006). https://oceanservice.noaa.gov/facts/coral_bleach.html Erişim Tarihi: 03.06.2023.
- NOAA. (2021). *Climate Change: Global Sea Level*. <https://www.climate.gov/news-features/understanding-climate/climate-change-global-sea-level> Erişim Tarihi: 28.05.2023.
- NOAA. (2022). <https://www.epa.gov/climate-indicators/climate-change-indicators-heat-waves> Erişim tarihi: 25.06.2022.
- Ocean Foundation. (2023). <https://oceanfdn.org/tr/ocean-acidification-research/> Erişim Tarihi: 28.05.2023.
- Østrem, G., & Brugman, M. (1966). *Glacier Mass Balance Measurements*. Department of Mines and Technical Surveys, Glaciology Section.
- Our World in Data Based on the Global Carbon Project. (2023). <https://ourworldindata.org/co2-emissions> Erişim Tarihi: 14.05.2023.

- Patterson, D., Gonzalez, J., Le, Q., Liang, C., Munguia, L. M., Rothchild, D., ... & Dean, J. (2021). Carbon Emissions and Large Neural Network Training. *Arxiv Preprint Arxiv:2104.10350*.
- Raupach, M., & Fraser, P. (2011). Climate and Greenhouse Gases. *Climate Change: Science and Solutions for Australia*, 15-34.
- Rehan, R., & Nehdi, M. (2005). Carbon Dioxide Emissions and Climate Change: Policy Implications for The Cement Industry. *Environmental Science & Policy*, 8(2), 105-114.
- Rignot, E., Mouginot, J., Scheuchl, B., Van Den Broeke, M., Van Wessem, M. J., & Morlighem, M. (2019). Four Decades of Antarctic Ice Sheet Mass Balance From 1979–2017. *Proceedings of The National Academy of Sciences*, 116(4), 1095-1103.
- Ritchie, H. Roser, M. & Rosado, P. (2020). Deforestation and Forest Loss. <https://ourworldindata.org/deforestation> Erişim Tarihi: 28.05.2023.
- Ritchie, H. Roser, M. & Rosado, P. (2021). “Co₂ and Greenhouse Gas Emissions”. <https://ourworldindata.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions> Erişim Tarihi: 28.05.2023.
- Russo, S., Dosio, A., Graversen, R. G. Sillmann, J., Carrao, H. Dunbar, M. B. Singleton, Paolo, Montagna P., Barbola, P., & Vogt, J. (2014). Magnitude of Extreme Heatwaves in Present Climate and Their Projection in A Warming World. *Journal of Geophysical Research: Atmospheres*, 119, 12–500.
- Saggar, S., Bolan, N. S., Bhandral, R., Hedley, C. B., & Luo, J. (2004). A Review of Emissions of Methane, Ammonia, and Nitrous Oxide From Animal Excreta Deposition and Farm Effluent Application in Grazed Pastures. *New Zealand Journal of Agricultural Research*, 47(4), 513-544.
- Salas, E. B. (2023). <https://www.statista.com/statistics/1338869/average-global-ocean-ph/> Erişim Tarihi: 20.04.2023.
- Singh, B. R., & Singh, O. (2012). Study of Impacts of Global Warming on Climate Change: Rise in Sea Level and Disaster Frequency. *Global Warming—Impacts and Future Perspective*.
- Statista. (2019). global ghg emission shares by gas | Global GHG Emission Shares by Gas. Statista. Erişim Tarihi:20.05.2023.
- Strezov, V., Evans, A., & Evans, T. (2013). Defining Sustainability Indicators of Iron and Steel Production. *Journal of Cleaner Production*, 51, 66-70.
- Tiseo, I. (2023). Annual Methane (CH₄) Emissions Worldwide From 1990 to 2021. *Statista*. <https://www.statista.com/statistics/1298441/annual-global-methane-emissions/> Erişim Tarihi: 25.05.2023.
- Tirivarombo, S., Osupile, D., & Eliasson, P. (2018). Drought Monitoring and Analysis: Standardised Precipitation Evapotranspiration Index (SPEI)

- and Standardised Precipitation Index (SPI). *Physics and Chemistry of The Earth, Parts A/B/C*, 106, 1-10.
- University Corporation For Atmospheric Research. (2023). <https://climatedataguide.ucar.edu/climate-data/palmer-drought-severity-index-pdsi> Erişim Tarihi: 18.05.2023.
- Wang, F., Tokarska, K. B., Zhang, J., Ge, Q., Hao, Z., Zhang, X., & Wu, M. (2018). Climate Warming in Response to Emission Reductions Consistent with The Paris Agreement. *Advances in Meteorology*, 2018, 1-9.
- Watson, J. E., Jones, K. R., Fuller, R. A., Marco, M. D., Segan, D. B., Butchart, S. H., ... & Venter, O. (2016). Persistent Disparities Between Recent Rates of Habitat Conversion and Protection and Implications for Future Global Conservation Targets. *Conservation Letters*, 9(6), 413-421.
- Wehner, M. (2021). Simulated Changes in Tropical Cyclone Size, Accumulated Cyclone Energy and Power Dissipation Index in a Warmer Climate, *Oceans 2*, 4, 688-699. <https://doi.org/10.3390/oceans2040039>
- Widdicombe, S., Isensee, K., Artioli, Y., Gaitán-Espitia, J. D., Hauri, C., Newton, J. A., ... & Dupont, S. (2023). Unifying Biological Field Observations to Detect and Compare Ocean Acidification Impacts Across Marine Species and Ecosystems: What to Monitor and Why. *Ocean Science*, 19(1), 101-119.
- Williams, M. (2003). *Deforesting The Earth: From Prehistory to Global Crisis*. University of Illinois: Chicago Press.
- Zampieri, M., Russo, S., Di Sabatino, S., Michetti, M., Scoccimarro, E., & Gualdi, S. (2016). Global Assessment of Heat Wave Magnitudes From 1901 to 2010 and Implications for The River Discharge of The Alps. *Science of the Total Environment*, 571, 1330-1339.
- Zscheischler, J., Westra, S., Van Den Hurk, B. J., Seneviratne, S. I., Ward, P. J., Pitman, A., ... & Zhang, X. (2018). Future Climate Risk from Compound Events. *Nature Climate Change*, 8(6), 469-477.

Kaynakça

- Akın, M. H. (2019). Siyasetin mekânı kent. İçinde K. Alver (Ed.), *Kent sosyolojisi* (327-343). İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Allmendinger, P. & Haughton, G. (2013). Revisiting...Spatial planning, devolution and new planning spaces. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 31, 953-957.
- Anadolu Ajansı. (2022). *Cumhurbaşkanı Erdoğan Artvin Yusufeli Barajı'nın açılışında konuştu* (2023, 14 Nisan). Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=iRLTD385VF4&t=166s>.
- Balaban Salı, J. (2012). Verilerin toplanması. İçinde A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (s. 134-161). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Batuman, B. (2019). *Milletin mimarisi yeni İslamcı ulus inşasının kent ve mekan siyaseti*. İstanbul: Metis Yayınları.
- BirGün TV. (2022). *Sulara Gömülen İlçenin Hikayesi: Yusufeli...Limak bir ilçeyi nasıl yuttu*. Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=xQyzBS-8geeI&t=94s>, 26.04.2023.
- Bondi, L. (2005). Troubling space, making space, doing space. *Group Analysis*, 38(1), 151-163.
- Bumin, K. (2019). *Demokrasi arayışında kent*. Ankara: Çizgi Kitabevi.
- Burr, V. (2012). *Sosyal inşacılık* (S. Arkonaç, Çev.). Ankara: Nobel.
- Cernea, M. M. (1997). Hydropower dams and social impacts: A sociological perspective. *Social Development Papers*, (16), 1-30.
- Crouch, C. (2016). *Post-demokrasi* (A. E. Zeybekoğlu, Çev.). Ankara: Dost Yayınları.
- Çelik, H. & Ekşi, M. (2008). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), 99-117.
- Davidson, M. & Iveson, K. (2014). Recovering the politics of the city: From the 'post-political city' to a method of "method of equality" for critical urban geography. *Progress in Human Geography*, 39(5), 1-17.
- Dikeç, M. (2005). Space, politics and the political. *Environment and Planning D: Society and Space*, 23, 171-188.
- Dikeç, M. (2012). Immigrants, banlieues, and dangerous things: Ideology as an aesthetic affair. *Antipode*, 00(0), 1-20
- Dikeç, M. (2016). Siyaset Üzerine Düşünme Tarzı olarak Mekân (Ş. Öztürk, Çev.). *Cogito Mekân ve Siyaset*. (84), 45-69
- Dikeç, M. & Swyngedouw, E. (2017). Theorizing the politicizing city. *International Journal of Urban and Regional Research*, 1-18.

- Çoruh Sınır Aşan Tahribat, (2019, Eylül), Erişim adresi: <https://deretepe.org/coruh>.
- Erkan, G. H. & Türk, H. (2017). Yeni Yusufeli Yerleşiminin İmar Planının İncelenmesi. İçinde F. Demirel (Ed.), *Geleceğin inşası adına Yusufeli sempozyumu* (381-394). Samsun: Yusufeli Belediyesi Yayınları.
- Evren, E. (2014). The rise and decline of an anti-dam campaign: Yusufeli dam project and the temporal politics of development. *Water Hist*, 6, 405-419.
- Featherstone, D. & Korf, B. (2012). Introduction: Space, contentation and the political. *Geoforum*, 43, 663-668.
- Flyvbjerg, B. (2005). Machiavellian megaprojects. *Antipode*, 37(1), 18-22.
- Flyvbjerg, B. (2014). What you should know about megaprojects and why: An overview. *Project Management Journal*, 45(2), 1-30.
- Haughton, G. & McManus, P. (2019). Participation in post-political times. *Journal of the American Planning Association*, 85(3), 321-335.
- Hilding-Rydevik, T., Hakansson, M. & Isaksson, K. (2011). The Swedish Discourse on sustainable regional development: Consolidating the post-political condition. *International Planning Studies*, 16(2), 169-187.
- Inch, A. (2015). Ordinary citizens and the political cultures of planning: In search of the subject of a new democratic ethos. *Planning Theory*, 14(4), 404-424.
- Karatepe, Ş. (2014). Prof. Dr. Şükrü Karatepe ile “kent, politika ve demokrasi üzerine” bir söyleşi. Orçun İmga ve Emir Ormanoğlu. *İdealkent Kent ve Politika*, (12), 8-26.
- Kuzemko, C. (2014). Politicising UK energy: What ‘speaking energy security’ can do. *Policy & Politics*, 42(2), 259-274.
- Lefebvre, H. (2015). *Şehir hakkı* (I. Ergüden, Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Legacy, C., Metzger, J., Steele, W. & Gualini, E. (2019). Beyond the post-political: Exploring the relational and situated dynamics of consensus and conflict in planning. *Planning Theory*, 18(3), 273-281.
- Massey, D. (2016). Radikal demokrasiyi mekân üzerinde düşünmek. *Cogito*, (84), 36-44.
- Mekânda Adalet Derneği. (2022). *Yusufeli: Bindik bi’ alamete*. Erişim adresi: (<https://www.youtube.com/watch?v=Q39Mvafv7I8>)
- Merrifield, A. (2017). *Yeni kent sorunu* (D. Toprak, C. Akyos, Çev.). Ankara: Tekin Yayınevi.
- Metzger, J. (2017). Post-politics and plannings. In M. Gunder, A. Madanipour & V. Watson (Eds.), *Routledge Handbook of Planning Theory* (pp.180-193). London: Routledge.
- Mouffe, C. (2018). *Siyasal üzerine* (M. Ratip, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

- Nardis, F. D. (2017). The concept of de-politization and its consequences. *Partecipazione Conflitto*, 10(2), 340-356.
- Ranciere, J. (2001). Ten theses on politics. *Theory & Event*, 5(3), 1-16.
- Ruming, K. (2017). Post-political planning and community opposition: Asserting and challenging consensus in planning urban regeneration in Newcastle, New South Wales. *Geographical Research*, 56(2), 181-195.
- Stoker, G. (1998). Theory and urban politics. *International Political Science Review*, 19(2), 119-129.
- Swyngedouw, E. (2007). The post-political city. In BAVO (Ed.), *Urban politics now: Re-imagining democracy in the neoliberal city* (pp. 58-78). Rotterdam: Netherland Architecture Institute Publishers.
- Swyngedouw, E., Moulaert, F. & Rodriguez, A. (2002). Neo-liberal urbanization in Europe: Large-scale urban development projects and the new urban policy. *Antipode*, 34(3), 542-577.
- Şimşek, A. (2012). Evren ve örneklem. İçinde A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (s. 108-133). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Taşkale, A. R. (2015). Neoliberal ve militarist post-politika (M. Serin, Çev.). Ankara: Nota Bene Yayınları.
- Toker, Ç. (2018). *Yusufeli Barajında maliyet gerçekleri*. Erişim adresi: https://www.emo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=123136&tipi=17&sube=0.
- Türk, E. & Erdoğan, A. (2020). Menkulleştirilen bir kentten kalan notlar: Yusufeli. *Mimarlık*, (411), 48-53.
- Yusufeli'ne Ses Ol. *Yusufeli'nin Sesi Gazetesi*. Erişim adresi: <https://www.yusufelininsesigazetesi.com/haber/yusufeli-ne-ses-ol-46.html>.
- Yusufeliler Yeni Yerleşim Yerine Yeni Dertleriyle Taşındı Ortak Görüş Taşınma İşİ Aceleye Getirildi. *08 Haber Gazetesi*, Erişim adresi: <http://old.08haber.com/haberGoster.php?hid=17057>.
- Yusufeli Halkı İlçede Okulların Taşınmaya Hazır Olmayan Yeni Yerleşim Merkezine Taşınmasını Protesto Etti. *Yusufeli'nin Sesi Gazetesi*, Erişim adresi: <https://www.yusufelininsesigazetesi.com/haber/yusufeli-halki-ilcedeki-okullarin-tasinmaya-hazir-olmayan-yeni-yerlesim-merkezine-tasinmasini-protesto-etti-48.html>.
- Wilson, J. (2012). The urbanization of the countryside Depoliticization and the production of space in Chiapas. *Latin American Perspectives*, XX(X), 1-18.
- Wodak, R. & Meyer, M. (2009). *Critical discourse analysis: History, agenda, theory and methodology1*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/265678850_Critical_Discourse_Analysis_History_Agenda_Theory_and_Methodology_1.

Kaynakça

- 5393 sayılı Belediye Kanunu. (2005). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>. Erişim Tarihi: 27.11.2024.
- 6360 sayılı Kanun. (2012) <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>. Erişim Tarihi: 27.11.2024.
- Aydın, H.I. ve Turan, H. (2012). Kuramsal ve yasal çerçevede Türkiye’de kentsel dönüşüm. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 61-70.
- Çakır, S. (2007). *Kentleşme ve geçekondu sorunu*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Demirkıran, S. ve Ömer, E. (2018). Stratejik kent yönetiminde markalaşmanın önemi: Edirne örneği. *X.International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series*. Ohrid, Makedonya.
- Dünya Bankası Göstergeleri. (2023). <https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS?contextual=default> Erişim Tarihi: 27.11.2024.
- Ekinci, C. E., ve Susmaz, H. (2009). Sağlıklı kentleşme süreci esasları. *Social Sciences*, 4(1), 21-34. <https://doi.org/10.12739/10.12739>.
- Hatt, P.K. ve Reiss, A.J. (2002). *Kentsel yerleşimlerin tarihi*. (Der.&çev. B. Duru ve A. Alkan). 20. Yüzyıl Kenti. İstanbul: İmge Kitabevi, 27-36.
- Işık, Ş. (2005). Türkiye’de kentleşme ve kentleşme modelleri. *Ege Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 14, 57-71.
- Jones, G. (2003). *Urbanization*, in (Ed. P. Demeny, G. McNicoll.) *Encyclopedia of Population*, New York: Macmillan Reference.
- Kamrava, M. (1992). *Politics and society in the developing world*, London: Routledge.
- Karakaş, M. (2001). Tarihsel gelişim sürecinde kent kısıtlı tarihsellik anlayışı üzerine eleştirel bir yaklaşım. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 121-132.
- Kartal, S. ve Kemal. (1978). *Kentleşme ve insan*. Ankara: TODAİE Yayınları, No: 175.
- Kaya, E. (2007). *Kentleşme ve kentleşme*. İstanbul: Okutan Yayınları.
- Kaya, E., Şentürk, H., Danış, O. ve Sami Şimşek. (2007). *Modern kent yönetimi-I*, 1. Baskı, Ankara: Okutan Yayınları.
- Keleş, R. (1996). *Kentleşme sürecinde Türkiye*. Ankara: KOSİAD Yayınları.
- Keleş, R. (2002). *Kentleşme politikası*, 7. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi, 105-107.
- Keleş, R. (2015). *Kentleşme Politikası*, 14. Baskı, Ankara: İmge Yayınları.
- Keleş, R. (1998) *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, İmge Yayınları, Ankara, 1998.
- Keskin, E. B. (2014). *Kentleşme ve ailenin değişimi*. Bursa: Uludağ Yayınları.
- Kubaş, A. (2018). Endüstriyel Girişimcilik. *X. IBANESS Kongreler Serisi*, Ohrid, Makedonya. 27-28 Ekim 2018, 461-464.

- Meccek, M. (2021). Akıllı yaşam ve kent aracı olarak yerel yönetimlerin güvenli kent uygulamaları. (Ed. M. Kocaoğlu ve S. Usta), *Kurumsal Bilgi Yönetimi: Teknolojik Eğilimler*. İstanbul: Eğitim Yayınları, 433-456.
- Niray, N. (2002). Tarihsel Süreç İçinde Kentleşme Olgusu ve Muğla Örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 1-27.
- Osmay, S. (1998). *1923’ten Bugüne Kent Merkezlerinin Dönüşümü*. 75 Yılda Değişen Kent ve Uygarlık, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sencer, Y. (1979). *Türkiye’de kentleşme*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şahin, Y. (2017). *Kentleşme politikası*. 6. Baskı Bursa: Ekin Yayınları.
- Tekeli, İ. (1998). *Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde kentsel gelişme ve kent planlaması*. 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Tunçer, P. (2015). Türkiye’de kentleşme politikaları. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 37, 275-290.DOİ: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3024>.
- TÜİK Kent-Kır Nüfus İstatistikleri. (2022a). <https://data.tuik.gov.tr/bul-ten/index?p=kent-kir-nufus-istatistikleri-2022-49755>. Erişim Tarihi: 27.11.2024.
- TÜİK Kentsel-Kırsal Nüfus Oranı. (2022b). <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/kentsel---kirsal-nufus-orani-i-85670> Erişim Tarihi: 27.11.2024.
- Ulusoy, A.E. (2020). Türkiye’de konut politikaları: Tarihsel süreç ve aktörlerin rolü. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(3), 87-122.
- Yılmaz, E., ve Çitçi, S. (2011). Kentlerin ortaya çıkışı ve sosyo-politik açıdan türkiye’de kentleşme dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 252-267.

Kaynakça

- Açıkgöz, M.Ü., H., Fendoğlu, H.T. ve Güller. A. (2020). Amerika Birleşik Devletlerinde Başkanlığın Düzenleyici İşlemleri, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y. 33, S. 149, ss. 225- 252.
- Aksu, H. (2018). Demokratikleşme ve Türkiye’de Demokratikleşme Sürecinde Karşılaşılan Temel Sorunlar, *International Social Sciences Studies Journal*, C.4, No.27, ss. 5949- 5958.
- Boyacı, N. P. (2018). Çağdaş Demokrasinin Açmazları Üzerine Platoncu Yaklaşımlar, *Mavi Atlas*, C.6, S.1, ss.131- 155.
- Çaha, Ö. (2000). *Siyasi Düşüncelere Giriş*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Çelikoğlu, E. (2017). Türkiye’de Büyükşehir Güvenlik Yönetimi Kritiği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.(Afro-Avrasya Özel Sayısı), ss. 71-77.
- Geyikçi, Ş. Yardımcı, U.Ç. (2019). Modernleşme Teorisini Yeniden Düşünmek: Ekonomik Kalkınma ve Demokrasi İlişisine Eleştirel Bir Bakış, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, C.11, S.18, ss. 3006.
- Göze, A. (2015). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Gürsoy, Y. (2013). Rejim Değişiklikleri: Otoriterleşme ve Demokratikleşme, *Karşılaştırmalı Siyaset: Temel Konular ve Yaklaşımlar*. Ed. Hasret Dikici Bilgin, Sabri Sayarı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Huntington, S.P. (1993) *Üçüncü Dalga*. Çev., E. Özbudun, Ankara: Türk Dil Vakfı Yayınları.
- Köse, H. Ö. (2004). Yerel Yönetim Olgusu Ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi. *Sayıştay Dergisi*, 52(1), ss. 3-42.
- Lipset, S.M. (1995). Siyasal Kültürün Merkeziliği. *Demokrasinin Küresel Yükselişi*, Ed. Larry Diamond- Marc F. Plattner, Yetkin Yayınları.
- Meccek, M. ve Atmaca, Y. (2020). Yerel Yönetimlerin İdari Yapısına İlişkin Mevzuat Analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Y.19, S.76, ss. 2069-2087.
- Meccek, M. ve Doğan, H. (2015), İstihdam Açısından Yerel Yönetimlerin Organizasyon Yapısı ve Personel Yönetimi. (Ed. Mehmet Meccek, Mesut Doğan, Bekir Parlak). *İdari ve Mali Açından Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Antalya: Bekad Yayınları, ss. 211-273.
- Nadaroğlu, H. (2001). Mahalli İdareler, 7. Baskı, İstanbul: Eta Basım.
- Özer, İ. (1996). Siyasal Kültür, Demokrasi ve Demokratik Değerler. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.14 S.1, ss. 71- 98.
- Özdemir, Y., Şimşek, U. ve Aktaş, E. (2010). Demokrasi Üzerine. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.0, S. 14, ss. 259-269.
- Öztekin, A. (2003). *Siyaset Bilimine Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Pınar, M., Karapınar, Ö. (2021). Türkiye Köylü Partisi'nin Ağrı Teşkilatlanması (1952-1958). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Y.10, S.26, ss. 348- 368.
- Teorell, J. (2010). *Determinants of Democratization: Explaining Regime Change in the World 1972-2006*, London: Cambridge University Press,
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman H. ve Özer, M.A. (2014). *Mahalli İdareler*. 3.b., Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tiyek, R. (2012). Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Uygulamalarındaki Rolü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Birimi Örneği. *Yerel Politikalar*, 2, ss. 53-84.
- Türkoğlu, İ. (2009). Yerel Yönetimlerde Mali Reform Arayışları: Türkiye'de Belediyelerde Mali Özerklik Ve Belediye Başkanlarının Mali Özerklik Algılaması. Maliye Bakanlığı.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2013). Yerel Yönetimlerin Finansman Sorunlarının Çözümünde Motorlu Taşıtlar Vergisi Önerisi. *Sosyoekonomi*, 19(19).
- Yaraşır, F. (2008). Belediye Reformu. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 2 (2), ss. 12.
- Yılmaz, N. (2008). Bir Otokontrol Sistemi Olarak Belediyelerde Harcamalara Katılma Payı. *Sayıştay Dergisi*, (71), ss. 75-90.

Kaynakça

- Akengin, H. (2018). Bölgesel Süreklilik ve Kalıcı Oy Kullanma Bakımından Türkiye 2011 ve 2015 Genel Seçim Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme. *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 1(1), s. 7-18.
- Başaran Uysal, A. (2017). Kırsalda Koruma ve Soylulaştırma İkilemi. *Ege Mimarlık*, 2(96), s. 36-39.
- Başaran Uysal, A., & Sakarya, İ. (2018). Rural Gentrification in The North Aegean Countryside (Turkey). *Iconarp International Journal Of Architecture And Planning*, 6(1), s. 99-125.
- Demirarslan, K., & Çetin Doğruparmak, Ş. (2015). Kocaeli İli Körfez İlçesi Konut Kaynaklı CO ve NOx Emisyon Dağılımlarının Farklı Modeller Yardımıyla Değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler Uygulama ve Araştırma Merkezi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 1(1-2), s. 66-73.
- Gençkaya, Ö. F., & Bakırcı, E. (2022). Türkiye’de Seçim Coğrafyası: 24 Haziran 2018 Seçimleri Üzerine İlçe Temelli Bir Analiz. *Yasama Dergisi*(46), s. 73-112.
- Gözler, K., & Gezer, N. Z. (2014). *Yeniçiftlik Köyü: Tarihi, Ekonomisi, Sosyal ve Kültürel Yapısı* (Genişletilmiş İkinci Baskı b.). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Güler, F. (2022). Coğrafi Seçmen Davranışları Bağlamında Yeni Bir Kavram: Siyasal Minyatür. *International Marmara Social Sciences Congress (Imascon Autumn 2022)* (s. 117-120). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Güler, F. (2022). Çanakkale İlinin Siyasal Minyatürü: Ayvacık İlçesi. *International Marmara Social Sciences Congress (Imascon Autumn 2022)* (s. 108-116). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Khalaf, S. (2019). Çanakkale İline Dış Göçlerin Etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), s. 105-120.
- Murat, S., & Bacak, B. (2010). *Çanakkale’nin Nüfus ve Demografik Yapısı*. Bursa: Ekin.
- Özözen Kahraman, S. (2006). Çanakkale’de Demografik Geçiş Dönemleri, Nüfus Hareketleri ve Gelecek Projeksiyonlar. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*(4), s. 141-161.
- Özözen Kahraman, S., & Gültay, B. (2019). Türkiye’de Parti Tercihlerinde Sıradışı İlçelerin Belirlenmesi (2007-2015). *Amme İdaresi Dergisi*, 52(3), s. 95-122.
- Sontay, E., & Selim, H. (2021). Kentsel Dönüşüm Uygulama Modeli Üzerine Bir Örnek Tartışma (Kabakoz Mevki, Körfez/Kocaeli). *İstanbul Ticaret Üniversitesi Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 3(2), s. 235-245.

- Taşkın, K., & Özözen Kahraman, S. (2019). Ayvacık’ta (Çanakkale) Suriyelilerin Göç ve Yerleşim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)* (41), s. 141-159.
- Tuysuz, S., Gülmez, R., & Mutlu, K. (2020). Seçimlerde Komşusundan Ayrıklaşan İlçeler ve Ayrıklaşmayı Sağlayan Dinamikler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), s. 99-115.
- Uysal, Y., & Güler, F. (2020). Türkiye’de Dış Göçün Kent Hayatına Etkileri: Çanakkale Örneği. Y. Atmaca, & V. Yılmaz içinde, *Türkiyede Göçün Kentler Üzerindeki Etkileri ve Yönetimi* (s. 219-240). Bursa: Ekin Yayınevi.

Kaynakça

- Ağır, Osman ve Sezik, Murat (2015), “Suriye’den Türkiye’ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları”, *Birey ve Toplum Dergisi*, C. 5, S. 9, ss. 95-123.
- Akşit, B. (1998), “İç Göçlerin Nesnel ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler Köy Tarafından Bir Bakış”, Türkiye’de iç göç, ss. 22-37, *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını*, İstanbul.
- Akıncı, B. (2017). Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi’nin 25 Eylül Referandum Kararının Türkiye’nin Ulus Devlet Kimliğine Etkileri, *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, Volume II/Issue II- Winter 2017, Nevşehir.
- Arsenault, N. (2011). Understanding Migration Curriculum Resources for the Classroom. Revised Edition, Austin: The University of Texas.
- Atmaca, Y. (2019), “Türkiye’deki Göç Yönetimi Politikalarının Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum Sürecinde Değerlendirilmesi”, *Route Educational and Social Science Journal*, Vol.6(7), pp. 1054-1066
- Atmaca, Y. (2019), “Belediyeler ve Göçmen Politikaları: Çankırı Örneği”, *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, C.12, S. 1, ss. 56-66.
- Bal, Hüseyin (2006), Kent Sosyolojisi, *Fakülte Kitabevi*, Isparta.
- Belli, A. (2020), “Suriyeli Göçünün Kentleşme Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Kilis Belediyesi Stratejik Planının İçerik Analizi”, Türkiye’de Göçün Kentler Üzerindeki Etkileri (Ed. Vedat Yılmaz ve Yıldız Atmaca), *Ekin Yayınevi*, Bursa, ss. 169-186.
- Bulut, Y. ve Eraldemir, Z. (2015), “Göç Olgusunun Farklı Boyutlarıyla Hatay İli İskenderun ve Dörtöyl İlçeleri Ölçeğinde İncelenmesi”, Uluslararası Göç ve Mülteci Sorunun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü, (Ed. Yakup Bulut), ss.13-38, *Umuttepe Yayınları*, Kocaeli
- Erat, V. (2017), “Küreselleşme ve Ulus-Devlet Sarmalında Devletlerin Göçmen Politikası”, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.8, S. 15, ss. 197-209.
- Eren, V. Aydın A. (2016), Türkiye’de Kentleşme Sürecinde Yeni Bir Olgu: Suriyeli Kentliler, Ocak 2016, *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 2(2):31-38.
- Faist, T. (2003), “Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar”, (Çev. A. Zana Gündoğan ve C.Acar), Bağlam Yayınları, Ankara.
- Gündüz, M. ve Yetim, N. (1997, “Terör ve Göç”, II.Ulusal Sosyoloji Kongresi 20-22 Kasım 1996 Toplum ve Göç Bildiriler Kitabı, *DİE ve Sosyoloji Derneği Ortak Yayını*, ss.109-116, Ankara.
- İçduygu, A. ve Ünalın, T. (1998), “Türkiye’de İç Göç Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri”, Türkiye’de İç Göç, s.38-55, *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını*, İstanbul.

- İzci, F. ve Yılmaz, V. (2019), “Kentlerin Kalkınması Sürecinde Göçün Etkileri: Van İli Örneği”, (Ed. İsmet Yılmaz, Ekrem Karabulut ve Faruk Serin) *Malatya Turgut Özal Üniversitesi 5.Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı*, ss. 209-220.
- Kaypak, Ş., Bimay, M. ve Yılmaz, V. (2017), “Uluslararası Göç ve Mülteci Sorunlarının Çözümünde Yerel Yönetimlerin Rolü: Batman Örneği”, (Ed. Ahmet Yatkın), *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Elazığ.
- Lee, E. S. (1969), “A Theory of Migration”, *Migration* (Der. J. A. Jackson), *Cambridge University Press*, Great Britain, pp.283-297.
- Meccek, M. (2021), “Akıllı Yaşam ve Kent Aracı Olarak Yerel Yönetimlerin Güvenli Kent Uygulamaları”, *Kurumsal Bilgi Yönetimi: Teknolojik Eğilimler* (Ed. Mustafa Kocaoğlu ve Sefa Usta), İstanbul: Eğitim Yayınları, ss. 433-456.
- Tamer, M. ve Birvural, A. (2017) “Mültecilerin Uyum Sürecinde Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü”, *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, C.9, S. 35, ss. 21-27
- Yergin, H. ve Erol, A. (2013), “Göç, Tehcir ve Hicret Kavramları Işığında Köyden Kente Taşınmaların Değerlendirilmesi: Hakkari Örneği” *3rd Arab-Turkish Congress of Social Sciences*, ss. 167-180.
- Yılmaz, A. (2014), “Uluslararası Göç: Çeşitleri ve Etkileri”, *Electronic Turkish Studies Journal*, Volume 9, Issue 2, pp. 1685-1704.
- Yılmaz, V. (2019), “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Sürecinin Yansımaları ve Kentleşme” *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(7), ss. 119-133.
- Yılmaz, V. (2019), “İç Göçün Nedenleri ve Değerlendirilmesi: Bitlis İli Örneği” *OPUS- Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, C. 11, S. 18, ss. 1709-1735.
- Yılmaz, V. ve Karakaya, S. (2019), “İç Göçün Nedenleri ve Sonuçlarının Analizi: Muş İl Örneği”, *İşletme ve Yönetim Araştırmaları I* (Ed. Mustafa Fedai Çavuş), *Akademisyen Kitabevi*, Ankara.
- Yılmaz, V. ve Meccek, M. (2023), “Kavramsal ve Kuramsal Açından Göç”, *Türkiye’de Göç Yönetimi Politikaları* (Ed. Vedat Yılmaz, Muzaffer Bimay), Nobel Yayınları, Ankara, ss. 1-26.
- Yılmaz, V., Çelik Efşan, N. ve Meccek, M. (2020), “Suriyeli Göçmenlerin Kentlere Etkilerinin Torbalı Özelinde Değerlendirilmesi” *Türkiye’de Göçün Kentler Üzerindeki Etkileri* (Ed. Vedat Yılmaz ve Yıldız Atmaca), Ekin Yayınevi, Bursa, ss. 225-245.
- World Vision, <https://www.wvi.org/sites/default/files/Defining%20urban%20contexts%2012.11.17.pdf>, (ET. 04.11.2024).
- <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, ET. 19.12.2024.
- <https://www.goc.gov.tr/gonullu-geri-donus>, ET. 19.12.2024.

Veteriner-Anatomi Bilim Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler

Editörler:

Doç. Dr. Canan Demir & Doç. Dr. İsmet Meydan

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguruyayinlari.com

✉ info@ozguruyayinlari.com

Veteriner-Anatomi Bilim Alanında Akademik

Araştırma ve Değerlendirmeler

Academic Research and Evaluations in the Field of Veterinary-Anatomy Science

Editörler: Doç. Dr. Canan Demir & Doç. Dr. İsmet Meydan

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-900-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub454>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Demir, C. (ed), Meydan, İ. (ed) (2024). *Veteriner-Anatomi Bilim Alanında Akademik Araştırma ve*

Değerlendirmeler. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub454>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguruyayinlari.com/>

6. Kaynaklar

- Arıncı A. Elhan A. Anatomi. Cilt 1. Ankara: Güneş Kitabevi, 2016;s 315.
- Aspinall V: The Urinary System n: Introduction to Veterinary Anatomy & Physiology. Butterworth Heinemann, Chapter 10, s.: 122-133, 2004.
- Bilge O. Anatomi Ders Notları. İstanbul Tıp Kitabevleri;2019.)
- De Labunta A. and Habbel RE. (1986) Applied Veterinary Anatomy 258-264 WB. Saunders Comp. Philadelphia.
- Dursun, N. (2009). Veteriner Anatomi I. Medisan Ankara.
- Fenton AR, Practorius J. Anatomy of the Kidney. Skorecki K, Chertow MG, Marsden AP (Eds). Brenner and
- Hazırolan T. Öz M. Türkbey B. Karaosmanoğlu DA. Oğuz BS. Canyigit M. CT angiography of the renal arteries and veins: normal anatomy and variants. Diagn Interv Radiol 2011;17:67-73.
- Hooper RN., and Taylor TS. (1996): Urinary Surgery. Vet Clin North Am. 11,1,95-121.
- Leslie WS. Sharma S. Anatomy, Abdomen and Pelvis, Renal Artery. StatPearls. Publishing;2019.
- Mesut R, Çıkmaz S. Tıbbi Terminoloji. 3. Baskı. Nobel Tıp Kitabevleri, 2017;s.165.
- Moore LH, Agur RMA, Dalley FA. Essential Clinical Anatomy. Fourth Edition. North American: Lippincott Williams & Wilkins;2011. s.176-185.
- Osborne CA., Fletcher TF: Applied Anatomy and Physiology, Applied Anatomy of the Urinary System with Clinicopathologic Correlation. In: Canine and Feline Nephrology and Urology, Ed: C.A Osborne., D.R.Finco. A Waverly Company, Chapter 1, s.: 3-28, 1995.
- Popesco, P. (1979): Anatomy der Haustiere, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart.
- Robert G. (1975): The Anatomy Of The Domestic Animals W.B.Saunders Company Philadelphia.1,524-530.
- Ross M, Pawlina W. Üriner Sistem. Taylor C (Edt). Histoloji Konu Anlatımı ve Atlas. Ankara: Palme Yayıncılık,2013; ch 20.
- Sisson S.(1985): Ruminant Urugenital System In: Sisson and Grossans's The Anatomy of The Domestic Animals Ed. 5(1):937. W.B. Saunders Philadelphia.

5. Kaynaklar

- Akers, R.M., Denbow, D.M. (2009). *Anatomy and Physiology of Domestic Animals* Blackwell, Iowa
- Bahadır, A., Yıldız, H. (2010). *Veteriner Anatomi Hareket Sistemi ve İç Organlar*. Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Dursun, N. (2009). *Veteriner Anatomi I*. Medisan Ankara.
- Dyce, K.M, Sack, W.O. et Wensing, C.J.G (2009). *Veteriner anatomisi ders kitabı-E-Kitap*.
- Ellenberger, W., Baum, H. (1974). *Handbuch der Vergleichenden Anatomie der Haustiere*. 18. Ed. Auflage, Springer-Verlag, Berlin
- Evans, H.E ve De Lahunta, A. (2012). *Miller'in Köpek-E-Kitabının Anatomisi: Miller'in Köpek-E-Kitabının Anatomisi*.
- Hazıroğlu, R.M., Çakır, A., Yıldız, B., Yıldız ,H., Oto, Ç., Orhan, Ö.İ., ve Ekim, O. (2011). *Temel Veteriner Anatomi*. Anadolu Üniversitesi Basım evi, Eskişehir
- Karan, M., Timurkaan S., Özdemir,D. ve Ünsaldı, E. (2006). *Comparative Macroanatomical Study of the Neurocranium in some Carnivora*, *Anat., Hstol. Embrol.*35,53-56 Berlin.
- König, H.E, Liebich, H.G. (2004). *Anatomy of Domestic Animals*. Schattauer. Stuttgart
- Nickel, R., Schummer, A., Seiferle, E. (1979): *The Viscera of the Domestic Animals*. 2. Ed. Verlag Paul Parey, Berlin.
- Nickel, R., Schummer, A., Seiferle, E., Frewein, J., Wilkens, H., Wille, K.H.(1986). *The Locomotor System of the Domestic Mammals*. 2. Ed. Verlag Paul Parey, Berlin.
- Nur, İ.H., (2012). *Artroloji ve Genel Miyoloji* [PPT belgesi]. Online Web site: 03 Mart 2024 tarihinde <https://www.slideshare.net/HakkiNUR/arthrologia-and-general-myologia> adresinden erişildi.
- Pasquini, C., Spurgeon, T., Pasquini, S. (1996). *Anatomy of domestic animals*. 3. Ed. Sudz Publishing. Texas
- Popesko, P. (1979). *Atlas der Topographischen Anatomie der Haustiere*. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart
- Rowen, D.F., Wilke, W.L., Fails, A.D. (2009). *Anatomy and Physiology of Farm Animals*. 7. Ed. Wiley Blackwell, Iow
- Taşbaş M. (2001). *Veteriner Anatomi, Kemik-EklemKas, Yorum Matbaacılık An*

KAYNAKÇA

- Çalışlar, T., Kahvecioglu, O., Mutus, R. (1996). Veteriner Topografik Anatomi. Ankara: I. Baskı, Medisan Yayınevi.
- Dursun, N. (2008). Veteriner Anatomi II. Ankara: Medisan Yayın Serisi:12.
- Dyce K.M., Sack W.O., Wensing C.J.G. (2010). Textbook of Veterinary Anatomy, 4th. Edn., Saunders Elsevier.
- Hazıroğlu, R.M., Çakır, A. (2017). Veteriner Anatomi. Ankara: Elsevier, Güneş Tıp Kitabevi.
- Hazıroğlu, R.M., Çakır, A., Yıldız, B., Yıldız, H., Oto, Ç., Orhan, İ.Ö., Ekim, O. (2019). Temel Veteriner Anatomi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Küçükler, N. (1993). Hayvan Anatomisi ve Fiziyojisi. Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınlar.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2015). Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Nomina Anatomica Veterinaria Fifth Edition (Revised Version). (2012). Published by the Editorial Committee Hannover (Germany), Columbia, Mo (U.S.A.), Ghent (Belgium), Sapporo (Japan), 73.
- Popesco P. (1979). Atlas der Topographischen Anatomie Der Haustiere. Stuttgart: Ferdinand Enke Verlag.
- Rice L. Trachea anatomy with carina. [PDF belgesi]. Online Web Site: 10 Mart 2024 tarihinde <https://tr.pinterest.com/pin/19562579618938299/> adresinden erişildi.
- Yıldırım, M. (2004). İnsan Anatomisi. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri Ltd. Şti.

KAYNAKLAR

- Anonim:(internet) [https://www.biyolojihikayesi.com/konu-ayrintisi/insanda-sinir Sistemi](https://www.biyolojihikayesi.com/konu-ayrintisi/insanda-sinir-Sistemi)
- Arnold ve ark., et al Sobotta Anatomi Atlası;2016
- Booth LC, May CN, Yao ST. The role of the renal aferent and eferent nerve fbers in heart failure. *Front Physiol*;2015
- Dursun N. Veteriner anatomi: Medisan Yayıncılık, Ankara.; 2000
- Eşrefoğlu M. Genel ve özel histoloji: renkli resimli: Pelikan Yayıncılık; 2004
- İşler Y.S. Özel Başlangıç Koşulları Altında Lincer LIF Nöron Modelinin Analizive Çözüm Metodu. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Der.*, 2023;6(3),1785-1795.
- Junqueira L, Mescher A. Junqueira's basic histology: text and atlas. New York: Mc Graw Hill, 2013.
- Nomina Anatomica Veterinaria: Fourth Edition. Gent (Belgium); 1992.
- Pawlina W, Ross MH. Histology: a text and atlas: with correlated cell and molecular biology: Lippincott Williams & Wilkins; 2018
- Urban, Fischer ,Friedrich Paulsen,Jens Waschke Sobotta Atlası; 2016.

Volatilite Tahmini ve Zımnı Volatilite

Dr. Enes Yıldız • Doç. Dr. Müslüm Polat

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Volatilite Tahmini ve Zımnı Volatilite

Enes Yıldız • Müslüm Polat

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-909-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub463>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yıldız, E., Polat, M. (2024). *Volatilite Tahmini ve Zımnı Volatilite*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub463>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

KAYNAKÇA

- Aboura, S., & Chevallier, J. (2013). Leverage vs. Feedback: Which Effect Drives the Oil Market? *Finance Research Letters*, 10(3), 131-141.
- Adrangi, B., & Chatrath, A. (2022). Dynamic Responses of Major Pacific Rim Emerging Equity Markets to the US Crude Oil Fear Index (OVX). *Bulletin of Applied Economics*, 9(1), 51-84.
- Adrangi, B., Chatrath, A., Macri, J., & Raffice, K. (2019). Dynamic Responses of Major Equity Markets to the US Fear Index. *Journal of Risk and Financial Management*, 12(4), 1-23.
- Akgün, E. (2016). *Türkiye Risk Primi Göstergelerinde Dalgalı Bazlı Parçalı Durağanlık Analizi ve Volatilité Modelleri*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Alexander, C., Kapraun, J., & Korovilas, D. (2015). Trading and Investing in Volatility Products. *Financial Markets, Institutions & Instruments*, 24(4), 313-347.
- Amado, C., Silvennoinen, A., & Teräsvirta, T. (2019). Models with Multiplicative Decomposition of Conditional Variances and Correlations. J. Chevallier, S. Goutte, D. Guerreiro, S. Saglio, & B. Sanhaji içinde, *Financial Mathematics, Volatility and Covariance Modelling* (s. 217-260). Oxford: Routledge.
- Andersen, T. G. (2000). Some Reflections on Analysis of High-Frequency Data. *Journal of Business & Economic Statistics*, 18(2), 146-153.
- Andersen, T. G., & Benzoni, L. (2009). Stochastic Volatility. *Working Paper Series*, 1-56.
- Andersen, T. G., & Bollerslev, T. (1998). Answering the Skeptics: Yes, Standard Volatility Models do Provide Accurate Forecasts. *International Economic Review*, 39(4), 885-905.
- Ataş, B., & Arlı, O. E. (2022). Covid-19 Pandemisi Döneminde Asimetrik Volatilité Bulguları: BIST Sektör Endekslerinde Bir İnceleme. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 6(2), 2217-2233.
- Augen, J. (2008). *The Volatility Edge in Options Trading: New Technical Strategies for Investing in Unstable Markets*. Upper Saddle River, New Jersey: FT Press.
- Auinger, F. (2015). *The Causal Relationship between the S&P 500 and the VIX Index: Critical Analysis of Financial Market Volatility and Its Predictability*. New York: Springer.

- Aydemir, A. B. (2002). Volatility Modelling in Finance. S. Satchell, & J. Knight içinde, *Forecasting Volatility in the Financial Markets* (s. 1-46). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Badshah, I. U., Frijns, B., & Tourani-Rad, A. (2013). Contemporaneous Spill-Over among Equity, Gold, and Exchange Rate Implied Volatility Indices. *Journal of Futures Markets*, 33(6), 555-572.
- Back, S., Mohanty, S. K., & Glambosky, M. (2020). COVID-19 and Stock Market Volatility: An Industry Level Analysis. *Finance Research Letters*, 37, 1-10.
- Bahra, B. (2007). Implied Risk-Neutral Probability Density Functions from Option Prices: A Central Bank Perspective. J. Knight, & S. Satchell içinde, *Forecasting Volatility in the Financial Markets* (s. 201-226). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Baillie, R. T. (1996). Long Memory Processes and Fractional Integration in Econometrics. *Journal of Econometrics*, 73(1), 5-59.
- Baillie, R. T., & Morana, C. (2009). Modelling long Memory and Structural Breaks in Conditional Variances: An Adaptive FIGARCH Approach. *Journal of Economic Dynamics & Control*, 33(8), 1577-1592.
- Baillie, R. T., Bollerslev, T., & Mikkelsen, H. O. (1996). Fractionally Integrated Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity. *Journal of Econometrics*, 74(1), 3-30.
- Banerjee, A., & Urga, G. (2005). Modelling Structural Breaks, Long Memory and Stock Market Volatility: An Overview. *Journal of Econometrics*, 129, 1-34.
- Banulescu-Radu, D., & Dumitrescu, E. (2019). Do High-Frequency-Based Measures Improve Conditional Covariance Forecasts? J. Chevallier, S. Goutte, D. Guerreiro, S. Saglio, & B. Sanhaji içinde, *Financial Mathematics, Volatility and Covariance Modelling* (s. 261-285). Oxford: Routledge.
- Bauwens, L., Hafner, C. M., & Laurent, S. (2012). Volatility Models. L. Bauwens, C. Hafner, & S. Laurent içinde, *Handbook of Volatility Models and Their Applications* (s. 1-45). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Bauwens, L., Laurent, S., & Rombouts, J. V. (2006). Multivariate GARCH Models: A Survey. *Journal of Applied Econometrics*, 21(1), 79-109.
- Bayramoğlu, M. F., & Abasız, T. (2017). Gelişmekte Olan Piyasa Endeksleri Arasında Volatilite Yayılım Etkisinin Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(74), 183-200.
- Belasri, Y., & Ellaia, R. (2017). Estimation of Volatility and Correlation with Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity Models: An Application to Moroccan Stock Markets. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(2), 384-396.
- Bennett, C. (2014). *Trading Volatility: Trading Volatility, Correlation, Term Structure and Skew*. Charleston, South Carolina: CreateSpace.

- Bera, A. K., & Higgins, M. L. (1993). ARCH Models: Properties, Estimation and Testing. *Journal of Economic Surveys*, 7(4), 305-366.
- Bera, A. K., & Kim, S. (2002). Testing Constancy of Correlation and Other Specifications of the BGARCH Model with an Application to International Equity Returns. *Journal of Empirical Finance*, 9(2), 171-195.
- Bessembinder, H., Coughenour, J. F., Seguin, P. J., & Smoller, M. M. (1995). Mean Reversion in Equilibrium Asset Prices: Evidence from the Futures Term Structure. *The Journal of Finance*, 50(1), 361-375.
- Black, F. (1976a). Studies of Stock Market Volatility Changes. *Proceedings of the American Statistical Association, Business and Economic Statistics Section*, 177-181.
- Black, F. (1976b). The Pricing of Commodity Contracts. *Journal of Financial Economics*, 3(1-2), 167-179.
- Black, F., & Scholes, M. (1973). The Pricing of Options and Corporate Liabilities. *The Journal of Political Economy*, 81(3), 637-654.
- Blair, B. J., Poon, S.-H., & Taylor, S. J. (2001). Forecasting S&P 100 Volatility: The Incremental Information Content of Implied Volatilities and High-Frequency Index Returns. *Journal of Econometrics*, 105, 5-26.
- Blenman, L. P., & Wang, G. J. (2012). New Insights on the Implied and Realized Volatility Relation. *Review of Pacific Basin Financial Markets and Policies*, 15(1), 1-22.
- Bollerslev, T. (1986). Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity. *Journal of Econometrics*, 31(3), 307-327.
- Bollerslev, T. (1987). A Conditionally Heteroskedastic Time Series Model for Speculative Prices and Rates of Return. *The Review of Economics and Statistics*, 69(3), 542-547.
- Bollerslev, T. (1990). Modelling the Coherence in Short-Run Nominal Exchange Rates: A Multivariate Generalized ARCH Model. *The Review of Economics and Statistics*, 72(3), 498-505.
- Bollerslev, T. (2010). Glossary to ARCH (GARCH). T. Bollerslev, J. Russell, & M. Watson içinde, *Volatility and Time Series Econometrics: Essays in Honor of Robert F. Engle* (s. 137-163). Oxford: Oxford University Press.
- Bollerslev, T., & Mikkelsen, H. O. (1996). Modeling and Pricing Long Memory in Stock Market Volatility. *Journal of Econometrics*, 73(1), 151-184.
- Bollerslev, T., Engle, R. F., & Wooldridge, J. M. (1988). A Capital Asset Pricing Model with Time-Varying Covariances. *Journal of Political Economy*, 96(1), 116-131.
- Bossu, S. (2014). *Advanced Equity Derivatives: Volatility and Correlation*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

- Bouri, E., Demirel, R., Gupta, R., & Pierdzioch, C. (2020). Infectious Diseases, Market Uncertainty and Oil Market Volatility. *Energies*, 13(16), 1-8.
- Bozkurt, H. (2009). M-GARCH Modellerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(18), 126-145.
- Bozkurt, H. (2009). Türkiye’de Doğrudan Yatırımların Belirleyicileri Üzerine Bir Analiz: CCC-MGARCH Modeli ile Tahmin. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36, 71-92.
- Breeden, D. T., & Litzenberger, R. H. (1978). Prices of State-Contingent Claims Implicit in Option Prices. *The Journal of Business*, 51(4), 621-651.
- Brenner, M., & Galai, D. (1989). New Financial Instruments for Hedging Changes in Volatility. *Financial Analysts Journal*, 45(4), 61-65.
- Brooks, C. (2019). *Introductory Econometrics for Finance* (4 b.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Budd, B. (2017). Canaries in the Coal Mine. The Tale of Two Signals: The VIX and the MOVE Indexes. *8th Economics & Finance Conference* (s. 22-32). London: International Institute of Social and Economic Sciences. 05 29, 2017 tarihinde alındı
- Büberkökü, Ö. (2021). Risk-Getiri İlişkisinin Analizi: Türkiye Örneği. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 14-38.
- Cai, C. X., Faff, R., Hillier, D., & Lhaopadchan, S. (2009). Information Transmission across Stock and Bond Markets. G. Gregoriou içinde, *Stock Market Volatility* (s. 293-310). Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Calvet, L. E., & Fisher, A. J. (2008). *Multifractal Volatility: Theory, Forecasting, and Pricing*. Cambridge, Massachusetts: Academic Press.
- Campbell, J. Y., Lo, A. W., & MacKinlay, A. C. (1997). *The Econometrics of Financial Markets*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Carr, P., & Wu, L. (2006). A Tale of Two Indices. *The Journal of Derivatives*, 13(3), 13-29.
- Carroll, R., & Kearney, C. (2009). GARCH Modeling of Stock Market Volatility. G. Gregoriou içinde, *Stock Market Volatility* (s. 71-90). Boca Raton, Florida: CRC Press.
- CBOE. (2023, 03 20). *Governance*. 04 11, 2023 tarihinde Cboe Global Markets: <https://www.cboe.com/indices/governance/> adresinden alındı
- CBOE/GVZ. (2023, 04 17). *Index Dashboard*. 04 17, 2023 tarihinde Cboe Global Markets: <https://www.cboe.com/us/indices/dashboard/gvz/> adresinden alındı
- CBOE/OVX. (2023, 04 17). *Index Dashboard*. 04 17, 2023 tarihinde Cboe Global Markets: <https://www.cboe.com/us/indices/dashboard/ovx/> adresinden alındı
- Ceylan, A., & Korkmaz, T. (2018). *İşletmelerde Finansal Yönetim* (16 b.). Bursa: Ekin Yayınevi.

- Chen, H. (2021). Analysis of Influencing Factors of Financial Market Volatility Based on Cluster Analysis. *Mobile Information Systems*, 1-13.
- Chen, W., Wei, Y., Lang, Q., Lin, Y., & Liu, M. (2014). Financial Market Volatility and Contagion Effect: A Copula-Multifractal Volatility Approach. *Physica A*, 398, 289-300.
- Christodoulakis, G. A., & Satchell, S. E. (2002). Correlated ARCH (CorrARCH): Modelling the Time-Varying Conditional Correlation between Financial Asset Returns. *European Journal of Operational Research*, 139(2), 351-370.
- Christoffersen, P. F., Diebold, F. X., Mariano, R. S., Tay, A. S., & Tse, Y. K. (2007). Direction-of-Change Forecasts Based on Conditional Variance, Skewness and Kurtosis Dynamics: International Evidence. *Journal of Financial Forecasting*, 1(2), 1-22.
- Chun, D., Cho, H., & Ryu, D. (2020). Economic Indicators and Stock Market Volatility in an Emerging Economy. *Economic Systems*, 44(2), 1-18.
- Cieslak, A., & Povala, P. (2016). Information in the Term Structure of Yield Curve Volatility. *The Journal of Finance*, 71(3), 1393-1436.
- Cipollini, A., & Manzini, A. (2007). Can the VIX Signal Market's Direction? An Asymmetric Dynamic Strategy. *SSRN Electronic Journal*, 1-23.
- Cochran, S. J., Mansur, I., & Odusami, B. (2019). Long Memory and Asymmetry in Commodity Returns and Risk: The Role of Term Spread. J. Chevallier, S. Goutte, D. Guerreiro, S. Saglio, & B. Sanhaji içinde, *Financial Mathematics, Volatility and Covariance Modelling* (s. 9-38). Oxford: Routledge.
- Cont, R. (2007). Volatility Clustering in Financial Markets: Empirical Facts and Agent-Based Models. *Long Memory in Economics*, 289-309.
- Corsi, F. (2009). A Simple Approximate Long-Memory Model of Realized Volatility. *Journal of Financial Econometrics*, 7(2), 174-196.
- Cox, J. C., & Rubinstein, M. (1985). *Options markets*. New Jersey: Prentice Hall.
- Cox, J. C., Ross, S. A., & Rubinstein, M. (1979). Option Pricing: A Simplified Approach. *Journal of Financial Economics*, 7(3), 229-263.
- Çelik, İ., Özdemir, A., Gürsoy, S., & Ünlü, H. U. (2018). Gelişmekte Olan Hisse Senedi Piyasaları ile Kıymetli Madenler Arasındaki Getiri ve Volatilite Yayılımı. *Ege Akademik Bakış*, 18(2), 217-230.
- Çelik, N., & Kaya, M. F. (2010). Uç Değerler Yöntemi ile Riske Maruz Değer'in Tahmini ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Üzerine Bir Uygulama. *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 19-32.
- Çevik, E. İ., & Sezen, S. (2020). Bankacılık Sektörü için Etkin Piyasalar Hipotezinin Uzun Hafıza Modelleri ile Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 332-351.

- Çevik, E., Terzioğlu, H. Ç., & Çevik, E. İ. (2021). Bitcoin ile Önemli Döviz Kurları Arasında Nedensellik İlişkisi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(ICOMEF Özel Sayısı), 108-130.
- Davasligil Atmaca, V. (2018). BİST Şehir Endeksleri Oynaklığının DCC-GARCH Model İle Analizi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(31), 287-308.
- Davidson, J. (2004). Moment and Memory Properties of Linear Conditional Heteroscedasticity Models, and a New Model. *Journal of Business & Economic Statistics*, 22(1), 16-29.
- De Pooter, M., & Van Dijk, D. (2004). *Testing for Changes in Volatility in Heteroskedastic Time Series - A Further Examination*. Rotterdam: Erasmus University Rotterdam, Econometric Institute Report, No. 2004-38.
- Demeterfi, K., Derman, E., Kamal, M., & Zou, J. (1999). *More Than You Ever Wanted to Know about Volatility Swaps*. New York: Goldman Sachs Quantitative Strategies Research Notes.
- Demir, İ., & Çene, E. (2012). İMKB 100 Endeksindeki Kaldıraç Etkisinin ARCH Modelleriyle İki Alt Dönemde İncelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 41(2), 214-226.
- Demireli, E., & Torun, E. (2010). Alternatif Piyasa Oynaklıklarında Meydana Gelen Kırılmaların ICSS Algoritmasıyla Belirlenmesi ve Sürengeliğe Etkileri: Türkiye ve Londra Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(46), 129-145.
- Derman, E., & Miller, M. B. (2016). *The Volatility Smile*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Diebold, F. X., & Nerlove, M. (1989). The Dynamics of Exchange Rate Volatility: A Multivariate Latent Factor ARCH Model. *Journal of Applied Econometrics*, 4(1), 1-21.
- Ding, D. (2011). *Modeling of Market Volatility with APARCH Model*. Uppsala: Uppsala University, Department of Mathematics, Project Report 2011:6.
- Ding, Z., Granger, C. W., & Engle, R. F. (1993). A Long Memory Property of Stock Market Returns and a New Model. *Journal of Empirical Finance*, 1(1), 83-106.
- Dowling, S., & Muthuswamy, J. (2003). The Implied Volatility of Australian Index Options. *SSRN Electronic Journal*, 14, 1-35.
- Dutta, A., Bouri, E., & Roubaud, D. (2019). Nonlinear Relationships amongst the Implied Volatilities of Crude Oil and Precious Metals. *Resources Policy*, 61, 473-478.
- Dutta, A., Nikkinen, J., & Rothovius, T. (2017). Impact of Oil Price Uncertainty on Middle East and African Stock Markets. *Energy*, 123, 189-197.
- Dzielinski, M., Rieger, M. O., & Talpsepp, T. (2011). Volatility Asymmetry, News, and Private Investors. G. Mitra, & L. Mitra içinde, *The Handbook of News Analytics in Finance* (s. 255-270). John Wiley & Sons Ltd: West Sussex.

- Ellis, C., & Sundmacher, M. (2009). The Economic Implications of Volatility Scaling by the Square-Root-of-Time Rule. G. Gregoriou içinde, *Stock Market Volatility* (s. 147-161). Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Emeç, H., & Özdemir, M. O. (2014). Türkiye’de Döviz Kuru Oynaklığının Otor regresif Koşullu Değişen Varyans Modelleri ile İncelenmesi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 51(596), 85-99.
- Enders, W. (2014). *Applied Econometric Time Series* (4 b.). John Wiley & Sons Inc.: Hoboken, New Jersey.
- Engle, R. (2002). Dynamic Conditional Correlation: A Simple Class of Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity Models. *Journal of Business & Economic Statistics*, 20(3), 339-350.
- Engle, R. (2010). What is Happening with Financial Market Volatility and Why? R. Schwartz, J. Byrne, & A. Colaninno içinde, *Volatility: Risk and Uncertainty in Financial Markets* (s. 29-45). New York: Springer.
- Engle, R. F. (1982). Autoregressive Conditional Heteroscedasticity with Estimates of the Variance of United Kingdom Inflation. *Econometrica*, 50(4), 987-1007.
- Engle, R. F., & Bollerslev, T. (1986). Modelling the Persistence of Conditional Variances. *Econometric Reviews*, 5(1), 1-50.
- Engle, R. F., & Kroner, K. F. (1995). Multivariate Simultaneous Generalized ARCH. *Econometric Theory*, 11(1), 122-150.
- Engle, R. F., & Ng, V. K. (1993). Measuring and Testing the Impact of News on Volatility. *The Journal of Finance*, 48(5), 1749-1778.
- Engle, R. F., & Patton, A. J. (2001). What Good is a Volatility Model? *Quantitative Finance*, 1(2), 237-245.
- Engle, R. F., & Rangel, J. G. (2008). The Spline-GARCH Model for Low Frequency Volatility and Its Global Macroeconomic Causes. *The Review of Financial Studies*, 21(3), 1187-1222.
- Engle, R. F., Granger, C. W., & Kraft, D. (1984). Combining Competing Forecasts of Inflation Using a Bivariate ARCH Model. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 8(2), 151-165.
- Engle, R. F., Ito, T., & Lin, W.-L. (1990). Meteor Showers or Heat Waves? Heteroskedastic Intra-Daily Volatility in the Foreign Exchange Market. *Econometrica*, 58(3), 525-542.
- Engle, R. F., Lilien, D. M., & Robins, R. P. (1987). Estimating Time Varying Risk Premia in the Term Structure: The ARCH-M Model. *Econometrica*, 55(2), 391-407.
- Erdoğan, H., & Baykut, E. (2016). BIST Banka Endeksi’nin (XBANK) VIX ve MOVE Endeksleri ile İlişkinin Analizi. *Bankacılar Dergisi*(98), 57-72.

- Erer, E., Dumlu Kırkpınar, A., & Erer, D. (2016). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikasının Gecelik Repo Faiz Oranlarının Oynaklığı Üzerindeki Etkisi. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 37-54.
- Erer, E., Erer, D., & Korkmaz, Ö. (2019). Farklı Rejimler Altında Türkiye, İngiltere, Amerika ve Euro Bölgesi Tahvil Piyasaları, Emtia Piyasası ve Döviz Piyasasından BIST100 Endeksine Volatilite Yayılımı. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 13(1), 77-103.
- Ertuğrul, M. (2019). Kripto Paraların Volatilite Dinamiklerinin İncelenmesi: GARCH Modelleri Üzerine Bir Uygulama. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(4), 59-71.
- Eyüboğlu, K., & Eyüboğlu, S. (2022). Bist Ana Sektör Endekslerinde Zayıf Formda Etkinliğin Yapısal Kırılmalı Uzun Hafıza Modelleri ile Analizi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 702-720.
- Fama, E. F. (1965). The Behavior of Stock-Market Prices. *Journal of Business*, 38(1), 34-105.
- Fassas, A. P., & Siriopoulos, C. (2021). Implied Volatility Indices - A Review. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 79, 303-329.
- Fernandes, M., Medeiros, M. C., & Scharth, M. (2014). Modeling and Predicting the CBOE Market Volatility Index. *Journal of Banking & Finance*, 40, 1-10.
- Fleming, J., Ostdiek, B., & Whaley, R. E. (1995). Predicting Stock Market Volatility: A New Measure. *The Journal of Futures Markets*, 15(3), 265-302.
- Fontanills, G. A., & Gentile, T. (2002). *The Volatility Course Workbook: Step-by-Step Exercises to Help You Master the Volatility Course*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Fouque, J.-P., Papanicolaou, G., & Sircar, K. R. (2000). Mean-Reverting Stochastic Volatility. *International Journal of Theoretical and Applied Finance*, 3(1), 101-142.
- Fung, W. K., & Hsieh, D. A. (1991). Empirical Analysis of Implied Volatility: Stock, Bonds and Currencies. *Working Paper*, Duke University.
- Füss, R., Mager, F., Wohlenberg, H., & Zhao, L. (2011). The Impact of Macroeconomic Announcements on Implied Volatility. *Applied Financial Economics*, 21(21), 1571-1580.
- Gallant, A. R., Hsieh, D. A., & Tauchen, G. E. (1991). On Fitting a Recalcitrant Series: The Pound/Dollar Exchange Rate 1974-83. W. Barnett, J. Powell, & G. Tauchen içinde, *Nonparametric and Semiparametric Methods in Econometrics and Statistics: Proceedings of the Fifth International Symposium in Economic Theory and Econometrics* (s. 199-240). New York: Cambridge University Press.
- Garman, M. B., & Kohlhagen, S. W. (1983). Foreign Currency Option Values. *Journal of International Money and Finance*, 2(3), 231-237.

- Garner, C., & Brittain, P. (2009). *Commodity Options: Trading and Hedging Volatility in the World's Most Lucrative Market*. Upper Saddle River, New Jersey: FT Press.
- Gastineau, G. L. (1977). An Index of Listed Option Premiums. *Financial Analysts Journal*, 33(3), 70-75.
- Gatheral, J. (2006). *The Volatility Surface: A Practitioner's Guide*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Gebka, B. (2009). Do Tigers Care about Dragons? Spillovers in Returns and Volatility between Chinese Stock Markets. G. Gregoriou içinde, *Stock Market Volatility* (s. 457-481). Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Giannopoulos, K. (2000). Measuring Volatility. M. Lore, & L. Borodovsky içinde, *The Professional's Handbook of Financial Risk Management* (s. 42-74). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Glosten, L. R., Jagannathan, R., & Runkle, D. E. (1993). On the Relation between the Expected Value and the Volatility of the Nominal Excess Return on Stocks. *The Journal of Finance*, 48(5), 1779-1801.
- Gök, İ. Y., & Kalaycı, Ş. (2015). Endeks Futures Piyasalar Arasında Uluslararası Etkileşimler: Türkiye ve ABD Piyasaları Üzerinde Sıcak Dalga ve Meteor Yağmuru Hipotezlerinin Sınanması. *Business and Economics Research Journal*, 6(4), 39-53.
- Granger, C. W., & Joyeux, R. (1980). An Introduction to Long-Memory Time Series Models and Fractional Differencing. *Journal of Time Series Analysis*, 1(1), 15-29.
- Gunn, M. (2009). *Trading Regime Analysis: The Probability of Volatility*. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Güleç, T. C., & Aktaş, H. (2019). Kripto Para Birimi Piyasalarında Etkinliğin Uzun Hafıza ve Değişen Varyans Özelliklerinin Testi Yoluyla Analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(2), 491-510.
- Hacıhasanoğlu, E. (2003). *Menkul Kıymet Piyasalarında Volatilitenin Modellenmesi: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası için Bir Deneme*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- Hamzaçebi, C., & Kutay, F. (2004). Yapay Sinir Ağları ile Türkiye Elektrik Enerjisi Tüketiminin 2010 Yılına Kadar Tahmini. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 19(3), 227-233.
- Harvey, A. C. (2007). Long Memory in Stochastic Volatility. J. Knight, & S. Satchell içinde, *Forecasting Volatility in the Financial Markets* (s. 351-363). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Harvey, A., Ruiz, E., & Shephard, N. (2005). Multivariate Stochastic Variance Models. N. Shephard içinde, *Stochastic Volatility: Selected Readings* (s. 156-176). Oxford: Oxford University Press.
- Hepsağ, A., & Yaşar Akçalı, B. (2016). Analysis of Volatility Spillovers between the Bank Stocks Traded in Istanbul Stock Exchange and New York Stock

- Exchange. *Eurasian Econometrics, Statistics & Empirical Economics Journal*, 1, 54-72.
- Hilpisch, Y. J. (2016). *Listed Volatility and Variance Derivatives: A Python-based Guide*. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Hosking, J. R. (1981). Fractional Differencing. *Biometrika*, 68, 165-176.
- Hull, J. C. (2012). *Options, Futures, and Other Derivatives: Global Edition* (8 b.). Harlow, Essex: Pearson Education Limited.
- Hurst, H. E. (1951). Long-Term Storage Capacity of Reservoirs. *Transactions of the American Society of Civil Engineers*, 116(1), 770-799.
- Hwang, S., & Satchell, S. E. (2007). Implied Volatility Forecasting: A Comparison of Different Procedures Including Fractionally Integrated Models with Applications to UK Equity Options. J. Knight, & S. Satchell içinde, *Forecasting Volatility in the Financial Markets* (s. 249-277). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- İmre, S. (2021). Bitcoin ve Euro Arasındaki Volatilite Etkileşiminin Analizi. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 1-13.
- Inclán, C., & Tiao, G. C. (1994). Use of Cumulative Sums of Squares for Retrospective Detection of Changes of Variance. *Journal of the American Statistical Association*, 89(427), 913-923.
- Iqbal, A. S. (2018). *Volatility: Practical Options Theory*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Itkin, A. (2020). *Fitting Local Volatility: Analytic and Numerical Approaches in Black-Scholes and Local Variance Gamma Models*. Toh Tuck, Singapur: World Scientific.
- Javaheri, A. (2015). *Inside Volatility Filtering: Secrets of the Skew* (2 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Jiang, G. J. (2007). Stochastic Volatility and Option Pricing. J. Knight, & S. Satchell içinde, *Forecasting Volatility in the Financial Markets* (s. 131-171). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Jiang, G. J., & Tian, Y. S. (2007). Extracting Model-Free Volatility from Option Prices: An Examination of the VIX Index. *The Journal of Derivatives*, 14(3), 35-60.
- Kacppel, J. (2002). *The Option Trader's Guide to Probability, Volatility, and Timing*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Kalotychou, E., & Staikouras, S. K. (2009). An Overview of the Issues Surrounding Stock Market Volatility. G. Gregoriou içinde, *Stock Market Volatility* (s. 3-30). Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Kanas, A. (2012). Modelling the Risk-Return Relation for the S&P 100: The Role of VIX. *Economic Modelling*, 29(3), 795-809.

- Karabiyik, L., & Anbar, A. (2007). Volatilite ve Varyans Swapları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(35), 62-77.
- Karali, B., & Power, G. J. (2013). Short-and Long-Run Determinants of Commodity Price Volatility. *American Journal of Agricultural Economics*, 95(3), 724-738.
- Kayalidere, K. (2013). *Volatilite Tahmin Modelleri ve Performanslarının Ölçümü: Hisse Senedi Piyasalarında Bir Uygulama*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaynar, O., & Taştan, S. (2009). Zaman Serisi Analizinde MLP Yapay Sinir Ağları ve ARIMA Modelinin Karşılaştırılması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33, 161-172.
- Kayral, İ. E. (2020). En Yüksek Piyasa Değerine Sahip Üç Kripto Paranın Volatilitelerinin Tahmin Edilmesi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(22), 152-168.
- Kendirli, S., & Karadeniz, G. (2012). 2008 Kriz Sonrası İMKB 30 Endeksi Volatilitelerinin Genelleştirilmiş ARCH Modeli ile Tahmini. *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 95-104.
- Kim, T.-H., & White, H. (2004). On More Robust Estimation of Skewness and Kurtosis. *Finance Research Letters*, 1(1), 56-73.
- Korkmaz, T., & Bostancı, A. (2011). RMD Hesaplamalarında Volatilite Tahminleme Modellerinin Karşılaştırılması ve Basel II Yaklaşımına Göre Geriye Dönük Test Edilmesi: İMKB 100 Endeksi Uygulaması. *Business and Economics Research Journal*, 2(3), 1-17.
- Koutmos, G. (1996). Modeling the Dynamic Interdependence of Major European Stock Markets. *Journal of Business Finance & Accounting*, 23(7), 975-988.
- Koutmos, G., & Booth, G. G. (1995). Asymmetric Volatility Transmission in International Stock Markets. *Journal of International Money and Finance*, 14(6), 747-762.
- Koy, A., & Ekim, S. (2016). Borsa İstanbul Sektör Endekslerinin Volatilite Modellemesi. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 1-23.
- Kömm, H. (2016). *Forecasting High-Frequency Volatility Shocks: An Analytical Real-Time Monitoring System*. New York: Springer.
- Körs, M. (2021). *Finansal Piyasalarda Volatilite Tahmini: Midas Regresyon Yöntemiyle Bir Uygulama*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kraft, D. F., & Engle, R. F. (1982). *Autoregressive Conditional Heteroskedasticity in Multiple Time Series*. San Diego: Department of Economics, University of California, Unpublished manuscript.
- Kumar, S. S. (2012). A First Look at the Properties of India's Volatility Index. *International Journal of Emerging Markets*, 7(2), 160-176.

- Kwok, Y. K., & Zheng, W. (2022). *Pricing Models of Volatility Products and Exotic Variance Derivatives*. Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Latane, H. A., & Rendleman, R. J. (1976). Standard Deviations of Stock Price Ratios Implied in Option Prices. *The Journal of Finance*, 31(2), 369-381.
- Lehman, R., & McMillan, L. G. (2011). *Options for Volatile Markets: Managing Volatility and Protecting Against Catastrophic Risk* (2 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Lcón, Á., Rubio, G., & Serna, G. (2005). Autoregressive Conditional Volatility, Skewness and Kurtosis. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 45, 599-618.
- Lin, B., & Su, T. (2020). The Linkages between Oil Market Uncertainty and Islamic Stock Markets: Evidence from Quantile-on-Quantile Approach. *Energy Economics*, 88, 1-10.
- Liu, M.-L., Ji, Q., & Fan, Y. (2013). How does Oil Market Uncertainty Interact with Other Markets? An Empirical Analysis of Implied Volatility Index. *Energy*, 55, 860-868.
- Lopez, J. A. (2001). Evaluating the Predictive Accuracy of Volatility Models. *Journal of Forecasting*, 20(2), 87-109.
- Luo, Y., & Huang, Y. (2018). Long Memory or Structural Break? Empirical Evidences from Index Volatility in Stock Market. *China Finance Review International*, 9(3), 324-337.
- Majmudar, U., & Banerjee, A. (2004). VIX Forecasting. *In The 40th Annual Conference of the Indian Econometrics Society*, 1-23.
- Manda, K. (2010). Stock Market Volatility during the 2008 Financial Crisis. *The Leonard N. Stern School of Business Glucksman Institute for Research in Securities Markets*, 1-32.
- Mandelbrot, B. (1963). The Variation of Certain Speculative Prices. *The Journal of Business*, 36(4), 394-419.
- Markellos, R. N., & Psychoyios, D. (2018). Interest Rate Volatility and Risk Management: Evidence from CBOE Treasury Options. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 68, 190-202.
- Mazıbaş, M. (2005). İMKB Piyasalarındaki Volatilitenin Modellenmesi ve Öngörülmesi: Asimetrik GARCH Modelleri ile Bir Uygulama. *Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)*, 1-29.
- McAleer, M., & Medeiros, M. C. (2008). A Multiple Regime Smooth Transition Heterogeneous Autoregressive Model for Long Memory and Asymmetries. *Journal of Econometrics*, 147(1), 104-119.
- McMillan, D., Speight, A., & Apgwilym, O. (2000). Forecasting UK Stock Market Volatility. *Applied Financial Economics*, 10(4), 435-448.

- Mele, A., Obayashi, Y., & Shalen, C. (2015). Rate Fears Gauges and the Dynamics of Fixed Income and Equity Volatilities. *Journal of Banking & Finance*, 52, 256-265.
- Merton, R. C. (1973). Theory of Rational Option Pricing. *The Bell Journal of Economics and Management Science*, 4, 141-183.
- Mills, T. C., & Markellos, R. N. (2008). *The Econometric Modelling of Financial Time Series*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mishra, P., & Debasish, S. S. (2020). Exploring Relationship between Stock Market Indices and India Volatility Index Using Econometric Analysis. *International Journal of Management*, 11(12), 919-930.
- Mostafa, F., Dillon, T., & Chang, E. (2017). *Computational Intelligence Applications to Option Pricing, Volatility Forecasting and Value at Risk*. New York: Springer.
- Natenberg, S. (2012). *Basic Option Volatility Strategies: Understanding Popular Pricing Models*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Natenberg, S. (2014). *Option Volatility and Pricing: Advanced Trading Strategies and Techniques* (2 b.). New York: McGraw-Hill Education.
- Nelson, D. B. (1991). Conditional Heteroskedasticity in Asset Returns: A New Approach. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 59(2), 347-370.
- Newey, W. K., & West, K. D. (1994). Automatic Lag Selection in Covariance Matrix Estimation. *The Review of Economic Studies*, 61(4), 631-653.
- Oduncu, A., Ermişoğlu, E., & Akçelik, Y. (2013). Merkez Bankasının Yeni Enstrümanı Rezerv Opsiyonu Mekanizması ve Kur Oynaklığı. *Bankacılar Dergisi*(86), 43-52.
- Ozair, M. (2014). What does the VIX Actually Measure? An Analysis of the Causation of SPX and VIX. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*, 3(2), 83-132.
- Önder, E., & Hasgül, Ö. (2009). Yabancı Ziyaretçi Sayısının Tahmininde Box-Jenkins Modeli, Winters Yöntemi ve Yapay Sinir Ağlarıyla Zaman Serisi Analizi. *Istanbul University, Business Economy Institute Journal of Management*, 62, 62-83.
- Pabuçcu, H., & Değirmenci, N. (2018). Volatilitenin Modellenmesi ve ANFIS Model ile BIST100 Getiri Tahmini. *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 8(2), 325-345.
- Parkinson, M. (1980). The Extreme Value Method for Estimating the Variance of the Rate of Return. *The Journal of Business*, 53(1), 61-65.
- Passarelli, D. (2012). *Trading Options Greeks: How Time, Volatility, and Other Pricing Factors Drive Profits* (2 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Pathak, J., & Deb, S. G. (2020). Stylized Patterns in Implied Volatility Indices and Stock Market Returns: A Cross Country Analysis across Developed and Emerging Markets. *Cogent Economics & Finance*, 8(1), 1-24.

- Polat, M., & Kılıç, E. (2022). BRICS Ülkelerinde Döviz Kuru ve Borsa Arasındaki Getiri ve Volatilite Etkileşimi: VAR-EGARCH Modeli ile Bir Uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(49), 539-551.
- Poon, S.-H. (2005). *A Practical Guide to Forecasting Financial Market Volatility*. London: John Wiley & Sons Inc.
- Poon, S.-H., & Granger, C. W. (2003). Forecasting Volatility in Financial Markets: A Review. *Journal of Economic Literature*, 41(2), 478-539.
- Poon, S.-H., & Granger, C. W. (2005). Practical Issues in Forecasting Volatility. *Financial Analysts Journal*, 61(1), 45-56.
- Psychoyios, D., Dotsis, G., & Markellos, R. N. (2006). *Does the VIX Jump? Implications for Pricing and Hedging Volatility Risk*. Atina: Athens University of Economics and Business, Working Paper.
- Rachev, S. T., Mittnik, S., Fabozzi, F. J., Focardi, S. M., & Jašić, T. (2007). *Financial Econometrics: From Basics to Advanced Modeling Techniques*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- Redhead, K. (1997). *Financial Derivatives: An Introduction to Futures, Forwards, Options and Swaps*. London: Prentice Hall.
- Sadeghzadeh, K. (2018). Borsanın Psikolojik Faktörlere Duyarlılığı: Oynaklık Endeksi (VIX) ve Tüketici Güven Endeksi (TGE) ile BIST 100 Endeksi Arasındaki İlişkiler. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2), 238-253.
- Sadorsky, P. (2021). Predicting Gold and Silver Price Direction Using Tree-Based Classifiers. *Journal of Risk and Financial Management*, 14(5), 1-21.
- Sansó, A., Aragó, V., & Carrion, J. L. (2004). Testing for Changes in the Unconditional Variance of Financial Time Series. *Revista de Economía Financiera*, 4, 32-53.
- Sayın, S., Doğru, E., & Gürsoy, S. (2020). Dolar Kuru ile Seçili BIST Şehir Endeksleri Arasında Getiri ve Volatilite Yayılımı: Çok Değişkenli VAR-EGARCH Uygulaması. *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(49), 441-466.
- Shahzad, S. J., Ferrer, R., Ballester, L., & Umar, Z. (2017). Risk Transmission between Islamic and Conventional Stock Markets: A Return and Volatility Spillover Analysis. *International Review of Financial Analysis*, 52, 9-26.
- Shephard, N. (2005). General Introduction. N. Shephard içinde, *Stochastic Volatility: Selected Readings* (s. 1-33). Oxford: Oxford University Press.
- Shover, L. (2012). *Trading Options in Turbulent Markets: Master Uncertainty Through Active Volatility Management* (2 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Sinclair, E. (2013). *Volatility Trading* (2 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

- Singh, V. K., Nishant, S., & Kumar, P. (2018). Dynamic and Directional Network Connectedness of Crude Oil and Currencies: Evidence from Implied Volatility. *Energy Economics*, 76, 48-63.
- Siriopoulos, C., & Fassas, A. (2012). An Investor Sentiment Barometer — Greek Implied Volatility. *Global Finance Journal*, 23(2), 77-93.
- Söylemez, Y. (2020). Genelleştirilmiş Otoresgresif Koşullu Değişen Varyans Modelleri ile Bitcoin Volatilitesinin Analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1322-1333.
- Taylor, S. J. (1986). *Modelling Financial Time Series*. Chichester, West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Thupayagale, P. (2011). Long Memory in the Volatility of an Emerging Fixed-Income Market: Evidence from South Africa. *South African Journal of Economics*, 79(3), 290-300.
- Tsay, R. S. (2005). *Analysis of Financial Time Series* (2 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Tse, Y. K. (1998). The Conditional Heteroscedasticity of the Yen-Dollar Exchange Rates. *Journal of Applied Econometrics*, 13, 49-55.
- Tse, Y. K. (2000). A Test for Constant Correlations in a Multivariate GARCH Model. *Journal of Econometrics*, 98(1), 107-127.
- Tse, Y. K., & Tsui, A. K. (2002). A Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity Model With Time-Varying Correlations. *Journal of Business & Economic Statistics*, 20(3), 351-362.
- Türkyılmaz, S., & Balıbcı, M. (2014). Türkiye Hisse Senedi Piyasası Oynaklığındaki Asimetrik Uzun Hafıza Özelliği. *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-10.
- Ural, M., & Adakale, T. (2009). Beklenen Kayıp Yöntemi ile Riske Maruz Değer Analizi. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 9(17), 23-39.
- Verbeek, M. (2017). *A Guide to Modern Econometrics* (6 b.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- Wang, H. (2019). VIX and Volatility Forecasting: A New Insight. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 533, 1-7.
- Whaley, R. E. (1993). Derivatives on Market Volatility: Hedging Tools Long Overdue. *The Journal of Derivatives*, 1(1), 71-84.
- Whaley, R. E. (2000). The Investor Fear Gauge. *The Journal of Portfolio Management*, 26(3), 12-17.
- Whaley, R. E. (2009). Understanding the VIX. *The Journal of Portfolio Management*, 35(3), 98-105.
- White, H., Kim, T.-H., & Manganelli, S. (2010). Modeling Autoregressive Conditional Skewness and Kurtosis with Multi-Quantile CAViaR. T. Bollerslev, J. Russell, & M. Watson içinde, *Volatility and Time Series*

- Econometrics: Essays in Honor of Robert F. Engle* (s. 231-256). Oxford: Oxford University Press.
- Xiao, L., & Aydemir, A. (2007). Volatility Modelling and Forecasting in Finance. J. Knight, & S. Satchell içinde, *Forecasting Volatility in the Financial Markets* (s. 1-45). Jordan Hill, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Yalçın, Y. (2007). Stokastik Oynaklık Modeli ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında Kaldıraç Etkisinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 357-365.
- Yang, D., & Zhang, Q. (2000). Drift-Independent Volatility Estimation Based on High, Low, Open, and Close Prices. *The Journal of Business*, 73(3), 477-492.
- Yıldırım, H. (2019). The Long-Term Relationship of Fear Index with Dollar Index, DAX Volatility Index and Crude Oil Prices: ARDL Bond Test. T. Çürük içinde, *Economics and Administrative* (s. 47-58). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Yıldırım, H., & Çolakyan, A. (2014). Finansal Yatırım Araçlarında Riske Maruz Değer Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(1), 1-24.
- Yıldız, B., & Dam, M. M. (2022). Erken Dönem Covid-19 Pandemisinin Avrupa Borsalarındaki Volatiliteye Etkisinin Araştırılması. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(1), 167-182.
- Zakoian, J.-M. (1994). Threshold Heteroskedastic Models. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 18(5), 931-955.
- Zhou, S., Wang, H., Lai, K. K., & Yen, J. (2013). *Volatility Surface and Term Structure: High-Profit Options Trading Strategies*. Oxford: Routledge.
- Zhou, Y. (2014). Modeling the Joint Dynamics of Risk-Neutral Stock Index and Bond Yield Volatilities. *Journal of Banking & Finance*, 38, 216-228.

Eğitim Tarihi Açısından Osmanlı Donanması'nın
Beden Eğitimi Yönetmeliği/Programı

Donanmanın Terbiyye-i Bedeniyye Ta'lîmatnâmesi

Hazırlayan
Prof. Dr. Yaşar KOP

*Almanca'dan Osmanlı Türkçesine Çeviren
Nail Efendi ve Teğmen Diresel Efendi*

 ÖZGÜR
YAYINLARI

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Donanmanın Terbiyye-i Bedeniyye Ta'lîmatnâmesi

Yaşar Kop

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Nimet Sönmez Okulmuş ve Erdiç Okulmuş

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-992-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub569>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Kop, Y., (2024). *Donanmanın Terbiyye-i Bedeniyye Ta'lîmatnâmesi*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub569>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2001). *Türk Eğitim Tarihi*. (8. baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Armaoğlu, F. (2010). *20. yüzyıl siyasi tarihi*. (17. baskı). İstanbul: Alkım Yayınları.
- Aybars, E. (1994). *Türkiye Cumhuriyeti tarihi I*. (3. baskı). Ankara: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Aydın, A. (2013). *Yükseköğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Bailey, K.D. (1982). *Methods of social research*. (2nd ed.). New York: The Free Press.
- Bilmen, Ö. N. (1993). *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali Âlisi*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Copeaux, E. (2000). Türkiye'de 1931–1993 arasında tarih ders kitapları. *Tarih eğitimine eleştirel yaklaşımlar*. İstanbul: Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (4. baskı). Trabzon.
- Devellioglu, F. (2023). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gürak, H. G. (1999). *Kuruluşunu 700. Yılında Osmanlı*. İstanbul: Nesa Basın Yayın Dağıtım.
- Heper, E. (2012). Spor bilimleri ile ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi. H. Ertan. (Ed.). *Spor bilimine giriş*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları. ss.2-29.
- Kabapınar, Y. (2009). Yeni öğrenme anlayışı ışığında sosyal bilgiler ders kitapları. *Sosyal Bilgiler Öğretimi-Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. (367-401). Ankara: Pegem Akademi.
- Kop, Y. ve Kop, M. (2018). I.Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı donanmasının eğitimine katkı sunan tercüme bir kitap: “Terbiyye-İ Bedeniyye” üzerine genel bir analiz. K. Ulusoy (Ed.) 2. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler*

Kongresi/ICOESS (4-7 Nisan 2018). (içinde ss. 356-365). Antalya. Tam metin bildiriler e-kitabı.

Mayring, P. (2000). *Nitel sosyal araştırmaya giriş*. A. Gümüş ve M. S. Durgun (Çev.). Adana: Baki Kitabevi.

Özön, M. N. (2008). *Büyük Osmanlıca-Türkçe sözlük*, İstanbul: İnkılap Kitabevi,

Sevim, Y. (1997). *Antreman bilgisi*. Ankara: Tutubay Yayınları.

Soyer, F. (2004). Osmanlı Devleti'nde beden eğitimi ve spor alanındaki kurumsal yapılanmalar ve okul programlarındaki yeri konusunda bir inceleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24 (1), 209-225.

Şemseddin Sami, (2019). *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Şifa Yayınevi.

www.atam.gov.tr adresinden 27.03.2018 tarihinde edinilmiştir.

www.tdk.gov.tr adresinden 10.07.2018 tarihinde edinilmiştir.

Yalçın, D., Akbulut, D. A., Balcıoğlu, M., Köstüklü, N., Süslü, A., Turan, R., Eraslan, C. ve Tural, M. A (2000). *Türkiye Cumhuriyeti tarihi-I*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (2. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2009). 1998 ve 2004 sosyal bilgiler programına göre hazırlanan ders kitaplarındaki bazı kavramların veriliş biçimlerinin karşılaştırılması. *Marmara Coğrafya Dergisi*. 19, 130-152.

Yerel Medyada Tarım Reklamlarının Çiftçiler Üzerindeki Etkileri

Mustafa Cihan Yaralı

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Yerel Medyada Tarım Reklamlarının Çiftçiler Üzerindeki Etkileri

Mustafa Cihan Yaralı

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-384-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub519>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Yaralı, M. C., (2024). *Yerel Medyada Tarım Reklamlarının Çiftçiler Üzerindeki Etkileri*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub519>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu çalışma Doç. Dr. Ahmet Çalık danışmanlığında KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yüksek Lisans programı, "Yerel Medyada Tarım Reklamlarının Çiftçiler Üzerindeki Etkileri" adlı tezden üretilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Kaynakça

- Akçakoca, Oğuz (2006). Konya Yerel Basının Yapısal ve İçerik Analizi İle Bir Yerel Basın Model Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akan, Yusuf ve Kaynak, Selahattin (2005). Tüketicilerin şikâyet düşüncesini etkileyen faktörler. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 63 (2), 1-19.
- Arabacı, Baki (2010). Müşteri İlişkileri ve CRM. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Arabacı, Gizem ve Uzunoglu Hande (2010). Yerel medya sektörü ve globalleşen medyaya göre konumu İzmir Ticaret Odası Eylül Ar-Ge Bülteni, 14-20
- Baş, Mehmet, Tolon, Metehan ve Aktepe, Cemalettin (2015). Müşteri İlişkileri Yönetimi (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Barış, Gülfidan (2008). Kusursuz Müşteri Memnuniyeti İçin Şikâyet Yönetimi. Mediacat Kitapları, İstanbul.
- Bayram, Topal ve Şahin, Hasan (2017). Reklamların genç tüketicilerin satın alma davranışına etkisinin incelenmesi. Sosyal Bilimler Metinleri, 2017 Temmuz ICOMEP Özel Sayısı.
- Bekiroğlu, Onur ve Bal, Enes (2006) Sanal âlemin yerel aktörleri: Konya yerel basını üzerine bir analiz, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 4 (2), 71- 85.
- Bodur, Feyyaz. (1997). Yerel Basında Yönetim ve Örgüt Yapısı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Bozkurt, İzzet. (2007). Bütünleşik Pazarlama İletişimi. İstanbul: Mediacat Kitapları.
- Cemalcılar, İlhan. (1998). Pazarlama Kavramlar-Kararlar. İstanbul: Beta Basım Yayım. Cüceloğlu, Doğan. (2016). İnsan ve Davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi

- Çatı, Kahraman ve Koçoğlu, Cenk M. (2008). Müşteri sadakati ile müşteri tatmini arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (19), 167-188.
- Çatı, Kahraman, Koçoğlu, Cenk Murat ve Gelibolu, Levent (2010). Müşteri beklentileri ile müşteri sadakati arasındaki ilişki: beş yıldızlı bir otel örneği, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19 (1). 429-446.
- Çavuş, Selahattin. 2017. Yerel basının sorunları üzerine tespitler: Aksaray örneğinde nitel bir araştırma, Aksaray Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9 (4), 19- 32
- Çiçek, Ercan (2005). Müşteri ilişkileri yönetimini uygulama sürecinde başarıyı etkileyen faktörler. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 2005 (2). 60-72.
- Çiçek, Ercan (2006). Süpermarket ve hipermarketlerde müşteri ilişkileri yönetimi ve bir uygulama. Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2006 (11). 1-16.
- Çizmecioğlu, S., Boz, E., & Çalık, A. Application of PFAHP-GTOPSIS Methods for Third-party Logistics Provider Selection. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 14(1), 393-413.
- Çubukçu, Sena (2016). Gümüşhane Yerel Basınının Gündem Kurma Kuramı Bağlamında Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çubukcu, A., Pervin, Ö. A., Boz, E., & Çalık, A. (2023). An Idea Evaluation Phase in Online Communities: A Case on the COVID-19 Innovation Platform. Journal of Organisational Studies & Innovation, 10(4).
- Değirmencioğlu, Gürsoy (2007). Yeni İletişim Teknolojilerinin Yerel Basına Sunduğu Olanaklar ve Kocaeli Yerel Gazetelerinin İnternet Sayfaları Üzerine Bir Değerlendirme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 475-492
- Demirel, Yavuz (2006). Müşteri İlişkileri Yönetimi ve Bilgi Paylaşımı. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Doyle, Peter. (2003). Değer Temelli Pazarlama. (Çeviren: Gülfidan Barış). İstanbul. Kapital Medya.
- Durmaz, Mustafa (2001). Pazarlama iletişimi üzerine, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi. (11). 237-241 .
- Durmaz, Yakup. (2008). Tüketici Davranışı (1.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ergülen, A., & Çalık, A. (2024). F-BWM-MARCOS approach for performance evaluation of Türkiye's top 500 industrial enterprises in the pre-pandemic and pandemic era. Benchmarking: An International Journal.

- Eriñ, Orhan (2007). Yerel Medyanın Tarihsel Gelişimi ve Geleceği, Türkiye’de Yerel Basın.
- İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 107-109
- Eyvazova Berikan M. (2006). Hizmet İşletmelerinde Pazarlama Etkinliğinin Arttırılması ve Müşteri Tatmini-Turizm Alanında Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gödekermerdan, Leyla ve Deniz, Arzu (2014). Müşteri ilişkileri yönetimi: otobüs firmaları üzerine bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi 13 (1-2). 241-257
- Gronstedt, A. (2002). Müşteri Yüzyılı. (Çeviren: Tanju Kalkay). İstanbul: Mediacat Kitapları. Güleş, Hasan Kürşat. (2004). Bilişim teknolojilerinin müşteri ilişkileri yönetimine katkıları.
- Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (12). 231-243
- Gülkan, Aygöl B. (2010). Pazarlama İletişimi Bileşenlerinden Halkla İlişkiler Çerçevesinde Uluslararası Alanda Kültürün Tutundurma Faaliyetleri Üzerine Etkisi: L’oreal ve Beko Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hançer, Murat. (2003). Konaklama endüstrisinde müşteri sadakati: anlam, önem, etki ve sonuçlar. Seyahat ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 3 (1-2).
- Bakırtaş, Hülya. (2013). Müşteri İlişkileri Yönetimi Kavramlar, Modeller ve Stratejiler (1. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Ilgaz, Ceyda. (2003). Türkiye’de yerel gazetecilik. İletişim Fakültesi Dergisi, (16). 177- 184. İslamoğlu, Ahmet Hamdi. (2003). Tüketici Davranışları. İstanbul: Beta Yayın Dağıtım A.Ş.
- Kayacan, İsa. (1996). Basınıımızın Anadolu Cephesi. Ankara: Ece Yayınları Kotler,
- Philip. (2003). Pazarlama Yönetimi (1. Baskı). İstanbul: Beta Basım.
- Kotler, Philip ve Lee, Nancy (2006). Kamu Sektöründe Pazarlama. (Çeviren: Zeynep Kökkaya Chalar). İstanbul: Mediacat Kitapları.
- Küçükdoğan, Rengin. (2011). Reklâm Nasıl Çözömlenir? (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Mazlum, Mustafa. (2010). Pazarlama ilkeleri. Mersin: Çağ Üniversitesi Yayınları, 2 (12). 1033-1067.
- Menekşe, Hüseyin. (Ocak 2018). Yerli Otomobil Üretim Yeri Konya Olmalı. <http://www.konyayenigun.com/yenigun-ozel/yerli-otomobil-uretim-yeri-konya-olmalı-h171983.html>, Erişim Tarihi: 31.01.2018.
- Meral, Pınar Seden. (2006). Kurumsal Reklâm Kavramı ve Bankacılık Sektöründeki Kurumsal Reklâm Örnekleri. II. Ulusal Halkla İlişkiler Sempozyumu (27-28 Nisan 2006). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi.

- Mucuk, İsmet. (2001). *Modern İşletmecilik*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Odabaşı, Yavuz. (2006). *Satış ve Pazarlamada Müşteri İlişkileri Yönetimi: (CRM) (1. Baskı)*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Odabaşı, Yavuz. (2015). *Satışta ve Pazarlamada Müşteri İlişkileri Yönetimi (CRM) (9. Baskı)*. İstanbul: Aura Kitaplığı.
- Odabaşı, Yavuz ve Barış, Gülfidan. (2002). *Tüketici Davranışı (9. Baskı)*. İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri.
- Otay Demir, F. ve Kırdar, Yalçın. (2007). *Müşteri İlişkileri Yönetimi: CRM. Review of Social, Economic & Business Studies, 7 (8). 293-308.*
- Özcan, Murat. (1996). *Kobilerde Pazarlama (1. Baskı)*. İstanbul: Ekin Kitabevi.
- Özçam, Dilek S. ve Bilgin, Zeynep F (2012). *Satınalma davranışında reklamın ve reklam türlerinin önemi ve etik algısı. Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4 (1).*
- Özkalp, Enver. (1993). *Sosyolojiye Giriş (7.Baskı)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Özturan, M. and Roney, S. A. (2004). *Internet Use Among Travel Agencies In Turkey: Exploratory Study. Tourism Management 25.*
- Özteke, Uğur. (2018). *Trafikte Sorun Varsa Çözüm de Var <https://www.pusulahaber.com.tr/trafikte-sorun-varsa-cozumu-de-var-8017yy.htm+%&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>, Erişim Tarihi: 06.03.2018.*
- Peppers, Don ve Rogers, Martha. (2013). *Müşteri İlişkileri Yönetimi CRM. (Çeviren: Pelin Duru ve Pınar Şengözer)*. İstanbul: Optimist Yayın Dağıtım.
- Roos, Inger ve Gustafsson, Anders (2011). *The Influence Of Active And Passive Customer Behavior On Switching In Customer Relationships*. Dublin: Managing Service Quality.
- RTÜK (2016). *2017 Yılı Tahmini Bütçesi ve 2015 Yılı Kesin Hesabı İle 2016 Yılı Faaliyetleri Hakkında Rapor*. Ankara: Radyo ve Televizyon Üst Kurumu
- SGB,2017,https://www.tarim.gov.tr/SGB/TARYAT/Belgeler/il_yatirim_rehberleri/kon_ya.pdf
- Sim, Şükrü, (2007). *Yerel medya olgusu ve Batman yerel medyasına bakış*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 397-415.
- Sürmeli, Ümit. (2018). *Yıllık Atlarına Ne Oldu?. <http://www.yenimeram.com.tr/yilki-atlarina-ne-oldu-288738.htm>, Erişim Tarihi: 14.04.2018.*
- Tek, Ömer Bayram. (1999). *Pazarlama İlkeleri (8. Baskı)*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tenekecioğlu, Birol. (2002). *Genel İşletme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Tokol, Tuncer. (2007). *Pazarlama Yönetimi (10. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Torlak, Ömer. (2000). Tüketim-Bireysel Eylemin Toplumsal Dönüşümü. (1.Baskı) İstanbul: İnkılab Yayınları.
- Türk, Zehra (2004). Tüketici Satın Alma Davranışını Etkileyen Faktörler ve Perakendeci Markası Üzerine Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Utkan, Osman (2007). Kayseri Medyası ve Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Ünal, Şinasi. (1996). Yerel basının sorunları. Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, 2 (12), 1068-1072.
- Varinli, İnci. (2006). Pazarlamada Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Varinli, İnci ve Çatı, Kahraman (2010). Güncel Pazarlama Yaklaşımlarından Seçmeler (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Vural, Ali M. (1996). Yerel Kamuoyunun Kitle İletişim Aracı Olarak Yerel Basın, Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı II.
- Vural. Ali M. (1999). Yerel Basın ve Kamuoyu, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yaman, Esra. (2017). Yerel Televizyonlarda Yayınlanan Reklamların Marka Tutumu Oluşturmadaki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yavalar, Elif D. (2009). Yerel Medya Bağlamında Kocaeli Medyası ve Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Yereli, Ayşe N. (2001). Müşteri ilişkileri yönetimi (CRM) ve günümüz Türkiye'sinin yeri. Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (1). 29-42.
- Ying, Murat. (2012). Sosyal Medya Platformları Üzerinden Pazarlama ve Bu Mecrayı Etkin Kullanan Sektörler. Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme M.B.A. İstanbul.
- Yurdakul, Müberra. (2014). İlişkisel pazarlama anlayışında müşteri sadakati olgusunun ayrıntılı bir şekilde analizi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Yurdakul, Nilay B. (2006). Bütünleşik Pazarlama İletişimi Ölçümleme Süreci, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. 20-27.
- Zaim, Elif. (2016). Yaratıcı Reklam Ödülü Almış ve Almamış Reklamların Marka İmajı, Kalite Algısı Ve Sonuç Olarak Satın Alma Niyeti Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yönetim Bilişim Sistemlerinde Güncel Konular

Editör:

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih KARACA

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Yönetim Bilişim Sistemlerinde Güncel Konular

Current Topics in Management Information Systems

Editor: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih KARACA

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-941-6

ISBN (Paperback): 978-975-447-416-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub498>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Karaca, M. F. (ed) (2024). *Yönetim Bilişim Sistemlerinde Güncel Konular*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub498>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynakça

- Akbaba, A. İ., & Gündoğdu, Ç. (2021). Bir servis robotu olarak telepresen-
ce (Uzabulumun) robotlar. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları
Dergisi*, 8(2), 649-667. <https://doi.org/10.47097/piar.1026348>
- Görçün, Ö. E. (2018). Lojistikte teknoloji kullanımı ve robotik. *Mehmet Akif
Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 351-368. <https://doi.org/10.20875/makusobed.397373>
- Işık, A. H., Alakuş, F., & Eskicioğlu, Ö. C. (2021). Hayvancılıkta robotik sis-
temler ve yapay zekâ uygulamaları. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji
Dergisi*, 9(6), 370-382. <https://doi.org/10.29130/dubited.1015406>
- Kural, A. R., & Atuş, F. (2010). Ürolojide robotik cerrahi uygulamaları. *Türk
Üroloji Dergisi*, 36(3), 248-257. [https://urologyresearchandpractice.org/
content/files/sayilar/10/buyuk/248-2571.pdf](https://urologyresearchandpractice.org/content/files/sayilar/10/buyuk/248-2571.pdf)
- Özfirat, M. K. (2009). Robotik sistemler ve madencilikte kullanımının araştırıl-
ması. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(4), 412-425. [https://dergipark.org.tr/en/
pub/tubav/issue/21517/230897](https://dergipark.org.tr/en/pub/tubav/issue/21517/230897)
- Peçe, F., Yarar, E., & Karabay, S. (2020). PID ve bulanık mantık kontrol sis-
temleri ile iki tekerlekli kendini dengeleyebilen robotik sistem tasarımı. *Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 3(1), 99-108. <https://dergipark.org.tr/en/pub/koufbd/issue/52411/669175>
- Sivri, E. (2023). Kütüphanelerde yapay zekâ'nın geleceği: Farklı alanlardaki po-
tansiyel uygulamalar ve yeni kullanım alanları oluşturma. *Library Archive
and Museum Research Journal*, 4(2), 175-184. [https://doi.org/10.59116/
lamre.1299783](https://doi.org/10.59116/lamre.1299783)
- YÖK (2024). [https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2024/yapay-zeka-diji-
tallesme-buyuk-veri-yeni-programlar.aspx](https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2024/yapay-zeka-diji-tallesme-buyuk-veri-yeni-programlar.aspx) (E.T.: 04.10.2024).
- YÖK Program Atlası (2024a). Lisans Tercih Sihirbazı. <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t4.php> (E.T.: 02.10.2024).
- YÖK Program Atlası (2024b). Ön Lisans Tercih Sihirbazı. <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t3.php> (E.T.: 02.10.2024).

Kaynakça

- Ahn, M., & Park, N. (2018). A Study on UI prototyping based on personality of things for interusability in IoT environment. *Journal of the HCI Society of Korea*, 13(2), 31–44.
- Ansari, D. B., Rehman, A.-U., & Ali, R. (2018). Internet of things (iot) protocols: a brief exploration of mqtt and coap. *International Journal of Computer Applications*, 179(27), 9–14.
- Ashton, K. (2009). That ‘internet of things’ thing. *RFID Journal*, 22(7), 97–114.
- Asir, T. R. G., Manohar, H. L., Anandaraj, W., & Sivaranjani, K. N. (2016). IoT as a service. In *International Conference on Innovations in information, Embedded and Communication Systems (ICIIECS)* (Vol. 3, pp. 1093–1096).
- Cai, H., Xu, B., Jiang, L., & Vasilakos, A. V. (2016). IoT-based big data storage systems in cloud computing: perspectives and challenges. *IEEE Internet of Things Journal*, 4(1), 75–87. <https://doi.org/10.1109/JIOT.2016.2619369>
- Chen, X.-Y., & Jin, Z.-G. (2012). research on key technology and applications for internet of things. *Physics Procedia*, 33, 561–566. <https://doi.org/10.1016/J.PHPRO.2012.05.104>
- England, S. K. (2020). *Internet of things device cybersecurity and national security*. Utica College.
- Mekala, M. S., & Viswanathan, P. (2017). A Survey: Smart agriculture IoT with cloud computing. In *2017 international conference on microelectronic devices, circuits and systems (ICMDCS)* (pp. 1–7). IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICMDCS.2017.8211551>
- Mohindru, G., Mondal, K., & Banka, H. (2020). Internet of things and data analytics: A current review. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Data Mining and Knowledge Discovery*, 10(3), e1341.
- Nazari, E., Shahriari, M. H., & Tabesh, H. (2019). BigData analysis in healthcare: Apache hadoop, apache spark and apache flink. *Frontiers in Health Informatics*, 8(1), e14. <https://doi.org/10.30699/fhi.v8i1.180>
- Paul, A., & Jeyaraj, R. (2019). Internet of things: A primer. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1(1), 37–47.
- Roberts, L. (1988). The Arpanet and computer networks. In *A history of personal workstations* (pp. 141–172).
- Ruan, J., Jiang, H., Zhu, C., Hu, X., Shi, Y., Liu, T., Chan, F. T. S. (2019). Agriculture IoT: Emerging trends, cooperation networks, and outlook. *IEEE Wireless Communications*, 26(6), 56–63. <https://doi.org/10.1109/MWC.001.1900096>
- Salman, T., & Jain, R. (2019). A survey of protocols and standards for internet of things. *ArXiv Preprint ArXiv:1903.11549*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1903.11549>

- Scarpato, N., Pieroni, A., Di Nunzio, L., & Fallucchi, E. (2017). E-health-IoT universe: A review. *Management*, 21(44), 46.
- Sinche, S., Raposo, D., Armando, N., Rodrigues, A., Boavida, F., Pereira, V., & Silva, J. S. (2020). A survey of IoT management protocols and frameworks. *IEEE Communications Surveys and Tutorials*, 22(2), 1168–1190. <https://doi.org/10.1109/COMST.2019.2943087>
- Zheng, S., Apthorpe, N., Chetty, M., & Feamster, N. (2018). User perceptions of smart home IoT privacy. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 2(CSCW), 1–20. <https://doi.org/10.1145/3274469>

Kaynakça

- Andress, J., & Winterfeld, S. (2013). Cyber warfare: techniques, tactics and tools for security practitioners. *Elsevier*.
- Artsın, M., & Parmaksız, H. (2023, October). Bilişim teknolojileri eğitiminde siber güvenlik: Zafiyet tarama ve sızma testlerinin önemi. *In 16. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu* (Eskişehir).
- Bafna, P., Pramod, D., & Vaidya, A. (2016, March). Document clustering: TF-IDF approach. *In 2016 International Conference on Electrical, Electronics, and Optimization Techniques (ICEEOT)* (pp. 61-66). IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICEEOT.2016.7754750>
- Banerjee, M., Lee, J., & Choo, K. K. R. (2018). A blockchain future for internet of things security: A position paper. *Digital Communications and Networks*, 4(3), 149-160. <https://doi.org/10.1016/j.dcan.2017.10.006>
- Baykara, M., & Daş, R. (2019). Saldırı tespit ve engelleme araçlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 10(1), 57-75. <https://doi.org/10.24012/dumf.449059>
- Chen, P., Desmet, L., & Huygens, C. (2014). A study on advanced persistent threats. *In Communications and Multimedia Security: 15th IFIP TC 6/TC 11 International Conference, CMS 2014, Aveiro, Portugal, September 25-26, 2014. Proceedings 15* (pp. 63-72). Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-662-44885-4_5
- Davri, E. C., Darra, E., Monogioudis, I., Grigoriadis, A., Iliou, C., Mengidis, N., ... & Farah, M. A. B. (2021, July). Cyber security certification programmes. *In 2021 IEEE International Conference on Cyber Security and Resilience (CSR)* (pp. 428-435). IEEE. <https://doi.org/10.1109/CSR51186.2021.9527974>
- De Capitani di Vimercati, S., Paraboschi, S., & Samarati, P. (2003). Access control: Principles and solutions. *Software: Practice and Experience*, 33(5), 397-421. <https://doi.org/10.1002/spe.513>
- Doğan, Ö., & Karacan, H. (2022). Türkiye'deki e-ticarete özgü blokzincir tabanlı dijital kimlik güven çerçevesi önerisi. *Bilgi Yönetimi*, 5(2), 256-279. <https://doi.org/10.33721/by.1113558>
- Garn, B., Lang, D. S., Leithner, M., Kuhn, D. R., Kacker, R., & Simos, D. E. (2021, April). Combinatorially XSSing web application firewalls. *In 2021 IEEE International Conference on Software Testing, Verification and Validation Workshops (ICSTW)* (pp. 85-94). IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICSTW52544.2021.00026>
- Gelularaj, B., Satwik, P. M., & Ashok Kumar, T. A. (2019). The future of cybersecurity: Major role of artificial intelligence, machine learning, and deep learning in cyberspace. *In International Conference on Computer Net-*

- works and Communication Technologies: ICCNCT 2018* (pp. 739-747). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-8681-6_67
- Gisin, N., Ribordy, G., Tittel, W., & Zbinden, H. (2002). Quantum cryptography. *Reviews of Modern Physics*, 74(1), 145-195. <https://doi.org/10.1103/RevModPhys.74.145>
- Graves, K. (2010). CEH certified ethical hacker study guide. John Wiley & Sons.
- Gupta, S., Singhal, A., & Kapoor, A. (2016, April). A literature survey on social engineering attacks: Phishing attack. In *2016 International Conference on Computing, Communication and Automation (ICCCA)* (pp. 537-540). IEEE. <https://doi.org/10.1109/CCAA.2016.7813778>
- Helmiawan, M. A., Firmansyah, E., Fadil, I., Sofivan, Y., Mahardika, F., & Guntara, A. (2020, October). Analysis of web security using open web application security project 10. In *2020 8th International Conference on Cyber and IT Service Management (CITSM)* (pp. 1-5). IEEE. <https://doi.org/10.1109/CITSM50537.2020.9268856>
- Hogue, J., & DeWilde, B. (2023). pytrends: Pseudo API for Google Trends. <https://pypi.org/project/pytrends> (E.T: 20.10.2024).
- Lu, Y. (2018). Cybersecurity research: A review of current research topics. *Journal of Industrial Integration and Management*, 3(04), 1850014. <https://doi.org/10.1142/S2424862218500148>
- Martin, B. (2019). Common Vulnerabilities Enumeration (CVE), Common Weakness Enumeration (CWE), and Common Quality Enumeration (CQE): Attempting to systematically catalog the safety and security challenges for modern, networked, software-intensive systems. *ACM SIGAda Ada Letters*, 38(2), 9-42. <https://doi.org/10.1145/3375408.3375410>
- Melis, A., Al Sadi, A., Berardi, D., Callegati, F., & Prandini, M. (2023). A systematic literature review of offensive and defensive security solutions with software defined network. *IEEE Access*, 11, 93431-93463. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2023.3276238>
- McGraw, G. (2012). Software security: Building security in. *Datenschutz und Datensicherheit-DuD*, 36(9), 662-665.
- Mitre Corporation. (2020). ATT&CK® framework for enterprise: Techniques used by adversaries and mitigations for them. Retrieved from <https://attack.mitre.org/>
- Morris, J., Tatschner, S., Heinel, M. P., Heinel, P., Neue, T., & Plaga, S. (2023). Cybersecurity as a service. In *Cybersecurity Vigilance and Security Engineering of Internet of Everything* (pp. 141-161). Cham: Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-45162-1_9
- Muggleton, S. (2014). Alan Turing and the development of artificial intelligence. *AI Communications*, 27(1), 3-10.

- Nair, M. M., Deshmukh, A., & Tyagi, A. K. (2024). Artificial intelligence for cyber security: Current trends and future challenges. In *Automated Secure Computing for Next-Generation Systems* (pp. 83-114). Springer. <https://doi.org/10.1002/9781394213948.ch5>
- Ometov, A., Bezzateev, S., Mäkitalo, N., Andreev, S., Mikkonen, T., & Koucheryavy, Y. (2018). Multi-factor authentication: A survey. *Cryptography*, 2(1), 1. <https://doi.org/10.3390/cryptography2010001>
- Pavković, N., & Perkov, L. (2011, May). Social engineering toolkit—A systematic approach to social engineering. In *2011 Proceedings of the 34th International Convention MIPRO* (pp. 1485-1489). IEEE.
- Qabajeh, I., Thabtah, F., & Chiclana, F. (2018). A recent review of conventional vs. automated cybersecurity anti-phishing techniques. *Computer Science Review*, 29, 44-55. <https://doi.org/10.1016/j.cosrev.2018.05.003>
- Schlenoff, C., Scott, H., & Balakirsky, S. (2011). Performance evaluation of intelligent systems at the National Institute of Standards and Technology (NIST). *International Test and Evaluation Association (ITEA) Journal*, 32(1), 59-67.
- Schmidt, K., Phillips, C., & Chuvakin, A. (2012). Logging and log management: The authoritative guide to understanding the concepts surrounding logging and log management. *Newnes*.
- Fuchsberger, A. (2005). Intrusion detection systems and intrusion prevention systems. *Information Security Technical Report*, 10(3), 134-139. <http://dx.doi.org/10.5121/ijcnc.2014.6407>
- Sridharan, A., & Kanchana, V. (2022, November). SIEM integration with SOAR. In *2022 International Conference on Futuristic Technologies (INCOFT)* (pp. 1-6). IEEE. <https://doi.org/10.1109/INCOFT55651.2022.10094537>
- Stallings, W., & Brown, L. (2015). Computer security: Principles and practice. *Pearson*.
- Stallings, W. (2018). Effective cybersecurity: A guide to using best practices and standards. Addison-Wesley Professional.
- Steinke, J., Bolunmez, B., Fletcher, L., Wang, V., Tomassetti, A. J., Repchick, K. M., ... & Tetric, L. E. (2015). Improving cybersecurity incident response team effectiveness using teams-based research. *IEEE Security & Privacy*, 13(4), 20-29. <https://doi.org/10.1109/MSP.2015.71>
- Sunit, B., & Nina, G. (2011). Cyber security: Understanding cybercrimes, computer forensics and legal perspectives. *Wiley India*.
- Türkiye Cumhuriyeti. (2007). 5651 sayılı Kanun: İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele hakkında kanun. Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5651&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (E.T.: 20.10.2024).

- Wang, Z., Sun, L., & Zhu, H. (2020). Defining social engineering in cybersecurity. *IEEE Access*, 8, 85094-85115. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.2992807>
- Westerlund, M. (2019). The emergence of deepfake technology: A review. *Technology Innovation Management Review*, 9(11). <https://doi.org/10.22215/timreview/1282>
- Wiley, J. (2008). Security engineering: A guide to building dependable distributed systems (2nd ed., pp. 239-274).
- Zargar, S. T., Joshi, J., & Tipper, D. (2013). A survey of defense mechanisms against distributed denial of service (DDoS) flooding attacks. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 15(4), 2046-2069. <https://doi.org/10.1109/SURV.2013.031413.00127>

Kaynakça

- Abikoye, B. E., Akinwunmi, T., Adelaja, A. O., Umeorah, S. C., & Ogunsuji, Y. M. (2024). Real-time financial monitoring systems: Enhancing risk management through continuous oversight. *GSC Advanced Research and Reviews*, 20(1), 465-476. <https://doi.org/10.30574/gscarr.2024.20.1.0287>
- Admass, W. S., Munaye, Y. Y., & Diro, A. A. (2024). Cyber security: State of the art, challenges and future directions. *Cyber Security and Applications*, 2, 100031. <https://doi.org/10.1016/j.csa.2023.100031>
- Ahmad, T., & Van Looy, A. (2020). Business process management and digital innovations: A systematic literature review. *Sustainability*, 12(17), 6827. <https://doi.org/10.3390/su12176827>
- Al-Saqqa, S., Sawalha, S., & AbdelNabi, H. (2020). Agile software development: Methodologies and trends. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 14(11), 246-270. <https://doi.org/10.3991/ijim.v14i11.13269>
- Alsedrah, I. (2023). Digitalization and small & medium enterprise performance: a research to improve business practices. *Business Review of Digital Revolution*, 3(1), 20-29. <https://doi.org/10.62019/BRDR.03.01.03>
- Chakraborti, T., Isahagian, V., Khalaf, R., Khazaeni, Y., Muthusamy, V., Rizk, Y., & Unuvar, M. (2020). From Robotic Process Automation to Intelligent Process Automation: –Emerging Trends–. In *Business Process Management: Blockchain and Robotic Process Automation Forum: BPM 2020 Blockchain and RPA Forum, Seville, Spain, Proceedings 18* (215-228). Springer International Publishing.
- Chen, Y., Li, C., & Wang, H. (2022). Big data and predictive analytics for business intelligence: A bibliographic study (2000–2021). *Forecasting*, 4(4), 767-786. <https://doi.org/10.3390/forecast4040042>
- Erbey, A., & Barışçı, N. (2022). A survey on lip-reading with deep learning. *International Journal of Engineering Research and Development*, 14(2), 844-860. <https://doi.org/10.29137/umagd.1038899>
- Erickson, J., Lyytinen, K., & Siau, K. (2005). Agile modeling, agile software development, and extreme programming: the state of research. *Journal of Database Management (JDM)*, 16(4), 88-100. <https://doi.org/10.4018/jdm.2005100105>
- Fidan, Ü. (2024). Assessment of Türkiye's Digitalization Performance within the Framework of the UN Sustainable Development Index. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-14. <https://doi.org/10.33461/uybisbbd.1373965>
- Gao, L., Melero, I., & Sese, F. J. (2020). Multichannel integration along the customer journey: a systematic review and research agenda. *The Service*

- Industries Journal*, 40(15-16), 1087-1118. <https://doi.org/10.1080/02642069.2019.1652600>
- Hanelt, A., Bohnsack, R., Marz, D., & Antunes Marante, C. (2021). A systematic review of the literature on digital transformation: Insights and implications for strategy and organizational change. *Journal of management studies*, 58(5), 1159-1197. <https://doi.org/10.1111/joms.12639>
- Henderson, J. C. & Venkatraman H. (1999). Strategic alignment: Leveraging information technology for transforming organizations. *IBM Systems Journal*, 38(2.3), 472-484. <https://doi.org/10.1147/SJ.1999.5387096>.
- Hussein, H., Albadry, O. M., Mathew, V., Al-Romeedy, B. S., Alsetoohy, O., Abou Kamar, M., & Khairy, H. A. (2024). Digital leadership and sustainable competitive advantage: Leveraging green absorptive capability and eco-innovation in tourism and hospitality businesses. *Sustainability*, 16(13), 5371. <https://doi.org/10.3390/su16135371>
- Jawad, Z. N., & Balázs, V. (2024). Machine learning-driven optimization of enterprise resource planning (ERP) systems: a comprehensive review. *Beni-Suef University Journal of Basic and Applied Sciences*, 13(1), 4. <https://doi.org/10.1186/s43088-023-00460-y>
- Kitsantas, T., Vazakidis, A., & Stefanou, C. (2020). Integrating Activity Based Costing (ABC) with Enterprise Resource Planning (ERP) for Effective Management: A Literature Review. *Technium: Romanian Journal of Applied Sciences and Technology*, 2(7), 160–178. <https://doi.org/10.47577/technium.v2i7.1882>
- Mili, H., Tremblay, G., Jaoude, G. B., Lefebvre, É., Elabed, L., & Boussaidi, G. E. (2010). Business process modeling languages: Sorting through the alphabet soup. *ACM Computing Surveys (CSUR)*, 43(1), 1-56. <https://doi.org/10.1145/1824795.1824799>
- Nambiar, A., & Mundra, D. (2022). An overview of data warehouse and data lake in modern enterprise data management. *Big data and cognitive computing*, 6(4), 132. <https://doi.org/10.3390/bdcc6040132>
- Nudurupati, S. S., Bititci, U. S., Kumar, V., & Chan, F. T. (2011). State of the art literature review on performance measurement. *Computers & Industrial Engineering*, 60(2), 279-290. <https://doi.org/10.1016/j.cie.2010.11.010>
- Oudada, G., & Daoui, D. (2023). The Perspectives For Risk-Management In The Age Of Digitalization: A Systematic Literature Review. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 36, 191-204. <https://doi.org/10.59670/jns.v36i.4786>
- Pagani, M. (2013). Digital business strategy and value creation: Framing the dynamic cycle of control points. *Mis Quarterly*, 37(2), 617-632.

- Puspitasari, I., & Jie, F. (2020). Making the information technology-business alignment works: a framework of IT-based competitive strategy. *International Journal of Business Information Systems*, 34(1), 59-82. <https://doi.org/10.1504/IJBIS.2020.106796>
- Raghupathi, W., & Raghupathi, V. (2021). Contemporary business analytics: An overview. *Data*, 6(8), 86. <https://doi.org/10.3390/data6080086>
- Roy, J., Sharaput, M. & Toze, S. (2019). Building digital capacity report on the training needs analysis. Dalhousie University. <https://pro.europeana.eu/page/building-digital-capacity#step-2-defining-digital-transformation>. (E. T: 19.09.24).
- Saeed, S., Altamimi, S. A., Alkayyal, N. A., Alshehri, E., & Alabbad, D. A. (2023). Digital transformation and cybersecurity challenges for business resilience: Issues and recommendations. *Sensors*, 23(15), 6666. <https://doi.org/10.3390/s23156666>
- Sahoo, S. K., Goswami, S. S., Sarkar, S., & Mitra, S. (2023). A review of digital transformation and industry 4.0 in supply chain management for small and medium-sized enterprises. *Spectrum of Engineering and Management Sciences*, 1(1), 58-72. <https://doi.org/10.31181/sems1120237>
- Schulz, G. (2017). *Software-Defined Data Infrastructure Essentials: Cloud, Converged, and Virtual Fundamental Server Storage I/O Tradecraft*. Auerbach Publications. <https://doi.org/10.1201/9781315369426>
- Sledgianowski, D., & Luftman, J. (2005). IT-business strategic alignment maturity: A case study. *Journal of Cases on Information Technology*, 7(2), 102-120. <https://doi.org/10.4018/jcit.2005040107>
- Teubner, R. A., & Stockhinger, J. (2020). Literature review: Understanding information systems strategy in the digital age. *The Journal of Strategic Information Systems*, 29(4), 101642. <https://doi.org/10.1016/j.jsis.2020.101642>
- Tuna, M. F., & Görmez, Y. (2024). Evrimsel sınırlar tabanlı derin öğrenme yöntemiyle müşteri şikayetlerinin sınıflandırılması. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 31-46. <https://doi.org/10.33399/biibfad.1362160>
- Wallace, R. E. (1988). What If You Don't Plan? *Journal of Information Systems Management*, 5(4), 78-80. <https://doi.org/10.1080/07399018808962947>
- Westerman, G., Bonnet, D., & McAfee, A. (2014). *Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation*. Harvard Business Review Press.
- Wijaya, M. I., & Utomo, D. (2021). Enterprise Resource Planning Modification: A Literature Review. *ComTech: Computer, Mathematics and Engineering Applications*, 12(1), 33-43. <https://doi.org/10.21512/comtech.v12i1.6610>

- Williams, J. A., Torres, H. G., & Carte, T. (2022). A review of IS strategy literature: current trends and future opportunities. *Journal of Computer Information Systems*, 62(1), 1-11. <https://doi.org/10.1080/08874417.2019.1681327>
- Wissuchek, C., & Zschech, P. (2024). Prescriptive analytics systems revised: a systematic literature review from an information systems perspective. *Information Systems and e-Business Management*, 1-75. <https://doi.org/10.1007/s10257-024-00688-w>
- Wolniak, R., & Grebski, W. (2023). The concept of diagnostic analytics. *Silesian University of Technology Scientific Papers. Organization and Management Series*, 175, 650-669. <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2023.175.41>
- Wu, S. P. J., Straub, D. W., & Liang, T. P. (2015). How information technology governance mechanisms and strategic alignment influence organizational performance. *MIS quarterly*, 39(2), 497-518.
- Yılmaz Böreği, D., Büyüksaatçı Kiriş, S., & Batmaca, S. (2020). Analysis of enterprise resource planning (ERP) system workarounds with a resilience perspective. *Continuity & Resilience Review*, 2(2), 131-148. <https://doi.org/10.1108/CRR-06-2020-0022>
- Yılmaz, E. O. (2023). A scale development study for socio-technical pedagogical usability of mobile applications. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 11(1), 59-76. <https://doi.org/10.52380/mojet.2023.11.1.469>
- Zaoui, F., & Souissi, N. (2020). Roadmap for digital transformation: A literature review. *Procedia Computer Science*, 175, 621-628. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2020.07.090>
- Zhang, X. J. (2013). The Evolution of management Information Systems: a literature review. *Journal of Integrated Design and Process Science*, 17(2), 59-88. <https://doi.org/10.3233/jid-2013-0009>

Yönetim Bilişim Sistemlerinde Güncel Uygulamalar

Editör:

Doç. Dr. Mürsel Ozan İNCETAŞ

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozguryayinlari.com

✉ info@ozguryayinlari.com

Yönetim Bilişim Sistemlerinde Güncel Uygulamalar

Editör: Doç. Dr. Mürsel Ozan İNCETAŞ

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95513-5-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub574>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

İncetaş, M. O. (ed) (2024). *Yönetim Bilişim Sistemlerinde Güncel Uygulamalar*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub574>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

References

1. Latif, R., Abbas, H., Assar, S., & Ali, Q. (2014). Cloud computing risk assessment: a systematic literature review. *Future information technology*, 285-295.
2. Hussein, N. H., & Khalid, A. (2016). A survey of cloud computing security challenges and solutions. *International Journal of Computer Science and Information Security*, 14(1), 52.
3. Dartois, J. E., Knefati, A., Boukhobza, J., & Barais, O. (2018). Using quantile regression for reclaiming unused cloud resources while achieving sla. In 2018 IEEE International Conference on Cloud Computing Technology and Science (CloudCom) (pp. 89-98). IEEE.
4. Shahrad, M., & Wentzlaff, D. (2016). Availability knob: Flexible user-defined availability in the cloud. In Proceedings of the Seventh ACM Symposium on Cloud Computing (pp. 42-56).
5. Qanbari, S., Li, F., Dustdar, S., & Dai, T. S. (2014). Cloud Asset Pricing Tree (CAPT). In Proceedings of the 4th International Conference on Cloud Computing and Services Science (pp. 221-229). Barcelona, Spain. April.
6. Vázquez, C., Tomás, L., Moreno, G., & Tordsson, J. (2013). A fuzzy approach to cloud admission control for safe overbooking. In International Workshop on Fuzzy Logic and Applications (pp. 212-225). Springer, Cham.
7. Almutairi, A., Sarfraz, M. I., & Ghafoor, A. (2015). Risk-aware management of virtual resources in access controlled service-oriented cloud datacenters. *IEEE Transactions on Cloud Computing*, 6(1), 168-181.
8. Jain, K., Mai, T., & Vazirani, V. V. (2017). A Performance-Based Scheme for Pricing Resources in the Cloud. In International Conference on Web and Internet Economics (pp. 281-293). Springer, Cham.
9. August, T., Niculescu, M. F., & Shin, H. (2014). Cloud implications on software network structure and security risks. *Information Systems Research*, 25(3), 489-510.
10. Nowicka, K. (2016). Cloud computing in sustainable mobility. *Transportation Research Procedia*, 14, 4070-4079.
11. Chang, V. (2016). Analyzing French and Italian iPhone 4S Mobile Cloud Customer Satisfaction Presented by Organizational Sustainability Modeling. In *Web-Based Services: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* (pp. 1068-1087). IGI Global.
12. Aminnezhad, A., Dehghantanha, A., Abdullah, M. T., & Damshenas, M. (2013). Cloud forensics issues and opportunities. *International Journal of Information Processing and Management*, 4(4), 76.

13. Chang, V. (2014). The big data analysis for measuring popularity in the mobile cloud. The first international workshop on Emerging Software as a Service and Analytics, ESaaS
14. Zhang, F., & Gong, Z. (2021). Supply chain inventory collaborative management and information sharing mechanism based on cloud computing and 5G Internet of Things. *Mathematical Problems in Engineering*, 2021.
15. Kodym, O., Kubáč, L., & Kavka, L. (2020). Risks associated with Logistics 4.0 and their minimization using Blockchain. *Open Engineering*, 10(1), 74-85.
16. Wei, Q., Shao, H., & Zhang, G. (2018). Flexible, secure, and reliable data sharing service based on collaboration in multicloud environment. *Wireless Communications and Mobile Computing*, 2018.
17. Kamhoua, C., Martin, A., Tosh, D. K., Kwiat, K. A., Heitzenrater, C., & Sengupta, S. (2015). Cyber-threats information sharing in cloud computing: A game theoretic approach. In *2015 IEEE 2nd International Conference on Cyber Security and Cloud Computing* (pp. 382-389). IEEE.
18. Koo, C. J., & Kim, J. (2015). Decision making for the adoption of cloud computing for sensor data: From the viewpoint of industrial security. *International Journal of Distributed Sensor Networks*, 11(9), 581563.
19. Islam, S., Mouratidis, H., & Weippl, E. R. (2013). A goal-driven risk management approach to support security and privacy analysis of cloud-based system. In *Security Engineering for Cloud Computing: Approaches and Tools* (pp. 97-122). IGI Global.
20. Rostek, K., Wiśniewski, M., & Kucharska, A. (2012). Cloud business intelligence for SMEs consortium. *Foundations of Management*, 4(1), 105-122.
21. Ayaburi, E. W. Y., Maasberg, M., & Lee, J. (2020). Decision Framework for Engaging Cloud-Based Big Data Analytics Vendors. *Journal of Cases on Information Technology (JCIT)*, 22(4), 60-74.
22. Kitchin, R., & Dodge, M. (2019). The (in) security of smart cities: Vulnerabilities, risks, mitigation, and prevention. *Journal of Urban Technology*, 26(2), 47-65.
23. Horvath, R., Nedbal, D., & Stieninger, M. (2015). A literature review on challenges and effects of software defined networking. *Procedia Computer Science*, 64, 552-561.
24. Ghachem, F., Bennani, N., Ghedira, C., & Ghoddous, P. (2011). Towards a trust-manager service for hybrid clouds. In *Web Information Systems Engineering—WISE 2011 and 2012 Workshops* (pp. 70-76). Springer, Berlin, Heidelberg.

25. Brender, N., & Markov, I. (2013). Risk perception and risk management in cloud computing: Results from a case study of Swiss companies. *International journal of information management*, 33(5), 726-733.
26. Rabaey, M. (2012). A public economics approach to enabling enterprise architecture with the government cloud in Belgium. In *Enterprise Architecture for Connected E-Government: Practices and Innovations* (pp. 467-493). IGI Global.
27. Remondino, M. (2017) A Managerial Perspective of Technological Cloud Paradigms: its Effects on Enterprise Business, Costs and Strategies.
28. Wang, M., Zhu, L., & Zhang, Z. (2016). Risk-aware intermediate dataset backup strategy in cloud-based data intensive workflows. *Future Generation Computer Systems*, 55, 524-533.
29. Khan, A. M., Freitag, F., Gupta, S., Muntès-Mulero, V., Dominiak, J., & Matthews, P. (2015). On supporting service selection for collaborative multi-cloud ecosystems in community networks. In *2015 IEEE 29th International Conference on Advanced Information Networking and Applications* (pp. 634-641). IEEE.
30. Chou, Y., & Oetting, J. (2011). Risk assessment for cloud-based IT systems. *International Journal of Grid and High Performance Computing (IJGHPC)*, 3(2), 1-13.
31. Marbukh, V. (2014). On systemic risk in the cloud computing model. In *2014 26th International Teletraffic Congress (ITC)* (pp. 1-8). IEEE.
32. Kronabeter, A., & Fenz, S. (2012). Cloud security and privacy in the light of the 2012 EU data protection regulation. In *International Conference on Cloud Computing* (pp. 114-123). Springer, Cham.
33. Thomas, P. (2012). Harnessing the potential of cloud computing to transform higher education. In *Cloud Computing for Teaching and Learning: Strategies for Design and Implementation* (pp. 147-158). IGI Global.
34. Sabahi, F. (2011). Cloud computing security threats and responses. In *2011 IEEE 3rd International Conference on Communication Software and Networks* (pp. 245-249). IEEE.
35. Bulusu, S., & Sudia, K. (2013). A study on cloud computing security challenges.
36. Glassdoor. (2021). How much does a IT Specialist make? Retrieved 17 June, 2021, from https://www.glassdoor.com/Salaries/it-specialist-salary-SRCH_KO0,13.htm
37. Smith D. (2019). What's the Real Cost of Training Programs for Employees? Retrieved 17 June, 2021, from <https://www.bizlibrary.com/blog/training-programs/cost-of-training-employees/#:~:text=In%20>

- 2018%2C%20across%20all%20industries,%241%2C046%20per%20employee%20on%20training.
38. Long, M. R. (2020). The 5 Best Identity Management Software for Small Businesses. Retrieved 17 June, 2021, from <https://www.fool.com/the-blueprint/identity-management/>
 39. Barclay Simpson. (2016). Calculating the reputational cost of cybersecurity breaches. Retrieved 17 June, 2021, from <https://www.barclaysimpson.com/industrynews/calculating-the-reputational-cost-of-cybersecurity-breaches-801817323>
 40. Brook, C. (2020). What's the Cost of a Data Breach in 2019? Retrieved 17 June, 2021, from <https://digitalguardian.com/blog/whats-cost-data-breach-2019>
 41. Glassdoor (2021). How much does a IT Specialist make? Retrieved 17 June, 2021, from https://www.glassdoor.com/Salaries/it-manager-salary-SRCH_KO0,10.htm
 42. Prime Factors. (2017). Encryption: The Cost, The Protection, and the ROI. Retrieved 17 June, 2021, from, <https://www.primefactors.com/resources/blog/encryption/encryption-the-cost-the-protection-and-the-roi/#:~:text=The%20Ponemon%20Institute%20placed%20the,desktops%20and%20laptops%20at%20%24235.>
 43. Tunggal, A. T. (2021). What is the Cost of a Data Breach in 2021? Retrieved 17 June, 2021, from <https://www.upguard.com/blog/cost-of-data-breach#:~:text=According%20to%20the%202019%20Cost,to%20%243.92%20million%20in%202020.>
 44. Trustradius. (n.d.). Data Loss Prevention Software Overview. Retrieved 17 June, 2021, from <https://www.trustradius.com/data-loss-prevention#:~:text=Data%20loss%20prevention%20software%20is,start%20at%20about%205%2C000%20seats.>

Kaynakça

- Adeola Ogunleye; Qing-Guo Wang (2020), “XGBoost Model for Chronic Kidney Disease Diagnosis”, *IEEE/ACM Transactions On Computational Biology And Bioinformatics*, 17(6), 2131-2140.
- Bingyue Pan, (2017), “Application of XGBoost algorithm in hourly PM2.5 concentration prediction”, *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, Volume 113, 3rd International Conference on Advances in Energy Resources and Environment Engineering 8–10 December 2017, Harbin, China.
- Chao Qin, Yunfeng Zhang, Fangxun Bao, Caiming Zhang, Küçük Liu & Peipei Liu, (2021), “XGBoost Optimized by Adaptive Particle Swarm Optimization for Credit Scoring”, *Mathematical Problems in Engineering*, 1-18.
- Didrik, Nielsen, (2016), “Tree Boosting With XGBoost”, Master of Science in Physics and Mathematics, https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2433761/16128_FULLTEXT.pdf
- Jialin Liu, Jinfu Wu, Siru Liu, Mengdi Li, Kunçang Hu, Ke Li, (2021). “Predicting mortality of patients with acute kidney injury in the ICU using XGBoost model”, *Plos One*, 16(2), 1-11.
- Jiangtao Li, Xingqin An, Qingyong Li, Chao Wang, Haomin Yu, Xinyuan Zhou, Yangli-ao Geng, (2022), “Application of XGBoost algorithm in the optimization of pollutant concentration”, *Atmospheric Research*, 276, 1-16.
- Junyi Zhang, Xianglong Ma, Jialan Zhang ,Deliang Sun, Xinzhi Zhou, Changlin Mi, Haijia Wen (2023), “Insights into geospatial heterogeneity of landslide susceptibility based on the SHAP-XGBoost model”, *Journal of Environmental Management*, 332, *Journal of Environmental Management*, 332, 1-20.
- Kui Wang, Meixuan Li, Jingyi Cheng, Xiaomeng Zhou & Gang Li (2022), “Research on personal credit risk evaluation based on XGBoost”, *Procedia Computer Science*, 199, 1128-1135.
- Maaz Amjad, Irshad Ahmad, Mahmood Ahmad, Piotr Wróblewski, Paweł Kamiński, Paweł Kamiński & Uzair Amjad (2022), “Prediction of Pile Bearing Capacity Using XGBoost Algorithm: Modeling and Performance Evaluation”, *Applied Sciences*, 12(4), 1-24.
- Mariano Romero Martinez, José Pozuelo Campillo, & Pedro Carmona Ibañez, (2024), “Ethical transparency in business failure prediction: uncovering the black box of xgboost algorithm”, *Spanish Journal Of Finance And Accounting*, <https://doi.org/10.1080/02102412.2024.2423498>©.
- Meihong Ma, Gang Zhao, Bingshun He, Qing Li, Haoyue Dong, Shenggang Wang, Zhonglia Shenggang Wang (2021), “XGBoost-based method

- for flash flood risk assessment”, *Journal of Hydrology* 598, <https://doi.org/10.1016/j.jhydrol.2021.126382>.
- Ping Zhang, Yiqiao Jia ve Youlin Shang (2022), “Research and application of XGBoost in imbalanced data”, *International Journal of Distributed Sensor Networks*, 18(6), 1-10.
- Ramraj S., Nishant Uzir, Sunil R., & Shatadeep Banerjee, (2016), “International Journal of Control Theory and Applications”, *International Science Press*, 9(40), 651-662.
- Rory Mitchell & Eibe Frank (2017), “Accelerating the XGBoost algorithm using GPU computing”, *PeerJ Computer Science*, 1-37.
- S. Ramaneswaran, Kathiravan Srinivasan, Başbakan Durai Raj Vincent, Chuan-Yu Chang (2021), “Hybrid Inception v3 XGBoost Model for Acute Lymphoblastic Leukemia Classification”, *Computational and Mathematical Methods in Medicine*, 1-10. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1155/2021/2577375>.
- Stefano Zedda (2024), “Credit scoring: Does XGBoost outperform logistic regression? A test on Italian SMEs”, *Research in International Business and Finance*, 70, 1-28.
- Tianqi Chen , Carlos Guestrin (2016), “XGBoost: A Scalable Tree Boosting System”, *KDD '16: Proceedings of the 22nd ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining*, 785 – 794, <https://doi.org/10.1145/2939672.29397>.
- Wei Li, Yanbin Yin, Xiongwen Quan & Han Zhang (2019), “Gene Expression Value Prediction Based on XGBoost Algorithm”, *Sec. Computational Genomics*, 10, <https://doi.org/10.3389/fgene.2019.01077>.
- Wirot Yotsawat, Pakaket Wattuya, Anongnart Srivihok (2021), “Improved credit scoring model using XGBoost with Bayesian hyper-parameter optimization”, *International Journal of Electrical and Computer Engineering (IJECE)*, 11(6), 5477-5487.
- Xia, Yuxuan; Jiang, Shanshan; Meng, Lingyi & Ju, Xin (2024), “XGBoost-B-GHM: An Ensemble Model with Feature Selection and GHM Loss Function Optimization for Credit Scoring”, *Systems*, 12(7), 254-264.
- Vasif Nabiyevev, (2021), “Yapay Zeka”, Seçkin Yayıncılık: İstanbul.
- Yunus Mushava & Michael Murray (2022), “A novel XGBoost extension for credit scoring class-imbalanced data combining a generalized extreme value link and a modified focal loss function”, *Expert Systems with Applications*, 202, 1-17.

References

- Akca, M., & Tepe Küçüköğlü, M. (2020). Covid-19 ve iş yaşamına etkileri: Evden çalışma. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 8(1), 71–81.
- Akkuş, Z. (2024). Uzaktan çalışma yöntemi ve bireysel sosyalleşme: Çalışanların iş ortamında sosyal ilişkileri üzerine bir inceleme. *Talvaç Akademi Dergisi*, 9(2), 152–164.
- Alexander, A., De Smet, A., Langstaff, M., & Ravid, D. (2021). What employees are saying about the future of remote work. *McKinsey & Company*.
- Alkan Meşhur, H. F. (2010). Organizasyonların tele çalışmaya ilişkin tutumlarına yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 1–24.
- Angelucci, M., Angrisani, M., Bennett, D. M., Kapteyn, A., & Schaner, S. (2020). Remote work and the heterogeneous impact of COVID-19 on employment and health. *National Bureau of Economic Research*.
- Angin, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde sağlık çalışanlarında dini başa çıkma ve psikolojik sağlamlık ilişkisi. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*.
- Bailey, D., & Kurland, N. (2002). A review of telework research: Findings, new directions, and lessons for the study of modern work. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 383–400. <https://doi.org/10.1002/job.144>
- Bal, Y., & Bulgur, N. E. (2023). Remote work: A paradigm shift in the modern workplace and its impact on the workforce. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-9172-0.ch019>
- Baycık, G., Doğan, S., Dulay Yangın, D., & Yay, O. (2021). COVID-19 pandemisinde uzaktan çalışma: Tespitler ve öneriler. *Çalışma ve Toplum Dergisi*.
- Boyd, D. (2020). Exploration of hybrid work models during the COVID-19 pandemic. *Organizational Research Review*.
- Bulgur, N. E., & Bal, Y. (2021). Uzaktan çalışma ve iş-yaşam dengesinin çalışan motivasyonuna etkisinin kavramsal açıdan incelenmesi. *Ulakbilge*, 67(12), 1393–1404.
- Çakmak, D., & Büyükyılmaz, S. (2021). Uzaktan çalışma modellerinin sınıflandırılması ve pandemi sonrası dönüşüm. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(4), 1073–1089.
- Çetinkaya, M., & Özutku, H. (2012). Yönetimsel performansa yetkinlik temelli yaklaşım: Türk otomotiv sektöründe bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 41(1), 142–161.
- Çıplak, Z., Yıldız, S. G., & Doğan, B. (2024). Bilişim sektörü ve yakın alanlardaki çalışanların hibrit, uzaktan ve yerinde çalışma modelleriyle ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi*, 7(1), 123–139.

- Çobanoğlu, C., Nuhoglu, Ş., Eryıldız, N., Şengül, M., Altınışik Ergur, G., & Ergur, A. (2022). İleri teknoloji rüyasından pandeminin pragmatizmine tele-tıp. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*.
- Dambrin, C. (2004). How does telework influence the manager–employee relationship? *International Journal of Human Resources Development and Management*, 4(4). <https://doi.org/10.1504/IJHRDM.2004.005044>
- Das, M., Tang, J., Ringland, K. E., & Piper, A. M. (2021). Towards accessible remote work: Understanding work-from-home practices of neurodivergent professionals. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 5(CSCW1), Article 183.
- De Vincenzi, C., Pansini, M., Ferrara, B., Buonomo, I., & Benevene, P. (2022). Consequences of COVID-19 on employees in remote working: Challenges, risks and opportunities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19. <https://doi.org/10.3390/ijerph191811672>
- Dulay Yangın, D., Baycık, G., Yay, O., & Doğan, S. (2021). COVID-19 pandemisinde uzaktan çalışma: Tespit ve öneriler. *Çalışma ve Toplum*, 3(70), 1683–1728.
- Ekiz Ataşer, İ., & Beserek, S. (2021). İstisna kural olursa: COVID-19 sürecinde beyaz yakalıkların evden ve hibrit çalışma deneyimleri. *COVID-19 Pandemisine Disiplinlerarası Bakış*, 76–95.
- El Hajal, G. (2022). Teleworking and the jobs of tomorrow. *Research in Hospitality Management*, 12, 21–27. <https://doi.org/10.1080/22243534.2022.2080953>
- Ercan Önbiçak, A., & Akkoyun, B. (2021). Yönetim bilimleri perspektifinden dijital liderlik: Dijital liderlik çalışmalarının değerlendirilmesi. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 45–60.
- Heatherman, R., & O'Rourke, J. (2014). Yahoo!: A female CEO and new mother forbids working from home. *Journal of Organizational Behavior Education*, 7, 65–78.
- Hedayati Khoshemehr, A. (2013). Bilgi ve belge yönetiminde uzaktan eğitim: İran ve Türkiye Milli Kütüphanelerinin rolü üzerine bir araştırma. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
- Karaçınar, A., & Filizöz, B. (2023). Uzaktan çalışma modelinin (hibrit model) çalışan performansı üzerine etkisi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(4), 1073–1089.
- Katsande, R., Farhana, N., & Devi, A. (2022). Hybrid models for remote work practices in the post-pandemic era: Prospects and challenges. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12. <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v12-i11/15582>

- Kırılmaz, S. K. (2021). COVID-19 pandemisinin insan kaynakları yönetimi üzerine etkilerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Sosyoekonomi*, 29(50), 255–276.
- Korucu, A. T., & Kabak, K. (2020). Türkiye’de hibrit öğrenme uygulamaları ve etkileri: Bir meta analiz çalışması. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 2(2), 88–112.
- Nakanishi, H. (2015). Does telework really save energy? *International Management Review*, 11, 89–97.
- Onyemaechi, U., Uruakpa, C., & Uche, E. (2018). Impact of telecommuting on employees’ performance. *Journal of Economics and Management Sciences*, 1(3), 54. <https://doi.org/10.30560/jems.v1n3p54>
- Popovici, V., & Popovici, A.-L. (2020). Remote work revolution: Current opportunities and challenges for organizations. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, 468–472.
- Sarıpek, D. B., Cerev, G., & Ayhan, E. E. (2023). İşgücü piyasasında pandemi sonrası “yeni normal”: Hibrit çalışma ve iş-yaşam dengesi. *İnsan & İnsan*, 10(35), 11–27.
- Shi, Y., Sorrell, S., & Foxon, T. (2022). Do teleworkers have lower transport emissions? What are the most important factors? *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4223576>
- Shirmohammadi, M., Au, W. C., & Beigi, M. (2022). Remote work and work-life balance: Lessons learned from the COVID-19 pandemic and suggestions for HRD practitioners. *Human Resource Development International*, 25(2), 163–181.
- Sülkü, S., Coşar, K., & Tokatlıoğlu, Y. (2021). COVID-19 süreci: Türkiye deneyimi. *Sosyoekonomi*, 29(49), 345–372.
- Temelkova, M. (2018). Digital leadership skills and qualities in the conditions of the fourth industrial revolution. *Economic Alternatives*, 24(3), 361–369.
- Tenderiş, A., & Kazdal, Ö. S. (2023). Hibrit çalışma modelinin örgütsel bağlılık ve çalışan performansı etkisi üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1–11.
- Vartiainen, M., & Vanharanta, O. (2023). Hybrid work: Definition, origins, debates, and outlook. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12847.71844>
- Vural, S. (2024). Dijitalleşmenin iş performansı üzerindeki belirleyiciliği: Hava taşımacılığı sektörü örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(Özel Sayı), 1367–1391.
- Wontorczyk, A., & Roźnowski, B. (2022). Remote, hybrid, and on-site work during the SARS-CoV-2 pandemic and the consequences for stress and work engagement. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19, 2400. <https://doi.org/10.3390/ijerph19042400>

- Yalçın, R., & Beğenirbaş, M. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde teknostres ve iş-aile çatışması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(2), 701–730.
- Yılmaz, K., Arslan, G., & Özdemir, M. (2024). Uzaktan çalışma modeli ile örgütsel iletişim doyumu arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(3), 112–130.

Kaynaklar

- Alkaiissi, H., & McFarlane, S. I. (2023). Artificial hallucinations in ChatGPT: implications in scientific writing. *Cureus*, 15(2).
- Alleyne, S. D., Horner, M. S., Walter, G., Fleisher, S. H., Arzubi, E., & Martin, A. (2009). Mentors' perspectives on group mentorship: a descriptive study of two programs in child and adolescent psychiatry. *Academic Psychiatry*, 33, 377-382.
- Berg, C. (2023). The case for generative AI in scholarly practice. Available at SSRN 4407587.
- Benson, C. A., Morahan, P. S., Sachdeva, A. K., & Richman, R. C. (2002). Effective faculty preceptoring and mentoring during reorganization of an academic medical center. *Medical teacher*, 24(5), 550-557.
- Brustenga, G. G., Alpiste, M. F., & Castells, N. M. (2018). Briefing paper: Chatbots in education. *Open University of Catalonia(UOC)*, 1(1), 1-33.
- Chan, C. K. Y., & Hu, W. (2023). Students' voices on generative AI: Perceptions, benefits, and challenges in higher education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20(1), 43.
- Chang, Y., Wang, X., Wang, J., Wu, Y., Yang, L., Zhu, K., ... & Xie, X. (2024). A survey on evaluation of large language models. *ACM Transactions on Intelligent Systems and Technology*, 15(3), 1-45.
- Cooper, G. (2023). Examining science education in ChatGPT: An exploratory study of generative artificial intelligence. *Journal of Science Education and Technology*, 32(3), 444-452.
- Fryer, L. K., Ainley, M., Thompson, A., Gibson, A., & Sherlock, Z. (2017). Stimulating and sustaining interest in a language course: An experimental comparison of Chatbot and Human task partners. *Computers in human behavior*, 75, 461-468.
- Girves, J. E., Zepeda, Y., & Gwathmey, J. K. (2005). Mentoring in a post-affirmative action world. *Journal of Social Issues*, 61(3), 449-479.
- Griol, D., Molina, J. M., & Callejas, Z. (2017). Incorporating android conversational agents in m-learning apps. *Expert systems*, 34(4), e12156.
- Hobert, S. (2019). How are you, chatbot? evaluating chatbots in educational settings—results of a literature review.
- Huang, L., Yu, W., Ma, W., Zhong, W., Feng, Z., Wang, H., ... & Liu, T. (2023). A survey on hallucination in large language models: Principles, taxonomy, challenges, and open questions. *arXiv preprint arXiv:2311.05232*.
- Kashiwagi, D. T., Varkey, P., & Cook, D. A. (2013). Mentoring programs for physicians in academic medicine: a systematic review. *Academic Medicine*, 88(7), 1029-1037.

- Knight, P., & Yorke, M. (2004). *Learning, curriculum and employability in higher education*. London: RoutledgeFalmer.
- Mckie, I. A. S., & Narayan, B. (2019). Enhancing the academic library experience with chatbots: An exploration of research and implications for practice. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 68(3), 268-277.
- Moreno, I., Gutiérrez, Y., & Montoyo, A. (2019). Atención automatizada a estudiantes en el proceso de matriculación en la Universidad de Alicante.
- Moss, J., Teshima, J., & Leszcz, M. (2008). Peer group mentoring of junior faculty. *Academic Psychiatry*, 32, 230-235.
- Neumann, A. T., Arndt, T., Köbis, L., Meissner, R., Martin, A., de Lange, P., ... & Wollersheim, H. W. (2021). Chatbots as a tool to scale mentoring processes: Individually supporting self-study in higher education. *Frontiers in artificial intelligence*, 4, 668220.
- Ozmen, B. B., & Schwarz, G. S. (2024). Future of artificial intelligence in plastic surgery: Toward the development of specialty-specific large language models. *Journal of Plastic, Reconstructive & Aesthetic Surgery*, 93, 70-71.
- Özkol, İ., Doğan, K., & Köseali, G. (2019). EBYS Uygulamalarında Yapay Zekâ Destekli Chatbot (Sohbet Robotu) Kullanımı. *Yalçınkaya B. (Editör), Ünal MA (Editör), Yılmaz B. (Editör), Özdemirci F. (Editör) Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği*, 229-250.
- Palasundram, K., Sharef, N. M., Nasharuddin, N., Kasmiran, K., & Azman, A. (2019). Sequence to sequence model performance for education chatbot. *International journal of emerging Technologies in Learning (iJET)*, 14(24), 56-68.
- Parisi, G. I., Kemker, R., Part, J. L., Kanan, C., & Wermter, S. (2019). Continual lifelong learning with neural networks: A review. *Neural networks*, 113, 54-71.
- Pérez, J. Q., Daradoumis, T., & Puig, J. M. M. (2020). Rediscovering the use of chatbots in education: A systematic literature review. *Computer Applications in Engineering Education*, 28(6), 1549-1565.
- Pololi, L., & Knight, S. (2005). Mentoring faculty in academic medicine: a new paradigm?. *Journal of general internal medicine*, 20, 866-870.
- Sharma, V., Goyal, M., & Malik, D. (2017). An intelligent behaviour shown by chatbot system. *International Journal of New Technology and Research*, 3(4), 263312.
- Şener, G. (2018). Türkiye’de yaşanan eğitim sorunlarına güncel bir bakış. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(218), 187-200.
- Tlili, A., Shehata, B., Adarkwah, M. A., Bozkurt, A., Hickey, D. T., Huang, R., & Agyemang, B. (2023). What if the devil is my guardian angel:

- ChatGPT as a case study of using chatbots in education. *Smart learning environments*, 10(1), 15.
- Wang, L., Ma, C., Feng, X., Zhang, Z., Yang, H., Zhang, J., ... & Wen, J. (2024). A survey on large language model based autonomous agents. *Frontiers of Computer Science*, 18(6), 186345.
- Weizenbaum, J. (1966). ELIZA—a computer program for the study of natural language communication between man and machine. *Communications of the ACM*, 9(1), 36-45.
- Winkler, R., and Soellner, M. (2018). Unleashing the Potential of Chatbots in Education: A State-Of-The-Art Analysis. in Academy of Management Annual Meeting Proceedings 2018 2018 (1),
- Wollny, S., Schneider, J., Di Mitri, D., Weidlich, J., Rittberger, M., & Drachler, H. (2021). Are we there yet?-a systematic literature review on chatbots in education. *Frontiers in artificial intelligence*, 4, 654924.
- Yu, H. (2023). Reflection on whether Chat GPT should be banned by academia from the perspective of education and teaching. *Frontiers in Psychology*, 14, 1181712.

Kaynakça

- Aggelis, V., & Christodoulakis, D. (2005, July). Customer clustering using RFM analysis. In *Proceedings of the 9th WSEAS International Conference on Computers, Article No.: 2, p. 1-5*
- Alves Gomes, M., & Meisen, T. (2023). A review on customer segmentation methods for personalized customer targeting in e-commerce use cases. *Information Systems and e-Business Management*, 1-44.
- Bayuk, M., & Küçük, F. (2007). Müşteri tatmini ve müşteri sadakati ilişkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 285-292.
- Bin-Nashwan, S. A., & Hassan, H. (2017). Impact of customer relationship management (CRM) on customer satisfaction and loyalty: A systematic review. *Journal of Advanced Research in Business and Management Studies*, 6(1), 86-107.
- Büyükkeçeci, M., & Okur, M. C. (2022). Müşteri Kayıplarının Tahmini Üzerine Bir Veri Madenciliği Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 24(72), 887-900.
- Çetintürk, İ. (2017). Müşteri değeri, müşteri tatmini ve marka sadakati: Üniversite sosyal tesisleri üzerine bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 93-109.
- Dursun, A. (2015). Otel işletmelerinde müşteri profili oluşturmada veri madenciliği tekniklerinin kullanılması: RFM modeli örneği. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Durukal, E. (2019). Pazarlama 1.0'dan pazarlama 4.0'a doğru değişim. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1613-1633.
- Gómez, L., & Tauro, M. A. (2023). La evolución del marketing 1.0 al 5.0. *Centro de Estudios de Administración*, 7(1), 29-43.
- Gustriansyah, R., Suhandi, N., & Antony, F. (2020). Clustering optimization in RFM analysis based on k-means. *Indonesian Journal of Electrical Engineering and Computer Science*, 18(1), 470-477.
- Kanca, S., Özcan, T., & Çelikbilek, Y. (2023). Bir Tekstil Perakendecisinin Müşterileri İçin RFM Modeli ile Müşteri Segmentasyonu. *The Journal of International Scientific Researches*, 8(3), 393-409.
- Karaca, Y. (2001). Müşteri sadakati ve müşteri için değer yaratma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 125-136.
- Koçer, K. (2017). Müşteri ilişkileri yönetiminin müşteri sadakati üzerine etkisi: bankacılık sektörü üzerine bir alan araştırması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 713-735.
- Oğur, G. & Borat, O. (2023). Müşteri Profili ve Alışveriş Hareketlerini Belirlemede RFM Analizi ve Birliktelik Kuralları Analizi: Perakende Sek-

- töründe Bir Uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 22(44), 359-376.
- Onaran, B., Bulut, Z. A., & Özmen, A. (2013). Müşteri Değerinin, Müşteri Tatmini, Marka Sadakati ve Müşteri İlişkileri Yönetimi Performansı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 4(2), 37-53.
- Özden, A. T. (2022). 1.0'dan 5.0'a Dünya: Web, Pazarlama, Endüstri ve Toplum. *Journal of Business in the Digital Age*, 5(1), 29-44.
- Özkan, P., & Kocakoç, İ. D. (2019). Sağlık sektöründe LRFM analizi ile pazar bölümlendirme. *PPAD Pazarlama Kongresi, Kuşadası: Türkiye*.
- Pakyürek, M., Sezgin, M. S., Kestepe, S., Bora, B., Düzağaç, R., & Yıldız, O. T. (2018, July). Müşterilerin GSP analizi kullanarak kümelenmesi. In 26th IEEE Signal Processing and Communications Applications Conference, SIU 2018. Institute of Electrical and Electronics Engineers Inc.
- Parsa Kord Asiabi, T., & Tavoli, R. (2015). A review of different data mining techniques in customer segmentation. *Journal of Advances in Computer Research*, 6(3), 51-63.
- Rababah, K., Mohd, H., & Ibrahim, H. (2011). Customer relationship management (CRM) processes from theory to practice: The pre-implementation plan of CRM system. *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, 1(1), 22-27.
- Roberts, M. L., Liu, R. R., & Hazard, K. (2005). Strategy, technology and organizational alignment: Key components of CRM success. *Journal of Database Marketing & Customer Strategy Management*, 12, 315-326.
- Salminen, J., Mustak, M., Sufyan, M., & Jansen, B. J. (2023). How can algorithms help in segmenting users and customers? A systematic review and research agenda for algorithmic customer segmentation. *Journal of Marketing Analytics*, 1-16.
- Şentürk, H., & Selçuk, A. L. P. Perakende Sektöründe RFM Analizi ile Müşteri Segmentasyonu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 7(13), 1-10.
- Tuncer, İ., Karaboğa, K. (2021). RFM Metriklerini Kullanarak Kümeleme Yöntemi ile Müşteri Bölümlendirme: Perakende Sektöründe Bir Uygulama, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56(1), 411-425.
- Wei, J. T., Lin, S. Y., & Wu, H. H. (2010). A review of the application of RFM model. *African Journal of Business Management*, 4(19), 4199.

References

- Abdul-Rab, S. D., Abdul-Hamid, S., Romly, R., Toti, U. S., & Mohamed, A. W. A. (2023). Transformational Development of Speed-Reading Technology: Tools, Machines and Software Applications. *Theory and Practice in Language Studies*, 13(6), 1452-1463.
- Abdulahi Hasan, A., & Fang, H. (2021, May). Data Mining in Education: Discussing Knowledge Discovery in Database (KDD) with Cluster Associative Study. In *2021 2nd International Conference on Artificial Intelligence and Information Systems* (pp. 1-6).
- Akçamete, G., & Güneş, F. (1992). Üniversite Öğrencilerinde Etkili ve Hızlı Okumanın Geliştirilmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 25(2), 463-471.
- Baker, R. S., & Yacef, K. (2009). The state of educational data mining in 2009: A review and future visions. *Journal of educational data mining*, 1(1), 3-17.
- Bawden, D., & Robinson, L. (2020, June 30). Information Overload: An Introduction. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Retrieved from <https://oxfordre.com/politics/ew/10.1093//.001.0001/-e-1360>, Access Date: December 5, 2024.
- Carver, R. P. (1982). Optimal Rate of Reading Prose. *Reading Research Quarterly*, 18(1), 56-88.
- Dedebali, N. C. (2010). Hızlı okuma tekniğinin sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma hızlarına ve okuduğunu anlama düzeylerine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 171-183.
- De la Varre, C., Irvin, M. J., Jordan, A. W., Hannum, W. H., & Farmer, T. W. (2014). Reasons for student dropout in an online course in a rural K-12 setting. *Distance Education*, 35(3), 324-344.
- Durukan, E. (2020). Impact of speed reading training on reading speeds and comprehension skills of secondary school students. *Cypriot Journal of Educational Science*. 15(2), 184-193.
- Dyson, M., & Haselgrove, M. (2000). The effects of reading speed and reading patterns on the understanding of text read from screen. *Journal of research in reading*, 23(2), 210-223.
- Fayyad, U., Piatetsky-Shapiro, G., & Smyth, P. (1996). The KDD process for extracting useful knowledge from volumes of data. *Communications of the ACM*, 39(11), 27-34.
- Gale Research Inc. (2017). *Data Mining*. In the *Encyclopedia of Emerging Industries*, 7th Edition, ISBN: 978-1410363237.

- Goldschmidt, P., & Wang, J. (1999). When can schools affect dropout behavior? A longitudinal multilevel analysis. *American Educational Research Journal*, 36(4), 715-738.
- Grabe, W. (2009). *Reading in a second language: Moving from theory to practice*. New York, USA: Cambridge University Press.
- Guleria, P., & Sood, M. (2014). Data mining in education: A review on the knowledge discovery perspective. *International Journal of Data Mining & Knowledge Management Process*, 4(5), 47.
- Guo, W., & Wang, J. (2018, October). Towards attentive speed reading on small screen wearable devices. In *Proceedings of the 20th ACM International Conference on Multimodal Interaction* (pp. 278-287).
- Han, J., Kamber, M., & Pei, J. (2012). *Data Mining: Concepts and Techniques*, Waltham: Morgan Kaufmann Publishers.
- Hilmi, I. F., & Alwi, N. A. (2023). Reading Speed Effectiveness in Improving Literary Culture in the Industrial Revolution 4.0. *Modality Journal: International Journal of Linguistics and Literature*, 3(1), 38-47.
- Kemiksiz, Ö. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının “hızlı okuma” becerisine yönelik metafor algıları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 71-84.
- Kinnunen, P., & Malmi, L. (2006, September). Why students drop out CS1 course?. In *Proceedings of the second international workshop on Computing education research* (pp. 97-108).
- Klimovich, M., Tiffin-Richards, S. P., & Richter, T. (2023). Does speed-reading training work, and if so, why? Effects of speed-reading training and metacognitive training on reading speed, comprehension and eye movements. *Journal of Research in Reading*, 46(2), 123-142.
- Kotsiantis, S. B., Pierrakeas, C. J., & Pintelas, P. E. (2003). Preventing student dropout in distance learning using machine learning techniques. In *Knowledge-Based Intelligent Information and Engineering Systems: 7th International Conference, KES 2003, Oxford, UK, September 2003. Proceedings, Part II 7* (pp. 267-274). Springer Berlin Heidelberg.
- Kumar, M., Singh, A. J., & Handa, D. (2017). Literature survey on educational dropout prediction. *International Journal of Education and Management Engineering*, 7(2), 8.
- Kurtyılmaz, Y., & Başak, B. E. (2023). Mediating Role of Academic Self-Efficacy between Insufficient Self-Control and School Dropout. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 10(1), 157-170.
- Kurulgan, M. (2024). A bibliometric analysis of research on dropout in open and distance learning. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 25(4), 200-229.

- Kuzilek, J., Zdrahal, Z., & Fuglik, V. (2021). Student success prediction using student exam behaviour. *Future Generation Computer Systems*, 125, 661-671.
- Lopes, R. A., Rodrigues, L. A., & Brancher, J. D. (2017, June). Predicting master's applicants performance using KDD techniques. In *2017 12th Iberian Conference on Information Systems and Technologies (CISTI)* (pp. 1-6). IEEE.
- Lykourantzou, I., Giannoukos, I., Nikolopoulos, V., Mpardis, G., & Loumos, V. (2009). Dropout prediction in e-learning courses through the combination of machine learning techniques. *Computers & Education*, 53(3), 950-965.
- Macalister, J. (2010). Speed reading courses and their effect on reading authentic texts: A preliminary investigation. *Reading in a Foreign Language*, 22(1), 104-116.
- Mills, C., Bosch, N., Graesser, A., & D'Mello, S. (2014). To quit or not to quit: predicting future behavioral disengagement from reading patterns. In *Proceedings of Intelligent Tutoring Systems: 12th International Conference (ITS 2014)*, Honolulu, USA, June 5-9, 2014. Springer International Publishing, 19-28.
- Nushi, M. (2017). Spreeder: A web app to develop and enhance reading speed. *Reading in a Foreign Language*, 29(1), 178-184.
- Oyamada, A. (2014). Using computer technology to develop reading speed. *TESOL Working Paper Series*, 12, 58-71.
- Öztahtalı, İ. İ. (2011). Speed-reading Techniques and the Implementability in Turkish. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(20), 81-89.
- Pan, F., Zhang, H., Li, X., Zhang, M., & Ji, Y. (2024). Achieving optimal trade-off for student dropout prediction with multi-objective reinforcement learning. *PeerJ Computer Science*, 10, e2034.
- Psaromiligkos, Y., Orfanidou, M., Kytagiias, C., & Zafiri, E. (2011). Mining log data for the analysis of learners' behaviour in web-based learning management systems. *Operational Research*, 11, 187-200.
- Rayner, K., Schotter, E. R., Masson, M. E., Potter, M. C., & Treiman, R. (2016). So much to read, so little time: How do we read, and can speed reading help?. *Psychological Science in the Public Interest*, 17(1), 4-34.
- Rodrigues, M. W., Isotani, S., & Zarate, L. E. (2018). Educational Data Mining: A review of evaluation process in the e-learning. *Telematics and Informatics*, 35(6), 1701-1717.
- Romero, C., & Ventura, S. (2007). Educational data mining: A survey from 1995 to 2005. *Expert systems with applications*, 33(1), 135-146.

- Romero, C., Ventura, S., Espejo, P. G., & Hervás, C. (2008). Data mining algorithms to classify students. In Proceedings of the 1st International Conference on Educational Data Mining, Montréal, Québec, Canada, June 20-21, 2008.
- Sirait, M. F., & Hutauruk, B. S. (2020). The Effect of Using Speed Reading Technique to the Students' Ability in Comprehending a Text. *Cetta: Jurnal Ilmu Pendidikan*, 3(3), 485-498.
- Soysal, T. (2021). Okuma ve anlama bağlamında hızlı okuma teknikleri. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 129-137.
- Soysal, T. (2022). A Mixed Method Study on Improving Reading Speed and Reading Comprehension Levels of Gifted Students. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 10(1), 147-155.
- Tsvetkova, M. (2017). The speed reading is in disrepute: Advantages of slow reading for the information equilibrium. *European Journal of Contemporary Education*, 6(3), 593-603.
- Xenos, M., Pierrakeas, C., & Pintelas, P. (2002). A survey on student dropout rates and dropout causes concerning the students in the Course of Informatics of the Hellenic Open University. *Computers & Education*, 39(4), 361-377.
- Xu, J., Zhang, Y., & Miao, D. (2020). Three-way confusion matrix for classification: A measure driven view. *Information sciences*, 507, 772-794.

Kaynaklar

- Ahmad Sharoni, S. K., Seman, N., Razali, N., & Zamri, Z. (2022). Embracing Online Learning: The Readiness and Perceived Challenges among Health Sciences Distance Learners. *Malaysian Journal of Medicine and Health Sciences*, 18(6), 251-258. <https://doi.org/10.47836/mjmhs.18.6.33>
- Alam, T. (2024). Metaverse of Things (MoT) Applications for Revolutionizing Urban Living in Smart Cities. <https://doi.org/10.20944/preprints202406.1045.v1>
- Ali, J., Madni, S. H. H., Jahangeer, M. S. I., & Danish, M. A. A. (2023). IoT Adoption Model for E-Learning in Higher Education Institutes: A Case Study in Saudi Arabia. *SUSTAINABILITY*, 15(12), 9748. <https://doi.org/10.3390/su15129748>
- Alshareef, F., Alhakami, H., Alsubait, T., & Baz, A. (2020). Educational Data Mining Applications and Techniques. *INTERNATIONAL JOURNAL OF ADVANCED COMPUTER SCIENCE AND APPLICATIONS*, 11(4). <https://doi.org/10.14569/ijacsa.2020.0110494>
- Altınpulluk, H., & Kilinc, H. (2022). The Opinions of Field Experts on the Usability of Internet-of-Things Technology in Open and Distance Learning Environments. *International Journal of Information and Communication Technology Education*, 18(1), 1-17. <https://doi.org/10.4018/ijicte.294582>
- Blyznyuk, T., Budnyk, O., & Kachak, T. (2021). Boom in Distance Learning During the Coronavirus Pandemic: Challenges and Possibilities. *Journal of Vasyil Stefanyk Precarpathian National University*, 8(1), 90-98. <https://doi.org/10.15330/jpnu.8.1.90-98>
- Bilgiç, G., Doğan, D., ve Seferoğlu, S. (2011). Türkiye’de yükseköğretimde çevrimiçi öğretimin durumu: ihtiyaçlar, sorunlar ve çözümler. *Yükseköğretim Dergisi*, 1(2), 80-87. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yuksekogretim/issue/41252/498283>.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Bulut, S. (2021). The Relationship between Nursing Students’ Attitudes Towards Distance Learning and Their Professional Perceptions. *Nwsa Academic Journals*, 16(4), 47-56. <https://doi.org/10.12739/nwsa.2021.16.4.4b0041>
- Bütüner, R., & Calp, M. H. (2022). Estimation of the Academic Performance of Students in Distance Education Using Data Mining Methods. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 9(2), 410-429. <https://doi.org/10.21449/ijate.904456>
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 16 baskı. Ankara: Pegem Akademi.

- Bozkurt, A., Sharma, R.C. (2020). Emergency Remote Teaching in a Time of Global Crisis Due to CoronaVirus Pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1).
- Cakir, O., Karademir, T., & Erdogdu, F. (2018). Psychological Variables of Estimating Distance Learners' Motivation. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 19(1), 163-182.
- Castro, A., Garcia, L., Prata, D., Lisboa, M., & Prata, M. (2017). An Exploratory Study on Data Mining in Education: Practiced Algorithms and Methods. *International Journal of Information and Education Technology*, 7(5), 319-323. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2017.7.5.888>
- Cayahuallpa-Paquirachi, C., Pacheco, A., & Uribe-Hernandez, Y. (2024). Transforming the tourism experience: Virtual Reality for customer loyalty in the tourism industry. *F1000research*, 13, 302. <https://doi.org/10.12688/f1000research.146072.1>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Creswell, J. W. (2016). Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni. Siyasal Kitabevi.
- Çağiltay, K. (2001). Başarıya Giden Yol Teknolojide mi Yoksa Pedagojide mi. *TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Dergisi*, 409.
- Çankaya, S., & Durak, G. (2020). Acil Uzaktan Eğitimde Bütüncül Sistemler: Microsoft Teams Örneği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14(2), 889-920.
- Dener, M., Dörterler, M., & Orman, A. (2009). *Açık Kaynak Kodlu Veri Madencilik Programları: Weka'da Örnek Uygulama* Akademik Bilişim'09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı, Şanlıurfa, Turkey.
- Durak, G., Çankaya, S., & İzmirli S. (2020). "COVID-19 pandemi döneminde Türkiye'deki üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi." *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi* 14.1 (2020): 787-809.
- Educause. (2023). *Top 10 IT Issues, 2023: Foundation Models*. Educause Review. Erişim adresi: <https://er.educause.edu>
- Gür, N. (2020). Kovid-19 Sonrası Küresel Ekonomik Sistemde Neler Değişebilir?, Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/kovid-19-sonrasi-kuresel-ekonomik-sistemde-neler-degisebilir/1795460>.
- Garrison, R., Anderson T. , & Archer W. (2000). Critical Inquiry in a Text-based Environment: Computer Conferencing Higher Education. *The Internet and Higher Education*, 2(2-3), 87-105.
- Haque, M. A., Haque, S., Zeba, S., Kumar, K., Ahmad, S., Rahman, M., Marisennayya, S., & Ahmed, L. (2023). Sustainable and efficient E-learning Internet of Things system through blockchain tech-

- nology. *E-Learning and Digital Media*, 21(3), 216-235. <https://doi.org/10.1177/20427530231156711>
- Hark, C., Okumuş, H., & UÇKan, T. (2022). Adaptation to Online Education: An Educational Data Mining Application. *Computer Science*. <https://doi.org/10.53070/bbd.1199055>
- Herand, D., & Hatipoğlu, Z. A. (2014). Uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim platformları'nın karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 65-75.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., and Bond, A. (2020). The Difference between Emergency Remote Teaching and Online Learning. *EDUCAUSE Review*.
- Huber, S. G., Helm, C. (2020). COVID-19 and Schooling: Evaluation, Assessment and Accountability in Times of Crises—reacting Quickly to Explore Key Issues for Policy, Practice and Research with the School Barometer. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 32, 237–270.
- Işık, A. H., Karacı, A., Özkaraca, O., & Biroğul, S. (2010). Web Tabanlı Eş Zamanlı (Senkron) Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Akademik Bilişim 2010*, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- İşçi, U., & Orman, A., (2023). Artırılmış Gerçeklik Teknolojisi Kullanılarak Yemek Menülerinin Oluşturulması ve Tasarlanması . *BMYZ2023 - Cognitive Models and Artificial Intelligence Conference*, Ankara, Türkiye, Oct 26, 2023 (pp.101-109). Ankara, Turkey, <https://10.36287/setsoci.6.1.035>
- İzmirli, S., & Akyüz, H. İ. (2017). Eş zamanlı sanal sınıf yazılımlarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13(4), 788-810.
- Joshi, G., & Musale, R. (2024). Awareness, Knowledge and Attitude About Virtual Reality and Augmented Reality in Physiotherapy Practice among Physiotherapists. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 6(2). <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2024.v06i02.17115>
- Judd, J., Rember, B.A., Pellegrini, T., Ludlow, B., and Meisner, J. . (2020). This is Not Teaching?: The Effects of COVID-19 on Teachers. *Social Publisher Foundation*.
- Kagklis, V., Lionarakis, A., Marketos, G., Panagiotakopoulos, G. T., Stavropoulos, E. C., & Verykios, V. S. (2017). Student Admission Data Analytics for Open and Distance Education in Greece., 13(2), 6. <https://doi.org/10.12681/jode.11482>
- Kandemir, B, Kılıç Çakmak, E. (2021). Structure in Distance Learning: A Systematic Literature Review. *Participatory Educational Research*, 8 (4), 139-170. DOI: 10.17275/per.21.83.8.4
- Karasar, N. (2002). Bilimsel araştırma yöntemi (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları

- Kassab, M., DeFranco, J., & Laplante, P. (2019). A systematic literature review on Internet of things in education: Benefits and challenges. *Journal of Computer Assisted Learning*, 36(2), 115-127. <https://doi.org/10.1111/jcal.12383>
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan Eğitim. Ankara: Pegem.
- Kör, H. (2021). Salgın Sürecinde Öğretim Kurumları İçin Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemi Önerisi: Çok Yönlü Karşılaştırmalar. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 42-46.
- Latchem, C., Özkul, A. E., Aydın, C. H., & Mutlu, M. E. . (2006). The open education system, Anadolu University, Turkey: e-transformation in a mega-university. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, (21(3)), 221-235.
- Lavolette, E., Venable, M. A., Gose, E., & Huang, E. (2010). Comparing synchronous virtual classrooms: Student, instructor and course designer perspectives. *TechTrends*, 54(5), 54-61.
- Leary, H., Dopp, C., Turley, C., Cheney, M., Simmons, Z., Graham, C.R., & Hatch, R. . (2020). Professional development for online teaching: A literature review. *Online Learning*, 24(4), 254-275.
- Li, Y., Sun, J., & Qiang, W. (2015). Application of Data Mining in Personalized Remote Distance Education Web System. *The Open Cybernetics & Systemics Journal*, 9(1), 1769-1775. <https://doi.org/10.2174/1874110x01509011769>
- Lu, J., Dawod, A. Y., & Ying, F. (2023). From traditional to digital: The impact of drones and virtual reality technologies on educational models in the post-epidemic era. *Sustainable Engineering and Innovation*, 5(2), 261-280. <https://doi.org/10.37868/sei.v5i2.id233>
- McIsaac, M. S., & Gunawardena, C. N. (2001). Distance Education. In I. D. H. J. (Ed.) (Ed.), *Handbook of research for educational communications and technology* (pp. 403-437). New York: Simon & Schuster Macmillan.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MIT Open Learning. (2023). How advanced technologies are transforming education. Erişim adresi: <https://openlearning.mit.edu>
- Motz, B. A., Quick, J.D., Wernert, J.A., & Miles, T.A. (2021). A pandemic of busywork: Increased online coursework following the transition to remote instruction is associated with reduced academic achievement. *Online Learning*, 25(1), 70-85.

- Murphy, M. P. A. (2020). COVID-19 and Emergency eLearning: Consequences of the Securitization of Higher Education for Post-pandemic Pedagogy. *Contemporary Security Policy*, 41(3), 492–505.
- Nenković-Riznić, M. (2023). METAVERSE – A Powerful New Instrument for Urban Planning or Yet Another Unfulfilled Tech-Promise? <https://doi.org/10.60152/zkhvd3og>
- Nikolić, D., Maftai, L., & Whyte, J. (2019). Becoming familiar: how infrastructure engineers use collaborative virtual reality in their interdisciplinary practice. *Journal of Information Technology in Construction*, 24, 489-508. <https://doi.org/10.36680/j.itcon.2019.026>
- Orman, A., & Sebetci, Ö. (2022). Artificial Intelligence (AI) studies in The TR Index: a systematic review. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 10(1), 465-475.
- Orman, A., Sebetci, Ö., & Atun, H. (2022). METAVERSE'E AKADEMİK BAKIŞ: SİSTEMATİK BİR ARAŞTIRMA. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 172-201.
- Orman, R., Şimşek, E., & Çakır, M. A. K. (2023). Micro-credentials and reflections on higher education. *Higher Education Evaluation and Development*, 17(2), 96-112.
- Özgül, E., & Ocak, M. A. (2023). The effect of Internet of things education through distance education on student success and motivation. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 6(2), 403-420. <https://doi.org/10.31681/jetol.1241362>
- Peng, L., Zeng, Y., Wu, Y., Si, H., & Shen, B. (2021). Virtual reality-based rehabilitation in patients following total knee arthroplasty: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Chin Med J (Engl)*, 135(2), 153-163. <https://doi.org/10.1097/CM9.0000000000001847>
- Pokorný, P., & Birošík, M. (2020). The Preparation of Graphic Models for a Virtual Reality Application in Unity. 331-340. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51965-0_29
- Rahmani, A. M., Ali Naqvi, R., Hussain Malik, M., Malik, T. S., Sadrishojaei, M., Hosseinzadeh, M., & Al-Musawi, A. (2021). E-Learning Development Based on Internet of Things and Blockchain Technology during COVID-19 Pandemic. *Mathematics*, 9(24), 3151. <https://doi.org/10.3390/math9243151>
- Ran, J., Hou, K., Li, K., & Dai, N. (2018). A High Security Distance Education Platform Infrastructure Based on Private Cloud. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (Ijet)*, 13(10), 42. <https://doi.org/10.3991/ijet.v13i10.9450>
- Rojas-Sanchez, M. A., Palos-Sanchez, P. R., & Folgado-Fernandez, J. A. (2023). Systematic literature review and bibliometric analysis on virtual

- reality and education. *Educ Inf Technol (Dordr)*, 28(1), 155-192. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11167-5>
- Romero, C., & Ventura, S. (2012). Data mining in education. *WIREs Data Mining and Knowledge Discovery*, 3(1), 12-27. <https://doi.org/10.1002/widm.1075>
- Shahzad, M., Shafiq, M. T., Douglas, D., & Kassem, M. (2022). Digital Twins in Built Environments: An Investigation of the Characteristics, Applications, and Challenges. *Buildings*, 12(2), 120. <https://doi.org/10.3390/buildings12020120>
- Schullo, S., Hilbelink, A., Venable, M., & Barron, A. E. (2007). Selecting a virtual classroom system: Elluminate Live vs. Macromedia Breeze (Adobe Acrobat Connect professional). *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 3(4), 331-345.
- Strauss, A. L. & Corbin, J. (1990). Basic of qualitative research: grounded theory producers and techniques. Newbury Park, CA: Sage
- Tobarra, L., Robles-Gómez, A., Pastor, R., Hernández, R., Cano, J., & López, D. (2019). Web of Things Platforms for Distance Learning Scenarios in Computer Science Disciplines: A Practical Approach. *Technologies*, 7(1), 17. <https://doi.org/10.3390/technologies7010017>
- Tutkysbayeva, S., & Zakirova, A. (2024). Enhancing student concentration in distance learning: The role of IoT sensors in Kazakhstan higher education institutions. *Scientific Herald of Uzhborod University Series Physics*(56), 2249-2256. <https://doi.org/10.54919/physics/56.2024.224vy9>
- UNESCO. (2023). Technology in education - GEM Report 2023. Erişim adresi: <https://gem-report-2023.unesco.org>
- Wang, C., Cheng, Z., Yue, XG ve McAleer, M. (2020). Risk Management of Covid-19 by Universities in China. *Journal of Risk and Financial Management*,13: 36-42.
- Wang, D. (2023). Educational data mining: Methods and applications. *Applied and Computational Engineering*, 16(1), 205-209. <https://doi.org/10.54254/2755-2721/16/20230892>
- WHO.(2020). Koronavirüs hastalığı (COVID-19) için güncellemeler. 29 Mart 2020 tarihinde <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen> adresinden erişildi.
- Wong, S. S., Wong, S. F., & Mahmud, M. M. (2022). Embracing OneNote as an Online Pedagogy. *Asian Social Science*, 18(8), 12. <https://doi.org/10.5539/ass.v18n8p12>
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, D., Tüzün, H., Çınar, M., Akıncı, A., Kalaycı, E., Bilgiç, H.G., & Yüksel, Y. (2011). Uzaktan Eğitimde Kullanılan Eşzamanlı Sanal Sınıf

Araçlarının Karşılaştırılması. Akademik Bilişim 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Yukselturk, E., Ozekes, S., & Türel, Y. K. (2014). Predicting Dropout Student: An Application of Data Mining Methods in an Online Education Program. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 17(1), 118-133. <https://doi.org/10.2478/eurodl-2014-0008>
- Zhang, W., Wang, Y., Yang, L., and Wang, C. H. (2020). Suspending Classes without Stopping Learning: China's Education Emergency Management Policy in the COVID-10 Outbreak. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(58), 1-6.

Yönetim ve Organizasyonda Güncel Konular

Editör:

Doç. Dr. Aysel ARSLAN

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgur yayinlari.com

✉ info@ozgur yayinlari.com

Yönetim ve Organizasyonda Güncel Konular

Editor: Doç. Dr. Aysel ARSLAN

Language: Turkish-English

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-95526-3-7

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub572>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Arslan, A. (ed) (2024). *Yönetim ve Organizasyonda Güncel Konular*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub572>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgur yayinlari.com/>

Kaynakça

- Ağın, K. (2021). *Değişim Mühendisliği ve Değişim Mühendisliğinin Modern Yönetim Yaklaşımlarıyla İlişkisi*, *Iksad Journal*, 7(28), s. 18-31. doi:10.31623/iksd072802
- Akçakaya, M., & Yücel, N. (2007, Temmuz-Aralık). Değişim Mühendisliği ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği. *Sayıştay Dergisi*, s. 66-67.
- Aksu, A. A. (2000). Değişim Mühendisliği Uygulamalarında Karşılaşılan Dirençler ve Yapılan Hatalar. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), s. 37-48.
- Aktan, C. C. (2011). Organizasyonlarda Değişim Yönetimi: Değişim Mühendisliği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), s.67-78.
- Argüden, Y. (2008). Değişim Yönetimi. *Önce Kalite Dergisi*, s. 37-38.
- Ataman, G. (2002, Ocak). Tedarik Zinciri ve Yönetimi: Değişim Mühendisliği ve Dış Kaynaklardan Yararlanma İlişkisi Üzerine Bir İrdeleme. *Öneri Dergisi*, 5(17), s. 35-42. doi:https://doi.org/10.14783/maruoneri.683355
- Attaran, M., & Wood, G. (1999). How to Succeed at Reengineering. *Management Decision, Journal of Management Development* s. 752-757.
- Bay, M., & Akpınar, S. (2016). Örgütsel Değişim Yönetimi ve Bir Uygulama-Organizational Change Management and An Emprical Study. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), s. 61-70.
- Çelikten, M. (2001). Okul Müdürlerinin Değişim Yönetimi Becerileri. *Eğitim ve Bilim*, 26(119), s. 14-20.
- Uslu, Y. D. (2008). İşletme Yönetimi Açısından Değişim Mühendisliği Yaklaşımı ve Uygulanabilirliği. *Social Sciences*, 3(2), s. 286-295.
- Dolaşır, S. (2005). Değişim Yönetimi ve Spor Örgütleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), s. 11-15.
- Erdem, A. R. (2020). “Değişim Liderliği”, *Liderlik Kuram-Araştırma-Uygulama* Editör: Kürşad Yılmaz Ankara: Pegem Akademi, s. 121-144
- Güçlü, N., & Şehitoğlu, E. T. (2006). Örgütsel Değişim Yönetimi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (13), s. 240-254.
- Güleş, H. K., & Burgess, T. F. (2010). Günümüz İşletmelerinde Değişim Yönetimi: Yöntemler ve Uygulanabilirliği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1),s. 101-114.
- Gürol, M. (2002). Eğitim Teknolojisinde Yeni Paradigma: Oluşturmacılık. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), s. 159-183.

- Hammer, M., & Stanton, S. A. (1998). *Değişim Mühendisliği Devrimi Ne Yapmalı, Ne Yapmamalı* (2 b.). (S. Gül, Çev.) İstanbul: Yön Matbaacılık
- Kaygusuz, Y. (2017). *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 13(2), s. 41-56.
- Kayra, F. (2023). "Reengineering (Değişim Mühendisliği): Nedir?, Uygulamada Nelere Dikkat Edilmelidir?". *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Uluslararası Teori, Araştırma ve Derlemeler*(1). Ankara: Serüven Yayınevi, s. 423-436.
- Kerman, U., & Öztıp, S. (2014). Kamu Çalışanlarının Örgütsel Değişim Yönetimine Yönelik Algısı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), s. 89-112.
- Koçel, T. (2013). *İşletme Yöneticiliği* (14 b.). İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Korkusuz Polat, T., & Arslankaya, S (2001). Değişim Mühendisliğinin Bütünlük Ürün Geliştirmesine
Faydaları. S.A.U. Fen Bilimleri Enstitü Dergisi 5(2), s. 45-51.
- Kurt, Ş., & Han, F. Ö. (2021). Değişim Yönetimi ve Performansa Etkisi: Özel İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3).
- Merdan, E. (2022). "Örgütsel Değişim Yönetimi", *Dijitalleşen Dünyada Yönetimsel Yaklaşımlar*,
Ed . E. Korkmaz Ankara: Gazi Kitabevi
- Özer, M. (2012). Etkin ve Verimli Yönetim İçin Değişim Mühendisliği Uygulamaları. *Verimlilik Dergisi*, s. 7-33.
- Özkan, G., & Harun, B. (2016). Değişim Mühendisliği ve Değişim Yönetimi. *3. Uluslararası İşletme Öğrencileri Kongresi* (s. 76-90). Sakarya: Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi.
- Özkan, Y. (2004). Değişim Mühendisliği. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 6(2).
- Pira, A., & Kocabaş, F. (2003). Örgütsel İletişim Açısından Değişim Mühendisliği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(5), s. 87-102.
- Soyhan, N., Basa Demirel, A., & Soyhan, H. K. (2019). Bir Devlet Hastanesinde Değişim Mühendisliği Yaklaşımı ve Uygulaması. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(3), s. 194-205.
- Töremen, F. (2002). Eğitim Örgütlerinde Değişimin Engel ve Nedenleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), s. 185-202.
- Tunçer, P. (2013a). Değişim Yönetimi. *International Journal of Social Science*, 6(2), s. 891-915.
- Tunçer, P. (2013b). Değişim Yönetimi Sürecinde Değişime Direnme. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 32(1), s. 373-406. <https://doi.org/10.7822/egt157>

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr> Erişim Tarihi: 21.10.2024

Yeşil, A. (2018). Örgütlerde Değişimin Önemi Ve Değişim Yönetimi Üzerine Kavramsal Bir

Değerlendirme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4, s. 307-323.

Yıldız, K. (2012). Yöneticilerin Değişimi Yönetme Yeterlilikleri. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), s. 177-198.

Kaynakça

- Adler, P. S. & Borys, B. (1996). Two Types of Bureaucracy: Enabling and Coercive. *Administrative Science Quarterly*, 41(1): 61-89. <https://doi.org/10.2307/2393986>.
- Alsudairy, M. A. T., & Vasista, T. G. (2014). CRASP- A Strategic Methodology Perspective for Sustainable Value Chain Management. In K. S. Soliman (Ed.), *Vision 2020: Sustainable growth, economic development, and global competitiveness*. Vol. 1-5 Norristown: Int Business Information Management Assoc-Ibima edited by. (170-+).
- Baxter, D., Dacre, N., Dong H., & Ceylan, S. (2023). Institutional Challenges in Agile Adoption: Evidence from a Public Sector IT Project. *Government Information Quarterly* 40 (4): 101858. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2023.101858>.
- Beck, K., Beedle, M., Bennekum, A., Cockburn, A., Cunningham, W., Fowler, M., Grenning, J., Highsmith, J., Hunt, A., Jeffries, R., Kern, J., Marick, B., Martin, R. C., Mellor, S., Schwaber, K., Sutherland, J., & Thomas, D. (2001). "Manifesto for Agile Software Development." 10. <http://agilemanifesto.org/principles.html>.
- Bekkers, V.J.J.M. & V.M.F. Homburg (eds). (2005). *The Information Ecology of E-Government: E-Government as Institutional and Technological Innovation in Public Administration*. Amsterdam: IOS Press.
- Das, R. K., Padhy, A. K., Patnaik, S. & Mohini C. (2014). *Service Oriented Layered Approach for E-governance Implementation*. New York, IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICIT.2014.38>.
- DeSeve, G. E. (2020). The Road to Agile Government: Driving Change to Achieve Success. *IBM Center for The Business of Government*.
- Dunleavy, P. & Hood, C. (1994). From Old Public Administration to New Public Management. (Public Money & Management). 14(3). *Taylor & Francis*. <https://doi.org/10.1080/09540969409387823>.
- Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S., & Tinkler, J. (2006). New Public Management is Dead—Long Live Digital-era Governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 16(3), 467–494. <https://doi.org/10.1093/jopart/mui057>.
- Ejersbo, N., Greve, C., Læg Reid, P., & Rykkja, L.H. (2023). *Nordic Public Management Reforms Seen from the Top: Adaptive and Agile Governments*. In: Pekkola, E., Johanson, JE., Mykkänen, M. (eds) Finnish Public Administration. Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-34862-4_2.
- Fridman, A. (2016). The Massive Downside of Agile Software Development. Inc. doi: <https://www.inc.com/adam-fridman/the-massive-downside-of-agile-software-development.html>.

- Ganguly, A., Nilchiani, R., & Farr, J. V. (2009). *Evaluating Agility in Corporate Enterprises*. *International Journal of Production Economics*, 118(2), 410–423. doi:10.1016/j.ijpe.2008.12.009.
- Gong, Y., & Janssen, M. (2012). From Policy Implementation to Business Process Management: Principles for Creating Flexibility and Agility. *Government Information Quarterly*, 29, S61–S71. https://doi.org/10.1016/j.giq.2011.08.004.
- Greve, C., Ejersbo, N., Læg Reid, P. & Rykkja, L. H. (2020). Unpacking Nordic Administrative Reforms: Agile and Adaptive Governments. *International Journal of Public Administration*, 43(8): 697–710. https://doi.org/10.1080/01900692.2019.1645688.
- Herd, P. & Moynihan, D. P. (2018). *Administrative Burden: Policymaking by Other Means*. Russell Sage Foundation.
- Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons? *Public Administration*, 69(1), 3–19.
- Izumi, N., & K. Hasida (2008). *Enterprise Software Development Based on Web Process Ontology*. New York, IEEE.
- İleri, Y. Y., & Soylu, Y. (2014). Bir Rekabet Üstünlüğü Aracı Olarak Çeviklik Kavramı ve Örgüt Yapısına Olası Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2), 13-28.
- Mergel, I. (2016). Agile Innovation Management in Government: A Research Agenda. *Government Information Quarterly*, 33(3), 516–523. http://dx.doi.org/10.1016/j.giq.2016.07.004.
- Mergel, I., Gong, Y., & Bertot, J. (2018). Agile Government: Systematic Literature Review and Future Research. *Government Information Quarterly*, 35(2), 291–298. doi:10.1016/j.giq.2018.04.003.
- Mergel, I., Ganapati, S., & Whitford, A. B. (2020). Agile: A New Way of Governing. *Public Administration Review*, 81 (1): 161–165. https://doi.org/10.1111/puar.13202
- Mergel, I. (2023). Social Affordances of Agile Governance. *Public Administration Review*. 1–16. https://doi.org/10.1111/puar.13787.
- Neumann, O., Kirklies P-C. & Schott, C. (2024). Adopting Agile in Government: a Comparative Case Study. *Public Management Review*. https://doi.org/10.1080/14719037.2024.2354776
- Organ, D. W., & Green, C. N. (1981). The Effects of Formalization on Professional Involvement: A Compensatory Process Approach. *Administrative Science Quarterly*, 26: 237-252. https://www.jstor.org/stable/2392471.
- Özen, M. T., & Koç, M. (2021). Çevik Yönetime Dair Bazı Tespitler: Yazılım Sektöründe Hazırlanan Raporlar Kapsamında Dönemsel Bir Analiz. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*. 4(2), 385-408.

<https://doi.org/10.33712/mana.873468>.

Özen, M. T., & Koç, M. (2023). Belediyelerde Çevik Proje Yönetim Ekosistemi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Akademi İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi Özel Sayısı*. 265-294. <https://doi.org/10.26745/ahbvuibfd.1367585>.

Podsakoff, P.M., Williams, L.J., & William, T. T. (1986). Effects of Organizational Formalization on Alienation of Professionals and Nonprofessionals. *Academy of Management Journal*, 29: 820-831. <https://doi:10.2307/255948>.

Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011). *Public Management Reform: A Comparative Analysis- NPM, Governance and the Neo-Weberian State* (3. edition b.). New York: Oxford University Press.

Proje Yönetim Enstitüsü (2021). *Proje Yönetimi Bilgi Birikimi için Bir Rehber* (PMBOK kılavuzu). Proje Yönetim Enstitüsü (7. baskı). Newtown Meydanı, Pensilvanya. ISBN 978-1-62825-664-2.

Retrospective-toplantisi-nedir, <https://www.acmagile.com/blog/retrospective-toplantisi-nedir>.

Senatra, P. T. (1980). Role Conflict, Role Ambiguity, and Organizational Climate in a Public Accounting Firm. *Accounting review*, 55: 594-603.

Simonofski, A., Ayed, H., Vanderose, B., & Snoeck, M. (2018). From Traditional to Agile E-Government Service Development: Starting from Practitioners' Challenges. *Agile E-Government Service Development: 24th Americas Conference on Information Systems*. 1-10.

Soe, R. M., & Drechsler, W. (2018). Agile local governments: Experimentation before implementation. *Government Information Quarterly*, 35(2), 323-335. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2017.11.010>.

Steen, Trui, and Carina Schott. 2019. Public Sector Employees in a Challenging Work Environment. *Public Administration* 97 (1): 3-10. <https://doi.org/10.1111/padm.12572>.

U.S. Government Accountability Office (GAO). (2012). *Software Development: Effective Practices and Federal Challenges in Applying Agile Methods*. United States Government Accountability Office. GAO-12-681. <https://www.gao.gov/assets/gao-12-681.pdf>. (9.10.2024).

U.S. Government Accountability Office (GAO). (2020). *Agile Assessment Guide: Best Practices for Agile Adoption and Implementation*. <https://www.gao.gov/assets/gao-20-590g.pdf> (9.10.2024)

Waldo, D., (1986). *Bureaucracy and Democracy Reconciling the Irreconcilable?* Current Issues in Public Administration, Ed.Frederick S. Lane, St. Martin's Press, Third Edition, New York,.

Vacanti, D., & Coleman, J. (2020, Aralık 10). *Kanban Practices Defining and Visualizing the Workflow*. <https://kanbanguides.org/english/>.

Kaynakça

- Acs, Z. J., Song, A. K., Szerb, L., Audretsch, D. B. ve Komlósi, É. (2021). The evolution of the global digital platform economy: 1971–2021. *Small Business Economics*, 57(4), 1629-1659. doi:10.1007/s11187-021-00561-x
- Aksu, S. G. ve Sürgevil, O. (2019). Dijital çağın yetkinlikleri: Çalışanlar, insan kaynakları uzmanları ve yöneticiler çerçevesinden bakış. *Journal of Business in The Digital Age*, 2(2), 54-68.
- Ala-Mutka, K. (2011). Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding. <https://www.semanticscholar.org/paper/Mapping-Digital-Competence%3A-Towards-a-Conceptual-Ala-Mutka/dd8bb2ae8a-e95b9b91c3d623581f3b4a08c5bbb5> adresinden erişildi.
- Autor, D. H. (2015). Why Are There Still So Many Jobs? The History and Future of Workplace Automation. *Journal of Economic Perspectives*, 29(3), 3-30. doi:10.1257/jep.29.3.3
- Bersin, J. (2019). *HR Technology Market 2019: Disruption Ahead* (s. 55). https://oliver-dev.s3.amazonaws.com/2019/01/27/12/54/25/916/Tech_Disruptions.pdf adresinden erişildi.
- Bessen, J. (2018, Ocak). AI and Jobs: The role of demand. Working Paper Series. Working Paper, National Bureau of Economic Research. doi:10.3386/w24235
- Boyatzis, R. E. (1982). *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*. John Wiley & Sons.
- Brynjolfsson, E., Horton, J. J., Ozimek, A., Rock, D., Sharma, G. ve Tu Ye, H. Y. (2020, 1 Haziran). Covid-19 and Remote Work: An Early Look at Us Data. SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY. <https://papers.ssrn.com/abstract=3626845> adresinden erişildi.
- Brynjolfsson, E. ve McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies (s. 306). New York, NY, US: W W Norton & Co.
- Carretero, S., Vuorikari, R. ve Punie, Y. (2017). *DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens with eight proficiency levels and examples of use*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/38842> adresinden erişildi.
- Cooper, L., Holderness, K., Sorensen, T. ve Wood, D. A. (2019). Robotic Process Automation in Public Accounting. SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY. doi:10.2139/ssrn.3193222
- Çakan, S. (2021). Dijital Dönüşüm ve Aile İşletmelerinde Liderlik. O. Yılmaz, Ö. Çark ve C. Tınaztepe (Ed.), *Aile İşletmelerinde Dijital Dönüşümün Yönetimi* içinde (1. bs., ss. 133-149). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Çark, Ö. (2020a). Aile İşletmelerinde Stratejik Karar Alma Süreçlerinde Dijital Dönüşümün Etkisi. O. Yılmaz ve F. Kılıç (Ed.), *Aile İşletmelerinde Stratejik Yönetim* içinde (1. bs., ss. 275-297). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Çark, Ö. (2020b). Diğital Dönüşümün İşgücü Ve Meslekler Üzerindeki Etkileri. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 4(Özel Sayı 1), 19-34.
- Çark, Ö. (2021a). Endüstri 4.0 ve Aile İşletmeleri Üzerindeki Etkileri. O. Yılmaz ve Ö. Çark (Ed.), *Aile İşletmelerinde Dijital Teknolojiler* içinde (1. bs., ss. 1-31). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çark, Ö. (2021b). Dijital Dönüşüm Çağının Kariyer Yolculuğunda Hayat Boyu Öğrenme Yeterlikleri, Lifelong Learning Qualifications in the Career Journey of the Digital Transformation Age. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56(3), 1683-1704. doi:10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.21.08.1620
- Dann, D., Teubner, T. ve Wattal, S. (2022). Platform Economy: Beyond the Traveled Paths. *Business & Information Systems Engineering*, 64(5), 547-552. doi:10.1007/s12599-022-00775-7
- Elia, G., Margherita, A. ve Passiante, G. (2020). Digital entrepreneurship ecosystem: How digital technologies and collective intelligence are reshaping the entrepreneurial process. *Technological Forecasting and Social Change*, 150, 119791. doi:10.1016/j.techfore.2019.119791
- Erceg, V. ve Zoranović, T. (2020). Required competencies for successful digital transformation. *Ekonomika*, 66(3), 47-54. doi:10.5937/ekonomika2003047E
- Foroughi, A. (2021). Supply chain workforce training: Addressing the digital skills gap. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 11(3), 683-696. doi:10.1108/HESWBL-07-2020-0159
- Frey, C. B. ve Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological Forecasting and Social Change*, 114, 254-280. doi:10.1016/j.techfore.2016.08.019
- Frick, N. R. J., Mirbabaie, M., Stieglitz, S. ve Salomon, J. (2021). Maneuvering through the stormy seas of digital transformation: The impact of empowering leadership on the AI readiness of enterprises. *Journal of Decision Systems*, 30(2-3), 235-258. doi:10.1080/12460125.2020.1870065
- Gnanapragasam, S. N., Hariman, K. ve Ventriglio, A. (2021). Editorial: To zoom or not to zoom – that is the question. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(8), 974-976. doi:10.1177/00207640211004991
- Gümüş, N. (2017). The Effects of Social Media Content Marketing Activities of Firms on Consumers' Brand Following Behavior. *Academic Research International*, 8(1), 1-8.

- Gümüş, N. ve Çark, Ö. (2021). The Effect of Customers' Attitudes Towards Chatbots on their Experience and Behavioural Intention in Turkey. *Interdisciplinary Description of Complex Systems: INDECS*, 19(3), 420-436. doi:10.7906/indecs.19.3.6
- Herath, T. ve Herath, H. S. B. (2020). Coping with the New Normal Imposed by the COVID-19 Pandemic: Lessons for Technology Management and Governance. *Information Systems Management*, 37(4), 277-283. doi:10.1080/10580530.2020.1818902
- Kane, G. C., Palmer, D., Phillips, A. N., Kiron, D. ve Buckley, N. (2015). *Strategy, not Technology, Drives Digital Transformation* (Research Report). MIT Sloan Management Review and Deloitte Insights (s. 25).
- Kane, G. C., Palmer, D., Phillips, A. N., Kiron, D. ve Buckley, N. (2019). *Accelerating Digital Innovation Inside and Out* (Research Report). MIT Sloan Management Review and Deloitte Insights (s. 31). <https://sloanreview.mit.edu/projects/accelerating-digital-innovation-inside-and-out/> adresinden erişildi.
- Macedo, R. R. de, Veloso, E. F. R., Pinsky, V. ve Trevisan, L. (2023). Career management in digital age: A study of leadership's competencies and practices applied for IT professionals. *Revista de Administração da UFSM*, 16(1), e3-e3. doi:10.5902/1983465969082
- McKinsey. (2017). What the future of work will mean for jobs, skills, and wages: Jobs lost, jobs gained | McKinsey. *McKinsey Global Institute*. 10 Mayıs 2020 tarihinde <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/jobs-lost-jobs-gained-what-the-future-of-work-will-mean-for-jobs-skills-and-wages> adresinden erişildi.
- McKinsey Global Institute. (2023). How to attract and retain top digital talent | McKinsey. 23 Eylül 2024 tarihinde https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insights/cracking-the-code-on-digital-talent?src_trk=em66ee4e28e1da81.82323789536003399 adresinden erişildi.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2020). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. *TYÇ Terimler Sözlüğü 100 Temel Kavram*. Ankara: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı.
- Mustafa, G., Solli-Sæther, H., Bodolica, V., Håvold, J. I. ve Ilyas, A. (2022). Digitalization trends and organizational structure: Bureaucracy, ambidexterity or post-bureaucracy? *Eurasian Business Review*, 12(4), 671-694. doi:10.1007/s40821-021-00196-8
- Pramanik, P. K. D., Pal, S. ve Choudhury, P. (2018). Beyond Automation: The Cognitive IoT. Artificial Intelligence Brings Sense to the Internet of Things. A. K. Sangaiah, A. Thangavelu ve V. Meenakshi Sundaram (Ed.), *Cognitive Computing for Big Data Systems Over IoT: Frameworks, Tools and*

- Applications* içinde (ss. 1-37). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-70688-7_1
- Romeo, L., Petitti, A., Marani, R. ve Milella, A. (2020). Internet of Robotic Things in Smart Domains: Applications and Challenges. *Sensors*, 20(12), 3355. doi:10.3390/s20123355
- Schlegel, D. ve Kraus, P. (2023). Skills and competencies for digital transformation – a critical analysis in the context of robotic process automation. *International Journal of Organizational Analysis*, 31(3), 804-822. doi:10.1108/IJOA-04-2021-2707
- Schwab, K. (2016). *Dördüncü Sanayi Devrimi*. (Z. Dicleli, Çev.). İstanbul: Optimist.
- Spencer, L. M. ve Spencer, P. S. M. (1993). *Competence at Work Models for Superior Performance*. Wiley India Pvt. Limited.
- Sullivan, S. E. ve Baruch, Y. (2009). Advances in Career Theory and Research: A Critical Review and Agenda for Future Exploration. *Journal of Management*, 35(6), 1542-1571. doi:10.1177/0149206309350082
- Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *The Journal of Strategic Information Systems*, SI: Review issue, 28(2), 118-144. doi:10.1016/j.jsis.2019.01.003
- Wang, Y., Jiang, S., Wu, C., Cai, X. ve Wang, F. (2022). Impact of the Global Megatrends, COVID-19, and Digital Economy on Professional Career Management Transformation in Asian Countries. *Sustainability*, 14(17), 10981. doi:10.3390/su141710981
- Wylde, V., Rawindaran, N., Lawrence, J., Balasubramanian, R., Prakash, E., Jayal, A., ... Platts, J. (2022). Cybersecurity, Data Privacy and Blockchain: A Review. *SN Computer Science*, 3(2), 127. doi:10.1007/s42979-022-01020-4

Kaynakça

- Agyapong, A. ve Acquah M. (2021). Organizational capabilities, business strategic orientation and performance in family and non-family businesses in a sub-Saharan African economy. *Journal of African Business*, 22(3), 411-439.
- Alayoğlu, N. (2003), *“Aile Şirketlerinde Yönetim ve Kurumsallaşma”*, Müsiad Yayınları, No:42, İstanbul, s:14.
- Ayrancı, E. (2010). “Aile işletmesi kavramının literatürdeki tanımlamaları ve bu tanımlamalar hakkında çeşitli yorumlar”. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi* , (19) , 80-89.
- Bakan, T. (2020). “Dünya’da ve Türkiye’de Geri Dönüşüm”, Türkiye’de Belediyelerde Geri Dönüşüm Sunumu, <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/asli.yonten/131609/T%C3%BCrkiye%E2%80%99de%20Belediyelerde%20Geri%20D%C3%B6n%C3%BC%20C5%9F%C3%BCm%20Sunum%202.pdf>, Erişim Tarihi: 02.10.2024.
- Baykal, N. (2018). “Alternatif Enerji Kaynakları ve Türkiye”, <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/alternatif-enerji-kaynaklari-ve-turkiye>, Erişim Tarihi: 02.10.2024.
- Crawers, R., (1988). “On the capital paper trail”, *Environmental Action*, 20, s. 27-29.
- Çalapkulu, S. (2022). “Yenilenebilir Enerji Kaynakları”, <https://www.sektorumdergisi.com/yenilenebilir-enerji-kaynaklari-nelerdir/>, Erişim Tarihi: 02.10.2024.
- Deloitte (2010), “Rotasını Başarıya Çevirenler, Aile Şirketleri Araştırması 2010”, <https://docplayer.biz.tr/1864827-Rotasini-basariya-cevirenler-aile-sirketleri-arastirmasi-2010.html> , Erişim Tarihi: 21.10.2024.
- Donnelley, R. G. (1964), “The Family Business”, *Harvard Business Review*, Vol: 42, No:4, ss: 93-105.
- Döngüsel Ekonomi Rehberi (2020). https://business4goals.org/PDF/Dongusel_Ekonomi_Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 02.09.2024.
- Döngüsel Ekonomi Modeli: Tanımı, Faydaları ve Önemi, <https://www.semtrio.com/blog/dongusel-ekonomi-modeli-tanimi-faydalari-ve-onemi>, Erişim Tarihi: 04.10.2024.
- Erkan, M. (2012). *Türk Ticaret Kanunu’nda Aile İşletmelerinde Kurumsallaşma ve İç Denetim*. Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- https://www.ey.com/tr_tr/family-enterprise/eight-lessons-from-the-most-successful-family-enterprises-of-2019-20. Erişim Tarihi: 22.10.2024.
- <https://lindstromgroup.com/tr/makaleler/dongusel-ekonomi-isimizin-tam-da-i-cinde-orulu/>. Erişim Tarihi: 22.10.2024.

- <https://www.linak.com.tr/ueruenler/lineer-aktueatoerler/>. Erişim Tarihi: 23.10.2024.
- Fischer, A. ve Pascucci, S. (2017). Institutional Incentives in Circular Economy Transition: The Case of Material Use in the Dutch Textile Industry, *Journal of Cleaner Production*, 155 (2), 17-32.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N.M. ve Hultink, E.J. (2017). "The Circular Economy—A New Sustainability Paradigm?", *Journal of Cleaner Production*, 143, 757-768.
- Genç N., Karcioğlu F. (2004), Aile İşletmelerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri-bir Uygulama, İstanbul Kültür Üniversitesi I. Aile Şirketleri Sempozyumu Kitabı, İstanbul.
- Geng, Y., Zhu, Q., Doberstein, B. ve Fujita, T. (2009). Implementing China's Circular Economy Concept at The Regional Level: A Review of Progress in Dalian, China, *Waste Management*, 29, 996-1002.
- Günaydın, M. (2020). "Sürdürülebilir hedefler ve hedeflerin sürdürülebilirliği", *Family Business Review*, ss. 10-11. Temmuz 2020 sayısı.
- Gündüzalp, A. A. ve Güven, S. (2016), "Atık, Çeşitleri, Atık Yönetimi, Geri Dönüşüm ve Tüketici: Çankaya Belediyesi ve Semt Tüketicileri Örneği", *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, ISSN, 1304-2823, Ankara, s. 2-15.
- Hulshoff, H. (2001). Family Business in the Dutch SME Sector: Strategic Study: Definitions and Characteristics. *Zoetermeer: EIM Business & Policy Research*.
- İnanç, Z. (2022). "Döngüsel Ekonomi", https://www.oaib.org.tr/files/downloads/OAİB_döngüsel-ekonomi_24.05.2022.pdf. Erişim Tarihi: 01.10.2024.
- Kırım, Arman. (2001). *Aile Şirketlerinin Yönetimi*, Sistem Yayınları, İstanbul.
- Kobal, S.K. ve Yıldırım, A.O. (2016). Aile İşletmelerinin Kurumsallaşma Sürecinde İkinci Kuşağın Yaşadığı Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*. 12(46), 97-120.
- Lacy, P., ve Jakob R. (2015). *Waste to Wealth: The Circular Economy Advantage*. Palgrave Macmillan UK.
- Miller, G.T., (2000). "Living in the Environment: Principles, Connections, and Solutions (11th ed.)", Belmont, California, USA: Brooks/Cole, Thomas Learning.
- Moktadir, M., Rahman, T., Rahman, M., Ali, S. ve Paul, S. (2018). Drivers to Sustainable Manufacturing Practices and Circular Economy: A Perspective of Leather Industries in Bangladesh, *Journal of Cleaner Production*, 174, 1366-1380.

- Nuroğlu, E. (2022). “Döngüsel ekonomi nedir? Nasıl çalışır?”, <https://fikirturu.com/ekonomi/dongusel-ekonomi-nedir-nasil-calisir/>, Erişim Tarihi: 03.09.2024.
- Olgun, B., Kurtuluş, O., & Heperkan, H. (2009). Yeşil Binalar ve LEED. *TBMM Makina Mühendisliği Odası Tesisat Mühendisliği Dergisi*, 111, 53-59.
- Pearce, D.W. ve Turner, R.K. (1990). “*Economics of Natural Resources and the Environment*”, Johns Hopkins University Press.
- Rizos, V., Behrens, A., Kafyeye, T., Hirschnitz-Garbera ve M., Ioannou, A. (2015). “The Circular Economy: Barriers and Opportunities for SMEs”, CEPS Working Documents.
- Sapmaz Veral, E. (2018). “Döngüsel Ekonomiye Geçiş Doğrultusunda Yeni Tedbirler ve AB Üye Ülkelerinin Stratejileri”. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 17 (2):463-488.
- Schultz, F. vd., (1995). “A feasibility study for a linac-based transuranic waste characterization system”, *Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry*, 193(2), s. 369-375.
- Solmes, L. A. (2009). *Energy efficiency: Real time energy infrastructure investment and risk management*. Springer Science & Business Media.
- Stahel, W.R. And Reday, G. (1976) The Potential For Substituting Manpower for Energy, *Report to the Commission of the European Communities*, Brussels.
- Sürdürülebilir Kalkınma Sözlüğü, <https://kalkinmasozlugu.izka.org.tr/>. Erişim Tarihi: 21.09.2024.
- Teksmir Eğitim Danışmanlık Araştırma ve Laboratuvar Hizmetleri A.Ş. (2022). “Tekstilde Döngüsel Ekonomiye Geçiş Nereden Başlanmalı?”, <https://upload.eib.org.tr/ZZFAF3F52D/F9BC168BFC714DF9BC168BFC-714DF9BC168BFC714DF9BC168B.pdf>, Erişim Tarihi: 02.09.2024.
- Ulucan, S. (2023). “*Aile İşletmelerinde Örgütsel Ustalıkın Rekabet Avantajındaki Etkisinde Örgüt Kültürünün Düzenleyici Rolü*”. Doktora Tezi. Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü.
- UNEP, 2020 “Sustainable Trade in Resources. Çevrimiçi. <https://www.resource-panel.org/reports/sustainable-traderesources>. Erişim Tarihi: 15.09.2023.
- Wijkman, A. ve Skanberg, K. (2018). “The Circular Economy and Benefits For Society Swedish Case Study. *An interim report by the Club of Rome with support from the MAVA Foundation and the Swedish Association of Recycling Industries.*” 1-62.
- WM, 2019 “Waste Management”, <https://www.wm.com/>. Erişim Tarihi: 17.09.2024.

- Yazıcıoğlu, İ. ve Koç, H. (2009). "Aile İşletmelerinin Kurumsallaşma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 21, ss: 497 – 507.
- Yılmaz, G., (2022), "Dönğüsel Ekonomiye Geçişte Kaynak Verimliliği ve AB Örneği", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, İstanbul.

Kaynakça

- Aydın, L. (2022). Ortaöğretim tarih öğretim programları ve ders kitaplarının toplumsal cinsiyet eşitliği açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi. XVIII. Türk Tarih Kongresi, 1-5 Ekim 2022, VII, 397-420.
- Bahadori, N. (2023). Insights about the barriers to achieve gender equality in the decision-making roles and power positions (No. 6/23).
- Bardakçı, Ş. & Oğlak, S. (2022). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği endeksi ve Türkiye. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(1), 71-90.
- Başev, S. E. (2024). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Küresel Amaçları Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İncelenmesi Vaka Analizi: “Beko Kadının İşi, Gücü!” Reklamı. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(3), 224-235.
- Berktaş, F. (2006). *Tarihin Cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Cameran, M., & Campa, D. (2023). Gender equality in the workplace and market performance: a preliminary analysis from France. *International Journal of Corporate Governance*, 13(3), 260-276. doi:10.1504/IJCG.2023.10054866
- CEİD (2022). *Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu*.
- Dean, D. J., & Mgrdichian, L. (2021). History of Empowerment: How Far Have We Come?. *Exploring Gender at Work: Multiple Perspectives*, 3-24.
- Du, J. (2024). Advancing gender equality in the workplace: Challenges, strategies, and the way forward. *Journal of Theory and Practice of Social Science*, 4(04), 46-50.
- Ecevit, Y. (2021). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Temel Kavramları*.
- Eden, L., & Wagstaff, M. F. (2021). Evidence-based policymaking and the wicked problem of SDG 5 gender equality. *Journal of International Business Policy*, 4, 28-57. <https://doi.org/10.1057/s42214-020-00054-w>
- Erbaş, S. (2019). Küçük zihinlere yerleştirilen toplumsal cinsiyet rolleri. *Mavi Atlas*, 7(1), 185-210.
- Eroğlu, F. ve İrdem, Ş. (2016). Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Yönetim Kademelerindeki Yansımaları. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, 3(2), 11-35.
- Ghosh-Choudhary, S., Carleton, N., Flynn, J. L., & Kliment, C. R. (2022). Strategies for Achieving Gender Equity and Work–Life Integration in Physician–Scientist Training. *Academic Medicine*, 97(4), 492-496.
- Göztepe, E. (1996). Kadının ve Yurttaşın Haklar Bildirgesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 45(1).
- Hoşaf, N., & ARSLAN, E. (2019). Kadın milletvekili adaylarının basında temsili (7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri). *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 444-470.

- ILO (2020). Cinsiyete Dayalı Ücret Farkının Ölçümü Türkiye Uygulaması
- Kim, E. M. (2017). Gender and the Sustainable Development Goals. *Global Social Policy: An Interdisciplinary Journal of Public Policy and Social Development*, 17(2), 239–244. doi:10.1177/1468018117703444
- Laursen, S.L., Austin A.E., Soto M. & Martinez D. (2015). Advancing the Agenda for Gender Equity, Change: *The Magazine of Higher Learning*, 47:4, 16-24, DOI: 10.1080/00091383.2015.1053767
- Polat, H. (2019). Medyada kadın ve temsil biçimi: TV dizileri üzerinden bir tartışma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 77-96.
- PwC, Türkiye (2022). Çalışma Hayatında Cinsiyet Eşitliği. <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2131> (ET:17.06.2024)
- Sharma, R. R., & Chawla, S. (2021). Gender equality & gender equity: strategies for bridging the gender gap in the corporate world. *Exploring Gender at Work: Multiple Perspectives*, 197-212.
- Taysad (2022). Otomotiv Tedarik Sektöründe Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi Araştırma Raporu. <https://www.taysad.org.tr/tr/kurumsal-sosyal-sorumluluk/-feyc/proje-brosuru> (ET:19.06.2024)
- The World Economic Forum (WEF). (2018). Global Gender Gap Report 2019. ET: 18.06.2024, <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2018/>
- The World Economic Forum (WEF). (2020). Global Gender Gap Report 2020. ET: 18.06.2024, <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2020/>
- The World Economic Forum (WEF). (2022). Global Gender Gap Report 2022. ET: 18.06.2024, <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2022/>
- The World Economic Forum (WEF). (2023). Global Gender Gap Report 2023. ET: 18.06.2024, <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2023/>
- The World Economic Forum (WEF). (2024). Global Gender Gap Report 2024. ET: 18.06.2024, <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/>
- Thida, M., Landi, A., & Thwe, K. Z. (2023). Gender Equality in STEM Workforce: A Survey-Based Approach. In *2023 8th International STEM Education Conference (iSTEM-Ed)* (pp. 1-6). IEEE.
- Towns, D., Good, M. L., & Olsen, J. E. (2015). Gender equality in the workplace: Moving from practices to strategy.

- Tutar, S., & Kalaycı, M. (2023). Global Gender Gap Report 2022: Türkiye, Letonya ve İzlanda'da Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerine Değerlendirme. *Aydın İnsan Ve Toplum Dergisi*, 9(1), 18-44.
- TÜİK (2021). İşgücü İstatistikleri <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Is-gucu-Istatistikleri-Eylul-2021> (ET: 18.06.2024)
- Türkiye, PwC (2022). Çalışma Hayatında Cinsiyet Eşitliği. <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2131> (ET:17.06.2024)
- Uçak, O. (2020). Medyada Kadın Haberleri Üzerinden Kadının Temsili. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 157-175.
- United Nations (2020) Women and Girls – Closing the Gender Gap [online] https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/un75_gender.pdf (erişim tarihi: 01.06.2024)
- United Nations (UN) (2016) Sustainable Development Goals. New York: UN. www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals (ET: 18.06.2024)
- Vyas-Doorgapersad, S., & Bangani, A. (2020). The implementation of gender equality within the South African Public Service (1994–2019). *Africa's Public Service Delivery and Performance Review*, 8(1), 1-10.
- Yavuz, Ş. (2007). Reklamları İzlediniz, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Yılmaz, R. A. ve Uluyağcı C., (2007), Televizyon Reklâmlarında Çocuğa İlişkin Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Sunumu, *İst. G.Ü. İletişim Fak. Yayını*, Sayı:6, S.141-157
- Zainol, S. S., Samsuri, A. S., Rahimah, T., Arifin, T., Hussin, S. M., & Mohamad, Z. Z. (2019). Promoting gender equality in workplace: A conceptual view. *International Journal of Advanced Scientific Research and Management*, 4(5), 44-55.

- EUSE- European Union of Supported Employment (2010). *European Union of Supported Employment Toolkit*. <http://EUSE-Toolkit-2010.pdf>
- Frederick, D. E., & VanderWeele, T. J. (2019). Supported employment: Meta-analysis and review of randomized controlled trials of individual placement and support. *PLoS one*, 14(2), e0212208. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0212208>
- Goodley, D., & Runswick-Cole, K. (2011). The violence of disablism. *Journal of Sociology of Health and Illness*, 33, 602-617. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2010.01302.x>
- Hedley, D., Hedley, D. F., Walkowiak, E., Bury, S. M., Spoor, J. R., & Shiell, A. (2023). Cost-benefit analysis of a non-government organization and Australian government collaborative supported employment program for autistic people. *Autism*, 27(5), 1377-1390. <https://doi.org/10.1177/13623613221138643>
- Ikutegbe, P., Randle, M., Sheridan, L., Gordon, R., & Dolnicar, S. (2024). Factors and key interactions influencing successful employment outcomes for people with disabilities. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 62(1), e12377. <https://doi.org/10.1111/1744-7941.12377>
- Inge, K. J., Wehman, P., Avellone, L., Broda, M., & McDonough, J. (2024). The impact of customized employment on the competitive integrated employment outcomes of transition age youth with intellectual and developmental disabilities: A randomized controlled trial study. *Work*, 77(3), 721-729. DOI: 10.3233/WOR-246003
- Iwanaga, K., Lee, D., Hamburg, J., Wu, J. R., Chen, X., Rumrill, P., & Chan, E. (2023). Effects of supported employment on the competitive integrated employment outcomes of transition age and young adults with intellectual disabilities: A non-experimental causal comparative study. *Journal of Vocational Rehabilitation*, 58(1), 39-48. DOI: 10.3233/JVR-221223
- Kim, S. Y. (2024). Understanding Perspectives of Job Coaches of Supported Employment Programs Working with Adults with Autism. *International Journal of Disability, Development and Education*, 71(3), 484-501. <https://doi.org/10.1080/1034912X.2022.2134557>
- Lahaije, S. T., Luijckx, J., Waninge, A., & van der Putten, A. A. (2024). Family Resilience Affecting Well-Being of Families With a Child With Profound Intellectual and Multiple Disabilities. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 62(2), 101-113. 10.33612/diss.1105758775
- Li, Y., Rangunathan, S., Fuentes, K., Hsu, S., & Lindsay, S. (2023). Exploring the experiences of ableism among Asian children and youth with disabilities and their families: A systematic review of qualitative studies. *Disability and Rehabilitation*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/09638288.2023.2258792>

- Lynch, P., Schuelka, M. J., Brown, R., & Johnstone, C. (2023). Meaningful employment opportunities for youth with disabilities in Bhutan: piloting an employment assessment toolkit. *International Journal of Educational Development*, 101, 102820. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2023.102820>
- Martin, V., Flanagan, T. D., Vogus, T. J., & Chenevert, D. (2023). Sustainable employment depends on quality relationships between supervisors and their employees on the autism spectrum. *Disability and Rehabilitation*, 45(11), 1784-1795. <https://doi.org/10.1080/09638288.2022.2074550>
- Masten, A. S. (2001). Ordinary Magic: Resilience Processes in Development. *American Psychologist*, 56, 227-238. DOI: 10.1037//0003-066X.56.3.227
- Ministry of Family and Social Policies-Turkey (2023). 2nd National Action Plan for Individuals with Autism Spectrum Disorder made within the Ministry of Family and Social Policies 2023-2030. https://aile.gov.tr/media/134582/otizm_eylem_plani.pdf
- Panda, S., & Kaur, N. (2024). Leaving No One Behind: Achieving the Sustainable Development Goals through Accessibility for People with Disabilities. *International Journal of Educational Communications and Technology (IJECT)*, 4(1), 16-26. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10050814>
- Rampton, G., Remiz, F., & DiRezze, B. (2023). Early employment outcomes for individuals on the autism spectrum: When judiciously selected and supported for competitive employment in highly skilled technical jobs. *Consulting Psychology Journal*, 75(4), 354-368 <https://doi.org/10.1037/cpb0000225>
- Solomon, C. (2020). Autism and employment: Implications for employers and adults with ASD. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(11), 4209-4217. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04537-w>
- Strümpel, C. (2018). Who Needs Supported Employment and How? In *Transforming Disability Welfare Policies* (pp. 225-230). Routledge.
- Unicef (2021). Disability Fact Sheet. <https://www.unicef.org/turkiye/en/press-releases/fact-sheet-worlds-nearly-240-million-children-living-disabilities-are-being-denied>
- Ungar, M., Brown, I., Chaze, F., Fuchs, D., Lafrance, J., McKay, S., & Prokp, S. T. (2007). Putting a Human Face on Child Welfare: Voices from the Prairies. *University of Regina, Prairie Child Welfare Consortium*, 1-23.
- Ungar, M. A. (2004). Constructionist discourse on resilience: Multiple contexts, multiple realities among at-risk children and youth. *Youth & Society*, 35, 341-365. <https://doi.org/10.1177/0044118X03257030>
- Westoby, P., & Shevellar, L. (2022). The possibility of cooperatives: a vital contributor in creating meaningful work for people with disabilities. *Disability & Society*, 34(9-10), 1613-1636. <https://doi.org/10.1080/09687599.2019.1594699>

- Whitelaw, S., Bell, A., Mackay, A., & Hall, H. (2023). Fostering resilience in young people with intellectual disabilities using a 'settings' approach. *Journal of Intellectual Disabilities*, 28(2), 549-566. <https://doi.org/10.1177/17446295231168186>
- Vigna, E., Beyer, S., & Meek, A. (2023). A demographic and qualitative analysis of the determinants of success in a National Supported Employment project. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 36(4), 787-795. <https://doi.org/10.1111/jar.13094>
- Vuong, V., & Palmer, M. (2024). Love Thy Neighbour? Social Attitudes Towards Persons With Disabilities. *World Development*, 174, 106464. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2023.106464>

Appendix

Questionnaire

Dear colleague,

This is a short questionnaire about supportive employment for people with disabilities in an emerging economy, which is attached below. The responses will be used for scientific and academic purposes only. Your identity information is not necessary. Please feel free to contact us about the results of the study. We appreciate your valuable time and effort for responding to the questions. Thank you for your cooperation.

Questions regarding supported employment for people with disabilities

1. What are the most important elements for you regarding supportive employment for people with disabilities? Please explain.
2. What do you think are the differences before and after receiving supportive employment training? Explain briefly.
3. In your opinion, to what extent do the institutions in Turkey comply with the laws and regulations regarding the employment of people with disabilities?
4. What issues do you think businesses that implement supportive employment pay particular attention to?
5. Briefly describe a case you have experienced or heard about regarding supportive employment? What happened? How did it turn out?
6. In your opinion, how should the disabled individual-family-workplace coordination be in terms of supportive employment and become resilient?
7. How does the assessment approach in supported employment differ from traditional models?
8. In your opinion, what should be the resilience level of disabled individuals, families and workplaces regarding supportive employment?

Demographic questions

9. What is your gender?
10. What is your age?
11. What is your occupation?

12. What is your work experience in the concerning field in years?

13. Your education background?

High school

Undergraduate

Masters/Ph.D.

Others_____

Kaynakça

- Akın, U., & Oğuz, E. (2010). Öğretmenlerin işkoliklik ve tükenmişlik düzeylerinin ilişkisi ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 309-327.
- Akinwale, O. E., Kuye, O. L., & Akinwale, O. E. (2024). Workaholism and quality of work-life: a psychosocial pathway to brain-drain syndrome. *Management Decision*, 62(4), 1189-1215.
- Akkaya, B., & Dönertaş, A. B. (2023). Workaholic Tendencies Of Primary School Teachers. *EKEV Akademi Dergisi*, (93), 67-81.
- Andreassen, C. S. (2014). Workaholism: An overview and current status of the research. *Journal of behavioral addictions*, 3(1), 1-11.
- Andreassen, C. S. (2014). Workaholism: An overview and current status of the research. *Journal of behavioral addictions*, 3(1), 1-11.
- Andreassen, C. S., Ursin, H., & Eriksen, H. R. (2007). The relationship between strong motivation to work, "workaholism", and health. *Psychology and Health*, 22 (5), 615-629.
- Ardıç Arslan, B. (2022). *Sosyal Uygunluk İnşaat Sektöründe Çalışma ve Dinlenme Sürelerinin Düzenlenmesi*. ILO Türkiye Ofisi.
- Arsezen, P. ve Kılıçarslan, U. (2017). Relationship between workaholic behavior and job satisfaction of tourism industry employees: intermediary role of emotional commitment to the organization. *Journal of Social and Humanities Sciences Resarch*, 4(12): 867-882.
- Asadullah, M. A., Aslam, M., Haq, M. Z. U., Nazir, S., Khan, K. A., & Siddiquei, A. N. (2024). Integrating work and sleep to understand work-life balance among healthcare professionals: A conservation of resources perspective. *Acta Psychologica*, 250, 104514.
- Aziz, S., & Cunningham, J. (2008). Workaholism, work stress, work-life imbalance: exploring gender's role. *Gender in Management: An International Journal*, 23(8), 553-566.
- Balducci, C., Avanzi, L., & Fraccaroli, F. (2018). The individual "costs" of workaholism: An analysis based on multisource and prospective data. *Journal of Management*, 44(7), 2961-2986.
- Bonebright, C. A. (2001). The relationship of workaholism with stress, burnout and productivity. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Iowa, USA.
- Burke, R. J. (2000). Workaholism in organizations: Concepts, results and future research directions. *International Journal of Management Reviews*, 2(1), 1-16.
- Chamberlin, C. M., & Zhang, N. (2009). Workaholism, health, and self-acceptance. *Journal of Counseling & development*, 87(2), 159-169.
- Clark, M. A., Michel, J. S., Zhdanova, L., Pui, S. Y., & Baltes, B. B. (2016). All work and no play? A meta-analytic examination of the correlates and outcomes of workaholism. *Journal of Management*, 42(7), 1836-1873.

- Çevik Tekin, İ. (2020). İşkoliklik. S. Polatçı (Ed.), *Kavramsal temelleriyle örgütsel davranış ölççekleri rehberi* içinde (s. 261-269). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Douglas, E. J., & Morris, R. J. (2006). Workaholic, or just hard worker?. *Career Development International*, 11(5), 394-417.
- Ertürk, E., & Erdirençelebi, M. (2021). Sağlık Çalışanlarının İşkoliklik ve Tükenmişlik Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of Academic Value Studies*, (1), 1-23.
- Ghoshel, N. (2016). *Remembering rest periods in law: Another tool to limit excessive working hours*. Conditions of Work and Employment Series No. 78. International Labour Office, Geneva, Switzerland.
- Gülova, A., İspirli, D., & Eryılmaz, İ. (2014). İşkoliklik ve tükenmişlik arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik beyaz yakalılar üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 25-39.
- Günbeyi, M., & Gündoğdu, T. (2010). Polis Teşkilatının “İşkolik” Çalışanları. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 56-63.
- Hassell, J., Kuntz, J., & Wright, S. (2024). Revisiting workaholism: lived experiences and new insights. *International Journal of Organizational Analysis*. <https://doi.org/10.1108/IJOA-10-2023-4035>
- ILO Uluslararası Çalışma Örgütü, <https://www.ilo.org/tr/resource/news/esnek-calisma-saatleri-ozel-yasam-uyumu-isletmeler-ve-uretkenlik-icin> adresinden 27.10.2024 tarihinde erişildi.
- Karaçor, Z.; Acet, H.; Mirza, E. ve Konya, S. (2019). Çalışma Saatlerinin İşgücü Verimliliğine Etkisi: Dinamik Panel Veri Analizi. *Jass Studies- The Journal of Academic Social Science Studies*, 2019 (75), 349-359.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kesen, Mustafa (2015). “Örgütsel Bağlılığın İşkoliklik Üzerindeki Etkisi: Gör-gül Bir Araştırma”. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(4): 53-68.
- Macit, M. (2019). Avukatlarda işkoliklik, iş-aile çatışması, tükenmişlik üzerine bir alan çalışması. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), 35-65.
- McMillan, L. H., & O’Driscoll, M. P. (2004). Workaholism and health: Implications for organizations. *Journal of Organizational Change Management*, 17(5), 509-519.
- McMillan, L. H., O’driscoll, M. P., & Brady, E. C. (2004). The impact of workaholism on personal relationships. *British Journal of Guidance & Counselling*, 32(2), 171-186.
- McMillan, L. H., O’Driscoll, M. P., & Burke, R. J. (2003). Workaholism: A review of theory, research, and future directions. *International Review of Industrial and Organizational Psychology* 2003, 18, 167-189.

- McMillan, L., O'Driscoll, M., Marsh, N., Brady, E. (2001), "Understanding workaholism: data synthesis, theoretical critique, and future design strategies". *International Journal of Stress Management*, 8, 69-91.
- Menghini, L., & Balducci, C. (2024). The daily costs of workaholism: A within-individual investigation on blood pressure, emotional exhaustion, and sleep disturbances. *Journal of Occupational Health Psychology*, 29(4), 201.
- Moorhead, G., & Griffin, R.W. (1992). *Organizational behavior: Managing people and organizations*. (3rd Edition). Boston, MA: Houghton Mifflin Company.
- Naktiyok, A., & Karabey, C. N. (2005). İşkoliklik ve tükenmişlik sendromu. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2), 179-198.
- Ng, T. W., Sorensen, K. L., & Feldman, D. C. (2007). Dimensions, antecedents, and consequences of workaholism: A conceptual integration and extension. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 28(1), 111-136.
- Nie, Y., & Sun, H. (2016). Why do workaholics experience depression? A study with Chinese University teachers. *Journal of health psychology*, 21(10), 2339-2346.
- Oates, W. E. (1968). On being a "Workaholic" A serious jest. *Pastoral Psychology*, 19(8), 16-20.
- OECD Data Explorer, <https://data-explorer.oecd.org> adresinden 15.10.2024 tarihinde erişildi.
- OECD Hours Worked, <https://www.oecd.org/en/data/indicators/hours-worked.html> adresinden 20.10.2024 tarihinde erişildi.
- Peiperl, M. and Jones, B. (2001), *Workaholics And Overworkers: Productivity Of Pathology?*, London Business School
- Robinson, B. E. (1998). *Chained to the desk: A guidebook for workaholics, their partners and children, and the clinicians who treat them*. NYU Press.
- Schou Andreassen, C., Ursin, H., & Eriksen, H. R. (2007). The relationship between strong motivation to work, "workaholism", and health. *Psychology and Health*, 22(5), 615-629.
- Scott, K. S., Moore, K. S., & Miceli, M. P. (1997). An exploration of the meaning and consequences of workaholism. *Human relations*, 50(3), 287-314.

- Shimazu, A., Demerouti, E., Bakker, A. B., Shimada, K., & Kawakami, N. (2011). Workaholism and well-being among Japanese dual-earner couples: A spillover-crossover perspective. *Social Science & Medicine*, 73(3), 399-409.
- Shimazu, A., Schaufeli, W. B., Kubota, K., & Kawakami, N. (2012). Do workaholism and work engagement predict employee well-being and performance in opposite directions?. *Industrial health*, 50(4), 316-321.
- Snir, R., & Harpaz, I. (2006). The workaholism phenomenon: a cross-national perspective. *Career Development International*, 11(5), 374-393.
- Snir, R., & Harpaz, I. (2006). The workaholism phenomenon: a cross-national perspective. *Career Development International*, 11(5), 374-393.
- Spence, J. T., & Robbins, A. S. (1992). Workaholism: Definition, measurement, and preliminary results. *Journal of personality assessment*, 58(1), 160-178.
- Spurk, D., Hirschi, A., & Kauffeld, S. (2016). A new perspective on the etiology of workaholism: The role of personal and contextual career-related antecedents. *Journal of Career Assessment*, 24(4), 747-764.
- Spurk, D., Hirschi, A., & Kauffeld, S. (2016). A new perspective on the etiology of workaholism: The role of personal and contextual career-related antecedents. *Journal of Career Assessment*, 24(4), 747-764.
- Sussman, S. (2012). Workaholism: A review. *Journal of Addiction Research & Therapy*, 6(1), 4120-4138.
- Sussman, S. (2012). Workaholism: A review. *Journal of addiction research & therapy*, (1).
- Temel, A. (2006). Organizasyonlarda işkolizm ve işkolik çalışanlar. *IS-GUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 8(2), 104-127.
- Ulukök, E., & Akın, A. (2016). İşkoliklik ve kariyer tatmini. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 1(2), 177-186.
- World Population Review, <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-overworked-countries> adresinden 20.10.2024 tarihinde erişildi.
- Yavuz, N., & Sağlam, M. (2018). İşkoliklik ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişkide iş yaşam dengesinin aracılık rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 922-952.
- Yüksekbilgili, Z., & Akduman, G. (2016). Bireysel mutluluk ve işkoliklik ilişkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 95-112.

Kaynakça

- Ağırlioğlu, N. (2012). *Üniversite ve bilim toplumu ilişkileri üzerine*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Atatekin, E., & Dulupçu, M. A. (2018). Kalitede yeni bir sayfa mı yoksa eskilerin tekrarı mı? Bazı devlet üniversitelerinin kurumsal iç değerlendirme raporlarının eğitim perspektifi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14–24.
- Ayvaz, B., Kuşakçı, A. O., & Borat, O. (2016). Kalite güvencesi ve akreditasyon süreçleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstriyel Araştırma ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 53–60.
- Bakioğlu, A., & Baltacı, R. (2010). *Akreditasyon Eğitimde Kalite* (1. Baskı). Ankara: Nobel.
- Bozdemir, E. (2010). Rekabet üstünlüğü açısından hedef ve Kaizen maliyetleme yöntemlerinin Türk otomobil sektöründe uygulanabilirlik düzeyinin incelenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ceylan, M. (1997). Eğitimde toplam kalite yönetimi ve müşteri memnuniyeti. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1, 23–29.
- Derdiyok, R. (2019). Yükseköğretimde kalite yönetimi süreçleri ve rekabet gücü. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 14(2), 185–198.
- Elmacı, O., Poyraz, K., & Çalık, M. (1999). Yükseköğretimde (Meslek Yüksekokullarında) kalite güvence sisteminin oluşturulmasına yönelik bir değerlendirme format önerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(1).
- Eyitmiş, A. M. (2000). Yükseköğretimde toplam kalite yönetimi ve Uludağ Üniversitesi İİBF’de ISO 9002 kalite güvence modeli önerisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Güler, M., & Soyer, B. (2021). Yükseköğretimde yeniden yapılanma: Türk yükseköğretiminde kalite güvencesi sisteminin gelişimi. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 1(1), 45–89.
- Işık, S., & Beykoz, S. Y. (2018). Türk yükseköğretiminde yeni bir paradigma: Kalite güvence sistemi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 7–22.
- İçli, G. E., & Vural, B. B. (2010). Toplam kalite yönetimi ve uygulamaları çerçevesinde Kırklareli Üniversitesi meslek yüksekokulları öğrenci memnuniyeti araştırması. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 28(1), 335–349.
- İmamoğlu, M. A. (2021). Üniversitelerde paydaş katılımının rolü: 2019 kurum içi değerlendirme raporlarının incelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Kılıçaslan, Ç. (2020). Yükseköğretimde akreditasyon. *PEYZAJ-Eğitim, Bilim, Kültür ve Sanat Dergisi, Özel Sayı*, 10–18.
- Magnale, V. S., & Potluri, R. M. (2011). Quality management in Indian higher education system: Role of internal quality assurance cell (IQAC). *Asian Journal of Business Management*, 3(4), 251–256.
- Özçiçek, Y., & Karaca, A. (2019). Yükseköğretim kurumlarında kalite ve akreditasyon: Mühendislik eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 114–149. <https://doi.org/10.33892/fuuiibfdergi.580174>
- Özden, Y. (1998). *Eğitimde dönüşüm: Eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Pelin, M., Sert, H., & Yurumez, Y. (2022). Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK): Değerlendirme süreçleri ve deneyim paylaşımı. *Ortaoğu Tıp Bilimleri Dergisi*, 7(3), 506–510. <https://doi.org/10.26453/ortjhs.1142275>
- Sadıralı, S. (2023). Yükseköğretim kalite güvencesi modeli: Yeni kurulan bir devlet üniversitesinde uygulamalar (Yüksek lisans tezi). Tarsus Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarsus.
- Saydan, R. (2008). Yükseköğretimde toplam kalite yönetimi ve öğrenci memnuniyeti. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 77–95.
- Sipahi Mencet, D., & Akar, N. (2022). Kalite aktörlerinin yükseköğretimde sürdürülebilir kaliteye ilişkin görüşleri üzerine bir durum çalışması. *Erciyes Akademi*, 36(1), 103–123. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1030275>
- Şimşek, M. (1996). *Kalite Yönetimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın Evi.
- Taş, İ. E., Durgun, S., & Gözükar, M. A. (2022). Kurum iç değerlendirme raporlarının üniversitelerde kalite yönetim sürecine katkısı: KSÜ kurumsal geri bildirim raporu üzerinden değerlendirme. *Beşeri ve Sosyal Bilimlerden Seçkin Araştırmalar* (Sayı January), 1–36.
- Taşcı, D., & Lapçın, H. T. (2023). Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemi: Kurumsal akreditasyon raporları üzerinden bir değerlendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 1–16. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.1185953>
- Tezsürücü, D., & Bursalıoğlu, S. A. (2013). Yükseköğretimde değişim: Kalite arayışları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 97–108.
- Topçu, E. (2021). Üniversite personelinin kalite süreçleri algısının incelenmesi: Giresun Üniversitesi örneği (Yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rize.
- Walasek, T. A., Kucharczyk, Z., & Morawska-Walasek, D. (2011). Assuring quality of an e-learning project through the PDCA approach. *Archives of Materials Science and Engineering*, 48(1), 56–61.

- Yazıcı, S., Ünal, F., & Çulhaoğlu, Ö. (2023). Kalite süreçlerinde PUKÖ döngüsü: Dış değerlendiricilerin görüşlerine göre Türk üniversitelerinin yeterlik düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 281–305. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1008011>
- Yetişen, S., & Ünlü, H. G. (2019). Yükseköğretimde kalite perspektifi: 2007 yılında kurulan devlet üniversitelerinin kurum iç değerlendirme raporlarının karşılaştırmalı analizi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 72–89.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK). Web Sayfası, <https://yokak.gov.tr/> Erişim Tarihi 10.10.2024
- Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK). (2020). *2019 yılı Akreditasyon Kuruluşları Genel Değerlendirme Raporu*. <https://yokak.gov.tr/2019-yili-akreditasyon-kuruluslari-genel-degerlendirme-raporu-126> Erişim Tarihi 20.10.2024
- Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK). (2021). *2020 Yükseköğretim değerlendirme ve kalite güvencesi durum raporu*. <https://yokak.gov.tr/2020-yuksekokretim-degerlendirme-ve-kalite-guvencesi-durum-raporu-yayimlandi-242> Erişim Tarihi 11.11.2024
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (1983). *Yükseköğretim Teşkilatı Kanunu* (Kanun No. 2547). Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 08.11.2024

Kaynaklar

- Abbas, M. & Saad, G. B. (2020). An Empirical Investigation of Toxic Leadership Traits Impacts on Workplace Climate and Harassment. *Talent Development & Excellence*, 12(3), 2317-2333.
- Acuna, B.K., & Male, T. (2022). Toxic leadership and academics' work engagement in higher education: A case study from Chile, *Educational Management Administration & Leadership*, 52(3), 1-25.
- Akbulut, D., & Yavuz, E. (2022). Örgütlerde toksik liderlik davranışı: betimsel içerik analizi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 5(2), 107-122. <https://doi.org/10.52848/ijls.1097752>
- Akca, İ. & Tuzcuoğlu, F. (2020). Toksik liderliğin üretkenlik karşıtı iş davranışları ve işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisine yönelik bir model önerisi. *Journal of Life Economics*, 7(3), 257-268. <https://doi.org/10.15637/jecon.7.019>.
- Akça, M. (2017). The impact of toxic leadership on intention to leave of employees. *International Journal of Economics, Business and Management Research*, 1(4), 285-298.
- Baker, S, J. (2024) 18 signs of a toxic workplace: a checklist for leaders, <https://theleadershipreformation.com/toxic-workplace-hacks-for-leaders/>
- Bozbayır, O., Özata, M., & Altıntaş, M. (2023). Yükseköğretim kurumlarındaki toksik liderlik davranışlarının akademik personelin örgütsel bağlılıkları üzerine etkisi. *Yükseköğretim Dergisi*, 13(1), 19-31.
- Campbell, M., & Brown, B. A. (2015). Toxic leader transition. *The University of Arizona*.
- Çelebi, N., Güner, H., & Yıldız, V. (2015). Toksik liderlik ölçeğinin geliştirilmesi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 249 - 268.
- Cichoblański, L. (2015). The dark side of organization – management in the face of counterproductive behavior (*theoretical background and empirical implications*). http://real.mtak.hu/24756/1/ICoM_2015-paper063.pdf Erişim Tarihi:10.05.2024 DOI:10. 17626/dBEM.ICoM.P00.2015.p063
- Çiçek, A., & Arslan, E. (2023). Cumhurbaşkanı'nda bulunması gereken özelliklere dair bir araştırma. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34), 575-591. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1315448>
- Çiçek, B., & Almalı, V. (2020). Toksik liderliğin işyerindeki çatışma üzerindeki etkisi. *Journal of Economics, Business & Political Studies*,. VII (2), 214-235.
- Çoban, C.. (2022). The dark side of leadership: A conceptual assessment of toxic leadership. *Business, Economics and Management Research Journal*, 5(1), 50-61.

- Demir, B. (2020). Örgütlerde toksik lider ve toksik ilişkiler. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences*, 06 (Special Issue), 31-35.
- Doğan, O. & Baloğlu, N. (2019). Toxic leadership: A quantitative analysis based on the opinions of vocational school students, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10 (36), 669-680.
- Gandolfi, F., & Stone, S. (2022). Toxic Leadership: Behaviors, Characteristics, and Consequences. *Journal of Management*, 22(1), 19-27.
- Gök, G. (2023). *Sağlık hizmetlerinde liderlik ve toksik liderliğin çok yönlü analizi*. Ankara: İKSAD Yayınları,
- Gupta, A. & Chawla, S. (2024) Toxic leadership in workplaces: Insights from bibliometric, thematic analysis, and TCM framework. *International Journal of Organizational Leadership*, 13(1), 179-200.
- İRge, N. T. & Bayram, V. (2020), The impact of toxic leadership on organization prisonization and the psychological capital of the employees, *Business, Economics and Management Research Journal - BEMAREJ*, 3(2), 101-116.
- Kırbaç, M., & Konan, N. (2023). Adaptation of the toxic leadership scale into turkish for educational organizations: A validity and reliability study. *E-International Journal of Educational Research*, 15(5), 628-645. DOI:https://doi.org/10.19160/e-ijer.1369652
- Kusy, M. (2018). *Why I don't work here anymore: A leader's guide to offsetting the financial and emotional costs of toxic employees*. Productivity Press.
- Lipman-Blumen, J. (2005). *The allure of toxic leaders: Why we follow destructive bosses and corrupt politicians--and how we can survive them*. Oxford University Press.
- Mehta, S., & Maheshwari, G. (2013). Consequences of toxic leadership. *Journal of Leadership Studies*, 7(3), 3-6.
- Milosevic, I., Maric, S., & Loncar, D. (2020). Defeating the toxic boss: The nature of toxic leadership and the role of followers. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 27(2), 117-126.
- Octavian, S. M. (2023). About the impact and effects of toxic leadership on employees and organizations *European Review of Applied Sociology* 16(27), 87-93. DOI: 10.2478/eras-2023-0012
- Okray, Z., & Şimşek, H. A. (2020). Toxic leadership: Systematic review based on studies made in Turkey. *Istanbul Management Journal* (89), 73-96. https://doi.org/10.26650/imj.2020.89.0004
- Reed, G. E., & Olsen, L. (2010). Toxic leadership: Part deux. *Military Review*, 90(6), 58-64.
- Reyhanoğlu, M., & Akın, Ö. (2016). Toksik liderlik örgütsel sağlığı olumsuz yönde tetikler mi?. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 442-459. https://doi.org/10.15869/itobiad.41373

- Semedo, C.S., Salvador, A., Santos, N.R.D., Pais, L. & Mónico, L. (2022). Toxic Leadership and Empowering Leadership: Relations with Work Motivation, *Psychology Research and Behavior Management*, 1885-1900, DOI: 10.2147/PRBM.S340863
- Singh, N., Sengupta, S., & Dev, S.(2018). Toxic leadership: *The most menacing form of leadership*, Chapters, in: Maria Fors Brandebo & Aida Alvinus (ed.), *Dark Sides of Organizational Behavior and Leadership*, IntechOpen.
- Uygur, A. & Gümüştekin, K. (2019). Karanlık liderliğin alt boyutlarının incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(35), 2552-2562.
- Walker, S. M., & Watkins, D. (2022). Toxic leadership: Research and cases (1st ed.).Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003202462>
- Wolor, C. W., Ardiansyah, A., Rofaida, R., Nurkhin, A. & Rababah, M. A. (2022). Impact of toxic leadership on employee performance. *Health Psychology Research*, 10(4), 1-10.
- Younis, N. M., Z., Shamah, R.A.E., & Elbadawy, H.E. (2022). Conceptual framework of toxic leadership. *Journal of Managerial, Financial*, 16(1), 64-81.
- Zengin, M. (2019). Toksik liderlik: kavramsal bir çözümleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2754-2766. <https://doi.org/10.15869/itobiad.598165>

Kaynakça

- Ali, M., Zhang, L., Shah, S. J., Khan, S., & Shah, A. M. (2020). Impact of humble leadership on project success: the mediating role of psychological empowerment and innovative work behavior. *Leadership & organization development journal*, 41(3), 349-367.
- Cable, D. (2018). How humble leadership really works. *Harvard Business Review*, 23, 2-5.
- Chandler, J. A., Johnson, N. E., Jordan, S. L., & Short, J. C. (2023). A meta-analysis of humble leadership: reviewing individual, team, and organizational outcomes of leader humility. *The Leadership Quarterly*, 34(1), 101660.
- Jiang, W., and Gu, Q. (2016). How abusive supervision and abusive supervisory climate influence salesperson creativity and sales team effectiveness in China. *Manage. Decis.* 54, 455–475. doi: 10.1108/MD-07-2015-0302
- Kelemen, T. K., Matthews, S. H., Matthews, M. J., & Henry, S. E. (2023). Humble leadership: A review and synthesis of leader expressed humility. *Journal of Organizational Behavior*, 44(2), 202-2
- Kerse, G., Koçak, D., & Özdemir, Ş. (2020). Mütevazı liderlik ölçeğinin Türkçe uyarlaması ve mütevazı liderliğin seslilik davranışına etkisi: Kuşak farklılığının düzenleyici rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1769-1787.
- Liu, C. (2016). Does humble leadership behavior promote employees' voice behavior? A dual mediating model. *Open Journal of Business and Management*, 4(4), 731–740.
- Nielsen, M. B., Eid, J., Mearns, K., and Larsson, G. (2013). Authentic leadership and its relationship with risk perception and safety climate. *Leadersh. Organ. Dev. J.* 34, 308–325.
- Oc, B., Bashshur, M. R., Daniels, M. A., Greguras, G. J., & Diefendorff, J. M. (2015). Leader humility in Singapore. *The Leadership Quarterly*, 26, 68–80.
- Owens, B. P., & Hekman, D. R. (2012). Modeling how to grow: An inductive examination of humble leader behaviors, contingencies, and outcomes. *Academy of Management Journal*, 55, 787–818. 24.
- Owens, B. P., Johnson, M. D., and Mitchell, T. R. (2013). Expressed humility in organizations: implications for performance, teams, and leadership. *Organ. Sci.* 24, 1517–1538.
- Owens, B.P., Wallace, A.S. and Waldman, D.A. (2015), "Leader narcissism and follower outcomes: the counterbalancing effect of leader humility", *Journal of Applied Psychology*, Vol. 100 No. 4, pp. 1203-1213.

- Walters, K. N., & Diab, D. L. (2016). Humble leadership: Implications for psychological safety and follower engagement. *Journal of leadership studies*, 10(2), 7-18.
- Wang, Y., Liu, J., & Zhu, Y. (2018). Humble leadership, psychological safety, knowledge sharing, and follower creativity: a cross-level investigation. *Frontiers in psychology*, 9, 1727.
- West, M. A., and Richter, A. W. (2008). "Climates and cultures for innovation and creativity at work," in *Handbook of Organizational Creativity*, eds J. Zhou and C. E. Shalley (New York, NY: Lawrence Erlbaum Associates), 211–236.
- Zhang, X., and Zhou, J. (2014). Empowering leadership, uncertainty avoidance, trust, and employee creativity: interaction effects and a mediating mechanism. *Organ. Behav. Hum. Decis.* 124, 150–164.
- Zhou, F., & Wu, Y. J. (2018). How humble leadership fosters employee innovation behavior: A two-way perspective on the leader-employee interaction. *Leadership & Organization Development Journal*, 39(3), 375-387.

Kaynakça

- Abbatiello, A., Knight, M., Philpot, S., & Roy, I. (2017). *Rewriting the rules for the digital age: 2017 Deloitte Global Human Capital Trends*. UK: Deloitte University Press.
- Ahmed, F., Hussain, A., Khan, S. N., Malik, A. H., Asim, M., Ahmad, S., & El-Affendi, M. (2024). Digital Risk and Financial Inclusion: Balance between Auxiliary Innovation and Protecting Digital Banking Customers. *Risks*, 12(8), 133.
- Aksoy, C. (2024). İşletmelerin Dijital Dönüşümü ve Dijital Liderlik Yaklaşımı. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 4(1), 1-29.
- Antonopoulou, H., Halkiopoulos, C., Barlou, O., & Beligiannis, G. (2019). Transition from educational leadership to e-leadership: A data analysis report from TEI of Western Greece. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 18(9), 238-255. <https://doi.org/10.26803/ijlter.18.9.13>
- Artüz, S.D., & Bayraktar, O. (2021). The effect of relation between digital leadership practice and learning organization on the perception of individual performance. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 97-120.
- Avolio, B. J., Sosik, J. J., Kahai, S. S., & Baker, B. (2014). E-leadership: Reexamining transformations in leadership source and transmission. *The Leadership Quarterly*, 25(1), 105-131.
- Beláz, A., Krasznay, C., & Szabó, Z. (2020). Cybersecurity strategy and leadership management issues. *An International Serial Publication for Theory and Practice of Management Science*, 242.
- Bennis, W. (2013). Leadership in a digital world: Embracing transparency and adaptive capacity. *MIS Quarterly*, 37(2), 635-637.
- Bilyska, M., Ridei, N., & Anhelina, S. (2020). Digital transformation of preparation of the future: Specialists in the economic industry in conditions of dual professional education. *Social Sciences*, 7(3), 242-251.
- Ciriello, R. F., Richter, A., & Schwabe, G. (2018). Digital innovation. *Business & Information Systems Engineering*, 60, 563-569.
- Fisk, P. (2002). The making of a digital leader. *Business Strategy Review*, 13(1), 43-50.
- Hambrick, D., & Mason, P. (1984). Upper echelons: Organization as a reflection of its top managers. *Academy of Management Review*, 9(2), 193-206.
- Halim, Z., Durya, N. P. M. A., Kraugusteeliana, K., Suherlan, S., & Alfisyahrin, A. L. (2023). Ethics-based leadership in managing information security and data privacy. *Jurnal Minfo Polgan*, 12(2), 1819-1828.

- Hussein, H., Albadry, O. M., Mathew, V., Al-Romeedy, B. S., Alsetoohy, O., Abou Kamar, M., & Khairy, H. A. (2024). Digital leadership and sustainable competitive advantage: Leveraging green absorptive capability and eco-innovation in tourism and hospitality businesses. *Sustainability*, 16(13), 5371. <https://doi.org/10.3390/su16135371>
- Jakubik, M., & Berazhny, I. (2017). Rethinking leadership and its practices in the digital era. *Management International Conference*, 471-483.
- Karimi, J., & Walter, Z. (2016). The role of dynamic capabilities in responding to digital disruption: A factor-based study of the newspaper industry. *Journal of Management Information Systems*, 32(1), 39-81.
- Karneli, O. (2023). The role of adhocratic leadership in facing the changing business environment. *Journal of Contemporary Administration and Management*, 1(2), 77-83.
- Kremer, M. (1993). Population growth and technological change: One million B.C. to 1990. *The Quarterly Journal of Economics*, 108, 681-716.
- Lee, J., Kim, Y., & Kang, J. (2023). Preparation for digital transformation: A case and empirical findings of South Korean multinational corporations. *Journal of Global Business and Trade*, 19(1), 57-74.
- Lipsmeier, A., Kühn, A., Joppen, R., & Dumitrescu, R. (2020). Process for the development of a digital strategy. *Procedia CIRP*, 88, 173-178.
- Lu, V.N., Wirtz, J., Kunz, W.H., Paluch, S., Gruber, T., Martins, A., & Patterson, P.G. (2020). Service robots, customers, and service employees: What can we learn from the academic literature and where are the gaps? *Journal of Service Theory and Practice*, 1, 47.
- Lyu, J. (2023). How does digital leadership improve organizational sustainability: Theory and evidence. *Journal of Cleaner Production*, 140148.
- Madanchian, M., Taherdoost, H., Vincenti, M., & Mohamed, N. (2024). Transforming leadership practices through artificial intelligence. *Procedia Computer Science*, 235, 2101-2111.
- Manuele, J. (2023). Innovative strategies for effective team management in the digital age. *Journal Dimensie Management and Public Sector*, 4(3), 29-35.
- Miller, C. (2018). Digital leadership: Using the internet and social media to improve the lives, well-being, and circumstances of others. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 110(1), 45-48.
- Nguyen, K., & Broekhuizen, T. (2022). Employee and team digital readiness: How to get employees and teams ready for digital transformation? In *Digital transformation: A guide for managers* (pp. 49-67). Groningen Digital Business Centre (GDBC).
- Nowacka, Ms. E. A. (2023). Digital transformation in creating employee learning environments. *Procedia Computer Science*, 225, 872-881. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2023.10.074>.

- Opland, L. E., Pappas, I. O., Engesmo, J., & Jaccheri, L. (2022). Employee-driven digital innovation: A systematic review and a research agenda. *Journal of Business Research*, *143*, 255-271.
- Peifer, Y., Jeske, T., & Hille, S. (2022). Artificial intelligence and its impact on leaders and leadership. *Procedia Computer Science*, *200*, 1024-1030.
- Roberts, S., & Rowley, J.E. (2008). *Leadership: The challenge for the information profession*. London: Facet Publishing.
- Rose, J., Lukic, V., Milon, T., & Cappuzzo, A. (2016). *Sprinting to value in industry 4.0*. Boston Consulting Company Report.
- Ruel, H., Rowlands, H., & Njoku, E. (2021). Digital business strategizing: The role of leadership and organizational learning. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, *31*(1), 145-161. <https://doi.org/10.1108/CR-11-2019-0109>.
- Sağlam, M. (2021). İşletmelerde geleceğin vizyonu olarak dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi ve dijital dönüşüm ölçeğinin Türkçe uyarlaması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *20*(40), 395-420.
- Sarıgül, A. (2020). Psikososyal Risk Etmenleri İçinde C.Önen, Ş. Parlakyıldız (Ed.) İş Sağlığı ve Güvenliği. (167-189) Duvar.
- Sarıgül, A. (2023). Dijital Bir Risk Olarak Yabancılaşma, Gösterişten Tüketime. İçinde A.Sarıgül (Ed.) Psikososyal Dijital Riskler. (1-26) Eğitim Kitap.
- Sarıgül, A. (2024). "Sosyal Değişim ve Toplumsal Adaletin Yeniden İnşasında Sosyal Arabuluculuk Eğitimleri," *International Journal of Progressive Studies in Education (IJOPSE)*, vol. 2, no. 1, pp. 1-13, Apr. 2024.
- Schallmo, D., Williams, C. A., & Lohse, J. (2019). Digital strategy—integrated approach and generic options. *International Journal of Innovation Management*, *23*(8), 1940005.
- Scholkmann, A. B. (2021). Resistance to (digital) change: Individual, systemic, and learning-related perspectives. *Digital Transformation of Learning Organizations*, 219-236.
- Schwab, K. (2017). *The fourth industrial revolution*. Portfolio Penguin.
- Sebastian, I.M., Ross, J. W., Beath, C., Mocker, M., Moloney, K. G., & Frostad, N.O. (2017). How big old companies navigate digital transformation. *MIS Quarterly Executive*, *16*(3), 197-213.
- Seyrek, E. (2024). Teknoloji çağında liderlik: Dönüşümcü ve e-liderlik yaklaşımlarının karşılaştırılması. İçinde F. Er (Ed.), *Sosyal bilimlerde yeni vizyonlar: Kavramlar - kuramlar - uygulamalar* (s. 133-154). Duvar Kitabevi.
- Shah, N. (2024). Artificial intelligence and leadership: How artificial intelligence is changing the leadership role. *Remittances Review*, *9*(1), 2750-2764.

- Springall, L., Manchen-Spörri, S., & Grote, G. (2014). Leading virtual teams: Modalities of leadership. In *The Internet and Workplace Transformation* (pp. 130-150). Routledge.
- Syam, N., & Sharma, A. (2018). Waiting for a sales renaissance in the fourth industrial revolution: Machine learning and artificial intelligence in sales research and practice. *Industrial Marketing Management, 69*, 135-146.
- Vuchkovski, D., Zalaznik, M., Mitreĝa, M., & Pfajfar, G. (2023). A look at the future of work: The digital transformation of teams from conventional to virtual. *Journal of Business Research, 163*, 113912.
- Weber, E., Büttgen, M., & Bartsch, S. (2022). How to take employees on the digital transformation journey: An experimental study on complementary leadership behaviors in managing organizational change. *Journal of Business Research, 143*, 225-238. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.01.036>
- World Commission on Environment and Development. (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future.
- Zhang, J., Chen, W., Xiao, Y., & Wang, B. (2022). Exploration of digital creativity: Construction of the multiteam digital creativity influencing factor model in the action phase. *Frontiers in Psychology, 13*, 822649.
- Ziyadin, S., Suieubayeva, S., & Utegenova, A. (2020). Digital transformation in business. In Ashmarina, S., Vochozka, M., & Mantulenko, V. (Eds.), *Digital Age: Chances, Challenges, and Future* (Lecture Notes in Networks and Systems, Vol. 84). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-27015-5_49

Kaynakça

- Abhishek, N., Rahiman, H. U., Kodikal, R., Kulal, A., Kambali, U., & Kulal, M. (2024). Contribution of CSR for the Attainment of Sustainable Goals: A Study of a Developing Nation. In *Information and Communication Technology in Technical and Vocational Education and Training for Sustainable and Equal Opportunity: Business Governance and Digitalization of Business Education* (pp. 271-285). Singapore: Springer Nature Singapore.
- Aghajani, M., Memari, A., Tumpa, R.J. and Ruge, G. (2024), "Systematic exploration of sustainability in higher education: a tertiary perspective", *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-02-2024-0095>
- Angelaki, M. E., Bersimis, E., Karvounidis, T., & Douligeris, C. (2024). Towards more sustainable higher education institutions: Implementing the sustainable development goals and embedding sustainability into the information and computer technology curricula. *Education and Information Technologies*, 29(4), 5079-5113.
- Ateş-Argundoğan, H. (2018). Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Anlayışının Yeni Uygulaması: Sosyal Market Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Birleşmiş Milletler. (2024). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. Erişim tarihi: 01 Temmuz 2024, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Bowen, H. R. (2013). *Social responsibilities of the businessman*. University of Iowa Press.
- Carroll, A. B. (1979). A three-dimensional conceptual model of corporate performance. *Academy of Management Review*, 4(4), 497-505. <https://doi.org/10.5465/amr.1979.4498296>
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48. [https://doi.org/10.1016/0007-6813\(91\)90005-G](https://doi.org/10.1016/0007-6813(91)90005-G)
- Cembranel, P., Gewehr, L., Dal Moro, L., Fuchs, P. G., Birch, R. S., & Andrade Guerra, J. B. S. O. D. A. (2024). The pivotal role of higher education institutions in cultivating a sustainable development goals-centric culture. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 25(7), 1385-1411.
- Demir, S. (2022). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik İlkesi Doğrultusunda Sosyal ve Ekonomik Destek Uygulamaları; Çorum Belediyesi Gıda Bankası Ve Sosyal Destek Kartı Uygulaması. *Hittit Ekonomi ve Politika Dergisi*, 2(1), 193-215.

- Direk, M., Serçemeli, G., & Boran, F. (2022). Dünyada ve Türkiye’de Gıda Bankacılığı. *Proceeding Book*, 74.
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, Ekonomik Ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik Ve Sürdürülebilir Kalkınma. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3(3), 196-215.
- Duran, Z., & Savaş, H. (2023). Tedarik zincirinde risk yönetim yetenekleri, iş birliği ve sürdürülebilirlik etkileşimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(3), 856-879. <https://doi.org/10.17153/oguiibf.1299749>
- ElAlfy, A., Palaschuk, N., El-Bassiouny, D., Wilson, J., & Weber, O. (2020). Scoping the evolution of corporate social responsibility (CSR) research in the sustainable development goals (SDGs) era. *Sustainability*, 12(14), 5544.
- Fallah Shayan, N., Mohabbati-Kalejahi, N., Alavi, S., & Zahed, M. A. (2022). Sustainable development goals (SDGs) as a framework for corporate social responsibility (CSR). *Sustainability*, 14(3), 1222.
- Gür, B. (2012). Sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sosyal sorumluluk ve Türkiye’de mikro finansman uygulamaları, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 87-106.
- Kaçaroğlu, M. O., & Organ, A. (2020). Sosyal girişimciliğin sürdürülebilirliğini etkileyen faktörlerin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile değerlendirilmesi. *Alanya Akademik Bakış*, 4(1), 157-171.
- Leena, S., KRA, B., Kumar, G., Nandini, S. & Bhat, P. K. (2024). Corporate social responsibility and sustainable development goals: evidence from responsible business leaders. *Journal of Global Responsibility*, 15(4), 409-435.
- Rieckmann, M. (2017), *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives*, UNESCO publishing, Paris
- Sharma, E., & McLean, G. N. (2024). Corporate social responsibility, the United Nations’ Sustainable Development Goals and financial performance, with implications for human resource development. *European Journal of Training and Development*.
- Sudirman, F. A., Upe, A., & La Ode Herman, F. T. S. (2021, March). Corporate social responsibility (CSR) contribution to achieve sustainable development goals (SDGs) in Southeast Sulawesi. In *Proceedings of the 11th Annual International Conference on Industrial Engineering and Operations Management Singapore* (pp. 7-11).
- Tiltay, M. A., Öz, M., & Tepe, M. E. (2021). Sürdürülebilir kalkınma amaçları bağlamında kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları: Türkiye’de mevcut durum ve eğilimler. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 351-372.

- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). Our common future: Report of World Commission on Environment and Development. United Nations.
- Ulupınar, Ş. C., & Demiral, N. Ö. (2023). *Yerel Düzeyde Dezavantajlı Bireylere Yönelik Yapılan Sosyal Yardımların Çanakkale Belediyesi Örneğinde Analizi*. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar XIX, 227.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Üniversiteler binlerce sosyal sorumluluk projesiyle topluma hizmet sunuyor erişim tarihi. 10.11.2024, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2024/universiteler-binlerce-sosyal-sorumluluk-projesiyle-topluma-hizmet-sunuyor.aspx>

Gelir Dağılımında
Adalet ve Uygulanan
Maliye Politikası Araçları
Açısından Türkiye ve
Seçilmiş OECD Ülkeleri
İle Karşılaştırmalı Analiz:
2000 Sonrası Dönem

Deniz SEVÜK • Doç. Dr. Yusuf BOZGEYİK

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Gelir Dağılımında Adalet ve Uygulanan Maliye Politikası Araçları Açısından Türkiye ve Seçilmiş OECD Ülkeleri İle Karşılaştırmalı Analiz: 2000 Sonrası Dönem

Deniz SEVÜK • Doç. Dr. Yusuf BOZGEYİK

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover paint by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-983-6

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub556>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Sevük, D., Bozgeyik, Y. (2024). *Gelir Dağılımında Adalet ve Uygulanan Maliye Politikası Araçları Açısından Türkiye ve Seçilmiş OECD Ülkeleri İle Karşılaştırmalı Analiz: 2000 Sonrası Dönem*. Özgür Publications.

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub556>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Kaynaklar

- Acar, İ., Türkiye’ De Gelir Dağılımı, Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt: 4, Yıl: 4, Sayı: 8 (2015/1).
- Aktan, C. C., ve Vural, İ. Y., Başlıca Fonksiyonel Gelir Dağılımı Teorileri ve Bölüşüm Adaleti, Hak İş Konfederasyonu Yayınları, Ankara, 2002.
- Aksu, Ö., Gelir Ve Servet Dağılımı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, No.3698, 1993.
- Akyüz, Y., Sermaye Bölüşüm Büyüme, Ankara, 1980.
- Aras, M. E., Maliye Politikası Kurallarının Etkinliği: Seçilmiş OECD Ülkeleri Ve Türkiye Uygulamaları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Maliye Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2011.
- Aytaç, E., Altay, A. ve Sakal, M., Maliye Politikası: Teori, İlkeler ve Yöntemler, Ankara, 1994.
- Batirel, Ö. F., Maliye Politikası ve Gelişmekte Olan Ülkeler, 1. Baskı, İstanbul: Kan Yayıncılık, 1984,
- Bilici, N. ve Bilici, A., Kamu Maliyesi, 5. Baskı. Ankara, Savaş Yayınevi, 2015.
- Bulut, E., Maliye Politikalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Panel Veri
- Analizi, Icoaf Vi International Conference On Applied Economics And Finance & Extended With Social Sciences, Balıkesir, 2019.

- Bozdağ, N., Bozdağ, E. G., Ülkeler Arası Kişi Başına Gelir Karşılaştırmasında Bozdağ Nüfus Etkinliği Katsayısı ve Endeksi -Yeni Bir Yaklaşım, Gazi Üniversitesi, Ekonometri Bölümü-İktisat Bölümü.
- Çınar Ç. N., Gelir Dağılımı Ve Türkiye’de Gelir Dağılımı Üzerine 2000-2020 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analiz İncelemesi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, 2021.
- Çelik, S., Künc, S. ve Acar, S., Türkiye’de Gelir Dağılımında Adalet Ve Yoksullaşma Sorunu: 2000 Sonrası Dönem Üzerine Bir Analiz, Ankara, Turkish Studies - Economics Finance, Politics, 2019.
- Ezber, A. E., Gelir Dağılımı Eşitsizliği ve Yoksullukla Mücadelede İktisat Politikaları: Seçilmiş OECD Ülkelerinde Ekonometrik Bir Analiz, T.C. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, 2020.
- Edizdoğan, Nihat, Çetinkaya, Özhan ve Gümüş, Erhan, Kamu Maliyesi. 11. Baskı. Bursa, Ekin Yayınevi, 2010.
- Eğilmez, M., Gelir Sıralamasındaki Yerimiz, Kasım 2020, <https://www.mahfiegilmez.com/2020/11/gelir-sralamasndaki-yerimiz.html#more>
- Eğilmez, M., Kendime Yazılar, <https://www.mahfiegilmez.com>.
- Eğilmez, M., Türkiye’de Ekonomi Politikası Uygulamaları, Kasım 2020, <https://www.mahfiegilmez.com/2012/05/turkiyede-ekonomi-politikas-uygulamalar.html>
- Elgin, C., Başbuğ, G., Politika Raporu, Covid-19 Pandemisinin Yol Açtığı Ekonomik Krize Karşı Açıklanan Ekonomik Teşvik Paketleri: Bir Karşılaştırma ve Türkiye Örneği, İnsani Ve Toplumsal Kalkınma Programı Toplumsal Adalet ve Eşitsizlikler, Nisan 2020 – 008.
- Erdem, M., Şenyü,z D. ve Tatlıoğlu, İ., (2009). Kamu Maliyesi. 7. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, 2009.

- Erginay, A., Kamu Maliyesi, 16. Baskı. Ankara, Savaş Yayınları, 1998.
- Garrett, G., Mitchell, D., Globalization And The Welfare State
Department Of Political Science - Research School Of
Social Sciences Yale University, Australian National
University, July 1999.
- Genç, T. M., Maliye Politikasının Gelir Dağılımına Etkisi:
OECD Ülkeleri Üzerine Bir Araştırma, Tekirdağ Namık
Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ, 2021.
- Gül, E., Türkiye’de 1990 - 2010 Dönemi Gelir Dağılımı
Problemleri ve Problemlerin Çözümünde Kullanılan
Ekonomi Politikaları Üzerine Bir Analiz, Ekonomi ve
Finans Anabilim Dalı Ekonomi Ve Finans Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, 2016, İstanbul.
- Güneysu, B. K., Kurallı Maliye Politikası Ve Türkiye’de Kurallı
Maliye Politikası Uygulamasına İlişkin Model Önerisi,
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İletişim ve Dış
İlişkiler Genel Müdürlüğü Ankara, Mayıs 2012.
- OECD Verileri, 2023, <https://stats.oecd.org/>
- Kalkınma Bakanlığı, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023),
Enflasyonla Mücadele, Özel İhtisas Komisyonu Raporu,
Ankara 2018.
- Kalkınma Bakanlığı, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023),
Büyüme Odaklı Vergilendirme, Çalışma Grubu Raporu,
Ankara 2018.
- Karakurt, B., Küresel Mali Krizi Önlemede Maliye Politikasının
Rolü Ve Türkiye’nin Krize Maliye Politikası Cevabı.
Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi,
2010
- Kubar, Y., Bir İktisat Politikası Amacı Olarak Gelir Dağılımı:
Türkiye Örneği (1994–2007) Analizi, Kahramanmaraş,
2011.
- Kuriş, İ., Otomatik Stabilizatör Olarak Gelir Ve Tüketim
Vergileri Türkiye ve Çeşitli OECD Ülkeleri

- Karşılaştırılması, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Ana Bilim Dalı, 2019.
- Laffer, A. B, "The Laffer Curve: Past, Present And Future", The Heritage Foundation, No. 1765, June 2004.
- Marasalı, Ö. S., Türkiye'de Gelir Dağılımı, T.C. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 2018.
- OECD, Country Statistical Profiles, <https://oecd-ilibrary.org>
- Öztürk, N., Maliye Politikası, Güncellenmiş 3. Baskı. Bursa, Ekin Yayınevi, Temmuz 2015.
- Pınar, A., Maliye Politikası Teori Ve Uygulama. 5. Baskı. Ankara, Turhan Kitabevi, 2012.
- Pehlivan, O., Kamu Maliyesi. Trabzon: Murathan Yayınevi, 2012.
- Peker, H. S., Türkiye'de Enflasyon ve Enflasyon Hedeflemesi Uygulamasının Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Peçe, M. A., Ceyhan, M. S., Akpolat, A., Türkiye'de Gelir Dağılımının Ekonomik Büyümeye Etkisi Üzerine Ekonometrik Bir Analiz, Bartın Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, International Journal Of Cultural And Social Studies (Intjcss), Ağustos 2016.
- Polat, Ş., Türkiye Ekonomisi, Ekim 2016.
- Şahin, H., 2006-2017 Dönemi Türkiye'de Gelir Dağılımı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Karabük Üniversitesi, İ.İ.B.F, Uluslararası Bankacılık, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Karabük, 2019.
- Tanilli, S., Devlet ve Demokrasi, 1. Baskı, İstanbul, 1981.
- Tanzi, V., "Maliye Politikası: Teori Gerçekle Çarpıştığında, Avrupa Politikası Merkezi Çalışmalar", Ceps Çalışma Belgesi, 2006.
- Togan, S., Küresel Kriz ve Türkiye, 2009.
- Tokatlıoğlu, M., Ve Selen Ufuk, Maliye Politikası. Ekin Yayınevi, Bursa, 2017.

- Tuncer, S., Gelirin Yeniden Dağılımı. İstanbul, İktisadi Araştırmalar Vakfı, 1970.
- Türk, İ., Maliye Politikası (Amaçlar-Araçlar Ve Çağdaş Bütçe Teorileri), Sevinç Matbaası, Ankara, 1983.
- Türkiye İstatistik Kurumu, Gelir Dağılımı İstatistikleri, <https://data.tuik.gov.tr>.
- Ulbrich, H. H., Public Finance in Theory And Practice, Routledge, New York, Second Edition 2011.
- Ulu, M. İ., Sosyal Yardım Uygulamalarının Gelir Dağılımına Etkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Ekonometrik Bir Model Denemesi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Politikası Bilim Dalı, İstanbul, 2017.
- Ulutürk, S. Ve Ersezer D., Gelir, Gelir Dağılımı Yaklaşımları ve Devletin Rolü, İstanbul Üniversitesi İktisat Üniversitesi Maliye Araştırma Konferansları, 2005.
- Uzunoglu, S., Global Kriz: Ne Zaman ve Nasıl Sona Erecek?, Tisk Akademi, 2009.
- Yeni Ekonomi Programı, 2021-2022-2023, Yeni Dengeleme-Yeni Normal-Yeni Ekonomi, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2020/10/Yeni-Ekonomi-Program%C4%B1-2021-2023-Sunum.pdf>.
- Yeni Ekonomi Programı, 2020-2022, Orta Vadeli Program, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/10/Yeni-Ekonomi-Program%C4%B1-2020-2022-1.pdf>.
- Yılmaz, F., OECD Ülkeleri ve Türkiye’de Refah Devleti Bağlamında Kamu ve Sosyal Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerine Etkileri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Bolu, 2013.